Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) **license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format
Adapt — remix, transform, and build upon the material

5829

208
Ц-76

208
Ա-76

ԸՍՏՈՒԸՆԾԵՂՈՒՆՔ

ԳԻՐՔ

ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԱՑ

1006
29319

ԵՐԲԵՑԵԱԿԱՆ ԵՒ ՑՈՒՆԱԿԱՆ ՐՆԴԵՒՐՆԵՐԻՆ
ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԱԾ

Ի ՀԱՄԻՒՐՆԻ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԿԱՒԿԱՒԵԱՆ ԱՐՒՍՏԱԿԱՐԱՆԻ
1853

1006

29405-

UR

13144-58

ՑՈՒՑԱԿ

ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԵՑ

Նոր Նեղեր	50	1
Նկարներ	40	51
Նկարներու ցանկ	27	91
Ծովեր	36	124
Երգարանի Օրհներգեր	34	166
Ցերեկներ	24	204
Դէպքերու	21	229
Ամպեր	4	254
Ը. Ծաղկեպսակներ	31	257
Ը. Ծաղկեպսակներ	24	291
Գ. Ծաղկեպսակներ	22	319
Դ. Ծաղկեպսակներ	25	350
Ե. Մեռելոցականներ	29	380
Զ. Մեռելոցականներ	28	408
Նոգեվարքներ	10	442
Գերեզմաններ	13	452
Երեսփոխաններ	10	466
Ցաւեր	42	474
Ցաւագին հարցեր	150	506
Ընծաներ	31	594
Ամպրոպներ	12	622
Նշաններ	8	632
Պատմական ծանօթներ		
Նահատակներ	66	637
Գրականներ	52	703
Ազգային երեսփոխաններ	5	769
Ծովեր	48	775
Ցերեկներ	12	828
Ամպեր	14	844
Ցաւագին հարցեր	3	854
Ընծաներ	9	858
Ընծաներ	1	868
Ցաւագին հարցեր	4	869
Ընծաներ	7	869
Նեղեր	3	875
Ընծաներ	3	877
Ընծաներ	3	880
Ընծաներ	2	883
Ցաւագին հարցեր	14	885
Ընծաներ	4	895

Ընտանեաց

Ընտանեաց	23	961
Ընտանեաց	16	934
Ընտանեաց	24	952
Ընտանեաց	21	987
Պատմական ընծաներ	33	1014

Անհատ պատանեաց ընծաներ

Ընծա Ամերիկացիներ	16	1049
Ընծա Գերեզմանացիներ	16	1064
Ընծա Գերեզմանացիներ	13	1079
Ընծա Գերեզմանացիներ	6	1089
Ընծա Նշխարացիներ	6	1095
Ընծա Ծաղկեպսակներ	4	1101
Ընծա Գերեզմանացիներ	4	1105
Ընծա Ծաղկեպսակներ	5	1109
Ընծա Ծաղկեպսակներ	3	1112
Ընծա Տեղապահներ	6	1114
Ընծա Տեղապահներ	4	1119
Ընծա Ցնծալի	3	1123
Ընծա Փեսայութիւն	1	1124
Ընծա Նշխարացիներ	13	1125

Ծանօթ

Ցերեկներու Ընդհանրութիւն	5	1137
Պետրոսեան Ընդհանուր	5	1141
Պետրոսեան Ընդհանուր	3	1146
Ցաւագին Ընդհանուր	5	1149
Ցաւագին	1	1153
Ցաւագին	1	1154
Ցաւագին Ընդհանուր	1	1154
Ցերեցկեան Ծաղկեպսակներ	22	1156

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ե. Ա թարգմանութեանս մէջ տեղ տեղ բանին իմաստը բացատրելու համար բառեր աւելցուած է, որոնց բնագրին մէջ դնուելիքը իմացընելու համար՝ նոտա գրով պահուած է։

Ի. Ինչ մը գրած ծանօթութիւնները ուր որ երկու կամ աւելի բառերու կը վերաբերէին՝ վերջի բառին վրայ առ նըշանա (") դրինք։

Պ. ՆՀԱՒԸՑ անունը Նրբայհցերէնին մէջ Հիմարիա Աստուծոյ յատուկ անունը ըլլալով՝ թէև շատ անգամ ՏԻՐ թարգմանած ենք, բայց երբեմն ալ յարմար անալսինք նոյն անունը պահել առ թարգմանութեանս մէջ, մանաւանդ ուր որ հեթանոսներու գնդեռով կը գործուէր։

ԳԻՐՔ ԾՆՆԴՈՑ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Նրինից ու երկրի , 3 լուսոյ , 6 ու Հաստատութեան առեղծուիլը : 9 Նրկրին ջուրերն զատուիլը , 11 ու պտղաբեր բաւալը : 14 Նրևին , լուսնին ու աստղերուն , 20 ձկներուն և թռչուններուն , 24 ու գազաններուն և անասուններուն , 26 և Նաոուծոյ պատկերով՝ մարդուն առեղծուիլը : 29 Կերակուրին սահմանուիլը :

1 [a]Սկիզբն Ստուած երկինքը ու երկիրը [b]ըս-
2 տեղծեց : Ու երկիրը անձև ու պարապ էր . և անդունդին վրայ խաւար կար . և [c]Ստուծոյ
3 Հոգին ջուրերուն վրայ կը շարժէր : Եւ [d]Ստուած ըսաւ . [e]Լոյս ըլլայ . ու լոյս եղաւ :
4 Եւ Ստուած տեսաւ լոյսը որ բարի է . ու
5 Ստուած լոյսը խաւարէն զատեց : Եւ Ստուած լոյսին անունը՝ [f]Յորեկ , ու խաւարին անունը՝ Գիշեր ըրաւ . և իրիկուն ու առաւօտ ըլլալով՝ առաջին օրը եղաւ :
6 Եւ Ստուած ըսաւ . Ջուրերուն մէջտեղը [g]Հաստատութիւն ըլլայ , որ ջուրերը ջու-
7 րերէն զատէ : Եւ Ստուած Հաստատութիւնը ըրաւ , ու [h]Հաստատութեանն տակի եղած ջուրերը՝ [i]Հաստատութեանը վրայ եղած ջու-
8 րերէն զատեց . ու այնպէս եղաւ : Եւ Ստուած Հաստատութիւնը՝ Երկինք կոչեց . և իրիկուն ու առաւօտ ըլլալով՝ երկրորդ օրը եղաւ :
9 Եւ Ստուած ըսաւ . [j]Երկինքին տակը եղած ջուրերը մէկտեղ ժողվուին , ու ցամաքը
10 երեւայ . և այնպէս եղաւ : Եւ Ստուած ցամաքին անունը՝ Երկիր դրաւ , ու ջուրերուն ժողովքը՝ [k]Ծովեր կոչեց . և Ստուած տեսաւ
11 որ բարի են : Ու ըսաւ Ստուած . Երկիրը [l]կանանչ խոտ բուսցընէ , սերմ տուող խոտ , և իր տեսակին պէս [m]պտուղ տուող պտղաբեր ծառ , որ իր մէջը իր սերմը ունենայ երկ-
12 րի վրայ . ու այնպէս եղաւ : Ու երկիրը կանանչ խոտ , իր տեսակին պէս սերմ տուող խոտ , և իր տեսակին պէս սերմ ունեցող պտղաբեր ծառ Հանեց . ու Ստուած տեսաւ
13 որ բարի են : Եւ իրիկուն ու առաւօտ ըլլալով՝ երրորդ օրը եղաւ :
14 Եւ ըսաւ Ստուած . Երկինքի Հաստատութեանը մէջ [n]լուսաւորներ ըլլան , որ ցորեկը գիշերէն զատեն . և նշաններու ու [o]առներու , և օրերու , ու տարիներու Համար ըլլան .
15 Ու երկինքի Հաստատութեանը մէջ լուսաւորներու Համար ըլլան , որ երկրի վրայ լոյս տան .
16 ու այնպէս եղաւ : Եւ Ստուած [p]երկու մեծ լուսաւորները ըրաւ . մեծ լուսաւորը ցորեկին իշխելու Համար , ու [q]պզտիկ լուսաւորը գիշերին իշխելու Համար . [r]աստղերն ալ ըրաւ :
17 Եւ Ստուած երկինքի Հաստատութեանը մէջ
18 դրաւ զանոնք , որ երկրի վրայ լոյս տան , Եւ [s]ցորեկին ու գիշերին իշխեն , և լոյսը խաւարէն
19 զատեն ; ու Ստուած տեսաւ որ բարի են : Եւ իրիկուն ու առաւօտ ըլլալով՝ չորրորդ օրը եղաւ :
20 Եւ ըսաւ Ստուած . Ջուրերը կենդանեաւ թեան շունչ ունեցող սողուններ Հանեն . և թռչուններ երկրի վրայ՝ երկինքի Հաստատու-
21 թեանը երեսը թռչեն : Եւ [t]Ստուած ահեղ ծովու մեծամեծ կէտերը , և ամէն սողացող շնչաւոր կենդանին՝ որ ջուրերը Հանեցին ա-նոնց տեսակին պէս , ու ամէն թեւաւոր թռչունը իր տեսակին պէս . և Ստուած տե-
22 սաւ որ բարի են : Ու Ստուած օրհնեց զանոնք՝ ըսելով . [u]Աճեցէք ու շատցէք , և ծովերուն մէջ եղած ջուրերը լեցուցէք . թռչ-
23 չուններն ալ երկրի վրայ շատնան : Ու իրիկուն ու առաւօտ ըլլալով՝ հինգերորդ օրը եղաւ :
24 Եւ ըսաւ Ստուած . Երկիրը թող Հանէ շնչաւոր կենդանի՝ իր տեսակին պէս , անասուններ , սողուններ ու երկրի գազաններ՝ ի-
25 րենց տեսակին պէս . և այնպէս եղաւ : Ու Ստուած՝ երկրի գազանները իրենց տեսակին պէս , և քնարհաղ անասունները իրենց տեսակին պէս , ու գետնի ամէն սողունները իրենց տեսակին պէս ըրաւ . և Ստուած տեսաւ որ բարի են :

---

a Յով . ա . 1 , 2 : Նբր . ա . 10 :
b Սաղ . ը . 3 : Լճ . 6 : Ամբ . 11 , 12 : Ագ . 25 : Ռ.Կ . 5 : Ամն . 6 : Նս . խգ . 24 : Նրեմ . ժ . 12 : Ծա . 15 : Ա.Կոր . ժբ . 1 : Գաղ . ժբ . 15 : ժէ . 24 : Սղ . ա . 16 , 17 : Նբր . ժա . 3 : Հայտ . ը . 11 : ժ . 6 :
c Սաղ . լգ . 6 : Նս . ի . 13 , 14 :
d Սաղ . լգ . 9 :
e բ Կոր . գ . 6 :
f Սաղ . հգ . 16 : ճգ . 20 :
g Յով . լէ . 18 : Սաղ . ՃԼ . 5 : Նրեմ . ժ . 12 : Ծա . 15 :
h Նբր . Ա.Կոր . ժբ . 1 : Գաղ . ժբ . 15 : ժէ . 24 : Սղ . ա . 16 , 17 : Նբր . ժա . 3 : Հայտ . ը . 11 : ժ . 6 :
i Սաղ . ՃԽ . 4 :
j Հայր . իզ . 10 : լճ . 8 : Սաղ . լգ . 7 : ղէ . 5 : ճգ . 9 : ՃԼ . 6 : Ա.Յով . ը . 29 : Նրեմ . ե . 22 : բ Պետ . գ . 5 :
k Նբր . ՃԼ . 7 :
l Յով . ՃԼ . 5 :
m բ Օր . գ . 19 : Սաղ . հգ . 16 : ՃԼ . 7 :
n Սաղ . ճՃը . 4 :
o Հայր . իզ . 10 : լճ . 8 : Սաղ . լգ . 7 : ղէ . 5 : ճգ . 9 : ՃԼ . 6 : Ա.Յով . ը . 29 : Նրեմ . ե . 22 : բ Պետ . գ . 5 :
p Սաղ . ճ . 17 : ճգ . 19 :
q Սաղ . ՃԼ . 7 , 8 , 9 : ՃԽ . 3 , 5 :
r Սաղ . ը . 3 :
s Հայր . լը . 7 :
t Նրեմ . ՀՀ . 35 :
u ԳԼ . Ճ . 20 : է . 14 : ը . 19 : Սաղ . ճգ . 26 :
v ԳԼ . ը . 17 :

26 Եւ ըսաւ Աստուած. Արարի պատկերին ու
մեր նմանութեանը պէս մարդ ընենք, և ձո-
վու ձուկերուն, ու երկինքի թռչուններուն,
և անասուններուն, ու բոլոր երկրին, ու երկրի
վրայ սողացող բոլոր սողուններուն թող իշխէ:
27 Եւ Աստուած իր պատկերովը ստեղծեց մարդը.
Աստուծոյ պատկերովը ստեղծեց զանիկայ.
28 արու և էգ ստեղծեց զանոնք: Ու Աստուած
օրհնեց զանոնք, և Աստուած անոնց ըսաւ.
Ճնեցէք ու շատցէք, ու երկիրը լեցուցէք,
և անոր տիրեցէք. ու ձովու ձուկերուն, ու
երկինքի թռչուններուն, և երկրի վրայ սող-
ցող ամէն կենդանիներուն իշխեցէք:
29 Եւ ըսաւ Աստուած. Ահա ձեզի տուի բո-
լոր երկրի վրայ եղած ամէն սերմ ունեցող խո-
տը, ու ամէն ծառը՝ որուն մէջ սերմ՝ տուող
ծառի պտուղ կայ. ձեզի կերակուր պիտի ըլ-
30 լայ: Ու երկրի բոլոր գազաններուն, ու ե-
կեղբի բոլոր թռչուններուն, և երկրի վրայ
կենդանութեան շունչ ունեցող բոլոր սողուննե-
րուն՝ ամէն կանաչ խոտը կերակուրի համար
տուի. ու այնպէս եղաւ:
31 Եւ Աստուած իր ամէն բրածը տեսաւ, և
ահա շատ բարի էր: Եւ իրիկուն ու առաւ
ըլլալով՝ վեցերորդ օրը եղաւ:

ԳԼ. Բ

1 Ամենազօրութեան օրը: 4 Սահմանազօրութեան կերպը:
8 Ադեմի պարտէզը, 10 ու անկէ ելած գետը: 17 Միայն
պիտութեան ծառին պտուղին ուտելը կ'արգիլուի: 19
Ստեղծուածներուն անուանադրութիւնը: 21 Կնկան
ստեղծուիլը, և ամուսնութեան հաստատուիլը:

1 Ու երկինքը ու երկիրը՝ և
2 ամէն զարդերը: Եւ Աստուած իր
բրած գործքերը եօթներորդ օրը լմընցուց, ու
եօթներորդ օրը հանգստացաւ իր բրած բոլոր
3 գործքերէն: Եւ օրհնեց Աստուած եօթնե-
րորդ օրը, ու սրբեց զանիկայ. ինչու որ անոր
մէջ հանգստացաւ իր ամէն գործքերէն՝ որ Ա-
ստուած ստեղծեց ու բրաւ:
4 Սոյնք են երկինքը ու երկրի ծնունդները՝
անոնց ստեղծուած ատենը, այն օրը որ Տէր
5 Աստուած երկիրը ու երկինքը բրաւ, Ու դաշ-
տին բոլոր բոյսերը դեռ երկրի վրայ չեղած,
և դաշտին բոլոր խոտը դեռ չբուսած. ինչու
որ Տէր Աստուած երկրի վրայ տակաւին անձրև
բերած չէր, ու գործելու մարդ չկար.
6 Հապա երկրէն շոգի կ'ելլէր, ու գետնի բո-
7 լոր երեսը կը ջրէր: Եւ Տէր Աստուած գետ-
նի հողէն շինեց մարդը, և անոր քթերէն ծա-
կերուն կենդանութեան շունչ փչեց, ու մարդը
կենդանի հոգի եղաւ:
8 Եւ Տէր Աստուած արևելքին կողմը Եդե-
նի մէջ պարտէզ մանկեց, ու իր շինած մարդը
9 դոն դրաւ: Եւ Տէր Աստուած գետնէն
աճեցնելու հաճելի և ուտելու աղէկ ամէն ծա-
ռը, ու պարտէզին մէջտեղը կեանց ծառը, և
բարին ու չարը գիտնալուն ծառն ալ բուս-
10 ցուց: Եւ պարտէզը ջրելու համար Եդենէն
գետ մը կ'ելլէր, ու անկէ չորս գլխու կը բաժ-
11 նուէր: Մէկուն անունը Փիսոն է. ասիկայ
է՝ որ Եւիլայի բոլոր երկիրը կը պտըտի, ուր որ ոս-
12 կի կայ. Եւ ան երկրին ոսկին ալ՝ ինչ է.
13 Գուռատակ ու եղինջնաքար կայ հոն: Ու երկ-
րորդ գետին անունը Գեհոն է. ասիկայ Քուշի
14 բոլոր երկիրը կը պտըտի: Ու երրորդ գետին
անունը Տիգրիս է. ասիկայ Ասորեստանի ա-
բեւելեան կողմը կ'երթայ: Եւ չորրորդ գետը
15 Եփրատ է: Եւ Տէր Աստուած առաւ մար-
դը, ու Եդեմի պարտէզին մէջը դրաւ, որ
16 զանիկայ գործէ ու պահէ: Եւ Տէր Աստուած
պատուիրից մարդուն՝ ըսելով. Պարտէզին ա-
17 մէն ծառէն համաբաճակ կեր. Բայց բարիի
ու չարի գիտութեան ծառէն՝ մի՛ ուտեր. քան-
զի անկէ կերած օրդ անշուշտ պիտի մեռնիս:
18 Եւ Տէր Աստուած ըսաւ. Ըզեկ չէ որ Ա-
դամը միայնակ ըլլայ. անոր օգնական մը ը-
19 նեմ իրեն յարմար: Եւ Տէր Աստուած դաշ-
տին բոլոր գազանները ու երկինքին բոլոր
թռչունները հողէն շինեց, և Ադամին առջեւը
բերաւ, որ տեսնէ թէ անոնց ինչ անուն կը
դնէ. և Ադամ ինչ անուն որ դրաւ շնչաւոր
20 կենդանիին, այն եղաւ անոր անունը: Եւ Ա-
դամ բոլոր անասուններուն, ու երկինքի թռը-
չուններուն, և դաշտի բոլոր գազաններուն ա-
նուններ դրաւ. բայց Ադամին իրեն յարմար
21 օգնական մը չգտնուեցաւ: Եւ Տէր Աստուած
խորունկ քուն մը բերաւ Ադամին վրայ. ու
անիկայ քնացաւ. և անոր կողէն ոսկորներէն

ա Գլ. ե. 1. բ. 6. Սաղ. ձ. 3. Հոր. է. 29. Գօր. ժէ. 20, 28, 29. ա Կօր. ժա. 7. Նփե. գ. 24. Կոզ. փ. 10. Հակ. ձ. 9.
բ Գլ. թ. 2. Սաղ. ը. 6.
գ ա Կօր. ժա. 7.
դ Գլ. ե. 2. Սաղ. բ. 15. Մտա. ժթ. 4. Մար. ժ. 6.
ե Գլ. թ. 1, 7. Ղև. իզ. 9. Սաղ. ռիէ. 3. ռիը. 3, 4.
զ Գլ. թ. 3. Հոր. լզ. 31. Սաղ. ձգ. 14, 15. ռվզ. 25. ռնջ. 7. Գօր. ժգ. 17.
է Սաղ. ռխե. 15, 16. ռխէ. 9.
ը Հոբ. լը. 41.
թ Սաղ. ռգ. 24. ա Տիմ. գ. 4.

ժ Սաղ. լգ. 6.
ի Նեղ. զջրբը.
ժա Նլ. ի. 11. լա. 17. բ Օր. ե. 14. Նրբ. գ. 4.
ժբ Նկեմ. թ. 14. Նա. ժը. 13.
ժգ Գլ. ա. 1. Սաղ. գ. 1, 2.
ժդ Գլ. ա. 12. Սաղ. ռգ. 14.
ժե Հոբ. լը. 26, 27, 28.
ժզ Գլ. գ. 23.
† Կամ ադբիւր
ժէ Գլ. գ. 19, 23. Սաղ. ռգ. 14. Հոզ. ժբ. 7. Նա. ձէ. 9.

կգ. 8. ա Կօր. ժէ. 47.
ժը Գլ. է. 22. Նա. բ. 22.
ժթ Հոբ. լգ. 4. Գօր. ժէ. 25.
ի ա Կօր. ժէ. 45.
ի Գլ. գ. 24.
ի Գլ. գ. 16. գ Թագ. ժբ. 12. Նզեկ. իբ. 23.
ի Գլ. ժգ. 10. Նա. ձա. 3. Նզեկ. իբ. 13. Յովել. բ. 3.
ի Ամբ 15.
ի Նզեկ. լա. 8.
ի Գլ. գ. 22. Ղսակ. գ. 18. ժա. 30. Հայտ. բ. 7. իբ. 2, 14.
ի Ամբ 17.
ի Գլ. իե. 18.

ի Ելս. ժա. 7.
ի Կամ մարգարիտ
ի Կաս. ժ. 4.
ի Ամբ 8.
ի Ամբ 9.
ի Գլ. գ. 1, 3, 11, 17.
ի Գլ. գ. 3, 19. Հռոմ. ձ. 23. ա Կօր. ժե. 56. Հակ. ա. 15. ա Յով. ե. 16.
‖ Կամ մարգը
ի Գլ. գ. 12. ա Կօր. ժա. 9. ա Տիմ. բ. 13.
ի Գլ. ա. 20, 24.
ի Սաղ. ը. 6. Տես Գլ. ձ. 20.
ի Գլ. ժե. 12. ա Թագ.

22 մի՛կը առաւ , ու անոր տեղը միս լեցուց ։ Եւ Տէր Աստուած Ադամին առած կողին ոսկորը կնիկ չինեց , ու [ե]զանիկայ Ադամին բերաւ ։
23 Եւ Ադամ ըսաւ ։ Հիմա ասիկայ [ա]ոսկորէս ոսկոր , ու մարմինէս մարմին է ։ ասիկայ [*]Կընիկ կոչուի ։ քանզի իր [†]էրիկէն [ը]առնուեցաւ ։
24 [ը]Ընոր համար էրիկը պիտի ձգէ իր հայրը ու իր մայրը , և իր կնիկոջը պիտի յարի ։ ու մի կ
25 մարմին պիտի ըլլան ։ Եւ Ադամ ու իր կնիկը երկուքն ալ [ա]մերկ էին , ու չէին [ե]ամչնար ։

Գլ. Գ

1 Անիկը օձէն կը խօսուի ։ 6 Ադամ ու իր կինը մեղքի մէջ կ'իյնան ։ 9 Աստուած անոնց դատաստան կ'ընէ ։ 14 Օձը կ'անիծուի ։ 15 Անոնք անդունդը ։ 16 Մարդկային անէն պատիժը ։ 21 Աստուածներուն հանդերձները ։ 22 Անոնք դրախտէն կը վռնտուին ։

1 Եւ Տէր Աստուծոյ ըրած դաշտի բոլոր գազաններէն [ա]աւելի խորամանկ էր [բ]օձը ։ ու կնիկը ըսաւ ։ Իրաւ Աստուած ըսա՞ւ թէ
2 Պարտէզին ամէն ծառէն պիտի չուտէք ։ Եւ կնիկը օձին ըսաւ ։ Պարտէզին ծառերուն
3 պտուղէն կ'ուտենք ։ Բայց [գ]պարտէզին մէջտեղը եղած ծառին պտուղէն՝ Աստուած ըսաւ ։ Անկէ մի՛ ուտէք , և անոր մի՛ դպչիք , որ չմեռնիք ։
4 Եւ օձը կնկանը ըսաւ ։ [ը]Չէ թէ անշուշտ պիտի մեռնիք ։
5 Վասնզի Աստուած գիտէ թէ՝ ան օրը որ անկէ ուտիք , [ե]աչքերնիդ պիտի բացուի , և աստուածներու պէս պիտի ըլլաք՝ բարին ու չարը գիտնալով ։
6 Եւ կնիկը տեսնելով որ ծառը աղէկ էր կերակուրի համար , և հաճելի աչքերուն , ու փափաքելի՝ [է]միտքերուն ընելու՝ համար , առաւ անոր պտուղէն ու կերաւ , և իրեն հետ իր էրկանն ալ տուաւ , և [ը]անիկայ կերաւ ։
7 Ու անոնց երկուքին [ը]աչքերը բացուեցան , ու [ը]մերկ ըլլալնին գիտցան ։ և թզենիի տերևներ
8 կարնցին , ու իրենց ծածկոցներ ըրին ։ Եւ օրտուան զով ատեանը պարտէզին մէջ պարտող Տէր Աստուծոյ [ը]ձայնը լսեցին ։ և Ադամ ու իր կնիկը Տէր Աստուծոյ երեսէն պարտէզին ծառերուն [ը]մէջը պահուեցան ։
9 Եւ Տէր Աստուած Ադամը կանչեց , ու ըսաւ անոր ։ [ի]Ո՞ւր
10 ես ։ Եւ անիկայ ըսաւ ։ Պարտէզին մէջ քու ձայնդ լսեցի , ու [ե]վախցայ , ինչու որ մերկ էի՝ ու պահուեցայ ։
11 Եւ [ա]նոյնէն ըսաւ ։ [ի]Ո՞վ պատմեց քեզի քու մերկ ըլլալդ ։ արդեօք կերած ան ծառէն՝ որուն համար քեզի պատուիրեցի որ անկէ չուտես ։ Եւ Ադամ ըսաւ ։ [ը]Ան
12 կնիկը՝ որ ինծի հետ ընկեր [ե]ուրիշ տուիր , ան ինծի տուաւ ծառէն , ու ես կերայ ։ Եւ Տէր
13 Աստուած ըսաւ կնկանը ։ [ի]Ո՞նչ է ասիկա քու ըրածդ ։ և կնիկը ըսաւ ։ [ը]Օձը խաբեց զիս , ու կերայ ։
14 Եւ Տէր Աստուած օձին ըսաւ ։ Ա՛ս ընելուդ համար՝ ամէն անասուններէն և դաշտին ամէն գազաններէն անիծեալ ըլլաս ։ փորիդ վրայ քալես , ու կենացդ բոլոր օրերը
15 [ի]հող ուտես ։ Եւ քու կնկանը ու կնկանը [ա]զգին մէջ , և [ը]քու սերունդիդ ու [ե]անոր սերունդին մէջտեղը՝ թշնամութիւն պիտի դնեմ ։ Ան քու գլուխդ պիտի [զ]խախչախէ , և դուն անոր գարշապարը պիտի [է]խայթես ։
16 Եւ կնկանը ըսաւ ։ [ի]Քու յղութիւնդ չատ ցաւերը խիստ պիտի շատցընեմ ։ [ը]ցաւով զաւակ ծնանիս , ու էրկանդ [ե]ձգտիս ըլլաս , ու անիկայ [ը]քու վրադ իշխէ ։
17 Իսկ ։ Եւ Ադամին ըսաւ ։ Որովհետև դուն [ը]քու կնկանդ խօսքը մտիկ ըրիր , և [ե]ան ծառէն կերար , [ը]որուն համար պատուիրեցի քեզի՝ ըսելով ։ Ասոնից անկէ , երկիրը քու պատճառով [է]անիծեալ ըլլայ ։ կենացդ բոլոր օրերը
18 [ի]ասկից մէջ [ա]նեղութիւնով ուտես անկէ ։ Եւ [ե]փուշ ու տատասկ բուսցընէ քեզի , և [ը]դաշտին
19 ութը խոտը ուտես ։ [ը]Երեսիդ քրտինքովը ուտես [զ]հացդ , մինչև հող դառնալդ , քանզի անկէ առնուեցար ։ ինչու որ [է]հող էիր դուն , ու [ը]հող պիտի դառնաս ։
20 Եւ Ադամ իր կնկանը անունը՝ [*]Եւայ դրաւ ։ ինչու որ ամէն կենդանութիւն ունեցողներուն մայրը անիկայ էր ։ Եւ Տէր Աստուած
21 Ադամին ու անոր կնկանը կաշիէ հանդերձներ շինեց , ու զանոնք հագուցուց ։ Եւ Տէր Աստուած ըսաւ ։ [ը]Հիմա Ադամ մեզմէ մէկուն պէս եղաւ՝ բարին ու չարը գիտնալու ։ և հիմա չըլլայ որ իր ձեռքը երկնցընէ , ու [ե]կենաց ծառէն

խղ · 12 ։
ձ Ծառ · ժբ · 22 ։ Երբ · ժգ · 4 ։
ա Գլ · իժ · 14 ։ Գաւտ · իդ · 2 ։ բ Ծագ · ե · 1 ։ ժբ · 13 ։ Ելք · ե · 30 ։
* Երբ · ԻՀ · ։
† Երբ · ԻՀ · ։
ը ա Կոր · ժա · 8 ։
ե Գլ · լա · 15 ։ Պաղ · խե · 10 ։ Մաս · ժբ · 5 ։ Պար · ժ · 7 ։ ա Կոր · ղ · 16 ։ Ելք · ե · 31 ։
զ Գլ · ղ · 7 , 10 , 11 ։
է Եղ · լբ · 25 ։ Ես · խե · 3 ։

ա Գաս · ժ · 16 ։ բ Կոր · ժա · 3 ։
բ Հայտ · ժբ · 9 ։ ի · 2 ։
գ Գլ · բ · 17 ։
դ Ա՛մբ 13 ։ բ Կոր · ժա · 3 ։ ա Տիմ · բ · 14 ։
ե Ա՛մբ 7 ։ Գոր · իղ · 18 ։
զ Կամ տեսնելու ։
է ա Տիմ · բ · 14 ։
ը Ա՛մբ 12 , 17 ։
թ Ա՛մբ 5 ։
ժ Գլ · բ · 25 ։
ի Հոր · լբ · 1 ։
լ Հոբ · լա · 33 ։ Երեմ · իգ · 24 ։ Ամոս · ե · 3 ։
խ Գլ · բ · 25 ։ Եզ · ե · 6 ։ ա Հօս · գ · 20 ։
ծ Գլ · բ · 18 ։ Հոբ · լա · 33 ։ Առակ · իե · 13 ։
կ Ա՛մբ 4 ։ բ Կոր · ժա · 3 ։ ա Տիմ · բ · 14 ։
հ Ես · կբ · 25 ։ Ամբ · է · 17 ։
ձ Գաս · գ · 7 ։ ժդ · 38 ։ իգ · 33 ։ Հօս · ը · 44 ։ Գաղ ·

ժդ · 10 ։ ա Հօս · գ · 8 ։
ղ Պաղ · ձլբ · 11 ։ Ես · է · 14 ։ Մաք · է · 3 ։ Գաս · ա · 23 , 25 ։ Դբ · ա · 31 , 34 , 35 ։ Գաղ · գ · 4 ։
ճ Ա՛ռաք · ժղ · 20 ։ Պաղ · բ · 15 ։ Երբ · բ · 14 ։ ա Հօս · ե · 5 ։ Հայտ · ժբ · 7 , 17 ։
ՈՒ Երբ · զարնէ ,
Ջ Երբ · զարնես ։
ռ Պաղ · խը · 6 ։ Ես · ժգ · 8 ։ իա · 3 ։ Հօս · ժղ · 21 ։ ա Տիմ · բ · 15 ։
ս Գլ · գ · 7 ։
տ ա Կոր · ժա · 3 ։ ժգ · 34 ։ Երե · է · 22 , 23 , 24 ։ ա Տիմ · բ , 11 , 12 ։ Տիտ · բ · 5 ։ ա Պետ · գ · 1 , 5 , 6 ։

ֆ ա Թագ · ժե · 23 ։
ք Ա՛մբ 6 ։
օ Գլ · բ · 17 ։
ֆ Յոզ · ա · 2 , 3 ։ Ես · խգ · 5 , 6 ։ Ա՛ռաք · բ · 20 ։
ց Հօր · է · 7 ։ Յոզ · բ · 23 ։
ՀՀ Հօր · լա · 40 ։
ՄՄ Պաղ · ձգ · 14 ։
ՆՆ Յոզ · ա · 13 ։ բ Թագ · գ · 10 ։
ՇՇ Գլ · բ · 7 ։
ՈՈ Հօր · իա · 26 ։ լգ · 15 ։ Պաղ · ձգ · 29 ։ Յոզ · գ · 20 ։ ժբ · 7 ։ Ա՛ռաք · է · 12 ։ Երբ · իբ · 27 ։
ՉՉ [ի]Կանչ ։
ՊՊ Ա՛մբ 5 ։ Ես · ժբ · 12 ։ խէ · 12 , 13 ։ Երեմ · իբ · 23 ։
ջ Գլ · բ · 9 ։

ռէն ալ առնէ , և ուտէ ու յաւիտեան ապրի ։
23 Ասոր Տէր Աստուած Եդեմի պարտէզէն դուրս
ըրաւ զանիկայ , որ երկիրը գործէ , ուսկից
24 որ առնուեցաւ : Ընդ յետս վռնտեց Եդամը ։
ու Եդեմի պարտէզին *արեւելեան կողմէն *քե-
րովէները , ու ամէն կողմ դարձող բոցկղէն
սուրը դրաւ , կենաց ծառին ճամբան պահելու
համար :

ԳԼ· Գ

1 Կայենին ու Հաբէլին ծնունդը , արուեստը , ու հաւատ-
քը : 8 Հաբէլին սպանութիւնը : 11 Կայենին անիծուիլը :
17 Ենովքի առաջին քաղաքը : 19 Լամեք ու իր երկու
կիներուն : 25 Սէթին , 26 ու Ենովսին ծնունդը :

1 Եւ Եդամ գիտցաւ իր Եւայ կիսիկը , ու ան
յղացաւ , ու *Կայենը ծնաւ , և ըսաւ ։
2 Արդ առ ած ինձ Տէրոջմէն : Եւ դարձեալ ա-
նոր Հաբէլ եղբայրը ծնաւ ։ և Հաբէլ ոչխար-
ներու հովիւ եղաւ , բայց Կայէն երկիրը կը
3 գործէր : Ու եղաւ որ ժամանակի մը ետքը՝
Կայէն *երկրի պտուղէն Տէրոջը ընծայ բերաւ ։
4 Եւ Հաբէլ՝ ինքն ալ իր ոչխարներուն *առջի-
նեներէն , ու անոնց պարարտներէն բերաւ ։ և
Տէրը *Հաբէլին՝ ու անոր ընծային նայեցաւ ։
5 Բայց Կայենին՝ ու անոր ընծային չնայեցաւ ։
ուստի Կայէն խիստ բարկացաւ , ու *երեսը կա-
6 խեց : Եւ Տէրը Կայենին ըսաւ ։ Ինչո՞ւ բար-
7 կացար , ու ինչո՞ւ երեսդ կախեցիր ։ Ծէ որ
աղէկ ընես , ընդունելի չըլլար ։ և թէ որ ա-
ղէկ չընես , †մեղքը դրանը քովՙ պառկած է ։
Ըւ անիկայ քեզի պիտի հնազանդի , ու դուն
անոր պիտի իշխես :
8 Եւ Կայէն իր *Հաբէլ եղբօրը հետ խօսե-
ցաւ ։ ու եղաւ որ երբ անոնք դաշտն էին ,
Կայէն իր *Հաբէլ եղբօրը վրայ ելաւ , ու *ըս-
9 պանեց զանիկայ : Եւ Տէրը Կայենին ըսաւ ։
Հո՞ւր է քու եղբայրդ *Հաբէլը : Եւ անիկայ
ըսաւ ։ *Չեմ գիտեր ։ միթէ ես իմ եղբօրս
10 պահապա՞ն եմ : Եւ Տէրը ըսաւ ։ Ի՞նչ ը-
րիր ։ քու եղբօրդ *արիւնին ձայնը գետնէն ին-
11 ձի կը բողոքէ : Եւ հիմա դուն անիծեալ ես
երկրէն , որ իր բերանը բացաւ եղբօրդ արիւնը
12 քու ձեռքէդ ընդունելու : Երբոր երկիրը գոր-
ծես , այսուհետեւ իր արդիւնքը չտայ քեզի ։
երկրի մէջ ատտանդական ու թափառական ըլ-
13 լաս : Եւ Կայէն ըսաւ Տէրոջը ։ ‡Իմ պատիժս՝
14 կրելու կարողութենէս աւելի մեծ է՞ : *Ընդ-
րկա այսօր երկրին երեսէն վռընտեցիր , ու ես
Ձքու երեսէդ պիտի պահուիմ , ու երկրի մէջ
ատտանդական ու թափառական պիտի ըլլամ ։
և պիտի ըլլայ որ՝ *ով որ զիս գտնէ , զիս պիտի
15 մեռցընէ : Եւ Տէրը ըսաւ ։ Ասկէնՙ ով որ
Կայենը սպաննէ , անկէ *եօթնապատիկ վրէժ
առնուի : Եւ Տէրը *նշան մը դրաւ ||Կայենին ,
որ զանիկայ գտնող մէկը չմեռցընէ զանիկայ :
16 Եւ Կայէն *Տէրոջը առջեւէն ելաւ , ու Ե-
դեմի արեւելեան կողմը *Նայիդ երկիրը բնակե-
17 ցաւ : Եւ Կայէն իր կնիկը գիտցաւ , ու ա-
նիկայ յղացաւ , ու Ենովքը ծնաւ ։ և քա-
ղաք մը կը շինէր ան ատենը , ու քաղաքին ա-
նունը *իր որդւոյն անունովը պէս Ենովք դրաւ :
18 Ու Ենովքը ծնաւ Գայիրադը , և Գայիրադ
ծնաւ Մայիեղը , ու Մայիեղ ծնաւ Մաթու-
19 սայէլը , և Մաթուսայէլ ծնաւ Լամեքը : Եւ
Լամեք իրեն երկու կնիկ առաւ ։ մէկուն ա-
նունը Եդդա , ու մէկալին անունը Սիլլա էր :
20 Եւ Եդդա ծնաւ Յաբէլը , որ վրանաբնակ հո-
21 վիւներուն հայրն էր : Ու անոր եղբօրը ա-
նունը Յոբալ էր , որ բոլոր քնարահարներուն
22 ու սրնգահարներուն *հայրն էր : Եւ Սիլլան
ալ ծնաւ Թոբէլհայէնը , որ վարպետ պղնձ-
ձագործ ու երկաթագործ էր ։ և Թոբէլհայէ-
23 նին քոյրը *Նաամն էր : Եւ Լամեք իր կնիկ-
ներուն Եդդային ու Սիլլային ըսաւ ։ Ձայնս
լսեցէք՝ ով Լամեքի կնիկները , ականջ դրէք
իմ խօսքիս ։ *ինչու որ ես մարդ մը սպաննեցի
իմ վէրքիս , ու երիտասարդ մը՝ իմ հա-
24 րուածքիս համար : Եթէ որ Կայենին համար
*եօթնապատիկ վրէժ առնուի , Լամեքին համար
ալ եօթանասունեւեօթնապատիկ առնուի :
25 Եւ Եդամ դարձեալ իր կնիկը գիտցաւ , ու
անիկայ որդի մը ծնաւ , և անոր *անունը
§Սէթ դրաւ ։ քանզի ըսաւ ։ Աստուած ինծի
Կայենին մեռցուցած *Հաբէլին տեղը ուրիշ
26 սերունդ մը տուաւ : Եւ Սէթի ալ *որդի մը
ծնաւ , ու անոր անունը՝ Ենոսհ դրաւ ։ այն ա-
տենը սկսուեցաւ *Տէրոջը *անունը կանչել :

ԳԼ· Ե

1 Եղեռնաբանութիւն Եդամին մինչեւ Նոյ : 21 Ենովքին
առաուածահաճոյ վարքը՝ ու երկինքը փոխուիլը :

1 Սա է ¶Եդամին սերունդաբանութեան գիրքը ։ Ե-
րբ որ Աստուած մարդը ստեղծեց , *Ա-
2 ստուծոյ պատկերով ըրաւ զանիկայ ։ *Արու և
էգ ստեղծեց զանոնք , և օրհնեց զանոնք , ու
անոնց ստեղծուած օրը անոնց անունը ††Ադամ
դրաւ :

~ ՊԼ· ՚ի· 2 : ՚ի· 20 :
† ՊԼ· ՚ի· 8 :
* Ամ· ԺԷ· 4 : Լ·ԹԷ· 1 · 7 :
—
* ՚ի՝ առագաստ :
¤ ՊԼ· ՚ի· 23 : ՚ի· 20 :
Բ ՓԹու· ԺԲ· 12 :
‡ ՓԹու· ԺԲ· 17 : Ըռակ· ՚ի· 9 :
ד Լ·ԹԲ· ԺՁ· 4 :
Ի ՊԼ· ՀՁ· 2 :
† Կամ մեղքի պատարագը

ב ՊԼ· ՚ի· 16 :
Ի Պատ· ԺԲ· 35 : ա Յօհ· ՚ի· 12 : Ըռաւք· 11 :
Ը Ամղ· ՚ի· 12 :
Ջ Յօհ· Ը· 44 :
Ժ Լ·ԹԲ· ԺՁ· 24 : Ըայտ· Ձ· 10 :
Ի Կամ Սիղքս Թողութիւն գտնելու՝ չպէտք է աւելի մեծ է :
Ի Յօբ· ԺԸ· 20 — 24 :
Լ Ամղ· ԺՁ· 11 :

Ի ՊԼ· ՚ի· 6 : ՓԹու· Լ՚ի· 19 , 21 , 27 :
Ի Ամղ· ՀՁ· 12 :
Ի Ելկն· ՚ի· 4 ; 6 :
|| Կամ Կայենին վրայ ,
Ճ ՀՆ ՓԹագ· ԺՁ· 23 : ՚ի· 20 : Լ·ԹԲ· ՚ի· 39 : ԺՁ· 3 :
Յ Ամղ· ՚ի՚ի· 11 :
ն Հաւմ· Ճ· 11 ; 12 :
Ճ Հ՚ի՚ր 15 :
Ո ՊԼ· Ե· 3 :
§ Փ՝ գրուած :

Յ ՊԼ· Ե· 3 :
Ն Ճ ՓԹագ· ԺՁ· 24 : Ամղ· Ա՚ի՚ղ· 17 : Ելկն· ՚ի· 32 : Ամփ· Ճ· 9 : ա Յօր· ա· 2 :
: Կամ անանուոյ
—
¤ ա Ած· ա· 1 : Ղ·ռ· գ· 36 :
Բ ՊԼ· ա· 26 : Ելկն· Ճ· 24 : Ամղ· Ճ· 10 :
‡ ՊԼ· ա· 27 ·
†† Փ՝ մարդ ·

3 Եւ Ընդամ Հարիւր երեսուն տարի ապրեցաւ ,
և իր նմանութեամբը՝ իր պատկերին պէս ոդդի
4 ծնաւ , և †անոր անունը Սէթ դրաւ : Եւ ¦Ե-
դամին օրերը՝ Սէթը ծնանելէն ետքը՝ ութը հա-
րիւր տարի եղաւ , ու աղաքներ ու աղջիկներ
5 ծնաւ : Եւ Ընդամին կենացը բոլոր օրերը ինը
Հարիւր երեսուն տարի եղաւ . †ու մեռաւ :
6 Եւ Սէթ Հարիւր հինգ տարի ապրեցաւ , ու
7 †ծնաւ Ենոսը : Եւ Սէթ՝ Ենոսը ծնանելէն
ետքը՝ ութը Հարիւր եօթը տարի ապրեցաւ , և
8 աղաքներ ու աղջիկներ ծնաւ : Եւ Սէթին բո-
լոր օրերը ինը Հարիւր տասներիւրիւ տարի ե-
ղաւ . ու մեռաւ :
9 Ու Ենոսն իննսուն տարի ապրեցաւ , և Կայ-
10 նանը ծնաւ : Ու Ենոսն՝ Կայնանը ծնանելէն
ետքը՝ ութը Հարիւր տասներիւրիւ տարի ապ-
11 րեցաւ , և աղաքներ ու աղջիկներ ծնաւ : Ու
Ենոսին բոլոր օրերը ինը Հարիւր հինգ տարի
եղաւ . ու մեռաւ :
12 Եւ Կայնան եօթանասուն տարի ապրեցաւ ,
13 ու ծնաւ Մաղաղիէլը : Եւ Կայնան՝ Մա-
ղաղիէլը ծնանելէն ետքը՝ ութը Հարիւր քառա-
սուն տարի ապրեցաւ , և աղաքներ ու աղջիկ-
14 ներ ծնաւ : Եւ Կայնանին բոլոր օրերը ինը
Հարիւր տասը տարի եղաւ . ու մեռաւ :
15 Եւ Մաղաղիէլ վեհասունհինգ տարի ապ-
16 րեցաւ , ու ծնաւ Յարեդը : Եւ Մաղաղիէլ՝
Յարեդը ծնանելէն ետքը՝ ութը Հարիւր երեսուն
տարի ապրեցաւ , և աղաքներ ու աղջիկներ
17 ծնաւ : Եւ Մաղաղիէլին բոլոր օրերը ութը
Հարիւր իննսունհինգ տարի եղաւ . ու մե-
ռաւ :
18 Եւ Յարեդ Հարիւր վեհասունհերիւրիւ տարի
19 ապրեցաւ , ու ծնաւ ¦Ենոսը : Եւ Յարեդ՝
Ենոսը ծնանելէն ետքը՝ ութը Հարիւր տարի
ապրեցաւ , և աղաքներ ու աղջիկներ ծնաւ :
20 Եւ Յարեդին բոլոր օրերը ինը Հարիւր վեհ-
սունհերիւրիւ տարի եղաւ . ու մեռաւ :
21 Ու Ենոսը վեհասունհինգ տարի ապրեցաւ ,
22 և ծնաւ Մաթուսաղան : Ու Ենոսը՝ Մա-
թուսաղան ծնանելէն ետքը՝ իրեք Հարիւր տա-
րի ¦Աստուծոյ հետ քալեց , և աղաքներ ու
23 աղջիկներ ծնաւ : Ու Ենոսին բոլոր օրերը ի-
24 նըն Հարիւր վեհասունհինգ տարի եղաւ : Ու
Ենոսը †Աստուծոյ հետ քալեց , և չէր գրա-
նուեր . ինչու որ Աստուած առաւ զանիկայ :
25 Եւ Մաթուսաղայ Հարիւր ութսունեօթը
26 տարի ապրեցաւ , ու ծնաւ Ղամեքը : Եւ Մա-
թուսաղայ՝ Ղամեքը ծնանելէն ետքը՝ եօթը
Հարիւր ութսունեօթը տարի ապրեցաւ , և
27 աղաքներ ու աղջիկներ ծնաւ : Եւ Մաթու-
սաղային բոլոր օրերը ինը Հարիւր վեհսունհե-
ւինը տարի եղաւ . ու մեռաւ :
28 Եւ Ղամեք Հարիւր ութսունհերիւրիւ տարի
29 ապրեցաւ , ու որդի մը ծնաւ . Եւ անոր ա-
նունը *Նոյ դրաւ՝ ըսելով. Ասիկայ մեզ պիտի
հանգստացընէ մեր գործքերէն ու մեր ձեռքե-
րուն աշխատութենէն՝ †որ Տէրոջը անիծած
30 երկրին պատճառաւը կը կրենք : Եւ Ղամեք՝
Նոյը ծնանելէն ետքը՝ հինգ Հարիւր իննսուն-
հինգ տարի ապրեցաւ , և աղաքներ ու աղ-
31 ջիկներ ծնաւ : Ու Ղամեքին բոլոր օրերը եօ-
թը Հարիւր եօթանասունհեօթը տարի եղաւ .
ու մեռաւ :
32 Եւ Նոյ հինգ Հարիւր տարեկան եղաւ . և
Նոյ ծնաւ †Սէմը , Քամը ու ¦Յաբեթը :

ԳԼ. Ը.

1 Մարդոց չարութիւնը չատնալուն համար՝ Աստուած ջրա-
հեղեղը կը սպառնայ : 8 Նոյ շնորհք կը գտնէ Աստուծոյ
առջեւը : 14 Տապանին չինուելիքները :

1 Եւ եղաւ որ †երբ մարդիկ երկրի վրայ շատ-
նալ սկսան ին , ու իրենց աղջիկները ծնան ,
2 Աստուծոյ որդիքը մարդոց աղջիկներուն գեղե-
ցիկ ըլլալը տեսնելով՝ †ամէն իրենց ընտրած-
3 նէրէն իրենց կիներ կ'առնէին : Եւ Տէրը ը-
սաւ . †Իմ հոգիս միշտ մարդու վրայ պիտի
†չմնայ . †վասն զի անիկայ մարմին է . բայց ա-
4 նոր օրերը Հարիւր քսան տարի ըլլայ : Ին օ-
րերը երկրի մէջ հսկաներ կային . և անկէ ետքն
ալ երբոր Աստուծոյ որդիքը մարդոց աղջիկնե-
րուն կը մտնէին , որոնք անոնց պատահէր կը
ծնանէին , սոոնք ի վաղուց հետէ զօրաւոր ա-
5 նուանի մարդիկ էին : Եւ Տէրը երբոր տե-
սաւ որ մարդոց չարութիւնը երկրի վրայ կը
շատնար , և †անոնց սրտին խորհուրդներուն
բոլոր գաղափարները միայն չար էին ամէն օր ,
6 Տէրը երկրի վրայ մարդը ստեղծելուն †զղջաց ,
7 ու †իր սրտին մէջ տրտմեցաւ . Եւ Տէրը ըսաւ .
Երկրին վրայէն ջնջեմ մարդը՝ որ ստեղծեցի ,
մարդէն մինչեւ անասուննները , և սողուննները ,
ու երկինքին թռչուննները . ինչու որ զանոնք
8 ստեղծելուս կը զղջամ : Բայց †Նոյ *Տէրոջը
առջեւը շնորհք գտաւ :
9 ‡Ա՛ս է Նոյի պատմութիւնը՝ . †Նոյ իր դա-
րուն մարդոցը մէջ արդար ու կատարեալ մարդ
10 մին էր . †Նոյ †Աստուծոյ հետ քալեց : Եւ
†Նոյ ծնաւ իրեք որդի , ¦Սէմը , Քամը ու Յա-

---

† ԳԼ . ե . 25 :
Ե ա Կն . ա . 1 , եէ :
ղ ԳԼ . ա . 28 :
Ե ԳԼ . ե . 19 ; Ելբ . իԹ . 27 :
ը ԳԼ . է . 26 :
Թ Յուբ . ժգ . 15 :
ժ ԳԼ . Ղ . 9 : ժԷ . 1 : իԺ . 40 : ի Ճռագ . Ի . 3 : Սաղ . ժՂ . 8 : ԶժՂ . 9 : ՃԹը . 1 : ՍՒբ . Ղ . 8 : Մաղ . բ . 6 :
ի Ճռագ . Բ . 11 : Ելբ . ժա . 5 :
լ Ղօ . է . 36 : Ելբ . ժա . 7 : ա Պետ . է . 20 :
* յր՝ հանգստութիւն :
խ ԳԼ . է . 17 : է . 11 :
ծ ԳԼ . Ղ . 10 :
կ ԳԼ . Ճ . 21 :

ա ԳԼ . ա . 28 :
բ Բ Օր . Ճ . 3 , 4 :
գ Գաղ . Ե . 16 , 17 : ա Պետ . է . 19 , 20 :
† Եբր . չարիկ .
ր Սաղ . Հբ . 39 :
Ի ԳԼ . ը . 21 : Բ Օր . իԹ . 19 : Ռատկ . Ղ . 18 : Սաս . ժԸ . 19 :
ղ Տե՛ս ծնա . իԺ . 19 : ա Ճռագ . ժԸ . 11 , 29 : Բ Ճռագ . իԺ . 16 : Մաղ . է . 6 : Հաղ . ա . 17 :
Ե Նա . կԺ . 10 : Նփե . է . 30 :
ը ԳԼ . ժԹ . 19 : Նէ . Ե . 12 , 13 , 16 , 17 : Ղօ . ա . 30 : Գոր . Ճ . 46 :
‡ Եբր . Սոսկ են Նոյի ծնունդները .
ր ԳԼ . Ճ . 1 : Նգհկ . ժԷ . 14 , 20 : Հռովմ . ա . 17 : Ելբ . ժա . 7 : Բ Պետ . Բ . 5 :
ֆ ԳԼ . Ճ . 22 :
Ւ ԳԼ . Ճ . 32 :

11 բեթը: Ու երկիրը Ընաուծոյ առջեւը ապա-
կանեցաւ, ու երկիրը անիրաւութեամբ լի-
12 ցուեցաւ: Ընաուած երկրի վրայ նայե-
ցաւ, և ահա ապականած էր. ինչու որ երկ-
րի վրայ ամէն մարմին իր ճամբան ապականեր
13 էր: Ընաուած ըսաւ Նոյին. Իմոլոր մար-
մինին վերջը հասած է իմ առջեւս. ինչու որ եր-
կիրը անոնց միջոցով անիրաւութեամբ լի-
ցուեցաւ. և ահա՛ ես զանոնք երկրին հետ
14 պիտի աւերեմ: Երդ դուն քեզի խիժաբեր
փայտէ տապան մը շինէ. տապանին մէջ
խորշեր շինէ, և զանիկայ ներսէն ու դուրսէն
15 ձիւթով ծեփէ: Ընա ա՛ձեւով շինես անի-
կայ. Տապանին երկայնութիւնը երեք հա-
րիւր կանգուն, լայնութիւնը հիսուն կան-
գուն, և բարձրութիւնը երեսուն կանգուն ըլ-
16 լայ: Տապանին ճլուամուտ շինես, ու զա-
նիկայ մէկ կանգունի չափով վերեցրնես վերէն,
և տապանին դուռը ձեզի կողմէն դնես. ներքնա-
տունով, միջնատունով ու վերնատունով շինես
17 անիկայ: Ընդ ես ահա՛ երկրի վրայ ջրհեղեղ
պիտի բերեմ, երկինքին տակը կենդանութեան
շունչ ունեցող բոլոր մարմինը կորսընցնելու
համար. երկրի վրայ ինչ որ կայ՝ պիտի սատկի:
18 Հայց քեզի հետ իմ ուխտս պիտի հաստատեմ,
ու տապանը պիտի մտնես, դուն ու քու որ-
դիքդ, և կնիկդ ու որդւոցդ կնիկները քու
19 հետդ: Ընդ ամէն անասուններէն՝ ամէն մար-
միններէն՝ երկուքական երկուքական քեզի հետ տապանը բերես,
որ քեզի հետ ողջ մնան. արու և էգ ըլլան ա-
20 նոնք: Թռչուններէն իրենց տեսակին պէս, և
ընտանի անասուններէն իրենց տեսակին պէս,
երկրի բոլոր սողուններէն իրենց տեսակին պէս,
ամենէն երկուքական քեզի պիտի գան՝ ողջ
21 մնալու համար: Ընդ դուն առ քեզի ամէն ու-
տելիքներէն՝ որ ի՛ուտելիս է, ու քովդ ժողվէ,
22 որ քեզի ու անոնց ուտելիք ըլլայ: Ընդ ըրաւ
Նոյ՝ Ընաուծոյ իրեն բոլոր պատուիրածին
պէս, այնպէս ըրաւ:

ԳԼ. Զ

1 Նոյ իր ընտանիքովը ու ամէն տեսակ կենդանիներով տա-
պանը կը մտնէ: 17 Ջրհեղեղին սկիզբը և տեւողու-
թիւնը:

1 Ընդ Տէրը ըսաւ Նոյին. Պուն քու բոլոր
տունովդ տապանը մտիր. ինչու որ ա՛ս դա-
րուս մարդոցը մէջ քեզ իմ առջեւս արդար տե-
2 սայ: Ամէն մաքուր անասուններէն քեզի եօթ-

ե ԳԼ. Է. 1, 7. Ժ. 9. Ժգ. 13:
բ Ա՛ն. Ա՛. 27. Ղա. ա. 6: Ընաւմ. բ. 13. գ. 19:
ը Նզեկ. ը. 17: Իմ. Ա. 16: Ա՛մ. բ. 8, 17:
ծ ԳԼ. Ժ. 21: Սաղ. Ժգ. 2, 4: Հգ. 13, 14: Ծգ. 2, 3:
ի Նբեմ. Ծա. 13: Նզեկ. Է. 2, 3, 6: Ա՛մոս. ը. 2: ա պետ. գ. 7:
* Նբբ. Նրեսներն
ճ Ելմ. 17:

+ Կամ Նոյին
‡ Կամ յարկ
յ Ելմ. 13: ԳԼ. Է. 4, 21, 22, 23: բ պետ. բ. 5:
ղ ԳԼ. Է. 1, 7, 13: ա պետ. գ. 20: բ պետ. բ. 5:
ճ ԳԼ. Է. 8, 9, 15, 16:
ի ԳԼ. Է. 9, 15: Տե՛ս գլ. 19:
յ Նբբ. Ժա. 7: Տե՛ս Նբ. Ա. 16:
ն ԳԼ. Է. 5, 9, 16:

— Ելմ. 7, 13: Նետ. Իգ. 38: Ժէ. 26: Նբբ. Ժա. 7: ա պետ. գ. 20: բ պետ. բ. 5:
բ ԳԼ. Գ. 9: Սաղ. Լգ. 18, 19: Ընաւմ. Ժ. 9: բ պետ. բ. 9:
գ Ելմ. Ը. 8: Գ՛Ա. Ժա:
դ Գ՛Ա. Ժ. 10: Նզեկ. Խգ. 23:
ե Ելմ. Ա. 12, 17:
զ Ելմ. Գ. 22:
է Ելմ. 1:
ը ԳԼ. Ը. 2: Ընաւ. Ը. 28: Նզեկ. Իդ. 19:
թ ԳԼ. Ա. 7: Ը. 2: Սաղ. Հբ. 23:
ժ Ելմ. 4, 17:
ի Ելմ. 1, 7: ԳԼ. Գ. 18: Նբբ. Ժա. 7: ա պետ. գ. 20: բ պետ. բ. 5:
լ Ելմ. 2, 3, 8, 9:
խ ԳԼ. Գ. 20:
ծ Ելմ. 2, 3:
կ Ելմ. 4, 12:
հ Սաղ. Ճգ. 26:
յ Սաղ. Ճգ. 6: Նբեմ. գ. 23:

20 ցան : Ջուրերը տասնհինգ կանգուն վեր
21 բարձրացան , և լեռները ծածկուեցան : Եւ
երկրի վրայ շարժող ամէն մարմին՝ թէ թռչուն ,
թէ անասուն , թէ գազան , և թէ երկրի վրայ
սողացող ամէն սողուն , և ամէն մարդ մեռաւ :
22 Ցամաքի վրայ եղող ամէնը՝ որ քթիթին ծակը
կենդանութեան շունչ ունէր , ամէնն ալ մե-
23 ռաւ : Եւ երկրի երեսին վրայ եղող ամէն կակը
ջնջուեցաւ , մարդէն մինչև անասունը , սողու-
նէն մինչև երկինքի թռչունը . անոնք երկրէն
ջնջուեցան . ու միայն Նոյ մնաց՝ և իրեն հետ
24 տապանին մէջ եղողները : Եւ ջուրերը երկրի
վրայ հարիւր հիսուն օր ֆբարձրացած մնացին՝ :

ԳԼ. Ը

1 Ջուրերը քաշուելով , 4 տապանը Ararատ լեռներուն
վրայ կը նստի : 7 Նոյ կ՚արձակէ ագռաւը ու աղաւնին .
15 Աստուծոյ հրամանովը տապանէն դուրս կ՚ելլէ . 20 սե-
ղան չինելով՝ զոհ կը մատուցանէ : 21 Աստուած ան զո-
հը կ՚ընդունի , ու խոստ կու տայ որ մէկմէն ալ երկիրը
չկործէ :

1 Եւ Աստուած յիշեց զՆոյը ու անոր հետ
տապանին մէջ եղած բոլոր գազաններն ու
բոլոր անասունները . և բԱստուած երկրի վրայ
2 հով մը բերաւ , ու ջուրերը նուազեցան : Նաև
գանդունդին աղբիւրները , ու երկինքին պա-
տուհանները գոցուեցան , և դերկինքէն անձ-
3 րևը կարեցաւ : Եւ երթալով ջուրերը երկրին
վրայէն կը քաշուէին , ու եհարիւր հիսուն օրէն
4 ետքը ջուրերը քիչցան : Եւ ևօթներորդ ամիսը՝
ամսուն տասնուևօթներորդ օրը՝ տապանը Ա-
5 րարատ լեռներուն վրայ նստաւ : Եւ ջուրերը
երթալով կը քիչնային մինչև տասներորդ ամի-
սը . և տասներորդ ամսուն առաջին օրը՝ լեռ-
ներուն գլուխները երևցան :
6 Եւ եղաւ որ քառասուն օրէն ետքը , Նոյ իր
7 շինած տապանին զպատուհանը բացաւ . Եւ
ագռաւը արձակեց , որ անդին ասդին կը պտը-
տէր՝ մինչև երկրին վրայէն ջուրերուն ցամքիլը :
8 Աղաւնին ալ արձակեց , որ տեսնէ թէ արդեօք
9 երկրին վրայէն ջուրերը քիչցած են . Բայց
աղաւնին իր ոտքին թաթը դնելու տեղ չգը-
տաւ , ու դէպ ի անոր՝ տապանը դարձաւ .
ինչու որ բոլոր երկրին երեսը ջուրեր կային . ան
տանը իր ձեռքը երկնցուց ու առաւ զա-
10 նիկայ , և իր քովը տապանին մէջ բերաւ : Եւ
ևօթը օր ալ սպասեց , և նորէն աղաւնին տա-
11 պանէն արձակեց : Եւ իրիկուան գէմ աղաւ-
նին անոր եկաւ , և ահա իր բերանը ձիթենիի
թփրցուած տերև մը կար . ուստի Նոյ գիտցաւ
12 որ ջուրերը երկրին վրայէն քիչցած են : Եւ ևօ-

ա Կր. ը. 13 , 17 : բՄր 4 :
Յոբ . իբ . 16 : Ասա . իդ .
39 : Կրկ . ժէ . 27 : գ
պետ . գ . 6 :
դ Կր . բ . 7 :
ե ա պետ . գ . 20 : զ պետ .
բ . 5 : գ . 6 :
յ Կր . բ . 3 : Խափսփսե՛ Ժմր
14 , Կր . բ . 4 ԺՀ . Հիս :
* Եբր . զօրացան :

ա Կր . ժբ . 29 : Եր . բ . 24 :
ա Թագ . ա . 19 :
բ Եր . ժդ . 21 :
գ Կր . է . 11 :
դ Ելր . լբ . 37 :
ե Կր . է . 24 :
զ Կր . ը . 16 :
է Կամ Թարմ
ը Կր . է . 13 :
թ Կր . է . 15 :

ևներն ալ սպասեց , ու նորէն աղաւնին արձա-
կեց , որ ալ անոր չդարձաւ :
13 Եւ եղաւ որ Նոյին ՀԱնասը վեց հարիւր ու
մէկ տարին՝ առաջին ամսուն առաջին օրը՝ ջու-
րերը երկրին վրայէն ցամքեցան . և Նոյ տա-
պանին ծածկոցը վերցուց ու նայեցաւ , և ահա՝
14 երկրին երեսը ցամքեր էր : Եւ երկրորդ ամի-
սը՝ ամսուն քսանուևօթներորդ օրը երկիրը չոր-
ցաւ :
15 Եւ Աստուած խօսեցաւ Նոյին , ու ըսաւ .
16 Տապանէն դուրս ելլիր , դուն՝ ու քու կնիկդ
և քու որդիքդ և քու որդւոցդ կիներները քեզի
17 հետ : Ամէն կենդանիներն ա-
մէն մարմիններ՝ թէ թռչունները , թէ անա-
սուններն , և թէ երկրի վրայ սողացող բոլոր
սողուններն քու հետդ հանէ , որ երկրի վրայ
բազմանան , ու երկրի վրայ աճին ու շատնան :
18 Եւ Նոյ ու իր որդիքը և իր կնիկը ու իր որ-
19 դւոցը կնիկները իր հետ ելան . Ամէն անա-
սուն , ամէն սողուն ու ամէն թռչուն՝ երկրի
վրայ ամէն շարժողները իրենց տեսակին պէս
տապանէն ելան :
20 Եւ Նոյ սեղան մը շինեց Տէրոջը , ու ժամէն
մաքուր անասուններէն և ամէն մաքուր թռչուններէն
առաւ , ու սեղանին վրայ ողջակիզներ մա-
21 տուց : Եւ Տէրը հանուշ հոտը հոտուփաց ,
և Տէրը իր սրտին մէջ ըսաւ . Ալ ասկե ետև
մարդուն համար նորէն երկիրը պիտի չանի-
ծեմ , քթէ և մարդուն սրտին խորհուրդը իր
մանկութենէն չար է , ոչ ալ նորէն պիտի չար-
գեմ ամէն կենդանի հոգինիը , ինչպէս որ ըրի :
22 Քանի որ երկիրը կը մնայ , սերմ ու հունձք ,
ցուրտ ու տաքութիւն , ամառ ու ձմեռ , և
գցորեկ ու գիշեր պիտի չդադարին :

ԳԼ. Թ

1 Նոյ Աստուծմէ կ՚օրհնուի : 5 Մարդասպանութիւնը տաս-
տիկ կ՚արգիլուի : 8 Աստուծոյ ուխտը , 13 օդուն իբրև
նշան՝ ծիածանը կը դրուի : 18 Նոյի սերունդը կը բազ-
մանայ : 20 Նոյ պղծի կը մնայ , 21 ու կը գինովնայ , և
իր Քամ որդին ծաղր կ՚ընայ : 25 Քանանը կ՚անիծուի :
26 Սէմը՝ 27 ու Յաբեթը կ՚օրհնուին : 29 Նոյի մահը :

1 Եւ Աստուած օրհնեց Նոյը՝ ու անոր որդի-
ներն , և ըսաւ անոնց . Աճեցէք ու շատ-
2 ցէք , ու երկիրը լեցուցէք . Եւ գձեր վախը
ու երկիւղը երկրի բոլոր գազաններուն վրայ ,
ու երկինքի բոլոր թռչուններուն վրայ պիտի
ըլլայ . անոնք երկրի վրայ բոլոր շարժողներուն
հետ , ու ծովու բոլոր ձուկերուն հետ ձեր
3 ձեռքը տրուած են : զԱմէն շարժուն կենդա-

բ Կր . ա . 22 :
գ Կ և . ժա :
դ Կ և . ա . 9 : Նգէկ . ե . 41 :
ե Կոր . բ . 15 : Նփս . է .
2 :
զ Կր . գ . 17 : ը . 17 :
է Կամ ինչու որ
ը Կր . ը . 5 : Ցոբ . ժդ . 4 :
ժէ . 14 : Սաղ . ծա . 5 :
Եբրմ . ժէ . 9 : Ասա . ժէ .

19 : ե Առակ . ա . 21 : գ . 23 :
թ Կր . բ . 11 , 15 :
ի Նա . ծգ . 8 :
հ Երեմ . լգ . 20 , 25 :

ա Կր . ա . 28 : Մր 7 , 19 :
Կր . ջ . 32 :
բ Կր . ա . 28 : Ելս . բ . 18 :
գ ե Օր . ժբ . 15 : ժգ . 3 ,
9 , 11 : Ցոր . ջ . 12 , 13 :

նէին ձեզի կերակուր ըլլայ • 21 ամէնը ձեզի համ-
4 ջարի պէս տուի: Հիմայ միսը ողջութիւնով
5 ասոնցմէն անոր արիւնովը չուտէք: Ու անշուշտ
ձեր կեանցը համար՝ արիւնիդ պիտի խնդրեմ.
ամէն գազանին ձեռքէն՝ ու մարդուն ձեռքէն
պիտի խնդրեմ ան. մարդուն կեանքը եղբօրը
6 ձեռքէն պիտի խնդրեմ: Որ մարդու ա-
րիւն կը թափէ, իր արիւնն ալ մարդէ պիտի
թափուի. Ինչու որ Աստուած իր պատկերին
7 պէս առնէնց մարդը: Ու դուք աճեցէք ու
շատցէք, երկրի վրայ բազմացէք, ու անոր մէջ
շատցէք:
8 Ու Աստուած խօսեցաւ Նոյին ու անոր որ-
9 դւոցը անոր հետ՝ ըսելով. Ու ես ահա ձե-
զի հետ՝ ու ձեզմէ ետքը ձեր սերունդին հետ
10 Իմ ուխտս պիտի հաստատեմ, Ու ձեզի հետ
եղող յամէն շնչաւոր կենդանիին հետ, թէ
թռչունին, թէ անասունին, և թէ ձեզի հետ
եղող երկրի ամէն գազանին հետ, տապանէն ե-
լածներուն ամէնուն հետ, ու երկրի բոլոր ան-
11 ասուններուն հետ: Ու ձեզի հետ իմ ուխտս
պիտի հաստատեմ, որ մէյմըն ալ ամէն մարմին
ջրհեղեղին ջուրերէն չկորսուի. ոչ ալ նորէն
12 ջրհեղեղ ըլլայ երկիրը աւերելու համար: Ու
ըսաւ Աստուած. Ահա ու ձեր մէջը, և ձեզի
հետ եղող ամէն շնչաւոր կենդանիին մէջը յա-
ւիտենական գարերու համար ըրած ուխտիս
13 նշանը աս է. Իմ աղեղս ամպին մէջ պիտի
դնեմ, և ան պիտի ըլլայ իմ ու երկրի մէջտե-
14 ղը եղած ուխտին նշանը: Ու պիտի ըլլայ որ՝
երբոր երկրի վրայ ամպ բերեմ, աղեղը ամպին
15 մէջ պիտի տեսնուի. Ու Ահա ու ձեր մէջտե-
ղը, ու ամէն մարմինէն ամէն շնչաւոր կենդա-
նիին մէջտեղը եղած իմ ուխտս պիտի յիշեմ.
և ջուրը ալ ամէն մարմինը կորսընչացնելու հա-
16 մար՝ չուրերը հեղեղ պիտի ըլլան: Ու աղե-
ղը ամպին մէջ պիտի ըլլայ, ու անոր պիտի
նայիմ, որ յաւուժով՝ ու երկրի վրայ եղող
ամէն մարմինէն բոլոր կենդանի անասուններն մէջ-
17 տեղը եղած յաւիտենական ուխտը յիշեմ: Ու
Աստուած Նոյին ըսաւ. Սա է ան ուխտին
նշանը՝ որն որ ես հաստատեցի իմ ու երկրի մը-
բոլոր եղող ամէն մարմինին մէջտեղը:
18 Ու Նոյին որդիքը՝ որոնք տապանէն ելան,
Սէմ, Քամ ու Յաբեթ էին. և Քամ՝ Քա-
19 նանու հայրն էր. Սա իրենք Նոյի որդիքն է-
ին, և ասոնցմէ բոլոր երկիրը տարածուեցաւ:
20 Ու Նոյ սկսաւ երկիրը գործել, ու այդի

ա Ծննդ. ժէ. 14, 20: բ Ելից. Ժ. 23, 26: Ապ. թ. 16: գ Տիմ. գ. 3, 4:
դ Պղ. ւ. 29:
ե Ղե. ժէ. 10, 11, 14: ժթ. 26: զ Օր. ժէ. 23: է Թագ. ժգ. 34: Պատ. ժէ. 20, 29:
ը Ղե. իւ. 28:
թ Պղ. գ. 9, 10: Սաղ. ի. 12:
ժ Պատ. ժէ. 28:
ի Ղե. իա. 12, 14: Ղե. իէ. 17: Պատ. իէ. 52: Յայտ. ժէ. 10:
լ Պղ. ւ. 27:
խ Ելից 1, 19: Պղ. ա. 28:
ծ Պղ. ղ. 18:
կ Ելս. ծգ. 9:
հ Սաղ. ճվե. 9:
ձ Ելս. ծգ. 9:
ղ Պղ. ժէ. 11:
ճ Պղ. իէ. 12: Ղե. իէ. 42, 45: Ղզեկ. ժղ. 60:
մ Պղ. ժէ. 13, 19:
յ Պղ. է. 32:
ն Պղ. Ժ. 32: ա Պն. ա. 4, եզ:
շ Պղ. գ. 19, 23: ը. 2: Ընակ. ժգ. 11:
ո Ընակ. ի. 1: ա Սար. Ժ. 12:
չ Ելս. ի. 12: Դատ. ղ. 1:
պ Ը Օր. իէ. 16:
ջ Ելս. ի. 23: գ Թագ. ի. 20, 21:
ռ Սաղ. ճվգ. 15: Ելբ. ժա. 16:
ս Ելից. ի. 13, 14: գ. 6:
վ Կամ անանց
տ Պղ. ի. 1, 7, 19:
ր ա Պն. ա. 5, եզ:
ց Կամ Ինդոգերք
ւ Սաղ. Ղ. 10: Ելզեկ. ի. 19: Ելից. իգ. 22: Սոփ. բ. 11:
փ ա Պն. ա. 8, եզ:
ք Պղ. ղ. 11:
և Ելս. իգ. 16: Մկբ. է. 2:
֏ Մկբ. է. 6:
։ Ելբ. Ընաբ

նուէին , և Ասդոմի քաղաքը ու Գաղան շի-
12 նեց • Լիմուէին ու Գաղային միջտեղը Ոե-
սէնն ալ շինեց • ասիկայ մեծ քաղաք մըն էր :
13 Եւ Մեսարիմ ծնաւ Պուդացիները , Ենամա-
ցիները , Լաբացիները , Նեփիմուքացիները ,
14 Պաթրուսացիները , ու Գասղուքացիները ,
(Հռոմկից որ Փղշտացիք եկան ,) ու Քափթո-
15 րացիներն ալ : Եւ Քանան ծնաւ իր անդրա-
16 նիկը Սիդոնը , նաև Քետը , Յերուսացին ,
17 Ամորհացին , Գերգեսացին , Եւեսացին , Երու-
18 կեցին , Սենեացին , Երուադացին , Սամարա-
ցին և Եմաթացին • ու ետքը Քանանացւոց
19 ցեղերը տարածուեցան : Եւ Քանանացւոց
սահմանը՝ Սիդոնէն Գերարա անցնելով մինչև
Գազա , Սոդոմ ու Գոմոր , և Եղմա , ու
20 Սերոյիմէն մինչև Կասա է : Քամին որդիքը՝
իրենց տոհմերուն , իրենց լեզուներուն , իրենց
երկիրներուն ու ազգերուն մէջ ասոնք են :
21 Եւ Յաբեթին մեծ եղբօրը Սեմին ալ՝ որ Ե-
բերին բոլոր որդւոցը Հայրն էր , որդիներ ծնան :
22 Սեմին որդիքը՝ Եղամ , Ասուր , Երփաքսադ ,
23 Ղուդ ու Երամ էին : Եւ Երամին որդիքը՝
24 Հուս , Հուլ , Գաթեր ու Մաշ էին : Եւ
Երփաքսադ ծնաւ Սաղան , և Սաղայ ծնաւ Ե-
25 բերը : Ու Եբերին երկու որդի ծնաւ • մէկուն
անունը Փաղէկ էր • քանզի երկիրը անոր օրե-
րը բաժնուեցաւ • և անոր եղբօրը անունը Յեկ-
26 տան էր : Ու Յեկտան ծնաւ Եղմոդադը ,
27 Սաղաֆը , Ասարմաթը , Յարաքը , Ադորամը ,
28 Ուզալը , Դեկղան , Գեբաղը , Երեմեկը ,
29 Սաբան , Ոփիրը , Եւիլան ու Յոբաբը • ա-
30 մէն ասոնք Յեկտանին որդիքն էին : Եւ ասոնց
բնակութիւնը եղաւ Մեսային մինչև Սոփեր՝
31 արեւելեան լեռը : Սեմին որդիքը՝ իրենց տոհ-
մերուն , իրենց լեզուներուն , իրենց երկիրնե-
32 րուն մէջ՝ իրենց ազգերուն ասոնք են : Նոյն
որդւոցը տոհմերը՝ իրենց ծնունդներուն ու ազ-
գերուն համեմատ ասոնք են • և ջրհեղեղէն
ետքը ազգերը տարածուեցան երկրի
վրայ :

ԳԼՈՒԽ ԺԵ

1 Աշխարհի մէջ մէկ լեզու խօսուելը : 3 Աշտարակաշինու-
թիւնը , 6 և լեզուաց խառնակութիւնը : 10 Սեմին ազգա-
բանութիւնը : 27 Աբրամի հօրը Թարային ազգաբանու-
թիւնը : 31 Թարան Ուր քաղաքէն կ՚ելլէ Խառան
կ՚երթայ :

1 Եւ բոլոր երկրին լեզուն մէկ՝ ու խօսուածքը
2 մէկ էր : Ու եղաւ որ երբ արեւելքէն կը
ճանուին , Սենաար երկրին մէջ դաշտ մը գտան ,
3 ու հոն բնակեցան : Եւ իրարու ըսին • Եկէք
աղիւսներ շինենք , ու զանոնք կրակով ե-
փնենք : Եւ աղիւսները անոնց քարի տեղ եղաւ ,
4 ու ձիւթը անոնց կիրի տեղ եղաւ : Եւ ը-
սին • Եկէք մեզի քաղաք մը ու աշտարակ մը
շինենք , որ անոր գլուխը մինչև երկինքը հաս-
նի , և մեզի անուն ստանանք , որ չըլլայ թէ
5 բոլոր երկրի վրայ ցրուինք : Եւ Տէրը՝ մար-
դոց որդիներուն շինած քաղաքը ու աշտարա-
6 կը տեսնելու իջաւ : Եւ Տէրը ըսաւ • Ես՝
ասոնք մէկ ժողովուրդ մըն են , ու համնուն
լեզուն մէկ է • և ասիկայ շինելու սկսեցին •
ու հիմա ինչ որ շինել կը խորհին , անոնցմէ
7 պիտի չարգիլուի : Եկէք իջնենք , և անոնց
լեզուն հոն խառնակենք , որ մէկը մէկը իր
8 ընկերին լեզուն չհասկըլայ : Եւ Տէրը անկէ
բոլոր երկրին երեսը ցրուեց զանոնք • ու քա-
9 ղաքը շինելէն դադրեցան : Ընոր համար անոր
անունը Բաբիլոն կոչուեցաւ • քանզի որ Տէրը
հոն բոլոր երկրին լեզուն խառնակեց , և Տէրը
անկէ բոլոր երկրին երեսը ցրուեց զանոնք :
10 Սեմին ծնունդները ասոնք են • Սեմը հա-
րիւր տարեկան էր , երբոր ծնաւ Երփաքսադը
11 ջրհեղեղէն երկու տարի ետքը : Եւ Սեմ Եր-
փաքսադը ծնանելէն ետքը՝ հինգ հարիւր տա-
րի ապրեցաւ , և տղաքներ ու աղջիկներ ծը-
12 նաւ : Եւ Երփաքսադ երսունեւհինգ տարի
13 ապրեցաւ , ու ծնաւ Սաղան : Եւ Երփաքսադ՝
Սաղան ծնանելէն ետքը՝ չորս հարիւր իրեք տա-
րի ապրեցաւ , և տղաքներ ու աղջիկներ ծնաւ :
14 Եւ Սաղայ երսուն տարի ապրեցաւ , ու ծնաւ
15 Եբերը : Եւ Սաղայ՝ Եբերը ծնանելէն ետքը՝
չորս հարիւր իրեք տարի ապրեցաւ , և տղաք-
16 ներ ու աղջիկներ ծնաւ : Ու Եբեր երսունե-
ւչորս տարի ապրեցաւ , և ծնաւ Փաղէկը :
17 Ու Եբեր՝ Փաղէկը ծնանելէն ետքը՝ չորս հա-
րիւր երսուն տարի ապրեցաւ , և տղաքներ ու
18 աղջիկներ ծնաւ : Եւ Փաղէկ երսուն տարի
19 ապրեցաւ , ու ծնաւ Ռագաւը : Եւ Փաղէկ՝
Ռագաւը ծնանելէն ետքը՝ երկու հարիւր ինը
տարի ապրեցաւ , և տղաքներ ու աղջիկներ
20 ծնաւ : Եւ Ռագաւ երսունեւերկու տարի ապ-
21 րեցաւ , ու ծնաւ Սերուգը : Եւ Ռագաւ՝ Սե-
րուգը ծնանելէն ետքը՝ երկու հարիւր եօթը
տարի ապրեցաւ , և տղաքներ ու աղջիկներ
22 ծնաւ : Եւ Սերուգ երսուն տարի ապրեցաւ ,
23 ու ծնաւ Նաքորը : Եւ Սերուգ՝ Նաքորը
ծնանելէն ետքը՝ երկու հարիւր տարի ապրե-
24 ցաւ , և տղաքներ ու աղջիկներ ծնաւ : Եւ
Նաքոր քսանուինը տարի ապրեցաւ , ու ծնաւ
25 Թարան : Եւ Նաքոր՝ Թարան ծնանելէն
ետքը՝ հարիւր տասնուինը տարի ապրեցաւ , և
26 տղաքներ ու աղջիկներ ծնաւ : Եւ Թարայ

ը ա Պն • ա • 12 :
բ Գլ • ժէ • 12 , 14 , 15 , 17 ;
ժե • 18—21 : Թոբ • լէ • 2—12 : Ել • ժբ • 7 , 8 :
գ ա Պն • ա • 17 , ՃԺ :
դ Գլ • ժա • 12 :
ե ա Պն • ա • 19 :
զ ա՛ բաժանում՝ :
է Ժ՚ը 1 :
ը Գլ • թ • 19 :

—

ա Գլ • ժէ • 11 : բ Թագ • Ա • 2 : ա Պն • ժգ • 6 :
գ բ Օր • ա • 28 :
դ Գլ • ժբ • 21 :
ե Գլ • թ • 19 : Գար • ժէ • 26 :
զ Ժ՚ը 1 :
է Սաղ • բ • 1 :
ը Գլ • ա • 26 : Սաղ • բ • 4 : Գար • բ • 4 , 5 , 6 :
թ Գլ • խբ • 23 : բ Օր • իբ • 49 : Նեհ • Ը • 15 : ա Կար • ժգ • 2 , 11 :
ժ Գլ • Ժ • 25 , 32 :
ի Ղու • ա • 51 :
լ ա՛ խառնակութիւն :
խ ա Կար • ժգ • 23 :
ծ Գլ • Ժ • 22 : ա Պն • ա • 17 :
կ Տի՛տ Ղու • գ • 36 :
հ ա Պն • ա • 19 :
ձ Ղու • գ • 35 :

հօրեղբայրն տարի ապրեցաւ , ու [ա]Ծնաւ Եբրամը՝ [բ]Նաքորը և Ռառանը :
27 Եւ Թարային Ծնունդները սոսկ են . Թարայ Ծնաւ Եբրամը , [գ]Նաքորը ու Ռառան . և
28 Ռառան Ծնաւ Ղոտը : Եւ Ռառան մեռաւ իր Հօրը Թարային առջեւը՝ իր Ծննդեան երկրին՝
29 Քաղդէացւոց Ուր քաղաքին մէջ : Եւ Եբրամ ու [դ]Նաքորը իրենց կիներ առին . Եբրամին կնոջը անունը [ե]Սարայ էր , և [զ]Նաքորին կնոջը անունը [է]Մեղքա՝ Ռառանին աղջիկը , որ [ը]Ողքային
30 Մեղքային ու Յեսքային Հայրն էր : Եւ [թ]Սարայ
31 բայ ամուլ էր , ու չէր Ծնաներ : Եւ Թարայ [ժ]իր որդին Եբրամը՝ ու իր թոռը Ռառանին որդին Ղոտը՝ և իր որդւոյն Եբրամին կիսիկը իր Հարսը Սարան առաւ , ու անոնց հետ [ի]Քաղդէացւոց Ուր քաղաքէն ելաւ [ժա]դէպ՝ի Քանաանու երկիրը երթալու համար . ու եկան մինչև Խառանը , և հոն բնակեցան :
32 Ու Թարային օրերը երկու հարիւր հինգ տարի եղան . և Թարայ Խառանին մէջ մեռաւ :

ԳԼ . ԺԲ

1 Տառաւ կը կանչէ Եբրամը , ու ի՛ օրհնէ զանիկայ : 4 Եբրամ Ղոտին հետ Խառանէն կ՛ելլէ . 6 Քանանու երկրէն կ՛անցնի : 7 Ան երկիրը տեսիլքի մէջ իրեն կը խոստացուի : 10 Եբրամ սովի պատճառով Եգիպտոս կ՛երթայ . 11 վախնալով իր կնոջը համար՝ տուէ՛ք եմ իր քոյրը ըլլալ կը ձևացընէ : 14 Փարաւոն իր քովը բերել կուտայ Սարան , և պատուելով կը դարձընէ :

1 Եւ [ա]Տէրը ըսաւ Եբրամին . Ելո՛ երկրէդ , և քու ազգականներէդ , ու քու Հօրդ տունէն դէպ՝ ան երկիրը՝ որ ես քեզի պիտի ցուցընեմ.
2 [բ]Եւ քեզ մէծ ազգ պիտի ընեմ՝ , [գ]ու քեզ պիտի օրհնեմ , և քու անունդ պիտի մեծցընեմ . [դ]ու
3 դուն օրհնեալ պիտի ըլլաս : [ե]Եւ քեզ օրհնողները պիտի օրհնեմ՝ , ու քեզ անիծողները պիտի անիծեմ . ու [զ]երկրի բոլոր ազգերը քեզմով պիտի օրհնեալ ըլլան :
4 Ասոր պիտի օրհնուին : Եւ Եբրամ գնաց՝ ինչպէս որ Տէրը անոր ըսեր էր . Ղոտն ալ անոր հետը գնաց . ու Եբրամ հօրեղբայրնուհինդ
5 տարեկան էր երբոր Խառանէն ելաւ : Եւ Եբրամ իր կնիկը Սարան , ու իր եղբօրորդին Ղոտը , և իրենց բոլոր ստացուածքը , և [է]Խառանին մէջ [ը]իրենց ստացած հոգիները առնելով՝ , ելան որ Քանանու երկիրը երթան . և
6 Քանանու երկիրը եկան : Ու Եբրամ անոր երկրէն միջեւ Սիւքեմին տեղը՝ [թ]մինչև Մօրէի հաղնին [ժ]անցաւ . և Քանանացիները
7 կային ան երկրին մէջ : [ի]Եւ Տէրը երեւցաւ Եբրամին , ու ըսաւ . [ժա]Քու սերունդիդ պիտի տամ աս երկիրը : Եւ հոն [ժբ]սեղան շինեց Տէրոջը՝ որ իրեն երեւցաւ :
8 Բոլջը՝ որ իրեն երեւցաւ : Եւ անկէ դէպ՝ի Բեթէլին արեւելեան կողմը եղող լեռը հանեց , ու իր վրանը բացաւ , Բեթէլը արեւմտեան կողմը՝ ու Գայիին արեւելեան կողմը՝ . և հոն Տէրոջը սեղան շինեց , ու [ժգ]Տէրոջը անունը
9 նը կանչեց : Եւ Եբրամ միշտ [ժդ]դէպ՝ի հարաւ կը չուէր :
10 Ու [ժե]սով եղաւ . և Եբրամ [ժզ]Եգիպտոս իջաւ հոն պանդխտանալու համար . [ժէ]ու որ [ժը]սով սաստիկ էր : Ու եղաւ որ՝ երբ Եգիպտոս մտնելու մօտեցաւ , իր կնոջը Սարային ըսաւ . Հա՛ գիտեմ որ դուն [ժթ]գեղեցիկ տեսքով կնիկ մըն ես .
12 Եւ պիտի ըլլայ որ երբ Եգիպտացիք քեզ տեսնեն , պիտի ըսեն . Ասիկայ անոր կնիկն է . ու [ի]զիս պիտի մեռցընեն , բայց քեզ ողջ թողուն .
13 Ընո՛ր՝ ըսէ՝ թէ դուն իմ [իա]քոյրս ես . որպէս զի քու պատճառովդ լաւ վարուին զիս , և հոգիս քու պատճառովդ ապրի :
14 Եւ եղաւ որ՝ երբ Եբրամ Եգիպտոս մտաւ , Եգիպտացիք
15 [իբ]տեսան կնիկը , որ շատ գեղեցիկ էր : Փարաւոնին իշխաններն ալ տեսան , ու գովեցին զանիկայ Փարաւոնին առջեւը . և կնիկը [իգ]Փարաւոնին տունը առնուեցաւ :
16 Եւ [իդ]անոր համար Եբրամին պատիւ բրաւ . ու անիկայ ոչխարներ , ու արջառներ , և էշեր , ու ծառաներ , և աղախիններ , ու էգ էշեր և ուղտեր
17 ունեցաւ : Եւ Տէրը [իե]մեծ հարուածներով զարկաւ Փարաւոնը ու անոր տունը՝ Եբրամին կնոջ
18 ը Սարային համար : Եւ Փարաւոն կանչեց Եբրամը , ու ըսաւ . [իզ]Ա՛ս ի՞նչ է որ ինծի ըրիր . ինչո՞ւ ինծի չհայտնեցիր թէ ասիկայ քու
19 կնիկդ է . ինչո՞ւ համար՝ Ըսիկայ քոյրս է՝ ըսիր . և [իէ]ես զանիկայ ինծի կնիկ պիտի առնէի , բայց հիմա ահա կնիկդ՝ առ ու գնա :
20 Եւ [իը]Փարաւոն իր մարդոցը պատուիրեց անոր համար . ու զանիկայ իր կնիկովը ու իր բոլոր ստացուածքովը խրկեցին :

ԳԼ . ԺԳ

1 Եբրամ ու Ղոտ Եգիպտոսէն կը դառնան . 7 հովիւներուն անմիաբանութեանը համար իրարմէ կը բաժնուին : 10 Ղոտ Սոդոմ կ՛երթայ : 14 Եբրամին եղած խոստմունքին նորոգութիւնը : 18 Եբրամ Քեբրոն երթալով՝ հոն սեղան կը շինէ :

1 Եւ Եբրամ իր կնիկովը ու իր բոլոր ունեցածներովը՝ Եգիպտոսէն դէպ՝ի [ա]Քանանացիներուն հարաւակողմը ելաւ , ու Ղոտն ալ իր հետը :

ե Ծնե . խէ . 2 : ա Ա՛ն . ա . 26 :
զ ԿԼ . ժէ . 15 : ի . 12 :
է ԿԼ . իե . 20 :
ը ԿԼ . ժգ . 1 , 2 : ժը . 11 , 12 :
թ ԿԼ . ժը . 1 :
ժ Նեհմ. իե . 7 : Գոր . է . 4 :
ժա ԿԼ . ժ . 19 :

—

ա ԿԼ . ժե . 7 : Նեհմ. իե . 7 : Ես . խա . 2 : Գոր . է . 7 : Եբը . ժա . 8 :
բ ԿԼ . ժէ . 6 : ժը . 18 : ի Օր . իգ . 5 : է Թագ . գ . 8 :
գ ԿԼ . իէ . 35 :
դ ԿԼ . իը . 4 : Գաղ . գ . 14 :
ե ԿԼ . իէ . 29 : Եզ . իգ . 22 : Ծնու . իգ . 9 :
զ ԿԼ . ժը . 18 : իգ . 18 : իզ . 4 : Սաղ . կբ . 17 : Գոր . գ . 25 : Գաղ . գ . 8 :
է ԿԼ . ժա . 31 :
ը ԿԼ . ժգ . 14 :
թ Ի Օր . ժա . 30 : Գատ . է . 1 :
ժ ԿԼ . ժե . 9 :
ժա Եբր . ժա . 9 :
ժբ ԿԼ . ժ . 18 , 19 : ժգ . 7 :
ժգ ԿԼ . ժէ . 1 :
ժդ ԿԼ . ժգ . 15 : ժէ . 8 : Սաղ . ձե . 9 , 11 :
ժե ԿԼ . ժգ . 4 :
ժզ ԿԼ . ժգ . 4 :
ժէ ԿԼ . ժգ . 3 :
ժը ԿԼ . իզ . 1 :
ժթ Սաղ . ձե . 13 :
ի ԿԼ . իգ . 1 :
իա Ա՛ր 14 : ԿԼ . իզ . 7 :
իբ ԿԼ . ի . 11 : իզ . 7 :
իգ ԿԼ . ի . 5 , 13 : Տե՛ս իզ . 7 :
իդ ԿԼ . ԼԻ . 7 : Պատ . ե . 28 :
իե ԿԼ . ի . 2 :
իզ ԿԼ . ի . 14 :
իէ ԿԼ . ի . 18 : ա Պն . ժգ . 21 : Սաղ . ձե . 14 : Եբր . ժգ . 4 :
իը ԿԼ . ի . 9 : իզ . 10 :
իթ Բառակ . լիա . 1 :

—

ա ԿԼ . ժէ . 9 :

2 [բ]Եւ Բբրամ շատ հարուստ էր անասուններով,
3 արծաթով ու ոսկիով: Եւ իր ա-ճանչ իջևանեալ-
րովը գնաց [գ]Հարաւային կողմէն մինչև Ռեհել,
ան տեղը՝ ուր էր առաջ իր վրանը, Ռեհելեն
4 ու Գայիին մէջտեղը. [դ]Ան տեղանին տեղը՝ որ
հոն առաջ բրիր էր. և Բբրամ հոն [ե]Տէրոջը
անունը կանչեց:
5 Եւ Բբրամին հետ գացող Ղոման ալ՝ ոչ-
խարներ, ու արջառներ, ու վրաններ ունէր:
6 Եւ Հան երկիրը բաւական չէր անոնց՝ որ մէկ-
տեղ բնակին. [զ]ինչու որ անոնց ստացուածքը
շատ ըլլալով՝ չէին կրնար մէկտեղ բնակիլ:
7 Եւ Բբրամին անասուններուն հովիւներուն՝
ու Ղոմանի անասուններուն հովիւներուն մէջ-
տեղը [է]վէճ կար. և Հան առնները Քանանա-
ցիները ու Փերիզացիները կը բնակէին ան ատեն
8 քին մէջ: Եւ Բբրամ ըսաւ Ղոմանին. Կ'աղա-
չեմ քեզի, [ը]իմ ու քու մէջտեղդ՝ և իմ հովիւ-
ներուս ու քու հովիւներուդ մէջտեղը վէճ չըլ-
ներուս ու քու հովիւներուդ մէջտեղը վէճ չըլ-
9 լայ. [թ]ինչու որ [ժ]մենք եղբայր ենք. [ի]Բոլոր եր-
կիրը քու առջևդ չէ՞. Կ'աղաչեմ՝ զատուէ՛
ինծմէ. [լ]Թէ որ դուն ձախ կողմը երթաս, ես
աջ կողմը կ'երթամ, և թէ որ աջ կողմը եր-
10 թաս, ես ձախ կողմը կ'երթամ: Եւ Ղոմանին իր
աչքերը վեր վերցուց, ու [խ]Յորդանանու ամէն
կողմը նայեցաւ՝ որ ամէն տեղ ջրառատ էր, [ծ]Տէ-
րը Սոդոմը ու Գոմորը կորսընդունելէն առաջ
մինչև [կ]Սողոռը [հ]Տէրոջը դրախտին պէս՝ Ե-
11 գիպտոսի երկրին պէս էր: Եւ Ղոմա Յորդա-
նանու բոլոր կողմը ընտրեց իրեն, ու Ղոմա
դէպ [մ]ի արևելք չուեց. և իրարմէ զատուեցան.
12 Բբրամ Քանանու երկրին մէջ բնակեցաւ.
Ղոմանին ալ [ն]դաշտի քաղաքներուն մէջ բնակե-
13 ցաւ, ու [շ]իր վրանը Սոդոմի քովէ բացաւ: Եւ
Սոդոմի մարդիկը [ո]խիստ չար [պ]ու մեղաւոր էին
Տէրոջը առջևը:
14 Եւ Տէրը Բբրամին ըսաւ՝ Ղոմայ [ռ]անկէ զա-
տուելէն ետքը. [ս]Իմա աչքերդ վեր վերցուր,
ու քու եղած տեղէդ [տ]դէպ [ի] հիւսիս ու հա-
րաւ, և դէպ [ի] արևելք ու արևմուտք նայէ՛.
15 [ր]Ինչու որ ատ բոլոր երկիրը՝ որ կը տեսնես,
[ց]քեզի ու [ւ]քու սերունդիդ պիտի տամ յաւի-
16 տեան: Եւ [փ]քու սերունդդ երկրի փոշիին պէս
անթիւ՝ պիտի ընեմ. ուստի որ՝ եթէ մէկը երկ-
րի փոշին կրնայ համրել, քու սերունդդ ալ
17 համրուի: [ք]Ելի՛ր, ատ երկիրը պտրտէ՛ անոր
երկայնութեանը ու լայնութեանը համեմատ.
18 քանզի անիկայ քեզի պիտի տամ: Եւ Բբրամ
վերցուց իր վրանը, ու եկաւ [և]ու բնակեցաւ
Ա մամբրէի կաղնիներուն մէջ, [օ]որ Քեբրոնին
մէջն է, և հոն սեղան շինեց Տէրոջը:

ԹԼՈՒԽ ԺԴ

1 Ազոս թագաւորներուն՝ հինգ թագաւորներու հետ ըրած պատերազմը: 11 Ղոմա գերի կ'առնուի, 14 ու Բբրամ զանիկայ կ'ազատէ: 18 Մ[ա]ղքիսեդեկ Բբրամը կ'օրհնէ. 20 Բբրամ ալ անոր տասանորդ կու տայ. 22 առած ա-ւարէն իր հետը եղողներուն բաժին տալէն ետքը, ինա-յածը Սոդոմի թագաւորին ետ կու տայ:

1 [ա]Ե եղաւ որ՝ [բ]Ամենաարի Ամարփաղ թագաւո-
րին, Եղլասարի Երիովք թագաւորին, [գ]Ե-
ղամի Քոդողագոմոր թագաւորին, և Թոդխի
2 [դ]թագաց թագաւորին ժամանակները. Ասոնք
Սոդոմի Բարա թագաւորին հետ, և Գոմորի
Բարսա թագաւորին հետ, [ե]Ադմայի Շինաբ
թագաւորին հետ, և Սեբոյիմի Սեմեբոր թա-
գաւորին հետ, ու Բաղայի (այսինքն [զ]Սո-
3 գողի) թագաւորին հետ պատերազմեցան: Ա-
սոնց ամէնը ժողվուեցան Սիդիմի ձորին մէջ,
4 [է]որ է Ղղի ծով: Տասներկու տարի Քոդո-
ղագոմորին ծառայութիւն ըրին, ու երեքտաս-
5 ներորդ տարին ապստամբ եղան: Եւ չորեք-
տասներորդ տարին Քոդողագոմոր ու իր հե-
տը եղող թագաւորները եկան, ու [ը]Աստա-
րոթի Կառնայիմի մէջ եղող [թ]Ռափայիմները, ու
[ժ]Համի մէջ [ի]Զուզիացիները, և [լ]Շաւէ Կարիա-
6 թեմի մէջ [խ]Օրէացիները, և [ծ]Շաւէ Կարիա-
թեմի մէջ [կ]Օրէացիները, և [հ]Շաւէ Կարիա-
թեմի մէջ [ձ]Օրէացիները, և [ղ]Հաւեցիները իրենց
Սէիր լեռանը վրայ՝ մինչև անապատին մէջ եղող
7 [ճ]Էլփաւանը զարկին: Եւ դարձան, ու ե-
կան [մ]Ենմաս փաթ՝ այսինքն Կադէս. և Ամա-
զեկացւոց բոլոր նահանգը, ու [յ]Ասասոնթա-
մարի մէջ բնակող Ամորհացիներն ալ զարկին:
8 Եւ Սոդոմին թագաւորը, ու Գոմորին թագա-
ւորը, և Ադմային թագաւորը, ու Սեբոյիմին
թագաւորը, և Բաղային (այսինքն Սիգողորին)
թագաւորը ելլելով՝ Սիդիմ ձորին մէջ անոնց
9 հետ պատերազմելու շարուեցան, [ն]Այինդեն Ե-
ղամի Քոդողագոմոր թագաւորին հետ, և Գո-
յիմի Թագդաղ թագաւորին հետ, ու Ան-
նասարի Ամարփաղ թագաւորին հետ, և Եղ-
լասարի Երիովք թագաւորին հետ, [շ]ասը հինգ

[բ] Գն. իզ. 35 : Սաղ. ճմբ. 3 : Բառ. ժ. 22 :
[գ] Գն. ժբ. 8, 9 :
[դ] Գն. ժբ. 7, 8 :
[ե] Սաղ. ճմզ. 17 :
[զ] Գն. լզ. 7 :
[է] Գն. իզ. 20 :
[ը] Գն. ժբ. 6 :
[թ] ա Կոր. գ. 7 :
[ժ] Տն՛ս գլ. ժա. 27, 31 : Եզ. բ. 13 : Սաղ. ճկզ. 1 : Կոր. է. 26 :
[ի] Գն. ի. 15 : Լբ. 10 :
[լ] Հռոմ. ժբ. 18 : Նբր. ժբ. 14 : Հակ. գ. 17 :
[խ] Գն. ժբ. 17 : [բ] Օր. լէ. 3 : Սաղ. ճբ. 3 : Բառ. ժ. 22 :
[ծ] Գն. ժբ. 24, 25 :
[կ] Գն. ժգ. 2, 8 : ժբ. 22 :
[հ] Գն. բ. 10 : Ես. ծա. 3 :
[ձ] Գն. ժբ. 29 :
[ղ] Գն. ժգ. 12 : ժբ. 1 : [բ] Պնտ. բ. 7, 8 :
[ճ] Գն. ժբ. 20 : Նգեկ. ժկ. 49 : [բ] Պնտ. բ. 7, 8 :
[մ] Գն. գ. 11 :
[յ] Հմբ. 11 :
[ն] Գն. իզ. 14 :
[շ] Գն. ժբ. 7 : ժե. 18 : ժէ. 8 : իգ. 7 : իգ. 4 : Ծնու. լգ. 12 : [բ] Օր. լգ. 4 : Պտր. է. 5 :
[ո] [բ] Պն. ի. 7 : Սաղ. լէ. 22, 29 : ճմբ. 2 :
[պ] Գն. ժ. 5 : իբ. 17 : իզ. 4 : իբ. 14 : լբ. 12 : նլ. լբ. 13 : Ծնու. իգ. 10 : [բ] Օր. ա. 10 : [է] Ծնու. գբ. 20 : [ա] Պն. իէ. 23 : Նա. խբ. 19 : Նբհմ. լգ. 22 : Հռմ. գ. 16, 17, 18 : Նբր. ժա. 12 :
[ռ] Գն. ժգ. 13 :
[ս] Գն. լբ. 27 : լէ. 14 :
[տ] Գն. ժ. 10 : ժա. 2 :
[ր] Նա. ժա. 11 :
[ց] [բ] Օր. իբ. 23 :
[ւ] Գն. ժբ. 22 :
[փ] [բ] Օր. գ. 17 : Ծնու. լէ. 12 : Ելս. գ. 16 : Սաղ. ճէ. 3 :
[ք] Գն. իե. 26 :
[և] Ելս. ժբ. 4 : ժգ. 12 :
[օ] Գն. ժբ. 20 : [բ] Օր. գ. 11 :
[ֆ] [բ] Օր. բ. 20 :
[գ] [բ] Օր. բ. 10, 11 :
[դ] [բ] Օր. բ. 12, 22 :
[ե] Գն. իա. 21 : Ծնու. ժբ. 16 : ժգ. 3 :
* ՟ի՝ փառաբանին բնեւնիներին :
† ՟ի՝ դասապատանի աղքիւր :
[զ] [բ] Պն. ի. 2 :

10 թաղաւորը ան հինդին հետ : Եւ Աբեդեմ
ձորը [թ]նաւթի հորերով լեցուն էր . և Սոդոմին
ու Գոմորին թագաւորները փախան , և հոն
11 ինկան . ու ամենայն[ը] [ւ]լուր փախան : Եւ
առնեք [ժ]Սոդոմին ու Գոմորին ամէն բարիքը , ու
12 անոնց գոլոր պաշարները առին ու գացին : Եւ
[յ]Սոդոմի մէջ բնակող Ղբրամին [ւ]եղբօրորդին
Ղոտը՝ ու անոր գոլոր բարիքը առին ու գա-
ցին :

13 Եւ փախստական մը եկաւ , ու ասա Քանէրը
Ղբրայեցի Ղբրամին պատմեց . և [ծ]անիկայ Ա-
բրահամ ու Ընեռին եղբօրը Էմորհացի Աւշքոլին
կաղնիներուն մէջ կը բնակէր . [կ]նիւռ որ [ի]ասոնք
14 Ղբրամին հետ դաշնակից էին : Եւ Ղբրամ երբ
որ [լ]իր եղբօրը գերի առնուելը լսեց , [մ]իր տունը
մէջ ծնածները՝ իրեք հարիւր տասնուութը հո-
գի սպառազինեց , ու անոնց հետէն [հ]նկաւ
15 [ա]մինչև Դան : Եւ [գ]ինքը ու իր ծառաները գի-
շերով դուռը դուռը անոնց վրայ յարձակեցան ,
ու [պ]զարկին անոնք . և [ք]շէրին անոնք մինչև
Քոբան , որ Դամասկոսի [ձ]հիւսիսային կողմն է :
16 Եւ [բ]գոլոր բարիքը ետ բերաւ . և իր եղբայրը
Ղոտն ալ , ու անոր բարիքը , և կիներն ալ , ու
ժողովուրդն ալ ետ բերաւ :

17 Եւ [ի]նքը՝ Քոդողագոմորը ու անոր հետ ե-
ղող թագաւորները զարնելէն ու գառնալէն
ետքը , Սոդոմի թագաւորը [է]գանիկայ դիմաւո-
րելու ելաւ դէպ [ի] Շաւէ ձորը՝ (այսինքն
18 [թ]թագաւորի ձորը) : Եւ [ը]Մաղքի թագաւո-
րը Մելքիսեդեկ հաց ու գինի հանեց . ու ա-
նիկայ [ժ]Քարձրեալ Աստուծոյ [ա]քահանան էր :
19 Եւ օրհնեց զանիկայ , ու ըսաւ . Օրհնեալ ըլ-
լայ Ղբրամ՝ [ը]երկնից ու երկրի տէրը եղող
20 Քարձրեալ Աստուածմէն : Եւ [ո]օրհնեալ ըլլայ
Քարձրեալ Աստուածը՝ որ քու թշնամիներդ
քու ձեռքդ մատնեց : Եւ անիկայ [ա]ամէնէն
տասանորդ տուաւ անոր :

21 Եւ Սոդոմի թագաւորը ըսաւ Ղբրամին .
Արդիկը [ի]նձի տուր , ու բարիքը գուն քեզի
22 առ : Եւ Ղբրամ ըսաւ Սոդոմի թագաւորին .
[ձ]Երկինք ու երկրի տէրը եղող Քարձրեալ [ե]Տէր
23 Աստուծոյ վերցուցի իմ ձեռքս , Որ գերձանէն
մինչև կօշկին կապը [ք]ան մը չառնեմ՝ [ի]նչ որ
քուկդ է , որ չըլլայ թէ՝ Ղբրամը ես հարըստա-
24 ցուցի ըսես . Բաց [ի] տղաքներուն կերածէն ,

[ն]ու [ի]նձի հետ եկող մարդոցը՝ այսինքն Ան-
բին , ու Եսքողին , ու Ամբրէին բաժինները
[թ]ող անոնք իրենց բաժինը առնեն :

ԳԼ. ԺԵ

1 Աստուած Ղբրամը կը քաջալերէ : 2 Ղբրամ անորդի
ըլլալուն համար կը գանգատի : 4 Աստուած կը խոստա-
նայ Ղբրամին զաւակ մը տալ , ու անոր սերունդը շատա-
ցնել : 6 Ղբրամ հաւատքով [կ]արդարանայ : 7 Քա-
նանու երկիրը նորէն անոր կը խոստացուի նշանով մը ,
12 և անիկայով մը :

1 [Ե]ս բաներէն ետքը՝ [ս]տեսիլքի մէջ Տէրոջը
[խ]օսքը Ղբրամին եղաւ , ըսելով . [ք]Մի վախ-
նար՝ [ս]ով Ղբրամ , ես [ք]քեզի պաշտպան եմ , ո-
2 քու [վ]արձքդ խիստ շատ պիտի ըլլայ : Եւ
Ղբրամ ըսաւ . Ո՛վ Տէր Եհովայ՝ [ին]ձի [ի]նչ
պիտի տաս , [ք]զանի որ առանց զաւակի կը մե-
նամ , և իմ տանս տիրողը աս Դամասկացի Ե-
3 [ղ]իազարն է : [Ն]աեւ ըսաւ Ղբրամ . որովհետեւ
[ին]ձի սերունդ չտուիր , ահա [իմ տանս ծ]ծառան
4 [ին]ձի ժառանգ կ'ըլլայ : Եւ ահա Տէրոջը [խօս-
քը] անոր եղաւ՝ ըսելով . Անիկայ քեզի ժառանգ
պիտի չըլլայ . բայց [ո]ն պիտի ըլլայ քու ծա-
5 [ռ]անգդ՝ որ [ծ]րուս մէջէդ պիտի ելլէ : Եւ դուրս
հանեց զանիկայ , ու ըսաւ . [Հ]ետ դէպ՝ ի [ե]ր-
կինքը նայէ , ու [ա]ստղերը [ք]համբէ , [թ]է որ
դուն զանոնք համրելու կարող ես . և ըսաւ անոր .
6 [Ք]ուկդ սերունդդ ասանկ պիտի ըլլայ : Եւ ա-
նիկայ [հ]աւատաց Տէրոջը , որ [ա]նոր արդա-
րութիւն [ը]նդ[ա]ել սեպեց :

7 Եւ ըսաւ անոր . Ես եմ Տէրը՝ որ քեզ
[ք]Քաղդէացւոց Ուր քաղաքէն [հ]հանեցի՝ [յ]աս
երկիրը քեզի ժառանգութիւն տալու համար :
8 Եւ անիկայ ըսաւ . Ո՛վ Տէր Եհովայ՝ [ի]նչ-
պէս գիտնամ թէ ես անիկայ պիտի ժառան-
9 գեմ : Եւ ըսաւ անոր . [Ի]նձի [ի]րեք տարեկան
երինջ մը , ու [ի]րեք տարեկան այծ մը , և [ի]րեք
տարեկան խոյ մը , ու տատրակ մը , և աղաւ-
10 նիի ճուզ մը ա[ռ] : Եւ անիկայ բոլոր տասնք [ի]-
րենց առաւ , ու [յ]առնց մէջտեղէն կտրեց , և
ամէն մէկ կտորը իր մասին հետ դիմացի դիմաց
11 դրաւ . բայց [գ]թռչուններըը չկտրեց : Եւ երբոր
դիակներուն վրայ գիշատիչ թռչուններըը իջան , Ը-
12 բրամ վռնտեց զանոնք : Եւ երբոր արեւը մարը
կը մտնէր , Ղբրամին վրայ [խ]որոտնակ քուն մը ի-
ջաւ . և ահա անոր վրայ մեծ մթութիւն սոս-

[ք] Գէն . ժա . 3 :
[է] Գէն . ժԸ . 17 , 30 :
[ա] Հմմ 16 , 21 :
[յ] Գէն . ժգ . 12 :
[ղ] Գէն . ժԴ . 5 :
[ե] Գէն . ժԴ . 18 :
[ւ] Հմմ 24 :
[յ] Գէն . ժգ . 8 :
[ն] Գէն . ժե . 3 : ժէ . 12 , 27 : ժզ . 7 :
[ւ] [ե]Օր . ԼԹ . 1 : Գաս . ժբ . 29 :
[ո] Ես . խա . 2 , 3 :
[*] Նէր . ձախ
[ւ] Հմմ 11 , 12 :
[պ] Նբր . Է . 1 :
[ջ] Գաս . ժա . 34 : [ա] Ծնած . ժբ . 6 :
[ռ] [բ] Ծնած . ժբ . 18 :
[ս] Նբր . Է . 1 :
[վ] Սիք . Ղ . 6 : Գոր . ժղ . 17 : Հռոմ . գ . 10 : [բ] Ծնած . բ . 5 :
[տ] Ա ող . ԽՀ . 4 : Նբր . Է . 6 :
[ր] Հմմ 22 : Գաս . ժա . 25 :
[ց] Գէն . իԴ . 27 :
[ւ] Նբր . Է . 4 :
[փ] Հմմ 19 : Գէն . իա . 33 :
[ք] Նէ . Ղ . 8 : Գաս . ժբ . 7 : Ելս . ժ . 5 , 6 :
[օ] Տե՛ս Նահ . բ . 15 , 16 :
[ֆ] Հմմ 13 :

[ա] Գաս . Ժ . 1 : Գոր . Ժ . 10 , 11 :
[բ] Գէն . իգ . 24 : Գաս . Ժ . 12 : Ղ ու . ա . 13 , 30 :
[գ] Ող . գ . 3 : Է . 12 . Ձէ . 11 : գա . 4 : Ամ իԵ . 11 :
[դ] Ող . ժղ . 5 : ծբ . 11 : Բ ուսկ . ժա . 18 :
[ե] Գոր . Է . 5 :
[զ] Գէն . ժգ . 14 :
[է] Նբբ . որդին
[ը] [բ] Ծնած . Է . 12 : ժղ . 11 : [բ] Ա՛ն . Լ Ի . 21 :
[ը] Նբմ . Լ Ի . 22 :
[ի] Ող . Ձխէ . 4 :
[լ] Գէն . իգ . 17 : Նէ . Լ Ի . 13 : [բ] Ել . ա . 10 : Ժ . 22 : ա Ա՛ն . իէ . 23 : Հռոմ . գ . 18 : Նբբ . ժա . 12 : Տե՛ս գէ . ժգ . 16 :
[խ] Հռոմ . գ . 3 , 9 , 22 : Գաղ . գ . 6 : Ջակ . բ . 23 :
[ծ] Ող . Ձղ . 31 :
[կ] Գէն . ժա . 28 , 31 :
[հ] Գէն . ժբ . 1 :
[ձ] Ող . Ձէ . 42 , 44 : Հռոմ . գ . 13 :
[ճ] Տե՛ս գէ . իգ . 13 , 14 : Գաս . գ . 17 , 37 : ա ծնած . ժգ . 9 , 10 : գ ծնած . իդ . 8 : Գէ . ա . 18 :
[յ] Նբմ . Լ Ի . 18 , 19 :
[ղ] Ել . ա . 17 :
[ճ] Ծն . բ . 21 : Ջօր . գ . 13 :

13 կուժ մը ինկաւ : Եւ Տէրը ըսաւ Ըբրամին . Սոյնդ դիտցիր՝ որ քու սերունդդ լրնեցը չի-
14 ղած երկրի մէջ պանդուխտ պիտի ըլլան , և ծառայութիւն պիտի ընեն . ու հոն [ձ]ըրս հա-
15 րիւր տարի պիտի չարչարին զանոնք : Բայց ան ազգը՝ որուն պիտի ծառայեն , [ե]ես պիտի դա-
տեմ . և անկէ ետքը [զ]շատ ստացուածքով պի-
16 տի ելլեն : Եւ դուն [է]խաղաղութեամբ [ը]քու հայրերուդ պիտի երթաս . [թ]ասլէկ մը ծերացած
17 պիտի թաղուիս : Եւ [ի]անոնք չորրորդ դարուն մէջ հոս պիտի դառնան . [ժ]ընչու որ [ի]Ամո-
րհացւոց անօրէնութիւնը [լ]դեռ լրցուած չէ : Եւ
եղաւ որ երբ արեւը մարը մնաւ , ու խաւար ե-
ղաւ , ահա մխած [խ]ոց մը , ու վառած [ծ]հ մը
18 [կ]անց կացուներուն միջտեղէն անցաւ : Ընդ նոյն
օրը Տէրը [մ]Ըբրամին հետ ուխտ մը բրաւ՝ ըսե-
լով . [ն]Քու սերունդիդ տուի աս երկիրը՝ Ե-
գիպտոսի գետէն մինչեւ մեծ գետը՝ [պ]Եփրատ
19 Կինացիները , և Կենեզացիները ,
20 ը , ու Կեդմոնացիները , Եւ Քետացիները , ու
21 փերեզացիները , և Ռափայիմները , Եւ Ամո-
րհացիները , ու [ռ]Քանանացիները , և Գերգե-
սացիները ու Յեբուսացիները :

ԳԼ. ԺԶ.

1 Սարայ իր ամլութենանը համար՝ Հագարը Ըբրամին կու տայ : 6 Հագար իր տիկինը արհամարհելուն համար նե-
զութիւն կը կրէ ու կը փախչի : 7 Հրեշտակ մը զանիկայ ետ կը խրկէ , 11 անոր զաւակ ծնանելուն առիթով տա-
լով : 15 Իսմայէլի ծնունդը :

1 Եւ Ըբրամին կինիկը Սարայ [ա]էր ծնանիր ա-
նոր . ու մէկ [բ]Եգիպտացի աղախին մը ու-
2 նէր , որուն անունը [գ]Հագար էր : [դ]Եւ Սա-
րայ ըսաւ Ըբրամին . Ահա Հիմա Տէրը [ե]արգի-
լեց զիս ծնանելէն . [զ]ուրեմն աղախինիս մտիր ,
գուցէ անկէ զաւակ ստանամ : Եւ Ըբրամ [է]Սա-
3 րային խօսքը մտիկ ըրաւ : Եւ Ըբրամին կնիկ
կը Սարայ՝ իր Եգիպտացի աղախինը Հագարը
առաւ , Ըբրամ [ը]Քանանու երկրին մէջ տասը
տարի բնակելէն ետքը , և զանիկայ իր էրկանը
4 Ըբրամին առաւ՝ անոր կնիկ ըլլալու : Ան ալ
մտաւ Հագարին , որ յղացաւ . և երբ իր յղի
ըլլալը իմացաւ , իր տիկինը [թ]իր աչքին առկախ
5 անարգուեցաւ : Եւ Սարայ ըսաւ Ըբրամին .
Քեզի եղած անիրաւութիւնը քու վրադ ըլլայ .
ես իմ աղախինս գիրկդ տուի , ու անիկայ երբ
որ իմացաւ իր յղի ըլլալը , ես անոր աչքին առ-
կախ անարգուեցայ . [ժ]Տէրը իմ ու քու միջտեղդ
6 դատաստան ընէ : [ի]Եւ Ըբրամ ըսաւ Սարայիին .
[լ]Ահա աղախինդ քու ձեռքդ է , քու աչքերուդ
հաճոյ [խ]ընացածիդին պէս ըրէ անոր . ու երբոր
Սարայ նեղեց զանիկայ , [ի]անոր երեսէն փախաւ
7 [ա]փերը : Եւ Տէրոջը հրեշտակը գտաւ զա-
նիկայ անապատին մէջ ջուրի աղբիւրի մը քով՝
[բ]Սուրի [ճ]ամապարհին մէջ եղած աղբիւրին քո-
8 ղը . Եւ ըսաւ . Ա՛վ Սարայիին աղախինը [ա]-
գար , ուսկից կու գաս , և ո՞ւր կ՚երթաս : Եւ
անիկայ ըսաւ . [մ]Սարայ տիկինիս երեսէն կը
9 փախչիմ : Եւ Տէրոջը հրեշտակը ըսաւ անոր .
Դարձիր քու տիկինիդ , [ո]ւ անոր ձեռքին
10 տակը ճնազնդ եղիր : Եւ Տէրոջը հրեշտակը
ըսաւ անոր . [ի]Քու սերունդդ խիստ պիտի շատա-
11 ցընեմ , անհնարին որ շատութենէն հաշուուի : Եւ
Տէրոջը հրեշտակը ըսաւ անոր . Ահա դուն յղի
ես , ու որդի պիտի ծնանիս , [ա]նոր անունը
*[ի]սմայէլ դնես . [ի]նչու որ Տէրը քու տառա-
12 պանքդ լսեց : [ի]Եւ անիկայ վայրենի մարդ մը
պիտի ըլլայ . անոր ձեռքը ամէնուն վրայ , ու
ամէնուն ձեռքն ալ անոր վրայ պիտի ըլլայ . [ի]և
անիկայ իր բոլոր եղբայրներուն առջեւը պիտի
13 բնակի : Եւ անիկայ իր հետը խօսող Տէրոջը
անունը կանչեց , [ե]ւ ըսաւ . Դուն իմ տեսիլքիս
ջէջ [ե]ղեցած [ա]ստուածն ես . [քանզի ըսաւ .
Ըդեւօք †ոգջ եմ՝՝ հոս՝ իմ տեսիլքիս ետքը :
14 Ընդ հանար ան ջրհորին անունը [ի]Լահայրոյի
ջրհոր՝ դրաւ . [ն]ահա անիկայ Կադեսին ու Բա-
15 րադին մէջտեղն է : Եւ [ն]Հագար որդի մը ծը-
նաւ Ըբրամին : Եւ Ըբրամ Հագարին իրմէն
16 ծնած որդւոյն անունը՝ [ի]սմայէլ դրաւ : Եւ
Ըբրամ ութսունեւմէկ տարեկան էր , երբոր
Հագար Իսմայէլը ծնաւ Ըբրամին :

ԳԼ. ԺԷ.

1 Աստուած իր ուխտը կը նորոգէ , 5 և Ըբրամին անունը
Ըբրահամ կը դնէ : 10 Թլփատութեան պատուէրը : 15
Սարայ՝ Սարրա կ՚անուանի , և օրհնութիւն կ՚առնէ : 17
Իսահակը կը խոստացուի : 23 Ըբրահամին և Իսմայէլին
թլփատութիւնը :

1 Եւ երբ Ըբրամ իննսունեւմէկ տարեկան էր ,
Տէրը [ա]Ըբրամին երեւցաւ , ու ըսաւ անոր .
[բ]Ես եմ Ամենակարող Աստուածը . [գ]իմ առջեւս
2 քալէ , ու [դ]կատարեալ եղիր : Եւ իմ ու քու

ֆ ՆԼ . ժբ . 40 : Սաղ . ճէ . 23 : Գոր . է . 6 :
ց ՆԼ . ից . 11 : Սաղ . ճէ . 25 :
հ ՆԼ . ը . 6 : բ Օր . ը . 22 :
ղ ՆԼ . ժբ . 36 : Սաղ . ճէ . 37 :
ճ Ելս . է . 26 :
Գոր . ժը . 36 :
ձ ԳԼ . իբ . 8 :
ղ ՆԼ . ժբ . 40 :
ճ ը Ցած . իա . 26 :
ա Գան . ը . 23 : Ասա . իը . 32 : ից Ցես . բ . 16 :
ձ Նբմ . ԼԸ . 18 , 19 :
ա ԳԼ . իը . 7 :
բ ԳԼ . ժբ . 7 : ժը . 15 : իդ . 4 : ՆԼ . իդ . 31 : Ցած . ԼԸ . 3 : բ Օր . ից . 7 : ժա . 24 :
գ ԼԸ . 4 : Ելս . ա . 4 : ը Ցած . ը . 21 : բ Ած . իճ . 26 : Նմմ . իճ . 8 : Սաղ . ճէ . 11 : Ես . իէ . 12 :

ա ԳԼ . ժէ . 2 , 3 :
բ ԳԼ . իա . 9 :
գ Գաղ . ը . 24 :
դ ԳԼ . Ը . 3 :
ե ԳԼ . ի . 18 : Ը . 2 : ա Ցած . ա . 5 , 6 :
զ ԳԼ . Ը . 3 , 9 :
է ԳԼ . ը . 17 :
ը ԳԼ . ժբ . 5 :
թ բ Ցած . դ . 16 : Ռաք . Ը . 21 , 23 :
ժ ԳԼ . ԼՁ . 53 : ա Ցած . իդ . 12 :
ի Ռաք . ժէ . 1 : ա Պես . ը . 7 :
լ Ելս . բ . 6 : Սաղ . ճդ . 41 , 42 : Ներմ . ԼԸ . 5 :
խ ՆԼ . բ . 15 :
ծ ՆԼ . ժէ . 22 :
կ ԳԼ . իէ . 18 :
հ Տես . բ . 9 : ա Պես . ը . 18 :
ձ ԳԼ . ժէ . 20 : իա . 18 : իէ . 12 :
ղ ԳԼ . ժէ . 19 : Ասա . ա . 21 : Ելս . ա . 13 , 31 :
* այ՝ Աստուած պիտի լսէ :
ճ ԳԼ . իա . 20 :
ֆ ԳԼ . իէ . 18 :
† Նբր . կը տեսնեմ :
ց ԳԼ . իդ . 62 : իէ . 11 :
‡ այ՝ տեսիլքիս Կենդանի Աս-
տուածն Ջրհորը :
ա Ցած . ժբ . 26 :
բ Գաղ . ը . 22 :
գ Ըմբ 11 :

ա ԳԼ . ժբ . 1 :
բ ԳԼ . իը . 3 : Լճ . 11 : ՆԼ . ը . 3 : բ Օր . ժ . 17 :
գ ԳԼ . Ե . 22 : իդ . 15 : բ Ցած . բ . 4 : գ . 25 : ը Ցած . ի . 3 :
դ ԳԼ . Ը . 9 : բ Օր . ժբ . 13 : Ելս . ա . 1 : Ասա . Ե . 48 :

մէջտեղը իմ ուխտս պիտի դնեմ , ու [ա]խտա-
3 պիտի շատցընեմ քեզ : Եւ Աբրամ ի վր երեսին
վայ ինկաւ , ու Աստուած անոր հետ խօսե-
4 ցաւ՝ ըսելով . Ահա իմ ուխտս քեզի հետ է ,
և [բ]ազգերու բազմութեան հայր պիտի ըլլաս .
5 Ու այսուհետև քու անունդ [գ]Աբրամ չըսուի ,
հապա [դ]քու անունդ [ե]Աբրահամ ըլլայ . ընչու
6 որ [զ]քեզ ազգերու բազմութեան հայր ըրի : Եւ
քեզ խիստ պիտի աճեցընեմ , ու [է]քեզ ազգեր
պիտի ընեմ . ու [ը]քեզմէ թագաւորներ պիտի ել-
7 լեն : Եւ իմ ու քու մէջտեղդ՝ ու քեզմէ ետ-
քը քու սերունդիդ մէջտեղը իրենց ազգերուն
մէջ՝ Աիմ ուխտս պիտի հաստատեմ՝ յաւիտե-
նական ուխտ մը , որ [թ]քեզի՝ ու [ժ]քեզմէ ետքը
8 քու սերունդիդ Աստուած ըլլամ : Եւ [ի]պիտի
տամ քեզի՝ ու քեզմէ ետքը քու սերունդիդ
յաւիտենական ժառանգութեան համար այն եր-
կիրը՝ [ձ]ուր որ պանդխտիս եղար , բոլոր Քա-
նահան երկիրը . ու [ղ]անոնց Աստուած պիտի ըլ-
9 լամ : Եւ Աստուած ըսաւ Աբրահամին . Ասա-
տի դուն՝ ու քեզմէ ետքը քու սերունդդ իրենց
10 ազգերուն մէջ՝ պահէք իմ ուխտս : Այս է իմ
ու ձեր մէջտեղը , և քեզմէ ետքը քու սերուն-
դիդ մէջտեղը եղած իմ ուխտս՝ որ պիտի պա-
11 հէք . Ձեզմէ ամէն արուն թլփատուի . Ձեր
անթլփատութեան մարմինը թլփատէք , ու ա-
սիկայ իմ ու ձեր մէջտեղը եղած [ի]ուխտին նշա-
12 նը ըլլայ : Եւ ձեր ազգերուն մէջ ամէն ութ-
օրուան արու զաւակդ՝ կամ տունը ծնածը ,
կամ քու սերունդէդ չեղող բոլոր օտարական-
ներէն ստակով ծախու առնուածը՝ [լ]թլփատուի :
13 Քու տունդ ծնածը , և ստակովդ ծախու ա-
ռնուածը անշուշտ պիտի թլփատուի . և իմ
ուխտս ձեր մարմինին մէջ յաւիտենական ուխտ
14 մը ըլլայ : Եւ անթլփատ արուն՝ որուն ան-
թլփատութեան մարմինը թլփատուած չէ , [խ]ան
անձը իր ժողովուրդէն պիտի [կ]կտրուի . անի-
15 կայ իմ ուխտս անարգած է : Եւ Աստուած ը-
սաւ Աբրահամին . Քու կնոջդ Սարայիին անու-
նը՝ Սարայ մի՛ կանչեր , հապա անոր անունը
16 ‖Սարրա ըլլայ : Ու զանիկայ պիտի օրհնեմ ,
նաև [ն]անկէ որդի մը պիտի տամ քեզի . ու պիտի
օրհնեմ զանիկայ , ու [շ]ազգերու մայր պիտի ըլ-
լայ . ժողովուրդներու թագաւորներ պիտի ել-
17 լեն անկէ : Եւ Աբրահամ երեսի վրայ ինկաւ ,
[ո]ու խնդաց , ու իր սրտին մէջ ըսաւ . [չ]արիւր
տարեկան մարդուն զաւակ պիտի ըլլայ՞ Սա-
ռնօք . և Սարրա՝ որ հիսուն տարեկան է ,
18 պիտի ծնանի՞ : Ու Աբրահամ ըսաւ Աստու-

19 ծոյ . Յովհ Իսմայէլը ապրի քու առջևդ : Եւ
Աստուած ըսաւ . Այո՛ [պ]քու կինիդ Սարրան
որդի պիտի ծնանի քեզի , ու անոր անունը՝ [ջ]Ի-
սահակ պիտի դնես . և անոր հետ , ու անոր
հոգը անոր սերունդին հետ իմ ուխտս պիտի
20 հաստատեմ յաւիտենական ուխտ մը : Եւ Իս-
մայէլին համար ալ լսեցի քեզի . ահա օրհնեցի
զանիկայ , ու պիտի աճեցընեմ զանիկայ , ու
[ռ]խիստ պիտի շատցընեմ . անիկայ Ժառանգե-
կու իշխան պիտի ծնանի , [ս]և մեծ ազգ մը պի-
21 տի ընեմ անիկայ : Հայց զաւ տարի ասա ա-
տենն՝ [տ]Սարրային քեզի ծնանելու Յահակին
հետ իմ ուխտս պիտի հաստատեմ :
22 Եւ անոր հետ խօսիլը լմընցուց , ու Ա-
23 տուած Աբրահամին քովէն վեր ելաւ : Եւ Ա-
բրահամ իր որդին Իսմայէլը , ու բոլոր
իր տունը ծնածները , և բոլոր ստակով ծախու
առնուածները՝ Աբրահամին ընտանեացը մէջ
գտնուած ամէն արուն , ու նոյն օրը անոնց ան-
թլփատութեան մարմինը թլփատեց , ինչպէս որ
24 Աստուած անոր ըսեր էր : Եւ Աբրահամ
հիսնամեայ էր՝ երբոր իր անթլփա-
25 տութեան մարմինը թլփատուեցաւ : Եւ իր
որդին Իսմայէլը տասներեք տարեկան էր՝ երբ-
որ իր անթլփատութեան մարմինը թլփատուե-
26 ցաւ : Նոյն օրը թլփատուեցաւ Աբրահամ ,
27 ու իր որդին Իսմայէլը : Եւ [ր]իր տանը բոլոր
մարդիկը՝ թէ իր տունը ծնած և թէ օտարա-
կաններէն ստակով ծախու առնուած՝ իրեն հետ
թլփատուեցան :

ԳԼ . ԺՐ .

1 Աբրահամ իրեք հրեշտակները կ'ընդունի : 9 Սարրա խոն-
դալուն համար կը յանդիմանուի : 17 Մոգոմի կործանու-
մը Աբրահամին կը յայտնուի : 23 Աբրահամ բարեխո-
սութիւն կ'ընէ Սոդոմացւոց համար :

1 Եւ Տէրը երևցաւ անոր [ա]Մամբրէի կաղնի-
ներուն մէջը : Ու անիկայ օրուան տաք ա-
2 տեն վրանին դուռը նստեր էր , [բ]Եւ իր աչքե-
րը վերցուց ու նայեցաւ , և ահա իրեք մարդիկ
կայներ էին իրեն մօտ . [գ]ու երբոր տեսաւ զա-
նոնք՝ վրանին դռնէն վազեց զանոնք դիմաւորե-
լու , ու մինչև գետինը [դ]երկրպագութիւն ըրաւ
3 Թիւն ըրաւ , Եւ ըսաւ . Տէր իմ՝ հիմա թէ
որ շնորհք գտայ քու առջևդ , կ'աղաչեմ քե-
զի՝ քու ծառայիդ բնակարանէն մի՛ անցնիր .
4 Կ'աղաչեմ ձեզի՝ [ե]քիչ մը ջուր բերուի , ու ոտ-
քերնիդ լուացէք , ու ծառին տակը հանգըս-
5 տացէք . Եւ [զ]պատառ մը հաց բերեմ , ու

[ա] Կա . ժբ . 2 : ժգ . 16 : իբ . 17 :
[բ] Ածմ . ը . 17 :
[գ] Ածմ . ը . 11 , 12 , 16 : Գաղ . գ . 29 :
[դ] այ՝ հայր բարձր :
[ե] Նէեմ . թ . 7 :
[զ] այ՝ հայր բազմաթիւեան :
[է] Ածմ . ը . 17 :
[ը] Կա . լբ . 11 :
[թ] Ածմ . ը . 11 : Կա . լբ . 11 : Պատ . ա . 6 , լբ :
[ժ] Գաղ . է . 17 :
[ի] Կա . իզ . 24 : իբ . 13 : Նբր . ժա . 16 :
[ձ] Ածմ . թ . 8 :
[ղ] Կա . ժբ . 7 : ժգ . 15 : Պաղ . ձբ . 9 , 11 :
[ճ] Կա . իգ . 4 : իբ . 4 :
[մ] Նա . ղ . 7 : Ղև . իգ . 12 : իա Օր . է . 37 . ժգ . 2 : իղ . 18 : իթ . 13 :
[յ] Գաղ . է . 8 :
[ն] Գոր . է . 8 : Ածմ . է . 11 :
[շ] Կա . ժբ . 10 :
[ո] Կա . իբ . 12 , 16 :
[չ] Կա . իա . 18 :
[պ] Կա . իա . 2 :
[ջ] Կա . ժբ . 19 :
[ռ] Կա . ժգ . 18 : ժգ . 13 :
[ս] Նբր . ժգ . 2 :
[տ] Կա . ժթ . 1 : ա Պետ . է . 3 :
[ր] Կա . ժբ . 10 :
[ց] Կա . իբ . 12 , 16 :
[ւ] Կա . իա . 18 :
[փ] Կա . իա . 2 :
[ք] Կա . ժգ . 19 :
[և] Կա . ժգ . 18 : ժգ . 13 :
[օ] Նբր . ժգ . 2 :
[ֆ] Կա . ժթ . 1 : ա Պետ . է . 3 :
[ա] Ղև . ժբ . 3 : Կո . իբ . իա : Ծն . է . 22 : Փիլ . գ . 5 :
[բ] այ՝ իջևանուելէ :
[գ] Նբ . է . 24 :
[դ] Նբր . կատարի .
[ե] Կա . ժբ . 10 :
[զ] Կա . լբ . 11 : Գաղ . գ . 31 : ա Պետ . գ . 6 :
[է] Կա . ժբ . 12 : իա . 6 :
[ը] Կա . ժբ . 10 : իա . 2 : Գաղ . գ . 28 :
[թ] այ՝ խնդութիւն :

ասորեներին զօրացուցիչը, եւ քո անցիր. քանզի
ասոր համար ձեր ծառային քովը եկար: Եւ
անոնք ըսին. Ինչպէս որ ըսիր, անանկ ըրէ:
6 Եւ Աբրահամ արտորալով դէպ ի վրանը՝ Սա-
րայինն գնաց, ու ըսաւ. Շուտով իրիք գրիւ
7 բարակ ալիւր շաղէ, ու շօթիներ շինէ: Եւ Ա-
բրահամ վազեց արջառներուն, ու մատղաշ եւ
աղէկ որթի մը առաւ, ու պատանիի մը տուաւ.
8 ան ալ շուտով պատրաստեց զանիկայ: Եւ
[1]կոդի՝ ու կաթ՝ ու իր պատրաստած որթը
առաւ, և անոնց առջեւը դրաւ. ու ինքը ծա-
ռին տակը անոնց քովը կայնեցաւ, ու անոնք
9 կերան: Եւ ըսին իրեն. Ո՞ւր է քու Սարրա
կնիկդ. ու ինքը ըսաւ. Ահա [2]վրանին մէջն է:
10 Եւ Տէրը ըսաւ. [3]Դարձ տարի[4] եանչուշտ քե-
զի պիտի դառնամ. և ահա քու կնիկդ [5]Սար-
րա որդի մը պիտի ունենայ. և Սարրա մտիկ
կ՚ընէր վրանին դրանը մէջ՝ որ Անոր ետեւն էր:
11 Եւ [6]Աբրահամ ու Սարրա ծերացած էին ու օ-
րերնին անցուցած. և Սարրայէն պակսած էր
12 [7]կանանց օրէնքին մէջ ըլլալը: Եւ Սարրա [8]իր
մտքին մէջ խնդաց՝ ըսելով. [9]Ես պառւեղէս
եւթը զուարճութիւն պիտի ունենամ, [10]տէրս
13 ալ ծերացած ըլլալով: Եւ Տէրը ըսաւ Աբրա-
համին. Սարրան ինչո՞ւ խնդաց, ըսելով. Մի-
թէ ես իրաւցնէ պիտի ծնանիմ, որ պառւեր
14 եմ. [11]Տէրոջը առջեւը դժուարին բան մը կա՞յ
արդեօք. [12]ամսմանուան ժամանակին՝ [13]գալ
տարի[14] քեզի պիտի դառնամ, ու Սարրան որ-
15 դի մը պիտի ունենայ: Եւ Սարրան ուրացաւ
ու ըսաւ. Չխնդացի. [15]ինչու որ վախցաւ: Եւ
Անիկայ ըսաւ. Չէ, խնդացիր:
16 Եւ մարդիկը եղան անկէ, ու երեսնին դէպ ի
Սոդոմ շուռկեցին. և Աբրահամ [16]զանոնք յու-
17 ղարկելու համար հետերնին գնաց: Եւ Տէրը
ըսաւ. Միթէ [17]Աբրահամէն պահեմ [18]ինչ որ ը-
18 նելու եմ. Արդարեւ Աբրահամ անշուշտ մեծ
ու զօրաւոր ազգ մը պիտի ըլլայ, ու երկրի բո-
19 լոր ազգերը [19]անով պիտի օրհնուին: Վասնզի
գիտեմ զանիկայ, որ [20]իր որդւոցը՝ ու իրմէ
ետքը իր տանը պիտի պատուիրէ, և անոնք
արդարութիւն ու իրաւունք ընելու համար՝
Տէրոջը ճամբան պիտի պահեն. որպէս զի Տէ-
րը Աբրահամին վրայ բերէ ինչ որ խօսեցաւ:
20 Եւ Տէրը ըսաւ. [21]Սոդոմին ու Գո-
մորին աղաղակը շատցաւ, և անոնց մեղքը
21 խիստ ծանրացաւ, [22]Իմա պիտի իջնեմ տեսնե-
լու՝ թէ բողոքին ինծի եկած աղաղակին պէս
22 ըրեր են. և թէ որ չէ, [23]գիտնամ: Եւ անոնք մարդիկը
անկէ եղան, ու դէպ ի Սոդոմ գացին. և Աբ-
րահամ տակաւին [24]Տէրոջը առջեւը կայներ էր:
23 Եւ Աբրահամ [25]մօտեցաւ, ու ըսաւ. [26]Ա-
րդեօք ամբարշտին հետ արդարն ալ պիտի կոր-
24 սընցնես. [27]Գուցէ ան քաղաքին մէջը յի-
սունն արդար ըլլան. արդեօք անոր մէջը եղած
յիսուն արդարին համար չե՞նայ՝ պիտի կոր-
25 սընցնես ան տեղը. Քան լեցի քեզ ասանկ բան
ընելը՝ որ արդարը ամբարշտին հետ մեռցնես,
ու [28]արդարը ամբարշտի պէս ըլլայ. քան լեցի
քեզ. միթէ [29]բոլոր երկրին Դատաւորը արդա-
26 րութիւն պիտի չընէ: Եւ Տէրը ըսաւ. [30]Եթէ
որ Սոդոմին մէջ յիսուն արդար գտնեմ՝ քա-
զաքին մէջը, անոնց համար բոլոր տեղը պիտի
27 [31]խնայեմ: Եւ Աբրահամ պատասխան տուաւ
ու ըսաւ. Ահա հիմա [32]ես որ հող ու մոխիր
28 եմ, [33]Տէրոջը հետ խօսելու սկսեցի. Գուցէ
յիսուն արդարէն հինգ պակաս ըլլայ, ան հին-
գին համար բոլոր քաղաքը պիտի կորսընցնե՞ս:
Եւ Անիկայ ըսաւ. Եթէ որ հոն քառասունու-
29 հինգ գտնեմ, չեմ կորսընցներ: Եւ դարձեալ
խօսեցաւ անոր՝ ու ըսաւ. Գուցէ հոն քառա-
սուն գտնուի: Եւ Անիկայ ըսաւ. Քառասու-
30 նին համար ալ չեմ ըներ: Եւ [34]ինք ըսաւ.
Ո՛հ, Տէրը չբարկանայ, ու խօսիմ. Գուցէ հոն
երեսուն գտնուի: Եւ Տէրը ըսաւ. Եթէ որ հոն
31 երեսուն գտնեմ, չեմ ըներ: Եւ [35]ինք ըսաւ.
Ահա հիմա Տէրոջը հետ խօսելու սկսեցի.
Գուցէ հոն քսան գտնուի: Եւ Անիկայ ըսաւ.
32 Քսանին համար ալ չեմ կորսընցներ: Եւ
[36]ինք ըսաւ. [37]Ո՛հ, Տէրը չբարկանայ, ու մի-
նակ սա անգամ խօսիմ. Գուցէ հոն տասը
գտնուի: [38]Եւ Անիկայ ըսաւ. Տասնին համար
33 ալ չեմ կորսընցներ: Եւ Տէրը Աբրահամին
հետ խօսիլը լմընցուցածին պէս գնաց. Աբրա-
համ ալ իր տեղը դարձաւ:

ԳԼ. ԺԹ

1 Լոթա երկու հրեշտակները կ՚ընդունի: 4 Ջար Սոդո-
մորիք կուրութեամբ կը զարնուին: 12 Լոթա լեռը կը
խրկուի. 18 Անգամը երեք հրաման կ՚առնէ: 24 Սո-
դոմի ու Գոմորի կործանումը: 26 Լոթային կնիկը աղի
սրճան կ՚ըլլայ: 30 Լոթա այրէ մը մէջ կը բնակի: 31
Մովաբին ու Ամմոնին ապօրինաբար ծնունդը:

1 Եւ [1]ան երկու հրեշտակները իրիկուան դէմ
Սոդոմ եկան. ու Լոթա Սոդոմին դուռը

ա Դատ. ժԳ. 5: Սաղ. ՃԺ. 15:
բ ԿԼ. ժԳ. 8: ԼԺ. 10:
գ ԿԼ. ժԳ. 3:
դ ԿԼ. իԳ. 67:
ե ՚ի ՀԱռագ. ՚ի. 16:
[*] ՆԷՔ. Կնոջ ժամանակին
զ [2]Մ՚Ը. 14:
է ԿԼ. ժԷ. 19, 21: իա. 2:
[2]Առումն. իԹ. 9:
ը ԿԼ. ժԷ. 17: [2]Առումն. ՚ի. 19: ՆԵՔ. ժա. 11, 12, 19:
թ ԿԼ. Լ[3]. 35:
ժ ԿԼ. ժԷ. 17:
ի Ղ. ու. 18:
լ [3]ա Պետ. ՚ի. 6:
խ ՆԵՔԵՄ. Լ[4]. 17: Օբաղ. ը. 6: Ա՚առ. ՚ի. 9: ժԹ. 26: Ղ. ու. 37:
ծ ԿԼ. ժԷ. 21: [4]Մ՚Ը 10: ՚ի ՀԱռագ. ՚ի. 16:
[†] ՆԵՔ. Կնոջ ժամանակին
կ [5]Առումն. ժԹ. 2[5]. ՚ի Հօհ. 6:
հ Սաղ. իե. 14: Ի՚մէս. ՚ի. 7: Հօհ. ժԵ. 15:
ձ ԿԼ. ժԲ. 3: իՋ. 18: Կոր. ՚ի. 25: Գաղ. ՚ի. 8:
ղ [6]Ծ Օր. ՚ի. 9, 10: ԺԸ. 7: Հես. իՋ. 15: Նէեմ. Ը. 4:
[*] ԿԼ. ՚ի. 10: ժԹ. 13: Հակ. Ե. 4:
ն ԿԼ. ժա. 5: ՆԵՔ. ՚ի. 8:
շ [7]Ծ Օր. Ը. 2: ժՀ. 3: Հես. իՋ. 22: Ղ. ու. ժԲ. 15: [7]Ա Կոր. ժա. 11:
ո ԿԼ. ժԹ. 1:
[8]Մ՚Ը 1:
[8] ՆԵՔ. Ժ. 22:
ջ ՀԱռա. ժԲ. 22: [9]Ծ ՀԱռագ. իՋ. 17:
[9] ՆԵՔԵՄ. Ե. 1:
[10] Հօր. Ը. 2: ՆՀ. ՚ի. 22: [10]Ա Կոր. ժԱ. 1:
[11] Ծնն. ՚ի. 18:
[12] Ծնն. ԺԸ. 10, 14: Ղ. ու. ժԲ. 1:
[13] Ծնն. ԺԷ. 21:
[14] Ծնն. ԻԷ. 1:
[15] Ղ. ու. ՚ի. 15: Ղ. ու. ժԹ. 30:
[16] ԿԼ. ՚ի. 19: Հօր. ՚ի. 19: Ա՚առ. ժԲ. 7: ու Կոր. ժԵ. 47, 48: [16]Ա Կոր. Ե. 1:
[17] Ղ. ու. ժԲ. 1:
[18] Գաղ. ՚ի. 39:
[19] Հակ. Ե. 16:
[20] ԿԼ. ժԲ. 22:
10, 11:
[21] Հօր. Ը. 3: ԼԶ. 17: Սաղ. ՃԲ. 11: ՂԶ. 2: Ա՚առմ. ՚ի. 6:
[22] ՆԵՔԵՄ. Ե. 1: Նղեկ. իԲ. 30:
[23] ԿԼ. ՚ի. 19: Հօր. ՚ի. 19: Ա՚առ. ժԲ. 7: ու Կոր. ժԵ. 47, 48: [23]Ա Կոր. Ե. 1:
[24] Ղ. ու. ժԲ. 1:
[25] Գաղ. ՚ի. 39:
[26] Հակ. Ե. 16:
[27] ԿԼ. ժԲ. 22:

նատեր էր • և [b]Պ՝ոլո տեսնելով՝ զանոնք դի-
մաւորելու եկաւ ՝ ու իր երեսը մինչև գետինը
2 ծռեցուց խոնարհութիւն ըրաւ • Ու ըսաւ • Ա-
ղէ իմ աէրերս ի՝ սպասեմ, [c]ձեր ծառային տու-
նը գարձէք ՝ և գիշերը հո՛ն կեցէք ՝ ու [d]ոտ-
քերնիդ լուացէք • ու առտուընց կանուխ և-
լէք ու ձեր ճամբան գացէք : Նէ անոնք ըսին ՝
3 [e]Այլ՝ գիշերը փողոցը կը կենանք • Նէ շատ
բռնադատեց զանոնք ՝ ու անոր դարձան ՝ և ա-
նոր տունը մտան • Նոր անոնց խնճոյք ըրաւ ՝
և բաղարջ եփեց ՝ ու կերան :
4 Բայց անոնց պառկելէն առաջ՝ քաղաքին
մարդիկը՝ այսինքն Սոդոմացիք՝ երիտասարդնե-
բէն մինչև ծերերը՝ առհասարակ բոլոր ժողո-
5 վուրդը տունը պատեցին • [f]Նէ Պ՝ոլոը կան-
չեցին՝ ու անոր ըսին • Ա՞ր են այն մարդիկը՝ որ
առ գիշեր քեզի եկան • [g]անոնք դուրս հանէ մե-
6 զի ՝ [h]ու գիտնանք անոնք : Նէ [i]Պ՝ոլո դռնէն
դուրս ելաւ անոնց քովը ՝ ու իր ետևէն դու-
7 ռը գոցեց ՝ Նէ ըսաւ • Ե՛ղբայրներս՝ կ՝ազա-
8 չեմ ձեզի՝ չարութիւն մի՛ ընէք : [j]Ահա հիմա
երկու աղջիկ ունիմ՝ որ էրիկ մարդ չեն գիտեր ՝
անոնք հիմա ձեզի դուրս հանեմ՝ ու ձեր աչ-
քին առջևը ազիկ եղածը ըրէք անոնց • բայց
միայն առ մարդոցը բան մը մի՛ ընէք • [k]քանզի
անոր համար իմ յարկիս շուքին տակը մտան :
9 Նէ անոնք ըսին • Արկածի կեցիր • ու ըսին ալ •
[l]Ասիկայ պանդխտութեան եկաւ ՝ [m]ու դատաս-
տան ընել կ՝ուզէ • հիմա քեզի անոնցմէ գէշ
կ՝ընենք : Նէ սաստիկ բռնադատեցին մարդը՝
այսինքն Պ՝ոլոը ՝ ու դուռը կոտրելու մտան-
10 ցան : Բայց այն մարդիկը ձեռքերնին երկրե-
ցուցին ՝ ու Պ՝ոլոը տանը մէջ քովերնին ա-
11 ռին ՝ ու դուռը գոցեցին • Նէ [n]տանը դուռը
կայնած մարդիկը կուրութեամբ զարկին պզտի-
կէն մինչև մեծը • անոնք որ դուռը գտնելէն
թոյլցան :
12 Նէ մարդիկը ըսին Պ՝ոլոին • Հոս ուրիշ
ո՞վ ունիս • փեսաներդ ու որդիներդ և աղջիկ-
ներդ ՝ ու քաղաքին մէջ ինչ որ ունիս [o]հոս տե-
13 ղէն հանէ • Ինչու որ մենք այս տեղը պիտի կոր-
սընցնենք • քանզի [p]անոնց աղաղակը Տէրոջը
առջևը մեծ եղաւ • ու [q]Տէրը մեզ խրկեց անի-
14 կայ կորսընցնելու : Նէ Պ՝ոլոը ելաւ ՝ ու
[r]իր աղջիկները առնող փեսաներուն խօսեցաւ ՝
ու ըսաւ • [s]Ելէք ու այս տեղէն գացէք ՝ ինչու
որ Տէրը պիտի կորսընցնէ այս քաղաքը • [t]բայց
իր փեսաներուն ծաղր ընող մը երևցաւ :
15 Նէ առտու եղածին պէս՝ հրեշտակները ա-
ռտոյցին Պ՝ոլոը՝ ըսելով • [u]Ելի՛ր՝ կնիկդ ու
հոս գտնուած երկու աղջիկդ առ ՝ որ քաղա-
16 քին [v]անօրէնութեանը մէջ չկորսուիս : Նէ երբ-
որ անիկայ կը անտանար ՝ ան մարդիկը բռնեցին
անոր ձեռքէն՝ ու անոր կնկանը ձեռքէն՝ և ա-
նոր աղջիկներուն ձեռքերէն • Տէրոջը անոր ո-
17 ղորմելուը ՝ [w]ու հանեցին անիկայ ՝ և քաղաքին
դուրս դրին : Ու եղաւ որ երբ զանոնք
դուրս հանեցին ՝ ըսին • [x]Ձեր ապաքի-
նութեան համար փախիր • [y]նայիդ ալ ետևդ ՝ և բո-
լոր դաշտին մէջ ալ կայնիր • լեռը փախիր ՝
18 [z]մէյնայ որ կորսուիս : Նէ Պ՝ոլոը ըսաւ անոնց •
19 [a]Ահ՝ Տէր իմ՝ շնորհք ըրէ • Ահա հիմա ծա-
ռադ քու առջևդ շնորհք գտաւ ՝ ու իմ անձս
ազատելով ինձի մեծ ողորմութիւն ըրիր • և ես
չեմ կրնար լեռը փախչիլ ՝ [b]մէյնայ որ չարիք հաս-
20 նի ինծի՝ ու մեռնիմ : Ահա՝ այս քաղաքը՝ որ
հոն փախչելու մօտ է ՝ ու ան պզտիկ է • շնորհք
ըրէ՝ հոն փախչիմ՝ ([c]չէ՞ որ անիկայ պզտիկ է ՝)
21 և իմ անձս ողջ մնայ : Ու ըսաւ անոր • Ահա
այս բանին մէջն ալ քու [d]աղաչանքդ ընդունե-
ցի ՝ որ այս քաղաքը չկորսընցնեմ՝ որուն հա-
22 մար խօսեցար : Շո՛ւտ ըրէ հոն փախիր • քանի-
դի դուն [e]մինչև որ հոն չհասնիս ՝ ես բան
մը չեմ կրնար ընել • անոր համար Հան քաղա-
23 քին անունը †Սեգովը ‡դրաւ : Երևը երկրի վը-
րայ կը ծագէր ՝ երբոր Պ՝ոլոն Սեգովը մտաւ :
24 Ընաոանոր [f]Տէրը Սոդոմին ու Գոմորին վրայ
ծծումբ ու կրակ տեղացց Տէրոջը կողմանէ՝ եր-
25 կինքէն ՝ Նէ այն քաղաքները ՝ ու բոլոր դաշտը ՝
և այն քաղաքներուն բոլոր բնակիչները ՝ [g]ու
26 երկրի վրայ բուսածը կորսընցուց : Ու Պ՝ովթին
կնկանը ետին նայեցաւ ՝ ու [h]աղի արձան եղաւ :
27 Նէ Երրահամ առտուընց կանուխ երթալով՝
28 [i]Տէրոջը առջևը կայնած տեղը եկաւ • Նէ Սո-
դոմին ու Գոմորին ու բոլոր դաշտի երկրին վը-
րայ նայելով՝ տեսաւ որ ահա ան երկրէն [j]ծխո-
ցի մուխին պէս մուխ կ՝ելլէր :
29 Այսպէս եղաւ՝ որ երբոր [k]աստուած ան դաշ-
տին քաղաքները կը կորսընցնէր ՝ [l]Աստուած
[m]Երրահամը միտքը բերաւ ՝ ու երբոր Պ՝ոլոին
բնակած քաղաքները կը կորսընցնէր ՝ ան կոր-
ծանումին մէջէն դրկեց Պ՝ոլոը Հանոց :
30 Նէ Պ՝ոլոը Սեգովէն ելաւ ՝ ու [n]լեռը բնա-
կեցաւ ՝ և իր երկու աղջիկները իր հետը ՝ ին-

[b] Պ՝ոլ • ժբ • 1 ; ՃԸ :
[c] Նբր • ժգ • 2 :
[d] Պ՝ոլ • ժբ • 4 :
[e] Տե՛ս Պ՝ոլ • իբ • 23 :
[f] Պ՝ոլ • ժբ • 8 :
[g] Նս • գ • 9 :
[h] Պ՝ոտ • ժի • 22 :
[i] Պ՝ոտ • ժբ • 4 : [n] ՃՈՍՄ • ա • 24, 27 ; Ելուզ • 7 :
[j] Պ՝ոտ • ժի • 23 :
[k] Տե՛ս Պ՝ոտ • ժի • 24 :
[l] Տե՛ս գԼ • ժբ • 5 :
[m] [p] պետ • բ • 7, 8 :
[n] Նէ • ե • 14 :
[o] Տե՛ս գ Ծնած • Ձ • 18 ; Պոր • ժգ • 11 :
[p] Պ՝ոլ • է • 1 : [q] պետ • բ • 7, 9 :
[r] Պ՝ոլ • ժբ • 20 :
[s] Պ՝ոլ Ա՛ռ • իա • 15 :
[t] Սաղ • ա • 18 :
[u] ծնած • ժձ • 21, 45 :
[v] Նէ • ի • 21 : Ելս • ժէ • 28 : իգ • 11 :
[w] ծնած • ժձ • 24, 26 : Ելայս • ժբ • 4 :
[x] Կամ պատիժին
[y] Ելս • ժբ • 13 : ՃՈՍՄ • իբ • 15, 16 :
[z] Սաղ • ԼԳ • 22 :
[a] [k] ծնած • ժի • 3 :
[b] ՃՈՍՄ 26 : Սաղ • իգ • 16, 17, 18 : Ելս • ի • 62 : Փիլ • գ • 13, 24 :
[c] Պոր • ժ • 14 :
[d] Հոբ • խբ • 8, 9 : Սաղ • ճկե • 19 :
[e] Տե՛ս գԼ • Լ • 25, 26 : Նէ • Լ • 10 : [f] Օր • ի • 14 : Սար • գ • 5 :
[g] Պ՝ոլ • ժգ • 10 : ժձ • 2 :
[h] ՝ պզտիկ :
[i] Կամ դրուեցաւ :
[j] Օր • իգ • 23 : Նս • ժգ • 19 : Նբեմ • ե • 16 : Ծ • 40 : Նգկե • ժգ • 49, 50 : Ովս • ժա • 8 : Ա՛ծոմ • գ • 11 : Սոփ • բ • 9 : Ելս • ժէ • 29 : [b] պետ • բ • 6 : Հռուդ • 7 :
[c] Պ՝ոլ • ժգ • 3 : Սաղ • ճէ • 34 :
[d] Ելս • ժէ • 32 :
[e] Պ՝ոլ • ժբ • 22 :
[f] Ելայս • ժբ • 9 :
[g] Պ՝ոլ • ը • 1 : ժբ • 23 :
[h] ՃՈՍՄ 17, 19 :

1006 / 29319

13144-58

2406 / 2406

չու որ Աբգոլբին մէջ բնակելու կը վախնար ։ ու
մէկ այրի մը մէջ բնակեցաւ՝ ինքը ու իր երկու
31 աղջիկները ։ Եւ մեծ աղջիկը պզտիկին ըսաւ ։
Մեր Հայրը ծեր է ։ ու երկրին մէջ մէկը չկայ՝
որ [a]ամէն երկրին սովորութեանը պէս մեզի մօտ
32 նէ ։ Եկուր մեր Հօրը գինի խմցընենք ։ ու իր
հետը պառկինք ։ ու [b]մեր Հօրմէն սերունդ պա-
33 հենք ։ Եւ ան գիշերը իրենց Հօրը գինի խըմ-
ցուցին ։ ու մեծ աղջիկը մտաւ ։ ու իր Հօրը
հետ պառկեցաւ ։ և Ղովտը չիմացաւ աւոր
34 պառկիլը ու ելլելը ։ Ու եղաւ որ հետեւեալ
օրը մեծ աղջիկը պզտիկին ըսաւ ։ ահա երէկ
գիշեր Հօրս հետ պառկեցայ ։ աս գիշեր ալ
աւոր գինի խմցընենք ։ և մտիր ու իր հետը
պառկիլ ։ ու մեր Հօրմէն սերունդ պահենք ։
35 Եւ ան գիշերն ալ իրենց Հօրը գինի խմցու-
ցին ։ և պզտիկ աղջիկը ելաւ ։ ու աւոր հետ
պառկեցաւ ։ և Ղովտը աւոր պառկիլը ու ել-
36 լելը չիմացաւ ։ Եւյսպէս Ղովտին երկու աղ-
37 ջիկները իրենց Հօրմէն յղի մնացին ։ Եւ մեծը
որդի մը ծնաւ ։ ու անոր անունը Մովաբ դրաւ ։
[c]ասիկայ Մովաբացւոց Հայրն է մինչև այսօր ։
38 Եւ պզտիկն ալ որդի մը ծնաւ ։ ու անոր ա-
նունը Բէնամմի դրաւ ։ [d]ասիկայ Ամմոնացւոց
Հայրն է մինչև այսօր ։

ԳԼ ։ Ի

1 Աբրահամ Դէրաթայի մէջ կը պանդխատնայ ։ 2 և Սա-
բային իր կինին ըլլալը կ'ուրանայ ։ 3 Աբիմելէք կրակի
մը մէջ կը յանդիմանուի Աբրահամին կնկանը համար ։
9 և ինքն ալ կը յանդիմանէ Աբրահամը ։ 14 Աբիմելէք
Սարրան կու կուտայ ։ 16 ու զանիկայ ալ կը յանդիմա-
նէ ։ 17 Աբրահամին աղօթքովը Աբիմելէքին ընտանիքը
կը բժշկուին ։

1 Եւ Աբրահամ [a]անկէ գնալ՝ Հարաւային եր-
կիրը հոնեց ։ և [b]Կադեսին ու Սուրին մէջ-
տեղը բնակեցաւ ։ ու [c]Դէրաթայի մէջ պանդուխտ
2 եղաւ ։ Եւ Աբրահամ իր կնոջը Սարրային հա-
մար՝ [d]Քսիկայ իմ քոյրս է ըսաւ ։ և Գէրաթա-
յին թագաւորը Աբիմելէք՝ դարձ երկինց ։ ու
[e]առաւ Սարրան ։
3 Բայց [f]Աստուած նկաւ Աբիմելէքին [g]գիշե-
րը երազի մէջ՝ ու ըսաւ անոր ։ Ահա՛ առ կրնա-
կանը համար՝ որ դուն առիր ։ [h]ապիտի մեռնիս ։
4 [i]ինչու որ անիկայ էրկ ունի ։ Բայց Աբիմե-
լէք անոր մօտեցած չէր ։ և ըսաւ ։ Տէր՝
5 [j]արդար ազգ ալ պիտի սպաննե՞ս ։ Ինքը ինծի՝
Քնիկայ իմ քոյրս է չըսա՞ւ ։ և աս ալ՝ Քնիկայ
իմ եղբայրս է ըսաւ ։ [k]և աս բանը ուղիղ սրբո-
6 տով ու մաքուր ձեռքերով ըրի ։ Եւ Աստուած
անոր ըսաւ երազի մէջ ։ Ես ալ գիտցայ որ

[a] ԳԼ ։ ԺԶ ։ 2, 4 ։ ԼԸ ։ 8, 9 ։ [b] Օր ։ ԼԲ ։ 5 ։
[c] Աբ ։ ԺԶ ։ 19 ։
[d] Ը Օր ։ Բ ։ 9 ։
[e] Ը Օր ։ Բ ։ 19 ։

—

[a] ԳԼ ։ ԺԶ ։ 1 ։
[b] ԳԼ ։ ԺԴ ։ 7, 14 ։
[c] ԳԼ ։ ԻԳ ։ 6 ։
[d] ԳԼ ։ ԺԶ ։ 13 ։ ԻԳ ։ 7 ։
[e] ԳԼ ։ ԺԶ ։ 15 ։
[f] Սաղ ։ ՃՀ ։ 14 ։
[g] Յոբ ։ ԼՓ ։ 15 ։
[h] Ա՛Ր 7 ։
[i] ԳԼ ։ ԺԶ ։ 23 ։ Ա՛Ր 18 ։
[j] Ք Ելս ։ Բ ։ 3 ։ Ը Ելս ։ ա ։ 12 ։
[k] ԳԼ ։ ԼԸ ։ 9 ։ Ղ Լ ։ Ղ ։ 2 ։ Սաղ ։ ՃՁ ։ 4 ։
[l] ԳԼ ։ ԼՁ ։ 7 ։ ԼԸ ։ 8 ։ ՆԼ ։ ԼՓ ։ 24 ։ ա Ելսդ ։ ԽԸ ։ 28, 34 ։
[m] ա Ելսդ ։ Ը ։ 5 ։ Ք Ելսդ ։ Ը ։ 11 ։ Հոբ ։ ԽԲ ։ 8 ։ Հռկ ։ Ը ։ 14, 15 ։ ա Հոբ ։ Ե ։ 16 ։
[n] ԳԼ ։ Ը ։ 17 ։
[o] Ելս ։ ԺԶ ։ 32, 33 ։
[p] Եբր ։ ականջներուն խօսեցաւ ։
[q] ԳԼ ։ ԽԼ ։ 10 ։ ՆԼ ։ ԼՓ ։ 21 ։ Հնս ։ Ը ։ 25 ։
[r] ԳԼ ։ ԼԺ ։ 7 ։
[s] ԳԼ ։ ԽԲ ։ 18 ։ Սաղ ։ ԼՂ ։ 1 ։ Բառ ։ ԺՂ ։ 6 ։
[t] ԳԼ ։ ԺԲ ։ 12 ։ ԻԼ ։ 7 ։
[u] Տէր գԼ ։ ԺԱ ։ 29 ։
[v] ԳԼ ։ ԺԲ ։ 1, 9, 11, ՃՁ ։ Նբր ։ ԺՃ ։ 8 ։
[w] ԳԼ ։ ԺԳ ։ 13 ։
[x] ԳԼ ։ ԺԲ ։ 16 ։
[y] ԳԼ ։ ԺՀ ։ 9 ։
[z] Ա՛Ր 5 ։
[aa] ԳԼ ։ ԻԼ ։ 11 ։
[bb] ԳԼ ։ ԻՀ ։ 65 ։
[cc] Հոբ ։ ԽԲ ։ 9, 19 ։
[dd] ԳԼ ։ ԺԲ ։ 17 ։

—

[a] ա Ելսդ ։ Բ ։ 21 ։
[b] ԳԼ ։ ԺՀ ։ 19 ։ ԺԲ ։ 10, 11 ։

ըսաւ որ Աբգոլբին մէջ բնակելու կը վախնար ։ ու
մէկ այրի մը մէջ բնակեցաւ՝ ինքը ու իր երկու
31 աղջիկները ։ Եւ մեծ աղջիկը պզտիկին ըսաւ ։
Մեր Հայրը ծեր է ։ ու երկրին մէջ մէկը չկայ՝
որ [a]ամէն երկրին սովորութեանը պէս մեզի մօտ
32 նէ ։ Եկուր մեր Հօրը գինի խմցընենք ։ ու իր
հետը պառկինք ։ ու [b]մեր Հօրմէն սերունդ պա-
33 հենք ։ Եւ ան գիշերը իրենց Հօրը գինի խմցու-
ցին ։ ու մեծ աղջիկը մտաւ ։ ու իր Հօրը
հետ պառկեցաւ ։ և Ղովտը աւոր պառկիլը ու ել-
34 լելը չիմացաւ ։ Ընդհակառակն առտուն մեծը
պզտիկին ըսաւ ։ ահա երէկ գիշեր Հօրս հետ պառկեցայ ։ աս գիշեր ալ
աւոր գինի խմցընենք ։ և մտիր ու իր հետը
պառկիլ ։ ու մեր Հօրմէն սերունդ պահենք ։
35 Եւ ան գիշերն ալ իրենց Հօրը գինի խմցու-
ցին ։ և պզտիկ աղջիկը ելաւ ։ ու աւոր հետ
պառկեցաւ ։ և Ղովտը աւոր պառկիլը ու ել-
36 լելը չիմացաւ ։ Ընդհակառակն երկու աղ-
37 ջիկները իրենց Հօրմէն յղի մնացին ։ Եւ մեծը
որդի մը ծնաւ ։ ու անոր անունը Մովաբ դրաւ ։
[c]ասիկայ Մովաբացւոց Հայրն է մինչև այսօր ։
38 Եւ պզտիկն ալ որդի մը ծնաւ ։ ու անոր ա-
նունը Բէնամմի դրաւ ։ [d]ասիկայ Ամմոնացւոց
Հայրն է մինչև այսօր ։

ԳԼ ։ Ի

1 Աբրահամ Դէրաթայի մէջ կը պանդխատնայ ։ 2 և Սա-
բային իր կինին ըլլալը կ'ուրանայ ։ 3 Աբիմելէք կրակի
մը մէջ կը յանդիմանուի Աբրահամին կնկանը համար ։
9 և ինքն ալ կը յանդիմանէ Աբրահամը ։ 14 Աբիմելէք
Սարրան կու կուտայ ։ 16 ու զանիկայ ալ կը յանդիմա-
նէ ։ 17 Աբրահամին աղօթքովը Աբիմելէքին ընտանիքը
կը բժշկուին ։

1 Եւ Աբրահամ [a]անկէ գնալ՝ Հարաւային եր-
կիրը հոնեց ։ և [b]Կադեսին ու Սուրին մէջ-
տեղը բնակեցաւ ։ ու [c]Դէրաթայի մէջ պանդուխտ
2 եղաւ ։ Եւ Աբրահամ իր կնոջը Սարրային հա-
մար՝ [d]Քսիկայ իմ քոյրս է ըսաւ ։ և Գէրաթա-
յին թագաւորը Աբիմելէք՝ դարձ երկինց ։ ու
[e]առաւ Սարրան ։
3 Բայց [f]Աստուած նկաւ Աբիմելէքին [g]գիշե-
րը երազի մէջ՝ ու ըսաւ անոր ։ Ահա՛ առ կրնա-
կանը համար՝ որ դուն առիր ։ [h]ապիտի մեռնիս ։
4 [i]ինչու որ անիկայ էրկ ունի ։ Բայց Աբիմե-
լէք անոր մօտեցած չէր ։ և ըսաւ ։ Տէր՝
5 [j]արդար ազգ ալ պիտի սպաննե՞ս ։ Ինքը ինծի՝
Քնիկայ իմ քոյրս է չըսա՞ւ ։ և աս ալ՝ Քնիկայ
իմ եղբայրս է ըսաւ ։ [k]և աս բանը ուղիղ սրբո-
6 տով ու մաքուր ձեռքերով ըրի ։ Եւ Աստուած
անոր ըսաւ երազի մէջ ։ Ես ալ գիտցայ որ

[a] ԳԼ ։ ԺԶ ։ 2, 4 ։ ԼԸ ։ 8, 9 ։ [b] Օր ։ ԼԲ ։ 5 ։
[c] Աբ ։ ԺԶ ։ 19 ։
[d] Ը Օր ։ Բ ։ 9 ։
[e] Ը Օր ։ Բ ։ 19 ։

—

[a] ԳԼ ։ ԺԶ ։ 1 ։
[b] ԳԼ ։ ԺԴ ։ 7, 14 ։
[c] ԳԼ ։ ԻԳ ։ 6 ։
[d] ԳԼ ։ ԺԶ ։ 13 ։ ԻԼ ։ 7 ։
[e] ԳԼ ։ ԺԶ ։ 15 ։
[f] Սաղ ։ ՃՀ ։ 14 ։
[g] Յոբ ։ ԼՓ ։ 15 ։
[h] Ա՛Ր 7 ։
[i] ԳԼ ։ ԺԶ ։ 23 ։ Ա՛Ր 18 ։
[j] Ք Ելս ։ Բ ։ 3 ։ Ը Ելս ։ ա ։ 12 ։
[k] ԳԼ ։ ԼԸ ։ 9 ։ Ղ Լ ։ Ղ ։ 2 ։ Սաղ ։ ՃՁ ։ 4 ։
[l] ԳԼ ։ ԼՁ ։ 7 ։ ԼԸ ։ 8 ։ ՆԼ ։ ԼՓ ։ 24 ։ ա Ելսդ ։ ԽԸ ։ 28, 34 ։
[m] ա Ելսդ ։ Ը ։ 5 ։ Ք Ելսդ ։ Ը ։ 11 ։ Հոբ ։ ԽԲ ։ 8 ։ Հռկ ։ Ը ։ 14, 15 ։ ա Հոբ ։ Ե ։ 16 ։
[n] ԳԼ ։ Ը ։ 17 ։
[o] Ելս ։ ԺԶ ։ 32, 33 ։
[p] Եբր ։ ականջներուն խօսեցաւ ։
[q] ԳԼ ։ ԽԼ ։ 10 ։ ՆԼ ։ ԼՓ ։ 21 ։ Հնս ։ Ը ։ 25 ։
[r] ԳԼ ։ ԼԺ ։ 7 ։
[s] ԳԼ ։ ԽԲ ։ 18 ։ Սաղ ։ ԼՂ ։ 1 ։ Բառ ։ ԺՂ ։ 6 ։
[t] ԳԼ ։ ԺԲ ։ 12 ։ ԻԼ ։ 7 ։
[u] Տէր գԼ ։ ԺԱ ։ 29 ։
[v] ԳԼ ։ ԺԲ ։ 1, 9, 11, ՃՁ ։ Նբր ։ ԺՃ ։ 8 ։
[w] ԳԼ ։ ԺԳ ։ 13 ։
[x] ԳԼ ։ ԺԲ ։ 16 ։
[y] ԳԼ ։ ԺՀ ։ 9 ։
[z] Ա՛Ր 5 ։
[aa] ԳԼ ։ ԻԼ ։ 11 ։
[bb] ԳԼ ։ ԻՀ ։ 65 ։
[cc] Հոբ ։ ԽԲ ։ 9, 19 ։
[dd] ԳԼ ։ ԺԲ ։ 17 ։

—

[a] ա Ելսդ ։ Բ ։ 21 ։
[b] ԳԼ ։ ԺՀ ։ 19 ։ ԺԲ ։ 10, 11 ։

19 I 27 ՎՄ ՀԱՅԿ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

2 Սարրային • Եւ Սարրա [ա]յղացաւ ՝ ու որդի
մը ծնաւ Ըբրահամին իր ծերութեան ատենը ,
ատ նոյն ժամանակին՝ որ Աստուած ըսեր էր ա-
3 նոր : Եւ Ըբրահամ՝ իրեն ծնած՝ այսինքն Սար-
բային իրեն ծնած իր որդւոյն անունը՝ Իսահակ
4 դրաւ : Եւ Ըբրահամ Թլփատեց իր որդին
Իսահակը՝ երբոր ութօրուան եղաւ , ինչպէս
5 որ Աստուած իրեն պատուիրեր էր : Եւ Ը-
բրահամ հարիւր տարեկան էր , երբոր իր որդին
6 Իսահակ ծնաւ իրեն : Եւ Սարրա ըսաւ •
Աստուած ինծ խնդացուց , ամէն լսողը [ի]նձի
7 հետ պիտի խնդայ : Նաեւ ըսաւ • Ըբրահամին
ով կ'ըսեր , որ Սարրան տղաքներ պիտի սնու-
ցանէ • Քանդի իր ծերութեան ատենը իրեն որդի
8 ծնայ : Եւ տղան մեծցաւ , ու կաթէն կըտ-
րուեցաւ • և Ըբրահամ մեծ խնջոյք ըրաւ Ի-
սահակին կաթէն կտրուած օրը :
9 Եւ Սարրա տեսնելով որ Եգիպտացի Հա-
գարին որդին՝ որն որ Ըբրահամին
10 ծնաւ , [ծ]աղը կ'ընէ , ըսաւ Ըբրահամին •
Վռընտէ՛ աս աղախինը ու անոր որդին • ինչու
որ աս աղախնին որդին՝ իմ որդւոյս Իսահա-
11 կին հետ ժառանգ պիտի չըլլայ : Եւ աս բանը
Ըբրահամին շատ դժուար երեցաւ՝ [ի]ր որդւոյն
12 պատճառաւը : Եւ Աստուած ըսաւ Ըբրահա-
մին • Տղուն համար , ու աղախնիդ համար՝
ապ քեզի թող թուի դժուար չերեւնայ • Սար-
բային քեզի ըսած բոլոր խօսքը մտիկ ըրէ • քանի
զի [Ի]սահակով քեզի սերունդ պիտի կոչուի :
13 Եւ աղախնին որդին ալ Հագր մը պիտի ընեմ ,
14 ինչու որ անիկայ քու սերունդդ է : Ու Ը-
բրահամ առաւոտեան կանուխ հլաւ , և Հաց ու
ջրով մը ջուր առաւ , ու Հագարին տուաւ՝
անոր ուսին վրայ դնելով , և տղան ալ պոռաս ,
ու [ի]րկինց անիկայ • և գնաց անիկայ ու Իս-
սահակի անապատին մէջ անդին ատդին կը պտը-
15 տէր : Եւ ջուրը Հատաւ , ու մացառ-
16 ներուն մէկուն տակը ձգեց տղան : Եւ նետ
ընկերի մը չափ հեռու գնաց , ու դիմացը
նստաւ • ինչու որ ըսաւ • Տղուն մեռնիլը չտես-
նեմ • և դիմացը նստելով իր ձայնը վերցուց ու
17 լացաւ : Եւ [Ա]ստուած տղուն ձայնը լսեց •
ու Աստուծոյ հրեշտակը երկինքէն կանչեց Հա-
գարը , ու անոր ըսաւ • Հագար քեզի ի՞նչ ե-
ղաւ • մի՛ վախնար , ինչու որ Աստուած լսեց
18 տղուն ձայնը՝ անոր հլած տեղէն : Ելի՛ր , տը-
ղան վերցուր , ու ձեռքովդ օգնէ անոր • ինչու
19 որ մեծ ազգ մը պիտի ընեմ անիկայ : Եւ Աս-

տուած Հագարին աչքերը բացաւ , ու ջըր-
հոր մը տեսաւ • և գնաց ու տիկը ջրով լե-
20 ցուց , ու տղուն խմցուց : Եւ Աստուած Տը-
ղուն հետ էր , որ մեծցաւ , ու անապատը բը-
21 նակեցաւ , և աղեղնաւոր եղաւ : Ու փա-
ռանի անապատին մէջ բնակեցաւ • և մայրը
Հանոր կնիկ մը առաւ Եգիպտոսի երկրէն :
22 Ու եղաւ որ անատենը Աբիմելէք և իր ըս-
պարապետը Փիքօղ խօսեցան Ըբրահամին ը-
սելով • Աստուած քեզի հետ է ամէն բանի մէջ
23 ինչ որ գործես • Եւ հիմա Հոս ինծի երդում
ըրէ Աստուծով , որ ինծի , ու իմ զաւակիս , և
իմ սերունդիս հետ նենգութեամբ պիտի չվա-
րուիս • հապա իմ քեզի ըրած բարեկամութեանս պէս
պիտի ընես ինծի , ու աս երկրին՝ որուն մէջ
24 բնակեր ես : Եւ Ըբրահամ ըսաւ • Ես երդում
25 կ'ընեմ : Ու Ըբրահամ յանդիմանեց Աբիմելէ-
քը ջրհորի մը համար՝ որն որ Աբիմելէքին ծա-
26 ռաները բռնութեամբ առած էին : Եւ Աբի-
մելէք ըսաւ • Ատ բանը ով ընելը չիմ գիտեր •
և դուն ալ չիմացուցիր ինծի , ու ես ալ լսած
27 չէի , բայց միայն այսօր : Եւ Ըբրահամ ոչխարներ
ու արջառներ առաւ , ու Աբիմելէքին տուաւ ,
28 ու երկուքնին ալ ուխտ ըրին : Եւ Ըբրահամ
ոչխարներէն հօթը հատ էգ գառներ զատ դը-
29 րաւ : Ու Աբիմելէք ըսաւ Ըբրահամին • Ի՞նչ
պէտք ըլլան աս հօթը էգ գառինքը՝ որ դուն
30 զատ դրիր : Եւ անիկայ ըսաւ • Աս հօթը էգ
գառինքը իմ ձեռքէս առնես , որ անոնք ինծի
վկայութիւն ըլլան՝ թէ ես փորեր եմ :
31 Անոր համար [ա]ն տեղին անունը Բէրսաբէէ
կոչեց • ինչու որ երկուքնին ալ հոն երդում ը-
32 րին : Եւ Բէրսաբէէի մէջ ուխտ ըրին • անա-
տենը եղաւ Աբիմելէք ու անոր սպարապետը
Փիքօղ , և փղշտացւոց երկիրը դարձան :
33 Եւ Ըբրահամ ծառ մը տնկեց Բէրսաբէէի
մէջ • ու հոն Յաւիտենական Աստուծոյ անունը
34 հոլովեց [ա]նտեղ : Եւ Ըբրահամ շատ
օրեր պանդխտութիւն ըրաւ փղշտացւոց երկ-
րին մէջ :

ԳԼ • ԻԲ

1 Աստուած Ըբրահամը կը փորձէ՝ հրամայելով որ իր Իսահակ որդին զոհ ընէ : 3 Ըբրահամին հաւատարիմ եղած ատենը : 11 Հրեշտակը կ'արգիլէ զանիկայ Իսահակը մորթելէն • 13 և անոր տեղը Ըբրահամ խոյ մը կը զոհէ : 14 Ան տեղը Եհովայիրէ կ'անուանի : 15 Ըբրահամ նորէն կ'օրհնուի : 20 Նաբովրի աղգահամարը մինչև Ռեբեկա :

1 Ու եղաւ որ աս բաներէն ետքը՝ Աստուած
փորձեց Ըբրահամը , ու ըսաւ անոր • Ա՛վ

Գաղ • ը • 23 , 28 :
գ Գոր • է • 8 : Գաղ • ը • 22 : Նբբ • ժա • 11 :
դ ԳԼ • ժէ • 21 :
ե ԳԼ • ժէ • 19 :
զ Գոր • է • 8 :
է ԳԼ • ժէ • 10 , 12 :
ը ԳԼ • ժէ • 1 , 17 :
թ Սաղ • ճիդ • 2 : Նա • ծը • 1 = Գաղ • ը • 27 :
ժ Ելս • ա • 58 :
ի Գիդ • ժը • 11 , 12 :
լ ԳԼ • ժդ • 1 :
խ ԳԼ • ժդ • 15 :
ծ Գաղ • ը • 22 :
կ Գաղ • ը • 30 : Տե՛ս գԼ • իե • 6 : և ԼԿ • 6 , 7 :
հ ԳԼ • ժէ • 18 :
ձ Հռովմ • ի • 7 , 8 : Նբբ • ժա • 18 :
ղ Հ[ովմ] • ի • 7 , 8 : Նբբ • ժա • 18 :
ճ Հ[ովմ] 18 : ԳԼ • ժդ • 10 : ժէ • 20 :
մ Ըօհ • բ • 35 :
յ [ՍԼ] • է • 7 :
ն Հ[ովմ] • իբ • 13 :
շ Գաս • իբ • 31 : Տե՛ս է[ս] Գաս • ը • 17 , 18 , 20 : Ել • իե • 16 , 31 :
ո ԳԼ • իբ • 15 : Լի • 2 , 3 , 21 :
չ ԳԼ • ժդ • 12 :
պ ԳԼ • իէ • 4 :
ջ ԳԼ • ի • 2 : իդ • 26 :
ռ ԳԼ • իդ • 28 :
ս Ելս • ի • 12 : ա Գաս • իէ • 21 :
վ Տե՛ս ԳԼ • իդ • 15 , 18 , 20 , 21 , 22 :
տ ԳԼ • իէ • 31 :
ր ԳԼ • Լ • 8 :
ց ԳԼ • Լա • 48 , 52 :
ւ ԳԼ • իդ • 33 :
• ա՛ր՝ ջրհոր նրչման :
— ք Օր • Լէ • 27 : Նա • ե • 28 : Հռովմ • ժդ • 26 : ա Տիմ • ա • 17 :
֊ ԳԼ • է • 26 :
— ա Ա[որ] • Յ • 13 : Նբբ • ժա •

Աբրահամ։ և անդիման ըսաւ։ Ընդ ես հաս եմ։
2 Նե անդիման ըսաւ։ Ահա քու սիրած միհատիկ որդիդ Իսահակը առ, ու Մօրիայի երկիրը գնա, և հոն զանդիման ողջակիզ ըրէ նոյնուն մէկուն վրայ՝ որն որ ես քեզի պիտի ըսեմ։
3 Նե Աբրահամ առաւոտուն կանուխ եղաւ, ու իր իշուն համատը դրաւ, և իր հետը երկու ծառայ, ու իր Իսահակ որդին առաւ. և ողջակիզին համար փայտ ճեղքեց, ու եղաւ գնաց
4 ան տեղը՝ որ Աստուած իրեն ըսաւ։ Ու երրորդ օրը Աբրահամ իր աչքերը վեր վերցուց,
5 ու հեռուէն տեսաւ ան տեղը։ Նե Աբրահամ ըսաւ իր ծառաներուն. Դուք իշուն հետ հոս մնացէք, և ես ու տղան մինչև հոն երթանք, ու երկրպագութիւն ընենք, և նորէն ձեզի
6 դառնանք։ Ու Աբրահամ ողջակիզին փայտերը առաւ, ու իր որդւոյն Իսահակին վրայ դրաւ, և իրեն իր ձեռքը առաւ կրակը ու դանակը,
7 ու երկուքին միասին գացին։ Նե Իսահակ իր հօրը Աբրահամին խօսեցաւ ու ըսաւ. Հայր իմ. և անդիման ըսաւ. Ընդ ես հաս եմ որդիս։ Նե անդիման ըսաւ. Ընդ՝ կրակը ու փայտը,
8 բայց ողջակիզ ըլլալու գառը ո՞ւր է։ Նե Աբրահամ ըսաւ. Աստուած իրեն ողջակիզ ըլլալու գառը պիտի պատրաստէ, որդեակ իմ։
9 Ընդ եկան ան տեղը՝ որ Աստուած անոր ըսեր էր. և Աբրահամ հոն սեղան շինեց, ու փայտերը շարեց, և իր որդին Իսահակը կապեց, ու դանդիման սեղանին փայտերուն վրայ դրաւ։ Նե Աբրահամ իր ձեռքը երկնցուց, ու դանակը առաւ
11 որ իր որդին մորթէ։ Նե Տէրոջը հրեշտակը երկինքէն անոր կանչեց, ու ըսաւ. Աբրահա՛մ՝ Աբրահամ. և անդիման ըսաւ. Ընդ՝ ես հոս եմ։
12 Նե ըսաւ. Տղուն ձեռք մի՛ զպցրներ, և ո՛նոր բան մը մի՛ ըներ. քանզի հիմա գիտցայ որ Աստուծմէ կը վախնաս. որովհետև քու միհատիկ
13 որդիդ ինծմէ չխնայեցիր։ Նե Աբրահամ իր աչքերը վեր վերցուց՝ ու նայեցաւ, և ահա էր հոնկը խիտ մացառներուն մէջը եղջերուներուն բռնուած խոյ մը կար. ու Աբրահամ գնաց, ու խոյը առաւ, և զանդիման իր որդւոյն տեղը ողջակիզ մատուց։
14 Նե Աբրահամ ան տեղին անունը *Ընտրեալ կոչեց, որ մինչև այսօր
15 կ՚ըսուի, Տէրը լեռանը մէջ պիտի երևնայ։ Նե Տէրոջը հրեշտակը երկրորդ անգամ երկինքէն
16 Աբրահամը կանչեց, ու ըսաւ. Իմ անձիս վրայ երդում ըրի՝ կ՚ըսէ Տէրը, որովհետև ասր բանը ըրիր, ու ինծի համար քու միհատիկ որ-
17 դւոյդ չխնայեցիր, Ես օրհնելով պիտի օրհնեմ,

17 : Յակ. ա. 12 : ա Պետ. ա. 7 :
բ Նբր. ժա. 17 :
գ բ Մն. գ. 1 :
դ Յօհ. ժբ. 17 :
ե Նբր. ժա. 17 : Յակ. բ. 21 :
զ ա Թագ. ժե. 22 : Մկբ. գ. 7, 8 :
է ՊՀ. իդ. 5 : Յակ. բ. 22 :

* ա՝ Տէրը պիտի տեսնէ, կամ Տէրը պիտի նախատեսէ :
ը Սաղ. ձե. 9 : Գռ. ա. 73 : Նբր. դ. 13, 14 :
թ ՊՀ. ժե. 5 : Նբհմ. Լգ. 22 :
ժ ՊՀ. ժէ. 16 :
ի ՊՀ. իգ. 60 :
լ Մկբ. ա. 9 :
խ Նէր. գռւոր
ծ ՊՀ. ժբ. 3 : ժդ. 18 : իդ. 4 : Գոր. գ. 25 : Գաղ. գ. 8, 9, 16, 18 :
կ Հմբ 3, 10 : ՊՀ. իդ. 5 :
հ ՊՀ. իա. 31 :
ձ ՊՀ. ժա. 29 :
ղ Յոբ. ա. 1 :
ճ Յոբ. Լբ. 2 :
մ ՊՀ. իգ. 15 :
յ Հռոմ. իմ. 10 :

ն Ցես. ժէ. 15 : Գատ. ա. 10 :
շ ՊՀ. ժգ. 18 : Հմբ 19 :
ո ՊՀ. ժէ. 8 : ա Մն. իմ. 15 : Սաղ. ձե. 12 : Նբր. ժա. 9, 13 :
չ Գոր. է. 5 :
պ ՊՀ. ժգ. 2 : ժգ. 14 : իգ. 35 :
* ա՝ կրկնաբեխեան :

ու քու սերունդդ բերկինքի աստղերուն, ու ծովեզերքը եղող աւազին պէս խիստ պիտի շատցընեմ. և քու սերունդդ իր թշնամիներուն
18 դուռն քաղաքները պիտի ժառանգեն. Ու երկրի բոլոր ազգերը քու սերունդովդ պիտի օրհնուին. որովհետև իմ ձայնիս ականջ դրիր։
19 Այսպէս Աբրահամ իր ծառաներուն դարձաւ, ու եղան ու միասին Ներսաբէէ գացին. և Աբրահամ Ներսաբէէի մէջ կը բնակէր։
20 Ու եղաւ որ ասոնք բաներէն ետքը՝ Աբրահամին պատմուեցաւ՝ ըսելով. Ահա Մեղքան ինքն ալ որդիներ ծնաւ քու եղբօրդ Նաքորին.
21 Անդինակ որդին Հուսը, և անոր եղբայրը Բուզ
22 զը, ու Ռամին հայրը Կամուէլը, Նե Քասզադը, ու Ասաւը, և փաղդասը, ու Յեղլաթը, և Բեթուէլը։ Նե Բեթուէլ ծնաւ Ռեբեկան. ասոնք ութը որդիները Մեղքան ծնաւ
24 նաւ Աբրահամին եղբօրը Նաքորին։ Նե անոր հարճը՝ որուն անունը Ռէումա էր, անդիման ալ ծնաւ Տեբահը, և Գահամը, ու Թահաքասը, և Մաաքան։

ԳԼ. ԻԳ

1 Սարրայի կենացը օրերը ու մահը։ 3 Աբրահամ ծախու կ՚առնէ Մաքփելային այրը, 19 ու Սարրան հոն կը թաղէ։

1 Նե Սարրա հարիւր քսանեւեօթը տարի ապրեցաւ. այսպէս Նէրան Սարրային կենացը
2 տարիները։ Նե Սարրա մեռաւ Կարիաթաբայի մէջ, որ է Քեբրոն՝ Քանանու երկրին մէջ. ու Աբրահամ Սարրային համար սուգ ընելու ու աղաչելու եկաւ։ Նե Աբրահամ իր մեռելին քովէն եղաւ, ու Քեթին որդիներուն
4 հետ խօսեցաւ, ըսելով. Նես ձեր մէջը օտարական ու պանդուխտ եմ. ձեր մէջը ինծի դերեզմանի տեղ տուէք, որ իմ երեսիս
5 առջևէն մեռելս թաղեմ։ Նե Քեթին որդիները պատասխան տուին Աբրահամին, ու անոր
6 ըսին. Տէր իմ՝ մեզի ըսէ մեզ, դուն մեր մէջը Նիշխան Աստուծոյ ես. մեր ամենէն ընտիր դերեզմանին մէջը թաղէ քու մեռելդ. քու մեռելդ թաղելու համար՝ մեզմէ մէկը չխնայեր իր գերեզմանը քեզի տալու։ Նե Աբրահամ եղաւ,
7 ու խոնարհութիւն ըրաւ ան երկրին ժողովուրդին՝ Քեթին որդիներուն. Նե անոնց ըսելով. Թէ որ կը հաճիք՝ որ ես իմ մեռելս առջևէն մեռելս թաղեմ, լսեցէ՛ք ինծի. և Սահառին որդւոյն Եփրոնին հետ
9 խօսեցէ՛ք, Որ իր արտին ծայրը եղած *Մաքփելային այրը ինծի տայ. անդիման ձեր մէջը ինծի գերեզմանի տեղ ըլլալու համար լման

ա Ցես. ժէ. 15 : Գատ. ա. 10 :
բ ՊՀ. ժգ. 18 : Հմբ 19 :
գ ՊՀ. ժէ. 8 : ա Մն. իմ. 15 : Սաղ. ձե. 12 : Նբր. ժա. 9, 13 :
դ Գոր. է. 5 :
ե ՊՀ. ժգ. 2 : ժգ. 14 : իգ. 35 :
* ա՝ կրկնաբեխեան :

10 գնով տայ : Ու Եփրոն՝ Քետին որդւոցը մէջ
կը նստէր : Եւ Քետացի Եփրոնը պատասխան
տուաւ Աբրահամին՝ ըսելով իր քաղաքին դուռը
մտնող բոլոր Քետին որդիները կը լսէին,
11 ու ըսաւ. «Չէ, տէր իմ, լսեցի՛ մտիկ ըրէ. արտը
քեզի կու տամ, և հոն եղած այրն ալ քեզի
կու տամ. իմ ժողովուրդիս որդւոցը առջեւը ան
12 քեզի տուի. թաղէ՛ քու մեռելդ : Եւ Աբրա-
համ՝ ան երկրին ժողովուրդին առջեւը խոնար-
13 հութիւն ըրաւ, ու Եփրոնին խօսեցաւ, երբ-
որ ան երկրին ժողովուրդը կը լսէին, ու ըսաւ.
«Խայթ թէ որ ան ինձի պէտք պատ, կ'աղաչեմ
քեզի՝ լսեցի՛ մտիկ ըրէ. ես արտին տակը տամ,
14 առ լսեցէ՛ , ու ես իմ մեռելս հոն թաղեմ : Ու
Եփրոն պատասխան տուաւ Աբրահամին՝ ու ա-
15 նոր ըսաւ. «Տէր իմ՝ լսէ՛ լսեցի՛ . գետինը չորս
հարիւր սիկղ արծաթով կ'ուժէ, իմ ու քու մէջ-
տեղը ան ի՞նչ է. ուրեմն թաղէ՛ քու մեռելդ :
16 Եւ Աբրահամ Եփրոնին մտիկ ըրաւ. ու Աբ-
րահամ կշռեց արծաթը, որ պատմեց Եփրո-
նին, ընդհակառակն որ անիկայ Քետին որդւոցը
առջեւը խօսեր էր, չորս հարիւր
սիկղ արծաթ՝ վաճառականներուն մէջ անցած
17 գնով : Ու Եփրոնին արտը՝ որ Մաքփելային
մէջ Մամբրէին դիմացն է, արտը, ու հոն
եղած այրը, ու անոր բոլորտիքի սահմաններուն
18 մէջ եղած ծառին բոլոր ծառերը՝ Աբրահա-
մին սեպհականութիւն եղան՝ Քետին որդւոցը
առջեւը, անոր քաղաքին դռնէն մտնող բոլոր
19 Քետին որդւոցը առջեւը : Եւ անկէ ետքը Աբրա-
համ իր կնիկը Սարրան թաղեց Մամբրէին դի-
մացը եղող Մաքփելային արտին այրին մէջը՝ որ է
20 Քեբրոն Քանանու երկրին մէջ : Եւ արտը,
ու հոն եղած այրը՝ Քետին որդիներէն Աբրա-
համին դերեզմանի տեղութիւնք ըլլալու համար
հաստատուեցաւ :

ԳԼ. Ի Գ

1 Աբրահամ կ'երթայ ընտրել իր ծառան : 10 Ծառային ճամ-
բորդութիւնը , 12 և աղօթքը : 15 Ռեբեկան անոր կը
հանդիպի ջրհորին քովը : 18 անոր ջուր կը խմցնէ, 22 և
պարգեւ կ'ընդունի , 24 և իր որու կեղէ ըլլալը կը ծա-
նուցանէ անոր : 29 Լաբան իր տունը կ'ընդունի զանի-
կայ . 34 ծառան իր գործն պատմելը կը պատմէ : 50
Լաբան և Խաթիւէլ կ'ընդունին ծառային առաջարկու-
թիւնը : 58 Ռեբեկան կը հաւնի երթալու : 62 Իսահակ
կը հանդիպի անոնց՝ դաշտին մէջ :

1 Եւ Աբրահամ՝ օրերը անցուցած ու ծերացած
էր . ու Տէրը ամէն բանի մէջ օրհնեց Աբ-
2 րահամը : Եւ Աբրահամ ըսաւ իր տանը երէց
ծառային՝ որ իր բոլոր ունեցածին վերակացուն
էր . «Կ'աղաչեմ քեզի՝ ձեռքդ իմ երանքիս տակը
3 դիր . Եւ քեզ Երկնիցն ու Երկրին Աստուածը
կ'երդմցնեմ Տէրոջմով, որ ես-
կինքին Աստուածը ու երկրին Աստուածն է ,
որ իմ որդւոյս կնիկ չառնես Քանանացւոց աղ-
4 ջիկներէն , որոնց մէջը որ ես կը բնակիմ. Հապա
իմ երկիրս ու իմ աղգականներուս երթայ , ու
5 իմ որդւոյս Իսահակին անկէ կնիկ առնես : Եւ
ծառան ըսաւ անոր . «Գուցէ կնիկը իմ ետեւէս
աս երկիրը գալ չուզէ , կ'ըլլա՞յ որ քու որդիդ
ան երկիրը դարձընեմ՝ ուսկից որ դուն ելար :
6 Եւ Աբրահամ ըսաւ անոր . «Զգուշացիր որ իմ
7 որդիս հոն չդարձընես : Երկնից Տէր Աստուա-
ծը՝ որ զիս իմ հօրս տունէն , ու իմ ծնած երկ-
րէս հանեց , և որ խօսեցաւ ինձի , ու երդում
ըրաւ ինձի , ըսելով. Իմ երկիրը քու սերունդիդ պիտի տամ , Անիկայ իր հրեշտակը քու
առջեւդ պիտի խրկէ , ու դուն անկէ իմ որդւոյս
8 կնիկ պիտի առնես : Եւ թէ որ կնիկը քու ե-
տեւէդ գալ չուզէ , Ասա իմ երդումէս դուն ան-
պարտ կ'ըլլաս . միայն թէ իմ որդիս հոն չդար-
9 ձընես : Եւ ծառան իր տիրոջը Աբրահամին
երանացը տակը դրաւ իր ձեռքը , ու աս բանին
համար երդում ըրաւ անոր :
10 Եւ ծառան իր տիրոջը ուղտերէն տասը ուղտ
առաւ ու գնաց . Քանզի իր տիրոջը բոլոր բա-
րիքները իր ձեռքն էր . և ելաւ ու դէպ ի
11 Միջագետք Նաբովրին քաղաքը գնաց : Եւ
քաղաքին դուրսի դին ուղտերը Նստեցուց ջրհորի
մը քով իրիկուան դէմ՝ Կիներուն ջուր քա-
12 շելու ելած ատենը . Եւ ըսաւ . «Ով Տէր՝ իմ
տիրոջս Աբրահամին Աստուածը , կ'աղաչեմ քեզի՝
յաջողէ՛ ինձի այսօր , և իմ տիրոջս Աբրահամին
13 բարերարութիւն ըրէ . Ահա ես ջուրի աղբիւ-
րին քովը կը կայնիմ . և աս քաղաքիս բնակչաց
14 ցը աղջիկները ջուր հանելու կ'ելլեն : Եւ ըլ-
լայ թէ երբոր աղջիկին ըսեմ . Ծնօրհք ըրէ
ասիորդ ինձմէ որ խմեմ . ու անիկայ ըսէ թէ
Խմէ՛ , ու քու ուղտերուդ ալ խմցընեմ , անի-
կայ ըլլայ քու Իսահակ ծառայիդ համար սահ-
մանածդ . և Ասով դիտնամ՝ որ իմ տիրոջս բա-
րերարութիւն ըրիր :
15 Ու եղաւ որ տակաւին իր խօսքը չսկսեցու-
ցած , ահա՛ Աբրահամին եղբօրը Նաբովրին
կնոջը Միլքային որդւոյն Բաթուէլին ծնած
Ռեբեկան եկաւ , իր ուսին վրայ սափոր մը ու-
16 նենալով : Եւ աղջիկը Խիստ գեղեցիկ տեսքով
կոյս մըն էր , ու էրկիկ մարդ մը ճանչցեր չէր

ղ ՊԼ. Լ֊. 20, 24 : Հռութ . ֊. 4 :
ե Տե՛ս ը֊ ծնագ . ի֊ . 21 — 24 :
ը ՆԼ. Շ . 15 : Եղնկ . ֆե . 12 :
ի Երեմ. Լ֊ . 9 :
ժ ՊԼ. ի֊ . 9 : ֆե֊ . 30, 31, 32 : ծ . 13 : Պոթ . է . 16 :
ի Տե՛ս Հռութ . ֊. 7, 8, 9, 10 : Երեմ. Լ֊ . 10, 11 :
ա ՊԼ. ժը . 11 : ի֊ . 5 :
բ ՊԼ. ժգ . 2 : Հմր 35 : Այգ . ձ֊ը . 3 : Բառկ . ծ . 22 :
գ ՊԼ. ժէ . 2 :
դ Հմր 10 : ՊԼ. Լ֊ . 4, 5, 6 :
ե ՊԼ. ֆե . 29 : ա Պն . ի֊ . 24 : Ոզբ . է . 6 :
զ ՊԼ. ժգ . 22 : ը Օբ . ղ . 13 : Հես . ը . 12 :
է ՊԼ. ի֊ . 35 : ի֊ . 46 : ի֊ . 2 : ՆԼ. Լ֊ . 16 : ը Օբ . է . 3 :
ը ՊԼ. ժը . 1 :
թ ՊԼ. ի֊ . 2 :
ժ ՊԼ. ժ֊ . 1, 7 :
ի ՊԼ. ժ֊ . 7 : ժգ . 15 : ժէ . 18 : ժէ . 8 : ՆԼ. Լ֊ . 13 : ը Օբ . ա . 8 : Լ֊ . 4 : Պոթ . է . 5 :
լ ՆԼ. ի֊ . 20, 23 : Լ֊ . 2 : Երբ . ա . 14 :
խ Հես . ը . 17, 20 :
ծ Հմր 2 :
* Նբդ . Բրամ՝ նահապետին
ձ ԳԼ. ի֊ . 43 :
հ ՆԼ. ը . 16 : ա Ծագ . ի֊ . 11 :
ղ Հմր 27 : ՊԼ. ի֊ . 24 : ի֊ . 13 : Լ֊ . 9 : ՆԼ. ֊. 6, 15 :
ճ Նեհմ. ա . 11 : Այգ . Լ֊ . 5 :
ն Հմր 43 :
շ ՊԼ. ի֊ . 9 : ՆԼ. ը . 16 :
ո Տե՛ս Գաս . ղ . 17, 37 : ա Ծագ . ղ . 7 : ժգ . 8 : ի֊ . 7 :
ն ՊԼ. ժա . 29 : ի֊ . 23 :
ւ ՊԼ. ի֊ . 7 :

գիտեր • և անիկայ իջաւ աղբիւրը , ու իր սա
17 փորը լեցուց ու կը դառնար : Ու ծառան
գանիկայ դիմաւորելու վազեց , ու ըսաւ •
Շնորհք ըրէ՝ քու սափորէդ ինծի քիչ մը ջուր
18 խմցուր : Ու անիկայ ըսաւ • Իմ՝ սէր իմ •
ու շուտով սափորը իր ձեռքին վրայ իջեցուց ,
19 և խմցուց անոր : Ու երբոր անոր խմցուց լմնե-
ցուց , ըսաւ • Ուղտերուդ ալ ջո՛ւր քաշեմ ,
20 մինչև որ ամենքը խմեն : Ու շուտով սափորը
աւազանին մէջը պարպեց , ու նորէն հորը վա-
զեց ջո՛ւր քաշելու , և անոր բոլոր ուղտերուն
21 համար ջո՛ւր քաշեց : Ու մարդը զարմանալով
անոր վրայ՝ լուռ կը մնար , մտածելով թէ
արդեօք Տէրը անոր ճամբան յաջողեց , թէ
22 չէ : Ու երբոր ուղտերը խմելը լմնեցուցին ,
մարդը կէս սիկղ ոսկիէ օղակ մը , և անոր ձեռ-
քերուն համար տասը սիկղ ոսկիէ երկու ապա-
23 ռանջան հանեց , ու անոր պուաա • Ու ըսաւ •
Դուն որմէն աղջիկն ես , կ՚աղաչեմ ըսէ ինծի •
քու հօրդ տունը մեղի համար գիշերը կենալու
24 տեղ կայ : Ու անիկայ ըսաւ անոր • Ես Մելք-
քային որդւոյն Նահովրեին աղջիկն եմ , որն
25 որ Մէղքա Նաքովրին ծնաւ : Նաեւ ըսաւ ա-
նոր • Մենք շատ յարդ ու ճարակ ունինք ,
26 և գիշերը կենալու տեղ ալ : Ու մարդը
խոնարհեցաւ , ու Տէրոջը երկրպագութիւն
27 ըրաւ • Ու ըսաւ • Օրհնեալ ըլլայ իմ տիրոջս
Աբրահամին Տէր Աստուածը , որ իմ տէրս Էր
ողորմութենէն ու իր ճշմարտութենէն չզրկեց •
քանի որ ես ճամբուն մէջն էի , Տէրը զիս իմ
տիրոջս եղբայրներուն տունը առաջնորդեց :
28 Ու աղջիկը վազեց , ու աս բաները իր մօրը
տունը պատմեց :
29 Ու Լաբեկան եղբայր մը ունէր Լաբան ա-
նուն , ու Լաբան դուրս վազեց դէպ՚ի աղ-
30 բիւրը մարդուն քովը • Ինչու որ տեսնելով օ-
ղակը , և իր քրոջը ձեռքերուն վրայի ապարան-
ջանները , ու լսելով իր քրոջը Լաբեկային խօս-
քերը , որ կ՚ըսէր թէ՝ Ան մարդը ասանկ խօսեցաւ
31 ինծի , մարդուն եկաւ • և ահա անիկայ ուղտե-
րուն քովը աղբիւրին մօտ կայներ էր • Ու ըսաւ
անոր • Եկուր՝ Տիրոջը օրհնեալը , ինչո՞ւ
դուրսը կայներ ես • քանզի տունը պատրաստած
32 չի , և ուղտերուն համար տեղ մը : Ու մարդը
տունը եկաւ • ու ուղտերը քակեց , և ուղ-
տերուն յարդ ու ճարակ՝ և անոր ոտքերը ու
անոր հետ եղող մարդոցը ոտքերը լուալու ջուր
33 տուաւ : Ու անոր առջեւը կերակուր դրուե-
ցաւ • բայց անիկայ ըսաւ • Մինչեւ որ իմ
խօսքերս չըսուցեմ , չեմ ուտեր • և Լաբան ը-

34 ըսաւ • Խօսեցիր : Ու անիկայ ըսաւ • Ես Ա-
35 բրահամին ծառան եմ • Ու Տէրը մեծապէս
օրհնեց իմ տէրս , ու մեծ մարդ մը եղաւ • և
անոր հօտեր , ու արջառներ , և արծաթ , ու
ոսկի , և ծառաներ , ու աղախիններ , և ուղ-
36 տեր ու էշեր տուաւ : Ու իմ տիրոջս կնիկը
Սարրան իր պառաւութեան առնէր որդի մը ծը-
նաւ իմ տիրոջս , որ բոլոր իր ունեցածը անոր
37 տուաւ : Ու իմ տէրս զիս երդում ընել
տուաւ՝ ըսելով • Չըլլայ որ իմ որդւոյս կնիկ
առնես Քանանացւոց աղջիկներէն , որոնց եր-
38 կիրը որ ես կը բնակիմ • Հապա իմ հօրս
տունը ու իմ ազգատոհմիս երթաս ու իմ որ-
39 դւոյս կնիկ առնես : Ու ես իմ տիրոջս ըսի •
40 Գուցէ կնիկը իմ ետեւէս չգայ : Ու անիկայ
ինծի ըսաւ • Տէրը՝ որուն առջեւը ես կը քալեմ ,
իր հրեշտակը քեզի հետ պիտի խրկէ , ու քու
ճամբադ պիտի յաջողէ , և իմ որդւոյս՝ իմ ազ-
գատոհմէս ու իմ հօրս տունէն կնիկ պիտի
41 առնես : Այն դուն անատունը իմ երդումէս ան-
պարտ պիտի ըլլաս , երբոր իմ ազգատոհմիս եր-
թալով , քեզի չտան , անատունը իմ եր-
42 դումէս անպարտ պիտի ըլլաս : Ու աղբիւրը
եկայ այսօր , ու ըսի • Ով Տէր՝ իմ տիրոջս
Աբրահամին Աստուածը , թէ որ հիմա աս իմ
43 երթալու ճամբաս դուն կը յաջողես , Ես ա-
ռուի աղբիւրին քովը կը կայնիմ • և ըլլայ որ
աղջիկը ջո՛ւր քաշելու գայ , և ես անոր ըսեմ
թէ՝ Շնորհք ըրէ , ինծի քու սափորէդ քիչ մը
44 ջուր խմցուր , Ու անիկայ ինծի՝ Դուն ալ խը-
մի՛ , և ուղտերուդ համար ալ ջո՛ւր քաշեմ ը-
սէ , Թող անիկայ ըլլայ Տէրոջը սահմանած կը-
45 նիկը իմ տիրոջս որդւոյն համար : Ու իմ սրտս
տակաւին խօսքը չսկսցուցած , ահա
Ռեբեկան կ՚ելլէր սափորը իր ուսին վրայ ու-
նենալով • և աղբիւրը իջաւ , ու ջո՛ւր քաշեց •
և ըսի անոր • Շնորհք ըրէ՝ ինծի ջո՛ւր խմցուր :
46 Ու անիկայ շուտով սափորը իր ուսէն վար ա-
ռաւ , ու ըսաւ • Խմի՛ , և ուղտերուդ ալ խըմ-
ցընեմ • ուսաի ես խմեցի , ու ուղտերուն ալ
47 խմցուց : Ու հարցուցի անոր՝ ու ըսի • Դուն
որմէն աղջիկն ես • և անիկայ ըսաւ • Մելքայի
Նաքորին ծնած որդւոյն Բաթուելին աղջիկն
եմ • անատունը օղակը անոր քիթը , ու ապա-
48 րանջանները անոր ձեռքերուն վրայ դրի : Ու
խոնարհեցայ , ու Տէրոջը երկրպագութիւն ը-
րի , և իմ տիրոջս Աբրահամին Տէր Աստուածը
օրհնեցի , որ Իմ տիրոջս եղբօրը աղջիկը իր
որդիին առնելու համար՝ զիս ուղիղ ճամբան ա-
49 ռաջնորդեց : Ու հիմա թէ որ իմ տիրոջս Ըզ-

ա ա պես • ֆ • 8 : ֆ • 9 :
բ Ած՛ր 12 , 56 :
գ Ու • լ՛ • 2 , 3 : Ես • ֆ • 19 , 20 , 21 : Ելեկ • ժչ • 11 , 12 : ա պես • ֆ • 3 :
ը Պէս • իթ • 23 :
ե Ած՛ր 52 : Ու • ֆ • 31 :
զ Ու • ժբ • 10 : Ածուխ • ֆ • 14 : ա Ցոյց • խ՛ • 32 , 39 : բ Ցոյց • ժբ • 28 : Պրա • ա • 68 :
է Պէս • լ՛ • 10 : Սաղ • ղբ • 3 :
ի Ած՛ր 48 :
ը Պէս • իթ • 5 :
ժ Պէս • իչ • 29 : Գաա • ժէ • 2 : Ածուխ • ֆ • 10 : Սաղ • ճմ • 15 :
ռ Պէս • խգ • 24 : Գաա • ժթ • 21 :

ր Յոբ • իչ • 12 : Ցօհ • ֆ • 34 : Ելսի • ձ • 5 , 6 , 7 :
ս Ած՛ր 1 : Պէս • ժե • 2 :
տ Պէս • իա • 2 :
ֆ Պէս • իա • 10 : խ՛ • 5 :
ա Ած՛ր 3 :
բ Ած՛ր 4 :
գ Ած՛ր 5 :
դ Ած՛ր 7 :
ե Պէս • ժէ • 1 :

զ Ած՛ր 8 :
է Ած՛ր 12 :
ը Ած՛ր 13 :
թ Ած՛ր 15 , ճէ : ա Գաագ • ա • 13 :
ժ Ելեկ • ժչ • 11 , 12 :
ի Ած՛ր 26 :
լ Պէս • իբ • 23 :
խ Պէս • խէ • 29 : Ցես • ֆ 14 :

Նորհը ու՝ ճշմարտութիւն պիտի ընէք , ինձի պատմեցէք • և թէ չէ՝ նորէն ինձի ըսէք , որ
50 ես ալ կողմը կամ ձախ կողմը դառնամ : Աբա- համ Լաբան ու Բաթուէլ պատասխան տուին ու ըսին • Ե՚ս բանը Տէրոջմէն է , ⁴մենք քեզի դէշ
51 կամ աղէկ չենք կրնար ըսել : Ահա Ռեբե- կան ⁵քու առջեդ է , առ ու գնա • և Տէրոջը ըսածին պէս թող քու տիրոջդ որդւոյն կնիկ
52 ըլլայ : Ու եղաւ որ երբոր Բրահամին ծառան անոնց խօսքերը լսեց , մինչև գետինը ⁶խոնարհ-
53 հելով երկրպագութիւն ըրաւ Տէրոջը : Ու ծառան ոսկեղէն զարդեր ու ոսկեղէն զար- դեր և հանդերձներ հանեց , ու Ռեբեկային տուաւ • և անոր եղբօրը ու մօրը ⁷պատուական
54 ընծաներ տուաւ : Ու կերան ու խմեցին՝ ինքը ու իր հետը եղող մարդիկները , ու գիշերը հոն մնացին • և առաւօտուն երբ , ու ինքը ըսաւ •
55 ⁸Ինծի իմ տիրոջս խրկեցէք : Ու աղջկանը եղ- բայրը ու մայրը ըսին • Թող աղջիկը ⁹քանի մը օր՝ գոնե տասը օր մեր քովը կենայ , ո՛ետքը
56 երթայ : Ու ինքը ըսաւ անոնց • Ինծի մի՛ ար- գիլէք , ետքս որ Տէրը իմ ճամբաս յաջողեց • Թող տուէք գնա՝ որ տիրոջս երթամ : Ու ա-
57 նոնք ըսին • Աղջիկը կանչենք ու անոր բերանը
58 փնտռենք : Ու կանչեցին Ռեբեկան , ու ը- սին անոր • Ես մարդուն հետ կ՚երթաս • և ա-
59 նիկայ՝ Կ՚երթամ ըսաւ : Ու իրենց քոյրը Ռե- բեկան ու ¹⁰անոր դայեակը , և Բրահամին ծա-
60 ռան ու անոր մարդիկը խրկեցին : Ու օրհնե- ցին Ռեբեկան , ու ըսին անոր • Դուն մեր քոյրն ես , ¹¹հազարաւոր բիւրերու մայր ըլլաս , և ¹²քու սերունդդ իր թշնամիներուն ¹³քաղաքները ժա-
61 ռանգէ : Ու Ռեբեկան ու իր աղախինները ե- լան և ուղտերը հեծան , ու ան մարդուն ետևէն գացին : Ու ծառան առաւ Ռեբեկան ու գնաց :
62 Ու Ասհակ ¹⁴Լահայրոյի Ջրհորէն գարձած կու գար • ինչու որ անիկայ Հարաւային երկիրը
63 կը բնակէր : Ու Ասհակ ¹⁵իրիկուան դէմ գաշտը ելեր էր †աղօթք ընելու • ու իր աչքե- րը վերցուց ու նայեցաւ , և ահա ուղտեր կու-
64 գային : Ու Ռեբեկա իր աչքերը վերցուց , ու երբոր Ասհակը տեսաւ , Ուղտէն վար իջաւ •
65 Ու ըսաւ ծառային • Դաշտին մէջ դէպ ի մեզ եկող մարդը ո՞վ է • և ծառան ըսաւ • Իմ տէրս է • ու ինքը քօղը առաւ ու ծածկուե-
66 ցաւ : Ու ծառան իր բոլոր բրած բաներն պատ-
67 մեց Ասհակին : Ու Ասհակ զանիկայ իր մօ- րը Սարրային վրանը տարաւ , ու առաւ Ռե- բեկան , որ իր կնիկը եղաւ • և ինքը սիրեց զա- նիկայ : Ու Ասհակ ¹⁶մխիթարուեցաւ իր մօ- րը վրայով :

ԳԼ • ԻԵ

1 Աբրահամին որդիքը Քետուրային ծնած : 5 Ընծիայ իր ստացուածքը որդւոյը կը բաժնէ : 7 Անոր կենացը օրե- րը ու մահը , 9 և թաղումը : 12 Իսմայէլի սերունդը • 17 անոր կենացը օրերը ու մահը : 21 Ասհակ աղօթք կ՚ընէ Ռեբեկային ամլութեանը համար : 22 Ռեբեկային արգանդին մէջ տղայքը կը կռուին : 24 Ծնաւին ու Յա- կոբին ծնունդը , 27 և իրարմէ տարբեր ըլլալնին : 29 Ե- սաւ իր անդրանկութիւնը կը ծախէ :

1 Ե՚ւ Բրահամ նորէն կնիկ մը առաւ , ու ա-
2 նոր անունը Քետուրա էր : Ե՚ւ ¹⁷անիկայ Զեմրանը , ու Յեկսանը , և Մադանը , ու Մադիանը , և Յեսբոկը ու Սուհէն ծնաւ անոր :
3 Ու Յեկսան ծնաւ Սաբան ու Դեդանը • և Դեդանէն որդիքը Ասուրիմ , ու Լատուսիմ և
4 Լևումիմ էին : Ու Մադիանէն որդիքը՝ Փե- փա , ու Եփէր , և Ենոմք , ու Բրիդա և Ել- դադա էին • ասոնք ամէնը Քետուրային որ- դիներն էին :
5 Ու ¹⁸Բրահամ իր բոլոր ունեցածը Իսահա-
6 կին տուաւ • Հայց Բրահամին հարճերուն որդւոյը Բրահամ պարգեւներ տուաւ , և ¹⁹իր կենդանութեանը առաւնը՝ զանոնք իր որդւոյն Իսահակին քովէն դէպ ի արևելք՝ ²⁰արևելեան երկիրը խրկեց :
7 Ու Բրահամին կենացը տարիներուն օրերը՝ որ ինքըապրեցաւ , հարիւր հօթանասուներե-
8 հինգ տարի էր : Ու Բրահամ ²¹աղէկ ծերու- թեամբ ծերացած ու իր օրերը լեցուած՝ ան- դեց իր հոգին , ու մեռաւ , և ²²իր ժողովուր-
9 դին խառնուեցաւ : Ու ²³իր որդիքը՝ Իսահակ ու Իսմայէլ թաղեցին զանիկայ Մաքփելայի այրին մէջը , որ Քետացի Սահառին որդւոյն Եփրոնին արտին մէջ Մամբրէին դիմացն է •
10 ²⁴Իր ան արտը Բրահամ՝ Քետին որդիներէն ձախսու առած էր • ²⁵Հոն թաղուեցաւ Բրա- համ , և իր կնիկը Սարրան :
11 Ու եղաւ որ Բրահամին մեռնելէն ետքը՝ Աստուած օրհնեց անոր որդին Իսահակը • և Իսահակ ²⁶Լահայրոյի Ջրհորին քովը բնակեցաւ :
12 Ու ասոնք են Բրահամի որդւոյն Իսմայե- լին ծնունդները , որ զանիկայ Սարրային ²⁷Ե- գիպտացի աղախինը ²⁸Ագարը ծնաւ Բրրահա-
13 մին : Ու Իսմայէլին որդւոյը անունները ա- սոնք են՝ իրենց անուններուն ու իրենց ծնունդ- ներուն • Իսմայէլին անդրանիկը՝ Նաբեօթ ,
14 ետքը Կեդար , Ադբէել , Մաբսամ , Մասմա ,
15 Դումա , Մասսէ , ²⁹Հոդադ , Թեմա , Յե-
16 տուր , Նափիս ու Կեդմա : Ասոնք են Իսմա- յէլին որդիքը • և իրենց վաններուն ու իրենց գեղերուն իրենց անուններուն ասոնք են • ³⁰իրենց ազգերուն համեմատ տասներկու իշխաններ էին :

ֆ Ասղ • ԽԺ • 23 : Պատ • իա • 42 : Պար • ԺԲ • 11 :
ի ՊԼ • Լա • 24 :
հ ՊԼ • Ի • 15 :
յ ՃՄբ 26 :
ն Ես • գ • 22 : ժա • 2 : ԺԲ • 35 :
շ Բ Պն • իա • 3 : Ելզ • ա • 6 :
ո ՃՄբ 56 , 59 :
չ Պատ • ԺԳ • 8 :
պ ՊԼ • Լ • 8 :
ջ ՊԼ • ԺԷ • 16 :
ռ ՊԼ • իԲ • 17 :
ս Եբր • գուռը
վ ՊԼ • ԺԳ • 14 : իԲ • 11 :
տ Հես • ա • 8 : Ասղ • ա • 2 : Հէ • 12 : ԽԺԲ • 15 : Ղևտ • 5 :

† Կամ մեռածութիւն
Ջ Ելս • Ժ • 18 :
ռ ՊԼ • ԼԲ • 12 :

ա ա Պն • ա • 32 :
Բ ՊԼ • իգ • 36 :
գ ՊԼ • իա • 14 :
դ Պատ • գ • 3 :
ե ՊԼ • ԺԷ • 15 : խԹ • 29 :
զ ՊԼ • Լ • 29 : խԹ • 33 :
ե ՊԼ • Լ • 29 : Ե • 13 :
ը ՊԼ • իգ • 16 :
Ը ՊԼ • խԹ • 31 :
թ ՊԼ • ԺԳ • 14 : իգ • 62 :
ժ ՊԼ • ԺԳ • 15 :
ի ա Պն • ա • 29 :
լ ա Պն • ա • 30 :
խ ՊԼ • ԺԷ • 20 :

17 Եւ Իսմայէլին կենացը օրերը հարիւր երեսուն-
ւեւթը տարի եղան . և [1]իր հոգին աւանդե-
լով՝ մեռաւ , ու իր ժողովուրդին խառնուեցաւ :
18 Եւ Իսմայէլացի+ [2]բնակեցան Եւիլայէն մինչև
Սուր , որ Եգիպտոսի դիմացը Ասորեստան եր-
թալու ճամբուն մէջտեղն է . [3]բոլոր իր եղ-
բայրներուն առջևը [4]բնակեցաւ :
19 Եւ Աբրահամին որդւոյն Իսահակին ծնունդ-
ները սունք են . [5]Աբրահամ ծնաւ Իսահակ :
20 Եւ Իսահակ քառասուն տարեկան էր , երբոր
†Մելիազեանէն [6]Ասորի Լաթուելին աղջիկը՝
[7]Ասորի Լաբանին քոյրը Ռեբեկան իրեն կնիկ
21 առաւ : Եւ Իսահակ աղաչեց Տէրոջը իր կնի-
կանը համար՝ ամուլ ըլլալուն պատճառաւ . և
[8]Տէրը անոր աղաչանքը ընդունեց , ու [9]անոր
22 կնիկը Ռեբեկան յղացաւ : Եւ աղաբնները անոր
արգանդին մէջը կը կռուէին , ու ըսաւ . Թէ
որ այսպէս է , ինչո՞ւ եղաւ ինծի ասիկայ . ԵՒ
23 Տէրոջը հարցնելու գնաց : Ու Տէրը ըսաւ
անոր . [10]Երկու ազգ կան արգանդիդ մէջը , և
քու որովայնիդ երկու ժողովուրդ պիտի զա-
տուին . ու Ժողովուրդին մէկը՝ մեկալէն զօրա-
ւոր պիտի ըլլայ , և [11]մեծը պիտի ծառայէ պզտ-
24 ուիկին : Ու երբոր անոր ծնանելու օրերը լե-
ցուեցան , ահա երկուորեակ էին անոր արգան-
25 դին մէջը : Եւ առջինը ելաւ կարմրադէմ ,
ՀԲոլոր մազոտ վերարկուի պէս էր . ու
26 անոր անունը ‡Եսաւ դրին : Եւ անկէ ետքը ա-
նոր եղբայրը ելաւ , ու [12]անոր ձեռքը Եսաւին
գարշապարէն բռնած էր , և [13]անոր անունը
‖Յակոբ դրին . ու անոնց ծնած ատենը Իսա-
27 հակ վաթսուն տարեկան էր : Եւ մանկուները
մեծցան . ու Եսաւ դաշտի մարդ՝ հմտարուեստ որ-
սորդ եղաւ . իսկ Յակոբ [14]հանդարտ բարքով
28 մարդ էր [15]ու վրաններու մէջ կը բնակէր : Եւ
Իսահակ կը սիրէր Եսաւը , ինչու որ [16]անոր որ-
սէն կ'ուտէր . [17]բայց Ռեբեկան Յակոբը կը սի-
29 րէր :
Օր մը երբոր Յակոբ ապուր կ'եփէր , Եսաւ
30 դաշտէն եկաւ և ահռելի կը մարթէր . Ու
Եսաւ Յակոբին ըսաւ . Շտապ ըրէ՝ ատ
շիկակարմիրէն տուր որ ուտեմ , քանզի կը մարթիմ .
անոր համար անոր անունը §Եդոմ կոչուեցաւ :
31 Եւ Յակոբ ըսաւ . [18]Առաջ ինծի այսօր քու
32 անդրանկութիւնդ իրաւունքը : Ու Եսաւ ը-
սաւ . Ահա մեռնելու կը մօտենամ , և անդրան-
33 կութիւնն ինծի ի՞նչ օգուտ կայ : Եւ Յակոբ
ըսաւ . Երդում ինծի հիմա ըրէ . և անիկայ
երդում ըրաւ անոր , ու [19]իր անդրանկութիւնը
34 իրաւունքը ծախեց Յակոբին : Ես ատենը
Յակոբ հաց ու ոսպէ ապուր տուաւ Եսաւ-
ին . և [20]անիկայ կերաւ ու խմեց , ու ելաւ
գնաց . այսպէս Եսաւ էր անդրանկութիւնը
անարգեց :

ԳԼ . Ի.Ջ

1 Իսահակ սովին պատճառով Գերարա կ'երթայ : 2 Ա-
ստուած զանիկայ կը նայտէ ու կ'օրհնէ : 7 Իր կինը ու բա-
նալուն համար Աբիմելեքէն կը յանդիմանուի : 12 Իր
հարստութիւնը : 18 Իսահակ ջրհորները կը փորէ : 26 Ա-
բիմելեք Ներսաբէեի մէջ ուխտ կ'ընէ Իսահակին հետ :
34 Եսաւին կիներները :

1 Ու երկրին մէջ սով եղաւ , [21]առջի սովին զատ՝
որ Աբրահամին օրերը եղեր էր . և Իսահակ
Գերարա գնաց՝ փղշտացւոց [22]Աբիմելեք թա-
2 գաւորին : Եւ Տէրը երևցաւ անոր , ու ըսաւ .
Եգիպտոս մի՛ իջնար , [23]բնակէ՛ ան երկրին մէջ
3 որն որ քեզի պիտի ըսեմ . [24]Պանդո՛ւխտ եղիր
սա երկրին մէջ , ու [25]ես քեզի հետ պիտի ըլլամ ,
և [26]քեզ պիտի օրհնեմ . ինչու որ [27]բոլոր սա եր-
կիրները քեզի՝ ու քու սերունդիդ պիտի տամ ,
ու [28]քու հօրդ Աբրահամին երդած երդումն պի-
4 տի հաստատեմ . Եւ [29]քու սերունդդ երկինքի
աստղերուն չափ պիտի շատցնեմ , և բոլոր սա
երկիրները քու սերունդիդ պիտի տամ . ու
[30]երկրի բոլոր ազգերը քու սերունդովդ պիտի
5 օրհնուին . [31]Ինչու որ Աբրահամ իմ ձայնիս ա-
կանջ դրաւ , և իմ հրամաններս ու պատուի-
րանքներս , իմ իրաւունքներս ու օրէնքներս
պահեց :
6 Եւ Իսահակ բնակեցաւ Գերարայի մէջ :
7 Ու ան տեղին մարդիկը հարցուցին անոր՝ իր
կնկանը համար . և [32]անիկայ ըսաւ . Իմ քոյրս է .
քանզի [33]իմ կնիկս է՝ ըսելու վախցաւ . չըլլայ
որ՝ ըսեն , ան տեղին մարդիկը զիս մեռցընեն
Ռեբեկային համար . [34]ինչու որ [35]անիկայ տես-
8 քով գեղեցիկ էր : Ու եղաւ որ երբ հոն շատ
տունն կեցաւ , փղշտացւոց Թագաւորը Աբի-
մելեք պատուհանէն նայեցաւ ու տեսաւ , և
ահա Իսահակ իր կնկանը Ռեբեկային հետ կը
9 խաղար : Եւ Աբիմելեք կանչեց Իսահակը ու
ըսաւ . Ահա իրաւցընէ անիկայ քու կնիկդ է .
և [36]ինչպէս Անիկայ իմ քոյրս է՝ ըսիր . ու Ի-
սահակ ըսաւ անոր . [37]Վասնզի ըսի թէ՝ Չըլլայ
10 որ անոր պատճառով մեռնիմ : Եւ Աբիմելեք
ըսաւ . [38]Ինչ է սա քու մեզի ըրածդ . քիչ
մնաց որ ժողովուրդէն մէկը քու կնկանդ հետ

[1] Ելմր 8 :
[2] ա Թագ . ժէ . 7 :
[3] Պլ . ժդ . 12 :
[4] Նբր . ինկաւ :
[5] Մատ . ա . 2 :
[6] Նբր . փատանի արամէն
[7] Պլ . իբ . 23 :
[8] Պլ . իե . 29 :
[9] ա Պն . Ե . 20 : բ Պն . Լէ . 13 : Նպր . բ . 23 :
[10] Ելոմ . թ . 10 :
[11] ա Թագ . իե . 9 : Ժ . 22 :
[12] Պլ . ժէ . 16 : իէ . 60 :
[13] բ Թագ . բ . 14 :
[14] Պլ . իէ . 29 : Մաղ . ա . 3 : Ելոմ . թ . 12 :
[15] Պլ . իէ . 11 , 16 , 23 :
[16] յր՝ մազոտ :
[17] Ովս . ժբ . 3 :
[18] Պլ . իէ . 36 :
[19] յր՝ գարշապար բռնող , Ս խաբող :
[20] Պլ . իէ . 3 , 5 :
[21] Յոբ . ա . 1 , 8 : բ . 3 :
[22] Պլ . ժբ . 10 :
[23] Պլ . բ . 2 :
[24] Պլ . ժբ . 1 :
[25] Մաղ . Լէ . 37 :
[26] Նբր . ժա . 9 :
[27] Պլ . իէ . 19 , 25 , 31 :
[28] Պլ . իէ . 6 :
[29] յր՝ կարմիր :
[30] Նբր . ժբ . 16 :
[31] Ժող . բ . 15 : Նա . իբ . 13 :
[32] Կոր . ժէ . 32 :
—
[33] Պլ . ժբ . 10 :
[34] Պլ . բ . 2 :
[35] Պլ . ժբ . 1 :
[36] Պլ . ե . 1 : Մաղ . Լթ . 12 : Նբր . ժա . 9 :
[37] Պլ . իբ . 15 :
[38] Պլ . ժբ . 2 :
[39] Պլ . ժդ . 15 : ժէ . 18 :
[40] Պլ . իբ . 16 : Մաղ . ձ . 9 :
[41] Պլ . ժէ . 5 : իբ . 17 :
[42] Պլ . ժբ . 3 : իբ . 18 :
[43] Պլ . իբ . 16 , 18 :
[44] Պլ . ժբ . 13 : բ . 2 , 13 :
[45] Ընակ . իթ . 25 :
[46] Պլ . իդ . 16 :

պառկէը ; ու [ե]մեր վրայ յանցանք պիտի բերէիր :
11 Եւ Աբիմելէք էր բոլոր ժողովուրդին պատուիրեց՝ ըսելով . Ա՛վ որ [զ]սա մարդուն , կամ անոր կնկանը դպչելու ըլլայ , անշուշտ պիտի սպանուի :
12 Եւ Իսահակ ան երկրին մէջ ցանեց , ու ան տարին [է]հարիւրապատիկ արդիւնք քաղեց . և
13 Տէրը [ը]օրհնեց զանիկայ : Ու մարդը [թ]բարձրացաւ , ու երթալով մեծցաւ . անանկ որ խիստ
14 մեծ եղաւ : Եւ ունեցաւ ոչխարներ , ու արջառներ , և շատ ծառաներ . ու փղշտացիք [ժ]նախանձեցան անոր :
15 Եւ իր հօրը Աբրահամին օրերը՝ [ի]իր հօրը ծառաներուն փորած բոլոր ջրհորները փղշտացիք գոցեցին , ու հողով լեցուցին :
16 Ցին զանոնք : Եւ Աբիմելէք ըսաւ Իսահակին . Դուն մեզմէ . [ի]նչուան որ [լ]մեզմէ շատ աւելի զօրացար :
17 բաւոր եղար : Եւ Իսահակ գնաց անկից ու իր վրանը Գերարայի ձորին մէջ բացաւ , ու հոն բնակեցաւ :
18 Եւ Իսահակ նորէն փորեց ան ջրհորները , որոնք իր հօրը Աբրահամին օրերը փորեր էին , ու Աբրահամին մեռնելէն ետքը՝ փղշտացիք գոցեր էին , [խ]և իր հօրը դրած անուններուն պէս
19 անոնց անուններ դրաւ : Ու Իսահակին ծառաները ան ձորին մէջը փորեցին , ու հոն [ա]ղբիւր
20 գտան ջուրի հոր գտան : Եւ Գերարային հովիւները Իսահակին հովիւներուն հետ [ո]կռուէին՝ ըսելով . Ջուրը մերն է . անոր համար ան հորին անունը [ի]Հսեք դրաւ . [ի]նչուան որ
21 անոր հետ կռուեցան : Եւ ուրիշ հոր մը փորեցին . ու անոր համար ալ կռուեցան . և ա-
22 նոր անունը [ա]Սիտնա դրաւ : Ու անկից եղաւ , և ուրիշ հոր մը փորեց . և անոր համար չկռուեցան . և անոր անունը [ռ]Որովէթ դրաւ՝ ըսելով . Հիմա Տէրը մեզ ընդարձակեց , ու Երկրի մէջ պտղաբեր պիտի ըլլանք :
23 Եւ անկից Բերսաբէէ գնաց : (24)Ու ան գիշերը Տէրը երեւցաւ անոր՝ ու ըսաւ . Ես քու հօրդ Աբրահամին Աստուածն եմ . Էմի՛ վախնար , [ի]նչուան որ ես քու [ո]հետդ եմ , և իմ ծառայիս Աբրահամին համար քեզ պիտի օրհնեմ ,
25 ու քու սերունդդ պիտի շատցընեմ : Եւ հոն [ա]սեղան մը շինեց , ու [է]Տէրոջը անունը կանչեց , և հոն իր վրանը բացաւ . ու Իսահակին ծառաները հոր մը փորեցին ան տեղ :
26 Եւ Աբիմելէք , ու իր բարեկամը Աքոզաթ , ու [ո]իր սպարապետը Փիքոլ՝ Գերարայէն անոր
27 դացին : Եւ Իսահակ ըսաւ անոնց . [ի]Ինչ պատճառաւ [ի]նձի եկաք . որովհետեւ [զ]ինս ա-
28 տեցիք , ու [ջ]ձեզի ձեզմէ վռնտեցիք : Եւ ա-նոնք ըսին . Աստուած տեսանք որ Տէրը [ք]քեզի հետ է , ու ըսինք . Երմա մեր մէջը՝ այսինքն մեր ու քու մէջտեղը երդում մը ըլլայ , և
29 քեզի հետ ուխտ ընենք , Որ մեզի դէշութիւն չընես , ինչպէս որ մենք քեզի բան մը չդպրինք , միայն թէ քեզի աղէկութիւն ըրինք , ու քեզ խաղաղութեամբ յետդարձուցինք : [ֆ]Դուն
30 հիմա Տէրոջը օրհնեալն ես : [ք]Եւ ինքը անոնց խնջոյք ըրաւ . ու անոնք կերան ու խմեցին :
31 Եւ առտուընուն կանուխ եղան , ու [ծ]իրարու երդում ըրին . և Իսահակ յետդարձուց զանոնք ,
32 ու անոնք խաղաղութեամբ իրմէն դացին : Ու եղաւ որ նոյն օրը Իսահակին ծառաները եկան , և անոր պատմեցին իրենց փորած հորին համար , ու անոր ըսին . Ջուր գտանք :
33 Եւ ինքը անոր անունը §Շաբէէ դրաւ . [ւ]ասոր համար մինչեւ այսօր ան քաղաքին անունը ※Բէրսաբէէ է :
34 ⁂Ու Եսաւ քառասուն տարեկան էր՝ երբոր իրեն կնիկ առաւ Քհետացի Բէէրիին աղջիկը Յուդիթը , ու Քհետացի Եղօնին աղջիկը Բասեմաթը :
35 անմաթը : Եւ ատոնք Իսահակին ու Ռեբեկային [բ]սրտին ցաւ եղան :

ԳԼ . ԻՆ

1 Իսահակ ծերն կը խրճի Եսաւը : 6 Ռեբեկա կը խրատէ Յակոբը՝ որ հօրը օրհնութիւնը առնէ : 15 Յակոբ՝ Եսաւին կերպարանքով՝ օրհնութիւնը կ'առնէ : 30 Եսաւ իր որսը կը բերէ : 33 Իսահակ կը սարսափի : 34 Եսաւ կը գանգատի , ու շատ թախանձանքով օրհնութիւն մը կ'առնէ , 41 ու Յակոբը մեղցընելու կը սպառնայ : 42 Ռեբեկա՝ Եսաւին բարեութեանը առջեւը կ'առնէ :

1 Ու եղաւ որ երբ Իսահակ ծերացաւ , ու [ի]իր աչքերը տեսնելու զօրութենէն տկարացան , իր մեծ որդին Եսաւը կանչեց , ու ըսաւ անոր . Որդեակ իմ . և անիկայ ըսաւ . Ահա
2 հոս եմ : Եւ Իսահակ ըսաւ . Ահա ես ծերացեր
3 եմ , ու [ո]մեռնելուս օրը չեմ գիտեր . [է]Եւ հիմա զէնքերդ՝ կապարձդ ու աղեղդ առ , և դաշտը ելլէ՛ր , ու [ի]նձի որս մը որսա . Եւ իմ սի-
4 րածիս պէս [ի]նձի խորտիկներ ըրէ , ու [ի]նձի բեր որ ուտեմ , որպէս զի մեռնելէս առաջ [ի]իմ հո-
5 գիս քեզ օրհնէ : Եւ Ռեբեկան լսեց՝ երբոր Իսահակ իր որդւոյն Եսաւին կը պատգէր . ու Եսաւ դաշտը գնաց որս մը որսալու բերելու :
6 Եւ Ռեբեկա իր որդւոյն Յակոբին պատուցց՝ ըսելով . Էհն ես լսեցի երբոր քու հայրդ քու
7 եղբօրդ Եսաւին խօսացաւ՝ ու ըսաւ . [ի]Նձի որս բեր , ու [ի]նձի համար խորտիկներ ըրէ , որ ուտեմ , ու մեռնելէս առաջ քեզ Տէրոջը առջեւը օրհ-

[ե] ԳԼ . ի . 9 :
[զ] Ասղ . ԽԵ . 15 : Առ . գ . 8 :
[ը] Առտ . ԺԳ . 8 :
[թ] Ա՛մբ 3 : ԳԼ . իդ . 1 , 35 : Հոբ . խբ . 12 .
[ժ] ԳԼ . իդ . 35 : Ասղ . ԽԺԲ . 3 : Եսայ . Ջ . 22 :
[ի] ԳԼ . լԵ . 11 : Յովղ . գ . 4 :
[լ] ԳԼ . իլ . 30 :
[խ] Եզ . ա . 9 :
[ա] ԳԼ . իլ . 31 :
[ռ] ԳԼ . ի . 9 :
[է] ԳԼ . ժԲ . 7 : ԺԳ . 18 :
[ո] Ասղ . ԽԺ . 17 :
[ի] ԳԼ . իլ . 22 :
[բ] Գաղ . ԺԱ . 7 :
[ֆ] Ա՛մբ 16 :
[ք] ԳԼ . իլա . 22 , 23 :
[ծ] ԳԼ . իգ . 31 : Ասղ . ԽԺԵ . 15 :
[ւ] ԳԼ . ԺԲ . 3 :
[※] ԳԼ . իլ . 31 :
[§] Ցն . կ . 25 :
[†] Ցն՝ կոխ :
[‡] Ցն՝ թշնամութիւն :
[‖] Ցն՝ ընդարձակութիւն :
[⁂] ԳԼ . ԺԶ . 6 : իբ . 3 : խա . 52 : Եզ . ա . 7 :
[⁑] ԳԼ . ԺԶ . 7 : իգ . 12 : իբ . 13 : Եզ . գ . 6 : Բօղ . Է . 32 :
[⁘] ԳԼ . ԺԶ . 1 :
[⁙] Ա՛մբ 3 , 4 :
[⁚] Ցն՝ կենդանի
[⁛] ԳԼ . իա . 25 :
[⁜] Ցն՝ ջրհոր հրդման :
[⁝] ԳԼ . լԶ . 2 :
[⁞] ԳԼ . իէ . 46 : իը . 1 , 8 :
—
[⁖] ԳԼ . իը . 10 : [⁗] Ծնած . գ . 2 :
[⁘] Ելած . իէ . 1 : Ձակ . գ . 14 :
[⁙] ԳԼ . իէ . 27 , 28 :
[⁚] Ա՛մբ 27 : ԳԼ . իը . 9 , 15 : իթ . 28 : [⁛] Օր . լԳ . 1 :

8 նեմ: Եւ հիմա որդեակ իմ՝ [ի]նչ որ ես քե-
9 զ պատուիրեմ, իմ խօսքս մոռնիկ ըրէ • Հիմա
դէպ [ի] հօտը դնա, ու անկից իմն երկու ա-
ղէկ ուլ բեր այծերէն, և զանոնք քու հօրդ
10 համար խորտիկներ ընեմ իր սիրածին պէս • Ու
հօրդ տար՝ որ ուտէ, որպէս զի [ի]ր մեռնելէն
11 առաջ քեզ օրհնէ: Ու Յակոբ բսաւ իր մօրը
Ռեբեկային. Ահա իմ եղբայրս Եսաւ մազա-
12 մարդ մին է, ու ես լերկ մարդ մըն եմ. Գուցէ
հայրս [ի]զիս իր չեռովը շօշափէ, ու ես իր աչ-
քին խաբողի մը պէս երևնամ. և [ի]մ վրաս ա-
13 նէծք բերեմ, ու չէ թէ օրհնութիւն: Եւ իր
մայրը բսաւ անոր • Որդեակ իմ՝ [ի]քեզի գալու
անէծքը իմ վրաս ըլլայ. միայն թէ դուն իմ
խօսքս մոռնկ ըրէ, ու դնա բնէծի բեր պահնա:
14 Եւ անկայ գնաց, ու առաւ, և իր մօրը բե-
բաւ. ու մայրը [ի]անոր հօրը սիրածին պէս խոր-
15 տիկներ ըրաւ: Եւ Ռեբեկա իր մեծ որդւոյն
Եսաւին [ի]մընիս հանդերձները առաւ՝ որոնք
տանը մէջ իր քովը էին, ու իր պզտիկ որդւոյն
16 Յակոբին հագուցց: Եւ այծի ուլերուն մոր-
թերը անոր ձեռքերուն ու անոր լերկ պարանո-
17 ցին վրայ դրաւ • Եւ իր ըրած խորտիկները ու
հացը իր որդւոյն Յակոբին ձեռքը տուաւ:
18 Եւ անկայ իր հօրը եկաւ, ու բսաւ • Ա՛վ
հայր իմ. և անկայ բսաւ. Ահա հոս եմ. ո՞վ
19 ես դուն՝ որդեակ իմ: Ու Յակոբ իր հօրը ը-
սաւ • Ես քու անդրանիկ որդի Եսաւն եմ.
ինձի բսածիդ պէս ըրի. չնորհք ըրէ՝ նըս-
տիլ, և իմ որսէս կերիր՝ [ի]որ քու հոգիդ զիս
20 օրհնէ: Եւ Իսահակ բսաւ իր որդւոյն • Ի՞նչ-
պէս այդչափ շուտով գտար՝ որդեակ իմ. ու ա-
նկայ բսաւ • Քանզի Տէրը քու Աստուածդ
21 իմ առջիս բերաւ: Եւ Իսահակ բսաւ Յա-
կոբին. Մօտ եկուր որ [ի]քեզ չեռովը շօշափեմ՝
որդեակ իմ, թէ արդեօք դուն իմ որդիս Ե-
22 սաւն ես, թէ չէ: Եւ Յակոբ իր հօրը Իսա-
հակին մօտեցաւ, որ էր չեռովը շօշափեց զա-
նկայ, ու բսաւ • Ձայնը Յակոբին ձայնն է,
23 բայց ձեռքերը Եսաւին ձեռքերն է: Ու չ[ի]-
պէս չճանչցաւ զանկայ, [ի]նչու որ [ի]անոր ձեռ-
քերը իր եղբօրը Եսաւին ձեռքերուն պէս մա-
24 զոտ էին. և օրհնեց զանկայ • Ու բսաւ • Դո՞ւն
ես իմ որդիս Եսաւը • և անկայ բսաւ • Ես
25 եմ: Եւ [ի]նքը բսաւ • Մո՛տ բեր [ի]նծի, ու իմ
որդւոյս որսէն ուտեմ, որ [ի]մ հոգիս քեզ օրհ-
նէ • և մօտեցուց անոր, ու կերաւ • և գինի
26 բերաւ անոր, ու խմեց: Եւ անոր հայրը Ի-
սահակ բսաւ անոր • Ա՛խմս մօտեցիր, ու զիս
27 համբուրէ որդեակ իմ: Եւ անկայ մօտեցաւ,

ու համբուրեց զանկայ • և անոր հանդերձին
հոտը հոտուրատց, ու օրհնեց զանկայ, ու ը-
սաւ • Ահա [ի]մ որդւոյս հոտը՝ Տէրոջը օրհնած
28 արտին հոտին պէս է: Աստի Աստուած տայ
քեզի [ի]երկինքի ցօղէն, ու [ի]երկրի պարս բուռ-
թենէն, և [ի]ցորենի ու գինիի առատութիւն •
29 [ի]Ծառ ժողովուրդները քեզի ծառայեն, և ազ-
գերը քեզի խոնարհութիւն ընեն • քու եղբայր-
ներուդ տէրը եղիր, և քու մօրդ որդիքը քեզի
խոնարհութիւն ընեն • [ի]քեզ անիծողը անիծեալ
ըլլայ, ու քեզ օրհնողը՝ օրհնեալ:
30 Եւ եղաւ որ երբ Իսահակ դադարեցաւ Յա-
կոբը օրհնելէն, ու հազիւ թէ Յակոբ իր հօրը
Իսահակին առջևէն ելեր էր, անոր եղբայրը
31 Եսաւ որսէն եկաւ: Եւ անկայ ալ խորտիկ-
ներ ըրաւ, ու իր հօրը բերաւ, և իր հօրը ը-
սաւ • Հայր իմ հայրս ելլէ, ու [ի]իր որսէն որ-
32 սէն ուտէ, որ քու հոգիդ իս օրհնէ: Եւ ա-
նոր հայրը Իսահակ ըսաւ անոր • Դուն ո՞վ ես •
և անկայ ըսաւ • Ես քու որդիդ քու անդրանիկդ
33 Եսաւն եմ: Ու Իսահակ խիստ շատ սարսա-
փեցաւ՝ ու ըսաւ • Ո՞ր որսը բռնող՝ ու ինձի բե-
րողը ո՞վ էր, որ ես քու գալէդ առաջ ամենէն
կերայ, և օրհնեցի զանկայ • Հալ անշուշտ ա-
34 նկայ օրհնեալ պիտի ըլլայ: Երբոր Եսաւ իր
հօրը խօսքերը լսեց, [ի]խիստ մեծ ու դառն ա-
ղաղակով լացաւ, և իր հօրը ըսաւ • Ես՝ ի՛մ
35 ալ օրհնէ՛ ո՞վ հայր իմ: Եւ անկայ ըսաւ •
Գու՛ եղբայրդ նկաւ նենգութեամբ՝ ու քու օրհ-
36 նութիւնդ առաւ: Եւ [ի]նքը ըսաւ • [ի]Ընո՞ր
անունը Յակոբ կոչուելուն համա՞ր է որ աս ե-
կաւ անգամ իս խաբեց • [ի]Իմ անդրանկութեանն
իրաւունքս առաւ, և ահա հիմա օրհնութիւնս
ալ առաւ: [ի]Նաև ըսաւ • Ինձի համար օրհ-
37 նութիւն մը չթողուցիր: Եւ Իսահակ պա-
տասխան տուաւ ու ըսաւ Եսաւին • [ի]Ահա զա-
նկայ քեզի տէր ըրի, և անոր բոլոր եղբայր-
ները իրեն ծառաներ ըլլալու տուի, ու [ի]գանի-
կայ ցորենով ու գինիով հաստատեցի • ալ հիմա
38 քեզի [ի]՞նչ ընեմ՝ որդեակ իմ: Եւ Եսաւ իր
հօրը ըսաւ • Ա՛վ հայր իմ՝ քու օրհնութիւնդ
միայն մի՞կ մըն է • իմ [ի]՛ս ալ օրհնէ՛ ո՛վ հայր
իմ. ու Եսաւ իր ձայնը վերցուց, [ի]ու լացաւ:
39 Եւ իր հայրը Իսահակ պատասխան տուաւ, ու
ըսաւ անոր • Ահա [ի]քու բնակութիւնդ երկրի
պարարտութենէն, ու վերէն՝ երկինքի ցօղէն
40 ըլլայ • Եւ քու սրտիդ սպրիս, ու [ի]եղբօրդ
ծառայութիւն ընես • և [ի]ըլլայ որ ան[ի]ք զատուած
առնես՝ անոր լուծը քու պարանոցդէդ կոտրես:
41 Ու Եսաւ [ի]ատեց Յակոբը ան օրհնութեանը

ի Ած. 13:
ղ Ած. 4:
կ Ած. 4:
ը Կաղ. 25:
ր Ած. 22:
ֆ Կաղ. 25: բ Օր. 18:
ի Կաղ. 9: ա Թագ. 24: բ Թագ. 9: Առա. 25:
լ Ած. 4, 9:
խ Ած. 27:
ձ Ած. 4:
ի Ած. 12:
հ Ած. 16:
յ Ած. 4:
ղ Ովս. 6:
ճ Ներ. 20:
ս բ Օր. 13, 28: ք Թագ. 21:
ն Կաղ. 18:
շ բ Օր. 28:
ե Կաղ. 25: 23:
ո Կաղ. 8:
է Կաղ. 3: Թագ. 9:
պ Ած. 4:
ջ Կաղ. 3: Ամո. 9:
ռ Ած. 29:
ա Ներ. 17:
բ Կաղ. 26:
վ Կաղ. 33:
տ բ Թագ. 14: Ած. 29:
ր Ած. 28:
ց Ներ. 17:
ւ Ած. 28: Ներ. 20:
փ Կաղ. 23: Ներ. 18. 19, 20: ք Թագ. 14:
օ Կաղ. 4, 8:

Համար՝ որով իր Հայրը օրհնեց զանիկայ • ու Եսաւ
իր սրտին մէջ ըսաւ • Իմ Հօրս սուգին օրերը
մօտ են ; անատոնը իմ եղբայրս Յակոբը կը
42 մեռցընեմ : Եւ Ռեբեկային պատմուեցաւ իր
մեծ որդւոյն Եսաւին խօսքերը • ու իր պզտիկ
որդին Յակոբը կանչել տուաւ , ու ըսաւ անոր •
Ահա քու եղբայրդ Եսաւ քեզ մեռցընել խոր-
հելով քու վրայովդ ինքզինքը կը միխիթարէ :
43 Եւ հիմա որդեակ իմ՝ իմ խօսքս մտիկ ըրէ ,
ու ելիր դէպ ի Լաւան իմ Հարան եղբօրս
44 փախիր • Եւ անոր քովը աւուն մը կեցիր , մինչև
45 եղբօրդ բարկութիւնը անցնիլը • Մինչև որ եղ-
բօրդ բարկութիւնը քեզմէ անցնի , ու քու ա-
նոր ըրածդ մոռնայ • եւ որ քեզ անկից բերել
կու տամ . ինչո՞ւ ձեր երկուքէն ալ մէկ օրուան
մէջ զրկուիմ :
46 Եւ Ռեբեկա ըսաւ Իսահակին • Վեհերն
աղջիկներուն պատճառաւը Հոդիէս զզուեր
եմ • Եթէ որ Յակոբ աս երկրին աղջիկներէն՝
ասոնց պէս՝ Վեհերն աղջիկներէն կնիկ առնէ ,
ալ աս կեանքս ի՞նչ պէտք է ինձի :

ԳԼ • ԻԸ

1 Իսահակ կ՚օրհնէ Յակոբը , ու զանիկայ Միջագետս կը խրկէ :
6 Եսաւ՝ Իսմայէլին աղջիկը իրեն կնիկ կ՚առնէ : 10 Յա-
կոբին ասդիսախի տեսիլքը : 18 Խնձիլի քարը : 20 Յա-
կոբին ուխտը :

1 Եւ Իսահակ կանչեց Յակոբը , ու օրհնեց ա-
նիկայ , և անոր պատուիրեց ու ըսաւ • Քա-
2 նառու աղջիկներէն կնիկ չառնես : Ելի՛ր՝
դէպ ի Միջագետս քու մօրդ Հօրը Բաթուէ-
լին տունը գնա , և անկից՝ քու մօրդ եղբօրը
3 Լաբանին աղջիկներէն քեզի կնիկ առ • Եւ Ա-
մենակարող Աստուածը քեզ օրհնէ , ու քեզ ա-
ճեցընէ , և քեզ շատցընէ • ու շատ ժողովուրդ-
4 ներու հայր ըլլաս • Եւ քեզի Աբրահամին
օրհնութիւնը տայ , քեզի՝ ու քեզի հետ քու
սերունդիդ • որպէս զի ժառանգես քու պան-
դխտացած երկիրդ՝ որն որ Աստուած Աբրահա-
5 մին տուաւ : Եւ Իսահակ խրկեց Յակոբը , և
անիկայ գնաց դէպ ի Միջագետս՝ Ասորի Բա-
թուէլին որդւոյն Լաբանին , որ Յակոբին ու Ե-
սաւին մօրը Ռեբեկային եղբայրն էր :
6 Եւ Եսաւ տեսնելով որ Իսահակ օրհնեց Յա-
կոբը , ու խրկից զանիկայ դէպ ի Միջագետս՝
անկից իրեն կնիկ առնելու համար , և որ զա-
նիկայ օրհնած ատենը պատուիրեց անոր՝ ըսե-

ֆ Գլ • ֆ • 3 , 4 , 10 ։
ա Բբդ • 10 ։
բ Սաղ • կէ • 5 ։
գ Գլ • ժա • 31 ։
դ Գլ • իզ • 35 : իէ • 8 ։
ե Գլ • իէ • 3 ։

—

զ Գլ • իէ • 33 ։
է Գլ • իէ • 3 ։
ը Ասփ • ժբ • 12 ։
թ Գլ • իե • 20 ։
ժ Գլ • իթ • 23 ։
ի Գլ • իզ • 29 ։
լ Գլ • ժէ • 1 , 6 ։
խ Գլ • ժբ • 2 ։

ծ Գլ • ժէ • 8 ։
կ Գլ • իդ • 3 : իզ • 35 ։
հ Գլ • իե • 13 ։
ձ Գլ • լզ • 3 ։
ղ Ասփ • ժբ • 12 ։
ճ Գոր • է • 2 ։
մ Գլ • խա • 1 : Յօբ • լզ • 15 ։
յ Յօհ • ա • 51 : Երբ • ա • 14 ։
ն Գլ • լե • 1 : խբ • 3 ։
շ Գլ • իդ • 24 ։
ո Գլ • ժգ • 15 : լե • 12 ։
չ Գլ • ժգ • 16 ։
պ Կղ • ժգ • 14 : ֆ Օբ • ժբ • 20 ։

լով • Չառնաս աղջիկներէն քեզի կնիկ չառ-
7 նես ; Եւ որ Յակոբ հնազանդեցաւ իր Հօրը ու
8 իր մօրը , ու Միջագետս գնաց • Տեսաւ Եսաւ
տեսնելով որ Չառնաս աղջիկները իր Հօրը
9 Իսահակին հաճելի չեն , Ընտանեաց Եսաւ Իս-
մայէլին գնաց , և իր ա-ին կնիկներէն՝ ի զատ՝
Աբրահամին որդւոյն Իսմայէլին աղջիկը Նա-
բեօթին քոյրը Մայէլեթը իրեն կնիկ առաւ :
10 Եւ Յակոբ Հերսաբէէն ելաւ ու գնաց դէպ ի
11 Խառան գնաց • Եւ տեղ մը հասաւ , ու գի-
շերը հոն մնաց , ինչու որ արեւը մտած
էր • և անոր տեղէն քարերէն առաւ , ու իր գըլ-
խուն տակը դրաւ , և անոր տեղը պառկեցաւ :
12 Ու երազ մը տեսաւ , և ահա սանդուխ մը երկ-
րի վրայ դրուած էր , որուն գլուխը երկինքը կը
հասնէր , և ահա Աստուծոյ հրեշտահները
13 անկից կ՚ելլէին ու կ՚իջնէին : Եւ ահա Տէրը
կայնեցաւ անոր վրայ , ու ըսաւ • Ես եմ Ե-
հովան՝ քու հօրդ Աբրահամին Աստուածը , ու
Իսահակին Աստուածը • աս երկիրը՝ որուն վը-
րայ դուն կը պառկիս , քեզի՝ ու քու սերուն-
14 դիդ պիտի տամ • Եւ քու սերունդդ երկրի ա-
ւազին չափ պիտի ըլլայ , ու դէպ ի արև-
մուտք ու արևելք , և դէպ ի հիւսիս ու հա-
րաւ պիտի տարածուի • ու երկրի բոլոր ազգե-
րը քեզմով ու քու սերունդովդ պիտի օրհնուին :
15 Եւ ահա Ես քեզի հետ եմ , ու ամէն ուր որ
երթաս՝ քեզ պիտի պահեմ , ու քեզ աս երկիրը
պիտի դարձընեմ • քանզի մինչև որ իմ քեզի
16 ըսածս չընեմ , քեզ պիտի չթողում : Եւ
Յակոբ արթնցաւ իր քունէն՝ ու ըսաւ • Իրա-
ւցընէ Տէրը աս տեղ է եղեր , ու ես չգիտցայ :
17 Եւ վախցաւ ու ըսաւ • Ո՜րչ ահաւոր է աս
տեղը • աս ուրիշ բան չէ՝ բայց միայն Աստու-
18 ծոյ տունը , ու աս է երկինքին դուռը : Եւ
Յակոբ առաւօտեան կանուխ ելաւ , ու իր գլ-
խուն տակը դրած քարը առաւ , և զանիկայ
արձան կանգնեցուց , ու անոր գլուխը եղ թա-
19 փից • Եւ ան տեղին անունը Բեթէլ դրաւ •
բայց առաջ ան քաղաքին անունը Լուզ էր :
20 Եւ Յակոբ ուխտ ըրաւ ու ըսաւ • Թէ որ Աս-
տուած ինձի հետ ըլլայ , ու աս երթալու ճամ-
բուս մէջը ինձ պահէ , և ինձի ուտելու հաց ,
21 ու հագնելու հանդերձ տայ , Եւ իմ Հօրս
տունը խաղաղութեամբ դառնամ՝ Տէրը ինձի
22 Աստուած ըլլայ • Եւ աս քարը՝ որն որ ես ար-
ձան կանգնեցի , Աստուծոյ տունը ըլլայ • և

ն Գլ • ժբ • 3 : ժբ • 18 : իբ • 18 : իզ • 4 ։
շ Տես հմր 20 , 21 : Գլ • իզ • 24 : լա • 3 ։
ո Գլ • խբ • 16 : Սաղ • ճիա • 5 , 7 , 8 ։
չ Գլ • լէ • 6 ։
պ Ծաս • իդ • 19 ։
ջ Ել Օր • իբ • 6 : Ցես • ա • 5 : ա Ծագ • բ • 57 : Երբ • ժգ • 5 ։
ռ Նե • գ • 5 : Ցես • ե • 15 ։
ս Գլ • լա • 13 , 45 : լէ • 14 ։
վ Կղ • բ • 10 , 11 , 12 : Ինձ-

է • 1 ։
տ Դատ • ա • 23 , 26 : Ամս • գ • 15 ։
• Ք Աստուծոյ տունը ։
ր Գլ • լա • 13 : Դատ • ժա • 30 : բ Ծագ • ժե • 8 ։
ց Հմր 15 ։
ւ Տիմ • կ • 8 ։
փ Դատ • ժա • 31 : բ Ծագ • ժբ • 24 , 30 ։
ք Օր • իդ • 17 : բ Ծագ • ժե • 8 : գ Ծագ • ե • 17 ։
օ Գլ • լէ • 7 , 14 ։
ֆ Կղ • իե • 30 ։

—

ան ամենէն՝ որ ինձի պիտի տաս ։ քեզի տասա-
նորդ տամ ։

ԾՆ։ ԻԹ։

1 Յակոբ խառանի ջրհորը կը հասնի ։ 9 Ռաքելին հետ ծանօթացութիւն կ'ընէ ։ 13 Լաբան զարմիկ իր տունը կ'ընդունի ։ 18 Յակոբ Ռաքելին համար խօսք կը դնէ ։ 23 Խաբեութեամբ Լիան առնու կը տառի ։ 28 Յակոբ Ռաքելն ալ իրեն կինի կ'առնէ, ու անոր համար ծառայել կը ծառայէ ։ 32 Լիան կը ծնանի Ռուբէնը ։ 33 Շմաւոնը ։ 34 Ղեւին ։ 35 ու Յուդան ։

1 Եւ Յակոբ *ճամբայ ելաւ՝ ու գնաց դէպի
2 Ժողովրդոց երկիրը եկաւ ։ Եւ նայեցաւ,
ու ահա դաշտին մէջ հոր մը կար ։ և ահա հոն
անոր քովը ոչխարներու իրենք հօտ պառկած էր ։
ինչու որ անկէ հորէն կը խմցընէին հօտերը ։ ու
3 հորին բերանը մեծ քար մը կար ։ Եւ բոլոր հօ-
տերը հոն կը ժողվուէին ։ ու հովիւները հորին
բերնէն քարը մէկդի կը գլորցընէին ։ ու հօտերը
կը խմցընէին ։ և քարը նորէն իր տեղը հորին
4 բերանը կը դնէին ։ Եւ Յակոր ըսաւ անոնց ։
Ա՛վ եղբայրներս՝ ուրկից էք դուք ։ և անոնք
5 ըսին ։ Ա՛ռնք Խառանէն ենք ։ Ու ըսաւ ա-
նոնց ։ Նաքսորեցին որդին Լաբանը կը ճանչնա՞ք ։ և
6 անոնք ըսին ։ Կը ճանչնանք ։ Եւ ըսաւ անոնց ։
Ողջ առո՞ղջ է ։ և անոնք ըսին ։ Ողջ է, և
ահա անոր Ռաքել աղջիկը ոչխարներուն հետ
7 կու գայ ։ Եւ անիկայ ըսաւ ։ Էհա տակաւին
ճիրիկուն ըլլալու շատ առեն կայ, և հօտերուն
ժողվուելու առեն չէ ։ ոչխարները խմցուա-
8 ցէք, ու գացէք արածեցէք ։ Եւ անոնք ը-
սին ։ Առնք չենք կրնար, մինչև որ բոլոր հօ-
տերը միկտեղ ժողվուին ։ ու երբոր հորին բեր-
նի քարը մէկդի գլորցընեն, անասունը ոչխար-
9 ները կը խմցընենք ։ Եւ երբոր տակաւին անոնց
հետ կը խօսէր, Ռաքել իր հօրը ոչխարներուն
10 հետ եկաւ ։ Ու եղաւ որ երբ Յակոբ իր մօրեղբօրը Լաբանին
Ռաքել աղջիկը, ու իր մօրեղբօրը Լաբանին
ոչխարները տեսաւ, անասունը Յակոբ մօտե-
ցաւ, և քարը հորին բերնէն գլորեց, ու իր
11 մօրեղբօրը Լաբանին ոչխարները խմցուց ։ Եւ
Յակոբ համբուրեց Ռաքելը, ու ձայնը վեր-
12 ցընելով լացաւ ։ Եւ Յակոբ պատմեց Ռա-
քելին Ղէմէ ինքը անոր հօրը ազգականը՝ ու
Ռեբեկայի որդին է ։ Ան ալ վազեց ու իր հօ-
13 րը պատմեց ։ Ու երբոր Լաբան իր քրոջը որ-
դւոյն Յակոբին լսեցաւ լսեց, զանիկայ դիմա-
ւորելու վազեց, և զրկից ու համբուրեց զա-
նիկայ, ու իր տունը տարաւ ։ և անիկայ պատ-
14 մեց Լաբանին՝ բոլոր այս բաները ։ Եւ Լաբան ը-
սաւ անոր ։ Իրաւցընէ դուն իմ ոսկորս ու մար-
մինս ես ։ և անոր հետ լման ամիս մը կեցաւ ։
15 Եւ Լաբան ըսաւ Յակոբին ։ Դուն իմ եղ-
բայրս ըլլալուդ համար ինձի ձրի պիտի ծա-
ռայես ։ ըսէ ինծի ի՞նչ ըլլայ քու վարձքդ ։
16 Եւ Լաբան երկու աղջիկ ունէր ։ մեծին անունը
17 Լիա՝ ու պզտիկին անունը Ռաքել էր ։ Եւ
Լիային աչքերը տկար էին՝ բայց Ռաքել գեղ-
18 քոյր ու տեսքով գեղեցիկ էր ։ Եւ Յակոբ սի-
րեց Ռաքելը ։ ու ըսաւ ։ Քու պզտիկ աղջկա-
նորդ Ռաքելին համար եօթը տարի քեզի կը
19 ծառայեմ ։ Եւ Լաբան ըսաւ ։ Անիկայ քեզի
տալը՝ ուրիշ մարդու մը տալէն աղէկ է ։ բը-
20 նակէ ինծի հետ ։ Եւ Յակոբ Ռաքելին հա-
մար եօթը տարի ծառայեց ։ ու զանիկայ սիրե-
լուն պատճառաւը՝ իրեն քանի մը օրի չափ ե-
րեցաւ ։
21 Եւ Յակոբ ըսաւ Լաբանին ։ Մ՛կնիկս տուր ։
ինչու որ օրերս լրցուած են, որ ես անոր մտա-
22 նեմ ։ Եւ Լաբան ան տեղին բոլոր մարդիկը
23 ժողվեց, ու հինչցաք ըսաւ ։ Ու եղաւ որ ի-
րիկուանը իր Լիա աղջիկը առաւ, և անոր բե-
24 րաւ ։ ու անիկայ անոր մտաւ ։ Եւ Լաբան իր
աղախինը Զելփան՝ իր աղջկանը Լիային ա-
25 ղախին առաւ ։ Ու երբոր առտու եղաւ, ա-
հա՛ անիկայ Լիան էր ։ ու Յակոբ Լաբանին ը-
սաւ ։ Ի՞նչ է սա քու ինծի ըրածդ ։ ես քեզի
Ռաքելին համար չծառայեցի՞ ։ ուստի ինչո՞ւ
26 զիս խաբեցիր ։ Եւ Լաբան ըսաւ ։ Մեր երկ-
րին մէջ սասնի բան չըլլար՝ պզտիկը մեծէն ա-
27 ռաջ տալ ։ Մ՛ընցուր սորա հաթանէփին շաբա-
թը, և ինծի եօթը տարի ալ ծառայելուդ հա-
28 մար՝ ան ալ քեզի տամ ։ Եւ Յակոբ անանկ
ըրաւ, ու Լիային շաբաթը լմընցուց ։ և Լա-
բան իր Ռաքել աղջիկը անոր կնիկ ընծայե-
29 ցուաւ ։ Ու Լաբան իր Բաղդա աղախինը՝ իր
30 աղջկանը Ռաքելին աղախին տուաւ ։ Եւ Յա-
կոբ Ռաքելին ալ մտաւ, ու Ռաքելը Լիա-
յէն աւելի սիրեց ։ և Լաբանին եօթը տարի
ալ ծառայեց ։
31 Եւ Տէրը երբոր Լիային ատելի ըլլալը տե-
սաւ, նորա արգանդը բացաւ ։ բայց Ռաքել
32 ամուլ էր ։ Եւ Լիա յղացաւ, ու որդի մը
ծնաւ, և անոր անունը Ռուբէն դրաւ ։ քանի-
զի ըսաւ ։ Տէրը իմ տառապանքիս նայեցաւ
համար, ասկէ ետև էրկիս զիս պիտի սիրէ ։
33 Եւ նորէն յղացաւ, ու որդի մը ծնաւ, ու ը-
սաւ ։ Որովհետև Տէրը իմ ատելի ըլլալս լսեց,
անոր համար ին ա՛ս որդին ալ տուաւ ։ ու
34 անոր անունը *Շմաւոն դրաւ ։ Եւ դարձեալ
յղացաւ, ու որդի մը ծնաւ, ու ըսաւ ։ Հիմա
այս անգամին էրկիս ինծի հետ պիտի միաւորի ։

* ԼԲԷ ։ տոքիսը վերցուց ։
ա ԹԱՒ ։ իե ։ 7 ։ Ասա ։ ժէ ։ 12 ։
† ԼԲԷ ։ արեւելքի որդւոց
բ ԿԼ ։ խե ։ 27 ։
‡ ԼԲԷ ։ օրը մեծ է,
գ ՆԵ ։ է ։ 16 ։
դ ՆԵ ։ է ։ 17 ։
ե ԿԼ ։ ՀԳ ։ 4 ։ խե ։ 14, 15 ։
զ ԿԼ ։ ժգ ։ 8 ։ ժը ։ 14, 16 ։
‖ ԼԲԷ ։ եղբայրը՝
է ԿԼ ։ իե ։ 28 ։
ը ԿԼ ։ իը ։ 29 ։
թ ԿԼ ։ է ։ 23 ։ Դատ ։ ի՞ ։ 2 ։
ի Յոգ ։ ե ։ 1 ։ ժի ։ 12, 13 ։
ժ ԿԼ ։ լ՞ ։ 41 ։ ի Յոգ ։ գ ։
14 ։
ի ԿԼ ։ Ը ։ 26 ։ Ովս ։ ժբ ։
12 ։
լ Դատ ։ ժէ ։ 1 ։
խ Դատ ։ ժգ ։ 10 ։ Ցօհ ։ բ ։
1, 2 ։
ծ Դատ ։ ժգ ։ 12 ։
կ Ա՛ր 20 ։ ի Օր ։ իա ։ 15 ։
հ ԿԼ ։ Ը ։ 26 ։ լ՞ ։ 41 ։ Ովս ։
ժբ ։ 12 ։
ձ Ասղ ։ ԶԿ ։ 3 ։
ղ ԿԼ ։ Ը ։ 1 ։
§ Ը՛ահա որդի ։
ճ ՆԵ ։ գ ։ 7 ։ գ ։ 31 ։ ի Օր ։
իգ ։ 7 ։ Ասղ ։ իե ։ 18 ։ ՃՂ ։
44 ։
: Ը՛ Լսելը ։

քանզի իրեք որդի ծնայ իրեն • անոր համար ա-
35 նոր անունը *Ոգի դրաւ : Նե մեյմըն ալ
յղացաւ , ու որդի մը ծնաւ , և ըսաւ • Ա-
նգամ պիտի գոհանամ Տէրոջմէն • անոր հա-
մար՝ անոր անունը †Յուդա դրաւ • ու դադա-
րեցաւ ծնանելէն :

ԳԼ • Լ

1 Յակոբ իր ամուսնութեանը համար յաւելում իր Լաղզա ա-
դախնին Հակոբին կու տայ : 5 Լաղզան կը ծնանի Դանը
ու Նեփթաղիմը : 9 Լիան ալ իր Օղիմա աղախինը կու
տայ Յակոբին , որ Գադը և Ասերը կը ծնանի : 14 Ռու-
բենին գտած մանրագործները : 17 Լիան կը ծնանի Իսա-
քարը , Զաբուղոնը և Դինան : 22 Յակոբ կը ծնանի
Յովսեփը : 25 Յակոբ իր հայրենիքը դառնալ կ'ուզէ : 27
Լաբան նորէն խօսք կապիլով՝ զանիկայ քովը կը պահէ :
37 Յակոբին ծաղքը ու անով իր հարստանալը :

1 Ե նե երբ Յակոբ տեսաւ որ Հինքը Յակոբին
զաւակներ չծնաւ , Յակոբ իր քրոջը նա-
խանձեցաւ , ու Յակոբին ըսաւ • Ինծի զա-
2 ւակներ տուր , †հակառակ ոչ՝ կը մեռնիմ : Ե Յա-
կոբին բարկութիւնը բորբոքեցաւ Յակոբին
դէմ , ու ըսաւ • Միթէ †ես Աստուծոյ տե՞ղն
եմ , որ արգանդի պտուղը քեզմէ արգիլեց :
3 Ե անիկայ ըսաւ • Ահա՛ †իմ աղախինս Հաղ-
ղա՝ անոր մտիր • Հու անիկայ իմ ծունկերուս
վրայ ծնանի , և †ես ալ անկէ որդիներ ստա-
4 նամ : Ու իր Հաղղա աղախինը՝ անոր †կնիկ
5 ըլլալու տուաւ , և Յակոբ անոր մտաւ : Ու
Հաղղա յղացաւ , ու Յակոբին որդի մը ծնաւ :
6 Ե Յակոբ ըսաւ • Աստուած ինծի †դատաս-
տան ըրաւ , ու իմ ձայնս ալ լսեց , և ինծի
որդի մը տուաւ • անոր համար անոր անունը
7 ‡Դան դրաւ : Ե Յակոբին աղախինը Հաղ-
ղա դարձեալ յղացաւ , ու Յակոբին երկրորդ
8 որդի մը ծնաւ : Ե Յակոբ ըսաւ • իմ քրոջս
հետ մեծ ըմբշամարտութիւններով մարտնչեցայ ,
և յաղթեցի • ու անոր անունը ‖Նեփթաղիմ
դրաւ :
9 Երբոր Լիա տեսաւ որ Հինքը ծնանելէն դա-
դարեցաւ , իր աղախինը Օղիման առաւ , ու
10 †Յակոբին կնիկ ըլլալու տուաւ զանիկայ : Ե
Լիային աղախինը Օղիման Յակոբին որդի մը
11 ծնաւ : Ե Լիա ըսաւ • Հաղթա յաջողեցայ •
12 ու անոր անունը §Գադ դրաւ : Ե Լիային
աղախինը Օղիման երկրորդ որդի մը ծնաւ
13 Յակոբին : Ե Լիան ըսաւ • Երանելի եմ ես •
Հինչու որ աղջիկները Հինծի †երանի պիտի ըսեն •
ու անոր անունը *Ասեր դրաւ :
14 Ե Ռուբէն գնաց ցորենի Հնձոց օրերը , ու գտ-
Հին բիրաւ • ու Յակոբ ըսաւ Լիային • †Կ'ա-
15 ղաչեմ՝ տուր Հինծի որդւոյդ մանրագործներէն : Ե
անիկայ ըսաւ անոր • †Իմ էրկիս առնելդ քիչ
եկաւ որ իմ որդւոյս մանրագործներն ալ պիտի
առնես • և Յակոբ ըսաւ • Ասոնի քու որդւոյդ
մանրագործներուն համար առ գիշեր քեզի Հետ
16 պառկի : Ե իրիկուանը երբոր Յակոբ դաշտէն
կու գար , Լիան զանիկայ դիմաւորելու ելաւ ,
ու ըսաւ • Հինծի պիտի մտնես • քանզի իրաւ-
ցընէ վարձքով առի քեզ իմ որդւոյս մանրա-
գործներովը • և ան գիշեր անոր Հետ պառկե-
17 ցաւ : Ե Աստուած լսեց Լիային • ու յղա-
18 ցաւ , ու Յակոբին Հինգերորդ որդի ծնաւ : Ե
Լիան ըսաւ • Աստուած Հինծի վարձք տուաւ ,
որովհետև աղախինս իմ էրկանս տուի • և ա-
19 նոր անունը †Իսաքար դրաւ : Ե Լիան նորէն
յղացաւ , ու Յակոբին վեցերորդ որդի ծնաւ :
20 Ե Լիան ըսաւ • Աստուած Հինծի բարի պարգև
մը պարգևեց • ասկէ անգամին էրկիս Հինծի Հետ
պիտի բնակի • Հինչու որ իրեն վեց որդի ծնայ • ու
21 անոր անունը ‡‡Զաբուղոն դրաւ : Ե անկէ
ետև աղջիկ մը ծնաւ , ու անոր անունը ‖‖Դի-
նա դրաւ :
22 Ե Աստուած Յիշեց Յակոբը , ու Աս-
տուած լսեց անոր , և †անոր արգանդը բա-
23 ցաւ • Ու յղացաւ , ու որդի մը ծնաւ • և ը-
սաւ • Աստուած §իմ նախատինքս վերցուց •
24 Ե անոր անունը §§Յովսէփ դրաւ , ու ըսաւ •
*Տէրը Հինծի ուրիշ որդի մըն ալ պիտի աւել-
ցընէ :
25 Ու եղաւ որ երբ Յակոբ Յովսէփը ծնաւ ,
Յակոբ ըսաւ Լաբանին • †Թո՛ղ տուր զիս որ
26 իմ տեղս ու իմ երկիրս երթամ • Իմ Հինիներս
ու տղաքներս՝ †որոնց համար քեզի ծառայեցի ,
տուր Հինծի որ երթամ • Հինչու որ քեզի ըրած
27 ծառայութիւնս դուն գիտես : Ե Լաբան ը-
սաւ անոր • Թէ որ քու առջեդ Հնարքս գտայ՝
կ'աղաչեմ քեզի , կեցի՛ր • †ահաւասիկ *փորձով
28 գիտցայ՝ որ Տէրը †քեզի համար իս օրհնեց : Ե
ըսաւ • Նո՛ւռ վարձքդ Հինծի խմացուր , ու պի-
29 տի վճարեմ : Ե անիկայ ըսաւ անոր • †Դուն
գիտես որ ես ի՛նչպէս ծառայեցի քեզի , ու քու
30 անասուններդ ի՛նչպէս եղին իմ քովս • Հինչու որ
իմ գալէս առաջ քիչ էր քու ունեցածդ , և
Հիմա շատցաւ , ու Տէրը քեզ օրհնեց իմ
գալովս • և հիմա ես ալ †իմ տունս համար
31 երբ պիտի աշխատիմ : Ու անիկայ ըսաւ • Քե-
զի ի՛նչ տամ : Ե Յակոբ ըսաւ • Հինծի բան
մը մի՛ տար • Թէ որ ասիկա բանը Հինծի ընես , նո-

---

* ՚ի՝ միաւորութիւն :
ՙ Տե՛ս Ծն . ժբ . 2 , 4 :
† ՚ի՝ դէմառթիւն :
ՙ Առա . ա . 2 :

—

ա ՊԼ . իե . 31 :
բ ՊԼ . լէ . 11 :
գ Ելս . ե . 2 :
դ ՊԼ . ժգ . 2 • ա Թագ . ա . 5 :
ե ՊԼ . ժգ . 2 :
զ ՊԼ . ե . 23 • Ելս . գ . 12 :
է ՊԼ . ժգ . 2 :
ը ՊԼ . ժգ . 3 • լէ . 22 :
թ Սաղ . լէ . 24 • խգ . 1 • Ողբ .
գ . 59 :
ժ ՚ի՝ դատող :
ժա ՚ի՝ ըմբշամարտութիւն :
ժբ Առա . գ . 13 :
ժգ Հմմ . 4 :
ժդ ՚ի՝ բաղդ :
ժե Նա . կե . 11 :
ժզ Ելս . լա . 28 • Դտ .
ա . 48 :
ժէ ՚ի՝ երանելի :

ժը ՊԼ . իե . 30 :
ժթ Ծնն . ժգ . 9 , 13 :
ի ՚ի՝ վարձք :
իա ՚ի՝ բնակութիւն :
իբ ՚ի՝ դատաստան :
իգ ՊԼ . բ . 1 • ա Թագ . ա .
19 :
իդ ՊԼ . իե . 31 :
իե ա Թագ . ա . 6 • Նա . գ .
1 • Դտ . ա . 25 :
իզ Ա Թագ . ա . 1 :
իէ ՊԼ . լէ . 17 :
իը ՊԼ . իե . 54 , 56 :
իթ ՊԼ . ժբ . 33 • լա . 55 :
լ ՊԼ . իե . 20 , 30 :
լա ՊԼ . լե . 3 , 5 :
լբ Նեղ . Հմայեցի
լգ Տե՛ս գԼ . իդ . 24 :
լդ ՊԼ . իե . 15 :
լե ՊԼ . լա . 6 , 38 , 39 , 40 :
Ասա . իէ . 45 : Տիտ . բ .
10 :
լզ ՚ի՝ բ 43 :
լէ ա Տիմ . ե . 8 :

բէն քու հօտերդ կ'արածեմ , ու կը պահեմ .
32 Ես այսօր քու բոլոր հօտերուդ միջէն անցնիմ , անկից ամէն սպիակ ու խայտախարիւ ոչխարը , և ամէն սեւ ոչխարը , ու խայտախարիւ և սպիակ այծերը գատնեմ ; ու "իմ վարձքս անոնք
33 ըլլան : Ես *ասկէ հետև" իմ արդարութիւնս քու առջեւդ պիտի յայտնուի , երբոր իմ վարձքիս հոգ տանիս . իմ քովս գտնուած ամէն սպիակ ու խայտախարիւ չեղած այծը , ու սեւ չէ-
34 ղած ոչխարը՝ գողցուած սեպուի : Եւ Լաբան
35 ըսաւ . Թո՛ղ քու ըսածդիդ պէս ըլլայ : Ու ան օրը զատեց բոլորախայտ ու խայտախարիւ նոխաշները , և բոլոր սպիակ ու խայտախարիւ էգ այծերը , և ամէն ճերմակ ունեցողը , ու բոլոր սեւ ոչխարները , և իր որդիներուն ձեռքը տուաւ .
36 Ես իր ու Յակոբին միջտեղը երեք օրուան ճամբայի միջոց դրաւ . և Յակոբ Լաբանին ճնացած հօտերը կ'արածէր :
37 Ու "Յակոբ իրեն գալար կաղամախի և նուշի ու սօսիի դաւազաններ առաւ , և անոնց կեղևները տեղ տեղ հանեց , անոնց որ գաւա-
38 զաններուն մէջը եղած ճերմակը կ'երեւար : Ես իր կեղևած գաւազանները ջուր խմցնելու աւազաններուն մէջը դրաւ , որ երբ հօտերը ջուր խմելու գան , ան գոյացողները ոչխարներուն առջեւը ըլլան , և անոնք՝ խմելու եկած ատեն-
39 նին տաքնան : Ու ոչխարները գաւազաններուն առջեւը տաքնալով՝ բոլորախայտ , սպիակ և
40 խայտախարիւ գոյացին կը ծնանէին : Ես Յակոբ զատեր կը գատնէր , ու հօտերուն երեսը՝ Լաբանին հօտերուն մէջ եղած բոլորախայտ ու ամէն սեւ ոչխարներուն կը դարձնէր . և իր հօտերը զատ դրաւ , ու զանոնք Լաբանին հօտե-
41 րուն քովը չդրաւ : Ես երբոր զօրաւոր ոչխարները կը տաքնային , Յակոբ ան գաւազանները ոչխարներուն աչքին առջեւը՝ աւազաններուն մէջը կը դնէր , որ գաւազաններուն առջեւը
42 տաքնան : Բայց տկար ոչխարներուն չէր դներ . այսպէս տկարները Լաբանինը՝ ու զօրաւորները
43 Յակոբինը կ'ըլլային : Ես մարդը *խիստ հարստացաւ , ու *շատ հօտեր , և աղախիններ , ու ծառաներ , և ուղտեր ու էշեր ունեցաւ :

ԳԼ . ԼԸ

1 Յակոբ նեղնալով՝ Լաբանին գաղտուկ ճամբայ կ'ելլէ ; 19 Ռաքել իր հօրը կուռքերը կը գողնայ ; 22 Լաբան՝ Յակոբին հասնելն կ'իմայ , 26 ու եղած գոյութեանը համար կը գանգատի : 34 Ռաքել իր հօրը կուռքերը ուղտին պատատին տակը կը պահէ : 36 Յակոբ Լաբանին դէմ կը գանգատի : 44 Լաբանին ու Յակոբին Վկայադիր լեռան վրայ ըրած ուխտը :

1 Ես լսեց Լաբանին որդւոցը զրուցածները , որ կ'ըսէին . Յակոբ՝ մեր հօրը բոլոր ունեցածը առաւ , ու բոլոր աս *փառքը մեր հօրը ստա-
2 ցաւ : Ես Յակոբ Լաբանին երեսը տեսաւ , և ահա *իրեն՝ *երէկուան ու
3 մէկալ օրուան պէս չէր : Ես Տէրը ըսաւ Յակոբին . Ե՛րթ հայրերուդ երկիրը , ու քու ազգականներուդ դարձիր , ու ես քեզի հետ պիտի ըլլամ :
4 Ես Յակոբ ղրկեց խրկից , ու Ռաքելը և Լիան գաշտը իր հօտերուն քովը կանչել տուաւ .
5 Ու ըսաւ անոնց . *Ես ձեր հօրը երեսը կը տեսնեմ , որ ինծի՝ երէկուան ու մէկալ օրուան պէս չէ . բայց իմ հօրս Աստուածը *ինծի հետ
6 եղաւ : Ես *դուք գիտէք որ ես իմ բոլոր զո-
7 րութեամբս ձեր հօրը ծառայեցի . Իսկ ձեր հայրը իս խաբեց , ու *իմ վարձքս *տասը անգամ փոխեց . բայց Աստուած *չթողուց զանի-
8 կայ , որ ինծի վնաս մը ընէ : Ո՞ւան ալ թէ որ անդիկայ այսպէս ըսէր . *Ռու՛ն վարձքդ սպիակները ըլլան , անասունը բոլոր ոչխարները սպիակ կը ծնանէին . և թէ որ այսպէս ըսէր . Ռու՛ն վարձքդ բոլորախայտները ըլլան , անասունը բո-
9 լոր ոչխարները բոլորախայտ կը ծնանէին : Ես այսպէս Աստուած *ձեր հօրը հօտերը առաւ , ու
10 ինծի տուաւ : Ես եղաւ որ հօտերուն կերմացած ատենը , աչքերս վերցուցի , ու երազի մէջ տեսայ , և ահա հօտերուն հետ զուգաւորող նոխաշները ու խոյերը՝ ամէնն ալ խայտախարիւ ,
11 սպիակ ու գորշախայտ էին : Ես *Աստուծոյ հրեշտակը ըսաւ ինծի երազի մէջ . Ո՛վ Յակոբ .
12 ու ես ըսի . Ահա հոս եմ : Ես ըսաւ . Աչքերդ վե՛ր վերցուր , ու հօտերուն հետ զուգաւորող նոխաշները նայէ . ամէնքը խայտախարիւ , սպիակ ու գորշախայտ են . ինչու-
13 որ Լաբանին բոլոր քեզի ըրածները տեսայ : Ես եմ Ա՛ստուածը , *որ հոն արձան օծեցիր , և հոն ինծի ուխտ ըրիր . հիմա *ելի՛ր գնա աս երկրէն , ու քու ծննդեանդ երկիրը դարձիր :
14 Ես Ռաքելը ու Լիան պատասխան տուին՝ ու ըսին անոր . *Տակաւին մեր հօրը տունը մեզի
15 համար բաժին ու ժառանգութիւն կա՞յ : Արնէք օտարականներ չհամարուեցա՞նք անոր . քանզի մեզ *ծախեց , ու մեր տուածն ալ բոլորովին կերաւ :
16 Ինչու որ բոլոր հարստութիւնը՝ որ Աստուած մեր հօրմէն վերցուց , մերն է ու մեր զաւակներունն է . և հիմա ինչ որ Աստուած քեզի ը-
17 սաւ , ըրէ : Ես Յակոբ ելաւ , ու իր որդիները ու
18 կիներները ուղտերուն վրայ հեծցուց . Ես իր բոլոր անասունները , ու իր բոլոր ստացուածքը՝ որ ինքը ստացաւ , իր ստացած անասունները

* ՊԼ . լա . 8 :
† Սաղ . խէ . 6 :
* Նէր . վաղուան օրը
* Ած՛ս գԼ . լա . 9—12 :
‡ Ե՛ր 30 :
§ ՊԼ . ժգ . 2 ; իէ . 35 ; իզ . 13 , 14 :

—

¶ Սաղ . խէ . 16 :
# ՊԼ . գ . 5 :
** ի Օր . իը . 54 :
†† ա Թագ . ժէ . 7 :
‡‡ ՊԼ . իը . 15 , 20 , 21 ; Լի . 9 :
§§ Ե՛ր 2 :
‖‖ Ե՛ր 3 :

‡ Ե՛ր 38 , 39 , 40 , 41 : ՊԼ . Ը . 29 :
§ Ե՛ր 41 :
‖ Թագ . ժգ . 22 : Նէհեմ . գ . 12 : Հոբ . ժէ . 3 : Օազ . Ը . 23 :
¶ ՊԼ . ի . 6 : Սաղ . ճԸ . 14 :

** Նէ . Ը . 32 :
†† Ե՛ր 1 , 16 :
‡‡ ՊԼ . խը . 16 :
§§ Նէ . գ . 7 :
‖‖ ՊԼ . իը . 18 , 19 , 20 :
¶¶ Ե՛ր 3 : ՊԼ . Լի . 9 :
Ղ . 24 :
*** ՊԼ . իճ . 15 , 27 :

որմնք Միջագետին մէջ ստացաւ , ձամբայ հա-
նեց Քանանու երկիրը դէպ՚ի իր Յահակ հօրը
19 երթալու : Ու Եսաւ իր խաշինքը տարախուռ
ընելու գացեր էր . ու Յակէ՛ իր հօրը *կուռ-
20 քերը գողցաւ : Ու Յակոբ՝ Ասորի †Լաբանէն
գաղտուկ փախաւ՝ . ինչու որ իր փախչիլը չը-
21 գիտցուց անոր : Ա՛յսպէս անիկայ իր բոլոր ու-
նեցածովը փախաւ , ու եղաւ ու Գետէն ան-
ցաւ , և Գիր երեսը դէպ՚ի Գաղաադ լեռը շիտ-
կեց :
22 Ու երրորդ օրը Յակոբին փախչիլը Լաբանին
23 պատմուեցաւ : Ու անիկայ՝ իր եղբայրները
հետը առնելով , անոր հասնելէն եօթը օրուան
ճամբայ գնաց , ու անոր հասաւ Գաղաադ լե-
24 ռը : Ու Աստուած Ղիշերուան երազի մէջ
Ասորի Լաբանին եկաւ , ու ըսաւ անոր . Զգոյշ
կեցիր որ Յակոբին *աղէկ կամ դէշ չըսուցես :
25 Ուստի Լաբան հասաւ Յակոբին . և Յակոբ
իր վրանը լեռը կանգներ էր . ու Լաբան իր եղ-
բայրներուն հետ Գաղաադ լեռը բնաւ :
26 Ու Լաբան ըսաւ Յակոբին . Ի՞նչ է ասդ քե-
րած որ ինծմէ գաղտուկ փախար , և Գիմ աղ-
ջիկներս սրով առնուած գերիներու պէս վարե-
27 ցիր : Ընդ՞ի փախչիլդ գաղտուկ պահեցիր , և
ինծմէ փախար , ու ինծի չիմացուցիր , որ ես քեզ
ուրախութեամբ ու երգերով , թմբուկներով ու
28 քնարներով խրկեի : Ու չհաղուցիր զիս՝ *որ իմ
որդիներս ու աղջիկներս համբուրեի . Հիմա ա-
29 նանը անմտութեամբ գործ : Զեզի հարկը բնա-
կու զօրութիւն ունիմ ձեռքս մէջը . բայց *ձեր
Հօրը Աստուածը *երէկ գիշեր ինծի խօսեցաւ՝
ըսելով . Զգոյշ կեցիր որ Յակոբին աղէկ կամ
30 դէշ չըսուցես : Ու հիմա՝ թէպէտև քու հօրդ
տանը շատ փափաքելուդ համար գացիր , բայց
31 ինչո՞ւ Գիմ աստուածներս գողցար : Ու Յակոբ
պատասխան տուաւ , ու ըսաւ Լաբանին . Վասն-
պոռկ Երկնաչոս պատճառը ան էր որ վախցայ ,
քանզի ըսի , Գրկից որ քու աղջիկներդ բռնու-
32 թեամբ ինծմէ առնես . Բայց քու աստուածներդ
որուն քովը որ գտնես , *թող անիկայ չապրի .
մեր եղբայրներուն առջեւը քննէ՛ ո՞ նայէ՛ , թէ
որ իմ քովս քու մէկ բանդ գտնէ՛ առ . քանզի
Յակոբ չէր գիտեր որ Ռաքէլը զոդցեր էր զա-
33 նոնք : Ու Լաբան Յակոբին վրանը ու Լիայի
վրանը և երկու աղախիններուն վրանը մտաւ ,
բայց չգտաւ . ետքը Լիային վրանէն ելաւ , ու
34 Ռաքելին վրանը մտաւ : Ու Ռաքէլ առաւ
կուռքերը , ու ուղտի պատատին մէջը
դրաւ , ու վրան նստաւ . և Լաբան բոլոր վը-
35 րանը փնտռեց , բայց չգտաւ : Ու անիկայ իր

Հօրը ըսաւ . Իմ տիրոջս աչքերուն ծանր չերևե-
նայ , որ *Ես առջեւդ չեմ կրնար ոտք կոխել .
ինչու որ կանանց սովորութիւնը ինծ՚ի մէջ է : Ա՛յ-
սպէս փնտռեց , բայց կուռքերը չգտաւ :
36 Ու Յակոբ բարկացաւ ու Լաբանին հետ կռիւ
ելնէր . և Յակոբ պատասխան տուաւ՝ ու ը-
սաւ Լաբանին . Ի՞նչ է իմ յանցանքս , ի՞նչ
է իմ մեղքս , որ տաքութիւնով հետևէս եկար :
37 Որովհետև իմ բոլոր կարասիքս խառնեցիր ,
քու տանդ ամեն կարասիքէն ի՞նչ որ գտար , հոս
իմ եղբայրներուս ու քու եղբայրներուդ առջեւը
դիր , որ երկուքնուս միջտեղը դատաստան կրնա-
38 ըն : Այսան քսան տարի է որ քեզի հետ եմ .
ոչխարներդ ու այծերդ ձագ չձգեցին . և քու
39 հօտիդ խոյերը չկերայ . *Գազանները փատա-
տուածը չբերի քեզի . վնասը ես կը քաշէի .
*ցորկը գողցուածը ու գիշերը գողցուածը իմ
40 ձեռքէս կը պահանջէիր : Այսպէս էի . ցորկը
տաքը՝ ու գիշերը ցուրտը կը մաշէր զիս , և աչ-
41 քերս քունս կը փախչէր : Այսչափ եղայ քսան
տարի քու տանդ մէջ . *Քու երկու աղջիկնե-
րուդ համար տասնուչորս տարի ծառայեցի քե-
զի , և հօտերուդ համար վեց տարի ծառայեցի ,
42 և *իմ վարձքս տասը անգամ փոխեցիր : *Եթէ
որ իմ Հօրս Աստուածը Աբրահամին Աստուածը ,
և *Իսահակին Երկիւղը ինծի հետ չըլլար , ի-
րաւ դուրս զիս հիմա դատարկ կը խրկեիր . *Ա-
ստուած իմ տառապանքս ու իմ ձեռքս աշխա-
տութիւնը տեսաւ , ու երէկ գիշեր *Իւղ յան-
դիմանեց :
43 Ու Լաբան պատասխան տուաւ , ու ըսաւ
Յակոբին . Ես աղջիկները իմ աղջիկներս են ,
և ես որդիները իմ որդիներս են , և ես հօտերը
իմ հօտերս են , և ամէնը՝ որ կը տեսնես , իմս
են . և ի՞նչ բնեմ այսօր ես իմ աղջիկներուս՝
44 ու իրենց ծնած զաւակներուն : Ուստի հիմա
եկուր , ես ու դուն ուխտ ընենք , որ իմ ու
45 քու միջտեղդ *վկայութեան համար ըլլայ : Ու
Յակոբ *քար մը առաւ , ու արձան կանգնեց
46 զանիկայ : Ու Յակոբ իր եղբայրներուն ըսաւ .
Քարեր ժողվեցէք . և անոնք քարեր առին՝ ու
դէզ մը ըրին , և հոն դէզին վրայ հաց կերան :
47 Ու Լաբան անոր անունը՝ ‡Եգէկար սահատու-
թա դրաւ , բայց Յակոբ անոր անունը ‖Գա-
48 ղաադ դրաւ : Ու Լաբան ըսաւ . *Ես դէզը
իմ ու քու միջտեղդ վկայ մըն է այսօր . անոր
49 համար անոր անունը Գաղաադ ըսուեցաւ . Ու
*Մասփա ալ ըսուեցաւ . քանզի ըսաւ . Անենք
իրարմէ զատուած ատենիս , իմ ու քու միջտեղդ
50 Տէրը դիտէ : Եթէ որ իմ աղջիկներս վհատացը-

ա Գաս . ժէ . 5 : ա՝ Եթագ . ժէ . 13 : Ա՛ը . դ . 4 : Գէ . ը . 2 :
* Եբր . Թերափիմները
† Եբր . Լաբանին սիրտը գողցաւ .
ց Գէ . խգ . 28 : գ Եթագ . ժէ . 17 : Գոս . ի . 51 , 53 :
ն Գէ . ժգ . 8 :
շ Գէ . ի . 3 : Յոբ . լգ . 15 : Ա՛աս . ա . 20 :
* Գէ . խի . 50 :
ե ա Եթագ . ը . 2 :
պ Ա՛ը 55 : Հռութ . ա . 9 , 14 : գ Եթագ . ժի . 20 : Գոր . ի . 37 :
ղ ա Եթագ . ժգ . 13 : բ Ա՛ն . ժգ . 9 :
ռ Ա՛ը 53 : Գէ . իը . 13 :
ա Ա՛ը 24 :
է Ա՛ը 19 : Գաս . ժը . 24 :
թ Տե՛ս գէ . խի . 9 :
ր Եզ . ի . 12 : Գէ . ժի . 32 :
ց Եզ . իբ . 10 , ԼԷ :
ւ Եզ . իբ . 12 :
փ Գէ . իի . 27 , 28 :
ք Ա՛ը 7 :
օ Ա՛ռ . ձիի . 1 , 2 :
ֆ Ա՛ը 53 : Հս . ը . 13 :
տ Գէ . իի . 32 : Եզ . գ . 7 :
բ ա Ա՛ն . ժգ . 17 : Յուդ . 9 :
ծ Գէ . իի . 28 :
կ Յես . իդ . 27 :
հ Գէ . իը . 18 :
ձ ՝ի՝ վկայութեան դէզ Գիաբեհէն) :
ղ Հես . իդ . 27 :
ճ Գաս . ժա . 29 : ա Եթագ . ի . 5 :
§ ՝ի՝ դիտանոց ,

նես ; և կամ թէ որ իմ աղջիկներուս վրայ ո՞ր
ընկերներ առնես ; հետերնիս մեկը չկայ . ա-
հա իմ ու քու մէջտեղդ վկայ՝ Աստուած է :
51 Եւ Լաբան ըսաւ Յակոբին . Ահա աս դէզը , և
ահա իմ ու քու մէջտեղդ իմ կանգնած սրճանս .
52 Ես դէզը վկայ՝ ու սա սրճանը վկայ է , որ աս
դէզէն չանցնիմ քեզի գալս , և դուն աս դէ-
զէն ու աս սրճանէն չանցնես ինծի գալդ ,
53 չարիք ընելու համար : Աբրահամին Աստուածը ,
և Նաքորին աստուածը , անոնց Հայրերուն
աստուածը դատաւոր ըլլան : Եւ Յակոբ ի՛ր
Հօրը Իսահակին երկիւղովը ի՛ր-
դուժ ըրաւ :
54 Եւ Յակոբ զոհեր մատուց լեռանը վրայ , ու
իր եղբայրները Հաց ուտելու հրաւիրից . և Հաց
55 կերան , ու գիշերը լեռը մնացին : Եւ Լա-
բան առաւօտուն կանուխ եղաւ , ու իր որդիները
ու իր աղջիկները համբուրից , ու օրհնեց զա-
նոնք . և Լաբան գնաց , ու իր տեղը դարձաւ :

ԳԼ . ԼՐ

1 Յակոբ Մանայիմի մէջ տեսիլք կը տեսնէ . 3 իր եղբօրը Ե-
սաւին պատգամաւորներ կը խրկէ . 6 անոր գալէն կը վախ-
նայ . 9 աղաւաղեան համար կ՚աղօթէ . 13 Եսաւին ընծաներ կը խրկէ . 24 Երեքտակի մը հետ գօտեմարտութիւն ընելով փանուելի մէջ , Հոն Խոշտել կը կոչուի . 31 ու իր զօրին վրայ կը կաղայ :

1 Եւ Յակոբ իր ճամբան գնաց , ու Աստուծոյ
2 հրեշտակները անոր պատահեցան : Եւ Յա-
կոբ երբոր տեսաւ զանոնք , ըսաւ . Ա՛ս Աստու-
ծոյ բանակն է . և անի տեղին անունը Մա-
նայիմ դրաւ :
3 Եւ Յակոբ իր առջևէն պատգամաւորներ
խրկեց իր եղբօրը Եսաւին դէպ՚ի Սէիր երկիրը՝
4 Եդոմի դաշտը . Եւ պատուիրեց անոնց՝
ըսելով . Իմ տիրոջս Եսաւին ասանկ ըսէք .
Քու ծառադ Յակոբը ասանկ կ՚ըսէ . Լաբանին
քովը պանդխտութիւն ըրի , ու մինչև հիմա ու-
5 շացայ . Եւ ունիմ արջառներ ու էշեր , Հօ-
տեր ու ծառաներ և աղախիններ . և խրկեցի իմ
տիրոջս իմացընելու , որ քու առջևդ շնորհք
6 գտնեմ : Եւ պատգամաւորները դարձան Յա-
կոբին՝ ու ըսին . Քու եղբօրդ Եսաւին դա-
ցինք , ու նաև հիմա ալ ընդ Հարիւր մարդով
քեզ դիմաւորելու կու գայ :
7 Եւ Յակոբ խիստ վախցաւ ու խռովեցաւ .
և իր հետ եղած ժողովուրդը , ու Հօտերը , և
արջառները , ու ուղտերը երկու խումբի բաժ-
8 նեց , Ու ըսաւ . Թէ որ Եսաւ մէկ խումբին
հասնի , ու անդ զարնելու ըլլայ , մէկալ խումբը
9 կ՚ազատի : Եւ Յակոբ ըսաւ . Ի՛մ իմ Հօրս
Աբրահամին Աստուածը , ու իմ Հօրս Իսահա-
կին Աստուածը , Տո՛ւր Տէր՝ որ ըսիր ինծի . Քու
երկիրդ ու քու Հայրենիքդ դարձիր , ու քեզի
10 բարիք ընեմ . Ես ծառայիդ ամէն ողորմու-
թիւններուն և ամէն հաւատարմութեանը , որ
դուն քու ծառայիդ ցուցուցիր . Քանզի որ ի՛մ
գաւազանովս անցայ աս Յորդանանէն , և հի-
11 մա երկու խումբի պէս եղայ : Կ՚աղաչեմ քեզի ,
ազատէ զիս իմ եղբօրս Եսաւին ձեռքէն . Ին-
չու որ ես անկէ կը վախնամ , որ գալով թէ գայ
12 ու զարնէ զիս , ու մայրը աղաքներովը : Եւ
դուն ըսիր թէ՝ Ընշուշտ քեզի բարիք պիտի
ընեմ , ու քու սերունդդ ծովի աւազին չափ պի-
տի ընեմ , որ շատութենէն չհամրուի :
13 Եւ ան գիշերը հոն կեցաւ . ու իր ձեռքը
դանուածէն իր եղբօրը Եսաւին համար պրնծա-
14 ներ պատրաստեց , Երկու Հարիւր այծ և քսան
նոխազ , երկու Հարիւր էգ ոչխար և քսան խոյ ,
15 Երսուն ծիծ տուող ուղտ իրենց ձագերովը ,
քառասուն կով ու տասը ցուլ , քսան էգ էշ և
16 տասը աւանակ : Եւ ամէն մէկ Հօտը զատ զատ
իր ծառաներուն ձեռքը յանձնեց , ու ըսաւ իր
ծառաներուն . Ընթա՛ս անցէք , ու Հօտերը ի-
17 րարմէ քիչ մը Հեռու թողուցէք : Եւ առջևէն
գացողին պատուիրից՝ ըսելով . Երբոր իմ եղ-
բայրս Եսաւ քեզի պատահի , ու քեզի Հարցնէ ,
ըսելով թէ՝ Դուն որմե՞ն ես , և ո՞ւր կ՚երթաս ,
18 և աս առջևդ եղածները որո՞ւն են . Ընտաներ
ըսէ որ՝ Քու ծառայիդ Յակոբինն է . իմ տի-
րոջս Եսաւին խրկած ընծան է . և ահա ինքն
19 ալ հոսկնից է : Եւ այսպէս երկրորդին , ու
երրորդին , և Հօտերուն ետևէն բոլոր գացող-
ներուն պատուիրից՝ ըսելով . Ձ՚ս խօսքին պէս
20 զուտ կ՚ընէք Եսաւին երբոր զինքը գտնէք . Եւ
ահա քու ծառադ Յակոբն ալ ետևնիս է ըս-
ի՛ք . քանզի ըսաւ . Երեսիս գացող ընծա-
ներով անոր երեսը կը հաճեցնեմ , և անկէ
ետքը անոր երեսը կը տեսնեմ . գուցէ զիս ըն-
21 դունի : Ընծաներն անոր առջևէն գա-
ցին . և ինքը ան գիշերը Հոն մնաց բանակին
22 մէջ : Եւ ան գիշերը եղաւ , ու իր երկու կը-
նիկները , և իր երկու աղախինները , ու իր
տասնմէկ որդիները առաւ , և Յաբոկին անց-
23 քէն անցաւ : Եւ առաւ զանոնք , ու վտակէն
անցուց , և իր ընդարձակը անցուց :
24 Եւ Յակոբ միայնակ մնաց , ու մարդ մը կը
25 գօտեմարտէր անոր հետ մինչև արշալոյս . Եւ
երբ տեսաւ որ իր ուժը անոր չհասաւ , անոր
զատին ամրացնելին դպաւ , և անոր հետ գօտե-
մարտած ատենը՝ Յակոբին զատին ամրացնելը
26 թմրեցաւ : Եւ նաեիկայ ըսաւ . Թո՛ղ տուր
իս , ինչու որ արշալոյսը բերևցաւ . և Յակոբ

ը Պլ . ժգ . 5 :
ի Հմմ . 42 :
ա Պլ . իա . 23 :
ե Պլ . իը . 1 :
լ Պլ . ժը . 33 : Ղ . 25 :
—
ո Ապ . գա . 11 : Ելք . ա . 14 :
բ Հես . ե . 14 : Ապ . ձգ . 21 : Ամր . 2 : Ղս . բ . 13 :
* ա՛ն՝ երկու բանակներ :
գ Պլ . լգ . 14 , 16 :
դ Պլ . լգ . 6 , 7 , 8 : ի Օր . ի . 5 : Հես . իգ . 4 :
ե Բառ . ժե . 1 :
զ Պլ . Ղ . 43 :
է Պլ . լգ . 8 , 15 :
ը Պլ . լգ . 1 :
թ Պլ . լե . 3 :
ժ Ապ . ծ . 15 :
ի Պլ . իգ . 13 :
լ Պլ . Ղ . 3 , 13 :
խ Պլ . իգ . 27 :
ծ Հոր . ը . 7 :
կ Ապ . ծգ . 1 , 2 :
հ Ովս . ժ . 14 :
ձ Պլ . իը . 13 , 14 , 15 :
ղ Պլ . իգ . 11 : Բառ . ժը . 16 :
ճ Բառ . իա . 14 :
մ ի Օր . գ . 16 :
յ Ովս . ժը . 3 , 4 : Նեմ . գ . 12 :
ն Տե՛ս Ապ . իգ . 41 : ը Ներ . ժգ . 7 :
շ Տե՛ս Ղս . իգ . 28 :
ո Ներ . նկատ .

ըսաւ . "Ձեմ թողուր քեզ՝ մինչև որ ես չօրհ-
27 նես : Եւ անիկայ ըսաւ անոր . Ի՞նչ է անունդ .
28 ան ալ ըսաւ . Յակոբ է : Եւ անիկայ ըսաւ .
Ո՚Ձ մէյմըն ալ քու անունդ Յակոբ չըսուի ,
հապա *Իսրայէլ ըսուի . ինչու որ ՊԱստուծոյ
հետ ու Ըմարդոց հետ մարտնչեցար , և
29 յաղթեցիր : Եւ Յակոբ հարցուց ու ըսաւ .
Ընձի՛ր ըրէ՝ անունդ ըսէ ինծի : Եւ անիկայ
ըսաւ . ՐԻնչո՞ւ իմ անունս կը հարցընես . և
30 հոն օրհնեց զանիկայ : Եւ Յակոբ ան տեղին
անունը †Փանուէլ դրաւ . քանզի ըսաւ . Պէտ
առ դէմ ՚տեսայ զԱստուած , ու իմ անձս ապ-
բեցաւ :
31 Եւ փանուելէն անցածին պէս՝ արևը անոր
վրայ ծագեցաւ . ու իր զառին վրայ կը կաղար :
32 Ընոր համար Իսրայէլի որդիքը զառին վրայի
‡թմրած ջիղը՚՚ չեն ուտեր մինչև այսօր . ինչու
որ Յակոբին զառին ‖թմրած ջիղին՚՚ դպաւ :

ԳԼ . ԼԳ

1 Յակոբ ու Լսաւ մեկզմեկու հանդիպելով իրարու սէր կը
ցուցընեն : 17 Յակոբ Սոկքոթի կ՚երթայ : 18 Սալէմի
մէջ դաշտ մը ծախու առնելով հոն սեղան մը կը շինէ ,
ու զանիկայ Չէլելոհէ Իսրայէլ կ՚անուանէ :

1 Եւ Յակոբ իր աչքերը վեր վերցուց՝ ու նա-
յեցաւ , և ահա ՚Լսաւ կու գար՝ ու անոր
հետը չորս հարիւր հոգի ալ . և իր զաւակները
Լիային՝ ու Ռաքէլին՝ ու երկու աղախիններուն
2 բաժնեց : Եւ աղախինները իրենց զաւակնե-
րովը առջևը դրաւ , և Լիան իր զաւակներովը
ետևը , և Ռաքէլը ու Յովսէփը ամենուն ե-
3 տևը : Եւ ինքը անոնց առջևը անցաւ , ու
մինչև իր եղբօրը մօտենալուն , Րդետնին հա-
ւասար եօթը անգամ խոնարհութիւն բրաւ :
4 Ու ՚Լսաւ զանիկայ դիմաւորելու վազեց , ու
զրկից զանիկայ , և ՚ուռոր պարանոցին վրայ
5 ինկաւ , ու համբուրեց . և լացին : Ու Լսաւ
իր աչքերը վեր վերցուց , ու տեսաւ կիներն ու
զաւակները , և բսաւ . Ընոնք քու կինն ի՞նչդ
են . և անիկայ ըսաւ . ՚Ընոնք քու ծառա-
6 յիդ պարգեւած զաւակներն են : Ընտաներն
աղախիններն ու անոնց զաւակները մօտեցան ,
7 ու խոնարհութիւն ըրին : Եւ Լիան ալ ու իր
զաւակները մօտեցան , ու խոնարհութիւն ը-
րին . և ետքը Յովսէփ ու Ռաքէլ մօտեցան ,
8 ու խոնարհութիւն ըրին : Ու Լսաւ ըսաւ .
Ընա քու ՚բոլոր խումբդ ի՞նչ պիտի ըլլայ , ո-
րուն ես պատահեցայ . և Յակոբ ըսաւ . Ընիմ
9 տիրոջս առջևը շնորհք գտնելու համար է : Ու
Լսաւ ըսաւ . Ունիմ՝ եղբայր իմ ,
10 քուկինդ քեզի ըլլայ : Եւ Յակոբ ըսաւ . Ընէ ,
կ՚աղաչեմ քեզմէ թէ որ հիմա քու առջևդ
շնորհք գտայ , իմ ձեռքիս ընծաս ընդունէ .
ինչու որ ՚քու երեսդ՝ Աստուծոյ երեսը տես-
նելու պէս տեսայ , և ինծի հաճեցար :
11 Ընձի՛ր ըրէ , քեզի բերուած §ընծաս առ .
քանզի Աստուած ողորմեցաւ ինծի , և քանզի
ՐԵս ամէն բան ունիմ . ՐԼսաւ տիպիպ անոր , ու
12 ան ալ ընդունեց : Եւ անիկայ ըսաւ . Եկ-
լինք երթանք . ու ես քու առջևդ կ՚երթամ :
13 Եւ Յակոբ ըսաւ անոր . Իմ տէրս գիտէ որ
զաւակները մատաղ են , ու հետս եղած հօ-
տերը ու արջառները ձագերով են . և թէ որ
մէկ օր մը բտնոտեցնեմ վաբեն զանոնք , բոլոր
14 հօտերը պիտի մեռնին : Ուրեմն թող իմ
տէրս իր ծառային առջևը անցնի . ու ես կա-
մաց կամաց առջևս եղած անասուններուն ոտ-
քովը ու տղաքներուն ոտքովը կ՚երթամ , մինչև
15 որ իմ տիրոջս ՚Սէիր հասնիմ : Եւ Լսաւ ը-
սաւ . Երդ՝ իմ հետս եղող ժողովուրդէն քու
քովդ ձգեմ . և անիկայ ըսաւ . Ի՞նչ պէտք
է . Ընծի՛ր իմ տիրոջս առջևը շնորհք գտնեմ :
16 Ընայեայ Լսաւ ան օրը իր ճամբան դար-
ձաւ դէպ ի Սէիր :
17 Եւ Յակոբ ՐՍոկքոթի հուեց , ու իրեն
տուն մը շինեց , և իր հօտերուն փարախներ
շինեց . անոր համար ան տեղին անունը *Սոկ-
քոթի բսուեցաւ :
18 Եւ Յակոբ Ա՚ի՚ջապետէն դարձած ատենը՝
ՐՇէքեմացւոց ՚Սաղէմ քաղաքը եկաւ , որ
Քանաանու երկրին մէջն է , և քաղաքին առջևն
19 բանակեցաւ : Եւ իր վրանը կանգնած ՐարտիսՀ
կալուածքը Շէքեմին հօրը Ընմորին որդիներ-
բէն ծախու առաւ ††հարիւր կտոր ոսկի՚՚ :
20 Եւ հոն սեղան մը շինեց , ու Րանունը ‡‡Յէ-
լոհէ Իսրայէլ՚՚ դրաւ :

ԳԼ . ԼԴ

1 Դինա Շէքեմէն կը պղծուի : 4 Շէքեմ կ՚աղաչէ որ ի-
րեն կին ըլլալու տան զանիկայ : 13 Յակոբին որդիքը
Շէքեմացիներուն թլփատուիլ կ՚առաջարկեն : 20 Ե-
մորը և Շէքեմ իրենց քաղաքացիներուը թլփատուիլ կը
համոզեն : 25 Ընոնց թլփատութենէն ետքը՝ Յակոբին
որդիքը զոհ կը կարդեն , 27 ու անոնց քաղաքը կը
կողոպտեն : 30 Յակոբ կը յանդիմանէ Շմաւոնը ու
Ղեւին :

1 Եւ Լիային Յակոբին ծնած աղջիկը ՚Դինա
ան երկրին աղջիկները Րտեսնելու ելաւ :
2 Ու ան երկրին իշխանը Խևացի Ընմորին որդին

ա Ռվա . ժբ . 4 :
ե Գէս . իբ . 10 : ը Գաւ . իբ . 10 : ի Գաւ .
ժէ . 34 :
* այ՝ Ընաուածոյ հետ մարտնչեցար :
գ Ռվա . ժբ . 3 , 4 :
զ Գէս . իբ . 31 : իէ . 33 .
թ Գաւ . ժգ . 18 :
† այ՝ Ընաուածոյ երեսը :
ժ Գէս . ժգ . 13 : Նէս . իգ . 11 :
ԼԳ . 20 : ի Օր . ե . 24 :
Գաւ . ԽԳ . 22 : ժգ . 22 .

Նա . գ . 5 :
‡ Կամ ամէնաջիլը
‖ Կամ ամէնաջիլին

ա Գէս . ԼԲ . 6 :
բ Գէս . ժբ . 2 : իէ . 6 : իգ . 26 :
դ Գէս . ԼԲ . 28 :
ը Գէս . իգ . 14 , 15 :
ե Գէս . իգ . 9 : Ռաղ . ԽԶ . 3 : Նա . բ . 18 :
զ Գէս . ԼԲ . 16 :
է Գէս . ԼԲ . 5 :

ը Գէս . իգ . 3 : բ Գաւ . գ . 13 : ժգ . 24 , 28 , 32 : Ռաս . ժբ . 10 :
ց Նբր . օրհնութիւնս . ան՚ս Գաս . ա . 15 : ա Գաւ . իե . 27 : Ը . 26 : է Գաւ . Ե . 15 :
ի Փիլ . գ . 18 :
ժ Գաւ . Ե . 23 :
ի Գէս . Ե . 3 :
լ Գէս . Լգ . 11 : իգ . 25 : Ընտուած . բ . 13 :
խ Ցէս . ժգ . 27 : Գաս . ը . 5 : Ա՚ղ . գ . 6 :
ծ այ՝ փարախներ :
կ Ցէս . իգ . 1 : Գաս . իե . 1 :
հ Ցօհ . գ . 23 :
ձ Ցէս . իգ . 32 : Ցօհ . գ . 5 :
†† Կամ հարիւր գառնուկի :
յ Գէս . Ը . 7 :
‡‡ այ՝ Ընաուած Իսրայէլի Ընաուածը :

ա Գէս . Ը . 21 :
բ Տիտ . Ը . 5 :

Աբրեմ [ե]տեսաւ զանիկայ, [զ]եւ առաւ ու պատ-
3 կեցաւ անոր հետ, ու [է]պղծեց զանիկայ: Եւ
անոր հոգին Յակոբին Դինա աղջկանը յարե-
ցաւ, ու սիրեց աղջիկը, և [ը]ամենայն [թ]քաղ-
4 ցրութեամբ խօսեցաւ: Ու Սիւքեմ [ի]ւր հօրը
Եմմորին ըսելով. Ես աղջիկը ինծի
5 կնիկ առ: Եւ Յակոբ լսեց որ անիկայ իր Դի-
նա աղջիկը պղծեց, բայց իր որդիները իր հօ-
տերուն հետ դաշտն էին, ու մինչեւ անոնց
գալը Յակոբ [ժ]լուռ կեցաւ:
6 Եւ Սիւքեմին հայրը Եմմոր գնաց Յակո-
7 բին, որ անոր հետ խօսի: Եւ Յակոբին որ-
դիները լսածնուն պէս դաշտէն եկան. և
մարդիկը գժտարեցան, ու [ի]խիստ բարկացան.
ինչու որ Յակոբին աղջկանը հետ պառկելով՝
[ի]Սարայէլին մէջ անզգամութիւն ըրած, [ի]որ
8 ասանկ ըլլալու չէր: Ու Եմմոր խօսեցաւ ա-
նոնց հետ՝ ըսելով. Իմ Սիւքեմ որդւոյս հո-
գին ձեր աղջկանը սիրահարեցաւ. կ'աղաչեմ
9 ձեզի, զանիկայ անոր կնութեան տուէք. Եւ
մեզի հետ խառնութիւն ըրէք. ձեր աղջիկները
մեզի տուէք, ու մեր աղջիկները ձեզի առէք.
10 Եւ մեզի հետ բնակեցէք, ու [ա]աս երկիրը ձեր
առջեւը պիտի ըլլայ. անոր մէջ բնակեցէք [ո]ւ
առուտուր րրէք, և [ա]անոր մէջ կալուածքներ
11 առացէք. Ու Սիւքեմ ըսաւ աղջկանը հօրը,
ու անոր եղբայրներուն. Թող ձեր առջեւը
շնորհք գտնեմ, և ինչ որ ինծի ըսէք, կու-
12 տամ: Սնդրեցէք ինծմէ խիստ շատ [օ]ժիտ ու
ընծայ, ու ինծի ըսածնուդ պէս պիտի տամ.
միայն թէ աղջիկը ինծի տուէք՝ կնիկ ըլլալու
13 համար: Եւ Յակոբին որդիքը [խ]աբէութեամբ
պատասխան տուին Սիւքեմին՝ ու անոր հօրը
Եմմորին, ու ըսին, (քանզի անիկայ իրենց
14 Դինա քոյրը պղծեց,) Եւ ըսին անոնց. Մենք
աս բանը չենք կրնար ընել, որ մեր քոյրը ան-
թլփատ մարդու մը տանք. ինչու որ [ա]ատ մեզի
15 ամօթ բան մըն է. Հայց միայն ասով կը հա-
ճին ձեզի, թէ որ ձեզմէ ամէն արուն թլը-
16 փատուելով՝ մեզի պէս ըլլաք, Ընատնին մեր
աղջիկները ձեզի կու տանք, և ձեր աղջիկնե-
րը մեզի կ'առնենք, ու ձեզի հետ կը բնակինք,
17 ու ձեզի հետ մէկ ժողովուրդ կ'ըլլանք: Հայց
թէ որ մեզի մտիկ չընէլով՝ չթլփատուիք,
անառնին մենք մեր աղջիկը կ'առնենք ու կ'եր-
18 թանք: Եւ անոնց խօսքը հաճելի եղաւ Ե-
19 մմորին, ու Եմմորի որդւոյն Սիւքեմին: Եւ
ան պատանին աս բանը ընելու չուշացաւ.
քանզի Յակոբին աղջկանը զմայլած էր. և իր
հօրը տանը մէջ եղողներուն [ա]մենէն պա-
տուականն էր անիկայ:
20 Ու Եմմոր և անոր որդին Սիւքեմ իրենց քա-
ղաքին դուռը եկան, ու իրենց քաղաքին մար-
21 դոցը հետ խօսեցան՝ ըսելով. Ա[յ]ս մարդիկը
խաղաղութեամբ կը վարուին մեզի հետ. ուս-
ան թող [պ]ո երկրին մէջ բնակին, ու անոր
մէջ առուտուր ընեն. [ի]նչու որ ահա երկիրը
[ը]նդարձակ է անոնց առջեւը. [Ե]ԼՔ'[ս]՝ անոնց աղ-
ջիկները մեզի կնիկներ առնենք, և մեր աղ-
22 ջիկները անոնց տանք: Հայց ան մարդիկը մե-
զի հետ բնակելու, մէկ ժողովուրդ ըլլալու
համար միայն աս բանով կը հաճին մեզի, որ
անոնց թլփատուելուն պէս՝ մեր ամէն արուն
23 թլփատուի: Ընոնց հօտերը, ու անոնց ստա-
[յ]ուածքը, և ամէն անասուները մերը [չ]ը՞ն ըլ-
լար. միայն թէ մենք անոնց հաճինք, որ մեզի
24 հետ բնակին: Ու Եմմորին և անոր որդւոյն
Սիւքեմին մտիկ ըրին ան ամէնը՝ որ անոր [ք]ա-
ղաքին դռնէն դուրս կ'ելլէին. և ամէն արու՝ որ
անոր քաղաքին դռնէն դուրս կ'ելլէր, թլփա-
տուեցաւ:
25 Ու եղաւ որ երրորդ օրը երբոր անոնք ցաւին
մէջն էին, Յակոբին երկու որդիքը՝ Շմաւոն
ու Ղեւի Դինայինն եղբայրները՝ ամէն մէկը իր
սուրը առաւ, և համարձակ քաղաքը մտան,
26 ու ապահենցին ամէն արուն. Ու Եմմորը և
անոր որդին Սիւքեմ սուրի բերնէ անցուցին.
և Սիւքեմին տունէն առին Դինան, ու դուրս
27 ելան: Եւ Յակոբին որդիքը սպանեսուածնե-
րուն վրայ եկան, ու քաղաքը կողոպտեցին,
28 իրենց քոյրը պղծելնուն համար. Ընոնց հօ-
տերը, ու անոնց արջառները, ու էշերը, և
քաղաքին մէջ եղածը, ու դաշտին մէջ եղածը
29 առին. Եւ անոնց բոլոր ստացուածքը ու ա-
նոնց բոլոր տղաքներն ու կիներն գերի առին,
և տուներուն մէջ բոլոր գտնուածը կողոպտե-
30 ցին: Եւ Յակոբ ըսաւ Շմաւոնին ու Ղեւիին.
Ձես աս երկրին բնակիչացը՝ Քանանացւոց ու
փերեզացւոց մէջը [ս]տասղի ընելով՝ զիս փոր-
ձանքի մէջ ձգեցիք. [և] ինծի հետ քիչ մար-
դիկ ըլլալով՝ անոնք իմ վրաս պիտի հաւաքուին,
ու զիս պիտի ջարնեն, և ես ու իմ տունս պիտի
31 կորսուինք: Ու անոնք ըսին. Հապա մեր քոյ-
րը բոզի պէս դործածել պէ՞տք էր անոր:

ԳԼ. ԼԸ

1 Ասուած Յակոբը Բեթէլ կը խրկէ: 2 Յակոբ իր տունը կուռքերէն կը մաքրէ. 6 Բեթէլի մէջ սեղան կը շինէ: 8 Դեբորայի մահը: 9 Ասուած Բեթէլի մէջ կ'օրհնէ Յակոբը: 16 Ռաքէլ՝ Բենիամինը կը ծնանի, ու Եփրաթային ճամբան կը մնանի: 22 Ռուբէն՝ Բաղղային հետ կը ննջէ: 23 Յակոբի որդիքը: 27 Յակոբ Քերբրոն կու գայ իր Իսահակ հօրը: 28 Իսահակին կեանքը օրերը, մահը, ու թաղուիլը:

1 Եւ Ասուած ըսաւ Յակոբին. Ելի՛ր՝ մեր
[ա]դէպ ի Բեթէլ գնա, ու հո՛ն բնակէ, և

[ֆ] ԳԼ. ձ. 2: [ց] Գատ. ժգ. 1:
[տ] ԳԼ. ի. 2:
[ր] Ա Օր. իբ. 29:
[ս] Տե՛ս Լտ. ի. 2: Ել. բ. 14:
[*] Նբր. որսին
[ւ] Գատ. ժգ. 2:
[բ] Ա Թագ. ժ. 27: Բ Թագ. ժգ. 22:
[գ] ԳԼ. խե. 7: Բ Թագ. ժգ. 21:
[դ] Յես. է. 15: Գատ. է, 6:
[ե] Ա Օր. իզ. 17: Բ Թագ. ժգ. 12:
[զ] ԳԼ. ժգ. 9: է. 15:
[է] ԳԼ. խգ. 3:
[ը] ԳԼ. խե. 27:
[թ] Նէ. իբ. 16, 17: Ա Օր. իբ. 29: Ա Թագ. ժգ. 25:
[ժ] Տե՛ս Բ Թագ. ժգ. 24; Եզ:
[ի] Յես. է. 9:
[լ] Ա Պտ. գ. 9:
[խ] ԳԼ. իզ. 10:
[ծ] ԳԼ. իզ. 5, 6, 7:
[կ] Նէ. է. 21: Ա Թագ. ժգ. 4:
[հ] Նբր. գաղտնաբար
[ձ] Ա Օր. գ. 27: Սաղ. ձե. 12:
[ղ] ԳԼ. իբ. 19:

Հոն սեղան մը շինէ Աստուծոյ՝ [ե]որ քեզի երեւցաւ , [զ]քու եղբօրդ Եսաւին երեսին փախած
2 ատենդ : Եւ Յակոբ իր [է]ընտանիքին ու բոլոր իրեն հետ եղողներուն ըսաւ . Ձեր մէջը եղող [ը]օտար աստուածները վերցուցէք , ու
3 մաքրուեցէք , և հանդերձներդ փոխեցէք . Ու ելլելով դէպ՚ի Բեթէլ մեր երթանք . ու հոն սեղան մը շինեմ Աստուծոյ , [թ]որ իմ նեղութեանս օրը լսեց , [ժ]ու իմ գացած ճամ-
4 բուս մէջ ինծի հետ էր : Եւ իրենց ձեռքը եղած բոլոր օտար աստուածները , ու իրենց [ի]ականջներուն եղած օղերը Յակոբին տուին . և Յակոբ թաղեց զանոնք Սիւքեմի մօտ եղած
5 [ի]բեւեկնիին տակը : Ու ճամբայ ելան . և իրենց բոլորտիքը եղած քաղաքներուն վրայ [լ]Աստուծոյ վախը ինկաւ , ու Յակոբին որդւոցը հետեւեն
6 չեղան : Եւ Յակոբ Քանանու երկրին մէջ եղող [խ]Լուզը՝ այսինքն Բեթէլը եկաւ , ինքը ու
7 իր հետը եղող բոլոր ժողովուրդը . Եւ հոն [ծ]սեղան մը շինեց , ու ան տեղին անունը [կ]Էլ Բեթէլ դրաւ . քանզի իր եղբօրը երեսէն փախած առենը՝ [հ]Աստուած հոն իրեն երեւցեր էր :
8 Եւ Դեբորան դայեակը [մ]Բեթօրան մեռաւ , ու Բեթելէն վարի կողմը կաղնիին տակը թաղուեցաւ . ու անոր անունը †Ողնապահութ դրուեցաւ :
9 Եւ [ն]Աստուած նորէն երեւցաւ Յակոբին՝ երբոր անիկայ Պէտդանէն դարձեր էր , ու
10 օրհնեց զանիկայ : Եւ Աստուած ըսաւ անոր . Քու անունդ Յակոբ է . [շ]ալ մէյմըն ալ քու անունդ Յակոբ չըսուի , հապա Իսրայէլ ըլլայ քու անունդ . ու անոր անունը Իսրայէլ
11 դրաւ : Եւ Աստուած ըսաւ անոր . [պ]Ես Ամենակարող Աստուած եմ . աճէ՛ ու շատնա . [ֆ]ազգ՝ ու ազգերու բազմութիւն ըլլայ ,
12 և քու ետեւդէդ թագաւորներ ելլեն : Ու ան երկիրը [ղ]որ Աբրահամին և Իսահակին տուի , քեզի պիտի տամ . ու քեզմէ ետքը քու սերունդ-
13 դիդ պիտի տամ ան երկիրը : Եւ Աստուած ան տեղը՝ ուր որ անոր հետ խօսեցաւ , [ձ]անոր քո-
14 մէն վեր ելաւ : Ու Յակոբ [ճ]քարէ արձան մը կանգնեց ան տեղը՝ ուր որ Աստուած իր հետը խօսեցաւ , և անոր վրան թափելու նուէր
15 մատուց , ու անոր վրան նղ թափեց : Եւ Յակոբ ան տեղին անունը՝ ուր որ Աստուած իր հետը խօսեցաւ , [ղ]Բեթէլ դրաւ :
16 Ու Բեթելէն ճամբայ ելան , ու դեռ [փ]Եփրաթա չհասած քիչ մը ճամբայ մնալով՝ Ռաքէլ ծնաւ , և ծնած ատենը շատ դժուարութիւն
17 քաշից : Ու եղաւ որ երբ իր ծնանելուն շատ դժուարութիւն կը քաշէր , ծնուցիչը ըսաւ ա-
18 նոր . Մի վախնար . [ղ]նոյն որ հաս ալ քեզի որդի է : Եւ եղաւ որ երբ անոր հոգին կ՚ելլէր , (քանզի մեռաւ ,) անոր անունը [ֆ]Բենոնի դրաւ . բայց անոր հայրը՝ Բենիամին կոչեց
19 զանիկայ : Եւ [ղ]Ռաքէլ մեռաւ , ու թաղուեցաւ [ղ]Եփրաթային ճամբան՝ որ Բեթլէհէմ է :
20 Եւ Յակոբ անոր դերեզմանին վրայ արձան մը կանգնեց , որ [ղ]մինչև այսօր Ռաքելին գերեզմանին արձանն է :
21 Ու Իսրայէլ ճամբայ ելաւ , և իր վրանը
22 [ղ]Եդերի աշտարակին մէկալ կողմը կանգնեց : Ու եղաւ որ՝ երբոր Իսրայէլ ան երկիրը կը բնակէր , Հուբէն գնաց՝ հու իր հօրը Բաղդա հարճին հետ պառկեցաւ . և Իսրայէլը լսեց ատ :

Բդ՝ Յակոբին որդիքը տասներկու էին :
23 Լէայեն որդիքը՝ [ղ]Յակոբին անդրանիկը Հուբէն , Շմաւոն , Ղեւի , Յուդա , Իսաքար ու
24 Զաբուղոն . Ռաքելին որդիքը՝ Յովսէփ ու
25 Բենիամին . Եւ Ռաքելին Բաղդա աղախինին
26 որդիքը՝ Դան ու [ղ]Նեփթաղիմ : Եւ Լէային Զիղպա աղախինին որդիքը՝ Գադ ու Ասեր : Ասոնք են Յակոբին որդիքը , որոնք Պէտդանի մէջ ծնան անոր :
27 Եւ Յակոբ եկաւ իր հօրը Իսահակին դէպ՚ի [ղ]Մամբրէ՝ [ղ]Արբայի քաղաքը՝ այսինքն Քեբրոն , ուր որ Աբրահամ ու Իսահակ պանդխտու-
28 թեամբ բնակեցան : Եւ Իսահակին օրերը հա-
29 րիւր ութսուն տարի եղաւ : Եւ Իսահակ ծե-
բացած ու օրերը լեցուած՝ աւանդեց հոգին ու մեռաւ , և [ղ]իր ժողովուրդին խառնուեցաւ . ու [ֆ]անոր որդիքը Եսաւ ու Յակոբ թաղեցին զանիկայ :

ԳԼ· Լ·Օ

1 Եսաւին իրենք հիմիկները , 6 ու Աիւր լեռը երթալը : 9 Ե-
նոր որդիքը , 15 և անոնցմէ եկած իշխանները : 20 Աիւրի
որդիքը ու իշխանները : 31 Հդումի թագաւորները : 40
Եսաւէն եկած իշխանները .

1 Եւ ասոնք են Եսաւին ծնունդները՝ [ղ]որ է Ե-
2 դոմ : [ֆ]Եսաւ իրեն հիմիկներ առաւ Քա-
նանու աղջիկներէն , Աիւտացի Եղեմին աղջիկը

[ե] ԳԼ· իբ · 13 :
[զ] ԳԼ· իէ · 43 ·
[է] ԳԼ· ժը · 19 : Ելս · իգ · 15 :
[ը] ԳԼ· լա · 19 , 34 : Ելս · իէ · 2 , 23 : ա Թագ · է · 3 :
[թ] ԳԼ· ժԹ · 10 ·
[ժ] ԳԼ· լբ · 7 , 24 : Սաղ · ճէ · 6 :
[ի] ԳԼ· իբ · 20 : լա · 3 , 42 :
[լ] Ովս · բ · 13 :
[խ] Ելս · իգ · 26 : Դատ · Թ · 6 :
[ծ] Եզ· ԺԹ · 16 · իգ · 27 : լԹ ·
24 : ք Օր · ժա · 25 : Ելս · ք · 9 : է · 1 : ա Թագ · ժգ · 15 : բ Ներ · ժգ · 14 :
[կ] ԳԼ· իը · 19 , 22 :
[հ] Յոզ · է · 4 :
[մ] ա՛ Բենիկեն Աստուածը :
[ն] ԳԼ· իը · 13 :
[շ] ԳԼ· իգ · 59 :
[պ] ա՛ կաղնի ազգ :
[ֆ] Ովս · ժք · 4 :
[ղ] ԳԼ· ժէ · 5 :
[ղ] ԳԼ· լբ · 28 :
[ձ] ԳԼ· ժէ · 1 : խբ · 3 , 4 : Ել· Ը· 3 :
[ճ] ԳԼ· ժէ · 5 , 6 , 16 : իբ · 3 : խը · 4 :
[ղ] ԳԼ· ժք · 7 : ժգ · 15 : իզ · 3 , 4 : իբ · 13 :
[ղ] ԳԼ· ժէ · 22 :
[ղ] ԳԼ· իբ · 18 :
[ղ] ԳԼ· իբ · 19 :
[ղ] ԳԼ· Հ· 24 : ա Թագ · ի · 20 :
[ֆ] ա՛ Նեղութեանս որդին :
[ղ] ա՛ աջ ձեռքին որդին :
[ղ] ԳԼ· խը · 7 :
[ղ] Հութ · ա · 2 : ի · 11 : Միք · ե · 2 : Մատ · բ · 6 :
[ա] Թագ · Ժ · 2 : [բ] Թագ · ժբ · 18 :
[գ] Միք · ի · 8 :
[դ] ԳԼ· խԹ · 4 : ա Պն · ե · 1 : Տե՛ս [ե] Թագ · ժգ · 22 : [զ] · 3 : ա Կող · ե · 1 :
[է] ԳԼ· խղ · 8 : Եզ· ա · 2 :
[ը] ԳԼ· ժգ · 18 : իգ · 2 , 19 :
[թ] Ելս · ժգ · 15 : ժէ · 13 :
[ժ] ԳԼ· ժէ · 15 : իէ · 8 :
[ի] Տե՛ս գԼ· իէ · 9 : խԹ · 31 :
[լ] ԳԼ· իէ · 30 :
[խ] ԳԼ· իղ · 34 :

Եդդան ։ ու Խեւացի Սերեգօնին աղջկանը Ե-
3 նային աղջիկը [ֆ]Ողեբաման ։ Եւ Իսմայելին աղ-
4 ջիկը՝ Նաբեօթին քոյրը [ց]Բասեմաթը ։ Եւ
[ֆ]Եդդա Ծնաւ Նասաւին՝ Եղեփազը ։ ու Բասե-
5 մաթ Ծնաւ Ռագուէլը ։ Եւ Ոզեբամա Ծնաւ
Յեուսը ու Յեգղօմը և Կորխը ։ասունք են
Նասաւին որդիքը՝ որ Ծնան իրեն՝ Վանանու
երկրին մէջ ։
6 Ու Նասաւ առաւ իր կնիկները ու աղաքնները
և աղջիկները ու իր տուներ բոլոր մարդիկը՝ և
իր հօտերը ու իր բոլոր անասուններ՝ և իր բո-
լոր ստացուածքը՝ որ Վանանու երկրին մէջ
ստացաւ ։ և իր եղբօրը Յակոբին երեսէն ա-
7 բեր երկիր մը գնաց ։ [ֆ]Ինչու որ իրենց ստա-
ցուածքը շատ ըլլալուն համար՝ չէին կրնար
միասեղ բնակիլ ։ և իրենց հօտերուն պատճա-
ռովը՝ [ֆ]իրենց պանդխտութեամբ բնակած եր-
8 կիրը բաւական չէր իրենց ։ Ու Նասաւ [ֆ]Սէիր
լեռը բնակեցաւ ։ [ֆ]Նասաւ՝ Եդոմին է ։
9 Եւ Սէիր լեռը եղող Եդոմայեցւոց հօրը
10 Նասաւին Ծնունդները ասունք են ։ Նասաւ որ-
դւոցը անուններ ասունք են ։ Նասաւին կնկանը
Եդդային որդին [ֆ]Եղեփազ ։ ու Նասաւին կընը-
11 կանը Բասեմաթին որդին Ռագուէլ ։ Եւ Ե-
ղեփազին որդիքը՝ Թեմման ։ Օմար ։ Սեփո ։ և
12 Գոթամ ու Կենեզ էին ։ Եւ Թամնա՝ Նասաւին
որդւոյն Եղեփազին Հարճն էր ։ որ Եղեփա-
զին՝ [ֆ]Ամաղեկը Ծնաւ ։ Նասաւին կնկանը Ե-
13 դդային որդիքը ասունք էին ։ Եւ Ռագուէլին
որդիքը ասունք են ։ Նահաթ ։ Զարա ։ Սամ-
մա ու Միզա ։ ասունք էին Նասաւին կնկանը
14 Բասեմաթին որդիքը ։ Ու Նասաւին կնկանը
Սերեգօնի աղջկանը Ընայի աղջկանը Ոզեբա-
մային որդիքը ասունք են ։ և Ծնաւ Նասաւին՝
Յեուսը ։ ու Յեգղօմը և Կորխը ։
15 Նասաւի որդւոցմէ եղող իշխանները ասունք
են ։ Նասաւին անդրանկանը Եղեփազին որդիքը՝
Թեմման իշխան ։ Օմար իշխան ։ Սեփո իշխան ։
16 Կենեզ իշխան ։ Կորխ իշխան ։ Գոթամ իշխան ։
Ամաղեկ իշխան ։ Եդոմի երկրին մէջ Եղեփա-
զէն եղող իշխանները ասունք են ։ ասունք Եդ-
17 դայի որդիքն էին ։ Ու Նասաւին որդւոյն Ռա-
գուէլին որդիքը ասունք են ։ Նահաթ իշխան ։
Զարա իշխան ։ Սամմա իշխան ։ Միզա իշ-
խան ։ Եդոմի երկրին մէջ Ռագուէլէն եղող
իշխանները ասունք են ։ Նասաւին կնկանը Բա-
18 սեմաթին որդիքը ասունք էին ։ Ու Նասաւին
կնկանը Ոզեբամային որդիքը ասունք են ։ Յե-
ուս իշխան ։ Յեգղօմ իշխան ։ Կորխ իշխան ։
Նասաւին կնոջմէն՝ Ընայի աղջիկը եղող Ոզե-
19 բամայէն ծնած իշխանները ասունք էին ։ Ե-
ասունք են Նասաւին՝ այսինքն Եդոմին որդիները ։
և ասունք են անոնց իշխանները ։
20 Նո՛ ան երկրին մէջ բնակող [ա]Հուռացի [բ]Սե-
իրին որդիքը ասունք են ։ Լոտան ։ և Սոբաղ ։
21 ու Սեբեգօն ։ և Ընա ։ Ոն Դիսօն ։ ու Ե-
սեր և Դիսան ։ ասունք էին Հուռացւոց իշ-
խանները Սէիրի որդիքը Եդոմի երկրին մէջ ։
22 Եւ Լոտանին որդիքը՝ Հոռի ու Հեմամ էին ։
23 ու Լոտանին քոյրը Թամնա ։ Եւ Սոբաղին
որդիքը ասունք են ։ Գաղուան ։ ու Մանա-
24 քաթ ։ և Գեբաղ ։ Սեփո ու Օնամ ։ Եւ
Սերեգօնին որդիքը ասունք են ։ Այիա ու Ե-
նա ։ սա ան Ենան է ։ որ իր Հօրը Սերեգօնին
էշերը արածած ատենը՝ անապատին մէջ ջեր-
25 մուկները գտաւ ։ Եւ Ընային որդիքը ասունք
են ։ Դիսօն ։ ու Ընային աղջիկը Ողեբամա ։
26 Եւ Դիսօնին որդիքը ասունք են ։ Եմադան ։
27 ու Եսբան ։ և Յեթրան ու Քառան ։ Ե-
սերին որդիքը ասունք են ։ Բաղդան ։ ու Զա-
28 ւան և Ական ։ Դիսանին որդիքը ասունք
29 են ։ Հուս ու Ռան ։ Հուռացւոց իշխան-
ները ասունք են ։ Լոտան իշխան ։ Սոբաղ իշ-
30 խան ։ Սեբեգօն իշխան ։ Ընա իշխան ։ Դիսօն
իշխան ։ Եսեր իշխան ։ Դիսան իշխան ։ ասունք
են Հուռացւոց իշխանները Սէիրի երկրին մէջ ։ ի-
րենց իշխանութեանը գլուխներուն համեմատ ։
31 Եւ [ա]ասունք են ան թագաւորները՝ որ Ե-
դոմի երկրին մէջ թագաւորեցին ։ Իսրայէլի
որդւոցը վրայ թագաւոր մը թագաւորելէն ա-
32 ռաջ ։ Եւ Խեմլային որդին Բաղան թագաւո-
րեց Եդոմի մէջ ։ ու անոր քաղաքին անունը
33 Դեննաբա էր ։ Եւ Բաղան մեռաւ ։ ու անոր
տեղը Բոսրացի Զարային որդին Յոբաբը թա-
34 գաւորեց ։ Եւ Յոբաբը մեռաւ ։ ու անոր տեղը
Թեմմանացւոց երկրին Հուսամ թագաւորեց ։
35 Եւ Հուսամ մեռաւ ։ ու անոր տեղը Բադա-
դին որդին Եդադը թագաւորեց ։ որ Մովաբի
դաշտին մէջ Մադիանացիները կոտորեց ։ և ա-
36 նոր քաղաքին անունը Եւիթ էր ։ Եւ Եդա-
դ մեռաւ ։ ու անոր տեղը Մասրեկացի Սա-
37 մղան թագաւորեց ։ Եւ Սամղան մեռաւ ։
ու անոր տեղը Դանիէլին քովը Հռոմկէն եղող
38 Սաւուղը թագաւորեց ։ Եւ Սաւուղը մեռաւ ։
ու անոր տեղը Աքբորին որդին Բաղանանը
39 թագաւորեց ։ Եւ Աքբորին որդին Բաղա-
նանը մեռաւ ։ ու անոր տեղը [ա]Եդադը թագա-
ւորեց ։ և անոր քաղաքին անունը Փագով էր ։
ու անոր կնկանը անունը Մետաբէէլ էր ։ որ
Մէզահաբին աղջկանը Մատրեդին աղջիկն էր ։
40 Եւ իրենց տոհմերուն ու իրենց տեղերուն
համեմատ իրենց անուններովը՝ Նասաւէն եղած
[բ]իշխաններուն անունները ասունք են ։ Թամնա
իշխան ։ Գաղուա իշխան ։ Յեթեթ իշխան ։
41 Ողեբամա իշխան ։ Ելա իշխան ։ Փինօն իշխան ։
42 Կենեզ իշխան ։ Թեմման իշխան ։ Մաբզար իշ-
43 խան ։ Մագդիէլ իշխան ։ Իրամ իշխան ։ Ե-
սունք են Եդոմի իշխանները իրենց բնակու-

ֆ Ա՛մբ 25 ։
ց Գե. իբ. 9 ։
ֆ ա Մն. ա. 35 ։
ղ Գե. ժգ. 6, 11 ։
ճ Գե. ժէ. 8 ։ իբ. 4 ։
ա Գե. իբ. 3 ։ բ Օբ. բ. 5 ։ Ձնո. իգ. 4 ։
բ Ա՛մբ 1 ։
ֆ ա Մն. ա. 35, ամ ։
ֆ Նե. ժէ. 8, 14 ։ Թոզ. իգ. 20 ։ ա Թագ. ժէ. 2, 3, ամ ։
լ Գե. ժգ. 6 ։ բ Օբ. բ. 12, 22 ։
ֆ ա Մն. ա. 38 ։
ֆ ա Մն. ա. 43 ։
ֆ ա Մն. ա. 50 ։
ճ ա Մն. ա. 51 ։

Թեմանը Համեմատ՝ իրենց առաջնածքին երկրին մէջ. ասկէ ի վեր Եդոմացւոց Հայրը։

ԳԼ. ԼԵ

1 Յակոբին եղբայրները զինքը կ՚ատէին։ 5 Իր երկու երազները։ 13 Յակոբ կը խրկէ Յովսէփը որ իր եղբայրները տեսնէ։ 18 Իր եղբայրները զանիկայ մեռցնելու կը միտքանեն։ 21 Ռուբէն զանիկայ կ՚ազատէ։ 26 Յովսէփ Իսմայէլացիներուն կը ծախուի. 31 ու Յակոբ անոր արիւնոտ պատմուճանէն խաբուելով՝ սուգ կը բռնէ։ 36 Յովսէփ Եդիպտոսի մէջ Պետափրեսին կը ծախուի։

1 Եւ Յակոբ ՚ի՛ր Հօրը պանդխտացած երկ-
2 րին՝ Քանանու երկրին մէջ բնակեցաւ։ Ընտանիք են Յակոբին ծնունդները. Յովսէփ տասնուեօթը տարեկան էր, երբոր իր եղբայրներուն հետ հօտերը կ՚արածէր, և պատանի ըն-
լալով՝ իր Հօրը կիներուն Բաղպային որդիներուն հետ ու Զելփային որդիներուն հետ էր. և Յովսէփ ՚անոնց չար լուրը անոնց Հօրը
3 կը բերէր։ Եւ Իսրայէլ իր բոլոր որդիներէն աւելի կը սիրէր Յովսէփը. ընչու որ ՚իր ծերութեանը որդին էր անիկայ. և բազմագոյն
4 պատմուճան մը շինեց անոր։ Եւ անոր եղբայրները տեսնելով որ իրենց Հայրը կը սիրէ զանիկայ իր բոլոր եղբայրներէն աւելի, ՚ատեցին զանիկայ, ու խաղաղութեամբ չէին կրնար խօսիլ անոր հետ։
5 Եւ Յովսէփ երազ մը տեսաւ, ու իր եղբայրներուն պատմեց. և անոնք աւելի ատելին զա-
6 նիկայ։ Ու ըսաւ անոնց. Լ՚ազաչեմ՝ ձեզի,
7 մտիկ ըրէք ասիկա իմ տեսած երազս. ՚Ահա մենք դաշտին մէջ որմաներ կը կապէինք, և ահա իմ որմաս եղաւ, ու շիտակ կանգնեցաւ. և ահա ձեր որմաները անոր բոլորտիքը կայնեցան, ու իմ
8 որմիս երկրպագութիւն ըրին։ Եւ անոր եղբայրները ըսին անոր. Իրաւցնէ մեր վրայ պիտի թագաւորե՞ս, կամ իրաւցնէ մեր վրայ պիտի տիրե՞ս. և անոր երազներուն ու խօսքերուն
9 համար աւելի ատելին զանիկայ։ Եւ ուրիշ երազ մըն ալ տեսաւ, ու զանիկայ իր եղբայրներուն պատմեց, ու ըսաւ. Ահա երազ մըն ալ տեսայ, և ահա ՚արեւը ու լուսինը՝ ու տասնումէկ աստղեր ինծի երկրպագութիւն ըրին։
10 Եւ իր Հօրը ու իր եղբայրներուն պատմեց. և իր Հայրը Յանդիմանեց զանիկայ, ու ըսաւ անոր. Ի՞նչ է այս քու տեսած երազդ. միթէ ես ու քու մայրդ և քու ՚եղբայրներդ իրաւցնէ պիտի գանք՝ մինչեւ գետինը քեզի խոնար-
11 հութիւն ընելու։ Ու ՚եղբայրները նախանձեցան անոր. բայց Հայրը ՚իր ծրագիրը պահեց աս խօսքը։
12 Եւ անոր եղբայրները գացին՝ որ իրենց Հօրը
13 Հօտերը Սիւքեմի մէջ արածեն։ Եւ Իսրայէլ ըսաւ Յովսէփին. Քու եղբայրներդ Սիւքեմի մէջ չէ՞ն արածեր ոչխարները. եկուր ես քեզ անոնց խրկեմ. ու անիկայ ըսաւ. Ահա ես հոս։
14 Եւ՛ն։ Եւ ըսաւ անոր. Գնա՝ նայէ թէ քու եղբայրներդ ՚խաղաղ են, և հօտերը ողջ են, ու բնծի լուր մը բեր. այսպէս խրկեց զա-
նիկայ ՚Քէրրոնի Հովիտէն. և ան ալ Սիւ-
15 քեմ եկաւ։ Ու մարդ մը գտաւ զանիկայ, որ դաշտին մէջը մոլին անդին կը պարտէր. և ան մարդը հարցուց անոր ըսելով. Ի՞նչ կը փընտ-
16 ռես։ Եւ անիկայ ըսաւ. Իմ եղբայրներս կը փնտռեմ. Լ՚ազաչեմ՝ ՚ըսէ ինծի, անոնք ո՞ւր
17 կ՚արածեն։ Եւ ան մարդը ըսաւ. Ասկէ կ՚ան. քանզի լսեցի որ ՚Դոթայիմ երթանք՝ կ՚ըսէին։ Եւ Յովսէփ իր եղբայրներուն ետեւէն գնաց,
18 ու գտանք Դոթայիմի մէջ գտաւ։ Եւ երբ զանիկայ հեռուէն տեսան, գնա մինչ անոնց չմօտեցած, ՚զանիկայ մեռցնելու միաբանե-
19 ցան. ու իրարու ըսին. Ահա այն *երազ տես-
20 ողը՚ կու գայ. ՚Լաւ հիմա եկէք մեռցնենք զանիկայ, ու գուբի մը մէջ նետենք, ու ըսենք թէ՝ Չար գազան մը կերաւ զանիկայ. և տես-
21 նենք թէ անոր երազները ի՞նչ պիտի ըլլան։ Ու ՚Ռուբէն լսածին պէս՝ անոնց ձեռքէն ազատեց զանիկայ, ըսելով. Չմեռցընենք զանիկայ։
22 Եւ Ռուբէն ըսաւ անոնց. Արիւն մի՛ թափէք, քարայ զանիկայ աս գուբը նետեցէք՝ որ անապատին մէջն է, և անոր ձեռք մի՛ զարնէք. ասկէ՛ընէ՛ որ կարենայ ազատել զանիկայ անոնց ձեռքէն՝ իր Հօրը դարձընելու համար։
23 Ու եղաւ որ Յովսէփ իր եղբայրներուն քովը եկածին պէս՝ մերկացուցին Յովսէփը իր պատմուճանէն, պատմուճանը իր վրայի բազմագոյն պատ-
24 մուճանէն. Եւ առին զանիկայ, ու գուբը նետեցին. և գուբը դատարկ էր, մէջը ջուր
25 չկար։ ՚Նէ նստան հաց ուտելու. ու իրենց աչքերը վերցուցին ու տեսան, և ահա ՚Իսմայէլացւոց մէկ կարաւանը Գաղաադէն կու գար՝ իրենց ուղտերը համեմներով, և ՚բալասանով, ու †գմռւռտով բեռնաւորած՝ Եգիպ-
26 տոս տանելու կ՚երթային։ Եւ Յուդա ըսաւ իր եղբայրներուն. Ի՞նչ օգուտ կ՚ըլլայ՝ թէ որ մեր եղբայրը մեռցնենք, ու ՚անոր արիւնը
27 ծածկենք. Եկէք Իսմայէլացիներուն ծախենք անիկայ, և ՚մեր ձեռքը անոր չդպչի. ընչու որ անիկայ ՚մեր եղբայրը ո՛ր Իսմայէլ է. և
28 անոր եղբայրները համեցան։ Ու ՚երբոր Մադիանացի վաճառականները կ՚անցնէին, Յովսէփը դուրէն քաշեցին՝ ու դուրս հանեցին իր Եղբայրներէն, և Իսմայէլացիներուն ծախեցին

ա ԳԼ. ժէ. 8։ իէ. ձ։ իբ. ձ։ ԼՁ. 7։ Նբր. ժա. 9։
բ ա Ղտաք. բ. 22, 23, 24։
գ ԳԼ. խի. 20։
դ ԳԼ. իէ. 41։ իթ. 23։
ե ԳԼ. խբ. 6, 9։ խգ. 26։ խի. 14։
զ Տե՛ս գԼ. խղ. 29։
է ԳԼ. իէ. 29։
ը Գոր. է. 9։
թ Դան. է. 28։ Գր. բ. 19, 51։
ժ ԳԼ. իթ. 6։
ի ԳԼ. լէ. 27։
լ Նբդ. ա. 7։
խ ա Ղտաք. Ղ. 13։
ծ ա Ղտաք. ժթ. 1։ Սաղ. լա. 13։ լէ. 12, 32։ ղէ. 21։ Պատ. իէ. 1։ Սաք. ժգ. 1։ Յօհ. ժա. 53։ Գոր. իգ. 12։
* Նբր. երազներու առթը։
ո Ընտկ. ա. 11, 16։ Ղ. 17։ իէ. 4։
հ ԳԼ. խբ. 22։
յ Ընտկ. բ. 20։ Ելմզտ. Ղ. 6։
ղ Տե՛ս հմր 28, 36։
ճ Երեմ. կ. 22։
† Կամ աղանձամոյռով։
ռ ԳԼ. ջ. 10։ Հմր 20։ Յոբ. ժգ. 18։
շ ա Ղտաք. ժգ. 17։
ն ԳԼ. խբ. 21։
ո ԳԼ. խի. 14։
չ Դատ. Ղ. 3։ ԳԼ. խե. 4, 5։
պ Սաղ. ձէ. 17։ որԳ. է. 9։

Յովսէփը ՙքսան կապոյ արծաթի. անոնք ալ
29 Յովսէփը Եգիպտոս տարին: Եւ Իսրայէլն
դէպ՚ի դուրը դարձաւ, և ահա Յովսէփը դուռ-
բին մէջը չէր. ու ՚իր հանգերձները պատռեց:
30 Եւ դարձաւ իր եղբայրներուն ու ըսաւ. Տղան
՚չկայ. ու ես ո՞ւր երթամ:
31 Եւ առին ՙՅովսէփին պատմուճանը, ու
այծերէն նոխազ մը մորթեցին, և պատմուճա-
32 նը արիւնը թաթխեցին: Ու խրկեցին բաղմա-
գոյն պատմուճանը, ու իրենց հօրը տարին,
ու ըսին. Ա՛ս գտանք մենք. դիտցիր հիմա
թէ սա քուրդ պատմուճա՞նն է՝ թէ չէ:
33 Եւ անոնք ճանչցաւ ան, ու ըսաւ. Իմ որ-
դւոյս պատմուճանն է, ՚չար գազան մը կե-
րած է զանիկայ. Յովսէփը անշուշտ փառա-
34 տուեցաւ: Եւ Յակոբ ՚պատռեց իր հան-
դերձները, ու քուրձ հագաւ իր մէջքին վրայ.
և իր որդւոյն համար շատ օրեր սուգ բրաւ:
35 Ու իր բոլոր որդիները ու իր բոլոր աղջիկները
՚զինքը մխիթարելու եկան. բայց ինքը մխի-
թարուիլ չէր ուզեր. ու ըսաւ. ՚Ես սուգով
պիտի իջնեմ դերեզմանը՝ իմ որդւոյս քովը:
36 Ա՛յսպէս անոր Հայրը լացաւ անոր համար: Եւ
՚Մադիանացիները ծախեցին զանիկայ Եգիպ-
տոսի մէջ՝ փարաւոնի *ներքինիին Պետափրէս
գահճապետին:

ԹԼ. ԼԸ.

1 Յուդան՝ Իշբը, Օնանը և Սելոմը կը ծնանի: 6 Իշբը Թամարին հետ կը կարգուի: 8 Օնանին յանցանքը: 11 Թամար՝ Սելոմին կը սպասէ. 13 կը խաբէ Յուդան, 27 ու փարեզը և Զարան երկուորեակ կը ծնանի:

1 Ու եղաւ որ անոնց՝ Յուդա իր եղբայրնե-
րուն քովէն իջաւ, ու Ադոլամացի մէկու մը
2 ՙքով գնաց, որուն անունը Իրաս էր: Եւ
Յուդան ՚Շուա անունով Քանանացիի մը
աղջիկը ՚տեսաւ, ու առաւ զանիկայ, և մտաւ
3 անոր: Ու անիկայ յղացաւ, ու որդի մը ծը-
4 նաւ. և անոր անունը ՚Էր դրաւ: Ու նորէն
յղացաւ, ու որդի մը ծնաւ. և անոր անու-
5 նը ՚Օնան դրաւ: Եւ դարձեալ որդի մըն ալ
ծնաւ, ու անոր անունը ՚Սելա՛ դրաւ. և
երբոր զանիկայ ծնաւ՝ Յուդա Քեզիբի մէջ
էր:
6 Եւ Յուդա իր առջինեկ տղուն Էրին ՚կնիկ
7 մը առաւ, որուն անունն էր Թամար: Եւ
՚Յուդային առջինեկը Էր չար էր Տէրոջը աո-
8 ջևը. ՚ու Տէրը մեռուցց զանիկայ: Եւ Յու-
դան ըսաւ Օնանին. Մտիր ՚քու եղբօրդ
կնկանը, ու տագրութեան իրաւունքը կա-
տարէ՛ անոր, և քու եղբօրդ սերմունդ հանէ:
9 Եւ Օնան գիտցաւ որ սերունդը ՚իրենը պիտի
չըլլայ. անոր համար երբոր իր եղբօրը կնկանը
կը մտնէր, ա՛խոյր գետինը կը թափէր՝ որ իր
10 եղբօրը սերունդ չտայ: Եւ ան ըրած բանը
Տէրոջը առջևին դէշ երևցաւ, ու ՚զանիկայ ալ
11 մեռուցց: Եւ Յուդա իր հնամատ Թամար հարսին ը-
սաւ. ՚Որբևարի նստէ քու հօրդ տունը՝ մինչև
որ իմ Սելա՛ որդիս մեծնայ. քանզի ըսաւ.
Գուցայ որ ան ալ իր եղբայրներուն պէս մեռնի.
և Թամար գնաց ու ՚իր հօրը տունը նստաւ:
12 Եւ շատ օրերէն ետքը մեռաւ Շուայէն
աղջիկը՝ Յուդային կնիկը. և Յուդա ՚մխի-
թարուեցաւ, ու Թամնա գնաց իր հօտերը
ասպակաւոր բնակիչներուն՝ Թնդը ու իր բարեկամը
13 Ադողամացի Իրասը: Եւ զուգուեցաւ Թա-
մարին՝ ըսելով. Ա՛հա քու սկեսրայրդ ՚դէպ՚ի
Թամնա կ՚ելլէ՝ իր ոչխարները ասպակաւոր ը-
14 նելու: Ան ալ իր որբևարութեան հանդերձ-
ները հանեց իր վրայէն, ու քօղով մը ծած-
կուեցաւ՝ ու պլլուեցաւ, և Թամնայինին ճամ-
բուն մէջը եղող Էնայիմի դուռը ՚նստաւ.
քանզի տեսաւ որ ՚Սելոմը մեծցաւ, ու ինքը
15 անոր կնիկ ըլլալու չտրուեցաւ: Երբոր Յու-
դան տեսաւ զանիկայ, բոզ կարծեց, ինչու որ
16 իր երեսը ծածկեր էր: Եւ ճամբան անոր դար-
ձաւ ու ըսաւ. Հ՚նդրկ ըրէ, քեզի մտնեմ.
քանզի չէր գիտեր թէ անիկայ իր հարսն է: Եւ
անիկայ ըսաւ. Ի՞նչ մտնելու համար ինձի
17 կու տաս ինծի: Ան ալ ըսաւ. ՚Ես ուղարկեմ այ-
ծի ուլ մը կը խրկիմ հօտերէն. և անիկայ ը-
18 սաւ. ՚Պրաւ մը կու տաս մինչև խրկելդ: Եւ
Յուդա ըսաւ. Ի՞նչ գրաւ տամ քեզի. ու
անիկայ ըսաւ. ՚Քու մատնիդ ու ժապաւէնդ
և ձեռքիդ գաւազանը պո՛ւ. ան ալ առաւ
անոր, ու մտաւ անոր, և յղացաւ անկէ յղի
19 մնաց: Եւ եղաւ ու գնաց, ու ՚իր վրայէն
քօղը հանեց, ու իր որբևարութեան հանդերձ-
20 ները հագաւ: Եւ Յուդա իր բարեկամին Ա-
դողամացիին ձեռքովը այծին ուլը խրկեց, որ
կնկանը ձեռքէն գրաւը առնէ. բայց չգտաւ
21 զանիկայ: Եւ ան տեղն մարդոցը հարցուց՝ ը-
սելով. Ո՛ւր ամրուն վրայ Էնայիմի մէջ եղած բո-
զը ո՞ւր է. և անոնք ըսին. Ասոս բոզ չկար:
22 Եւ դարձաւ Յուդային, ու ըսաւ. Զգտայ
զանիկայ, և ան տեղի մարդիկն ալ ըսին թէ՝
23 Ասոս բոզ չկար: Եւ Յուդան ըսաւ. Իրեն
թող ըլլայ, որ խայտառակ չըլլանք. ա՛հա ես
սա ուլը խրկեցի, ու դուն չգտար զանիկայ:
24 Եւ եղաւ որ իրիք ամիսէն ետքը՝ Յուդային
պատմուեցաւ՝ ըսելով. Քու հարսդ Թամար

ա Տե՛ս Ած. իբ. 9:
բ Ծն. ա. 20:
գ Կ.-խբ. 13, 36: Երեմ. լա. 15:
դ Ա՛մբ 23:
ե Ա՛մբ 20: Կ.-խդ. 28:
զ Ա՛մբ 29: բ Թագ. գ. 31:
է բ Թագ. ժբ. 17:
ը Կ.-խբ. 38: խդ. 29, 31:
թ Կ.-լԹ. 1:
* յն՝ պալատականին, նմ անոնք կապետին:

—

ա Կ.-ժԹ. 3: ԺԹ Թագ. ի. 8:
բ ա Պն. բ. 3:
գ Կ.-լԺ. 2:
դ Կ.-խդ. 12: Թտ.-իդ. 19:
ե Կ.-խդ. 12: Թտ.-իդ. 19:
զ Կ.-խդ. 12: Թտ.-իդ. 20:
է Կ.-իա. 21:
ը Կ.-խդ. 12: Թտ.-իդ. 19:
թ ա Պն. բ. 3:
ժ բ Օր.-լԹ. 5: Մատ.-իբ. 24:
ի բ Օր.-լԹ. 6:
լ Կ.-խդ. 12: Թտ.-իդ. 19:
խ Ա՛ռաք.-ա. 13:
ծ Կ.-իէ. 13:
կ բ Թագ.-ժԹ. 39:
հ Յես.-ժԹ. 10, 57: Դատ.-ժդ. 1:
յ Ընակ.-է. 12:
ղ Ա՛մբ 11, 26:
ճ Նկղկ.-ժդ. 33:
մ Ա՛մբ 20:
յ Ա՛մբ 25:
ն Ա՛մբ 14:

Ա պոռնկացաւ , նաև ահա պոռնկութիւնէն յղի
ՃՃաց։ և Յուդան ըսաւ ։ Հանեցէք զանիկայ ,
25 "ու այրուի : Երբոր զանիկայ դուրս կը հա-
նէին , Փթա-Նէրը իր սկեսրայրին խրկեց՝ ըսե-
լով ։ Ես ասոր բաներուն տիրոջմէն յղի եմ։ Նաև
ըսաւ ։ Հնարհք ըրէ՝ Նդիացիր "ինձ ասոր մա-
տանին ու ժապաւէնը և գաւազանը որ"ունի է :
26 Ու Յուդան Հաճեցաւ ու ըսաւ ։ "Ընիկայ
ինծմէ արդար է ։ Ինչու որ "զանիկայ իմ որդւոյս
Սիղովին չտուի ։ և Նա յմէն ալ Նորէն չգի-
տցաւ զանիկայ :
27 Ու եղաւ որ անոր ծնած առնէն՝ ահա անոր
28 արգանդին մէջ երկուորեակ էին : Ու եղաւ
որ երբ կը ծնանէր , ՃԻը ձեռքը երկրնցուց ։
և մանկաբարձը առաւ՝ ու անոր ձեռքին վրայ
կարմիր դերձան կապեց՝ ըսելով ։ Առաջ աս ե-
29 լաւ : Ու անիկայ իր ձեռքը ետ քաշածին պէս՝
ահա անոր եղբայրը ելաւ ։ և Նանկաբարձը ը-
սաւ ։ Ինչո՞ւ ցանգը պատռեցիր ։ աս պատա-
ռուածը քու վրադ ըլայ ։ անոր համար անոր ա-
30 նունը "*Փարէս դրուեցաւ : Ու ետքը՝ ձեռ-
քին վրայ կարմիր դերձան ունեցող եղբայրը ե-
լաւ , և անոր անունը Զարա դրուեցաւ :

ԳԼՈՒԽ ԼԸ

1 Յովսէփ Պետափրեսին տանը մէջ կը յառաջանայ ։ 7 Իր
սիներին փոձութեանը դէմ կը կենայ ։ 13 Մուտքեամբ
ամբաստանուելով , 20 բանտը կը ձգուի ։ 21 Նահապին
մէջ Նաւած անոր հետ կ'ըլլայ ։

1 Ու Յովսէփը Եգիպտոս իջեցուցին ։ և Փա-
րաւոնի ներքինին՝ Եգիպտացի "Պետափրէս
դահճապետը *Ճամուտ առաւ զանիկայ Իսմայէ-
լացիներուն ձեռքէն , որոնք զանիկայ հոն իջե-
2 ցուցին : Ու *Տէրը Յովսէփին հետ էր , ու
անիկայ յաջողակ մարդ մըն էր ։ ու իր Եգիպ-
3 տացի տիրոջը տունն էր անիկայ : Ու անոր
աէրը տեսաւ որ Տէրը անոր հետ է ։ քանզի
"ինչ որ ընէր , Տէրը կը յաջողէր անոր ձեռ-
4 քովը : Ու Յովսէփ *շնորհք գտաւ անոր առ-
ջևը , ու կը ծառայէր անոր , որ "իր տանը վրա-
յայ վերակացու ըրաւ զանիկայ , և իր բոլոր
5 ունեցուածը անոր ձեռքը յանձնեց : Ու եղաւ
որ զանիկայ իր տանը ու իր բոլոր ունեցուածին
վրայ վերակացու ըրած ժամանակէն՝ *Տէրը Ե-
գիպտացիին տունը օրհնեց Յովսէփին համար ։
և Թէ տանը մէջ և Թէ դաշտին մէջ անոր բո-
լոր ունեցուածին վրայ Տէրոջը օրհնութիւնը և-
6 ղաւ : Ու իր բոլոր ունեցուածը Յովսէփին ձեռ-
քը Թողուց ։ ու Ինչ որ ունէր՝ չէր գիտեր , իր
կերած հացէն զատ : Ու Յովսէփ *գեղեցիկ
էր երեսով՝ ու գեղեցիկ տեսքով :
7 Ու եղաւ որ աս բաներէն ետքը՝ անոր տիրո-
ջը կնիկը աչք մնկեց Յովսէփին վրայ , ու ը-
8 սաւ ։ *Պառկէ ինծի հետ : Բայց անիկայ չհա-
ճեցաւ , ու իր տիրոջը կնկանը ըսաւ ։ Ահա
իմ տէրս տանը մէջ իմ քովս ինչ որ կայ՝ չգի-
տեր ։ և իր բոլոր ունեցուածը իմ ձեռքս յանձ-
9 նեց ։ Ես տանը մէջ ինծմէ մեծը չկայ ։ ու բան
մը ինծմէ չարգիլեց , քեզմէ ՚ի զատ ։ ինչու որ
դուն անոր կնիկն ես ։ *Ուրեմն ես ի՞նչպէս աս
մեծ չարութիւնը ընեմ՝ ու *Աստուծոյ դէմ մե-
10 ղանչեմ: Ու քանի որ անիկայ օրէ օր Յովսէփին
կը զրուցէր , անիկայ մտիկ չէր ըներ անոր՝ որ
11 Հետը պառկի կամ Հետը ըլլայ : Ու եղաւ որ
օր մը իր գործին համար տունն եկաւ ։ և Հոն
12 տանը մէջ տանը մարդիկներէն մէկը չկար : Ու
Նթիկէնը բռնեց անոր հանդերձէն՝ ըսելով ։
Պառկէ ինծի հետ ։ և անիկայ իր հանդերձը
անոր ձեռքը Թողուց , ու փախաւ դուրս և-
13 լաւ : Ու երբոր տեսաւ՝ որ անիկայ իր հան-
14 դերձը Թողուց , ու դուրս փախաւ , Իր տա-
նը մարդիկը կանչեց , և զրուցեց անոնց՝ ը-
սելով ։ Նայեցէք , մեզի Նբրայեցի մը բերաւ՝
մեզ խայտառակ ընելու համար ։ անիկայ ինծի
եկաւ՝ ինծի հետ պառկելու համար , ու ես
15 բարձր ձայնով պոռացի ։ Ու երբոր լսեց իմ
բարձր ձայնով պոռալս , իր հանդերձը քովս
16 Թողուց , և փախաւ դուրս ելաւ : Ու մինչև
որ անոր տէրը տունն եկաւ , անոր հանդերձը
17 իր քովը պահեց : Ու *խօսեցաւ անոր աս
խօսքերուն պէս՝ ըսելով ։ Ես Նբրայեցի ծա-
ռան՝ որ դուն մեզի բերիր , ինս խայտառակ ը-
18 նելու համար եկաւ ինծի : Ու երբոր իմ ձայնս
վերցուցի ու պոռացի , իր հանդերձը քովս
Թողուց , ու դուրս փախաւ :
19 Ու եղաւ որ երբ անոր տէրը լսեց իր կնկա-
նը խօսքերը՝ որ ըրուցեց իրեն՝ ըսելով ։ Քու
ծառադ ինծի այսպէս բրաւ , իր *բարկութիւնը
20 բորբոքեցաւ : Ու Յովսէփին տէրը առաւ զա-
նիկայ ու Նբանտը դրաւ , այն տեղը՝ ուր որ
Թագաւորին բանտարկեալները կապուած էին ։
21 և Հոն բանտին մէջ մնաց : Բայց Տէրը Յով-
սէփին հետ էր ու ողորմութիւն ցուցուց ա-
նոր ։ և *բանտապետին աչքին շնորհք գտնել
22 տուաւ անոր : Ու բանտապետը Յովսէփին
ձեռքը յանձնեց բանտին մէջը եղած բոլոր
բանտարկեալները ։ և Հոն ամէն գործը տես-
23 նողը անիկայ էր : Բանտապետը՝ անոր ձեռքը
եղած մէկ բանին չէր նայեր ։ ինչու որ *Տէրը

ե Գաս . ժբ . 2 ։
ո Կէ . իա . 9 ։ բ Օր . իբ . 21 ։
ե Գէ . լէ . 32 ։
ղ Ա՛մբ 18 ։
է Գէ . լէ . 33 ։
ը ա Թագ . իէ . 18 ։
թ Ա՛մբ 14 ։
ժ Ելք . լգ . 31 , 32 ։
ի Գէ . խղ . 12 ։ Թագ . իղ . 20 ։ ա Կն . բ . 4 ։ Առա . ա . 3 ։
* այ՝ պատառում ։

ա Գէ . լէ . 36 ։ Սաղ . ճէ . 17 ։
բ Գէ . լէ . 28 ։
գ Ա՛մբ 21 ։ Գէ . իա . 22 ։ իղ . 24 , 28 ։ իբ . 15 ։ ա Թագ . ժղ . 18 ։ ժբ . 14 , 28 ։ Գոր . է . 9 ։
դ Սաղ . ա . 3 ։
ե Գէ . ժբ . 3 ։ ժթ . 19 ։ Ա՛մբ 21 ։
զ Ծն . իդ . 2 ։
է Գէ . շ . 27 ։
ը ա Թագ . ժղ . 12 ։
թ բ Թագ . ժգ . 11 ։
ժ Ելակ . ղ . 29 , 32 ։
ի Գէ . է . 6 ։ Ղև . ղ . 2 ։ բ Թագ . ժբ . 13 ։ Սաղ . ճա . 4 ։
լ Ելակ . է . 13 , ՃՃ ։
խ Եր . իդ . 1 ։ Սաղ . ճէ . 3 ։
ծ Ելակ . ղ . 34 , 35 ։
կ Սաղ . ճէ . 18 ։ ա Պետ . բ . 19 ։ Տ՛ե գլ . ե . 3 , 15 ։ իա . 14 ։
հ Եր . գ . 21 ։ ժա . 3 ։ ժբ . 36 ։ Սաղ . ճղ . 46 ։ Ելակ . ժղ . 7 ։ Դան . ա . 9 ։ Գոր . է . 9 , 10 ։
ձ Գէ . ե . 3 , 4 ։
ղ Ա՛մբ 2 , 3 ։

անոր հետն էր , ու անոր ամէն ըրածները Տէ-
րը կը յաջողէր :

ԳԼ· Խ

1 Փարաւոնին մատակարարը ու հացագործը բանտին մէջ : 4 Բանտապետը զանոնք Յովսեփին պահպանութեանը կը յանձնէ : 5 Յովսէփ անոնց երազները կը մեկնէ , 20 ու ոյն մեկնութեանը համեմատ կը կատարուին : 23 Մատա-
կարարին ապերախտութիւնը :

1 Ու եղաւ որ ասոնք բաներէն ետքը՝ Եգիպտոսի
թագաւորին մատակարարը ու հացագործը
իրենց տիրոջը Եգիպտոսի թագաւորին դէմ
2 յանցանք գործեցին : Եւ փարաւոն բարկա-
ցաւ իր երկու ներքինիներուն՝ պետին ու
3 կարապետին ու հացագործապետին . զանոնք դահճապետին տանը բանտին մէջ
բանտարկեց՝ ուր որ Յովսէփը բանտարկուած էր:
4 Եւ դահճապետը Յովսեփին ապսպրեց անոնց
համար , ու անոնք կը ծառայէր անոնց . և ա-
նոնք առին մը բանտը մնացին :
5 Ու Եգիպտոսի թագաւորին մատակարարը
ու հացագործը՝ որոնք բանտին մէջ կապուած
էին , երկուքն ալ մէկ գիշեր՝ մէկ մէկ երազ տե-
սան , ամէն մէկուն երազին նշանակութեանը
6 պէս : Եւ Յովսէփ առաւօտուն անոնց եկաւ ,
7 ու տեսաւ զանոնք որ խռովքի էին : Ու իր
տիրոջը տունը իր հետ բանտարկուած փարա-
ւոնին ներքինիներուն հարցուց՝ ըսելով . Ինչո՞ւ
8 համար ձեր երեսները տրտում են այսօր : Եւ
անոնք ըսին անոր . Երազ տեսանք , ու զա-
նիկայ մեկնող չկայ . և Յովսէփ ըսաւ անոնց .
Ո՞չ որ Աստուծոյ կը վերաբերի անոնց մեկ-
նութիւնը . աղէ պատմեցէք ինծի :
9 Եւ մատակարարապետը իր երազը պատմեց
Յովսեփին , ու ըսաւ անոր . Երազս մէջ ասմ
10 սայ որ՝ առջևս որթի մը կար . Եւ որթին վրայ
իրեք ուռ կային . և ան բողբոջելուն պէս՝ ծա-
ղիկ բացաւ , ու անոր ողկոյզները խաղող հաս-
11 ցուցին . Եւ փարաւոնին գաւաթը ձեռքս էր .
ու խաղողները առի , և փարաւոնին գաւաթին
մէջ ճմլեցի , ու գաւաթը փարաւոնին ձեռքը
12 տուի : Եւ Յովսէփ անոր ըսաւ . Ասոր մեկ-
13 նութիւնը սա է . իրեք ուռը՝ իրեք օր է . Ի-
րեք օրէն հառը փարաւոն քիզ պիտի յիշէ ,
ու քեզ նորէն քու պաշտօնիդ պիտի դարձնէ .
և փարաւոնին գաւաթը անոր ձեռքը պիտի
տաս՝ անոր մատակարարը եղածիդ առջի սովո-
14 րութեանը պէս : Հայց քիզի բարիք եղած ա-
տենդ՝ իմ մասիս յիշէ , և կ'աղաչեմ՝ քեզ՝ ինծի
ցոյց ընես ողորմութիւն , և զիս փարաւոնին առ-
ջևը յիշեցնես՝ զիս ա տունէն դուրս հանես .
15 Քանզի իրաւցընէ գողցուեցայ Եբրայեցւոց
երկրէն . Եւ հոս ալ բան մը չըրի որ իս ա
դուրը նետեն :
16 Երբոր հացագործապետը տեսաւ որ աղէկ
մեկնութիւն տուաւ , ըսաւ Յովսեփին . Ես ալ
երազիս մէջ տեսայ՝ որ գլխուս վրայ իրեք †ճեր-
17 մակ սակառ ունէի . Եւ ամենուն վերի սակա-
ռին մէջ հացագործի շինած փարաւոնին ամէն
կերակուրներէն կար . ու թռչունները կ'ուտէին
18 զանոնք գլխուս վրայի սակառէն : Եւ Յովսէփ
պատասխան տուաւ , ու ըսաւ . Ասոր մեկ-
նութիւնը սա է . Իրեք սակառը՝ իրեք օր է .
19 Իրեք օրէն հառը՝ փարաւոն վերէդ պիտի
վերցնէ քու գլուխդ , ու քեզ ծառի մը պիտի
կախէ . և թռչունները վերէդ քու մարմինդ
պիտի ուտեն :
20 Ու եղաւ որ երրորդ օրը՝ փարաւոնին Ննդ-
դեանը օրն էր , և իր բոլոր ծառաներուն հնդկաք
ըրաւ . և իր ծառաներուն մէջը իր միտքը հե-
կաւ մատակարարապետը ու հացագործապետը :
21 Ու Դարձուց մատակարարապետը իր պաշտօ-
նին , և անիկայ գաւաթը փարաւոնին ձեռքը
22 տուաւ . Հայց հացագործապետը կախեց
տուաւ , ինչպէս որ Յովսէփ մեկներ էր անոնց :
23 Եւ մատակարարապետը միտքը չբերաւ Յով-
սէփը , հապա մոռցաւ զանիկայ :

ԳԼ· ԽԸ

1 Փարաւոն երկու երազ կը տեսնէ : 25 Յովսէփ զանոնք կը մեկնէ , 33 ու փարաւոնին խորհուրդ կուտայ : 38 Յովսեփին յատաջադիմութիւնը : 50 Մանասէին ու Եփրեմին ծնունդը : 54 Սովը կը սկսի :

1 Ու եղաւ որ լման երկու տարիէն հետը՝ փա-
րաւոն երազին մէջ տեսաւ՝ որ գետին եղեր-
2 քը կայներ էր : Եւ ահա գետէն գեղեցիկ տես-
քով ու պարարտ մարմնով եօթը երինջներ ե-
լան , ու ‡մարդագետնին վրայ՝ կ'արածուէին :
3 Եւ ահա անոնց ետևէն գետէն ուրիշ եօթը
երինջներ ելան զազիր տեսքով ու նիհար մար-
մնով , ու ծկիոլ երինջներուն քովը գետին ե-
4 գերքը կայնեցան . Եւ զազիր տեսքով ու նի-
հար մարմնով երինջները կերան ան գեղեցիկ
տեսքով ու պարարտ երինջները : Հետը փա-
5 րաւոն արթնցաւ : Եւ քնացաւ , ու երկրորդ
անգամ երազին մէջը տեսաւ՝ որ մէկ ծղօտի
վրայ եօթը պարարտ ու աղէկ հասկեր կ'ելլէին:
6 Եւ ահա անոնց ետևէն եօթը նիհար ու խոր-
7 շակահար հասկեր կը բուսնէին . Եւ ան եօթը
նիհար հասկերը կը կլլէին եօթը պարարտ ու
լեցուն հասկերը : Եւ փարաւոն արթնցաւ ,
8 և ահա երազ էր : Ու եղաւ որ առտուանց

ա Ելեմ . ա· 11 :
բ Լաւ . ժբ· 14 :
գ Գն· լբ· 20 , 23 :
դ Գն· լբ· 2 :
ե Գն· խա· 15 :
զ Տե՛ս պլ· խա· 16 : Գան . բ· 11 , 28 , 47 :
* Հբր . և ահա՝
ը Ած՛ր 18 : Գն· խա· 12 , 25 :
թ Գան . է· 14 : Գան . բ· 36 : ջ· 19 :
ժ Գն· խա· 26 :
ժա ջ Ծագ . խե· 27 : Ասղ· գ· 3 : Ելեմ· ծբ· 31 :
ժբ Գս· խգ· 42 :
ժգ Ելս . բ· 12 : ա Ծագ . ի· 14 , 15 : բ Ծագ . իթ· 1 : ա Ծագ . բ· 7 :
ժդ Գն· լբ· 20 :
† Կամ վանդակապետ , և կամ նաչիկի
ժե Ած՛ր 12 :
ժզ Ած՛ր 13 :
ժէ Պատ . ժգ· 6 :
ժը Պար . գ· 21 :
ի Ած՛ր 13 , 19 : Պատ . իե· 19 :
ա Ած՛ր 13 :
բ Ելեմ· բ· 1 :
գ Ած՛ր 19 :
դ Յոբ . ժբ· 14 : Ասղ . լա· 12 : Ժող· իթ· 15 , 16 : Ընծղ . գ· 6 :
‡ Կամ պրատնէրուն մէջը

ա՝ան որ հոգին նեղացաւ , ու կանչել տուաւ Ե-
դիպտոսի [b]բոլոր մոգերը , և ան տեղի բոլոր
[c]իմաստուններըը • ու փարաւոն պատմեց անոնց
իր երազները , բայց մէկը չկար՝ որ զանոնք փա-
րաւոնին մեկնէ :
9 Ընաւոնը մատակարարապետը զրուցեց փա-
րաւոնին՝ ըսելով • Ես յիսո ես իմ յանցանքներս
10 կը յիշեմ : փարաւոնը [d]բարկացաւ իր ծառա-
ներուն , [e]ու զիս գահճապետին տունը բանտը
11 դրաւ , զիս՝ ու հացագործապետը • Ես ուս ու
անիկայ մէկ գիշեր երազ տեսանք • ամէն մէ-
կերնիս իր երազին նշանակութիւնը պէս երազ
12 տեսանք : Ես հոն մեզի հետ [f]գահճապետին
ծառան՝ Եբրայեցի պատանի մը կար , ու անոր
պատմեցինք , և անիկայ [g]մեկնեց մեզի մեր ե-
րազները • ամէն մէկերնուս՝ իր երազին պէս մեկ-
13 նեց : Ու ինչպէս որ [h]անիկայ մեզի մեկնեց , ա-
նաւնիկ եղաւ • զիս իմ պաշտօնիս դարձուց , ու
զանիկայ կախեց :
14 [i]Ընաւոնը փարաւոն խրկեց՝ ու կանչեց
Յովսէփը , և [j]շուտով բանտէն հանեցին զա-
նիկայ • և ածիլուեցաւ , ու իր հանդերձները
15 փոխեց , ու փարաւոնին եկաւ : Ես փարա-
ւոն ըսաւ Յովսէփին • Երազ տեսայ , ու զա-
նիկայ մեկնող մը չկայ • [k]և քեզի համար լսեցի
16 որ կ՝ըսեն , թէ լսած երազդ կը մեկնես : Ես
Յովսէփ պատասխան տուաւ փարաւոնին՝ ու
ըսաւ • [l]Ձէ թէ ես • [m]Աստուած պիտի տայ
խաղաղութեան պատասխան փարաւոնին :
17 Ես փարաւոն ըսաւ Յովսէփին • [n]Երազիս
18 մէջ տեսայ որ գետին եզերքը կայներ էի • Ես
ահա գետէն եօթը երինջներ ելան՝ պարարտ
մարմնով ու գեղեցիկ տեսքով , և մարգագետի-
19 նին վրայ կ՝արածուէին : Ես ահա անոնց ետևէն
ուրիշ եօթը երինջներ ելան՝ նիհար ու խիստ
զազիր տեսքով և մեծ մարմնով , որ անոնց պէս
զազիր բնաւ չտեսայ Եգիպտոսի բոլոր երկրին
20 մէջ : Ես նիհար ու զազիր երինջները կերան
21 ան առջի եօթը պարարտ երինջները • Ես ա-
նոնց փորը մտնելէն ետքը՝ չէր գիտցուիր թէ
անոնք անոնց փորը մտան • հապա անոնց տես-
քը առջինին պէս զազիր էր : Ես արթնցայ
22 Ես [o]պռպջեալ երազիս մէջ տեսայ՝ որ ահա մէկ
ցողտի վրայ եօթը լիցուն ու ադէկ հասկեր
23 կ՝ելլէին • Ես ահա անոնց ետևէն եօթը բարակ
նիհար ու խորշակահար հասկեր կը բուսնէին •
24 Ես նիհար հասկերը կլլեցին ան եօթը ադէկ
հասկերը : Ես [p]պատմեցի մոգերուն , բայց
մէկը չկար որ ինծի մեկնէ :
25 Ես Յովսէփ ըսաւ փարաւոնին • Մէկ է
փարաւոնին երազը • [q]Աստուած իր ընելիքը
26 յայտնեց փարաւոնին : Եօթը ադէկ երինջնե-
րը՝ եօթը տարի են , և եօթը ադէկ հասկերը՝
27 եօթը տարի են • երազը մէկ է : Ես անոնց ե-
տևէն ելած եօթը նիհար ու զազիր երինջները՝
եօթը տարի է , և եօթը պարապ ու խորշակա-
հար հասկերը՝ եօթը տարուան սովն է :
28 [r]փարաւոնին զրուցած խօսքս ասն է • Աստուած
29 իր ընելիքը փարաւոնին ցուցուցեր է : Ահա
բոլոր Եգիպտոսի երկրին մէջ [s]եօթը տարի մեծ
30 առատութիւն պիտի գայ • Ես անոնց ետևէն
եօթը տարի սով պիտի գայ , ու Եգիպտոսի
երկրին մէջ բոլոր առատութիւնը պիտի մոռցուի •
31 և սովը [t]պիտի սպառէ երկիրը • Ես երկրին մէջ
առատութիւնը պիտի չգիտցուի՝ անկէ ետքը
գալու սովին պատճառաւը • ինչու որ խիստ
32 սաստիկ պիտի ըլլայ : Ես երազը երկու ան-
գամ փարաւոնին կրկնուելուն պատճառը ասն է
որ՝ ասն [u]բանը Աստուծմէ հաստատուելոյ , և
33 Աստուած շուտով պիտի ընէ ան : Ուստի հի-
մա թող փարաւոնը հանճարեղ ու իմաստուն
մարդ մը գտնէ , ու զանիկայ Եգիպտոսի երկ-
34 րին վրայ կեցնէ : Թող փարաւոն ասոնք ը-
նէ , ու երկրին վրայ դործակալներ դնէ , ու Ե-
գիպտոսի երկրին արմտիքներէն առատութեան
35 եօթը տարիներուն մէջ՝ [v]հինգէն մէկը առնէ : Ես
ան գալու ադէկ տարիներուն բոլոր պաշարը
ժողվեն , ու փարաւոնին ձեռքին տակը ցորեն
դիզեն , և քաղաքներուն մէջ պաշար պահեն :
36 Ու Եգիպտոսի երկրին մէջ ըլլալու եօթը տա-
րուան սովին դէմ ասոնք պաշարը երկրին համար
պահուի , որ երկիրը [w]սովէն չկորսուի :
37 Ես Ձաս բանը փարաւոնին աչքին՝ ու անոր
38 բոլոր ծառաներուն աչքին ազէկ երեւցաւ : Ես
փարաւոն ըսաւ իր ծառաներուն • Կրնա՞նք
գտնել ասոր պէս մէկը՝ [x]որ իր ներսիդին Ա-
39 ստուծոյ [y]Հոգին ունի : Ես փարաւոն ըսաւ
Յովսէփին • Որովհետև Աստուած ասոնք ամէնը
քեզի ցուցուց , քեզի պէս հանճարեղ ու իմաս-
40 տուն չկայ : [z]Դուն իմ տանս վրայ կեցիր , և
իմ բոլոր ժողովրդիս բերանդ նային • ես
41 միայն աթոռով քեզմէ մեծ ըլլամ : Ես փա-
րաւոն ըսաւ Յովսէփին • Ահա [a]քեզ Եգիպ-
42 տոսի բոլոր երկրին վրայ կեցուցի : Ես փա-
րաւոն իր ձեռքէն մատնին [b]հանեց , ու Յով-
սէփին ձեռքը դրաւ , և [c]անոր բեհեզէ հան-
դերձներ հագցուց , [d]ու անոր պարանոցը ոսկի
43 մանեակ անցուց : Ես զանիկայ իր երկրորդ

a Գան . ը . 1 : ը . 5 , 19 :
b Ել . է . 11 , 22 : Իս . խե . 14 : Դան . ա . 20 : ը . 2 : ը . 7 :
c Ատա . ը . 1 :
d Կը . ի . 2 , 3 :
e Կը . լե . 20 :
f Կը . ի . 5 :
g Կը . ի . 36 :
h Կը . ի . 12 , ից :
i Կը . ի . 22 :
j Սաղ . ձե . 20 :
k Գան . ը . 25 : ա Ծատ . ը . 8 : Սաղ . ձժ . 7 , 8 :
l Ած . 12 : Սաղ . խե . 14 : Գան . է . 16 :
m Գան . ը . 30 : Գոր . ը . 12 : ը Կոր . ը . 5 :
n Կը . ի . 8 : Գան . ը . 22 , 28 , 47 : ը . 2 :
o Ած . 1 :
p Ած . 8 : Գան . ը . 7 :
q Գան . ը . 28 , 29 , 45 : Հայտ . ը . 1 :
r ը Ծատ . ի . 1 :
s Ած . 25 :
t Ած . 47 :
u Ած . 54 :
v Կը . խէ . 13 :
w Ծատ . խը . 19 : Իս . խէ . 10 , 11 :
x Ատա . ի . 6 , 7 , 8 :
y Ած . 48 :
z Կը . խէ . 15 , 19 :
a Սաղ . ձե . 19 : Գոր . է . 10 :
b Ծատ . խէ . 18 : Հոր . լը . 8 : Ատա . ը . 6 : Գան . ը . 8 , 18 : է . 11 , 14 : ի . 3 :
c Սաղ . ձե . 21 , 22 : Գոր . է . 10 :
d Գան . ի . 4 :
e Իսթ . ը . 10 : ը . 2 , 8 :
f Իսթ . ը . 15 :
g Գան . է . 7 , 29 :

կառքը հնձցուց • ⁼ու կը պոռային անոր առ-
ջևէն • Ու նշանագրութիւն ըրաւ • և ⁺Եգիպտո-
44 սի բոլոր երկրին վրայ կեցուց զանիկայ : Եւ
Փարաւոն ըսաւ Յովսեփին • Ես Փարաւոն եմ.
և առանց քեզի բնաւ մէկը իր ձեռքը կամ իր
ոտքը չվերցընէ Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ :
45 Ու Փարաւոն Յովսեփին անունը *Փսոմփիթոմ-
փանէ դրաւ , և †Ըսնդ քաղաքին՝ Պետափ-
րեայ քուրմին աղջիկը Ասանէթը՝ անոր կնիկ
ըլլալու տուաւ • ու Յովսեփ Եգիպտոսի եր-
կիրը պտրտելու ելաւ :
46 Եւ Յովսեփ Եգիպտոսի Փարաւոն թագա-
ւորին ⁺առջևը եղած ատենը երսուն տարեկան
էր : Եւ Յովսեփ Փարաւոնին առջևէն ելաւ ,
47 ու Եգիպտոսի բոլոր երկիրը պտրտեցաւ : Եւ
առատութեան եօթը տարիներուն մէջ երկիրը
48 խիստ շատ արդիւնք տուաւ : Ու Եգիպտոսի
երկրին մէջ եղած եօթը տարիներուն բոլոր պա-
շարը ժողվեց , ու քաղաքներուն մէջ դրաւ
պաշարը • ամէն քաղաքին բոլորտիքը եղած
արտերուն պաշարը՝ նոյն փոլտէին մէջը դրաւ :
49 Եւ Յովսեփ ⁼ծովի աւազին չափ խիստ շատ
ցորեն դիզեց • անանկ որ հաշիւի չդալուն հա-
մար՝ չափելը ձգեց :
50 Եւ սովին տարիները գալէն առաջ՝ ⁼Յով-
սեփին երկու որդի ծնաւ , որ Ըսնդ քաղաք-
քին Պետափրեայ ⁼քուրմին աղջիկը Ասանէթը
51 ծնաւ անոր : Եւ Յովսեփ առջինեկին անունը
‡Մանասէ դրաւ • քանզի ըսաւ • Ասուած
ինձի մոռցուց իմ բոլոր վշտահս , ու իմ
52 հօրս բոլոր տունը : Եւ երկրորդին անունը
‖Եփրեմ դրաւ • քանզի ըսաւ • Ասուած իմ
տառապանացս երկրին մէջ ⁼աճեցուց զիս :
53 Ու Եգիպտոսի երկրին մէջ եղած առատու-
54 թեան եօթը տարին անցաւ : Եւ ⁼Յովսեփին
բսաէին պէս՝ ⁼սովին եօթը տարին գալ սկսաւ •
և բոլոր երկիրներուն մէջ սով եղաւ , բայց Ե-
55 գիպտոսի բոլոր երկրին մէջ հաց կար : Ու
երբոր Եգիպտոսի բոլոր երկիրը սնօթիացաւ ,
ժողովուրդը հացի համար փարաւոնին աղա-
ղակից • և փարաւոն ըսաւ բոլոր Եգիպտա-
ցիներուն • Յովսեփին գացէք • ինչ որ ձեզի
56 ըսէ , ա՛ն ըրէք : Ու երկրին բոլոր երեսին վրայ
սով եղաւ • և Յովսեփ բացաւ բոլոր շտեմա-
րանները , ու ⁼Եգիպտացիներուն պաշար ծա-
խեց • և սովը սաստկացաւ Եգիպտոսի երկրին
57 մէջ : Ու բոլոր աշխարհ Եգիպտոս կու գա-
յին՝ Յովսեփէն պաշար ծախու առնելու • ին-
չու որ ամէն երկրի մէջ սովը սաստկացաւ :

ԿԼ • ԽՏ

1 Յակոբ իր տասը որդիքը Եգիպտոս կը խրկէ ցորեն ծա-
խու առնելու համար : 16 Յովսէփ զանոնք բանտը կը

պնէ՝ լսես էք ըսելով , 18 ու հոքը կ'ազատէ զանոնք
ատ պայմանով՝ որ Հնեհամիներ բերեն : 21 Յովսեփը
ծախկերին միտք բերելով՝ խրճիթներուն մէջ կը խօսվին :
24 Շմեաւոն իրեն պատանդ կը պահուի : 25 Ո՛նասները
ցորենը առնելով՝ ետ կը դառնան , 29 ու ատ բաները
Յակոբին կը պատմեն : 36 Յակոբ Հնեհամինը խրկել
չուզեր :

1 Եւ ⁼Յակոբ երբ իմացաւ Եգիպտոսի մէջ
պաշար ըլլալը , Յակոբ ըսաւ իր որդիներ-
2 ըուն • Ինչո՞ւ միկզմիկու կը նայիք : Եւ ը-
սաւ • Ընդ լսեցի որ Եգիպտոսի մէջ պաշար
կայ • Հոն իջէք՝ ու անկէ մեզի համար ծախու
3 առէք , որ ⁼ապրինք ու չմեռնինք : Եւ Յով-
սեփին տասը եղբայրները Եգիպտոս իջան ցո-
4 րեն ծախու առնելու : Բայց Յակոբ Յովսե-
փին եղբայրը Հնեհամինը՝ անոր եղբայրներուն
հետ չխրկեց • քանզի ըսաւ • ⁼Ձըլլայ որ փոր-
ձանք մը պատահի անոր :
5 Եւ Իսրայէլին որդիները հոն գացողներուն
հետ պաշար ծախու առնելու եկան • քանզի
6 ⁼Քանաանու երկրին մէջ սով կար : Ու Յով-
սեփ ⁼ան երկրին իշխանն էր • ⁼ինքը երկրին
բոլոր ժողովուրդին պաշար կը ծախէր • ու
Յովսեփին եղբայրները եկան , ու ⁼երեսնց ե-
րկնիները մինչև գետինը խոնարհութիւն ըրին
7 անոր : Եւ Յովսեփ իր եղբայրները տեսաձին
պէս՝ ճանչցաւ զանոնք , բայց ինքզինքը անոնց
չճանչցուց , ու անոնց հետ խստութեամբ խօ-
սեցաւ , և անոնց ըսաւ • Ուսկից եկաք • և
անոնք ըսին • ⁼Քանաանու երկրէն կեռակուր
8 ծախու առնելու ⁼եկանք : Եւ Յովսեփ իր եղ-
բայրները ճանչցաւ , բայց անոնք զինքը չճանչ-
9 ցան : Եւ Յովսեփ ⁼անոնց վրայով իր տեսած
երազները միտքը բերաւ , ու ըսաւ անոնց • Լրտ-
ւոններ էք • երկրին ⁼տկարութիւնը տեսնե-
10 լու եկած էք : Եւ ըսին անոր • Ո՛չ , տէր իմ ,
հապա քու ծառաներդ կեռակուր ծախու առ-
11 նելու եկանք : Ա՛նք ամէնքս մէկ մարդու մը
որդիներ ենք , մենք շիտակ մարդիկ ենք • ծա-
12 ռաներդ լրտուներ չեն : Եւ անոնք ըսաւ ա-
նոնց • Ո՛չ , հապա երկրին ⁼տկարութիւնը տես-
13 նելու եկած էք : Եւ անոնք ըսին • Ա՛նք
քու ծառաներդ Քանաանու երկրին մէջ մէկ
մարդու մը որդիքը ըլլալով՝ տասուերկու եղ-
բայրներ ենք • և ահա ամենէն պզտիկը այսօր
14 մեր հօրը քովն է , ու մէկալը չկայ : Եւ
Յովսեփ ըսաւ անոնց • Ըսածիդ պէս է որ ձեզի զըուցե-
15 ցի՝ լրտուներ էք • Ասով պիտի փորձուիք • ⁼Փարաւոնին կենացը հա-
մար՝ դուք ասկէ պիտի չելլէք , թէ որ ձեր
16 պզտիկ եղբայրը հոս չգայ : Ղրկեցէք մէկը ձեր
եղբայրը բերելու խրկեցէք , ու դուք բանտը
պրուիք , որ ձեր խօսքերը փորձուին , թէ ար-

= Խոհ • Ը • 9 :
‡ Կ • Խէ • 6 : Խե • 8 , 26 :
Կոր • Է • 10 :
* Ա՛ն Երկրին փրկիչը :
† Ընդ • Օնին
+ ա Ծնագ • ժդ • 21 : դ Ծնագ •
ժբ • 6 , 8 : Գան • ա • 19 :
• Կ • Խը • 17 : Գատ • Է • 12 :
ա Ծնագ • ժբ • 5 : Սաղ •
Հը • 27 :
ֆ Կ • Խդ • 20 : Խը • 5 :
= ՀՄր 45 :
‡ Ա՛ն Ժողովրդոց :
‖ Ա՛ն աճեցուած :
ք Կ • Խճ • 22 :
ֆ ՀՄր 30 :
ր Սաղ • ճե • 16 : Կոր • Է • 11 :
Ե • Կ • Խէ • 6 : Խէ • 14 , 24 :
Ղ Ե Օր • Ի • 28 :
—
= Կոր • Է • 12 :
ք Կ • Խդ • 8 : Սաղ • ճժ • 17 : Նա • ՀԸ • 1 :
ֆ ՀՄր 38 :
ր Կոր • Է • 11 :
Ե • Կ • Խա • 42 :
Ղ Կ • Է • 7 :
Կ • Է • 5 , 9 :
$ Նշան • միրիսեմ խնդը
ը Տես ա Ծնագ • ա • 26 :
ժԿ • 55 :

դիօք ձեր մէջը ճշմարտութիւն կայ. և թէ չէ, փարատեսին կինացը համար՝ դուք լսեիք
17 եք: Եւ իրիք օր բանաը դրաւ զանոնք:
18 Եւ երրորդ օրը Յովսէփ ըսաւ անոնց. Ըսանկ ըրէք որ ողջ մնաք. [b]զի՞նչպէս որ ես Աստուծմէ
19 կը վախնամ: Եթէ որ դուք շիտակ հոգւով էք, ձեր եղբայրներէն մէկը ձեր բանտարկուած տա-
նը մէջ արգիլեսի. և դուք գացէք, ձեր տա-
20 նը անօթութեանը համար պաշար տարէք. Ու [c]ձեր պզտիկ եղբայրը բնէկի բերէք, որ ձեր խօսքերը շիտակ երեին, ու չմեռնիք: Եւ ա-
21 նանկ ըրին: Ու մէկզմէկու ըսին. [d]Արդարեւ մեր եղբօրը վրայով յանցաւոր ենք. ինչու որ մենք տեսանք անոր հոգիին նեղութիւնը՝ երբոր
ինքը մեզի աղաչեց, ու մտիկ չըրինք. Ասոր հա-
22 մար ան նեղութիւնը վրանիս եկաւ: Եւ Րուբէն պատասխան տուաւ անոնց՝ ըսելով. [e]Ես ձեզի չըսի՞ւցի՛ր, ըսելով թէ, Տղուն դէմ մեղք մի՛ գործէք. ու դուք մտիկ չըրիք. և
աչա հիմա անոր արիւնը մեզմէ [f]կը պահանջուի:
23 Եւ անոնք չէին գիտեր որ Յովսէփ կը հասկը-
նար. ինչու որ թարգմանուիլ կը խօսէր իրենց
24 հետ: Եւ անոնցմէ դառնացաւ ու լացաւ. և նորէն անոնց դարձաւ, ու խօսեցաւ անոնց հետ.
և անոնցմէ Համէոնը առաւ, ու անոնց աչքին առջեւը կապոց դանիկայ:
25 Ետքը Յովսէփ հրաման ըրաւ որ անոնց ա-
մանեղները ցորենով լեցնեն, ու ամէն մէկուն
ստակը իր քուրձին մէջը դնեն, և անոնց ճամ-
բու պաշար տան: Ու [g]ասանկ ըրաւ անոնց:
26 Եւ անոնք իրենց էշերուն վրայ բեռցուցին ցո-
27 րինը, ու անկէ գացին: Եւ անոնցմէ [h]մէկը՝ իջեւանին մէջ իր իշուն կեր տալու համար իր քուրձը բացածին պէս՝ իր ստակը տեսաւ, որ
28 ահա իր քուրձին բերանն էր: Ու իր եղբայրներուն ըսաւ. Իմ ստակս ետ տրուեցաւ, և
աչա հոս իմ քուրձիս մէջն է. ու անոնց սիր-
տը խռովեցաւ, ու վախնալով իրարու ըսին.
[i]Ինչ է ասիկա՝ որ Աստուած մեզի ըրաւ:
29 Ու եկան Քանանու երկիրը իրենց Հօրը Յակոբին, և բոլոր իրենց դէպքերը եկածները
30 պատմեցին անոր՝ ըսելով. Այն երկրին տէրը և-
րաւ մարդը [j]մեզի խստութեամբ խօսեցաւ,
ու մեզ երկիրը լրտեսողներու տեղ դրաւ:
31 Եւ ըսինք անոր. Արդար շիտակ հոգւով ենք.
32 լրտեսներ չենք. Արդար՝ մեր Հօրը որդիքը՝ տասներկու եղբայրներ ենք. մէկը չկայ, և
ահաւնիկ պզտիկը Քանանու երկրին մէջ մեր
33 Հօրը քովն է այսօր: Եւ այն երկրին տէրը ե-
րաւ մարդը ըսաւ մեզի. [k]Ձեր շիտակ հոգւով
ըլլալը ասկէ գիտնամ. ձեր եղբայրներուն մէկը
իմ քովս ձգեցէք, և ձեր բնտանեացը անօթու-

[a] Գն. խե. 43: Ելմտ. Ե. 15:
[b] Ա՛մր 34 ; ՊՀ. խգ. 5 ; խդ. 23 ;
[c] Ծած. Հգ. 8, 9 ; Ովս. Ե. 15:
[d] Ընտ. խա. 13 ; Ա՛մս. Ե. 4 ; Ե. 2 ;
[e] ՊՀ. Հե. 21 ;
[f] ՊՀ. Հե. 5 ; Ո՛ճ. գ. 32 ; [g] Ա՛ն. խդ. 22 ; Սաղ. Թ. 12 ; Ղա. ԺԱ. 50, 51 ;
[h] Ա՛ռա. Ե. 43 ; Ա՛ռակ. ԺԲ. 17, 20, 21 ;
[i] Տե՛ս գլ. խգ. 21 ;
[j] Ա՛մր 7 ;
[k] Ա՛մր 15, 19, 20 ;
[l] ՊՀ. Լգ. 10 ;
[m] Տե՛ս գլ. խգ. 21 ;
[n] ՊՀ. խգ. 14 ;
[o] Ա՛մր 13 ; ՊՀ. Հե. 33 ; խգ. 28 ;
[p] Ա՛մր 4 ; ՊՀ. խգ. 29 ;
[q] ՊՀ. Հե. 35 ; խգ. 31 ;
[r] ՊՀ. խա. 54, 57 ;
[s] ՊՀ. խԲ. 29 ; խգ. 28 ;

թիւնը համար պաշար առէք, ու գացէք.
34 Եւ ձեր պզտիկ եղբայրը ինծի բերէք, որ գիտ-
նամ թէ՝ դուք լրտեսներ չէք, հապա շիտակ
հոգւով էք. այսպէս ձեր եղբայրը ձեզի կու-
35 տամ, ու ան երկրին մէջ [l]առուտուր ըրէք: Ու
եղաւ որ իրենց քուրձերը պարպած ատենին,
ահա [m]ամէն մէկուն ստակին ծրարը իր քուրձին
մէջն էր. և իրենք ու իրենց Հայրն ալ ասա-
36 կին ծրարները տեսածնուն պէս՝ վախցան: Եւ
անոնց Հայրը Յակոբ ըսաւ անոնց. [n]Ինծի անոր-
դի թողուցիք. Յովսէփը չկայ, Համէոնը
չկայ, Բենիամինն ալ պիտի առնէք. ասոնց
37 ամէնը իմ դէմս եկաւ: Եւ Րուբէն ըսաւ
անցաւ իր Հօրը՝ ու ըսաւ. Եթէ որ ես զանիկայ
քեզի չբերեմ, իմ երկու որդիներս մեռցուր.
զանիկայ իմ ձեռքս յանձնէ, ու ես քեզի նո-
38 ր բերեմ անիկայ: Բայց Յակոբ ըսաւ. Իմ
որդիս ձեզի հետ չիջնար. ինչու որ [o]անոր եղ-
բայրը մեռաւ է, ու անիկայ միայակ մնաց. և Աղէ
որ ձեր երթալու ճամբուն մէջ անոր փորձանք
մը պատահիլու ըլլայ, [p]իմ ճերմակ մազերս
սրտմտութիւնով դերեզմանը պիտի իջեցընէք:

ԳԼ. ԽԳ

1 Հարոր դժուարաւ կը համոզուի Բենիամինը խրկելու: 15 Յովսէփ իր եղբայրները կ'ընդունի. 31 անոնց ինջոյք մը կ'ընէ:

1 Եւ սովը [q]սաստկացաւ երկրին մէջ: (2) Ու եղաւ
որ երբ Եգիպտոսէն բերած պաշարնին կե-
րան հատուցին, Հայրերնին ըսաւ անոնց.
Դարձէք նորէն մեզի քիչ մը ուտելիք ծախու-
3 առէք: Եւ Յուդան ըսուցից անոր ըսելով.
Ան մարդը մեզի հաստատ վկայութեամբ խօ-
սելով՝ ըսաւ. Եթէ որ [r]ձեր եղբայրը հետերո-
4 նիդ չըլլայ, իմ երեսս պիտի չտեսնէք: Եթէ
որ մեր եղբայրը մեզի հետ խրկես, կ'իջնենք ու
5 քեզի ուտելիք ծախու կ'առնենք. Բայց թէ
որ չխրկես, չենք իջնար. ինչու որ ան մարդը
ըսաւ մեզի. Եթէ որ ձեր եղբայրը հետերնիդ
6 չըլլայ, իմ երեսս պիտի չտեսնէք: Եւ Իսրա-
յէլը ըսաւ. Ինչու համար չարութիւն ըրիք
ինծի՝ ան մարդուն լմայցնելով թէ ուրիշ եղ-
7 բայր ունիք: Եւ անոնք ըսին. Ան մարդը մեզի
համար ու մեր աղգականներուն համար ճշդիւ
հարցուց՝ ըսելով. Ձեր Հայրը տակաւին ողջ
է, ո՞րիչ եղբայր ունիք. և մենք ասոր խօսքե-
րուն համեմատ պատասխան տուինք անոր.
արդիօք մենք կրնայինք գիտնալ, որ անիկայ
պիտի ըսէ թէ՝ Ձեր եղբայրը իջեցուցէք:
8 Եւ Յուդան իր Հօրը Իսրայէլին ըսաւ. Տղան
ինծի հետ խրկէ, ու ելլինք երթանք, որ ողջ
մնանք ու չմեռնինք, մենք ալ՝ դուն ալ՝ և մեր

9 ընտանիքներն ալ: Ես երաշխաւոր կ'ըլլամ ա-
նոր համար. զանիկայ իմ ձեռքէս պահանջէ.
եթէ որ անիկայ քեզի չբերեմ, ու քու առջեւդ
չկայնեցընեմ, յաւիտեան քեզի յանցաւոր ըլ-
10 լամ: Քանզի թէ որ չհապաղէինք, մինչեւ
11 հիմա երկրորդ անգամ դարձած կ'ըլայինք: Ես
անոնց հայրը Իսրայէլ ըսաւ անոնց. Եթէ այդ-
պէս է, հիմա ա՛ս ըրէք. Ձեր ամանոցներուն մէջը
երկրիս ամենէն ազնիկ պտուղներէն առէք, ու
մարդուն ընծայ տարէք, քիչ մը բալասան,
եւ քիչ մը մեղր, համեմներ, ու զմուռս, փըս-
12 տաղ ու նուշ. Ես ձեռքերնիդ կրկնապա-
տիկ սառակ առէք, ու ձեր քուրձերուն բերանը
եղած սառակը՝ որ ետ բերուեցաւ, ձեռքերնիդ
առած ետ տարէք. գուցէ սխալմունք եղած
13 էր. Եղբայրնիդ ալ առէք, ու երէկ նորէն ան
14 մարդուն գացէք. Ես Ամենակարող Աստուածը
ձեզի չնորհք տանի մայ ան մարդուն առջեւը,
որ ձեր մէկալ եղբայրը ու Բենիամինը թող
տայ ձեզի. եւ ես թէ որ անզաւակ մնալու եմ,
թող անզաւակ մնամ:
15 Ես մարդիկը առին ա՛ս ընծաները, ու ձեռ-
քերնին կրկնապատիկ սառակ առին, նաեւ Բե-
նիամինը, ու երան Եգիպտոս իջան, ու Յով-
16 սեփին առջեւը կայնեցան: Ես երբ Յովսէփ
Բենիամինը անոնց հետ տեսաւ, իր տանը մի-
բանակապետին ըսաւ. Տուն տար ա՛ս մարդիկը, ու
պատրաստ կենդանիներ մորթէ, եւ պատրաս-
տէ. ինծու որ ա՛ս մարդիկը կէսօրին ինծի հետ
17 պիտի ճաշեն: Ես ան մարդը Յովսէփին ը-
սածին պէս ըրաւ. ու ան մարդը Յովսէփին
18 տունը տարաւ մարդիկը: Ես մարդիկը վախ-
ցան Յովսէփին տունը տարուելնուն համար,
ու ըսին. Ադկի անդամին մեր քուրձերուն մէջը
դարձած սառակին համար կը տարուինք, որ
բռնանայ յարձակի, ու մեր վրայ լծուի, մեզ
19 ծառաներ առնէ՝ ու մեր էշերը: Ես Յովսէ-
փին տանը վերակացուն եղող մարդուն մօտե-
20 ցան, ու տանը դրանը մէջ խօսեցան անոր, ու
ըսին. Ա՛հ տէր, առաջ կերակուր ծա-
21 խող առնելու իջանք: Ես հեղաս որ երբ հ-
ջևանը եկանք, ու մեր քուրձերը բացինք, ա-
հա ամէն մէկիկնուս սառակը իր քուրձին բերանն
էր, մեր սառակը լման կշռածովը. եւ զանիկայ
22 մեր ձեռքով ետ բերինք. Ու ձեռքերնուս մէջ
ուրիշ սառակ բերինք՝ կերակուր ծախու առնե-
լու համար. չենք գիտեր թէ ո՛վ դրաւ մեր
23 սառակը մեր քուրձերուն մէջ: Ես անիկայ ը-
սաւ. Խաղաղութիւն ձեզի, մի՛ վախնաք. ձեր
Աստուածը եւ ձեր Հօրը Աստուածը ձեզի գանձ
տուաւ ձեր քուրձերուն մէջ. Ետս առի ձեր
սառակը": Ես Շմաւոնը դուրս հանեց անոնց:
24 Ու ան մարդը Յովսէփին տունը տարաւ մար-
դիկը, ե՛ւ ջուր տուաւ անոնց, ե՛ու իրենց ոտ-
քերը լուացին, ու անոնց էշերուն կեր տուաւ:
25 Ես անոնք ընծաները պատրաստեցին՝ մինչեւ
Յովսէփին կէսօրուան գալը. քանզի իմացան
26 որ հոնկէ հաց պիտի ուտեն: Ես երբ
Յովսէփ տունը եկաւ, իրենց ձեռքը եղած ըն-
ծաները անոր մատուցին տանը մէջ, ու մինչեւ
գետինը ծռելով անոր խոնարհութիւն ըրին:
27 Ես անոնց ողջոյնները հարցուց՝ ըսելով. Ըն
ձեր ծեր հայրը՝ որուն վրայով խօսեցաք ենթէ,
28 աղէկ է. տակաւին ողջ է: Ես ըսին. Քու
ծառադ մեր հայրը աղէկ է, տակաւին ողջ է,
29 եւ ծունգ ու խոնարհութիւն ըրին: Ես իր
աչքերը վերցուց, ու իր մօր որդին՝ իր եղ-
բայրը Բենիամինը տեսաւ, եւ ըսաւ. Ըն է
ձեր պզտիկ եղբայրը, որուն վրայով խօսեցաք
ինձի. ու ըսաւ Աստուած ողորմի
30 քեզի՝ որդեակ իմ: Ես Յովսէփ շուտով ելաւ.
քանզի իր աղիքը գալարեցան իր եղբօրը վրայ,
եւ լալու տեղ կը փնտռէր. ու ներսի սենեակը
31 մտաւ, ու հոն լացաւ: Ես լուաց իր երեսը,
ու դուրս ելաւ. եւ զսկից ինքզինքը, ու ը-
32 սաւ. Հացը բերէք: Ես իրեն զատ, ու ա-
նոնց զատ, եւ իրեն հետ ուտող Եգիպտա-
ցիներուն զատ դրին. քանզի Եգիպտացիները
երբայեցւոց հետ հաց չեն կրնար ուտել,
33 ինչու որ Եգիպտացիներուն գզուելի էր: Ես
նստան անոր առջեւը, անդրանիկը իր անդրան-
կութեանը պէս, եւ պզտիկը իր պզտիկութեա-
նը պէս. եւ մարդիկը իրարու նայելով կը զար-
34 մանային: Ես անիկայ իր առջեւէն բաժիններ
խրկից անոնց. բայց Բենիամինին բաժինը մե-
կալներուն բաժինէն հինգ անգամ աւելի էր.
եւ խմեցին, ու հոտոր հետ մեկտեղ զուար-
ճացան:

ԳԼՈՒԽ ԽԴ

1 Յովսէփ իր եղբայրներուն ճամբային ետ դարձընելու համար
ինչ կը բանեցընէ: 14 Յուդային խոնարհ աղաչանքը:

1 Ես իր տանը վերակացուին հրաման ըրաւ, ը-
սելով. Ա՛ս մարդոցը քուրձերը տանել կրե-
ցածնուն չափ ուտելիք լեցուր, ու ամէն մէ-
2 կուն սառակը իր քուրձին բերանը դիր: Ես ա-
ինչպէս պզտիկին քուրձին բերանը իմ գաւաթս՝
արծաթի գաւաթը՝ ու իր պաշարին սառակը դիր:
Ու անիկայ Յովսէփին ըսած խօսքին պէս ը-
րաւ:
3 Ես առաւօտուն լուսցածին պէս մարդիկը
4 խրկուեցան, իրենք՝ ու իրենց էշերը: Ընտնք
քաղաքէն ելլելով դեռ չհեռացած, Յովսէփ
իր տանը վերակացուին ըսաւ. Ելի՛ր ան մար-

ե ԳԼ. խԴ. 32: Փխեմ. 18, 19:
զ ԳԼ. խԵ. 20: Ուսակ. ժբ. 16:
է ԳԼ. լԵ. 25: Ելբեմ. Բ. 22:
ը ԳԼ. խԶ. 25, 35:
թ Ելմ. գ. 16:
ժ ԳԼ. խԲ. 2: լԶ. 4: խԶ. 1:
ժա Գծագ. իե. 11:
ժբ Ելբ. մորթելիք
ժգ Ծոթ. Բ. 14:
ժդ ԳԼ. խԶ. 3, 10:
ժե ԳԼ. խԶ. 27, 35:
ժզ Ելբ. ձեր սառակը ինծի եկաւ:
ժէ ԳԼ. ժբ. 4: խԲ. 32:
ժը ԳԼ. լԵ. 7, 10:
ժթ ԳԼ. լԷ. 14:
ի ԳԼ. խԶ. 11, 13:
իա ԳԼ. լԵ. 7, 10
իբ ԳԼ. լԷ. 17, 18:
իգ ԳԼ. խԶ. 13:
իդ Գ Թագ. գ. 26:
իե ԳԼ. խԶ. 24:
իզ Հմր 25:
իէ ԳԼ. խՂ. 34: ԼԱ. Ը. 26:
իը ԳԼ. խԸ. 22:
իթ Ընդ. ա. 6: Յօհ. Բ. 10:

դոցը եաւէն վազէ , ու անոնց հասիր , և ըսէ անոնց • Ինչո՞ւ բարիին փոխարէն չար հատու-
5 ցիք • Ա՞ս ան չէ՞ որուն մէջէն իմ ափս կը խմէ , ու անով կը հմայէ • ասանկ ընելով դէշութիւն
6 ըրիք : Եւ անիկայ հասաւ անոնց • և ըսաւ
7 անոնց ա՞ս նոյն խօսքերը : Եւ ըսին անոր • Ինչո՞ւ իմ տէրս ասանկ խօսքեր կը զրուցէ • քա՛ւ լիցի՛ որ քու ծառաներդ ասանկ բան մը ընեն :
8 Ահա՛ մեր քաւարէնուն բերանը գտած ասոնիկա • Կանաուղ երիրէն քեզի համ բերինք • ուրեմն ի՞նչպէս քու տիրոջդ տունէն արծաթ կամ ոսկի
9 պիտի գողնանք : Քու ծառաներուդ որուն քովը որ գտնուի , ի՞նոր անիկայ մեռնի , ու
10 մենք ալ իմ տիրոջս ծառաներ ըլլանք : Եւ անիկայ ըսաւ • Հիմա ձեր ըսածին պէս թող ըլլայ • որուն քովը որ գտնուի , ան ինձի
11 ծառայ ըլլայ , ու դուք անպարտ ըլլաք : Անսոր ամէն մէկը արագութեամբ իր քուրձը գետինը իջե-
12 ցուց , ու ամէն մէկը իր քուրձը բացաւ : Եւ անիկայ մեծէն սկսաւ փնտռել , ու մինչև պզտիկը նայեցաւ • և գաւաթը Բենիամինին քուրձին մէջ գտնուեցաւ :
13 Ընտանները իրենց հանդերձները պատռեցին • և ամէն մէկը իր էշը բեռցուց , ու քա-
14 ղաքը դարձան : Եւ Յուդա ու անոր եղբայրները Յովսեփին տունը եկան , և անիկայ տակաւին հոն էր , ու անոր առջևը գետինը ինկան :
15 Եւ Յովսէփ ըսաւ անոնց • Ա՞ս ի՞նչ բան է որ ըրիք • չէի՞ք գիտեր որ ինձի պէս մարդ
16 մը անշուշտ կը հմայէ : Եւ Յուդան ըսաւ • Իմ տիրոջս ի՞նչ ըսինք , ի՞նչ խօսինք , կամ ի՞նչպէս արդարացընինք ինքզինքնիս • Ա-
տուած քու ծառաներուդ յանցանքը բռնեց • ահա՛ մենք մեր տիրոջս ծառաներ ենք , մենք ալ՝ անիկայ ալ՝ որուն քովը գաւաթը գտնուեց
17 յաւ : Եւ անիկայ ըսաւ • Քա՛ւ լիցի՛ որ ես այդպէս ընեմ • հապա ան մարդը՝ որուն քովը գաւաթը գտնուեցաւ , անիկայ ինձի ծառայ ըլլայ , ու դուք խաղաղութեամբ ձեր հօրը ե-
լէք :
18 Ընտանները Յուդան մօտեցաւ անոր՝ ու ըսաւ • Ո՛վ տէր իմ , չնորհք ըրէ՝ թող քու ծառադ խօսք մը խօսի իմ տիրոջս ականջնե-
րուն , ու ծառայիդ վրայ բարկութիւնդ չբորբոքի • ինչու որ դուն փարաւոնին պէս ես :
19 Իմ տէրս իր ծառաներուն հարցուց՝ ըսելով •
20 Հայր , կամ եղբայր ունիք : Եւ մենք ըսինք մեր տիրոջը , թէ ձեր հայր մը ունինք , և թէ անիկայ իր ծերութեան ատենը ծնած պզտիկ որդի մը ո՞նի , ու անոր եղբայրը մեռած է , և միայն անիկայ իր մօրմէն մնաց , ու անոր
21 հայրը կը սիրէ զանիկայ : Եւ քու ծառաներուդ ըսիր • Ինձի իջեցուցէք անիկայ , որ
22 *տեսնեմ : Եւ իմ տիրոջս ըսինք • Տղան իր հայրը չկրնար ձգել • քանզի թէ որ իր հայրը
23 ձգելու ըլլայ , անիկայ պիտի մեռնի : Եւ քու ծառաներուդ ըսիր • Եթէ որ ձեր պզտիկ եղ-
բայրը ձեզի հետ չիջնէ , իմ երեսս ալ
24 պիտի չտեսնէք : Ու երբոր քու ծառայիդ իմ հօրս եկանք , իմ տիրոջս խօսքերը պատմեցինք
25 անոր : Եւ մեր հայրը ըսաւ • Կացէք նորէն ,
26 ո՛ մեզի քիչ մը կնկռակուր ծախուց առէք : Եւ մենք ըսինք • Ընենք կրնար իջնել • թէ որ մեր պզտիկ եղբայրը մեր հետը ըլլայ , անատունը կ՚իջնենք • ինչու որ պիտի չկրնանք տեսնել ան մարդուն երեսը , թէ որ մեր պզտիկ եղբայրը
27 մեր հետը չըլլայ : Եւ քու ծառադ իմ հայրս ըսաւ մեզի • Դուք գիտէք որ իմ կնիկս երկու
28 որդի ծնաւ ինձի • Եւ մէկը քովէս ելաւ , ու ես ըսի • Ընշուշտ գազանի մը փառաւուած
29 է , ու մինչև հիմա զինքը չտեսայ : Եւ թէ որ սակայն ալ քովէս առնէք , ու անոր փորձանք մը պատահի , իմ ճերմակ մազերս ցաւմամբ
30 թիւնով գերեզմանը պիտի իջեցընէք : Անսոր հիմա՝ երբոր քու ծառայիդ իմ հօրս երթամ , ու տղան մեր հետը չըլլայ , ի՞նոր հոգին տը-
31 ղուն հոգիին հետ կապուած ըլլալով , երբոր տեսնէ թէ տղան չկայ , պիտի մեռնի • և ծառաներդ՝ քու ծառայիդ մեր հօրը ճերմակ մազերը ցաւմամբ գերեզմանը պիտի ի-
32 ջեցընենք : Ինչու որ ծառադ՝ տղուն համար իմ հօրս երաշխաւոր եղայ՝ ըսելով • Եթէ որ ես անիկայ քեզի չբերեմ , իմ հօրս յաւիտեան
33 յանցաւոր ըլլամ : Անսոր հիմա կ՚աղաչեմ քեզի , տաղուն տեղը՝ ծառադ իմ տիրոջս ծա-
ռայ մնայ , և տղան իր եղբայրներուն հետ ել-
34 լէ • Վասն զի թէ որ տղան իմ հետս չըլլայ , ի՞նչպէս ելլեմ իմ հօրս • չըլլայ որ իմ հօրս դալու փորձանքը տեսնեմ :

ԳԼ • ԽԵ

1 Յովսէփ զինքը իր եղբայրներուն կը ճանչցընէ • 5 անոնց բանները Աստուծոյ նախախնամութեանը տալով՝ կը մխիթարէ զանոնք • 9 ու կը խրկէ որ իր հայրը բերեն • 16 փարաւոն ան բանին կը հաճի • 21 Յովսէփ անոնց ճամբուն պատրաստ կու տայ , ու զանոնք կը յորդորէ որ խռովութիւն չհանեն ան ճեղերնին : 25 Յակոբ իր որդւոյն լուրը առնելով՝ կը զօրանայ :

1 Եւ Յովսէփ չկրցաւ զսկսէ ինքզինքը բոլոր իր քովը կացողներուն առջևը , ու պո-
ռաց • Վռնէս գուրս հանեցէք բոլոր մարդիկը • և երբ Յովսէփ ինքզինքը իր եղբայրներուն
2 ճանչցուց , քովը մարդ մը չկեցաւ : Եւ ձայնը վերցնելով լացաւ • ու Եգիպտացիք լսեցին , 3 ու փարաւոնին տունն ալ լսից : Եւ Յովսէփ ըսաւ իր եղբայրներուն • Ես Յովսէփն եմ • իմ հայրս տակաւին ողջ է • ու եղբայրները չէին կրնար պատասխան տալ անոր • ինչու որ

ա ԳԼ • խգ • 21 :
բ ԳԼ • լա • 32 :
գ ԳԼ • լէ • 29 , 34 : Ծնոս • ժգ • 6 : դ Ծնագ • ա • 11 :
ե ԳԼ • լէ • 7 :
զ Ելք 5 :
է Ելք 9 :
ը Բնակ • ժէ • 15 :
թ ԳԼ • ժբ • 30 , 32 : Նէ • Լբ • 22 :
ժ ԳԼ • լէ • 3 :
ի ԳԼ • խբ • 15 , 20 :
* Կ՚ըսէ • աչքս անոր վրայ դնեմ :
լ ԳԼ • խգ • 3 , 5 :
խ ԳԼ • խգ • 2 :
ծ ԳԼ • խգ • 19 :
կ ԳԼ • լէ • 33 :
հ ԳԼ • խբ • 36 , 38 :
ձ Ծնագ • ժբ • 1 :
ղ ԳԼ • խգ • 9 :
ճ Նէ • Լբ • 32 :
մ Ծնոս • ժգ • 1 :
յ Գոր • է • 13 :

4 անոր առջևը †ապշած մնացին: Եւ Յովսէփ
ըսաւ իր եղբայրներուն. Ինծի մօտ եկէք. ա-
նոնք ալ մօտ եկան. և ըսաւ. Ես ձեր եղ-
բայրը Յովսէփն եմ, *որ Եգիպտոս ծախո-Ի-
5 ը- ծախնիկիք: Ուստի հիմա վիշտ հոս ծախել-
նուդ համար †մի՛ վշտանաք, ու ձեզի ծանր չե-
լնայ. †Ինչու որ Աստուած իմ կենդանի ձեր
6 առջևէն՝ կեանք պահելու համար: Վասնզի
երկրիս վրայ սովին երկրորդ տարին է ա. և
տակաւին հինգ տարի կայ՝ որ ոչ վարուցան,
7 ոչ ալ հունձք պիտի ըլլայ: Եւ Աստուած զիս
ձեր առջևէն խրկեց՝ որ երկրի վրայ ձեզի սե-
րունդ պահէ, և մեծ ազատութիւնով ձեզ ապ-
8 րեցնէ: Եւ հիմա զիս հոս խրկողը դուք չէք,
հապա Աստուած է. ու †զիս փարաւոնին Հայր՝
և իր բոլոր տանը տէր՝ ու Եգիպտոսի բոլոր
9 երկրին իշխան դրաւ: Շուտով իմ հօրս երթ-
ուք ըսէք անոր. Այսպէս կ'ըսէ քու Յովսէփ որ-
դիդ. Աստուած բոլոր Եգիպտոսին տէր ըրաւ
10 զիս. իջնաւ՝ մի՛ կենար. Եւ †Գեսեմի
երկրին մէջ պիտի բնակիս, որ ինծի մօտ ըլլաս,
դուն ու քու որդիդ՝ և քու որդւոյդ որդիքդ՝ և
հօտերդ՝ ու արջառներդ՝ և քու բոլոր ունեցածդ.
11 Եւ հոն քեզ պիտի սնուցանեմ. վասնզի որ տա-
կաւին հինգ տարի սով կայ. չըլլայ որ դուն՝
ու քու տունդ՝ և քու բոլոր ունեցածդ չքաւո-
12 րութիւն քաշէք: Եւ ահա ձեր աչքերը ու իմ
եղբօրս Բենիամինին աչքերը կը տեսնեն՝ որ †ինչ
13 խօսողը իմ բերանս է: Ու Եգիպտոսի մէջ իմ
ունեցած բոլոր փառքս, ու ձեր բոլոր տեսածը
պատմեցէք իմ հօրս. և շուտով †իմ հայրս հոս
14 իջնցուցէք: Եւ իր եղբօրը Բենիամինին պարա-
նոցին վրայ ինկաւ՝ ու լացաւ. Բենիամինն ալ
15 անոր պարանոցին վրայ լացաւ: Եւ իր բոլոր եղ-
բայրները համբուրեց, ու անոնց վրայ լացաւ.
և անկէետքը իր եղբայրները իրեն խօսեցան:
16 Եւ ասոր լուրը փարաւոնին տանը մէջ լսուե-
ցաւ՝ թէ Յովսէփին եղբայրները եկեր են. և
փարաւոնին ու անոր ծառաներուն †հաճելի ե-
17 ղաւ: Եւ փարաւոն ըսաւ Յովսէփին. Ասոր
եղբայրներուդ ըսէ. Ա՛ս ըրէք. ձեր անասուն-
ները բեռցուցէք, ու Քանաանա երկիրը դա-
18 ցէք. Եւ ձեր հայրը՝ ու ձեր ընտանիքները
առէք, ու ինծի եկէք. և Եգիպտոսի երկրին
աղէկ թէ-ոջ ձեզի տամ, ու †երկրին պարարտու-
19 թենէն ուտէք: Եւ քեզի հրաման եղաւ. ա՛ս
ըրէք. Ձեր տղաքներուն համար ու ձեր կիսկ-
ներուն համար Եգիպտոսի երկրէն կառքեր ա-
ռէք ձեզի, և ձեր հայրը բերէք՝ ու եկէք:
20 Եւ ձեր կարասիքին *մի՛ նայիք՝. ինչու որ բո-
լոր Եգիպտոսի երկրին բարիքը ձերն է:
21 Եւ Իսրայէլին որդիները անանկ ըրին. և
Յովսէփ անոնց կառքեր տուաւ փարաւոնին
†խօսքին պէս, ու ճամբու համար պաշար
22 տուաւ անոնց: Ընդունց ամէն մէկուն զատ զատ
փոխելու հանդերձներ տուաւ, բայց Բենիա-
մինին իրեք հարիւր կտոր արծաթ՝ ու †հինգ
23 ձեռք փոխելու հանդերձ տուաւ: Եւ իր հօրը
ասոր պէս բաներ խրկեց. տասը էշ Եգիպտոսի
բարիքներով բեռցած՝ և տասը էգ էշ ցորնեղ
ու հացով և ուտելիքներով բեռցած՝ իր հօրը
24 ճամբորդութեանը համար: Այսպէս իր եղ-
բայրները խրկեց, ու գացին. և ըսաւ անոնց.
Ճամբուն մէջ չխռովիք:
25 Եւ անոնք Եգիպտոսէն ելան, ու գէպ'ի
Քանաան երկիրը իրենց հօրը Յակոբին գացին.
26 Եւ անոր պատմեցին՝ ըսելով. Յովսէփը տա-
կաւին ողջ է, ու Եգիպտոսի բոլոր երկրին իշ-
խանը անիկայ է: †Ու Յակոբին սիրտը մա-
27 րեցաւ. քանզի անոնց չհաւատաց: Եւ անոր
պատմեցին Յովսէփին բոլոր խօսքերը որ իրենց
ըսեր էր, ու երբոր տեսաւ Յովսէփին խրկած
կառքերը զինքը տանելու համար, անոնց հօրը
28 Յակոբին հոգին ողջընցաւ: Եւ Իսրայէլ ը-
սաւ. Բաւական է. իմ որդիս Յովսէփը տա-
կաւին ողջ է. երթամ ու մեռնելէս առաջ տես-
նեմ անիկայ:

ԳԼ. ԽՕ.

1 Յակոբ Քերսաբէէի մէջ Աստուծմէ կը քաշալերուի: 5 Ընկէր իր ընտանիքովը Եգիպտոս կ'երթայ: 8 Եգիպտոս գացող իր ընտանեացը համարքը: 29 Յովսէփ իր հայրը Յակոբը դիմաւորելու կ'ելլէ: 31 Կը սորվեցնէ իր եղբայրներուն՝ թէ ինչ պատասխան պիտի տան փարաւոնին:

1 Եւ Իսրայէլ իր բոլոր ունեցածովը ճամբայ ե-
լաւ, ու †Քերսաբէէ եկաւ. և †իր հօրը Ի-
2 սահակին Աստուծոյն զոհեր մատուց: Ու Աս-
տուած †գիշերուան տեսիլքի մէջ խօսեցաւ Ի-
սրայէլին՝ ու ըսաւ. Յակո՛բ՝ Յակո՛բ. և անի-
3 կայ ըսաւ. Ահա ես հոս եմ: Եւ ըսաւ անոր.
Ես եմ Աստուած՝ *քու հօրդ Աստուածը. Ե-
գիպտոս իջնելու մի՛ վախնար. ինչու որ †հոն
4 մեծ ազգ մը պիտի ընեմ քեզ. †Ես քեզի հետ
Եգիպտոս պիտի իջնեմ, նաև †քեզ անշուշտ
պիտի հանեմ, ու †Յովսէփ պիտի դնէ իր ձեռ-
5 քը քու աչքերուդ վրայ: Եւ †Յակոբ եղաւ
Քերսաբէէն. ու Իսրայէլին որդիները տարին
իրենց հայրը Յակոբը՝ ու իրենց տղաքները՝ և
իրենց կիսկիները ան կառքերով, †որոնք որ փա-
6 րաւոն անոր առնելու համար: Եւ
ան իրենց անասուններն ու իրենց ստացուած-
քը՝ որ Քանաան երկրին մէջ ստացեր էին, ու
Եգիպտոս եկան՝ †Յակոբը ու անոր բոլոր սե-

† Յոբ. ի. 5: իբ. 15: Պատ. ժդ. 26: Պար. ղ. 50:
* ԳԼ. կե. 28:
† Լս. ե. 2: բ. Կոր. բ. 7:
‡ ԳԼ. ծ. 20: Պաղ. ձե. 16, 17: Տի՛ս բ. Թագ. ժղ. 10, 11: Գոր. գ. 24.
§ ԳԼ. ին. 43: Գատ. ժէ. 10: Յոբ. իթ. 16:
‖ ԳԼ. կէ. 1:
¶ ԳԼ. կբ. 23:
# Գոր. է. 14:
** ԳԼ. ին. 37:
†† ԳԼ. իէ. 28: Ծնոտ. ժբ. 12, 29:
* Նէեր. ձեր աչքը չնախանձի.
§§ Ծնոտ. գ. 16:
‖‖ ԳԼ. խէ. 34:
† Յոբ. իթ. 24: Պաղ. ձիղ. 1: Ղեւ. իե. 11, 41:
—
‡‡ ԳԼ. իա. 31, 33: իբ. 10:
§§ ԳԼ. իղ. 24, 25: իբ. 13: լա. 42:
¶¶ ԳԼ. ժե. 1: Յոբ. լէ. 14, 15:
ԳԼ. իբ. 13:
** ԳԼ. ժբ. 2: բ Օր. իղ. 5:
†† ԳԼ. իբ. 15: խբ. 21:
‡‡ ԳԼ. ժե. 16: ե. 13, 24, 25: Նեհ. գ. 8:
§§ ԳԼ. ե. 1:
‖‖ Գոր. է. 15:
¶¶ ԳԼ. խե. 19, 21:
բ Օր. իղ. 5: Ելս. իէ. 4: Պաղ. ձե. 23: Նա. ե. 4:

7 բունդը իրեն հետ. իր որդիները ու իր որդւոցը որդիները իր հետը՝ իր աղջիկները ու իր որդւոցը աղջիկները՝ և իր բոլոր սերունդը իր հետը Եգիպտոս բերաւ:
8 Եւ [a]սոնք են Իսրայէլի որդւոցը անունները որ Եգիպտոս եկան. Յակոբ ու անոր որ-
9 դիքը. [b]Յակոբին անդրանիկը Ռուբէն. Եւ Ռուբէնին որդիքը՝ Հնոքը, ու Փաղուս, և
10 Եսրոն ու Քարմի: Եւ [c]Շմաւոնին որդիքը՝ Յամուէլ, ու Յամին, և Հհադ, ու Յաքին, և [d]Սահառ, ու Քանանացի կնիկանը որդին
11 Սաւուղ: Եւ [e]Ղևիին որդիքը՝ Գերսօն, Կա-
12 հաթ ու Մերարի: Եւ [f]Յուդային որդիքը՝ Էր, ու Օնան, և Սելօմ, ու Փարէս և Զարա. բայց [g]Էր ու Օնան Քանանու երկրին մէջ մեռան. և [h]Փարեսին որդիքը՝ Եսրոն ու [i]Համուլ
13 մնաց: Եւ [j]Իսաքարին որդիքը՝ Թովղա, ու
14 Փուա, և [k]Յասուբ ու Սամրօն: Եւ Զաբուղոնին որդիքը՝ Սարեդ, ու Եղօն և Յաղէլ:
15 Ասոնք են Լիայի որդիքը, որոնք Մեզոպոտամիոյ մէջ ծնաւ Յակոբին, ու անոր Դինա աղջիկը. անոր բոլոր որդիներն ու աղջիկները հրսուտնուե-
16 րնէ Հոգի էին: Եւ Գադին որդիքը՝ Զաֆիոն, ու Հագի, Շունի, և Եսբօն, Երի, ու
17 Արօդի և Արիելի: Եւ [l]Ասերին որդիքը՝ Յիմնա, ու Յեսուա, և Յեսուի, ու Բարիա, և անոնց քոյրը Սարա. և Բարիային որդիքը՝
18 Հաբեր ու Մելքիել: [m]Ասոնք են Զիղփայի որդիքը՝ [n]որն որ Լաբան իր Լիա աղջկանը տուաւ. և անիկայ ծնաւ սոսնք Յակոբին՝
19 տասնուվեց Հոգի: [o]Յակոբին կնիկանը Րաքէլին որդիքը՝ Յովսէփ ու Բենիամին:
20 Եւ Յովսէփին՝ Եգիպտոսի երկրին մէջ Մանասէն ու Եփրեմ ծնան, որոնք Ասիկ քահանային քուրը Ասենաթ Պետափրեային աղջիկը Ասանէթը ծը-
21 նաւ անոր: [p]Եւ Բենիամինին որդիքը՝ Բաղա, ու Բեքր, և Ասբէլ, Գերա, ու [q]Նէեման, [r]Էհի, ու Ռոշ, [s]Մուպիմ, և Հփիմ ու Արդ:
22 Ասոնք են Յաքէլին որդիքը՝ որոնք ծնան
23 Յակոբին, ամէնը տասնուչորս Հոգի: [t]Եւ
24 Դանին որդիքը՝ [u]Հուսիմ: [v]Եւ Նեփթալիմին որդիքը՝ Յասիէլ, ու Գունի, և Յասեր ու
25 Սիլլեմ: [w]Ասոնք են Բաղդային որդիքը՝ [x]որն որ Լաբան իր Րաքէլ աղջկանը տուաւ. ու ա-նիկայ Յակոբին տասնը ծնաւ, որ ամէնը եօթը
26 Հոգի էին: [y]Յակոբին հետ Եգիպտոս եկող բոլոր Հոգիները, որ [z]անոր երանէն ելած էին, Յակոբին որդւոցը կնիկներէն զատ՝ ամէնը վեց-
27 սունուվեց Հոգի էին: Եւ Յովսէփին որդիքը՝

որ Եգիպտոսի մէջ անոր ծնան, երկու Հոգի էին. Եգիպտոս գացող Յակոբին տունը [a]բոլոր Հոգիները եօթանասուն էին:
28 Եւ անիկայ Յուդան իր առջևէն խրկեց Յովսէփին, [b]որ Գեսեմի ցուցընէ իրեն. և ա-
29 նոնք [c]Գեսեմի երկիրը եկան: Եւ Յովսէփ իր կառքը պատրաստեց, ու իր հայրը Իսրա-յէլը դիմաւորելու համար Գեսեմի եկաւ. և երբ անոր դէմը եկաւ, [d]անոր պարանոցին վրայ ինկաւ, ու խել մը ատեն անոր պարանոցին վը-
30 րայ լացաւ: Եւ Իսրայէլը ըսաւ Յովսէփին. [e]Հիմա քու երեսդ տեսնելէս ետքը թող մե-
31 նիմ, ինչու որ տակաւին ողջ ես: Եւ Յովսէփ իր եղբայրներուն ու իր Հօրը տունը ըսաւ. [f]Ելլեմ, և փարաւոնին պատմեմ, ու ըսեմ ա-նոր. Իմ եղբայրներս ու իմ Հօրս [g]տունեցիքը՝ որ Քանանու երկրին մէջն էին, ինծի եկան.
32 Եւ ան մարդիկը հովիւներ են. ինչու որ խա-շանց տէր են. և իրենց հօտերը, ու իրենց ա-
33 ռանները՝ [h]ամէն մանկութենէնին միտքս հիմա՝ մնէք ալ, մեր հայրերն ալ [i]խաշանց տէր ենք. որ Գեսեմի երկրին մէջ բնակիք. ինչու որ ամէն
34 հովիւ Եգիպտացւոց առջևը [j]գարշելի է:

ԳԼՈՒԽ ԽԶ

1 Յովսէփ իր եղբայրներուն հինգը, 7 ու իր հայրը փարաւոնին կը ներկայացնէ. 11 անոնց բնակութիւն ու սպառնաս կու տայ. 13 Հայր Եգիպտացւոց տակը, 16 անասուններուն, 18 ու կալուածքը փարաւոնին համար ձեռք կ'առնէ. 22 Քահանաներն երկրը ձախու չառնեը: 23 Երկրի արմտիքներուն հինգերորդ մասը թագաւորին տալու պայմանով՝ երկիրը Եգիպտացւոց կու տայ: 28 Յակոբին տարիքը: 29 Ընծիայ կ'երթայնէ Յովսէփը որ գնդը իր հայրերուն հետ թաղէ:

1 Եւ Յովսէփ [a]ինկաւ ու պատմեց փարաւոնին՝ ու ըսաւ. Իմ հայրս ու եղբայրներս, և ա-նոնց հօտերը ու արջառները, և անոնց բոլոր ունեցածը եկան Քանանու երկրէն, և ահա
2 [b]Գեսեմի երկրին են: Եւ իր եղբայրներուն մէջէն հինգ մարդ առաւ, ու [c]զանոնք փարա-
3 ւոնին առջևը ներկայացուց: Եւ փարաւոն ըսաւ անոր եղբայրներուն. [d]Ի՞նչ է ձեր արհեստը. և անոնք փարաւոնին ըսին. [e]Քու ծառաներդ հովիւներ ենք՝ մենք ալ՝ մեր հայ-
4 րերն ալ: [f]Եւ ըսին փարաւոնին. [g]Ա՛յս երկրին մէջ պանդխտանալու եկանք. վասն զի [h]Քանանու երկրին մէջ սոսկ սաստկանալուն համար՝ քու ծառաներուդ հօտերուն արծիւլիք

ե Ելք. ա. 1: ը. 14:
ը Ծննդ. խը. 5: ա Պտմ. բ. 1:
ժ Ելք. ը. 15: ա Պտմ. է. 24:
ի ա Պտմ. է. 24:
ձ ա Պտմ. ը. 1, 16:
ղ ա Պտմ. բ. 3: է. 21:
ռ ԳԼ. ԼԲ. 3, 7, 10:
ս ԳԼ. ԼԲ. 29: ա Պտմ. բ. 5:
տ ա Պտմ. է. 1:
փ Այլ Հայր
ք Ծննդ. խը. 15, ԽԶ:
և ա Պտմ. է. 30:
օ ԳԼ. Ը. 10:
ֆ ԳԼ. խԹ. 24:
ա ԳԼ. խզ. 27:
ռ ԳԼ. խա. 50:
ց ա Պտմ. է. 6: բ. 1
ՠ Ծննդ. խդ. 38:
ա Ծննդ. խը. 39: ա Պտմ. է. 12:
ւ ա Պտմ. է. 12:
ա Ծննդ. խզ. 42:
բ ա Պտմ. է. 13:

գ ԳԼ. Ը. 5, 7:
դ ԳԼ. ԻԹ. 29:
ե Ելք. ա. 5:
զ ԳԼ. Լ. 11:
է Ել. Օր. ժ. 22: Տե՛ս Գոթ. է. 14:
ը ԳԼ. ԼՈ. 21:
թ ԳԼ. Լէ. 1:
ժ ԳԼ. խէ. 14:
ի Տե՛ս Գեն. բ. 29, 30:
լ ԳԼ. խէ. 1:
խ ԳԼ. խէ. 2, 3:
ծ ԳԼ. Ը. 35: ԼԲ. 5: ԼԲ. 12:
կ Ա՛յլ 32:
հ ԳԼ. խզ. 32: Ելք. Ը. 26:
—
ղ ԳԼ. խզ. 31:
ճ ԳԼ. խէ. 10: խզ. 28:
մ Գոթ. է. 13:
յ ԳԼ. խզ. 33:
ն ԳԼ. խզ. 34:
շ ԳԼ. ժե. 13: Ել Օր. խզ. 5:
ո ԳԼ. խէ. 1: Գոթ. է. 11:

էհայ • ուստի հիմա շնորհք ըրէ՝ ծառաներդ
5 ե Պետնեմի երկրին մէջ բնակիմք : Եւ փարաւոն
խօսեցաւ Յովսեփին՝ ըսելով • Քու հայրդ ու
6 եղբայրներդ քեզի եկան • ե Եգիպտոսի երկիրը
առջեդ է • քու հայրդ ու եղբայրներդ երկրին
ամենէն աղէկ տեղը բնակեցնէր • զ Պետնեմի երկ-
րին մէջ թող բնակին • և թէ որ անոնց մէջը
ճարպիկ մարդիկ ըլլալը դիտես ՝ զանոնք իմ
հօտերուս վրայ վերակացու ըրէ :
7 Եւ Յովսէփ իր հայրը Յակոբը բերաւ , ու
փարաւոնին առջեւը հանեց • և Յակոբ օրհնեց
8 փարաւոնը : Եւ փարաւոն ըսաւ Յակոբին •
Քու կենացդ տարիներուն օրերը որչափ են :
9 Եւ Յակոբ ըսաւ փարաւոնին • ի Իմ պանդխտու-
թեան տարիներուն օրերը հարիւր երեսուն
տարի է • Իմ կենացս տարիներուն օրերը քիչ ու
ցաւով եղան , ու ի իմ հայրերուս պանդխտու-
թեան օրերուն մէջ եղած իրենց կենացը տարինե-
10 րուն օրերուն չհասան : Եւ Յակոբ ՚օրհնեց փա-
րաւոնը , ու դուրս ելաւ փարաւոնին առջեւէն :
11 Եւ Յովսէփ Եգիպտոսի երկրին ամենէն ա-
ղէկ կողմը ՚Պատմեսի երկրին մէջ բնակեցուց
իր հայրը ու եղբայրները , և անոնց կալուածք
տուաւ , ՚ինչպէս որ փարաւոն հրամայեր էր :
12 Եւ Յովսէփ իր հայրը ու եղբայրները և իր
հօրը բոլոր տունը ՚հանոյ ընտանիքներուն հա-
մեմատ հացով կը մեծցնէր :
13 Եւ բոլոր երկրին մէջ հաց չկար • ինչու որ
սովը խիստ սաստկացաւ • Ուս Եգիպտոսի երկիրը
և Քանանու երկիրը սովին պատճառով նուա-
14 ղեցաւ : ՚Եւ Յովսէփ պաշար ծախու առնող-
ներէն՝ Եգիպտոսի երկրին մէջ ու Քանանու
երկրին մէջ գտնուած բոլոր ստակը ժողվեց • և
15 Յովսէփ փարաւոնին տունը տարաւ ստակը : Ու
երբոր Եգիպտոսի երկրին՝ ու Քանանու երկրին
մէջ ստակը հատաւ , բոլոր Եգիպտացիները ե-
կան Յովսէփին՝ ու ըսին • Մեզի հաց տուր •
քանզի ստակ չըլլալուն համար ՚ինչո՞ւ մեռ-
16 նինք քու առջեդ : Եւ Յովսէփ ըսաւ • Ձեր
անասունները բերէք , և թէ որ ստակ չկայ ,
17 ձեր անասուններուն փոխարէն տամ ձեզի : Եւ
անոնք իրենց անասունները Յովսէփին բերին ,
և Յովսէփ հաց տուաւ անոնց՝ ձիերուն փոխա-
րէն , ու ոչխարներուն փոխարէն , և արջառ-
ներուն փոխարէն , ու էշերուն փոխարէն • և
ան տարին զանոնք հացով կերակրեց՝ իրենց բո-
լոր անասուններուն փոխարէն :
18 Ու երբոր լմընցաւ ան տարին , հետևեալ
տարին եկան անոր՝ ու ըսին • Մեր տիրոջմէն
չենք պահեր որ ստակը հատաւ , և մեր անա-
սուններն ալ մեր տիրոջը եղաւ • ալ բան մը
չմնաց մեր տիրոջը առջևը , բայց մեր մարմինները ու
19 երկիրը • Ինչո՞ւ համար քու աչքիդ առջևը մեռ-
նինք , մենք՝ ու մեր երկիրը • մեզ՝ ու մեր եր-
կիրը հացով ծախու առ , և մենք մեր երկիրովը
ծառաներ ըլլանք • և սերմ տուր
մեզի՝ որ ապրինք ու չմեռնինք , և երկիրը ա-
20 մայի չըլլայ : Եւ Յովսէփ բոլոր Եգիպտոսի
երկիրը փարաւոնին համար ծախու առաւ •
քանզի Եգիպտացւոց վրայ սովը սաստիկ ըլլա-
լուն համար՝ անոնց ամէն մէկը իր արտը ծա-
21 խեց , ու երկիրը փարաւոնին եղաւ : Եւ Ե-
գիպտոսի սահմանին մէկ ծայրէն մինչև մէկալ
ծայրը՝ ժողովուրդը ՚քաղաքէ քաղաք՚՚ փո-
22 խադրեց : ՚Միայն ՚քուրմերուն երկիրը ծա-
խու չառաւ • ինչու որ քուրմերը փարաւոնէն
կապատած բաժին առնէին , ու կ՚ուտէին իրենց
բաժինը , որ փարաւոն կու տար անոնց • անոր
23 համար իրենց երկիրը չծախեցին : Եւ Յովսէփ
բսաւ ժողովուրդին • Ընդ այսօր ծախու առի
ձեզ՝ ու ձեր երկիրը փարաւոնին համար • արդ՝
ձեզի սերմ կա՛ պահ , ու սերմանեցէք երկիրը •
24 Եւ եղիք արդիւնքին հինգէն մէկը փարաւոնին
պահի տաք , ու չորս մասը ձերը պահի ըլլայ ,
որ արտին սերմ՝ ու ձեզի և ձեր տանը մէջ և-
ղողներուն՝ ու ձեր տղաքներուն ուտելիք ըլ-
25 լայ : Եւ ըսին • Ընդ ապրեցուիր • Թող
մեր տիրոջը առջևը շնորհք գտնինք , ու փա-
26 րաւոնին ծառաներ ըլլանք : Եւ Յովսէփ աս
օրէնքը հաստատեց Եգիպտոսի երկրին մէջ մինչև
այսօր՝ որ հինգէն մէկը փարաւոնին ըլլայ • ՚՚բայ
՚ի Քուրմերուն երկրէն՝ որ փարաւոնինը չեղաւ :
27 Եւ Իսրայէլ ՚՚կը բնակեր Եգիպտոսի երկրին
մէջ՝ Գեսեմի երկրին • ու հոն կալուածք ստա-
ցան , և Հաճկան ու խիստ շատցան :
28 Եւ Յակոբ Եգիպտոսի երկրին մէջ տասնու-
եօթը տարի ապրեցաւ • ու Յակոբին ՚՚կենացը
տարիներուն օրերը հարիւր քառասնուեօթը
29 տարի եղաւ : Ու երբոր Իսրայէլին մեռնելու
օրերը ՚՚մօտեցաւ , կանչեց իր Յովսէփ որդին ,
ու բսաւ անոր • Եթէ որ հիմա քու առջեդ շը-
նորհք գտայ , կ՚ազաչեմ քեզի՝ Ձեռքդ իմ ե-
րանքիս տակը դիր , և ՚՚ինծի մարդասիրութիւն
ու հշմարտութիւն ըրէ • կ՚ազաչեմ քեզի՝ ՚՚ինծ
30 Եգիպտոսի մէջ մի թաղեր • Հապա ՚՚իմ հայ-
րերուս հետ ննջեմ , ու դուն իս Եգիպտո-
սէն հանես , և ՚՚ինծ անոնց դերեզմանը թաղես :
Եւ անիկայ ըսաւ • Ես քու բսածիդ պէս պի-
31 տի ընեմ : Եւ ինքը ըսաւ • Ինծի երդումդ ը-
րէ • և անիկայ երդում ըրաւ անոր : Եւ ՚Իս-
րայէլ Թանկողինին գլխուն վրայ երկրպագու-
թիւն ըրաւ :

ե Պես • խզ • 34 :
զ Պես • ի • 15 :
է Հմր 4 :
ը Ելք • ժա • 9 ; 13 : Ասղ • լթ • 12 :
ի Ծագ • ժդ • 1 :
ժ Պես • իե • 7 ; լե • 28 :
ժա Հմր 7 :
ժբ Ելք • ժա • 11 ; ժգ • 37 :
ժգ Հմր 6 :
ժդ Պես • ե • 21 :
ժե Պես • խա • 30 : Պտր • է • 11 :
ժզ Պես • խա • 56 :
ժէ Հմր 19 :
ժը Ելք • քաղաքներուն
ժթ Ելք • է • 24 :
ի Պես • խա • 45 :
ի Պես • լդ • 15 :
ի Հմր 22 :
լ Հմր 22 :
լա Հմր 11 :
լբ Պես • խդ • 3 :
լգ Ցն՛ս Հմր 9 :
լդ թ Օր • լա • 14 ; դ Թագ • ի • 1 :
լե Պես • իե • 2 :
լզ Պես • իդ • 49 :
լէ Ցն՛ս գլ • ե • 25 :
լը բ Թագ • ժե • 37 :
լթ Պես • խե • 29 ; ե • 5 , 13 :
լի Պես • խբ • 2 ; է Թագ • ա • 47 : Ելք • ժա • 21 :
† Կամ գաւազանին

ԳԼ. ԽԸ

1 Յակոբ իր որդիներովը՝ հօրը հիւանդութեանը տես ի՛ներ-
քեայ : 3 Յակոբ իրեն եղած խոստմունքը կը պատմէ :
5 Լփրեմը ու Մանասէն իր որդւոցը կարգը կը դնէ : 7
Յովսեփին մօրը դերեզմանին տէր ըլլալը ի՛մաց : 9 ի՛ օրհնէ
Լփրեմը ու Մանասէն : 17 պղտիկը մեծէն վեր կը դնէ :
21 անոնց նորէն Քանան դառնալուն համար կը մխիթա-
րեանայ :

1 Եւ եղաւ որ ասոնք բաներէն ետքը Յովսեփին
ըսուեցաւ . Ահա քու հայրդ հիւանդ է . և անիկայ իր երկու որդիքը Մանասէն ու Լփ-
2 րեմը իր հետը առաւ : Եւ Յակոբին պատ-
մուեցաւ ու ըսուեցաւ . Ահա քու որդիդ Յով-
սեփը քեզի կու գայ . և Իսրայէլ ուժոլորաւ՝ ու
3 անկողնին վրայ նստաւ : Եւ Յակոբ ըսաւ
Յովսեփին . Ամենակարող Աստուածը Քանա-
նու երկիրը [a]Լուզին մէջ երեւցաւ ինծի , ու
4 օրհնեց զիս . Եւ ըսաւ ինծի . Ահա քեզ պի-
տի աճեցընեմ , ու շատցընեմ , և քեզ շատ
ժողովուրդներու հայր պիտի ընեմ . և ասոր ե-
րկիրը քեզմէ ետքը քու սերունդիդ [b]յաւիտենա-
5 կան կալուածք ըլլալու պիտի տամ : Եւ հի-
մա քու [c]երկու որդիքդ՝ որ Ծնան քեզի Եգիպ-
տոսի երկրին մէջ՝ քեզի Եգիպտոս գալէս ա-
ռաջ , իմն են . Լփրեմը ու Մանասէն՝ Ռու-
6 բենին ու Շմաւունին պէս իմն պիտի ըլլան : Եւ
անոնցմէ ետքը քու ծնած որդիքդ՝ քուկդ ըլ-
լան . ո՛ւ իրենց ժառանգութիւնը մէջ իրենց
7 եղբայրներուն անուններովը կանչուին : Եւ ես
երբոր Միջագետքէն կու գայի , Քանանու երկ-
րին մէջ ան ճամբուն վրայ՝ որ տակաւին Եփ-
թաթա երթալու քիչ մը տեղ կայ , [d]Ռաքելը
մեռաւ իմ քովս . ու դանիկայ հոն Եփրաթա-
յին՝ այսինքն Բեթղեհեմին ճամբուն մէջ թա-
ղեցի :
8 Եւ Իսրայէլ տեսաւ Յովսեփին որդիները՝
9 ու ըսաւ . Ովքե՞ւ ենասոնք : Եւ Յովսեփ ը-
սաւ իր հօրը . [e]Իմ որդիներս են՝ որ Ա-
ստուած հոս ինծի տուաւ . և անիկայ ըսաւ .
Ա՛նծրէ՛ք ըրէ՛ ինծի բեր զանոնք , Ներ օրհնեմ՝ :
10 Եւ [f]Իսրայէլին աչքերը ծերութենէն ծանրացած
էին , անոնց՝ որ չէր կրնար տեսնել . և զանոնք
մօտեցուց անոր , ու [g]անիկայ համբուրեց զա-
11 նոնք , և գրկեց : Եւ Իսրայէլ ըսաւ Յովսե-
փին . [h]Չս էի յուսար որ քու երեսդ տեսնեմ ,
և ահա Աստուած ինծի քու սերունդդ ալ ցու-
12 ցուց : Եւ Յովսեփ հանեց զանոնք անոր ծունր-
կերէն , և իր երեսը միչև գետինը խոնարհու-
13 թիւն ըրաւ : Եւ Յովսեփ առաւ անոնց եր-

[a] ԾԼ. իբ. 13, 19 : իէ. 6, 9, ԼԸ :
[b] ԾԼ. ժէ. 8 :
[c] ԾԼ. ժէ. 1 : իգ. 40 :
[d] ԾԼ. իբ. 15 : լ՚Ը. 11, 13, 24 : Սալ. Լգ. 22 : ՃԻՈ. 7 :
[e] Ելմտ. ի. 12 : Գոր. ժէ. 17 :
[f] Տե՛ս ԾՆՆ. իզ. 34, 37 :
[g] Հմ՛ր 14 :
[h] ԾԼ. խՆ. 26 :
[i] Հմ՛ր 19 :
[j] Նրբ. ժԸ. 21 :
[k] ԾԼ. ժէ. 1 : իգ. 40 :
[l] ԾԼ. իբ. 15 : լ՚Ը. 11, 13, 24 : Սալ. Լգ. 22 : ՃԻՈ. 7 :
[m] Ելմտ. ի. 12 : Գոր. ժէ. 17 :
[n] Տե՛ս ԾՆՆ. իզ. 34, 37 :
[o] Հմ՛ր 14 :

կուքն ալ՝ Լփրեմը իր աջ ձեռքովը Իսրայէլին
ձախ կողմը՝ և Մանասէն իր ձախ ձեռքովը Ի-
14 սրայէլին աջ կողմը , ու մօտեցուց անոր : Եւ
Իսրայէլ իր աջ ձեռքը երկլնցուց , ու Եփրե-
մին գլխուն վրայ դրաւ , որ պղտիկն էր , ու իր
ձախ ձեռքը Մանասէին գլխուն վրայ . անի-
կայ [i]խորհրդով իր ձեռքերը փոխեց . ընչու որ
15 Մանասէն անդրանիկն էր : Եւ [j]օրհնեց զՅով-
սեփ ու ըսաւ . Ան Աստուածը՝ [k]որուն առջեւը
իմ հայրերս Աբրահամը ու Իսահակը քալեցին ,
ան Աստուածը՝ որ ծնած ատենէս մինչեւ այսօր
16 իս հովակերպ , Ան [l]Հրեշտակը՝ [m]որ իս ամէն
չարիքներէն ազատեց , օրհնէ ասոնք տղաքներուն , և
[n]իմ անունս՝ ու իմ հայրերուս Աբրահամին և
Իսահակին անուները ասոնց վրայ կանչուի , ու
17 երկրին մէջտեղը [o]խիստ շատնան : Եւ Յով-
սեփ երբ տեսաւ որ հայրը [p]իր աջ ձեռքը Եփ-
րեմին գլխուն վրայ դրաւ , իրեն [q]հաճելի չե-
ղաւ . և իր հօրը ձեռքը բռնեց՝ որ զանիկայ
Եփրեմին գլխուն վրայէն Մանասէին գլխուն
18 վրայ փոխադրէ : Եւ Յովսեփ ըսաւ իր հօրը .
Ո՛չ այդպէս՝ հայր իմ . ընչու որ անդրանիկը ա-
յս է . քու աջ ձեռքդ անոր գլխուն վրայ դիր :
19 Եւ իր հայրը չուզեց՝ ու ըսաւ . [r]Գիտեմ որ-
դեակ իմ , գիտեմ . ասիկայ ալ ժողովուրդ պի-
տի ըլլայ , և ասիկայ ալ մեծ պիտի ըլլայ .
բայց [s]անոր պզտիկ եղբայրը անկէ աւելի մեծ
պիտի ըլլայ , ու անոր սերունդը խիստ մեծ ազ-
20 գի պիտի ըլլայ : Եւ ան օրը օրհնեց զանոնք ու ը-
սաւ . [t]Իսրայէլը [u]ձեզմով օրհնէ , [v]Աստուած
քեզ Եփրեմին պէս և Մանասէին պէս ընէ՚՚ ը-
սելով . ու Եփրեմը Մանասէին առաջ դրաւ :
21 Եւ Իսրայէլ ըսաւ Յովսեփին . Ահա ես
կը մեռնիմ , և [w]Աստուած ձեզի հետ պիտի ը-
լայ , ու ձեզ ձեր հայրերուն երկիրը պիտի
22 դարձնէ : Եւ [x]ես քու եղբայրներէդ մէկ բա-
ժին աւելի տուի քեզի , որ ան [y]Ամորհացիին-
ըուն ձեռքէն իմ սրովս ու աղեղովս առի :

ԳԼ. ԽԹ.

1 Յակոբ իր որդիները կը կանչէ զանոնք օրհնելու համար :
3 Ամէն մէկուն օրհնութիւնը : 29 Իր թաղուելուն վրա-
յով անոնց պատուէր կու տայ : 33 Իր մահը :

1 Եւ Յակոբ կանչեց իր որդիները ու ըսաւ .
Ժողովուեցէ՛ք , որ [z]ձեզի օրերը [a]ձեր գըլ-
խուն գալիքը պատմեմ ձեզի :
2 Ժողովուեցէ՛ք՝ ու լսեցէ՛ք Յակոբայ որդիները ,
[b]Ու ձեր հօրը Իսրայէլին մտիկ ըրէ՛ք :

[p] Ելմտ. ի. 8 :
[q] Հմ՛ր 14 :
[r] Ելմտ. ա. 33, 35 : բ. 19, 21 : [s] Օր. Լ. 17 : Յայտ. է. 6, 8 :
[t] Հատ. թ. 11, 12 :
[u] Նբր. քեզմով
[v] ԾԼ. խզ. 4 : ե. 24 :
[w] Ելմտ. խդ. 32 : ա Պն. ե. 2 : Ցօհ. գ. 5 :
[x] ԾԼ. ժէ. 16 : Լգ. 28 : Ելմտ. ժէ. 14, ԼԸ :

[y] [s] Օր. գ. 30 : Ելտ. խգ. 14 : Ես. բ. 2 : Լ՚Ը. 6 : Եբեմ. խգ. 20 : Դան. բ. 28, 29 : Գոր. բ. 17 : Նրբ. ա. 2 :
[z] [s] Օր. գ. 1 : Ըմամբ. գ. 7 :
[a] Սալ. Լգ. 11 :

3 Ո՛վ Իսրայէլ , *իմ անդրանիկս՝
Իմ ոյժս է՛ու իմ զօրութեանս սկիզբը ,
Յարգութեան կատարելութիւնը ու զօրութեան կատարելութիւնը դուն է՛ս :
4 Ջուրի պէս եռացիր , Հառաչին պիտի չըլլաս .
Ինչու որ է՛քու հօրդ անկողինը եղար .
Ընատունը պղծեցիր անկից : (Իմ անկողի՛նս եղաւ :)

5 ԸՀմաւոնը ու Ղևին Իեղբայրներ էն .
*Օ՛ձնաքերնին Իանիրաւութեան զործիքներ են :
6 Իմ հոգիս Իանոնց խորհուրդներուն չմտնէ ,
Իմ պատիւս Իանոնց ժողովքին հետ չմիանայ .
Ինչու որ Իերկնոյ բարկութեամբը մարդ սպանեցին ,
Ու իրենց կամայապաշտութեամբը ցուլի ջիղ կտրեցին :
7 Անիծեալ ըլլայ անոնց բարկութիւնը , ինչու որ խիստ էր ,
Ու անոնց սրտմտութիւնը , ինչու որ սաստիկ էր .
Ես՛անոնք Յակոբին մէջ պիտի բաժնեմ ,
Ու զանոնք Իսրայէլին մէջ պիտի ցրեմ :

8 Ո՛վ Յուդա՝ քու եղբայրներդ քեզ պիտի դոլին .
Իձեռդ քու թշնամիներուդ պարանոցին վրայ ըլլայ .
Իորդի՛ք հօրդ որդիքը քեզի երկրպագութիւն ընեն :
9 Յուդան *առիւծի ձագ է .
Ո՛րդեակ իմ՝ կողոպտուէն եղար :
Իառիւծի պէս ծռնեակ չոքեց , մատակ առիւծի պէս պառկեցաւ .
Ոչ անիկայ ոտի պիտի արթընցնէ :
10 Իշխողութիւնը Յուդայէն պիտի չպակսի ,
Ո՛չ ալ Իանոր ոտքերուն մէջտեղէն Իօրէնադիրը ,
*Մինչև որ †Սիլովը գայ .
Եվ ժողովուրդները անոր պիտի ՀնազանդԷն :
11 *Իր յաւանակը որթին պիտի կապէ ,
Ու իր էգ իշուն ձագը ամենէն աղէկ որթին .
Իր պատմուճանը գինիով պիտի լուայ ,
Ու իր հանդերձը խաղողի արիւնով :
12 Իր աչքերը գինիէն կարմիր՝
Ու իր ակռաները կաթէն ճերմակ պիտի ըլլայ :

13 Է՛Օ՛ասրուղոնը ծովին եզերքը պիտի բնակի ,
Ու անիկայ նաւերուն Հանդիստը պիտի ըլլայ ,
Եւ անոր սահմանը մինչև Սիդոն պիտի հասնի :

14 Իսաքարը ուժեղ էշ մըն է ,
Որ դոմիրուն մէջտեղը կը պառկի .
15 Եւ տեսնելով որ Հանդստութիւնը աղէկ էր ,
Ու երկիրը՝ որ դեղեցիկ էր ,
Իր ուսը բեռցընելու խնամարհեցաւ ,
Ու հարկատու ծառայ եղաւ :

16 *Դանը իր ժողովուրդը պիտի դատէ ,
Իսրայէլի ցեղերէն մէկուն պէս :
17 *Դանը ճամբու վրայ օձ մը պիտի ըլլայ ,
Ու ճամբու վրայ իժ մը ,
Որ ձիուն գարշապարը կը խածնէ ,
Ընանկ որ հեծեալը հետևը կ՛իյնայ :

18 Ո՛վ Տէր՝ քու փրկութեանդ սպասեցի :

19 *Գադին՝ գունդ մը վրան պիտի յարձակի .
Բայց վերջապէս ինքը պիտի յարձակի :

20 ԸԱսերին հացը պարարտ պիտի ըլլայ .
Ու ինքը թագաւորի համադամ կերակուրներ պիտի տայ :

21 *Նեփթաղիմը գեղեցիկ խօսքեր տուող
Ըզատ թողուած եղջերու մըն է :

22 Յովսէփը պտղատու ոստ մըն է ,
Աղբիւրի քով պտղաբեր ոստ մը՝
Որուն բողբոջները պատի վրայ կ՛ելլեն .
23 Աղեղնաւորները *վշտացուցին զանիկայ ,
Ու նետահարեցին անոր , ուատեցին զանիկայ .
24 Բայց անոր *աղեղը զօրաւոր մնաց ,
Եւ իր ձեռացը բազուկները ուժգնացան ,
Յակոբին *հզօր Իաբուա՛ծոյն ձեռքերովը :
Իսրայէլին *վէմը Եղող *Հովիւը անկից է :
25 ԸԱ՛նկայ քու հօրդ Աստուածմէն է՝ որ քեզի պիտի օգնէ ,
*Եւ Ամենակարողէն՝ *որ քեզ պիտի օրհնէ ,
Վերէն՝ երկինքին օրհնութիւններովը ,
Ու վարը պառկող խորութեան օրհնութիւններովը ,
Ծիծերուն ու արգանդին օրհնութիւններովը :
26 Քու հօրդ օրհնութիւնները՝ ‡իմ նախնեացս օրհնութիւններէն՝

---

† ԳԼ · իԹ · 32 :
‡ Բ Օր · իա · 17 : Սաղ · հը · 51 :
ա ա Պն · Ե · 1 :
բ ԳԼ · լԵ · 22 : ա Պն · Ե · 1 : Բ Օր · իէ · 20 :
գ ԳԼ · իԹ · 33 , 34 :
դ Նահ · ժբ · 9 :
* Այժ Աստուածին
ե ԳԼ · Լէ · 25 :
զ Նահ · ւ · 15 , 16 :
է Սաղ · ժղ · 9 : Ը · 12 : ծԷ · 8 :
ը Սաղ · իղ · 9 : Ես՛ի · Ե · 11 :
թ ԳԼ · Լէ · 26 :
ժ Ելս · ժԹ · 1 : իւ · 5 , 6 , 7 : ա Պն · Ը · 24 , 39 :
ի ԳԼ · իԹ · 35 : Բ Օր · Լգ · 7 :
լ Սաղ · ժբ · 40 :
խ ԳԼ · իԹ · 29 : ա Պն · Ե · 2 :
ծ Լմս · Ե · 4 : Հայտ · Ե · 5 :
կ Ցոել · իգ · 24 : իգ · 9 :
հ Ցոել · իգ · 17 : Երեմ · Ը · 21 : Օաբ · Ճ · 11 :
ձ Բ Օր · իը · 57 :
ղ Սաղ · կ · 7 : ԽԸ · 8 : Ցոել · իա · 18 :
ճ Ես · ժա · 1 : կԲ · 11 : Երեմ · իա · 27 : Դան · իԹ · 25 : Պատ · իա · 9 : Ղև · ա · 32 , 33 :
† այ՝ խաղաղը , կամ որուն կը վայլէ :
ձ Ես · Բ · 2 : ժա · 10 : իգ · 1 , 4 : իԹ · 6 , 7 , 22 , 23 :
ճ Ե · 4 , 5 : է · 1 , 3 , 4 , 5 :
Ընդ · բ · 7 : Դ՛ղ · բ · 30 , 31 , 32 :
ղ Ա՛ն · ժբ · 32 :
ր Բ Օր · Լէ · 18 , 19 : Ցես · ժԹ · 10 , 11 :
ռ Բ Օր · Լէ · 22 : Պատ · ժբ · 1 , 2 :
ս Դատ · ժբ · 27 :
վ Սաղ · իե · 6 : ՀԹ · 166 , 174 : Ես · իՀ · 9 :
տ Բ Օր · Լէ · 20 : ա Պն · Ե · 18 :
ր Բ Օր · Լէ · 24 : Ցես · ժԹ · 24 :
ց Բ Օր · Լէ · 23 :
ւ ԳԼ · Լէ · 4 , 24 , 28 : ԼԹ · 20 : իգ · 21 : Սաղ · ՀԺ · 13 :
փ Ցոր · իԹ · 20 : Սաղ · լԷ · 15 :
ք Սաղ · ՃԼ · 2 , 5 :
օ ԳԼ · իա · 11 : իէ · 12 : Ե · 21 :
ֆ Ես · իղ · 16 :
ա Սաղ · Ճ · 1 :
բ ԳԼ · իգ · 13 , 21 : լԷ · 3 : իէ · 23 :
գ ԳԼ · ժԷ · 1 : լԷ · 11 :
դ Բ Օր · Լէ · 13 :
‡ Այժ Մանոհնաւոր լեռնեցուն օրհնութիւններէն , և յաւիտենական բլուրներուն վայելութիւններէն

[ա]Ինչպէս յաւիտենական բլուրներուն գագաթը՝"
զօրացան ։
ՂՅովսեփին գլխուն վրայ պիտի բլլան ,
Եւ անոր գագաթին վրայ՝ որ իր եղբայրներէն
զատուած է ։

27 Բենիամինը [բ]փառատող գայլ պիտի բլլայ ։
Ըտուտանց որսը պիտի ուտէ ,
[գ]Եւ գիշերը կողոպուտը պիտի բաժնէ ։

28 Ըմէն ասոնք Իսրայէլի տասներկու ցեղերն
են ։ և ասիկ որ անոնց Հայրը խօսեցաւ անոնց ,
ու օրհնեց զանոնք ։ ամէն մէկուն օրհնութիւնը
29 պէս օրհնեց զանոնք ։ Եւ պատուիրեց անոնց ,
ու ըսաւ ։ Ես [դ]իմ ժողովուրդիս պիտի խառ-
նուիմ ։ [ե]իմ Հայրերուս հետ [զ]ան պրկին մէջ
թաղեցէք զիս , որ Քետացի Եփրոնին արտին
30 մէջն է ։ Ըն պրկին մէջ որ Քանանա երկիրը՝
Մամբրէին դիմացը եղող Մաքփելայի արտին
մէջն է , Որուն որ Աբրահամ արտին հետ մէկ-
տեղ գերեզմանի կալուածքի համար՝ Քետացի
31 Եփրոնէն ծախու առաւ ։ [է]Աբրահամը՝ ու ա-
նոր կնիկը Սարրան հոն թաղեցին ։ [ը]Իսահակը՝
ու անոր կնիկը Ռեբեկան հոն թաղեցին ։ ես
32 ալ Լիան հոն թաղեցի ։ Ըն արտը ու հոն ե-
ղած պրը Քետին որդիներէն ծախու առնուե-
33 ցաւ ։ Եւ Յակոբ երբ լմընցուց իր որդւոցը
պատուէր տալը , իր ոտքերը անկողնին մէջ
ժողվեց , ու հոգին աւանդեց , և [թ]իր ժողո-
վուրդին խառնուեցաւ ։

ԳԼ ։ ՝Ը

1 Յակոբին մահուանը առգը ։ 4 Յովսէփ իր Հօրը թաղ-
մանը երթալու համար՝ փարաւոնին հրաման կառնէ ։ 7
Ընոր յաղարկաւորութեան հանդէսը ։ 15 Յովսեփին եղ-
բայրները նեղեալ կը խնդրեն , ու ան ալ կը մխիթարէ
զանոնք ։ 22 Յովսեփին տարիքը ։ 23 Իր ազգը երրորդ
սերունդը կը տեսնէ ։ 24 Իր եղբայրներուն կը մարգա-
բեսայ՝ Թէ Քանանու երկիրը պիտի դառնան ։ 25 Իր
ոսկորներուն համար զանոնք կ'երդմնցընէ ։ 26 Կը մեռնի ու
արկղի մէջ կը դրուի ։

1 Եւ Յովսէփ [ա]իր Հօրը երեսին վրայ ինկաւ ,
ու [բ]լացաւ անոր վրայ , և համբուրեց զա-
2 նիկայ ։ Եւ Յովսէփ իր բժիշկ ծառաներուն
հրամայեց որ [գ]իր Հայրը զմռսեն ։ և բժիշկները
3 զմռսեցին Իսրայէլը ։ Եւ անոր քառասուն օրը
լմընցաւ ։ [դ]ինչու որ զմռսուածներուն օրերը ա-
սանկ կը լմըննար ։ և Եգիպտացիք [ե]անոր հա-
4 մար եօթանասուն օր սուգ ըրին ։ Եւ երբ ա-
նոր սուգին օրերը անցան , Յովսէփ զրուցից
[զ]փարաւոնի տանը՝ ըսելով ։ Թէ որ հիմա ձեր
առջևը շնորհք գտայ , կ'աղաչեմ ձեզի՝ փա-

5 բաւոնին ականջին զրուցեցէք ու ըսէք ։ Հիմ
Հայրս ինծի երդումէ ընել տուաւ՝ ըսելով ։ Ը-
հա ես կը մեռնիմ ։ իմ գերեզմանիս մէջը՝ [է]որ
ես ինծի համար Քանանու երկրին մէջ փորեցի ,
իս հոն թաղես ։ և հիմա շնորհք ըրէ՝ իմ Հայրս
6 թաղելու ելլեմ , ու նորէն գամ ։ Եւ փարաւ-
ոն ըսաւ ։ Ելի՛ր , ու թաղէ քու Հայրդ՝ ինչ-
պէս որ անիկայ քեզի երդումէ ընել տուաւ ։
7 Եւ Յովսէփ իր Հայրը թաղելու ելաւ ։ և
փարաւոնին բոլոր ծառաները՝ անոր տանը ծե-
ր՛երը՝ ու Եգիպտոսի երկրին բոլոր ծերերը անոր
8 հետ ելան ։ [ը]Նաև Յովսեփին բոլոր տունը՝ ու
անոր եղբայրները՝ և անոր Հօրը տունը ։ միայն
իրենց տղաքները , ու իրենց Հօտերը , և իրենց
արջառները Գեսեմի երկրին մէջ թողուցին ։
9 Եւ անոր հետ կառքեր ու ձիաւորներ ելան ,
10 ու շատ մեծ բանակ մը եղաւ ։ Եւ երբ Ը-
տատին կալը՝ որ Յորդանանու մէկալ կողմն է ։
հոն [թ]մեծ ու խիստ սաստիկ լացով մը ողբացին ,
11 [ժ]և իր Հօրը համար եօթը օր սուգ բրաւ ։ Եւ
ան երկրին մէջ բնակող Քանանացիները երբոր
տեսան Ատադին կալին մէջի սուգին հանդէսը ,
ըսին ։ Ա՛ս մեծ սուգ մը բլլալու է Եգիպտացի-
ներուն ։ անոր համար անոր անունը *Աբէլմս-
բահմ դրին , որ Յորդանանու մէկալ կողմն է ։
12 Եւ անոր որդիքը ըրին անոր՝ ինչպէս որ պա-
13 տուիրեր էր ։ Եւ [ի]անոր որդիքը Քանանու
երկիրը տարին զանիկայ , ու թաղեցին զանիկայ
Մամբրէին դիմացը եղող Մաքփելայի արտին
պրին մէջը , որն որ Աբրահամ [լ]գերեզմանի
կալուածքի համար ծախու առաւ արտին հետ
14 մէկտեղ Քետացի Եփրոնէն ։ Եւ Յովսէփ իր
Հայրը թաղելէն ետև՝ Եգիպտոս դարձաւ ,
[խ]ինքը՝ ու իր եղբայրները՝ և ան ամէնը՝ որ իրեն
հետ իր Հայրը թաղելու ելան ։
15 Եւ Յովսեփին եղբայրները տեսնելով որ [ծ]-
րենց Հայրը մեռաւ , Ըսին Թերեւոն . Գու-
ցէ Յովսէփ մեզ պահելով՝ պիտի հատուցանէ
16 մեզի ան ամէն չարիքը՝ որն որ բրինք իրեն ։ Եւ
Յովսեփին պատգամաւոր խրկեցին՝ ըսելով ։
Քու Հայրդ մեռնելէն առաջ պատուիրեց ձեզի՝
17 ու ըսաւ ։ Յովսեփին ասանկ ըսէք ։ Հիմա շը-
նորհք ըրէ՝ քու եղբայրներուդ յանցանքը ու
անոնց մեղքը ներէ , [կ]ինչու որ քեզի չարութիւն
ըրին ։ և հիմա կ'աղաչենք քեզի՝ [հ]քու Հօրդ Ա-
ստուծոյն ծառաներուն յանցանքը ներէ ։ Եւ
Յովսէփ լացաւ՝ երբոր անոնք խօսեցան իրեն ։
18 Ու անոր եղբայրներն ալ գացին , և [ղ]անոր առ-
ջևը ինկան , ու ըսին ։ Ահա մենք քու ծառա-
19 ներդ ենք ։ Եւ Յովսէփ ըսաւ անոնց ։ [մ]Մի

ա Ծն. Օր. ԼԳ. 15 : Ելմ. գ. 6:
բ Ծն. Օր. ԼԳ. 16 :
գ Դատ. ե. 21, 25 : Երկ. իէ. 25, 27 :
դ Ծատ. իգ. 24 : Լսմ. ը. 11 : Երկ. Լ. 10 : Ջաբ. ժգ. 1, 7 :
ե Պլ. ժե. 15 : իե. 8 :
զ Պլ. խե. 30 : ը Ծատ. ժբ. 37 :
է Պլ. Ջ. 13 :
ը Պլ. իգ. 16 :
թ Պլ. իգ. 19 : իե. 9 :
ժ Պլ. Լ. 29 :
ի Հմր 29 :

—

ա Պլ. խղ. 4 :
բ Ծ Ծատ. ժգ. 14 .
գ Հմր 26 : ը Պն . ժգ. 14 : Պատ . իղ. 12 : Պաբ . ժգ. 8 : ժգ . 1 : Դա . իգ . 1 : Հօհ . ժբ . 7 : ժբ . 39, 40 :
դ Ծատ . ե . 30 : բ Օր . ԼԳ . 8 :
ե Լսմ . Ջ . 2 :
զ Պլ . խե . 29 :
է Ը Պն . ժգ . 14 : Լս . իգ . 16 : Պատ . Լէ . 60 :
ը Ը Ծատ . ւ . 17 : Պօր . Ը . 2 :
թ ւ Ծատ . Լ . 13 : Հօր . Ը . 13 :
* ՝ի՛ սուգ Եգիպտացւոց :
ժ Պլ . իգ . 29 , 30 : Գօր . է . 16 :
ի Պլ . իգ . 16 :
լ Հօր . ժե . 21, 22 :
խ Բսակ . իը . 13 :
ծ Պլ . իգ . 25 :
կ Պլ . Լէ . 7, 10 :
հ Պլ . խե . 5 :

20 վախնաք • [b]միթէ ես Աստուծոյ տեղն եմ: [c]Ես
թէպէտ դուք ինձի դէմ չարութիւն խորհե-
ցաք ՝ Բայց [d]Աստուած ան աղէկի դարձը-
նել խորհեցաւ • անանկ որ՝ ես օրուան նըման
21 ձին պէս՝ շատ ժողովուրդ ապրեցընէ : Եւ
հիմա մի՛ վախնաք • [e]ես ձեզ՝ ու ձեր ընտա-
նիքները պիտի կերակրեմ : Ա՛յսպէս մխիթա-
րեց զանոնք [f]քաղցրութեամբ խօսելով :
22 Եւ Յովսէփ Եգիպտոս բնակեցաւ , ինքը՝ և
իր հօրը տունը • և Յովսէփ Հարիւր տասը
23 տարի ապրեցաւ : Եւ Յովսէփ՝ Եփրեմին որ-
դիները՝ [g]մինչև երրորդ սերունդը տեսաւ , և
Մանասէին որդւոյն [h]Մաքիրին որդիներն ալ
[i]Յովսէփին ծունկերուն վրայ ծնան :
24 Եւ Յովսէփ իր եղբայրներուն ըսաւ • Ես հի-
ւա կը մեռնիմ , ու [k]Աստուած անշուշտ ձեզի
այցելութիւն պիտի բնէ , ու ձեզ ա երկիրէն
պիտի հանէ դէպ՝ի ան երկիրը՝ [l]որուն համար
ինքը երդում ըրաւ Աբրահամին՝ Իսահակին ու
25 Յակոբին : Եւ [m]Յովսէփ Իսրայէլի որդւոցը
երդում բնել տուաւ՝ ըսելով • Աստուած ան-
շուշտ ձեզի այցելութիւն պիտի բնէ , ու իմ
26 ոսկորներս ասկից հանէք : Եւ Յովսէփ հա-
րիւր տասը տարեկան [n]ըլլալով մեռաւ • ու
[o]զմռսեցին զանիկայ , և տապանի մը մէջ դրին
Եգիպտոսի մէջ :

ԳԻՐՔ ԵԼՔԻ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Յովսեփին մեռնելէն ետքը՝ Իսրայէլի որդիքը կը շատնան : 8 Նոր թագաւորը [p]Եգիպտոս կը տիրէ և կը չարչարէ զանոնք ծանր գործքերով՝ բայց անոնք աւելի կը շատնան : 15 Պատկառաձնները Աստուծմէ վախնալով՝ արու զաւակները կ՝ապրեցընեն : 22 Փարաւոն կը հրամայէ արու զաւակները գետը նետել :

1 Եւ [q]Եգիպտոս գացող Իսրայէլի որդւոցը ա-
նուններն ասոնք են • ամէն մէկը իր տունովը
2 Յակոբին հետ գնաց • Ռուբէն , Շմաւուն ,
3 Ղեւի ու Յուդա , Իսաքար , [r]Զաբուղոն և
4 Բենիամէն , Դան ու Նեփթաղիմ , Գադ ու
5 Ասեր : Եւ Յակոբին երանքէն ելած բոլոր հո-
գիները [s]եօթանասուն հոգի էին • Յովսէփն ալ
6 Եգիպտոս էր : Եւ [t]Յովսէփ ու անոր բոլոր
7 եղբայրները և բոլոր անոր ազգը մեռան : [u]Եւ
Իսրայէլի որդիքը աճեցան ու բազմացան և
շատցան ու խիստ զօրացան • և ան երկիրը ա-
նոնցմով լեցուեցաւ :
8 Բոլ՝ [v]Եգիպտոսի վրայ մէկ նոր թագաւոր մը
9 ելաւ , որ Յովսէփը չէր ճանչնար : Եւ անիկայ
ըսաւ իր ժողովուրդին • Ահա [w]Իսրայէլի որ-
դւոցը ժողովուրդը մեզմէ շատ ու զօրաւոր են •
10 [x]Եկէք [y]իմաստութիւն բանեցընենք անոնց դէմ,
որ չըլլայ թէ շատնան , ու երբոր պատերազմ
պատահելու ըլլայ , անոնք ալ մեր թշնամինե-
րուն հետ մեզի դէմ պատերազ-
11 մին , և աս երկրէս ելլեն : Ընոր համար գոր-
ծադրներ դրին անոնց վրայ , [z]որ չարչարեն զա-
նոնք [a]իրենց ծանր գործքերովը • և փարաւոնին
շտեմարանի քաղաքներ՝ Փիթոմը [b]ու Ռամսէսը
12 շինեցին : Եւ որչափ կը չարչարէին զանոնք ,
այնչափ ալ աւելի կը շատնային ու կ՝աճէին •
և անոնք Իսրայէլի որդւոցմէն ձանձրացան :
13 Եւ Եգիպտացիք բռնութեամբ կը ծառայեցը-
14 նէին Իսրայէլի որդիները : Եւ [c]անոնց կեանքը
ծանր գործով՝ [d]կաւով՝ ու աղիւսներով՝ և
դաշտին ամէն գործովը կը դառնացընէին • ինչ
ծառայութիւն որ անոնց բնել տային՝ բռնու-
թեամբ էր :
15 Եւ Եգիպտոսի թագաւորը խօսեցաւ Եբ-
րայեցւոց մանկաբարձներուն , որոնց մէկուն ա-
նունը Սեփրա՝ ու մէկալին անունը Փուա էր ,
16 և ըսաւ • Երբոյնցի կնիկներուն ծոցերը առած
ատեննիդ՝ նստարաններուն վրայ նայիք , թէ որ
տղայ է՝ մեռցընեք անիկայ , և թէ որ աղջիկ
17 է՝ թող աղջ մնայ : Բայց մանկաբարձները
Աստուծմէ [e]վախցան , ու Եգիպտոսի թագա-
ւորին իրենց բանին պէս չըրին • հապա արու-
18 նները աղջ կը թողուին : Եւ Եգիպտոսի թա-
գաւորը կանչեց մանկաբարձները , ու ըսաւ ա-
նոնց • Ինչո՞ւ աս բանը ըրիք , ու արուները աղջ
19 թողուցիք : Եւ [f]մանկաբարձները ըսին Փա-
րաւոնին • Քանզի Եբրայեցի կնիկները Եգիպ-
տացի կնիկներուն պէս չեն • ինչու որ առոյգ
են • մանկաբարձը անոնց չգացած՝ կը ծնանին :

---

b Ը Օր • Լ՚ • 35 : Ծոր • Լ՚Ջ • 29 : Հռոմ. ժ՚ • 19 : Ա՚Բր • Ժ • 30 : Ջ Ցմաթ. Ե • 7 :
c Ասղ. ծՋ. 5 : Ա՚ս • Ժ • 7 :
d ԳՆ. խե • 5 , 7 : Գոր • Ջ • 13 , 14 , 15 :
e ԳՆ. խե • 12 : Ա՚տտ • Ե • 44 :
f ԳՆ. Լ՚Ջ • 3 :
g Ա՚Բր • անոնց սրսին
h Ծոր • խ՚Ը • 16 :
i Ցմաթ • Լ՚Ջ • 39 :
k ԳՆ. Ը • 3 :
l ԳՆ. ժԵ • 14 : խՁ • 4 : խԵ • 21 : Ա՚Բ • Ջ • 16 , 17 : Ա՚Բր • ժա • 22 :
m ԳՆ. ժԵ • 14 : խՁ • 3 : Ը • 12 : խՁ • 4 :
n Ա՚Բ • ժԵ • 19 : Ցես • խՋ • 32 : Գոր • Է • 16 :
o Հ՚Մ՚Բ 2 :
p ԳՆ. Ը • 8 : ԳՆ. Ջ • 14 :
q Ը Օր • Լ՚Ջ • 26 , 27 : Հ՚Մ՚Բ 20 : Ջ Օր • Ժ • 22 :
r Ծոն • Ե • 26 : Գոր • Է • 15 :
s Ծոն • խՁ • 3 : Ջ Օր • խՁ • 5 : Ասղ • ձՀ • 24 : Գոր • Է • 17 :
t Գոր • Է • 18 :
u Ասղ • ձՀ • 24 :
v Ա Ասղ • Ժ • 2 : ՃՋ • 3 , 4 :
w Ցոր • Ե • 13 : Ասղ • ձՀ • 25 : Բաակ • ժՁ • 25 : իՈ • 30 : Գոր • Է • 19 :
x Ծոն • ժԵ • 13 : ԳՆ. Ջ • 7 : Ա՚Բ • խԳ • 6 :
y ԳՆ. Ջ • 6 :
z ԳՆ. Ջ • 11 : Է • 4 , 5 : Ասղ • ՃՈ • 6 :
a Ծոն • խՁ • 11 :
b ԳՆ. Ջ • 23 : Ձ • 9 : Ցհռ. • Ե • 15 : Գոր • Է • 19 , 34 :
c Ասղ • ՃՈ • 6 :
d Բաակ • ժՁ • 6 :
e Գան • Ջ • 16 , 18 : Ձ • 13 : Գոր • Ե • 29 :
f Տե՛ս Ցես • Ջ • 4 , ՀՃ : Ջ Ցմաթ • ժԷ • 19 , 20 :

20 Ընոր համար Աստուած մանկաբարձներուն բա-
րիք ըրաւ • և ժողովուրդը շատցաւ , ու խիստ
21 զօրացաւ : Եւ եղաւ որ մանկաբարձները Ա-
ստուածմէ վախնալնուն համար , Ան տուն տուներ
22 չինեց : Եւ փարաւոն իր բոլոր ժողովուրդին
հրամայեց՝ ըսելով • Ամէն ծնած աղան գետը
նետեցէք , և ամէն աղջիկը ողջ թողուցէք :

ԳԼ • Բ

1 Մովսէս կը ծնանի , 3 և տապանակով մը շամբերուն մէջ
կը դնուի : 5 Փարաւոնին աղջիկը կը գտնէ զանիկայ , ու
իրեն որդեդիր կ'ընէ : 11 Մովսէս՝ Եգիպտացի մը կը սպան-
նէ • 13 Երբայեցի մը կը յանդիմանէ • 15 և Մադիամ
փախչելով , 21 հոն Սեպփորան իրեն կնիկ կ'առնէ : 22
Կերսոմին ծնունդը : 23 Իսրայէլացոց աղաղակը Աստու-
ծոյ կը հասնի :

1 Եւ Ղեւիի տունէն մէկը գնաց , ու Ղեւիի
2 ձկի աղջիկը կնիկ առաւ : Եւ կնիկը յղա-
ցաւ , ու որդի մը ծնաւ • և Ատոր գեղեցիկ
ըլլալը տեսնելով՝ երեք ամիս պահեց զանիկայ :
3 Եւ երբ ալ չէր կրնար պահել անիկայ , պըր-
տուճէն տապանակ մը առաւ Ատոր համար ,
և կպրտով ու ձիւթով ծեփեց ան , և տղան մէ-
ջը գրաւ , ու գնաւ եղերքը եղած շամբին մէջ
4 ձգեց : Եւ Ատոր քոյրը հեռու կայնեցաւ ,
5 որ տեսնէ թէ ինչ պիտի պատահի Ատոր : Եւ
Փարաւոնին աղջիկը գետը լուացուելու ,
և Ատոր աղախիններըը գետին եղերքը կը պը-
տտէին • և երբ անիկայ շամբին մէջտեղը տա-
պանակը տեսաւ , իր աղախինը խրկեց , որ բե-
6 րաւ անիկայ • Եւ երբոր բացաւ , տղան տե-
սաւ , և ահա տղան կուլար • և խղճաց Ատոր
վրայ , ու ըսաւ • Ասիկայ Երբայեցւոց տղաքնե-
7 րէն է : Ետքը Ատոր քոյրը ըսաւ փարաւոնին
աղջկանը • Երթամ ու քեզի Երբայեցիներէն
ծիծ տուող կնիկ մը կանչեմ , որ տղան Ատու-
8 ցանէ քեզի համար : Եւ փարաւոնին աղջիկը
ըսաւ Ատոր • Գնա • և աղջիկը գնաց , ու տը-
9 ղուն մայրը կանչեց : Եւ փարաւոնին աղջիկը
ըսաւ Ատոր • Ա՛ռ սա տղան՝ որ Ատուցանես ինձի
համար , ու ես քու վարձդ կու տամ • և կնիկը
10 առաւ տղան ու Ատուց անիկայ : Երբոր տղան
մեծցաւ , փարաւոնին աղջկանը բերաւ զանի-
կայ , ու Ատոր որդին եղաւ • և Ատոր անունը
*Մովսէս դրաւ , ու ըսաւ • Քանզի ջուրէն
Հանեցի զանիկայ :
11 Եւ ան օրերը Ներքոր Մովսէս մեծցաւ , իր
եղբայրներուն ելաւ , ու անոնց Ծանր գործ-
քերուն նայեցաւ • և տեսաւ Եգիպտացի մը՝
որ իր եղբայրներէն Երբայեցիին մէկը կը ծեծէր :
12 Եւ երբ անդին ատդին նայելով՝ տեսաւ որ մէ-
կը չկայ , Եգիպտացին սպաննեց , ու աւազին
13 մէջը թաղեց զանիկայ : Եւ Հետևեալ օրը ե-
լաւ , և ահա երկու Երբայեցի մարդիկ կը
կռուէին իրարու հետ • և ըսաւ Ատոր՝ որ իրա-
ւունք չունէր • Ինչո՞ւ քու ընկերիդ կը զար-
14 նես : Եւ անիկայ ըսաւ • Ո՞վ քեզ մեր վրայ
իշխան ու դատաւոր դրաւ • Ըն ալ մեռցնել
միտք ունիս , ինչպէս որ Եգիպտացին մեռ-
ցուցիր : Եւ Մովսէս վախցաւ՝ ու ըսաւ • Ա-
15 շուշտ ատ բանը իմացուած է : Եւ երբ Փա-
րաւոն լսեց ատ բանը , Մովսէսը մեռցընել
կ'ուզէր • բայց Մովսէս փարաւոնին երեսէն
փախաւ , ու Մադիամա երկիրը բնակեցաւ •
16 և Հորի մը քով նստաւ : Եւ Մադիամա-
ցուրմէն հօթը աղջիկ ունէր • Ու անոնք եկան՝
և ջո՛ւր քաշեցին , ու իրենց հօրը հօտը խմցը-
17 նելու համար աւազանները լեցուցին : Եւ հո-
վիւները եկան՝ ու վռնտեցին զանոնք • և Մով-
սէս ելաւ՝ ու օգնեց անոնց , և Անոնց հօտին
18 ջո՛ւր խմցուց : Եւ երբ անոնք իրենց հօրը
Ռագուելին եկան , անիկայ ըսաւ • Այսօր
19 ի՞նչ պատճառով շուտ եկաք : Եւ ըսին • Մի՛կ
Եգիպտացի մը մեզ հովիւներուն ձեռքէն ա-
զատեց , և մեզի ալ շատ ջո՛ւր քաշեց , ու հօ-
20 տին խմցուց : Ան ալ ըսաւ իր աղջիկներուն •
Եւ ո՞ւր է անիկայ • Ինչո՞ւ ատ մարդը այդպէս
թող տուիք • կանչեցէք անիկայ՝ որ Հաց ուտէ :
21 Եւ Մովսէս հաճեցաւ ատ մարդուն հետ բնա-
կիլ , ու անիկայ Իր Սեպփորա աղջիկը Մով-
22 սէսին տուաւ : Եւ Անիկ որդի մը ծնաւ , և
անիկայ անոր անունը Գերսոմ դրաւ • քանզի
ըսաւ • Պանդուխտ եղայ օտար երկրի մէջ :
23 Եւ եղաւ որ շատ օրերէն ետքը Եգիպտոսի
թագաւորը մեռաւ , և Իսրայէլի որդիքը Ծա-
ռայութենան պատճառաւ հառաչեցին ու աղա-
ղակեցին • և Ծառայութենան համար Ատոնց
24 աղաղակը Աստուծոյ ելաւ : Եւ Աստուած Ա-
տոնց հեծութիւնը լսեց • ու Աստուած Էիւնց
Իր ուխտը՝ որ Աբրահամին , Իսահակին ու
25 Յակոբին հետ դրեր էր : Եւ Աստուած Հնա-
յեցաւ Իսրայէլի որդւոցը վրայ , ու Աստուած
Գիտցաւ ատոնց վիճակը :

ԳԼ • Գ

1 Մովսէս իր Հօթոր աներին հօտը կ'արածէ : 2 Երկուղ
մորենիին մէջ Աստուած կ'երեւնայ Մովսէսին , 9 ու զա-

3 Բառ • ժա • 18 : Ժող • ը • 12 : Լս • ե • 10 : Երբ • ղ • 10 :
4 Տե՛ս ա Մնաց • բ • 35 : բ Մնաց • է • 11 , 13 , 27 , 29 :
գ Մնաց • բ • 24 : ժա • 38 : Սաղ • ճիե • 1 :
5 Պոր • է • 19 :

—

ա ՊԼ • գ • 20 : Մնաց • իգ • 59 : ա Մն • իգ • 14 :
բ Պոր • է • 20 : Երբ • ժա • 23 :
գ ՊԼ • ժե • 20 : Մնաց • իգ • 59 :
դ Պոր • է • 21 :
ե Պոր • է • 21 :
* ըմ՝ ջուրէն Հանուած :
զ Պոր • է • 23 , 24 : Երբ • ժա • 24 , 25 , 26 :
է ՊԼ • ա • 11 :
ը Պոր • է • 24 :
թ Պոր • է • 26 :
ժ Պոր • է • 27 , 28 :
ի Պոր • է • 29 : Երբ • ժա • 27 :
լ Ծն • իգ • 11 : իթ • 2 :
խ ՊԼ • գ • 1 :
ծ Ծն • իգ • 11 : իթ • 10 : ա Մնաց • ի • 11 :
կ Ծն • իթ • 10 :
հ Մնաց • ժ • 29 : ՊԼ • է • 1 : գ • 18 : ժը • 1 , ից :
ձ Ծն • լա • 54 : խգ • 25 :
ղ ՊԼ • գ • 25 • ժը • 2 :
ճ ՊԼ • ժը • 3 :
† ըմ՝ Հոն պատրաստած :
մ Պոր • է • 29 : Երբ • ժա • 13 , 14 :
յ ՊԼ • է • 7 : Պոր • է • 30 :
ն Մնաց • ի • 16 : բ Օր • իվ • 7 : Սաղ • ժբ • 5 :
շ Ծն • ժը • 20 : ՊԼ • գ • 9 : իվ • 23 , 27 : բ Օր • իգ • 15 : Հնակ • ե • 4 :
ո ՊԼ • գ • 5 :
չ ՊԼ • գ • 5 : Սաղ • ճե • 8 , 42 : ճղ • 45 :
պ Ծն • ժե • 14 : խգ • 4 :
ջ ՊԼ • գ • 31 : ա Մնաց • ա • 11 : բ Մնաց • ժգ • 12 : Ղեւ • ա • 25 :
ռ ՊԼ • գ • 7 :

—

նիկայ Եգիպտոս կը խրկէ Իսրայէլը փրկելու։ 14 Աստուծոյ անունը, 15 և իր պատգամը Իսրայէլացւոց խրկուած։

1 Եւ Մովսէս՝ [a]Ադիամոն քուրմին իր Յեթրո անուրէն հօտը կ'արածէր. ու հօտը աներստահն հեռին քշելով՝ [b]Աստուծոյ լեռը Հո-
2 րեբ եկաւ։ Եւ [c]Տէրոջը հրեշտակը կրակի բոցով մորենիին մէջէն երեւցաւ անոր. և անիկայ տեսաւ որ այն մորենին կրակով կը վառէր,
3 բայց մորենին չէր ապառեր։ Եւ Մովսէս ըսաւ. [d]Երթամ դառնամ ու այս մեծ տեսարանը
4 տեսնեմ՝ թէ ինչու համար մորենին չայրիր։ Եւ երբ Տէրը տեսաւ որ անիկայ տեսնելու դարձաւ, Աստուած [e]մորենիին մէջէն կանչեց անոր՝ ու ըսաւ. Մովսէս՝ Մովսէս. և անիկայ ը-
5 սաւ. Ես հոս եմ։ Եւ Ասիոած ըսաւ. [f]Հոս մի՛ մօտենար. կոշկինները քո ոտքերէդ հանէ՛ քու ո-
6 քերէդ. վասն զի այն տեղը որուն վրայ դուն կայներ ես, սուրբ երկիր է։ Նաեւ ըսաւ անոր. Ես եմ քու հօրդ Աստուածը՝ Աբրահամին Աստուածը՝ Իսահակին Աստուածը ու Յակոբին Աստուածը. և Մովսէս իր երեսը պահեց. վասն զի [g]Աստուծոյ նայելու վախցաւ։
7 Եւ Տէրը ըսաւ. Եգիպտոսի մէջ եղող ժողովրդիս չարչարանքը յիրաւի տեսայ. և [h]գործավարներուն պատճառաւ [i]անոնց վերցոյցոյցի աղաղակը լսեցի. վասն զի [j]անոնց
8 նեղութիւնները գիտեմ. Եւ զանոնք Եգիպտացւոց ձեռքէն հաղատելու, ու զանոնք այն երկրէն [k]մեկ աղեկ ու լայնարձակ երկիր մը՝ [l]կաթ ու մեղր բղխող երկիր մը՝ [m]Քանանացւոց ու Քետացւոց ու Ամորհացւոց ու փերեզացւոց և Խեւացւոց ու Յեբուսացւոց տեղը հանելու
9 [n]հիմայ։ Եւ ահա հիմա [o]Իսրայէլի որդւոցը աղաղակը հասած է. ու [p]Եգիպտացիները անոնց բռնած հարատահարութիւնն ալ տես-
10 այ։ [q]Ասոր համար հիմա՛ քեզ փարաւոնին խրկեմ, և իմ ժողովուրդս Իսրայէլի որդիքը
11 Եգիպտոսէն հանես։ Եւ Մովսէս ըսաւ Աստուծոյ. [r]Ես ո՞վ եմ՝ որ փարաւոնին երթամ,
12 ու Իսրայէլի որդիքը Եգիպտոսէն հանեմ։ Եւ ըսաւ. [s]Ընշուշտ ես քեզի հետ պիտի ըլլամ. և ասիկա քեզի նշան՝ որ ես քեզ խրկեր եմ. երբոր ժողովուրդը Եգիպտոսէն հանես, աս լեռանը վրայ պիտի պաշտէք զԱստուած։
13 Եւ Մովսէս ըսաւ Աստուծոյ. Ահա ես կ'երթամ Իսրայէլի որդւոցը՝ ու կ'ըսեմ անոնց. Ձեր հայրերուն Աստուածը իս ձեզի խրկեց. և [t]ինծի անոր անունը՝ ի՞նչ է անոր անունը,
14 ըսեմ անոնց։ Եւ Աստուած ըսաւ Մովսէսին. [u]Ես եմ որ կ'ես։ Եւ ըսաւ. Այսպէս պիտի ըսես Իսրայէլի որդւոցը. [v]Ես որ կ'ես խրկեց
15 ձեզի։ Եւ դարձեալ Աստուած ըսաւ Մովսէսին. Սամն պիտի ըսես Իսրայէլի որդւոցը. Ձեր հայրերուն Եհովայ Աստուածը՝ Աբրահամին Աստուածը՝ Իսահակին Աստուածը ու Յակոբին Աստուածը իս ձեզի խրկեց. Իմ անունս յաւիտեան ասկէ է, և ազգէ ազգ իմ յի-
16 շատակս ասկէ է։ Գնա՝ [w]Իսրայէլի ծերերը ժողվէ, ու ըսէ անոնց. Ձեր հայրերուն Եհովայ Աստուածը՝ Աբրահամին՝ Իսահակին ու Յակոբին Աստուածը երեւցաւ ինծի՝ ըսելով. Արդարև հայցելութիւն ըրի ձեզի, ու Եգիպ-
17 տոսի մէջ ձեր քաշածը տեսայ. Եւ ըսի որ [x]ձեզ Եգիպտոսի չարչարանքէն դուրս կ'հանեմ Քանանացւոց ու Քետացւոց ու Ամորհացւոց ու փերեզացւոց և Խեւացւոց ու Յեբուսացւոց երկրին՝ կաթ ու մեղր բղխող երկիրը տանելով։
18 Ու ծերերը՝ կամ ու մեղը բղխող երկիրը հանեմ։ Եւ [y]անոնք քու ձայնիդ մտիկ պիտի ընեն. և [z]դուն՝ ու Իսրայէլի ծերերը Եգիպտոսի թագաւորին պիտի մտնէք, ու ըսէք անոր. Եբրայեցւոց Աստուածը Եհովան [aa]մեզի հանդիպեցաւ. և հիմա կ'աղաչենք՝ իրեք օրուան ճամբայ երթանք դէպ ի անապատը, որ մեր Ե-
19 հովայ Աստուծոյն զոհ մատուցանենք։ Եւ ես գիտեմ որ Եգիպտոսի թագաւորը [ab]պիտի չձողղ ձեզ՝ որ երթաք, [ac]ոչ ալ՝ զօրաւոր ձեռ-
20 քով։ Եւ ես [ad]ձեռքս պիտի երկընցընեմ, ու պիտի զարնեմ Եգիպտոսը [ae]իմ ամէն հրաշքներովս՝ որ անոր մէջը պիտի ընեմ. և [af]անկէ
21 ետքը ձեզ պիտի թողու որ երթաք։ Եւ [ag]ես ժողովուրդին շնորհք պիտի տամ Եգիպտացւոց առջեւը. ու երբոր երթէք, դատարկ պիտի
22 չերթաք. [ah]հապա ամէն կնիկ իր դրացիէն՝ ու իր տանը մէջ բնակող կնիկին արծաթի գոհարներ ու ոսկեղէն զարդեր ու հանդերձներ պիտի խնդրէ, և անոնք ձեր որդիներուն ու աղջիկ-ներուն վրայ պիտի դնէք. ու [ai]Եգիպտոսը պիտի կողոպտէք։

---

[a] Կո. բ. 16։
[b] Կո. ժբ. 5 ։ գ Ծննդ. ժբ. 8։
[c] բ Օր. լգ. 16։ Նա. կգ. 9 ։ Գաղ. է. 30։
[d] Սաղ. ճժա. 2 ։ Գոր. է. 31։
[e] բ Օր. լգ. 16։
[f] Կո. ժբ. 12 ։ Ելս. է. 15 ։ Գոր. է. 33։
[g] Ծննդ. իե. 13 ։ Ելս. գ. 15 ։ Կո. գ. 5 ։ Սամ. իբ. 32 ։ Սար. ժբ. 26 ։ Կղ. ի. 37 ։ Գոր. է. 32։
[h] գ Ծննդ. ժբ. 13 ։ Նա. գ. 1, 5 ։ Նէեմ. ի. 9 ։ Սաղ. ճգ. 44 ։ Գոր. է. 34։
[i] Կո. ա. 11։
[j] Կո. բ. 23, 24։
[k] Ծննդ. ժբ. 21 ։ Կո. ք. 25։
[l] Կո. գ. 6, 8 ։ ժբ. 15։
[m] բ Օր. ա. 25 ։ բ. 7, 8, 9։
[n] Ելս. գ. 17 ։ Կո. ժգ. 5 ։ Լեւ. 3 ։ Թուոց. ժգ. 27 ։ բ Օր. իգ. 9, 15 ։ Երեմ. ժա. 5 ։ Լեւ. 22 ։ Նեղկ. ի. 6։
[o] Ծննդ. ժբ. 18 — 21։
[p] Ծննդ. ժա. 5, 7 ։ ժբ. 21 ։ ծ. 24։
[q] Կո. բ. 23։
[r] Կո. ա. 11, 13, 14, 22 ։ Սաղ. ճե. 26 ։ Մեք. գ. 4։
[s] Ելս. գ. 12 ։ ա Թագ. ժբ. 18 ։ Նա. գ. 5, 8 ։ Երեմ. ա. 6։
[t] Ծննդ. լա. 3 ։ բ Օր. լա. 23 ։ Հես. ա. 5 ։ Հռոմ. բ. 31։
[u] Կո. գ. 3 ։ Յօհ. բ. 58 ։ բ Օր. ա. 20 ։ Երբ. ժգ. 8 ։ Յայտ. ա. 4։
[v] Սաղ. ճե. 13 ։ Ովս. ժբ. 5։
[w] Կո. գ. 29։
[x] Ծննդ. ծ. 24 ։ Կո. բ. 25 ։ գ. 31 ։ Կղ. ա. 68։
[y] Ծննդ. ժե. 14, 16 ։ Հռ. 8։
[z] Կո. գ. 31։
[aa] Կո. ե. 1, 3։
[ab] Ծոմ. իգ. 3, 4, 15, 16։
[ac] Ելս. ե. 2 ։ է. 4։
[ad] Կամ ևեթ ոչ։
[ae] Կո. գ. 6 ։ է. 5 ։ իծ. 15։
[af] Կո. է. 3 ։ ժա. 9 ։ բ Օր. գ. 22 ։ Նէեմ. իծ. 10 ։ Գաղ. ճե. 27 ։ ճլ. 9 ։ Երեմ. լբ. 20 ։ Գոր. է. 36 ։ Ծննդ. գլ. է — ժգ։
[ag] Կո. ժբ. 31։
[ah] Կո. ժա. 3 ։ ժգ. 36 ։ Գաղ. ճե. 46 ։ Ասակ. ժգ. 7։
[ai] Ելս. ժե. 14 ։ Կո. ժա. 2 ։ ժգ. 35, 36։

---

[a] Exo. iii. 16։
[b] Exo. iii. 5 ։ xix. 9 ։ xxiv. 16 ։ Num. x. 33 ։ Deut. v. 30։
[c] Act. vii. 2 ։ Deut. v. 31։
[d] Exo. iii. 16։
[e] Exo. xix. 12 ։ Lev. v. 15 ։ Deut. xxii. 5 ։ Psa. xc. 5 ։ Mat. xxiv. 32 ։ Mar. xiii. 28 ։ Luk. xii. 37 ։ Deut. v. 32։
[f] ա Թագ. ժբ. 13 ։ Նա. գ. 1, 5 ։ Նէեմ. ի. 9 ։ Սաղ. ճգ. 44 ։ Գոր. է. 34։
[g] Exo. iii. 11։
[h] Exo. iii. 23, 24։
[i] Ծննդ. ժբ. 21 ։ Exo. xi. 25։
[j] Exo. iii. 6, 8 ։ ժբ. 15։
[k] բ Օր. ա. 25 ։ ը. 7, 8, 9։
[l] Ելս. գ. 17 ։ Exo. ժգ. 5 ։ Լեւ. 3 ։ Թուոց. ժգ. 27 ։ բ Օր. իգ. 9, 15 ։ Երեմ. ժա. 5 ։ Լեւ. 22 ։ Նեղկ. ի. 6։
[m] Ծննդ. ժե. 18 — 21։
[n] Ծննդ. ժա. 5, 7 ։ ժբ. 21 ։ ծ. 24։
[o] Exo. iii. 23։
[p] Exo. iii. 11, 13, 14, 22 ։ Գաղ. ճե. 26 ։ Մեք. գ. 4։
[q] Ելս. գ. 12 ։ ա Թագ. ժբ. 18 ։ Նա. գ. 5, 8 ։ Երեմ. ա. 6։
[r] Exo. iii. 3 ։ բ Օր. լա. 23 ։ Հես. ա. 5 ։ Հռոմ. ը. 31։
[s] Exo. iii. 3 ։ Յօհ. ը. 58 ։ բ Օր. ա. 20 ։ Երբ. ժգ. 8 ։ Յայտ. ա. 4։
[t] Գաղ. ճե. 13 ։ Ովս. ժբ. 5։
[u] Կո. ք. 29։
[v] Ծննդ. ծ. 24 ։ Կո. բ. 25 ։ գ. 31 ։ Կղ. ա. 68։
[w] Ծննդ. ժե. 14, 16 ։ Հռ. 8։
[x] Կո. գ. 31։
[y] Կո. ե. 1, 3։
[z] Ծոմ. իգ. 3, 4, 15, 16։
[aa] Ելս. ե. 2 ։ է. 4։
[ab] Կամ ևեթ ոչ։
[ac] Կո. գ. 6 ։ է. 5 ։ իծ. 15։
[ad] Exo. iii. 3 ։ ժա. 9 ։ բ Օր. գ. 22 ։ Նէեմ. իծ. 10 ։ Գաղ. ճե. 27 ։ ճլ. 9 ։ Երեմ. լբ. 20 ։ Գոր. է. 36 ։ Ծննդ. գլ. է — ժգ։
[ae] Կո. ժբ. 31։
[af] Կո. ժա. 3 ։ ժգ. 36 ։ Գաղ. ճե. 46 ։ Ասակ. ժգ. 7։
[ag] Exo. xi. 3 ։ Կո. ժա. 2 ։ ժգ. 35, 36։
[ah] Գոր. իէ. 17 ։ Ասակ. ժգ. 22 ։ Նեղկ. լծ. 10։
[ai] Ելս. ժե. 14 ։ Կո. ժա. 2 ։ ժգ. 35, 36։

ԳԼ· Գ

1 Մովսէսին գաւազանը օձ կ'ըլլայ · 6 իր ձեռքը բորոտ կ'ըլլայ : 10 Մովսէս ան գործին համար չուզեր Եգիպտոս երթալ : 14 Աստուած՝ Էհարոնը անոր օգնական կու տայ : 18 Մովսէս կը դառնայ իր Յեթրո անկէն : 21 Փարաւոնին խրիստած պատգամը : 24 Մինչ ճամբան իր որդին կը թլփատէ : 27 Էհարոն՝ Մովսէսը դիմաւորելու կ'երթայ : 31 Ժողովուրդը ասոնց կը հաւատայ :

1 Եւ Մովսէս պատասխան տուաւ ու ըսաւ · Բայց ահա անոնք ինծի պիտի չհաւատան , ա՛չ ալ իմ ձայնիս մտիկ պիտի ընեն · քանզի
2 պիտի ըսեն թէ՝ Տէրը քեզի երեւցաւ : Եւ Տէրը ըսաւ անոր · Ա՛ս քու ձեռքիդը ի՞նչ է ·
3 և անիկայ ըսաւ · Գաւազան : Եւ ըսաւ ա՛նոր · Գետինը ձգէ՛ ան · և անիկայ գետինը ձգեց , ու օձ եղաւ · և Մովսէս անոր առջեւէն
4 փախաւ : Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին · Ձեռքդ երկընցո՛ւր՝ ու պոչէն բռնէ՛ · և անիկայ իր ձեռքը երկընցուց ու զանիկայ բռնեց , և գա-
5 ւազան եղաւ իր ձեռքին մէջ · Որ հաւատան՝ թէ իրենց Հայրերուն Տէր Աստուածը՝ Աբրահամին Աստուածը՝ Իսահակին Աստուածը ու Յակոբին Աստուածը երեւցաւ քեզի :
6 Եւ Տէրը դարձեալ ըսաւ անոր · Հիմա քու ձեռքդ ծոցդ դիր · ու անիկայ իր ձեռքը ծոցը դրաւ · և երբոր դուրս հանեց ահա իր
7 ձեռքը ձիւնի պէս ճերմակ բորոտ եղաւ : Եւ Տէրը ըսաւ · Ձեռքդ նորէն ծոցդ դիր · և անիկայ նորէն իր ձեռքը ծոցը դրաւ , և երբոր դուրս հանեց , ահա նորէն իր բնական մարմի-
8 նին պէս եղաւ : Եւ ըլլայ որ՝ եթէ քեզի չհաւատան , ու առջի նշանին ձայնիս մտիկ չընեն ,
9 նոքա նշանին ձայնին պիտի հաւատան : Իսկ թէ որ ասոնց երկու նշաններուն ալ չհաւատան , ու քու ձայնիդ ալ մտիկ չընեն , գետնէն ջուրը առ , ու ցամաքը գետինը թափէ՛ · և ջան ջուրը՝ որ գետնէն առիր , ցամաքին վրայ արիւն պիտի ըլլայ :
10 Եւ Մովսէս ըսաւ Տէրոջը · Ա՛հ , Տէր իմ , ես Ճարտարախօս չեմ , ա՛չ երէկուընէ ու մէկալ օրուընէ , ա՛չ ալ ծառայիդ հետ խօսելէդ ետեւ · Հապա ես ծանրախօս ու ծանրալեզու
11 եմ : Եւ Տէրը ըսաւ անոր · Ո՞վ մարդուն բերան կամ ո՞վ ըսաւ համրը կամ խուլը՝ կամ աչք ունեցողը կամ կոյրը · չէ՞ որ
12 ես Տէրս : Ուստի գնա՛ հիմա , ու ես քու բերնիդ հետ պիտի ըլլամ , և քեզի պիտի սոր-
13 վեցնեմ ինչ որ պիտի խօսիս : Եւ անիկայ ըսաւ · Ա՛հ , Տէր իմ , հի՛ աղաչեմ՝ ասա ալսոր-

ա Ելք. 17 , 20 :
բ ԳԼ· ժԹ· 9 :
գ ԳԼ· ը· 15 :
դ Ծնոտ . ժգ . 10 : ը Ծնոտ . Ե· 27 :
ե բ Օր . Լգ· 39 : Ծնոտ . ժգ . 13 , 14 : ը Ծնոտ . Ե· 14 : Ծատ . բ· 3 :
զ ԳԼ· Է· 19 :
է ԳԼ· Ջ· 12 : Նեհմ. ա· 6 :
ը Ասղ . ղ· 9 :
թ Լտ . Ճ· 4 : Նեհմ. ա· 9 : Ծատ . Ժ· 19 : Ծատ . ժգ . 11 : Դատ . ժգ . 11 , 12 : իա· 14 , 15 :
ժ Տե՛ս Ցանկ . ա· 3 :
ի Ելք. 27 : ա Ծնոտ . Ժ· 2 , 3 , 5 :
լ ԳԼ· Է· 1 , 2 :
խ Ծնոտ . իգ . 38 : իէ· 5 , 12 , 16 : բ Օր . ժգ . 18 : Լտ . ծա· 16 : Նեհմ. ա· 9 :
կ բ Օր . Ե· 31 :
հ ԳԼ· է· 1 : ժգ . 19 :
ձ Ելք. 2 :
ղ ԳԼ· բ· 15 , 23 : Ծատ . բ· 20 :
ճ ԳԼ· ժէ· 9 : Ծատ . ի· 8 , 9 :
մ ԳԼ· ջ· 20 :
յ ԳԼ· է· 3 , 13 : իթ· 12 , 35 : Ժ· 1 : ժդ· 8 : բ Օր . բ· 30 : Յես . ժա· 20 : Լտ . կէ· 17 : Յօհ . ժգ . 40 : Հռոմ. իթ· 18 :
ն Ովս . ժա· 1 : Հռոմ. իթ· 4 : բ Կոր . գ· 18 :
շ Նեհմ. լա· 9 : Յակ . ա· 18 :
ո ԳԼ· ժա· 5 : ժգ . 29 :
չ Ծնոտ . իբ· 22 :
պ Ծմ . ժէ· 14 :
ջ Յես . Ե· 2 , 3 :
ռ Ելք. 14 :

ու ՙԱստուծոյ լեռանը վրայ պատահեցաւ ա-
28 նոր ։ և համբուրեց զանիկայ ։ Եւ Մովսէս
ՙպատմեց Ահարոնին Տէրոջը բոլոր խօսքերը՝
որ խրկեց զինքը ։ և բոլոր նշանները՝ որ իրեն
պատուիրեց ։
29 Եւ Մովսէս ու Ահարոն ՚գացին ։ ու ի-
30 րայէլի որդւոցը բոլոր ծերերը ժողվեցին ։ ՚Եւ
Ահարոն՝ Տէրոջը Մովսէսին ըսած բոլոր խօս-
քերը զրուցեց ածոնց ։ ու ժողովուրդին աս-
31 ՚կեր նշանները ըրաւ ։ Եւ ժողովուրդը ՚հաւա-
տաց ։ և երբոր լսեցին թէ Տէրը ՙայցելութիւն
ըրած է Իսրայէլի որդւոցը ։ և թէ անոնց ֆա-
ղաձ ֆնեղութիւններուն նայած է ։ ֆխոնարհե-
ցան ու երկրպագութիւն ըրին ։

ԳԼ· Ե

1 Փարաւոն կը յանդիմանէ Մովսէսը ու Ահարոնը՝ իրենց բե-
րած պատգամին համար ։ 5 ու Իսրայէլացւոց գործերը կը
ծանրացնէ ։ 15 և անոնց գանգատը կը մերժէ ։ 20 Մով-
սէս Իսրայէլացիները կը գանգատին Մովսէսէն ու Ահարոնէն ։
22 Մովսէսն ալ Աստուծոյ կ'ապաղաչէ ։

1 Եւ ետքը Մովսէս ու Ահարոն փարաւոնին
մտան՝ ու ըսին ։ Իսրայէլին Եհովայ Ա-
ստուածը այսպէս կ'ըսէ ։ Իմ ժողովուրդս թող
տուր՝ որ անապատին մէջ ինծի ՙտօնախմբու-
2 թիւն ընեն ։ Եւ փարաւոն ըսաւ ։ ՚Եհովան
ո՞վ է ։ որ անոր խօսքը մտիկ ընելով՝ Իսրայէլը
թող տամ ։ Եհովան չեմ ճանչնար ։ և ֆԻսրա-
3 յէլն ալ չեմ թողուր ։ Եւ անոնք ըսին ։ ՚Էբ-
րայեցւոց Աստուածը մեզի հանդիպեցաւ ։ Ըս-
րամեն տուր որ երեք օրուան ճամբայ անա-
պատը երթանք ։ ու մեր Եհովայ Աստուծոյն
զոհ մատուցանենք ։ որ չըլլայ թէ ժանտախտով
4 կամ սրով մեզի դէմ ելլէ ։ Եւ Եգիպտոսի
թագաւորը բսաւ անոնց ։ Ո՛վ Մովսէս ու Ա-
հարոն՝ ինչո՞ւ ժողովուրդը իրենց գործքերէն
5 կեռ կը թողուք ։ ֆգացէք աշխատեցէք ։ Եւ
փարաւոն ըսաւ ։ Ահա հիմա երկրին ժողո-
վուրդը ՙշատ է ։ ու դուք կը հանգստացընէք
զանոնք իրենց գործքերէն ։
6 Եւ փարաւոն այն օրը ժողովուրդին ֆգոր-
ծատարներուն ու անոնց վերակացուներուն հր-
7 ամայեց՝ ըսելով ։ Ուրիշուան ու միւսոլ օրուան
պէս՝ ալ ժողովուրդին յարդ մի՛ տաք
աղիւս շինելու համար ։ թող իրենք երթան ու
8 իրենց յարդ ժողվեն ։ Եւ աղիւսներուն թիւը՝
ինչպէս որ առաջ կը շինէին՝ անոնց վրայ դրէք ։
անկէ մի՛ պակսեցընէք ։ ինչու որ ծոյլ են ։ ա-
նոր համար կը պոռան՝ ըսելով ։ Երթանք՝ մեր
9 Աստուծոյն զոհ մատուցանենք ։ Թող գործը
աս մարդոցը վրայ ծանրանայ ։ որ անով աշխա-
10 տին ։ ու փուճ խօսքերու մտիկ չընեն ։ Եւ
ժողովուրդին գործավարները ու վերակացուներ-

ը եկան ։ և ժողովուրդին խօսեցան՝ ըսելով ։
Փարաւոնը ասանկ կ'ըսէ ։ Ես ձեզի յարդ չեմ
11 տար ։ Դուք գացէք՝ ձեզի յարդ առէ՛ք՝ ուր
տեղ որ կրնաք գտնել ։ բայց ձեր գործէն բան
12 մը պիտի չպակսի ։ Ա՛յսպէս ժողովուրդը Ե-
գիպտոսի բոլոր երկրին մէջ ցրուեցաւ՝ յարդի
13 տեղ խոպան ժողվելու համար ։ Եւ գործա-
վարները կը սպասէին պաճոռ՝ ըսելով ։ Ձեր
ամէն օրուան գործը լմընցուցէք ։ ինչպէս կրը
14 ար յարդ ունէիք ։ Եւ Փարաւոնին գործավար-
ները Իսրայէլի որդւոցը վրայ իրենց դրած վե-
րակացուները ծեծեցին ։ ու ըսին ։ Ձեր վրայ
դրուած աղիւսներուն սակը երէկ ու այսօր ին-
չո՞ւ չլմընցուցիք առջինին պէս ։
15 Եւ Իսրայէլի որդւոցը վերակացուները եկան՝
ու փարաւոնին բողոքեցին՝ ըսելով ։ Ինչո՞ւ
16 քու ծառաներուդ ասանկ կ'ընես ։ Քու ծա-
ռաներուդ յարդ չեն տար ։ ու մեզի կ'ըսեն
թէ՝ Աղիւսներ շինեցէք ։ և ահա քու ծառա-
ներդ ծեծ կրան ։ ու յանցանքը քու ժողովուր-
17 դինն է ։ Եւ անիկայ բսաւ ։ Ծոյլ էք դուք՝
ծոյլ ։ անոր համար կ'ըսէք թէ՝ Երթանք՝ Տէ-
18 րոջը զոհ մատուցանենք ։ Հիմա գացէք հի-
մա բանեցէք ։ ու ձեզի յարդ պիտի չտրուի ։
19 բայց աղիւսներուն սակը պիտի տաք ։ Եւ Իս-
րայէլի որդւոցը վերակացուները ինքզինքնին
փորձանքի մէջ տեսան ՝ երբոր ըսուեցաւ թէ՝
Ամէն օրուան ձեր վրայ դրուած աղիւսներուն
20 թիւէն չպակսեցընէ՛ք ։ Եւ փարաւոնէն դուրս
ելած ատեննին՝ հանդիպեցան Մովսէսին ու
Ահարոնին ՝ որ դիմաւորելու կը սպա-
21 սէին ։ ըՈր ըսին անոնց ։ Տէրը ձեզի նայի ու
դատէ ։ ինչու որ ֆգարշելի ըրիք մեր հոտը
փարաւոնին առջևը ՝ ու անոր ծառաներուն
առջևը ՝ մեզ սպաննելու համար անոնց ձեռքը
սուր տալով ։
22 Եւ Մովսէս Տէրոջը դարձաւ՝ ու ըսաւ ։ Ո՛վ
Տէր ՝ ինչո՞ւ սա ժողովուրդը փորձանքի մէջ
23 ձգեցիր ՝ և ես ինչո՞ւ խրկեցիր ։ Վ ասն զի քա-
նի որ քու անունովդ փարաւոնին զրուցելու և-
կեր եմ՝ անիկայ սա ժողովուրդը փորձանքի մէջ
ձգեց ։ ու դուն բնաւ չիրեկեցիր քու ժողո-
վուրդդ ։

ԳԼ· Զ

1 Աստուած իր խոստմունքը կը նորոգէ իր Եհովայ անունը
յայտնելով ։ 14 Ազգաբանութիւն Ռուբինին ՝ 15 Շմա-
ւոնին ՝ 16 Ղեւիին՝ ուսկից որ Մովսէսը ու Ահարոնը եկան ։

1 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին ։ փարաւոնին ինչ
ընելիքս հիմա պիտի տեսնես ։ որ ՚հզօր ձեռ-
քով պիտի թողու զանոնք ՝ ու հզօր ձեռքով
2 ֆպիտի վռնտէ զանոնք իր երկրէն ։ Եւ Աստուած

ա· Գլ· ղ· 1 ։
բ Ելք· ե· 15, 16 ։
գ Ելք· ե· 8, 9 ։
դ Գլ· գ· 16 ։
ե Ելք· ե· 16 ։
զ Գլ· ղ· 18 ։ Ելք· ե· 8, 9 ։
է Գլ· գ· 16 ։

ը Գլ· բ· 25 ։ դ· 7 ։
թ Ծն· իզ· 26 ։ Գլ· ժբ· 27 ։ ա Մն· իբ· 20 ։

ժ Գլ· ժ· 9 ։
ի դ Թագ· ժբ· 35 ։ Հոբ· իա· 15 ։

ի Գլ· դ· 19 ։
լ Գլ· դ· 18 ։
խ Գլ· ա· 11 ։
ծ Գլ· ա· 7, 9 ։
կ Գլ· ա· 11 ։
հ Գլ· գ· 9 ։
ձ Ծն· լզ· 30 ։ ա Թագ· ժգ· 4 ։ իէ· 12 ։ բ Թագ· ժ· 6 ։ ա Մն· ժբ· 6 ։

ղ Գլ· դ· 19 ։
ճ Գլ· ե· 1 ։ ժբ· 31, 33, 39 ։

խօսեցաւ Մովսէսին՝ ու ըսաւ անոր. Ես եմ
3 Եհովան. Ես Երեսհամին՝ Իսահակին ու Յա-
կոբին [ա]Ամենակարող Աստուծոյ անունով երե-
ցայ. բայց իմ [բ]Եհովայ անունովս անոնց չը-
4 յայտնուեցայ։ [գ]Նաև անոնց հետ իմ ուխտս
հաստատեցի, որ անոնց տամ Քանանացւոց եր-
կիրը, անոնց օտարութեան երկիրը՝ ուր որ պան-
5 դխտացան։ Ես [դ]լսեցի ալ Իսրայէլի որդւոցը
հառաչանքը, որ Եգիպտացիները ծառայեցու-
6 ցին. ու իմ ուխտս յիշեցի։ Ընոր համար Ի-
սրայէլի որդւոցը ըսէ. [ե]Ես եմ Եհովան. և
[զ]ես ձեզ Եգիպտացւոց ծանր գործքերուն տա-
կէն պիտի հանեմ, ու ձեզ անոնց ծառայու-
թենէն պիտի ազատեմ, և [է]ձեզ երկրնցած բա-
զուկով ու մեծ դատաստաններով պիտի փրկեմ.
7 Ես [ը]ձեզ ինծի ժողովուրդ պիտի առնեմ. ու
[թ]ձեզի Աստուած պիտի ըլլամ. և պիտի դիտ-
նաք որ ձեզ [ժ]Եգիպտացւոց ծանր գործքերուն
տակէն հանող Տէրը՝ ձեր Աստուածը ես եմ։
8 Ես ձեզ այն երկիրը պիտի տանիմ, որն որ Ե-
րեսհամին՝ Իսահակին ու Յակոբին տալու
[ի]*երդում ըրի՝, ու այն ձեզի ժառանգութիւն
9 ընելու պիտի տամ. ես եմ Տէրը։ Ես Մով-
սէս Իսրայէլի որդւոցը սասկի զրուցից. [ի]բայց
անոնք հոգիի նեղութենէն ու դործին ծանրու-
թենէն մտիկ չըրին Մովսէսին։
10 Ես Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով.
11 Մտիր խօսէ Եգիպտոսի փարաւոն թագաւո-
րին՝ որ Իսրայէլի որդիքը իր երկրէն արձակէ։
12 Ես Մովսէս խօսեցաւ Տէրոջը առջեւը՝ ըսելով.
Ես՛ Իսրայէլի որդիքը [ի]ինծի մտիկ չըրին,
Հապա փարաւոնը ինծի ի՞նչպէս մտիկ պիտի
13 ընէ. որ [ի]ես [ի]ծանրաբեռնու եմ։ Ես Տէրը
խօսեցաւ Մովսէսին ու Եհարոնին, ու հրաման
տուաւ անոնց՝ որ Իսրայէլի որդւոցը ու Ե-
գիպտոսի փարաւոն թագաւորին էրկնան, Իս-
րայէլի որդիքը Եգիպտոսի երկրէն հանելու
համար։
14 Ընոնց հայրերուն տուներուն զլուխները ա-
սոնք են. Հռուբենին անդրանկանը Իսրայէլին
որդիքը՝ Հնոքը, Փաղղուս, Հետրոն և Քար-
15 մի. ասոնք են Իսրայէլին տոհմերը։ Ես
[ժ]Շմաւոնին որդիքը՝ Յամուէլ, Յամին, Ո-
հադ, Յաքին, Սահաւ, և Քանանացի
կնկանը որդին Սաւուղ. ասոնք են Շմաւոնին
16 տոհմերը։ Ես [լ]Ղեւիին որդւոցը անուններըը
իրենց ծնունդներուն համեմատ ասոնք են.
Գերսոն, Կահաթ և Մերարի։ Ես Ղեւիին
կենացը տարիները հարիւր հիսունուեւօթը տա-
17 րի եղան։ [խ]Գերսոնին որդիքը իրենց տոհմե-
18 րուն համեմատ՝ Ղոբնի ու Սիմէի էին։ Ես
[ծ]Կահաթին որդիքը՝ Ամրամ, Իսհար, Քե-
բրոն ու Ոզնիէլ։ Ես Կահաթին կենացը տա-
19 րիները հարիւր երեսունուերկուքը տարի եղան։ Ես
[կ]Մերարիին որդիքը՝ Մոողղ ու Մուսի.
Ղեւիին տոհմերը իրենց ծնունդներուն համե-
20 մատ ասոնք են։ Ես [հ]Ամրամ իր հօրաքրոջը
Յոքաբեդը իրեն կնիկ առաւ, որ Ծնաւ իրեն
Հարոնը ու Մովսէսը։ Ես Ամրամին կենացը
տարիները հարիւր երեսունուեւօթը տարի եղան։
21 Ես [ձ]Իսհարին որդիքը՝ Կորհ, Նափեկ և
22 Զիքրի։ Ես [ղ]Ոզնիէլին որդիքը՝ Միսայէլ,
23 Եղիսափան և Սիթրի։ Ես Հարոն իրեն կնիկ
առաւ [ճ]Ամինադաբին աղջիկը՝ Նաասոնին քոյրը
Եղիսաբեթը, և Ծնաւ իրեն [մ]Նադաբը ու Ա-
24 բիհուդը, Եղիազարը ու Իթամարը։ Ես [յ]Կոր-
հին որդիքը՝ Ասիր, Եղկանա և Աբիասափ.
25 ասոնք են Կորհեցւոց տոհմերը։ Ես Հարոնին
որդին Եղիազարը Փուտիէլին աղջիկներէն իրեն
կնիկ առաւ. և [ն]Ծնաւ իրեն Փենեհէսը. ա-
սոնք են Ղեւացւոց հայրերուն զլուխները ի-
րենց տոհմերուն համեմատ։
26 Հարոնն ու Մովսէսը՝ [շ]որոնց
ըսաւ Տէրը. Իսրայէլի որդիքը իրենց [ո]զօրքե-
27 րուն եղրքեն հանեցէք։ Իսրայէլի
որդիքը [չ]Եգիպտոսէն հանելու համար՝ [պ]Ե-
գիպտոսի փարաւոն թագաւորին խօսողները
ասոնք են. ասոնք Մովսէսը ու Հարոնը։
28 Ես այն օրը որ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝
29 Եգիպտոսի երկրին մէջ, Ընաւոնը Տէրը Մով-
սէսին ըսելով. [ռ]Ես եմ Եհովան. [ս]ա-
մէն ինչ որ քեզի կ՚ըսեմ, Եգիպտոսի փարաւոն
30 թագաւորին խօսէ։ Ես Մովսէս Տէրոջը առ-
ջեւը ըսաւ. Ես՛ [տ]ես [ց]ծանրաբեռնու եմ, ու
փարաւոն ի՞նչպէս մտիկ պիտի ընէ ինծի։

ԳԼ. Ը.

4 Նշուած կը քաջալերէ Մովսէսը որ համարձակ փարա-
ւոնին առջեւը երթէ։ 7 Մովսէսին տարիքը։ 8 Ընոր գա-
ւազանը օձ կ՚ըլլայ։ 11 Մոզերն ալ նոյն բանը կ՚ընեն։
13 Փարաւոնին սիրտը կը կարծրանայ։ 19 Գետին ջուրը
արիւն կը դառնայ։

ա Ծննդ. ժէ. 1։ կը. 11։ Ելք. 3։
բ Գէս. ի. 14։ Սաղ. կիւ. 4։ Ած. 18։ Հոով. ը. 58։ Յայտ. ա. 4։
գ Ծննդ. ժէ. 18։ ժէ. 4, 7։
դ Ծննդ. ժէ. 8։ իը. 4։
ե Գէս. բ. 24։
զ Ելք. բ. 2, 8, 29։
է Գէս. ի. 17։ է. 4։ իա Օր. իդ. 8։ Սաղ. ձա. 6։ ճլդ. 11, 12։
ը Գէս. ժե. 13։ իա Օր. է. 8։ ա Պն. ժէ. 21։ Նեհմ. ա. 10։
թ իա Օր. ի. 20։ է. 6։ ժի. 2։ իդ. 18։ իբ Թագ. է. 24։
ժ Ծննդ. ժէ. 7, 8։ Գէս. իե. 45, 46։ իա Օր. իե. 13։ Հայտ. իա. 7։
ի Գէս. ե. 4, 5։ Սաղ. ձա. 6։
լ Ծննդ. ժէ. 18։ իդ. 3։ իբ. 13։ լէ. 12։
* Նշոյ. ձեռքս վրէ վերցուցի. տե՛ս Ծննդ. ժի. 22։ իա Օր. լբ. 40։
խ Գէս. ե. 21։
ծ Ելք. 9։
կ Ելք. 30։ Գէս. ի. 10։ Նբմ. ա. 6։
† Նշոյ. անթլփատ սիրտերնոյ
հ Ծննդ. խդ. 9։ ա Պն. ե, 3։
ձ ա Պն. ի. 24։ Ծննդ. խդ. 10։
ղ Ծննդ. խդ. 11։ Գնաս. ի. 17։ ա Պն. դ. 1, 16։
ճ ա Պն. դ. 17։ իդ. 7։
մ Գնաս. իդ. 57։ ա Պն. դ. 2, 18։
յ ա Պն. դ. 19։ իդ. 21։
ն Գէս. բ. 1, 2։ Գնաս. իդ. 59։
շ Գնաս. ժդ. 1։ ա Պն. դ. 37, 38։
ո Ղեւ. ժ. 4։ Գնաս. ի. 30։ Հսկ. 20։ Ես՛ Ելք. 6։
չ Հռութ. դ. 19, 20։ ա Պն. բ. 10։ Մատ. ա. 4։
պ Ղեւ. ժ. 1։ Գնաս. ի. 2։ իկ. 60։ ա Պն. դ. 3։ իդ. 1։
ռ Գնաս. իդ. 11։
ս Գնաս. իե. 7, 11։ Ելս. իդ. 33։
տ Ես՛ր 13։
ց Գէս. է. 4։ ժբ. 17, 51։ Գնաս. Հդ. 1։
ւ Ես՛ր 13։ Գէս. Հբ. 7։ Հդ. 1։ Սաղ. Հէ. 20։
ր Գէս. է. 4։ ժբ. 17, 51։ Գնաս. Հդ. 1։
ց Ես՛ր 13։ Գէս. Հբ. 7։ Հդ. 1։ Սաղ. Հէ. 20։
ւ Գէս. է. 1, 3։ է. 10։
փ Ես՛ր 2։
ք Ես՛ր 11։ Գէս. է. 2։
օ Ես՛ր 12։ Գէս. ի. 10։
ֆ Նշոյ. անթլփատ սիրտերնոնէ

—

1 Եւ Տէրը ասաւ Մովսէսին. Ասէ՛ քեզ
ՙփարաւոնին աստուած ըսի, ու քու եղ-
2 բայրդ Ահարոնը ᵇքու մարգարէդ ըլլայ. Դուն
ᶜխօսիս ան ամէնը՝ որ քեզի կը հրամայեմ, և
քու եղբայրդ Ահարոնը թէեղ խօսի փարաւոնին՝
3 որ Իսրայէլի որդիքը իր երկրէն արձակէ: Եւ
ես ՚փարաւոնին սիրտը պիտի պնդացընեմ, ու
իմ ᵉնշաններս և հրաշքներս Եգիպտոսի երկ-
4 րին մէջ ᵈպիտի շատցընեմ: Եւ փարաւոն ձեռ-
զի մտիկ պիտի ընէ. ու ᵇես իմ ձեռքս Ե-
գիպտոսի վրայ պիտի ձգեմ, և իմ զօրքերս՝ իմ
ժողովուրդս Իսրայէլի որդիքը ᵉմեծ դատաս-
տանութիւններով պիտի հանեմ Եգիպտոսի երկրէն:
5 Եւ ᵇերբոր իմ ձեռքս Եգիպտոսի վրայ երկրա-
ցընեմ՝ ու Իսրայէլի որդիքը անոնց մէջէն հա-
նեմ, ᵇպիտի գիտնան Եգիպտացիք՝ թէ ես եմ
6 Տէրը: Եւ Մովսէս ու Ահարոն ᶠՏէրոջը հրոնց
7 պատուիրածին պէս ըրին. անանկ ըրին: Եւ
Մովսէս ʰութսուն տարեկան էր, ու Ահարոն
ութսունուերիք տարեկան էր երբոր փարաւո-
նին հետ խօսեցան:
8 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու Ահարոնին՝
9 ըսելով. Երբոր փարաւոն ձեզի խօսի՝ ու ըսէ.
ᵇՁեզի համար հրաշք ցուցուցէք. անառնոր
Ահարոնին ըսես թէ՝ ᵇԴաւազանդ առ, ու
փարաւոնին առջևը ձգեմ՝ և անիկայ վիշապ
10 պիտի ըլլայ: Եւ Մովսէս ու Ահարոն մտան
փարաւոնին՝ ու ՚Տէրոջը պատուիրածին պէս
ըրին. և Ահարոն իր գաւազանը ձեռնէն փա-
րաւոնին առջևը՝ ու անոր ծառաներուն առջևը,
11 և ʰվիշապ եղաւ: Եւ փարաւոն ալ իմաս-
տուններն ու ᵇկախարդները ᵉկանչեց. և Ե-
գիպտոսի մոգերը՝ անոնք ալ իրենց կախար-
12 դութիւններովը անանկ ըրին. Եւ ամէն մէկը
իր գաւազանը ձեռնէն դրաւ, ու անոնք վիշապներ և-
ղան. բայց Ահարոնին գաւազանը անոնց գա-
13 ւազանները կլլեց: Եւ փարաւոնին սիրտը
կարծրացաւ, ու անոնց մտիկ ընել՝ ՚ինչպէս
որ Տէրը ըսուցեր էր:
14 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին. ᵇՓարաւոնին
սիրտը խստացաւ. ժողովուրդը արձակել չու-
15 զեր: Առտուանց փարաւոնին գնա. ահա ա-
նիկայ դէպ ի ջուրը կ'ելլէ. ու դուն գետին ե-
զերքը անոր դիմացը կայնէ՝ և ան ᵇօձ դար-
16 ձած գաւազանը ձեռքդ առ, Ու ըսէ անոր.
ᵇԵբրայեցւոց Աստուածը իս քեզի
խրկեց՝ ըսելով. Արձակէ իմ ժողովուրդս՝ որ
զիս պաշտեն անապատին մէջ. և ահա մինչև
17 հիմա մտիկ ընր չես: Այսպէս կ'ըսէ Տէրը.
ᵇԱսով գիտնաս թէ ես եմ Տէրը. Ահա ես իմ
ձեռքս եղած գաւազանով գետին մէջի ջուրե-
րուն պիտի զարնեմ՝ ու ՙանոնք Նեղոսի դառ-
18 նան. Եւ գետին մէջ եղած ձուկերը պիտի
մեռնին, ու գետը պիտի հոտի. և Եգիպ-
տացիք ՙպիտի զզուին գետէն ջուր խմելու:
19 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին. Ըսէ Ահարոնին.
Գաւազանդ առ, ու ՙձեռքդ երկրներուն Ե-
գիպտացւոց ջուրերուն վրայ, անոնց առուներ-
ուն վրայ, անոնց գետերուն վրայ, ու անոնց
լիճերուն վրայ, և անոնց բոլոր ջրակուտակ-
ներուն վրայ՝ որ արիւն ըլլան. ու Եգիպտոսի
բոլոր երկրին մէջ փայտէ ու քարէ անօթնե-
20 րուն մէջն ալ՝ արիւն ըլլան: Եւ Մով-
սէս ու Ահարոն Տէրոջը պատուիրածին պէս ը-
րին. և ᵇգաւազանը վերցուց, ու փարաւոնին
առջևը և անոր ծառաներուն առջևը գետին
մէջի ջուրերուն զարկաւ, և գետին մէջի բոլոր
21 ՙջուրերը արիւն դարձան: Եւ գետին մէջ
եղած ձուկերը մեռան, ու գետը հոտեցաւ, և
Եգիպտացիք ᵉչէին կրնար գետէն ջուր խմել.
ու Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ արիւն կար:
22 ᵉԵւ Եգիպտոսի մոգերն ալ իրենց կախարդու-
թիւններովնին անանկ ըրին. և փարաւոնին սիր-
տը կարծրացաւ, ու ՙՏէրոջը ըսածին պէս՝ ա-
23 նոնց մտիկ չընրաւ: Եւ փարաւոն դարձաւ՝ ու
իր տունը եկաւ, ու ᵒասալ անոր սրտին չը-
24 դրաւ՚՚: Եւ բոլոր Եգիպտացիք գետին բո-
լորտիքը փորկրին խմելու ջուրի համար. քանզի
25 որ գետին ջուրէն չէին կրնար խմել: Եւ Տէ-
րը գետը զարնելէն ետքը՝ եօթը օրը լրնցաւ:

ԳԼ. Ը

1 Եգիպտոսին վրայ դարձեալ կը խրկուին: 8 Փարաւոն կ'ա-
դաչէ Մովսէսին: 12 Մովսէսն ալ ազօթքով դանոնք կը
վերցնէ: 16 Մաղը փոշին դեպ'ի երկինքը կը ցանէ, ու
մուն կ'ընայ. իսկ մոգերը չեն կրնար նոյնը ընել: 20
Հանդանձին հարուածը: 25 Փարաւոն քիչ մը կը հա-
մոզուի. 32 սակայն նորէն կը խստանայ:

1 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին. Փարաւոնին մո-
տիր, ու ըսէ անոր. Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
2 Ընձակէ իմ ժողովուրդս ՙՙոր պաշտեն զիս: Եւ
թէ որ ᵇպահես արձակել չուզես, ահա ես քու
բոլոր սահմաններդ ᵉգորտերով պիտի զար-
3 նեմ: Եւ գետը շատ գորտեր պիտի հանէ,
ու անոնք պիտի ելլեն, ու քու տանդ՝ և ᵉան-
կողինի սենեակիդ՝ ու անկողնիդ՝ և քու ծա-
ռաներուդ տուներուն՝ և քու ժողովուրդիդ՝ ու
քու թոնիրներուդ՝ և խմորի տաշտերուդ մէջ
4 պիտի մտնեն: Եւ գորտերը քու վրադ՝ և ժո-
ղովուրդիդ վրայ՝ ու բոլոր ծառաներուդ վրայ
պիտի ելլեն:

ա ԳԼ. ՞. 16: Երեմ. ա. 10:
բ ԳԼ. ՞. 16:
գ ԳԼ. ՞. 15:
դ ԳԼ. ՞. 21:
ե ԳԼ. ՞. 7:
զ ԳԼ. ժա. 9:
է ԳԼ. Ժ. 1: ժա. 9:
ը ԳԼ. ՟. 6:
թ ԳԼ. ՞. 20:
ժ ՚՚Մ. 17: ԳԼ. ը. 22: ժդ. 4, 18: Սաղ. ՟. 16:
ի ՚՚Մ. 2:
լ ՚՚ Օր. ի՟. 5: ի՟ա. 2: Լ՞. 7: Գաղ. Է. 23, 30:
խ Ելս. 11: Յօշ. ի. 18, ի՟. 30:
ծ ԳԼ. ՞. 2, 17:
կ ՚՚Մ. 9:
հ ԳԼ. ՞. 3:
ձ ՚՚ Տիմ. ՞. 8:
ղ Ելս. խա. 8:
ճ ՚՚Մ. 22: ԳԼ. ը. 7, 18:
մ ԳԼ. ՞. 21: ՚՚Մ. ՟:
յ ԳԼ. ը. 15: Ժ. 1, 20, 27:
ն ԳԼ. ՞. 2, 3: ՚՚Մ. 10:
շ ԳԼ. ՞. 18:
ո ԳԼ. ՞. 12, 18: Է. 1, 3:
չ ԳԼ. Է. . 2: ՚՚Մ. 5:
պ Հայտ. ժղ. 4, 6:
ջ ԳԼ. ՞. 9:
ռ ՚՚Մ. 24:
ս ԳԼ. ը. 5, 6, 16: ի՟. 22: Ժ. 12, 21: ժՁ. 21, 26:
վ ԳԼ. ժԷ. 5:
տ Սաղ. հը. ՟՟. 29:
ր ՚՚Մ. 18:
ց ՚՚Մ. 11:
ւ ՚՚Մ. 3:
* ՚՚Բ. իր սիրտը աս բանիս վրայ չդրաւ:

ա ԳԼ. Ձ. 12, 18:
բ ԳԼ. Է. 14: ի՟. 2:
գ Հայտ. ժղ. 13:
դ Սաղ. ՟՟. 30:

5 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին. Ահարոնին ա-
պեւ ըսէ. Առուներուն վրայ՝ գետերուն վրայ՝
ու լիճերուն վրայ՝ ձեռքդ երկնցուր քու գա-
ւազանովդ, ու Եգիպտոսի երկրին վրայ դոր-
6 տեր հանէ: Եւ Ահարոն երկնցուց իր ձեռ-
քը Եգիպտոսի ջուրերուն վրայ. և դորտերը
7 ելան՝ ու Եգիպտոսի երկիրը ծածկեցին: Եւ
մոգերն ալ իրենց կախարդութիւններովը անոնք
ըրին, ու Եգիպտոսի երկրին վրայ դորտեր հա-
նեցին:

8 Եւ փարաւոն կանչեց Մովսէսը ու Ահարո-
նը՝ և ըսաւ. Ընաչեցէք Տէրոջը՝ որ ինծմէ
ու իմ ժողովուրդէս վերցընէ գորտերը, ու ժո-
ղովուրդը պիտի արձակեմ որ Տէրոջը զոհ մա-
9 ռուցանեն: Եւ Մովսէս ըսաւ փարաւոնին.
Ժամադակ մը որոշէ ինծի, թէ ե՞րբ քեզի հա-
մար ու ծառաներուդ համար՝ և ժողովուրդիդ
համար աղաչեմ, որ քեզմէ ու քու տուներէդ
գորտերը կորսուին, ու միայն գետին մէջը մը-
10 նան: Եւ անիկայ ըսաւ. Վաղը: Եւ ինքը
ըսաւ. Քու խօսքիդ պէս ըլլայ, որ գիտնաս
թէ՝ մեր Ահովայ Աստուծոյն պէս Ձիք չկայ.
11 Եւ քեզմէ՝ ու քու տուներէդ՝ և քու ծառա-
ներէդ՝ ու քու ժողովուրդիդ գորտերը պիտի
12 վերնան. միայն գետին մէջը պիտի մնան: Եւ
Մովսէս ու Ահարոն՝ փարաւոնին քովէն ելան.
ու Մովսէս Տէրոջը աղաղակեց ան գորտերուն
13 համար՝ որ փարաւոնին վրայ բերեր էր: Եւ
Տէրը Մովսէսին ըսածին պէս ըրաւ. ու տու-
ներէն՝ դիւղերէն և արտերէն գորտերը մռնան:
14 Եւ դէզ դէզ ժողվեցին զանոնք, ու երկիրը
15 հոտեցաւ: Բայց երբոր փարաւոն հանգըս-
տութիւն ըլլալը տեսաւ, իր սիրտը խստա-
ցուց, ու անոնց մտիկ չըրաւ՝ Տէրոջը ըսածին
պէս:

16 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին. Ըսի՛ Ահա-
րոնին. Քու գաւազանդ երկրին հողը, ու երկրի
հողին զարկ, որ Եգիպտոսի բոլոր երկրին վրայ
17 *մուն ըլլայ: Եւ անանկ ըրին. քանզի Ահա-
րոն իր գաւազանովը իր ձեռքը երկնցուց, ու
երկրի հողին զարկաւ, և Ընմարդոց վրայ ու
անասուններուն վրայ մուն եղաւ. Եգիպտոսի
բոլոր երկրին վրայ երկրին բոլոր հողը մուն և-
18 ղաւ: Եւ Ընմոգերն ալ իրենց կախարդութիւն-
ներովը այնպէս ըրին՝ որ մուներ հանեն, բայց
Ընչկրցան. այսպէս մարդոց ու անասուններուն
19 վրայ մուն եղաւ: Եւ մոգերը ըսին փարա-
ւոնին. Ըս Աստուծոյ մատն է. և փարաւո-
նին Ընսիրտը կարծրացաւ, ու անոնց մտիկ չը-
րաւ՝ Տէրոջը ըսածին պէս:

20 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին. Ընառտուանց
կանուխ եղիր, ու փարաւոնին առջեւը կայնէ.
(ահա անիկայ դեպ ի ջուրը կ'ելլէ.) և ըսէ
անոր. Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ընրձակէ իմ ժո-
21 ղովուրդս որ ինծ պաշտեն. Ընապա թէ որ իմ
ժողովուրդս չարձակես, ահա ես քու վրադ՝ ու
քու ծառաներուդ վրայ՝ և քու ժողովուրդիդ
վրայ՝ ու քու տուներուդ վրայ շանաճանճ պի-
տի խրկեմ, և Եգիպտացւոց տուները շանա-
ճանճով պիտի լեցուին, նաեւ ան գետինը՝ որուն
22 վրայ անոնք կը քալեն: Եւ ան օրը իմ ժո-
ղովուրդիս բնակած Ղեսեմի երկիրը պիտի որա-
շեմ, ու հոն շանաճանճ պիտի չըլլայ. որ գիտ-
23 նաս թէ երկրին մէջտեղը ես եմ Տէրը: Եւ
իմ ժողովուրդիս ու քու ժողովուրդիդ մէջ
խարտոց մը պիտի դնեմ. վաղը ասիկա նշան պիտի
24 ըլլայ: Եւ Տէրը այնպէս ըրաւ. ու փարա-
ւոնին տանը՝ և անոր ծառաներուն տուներուն՝
ու Եգիպտոսի բոլոր երկրին վրայ Ընշատ շանա-
ճանճ եկաւ. ու շանաճանճին պատճառովը
երկիրը աւրուեցաւ:

25 Եւ փարաւոն կանչեց Մովսէսը ու Ահարո-
նը՝ և ըսաւ. Գացէք ձեր Աստուծոյն զոհ
26 մատուցէք աս երկրին մէջ: Եւ Մովսէս ը-
սաւ. Ընբժան չէ ասանկ ընել. Ընդեմ որ Ընե-
գիպտացւոց գարշելի ԱԽՕՏԱԾՆԵՐԸ՝ Տէրոջը
մեր Աստուծոյն զոհ պիտի մատուցանենք.
Ընթէ որ Եգիպտացւոց գարշելի ԱԽՕՏԱԾՆԵՐԸ
իրենց աչքին առջեւ զոհ մատուցանելու ըլ-
27 լանք, պիտի չքարկոծե՞ն մեզ: Մինչ Ընիրեք
օրուան ճամբայ պիտի երթանք անապատին մէջ,
ու զոհ պիտի մատուցանենք մեր Տէր Աստու-
28 ծոյն զոհ մատուցանելնիս մեր Տէր Աստու-
ծոյն զոհ պիտի մատուցանենք, միայն թէ շատ հեռու
29 չերթաք. Ընինծի համար աղաչեցէք: Եւ Մով-
սէս ըսաւ. Ընհա ես քու քովէդ կ'ելլեմ ու
Տէրոջը կ'աղաչեմ՝ որ վաղը փարաւոնէն՝ անոր
ծառաներէն՝ ու անոր ժողովուրդէն շանաճան-
ճը երթայ. բայց փարաւոն ՆՄԽՐՓն ալ ետեւ
չհասկնայ՝ ժողովուրդը թող չարձակելով Տէրոջը զոհ
30 մատուցանելու: Եւ Մովսէս փարաւոնին քո-
31 վէն ելաւ, ու Ընէրոջը աղաչեց: Եւ Տէրը
Մովսէսին խօսքին պէս ըրաւ, ու փարաւոնէն՝
անոր ծառաներէն և անոր ժողովուրդէն շանա-
32 ճանճը վերցուց. մէկ հատ մըն ալ չմնաց: Եւ
փարաւոն ան անգամին ալ Ընիր սիրտը խստա-
ցուց, ու ժողովուրդը չարձակեց:

ե Գն. է. 19:
զ Սաղ. չը. 45: ձե. 30:
է Գն. է. 11:
ը Գն. ի. 28: Ա. 17: Ծնու. իա. 7: ը Ծած. ժէ. 6: Գոր. ը. 24:
թ Գն. ի. 14. ի Օր. լէ. 26: ի Ծած. է. 22: ա Ան. ժէ. 20: Սաղ. ձղ. 8: Նա. խղ. 9: Երեմ. Ա. 6, 7:
ժ Ընմր. 30: Գն. ի. 33: Ա. 18: լԲ. 11: Հակ. է. 16, 17, 18:
ի Ծաղ. ը. 11:
լ Գն. է. 14:
* Սահ. ոջիկ.
խ Սաղ. ձե. 31:
ծ Գն. է. 11:
կ Գն. Ա. 18: ի Տիմ. է. 8, 9:
հ ա Ծած. ղ. 3, 9: Սաղ. ը. 3: Ան. ժե. 28: Գն. ժա. 20:
յ Ընմր. 15:
ղ Գն. է. 15:
ն Ընմր. 1:
շ Գն. ի. 4, 6, 26: Ա. 23: ժա. 6, 7: ժբ. 13:
ո Սաղ. չը. 45: ձե. 31:
չ Ծն. խդ. 32: խդ. 34: ի Օր. է. 25, 26: ժբ. 31:
պ Գն. գ. 18:
ջ Գն. գ. 12:
ռ Ընմր. 8: Գն. ի. 28: գ Ծած. ժէ. 6:
ս Ընմր. 15:
վ Ընմր. 12:
տ Ընմր. 15: Գն. գ. 21:

ԳԼ. Ը

1 Ընտանոց մահը : 8 Ուռկըներու ու խաղաւարտներու հարուածքը : 22 Պաշտաւոր : 27 Փարաւոն կարկտին համար կ'աղաչէ Մովսէսին : 35 սակայն դարձեալ անոր սիրտը կը կարծրանայ :

1 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին . «Փարաւոնին մօտը գնա ու խօսէ անոր . Եբրայեցւոց Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ . Ընձակէ իմ ժողո-
2 վուրդս՝ որ ինծի պաշտեն : Վասնզի թէ որ [a]զա-նոնք արձակել չուզես , ու տակաւին պինդ
3 բռնես զանոնք , Ահա [b]Տէրոջը ձեռքը դաշտին մէջ եղած քու հօտերուդ վրայ ըլլալով , ձիե-րուն՝ էշերուն՝ ուղտերուն՝ արջառներուն ու ոչխարներուն վրայ սաստիկ կոտորած մը պիտի
4 ըլլայ : Եւ [c]Տէրը Իսրայէլի հօտերուն՝ ու Եգիպտոսի հօտերուն միջտեղը պիտի զատէ . և Իսրայէլի որդւոցը մէկ անասունը պիտի չը-
5 մեռնի : Եւ Տէրը ժամնակ որոշեց՝ ըսելով . Վաղը Տէրը ասր բանը պիտի ընէ երկրին վրայ :
6 Եւ հետևեալ օրը Տէրը ասր բանը ըրաւ , ու Եգիպտացւոց [d]բոլոր հօտերը մեռան . բայց Իսրայէլի որդւոցը հօտերէն մէկը չմեռաւ :
7 Եւ փարաւոն մարդ խրկեց , ու ահա Իսրա-յէլի հօտերէն մէկն ալ մեռած չէր . և [e]փա-րաւոնին սիրտը խստացաւ , ու ժողովուրդը չարձակեց :
8 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին ու Ահարոնին . Ըռնէք ձեզի ձեռքերնիդ լեցուն նոսկի մխիթ , և Մովսէս դէպ ի երկինքը ցանէ աւ՝ փարա-
9 ւոնին առջևը : Ու Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ փոշի պիտի ըլլայ , ու Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ մարդոց ու անասուններուն վրայ [f]խաղաւարտներ հանող ուռկըններ պիտի ըլ-
10 լայ : Եւ նոսկի մխիթը առին , ու փարաւո-նին առջևը կայնեցան . և Մովսէս դէպ ի եր-կինքը ցանեց աւ , ու մարդոց և անասուննե-րուն վրայ [g]խաղաւարտներ հանող ուռկըններ
11 եղաւ : Եւ [h]մոգերը ուռկըներուն պատճա-ռովը չկրցան կայնիլ Մովսէսին առջևը . ինչու որ ուռկըները մոգերուն վրայ ալ՝ ու բոլոր
12 Եգիպտացւոց վրայ ալ եղաւ : Եւ Տէրը կարծրացուց փարաւոնին սիրտը , ու անոնց մէրկ չըրաւ , ինչպես որ Տէրը Մովսէսին ըսեր էր :
13 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին . [i]Ընաւուանց կա-նուխ կելնէր , ու փարաւոնին առջևը կայնէ , ու անոր ըսէ . Եբրայեցւոց Տէր Աստուածը ա-սանկ կ'ըսէ . Ընձակէ իմ ժողովուրդս՝ որ ին
14 պաշտեն . Վասնզի ասանկամ իմ բոլոր հա-րուածներս պիտի խրկեմ քու *վրադ՝ և քու ծառաներուդ՝ ու քու ժողովուրդիդ վրայ .
15 Որ դիտնաս թէ երկրի մէջ ինծի պէս չկայ : Վասնզի հիմա [j]իմ ձեռքս պիտի երկրնցընեմ՝ որ քեզ ու քու ժողովուրդդ ժան-տախտով զարնեմ , ու երկրէն պիտի կորսուիս :
16 Եւ [k]ասոր համար քեզ կեցուցի՝ որ իմ զօրու-թիւնս քեզմով ցուցընեմ , ու բոլոր երկրի մէջ
17 իմ անունս պատմուի : Դուն տակաւին իմ ժո-ղովուրդիս դէմ կինամով՝ պիտի չարձակես զա-
18 նոնք : Ահա ես վաղը ասր ատեն խիստ սաստիկ կարկուտ պիտի տեղամ , որ անոր պէս Եգիպտոսի մէջ եղած չէ՝ անոր հաստատուած
19 օրէն մինչև հիմա : Եւ հիմա մարդ խրկէ , ո-ժողվէ քու հօտերդ՝ ու ինչ որ ունիս դաշտին մէջ . վասնզի ամէն մարդ ու անասուն որ դաշ-տին մէջ գտնուի՝ ու տուներն ժողովուած չըլ-լայ , անոնց վրայ կարկուտ պիտի իջնէ , ու պի-
20 տի մեռնին : Փարաւոնին ծառաներէն ով որ Տէրոջը խօսքէն կը վախնար՝ իր ծառաները ու
21 հօտերը տուներու մէջ ժողվեց . Եւ ով որ Տէրոջը խօսքին ուշադրութիւն չըրաւ , իր ծառաները ու իր հօտերը դաշտին մէջ թո-ղուց :
22 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին . Քու ձեռքդ դէպ ի երկինքը երկրնցուր , ու Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ մարդոց ու անասուններուն վրայ՝ և Եգիպտոսի երկրին մէջ եղած արտե-
23 րուն բոլոր խոտին վրայ կարկուտ պիտի գայ : Եւ Մովսէս իր գաւազանը դէպ ի երկինքը եր-կրնցուց . ու [l]Տէրը որոտում և կարկուտ խրթ-կից , ու երկրին վրայ կրակ կը վազէր . ու Տէ-րը Եգիպտոսի երկրին վրայ կարկուտ տե-
24 ղաց : Եւ կարկուտ՝ ու կարկուտին մէջտեղը խառնուած կրակ եկաւ . անանկ սաստիկ էր որ Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ ազգ ըլլալէն հե-
25 տէ անոր պէս եղած չէր : Եւ կարկուտը Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ՝ դաշտը եղածին ամէնը՝ մարդէն մինչև անասուն զարկաւ . և կարկուտը [m]դաշտին բոլոր խոտը զարկաւ , ու
26 դաշտին բոլոր ծառերը կոտրեց : Միայն Գո-սէնի երկրին մէջ՝ ուր որ Իսրայէլի որդիքը էին՝ կարկուտ չեղաւ :
27 Եւ փարաւոն մարդ խրկեց , ու կանչեց Մովսէսը ու Ահարոնը՝ և ըսաւ անոնց . [n]Ես անգամ մեղանչեցի . Տէրը արդար է , և
28 ես ու իմ ժողովուրդս յանցաւոր ենք : [o]Ղաչե-ցէք Տէրոջը՝ որ Աստուծոյ [p]որոտումները ու կարկուտը [q]դադարին . ու ձեզ պիտի արձա-
29 կեմ , և ալ պիտի չկենաք : Եւ Մովսէս ը-սաւ անոր . Քաղաքէն դուրս ելածիս պէս՝ [r]իմ ձեռքերս Տէրոջը պիտի երկրնցընեմ , ո-

---

ա ԳԼ . ը . 1 :
բ ԳԼ . ը . 2 :
գ ԳԼ . է . 4 :
դ ԳԼ . ը . 22 :
ե Յազ . հբ . 50 :
զ ԳԼ . է . 14 : ը . 32 :
է Հայտ . ԺԶ . 2 :
ը ը Օր . իը . 27 :
թ ԳԼ . ը . 18 , 19 : ը Տիտ . գ . 9 :
ժ ԳԼ . գ . 21 :
ի ԳԼ . ը . 20 :
* Եբր . սրտիդ վրայ՝
լ ԳԼ . ը . 10 :
խ ԳԼ . գ . 20 :
ծ Հռոմ . ե . 17 : Տի՛տ գԼ . ԺԶ . 17 : Ընակ . ԺԶ . 4 : ա Պետ . բ . 9 :
կ Հայտ . ԺԶ . 21 :
հ Հես . Ջ . 11 : Յազ . ԺԸ . 13 : 32 : ձե . 8 : Նա . Ը . 30 : Նզկ . ԼԸ . 22 : Հայտ . ը . 7 :
ձ Յազ . ձե . 33 :
ղ ԳԼ . ը . 22 : ե . 4 , 6 : Ջ . 23 : ԺԱ . 7 : ԺԲ . 13 : Նա . ԼԲ . 18 , 19 :
ճ ԳԼ . Ջ . 16 :
մ ը Սղ . ԺԲ . 6 : Յազ . ձե . 4 : ձե . 17 : Ողբ . ա . 18 : Դան . ե . 14 :
յ ԳԼ . ը . 8 , 28 : Ջ . 17 : Գոր . ը . 24 :
ն Եբր . ձայները . Յազ . իե . 3 , 4 :
շ Եբր . հեղեք է .
ո Ջ Ծնած . ը . 22 , 38 : Յազ . ձե . 6 : Նա . ա . 15 :

որոտումները պիտի դադարին , և ալ կարկուտ պիտի չըլլայ • որ դիտնաս թէ Երկիրը Տէ-
30 րոջն է : Բայց ես դիտեմ որ դուն ու քու ծառաներդ տակաւին Տէր Աստուծմէն չեք վախնար :
31 Եւ քթմանը ու գարին զարնուեցան • Վինջու որ գարին հասած էր , ու քթմանը սերմի դա-
32 ցած : Բայց ցորենը ու հաճարը չզարնուեցան • Վինջու որ ուշ կը բուսնին :
33 Եւ Մովսէս փարաւոնին քովէն քաղաքէն դուրս ելաւ , ու ՚իր ձեռքերը Տէրոջը երկրին ցուց • և որոտումները ու կարկուտը դադրե-
34 ցաւ , ու երկրին վրայ անձրեւ չհաճեցաւ : Եւ փարաւոն երբոր անձրեւին ու կարկուտին և ո-
րոտումին դադրիլը տեսաւ , նորէն մեղանչեց , ու սիրտը խստացուց՝ ինքը ու իր ծառաները :
35 Ընդհակառակն փարաւոնին սիրտը կարծրացաւ , ու Իսրայէլի որդիքը չարձակեց , ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին ձեռքովը ըսեր էր :

ԳԼՒՒ Ժ

1 Ասուած կը պատրաստայ մարախներ խրկել : 7 Փարաւոն իր ծառաներուն պատճառաւ քիչ մը կը համզուի Իսրա-
էլացիները արձակելու : 12 Մարախները կուգան , 16 որոնց համար փարաւոն կ'աղաչէ Մովսէսին : 21 Խա-
ւարին հարուածը : 24 Փարաւոն նորէն կ'աղաչէ Մով-
սէսին , 27 բայց տակաւին անոր սիրտը կը կարծրանայ :

1 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին • Մտիր փարաւո-
նին • ՚Վինջու որ ես անոր սիրտը՝ ու անոր ծառաներուն սիրտը խստացուցի , ²որ ատ իմ
2 նշաններս ցուցընեմ անոնց մէջը • Եւ որ ²պատ-
մես քու որդիիդ՝ ու քու որդւոյդ որդիին ա-
կանջներուն՝ ինչ որ ըրի Եգիպտացւոց մէջ , և իմ նշաններս որ անոնց մէջ ցուցուցի , որ
գիտնաք թէ ես եմ Տէրը :
3 Եւ Մովսէս ու Ահարոն մտան փարաւոնին , ու ըսին անոր • Եբրայեցւոց Եհովայ Աստուա-
ծը այսպէս կ'ըսէ • Մինչեւ ե՞րբ պիտի չկամիս ՚խոնարհիլ իմ առջեւս • արձակէ իմ ժողովուրդս
4 որ իս պաշտեն : Վ՚ապա եթէ դուն թէ որ իմ ժողո-
վուրդս արձակել չուզես , ահա վաղը քու սահ-
մաններուդ վրայ ²մարախներ պիտի խրկեմ •
5 Որ երկրին երեսը պիտի ծածկեն , և ՚չերը պի-
տի չերեւնայ տեսնել երկիրը • ու կարկուտէն ա-
զատուած ձեղի մնացածը՝ ²պիտի ուտեն , և արտին մէջ բուսած ձեր բոլոր ծառերը պիտի
6 ուտեն : Եւ ²քու տուներդ՝ ու քու բոլոր ծառաներուդ տուները՝ և ամէն Եգիպտացւոց տուները պիտի լեցուին • որ ո՛չ քու Հայրերդ՝ ո՛չ ալ քու Հայրերուդ Հայրերը տեսած են՝ ի-
րենց երկրի վրայ եղած օրէն մինչեւ այսօր : Եւ

դարձաւ ու փարաւոնին քովէն դուրս ելաւ :
7 Եւ փարաւոնին ծառաները ըսին անոր • Մինչեւ ե՞րբ աս Ֆարդը մեզի որոգայթ պիտի ըլլայ • արձակէ մարդիկը որ իրենց Եհովայ Աստուածը պաշտեն • տակաւին չե՞ս դիտեր որ
8 Եգիպտոսը աւերուեցաւ : Եւ Մովսէսը ու Ահարոնը փարաւոնին դարձուցին • և անոնց ըսաւ անոնց • Գացէք պաշտեցէք ձեր Եհո-
վայ Աստուածը • ²բայց ³որո՞նք են գացողնե-
9 րը : Եւ Մովսէս ըսաւ • Մեր մանկունքնե-
րովը ու մեր ծերերովը պիտի երթանք , մեր աղ-
ջիկներովը ու մեր աղջիկներովը , մեր հօտերո-
վը ու մեր արջառներովը պիտի երթանք • քանզի
10 ²տօն պիտի պահենք Տէրոջը : Եւ ըսաւ ա-
նոնց • Տէրը անանկ ձեր հետ ըլլայ , ինչպէս որ ես ձեզ ու ձեր տղաքներդ կ'արձակեմ • զգուշացէք , քանզի չարիք կան ձեր առջեւը :
11 Ո՛չ այդպէս • հիմա դուք էրիկ մարդիկներդ գացէք՝ ու Տէրը պաշտեցէք • ինչու որ դուք ատիկայ կ'ուզէիք : Եւ փարաւոնին առջեւէն վռնտուեցան :
12 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին • ²Երկրնգո՛ւր քու ձեռքդ Եգիպտոսի երկրին վրայ մարախ-
ներուն համար , որ Եգիպտոսի երկրին վրայ ելլեն , և ³երկրին բոլոր խոտը՝ կարկուտէն բո-
13 լոր մնացածը ուտեն : Եւ Մովսէս երկնգոյց իր գաւազանը Եգիպտոսի երկրին վրայ • ու Տէրը բոլոր այն օրը ու բոլոր գիշերը երկրին վրայ արեւելեան հով փչել տուաւ • և երբ առ-
տու եղաւ՝ արեւելեան հովը մարախները բե-
14 րաւ : Եւ ³մարախները Եգիպտոսի բոլոր երկրին վրայ ելան , ու Եգիպտոսի բոլոր սահ-
մաններուն վրայ իջան • խիստ սաստիկ էին • ²անոնցմէ առաջ անանկ մարախ չեղաւ , անոնց-
15 մէ ետքն ալ անանկ պիտի չըլլայ : Եւ ²բոլոր երկրին երեսը ծածկեցին , ու երկիրը մթընգաւ , ու ³երկրին բոլոր խոտը՝ և կարկուտէն մնացած ծառերուն ամէն պտուղները կերան • ու Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ եղած ծառերուն վրայ և արտին խոտերուն վրայ բնաւ կանանչե-
ղէն չմնաց :
16 Ասոի փարաւոն շուտով կանչեց Մովսէսը ու Ահարոնը , և ըսաւ • ²Ձեր Տէր Աստու-
17 ծոյն՝ ու ձեղի դէմ մեղանչեցի • Եւ հիմա չնորհ՛ք ըրէք՝ միայն աս անգամ ներեցէք իմ յանցանքս , ու ²ձեր Տէր Աստուծոյն աղաչե-
ցէք՝ որ իմ վրայէս միայն աս մահը վերցընէ :
18 Եւ անկից ²փարաւոնին քովէն դուրս ելաւ ,
19 ու Տէրոջը աղաչեց : Եւ Տէրը խիստ սաստիկ արեւմտեան հով մը խրկեց , որ մարախները

ա Սաղ • խէ • 1 : ե Կոր • Ժ • 26 , 28 :
ո Նա • խղ • 10 :
ձ Հռութ • ե • 22 : ը • 23 :
ղ Հմր 29 : Գկ • ը • 12 :
ջ Գկ • ի • 21 :

ռ Գկ • ի • 21 : է • 14 :
ր Գկ • է • 4 :

ս Ը Օր • ի • 9 : Սաղ • խէ • 1 : հ • 18 : հը • 5 , ըէ : Յովել • ե • 3 :
տ Ա Թագ • իե • 29 : Ը Նա • է • 14 : Լճ • 27 : Յոբ • խէ • 6 : Երեմ • ժճ • 18 : Յակ • ի • 10 : ե Պետ • է • 6 :
ր Ելսկ • Շ • 27 : Յայտ • ի • 3 :

ց Գկ • ի • 32 : Յովել • ե • 4 : ի • 25 :
ւ Գկ • ը • 3 , 21 :
փ Գկ • խէ • 33 : Ելս • խէ • 13 : ե Թագ • ժը • 21 : Ժող • է • 26 : ե Սոր • է • 35 :
ք Երբ • ՛ով և ՛ով
օ Գկ • է • 1 :
ֆ Գկ • է • 19 :

ա Ելս • հը • 46 : ամ • 34 :
բ Յովել • ը • 2 :
գ Հմր 5 :
դ Սաղ • ամ • 35 :
ե Գկ • ի • 27 :
զ Գկ • ի • 28 : է Թագ • ժճ • 6 :
ը Գկ • ը • 30 :

վերցուց , ու [s]կարմիր ծովը քշեց զանոնք • Եգիպտոսի բոլոր սահմաններուն մէջ մեկ մա-
20 րախ մը չմնաց : Խայց Տէրը [t]կարծրացուց փա-
րաւոնին սիրտը , ու անիկայ Իսրայէլի որդիքը
չարձակեց :
21 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին • [u]Ձեռքդ դէպ՚ի
երկինքը երկընցուր , որ Եգիպտոսի երկրին
վրայ խաւար ըլլայ , շօշափելի խաւար մը ըլ-
22 լայ : Եւ Մովսէս իր ձեռքը դէպ՚ի երկինքը
երկընցուց , ու Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ
23 [v]երեք խաւար եղաւ իրենք օր • Մէկզմէկ
չէին տեսներ , և իրենք օր մեկը իր տեղէն չե-
լաւ • [w]բայց Իսրայէլի բոլոր որդիքը իրենց բը-
նակութեանցը մէջ լոյս ունէին :
24 Եւ փարաւոն կանչեց Մովսէսը ու [x]ըսաւ •
Գացէք՝ պաշտեցէք Եհովան • միայն ձեր հօ-
սերը ու ձեր արջառները մնան • Նաեւ ընտա-
25 նեքնեն ալ ձեզի հետ երթալ : Եւ Մով-
սէս ըսաւ • Պէտք է որ դուն մեր ձեռքը զոհեր
ու ողջակէզներ ալ տաս , որ մեր Տէր Աստու-
26 ծոյն մատուցանենք : Եւ մեր հօտերն ալ մեր
հետը պիտի երթան՝ անոնցմէ մեկ կճղակ մը
չմնալով • [y]վասն որ մեր Տէր Աստուածը պաշտե-
լու համար անոնցմէ պիտի առնենք • ու մենք
մինչեւ որ հոն հերթանք , չենք գիտեր թէ ին-
27 չով պիտի պաշտենք Տէրը : Եւ Տէրը [z]կարծ-
րացուց փարաւոնին սիրտը , որ չուզեց արձա-
28 կել զանոնք : Եւ փարաւոն ըսաւ անոր • [a]Կո-
րէս դնա • դուռս նայիս երբ քու անձիդ , մե-
ռնիս ալ իմ երեսս չտեսնես • քանզի այն օրը որ
29 իմ երեսս տեսնես , պիտի մեռնիս : Եւ Մով-
սէս ըսաւ • Ըղձկ ըսիր • [b]Ես էլ այլեւս քու ե-
րեսդ պիտի չտեսնեմ :

ԳԼ • ԺԱ

1 Աստուած կը պատուիրէ Իսրայէլացւոց՝ որ իրենց դրա-
ցիներէն ծանրագին բաներ ուզեն : 4 Մովսէս կը սպառնայ
փարաւոնին՝ անդրանկաց մահը :

1 [c]Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին • Փարաւոնին վը-
րայ՝ ու Եգիպտոսի վրայ Հարուած մըն ալ
պիտի բերեմ , անկէ ետեւ ձեզ ասկէ պիտի ար-
ձակէ • և [d]երբոր ձեզ արձակէ , ձեզ ասկէ
2 բոլորովին դուրս պիտի ընէ : [e]Խոսի
ժողովուրդին ականջներուն , ու ամէն մարդ իր
դրացիէն՝ և ամէն կնիկ իր դրացիէն [f]արծա-
թեղէն զարդեր ու ոսկեղէն զարդեր խնդրեն :
3 [g]Եւ Տէրը շնորհք տուաւ ժողովուրդին՝ Եգ-
իպտացւոց առջեւը • [h]Մովսէս ալ Եգիպտոսի
երկրին մէջ փարաւոնին ծառաներուն առջեւը՝
ու ժողովուրդին առջեւը խիստ մեծ մարդ մըն-
4 էր : Եւ Մովսէս ըսաւ • Տէրը այսպէս կ՚ըսէ •
[i]Կէս գիշերին Եգիպտոսի մէջտեղը պիտի
5 ելլեմ • Եւ Եգիպտոսի երկրին մէջ [j]ամէն առ-
ջնեկը պիտի մեռնի , իր աթոռին վրայ նստող
փարաւոնին առջնեկէն մինչեւ ազապքին տակը
եղող աղախնային առջնեկը՝ և բոլոր անասուն-
6 ներուն առջնեկը : Եւ Եգիպտոսի բոլոր երկ-
րին մէջ [k]մեծ աղաղակ պիտի ըլլայ , անանկ որ
անոր պես ալ եղած է , ալ նորէն պիտի ըլ-
7 լայ : [l]Եւ Իսրայէլի որդւոցը դէմ [m]սարդին
մինչեւ անասուն՝ շուն մըն ալ պիտի չշարժէ իր
լեզուն • որ գիտնաք թէ Տէրը Եգիպտացւոց
ու Իսրայէլի մէջտեղը տարբերութիւն կ՚ընէ :
8 Եւ [n]ասա բոլոր քու ծառաներդ ինծի պիտի իջ-
նեն , ու ինծի խոնարհութիւն ընեն՝ ըսելով •
Դուն՝ ու բոլոր [o]ժողովուրդը որ քովդ է , ելէք • ու անկէ ետքը պիտի ելլեմ : Եւ Մով-
սէս սաստիկ բարկութեամբ փարաւոնին քովէն
դուրս ելաւ :
9 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին • [p]Փարաւոն ձե-
ղի մտիկ պիտի չընէ , որ [q]իմ հրաշքներս շատ-
10 ցընեմ Եգիպտոսի երկրին մէջ : Եւ Մովսէս
ու Ահարոն ասոնք բոլոր հրաշքները փարաւոնին
առջեւը բերին • [r]և Տէրը կարծրացուց փարաւո-
նին սիրտը , ու Իսրայէլի որդիքը իր երկրէն
չարձակեց :

ԳԼ • ԺԲ

1 Տարւոյն սկիզբը կը փոխուի : 3 Ծառային սահմանուիլը ,
11 ու անոր կանոնները : 15 Անխմոր հաց ուտելու հրա-
մանը : 29 Անդրանկաց մահը : 31 Եգիպտացիք արտոր-
նօք երկրէն դուրս կը հանեն Իսրայէլացիները , 37 որոնք
Սոկքովթ կը հասնին : 43 Ծառային վերայով պատուէր-
ները :

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու Ահարոնին
2 Եգիպտոսի երկրին մէջ՝ ըսելով • [s]Ես ամի-
սը ձեզի ամիսներուն սկիզբը ըլլայ • ձեզի տա-
3 րւոյն ամիսներուն առաջինը ըլլայ : Իսրայէլի
բոլոր ժողովքին ղրկեցեք՝ ըսելով • Ես ամ-
սուն տասնին՝ ամէն մեկը իրեն գառնուկ մը
առնէ՝ [t]ըստ հայրերուն տանը գառնուկ մը տունէ՝ [u]ըստ տանց հաճելոյ , այս-
4 [v]պէս՝ տան գլուխ մէկ գառնուկ : Եւ [w]թէ
որ մեկ տունը մեկ գառնուկին քիչ կու գայ ,
ան [x]մօտը իր տանը քովը եղած դրացիին հետ՝
հոգիներուն համրանքին համեմատ առնէ •
գառնուկին վրայով՝ ամէն մեկուն իր կերածին
5 չափ հաշիւ ընէք : [y]Ձեր գառնուկը [z]անարատ՝
արու՝ [a]մէկ տարեկան ըլլայ • ոչխարներէն կամ
6 այծերէն առնէք ան : Եւ մինչեւ աս ամսուն
[b]չորեքտասաներորդ օրը պահէք ան • ու Իս-
րայէլի ժողովքին բոլոր բազմութիւնը մորթեն

---

[s] Ելմ. ժ. 20 :
[t] Գլ. ժ. 31 , 33 , 39 :
[u] Գլ. ժ. 22 : ժբ. 35 :
[v] Գլ. ժ. 21 : ժա. 10 :
[w] Գլ. ժ. 22 :
[x] Ելմ. ժ. 28 :
[y] Գլ. ը. 22 :
[z] Ելմ. 8 :
[a] Ելմ. 10 :
[b] Ելմ. 20 : Գլ. ժ. 21 : ժգ. 4 . 8 :
[c] Գլ. ժ. 20 :
[d] Գլ. ժ. 22 : ժբ. 35 :
[e] Գլ. ժ. 21 : ժբ. 36 : Ելմ. ձդ. 46 :
[f] Ելմ. է. 9 : Ելթ. ի. 4 :
[g] Գլ. ժբ. 12 , 23 , 29 : Ելմ. ե. 17 :
[h] Գլ. ժբ. 12 , 29 : Ելմ. ժ. 10 :
[i] Գլ. ժբ. 30 : Ելմ. ե. 17 :
[j] Գլ. ը. 22 :
[k] Հես. Ժ. 21 :
[l] Գլ. ժգ. 33 :
[m] Դատ. գ. 10 : ը. 5 : գ Թագ. ի. 10 : ը Թագ. գ. 9 :
[n] Գլ. գ. 19 : է. 4 : Ժ. 1 :
[o] Գլ. է. 3 :
[p] Գլ. Ժ. 20 , 27 : Ելմ. ը. 5 : ի. 22 :
[q] Գլ. ժգ. 4 : ը Օր. ժդ. 1 :
[r] Գլ. իբ. 19 , 20 , 21 : Ելթ. ա. 8 , 14 : Երբ. ի. 14 : ա Պետ. ա. 19 :
[s] Գլ. իդ. 12 :
[t] Գլ. իդ. 5 : Ելտ. ի. 3 : իը. 16 : ը Օր. ժդ. 1 , 6 :

7 անիկայ՝ *իբիկուան դէմ՚՚: Եւ արիւնէն առ-
նեն՝ ու առներուն երկու կողմի դրանդեացը
ու վերի սեմին վրայ քսեն, ուր որ զանիկայ պի-
8 տի ուտեն: Եւ միսը ան գիշերը ուտեն. զանի-
կայ կրակի վրայ խորոված՝ †բաղարջով ու լե-
9 ղի խոտերով պիտի ուտեն. Ընկէ՛ հում կամ
ջուրի մէջ եփած չուտէք, բայց ‡կրակի վրայ
խորոված, անոր գլուխը ոտքերովը ու փորո-
10 տիքովը մէկտեղ ուտէք: §Եւ անկէ բան մը
չձգուցէք մինչև առաւօտ. ու անկէ ||ինչ որ առ-
11 տուան կը մնայ, կրակով այրէք: Եւ այսպէս
պիտի ուտէք ան. Ձեր գօտիները մէջերնիդ՝ ու ձեր կօշիկները ոտքերնիդ՝ և ձեր
ցուպերը ձեռքերնիդ բռնած. զանիկայ ար-
տասվօք ուտէք. ¶Տէրոջը զատիկն է ան:
12 Եւ **ան գիշերը Եգիպտոսի երկրէն պիտի
անցնիմ, ու Եգիպտոսի երկրին մէջ ամէն առ-
ջինները՝ մարդէն մինչև անասուն պիտի զար-
նեմ. և ††Եգիպտոսի բոլոր ‡‡աստուածներուն
վրայ դատաստան պիտի կատարեմ. Ես եմ
13 Տէրը: Եւ արիւնը ձեր եղած տուներուն վրայ
նշանի համար ըլլայ, ու երբոր արիւնը տես-
նեմ՝ ձեր վրայէն պիտի անցնիմ. և §§Հարուածը
ձեր վրայ պիտի չգայ Ինձ կորսընցնելու, երբ
14 որ Եգիպտոսի երկիրը զարնեմ: Եւ ան օրը
ձեզի ||||յիշատակի համար ըլլայ, և զանիկայ
¶¶Տէրոջը տօն պահէք. ձեր ******ետերուն մէջ
†††յաւիտենական կանոնով մը տօն պահէք ան:
15 ‡‡‡Եօթը օր բաղարջ ուտէք. նոյն իսկ առաջին
օրը ձեր տուներէն գուրս ձգէք լմնրը. ինչու-
որ առջի օրէն մինչև եօթներորդ օրը ով որ
խմորհաց հաց ուտէ, §§§ան անձը Իսրայէլէն
16 պիտի կորսուի: Եւ առաջին օրը ||||||սուրբ ժո-
ղով մը ըլլայ, եօթներորդ օրն ալ ձեզի սուրբ
ժողով մը ըլլայ. ան օրերը բնաւ գործ մը
չգործուի, բայց ամէն մէկուն ուտելիքը, ան
17 միայն պատրաստէք: Եւ բաղարջներուն պօնը
պահէք. քանզի ¶¶¶ան նոյն օրուանը մէջ ձեր
զօրքերը Եգիպտոսի երկրէն հանեցի. ուստի
ձեր սերունդին մէջ յաւիտենական կանոնով
18 մը ան օրը պահէք: ******Առաջին ամսուն չորեք-
տասաներորդ օրուան իրիկունէն մինչև ամ-
սուն քսանուվեցերորդ օրուան իրիկունը՝ բա-
19 ղարջ պիտի ուտէք: †††Եօթը օր տուներ-
նիդ խմոր չգտնուի. քանզի ով որ խմորհաց
ուտէ, ‡‡‡ան անձը Իսրայէլի ժողովքէն
20 պիտի կորսուի, թէ օտարական ըլլայ և թէ
երկրին բնակը: §§§Խմորհաց բան մը պիտի չու-
տէք. ձեր բոլոր բնակութեանցը մէջ բաղարջ
21 ուտէք: Եւ ||||||Մովսէս կանչեց Իսրայէլի բոլոր ծերե-
րը, ու ըսաւ անոնց. ¶¶¶Ձեր ընտանեացը հա-
մեմատ ընտրեցէք, ու առէք ձեզի Ջխճկէ
22 գառն, ու զատկին համար մորթեցէք: **Եւ
զոպայի փունջ մը առէք, ու կոնքին մէջ եղած
արիւնին թաթխեցէք և †††դրանը վրայի սեմին՝
ու երկու քովի դրանդեացը վրայ՝ կոնքին մէջ
եղած արիւնէն քսեցէք, և մինչև առաւօտ ձեզ-
23 մէ մէկը իր տանը դռնէն դուրս չելլէ. ‡‡‡Քանի-
որ Տէրը Եգիպտացիները զարնելու պիտի անց-
նի, և երբ դրանը վրայի սեմին՝ ու երկու կող-
մի դրանդեացը վրայ արիւնը տեսնէ, Տէրը
ան դրանը վրայէն պիտի անցնի, և §§§պիտի
չթողու որ սատակիչը՝ որ ձեր տուները մտնէ՝ ||||||ձեզ
24 զարնելու համար: Եւ աս բանը քեզի ու քու
որդւոյդի կանոն ըլլալու համար պահեցէք յաւի-
25 տեան: Եւ ¶¶¶երբոր ան երկիրը որ
որն որ Տէրը ձեզի պիտի տայ՝ իր ըսածին պէս,
26 աս պաշտօնը պահեցէք: **Եւ ըլլայ թէ երբոր
ձեր որդիքը ձեզի ըսեն թէ՝ Ձեր պաշտօնով
27 ի՞նչ ըսել կ՚ուզեք. Ըսէք որ, ††Սիսկայ Տէ-
րոջը զատկին զոհն է, որ անիկայ Եգիպտոսի
մէջ Իսրայէլի որդւոցը տուներուն վրայէն ան-
ցաւ՝ երբոր Եգիպտացիները զարկաւ, ու մեր
տուները ազատեց: Եւ ‡‡‡ժողովուրդը §§§խոնար-
28 հեցաւ ու երկրպագութիւն ըրաւ: Եւ ||||||Իս-
րայէլի որդիքը գացին, ու ¶¶¶Տէրոջը՝ Մովսէ-
սին ու Ահարոնին պատուիրածին պէս ըրին.
անանկ ըրին:
29 **Եւ եղաւ որ կէս գիշերին †††Տէրը Եգիպ-
տոսի երկրին մէջ ամէն առջինները զարկաւ, իր
աթոռը նստող ‡‡‡փարաւոնին առջինեկէն մինչև
բանտի մէջ եղած գերիին առջինեկը՝ և ամէն
30 անասունին առջինեկը: §§§Եւ ան գիշերը եղաւ
փարաւոն՝ ու անոր բոլոր ծառաները՝ և բոլոր
Եգիպտացիք, ու Եգիպտոսի մէջ ||||||մեծ ողա-
դակ մը եղաւ. քանզի տուն մը չկար՝ որ անոր
մէջ մեռեալ չըլլար:
31 Եւ ¶¶¶գիշերով կանչեց Մովսէսը ու Ահա-
րոնը՝ և ըսաւ. Ելէք, ու ելէք իմ ժողովուր-

---

* Ելք. երկու իրիկուններուն մէջտեղը: Ղեւ. ժդ. 12:
† Ղեւ. լԶ. 25: ‡ Օր. ժղ. 3: § Թուա. իե. 11: || Կոր. ե. 8:
¶ Օր. ժղ. 7:
** Ղեւ. իգ. 18: լԶ. 25:
†† Օր. ժղ. 5:
‡‡ Ղեւ. ժե. 4, 5: §§ Մտթ. ե. 17:
|||| Թուա. լԶ. 4:
¶¶¶ Ամ իշխաններուն: Ղեւ. իե. 6: իէ. 28: Սաղ. ձբ. 1, 6: Հօհ. ժ. 34, 35:
** Ղեւ. ջ. 2:
†† Ղեւ. ժգ. 9:
‡‡ Ղեւ. իգ. 4, 5: ջ Թագ. իէ. 21:
§§ Նբղ. ազգերուն
|||| Ձմբ 24, 43: Ղեւ. ժգ. 10:
¶¶¶ Ղեւ. ժգ. 6, 7: իգ. 15: լԶ. 18, 25: Ղեւ. իգ. 5, 6: Թուա. իբ. 17: Օր. ժղ. 3, 8: Կոր. ե. 7:
** Ելս. ժէ. 14: Թուա. իե. 13:
†† Ղեւ. իգ. 7, 8: Թուա. իբ. 18, 25:
‡‡ Ղեւ. ժգ. 3:
§§ Ղեւ. իգ. 5: Թուա. իբ. 16:
|||| Ելս. իգ. 15: լԶ. 18: Օր. ժղ. 3: Կոր. ե. 7, 8:
¶¶¶ Թուա. իե. 13:
** Ձմբ 3: Թուա. իե. 4: Հես. ե. 10: Թագ. իգ. 21: Նղմ. ջ. 20: Ասա. իգ. 18, 19: Աբա. ժգ. 12—16: Ղս. իբ. 7, 8:
†† Նբղ. ժա. 28:
‡‡ Ձմբ 7:
§§ Ձմբ 12, 13:
|||| Նզեկ. իե. 6: Հայտ. է. 3: իե. 4:
¶¶¶ Թագ. իգ. 16: Կոր. ժ. 10: Նբղ. ժա. 28:
** Ելս. ժէ. 8, 14: Օր. լԲ. 7: Հես. ջ. 6: Սաղ. հբ. 6:
†† Ձմբ 11:
‡‡ Ելս. ջ. 31:
§§ Նբղ. ժա. 28:
|||| Ելս. ժա. 4:
¶¶¶ Թուա. ը. 17: լԶ. 4: Սաղ. հբ. 51: ձԶ. 36: ձբ. 8: ճկ. 10:
** Ելս. ջ. 23: ժա. 5:
†† Ելս. ժա. 6: Բաւակ. իա. 13: Ամոս. ե. 17: Հակ. բ. 13:
‡‡ Ելս. ժա. 1: Սաղ. ձԶ. 38:

դիս մէջէն՝ "դուք ալ և Իսրայէլի որդիքն ալ, ու գացէք պաշտեցէք Եհովան՝ ինչպէս որ ը-
32 սէք • [բ]Եւ ձեր հօտերը ու ձեր արջառները առէք՝ ինչպէս որ ըսէք, ու գացէք • և [գ]իս
33 ալ օրհնեցէք: [դ]Եւ Եգիպտացիք բռնադա-տեցին ժողովուրդը՝ որ շուտով ան երկրէն դուրս իրենք զանունք • քանզի ըսին • [ե]Ամէնքս
34 ալ կը մեռնինք: Եւ ժողովուրդը իրենց զան-դուածը դեռ չխմորած՝ իրենց [զ]խմորի տաշտ-երը իրենց լաթերովը փաթթած ուսերնուն վրայ
35 վերցուցին: Եւ Իսրայէլի որդիքը Մովսէսին խօսքին պէս ըսին • ու Եգիպտացիներէն [է]ար-ծաթեղէն զարդեր և ոսկեղէն զարդեր ու հան-
36 դերձներ խնդրեցին: [ը]Եւ Տէրը ժողովուր-դին շնորհք տուաւ Եգիպտացւոց առջեւը, անոնք որ [թ]Ֆէլպպոպոյէ* անուն խնդրածը տուին • ու [ժ]անոնք կողոպտեցին Եգիպտացի-ները:
37 Եւ [ի]Իսրայէլի որդիքը [ժա]Ամենէն դէպ [ի] Մոկքոմի շուկային • ընտանիքներնէն զատ՝ [ժբ]վեց հարիւր հազարի չափ հետևակ էրիկ մարդիկ
38 էին: Եւ [ժգ]անոնց հետ խառնիճաղանճ բազ-մութիւն ալ ելաւ • և ոչխարները ու արջառ-
39 ները մէկ խոտա մեծ հօտ էին: Եւ Եգիպտա-սէն իրենց հանած զանդուածէն անխմոր շօթեր եփեցին, ինչու որ խմորեալ չէր • քանզի [իա]Ե-գիպտոսէն վռնտուելնուն, ու չէին կրնար ու-շանալ • ու իրենց պաշար ալ չէին պատրաս-տեր:
40 Եւ Եգիպտոսի մէջ Իսրայէլի որդւոցը բը-նակած ժամանակը [իբ]չորս հարիւր երսուն տարի
41 էր: Եւ հզաւ որ չորս հարիւր երսուն տա-րիներուն վերջը՝ ան նոյն օրը [իգ]Տէրոջը բոլոր
42 զօրքերը Եգիպտոսի երկրէն ելան: Այսկայ [իդ]Տէրոջը համար պահելու գիշեր մըն է • ինչու որ զանոնք Եգիպտոսի երկրէն հանելց • սա ան գիշերն է Տէրոջը համար Իսրայէլի բոլոր որ-դիներէն իրենց ազգերուն մէջ պահուելու:
43 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին ու Ահարոնին • Ա-ս է հզաւակին կանոնը • բնաւ մէկ օտարական
44 մը անկէ պիտի չուտէ • Բայց ամէն մարդուն ստակով ծախուս առած ծառան՝ երբոր [իե]զա-նիկայ թլփատես, անատնէն յետոյ անկէ:
45 [իզ]Օտարական ու վարձկան ծառան անկէ պիտի
46 չուտէ: Մէկ տան մէջ պիտի ուտուի ան • տունէն դուրս չհանես ան միսէն • [իէ]ոչ անոր մէկ
47 ոսկորը պիտի չկոտրէք: [իը]Իսրայէլի բոլոր ժո-
48 ղովը ընէ ան: Եւ [իթ]երբ օտարական մը քու քովդ պանդխտանալու գայ, ու Տէրոջը զա-տիկ ընելու գայ, անոր ամէն արուն թող թլփատուի, և անատնեն ան ընելու մօտենայ, ու ինքը երկրին բնակիչին պէս ըլլայ • քանզի ան-
49 թլփատ մէկը բնաւ անկէ պիտի չուտէ: Երկ-րացիին ու ձեր մէջը բնակող օտարականին "մէկ
50 օրէնք ըլլայ: Եւ Իսրայէլի բոլոր որդիքը՝ Տէրոջը Մովսէսին ու Ահարոնին պատուիրա-
51 ծին պէս ըրին • անանկ ըրին: [իվ]Եւ եղաւ որ՝ ան նոյն օրը Տէրը Եգիպտոսի երկրէն հանեց Իսրայէլի որդիքը [իզ]իրենց զօրքերովը:

ԹԼ· ԺԴ

1 Ընդրանիները Յաուէհի նուիրելը, 3 և զատիկ յիշա-տակութիւնը պահելը, 11 և անանոնց անդրանիկներն ալ Եաուէհի նուիրելու վերայով պատուէրները: 17 Իս-րայէլացիք Եգիպտոսէն դուրս կ'ելլեն, և Յովսեփին ոս-կորները հետերնին կ'առնեն, 20 ու Սիմոթ կու գան: 21 Եաուէհ Իսրայէլացւոց կ'առաջնորդէ ամպի ու կրակի սիւնով:

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով • 2 "Արբ՛ իւնի ամէն անդրանիկը՝ որ արգանդ կը բանայ Իսրայէլի որդւոցը մէջ, մարդէն ալ՝ 3 անասունէն ալ • ան իմս է: Եւ Մովսէս ը-սաւ ժողովուրդին • [բ]Յիշեցէք աս օրը որ Ե-գիպտոսէն ծառայութեան տունէն ելաք • ին-չու որ Տէրը ձեզ ասկից [գ]զօրաւոր ձեռքով հա-
4 նեց • [դ]և խմորեալ հաց պիտի չուտուի: [ե]Դուք
5 այսօր ելաք, Ապիպ ամսուն մէջ: Եւ ըլլայ որ երբ Տէրը [զ]տանիլը ըլլայ քեզ Քանանա-ցւոց ու Քետացւոց և Ամորհացւոց ու Եւե-ացւոց և Յերուսացւոց երկիրը՝ որն որ քեզի տալու համար [է]քու հայրերուդ երդում ըրաւ, ան երկիրը որ կաթ ու մեղր կը բղխէ, [ը]աս
6 [թ]ամսուն մէջ պիտի կատարես աս պաշտօնը:
7 Եօթը օր բաղարջ պիտի ուտես, և եօթնե-րորդ օրը տօն ըլլայ Տէրոջը: Ան եօթը օրն-ըսուն մէջ բաղարջ պիտի ուտուի • ու քովդ [ժ]խմորեալ հաց պիտի չտեսնուի • ոչ ալ քու քովդ խմոր պիտի տեսնուի քու բոլոր սահ-
8 մաններուդ մէջ: Եւ [ժա]ան օրը քու որդւոյդ պիտի պատմես՝ ըսելով • Ա-ս անոր համար է՝ որ Տէրը ըրաւ ինծի, երբոր ես Եգիպտոսէն
9 ելայ: Եւ ասիկայ քեզի [ժբ]նշանի համար պիտի ըլլայ ձեռքիդ վրայ, ու քու աչքերուդ միջտեղը յիշատակի համար, որ Տէրոջը օրէնքը քու բերնիդ մէջ ըլլայ • ինչու որ Տէրը քեզ զօրա-

---

ա Կաղ. Ա· 9:
բ Կաղ. Ա· 26:
գ Ծն. իէ· 34:
դ Կաղ. ժա· 8: Սաղ. ճէ· 38:
ե Ծն. ի· 3:
զ Կաղ. Բ· 3:
է Կաղ. Գ· 22: ժա· 2:
ը Կաղ. Գ· 21: ժա· 3:
թ Ծն. ժէ· 14: Կաղ. Գ· 22: Սաղ. ճէ· 37:
ժ Թուռ. Լգ· 3, 5:
ժա Ծն. խէ· 11:
ժբ Ծն. ժբ· 2: Խղ· 3: Կաղ. Լբ· 26: Թուռ. ա· 46:
ժգ· 21:
ժդ Թուռ. ժա· 4:
ժե Կաղ. Ղ· 1: ժա· 1: Հմր 33:
ժզ Ծն. ժէ· 13: Կող. է· 6: Կաղ. գ· 17:
ժէ Կաղ. է· 4: Հմր 51:
ժը Ել Օր. ժղ· 6:
ի Թուռ. Ի· 14:
իա Ծն. ժէ· 12, 13:
իբ Ղև. իբ· 10:
իգ Թուռ. Ի· 12: Հնս. ժԻ· 33, 36:
իդ Հմր 6: Թուռ. Ի· 13:
իե Թուռ. Ի· 14:
իզ Թուռ. Ի· 14, ժէ· 15, 16: Կաղ. գ· 28:
իէ Հմր 41:
իը Կաղ. Ղ· 26:

իթ Հմր 12· 13, 15: Կաղ. իբ· 29, 30: Լգ· 19: Դև. իէ· 26: Թուռ. դ· 13: Ը· 16, 17: ժբ· 15: Ել Օր· ժէ· 19: Դու. Բ· 23:
իժ Կաղ. ժբ· 42: Ել Օր· ժղ· 3:
իի Կաղ. Ղ· 1:
իլ Կաղ. ժբ· 8:
իէ Կաղ. իդ· 15: Լդ· 18: Ել Օր. ժղ· 1:
իը Կաղ. Գ· 8:
իթ Կաղ. Ղ· 8:
ի Կաղ. ժբ· 25, 26:
իա Կաղ. ժբ· 15, 16:
իբ Կաղ. ժբ· 19:
իգ Հմր 14: Կաղ. ժբ· 26:
իդ Տե՛ս Հմր 16: Կաղ. ժբ· 14: Թուռ. ժէ· 39: Ել Օր. Ղ· 8: ժա· 18: Բաակ· ա· 9: Նա· խէ· 16: Երեմ. իբ· 24: Ասա. իգ· 5:

10 ուր ձեռքով Հանեց Եգիպտոսէն : Ի՛սատի
դուն ասոնք տարիէ տարի իր աւունին պիտի
11 պահես : Եւ բլլայ որ՝ երբ Տէրը քեզ Քանա-
նացւոց երկիրը տանի՝ ինչպէս որ քեզի ու քու
Հայրերուդ երդում ըրաւ , ու զանիկայ քեզի
12 տայ , ե՛րբ ամէնը՝ որ արգանդ կը բանայ , Տէ-
րոջը համար պիտի զատես . և քու ունեցած
անասուններդ ամէն առջինեկ արուները Տէրոջը
13 պիտի բլլայ : Եւ էշուն ամէն առջինեկը ոչ-
խարով մը փրկես . և թէ որ չփրկես , անոր վիզը
պիտի կոտրես . ու քու որդւոցդ մէջ մարդոց
14 ամէն անդրանիկը ը՛պիտի փրկես : ի՛Եւ բլլայ
որ երբ քու որդիդ *օր մը՝ քեզի հարցնէ ըսե-
լով . Ի՞նչ է ասիկա . անոր պիտի ըսես թէ՝ Ե՛Տէ-
րը մեզ Եգիպտոսէն՝ ծառայութենէն տուներէն
15 զօրաւոր ձեռքով Հանեց . Եւ եղաւ որ երբ
փարաւոն խստացաւ՝ որ մեզ արձակել չ՚ուզէր ,
ը՛Տէրը Եգիպտոսի երկրին մէջ ամէն առջինեկը՝
մարդու առջինեկէն մինչև անասունի առջինեկը
մեռցուց . անոր համար ես ամէն արգանդ բա-
ցող արուն Տէրոջը զոհ կ՚ընեմ , ու իմ որդւոցս
16 ամէն առջինեկը կը փրկեմ : Եւ ասիկայ քու
ձեռքիդ վրայ ի՛նշանի համար՝ ու աչքերուդ մէջ
տեղը Ճակատնոցի համար բլլայ . ինչու որ Տէ-
րը մեզ Եգիպտոսէն զօրաւոր ձեռքով Հանեց :
17 Եւ եղաւ որ երբ փարաւոն ժողովուրդը ար-
ձակեց , Ը՛աստուած դանոնք Փղշտացւոց երկրին
ճամբայէն չտարաւ , թէև ան ճամբան մօտ էր .
քանզի Ը՛աստուած ըսաւ . Ազբլլայ որ ժողովուր-
դը ի՛պղջայ՝ երբոր պատերազմը տեսնէ , ու Եգ-
18 իպտոս դառնայ : Հապա Ը՛աստուած Ե՛ժողո-
վուրդը Կարմիր ծովուն անապատին ճամբային
պտըտցուց . ու Իսրայէլի որդիքը դուռնդ դուռնդ
19 Եգիպտոսի երկրէն ելան : Եւ Մ՚ովսէս՝ Յով-
սեփին ոսկորները իր հետը առաւ . ինչու որ
անիկայ Իսրայէլի որդւոցը Հաստատ երդում
ընել տուաւ՝ ըսելով . Ը՚Աստուած ձեզի այցելութենէն պիտի ընէ , ու իմ ոսկոր-
ները ասկէ հետերնիդ Հանեցէք :
20 Եւ Սոկոթովթէն չուեցին , ու Եթոմին մէջ
21 անապատին ծայրը իջևան ըրին : Եւ Տէրը
անոնց առջևէն ի՛երթար ցորեկը ամպի սիւնով՝
անոնց ճամբայ ցուցընելու համար , ու գիշերը
կրակի սիւնով՝ անոնց լոյս տալու համար , որ
22 ցորեկ ու գիշեր երթան : Ցորեկը ամպի սիւ-
նը՝ ու գիշերը կրակի սիւնը՝ ժողովուրդին առ-
ջևէն չպակասցուց :

ԳԼՈՒԽ ԺԴ

1 Ը՚Աստուած Իսրայէլացւոց ը՛ինդրնէ իրենց երթալու

ե՛ ԳԼ . ԺԲ . 14 , 24 :
զ Ե՛ՍՐ 2 : ԳԼ . ԻԲ . 29 : ԼՔ . 19 : ԴԼ . ԻԲ . 26 : ԹՎԱ . Բ . 17 : ԺԲ . 15 : Բ Օր . ԺԷ . 19 : Նգկ . ԻԳ . 30 :
է ԳԼ . ԼՔ . 20 : ԹՎԱ . ԺԲ . 15 , 16 :
ը ԹՎԱ . Ջ . 46 , 47 : ԺԲ . 15 , 16 :
ի ԳԼ . ԺԲ . 26 : Բ Օր . Ջ . 20 : Հես . Ջ . 6 , 21 :
* Նայէ . վերը

ղ Ե՛ՍՐ 3 :
ճ ԳԼ . ԺԲ . 29 :
ձ Ե՛ՍՐ 9 :
յ ԳԼ . ԺԳ . 11 , 12 : ԹՎԱ . ԺԳ . 1—4 :
ն Բ Օր . ԺԷ . 16 :
շ ԳԼ . ԺԳ . 2 : ԹՎԱ . ԼՁ . 6 , ՃԷ :
ո Ծն . Ծ . 25 : Հես . ԻԳ . 32 : Գոր . Է . 16 :
չ ԹՎԱ . ԼՁ . 6 :
պ ԳԼ . ԺԳ . 19 , 24 : ՃՈ . 38 : ԹՎԱ . ՃԹ . 15 : Ժ . 34 : ԺԶ . Ճամբան : 5 Փարաւոն անոնց հետևէն կ՚ինայ : 10 Իսրայէլացիք սրտնեղ կ՚ընեն : 13 Մովսէս կը մխիթարէ զանոնք , 15 ու Ը՚աստուծմէ հրաման կ՚ընդունի իր ընթերքին համար : 19 Ամպը բանակին հետն կը դառնայ : 21 Իսրայէլացիք Կարմիր ծովէն կ՚անցնին , 23 իսկ Եգիպտացիք կը խեղդուին :

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով .
2 Իսրայէլի որդւոցը՝ որ դառնան ու բ՛փիհիրոթին առջևը՝ ը՛Մագդոլին ու ծովին
3 մէջտեղը բանակ դնեն . Բէեղսեփոնին առջևն՝ անոր դիմացը ծովին քովը բանակ դրէք : Եւ
փարաւոն Իսրայէլի որդւոցը Համար պիտի ը-
սէ թէ՝ Երկրին մէջ խմոլորած են , անապա-
4 տը անոնց բաղարտիքը պատեց : Եւ բ՛փարա-
ւոնին սիրտը պիտի կարծրացընեմ , ու անոնց
հետևէն պիտի Հյնայ . ու ես փարաւոնին վրայ
և անոր բոլոր զօրքերուն վրայ՝ ը՚պիտի փառա-
ւորուիմ , բ՛ու Եգիպտացիք պիտի գիտնան թէ
ես եմ Տէրը : Եւ անոնք անանկ ըրին :
5 Եւ պատմուեցաւ Եգիպտոսի թագաւորին
թէ ժողովուրդը փախաւ , ը՚և փարաւոնին ու
անոր ծառաներուն սիրտը ժողովուրդին դէմ
դարձաւ՝ ու ըսին . Ա՛նոք ինչո՞ւ ըրինք աս բա-
նը , որ Իսրայէլը մեզի ծառայութենէն ընկերէն
6 թող տուինք : Եւ իր կառքը պատրաստեց ,
7 ու իր ժողովուրդը իր հետը առաւ : Եւ ե՛վեց
Հարիւր ընտիր կառքեր՝ ու Եգիպտոսի բոլոր
կառքերը՝ և անոնց ամէն մէկուն վրայ ոստի-
8 կաններ առաւ : Եւ Տէրը բ՛Եգիպտոսի փա-
րաւոն թագաւորին սիրտը կարծրացուց , ու ա-
նիկայ Իսրայէլի որդւոցը հետևէն ընկաւ . և
9 բ՛Իսրայէլի որդիքը բարձր ձեռքով կ՚ելան : Հայց
ը՚Եգիպտացիք անոնց հետևէն ընկան . փարա-
ւոնին ամէն ձիերը ու կառքերը՝ և անոր ձիա-
ւորներն ու զօրքերը , և անոնց՝ որ բա-
նակած էին ծովին մօտ Փիհիրոթին քովը՝ Բէ-
եղսեփոնին առջևը :
10 Եւ երբ փարաւոն մօտեցաւ , Իսրայէլի որ-
դիքը իրենց աչքերը վերցուցին , և ահա Ե-
գիպտացիք իրենց հետևէն կու գային , ու խիստ
վախցան . և Իսրայէլի որդիքը բ՛աղաղակեցին
11 Տէրոջը : ի՛Եւ ըսին Մովսէսին . Եգիպտոսի
մէջ գերեզմաններ չկայլա՞ւ Համար մեզ անա-
պատին մէջ մեռնելու բերիր . ի՞նչ է աս մե-
12 զի բրածդ որ մեզ Եգիպտոսէն Հանեցիր : ի՛Ա-
չէ՞ր ան խօսքը՝ որ քեզի զուսպեցինք Եգիպտո-
սին մէջ՝ ըսելով . Թո՛ղ տուր մեզ՝ որ Եգիպ-
տացւոց ծառայութիւն ընենք . քանզի աւելի
աղէկ է մեզի Եգիպտացւոց ծառայութիւն ը-
13 նել , քան թէ անապատին մէջ մեռնիլ : Եւ

14 : բ Օր . ա . 33 : Ղեւտ . Ի . 12 , 19 : Պաղ . Հը . 14 : ղԻ . 7 : ՃԸ . 39 : Նա . Գ . 5 : ա Կոր . Ժ . 1 :

— ա ԳԼ . ԺԳ . 18 :
բ ԹՎԱ . Լ . 7 :
գ Նեհմ . Ի . 1 :
դ Պաղ . Հա . 11 :
† Կամ չփոխուած
ե ԳԼ . Գ . 21 , Է . 3 :
զ ԳԼ . ԻԲ . 16 : Ե՛ՍՐ 17 , 18 : Ը՚ոսմ . ԻԲ . 17 , 22 , 23 :
ե ԳԼ . Է . 5 :
ը Պաղ . ՃԸ . 25 :
ի ԳԼ . ԺԸ . 4 :
ձ Ե՛ՍՐ 4 :
ղ ԳԼ . Գ . 1 : ԺԳ . 9 : ԹՎԱ . ԼՁ . 3 :
ճ ԳԼ . ԺԸ . 9 : Հես . ԻՁ . 6 :
ե Հես . ԻՁ . 7 : Ղեւտ . ԻԲ . 9 : Պաղ . Լ . 17 : ՃԷ . 6 :
ձ Պաղ . ՃՁ . 7 , 8 :
ղ ԳԼ . Ե . 21 : Ղ . 9 :

Մովսէս ըսաւ Ժողովուրդին . «Մի՛ վախնաք , կայնեցէք , ու տեսէք Տէրոջը փրկութիւնը՝ որ այսօր պիտի ընէ ձեզի , ինչու որ ասօրուան ձեր տեսած Եգիպտացիները՝ մէյմըն ալ պիտի
14 չտեսնէք յաւիտեան : Տէրը ձեզի համար պիտի պատերազմի , ու դուք ՚լռեցէք կեցէք :
15 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին . «Ինչո՞ւ ինծի կ՚աղաղակես . ըսէ Իսրայէլի որդւոցը՝ որ չուեն .
16 Եւ ՚դուն գաւազանդ վերցուր , ու ձեռքդ ծովուն վրայ երկընցուր , ու ճեղքէ ան . և Իսրայէլի որդիքը ծովուն մէջէն ցամաքով երթան :
17 Եւ ես ահա՛ Եգիպտացւոց սիրտը պիտի կարծրացնեմ , ու անոնց հետէն պիտի երթան . և ես ՚փառաւորուին ու անոր բոլոր զօրքերուն վրայ՝ անոր կառքերուն ու անոր ձիաւորներուն վրայ
18 պիտի փառաւորուիմ : Եւ երբոր ես փառաւորուին ու անոր կառքերուն և անոր ձիաւորներուն վրայ փառաւորուիմ , Եգիպտացիք ՚պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը :
19 Եւ Աստուծոյ հրեշտակը՝ ՚որ Իսրայէլին բանակին առջևէն կ՚երթար , եղաւ , ու անոնց ետևէ գնաց . և ամպի սիւնը եղաւ անոնց առջևէն ու
20 ՚կեցաւ՝ ու անոնց հետն կայնեցաւ . Եւ Եգիպտացւոց բանակին ու Իսրայէլի բանակին մէջտեղը եկաւ՝ ու Եգիպտացւոց ՚՚ամպ ու խաւար եղաւ , բայց Իսրայէլացւոց գիշերը լոյս կու տար . և բոլոր գիշերը իրարու չմօտեցան :
21 Եւ Մովսէս ՚իր ձեռքը ծովուն վրայ երկընցուց , ու Տէրը սաստիկ արևելեան հովով գարձուց ծովը բոլոր գիշերը , և ՚՚ծովը ցամաք ը-
22 րաւ , ու ջուրերը ՚՚ճեղքուեցան : Եւ ՚՚Իսրայէլի որդիքը ծովուն մէջէն ցամաքով քալելցին . ու ջուրերը անոնց աջ կողմէն ու ձախ կողմէն ՚՚պարիսպ եղան :
23 Եւ Եգիպտացիք անոնց ետևէն ինկան , ու փարաւոնին բոլոր ձիերը՝ կառքերը ու ձիաւորները անոնց ետևէն ծովուն մէջտեղը գացին :
24 Եւ եղաւ որ առաւօտեան պահուն ՚Տէրը Եգիպտացւոց բանակին նայեցաւ հրակի ու ամպի սիւնէն , ու Եգիպտացւոց բանակը խռովեց :
25 Թիւան մէջ ձգեց . Եւ անոնց կառքերուն աղնիւները հանեց , որ դժուարութեամբ առաջ կ՚երթային . անոնք ըսին . «Փախչինք Իսրայէլին երեսէն . ինչու որ ահա՛ Եհովան ՚՚անոնց համար Եգիպտացւոց հետ կը պատերազմի :
26 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին . «՚Ձեռքդ ծովուն վրայ երկընցուր , որ ջուրերը Եգիպտացւոց վրայ՝ անոնց կառքերուն ու անոնց ձիաւորներուն
27 վրայ դառնայ : Եւ Մովսէս իր ձեռքը ծովուն վրայ երկընցուց , և առտուան դէմ ՚՚ծովը իր տեղը դարձաւ , ու Եգիպտացիք անոր դիմացէն փախան . և Տէրը ՚թօթափեց
28 Եգիպտացիները ծովուն մէջ : Եւ ՚ջուրերը դարձան՝ ու ՚ծածկեցին փարաւոնին կառքերը ու ձիաւորները և բոլոր զօրքերը՝ որոնք անոնց ետևէն ծովուն մէջ մտան . ու անոնցմէ մէկին
29 ալ չմնաց : Իսկ ՚Իսրայէլի որդիքը ծովուն մէջէն ցամաքով կ՚երթային , և ջուրերը անոնց աջ կողմէն ու ձախ կողմէն անոնց պարիսպ էին :
30 Եւ Տէրը այն օրը Եգիպտացւոց ձեռքէն ՚ազատեց Իսրայէլը . ու Իսրայէլ ՚՚մեռած տեսաւ Եգիպտացիները ծովուն եղերքը :
31 Եւ Իսրայէլ տեսաւ այն մեծ ՚գործը՝ որն որ Տէրը ըրաւ Եգիպտացւոց վրայ . ու ժողովուրդը վախցաւ Տէրոջմէն , ու ՚հաւատաց Տէրոջը՝ և անոր ծառային Մովսէսին :

ԳԼՈՒԽ ԺԵ

1 Մովսէսին երգը : 22 Ժողովուրդը խմելու ջուր չգտնէր : 23 Մեռածի մէջի ջուրերը՝ 25 փայտով մը կը քաղցրանան : 27 Եղիմի ասաուեղրկու ջուրի աղբիւրները և եօթանասուն արմաւենիները :

1 Ա՚նդաւնեցան ՚՚Մովսէս ու Իսրայէլի որդիքը այս երգը երգեցին Տէրոջը , և խօսեցան ըսելով .
Պիտի ՚երգեմ Տէրոջը , ինչու որ փառքով փառաւորեալ է .
Ձին ու անոր հեծեալը ծովը նետեց :
2 Տէրն է իմ զօրութիւնս ու իմ ՚դովութիւնս , Եւ իմ փրկութիւնս եղաւ .
Ընկերայ է իմ Աստուածս , ու պիտի փառաւորեմ զանիկայ .
Իմ ՚՚հօրս Աստուածն է , ու ՚պիտի բարձրացնեմ զանիկայ :
3 Տէրը ՚՚հզօր պատերազմող է .
Անոր ՚անունը Եհովան է :
4 ՚փարաւոնին կառքերը ու անոր զօրքերը ծովը նետեց .
Եւ ՚անոր ընտիր ոստիկանները Կարմիր ծովուն մէջ րնկղմեցան :
5 ՚Ընդունդները ծածկեցին զանոնք .

ա Ել . ժե . 1 , 7 : բ Օր . ժա . 4 : Աղ . հե . 53 : ՚՚Եհով . իե . 11 : Ներր . ժա . 29 :
գ Ամբ . ը . 8 , 13 :
դ Աղ . ձղ . 11 :
ե ՚՚Սղ 22 : Աղ . հէ . 20 : հղ . 52 , 53 :
զ Աղ . ձղ . 8 , 10 :
է Աղ . ծը . 10 : ծիշ . 10 :
ը ՚Ներր . ձեռքը՝
թ Ել . ը . 31 . ժիշ . 9 : Աղ . ձղ . 12 : Հօհ . իբ . 11 : ժա . 45 :

ժ Գատ . ե . 1 : բ Ծնագ . իբ . 1 : Աղ . ձղ . 12 :
ի ՚՚Սղ 21 :
լ բ Օր . ժ . 21 : Աղ . ժը . 2 : իբ . 3 : ծիշ . 17 : կբ . 6 : ձիշ . 1 : ձժը . 14 : ձիս . 7 : Նա . ժբ . 2 : Ամբ . ը . 18 , 19 :
խ Ել . ը . 15 , 16 :
ծ բ Ծնագ . իբ . 47 : Աղ . ղիշ . 5 : ձժը . 28 : Նա . իե . 1 :
կ Աղ . իե . 8 : Հայտ . ժիշ . 11 :
հ Ել . ղ . 3 : Աղ . ձղ . 18 :
ձ Ել . ժը . 28 :
ղ Ել . ժը . 7 :
ճ Ել . ժը . 28 :

[a]Հարսի պէս խոպունկը իջան :
6 [b]Ուռ աչ ձեռքդ՝ ով Տէր , փառաւորեալ է
զօրութեամբ .
Ուռ աչ ձեռքդ՝ ով Տէր , խորտակեց թըշ-
նամին :
7 Եւ քու [c]փառադդ մեծութեամբը քեզի դէմ
կեցողները կործանեցիր .
Ուռ բարկութիւնդ խրկեցիր , որ զանոնք [d]յար-
դի պէս [e]կերաւ :
8 Եւ [f]քու շունչդով փչելովը ջուրերը ժողվուեցան .
[g]Հեղեղները դէզի պէս կայնեցան .
[h]Օվտիւն մէջտեղը անդունդները պաղեցան :
9 [i]Թշնամին ըսաւ . Պիտի հալածեմ , պիտի
հասնիմ ,
[j]Ըլարը պիտի բաժնեմ .
Իմ անձս անոնցմէ պիտի կշտանայ .
Իմ սուրս պիտի քաշեմ ,
Իմ ձեռքս անոնց պիտի տիրէ :
10 [k]Ուռ Հովդ փչեցիր , [l]ծովը զանոնք ծածկեց .
Ջօրաւոր ջուրերուն մէջ կապարի պէս ընկըղ-
մեցան :
11 Ով Տէր՝ [m]աստուածներուն մէջ քեզի պէս
ո՞վ կայ .
Երկութեան մէջ փառաւորեալ , օրհնութեան
մէջ սքանչելի ,
[n]Հրաշքներ ընող ո՞վ կայ քեզի նման :
12 Ուռ աչ ձեռքդ երկրընցուցիր ,
Երկիրը զանոնք կլլեց :
13 Ուռ ողորմութեամբդ [o]առաջնորդեցիր ազ ժո-
ղովուրդին՝ որ դուն փրկեցիր .
Ուռ զօրութեամբդ տարիր զանոնք [p]քու սուրբ
բնակութիւնդ :
14 [q]Ժողովուրդները պիտի լսեն , ու սարսափին .
Փղշտացւոց երկրին բնակիչներուն [r]ցաւ բռնեց :
15 Ընտանեաց [s]Եդոմի իշխանները պիտի տազ-
նապին .
[t]Մովաբին զօրաւորները պիտի դողան .
[u]Քանաանու բոլոր բնակիչները պիտի հալին :
16 [v]Ընոնց վրայ վախ ու դող պիտի իյնայ .
Ուռ բազուկիդ մեծութենէն [w]քար պիտի կըտ-
րին ,
Մինչեւ որ անցնի քու ժողովուրդդ՝ ով Տէր ,
Մինչեւ որ անցնի ազ ժողովուրդը՝ [x]որ դուն
ստացար :

17 Պիտի բերես զանոնք , ու քու ժառանգու-
թեանդ լեռը [y]պիտի տնկես զանոնք ,
Ով Տէր , ան տեղը՝ որն որ քու բնակութեանդ
համար շինեցիր .
Ով Տէր , ան [z]սրբարանին մէջ՝ որն որ քու
ձեռքերդ շինեցին :
18 [aa]Տէրը պիտի թագաւորէ յաւիտեան յաւի-
տենից :

19 Վասնզի [ab]փարաւոնին ձիերը իր կառքերու-
մը ու ձիաւորներովը ծովը մտան , և [ac]Տէրը
ծովուն ջուրերը անոնց վրայ դարձուց . բայց
Իսրայէլի որդիքը ծովուն մէջէն ցամաքով գա-
ցին :
20 Եւ [ad]Ահարոնին քոյրը Մարիամ [ae]մարգարէն
[af]թմբուկը իր ձեռքը առաւ . ու բոլոր կիսկ-
ները թմբուկներով ու պարերով անոր ետևէն
21 ելան : Եւ Մարիամ [ag]պատասխան առաւ ա-
նոնց .
[ah]Երգեցէք Տէրոջը՝ ինչու որ փառքով փառա-
ւորեալ է .
Ձին ու անոր հեծնողը ծովը նետեց :

22 Եւ Մովսէս Կարմիր ծովէն Շամրայ հանեց
Իսրայէլը , ու [ai]Սուրի անապատը ելան . և ի-
նըք օրեան Շամրայ դային անապատին մէջ , ու
23 ջուր չգտան : Ու երբոր [aj]Մարայ եկան , չկրի-
նար խմել Մարային ջուրերէն , ինչու որ
դառն էին . անոր համար անոր անունը [ak]Մա-
24 ռայ կոչուեցաւ : Եւ ժողովուրդը , [al]տրտնջեց
25 Մովսէսին դէմ՝ ըսելով . [am]Ինչ խմենք : Եւ ա-
նիկայ [an]Տէրոջը աղաղակեց , ու Տէրը անոր փայտ
մը ցուցուց , [ao]որն որ ջուրերուն մէջ դրածին
պէս՝ ջուրերը անուշցան : Հոն [ap]անոնց կանոն
ու դատաստան դրաւ , և հոն [aq]փորձեց զանոնք ,
26 Եւ ըսաւ . [ar]Թէ որ Տէրոջը քու Աստուծոյդ
ձայնին ուշադրութեամբ մտիկ ընես , ու ինչ
որ անոր առջեւն շիտակ է՝ ընես , և անոր պա-
տուիրանքներուն ականջ դնես , ու անոր բոլոր
կանոնները պահես , ան [as]ախտերուն մէկը քու
վրադ պիտի չբերեմ , որոնք Եգիպտացւոց վրայ
բերի . ինչու որ ես եմ Տէրը՝ [at]որ քեզ կը բժշ-
կեմ :
27 [au]Եւ եկան Եղիմ , ու հոն տասներկու ջու-

---

[a] Ելեմ . ի . 11 :
[b] Սաղ . ԿԺԸ . 15 , 16 :
[c] Բ Օր . Լ . 26 :
[d] Յես . Ե . 24 : Խէ . 14 :
[e] Սաղ . ՃՀ . 13 :
[f] Կաղ . Ժ . 21 : Բ Թագ . ԻԲ . 16 : Ճոբ . Ի . 9 : Բ Թագ . ԻԲ . 8 :
[g] Սաղ . ՀԲ . 13 : Ամբ . Գ . 10 :
[h] Դատ . Ե . 30 :
[i] Ծն . ԽԴ . 27 : Յես . ՃԴ . 12 : Դող . ԺԱ . 22 :
[j] Կաղ . ԺԴ . 21 : Սաղ . ՀԽԷ . 18 :
[k] Ելմ Ե . 5 : Կաղ . ԺԴ . 28 :
[l] Բ Թագ . Է . 22 : Ի Թագ . Ը . 23 : Սաղ . Հւ . 19 : ՃՂ . 8 : ՃԻ . 6 , 8 : Երեմ . Ֆ . 6 : ԽԻ . 19 :
[m] Ելս . Գ . 3 :
[n] Սաղ . Հ . 14 :
[o] Ելմ Ե . 6 :
[p] Սաղ . Հէ . 15 , 20 : Հը . 52 : Ա . 1 : ՃՂ . 9 : Յես . Կ . 12 , 13 : Երեմ . Բ . 6 :
[q] Սաղ . Հը . 54 :
[r] Թուս . Ժ . 14 : Բ Օր . Բ . 25 : Հես . Բ . 9 , 10 :
[s] Սաղ . Խը . 6 :
[t] Ծն . Լ . 30 : Թ . 10 : Ամբ . Է . 7 :
[u] Թուս . Իբ . 3 : Ամբ . Է . 7 :
[v] Հես . Ե . 1 :
[w] Բ Օր . Բ . 25 : ԺԱ . 25 : Հես . Բ . 9 :
[x] Ա Թագ . ԻԲ . 37 :
[y] Գ Թագ . ԺԲ . 5 : Բ Օր . Լ . 9 : Բ Թագ . Է . 23 : Սաղ . ՀԶ . 2 : Յես . ԽԷ . 1 , 3 :
[z] Ելմ . ԺԵ . 17 :
[aa] Ովբ . Ժ . 10 : Երեմ . Լ . 11 : Տիտ . Բ . 14 : Ա Պետ . Բ . 9 : Բ Պետ . Բ . 1 :
[ab] Սաղ . ԽԷ . 2 : Ձ . 8 :
[ac] Սաղ . Հը . 54 :
[ad] Սաղ . Ճ . 16 : ԽԲ . 10 : ՃԽՂ . 10 : Յես . ԽՀ . 15 :
[ae] Գէ . Ժ . 23 : Ընակ . Բ . 31 :
[af] Գէ . Ժ . 28 , 29 :
[ag] Ելմ . ԽԴ . 59 :
[ah] Դատ . Ը . 4 : Ա Թագ . Ճ . 5 :
[ai] Ա Ելմ . ԺԲ . 6 :
[aj] Դատ . ՃՁ . 34 : Բ Ելմ . Ը . 16 : Սաղ . ԿԲ . 11 , 25 : ՃԽԲ . 3 : ՃՓ . 4 :
[ak] Ա Ելմ . ԺԲ . 7 :
[al] Ելմ . ԺԷ . 2 :
[am] Ելմ . ԺԷ . 7 : ԽԸ . 18 :
[an] Ովս . ԺՂ . 7 : ԽԸ . 18 :
[ao] Ելմ . Լ . 8 :
[ap] Դատ . Ը . 8 :
[aq] Ելմ . ԺԶ . 4 :
[ar] Ելմ . ԺԵ . 26 : ԻԳ . 22 : Ա Պետ . Բ . 24 :
[as] Ելմ . ԺԲ . 13 :
[at] Ելմ . Ժ . 10 : Երեմ . ԼԱ . 11 : Ա Պետ . Բ . 1 :
[au] Սաղ . ԽԲ . 2 : Ճ . 8 :
[av] Ելմ . ԺԵ . 27 :
[aw] Ելմ . ԺԶ . 1 :
[ax] Ելմ . ԺԶ . 4 : Սաղ . Ծ . 15 :
[ay] Տե՛ս ոտ Ելմ . Բ . 21 : Ոտ . 41 :
[az] Տե՛ս Ելս . ԽՂ . 25 :
[ba] Գէ . Ժ . 4 : Բ Օր . Ը . 2 , 16 : Դատ . Բ . 22 : Ոտ . 1 , 4 : Սաղ . ԿՂ . 10 : ՃԱ . 7 :
[bb] Բ Օր . Է . 12 , 15 :
[bc] Բ Օր . ԻԸ . 27 , 60 :
[bd] Գէ . ԽՂ . 25 : Սաղ . ԽԱ . 3 , 4 : ՃՂ . 3 : ՃԽՀ . 3 :
[be] Ելմ . ԼՂ . 9 :
[bf] Ելս . Ղ . 8 :
[bg] դառնութիւն , Հուրի . ԱՀ . 20 :
[bh] Գէ . Ժ . 2 : Ժ . 3 :
[bi] Գէ . Ժ . 10 : Ժ . 4 : Սաղ . Ծ . 15 :
[bj] Տե՛ս ոտ Ելմ . Բ . 21 : Ոտ . 41 :
[bk] Տե՛ս Ելս . ԽՂ . 25 :
[bl] Գէ . Ժ . 4 : Բ Օր . Ը . 2 , 16 : Դատ . Բ . 22 : Ոտ . 1 , 4 : Սաղ . ԿՂ . 10 : ՃԱ . 7 :
[bm] Բ Օր . Է . 12 , 15 :
[bn] Բ Օր . ԻԸ . 27 , 60 :
[bo] Գէ . ԽՂ . 25 : Սաղ . ԽԱ . 3 , 4 : ՃՂ . 3 : ՃԽՀ . 3 :
[bp] Ելմ . ԼՂ . 9 :

ըի աղբիւրներ ու եօթանասուն արմաւենիներ կային • և հոն ջուրերուն քովը բանակ դրին :

ԳԼ· Ժ.Ջ

1 Իսրայէլացիք Աին անապատը կը հասնէին , 2 ու ներա-
կուբի համար տրտունջ կ'ընեին : 4 Բաւուած երկինքէն
հաց տալ կը խոստանայ : 11 Լորամարդիները , 14 և
մանանան կը խրկուին : 16 Մանանայ ժողվելուն կանոնը :
25 Շաբաթի օրերը մանանայ չէր իջներ : 32 Բաւուած
կը պատուիրէ որ անկէ մէկ օմըր պահուի :

1 Ան ա՞ւելցին եղեմէն , ու Իսրայէլի որդւոցը
բոլոր ժողովքը եկան ե՞ին անապատը՝ որ
Եղեմին ու Սինային մէջտեղն է , անոնց Ե-
գիպտոսի երկրէն ելլելուն երկրորդ ամսուն
2 տասնուհինգերորդ օրը : Ու Իսրայէլի որ-
դւոցը բոլոր ժողովքը անապատին մէջ Մովսէ-
3 սին ու Ահարոնին դէմ ֊տրտունջ ըրին • Ու
Իսրայէլի որդիքը ըսին անոնց • ֊Երանի թէ
Տէրոջը ձեռքովը մեռած ըլլայինք Եգիպտոսի
երկրին մէջ , ֊երբոր միսի կամաններուն քովը
նստած էինք , ու կուշտ հաց կ'ուտէինք • քանզի
մեզ ասանապատը հանեցիք , որ բոլոր աս ժո-
ղովքը անօթութենէն մեռցնէք :

4 Ու Տէրը ըսաւ Մովսէսին • Ահա ես ձե-
ղի երկինքէն ֊հաց պիտի տեղամ , և ժողո-
վըրդը պիտի ելլէ՝ ֊ու օրէ օր ժողվէ ամէն
մէկ օրուան պէտք եղածը , որ ֊փորձեմ զա-
նոնք՝ թէ իմ օրէնքիս համեմատ պիտի քալէ՞ն՝
5 թէ չէ : Ու ըլլայ որ վեցերորդ օրը բերածնին
պատրաստեն , և ֊անիկայ ամէն օրուան ժողո-
վածներուն կրկինը ըլլայ :

6 Ու Մովսէս ու Ահարոն ըսին Իսրայէլի բո-
լոր որդւոցը • ֊Ա՛ս իրիկուն պիտի գիտնաք որ
ձեզ Եգիպտոսի երկրէն հանողը Եհովան է :
7 Ու առաւօտուն պիտի տեսնէք ֊Տէրոջը փառ-
քը , ինչու որ Տէրոջը դէմ ձեր ըրած տրտունջը
ինքը լսեց • և ֊մենք ո՞վ ենք՝ որ մեղի դէմ կը
8 տրտնջէք : Ու Մովսէս ըսաւ • Երբոր Տէ-
րը ձեզի իրիկուն ուտելու միս , ու առաւօ-
տուն կշտանալու չափ հաց տայ , պէտք գիտէ
նաև որ Տէրը լսած է իրեն դէմ ըրած տրտունջ-
ներդ • և մենք ո՞վ ենք • ձեր տրտունջը մեղի
9 դէմ չէ , հապա ֊Տէրոջը դէմ : Ու Մովսէս
ըսաւ Ահարոնին • Իսրայէլի որդւոցը բոլոր ժո-
ղովքին ըսէ • ֊Տէրոջը առջևը մօտեցէք • ինչու
որ ձեր տրտունջը լսեց :

10 Ու եղաւ որ երբ Ահարոն Իսրայէլի որդւո-
ցը բոլոր ժողովքին կը խօսէր , անոնք դէպ ՚ի
անապատը նայեցան , և ահա Տէրոջը փառքը
11 ֊ամպին մէջ երեւցաւ : Ու Տէրը խօսեցաւ

12 Մովսէսին՝ ըսելով • ֊Իսրայէլի որդւոցը տըր-
տունջը լսեցի • խօսէ անոնց՝ ըսելով • ֊Իրի-
կուան դէմ միս պիտի ուտէք , ու առաւօտուն
հացով պիտի կշտանաք • և պիտի գիտնաք թէ
ես եմ Եհովայ ձեր Աստուածը :

13 Ու եղաւ որ իրիկունը ֊լորամարդիներ ելան ,
ու բանակը ծածկեցին • և առաւօտուն բանա-
14 կին բոլորտիքը ֊ցօղ իջաւ : Ու երբոր իջած
ցօղը վերցաւ , ահա անապատին երեսին վրայ
֊մանր ֊կլորը բան մը կար՝ եղեամի պէս մանր
15 գետնին վրայ : Ու երբոր Իսրայէլի որդիքը
տեսան , իրարու ըսին • ֊Ի՞նչ է աս՞ • քանզի
ինչ ըլլալը չէին գիտեր • ու Մովսէս ըսաւ ա-
նոնց • ֊Ա՛ս է ան հացը՝ որ Տէրը ձեզի ուտելու
16 տուաւ : Տէրոջը պատուիրած բանը աս է •
Ժողվեցէք անկէ ամէն մէկներնիդ իր կերածին
չափ • ամէն մէկներնիդ իր վրանին մէջ եղողներուն
համար՝ ձեր հոգիներուն համրանքին նայելով՝
17 մարդ դլուխ ֊մէկ մէկ օմըր առնէք : Ու Իսրա-
յէլի որդիքը այնպէս ըրին • և որը շատ՝ ու
18 որը քիչ ժողվեց : Ու երբ օմըրով կը չափէին ,
֊շատ ունեցողինը չաւելցաւ , ու քիչ ունեցո-
ղինը չպակսեցաւ • ամէն մէկը իր կերածին չափ
19 ժողվեց : Ու Մովսէս ըսաւ անոնց • Մէկը
20 անկէ մինչև առաւոտ չպահէ : Բայց մարկ չը-
րին Մովսէսին , հապա ոմանք թողուցին անկէ
մինչև առաւոտ , և որդնոտեցաւ ու հոտեցաւ •
21 և Մովսէս բարկացաւ անոնց : Ու ամէն առ-
տու կը ժողվէին անկէ ամէն մէկը իր կերածին
չափ • ու արեւը տաքցածին պէս կը հալէր :

22 Ու եղաւ որ վեցերորդ օրը կրկնապատիկ ու-
տելիք՝ այլևայն ամէն մէկուն համար երկու օ-
մըր ժողվեցին • և ժողովքին բոլոր իշխանները
23 եկան՝ ու պատմեցին Մովսէսին : Ու անիկայ
ըսաւ անոնց • Ա՛ս է Տէրոջը ըսածը • Վաղը
֊հանգստութեան սուրբ շաբաթն է Տէրոջը •
ինչ որ պիտի եփէք՝ եփեցէք , և ինչ որ պիտի
եռացընէք՝ եռացուցէք , ու ինչ որ կ'աւելնայ՝
24 ձեզի համար առտուան թողուցէք : Ու ա-
նիկայ առտուան թողուցին՝ Մովսէսին հրամա-
յածին պէս • և ան ֊չհոտեցաւ , ան ալ անորդ
25 մէջը որդ եղաւ : Ու Մովսէս ըսաւ • Այսօր
կերէք ան • ինչու որ այսօր շաբաթի Տէրոջը •
26 այսօր դաշտին մէջ անկէ պիտի չգտնէք : Վեց
օր պիտի ժողվէք անիկայ • բայց եօթներորդ
27 օրը՝ որ շաբաթի է , պիտի չգտնուի : Ու ե-
ղաւ որ եօթներորդ օրը ժողովուրդին ոմանք
28 ժողվելու ելան , ու չգտան : Ու Տէրը ըսաւ
Մովսէսին • Մինչև ե՞րբ ֊չէք ուզեր պահել

ա Ծնու· Լձ· 10 , 11 :
բ Նզկ· Ը· 15 :
գ Կ· ժե· 24 : Սաղ· ճղ· 25 : ե Կող· ժ· 10 :
դ Ղե· գ· 9 :
ե Ծնու· ժե· 4 , 5 :
զ Սաղ· հը· 24 , 25 : ճե· 40 : Հօհ· գ· 31 , 32 : ը Կող· ժ· 3 :
է Ռահ· Ը· 8 : Մատ· գ· 11 :
ը Կ· ժե· 25 : թ Օր· ը· 2 , 16 :
ժ Տե՛ս հմ· 22 : Ղև· իե· 21 :
ի Տե՛ս հմ· 12 , 13 : Կ· գ· 7 : Ծնու· ժգ· 28 , 29 , 30 :
լ Տե՛ս հմ· 10 : Նա· Ը· 2 : իա· 5 : Հօհ· ժե· 4 , 40 :
խ Ծնու· ժգ· 11 :
ծ Տե՛ս ա Ծնու· ը· 7 : Ղև· ժ· 16 : Հռոմ· ժգ· 2 :
կ Ծնու· ժգ· 16 :
հ Ելմ· 7 : Կ· ժգ· 21 : Ծնու· ժգ· 19 : ձ Ծնու· ը· 10 , 11 :
ղ Ելմ· 8 :
ճ Ելմ· 6 :
մ Ելմ· 7 :
յ Ծնու· ժե· 31 : Սաղ· հը· 27 , 28 : ճե· 40 :
ն Ծնու· ժե· 9 :
շ Ծնու· ժե· 7 : պ Օր· ը· 3 : Գնչ· Ժ· 15 : Սաղ· հշ· 24 : ճե· 40 :
* Սահ թերթաձև.
† Եբր· Մին Հուն , Հռոմկից կ'ելլէ Հանուսոյ բառը :)
ն Հօհ· գ· 31 , 49 , 58 : ա Սար· ժ· 5 :
բ Ելմ· 36 :
գ ա Կար· ը· 15 :
դ Ծար· ը· 3 : Կ· ի· 8 : լա· 15 : լե· 3 : Գ· Խ· 3 :
ե Ելմ· 20 :
զ Կ· ի· 9 , 10 :
է ը Ծնու· ժէ· 14 : Սաղ·

29 իմ պատուիրանքներս ու օրէնքներս : Նայեցէք որ Տէրը տուաւ ձեզի շաբաթը , անոր համար ձեզի կրկու օրուան հաց կու տայ . ամէն մէկերնիդ իր տեղը թող նստի . մէկը իր տեղէն չելլէ եօթներորդ օրը :
30 Ու ժողովուրդը հանգստացաւ եօթներորդ օ-
31 րը : Ու Իսրայէլի *որդիքը անոր անունը Ման դրին . ու ՙման դինձի սերմի պէս Ճերմակ՝ ու անոր համը մեղրով չիռ-աւ դաթայի պէս էր :
32 Ու Մովսէս ըսաւ . Տէրոջը հրամայած բանը աս է . Ընկէ օմէր մը լեցուցէք՝ որ ձեր ազգերուն մէջ պահուի . որ անոնք տեսնեն ան հացը՝ որն որ ձեզի կերցուցի անապատին մէջ՝
33 երբոր ձեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի : Ու Մովսէս ըսաւ Ահարոնին . ՚Սափոր մը առ , ու անոր մէջը օմէր մը լեցուն մանանայ դիր . և անիկայ ձեր աղգերուն մէջ պահուելու համար
34 Տէրոջը առջևը դիր : Ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին պատուիրեց , անանկ ալ Ահարոն *վկայութեան առջևը դրաւ զանիկայ՝ որ պահուի :
35 Ու Իսրայէլի որդիքը ՚քառասուն տարի կերան մանանան , ՚մինչև որ չէն երկիր եկան . մանանան կերան՝ մինչև որ Քանանու երկրին սահ-
36 մանը եկան : Ու օմէրը արդուին տասներորդ մասն է :

ԿԼ . ԺԻ

1 Ժողովուրդը ջուրի համար տատնջ կ'ընէ Ռափիդիմի մէջ : 5 Մովսէս Խորեբի մէջ ժայռէ մը ջուր հանել կու տայ : 8 Մովսէս իր ձեռքը վեր բռնելով՝ Ամաղէկը կը յաղթուի : 15 Մովսէս սեղան մը կը շինէ՝ ու զանիկայ կ'անուանէ Եհովանիսի :

1 Ու ՙԻսրայէլի որդւոցը բոլոր ժողովքը Տէրոջը խօսքին պէս իրենց դնացքին համեմատ Սին անապատէն չուեցին , և Ռափիդիմի մէջ բանակ դրին . ու ժողովուրդին համար խը-
2 մելու ջուր չկար : ՚Ու ժողովուրդը Մովսէսին հետ վիճեցաւ ու ըսաւ . Մեզի ջուր տուր , որ խմենք . և Մովսէս ըսաւ անոնց . Ինչո՞ւ հետս կը վիճիք . ինչո՞ւ ՚Տէրը կը փորձէք :
3 Ու ժողովուրդը հոն ջուրի համար ծարաւեցաւ . ու ժողովուրդը ՚Մովսէսին դէմ արտունջ ըրաւ ու ըսաւ . Ինչո՞ւ համար մեզ Եգիպտոսէն հանեցիր , որ մեզ ու մեր որդիները և մեր հօտերը ծարաւութեամբ մեռցընես :
4 Ու Մովսէս ՚Տէրոջը աղաղակեց՝ ըսելով . Ի՞նչ ընեմ այս ժողովուրդին . գրեթէ պատ-
5 բաստ են իս ՚քարկոծելու : Ու Տէրը ըսաւ Մովսէսին , ՚Ժողովուրդին առջևը անցիր , ու

Իսրայէլի ծերերէն քու հետդ առ , և քու գաւազանդ՝ որով ՚գետը զարկիր , ձեռքդ առ՝ ու
6 դնա : ՚Ես Խորեբին մէջ ժայռին վրայ՝ հոն քու առջևդ կը կայնիմ , և ժայռին զարկ , ու անկէ ջուր պիտի ելլէ , և ժողովուրդը պիտի խըմէ : Ու Մովսէս անանկ ըրաւ Իսրայէլի ծերե-
7 րուն առջևը : Ու ան տեղին անունը ՚Փորձութիւն ու Մերիպա՝ դրաւ . Իսրայէլի որդիքը հոն վիճեցան , և Տէրը փորձեցին՝ ըսելով . Ըրդեօք Տէրը մեր մէ՞ջն է՝ թէ չէ :
8 ՚Ընաամեներ Ամաղէկը եկաւ , ու Ռափիդիմի
9 մէջ Իսրայէլին հետ պատերազմեցաւ : Ու Մովսէս ըսաւ Յեսուէին . Մեզի մարդիկ ընտրէ , ու Ամաղէկին հետ պատերազմելու ելլէ՛ր . վաղը ես բլուրին գլուխը պիտի կայնիմ՝ ՚Աս-
10 տուծոյ գաւազանը ձեռքս ո՛նի՛նալով : Ու Յեսու՝ Մովսէսին ըսածին պէս ըրաւ , ու Ամաղէկին հետ պատերազմեցաւ , և Մովսէսը՝
11 Ահարոնը ու Ովը՝ բլուրին գլուխը ելան : Ու կ'ըլլար որ՝ երբոր Մովսէս ՚իր ձեռքերը վեր կը վերցընէր , Իսրայէլը կը յաղթէր , ու երբոր իր ձեռքերը վար կ'իջեցընէր , Ամաղէկը կը
12 յաղթէր : Ու Մովսէսին ձեռքերը ծանրացան՝ նստուն քար մը առին ու անոր տակը դրին , և ինքը անոր վրան նստաւ . ու Ահարոնը և Ովը՝ մէկը մէկ կողմէն ու մէկալը միւս կողմէն՝ անոր ձեռքերը վեր բռնեցին , ու մինչև արեգակին մտնելը անոր ձեռքերը հաստատուն
13 մնացին : Ու Յեսու սուրի բերնէ անցուց Ա-
14 մաղէկը ու անոր ժողովուրդը : Ու Տէրը ըսաւ Մովսէսին . ՚Գրիկայ յիշատակի համար գիրքի մէջ գրէ , ու Յեսուին ‡իմացուր՝ որ ՚Ամաղէկին յիշատակը երկինքէն տակէն բոլո-
15 րովին պիտի ջնջեմ : Ու Մովսէս սեղան մը շինեց , ՚ու անոր անունը ‖ Եհովանիսի դրաւ ,
16 Ու ըսաւ . §Քանզի Տէրը երդում ըրաւ ըսելով՝ Տէրը ազգէ ազգ պիտի պատերազմի Ամաղէկին դէմ :

ԿԼ . ԺԲ

1 Յոթրօ Մովսէսին կը բերէ անոր կնիկը ու տղաքը : 7 Մովսէս զանիկայ կը մեծարէ , 13 ու անոր խրատները կը բռնէ : 27 Յոթրօ կը մեկնի :

1 Ու Մովսէսին անները՝ ՙԱդիամու քուրմը Յոթրօ լսեց ՚ան ամէնը որ Աստուած ըրաւ Մովսէսին ու իր Իսրայէլ ժողովուրդին , և թէ
2 Տէրը Եգիպտոսէն հանեց Իսրայէլը . Ու Մովսէսին անները Յոթրօ առաւ Մովսէսին կնիկը

հշ . 10 , 22 : ձղ . 13 :
* Եբր . տուները
ա ծնունդ . ժա . 7 , 8 :
Վ Եբր . թի . 4 :
ա Կ . թե . 16 , 21 : ես . 20 : ծնունդ . ժէ . 10 : ՚ա Օր . ժ . 5 : ա ծնագ . ը . 9 :
բ Տե՛ս ծնունդ . լգ . 38 : ՚ա Օր . ը . 2 , 3 : Նէեմ . ի . 20 , 21 : Յօշ . ղ . 31 , 49 :
ց Ելս . ե . 12 : ՚Նէեմ . ի . 15 :

ա Կ . ժղ . 1 : ծնու . լէ . 12 , 14 :
բ ծնու . ի . 3 , 4 :
Ե ՚ա Օր . ղ . 16 : Սաղ . հը . 18 , 41 : Նա . է . 12 : Աստ . ջ . 7 : ա Կոր . ժ . 19 :
ը Կ . ժղ . 2 :
Ի Կ . ժէ . 15 :
ժ ա ծնագ . ը . 6 : Յօշ . ը . 59 : ժ . 31 :
ի Տե՛ս Նշոկ . ՚ա . 6 :
լ Կ . է . 20 : ծնու . ի . 8 :
խ ծնու . ի . 10 , 11 : Սաղ . հը . 15 , 20 : ձե . 41 : ՚Ամ . 8 : ա Կոր . ժ . 4 :
ծ ծնու . ի . 13 : Սաղ . ձա . 7 : ղե . 8 : Եբր . ջ . 8 :
կ ա՛ փորձութիւն ու վիճաբանութիւն :
հ Ելս . լղ . 12 : ծնու . ի . 20 : ՚ա Օր . ի . 17 : ա ծնագ . ժ . 2 :
ձ Կոտ . է . 45 : Եբր . ջ . 8 :
Ի Կ . ջ . 20 :
ճ Ելակ . է . 16 :
ղ Կ . լջ . 27 :

Ե Նբ . ականջներուն մէջը դի՛ր :
հ ծնու . ի . 20 : ՚ա Օր . ի . 19 : ա ծնագ . ժ . 3 , 7 : Ը . 1 , 17 : ՚ա ծնագ . ը . 12 : Նեղ . ի . 14 :
յ Տե՛ս Դատ . ղ . 24 :
‖ ա՛ Տէրը իմ դրօշակս է :
§ Կա՛մ Որովհետև ձեռք վերցուց Տէրոջը աթոռին դէմ ,

Կ . ա . 16 : ջ . 1 :
Բ Սաղ . խջ . 1 : Ել . 14 , 15 : հը . 4 : ձե . 5 , 43 : ձղ . 2 , 8 :

3 Աւպիօրան , անիկայ եւս խրկելէն ետքը · Նէ
անոր [է]երկու որդիքը՝ որոնց [տ]Մէկուէն անունը
Գերսամ էր · ինչու որ ինքը ըսեր էր · Օտար
4 երկրի մէջ պանդուխտ եմ · Նէ մէկալին անու-
նը *Էղիեզար էր · ինչու որ ըսեր էր · Իմ
Հօրս Աստուածը իմ օգնականս էր , ու իս փա-
5 րաւոնին սուրէն ազատեց : Նէ Մովսէսին ա-
նները Յոթոր՝ անոր որդիներովը ու անոր կնի-
կովը եկաւ Մովսէսին դէպ'ի անապատը՝ ուր
որ անիկայ բանակ դրեր էր [ե]Աստուծոյ լեռանը
6 քովը · Նէ [ի]մացուց Մովսէսին ըսելով · Ես
քու աներդ Յոթոր քեզի կու գամ , նաեւ քու
կնիկդ իր երկու որդիքը իր հետը ունենալով :
7 Նէ Մովսէս իր աները [ը]դիմաւորելու եկաւ , և
անոր խոնարհութիւն ըրաւ , ու [ժ]համբուրեց
զանիկայ · և իրարու [ի]ողջոյնները հարցուցին՝
8 ու վրանը մտան : Նէ Մովսէս իր աներին պատ-
մեց ան ամէնը՝ որ Տէրը ըրաւ փարաւոնին ու
Եգիպտացիներուն՝ Իսրայէլին համար , և
ճամբուն մէջ բոլոր [ի]րենց քաշած աշխատու-
9 թիւնը , ու Տէրոջը [ջ]ազատելը : Նէ
Յոթոր ուրախացաւ բոլոր բարութիւններուն
համար՝ որ Տէրը ըրաւ Իսրայէլին , փրկելով
10 զանոնք Եգիպտացւոց ձեռքէն : Նէ Յոթոր
ըսաւ · [ի]Օրհնեալ ըլլայ Տէրը՝ որ ազատեց ձեզ
Եգիպտացւոց ձեռքէն՝ ու փարաւոնին ձեռ-
քէն · ինչու որ ազատեց ժողովուրդը Եգիպ-
11 տացւոց ձեռքին տակէն : Հիմա գիտեմ որ
[ի]Տէրը բոլոր աստուածներէն մեծ է · [ի]քանզի
ինչ բանի մէջ որ [ի]կը հպարտանային , անոնցմէ
12 վեր էր : Նէ Մովսէսին աները Յոթոր
ողջակէզ ու զոհեր բերաւ [ը]Աստուծոյ · և [ը]-
Հարոն ու Իսրայէլի բոլոր ծերերը Մովսէսին
աներոջը հետ [ի]Աստուծոյ առջեւը հաց ուտելու
եկան :

13 Նէ եղաւ որ հետեւեալ օրը Մովսէս ժողո-
վուրդը դատելու նստաւ , ու ժողովուրդը ա-
ռաւօտէն մինչեւ իրիկուն Մովսէսին քովը կայ-
14 նեցաւ : Նէ Մովսէսին աները երբոր տեսաւ
ինչ որ [կ]'ընէր Մովսէս ժողովուրդին , ըսաւ ·
[Ի]՞նչ է աս բանը՝ որ դուն [կ]'ընես ժողովուր-
դին · ինչո՞ւ դուն միայնակ կը նստիս , ու բոլոր
ժողովուրդը առաւօտէն մինչեւ իրիկուն քով
15 քովը կը կայնի : Նէ Մովսէս ըսաւ իր աներին ·
Վասնզի [ժ]ողովուրդը կու գայ ինծի [ը]Աստուծմէ
16 դատաստան հարցնելու : Երբոր անոնք [ի]նէ
մը ունենան՝ ինծի կու գան , և ես [դ]անոնց մէջ-
տեղը դատաստան կ'ընեմ , ու [ը]Աստուծոյ կա-
նոնները ու օրէնքները անոնց կը դիտցընեմ :
17 Նէ Մովսէսին աները ըսաւ անոր · Վրդ ը-
18 րածդ աղէկ բան չէ : Իրաւցընէ դուն պիտի
մաշիս , դուն ալ ո՛ր քու հետդ եղած աս ժողո-
վուրդն ալ · ինչու որ աս բանը քեզի շատ ծանր
19 է , [ե]դուն միեսակ չես կրնար ընել աս : Հիմա
մտիկ ըրէ իմ խօսքս , ես քեզի խրատ տամ ,
ու [ը]Աստուած քեզի հետ պիտի ըլլայ · [յ]Ժո-
ղովուրդին համար Աստուծոյ առջեւը դուն գը-
նա , որ [խ]դատերը դուն ներկայացընես Աստու-
20 ծոյ · Նէ [ւ]անոնց սորվեցո՛ւր կանոնները ու օ-
րէնքները , և դիտցո՛ւր անոնց [ի]րենց քալելու
21 ճամբան՝ ու [կ]իրենց ընելու գործը : Ասկի
դուն բոլոր ժողովուրդէն [կ]արող մարդիկ [է]Ա-
ստուծմէ վախցող՝ [ճ]շմարտասէր ո՛ր [ա]ռատ-
թիւնըատող մարդիկ ընտրէ , ու [ա]նոնք հա-
զարապետներ՝ հարիւրապետներ հինգապետներ
22 ու տասնապետներ դիր անոնց վրայ · Ու [հ]ա-
մէն ատեն [թ]ող անոնք դատեն ժողովուրդը ·
և ամէն [մ]եծ բանը քեզի ներկայացընեն , ու
ամէն պզտիկ բանը անոնք դատեն · այսպէս քե-
զի օգնելով՝ [ք]ու վրայէդ բեռը կը թեթեւցը-
23 նեն : [Թ]է որ աս բանը ընես , ու Աստուած
ալ քեզի [ա]նանկ պատուիրէ , անատենը [կ]ա-
րող կ'ըլլաս դիմանալու , և բոլոր աս ժողո-
վուրդն ալ խաղաղութեամբ [իր]ենց տեղը կ'եր-
թան :

24 Նէ Մովսէս իր աներին խօսքը մտիկ ըրաւ ,
25 ու անոր ամէն ըսածը ըրաւ : Նէ [ի]Մովսէս
բոլոր Իսրայէլէն կարող մարդիկ ընտրեց , ու
զանոնք ժողովուրդին վրայ գլուխներ՝ հազարապետներ՝ հարիւրապետներ՝ հինգապետ-
26 ներ ու տասնապետներ կարգեց : Նէ [տ]ամէն ա-
տեն անոնք կը դատէին ժողովուրդը · [գ]ժուա-
րին բանը Մովսէսին կը ներկայացընէին , ու ա-
27 մէն պզտիկ բանը իրենք կը դատէին : Նէ
Մովսէս իր աները ճամբայ հանեց , ու անիկայ
[ի]ր երկիրը գնաց :

ԳԼՈՒԽ ԺԸ

1 Յ[ո]ղովուրդը Սինայի անապատը կու գայ : 3 Աստուծոյ պատգամը Մովսէսին ձեռքովը Լեռնէն Ժողովուրդին կը խրկուի : 8 Մովսէս ժողովուրդին պատասխանը Աստուծոյ

ǂ Գոր · է · 29 ։
ᵀ Գէ · բ · 22 ։
* յ՛իմ Աստուածս օգնական ։
ᵏ Գէ · գ · 1 , 12 ։
ᵚ Ելն · ժգ · 17 : ժը · 2 : ժճ · 1 : գ Թագ · բ · 19 ։
ᵏ Ելն · իճ · 13 : Լգ · ֆ ։
ᴇ Ելն · խգ · 27 : բ Թագ · ժա · 7 ։
ᵖ Թագ · ի · 14 ։
ᵈ Պագ · հը · 42 : ձա · 7 : ՃՂ · 10 : ՃՀ · 2 ։
ᵏ Ելն · ժգ · 20 : բ Թագ · ժը · 28 : Վղ · ա · 68 ։
ᴌ բ Պն · բ · 5 : Պագ · ղէ · 3 : ղէ · 9 : ՃԷ · 5 ։
ᵏ Գէ · ա · 10 , 16 , 22 : է · 2 , 7 : ժգ · 8 , 18 ։
ᵈ ա Թագ · բ · 3 : Նէեմ. իճ · 10 , 16 , 29 : Յոր · իա · 11 , 12 : Պաղ · լա · 23 : ՃԺճ · 21 : Վղ · ա · 51 ։
ᵗ բ Օր · ժը · 7 : ա Պն · իճ · 22 : ա Կոր · Ժ · 18 , 21 , 31 ։
ᵍ Վէ · խգ · 12 : Թագ · ժէ · 34 ։
ᵗ Գէ · խգ · 7 : իգ · 14 : բ Օր · ժէ · 8 : բ Թագ · ժէ · 3 : Յոր · լա · 13 : Գոր · ժը · 15 : ա Կոր · Ի · 1 ։
† Ելբ · մարդուն ու իր ընկերը
ը Վէ · խգ · 15 : Թագ · ժէ · 35 : իճ · 6 , ՃԷ : ԼԻ · 6 , 7 , 8 , 9 ։
ᵍ Թագ · ժա · 14 , 17 : բ Օր · ա · 9 , 12 ։
ᶠ Գէ · գ · 12 ։
ᵓ Գէ · գ · 16 : է · 19 : բ Օր · է · 5 ։
ᵏ Թագ · իճ · 5 ։
ᴌ բ Օր · գ · 1 , 5 : է · 1 : Ի · 1 , 2 : Ճ · 11 ։
ᵐ Պաղ · ՃԽ · 8 ։
ᴌ բ Օր · ա · 18 ։
ᵀ Ա՛Ր 25 : բ Օր · ա · 15 , 16 : ժԻ · 18 : բ Պն · ժճ · 5—10 : Գոր · Ի · 3 ։
ᵏ Ելն · խգ · 18 : բ Թագ · իգ · 3 : բ Պն · ժճ · 9 ։
ᵐ Ելն · ժբ · 8 ։
ᵐ բ Օր · ժԻ · 19 ։
ᴌ Ա՛Ր 26 ։
ᵚ Ա՛Ր 26 : Վէ · խգ · 11 : Թագ · ժէ · 33 : իճ · 2 : ԼԻ · 1 : բ Օր · ա · 17 : ժճ · 8 ։
ᵖ Թագ · ժա · 17 ։
ᵓ Ա՛Ր 18 ։
ᵐ Ելն · ժբ · 33 : Ճ · 25 : Պէ · ժԻ · 29 : բ Թագ · ժճ · 39 ։
ᵗ բ Օր · ա · 15 : Գոր · Ի · 5 ։
ᶠ Ա՛Ր 22 ։
ᵒ Ելր · իճ · 16 ։
ᵏ Թագ · ժ · 29 , 30 ։

կը տանի : 10 Ժողովուրդը երրորդ օրուան համար կը պատրաստուի : 12 Լեռան մեծնալը կ'արգիլուի : 16 Ամուծոյ ահագին երեւոյթը լեռանը վրայ :

1 Երրորդ ամսուն մէջ՝ Իսրայէլի որդւոցը Եգիպտոսի երկրէն ելլելէն հաքը , նոյն օրը
2 [a]Սինայի անապատը եկան : Քանզի [b]Հափիդիմէն չուեցին , ու Սինայի անապատը եկան , ու անապատին մէջ բանակ դրին . և Իսրայէլը
3 հոն [c]լեռանը դիմացը բանակ դրաւ : Եւ [d]Մովսէս Ամուծոյ ելաւ . ու Տէրը [e]լեռնէն կանչեց զանիկայ՝ ըսելով . Յակոբին տանը ասանկ ը-
4 սես , և Իսրայէլի որդւոցը խնայընելես . [f]Դուք տեսաք ինչ որ բրի Եգիպտացւոց . և [g]ինչպէս [h]ձեզ արծիւի թեւերուն վրայ վերցուցի՝ ու քովս
5 բերի : Եւ հիմա [i]եթէ որ իրաւցընէ իմ ձայնիս ընդունիք՝ ու իմ ուխտս պահէք , [j]դուք ինձի սեփհական ժողովուրդ պիտի ըլլաք ամէն
6 աղգերէն . ինչու որ [k]բոլոր երկիրը իմս է : Եւ դուք ինձի [l]քահանայներու թագաւորութիւն՝ ու [m]սուրբ ազգ մը պիտի ըլլաք . Իսրայէլի որդւոցը զրուցելու խօսքերդ ասոնք են :
7 Եւ Մովսէս եկաւ ու ժողովուրդին ծերերը կանչեց , և Տէրոջը իրեն պատուիրած ասոնք բոլոր
8 խօսքերը անոնց առջեւը դրաւ : Եւ [n]բոլոր ժողովուրդը միաբերան պատասխանեցին ու ըսին . Տէրոջը բոլոր ըսածները պիտի ընենք : Եւ Մովսէս ժողովուրդին խօսքերը Տէրոջը դարձուց :
9 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին . Ահա ես քեզի կու գամ [o]թանձր ամպի մը մէջ , [p]որ ժողովուրդը լսէ՝ երբոր ես քեզի հետ խօսիմ , ու նաև [q]յաւիտեան քեզի հաւատայ : Եւ Մովսէս ժողովուրդին խօսքերը Տէրոջը պատմեց :
10 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին . Կնա՛ ժողովուրդին , և [r]զանոնք սրբէ այսօր ու վաղը , և թող
11 [s]հիմնց լաթերը լուան , ու երրորդ օրուան համար պատրաստ ըլլան . քանզի երրորդ օրը Տէրը բոլոր ժողովուրդին աչքին առջեւը
12 Սինայ լեռանը վրայ [t]պիտի իջնէ : Եւ դուն ժողովուրդին բոլորտիքը սահման դնես՝ ըսելով . Ազգերնիդ լեռը չելլէք՝ կամ անոր ծայրին դպչիլէն զգուշացուցէք . [u]ով որ լեռանը դըպ-
13 չի , անշուշտ պիտի մեռցուի : Ոեռք ձեռք պի-

[a] թիւ . Լ . 15 :
[b] Կաս . ԺԷ . 1 , 8 :
[c] Կաս . Ը . 1 , 12 :
[d] Կաս . Ի . 21 : Կոր . Է . 38 :
[e] Կաս . Ը . 4 :
[f] ք Օր . ԼՀ . 2 :
[g] ք Օր . ԼՀ . 11 : Ես . ԿԶ . 9 : Հայտ . ԺԲ . 14 :
[h] ք Օր . Ե . 2 :
[i] ք Օր . Ը . 20 : Է . 6 : ԺԹ . 2 , 21 : ԻԱ . 18 : ԼՀ . 8 , 9 : Ը ԹԱԳ . Ը . 53 : Ասղ . ՃԼԵ . 4 : Երե . Ը . 12 : Ես . ԽԱ . 8 : ԼԹ . 1 : Երեմ . Ժ . 16 : Ասղ . Ը . 17 : Տիտ . Բ . 14 :
[j] Կաս . ԼԹ . 29 : ք Օր . Ժ . 14 : Հոր . ԽԱ . 11 : Ասղ . ԼԹ . 1 : Ե . 12 : ա Կոր . Ժ . 26 , 28 :
[k] ք Օր . ԼԳ . 2 , 3 , 4 : ա Պետ . Բ . 5 , 9 : Հայտ . ա . 6 : Ե . 10 : Ի . 6 :
[l] Ղև . Ի . 24 , 26 : ք Օր . Է . 6 : ԻԶ . 19 : ԼԲ . 9 : Ես . ԿԲ . 12 : ա Կոր . Ը . 17 : ա Թես . Ե . 27 :
[m] Կաս . ԼԹ . 3 , 7 : ք Օր . Է . 27 : ԼԲ . 17 :
[n] Մովս . ԺԶ . 16 : Կաս . Ի . 21 : ԼԹ . 15 , 16 : ք Օր . Ը . 11 : Ասղ . Ժ . 11 , 12 : ՂԷ . 2 : Առա . Ժ . 5 :
[o] ք Օր . Ը . 12 , 36 : Հօհ . Ժ . 29 , 30 :
[p] Կաս . Ժ . 31 :
[q] Ղև . Ժա . 44 , 45 : Երե . Ժ . 22 :
[r] Մովս . ԺԱ . 2 : Ղև . Ժ . 5 :
[s] Մովս . ԺԹ . 10 . Ը . 1 :
[t] Երե . Ժ . 21 :
[u] ք Օր . Ը . 11 : ԼԱ . 2 : Դատ . Ե . 5 : Ասղ . ԿԲ . 7 , 8 : Ես . Ղ . 4 : Ը . 3 :
[v] Կաս . Ը . 2 : ԻԶ . 17 : ք Պետ . Է . 1 , 2 , 3 :
[x] Ելս . Ժ . 17 : Ասղ . ՃՃԵ . 5 : Հայտ . Ժ . 8 :
[y] Ասղ . ԿԲ . 8 : ՀՀ . 18 : ԺԹ . 7 : Երեմ . Ը . 24 : Երե . Ժ . 26 :
[z] Մովս . ԺԳ . 13 :
[a] Երե . Ժ . 21 :
[b] Նէեմ . Ի . 13 : Ասղ . ՃՃ . 7 :
[c] Տի՛ս գԼ . Ը . 5 : ա Թագ . Ղ . 19 :
[d] Ղև . Ժ . 3 :
[e] ք Թագ . Ղ . 7 , 8 :
[f] Մովս . ԺԲ . 12 : Հես . Ը . 4 :

տի չդպչի . քանզի պապղած անպատճառ պիտի քարկոծուի , կամ նետով զարնուի . թէ անասուն ըլլայ՝ և թէ մարդ՝ պիտի չապրի . երբոր փողին ձայնը երկար ձգուի , անոնք լեռը պիտի ելլեն :
14 Եւ Մովսէս լեռնէն դէպ ի ժողովուրդը իջաւ , ու [a]սրբեց ժողովուրդը . և անոնք իրենց
15 լաթերը լուացին : Եւ անիկայ ըսաւ ժողովուրդին . [b]Երրորդ օրուան համար պատրաստ եղէք . [c]Ձեր կիներնուն մի՛ մերձենաք :
16 Եւ եղաւ որ երրորդ օրը առաւոտուանց [d]որոտումներ ու կայծակներ կ'ըլլային , և [e]թանձր ամպ մը կար լեռանը վրայ , ու խիստ սաստիկ [f]փողի ձայն մը , և բանակին մէջ եղած բոլոր
17 ժողովուրդը [g]զարհուրեցաւ : Եւ [h]Մովսէս՝ բանակէն Աստուծոյ առջեւը հանեց ժողովուրդը . և
18 ու անոնք լեռանը տակը կայնեցան : Եւ [i]Սինայ լեռը բոլորովին կը մխար . ինչու որ Տէրը անոր վրայ [j]կրակով իջաւ . [k]ու անոր մուխը [l]հնոցի մուխի պէս կ'ելլէր , և [m]բոլոր լեռը սաստիկ կը
19 դողար : Եւ [n]քանի որ փողին ձայնը կը սաստկանար , [o]Մովսէս խօսեցաւ , ու [p]Աստուած
20 ձայնով մը անոր պատասխան տուաւ : Եւ Տէրը Սինայ լեռանը վրայ՝ լեռանը գլուխը իջաւ . ու Տէրը կանչեց Մովսէսը լեռանը գլուխ
21 խր , և Մովսէս ելաւ : Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին . Իջի՛ր՝ ժողովուրդին պատուիրէ , որ չըլլայ թէ Տէրը [q]տեսնելու համար սահմանէն
22 անցնին , ու անոնցմէ շատերը կորսուին : Եւ Տէրոջը մօտեցող քահանաներն ալ [r]սրբուին ,
23 որ չըլլայ թէ Տէրը [s]անոնց վրայ յարձակի : Եւ Մովսէս ըսաւ Տէրոջը . Ժողովուրդը չկրնար ելլել Սինայ լեռը . ինչու որ դուն մեզի խօսեցար՝ ըսելով . [t]Սահման դիր լեռանը , ու ա-
24 նիկայ սրբէ : Եւ Տէրը ըսաւ անոր . Գնա՝ վար իջիր , ու Ահարոնին հետ մէկտեղ ելլէ՛ր . բայց քահանաները ու ժողովուրդը Տէրոջը ելլելու համար՝ սահմանէն չանցնին , որ չըլլայ
25 թէ անոնց վրայ յարձակի : Եւ Մովսէս ժողովուրդին իջաւ , և այնպէս խօսեցաւ անոնց :

ԳԼ . Ի

1 Տասը պատուիրանքները : 18 Ժողովուրդը կը վախնայ ,

[a] Ղև . ԺԵ . 2 : Ղև . ԺԵ . 5 :
[b] Մովս . ԺԹ . 10 , 15 : Կաս . Ի . 16 , 18 : Կռ . Ը . 5 : ք Օր . ԼՀ . 2 :
[c] Երբ . Ժբ . 20 :
[d] Մովս . ԺԹ . 16 , 19 :
[e] Մովս . ԺԹ . 10 :
[f] Մովս . ԺԹ . 11 :
[g] ա Թագ . Իա . 4 , 5 : Օգաբ . Է . 3 . ա Կոր . Է . 5 :
[h] Ասղ . ՀՀ . 18 : Երբ . Ժբ . 18 , 19 : Հայտ . ՃԺ . 5 : Ը . 5 : Ժա . 19 :
[i] Մովս . ԺԹ . 9 : Կռ . Ը . 10 . Ժ . 34 : ք Պետ . Ե . 14 :
[j] Հայտ . ա . 10 . Ճ . 1 :
[k] Երբ . Ժբ . 21 :
[l] ք Օր . Ճ . 10 :
[m] ք Օր . Ճ . 11 : ԼՃ . 2 :
[n] Մովս . ԺԹ . 13 :
[o] Մովս . ԺԹ . 19 :
[p] Մովս . ԺԹ . 16 :
[q] Մովս . ԺԹ . 21 :
[r] Մովս . ԺԹ . 22 :
[s] Մովս . ԺԹ . 24 :
[t] Մովս . ԺԹ . 12 : Հես . Ճ . 4 :

20 ու Մոաբեան կը մեռնի ։ 22 Ապաշաւութիւնը կ՚արգիլուի ։ 24 Սեղան չնուաելուն կերպը ։

1 Եւ Աստուած ՝՚աս բոլոր խօսքերը զրուցեց՝
2 ըսելով . ²Ես եմ Եհովայ քու Աստուածդ՝ որ քեզ
Եգիպտոսի երկրէն՝ ³ծառայութեան տունէն
Հանեցի ։
3 ⁴Իմ առջեւս ուրիշ աստուածներ չունենաս ։
4 ⁵Դուն քեզի կուռք չշինես , ոչ ալ վերը եր-
կինքի մէջ կամ վարը երկրի վրայ՝ կամ երկրին
տակի ջուրերուն մէջ եղած ⁶նմանութիւն մէկ նման-
5 նութիւնը . ⁷Անոնց երկրպագութիւն չընես ,
ու զանոնք չպաշտես . ⁸ինչու որ ես քու Տէր
Աստուածդ՝ ⁹նախանձոտ Աստուած եմ ։ ¹⁰որ կը
հատուցանեմ հայրերուն անօրէնութիւնը որ-
դւոցը վրայ՝ մինչեւ անոնց երրորդ ու չորրորդ
6 ազգը՝ որ կ՚ատեն զիս . Եւ ¹¹կ՚ողորմիմ անոնց
միեւնոյն հազար ազգը՝ որ կը սիրեն զիս ու իմ պա-
տուիրանքներս կը պահեն ։
7 ¹²Տէրոջը քու Աստուածդ անունը պարապ
տեղը ¹³բերանդ չառնես . ինչու որ Տէրը՝ իր ա-
նունը պարապ տեղը բերան առնողը՝ ¹⁴անմեղ
պիտի չսեպէ ։
8 ¹⁵Հանգստութեան օրը միտդ բեր՝ անիկայ
9 սուրբ պահելու համար ։ ¹⁶Վեց օր պիտի աշ-
10 խատես ու բոլոր գործդ ընես . ¹⁷Բայց ¹⁸եօթ-
ներորդ օրը՝ Տէրոջը քու Աստուածդ Հանգըս-
տութեան օրն է . ան օրը գործ մը պիտի չգոր-
ծես ու ոչ դուն՝ ոչ քու որդիդ՝ ոչ քու աղջիկդ՝
ոչ քու ծառադ ու ազախինդ՝ ոչ քու անա-
սունդ՝ ¹⁹ոչ ալ տանդ մէջ եղած օտարականդ .
11 Քանզի ²⁰Տէրը վեց օրուան մէջ բռաւ երկինքը
ու երկիրը՝ ծովը ու բոլոր անոնց մէջ եղածները ,
և եօթներորդ օրը Հանգստացաւ . անոր Հա-
մար Տէրը օրհնեց Հանգստութեան օրը՝ ու սրբեց
զանիկայ ։
12 ²¹Պատուէ քու Հայրդ ու մայրդ , որ քու օ-
րերդ երկար ըլլան ան երկրին վրայ՝ որն որ քու
Տէր Աստուածդ կու տայ քեզի ։
13 ²²Պատուիրէ մի՛ ընես ։
14 ²³Շնութիւն մի՛ ընես ։
15 ²⁴Գողութիւն մի՛ ընես ։
16 ²⁵Ուրացիդ դէմ սուտ վկայութիւն մի՛
ընես ։
17 ²⁶Ուրացիդ տանը մի՛ ցանկար . ²⁷Քու
ուրացիդ կնկանը՝ կամ անոր ծառային՝ կամ ա-
նոր ագախինին՝ կամ անոր եզին՝ կամ անոր ի-
շուն՝ և քու ուրացիդ ամենևին մէկ բանին մի՛
ցանկար ։

18 Եւ ²⁸բոլոր ժողովուրդը ²⁹կը տեսնէին որոտում-
ները՝ ու կայծակները՝ և փողին ձայնը՝ ու լե-
ռանը ³⁰ծխալը ։ Եւ երբ ժողովուրդը տեսաւ ,
19 նետ քաշուեցաւ ու հեռու կայնեցաւ . Եւ ըսին
Մովսէսին . ³¹Դուն խօսէ մեզի հետ , ու մենք
կ՚լսենք . բայց ³²Աստուած թող չխօսի մեզի
20 հետ՝ որ չմեռնինք ։ Եւ Մովսէս ըսաւ ժողո-
վուրդին . ³³Մի՛ վախնաք . ³⁴Ինչու որ Աստուած
ձեզ փորձելու եկաւ . ³⁵անոնկ որ անոր վախը
21 ձեր առջեւը բլլայ , որ չմեղանչէք ։ Եւ ժողո-
վուրդը հեռու կայնեցաւ . ու Մովսէս մօտե-
ցաւ ³⁶ան թանձր խաւարին՝ ուր որ Աստուած
էր ։
22 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին . Ըսանկ պիտի
ըսես Իսրայէլի որդւոցը . Դուք տեսաք որ ձեզի
23 հետ ³⁷երկինքէն խօսեցայ . ³⁸Ինծի՛ զատ աք-
ծամի աստուածներ չշինէք , ոչ ալ ոսկի աս-
24 տուածներ շինէք ձեզի ։ Ինծի հողէ սեղան մը
շինես , ու անոր վրայ քու ոչխարներդ ու
խաղաղութեան զոհերդ՝ ³⁹քու ուխարներդ ու
արջառներդ մատուցանես . Ե՛ամէն ⁴⁰տեղ՝ ուր
որ իմ անունս յիշել կու տամ , քեզի պիտի
25 գամ , ու ⁴¹քեզ պիտի օրհնեմ ։ Եւ ⁴²թէ որ քա-
ռի քարէ սեղան շինելու ըլլաս , տաշած քարէ
չշինես . քանզի թէ որ անոր վրայ երկաթէ դոր-
26 ծիք վերցընես , կը պղծես անիկայ ։ Եւ աստի-
ճաններով չելլես իմ սեղանս , որ քու մերկու-
թիւնդ չերեւնայ անոր վրայ ։

ա ¹ Ել . ի . 22 ։
բ ² Ել . իդ . 1 , 13 ։ Բ Օր . ե . 6 ։ Սաղ . ճա . 10 ։ Ովս . ժգ . 4 ։
գ ³ Դա . ժգ . 3 ։
դ ⁴ Ել . Օր . ե . 7 ։ Ղ . 14 ։ Ա Թագ . ժէ . 35 ։ Երեմ . իե . 6 ։ Ը . 15 ։
ե ⁵ Ել . իդ . 1 ։ Բ Օր . ե . 16 ։ Ը . 8 ։ իէ . 15 ։ Սաղ . ղէ . 7 ։
զ ⁶ Դւ . իգ . 24 ։ Ելս . իգ . 7 ։ Բ Թագ . ժէ . 35 ։ Նա . խգ . 15 , 19 ։
է ⁷ Դւ . Լգ . 14 ։ Բ Օր . ժ . 24 ։ Ղ . 15 ։ Ելս . իգ . 19 ։ Նաա . ա . 2 ։
ը ⁸ Դւ . Լգ . 7 ։ Ել . ի . 5 ։ իղ . 39 , 40 ։ Ծնու . ժգ . 18 , 33 ։ Ղ Թագ . իա . 29 ։ Հոբ . ե . 4 ։ իա . 19 ։ Սաղ . հի . 8 ։ ձկ . 4 ։ Նա . ժգ . 20 , 21 ։ կե . 6 , 7 ։ Երեմ . ը . 9 ։ Լ . 18 ։
թ ⁹ Դւ . Լգ . 7 ։ Բ Օր . է . 9 ։ Սաղ . ձի . 34 ։ Հռոմ . ժա . 28 ։
ժ ¹⁰ Դւ . իդ . 1 ։ Ել . ժի . 12 ։ Բ Օր . ե . 11 ։ Սաղ . ժե . 4 ։ Պատ . ե . 33 ։
ի ¹¹ Մկ . ղ . 11 ։
լ ¹² Դւ . լա . 13 , 14 ։ Ել . ժի . 3 , 30 ։ իդ . 2 ։ Բ Օր . ե . 12 ։
խ ¹³ Դւ . իդ . 12 ։ լա . 15 ։ Լև . 21 ։ Ել . իգ . 3 ։ Երկն . ի . 12 ։ Ղւս . ժգ . 14 ։
ծ ¹⁴ Ծն . բ . 2 , 3 ։ Դւ . ժգ . 26 ։ լա . 15 ։
կ ¹⁵ Ելեմ . ժգ . 16 , 17 , 18 , 19 ։
հ ¹⁶ Ծն . բ . 2 ։
ձ ¹⁷ Դւ . իդ . 26 ։ Ել . ժի . 3 ։ Բ Օր . ե . 18 ։ Երեմ . լ . 7 , 18 , 19 ։ Պատ . ժե . 4 ։ ժի . 19 ։ Պար . է . 10 ։ Ժ . 19 ։ Ղւս . ժը . 20 ։ Կին . ղ . 2 ։
ղ ¹⁸ Բ Օր . ե . 17 ։ Պատ . ե . 21 ։ Հռոմ . ժգ . 9 ։
ճ ¹⁹ Բ Օր . ե . 18 ։ Պատ . ե . 27 ։
մ ²⁰ Ել . ժի . 11 ։ Բ Օր . ե . 19 ։ Պատ . ժի . 18 ։ Հռոմ . ժգ . 9 ։ ա Թես . դ . 6 ։
յ ²¹ Դւ . իգ . 1 ։ Բ Օր . ե . 20 ։ ժի . 16 ։ Պատ . ժի . 18 ։
ն ²² Բ Օր . ե . 21 ։ Մկ . ժ . 2 ։ Ընծ . բ . 9 ։ Ղւս . ժբ . 15 ։ Գոր . ի . 33 ։ Հռոմ . է . 7 ։ ժգ . 9 ։ Նփես . ե . 3 , 5 ։ Երբ . ժգ . 5 ։
շ ²³ Ծոր . լա . 9 ։ Բառ . ղ . 29 ։ Երեմ . ե . 8 ։ Պատ . ե . 28 ։
ո ²⁴ Երբ . ժբ . 18 ։
չ ²⁵ Հայտ . ա . 10 , 12 ։
պ ²⁶ Դւ . ժի . 18 ։
ջ ²⁷ Բ Օր . ե . 27 ։ ժբ . 16 ։ Գաղ . գ . 19 , 20 ։ Երբ . ժբ . 19 ։
ռ ²⁸ Բ Օր . ե . 25 ։
ս ²⁹ ա Թագ . ժբ . 20 ։ Նա . խա . 10 , 13 ։
վ ³⁰ Ել . իե . 1 ։ Բ Օր . ժբ . 3 ։
տ ³¹ Բ Օր . ժ . 10 ։ ղ . 2 ։ Ժ . 12 ։ ժէ . 13 , 19 ։ ժթ . 20 ։ իբ . 58 ։ Բառ . գ . 7 ։ ժղ . 6 ։ Նա . բ . 13 ։
ր ³² Դւ . ժթ . 16 ։ Բ Օր . ե . 5 ։ գ Թագ . բ . 12 ։
ց ³³ Բ Օր . գ . 36 ։ Ղեմ . թ . 13 ։
ւ ³⁴ Դւ . Լբ . 1 , 2 , 4 ։ ա Թագ . ե . 4 , 5 ։ գ Թագ . ժէ . 33 ։ Նփկ . ի . 39 ։ իգ . 8 ։ Դան . ե . 4 , 23 ։ Մտթ . ա . 5 ։ Բ Պտր . գ . 14 , 15 , 16 ։
փ ³⁵ Լև . ա . 2 ։
ք ³⁶ Բ Օր . ժբ . 5 , 11 , 21 ։ ժղ . 23 ։ ժգ . 6 , 11 ։ իգ . 2 ։ գ Թագ . բ . 43 ։ իթ . 3 ։ Բ Մն . գ . 6 ։ է . 16 ։ ժբ . 13 ։ Նղե . ղ . 12 ։ Ղեմ . ա . 9 ։ Սաղ . հգ . 7 ։ Երեմ . է . 10 , 12 ։
օ ³⁷ Ծն . ժբ . 2 ։ Բ Օր . է . 13 ։
ֆ ³⁸ Բ Օր . իէ . 5 ։ Ելս . ը . 31 ։

Գ Լ · Ի Ը

1 Օրէնսգիր կանոններ ծառաներու համար : 5 Ընծային համար՝ որուն ականջը պիտի ծակուէր : 7 Աղախիններու համար : 12 Սպրդասպանութեան համար : 16 Սպրդ դողդողի համար : 17 Չծնողաց հայհոյութիւն ընդունելուն համար : 18 Օգնականներուն համար : 22 Պատահմունք եղած վնասի մը համար : 28 Օգնող եզի համար : 33 Վնասի մը պատճառ եզդին համար :

1 Եւ ա՚անոնց առջևը դնելու դատաստաններդ
2 ասոնք են . բ՚Եթէ որ Եբրայեցի ծառայ մը ծախուի առնելու ըլլաս , անիկայ վեց տարի պիտի ծառայէ , և եօթներորդ տարին ձրի ազատ
3 պիտի ելլէ : Եթէ որ միւնակ մտաւ , միւնակ պիտի ելլէ . թէ որ կնիկ ունէր , կնիկն ալ իր
4 հետը պիտի ելլէ : Եթէ որ իր տէրը իրեն կնիկ տուաւ , ու անիկայ իրեն որդիներ կամ աղջիկներ ծնաւ է , կնիկը ու անոր աղաքը տիրոջը պիտի ըլլան , ու ինքը միւնակ պիտի ելլէ :
5 գՍակայն թէ որ ծառան յայտնի ըսելու ըլլայ թէ , Ես կը սիրեմ իմ տէրս՝ իմ կնիկս՝ ու իմ տղաքներս , չեմ ուզեր որ ելլեմ ազատ ըլ-
6 լամ . Ընտանեաց անոր տէրը դատաւորներուն պիտի տանի զանիկայ , և դրանը՝ կամ դրանդեացը մօտկըցնէ . ու անոր տէրը եանոր աականջը հերիւնով պիտի ծակէ , և անիկայ յաւիտեան ծառայ պիտի ըլլայ անոր :
7 Եւ թէ որ մէկը իր աղջիկը աղախին ըլլալու համար ծախէ , անիկայ զծառաներուն պէս
8 ելլուն պէս պիտի չելլէ : Եթէ որ անիկայ հաճելի չերեւնայ իր տիրոջը աչքին՝ որ զանիկայ իրեն նշաներ էր , թող փրկել տայ զանիկայ . բայց զանիկայ օտար ազգի ծախելու կարող
9 չըլլայ , ինչու որ խարէութիւն ըրաւ անոր : Եւ թէ որ զանիկայ իր որդւոյն նշանած է , աղջը-
10 կանց օրէնքին համեմատ պիտի ընէ անոր : Եթէ որ իրեն ուրիշ կին առնէ , անոր ուտելիքը՝ հանդերձը ու միրաւորութիւնը պիտի չպա-
11 կասեցնէ : Եւ թէ որ անոր սա երեք բանը չընէ , անոտնիը անիկայ առանց տակի ձրի պիտի երթայ :
12 դՄարդ զարնող մեռցընողը՝ անշուշտ պիտի
13 մեռցուի : Իսկ եթէ որ դարանամուտ չեղաւ , Հապա ընկերկայ Աստուած եմատնեց անոր ձեռքը , Ես ձեզի տեղ մը պիտի սահմանեմ , որ ա-
14 նիկայ հոն փախչի : Իսկ թէ որ մէկը զիր դրացիին սիրտ ունենայ , և զանիկայ նենգութեամբ մեռցընէ , էիմ սեղանէս ալ պիտի առ-
15 նես զանիկայ՝ որ մեռնի : Եւ իր Հայրը կամ մայրը զարնողը անշուշտ պիտի մեռցուի :
16 Եւ մարդ իդողցողը՝ թէ ըզանիկայ ծախած

ա Կ· Ի Բ · 3 , 4 : բ Օր · Ի · 14 : գ · 1 :
գ Կ· Ի Բ · 39 , 40 , 41 : բ Օր · Ժ Ե · 12 : Ղ ե մ · Ղ Ի · 14 :
դ բ Օր · Ժ Ե · 16 , 17 :
ե Կ· Ժ Ի · 12 : Ի Բ · 8 , 28 :
զ Ա ա զ · Ե ւ · 6 :
է Դ է ե մ · Ե · 5 :
ը Ա Ի մ Բ 2 , 3 :
թ ա Ա ո Բ · Է · 5 :
ժ Ե ւ · Ք · 6 : Դ Ա · Ի Ի · 17 : Ա ա ո · Լ Ե · 30 , 31 : Ա ա ո · Ի Ղ · 52 :
ի Ա ա ո · Լ Ե · 22 : բ Օր · Ժ Ք · 4 , 5 :
լ ա Ա ա զ · Ի Է · 4 , 10 , 18 :
խ Ա ա ո · Լ Ե · 11 : բ Օր · Ժ Ք · 3 : Հ Յ ե ս · ի · 2 :
ծ Ա ա ո · Ժ Ե · 30 : Լ Ե · 20 : բ Օր · Ժ Ք · 11 , 12 : Ն ե ե մ · Ժ · 26 :
կ ա Ա ա զ · բ · 28—34 : գ Ա ա զ · Ժ ա · 15 :
հ բ Օր · Ի Է · 7 :
ձ Ե ն · Լ Է · 28 :
ղ Կ· Ի Բ · 4 :
ճ Դ Ա · Ի Ե · 9 : Ա ո ա խ · Ի · 20 : Ա ա ո · Ժ Ե · 4 : Ա ա ր · Է · 10 :
մ բ Ա ա զ · գ · 29 :
յ Ն Ե ե մ · Ն ա տ ի ւ ը
ն Ա Ի Բ 30 : բ Օր · Ի Է · 18 , 19 :
շ Դ Ա · Ի Է · 20 : բ Օր · Ժ Ք · 21 : Ա ա ո · Է · 38
ո Ե ն ն · Ք · 5 :
չ Ա Ի Բ 22 : Ա ա ո · Լ Ե · 31 :
պ Տ Ե ս Օ ա ք · Ժ ա · 12 , 13 : Ա ա ո · Ի Ղ · 15 : Փ Ի Լ · Բ · 7 :
ջ Ա Ի Բ 28 :

ըլլայ , և թէ իր ձեռքը գտնուի , անշուշտ պիտի մեռցուի :
17 Եւ որ Հայրը կամ մայրը անիծողը՝ անշուշտ պիտի մեռցուի :
18 Եւ թէ որ մարդիկ իրարու հետ վէճ ընեն , ու մէկը մէկալին քարով կամ բռունցքով զարնէ , ու անիկայ չմեռնի , հապա անկողինը պառկի ,
19 Եթէ որ նորէն ելլէ , ու ֆյուսով պտրտի , զարնողը անպարտ ըլլայ , միայն անոր ֆկորսընգուցած ժամանակին արձիւ՚ը՚ հատուցանէ , ու բոլորովին առողջացընէ ըսանիկայ :
20 Եւ թէ որ մէկը գաւազանով իր ծառան՝ կամ իր աղախինը զարնէ , ու անիկայ իր ձեռքին տակը մեռնի , անշուշտ անկէ վրէժ պիտի առ-
21 նուի . Հապա թէ որ օր մը կամ երկու օր ապրի , անկէ վրէժ չառնուի . ինչու որ ֆանիկայ իր սեանին է :
22 Եւ թէ որ մարդիկ կռուին , ու յղի կնիկան մը զարնելով՝ անոր տղան անցընել տան , և ոբնչ վնաս մը չըլլայ , անիկայ անշուշտ ան կնիկին երկանը իր վրայ դրած տուժը պիտի քա-
շէ , ըդատաւորներուն դատաստանին պէս հա-
23 տուցանելով : Հապա թէ որ վնաս մը ըլլայ ,
24 անձի տեղ՝ անձ պիտի տաս , ծէջքի տեղ՝ աչք , ակռայի տեղ՝ ակռայ , ձեռքի տեղ՝ ձեռք ,
25 ոտքի տեղ՝ ոտք , խարանի տեղ՝ խարան , վէրքի տեղ՝ վէրք , հարուածի տեղ՝ հարուած :
26 Եւ թէ որ մէկը իր ծառային աչքը կամ իր աղախինին աչքը զարնէ ու կուրցընէ , զանիկայ
27 իր աչքին փոխարէն ազատ պիտի արձակէ : Եւ թէ որ իր ծառային ակռան՝ կամ իր աղախինին ակռան թափէ , զանիկայ իր ակռային փոխարէն ազատ պիտի արձակէ :
28 Եւ թէ որ եզ մը իր եղջիւրովը մարդ մը կամ կնիկ մը զարնէ մեռցընէ , Եզը անշուշտ պիտի քարկոծուի , ու անոր միսը պիտի չու-
29 տուի . բայց եզին տէրը անպարտ ըլլայ : Հապա թէ որ եզը երէկուընէ կամ մէկալ օրուընէ զարնող է , և անոր տիրոջն ալ զգուշացած է , ու զանիկայ պահած չէ , թէ որ մարդ մը կամ կնիկ մը մեռցընելու ըլլայ , եզը պիտի քարկո-
30 Ժուի , ու անոր տէրն ալ պիտի մեռցուի : Եթէ որ փրկանք մը ձգուի անոր վրայ , անիկայ ոիր անձին ազատութեանը համար՝ ինչ որ իր վրան
31 ձգուի պիտի վճարէ : Եթէ տղայ մը՝ և թէ աղջիկ մը զարնելու ըլլայ Եզը , սա դատաստա-
32 նին պէս ըլլայ անոր : Եթէ որ եզը ծառայ մը կամ աղախին մը զարնէ , անոնց տիրոջը Նւրսուն սիկղ արծաթ պիտի տայ , ու նեզը պիտի քարկոծուի :

ճ Կ· Ի Բ · 45 , 46 :
յ Հ Ե ր · 30 : բ Օր · Ի Է · 18 , 19 :
ն Կ· Ի Բ · 20 : բ Օր · Ժ Ք · 21 : Ա ա ո · Է · 38
շ Ն Ե ն · Ք · 5 :
ո Հ Ե ր 22 : Ա ա ո · Լ Ե · 31 :
չ Տ Ե ս Օ ա ք · Ժ ա · 12 , 13 : Ա ա ո · Ի Ղ · 15 : Փ Ի Լ · Բ · 7 :
պ Հ Ե ր 28 :

33 Եւ թէ որ մէկը փոս մը բանայ , կամ մէկը
փոս մը փորէ՝ ու չծածկէ , և հոն եզ մը կամ
34 էշ մը ի՛նկաւլ , ¶ Տնասը փոսին տէրը
պիտի քաշէ , ո՛ անոնց տիրոջը տակ պիտի
տայ , և մեռածը իրը պիտի ըլլայ :
35 Եւ թէ որ մէկու մը եզը իր դրացիին եզը
զարնէ մեռցնէ , ողջ եզը պիտի ծախեն , ու
անոր տակը բաժնեն , և մեռածն ալ բաժնեն :
36 Բայց թէ որ եզին երէկուընէ կամ մէկալ օր-
ուընէ զարնող ըլլալը գիտցուած ըլլալով , ա-
նոր տէրը զանիկայ պահած չէ , անշուշտ եզին
տեղը եզ պիտի հատուցանէ , ու մեռածը իրը
պիտի ըլլայ :

ԳԼ. Ի՛Ր

1 Պաղտեհեան վրայով : 5 Սուտցուածքի վնասին վրայով :
14 փոխ առնելու վրայով : 16 Պոռնկութեան վրայով :
18 Բ մոլութեան վրայով : 19 Ընծայոց հետ պղծութեան
վրայով : 20 Կռապաշտութեան վրայով : 21 Օտարնե-
րուն՝ որբևարմնեղուն և որբերուն վրայով : 25 Դրամը
վարձքի տալու վրայով : 26 Դրամներու վրայով : 28 Ի-
շխանները պատուելու վրայով : 29 Նրբախոյրներու
վրայով :

1 Թէ որ մէկը արջառ մը կամ ոչխար մը գող-
նայ՝ ու մորթէ կամ ծախէ զանիկայ , մէկ
արջառին տեղը հինգ արջառ՝ ու մէկ ոչխարին
2 տեղը չորս ոչխար պիտի հատուցանէ : Թէ որ
գող մը պոռնիկ ծակելու վրայ գտնուի , ու զար-
նուի մեռնի , անոր համար արիւն չի թափուի :
3 Թէ որ անոր վրայ արեւը ծագեր է , անոր հա-
մար արիւն պիտի թափուի . անիկայ լման կըր-
նար հատուցանել . թէ որ բան մըն ալ չունե-
նար , անատնները իր գողցած բանին համար կըր-
4 նար ծախուիլ : Թէ որ գողցածը իր ձեռքը
ողջ գտնուի , թէ եզ ըլլայ՝ թէ էշ և թէ ոչ-
խար , երկիներ պիտի հատուցանէ :
5 Թէ որ մէկը արտի մը կամ այգիի մը *վնաս
տայ՝ , թողլով իր անասունը ուրիշի մը
արտին մէջ արածելու , իր արտին ամենէն ա-
ղէկ ապրանքէն՝ ու իր այգիին ամենէն աղէկ
6 բերքէն պիտի հատուցանէ : Թէ որ կրակ
ցաթիկ՝ ու ցանկին փուշերուն փակչի , և դի-
զուած դանները՝ կամ չէնուած ցորենը՝ կամ
արտը այրի , կրակը վառողը այրածին ապրէլը
լման պիտի հատուցանէ :
7 Թէ որ մէկը իր դրացիին ստակ կամ առան-
ներ տայ պահելու համար , և ան մարդուն
տունէն գողցուի , երէ որ գողը գտնուի , ա-
8 նիկայ կրկինը պիտի հատուցանէ . Թէ որ գո-
ղը չգտնուի , տանուտէրը դատաւորներուն
պիտի տարուի , իր ձեռքը իր դրացիին ստա-

9 ցուածքին չդպցընելը ապա-
ռելու համար : Ա-
մէն կերպ անիրաւութեան համար , թէ՛ եզի՝ թէ
էշու՝ թէ ոչխարի՝ և թէ հանդերձի համար ,
կամ ամէն կերպ կորսուած բանի համար՝ որն որ
ցիւնը կըսհատատէ թէ իրն է , երկու կողմին
դատը դատաւորներուն առջին տարուի , ո՛
դատաւորները որու մեղայ ճանաչուելու ըլլան , ա-
նիկայ իր դրացիին կրկինը պիտի հատուցանէ :
10 Թէ որ մէկը իր դրացիին էշ մը՝ կամ եզ մը՝
կամ ոչխար մը՝ կամ ինչ և իցէ անասուն մը պա-
հելու համար տայ , ու անիկայ մեռնի՝ կամ
վնասի՝ կամ երթևեկումին առնէ տանի՝ ու տես-
11 նող մը չըլլայ , Տէրոջը երկուքին մէջտեղը
երդումը ըլլայ՝ իր դրացիին ստա-
ցուածքին ձեռք չդպցընելուն համար . ու ա-
նոր տէրը պիտի ընդունի երդումը , և ինքը
12 պիտի չհատուցանէ : Եւ երթէ որ իրաւցընէ իր
քովէն գողցուեր է , ինքը անոր տիրոջը պիտի
13 հատուցանէ : Թէ որ գիշանէ փառատուած
է , թող բերէ անիկայ վկայութիւն ընդդէմ
հանար . ո՛ փառատուածին գինը պիտի չհա-
տուցանէ :
14 Եւ թէ որ մէկը իր դրացիէն անասուն փոխ
առնէ , ու անիկայ վնասուելու կամ մեռնելու
ըլլայ՝ անոր տէրը հետը չըլլալով , ինքը ան-
15 շուշտ պիտի հատուցանէ . Բայց թէ որ անոր
տէրը հետն էր՝ պիտի չհատուցանէ . Թէ որ
վարձքով առնուած էր , վարձքին տեղը սեպուի :
16 Եւ երթէ որ մէկը ընչաւուած աղջիկ մը խա-
բէ , ու անոր հետ պառկի , անշուշտ անոր օ-
ժիտը ինքը տալով՝ զանիկայ իրեն կնիկ պիտի
17 ընէ : Թէ որ անոր հայրը ամենևին չուզէ անոր
տալ , անիկայ կոյսերուն օժիտին չափ ստակ
պիտի տայ :
18 Կախարդ կնիկը պիտի չապրեցընես :
19 Ամէն որ անասունի հետ պառկի , անշուշտ
պիտի մեռցուի :
20 Բայց Տէրոջմէն զատ՝ ո՛րևէ աստուած-
ներու զոհ ընողը բոլորովին պիտի կորսուի :
21 Եւ օտարականը մի՛ չարչարեր , ու զանիկայ
մի՛ նեղեր . ինչու որ դուք ալ Եգիպտոսի երկ-
22 րին մէջ օտարական էիք : Ամբռևարին ու որբը
23 մի՛ չարչարէք : Թէ որ զանոնք չարչարէք ինչ
և իցէ կերպով մը , ու անոնք ինձի բողոքելու
ըլլան , անշուշտ պիտի լսեմ անոնց աղաղակը .
24 Եւ իմ բարկութիւնս պիտի բորբոքի , ու ձեզ
սրով պիտի մեռցնեմ . և ձեր կիներն որ-
բևարի՝ ու ձեր տղաքներն որբ պիտի ըլլան :
25 Թէ որ իմ ժողովրդիս քու քովդ եղած

ա բ Ծագ . ժբ . 6 : Ելս . ժճ . 8 : Տե՛ս Ընակ . ձ . 31 :
բ Ած . իդ . 43 :
գ Ծագ . լե . 27 :
դ Կ . իա . 2 :
ե Կ . իա . 16 :
զ Տե՛ս հմր . 1 , 7 : Ընակ . ձ . 31 :
* Երբ . ՃՀ արածել տայ ,
է Ե՛ր ձ :
ը Կ . իա . 6 : Ե՛ր 28 :
թ ի Օր . իե . 1 : ի Ած . ժճ . 10 :
ժ Երբ . գնուելեան քրեւի՝
ի Երբ . ղ . 16 :
լ Ծած . լա . 39 :
խ Ծած . Լձ . 12 : ի Օր . իե . 29 : ա Ծագ . ժբ . 25 :
ծ Երբ . հշտ :
կ Ել . ժճ . 26 , 31 : ե . 27 : ի Օր . ժբ . 10 , 11 : ա Ծագ . իե . 3 , 9 :
հ Ել . ժբ . 23 : ի . 15 :
ձ Ծագ . իե . 2 , 7 , 8 : ի Օր . ժձ . 1 , 2 , 5 , 6 , 9 , 13 , 14 , 15 : ժե . 2 , 3 , 5 :
ղ Կ . իգ . 9 : Ել . ժե . 33 : իե . 35 : ի Օր . Ժ . 19 : Երեմ . Ե . 6 : Ամբ . Ե . 10 : Մաղ . գ . 5 :
ճ ի Օր . Ժ . 18 : իգ . 17 : իե . 19 : Մաղ . ղձ . 6 : Ծա . ա . 17 , 23 : Ժ . 2 : Նղեկ . իգ . 7 : Ամբ . Ե . 10 : Հակ . ա . 27 :
մ ի Օր . ժե . 9 : իգ . 15 : Հոբ . լե . 9 : Ել . ժե . 7 :
յ Հոբ . լգ . 28 : Մաղ . ժբ . 6 : Ամե . 19 : Հակ . Ե . 4 :
ն Հոբ . լա . 23 : Մաղ . կե . 24 :
շ Մաղ . ձե . 9 : Ողբ . Ե . 3 :
ո Ել . իե . 35 , 36 , 37 : բ

աղքատ մէկու մը փոխ ատակ տաս ; վաշխ առ-
նողն մը պէս մի՛ ըլլար անոր • ու անոր վրան
26 վաշխ մի՛ դներ : Եթէ որ քու դրացիիդ հան-
դերձը գրաւ առնես ՝ արեւը մարը չմտած՝ իրմէն
27 եւս դարձընես • Ինչու որ ան է միայն անոր
ծածկոցը ՝ իր մարմնին հանդերձն է ան • ին-
չո՞վ պիտի պառկի • և պիտի ըլլայ որ Ներքոր
ինձի աղաղակէ ՝ պիտի լսեմ ՝ քանզի ես ողոր-
մած եմ :
28 Ի՛հատաւորները մի՛ հայհոյեր ՝ և քու ժո-
ղովուրդիդ իշխանը մի՛ անիծեր :
29 Քու արմտիքներուդ ու հեղանիւթներուդ
երախայրիները մի՛ ուշացըներ • քու որդւոցդ
30 անդրանիկները ինձի պիտի տաս : Եղիր և
դուդ ոչխարիդ ալ ասանկ պիտի ընես • Եօթ
օր մօրը հետ պիտի ըլլայ • ութերորդ օրը՝
ան ինձի պիտի տաս :
31 Ու դուք ինձի սուրբ մարդիկ պիտի ըլլաք •
և դաշտին մէջ գազանէն փատատուածին
միսը պիտի չուտէք • շուներուն պիտի նետէք
ան :

ԿԼ • Ի Գ

1 Համբասանայ և սուտ վկայութեան վրայով : 3 , 6 Ընդ-
դէմ դատաստանի վրայով : 4 Թշնամին սիրելու վրա-
յով : 10 Հանգստութեան տարւոյն վրայով : 12 Շա-
բաթին վրայով : 14 Իրիք ժողովրդութիւններուն վրա-
յով : 18 Օրհնութեան արժանին ու ձգտելին վրայով : 20
Տէրը կը խոստանայ անոնց հետ հրեշտակ մը խրկել , ու
զանոնք օրհնել , թէ որ իրեն հնազանդին :

1 Սուտ լուր պիտի չտարածես • անօրէնի հետ
ձեռքդ պիտի չդնես Անիրաւ վկայ ըլ-
2 լալով : Չարութիւն ընելու համար՝ բազմու-
թեանը պիտի չհետեւիս • ու դատաստանի մէջ
խրատուելու Ժողովրդեան հետեւելն
3 խոտորելով՝ խօսք պիտի չխօսիս : Ու աղքա-
տին աշառութիւն պիտի չընես իր դատին մէջ :
4 Եթէ որ քու թշնամւոյդ մոլորուած եղնի
կամ իշուն հանդիպիս՝ ետ պիտի
5 պիտի դարձընես անկից : Եթէ որ քեզ ատո-

Օր • խէ • 19 , 20 : Ելեմ • ե • 7 : Այլ • ժե • 5 : Երկն • ժը • 8 , 17 :
ա Ել Օր • իդ • 6 , 10 , 13 , 17 : Ելբ • իբ • 6 : իդ • 3 , 9 : Բառակ • ի • 16 : իբ • 27 : Երկն • ժը • 7 , 16 : Ըմոխս • ը • 8 :
բ Հմր 23 :
գ Կ • Լգ • 6 : Ել Պն • Ը • 9 : Այլ • ձղ • 15 :
դ Ժող • Ժ • 20 : Գոր • իդ • 5 : Ելուբ • 8 :
ե Կ • իդ • 16 , 19 : Բառակ • գ • 9 :
զ Կ • ժգ • 2 , 12 : Լգ • 19 :
է Ել Օր • ժե • 19 :
ը Կ • ժբ • 27 :
թ Կ • ժբ • 6 : Ել • ժբ • 2 : Ել Օր • ժգ • 21 :
ժ Ել • իբ • 8 : Երկն • գ • 14 : իդ • 31 :

ժա Հմր 7 : Ել • ժբ • 16 : Այլ • ժե • 3 : ձա • 5 : Բառակ • Ժ • 18 : Տե՛ս Ել Ծագ • ժբ • 27 : ժղ • 3 :
իա Կ • Ի • 16 : Ել Օր • ժբ • 16 , 17 , 18 : Այլ • Լբ • 11 : Բառակ • ժբ • 5 , 9 , 28 : իբ • 28 : Տե՛ս և Ծագ • իա • 10 , 13 : Ելա • իդ • 59 , 60 , 61 : Գոր • ղ • 11 , 13 :
իբ Ծն • Է • 1 : ժբ • 4 , 7 : Կ • Լբ • 1 , 2 : Ելես • իգ • 15 : ա Ծագ • ժ • 9 : գ Ծագ • ժբ • 10 : Ելոբ • լա • 34 : Բառակ • ա • 10 , 11 , 15 : գ • 14 : Ելա • իէ • 24 , 26 : Ելբ • ժ • 15 : Ելու • իգ • 23 : Գոր • իգ • 27 : իբ • 9 :
իգ Հմր 6 , 7 : Ել • ժբ • 15 : Ել Օր • ա • 17 : Այլ • Կբ • 2 :
իդ Ել Օր • իբ • 1 : Ելոբ • լա • 29 : Բառակ • իգ • 17 : իբ • 21 : Ելա • Է • 44 : Հռովմ.

ղէն Էշը բեռի տակ ինկած տեսնես ՝ ու զանի-
կայ ազատելէն հրաժարելու ալ ըլլաս ՝ ան-
շուշտ անիկայ պիտի ազատես :
6 Ի՛Քու աղքատիդ դատին մէջ անոր իրաւունքը
7 պիտի չծռես : Սուտ խօսքէն հեռու կեցիր •
և Յանմեղը ու արդարը մի՛ մեռցըներ • Ինչու
որ Ես չարը պիտի չարդարացընեմ :
8 Ու Կաշառ պիտի չառնես • Ինչու որ կաշա-
ռը աչքը բաց մարդիկը կը կուրացընէ ՝ և ար-
դարներուն *խօսքերը կը խանգարէ :
9 Ու Օտարականը մի՛ նեղեր • Ինչու որ դուք
օտարականին սիրտը գիտէք • որովհետեւ դուք
ալ Եգիպտոսի երկրին մէջ օտարական էիք :
10 Ու Քու երկիրդ վրց տարի պիտի սերմա-
11 նես ՝ ու անոր արդիւնքը ժողվես • Հապա եօթ-
ներորդ տարին անդրդ ձգես ու թողուս ան ՝
որ քու ժողովուրդիդ աղքատները ուտեն ՝ և
անոնցմէ մնացածը դաշտին անասուննները ու-
տեն • քու այգիովդ ալ ասանկ
12 պիտի ընես : Վց օր քու գործդ գործէ ՝ ու
եօթներորդ օրը Հանգստացիր • որ քու եզդ ու
էշդ Հանգստանայ ՝ և քու աղախնիդ որդին ու
13 օտարականը շունչ առնէ : Ու բոլոր ձեզի
զրուցածներս պիտի պահէք ՝ և ուրիշ աս-
տուածներուն անունը պիտի չյիշէք • ձեր բեր-
նէն անգամ չլսուի :
14 Տարին իրեք անգամ ինծի տօն պահէ :
15 Հաղարջակիրաց տօնը պահէ • քեզի պատուի-
րածիս պէս եօթը օր անխմոր Հաց պիտի ուտես
Ըպիպ ամսուն մէջ սահմանուած ժամանակին •
Ինչու որ ան ասոնց մէջ Եգիպտոսէն ելար •
և բնաւ մէկը Երեսթը դատարկ չերեւնայ իմ առ-
16 ջեւս • Ու արտին մէջ ցանելու աշխատու-
թեանդ երախայրի պտուղը ՝ ձեզի տօնը՝ ու
տարւոյն վերջը ժողվելու տօնը պիտի պահէիր ,
երբոր արտէն քու աշխատութիւնդ կը ժողվես :
17 Տարին իրեք անգամ քու ամէն արուներդ Տէր
Եհովային առջեւը պիտի երեւնան :
18 Իմ զոհիս արիւնը խմորնակ հացով պիտի

ժբ • 20 : ա Ծագ • Է • 15 :
ը Ել Օր • իբ • 4 :
թ Ձմբ 2 : Ել Օր • իէ • 19 : Ելոր • լա • 13 , 21 : Ժող • Է • 8 : Ես • Ժ • 1 , 2 : Երեմ • Է • 28 : է • 6 : Ըմոխս • Է • 12 : Այլ • Ղ • 5 :
ժ Ձմբ 1 : Ել • ժբ • 11 : Ել • Ղ • 14 : Երեմ • Գ • 25 :
ի Ել Օր • իէ • 25 : Այլ • Ղ • 21 : Բառակ • ժէ • 15 , 26 : Երեմ • է • 6 : Այլ • իէ • 4 :
ի Կ • Լգ • 7 : Հռովմ. ա • 18 :
ի Ել Օր • ժղ • 19 : ա Ծագ • ը • 3 : ժբ • 3 : Ել Պն • ժբ • 7 : Այլ • իղ • 10 : Բառակ • ժէ • 27 : ժէ • 8 , 23 : իբ • 4 : Ես • ա • 23 : Է • 23 : Լգ • 15 : Երկն • իբ • 12 : Ըմոխս • Ի • 12 : Գոր • իգ • 26 :
* Կամ դատերը
լ Կ • իբ • 21 : Ել Օր • Ժ • 19 : իդ • 14 , 17 : իէ • 19 :

Այլ • Ղ • 6 : Երկն • իբ • 7 : Այլ • ա • 5 :
ի Ել • իէ • 3 , 4 :
ի Կ • ի • 8 , 9 : Ել Օր • Է • 13 : Ելու • ժգ • 14 :
ի Ել Օր • ա • 9 : Ելես • իբ • 5 , Այլ • Լէ • 1 : Երկ • Է • 15 : ա Տիմ. ա • 16 :
ճ Ծագ • Լէ • 38 : Ել Օր • ժբ • 3 : Ելես • իգ • 7 : Այլ • ժգ • 4 : Ավս • ի • 17 : Օաբ • ժգ • 2 :
ի Կ • Լգ • 23 : Ել • իգ • 4 : Ել Օր • ժգ • 16 :
ն Կ • ժբ • 15 : ժգ • 6 : Լգ • 18 : Ել • իգ • 6 : Ել Օր • ժգ • 8 :
ո Կ • Լգ • 20 : Ել Օր • ժգ • 16 .
շ Կ • Լգ • 22 : Ել • իգ • 10 :
ո Ել Օր • ժգ • 13 :
ն Կ • Լգ • 23 : Ել Օր • ժգ • 16 :
ս Կ • ժբ • 8 : Լէ • 25 : Ել • Ի • 11 : Ել Օր • ժգ • 4 :

չմատուցանես , ու իմ ոչնիս Հարպը մինչև առ-
19 տու պիտի չմնայ : "Քու երկրիդ առջի նրա-
խայրիները քու Տէր Աստուծոյդ տունը պիտի
տանիս :
Ուլը իր մօրը կաթին մէջ պիտի չեփես :
20 "Ահա քու առջևէդ հրեշտակ մը կը խրկեմ,
որ քեզ ճանրուն մէջ պահպանէ , ու իմ պատ-
21 րաստած տեղս տանի քեզ : Ընկե զգուշացիր ,
ու անոր խօսքը մռիկ ըրէ , Հանոր անիշադրե-
մի՛ ըլլար . ինչու որ անիկայ "ձեր յանցանքը
պիտի չներէ , քանզի "իմ անունս անոր վրայ
22 է : Հապայ թէ որ ուշադրութեամբ անոր խօսքը
մռիկ ընես , ու իմ բոլոր ըսածս ընես , անա-
տոնքը Քրու թշնամիներուդ թշնամի պիտի ըլ-
լամ , և քու հակառակորդներուդ՝ հակառա-
23 կորդ : "Հանզի իմ հրեշտակս քու առջևէդ
պիտի երթայ , և Քեզ Ամորհացւոց՝ ու Քե-
տացւոց՝ և փերեզացւոց՝ ու Քանանացւոց՝
Հեւացւոց՝ ու Յեբուսացւոց պիտի տանի ,
24 և ես պիտի չարդեմ զանոնք : Ընոնց աստուած-
ներուն "երկրպագութիւն կամ ծառայութիւն
պիտի չընես , ու "անոնց ըրածին պէս պիտի
չընես . Հապա բոլորովին պիտի կործանես զա-
նոնք , ու անոնց կուռքերը բոլորովին կոտրտես :
25 Քու Հձեր Տէր Աստուածը պիտի պաշտէք , ու
Հինքը ձեր Հացը ու Ջուրը պիտի օրհնէ . և Հձեր
26 մէջէն հիւանդութիւնը պիտի վերցընեմ : "Քու
երկրիդ մէջ վիժած ու ամուլ պիտի չըլլայ . քու
27 օրերուդ թիւը Հպիտի լեցընեմ : Հիմ երկիւղս
քու առջևէդ պիտի խրկեմ , և "պիտի կոտորե-
ցընեմ ան բոլոր ժողովուրդը՝ որուն որ դուն կ'երթաս , ու քու բոլոր թշնամիներուդ Հկուտա-
28 կը քեզի պիտի դարձընեմ : Ես "քու առջևէդ
իշամեղուն պիտի խրկեմ , որ Հեւացիները՝ Քա-
նանացիները ու Քետացիները քու առջևէդ
29 վռնտէ : Հընոնք քու առջևէդ մէկ տարուան
մէջ պիտի չվռնտեմ , որ չըլլայ թէ երկիրը ա-
մայի ըլլայ , ու քու վրադ գազանները
30 շատնան : Ընոնք քու առջևէդ կամաց կամաց
պիտի վռնտեմ , մինչև որ դուն բազմանաս ու
31 երկիրը ժառանգես : Ես "քու սահմաններդ
կարմիր ծովէն մինչև փղշտացւոց ծովը՝ ու անա-
պատէն մինչև Եփրատ գետը պիտի գնեմ . ին-

չու որ Հան երկրին բնակիչները քու ձեռքդ պի-
տի տամ . ու զանոնք քու առջևէդ պիտի
32 վռնտես : Հընոնց հետ ու անոնց աստուածնե-
33 րուն հետ ուխտ պիտի չընես : Քու երկրիդ
մէջ պիտի չբնակին , որ քեզի մեղք գործել չը-
ատն ինծի դէմ . ինչու որ եթէ անոնց աս-
տուածները պաշտես , Հանշուշտ ան քեզի որո-
գայթ պիտի ըլլայ :

ԳԼՈՒԽ ԻԴ

1 Մովսէս լեռան վրայ կչկլուլ կը կանչուի : 3 Ժողովուրդը
հնազանդ ըլլալու խոսք կտ.տայ : 4 Մովսէս սեղան մը
կը չինէ , ու տասներկու սրձան կը կանգնեցընէ . 6 զո-
հերուն արիւնը կը սրսկէ : 9 Աստուծոյ փառքը կը յայտ-
նուի : 14 Ժողովուրդին կառավարութիւնը Ահարոնին
ու Ովրին կը յանձնուի : 15 Մովսէս լեռը կչկլուլ՝ հան
կը մնայ քառասուն օր ու քառասուն գիշեր :

1 Եւ ըսաւ Մովսէսին . Տերոջը ելլի՛ր դուն ու
Ահարոնը՝ "Նադաբ ու Աբիհուդը՝ Հեւ հա-
բսակեցի ծերերէն եօթանասունն հոգի , ու հե-
2 ռուէն երկրպագութիւն ըրէք : Եւ Հմիայն
Մովսէսը մօտենայ Տերոջը , ու անոնք չմօտե-
նան , ոչ ալ ժողովուրդը անոր հետ ելլէ :
3 Եւ Մովսէս եկաւ , ու Տերոջը բոլոր խօս-
քերը և բոլոր դատաստանները պատմեց ժողո-
վուրդին . և բոլոր ժողովուրդը միաձայն պա-
տասխան տուին ու ըսին . "Տերոջը զրուցած
4 բոլոր խօսքերը պիտի ընենք : Եւ Մովսէս Հե-
րոջը բոլոր խօսքերը գրեց , ու առտուընց կա-
նուխ ելաւ , ու լեռանը տակը սեղան մը շի-
նեց . ու Իսրայէլին տասներկու ցեղերուն հա-
5 մեմատ տասներկու "աթան կոնգնեց : Եւ
Իսրայէլի որդւոցմէ պատանիներ խրկեց , ու ող-
ջակէզներ մատուցին և խաղաղութեան զոհե-
6 րու համար զուարակներ զոհեցին Տէրոջը : Եւ
Մովսէս Հարիւնին կէսը առաւ , ու կոնքերու
մէջ դրաւ . և արիւնին կէսը սեղանին վրայ սրսկ-
7 կեց : Եւ "առաւ ուխտին գիրքը՝ ու ժողո-
վուրդին ականջներուն կարդաց . և անոնք ը-
սին . Հերոջը բոլոր ըսածը պիտի ընենք , ու
8 անոր պիտի Հնազանդինք : Եւ Մովսէս առաւ
արիւնը , ու ժողովուրդին վրայ սրսկեց , ու ը-
սաւ . Ահա բոլոր այս խօսքերուն համեմատ՝
Հերոջը ձեզի հետ բռնած ուխտին արիւնը :

" ԳԼ . իբ . 29 : լՀ . 26 : ՎԼ . իբ . 10 , 17 : Թտաւ . ժբ . 12 , 13 : բ Օր . իվ . 10 : Ա Կեմ . Ժ . 35 :
ե ԳԼ . լՀ . 28 : բ Օր . ժդ . 21 :
ո ԳԼ . ժդ . 19 : լբ . 34 : ԼՀ . 2 , 14 : Թտաւ . ի . 16 : Ելես . ե . 13 : Ղ . 2 : Սաղ . գՀ . 11 : Նա . կգ . 9 :
չ Թտաւ . ժբ . 11 : Սաղ . ՀԲ . 40 , 56 : Նփմ . Ղ . 30 : Նբր . Ղ . 10 , 16 :
ռ ԳԼ . լԲ . 34 : Թտաւ . ժդ . 35 : բ Օր . ժբ . 19 : Ելես . իգ . 19 : Նբեմ . ե . 7 : Նբր . Ղ . 11 : ա Հօհ . ե . 16 :
ս Նա . իՀ . 6 : Նբեմ . իգ . 6 : Հօհ . Ժ . 30 , 38 :
վ Ննն . ժբ . 3 : բ Օր . ը . 7 : Նրեմ . Հ . 20 :
տ Հմր 20 : ԳԼ . լՀ . 2 :
ր Ելես . իգ . 8 , 11 :
ց ԳԼ . ի . 5 :
ւ Վլ . ժբ . 3 : բ Օր . ժբ . 30 , 31 :
ք ԳԼ . լՀ . 13 : Թտաւ . լՀ . 52 . բ Օր . է . 5 , 25 : ժբ . 3 :
օ բ Օր . Ղ . 13 : Ժ . 12 , 20 : ժա . 13 , 14 : ժգ . 4 : Ելես . իգ . 5 : իգ . 14 , 15 , 21 , 24 : ա Թտաւ . է . 3 : ժբ . 20 , 24 : Պատ . գ . 10 :
ֆ բ Օր . է . 13 : իբ . 5 , 8 :
և ԳԼ . ժե . 26 : բ Օր . է . 15 :
և բ Օր . է . 14 : իբ . 4 : Ելես . իա . 10 : Պաղ . գ . 10 , 11 :

ա Ննն . իՀ . 8 : լե . 29 : ա Պն . իգ . 1 : Ելր . է . 26 : իա . 17 : Պաղ . ոե . 28 : Ղ . 10 :
բ Օն . լԲ . 5 : ԳԼ . ժՀ . 14 , 16 : բ Օր . բ . 25 : ժա . 25 : Ելես . բ . 9 , 11 : ա Թտաւ . ժգ . 15 : բ Պն . ժգ . 14 :
գ բ Օր . է . 23 :
դ Պաղ . ժբ . 40 :
ե բ Օր . է . 20 : Ելես . իգ . 12 :
զ բ Օր . է . 22 :
է Ննն . ժե . 18 : Թտաւ . լգ . 3 : բ Օր . ժա . 24 : Ելես . ա . 4 : գ Թտաւ . գ . 21 , 24 : Պաղ . հբ . 8 :
ը Ելես . իա . 44 : Դատ . ա . 4 : ժա . 21 :
թ ԳԼ . լՀ . 12 , 15 : բ Օր . է . 2 :
ժ ԳԼ . լՀ . 12 : բ Օր . է . 16 : ժբ . 30 : Ելես . իգ . 13 : Դատ . բ . 3 : ա Թտաւ . ժբ . 21 : Պաղ . ձՂ . 36 :

ի ԳԼ . իԲ . 1 : Վլ . Ժ . 1 , 2 :
լ ԳԼ . ա . 5 : Թտաւ . ժա . 16 :
խ Հմր 13 , 15 , 18 :
ծ Հմր 7 : ԳԼ . ժԲ . 8 : բ Օր . ե . 27 : Գաղ . գ . 19 , 20 :
կ բ Օր . լա . 9 :
հ Ննն . իԲ . 13 : լա . 45 :
ձ Նբր . իԲ . 18 :
ղ Նբր . իԲ . 19 :
ճ Նբր . իԲ . 20 : ժգ . 20 : ա Պետ . ա . 2 :

9 Ընտանեաց [a]Մովսէս ու Հարան՝ Նադաբ ու Աբիհուդ՝ և Իսրայէլի ծերերէն եօթանասուն
10 հոգի եւս։ Եւ Իսրայէլ ամուսնացը տեսան ու անոր ոտքերուն տակը աղիւսով յատակածի պէս [b]շափիւղայ՝ և պայծառութեամբ
11 [c]բուն երկինքին պէս էր։ Եւ Իսրայէլի որդւոցը ընտրեալներուն վրայ իր ձեռքը չերկրնցուց. և [d]զԱստուած տեսան, ու ուտեցին և խմեցին։
12 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին. Ելո՛ւր ինծի, ու հոն կայնէ, և [e]պիտի տամ քեզի քարեղէն տախտակները ու իմ գրած օրէնքս և
13 պատուիրանքները՝ որ անոնց սորվեցնես։ Եւ Մովսէս ու [f]անոր պաշտօնեան Յեսուէն եղան,
14 և Մովսէս [g]Աստուծոյ լեռը ելաւ. Եւ ըսաւ ծերերուն. Դուք հոս մեզի սպասեցէ՛ք, մինչեւ որ ձեզի դառնանք. և ահա Հարոնը ու Հուրը ձեր հետ են. թէ որ մէկը դատ մը ունենայ՝ թող անոնց երթայ։
15 Եւ Մովսէս լեռը ելաւ, ու [h]ամպը պատեց
16 լեռը։ Եւ [i]Տէրոջը փառքը Սինայ լեռանը վրայ հանդչեցաւ, ու ամպը պատեց զանիկայ վեց օր. և եօթներորդ օրը Տէրը ամպին մէջէն
17 կանչեց Մովսէսը։ Եւ Տէրոջը փառաց տեսիլքը լեռանը գագաթին վրայ [j]մաշող կրակի
18 պէս էր Իսրայէլի որդւոցը առջեւը։ Եւ Մովսէս ամպին մէջ մտաւ, ու լեռը ելաւ, և [k]Մովսէս քառասուն օր ու քառասուն գիշեր լեռը կեցաւ։

Գ Լ · Լ Ո

1 Իսրայէլացւոց տալու ընծաները խորանին շինութեանը համար։ 10 Տապանակին ձեւը։ 17 Քաւութիւնը և քերովբէները։ 23 Սեղանը իր պատրաստութեամբ։ 31 Ընտանեակը իր զգեստներովը։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով.
2 [a]Օգնութիւն Իսրայէլի որդւոցը՝ որ ինծի ընծայ բերեն. [b]ամէն յօժար կամօք պոռոգ մարդէն պիտի առնէք իմ ընծաս։
3 Եւ ձեր անոնցմէ առնելու ընծան ասոնք են. Ոսկի՝ և արծաթ՝ ու
4 պղինձ, Եւ կապուտակ՝ ու ծիրանեգոյն՝ և կրկնակի կարմիր՝ ու [c]բարակ բեհեզ՝ և այծի
5 մազ, Եւ կարմիր ներկուած խոյի մորթեր՝ ու
6 թխհաշի մորթեր՝ և Սաւիմի փայտեր, [d]Լոյսի համար եղ՝ օծման եղի համար ու [e]անուշահոտ
7 խունկի համար [f]Հասմինեներ, Երնդհնաքարեր՝

ու [g]Եփուդին ու [h]Լանջապանակին վրայ դնելու քարեր։
8 Եւ ինծի [i]սրբարան մը շինեն՝ որ [j]իրենց մէջ
9 ջը բնակիմ։ Խորանին օրինակը և անոր բոլոր կարասիքին օրինակը՝ [k]բոլոր քեզի ցուցուցածիս պէս՝ ճշդ անանկ պիտի շինէք։
10 Եւ [l]Սատիմի փայտէ տապանակ մը շինեն. անոր երկայնութիւնը երկու կանգուն ու կէս՝ և անոր լայնութիւնը մէկ կանգուն ու կէս՝ և անոր բարձրութիւնը մէկ կանգուն ու կէս ըլլայ։
11 Եւ անիկայ զուտ ոսկիով պիտի պատես, ներսէն ու դուրսէն պիտի պատես զան. և անոր վրան բոլորտիքը՝ ոսկի շրջանակ մը պիտի շինես։
12 Եւ անոր համար չորս ոսկի օղակ պիտի ձուլես, ու անոր չորս անկիւնները դնես պատ, որ անոր մէկ կողմը երկու օղակ՝ ու մէ-
13 կալ կողմը երկու օղակ ըլլայ։ Եւ Սատիմի փայտէ ձողեր պիտի շինես, ու զանոնք ոսկիով պիտի պատես։
14 Եւ ձողերը տապանակին կողմերը եղած օղակներուն պիտի անցընես,
15 որ տապանակը անոնցմով վերցուի։ Ձողերը տապանակին օղակներուն մէջը պիտի մնան. անկէ պիտի չհանուին։
16 Եւ տապանակին մէջ դնես [m]վկայութիւնը՝ որն որ քեզի պիտի տամ։
17 Եւ [n]զուտ ոսկիէ [o]քաւութիւն մը պիտի շինես, անոր երկայնութիւնը երկու կանգուն ու կէս՝ և անոր լայնութիւնը մէկ կանգուն ու կէս
18 ըլլայ։ Եւ ոսկիէ երկու քերովբէներ պիտի շինես քաւութիւնին երկու ծայրին վրայ, †կռածով
19 պիտի շինես զանոնք. Եւ մէկ քերովբէն մէկ ծայրէն՝ ու մէկալ քերովբէն մէկալ ծայրէն պիտի շինես. քերովբէները քաւութիւնէն՝ անոր երկու ծայրերուն վրայ պիտի շինես։
20 Եւ [p]քերովբէները թեւերնին վերէն տարածելով՝ իրենց թեւերովը քաւութիւնը պիտի ծածկեն. և անոնց երեսները իրարու պէս նային. քերովբէներուն երեսները դէպ ի
21 քաւութիւնը պիտի ըլլայ։ [q]Եւ քաւութիւնը տապանակին վրայ պիտի դնես. և [r]քեզի տալու վկայութիւնս՝ տապանակին մէջ պի-
22 տի դնես։ Եւ հոն ես քեզի պիտի հանդիպիմ. ու քաւութեանը վրայէն՝ վկայութեան տապանակին վրան եղած [s]երկու քերովբէներուն մէջտեղէն՝ Իսրայէլի որդւոցը համար

---

a Ելս. Ա. 1։
b Ելս. Ի. 30։ Կո՛ղ. Ա. 6։ Դատ. ժգ. 22։ Նա. Ա. 1, 5։ Կո՛ղ. Ա. 20, 23։ Յօհ. ա. 18։ ա Տիմ. Բ. 16։ ա Յօհ. գ. 12։
c Ընկեր. ա. 26։ Ժ. 1։ Հայտ. գ. 3։
d Աստ. ժէ. 2։
e Կո՛ղ. ժէ. 21։
f Ելս. Ի. 10։ Կո՛ղ. Ա. 20։ Ծն. ժդ. 13։ Ա. Ե. 30։ ե Օր. գ. 33։ Դատ. Ժ. 22։
g Ծն. Ա. 54։ Կո՛ղ. ժբ. 12։ ա Կոր. Ժ. 18։
h Ելս. Ի. 2, 15, 18։
i Կո՛ղ. Ա. 18։ Ա. Ե. 15, 16։
j Օր. Ե. 22։
k Կո՛ղ. Ա. 17։ Ա. Ե. 11։
l Ելս. Ի. 2։
m Կո՛ղ. ժբ. 9, 16։ Աստ. ժէ. 5։
n Կո՛ղ. ժգ. 10։ Թագ. Ա. ժբ. 10։
o Կո՛ղ. գ. 2։ ժբ. 18։ ե Օր. գ. 36։ Ներ. ժգ. 18, 29։
p Կո՛ղ. Ա. 28։ ե Օր. ք. 9։

---

q Կո՛ղ. Ա. 5, 21։ ա Մն. իբ. 3, 5, 9, 14։ Նեղ. ե. 68։ գ. 5։ Է. 16։ Նկեմ. ժա. 2։ ե Կոր. Ա. 12։ ք[a]. 7։
r Ծն. խա. 42։
s Կո՛ղ. իբ. 20։
t Կո՛ղ. Ի. 34։
u Կո՛ղ. Ի. 23։
v Կո՛ղ. իբ. 4, 6։
w Կո՛ղ. իբ. 15։
x Կո՛ղ. Ա. 1, 3, 4։ Կ. գ. 6։ Ժ. 4։ խա. 12։ Ներ. ք. 1, 2։
y Կո՛ղ. իք. 45։ գ Թագ. Ա. 13։ ե Կոր. Ա. 16։ Ներ. գ. 6։ Հայտ. իա. 3։
z Ելս. Ի. 40։
a Կո՛ղ. Ա. 1։ ե Օր. Ժ. 3։ Ներ. ք. 4։
b գ Թագ. Ը. 8։
c Կո՛ղ. ժգ. 34։ Լա. 18։ ե Օր. Ժ. 2, 5։ Լա. 26։ գ Թագ. Ը. 9։ գ Թագ. ժա. 12։ Ներ. ք. 4։
d Կո՛ղ. Ա. 6։ Ելս. գ. 25։ Ներ. ք. 5։
e Կամ կափարիչ
f Կամ ձախաթակեայ
g գ Թագ. Ը. 7։ ա Մն. իբ. 18։ Ներ. ք. 5։
h Կո՛ղ. իզ. 34։
i Ելս. Ի. 16։
j Կո՛ղ. իբ. 42, 43։ Ի. 6, 36։ Ղև. ժգ. 2։ Թագ. ժէ. 4։
k Թագ. Ը. 89։ ա Թագ. գ. 4։ ե Թագ. Գ. 2։ գ Թագ. ժբ. 15։ Աղբ. Ջ. 1։ Ղ. 1։ Նա. Է. 16։

բոլոր քեզի պատուիրելու՝ Քանանդոա վրայով պիտի խօսիմ քեզի հետ։
23 Ու Սաւիի փայտէ սեղան մը պիտի շինես. անոր երկայնութիւնը երկու կանգուն՝ ու անոր լայնութիւնը մէկ կանգուն՝ ու անոր բարձրութիւնը մէկ կանգուն ու կէս պիտի ըլլայ։
24 Ու անիկայ զուտ ոսկիով պիտի պատես. ու անոր բոլորտիքը ոսկի շրջանակ մը պիտի շինես։
25 Ու անոր չորս մատնաչափ սպառուած մը պիտի շինես. ու սպառուածին բոլորտիքը ոսկի շրջանակ մը պիտի շինես։
26 Նաև մը պիտի շինես։ Ու անոր չորս ոսկի օղակ պիտի շինես. ու անոր չորս անկիւնը՝ չորս ոտքին քովը պիտի դնես օղակները։
27 Օղակները սպառուածին քովը պիտի ըլլան, որ սեղանը վերցնելու համար՝ ձողերուն տեղեր ըլլան։
28 Ու ձողերը Սաւիի փայտէ պիտի շինես, ու զանոնք ոսկիով պիտի պատես. և սեղանը անոնցմով պիտի վերցուի։
29 Ու անոր սկուտեղները՝ ու անոր խնկամանները՝ և բաժակները ու գաւաթները պիտի շինես, որ անոնցմով թափելու ընէր պիտի մատուցուի.
30 զանոնք զուտ ոսկիէ պիտի շինես։
31 Ու զուտ ոսկիէ աշտանակ մը պիտի շինես. կռածոյ պիտի շինուի աշտանակը, ոտքը անոր բունը՝ ճիւղերը՝ սկահակները՝ գնդակները ու
32 ծաղիկները իրմէն պիտի ըլլան։ Ու անոր քովերէն վեց ճիւղեր պիտի ելլեն. աշտանակին մէկ կողէն երեք ճիւղ՝ և աշտանակին մէկալ
33 կողէն երեք ճիւղ պէտ է ելլէն. Մէկ ճիւղին վրայ նշանակ երեք սկահակ պիտի ըլլայ՝ գնդակով ու ծաղիկով, և մէկալ ճիւղին վրայ նշանակ երեք սկահակ՝ գնդակով ու ծաղիկով. աշտանակէն ելած վեց ճիւղերըասանկ պիտի
34 ըլլան։ Ու աշտանակին վրայ չորս նշանակ սկահակ պիտի ըլլայ իրենց գնդակներովը ու ծա-
35 ղիկներովը։ Ու աշտանակէն ելած վեց ճիւղերուն՝ երկու ճիւղին տակը երեք մէկ գնդակ՝ ու երկու ճիւղին տակը երեք մէկ գնդակ՝ և երկու ճիւղին տակը երեք մէկ գնդակ պիտի
36 ըլլայ։ Անոնց գնդակները ու ճիւղերը իրմէն պիտի ըլլան. ամէնը մէկ կոփած զուտ ոսկիէ
37 կռածոյ պիտի ըլլայ։ Ու անոր ութը ճրագները պիտի շինես. ու անոր ճրագները վառուած
38 ատենը լոյսը առջևէն տան։ Ու անոր ունելիները ու անոր բազմակաները զուտ ոսկիէ պի-
39 տի ըլլան։ Անիկայ՝ բոլոր աս գործիքներով
40 տաղանդ մը զուտ ոսկիէ պիտի շինուի։ Ու տե՛ս որ լեռը քեզի ցուցուած օրինակին պէս շինես պատրաստ։

ԳԼ. Ի.Օ

1 Խորանին տասը վարագուրները։ 7 Այծի մազէ շինուած տասնումէկ վարագուրները։ 14 Խոյի մորթերով ծածկոցը։ 15 Խորանին տախտակները՝ իրենց խարիսխներուն ու նիգերովը։ 31 Տապանակին առջևի վարագուրը։ 36 Դրան վարագուրը։

1 Ու տասը վարագուրները տասը վարագուրներով՝ մանուածք բարակ քերթած ու կապուտակէ և ծիրանեգոյնէ ու կրկնակի կարմիրէ. վարպետի գործ շինես զանոնք քերովբէներով։
2 Մէկ վարագուրին երկայնութիւնը քսանութը կանգուն՝ և մէկ վարագուրին լայնութիւնը չորս կանգուն պիտի ըլլայ. բոլոր վարագուրները չափ մէկ պիտի ըլլայ։
3 Հինգ վարագուրները իրարու պիտի կցուին, և հինգ վարագուրները իրարու պիտի կցուին։
4 Ու կցուածքին ծայրի մէկ վարագուրին եզերքին վրայ կապուտակեայ օղակներ պիտի շինես. մէկալ կցուածքին ծայրի վարագուրին եզերքը
5 ալ՝ անանկ պիտի ընես։ Մէկ վարագուրին վրան հիսուն օղակ պիտի շինես, և մէկալ կցուածքին վրան եղած վարագուրին ծայրն ալ հիսուն օղակ պիտի շինես. օղակները դիմացդիմաց
6 պիտի ըլլան։ Ու հիսուն կարմաձև ոսկի ճարմանդներ պիտի շինես. ու վարագուրները ճարմանդներով պիտի կռճկես, և մէկ խորան պիտի ըլլայ։
7 Ու խորանին վրան ծածկոց ըլլալու համար այծի մազէ վարագուրներ պիտի շինես. տասն-
8 ումէկ վարագուր պիտի ընես անոնք։ Մէկ վարագուրին երկայնութիւնը երեսուն կանգուն՝ և մէկ վարագուրին լայնութիւնը չորս կանգուն պիտի ըլլայ. տասնումէկ վարագուրներուն չա-
9 փը մէկ պիտի ըլլայ։ Ու հինգ վարագուրները զատ՝ ու վեց վարագուրները զատ պիտի կցես. և վեցերորդ վարագուրը խորանին առջևի
10 կողմէն երկպատիկ պիտի ընես։ Ու կցուածքին ծայրը եղած մէկ վարագուրին եզերքին վրայ հիսուն օղակ՝ ու մէկալ կցուածքին ծայրը եղած վարագուրին եզերքին վրայ հիսուն օղակ
11 պիտի շինես։ Ու պղնձէ հիսուն կարմաձև ճարմանդներ պիտի շինես, ու ճարմանդները օղակներուն պիտի անցընես, և վրանը պիտի
12 կռճկես, ու մէկ պիտի ըլլայ։ Ու վրանին վարագուրներէն աւելորդ մնացածը՝ այսինքն վարագուրին աւելցած կէսը՝ խորանին ետևէն կա-
13 խուած պիտի մնայ։ Ու վրանին վարագուրներուն երկայնութենէն մէկ կանգուն մէկ կողմէն՝ ու մէկ կանգուն մէկալ կողմէն աւելցածը՝ խորանին քովերը կախուած պիտի մնայ՝ զանիկայ մէկ կողմէն ու մէկալ կողմէն ծածկելու
14 համար։ Ու վրանին համար կարմիր ներկուած խոյի մորթերէն ծածկոց մը, ու անոր վրայէն թիւհաշի մորթերէն ծածկոց մը պիտի շինես։
15 Ու խորանին տախտակները Սաւիի փայտէ
16 պիտի շինես որ կանգնած մնան։ Մէկ տախ-

ա Պղ. է. 10։ գ Ելագ. է. 48։ բ Մն. գ. 8։ Նբր. թ. 2։
բ Պղ. է. 16։ Ծտ. գ. 7։ դ Ղև. իդ. 5, 6։
ե Պղ. է. 17։ գ Ելագ. է. 49։ Օագ. գ. 2։ Նբր. թ. 2։ Հայտ. ա. 12։ գ. 5։
զ Պղ. է. 21։ Ը. 8։ Ղև. իդ. 3, 4։ բ Մն. ժդ. 11։
է. 44։ Նբր. ը. 5։
է Ծտ. ը. 2։
ի Պղ. իզ. 30։ Ծտ. ը. 4։ ա Մն. իը. 11, 19։ Գօր.
ա Պղ. լզ. 8։ բ Պղ. լզ. 14։ գ Պղ. լզ. 19։

տակին երկայնութիւնը տասը կանգուն՝ և մէկ տախտակին լայնութիւնը մէկ ու կէս կանգուն
17 պիտի ըլլայ : Մէն մէկ տախտակը երկերկու ադուցիկ ծայրեր պիտի ունենայ մէկզմէկու քով • խորանին բոլոր տախտակներուն ասանկ
18 պիտի ընես : Եւ խորանին տախտակները պիտի շինես • դէպ 'ի հարաւ՝ հարաւային կողմը
19 քսան տախտակ պիտի լինին : Եւ քսան տախտակներուն տակը քառասուն արծաթի խարիսխ պիտի շինես • մէկ տախտակին տակը իր երկու ադուցիկ ծայրը անցընելու համար երկու խարիսխ՝ և մէկալ տախտակին տակը իր երկու ծայրը անցընելու համար երկու խարիսխ պիտի
20 ըլլայ : Եւ խորանին մէկալ կողմին համար
21 հիւսիսային կողմը՝ քսան տախտակ ,
Եւ անոնց քառասուն արծաթի խարիսխները , մէկ տախտակին տակը երկու խարիսխ՝ ու մէկալ տախտա-
22 կին տակը երկու խարիսխ պիտի լինին : Եւ խորանին հետևի կողմին համար արևմտեան կող-
23 մը վեց տախտակ պիտի շինես : Եւ խորանին անկիւններուն համար՝ հետևի կողմը երկու տախ-
24 տակ պիտի շինես : Եւ վարէն պիտի կցուին , ու վերէն մէկ օղակով կցուած մէկ պիտի ըլ-
լան • երկուքն ալասանկ պիտի ըլլայ , անոնք
25 երկու անկիւններուն համար պիտի ըլլան • Եւ այսպէս՝ ասոնք ութը տախտակ պիտի ըլլան •
ու անոնց արծաթի խարիսխները տասնեւվեց խա-
րիսխ պիտի ըլլայ • մէկ տախտակին տակը եր-
26 կու խարիսխ՝ ու մէկալ տախտակին տակը եր-
կու խարիսխ պիտի ըլլայ : Եւ Սաւիւի փայտէ նեգեր պիտի շինես • խորանին մէկ կողմի
27 տախտակներուն համար հինգ նեգ՝ Եւ խորանին մէկալ կողմի տախտակներուն համար հինգ նեգ՝ ու դէպ 'ի արևմուտք խորանին հետևի կողմի տախտակներուն համար հինգ նեգ պիտի ըլլայ •
28 Եւ միջնեղը նեգը , այսինքն՝ տախտակներուն միջնեղը եղածը՝ մէկ ծայրէն մէկալ ծայրը պի-
29 տի անցնի : Եւ տախտակները ոսկիով պիտի պատես , ու անոնց օղակները՝ այսինքն՝ նեգե-
րուն տեղերը ոսկիէ պիտի շինես • և նեգերը ոսկիով պիտի պատես :
30 Եւ պիտի կանգնես խորանը †իր ձևին համեմատ , ինչպէս որ լեռանը վրայ քեզի ցու-
ցուեցաւ :
31 Եւ ‡կապուտակէ՝ ու ծիրանեգոյնէ՝ և կրկնակի կարմիրէ՝ ու մանուածբարակ քթանէ վա-
րագուր մը պիտի շինես • անիկայ վարպետի
32 գործ քերովբէներով պիտի շինուի : Եւ անի-
կայ Սաւիւի փայտէ չորս ոսկիապատ սիւներու վրայ պիտի դնես • անոնց *ճանկերը ոսկի պի-
տի ըլլան • ⁂ չորս արծաթի խարիսխներու վրայ
33 պիտի ըլլան : Եւ վարագուրը ճարմանդներէն վար պիտի կախես , ու հոն վարագուրին ներսի կողմը վկայութեան տապանակը պիտի բերես •
և վարագուրը ձեղի պիտի բաժնէ †սրբութիւ-
նին՝ ու սրբութեանց սրբութիւնին միջտեղը :
34 Եւ †քաւութիւնը վկայութեան տապանակին վրայ՝ սրբութեանց սրբութիւնին մէջ պիտի դը-
35 նես : Եւ †վարագուրին դուրսի դին սեղանը , ու †սեղանին դիմացը խորանին հարաւային կող-
մը՝ աշտանակը պիտի դնես • ու սեղանը հիւ-
սիսային կողմը պիտի դնես :
36 Եւ վրանին դրանը համար կապուտակի՝ ու ծիրանեգոյնի՝ և կրկնակի կարմիրի՝ ու մանուած
բարակ քթանի՝ նկարադործ †դրան վարագուր
37 մը պիտի շինես : Եւ դրան վարագուրի համար Սաւիւի փայտէ †հինգ սիւն պիտի շինես , ու զանոնք ոսկիով պիտի պատես • և անոնց ճան-
կերը ոսկիէ պիտի ըլլան • ու անոնց համար պղինձէ հինգ խարիսխ պիտի ձուլես :

ԳԼ • ԻՆ

1 Ողջակիզին սեղանը իր գործիքներովը : 9 Խորանին սրա-
հը՝ վարագուրներով ու սիւներով • 18 անոր երկայնու-
թիւնը և լայնութիւնը : 20 Լոյսի համար եղ :

1 Եւ †զոհի սեղանը Սաւիւի փայտէ պիտի շինես , երկայնութիւնը հինգ կանգուն՝ ու
լայնութիւնը հինգ կանգուն • սեղանը քառա-
կուսի պիտի ըլլայ , և անոր բարձրութիւնը ի-
2 նը կանգուն պիտի ըլլայ : Եւ անոր եղջիւր-
ները անոր չորս անկիւններուն վրայ պիտի շի-
նես • անոր եղջիւրները իրմէն պիտի ըլլան • ու
3 †դանիկայ պղինձով պիտի պատես : Եւ անոր մոխիրը ժողվելու համար անոր թաղարները՝ ու
անոր թիակները՝ և անոր կնդիքը՝ ու անոր մսագանները՝ ու անոր կրակի ամանները պիտի
շինես • անոր բոլոր գործիքները պղինձէ պիտի շի-
4 նես : Եւ անոր ցանցակերպ կասկարայ մը պիտի շինես պղինձէ • ու ցանցին վրայ չորս պղինձէ
օղակ պիտի շինես՝ անոր չորս անկիւններուն
5 վրայ : Եւ պիտի դնես անիկայ սեղանին շըր-
ջատակին տակը՝ ներքևէն , որ ցանցը դրեթէ
6 սեղանին մէջտեղը ըլլայ : Եւ սեղանին համար ձողեր պիտի շինես • ձողերը Սաւիւի փայտէ
պիտի ըլլան • ու զանոնք պղինձով պիտի պա-
7 տես : Եւ անոր ձողերը օղակներուն պիտի անցուին • ու ձողերը սեղանին երկու քովերը
8 պիտի ըլլան՝ անիկայ վերցնելու համար : Ը-
ներկայ տախտակներէ՝ մէջը դատարկ պիտի շի-
նես • †ինչը քեզի ցուցուածին պէս՝ անանկ պիտի շինեն անոնք :
9 Եւ †խորանին սրահը պիտի շինես • հարա-
ւային կողմին համար՝ սրահին վարագուրները մանուած բարակ քթանէ ըլլալով՝ մէկ քովի
երկայնութիւնը հարիւր կանգուն պիտի ըլլայ :
10 Եւ անոր քսան սիւները ու անոնց քսան խա-
րիսխները պղինձէ , և սիւներուն ճանկերը և ա-
11 նոնց կապերը արծաթէ պիտի ըլլան : Եւ հոյն-

† Կամ խոյանները
‡ Կամ խոյակները
* Կամ խոյակները
⁂ Կամ՝ խոյակներ
† Կ. Ել • 9, 40 : Թզ • 8 : Գործ • է • 44 : Նբդ • ը • 5 :
† Կ. Ել • 35 : Ղև • ԺԶ • 2 : ք Մն • գ • 14 : Սաս • 51 : Նբդ • Թ • 3 :
‡ Կ. Ել • 16 : Թ • 21 :
† Ղև • ԺԶ • 2 : Նբդ • Թ • 2, 3 :
‡ Կ. Ել • 21 : Թ • 20 : Նբդ • Թ • 5 :
† Կ. Ել • 1 : Նդեկ • խէ • 13 :
† Տե՛ս ծան. • ԺԶ • 38 :
† Կ. Ել • 40 : ԼՀ • 30 :
† Կ. Ել • 9 :

պես հիւսիսային կողմին համար պահէին երկայնութեանը նայելով՝ վարագուրները հարիւր կանգուն երկայն պիտի ըլլան • ու անոր քսան սիւները և անոնց քսան խարիսխները պղնձէ ,
12 սիւներուն ճանկերը ու անոնց կապերը արծաթէ պիտի ըլլան : Եւ արեւմտեան կողմին համար սրահին լայնութեանը նայելով՝ վարագուրները յիսուն կանգուն պիտի ըլլան • անոնց սիւները տասը՝ ու անոնց խարիսխները տասը պիտի ը-
13 լլան : Եւ սրահին արեւելեան կողմին համար՝ անոր լայնութիւնը արեւելեան կողմէն յիսուն
14 կանգուն պիտի ըլլայ : Եւ պրանը մէկ կողմին վարագուրները տասնուհինգ կանգուն պիտի ըլլան • անոնց սիւները իրեք՝ ու անոնց խարիսխ-
15 ները իրեք : Եւ մէկալ կողմին վարագուրները տասնուհինգ կանգուն• պիտի ըլլան • անոնց սիւ-
16 ները իրեք՝ ու անոնց խարիսխները իրեք : Եւ սրահին դրանը համար՝ կապուտակէ՝ ու ծիրանեգոյնէ՝ և կրկնակի կարմիրէ՝ ու մանուած բարակ քթանէ՝ քսան կանգունի նկարագործ վարագուր մը պիտի ընենս • անոնց սիւները չորս՝
17 ու անոնց խարիսխները չորս պիտի ըլլան : Սրահին բոլորտիքը եղած բոլոր սիւները արծաթի կապերով՝ ու անոնց ճանկերը արծաթէ՝ և ա-
18 նոնց խարիսխները պղնձէ պիտի ըլլան : Սրահին երկայնութիւնը հարիւր կանգուն՝ ու լայնութիւնը ամէն տեղ յիսուն՝ և բարձրութիւնը հինգ կանգուն • վարագոյրները մանուած բարակ քթանէ պիտի ըլլան , ու անոնց խարիս-
19 խները պղնձէ պիտի ըլլան : Խորանին բոլոր գործիքները իր ամէն պաշտօնին համար՝ և անոր բոլոր ցիցերը՝ ու սրահին բոլոր ցիցերը պղնձէ պիտի ըլլան :

20 Եւ [ե]դուն պիտի պատուիրես Իսրայէլի որդւոցը՝ որ քեզի ձեթաւած մաքուր ձէթ բերեն լոյսի համար , որ կանթեղները միշտ վառին :
21 [զ]Ահարոնը ու անոր որդիները ժողովքի խորանին մէջ՝ [է]վկայութեանը առջեւի վարագուրին դուրսի կողմը հրկիզութիւնէ մինչեւ առաւօտ Տէրոջը առջեւը սա վճռեալ կարգադրութիւն • Եսրայէլ ազգին մէջ Իսրայէլի որդւոցը կողմանէ :

ԳԼՈՒԽ ԻԸ

1 Ահարոնը ու անոր որդիքը քահանայութեան համար կ՚ընտրուին : 2 Սուրբ զգեստներ կ՚ընեն հրամանը : 6 Ներսը : 15 Տասներկու պատուական քարերով զարդարուած լանջապանակը : 30 Ուրիմը ու Թումիմը : 31 Ներսէնին պատմուճանը նուռերով և զանգակներով : 36 Խոյրին առջեւի կողմի թիթեղը : 39 Նկարագործ շապիկը : 40 Ահարոնին որդւոցը զգեստները :

1 Եւ դուն քեզի մօտեցուր [ա]քու եղբայրդ Ահարոնը՝ ու անոր որդիները իր հետ՝ Իսրայէլի որդւոցը մէջէն , որ ինձի քահանայութիւն
2 ընեն • Ահարոնը՝ և Ահարոնին որդիները՝ Նադաբ ու Աբիուդը՝ Եղիազարը ու Իթամարը :
2 Եւ [բ]քու եղբօրդ Ահարոնին սուրբ զգեստներ
3 պիտի շինես պատուոյ ու փառաց համար : Եւ [գ]դուն բոլոր իմաստուն միտք ունեցողներուն՝ [դ]որոնք որ ես իմաստութեան հոգիով լեցուցի , որ Ահարոնին զգեստները շինեն՝ անիկայ օրհնելու համար՝ որ ինձի քահանայութիւն
4 ընէ : Եւ անոնց շինելու զգեստները ասոնք են • [ե]լանջապանակ՝ ու [զ]եփուտ՝ և [է]պատմուճան՝ ու [ը]նկարագործ շապիկ՝ խոյր՝ և գօտի • և սուրբ զգեստներ շինեն քու եղբօրդ Ահարոնին՝ ու անոր որդիներուն , որ ինձի քահանայութիւն ընեն :
5 Եւ անոնք պիտի առնեն ոսկին՝ ու կապուտակը՝ և ծիրանեգոյնը՝ ու կրկնակի կարմիրը՝ և
6 բարակ քթանը • [թ]Եւ ոսկի ՝ներկէ՝ կապուտակէ՝ ու ծիրանեգոյնէ՝ կրկնակի կարմիրէ՝ և մանուած բարակ քթանէ՝ վարպետի գործ պիտի
7 շինեն եփուտը : Անոր երկու ուսերը երկու կցուած ծայրեր պիտի ունենան , որ [ժ]փոխուի
8 միացած ըլլայ : Եւ եփուտին վրայ եղած ժապաւէնը՝ անոր շինուածքին պէս նոյն բանէն պիտի ըլլայ • ոսկիէ՝ կապուտակէ՝ ու ծիրանեգոյնէ՝ և կրկնակի կարմիրէ՝ ու մանուած
9 բարակ քթանէ պիտի ըլլայ : Եւ երկու եղնգնաքարեր պիտի առնես , ու անոնց վրան Իսրայէլի որդւոցը անուններուն պիտի փորա-
10 գրես : Անոնց անուններուն վեցը մէկ քարին վրայ՝ և մնացած վեց անուունները մէկալ քարին վրայ՝ անոնց ծնունդներուն համեմատ պէտք փո-
11 րագրես • [ժա]Ըն երկու քարերուն վրայ Իսրայէլի որդւոցը անուունները ակոսնք բանողի գործով՝ այսինքն կնիք փորագրածնուն պէս պիտի փորագրես • ոսկի խորշերու մէջ պիտի գամես ա-
12 նոնք : Եւ երկու քարերը եփուտին ուսերուն վրայ պիտի դնես , որ Իսրայէլի որդւոցը յիշատակի քարեր ըլլան • ու Ահարոնը անոնց անուունները [ժբ]յիշատակի համար իր երկու ուսերուն
13 վրայ պիտի կրէ Տէրոջը առջեւը : Եւ ոսկիէ
14 ճարմանդներ պիտի շինես • Եւ զուտ ոսկիէ հիւսուած եղերքի երկու շղթաներ պիտի շինես , ու հիւսուած շղթաները ճարմանդներուն պիտի անցընես :
15 Եւ [ժգ]դատաստանի լանջապանակը վարպետի գործ պիտի շինես • անիկայ եփուտին շինուածքին պէս պիտի շինես • ոսկիէ՝ կապուտակէ՝ ու ծիրանեգոյնէ՝ և կրկնակի կարմիրէ՝ ու մանուած
16 բարակ քթանէ պիտի շինես : Քառանկիւն ու երկուքի ծալուող պիտի ըլլայ • անոր երկայնութիւնը մէկ թիզ՝ ու անոր լայնութիւնը մէկ
17 թիզ պիտի ըլլայ : [ժդ]Եւ անոր մէջ ակունքներ

ե ԳԼ • իզ • 2 :
զ ԿԼ • Ը • 8 : ա ՅԹ • գ • 3 : բ ՍՆ • ԺԳ • 11 :
է ԿԼ • իզ • 31 , 33 :
ը ԿԼ • իբ • 43 : իԸ • 9 , 28 : ԳԼ • գ • 17 : ԺԱ • 3½ : իգ • 9 : ՅԹ • • ԺԸ • 23 : ԺԸ • 21 : ա ՅԹ • Ը • 25 :

—

ժ ՅԹ • ԺԸ • 7 : Ներ • Ե • 1 , 4 :
ի ԿԼ • իԸ • 5 , 29 : լա • 10 : ԼԸ • 1 , 2 : ԳԼ • ը • 7 , 30 :
ձ ՀՈՒ • Ի • 26 , 28 :
ղ ԿԼ • լա • 6 : ԼԱ • 1 :
ո ԿԼ • լա • 3 : լԸ • 30 , 31 :
ճ Հ՚ՊՐ 15 :
ղ Հ՚ՊՐ 6 :
ն Հ՚ՊՐ 31 :
շ Հ՚ՊՐ 39 :
ջ ԿԼ • ԼԸ • 2 :
ռ Հ՚ՊՐ 29 : ԿԼ • ԼԸ • 7 :
ս Տե՛ս Հնս • Ե • 7 : Ովաբ • Ա • 14 :
վ ԿԼ • ԼԸ • 8 :
տ ԿԼ • ԼԸ • 10 , ԼԲ :

բոլ զամուսաքին Համիմատ՝ չորս կարդ քարեր պիտի դամես • աա կարգը՝ սարգիսն ։ տպագիտն
18 ու զմրուխտ՝ առաջին կարգը պիտի ըլլայ ։ Եւ երկրորդ կարգը պիտի ըլլայ կապկհան ։ շա-
19 փիւղայ ու անդամանդ • Եւ երրորդ կարգը
20 պիտի ըլլայ գոճազմ՝ ակատ ու մեղսիկ • Եւ չորրորդ կարգը պիտի ըլլայ ոսկեքար՝ եղեգնա-
քար ու յասպիս • ասոնք ոսկի խորշերու մէջ
21 գամուած պիտի ըլլան ։ Եւ քարերը Իսրայէլի որդւոցը անուններուն պէս տասներկու պիտի ըլլան ։ անոնց անուններուն համեմատ՝ ամէն մէկը իր անունովը տասներկու ցեղին համեմատ՝ կնիքի փորագրողի գործով փորագրուած
22 պիտի ըլլան ։ Եւ լանջապանակին վրան զուտ ոսկիէ հիւսուած եղերքի շղթաներ պիտի շի-
23 նես ։ Եւ լանջապանակին վրան երկու ոսկի օ-
ղակներ պիտի շինես ։ ու ան երկու օղակները լանջապանակին երկու ծայրերուն վրայ պիտի
24 դնես ։ Եւ ան երկու հիւսուած ոսկի շղթա-
ները՝ լանջապանակին ծայրը եղած երկու օղակ-
25 ներուն պիտի անցընես ։ Եւ երկու հիւսուած շղթաներուն վրի՛ւ երկու ծայրերը՝ ան երկու ճարմանդներուն պիտի անցընես • ու դոնոռի և-
փոտին առջևի կողմէն ուսերուն վրայ պիտի
26 դնես ։ Եւ երկու ոսկի օղակներ ալ պիտի շի-
նես • ու զանոնք լանջապանակին ներսի կողմէն՝ եփոտին կցուած եղերքին երկու ծայրերը պի-
27 տի դնես ։ Եւ ո՚րդի՚ երկու ոսկի օղակներ պիտի շինես ։ ու զանոնք եփոտին երկու ուսերուն վրէն՝ անոր առջևի կողմի կցուածքին մօտ՝ եփոտին ժապաւէնին վրայէն պիտի ան-
28 ցընես ։ Եւ լանջապանակը իր օղակներէն կա-
պուտակի ընդո՚ւծ լարով եփոտին օղակներուն կապեն ։ որ եփոտին ժապաւէնին վրայ ըլլայ ։ ու լանջապանակը եփոտին վրայէն չզաւտի ։
29 Եւ Ահարոնը երբոր սրբարանը մտնէ ։ Իսրայէլի որդւոցը անուններով Տէրոջը առջևը ՚յիշատակի համար՝ միշտ իր սրտին վրայ եղած դատաստա-
30 նի լանջապանակին վրայ պիտի կրէ ։ Եւ ՚դա-
տաստանի լանջապանակին վրայ *Ուրիմը ու Թումիմը՝ պիտի դնես • և Ահարոնին սրտին վրայ պիտի ըլլան ։ երբոր անկից Տէրոջը առ-
ջևը երթայ • ու Ահարոն Տէրոջը առջևը միշտ իր սրտին վրայ պիտի կրէ Իսրայէլի որդւոցը դատաստանը ։
31 Եւ եփոտին պատմուճանը բոլորովին կա-
32 պուտակէ պիտի շինես ։ Եւ անոր միջտեղը գլուխ անցընելո՚ ճեղքուածք մը պիտի ըլ-
լայ • ճեղքուածքին բոլորտիքը զրահի ճեղ-
քուածքին պէս հիւսուած եղերք ունենայ՝ որ
33 չպատռի ։ Եւ անոր քղանցքներուն վրայ

կապուտակէ՝ ու ծիրանեդոյնէ՝ և կրկնակի կարմիրէ նուռեր պիտի շինես քղանցքներուն բոլորտիքը ։ ու անոնց միջտեղը շուրջանակի
34 ոսկի զանգակներ ։ Պատմուճանին քղանցքին վրայ շուրջանակի ոսկի զանգակ մը ու նուռ մը՝
35 ոսկի զանգակ մը ու նուռ մը պիտի ըլլայ ։ Եւ պաշտօնի համար՝ անիկայ Ահարոնին վրան պի-
տի ըլլայ • ու Տէրոջը առջև սրբատանը մտած ու ելած ատենը՝ անոր ձայնը պիտի լսուի որ չմեռնի ։
36 Եւ ՚ղուտ ոսկիէ թիթեղ մը պիտի շինես ։ ու անոր վրան կնիքի փորագրածնուն պէս ՍՐՐ-
37 ԲՈՒԹԻՒՆ ՏԵՐՈՆ փորագրես ։ Եւ կա-
պուտակ ժապաւէնի մը անցընես անոր՝ որ խոյ-
րին վրայ գրուի • և խոյրին վրան՝ անոր առ-
38 ջեւի կողմը ըլլայ ։ Եւ անիկայ՝ Ահարոնին ճա-
կատին վրայ պիտի ըլլայ ։ որ Իսրայէլի որդւոցը նուիրած Ընտրոր սուրբ ընծաներուն անօրէնու-
թիւնը Ահարոնը կրէ • ու միշտ իր ճակատին վրայ պիտի ըլլայ ։ որ անոնք ՚ընդունելի ըլլան Տէրոջը առջևը ։
39 Եւ շապիկը բարակ քթմանէ նկարէն հիւսես ։ ու խոյրը բարակ քթմանէ պիտի շինես ։ և գօ-
տին նկարագործ պիտի շինես ։
40 ՚Եւ Ահարոնին որդւոցը շապիկներ պիտի շի-
նես ։ ու անոնց գօտիներ պիտի շինես • և պա-
տուոյ ու փառաց համար անոնց ապարօշներ
41 պիտի շինես ։ Եւ զանոնք քու եղբօրդ Ահարո-
նին՝ ու իր հետը իր որդւոցը պիտի հագցընես • ու Ծանոնք պիտի օծես ։ և ՚Ձեռքի օրհնես՝ ու սրբես անոնք՝ որ ինձի քահանայութիւն ընեն ։
42 Եւ անոնց Ակատէ անդրավարտիքներ պիտի շինես էրենց մարմինին մերկութիւնը ծածկելու համար • ածնոց մէջքերէն մինչև ծունկերնին
43 պիտի հասնին ։ Եւ անոնք Ահարոնին ու անոր որդւոցը վրայ պիտի ըլլան՝ երբոր ժողովքի խո-
րանը մտնեն ։ կամ երբոր ՚սեղանին մօտենան սրբարանին մէջ պաշտելու համար ։ որ չըլլայ թէ Ծանօրէնութիւն կրեն ու մեռնին • ՚Յաւիտենական կանոն մը ըլլայ իրեն՝ ու իրմէ ետքը իր սերունդին ։

ԳԼ • ԼԹ

1 Վհանայի օրհնութեան զրհերը ու արարողութիւնները ։ 38 Մշանջենաւոր ողջակէզը ։ 45 Ըստուած կը խոստա-
նայ բնակիլ Իսրայէլացւոց մէջ ։

1 Ա՚յս ա՚ս է որ անոնց պիտի ընես՝ զանոնք սրբե-
լու համար ։ որ ինձի քահանայ ըլլան • ա-
ջառնելին ՚ղուտակ մը ու երկու անարատ խոյ
2 պիտի առնես ։ Եւ ՚անխմոր հաց՝ ու եղով շա-
ղուած անխմոր չօթիներ՝ և եղով օծուած անխմոր լաւաշներ ասոնց ցորենի բարակ ա-

ձ Ել. 12 ։
ի Ել. ը. 8 ։ Ծնտ. խե. 21 ։ ա՚ Օբ. լԱ. 8 ։ ա՚ Ծնտ. խե. 6 ։ Նգր. բ՚. 63 ։ Նէեմ. է. 65 ։
* ՚ի՚ լոյսը և ճշմարտութիւնը ։
ձ Կղ. լԶ՚. 22 ։
յ Կղ. լԶ՚. 30 ։ Ելաք. ժգ. 20 ։
ղ Ել՚ր 43 ։ Ել. Յ. 17 ։ իբ. 9 ։ Ծնտ. ժը. 1 ։ Նա. ծգ. 11 ։ Նզեկ. գ. 4, 5, 6 ։ Հծո. ա. 29 ։ Ներ. թ. 28 ։ ա՚ Պնտ. բ. 24 ։
ճ Ել. ա. 4 ։ իբ. 27 ։ իէ. 11 ։ Նա. ծգ. 7 ։
ն Ել՚ր 4 ։ Կղ. լԶ՚. 27, 28, 29, 41 ։ Նզեկ. խէ. 17, 18 ։
շ Կղ. իԶ՚. 7 ։ Ը. 30 ։ ա՚. 15 ։ Ել. Յ. 7 ։
ո Կղ. իԶ՚. 9, ԼՀ՚. ։ Ել. ը. ։ Ներ. է. 28 ։
չ Ներ. անոնց ձեռքը պիտի լեցընես,
պ Կղ. լԶ՚. 28 ։ Ել. Ջ. 10 ։ ժգ. 4 ։ Նզեկ. խէ. 18 ։
ջ Կղ. ի. 26 ։
ռ Ել. է. 1, 17 ։ է. 19, 20 ։ իէ. 9 ։ Ծնտ. ԼՀ՚. 13 ։ ժը. 22 ։
ս Կղ. իէ. 21 ։ Ել. ժէ. 7 ։
—
տ Ել. ը. 2 ։
ր Ել. բ. 4 ։ Ջ. 20, 21, 22 ։

3 Լուրէն պիտի չինես • Նե սակառի մը մէջ պիտի
դնես • ու անոնք սակառին մէջ , և զուարակը
4 ու երկու խոյերը պիտի մօտեցընես : Նե Ա-
Հարոնը ու անոր որդիները ժողովքի խորանին
դրանը պիտի մօտեցընես , ²ու անոնք ջրով պի-
5 տի լուայս : ³Նե զգեստները պիտի առնես , ու
շապիկը՝ և եփուտին պատմուճանը՝ ու եփուտը
և լանջապանակը Ահարոնին պիտի հագցընես •
ու ⁴եփուտին ժապաւէնովը պիտի գօտևորես
6 զանիկայ : ⁵Նե խոյրը անոր գլուխը պիտի դը-
նես , ու խոյրին վրայ սուրբ պսակը պիտի դնես :
7 Նե ⁶օծման եղը պիտի առնես , ու անոր գըլ-
խուն վրայ թափելով՝ պիտի օծես զանիկայ :
8 Նե ⁷անոր որդիները պիտի մօտեցընես , ու ա-
9 նոնց շապիկներ պիտի հագցընես • Նե գօտի-
ներով պիտի գօտևորես զանոնք՝ (այսինքն Ա-
հարոնը ու անոր որդիները ,) ու անոնց գլխա-
պարօշներ պիտի փաթթես • ու ⁸քահանայու-
թիւնը անոնցը ըլլայ յաւիտենական կանոնով :
Եւ այսպէս ⁹պիտի օրհնես Ահարոնը ու անոր որ-
դիները :

10 Նե զուարակը ժողովքի խորանին առջևը
պիտի մօտեցընես • ու ¹⁰Ահարոն և անոր որդի-
ները իրենց ձեռքը զուարակին գլխուն վրայ
11 պիտի դնեն : Նե ժողովքի խորանին դրանը
առ՚ Տէրոջը առջևը պիտի մորթես զուարակը :
12 Նե ¹¹զուարակին արիւնէն պիտի առնես , ու
մատովդ սեղանին ¹²եղջիւրներուն վրան պիտի
դնես • և ճապաձ բոլոր արիւնը սեղանին տա-
13 կողը պիտի թափես : Նե ¹³փորոտիքը ծած-
կող ամէն ճարպը՝ ու ¹⁴լևարդին վրան եղած
թաղանթը՝ և երկու երիկամունքը՝ ու անոնց
վրան եղած ճարպը պիտի առնես , և սեղանին
14 վրայ պիտի այրես : Բայց ¹⁵զուարակին միսը՝ ու
անոր մորթը՝ և անոր աղբը՝ բանակին դուրսի դին
կրակով պիտի այրես • աս մեղքի պատարագ է :
15 Նե ¹⁶խոյերուն մէկը պիտի առնես , և Ա-
հարոնը ու անոր որդիքը ¹⁷իրենց ձեռքերը խոյին
16 գլխուն վրայ պիտի դնեն : Նե ան խոյը պիտի
մորթես , ու անոր արիւնը պիտի առնես , և
17 սեղանին վրայ շուրջանակի պիտի սրսկես : Նե
խոյը կտոր կտոր պիտի ընես , ու անոր փորո-
տիքը և անոր ոտքերը պիտի լուայս , ու պա-
նանի անոր կտորներուն և գլխուն վրայ պիտի
18 դնես : Նե բոլոր խոյը պիտի այրես սեղանին
վրայ • աս ողջակէզ է Տէրոջը • Հանուշահոտ
պատարագ մըն է Տէրոջը :

19 ²⁰Նե մէկալ խոյը պիտի առնես , ու Ահարոն
և անոր որդիքը իրենց ձեռքերը խոյին գլխուն
20 վրայ պիտի դնեն : Նե խոյը պիտի մորթես ,
ու անոր արիւնէն պիտի առնես , և Ահարոնին
ականջին ըլլիակին վրայ՝ ու անոր որդւոցը
ականջներուն ըլլիակին վրայ՝ և անոնց աջ
ձեռքին մէծ մատին վրայ՝ ու անոնց աջ ոտքին
մէծ մատին վրայ պիտի դնես • և ճապաձ ա-
րիւնը սեղանին վրայ շուրջանակի պիտի սրսկես :
21 Նե սեղանին վրայ եղած արիւնէն՝ ու օծման
եղէն պիտի առնես , և Ահարոնին վրայ ու ա-
նոր զգեստներուն վրայ՝ և անոր հետ իր որդւոց
վրայ՝ ու իր որդւոցը զգեստներուն վրայ սրբա-
կես • և ²²անիկայ՝ ու անոր զգեստները՝ և ա-
նոր հետ իր որդիները՝ ու իր որդւոցը զգեստ-
22 ները սուրբ պիտի ըլլան : Նե խոյէն պիտի առ-
նես ճարպը՝ ու գմակը՝ և փորոտիքը ծածկող
ճարպը՝ և լևարդին վրայի թաղանթը՝ ու երկու
երիկամունքը՝ և անոնց վրայ եղած ճարպը ու
աջ զիստը • ²³ինչու որ աս ²⁴ահաւոյչ օրհնու-
թիւնն խոյն է : Նե Տէրոջը առջևը եղած ան-
խմոր հացի սակառէն մէկ պան հացի՝ ու մէկ
եղով հացի շօթի՝ և մէկ լաւաշ պէթի առնես ,
24 Նե ամէնը Ահարոնին ձեռքը՝ ու անոր որդւոցը
ձեռքը պիտի դնես , և ²⁵զանոնք Տէրոջը առ-
25 ջևը երերցընելու ընծայ մատուցանես : ²⁶Նե
անոնց ձեռքէն առնես զանոնք , ու սեղանին
վրայի ողջակիզին վրայ այրես Տէրոջը առջևը
անուշ հոտի համար • ասիկայ պատարագ մըն
26 է Տէրոջը : Նե Ահարոնին ²⁷ահաւոյչ օրհնու-
լուն համար պատրաստուած խոյէն՝ Հերթուձը
պիտի առնես , ու զանիկայ Տէրոջը առջևը ե-
րերցընելու ընծայ մատուցանես • և ան ²⁸քու
27 բաժինդ ըլլայ : Նե Ահարոնին համար ու անոր
որդւոցը համար եղած ²⁹ահաւոյչ օրհնութենան
խոյէն Հերթուձը ու բարձրացընե-
28 լու զնատը պիտի սրբես : Նե ասիկայ ³⁰յաւի-
տենական կանոնով Ահարոնին ու անոր որդւո-
ցը պիտի ըլլայ Իսրայէլի որդւոցը կողմանէ •
ինչու որ աս բարձրացընելու ընծայ է • և ³¹պի-
տի ըլլայ բարձրացընելու ընծայ՝ Իսրայէլի որ-
դւոցմէն իրենց խաղաղութենան զոհերէն քով-
րենց բարձրացընելու ընծան դէպ՚ի Տէրոջը :
29 Նե Ահարոնին սուրբ զգեստները իրմէն ետ-
քը՝ իր որդւոցը պիտի ըլլան , ³²որ անոնցմով
30 օծուին , ու անոնցմով օրհնուին : Նե ³³անի-
կայ որ իր որդւոցմէ իր տեղը քահանայ ըլլա-
լով՝ պաշտօն կատարելու համար ժողովքի խո-
րանը՝ սրբարանը պիտի մտնէ , զանոնք ³⁴հօթը
31 օր պիտի հագնի : Նե ³⁵ահաւոյչ օրհնութենան
խոյը պիտի առնես՝ ու ³⁶անոր միսը սուրբ տեղ
32 մը եփես • Նե Ահարոն ու անոր որդիքը ժո-
ղովքի խորանին դրանը քով պիտի ուտեն խոյին

---

² Ել • ե • 12 : Լև • ը • 6 : Նբր • ժ • 22 :
³ Ել • իե • 2 : Լև • ը • 7 :
⁴ Ել • իե • 8 :
⁵ Լև • ը • 9 :
⁶ Ել • իը • 41 : Ը • 25 : Լև • ը • 12 : ժ • 7 : Ի • 10 : Ճնա • ը • 25 :
⁷ Լև • ը • 13 :
⁸ Ճնա • ժը • 7 :
⁹ Ել • ե • 12 : Լև • ը • 6 : Նբր • ժ • 22 :
¹⁰ Ել • իը • 41 : Լև • ը • 22, ըէ : Նբր • է • 28 :
¹¹ Լև • ա • 4 : ը • 14 :
¹² Լև • ը • 15 :
¹³ Ել • իէ • 2 : Ը • 2 :
¹⁴ Լև • գ • 3 :
* Կամ լեղրաթոյթը՝
¹⁵ Լև • գ • 11, 12, 21 : Նբր • ժգ • 11 :
¹⁶ Լև • ը • 18 :
¹⁷ Լև • ա • 4 — 9 :
¹⁸ Օմ • ը • 21 :
¹⁹ Ա՚ր 3 : Լև • ը • 22 :
²⁰ Ել • Լ • 25 , 31 : Լև • ը • 30 :
²¹ Ա՚ր 1 : Նբր • իթ • 22 :
²² Լև • ը • 26 :
²³ Լև • է • 30 :
²⁴ Լև • ը • 28 :
²⁵ Լև • ը • 29 :
²⁶ Տնտ Կաղ • դ՚թ • 6 :
²⁷ Լև • է • 31 , 34 : Ճնա • ժը • 11 , 18 : ²⁸ Օր • ժը • 3 :
²⁹ Լև • ժ • 15 :
³⁰ Լև • է • 34 :
³¹ Ճնա • ի • 26 , 28 :
³² Ճնա • ժը • 8 : Ը • 25 :
³³ Ճնա • ի • 28 :
³⁴ Լև • ը • 35 : թ • 1 , 8 :
³⁵ Լև • ը • 31 :

33 միաբ՝ ու †սակաւին մէջն հացը : Եւ ՚անոնք
պիտի ուտեն այն բաները՝ որ իրենց օրինելուն
ու սրբուելուն համար անոնցմով քաւութիւն
եղաւ , °և օտարական մը ոնոնց պիտի չու-
34 տէ • ինչու որ անոնք սուրբ են : Եւ թէ որ
օրինութեան միսէն ու հացէն մինչև առաւօ
տեան , †աս աւելցածը կրակով պիտի այրես •
անիկայ պիտի չուտուի , ինչու որ սուրբ է :
35 Եւ Ահարոնին ու անոր որդւոցը ասանկ պի-
տի ընես , բոլոր քեզի ապացուցածիս պէս • °ասիկ
օրէնք մինչև յաւիտեան իրենց ազգերուն մէջ
36 նը : Եւ °օր մէկ զուարակ մեղքի պատարագ
ընես քաւութեան համար • ու սեղանին համար
քաւութիւն ընելու ատենդ պիտի մաքրես զա-
նիկայ , և սուրբ ընելու համար †պիտի օծես
37 զանիկայ : Սեղանին համար եօթը օր քաւու-
թիւն պիտի ընես , ու սուրբ ընես ան • °և սե-
ղանը ամենասուրբ պիտի ըլլայ • °ինչ որ սե-
ղանին դպչի սուրբ պիտի ըլլայ :
38 Եւ սեղանին վրայ ընելու պտոյտ աս է •
°միշտ ամէն օր °մէկ տարեկան երկու գա-
39 ռիւք • Մէկ գառը †առաւօտուն պիտի մատու-
ցանես , ու մեկալ գառը իրիկուան դէմ մա-
40 տուցանես : Եւ մէկ գառին հետ մէկ հինինի
քառորդ նիճուած ձէթով շաղուած մէկ տա-
սանորդ բարակ ալիւր , և թափելու նուէրին
համար մէկ հինինի քառորդ մը գինի հատոս-
41 ցանես : Եւ մեկալ գառը †իրիկուան դէմ պի-
տի զոհես • ու առաւուան հացի ընծային պէս՝
և անոր թափելու նուէրին պէս պիտի ընես ա-
նոր • աս՝ անուշահոտ պատարագ մըն է Տէրոջը :
42 Ընկոյց ձեր ազգերուն մէջ †մշտնջենաւոր ող-
ջակէզ պիտի ըլլայ Տէրոջը առջևը ժողովքի
խորանին դրանը •ով , †ուր որ քեզի պիտի հան-
43 դիպիմ՝ քեզի հետ խօսելու : Եւ հոն խօսա-
յիլի որդւոցը պիտի հանդիպիմ՝ , ու խորանը
44 Իմ փառքովս սուրբ պիտի ըլլայ : Եւ ժողովքի
խորանը ու սեղանը պիտի սրբեմ • Ահարոնը ու
անոր որդիները ալ †պիտի սրբեմ՝ , որ ինծի քա-
45 հանայութիւն ընեն : Եւ †Իսրայէլի որդւոցը
մէջ պիտի բնակիմ՝ , ու անոնց Աստուած պիտի
46 ըլլամ • Եւ պիտի գիտնան թէ †անոնց Տէր
Աստուածը ես եմ՝ , որ անոնց մէջը բնակելու
համար՝ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի զանոնք •
ես եմ անոնց Տէր Աստուածը :

ԳԼ· Լ

1 Խունկի սեղանը : 11 Հոգիներուն փրկանքը : 17 Պղնձէ
աւազանը : 22 Օձման սուրբ եղը : 34 Ընծայահաս խունա-
կին բաղադրութիւնը :

1 Եւ °Խունկ ծխելու †սեղան մը պիտի շինես •
2 Սատիմի փայտէ պիտի շինես անիկայ • Ընոր
երկայնութիւնը կանգուն մը՝ ու անոր լայնու-
թիւնը կանգուն մը՝ քառակուսի պիտի ըլլայ ,
և անոր բարձրութիւնը երկու կանգուն • անոր
3 եղջիւրները իրմէն պիտի ըլլան : Եւ անոր վը-
րան՝ ու անոր քովերը շուրջանակի՝ և անոր եղ-
ջիւրները զուտ ոսկիով պիտի պատես • ու շուր-
4 ջանակի ոսկի պսակ մը պիտի շինես անոր : Եւ
երկու ոսկի օղակներ պիտի շինես անոր • պսա-
կին տակէն՝ անոր երկու քովերը երկու կող-
մերէն պիտի շինես , որ ան՝ անոնցմով վեր-
ցուելու համար ձողերուն անցնելու տեղերը
5 ըլլան : Եւ ձողերը Սատիմի փայտէ պիտի շի-
6 նես , ու անոնք ոսկիով պատես • Եւ անիկայ
պիտի դնես վկայութեանը վրայի †քաւութիւնին
առջևը՝ վկայութեան տապանակին քովը եղած
վարագուրին առջևը , ուր որ ես քեզի պիտի
7 հանդիպիմ՝ : Եւ Ահարոն անոր վրայ °անուշա-
հոտ խունկ պիտի ծխէ • ամէն առաւօ †ձրագները
8 շինած ատենը խունկ պիտի ծխէ : Եւ Ա-
հարոն °իրիկուան դէմ ձրագները վառած ա-
տենը խունկ պիտի ծխէ , որ Տէրոջը առջևը
միշտնջենաւոր խունկ ըլլայ ձեր ազգերուն մէջ :
9 Ընոր վրան °օտար խունկ , կամ ողջակէզ , կամ
հացի ընծայ պիտի չմատուցանէք • ոչ ալ անոր
10 վրան նուէր պիտի թափէք : Եւ °Ահարոն տա-
րին անգամ մը անոր եղջիւրներուն վրայ քա-
ւութիւն պիտի ընէ • անիկայ քաւութիւնեն-
րուն մեղքի պատարագին արիւնովը անոր վրայ
քաւութիւն պիտի ընէ տարին անգամ մը ձեր
ազգերուն մէջ • ասիկայ ամենասուրբ է Տէրոջը :
11 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով •
12 °Երբոր Իսրայէլի որդւոցը գումարը առնելու
ըլլաս՝ իրենց թուոյն նայելով , անասունք անոնց
ամէն մէկը °իր հոգւոյն փրկանքը պիտի տայ
Տէրոջը՝ զանոնք համրած առենդ , որ անոնց
մէջը †հարուած չըլլայ՝ երբոր զանոնք համրես :
13 °Ընոնք աս պիտի տան • Ամէն մէկը՝ որ կ'անց-
նի կը համրուի , արբաթանին սիկղին համեմատ՝
կէս սիկղ սրբարանին սիկղին պէս • °մէկ սիկղը քը-
սան կերատ է • Տէրոջը ընծան †կէս սիկղ սի-

ֆ Ատա · ժբ · 4 :
ֆ Ել · ժ · 14 , 15 , 17 :
օ Ել · իբ · 10 :
ֆ Ել · բ · 32 :
ա Կղ · ե · 12 : Ել · բ · 33 ,
34 , 35 :
բ Երբ · ժ · 11 :
գ Կղ · է · 26 , 28 , 29 :
ե · 10 :
դ Կղ · ե · 10 :
ե Կղ · է · 29 : Ատա · իդ ·
19 :
զ Դան · թ · 27 · ժբ · 11 :
է Ծոմ · իբ · 3 : ա Ես · ժղ ·
40 : ը Ես · ը · 4 : ժբ · 11 :
ը · 3 : Երգ · գ · 3 :
ը գ Ծագ · ժղ · 15 : Երկ ·
խզ · 13 , 14 , 15 :
ը դ Ծագ · ժբ · 29 , 36 : գ
Ծագ · ժղ · 15 : Երգ · թ ·
4 , 5 : Ասղ · ձ ա ա · 2 :
Դան · թ · 21 :
ի Ա՛մբ 38 : Կղ · է · 8 : Ծոմ ·
իբ · 6 : Դան · բ · 11 ,
12 , 13 :
ի Կղ · իե · 22 : է · 6 , 36 :
Ծոմ · ժէ · 4 :
լ Կղ · ե · 34 : գ Ծագ · բ ·
11 : ը Ես · է · 14 : է · 1 ,
2 , 3 : Երկ · իգ · 5 : Ընգ ·
բ · 7 , 9 : Ասղ · գ · 1 :
խ Ել · իա · 15 : իբ · 9 , 16 :
ծ Կղ · իե · 8 · Ել · իդ · 12 :
Օ՛աբ · բ · 10 : Հօհ · ժգ ·
17 , 23 : բ Կոր · ղ · 16 :
Հայտ · իա · 3 :
կ Կղ · ի · 2 :
—
ա Տե՛ս հմր 7 , 8 , 10 : Ել ·
է · 7 , 18 : Հայտ · բ · 3 :
բ Կղ · լբ · 25 : ե · 5 :
գ Կղ · իե · 21 , 22 :
դ Ա՛մբ 34 : ա Ծագ · ը · 28 :
ա Ես · իգ · 13 : Ղև · ա ·
9 :
ե Կղ · իե · 21 :
զ Կղ · ժբ · 6 :
է Ել · ժ · 1 :
ը Ել · ժղ · 18 : իգ · 27 :
թ Կղ · լբ · 25 : Ծոմ · ա · 2 ,
5 : իղ · 2 : բ Ծագ · իգ · 2 :
ժ Հօհ · լգ · 24 : լգ · 18 :
Ասղ · խթ · 7 : Ատա · ի ·
28 : Մաթ · ժ · 45 : ա Տիմ ·
բ · 6 : ա Պետ · ա · 18, 19 :
ի բ Ծագ · իգ · 15 :
լ Ատա · ժէ · 24 :
խ Ել · իէ · 25 : Ծոմ · ձ ·
47 : Երկ · խո · 12 :
ծ Կղ · լբ · 26 :

14 ոի ըլլայ : Ամէն քան տարեկանէն վեր եղողը՝ որ կ'անցնի կը Համրուի , աա ընծան Տէրոջը պի-
15 ոի ոայ : Երբոր [f]ձեր հոգիներուն քաւութիւն ընելու Համար Տէրոջը ընծայ տան , կէս սիկղէն [g]հնչ Հարուստը աւելի՝ ու հնչ աղքատը պակաս
16 պիտի ոայ : Իւ Իսրայէլի որդւոցմէ քաւութեան արծաթը պիտի առնես , ու [h]ժողովքի խորանին պաշտօնին պիտի տաս , որ Տէրոջը առջեւը [i]յիշատակ ըլլայ Իսրայէլի որդւոցը՝ ձեր հոգիներուն քաւութիւն ընելու Համար :
17 Իւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով .
18 [j]Եւաև պղնձէ աւազան մը պիտի շինես լուացման Համար , ու անոր խարիսխն ալ պղնձէ ըլ-
ըայ . և [k]ժողովքի խորանին ու սեղանին մէջ-
տեղը պիտի դնես ան , ու անոր մէջը ջուր պի-
19 ոի լեցընես : Իւ Ահարոն ու անոր որդիքը [l]իրենց ձեռքերը ու ոտքերը պիտի լուան անկից : Երբոր անոնք ժողովքի խորանը մտնելու ըլլան , կամ երբոր սեղանին մօտենալու ըլլան՝ պաշտօն կատարելու ու կրակով Տէրոջը զոհ մատուցանելու Համար , ջրով պիտի լուացուին՝
21 որ չմեռնին . [m]Այսպէս իրենց ձեռքերը ու ոտքերը պիտի լուան՝ որ չմեռնին . և [n]ասիկայ իրենց յաւիտենական կանոն պիտի ըլլայ , թէ իրեն և թէ իր սերունդին իրենց ազգերուն մէջ :
22 Իւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով .
23 Ը'ու քեզի [o]պատուական Համեմներ , [p]պուտ զմուռս հինգ Հարիւր սիկղ , և անոր կէսին չափ՝ այսինքն երկու Հարիւր յիսուն սիկղ անուշահոտ կինամոն , ու երկու Հարիւր յիսուն սիկղ [q]ա-
24 նուշահոտ խունկեղէգն , Իւ [r]հինգ Հարիւր սիկղ կասիայ՝ սրբարանին սիկղին Համեմատ ,
25 ու Ձիւկ Հիմն ձէթ . Իւ սուրբ օծման եղ պիտի շինես ան՝ իւղագործի արհեստով բաղադրուած . անկիայ [s]սուրբ օծման եղ պիտի
26 ըլլայ : [t]Իւ անով պիտի օծես ժողովքի խո-
27 րանը , ու վկայութեան տապանակը , Իւ սեղանը ու անոր ամէն անօթները , և աշտանակը
28 ու անոր գործիքները , և խունկին սեղանը , Իւ ողջակիզին սեղանը իր ամէն գործիքներուն Հետ
29 ու լիկոնը , և աւազանը ու անոր խարիսխը : Իւ պիտի սրբես անոնք , որ ամենասուրբ ըլլան .
30 Ինչ որ անոնց դպչի՝ սուրբ պիտի ըլլայ : [u]Իւ Ահարոնը ու անոր որդիքը պիտի օծես , ու սուրբ պիտի ընես անոնք , որ ինծի քահանա-
31 յութիւն ընեն : Իւ Իսրայէլի որդւոցը պիտի

զրուցես՝ ըսելով . Ասիկայ ինծի սուրբ օծման
32 եղ պիտի ըլլայ ձեր ազգերուն մէջ : [v]Արգու մարմինի վրայ պիտի չլծափուի ան , և անոր բաղադրութեանը պէս անոր նմանը պիտի չընէք . [w]սա սուրբ է , ու՝ ձեզի սուրբ պիտի ըլ-
33 ըայ : [x]Ո՛վ որ անոր նմանը շինէ , կամ ո՛վ որ անկէ օտարականի վրայ դնէ , [y]իր ժողովուրդէն պիտի կորսուի :
34 Իւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին . [z]Ը'ու քեզի անուշահոտ Համեմներ , այսինքն ստակտէն ու ոնդունգն և քաղբան , աա անուշահոտ Համեմներ մաքուր կնդրուկով . ամէնը Հաւասար կշռով
35 պիտի ըլլան . Իւ անոնք [a]իւղագործի արհեստով [b]իրար խառնուած՝ անուշահոտ բաղադրութիւն մը պիտի շինես մաքուր ու սուրբ :
36 Իւ անկէ փիլ մը պիտի ծեծես շատ բարակ , ու ժողովքի խորանին մէջ վկայութեանը առջեւը դնես , [c]ուր որ ես քեզի պիտի Հանդիպիմ . [d]ասա-
37 նկայ ձեզի ամենասուրբը պիտի ըլլայ : Իւ ան քու շինելու անուշահոտ բաղադրութեանդ պէս Հետտուիլ՝ [e]դուք ձեզի Համար պիտի չընէք . ան ձեզի սուրբ պիտի ըլլայ Տէրոջը Համար :
38 [f]Ո՛վ որ Հոտուտելու Համար անոր նմանը շինէ-
լու ըլլայ , իր ժողովուրդէն պիտի կորսուի :

ԳԼ. Լ.Ը

1 Տէրը կ'ընտրէ Իսհսլհէլը ու Ողհաբը՝ խորանին գործքերը ընելու . 12 և շաբաթը պահելու պատուէրը կը նորոգէ : 18 Մովսէս երկու տախտակները կ'ընդունի :

1 Իւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով .
2 [g]Ես Յուդայի ցեղէն Ովրի որդւոյն [h]Ուրիին որդին Բսհսլհէլը անուանով կանչեցի .
3 Իւ [i]Աստուծոյ Հոգիովը՝ իմաստութիւնով ու Հանճարով և դիտութիւնով ու ամէն կերպ ճարտա-
4 րութիւնով լեցուցի անիկայ , Որ վարպետի գործեր Ճարիւով՝ ոսկիով ու արծաթով և պըղ-
5 ընձով գործէ . Իւ դամելու Համար քարեր բանելով՝ ու փայտեր քանդակելով՝ ամէն կերպ
6 արհեստը բանի : Իւ ահա Դանի ցեղէն Ախիսամայնն որդին [j]Ողհիաբը տուի անոր Հետ . ու ամէն [k]իմաստուններն սրտին մէջ իմաստութիւնը
7 դրի , որ բոլոր քեզի պատուիրածս ընեն . [l]Ժողովքի խորանը՝ և [m]վկայութեան տապանակը ու անոր վրայ եղած [n]քաւութիւնը՝ և խորանին բո-
8 լոր կարասիները , Իւ [o]սեղանը ու անոր անօթները՝ և [p]մաքուր աշտանակը իր բոլոր գործիք-
9 ներովը՝ և խունկին սեղանը , Իւ [q]ողջակիզի սեղանը իր բոլոր գործիքներովը՝ և [r]աւազանը

---

f ՀՄր 12 :
g Ելս . ի . 19 : Ղռակ . իբ . 2 : Լփև . ղ . 9 : Ասղ . ի . 25 :
h Կղ . ի . 25 :
i Ելս . ժղ . 40 :
j Կղ . ի . 8 : ի Ելագ . ի . 38 :
k Կղ . ի . 7 , 30 :
l Կղ . ի . 31 . 32 : Ասղ . իղ . 6 : Նս . ծբ . 11 : Հօհ . ժի . 10 : Նբր . ժ . 22 :
m Կղ . իբ . 43 :
n Նբգ . ի . 14 : Նզեկ . իէ . 22 :
o ՀՄր 38 :
p Ծն . ժէ . 14 : Կղ . ժբ . 15 : Ղև . է . 20 , 21 :
q Կղ . իե . 6 : ի . 29 :
r ՀՄր 25 :
s Այս աղուած . տե՛ս Ղև . բ . 13 :
t Կղ . իե . 42 : Ղև . ժղ . 2 :
u ՀՄր 32 : Կղ . իե . 37 : Ղև . բ . 3 :
v ՀՄր 32 :
w ՀՄր 33 :
x Կղ . ի . 30 : Լղ . 1 :
y ա Կղ . բ . 20 :
z Կղ . ի . 31 : ի Ելագ . է . 14 :
a Կղ . ի . 34 :
b Կղ . իբ . 3 : ի . 10 , 35 : Լղ . 1 :
c Կղ . Լղ . 8 :
d Կղ . ի . 1 :
e Կղ . ի . 6 :
f Կղ . ի . 10 :
g Կղ . ի . 17 :
h Կղ . Լբ . 1 :
i Կղ . Լբ . 8 :

10 ու անոր խարիսխը , Լե [b]պաշտօնին զգեստները՝ ու Ահարոն քահանային սուրբ զգեստները՝
11 և անոր որդւոցը զգեստները՝ քահանայութիւն ընելու համար , [c]Լե օծման եղը՝ ու սրբարանին համար [d]անուշահոտ խունկը՝ բոլոր ըստ պատուիրածիս պէս պիտի ընեն :
12 Լե Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ու ըսաւ .
13 Դուն ալ նաև Իսրայէլի որդւոցը՝ ըսելով . [e]Ընշուշտ իմ շաբաթներս պիտի պահէք . քանզի որ սա նշան մըն է իմ ու ձեր միջտեղը ձեր ազգերուն մէջ , որ դիտնաք թէ ես Տէրը եմ որ կը [f]նուիրեմ ձեզ սուրբ ընելով զանոնք :
14 Լե Տէրը ես եմ : [g]Ուստի շաբաթը պիտի պահէք . քանզի որ ան ձեզի սուրբ է . ամէն ոք որ զանիկայ պղծէ՝ անշուշտ պիտի մեռնի . քանզի ո՛ւր որ ան օրը գործ մը գործէ , ան անձը իր ժողովուրդին միջէն պիտի կորսուի :
15 [h]Վեց օր գործ պիտի գործուի , բայց [i]եօթներորդ օրը Տէրոջը համար շաբաթը սուրբ պիտի ըլլայ Տէրոջը . ով որ շաբաթ օրը գործ մը գործէ , անշուշտ պիտի մեռցուի :
16 Ընոր համար Իսրայէլի որդիքը պիտի պահեն շաբաթը , որ շաբաթը իրենց ազգերուն մէջ յաւիտենական
17 ուխտ մը ընեն : Ընիկայ [j]յաւիտենական նշան մըն է իմ ու Իսրայէլի որդւոցը միջտեղը . քանզի Տէրը [k]վեց օրուան մէջ սուեղծեց երկինքը ու երկիրը , և եօթներորդ օրը դադարեցաւ ու հանգստացաւ :
18 Լե երբոր Սինայ լեռանը վրայ Մովսէսին հետ խօսիլը լմընցուց , [l]վկայութեան երկու տախտակները տուաւ անոր , Ըստուծոյ մատովը գրուած՝ քարէ տախտակներ :

ԳԼ · ԼՐ

1 Ժողովուրդը՝ Մովսէսին հեռաւորութեան ժամանակը Ահարոնին որձի մը շինել կուտայ : 7 Ըստուած կը բարկանայ սա բանիս վրայ , 11 բայց Մովսէսին աղաչանքովը բարկութիւնը կը դադարի : 15 Մովսէս լեռնէն կ'իջնէ իր ձեռքը ունենալով երկու տախտակները , 19 որոնք կը կոտրէ : 20 Ոսկիը փշրի կ'ընէ : 22 Ահարոն պինքը կ'արդարացընէ : 25 Մովսէս կը պատուիրէ կռապաշտները մեռցընել : 31 Ժողովուրդին համար կ'աղօթէ :

1 Լե ժողովուրդը տեսնելով որ Մովսէսը [m]ուշացաւ լեռնէն իջնելու , ժողովուրդը Ահարոնին քովը ժողվուեցան՝ ու ըսին անոր . [n]Արի՛ , մեզի աստուածներ շինէ՛ որ [o]մեր առջևէն երթան . քանզի ան Մովսէսը՝ մեզ Եգիպտոսի երկրէն հանող մարդը , չենք գիտեր
2 թէ ինչ եղաւ անոր : Լե Ահարոն ըսաւ ա-
3 նոնց . Ձեր կիներուն , ձեր տղաքներուն և ձեր աղջիկներուն ականջները եղած [p]ոսկի օ-
4 րը հանեցէք , ու բերէք բերէք : Լե բոլոր ժողովուրդը իրենց ականջները եղած ոսկի օղը-
րը հանեցին՝ ու Ահարոնին բերին : [q]Լե անի-
կայ առաւ անոնց ձեռքէն , ու [r]տիպով մը շինեց , և ձուլածոյ որձի մը ըրաւ : Լե ըսին .
Ա՛վ Իսրայէլ , սաոնք են քու աստուածներդ՝
5 որ քեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեցին : Լե երբ Ահարոն տեսաւ սա՝ անոր առջևը սեղան մը շինեց . և Ահարոն [s]հրատարակել տուաւ՝
6 ըսելով . Վաղը սոն է Տէրոջը : Լե հետևեալ առաւօտուն կանուխ եղան , ու ողջակէզներ մատուցին , և խաղաղութեան զոհեր բերին . և [t]ժողովուրդը ուտելու ու խմելու նստան , ու խաղալու եղան :
7 Լե Տէրը ըսաւ Մովսէսին . [u]Գնա՛ իջի՛ր . ինչու որ [v]անօրինեցաւ քու ժողովուրդդ՝ որ Ե-
8 գիպտոսի երկրէն հանեցիր . Ընոնք շուտով խոտորեցան այն ճամբայէն՝ որն որ [w]իրենց պատուիրեցի . իրենց ձուլածոյ որձի շինեցին , և անոր երկրպագութիւն ըրին , ու անոր զոհեր մատուցին , ու ըսին . Ա՛վ Իսրայէլ , [x]սաոնք են քու աստուածներդ՝ որ քեզ Եգիպտոսի
9 երկրէն հանեցին : Լե Տէրը ըսաւ Մովսէսին . [y]Կը տեսայ սա ժողովուրդը , և ահա սա խըս-
10 տապարանոց ժողովուրդ մըն է : [z]Ուստի հիմա [aa]թող տուր իս՝ որ իմ բարկութիւնս անոնց վրայ բորբոքի , ու փճացընեմ զանոնք . և [ab]քեզ
11 մեծ ազգ մը ընեմ : [ac]Լե Մովսէս իր Տէր Ըստուծոյն առջևը աղաչեց , ու ըսաւ . Ա՛վ Տէր , ինչո՞ւ քու բարկութիւնդ բորբոքի քու ժողովուրդիդ վրայ , որ Եգիպտոսի երկրէն հանեցիր մեծ զօրութիւնով ու զօրաւոր ձեռքով ,
12 [ad]ինչո՞ւ համար Եգիպտացիք խօսին ու ըսեն թէ՝ Չարութեան համար հանեց զանոնք՝ որ լեռներուն մէջը մեռցընէ , ու զանոնք երկրի երեսէն փճացընէ . դարձիր քու սաստիկ բարկութենէդ , ու [ae]ղադարէ՛ սա չարիքը քու ժողո-
13 վուրդիդ վրայ բերելէն : Յիշէ՛ քու ծառաներդ Երբահամը՝ Իսահակը ու Իսրայէլը , որոնց դուն [af]քու անձովդ երդում ըրիր , ու ըսիր անոնց . [ag]Ձեր սերունդը երկինքին աստղերուն պէս պիտի շատցընեմ , և բոլոր սա երկիրը՝ որուն վրայով խօսեցայ , ձեր սերունդին պիտի տամ , ու ան պիտի ժառանգեն յաւիտեան :
14 Լե Տէրը զղջաց՝ չարիքին որ ըսաւ թէ պիտի ընէ իր ժողովուրդին :
15 Լե Մովսէս դարձաւ ու լերինքէն իջաւ՝ երկու տախտակները ձեռքին , տախտակները որոնց երկու կողմերն ալ գրուած էին , առջևէն ու ետևէն գրուած էին :
16 Լե տախտակները Ըստուծոյ գործն էին , և գրութիւնը Ըստուծոյ գրութիւնն էր՝ փորուած տախտակներուն վրայ :
17 Լե Յեսու ժողովուրդին աղաղակը լսելով՝ Մովսէսին ըսաւ . Պատերազմի ձայն կայ ճամբարին մէջ :
18 Լե ան ըսաւ . Չէ՛ հզօրութեան ձայն մը՝ որ կանչեն , և չէ՛ տկարութեան ձայն մը՝ որ կանչեն , հապա երգի ձայն մը կը լսեմ ես :
19 Լե ինչպէս որ մօտեցաւ ճամբարին՝ հասաւ հորթին ու պարերուն . Մովսէսի բարկութիւնը բորբոքեցաւ , տախտակները ձեռքէն նետեց ու լերան տակ կոտրտեց զանոնք :
20 Լե առաւ հորթը՝ որ շինած էին , հրկիզեց զանիկայ , մանրեց մինչև որ փոշի եղաւ , ջուրին վրայ ցանեց , ու Իսրայէլի որդւոցը խմցուց :
21 Լե Մովսէս Ահարոնին ըսաւ . Ինչ բան ըրաւ քեզի այս ժողովուրդը , որ անոր վրայ այսչափ մեծ մեղք մը բերիր :
22 Լե Ահարոն ըսաւ . Թող բարկութիւնը չբորբոքի տիրոջս . դուն գիտես այս ժողովուրդին չարութեան վրայ՝ որ անոնք ինծի ըսին .
23 Մեզի աստուածներ շինէ՛ որ մեր առջևէն երթան . քանզի ան Մովսէսը՝ մեզ Եգիպտոսի երկրէն հանող մարդը , չենք գիտեր
24 թէ ինչ եղաւ անոր : Լե ես ըսի անոնց . Ո՛վ որ ոսկի ունի՝ թող քակեն զանիկայ : Ինծի տուին զանիկայ , ես ալ կրակին մէջ նետեցի , ու հորթը դուրս ելաւ :
25 Լե Մովսէս տեսաւ որ ժողովուրդը մերկացած էր , (որովհետև Ահարոն մերկացուցած էր զանոնք՝ իրենց թշնամիներուն ամօթի համար) ,
26 Մովսէս կեցաւ բանակին դրան առջև , ու ըսաւ . Ո՛վ որ Տիրոջը կողմն է՝ թող գայ ինծի մօտ . Լե Ղեւտացիք բոլորը անոր մօտ ժողվուեցան :
27 Լե ան ըսաւ անոնց . Այսպէս կ'ըսէ Տէր Ըստուած Իսրայէլի . Ձեր ազգակիցներէն , ձեր բարեկամներէն և ձեր դրացիներէն ամէն մարդ իր սուրը կապէ իր կողքին , անցէք ու դարձէք դռնէ դռնէ բանակին մէջ , ու ամէն մարդ իր եղբայրը , ամէն մարդ իր բարեկամը , ամէն մարդ իր դրացին սպաննէ :
28 Լե Ղեւտացիք Մովսէսին խօսքին պէս ըրին . Լե այդ օրը ժողովուրդէն մօտ երեք հազար հոգի ինկաւ :
29 Լե Մովսէս ըսաւ . Այսօր Տիրոջը ձեռքերը լեցուցէք , ամէն մարդ իր որդիին ու իր եղբօրը դէմ , որպէս զի այսօր օրհնութիւն տրուի ձեզի :
30 Լե հետևեալ օրը Մովսէս ըսաւ ժողովուրդին . Դուք մեծ մեղք մը գործեցիք . հիմա ես Տիրոջը վերանամ , գուցէ ձեր մեղքին համար քաւութիւն ընեմ :
31 Լե Մովսէս դարձաւ Տիրոջը ու ըսաւ . Ա՛հ , այս ժողովուրդը մեծ մեղք մը գործեց , ու իրենց համար ոսկի աստուածներ շինեցին :
32 Լե հիմա եթէ անոնց մեղքը ներես , ... և եթէ ոչ՝ ջնջէ՛ զիս քու գրած գրքէդ :
33 Լե Տէրը Մովսէսին ըսաւ . Ո՛վ որ իմ առջևս մեղանչեց՝ զանիկայ պիտի ջնջեմ իմ գրքէս :
34 Լե հիմա գնա՛ , տար ժողովուրդը հոն ուր որ ըսի քեզի . ահա իմ հրեշտակս քու առջևէդ պիտի երթայ , բայց իմ հաշուելու օրս՝ անոնց մեղքը պիտի հաշուեմ անոնց վրայ :
35 Լե Տէրը հարուածեց ժողովուրդը՝ վասն այն հորթին որ Ահարոն շինած էր :

---

[b] Կր · Լճ · 1 , 41 : Թուա · ի · 5 , 6 , ԼԸ :
[c] Կր · Շ · 25 , 31 : Լէ · 29 :
[d] Կր · Շ · 34 : Լէ · 29 :
[e] Ել · ԺՃ · 3 , 30 : ԽԱ · 2 : Նզեկ · ի · 12 , 20 : ԽԳ · 24 :
[f] Կր · ի · 8 : ի Օր · ի · 12 : Նզեկ · ի · 12 :
[g] Կր · Լե · 2 : Թուա · ԺԸ · 35 :
[h] Կր · ի · 9 :
[i] Ծն · ի · 2 : Կր · ԺԱ · 23 : ի · 10 :
[j] Ել 13 : Նզեկ · ի · 12 , 20 :
[k] Ծն · ա · 31 : ի · 2 :
[l] Կր · ԽԳ · 12 : ԼԸ · 15 , 16 : ԼՁ · 28 , 29 : ի Օր · գ · 13 : ե · 22 : Ճ · 10 , 11 : ի Կոր · գ · 3 :

---

[m] Կր · ԽԳ · 18 : ի Օր · Ճ · 9 :
[n] Կոր · է · 40 :
[o] Կր · ԺՁ · 21 :
[p] Ելատ · ի · 24 , 25 , 26 , 27 :
[q] Կր · ի · 23 : ի Օր · Ճ · 16 : Դատ · ԺԷ · 3 , 4 : գ Թագ · ԺՃ · 28 : Նէեմ · Ճ · 18 : Սաղ · ՃԺ · 19 : Ես · ԽԱ · 6 : Կոր · է · 41 : Հռոմ · ա · 23 :
[r] Կամ քանդակագործի գրիչով
[s] Լև · ԽԷ · 2 , 4 , 21 , 37 : գ Թագ · Ժ · 20 : ի Ա՛ն · Շ · 5 :
[t] ա Կոր · Ժ · 7 :
[u] ի Օր · Ճ · 12 , Հ՛ի՛ր 1 : Կր · Լգ · 1 : Դան · Ճ · 24 :
[v] Ծն · ը · 11 , 12 : ի Օր · ԺՃ · 16 : Լ · 5 : Դատ · ի · 19 : Ովս · Ճ · 9 :
[w] Կր · ի · 3 , 4 , 23 : ի Օր · Ճ · 16 :
[x] գ Թագ · ԺՃ · 28 :
[y] Կր · Լգ · 3 , 5 : Լ · 9 : ի Օր · Ճ · 6 , 13 : Լ · 27 : ի Ա՛ն · Շ · 8 : Ես · ԽՃ · 4 : Կոր · է · 51 :
[z] ի Օր · Ճ · 14 , 19 :
[aa] Կր · ԽԲ · 24 :
[ab] Ելատ · ԺՁ · 12 :
[ac] ի Օր · Ճ · 18 , 26 , 27 , 28 , 29 : Սաղ · ՃԺ · 1 , 2 : ՃՂ · 23 :
[ad] Թուա · ԺՁ · 13 : ի Օր · Ճ · 28 : Լ · 27 :
[ae] Նէեմ · զղջա՛
[af] Հ՛ի՛ր 14 :
[ag] Ծն · ԽՃ · 16 : Երբ · Ղ · 13 :
[ab] Ծն · ԺՁ · 7 : ԺԳ · 15 : ԺԸ · 7 , 18 : ԽՂ · 4 : ԽՃ · 13 : Լ · 11 , 12 :

14 Եւ Տէրը ՙզղջաց ան չարիքին համար՝ որ ը-
սեր էր թէ իր ժողովուրդին պիտի ընէ :
15 Եւ Ներոնէս դարձաւ ու լեռնէն իջաւ , ու
վկայութեան երկու տախտակները իր ձեռքն
էին . տախտակները իրենց երկու քովերէն գը-
րուած էին . անոնք մէկ կողմէն ու մէկալ կող-
16 մէն գրուած էին : Եւ Ներոնէսները Աստու-
ծոյ գործքն էին . ու տախտակներուն վրայ
17 փորագրուած գիրը Աստուծոյ գրածն էր : Ու
երբոր Հեսու պոռացող ժողովուրդին ձայնը լը-
սեց , ըսաւ Մովսէսին . Ռանակին մէջ պատե-
18 րազմի ձայն կայ : Եւ անիկայ ըսաւ . աս յաղ-
թողներու աղաղակի ձայն չէ , ան ալ յաղ-
թուածներու աղաղակի ձայն է . հապա խաղը
19 ձայն կը լսեմ ես : Եւ եղաւ որ բանակին մօ-
տենալով՝ Ներոնը ու պարը բռնողները տեսածին
պէս , Մովսէսին բարկութիւնը բորբոքեցաւ .
ու տախտակները իր ձեռքէն նետեց , ու լե-
20 ռանը վարի դին կոտրտեց զանոնք : Եւ անոնց
շինած որթը առաւ , ու կրակով այրեց , ու
մանրեց փոշի ըրաւ , և ջուրին վրայ ցանեց , ու
Իսրայէլին որդւոցը խմցուց :
21 Եւ Մովսէս ըսաւ Ահարոնին . Ինչ ժողո-
վուրդը քեզի ըրաւ քեզի , որ անոնց վրայ այսչափ
22 մեծ մեղք մը բերիր : Եւ Ահարոն ըսաւ . Թող
իմ տիրոջս բարկութիւնը չբորբոքի . Դուն
դիտես աս ժողովուրդը՝ որ չարին հակամիտեալ
23 են . Եւ ինծի ըսին թէ՝ Մեզի աստուածներ
շինէ որ մեր առջևէն երթան . քանզի որ ան
Մովսէսը՝ մեզ Եգիպտացի երկրէն հանող մարդ-
24 դը՝ չենք գիտեր թէ անոր ինչ եղաւ : Եւ ես
ըսի անոնց . Ով որ ոսկի ունի , թող հանէ .
ու բերին ինծի . և կրակը ձգեցի ան , ու ՚աս
որթը ելաւ :
25 Եւ երբոր Մովսէս ժողովուրդին *անառա-
կութիւնը տեսաւ , (քանզի Ահարոն Հէթող
տուեր էր զանոնք անառակութիւն ընելու՚ ի-
րենց թշնամիներուն մէջը խայտառակ ըլլալու
26 համար ,) Ներոնէս բանակին դուռը
կայնեցաւ , ու ըսաւ . Ով որ Տէրոջը կողմէն
է , թող ինծի գայ . և Ղևիին բոլոր որդիքը
27 անոր քովը ժողովուեցան : Եւ ըսաւ անոնց .
Իսրայէլին Տէր Աստուածը ասանկ կ՚ըսէ . Ը-
մէն մարդ իր սուրը թող իր մէջքը դնէ , ու
բանակին մէջ դունէ դուռ անցնին դառնան , և
՚ամէն մարդ իր եղբայրը՝ ու ամէն մարդ իր ըն-
28 կերը՝ և ամէն մարդ իր դրացին մեռցընէ : Եւ
Ղևիին որդիքը Մովսէսին խօսքին պէս ըրին .
ու ան օրը ժողովուրդէն իրենք հազար մարդու
29 չափ ինկան : ՚Քանզի Մովսէս ըսեր էր թէ՝
Այսօր ձեզմէ ամէն մէկը իր որդւոյն վրայ՝
ու իր եղբօրը վրայ ինքզինքը Տէրոջը նուիրէ ,
որ ձեր վրայ օրհնութիւն տայ այսօր :
30 Եւ եղաւ որ հետևեալ օրը Մովսէս ըսաւ
ժողովուրդին . ՚Դուք մեծ մեղք գործեցիք .
ու հիմա Տէրոջը պիտի ելլեմ , ՚գուցէ ՚քա-
31 ւութիւն մը ընեմ ձեր մեղքին համար : Եւ
Մովսէս ՚դարձաւ Տէրոջը՝ ու ըսաւ . Ա՛հ , աս
ժողովուրդը մեծ մեղք գործեց , իրեն ոսկիէ
32 աստուածներ շինելով : Հայց հիմա թէ որ ա-
նոնց մեղքերը կրնաս՝ Նէրէ՚ , եթէ ոչ կ՚ա-
33 զաչեմ ՚ատրէ իս ՚քու գրած գիրքէդ : Եւ Տէ-
րը ըսաւ Մովսէսին . ՚Ով որ ինծի մեղանչեց ,
34 անիկայ իմ գիրքէս պիտի աւրեմ : Եւասի հիմա
գնա , ժողովուրդը ան տեղը տար , որն որ քե-
զի ըսի . ՚Ահա իմ հրեշտակս քու առջևէդ պի-
տի երթայ . բայց ՚այցելութիւն ընելու օրս՝
35 անոնց մեղքը իրենց վրայ պիտի բերեմ : Եւ
Տէրը զարկաւ ժողովուրդը , ՚Ահարոնին շինած
որթը շինելնուն համար :

ԳԼ . ԼԳ

1 Տէրը չյօժարիր ժողովուրդին հետ երթալու՝ իր առջի խոստմանը պէս : 4 ժողովուրդը աս բանիս վրայ կը տրտմի : 7 Խորանը բանակին դուրս կը հանուի : 9 Տէրը դէմ առ դէմ կը խօսի Մովսէսին հետ : 12 Մովսէս կը ցանկայ Աստուածոյ փառքը տեսնելու :

1 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին . Ելլէ՛ր ասկէ դուն՝
ու ՚ժողովուրդն ալ՝ որ Եգիպտոսի երկրէն
հանեցիր , գո՛ գնա ան երկիրը՝ որուն համար
երդում ըրի Աբրահամին՝ Իսահակին ու Յա-
կոբին՝ ըսելով . ՚Քու սերունդիդ պիտի տամ
2 ան : ՚Եւ քու առջևէդ հրեշտակ մը պիտի
խրկեմ , ՚ու Քանանացին՝ Ամորհացին՝ Քե-
ւացին՝ Փերեզացին՝ Եւեացին ու Յեբուսացին
3 պիտի վռնտեմ : ՚Կաթ ու մեղր բղխող երկիրը
պիտի ելլես . Քանզի որ ես ձեր ‡Հնտը պիտի
չելլեմ . քանզի դուն ՚խստապարանոց ժողովուրդ
մըն ես . չըլլայ որ ՚ձեզ ճամբուն մէջ բնաջինջ
ընեմ :
4 Ու երբոր ժողովուրդը ասչար խօսքը լսեց ,
՚սուգ ըրաւ . ՚և մէկը իր զարդը իր վրան չը-

ց Բ Օր . լբ . 26 : բ Ծնագ . իդ . 16 : ա Ել . իա . 15 : Սաղ . ղե . 45 : Ներեմ . ժբ . 8 : իդ . 13 , 19 : Հայվել . բ . 13 : Հայվել . ժ . 10 : գ . 2 :
դ Բ Օր . ի . 15 :
ե Կ . Լ . լա . 18 :
զ Բ Օր . ի . 16 , 17 :
է Բ Օր . ի . 21 :
ը Ծն . ի . 9 : իդ . 10 :
թ Կ . ժբ . 11 : ժբ . 24 : ժգ . 2 , 20 , 28 : ժէ . 2 , 4 :
ժ Ես . 1 :
ժա Ես . 4 :
* Կամ մեղկ բլալը

ժբ Բ Ել . իգ . 19 :
ժգ Կամ մեղկացուց զանոնք՝
ժդ Ծնագ . իե . 5 : Բ Օր . լգ . 9 :
ժե Ծնագ . իե . 11 , 12 , 13 : Բ Օր . ժգ . 6 — 11 : լգ . 9 , 10 : Ա Ծնագ . ժբ . 18 , 22 : Ընագ . իա . 3 : Ելագ . ժգ . 3 : Ման . ժ . 37 :
ժզ Ա Ծնագ . ժգ . 20 , 23 : Ել . ժբ . 18 :
ժէ Բ Ծնագ . ժգ . 12 : Ըմովս . ե . 15 :
ժը Ծնագ . իե . 13 :
ժթ Բ Օր . ի . 18 :
ի Կ . Ե . 23 :

ի Պաղ . կի . 28 : ՚Ռուվմ . ի . 3 :
իա Պաղ . ծգ . 8 : Ճ . ի . 16 : Դան . ժբ . 1 : Փիլ . գ . 3 : Հայտ . գ . 5 : ժգ . 8 : ի . 8 , 12 , 15 : իա . 27 : իբ . 19 :
իբ Վէ . իգ . 30 : Նգեկ . ժբ . 4 :
իգ Կ . Լ . 2 , 14 , Ա : Ծնագ . ի . 16 :
իդ Բ Օր . լբ . 35 : Ըմովս . գ . 14 : ՚Ռուվմ . բ . 5 , 6 :
իե Բ Ծնագ . ժբ . 9 : Պտր . է . 41 :

իզ Կ . լբ . 7 :
իէ Ծն . ժբ . 7 : Կ . լբ . 13 :
իը Կ . լբ . 34 : լգ . 11 :
իթ Բ Օր . է . 22 : Ցես . իդ . 11 :
լ Կ . գ . 8 :
լա ՚Ամբ 15 , 17 :
լբ Ներ . մէջը
լգ Կ . լբ . 9 : լգ . 9 : Բ Օր . ի . 6 , 13 :
լե Կ . իդ . 21 : լբ . 10 : Ծնագ . ժգ . 21 , 45 :
լզ Ծնագ . ժգ . 1 , 39 :
լէ Վէ . ժ . 6 : Բ Ծնագ . ժբ . 24 : գ Ծնագ . իա . 27 :

5 դրաւ • Ինչու՞ որ Տէրը ըսած էր Մովսէսին • Իսրայէլի որդւոցը • [ա]Դուք խաւտպարա-
նոց ժողովուրդ մըն էք • Մէկ րոպէ մը [բ]ձեր մէջը ելլելու ըլլամ , ձեզ բնաջինջ պիտի ընեմ •
ուստի հիմա ձեր վրայէն զարդերնիդ վերցուցէք ,
6 որ [գ]ձեզի ընելիքս գիտնամ : Եւ Իսրայէլի որ-
դիքը իրենց զարդերը հանեցին Քորէբ լեռանը
քովը :
7 Եւ Մովսէս առաւ խորանը , ու բանակին
դուրսի դին՝ բանակէն հեռու կանգնեց ան , և
[դ]անոր անունը՝ ժողովքի խորան դրաւ • և ամէն
որ [ե]Տէրը կը խնդրէր , բանակին դուրսի դին և-
8 ղած ժողովքի խորանը կ'ելլէր : Ու երբոր Մով-
սէս խորանը կ'երթար , բոլոր ժողովուրդը կ'ել-
լէր , ու ամէն մէկը՝ իր վրանին դուռը կը կայ-
նէր , ու Մովսէսին հետևէն կ'նայէր , մինչև
9 որ անիկայ խորանը մտնէր : Եւ Մովսէս խորանը
մտածին պէս՝ ամպի սիւնը կ'իջնէր , ու խորանին
դուռը կը կայնէր , և Տէրը [զ]Մովսէսին հետ
10 կը խօսէր : Եւ բոլոր ժողովուրդը կը տեսնէր
որ ամպի սիւնը խորանին դուռը կը կայնի • ու
բոլոր ժողովուրդը կ'ելլէր՝ և ամէն մէկը իր վր-
11 րանին դուռը Երկրպագութիւն կ'ընէր : Եւ
[է]Տէրը կը խօսէր Մովսէսին հետ դէմ առ դէմ,
ինչպէս որ մարդ մը իր բարեկամին հետ կը խօ-
սի • ու Մովսէս նորէն բանակը կը դառնար •
բայց [ը]անոր ծառան՝ Նաւէի որդին Յեսու պա-
տանին՝ խորանէն չէր հեռանար :
12 Եւ Մովսէս ըսաւ Տէրոջը • Նայէ՛ դուն
կ'ըսես ինծի • Հանի՛ ասա ժողովուրդը • ու դուն
ինծի չգիտցուցիր՝ թէ ո՛վ ինծի հետ պիտի խրթ-
կես • ու ըսիր • [թ]Քեզ անունովդ կը ճանչնամ,
13 ու նաև իմ առջևս շնորհք գտար : Ուստի
հիմա կ'աղաչեմ , [ժ]թէ որ քու առջևդ շնորհք
գտայ , [ի]ինծի ցուցէ՛ուրեմն քու ճամբադ՝ որ
ճանչնամ քեզ , անանկ որ՝ քու առջևդ շնորհք
գտնեմ • ու [ի]այս ազգը՝ քու
14 ժողովուրդդ է : Եւ անիկայ ըսաւ • [ժ]Իմ ներ-
կայութիւնս քե՛զ հետ պիտի երթայ , ու քեզ
15 Նպիտի հանգստացընեմ : Եւ Մովսէս ըսաւ
անոր • [ի]Եթէ որ քու ներկայութիւնդ ինչ հետ
16 երթայ , մեզ ասկէ՛ մի՛ հաներ : Քանի՞ ին-
չո՞վ պիտի գիտցուի թէ ես ու քու ժողովուրդդ
քու առջևդ շնորհք գտանք • [ի]չէ՞ որ քու
մեզի հետ երթալովդ • այսպէս ես ու քու
ժողովուրդդ երկրի երեսին վրայ եղած բոլոր
ժողովուրդներէն պիտի զատուինք :
17 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին • [ի]Ես բանն ալ
պիտի ընեմ՝ որ դուն խնդրեր , ինչու որ [ի]իմ առ-
ջևս շնորհք գտար , ու ես քեզ անունովդ կը
18 ճանչնամ : Եւ անիկայ ըսաւ • Կ'աղաչեմ՝
19 [ի]քու փառքդ ցուցուր ինծի : Եւ Տէրը ըսաւ •
[ի]Իմ բոլոր բարութիւնս քու առջևդ պիտի
անցընեմ , ու Տէրոջը անունը քու առջևդ պի-
տի կանչեմ , և որուն որ պիտի ողորմիմ [ի]կ'ողոր-
միմ՝ ու որուն վրայ որ պիտի գթամ՝ կը գթամ :
20 Ու ըսաւ • Դուն իմ երեսս չես կրնար տեսնել •
ինչու որ [ի]մարդ չկրնար իս տեսնել ու ապրիլ :
21 Եւ Տէրը ըսաւ • Ընդ քովս տեղ մը կայ , ու
22 ժայռին վրայ կայնէ • Եւ ըլլայ որ երբ իմ
փառքս անցնելու ըլլայ , քեզ [ի]ժայռին խոռո-
չին մէջը դնեմ , ու [ի]քեզ իմ ձեռքովս ծածկեմ,
23 մինչև որ ես անցնիմ • Ետքը իմ ձեռքս պիտի
վերցընեմ , ու իմ հետս պիտի տեսնես , բայց
իմ երեսս [ի]պիտի չտեսնուի :

ԳԼ • Լ Գ

1 Մովսէս երկու նոր տախտակներ կը կոփէ ։ 5 Տէրը իր ա-
նունը կը հրատարակէ ։ 8 Մովսէս կ'աղաչէ որ Աստուած
իրենց հետը երթայ ։ 10 Աստուած ահ ազդանքը կ'ըն-
դունի , և ուխտ կ'ընէ անոնց հետ՝ քանի մը պատուիրանք-
ներ նորէն յիշելով ։ 28 Մովսէս քառասուն օր լեռը մը-
նալէն ետքն՝ անկից կ'իջնէ նոր տախտակները իր հետը բե-
րելով , 29 և իր երեսը լուսափայլ ըլլալուն համար՝ քօ-
ղով մը կը ծածկէ ։

1 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին • Քեզի [ա]երկու
քարէ տախտակներ կոփէ առջիններուն պէս •
[բ]ու ան տախտակներուն վրայ պիտի գրեմ առջի
տախտակներուն վրայի խօսքերը՝ որ անոնք դուն
2 կոտրատեցիր : Եւ առաւոտեան համար պատրաստ
եղիր , ու առաւոտուն Սինայ լեռը ելլէր , և
3 հոն [գ]լեռանը գլուխը առջևս կայնէ : Ու մէ-
կը [դ]պիտի չելլէ քեզի հետ , և մէկը պիտի չը-
տեսնուի բոլոր լեռանը վրայ , ոչ ալ ասա լե-
ռանը առջևը ոչխար կամ արջառ պիտի ա-
րածուի :
4 Եւ առջիններուն պէս երկու քարէ տախ-
տակներ կոփեց • ու Մովսէս առաւոտուան կա-
նուխ ելաւ , ու Տէրոջը իրեն պատուիրածին
պէս Սինայ լեռը գնաց , և երկու քարէ տախ-
5 տակները իր ձեռքը առաւ : Եւ Տէրը ամ-
պով իջաւ , ու հոն անոր քովը կեցաւ • ու
6 [ե]Տէրոջը անունը կանչեց : Եւ Տէրը անոր առ-

ա Ելք. ժ. 1 : Նմմ. դ. 1, 4 : Նգր. թ. 3 : Ելո. ա. 20 : բ. 12 : Նս • ա. 11 : Նգհկ. իդ. 17, 23 : իզ. 16 :
բ Ած. 3 :
գ Ելո. ժ. 45, 46 :
դ Ե Օր • ը. 2 : Ասղ. ձ. 23 :
ե Կ • իե. 42, 43 :
զ Ե Օր • գ. 29 : Ե Ելք. իա. 1 :
է Ելո. ժ. 37 :
ը Կ • իե • 22 : լա. 18 : Ասղ. ղ. 7 :
թ Կ • գ. 31 :
ժ Նմն • լ. 30 : Ելո. ժ. 8 : Ե Օր • լդ. 10 :
ի Կ • իդ. 13 :
լ Կ • լ. 3 : 4 :
խ Կ • լ. 9 :
ծ Ած. 17 : Նմն • ժ. 19 : Ասղ. ա. 6 : Նգհմ. ա. 5 : Հօշ • ժ. 14, 15 : Ե Տիմ. ը. 19 :
կ Կ • լդ. 9 :
հ Ասղ. իե. 4 : իէ. 11 : Ձղ. 11 : Ա Ժամ. 33 :
* Նէր • ան՛ս
ձ Ե Օր • իե. 26, 29 : Հովհ. ը. 17 :
ղ Կ • ժգ. 21 : Ես. 34—38 : Նս • կդ. 9 :
ճ Ած. 17 : Ելք. 31 : 1 : Նմմ. ժ. 1 : Նգհ • ի. 3 : Հոբ. 20 : ը. 12 : Նս • լ. 11 : Նգհկ • իդ. 17, 23 : իզ. 16 :
յ Ած. 3 :
ն Ած. 17 : Նմն • ժգ. 19 : Ասղ. ա. 6 : Նգհմ. ա. 5 : Հօշ • ժ. 14, 15 : Ե Տիմ. ը. 19 :
շ Կ • լդ. 9 :
ո Ասղ. իե. 4 : իէ. 11 : Ձղ. 11 : Ա Ժամ. 33 :
* Նէր • ան՛ս
չ Ե Օր • իե. 26, 29 : Հովհ. ը. 17 :
պ Կ • ժգ. 21 : Ես. 34—38 : Նս • կդ. 9 :
ջ Ե Օր • գ. 20 : Հես. իա. 44 : իէ. 4 : իդ. 1 : Ասղ. ղէ. 11 :
ռ Ած. 3 : Կ • լդ. 9 :
ս Ելո. ժգ. 14 :
վ Կ • լդ. 10 : Ե Օր • է. 7, 34 : Ե Ելք. է. 23 : Դ Ելո. է. 53 : Ասղ. ճնէ. 20 :
տ Նմն • ժե. 21 : Հակ • է. 16 :
ր Ած. 12 :
ց Ած. 20 : ա Տիմ. ը. 16 :
ւ Կ • լդ. 5, 6, 7 : Նգհմ. լա. 14 :
փ Ռոմ. ի. 15, 16, 18 :
ք Տե՛ս Նմն • լ. 30 : Ե Օր • է. 24 : Դատ. ը. 22 : ժգ. 22 : Նս • ը. 5 : Հայտ • ա. 16, 17 : Կ • իդ. 10 :
օ Նս • ե. 21 :
ֆ Ասղ. գա. 1, 4 :
— Ած. 20 : Հօշ • ա. 18 :
— Կ • լդ. 16, 19 : Ե Օր • ժ. 1 :
ե Ած. 28 : Ե Օր • ժ. 2, 4 :
զ Կ • ժե. 20 : իդ. 12 :
է Կ • ժե. 12, 13, 21 :
ը Կ • լդ. 19 : Ելո. ժգ. 17 :

ջևէն անցաւ , ու կանչից • Տէր՝ Տէր ՚Ա-
տուած՝ ողորմած ու բարերար՝ երկայնամիտ և
առատ ՚ողորմութիւնով ու ՚ճշմարտութիւնով ,
7 ՚՚պահպանելով ողորմութիւն ընող , ՚անօրէնու-
թիւնը՝ յանցանքը ու մեղքը ներող , բայց ՚չան-
ցողը ամենևին անպատ չթողուր • հայրերուն
անօրէնութիւնը որդիներուն վրայ՝ ու որդւոցը
որդիներուն վրայ՝ մինչև երրորդ ազ-
8 գը հատուցանելով : Եւ Մովսէս աճապարե-
լով ՚մինչև գետինը խոնարհեցաւ ու երկրպա-
9 գութիւն ըրաւ , Ու ըսաւ • Ո՛վ Տէր՝ թէ որ
հիմա քու առջևդ շնորհք գտայ , կ՚աղաչեմ՚՚
՚Թող իմ Տէրս մեր հետը երթայ • ՚՚ինչու որ՚՚
՚՚ասիկայ խստապարանոց ազգ մըն է • և ներէ
մեր անօրէնութիւնը ու մեր մեղքերը , և մեզ
՚քու ժառանգութիւնդ ըրէ :
10 Եւ Տէրը ըսաւ • Ահա ՚ես ուխտ մը կ՚ը-
նեմ • քու բոլոր ժողովուրդիդ առջևը անանկ
՚՚աքանչելիքներ պիտի ընեմ , որ բոլոր երկրի վը-
րայ ու բոլոր ազգաց մէջ չեղած • և բոլոր ժո-
ղովուրդը՝ որուն մէջն ես դուն , պիտի տեսնէն
Տէրոջը գործը • քանզի ՚՚հիանալի է ան քանը՝
11 որ քեզի պիտի ընեմ : ՚՚Ինչ որ ես քեզի կը պատուիրեմ այսօր • ահա ՚պիտի
վռնտեմ քու առջևդ Ամորհացին՝ ու Քանա-
նացին՝ և Հետացին՝ ու փերիզացին՝ և Եւա-
12 ցին ու Յեբուսացին : ՚՚Զգուշացիր քու ան-
ձիդ , չըլլայ որ քու երթալու երկրիդ բնակիչը
հետ ուխտ ընես , չըլլայ որ անիկայ քու մէջ-
13 տեղդ ՚որոգայթի ըլլայ • ՚՚ապա ՚՚անոնց բա-
դիները պիտի կործանէք , ու անոնց կուռքերը
պիտի փշրէք , և ՚՚անոնց անտառները պիտի
14 կոտրտէք : Ինչու որ ՚ուրիշ աստուծոյ երկրը-
պագութիւն պիտի չընես • քանզի Եհովան ՚Ա-
խանձոտ ՚՚կը կոչուի , Ե՛ն Նախանձոտ Աստուած
15 է : ՚՚Չըլլայ որ ան երկրին բնակիչը հետ ուխտ
ընես , և անոնք ՚՚իրենց աստուածներուն ե-
տևէն երթալով՝ պոռնկութիւն ըրած տեսնին՝
ու իրենց աստուածներուն զոհ ըրած տեսնին՝
՚՚քեզ կանչէն , ու դուն ՚՚անոնց զոհէն ուտես :
16 Եւ կըլլայ որ ՚անոնց աղջիկներէն քու որդինե-
րուդ կնիկ առնես , ու անոնց աղջիկները ՚իրենց
աստուածներուն ետևէն երթալով՝ պոռնկու-
թիւն ըրած տեսնին՝ քու որդիներուդ ալ
պոռնկութիւն ընել տան՝ իրենց աստուածնե-
17 րուն ետևէն ՚՚ելլեցընելով : ՚՚Կնկի ձուլածոյ
աստուածներ պիտի չընես :
18 ՚Բաղարջակերաց տօնը պիտի պահես • Ա-
պիպ ամսուն որոշ ժամանակին մէջ քեզի պա-
տուիրածես պէս՝ եօթը օր բաղարջ պիտի ու-
տես • ինչու որ ՚Ապիպ ամսուն մէջ Եգիպտա-
19 ցին ելար : ՚Ամեն ՚՚օրը արգանդը բացողը իմս է • և քու
անասուններուդ մէջ ամեն արու առջինեկը՝ ԸՀ՛
20 արջառ ըլլայ և թէ ոչխար , իմս է : Էշոյ ՚ի՛շուն
առջինեկը գառնուկով պիտի փրկես • և թէ որ
չես փրկեր , անատնը անոր վիզը պիտի կտրես :
Քու որդւոցդ ամեն առջինեկը պիտի փրկես •
ու մեկը իմ առջևս ՚՚ձեռնունայն չերևնայ :
21 ՚Վեց օր պիտի գործես , ու եօթներորդ օ-
րը հանգստանաս • թէ վարուցան ընելու և թէ
ընձեղու առներ պիտի հանգստանաս :
22 ՚Եւ շաբաթներուն՝ այսինքն ցորենի հունձ-
քին երախայրիներուն տօնը , ու տարւոյն վերջը՝
ապտիւներուը ժողվելու տօնը պիտի բռնես :
23 Ձեր ամեն արու զաւակը ՚տարին իրեք ան-
գամ Իսրայէլի Աստուծոյն Եհովայ Տէրոջը առ-
24 ջևը պիտի երևնայ : Ինչու որ ՚քու առջևէդ
ազգերը պիտի վռնտեմ , և ՚քու սահմաններդ
պիտի ընդարձակեմ • ու տարին իրեք անգամ
քու Տէր Աստուծոյդ առջևը երևնալու ելած
ատենդ՝ ՚մեկը քու երկրիդ պիտի չցանկայ :
25 ՚Իմ †զոհերս խմորեալ հացով պիտի չհու-
րես՚՚ , ՚՚ու զատկի տօնին զոհը մինչև առտու
26 պիտի չմնայ : ՚Քու երկրիդ երախայրիներուն
առջևինները քու Տէր Աստուծոյդ տունը պիտի
բերես :
՚Ուլը իր մօրը կաթին մէջ պիտի չեփես :
27 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին • Գրէ՛ ասս խօս-
քերը • ինչու որ ասս խօսքերուն համեմատ քեզի

ղ Ծնուս . ժդ . 18 : բ Ա՛ն . է . 9 : ՚եկեամ . թ՛ . 17 : Ասդ . ձդ . 15 : ձդ . 8 : ձժա . 4 : ձժբ . 4 : ձժդ . 5 : ձխե . 8 : Հռովե . բ . 13 :
ե Ասդ . լա . 19 : Հռովմ . բ . 4 :
ը Ասդ . ծէ . 10 : ձը . 4 :
ի Գս . ի . 6 : բ Օր . ե . 10 : Ասդ . ձդ . 15 : Երեմ . լբ . 18 : Դան . թ . 4 :
ժ Ասդ . ձդ . 3 : ձէ . 4 : Գան . թ՛ . 9 : Նախ . ժ . 32 : ա Հօհ . ա . 9 :
ի Գս . իդ . 7 , 21 : Հես . իդ . 19 : Հոբ . ժ . 14 : Ա՛ղբ . ղ . 11 : ՚Նաա . ա . 3 :
լ Գս . գ . 31 :
խ Գս . լգ . 15 , 16 :
* Ասմ թիվ և
ծ Գս . լգ . 3 :
կ բ Օր . լբ . 9 : Ասդ . իը . 9 : լգ . 12 : հը . 62 : ղգ . 14 : Երեմ . ժ . 16 : Հաբ . բ . 12 :
հ բ Օր . ե . 2 : իթ՛ . 12 , 14 :
յ բ Օր . գ . 32 : բ Գնդ . է . 23 : Ասդ . հէ . 14 : հը . 12 : ձխէ . 20 :
ղ բ Օր . ժ . 21 : Ասդ . ձխե . 6 : Նա . կգ . 3 :
ճ բ Օր . ե . 32 : ղ . 3 , 25 : ժբ . 28 , 32 : իը . 1 :
ս Գս . լգ . 2 :
ն Գս . իգ . 32 : բ Օր . է . 2 : Գատ . բ . 2 :
շ Գս . իգ . 33 :
ո Գս . իը . 24 : բ Օր . ժբ . 3 : Գատ . բ . 2 :
ջ բ Օր . է . 5 : ժբ . 2 : Գատ . ղ . 25 : բ Գնդ . ժը . 4 : իգ . 14 : բ Ա՛ն . լա . 1 : Լգ . 3 , 4 :
ռ Գս . ի . 3 , 5 :
ս Նա . իե . 6 : ծէ . 15 :
վ Գս . է . 5 :
տ ՚՚Ել . 12 :
ր Ել . 12 :
ց Ել Օր . ե . 2 : իթ՛ . 12 , 14 :
ւ բ Օր . գ . 32 : բ Գնդ . է . 23 : Ասդ . հէ . 14 : հը . 12 : ձխէ . 20 :
փ բ Օր . ժ . 21 : Ասդ . ձխե . 6 : Նա . կգ . 3 :
ք բ Օր . ե . 32 : ղ . 3 , 25 : ժբ . 28 , 32 : իը . 1 :
օ Գս . լգ . 2 :
ֆ Գս . իգ . 32 : բ Օր . է . 2 : Գատ . բ . 2 :
և Գս . իգ . 33 :
ա Գս . իը . 24 : բ Օր . ժբ . 3 : Գատ . բ . 2 :
բ բ Օր . է . 5 : ժբ . 2 : Գատ . ղ . 25 : բ Գնդ . ժը . 4 : իգ . 14 : բ Ա՛ն . լա . 1 : Լգ . 3 , 4 :
գ Գս . ի . 3 , 5 :
դ Նա . իե . 6 : ծէ . 15 :
ե Գս . է . 5 :
զ ՚՚Ել 12 :
է բ Օր . լա . 16 : Գատ . բ . 17 : Նրեմ . ժ . 9 : Նդեկ . ղ . 9 :
ը Ծնուս . իե . 2 : ա Կոր . ժ . 27 :
թ Ասդ . ձդ . 28 : ա Կոր . բ . 4 , 7 , 10 .
ժ բ Օր . է . 3 : գ Գնդ . ժա . 2 : Նգր . թ՛ . 2 : ՚Ել . ժդ . 25 :
ի Ծնուս . իե . 1 , 2 : գ Գնդ . ժա . 4 :
լ Գս . լբ . 8 : Ել . ժբ . 4 :
խ Գս . ժբ . 15 : իգ . 15 :
ծ Գս . ժդ . 4 :
կ Գս . ժդ . 2 , 12 : իբ . 29 : Նգեկ . խդ . 30 : Ել . բ . 23 :
հ Գս . ժդ . 13 : Ծնուս . ժբ . 15 :
ձ Գս . իգ . 15 : բ Օր . ժդ . 16 : ա Գնդ . թ՛ . 7 , 8 : բ Գնդ . իդ . 24 :
ղ Գս . ի . 9 : իգ . 12 : լբ . 2 : Օր . ե . 12 , 13 : Ել . ժդ . 14 :
ճ Գս . իգ . 16 : բ Օր . ժբ . 10 , 13 :
ս Գս . իգ . 14 , 17 : բ Օր . ժդ . 16 :
վ Գս . լգ . 2 : Ել . ժբ . 24 : բ Օր . է . 1 : Ասդ . հբ . 55 : ձ . 8 :
տ բ Օր . ժբ . 20 : ժթ՛ . 8 :
ր Ծն . լե . 5 : բ Ա՛ն . ժէ . 10 : Ընակ . ժդ . 7 : Կոր . ժբ . 10 :
ց Գս . իգ . 18 :
ւ ՚Եբր . զոհերուս աբիւնը խմորեալ հացի վրայ պիտի չթափես ,
փ Գս . ժբ . 10 :
ք Գս . իգ . 19 : բ Օր . իդ . 2 , 10 :
օ Գս . իգ . 19 : բ Օր . ժդ . 21 :
և ՚՚Ել 10 : բ Օր . է . 13 : լա . 9 :

28 Հետ ու Իսրայէլին հետ ուխտ ըրի։ [b]Նէ անիկայ
Հոն կեցաւ Տէրոջը հետ քառասուն օր ու քառա-
սուն գիշեր. ոչ հաց կերաւ՝ ոչ ալ ջուր խմեց.
և [b]տախտակներուն վրայ ուխտին խօսքերը գրե-
ցից՝ տասը պատուիրանքները։
29 Նէ եղաւ որ երբ Մովսէս Սինայ լեռնէն ի-
ջաւ, [c]վկայութեան երկու տախտակները Մով-
սէսին ձեռքն էր լեռնէն իջած ատենը, ու
Մովսէս [d]իր երեսին մորթը լուսափայլ ըլլալը
չէր դիտեր՝ երբոր Տէրը իր հետը խօսեցաւ։
30 Նէ Ահարոն ու Իսրայէլի բոլոր որդիքը տեսան
Մովսէսը, և ահա անոր երեսին մորթը լուսա-
31 փայլ էր, ու անոր մօտենալու վախցան։ Նէ
Մովսէս կանչեց անոնք, ու Ահարոն և ժո-
ղովքին բոլոր իշխաններըը դարձան անոր, ու
32 Մովսէս խօսեցաւ անոնց հետ։ Նէ անկէ ետ-
քը Իսրայէլի բոլոր որդիքը մօտեցան. [e]ու պա-
տուիրից անոնց ամէն բնչ որ Տէրը խօսեր էր
33 իրեն հետ Սինայ լեռը։ Նէ Մովսէս դնելէ-
անոնց հետ խօսիլը լմընցնելէն՝ [f]իր երեսը քօղ
34 դրաւ։ Հապա [g]Մովսէս Տէրոջը առջևը՝ անոր
հետ խօսելու մտած ատենը՝ մինչև դուրս ելլե-
լը քօղը կը վերցընէր. հաքը դուրս կ'ելլէր
ու իրեն պատուիրուածը Իսրայէլի որդւոցը կը
35 խօսէր։ Նէ Իսրայէլի որդիքը Մովսէսին ե-
րեսը կը տեսնէին, որ Մովսէսին երեսին մորթը
լուսափայլ էր. ու Մովսէս իր երեսը քօղով
կը ծածկէր՝ մինչև Ընոր հետ խօսելու մտնելը։

ԳԼՈՒԽ Լ

1 Հաբաթը պահելու պատուէրը։ 4 Խորանին շինութեանը
համար որուելու ընծաները։ 20 Ժողովուրդին ընծայ բե-
րելու յօժարասրտութիւնը։ 30 Բեսաղիէլը ու Ողհաբը
խորանին շինութեանը համար նշանաբանած կ'ընտրուին։

1 Նէ Մովսէս ժողվեց Իսրայէլի որդւոցը բոլոր
ժողովքը, ու ըսաւ անոնց. [h]Ասոնք են ան
բաները որ Տէրը պատուիրից որ անոնք ընէք։
2 [i]Վեց օր գործ պիտի գործուի, բայց եօթնե-
րորդ օրը սուրբ պիտի ըլլայ ձեզի՝ այսինքն
Հանգստութեան շաբաթ Տէրոջը. ան օրը գործ
3 գործողը պիտի մեռցուի. [j]Շաբաթ օրը ձեր
բոլոր բնակարաններուն մէջ կրակ պիտի չվա-
ռէք։
4 Նէ Մովսէս խօսեցաւ Իսրայէլի որդւոցը
բոլոր ժողովքին ըսելով. [k]Տէրոջը պատուիրած
5 բանը սա է. Ձեր մէջէն ընծայ առէք Տէրոջը.
[l]ամէն որ սրտով կը յօժարի՝ թող անիկայ Տէրոջը
6 ընծան բերէ, ոսկի՝ ու արծաթ՝ և պղինձ, Ու
կապուտակ՝ և ծիրանեգոյն՝ ու կրկնակի կար-
7 միր՝ և բաշակ քեթան՝ ու այծի մազ, Նէ կար-
միր ներկուած խոյի մորթեր՝ ու թխհաշի մոր-

[h] ԿԼ· իդ· 18։ [i] Օր· ի֊· 9, 18։
[j] ԼՕր 1։ ԿԼ· լա֊· 18։ ԼԲ· 16։ [i] Օր· ջ֊· 13։ Ժ· 2, 4։
[k] ԿԼ· ԼԲ· 15։
[l] Ասա· ԺԷ· 2։ [i] Կոր· ջ֊· 7, 13։
[m] ԿԼ· իդ· 3։
[n] [i] Կոր· ջ֊· 13։
[o] [i] Կոր· ջ֊· 16։
[p] ԿԼ· Լդ· 32։
[q] ԿԼ· ի֊· 9։ լա֊· 14, 15։ Ղև· իգ· 3։ Թուա· ԺԸ· 32, ՃԼ։ [i] Օր· ե֊· 12։ Ղղա· ժգ· 14։
[r] ԿԼ· ԺՂ· 23։
[s] ԿԼ· իե֊· 1, 2։
[t] ԿԼ· իե֊· 2։
[u] ԿԼ· իե֊· 6։
[v] ԿԼ· լա֊· 6։

8 թեր՝ և Աստիի փայտեր, Ու լոյսի համար
եղ՝ և [m]օծման եղի համար ու անուշահոտ
9 խունկի համար համեմներ, Նէ եղնգնաքարեր՝
ու ներսուին համար և լանջապանակին համար
10 գամուելու քարեր։ Նէ [n]ձեր մէջը ամէն սրտով
իմաստուն եղողները թող գան, ու Տէրոջը ը-
11 ղոր պատուիրած բաները շինեն. [o]Խորանը՝ ա-
նոր վրանը՝ ու անոր ծածկոցը՝ անոր ճարմանդ-
ները՝ ու անոր տախտակները՝ անոր նիգերը՝ ա-
12 նոր սիւները՝ և անոր խարիսխները, [p]Տապա-
նակը՝ ու անոր ձողերը՝ քաւութիւնը՝ ու ծած-
13 կող վարագուրը, [q]Սեղանը՝ ու անոր նիգերը՝
ու անոր բոլոր անօթները՝ և առաջաւորու-
14 թեան հացը, Նէ Լոյսի աշտանակը՝ ու անոր
գործիքները՝ և անոր ճրագները՝ ու լոյսի եղը,
15 [r]Նէ խունկին սեղանը՝ ու անոր ձողերը՝ [s]ու
օծման եղը՝ և [t]անուշահոտ խունկը՝ ու խորա-
16 նին դրանը վարագուրը, [u]Ողջակէզին սեղանը՝
ու անոր պղնձէ ցանցակերպ կաճարան՝ անոր
ձողերը՝ ու անոր բոլոր գործիքները՝ աւազանը
17 ու անոր խարիսխը, [v]Արահին վարագուրները՝
անոր սիւները ու խարիսխները՝ և սրահին դը-
18 բանը վարագուրը, Խորանին ցիցերը՝ ու սրահին
19 ցիցերը՝ ու անոնց չուաններըը, Պաշտօնին
զգեստները՝ սրբարանին մէջ պաշտելու համար,
— Ահարոն քահանայիչ սուրբ զգեստները՝ ու
անոր որդւոցը զգեստները, որ քահանայութիւն
ընեն։
20 Նէ Իսրայէլի որդւոցը բոլոր ժողովքը Մով-
21 սէսին առջևէն գացին։ Նէ ամէն [w]յօժարա-
սիրտ եղողը՝ ու ամէն բոլոր հոգիով կամեցողը
եկան, ու ժողովքի խորանին գործին համար՝
և անոր բոլոր պաշտօնին համար՝ ու սուրբ
զգեստներուն համար՝ Տէրոջը ընծան բերին։
22 Նէ եկան էրիկ մարդիկ ու կիներ՝ որչափ որ
սրտով կամեցող կային, ու ճարմանդներ և օ-
ղեր ու մատանիներ և լանջապանակ [x]կամարներ՝ ա-
մէն տեսակ ոսկի զարդեր բերին. ամէն ընծայ
23 բերողը՝ ոսկի ընծայ [y]Տէրոջը։ Նէ [z]ան
ամէնը՝ որուն քովը կը գտնուէր կապուտակ՝ ու
ծիրանեգոյն՝ և կրկնակի կարմիր՝ ու բարակ քե-
թան՝ և այծի մազ՝ ու կարմիր ներկուած խոյի
24 մորթեր՝ և թխհաշի մորթեր, բերին։ Ամէն
արծաթի ու պղինձ ընծայ տուողը՝ Տէրոջը ըն-
ծան բերաւ, և որու քով որ պաշտօնին ամէն
գործին պէտքէն Աստիի փայտեր կը գտնուէր՝
25 բերաւ։ Նէ ամէն [a]սրտով իմաստուն եղող
կիներըը իրենց ձեռքերով մանեցին, ու իրենց
մանած կապուտակը՝ ծիրանեգոյնը՝ կրկնակի
26 կարմիրը ու բարակ քեթանը բերին։ Նէ բոլոր

[w] ԿԼ· իդ· 1, 2, ՃԼ։
[x] ԿԼ· իե֊· 10, ՃԼ։
[y] ԿԼ· իե֊· 23։
[z] ԿԼ· իե֊· 30։ Ղև· իդ· 5, 6։
[a] ԿԼ· իե֊· 31, ՃԼ։
[b] ԿԼ· Լ֊· 1։
[c] ԿԼ· Լ֊· 23։
[d] ԿԼ· Լ֊· 34։
[e] ԿԼ· իէ֊· 1։
[f] ԿԼ· իէ֊· 9։
[g] ԿԼ· լա֊· 10։ ԼՃ֊· 1, 41։ Թուա· ջ֊· 5, 6, ՃԼ։
[h] Հմմ. Ելից 5, 22, 26, 29։ ԿԼ· իե֊· 2։ ԼՂ· 2։ [i] Աբ· իբ֊· 2, 9։ իՃ֊· 9։ Նգե· է֊· 27։ [i] Կոր· ջ֊· 12։ Ճ֊· 7։
[i] Կամ մանեակներ՝
[j] [i] Աբ· իե֊· 8։
[k] ԿԼ· իԸ֊· 3։ լա֊· 6։ ԼՃ֊· 1։ Ա Թագ· իգ֊· 7։ Նահակ·

սրտով փափաքող և յաջողակութիւն ունե-
27 ցող կինիները այծի մազ մանեցին : Եւ Հիշ-
խանները՝ եղնգնաքարեր , ու եփուտին և լան-
ջապանակին համար զամուելու քարեր բերին ,
28 Եւ անւ. լոյսի համար՝ ու օծման եղի համար՝ և
անուշահոտ խունկի համար՝ Համեմներ ու եղ :
29 Իսրայէլի որդիքը "յօժարակամ ընծայ բերին
Տէրոջը , ամէն մարդ ու կնիկ՝ որոնք յօժարու-
թիւն ունէին բերելու ամէն կէրպ գործի համար՝
որ Տէրը Մովսէսին ձեռքովը պատուիրից որ
շինուի :
30 Եւ Մովսէս ըսաւ Իսրայէլի որդւոցը . Ե-
հա Տէրը Յուդայի ցեղէն Ուխի որդւոյն Բե-
31 բիին որդին Բեսաղէլը անունովը կանչեց . Ու
Աստուծոյ Հոգիովը՝ իմաստութիւնով՝ հան-
ճարով՝ և գիտութիւնով՝ ու ամէն կէրպ
32 ճարտարութիւնով լեցուց զանիկայ , Որ վար-
պետի գործեր շինելով՝ ոսկիի ու արծաթի
33 և պղնձի վրայ բանի . Եւ դամելու համար
քարեր բանի , ու ամէն կէրպ վարպետի գործ
34 ընելու համար փայտեր քանդակէ : Եւ անոր
սրտին մէջ սորվեցընելու խորհրդաբերնը դրաւ ,
անոր ալ՝ ու Դանի ցեղէն Ախիսամային որ-
35 դւոյն Ողիաբիին ալ : Զանոնք իմաստութիւ-
նով լեցուց զանոնք , որ ամէն տեսակ գործ
գործող և շինքեներ շինող քանդակագործի
ու արուեստաւորի գործը , նաև կապուտակի՝
ու ծիրանագոյնի՝ և կրկնակի կարմիրի՝ և բա-
րակ քթանի վրայ նկարագործողի և ոստայնան-
կի գործը բնեն :

ԳԼ. Լ.Ո

1 Ընծաները վարպետներուն կը յանձնեն : 5 Մովսէս կը պատուիրէ որ ժողովուրդը ընծայ բերելէն դադարի : 8 Խորհրդեներով նկարուած վարագոյրները : 13 Այծի մազէ վարագոյրները : 19 Մորթէ ծածկոցները : 20 Տախտակները իրենց խարիսխներովը : 31 Սիւները : 35 Սրբարանին վարագոյրը : 37 Դրան վարագոյրը :

1 Ե՝նաւոնը Բեսաղէլ ու Ողիաբ և ամէն "սրբա-
տուի իմաստուն եղողը՝ որոնց որ Տէրը իմաս-
տութիւն ու հանճար տուաւ Եսրբարանին պաշ-
տօնին ամէն կէրպ գործքերը բնել գիտնալու
համար , Տէրոջը բոլոր պատուիրածին պէս
2 գործեցին : Եւ Մովսէս կանչեց Բեսաղէլը ու
Ողիաբը և ամէն սրտով իմաստուն եղողը՝ ո-
րուն սրտին մէջ Տէրը իմաստութիւն դրաւ ,
այսինքն ան ամէնը՝ Որուն սիրտը կը փափաքէր
3 բանելու համար գործի մօտենալու : Եւ անոնք
առին Մովսէսէն բոլոր ընծաները՝ որ Իսրայէլի
որդիքը Երբերին սրբարանին պաշտօնին գործը
անոնցով բնելու համար : Ու անոնք տակաւին
ամէն առտու կամաւոր ընծաներ կը բերէին ա-
նոր :
4 Եւ սրբարանին ամէն գործը բանող բոլոր ի-
մաստուն մարդիկը՝ ամէն մէկը իր բուած գոր-
5 ծէն եկան . Եւ խօսեցան Մովսէսին՝ ըսելով .
Ժողովուրդը աւելի կը բերէ՝ քան որչափ
պէտք էր Տէրոջը շինելու պատուիրած բանե-
6 րուն գործին համար : Եւ Մովսէս պատուի-
րեց քարոզել բանակին մէջ՝ ըսելով . Ալ
ոչ մարդ՝ ոչ ալ կնիկ գործ մը գործեն սրբարա-
նին ընծային համար : Այսպէս ժողովուրդը
7 ընծայ բերելէն դադարեցան : Եւ ան նիւթե-
րը՝ բոլոր գործը շինելու համար բաւական էր
իրենց , ու աւելն ալ :
8 Ե՝ն խորանին գործը բանողներէն բոլոր սրբ-
տով իմաստուն եղողները՝ մանուած բարակ
քթանէն՝ ու կապուտակէն՝ և ծիրանագոյնէն՝
ու կրկնակի կարմիրէն տասը վարագոյր շինե-
ցին . զանոնք վարպետի գործ քերուբէներով
9 շինեցին . Մէկ վարագուրին երկայնութիւնը
քսանուութը կանգուն՝ ու մէկ վարագուրին
լայնութիւնը չորս կանգուն էր . ամէն վարա-
10 գուրները չափը մէկ էր : Եւ հինգ վարա-
գուրը իրարու կցեց , ու ՉՀնգ հինգ վարա-
11 գուրն ալ իրարու կցեց : Եւ կցուածքին ծայ-
րի մէկ վարագուրին եզերքին վրայ կապուտակէ
օղակներ շինեց . մէկալ կցուածքին ծայրի վա-
12 րագուրին եզերքն ալ անանկ բրաւ : Մէկ
վարագուրին վրան հիսուն օղակ շինեց , և մէ-
կալ կցուածքին վրան եղած վարագուրին ծայրն
ալ հիսուն օղակ շինեց . օղակները դիմացէ
13 դիմաց էին : Եւ հիսուն հատ կարթաձեւ ոսկի
ճարմանդներ շինեց . ու վարագուրները ճար-
մանդներով իրարու հետ կոճկեց , անանկ որ
խորանը մէկ եղաւ :
14 Ե՝ւ խորանին վրայի վրանին համար այծի
մազէ վարագուրներ շինեց . զանոնք տասնումէկ
15 վարագուր շինեց : Մէկ վարագուրին երկայ-
նութիւնը երսուն կանգուն՝ ու մէկ վարագու-
րին լայնութիւնը չորս կանգուն բլլալով՝ տաս-
16 նումէկ վարագուրին չափը մէկ էր : Եւ հինգ
վարագուրները զատ՝ ու վեց վարագուրները
17 զատ կցեց : Եւ կցուածքին ծայրի վարագու-
րին եզերքին վրայ հիսուն օղակ՝ ու մէկալ
կցուածքին ծայրի վարագուրին եզերքին վրայ
18 հիսուն օղակ շինեց : Եւ հատ կար-
թաձեւ պղնձէ ճարմանդներ շինեց , որ վրանը
19 կոճկէ , ու մէկ բլլայ : Ե՝ւ վրանին համար
կարմիր ներկուած խոյի մորթերէ ծածկոց մը՝
ու անոր վրայէն թխհաշի մորթերէ ծածկոց մը
շինեց :
20 Ե՝ւ խորանին համար Սատիմի փայտէ կանգ-
21 նած տախտակներ շինեց : Մէկ տախտակին
երկայնութիւնը տասը կանգուն՝ և մէկ տախ-
տակին լայնութիւնը մէկ ու կէս կանգուն էր :
22 Ամէն մէկ տախտակ իրարու քով երկերկու ա-

ա Կ. Լ. 19 , 22 , 24 :
բ ա Ել. խե . 6 : Նեղ . ի . 68 :
գ Կ. Ը. 23 :
դ Հմմ. 21 : ա Ել. խե . 9 :
ե Կ. Լ. 2 , 32 :
զ Կ. Լ. 6 :
է Հմմ. 31 : Կ. Լ. 3 , 6 : գ Ինագ . Ե . 14 , ի Ել . Լ . 14 : Նա . իզ . 26 :
ը Կ. իզ . 3 : Լ. 6 : ժ . 10 , 35 :
թ Կ. իե . 8 :
ժ Կ. Լ. 2 , 26 : ա Ել . իե . 5 :
ի Կ. Լ. 27 :
լ ի Կող . Բ . 2 , 3 :
խ Կ. իզ . 1 :
ծ Կ. իզ . 5 :
կ Կ. իզ . 7 :
հ Կ. իզ . 14 :
ձ Կ. իզ . 15 :

դուքիկ ծայր ունէր • խորանին բոլոր տախտակ-
23 ներուն սասնակ ըրաւ : Նաև խորանին տախտակ-
ները ասոնկ շինեց • դէպ՚ի հարաւ՝ ասոր հա-
րաւային կողմին համար քսան տախտակ էնէց :
24 Եւ քսան տախտակներուն տակը՝ քառասուն ար-
ծաթի խարիսխ ; այսինքն՝ մէկ տախտակին տակը
իր երկու ծայրը անցքնէլու համար երկու խա-
րիսխ՝ ու մէկալ տախտակին տակը իր երկու
ծայրը անցքնէլու համար երկու խարիսխ շի-
25 նեց : Եւ խորանին մէկալ կողմին համար՝ դէպ
26 ՚ի հիւսիս քսան տախտակ շինեց • Ու անոնց
քառասուն արծաթի խարիսխ ; մէկ տախտակին
տակը երկու խարիսխ՝ ու մէկալ տախտակին
27 տակը երկու խարիսխ էնէց : Եւ խորանին ետեւի
կողմին համար դէպ՚ի արեւմուտք՝ վեց տախտակ
28 շինեց • Եւ խորանին ետեւի կողմի անկիւնները-
29 րուն համար՝ երկու տախտակ շինեց • Եւ ա-
նոնք վարէն կը միանային ; ու վերէն ալ մէկ օ-
ղակով մէկտեղ կը միանային • երկուքին ալ եր-
30 կու անկիւններուն ասոնկ ըրաւ : Այսպէս ու-
թը տախտակ էին • ու անոնց արծաթի խարիսխ-
ները տասնուվեց խարիսխ էին ; ամէն մէկ տախ-
31 տակին տակը երկերկու խարիսխ ըլլալով : Եւ
[է]Ատիմի փայտէ նիգեր շինեց • խորանին մէկ
32 քովի տախտակներուն համար հինգ՝ Ու խորա-
նին մէկալ քովի տախտակներուն համար հինգ
նիգ՝ և խորանին դէպ՚ի արեւմուտք եղած ե-
տեւի կողմի տախտակներուն համար հինգ նիգ :
33 Եւ մէջտեղի նիգը անանկ շինեց , որ տախ-
տակներուն մէջտեղէն մէկ ծայրէն մինչև մէկալ
34 ծայրը անցնի : Եւ տախտակները ոսկիով պա-
տեց • ու անոնց օղակները ոսկիէ շինեց՝ նիգե-
րուն տեղը ըլլալու համար • նիգերն ալ ոս-
կիով պատեց :
35 Ինչ կապուտակէ՝ ու ծիրանեգոյնէ՝ և կրկի-
նակի կարմիրէ՝ ու մանուած բարակ քթմանէ շի-
նեց վարագուրը , վարպետի գործ քերովբէներ-
36 րով շինեց անիկայ : Եւ Ատիմի փայտէ չորս
սիւն շինեց անոր • ու ոսկիով պատեց զանոնք •
անոնց ճանկերը ոսկի էին • և անոնց չորս ար-
37 ծաթի խարիսխ ձուլեց : Եւ խորանին դրանը
համար կապուտակէ՝ ու ծիրանեգոյնէ՝ և կրկնա-
կի կարմիրէ՝ ու մանուած բարակ քթմանէ նկա-
38 րագործ [ը]դրան վարագուր մը շինեց • Եւ անոր
հինգ սիւները՝ ու անոնց ճանկերը էնէց • և ա-
նոնց խոյակները՝ ու անոնց կապերը ոսկիով պա-
տեց • և անոնց հինգ խարիսխները պղինձէ էին :

Գ Լ · Լ Ի

1 Տապանակը , 6 Քաւութիւնը և քերովբէները : 10 Սե-
ղանը իր անօթներովը : 17 Աշտանակը իր ճրագներովը
ու գործիքներովը : 25 Խունկի սեղանը : 29 Օծման եղը
ու անուշահոտ խունկը ,

1 Եւ [թ]Բսելէլ [ժ]Ատիմի փայտէ շինեց տա-
պանակը • անոր երկայնութիւնը երկուք ու
կէս կանգուն՝ ու անոր լայնութիւնը մէկ ու կէս

[է] Գ Ել · իզ · 26 :
[ը] Գ Ել · իզ · 31 :
[թ] Գ Ել · իզ · 36 :
[ժ] Գ Ել · խե · 10 :

2 կանգուն էր : Եւ ներսէն ու դուրսէն զուտ
ոսկիով պատեց անիկայ • և անոր բոլորտիքը
3 ոսկի շղթանակ մը շինեց : Եւ անոր չորս ան-
կիւններուն համար չորս ոսկի օղակներ ձուլեց ;
այսինքն՝ անոր մէկ կողմին երկու օղակ՝ ու մէ-
4 կալ կողմին երկու օղակ : Եւ Ատիմի փայտէ
5 ձողեր շինեց , ու զանոնք ոսկիով պատեց : Եւ
ձողերը տապանակին քովերը եղած օղակներուն
անցուց , որ անոնցմով տապանակը վերցուի :
6 Եւ [բ]քաւութիւնը զուտ ոսկիէ շինեց • անոր
երկայնութիւնը երկուք ու կէս կանգուն՝ ու ա-
7 նոր լայնութիւնը մէկ ու կէս կանգուն էր : Եւ
երկու ոսկիէ քերովբէներ շինեց • զանոնք կռա-
ծոյ շինեց քաւութիւնին երկու ծայրերէն •
8 Մէկ քերովբէն մէկ քովի ծայրէն՝ ու մէկալ
քերովբէն մէկալ քովի ծայրէն ըլլալով , քե-
րովբէները քաւութիւնին երկու ծայրերէն շի-
9 նեց : Եւ քերովբէները էրեվնով թևերը վերէն
տարածելով՝ իրենց թևերովը քաւութիւնը կը
ծածկէին , ու անոնց երեսները իրարու կը նա-
յէին • քերովբէներուն երեսները քաւութիւնին
վրայ էին :
10 Եւ [գ]սեղանը Ատիմի փայտէ շինեց • անոր
երկայնութիւնը երկու կանգուն , ու լայնութիւ-
նը մէկ կանգուն , և բարձրութիւնը մէկ ու կէս
11 կանգուն էր : Եւ զուտ ոսկիով պատեց ան • ու
12 անոր բոլորտիքը ոսկի շղթանակ մը շինեց : Եւ
անոր բոլորտիքն ալ չորս մատնաչափ սպառուած
մը՝ ու սպառուածին բոլորտիքը ոսկի շղթանակ
13 մը շինեց : Եւ չորս ոսկի օղակ ձուլեց անոր
համար , ու օղակները անոր չորս ոտքերուն
14 քովը չորս անկիւնները դրաւ : Օղակները սպա-
ռուածին քովը ըլլալով՝ սեղանը վերցնելու
15 համար ձողերուն տեղուանքն էին : Եւ սեղանը
վերցնելու համար ձողերը Ատիմի փայտէ շի-
16 նեց , ու զանոնք ոսկիով պատեց : Եւ սեղա-
նին վրայ եղած անօթները , անոր [դ]սկուտեղ-
ները՝ ու խնկամանները՝ և նուէր մատուցանե-
լու գաւաթները ու բաժակները զուտ ոսկիէ
շինեց :
17 Եւ [ե]աշտանակը զուտ ոսկիէ շինեց • կռածոյ
շինեց աշտանակը • անոր բունը՝ ու ճիւղերը՝
անոր սկահակները՝ գնդակները՝ ու ծաղիկները
18 իրմէն էին : Եւ անոր քովերէն վեց ճիւղեր
կ՚ելլէին • աշտանակին մէկ քովէն երեք ճիւղ՝
19 ու աշտանակին մէկալ քովէն երեք ճիւղ • Մէկ
ճիւղին վրայ նշաձև երեք սկահակ՝ գնդակով
ու ծաղիկով , և մէկալ ճիւղին վրայ նշաձև ե-
րեք սկահակ՝ գնդակով ու ծաղիկով • աշտա-
20 նակէն ելած վեց ճիւղերըասոնկ էին : Եւ
աշտանակին վրայ գնդակներով ու ծաղիկներով
21 չորս նշաձև սկահակ կային : Եւ անկէ ելած
վեց ճիւղերուն նայելով՝ երկու ճիւղին տակը
իրմէն գնդակ մը՝ ու երկու ճիւղին տակը իր-
մէն գնդակ մը՝ և երկու ճիւղին տակը իրմէն

[բ] Գ Ել · խե · 17 :
[գ] Գ Ել · խե · 23 :
[դ] Գ Ել · խե · 29 :
[ե] Գ Ել · խե · 31 :

22 գնդակ մը կային : Ընտց գնդակները ու ձիե-
զները իրմէն էին . ամէնը մէկ՝ զուտ ոսկիէ կը-
23 ռածոյ էին : Նե անոր եօթը ճրագները՝ և ու-
նեվնները՝ ու անոր բաժակալները զուտ ոսկիէ
24 շինեց : Ոչնիկայ իր բոլոր գործիքներովը մէկ
տալանդ զուտ ոսկիէ շինեց :
25 Խունկի սեղանը Սատիմի փայտէ շինեց .
անոր երկայնութիւնը կանգուն մը՝ ու անոր
լայնութիւնը կանգուն մը՝ քառակուսի ըլլա-
լով , և անոր բարձրութիւնը երկու կանգուն
26 էր . անոր եղջիւրները իրմէն էին : Նե անոր
վրան՝ ու շուրջանակի քովերը՝ և անոր եղջիւր-
ները զուտ ոսկիով պատեց . և բոլորտիքը ոսկի
27 շղթանակ մը շինեց անոր : Նե անոր համար՝
անոր շղթանակին տակէն՝ անոր երկու քովերը
երկու կողմէն երկու ոսկի օղակներ շինեց , որ
անոնք ձողերուն տեղուանքը բռլալով՝ անոնցմով
28 վերցուի : Նե ձողերը Սատիմի փայտէ շինեց ,
29 ու զանոնք ոսկիով պատեց : Նե Նուրբ օծման
եղը՝ ու մաքուր անուշահոտ խունկը շինեց իւ-
րագործի արհեստով :

ԳԼ. Լ.

1 Ողջակիզի սեղանը . 8 պղնձէ աւազանը . 9 Սրահը .
21 Ժողովուրդին ընծայած բաներուն դումարը :

1 Նե Ողջակիզի սեղանը Սատիմի փայտէ շինեց.
անոր երկայնութիւնը հինգ կանգուն՝ ու
անոր լայնութիւնը հինգ կանգուն՝ քառակու-
սի էր , և անոր բարձրութիւնը իրեք կանգուն :
2 Նե անոր եղջիւրները չորս անկիւններուն վրայ
շինեց . անոր եղջիւրները իրմէն էին . ու պղնձ-
3 ձով պատեց զան : Նե սեղանին բոլոր գործիք-
ները՝ այլնոփն թաղարները՝ և թիակները՝ ու
կոնքերը՝ և մսահանները՝ ու կրակի ամանները
շինեց . անոր բոլոր գործիքները պղնձէ շինեց :
4 Նե սեղանին համար՝ անոր շղթանակին տակէն
գրեթէ մէջտեղը՝ պղնձէ ցանցակերպ կասկա-
5 ըայ մը շինեց : Նե պղնձէ կասկաբային չորս
անկիւնները չորս օղակներ ձուլեց ձողերուն
6 տեղեր ընելու համար : Նե ձողերը Սատիմի
փայտէ շինեց , ու զանոնք պղնձով պատեց :
7 Նե ձողերը սեղանին քովերը եղած օղակնե-
րուն անցուց , որ անիկայ անոնցմով վերցուի .
զանիկայ տախտակներով շինեց՝ ոե մէջը դա-
տարկ :
8 Նե Պղնձէ աւազանը ու անոր պղնձէ խա-
րիսխը՝ ժողովքի խորանին դուռը Խնամքե-
րով ժողվուող կիներուն հայելիներէն շի-
նեց :
9 Նե Սրահը շինեց . հարաւային կողմին հա-
մար՝ սրահին վարագուրները մանուած բարակ
10 քիանեղ ըլլալով՝ հարիւր կանգուն էին . Ընտց
սիւները քսան՝ ու անոնց պղնձէ խարիսխները

քսան էին . սիւներուն ձանկերը ու անոնց կա-
11 պերը արծաթէ էին : Նե հիւսիսային կողմին
համար՝ վարագուրները հարիւր կանգուն , ա-
նոնց քսան սիւները ու անոնց քսան խարիսխնե-
րը պղնձէ էին , սիւներուն ձանկերը ու անոնց
12 կապերը արծաթէ էին : Նե արեւմտեան կողմին
համար՝ վարագուրները Հիսուն կանգուն էին .
անոնց սիւները տասը՝ ու անոնց խարիսխները
տասը էին . սիւներուն ձանկերը ու անոնց կա-
13 պերը արծաթէ էին : Նե արեւելեան կողմին հա-
մար՝ վարագուրները Հիսուն կանգուն էին :
14 Դրանը մէկ կողմին վարագուրները տասնուհինգ
կանգուն՝ անոնց սիւները իրեք՝ ու անոնց խա-
15 րիսխները իրեք էին . Նե մէկալ կողմին համար
ալ՝ այլնոփն սրահին դրանը մէկ կողմէն ու մէ-
կալ կողմէն վարագուրները տասնուհինգ կան-
գուն՝ անոնց սիւները իրեք՝ ու անոնց խարիսխ-
16 ները իրեք էին : Սրահին բոլոր վարագուրները
17 շուրջանակի մանուած բարակ քիանեղ էին : Նե
սիւներուն խարիսխները պղնձէ՝ սիւներուն ձան-
կերը ու անոնց կապերը արծաթէ՝ և անոնց
խոյակները արծաթապատ՝ ու սրահին բոլոր
18 սիւներն ալ արծաթե կապերով էին : Նե սրա-
հին դրանը վարագուրը նկարագործ էր , կա-
պուտակէ՝ ու ծիրանեգոյնէ՝ և կրկնակի կար-
միրէ՝ ու մանուած բարակ քիանեղ . երկայնու-
թիւնը քսան կանգուն՝ և լայնութիւնը մէջն
բարձրութիւնը սրահին վարագուրներուն համա-
19 ապատ՝ հինգ կանգուն էր : Նե անոնց սիւները
չորս՝ ու անոնց պղնձէ խարիսխները չորս էին ,
անոնց ձանկերը արծաթէ՝ և անոնց խոյակները
20 արծաթապատ՝ ու կապերը արծաթէ էին : Նե
խորանին ու շուրջանակի սրահին բոլոր ցիցերը
պղնձէ էին :
21 Ասիկայ է խորանին՝ այլնոփն Վկայութեան
խորանին հաշիւը , որ Մովսէսին պատուիրա-
ծին պէս՝ Ղեւտացւոց պաշտօնին համար Ընա-
րոն քահանային որդւոյն Իթամարին ձեռքովը
22 հաշուեցաւ : Նե Հնուդայի ցեղէն Ովրի որ-
դւոյն Ուրիին որդին Բեսաղէլը բրաւ ան ա-
23 մէնը՝ որ Տէրը Մովսէսին պատուիրեց : Նե
վարպետ քանդակագործ՝ և կապուտակով
ու ծիրանեգոյնով և կրկնակի կարմիրով ու
բարակ քիանեղով նկարագործողը՝ Դանի ցե-
ղէն Ըքիսամայի որդին Ոողիաբը անոր հետն
էր :
24 Ըս շինուածքին համար գործածուած բոլոր
ոսկին՝ այլնոփն՝ սրբարանին բոլոր շինուածքին
նուիրուած ոսկին՝ Սրբարանին սիկղին համե-
մատ՝ քսանուինը տաղանդ ու եօթը հարիւր եր-
25 սուն սիկղ էր : Նե ժողովքէն համրուողներուն
արծաթը՝ սրբարանին սիկղին համեմատ՝ հարիւր
տաղանդ ու հազար եօթը հարիւր եօթանա-
26 սունհինգ սիկղ էր : Քսան տարեկանէն վեր

ա ԳԼ . Ը . 1 :
բ ԳԼ . Ը . 18 ;
գ Ա Ելած . Ը . 22 :
դ ԳԼ . ԽԷ . 9 ;
ե ԳԼ . ԽԷ . 19 ;
զ ԳԼ . Ը . 23 , 34 :
է ԳԼ . ԽԷ . 1 :
ը Ելած . Ա . 50 , 53 ; Թ . 15 ; Ժ . 11 ; ԺԸ . 7 , 8 ; ԺԹ . 2 ; Ի Ես . ԽԷ . 6 ; Գոր . Ը . 44 :
թ Ելած . Ֆ . 28 , 33 :
ժ ԳԼ . Ա . 2 , 6 :
ի ԳԼ . Ը . 13 , 24 ; Ղև . Է . 15 ; ԽԷ . 3 , 25 . Ելած . Ֆ .

Համրուելու անցնողներէն ամէն մէկը [ժ]պէգա մը՝ այսինքն սրբարանին սիկղին համեմատ՝ կէս սիկղ պոռաս ; [ի]սկզ հարիւր իրեք հազար հինգ հա-
27 րիւր յիսուն Իսրայէլ ըլլալով : Եւ սրբարանին [ի]խարխնները՝ ու վարագուրին խարխնները ձուլելու համար՝ հարիւր տաղանդ արծաթ գը-
նաց • մէկ խարխնը մէկ տաղանդ ըլլալով՝ հա-
28 րիւր տաղանդէն հարիւր խարխն եղաւ : Եւ հազար հօթը հարիւր հօթանասունհինգ սիկղ արծաթով սիւներուն ճանկերը շինեց , ու անոնց
29 խոյակները պատից , և զանոնք կապից : Եւ նուիրուած պղինձը հօթանասուն տաղանդ ու
30 երկու հազար չորս հարիւր սիկղ էր : Եւ ա-նով ժողովքի խորանին դրանը խարխնները՝ ու պղնձէ սեղանը՝ և անոր պղնձէ կաճարան՝ ու
31 սեղանին բոլոր գործիքները , Եւ շուրջանակի սրահին խարխնները՝ ու սրահին դրանը խա-րխնները՝ և խորանին բոլոր ցիցերը՝ ու շուր-ջանակի սրահին բոլոր ցիցերը շինեց :

ԳԼ· Լ֊Թ·

1 Պաշտօնի հանդերձները ու սուրբ զգեստները : 2 Լփուա-
րը : 8 Լանջապանակը : 22 Լփուտին պատմուճանը :
27 Խարակ քթանէ շապիկները , խոյրը , ապարօշները ,
եւ : 30 Սուրբ պսակին թիթեղը : 32 Ամբողջ շինուած
բանները տեսնելով կը հաւնի , ու գործողները կ'օրհնէ :

1 Եւ [ա]կապուտակէ՝ ու ծիրանեգոյնէ՝ և կրկնա-
կի կարմիրէ շինեցին [բ]պաշտօնի հանդերձ-
ները՝ սրբարանին մէջ պաշտօն կատարելու հա-
մար • և Ահարոնին համար սուրբ զգեստներ շինեցին , [գ]Տէրոջը Մովսէսին պատուիրածին պէս :
2 [դ]Եւ եփուդը շինեց ոսկիէ՝ կապուտակէ՝ ու ծիրանեգոյնէ՝ և կրկնակի կարմիրէ՝ ու մանուած
3 բարակ քթանէ : Եւ ոսկին բարակ թիթեղներ-ներու ծեծեցին , և թելեր կտրեցին , որ կա-պուտակին՝ ծիրանեգոյնին՝ և կրկնակի կար-միրին՝ ու բարակ քթանին հետ վարպետու-
4 թեամբ գործեն : Ուսկիուղ վականներ շի-նեցին անոր՝ այսինքն երկու ծայ-
5 րէն կը կոճկուէր : Եւ եփուդին վրայ եղած ժապաւէնը նոյն նիւթէն էր՝ անոր գործքին հա-մեմատ , ոսկիէ՝ կապուտակէ՝ ու ծիրանեգոյնէ՝ և կրկնակի կարմիրէ՝ ու մանուած բարակ քթանէ էր , Տէրոջը Մովսէսին պատուիրածին պէս :
6 [ե]Եւ ոսկի խորշերու մէջ եղնդնաքարերը դա-մեցին , ու անոնց վրայ Իսրայէլի որդւոցը ա-նունները կնիքի փորագրելու պէս փորագրեցին :
7 Եւ զանոնք եփուդին ուսերուն վրայ դրաւ , որ [զ]յիշատակի քարեր ըլլան Իսրայէլի որդւոցը , Տէրոջը Մովսէսին պատուիրածին պէս :
8 [է]Եւ լանջապանակը ճարտարութեամբ եփու-դին գործին պէս ոսկիէ՝ կապուտակէ՝ ու ծի-րանեգոյնէ՝ և կրկնակի կարմիրէ՝ ու մանուած
9 բարակ քթանէ շինեց • Քառակուսի ու եր-կայնութեամբ ութ մատ էր՝ կրկնակի լանջապանակը • մէկ թիթ երկայնութեամբ ու մէկ թիթ լայնու-
10 թեամբ՝ երկայնքի ծալուող էր • [ը]Եւ անոր վը-րան չորս կարգ քարեր դամեցին • առ կար-գը՝ սարդիոն , տպազիոն ու զմրուխտ՝ առաջին
11 կարգն էր • Եւ երկրորդ կարգը՝ կարկեհան , շա-
12 փիւղայ ու անգամանդ էր • Եւ երրորդ կարգն
13 էր՝ դ[ա]ճագմ՝ ագատ ու մեղեսիկ • Եւ չորրորդ կարգն էր՝ ոսկեքար , եղնդնաքար ու յասպիս •
14 առանձ ոսկի խորշերու մէջ դամուած էին : Եւ քարերը՝ Իսրայէլի որդւոցը անուններուն համե-մատ՝ անոնց անուններուն պէս տասներկուք էին • ամէն մէկուն անունը տասներկու ցեղե-րուն համեմատ՝ կնիքի փորագրողի գործով փո-
15 րագրուած էր : Եւ լանջապանակին վրայ զուա-
16 ռակիէ հիւսած եղերքի շղթաներ շինեցին : Եւ երկու ոսկի ճարմանդ ու երկու ոսկի օղակ շի-նեցին • և երկու օղակները լանջապանակին
17 երկու ծայրերը դրին : Եւ լանջապանակին ծայ-րերը եղած երկու օղակներուն անցուցին երկու-
18 ռակիէ հիւսած շղթաները : Եւ երկու շղթանե-րուն ծո՝ երկու ծայրերը՝ երկու ճարմանդներուն անցուցին , ու առաջ եփուդին ուսերուն վրայ՝
19 անոր առջևի կողմը դրին : Եւ ո֊րով՝ երկու ոսկի օղակներ ալ շինեցին , և պահոց լանջապա-նակին ներսի կողմին՝ եփուդին կցուած եղերքը-
20 քին երկու ծայրերը դրին : Եւ ո֊րով՝ երկու ոսկի օղակներ շինեցին , ու զանոնք եփուդին երկու ուսերուն վարէն՝ անոր առջևի կողմի կցուածքին մօտ՝ եփուդին ժապաւէնին վրայէն
21 անցուցին : Եւ լանջապանակը իր օղակներէն՝ կապուտակէ շղթոցած լարով եփուդին օղակ-ներուն կապեցին , որ եփուդին ժապաւէնին վրայ ըլլայ , ու լանջապանակը եփուդին վրայէն չզատուի , Տէրոջը Մովսէսին պատուիրածին պէս :
22 [թ]Եւ եփուդին պատմուճանը ոստայնանկի
23 գործով բոլորովին կապուտակէ շինեց : Եւ պատմուճանին մէջտեղը զրահի ճեղքուած-քին պէս ճեղքուածք մը կար • ու ճեղքուած-քին բոլորտիքը հիւսուած եղերք ունէր՝
24 որ չպատռի : Եւ պատմուճանին քղանցքնե-րուն վրայ՝ կապուտակէ՝ ու ծիրանեգոյնէ՝ և կրկնակի կարմիրէ՝ ու մանուած բարակ քթայլ
25 նուռներ շինեցին : Եւ զուտ ոսկիէ [ժ]զանգակներ շինեցին , ու զանգակները նուռերուն մէջտեղը՝ պատմուճանին քղանցքներուն վրայ շուրջանակի
26 նուռներուն մէջը դրին : Պատմուճանին քղանցք-ներուն վրայ շուրջանակի զանգակ մը ու նուռ մը՝ զանգակ մը ու նուռ մը կաք , պաշտօնին համար , Տէրոջը Մովսէսին պատուիրածին պէս :
27 [ի]Եւ Ահարոնին ու անոր որդւոցը համար՝ բարակ քթանէ ոստայնանկի գործ շապիկներ
28 շինեցին : [լ]Եւ խոյրը բարակ քթանէ՝ ու հան-

---

47 : ժԲ· 16 ;
ա Կղ· Ը· 13, 15 ;
բ ՓԽու· ՃԻ· 46 :
գ Կղ· ԻԵ· 10, 21, 25, 32 :
դ Կղ· ԻԵ· 23 :
ե Կղ· ԼՁ· 10 : ԼԸ· 19,
զ Կղ· ԻԵ· 4 :
է Կղ· ԻԵ· 6 :
ը Կղ· ԻԵ· 9 :
թ Կղ· ԻԵ· 12 :
ժ Կղ· ԻԵ· 15 :
ի Կղ· ԻԵ· 17, ԼՃ :
լ Կղ· ԻԵ· 31 :
խ Կղ· ԻԵ· 33 :
ծ Կղ· ԻԵ· 39, 40 :
կ Կղ· ԻԵ· 4, 39 : Իմպ կ·

դէսի ապարօշները բարակ քթանէ՝ ու Եկատեւղէն անդրատաբանքները մանուած բարակ քթա-
29 նէ ; [a]Նե գօտին մանուած բարակ քթանէ՝ կա-
պուտակէ՝ ծիրանեդոյնէ և կրկնակի կարմիրէ՝ նկարագործ վէնէկին , Տէրոջը Մովսէսին պա-
տուիրածին պէս :
30 [b]Նե սուրբ պատկին թիթեղը ղուտ ոսկիէ շի-
նեցին , ու անոր վրան կնիք փորագրելու պէս՝
31 ՍՐԲՈՒԹԻՒՆ ՏԵՐՈՒՆ գրեցին : Նե անոր
կապուտակ ժապաւէն մը անցուցին , որ վերէն
խոյրին վրայ դրուի , Տէրոջը Մովսէսին պա-
տուիրածին պէս :
32 Ուստի խորանին՝ այսինքն ժողովքի վրանին
բոլոր գործը լմընցաւ . և Իսրայէլի որդիքը
[c]Տէրոջը Մովսէսին բոլոր պատուիրածին պէս
33 ըրին . անանկ ըրին : Նե խորանը Մովսէսին
բերին , վրանը ու անոր բոլոր գործիքները՝ անոր
ճարմանդները՝ անոր տախտակները՝ անոր նիգե-
34 րը՝ և անոր սիւները ու խարիսխները ; Նե կար-
միր ներկուած խոյի մորթերէն ծածկոցը՝ ու թէ-
հաշի մորթերէն երկրորդ ծածկոցը՝ և ծածկոցին
35 վարագուրը , Վկայութեան տապանակը ու ա-
36 նոր ձողերը՝ և քաւութիւնը , Սեղանը ու ա-
նոր բոլոր անօթները՝ և առաջաւորութեան
37 հացը , Օրւան ոսկիէ աշտանակը իր ճրագնե-
րովը՝ այսինքն կարգաւ դրուած ճրագներովը՝ ու
38 իր բոլոր գործիքներովը՝ և լոյսին նաւը , Նե ոս-
կի սեղանը՝ ու օծման նաւը՝ և անուշահոտ խունկ-
39 կը՝ ու խորանին դրանը վարագուրը , Պղնձէ
սեղանը՝ ու անոր պղնձէ կաճկարան՝ անոր ձո-
ղերը և անոր բոլոր գործիքները՝ աւազանը ու
40 անոր խարիսխը , Պատին վարագուրները՝ ա-
նոր սիւները ու խարիսխները՝ և սրահին դրանը
վարագուրը՝ անոր չուանները ու ցիցերը՝ և խո-
րանին՝ այսինքն ժողովքի վրանին պաշտօնին
41 համար Եղած բոլոր կարասիքը , Սրբարանին
մէջ պաշտելու համար՝ պաշտօնին հանդերձ-
ները , ու Հարան քահանային սուրբ զգեստ-
ները , ու անոր որդւոցը զգեստները , որ քա-
42 հանայութիւն ընեն : Ին ամենուն պէս՝ որ Տէ-
րը Մովսէսին պատուիրեց , անանկ [d]ըրին Իս-
րայէլի որդիքը ամէն գործը :
43 Նե Մովսէս բոլոր շինուածքին նայեցաւ , և
ահա Տէրոջը պատուիրածին պէս ըրին ան . ա-
նանկ ըրին . և Մովսէս Օրհնեց զանոնք :

ԳԼ . Խ

1 Կատուած կը պատուիրէ Մովսէսին՝ որ խորանը կանգնէ ,
9 և օծէ , 13 ու Հարոնը և անոր որդիքը քահանայ
օրհնէ : 16 Մովսէս ան պատուիրանքները կը կատարէ ;
34 խորանը ծածկող ամպը :

1 Նե Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով .
2 [e]Ղառաջին ամսուն առաջին օրը պիտի կանգ-

[a] Թիւ . 18 :
[b] ԿԼ . Իբ . 42 ,
[c] ԿԼ . Իբ . 39 :
[d] ԿԼ . Իբ . 36 , 37 :
[e] Ել՛ . մ . 40 ; Թիւ . ժ . 10 :
[f] ԿԼ . Լ՛ . 10 :
[g] Ղև . Իա . 22 , 23 ; Ելս . Ա . 23 ; Ելս . Իբ . 6 ; [h] Թագ . Ա . 18 ; [i] Թագ . Ա . 18 ; [j] Մն . Ը . 27 ;
[k] ԿԼ . Իբ . 42 ;
[l] Ել՛ . ժբ . 2 ; ժգ . 4 :
[m] Ել՛ . Իբ . 17 ; ԿԼ . Իչ . 1 , 30 :
[n] Ել՛ . Իբ . 21 ; ԿԼ . Իչ . 33 ; Թուա . գ . 5 :
[o] Ել՛ . Իբ . 22 ; ԿԼ . Իչ . 35 :
[p] Ել՛ . Իբ . 23 ; ԿԼ . Իբ . 30 ; Ղև . Իդ . 5 , 6 :
[q] Ել՛ . Իբ . 24 , 25 :
[r] Ել՛ . Իբ . 26 :
[s] Ել՛ . Իբ . 30 ; ԿԼ . Ը . 18 :
[t] ԿԼ . Ը . 26 :
[u] ԿԼ . Իբ . 36 , 37 :
[*] Նբր . սբրութիւն սբրու-
թեանց
[v] Ղև . Ը . 1—13 :
[w] ԿԼ . Իբ . 41 :
[x] Թուա . Իբ . 13 :
[y] Ել՛ . Ա . 1 ; Թուա . Է . 1 :
[z] ԿԼ . Իբ . 16 :
[a] ԿԼ . Իչ . 33 ; Ը . 12 :
[b] ԿԼ . Իչ . 35 :

23 գուրսի դին դրաւ սեղանը • ևնէ անոր վրայ
շարուելու հացերը շարից Տէրոջը առջևը ,
ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին պատուիրեր էր :
24 ևնէ ժողովքի վրանին մէջ՝ սեղանին դիմացը
խորանին հարաւային կողմը դրաւ աշտանակը :
25 ևնէ Տէրոջը առջևը ճրագները վառեց , ինչ-
26 պէս որ Տէրը Մովսէսին պատուիրեր էր : ևնէ
ժողովքի վրանին մէջ վարագուրին առջևը դը-
27 րաւ ոսկի սեղանը • ևնէ անոր վրայ անուշա-
հոտ խունկ ծխեց , ինչպէս որ Տէրը Մովսէ-
28 սին պատուիրեր էր : ևնէ խորանին դրանը
29 վարագուրը դրաւ : ևնէ խորանին՝ այսինքն
ժողովքի վրանին դրանը քով ողջակիզին սեղա-
նը դրաւ • ու ևանոր վրայ ողջակիզը ու հացի
ընծան մատուց , ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին
30 պատուիրեր էր : ևնէ ժողովքի վրանին ու սե-
ղանին մէջտեղը դրաւ աւազանը , և անոր մէ-
31 ջը՝ լուացուելու համար ջուր դրաւ : ևնէ
Մովսէս ու Ահարոն և անոր որդիքը իրենց
32 ձեռքերը ու ոտքերը անկէ կը լուային • ժո-
ղովքի վրանը մտած ատեննին , և սեղանին
մօտենալու ատեննին կը լուացուէին , ինչ-
պէս որ Տէրը Մովսէսին պատուիրեր էր :
33 ևնէ խորանին ու սեղանին բոլորտիքը սրահը
կանգնեց , և սրահին դրանը վարագուրը դը-
րաւ : Ա յսպէս Մովսէս գործը լմնց-
ուց :
34 ևնէ ամպ մը ծածկեց ժողովքի վրանը , և
35 Տէրոջը փառքը լեցուց խորանը : ևնէ Մովսէս
չէր կրնար մտնել ժողովքի վրանը • ինչու որ
ամպը անոր վրայ կը կենար , ու Տէրոջը փառ-
36 քը լեցուցեր էր խորանը : Մևնէ Իսրայէլի որ-
դիքը իրենց բոլոր ճամբորդութիւնացը մէջ երբոր
ամպը խորանին վրայէն վերնար , անոնք կը
37 հետևին • ևնէ թէ որ ամպը չվերնար , մինչև
38 անոր վերնալու օրը չէին հետևիր : Վասնզի ցո-
րեկը Տէրոջը ամպը խորանին վրայ էր , և
գիշերը անոր վրայ կրակ կար , Իսրայէլի բոլոր
ժողովուրդին առջևը՝ իրենց ամէն ճամբորդու-
թեանցը մէջ :

ԹԻՒՐ ՂԵԻՏԱՑԻՈՑ

ԳԼՈՒԽ Ե

1 Ընծաներէն , 10 հօտերէն , 14 կամ թռչուններէն ող-
ջակէզ մատուցանելու կանոնները :

1 Եվ Տէրը Մովսէսը կանչեց , ու Ժողովքի
2 խորանէն խօսեցաւ անոր՝ ըսելով • Խօսէ
Իսրայէլի որդւոցը , ու ըսէ անոնց • Եթէ որ
ձեզմէ մէկը անասուններէն ընծայ մատուցանե-
լու ըլլայ Տէրոջը , ձեր ընծան արջառներէն կամ
հօտերէն պիտի մատուցանէք :
3 Եթէ որ անոր ընծան արջառներէն ողջակէզ
է , արու Ոանարատ պիտի մատուցանէ • ու
ժողովքի խորանին դրանը քով պիտի մատու-
ցանէ ան՝ Տէրոջը առջևը ընդունելի ըլլալու
4 համար : Եվ իր ձեռքը ողջակիզին գլխուն
վրայ պիտի դնէ , ու ան իրեն Քաւութիւն ըլ-
5 լալու համար Ընդունելի պիտի ըլլայ : Եվ
Ընծաւորը պիտի մորթէ Տէրոջը առջևը • ու
Ահարոնին որդիքը՝ քահանաները՝ արիւնը պի-

ա Ելմ. ի. 4 :
բ Ղեւ. ա. 3 : Ելմ. իզ. 35 :
գ Ելմ. իե. 37 : Ղեւ. ժդ. 2 :
դ Ելմ. ի. 5 : Ղեւ. է. 8 :
ե Ղեւ. է. 7 :
զ Ելմ. ի. 5 : Ղեւ. իզ. 36 :
է Ելմ. ի. 6 :
ը Ղեւ. իե. 38 , ըէ :
թ Ելմ. ի. 7 : Ղեւ. է. 13 :
ժ Ելմ. է. 19 , 20 :
ի Ելմ. ի. 8 : Ղեւ. իէ. 9 , 16 :
ժա Ղեւ. իե. 43 : Ղեւ. ժդ. 2 :
Թուա. թ. 15 : Ա Օրին. է. 13 :
է. 2 : Նա. ա. 4 : Ընդ.
ի. 7 , 9 : Հայտ. ժե.
8 :
ժբ Ղեւ. ժդ. 2 : Ա Օրին. է. 14 :
ժգ Թուա. թ. 17 : Ժ. 11 :
Ղևիտ. թ. 19 :
ժդ Թուա. թ. 19—22 :
ժե Ղեւ. ժէ. 21 : Թուա .
թ. 15 :

—

ա Ելմ. ժթ. 3 :
բ Ելմ. ի. 34 , 35 : Թուա .
ժբ. 4 , 5 :
գ Ղեւ. իե. 18 , 19 :
դ Ելմ. ժբ. 5 : Ղեւ. գ. 1 :
իե. 20 , 21 : Ա Օր . ժե .
21 : Մաղ. ա. 14 : Ղևիտ .
է. 27 : Ելբր . թ. 14 : Ա
պետ . ա. 19 :
ե Ղեւ. գ. 2 , 8 , 13 : է. 15 :
ը. 14 , 22 : ժղ. 21 : Ելմ .
իե. 10 , 15 , 19 :
զ Ղեւ. գ. 20 , 26 , 31 , 35 :
թ. 7 : ժղ. 24 : Թուա . ժէ .
25 : Ա Օրին . իե. 23 , 24 :
Հռոմ. է. 11 :
է Ղեւ. իբ. 21 , 27 : Նա . ծղ .
7 : Հռոմ. ժբ. 1 : Փիլ .
գ. 18 :
ը Մեբ . գ. 6 ,
թ Ա Օրին . լէ . 11 : Ելբր .
Ժ. 11 :
ժ Ղեւ. գ. 8 : Ելբր . ժբ. 24 :
Ա պետ . ա. 2 :
ի Ղևն . իբ. 9 :
ժա Ղևն . ը. 21 : Ելգնկ . ի .
28 , 41 : Ա Կոր . բ. 15 :
Ելմ . է . 2 : Փիլ . գ .
18 :
ժբ Հռոմ. ժբ. 3 :
ժգ Հռոմ. ժբ. 5 :

12 բիւնը : Եւ կաւոր կաւոր պիտի ընէ ան՝ գլխովը
ու ճարպովը, և քահանան սեղանը եղած կրակին
13 վրայի փայտերուն վրայ պիտի շարէ անոնք : Եւ
փորոտիքը ու ոտքերը ջրով պիտի լուայ . ու
քահանան ամէնը պիտի բերէ՝ ու սեղանին վրայ
այրէ . ասիկայ ողջակէզ ՚ա անուշահոտ պա-
տարագ մըն է Տէրոջը :
14 Եւ թէ որ ողջակէզի համար Տէրոջը ՚ոչխա-
յանէ ընծան թռչուններէն է , անատեներ ա-
նիկայ իր ընծան ՚ատարակներէն կամ աղաւնիի
15 ձագերէն պիտի մատուցանէ : Եւ քահանան
սեղանը պիտի բերէ ան՝ ու անոր գլուխը փրցընէ ,
և սեղանին վրայ պիտի այրէ , ու անոր արիւնը
16 սեղանին ծէկ քովը քամուի : Եւ անոր կանաւոքը
ու աղբը պիտի զատէ , և ՚սեղանին արեւելեան
17 կողմը եղած մոխրանոցը նետէ : Եւ զանիկայ
թևերէն պիտի պատռէ՝ ՚առանց զատելու . ու
քահանան պիտի այրէ զանիկայ սեղանին վրայ՝
կրակին վրայի փայտերուն վրայ . ՚ա՛ ողջակէզ
ՙա անուշահոտ պատարագ մըն է Տէրոջը :

ԳԼ . Բ

1 ՚Հացի ընծան բարակ ալիւրէ՝ եղով ու խունկով պիտի
մատուցուէր : 4 թխուածի մէջ , 5 տապակի մէջ , 7
սաջի մէջ եփուած չօթիր նուիրելու կերպը : 13 Ինչու
հացի ընծայ մը առանց աղի պիտի չըլլար : 14 Նրբախայրի
պատղուներուն մատուցուիլը :

1 Ու երբոր մէկը ՚՚հացի ընծայ մատուցանելու
ըլլայ Տէրոջը , անոր ընծան բարակ ալիւրէ
պիտի ըլլայ . ու անոր վրան եղ պիտի թափէ ,
2 և խնդրուկ դնէ վրան . Եւ Ահարոնին որդւոցը
քահանաներուն պիտի բերէ ան . ու քահանան
անկէ իր ձեռքը լեցուն անոր բարակ ալիւրէն
ու եղէն պիտի առնէ բոլոր խնդրուկին հետ մէկ-
տեղ , և քահանան ՚յիշատակի համար սեղա-
նին վրայ այրէ՝ Տէրոջը անուշահոտ պատարագ
3 ըլլալու համար . Եւ ՚հացի ընծայէն մնացա-
ծը՝ Ահարոնին ու անոր որդւոցը պիտի ըլլայ .
՚՚սակայ ամենասուրբ պատարագ մըն է Տէրոջը :
4 Եւ թէ որ թոնրի մէջ եփած հացի ընծայ
մատուցանելու ըլլաս , բարակ ալիւրէ եղով
շաղուած անխմոր չօթիր՝ կամ ՚եղով օծուած
անխմոր լաւաշներ պիտի ըլլայ :
5 Եւ թէ որ քու ընծադ տապակի վրայ Ե-
փոՙած ընծայ է , բարակ ալիւրէ եղով շաղուած
6 անխմոր պիտի ըլլայ : Կտոր կտոր պիտի կտրը-
տես ան , ու վրան եղ թափես . ասիկայ հացի
ընծայ է :
7 Եւ թէ որ քու ընծադ սաջի վրայ Եփուած
ընծայ է , բարակ ալիւրէ եղով պիտի շինուի :
8 Եւ ասոնցմէ շինուած ընծան Տէրոջը պիտի բե-

բես , ու քահանային ներկայացընես , և ինքը
9 սեղանին մօտեցընէ ան . Եւ քահանան հացի
ընծայէն ՚անոր յիշատակը պիտի առնէ , ու
սեղանին վրայ այրէ՝ Տէրոջը ՚անուշահոտ պա-
10 տարագ ըլլալու : Եւ ՚հացի ընծայէն մնացա-
ծը Ահարոնին ու անոր որդւոցը պիտի ըլլայ .
՚՚սակայ ամենասուրբ պատարագ մըն է Տէրոջը :
11 ՚Հացի ընծան՝ որ դուք Տէրոջը պիտի մա-
տուցանէք . բնաւ ՚խմորեալ պիտի չշինուի .
ինչու որ պատարագի համար ամենևին խմոր կամ
12 մեղր պիտի չմրէք Տէրոջը : ՚Ընծանք իրեւ
երախայրի պտուղ ընծայ մատուցանէք Տէրո-
ջը . բայց սեղանին վրայ պիտի չմրուին անուշ-
13 հոտութեան համար : Եւ քու ամէն հացի
ընծայիդ ՚աղ պիտի դնես , ու քու հացի ըն-
ծայէդ ՚քու Ատուածոյդ ուխտին աղը պակաս
չընես . ՚քու ամէն ընծայիդ աղ մատու-
ցանես :
14 Եւ թէ որ առջի պտուղներուն ընծան մա-
տուցանելու ըլլաս Տէրոջը , ՚առջի պտուղնե-
րուն ընծային համար՝ կրակով բոխրած թարմ
15 ՚հասկերէն ծեծուած ցորեն մատուցանես . Եւ
՚անոր վրան եղ պիտի թափես , ու խնդրուկ
16 դնես վրան . ասիկայ հացի ընծայ է : Եւ
քահանան անոր ծեծուած ցորենէն ու անոր և-
ղէն՝ անոր բոլոր խնդրուկովը ՚անոր յիշատակը
պիտի այրէ՝ Տէրոջը պատարագ ըլլալու համար :

ԳԼ . Գ

1 Ընծաներէն , 6 կամ հօտերէն , 7 թէ գառն , 13 և
թէ այծ պիտի մատուցուէր խաղաղութեան զոհի համար :

1 Եւ թէ որ անոր ընծան ՚՚խաղաղութեան զոհ
է , երբոր արջառներէն կը մատուցանէ , թէ
արու ըլլայ և թէ էգ , Տէրոջը առջեր ՚անա-
2 բատ պիտի մատուցանէ ան : Եւ ՚իր ձեռքը
իր ընծայած անասունին գլխուն վրայ պիտի
դնէ , ու ժողովքի խորանին դուռը մորթէ ան .
և Ահարոնին որդիքը քահանաները սեղանին
3 վրայ շուրջանակի պիտի սրսկեն արիւնը : Եւ
խաղաղութեան զոհէն պատարագ պիտի մա-
տուցանէ Տէրոջը , այսինքն ՚փորոտիքը ծած-
կող ճարպը՝ ու փորոտիքին վրայ եղած բոլոր
4 ճարպը , Եւ երկու երիկամունքը՝ ու կուշտին
վրայ եղած անոնց վրայի ճարպը՝ և լեարդին
թաղանթը երիկամունքներով միասին պիտի
5 փրցընէ . Եւ Ահարոնին որդիքը՝ սեղանը եղած
կրակին վրայի փայտերուն վրայ ողջակէզին հետ
՚պիտի այրեն զանիկայ , Տէրոջը անուշահոտ պա-
տարագ ըլլալու համար :
6 Եւ թէ որ խաղաղութեան զոհի համար Տէ-

ՙ Պլ . ե . 7 : ժբ . 8 : Ղու . բ . 2¼ :
՚ Պլ . ղ . 10 :
՛ Ծն . ժե . 10 :
՝ ՚՚ՠբ 9 , 13 :

՚ Պլ . ղ . 14 : թ . 17 : Ծտու . ժե . 4 :
՚՚ ՚՚ՠբ 9 : Պլ . ե . 12 : ղ . 15 : իգ . 7 : Նա . կղ . 3 : Կող . ժ . 4 :
՚՚՚ Պլ . է . 9 : ժ . 12 , 13 :
՚՚՚՚ Նլ . իթ . 37 : Ծտու . ժբ . 9 :
՚՚՚՚՚ Նլ . իթ . 2 :
՚՚՚՚՚՚ ՚՚ՠբ 2 :
՚՚՚՚՚՚՚ Նլ . իթ . 18 :
՚՚՚՚՚՚՚՚ ՚՚ՠբ 3 :
՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Պլ . ղ . 17 ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Տե՛ս Պատ . ժղ . 12 : Պաբ . բ . 15 :

՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Ղու . ժբ . 1 : ա Կոր . ե . 8 : Գաղ . ե . 9 :
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Նլ . իթ . 29 : Պլ . իգ . 10 , 11 :
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Պար . թ . 49 : Ածղ . ը . 6 :
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Ծտու . ժբ . 19 :
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Նզեկ . խգ . 24 :
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Պլ . իգ . 10 , 14 :
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ը . Թագ . ը . 42 :
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ՚՚ՠբ 1 :

՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ՚՚ՠբ 2 :

՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Պլ . է . 11 , 29 : իբ . 21 :
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Պլ . ա . 3 :
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Պլ . ա . 4 , 5 : Նլ . իթ . 10 :
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Նլ . իթ . 13 , 22 : Պլ . է . 8 , 9 :
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Պլ . ղ . 12 : Նլ . իթ . 13 :

բոլք Տաբեռնակղեա ընծան Հօտերէն է , թէ
արու ըլլայ և թէ էգ՝ Նանաբատ պիտի մատու-
7 ցանէ ան : Թէ որ անիկայ իր ընծային համար
գառն մատուցանէ , Տէրոջը առջևը պիտի բե-
8 րէ ան , Նե ձեռքը իր ընծային գլխուն վրայ
պիտի դնէ , ու ժողովքի խորանին առջևը մորթէ
ան . և Ըհարոնին որդիքը սեղանին վրայ շուր-
9 Նանակի պիտի սրսկեն անոր արիւնը : Նե խա-
դաղաբերման զոհէն պատարագ պիտի մատուցա-
նէ Տէրոջը , այսինքն անոր ճարպը ու բոլոր դմա-
կը *տակէն փրցընելով , և փորոտիքը ծածկող
ճարպը՝ ու փորոտիքին վրայ եղած բոլոր ճար-
10 պը , Նե երկու երիկամունքը՝ ու կուշտին վրայ
եղած անոնց վրայի ճարպը՝ և լնարդին թաղան-
թը երիկամունքներով մէկտեղ պիտի փրցընէ :
11 Նե քահանան սեղանին վրայ պիտի այրէ ասոնք՝
Տէրոջը †պատարագ ընծան Համար :
12 Նե թէ որ անոր ընծան այծ է , Տէրոջը
13 առջևը պիտի բերէ ան . Նե իր ձեռքը անոր
գլխուն վրայ պիտի դնէ , ու ժողովքի խորա-
նին առջևը մորթէ ան . և Ըհարոնին որդիքը
սեղանին վրայ շուրջանակի պիտի սրսկեն անոր
14 արիւնը : Նե անիկայ իր ընծային պատարագ
պիտի մատուցանէ Տէրոջը , այսինքն փորոտի-
քը ծածկող ճարպը՝ ու փորոտիքին վրայ և-
15 զած բոլոր ճարպը , Նե երկու երիկամունքը՝ ու
կուշտին վրայ եղած անոնց վրայի ճարպը՝ և
լնարդին թաղանթը երիկամունքներով մէկտեղ
16 պիտի փրցընէ . Նե քահանան սեղանին վրայ
պիտի այրէ անոնք , անուշահոտ պատարագ
ըլլալու Համար . Համեն ճարպը Տէրոջն է :
17 Ձեր ազգերուն մէջ ձեր բոլոր բնակարաններուն
մէջ ‡ յաւիտենական կանոն ըլլայ , որ ոչ Ճարպ
ուտէք՝ ոչ ալ Նարիւն :

Գ Լ · Գ

1 ·Քահանային , 13 ժողովքին , 22 իշխանի մը , 27 և հասարակ մարդու մը անդիտութեամբ ըրած մեղքին պատարագը :

1 Նե Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով .
2 Իսրայէլի որդւոցը՝ ու ըսէ . Թէ որ անձ մը սխալմամբ մեղանչէ , ու Տէրոջը բո-
3 լոր արգիլած բաներուն մէկը ընէ , Թէ որ օ-
ծուած քահանան ժողովուրդը յանցաւոր ընե-
լու մեղք մը գործելու ըլլայ , իր գործած մեղ-
քին Համար Նարջառներէն անարատ զուարակ մը
4 մեղքի պատարագ մատուցանէ Տէրոջը . Նե
Ժողովքի խորանին դուռը՝ Տէրոջը առջևը պի-
տի բերէ զուարակը , ու իր ձեռքը զուարակին
գլխուն վրայ դնէ , և Տէրոջը առջևը մորթէ
5 զուարակը : Նե օծուած քահանան Նզուարակին
արիւնէն պիտի առնէ՝ ու ժողովքի խորանը բե-
6 րէ : Նե քահանան իր մատը արիւնը պիտի
թաթխէ , ու Տէրոջը առջևը՝ սրբարանին վա-
րագուրին առջևը եօթը անգամ սրսկէ արիւնէն :
7 Նե քահանան արիւնէն †նը մը Նպիտի դնէ Տէ-
րոջը առջևը անուշահոտ խունկի սեղանին եղ-
ջիւրներուն վրայ , որ ժողովքի խորանին մէջն
է . ու զուարակին ճնացած Նբոլոր արիւնը՝ ժո-
ղովքի խորանին դրանը քով եղած ողջակէզի
8 սեղանին յատակը թափէ : Նե մեղքի պատա-
րագ եղած զուարակին բոլոր ճարպը՝ այսինքն
փորոտիքը ծածկող ճարպը՝ ու փորոտիքին վրայ
9 եղած բոլոր ճարպը անկէ պիտի փրցընէ . Նե
երկու երիկամունքը՝ ու կուշտին վրայ եղած ա-
նոնց վրայի ճարպը՝ և լնարդին վրայի թաղան-
թը երիկամունքներովը մէկտեղ պիտի փրցընէ ,
10 Նյաղաղութեան զոհին արջառէն փրցուելուն
պէս . և քահանան ողջակէզի սեղանին վրայ պի-
11 տի այրէ անոնք : Նե զուարակին մորթը՝ ու
անոր բոլոր միսը՝ գլխովը ու ոտքերովը՝ և ա-
12 նոր փորոտիքը ու աղբը , Նայսինքն բոլոր զուա-
րակը բանակին դուրսի դին մաքուր տեղ մը՝
Նմոխիր թափուած տեղը պիտի Հանէ , և Նփայ-
տերու վրայ կրակով այրէ ան . մոխիր թա-
փուած տեղը այրուի :
13 Նե †թէ որ Իսրայէլին բոլոր ժողովքը ‡Նան-
դիտութեամբ սխալին՝ , ու Տէրոջը բոլոր ա-
րգիլած բաներէն մէկը ընելով՝ յանցաւոր ըլլան ,
14 Նբրոր խմացուի ան ըրած մեղքերնին , ժողովքը
մեղքի պատարագի Համար արջառներէն զուա-
րակ մը պիտի մատուցանէ . ու ժողովքի խո-
15 րանին առջևը բերէ անկէց : Նե ժողովքին
ծերերը Նիրենց ձեռքերը զուարակին գլխուն
վրայ պիտի դնեն Տէրոջը առջևը . ու զուարա-
16 կը Տէրոջը առջևը պիտի մորթուի : Նե օ-
ծուած քահանան զուարակին արիւնէն ժողով-
17 քի խորանը պիտի բերէ : Նե քահանան իր մա-
տը արիւնը պիտի թաթխէ , ու Տէրոջը առ-
ջևը՝ վարագուրին առջևին եօթը անգամ սրսկէ :
18 Նե արիւնէն †նը մը ժողովքի խորանին մէջ
Տէրոջը առջևը եղած սեղանին եղջիւրներուն
վրայ պիտի դնէ . ու ճնացած բոլոր արիւնը՝
ժողովքի խորանին դրանը քով եղած ողջակէ-
19 զի սեղանին յատակը թափէ : Նե անոր բոլոր
ճարպը պիտի վերցընէ անկէ , ու սեղանին վրայ
20 այրէ : Նե Նմեղքի պատարագ եղած զուարա-
կին ինչպէս որ ըրաւ , ասոր զուարակին ալ անանկ

ղ Ելմբ 1 , ԼԷ :
* Նբեր . ողնայարէն
ե Տե՛ս գլ· ի֊ · 6 , 8 , 17 , 21 , 22 : իբ֊ · 25 : Նչնկ · խգ · 7 : Սաղ · ա֊ · 7 , 12 :
† Նբեր . պատարագի հաց
ը Ելմբ 1 , 7 , ԼԷ :
թ Գլ· է · 23 , 25 : ա ճնաց · բ֊ · 15 : բ Սրն . է · 7 :
ժ Գլ· ջ · 18 : է · 36 : ժէ · 7 : իգ֊ · 14 :
ի Ելմբ 16 : Գլ· է · 23 : բ Օբ · լբ֊ · 14 : Նկեմ · բ֊ · 10 :
լ Ծն֊ · բ֊ · 4 : Գլ· է · 26 : ժէ · 10 , 14 : բ Օբ · ժբ · 16 : ա ճնագ · ժջ · 33 : Նչնկ · խգ · 7 , 15 :
—
ա Գլ· է · 15 , 17 : ճնաւ · ժէ · 22 , ԼԷ : ա ճնագ · ժջ · 27 : Սաղ · ժբ֊ · 12 :
բ Գլ· բ · 12 :
գ Գլ· բ֊ · 2 :
դ Գլ· ա֊ · 3 , 4 :
ե Գլ· ժջ · 14 : ճնաւ · ժբ֊ · 4 :
զ Գլ· բ · 15 : բ֊ · 9 : ժջ · 18 :
է Գլ· է · 9 :
ը Գլ· գ · 3 , 4 , 5 :
թ Նլ· իբ֊ · 14 : ճնաւ · ժբ֊ · 5 :
ժ Գլ· ջ · 11 :
ի Նբր · ժջ · 11 :
լ ճնաւ · ժէ · 24 : Հնա · է · 11 :
‡ Նբեր . սխալին՝ ու ժողովքին աչքէն գաղտուկ պահուած բանը ,
ե Գլ· է · 2 , 3 , 4 , 17 :
ձ Գլ· ա֊ · 4 :
ղ Ելմբ 5 : Նբր · իբ֊ · 12 13 , 14 :
ճ Ելմբ 3 :

պիտի ընէ • ¹ու քահանան անոնց համար քա-
ւութիւն ընէ , ու անոնց թողութիւն ըլլայ :
21 Նէ բանակէն դուրս պիտի հանէ զուարակը ,
ու ինչպէս որ առջի զուարակը պրծոց , ասա ալ
անանկ պիտի պրէ • ժողովքին համար մեղքի
պատարագ մըն է ասա :
22 Երբոր իշխան մը մեղք գործելու ըլլայ , ու
իր Տէր Աստուծոյն արգիլած բաներէն մէկը
23 ²սխալմամբ ընելով՝ յանցաւոր ըլլայ , ³եթէ որ
իր ըրած մեղքը իրեն ծանուցուի , իրեն համար
այծերէն արու անարատ նոխազ մը ընծայ պի-
24 տի բերէ • Նէ ⁴իր ձեռքը նոխազին գլխուն
վրայ պիտի դնէ , ու զանիկայ Տէրոջը առջևը
ողջակիզին մորթուելու տեղը մորթէ • մեղքի
25 պատարագ մըն է ասա : ⁵Նէ քահանան մեղքի
պատարագին արիւնէն իր մատովը պիտի առ-
նէ , ու ողջակիզին սեղանին եղջիւրներուն վրայ
պիտի դնէ , և անոր ⁶հատած արիւնը ողջակիզի
26 սեղանին յատակը թափէ : Նէ անոր բոլոր
ճարպը՝ խաղաղութեան զոհին ⁷ճարպին պէս՝
սեղանին վրայ պիտի պրէ • ⁸ու քահանան ա-
նոր մեղքին համար քաւութիւն ընէ , և թո-
ղութիւն ըլլայ անոր :
27 Նէ ⁹եթէ որ երկրին ժողովուրդէն մէկը սխալ-
մամբ մեղանչէ՝ ու Տէրոջը արգիլած բաներէն
28 մէկը ընելով՝ յանցաւոր ըլլայ , ¹⁰եթէ որ իր ը-
րած մեղքը իրեն ծանուցուի , իր ըրած մեղքին
համար իր ընծան այծերէն անարատ էգ այծ մը
29 պիտի բերէ : ¹¹Նէ իր ձեռքը մեղքի պատա-
րագին գլխուն վրայ պիտի դնէ , ու մեղքի պա-
տարագ եղած անասունը ողջակիզներուն ¹²տե-
30 ղը մորթէ : Նէ քահանան իր մա-
տովը անոր արիւնէն պիտի առնէ , ու ողջակէ-
զի սեղանին եղջիւրներուն վրան դնէ , և ¹³հա-
ցած բոլոր արիւնը սեղանին յատակը թափէ :
31 Նէ անոր բոլոր ճարպը՝ խաղաղութեան զոհին
¹⁴ճարպը փրցուելուն պէս ¹⁵պիտի փրցնէ • ու
քահանան պիտի այրէ անիկայ սեղանին վրայ
¹⁶անոյշ հոտի համար Տէրոջը առջևը • և քա-
հանան անոր համար քաւութիւն ընէ , ու ա-
32 նոր թողութիւն պիտի ըլլայ : Նէ եթէ որ մեղ-
քի պատարագի համար գառն մատուցանելու
33 ըլլայ , անարատ ¹⁷էգ մը պիտի բերէ • Նէ իր
ձեռքը մեղքի պատարագին գլխուն վրայ պիտի
դնէ , ու ողջակիզներուն մորթուելու տեղը մեղքի
34 պատարագի համար մորթէ ան : Նէ քահա-
նան իր մատովը մեղքի պատարագին արիւնէն
պիտի առնէ , ու ողջակիզի սեղանին եղջիւր-
ներուն վրան դնէ • և ¹⁸հացած բոլոր արիւնը
35 սեղանին յատակը թափէ : Նէ խաղաղութեան
զոհէն գառին ճարպը փրցուելուն պէս՝ ասոր
բոլոր ճարպը պիտի փրցնէ • ու քահանան սե-
ղանին վրայ պիտի այրէ ան՝ ¹⁹Տէրոջը պատա-
րագներուն հետ • ²⁰և քահանան անոր ըրած
մեղքին համար քաւութիւն ընէ , ու թողու-
թիւն ըլլայ անոր :

Գ Լ • Ե

1 Պիտացած բաներն վկայութիւն չտեսած մարդուն , 2 ան-
մաքուր բանի մը դպչողին , 5 սխալմամբ անիրաւ տեղը
երդում ընողին մատուցանելու յանցանքի պատարագը՝ 6
կամ հօտերէն , 7 կամ թռչուններէն , 11 և կամ բա-
րակ ալիւրէ պիտի ըլլար : 14 Սուրբ բաներու մէջ յան-
ցաւոր գտնուողին , 17 և անգիտութեամբ մեղանչողին
պատարագը :

1 Նէ թէ որ անձ մը մեղանչէ , ու ²երդումի
ձայնը լսելով՝ վկայ ըլլայ , կամ ըտնէը տե-
սած ըլլայ կամ գիտցած , թէ որ չհմայրնէ ,
2 ³յանցանքը ինքը պիտի կրէ : Կամ ⁴անձ մը
անմաքուր բանի մը՝ կամ անմաքուր գազանի
մը դիին՝ կամ անմաքուր անասունի մը դիին՝
կամ անմաքուր սողունի մը դիին դպչելու ըլ-
լայ , թէպէտև չգիտնալով , անիկայ անմաքուր
3 ու ⁵յանցաւոր պիտի ըլլայ : Կամ ⁶մարդու
անմաքրութեան՝ որ և իցէ պիտի ըսող անմաք-
րութեան դպչելու ըլլայ չգիտնալով , ինքը ան
4 գիտցած ատենը՝ յանցաւոր պիտի ըլլայ : Կամ
անձ մը՝ ⁷չարիք կամ ⁸բարիք ընելու համար
իր բերնովը զգուշութեամբ՝ երդում ընելու ըլլայ ,
ինչպէս որ մարդիկ երդումով կը զգուշին , թէ
որ չգիտնալով ըլլայ , ինքը ան գիտցած ատե-
նը ասոնց մէկուն մէջ յանցաւոր պիտի ըլլայ :
5 Նէ թէ որ ասոնցմէ մէկուն մէջ յանցաւոր
ըլլայ , անոր համար ⁹իր մեղք գործելը խոս-
6 տովանի • Նէ իր ըրած մեղքին համար իր յան-
ցանքին պատարագը՝ հօտերէն էգ մը , այս-
ինքն էգ գառնուկ մը՝ կամ այծերէն էգ ուլ մը
մեղքի պատարագի համար պիտի բերէ Տէրո-
ջը • ու քահանան քաւութիւն ընէ անոր՝ իր
մեղքին համար :
7 Նէ ¹⁰եթէ որ ոչխար կամ այծ բերելու կարող
չէ , իր ըրած յանցանքին համար ¹¹երկու տատ-
րակ կամ աղաւնիի երկու ձագեր պիտի բերէ
Տէրոջը • մէկը մեղքի պատարագ , և մէկալը
8 ողջակիզ ըլլալո՞ համար : Նէ քահանային
պիտի բերէ դանոնք , ու անիկայ նախ պիտի մա-
տուցանէ մէկը՝ որ մեղքի պատարագ է , և անոր
9 գլուխը իր վիզէն չզատելով՝ ¹²կիրճնէ • Նէ
մեղքի պատարագին արիւնէն սեղանին ծէկ քովը
պիտի սրսկէ , ու ¹³մնացած արիւնը սեղանին
յատակը պիտի քամուի • ասիկայ մեղքի պա-
10 տարագ է • Նէ մէկալը ¹⁴ըստ օրինի ողջակէզ

¹ ՀԹես • ԺԸ • 25 : Գան • ԽԹ • 24 : ²Առակ • Ե • 11 : Նէբ • Բ • 17 : Ժ • 10 , 11 , 12 : ³Ես Հօհ • Ա • 7 : Բ • 2 :
⁴ ՃՄբ 2 , 13 :
⁵ ՃՄբ 14 :
⁶ ՃՄբ 6 , ՃԼ :
⁷ ՃՄբ 30 :
⁸ ԳԼ • Բ • 5 :
⁹ ՃՄբ 20 : ՀԹես • ԺԸ • 28 :
¹⁰ ՃՄբ 2 : ՀԹես • ԺԸ • 27 :
¹¹ ՃՄբ 23 :
¹² ՃՄբ 4 , 24 :
¹³ ԳԼ • Բ • 3 :
¹⁴ ԳԼ • Բ • 14 :
¹⁵ ՆԼ • ԻԹ • 18 : Գ Լ • Ա • 9 :
¹⁶ ՃՄբ 26 :
¹⁷ ՃՄբ 28 :
¹⁸ ԳԼ • Բ • 5 :
¹⁹ ՃՄբ 26 , 21 :
²⁰ ՃՄբ 2 : ՀԹես • ԺԸ • 27 :
²¹ Ես Ա Մար • Բ • 23 :
²² Գ Լ • ԺԶ • 21 : ԻԶ • 40 : ՀԹես • Ե • 7 : Ներ • Ժ • 11 , 12 :
²³ Գ Լ • ԺԶ • 8 : ԺԷ • 21 :
²⁴ Գ Լ • Ա • 14 :
²⁵ Գ Լ • Ա • 15 :
²⁶ Գ Լ • Բ • 7 , 18 , 30 , 34 :
²⁷ Ես Ա Ղ Լ • Ա • 14 :
²⁸ Ես Ա Ղ Լ • Ա • 15 :
²⁹ Գ Լ • Բ • 12 :
³⁰ Ես Ա Մար • Ղ • 23 :
³¹ Գ Լ • ԺԶ • 21 : ԻԶ • 40 : ՀԹես • Ե • 7 : Ներ • Ժ • 11 , 12 :
³² Գ Լ • ԺԶ • 8 : ԺԷ • 21 :
³³ Գ Լ • Ա • 14 :
³⁴ Գ Լ • Ա • 15 :
³⁵ Գ Լ • Բ • 7 , 18 , 30 , 34 :
³⁶ Ես Ա Ղ Լ • Ա • 14 :

պիտի ընէ • [ժ]ու քահանան անոր քաւութիւն ընէ իր ըրած մեղքին համար , և անոր թողու-
թիւն ըլլայ :
11 Եւ թէ որ երկու տատրակ կամ աղաւնիի
երկու ձագեր բերելու կարող չըլլայ , անասներ
մեղք գործողը իր ընծային համար արդուի մը
տասներորդ մասը բարակ ալիւր պիտի բերէ
մեղքի պատարագի համար • [ժա] ձէթ պիտի դնէ՝ ոչ
12 որ մեղքի պատարագ է ան : Եւ քահանային պիտի բերէ ան , ու քահանան անկէ իր ձեռքը լեցուն [ժբ]անոր յիշատակին համար առնէ , ու
սեղանին վրայ այրէ Տէրոջը [ժգ]պատարագներուն
13 հետ • մեղքի պատարագ է ան : [ժդ]Եւ քահանան քաւութիւն պիտի ընէ անոր՝ ան բաներուն մէ-
կուն մէջ ըրած մեղքին համար , ու անոր թո-
ղութիւն ըլլայ • և [ժե]ճաշացածը հացի ընծայի պէս
քահանային պիտի ըլլայ :
14 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով .
15 [ժզ]Թէ որ անձ մը յանցանք մը ընէ՝ ու սը-
խալմամբ Տէրոջը սուրբ բաներուն մէջ մեղք
գործէ , իր յանցանքի պատարագին համար
[ժէ]սրբարանին սիկղին համեմատ՝ քու արժեցու-
ցածիդ չափ սիկղե արծաթով [ժը]ոչխարին անա-
16 րատ խոյ մը պիտի բերէ Տէրոջը : Եւ սուրբ
բաներուն մէջ իր ըրած վնասը պիտի հատու-
ցանէ , ու անոր վրան [ժթ]հինգերորդ մաս մըն ալ
աւելցընէ , և քահանային տայ ան • [ի]ու քա-
հանան յանցանքի պատարագին խոյովը քաւու-
թիւն ընէ անոր , և թողութիւն ըլլայ անոր :
17 Եւ թէ որ [իա]ոնձ մը մեղանչէ , ու Տէրոջը բո-
լոր արգիլած բաներէն մէկը ընէ , [իբ]թէև ան-
դիտութեամբ , [իգ]անիկայ յանցաւոր է , ու իր
18 անօրէնութիւնը պիտի կրէ : Եւ քու արժե-
ցուցածիդ պէս՝ յանցանքի պատարագին հա-
մար ոչխարին [իդ]անարատ խոյ մը պիտի բերէ
քահանային • [իե]ու քահանան անոր համար քա-
ւութիւն պիտի ընէ՝ անոր անգիտութեամբ սը-
խալելուն համար • և անոր թողութիւն պիտի
19 ըլլայ : [իզ]Ան յանցանքի պատարագ է . [իէ]անի-
կայ անշուշտ յանցաւոր եղած է Տէրոջը առջևը :

ԳԼ • Օ

1 Դիտութեամբ գործուած մեղքի համար յանցանքի պա-
տարագը : 8 Ողջակէզին : 14 ու հացի ընծային կանո-
նը : 19 Քահանային օրէնքնան համար մատուցելու
պատարագը : 24 Մեղքի պատարագին կանոնը :

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով .
2 Թէ որ անձ մը մեղանչէ , ու Տէրոջը դէմ

[ժ] Պլ • է • 26 :
[ի] Թաւ • ե • 15 :
[ի] Պլ • բ • 2 :
[ի] Պլ • գ • 35 :
[ի] Պլ • է • 26 :
[ի] Պլ • բ • 3 :
[ի] Պլ • իե • 14 :
[ի] Ել • Ը • 13 • Պլ • իէ • 25 :
[ի] Լեւ • ժ • 19 :
[ի] Պլ • դ • 5 : իբ • 14 ; իէ • 13 ; 15 ; 27 ; 31 : Թաւ •
ե • 7 :
[ի] Պլ • է • 26 :
[ի] Պլ • է • 2 :
[ի] Հմր 15 : Պլ • է • 2 , 13 , 22 , 27 : Մաշ • ժե • 12 : Դուս • ժբ • 43 :
[ի] Հմր 1 , 2 :
[ի] Հմր 15 :
[ի] Հմր 16 :
[ի] Լեւ • Յ • 2 :

[ի] յանցանք մը ընէ , և իր դրացիին [ի]սուտութիւն խօսի [ի]ուանդի մը համար՝ կամ իր ձեռքը յանձնուած բանի մը համար՝ և կամ յափըշ-
տակուած բանի մը համար , կամ [ի]իր դրացիին
3 խարդախութիւն ընէ՝ Եւ կամ [ի]կորսուած բան մը գտնէ , և ուրանայով՝ [ի]սուտ ուղղ եր-
դում ընէ , ըսկզբ ասոնցմէ մէկուն մէջ՝ որ
4 մարդ կրնայ ընել , մեղանչելու ըլլայ , Ընա-
տնէր մեղք գործելուն ու յանցաւոր ըլլալուն
համար՝ բռնութեամբ յափշտակած բանը՝ կամ
խարդախութեամբ առած բանը՝ կամ իրեն յանձ-
նուած աւանդը՝ կամ գտած կորսուտը կամ պի-
5 տի ուրանայ • Կամ ամէն բան՝ որուն համար սուտ
երդում ըրած է , անկէց լման [ի]պիտի
հատուցանէ , ու անոր վրայ հինգերորդ մաս մը
աւելցընէ , և իր յանցանքի պատարագին օրը՝
6 որ կը մերսարիբի՝ անոր պիտի տայ : Եւ
իր յանցանքի պատարագը Տէրոջը պիտի բերէ ,
այսինքն՝ ոչխարէն [ի]անարատ խոյ մը՝ քու ար-
ժեցուցածիդ համեմատ , քահանային պիտի բե-
7 րէ յանցանքի պատարագի համար : [ի]Եւ քա-
հանան անոր համար քաւութիւն պիտի ընէ
Տէրոջը առջևը , և ինչ բանի համար որ յան-
ցանք ըրած է , թողութիւն պիտի ըլլայ անոր :
8 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով .
9 Պատուիրէ Ահարոնին ու անոր որդւոցը՝ և ը-
սէ • Ողջակիզին օրէնքը սա է • ողջակիզը ը-
լոր գիշերը մինչև առաւօտ սեղանը եղած կրա-
կին վրայ պիտի ըլլայ , ու սեղանին կրակը վրան
10 անոր մէջ վառած պիտի մնայ : [ի]Եւ քահանան
իր քթանէ պատմուճանը պիտի հագնի , ու իր
քթանէ մարմինը ծածկող վրայէն հագնի , և
կրակով այրուած ողջակիզին մոխիրը սեղանին
վրայէն պիտի վերցնէ , ու [ի]սեղանին քովը դնէ :
11 Եւ Իր զգեստները պիտի հանէ , և ուրիշ
զգեստներ հագնի • ու մոխիրը բանակէն դուրս
12 [ի]մարուր տեղ մը պիտի հանէ : Եւ սեղանին
վրայի կրակը անոր մէջ վրան վառած պիտի ըլ-
ըլայ , ու՝ պիտի չմարի • և քահանան ամէն առ-
աւօտ անոր վրայ փայտեր այրէ , ու անոր վրան
ողջակիզը շարէ , և անոր վրան [ի]խաղաղութեան
13 զոհերուն ճարպը պիտի այրէ : Կրակը՝ սեղա-
նին վրայ միշտ վառած պիտի ըլլայ , ա՛ պիտի
չմարի :
14 [ի]Եւ հացի ընծային օրէնքը սա է • Ընտո-
նէին որդիքը պիտի մատուցանեն անիկայ Տէրոջը
15 առջևը՝ սեղանին առջին : Եւ իր ձեռքը լե-
ցուն անկէ՝ այսինքն հացի ընծային բարակ ա-
լիւրէն ու անոր ձէթէն և հացի ընծային վրայ

[ի] Թաւ • Ե • 6 :
[ի] Պլ • ժբ • 11 : Գոր • Ե • 4 : Նող • է • 9 :
[ի] Լեւ • իբ • 7 , 10 :
[ի] Ընակ • իդ • 28 : իզ • 19 :
[ի] Ը Օր • իբ • 1 , 2 , 3 :
[ի] Լեւ • իբ • 11 : Պլ • ժբ • 12 : Լեւտ • Է • 9 : Ծնած • Ե • 4 :
[ի] Պլ • Ե • 16 : Թաւ • Ե • 7 : [ի] Թագ • ժբ • 6 : Դուս • ժբ • 8 :
[ի] Պլ • Ե • 15 :
[ի] Պլ • է • 26 :
[ի] Պլ • ժզ • 4 : Լե • իբ • 39 , 40 , 41 , 43 : Լզեկ • խդ • 17 , 18 :
[ի] Պլ • ա • 16 :
[ի] Լզեկ • խդ • 19 :
[ի] Պլ • գ • 12 :
[ի] Պլ • է • 3 , 9 , 14 :
[ի] Պլ • բ • 1 : Թաւ • ժե • 4 :

եղած բոլոր կնգրուկը պիտի վերցընէ, և հա-
նոր, յիշատակը անդանդին վրայ անոյշ հոտի հա-
16 մար այրէ Տէրոջը: Եւ ՙանկէ մնացածը Ահա-
րոնը ու անոր որդիքը պիտի ուտեն. ուրեմն
հացեր չթխուելով սուրբ տեղը պիտի ուտուի
ան. ժողովքի խորանին սրահին մէջ ուտեն ան:
17 ՙԿտմարով պիտի չեփուի. ՙիմ պատարագներէս
անոնց տուի ան՝ իրենց բաժին ընդունիլ. Ասի-
կայ մեղքի ու յանցանքի պատարագներու պէս
18 ամենասուրբ է: ՙԱհարոնի որդւոցը բոլոր ա-
րուները պիտի ուտեն ան. Տէրոջը պատարագ-
ներէն՝ ձեր ազգերուն մէջ ՙյաւիտենական կա-
նոն ըլլայ ան. ՙամէն անոնց դպչողը սուրբ ըլ-
լայ:
19 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով.
20 Ահարոնին ու անոր որդւոցը օծուելու օրը՝
ՙՏէրոջը մատուցանելու զոհերնին ան է. ՙա-
զատին տասներորդ մասը բարակ ալիւր ամէն օր
հացի ընծայի համար պիտի մատուցանէ, կէսը
21 առաւօտուն՝ ու կէսը իրիկունը: Տապակի մէջ
ԷՒՂԼՈՒ հոսայ՝ եղով պիտի շինուի. ՙտապա-
կած պիտի բերես ան, և հոցի ընծային եփած
կտորուանքները անոյշ հոտի համար Տէրոջը
22 պիտի մատուցանես: Եւ իր որդիներէն Քիր
տեղը օծուելու քահանան պիտի մատուցանէ
ան. ասիկայ Տէրոջը յաւիտենական կանոն ըլ-
23 լայ՝ ՙբոլորովին պիտի այրուի: Եւ քահանա-
յին ամէն հացի ընծան բոլորովին պիտի այրուի,
պիտի չուտուի:
24 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով.
25 Խօսէ Ահարոնին ու անոր որդւոցը՝ և ըսէ.
ՙԱնգրի պատարագին օրէնքը ասե է. ՙՈրջա-
կէզին մորթուած տեղը պիտի մորթուի մեղքի
պատարագը Տէրոջը առջեւը. ՙաս ամենասուրբ
26 է: ՙԱնգրի պատարագը մատուցանող քա-
հանան պիտի ուտէ ան. ՙսուրբ տեղը՝ ժողով-
27 քի խորանին սրահը պիտի ուտուի. ՙԱ՛նչ որ
անոր միսին դպչի՝ սուրբ պիտի ըլլայ. և թէ
որ անոր արիւնէն հանդերձի մը վրայ ցայտէ,
սուրբ տեղը պիտի լուսա ան՝ որուն վրայ ցայտե-
28 կեր էր: Եւ հողէ ամանը՝ որուն մէջ եփա-
ցուցած է աս ինծի՝ պիտի կոտրուի. ու թէ
որ պղնձէ ամանի մէջ եփացուցած ըլլայ,
29 պիտի շիուի ու ջրով լուացուի: ՙԿահանա-
յից բոլոր արուները պիտի ուտեն անիկայ. ՙաս
30 ամենասուրբ է: ՙԵւ ամէն մեղքի պատարագը՝
որուն արիւնէն ժողովքի խորանը կը բերուի
սուրբ տեղին մէջ քաւութիւն ընելու համար,
պիտի չուտուի, կրակով պիտի այրուի:

ԳԼ. Ի:

1 Կանոն յանցանքի պատարագին, 11 և խաղաղութեան զոհին, 12 թէ՛ շնորհակալութեան համար ըլլայ, 16 թէ ուխտի, և թէ կամաւոր ընծայի համար: 22 Ա՛րգիլ 26 ու արիւն ուտելը արգիլուած է: 28 Խաղաղութեան զոհերէն քահանային իր բաժինը:

1 Եւ ՙյանցանքի պատարագին օրէնքը աս է.
2 ՙաս ամենասուրբ է. ՙՈրջակէզը մորթած
տեղերնին յանցանքի պատարագը պիտի մորթեն,
և անոր արիւնը սեղանին վրայ շուրջանակի պի-
3 տի սրսկէ. Եւ անկէ ՙբոլոր ճարպը՝ ոչխարին
դմակը ու փորոտիքը ծածկող ճարպը պիտի մա-
4 տուցանէ. Եւ երկու երիկամունքը՝ ու կուշտին
վրայ եղած անոնց վրայի ճարպը՝ և լեարդին
վրայի թաղանթը՝ երիկամունքներով միասեղ
5 պիտի փրցնէ. Եւ քահանան սեղանին վրայ
պիտի այրէ ատոնք՝ Տէրոջը պատարագ ըլլալու.
6 ասիկայ յանցանքի պատարագ է: ՙԿահա-
նայից ամէն արուն պիտի ուտէ ան. սուրբ տե-
ղը պիտի ուտուի, հանգէ ՙամենասուրբ է:
7 Ինդքի պատարագը ինչպէս որ կ՚ըլլայ, ՙյան-
յանքի պատարագն ալ անանկ ըլլայ. անոնց
օրէնքը մէկ է. անոր քաւութիւն ընող քա-
8 հանային պիտի ըլլայ ան: Եւ քահանայ մը
որ մէկուն ողջակէզը կը մատուցանէ, ան քա-
հանան իր մատուցած ողջակէզին մորթը իրեն
9 պիտի առնէ: Եւ ՙբոլոր թոնիրի մէջ եփուած՝
ու բոլոր սանի մէջ և տապակի վրայ շինուած
հացի ընծան, զանիկայ մատուցանող քահա-
10 նային պիտի ըլլայ: Եւ ամէն եղով շաղուած՝
կամ չոռանց եղի՝ հացի ընծան՝ Ահարոնին
բոլոր որդւոցը պիտի ըլլայ. ամէն մէկուն քա-
ժինը հաւասար պիտի ըլլայ:
11 Եւ ՙՏէրոջը մատուցանելու խաղաղութեան
12 զոհին օրէնքը աս է. Եթէ որ շնորհակալու-
թեան համար մատուցանէ ան, անասունը շնոր-
հակալութեան զոհին հետ եղով շաղուած ան-
լմաը շօթեր՝ ու ՙեղով օծուած անխմոր լա-
ւաշներ՝ և բարակ ալիւրէ եղով շաղուած՝
13 տապկած շօթեր պիտի մատուցանէ: Շնոր-
հակալութեան համար եղած խաղաղութեան
զոհին շօթերուն կողմ՝ ՙխմորեալ հացէ ընծայ մը
14 պիտի մատուցանէ: Եւ անկէ ոչխարին ամէն
ընծաներէն մէկ հատ բարձրացընելու ընծայ պի-
տի մատուցանէ Տէրոջը. Եւ ասիկայ խաղա-
ղութեան զոհին արիւնը սրսկող քահանային
15 պիտի ըլլայ: Եւ շնորհակալութեան համար՝

ե Գլ. բ. 2, 9:
զ Գլ. բ. 3: Եզեկ. խդ. 29:
է ՙԱմր 26: Գլ. Ժ. 12, 13: Ծնած. ժբ. 10:
ը Գլ. բ. 11:
թ Ծնած. ժբ. 9, 10:
ժ ՙԱմր 25: Գլ. բ. 3: Է. 1: Եզ. խճ. 37:
ի ՙԱմր 29: Ծնած. ժբ. 10:
լ Գլ. է. 17:
խ Գլ. խճ. 3, 4, 5, 6, 7: Եզ. խճ. 37:
ծ Գլ. խճ. 2:
կ Գլ. ժգ. 36: Ա՛մ՛ կատր կատր եղած
հ Գլ. դ. 3:
ձ Եզ. խճ. 25:
ղ Գլ. է. 2, ԼԸ:
ճ Գլ. ա. 3, 5, 11: է. 24, 29, 33:
մ ՙԱմր 17: Գլ. իա. 22:
յ Գլ. Ժ. 17, 18: Ծնած. ժբ. 9, 19: Եզեկ. խդ. 28, 29:
ն ՙԱմր 16:
շ Գլ. ե. 8, 9: Եզ. խճ. 13:
ո Գլ. ժգ. 33: ժկ. 12:
չ ՙԱմր 18: Ծնած. ժբ. 10:
պ ՙԱմր 25:
ջ Գլ. է. 7, 11, 12, 18, 21: Ժ. 18: ժգ. 27: Եզբր. ժգ. 11:
ռ Գլ. ե. դ. 1—7:
ս Գլ. ղ. 17, 25: իա. 22:
վ Գլ. ա. 3, 5, 11: է. 24, 29, 33:
տ Գլ. է. 4, 9, 10, 14, 15, 16: է. 8, 9: Եզ. խճ. 13:
ր Գլ. ղ. 16, 17, 18: Ծնած. ժբ. 9, 10:
ց Գլ. բ. 3:
ւ Գլ. ղ. 25, 26: ժէ. 13:
փ Գլ. բ. 3, 10: Ծնած. ժբ. 9: Եզեկ. խդ. 29:
ք Եզբ. չորք
օ Գլ. է. 1: իբ. 18, 21:
ֆ Գլ. բ. 6: Ծնած. ղ. 15:
և Ծմոմ. է. 5:
ա Ծնած. ժբ. 8, 11, 19:

[b]խաղաղութեան զոհին միսը մատուցուած օրը պիտի ուտուի • անկէ մինչեւ առտու պիտի չը-
16 մնայ : Եւ [c]թէ որ իր ընծան ուխտի համար է կամ կամաւոր զոհ է , զոհը մատուցած օրը պիտի ուտուի , ու մնացածը հետեւեալ օրը
17 պիտի ուտուի • Եւ զոհին միսէն երրորդ օրուան
18 մնացածը կրակով պիտի այրուի : Եւ թէ որ երրորդ օրը իր խաղաղութեան զոհին միսէն ուտուելու ըլլայ , ընդունելի պիտի չըլլայ , ոչ ալ անիկայ մատուցանողին [d]համար պիտի սեպուի • [e]պղծութիւն պիտի ըլլայ , ու անկէ ուտող
19 անձը՝ իր անօրէնութիւնը պիտի կրէ : Եւ ամէն պէսակ անմաքուր բանի դպած միսը պիտի չուտուի , կրակով պիտի այրուի • սակայն ամէն մաքուր եղողը պիտի ուտէ խաղաղութեան պա-
20 հին միսէն : Բայց ան անձը՝ որ [f]իր անմաքրութիւնը իր վրան ունենալով , Տէրոջը խաղաղութեան զոհէն միս ուտէ , ան անձը Ժիր ժո-
21 ղովուրդէն պիտի կորսուի : Եւ ամէն պէսակ անմաքուր բանի [g]դ՝ թէ [h]մարդու անմաքրութեան՝ թէ [i]անմաքուր անասունի՝ եւ թէ [j]ամէն կերպ անմաքուր *պիղծ բանի՝ մը դպչող անձը՝ թէ որ Տէրոջը խաղաղութեան զոհին միսէն ուտելու ըլլայ , ան անձը Ժիր ժողովուրդէն պիտի կորսուի :

22 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով •
23 Իսրայէլի որդւոցը ու ըսէ • Ո՛նձաւ արջառի կամ ոչխարի կամ այծի ճարպ պիտի չու-
24 տէք : Եւ [k]մեռած անասունին ճարպը՝ ու փառատուածին ճարպը՝ ամէն գործի մէջ պիտի գործածուի , բայց անկէ ընաւ պիտի չուտէք :
25 Քանզի ան՛ր որ Տէրոջը պատարագ մատուցուելու անասունին ճարպէն ուտելու ըլլայ , ան ուտող անձը իր ժողովուրդէն պիտի կորսուի :
26 Ու ձեր ամէն բնակարաններուն մէջ բնաւ ա-
րիւն պիտի չուտէք , թէ թռչունի ըլլայ և թէ
27 անասունի : Ամէն անձ որ ինչ և իցէ արիւն ուտէ , ան անձը իր ժողովուրդէն պիտի կորսուի :

28 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով •
29 Իսրայէլի որդւոցը՝ ու ըսէ • [l]Իր խաղաղութեան զոհը Տէրոջը մատուցանողը՝ իր խաղաղութեան զոհէն ընծայ մը պիտի բերէ
30 Տէրոջը : [m]Տէրոջը պատարագը իր ձեռքովը պիտի բերէ • երբուձով ճարպը պիտի բերէ , որ [n]երբուձը երերցընելու ընծայի համար երեր-
31 ցուի Տէրոջը առջեւը : [o]Եւ քահանան ճարպը պիտի այրէ սեղանին վրայ • [p]բայց երբուձը Ա-

32 Հարոնին ու անոր որդւոցը պիտի ըլլայ : Եւ ձեր խաղաղութեան զոհերէն [q]աջ զիստը քահանային պիտի տաք՝ բարձրացընելու ընծայի
33 համար : Հարոնի որդւոցմէն՝ խաղաղութեան զոհին արիւնը ու ճարպը [r]ով որ մատուցանէ , աջ զիստը անոր բաժինը պիտի ըլլայ : Քանզի
34 անոնց խաղաղութեան զոհերէն [s]երերցընելու երբուձը և բարձրացընելու զիստը Իսրայէլի որդւոցմէն առի , և անոնք յաւիտենական կանոնով Իսրայէլի որդւոցմէն Հարոն քահանային
35 ու անոր որդւոցը տուի : Ասիկայ Տէրոջը պատարագներէն Հարոնին և անոր որդւոցը օծման իրաւունքի համար որ [t]ո՛ւ-ե՛ա , զանոնք
36 Տէրոջը քահանայութիւն ընելու մատեցուցած օրը , Որ [u]զանոնք օծած օրը Տէրը հրամայեց որ Իսրայէլի որդւոցմէն իրենց ցեղերուն մէջ յաւիտենական կանոնով անոնց տրուի :
37 [v]Ողջակէզին՝ [w]հացի ընծային՝ [x]և մեղքի պատարագին՝ [y]և յանցանքի պատարագին՝ [z]ու օրհնութիւններուն՝ և [a]խաղաղութեան զոհին
38 օրէնքը սա է , Որ Տէրը պատուիրեց Մովսէսին Սինայ լեռը , ան օրը՝ որ Իսրայէլի որդւոցը պատուիրեց [b]իրենց ընծաները Տէրոջը մատուցանելու Սինայի անապատին մէջ :

ԹԻ. Ը

1 Մովսէս քահանայ կ՛օրհնէ Հարոնը ու անոր որդիքը : 14 Ընծոց մեղքի պատարագը : 18 Ընծոց ողջակէզը : 22 Օրհնութեան խոյը : 31 Ընծոց օրհնուելուն տեղը ու ժամանակը :

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով •
2 [c]Ը՛ռ Հարոնը ու անոր որդիքը իր հետը , և [d]զգեստները՝ ու [e]օծման եղը՝ և մեղքի պատարագին զուարակը՝ ու երկու խոյերը՝ և անխմոր
3 հացին սակառը • Եւ ժողովէ բոլոր ժողովքը
4 մէկտեղ ժողովքի խորանին դուռը : Եւ Մովսէս Տէրոջը իրեն պատուիրածին պէս ըրաւ • ու ժողովքը մէկտեղ ժողովեցաւ ժողովքի խո-
5 րանին դուռը : Եւ Մովսէս ըսաւ ժողովքին • 6 [f]Սա է բանը որ Տէրը պատուիրեց ընելու : Եւ Մովսէս մօտեցուց Հարոնը ու անոր որդիքը ,
7 [g]և զանոնք ջրով լուաց • [h]Եւ անոր հագցուց [i]շապիկը , ու անոր մէջքը կապեց գօտին , և պատմուճանը հագցուց անոր , ու եփուրը անոր վրայ դրաւ , ու եփուրին [j]գօտեւէնովը
8 փաթթեց , ու անով գօտեւորեց զանիկայ : Եւ լանջապանակը անոր վրայ դրաւ , ու [k]Ուրիմը
9 պանակին մէջ Թումիմը դրաւ • [l]Եւ խոյրը անոր գլուխը դրաւ , ու խոյրին վրայ՝

---

[b] Ղեւ. իբ. 30։
[c] Ղեւ. ժբ. 6, 7, 8։
[d] Ելս. ժբ. 27։
[e] Ղեւ. ժա. 10, 11, 41։ ժբ. 7։
[f] Ղեւ. ժէ. 3։
[g] Նայ. ժէ. 14։
[h] Ղեւ. ժբ. ժգ. ժէ։
[i] Ղեւ. ժա. 24, 28։
[j] Նզեկ. գ. 14։
* Կամ տղոյնի
[k] Ելմ. առ. 20։
[l] Ղեւ. գ. 17։
[m] Ղեւ. ժէ. 15։ [n] Օր. ժգ. 21։ Նզեկ. գ. 14։ խգ. 31։
[o] Նայ. թ. 4։ Ղեւ. գ. 17։ ժէ. 10—14։
[p] Ղեւ. գ. 1։
[q] Ղեւ. գ. 3, 4, 9, 14։
[r] Ելս. իթ. 24, 27։ Ղեւ. ը. 27։ թ. 21։ Թուոց. ղ. 20։
[s] Ղեւ. գ. 5, 11, 16։
[t] Ելմ. 34։
[u] Ելմ. 3։ Ղեւ. թ. 21։ Թուոց. ղ. 20։
[v] Ելս. իթ. 28։ Ղեւ. ժ. 14, 15։ Թուոց. ժբ. 18, 19։ [w] Օր. ժբ. 3։
[x] Ղեւ. ը. 12, 30։ Ելս. ե. 13, 15։
[y] Ղեւ. գ. 9։
[z] Ղեւ. գ. 14։
[a] Ղեւ. գ. 25։
[b] Ելմ. 1։
[c] Ղեւ. ը. 2։
[d] Ելս. իթ. 1, 2, 3։
[e] Ելս. իբ. 2, 4։
[f] Ելս. ձ. 24, 25։
[g] Ելս. իթ. 4։
[h] Ելս. իթ. 4։
[i] Ելս. իթ. 5։
[j] Ելս. իբ. 4։
[k] Ելս. իբ. 30։
[l] Ելս. իթ. 6։

անոր առջևի կողմէն ոսկի թիթեղը՝ այսինքն սուրբ պսակը դրաւ , Տէրոջը [ժ]Մովսէսին պատուիրածին պէս :
10 [ի]Նաև Մովսէս օծման եղը առաւ , ու խորանը և բոլոր անոր մէջի եղածները օծեց , ու սրբեց
11 անոնք • Նաև անկէ սեղանին վրայ սրսկեց եօթը անգամ • և սեղանը ու անոր բոլոր գործիքները՝ և աւազանը ու անոր խարիսխը օծեց , զա-
12 նոնք սրբելու համար : Նաև Ահարոնին գլխուն վրայ թափելով՝ անոիկայ սրբե-
13 լու համար օծեց : [ի]Նաև Մովսէս մօտեցուց Ահարոնին որդիները՝ ու անոնց շապիկներ հագցուց , և մէջքերնին գօտի կապեց , ու անոնց գլխո-նոցները փաթթեց , Տէրոջը Մովսէսին պատուիրածին պէս :
14 [ի]Նաև մեղքի պատարագին զուարակը մօտեցուց • և Ահարոն ու անոր որդիքը [ի]րենց ձեռքերը մեղքի պատարագ ըլլալո-ց զուարակին
15 գլխուն վրայ դրին : Նաև մորթեց զանիկայ • [ի]և Մովսէս արիւնը առաւ , ու իր մատովը սեղանին եղջիւրներուն վրայ դնելով շուրջանակի , մաքրեց սեղանը • ու արիւնը սեղանին յատակը թափեց , և անոր վրայ քաւութիւն ընելու հա-
16 մար՝ սրբեց զայն : [ի]Նաև փորոտիքին վրան եղած բոլոր ճարպը՝ և լեարդին թաղանթը՝ ու երկու երիկամունքը՝ և անոնց ճարպը առաւ , ու
17 Մովսէս սեղանին վրայ այրեց զանոնք : Բայց զուարակը՝ այսինքն անոր մորթը և միսը՝ ու անոր աղբը՝ բանակին դուրսի դին կրակով այրեց , Տէրոջը [ը]Մովսէսին պատուիրածին պէս :
18 [ի]Նաև ողջակէզին խոյը մօտեցուց • և Ահարոն ու անոր որդիքը [ի]րենց ձեռքերը խոյին
19 գլխուն վրայ դրին : Նաև մորթեց զանիկայ • և Մովսէս շուրջանակի սեղանին վրայ սրսկեց ա-
20 րիւնը • Նաև խոյը կտոր կտոր ըրաւ • ու Մովսէս այրեց գլուխը և կտորները ու ճարպը •
21 Նաև փորոտիքը ու ոտքերը ջրով լուաց • և Մովսէս բոլոր խոյը սեղանին վրայ այրեց • ասիկայ ողջակէզ ո՛ անուշահոտ պատարագ մըն էր Տէրոջը , [ի]նչպէս որ Տէրը Մովսէսին պատուիրեց :
22 Նաև [ժ]մօտեցուց մէկալ խոյը , այսինքն օրհնութեան խոյը • և Ահարոն ու անոր որդիքը [ի]րենց
23 ձեռքերը խոյին գլխուն վրայ դրին • Նաև մորթեց անիկայ • ու Մովսէս անոր արիւնէն առաւ , և Ահարոնին աջ ականջին բլթակին վրայ՝ ու անոր աջ ձեռքին մեծ մատին վրայ՝ և
24 անոր աջ ոտքին մեծ մատին վրայ դրաւ : Նաև Ահարոնին որդիքը մօտեցուց , ու Մովսէս անոնց արիւնէն անոնց աջ ականջներուն բլթակներուն վրայ՝ և անոնց աջ ձեռքերուն մեծ մատներուն վրայ՝ ու անոնց աջ ոտքերուն մեծ մատներուն վրայ դրաւ • և Մովսէս սեղանին վրայ շուրջ-
25 նակի սրսկեց զարեայ արիւնը : Նաև ճարպը՝ գմակը՝ ու փորոտիքին վրան եղած բոլոր ճարպը՝ և լեարդին թաղանթը՝ ու երկու երիկամունքը՝
26 և անոնց ճարպը՝ ու աջ զիստը առաւ • Նաև Տէրոջը առջևը եղած անխմոր հացի սակառէն անխմոր չօթ մը՝ եղով հացի չօթ մը ու լաւաշ մը առաւ , և ճարպերուն վրայ ու աջ զստին վրայ
27 դրաւ : Նաև ամենը Ահարոնին ու անոր որդւոցը ձեռքը դնելով՝ զանոնք Տէրոջը առջևը երեր-
28 ցընելու ընծայ [ժ]մատուց : [ի]Նաև Մովսէս անոնց ձեռքէն առաւ զանոնք , ու սեղանը եղած ողջակէզին վրայ այրեց • ասոնք օրհնութեան համար
29 անուշահոտ պատարագ էին Տէրոջը : Նաև Մովսէս երբուձը առաւ , ու Տէրոջը առջևը երերցընելու ընծայ մատուց • ասիկայ օրհնութեան խոյէն Մովսէսին [ե]բաժինը եղաւ , Տէրոջը Մովսէսին պատուիրածին պէս :
30 Նաև [ի]Մովսէս օծման եղէն ու սեղանին վրան եղած արիւնէն առնելով՝ Ահարոնին վրայ ու անոր հանդերձանքներուն վրայ՝ և անոր հետ անոր որդւոցը վրայ ու անոր որդւոցը հանդերձներուն վրայ սրսկեց • և Ահարոնը ու անոր հանդերձները՝ և անոր հետ անոր որդիքը ու անոր որդւոցը հանդերձները սրբեց :
31 Նաև Մովսէս ըսաւ Ահարոնին ու անոր որդւոցը • [ե]Իսը ժողովքի խորանին դրանը քովնատացուցէ՛ք , և հոն օրհնութեան սակառին մէջի հացերովը կերէք զանիկայ , [ի]նչպէս որ [ժ]ինձի պատուիրեցաւ՝ ըսելով թէ՝ Ահարոն ու
32 անոր որդիքը պիտի ուտեն զանոնք : [ե]Նաև մի-
33 սէն ու հացէն աւելցածը կրակով այրեցէք : Նաև եօթը օր ժողովքի խորանին դուրս մի՛ ելլէք , մինչև ձեր օրհնութեան օրերուն վերջին օրը • [ի]նչու որ [ը]ձեր օրհնութիւնը եօթը օրը
34 կ՚ըլլայ : [ե]Ըս օրուան եղածին պէս՝ ձեզի համար քաւութիւն ընելու՝ Տէրը հրաման ըրաւ
35 ասանկ ընել : Ուստի ցորկը ու գիշերը եօթը օր ժողովքի խորանին դրանը քով պիտի նստիք , ու [ը]Տէրոջը պահպանութիւնը պիտի ընէք՝ որ չմեռնիք • քանզի ասանկ պատուիրուած է [ի]նձի
36 Տէրոջմէն : Նաև Ահարոն ու անոր որդիքը Տէրոջը Մովսէսին ձեռքովը պատուիրած ամէն բաները ըրին :

ԳԼ. Ը.

1 Ահարոնին մատուցած առջի պատարագները՝ [ի]րեն համար ու ժողովուրդին համար : 8 Մեղքի պատարագը , 12 ու [ի]րեն համար մատուցած ողջակէզը : 15 Ժողովուրդին համար եղած պատարագները : 23 Մովսէս ու Ահարոն ժողովուրդը կ՚օրհնեն : 24 Տէրոջմէ կրակ կու գայ սեղանին վրայ :

[ժ] Նաև • 37 , եւ :
[ի] Նաև • Ը. 26 , 27 , 28 , 29 :
[ե] Գաւ • իե. 10 , 12 : Նաև • իթ. 7 : Ը. 30 : Այա. Ա՚Ի. 2 :
[ը] Նաև • իթ • 8 , 9 :
[թ] Նաև • իթ • 10 : Նզեկ • իգ. 19 :
[ժ] Գաւ • Ի. 4 :
[ի] Նաև • իթ • 12 , 36 : Գաւ • Ի. 7 : Նզեկ • իգ. 20 , 26 : Նբր • թ. 22 :
[ձ] Նաև • իթ • 13 : Գաւ • Ի. 8 :
[ղ] Գաւ • Ի. 11 , 12 : Նաև • իթ • 14 :
[ճ] Նաև • իթ • 15 :
[մ] Նաև • իթ • 18 :
[յ] Նաև • իթ • 19 , 31 :
[ն] Նաև • իթ • 22 :
[շ] Նաև • իթ • 23 :
[ո] Նաև • իթ • 24 , եւ : Նբր • երերցուց :
[չ] Նաև • իթ • 25 :
[պ] Նաև • իթ • 26 :
[ջ] Նաև • իթ • 21 : Ը. 30 : Ծատ • Ի. 3 :
[ռ] Նաև • իթ • 31 , 32 :
[+] Այս ևս պատուիրեցին՝
[ս] Նաև • իթ • 34 :
[վ] Նաև • իթ • 30 , 35 : Նզեկ • իգ. 25 , 26 :
[տ] Նբր • է. 16 :
[ր] Ծատ • Ի. 7 : Թ. 19 : Ը Օր • ժե. 1 : Ի Ծատ • Ը. 3 :

1 Եւ [a]եղաւ որ ուխտորդ օրը Մովսէս կանչեց
Ահարոնը ու անոր որդիքը և Իսրայէլի ծե-
2 րերը · Եւ ըսաւ Ահարոնին · [b]Ո՛ր քեզի մեղ-
քի պատարագի համար զառապակ մը ; [c]ու ողջա-
կէզի համար խոյ մը · անունք անարատ ըլլան ·
3 և Տէրոջը առջևը մօտեցուր : Եւ Իսրայէլի
որդւոցը պիտի խօսիս՝ ըսելով · [d]Մեղքի պա-
տարագի համար այծերէն նոխազ մը՝ և ողջա-
կէզի համար զառապակ մը ու գառնուկ մը ա-
4 նէք · մէկ տարեկան՝ անարատ ըլլան : [e]Եւս
խաղաղութեան զոհերուն համար Տէրոջը առ-
ջևը զոհելու արջառ մը ու խոյ մը՝ ու [f]եղով
շաղուած հացի ընծայ պէտք ասնէք · ինչու որ
5 [g]այսօր Տէրը ձեզի պիտի երեւնայ : Եւ Մով-
սէսին պատուիրածը ժողովքի խորանին առջևը
բերին · ու բոլոր ժողովքը մօտեցան՝ ու Տէ-
6 րոջը առջևը կայնեցան : Եւ Մովսէս ըսաւ ·
Ա՛ս է Տէրոջը պատուիրած բանը , ասը ըրէք ,
7 ու [h]Տէրոջը փառքը ձեզի պիտի երեւնայ : Եւ
Մովսէս ըսաւ Ահարոնին · Մեղանին մօտեցիր ,
ու [i]քու մեղքի պատարագդ և ողջակէզդ ըրէ ,
և քեզի համար ու ժողովուրդին համար քա-
ւութիւն ըրէ · և [j]ժողովուրդին ընծան մա-
ռւցանելով՝ անոնց համար քաւութիւն ըրէ՝
Տէրոջը պատուիրածին պէս :
8 Ուստի Ահարոնը մեղանին մօտեցաւ , և ի-
րեն համար եղած մեղքի պատարագին զուա-
9 րակը մորթեց : [k]Եւ Ահարոնին որդիքը արիւնը
մօտեցուցին անոր · ու անիկայ իր մատը արիւնը
թաթխեց , ու [l]մեղանին եղջիւրներուն վրայ
դրաւ · և ճաշած արիւնը մեղանին յատակը
10 թափեց · [m]Բայց մեղքի պատարագին՝ ճարպը
ու երիկամունքները և լեարդին թաղանթը մե-
ղանին վրայ այրեց , ինչպէս որ [n]Տէրը Մովսէ-
11 սին պատուիրեր էր : [o]Եւ միսը ու մորթը բա-
12 նակին դուրսի դին կրակով այրեց : Եւ ողջա-
կէզը մորթեց · ու Ահարոնին որդիքը արիւնը
անոր բերին , և [p]մեղանին վրայ շուրջանակի
13 սրսկեց ան : [q]Եւ ողջակէզը կտորներովը ու
գլուխը անոր բերին , և մեղանին վրայ այրեց :
14 [r]Եւ փորոտիքը ու ոտքերը լուացի , ու մեղա-
նին վրայի ողջակէզին վրայ այրեց :
15 [s]Եւ ժողովուրդին ընծան մօտեցուց , ու ժո-
ղովուրդին համար մեղքի պատարագ ըլլալու-
նոխազը առաւ , և մորթեց անիկայ , ու մեղքի
16 պատարագ ըրաւ առջինին պէս : Եւ ողջակէ-
17 զը մօտեցուց , ու [t]ըստ օրինի մատուց : Եւ
հացի ընծան մօտեցուց , ու անկէ ձեռքը լե-
ցուց՝ և մեղանին վրայ այրեց , [u]առաւուան ողջ-
18 ակէզի վրայ : Եւ [v]խաղաղութեան զոհ ըլլալու արջառը ու խոյը մոր-
թեց · և Ահարոնին որդիքը արիւնը անոր բի-
րին , ու մեղանին վրայ շուրջանակի սրսկեց
19 ան : Եւ արջառէն՝ ճարպերը , ու խոյէն՝ գլ-
մակը և փորոտիքը ծածկող ճարպը , ու երիկա-
20 մունքները ու լեարդին թաղանթը բէրին · Եւ
ճարպերը երբուծներուն վրայ դրին , [w]ու ճար-
21 պերը մեղանին վրայ այրեց : Եւ Ահարոն՝ եր-
բուծները ու աջ զիստը Տէրոջը առջևը [x]երևր-
ցընելու ընծայ մատուց , Մովսէսին պատուի-
րածին պէս :
22 Եւ Ահարոն իր ձեռքերը ժողովուրդին վրայ
վերցուց , [y]ու օրհնեց զանոնք · և մեղքի պա-
տարագը ու ողջակէզը և խաղաղութեան զո-
23 հերը մատուցանելէն ետքը՝ իջաւ : Եւ Մով-
սէս ու Ահարոն ժողովքի խորանը մտան , և
անկէ ելլելով ժողովուրդը օրհնեցին · [z]և Տէ-
24 րոջը փառքը բոլոր ժողովուրդին երեւցաւ : Եւ
[a]Տէրոջը առջևէն կրակ ելաւ , ու մեղանին վը-
րայ եղած ողջակէզը և ճարպերը այրեց · և բո-
լոր ժողովուրդը տեսնելով՝ [b]աղաղակեցին , ու
երեսնուն վրայ ինկան :

ԳԼ · Ժ

1 Նադաբ ու Աբիհուդ օտար կրակ մատուցանելնուն համար՝ կրակով կ'այրուին : 6 Ահարոնին ու անոր մնացած որ-
դւոցը կը պատուիրուի որ անոնց համար սուգ չընեն : 8 Քահանայից գինի խմելը կ'արգիլուի՝ խորանը մտնելու
ժամանակին : 12 Մուրբ բաները ուտելուն կանոնը : 16 Ահարոն ասոնց կանոնը զանց ընելէն ետքը՝ զինքը կ'ար-
դարացընէ :

1 Եւ [c]Ահարոնին որդիքը Նադաբ ու Աբիհուդ՝
[d]ամէն մէկը իր բուրվառը առաւ , ու անոնց
մէջը կրակ դրին , և վրան խունկ դրին , ու Տէ-
րոջը առջևը [e]օտար կրակ մատուցին , որ ինքը
2 պատուիրած չէր անոնց : Եւ [f]Տէրոջը առջևէն
կրակ ելաւ , ու սպառնց զանոնք , և Տէրոջը
3 առջևը մեռան : Ընաւոնը Մովսէս ըսաւ Ա-
հարոնին · Ա՛ս է որ Տէրը խօսեցաւ՝ ըսելով ·
Իմ մօտեցողներուս մէջ սուրբ պիտի սե-
պուիմ , ու բոլոր ժողովուրդին առջևը պիտի
[g]փառաւորուիմ · Եւ Ահարոն լուռ կեցաւ :
4 Եւ Մովսէս կանչեց Ահարոնին հօրեղբօրը [h]Ա-
զիելին որդիքը Միսայէլը ու Եղիսափանը ,

[a] Լեւ. Թիւ. 24 , 26 : Գլ. է · 30 , 31 , 32 , 33 , 34 :
[b] Ծնոտ. ՟ձ. 23 : [c] Օր · Թիւ · 5 : Ելս. Թիւ · 50 :
[d] Ա՛մբ 6 : Ծնոտ · Ժէ. 10 : Ժձ. 19 , 42 :
[e] Ծմր. է · 4 : Վտաս . ՟ձ. 21 : է Ծնոտ . Ժբ . 38 : [f] Մն . է . 1 : Մաղ . ի · 3 :
[g] է Ծնոտ . Ժբ . 39 : [h] Մն . է . 3 : Եզր · է · 11 :

[a] Ելս . Ժ · 1 : Թիւ · 9 : Ծնոտ . Ժ · 3 , 4 : Թձ . 61 : [b] Մն . Թէ · 2 :
[c] Գլ . Ժձ . 12 : Ծնոտ . Ժձ . 18 : [d] Ելս . Ը . 9 :
[e] Գլ . Թ · 24 : Ծնոտ . Ժձ . 35 : [f] Ծնոտ . Ձ . 7 :
[g] Ելս . Ժէ . 22 : Թէ · 43 : Գլ . Իա · 6 , 17 , 21 : Ես . Ծ · 11 : Եզկ . ի · 41 : Թէ · 13 :
[h] Ես . Խէ . 3 : Եզկ . Իբ . 22 : Ճօշ . Ժձ . 31 , 32 : Ժձ . 13 : [i] Ծնոտ . Ա . 10 :
[j] Ասղ . Լ Ի . 9 :
[k] Ելս . Ձ . 18 , 22 : Ծնոտ . Ձ . 19 , 30 :

[a] Ելս · Ձէկ · Խձ · 27 :
[b] Գլ · Ձ · 3 : Ը · 14 : Ելս · Խէ · 1 :
[c] Գլ · Ը · 18 :
[d] Գլ · Ձ · 23 : Եզր · Ձ · 17 : Ժ . 19 :
[e] Գլ · Բ . 4 :
[f] Ա՛մբ 6 , 23 : Ելս · Խէ · 43 :
[g] Ա՛մբ 23 : Ելս · Իձ · 16 :
[h] Գլ · Ձ · 3 : Ա Ծնոտ · Ձ · 14 : Եզր . Ե . 3 : Է · 27 : Թ · 7 :
[i] Գլ · Ձ · 16, 20 : Եզր . Ե . 1 :
[j] Գլ · Ը · 15 :
[k] Տե՛ս գԼ · Ձ · 7 :
[l] Գլ · Ձ · 16 :
[m] Գլ · Ձ · 8 :
[n] Գլ · Ձ · 11 : Բ . 17 :
[o] Գլ · Ա . 5 : Բ . 19 :
[p] Գլ · Բ · 20 :
[q] Գլ · Բ . 21 :
[r] Ա՛մբ 3 : Ելս . Ծձ . 10 : Եզր . Բ . 17 : Ե . 3 :
[s] Գլ · Ա . 3 ; 10 :
[t] Ա՛մբ 4 : Գլ · Բ . 1 , 2 :
[u] Եմ · Խէ · 38 :
[v] Գլ · Ձ . 1 , Ա :
[w] Գլ · Ձ . 5 , 16 :

և ըսաւ անոնց • Մօտեցէ՛ք , [բ]ձեր եղբայրները
սրբարանին առջևէն բանակին դուրսի դին մեր-
5 ցուցէ՛ք : Ու անոնք մօտեցան , ու Մովսէսին
ըսածին պէս՝ զանոնք իրենց շապիկներովը բա-
նակէն դուրս մերցուցին :
6 Ու Մովսէս ըսաւ Ահարոնին՝ ու անոր որ-
դւոցը Եղիազարին և Իթամարին . [գ]Վրնխիդ
մի՛ բանաք , ու հանդերձներդ մի՛ պատռէք , որ
չմեռնիք , և բոլոր ժողովուրդին վրայ [դ]բարկու-
թիւն չգայ • բայց ձեր եղբայրները Իսրայէլի
բոլոր տունը՝ Տէրոջը բռնած այրումին վրայ թող
7 լան : [ե]Ու դուք ժողովքի խորանին դռնէն
դուրս մի՛ ելլէք , որ չմեռնիք . [զ]Ինչու որ Տէ-
րոջը օծման եղը վրանիդ է . և անոնք Մովսէ-
սին ըսածին պէս ըրին :
8 Ու Տէրը խօսեցաւ Ահարոնին՝ ըսելով .
9 [է]Երբոր ժողովքի խորանը մտնէք՝ թէ դուն և
թէ քու որդիդ քեզի հետ , դինի կամ օղի չը-
խմէ՛ք , որ չմեռնիք . սահման ձեր ազգերուն
10 մէջ յաւիտենական կանոն ըլլայ , [ը]որ սուրբին
ու անսուրբին մէջտեղը , և անմաքուրին ու մա-
11 քուրին մէջտեղը [թ]տարբերութիւն ընէք . [ժ]Ու
որ Իսրայէլի որդւոցը սորվեցրնէք բոլոր կա-
նոնները , որ Տէրը Մովսէսին ձեռքովը ըրուցած
է անոնց :
12 Ու Մովսէս խօսեցաւ Ահարոնին՝ ու անոր
մնացած որդւոցը Եղիազարին ու Իթամարին .
[ի]Տէրոջը պատարագներէն առնուած հացի ըն-
ծան առէ՛ք , ու անոնին քովը բաղարջ կերէ՛ք .
13 [ի]նչու որ [ղ]անիկայ ամենասուրբ է : Սուրբ տեղը
կերէ՛ք անիկայ . [ի]նչու որ Տէրոջը պատարագ-
ներէն քու իրաւունքդ ու քու որդւոցդ իրա-
ւունքն է . քանզի [ճ]ինձի ասանկ պատուիրուած
14 է : Ու [մ]երևրցընելու երբուձը ու բարձրացրնելու
գիստը՝ դուն ու քու որդիքդ և քու աղջիկներդ
քու հետդ մաքուր տեղ մը պիտի ուտէք . [ի]նչու
որ Իսրայէլի որդւոցը խաղաղութեան զոհերէն
քու իրաւունքիդ ու քու որդւոցդ իրաւունքին
15 համար տրուած են : [յ]Կարձացընելու գիստը
ու երևրցընելու երբուձը ճարպին պատարագ-
ներովը Տէրոջը առջևը երևրցընելու համար
պիտի բերին . և Տէրոջը պատուիրածին պէս
քուիդ ու քեզի հետ քու որդւոցդ պիտի ըլլայ
յաւիտենական կանոնով :
16 Ու Մովսէս [ն]մեղքի պատարագին նոխազը
զգուշութեամբ փնտռեց , և ահա այրուած էր .
ուստի Ահարոնին մնացած որդիներուն՝ Եղիա-
17 զարին ու Իթամարին բարկացաւ՝ ըսելով . [շ]Ին-
չո՞ւ մեղքի պատարագը սուրբ տեղը չկերաք .

[բ] Ղև . է . 12 : Պոր . ե . 6 , 9 , 10 : [գ] 2 .
[դ] Ղև . իզ . 6 : իա . 1 , 10 : Ցօե . ջ . 6 , 7 : [ե] Օր . լգ . 9 : Ղևկ . իդ . 16 , 17 :
[զ] Ցօե . ժջ . 22 , 46 : Հյես . է . 1 : իբ . 18 , 20 : [է] Ցօե . իդ . 1 :
[ը] Պղ . իա . 12 :
[թ] Ղև . ժ . 41 : Պղ . ը . 30 :
[ժ] Ղևկ . իդ . 21 : Ղև . ա , 15 : [ի] Տիմ . գ . 3 : Տիտ . ա . 7 :
[ղ] Պղ . ժա . 47 : է . 25 : Ղևկ . ժե . 19 : Ղևկ . իբ . 26 : իդ . 23 :
[ճ] [ե] Օր . իդ . 8 : Ղեմ . ը . 2 , 8 , 9 , 13 : Ղևկ . ժբ . 18 : Պող . ը . 7 :
[մ] Ղև . իճ . 2 : Պղ . ջ . 16 : Ցօե . ժբ . 9 , 10 :
[յ] Պղ . իա . 22 :
[ն] Պղ . ը . 3 : ջ . 16 :
[շ] Ղև . իճ . 24 , 26 , 27 : Պղ . է . 31 , 34 : Ցօե . ժբ . 11 :
[ո] Պղ . է . 29 , 30 , 34 :
[պ] Պղ . իճ . 3 , 15 :
[ռ] Պղ . ղ . 26 , 29 :
[ս] Պղ . ղ . 30 :
[տ] Պղ . ղ . 26 :
[ր] Պղ . իճ . 8 , 12 :
[ց] Ղեմ . ղ . 20 : ժգ . 12 : Ովս . իճ . 4 : Պող . ա . 10 , 13 :
[ւ] [ե] Օր . ժգ . 4 : Պոր . ժ . 12 , 14 :
[փ] Ղս . կե . 4 : կղ . 3 , 17 :
[ք] Ղս . ծբ . 11 : Պատ . ժե . 11 , 20 : Պաբ . է . 2 , 15 , 18 : Պոր . ժ . 14 , 15 : ժե . 29 : Հռոմ . ժգ . 14 , 17 : ա Կոր . ջ . 8 : Կող . բ . 16 , 21 : Ղեբր . իճ . 10 :
[և] [ե] Օր . ժգ . 9 :
[օ] Պղ . է . 18 : [ե] Օր . ժգ . 3 .
[ֆ] [ե] Օր . ժգ . 12 :

ՂԵՒԻԱՑՈՑ Զ

Քանզի աս ամենասուրբ է , ու Տէրը տուաւ ձեզի որ ժողովքին անօրէնութիւնը վերցընէք՝ ու
18 Տէրոջը առջևը անոնց համար քաւութիւն ը-
նէք : Ընդ [ա]անոր արիւնը սրբարանին մէջը չբե-
րուեցաւ . դուք Հիմ պատուիրածիս պէս ան-
19 պատճառ սուրբ տեղը ուտելու էիք ան : Ու
Ահարոն ըսաւ Մովսէսին . Ընդ [բ]այսօր իրենց
մեղքի պատարագը ու ողջակէզը Տէրոջը առ-
ջևը մատուցին , ու դէպուս ասանկ բաներ ե-
կաւ . և Ըէ որ այսօր մեղքի պատարագը ու-
տելու ըլլայի , [գ]Տէրոջը առջևը հաճոյ պիտի
20 ըլլար արդեօք : Ու երբ Մովսէս ասոր լսեց ,
հաւնեցաւ :

ԳԼ . ԺԸ

1 Մաքուր ու անմաքուր չորքոտանիներուն , 9 ձուկերուն ,
13 ու թռչուններուն վրայով : 29 Ընդմաքուր սողուններըը :

1 Ու Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու Ահարոնին՝
2 ըսելով անոնց . Խօսեցէ՛ք Իսրայէլի որդ-
ւոցը՝ ու ըսէք . Երկրի վրայ եղած բոլոր ան-
սասուններէն՝ [ա]ձեր ուտելու անասունները ա-
3 սոնք են . Ամէն բաժնուած կճղակ ունեցող
4 ու՝ որոճացող անասունը պիտի ուտէք : Բայց
որոճացողէն կամ կճղակաբաշխ եղածէն՝ ա-
սոնք պիտի չուտէք . ուղտը , [բ]ինչու որ անի-
կայ թէ և կ՚որոճայ , բայց կճղակաբաշխ չէ ,
5 անիկայ ձեզի անմաքուր ըլլայ : Ու ճագարը ,
[գ]ինչու որ անիկայ կ՚որոճայ , բայց կճղակաբաշխ
6 չէ , անիկայ ձեզի անմաքուր ըլլայ : Ու նա-
պաստակը , որ թէ և կ՚որոճայ , բայց կճղակա-
7 բաշխ չէ , անիկայ ձեզի անմաքուր ըլլայ : Ու
խոզը , որ թէ և անիկայ բաժնուած կճղակ ու-
նի , բայց չորոճար , [դ]անիկայ ձեզի անմաքուր
8 ըլլայ : Անոնց միսէն պիտի չուտէք , ու դի-
ակներնուն չդպչիք . [ե]ձեզի անմաքուր են :
9 [զ]Ջուրերուն մէջ բոլոր եղածներէն ասոնք
պիտի ուտէք . Ջուրերու մէջ՝ այլևայն ծովե-
րու մէջ և գետերու մէջ ամէն թև ու թեփ
10 ունեցողը պիտի ուտէք : Ու ծովերու մէջ ու
գետերու մէջ եղած բոլոր անթև ու անթեփ
եղածները՝ ջուրերուն բոլոր զեռուններէն՝ և
ջուրերուն մէջ եղած շունչ ունեցող բոլոր
11 կենդանիներէն՝ [է]պիղծ ըլլան ձեզի : Անոնք
ձեզի պիղծ պիտի ըլլան . անոնց միսէն պիտի
չուտէք , և անոնց դիակներն պիտի ղզուիք :
12 Ջուրերուն մէջ եղած բոլոր անթև ու անթեփ
եղածները՝ ձեզի պիղծ ըլլան :
13 Ու թռչուններուն մէջ ասոնք պիղծ պիտի
սեպէք . պիտի չուտուին , պիղծ են . արծիւը՝

[ա] Ղև . է . 12 : Պոր . ե . 6 , 9 , 10 : [բ] 2 .
[գ] Ցօե . ջ . 6 , 7 : [դ] Օր . լգ . 9 : Ղևկ . իդ . 16 , 17 :
[ե] Ցօե . ժջ . 22 , 46 : Հյես . է . 1 : իբ . 18 , 20 : [զ] Ցօե . իդ . 1 :
[է] Պղ . իա . 12 :
[ը] Ղև . ժ . 41 : Պղ . ը . 30 :
[թ] Ղևկ . իդ . 21 : Ղև . ա , 15 : [ժ] Տիմ . գ . 3 : Տիտ . ա . 7 :
[ի] Պղ . ժա . 47 : է . 25 : Ղևկ . ժե . 19 : Ղևկ . իբ . 26 : իդ . 23 :
[ղ] [ե] Օր . իդ . 8 : Ղեմ . ը . 2 , 8 , 9 , 13 : Ղևկ . ժբ . 18 : Պող . ը . 7 :
[ճ] Ղև . իճ . 2 : Պղ . ջ . 16 : Ցօե . ժբ . 9 , 10 :
[մ] Պղ . իա . 22 :
[յ] Պղ . ը . 3 : ջ . 16 :
[ն] Ղև . իճ . 24 , 26 , 27 : Պղ . է . 31 , 34 : Ցօե . ժբ . 11 :
[շ] Պղ . է . 29 , 30 , 34 :
[ո] Պղ . իճ . 3 , 15 :
[պ] Պղ . ղ . 26 , 29 :
[ռ] Պղ . ղ . 30 :
[ս] Պղ . ղ . 26 :
[տ] Պղ . իճ . 8 , 12 :
[ր] Ղեմ . ղ . 20 : ժգ . 12 : Ովս . իճ . 4 : Պող . ա . 10 , 13 :
[ց] [ե] Օր . ժգ . 4 : Պոր . ժ . 12 , 14 :
[ւ] Ղս . կե . 4 : կղ . 3 , 17 :
[փ] Ղս . ծբ . 11 : Պատ . ժե . 11 , 20 : Պաբ . է . 2 , 15 , 18 : Պոր . ժ . 14 , 15 : ժե . 29 : Հռոմ . ժգ . 14 , 17 : ա Կոր . ջ . 8 : Կող . բ . 16 , 21 : Ղեբր . իճ . 10 :
[ք] [ե] Օր . ժգ . 9 :
[և] Պղ . է . 18 : [ե] Օր . ժգ . 3 .
[օ] [ե] Օր . ժգ . 12 :

14 և պատկուճը՝ ու գետարձիւը ; Նե ցինը՝ ու
15 անգղը իր տեսակին պէս ; Ն՚ ամէն ագռաւը
16 իր տեսակին պէս ; Նե Ջայլամը՝ ու բուն՝ և
17 կկուն՝ ու բազէն իր տեսակին պէս ; Նե Հաւ-
18 պատիրը՝ ու Հողամաղը՝ և քաջահաւը , Ու
19 կարապը՝ և Հաւալուսը՝ ու սև անգղը , Նե
արագիլը՝ ու՚ քարարդը իր տեսակին պէս , և
Յոպոպը՝ ու չղոջիը :

20 Ամէն չորս ոտքի վրայ քալող թռչող ղե-
21 ռունը ձեզի պիղծ ըլլայ : Սակայն ասոնք պիտի
ուտէք . Ամէն չորս ոտքի վրայ քալող թռչող
22 ղեռուններէն՝ երկրի վրայ ցատկելու համար ոտ-
քերնուն վրայ ազդր ունեցողները : Ընոնցմէ ա-
սոնք պիտի ուտէք . Եմարախը իր տեսակին պէս ,
ու գրուխը իր տեսակին պէս , և խարագուլը՝
իր տեսակին պէս , ու Ջորնակը՝ իր տեսակին
23 պէս : Հայց ճապաղ բոլոր չորս ոտքով թռը-
24 չող ղեռունը ձեզի պիղծ ըլլայ . Նե ասոնց-
մով դուք անմաքուր պիտի ըլլաք . ամէն ա-
նոնց դիակուն դպչողը՝ մինչև իրիկուն անմաքուր
25 պիտի ըլլայ : Նե ամէն անոնց դիակը վերցը-
նողը՝ ՚իր հանդերձները պիտի լուայ , ու մին-
26 չև իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ : Ամէն
անասուններուն՝ որոնք կճղակ ունին՝ բայց բաժ-
նուած չէ , և չեն որճաքար , անմաքուր են ձեզի .
ով որ անոնց դիէրուան դպչի՝ անմաքուր պիտի
ըլլայ :

27 Նե բոլոր չորս ոտքի վրայ քալող անասուն-
ներէն՝ թաթերնուն վրայ քալողներուն ամէնը
անմաքուր ըլլայ ձեզի . ամէն անոնց դիակուն
դպչողը՝ մինչև իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ :
28 Նե անոնց դիակը վերցնողը՝ իր լսթերը պիտի
լուայ , ու մինչև իրիկուն անմաքուր պիտի ըլ-
լայ . անոնք անմաքուր են ձեզի :

29 Նե երկրի վրայ սողացող սողուններուն մէջ
ասոնք անմաքուր ըլլան ձեզի . աքիսը՝ ու ՚մու-
30 կը՝ և *տիտուր իր տեսակին պէս , Նե մկ-
նաքիսը՝ ու գետասուսքը՝ և կոմադիան՝ ու
31 մողէսը՝ և խլուրդը : Ամէն սողացողներուն
մէջ ձեզի անմաքուր եղածները ասոնք են . ա-
մէն անոնց մեռածին դպչողը՝ մինչև իրիկուն
անմաքուր պիտի ըլլայ :

32 Նե անոնց մեռածը ինչ բանի վրայ որ իյ-
նայ , թէ փայտէ ամանի ըլլայ՝ կամ հանդերձ՝
կամ մորթ՝ կամ քուրձ՝ ինչ տեսակ գործա-
ծական ամանի որ ըլլայ , անմաքուր պիտի ըլ-
լայ . ՚ջուրը պիտի ձգուի անոր , ու մինչև իրի-
կուն անմաքուր ըլլայ , և ետքը մաքուր ե-
33 պուի : Նե ասոնց մէկը՝ որ Հողէ ամանին մէջ
իյնալու ըլլայ , ամէն անոր մէջի եղածը անմա-
քուր պիտի ըլլայ , ու ՚անոր ամանը պիտի կոտ-
34 րէք : Ընէն ուտուելու կերակուրը՝ որուն վրայ
†ջուր կայ , ոե ասոնց ջինը ջնջոյ՚՚ , ան-

ա Ասա . ձ . է : Ար . ա . 6 :
բ Ղ . ժդ . 8 ; ժէ . 5 : Ասու .
ժԹ . 10 , 22 : Ա . 24 :
գ Ես . կղ . 17 :
* Կամ կրնան
դ Ղ . ժէ . 12 :

ե Ղ . ձ . 28 : ժէ . 12 :
† Կամ ասոնք ջուր գայ ,
‡ Կամ՝ իմ ջրակուռանը՝
է Ղ . ժէ . 15 : իբ . 8 : Բ
Օր . ժդ . 21 : Եզեկ . Ա .
14 : Խդ . 31 :

մաքուր պիտի ըլլայ . Նոյնպէս ամէն ամանի
մէջ եղած բոլոր խմուելու խմելիքը անմաքուր
35 պիտի ըլլայ : Նե ամէն բան՝ որուն վրայ ա-
սոնց դին կ՚իյնայ , անմաքուր պիտի ըլլայ .
Ընէ Թոնիր ըլլայ և թէ վառարան՝ պիտի աե-
րուի . ասոնք անմաքուր են , ու անմաքուր պի-
36 տի սեպուին ձեզի : Հայց աղբիւրը կամ հո-
րը՝ ‡ո՚ր որ ժողվուած ջուր կայ՚՚ , մաքուր պի-
տի ըլլայ . սակայն անոնց դիակուն դպչողը
37 անմաքուր ըլլայ : Նե թէ որ անոնց դին՝ ցա-
նուելու սերմի մը վրայ իյնայ , մաքուր պիտի
38 ըլլայ ան : Հայց թէ որ սերմին վրայ ջուր
դրուած ըլլայ՝ ու անոր վրան անոնց դին իյ-
նայ , ան ձեզի անմաքուր պիտի ըլլայ :

39 Նե թէ որ ձեր ուտելու կենդանիներէն մէկը
մեռնի , անոր դիին դպչողը՝ մինչև իրիկուն ան-
40 մաքուր պիտի ըլլայ : Նե ՚անոր դիէն ուտողը
իր հանդերձները պիտի լուայ , ու մինչև իրի-
կուն անմաքուր պիտի ըլլայ . և անոր դին վեր-
ցընողը իր հանդերձները պիտի լուայ , ու մին-
չև իրիկուն անմաքուր ըլլայ :

41 Նե երկրի վրայ սողացող ամէն սողունը
42 պիղծ է . պիտի չուտուի ան : Երկրի վրայ
բոլոր սողացող սողուններէն ամէն իր փորին
վրայ քալողը՝ կամ ամէն չորս ոտքի վրայ պար-
տողը՝ և կամ ամէն բազմոտանի եղածները պի-
43 տի չուտէք . ինչու որ պիղծ են : ՚Կնաս սո-
ղացող սողունով մը անձերնիդ մի՛ պղծէք .
ան՚չ ալ անոնցմով պղծուելով անձերնիդ անմա-
44 քուր ըլնէք . ինչու որ ես եմ ձեր Տէր Ը-
տուածը . ուստի սրբեցէք անձերնիդ՝ ու ՚սո՚ւրբ
եղէք . ինչու որ ես սուրբ եմ . ու ընաե երկրի
վրայ մէկ սողացող սողունով մը անձերնիդ մի՛
45 պղծէք : ՚Ես՚անզի ես եմ Ն՚Յովան՚՚ որ ձեզ
Եգիպտոսի երկրէն հանեցի որ ձեզի Ըստուած
ըլլամ . ՚ուստի սո՚ւրբ եղէք , ինչու որ ես
սուրբ եմ :

46 Ընդհանրութեան՝ և թռչուններուն՝ ու ջու-
րերուն մէջ շարժող բոլոր շնչաւոր կենդանի-
ներուն՝ և երկրի վրայ սողացող ամէն կենդա-
47 նիներուն օրէնքը սա է . ՚Ըր անմաքուրին ու
մաքուրին միջտեղը՝ և ուտուելու անասունին
ու չուտուելու անասունին միջտեղը տարբերու-
թիւն ընէք :

Գ Լ . ԺԲ

1 Կնկան մը որդեծնութեան եւս մաքրուելուն կերպը . 6 Իր մաքրուելուն համար մատուցանելու ընծաները ,

1 Ա՚ Տէրը խօսեցաւ Ա՚ռմէսին՝ ըսելով .
2 Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը՝ ու ըսէ . Թէ որ
՚կնիկ մը սերմ՚ առնէ՝ ու արու զաւակ ծնանե-
լու ըլլայ , ՚ետքը օր անմաքուր պիտի ըլլայ .
՚Իր դաշտանին համար զատուելու օրերուն հա-
3 մեմատ անմաքուր պիտի ըլլայ : Նե ՚ութե-

բ Ղ . ի . 25 :
գ Նե . ժԹ . 6 : Ղ . ժԹ . 2 :
ի . 7 , 26 : ա Թես . է . 7 :
ա Պետ . ա . 15 , 16 :
է Նե . Ղ . 7 :
ը Ա՚Ը Ա . 14 :

թ Ղ . ժ . 10 :

ժ Ղ . ժե . 19 :
ի Ղ . ա . 22 :
ծ Ղ . ժե . 19 :
ձ Ծննդ . ժէ . 12 : Ղ . ա .

բորդ օրը պղծած անթլփատութեան մարմինը
4 պիտի թլփատուի : Նաև անիկայ իր մաքրուելուն արիւնոյն երսուներորդ օր պիտի նստի ։
ու մինչև իր մաքրուելու օրերուն լմընալը՝
բնաւ սուրբ բանի մը պիտի չդպչի , ո՛չ ալ սրբա-
5 բարանը մտնէ : Այլ թէ որ անիկայ աղջիկ ծնանելու ըլլայ , երկու շաբաթ անմաքուր պի-
տի ըլլայ իր դաշտանին ժամանակին պէս , և վեցասունուելէց օր իր մաքրուելուն արիւնոյն պիտի նստի :
6 Նաև երբ տղայ կամ աղջիկ ըլուի համար իր մաքրուելու օրերը լմընայ , ժողովքի խո-
րանին դուռը ոչխարէզի համար մէկ տարեկան գառն՝ ու մեղքի պատարագի համար աղաւնիի ձագ մը՝ կամ տատրակ մը պիտի բերէ քահա-
7 նային , Որ պիտի մատուցանէ զանիկայ Տէրոջը առջևը՝ ու քաւութիւն ընէ անոր համար ,
և անիկայ իր արեանը աղբիւրէն պիտի մաքրուի : Ըրու կամ էգ զաւակ ծնանողին օրէնքը
8 աս է : Եւ թէ որ գառն բերելու կարող չէ , երկու տատրակ կամ աղաւնիի երկու ձագ առնէ , մէկը ողջակէզի՝ ու մէկալը մեղքի պատարագի համար , և քահանան քաւութիւն ընէ անոր համար , ու անիկայ մաքրուի :

ԺԴ ։

1—59 Խորոտութեան ախտին վրայով՝ քահանային ծանուցած կանոնները ու նշանները ։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու Ահարոնին՝
2 ըսելով ։ Մարդու մը մարմնին մորթին մէջ ուռկեր կամ քոս կամ պաղպաղ ըլլալով՝ ա-
նոր մարմնին մորթին մէջ բորոտութեան ախտին պէս նշան մը երևնալու ըլլայ , Հանատանը անիկայ Ահարոն քահանային՝ կամ անոր որ-
դւոցը քահանաներուն մէկուն պիտի բերուի :
3 Եւ քահանան պիտի նայի մարմնին մորթին մէջ եղած ախտին նշանին ։ ու թէ որ ախտին մէջի մազերը ճերմակի դառնալով՝ ախ-
տը մարմնին մորթէն խորունկ երևնայ , բորո-
տութեան ախտ է ան ։ և քահանան պիտի նա-
յի անոր՝ ու *պիտի ծանուցանէ անոր անմա-
4 քուր ըլլալը ։ Հապա թէ որ անոր մարմնին մորթին մէջ պաղպաղջը ճերմակ է՝ ու մորթէն խորունկ չերևնար , և մազն ալ ճերմակի դար-
ձած չէ , անատանը քահանան եօթը օր դո-
5 ցուած պիտի պահէ ախտակիրը : Եւ քահա-
նան եօթներորդ օրը պիտի նայի անոր ։ ու թէ որ ախտը դեռ կը կենայ , ու մորթին մէջ տա-
ծուած չէ , անատանը քահանան եօթը օր
6 ալ դոցուած պիտի պահէ անիկայ : Եւ քա-
հանան եօթներորդ օրը նորէն պիտի նայի ա-
նոր , ու թէ որ ախտը շատցած ըլլայ , ու մոր-
թին մէջ տարածուած չըլլայ , քահանան †պի-
տի ծանուցանէ անոր մաքուր ըլլալը ։ ասիկայ
չոյան քոս մըն է ։ և անիկայ †իր լաթերը պի-
7 տի լուայ , ու մաքուր ըլլայ : Այլ թէ որ իր մաքրուելուն համար քահանային նայուելէն
առքը՝ քոսը մորթին մէջ տարածուի , քահա-
8 նան նորէն պիտի նայի անոր : Եւ քահանային նայած առենը՝ թէ որ քոսը մորթին մէջ տա-
ծուած է , անատանը քահանան անոր ան-
մաքուր ըլլալը պիտի ծանուցանէ ։ բորոտու-
թիւն է :
9 Երբոր մարդու մը վրայ բորոտութեան ախտը ըլլայ , անիկայ քահանային պիտի տարուի ։
10 Եւ քահանան պիտի նայի ։ և թէ որ մորթին մէջ ճերմակ ուռկեր կայ՝ ու ճերմակի դար-
ձեր է մազը՝ և ուռկերին մէջը ողջ միսի նշան
11 կայ , Անիկայ անոր մարմնին մորթին մէջ հինցած բորոտութիւն է ։ և քահանան անոր անմաքուր ըլլալը պիտի ծանուցանէ , դոցուած չպահէ զանիկայ ։ ինչու որ անմաքուր է :
12 Եւ թէ որ բորոտութիւնը մորթին մէջ տա-
ծուելիր է , ու ախտակիրին բոլոր մորթը գլխէն մինչև ոտքը , այնինչ՝ քահանային աչքերուն
բոլոր տեսած տեղը բորոտութիւնը պատեր է ,
13 Եւ քահանան տեսնէ որ բորոտութիւնը անոր բոլոր մարմինը պատած է , անատանը ախտակրին մաքուր ըլլալը ծանուցանէ ։ Հանդէպ բոլո-
րովին ճերմակի դարձաւ , անիկայ մաքուր է :
14 Այլ երբոր անոր վրայ ողջ միս տեսնուի , ա-
15 նիկայ անմաքուր պիտի ըլլայ : Եւ քահանան պիտի տեսնէ ողջ միսը , և անոր անմաքուր ըլ-
լալը ծանուցանէ ։ ողջ միսը անմաքուր է ։ բո-
16 րոտութիւն է : Իսկ թէ որ ողջ միսը փոխուի նորէն՝ ու ճերմակի դառնալու ըլլայ , անատանը
17 քահանային պիտի գայ ։ Եւ քահանան պիտի տեսնէ անիկայ ։ ու թէ որ ախտը ճերմակի դարձեր է , անատանը քահանան ախտակրին մաքուր ըլլալը ծանուցանէ ։ անիկայ մաքուր է :
18 Եւ թէ որ մարմնին մորթին մէջ †պալար
19 ըլլայ՝ ու առողջանայ , Եւ պալարին տեղը ճերմակ ուռկեր՝ կամ քիչ մը կարմրած ճերմակ պաղպաղջ ըլլայ , քահանային պիտի ցուցուի
20 ան : Եւ երբ քահանան տեսնէ որ մորթէն ցած կ'երևնայ , և մազը ճերմակի դարձած է , քահա-
նան անոր անմաքուր ըլլալը ծանուցանէ ։ անի-
21 կայ պալարէ ելած բորոտութեան ախտ է : Եւ թէ որ քահանան տեսնէ որ ճերմակ մազ չկայ անոր մէջ , ու մորթէն ցած չէ՝ բայց շատցած է ,
22 անատանը քահանան եօթը օր դոցուած պիտի պահէ զանիկայ : Եւ թէ որ մորթին մէջ տա-
23 ծուած է , անատանը քահանան անոր անմա-
քուր ըլլալը ծանուցանէ ։ ախտ է ան : Այլ թէ որ պաղպաղջը իր տեղը կը կենայ՝ ու չէ տա-
ծուելիր , պալարին սպին է ։ և քահանան ա-
նոր մաքուր ըլլալը պիտի ծանուցանէ :
24 Իսկ թէ որ մարմնին մորթին մէջ կրակի այ-

59 : ք. 21 : Հյօհ . Ե . 22, 23 :
ե Ղւս . բ . 22 :
զ ԳՀ . Ե . 7 : Ղւս . բ . 24 :
է ԳՀ . Ճ . 26 :

ա ք Օբ . իբ . 27 :
բ ք Օբ . ԺԷ . 8 , 9 : իէ . 8 : Ղւս . ԺԷ . 14 :
* Նբէր . զանիկայ անմաքուր պիտի ընէ :
† Նբէր . զանիկայ մաքուր պիտի ընէ :
գ ԳՀ . ԺԱ . 25 : ԺԷ . 8 :

դ Ցնտ . ԺԲ . 10 , ք 12 : է Ցնտ . Բ . 27 : Մ Ն . իզ . 20 :
ե Նհ . ք . 9 :

բած ըլլայ, ու *այրածին նշանը" քիչ մը կարմըրած ճերմակ՝ կամ բոլորովին ճերմակ պաղպաղ
25 ըլլայ, Քահանան անոր նայած ատենը, թէ որ պաղպաղին մէջ մազը ճերմակի դարձած է, ու մորթէն խորունկ կ՚երեւնայ, անիկայ այրածէն առաջ եկած բորոտութիւն է. եւ քահանան անոր անմաքուր ըլլալը ծանուցանէ. անի-
26 կայ բորոտութեան պատ է: Բայց թէ որ քահանային նայած ատենը՝ պաղպաղին մէջ մազը ճերմակ չէ, ու մորթէն խորունկ չէ, հապա շլացած է, անատենը քահանան եօթը օր դո-
27 ցուած պիտի պահէ անիկայ: Ու եօթներորդ օրը քահանան պիտի նայի անոր. թէ որ մորթին մէջ տարածուած է, քահանան անոր անմաքուր ըլլալը ծանուցանէ. անիկայ բորոտու-
28 թեան պատ է: Ու թէ որ պաղպաղը իր տեղը կը կենայ՝ ու մորթին մէջ տարածուած չէ, հապա շլացած է, անիկայ այրածին ուռեցքն է. եւ քահանան անոր մաքուր ըլլալը ծանուցանէ. ինչու որ այրածին սպին է:
29 Ու թէ որ մարդու մը կամ կնկան մը գլու-
30 խը կամ մօրուքը պատ մը ըլլայ, Քահանան պիտի տեսնէ պատը. եւ թէ որ մորթէն խորունկ երեւնայ, ու անոր մէջը բարակ դեղին մազ ըլլայ, անատենը քահանան անոր անմաքուր ըլլալը պիտի ծանուցանէ. անիկայ գռնդու-
31 թիւն է, գլուխի կամ մօրուքի բորոտութիւն է: Ու թէ որ քահանան գռնդութեան պատը տեսնէ՝ որ մորթէն խորունկ չերեւնար, ու անոր մէջը սեւ մազ չկայ, անատենը քա-
32 հանան գռնդութեամբ պատացածը եօթը օր
33 դոցուած պիտի պահէ: Ու եօթներորդ օրը քահանան պատարիին պիտի նայի, ու թէ որ գռնդութիւնը տարածուած չէ, եւ անոր մէջ դեղին մազ չկայ, ու գռնդութիւնը մորթէն խորունկ չերեւնար, Ընդիկայ պիտի ածիլուի, բայց գռնդութիւնը պիտի չածիլէ. եւ քահանան եօթը
34 օր ալ դոցուած պիտի պահէ գռնդութիւն ու-
նեցողին: Ու եօթներորդ օրը քահանան գռնդութիւն ունեցողին պիտի նայի. եւ թէ որ գռնդութիւնը մորթին մէջ տարածուած չէ, ու մորթէն խորունկ չերեւնար, անատենը քահանան անոր մաքուր ըլլալը ծանուցանէ. եւ անիկայ իր լաթերը պիտի լուայ, ու մաքուր
35 ըլլայ: Բայց թէ որ իր մաքրուելէն ետքը
36 գռնդութիւնը մորթին մէջ տարածուի, Քահանտեսնը քահանան պիտի նայի անոր. եւ թէ որ գռնդութիւնը մորթին մէջ տարածուած է, անատենը քահանան՝ ալ դեղին մազ պիտի չը-
37 փընտռէ. անիկայ անմաքուր է: Բայց թէ որ քահանան տեսնէ որ գռնդութիւնը կը կենայ, եւ անոր մէջ սեւ մազ բուսեր է, գռնդութիւնը բժշկուած է. անիկայ մաքուր է, ու քահանան անոր մաքուր ըլլալը ծանուցանէ:
38 Ու թէ որ մարդ մը կամ կնիկ մը՝ իր մարմնին մորթին մէջ պաղպաղներ՝ ոյսինդոն ճեր-
39 մակ պաղպաղներ ունենայ, Քահանան քահանան պիտի նայի, եւ թէ որ անոնց մարմիններուն մորթին մէջը պաղպաղները շլացած ճերմակ ըլլան, անիկայ մորթին մէջ դոյացած պիսակ է. անիկայ մաքուր է:
40 Ու թէ որ մարդու մը գլխուն մազը թափելու ըլլայ, անիկայ կնատակ է՝ բայց մաքուր է:
41 Ու թէ որ անոր երեսին կողմէն գլխուն մազերը ինկած ըլլայ, անիկայ ճեղ է՝ բայց մաքուր է:
42 Հապա թէ որ կնատութեան կամ ճեղութեան մէջ քիչ մը կարմրցած ճերմակ վէրք մը ըլլայ, ան՝ անոր կնատութեանը կամ ճեղութեանը մէջ
43 դոյացած բորոտութիւն է: Ընատինը քահանան պիտի նայի անոր. եւ թէ որ անոր կնատութեանը կամ ճեղութեանը մէջ վէրքին ուռեցքը քիչ մը կարմրցած ճերմակ ըլլայ՝ մարմինին մորթին մէջ եղած բորոտութեան երեւոյթին
44 պէս, Ան մարդը բորոտ է, անմաքուր է. քահանան անպատճառ անոր անմաքուր ըլլալը պիտի ծանուցանէ. անոր պատը իր գլուխն է:
45 Ու պատ ունեցող բորոտին հանդերձը պատառած պիտի ըլլայ, և անոր գլուխը մերկ, ու Հանոր էշխմունքները ծածկուած պիտի ըլլայ, և ձայն պիտի տայ թէ՝ Ընմաքուր եմ՝ անմա-
46 քուր: Ինքը իր վրան եղած բոլոր օրերը անմաքուր պիտի սեպուի. անիկայ անմաքուր է, միայնակ պիտի նստի. Հանոր բնակութիւնը բանակին դուրս պիտի ըլլայ:
47 Ու ան հանդերձը՝ որուն մէջը բորոտութեան պատ կայ, թէ բուրդէ հանդերձ ըլլայ՝ և թէ
48 բեթանէ հանդերձ, Վրձանեղէնի կամ բրդեղէնի առէյի կամ թելանի մէջ՝ կամ մորթի մէջ
49 և կամ մորթէ շինուած ամէն բանի մէջ, Ընդ-
ունի թէ որ հանդերձի կամ մորթի մէջ՝ կամ առէյի կամ թելանի մէջ՝ կամ մորթէ շինուած ամէն կերպ բանի մէջ քիչ մը կանանչ կամ կարմրցած նշան ըլլայ, բորոտութեան պատ է,
50 ու քահանային պիտի ցուցուի: Ու քահանան պիտի նայի պատին՝ ու եօթը օր դոցուած
51 պիտի պահէ պղըշկած բանը: Ու եօթներորդ օրը պղըշկած բանին պիտի նայի. թէ որ պատին նշանը տարածուած է հանդերձի մը մէջ՝ կամ առէյի կամ թելանի մէջ՝ կամ մորթի մէջ և կամ գործածուելու համար մորթէ շինուած ամէն բանի մէջ, ան պատը †բորբոքած բորո-
52 տութիւն է, անմաքուր է: Ուստի անիկայ պիտի այրէ բրդեղէնն կամ բեթանեղէնն հանդերձը՝ կամ առէյը կամ թելանը, կամ ամէն կերպ մորթէ շինուած բանը՝ որուն մէջ ան պատը կայ. ինչու որ բորբոքած բորոտութիւն է ան, կրակի
53 մէջ պիտի այրուի: Ու թէ որ քահանան տեսնէ որ պատին նշանը հանդերձին մէջ՝ կամ առէյին կամ թելանին մէջ՝ կամ ամէն կերպ մոր-
54 թէ շինուած բանին մէջ տարածուած չէ, Ընատինը քահանան պիտի հրամայէ որ ան պըղըշկուած բանը լուան. ու քահանան նորէն

* Կամ այրածը ուռոց ջանալով
ղ Նկեղ. իբ. 17, 22: Մկբ. գ. 7:
† Կամ ընդացքը
ե Ոզբ. գ. 15:
ը Ծնոտ. ե. 2: ժբ. 14: է
Ծնագ. է. 3: ժե. 5: ը
Մն. իզ. 21: Ղու. ժէ. 12:
ը Կղ. ժգ. 44:

55 հօթը օր զոցուած պիտի պահէ ան : Եւ պր-
ծելուած բանը լուացուելէն ետքը՝ թէ որ քա-
հանան տեսնէ որ ախտի նշանը իր գոյնը չէ փո-
խեր , ու ախտը տարածուած ալ չէ , անիկայ
անմաքուր է . կրակի մէջ պիտի այրես ան . ա-
56 նոր տակը կամ վրան փոսթիւն կայ : Եւ թէ
որ քահանան տեսնէ որ անոր լուացուելէն ետ-
քը՝ ախտին նշանը չցայտած է , անաւանիկ ան
պղծեցնողուածի տեղը՝ հանդերձէն կամ մորթիէն՝
կամ առէջէն և կամ թելազանէն պիտի պատռէ :
57 Եւ թէ որ ան հանդերձին մէջ՝ կամ առէջին
կամ թելազանին մէջ՝ կամ ամէն ելլող մորթէ ղե-
նուածքի բանին մէջ նորէն երեւնալու ըլլայ , ա-
նիկայ տարածուած քոթոթուիլեան է . ախտին
նշանը վրան ունեցող բանը կրակի մէջ պիտի
58 այրես : Եւ ան հանդերձէն՝ կամ առէջը կամ
թելազանը՝ կամ ամէն ելլող մորթէ ղենուածքի բանը՝
որ լուացուելէն ետքը ախտը անկէ զացած է ,
նորէն պիտի լուացուի , ու մաքուր ըլլայ :
59 Խոզրդէ կամ բմանէ հանդերձի մէջ՝ կամ ա-
ռէջին կամ թելազանի մէջ՝ կամ մորթէ ղենուածք
ամէն ելլող բանի մէջ երեւցած բորոտութեան
ախտին օրէնքը սա է , անոր մաքուր կամ ան-
մաքուր ընծալը ծանուցանելու համար :

Գ Ղ . Ժ Դ

1 Խորոտի մը մաքրուելուն արարողութիւնները ու զոհերը ;
33 Տան մը մէջ երեւցած բորոտութեան նշանները : 48
Բանակ տալը մաքրելուն կերպը :

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով .
2 Խորոտին օրէնքը սա է իր մաքրուելու օրը .
Ընծիկայ քահանային պիտի տարուի . Եւ քա-
հանան բանակէն դուրս պիտի ելլէ , ու քահա-
նան պիտի նայի . ու թէ որ բորոտին բորոտու-
4 թեան ախտը բժշկուած է ; Ընտանիները քահանան
պիտի հրամայէ՝ որ մաքրուելու համար
երկու ողջ և մաքուր թռչուն՝ ու եղևնափայտ՝
5 ու կրկնակի կարմիր և զոզպայ առնուի : Եւ
քահանան պիտի հրամայէ՝ որ թռչունին մէկը
հողէ ամանի մը մէջ կենդանի ջուրի վրայ մոր-
6 թուի : Եւ ողջ թռչունը՝ ու եղևնափայտը՝
և կրկնակի կարմիրը ու զոզպան պիտի առնէ ,
և ասոնք ողջ թռչունին հետ կենդանի ջուրին
վրայ մորթուած թռչունին արեանը մէջ պիտի
7 թաթխէ . Եւ բորոտութենէն մաքրուելու հար-
պոն վրայ եօթը անգամ հարսկէ , ու մաքրէ
անիկայ . և ողջ թռչունը դէպ ի դաշտը ար-
8 ձակէ : Եւ մաքրուելու հարպը իր հանդերձ-
ները պիտի լուայ , ու իր բոլոր մազերը ածիլէ ,
ու ջրով պիտի լուացուի , ու մաքրուի . և ան-
կէ ետև բանակը պիտի մտնէ , ու եօթը օր իր
9 վրանին դուրսի դին պիտի կենայ : Եւ եօթ-
ներորդ օրը իր բոլոր մազերը ածիլէ , իր գլու-
խը ու մօրուքը և յօնքերը՝ այսինքն իր բոլոր
մազերը ածիլէ . և իր լվթերը պիտի լուայ ,
ու իր մարմինը ջրով լուայ , ու մաքուր ըլլայ :
10 Եւ ութերորդ օրը երկու անարատ արու
գառն՝ ու մէկ տարեկան մէկ անարատ էգ
գառն՝ և հացի ընծայի համար եղով շաղուած
երեք տասանորդ բարակ ալիւր՝ ու մէկ ճաշակ
11 եղ պիտի առնէ : Եւ մաքրող քահանան՝
մաքրուելու մարդը առնեցնամով Տէրոջը առջևը
ժողովքի խորանին դուռը պիտի կայնեցընէ :
12 Եւ քահանան արու գառին մէկը պիտի առնէ՝
ու համակցընէ յանցանքի պատարագի համար .
ու եղին ճաշակը պիտի առնէ , և զանոնք Տէ-
րոջը առջևը երերցընելու ընծայ պիտի ընէ :
13 Եւ գառը պիտի մորթէ մեղքի պատարագին
ու ողջակիզին մորթուած տեղը , սուրբ տեղը
պիտի մորթի . ինչու որ յանցանքի պատարագը՝
մեղքի պատարագին պէս քահանայինն է . հա-
14 սիկայ ամենասուրբ է : Եւ քահանան յան-
ցանքի պատարագին արիւնէն պիտի առնէ , ու
քահանան մաքրուելու մարդուն աջ ականջին
բլթակին վրայ՝ և անոր աջ ձեռքին մեծ մատին
վրայ՝ ու անոր աջ ոտքին մեծ մատին վրայ պի-
15 տի դնէ ան : Եւ քահանան եղին ճաշակէն
թիւ մը եղ պիտի առնէ , ու իր ձախ ձեռքին
16 մէջը թափէ : Եւ քահանան աջ մատը իր
ձախ ձեռքին մէջը եղած եղէն պիտի թաթխէ , ու իր մատովը Տէրոջը առջևը եօթը ան-
17 գամ սրսկէ ան եղէն : Եւ քահանան իր ձեռ-
քին մէջը մնացած եղէն մաքրուելու մարդուն
աջ ականջին բլթակին վրայ՝ ու անոր աջ ձեռքին
մեծ մատին վրայ՝ և անոր աջ ոտքին մեծ մա-
տին վրայ՝ յանցանքի պատարագի արիւնին վը-
18 րան պիտի դնէ : Եւ քահանան իր ձեռքին
մէջ մնացած եղը մաքրուելու մարդուն գլխուն
վրայ պիտի դնէ , ու անոր համար քաւու-
19 թիւն պիտի ընէ Տէրոջը առջևը : Նաթը քա-
հանան մեղքի պատարագը պիտի մատուցա-
նէ , և իր անմաքրութենէն մաքրուելու մար-
դուն համար քաւութիւն ընէ , ու անկէ ետև
20 ողջակիզը մորթէ : Եւ քահանան ողջակիզը ու
հացի ընծան սեղանին վրայ պիտի մատուցանէ ,
ու անոր համար քաւութիւն ընէ , և անիկայ
պիտի մաքրուի :
21 Եւ թէ որ անիկայ աղքատ ըլլայ , ու այս-
քանին իր կարողութիւնը չհասնի , անաւանիկ
անոր քաւութիւն ընելու համար երերցընե-
լու յանցանքի պատարագի գառնուկ մը՝ և
հացի ընծայի համար եղով շաղուած տասա-
նորդ մը բարակ ալիւր ու ճաշակ մը եղ պիտի
22 առնէ . Եւ երկու տատրակ՝ կամ աղաւնիի
երկու ձագ՝ որը որ գտնէ . և մէկը մեղքի պա-

ա Ած . բ . 2 , 4 : Ած . ա . 40 , 44 : Ղա . է . 12 , 14 : ԺԷ . 14 :
բ Ծնս . ԺԹ . 6 :
գ Ղեր . ԼԹ . 19 :
դ Ասգ . ՆԱ . 7 ;
ե ՚ի Ծնագ . է . 10 , 14 :
զ Ելբ . ԼԹ . 13 :
է Կղ . ԺԷ . 6 :
ը Կղ . ԺԱ . 25 :
թ Ծնս . ԺԷ . 15 :
ժ Ած . բ . 4 : Ած . ա . 44 : Ղա . է . 14 :
ի Կղ . բ . 1 : Ծնս . ԺԸ . 4 , 15 :
լ Կղ . է . 2 , 18 : Ձ . 6 , 7 :
խ Ղվ . ԼԹ . 24 :
ծ Ղվ . ԼԹ . 11 : Կղ . ա . 5 , 11 : Ձ . 4 , 24 :
կ Կղ . Է . 7 :
հ Կղ . բ . 3 : է . 6 : ԼՈւ . 22 :
ձ Ղվ . ԼԹ . 20 : Կղ . բ . 23 :
ղ Կղ . ձ . 26 :
ճ Կղ . է . 1 , 6 : ԺԷ . 7 :
մ Կղ . է . 7 : ԺԷ . 8 :
յ Ղվ . ԺԷ . 8 : ԺԸ . 14 , 15 :

23 տաբագ՝ ու մեկալը ողջակէզ ըլլայ : ՙԵւ ու-
թերորդ օրը իր մաքրուելուն համար ջանայք
քահանային պիտի բերէ ժողովքի խորանին դու-
24 ռը Տէրոջը առջեւը : ՙԵւ քահանան պիտի առ-
նէ յանցանքի պատարագին գառնուկը ու ե-
ղէնն ճաշակը , և զանոնք Տէրոջը առջեւը երեր-
25 ցընելու ընծայ մատուցանէ : ՙԵւ յանցանքի
պատարագին գառնուկը պիտի մորթէ , ՙու
քահանան յանցանքի պատարագին արիւնէն
պիտի առնէ , ու մաքրուելու մարդուն ակ ա-
կանջին ըլթակին վրայ՝ և անոր ակ ձեռքին մէծ
մատին վրայ՝ ու անոր ակ ոտքին մէծ մատին
26 վրայ դնէ ան : ՙԵւ քահանան եղէն իր ձախ
27 ձեռքին մէջը պիտի թափէ : ՙԵւ քահանան իր
ակ մատովը իր ձախ ձեռքին մէջ եղած եղէն
Տէրոջը առջեւը եօթը անգամ պիտի սրսկէ :
28 ՙԵւ քահանան իր ձեռքին մէջ եղած եղէն մաք-
րուելու մարդուն ակ ականջին ըլթակին վրայ՝
ու անոր ակ ձեռքին մէծ մատին վրայ՝ և անոր
ակ ոտքին մէծ մատին վրայ՝ յանցանքի պատա-
րագին արիւնը եղած տեղին վրայ պիտի դնէ :
29 ՙԵւ քահանան իր ձեռքին մէջ մնացած եղը
մաքրուելու մարդուն գլխուն վրայ պիտի դնէ՝
Տէրոջը առջեւը անոր համար քաւութիւն ընե-
30 լու : ՙԵւ հատարակներէն կամ աղաւնիի ձա-
31 գերէն մէկը՝ որը որ գտնէ , Ը յատնէն որուն որ
իր ձեռքը հասնի , մէկը մեղքի պատարագի
համար՝ և մէկալը ողջակէզի համար՝ հացի ըն-
ծային հետ մէկտեղ պիտի մատուցանէ . և
քահանան մաքրուելու մարդուն համար քաւու-
32 թիւն ընէ Տէրոջը առջեւը : Խորոտութեան
ախտ ունեցողին՝ ու ՙիր մաքրուելուն հասոյ
պէտք եղած պատրաստութենէն հոգալու կա-
րողութիւն չունեցողին օրէնքը աս է :
33 ՙԵւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու Ըհարոնին՝
34 ըսելով . Երբոր մտնէք Քանանու երկիրը՝ որ
ձեզի ստացուածք ըլլալու պիտի տամ . և ձեր
ստացուածքը եղած երկրին մէկ տանը մէջ բո-
35 րոտութեան հարուածք տալու ըլլամ՝ Ըն տա-
նը տէրը պիտի գայ , ու իմացընէ քահանա-
յին՝ ըսելով . Ինծի կ'երեւնայ որ ՙտանս մէջը
36 ախտ կայ : ՙԵւ քահանան պիտի հրամայէ
որ տունը պարպեն , դեռ ինքը տեսնելու չգա-
ցած , որպէս զի տանը մէջ եղած բաներէն մէկը
անմաքուր չըլլայ . ու անկէ ետև քահանան
37 տունը տեսնելու պիտի երթայ . ՙԵւ ախտին
նշանները պիտի նայի , ու թէ որ պլըշկած
տանը պատերուն վրայ քիչ մը կանաչցած կամ
կարմրցած փոս տեղուանք կայ , ու անոնք պա-
38 տին երեսէն խորունկ կ'երեւնան , Ը նատնը
քահանան տունէն պիտի ելլէ տանը դուռը . և
39 եօթը օր տունը պիտի գոցէ : Ու եօթներորդ
օրը քահանան նորէն պիտի գայ ու նայի . և
թէ որ ախտը տանը պատերուն վրայ տարա-

ն ՀՄբ 11 ;
ձ ՀՄբ 42 ;
ո ՀՄբ 44 ;
չ ՀՄբ 22 ; ՊՂ . ժէ . 15 ;
ղ ՀՄբ 10 ;
ճ Ած . ժէ . 8 ; Ել . լՔ . 22 ; ՔՕր . է . 1 ; ԼՔ . 49 ;
ռ Ընակ . գ . 33 ; Օաք . է . 4 ;
ն ՊՂ . ժգ . 51 ; Օաք . է . 4 ;
շ ՀՄբ 4 ;

40 ծուած է , Ը նատնը քահանան պիտի հրա-
մայէ՝ որ պլըշկած քարերը հանեն , և քաղա-
քէն դուրս անմաքուր տեղ մը նետեն զանոնք :
41 ՙԵւ տունը ներսէն շուրջանակի քերել պիտի
տայ , ու անոնց քերած հողը՝ քաղաքէն դուրսի
42 դէն անմաքուր տեղ մը պիտի թափեն : ՙԵւ
ուրիշ քարեր պիտի առնեն՝ ու ան քարերուն
տեղը պիտի դնեն , և ուրիշ հող պիտի առ-
43 նեն , ու տունը ծեփեն : ՙԵւ թէ որ քարերը
հանելէն ետքը՝ ու տունը քերելէն և ծեփելէն
ետքը՝ ախտը նորէն գայ՝ ու տանը մէջ երեւան
44 ելլէ , Ը նատնը քահանան պիտի գայ ու նայի .
և թէ որ ախտը տանը մէջ տարածուած է ,
ՙտանը մէջ բորբոքած բորոտութիւն կայ . ան-
45 մաքուր է ան : ՙԵւ տունը՝ այսինքն անոր քա-
րերը ու փայտերը՝ ու տանը բոլոր ծեփուածք
հողը փլցընել , և քաղաքէն դուրսի դէն անմա-
46 քուր տեղ մը հանել : ՙԵւ ով որ ան տունը
մտնէ անոր բոլոր գոցուած օրերը , մինչեւ իրի-
47 կուն անմաքուր պիտի ըլլայ : ՙԵւ ան տունը
պառկողը՝ իր հանդերձները պիտի լուայ . ու
ան տանը մէջ հաց ուտողը՝ իր հանդերձները
48 պիտի լուայ : ՙԵւ թէ որ քահանան գայ՝ ու
նայի որ տունը ծեփուելէն ետքը՝ ախտը տանը
մէջ տարածուած չէ , անատնը քահանան ան
տանը մաքուր ըլլալը ծանուցանէ . ինչու որ
49 ախտը բժշկուած է : ՙԵւ տանը մաքրութեանը
համար՝ Հերկու թռչուն՝ ու եղեւնափայտ՝ և
50 կրկնակի կարմիր ու զոպայ պիտի առնէ : ՙԵւ
պիտի մորթէ թռչունին մէկը հողէ ամանի մը
51 մէջ՝ կենդանի ջուրի վրայ : ՙԵւ եղեւնափայտը՝
ու զոպան՝ և կրկնակի կարմիրը ու ողջ թռչունը
պիտի առնէ , ու զանոնք մորթուած թռչունին
արեանը և ան կենդանի ջուրին մէջ պիտի թաթ-
52 խէ , ու եօթը անգամ տանը վրայ սրսկէ . ՙԵւ
թռչունին արիւնովը ու ան կենդանի ջրով և ան
ողջ թռչունով ու եղեւնափայտով և զոպայով
ու կրկնակի կարմիրով պիտի մաքրէ տունը .
53 ՙԵւ ողջ թռչունը քաղաքէն դուրսի դէն դէպ՝ի
դաշտը պիտի արձակէ , ու ՙտանը համար քա-
ւութիւն ընէ , և պիտի մաքրուի ան :
54 Խոտը բորոտութեան ախտին ու ՙգոնջու-
55 թեան , ՙԵւ ՙհանդերձի կամ ՙտան մը բորո-
56 տութեան , ՙԵւ ՙուռնգքի ու քոսի և պաղպաղի
57 օրէնքը աս է : *Որ՝ քանի մը որ տունն ան-
մաքուր ըլլալը՝ ու որ տունն անոր մաքրուիլը՝
†սորվեցընելու համար՝ բորոտութեան օրէնքը
աս է :

ԳԼ . ԺՆ

1 Արդոյ անմաքրութիւնը՝ իրենց ծորումին ժամանակը՝ 13 Ընտնց մաքրութիւնը : 19 Անկիներուն անմաքրութիւնը՝ իրենց ծորումին ժամանակը : 28 Ընտնց մաքրութիւնը :

1 ՙԵւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու Ըհարո-
2 նին՝ ըսելով . Խօսեցէք Իսրայէլի որդւոց

պ ՀՄբ 20 ;
ր ՊՂ . ժգ . 30 ;
ց ՊՂ . ժգ . 47 ;
ՠ ՀՄբ 34 ;
ֆ ՊՂ . ժգ . 2 ;

* Կամ Մեկ բան մը երբոր անմաքուր է ու երբոր մաքուր է՝ ԻՆԼԸՆԿԼԽԸ
† ՔՕր . իգ . 8 ; Նշկ . խգ . 23 ;

ցը՝ ու ըսէք անոնց • ՝՝Երբոր մարդու մը մար-
մինէն ծորում ըլլայ , անոր ծորումը անմաքուր
3 է : Եւ իր ծորումին ժամանակը իր անմաքրու-
թիւնը աս պիտի ըլլայ • Ինչ որ իր մարմինէն
իր ծորումը վազէ , կամ իր մարմինը իր ծոր-
4 մանէն դադրի , աս է իր անմաքրութիւնը : Ա-
մէն անկողինն՝ որուն վրայ ծորում ունեցողը կը
պառկի , անմաքուր է • և ամէն բան՝ որուն վը-
րայ անիկայ նստի , անմաքուր պիտի ըլլայ :
5 Եւ անոր անկողինին դպչող մարդը՝ իր հան-
դերձները պիտի լուայ , ե՚ու ինքը ջրով լուա-
6 ցուի , ու մինչև իրիկուն անմաքուր ըլլայ : Եւ
ծորում ունեցողին նստած բանին վրայ նստողը՝
իր հանդերձները պիտի լուայ , ու ինքը ջրով
լուացուի , և մինչև իրիկուն անմաքուր ըլլայ :
7 Եւ ծորում ունեցողին մարմինին դպչողը՝ իր
հանդերձները պիտի լուայ , ու ինքը ջրով
լուացուի , և մինչև իրիկուն անմաքուր ըլլայ :
8 Եւ ծորում ունեցողը մաքուր մարդու մը վրայ
թքնելու ըլլայ , անիկայ իր հանդերձները պի-
տի լուայ , ու ինքը ջրով լուացուի , և մինչև
9 իրիկուն անմաքուր ըլլայ : Եւ ամէն թամբ՝
որուն վրայ ծորում ունեցողը կը հեծնի , անմա-
10 քուր պիտի ըլլայ : Եւ ամէն անոր տակը եղած
բանին դպչողը՝ մինչև իրիկուն անմաքուր պիտի
ըլլայ • ու զանոնք վերցնողը՝ իր հանդերձնե-
րը պիտի լուայ , և ինքը ջրով լուացուի , ու
11 մինչև իրիկուն անմաքուր ըլլայ : Եւ ծո-
րում ունեցողը՝ իր ձեռքը ջուրը չլսոթած՝
որու որ դպչելու ըլլայ , անիկայ իր հանդերձ-
12 ները պիտի լուայ , ու ինքը ջրով լուացուի ,
և մինչև իրիկուն անմաքուր ըլլայ : Եւ ծո-
րում ունեցողին դպած ՝հողէ անօթը պիտի
կոտրուի , ու ամէն փայտէ անօթ՝ ջրով պիտի
խոթուի :
13 Եւ երբ ծորում ունեցողը իր ծորումէն մաք-
րուի , ՚իր մաքրութեան համար եօթը օր պիտի
համրէ իրեն , և իր հանդերձները լուայ , ու
իր մարմինը կենդանի ջուրի մէջ լուայ , և մա-
14 քուր պիտի ըլլայ • Եւ ութերորդ օրը՝ ՚երկու
տատրակ կամ աղաւնիի երկու ձագ պիտի
առնէ իրեն , ու Տէրոջը առջևը ժողովքի խո-
րանին դուռը գայ , և անոնք քահանային տայ :
15 Եւ քահանան ՚անոնց մէկը մեղքի պատարագ՝
ու մէկալը ողջակէզ պիտի ընէ , ՚և քահանան
Տէրոջը առջևը քաւութիւն ընէ անոր՝ իր ծո-
րումին համար :
16 Եւ թէ որ ՚մարդու մը զուգաւորութեան
սերմը իրմէն ելլելու ըլլայ , իր բոլոր մարմինը
ջրով պիտի լուայ , ու մինչև իրիկուն անմաքուր
17 ըլլայ : Եւ ամէն հանդերձ ու ամէն մորթ՝
որուն վրայ զուգաւորութեան սերմ կայ , ջրով
պիտի լուացուի , ու մինչև իրիկուն անմաքուր
18 ըլլայ : Եւ երբոր մարդ մը կնկանը հետ զու-
գաւորելու համար պառկի , անոնք երկուքն
ալ ջրով պիտի լուացուին , ու ՚մինչև իրիկուն
անմաքուր ըլլան :
19 Եւ ՚թէ որ կնիկ մը ծորում ունենայ՝ ո-
անոր մարմնոյն ծորումը արիւն է , եօթը օր ջո-
տուած պիտի կենայ • և ամէն անոր դպչողը
20 մինչև իրիկուն անմաքուր ըլլայ : Եւ անոր
ջոտուած ատեները ինչ բանի վրայ որ պառկի ,
ան բանը անմաքուր պիտի ըլլայ , և ինչ բանի
վրայ որ նստի , ան բանը անմաքուր պիտի ըլ-
21 լայ : Եւ ամէն անոր անկողինին դպչողը՝ իր
հանդերձները պիտի լուայ , ու ինքը ջրով
լուացուի , և մինչև իրիկուն անմաքուր ըլլայ :
22 Եւ ո՛վ որ դպչի բանի մը՝ որուն վրայ անիկայ
նստաւ , իր հանդերձները պիտի լուայ , ու ինքը
ջրով լուացուի , և մինչև իրիկուն անմաքուր
23 ըլլայ : Եւ ասոր անկողինին դպչողը՝ կամ
մէկ բանի մը՝ որուն վրայ անիկայ կը նստի ,
24 մինչև իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ : Եւ
՚թէ որ մարդ մը անոր հետ պառկի , անանկ
որ անոր պղծութիւնը իրեն դպչի , ան եօթը
եօթը օր անմաքուր պիտի ըլլայ , և ամէն ան-
կողին՝ որուն վրայ անիկայ պառկի՝ անմաքուր
ըլլայ :
25 Եւ Կնիկ մը՝ թէ որ դաշտանին ատենը չե-
կած , իր արիւնին ծորումը շատ օրեր վազէ ,
կամ իր դաշտանէն աւելի վազելու ըլլայ , իր
անմաքրութեանը ծորումին բոլոր օրերը՝ իր դաշ-
տանին օրերուն պէս պիտի ըլլայ • անիկայ ան-
26 մաքուր է : Ա՚նոր ծորումին բոլոր օրերը՝ ամէն
անկողին՝ որուն վրայ անիկայ կը պառկի , իր
դաշտանին անկողինին պէս պիտի ըլլայ իրեն .
և ինչ բանի վրայ որ կը նստի , իր դաշտանին
անմաքրութեանը պէս անմաքուր պիտի ըլլայ :
27 Եւ ամէն անոնց դպչողը անմաքուր պիտի ըլ-
լայ , ու իր հանդերձները պիտի լուայ , և ինքը
ջրով լուացուի , ու մինչև իրիկուն անմաքուր
28 ըլլայ : Եւ ՚թէ որ իր ծորումէն մաքրուի ,
անատենը եօթը օր պիտի համրէ իրեն , ու ան-
29 կէ ետև մաքուր ըլլայ • Եւ ութերորդ օրը՝
երկու տատրակ կամ աղաւնիի երկու ձագ պի-
տի առնէ իրեն , ու ժողովքի խորանին դուռը
30 քահանային պիտի բերէ անոնք : Եւ քահա-
նան՝ մէկը մեղքի պատարագ՝ ու մէկալը ողջա-
կէզ պիտի ընէ • և քահանան Տէրոջը առջևը
քաւութիւն պիտի ընէ անոր՝ իր անմաքրու-
թեանը ծորումին համար :
31 Ա՚յսպէս ՚Իսրայէլին որդիքը իրենց անմաք-
րութենէն պիտի *զգուշացնէք , որ իրենց մէջը
եղած Իմ խորանս պղծելով՝ իրենց անմաք-
32 րութեանը պատճառով չմեռնին : Ա՚Ծորում
ունեցողին՝ ՚և իրմէ զուգաւորութեան սերմը

ա Կղ. խբ. 4 : Ծնտ. ե. 2 :
բ Ծնտ. գ. 29 : Ա՚ատ .
թ. 20 : Ա՚ար . ե . 25 :
Ղու . ը . 43 :
գ Կղ . ժա . 25 : ժէ . 15 :
դ Կղ . գ . 28 : ժա . 32 , 33 :
ե Ե՚ր 28 : Կղ . ժէ . 8 :
զ Կղ . ժէ . 22 , 23 :
է Կղ . ժէ . 30 , 31 :
ը Կղ . ժէ . 19 , 31 :
թ Կղ . խբ . 4 : բ Օր . խէ . 10 :
ժ ա Ծնտ . իա , 4 :
ի Կղ . ժբ . 2 :
լ Տ՚ա զ . ի . 18 :
խ Ա՚ատ . թ . 20 : Ա՚ար . ե .
25 . Ղու . ը . 43 :
ծ Ե՚ր 13 :
կ Կղ . ժա . 47 : բ Օր . խէ .
8 : Նզեկ . խէ . 23 :
* Նշ՚ր . գառեք ,
հ Ծնտ . ե . 3 : ժէ . 13 , 20 :
Նզեկ . ե . 11 : իէ . 38 :
ձ Ե՚ր 2 :
ղ Ե՚ր 16 :

33 եղելով անմաքուր եղողին , Ա՛ւ իր գաշտանովը հիւանդ եղող կնկանը՝ և ծորուա՛ ունեցող մարդուն [s]կամ կնկանը՝ [t]ու անմաքուր կնկան հետ պառկող մարդուն օրէնքը սա է :

ԳԼ · ԺՕ

1 Բահանայապետը ի՛նչպէս պիտի մտնէը սրբութիւն սրբութեանցն մէջ : 11 Իրեն համար մատուցանելու մեղքի պատարագը : 15 Ժողովուրդին համար մատուցանելու մեղքի պատարագը : 20 Ընտ արձակուելու նոխազը : 29 Տարեկան քաւութեան օրը :

1 [a]Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին , [b]Ընդարմին երկու որդւոցը մեռնելէն ետքը , որոնք Տէրոջը առջևը օտար կրակ մատուցին ու մեռան .
2 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին . Խօսէ քու եղբօրդ Ընդարմին որ [c]ամէն առեն սուրբ տեղը՝ վարագուրին ներսի դին՝ տապանակին վայ եղած քաւութիւնին առջևը չմտնէ , որ չմեռնի . ին չու որ [d]ամպի մէջ պիտի երևնամ քաւութիւնին
3 վայ : Ընդարմը ասանկով [e]պիտի մտնէ սրբարանը . [f]մեղքի պատարագի համար զուարակով մը , և ողջակիզի համար խոյով մը :
4 [g]Կտաւէ սուրբ շապիկ պիտի հագնի , և իր մարմնոյն վայէն կտաւէ վարտիք ունենայ , ու իր մէջքը կտաւէ գօտի կապէ , և իր գլուխը կըտաւէ խոյր դնէ . ասոնք սուրբ զգեստներ են . ուստի [h]իր մարմինը ջրով պիտի լուայ , ու զա-
5 նոնք հագնի : Եւ [i]Իսրայէլէն որդւոցը ժողովրդէն մեղքի պատարագի համար այծերէն երկու նոխազ՝ ու ողջակիզի համար մէկ խոյ մը
6 պիտի առնէ : Եւ Ընդարմն իր մեղքի պատարագին զուարակը պիտի մատուցանէ , և [j]իրեն համար ու իր տանը համար քաւութիւն պիտի
7 ընէ : Եւ երկու նոխազը պիտի առնէ , ու Տէրոջը առջևը ժողովքի խորանին դուռը կե-
8 ցընէ : Եւ Ընդարմն ան երկու նոխազներուն վայ վիճակներ պիտի ձգէ . մէկ վիճակը Տէրոջը համար՝ ու մէկալ վիճակը ազազ արձա-
9 կուելու նոխազին համար : Եւ Ընդարմն պիտի մօտեցընէ ան նոխազը՝ որուն վայ Տէրոջը վիճակը ելաւ , ու մեղքի պատարագ ընէ զա-
10 նիկայ : Եւ ան նոխազը՝ որուն վայ ազազ արձակուելու վիճակը ելաւ , Տէրոջը առջևը ողջ պիտի կայնեցընէ՝ [k]որ անով քաւութիւն ընէ , ու ազազ արձակելու համար դէպ ի անապատը խրկէ :
11 Եւ Ընդարմն իր մեղքի պատարագին զուարակը պիտի մատուցանէ , և իրեն համար ու իր տանը համար քաւութիւն պիտի ընէ , և իր
12 մեղքի պատարագին զուարակը մորթէ : Եւ Տէրոջը առջևը եղած սեղանին վրայէն [l]բուրվառը լեցուն կրակի կայծեր պիտի առնէ , ու [m]բաբակ ծծուած անուշահոտ խունկէն իր ձեռքերը լեցընէ , ու վարագուրին ներսի դին
13 բերէ : [n]Եւ խունկը կրակին վրայ պիտի դնէ Տէրոջը առջևը , ու խունկին [o]մուխը վկայութիւնին վրայի [p]քաւութիւնը պիտի ծածկէ , որ
14 չմեռնի : Եւ [q]զուարակին արիւնէն պիտի առնէ , ու [r]իր մատովը քաւութիւնին վրայ արևելեան կողմը սրսկէ , և իր մատովը արիւնէն քաւութիւնին առջևը եօթը անգամ սրսկէ :
15 [s]Եւ ժողովուրդին համար մեղքի պատարագ ըլլալու նոխազը պիտի մորթէ , ու անոր արիւնը [t]վարագուրին ներսի դին պիտի բերէ . և զուարակին արիւնովը ըրածին պէս ընէ անոր արիւնովը , այսինքն՝ քաւութիւնին վրայ ու քաւու-
16 թիւնին առջևը սրսկէ ան : Եւ [u]սրբարանին համար քաւութիւն պիտի ընէ՝ Իսրայէլի որդւոցը անմաքրութիւններէն ու անոնց բոլոր մեղքերուն յանցանքներէն այսպէս պանիկայ . ասանկ պիտի ընէ ժողովքի խորանին համար ալ , որ անոնց հետ ու անոնց անմաքրութիւններուն
17 մէջ կը կենայ : Եւ սրբարանը քաւութիւն ընելու մտած առենը՝ մինչև որ իրեն համար ու իր տանը համար և Իսրայէլի բոլոր ժողովքին համար քաւութիւն ընէ ու դուրս ելլէ , [v]ժողովքի խորանին մէջ մարդ մը պիտի չըլլայ ,
18 Ետքը Տէրոջը առջևը եղած սեղանը պիտի երթայ , ու [w]անոր համար քաւութիւն ընէ . և զուարակին արիւնէն ու նոխազին արիւնէն առնէ , և սեղանին եղջիւրներուն վրայ շուրջանա-
19 կի դնէ : Եւ արիւնէն իր մատովը եօթը անգամ անոր վրայ պիտի սրսկէ . ու Իսրայէլի որդւոցը անմաքրութիւններէն մաքրէ , ու [x]սուրբ ընէ ան :
20 Եւ սրբարանին՝ ու ժողովքի խորանին՝ և սեղանին համար [y]քաւութիւն ընելը լմընցընէ ,
21 լէն եռքը , ողջ նոխազը պիտի մօտեցընէ . Եւ Ընդարմն իր երկու ձեռքերը ողջ նոխազին գլխուն վրայ պիտի դնէ , ու Իսրայէլի որդւոցը բոլոր անօրէնութիւնները և անոնց բոլոր յանցանքները և բոլոր մեղքերը պիտի խոստովանի անոր վրայ . և [z]զանոնք նոխազին գլխուն վրայ դնելով՝ յարմար մարդու մը ձեռքով անապա-
22 տը խրկէ : Եւ նոխազը [a]անոնց բոլոր անօրէնութիւնները իր վրան տանի՝ անբնակ երկիր մը պիտի տանի . և նոխազը անապատին մէջ թող տայ նոխազը :

---

a Ա՛մբ 19 :
b Ա՛մբ 25 :
c Ա՛մբ 2¼ :

---

d Գլ · Ժ · 1 , 2 :
e Նէ · Ը · 10 : Գլ · խգ · 27 : Նբր · իե · 7 : Ժ · 19 :
f Նէ · խե · 22 : ևա · 34 : գ Յաագ · բ · 10 , 11 , 12 :
g Նբր · իե · 7 , 12 , 24 , 25 :
h Գլ · գ · 3 :
i Նէ · խը · 39 , 42 , 43 : Գլ · գ · 10 : Նզեկ · խէ · 17 , 18 :
k Նէ · Ը · 20 : Գլ · բ · 6 · 7 :
l Տե՛ս գէ · գ · 14 : Ցաւ · իե · 11 : բ Մն · իե · 21 : Նզր · գ · 17 : Նզեկ · խե · 22 , 23 :
m Գլ · իե · 7 : Նբր · Ե · 2 : է · 27 , 28 : իե · 7 :
n ա Ցօհ · բ · 2 :
o Գլ · Ժ · 1 : Ցաւ · ժգ · 18 , 46 : Յայտ · բ · 5 :
p Նէ · Ը · 34 :
q Նէ · Ը · 1 , 7 , 8 · Ցաւ · ժգ · 7 , 18 , 46 : Յայտ · բ · 3 , 4 :
r Նբր · ամպը
s Նէ · խե · 21 ·
t Գլ · գ · 5 : Նբր · իե · 13 , 25 : Ж · 4 :
u Գլ · գ · 6 :
v Նբր · բ · 17 : Ե · 2 : իե · 7 , 28 :
w ա Ցօհ · բ · 1 : Ցաւ · ժգ · 7 , 18 , 46 : Յայտ · բ · 3 , 4 :
x Նբր · ամպը
y Նէ · խե · 21 ·
z Գլ · գ · 5 : Նբր · իե · 13 , 25 : Ж · 4 :
a Գլ · գ · 6 :
b Նբր · բ · 17 : Ե · 2 : իե · 7 , 28 :
c Ա՛մբ 2 : Նբր · գ · 19 : իե · 3 , 7 , 12 :
d Տե՛ս Նէ · իե · 36 : Նզեկ · խե · 18 : Նբր · իե · 22 , 23 :
e Տե՛ս Նէ · Լէ · 3 : Նա · ա · 10 :
f Նէ · Ը · 10 : Գլ · գ · 7 , 18 : Նբր · իե · 22 , 23 :
g Նզեկ · խգ · 20 :
h Ա՛մբ 16 : Նզեկ · խէ · 20 :
i Նա · ծգ · 6 :
k Նա · ծգ · 11 , 12 : Ցօհ · ա · 29 : Նբր · իե · 28 :

23 Եւ Ահարոն ժողովքի խորանը պիտի մտնէ ,
ու սրբարանը մտնելու ժամանակին հագած
կտաւէ հանդերձները հանէ , և զանոնք հոն
24 դնէ : Եւ սուրբ տեղը իր մարմինը ջրով պիտի
լուայ , ու իր հանդերձները հագնի . և ելլէ
իր ողջակիզը ու ժողովուրդին ողջակիզը մա-
տուցանէ , ու իրեն համար և ժողովուրդին հա-
25 մար քաւութիւն ընէ : Եւ մեղքի պատա-
րագին ճարպը սեղանին վրայ պիտի այրէ :
26 Եւ նոխազը ազատ արձակելու մտնողը՝ իր
հանդերձները պիտի լուայ , ու իր մարմինը
ջրով լուայ , և ետքը բանակը մտնէ :
27 Եւ ան մեղքի պատարագին զուարակը ու
մեղքի պատարագին նոխազը՝ որոնց արիւնը
քաւութիւն ընելու համար սուրբ տեղը բերու-
ցաւ , բանակէն դուրս պիտի հանեն , և անոնց
մորթիները ու անոնց միսերը և անոնց աղբը կրա-
28 կով այրեն : Եւ զանոնք այրողը իր հանդերձ-
ները պիտի լուայ , ու մարմինը ջրով լուայ , ու
ետքը բանակը մտնէ :
29 Եւ սա ձեզի յաւիտենական կանոն ըլլայ ,
որ ութերորդ ամսուն մէջ՝ ամսուն տասներորդ
օրը ձեր անձերը պիտի խոնարհեցնէք , ու
բնաւ գործ մը չգործէք , թէ երկրացին՝ և թէ
30 ձեր մէջը գտնուող օտարականը : Վասնզի ան
օրը ՚քահանան ձեզի քաւութիւն պիտի ընէ
՚ձեզ մաքրելու համար , որ ձեր բոլոր մեղքե-
31 րէն մաքրուիք Տէրոջը առջևը : Ան ձեզի հան-
դըստութեան շաբաթ պիտի ըլլայ , և յաւի-
տենական կանոնով մը պիտի խոնարհեցնէք
32 ձեր անձերը : Եւ իր հօրը տեղը քահանա-
յութիւն ընելու համար ՚օծուած ու ՚օրհնուած
քահանան քաւութիւնը պիտի ընէ , և ՚հագնի
կտաւէ հանդերձները՝ այսինքն սուրբ հան-
33 դերձները . Եւ ամենասուրբ տեղին համար
քաւութիւն պիտի ընէ , և ժողովքի խորանին
համար ու սեղանին համար քաւութիւն ընէ ,
և քահանաներուն ու ժողովքին բոլոր ժող-
34 վուրդին համար քաւութիւն ընէ : Եւ սա-
կայ ձեզի յաւիտենական կանոն ըլլայ՝ Իսրա-
յէլի որդւոցը համար իրենց բոլոր մեղքերուն
համար քաւութիւն ընելու տարին անգամ մը : Եւ
ան՝ ինչպէս Տէրոջը Մովսէսին պատուիրածին պէս
ըրաւ :

ԺԱ. ԺԱՆ

1 Ամեն մորթուած անասուններուն արիւնը Տէրոջը պիտի

ա պակս . բ . 24 :
3 Նշեակ . խբ . 14 : խդ . 19 :
4 ՚՚մբ 3 , 5 :
5 Կղ . դ . 10 :
6 Կղ . ժէ . 5 :
7 Կղ . դ . 12 , 21 : ձ . 30 : Նբր . ժդ . 11 :
8 Նղ . է . 10 : Կղ . իդ . 27 : Թուոց . իթ . 7 : Նս . ծբ . 3 , 5 : Դան . Ժ . 3 , 12 :
9 Սաղ . ծա . 2 : Նբհմ . Լգ . 8 : Նգէմ . է . 26 : Նբր . ի . 13 , 14 : Ժ . 1 , 2 : ա Հօր . ա . 7 , 9 :
10 Կղ . իդ . 32 :
11 Կղ . դ . 3 , 5 , 16 :

12 Նղ . իթ . 29 , 30 : Թուոց . ի . 26 , 28 :
13 ՚՚մբ 4 :
14 ՚՚մբ 6 , 16 , 18 , 19 , 24 :
15 Կղ . իդ . 31 : Թուոց . իթ . 7 :
16 Նղ . է . 10 : Նբր . ի . 7 , 25 :

—

17 Տե՛ս բ Օր . ժբ . 5 , 15 , 21 :
18 բ Օր . ժբ . 5 , 6 , 13 , 14 :
19 Ծն . ժէ . 14 :
20 Ծն . իա . 33 : իբ . 2 : լա . 54 : բ Օր . ժբ . 2 : գ Թուոց . ժդ . 23 : դ Թուոց . ժդ . 4 : ժէ . 10 : բ Պն . իբ . 4 : Նղեկ . ի . 28 : իբ . 9 :
21 Կղ . ի . 2 :
22 Նղ . իթ . 18 : Կղ . է . 5 , 11 , 16 : ի . 31 : Թուոց . ժբ . 17 :
23 Օր . լբ . 17 : բ Պն . ժա . 15 : Սաղ . ճղ . 37 : ա Կոր . Ժ . 20 : Հայտ . ի . 20 :
24 Նղ . լգ . 15 : Կղ . ի . 5 : բ Օր . լա . 16 : Նգեկ . իդ . 8 :
25 Կղ . ա . 2 , 3 :
26 ՚՚մբ 4 :
27 Ծն . ի . 22 : Կղ . է . 26 , 27 : ժբ . 26 : Օր . ժբ . 16 , 23 : ժէ . 23 : ա Թագ . ժդ . 33 : Նգեկ . խդ . 7 :
28 Կղ . ի . 3 , 5 , 6 : իդ . 17 : Նբհմ . խդ . 11 : Նգեկ . ժդ . 8 : ժէ . 7 :
29 ՚՚մբ 14 :
30 Մատ . իգ . 28 : Մար . ժգ . 24 : ՚՚ռոմ . է . 25 : ի . 9 : Նփես . ա . 7 : Կող . ա . 14 , 20 : Նբր . ժգ . 12 : ա պետ . ա . 2 : ա Հօր . ա . 7 : Հայտ . ա . 5 :
31 Նբր . իթ . 22 :
32 Կղ . է . 26 :

վայրենի անասունի կամ թռչունի որս որսալու ըլլայ ՝ 3անոր արիւնը պիտի թափէ , ու ՂՀո-
14 ղով ծածկէ ան : 4Ինչու որ ամէն մարմինին կենդանութիւնը՝ իր արիւնն է . անիկայ է բուն կենդանութիւնը . ուստի Իսրայէլի որդւոցը ըսի . Ինաւ մարմինի մը արիւնը պիտի չուտէք . քանզի ամէն մարմինին կենդանութիւնը՝ իր ա-
15 րիւնն է . ամ որ ուտէ ան՝ պիտի կորսուի : 5Ու երկրացիներէն կամ օտարականներէն՝ դի կամ փառատուած ուտող ամէն մարդ՝ 6իր լաթերը պիտի լուայ , 7ու ինքը ջրով լուացուի , և մինչև իրիկուն անմաքուր ըլլայ , ու էտը մա-
16 քուր ըլլայ . Հայց թէ որ չլուայ պառնոի , և իր մարմինը չլուայ , անաստներ Իր անօրէնութիւնը պիտի կրէ :

ԻԷ . ԺՐ .

1 Պատրիարքաւոր ամուսնութիւններուն համար : 19 Պատրիարքաւոր ցանկութիւններուն համար :

1 Ու Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով .
2 Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը՝ ու ըսէ անոնց .
3 Ես եմ Ես Եհովայ ձեր Աստուածը : 8Ըն ձեր բնակած Եգիպտոսի երկրին րրածին պէս՝ պի-
տի չընէք . և 9Քանաանու երկրին րրածին պէս՝ ուր որ ձեզ պիտի տանիմ , պիտի չընէք , ու ա-
նոնց կանոններուն համեմատ պիտի չքալէք :
4 10Իմ դատաստաններս պիտի ընէք , և իմ կա-
նոններս պահէք , որ անոնցմով քալէք . ես եմ
5 Տէրը ձեր Աստուածը : Ուստի իմ կանոններս ու իմ դատաստաններս պիտի պահէք , 11որ զանոնք կատարող մարդը անոնցմով պիտի ապ-
րի . Ես եմ Տէրը :
6 Ինաւ մէկը իր մօտ աղգականին պիտի չմո-
տենայ՝ անոր մերկութիւնը բանալու համար .
7 ես եմ Տէրը : 12Ու Հօրդ մերկութիւնը կամ քու մօրդ մերկութիւնը պիտի չբանաս . անի-
կայ քու մայրդ է . անոր մերկութիւնը պիտի
8 չբանաս : 13Ու Հօրդ կնկանը մերկութիւնը պիտի չբանաս . ան քու Հօրդ մերկութիւնն է :
9 14Ու Հօրդ աղջկանը կամ քու մօրդ աղջկանը քու քրոջդ մերկութիւնը՝ թէ տանը մէջ ծը-
նած ըլլայ՝ թէ դուրսը ծնած , անոնց մերկու-

3 ի Օր . ժբ . 16 , 24 : ժէ . 23 :
4 Նգ . ի . 7 :
5 Հմր 11 , 12 : Ծն . իթ . 4 : ի Օր . ժբ . 23 :
6 Ել . իբ . 31 : Կ . իբ . 8 : ի Օր . ժգ . 21 : Նգ . ի . 14 : խդ . 31 :
7 Կ . ժա . 25 :
8 Կ . ժէ . 5 :
9 Կ . է . 1 : է . 18 : ժի . 8 : Ծնն . ժի . 20 :

ա Հմր 4 : Ել . գ . 7 : Կ . ժա . 44 : ժի . 4 , 10 , 34 : ի . 7 : Նգ . ի . 5 , 7 , 19 , 20 :
բ Նգ . ի . 7 , 8 : իգ . 8 :
գ Ել . իգ . 24 : Կ . ի . 23 : ի Օր . ժբ . 4 , 30 , 31 :
դ ի Օր . գ . 1 , 2 : գ . 1 : Նգ . ի . 19 :
ե Նգ . ի . 11 , 13 , 21 : Ղ . ե . 28 : Հռոմ . ե . 5 : Գաղ . գ . 12 :
զ Ել . գ . 2 , 6 , 29 : Մաղ . գ . 6 :
է Կ . ի . 11 :
ը Ծն . խի . 4 : Կ . ի . 11 : ի Օր . իգ . 30 : իէ . 20 : Նգ . իգ . 10 : Ըմռլս . ի . 7 : ա Կոր . ե . 1 :
թ Կ . ի . 17 : ի Ծնգ . ժգ . 12 : Նգ . իգ . 11 :
ժ Կ . ի . 19 :
ի Կ . ի . 20 :
լ Ծն . լբ . 18 , 26 : Կ . ի . 12 : Նգ . իգ . 11 :
խ Կ . ի . 21 : Մատ . ժգ .
4 : Տե՛ս ի Օր . իէ . 5 : Մատ . իգ . 24 : Մար . ժբ . 19 :
ծ Կ . ի . 14 :
կ ա Ծն . ա . 6 , 8 :
հ Կ . ի . 18 : Նգ . ժբ . 6 : իգ . 10 :
ձ Կ . ի . 10 : Ել . ի . 14 : ի Օր . ե . 18 : իգ . 22 : Առակ . գ . 29 , 32 : Մաղ . գ . 5 : Մատ . ե . 27 : Հռոմ . ի . 22 : ա Կոր . գ . 9 : Նբր . ժգ . 4 :
ղ գ Ծն . ժա . 7 , 33 : Գատ . է . 43 :
ճ Կ . ի . 2 : գ Ծն . ժգ . 3 : իա . 6 : իգ . 10 : Նբհմ . ժի . 5 : Նգ . ի . 31 : իգ . 37 , 39 :
մ Կ . ժի . 12 : ի . 3 : իա . 6 : իգ . 2 , 32 : Նգ . ԼԳ . 20 , ԼԷ : Մաղ . ա . 12 :
յ Կ . ի . 13 : Հռոմ . ա . 27 : ա Կոր . գ . 9 , 10 : ա Տիմ . ա . 10 :
ն Կ . ի . 15 , 16 : Ել . իգ . 19 :
շ Կ . ի . 12 :
ո Հմր 30 : Մատ . ժէ . 18 , 19 , 20 : Մար . է . 21 , 22 , 23 : ա Կոր . գ . 17 :
չ Կ . ի . 23 : ի Օր . ժը . 12 :
պ Ծն . լի . 34 : Նբհմ . ի . 7 , ժգ . 18 : Նգ . ԼԳ . 17 :
ջ Մաղ . ձի . 32 : Ն . իգ . 21 : Նբհմ . է . 9 , 29 : ի . 9 : ժգ . 10 : իգ . 2 : Ովս . ի . 13 : ը . 13 : ի . 9 :

10 թիւնը պիտի չբանաս : 15Ու որդւոյդ աղջկա-
նը կամ քու աղջիկդ աղջկանը մերկութիւնը՝ անոնց մերկութիւնը պիտի չբանաս . ինչու որ
11 անոնց մերկութիւնը քուկդ է : 16Ու Հօրդ կնկանը աղջիկին մերկութիւնը՝ քու Հօրմէդ ծնած քու քոյրդ ըլլալովը՝ անոր մերկութիւնը
12 պիտի չբանաս : 17Ու Հօրդ քրոջը մերկու-
թիւնը պիտի չբանաս . անիկայ քու Հօրդ ազ-
13 գականն է : 18Ու մօրդ քրոջը մերկութիւնը պիտի չբանաս . ինչու որ անիկայ քու մօրդ ազ-
14 գականն է : 19Ու Հօրդ եղբօրը մերկութիւնը պիտի չբանաս , անոր կնկանը չմօտենաս . ա-
15 նիկայ քու հօրաքոյրդ կը հռչաքոյր է : 20Ու Հարսիդ մերկութիւնը պիտի չբանաս . անիկայ քու որդւոյդ կնիկն է . անոր մերկութիւնը չբա-
16 նաս : 21Ու եղբօրդ կնկանը մերկութիւնը պի-
տի չբանաս . ան քու եղբօրդ մերկութիւնն է :
17 22Ինկան մը ու անոր աղջկանը մերկութիւնը պի-
տի չբանաս . և անոր որդւոյն աղջիկը կամ ա-
նոր աղջկանը աղջիկը պիտի չառնես՝ անոնց մերկութիւնը բանալու համար . անոնք անոր
18 ազգականներն են . անօրէնութիւն է ան : Ես կնիկ մը իր քրոջը հետ պիտի չառնես՝ հանիկայ իր կենդանութեան ատեներ վշտացընելու հա-
մար՝ մէկալին մերկութիւնը բանալով :
19 23Ու իր ամսաբրութեան ատեներ զատուած կնկան մը պիտի չմօտենաս՝ անոր մերկութիւնը
20 բանալու : Ես 24զգաստութեան համար՝ քու դրացիդ կնկանը հետ պիտի չպառկիս , անոր
21 հետ պղծուելով : 25Ու սերունդէդ 26Մողեքին համար 27կրակի անցընելու պիտի չթողուս , և 28քու Աստուածդ անունը չպղծես . ես եմ Տէ-
22 րը : 29Ու արուի հետ՝ կնկան հետ պառկելու
23 պէս պիտի չպառկիս . պղծութիւն է ան : 30Ու բնաւ անասունի մը հետ պիտի չզուգաւորիս , անոր հետ պղծուելով . ու բնաւ կնիկ մը ան-
տասունի մը առջև պիտի չկայնի՝ անոր հետ զուգաւորելու . Խառնակութիւն է ան :
24 31Անոնց մէկովն ալ բնաւ չպղծուիք . Վասնզի որ բոլոր ատոնցմով պղծուեցան ան ազգերը՝ որ
25 ձեր առջևէն պիտի վռընտեմ : Ես 32ան երկիրը պղծուելովը՝ Անոր անօրէնութիւնը անոր վրայ պիտի հատուցանեմ , ու ան երկիրը իր

26 ընակիչները՝ պիտի փախչ ։ Ասստի դուք իմ
կանոններս ու դատաստաններս պիտի պահէք ,
ու աս պղծութիւններէն մէկն ալ պիտի չընէք ,
ո՛չ երկրացին , ո՛չ ալ ձեր մէջը պանդխտա-
27 ցող օտարականը ։ Վասնզի ձեզմէ առաջ այն
երկրին մարդիկը աս բոլոր պղծութիւնները ը-
28 րին , ու այն երկիրը պղծուեցաւ ։ Ա-ր-չ-ն
պ-ղ-ա-ց-ա-ւ-ի՝ որ չըլլայ թէ նա՛ն երկիրը ձեզ ալ
դուրս փսխէ՝ այն պղծած ատեննիդ , ինչպէս
29 որ ձեզմէ առաջ եղած ազգերը փսխեց ։ Վասնզի
ո՛վ որ աս ամէն պղծութիւններէն մէկը ընելու
ըլլայ , այն ընող անձինքը իրենց ժողովուրդին
30 մէջէն պիտի կորսուին ։ Ասստի իմ հրամանս-
ներս պիտի պահէք , որ ձեզմէ առաջ դա-
ժուած պիտի սովորութիւններէն ձեզի չընէք ,
ու անոնցմով չպղծուիք ։ Ես եմ Տէրը ձեր
Աստուածը ։

ԳԼ ։ ԺԹ

1—37 Օրէնքներու կրկնութիւն ։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով ։
2 Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը բոլոր ժողովքին՝
ու ըսէ անոնց ։ Սուրբ եղիք ։ Ինչու որ
ես ձեր Եհովայ Աստուածը սուրբ եմ ։
3 Ձեր ամէն մէկը իր մօրմէն ու իր հօրմէն
պիտի վախնայ ։ Ու իմ շաբաթներս պիտի պա-
հէք ։ Ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը ։
4 Կուռքերուն հետևէն մի՛ խոտորիք , ու ձե-
զի ձուլածոյ աստուածներ մի՛ շինէք ։ Ես եմ
Տէրը ձեր Աստուածը ։
5 Եւ երբ որ խաղաղութեան զոհ մատուցա-
նէք Տէրոջը , անո՛նք մատուցէք՝ որ ընդունելի
6 ըլլայ ։ Զոհը մատուցած օրվընիդ՝ և հետևեա-
ալ օրն ալ պիտի ուտուի ։ ու երրորդ օ-
7 րուան մնացածը կրակով պիտի այրուի ։ Եւ
եթէ որևէ երրորդ օրը ուտուելու ըլլայ , ան
8 պիղծ է , պիտի չընդունուի ։ Եւ զանիկայ ու-
տողը իր անօրէնութիւնը պիտի կրէ , ինչու որ
Տէրոջը սուրբ բանը պղծեց , ու այն անձը իր
ժողովուրդէն պիտի կորսուի ։
9 Եւ երբ երկրին հունձքը ձեզի՝ հունձքիդ՝
քու արտիդ եզերքը լման պիտի չընձեռս , ու քու
հունձքիդ ինկած հասկերը պիտի չժողվես ։
10 Եւ քու այգիդ ճռաքաղ պիտի չընես , այս-
ինքն այգիդ մէջ մնացած ողկոյզները պիտի
չքաղես ։ զանոնք աղքատին ու օտարականին
համար պիտի թողուս ։ Ես եմ Տէրը ձեր Ա-
ստուածը ։
11 Ողողութիւն մի՛ ընէք ։ սուտ մի՛ ըսուցէք ,
12 և մէկդիկ մի՛ խաբէք ։ Եւ իմ անունովս
սուտ մեղք երդում մի՛ ընէք ։ Ու ձեր Աստու-
13 ծոյն անունը մի՛ պղծէք ։ Ես եմ Տէրը ։ Ուրու
դրացիդ զրկանք մի՛ ընար , և յափշտակու-
թիւն մի՛ ընար ։ Քեզի վարձքով բանողին օ-
րուան վարձքը մէկ գիշեր մինչև առտու քու
քովդ չմնայ ։
14 Խուլին մի՛ հայհոյեր , ու կոյրին առջևը
գայթակղութիւն մի՛ դներ , հապա Քու Ա-
ստուածդդ վախցիր ։ Ես եմ Տէրը ։
15 Դատաստանի մէջ անիրաւութիւն մի՛ ը-
նէք ։ աղքատին աչառութիւն մի՛ ընար , և մե-
ծը մի՛ շողոքորթեր ։ քու դրացիդ արդարու-
թիւնով դատէ ։
16 Ու ժողովուրդիդ մէջը չարախօսութիւն
ընելու չպտըտիս ։ Ու քու ընկերիդ արիւնը մըտ-
17 նելու պատճառ չըլլաս ։ Ես եմ Տէրը ։ Ե-
ղբայրդ քու սրտիդ մէջը պիտի չատնես ։ քու
դրացիդ անպատճառ պիտի յանդիմանես , որ
18 անոր համար մեղք չկրես ։ Վրէժ պիտի չհա-
նես , և քու ժողովուրդիդ որդւոցը ոխ պիտի
չպահես , հապա քու ընկերդ քու անձիդ պէս
պիտի սիրես ։ Ես եմ Տէրը ։
19 Իմ կանոններս պիտի պահէք ։ քու անա-
սունիդ մէկ տեսակը ուրիշ տեսակին հետ զու-
գաւորել պիտի չտաս ։ Քու արտիդ մէջ պա-
տառան սերմ պիտի չցանես ։ Եւ երկու նիւթէ
հոդծուած այլայլահատն հանդերձ պիտի չը-
հագնիս ։
20 Եւ եթէ որ մէկը կնկան մը հետ պառկելով՝
զուգաւորութիւն ընէ , ու անիկայ մէկու մը
ծախու առած աղախինն է՝ ու փրկուած չէ ,
ո՛չ ալ անոր ազատութիւն տրուած , անոնք
պիտի պատժուին ։ անոնք պիտի չմեռնին ։ ին-
21 չու որ ան կնիկը ազատ չէր ։ Եւ Ներսէսը իր
յանցանքին պատարագը Տէրոջը պիտի բերէ
ժողովքի խորանին դուռը , խոյ մը յանցանքի
22 պատարագի համար ։ Եւ քահանան յան-
ցանքի պատարագին խոյովը Տէրոջը առջևը քա-
ւութիւն պիտի ընէ անոր՝ իր ըրած մեղքին հա-
մար ։ և անոր ըրած մեղքը պիտի ներուի իրեն ։

ա Ելմ. 28 ։
բ Ելմ. 5 , 30 ։ Կղ. ի ։ 22 , 23 ։
գ Կղ. ի ։ 22 ։ Երեմ. իթ ։ 19 ։ Եզեկ ։ Լղ ։ 13 , 17 ։
դ Ելմ. 3 , 26 ։ Կղ. ի ։ 23 ։ բ Օր ։ ժը ։ 9 ։
ե Ելմ. 24
զ Ելմ. 2 , 4 ։

ա Կղ. ժա ։ 44 ։ ի ։ 7 , 26 ։ ա Պետ ։ ա ։ 16 ։
բ Նղ ։ ի ։ 12 ։
գ Նղ ։ ի ։ 8 ։ լա ։ 13 ։
դ Նղ ։ ի ։ 4 ։ Կղ ։ իզ ։ 1 ։ ա Կոր ։ ժ ։ 14 ։ ա Յօհ ։ ե ։ 21 ։
ե Նղ ։ լգ ։ 17 ։ բ Օր ։ իէ ։ 15 ։
զ Կղ ։ է ։ 16 ։
է Կղ ։ իգ ։ 22 ։ բ Օր ։ իէ ։ 19 , 20 , 21 ։ Հռոմ ։ բ ։ 15 , 16 ։
ը Նղ ։ ի ։ 15 ։ իբ ։ 1 , 7 , 10 ։ բ Օր ։ է ։ 19 ։
թ Կղ ։ գ ։ 2 ։ Նփհ ։ գ ։ 25 ։ Կող ։ գ ։ 9 ։
ժ Նղ ։ ի ։ 7 ։ Կղ ։ գ ։ 3 ։ բ Օր ։ ե ։ 11 ։ Ասա ։ է ։ 33 ։ Հակ ։ է ։ 12 ։
ի Կղ ։ ժբ ։ 21 ։
լ Ասր ։ ժ ։ 19 ։ ա Թես ։ գ ։ 6 ։
խ բ Օր ։ իգ ։ 14 , 15 ։ Մաղ ։ գ ։ 5 ։ Հակ ։ է ։ 4 ։
ծ բ Օր ։ իէ ։ 18 ։ Հռոմ ։ ժգ ։ 13 ։
կ Ելմ ։ իե ։ 17 ։ Ղկս ։ իբ ։ 18 ։ Ժող ։ է ։ 7 ։ ա Պետ ։ բ ։ 17 ։
հ Նղ ։ իգ ։ 2 , 3 ։ բ Օր ։ ա ։ 17 ։ ժգ ։ 19 ։ իէ ։ 19 ։ Ասղ ։ ձբ ։ 2 ։ Ընակ ։ իզ ։ 23 ։ Հակ ։ բ ։ 9 ։
ձ Նղ ։ իգ ։ 1 ։ Ասղ ։ ժէ ։ 3 ։ Ճ ։ 20 ։ Ընակ ։ ժա ։ 13 ։ ի ։ 19 ։ Նզկ ։ իբ ։ 9 ։
ղ Նղ ։ իգ ։ 1 , 7 ։ գ Ծագ ։ իա ։ 13 ։ Ասա ։ իգ ։ 60 , 61 ։ իէ ։ 4 ։
ճ ա Յօհ ։ բ ։ 9 , 11 ։ գ ։ 15 ։
մ Ասա ։ ժբ ։ 15 ։ Ղս ։ ժէ ։ 3 ։ Պաղ ։ գ ։ 1 ։ Նփհ ։ է ։ 11 ։ ա Տիմ ։ է ։ 20 ։ բ Տիմ ։ գ ։ 2 ։ Տիտ ։ ա ։ 13 ։ բ ։ 15 ։
յ Տե՛ս Հռոմ ։ ա ։ 32 ։ ա Կոր ։ է ։ 2 ։ ա Տիմ ։ է ։ 22 ։ բ Յօհ ։ 11 ։
ն բ Ծագ ։ ժգ ։ 22 ։ Ընակ ։ է ։ 22 ։ Հռոմ ։ ժբ ։ 17 , 19 ։ Պաղ ։ է ։ 20 ։ Նփհ ։ գ ։ 31 ։ ա Պետ ։ բ ։ 1 ։ Հակ ։ է ։ 9 ։
շ Ասա ։ է ։ 43 ։ իբ ։ 39 ։ Հռոմ ։ ժգ ։ 9 ։ Պաղ ։ է ։ 14 ։ Հակ ։ բ ։ 8 ։
ո բ Օր ։ իբ ։ 9 , 10 ։
չ բ Օր ։ իբ ։ 11 ։
պ Կղ ։ է ։ 15 ։ ղ ։ 6 ։

23 Ու երբոր ան երկիրը մտնէք , ու ամէն տե-
սակ ծառեր տնկէք՝ պտուղը ուտելու հա-
մար , անառունը անոր պտուղը չթլփատուածի
պէս անմաքուր պիտի սեպէք . ան ձեզի իրեք
տարի չթլփատուածի պէս սեպուելով՝ պիտի
24 չուտուի : Ու չորրորդ տարին՝ անոր բոլոր
պտուղը Էհովէի փառաւորելու համար՝ սուրբ
25 պիտի ըլլայ : Ու հինգերորդ տարին՝ անոր
պտուղը պիտի ուտէք , որ իր արդիւնքը ձեզի
համար աւելցընէ . ես եմ Տէրը ձեր Աստուա-
26 ծը : Ա՚նիք ՚արիւնովը պիտի չուտէք . ՚պիտի
չհմայէք , և դուշակութիւն պիտի չընէք :
27 Ձ՚Ձեր գլխերուն եղերքի մազերը պիտի չկարէք ,
28 ու քու մօրուքիդ եղերքը պիտի չաւրես : Ու
մեկու մը սո՚գէն համար ՚ձեր մարմինին վրայ
կտրածներ պիտի չընէք , ու ձեր վրան դրիր նը-
շաններ չընէք . ես եմ Տէրը :
29 ՚Աղջիկդ պոռնիկ ընելով՝ մի՛ պղծեր , որ
երկիրը պոռնկութեան մէջ չիյնայ , ու երկիրը
չարութիւնով չլեցուի :
30 ՚Իմ շաբաթներս պիտի պահէք , ու ՚իմ
31 սրբարանէս վախնաք . ես եմ Տէրը : ՚Ա՚ղ հոգ-
ներուն մի՛ հետևիք , և համայողներուն քան մի՛
հարցընէք , որ անոնցմով չպղծուիք . ես եմ
Տէրը ձեր Աստուածը :
32 ՚Ա՚ռջը ճերմակածին առջևը ոտք կելլէ , և
ծերը պատուէ , ու ՚քու Աստուածմէդ վախցիր .
ես եմ Տէրը :
33 Ու ՚երբ որ օտարական մը ձեր երկրին մէջ
ձեր քովը պանդխտանալու ըլլայ , չնեղէք զա-
34 նիկայ : ՚Ձեր քովը պանդխտացող օտարակա-
նը՝ ձեր երկրին բնակին պէս ըլլայ ձեզի , և
՚քու անձիդ պէս պիտի սիրես անիկայ . ինչու
որ դուք ալ Եգիպտոսի երկրին մէջ օտարական
էիք . ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը :
35 ՚Կ՚աստասանի մէջ անիրաւութիւն պիտի
չընէք . կանգուռնի մէջ՝ կշռոքի մէջ ու չափի
36 մէջ ալ : ՚Ձեր կշռաքները լման՝ ձեր կշռոքները
քարերը լման՝ ձեր արգուն լման ու հիմինը լը-
ման պիտի ըլլայ . ձեզ Եգիպտոսի երկրէն
37 հանող Տէրը ձեր Աստուածը ես եմ : ՚Ձեր
իմ բոլոր կանոններս ու իմ բոլոր դատաստան-
ներս պիտի պահէք , և պիտի ընէք անոնք .
ես եմ Տէրը :

Գ Լ · Ի

1 Աղջիկը զաւակ ծնելիքնէն կ՚արգիլուի : 4 Ընոր զաւակ

ջ ՚ Օր · ժբ · 17 , 18 :
Ընակ · գ · 9 :
ռ Կղ · ժէ · 10 , ՚ԼԶ : ՚ Օր ·
ժբ · 23 :
ս ՚ Օր · ժը · 10 , 11 , 14 : ա
Ցնագ · ժէ · 23 : ՚ Ցնագ ·
ժէ · 17 : ի՚ա · 6 : ՚ Պն ·
Լգ · 6 : Պաղ · գ · 5 :
վ Կղ · ի՚ա · 5 : Նրեմ · ՚ի ·
26 : ի՚ը · 37 : Նս · ժէ · 2 :
տ Կղ · ի՚ա · 5 : ՚ Օր · ժգ · 1 :
Նրեմ · ժդ · 6 : ի՚ը · 37 :
ր ՚ Օր · ի՚գ · 17 :
ց ՚Ա՚ը 3 : Կղ · ի՚գ · 2 :
ւ Ձ՚ող · ՚ե · 1 :
փ Նշ · ի՚բ · 18 : Կղ · ՚ի · 6 ,
27 : ՚ Օր · ժը · 10 : ա
Ցնագ · ի՚ը · 7 : ա Պն · Յ ·
13 : Նս · ը · 19 : Գոր ·
ժղ · 16 :
ք Ընակ · ՚ի · 29 : ա Տիմ ·
ՙե · 1 :
օ ՚Ա՚ը 14 :
ֆ Նշ · ի՚բ · 21 : ի՚գ · 9 :
ա Նշ · ժը · 48 , 49 :
բ ՚ Օր · Յ · 19 :
գ ՚Ա՚ը 15 :
դ ՚ Օր · ի՚ը · 13 , 15 : Ընակ ·
ժա · 1 : ժդ · 11 : ի՚ · 10 :
ե Կղ · ժը · 4 , 5 : ՚ Օր · ՙէ ·
5 , 6 : ՙե · 1 : ղ · 25 :

*Մատուցիլը տեսնելով զանց ընողներուն պատիժը : 6 Ա՚հաւիներու հետևողներուն համար : 7 Սուրբ ըլլալու պատուէրը : 9 Իր ծնողքը հայհոյողին , 10 չնութիւն ը-
նողներուն , 11 , 14 , 17 , 19 աղջապղծին , 13 արուա-
դեմին , 15 և անասունի հետ պղծութիւն ընողին պա-
տիժը : 22 Պատուիրտ հնազանդելու վերայով : 27 Ա՚հաւի-
ները չապրեցընելու պատուէրը :*

1 Ու Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով .
2 «Ասա ՚Ահարայէլի որդւոցը պիտի ըսես . ՚Ես-
բայէլի որդւոցմէն և Իսրայէլի մէջ պանդխտա-
ցող օտարականներէն ոմ՚ որ իր սերունդէն Մո-
ղոքին տայ , անշուշտ պիտի մեռցուի . ան երկրին
ժողովուրդը քարերով պիտի քարկոծեն անիկայ :
3 Ու ՚ես իմ երեսս ան մարդուն վրայ պիտի տըն-
կիմ , ու զանիկայ իր ժողովուրդին մէջէն կոր-
սընցընեմ . ինչու որ անիկայ իր սերունդէն
Մողոքին տուած է՝ ՚իմ սրբարանս պղծելուս
4 ու ՚իմ սուրբ անունս անարգելուս համար : Ու
թէ որ ան մարդը իր սերունդէն Մողոքին
տուած ատենը՝ ան երկրին ժողովուրդը չտես-
5 նելու գալով՝ զանիկայ չմեռցընեն , Ընատունը
՚ես իմ երեսս պիտի անկեմ ան մարդուն վրայ՝
ու ՚ամեն ընտանիքին վրայ , և անիկայ՝ և
՚Մողոքին հետ պոռնկութիւն ընելու համար
ան մարդուն ետևէն բոլոր գացողները՝ իրենց
6 ժողովուրդին մէջէն պիտի կորսընցընեմ : Ու
՚Ա՚հարիներուն ու համայողներուն ետևէն *ու-
թալու դարձող մարդուն վրայ ալ երեսս պիտի
անկեմ , ու անիկայ իր ժողովուրդին մէջէն կոր-
7 սընցընեմ : ՚Պատսի սրբեցէք ձեր անձերը , ու
սուրբ եղէք . ինչու որ ես եմ Տէրը ձեր Աս-
8 տուածը : ՚Ու իմ կանոններս պահեցէք , ու
ըրէք զանոնք . ՚ես եմ Տէրը որ ձեզ կը սրբեմ :
9 ՚Ո՚վ որ իր հայրը կամ իր մայրը անիծէ ,
անշուշտ պիտի մեռցուի . անիկայ իր հայրը
կամ իր մայրը անիծեց , ՚ատոր արիւնը իր վրայ
10 ըլլայ : Ու ՚ո՚վ որ ո՚րբէլ մարդու մը կնկանը
հետ շնութիւն ընէ , իր դրացիին կնկանը հետ
շնութիւն ընողը անշուշտ պիտի մեռցուի .
շնացողն ալ շնացեալն ալ պիտի ՚մեռցուին :
11 ՚Ու ո՚վ որ իր հօրը կնկանը հետ պառկի , իր
հօրը ՚մերկութիւնը բացած է . անշուշտ երկուքն
ալ պիտի մեռցուին . անոնց արիւնը իրենց վը-
12 րայ ըլլայ : ՚Ու թէ որ մարդ մը իր հարսին
հետ պառկի , անշուշտ երկուքն ալ պիտի մեռ-
ցուին . ՚խառնակութիւն ըրին . անոնց արիւնը
13 իրենց վրայ ըլլայ : Ու ՚թէ որ մարդ մը՝ կրնա-
կան հետ պառկելու պէս արու հետ պառկի ,

ա Կղ · ժը · 21 :
բ Կղ · ժը · 21 : ՚ Օր · ժբ ·
31 · ժը · 10 : գ Ցնագ ·
ժէ · 17 : ի՚գ · 10 : ՚ Պն ·
Լգ · 6 : Նրեմ · ՙէ · 31 : Լ՚ը ·
35 : Նզեկ · ի · 26 , 31 :
գ Կղ · ժէ · 10 :
դ Նզեկ · ՙե · 11 : ի՚գ · 38 , 39 :
ե Կղ · ժը · 21 :
զ ՚ Օր · ժէ · 2 , 3 , 5 :
է Կղ · ժէ · 10 :
ը Նշ · ՙբ · 5 :
թ Կղ · ժէ · 7 :
ժ Կղ · ժի · 31 :
* Նբէր · պատնկիլը
ի Կղ · ժա · ԼԱ : ժի · 2 : ա
Պնտ · ա · 16 :
լ Կղ · ժի · 37 :
խ Նշ · լ · 13 : Կղ · ի՚ա · 8 :
Նզեկ · ՙէ · 28 :
ծ Նշ · ի՚ա · 17 : ՚ Օր · ի՚է ·
16 : Ընակ · ի · 20 : Պատ ·
ժէ · 4 , 5 :
կ ՚Ա՚ը 11 , 12 , 13 , 16 , 27 ·
՚ Ցնագ · ա · 16 :
հ Կղ · ժը · 20 : ՚ Օր · ի՚ը ·
22 : Հնօհ · ը · 4 , 5 :
ձ Կղ · ժը · 8 :
ղ Կղ · ժը · 15 :
ճ Կղ · ժը · 23 :
ՠ Կղ · ժը · 22 : ՚ Օր · ի՚գ ·
17 : Տե՛ս Նոն · ժի՚ · 5 :

երկուքնին ալ պղծութիւն ըրին. անշուշտ պիտի մեռցուին. անոնց արիւնը իրենց վրայ ըլլայ:
14 Եւ եթէ որ մարդ մը՝ կնիկ մը ու անոր մայրը առնէ, անօրէնութիւն է. ան ալ՝ անոնք ալ կրակով պիտի այրուին, որ ձեր մէջը անօրէնութիւն չըլլայ: 15 Եւ եթէ որ մարդ մը անասունի հետ պառկի, անշուշտ պիտի մեռցուի, ու անասունը պիտի սպաննէք: 16 Եւ եթէ կնիկ մը որ և իցէ անասունի հետ զուգաւորելու համար անոր մօտենայ, կնիկին ալ անասունն ալ պիտի սպաննես. անոնք անշուշտ պիտի մեռցուին. 17 անոնց արիւնը իրենց վրայ ըլլայ: Եւ եթէ որ մարդ մը իր քոյրը առնէ՝ իր հօրը աղջիկը կամ իր մօրը աղջիկը, ու անոր մերկութիւնը տեսնէ, ու աղջիկն ալ անոր մերկութիւնը տեսնէ, չարութիւն է. անոնք իրենց ժողովրդին աչքին առջեւը պիտի կորսուին. անիկա իր քրոջը մերկութիւնը բացաւ. իր անօ-
18 րէնութիւնը պիտի կրէ: Եւ եթէ որ մարդ մը իր դաշտանին մէջ եղող կնկան մը հետ պառկի՝ ու անոր մերկութիւնը բանայ, ինքը անոր աղբիւրը բացաւ, ան ինքն ալ իր արեանը աղբիւրը բացաւ. երկուքնին ալ իրենց
19 ժողովուրդին մէջէն պիտի կորսուին: Եւ քու մօրդ քրոջը կամ քու հօրդ քրոջը մերկութիւնը պիտի չբանաս. վասն զի եթէ մէկը իր ազգականին մերկութիւնը բանալու ըլլայ, երկո-
20 ւքնին ալ իրենց անօրէնութիւնը պիտի կրեն: Եւ եթէ որ մարդ մը իր հօրեղբօրը կնկանը հետ պառկի, իր հօրեղբօրը մերկութիւնը բացաւ. անոնք իրենց մեղքը պիտի կրեն. անզաւակ պի-
21 տի մեռնին: Եւ եթէ որ մարդ մը իր եղբօրը կնիկը առնէ, պղծութիւն է ան. անիկա իր եղբօրը մերկութիւնը կը բանայ. անզաւակ պիտի ըլլան:

22 Ասոր համար իմ բոլոր կանոններս և իմ բոլոր դատաստաններս պիտի պահէք, ու ընէք անոնք, որ ան երկիրը՝ ուր որ ձեզ պիտի տանիմ հան-
23 բնակելու, չդուրս չհպմի ձեզ: Եւ պիտի չգթալէք ան ազգերուն սովորութիւններովը՝ որոնք ձեր առջեւէն պիտի վռնտեմ. քանզի ասոնց ամէն բաները ըրին անոնք, ու ես զզուեցայ
24 անոնցմէ. Եւ ըսի ձեզի. Անոնց երկիրը դուք պիտի ժառանգէք, ու ես անիկայ ձեզի պիտի տամ՝ ժառանգելու ըլլալու, երկիր մը՝ որ կաթ ու մեղր կը բղխէ. ես եմ Տէրը ձեր Աստուա-
25 ծը՝ որ ձեզ ազգերէն զատեցի: Արդ՝ մաքուր ու անմաքուր անասուններուն մէջտեղը՝ և անմաքուր ու մաքուր թռչուններուն մէջտեղը

Դատ. ժԲ. 22:
ց ՂՀ. ԺԲ. 17: ՔՕր. ԽԷ. 23:
ծ ՂՀ. ԺԲ. 23: ՔՕր. ԽԷ. 21:
ձ ՂՀ. ԺԲ. 9: ՔՕր. ԽԷ. 22: Տե՛ս Ծն. Է. 12:
ղ ՂՀ. ԺԲ. 19: Տե՛ս գԼ. ԺԸ. 24:
ճ ՂՀ. ԺԲ. 12, 13:
մ ՂՀ. ԺԲ. 6:

յ ՂՀ. ԺԲ. 14:
ն ՂՀ. ԺԲ. 16:
շ ՂՀ. ԺԲ. 26: ԺԹ. 37:
ո ՂՀ. ԺԲ. 25, 28:
չ ՂՀ. ԺԲ. 3, 24, 30:
պ ՂՀ. ԺԲ. 27: ՔՕր. ԼԹ. 5:
ջ ՂՀ. Ղ. 17: Ռ. 8:
ռ Ա՛ԾՐ 26: ՂՀ. ԺԹ. 5: ԼՂ. 16: ՔՕր. Է. 6: ԺԴ. 2: Ա Թագ. Բ. 53:
վ ՂՀ. ԺՁ. 47: ՔՕր. ԺԴ. 4:

տ ՂՀ. ԺՁ. 43:
ր Ա՛ԾՐ 7: ՂՀ. ԺԹ. 2: ՁՊետ. Ձ. 16:
ց Ա՛ԾՐ 24: Տիտ. Բ. 14:
ւ ՂՀ. ԺԹ. 31: ՆՀ. ԽԲ. 18: ՔՕր. ԺԲ. 10, 11: Ա Թագ. ԽԲ. 7, 8:
փ Ա՛ԾՐ 9:

—

ք Ներկ. Խգ. 25:
օ Տե՛ս Ներկ. Խ. 16, 17:

ֆ ՂՀ. ԺԹ. 27, 28: ՔՕր. ԺԴ. 1: Ներկ. Խգ. 20:
թ ՂՀ. ԺԲ. 21: ԺԹ. 12:
ժ Ներկ. Խգ. 22:
ղ Տե՛ս ՔՕր. Խգ. 1, 2:
ծ ՂՀ. Խ. 7, 8:
ձ Ծն. ԼԲ. 24:
ղ ՆՀ. ԽԹ. 29, 30: ՂՀ. Ը. 12: ԺՁ. 32: Ա Նահ. Լ. 25:
ճ ՆՀ. ԽԲ. 2: ՂՀ. ԺՁ. 32:
մ ՂՀ. Ֆ. 6:

տարբերութիւն պիտի ընէք. և ձեր անձերը չպղծէք անասուններով կամ թռչուններով կամ դետնի վրայի բոլոր սողուններով՝ որոնք ես ա-
26 դիւղցի ձեզի իբրև անմաքուր: Եւ դուք սուրբ պիտի ըլլաք ինծի. վասն զի ես Տէրս սուրբ եմ, ու ձեզ ինծի ազգերէն զատեցի՝ որ իմ ըլլաք:

27 Կամ հուկ կամ հմայող եղողը՝ թէ էրիկ մարդ ըլլայ և թէ կնիկ՝ անշուշտ պիտի մեռցուի. քարերով քարկոծեն զանոնք. անոնց արիւնը իրենց վրայ ըլլայ:

ԳԼ. ԻԸ

1 Քահանաները իրենց ազգականին համար կրնային սուգ բռնել: 6 Անոնք սուրբ պիտի ըլլային, 8 ու սուրբ պիտի սեպուէին: 7 Հատուկ քահանաներուն, 13 ու քահանայապետին ամուսնանալուն վրայով: 17 Ընդհանուր նշանագրով քահանային արգիլուած էր զոհ մատուցանելը:

1 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին. Խօսէ Ահարոնին որդւոցը քահանաներուն, ու ըսէ անոնց. Քահանայ մը՝ ազգին մահուանը համար անմաքուր պիտի չըլլայ իր ժողովուրդին մէջը.
2 բայց միայն իր մօտ ազգականին համար, այսինքն՝ իր մօրը ու իր հօրը և իր որդւոյն ու իր
3 աղջկանը և իր եղբօրը համար, Եւ իր կոյս քրոջը համար որ մօտ է իրեն՝ ու էրկան տրուած
4 չէ, կրնայ անոնց համար չըլլալ: Ինքզինքը պղծելով՝ ան-
5 մաքուր պիտի չըլլայ՝ ինքզինքը պղծելով: Անոնք գլուխնին փիւտելով՝ կնտակ պիտի չընեն, և իրենց մօրուքին եզերքը պիտի չածիլեն, ու իրենց մարմինին վրայ կտրածներ պիտի չընեն.
6 Սուրբ պիտի ըլլան իրենց Աստուծոյն. և իրենց Աստուծոյն անունը չպղծեն. վասն զի Տէրոջը պատարագները՝ հո՛ իրենց Աստուծոյն հացը անոնք կը մատուցանեն. ուստի սուրբ
7 պիտի ըլլան: Պոռնիկ կամ պղծուած կնիկ պիտի չառնեն, և ոչ էրկնէն արձակուած կնիկ մը չառնեն. վասն զի սուրբ է իր
8 Աստուծոյն: Ուստի պիտի սրբես անիկայ. վասն զի քու Աստուծոյդ հացը անիկայ կը մատուցանէ. անիկայ սուրբ պիտի ըլլայ քեզի. Քանզի ես Տէրս՝ որ ձեզ կը սրբեմ, սուրբ եմ:
9 Եւ եթէ որ քահանայի մը աղջիկը պոռնկութիւն ընելով պղծուելու ըլլայ, իր հայրը կը պղծէ. անիկայ կրակով պիտի այրուի:
10 Եւ իր եղբայրներէն մեծ եղող քահանան՝ որուն գլխուն վրայ օծման եղը թափուած է, ու զգեստները հագնելու օրինուած, իր գլուխը պիտի չբանայ, և իր լաթերը պիտի չը-

11 պատուէ ։ Եւ Եհուած մարդու մը քով պիտի
հերթայ • ան չ ալ իր հօրը կամ իր մօրը համար
12 անմաքուր պիտի ըլլայ • ⁽Եւ սրբարանէն դուրս
պիտի չելլէ ։ ու իր Աստուծոյն սրբարանը չպղծէ
• ինչու որ ⁽իր Աստուծոյն օծման եղին պըս-
13 սակը իր վրան է • ես եմ Տէրը ։ Եւ ⁽անիկայ
14 կոյս մը իրեն կնիկ պիտի առնէ • Որբևարի՝
կամ արձակուած՝ կամ պղծուած՝ կամ բոզ պի-
տի չառնէ • հապա կնիկ ընէ ⁽ի— համար իր
15 ժողովուրդէն կոյս մը առնէ • Որ իր սերմը չը-
պղծէ իր ժողովուրդին մէջը • ինչու որ ⁽ես Եմ
Տէրը՝ որ կը սրբեմ զանիկայ ։
16 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով •
17 Խօսէ Ահարոնին՝ ու ըսէ • Քու սերունդիդ
իրենց ազգերուն մէջ ով որ իր վրան արատ մը
ունի ։ ⁽թող չմօտենայ իր Աստուծոյն հացը
18 մատուցանելու • Ինչու որ բնաւ արատ ունե-
ցող մարդ մը պիտի չմօտենայ • կոյր մարդը՝
կաղը՝ կամ կարճունչը՝ կամ ⁽ի— անդամներուն
19 ձէջ ընաւելորդ բան մը ունեցողը՝ ։ կամ ոտքը
20 կոտրած՝ կամ ձեռքը կոտրած մարդը ։ Կամ
սապատաւորը՝ կամ թզուկը՝ կամ իր աչքին մէջ
բիծ ունեցողը՝ կամ քոսոտը՝ կամ պրբիւնաւորը՝
21 կամ ⁽†փոշոտանկը• Ահարոն քահանային սերուն-
դէն արատ մը ունեցող մարդը՝ ⁽Տէրոջը պա-
տարագները մատուցանելու պիտի չմօտենայ •
փոնկը արատաւոր ըլլալով՝ իր Աստուծոյն հա-
22 ցը մատուցանելու պիտի չմօտենայ ։ Ընիկայ
իր Աստուծոյն հացը պիտի ուտէ ։ թէ ⁽սուրբ
23 նաստւրբ բաներէն և թէ ⁽սուրբ բաներէն • Մի-
այն վարագուրին մէջը պիտի չմտնէ ։ և սեղա-
նին չմօտենայ ։ ինչու որ արատ ունի ։ ու ⁽իմ
սուրբ բաներս չպղծէ • քանզի անոնք սրբող
24 Տէրը ես եմ ։ Եւ Մովսէս խօսեցաւ առ Քա-
հէնըը Ահարոնին՝ ու անոր որդւոցը՝ և Իսրայէլի
բոլոր որդիներուն ։

ԳԼ• ԻՒ

1 Քահանային իրենց անմաքրութեան ժամանակը՝ սուրբ բա-
ներուն մօտենալու չէին • 6 իրենց մաքրութիւն վերյով ։
10 Քահանային բնտանիքին ով իրաւունք ունէր սուրբ
բաներէն ուտելու ։ 17 Օշոհ մատուցանելու անասունը ան-
արատ ըլլալու էր ։ 26 Ութ օրուան չհասած անասուն մը
Տէրոջը պիտի չմատուցանէր ։ 29 Շնորհակալութեան զոհը
ուտելուն պատուէրները ։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով •
2 Խօսէ Ահարոնին ու անոր որդւոցը՝ որ Իսրա-
յէլի որդւոցը ⁽նպատ-ցած սուրբ բաներէն ⁽զգոյշ
կենան ։ և ⁽իմ սուրբ անունս չպղծեն ան բաներ-

ե Ելս. ժե. 14 ։ Տե՛ս հմբ
ա. 2 ։
ը Գլ• ժ. 7 ։
թ Ղե• իբ. 36 ։ Գլ• ը • 9,
12, 30 ։
ի ⁽մբ 7 ։ Ղեվկ • խդ. 22 ։
լ ⁽մբ 8 ։
խ Գլ• ժ. 3 ։ Ելս. ժգ. 5 ։
Սաղ• կէ. 4 ։
* Կամ ականջառը,
ծ Գլ• իբ. 23 ։
կ ը Օր • իդ. 1 ։
† Կամ միրձին •

հ ⁽մբ 6 ։
յ Գլ• ը • 3, 10 ։ ղ. 27,
29 ։ է. 1 ։ իդ. 9 ։ Ելս.
ժը. 9 ։
ն Գլ• իը. 10, 11, 12 ։ Ելս.
ժը. 19 ։
շ ⁽մբ 12 ։

—

ո Ելս. ղ. 3 ։
բ Գլ• ժը. 21 ։
չ Ղե• իը. 38 ։ Ելս. ժը.
32 ։ ը Օր. ժե. 19 ։
ր Գլ• է. 20 ։

3 բով՝ որ ⁽ինծի կը սրբին • ես եմ Տէրը ։ Ըսէ
անոնց • Ձեր բոլոր սերունդէն ձեր ազգերուն
մէջ՝ ով որ ⁽իր անմաքրութիւնը իր վրան ու-
նենալով մօտենայ այն սուրբ բաներուն՝ որ Իս-
րայէլի որդիները կը սրբեն Տէրոջը ։ այն անձը
4 իմ առջեւս պիտի կորսուի • ես եմ Տէրը ։ Ով
որ Ահարոնին ցեղէն բորոտ ըլլայ ։ կամ ⁽ծո-
րում ունենայ ։ սուրբ բաներէն պիտի չուտէ՝
մինչեւ որ մաքրուիլը • և ⁽ով որ մեռելէ պըղ-
ծուած բանի մը դպչի ։ կամ ⁽մարդ մը որուն
5 զուգաւորութեան սերմը իրմէն ելած է ։ Կամ
⁽ով որ դպչի որ և իցէ սողունի մը՝ որով կըը-
նայ անմաքուր ըլլալ ։ կամ ⁽մարդու մը որմէն
կրնայ անմաքուր ըլլալ ։ որ և իցէ անմաք-
6 րութիւն որ անիկայ ունենայ ։ Ասոնց դպչող
մարդը մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ ։
և սուրբ բաներէն պիտի չուտէ ։ հապա ⁽իր
7 մարմինը ջրով պիտի լուայ • Եւ երբ արեգակը
մարը մտնէ ։ մաքուր պիտի ըլլայ ։ ու ետքը
սուրբ բաներէն ուտէ • ինչու որ Ւան իր հացն
8 է ։ ⁽Ընիկայ մեռած կամ գազանաբեկ պիտի
9 չուտէ ։ որ անով չպղծուի • ես եմ Տէրը ։ Եւ
իմ կարգադրութիւնս պիտի պահեն ։ ⁽որ անոր
համար մեղք չկրեն ։ ու ան պղծկընան համար
չմեռնին • ես եմ Տէրը՝ որ զանոնք կը սրբեմ ։
10 ⁽Ւնաու օտարական մը սուրբ բանէ պիտի չու-
տէ • քահանային հիւրը կամ վարձկանը սուրբ
11 բանէ պիտի չուտէ ։ Բայց քահանային իր
ստակովը ծախու առած անձը՝ ու իր տունը
ծնածը՝ անկէ պիտի ուտէ • ⁽անոնք անոր կե-
12 րակուրէն պիտի ուտեն ։ Ով որ քահանային
աղջիկը օտարականի մը հետ ամուսնանայ ։ ա-
նիկայ նուիրուած սուրբ բաներէն պիտի չուտէ ։
13 Բայց թէ որ քահանային աղջիկը որբևարի կամ
արձակուած ըլլայ՝ ու զաւակ չունենայ ։ ⁽և իր
հօրը տունը դառնայ ։ անոր ⁽ծնողքին հա-
ցովը ժամանակին պէս՝ իր հօրը հացէն պի-
տի ուտէ • սակայն բնաւ օտարական մը անկէ
պիտի չուտէ ։
14 ⁽Եւ թէ որ մարդ մը անգիտութեամբ սուրբ
բանէ մը ուտէ ։ անոր վրայ հինգերորդ մաս մը
պիտի աւելցընէ ։ ու սուրբ բանը ⁽ի— տայ ։ Եւ Իսրայէլի որ-
դւոցը Տէրոջը մատուցած ⁽սուրբ բաները պիտի
16 չպղծեն • ‡Եւ իրենց սուրբ բաները ուտելով՝
⁽յանցանաց անօրէնութիւնը իրենց վրայ չբե-
րեն՝ • ինչու որ ես եմ Տէրը՝ որ զանոնք կը
սրբեմ ։

ի Գլ• ժէ. 2 ։
ղ Գլ• ժգ. 2 ։ ժէ. 13 ։
ն Ելս. ժը. 11, 22 ։
ը Գլ• ժէ. 16 ։
ր Գլ• ժա. 24, 43, 44 ։
ք Գլ• ժէ. 7, 19 ։
ֆ Գլ• ժէ. 5 ։ Նբր. ժ. 22 ։
և Գլ• իա. 22 ։ Ելս. ժը.
11, 13 ։
ֆ Նղ• իբ. 31 ։ Գլ• ժէ. 15 ։
Նզեկ • խդ. 31 ։
ֆ Նղ• իը. 43 ։ Ելս. ժը.
22, 32 ։

ֆ Տե՛ս ա Ելս • իա. 6 ։
ֆ Ելս. ժը. 11, 13 ։
ֆ Նմն • ղբ. 11 ։
ֆ Գլ• ժ. 14 ։ Ելս. ժը.
11, 19 ։
ֆ Գլ• ե. 15, 16 ։
ֆ Ելս. ժը. 32 ։
‡ Կամ Ու ⁽ոհանանիքը անանց
վրայ ⁽յանցանաց անօրէնու-
թիւնը չբերին՝ երբոր անանք
իրենց սուրբ բաները ա-
նեն •
յ ⁽մբ 9 ։

17 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով.
18 Իսկ Ակհարոնին՝ ու անոր որդւոցը՝ և Իսրա-
էլի բոլոր որդւոցը, ու ըսէ անոնց. Իսրա-
էլի տունէն կամ Իսրայէլի մէջ բնակող օ-
տարականներէն՝ ողջակիզի համար Տէրոջը ա-
նոնց մատուցածը՝ իրենց բոլոր ուխտերուն և
բոլոր կամաւոր ընծաներուն համար, իր ըն-
19 մատուցանող ամէն մարդը, Ընձառներէն՝ ոչ-
խարներէն կամ այծերէն՝ անարատ արու պիտի
տպռոցանէ, որ ձեզի համար ընդունելի ըլլայ:
20 Ինաև արատ մը ունեցողը պիտի չմատուցա-
նէք. ինչու որ ձեզի համար ընդունելի չըլլար:
21 Եւ Հոսխա կատարելու համար՝ կամ կամաւոր
ընծայի համար՝ Ոչխարի կամ ոչխարներէն Տէրոջը խաղաղութեան զոհ մատու-
ցանելու ըլլայ, անարատ պիտի ըլլայ ան, որ
ընդունուի. ինաև արատ պիտի չըլլայ անոր
22 վրայ: Կոյր՝ կամ ծռի կոպէը կտրած՝ կամ
կտրուած՝ կամ խաղատարտ ունեցող՝ կամ քո-
սոս՝ կամ որքիւնոտ եղածներէն Տէրոջը պիտի
չմատուցանէք, ոչ ալ Ատոնցմէ Տէրոջը պա-
տարագի համար սեղանին վրայ պիտի դնէք:
23 Իայց անդամներուն մէջ Աւելորդութիւն կամ
պակասութիւն ունեցող զուարակը՝ կամ ոչխա-
րը՝ կամաւոր ընծայի համար մատուցանես. ա-
սակայն ուխտի համար պիտի չընդունուի ան:
24 Իր ամորձիները ճմլուածը՝ կամ ճմլուածը՝ կամ
փրցուածը՝ կամ կտրուածը՝ պիտի չմատուցա-
նէք Տէրոջը, և ձեր երկրին մէջ պիտի չընէք
25 ատ Քանէրը: Եւ օտարականի մը ձեռքէն
ալ՝ ամէն ատոնցմէ Ձեր Աստուծոյն պատարագ
պիտի չմատուցանէք. ինչու որ Անոնց մէջ խա-
ղութիւն ու արատ կայ. անոնք ձեզի համար
ընդունելի պիտի չըլլան:
26 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով.
27 Երբոր զուարակ կամ ոչխար կամ այծ ծնանի,
եօթը օր իր մօրը քով պիտի մնայ. և ութե-
րորդ օրը՝ ու անկէ ետքը Տէրոջը ընդունելի
28 պիտի ըլլայ պատարագի ընծայի համար: Եւ
կովը կամ ոչխարը Իր ձագովը մէկտեղ մի կո-
րսնան մէջ պիտի չմորթէք:
29 Եւ երբոր Գոհութեան զոհ մատուցանէք
Տէրոջը, անանկ պիտի մատուցանէք, որ ձեզի
30 համար ընդունելի ըլլայ. Նոյն օրը պիտի ու-
տուի անիկայ. Անոնք մինչև առաւօտ պիտի
չթողուք. ես եմ Տէրը:
31 Ասսո իմ պատուիրանքներս պիտի պահէք,
32 և պիտի ընէք անոնք. ես եմ Տէրը: Եւ իմ
սուրբ անունս պիտի չպղծէք, որ Ես սրբուիմ
Իսրայէլի որդւոց մէջը. ես եմ Տէրը որ Ձեզ
33 կը սրբեմ. Որ ձեզի Աստուած ըլլալու հա-
մար՝ ձեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի. ես եմ
Տէրը:

ԳԼ. ԻԹ

1 Տէրոջը ժողովները, 3 շաբաթը, 4 և զատիկը, 9 հունայ-
րինելուն, 15 ու Պենտեկոստէին ժողը պահելու վրայով,
22 Հունձքին ծայրացած հատիկը ու այդինչ ձմերը չժո-
ղելու պատուէրը: 23 Փող հնչեցնելու ժողը: 26 Քա-
ւութեան օրը: 33 Տաղաւարահաց ժողը:

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով.
2 Իսկ Իսրայէլի որդւոցը՝ ու ըսէ անոնց.
Տէրոջը ժողովները՝ որ դուք սուրբ ժողով պիտի
3 կոչէք, իմ ժողովս ասոնք են. Վեց օր գործ
գործուի, բայց եօթներորդ օրը Հանգստու-
թեան շաբաթը ըլլալով՝ սուրբ ժողով է. բը-
նաւ գործ պիտի չգործէք. Տէրոջը շաբաթը
պիտի ըլլայ ձեր բոլոր բնակութեանցը մէջ:
4 Տէրոջը ժողովները՝ որ իրենց ատենին Համեմատ
սուրբ ժողովներ պիտի քարոզէք, ասոնք են:
5 Առաջին ամսուն չորեքտասաներորդ օրը իրի-
6 կուան գէմ՝ Տէրոջը զատիկն է. Եւ նոյն
ամսուն Ձգնաժամաներորդ օրը բազարջակերաց
ածն է Տէրոջը. եօթը օր բազարջ պիտի ու-
7 տէք: Առաջին օրը սուրբ ժողով պիտի ու-
նենաք. բնաւ ծառայութեան գործ պիտի չը-
8 գործէք: Եւ եօթը օր պատարագ պիտի մա-
տուցանէք Տէրոջը. եօթներորդ օրը սուրբ ժո-
ղով պիտի ըլլայ. բնաւ ծառայութեան գործ
պիտի չգործէք:
9 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով.
10 Իսկ Իսրայէլի որդւոցը՝ ու ըսէ անոնց. Եր-
բոր մտնէք այն երկիրը որ Ձեզի կու տամ, ու
անոր հունձքը ընէք, Ձեր հունձքին նրա-
11 խայրի որան քահանային պիտի բերէք. Ան
ալ Տէրոջը առջևը երերցնելով՝ պիտի մա-
տուցանէ որան, որ ձեզի համար ընդունելի ըլ-
լայ. քահանան շաբաթին հետևեալ օրը պիտի
12 մատուցանէ ան: Եւ որան մատուցած օրը-
նիդ՝ ողջակիզի համար մէկ տարեկան անարատ
13 դառ մը պիտի մատուցանէք Տէրոջը. Եւ ա-
նոր հացի ընծան եղով շաղուած երկու տասա-
նորդ բարակ ալիւր պիտի ըլլայ. ասիկայ անու-
շահոտ պատարագի համար Է Տէրոջը. և անոր
թափելու նուէրը հիմնեալ չորրորդ մասը դինի

Ն ԳԼ. ա. 2, 3, 10: Թուա. ժե. 14:
Լ ԳԼ. ա. 3:
Ո Բ Օր. ժե. 21: ժէ. 1: Մաղ. ա. 8, 14: Նեմ. է. 27: Նբր. թ. 14: ա Պետ. ա. 19:
Ե ԳԼ. է. 16: Թուա. ժե. 3, 8: Բ Օր. իզ. 21, 23: Մաղ. կա. 8: կե. 1: Յոզ. է. 4, 5:
Ջ ԳԼ. է. 1, 6:
Է Ասր 20: Մաղ. ա. 8:
Ը ԳԼ. ա. 9, 13: է. 3, 5:
Թ ԳԼ. իա. 18:
Ի Թուա. ժե. 15, 16:
Ժ ԳԼ. իա. 6, 17:
Ժա Մաղ. ա. 14:
Ժբ Նհ. իզ. 30:
Ժգ Բ Օր. իզ. 6:
Ժդ ԳԼ. է. 12: Մաղ. ձէ. 22: ձժզ. 17: Ամոս. է. 5:
Ժե ԳԼ. է. 15:
Ժզ ԳԼ. ժէ. 37: Թուա. ժե. 40: Բ Օր. է. 40:
Ժէ ԳԼ. ժը. 21:
Ժը ԳԼ. ժ. 3: Սամ. Ա. 9: Ղեւ. ժա. 2:
Ի ԳԼ. ի. 8:
Ի Նհ. Ա. 7: ԳԼ. ժա. 45: ժի. 36: իե. 38: Թուա. ժե. 41:

—

Ի Ասր 4, 37:
Ի Նհ. Լի. 5: Է Թագ. ժ. 20: Մաղ. ձա. 3:
Ի Նհ. ի. 9: իզ. 12: Ես. 15: Լէ. 21: ԳԼ. ժի. 3: Բ Օր. Ե. 13: Դտ. ժէ. 14:
Ի Ասր 2, 37: Նհ. իզ. 14:
Ի Նհ. ժբ. 6, 14, 18: ժգ. 3, 10: իէ. 15: Լէ. 18: Թուա. իե. 2, 3: իբ. 16, 17: Բ Օր. ժգ. 1—8: Հես. Ե. 10:
Ի Նհ. ժբ. 16: Թուա. իբ. 18, 25:
Ի Նհ. իէ. 16, 19. Լէ. 22, 26: Թուա. ժե. 2, 18: իբ. 26: Բ Օր. ժգ. 9: Հես. է. 15:
Ի Ասմ. ժա. 16: ա Կոր. ժե. 20: Հակ. ա. 18: Հայտ. ժէ. 4:
Ի Նհ. իե. 24:
Ի ԳԼ. ի. 14, 15, 16:

14 պիտի ըլլայ : Եւ մինչեւ այն օրը՝ որ ձեր Ընտանեացն ընծան կը մատուցանէք , հայ՝ կամ բոհրած ցորեն՝ կամ թարմ հասկեր պիտի չուտէք • ձեր ազգերուն մէջ ձեր բոլոր բնակարաններուն մէջ ա յաւիտենական կանոն պիտի ըլլայ :

15 Եւ [1]հաշարաթին հետեւեալ օրէն՝ որ դուք նուիրման որան բերիք , լման հօթը շաբաթ պիտի համրէք ձեզի • Մինչեւ հօթներորդ շաբաթին հետեւեալ օրը [2]կիսուն օր պիտի համրէք , և [3]նոր հայի ընծայ մատուցանէք Տէրոջը :

17 Ձեր բնակարաններէն երերցընելու ընծայի համար՝ երկու հայ պիտի բերէք , որ անոնք երկու տասանորդ բարակ ալիւրէ ըլլալով՝ խմորեալ եփած պիտի ըլլան • ա [4]նրանցով է Տէրոջը :

18 Եւ հայերուն հետ՝ մէկ տարեկան հօթը հատ անարատ գառինք՝ և արջառներէն մէկ զուարակ մը՝ ու երկու խոյ պիտի մատուցանէք Տէրոջը • ատոնք հայի ընծաներուն ու թափելու նուէրներուն հետ ողջակէզ ը անուշահոտ պատարագ

19 պիտի ըլլան Տէրոջը : Եւ [5]մեղքի պատարագի համար այծերէն մէկ նոհատ՝ և [6]խաղաղութեան զոհի համար մէկ տարեկան երկու գառինք պի-

20 տի մատուցանէք : Եւ քահանան նրանցով հացին հետ երերցընելու ընծայի համար՝ երկու գառները պիտի մատուցանէ Տէրոջը առջեւը • [7]անոնք սուրբ պիտի ըլլան Տէրոջը , ե քահա-

21 նային ըլլան : Եւ այն նոյն օրը պիտի քարոզէք որ ձեզի սուրբ ժողով ըլլայ • բնաւ ծառայութեան գործ պիտի չգործէք • ա՝ ձեզի յաւիտենական կանոն ըլլայ ձեր բոլոր բնակարանները-

22 րուն մէջը ձեր ազգերուն մէջ : Եւ Տէրոջ ձեր երկրին հունձքը ընձէք , ընձած առնեք արտին եղերքը լման պիտի չընձես , [8]ու հունձքիդ մնացած հասկերը չժողվես • զանոնք աղքատին ու օտարականին պիտի թողուս • ես եմ Տէրը ձեր Ընտուածք :

23 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով •

24 Իսրայէլի որդւոցը՝ ու ըսէ • Եօթներորդ ամսուն մէջ՝ ամսուն առաջին օրը ձեզի հանգստութեան օր՝ [9]պոզ ընդհացընելուն յիշա-

25 տակը՝ սուրբ ժողով պիտի ըլլայ : Բնաւ ծառայութեան գործ պիտի չգործէք , հապա պատարագ մատուցանէք Տէրոջը :

26 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով •

27 [10]Եւ ասա եօթներորդ ամսուն տասներորդ օրը քաւութեան օրը ըլլալով՝ սուրբ ժողով ըլլայ ձեզի • և պիտի խոնարհցընէք ձեր հոգիները ,

28 ու պատարագ մատուցանէք Տէրոջը : Եւ ան օրը բնաւ գործ պիտի չգործէք • [11]ինչու որ Տէ-

29 րոջը ձեր Ընտուածքն առջեւը ձեզի համար քաւութիւն ընելու՝ օր քաւութեան է : [12]Անոնք ով որ նոյն օրը չխոնարհի՝ իր ժողովրդին

30 մէջէն պիտի կորսուի • Եւ ով որ նոյն օրը գործ մը գործէ , ան անձը [13]իր ժողովրդին մէջէն

31 պիտի կորսընցընեմ : [14]Բնաւ գործ մը պիտի չգործէք • ասիկայ ձեր ազգերուն մէջ ձեր բոլոր բնակարաններուն մէջ յաւիտենական կանոն ըլ-

32 լայ : Ա ձեզի Հանգստութեան շաբաթ պիտի ըլլայ , և ձեր հոգիները պիտի խոնարհցընէք , ամսուն իննսներորդ օրը—ան իրիկուանը ձեր շաբաթը պիտի պահէք՝ ինչ իրիկուանէն մինչեւ ինչ իրիկուանը :

33 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով •

34 Իսրայէլի որդւոցը՝ ու ըսէ • [15]Ա եօթներորդ ամսուն [16]ընդհատասանելորդ օրը՝ եօթը օր

35 տաղաւարատօնաց տօն է Տէրոջը : Առաջին օրը սուրբ ժողով պիտի ըլլայ • բնաւ ծառայու-

36 թեան գործ պիտի չգործէք • եօթը օր պատարագ պիտի մատուցանէք Տէրոջը • [17]ութերորդ օրը սուրբ ժողով պիտի ըլլայ ձեզի , և պատարագ մատուցանէք Տէրոջը • [18]ժողովարա-
բութեան օր է ան • բնաւ ծառայութեան գործ

37 պիտի չգործէք : [19]Տէրոջը պատարագ՝ ողջակէզ՝ ու հացի ընծայ՝ զոհ՝ և թափելու նուէրներ՝ ամէն օրուան պէտք եղածը մատուցանելու համար ձեր սուրբ ժողով կոչելու Տէրոջը տօները

38 ատոնք են , [20]Տէրոջը շաբաթներէն զատ՝ և ձեր ընծաներէն զատ՝ ու ձեր բոլոր ուխտերէն զատ՝ և ձեր բոլոր Տէրոջը տալու կամաւոր ընծաներէն

39 զատ : [21]Եւ եօթներորդ ամսուն [22]ընդհատասանելորդ օրը՝ երկրի արդիւնքը ժողված ատեն-նիդ՝ եօթը օր տօն պիտի պահէք Տէրոջը • ա-ռաջին օրը շաբաթի և ութերորդ օրը շաբաթի

40 պէս հանգիստ : Եւ [23]առաջին օրը ձեզի գեղեցիկ ծառերու պտուղ , արմաւենիի ոստեր՝ ու տերեւախիտ ծառերու ոստեր՝ և ձորին ուռիներու ոստեր պիտի առնէք , ու Տէրոջը ձեր Ընտուծքն առջեւը եօթը օր [24]ուրախանաք :

41 [25]Եւ ասա տօնը տարին եօթը օր պիտի պահէք Տէրոջը • ձեր ազգերուն մէջ յաւիտենական կանոն ըլլայ ան • եօթներորդ ամսուն մէջ պիտի

42 [26]նէք ան : Եօթը օր տաղաւարներու մէջ պիտի բնակիք • Իսրայէլի բոլոր բնակիները տա-

43 ղաւարներու մէջ բնակին • [27]Որպէս զի ձեր սերունդները գիտնան թէ Իսրայէլի որդիքը Եգիպտոսի երկրէն հանած ատենս՝ տաղաւարներու մէջ բնակեցուցի զանոնք • ես եմ Տէրը

44 ձեր Ընտուածը : Եւ Մովսէս [28]Իսրայէլի որդւոցը պատմեց Տէրոջը տօները :

---

[1] Կր. բե. 8 : Նհ. Լե. 22 : բ Օր . ժգ. 9 :
[2] Կող . բ . 1 :
[3] Ծառ . բգ . 26 :
[4] Նհ. բե . 16 , 19 : բբ . 29 : Լե . 22 , 26 : Ծառ . ժե . 17 , ըէ : բգ . 26 : բ Օր . իզ . 1 , ըէ :
[5] Կր . է . 23 , 28 : Ծառ . իբ . 30 :
[6] Կր . գ . 1 :
[7] Ծառ . ժբ . 12 : բ Օր . ժբ . 4 :
[8] Կր . ժբ . 9 :
[9] Կր . ժբ . 9 :
[10] բ Օր . իգ . 19 :
[11] Ծառ . իբ . 1 :
[12] Կր . ըե . 9 :
[13] Կր . ժգ . 30 : Ծառ . իբ . 7 :
[14] Նմ . ժէ . 14 :
[15] Կր . ի . 9 :
[16] Ծառ . ժբ . 12 : բ Օր . ժբ . 4 :
[17] Կր . ժբ . 9 :
[18] բ Օր . իգ . 19 :
[19] Ծառ . իբ . 1 :
[20] Կր . ըե . 9 :
[21] Կր . ժգ . 30 : Ծառ . իբ . 7 :
[22] Նմ . ժէ . 14 :
[23] Նհ . իբ . 16 : Ծառ . իբ . 12 : բ Օր . ժգ . 13 : Նզր . գ . 4 : Նէհմ . բ . 14 : Օ.ար . ժգ . 16 : Հօշ. է. 2 :
[24] Ծառ . իբ . 35 : Նէհմ . բ . 18 : Հօշ . է . 37 :
[25] բ Օր . ժգ . 8 : բ Մն . է . 9 : Նէհմ . բ . 18 : Յովել . ա . 14 : բ . 15 :
[26] Ծառ . իբ . 39 :
[27] Նհ . իգ . 16 : բ Օր . ժգ . 13 :
[28] Նէհմ . բ . 15 :
[29] բ Օր . ժգ . 14 , 15 :
[30] Ծառ . իբ . 12 : Նէհմ . բ . 18 :
[31] Նէհմ . բ . 14 , 15 , 16 :
[32] բ Օր . լա . 13 : Սաղ . հբ . 5 , 6 :
[33] Հբ . 2 :

ԹԼ· ԻԹ

1 Ա՛րգելուն համար եղը ։ 5 Ընաձառութեան հացը ։ 10 Իսրայէլացի կնկանը ազան՝ որ Տէրոջը անունը հայհոյեց ։ 13 Հայհոյութեան ։ 17 ու մարդասպանութեան պատիժը ։ 18 Անասնոյ վճայով ։ 23 Ըն հայհոյիչին քարկոծուիլը ։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով ·
2 Պատուիրէ Իսրայէլի որդւոցը՝ որ ձէթոտած մաքուր ձէթի բերեն քեզի լոյսի համար , որ միշտ
3 ճրագ վառի ։ Ժողովքի խորանին մէջ՝ վկայութեանը վարագուրին դուրսի դին Ահարոն միշտ պիտի պատրաստէ զայն՝ իրիկուընէ մինչեւ առաւու Տէրոջը առջեւը վառելո՝ համար · ասիկայ ձեր ազգերուն մէջ յաւիտենական կանոն
4 ըլլայ ։ Ա՛րգելները մաքուր աշտանակին վրայ Տէրոջը առջեւը միշտ պիտի պատրաստէ ։
5 Եւ բարակ ալիւր պիտի առնես , ու անով տասնըերկու հաց թխես · ամէն մէկ հօթը երկու տասանորդէն պիտի ըլլայ ։ Եւ զանոնք
6 Տէրոջը առջեւը մաքուր սեղանին վրայ՝ երկու կարգով պիտի դնես · ամէն մէկ կարգը վեց
7 վեց հատ ըլլայ ։ Եւ անոնց կարգին վրայ զուտ խնդրուկ պիտի դնես , որ հացին վրայ պատա-
8 րակի յիշատակ ըլլայ Տէրոջը ։ Իսրայէլի որդւոցը կողմանէ յաւիտենական կանոնով ամէնաշաբաթ օր միշտ Տէրոջը առջեւը զանիկայ պիտի
9 կարգադրէ ։ Եւ Ահարոնին ու անոր որդւոցը պիտի ըլլայ , ու սուրբ տեղը ուտեն զանիկայ · ինչու որ ան՝ Տէրոջը պատրաստածներէն յաւիտենական կանոնով ամենասուրբ է անոր ։

10 Եւ Իսրայէլի որդւոցը մէջ Իսրայէլացի կընկան մը որդին ելաւ , որուն հայրը Եգիպտացի էր · ու ան Իսրայէլացի կնկանը որդին՝ Իսրայէլացի մարդու մը հետ բանակին մէջ կռուե-
11 ցաւ · Եւ ան Իսրայէլացի կնկանը որդին հայհոյեց Տէրոջը անունը՝ ու անիծեց · և Մովսէսին բերին անիկայ · ու անոր մօրը անունը Սաղոմիթ էր , Դանի ցեղէն՝ Դաբրիին աղջի-
12 կը ։ Եւ զանաստիկներին զանիկայ , Մինչեւ որ
13 Տէրոջը հրամանը յայտնուի իրենց ։ Եւ Տէրը
14 խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով · Ան հայհոյող մարդը բանակէն դուրս հանէ , և բոլոր լսողները ձեռքերնին անոր գլխուն վրայ դնեն , ու բո-
15 լոր ժողովքը քարկոծեն զանիկայ ։ Եւ պիտի խօսիս Իսրայէլի որդւոցը՝ ըսելով · Ա՛վ որ իր Աստուածը կ՛անիծէ , իր մեղքը պիտի կրէ ։
16 Եւ Տէրոջը անունը հայհոյողը անշուշտ պիտի մեռցուի · բոլոր ժողովքը անշուշտ պիտի քարկոծեն զանիկայ , թէ օտարական ըլլայ՝ և թէ երկրացի · Տէրոջը անունը հայհոյողը պիտի մեռցուի ։
17 Հն ան որ մարդ մը կը սպաննէ , անշուշտ
18 պիտի մեռցուի ։ Հն ան որ անասուն մը կը մեռցընէ , անասունի տեղ անասուն պիտի հա-
19 տուցանէ · Եւ թէ որ մարդ մը իր դրացիին խեղդութիւնը պատճառ ըլլայ , ինչպէս որ ինքն ալ պիտի ընեն իրեն · Ինկման տեղ՝ ընկում , աչքի տեղ՝ աչք , ակռայի տեղ՝ ակռայ , ինչպէս որ անիկայ մարդու մը խեղդութիւն պատ-
21 ճառեր է , անանկ ալ պիտի ըլլայ իրեն ։ Հն անասուն մեռցընողը՝ պիտի հատուցանէ ան ·
22 բայց մարդ մեռցնողը՝ պիտի մեռցուի ։ Թէ օտարականին համար՝ և թէ երկրացիին համար՝ ձեր օրէնքը մէկ պիտի ըլլայ · ինչու որ ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը ։
23 Եւ Մովսէս խօսեցաւ Իսրայէլի որդւոցը՝ որ ան անիծող մարդը բանակէն դուրս հանեն , և քարերով քարկոծեն զանիկայ · ու Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը Մովսէսին պատուիրածին պէս ըրին ։

ԹԼ· ԻԹ

1 Նօթիներորդ տարւոյն շաբաթը ։ 8 Հիսուներորդ տարին Յօբելեան պիտի կոչուի ։ 14 Օրինաւոր վճայով ։ 18 Հնազանդութեան օրհնութիւնը ։ 23 Երկրին , 29 և տուներուն փրկանքը ։ 35 Չնանկներուն վրայ դուխ ունենալու պատուէրը ։ 39 Ծառաներու համար կանոններ ։ 47 Ծառաներուն փրկուելուն վճայով ։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին Սինայ լեռը՝
2 ըսելով · Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը՝ ու ըսէ անոնց · Երբոր ան երկիրը մտնէք՝ որն որ ես ձեզի պիտի տամ՝ ան երկիրը Հանգստութեան
3 շաբաթ մը պահէ Տէրոջը ։ Վեց տարի քու արտդ պիտի ցանես , և քու այգիդ վեց տարի
4 յօտես , ու անոր արգիւնքը ժողվես · Բայց եօթներորդ տարին երկրին համար Հանգստութեան շաբաթ , այսինքն՝ Տէրոջը համար շաբաթ ըլլայ · քու արտդ պիտի չցանես , և քու
5 այգիդ չյօտես · Քու արտիդ ինքիրմէ բուսածը պիտի չհնձես , և քու չյօտած այգիիդ խաղողները չժողվես · Հանգստութեան տարի
6 ըլլայ ան երկրին ։ Եւ երկրին շաբաթը ձեզի կերակուր պիտի ըլլայ , քեզի և քու ծառայիդ և քու աղախինիդ ու քու վարձկանիդ՝ և քու
7 քովը պանդխտացած օտարականիդ · Եւ քու անասուններուդ ու քու երկրիդ մէջ եղած կեն-
դանիներուն կերակուր ըլլայ անոր բոլոր արդիւնքը ։

ա Նհ· իե · 20 , 21 ։
բ Նհ· լա · 8 ։ Լե · 37 ։
գ Նհ· իե · 30 ։
դ Ա Ծագ · է · 48 ։ բ Ած · Ա · 19 ։ ժԱ · 11 ։ Երբ · իե · 2 ։
ե Ծաս · Ա · 7 ։ ա Ած · իե · 32 · բ Ած · բ · 4 ։
զ ա Ծագ · իա · 6 ։ Ած · ժբ · 4 ։ Ած · բ · 26 ։ Ղս · Ղ · 4 ։
է Նհ· իե · 33 ։ Կհ· բ · 3 ։ իա · 22 ։
ը Հմբ 16 ։
թ Ելք · ա · 5 , 11 , 22 ։ բ · 5 , 9 , 10 ։ Ես · բ · 21 ։
ժ Նհ· ժբ · 22 , 26 ։
ի Ծաս · ժէ · 34 ։
լ Նհ· ժբ · 15 , 16 ։ Ծաս · իէ · 5 ։ ԼՂ· 5 , 6 ։
խ բ Օր · ժԱ · 9 ։ ժէ · 7 ։
ծ Կհ· է · 1 ։ ի · 17 ։ Ծաս ։

ա Նհ· իե · 12 ։ Ծաս · է · 31 ։ բ Օր · ժԹ · 11 , 12 ։
գ Հմբ 21 ։
դ Նհ· իա · 24 ։ բ Օր · ժԹ · 21 ։ Ած · է · 38 ։ Է · 2 ։
ե Նհ· իա · 33 ։ Հմբ 18 ։
զ Հմբ 17 ։
է Նհ· ժբ · 49 ։ Կհ· ժԹ · 34 ։ Ծաս · ժէ · 16 ։
ը Հմբ 14 ։

ա Նհ· իզ · 10 ։ ԼԸ ։ Ես՝ս գհ· իզ · 34 , 35 ։ բ Ած · Ա · 21 ։
բ Ա Ծագ · ժԹ · 29 ։
* Նէբ · Հանձքիդ ։

8 Եւ գուն քեզի տարիներու հօթը շաբաթ պիտի համրես , այսինքն հօթը անգամ հօթը տարի . ու տարիներուն հօթը շաբաթներուն ժամանակը՝ քառասունուերկուր տարի պիտի ըլլան
9 քեզի : Եւ հօթներորդ ամսուն տասներորդ օրը աղմարարութեան փողը պիտի հնչեցընես , [ե]քաւութեան օրը ձեր բոլոր երկրին մէջ պիտի հընչեցընէք փողը :
10 Եւ յիսուներորդ տարին պիտի սրբէք , ու երկրի վրայ անոր բոլոր բնակիչներուն համար [զ]ազատութիւն քարոզ կարդալ տաք . ասիկայ ձեզի Յոբելեան պարբ ըլլայ . [է]և ձեզմէ ամէն մէկը իր տոհմականութեան պիտի դառնայ , ու ձեզմէ ամէն մէկը իր ազգատոհմին
11 դառնայ : [ը]Ա յիսուներորդ տարին Յոբելեան տարի ըլլայ ձեզի . [թ]ո՛չ պիտի ցանէք , ո՛չ ալ ինքիրմէ բուսածը պիտի հնձէք , և ձեր չհօսած
12 այգիէն պիտի չժողվէք . [ժ]ընչու որ Յոբելեան պարբ է , ան ձեզի սուրբ պիտի ըլլայ . [ի]արտէն
13 անոր արդիւնքը պիտի ուտէք : [ժա]Ա Յոբելեան տարին՝ [ժբ]ձեզմէ ամէն մէկը իր տոհմականութեան պիտի դառնայ :
14 Եւ թէ որ քու դրացիիդ բան մը ծախելու ըլլաս , կամ քու դրացիիդ ձեռքէն ծախու առնելու ըլլաս , [ժգ]ձեզմէ մէկը իր ընկերին անիրաւութիւն պիտի չընէ . [ժդ]Յոբելեան պարբէն հաքը եղած տարիներուն հաշիւովը ծախու պիտի առնես քու դրացիիդ , անիկայ ալ արդիւնքին
16 տարիներուն հաշիւովը պիտի ծախէ քեզի : Տարիներուն շատութեանը նայելով՝ պիտի աւելցընես անոր դինը , և տարիներուն քիչութեանը նայելով՝ պիտի պակսեցընես անոր դինը . ընչու որ անիկայ արդիւնքին հաշիւովը կը ծա-
17 խէ քեզի : Եւ [ժէ]ձեզմէ մէկը իր ընկերին անիրաւութիւն պիտի չընէ , Նու քու Աստուծմէդ պիտի վախնաս . ընչու որ ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը :
18 [ժը]Եւ իմ կանոններս պիտի ընէք , ու իմ դատաստաններս պահէք՝ և ընէք անոնք . [ժթ]ու ան երկրին մէջ ապահովութեամբ պիտի բնակիք :
19 Եւ երկիրը իր արդիւնքը պիտի տայ , ու [ի]մինչև կշտանաք՝ պիտի ուտէք . և անոր մէջ ա-
20 պահովութեամբ պիտի բնակիք : Եւ թէ որ ըսէք թէ՝ [իա]հօթներորդ տարին ի՛նչ պիտի ուտենք . ահա [իբ]պիտի չցանենք ու մեր արդիւնքը-
21 ները պիտի չժողվենք . Ուրեմն [իգ]վեցերորդ տարին ձեր վրայ պիտի խրկեմ իմ օրհնութիւնս ,
22 և իրեք տարուան արդիւնքը պիտի տայ : [իդ]Եւ ութերորդ տարին պիտի ցանէք , ու [ի]հին արդիւնքէն պիտի ուտէք մինչև իններորդ տարին . մինչև անոր արդիւնքին հասնիլը՝ հինէն պիտի ուտէք :
23 Եւ երկիրը պիտի չծախուի մշտնջենապէս . ընչու որ [իե]երկիրը իմս է , ու դուք իմ քովս
24 [իզ]պանդուխտներ ու հիւրեր էք : Եւ ձեր կալուածքին բոլոր երկրին մէջ փրկանք պիտի
25 տաք երկրին համար : [իէ]Թէ որ քու եղբայրդ աղքատանայ՝ և իր ստացուածքին դէկ հասը ծախէ , ու թէ որ [իը]անոր մօտ ազգականը անոր գայ , անիկայ իր եղբօրը ծախածը պիտի փրը-
26 կէ : Եւ թէ որ մարդը փրկող մը չունի , ու
27 ինքիրմէ կարողանայ ան փրկելու , [իթ]նաեւ նը ծախածէն հաշիւ ընէ տարիները , և աւելցածը ետ տայ ան մարդուն՝ որուն ծախած էր ,
28 ու իր ստացուածքին դառնայ : Բայց թէ որ անոր ետ տալու կարող չէ , անառնը իր ծախած բանը ծախու առնողին ձեռքը պիտի մնայ մինչև Յոբելեան տարին , [իժ]և Յոբելեան պարբին պիտի ելլէ , ու ինքնագը իր ստացուածքին պիտի դառնայ :
29 Եւ թէ որ մէկը պարսպաւոր քաղաքի մէջ բնակելու տուն մը ծախէ , [իի]անիկայ ծախելէն մինչև լման տարի մը կրնայ փրկել ան . անոր
30 փրկանքը մէկ տարուան մէջ պիտի ըլլայ : Եւ թէ որ բոլոր տարուան լմընալուն անիկայ չփրըկուի , [իժա]անառնը պարսպաւոր քաղաքին մէջ եղած տունը՝ միշտ ծախու առնողին պիտի մնայ իր ազգերուն մէջ . Յոբելեան պարբին ան
31 պտո՛նը պիտի չդառնայ : Բայց բոլորտիքը պարսպաւոր չեղած գիւղաքաղաքներուն տուները՝ երկրին արտերուն պէս պիտի սեպուին . անոնք կրնան փրկուիլ , ու Յոբելեան պարբին
32 պիտի դառնան : [իզ]Ակ Ղեւտացւոց քաղաքներուն մէջ իրենց կալուածքի քաղաքներուն տուները , Ղեւտացիները միշտ կրնան փրկել :
33 Եւ թէ որ մէկը՝ Ղեւտացիներէն [իէ]ծախու առնելու ըլլայ , անառնը իր կալուածքը եղած քաղաքին մէջէն ծախուած տունը՝ [իը]Յոբելեան պարբին պիտի դառնայ . ընչու որ Իսրայէլին քաղաքներուն տունները Ղեւտացւոց քաղաքներուն մէջ Ղեւտացիներուն
34 իրենց կալուածքն է : Բայց [իթ]իրենց արուարձաններուն արտերը պիտի չծախուին . ընչու որ անոնց յաւիտենական կալուածքն է ան :
35 Եւ թէ որ քու եղբայրդ քու քովդ աղքատանայ՝ ու անոր ձեռքը տկարանայ , անոր [ի]օգնէ-

---

ե Պլ· ելք · 24 , 27 :
զ Ղս· կա· 2 : կգ· 4 : Ղրնտ· լէ· 8 , 15 , 17 : Ղբ· գ· 19 :
է [ա]Մբ 13 : ֆծոս· լղ· 4 :
ը [բ]Մբ 5
թ [գ]Մբ 6 , 7 ·
ժ [դ]Մբ 10 : Պլ· ելք · 24 : ֆծոս· լղ· 4 :
ժա [ե]Մբ 17 : Պլ· ժշ· 13 : ա ֆծագ· ժբ . 3 , 4 : Մէք · բ . 2 : ա Ռոթ · գ· 8 :
ժբ Պլ· ելք · 18 , 23 :
ժգ [զ]Ամա · գ· 25 , 31 :
ժդ [է]Ամբ 4 , 5 :
ժե բ Օր · ելք · 8 : Տե՛ս Ղլ· ժգ· 29 :
ժզ [ը]Ամբ 14 :
ժէ [թ]Ամբ 43 : Պլ · ժշ · 14 , 32 :
ժը Պլ· ժշ · 37 :
ժթ Պլ· իգ· 5 : բ Օր · ժբ · 10 : Ասղ· գ· 8 : Ընակ · ա · 33 : Ղրնտ· իգ· 6 :
ի Պլ· իգ· 5 : Ղգնկ · լգ · 25 , 27 , 28 :
իա Ասա · գ· 25 , 31 :
իբ [ժ]Ամբ 4 , 5 :
իգ բ Օր · ելք · 8 : Տե՛ս Ղլ· ժգ· 29 :
իդ [ի]Ամբ 43 : Պլ · ժշ · 14 , 32 :
իե Պլ· ժշ · 37 :
իզ Պլ· իգ· 5 : բ Օր · ժբ · 10 : Ասղ· գ· 8 : Ընակ · ա · 33 : Ղրնտ· իգ· 6 :
իէ Պլ· իգ· 5 : Ղգնկ · լգ · 25 , 27 , 28 :
իը Ասա · գ· 25 , 31 :
իթ [իա]Ամբ 4 , 5 :
ի բ Օր · ելք · 8 : Տե՛ս Ղլ· ժգ· 29 :
ի գ [իբ]Ամբ 50 , 51 , 52 :
ի դ [իգ]Ամբ 13 :
ի ե Ղս· կա· 2 : կգ· 4 : Ղրնտ· լէ· 8 , 15 , 17 : Ղբ· գ· 19 :
ի զ Տե՛ս ֆծոս · լէ · 2 : Ցես · ի· 2 , 12 :
ի է Ցես · է · 11 , 12 :
ի ը բ Օր · լէ · 43 : բ Սդ · է · 20 : Սաղ · ձէ · 1 : Յովել· բ . 18 : գ · 2 :
ի թ ա Սդ · ելք · 15 : Սաղ · լէ · 12 : ձժէ · 19 : ա Պնա · բ . 11 :
ի ժ [ժ]Ռութ · բ · 20 : գ · 4 , 6 :
ի ժա Տե՛ս Ռութ · գ · 2 , 9 , 12 : Ղրնտ· լէ· 7 , 8 :
ի ժբ Ամբ 50 , 51 , 52 :
ի ժգ Ամբ 13 :
ի ժդ Տե՛ս ֆծոս · լէ · 2 : Ցես · ի· 2 , 12 :
ի ժե Ղբ· փրկեալ·
ի ժզ Ղբ· ծախուած տունը և իր կալուածքին քաղաքը
ի ժէ Ամբ 28 :
ի ժը Տե՛ս Պոր · գ· 30 , 37 :
ի ժթ բ Օր · ժէ · 7 , 8 : Սաղ· լէ · 26 : ֆա · 1 : ձժբ . 5 , 9 : Ընակ · ժգ · 31 : Ղբ· գ· 35 : Պոր · ժա · 29 : Ռութ· ժբ · 13 : ա Ցօհ · գ· 17 :

տի օձնես օտարականի ու պանդուխտի պէս ,
36 որ քու քոմդ ապրի : ՚Ընկէ վրաչս ու տոկոսիք
պիտի չառնես , հապա քու Աստուծմէդ վախ-
37 նաս , որ եղբայրդ ։քու քոմդ ապրի : ՚Իւ-
րուդ տոկոսիքով չտաս անոր , և քու կե-
38 րակուրդ տոկոսիքով չտաս : ։Ես եմ Տէրը
ձեր Աստուածը , որ ձեզ Եգիպտոսի երկրէն
հանեցի՝ Քանանու երկիրը ձեզի տալու հա-
մար , և ձեզի Աստուած ըլլալու համար :
39 Եւ ՚թէ որ եղբայրդ քու քոմդ աղքատա-
նայ , ու ինքզինքը քեզի ծախէ , ։անիկայ ծա-
40 ռայի մը պէս պիտի չծառայեցնես . Ընկիկայ քու
քոմդ վարձկանի կամ պանդուխտի պէս պիտի
ըլլայ , ու ծառայէ քեզի մինչև Յոբելեան տա-
41 րին . Եւ անոր որդիքը քու քոմդ պիտի ելլէ ,
ինքն ալ ու իր որդիքն ալ ։իր հետը , և իր
ազգատոհմին դառնայ , ու ։իր հայրերուն կա-
42 լուածքին դառնայ : ՚Քանզի անոնք ։իմ ծա-
ռաներս են՝ որ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի .
անոնք ծառայի ծախուելուն պէս պիտի չծա-
43 խուին : ՚Խստութեամբ ։պիտի չիշխես անոր
44 վրայ , հապա ։քու Աստուծմէդ վախնաս : Ան-
ունները որ քու ծառագ ու աղախինդ՝ ձեր բոլորտի-
քը եղած ազգերէն ըլլան . ծառայ ու աղախին
45 անոնցմէ կրնաք ծախու առնել : Նաև ։ձեր
քոմը բնակող օտարականներուն զաւակներէն ,
կամ անոնցմէ և կամ ձեր քոմը եղող անոնց
ընտանիքներուն՝ որ ձեր երկիրը ծնած են , կրնաք
ծախու առնել , որ ձեր սեպհականը ըլլան .
46 Եւ ։ձեզմէ ետքը ձեր որդւոցը ժառանգու-
թեան սեպհականք ըլլալու համար թողուք
զանոնք , որ ։միշտ ձեր ծառաները ըլլան . բայց
ձեր եղբայրներուն Իսրայէլի որդւոցը համար՝
։իրարու վրայ խստութեամբ պիտի չիշխէք :
47 Եւ թէ որ քու քոմդ եղած օտարականը կամ
պանդուխտը հարստանայ , ու անոր քովը քնա-
կող ։քու եղբայրդ աղքատանայ , և քու քոմդ
պանդխտացած օտարականին , կամ ան օտա-
րականին ընտանեացը ՚կ ազգականին ինքզինքը
48 ծախելու ըլլայ , ինքզինքը ծախելէն ետքը՝ ա-
նիկայ կրնայ փրկուիլ . իր եղբայրներէն մէկը
49 կրնայ ։փրկել զանիկայ . Ընոր հօրեղբայրը կամ
հօրեղբօրորդին փրկէ զանիկայ , կամ իր ազ-
գատոհմին մէջ իր մօտ ազգականներէն մէկը
փրկէ զանիկայ . կամ ՚թէ որ կարողանայ ,
50 ինքզինքը թող փրկէ : Եւ անիկայ՝ ծախու
առնողին հետ՝ ինքզինքը անոր ծախած տա-
րիէն մինչև Յոբելեան տարին հաշիւ պիտի ը-
նէ , և իր փրկուելուն ստակը տարիներուն հա-
շիւովը ըլլայ . անոր ։տամանակը ՚վարձկանի ժա-
51 մանակին պէս հաշուուի . Եթէ որ տակաւին
շատ տարի կայ , անոնց նայելով՝ իր ծախուած
52 դիներէն իր փրկանքը պիտի տայ . Եւ թէ որ
Յոբելեան տարիին քիչ տարի մնացեր է , ինքը
հաշիւ պիտի ընէ , ու ։իր տարիներուն համե-
53 մատ իր փրկանքը տայ : Ինքը անոր քովը տա-
րեկան վարձկանի պէս պիտի սեպուի . ու ան
ալ խստութեամբ չիշխէ անոր վրայ քու աչ-
54 քդ : Եւ թէ որ աս կերպերովս չփրկուի , ։Յո-
բելեան տարին՝ ինքն ալ ու իր որդիքն ալ
55 իր հետը պիտի ելլեն . Ինչուորո ։Իսրայէլի որ-
դիքը իմ ծառաներս են . Եգիպտոսի երկրէն
իմ հանած ծառաներս են անոնք . ես եմ Տէրը
ձեր Աստուածը :

ԳԼ . Լ.Ջ

1 Կառապետութեան վրայով : 2 Խարնապաշտութեան վրա-
յով : 3 Աստուծոյ պատուիրանքները պահողներուն հա-
մար՝ օրհնութիւն , 14 և զանոնք չպահողներուն համար՝
անէծք : 40 Աստուած կը խոստանայ ապաշարժողներուն իր
ողորմածութիւնը յուսցընել իր ուխտը յիշելով :

1 Ձեզի ։չաստուածներ ու կուռքեր պիտի
չշինէք , և ձեզի արձաններ պիտի չկանգնէք ,
և ձեր երկրին մէջ պատկերաւոր կոթող պիտի
չդնէք՝ անոր երկրպագութիւն ընելու համար .
ինչուորովհետև ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը :
2 ։Իմ շաբաթներս պիտի պահէք , ու իմ
սրբարանս յարգէք . ես եմ Տէրը :
3 ։Եթէ որ իմ կանոններուս քալէք , և իմ պա-
տուիրանքներս պահէք՝ ու զանոնք ։իրարջ դնէք ,
4 ։ես ալ ձեզի անձրևը տանելին պիտի տամ ,
։և երկիրը իր արդիւնքը պիտի տայ , ու դաշ-
5 տին ծառերը իրենց պտուղը պիտի տան . Եւ
։ձեր կալը մինչև այգեկութիը պիտի հասնի , ու
այգեկութիը մինչև ցանելու ժամանակը հասնի .
և ։ձեր հացը կուշտ պիտի ուտէք , ու ։ձեր
6 երկրին մէջ ապահովութեամբ բնակիք : Եւ ։խա-
ղաղութիւն պիտի տամ երկրին , ու ։հանգիստ
պիտի պառկիք , և մեկնողմը պիտի չըլլայ .
ու երկրէն ։չար գազանները պիտի հատցընեմ ,
7 և ձեր երկրէն ։սուր պիտի չանցնի : Եւ ձեր

ա Նմ . իբ . 25 : բ Օր . իդ . 19 : ։Ելեմ . ե . 7 : Պաղ . ժե . 5 : Բաակ . իբ . 8 : Նզեկ . ժը . 8 , 13 , 17 : իբ . 12 :
գ ։Մր 17 : ։Ելեմ . ե . 9 :
դ ՊՀ . իբ . 32 , 33 :
ե Նհ . իա . 2 : բ Օր . ժե . 12 : է Թագ . ի . 22 . է Թագ . ը . 1 : ։Ելեմ . ե . 5 : Նրեմ . Լէ . 14 :
զ ։Մր 46 : Նհ . ա . 14 : Նրեմ . իե . 14 : իէ . 7 : Լ . 8 :
է Նհ . իձ . 3 :
ը ։Մր 28 :
թ ։Մր 55 : ։Ռութ . գ . 22 : ա Կոր . է . 23 :
ժ ։Մր 46 : Նհ . ա . 13 :
ի Նփե . գ . 9 : Կող . գ . 1 :
լ ։Մր 17 : Նհ . ա . 17 , 21 : բ Օր . իե . 18 : Պաղ . գ . 5 :
խ Նա . ծգ . 3 , 6 :
ծ Նա . ժգ . 2 :
կ ։Մր 39 :
հ ։Մր 43 :
ձ ։Մր 25 , 35 :
ղ ։Ելեմ . ե . 5 :
ճ ։Մր 26 :
մ Հօր . ե . 1 : Նա . ժգ . 14 : իա . 16 :
յ ։Մր 41 : Նհ . իա . 2 , 3 :
ն ։Մր 42 :

—

ա Նհ . ի . 4 , 5 : բ Օր . ե . 8 : ժգ . 22 : իէ . 15 : Պաղ . ղէ . 7 :
բ ՊՀ . ժԶ . 30 :
գ բ Օր . ժա . 13 , 14 , 15 : իբ . 1—14 :
դ Նա . Ը . 23 : Նզեկ . Լէ . 26 : Հօսէ . բ . 23 , 24 :
ե Պաղ . կէ . 6 : ձէ . 12 : Նզեկ . Լէ . 27 : Լգ . 30 : Օաք . Ը . 12 :
զ Ընմա . ԶԲ . 13 :
է ՊՀ . իէ . 19 : բ Օր . ժա . 15 : Հօսէ . բ . 19 , 26 :
ը ՊՀ . իէ . 18 : Հօբ . ժա . 18 : Նզեկ . Լէ . 25 , 27 , 28 :
թ ա Պն . իբ . 9 : Պաղ . իԶ . 11 : Ճխէ . 14 : Նա . խե . 7 : Ընգ . բ . 9 :
ժ Հօբ . ժա . 19 : Պաղ . ջ . 5 : է . 8 : Նա . լե . 9 : Նրեմ . Ը . 10 : Նզեկ . Լէ . 25 : Ովս . բ . 18 : Սոփ . գ . 13 :
ի է Թագ . ժէ . 25 . Նզեկ . ե . 17 : ժգ . 15 :
լ Նզեկ . ժգ . 17 :

թշնամիները պիտի հալածէք , ու անոնք սրով
8 պիտի իյնան ձեր առջեւը : Ու [a]ձեզմէ հինգ
հոգին՝ հարիւրաւորը պիտի հալածէ , և ձեզմէ
հարիւր հոգին՝ բիւրաւորը պիտի հալածէ , ու
ձեր թշնամիները սրով պիտի իյնան ձեր առ-
9 ջեւը : Ու [b]ձեզի պիտի նայիմ , ու [c]ձեզ աճե-
ցընեմ և շատցընեմ , ու ձեզի հետ իմ ուխտս
10 հաստատեմ : Ու [d]հին պաշարը պիտի ուտէք ,
ու նորին [e]տեղ ընելու համար՝ հինը դուրս
11 պիտի հանէք : [f]Ու իմ խորանս ձեր մէջը պի-
տի դնեմ , ու իմ հոգիս չձեզմէ պիտի հեղուի .
12 [g]ու ձեր մէջը պիտի քալեմ , ու [h]ձեզի Աս-
տուած ըլլամ , և դուք ինծի ժողովուրդ պիտի
13 ըլլաք : [i]Ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը , որ ձեզ
Եգիպտացւոց երկրէն հանեցի , որ անոնց ծա-
ռայ չըլլաք , [k]ու ձեր լուծին կապերը խորտա-
կեցի , և ձեզ բարձրագլուխ քալեցուցի :
14 [l]Բայց թէ որ ինծի մտիկ չընէք , ու ասոր բո-
15 լոր պատուիրանքներուս չկատարէք , Ու [m]իմ կա-
նոններս անարգէք , ու ձեր հոգին իմ դատաս-
տանութիւններէս զզուի , անանկ որ՝ իմ բոլոր պա-
տուիրանքներս չընէք , և իմ ուխտս աւրէք ,
16 Ես ալ ձեզի ասանկ պիտի ընեմ՝ այսպէս՝ ձեր վը-
րայ հասչք փճացընող և սիրտ մարեցընող [n]վա-
խը՝ ջնջուրական ախտը՝ ու հրատապնապ տեն-
դը պիտի խրկեմ , և [o]ձեր սերմը պարապ տեղը
պիտի սերմանէք . ինչու որ ձեր թշնամիները
17 պիտի ուտեն զան . Ու [p]իմ երեսս ձեր վրայ
պիտի տնկեմ , ու [q]ձեր թշնամիներուն առջեւը
պիտի սպանուիք . [r]ձեզ ատողները պիտի
իշխեն ձեր վրայ , ու [s]ձեզ հալածող մը չեղած
18 ատենը՝ պիտի փախչիք : Ու թէ որ ասոնցմով
ալ ինծի մտիկ չընէք , անատենը ձեր մեղքե-
րուն համար ձեզ [t]եօթնապատիկ ալ պիտի պատ-
19 ժեմ : Ու [u]ձեր զօրութեանը հպարտութիւնը
պիտի խորտակեմ , ու [v]ձեր երկինքը երկաթի
պէս՝ և ձեր երկիրը պղնձի պէս պիտի ընեմ :
20 Ու ձեր [w]յաժը պարապ տեղը պիտի հատնի ,
ու [x]ձեր երկիրը իր արդիւնքը պիտի չտայ , և
երկրին ծառերը իրենց պտուղը չտան :
21 Ու թէ որ դուք [y]ինծի հետ հակառակ եր-
թաք՝ ու չուզէք ինծի մտիկ ընել , անատենը
ձեր մեղքերուն համեմատ եօթնապատիկ հա-
22 րուածք պիտի աւելցընեմ ձեր վրայ : Ու [z]ձեր
վրայ դաշտի գազանները պիտի խրկեմ , ու ձեզ
անզաւակ պիտի ընեն , ու ձեր անասուները
կարդեն , և ձեզ պիտի քիչցընեն . ու [a]ձեր ճամ-
23 բաները անապատ պիտի դառնան : Ու թէ որ
[b]սոնցմով ալ չկարատուիք ինծմէ , ու ինծի
24 հետ հակառակ երթաք , [c]Ընատունը ես ալ
ձեզի հետ հակառակ պիտի երթամ , և ես ալ
ձեր մեղքերուն համար եօթնապատիկ պիտի
25 պատժեմ ձեզ : Ու [d]ձեր վրայ ուխտիս վրէժը
առնող սուրը պիտի խրկեմ , ու ձեր քաղաք-
ներուն մէջ պիտի ժողովուիք , և ձեր մէջը
[e]ժանտախտ պիտի խրկեմ , ու թշնամիին ձեռ-
26 քը պիտի մատնուիք : [f]Ձեր հացին ցուպը
կոտրած ատենս , տասը կնիկ մէկ թոնիրի մէջ
պիտի եփեն ձեր հացը , և ձեր հացը կշռով
պիտի տրուի ձեզի . ու [g]պիտի ուտէք , և
չկշտանաք :
27 Ու [h]թէ որ ասոնցմով ալ ինծի մտիկ չընէք ,
28 հապա հակառակ երթաք ինծի հետ , Ընատունը ես ալ ձեզի հետ հակառակ պիտի եր-
թամ [i]բարկութեամբ , և ձեր մեղքերուն հա-
29 մար եօթնապատիկ պիտի պատժեմ ձեզ . [k]Ու
ձեր տղաքներուն միսը պիտի ուտէք , ու ձեր
30 աղջիկներուն միսը ուտէք : Ու [l]ձեր բարձր
տեղութիւնքը պիտի աւրեմ , ու ձեր արեգական
կուռքերը կտրատեմ , և [m]ձեր դիակը ձեր կուռ-
քերուն դիակներուն վրայ պիտի դնեմ , ու իմ հո-
31 գիս ձեզմէ պիտի [n]զզուի : [o]Ու ձեր քաղաք-
ները աւերակ՝ ու [p]ձեր սուրբ տեղերը ամայի
պիտի ընեմ , և ձեր անոյշ հոտը պիտի
32 չհոտուըտամ : [q]Ու ան երկիրը ամայի պիտի ը-
նեմ , որ հոն բնակող ձեր թշնամիները [r]զար-
33 մանան անոր վրայ : Ու [s]ձեզ ազգերու մէջ
պիտի ցրուեմ , ու ձեր հետևէն սուր պիտի քա-
շեմ , և ձեր երկիրը ամայի պիտի ըլլայ , ու ձեր
34 քաղաքները աւերակ : Ընատունը երկիրը իր

---

[a] Օր . ԼԲ . 30 : Ելս . իէ . 10 :
[b] ՆԵ . բ . 25 . գ Ծատ . ժգ . 23 :
[c] Ծն . ժէ . 6 , 7 : Ալեհ . ԹԲ . 23 : Ասղ . ՃԶ . 38 :
[d] Կ . իե . 22 :
[e] Ներ . հրեսէն
[f] ՆԵ . իե . 8 : իթ . 45 : Ելս . իէ . 19 : Ասղ . Հղ . 2 : Նզեկ . ԼԷ . 26 , 27 , 28 : Ջայտ . իա . 3 .
[g] Կ . ի . 23 : [h] Օր . ԼԲ . 19 :
[i] Կ . Պ . 16 :
[k] [l] Ներ . Ջ . 20 : Նզեկ . ԼԴ . 27 :
[m] Օր . իբ . 15 : Ոզք . բ . 17 : Ասղ . ք . 2 :
[n] Ածբ 43 . [o] Ծատ . ժէ . 15 :
[p] ա Ծատ . ք . 33 :
[q] Օր . իբ . 65 , 66 , 67 : ԼԲ . 25 : Ներմ . ժէ . 8 :
[r] Օր . իբ . 33 :
[s] Օր . իբ . 33 , 51 : Ելս . լա . 8 : Ներմ . ի . 17 . ժբ . 13 : Ամբ . Ջ . 15 .
[t] Կ . ժէ . 10 :
[u] Օր . իբ . 25 : Դատ . բ . 14 : Ներմ . ժԹ . 7 :
[v] Ասղ . ԽԶ . 41 :
[w] Ածբ 36 : Ասղ . ծգ . 5 : Ընտ . իբ . 1 :
[x] ա Ծատ . ք . 5 : Ասղ . ԽժԹ . 16ա : Ընտ . իդ . 16 :
[y] Ես . իէ . 11 : իվ . 5 : Նզեկ . ի . 24 : Հ . 6 :
[z] Օր . իբ . 23 :
[a] Ասղ . ԽԼ . 1 : Ես . խԹ . 4 :
[b] Օր . ժա . 17 . իբ . 18 : Ընգ . ա . 10 :
[c] Ածբ 24 :
[d] Օր . ԼԲ . 24 : Ծատ . ժէ . 25 : Նզեկ . ե . 17 . ժգ . 15 :
[e] Դատ . ե . 6 : [f] Ընտ . ժԲ . 5 : Ես . Լվ . 8 : Ոզք . ա . 4 : Ովաբ . է . 14 .
[g] Ներմ . բ . 30 : ԺԲ . 3 : Ամոս . դ . 6 — 12 .
[h] Ծատ . իբ . 27 : Ասղ . ժբ . 26 .
[i] Նզեկ . ե . 17 : Ղ . 3 . ժգ . 17 : իԹ . 8 : Լգ . 2 :
[k] Ծատ . ժգ . 12 : [l] Օր . իբ . 21 : Ներմ . ժգ . 12 : իդ . 10 : իԹ . 17 , 18 : Ամոս . դ . 10 :
[m] Ասղ . ԽՃ . 16 : Ես . գ . 1 : Նզեկ . դ . 16 : Ե . 16 : ժգ . 13 :
[n] Ես . ԼԹ . 20 : Ամբ . Ղ . 14 : Ընդ . ա . 6 :
[o] Ածբ 21 , 24 :
[p] Ես . ծԹ . 18 : կգ . 3 : կդ . 15 : Ներմ . խա . 5 : Նզեկ . Ե . 13 , 15 : Ը . 16 .
[q] Ներմ . ի . 11 : Ես . իէ . 9 : Նզեկ . Ղ . 3 , 4 , 5 , 6 , 13 .
[r] Դ Ծատ . իդ . 20 : [s] Ա Ես . ԼԴ . 5 .
[t] Կ . Ե . 23 : Ասղ . ՀԲ . 59 : ԺԹ . 38 : Ներմ . ժգ . 19 :
[u] Ալեհ . ք . 3 : Ներմ . ի . 7 : Նզեկ . Ղ . 6 :
[v] Ասղ . Հդ . 7 : Ոզք . ա . 10 : Նզեկ . ԹԲ . 6 : իա . 7 :
[w] Ներմ . Թ . 11 : իե . 11 , 18 :
[x] Օր . իբ . 37 : Դ Ծատ . ԹԲ . 8 : Ներմ . ժբ . 16 : ժԹ . 8 : Նզեկ . Ե . 15 :
[y] Ա Օր . ժ . 27 . իբ . 64 : Ասղ . խդ . 11 : Ներմ . Թ . 16 : Նզեկ . ժբ . 15 . Ե . 28 : իբ . 15 : Ովաբ . Է . 14 .
[z] Ա Պ . Ե . 21 .

ամպաւոր[ե]ան բոլոր օրերը՝ իր շաբաթները պիտի վայելէ ։ երբոր դուք ձեր թշնամիներուն երկիրը ըլլաք • երկիրը անտուն հանգիստ ըլ-
35 լալով՝ իր շաբաթները պիտի վայելէ • իր ա-մայաւոր[ե]ան բոլոր օրերը պիտի հանգստանայ • քանզի ձեր [ա]շարաթներուն մէջ չէր հանգստա-
36 նար ։ երբոր անոր վրայ կը բնակէիք ։ Եւ ձեզ-մէ ոմէն ծնացածներուն [ը]սրտին՝ գողցած պիտի բերեմ իրենց թշնամացը երկիրներուն մէջ ։ ու [Հ]ովէն քշուած տերեւին ձայնը պիտի հալածէ զանոնք ։ և սուրի [բ]երած փախչելու պէս՝ պիտի փախչին անոնք ։ ու հալածող մը չկայ-
37 տանոնք պիտի իյնան ։ Եւ հալածող մը չկայ-տանոնք՝ սուրի երեսէ փախչելու պէս՝ իրարու վրայ պիտի իյնան • և [Ն]պիտի չկրնաք ձեր թըշ-
38 նամիներուն առջեւը կայնիլ ։ Եւ ազգերուն մէջ պիտի կորսուիք ։ ու ձեր թշնամիներուն երկի-
39 րը ձեզ պիտի ուտէ ։ Եւ ձեզմէ մնացածները [ի]իրենց անօրէնութիւնովը պիտի հալին ձեր թշնամացը երկիրներուն մէջ • նաև իրենց հա-ցը անօրէնութիւններովը մէկտեղ պիտի հալին ։
40 Եւ թէ որ խոստովանին իրենց անօրէնու-թիւնը ու հայրերուն անօրէնութիւնը՝ [ի]նձի դէմ գործած իրենց յանցանքներովը ։ և թէ ի-
41 րենց [ի]նձի հետ հակառակ երթալը ։ [Ե]ւ նաև իմ անոնց հետ հակառակ երթալս ։ ու զանոնք իրենց թշնամիներուն երկիրը բերելս • թէ որ անատունը անոնց [ա]նթլփատ սիրտը [խ]ոնարհի ։ և իրենց անօրէնութեանը պատիժը յօժարու-
42 թեամբ ընդունին ։ Ընտանը [Ն]պիտի յիշեմ՝ Յակոբին հետ ըրած ուխտս ։ նաև [Ի]սահակին հետ ըրած ուխտս ։ և [Ա]բրահամին հետ ըրած ուխտս ալ պիտի յիշեմ ։ ու [ե]րկիրն ալ պիտի յիշեմ ։
43 Եւ [ա]յրո՛ւ երկիրը պիտի ձգուի ա-նոնցմէ ։ ու իր շաբաթները պիտի վայելէ ։ քա-նի որ անոնցմէ ամայի մնայ • և անոնք իրենց անօրէնութեանը պատիժը յօժարութեամբ պի-տի ընդունին ։ քանզի [ի]մ դատաստաններս ան-արգիլին ։ ու անոնց հոգիները իմ կանոններէս
44 զզուեցան ։ [Ա]յսու ամենայնիւ երբոր իրենց թշնամիներուն երկիրը ըլլան ։ [ա]նոնք պիտի չը-մերժեմ ։ և զանոնք բոլորովին կորսնցնելու՝ ու անոնց հետ ըրած ուխտս չնկնելու չափ պիտի չզզուեմ անոնցմէ • [ի]նչու որ ես եմ Տէրը անոնց
45 [Ա]ստուածը • Այլ անոնց համար պիտի յի-շեմ [ի]րենց նախնեացը ուխտը ։ [ո]րոնք Եգիպ-տոսի երկրէն հանեցի՝ [ա]զգաց առջեւը անոնց
46 [Ա]ստուած ըլլալու համար • ես եմ Տէրը ։ [Ա]նոնք են ան կանոնները և դատաստանները ու օրէնքները՝ որ Տէրը տուաւ իր ու Իսրայէլի որդւոցը մէջ [Ա]ռնայ լեռը Մովսէսին ձեռքով ։

ԳԼ· ԻՀ;

1 Մարդու մը անձնական ուխտին համար ։ 3 Ընծաներուն փրկանաց դէրը ։ 9 Ուխտով ընծայուած անասուններու վրայով ։ 14 Ընծայուած տան մը վրայով ։ 16 Ընծայուած արտի մը ու անոր փրկանացը վրայով ։ 28 Նուիրուած բանը չէր կրնար փրկուիլ ։ 32 Տասանորդը չէր կրնար փոխուիլ ։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ [Մ]ովսէսին՝ ըսելով ։
2 Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը՝ ու ըսէ անոնց ։ [Ե]րբոր մէկը ուխտ ընելու ըլլայ ։ անձանց գինով՝ քու արժեցուցածիդ պէս՝ Տէրոջը պէ-
3 տի ըլլայ ։ Եւ քու կորելու գինդ եօթնա-պատիկ պիտի ըլլայ • Քսան տարեկանէն մինչեւ վաթ-սուն տարեկան եղող արուին կորելու գինդ [ս]որբարանին սիկղին համեմատ՝ հիսուն սիկղ
4 արծաթ պիտի ըլլայ • Եւ թէ որ էգ է ։ քու-
5 կորելու գինդ երսուն սիկղ պիտի ըլլայ ։ Եւ թէ որ հինգ տարեկանէն մինչեւ քսան տարե-կան է ։ անատունը արուին համար քու կորելու գինդ քսան սիկղ՝ ու էգին համար տասը սիկղ
6 պիտի ըլլայ ։ Եւ թէ որ մէկ ամսականէն մինչեւ հինգ տարեկան ըլլայ ։ անատունը արուին հա-մար կորելու գինդ՝ հինգ սիկղ արծաթ ։ ու էգին համար կորելու գինդ՝ երկու սիկղ արծաթ
7 պիտի ըլլայ ։ Եւ թէ որ վաթսուն տարեկա-նէն վեր ըլլայ ։ արուին համար քու կորելու գինդ տասնուհինգ սիկղ՝ ու էգին համար տասը
8 սիկղ պիտի ըլլայ ։ Եւ թէ որ քու կարելու-գնդդ անոր կարողութիւնը չհասնի ։ անկէց քահանային առջեւը պիտի կեցնէ ։ ու անոր գի-նը քահանան կտրէ • քահանան ուխտ ընողին կարողութեանը նայելով՝ անոր գին պիտի
9 կտրէ ։ Եւ թէ որ [ի]նչպէ՛ Տէրոջը զոհ մատու-ցանելու անասուններէն է ։ անոնցմէ [ի]նչ որ
10 Տէրոջը տայ ։ սուրբ պիտի ըլլայ ։ Ինքը պիտի չփոխէ ան ։ և աղէկը գէշին հետ՝ կամ գէշը աղէկին հետ չփոխէ • և թէ որ անասունը ան-ասունի հետ փոխելու ըլլայ ։ անատունը ան-ընծայուածը ու անոր փոխանակը սուրբ պիտի
11 ըլլայ ։ Եւ թէ որ [ի]նչպէ՛ Տէրոջը զոհ չը-մատուցանելու անմաքուր անասուններէն ըլլայ ։ անատունը քահանային առջեւը պիտի հանէ ան
12 անասունը • Ու քահանան անոր աղէկութեանը

ց Գլ· իե· 2 ։
ձ Նզեկ· իա· 7, 12, 15 ։
ղ Ժ՚ող 17 ։ Ելս· ժէ· 21 ։ Բամ· իբ· 1 ։
ճ Նա· Ջ· 4 ։ Տես Պատ· է· 22 ։ ա Ծնած· ժդ· 15, 16 ։
ն Հես· է· 12, 13 ։ Պատ· բ· 14 ։
պ Բ Օր· ժ· 27 ։ իբ· 65 ։ Դևեմ· ա· 9 ։ Նրեմ· ֆ· 25 ։ իե· 12, 13 ։ Նզեկ· գ· 17 ։ ղ· 9 ։ ի· 43 ։ իդ· 23 ։ լէ· 10 ։ լղ· 31 ։ Ովս· է· 15 ։ Օաբ· Ջ· 9 ։
ր Ծնու· է· 7 ։ գ Ծնած· բ· 33, 35, 47 ։ Դևեմ· ե· 2 ։ Պատ· ե· 3, է ։ Բամ· իբ· 13 ։ Գա· ժէ· 18 ։ ա Ելս· ա· 9 ։
ս Տես Նրեմ· ղ· 10 ։ ե· 25, 26 ։ Նզեկ· խդ· 7 ։ Պօր· է· 51 ։ Հռովմ· բ· 29 ։ Կող· գ· 11 ։
տ գ Ծնած· իա· 29 ։ բ Մն· ժբ· 6, 7, 12 ։ Լբ· 26 ։ Լգ· 12, 13 ։
վ Նա· բ· 24 ։ ղ· 5 ։ Ծագ· ՃՂ· 45 ։ Նզեկ· ժգ· 60 ։
տ Ծագ· ՃՂ· 23 ։
ր Ա՚ող 34, 35 ։
ց Հ՚ող 15 ։
ւ Բ Օր· ժ· 31 ։ գ Ծնած· ժդ· 23 ։ Հռովմ· ժա· 2 ։
փ Հռովմ· ժա· 28 ։
ք Գլ· իե· 33 ։ իե· 38 ։
օ Ծագ· ղբ· 2 ։ Նզեկ· ի· 9, 14, 22 ։
ֆ Գլ· իե· 34 ։ բ Օր· ղ· 1 ։ ժբ· 1 ։ Լգ· ձ ։ Ցօհ· ա· 17 ։
և Գլ· իե· 1 ։

—

Ծնու· ղ· 2 ։ Տե՛ս Պատ· ժա· 30, 31, 39 ։ ա Ծնած· ա· 11, 28 ։
բ Նա· է· 13 ։

կամ դէշուէհանը նայելով՝ գին պիտի կորէ ։ քահանան ինչ գին որ կորէ , անանկ թող ըլ-
13 լայ ։ [f]Իսկ թէ որ զանիկայ փրկելու ըլլայ , անա-
տունը քու կորած գնոյդ վրայ հինգերորդ մաս մը պիտի աւելցընէ ։
14 Ու երբոր մարդ մը իր տունը Տէրոջը սուրբ ըլլալու համար ընծայէ , անասունը քահանան անոր աղէկութեանը կամ դէշութեանը նայելով գին պիտի կորէ ։ քահանան անոր ինչ
15 գին որ կորէ , անանկ պիտի կենայ ։ [g]Եւ թէ որ ընծայողը իր տունը փրկելու ըլլայ , քու կորած գնոյդ վրայ հինգերորդ մաս մը պիտի աւելցընէ , ու պոռնիկը անորը պիտի ըլլայ ։
16 Եւ թէ որ մարդ մը իր կալուածքին արտէն ընծայելու ըլլայ Տէրոջը , անասունը քու կըտրած գինդ անոր սերմին համեմատ պիտի ըլլայ ։ մէկ քոռ գարիի սերմի համար՝ յիսուն սիկղ
17 արծաթ ըլլայ ։ [h]Թէ որ իր արտը Յոբելեան տարիէն ընծայէ , քու կարած գնոյդ պէս պի-
18 տի կենայ ։ Եւ թէ որ իր արտը Յոբելեան պարկէն ետքը ընծայէ , քահանան անոր հետ ստակը մինչեւ Յոբելեան տարիին մնացած տարիներուն նայելով՝ [i]հաշիւ պիտի ընէ , ու քու
19 կարած գինէդ վար պիտի իջցընէ ։ [j]Իսկ թէ որ արտը ընծայողը փրկելու ըլլայ զանիկայ , անասունը քու կարած գնոյդ ստակին վրայ հինգերորդ մաս մը աւելցընէ , ու ան արտը պիտի
20 հաստատուի անոր ։ Եւ թէ որ արտը չփրկէ , կամ արտը մէկ ուրիշի մը ծախած ըլլայ , ալ
21 նորէն պիտի չփրկուի ան ։ Հապա արտը՝ երբ որ Յոբելեան պարկին մէջ դառնայ , [k]նուիրուած արտի պէս սուրբ պիտի ըլլայ Տէրոջը ։ [l]անոր կալուածքը քահանային պիտի ըլլայ ։
22 Եւ թէ որ գնէ Տէրոջը ընծայէ իր ծախու առած արտը , որ [m]իր կալուածքին արտէն չէ ,
23 [n]ընատունը քահանան անոր հետ քու կարած գնոյդ հաշիւը ընէ մինչեւ Յոբելեան տարին , և ան օրը քու կարած գինդ սուրբ բանի պէս
24 պիտի տայ Տէրոջը ։ [o]Յոբելեան տարին՝ արտը ծախողին՝ այսինքն որուն որ կը վերաբերի դեա-
25 նի կալուածքը , անոր պիտի դառնայ ։ Եւ քու բոլոր կարած գիներդ սրբարանին սիկղին համեմատ պիտի ըլլան ։ [p]սիկղը քսան կերաս ըլլայ ։
26 Միայն թէ [q]անասուններուն առջինեկը՝ առջի ծնած ըլլալուն համար Տէրոջը ըլլալով , մէկը պիտի չընծայէ ան ։ թէ արջառ ըլլայ՝
27 և թէ ոչխար , Տէրոջն է ։ Եւ թէ որ անմաքուր անասուններէն է , քու կարած գնոյդ համեմատ պիտի փրկէ ան ։ [r]ու անոր վրայ հինգերորդ մաս մը աւելցընէ ։ և թէ որ չփրկուի , քու կարած գնոյդ թող ծախուի ։
28 [s]Այլ մարդուս մը իր բոլոր ունեցած մարդոցմէն և անասուններէն ու իր կալուածքին արտէն Տէրոջը նուիրածը պիտի չծախուի ու [t]չփրկուի ։ ամէն նուէր ամենասուրբ է Տէրոջը ։
29 Մարդոցմէ նուիրուած նուէր մը բնաւ պիտի չփրկուի , հապա անշուշտ պիտի մեռցուի ։
30 Եւ Երկրին բոլոր տասանորդը՝ Եւ՛ երկրին հունտերէն և Եւ ծառերուն պտուղէն՝ Տէ-
31 րոջն է ։ անփոխայ սուրբ է Տէրոջը ։ [u]Եւ թէ որ մարդ մը իր տասանորդներէն փրկել ուզէ , ա-
նոր վրայ հինգերորդ մաս մը պիտի աւելցընէ ։
32 Եւ արջառներուն ու ոչխարներուն ամէն տասանորդը՝ [v]գաւազանին տակէն ամէն անցնողին
33 տասներորդը՝ սուրբ պիտի ըլլայ Տէրոջը ։ Ընդկին ու դէշին մէջտեղը տարբերութիւն պիտի չընէ , [w]ու չփոխէ ան ։ և թէ որ փոխելու ըլլայ , անասունը ան ալ՝ անոր փոխանակին ալ սուրբ պիտի ըլլայ , պիտի չփրկուի ։
34 [x]Տէրոջը՝ Իսրայէլի որդւոցը համար Սինայ լեռը Մովսէսին պատուիրած պատուիրանքները սոսկ են ։

ԳԻՐՔ ԹՈՒՈՑ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Պատուած Մովսէսին կը պատուիրէ որ ժողովուրդը համրէ ։ 5 Ցեղերուն իշխանները ։ 17 Ամէն մէկ ցեղին հաշիւը ։ 47 Ղեւտացիները մեկալ ցեղերուն հետ չհամրուեցան՝ Տէրոջը պաշտօնին համար որոշուելով ։

1 Եւ Տէրը Մովսէսին խօսեցաւ [a]Սինայի անա-
պատը [b]ժողովքի խորանին մէջը՝ անոնց Ե-
2 րկրորդ ամսուն առաջին օրը՝ ըսելով ։ [c]Առէք Իսրայէլի որդւոցը բոլոր ժողովքին գումարը , իրենց ազգատոհմերուն ու իրենց հարցը տուներուն համեմատ՝ ամէն մէկ արուն իրենց
3 անուններուն թուովը համբարելով ։ Դուն ու Ահարոնը՝ Իսրայէլի մէջ բոլոր պատերազմելու

[a] ՀԱՐ ։ 15 , 19 ։
[b] ՀԱՐ 13 ։
[c] ՊԼ ։ ԵՔ ։ 15 , 16 ։
[d] ՀԱՐ 13 ։
[e] ՊԼ ։ ԵՔ ։ 10 , 28 , 31 ։
[f] ՀԱՐ 28 ։
[g] ԹՈՒ ։ ԺՔ ։ 14 ։ ԼԵՒԿ ։ ԲՋ ։ 29 ։
[h] ՀԱՐ 18 ։
[i] ՊԼ ։ ԵՔ ։ 28 ։
[j] ԼԵ ։ Հ ։ 13 ։ ԹՈՒ ։ Գ ։ 47 ։ ԺՔ ։ 16 ։ ԼԵՒԿ ։ ԵՒ ։ 12 ։
[k] ԼԵ ։ ԺՁ ։ 2 , 12 ։ ԲՁ ։ 30 ։ ԹՈՒ ։ ԺՔ ։ 17 ։ Ը Օր ։ ԺԸ ։ 19 ։
[l] ՀԱՐ 11 , 12 , 13 ։
[m] ՀԱՐ 21 ։ ՅԵՍ ։ Ղ ։ 17 , 18 , 19 ։
[n] ԹՈՒ ։ ԲՁ ։ 2 , 3 ։
[o] ՂՕՐ ։ ԻԹ ։ 22 ։ ԹՈՒ ։ ԺՔ ։ 21 , 24 ։ Բ ՍԱ ։ ԼՁ ։ 5 , 6 , 12 ։ ԵԶԵՄ ։ ԺՁ ։ 12 ։ ՄԱՂ ։ Գ ։ 8 , 10 ։
[p] ՀԱՐ 13 ։
[q] ՏԻՒ ԼՐԻՄ ։ ԼՁ ։ 13 ։ ԼԵՒԿ ։ Ի ։ 37 ։ ՄԿՔ ։ Է ։ 14 ։
[r] ՀԱՐ 10 ։
[s] ՊԼ ։ ԵՂ ։ 16 ։
[t] ԼԵ ։ ԺՔ ։ 22 ։
[u] ՆԵ ։ ԺՔ ։ 1 ։ ՊԼ ։ Յ ։ 11 , 12 ։
[v] ՆԵ ։ ԽԲ ։ 22 ։
[w] ՆԵ ։ Ը ։ 12 ։ ԼԲ ։ 26 ։ ՊԼ ։ ԻՂ ։ 2 , 63 , 64 ։ Բ ԹՈՒ ։ ԽՁ ։ 2 ։ Ա ՍԱ ։ ԽԱ ։ 2 ։

*կարող եղողները" քսան տարեկանէն վեր անոնց
4 գունդերուն համեմատ պիտի համրէք ։ Եւ ձեր հետը ամէն ցեղէն մէ մէկ մարդ պիտի ըլլայ. անոնց ամէն մէկը իր հօրը տանը իշխանը ըլլայ ։
5 Եւ ձեզի հետ կենալու մարդոցը անուններն ասոնք են. Ռուբինէն՝ Եղիսուրը՝ Շեդէուրին որդին
6 Եղիսուրը, Շմաւոնէն՝ Սուրիսադայիի որդին
7 Սաղամիէլը, Յուդայէն՝ Ամինադաբին որդին
8 Նաասոնը, Իսաքարէն՝ Սոկքարին որդին Նաթանայէլը,
9 Զաբուղոնէն՝ Քելոնին որդին
10 Եղիաբը, Յովսեփի որդւոցմէ Եփրեմէն՝ Ամիհուդին որդին Եղիսաման, Մանասէէն՝ Փադասուրին որդին Գամաղիէլը,
11 Բենիամինէն որդին Աբիդանը,
12 Դանէն՝ Ամիսադային որդին Աքիեզերը,
13 Ասիրին որդին Աքիհլերը, Ասերէն՝ Ենբրանին
14 որդին Փագիէլը, Գադէն՝ †Դագուելին որդին Դուհլ Եղիասափը,
15 Նեփթաղիմէն՝ Ենանին որդին Աքիրէն ։ ¶Սոյնք էին ժողովքին երեւելիները՝ իրենց հարցը ցեղերուն իշխանները՝ Իսրայէլի հազարապետները ։
17 Եւ Մովսէս ու Ահարոն առ էրէնց անուն-
18 ներովը յիշուած մարդիկը առին. Եւ երկրորդ ամսուն առաջին օրը բոլոր ժողովքը ժողվեցին, որոնք իրենց տոհմերուն ու իրենց հարցը տուներուն համեմատ՝ քսան տարեկանէն վեր ամէն մէկ համրուողները էրէնց անուններուն
19 Թուոմը արձանագրեցան ։ Ինչպէս որ պատուիրեց Տէրը Մովսէսին՝ անիկայ Սինայի անապատին մէջ անանկ համրեց զանոնք ։
20 Եւ Իսրայէլի անդրանիկ որդւոյն Ռուբինին որդիքը իրենց սերունդովը՝ իրենց տոհմերուն ու իրենց հարցը տուներուն համեմատ՝ քսան տարեկանէն վեր բոլոր պատերազմելու կարող եղողները՝ ամէն մէկ արուն էրէնց անուններուն Թուոմը,
21 Ռուբինին ցեղէն համրուածները քառասունուվեց հազար հինգ հարիւր հոգի էին ։
22 Շմաւոնի որդիքը իրենց սերունդովը՝ իրենց տոհմերուն ու իրենց հարցը տուներուն համեմատ՝ քսան տարեկանէն վեր բոլոր պատերազմելու կարող եղողները՝ ամէն մէկ արուն
23 էրէնց անուններուն Թուոմը, Շմաւոնին ցեղէն համրուածները յիսունուերկու հազար երեք հարիւր հոգի էին ։
24 Գադի որդիքը իրենց սերունդովը՝ իրենց տոհմերուն ու իրենց հարցը տուներուն համեմատ՝ քսան տարեկանէն վեր բոլոր պատերազմելու կարող եղողները՝ էրէնց անուններուն
25 Թուոմը, Գադին ցեղէն համրուածները քառասունուհինգ հազար վեց հարիւր յիսուն հոգի էին ։
26 Յուդայի որդիքը իրենց սերունդովը՝ իրենց տոհմերուն ու իրենց հարցը տուներուն համեմատ՝ քսան տարեկանէն վեր բոլոր պատերազմելու կարող եղողները՝ էրէնց անուններուն
27 Թուոմը, Յուդային ցեղէն համրուածները
28 եօթանասունուչորս հազար վեց հարիւր հոգի էին ։
Իսաքարի որդիքը իրենց սերունդովը՝ իրենց տոհմերուն ու իրենց հարցը տուներուն համեմատ՝ քսան տարեկանէն վեր բոլոր պատերազմելու կարող եղողները՝ էրէնց անուններուն
29 Թուոմը, Իսաքարին ցեղէն համրուածները հիսունուչորս հազար չորս հարիւր հոգի էին ։
30 Զաբուղոնի որդիքը իրենց սերունդովը՝ իրենց տոհմերուն ու իրենց հարցը տուներուն համեմատ՝ քսան տարեկանէն վեր բոլոր պատերազմելու կարող եղողները՝ էրէնց անուններուն
31 Թուոմը, Զաբուղոնին ցեղէն համրուածները հիսունուեօթը հազար չորս հարիւր հոգի էին ։
32 Յովսեփի որդւոցմէ Եփրեմի որդիքը իրենց սերունդովը՝ իրենց տոհմերուն ու իրենց հարցը տուներուն համեմատ՝ քսան տարեկանէն վեր բոլոր պատերազմելու կարող եղողները՝
33 էրէնց անուններուն Թուոմը, Եփրեմին ցեղէն համրուածները քառասուն հազար հինգ հարիւր հոգի էին ։
34 Մանասէի որդիքը իրենց սերունդովը՝ իրենց տոհմերուն ու իրենց հարցը տուներուն համեմատ՝ քսան տարեկանէն վեր բոլոր պատերազմելու կարող եղողները՝ էրէնց անուններուն
35 Թուոմը, Մանասէին ցեղէն համրուածները երեսունուերկու հազար երկու հարիւր հոգի էին ։
36 Բենիամինի որդիքը իրենց սերունդովը՝ իրենց տոհմերուն ու իրենց հարցը տուներուն համեմատ՝ քսան տարեկանէն վեր բոլոր պատերազմելու կարող եղողները՝ էրէնց անուններուն
37 Թուոմը, Բենիամինին ցեղէն համրուածները երեսունուհինգ հազար չորս հարիւր հոգի էին ։
38 Դանի որդիքը իրենց սերունդովը՝ իրենց տոհմերուն ու իրենց հարցը տուներուն համեմատ՝ քսան տարեկանէն վեր բոլոր պատերազմելու կարող եղողները՝ էրէնց անուններուն
39 Թուոմը, Դանին ցեղէն համրուածները վաթսունուերկու հազար եօթը հարիւր հոգի էին ։
40 Ասերի որդիքը իրենց սերունդովը՝ իրենց տոհմերուն ու իրենց հարցը տուներուն համեմատ՝ քսան տարեկանէն վեր բոլոր պատերազմելու կարող եղողները՝ էրէնց անուններուն Թուոմը,
41 վե, Ասերին ցեղէն համրուածները քառասունմէկ հազար հինգ հարիւր հոգի էին ։
42 Նեփթաղիմի որդիքը իրենց սերունդովը՝ իրենց տոհմերուն ու իրենց հարցը տուներուն համեմատ՝ քսան տարեկանէն վեր բոլոր պատերազմելու կարող եղողները՝ էրէնց անուններուն
43 Թուոմը, Նեփթաղիմին ցեղէն համրուածները յիսունուերեք հազար չորս հարիւր հոգի էին ։

* Եբր. եղողները՝ | † Կամ Իագուելին. Կշ. Ե. 14։ | ¶ Կշ. Է. 2։ ա Մն. իէ. 16։ | † Եզ. ԺԶ. 21, 25։

44 Ա՚ստնք են ան համրուած Հոգիները , որ
Մովսէսը՝ Ահարոնը ու Իսրայէլի իշխանները
համրեցին • ան իշխաններէն տասուերկու մար-
դիկ էին , ամէն մէկը իր հայրերուն տանը կող-
45 մէն : Եւ այսպէս Իսրայէլի որդւոցը ամէնը ի-
րենց հարցը տուներուն համեմատ՝ Իսրա-
յէլի մէջ քսան տարեկանէն վեր բոլոր պատե-
46 բազմելու կարող զօրքերը համրուեցան • Եւ
բոլոր համրուածները [b]վեց հարիւր հիսուն
47 հազար հինգ հարիւր հիսուն հոգի էին :
Բայց [c]Ղեւտացիները իրենց հայրերուն ցե-
48 ղովը ասոնց հետ չհամրուեցան • Քանզի Տէրը
49 խօսեր էր Մովսէսին՝ ըսելով • [d]Միայն Ղե-
տացւոց ցեղը պիտի չհամրես , և Իսրայէլի որ-
դւոցը հետ անոնց գումարը պիտի չառնես •
50 [e]Բայց դուն Ղեւտացիները վկայութեան խորա-
նին՝ ու անոր բոլոր կարասիներուն՝ և անոր վե-
րաբերեալ բոլոր բաներուն վերակացու պիտի
դնես • անոնք պիտի վերցընեն խորանը ու ա-
նոր բոլոր կարասիները , և անոր սպասաւորու-
թիւնը անոնք պիտի ընեն • [f]ու խորանին բո-
51 լորտիքը անոնք պիտի բանակին : [g]Եւ խորա-
նին չուելու ատենը՝ Ղեւտացիները վար պիտի
առնեն ան , ու խորանին կանգնելու ատենը՝
Ղեւտացիները պիտի կանգնեն ան • [h]և անոր
մօտենցող օտարականը պիտի մեռցուի :
52 Եւ Իսրայէլի որդիքը իրենց դունդերովը [i]ա-
մէն մէկը իր բանակին քովը՝ ու ամէն մէկը իր
53 դրօշակին քովը իշխան պիտի ընեն : [j]Բայց
Ղեւտացիները վկայութեան խորանին բոլորտի-
քը պիտի բանակին , որ Իսրայէլի որդւոցը ժո-
ղովքին վրայ [k]բարկութիւն չգայ • [l]ու Ղեւտա-
ցիները վկայութեան խորանին պահպանութիւ-
54 նը պիտի ընեն : Եւ Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը
Մովսէսին ամէն պատուիրածին պէս ըրին • ա-
նանկ ըրին :

ԿԼ • Բ

1—34 Ամէն մէկ ցեղերուն իշխան ընելուն կարգը :

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու Ահարոնին՝
2 ըսելով • [m]Իսրայէլի որդւոցը ամէն մէկը իր
դրօշակին քովը իրենց հայրերուն տանը նշանակի
իշխան պիտի ընեն • [n]Ժողովքի խորանին դիմա-
ցը շուրջանակի իշխան ընեն :
3 Եւ առջևի կողմը՝ դէպ ’ի արևելք իշխան
ընողները՝ Յուդայի բանակին [o]զօրքերը ըլլան՝
իրենց դունդերուն կարգովը • Եւ Ամինադաբին
որդին [p]Նաասոնը Յուդայի որդւոցը իշխան
4 պիտի ըլլայ : (Եւ անոր համրուած զօրքը հե-
թանասունչորս հազար վեց հարիւր հոգի
5 էին :) Եւ անոր քովը իշխան ընողները Իսա-

[a] Կ՚ելլ • խ՚ • 64 :
[b] Նէ՛ • ԼԲ՚ • 26 : Տե՛ս Նէ՛ • ԺԶ՚ • 37 : Կ՚ելլ • Բ՚ • 32 : խ՚ • 51 :
[c] Կ՚ելլ • Բ՚ • 33 : Տե՛ս Ջ՚ • և Ջ՚ • և խ՚ • 57 : ա Ա՚ն • Ջ՚ • իա՚ • 6 :
[d] Կ՚ելլ • Բ՚ • 33 • խ՚ • 62 :
[e] Նէ՛ • ԼԲ՚ • 21 : Կ՚ելլ • Ջ՚ • 7 ; 8 : Ջ՚ • 15 , 25 , 26 , 27 , 33 :
[f] Կ՚ելլ • Ջ՚ • 23 , 29 , 35 , 38 :
[g] Կ՚ելլ • Ժ՚ • 17 , 21 :
[h] Կ՚ելլ • Ջ՚ • 10 , 38 • ԺԶ՚ • 22 :
[i] Կ՚ելլ • Բ՚ • 2 , 34 :
[j] Հմր 50 :
[k] Կ՚ել • Ժ՚ • 6 : Կ՚ելլ • Չ՚ • 19 : ԺՀ՚ • 46 : ԺԶ՚ • 5 : ա Թագ • ը՚ • 19 :
[l] Կ՚ելլ • Ջ՚ • 7 , 8 : Չ՚ • 34 , 25 , 26 : ԺԶ՚ • 3 , 4 , 5 : իա՚ • 30 , 47 : ա Ա՚ն • խ՚ • 32 : Բ՚ Ա՚ն • ԺԶ՚ • 10 :
[m] Կ՚ելլ • ա • 52 :
[n] Ելս • Ջ՚ • 4 :
[o] Նբր • զբօշակը ըլլայ՝
[p] Կ՚ելլ • Ժ՚ • 14 : Հռութ • Բ՚ • 20 : ա Ա՚ն • Բ՚ • 10 : Մատ • ա՚ • 4 : Կ՚ղ • Ջ՚ • 32 , 33 :
[q] Կ՚ելլ • Ժ՚ • 14 :
[r] Կամ Կագաւելին • Տե՛ս գԼ՚ ա՚ • 14 : Չ՚ • 42 , 47 : Ժ՚ • 20 :
[s] Կ՚ելլ • Ժ՚ • 18 :
[t] Կ՚ելլ • Ժ՚ • 17 , 21 :
[u] Կ՚ելլ • Ժ՚ • 22 :

25 Հիւսիսային կողմը՝ Դանի բանակին դրօշակը պիտի ըլլայ՝ իրենց զօրագունդերուն կարգովը. և Դանի որդւոցը իշխան՝ Ամիհազային
26 որդին Եքիեզերը պիտի ըլլայ: (Ու անոր համրուած զօրքը վաթսունհինգ հազար եօ-
27 թը հարիւր հոգի էին:) Ու անոր քովը ի-նչևան ցեղերը Աշերի ցեղը պիտի ըլլայ. ու Աշերի որդւոցը իշխան՝ Եքբրանին որդին Փա-
28 գիէլը պիտի ըլլայ: (Ու անոր համրուած զօրքը քառասունմէկ հազար հինգ հարիւր
29 հոգի էին:) Ու Եփթաղիմի ցեղը. ու Եփթաղիմի որդւոցը իշխան՝ Էնանին որդին
30 Եքիրէն պիտի ըլլայ: (Ու անոր համրուած զօրքը յիսունհիւրիք հազար չորս հարիւր
31 էին: Դանի բանակին մէջ համրուածներուն ամէնը՝ հարիւր յիսունհնօթը հազար վեց հարիւր հոգի էին:) Ասոնք իրենց դրօշակներուն քովը ճամբորդելու ատեն պիտի երթան:

32 Իսրայէլի որդւոցմէ իրենց հայրերուն տուներովը համրուածները ասոնք են. բանակներուն մէջ համրուածներուն ամէնը իրենց գունդերուն կարգովը՝ վեց հարիւր իրիք հազար
33 հինգ հարիւր յիսուն հոգի էին: Բայց Գ Ղեւտացիները չհամրուեցան Իսրայէլի որդւոցը հետ, ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին պատուիրեր
34 էր: Ու Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը Մովսէսին բոլոր պատուիրածին պէս ըրին. այսպէս իրենց դրօշակներովը իջևան ըրին, ու այսպէս անոնք ամէն մէկիկնին իրենց տոհմերուն կարգովը և իրենց հայրերուն տուներովը չուեցին:

ԹԻ. Գ

1 Ահարոնի որդիքը: 5 Խորանին պաշտօնին համար Ղեւտացիք քահանաներուն կը տրուին, 11 անդրանկաց տեղ անոնք առնելով: 14 Ղեւտացիք կը համրուին իրենց տոհմերովը: 21 Գերսոնեանց, 27 Կահաթեանց, 33 Մերարեանց տոհմերը, թիւը և անոնց յանձնուած պաշտօնները: 38 Մովսէսին ու Ահարոնին իջևան ընելու տեղը՝ ու պահպանութիւնը: 40 Ղեւտացիք Իսրայէլացւոց անդրանիկներուն փոխանակը կ'ըլլան, 44 ու Ղեւտացւոց թիւէն աւելի եղածները տասով կը փրկուին:

1 Ահարոնին ու Մովսէսին ազգաբանութիւնը սա է, Տէրոջը Մովսէսին հետ Սինա
2 նայ լեռանը վրայ խօսած օրը: Ահարոնին որդւոցը անուններուն ասոնք են. Անդրանիկը Նադաբ և Աբիհու, Եղիազար ու Իթամար:
3 Ասոնք էին Ահարոնին որդւոցը քահանայական անուններուն՝ որ օծուած օրինուած էին քա-
4 հանայութիւն ընելու: Նադաբ ու Աբիհու Սինայի անապատին մէջ Տէրոջը առջևը օտար կրակ մատուցած ատեննին մեռան Տէ-

ը ԳԼ. Յ. 25:
բ ԼՀ. ԼԲ. 26: ԳԼ. ՃԼ. 46: ԺՃ. 21:
գ ԳԼ. ՃԼ. 47:
դ ԳԼ. ԽԶ. 2, 5, 6:

ե ՀԼ. Ի. 23:
զ ՀԼ. ԽԲ. 41: Ղև. Բ:
է Ղև. Ժ. 1: ԳԼ. ԽՂ. 61: ՃՄՆ. ԽԶ. 2:
ը ԳԼ. Բ. 6: ԺԲ. 2:
թ Տ՛ս գԼ. ՃԼ. 50: Բ. 11, 15, 24, 26:
ժ ԳԼ. Բ. 19: ԺԲ. 6:
ի ԳԼ. ԺԲ. 7:

ր ՀԼ. ԽԲ. 41: ԳԼ. Բ. 16: ԺԲ. 6:
ձ ՀԼ. ԺՀ. 2: Ղև. ԽԶ. 26: ԳԼ. Բ. 16: Ղա. Բ. 23:
ղ ՀԼ. ԺՀ. 12, 15: ԳԼ. Բ. 17:

ճ ՀՄԲ 38: ԳԼ. Ճ. 51: ԺՂ. 40:
մ ՀՄԲ 41: ԳԼ. Բ. 16: ԺԲ. 6:
յ ՀՄԲ 39: ԳԼ. ԽՂ. 62:
ն Ծն. ԽԱ. 11: ՀԼ. Ղ. 16: ԳԼ. ԽՂ. 57: Ճ ՄՆ. Ղ. 1, 16: ԽՂ. 6:
շ ՀԼ. Ղ. 17:
ո ՀԼ. Ղ. 18:
չ ՀԼ. Ղ. 19:
պ ԳԼ. Ճ. 53:

խորանին եւեւի կողմը դէպ՝ի արեւմուտք իջեան
24 պիտի ընեն : Եւ Գերսոնեանց Հօրը տանը իշ-
խանը՝ Լաելի որդին Եղիասափը պիտի ըլլայ :
25 Եւ Ժողովքի խորանին մէջ ՚Գերսոնին որդւո-
ցը պահպանութիւնը յանձնոած քառնէրը ա-
ռաջ էն . ՚խորանը՝ ու ՚վրանը՝ անոր ծածկո-
ցը՝ եւ Ժողովքի խորանին ՚դրանը վարագուրը ,
26 խորանին եւ սեղանին բոլորտիքը եղած ՚սպա-
հին վարագուրները , եւ ՚սրահին դրանը վարա-
գուրը , եւ անոր ամէն գործին համար եղած
՚նշուանները :
27 ՚Եւ Կահաթէն Ըմրամեանց տոհմը՝ ու Ի-
սահառեանց տոհմը՝ եւ Վկերրոնեանց տոհմը՝
ու Ողնիելեանց տոհմը եղաւ . Կահաթեանց
28 տոհմերը ասոնք են . Արկ ամսականէն վեր և-
ղող բոլոր արուները երբնց թուոյն համեմատ՝
ութը հազար վեց հարիւր հոգի էին , որ սրբա-
29 րանին պահպանութիւնը կ՚ընէին : ՚Կահաթին
որդւոյը տոհմերը խորանին հարաւային կողմը
30 իջեան պիտի ընեն : Եւ Կահաթեանց տոհ-
մերուն հօրը տանը իշխանը՝ Ողնիելի որդին Ե-
31 ղիսափանն էր : Եւ ՚անոնց պահպանութիւնը
յանձնոած քառնէրը ասոնք էն . ՚տապանակը՝
ու Հաւաջաւորւ-Լիան հայկն սեղանը՝ և
՚աշտանակը՝ ու ՚սեղանները՝ և սրբարանին
գործիքները՝ որոնցմով պաշտօն կ՚ընեն , և ՚վա-
րագուրը՝ ու անոր վերաբերեալ ամէն բանները :
32 Եւ Կ՚ևատացւոց իշխաններուն իշխանը՝ Հնարան
քահանային որդին Եղիազարը պիտի ըլլայ , որ
սրբարանին պահպանութիւնը ընողներուն վրայ
վերակացու պիտի ըլլայ :
33 Մհրարիէն՝ Մոզհանց տոհմը և Մուսհանց
տոհմը եղաւ . ասոնք են Մհրարիին տոհմերը :
34 Եւ անոնց Համրուածները մէկ ամսականէն վեր
եղող բոլոր արուները երբնց թուոյն համեմատ՝
35 վեց հազար երկու հարիւր հոգի էին : Եւ Մհ-
րարհանց տոհմերուն հօրը տանը իշխանը՝ Ա-
բիքսէլին որդին Սուրիէլն էր . ՚ասոնք խորա-
36 նին հիւսիսային կողմը իջեան պիտի ընեն : Եւ
՚Մհրարիին որդւոյը պահպանութիւնը յանձ-
նուած քառնէրը ասոնք էն . խորանին տախտակ-
ները՝ ու անոր նիգերը՝ և սիւները՝ ու խա-
րիսխները՝ և անոր բոլոր գործիքները՝ ու անոր
37 վերաբերեալ ամէն բանները , Եւ շուրջանակի
սրահին սիւները՝ անոնց խարիսխները՝ և ցից-
երը՝ ու անոնց չուանները :
38 ՚Եւ խորանին առջեւի կողմը՝ այսինքն Ժո-
ղովքի խորանին առջեւը դէպ՝ի արեւելք իջեան
ընելու Մովսէսը՝ Մոմսէս ու Ահարոն և անոր
որդիքը պիտի ըլլան , °որ սրբարանին պահպա-
նութիւնը ՚Իսրայէլի որդւոյը պահպանութեա-

ն որ համար պահպանեն . ու ՚մօտեցող օտա-
39 րականը պիտի մեռցուի : ՚Ղեւտացւոց բոլոր
համրուածները՝ որոնք իրենց տոհմերովը Տէրոջը
խօսքին համեմատ՝ Մովսէս ու Ահարոն համ-
րեցին , մէկ ամսականէն վեր եղող բոլոր արու-
ները քսանուերկու հազար էին :
40 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին . ՚Իսրայէլի որ-
դւոյը մէկ ամսականէն վեր բոլոր առջինեկ ա-
րուները համրէ , ու անոնց անուններուն թիւը
41 առ : Եւ Իսրայէլի որդւոյը բոլոր առջինեկնե-
րուն փոխարէն՝ ՚Ղեւտացիները պիտի առնես
ինծի համար . ես եմ Տէրը . ու Ղեւտացւոց
անասուները՝ Իսրայէլի որդւոյը անասուննե-
42 րուն բոլոր առջինեկներուն տեղը : Եւ Մով-
սէս համրեց Իսրայէլի որդւոյը բոլոր առջինեկ-
43 ները՝ ինչպէս որ Տէրը իրեն պատուիրեց : Եւ
բոլոր առջինեկ արուները երբնց անուններուն
թուոյն համեմատ՝ մէկ ամսականէն վեր համ-
րուողները քսանուերկու հազար երկու հարիւր
եօթանասունեւութը հոգի էին :
44 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով .
45 ՚Իսրայէլի որդւոյը մէջ ամէն առջինեկներուն
տեղը՝ Ղեւտացիները , և անոնց անասուններուն
տեղը՝ Ղեւտացւոց անասունները առ , որ Ղե-
46 ւտացիները իմն ըլլան . ես եմ Տէրը : Եւ
՚Ղեւտացւոց Ռն–էն աւելցած՝ Իսրայէլի որ-
դւոյը երկու հարիւր եօթանասունեւութը առ-
47 ջինեկներուն ՚փրկանք ըլլալու համար , Ար-
գղուխ ՚հինգ սիկղ պիտի առնես . սրբարանին
սիկղին համեմատ պիտի առնես . ՚մէկ սիկղը
48 քսան կերաս է : Եւ անոնց մէջ աւելցածնե-
րուն փրկանքին ստակը՝ Հնարոնին ու անոր որ-
49 դւոյը տաս : Եւ Մովսէս Ղեւտացիներով
փրկուածներուն աւելցածներէն փրկանքին ըս-
50 տակը առաւ : Իսրայէլի որդւոյը առջինեկնե-
րէն սրբարանին սիկղին համեմատ՝ ՚հազար իրեք
հարիւր վեհասունհինգ սիկղ արծաթ առաւ :
51 Եւ Մովսէս՝ Տէրոջը խօսքին պէս ՚փրկուած-
ներուն ստակը Հնարոնին ու անոր որդւոյը
տուաւ , ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին պատուի-
րեր էր :

Գ Լ . Գ

1 Ղեւտացիներուն պաշտօն կատարելու համար որոշուած հասակը : 4 Քահանաները խոթանը քակելէն եւեւ կահաթեանց յանձնուելու բանները : 16 Հղիազարին վերակացութեան պաշտօնը : 17 Քահանայից ընելու դժուշութիւնները : 21 Գերսոնեանց , 29 ու Մերարհանց տալու բանները : 34 Կահաթեանց , 38 Գերսոնեանց , 42 ու Մերարհանց թիւը :

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու Հնարոնին՝
2 ըսելով . Ղևիի որդւոյը մէջէն կահաթին

ղ ԳԼ . ա . 24 , 25 , 26 :
ճ ՆԼ . իէ . 9 :
ձ ՆԼ . իզ . 1 :
յ ՆԼ . իզ . 7 , 14 :
ն ՆԼ . իզ . 36 :
չ ՆԼ . իէ . 9 :
ռ ՆԼ . իէ . 16 :
ս ՆԼ . լէ . 18 :
ու ա ՄՆ . իզ . 23 :
ջ ԳԼ . ա . 53 :
ռ ԳԼ . գ . 15 :
ռ ՆԼ . իէ . 10 :
վ ՆԼ . իէ . 23 :
տ ՆԼ . իէ . 31 :
ր ՆԼ . իէ . 1 ; Ը . 1 :
ց ՆԼ . իզ . 32 :
ւ ԳԼ . ա . 53 :
ք ԳԼ . է . 31 , 32 :
ֆ ԳԼ . ա . 53 :
• ԳԼ . ժԸ . 5 :
֏ Ելմ 7 , 8 :
՚ Ելմ 10 :
Ֆ Տե՛ս գԼ . իզ . 62 :
֊ Ելմ 15 :
֍ Ելմ 12 , 45 :
֎ Ելմ 12 , 41 :
֏ Ելմ 30 , 48 :
֐ ՆԼ . ժէ . 13 ; ԳԼ . ժԸ . 15 :
֑ Ղև . իէ . 6 ; ԳԼ . ժԸ . 16 ;
֒ ՆԼ . Ը . 19 ; Ղև . իէ . 25 ; ԳԼ . ժԸ . 16 ; Նէկ . իե . 12 :
֓ Ելմ 46 , 47 :
֔ Ելմ 48 :

—

որդւոցը գումարը առ՝ իրենց տոհմերուն ու իրենց Հարցը տուներուն համեմատ. [m]Երեսուն տարեկանէն վեր մինչև յիսուն տարեկանը՝ ժողովքի խորանին մէջ ծառայութիւն ընելու համար գունդին մէջ ամէն մնողը համրեց։ [4] Ժողովքի խորանին մէջ [n]Կահաթին որդւոցը պաշտօնը՝ [o]ամենասուրբ բաները պիտի ըլլան։ [5] Երբ բանակը չուելու ըլլայ, Ահարոնը ու անոր որդիքը պիտի գան, ու [p]ծածկոցին վարագուրը իջցընեն, և անով [q]վկայութեան տապանակը պատկերը ծածկեն։ Եւ թխհաշի մորթերէ ծածկոցը անոր վրայ պիտի դնեն, ու անոր վրայ բոլորովին կապուտակ լաթի մը տարածեն, և [r]անոր ձողերը պիտի անցընեն։ [7] Եւ [s]հաւասարութեան հացին սեղանին վրայ կապուտակ լաթի մը պիտի տարածեն, ու անոր վրայ սկուտեղները՝ և խնկամաններըը՝ ու գաւաթները՝ և թափելու նուէր մատուցանելու բաժակները պիտի դնեն, ու հանապազօրեայ հացերը անոր վրայ պիտի [8] ըլլան։ Եւ անոնց վրայ կրկնաւոր կարմիր լաթի մը պիտի տարածեն, ու թխհաշի մորթերէ ծածկոցով ծածկեն զան։ և անոր ձողերը պիտի [9] անցընեն։ Եւ կապուտակ լաթի մը պիտի առնեն, ու ծածկեն [t]լոյսի աշտանակը՝ [u]և անոր ճրագները՝ ու անոր ուներլներըը՝ և բաղմակալները՝ ու անոր բոլոր ևղի ամանները՝ որոնցմով [10] կը ծառայեն անոր։ Եւ զանիկայ իր ամէն գործիքներովը թխհաշի մորթերէ ծածկոցի մը մէջ պիտի դնեն, ու լծակի մը վրայ պիտի դնեն զան։ [11] Եւ [v]ոսկի սեղանին վրայ կապուտակ լաթի մը պիտի տարածեն, ու թխհաշի մորթերէ ծածկոցով մը ծածկեն զան։ և անոր ձողերը պիտի [12] անցընեն։ Եւ սրբարանին պաշտօնեին գործածուած բոլոր գործիքները պիտի առնեն, ու կապուտակ լաթի մը մէջ փաթթեն, և թխհաշի մորթերէ ծածկոցով պիտի ծածկեն զան։ [13] Նիւկայ, ու լծակի մը վրայ դնեն։ Եւ ողջակէզ սեղանէն մոխիրները հանելով՝ անոր վրայ [14] ծիրանեգոյն լաթ տարածեն, Եւ անոր վրայ պաշտօնին համար գործածուած անոր բոլոր գործիքները՝ այսինքն կրակի ամանները՝ մսահանները՝ ու թիակները՝ և կոնքերը՝ (սեղանին բոլոր գործիքները) առ։ Եւ [w]նիւկի վրայ պիտի դնեն, ու անոր վրայ թխհաշի մորթերէ ծածկոց [15] մը տարածեն։ և անոր ձողերը անցընեն։ Եւ Ահարոն ու անոր որդիքը բանակին չուած առենը՝ սրբարանը ու սրբարանին բոլոր կարասիները ծածկելը լմընցընեն։ ու ետքը [x]Կահաթին որդիքը պատուիրակ վիրցընելու գան։ Բայց սուրբ բաներու պիտի չդպչին՝ որ չմեռնին։ Կահաթին որդւոցը բեռները ասոնք պիտի ըլլան ժողովքի խորանին մէջ։

[16] Եւ Ահարոն քահանային որդին Եղիազարը [y]լոյսի ևղին՝ ու [z]անուշահոտ խունկին՝ և [a]հանապազօրեայ հացի ընծային՝ ու [b]օծման ևղին վրայ վերակացու պիտի ըլլայ։ և բոլոր խորանին ու անոր մէջի ամէն բաներուն, սրբարանին ու անոր կարասիներուն վրայ վերակացու ըլլայ։

[17] Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու Ահարոնին՝ [18] ըսելով. Դուք մի՛ կորսընցընէք Կահաթեանց տոհմերուն ցեղը միջէն։ [19] Այլ այնպէս ասոնք ընէք՝ որ [c]Ամենասուրբ բաներուն մօտեցած ատենին ոչ մեռնին ու չկորչին. Ահարոնը ու իր որդիքը պիտի գան, ու անոնց ամէն մէկուն իր պաշտօնը ու իր բեռը որոշեն։ [20] Բայց երբոր սուրբ բաները կը ծածկուին, անոնք անոնց մեռնելու համար ներս պիտի չմտնեն՝ որ չմեռնին։

[21] Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով. [22] Նաև Գերսոնի որդւոցը գումարը առ՝ իրենց Հարցը տուներուն ու իրենց տոհմերուն [23] համեմատ. [d]Երեսուն տարեկանէն վեր մինչև յիսուն տարեկանը՝ ժողովքի խորանին մէջ ծառայութիւն ընելու համար՝ գունդին մէջ ամէն մնողները պիտի համրես։ [24] Գերսոնեանց տոհմերուն ծառայելու ու բեռ- [25] վերցընելու պաշտօնը սա է. [e]Անոնք պիտի վերցընեն խորանին վարագուրները՝ ու ժողովքի խորանը՝ անոր ծածկոցը՝ ու անոր վրայի թխհաշի ծածկոցը՝ և ժողովքի խորանին դրանը [26] վարագուրը. Եւ խորանին ու սեղանին բոլորտիքը եղած սրահին վարագուրները՝ ու սրահը մտնելու դրանը վարագուրը՝ ու անոնց չուանները՝ և անոնց պաշտօնին բոլոր գործիքները պիտի ծառայեն անոնց. ու ասոնց համար եղած բոլոր ապառաւորութիւնները պիտի ընեն։ [27] Գերսոնեանց որդւոցը բոլոր պաշտօնը՝ իրենց ամէն բեռներուն ու իրենց ամէն պաշտօններուն համար՝ Ահարոնին ու անոր որդւոցը հրամանովը պիտի ըլլայ. և անոնց բոլոր բեռները անոնց պահպանութեանը յանձնէք։ [28] Գերսոնեանց որդւոցը տոհմերուն պաշտօնը սա պիտի ըլլայ ժողովքի խորանին մէջ. և անոնց պահպանութիւնը Ահարոն քահանային որդւոյն Իթամարին ձեռքին տակը պիտի ըլլայ։

[29] Մերարիի որդիքն ալ պիտի համրես, իրենց տոհմերուն ու իրենց Հարցը տուներուն [30] համեմատ. [f]Երեսուն տարեկանէն վեր մինչև յիսուն տարեկանը՝ ժողովքի խորանին ծառայութիւնը ընելու համար գունդին մէջ [31] ամէն մնողները համրես։ Եւ ժողովքի խորանին մէջ անոնց ամէն պաշտօններուն համե-

---

[m] Տե՛ս գլ. ը. 24։ [n] Ա Պն. իե. 3, 24, 27։ [o] Հմմ բ 15։ [p] Հմմ 19։ [q] Նշ. իե. 31։ [r] Նշ. իե. 10, 16։ [s] Նշ. իե. 13։ [t] Նշ. իե. 23, 29, 30։ Ղև. իե. 6, 8։ [u] Նշ. իե. 31։ [v] Նշ. իե. 37, 38։ [w] Նշ. ը. 1, 3։ [x] Գ. է. 9։ Ժ. 21։ [y] Օր. ւա. 9։ [z] Ելագ. ղ. 13։ [a] Ա Պն. ժե. 2, 15։ [b] Ելագ. ղ. 6, 7։ [c] Ա Պն. ժգ. 9, 10։ [d] Գ. ղ. 31։ [e] Նշ. իե. 6։ Ղև. իե. 2։ [f] Նշ. ը. 34։ [g] Նշ. իթ. 40։ [h] Նշ. ը. 23, ըա։ [i] Հմմ բ 4։ [j] Տե՛ս Նշ. ժթ. 21։ Ելագ. ղ. 19։ [k] Հմմ 3։ [l] Գ. ղ. 25, 26։ [m] Հմմ 3։

մատ՝ Հանոյց բնակներուն պահպանութիւնը առ
է. Խորանին տախտակները, ու անոր նիգերը՝
32 և անոր սիւները՝ ու խարխսները, և Նէ շուր-
ջանակի սրահին սիւները ու անոնց խարխսնե-
րը և ցիցերը ու շալակները՝ անոնց ամէն գոր-
ծիքներուն և անոնց ամէն պաշտօնուն. անոնց
բնակներուն պահպանութեանը Հարցմանքները ա-
33 նուններուն պիտի յանձնէք անոնց: Ըս է Մե-
րարիի որդւոցը տոհմերուն պաշտօնը ժողովքի
խորանին մէջ՝ իրենց բոլոր պաշտօններուն հա-
մեմատ՝ Ըհարոն քահանային որդւոյն Իթամա-
րին ձեռքին տակը:
34 Նէ Մովսէս ու Ըհարոն և ժողովքին իշ-
խանները համրեցին Կահաթեանց որդիները ա-
նոնց տոհմերուն ու անոնց հարցը տուներուն
35 համեմատ, Նրսուն տարեկանէն վեր մինչև
յիսուն տարեկանը՝ ժողովքի խորանին մէջ
ծառայութիւն ընելու համար գունդին մէջ ամէն
36 մտնողները. Ու անոնց համրուածները իրենց
տոհմերովը երկու հազար եօթը հարիւր յիսուն
37 հոգի էին: Ըսոնք են ժողովքի խորանին բո-
լոր ծառայութիւնը ընող Կահաթեանց տոհ-
մերուն համրուածները, որ Մովսէս ու Ըհա-
րոն համրեցին, ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին
ձեռքովը պատուիրեր էր:
38 Նէ Գերսոնի որդւոցը համրուածները իրենց
տոհմերուն ու իրենց հարցը տուներուն համե-
39 մատ, Նրսուն տարեկանէն վեր մինչև յիսուն
տարեկանը՝ ժողովքի խորանին մէջ ծառայու-
թիւն ընելու համար գունդին մէջ ամէն մտա-
40 նողները համբոյկան. Նէ անոնց համրուած-
ները իրենց տոհմերուն ու իրենց հարցը
տուներուն համեմատ՝ երկու հազար վեց հա-
41 րիւր երսուն հոգի էին: Ըսոնք են ժողովքի
խորանին մէջ բոլոր ծառայութիւն ընող Գեր-
սոնի որդւոցը տոհմերէն համրուածները, որ
Մովսէս ու Ըհարոն համրեցին՝ Տէրոջը պա-
տուիրածին պէս:
42 Նէ Մերարիի որդւոցը տոհմերուն համ-
րուածները իրենց տոհմերուն ու իրենց հարցը
43 տուներուն համեմատ, Նրսուն տարեկանէն վեր
մինչև յիսուն տարեկանը՝ ժողովքի խորանին
մէջ ծառայութիւն ընելու համար գունդին մէջ
44 ամէն մտնողները համբոյկան, Նէ անոնց
համրուածները իրենց տոհմերովը՝ երեք հազար
45 երկու հարիւր հոգի էին: Ըսոնք են Մերարիի
որդւոցը տոհմերուն համրուածները, որ Մով-
սէս ու Ըհարոն համրեցին, ինչպէս որ Տէրը
պատուիրեր էր Մովսէսին ձեռքովը:
46 Ոլ եւաց բոլոր համրուածները՝ որ Մով-
սէս ու Ըհարոն և Իսրայէլի իշխանները համ-
բեցին իրենց տոհմերուն ու իրենց հարցը տու-
47 ներուն համեմատ, Նրսուն տարեկանէն վեր
մինչև յիսուն տարեկանը՝ ժողովքի խորանին
մէջ պաշտօնը ու բեռ կրելու ծառայութիւնը
48 ընելու ամէն մտնողները, Եյսինքն անոնց հա-
րուածները ութը հազար հինգ հարիւր ութսուն
49 հոգի էին: Ընոնք Տէրոջը պատուիրածին պէս
համրուեցան Մովսէսին ձեռքովը, Նամէն մէկը
իր պաշտօնին ու իր բեռին նայելով. այսպէս
համրուեցան անոնք, Ինչպէս որ Տէրը պա-
տուիրեց Մովսէսին:

Գլ. Ե

1 Ընդհանուր մարդիկներէն դուրս կը ձգուին: 5 Պղծոտի մը փոխարէն տուգանք: 11 Կրկին մը իր կնոջ կասկածին համար ընելու փորձը:

1 Նէ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով.
2 Հրամայէ որդւոց Իսրայէլի որդւոցը՝ որ բանա-
կին դուրս ձգեն ամէն Ցբորտաւ և ամէն Բծո-
րոտ ունեցողը՝ ու Գմեռելի մը ամէն անմաքուր
3 եղողը. Երուն ալ էդն ալ դուրս ձգեցէք. բա-
նակին դուրս պիտի ձգէք անոնք, որ չպղծեն
իրենց բանակները՝ Որոնց մէջտեղը ես կը
4 բնակիմ: Նէ Իսրայէլի որդիքը այնպէս ըրին,
ու բանակին դուրս ձգեցին զանոնք. ինչպէս որ
Տէրը Մովսէսին խօսեցաւ, անանկ ըրին Իս-
րայէլի որդիքը:
5 Նէ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով.
6 Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը. Երբոր մարդ մը
կամ կնիկ մը մարդու ջորձաց մեղքերէն մէկը
գործելով՝ Տէրոջը դէմ մեղանչէ, ու առ անձը
7 յանցաւոր ըլլայ, Ընատունը իր ըրած մեղքը
պիտի խոստովանի, և անիկայ իր ըրած վնասը
Էման պիտի հատուցանէ, ու անոր վրայ հինգ-
երորդ մաս մը աւելցընէ, ու զանիկայ վնասը
8 քաշողին պիտի տայ: Նէ թէ որ ան վճաս հա-
տուցող մարդուն մէկ ազգականն ալ չըլլայ, որուն
առ վնասը հատուցուի, անաւրէնք՝ Եղած վնա-
սը Տէրոջը հատուցելով՝ քահանային պիտի
ըլլայ, բաց ի Քաւութեան խոյէն, որով ան
յանցաւոր մարդուն համար քաւութիւն պիտի
ըլլայ:
9 Նէ Իսրայէլի որդւոցը բոլոր սուրբ բանա-
րուն ամէն Ընծան որ կը բերեն քահանային,
10 անոր պիտի ըլլայ: Նէ ամէն մէկուն սուրբ բա-
ները անոր պիտի ըլլան. ամէն մարդ ինչ որ
տայ քահանային, Անոր ըլլայ:
11 Նէ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով.
12 Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը՝ ու ըսէ անոնց. Եթէ
որ մարդու մը կնիկը խոտորի՝ ու անոր անհաւա-
13 տարմութիւն ընէ, Նէ մէկը Հանոր հետ պառ-
կելով՝ զուգաւորի, ու անոր էրիկը տեսած չըլ-
լալով՝ Քանը գաղտուկ մնայ, և անոր պղծ-

ե Գաղ. գ. 36, 37:
զ Նէ. իդ. 15:
է Նէ. լբ. 21:
ը Հմր 2:
թ Հմր 22:
ժ Հմր 29:
ի Հմր 3, 23, 30:
լ Հմր 15, 24, 31:
խ Հմր 1, 21:

ա Ղև. ժգ. 3, 16: Գաղ. ժբ. 14:
բ Ղև. ժէ. 2:
գ Ղև. իա. 1: Գաղ. իթ. 6, 10: ժի. 11, 13: լա. 19:
դ Ղև. իդ. 11, 12: ե Կոր. գ. 16:
ե Ղև. դ. 2, 3:
զ Ղև. է. 5: իդ. 40: Հեսա. է. 19:
է Ղև. դ. 5:
ը Ղև. դ. 6, 7, է. 7:
թ Նէ. իի. 28: Ղև. դ. 17, 18, 26: է. 6, 7, 9, 10, 14: Գաղ. ժբ. 8, 9, 19:
ժ Օր. ժբ. 3, 4: Նզկ. իգ. 29, 30:
ի Ղև. ժ. 13:
լ Ղև. ժբ. 20:

ծուած ատենը՝ տեսնող մը զայն , ու կնիկը
14 չտեսնուի , Եւ Էրկանը վրայ նախանձաւորու-
թիւն ոգի գալով՝ իր կնկանը պղծուելուն հա-
մար նախանձի . կամ կնիկը պղծուած չըլլա-
լով՝ Էրկանը վրայ նախանձաւորութիւն ոգի
15 գայ՝ ու նախանձի , Ընծանէ ան մարդը իր
կնիկը քահանային պիտի բերէ , և անոր ըն-
ծային համար՝ գարիի ալիւրէն տասա-
ներորդ բաժինը պիտի բերէ . եղ պիտի չձթափէ
անոր վրան՝ ոչ ալ խնդրուկ դնէ վրան . ինչու-
որ նախանձաւորութիւն ընծայ մըն է ան . յի-
16 շատակի ընծայ՝ որ մեղքը կը յիշատակէ : Եւ
քահանան կնիկը պիտի մօտեցընէ , ու Տէրոջը
17 առջեւը կայնեցընէ : Եւ քահանան հողէ ամա-
նով սուրբ ջուր պիտի առնէ . ու քահանան
խորանին յատակը եղած հողէն պիտի առնէ ,
18 և ջուրին մէջը դնէ : Եւ քահանան Տէրոջը
առջեւը պիտի կայնեցընէ կնիկը , ու կնկանը
գլուխը բանայ , և յիշատակի ընծան՝ այսինքն
նախանձաւորութեան ընծան անոր ձեռքը պի-
տի տայ . ու անէծքին լեզի ջուրը քահանան
19 իր ձեռքը պիտի ունենայ . Եւ քահանան ա-
նոր երդում ընել պիտի տայ , ու ըսէ կնկանը .
Թէ որ մարդ մը քեզի հետ չպառկեցաւ , և
թէ որ քու էրկանդ անհաւատարմութիւն ըն-
լալով չպղծուեցար , անէծքին ատ լեզի ջուրը քե-
20 զի վնաս մը չընէ . Բայց թէ որ քու էրկանդ
անհաւատարմութիւն ընելով՝ պղծուեցար , և
քու էրիկդ զատ ուրիշ մարդ մը քեզի հետ
21 պառկեցաւ , (Ընծանէն քահանան Կնկանը
անէծքի երդում ընել պիտի տայ , և քահա-
նան կնկանը պիտի ըսէ .) Տէրը քեզ քու ժո-
ղովրդիդ մէջտեղ՝ անէծքի ու երդումի հա-
մար պիտի դնէ , երբոր Տէրը քու ցեսդ փտե-
22 ցընէ՝ ու քու փորդ ուռեցընէ . Եւ ատ ա-
նէծքին ջուրը քու աղիքներուդ մէջ պիտի
երթայ , որ փոր ուռեցընէ , ու ցեսդ փտեցընէ . Եւ կնկանը պիտի ըսէ . Ա-
23 մէն՝ ամէն : Եւ քահանան ատ անէծքները
գիրքի մը մէջ պիտի գրէ , ու ան լեզի ջուր-
24 վը պիտի ուրբ : Եւ անէծքին լեզի ջուրը
ան կնկանը պիտի խմցընէ . ու անէծքին լեզի
ջուրը անոր ներսի դին պիտի երթայ՝ լեզի ը-
25 լալու համար : Եւ քահանան կնկանը ձեռ-
քէն նախանձաւորութեան ընծան պիտի առնէ ,
ու Տէրոջը առջեւը երերցընէ ընծան , և սեղա-
26 նին մօտեցընէ ան : Եւ քահանան ընծային՝
իր ձեռքը լեցուն պիտի առնէ յիշատակի հա-
մար , ու սեղանին վրայ պիտի այրէ ան . ու
27 ետքը ան ջուրը կնկանը պիտի խմցընէ : Եւ
ջուրը անոր խմցընելէն ետև՝ թէ որ անիկայ

պղծուած է , ու իր էրկանը անհաւատարմու-
թիւն րրած է , անէծքին ջուրը լեզի ըլլալով՝
երբոր մտնէ անոր ներսի դին , անոր փորը պի-
տի ուռնայ , ու անոր ցեսը *փտի , և կնիկը
[5] իր ժողովուրդին մէջը անիծեալ պիտի ըլլայ :
28 Իսկ թէ որ կնիկը պղծուած չըլլալով՝ մաքուր
է , ան պիտի չվրէժ , ու զաւակ պիտի ծնանի :
29 Նախանձաւորութեան օրէնքը ասէ , երբոր կը-
նիկ մը [6] իր էրկանը անհաւատարմութիւն ընելով՝
30 պղծուի , կամ երբոր մարդու մը վրայ նախան-
ձաւորութեան ոգի գայ՝ ու իր կնկանը վրայ
նախանձի , Տէրոջը առջեւը պիտի կայնեցընէ
կնիկը , և քահանան կատարէ ատ բոլոր օրէնքը
31 անոր վրայ . Եւ ան մարդը ազատ պիտի ըլլայ
յանցանքէն , և կնիկը [7] իր յանցանքին պատիժը
պիտի կրէ :

ԳԼ. Զ.

1 Ուխտաւորներուն կանոնը : 22 Ժողովուրդը օրհնելու կերպը :

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով .
2 Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը՝ ու ըսէ անոնց .
Թէ որ մարդ մը կամ կնիկ մը [8] ինքզինքը Տէ-
րոջը նուիրելու համար ուխտաւորի մեծ ուխտ
3 ընելու րլլայ , [9] Գինիէն և օղիէն պիտի զգու-
շանայ . գինիի քացախ կամ օղիի քացախ պի-
տի չխմէ , և խաղողի օշարակ չխմէ , ու խա-
4 ղող կամ չամիչ պիտի չուտէ : Ինքզինքը նուի-
րելուն բոլոր օրերը՝ որթէն եղած բան մը պիտի
5 չուտէ , կուժերէն մինչև կեղեւը : Ինքզինքը
նուիրելու ուխտին բոլոր օրերը՝ [10] իր գլխուն ա-
ծելի չպպցընէ . մինչև ինքզինքը Տէրոջը նուի-
րած օրերուն լմընալը՝ ինքը սուրբ պիտի ըլլայ .
Ան իր գլխուն մազերուն վարսքը թող տայ որ ա-
6 ճի : Ինքզինքը Տէրոջը նուիրած բոլոր օրերը՝
7 [11] մեռած մարմինի մը պիտի չմօտենայ . [12] Իր հօ-
րը համար կամ մօրը համար՝ իր եղբօրը կամ
իր քրոջը համար՝ ինքզինքը պիտի չպղծէ , երբ-
որ անոնք մեռնին . ինչու որ իր Աստուծոյն
8 [†] ուխտը իր գլխուն վրան է : Ինքզինքը նուի-
9 րելուն բոլոր օրերը ինքը սուրբ է Տէրոջը : Եւ
թէ որ իր քովը յանկարծ մարդ մը մեռնի , ու
իր նուիրած գլուխը պղծուի , իր մաքրուելու
օրը [‡] իր գլուխը պիտի սեւիլէ . եօթներորդ օ-
10 րը սեւիլէ ան . Եւ [§] ութերորդ օրը ժողովքի
խորանին դուռը երկու տատրակ կամ աղաւնիի
11 երկու ձագ պիտի բերէ քահանային : Եւ քա-
հանան մէկը մեղքի պատարագ՝ ու մէկալը ող-
ջակէզ պիտի մատուցանէ , և մեռելին պատ-
ճառով եղած մեղքին համար քաւութիւն պի-
տի ընէ անոր . ու նոյն օրը պիտի սրբէ անոր

ա Ղեւ . ԺԷ . 18 : Նդկ . իԹ . 16 :
բ Հես . Ղ . 26 : ա Թագ . Ժդ . 24 : Ղեմմ . Յ . 29 :
գ Նբմ . իԹ . 22 :
դ Սաղ . ձԹ . 18 :
ե Բ Օր . իէ . 15 :
զ Ղեւ . բ . 27 :
է Ղեւ . բ . 2 , 9 :
* Նբր . ինայ ,
ը Բ Օր . իբ . 37 : Սաղ . ձէ . 9 , 11 : Նբմ . իԹ . 9 : իԹ . 18 , 22 : Թբ . 18 : Օ.աբ . բ . 13 :
թ Հոբ 19 :
ժ Ղեւ . ի . 17 , 19 , 20 :
ի Ղեւ . իէ . 2 : Գատ . Ժգ . 5 : Գօր . իա . 23 : Հռովմ . ա . 1 :
լ Ըմովս . բ . 12 : Ղու . ա . 15 :
խ Գատ . Ժգ . 5 : Ժդ . 17 : ա Թագ . ա . 11 :
ծ Ղեւ . իա . 11 : Կղ . Ժէ . 11 , 16 :
կ Ղեւ . իա . 1 , 2 , 11 : Կղ . Թ . 6 :
հ Նբր . նուիրութիւնը
ձ Գօր . Ժէ . 18 : իա . 24 :
ղ Ղեւ . ի . 7 : Ժգ . 22 : Ժէ . 14 , 29 :

12 գլուխը : Եւ իր ուխտին օրերը Տէրոջը պիտի
նուիրէ , ու [ը]յանցանքի պատարագի համար մէկ
տարեկան գառնուկ մը պիտի բերէ . և առջի
օրերը պիտի չհամրուին , ինչու որ իր ուխտը
պղծուեցաւ :
13 Եւ ուխտաւորին օրէնքը աս է . [բ]Երբոր
ինքզինքը նուիրելուն օրերը լմննայ , անիկայ
14 ժողովքի խորանին դուռը պիտի բերուի . Եւ
իր զոհը Տէրոջը պիտի մատուցանէ , մէկ տա-
րեկան անարատ արու գառնուկ մը ողջակիզի
համար , ու մէկ տարեկան անարատ էգ գառ-
նուկ մը [գ]մեղքի պատարագի համար , և մէկ
անարատ խոյ մը [դ]խաղաղութեան զոհի համար .
15 Եւ սակառ մը [ե]բաբակ ալիւրէ եղով շաղուած
անխմոր չօթեր , ու [զ]եղով օծուած անխմոր լա-
ւաշներ , և անոնց հացի ընծան ու [է]թափելու
16 նուէրը պիտի հասցնէ : Եւ քահանան ա-
նոր մեղքի պատարագը ու անոր ողջակիզը Տէ-
րոջը առջևը մատուցելով՝ պիտի մատուցանէ :
17 Եւ խոյը՝ խաղաղութեան զոհ պիտի մատու-
ցանէ Տէրոջը՝ անխմոր հացին սակառովը . ու
քահանան անոր հացի ընծան ու [թ]թափելու նու-
18 էրը պիտի մատուցանէ : [ի]Եւ ուխտաւորը իր
նուիրած գլուխը պիտի ածիլէ ժողովքի խորա-
նին դուռը . ու իր նուիրած գլխուն մազը պի-
տի առնէ՝ և խաղաղութեան զոհին տակը եղած
19 կրակին մէջը դնէ : Եւ քահանան խոյէն [ժ]ե-
փած թևը , և սակառէն՝ մէկ անխմոր չօթ ու
մէկ անխմոր լաւաշ պիտի առնէ , և [ի]ուխտա-
ւորին ձեռքերուն վրայ դնէ՝ մազերը ածիլուելէն
20 ետքը . Եւ քահանան երևցընելու ընծայ պի-
տի մատուցանէ զանոնք Տէրոջը առջևը . Դա-
սանք երևցընելու կրծոցով՝ ու բարձրացրնե-
լու զիստով՝ քահանային համար սուրբ են . և
21 անկէ ետև ուխտաւորը գինի խմէ : Ուխ-
տաւորի մը ո՛ր անոր նուիրելուն համար Տէ-
րոջը խոստացած իր ընծային օրէնքը աս է , իր
ձեռքը հասածէն զ'ի զատ . անիկայ իր ըրած
խոստմունքը իր նուիրելուն օրէնքովը պիտի
կատարէ :
22 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով .
23 խօսէ Ահարոնին ու անոր որդւոցը՝ և ըսէ .
Հայտէ [լ]պիտի օրհնէք Իսրայէլի որդիները՝ ըսե-
24 լով անոնց . Տէրը օրհնէ քեզ , և [խ]պահէ քեզ .
25 Տէրը [ծ]պայծառացրնէ իր երեսը քու վրադ , ու
26 [կ]ողորմի քեզի . [հ]Տէրը իր երեսը քու վրադ վեր-
27 ցընէ , [ձ]և խաղաղութիւն տայ քեզի : [ղ]Եւ իմ
անունս Իսրայէլի որդւոցը վրայ պիտի դնեն ,
ու [ճ]ես պիտի օրհնեմ զանոնք :

ը Ղև . է . 6 :
թ Գոր . իա . 26 :
ժ Ղև . ը . 2 , 27 , 32 :
ի Ղև . ը . 6 :
լ Ղև . ի . 4 :
խ Նե . իե . 2 :
ծ Գլ . ժէ . 5 , 7 , 10 :
կ Գոր . իա . 24 :
հ ա Թագ . բ . 15 :
յ Նե . իե . 23 , 24 :
ղ Նե . իե . 27 , 28 :
ճ Ղև . ճ . 22 : ա Մն . իդ . 13 :
ջ Աղ . ձիա . 7 : Ցօհ . ժէ . 11 :
ռ Աղ . լա . 16 : կէ . 1 : Ո . 3 , 7 , 19 : ձժ . 135 : Դան . թ . 17 :
ս Նյն . խգ . 29 :
վ Աղ . գ . 6 :
տ Ցօհ . ժգ . 27 : բ Թես . գ . 16 :
ր բ Օր . իը . 10 : բ Մն . է . 14 : Նա . խգ . 7 : Դան . թ . 18 , 19 :
ց Աղ . ձժ . 12 :
— Նե . ճ . 18 : Ղև . բ . 10 , 11 :
գ Գլ . ա . 4 , լա :
դ Գլ . գ . 25 :
ե Գլ . գ . 31 :
զ Գլ . գ . 28 , 33 :
է Գլ . գ . 15 :
ը Գլ . գ . 6 , 8 , 10 , 12 , 14 : բ Թագ . ղ . 13 :
թ Տ՛ս բ Օր . ի . 5 : գ Թագ . բ . 63 : բ Մն . է . 5 , 9 : Նդմ . գ . 16 : Դևեմ . ժբ . 27 : Աղ . Հ-ին վերնագիրը :
ժ Գլ . բ . 3 :
ի Նե . Հ . 13 :
լ Ղև . բ . 1 :
խ Նե . Հ . 34 :
ծ Ղև . ա . 2 :
կ Ղև . գ . 23 :
հ Ղև . գ . 1 :

ԳԼ . Ը

1 Իշխաններուն ընծաները խորանին նուիրման հանդէսին համար : 10 Ցնծալին նուիրման հանդէսին համար մա-
տուցուած ընծաները : 89 Ստուած քաւութիւնին վրա-
յէն Մովսէսին հետ կը խօսի :

1 Եւ եղաւ որ՝ ան օրը որ Մովսէս [ա]լմընցուց
խորանը կանգնելը , և զանիկայ ու անոր
բոլոր անօթները օծեց ու սրբեց , և սեղանը ու
անոր բոլոր գործիքները օծեց՝ ու զանոնք սրբեց ,
2 Ընտանեաց [բ]իսրայէլի իշխանները՝ իրենց հայ-
րերուն տանը գլուխները՝ ժողովա-[գ]պետներն էին՝
բուերուն վրայ վերակացու եղող՝ գիշերուն իշ-
3 խանները ընծաներ տուին : Եւ բերին իրենց
ընծաները Տէրոջը առջևը , վեց ծածկուած սայ-
լեր՝ և տասներկու եզներ . ամէն երկու իշ-
խանները մէկ սայլ , և ամէն մէկը մէկական եզ .
4 և մօտեցուցին զանոնք խորանին առջևը : Եւ
5 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով . Ընդունէ
ա[դ]ոնք ու պաշտօնը ժամուն համար՝ ամէն մէկուն
իր պաշտօնին նայելով՝ որ ժողովքի խորանին
6 պաշտօնին մէջ գործածուին : Եւ Մովսէս ա-
ռաւ սայլերը ու եզները , ու զանոնք [ե]տուաւ
7 տուաւ : Երկու սայլը ու չորս եզը [զ]Գերսոնի
որդւոցը տուաւ՝ անոնց պաշտօնին նայելով .
8 [է]Եւ չորս սայլը ու ութը եզը Մերարիի որդւո-
ցը տուաւ , [ը]Ազարան քահանային որդւոյն
Իթամարին վերակացութեանմովը Ղեւտ անոնց
9 պաշտօնին նայելով : Բայց Կահաթի որդւոցը
չտուաւ . ինչու որ [թ]սրբարանին պաշտօնը անոնց
վրայ ըլլալով , [ժ]իրենց ուսերովը պիտի վերցը-
նեին :
10 Եւ սեղանին օծուած օրը՝ [ի]անոր նուիրման
հանդէսին համար իշխանները ընծաներ տուին .
և իշխանները իրենց ընծաները սեղանին առջևը
11 մատուցին : Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին . Ա-
զանին նուիրման հանդէսին համար՝ ամէն մէկ
իշխան մէկական օր իրենց ընծաները մատուցանեն :
12 Եւ առաջին օրը իր ընծան մատուցանողը՝
Յուդայի ցեղին իշխանը [լ]Ամինադաբին որդին
13 Նաասոնն էր : Եւ աս էր անոր ընծան . [խ]սրբա-
րանին սիկղին համեմատ՝ հարիւր երեսուն սիկ-
ղէ մէկ արծաթի ափսեմ , եօթանասուն սիկղէ
մէկ արծաթի կնդան , երկուքն ալ ցնծալի Հա-
[ծ]հացի ընծայի համար եղով շաղուած բարակ
14 ալիւրով լի , Տասը ոսկի [կ]սկիհ մէկ խնկոման
15 Խառնակով լի , [հ]Ամէն զուարակ՝ մէկ խոյ՝
ո՛ մէկ տարեկան մէկ գառն ողջակիզի համար ,
16 Ընծեղբեւ մէկ նոխազ [ձ]մեղքի պատարագի հա-
17 մար , Եւ [ղ]խաղաղութեան զոհի համար երկու

ա Ղև . ը . 1 :
բ Թուոց . ա . 5 :
գ Թուոց . ա . 16 :
դ Ելք . իե . 25 , 40 :
ե Թուոց . ե . 2 :
զ Թուոց . գ . 25 , 26 :
է Թուոց . գ . 21 , 24 :
ը Թուոց . գ . 28 , 30 :
թ Թուոց . գ . 31 :
ժ Թուոց . գ . 15 :
ի Թուոց . է . 1 :
լ Թուոց . ա . 7 :
խ Թուոց . է . 13 :
ծ Թուոց . է . 19 :
կ Թուոց . է . 25 :
հ Թուոց . է . 31 :
ձ Թուոց . է . 37 :
ղ Թուոց . է . 43 :
ճ Թուոց . է . 49 :
մ Թուոց . է . 55 :
յ Թուոց . է . 61 :
ն Թուոց . է . 67 :
շ Թուոց . է . 73 :
ո Թուոց . է . 79 :
չ Թուոց . է . 84 :
պ Թուոց . է . 87 :
ջ Թուոց . է . 88 :
ռ Թուոց . է . 89 :
ս Ելք . իե . 25 :
վ Ելք . իե . 40 :
տ Ելք . իե . 42 :
ր Ելք . իե . 43 :
ց Ելք . իե . 44 :
ւ Ելք . իե . 45 :
փ Ելք . իե . 46 :
ք Ելք . իե . 47 :
օ Ելք . իե . 48 :
ֆ Ելք . իե . 49 :
և Ելք . իե . 50 :
ա Ելք . իե . 51 :
բ Ելք . իե . 52 :
գ Ելք . իե . 53 :
դ Ելք . իե . 54 :
ե Ելք . իե . 55 :
զ Ելք . իե . 56 :
է Ելք . իե . 57 :
ը Ելք . իե . 58 :
թ Ելք . իե . 59 :
ժ Ելք . իե . 60 :
ի Ելք . իե . 61 :
լ Ելք . իե . 62 :
խ Ելք . իե . 63 :
ծ Ելք . իե . 64 :
կ Ելք . իե . 65 :
հ Ելք . իե . 66 :
ձ Ելք . իե . 67 :
ղ Ելք . իե . 68 :
ճ Ելք . իե . 69 :
մ Ելք . իե . 70 :
յ Ելք . իե . 71 :
ն Ելք . իե . 72 :
շ Ելք . իե . 73 :
ո Ելք . իե . 74 :
չ Ելք . իե . 75 :
պ Ելք . իե . 76 :
ջ Ելք . իե . 77 :
ռ Ելք . իե . 78 :
ս Ելք . իե . 79 :
վ Ելք . իե . 80 :
տ Ելք . իե . 81 :
ր Ելք . իե . 82 :
ց Ելք . իե . 83 :
ւ Ելք . իե . 84 :
փ Ելք . իե . 85 :
ք Ելք . իե . 86 :
օ Ելք . իե . 87 :
ֆ Ելք . իե . 88 :
և Ելք . իե . 89 :

արջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ նոխազ՝ և հինգ հատ մէկ տարեկան գառինք • Ամենագարին որդւոյն Նաասոնին ընծան աս էր :

18 Երկրորդ օրը մատուցանողը՝ Խաքարի էշ-
19 խանը Սոխարին որդին Նաթանայէլն էր : Ընծայ մատուցած ընծան աս էր • արծաթեայ սկ-
20 ղին համեմատ՝ հարիւր եւսուն սիկղէ մէկ ար-
21 ծաթի սկուտեղ՝ եօթանասուն սիկղէ մէկ ար-
22 ծաթի կնիք՝ երկուքն ալ ընծայի համար եղով շաղուած բարակ ալիւրով՝
23 Տասը ոսկիէ մէկ խնկամանի խառնուով լ-
24 ցուն՝ Մէկ զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ տարե-
25 կան մէկ գառն ողջակէզի համար՝ Հայծերէն մէկ նոխազ մեղքի պատարագի համար՝ Եւ
26 խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ նոխազ՝ և հինգ հատ մէկ տա-
27 րեկան գառինք • Յովդաբին որդւոյն Նաթա-
28 նայէլին ընծան աս էր :

29 Երրորդ օրը Տպտօ-ցանողը՝ Զաբուղոնի
30 որդւոյ իշխանը Վէղոնին որդին Եղիաբն էր :
31 Ընծայ ընծան աս էր • արծաթեայ սկղէն հա-
32 մեմատ՝ հարիւր եւսուն սիկղէ մէկ արծաթի սկուտեղ՝ եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթի
33 կնիք՝ երկուքն ալ ընծայի համար եղով շաղուած բարակ ալիւրով՝ Տասը
34 ոսկիէ մէկ խնկամանի խառնուով լցուն՝
35 Մէկ զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ տարեկան մէկ
36 գառն ողջակէզի համար՝ Հայծերէն մէկ նոխազ մեղքի պատարագի համար՝ Եւ խաղաղու-
37 թեան զոհի համար երկու արջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ նոխազ՝ և հինգ հատ մէկ տարեկան գա-
38 ռինք • Ամղիսուրին որդւոյն Եղիսուրին ընծան աս էր :

39 Երրորդ օրը Տպտօ-ցանողը՝ Իսրայէլի
40 որդւոյ իշխանը Նաասոնին որդին Նաղասոն էր :
41 Ընծայ ընծան աս էր • արծաթեայ սկղէն հա-
42 մեմատ՝ հարիւր եւսուն սիկղէ մէկ արծաթի սկուտեղ՝ եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթի
43 կնիք՝ երկուքն ալ ընծայի համար եղով շաղուած բարակ ալիւրով՝ Տասը
44 ոսկիէ մէկ խնկամանի խառնուով լցուն՝
45 Մէկ զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ տարեկան մէկ
46 գառն ողջակէզի համար՝ Հայծերէն մէկ նոխազ մեղքի
47 պատարագի համար՝ Եւ խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ նոխազ՝
48 և հինգ հատ մէկ տարեկան գառինք • Փա-
49 գուէլին որդւոյն Եղիասափին ընծան աս էր :

50 Երրորդ օրը Տպտօ-ցանողը՝ Եփրեմի որ-
51 դւոյ իշխանը Ամիուդին որդին Եղիսաման էր :
52 Ընծայ ընծան աս էր • արծաթեայ սկղէն համեմատ՝ հարիւր եւսուն սիկղէ մէկ արծաթի սկուտեղ՝ եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթի կնիք՝ երկուքն ալ ընծայի համար
53 եղով շաղուած բարակ ալիւրով՝ Տասը
54 ոսկիէ մէկ խնկամանի խառնուով լցուն՝
55 Մէկ զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ տարեկան մէկ
56 գառն ողջակէզի համար՝ Հայծերէն մէկ նոխազ մեղքի պատարագի համար՝ Եւ
57 խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ նոխազ՝ և հինգ հատ մէկ տա-
58 րեկան գառինք • Փադասուրին որդւոյն Գամաղիէլին ընծան աս էր :

59 Հինգերորդ օրը Տպտօ-ցանողը՝ Ենիհամիւնի
60 որդւոյ իշխանը Գեդէօնին որդին Աբիդանն
61 էր : Ընծայ ընծան աս էր • արծաթեայ սկղէն համեմատ՝ հարիւր եւսուն սիկղէ մէկ արծաթի սկուտեղ՝ եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթի
62 կնիք՝ երկուքն ալ ընծայի համար եղով շաղուած բարակ ալիւրով՝ Տասը
63 ոսկիէ մէկ խնկամանի խառնուով լցուն՝
64 Մէկ զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ տարեկան մէկ
65 գառն ողջակէզի համար՝ Հայծերէն մէկ նոխազ
66 մեղքի պատարագի համար՝ Եւ խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ նոխազ՝ և հինգ հատ մէկ տարեկան գառինք • Ամիհուդին որդւոյն Եղիսամային ընծան աս էր :

67 Վեցերորդ օրը Տպտօ-ցանողը՝ Դաւիթ որ-
68 դւոյ իշխանը Դաւուէլին որդին Նղիսասափն
69 էր : Ընծայ ընծան աս էր • արծաթեայ սկղէն համեմատ՝ հարիւր եւսուն սիկղէ մէկ արծաթի սկուտեղ՝ եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթի կնիք՝ երկուքն ալ ընծայի համար
70 եղով շաղուած բարակ ալիւրով՝ Տասը
71 ոսկիէ մէկ խնկամանի խառնուով լցուն՝ Մէկ
72 զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ տարեկան մէկ գառն
73 ողջակէզի համար՝ Հայծերէն մէկ նոխազ մեղքի պատարագի համար՝ Եւ խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ նոխազ՝ և հինգ հատ մէկ տարեկան գառինք • Գա-
74 գուէլին որդւոյն Նղիսասափին ընծան աս էր :

75 Եօթներորդ օրը Տպտօ-ցանողը՝ Եփրեմի որ-
76 դւոյ իշխանը Ամիուդին որդին Նղիսաման էր :
77 Ընծայ ընծան աս էր • արծաթեայ սկղէն համեմատ՝ հարիւր եւսուն սիկղէ մէկ արծաթի սկուտեղ՝ եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթի կնիք՝ երկուքն ալ ընծայի համար
78 եղով շաղուած բարակ ալիւրով՝ Տասը
79 ոսկիէ մէկ խնկամանի խառնուով լցուն՝ Մէկ
80 զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ տարեկան մէկ գառն
81 ողջակէզի համար՝ Հայծերէն մէկ նոխազ մեղքի պատարագի համար՝ Եւ խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ նոխազ՝ և հինգ հատ մէկ տարեկան գառինք • Ամիհուդին որդւոյն Եղիսամային ընծան աս էր :

82 Ութներորդ օրը Տպտօ-ցանողը՝ Ադանաէլի
83 որդւոյ իշխանը Փադասուրին որդին Գամաղիէլն էր : Ընծայ ընծան աս էր • արծաթեայ սկղէն համեմատ՝ հարիւր եւսուն սիկղէ մէկ արծաթի սկուտեղ՝ եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթի կնիք՝ երկուքն ալ ընծայի համար եղով շաղուած բարակ ալիւրով՝
84 Տասը ոսկիէ մէկ խնկամանի խառնուով լ-
85 ցուն՝ Մէկ զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ տարե-
86 կան մէկ գառն ողջակէզի համար՝ Հայծերէն մէկ նոխազ մեղքի պատարագի համար՝ Եւ
87 խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ նոխազ՝ և հինգ հատ մէկ տա-
88 րեկան գառինք • Գեդէոնիի որդւոյն Աբիդանին ընծան աս էր :

89 Իններորդ օրը Տպտօ-ցանողը՝ Ենիհամիւնի
90 որդւոյ իշխանը Գեդէօնին որդին Աբիդանն
91 էր : Ընծայ ընծան աս էր • արծաթեայ սկղէն համեմատ՝ հարիւր եւսուն սիկղէ մէկ արծաթի սկուտեղ՝ եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթի
92 կնիք՝ երկուքն ալ ընծայի համար եղով շաղուած բարակ ալիւրով՝ Տասը
93 ոսկիէ մէկ խնկամանի խառնուով լցուն՝
94 Մէկ զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ տարեկան մէկ
95 գառն ողջակէզի համար՝ Հայծերէն մէկ նոխազ մեղքի պատարագի համար՝ Եւ խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ նոխազ՝ և հինգ հատ մէկ տարեկան գառինք • Փադասուրին որդւոյն Գամաղիէլին ընծան աս էր :

96 Տասներորդ օրը Տպտօ-ցանողը՝ Ենիհամիւնի
97 որդւոյ իշխանը Գեդէօնին որդին Աբիդանն
98 էր : Ընծայ ընծան աս էր • արծաթեայ սկղէն համեմատ՝ հարիւր եւսուն սիկղէ մէկ արծաթի սկուտեղ՝ եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթի
99 կնիք՝ երկուքն ալ ընծայի համար եղով շաղուած բարակ ալիւրով՝ Տասը
100 ոսկիէ մէկ խնկամանի խառնուով լցուն՝
101 Մէկ զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ տարեկան մէկ
102 գառն ողջակէզի համար՝ Հայծերէն մէկ նոխազ մեղքի պատարագի համար՝ Եւ խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ նոխազ՝ և հինգ հատ մէկ տարեկան գառինք • Ամիհուդին որդւոյն Եղիսամային ընծան աս էր :

103 Տասնմէկերորդ օրը Տպտօ-ցանողը՝ Ադանաէլի
104 որդւոյ իշխանը Փադասուրին որդին Գամաղիէլն էր : Ընծայ ընծան աս էր • արծաթեայ սկղէն համեմատ՝ հարիւր եւսուն սիկղէ մէկ արծաթի սկուտեղ՝ եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթի կնիք՝ երկուքն ալ ընծայի համար եղով շաղուած բարակ ալիւրով՝
105 Տասը ոսկիէ մէկ խնկամանի խառնուով լ-
106 ցուն՝ Մէկ զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ տարե-
107 կան մէկ գառն ողջակէզի համար՝ Հայծերէն մէկ նոխազ մեղքի պատարագի համար՝ Եւ
108 խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ նոխազ՝ և հինգ հատ մէկ տա-
109 րեկան գառինք • Գեդէոնիի որդւոյն Աբիդանին ընծան աս էր :

110 Տասներկուերորդ օրը Տպտօ-ցանողը՝ Ենիհամիւնի
111 որդւոյ իշխանը Գեդէօնին որդին Աբիդանն
112 էր : Ընծայ ընծան աս էր • արծաթեայ սկղէն համեմատ՝ հարիւր եւսուն սիկղէ մէկ արծաթի սկուտեղ՝ եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթի
113 կնիք՝ երկուքն ալ ընծայի համար եղով շաղուած բարակ ալիւրով՝ Տասը
114 ոսկիէ մէկ խնկամանի խառնուով լցուն՝
115 Մէկ զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ տարեկան մէկ
116 գառն ողջակէզի համար՝ Հայծերէն մէկ նոխազ մեղքի պատարագի համար՝ Եւ խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ նոխազ՝ և հինգ հատ մէկ տարեկան գառինք • Ամիհուդին որդւոյն Եղիսամային ընծան աս էր :

117 Տասներեքերորդ օրը Տպտօ-ցանողը՝ Ադանաէլի
118 որդւոյ իշխանը Փադասուրին որդին Գամաղիէլն էր : Ընծայ ընծան աս էր • արծաթեայ սկղէն համեմատ՝ հարիւր եւսուն սիկղէ մէկ արծաթի սկուտեղ՝ եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթի կնիք՝ երկուքն ալ ընծայի համար եղով շաղուած բարակ ալիւրով՝
119 Տասը ոսկիէ մէկ խնկամանի խառնուով լ-
120 ցուն՝ Մէկ զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ տարե-
121 կան մէկ գառն ողջակէզի համար՝ Հայծերէն մէկ նոխազ մեղքի պատարագի համար՝ Եւ
122 խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ նոխազ՝ և հինգ հատ մէկ տա-
123 րեկան գառինք • Գեդէոնիի որդւոյն Աբիդանին ընծան աս էր :

124 Տասներեքերորդ օրը Տպտօ-ցանողը՝ Ենիհամիւնի
125 որդւոյ իշխանը Գեդէօնին որդին Աբիդանն
126 էր : Ընծայ ընծան աս էր • արծաթեայ սկղէն համեմատ՝ հարիւր եւսուն սիկղէ մէկ արծաթի սկուտեղ՝ եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթի
127 կնիք՝ երկուքն ալ ընծայի համար եղով շաղուած բարակ ալիւրով՝ Տասը
128 ոսկիէ մէկ խնկամանի խառնուով լցուն՝
129 Մէկ զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ տարեկան մէկ
130 գառն ողջակէզի համար՝ Հայծերէն մէկ նոխազ մեղքի պատարագի համար՝ Եւ խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ նոխազ՝ և հինգ հատ մէկ տարեկան գառինք • Ամիհուդին որդւոյն Եղիսամային ընծան աս էր :

131 Տասնչորսերորդ օրը Տպտօ-ցանողը՝ Ադանաէլի
132 որդւոյ իշխանը Փադասուրին որդին Գամաղիէլն էր : Ընծայ ընծան աս էր • արծաթեայ սկղէն համեմատ՝ հարիւր եւսուն սիկղէ մէկ արծաթի սկուտեղ՝ եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթի կնիք՝ երկուքն ալ ընծայի համար եղով շաղուած բարակ ալիւրով՝
133 Տասը ոսկիէ մէկ խնկամանի խառնուով լ-
134 ցուն՝ Մէկ զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ տարե-
135 կան մէկ գառն ողջակէզի համար՝ Հայծերէն մէկ նոխազ մեղքի պատարագի համար՝ Եւ
136 խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ նոխազ՝ և հինգ հատ մէկ տա-
137 րեկան գառինք • Գեդէոնիի որդւոյն Աբիդանին ընծան աս էր :

138 Տասնհինգերորդ օրը Տպտօ-ցանողը՝ Ենիհամիւնի
139 որդւոյ իշխանը Գեդէօնին որդին Աբիդանն
140 էր : Ընծայ ընծան աս էր • արծաթեայ սկղէն համեմատ՝ հարիւր եւսուն սիկղէ մէկ արծաթի սկուտեղ՝ եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթի
141 կնիք՝ երկուքն ալ ընծայի համար եղով շաղուած բարակ ալիւրով՝ Տասը
142 ոսկիէ մէկ խնկամանի խառնուով լցուն՝
143 Մէկ զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ տարեկան մէկ
144 գառն ողջակէզի համար՝ Հայծերէն մէկ նոխազ մեղքի պատարագի համար՝ Եւ խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ նոխազ՝ և հինգ հատ մէկ տարեկան գառինք • Ամիհուդին որդւոյն Եղիսամային ընծան աս էր :

145 Տասնվեցերորդ օրը Տպտօ-ցանողը՝ Ադանաէլի
146 որդւոյ իշխանը Փադասուրին որդին Գամաղիէլն էր : Ընծայ ընծան աս էր • արծաթեայ սկղէն համեմատ՝ հարիւր եւսուն սիկղէ մէկ արծաթի սկուտեղ՝ եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթի կնիք՝ երկուքն ալ ընծայի համար եղով շաղուած բարակ ալիւրով՝
147 Տասը ոսկիէ մէկ խնկամանի խառնուով լ-
148 ցուն՝ Մէկ զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ տարե-
149 կան մէկ գառն ողջակէզի համար՝ Հայծերէն մէկ նոխազ մեղքի պատարագի համար՝ Եւ
150 խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ նոխազ՝ և հինգ հատ մէկ տա-
151 րեկան գառինք • Գեդէոնիի որդւոյն Աբիդանին ընծան աս էր :

152 Տասնվեցերորդ օրը Տպտօ-ցանողը՝ Ենիհամիւնի
153 որդւոյ իշխանը Գեդէօնին որդին Աբիդանն
154 էր : Ընծայ ընծան աս էր • արծաթեայ սկղէն համեմատ՝ հարիւր եւսուն սիկղէ մէկ արծաթի սկուտեղ՝ եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթի
155 կնիք՝ երկուքն ալ ընծայի համար եղով շաղուած բարակ ալիւրով՝ Տասը
156 ոսկիէ մէկ խնկամանի խառնուով լցուն՝
157 Մէկ զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ տարեկան մէկ
158 գառն ողջակէզի համար՝ Հայծերէն մէկ նոխազ մեղքի պատարագի համար՝ Եւ խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ նոխազ՝ և հինգ հատ մէկ տարեկան գառինք • Ամիհուդին որդւոյն Եղիսամային ընծան աս էր :

159 Տասնհինգերորդ օրը Տպտօ-ցանողը՝ Ադանաէլի
160 որդւոյ իշխանը Փադասուրին որդին Գամաղիէլն էր : Ընծայ ընծան աս էր • արծաթեայ սկղէն համեմատ՝ հարիւր եւսուն սիկղէ մէկ արծաթի սկուտեղ՝ եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթի կնիք՝ երկուքն ալ ընծայի համար եղով շաղուած բարակ ալիւրով՝
161 Տասը ոսկիէ մէկ խնկամանի խառնուով լ-
162 ցուն՝ Մէկ զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ տարե-
163 կան մէկ գառն ողջակէզի համար՝ Հայծերէն մէկ նոխազ մեղքի պատարագի համար՝ Եւ
164 խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ նոխազ՝ և հինգ հատ մէկ տա-
165 րեկան գառինք • Գեդէոնիի որդւոյն Աբիդանին ընծան աս էր :

166 Տասնվեցերորդ օրը Տպտօ-ցանողը՝ Ենիհամիւնի
167 որդւոյ իշխանը Գեդէօնին որդին Աբիդանն
168 էր : Ընծայ ընծան աս էր • արծաթեայ սկղէն համեմատ՝ հարիւր եւսուն սիկղէ մէկ արծաթի սկուտեղ՝ եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթի
169 կնիք՝ երկուքն ալ ընծայի համար եղով շաղուած բարակ ալիւրով՝ Տասը
170 ոսկիէ մէկ խնկամանի խառնուով լցուն՝
171 Մէկ զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ տարեկան մէկ
172 գառն ողջակէզի համար՝ Հայծերէն մէկ նոխազ մեղքի պատարագի համար՝ Եւ խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ նոխազ՝ և հինգ հատ մէկ տարեկան գառինք • Ամիհուդին որդւոյն Եղիսամային ընծան աս էր :

173 Տասնհինգերորդ օրը Տպտօ-ցանողը՝ Ադանաէլի
174 որդւոյ իշխանը Փադասուրին որդին Գամաղիէլն էր : Ընծայ ընծան աս էր • արծաթեայ սկղէն համեմատ՝ հարիւր եւսուն սիկղէ մէկ արծաթի սկուտեղ՝ եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթի կնիք՝ երկուքն ալ ընծայի համար եղով շաղուած բարակ ալիւրով՝
175 Տասը ոսկիէ մէկ խնկամանի խառնուով լ-
176 ցուն՝ Մէկ զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ տարե-
177 կան մէկ գառն ողջակէզի համար՝ Հայծերէն մէկ նոխազ մեղքի պատարագի համար՝ Եւ
178 խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ նոխազ՝ և հինգ հատ մէկ տա-
179 րեկան գառինք • Գեդէոնիի որդւոյն Աբիդանին ընծան աս էր :

180 Տասնվեցերորդ օրը Տպտօ-ցանողը՝ Ենիհամիւնի
181 որդւոյ իշխանը Գեդէօնին որդին Աբիդանն
182 էր : Ընծայ ընծան աս էր • արծաթեայ սկղէն համեմատ՝ հարիւր եւսուն սիկղէ մէկ արծաթի սկուտեղ՝ եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթի
183 կնիք՝ երկուքն ալ ընծայի համար եղով շաղուած բարակ ալիւրով՝ Տասը
184 ոսկիէ մէկ խնկամանի խառնուով լցուն՝
185 Մէկ զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ տարեկան մէկ
186 գառն ողջակէզի համար՝ Հայծերէն մէկ նոխազ մեղքի պատարագի համար՝ Եւ խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ նոխազ՝ և հինգ հատ մէկ տարեկան գառինք • Ամիհուդին որդւոյն Եղիսամային ընծան աս էր :

187 Տասնհինգերորդ օրը Տպտօ-ցանողը՝ Ադանաէլի
188 որդւոյ իշխանը Փադասուրին որդին Գամաղիէլն էր : Ընծայ ընծան աս էր • արծաթեայ սկղէն համեմատ՝ հարիւր եւսուն սիկղէ մէկ արծաթի սկուտեղ՝ եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթի կնիք՝ երկուքն ալ ընծայի համար եղով շաղուած բարակ ալիւրով՝
189 Տասը ոսկիէ մէկ խնկամանի խառնուով լ-
190 ցուն՝ Մէկ զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ տարե-
191 կան մէկ գառն ողջակէզի համար՝ Հայծերէն մէկ նոխազ մեղքի պատարագի համար՝ Եւ
192 խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ նոխազ՝ և հինգ հատ մէկ տա-
193 րեկան գառինք • Գեդէոնիի որդւոյն Աբիդանին ընծան աս էր :

194 Տասնվեցերորդ օրը Տպտօ-ցանողը՝ Ենիհամիւնի
195 որդւոյ իշխանը Գեդէօնին որդին Աբիդանն
196 էր : Ընծայ ընծան աս էր • արծաթեայ սկղէն համեմատ՝ հարիւր եւսուն սիկղէ մէկ արծաթի սկուտեղ՝ եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթի
197 կնիք՝ երկուքն ալ ընծայի համար եղով շաղուած բարակ ալիւրով՝ Տասը
198 ոսկիէ մէկ խնկամանի խառնուով լցուն՝
199 Մէկ զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ տարեկան մէկ
200 գառն ողջակէզի համար՝ Հայծերէն մէկ նոխազ մեղքի պատարագի համար՝ Եւ խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ նոխազ՝ և հինգ հատ մէկ տարեկան գառինք • Ամիհուդին որդւոյն Եղիսամային ընծան աս էր :

65 մեղքի պատարագի համար ։ Եւ խաղաղու-
թեան զոհի համար երկու արջառ՝ հինգ խոյ՝
հինգ նոխազ՝ և հինգ հատ մէկ տարեկան գա-
ւիթք ։ Փեդէհսիին որդւոյն Ելիսաքեին ընծան
66 սա էր ։ Տասներորդ օրը հոգեացառնողը՝ Դանի որ-
դւոց իշխանը Ամիհուդային որդին Ելիսեզերն
67 էր ։ Ընոր ընծան սա էր ։ արծաթեայ սկիզբն
համեմատ՝ հարիւր հրսուն սկիզբ մէկ արծաթ
սկուտեղ ՝ հօթանասուն սկիզբ մէկ արծաթ
կնիք ՝ երկուքն ալ լեցուն էին հացի ընծայի
68 համար եղով շաղուած բարակ ալիւրով ։ Տասը
ոսկիէ մէկ խնկաման խառնկով լեցուն ։
69 Արմկ զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ տարեկան մէկ
70 գառն ողջակիզի համար ։ Այծերէն մէկ նո-
71 խազ մեղքի պատարագի համար ։ Եւ խաղա-
ղութեան զոհի համար երկու արջառ՝ հինգ
խոյ՝ հինգ նոխազ՝ և հինգ հատ մէկ տարեկան
գառիթք ։ Ամիհուդային որդւոյն Ելիսեզերին
ընծան սա էր ։
72 Ախտասաներորդ օրը հոգեացառնողը՝ Ասերի
որդւոց իշխանը Եգրոնին որդին Փագիէլն էր ։
73 Ընոր ընծան սա էր ։ արծաթեայ սկիզբն հա-
մեմատ՝ հարիւր հրսուն սկիզբ մէկ արծաթ ըս-
կուտեղ ՝ հօթանասուն սկիզբ մէկ արծաթ կնիք ՝
երկուքն ալ լեցուն էին հացի ընծայի համար
74 եղով շաղուած բարակ ալիւրով ։ Տասը ոսկիէ
75 մէկ խնկաման խառնկով լեցուն ։ Արմկ
զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ տարեկան մէկ գառն
76 ողջակիզի համար ։ Այծերէն մէկ նոխազ մեղքի
77 պատարագի համար ։ Եւ խաղաղութեան զոհի
համար երկու արջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ նոխազ՝
և հինգ հատ մէկ տարեկան գառիթք ։ Եգ-
րոնին որդւոյն Փագիէլին ընծան սա էր ։
78 Երկոտասաներորդ օրը հոգեացառնողը՝ Նեփ-
թաղիմի որդւոց իշխանը Ենանին որդին Ելի-
79 սէն էր ։ Ընոր ընծան սա էր ։ արծաթեայ սկիզ-
ձին համեմատ՝ հարիւր հրսուն սկիզբ մէկ ար-
ծաթ սկուտեղ ՝ հօթանասուն սկիզբ մէկ ար-
ծաթ կնիք ՝ երկուքն ալ լեցուն էին հացի ըն-
ծայի համար եղով շաղուած բարակ ալիւրով ՝
80 Տասը ոսկիէ մէկ խնկաման խառնկով լի-
81 ցուն ՝ Արմկ զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ տարե-
82 կան մէկ գառն ողջակիզի համար ՝ Այծերէն
83 մէկ նոխազ մեղքի պատարագի համար ՝ Եւ
խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ՝
հինգ խոյ՝ հինգ նոխազ՝ և հինգ հատ մէկ տա-
րեկան գառիթք ։ Ենանին որդւոյն Ելիսեզերին
ընծան սա էր ։
84 Աճեղանին օծուած օրը՝ ատոր նուիրման հանդէ-
սին համար Իսրայէլի իշխաններէն ԺԲ-նդաւոր
ընծաները ասոնք էին ։ տասուերկու արծաթ
սկուտեղ՝ տասուերկու արծաթ կնիք ՝ ու տաս-
85 ուերկու ոսկի խնկաման ՝ Ամէն մէկ արծաթ
սկուտեղը հարիւր հրսուն սկիղբ՝ և ամէն մէկ
կնիքը հօթանասուն սկիղբ էր ։ սա ամիներուն
բոլոր արծաթը երկու հազար չորս հարիւր սկիղբ
86 էր ՝ սրբարանին սկիզբին համեմատ ։ Տասուերկու
ոսկի խնկաման խառնկով լեցուն ՝ ամէն մէկ
խնկամանը սրբարանին սկիզբին համեմատ՝ տաս-
նհատ սկիղբ ընելով ՝ խնկամաններուն բոլոր
87 ոսկին հարիւր քսան սկիղբ էր ։ Ողջակիզի հա-
մար բոլոր արջառները տասուերկու զուարակ ՝
խոյերը տասուերկու ՝ մէկ տարեկան գառիթքը
տասուերկու էին ՝ իրենց հացի ընծայովը ։ և
մեղքի պատարագի համար այծերէն նոխազները
88 տասուերկու ։ Եւ խաղաղութեան զոհի հա-
մար բոլոր արջառները քսանուչորս զուարակ
էին ՝ խոյերը վաթսուն ՝ նոխազները վաթսուն ՝
և մէկ տարեկան գառիթքը վաթսուն էին ։ Ա-
ս էր ասղանին նուիրման հանդէսը՝ ատոր ետքը
էն եառը ։
89 Եւ երբոր Մովսէս ժողովքի խորանը կը մտա-
նէր ՝ Ընոր հետ խօսելու ՝ անատունը դիրին
խօսողին ձայնը՝ վկայութեան տապանակին վը-
րայ եղած քաւութիւնին վրայէն՝ երկու քե-
րովբէներուն միջտղէն կը լսէր ՝ ու ինքը Ընոր
հետ կը խօսէր ։

ԳԼ · Ը

1 Ա՛րդները վաճառուն կերպը ։ 5 Վկատացոց նուիրուի-
լը ։ 23 Ընոնց պաշտօն կատարելու համար որոշուած հա-
սակը ։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով ՝
2 Խօսէ Ահարոնին՝ ու ըսէ անոր ՝ Երբոր ճրա-
գները վառիս ՝ հօթը ճրագները աշտանակին
3 առջեւի կողմէն լոյս պիտի տան ։ Եւ Ահարոն
անանկ ըրաւ ՝ անոր ճրագները աշտանակին առ-
ջեւի կողմը վառեց ՝ ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին
4 պատուիրեց ։ Եւ աշտանակին շինուքը սասնկ
էր ՝ կռատոգ ոսկիէ էր ՝ անոր բունէն մինչեւ
անոր ծաղիկները կռատոգ էր ՝ Տէրոջը Մով-
սէսին ցուցուցած գաղափարին պէս՝ անանկ շի-
նեց աշտանակը ։
5 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով ՝
6 Իսրայէլի որդւոցը միջէն Վկատացիները առ ՝
7 ու մաքրէ անոնք ։ Եւ անոնք մաքրելու համար
ասանկ պիտի ընես ՝ անոնց ՝ Իմաքրութեան
ջուր սրսկես անոնց վրայ ՝ ու ածանուխ իրենց բո-
լոր մարմինները թող ածիլեն ՝ և իրենց հան-
8 դերձները լուան՝ ու մաքրուին ։ Ետքը զուա-
րակ մը թող առնեն ու Ատոր հացի ընծային
համար եղով շաղուած բարակ ալիւր ՝ դուն ալ
ուրիշ զուարակ մը պիտի առնես մեղքի պա-
9 տարագի համար ։ Ըև Վկատացիները ժողովքի
խորանին առջեւը պիտի մօտեցընես ՝ և Իս-
10 րայէլի որդւոցը բոլոր ժողովքը ժողվես ։ Ա-
Վկատացիները Տէրոջը առջեւը պիտի մօտեցը-

ա Ելմ. ի. 1 ։
բ Պվ. ժբ. 8 ։ Ղվ. ղ. 9, 11 ։
գ Ղվ. իե. 22 ։
դ Ղվ. իե. 37 ։ ի. 25 ։
ե Ղվ. իե. 31 ։
զ Ելմ. իե. 18 ։
է Ելմ. իե. 40 ։
ը Պվ. ժի. 9, 17, 18 ։
թ Ելթ. մեղաց ՝ կամ մեղքի պատարագի
ժ Վկ. ժդ. 8, 9 ։
ի Վկ. բ. 1 ։
լ Տե՛ս Ղվ. իի. 4 ։ ի. 12 ։
խ Վկ. ը. 3 ։

նես ։ ու Իսրայէլի որդիքը [ի]րենց ձեռքերը
11 Ղ Լեւտացւոց վրայ դնեն ։ Եւ Ահարոն Իսրա-
էլի որդւոցը կողմէն՝ Ղ Լեւտացիները Տէրոջը
առջեւը *ընծայ պիտի մատուցանէ՝" ։ Եւ անոնք
Տէրոջը պաշտօնը կատարելու համար ըլլան ։
12 [ի]Ու Ղ Լեւտացիք իրենց ձեռքերը զուարակներուն
գլխուն վրայ պիտի դնեն ։ ու Ղ Լեւտացւոց քա-
ւութիւն ընելու համար՝ մէկ պ[ը]տոպէկը մեղքի
պատարագ՝ ու մէկալը ողջակէզ պիտի մատու-
13 ցանես Տէրոջը ։ Եւ Ղ Լեւտացիները Ահարոնին
ու անոր որդւոցը առջեւը պիտի կայնեցնես ։ ու
14 զանոնք ընծայ մատուցանես Տէրոջը ։ Այսպէս
պիտի զատես Ղ Լեւտացիները Իսրայէլի որդւոցը
մէջէն ։ ու Ղ Լեւտացիները [է]մն պիտի ըլլան ։
15 Եւ անկէետև Ղ Լեւտացիները ժողովքի խորա-
նին գործը ընելու պիտի մտնեն ։ Այսպէս պի-
տի մաքրես անոնք ։ և [ը]նծայ մատուցանես ա-
16 նոնք ։ Վասնզի անոնք բոլորովին [ի]նձի տրուած
են Իսրայէլի որդւոցը մէջէն ։ Իսրայէլի որ-
դւոցը մէջ [ա]մէնը արգանդը բացող բոլոր առ-
17 ջինեկներուն տեղը [ի]նձի առի անոնք ։ [ի]Նչու-
որ Իսրայէլի որդւոցը բոլոր առջինեկները [ի]մ
մարդու և [ի]մ անասունի ։ [ի]մն էն ։ Եգիպտոսի
երկրին մէջ բոլոր առջինեկը զարկած օրէս՝ զա-
18 նոնք սրբեցի [ի]նձի համար ։ Եւ Իսրայէլի որ-
դւոցը բոլոր առջինեկներուն տեղը Ղ Լեւտացի-
19 ները առի ։ Եւ [ի]Սրայէլի որդւոցը մէջէն
Ղ Լեւտացիները բոլորովին Ահարոնին ու անոր
որդւոցը տուի ։ որ ժողովքի խորանին մէջը Իս-
րայէլի որդւոցը պաշտօնը ընեն ։ և Իսրայէլի
որդւոց համար քաւութիւն ընեն ։ [ո]ր Իսրայէլի
որդւոցը վրայ հարուած չգայ՝ երբոր Իսրայէլի
որդիքը սրբարանին մօտենան ։
20 Եւ Մովսէս ու Ահարոն և Իսրայէլի որ-
դւոցը բոլոր ժողովքը՝ Ղ Լեւտացւոց վրայով Տէ-
րոջը Մովսէսին բոլոր պատուիրածին պէս ըրին
Ղ Լեւտացիներուն ։ Իսրայէլի որդիքը անոնք ը-
21 րին անոնց ։ Ու Ղ Լեւտացիները մաքրուեցան ,
և իրենց հանդերձները լուացին ։ [և] Ահարոն
ընծայ մատուց զանոնք Տէրոջը առջեւը ։ ու Ա-
հարոն անոնց համար քաւութիւն բրաւ՝ որ զա-
22 նոնք մաքրէ ։ [ի]Եւ անկէ ետև Ղ Լեւտացիները
ժողովքի խորանին մէջ մտան Ահարոնին ու ա-
նոր որդւոցը առջեւը իրենց պաշտօնը ընելու
համար ։ Ղ Լեւտացւոց վրայով [յ]Տէրոջը Մովսէ-
սին պատուիրածին պէս ։ անանկ ըրին անոնց ։
23 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով ։
24 Ղ Լեւտացւոց կանոնը սա ըլլայ ։ [ի]Քսանուհինգ
տարեկանէն վեր եղողները՝ ժողովքի խորանին
պաշտօնը ընելու դունդին մէջ պիտի մտնեն ։
25 Եւ հիսուն տարեկան ըլլալէն ետքը՝ պաշտօնին
դունդէն պիտի դադարին ։ ու ալ ծառայելու
26 չեն ։ Հակայն ժողովքի խորանին մէջ [ի]պահ-
պանութիւնը պահելու պիտի օգնեն իրենց եղ-
բայրներուն ։ և ծառայութիւն պիտի չընեն ։
ասանկ պիտի ընես Ղ Լեւտացիներուն՝ իրենց
պահպանութիւններուն համար ։

Գ[լ]. Թ

1 Երկրորդ տարին նոյեմբեր զատիկը ընել կը պատուիրուի ։ 6 Ինճապատը եղողները ու ուրիշ զանազանները երկրորդ ամսուն մէջ պիտի ընեն զատիկը ։ 15 Իսրայէլացիք ամպին առաջնորդութեամբը կը շուարին՝ ու իջնան և ընկին ։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին Սինայի անա-
պատին մէջ՝ անոնց Եգիպտոսի երկրէն ել-
լելնուն երկրորդ տարին առջի ամսուն մէջ՝ ըսե-
2 լով ։ Իսրայէլի որդիքը [ի]ր որոշուած ժամանա-
3 կին թող ընեն զատիկը ։ Ա[յ] ամսուն չորեքտա-
սաներորդ օրը [ի]րիկուան դէմ պիտի ընէք ան՝
իր որոշուած ժամանակին ։ անոր բոլոր կանոննե-
րուն ու անոր բոլոր սովորութիւններուն հա-
4 մեմատ պիտի ընէք ան ։ Եւ Մովսէս խօսեցաւ
5 Իսրայէլի որդւոցը՝ որ զատիկը ընեն ։ Եւ ա-
նոնք [ա]ռաջին ամսուն չորեքտասաներորդ օրը
իրիկուան դէմ զատիկը բրին Սինայի անապատին
մէջ ։ Տէրոջը Մովսէսին բոլոր պատուիրածին
պէս՝ Իսրայէլի որդիքը անանկ ըրին ։
6 Եւ կային մանչեր՝ որ [ո]մարդու մեռելէ պղ-
ծուած ըլլալով ՝ ան օրը չկրցան զատիկը ը-
նել ։ [ի]և ան օրը Մովսէսին ու Ահարոնին առ-
7 ջեւը եկան ։ Եւ ան մարդիկը ըսին անոր ։
Մենք մարդու մեռած մարմինէ պղծուած ենք ։
[ի]նչո՞ւ համար Իսրայէլի որդւոցը մէջ Տէրոջը
պատարագը իր որոշուած ժամանակին մատու-
8 ցանել չենք ։ Եւ Մովսէս բսաւ ա-
նոնց ։ Կեցէ՛ք՝ [ը]*նայիմ Տէրը [ի]նչ կը պատուի-
րէ ձեր վրայով ։
9 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով ։
10 Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը՝ ու բսէ ։ Թէ որ
ձեզմէ կամ ձեր սերունդէն մէկը մեռած մար-
մինէ մը պղծուի ՝ կամ հեռաւոր ճամբորդու-
թեան մէջ ըլլայ ՝ անիկա ալ զատիկը պիտի
11 ընէ Տէրոջը ։ [ե]Երկրորդ ամսուն չորեքտասա-
ներորդ օրը [ի]րիկուան դէմ պիտի ընեն ան ։
[ը]բադարջով ու լեղի խոտերով պիտի ուտեն ան ։
12 [ը]Ընկէ մինչև առտու բան մը պիտի չթողուն ,
[ի]և անկէ ոսկոր մը չկոտրեն ։ [ի]զատկին բոլոր
13 կանոններուն համեմատ պիտի ընեն ան ։ Հայց
թէ որ մաքուր եղող՝ ու ճամբորդութեան մէջ
չեղող մարդը զատիկը ընելը պանց ընէ ՝ ան
անձը [ի]ր ժողովուրդին մէջէն պիտի կորսուի ։

ֆ Ղ[ե]. ա. 4։
* Նբ[ը]. երեքշաբթիին ընծայ պիտի երեքշաբթի։
է Նե. [ի]ե. 10։
լ Գ[ո]. գ. 45։ Ժղ. 9։
ի [Հ]մր 11, 13։
ձ Գ[ո]. գ. 12, 45։
ի Նե. Ժգ. 2, 12, 13, 15։ Գ[ո]. գ. 13։ Ղ[ե]. ը. 23։
ճ Գ[ո]. գ. 9։
յ Գ[ո]. ա. 53։ Ժղ. 16։ Ժը. 5։ ը Ա[ր]. [ի]ե. 16։
ղ [Հ]մր 7։
ճ [Հ]մր 11, 12։
ն [Հ]մր 15։
շ [Հ]մր 5, [է]։
ո Տ[է]ս գե. գ. 3։ ա Ա[ր]. [ի]գ. 3, 24, 27։
չ Գ[ո]. ա. 53։

պ Նե. Ժը. 1, [է]։ Ղ[ե]. [ի]գ. 5։ Գ[ո]. [ի]ե. 16։ ը Օր. Ժղ. 1, 2։
ռ Նե. Ժը. 6։
ս Ել[ս]. [է]. 10։
տ Գ[ո]. [է]. 2։ Ժճ. 11, 16։ Տ[է]ս Ել[ս]. Ժը. 28։
ր Նե. Ժը. 15, 19, 26։ Գ[ո]. [ի]է. 2։
ց Գ[ո]. [ի]է. 5։

---

* Նբ[ը]. մտիկ ընեմ
ե ը Ա[ր]. [է]. 2, 15։
ը Նե. Ժը. 8։
ի Նե. Ժը. 10։
ձ Նե. Ժը. 46։ Ել[ս]. Ժճ. 36։
ղ Նե. Ժը. 43, [է]։
ն [Ե]ր[ե]. Ժ[է]. 14։ Նե. Ժը. 15։

ինչու՞ որ [h]Տէրոջը պատարագը իր որոշուած ժամանակին չմատուց • ան մարդը [i]իր մեղքը
14 պիտի կրէ : Եւ թէ որ օտարական մը ձեր մէջը պանդխտանայ , ու զատիկը ընելու ըլլայ Տէրոջը , զատկին կանոնին և անոր սովրութեանը համեմատ պիտի ընէ ան • թէ օտարականին՝ և թէ երկրին բնակին համար [j]մէկ կանոն պիտի ունենաք :
15 Եւ [k]ան օրը՝ որ խորանը կանդնուեցաւ , վկայութեան վրանին վրայովը ամպը պատեց խորանը • ու [l]իրիկուընէ մինչև առաւօտ խորա-
16 նին վրայ կրակի երեւոյթով կը կենար : Միշտ ասանկ էր • ցոլքնիը ամպը կը ծածկէր ան , և
17 գիշերը կրակին երեւոյթը : Ու երբոր ամպը Խորանէն կը վերնար , անկէ ետև Իսրայէլի որդիքը կը ճանէին • և ուր որ ամպը կը կենար ,
18 հոն Իսրայէլի որդիքը իջևան կ՚ընէին : Տէրոջը հրամանովը Իսրայէլի որդիքը կը ճանէին , և Տէրոջը հրամանովը իջևան կ՚ընէին • [m]ամպը խորանին վրայ օրչափ ատեն որ կը կենար , ա-
19 տենք իրենց վրաններուն մէջ կը մնային : Եւ երբոր ամպը շատ օրեր խորանին վրայ մնար , Իսրայէլի որդիքը [n]Տէրոջը պահպանութիւնը
20 կը պահէին , ու չէին ճանար : [o]Այնպէս ալ երբոր ամպը խորանին վրայ քիչ օր կենար • Տէրոջը հրամանովը հոն կը մնային , ու
21 Տէրոջը հրամանովը կը ճանէին : [p]Այնպէս ալ երբոր ամպը իրիկուընէ մինչև առաւօտ մնար , առաւօտուն ամպին վեր ելած ատենը կը ճանէին • թէ ցորեկ ըլլար և թէ գիշեր՝ ամպին
22 ելած ատենը կը ճանէին : Կամ երկու օր՝ կամ մէկ ամիս՝ և կամ մէկ տարի՝ որ ամպը խորանին վրայ կենալով մնար , Իսրայէլի որդիքը [q]հոն կ՚ընակէին , ու չէին ճանար • բայց երբոր
23 վերնար , կը ճանէին : Տէրոջը հրամանովը հոն մնային հոն կ՚ընակէին , և Տէրոջը հրամանովը հոն կը ճանէին • Մովսէսին ձեռքովը պրո-ած Տէրոջը հրամանին համեմատ՝ [r]Տէրոջը պահպանութիւնը կը պահէին :

Թ Լ • ժ

1 Ընծաթէ փողերուն դործածութիւնը : 11 Իսրայէլացիները Սինայէն դէպ՚ի Փառան կը ճանեն : 14 Ընտոց ցանուցանն կարգը : 29 Մովսէս իր Հոբաբ անունը կը յորդորէ որ իրենց հետ երթայ : 33 Տապանակին ճանելու և կենալու տաները Մովսէսին տուած օրհնութիւնը :

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով .
2 Վեցէն երկու հատ արծաթէ փող շինէ .

[h] Ած. ի. 7 :
[i] Պտ. ե. 31 :
[j] Ել. ժբ. 49 :
[k] Ել. ես. 34 : Նեհեմ. թ. 12, 19 : Սաղ. հը. 14 :
[l] Ել. ժգ. 21 : Ես. 38 :
[m] Ել. ես. 36 : Պտ. ժ. 11, 33, 34 : Սաղ. ճ. 1 :
[n] ա Կոր. Ժ. 1 :
[o] Պտ. ա. 53 : գ. 8 :
[p] Ել. ես. 36, 37 :
[q] Ած. ի. 19 :

[r] Ես. ա. 13 :
[s] Ղեւտ. գ. 5 : Յեսէլ. բ. 15 :
[t] Ել. ժբ. 21 : Պտ. ա. 16 : է. 2 :
[u] Պտ. բ. 3 :
[v] Պտ. բ. 10 :
[w] Ած. ի. 3 :
[x] Յեսէլ. բ. 1 :
[y] Պտ. լա. 6 : Ելս. գ. 4 : ա Պն. ժէ. 24 : բ Պն. ժգ. 12 :
* Եբր . առնք

կռաճոյ պիտի շինես անոնք , որ [z]ժողովքը կանչելու համար՝ ու բանակներուն չուելուն հա-
3 մար զործածես : Եւ երբոր [a]զանոնք ընդհանրեն , բոլոր ժողովքը քովդ պիտի ժողվուին
4 ժողովքի խորանին դուռը : Եւ թէ որ փողին մէկը ընդհանրեն , իշխանները՝ [b]Իսրայէլին հա-
5 զարապետները քովդ պիտի ժողվուին : Եւ երբոր ազդարարութեան համար ընդհանրնէք , [c]արևելքը իջևան ընող բանակները պիտի
6 չուեն : Ու երբոր երկրորդ անգամ ազդարարութեան փողը ընդհանրնէք , [d]հարաւային կողմը իջևան ընող բանակները պիտի չուեն • անոնց չուելուն համար ազդարարութեան փողը պիտի
7 ընդհանրնեն : Եւ երբ ժողովուրդը ժողվելու ըլլաք՝ [e]փող պիտի ընդհանրնէք , բայց [f]ազդա-
8 րարութիւն պիտի չընէք : [g]Եւ փողերը ընդհանրողները՝ Ահարոնին որդիքը քահանաները պիտի ըլլան • և [h]ասիկայ ձեր ազգերուն մէջ
9 յաւիտենական կանոն ըլլայ ձեզի : Եւ [i]թէ որ պատերազմիլու երթաք՝ ձեր երկրին մէջ [j]ձեզի նեղութիւն տուող թշնամիին դէմ , փողերով ազդարարութիւն պիտի ընէք • ու [k]ալիտի յիշուիք Տէրոջը ձեր Աստուծոյն առջևը ,
10 և ձեր թշնամիներէն ազատուիք : Եւ [l]ձեր ուրախութեան օրերուն՝ ու ձեր տօներուն՝ և ձեր ամսագլուխներուն մէջ՝ փողերը պիտի ընդհանրնէք ձեր ողջակէզներուն վրայ , ու ձեր խաղաղութեան զոհերուն վրայ , որ ձեզի [m]յիշատակի համար ըլլան ձեր Աստուծոյն առջևը • ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը :
11 Եւ եղաւ որ երկրորդ տարին երկրորդ ամսուն քսաներորդ օրը՝ [n]վկայութեան խորանին
12 վրայէն ամպը վեր ելաւ : Եւ Իսրայէլի որդիքը [o]իրենց դնացքին համեմատ չուեցին [p]Սինայի անապատէն • ու ամպը [q]Փառանի անա-
13 պատին մէջ կեցաւ : Եւ առաջ Մովսէսին ձեռքովը պրո-ած [r]Տէրոջը հրամանին պէս
14 չուեցին : [s]Եւ առաջ Յուդայի որդւոցը բանակին դրօշակը չուեց՝ իրենց դունդերուն կարգովը • ու անոր դունդին վրայ Ամինադաբին
15 որդին [t]Նաասոնն էր : Եւ Իսաքարի որդւոցը ցեղին դունդին [u]վրայ Սողարին որդին [v]Նաթա-
16 նայէլն էր : Եւ [w]Զաբուղոնի որդւոցը ցեղին դունդին վրայ Քելոնին որդին Եղիաբն էր :
17 Եւ [x]խորանը վար իջեցուցին • ու [y]խորանը վերցընող Գերսոնի որդիքը և Մերարիի որդիքը
18 չուեցին : Եւ [z]Հռուբենի բանակին դրօշակը

[z] Ել. ես. 36 : Պտ. բ. 9, 16, 24, 31 :
[a] Ել. ժբ. 1 : Պտ. ա. 1 : բ. 5 :
[b] Ած. իա. 21 : Պտ. ժգ. 1, 4, 27 : բ Օր. ա. 1 :
[c] Ած. ի. 5, 6 : Պտ. բ. 34 :
[d] Պտ. բ. 3, 9 :
[e] Պտ. ա. 7 :
[f] Պտ. ա. 51 :
[g] Պտ. գ. 24, 31 : է. 6, 7, 8 :
[h] Պտ. բ. 10, 16 :

չուեց իրենց դունդերուն կարգովը • ու անոր դունդին վրայ Անդիուբին որդին Եղիսուրն էր :
19 Եւ Շմաւոնի որդւոցը ցեղին դունդին վրայ
20 Սուրիատպային որդին Սաղամիէլն էր : Եւ Դաւդի որդւոցը ցեղին դունդին վրայ Դաւդուե-
21 լին որդին Եղիասաֆն էր : Եւ "արբարներ մերթընդող Կահաթացիները չուեցին • ու խորանը
22 կը կանգնուէր մինչև անոնց գալը : Եւ Ելիփ-ելեի որդւոցը բանակին դրօշակը չուեց իրենց դունդերուն կարգովը • ու անոր դունդին վրայ
23 Ամիուդին որդին Եղիսաման էր : Եւ Մա-նասէի որդւոցը ցեղին դունդին վրայ Փադասուե-
24 րին որդին Գամալիէլն էր : Եւ Բենիամինի որդւոցը ցեղին դունդին վրայ Գեդէօնիին որ-
25 դին Ապիդանն էր : Եւ "Դանի որդւոցը բա-նակին դրօշակը՝ իրենց դունդերուն կարգովը բոլոր բանակներուն ետևէն չուեց • ու անոր դունդին վրայ Ամիսադային որդին Ախիեզէրն
26 էր : Եւ Ասերի որդւոցը ցեղին դունդին վրայ
27 Եգբրանին որդին Փագիէլն էր : Եւ Նեփթա-ղիմի որդւոցը ցեղին դունդին վրայ Ենանէնի
28 որդին Ախիրէն էր : Ըստ էր Իսրայէլին որդւոցը չուելուն կարգը իրենց դունդերուն համեմատ՝ երբոր կը չուէին :
29 Եւ Մովսէս իր աներոջը՝ ոչխնէն Մադիա-նացի "Հոգուելին որդւոյն Յոթաբին ըսաւ • Մենք կը չուենք այն տեղը՝ որուն համար Տէ-րը ըսաւ որ, "Զեզի պիտի տամ. մեզի հետ եղի՛ր , ու բարիք պիտի ընենք քեզի • ինչու-
30 որ "Տէրը Իսրայէլին բարիք խոստացաւ : Եւ անիկայ ըսաւ անոր • Չեմ երթար , այլ իմ երկիրս ու իմ ազգականներուս պիտի երթամ :
31 Եւ ինքը ըսաւ • Շնորհք ըրէ՝ մեզ մի՛ թո-ղուր • քանզի անապատին մէջ մեր իջևան բը-նելու տեղերը գիտես , ու մեզի *առաջնորդ
32 կ'ըլլաս : Եւ թէ որ մեզի հետ երթալու ըլլաս , ինչ բարութիւն որ Տէրը մեզի ընէ , մենք ալ քեզի նոյն բարութիւնը կ'ընենք :
33 Եւ անոնք Տէրոջը լեռնէն իրենք օրուան ճամբայ չուեցին • ու Տէրոջը ուխտին տապա-նակը "իրենք օրուան ճամբայով անոնց առջևէն կ'երթար՝ անոնց հանգստանալու տեղ դտնելու
34 համար : Եւ երբ բանակին կը չուէին , Տէ-րոջը ամպը ցորեկը անոնց վրան էր :
35 Եւ տապանակին չուելուը առնոր՝ Մովսէս կ'ըսէր • Ելի՛ր՝ ով Տէր , ու քու թշնամիներդ թող ցրուին , ու քեզ ատողները առջևէդ
36 փախչին : Եւ անոր կենալուը առնոր՝ ինքը կ'ըսէր • Ո՛վ Տէր՝ Իսրայէլին հազարաւորնե-

բուն ո՜ր բիւրաւորներուն դարձիր :

Թ Լ • Ժ Ե

1 Մովսէսին աղաչանքովը Տաբերային հրկիզութիւնը կը դա-դարի : 4 Ժողովուրդը միս ուտելու կը ցանկայ , ու մա-նանային կը զզուի : 10 Մովսէս իր վրան եղած բեռէն կը դժգոհի : 16 Ուսուցած անոնց Ծանրութիւնը հոգիանա-ռուն ծերերու կը բաժնէ : 31 Տէրը անոնց ցանկութիւնա-նը վրայ բարկանալով Կիբրոթ հաթթաւայի մէջ լորա-մարդիները կուտայ անոնց :

1 Եւ "Ժողովուրդը չարաչար տրտունջ կ'ընէր Տէրոջը †առջևը • ու Տէրը լսեց , եւ իր բար-կութիւնը բորբոքեցաւ , ու անոնց մէջ *Տէրոջը կրակը վառեցաւ , և բանակին ծայրերը խեղդ-
2 նեց կոխոնցուց : Եւ Ժողովուրդը աղաղա-կեց Մովսէսին • ու Մովսէս "աղօթեց Տէրոջը ,
3 և կրակը դադարեցաւ : Եւ անոնց տեղին անունը ‡Տաբերա դրաւ , Տէրոջը կրակը անոնց մէջ
4 այրելուն համար : Եւ անոնց մէջին †խառնիճաղանճ բազմութիւնը շատ ցանկացան • ու Իսրայէլի որդիքն ալ ||դարձան լացին , և ըսին • Ո՞վ մեզի ուտելու միս պիտի տայ •
5 †Եգիպտոսի մէջ մեր ձրի կերած ձուկերը՝ վա-րունդները ու սխիները և պրասները ու սոխերը
6 և խաւորները միտքերնիս կու գան • Եւ հի-մա ամէն անձը չորցաւ • մանանայէն զատ ուրիշ
7 բան մը չկայ աչքերնուս առջևը : Եւ †մանանան դինձի սերմի պէս՝ ու անոր գոյնը *§ սուտակի
8 գոյնի պէս էր : Ժողովուրդը կը պտրտէր ու կը ժողվէր ան , և աղացքի մէջ կ'աղային , կամ անհանի մէջ կը ծեծէին • և պատուհներու մէջ կ'եփէին , ու անկէ շօթեր կը շինէին • և †անոր համը նորատ դաֆիաներու համին պէս էր :
9 Եւ գիշերը †երբոր բանակին վրայ ցօղ կ'իջնէր , մանանան ալ անոր վրայ կ'իջնէր :
10 Ընտանիները Մովսէս լսեց որ Ժողովուրդը իրենց տոհմերովը ամէն մէկը իր վրանին դուռը կու լան • և †Տէրոջը բարկութիւնը խիստ բոր-բոքեցաւ , ու Մովսէսին ալ դէշ երևցաւ աս
11 բանը : †Եւ Մովսէս ըսաւ Տէրոջը • Ինչո՞ւ քու ծառադ չարչարեցիր , ու ինչո՞ւ քու առջևդ շնորհք չգտայ , որ աս բոլոր Ժողովուրդին բեռը
12 իմ վրաս կը դնես : Արդեօք ես եմ յղացեր աս բոլոր Ժողովուրդը , կամ ես եմ ծներ ատոնք , որ ինծի կ'ըսես • †Դայեակին մը կաթնեկեր տղան գիրկը առնելուն պէս †անոնք գիրկդ առ , ո՜ պահ մինչև այն երկիրը՝ որն որ անոնց հայրե-
13 րուն երդում ըրիր : Ուստի՞ց միս պիտի ունենամ , որ աս բոլոր Ժողովուրդին տամ • քանզի իմ բոլորտիքս կու լան ու կ'ը-

---

ա ԳԼ • ի • 4 , 15 : է • 9 :
ե ԳԼ • ի • 18 , 24 :
զ ԳԼ • ի • 25 , 31 : Հես • ձ • 9 :
է ԳԼ • ի • 34 :
ը ԳԼ • ի • 18 :
թ Ելն • ժի • 7 :
ժ Գաս • ա • 16 : ի • 11 :
ի Ելն • լի • 12 : Ղև • ի • 8 : ձ • 7 , 8 :
լ Ելն • աչ • Հով • իզ • 15 :
խ Գաս • ա • 16 :
ծ Տե՛ս Ղև • ի • 1 :
կ Օր • ա • 33 : Հես • ի • 3 , 4 , 6 : Սաղ • ճղ • 8 : Երեմ • լա • 2 : Ղևկ • ի • 6 :
հ Ղև • ժի • 21 : Նէեմ • ը • 12 , 19 :
ձ Սաղ • կը • 1 , 2 : ճղ • 8 :
ղ Օր • իե • 22 :
ճ Ելն • ականջներուն •
մ Սաղ • հը • 21 :
յ Վէ • ի • 2 : ԳԼ • ժչ • 35 :
ն Թուոց • ա • 12 : Սաղ • ճղ • 18 :
շ Հակ • ե • 16 :
ո՝ հրկիզութիւն :
պ Ղև • ժբ • 38 :
ջ Սաղ • հը • 18 : ճղ • 14 : ա Կող • ի • 6 :
ռ Ղև • ժչ • 3 :
ս ԳԼ • իա • 5 :
վ Ղև • ժչ • 14 , 31 :
տ Ելն • ի • 12 :
ր Կամ մարդարիտի
ց Ղև • ժչ • 31 :
ւ Ղև • ժչ • 13 , 14 :
փ Սաղ • հը • 21 :
ք Օր • ա • 12 :
և Ելն • խի • 23 : ա Թագ • ը • 7 :
օ Ելն • իա • 11 :
ֆ Ելն • իզ • 3 • ե • 24 : Ղև • ժչ • 5 :
ա Գաս • ժե • 33 : Սաղ • ը • 6 :

14 սին • Ահա տունը մեղի որ ուանիք : [f]Այս մի-
նակ չեմ կրնար կրել աս բոլոր ժողովուրդը •
15 ինչու որ աս ինծի շատ ծանր է : Եւ թէ որ
ինծի ասանկ պիտի ընես , կ'աղաչեմ [g]սպաքս
իս , թէ որ շնորհք գտայ քու առջեդ , որ
16 չիմ չարիքս տեսնեմ : Եւ Տէրը ըսաւ Մով-
սէսին • Ինծի [h]Իսրայէլին ծերերէն հօթանա-
սուն Հոգի ժողվէ , որոնք որ դուն գիտես թէ
ժողովուրդին ծերերը ու [i]գլխաւորներն են • և
զանոնք ժողովքի խորանը բեր , ու հոն քեզի
17 հետ կայնին • Եւ ես հոն [k]պիտի իջնեմ՝ ու
խօսիմ քեզի հետ • և Հոգւոյն վրադ եղած [l]ո-
գիէն պիտի առնեմ , ու անոնց վրայ պիտի
դնեմ , որ ժողովուրդին բեռը վերցընեն քեզի
18 հետ , ու դուն միանակ չվերցընես : Եւ ըսէ
ժողովուրդին • [m]Պատրաստուեցէք վաղուան համար սրբուհուքիք ,
ու միս պիտի ուտէք • ինչու որ [n]Տէրոջը ականջ-
ներուն լացիք՝ ըսելով • [o]Ո՞վ մեզի միս պիտի
կերցընէ , [p]քանզի Եգիպտոսի մէջ ապրկի
կ'ապրէինք • ուստի Տէրը ձեղի միս պիտի տայ ,
19 ու դուք պիտի ուտէք : [q]Դուք չէ թէ միանակ
մէկ օր պիտի ուտէք , և ոչ երկու օր՝ ոչ
20 հինգ օր՝ ոչ տասը օր՝ ոչ ալ քսան օր • [r]Ձմեռն
մէկ ամիս մինչև քթերնէդ դուրս գալը պիտի
ուտէք , անոնկ որ զզուիք • որովհետև ձեր
մէջտեղը եղող Տէրը արհամարհեցիք , և անոր
առջեւը լացիք՝ ըսելով • [s]Ինչո՞ւ մենք եգիպ-
տոսէն ելանք :
21 Եւ Մովսէս ըսաւ • [t]Ես ժողովուրդը՝ որոնց
մէջ կը գտնուիմ , վեց հարիւր հազար հե-
տեւակ հոգի են , ու դուն ըսիր • Ես անոնց
միս պիտի տամ՝ որ լմնան մէկ ամիս ուտեն •
22 [u]Ոնոնց բաւական ըլլալու համար՝ միթէ ջոլոր
ոչխարները ու արջառները մորթուին • կամ
անոնց բաւական ըլլալու համար՝ ծովուն բոլոր
23 ձուկերը մէկտեղ հաւաքուի՞ն : Եւ Տէրը
ըսաւ Մովսէսին • [v]Միթէ տկար է Տէրոջը
ձեռքը • հիմա կը տեսնես թէ [x]քեզի բանայիս
24 պէս պիտի ըլլայ՝ թէ չէ : Եւ Մովսէս ելաւ ,
ու Տէրոջը խօսքերը ժողովուրդին զրուցեց • և
ժողովուրդին ծերերէն [y]հօթանասուն հոգի ժող-
ովից , ու զանոնք խորանին բոլորտիքը կայնե-
25 ցուց : Եւ Տէրը [z]ամպի մը մէջ իջաւ , ու
անոր հետ խօսեցաւ , և անոր վրայ եղած [aa]ո-
գիէն առաւ , ու անոնք հօթանասուն ծերերուն
վրայ դրաւ • և եղաւ որ [ab]հոգին անոնց վրայ
հանգչելուն՝ [ac]մարգարէութիւն ըրին , [ad]բայց
26 անկէ հետև չըրին" : Եւ երկու հոգի բանա-
կին մէջ մնացին , մէկուն անունը Եղդադ էր
ու մէկալին անունը Մոդդատ • և [ae]հոգին
հանգչեցաւ անոնց վրայ • ու անոնք ան գրուած-
ներէն էին , բայց [af]խորանը երթած չէին • և
27 բանակին մէջ մարգարէութիւն կ'ընէին : Եւ
պատանի մը վազեց ու պատմեց Մովսէսին՝ և
ըսաւ • Եղդադ ու Մոդդատ մարգարէութիւն
28 կ'ընեն բանակին մէջ : Եւ [ag]Նաւէին որդին Յե-
սուն՝ Մովսէսին ընտրեալ ծառան պատասխան
տուաւ՝ ու ըսաւ • Տէր իմ Մովսէս՝ [ah]արգիլէ
29 զանոնք : Եւ Մովսէս ըսաւ անոր • Ինծի
համար կը նախանձի՞ս • [ai]երանի թէ Տէրոջը
բոլոր ժողովուրդը մարգարէներ ըլլային , և
30 Տէրը իր [aj]հոգին անոնց վրայ դնէր : Եւ Մով-
սէս բանակը քաշուեցաւ , ինքը ու Իսրայէլի
ծերերը :
31 Եւ Տէրոջմէն [ak]հով մը ելաւ , ու ծովուն
կողմէն լորամարգիներ բերաւ , ու բանակին
վրայ մէկ օրուան ճամբայ մէկ կողմէն՝ և մէկ
օրուան ճամբայ մէկալ կողմէն՝ բանակին բո-
լորտիքը տարածեց , երկրի երեսին վրայէն եր-
32 կու կանդունի չափ բարձր : Եւ ժողովուրդը
ան բոլոր օրը՝ ու բոլոր գիշերը՝ և հետեւեալ
բոլոր օրը հաւաքեց՝ լորամարգիները ժողվեցին •
քիչ ժողվողը տասը քոռ ժողվեց • և իրենց
համար բանակին բոլորտիքը չորցուցին փռեցին
33 գանոնք : Դ- երբոր դեռ [al]միսը իրենց ակռա-
ներուն վրան էր , տակաւին չծամուած՝ Տէրոջը
բարկութիւնը ժողովուրդին վրայ բորբոքեցաւ •
ու Տէրը խիստ մեծ հարուածով զարկաւ ժո-
34 ղովուրդը : Եւ ան տեղին անունը [am]Կիբրոթ
Հաթթաւաա" դրաւ • ինչու որ հոն թաղեցին
35 զանկացող ժողովուրդը : [an]Դ- Կիբրոթ Հաթ-
թաւայէն Հասրոթի չափ ժողովուրդը , ու Ե-
սերոթի մէջ [ao]մնացին :

ԳԼ• ԺԲ

1 Մարիամ կը չանդիմանէ Մարիամն ու Ահարոնն չանդգ-
նութիւնը : 10 Մովսէսին ազատութիւնը Մարիամին բո-
րոտութիւնը կը բժշկուի : 14 Մարիամ կը հրամայէ որ
Մարիամը բանակէն դուրս զոց պահուի :

1 Եւ Մարիամ ու Ահարոն՝ Մովսէսին դէմ
խօսեցան՝ անոր առած Եթովպացի կնկա-
նը համար , քանզի [a]անկայ Եթովպացի կնիկ
2 առեր էր , Եւ ըսին • Միթէ Տէրը միայն Մով-
սէսին ձեւ քո՞վ խօսեցաւ • [b]չէ՞ որ մեր ձեւ-
3 քովն ալ խօսեցաւ • և Տէրը [c]լսեց : Եւ Մով-
սէս շատ հեզ մարդ մըն էր՝ երկրի վրայ եղած

[e] Նէ• ժբ • 18 :
[f] Տե՛ս գ Ծագ • ժբ • ֆ : Ելմն • գ • 3 :
[g] Սմի • գ • 15 :
[h] Տե՛ս Նէ• իե • 1 , 9 :
[i] բ Օբ • ժչ • 18 :
[k] [j]Մբ 25 : Ելմն • ժա • 5 : ժբ • 21 : Նէ• ժբ • 20 :
[l] ա ծնող • ժ • 6 : գ ծնող • բ • 15 : Ղեվմ • իթ • 20 : Նա • խգ • 3 : Ելմվէլ • բ • 28 :
[m] Նէ• ժբ • 10 :
[n] Նէ• ժչ • 7 :
[o] [j]Մբ 5 : Կոր • է • 39 :
[p] Սաղ • հբ • 29 : ձղ • 15 :
[q] Նէ• իա • 5 :
[r] Ելմն • ժբ • 2 : Նէ• ժբ • 37 : Լբ • 26 : Պէ• ա • 46 :
[s] Տե՛ս գ ծնող • է • 2 : Ասա • ժե • 33 : Պար • բ • ֆ : Ելմն • գ • 7 , 9 :
[t] Նա • ծ • 2 : ծբ • 1 :
[u] Պէ• ի • 19 : Եզեկ • ժբ • 25 : իգ • 14 :
[v] [j]Մբ 16 :
[x] [j]Մբ 17 : Պէ• ժբ • 5 :
[y] Տե՛ս գ ծնող • բ • 15 :
[z] Ելմն • ժգ • 13 : Սաղ • հբ • 26 , 27 , 28 : ձե • 40 :
[aa] Սաղ • հբ • 30 • 31 :
[ab] [j]ր՝ յանկարծեան գերեզմանը :
[ac] բ Օր • իթ • 22 :
[ad] Պէ• Լգ • 17 :
[ae] Նէ• է • ևեն :
[af] Նէ• բ • 21 :
[ag] Նէ• ժե • 20 : Միք • գ • 4 :
[ah] Ծոն • իթ • 33 : Պէ• ժա • 1 : գ ծնող • ժբ • ֆ : Նա • լէ • ֆ : Եզեկ • ե • 13 , 13 :

4 բոլոր մարդոցմէ աւելի : ᵗԵւ խնդոյն Տէրը
ըսաւ Մովսէսին և Ահարոնին ու Մարիամին .
Դուք երեքդ ալ ժողովքի խորանը ելէք . և
5 իրենք ալ ելան : ᵘԵւ Տէրը ամպին սիւնով
իջաւ , ու խորանին դուռը կայնեցաւ . և Ահա-
րոնը ու Մարիամը կանչեց , ու անոնք երկուքը
6 նին ալ ելան : Եւ ըսաւ անոնց . Լսեցէք իմ
խօսքս մարիկ ըրէք . Թէ որ ձեզմէ մէկը մար-
գարէ ըլլայ , ես Տէրս ինքզինքս ՚տեսիլքի մէջ
կը ճանչցընեմ անոր , կամ ՚երազի մէջ կը խօ-
7 սիմ անոր հետ : ՚Իմ ծառաս Մովսէսը ա-
նանկ չէ , որ իմ ՚բոլոր տանս մէջ ՚հաւատա-
8 րիմ է . Ընոր հետ ՚բերան առ բերան Կայտա-
ռապէս կը խօսիմ , և ոչ թէ առակով . ու
՚անիկայ Տէրոջը կերպարանքը կը տեսնէ . ուս-
տի ՚իմ ծառային Մովսէսին դէմ խօսելու ըն-
9 չո՞ւ չվախցաք : Եւ Տէրոջը բարկութիւնը ա-
10 նոնց վրայ բորբոքեցաւ . ու կնքը գնաց : Եւ
ամպը վրանէն խորանէն , ու ՚ահա Մարիամ
ձիւնի պէս ՚բորոտ եղաւ . և Ահարոն Մա-
րիամին նայեցաւ , և ահա անիկայ բորոտ էր :
11 Եւ Ահարոն ըսաւ Մովսէսին . Ո՛հ , տէր իմ ,
ի՛ աղաչեմ , ՚վրանիս մեղք մի՛ դներ . քանզի
յիմարութիւն ըրինք , ու մեղք գործեցինք .
12 Թո՛ղ չեղանի Ըան մեռած պղա՜ն՝ որ իր մօրը
արգանդէն ելած ատենը անոր մարմինէն կէսը
13 ապառուած է : Եւ Մովսէս աղաղակեց Տէ-
րոջը՝ ըսելով . Կը խնդրեմ քեզմէ , ով Ա-
14 տուած , բժշկէ անիկայ : Եւ Տէրը ըսաւ
Մովսէսին . ՚Թէ որ անոր Հայրը միայն անոր
երեսը թքնելու ըլլար , եօթը օր պիտի չա-
մչեմա՞ր . Թո՛ղ անիկայ ՚եօթը օր բանակէն
դուրս դադուած պահուի , ու անկէ ետև ըն-
15 դունուի : ՚Եւ Մարիամ բանակէն դուրս եօ-
թը օր դադուած մնաց . ու ժողովուրդը չշարժ
մինչև Մարիամին ընդունուիլը :

ԳԼ . ԺԳ

5 Երկիրը լրտեսելու խրկուած մարդոց անուններըը : 18 Ա-
նոնց ապրուած պատուէրները , 22 անոնց գործերը , 27
ու անոնց բերած լուրը :

1 Եւ եօթը ժողովուրդը ՚Սերոմիմէն չշարժին ,
2 ու փառաւոր անապատը իջևան ըրին : Եւ
3 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով . ՚Ար-
դիկ խրկէ որ լրտեսեն Քանանու երկիրը , որ
ես իսրայէլի որդւոցը պիտի տամ . անոնց իշ-
խան եղողներէն՝ մէ յիմէկ մարդ իր Հայրերուն
4 ցեղին կողմէն պիտի խրկեք : Եւ Մովսէս Տէ-
րոջը հրամանին համեմատ խրկից զանոնք ՚փա-
ռանի անապատէն . բոլոր ան մարդիկը իսրա-
5 յէլի որդւոցը գլխաւորներն էին : Ռուբէնի ցեղէն՝
Նաւէնեները տանք են . Շմաւոնի ցեղէն՝ Օ-
6 քուրին որդին Սամուան , Յուդայի ցեղէն՝
7 Յեփոնէին որդին Քաղէբը , Իսաքարի ցեղէն՝
8 Յովսեփին որդին ՚Քաղէբը , Եփրեմի ցեղէն՝
9 Յովսեփին որդին Իգաղը , Բենիամինի ցեղէն՝
10 Նաւէին որդին ՚Օսէբը , Ենեհամինի ցեղէն՝
11 Յոսեփին որդին Փաղտին , Զաբուղոնի ցեղէն՝
12 Սուսիին որդին Գեդդիէլը , Յովսեփի ցեղէն՝
այսինքն Մանասէի ցեղէն՝ Սուսիին որդին
13 Գադդին , Դանի ցեղէն՝ Գամալիէլին որդին
14 Ամիէլը , Ասերի ցեղէն՝ Միքայէլին որդին Սա-
15 թուրը , ՚Նեփթաղիմի ցեղէն՝ Վափսիին որդին
16 Նաբին , Գադի ցեղէն՝ Մաքբիին որդին
Գուէլը :

17 Սոսկը են ան մարդոցը անուններըը՝ որ Մով-
սէս խրկից երկիրը լրտեսելու . և Մովսէս
՚Նաւէին որդւոյն *Օսեսին անունը †Յեսու
18 դրաւ : Եւ Մովսէս խրկից զանոնք Քանանու
երկիրը լրտեսելու , ու ըսաւ անոնց . Ա՛ս
՚հա-
րաւային կողմէն գէպ՚ի վեր երթալով՝ ՚լեռը
19 ելէք . Եւ ան երկրին ինչպէս ըլլալը՝ ու հոն
բնակող ժողովուրդին զօրաւոր կամ տկար ,
20 քիչոր կամ շատոր ըլլալը տեսէք . Եւ ան
երկիրը՝ ուր որ անոնք կը բնակին՝ ինչպէս է ,
աղէկ է՞ թէ դէշ . և ինչպէս են ան քաղաք-
ները՝ ուր որ անոնք կը բնակին . վրանևերո՞
21 բաղկացած են՝ թէ պարսպաւոր են . Եւ եր-
կիրը ինչպէս է , ՚պարարա՞ է՝ թէ անբեր .
մէջը ծառեր կա՞ն՝ թէ չէ : Եւ ՚քիչ երդիք ,
ու ան երկրին պտուղէն առէք : Եւ ան օրն-
22 րը խաղողին նոր եկած օրերն էր : Եւ եկան՝
ու ան երկիրը լրտեսեցին ՚Սինն անապատէն
23 մինչև դէպ՚ի Եմաթի երթալու ՚Բոսրը : Եւ
Հարաւային կողմէն ելան , ու դէպ՚ի Խեբրոն
հկան . ու հոն կը գտնուէին ՚Ենաքիմն սրդիքը
՚Աքիմանը՝ Աքսին և Թալմին . ու ՚Խեբրոն
Եգիպտոսի ՚Տոյանիս քաղաքէն եօթը տարի
24 առաջ շինուած էր : ՚Եւ մինչև Եշքոզի ձորը
եկան , ու անկէ խաղողի ողկոյզ մը կտրեցին
ուռտիք մէկտեղ , և երկու հոգի լծակով մը-
ցուցին անիկայ . և նռնենիէն ու թզենիէն ալ

ᵗ Ասղ . հդ . 9 .
ᵘ Կղ . ժա . 25 : ժդ . 19 :
ᵛ Ծն . ժէ . 1 : թղ . 2 : Ելս . Լդ . 15 : Լդկն . ա . 1 :
Դան . ը . 2 : ժ . 8 , 16 , 17 : Դտ . ը . 11 , 22 :
Ղտ . ա . 11 , 17 : իբ . 17 , 18 :
ᵠ Ծն . լա . 10 , 11 : գ Թագ . գ . 5 : Ասա . ա . 20 :
ᵡ Ասղ . ամ . 26 :
ᵇ ա Տիմ . գ . 15 :
ᵈ Նբր . գ . 2 . 5 :
ᵉ Նհ . Լդ . 11 : բ Օր . Լդ . 10 :
ᶠ ա Կոր . ժգ . 12 :
ᵍ Նհ . Լդ . 19 :
ʰ բ Պետ . բ . 10 : Յուդ . 8 :
ⁱ բ Օր . իզ . 9 :
ʲ գ Թագ . Ե . 27 : ժԵ . 5 :
բ Ա՛ն . իզ . 19 , 20 :
ᵏ բ Թագ . ժիզ . 19 : իզ . 10 : Ընակ . Ը . 32 :
ˡ Ասղ . ձբ . 4 :
ᵐ Տի՛ն Նբր . ժգ . 9 :
ⁿ Ղհ . ժգ . 46 : Դհ . Ե . 2 , 3 :
ᵒ բ Օր . իզ . 9 : բ Ա՛ն . իզ . 20 , 21 :
ᵖ ա Կոր . ժգ . 35 : Լդ . 18 :
ᵠ Դհ . Լբ . 8 : բ Օր . ա . 22 :
ʳ Ա՛մբ 1 : Դհ . Լբ . 8 : բ Օր . ա . 19 : իզ . 23 :
ˢ Դհ . Լդ . 19 : ա Ա՛ն . գ . 15 :
ᵗ Ա՛մբ 31 : Դհ . ժգ . 6 , 30 : Ելս . ժգ . 6 , 7 , 13 , 14 : Դտ . ա . 12 :
ᵘ Ա՛մբ 17 :
* ՝ի՛ փրկիչ :
† ՝ի՛ Տէր փրկիչ :
ᵛ Ա՛մբ 23 :
ᵠ Ծն . ժգ . 10 : Դտ . ա . 9 , 19 :
ᵡ Նհմ . իզ . 25 , 35 : Լդկն . Լգ . 14 :
ᵇ բ Օր . լա . 6 , 7 , 23 :
ᵈ Դհ . Լգ . 3 : Ելս . ժԵ . 1 :
ᵉ Ելս . ժիզ . 28 :
ᶠ Ա՛մբ 34 :
ᵍ Ելս . ժա . 21 , 22 : ժԵ . 13 , 14 : Դտ . ա . 10 :
ʰ Ելս . իա . 11 :
ⁱ Ասղ . հբ . 12 : Իս . ժիզ . 11 : Ը . 4 :
ʲ բ Օր . ա . 24 , 25 : Դհ . Լբ . 9 :

25 պոչին : Իսրայէլի որդւոցը անկէ կտրած ոչ-
կուզին համար՝ ան տեղին անունը *Նաբողի
26 ձոր դրուեցաւ : Եւ քառասուն օրէն եաբը ան
27 երկիրը լրտեսելէն դարձան . Եւ գալով հա-
ւան Մովսէսին ու Ահարոնին և Իսրայէլի որ-
դւոցը բոլոր ժողովքին՝ Վիճաւանի անապատը
*Կադէսը . և անոնց ու բոլոր ժողովքին լուր
բերին . և երկրին պտուղը ցուցուցին անոնց :
28 Եւ պատմեցին անոր՝ ու ըսին . Մենք խրկած
երկիրդ գացինք . իրաւցընէ *կաթ ու մեղր կը
29 բղխէ ան , *ևս անոր պտուղը սա է : Բայց
*ան երկրին մէջ բնակող ժողովուրդը զօրաւոր
է , և քաղաքները պարսպաւոր ու խիստ մեծ
30 են . և հոն *Ենակին որդիքը տեսանք : *Ե-
մաղեկացիք ան երկրին հարաւային կողմը կը
բնակին . ու Քետացիք և Յեբուսացիք ու Ա-
մորհացիք լեռները կը բնակին , և Քանանացիք
ծովուն քովը ու Յորդանանու եզերքը կը բնա-
31 կին : Եւ *Քաղէբ՝ ժողովուրդը Մովսէսին
ատելը լռեցուց , ու ըսաւ . Ելլենք ,
ու ժառանգենք ան . քանզի մենք անշուշտ
32 կարող ենք անոր տիրելու : *Բայց անոր հետ
ելլող մարդիկը ըսին . Մենք ան ժողովուրդին
վրայ ելլելու կարող չենք . ինչու որ անոնք
33 մեզմէ զօրաւոր են : Եւ *իրենց լրտեսած երկ-
րին համար գէշ լուր բերին Իսրայէլի որդւոցը՝
ըսելով . Ան երկիրը՝ որուն միջնորդէն անցանք՝
ղանիկայ լրտեսելու համար , իր բնակիչները ու-
տող երկիր մըն է . և *անոր մէջն բոլոր ժո-
ղովուրդը՝ որ մենք տեսանք , յաղթահասակ
34 մարդիկ են : Եւ հոն տեսանք հսկաները ,
*Ենակին որդիքը որ հսկաներէն էն . անանկ
որ մենք մեր աչքին *մարախի պէս երևցանք ,
և անանկ ալ *անոնց աչքին երևցանք :

ԳԼ . ԺԴ

1 ժողովուրդը աս լուրին վրայ պոռալնջ կ'ընէ : 6 Յե-
սուն ու Քաղէբը զանոնք լռեցընելու կը ջանան : 11 Աս-
տուած անոնց սպառնալիք կ'ընէ . 13 բայց Մովսէսին
պաղատանքը ընդունելով՝ կը նեղէ : 26 Տասնուերկ ընդ. ժո-
ղովուրդը խոստացած երկիրը մտնելէն կը զրկուին : 36
Գէշ լուր բերող լրտեսները հարուածով կը մեռնին : 40
Նաւտնոյ հրամանէն դուրս՝ երկրին վրայ յարձակող
ժողովուրդը կը յաղթուի :

1 Եւ բոլոր ժողովքը ձայնը վերցնելով՝ պոռ-
ղակից . և *ժողովուրդը լացաւ ան գիշե-

2 րը : Եւ Իսրայէլի բոլոր որդիքը տրանջեցին
Մովսէսին ու Ահարոնին դէմ . ու բոլոր ժո-
ղովքը ըսաւ անոնց . Երանի թէ՝ եգիպտոսի
երկրին մէջ մեռած ըլլայինք . *երանի թէ՝ աս
3 անապատիս մէջ մեռած ըլլայինք : Եւ ինչո՞ւ
համար Տէրը մեզ աս երկիրը բերաւ , որ սրով
իյնանք , և մեր կիներն ու մեր որդիքը յա-
փրշտակուին . աղէկ չը՞լսար մեզի որ եգիպտոս
4 դառնանք : Եւ իրարու ըսին . *Եկէք մէկ
զօրագլուխ մը ընտրենք , ու *եգիպտոս դառ-
5 նանք : Եւ *Մովսէս ու Ահարոն իրենց ե-
րեսին վրայ ինկան Իսրայէլի որդւոցը բոլոր
6 ժողովուած ժողովքին առջևը : *Եւ երկիրը
լրտեսողներէն *Նաւէին որդին Յեսուն՝ ու
Յեփոնէին որդին Քաղէբը իրենց հանդերձները
7 պատռեցին . Եւ Իսրայէլի որդւոցը բոլոր ժո-
ղովքին խօսեցան՝ ըսելով . *Ան երկիրը՝ որուն
մէջտեղէն անցանք՝ զանիկայ լրտեսելու համար ,
8 խիստ բարի երկիր մըն է : Եթէ որ Տէրը *մեզի
հաճի , մեզ ան երկիրը պիտի տանի , և ան մեզի
պիտի տայ , *որ կաթ ու մեղր բղխող երկիր
9 մըն է : Միայն թէ *Տէրոջը դէմ ապստամբ
մի՛ ըլլաք . Ա՛ն ան երկրին ժողովուրդէն մի՛
վախնաք . քանզի *անոնք մեր կերակուրն են .
անոնց †պաշտպանութիւնը գացած է իրենց վը-
րայէն , *ու Տէրը մեզի հետ է . անոնցմէ մի՛
10 վախնաք : *Եւ բոլոր ժողովքը ըսին թէ՝ Քա-
րերով քարկոծենք զանոնք . բայց *Տէրոջը փառ-
քը ժողովքի խորանին մէջ բոլոր Իսրայէլի որ-
11 դւոցը երևցաւ : Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին .
Ես ժողովուրդը մինչև ե՞րբ *զիս պիտի արհա-
մարհէ , և իրենց մէջը բրած բոլոր հրաշքներուս
12 ալ մինչև ե՞րբ պիտի *չհաւատան ինձի : Ես
անոնք ժանտախտով պիտի զարնեմ , ու կոր-
սընցընեմ անոնք . և *քեզ անոնցմէ մեծ ու
13 զօրաւոր ազգ մը պիտի ընեմ : Եւ *Մովսէս
ըսաւ Տէրոջը . Ընաառնեը եգիպտացիք պիտի
լսեն . քանզի դուն քու կարողութեամբդ աս
14 ժողովուրդը անոնց մէջէն հանեցիր . Եւ ա-
նոնք պիտի պատմեն աս երկրին բնակիչներուն .
*Քանզի անոնք լսած են որ դուն՝ *ով Տէր , աս
ժողովուրդին մէջտեղն ես , որ դուն՝ *ով Տէր ,
դէմ առ դէմ կը տեսնուիս , և որ *քու ամպդ
անոնց վրայ կը կայնի , և որ ցօրեկը ամպի սիւ-

---

* ՟ը՝ ողկուզի :
ղ *Մէկը 4 :
ե Կաղ . ի . 1 , 16 : Հիւ . 8 :
Հգ . 36 : ը Օր . ա . 19 :
Հես . ժգ . 6 :
ի Հես . գ . 8 : Հգ . 3 :
ժ ը Օր . ա . 25 :
ի ը Օր . ա . 28 : իե . 1 , 2 :
ղ *Մէկը 34 :
ո Հես . ժէ . 8 : Կաղ . ժգ . 43 :
Դատ . ղ . 3 : ա Թագ . ժգ .
48 : ժէ . 3 , ԼԶ :
ղ Տ՛ն գաղ . ժգ . 6 , 24 : Հես .
ժգ . 7 :
ա Կաղ . Հիւ . 9 : ը Օր . ա .
28 : Հես . ժգ . 8 :
ջ Կաղ . ժգ . 36 , 37 :
ռ Ընմա . ը . 9 :
ո ը Օր . ա . 28 : ը . 10 : իե . 2 :
ղ Հա . ե . 22 :
պ ա Թագ . ժէ . 42 :

ա Կաղ . ժա . 4 :
բ Հես . ժգ . 2 : ժէ . 3 : Կաղ .
ժգ . 41 : Սաղ . ձգ . 25 :
գ Տ՛ն հմր 28 , 29 :
դ *Նէեմ . իե . 17 :
ե Տ՛ն ը Օր . ժէ . 16 : Բոր .
է . 39 :
զ Կաղ . ժգ . 4 , 22 :
է *Մէկը 24 , 30 , 38 : Կաղ .
ժգ . 7 , 9 :
ը Կաղ . ժգ . 28 : ը Օր . ա . 25 :
թ ը Օր . ժ . 15 : ը Թագ .
ժե . 25 , 26 : իբ . 20 :
ի Թագ . ժ . 9 : Սաղ . իբ .
8 : ձխէ . 10 , 11 : Հա .
կը . 4 :
լ Կաղ . ժգ . 28 .
խ ը Օր . իե . 7 , 23 , 24 :
ծ ը Օր . է . 18 : ի . 3 :
կ Կաղ . իգ . 8 :
հ Եբր . հովանին . Սաղ . ձիա .
5 : Նա . է . 2 , 3 : Երեմ .
խը . 45 :
ձ Ծն . խը . 21 : Կաղ . Լգ .
16 : ը Օր . ի . 1 , 3 , 4 :
Լա . 6 , 8 : Հես . ա . 5 :
Դատ . ա . 22 : ը Պն . ժգ .
12 : ժէ . 2 : ի . 17 : Լգ .
8 : Սաղ . խզ . 7 , 11 : Նա .
խա . 10 : Ընմա . է . 14 :
Ծաք . ը . 23 :
ղ Կաղ . ժէ . 4 :
ճ Կաղ . ժգ . 10 : իգ . 16 , 17 :
ե . 34 : Ղ . ե . 23 : Կաղ .
ժգ . 19 , 42 : ի . 6 :
յ *Մէկը 23 : ը Օր . ե . 7 ,
8 , 22 : Սաղ . զե . 8 : Եբր .
գ . 8 , 16 :
շ ը Օր . ա . 32 : իե . 23 :
Սաղ . հը . 22 , 32 , 42 :
ձգ . 24 : Հօշ . ժը . 37 :
Եբր . գ . 18 :
ո Կաղ . Լգ . 10 :
չ Կաղ . Լգ . 12 : Սաղ . ձգ .
23 : ը Օր . իե . 26 , 27 ,
28 : Լգ . 27 : Նգեկ . ի .
9 , 14 :
պ Կաղ . ժէ . 14 : Հես . ը . 9 ,
10 : է . 1 :
ռ Կաղ . ժգ . 21 : ե . 38 : Կաղ .

նով՝ ու դիշերը կրակի սիւնով կը քալես ա-
15 ռանց առջևէն : Ըսիմա թէ որ աս ժողովուրդը
մեկ մարդու մը պէս մեռցընելու ըլլաս , քու
համբաւդ լսող ազգերը պիտի խօսին՝ ըսելով .
16 Տէրը աս ժողովուրդը՝ որուն երդում խոս-
տացած երկիրը առնելու կարող չըլլալուն հա-
17 մար , անապատին մէջ մեռուցած զանոնք : Ու
հիմա թող իմ Տէրոջս կարողութիւնը մեծ ըլ-
18 լայ , ինչպէս որ խօսեցար՝ ըսելով . Տէրը երկ-
կայնամիտ է , և առատ ողորմութիւնով , ա-
նօրէնութիւնը ու յանցանքը ներող . բայց յան-
ցաւորը ամենևին անպատիժ չթողուր , հայրե-
րուն անօրէնութիւնը որդիներուն վրայ՝ մինչև
երրորդ ու չորրորդ ազգը հատուցանելով .
19 Կ՚աղաչեմ Ձեր մեծ ողորմութենդ համեմատ
ներէ աս ժողովուրդին անօրէնութիւնը , ինչ-
պէս որ ներեցիր աս ժողովուրդին Եգիպտոսէն
20 մինչև հոս : Ու Տէրը ըսաւ . Ներեցի ըստ
21 պէս ներելոյն . Բայց կենդանի եմ ես , որ Ձրո-
ւըր երկիրը Տէրոջը փառքովը պիտի լեցուի ,
22 Որ բոլոր այն մարդիկը որ Եգիպտոսին մէջ ու
անապատին մէջ իմ փառքս ու իմ ըրած հրաշք-
ները տեսան , և մինչև հիմա իս Ցոտաը այ-
դամ փորձեցին , ու իմ խօսքս մտիկ չըրին ,
23 Պիտի չտեսնեն այն երկիրը՝ որն որ իրենց հայ-
րերուն պաշտօն երդում ըրի . իս արհամարհող-
24 ներուն մէկն ալ պիտի չտեսնէ այն . Բայց ո-
րովհետև իմ ծառաս Քաղէբ ուրիշ միտք
ունեցաւ , ու ինծի բոլոր սրտով ետևնդեցաւ ,
ես ալ անիկայ իր գացած երկիրը պիտի տանիմ .
25 և անոր սերունդը պիտի ժառանգէ այն : Ու
Ամաղեկացիք ու Քանանացիք ձորերուն մէջ կը-
նստին . վաղը դարձէք , և դէպ ի անապատ
կարմիր ծովուն ճամբան չուեցէք :
26 Ու Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու Ահարոնին՝
27 ըսելով . Մինչև ե՞րբ աս չար ժողովքին
ինծի դէմ տրտնջելուն համբերեմ . Ես լսեցի
Իսրայէլի որդւոցը տրտունջը՝ որ ինծի դէմ կը
28 տրտնջեն : Ըսէ անոնց . Ես կենդանի եմ՝
ի՚ըսե Տէրը , որ ինչպէս դուք իմ ականջնե-
րուս խօսեցաք , անանկ ալ պիտի ընեմ ձեզի .
29 Ձեր դիակները աս անապատիս մէջ պիտի իյնան .
և ձեր բոլոր հաշիւին համեմատ՝ ձեզմէ ամէն
համրուածները քսան տարեկանէն մինչ եղողները՝
30 դուք ահինդ որ ինծի դէմ տրտնջեցիք , Ձե-
շուշտ պիտի չմտնէք այն երկիրը՝ որուն մէջ ձեզ

բնակեցընելու երդում ըրի՝ , բաց ի Յեփո-
նէնէի որդին Քաղէբէն՝ ու Նաւէնի որդին Յե-
31 սուէն : Բայց ձեր որդիքը՝ որոնց համար որ
դուք ըսիք թէ պիտի յափշտակուին , անոնք
պիտի տանիմ , և ձեր չհաւնած երկիրը անոնք
32 պիտի տեսնեն : Բայց ձեր դիակները աս անա-
33 պատին մէջ պիտի իյնան : Ու ձեր որդիքը
անապատին մէջ քառասուն տարի սպիտի ֆմ-
լորին , ու ձեր պոռնկութիւնները կրեն , մին-
չև որ ձեր դիակները անապատին մէջ սպառին :
34 Ինչպէս որ երկիրը քառասուն օրուան մէջ լըր-
տեսնիք , անանկ ալ այն օրերուն թուոյն հա-
մեմատ՝ ամէն մէկ օրուան տեղը մէկ տա-
րի պիտի կրէք ձեր անօրէնութիւնները , ու իմ հակդ
35 ճանչնաք : Ես Տէրս ըսի . Ինծի դէմ ժող-
վուած բոլոր աս չար ժողովքին անշուշտ պի-
տի ընեմ աս բանը . անոնք աս անապատին մէջ
36 պիտի սպառին , ու հոն մեռնին : Ձե այն մարդ-
կիկը՝ որ Մովսէս խրկեց այն երկիրը լրտեսելու ,
որոնք դարձան ու երկրին վրայով գէշ լուր
հանելով՝ բոլոր ժողովքը անոր դէմ տրտնջել-
37 ու գրգռեցին , Այն մարդիկը որ այն երկրին
վրայով գէշ լուր հանեցին՝ հարուածով մե-
38 ռան Տէրոջը առջևը : Բայց Նաւէնի որդին
Յեսուն՝ և Յեփոնէնէի որդին Քաղէբը՝ որ եր-
կիրը լրտեսելու գացող մարդիկներէն էին , ողջ
39 մնացին : Ու Մովսէս աս խօսքերը Իսրայէլի
բոլոր որդւոցը ըրաւ , ու ժողովուրդը մեծ
40 սուգ ըրաւ : Ու առտուընչ կանուխ ելան
գլուխը ելլան՝ ըսելով . Ըհա մենք պատրաստ
ենք , և Տէրոջը բսած տեղը պիտի ելլենք . ին-
41 չու որ մեղք գործեցինք : Ու Մովսէս ըսաւ .
Ինչո՞ւ հիմա Տէրոջը հրամանէն դուրս կ՚ելլէք .
42 աս բանը պիտի չյաջողի : Մի ելլէք , (քան-
զի Տէրը ձեր մէջը չէ ,) չըլլայ որ ձեր թշնա-
43 միներուն առջևը կարգուիք . Ինչու որ Ամա-
ղեկացիք ու Քանանացիք հոն առջևնիդ են ,
և սրով պիտի իյնաք . Դուք Տէրոջմէն ետ
դառնալնուդ համար՝ Տէրը ձեզի հետ պիտի
44 չըլլայ : Բայց անոնք յամառութիւն ընելով՝
լեռանը գլուխը ելան . սակայն Տէրոջը սեխտին
տապանակը ու Մովսէսը բանակին մէջէն չգա-
45 տուեցան : Ուստի այն լեռանը վրայ բնա-
կող Ամաղեկացիք ու Քանանացիք իջան , և
զարկին անոնք , ու հալածեցին մինչև Հորմա :

Ժ . 34 : Ղեւտ . իթ . 12 :
Սաղ . հը . 14 : ծէ . 39 :
Ա իե Օր . իթ . 28 : Ձես . է . 9 :
Նե . ըգ . 6 ; 7 : Սաղ . ճդ . 8 : ֆաե . 8 : Հռովմ . գ . 2 :
Նե . ի . 5 : ըգ . 7 :
Նե . ըգ . 9 :
Սաղ . ճդ . 45 :
Սաղ . հը . 38 :
Սաղ . ճդ . 23 : Յակ . ե . 16 : ա Հօհ . ե . 14 , 15 , 16 :
Սաղ . հգ . 19 :
Ա Օր . ա . 35 : Սաղ . գե . 11 : ճդ . 26 : Նբր . գ . 17 , 18 :
Ա Օր . լա . 7 :
Գե . ըբ . 11 : Նզկ . ի . 15 :
Ա Օր . ա . 36 : Ձես . ժգ . 6 , 8 , 9 , 14 :
Գե . ըբ . 12 :
Ա Օր . ա . 40 :
Ըմբ 11 : Նե . ժգ . 28 : Ատա . ժէ . 16 :
Նե . ժգ . 12 :
Ըմբ 23 : Գե . իգ . 65 : ըբ . 11 : Ա Օր . ա . 35 : Նբր . գ . 17 :
Տե՛ս Ըմբ 2 :
Գե . ա . 45 : իգ . 64 :
Օն . ժգ . 22 :
Նբր . ձեռքս վերցուցի ,
Ըմբ 38 : Գե . իգ . 65 : ըբ . 12 : Ա Օր . ա . 36 , 38 :
Ա Օր . ա . 39 :
Սաղ . ճդ . 24 :
Նբր . դիտեան :
ա Կօր . ժ . 5 : Նբր . գ . 17 :
Տե՛ս Ա Օր . բ . 14 :
Գե . ըբ . 13 : Սաղ . ճէ . 40 :
Նբր . արածեն ,
Նզկ . իգ . 35 :
Գե . ժգ . 26 :
Սաղ . գե . 10 : Նզկ . գ . 6 :
Գե . իգ . 19 :
Ըմբ 27 , 29 : Գե . իգ . 65 : ա Կօր . ժ . 5 :
Գե . ժգ . 32 , 33 :
ա Կօր . ժ . 10 : Նբր . գ . 17 : Ղեւտ . 5 :
Գե . իգ . 65 : Ձես . ժգ . 6 , 10 :
Նե . ըգ . 4 :
Ա Օր . ա . 41 :
Ըմբ 25 : Ա Մն . իբ . 20 :
Ա Օր . ա . 42 :
Ա Մն . ժբ . 2 :
Ա Օր . ա . 43 :
Ըմբ 43 : Ա Օր . ա . 44 :
Գե . իա . 3 : Դատ . ա . 17 :

ԹԻ· ԺԵ

1 Հացի ընծային ու թափելու նուէրին կանոնը: 13, 29 Օտարականն ալ նոյն կանոնով պիտի ընծայէ: 17 Ընծայի համարին բարձրացընելու ընծայ մատուցանելուն կանոնը: 22 Ընդհանրութեամբ գործած մեղքին պատարագը: 30 Հպարտութեան պատիժը: 32 Շաբաթը պղծող մարդու մը քարկոծութիւնը: 37 Տոնակերուն օրէնքը:

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով·
2 [a]Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը, ու ըսէ անոնց· Երբոր մանէք ձեր բնակութեան երկիրը՝ որն որ
3 ձեզի պիտի տամ, Եւ Տէրոջը [b]անուշ հոտ նուիրելու համար՝ [c]արջառներէն կամ հօտերէն պատարագ պիտի մատուցանէք Տէրոջը, ոչ-
4 խակէզ՝ կամ [d]ուխտ կատարելու կո՛ղ թէ կամաւոր ընծայի համար, և թէ [e]ձեր հանդիսա-
5 ւոր տօներուն մէջ, Ընծառնը՝ իր զոհը Տէրոջը մատուցանողը՝ [f]հացի ընծայի համար [g]հինգերնի մը չորրորդ մասը եղով շաղուած մէկ տա-
6 սանորդ բարակ ալիւր պիտի մատուցանէ: Եւ ոչխակէզին կամ զոհին հետ՝ մէկ գառի համար՝
7 [h]հինգերնի մը չորրորդ մասը գինի թափելու նուէր պիտի ընես· [i]կամ խոյի մը համար՝ հինգերնի մը երրորդ մասը եղով շաղուած երկու տասանորդ-
8 բարակ ալիւր հացի ընծայ պիտի ընես· Եւ թափելու նուէրի համար հինգերնի մը երրորդ մասը գինի՝ անուշ հոտի համար Տէրոջը պիտի մա-
9 տուցանես: Եւ երբոր ոչխակէզի համար՝ կամ ուխտ կատարելու զոհի համար՝ կամ [j]խաղաղութեան զոհի համար զուարակ մը մատուցա-
10 նես Տէրոջը, Ընծառնը [k]զուարակին հետ կէս հինգերնի եղով շաղուած իրեք տասանորդ բարակ
11 ալիւր պիտի մատուցանես· Եւ թափելու նուէրի համար կէս հինգերն գինի պիտի մատուցանես· ասկէսպէս Տէրոջը անուշահոտ պատա-
12 րագ մըն է: [l]Ինչ մէկ զուարակի կամ խոյի համար՝ կամ ոչխարի կամ այծի համար ասանկ
13 պիտի ըլլայ: Ձեր պատրաստելու թուոյն նայելովը՝ անոնց թուոյն համեմատ ամէն մէկուն
14 անանկ պիտի ընէք: Երկրին ամէն բնակը ասանկ պիտի ընէ, Տէրոջը անուշահոտ պատարագ մատուցանելու համար: Եւ թէ որ ձեր քովը պանդխտացած օտարականը՝ կամ ձեր ցեղերուն մէջ ձեր մէջը քնակողը՝ Տէրոջը ա-
15 նուշահոտ պատարագ ընելու ըլլայ, ձեր ըրած Մին պէս անիկայ ալ անանկ պիտի ընէ: [m]Ա՛վ
16 ժողովք՝ [n]ձեզի համար և ձեր մէջ հոլը պանդխտացած օտարականին համար մէկ կանոն պիտի ըլ-
17 լայ· ձեր ցեղերուն մէջ յաւիտենական կանոնով՝ Տէրոջը առջեւը ինչպէս էք դուք, անանկ
18 պիտի ըլլայ օտարականն ալ: Ձեզի համար
19 և ձեր քովը պանդխտացած օտարականին համար՝ մէկ օրէնք ու մէկ սովորութիւն պիտի ըլ-
20 լայ:
17 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով·
18 [a]Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը՝ ու ըսէ անոնց· Երբոր ան երկիրը մանէք՝ ուր որ ձեզ պիտի
19 տանիմ, Եւ ըլլայ որ երբ [b]ան երկրին հացէն ուտէք, բարձրացընելու ընծայ պիտի մատու-
20 ցանէք Տէրոջը: [c]Ձեր առջի խմորէն շօթի մը բարձրացընելու ընծայ պիտի մատուցանէք· [d]կալի բարձրացընելու ընծան ինչպէս որ կ'ընէք, ասանկ ալ անանկ պիտի բարձրացընէք:
21 Ձեր առջի խմորէն բարձրացընելու ընծայ պիտի մատուցանէք Տէրոջը՝ ձեր ազգերուն մէջ:
22 Իսկ [e]թէ որ սխալիք ու չընէք ասոնց բոլոր պատուիրանքները՝ որ Տէրը ըսաւ Մովսէսին,
23 Ասոնց ամէնը՝ որ Տէրը ձեզի պատուիրեց Մովսէսին ձեռքովը՝ այն օրէն իվեր՝ որ Տէրը պատուիրեց ձեր ազգերուն մէջ յաջորդան·
24 Եւ ըլլայ որ [f]եթէ ժողովքը սխալմամբ յանցանք մը ընէ, անատնը բոլոր ժողովքը՝ Տէրոջը անուշահոտ ողջակէզի համար՝ մէկ զուարակ մը պիտի մատուցանէ [g]ըստ օրինի հացի ընծայով ու թափելու նուէրով, և մեղքի
25 պատարագի համար [h]այծերէն մէկ նոխազ: [i]Եւ քահանան քաւութիւն պիտի ընէ Իսրայէլի որդւոցը բոլոր ժողովքին համար, ու թողութիւն պիտի ըլլայ անոնց, [j]ինչու որ սխալմունք էր, և անոնք իրենց սխալանքն համար իրենց ընծան Տէրոջը պատարագ բերին, ու նաև իրենց մեղ-
26 քի պատարագը Տէրոջը առջեւը· Ուստի Իսրայէլի որդւոցը բոլոր ժողովքին ու անոնց մէջը պանդխտացած օտարականներուն թողութիւն պիտի ըլլայ· քանզի բոլոր ժողովուրդը սխալմանն մէջ էր:
27 Եւ [k]եթէ որ անձ մը սխալմամբ մեղք գործէ, անատնը մեղքի պատարագի համար մէկ տա-
28 րեկան եզ այծ մը պիտի բերէ· [l]Եւ քահանան քաւութիւն պիտի ընէ սխալմամբ մեղք գործող անձին համար· երբոր Տէրոջը առջեւը մեղք գործէ, անոր համար քաւութիւն պիտի ընէ,
29 ու անոր թողութիւն ըլլայ: [m]Սխալմամբ մեղք գործողին համար՝ թէ Իսրայէլի որդւոց մէջը բնակին համար՝ և թէ անոնց մէջը պանդխտացած օտարականին համար, մէկ օրէնք պիտի ունենաք:
30 [n]Ոյց ան անձը որ [o]յանդգնութեամբ բան կ'ընէ, թէ երկրին բնակը ըլլայ՝ և թէ օտարական, անիկայ Տէրը կը նախատէ· ան անձը իր ժողովուրդին մէջէն պիտի կորսուի:

---

a ՀՄր 18: Ղև· իզ· 10: բ Օր· է· 1: գ Ծն· բ· 21: Նհ· իե· 18: դ Ղև· ա· 2, 3: ե Ղև· է· 16: իբ· 18, 21: զ Ղև· իգ· 8, 12, 36: Կս· իբ· 19, 27: իբ· 2, 8, 13: բ Օր· ժչ· 10: է Ղև· բ· 1: չ· 14:

ը Նհ· իե· 40: Ղև· իգ· 13: թ Ղև· ժգ· 10: Կս· իբ· 5: ժ Կս· իբ· 7, 14: ի Կս· իբ· 12, 14: լ Ղև· է· 11: խ Կս· իբ· 12, 14: ծ ՀՄր 29: Նհ· ժգ· 49: Կս· ե· 14: կ ՀՄր 2: բ Օր· իչ· 1:

ձ Ցես· է· 11, 12: ղ Բ Օր· իչ· 2, 10: Բամ· գ· 9, 10: ճ Ղև· բ· 14: իգ· 10, 16: մ Ղև· գ· 2: յ Ղև· գ· 13: ն ՀՄր 8, 9, 10: շ Տե՛ս Ղև· գ· 23: Կս· իբ· 15: Նեղ· չ· 17:

բ· 35: ո Ղև· գ· 20: չ Ղև· գ· 27, 28: պ Ղև· գ· 35: ջ ՀՄր 15: ռ Բ Օր· ժէ· 12: Պաղ· իե· 13: Նեղ· ժ· 26: Ա Պետ· բ· 10:

* Նեղ· բարձր ձեռքով

31 ՚Տէրոջը խօսքը արհամարհելուն ու անոր պատուիրանքը զանց ընելուն համար՝ ան անձը անշուշտ պիտի կորսուի. ՚՚անոր անօրէնութիւնը իր վրան պիտի ըլլայ:

32 Եւ երբ Իսրայէլի որդիքը անապատին էին, ՚՚մարդ մը գտան՝ որ շաբաթ օրը փայտ կը ժողվ-
33 էր: Եւ անոնք որ փայտ ժողվելու վրայ զըտան զանիկայ, Մովսէսին ու Ահարոնին եւ բո-
34 լոր ժողովքին առջեւը բերին: Եւ դրանապահ-ներուն զանիկայ. ինչու որ անոր ինչ ընելիք-
35 նին որոշուած չէր: Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին. ՚՚Ան մարդը անպատճառ պիտի մեռցուի. բոլոր ժողովքը բանակէն դուրս քարերով պի-
36 տի քարկոծեն զանիկայ: Եւ բոլոր ժողովքը Տէրոջը Մովսէսին պատուիրածին պէս՝ բանակէն դուրս հանեցին զանիկայ, և քարերով քարկոծեցին, ու մեռաւ:

37 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով.
38 Իսօսէ Իսրայէլի որդւոցը ու ըսէ անոնց, որ իրենց ծոպեր շինեն իրենց հանդերձներուն քըղանցքներուն վրայ՝ իրենց ազգերուն մէջ. ու քղանցքի ծոպերուն վրայ կապոյտ ժապաւէն
39 մը դնեն. Եւ ան ձեզի ծոպ պիտի ըլլայ, որ դուք տեսնէք ան՝ ու Տէրոջը բոլոր պատուիրանքները միտքերնիդ բերէք, և ընէք անոնք. ու ՚՚ձեր սրտերուն և ձեր աչքերուն ցանկութեանցը չհետեւիք՝ որոնց ետեւէն դուք **կը
40 մոլորիք. Ընանի որ միտքերնիդ բերէք՝ ու ընէք իմ բոլոր պատուիրանքներս, ու *սուրբ
41 ըլլաք ձեր Աստուծոյն առջեւը: Ես եմ ձեր Տէր Աստուածը, որ ձեզի Աստուած ըլլալու համար՝ ձեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի. ես եմ Եհովայ՝ ձեր Աստուածը:

ԹԻ. Ժ.Զ

1 Կորխին, Դաթանին և Աբիրոնին ապստամբութիւնը: 23 Մովսէս կը զգաստ ժողովուրդը ապստամբներուն վրան-
նէրէն: 31 Երկիրը կը կլլէ Կորխը՝ որուն բնակիչները կրա-
կով կը ապահին: 36 Խունկ-ներուն սուրբ բանի գործածուելու համար կը պահուին: 41 Տանուտէրջու հազար եօթը հարիւր հոգի՝ Մովսէսին ու Ահարոնին դէմ տրըտունջ ընելնուն համար, ժանտախտով կը մեռնին: 46 Ահարոն խունկ ծխելով՝ ժանտախտը կը դադրեցնէ:

1 Եւ Կէհաթի որդւոյն Իսահարին որդին ՚՚Կորխը՝ և Յուբէնի որդւոցմէ Եղիաբին որդիքը Դաթանը ու Աբիրոնը՝ և
2 փաղեթին որդին Օնը թէլան, Եւ Իսրայէլի որդւոցմէ երկու հարիւր յիսուն հոգի †ժողովքի խորհրդական գլխաւորներ՝ ա- անուանի

Ը բ Թագ. ժբ. 9: Ես. Ա. ժգ. 13:
՚՚ Կ. ե. 1: Եզեկ. ժբ. 20:
՚ Եր. լա. 14, 15: Ը. 2, 3:
Ա Կ. իգ. 12:
՚՚ Եր. լա. 14, 15:
բ Կ. իգ. 14: գ Թագ. իա. 13: Գոր. Է. 58:
ց բ Օր. իբ. 12: Մատ. իգ. 5
՚ Տե՛ս բ Օր. իբ. 19: Յոր. լա. 7: Եզեկ. իե. 14:
Եզեկ. Ջ. 9:
‡ Ապ. հգ. 27: Ա Ջ. 39: Հյակ. ժ. 4:
* Եբր. պատկութիւն կ՚ընէք.
† Կ. Ժա. 44, 45: Հռոմ. ժբ. 1: Ես. ա. 22: ա Պետ. ա. 15, 16:

՚՚ Եր. Ջ. 21: Գա. իգ. 9: իէ. 3: Ջուդ. 11:
† Եբր. առին,
բ Գա. իգ. 9:
‡ Ապ. Ջգ. 16:

մարդիկներ հեթէրնին ասանելով Մովսէսին առ-
3 ջեւը եկան, Եւ ‡Մովսէսին ու Ահարոնին վրայ ժողվուելան, ու ըսին անոնց. Ալ հերիք է ըրածնիդ. ինչու որ †բոլոր ժողովքը ամէնքն ալ սուրբ են, և Տէրը անոնց մէջն է. և ինչո՞ւ Տէրոջը ժողովուրդին վրայ դուք ձեզ կը բարձ-
4 բացընէք: Եւ երբ Մովսէս ա լսեց, Երեսը եւ-
5 րեսին վրայ ինկաւ. Ու խօսեցաւ Կորխին և անոր բոլոր ժողովքին՝ ըսելով. Վաղը Տէրը պիտի յայտնէ թէ ո՛րն է իրը, և ո՛րն է *սուրբը, ու պանիկայ իրեն պիտի մօտեցընէ. և ո՛րն որ ինքը †ընտրած է, †իրեն պիտի մօտեցընէ:
6 Ա՛ս ըրէք. Առէք ձեզի բուրվառներ, դուն Կոր-
7 խին՝ և քու բոլոր ժողովքդ. Եւ վաղը անոնց մէջը կրակ դրէք, ու Տէրոջը առջեւը անոնց վրայ խունկ դրէք. և սուրբը անիկայ ըլլայ, որն որ Տէրը կ՚ընտրէ. ալ հերիք է ըրածնիդ՝
8 ով Ղեւիի որդիքը: Եւ Մովսէս ըսաւ Կորխին
9 խին. Լսեցէ՛ք ով Ղեւիի որդիքը. ՚՚զգալի՞ք բան կ՚երեւայ ձեզի՝ որ Իսրայէլին Աստուածը ձեզ իրեն մօտեցընելու համար՝ Իսրայէլի ժողովքէն զատեց ձեզ, որ Տէրոջը խորանին պաշտօնը ընէք, և ժողովքին առջեւը կայնիք՝ անոնց
10 սպասաւորութիւնը ընելու. Եւ քեզ ու քեզի հետ քու բոլոր եղբայրներդ Ղեւիի որդիքը իրեն մօտեցուց, ու դուք քահանայութիւն
11 ալ կը փնտռէք: Ուրեմն դուն՝ ու քու բոլոր ժողովքդ Տէրոջը դէմ ժողովուեցաք. Ու Ահարոնը ո՞վ է՝ որ անոր դէմ դուք տրտունջ
12 կ՚ընէք: Եւ Մովսէս Եղիաբին որդիքը Դաթանը ու Աբիրոնը կանչելու համար յղեց խրը-
13 կեց. և անոնք ըսին. Ընք չելանք. Միգ աներապարին մէջ մեռցընելու համար՝ կաթ ու մեղր բղխող երկրէ մը մեզ հանելդ էքիչ բան է, որ նաեւ ՚՚մեր վրայ իշխան ըլլալ կ՚ուզես:
14 Եւ մեզ ‡կաթ ու մեղր բղխող երկիր մը չտարիր, ո՛չ ալ մեզի արտի ու այգիի ժառանգութիւն տուիր. միթէ աս մարդոցը աչքերը պի-
15 տի հանես. մենք չենք ելլեր: Եւ Մովսէս խիստ բարկացաւ, ու ըսաւ Տէրոջը. ՚Մի՛ նայիր անոնց ընծաներուն. ՚անոնցմէ էշ մըն ալ չառի, և անոնց մէկուն անիրաւութիւն չըրի:
16 Եւ Մովսէս ըսաւ Կորխին. Դուն ու քու բոլոր ժողովքդ ՚՚Տէրոջը առջեւը ներկայա-
17 նաք, դուն՝ և անոնք՝ ու Ահարոնը. Եւ առէք ամէն մէկիդնիդ ձեր բուրվառները, ու անոնց մէջը խունկ դրէք, և ամէն մէկը իր բուրվառը առանելով՝ այսինքն երկու հարիւր յիսուն բուր-

՚՚ Եր. ժբ. 6:
Ի Եր. իբ. 45: Գա. ժգ. 14: լե. 34:
Ա Գա. ժգ. 5: ի. 6:
Ե ՚՚Տ 3: Ղ. իա. 6, 7, 8, 12, 15:
Ը Եր. իբ. 1: Գա. ժէ. 5: ա Թագ. բ. 28: Ապ. ՚՚Ե. 26:
Ի Գա. գ. 10: Ղ. Ա. 3: իա. 17, 18: Եզեկ. իա. 46: Խգ. 15, 16:
Ա ա Թագ. ժբ. 23: Ես. է. 13:
Ե Գա. ժգ. 41, 45: ը. 14: բ Օր. Ա. 8:
Ը Եր. ժգ. 8: ա Կոր. գ. 5:
Ի ՚՚Տ 9:
Ժ Եր. բ. 14: Գոր. Է. 27, 35:
Ի Եր. գ. 8: Ղ. ի. 24:
Հ Ծն. գ. 4, 5:
Յ ա Թագ. ժբ. 3: Գոր. ի. 33: բ Կոր. է. 2:
Ղ ՚՚Տ 6, 7:
Ո ա Թագ. ժբ. 3, 7:

վառնները ։ և դուն ալ ու Ահարոնը ամէն մէ-
կերնիդ ձեր բուրվառները Տէրոջը առջևը մատե-
18 ցուցէք ։ Նա ամէն մէկը իր բուրվառը առնե-
լով՝ անոնց մէջը կրակ դրին , ու անոնց վրայ
խունկ դրին , և ժողովքի խորանին դուռը կայ-
19 նեցան Մովսէսին ու Ահարոնին հետ ։ Նա
Կորխը անոնց դէմ ժողովքի խորանին դուռը
ժողվեց բոլոր ժողովքը • ու Տէրոջը փառքը
բոլոր ժողովքին երեւցաւ ։
20 Նա Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու Ահարոնին՝
21 ըսելով • Ա ժողովքին մէջէն զատուեցէք ,
22 որ շուտով կորսնցնեմ զանոնք ։ Անոնք ա-
նոնք երեսնուն վրայ իյնան՝ ու ըսին • Ո՛վ
Աստուած՝ բոլոր մարդոց հոգիներուն Ա-
տուածը , մէկ մարդուն մեղանչելովը՝ բոլոր ժո-
ղովքի՞ն վրայ պիտի գայ քու բարկութիւնդ ։
23 Նա Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով •
24 Խօսէ ժողովքին՝ ու ըսէ • Կորխին՝ Դաթանին
ու Աբիրոնին բնակութեանը բոլորտիքէն հեռա-
25 ցէք ։ Նա Մովսէս երաւ , ու Դաթանին և
Աբիրոնին գնաց , և Իսրայէլի ծերերը անոր
26 հետևէն գացին ։ Նա խօսեցաւ ժողովքին՝ ը-
սելով • Ա՛ռ հար մարդոյը վրաններուն քովէն
հեռ քաշուեցէք , ու անոնց մէ՛կ բանին մի՛
դպչիք , որ անոնց բոլոր մեղքերովը չկորսուիք ։
27 Ա՛յսպէս անոնք Կորխին՝ Դաթանին ու Աբի-
րոնին բնակութեանը բոլորտիքէն հեռացան • և
Դաթանը ու Աբիրոնը և անոնց կնիկները՝ ու
անոնց որդիքը և ընտանիքը՝ իրենց վրաններուն
28 դուռը երան կայնեցան ։ Նա Մովսէս ըսաւ •
Ա՛յսով պիտի գիտնաք թէ Տէրն է իս խրկողը
բոլոր աս գործերը ընելու , և չէ թէ ես ինծմէ
29 բան մը ըրի • Ա՛յնպէս՝ թէ որ ասոնք ամէն
մարդու մեռնելուն պէս մեռնին , և թէ որ ա-
մէն մարդու պատահածը ասոնց ալ պատահի ,
30 Տէրը իս խրկած չէ ։ Բայց թէ որ Տէրը
†հրաշք մը ընէ , և երկիրը իր բերանը բա-
նայ , ու զանոնք և անոնց բոլոր ունեցածը կլլէ ,
ու անոնք ողջ ողջ դժոխքը իջնեն , անսաներն
պիտի գիտնաք որ աս մարդիկը Տէրը անարգե-
31 ցին ։ Նա եղաւ որ աս բոլոր խօսքերը խօ-
սիլը լմընցուցածին պէս , անոնց տակի գետինը
32 պատռեցաւ • Նա երկիրը իր բերանը բացաւ ,
ու զանոնք և անոնց տուներն ու Կորխին
ունեցած բոլոր մարդիկը և բոլոր անոնց ինչքը
33 կլլեց ։ Նա անոնք ու բոլոր անոնց ունեցածը
ողջ ողջ դժոխքը իջան • և երկիրը ծածկեց զա-
34 նոնք , ու ժողովքին մէջէն կորսուեցան ։ Նա

ℓ Ա՛մբ 42 ։ Նա. ժԳ. 7, 10 ։ Ղև. ԹՒ. 6, 23 ։ Կա. ժԳ. 10 ։
յ Ա՛մբ 45 ։ Օշ. ժԹ. 17, 22 ։ Նրեմ. Ծաւ. 6 ։ Կոր. Բ. 40 ։ Հայտ. ժԲ. 4 ։
ն Ա՛մբ 45 ։ Նա. Ա՛Ե. 10 ։ Ա՛Ե. 5 ։
ո Ա՛մբ 45 ։ Կա. ժԳ. 5 ։
պ Կա. իԳ. 16 ։ Հոբ. ժԲ. 10 ։ Ժող. ժԲ. 7 ։ Նա. ՃԷ. 16 ։ Օշաբ. ժԲ. 1 ։ Նրեմ. ժԲ. 9 ։
ր Նէթ. մարմնի
ս Ծն. ժԹ. 12, 14 ։ Նա. ՃԲ. 11 ։ Բ Կօր. Գ. 17 ։ Հայտ. ժԲ. 4 ։
տ Նա. Գ. 12 ։ Բ Օր. ժԲ. 22 ։ Օշաբ. Բ. 9, 10 ։ Գ. 9 ։ Հօշ. Ե. 36 ։
ր Կա. իԳ. 13 ։ Նրեմ. իԳ. 16 ։ Նզեկ. ժԳ. 17 ։ Հօշ. Ե. 30 ։ Գ. 38 ։
ւ Հոբ. Լ՚Ը. 3 ։ Նա. իԶ. 21 ։

անոնց բոլորտիքը եղած բոլոր Իսրայէլը անոնց
ձայնէն փախան • քանզի ըսին • Ազլայ որ եր-
35 կիրը մեզ ալ կլլէ ։ Նա †Տէրոջմէն կրակ ե-
լաւ , ու †խունկ մատուցանող երկու հարիւր
հիսուն հոգին սպառեց ։
36 Նա Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով •
37 Ւսօսէ Ահարոն քահանային որդւոյն Եղիազա-
րին՝ որ բուրվառները ան այրուածին մէջէն վեր-
ցնէ • և դուն անոնց գէջը եղած կրակը ան-
դին ցրուէ • քանզի †անոնք սուրբ եղան ։
38 Ա՛ս †իրենց հոգիներուն դէմ մեղք գործող-
ներուն բուրվառներէն թիթեղներ շինեն՝ սեղա-
նը պատելու համար • ինչու որ անոնք Տէրոջը
առջևը մատուցանելով՝ սուրբ եղած են • †և
39 Իսրայէլի որդւոցը նշան պիտի ըլլան ։ Ու Ե-
ղիազար քահանան ան այրուած մարդոցը մա-
տուցած պղնձէ բուրվառները առաւ • և զա-
նոնք սեղանը պատելու համար թիթեղներ շի-
40 նեցին • (Իսրայէլի որդւոցը յիշատակ ըլլալո՜
համար , °որ Ահարոնի սերունդէն չեղող օտար
մէկը՝ Տէրոջը առջևը խունկ մատուցանելու
չմօտենայ , և Կորխին պէս ու անոր ժողովքին
պէս չըլլայ •) ինչպէս որ Տէրը ըսաւ անոր՝
Մովսէսին ձեռքովը ։
41 Նա հետևեալ օրը †Իսրայէլի որդւոցը բո-
լոր ժողովքը Մովսէսին դէմ ու Ահարոնին դէմ
արտունչ ըրին՝ ըսելով • Դուք Տէրոջը ժողո-
42 վուրդը մեռցուցիք ։ Նա եղաւ որ երբ ժողով-
քը Մովսէսին ու Ահարոնին դէմ ժողվուած
էին , դէպ՚ի ժողովքի խորանը նայեցան , և ա-
հա †ամպը ծածկեց ան , ու †Տէրոջը փառքը
43 երեւցաւ ։ Նա Մովսէս ու Ահարոն ժողովքի
44 խորանին առջևը եկան ։ Նա Տէրը խօսեցաւ
45 Մովսէսին՝ ըսելով • Ա՛ռ ժողովքին մէջէն ե-
լէք , որ շուտով սպառեմ զանոնք • և †ասոնք
46 երեսնուն վրայ իյնան ։ Նա Մովսէս ըսաւ Ա-
հարոնին • Խունկ մը առ , ու մէջը սեղանին
վրայէն կրակ դիր , և վրան խունկ դիր , ու շու-
տով ժողովքը գնա , ու անոնց համար քաւու-
թիւն ըրէ , †ինչու որ Տէրոջմէն բարկութիւն
47 եղաւ • Ժանտախտը սկսաւ ։ Նա Ահարոն Մով-
սէսին ըսածին պէս՝ բո՜ւրվառ մը առաւ , ու
ժողովքին մէջը վազեց , և ահա ժանտախտը
սկսած էր ժողովուրդին մէջը , և վրան խունկ
դրաւ , ու ժողովուրդին համար քաւութիւն ը-
48 րաւ • Նա մեռելներուն ու ողջերուն մէջտեղը
49 կայնեցաւ , ու ժանտախտը դադրեցաւ ։ Նա
ժանտախտէն մեռածները տասնուչորս հազար

† Նէթ • առեղծուածութիւն
ա Ա՛մբ 33 ։ Մաղ. ՃԲ. 15 ։
Ա Կա. իԳ. 10 ։ իԷ. 3 ։ Բ Օր • ժա. 6 ։ Մաղ • ՃՂ. 17 ։
բ Տե՛ս Հմբ 17 ։ Կա. իԳ. 11 ։ ա Մն • Դ. 22, 37 ։
գ Ղև. Ժ. 2 ։ Կա. ժա. 1 ։ Մաղ. ՃՂ. 18 ։
դ Ա՛մբ 17 ։
ե Տե՛ս Ղև. իԷ. 28 ։
զ Ընակ. Ի. 2 ։ Ա՛մբ. Բ. 10 ։
է Կա. ժԷ. 10 ։ իՂ. 10 ։ Նզեկ • ժԳ. 8
ը Կա. գ. 10 ։ բ Մն. իՂ. 18 ։
թ Կա. ժԳ. 2 ։ Մաղ. ՃՂ. 25 ։
ժ Նա. Ե. 34 ։
ի Ա՛մբ 19 ։ Կա. Ի. 6 ։
լ Ա՛մբ 21, 24 ։
խ Ա՛մբ 22 ։ Կա. Ի. 6 ։
ծ Ղև. Ժ. 6 ։ Կա. ա. 53 ։ Բ. 19 ։ ժա. 33 ։ ժը. 5 ։ ա Մն. իԷ. 24 ։ Մաղ. ՃՂ. 29 ։

հօթը Հարիւր Հոգի էին , Կորխի բանին Համար մեռածներէն զատ : Եւ Ընդառն դարձաւ Մովսէսին՝ ժողովքի խորանին դուռը , ու ժանտախտը դադրեցաւ :

ԳԼ· ԺԼ

1 Տասուներկու ցեղերուն գլուխներուն մէջը՝ Ընդառնին գլուխը կը ծագկի , 10 ու ժողովուրդին ապստամբներուն դէմ վկայութիւն ըլլալու համար կը պահուի :

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով ·
2 Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը , ու անոնցմէ ի-
ր ինձ Հարցը տուներուն Համեմատ Ամէն մէկէն գլուխը՝ այսինքն իրենց Հարցը տուներուն բոլոր իշխաններէն տասուներկու գլուխ ·ամէն
3 մարդուն անունը իր գլխուն վրայ գրէ : Եւ Ընդառնին անունը Ղեւիին գլխուն վրայ պիտի գրես · Քանզի որ անոնց Հայրերուն տանը իշխանին Համար մէկ գլուխ պիտի ըլլայ ·
4 Եւ զանոնք ժողովքի խորանը՝ վկայութիւնին առջեւը դնես , որ Ես ձեզի պիտի Հանդիպիմ :
5 Եւ պիտի ըլլայ որ՝ Իմ ընտրած մարդուս գլուխը պիտի ծաղկի · ու պիտի դադրեցընեմ ինձմէ Իսրայէլի որդւոցը տրտունջը՝ որոնք կը
6 տրտնջեն ձեր վրայով : Եւ Մովսէս խօսեցաւ Իսրայէլի որդւոցը · ու անոնց բոլոր իշխաններ ը իրենց Հարցը տուներուն Համեմատ՝ տասուներկու գլուխ մէկ մէկ իշխանին Համար մէկ մէկ գլուխ · և Ընդառնին գլուխը անոնց գլուխներուն մէջն
7 էր : Եւ Մովսէս գլուխները Տէրոջը առ-
8 ջեւը դրաւ՝ վկայութեան խորանին մէջ : Եւ եղաւ որ հետեւեալ օրը Մովսէս վկայութեան խորանը մտաւ · և ահա Ղեւիի տանը կողմէն պրոյտ Ընդառնին գլուխը ծաղկեցաւ , ու ծլնցաւ , և ծաղիկ բացաւ , ու նուշեր Հասցուց :
9 Եւ Մովսէս բոլոր գլուխները Տէրոջը առջեւէն դուրս Հանեց Իսրայէլի բոլոր որդւոցը առջեւը · ու անոնք տեսան , և ամէն մէկը իր
10 գլուխը առաւ : Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին · Ընդառնին գլուխը վկայութիւնին առջեւը ետ դարձուր , Հոր ապստամբներուն նշան ըլլալու Համար պահուի · ու անոնց տրր-
11 տունջը ինձմէ վերցընես , որ չմեռնին : Եւ Մովսէս Տէրոջը իրեն պատուիրածին պէս ը-
12 րաւ , անանկ ըրաւ : Եւ Իսրայէլի որդիքը խօսեցան Մովսէսին՝ ըսելով · Ահա կը մեռնինք , կը կորսուինք · մենք ամէնքս կը կոր-
13 սուինք · Ամէն ոմ որ Տէրոջը խորանին մօտենայ՝ կը մեռնի · ամէնքս ալ պիտի մեռնի՞նք :

ԳԼ· ԺԸ

1 Քահանայից ու Ղեւտացւոց յանձնուած պահպանութիւնը : 9 Քահանայից բաժինը , 21 Ղեւտացւոց բաժինը : 25 Ղեւտացւոց բաժինէն բարձրացընելու ընծան քահանայից իրաւունքը կ'ըլլար ·

1 Եւ Տէրը ըսաւ Ընդառնին · Դուն՝ ու քեզի հետ քու որդիքդ՝ և քու Հօրդ տունը՝ սրբարանին անօրէնութիւնը պիտի կրէք · և դուն ու քեզի հետ քու որդիքդ ձեր քահա-
2 նայութեանը անօրէնութիւնը պիտի կրէք : Եւ քու Հօրդ ցեղէն՝ այսինքն Ղեւիին ցեղէն եղող քու եղբայրներդ մօտեցընես , որ քեզի հետ միանան , ու քեզի սպասաւորութիւն ընեն · և դուն ու քեզի հետ քու որդիքդ վկայութեան
3 խորանին առջեւը պէտք ըլլաք : Եւ քու պահպանութիւնդ ու բոլոր Խորանին պահպանութիւնը պիտի պահեն · միայն թէ սրբարանին անօթներուն ու սեղանին չմօտենան , որ ոչ
4 անոնք մեռնին՝ ոչ ալ դուք : Եւ անոնք ձեզի հետ պիտի միանան , ու ժողովքի խորանին պահպանութիւնը պիտի պահեն՝ խորանին ամէն պաշտօնին նայելով · և օտար մէկը պիտի
5 չմօտենայ ձեզի : Եւ սրբարանին պահպանութիւնը ու սեղանին պահպանութիւնը պիտի պահէք , որ ալ Իսրայէլի որդւոցը վրայ բար-
6 կութիւն չըլլայ : Եւ ահա ես Իսրայէլի որդւոցը մէջէն ձեր եղբայրները Ղեւտացիները առի · Ձեզի Տէրոջը Համար պարգեւ տրուած են , որ ժողովքի խորանին պաշտօնը
7 ընեն : Եւ դուն ու քեզի հետ քու որդիքդ սեղանին բոլոր բաներուն Համար և վարագուրին մէջը եղած բաներուն Համար ձեր քահանայութիւնը պիտի պահէք , ու պաշտօնը կատարէք · ձեր քահանայութիւնը ձեզի պարգեւ պաշտօն տուի , և մօտեցող օտարականը պիտի մեռցուի :
8 Եւ Տէրը խօսեցաւ Ընդառնին · Եւ ես ահա Իսրայէլի որդւոցը բոլոր սուրբ բաներէն իմ ընծաներուս պահպանութիւնը քեզի տուի · և անոնք ծօծման իրաւունքի Համար քեզի և քու
9 որդւոցդ տուի յաւիտենական կանոնով : Ընանոնք քու կիպ պիտի ըլլան ամենասուրբ բաներէն՝ որ չեն այրուիր · Ձանոնց ամէն Հացի ընծաներուն՝ անոնց ամէն մեղքի պատարագներուն՝ և անոնց ամէն յանցանքի պատարագներուն բոլոր ընծաները՝ որ ինծի պիտի Հատուցանեն , ամենասուրբ են քեզի ու քու որդւոցդ Համար :
10 Ամենասուրբ տեղին մէջ պիտի ուտես զան · ամէն արու պիտի ուտէ զան · անիկայ սուրբ պի-

ա Նէ· իե· 22 : իե· 42 , 43 : Ը· 36 :
բ Պէ· ժդ· 5 :
գ Պէ· ժդ· 11 :
դ Նէ· Լբ· 21 : Ծնու· ժբ· 2 : Գոր· է· 44 :
ե Նբր· իե· 4 :
զ Պէ· ժդ· 38 :
է Ձմբ 5 :
ը Պէ· ա· 51 , 53 : ժբ· 4 , 7 :

—

ա Պէ· ժէ· 13 :
բ Նէ· իբ· 38 :
գ Տճ՛ն Ծոն· իե· 34 :
դ Պէ· գ· 6 , 7 :
ե Պէ· գ· 10 :
զ Պէ· գ· 25 , 31 , 36 :
է Պէ· ժդ· 40 :
ը Պէ· գ· 15 :
թ Պէ· գ· 10 :
ժ Նէ· իէ· 21 : Ը· 7 : Ղէ· իգ· 3 : Պէ· բ· 2 :
ի Պէ· ժդ· 46 :
լ Պէ· գ· 12 , 45 :
խ Պէ· գ· 9 : բ· 19 :
ծ Ձմբ 5 : Պէ· գ· 10 :
կ Նբր· իե· 3 , 6 :
հ Ղէ· ջ· 16 , 18 , 26 : է· 6 , 32 : Պէ· է· 9 :
ձ Նէ· իե· 29 : Ես· 13 , 15 : Նբր· կբ՝ակէն ·
ղ Ղէ· բ· 2 , 3 : ժ· 12 , 13 :
ճ Ղէ· գ· 22 , 27 : ղ· 25 , 26 :
մ Ղէ· է· 1 : է· 7 : ժ· 12 : ժդ· 13 :
յ Ղէ· ղ· 16 , 18 , 26 , 29 : է· 6 :

11 ամ բլլայ քեզի : Ես ալ քուկդ պիտի բլլայ ։ ե անոնց պարգեւներուն բարձրացընելու ընծան , և Իսրայէլի որդւոցը բոլոր երկրպընելու ընծաները ։ Ի քեզի՝ և քեզի հետ քու որդւոցդ՝ ու քու աղջիկներուդ տուի անոնք յաւիտենական կանոնով ։ զ քու տանդ մէջ ամէն մաքուր
12 եղողը անկէ պիտի ուտէ : Ը Ամէնէն աղէկ եղիւնն՝ և ամէնէն աղէկ գինիին ու ցորենին բոլոր ա նախապրիւները՝ որ Տէրոջը պիտի մատուցանե-
13 նեն , քեզի տուի : Ընտնց երկրին մէջ եղած ամէն Ք Ե Բ Ե Ո Ն ե րախապրիւները՝ Ընոր Տէրոջը պիտի բերեն , քուկդ պիտի բլլան ։ զ քու տանդ մէջ ամէն մաքուր եղողը անկէ պիտի ուտէ :
14 ը Իսրայէլի մէջ ամէն նուիրուած բանը քուկդ
15 պիտի բլլայ : Ամէն մարմինի ամէն Հարգանդ բացողը որ Տէրոջը կ՚ընծայեն , ԸՆ՛ մարդ բլլայ և թէ անասուն՝ քուկդ պիտի բլլայ ։ միայն թէ ա մարդուն առջինեկը անշուշտ պիտի փրկես ։ և անմաքուր անասունին առջինեկն ալ
16 պիտի փրկես : Ու երբոր փրկուելու պուտը մէկ ամսուան ըլլան , սրբարանին սիկղին Համեմատ՝ ը հինգ սիկղ արծաթի դնով պիտի փրը-
17 կես ։ բ Բայց կովին առջինեկը՝ և ոչխարին առջինեկը՝ կամ այծին առջինեկը պիտի չփրկես , անոնք սուրբ են ։ գ անոնց արիւնը սեղանին վրայ պիտի սրսկես , ու անոնց ճարպը պիտի այրես անուշահոտ պա-
18 տարագ բլլալո՝ Տէրոջը ։ Ես անոնց միսը քուկդ պիտի բլլայ , դ երկրպընելու երբուձը ու
19 ազ զիստը քուկդ բլլալուն պէս : ե Սուրբ բաներէն ամէն բարձրացընելու ընծաները՝ որ Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը կը մատուցանեն , քեզի և քեզի հետ քու որդիներուդ ու աղջիկներուդ տուի՝ յաւիտենական կանոնով ։ զ անիկայ՝ Տէրոջը առջեւը քեզի՝ և քեզի հետ քու սերուն-
20 դիդ՝ աղի ուխտ մըն է յաւիտեան : Ես Տէրը ըսաւ Ահարոնին ։ Ընոնց երկրին մէջ դուն ժառանգութիւն պիտի չունենաս , ու անոնց մէջտեղը բաժին չունենաս ։ է Իսրայէլի որդւոցը մէջ քու բաժինդ ու ժառանգութիւնդ ես եմ :
21 Ես ահա Իսրայէլի բոլոր տասանորդը ը Ղեւիի որդւոցը տուի ժառանգութեան համար՝ իրենց պաշտօնին փոխարէն , զ ժողովքի
22 խորանին պաշտօնը ընելնուն համար : է Ես Իսրայէլի որդիքը՝ ալ ժողովքի խորանին պիտի չմօտենան , ը որ մեղք չգիրնն ու չմեռնին :
23 Ես ժողովքի խորանին պաշտօնը Ղեւտացիք պիտի ընեն , ու իրենց անօրէնութիւնը իրենք պիտի կրեն ։ տակիայ ձեր ազգերուն մէջ յաւիտենական կանոն պէտի ըլլայ , որ անոնք Իսրայէլի որդւոցը մէջ ժառանգութիւն չունե-
24 նան : Ը Հապա՝ Իսրայէլի որդւոցը տասանորդը՝ որոնք Տէրոջը կ՚ընծայեն , Ղեւտացւոց ժառանգութիւն տուի ։ ասոր պատճառով անոնց համար ըսի որ՝ Իսրայէլի որդւոցը մէջ ժառանգութիւն չունենան :
25 Ես Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով ։
26 Ղեւտացւոց՝ ու ըսէ անոնց ։ Երբոր Իսրայէլի որդւոցմէն տասանորդը առնէք՝ որն որ անոնց կողմանէ ձեզի ժառանգութեան համար տուի , անասնոր անկէ ա տասանորդին տասներորդ մասը բարձրացընելու ընծայ
27 պիտի մատուցանէք Տէրոջը : բ Ես ասձեր բարձրացընելու ընծան՝ կալի ցորենի պէս և ընձանի
28 բնրքի պէս պիտի սեպուի ձեզի : Ես այսպէս՝ Իսրայէլի որդւոցմէ ձեր առած բոլոր տասանորդներէն դուք ալ բարձրացընելու ընծայ պիտի մատուցանէք Տէրոջը ։ և անոնցմէ՝ Տէրոջը բարձրացընելու ընծան Ես Ահարոն քահանա-
29 յին պիտի տաք : Ինոլոր ձեզի եղած ընծաներէն՝ Տէրոջը ամէն բարձրացընելու ընծան՝ բոլորովին Նանդ ամենալաւէն՝ անոր սուրբ մա-
30 սէն պիտի մատուցանէք : Ես ասի պիտի ըսես անոնց ։ Երբոր անոր ամենալաւէն մատուցանէք , Նանասունը Հացածէը կալի արդիւնքի պէս՝ ու ընձանի արդիւնքի պէս սեպուի Ղեւտացի-
31 ներուն : Ես ամէն տեղ պիտի ուտէք ան , դուք ու ձեր ընտանիքները ։ վասն զի ժողովքի խորանին մէջ ե ձեր ընելո պաշտօնին փոխա-
32 րէն՝ ձեր վարձքն է ան : Ես անկէ ամենալաւը մատուցանելէն ետքը՝ ը անոր համար մեղք պիտի չգիրնէք , ու Իսրայէլի որդւոցը սուրբ բաները չպղծէք , որ չմեռնիք :

ԳԼ ՀՕՑ

1 Կարմիր երինջի մխիթարով չունաւած մաքրութեան ջուրը : 11 Մեռելով մարդուն մաքրանալուն համար՝ ան ջուրին գործածութիւնը :

1 Ես Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու Ահարոնին՝
2 ըսելով ։ Ես է օրէնքին կանոնը՝ որ Տէրը պատուիրեց՝ ըսելով ։ Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը՝ որ քեզի կարմիր երինջ մը բերեն անարատ ու անրիծ՝ ա որուն վրայ լուծ գրուած չբլլայ :
3 Ես Եղիազար քահանային պիտի տաք անիկայ ,

ե Ղեւ . իե . 27 , 28 : Ղև . է . 30 , 34 :
զ Ղև . Ժ . 14 : ը Օր . ժը . 3 :
է Ղև . իե . 2 , 3 , 11 , 12 , 13 :
ը Ելը 29 : Ղեւ . իդ . 19 : ի Օր . ժը . 4 : Նեհմ . Ժ . 35 , 36 :
ա Ղեւ . իե . 29 :
բ Ղեւ . իե . 29 ; իգ . 19 : Լե . 26 : Ղև . ը . 14 : Գե . ժե . 19 : ի Օր . իզ . 2 :
գ Ելը 11 :
դ Ղև . իե . 28 :
ե Ղև . ժէ . 2 : իե . 29 : Ղև . իե . 26 : Գե . է . 13 :
զ Ղեւ . ժէ . 13 : Լե . 20 :
է Ղև . իե . 6 : Գե . է . 47 :
ը Ղեւ . Ը . 13 : Ղև . իե . 25 : Գե . է . 47 : Ղեղկ . իե . 12 :
թ ի Օր . ժե . 19 :
ժ Ղև . է . 2 , 5 :
ի Ղեւ . իե . 26 , 28 : Ղև . Ե . 31 , 32 , 34 :
լ Ելը 11 :
խ Ղև . իե . 13 : ի Ան . ժէ . 5 :
ծ Ղև . իե . 28 :
կ Ղև . իե . 28 :
հ Ղեւ . ժէ . 2 : իե . 29 : Ղև . իե . 26 : Գե . է . 13 :
ձ Ղեւ . Ժ . 13 : Լե . 20 :
ղ Ղև . իե . 6 : Գե . է . 47 :
ճ Ղեւ . Ը . 13 : Ղև . իե . 25 : Գե . է . 47 : Ղեղկ . իե . 12 :
մ ի Օր . ժե . 19 :
յ Ղև . է . 2 , 5 :
ն Ղեւ . իե . 26 , 28 : Ղև . Ե . 31 , 32 , 34 :
շ Ելը 11 :
ո Ղև . իե . 13 : ի Ան . ժէ . 5 :
պ ի Օր . Ժ . 9 , ժբ . 12 : ժդ . 27 , 29 : ժը . 1 , 2 : Ցես . ժդ . 14 , 33 : ժդ . 3 : ժը . 7 : Ասղ . ժգ . 5 : Ղեզկ . խգ . 28 :
ջ Ելը 24 , 26 : Ղև . իէ . 30 , 32 : Նեհմ . Ժ . 37 : ժբ . 44 : Ղբը . է . 5 , 8 , 9 :
ռ Գե . է . 7 , 8 :
ս Գե . ա . 51 :
վ Ղև . իե . 9 :
տ Գե . է . 7 :
ր Ելը 21 :
ց Ելը 20 : ի Օր . Ժ . 9 : ժդ . 27 , 29 : ժը . 1 :
ւ Նեհմ . Ժ . 38 :
փ Ելը 30 :
ք Ելը 12 :
օ Ելը 27 :
ֆ Ասա . Ժ . 10 : Ղա . Ժ . 7 : ա Կոր . իե . 13 : ա Տիմ . Ե . 18 :
ա Ղև . ժե . 8 : իե . 16 :
բ Ղև . իե . 2 , 15 :

գ ի Օր . իա . 3 : ա Թագ . Ը . 7 :

որ [բ]բանակէն դուրս Հանէ , ու իր առջևը մոր-
4 թէն անիկայ : Եւ Եղիազար քահանան իր
մատանը անոր արիւնէն պիտի առնէ , ու դէպ
ի ժողովքի խորանին առջևի կողմը [գ]եօթը ան-
5 գամ պիտի սրսկէ անոր արիւնէն : Եւ թաղը իր
աչքին առջևը պիտի այրեն երինջը . [դ]անոր մոր-
թը ու միսը և անոր արիւնը աղբովը միկտեղ
6 պիտի այրեն : Եւ քահանան պիտի առնէ [ե]կե-
ղևին փայտ՝ զոպայ ու կրկնակի կարմիր , և կ-
7 բնջնին այրուած կրակին մէջը պիտի նետէ : [զ]Եւ
քահանան իր հանդերձները ու իր մարմինը ջը-
րով պիտի լուայ , ու ետքը բանակը մտնէ .
և քահանան մինչև իրիկուն անմաքուր պիտի
8 ըլլայ : Եւ զանիկայ այրողը իր հանդերձները
ու իր մարմինը ջրով պիտի լուայ , և մինչև ի-
9 րիկուն անմաքուր ըլլայ : Եւ մաքուր մարդ
մը [է]երինջին մոխիրը պիտի ժողվէ , ու բանա-
կին դուրսի դին մաքուր տեղ մը դնէ . և Իս-
րայէլի որդւոցը ժողովքին համար պիտի պա-
հուի , մեղաց համար [ը]մաքրութեան ջուր ըլ-
10 լալու : Եւ երինջին մոխիրը ժողվողը իր հան-
դերձները պիտի լուայ , ու մինչև իրիկուն ան-
մաքուր ըլլայ . և ասիկայ Իսրայէլի որդւոցը
ու անոնց մէջ պանդխտացող օտարականին հա-
մար՝ յաւիտենական կանոն պիտի ըլլայ :
11 [թ]Ո՛վ որ մեռած մարդու մը մարմինին դպչի ,
12 եօթը օր անմաքուր պիտի ըլլայ : [ժ]Ընիկայ
*անով զինքը մաքրել պիտի տայ երրորդ օրը՝
և եօթներորդ օրը , և այսպէս մաքուր ըլլայ .
բայց թէ որ չմաքրուի երրորդ օրը ու եօթնե-
13 րորդ օրը՝ մաքուր պիտի չըլլայ : Ո՛վ որ մե-
ռած մարդու մը մարմինին դպչի ու ինքզինքը
չմաքրէ , [ի]Տէրոջը խորանը կը պղծէ . և ան
անձը Իսրայէլէն պիտի կորսուի . անոր վրայ
[լ]մաքրութեան ջուրը չթրսկուելուն համար՝ ա-
նիկայ անմաքուր է . [խ]իր անմաքրութիւնը տա-
14 կաւին իր վրան է : Վրանի մէջ մեռնող մար-
դուն համար օրէնքը աս է . ան վրանին մէջ
ամէն մտնողը՝ և ան վրանին մէջ ամէն եղողը
15 եօթը օր անմաքուր պիտի ըլլայ : Եւ ամէն
[ծ]բաց ամանը որ իր վրան կապուած խուփ չու-
16 նի , անմաքուր պիտի ըլլայ : Եւ [կ]ո՛վ որ դպչի
դաշտի վրայ սրով սպաննուածի մը՝ կամ իր հա-
զուքը մեռածի մը՝ կամ մարդու ոսկորի մը՝ և
կամ գերեզմանի մը , եօթը օր անմաքուր պի-
17 տի ըլլայ : Եւ անմաքուր եղողին համար՝ ան
մեղաց մաքրութեան համար [ձ]այրուած երինջին
մոխիրէն առնելով՝ ամանի մը մէջ վրան [ղ]կնո-
18 դանի ջուր գնեն . Եւ մաքուր մարդ մը [ճ]զոպայ
պիտի առնէ , ու ան ջուրը խոթէ , և վրանին
վրայ՝ ու բոլոր ամաններուն վրայ՝ և հոն եղած
մարդոց վրայ՝ ու ոսկորի մը կամ սպաննուածի
մը կամ մեռածի մը և կամ գերեզմանի մը դպչ-
19 ողին վրայ պիտի սրսկէ : Եւ մաքուր [մ]երրորդ
պիտի սրսկէ անմաքուրին վրայ երրորդ օրը՝ ու
եօթներորդ օրը . [յ]և եօթներորդ օրը զանիկայ
պիտի մաքրէ , ան ալ իր հանդերձները պիտի
լուայ , ու ջրով լուացուի , և իրիկուընը մա-
20 քուր ըլլայ : Բայց ան մարդը՝ որ անմաքուր
ըլլալով չմաքրուի , ան անձը ժողովքին մէ-
ջէն պիտի կտրուի . [ն]ինչու որ [շ]Տէրոջը սրբա-
րանը պղծեց . անոր վրայ մաքրութեան ջուրը
21 չթրսկուեցաւ , անիկայ անմաքուր է : Եւ յա-
ւիտենական կանոն մը ըլլայ անոնց , որ մաք-
րութեան ջուրը սրսկողը իր լաթերը պիտի
լուայ . ու մաքրութեան ջուրին դպչողը մինչև
22 իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ : Եւ [ո]ամեն-
քանը անձը ինչ բանի որ դպչի , ան ալ ան-
մաքուր պիտի ըլլայ . ու [պ]անոր դպչող մարդը
մինչև իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ :

Գ Լ · Ի

1 Իսրայէլի որդիքը Սին կոչուած , ու հոն Մարիամ կը մեռնի : 2 Ջուրի համար տրտունջ կ'ընեն : 7 Մովսէս ժայռին դարձեալ Մերիպայի մէջ ջուր կը ղրկեցնէ : 14 Մովսես Եդեսացիներ կը ղրկէ Եդոմի թագաւորին՝ խնդրելով անկէ որ իր սահմանէն անցնելու հրաման տայ Իսրայէլին . բայց ան խնդիրքը չընդունիր : 22 Ընտրան Հոր լեռանը վրայ քահանայապետանը իր որդւոյն Եղիազարին կը յանձնէ , ու ինքը հոն կը մեռնի :

1 Եւ [ա]Իսրայէլի որդւոցը բոլոր ժողովքը Սին
անապատը եկան առջի ամսուն , ու ժողո-
վուրդը Կադեսի մէջ բնակեան ըրաւ . և [բ]Մա-
րիամ հոն մեռաւ , ու հոն թաղուեցաւ :
2 [գ]Եւ ժողովքին համար ջուր չկար . [դ]ու
Մովսէսին և Ընտրանին վրայ հաւաքուեցան :
3 Եւ ժողովուրդը [ե]Մովսէսին հետ վիճելով՝ խօ-
սեցան ու ըսին . Երանի թէ մենք ալ մեռ-
նէինք՝ երբոր մեր եղբայրները մեռան Տէրոջը
4 առջևը . Եւ [զ]ինչու Տէրոջը ժողովուրդը մա
անապատը բերիք , որ մենք ու մեր անասուն-
5 ները հոս մեռնինք : Եւ [է]ինչու մեզ Եգիպտո-
սէն հանեցիք՝ մեզ մա գէշ տեղը բերելու հա-
մար . Հոս ո՛չ սերմ ցանելու տեղ է , ո՛չ ալ
թզենիներու ու այգիներու և նռնենիներու .
6 խմելու ջուր անդամ չկայ : Եւ Մովսէս ու
Ընտրան ժողովքին առջևէն [է]Խ[ը]ել[ով] ժողովքի
խորանին դուռը գացին , ու [ը]երեսնին վայր
ինկան . և [թ]Տէրոջը փառքը անոնց երևցաւ :
7 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով .

[բ] Ղև . գ . 12 , 21 : ժղ . 27 ; Նբր . ժչ . 11 :
[գ] Ղև . գ . 6 : ժղ . 14 , 19 : Նբր . ի . 13 :
[դ] Նղ . ի . 14 : Ղև . գ . 11 , 12 :
[ե] Ղև . ժգ . 4 , 6 , 49 :
[զ] Ղև . ժա . 25 : ժե . 5 :
[է] Նբր . ի . 13 :
[ը] Ա՛մբ 13 , 20 , 21 : Գղ . ը . 23 :
[թ] Ա՛մբ 16 : Ղև . ի . 1 : Գղ . է . 2 : ի . 6 , 10 : ը . 19 : Ընդ . ի . 13 :
[ժ] Գղ . ը . 19 :
* ի՛ն՝ մաքրութեան ջրով :
[ի] Ղև . ժե . 31 :
[լ] Ա՛մբ 9 : Գղ . ի . 7 :
[խ] Ղև . է . 20 : ի . 3 :
[ծ] Ղև . ժա . 32 : Գղ . ը . 20 :
[կ] Ա՛մբ 11 :
[ձ] Ա՛մբ 9 :
[ղ] Ծն . խ . 19 :
[ճ] Սաղ . ծ . 7 :
[մ] Ղև . ժգ . 9 :
[յ] Ա՛մբ 13 :
[ն] Ընդ . ի . 13 :
[շ] Ղև . ժե . 5 :
[ո] Գղ . է . 36 :
[պ] Նղ . ժե . 20 : Գղ . ի . 59 :
[ռ] Նղ . ժէ . 1 :
[ս] Գղ . ժգ . 19 , 42 :
[վ] Նղ . ժէ . 2 : Գղ . ժգ . 2 :
[տ] Գղ . ժը . 1 , 33 : ժգ . 37 : ժդ . 32 , 35 , 49 :
[ր] Նղ . ժէ . 3 :
[ց] Գղ . ժգ . 5 : ժչ . 4 , 22 , 45 :
[փ] Գղ . ժգ . 10 :

8 [a]Պատաղանը առ , ու ժողովքը ժողովէ , գուն ու քոյ եղբայրդ Ահարոնը , և անոնց աչքերուն առջևը խօսեցէք ապառաժին , ու իր ջուրը պիտի տայ . և [b]գուն ապառաժէն ջուր պիտի հանես անոնց , ու ժողովքին և անոնց անասուն-
9 ներուն խմցընես : Եւ Մովսէս առաւ գաւազանը [c]Տէրոջը առջևէն , ինչպէս որ իրեն պա-
10 տուիրից : Եւ Մովսէս ու Ահարոն ժողովքը ապառաժին առջևը ժողվեցին . և ըսաւ անոնց . [d]Լսեցէք հիմա՝ ո՛վ ապստամբներ , ձեզի ա-
11 պառաժէն ջուր հանենք : Եւ Մովսէս իր ձեռքը վերցուց , ու գաւազանը երկու անգամ ապառաժին զարկաւ . և [e]առատօրէն ջուր և-
լաւ . և ժողովքը ու անոնց անասունները խը-
մեցին :
12 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու Ահարոնին . Որովհետև [f]ինծի չհաւատացիք [g]Իսրայէլի որ-
դւոցը աչքերուն առջևը իս [h]փառաւորելու , անոր համար աս ժողովուրդը դուք պիտի չտա-
13 նիք այն երկիրը՝ որն որ անոնց տուի : [i]Ա՛յս-
րիպայի ջուրը աս է . վասն զի Իսրայէլի որ-
դիքը Տէրոջը դէմ վիճեցան . և ինքը փառա-
ւորուեցաւ անոնց մէջ :
14 [j]Եւ Մովսէս կադեսէն դեսպաններ խրկից Եդոմի թագաւորին՝ ո՛ր ըսաւ . [k]Ա՛յսպէս կ'ը-
սէ քոյ եղբայրդ Իսրայէլ . [l]Մեզի պատահած
15 բոլոր նեղութիւնը դիտես . [m]Ինչպէս մեր հայ-
րերը Եգիպտոս իջան , [n]և բնակեցանք Եգիպ-
տոսի մէջ շատ տարի . [o]և Եգիպտացիք չար-
16 չարեցին մեզ ու մեր հայրերը : Եւ [p]երբ մենք Տէրոջը աղաղակեցինք , լսեց մեր ձայնը . և [q]հրեշտակ մը խրկից , ու մեզ Եգիպտոսէն հա-
նեց . և ահա մենք քոյ սահմանիդ ծայրի կա-
17 դէս քաղաքին մէջն ենք . [r]Ննջեցք բրէ՝ [s]անց-
նինք քոյ երկրէդ . արտերէն ու այգիներէն պիտի չանցնինք , և [t]ոչ հորերուդ ջուրը պիտի չխմենք . արքունական ճամբայէն պիտի եր-
թանք , աջ կամ ձախ կողմը պիտի չխոտորինք՝
18 մինչև որ քոյ սահմանիդ անցնինք : Եւ Ե-
դոմ ըսաւ անոր . [u]Իմ երկրէս՝ պիտի չանց-
նես , հապա թէ չէ՝ սրով քոյ դէմդ կ'ելլեմ :
19 Եւ Իսրայէլի որդիքը ըսին անոր . Մենք մեծ ճամբայէն կ'անցնինք , և թէ որ ես ու իմ ան-
ասուններս քոյ ջուրդէդ խմենք , հանոր գինը կը հատուցանեմ . առանց ուրիշ բան մը ընելու
20 իմ ոտքերով կ'անցնիմ : Եւ անիկայ ըսաւ .

[a] Նե. ԺԷ . 5 :
[b] Ղևեմ. ԻԸ . 15 : Սաղ . ՀԷ . 15 , 16 : ՃԶ . 41 : ՃՒԴ . 8 : Նա . խգ . 20 : խԷ . 21 :
[c] Կ . Ժէ . 10 :
[d] Սաղ . ՃՂ . 33 :
[e] Նե . ԺԷ . 6 : [f] Օր . Ը . 15 : ՈՒ Սոբ . Ժ . 4 :
[g] Կ . ԺԷ . 14 : [h] Օր . ՈՒ . 37 : Ջ . 26 : ԼԸ . 51 :
[i] Ղև . Ժ . 3 : Եզեկ . Ի . 41 : ԼԳ . 23 : ԼԸ . 16 : ՈՒ Պետ . Գ . 15 :
[j] Նէբ . սրբելու ,
[k] Նե . ԺԷ . 7 : [l] Օր . ԼԷ . 8 : Սաղ . ղԷ . 8 : ՃԼ . 32 , ԼԶ :
[m] ՅՒ՝ Ա Քհանայութեան
[n] Գատ . ԺՈՒ . 16 , 17 :
[o] [p] Օր . Ը . 4 , ԼԶ : խԷ . 7 : Բրդ . 10 , 12 :
[q] Նե . ԺԸ . 8 :
[r] Ծն . խԼ . 6 : Գոր . Է . 15 :
[s] Նե . ԺԷ . 40 :
[t] Նե . ՈՒ . 11 , ԼԶ : [u] Օր . խԼ . 6 : Գոր . Է . 19 :
[v] Նե . Ը . 23 : Գ . 7 :
[w] Պիտի չանցնիս . և Եդոմ մեծ բազմութիւնով
21 ու հզօր ձեռքով անոնց դէմը ելաւ : Ա՛յսպէս Եդոմ [v]իր սահմանէն Իսրայէլին ճամբայ տալ չուզեց . ուստի Իսրայէլը Ղարձաւ անկէ :
22 Եւ [w]Կադեսէն չուեցին , [x]ու Իսրայէլի որ-
23 դւոցը բոլոր ժողովքը Հոր լեռը եկան : Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու Ահարոնին Հոր լեռը՝ Եդոմի երկրին սահմանին քովը՝ ըսելով .
24 Ահարոն [y]իր ժողովուրդին պիտի խառնուի . քանզի Մերիպայի ջուրին քովը [z]իմ հրամանիս դէմ ապստամբութիւն ընելնուդ համար՝ պիտի չմտնէ այն երկիրը՝ որն որ Իսրայէլի որդւոցը
25 տուի : [a]Ահարոնը ու անոր որդին Եղիազարը
26 ա՛ռ , ու Հոր լեռը հանէ զանոնք . Եւ Ահարոն իր զգեստներէն մերկացու՛ր , ու անոր որ-
դւոյն Եղիազարին հագցու՛ր զանոնք . [b]ինչու որ Ահարոն իր [c]ժողովրդին պիտի խառնուի , ու
27 հոն մեռնի : Եւ Մովսէս Տէրոջը պատուիրա-
ծին պէս ըրաւ . ու բոլոր ժողովքին աչքին առ-
28 ջևը Հոր լեռը ելան : [d]Եւ Մովսէս մերկա-
ցուց Ահարոնը իր զգեստներէն , ու անոր որ-
դւոյն Եղիազարին հագցուց զանոնք . և [e]Ա-
հարոն հոն լեռանը գլուխը մեռաւ . ու Մով-
29 սէս և Եղիազար լեռնէն իջան : Եւ երբ բո-
լոր ժողովքը տեսան որ Ահարոնը մեռաւ , Իս-
րայէլի բոլոր տունը Ահարոնին համար [f]երսուն օր լացին :

ԳԼ . ԻԸ

1 Իսրայէլը քիչ մը վնաս քաշելով՝ Քանանացիները կը ջարդէ Հորմայի մէջ : 4 Ժողովուրդը տրտունջ ընելուն համար՝ կիշտղ օձերով կը վիրաւորուի , 7 ու նորը զղջալով պղնձէ օձին միջոցով կ'ապաքին աս Հարուածէն : 10 Իսրայէլացւոց այլ և այլ ճամբորդութիւնները : 21 Ամէն թագաւորը պատերազմով առնոց վրայ կուգայ , ու կը յաղթուի . 33 Նոյնպես ալ Ովգ թագաւորը :

1 Եւ Հարաւային կողմը բնակող [g]Քրաղի [h]Քանանացի թագաւորը լսելով որ Իսրա-
յէլը Աթարիմի ճամբայէն կու գայ , Իսրայէլին հետ պատերազմեցաւ , և անոնցմէ գերի-
2 ներ առաւ : [i]Եւ Իսրայէլ ուխտ ըրաւ Տէ-
րոջը՝ ու ըսաւ . Թէ որ աս ժողովուրդը իմ ձեռքս մատնես , անոնց քաղաքները Ցրոլորովին
3 պիտի կոտրտըցընեմ [j] : Եւ Տէրը Իսրայէլին ձայնը լսեց , ու Քանանացիները անոր Յեսէբը մատնեց . և Իսրայէլը բոլորովին կոտրտըցուց զանոնք՝ ու անոնց քաղաքները , և անն տեղին

[x] Նե . Գ . 2 : Ժգ . 19 : իԷ . 20 : ԼԳ . 2 :
[y] Տե՛ս գԼ . թԼ . 22 : [z] Օր . Ը . 27 :
[a] Նէբ . Ահարոն
[b] Գատ . ԺՈՒ . 16 , 17 :
[c] Կ . ԺԸ . 8 :
[d] Կ . ԼԳ . 38 : [e] Օր . Ժ . 6 : ԼԶ . 50 :
[f] Նե . իԹ . 29 , 30 :
[g] Կ . ԼԳ . 38 : [h] Օր . Ժ . 6 : ԼԶ . 50 :
[i] [j] Օր . Ը . 8 :
—
[k] Կ . ԼԳ . 40 : Տե՛ս Գատ . ՈՒ . 16 :
‖ Կամ՝ Քանանիս
[l] Ծն . խԼ . 20 : Գատ . ԺՈՒ . 30 :
§ Կամ պիտի նզովեմ ,

անունը *Հոբաբ դրաւ ։
4 Եւ †Իսրայէլի երկրին բոլորտիքն էին անցնելով՝ †Հոմը լեռնէն Կարմիր ծովուն ճամբան չուեցին. ու ճամբուն մէջ ժողովուրդին †սիրտը նեղացաւ ։
5 Եւ ժողովուրդը †Աստուծոյ դէմ ու Մովսէսին դէմ խօսեցան՝ ըսելով. †Ինչո՞ւ մեզ Եգիպտոսէն հանեցիք՝ որ անապատին մէջ մեռնինք. քանզի հաց չկայ, ջուր չկայ. և հաս չնչին
6 հացէն մեր սիրտը զզուեր է։ Եւ †Տէրը ժողովուրդին վրայ †կիզող օձեր խրկեց, ու խածին ժողովուրդը. անոնկ որ՝ Իսրայէլէն շատ ժողո-
7 վուրդ մեռաւ ։ †Եւ ժողովուրդը Մովսէսին եկան, ու ըսին. †Տէրոջը դէմ ու քեզի դէմ խօսելնիս մեղանչեցինք. †աղօթք ըրէ Տէրոջը՝ որ մեր վրայէն օձերը վերցնէ. և Մովսէս ժո-
8 ղովուրդին համար աղաչեց ։ Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին. Քեզի կիզող օձ մը շինէ, ու զա-
9 նիկայ ձողի մը վրայ դիր. և ըլլայ թէ ամէ որ խածնուի, անոր նայի՝ ու ապրի ։ Եւ †Մովսէս պղինձէ օձ մը շինեց, ու զանիկայ ձողի մը վրայ դրաւ. և եղաւ որ՝ օձ մը երբոր մարդ մը խածնէր, անիկայ պղինձէ օձին նայածին պէս՝
10 կ՚առողջանար ։
Եւ Իսրայէլի որդիքը չուեցին՝ ու †Աբոթի-
11 մէջ իջևան բռնին ։ Եւ Աբոթէն չուեցին՝ ու †Իյէաբարիմի մէջ դէպ՝ի արևելեան կողմը՝ Մովաբին դիմացի անապատին մէջ իջևան բռ-
12 նին ։ †Անկէ ալ չուեցին՝ և Զարէդ ձորին մէջ իջևան բռնին ։
13 Անկէ չուեցին՝ ու իջևան բռնին Առնոնին մէկալ կողմը՝ ան անապատին մէջ՝ որ Ամորհացւոց սահմանէն կ՚ելլէ. քանզի որ Առնոն՝ Մովաբացւոց սահմանն է, Մովաբացւոց ու Ա-
14 մորհացւոց միջտեղը ։ Անոր համար Տէրոջը պատերազմներուն գրքին մէջ կ՚ըսուի.

Սուփային մէջ Վահէբը՝
Ու Առնոնին գետերը,
15 Եւ Երին կեցած տեղը վազող՝
†Ու Մովաբին սահմանը կռացող
Գետերուն յորձանքը ։

16 Եւ անկէ †Բերը չհորը Էին. ասանկ ըսաւ Տէրը Մովսէսին. Ժողովուրդը ժողվէ, ու ես անոնց ջուր պիտի
17 տամ ։ †Այնատենը Իսրայէլը ասանկ երգը երգեց.

Ո՛վ հոր՝ բղխէ. երգեցէք անոր.
18 Հորը՝ իշխանները փորեցին,
Ժողովուրդին ազնուականները †Օրէնագրին հրամանովը,
Իրենց գաւազաններովը փորեցին ան ։

19 Եւ անապատէն դէպ՝ի Մաթթանա, Ու Մաթթանայէն դէպ՝ի †Նաալիէլ, ու †Նաալիէլ-
20 էն դէպ՝ի Բամոթ, Եւ Բամոթէն Մովաբի դաշտին մէջ †դէպ՝ի †Իսիմոնը նայող փսգայի գագաթը եղած հովիտը։
21 Եւ Իսրայէլ դեսպաններ խրկեց Ամորհա-
22 ցւոց Սիհոն թագաւորին՝ ըսելով. †Թող երկրէդ անցնինք. արտի կամ այգիի մէջ չենք մտներ, հորի ջուրէ չենք խմեր. մինչև քու սահմանէդ անցնելնիս՝ արքունական ճամբա-
23 յէն կ՚երթանք ։ Եւ Սիհոն իր սահմանէն Ճամբայ չտուաւ Իսրայէլին. հապա Սիհոն իր բոլոր ժողովուրդը ժողվեց, և դէպ՝ի ա-նապատ Իսրայէլին դէմ եկաւ, Ու Յասսա ե-
24 կաւ, և Իսրայէլին հետ պատերազմեցաւ։ Եւ †Իսրայէլ սուրի բերնէ անցուց զանիկայ, ու տիրեց անոր երկրին, Առնոնէն մինչև Յաբոկը՝ մինչև Ամմոնի որդւոցը Երիները. քանզի որ Ամմոնի
25 որդւոցը սահմանը զժուարին էր ։ Եւ Իսրայէլ ասոր բոլոր քաղաքները առաւ. ու Իսրայէլ Ա-մորհացւոց բոլոր քաղաքներուն մէջ բնակեցաւ, Եսեբոնին մէջ ու անոր բոլոր գեղերուն
26 մէջ. Քանզի Եսեբոնը Ամորհացւոց Սիհոն թագաւորին քաղաքն էր. քանզի որ անիկայ Մովաբին առջի թագաւորին հետ պատերազմելով, անոր ձեռքէն անոր բոլոր երկիրը մինչև
27 Առնոն առած էր ։ Անոր համար առակ խօսողները կ՚ըսեն.

Եսեբոն եկէք.
Թող Սիհոնին քաղաքը շինուի ու պատրաստուի.
28 Վասն զի †Եսեբոնէն կրակ ելաւ,
Ու Սիհոնին քաղաքէն բոց.
†Մովաբին Երը պրծից,
Ու Առնոնին բարձր տեղերուն տէրերը ։
29 Վա՜յ քեզ՝ Մովաբ,
*Ո՛վ Քամոսի ժողովուրդը՝ կորսուեցար.
Իր ազատուած որդիքը ու աղջիկները
Ամորհացւոց Սիհոն թագաւորին գերութեան տուաւ.
30 Զանոնք նետերով զարկինք.
Եսեբոնը կորսուեցաւ †մինչև Դիբոնը.
Ու կորսընդուցինք զանոնք
Մինչև †Նոգահ որ Մեդաբային քովը եղած †Նոփան ։

* ՚ի՝ նզովք ։
† Գաւտ. ժա. 18 ։
† ԿԼ. ի. 22 ։ ԼԳ. 41 ։
† ՆԼ. ը. 9 ։
† Սաղ. հը. 19 ։
† ՆԼ. ժդ. 3 ։ ժէ. 3 ։
† Կ. ժա. 6 ։
† ա Կօր. ժ. 9 ։
† բ Օր. բ. 15 ։
† Սաղ. հը. 34 ։
† ՀՄ՚ը 5 ։
† ՆԼ. ը. 8, 28 ։ ա Թագ. ժբ. 19 ։ ի Թագ. ժգ. 6 ։ Գոր. բ. 24 ։
† ի Թագ. ժբ. 4 ։ Հեսու. գ. 14, 15 ։
† ԿԼ. ԼԳ. 43 ։
† ԿԼ. ԼԳ. 44 ։
† բ Օր. բ. 13 ։
† ԿԼ. իբ. 36 ։ Գաւտ. ժա. 18 ։
† բ Օր. բ. 18, 29 ։
† Գաւտ. ճի. 21 ։
† ՆԼ. ժե. 1 ։ Սաղ. ձէ. 2 ։ ձղ. 12 ։
† Նս. Լգ. 22 ։
† ԿԼ. իդ. 28 ։
† Կամ անապատը
* բ Օր. բ. 26, 27 ։ Գաւտ. ժա. 19 ։
† ԿԼ. ի. 17 ։
† բ Օր. իճ. 7 ։
† բ Օր. բ. 32 ։ Գաւտ. ժա. 20 ։
† բ Օր. բ. 33 ։ իճ. 7 ։ Հես. ժբ. 1, 2 ։ իդ. 8 ։ Նեհեմ. ի. 22 ։ Սաղ. ձէ. 10, 11 ։ ձղ. 19 ։ Ըմթա. բ. 9 ։
† Երեմ. խը. 45, 46 ։
† բ Օր. բ. 9, 18 ։ Նս. ժէ. 1 ։
† Գաւտ. ժա. 24 ։ ի Թագ. ժա. 7, 33 ։ ի Թագ. իգ. 13 ։ Երեմ. խը. 7, 13 ։
† Երեմ. խը. 18, 22 ։
† Նս. ժէ. 2 ։

31 Ը յապէս Իսրայէլ Ը մօրհաց-ւոց երկիրը բը-
32 նակեցաւ : Եւ Մովսէս Յեթրէ խրկից [-] Յազերը
լրտեսելու , ու անոր գեղերը առին , և հան և-
ղած Ը մօրհայերները վռնտեցին :
33 [ǂ]Եւ դարձան ու Բասանի Ճամբան ելան . և
Բասանի Ովգ թագաւորը՝ ինքը ու իր բոլոր
ժողովուրդը անոնց դէմ [ǂ]Եդրայիին մէջ պա-
34 տերազմի ելաւ : Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին .
[*]Ընկէ մի՛ վախնար . քանզի քու ձեռքդ մատնեցի
զանիկայ , ու անոր բոլոր ժողովուրդը , և անոր
երկիրը . և [ϸ]դուն Եսեբոնին մէջ բնակող Ը-
մօրհայոց Սեհոն թագաւորին ըրածիդ պէս
35 պիտի ընես անոր : [ⁿ]Ը յապէս զարկին անի-
կայ , և անոր որդիքը , ու անոր բոլոր ժողովուր-
դը . անանկ որ՝ մէկն ալ չմնաց . և անոր երկ-
րին տիրեցին :

ԳԼ . ԻԲ

1 Խաղաղ՝ Խաղալին առջի անգամի հրաւէրքը կը մեր-
ժէ , 15 ու երկրորդ անգամին կ'ընդունի : 22 Հեշտալի
մը զանիկայ սպաննելու կ'ըլլայ , բայց իրեն եւս քա-
շելովը անիկայ կ'ազատի : 36 Խաղալ կ'ընդունի Խա-
զաղամը :

1 Եւ [ⁿ]Իսրայէլն որդիքը հաստեցին , ու Մովաբի
դաշտերուն մէջ Յորդանանու մէկալ կողմը
Երիքովին դիմացը բնակեցան :
2 Եւ [ϐ]Սեպփորին որդին Հաղալը տեսաւ ան
3 ամէնը՝ որ Իսրայէլ ըսաւ Ը մօրհայոց : Եւ
[ϸ]Մովաբ խիստ վախցաւ ժողովուրդէն , ինչու-
որ շատ էին . ու Մովաբ Իսրայէլի որդւոցը
4 երեսէն տագնապի մէջ էր : Եւ Մովաբ [ϸ]Ա-
դիամեայ ծերերուն ըսաւ . [ǂ]Հիմա ան ժողովուրդը
պիտի լզեն մեր բոլորտիքը եղած ամէնը , ինչ-
պէս որ արջառը դաշտին խոտը կը լզէ : Եւ
Սեպփորին որդին Հաղալ՝ Մովաբին թագա-
5 ւորն էր ան առենը : [*]Եւ [ϸ]Խեմոլի որդւոյն
Հաղաամին դեսպաններ խրկից [ϸ]Փաթրոս Ասղա-
ֆը՝ (որ անոր ժողովուրդին որդւոցը երկրին Գե-
ոհին եզերքն էր [ⁿ]) զանիկայ կանչելու ու ը-
սելու . Ահա Եգիպտոսէն ժողովուրդ մը ելաւ .
ահա երկրի երեսը ծածկից . և իմ դիմացս կը
6 նստի . Ուստի հիմա ի՛նձ հաստեմ՝ եկուր , [ϸ]ինձի
համար անիծէ ան ժողովուրդը . քանզի անիկայ
ինծմէ զօրաւոր է . գուցէ կարող ըլլամ անի-
կայ զարնելու , ու երկրէս վռնտեմ զանիկայ .
վասն զի գիտեմ որ քու օրհնածդ օրհնեալ է , և
քու անիծածդ՝ անիծեալ :
7 Եւ Մովաբին ծերերը ու Մադիամին ծերերը
իրենց ձեռքերուն մէջ [ⁿ]հմայութիւնն վարձքե-
րով գացին . և Հաղաամին եկան , ու Հաղա-
8 մին խօսքերը ըսին անոր : Եւ անիկայ ըսաւ
անոնց . [ϸ]Ա գիշեր հոս մնացէք . և Տէրը ինչ
որ ինծի խօսելու ըլլայ , անոր համեմատ պա-
տասխան պիտի տամ ձեզի . ու Մովաբին իշ-
9 խանները Հաղաամին քովը մնացին : [ϸ]Եւ Ա-
ստուած Հաղաամին եկաւ , ու ըսաւ . [ⁿ]Ով են
10 ատ քու քովդ եղած մարդիկը : Եւ Հաղաամ
ըսաւ Ըստուծոյ . Մովաբին թագաւորը Սեպ-
փորեան Հաղակը ասոնք ինծի խրկից՝ ըսելով .
11 Ահա Եգիպտոսէն ժողովուրդ մը ելաւ , ու
երկրին երեսը ծածկից . հիմա եկո՛ւր՝ անիծէ
զանիկայ ինծի համար , որ գուցէ կարող ըլլամ
12 անոր յաղթելու ու զանիկայ վռնտելու : Եւ
Ըստուած ըսաւ Հաղաամին . Ըստոց հետ չեր-
թար . ժողովուրդը չանիծես . վասն զի [ϸ]անի-
13 կայ օրհնեալ է : Եւ Հաղաամ առտուընց ե-
լաւ , ու ըսաւ Հաղակին իշխաններուն . Դուք
ձեր երկիրը գացէք . ինչու որ Տէրը հս չեմ ո-
14 զսր ձեզի հետ երթալու : Եւ Մովաբին իշ-
խանները եկան , ու Հաղակին եկան՝ և ըսին .
Հաղաամը մեզի հետ գալ չուզից :
15 Եւ Հաղակ դարձեալ ան ատ[ⁿ]Լեննէրէն ա-
ւելի շատ և աւելի պատուաւոր իշխաններ
16 խրկից : Եւ անոնք Հաղաամին եկան՝ ու ը-
սին անոր . Սեպփորին որդին Հաղակը ասանկ
կ'ըսէ . Կ'աղաչեմ՝ ինծի գալէն մի՛ հրաժա-
17 րիր . Քանզի քեզի շատ պատիւ պիտի ընեմ ,
և ինծի ինչ որ ըսես՝ պիտի ընեմ . Ուստի
կ'աղաչեմ եկո՛ւր՝ անիծէ ատ ժողովուրդը ինծի
18 համար : Եւ Հաղաամ պատասխան տուաւ՝ ու
ըսաւ Հաղակին ծառաներուն . [ϸ]Թէ որ Հա-
ղակ իր տունէնը լեցուն արծաթի ու ոսկի տայ
ինծի , [ϸ]իմ Տէր Ըստուծոյս խօսքէն չեմ կրնար
19 անցնիլ , պզտիկ կամ մեծ բան մը ընելու : Եւ
հիմա ի՛նձ աղաչեմ՝ [ⁿ]ատ գիշեր դուք ալ հոս կե-
ցէք , որ գիտնամ թէ Տէրը ուրիշ ինչ պիտի
20 ըսէ ինծի : [ϸ]Եւ Ըստուած գիշերը Հաղաա-
մին եկաւ՝ ու ըսաւ անոր . Թէ որ մարդիկը
քեզ կանչելու գան , ելի՛ր՝ անոնց հետ գնա .
[ⁿ]բայց ինչ որ քեզի խօսիմ , ան պիտի ընես :
21 Եւ Հաղաամ առտուընց ելաւ , ու իր իշուն
հասմեր դրաւ , և Մովաբի իշխաններուն հետ
22 գնաց : Եւ երբոր կ'երթար , Ըստուծոյ բար-
կութիւնը բորբոքեցաւ , ու Տէրոջը հրեշտակը
ճամբուն վրայ կայնեցաւ իբրև անոր թշնամի
մը . և անիկայ իր իշուն վրայ հեծած էր , ու
23 անոր երկու ծառաները իր հետ էին : Եւ
[ϸ]Էշը տեսաւ Տէրոջը հրեշտակը , որ ճամբուն
վրայ կայնած էր , ու իր ձեռքը մերկ սուր մը

[-] ԳԼ . ԼՔ . 1 : Երեմ . խը . 32 :
[ǂ] ք Օր . գ . 1 : ԽՀ . 7 :
[*] Հես . ԺՀ . 12 :
[ϐ] ք Օր . գ . 2 :
[ϸ] Ա՛մբ 24 : Սաղ . ՃԸ . 10 , 11 : ՃԼՀ . 20 :
[ⁿ] ք Օր . գ . 3 , 4 , ԼԸ :
[ⁿ] ԳԼ . ԼԳ . 48 :
[ϸ] Դատ . ԺԱ . 25 :
[ǂ] Ել . ԺԸ . 15 :
[ϸ] ԳԼ . ԼՅ . 8 : Ելես . ԺՀ . 21 : Կամ Ել փաթրոս Ասղաֆը դևսպաններ խրկից Խեմոլի որդւոյն Հաղաամին՝ ո-րուն հայրենիքը Պետորն և ղերքն էր ,
[ϸ] ք Օր . ԽՀ . 4 : Ելես . ԺՀ . 22 : ԽՀ . 9 : Ղևեմ . ԺՀ . 1 , 2 : Միք . Հ . 5 : ք Պետ . Բ . 15 : Յուդ . 11 : Յայտ . Բ . 14 :
[ϸ] Տ[ⁿ]ս գԼ . ԽՀ . 7 : ք Օր . ԽՀ . 4 :
[ϸ] ԳԼ . ԽՀ . 7 :
[ϸ] ա Թագ . ԻՅ . 7 , 8 :
[ϸ] Ա՛մբ 19 :
[ϸ] Ծմն . Ի . 3 : Ա՛մբ 20 :
[ϸ] ԳԼ . ԽՀ . 20 : Տ[ⁿ]ս Ա՛ռմ . ԺԱ . 29 :
[ϸ] Ա՛մբ 6 :
[ϸ] ԳԼ . ԽՀ . 13 :
[ϸ] ա Թագ . ԽՀ . 14 : ք Պն . ԺԸ . 13 :
[ϸ] Ա՛մբ 8 :
[ϸ] Ա՛մբ 9 :
[ϸ] Ա՛մբ 35 : ԳԼ . ԽՀ . 13 , 26 : ԽՀ . 13 :
[ϸ] Նէ . գ . 24 :
[ϸ] Տ[ⁿ]ս ա Թագ . Ի . 17 : Դան . Ժ . 7 : Պօթ . ԽՀ . 9 : ք Պետ . Բ . 16 : Յուդ . 11 :

ունէր ։ ու էշը Ճամբայէն դարձաւ և արտը մտաւ ։ ու Հաղաամ էշը ծեծեց՝ որ իր Ճամբան
24 դարձնէ զանիկայ ։ Եւ Տէրոջը հրեշտակը այ-
դիներուն նեղ Ճամբուն մէջ կայնեցաւ , ո՛ր
որ մէկ կողմէն պատ՝ ու մէկալ կողմէն պատ
25 կար ։ Եւ երբոր էշը Տէրոջը հրեշտակը տե-
սաւ , պատին քովը խոթուեցաւ , և Հաղաամին
ոտքը պատին քովը ճնշեց ։ ան ալ նորէն ծե-
26 ծեց զանիկայ ։ Եւ Տէրոջը հրեշտակը առաջ
գնաց , ու նեղ տեղ մը կայնեցաւ , ուր ոչ կամ
27 ձախ կողմը խոտորելու Ճամբայ չկար ։ Եւ երբոր
էշը Տէրոջը հրեշտակը տեսաւ , Հաղաամին տակը
նստաւ ։ ու Հաղաամին բարկութիւնը բորբո-
28 քեցաւ , և գաւազանով ծեծեց էշը ։ Եւ Տէրը
իշուն բերանը բացաւ , ու անիկայ Հաղաամին
ըսաւ ։ Ի՞նչ ըրի քեզի՝ որ այսպէս երեք ան-
29 գամ իս ծեծեցիր ։ Եւ Հաղաամ ըսաւ իշուն ։
Ես ծաղր ընելուդ համար ։ երանի թէ ձեռքս
30 սուր մը ըլլար ։ որ հիմա քեզ մեռցնէի ։ Եւ
էշը ըսաւ Հաղաամին ։ Ես ան քու էշդ չեմ ,
որուն վրայ կը հեծնէիր *քու մանկութենէդ՝
մինչև այսօր ։ քեզի ասանկ ընել իմ սովորու-
31 թիւնս էր ։ ու անիկայ ըսաւ ։ Ըէ ։ Ընտառնը
Տէրը Հրացաւ Հաղաամին աչքերը ։ ու երբ տե-
սաւ որ Տէրոջը հրեշտակը Ճամբուն վրայ կայ-
նած էր , և իր ձեռքը մերկ սուր մը ունէր ,
՚իր երեսին վրայ խնկաւ ու երկրպագութիւն ը-
32 րաւ ։ Եւ Տէրոջը հրեշտակը ըսաւ անոր ։
Ինչո՞ւ ասանկ երեք անգամ քու էշդ ծեծեցիր ։
ահա ես քեզի թշնամութիւն ընելու ելայ ։
վասն զի ճա- Ճամբադ Նուղիղ չէ իմ առջեւս ։
33 Եւ էշը իս տեսաւ , ու ասս երեք անգամ է որ
իմ առջեւէս մեկնի քաշուեցաւ ։ թէ որ անե-
կայ իմ առջեւէս մեկնի չքաշուէր , հիմա ես
քեզ անշուշտ մեռցուցեր էի , ու զանիկայ ողջ
34 թողուցեր էի ։ Եւ Հաղաամ ըսաւ Տէրոջը
հրեշտակին ։ ՚Մեղք գործեցի՝ չգիտնալով որ
Ճամբուն վրայ իմ դէմ կայներ էիր ։ ուստի
թէ որ քեզի անհաճոյ կ՚երեւնայ ես եղիւս ,
35 նա դառնամ ։ Եւ Տէրոջը հրեշտակը ըսաւ
Հաղաամին ։ Գնա՝ ասս մարդոցը հետ , Ըայց
այն խօսքը որ քեզի պիտի ըսուցնեմ՝ այն միայն
խօսիս ։ և Հաղաամ գնաց Հաղակին իշխան-
ներուն հետ ։

36 Եւ Հաղակ երբոր լսեց որ Հաղաամը կու
գայ , ՚զանիկայ դիմաւորելու ելաւ ՚Իր սահ-
մանը եղած Ըռնոն գետին քովի Մոաբացոց
37 մէկ քաղաքը՝ որ սահմանին ծայրն է ։ Եւ Հա-
ղակ ըսաւ Հաղաամին ։ Վերջ կանչելու խօսք
չերկնցի ։ ինչո՞ւ չեկար ինձի ։ արդեօք Ձքե-
38 զի պատիւ ընելու կարողութիւն չունիմ ։ Եւ
Հաղաամ ըսաւ Հաղակին ։ Ես հո քեզի ե-
կայ ։ բայց ես բնաւ զօրութիւն ունիմ բան մը
ըսելու ։ ՚Ըսուածած իմ բերանս ինչ խօսք որ
39 դնէ , ան պիտի խօսիմ ։ Եւ Հաղաամ՝ Հա-
ղակին հետ գնաց ։ ու Կարիաթ Հուսոթը ե-
40 կան ։ Եւ Հաղակ՝ արջառներ ու ոչխարներ
մորթեց , ու Հաղաամին և անոր հետ եղող
իշխաններուն խրկեց ։
41 Ու երբոր առաւոտ եղաւ , Հաղակ առաւ Հա-
ղաամը , ՚և Հահաղին բարձր տեղերուն հա-
նեց զանիկայ ։ ու անկէ ժողովուրդին ծայրը
տեսաւ ։

ԳԼ ։ ԻԳ

1 , 13, 28 Հաղակին զոհը ։ 7 , 18 Հաղաամին խօսքերը ,

1 Եւ Հաղաամ ըսաւ Հաղակին ։ ՚Ըոս ինձի
եօթը սեղան շինէ , ու հոս ինձի եօթը զուա-
2 րակ և եօթը խոյ պատրաստէ ։ Եւ Հաղակ՝
Հաղաամին ըսածին պէս ըրաւ ։ և Հաղակ ու
Հաղաամ ՚ամէն մէկ սեղանին վրայ մէկմէկ
3 զուարակ ու մէկմէկ խոյ մատուցին ։ Եւ Հա-
ղաամ ըսաւ Հաղակին ։ ՚Պատն քու ողջակէ-
զիդ քովը կայնէ , ու ես երթամ , գուցէ Տէրը
՚իմ դիմացս ելլէ ։ և ինչ որ ինձի ցուցընէ ,
քեզի պիտի ըսեմ ։ ու Ըարձր տեղ մը եկաւ ։
4 ՚Եւ Ըսուածած Հաղաամին հանդիպեցաւ ։ ու
Հաղաամ ըսաւ անոր ։ Եօթը սեղան պատրաս-
տեցի , ու ամէն մէկ սեղանին վրայ մէկմէկ
5 զուարակ ու մէկմէկ խոյ մատուցի ։ Եւ Տէրը
՚Հաղաամին բերանը խօսք դրաւ , ու ըսաւ ։
6 Դարձիր Հաղակին , և ասանկ խօսէ ։ Եւ
դարձաւ անոր ։ և ահա անիկայ իր ողջակէզին
քովը կայներ էր , ինքը ու Մոաբին բոլոր իշ-
7 խանները ։ Եւ ՚իր առակը սկսաց՝ ու ըսաւ ։

Մոաբին թագաւորը Հաղակ զիս Ըրամէն՝
Ըրեւելեան լեռներէն բերաւ , ըսելով ։
՚Եկիր՝ Յակոբը անիծէ ինձի ,
Եկիր Իսրայէլը նզովէ ։
8 Ըսուածոյ չանիծածը ՚ի՞նչպէս անիծեմ ,
Կամ Տէրոջը հնզովածը ի՞նչպէս նզովեմ ։
9 Վասն զի լեռներուն գլխէն տեսայ անիկայ ,
Եւ բլուրներէն կը նայիմ անոր ։
Ահա ՚ասս ժողովուրդը զատ պիտի բնակի ,
Ու ՚ազգերուն հետ պիտի չհաշուի ։
10 ՚Յակոբին փոշին ո՞վ կրնայ համրել ,
Եւ Իսրայէլին քառորդը ո՞վ կրնայ հաշուել ։
Թո՛ղ իմ անձս ՚արդարներուն մահուը մեռնի ,
Ու իմ վախճանս անոնց վախճանին պէս ըլլայ ։

ֆ բ Պետ · բ · 16 ։
չ Ըոակ · ժբ · 10 ։
ղ բ Պետ · բ · 16 ։
* Կամ քովիդ ըլլալէս
ւ Տե՛ս Ծննդ · իա · 19 ։ ջ Ծնագ · ղ · 17 ։ Ղ ու · իէ · 16 , 31 ։
ռ Եր · Լգ · 8 ։
և բ Պետ · բ · 14 , 15 ։
պ ա Ծնագ · ժե · 24 , 30 ։ իդ · 21 ։ բ Ծնագ · ժբ , 13 ։
Յոբ · Լգ · 31 , 32 ։
ձ Ած՛բ 20 ։
ռ Տե՛ս Ծննդ · ժդ · 17 ։
ո Գէս · իա · 13 ։
վ Ած՛բ 17 ։ Գէս · իէ · 11 ։
տ Գէս · իդ · 26 · իէ · 13 ։ ջ Ծնագ · իբ · 14 ։ բ Ըն · ժբ · 13 ։
ր բ Օր · ժբ · 2 ։

տ Ած՛բ 29 ։
ք Ած՛բ 14 , 30 ։
փ Ած՛բ 15 ։
ֆ Գէս · իէ · 1 ։
ֆ Կամ առանձին , և կամ բաց
ֆ Ած՛բ 16 ։
ղ Ած՛բ 16 ։ Գէս · իբ · 35 ։ բ Օր · ժբ · 18 ։ Երեմ · ա · 9 ։
ֆ Ած՛բ 18 ։ Գէս · իդ · 3 , 15 ։ 23 ։ Յոբ · իբ · 1 ։ իբ · 1 ։ Ասղ · Կր · 2 ։ Նգեկ · ժէ · 2 ։ Միք · բ · 4 ։ Ըմբ · բ · 6 ։
ը Գէս · իբ · 6 , 11 , 17 ։
ի Նա · իէ · 12 , 13 ։
ֆ բ Օր · Լգ · 28 ։
ւ Եր · Լգ · 16 ։ Նգը · իճ · 2 ։ Նփն · բ · 14 ։
և Օրն · ժգ · 16 ։ իբ · 17 ։
ֆ Ասղ · ճժգ · 15 ։

11 Եւ Հաղակ ըսաւ Հաղաամին. Ար ի՞նչ
ըլիի ինձի. ե՞ս քեզ բերի իմ թշնամիներս ա-
նիծելու, և ահա դուն բոլորովին օրհնեցիր:
12 Եւ անիկայ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ.
[f]Ի՛նչ որ Տէրը իմ բերաանս դնէ, ան խօսելու
հոգ տանելու չիմ:
13 Եւ Հաղակ Նոքէն ըսաւ անոր. Կ՚ազաչեմ՝
ինձի հետ ուրիշ տեղ մը եկուր, որ անոնք
տեսնես անկէ. անոնց միայն մէկ ծայրը տես-
նես, և անոնց ամէնը պիտի չտեսնես. ու անկէ
14 անիծէ անոնք ինձի համար: Եւ տարաւ զանի-
կայ Սոփիմին արտը՝ *փսգայրին գլուխը, [h]ու
եօթը սեղան շինեց, և ամէն մէկ սեղանին վրայ
15 մէյմէկ զուարակ ու մէյմէկ խոյ մատուց: Եւ
ըսաւ Հաղակին. Դուն հոս քու ողջակէզիդ
16 քովը կայնէ. ու ես հոն Տէրը դիմաւորիմ: Եւ
Տէրը Հաղաամին դիմացը եկաւ. և [i]անոր բե-
րանը խօսք դրաւ՝ ու ըսաւ. Հաղակին դարձիր՝
17 ու ասանկ ըսէ: Եւ երբոր եկաւ անոր. ահա
անիկայ իր ողջակէզին քովը կայներ էր. Մոաբ-
բին իշխաններն ալ անոր հետն էին. և Հաղակ
18 ըսաւ անոր. Տէրը ի՞նչ խօսեցաւ: Եւ անիկայ
իր առակը սկսաւ՝ ու ըսաւ.

Ելի՛ր ո՛վ Հաղակ, ու լսէ.
Ո՛վ Սեպփորին որդին՝ ինձի մտիկ ըրէ:
19 [j]Աստուած մարդ չէ՝ որ սուտ խօսի,
Ո՛չ ալ մարդու որդի՝ որ զղջայ.
Ինքը ըսաւ, ու պիտի չընէ՞,
Կամ ինքը խօսեցաւ, ու տեղը պիտի չբերէ՞:
20 Ընդ հրաման առի օրհնելու. և [k]ինքը օրհնեց,
Ու ես չեմ կրնար ետ դարձընել:
21 [l]Յակոբին վրայ անօրէնութիւն մը չդիտեց,
Ո՛չ ալ Իսրայէլին վրայ անզգամութիւն տե-
սաւ.
[m]Անոր Տէր Աստուածը իր հետն է.
Եւ անոր մէջը թագաւորի ցնծութիւնն ձայն
կայ:
22 [n]Ոչնոնք Եգիպտոսէն հանողը՝ Աստուած է.
[o]Անիկայ միեղջերուի պէս [p]ուժ ունի:
23 Վասզի Յակոբին դէմ կախարդութիւն չըլլար.
Ու Իսրայէլին դէմ դիւթութիւն չըռնիր.
Ու Յակոբին ու Իսրայէլին վրայով աս ատե-
նիս համեմատ
Պիտի ըսուի թէ, [q]Աստուած ինչիր ըրաւ:
Ընդ աս ժողովուրդը [r]մնատակ առիւծի պէս
պիտի ելլէ,
Ու առիւծի պէս պիտի բարձրանայ.
24 [s]Ելի պիտի չպառկի՝ մինչև որ որսը չուտէ,
Ու մեռածներուն արիւնը չխմէ:
25 Եւ Հաղակ ըսաւ Հաղաամին. Ո՛չ անէծք
26 տուր անոնց՝ ո՛չ ալ օրհնութիւն: Ու Հաղաամ
պատասխան տալով՝ Հաղակին ըսաւ. Միթէ
ես քեզի չխօսեցայ՝ ըսելով. [t]Ի՛նչ որ Տէրը
խօսի՝ ան պիտի ընեմ:
27 Եւ Հաղակ ըսաւ Հաղաամին. [u]Ելիր՝ մէկ
ուրիշ տեղ մը տանիմ քեզ. դուցէ Աստուած
հաճի, որ անկէ անիծես զանոնք ինձի համար:
28 Ուստի Հաղակ տարաւ Հաղաամը փոգոլբին
29 գագաթը, որ [v]դէպ ի նսիմոն կը նայի: Ու
Հաղաամ ըսաւ Հաղակին. [w]Հոս ինձի եօթը
սեղան շինէ, ու հոս ինձի եօթը զուարակ ու
30 եօթը խոյ պատրաստէ: Եւ Հաղակ՝ Հաղաա-
մին բանածին պէս ըրաւ. ու ամէն մէկ սեղանին
վրայ մէյմէկ զուարակ ու մէյմէկ խոյ մատուց:

ԳԼ. ԻԴ

1 Հաղաամ առանց հմայքներ փնտռելու, Իսրայէլին եր-
ջանկութեանը վրայ կը մարգարէանայ: 10 Հաղակ սըր-
դողելով՝ կը խրկէ զանիկայ որ կրծայ: 15 Հաղաամ
մարգարէութիւն կ՚ընէ Յակոբին Աստղին վրայ, ու քա-
նի մը ազգերու կործանմանը վրայ:

1 Երբոր Հաղաամ տեսաւ որ Տէրը կը հաճի
Իսրայէլը օրհնել, [x]մէկալ անգամներուն պէս
հմայքներ փնտռելու չգնաց. այլ իր երեսը
2 դէպ ի անապատը դարձուց: Ու Հաղաամ
իր աչքերը վերցընելով՝ տեսաւ որ Իսրայէլը իր
ցեղերուն կարգովը [y]Թողէին ծիլ բանակած է.
3 ու [z]Աստուծոյ Հոգին անոր վրայ եկաւ. [a]Ու
իր առակը սկսելով ըսաւ.

Ասոնք Բէովրին որդւոյն Հաղաամին խօսքը՝
Ու աչքը [b]բաց մարդուն խօսքը,
4 Աստուծոյ խօսքերը լսող,
Ու Ամենակարողին տեսիլքը տեսնող,
[c]Որ նուաստացած՝ բայց երկղին բացուած
աչքերով կ՚իյնայ:
5 Ո՛վ Յակոբ՝ քու վրաններդ,
Ու ո՛վ Իսրայէլ՝ քու խորաններդ ի՛նչ գե-
ղեցիկ են.
6 Ձորերու պէս տարածուեցան.
Գետերու քով եղող պարտէզներու պէս,
Տէրոջը տնկած [d]հալուէի ծառերուն՝
Ու ջուրին եղերքը եղող եղեւիններուն պէս
են:
7 Անոր դոյլերէն ջուր պիտի վազէ.
Ու անոր սերմը [e]առատ ջուրերու մէջ պիտի
ըլլայ.
Անոր թագաւորը [f]Գագէն աւելի պիտի բարձ-
րանայ,
Ու [g]թագաւորութիւնը աճի:

[a] Կրկ. իբ. 11, 17: իբ. 10:
[b] Կրկ. իբ. 38:
[c] Կամ բլուրին
[d] Ելմ. բ 1, 2:
[e] Ելմ. բ 5: Կրկ. իբ. 35:
[f] Գատ. է. 20:
[g] ա Թագ. ժե. 29: Մաղ. է. 6: Հռոմ. ժա. 29: Յակ. ա. 17: Տիտ. ա. 2:
[h] Նմն. ժբ. 2: իբ. 17: Թագ. իբ. 12:
[i] Հռոմ. է. 7, 8:
[j] Եղ. ժդ. 21: իե. 45, 46: Լե. 14:
[k] Կղ. իդ. 8:
[l] բ Օր. Լե. 17: Հով. Լե. 10, 11:
[m] Կամ փառք
[n] Մաղ. ըա. 19: իգ. 1:
[o] Ծննդ. խե. 9:
[p] Ծննդ. խե. 27:
[q] Ելմ. բ 12: Կղ. իբ. 38:
[r] Կրկ. իբ. 3, 15:
[s] Կղ. իբ. 2, ԼԵ:
[t] Կղ. ժա. 25: ա Թագ. ժ. 10: ժե. 20, 23: բ Պն. ժե. 1:
[u] Կղ. իբ. 7, 18:
[v] Թագ. իբ. 14:
[w] Ելմ. իե. 13:
[x] Կղ. իա. 20:
[y] Ելմ. 1:
—
[z] Կղ. իբ. 3, 15:
[a] Կղ. բ. 2, ԼԵ:
[b] Կղ. ժա. 25: ա Թագ. ժ. 10: ժե. 20, 23: բ Պն. ժե. 1:
[c] Կղ. իբ. 7, 18:
[d] Կամ զոց
[e] Տե՛ս ա Թագ. ժե. 24: Նշմ. ա. 28: Դան. բ. 18: ժ. 15, 16: բ Կոր. ժբ. 2, 3, 4: Հայտ. ա. 10, 17:
[f] Մաղ. ձէ. 16:
[g] Մաղ. ա. 3: Նշմ. ժէ. 8:
[h] Նշմ. ծա. 13: Հայտ. ժէ. 1, 15:
[i] ա Թագ. ժե. 9:
[j] բ Թագ. ը. 12: ա Պն. ժբ. 2:

8 [ե]Ովանիկայ Եգիպտոսէն հանողը՝ Աստուած է.
Մինդչեւ որու պէս ուժ ունի.
Իրեն թշնամի եղող ազգերը պիտի ուտէ.
[զ]Ընոնց ոսկրները պիտի կոտրտէ, ու [է]պա-
նոնք իր նետերովը պիտի զարնէ.
9 [ը]Առիւծի պէս նստաւ պառկեցաւ, ու մատակ
առիւծի պէս.
Ովանիկայ ո՞վ պիտի արթնցընէ:
[թ]Քեզ օրհնողները՝ օրհնեալ ըլլան,
Ու քեզ անիծողները՝ անիծեալ:

10 Ես առներ Բաղակ շատ սրդողեցաւ Բա-
ղաամին, ու [ժ]ձեռքերը իրարու զարկաւ. և
Բաղակ ըսաւ Բաղաամին. [ի]Ես քեզ կանչեցի
որ իմ թշնամիներուս անէծք տաս, և ահա ա-
րիւք անգամ է որ անոնց օրհնութիւն տուիր:
11 Իսկ դուն հիմա քու տեղդ փախիր. [ի]քեզի
շատ պատիւ ընեմ՝ ըսի, բայց ահա Տէրը քեզ
12 պատիւէ զրկեց: Ես Բաղաամ ըսաւ Բաղակին.
Ես քու խրկած դեսպաններուդ ալ չխօսե-
13 ցայ՝ ըսելով. [ի]Բաղակը թէ որ լիներ իր տու-
նովը լեցուն արծաթ ու ոսկի տայ, ես Տէրոջը
խօսքէն չեմ կրնար անցնիլ, որ ինքիրմէս աղէկ
կամ դէշ բան մը ընեմ. Տէրը ինչ որ ըսէ, ան
14 պիտի խօսիմ: Ես ահա ես հիմա իմ հայրե-
նիքս կ'երթամ. եկուր, [ի]քեզի հասկրցընեմ
թէ աս ժողովուրդը նաթի օրերը ինչ պիտի
15 ընէ քու ժողովուրդիդ: [ը]Ընտաւնը իր առակը
սկսելով՝ ըսաւ.

Բէովրի որդւոյն Բաղաամին խօսքը՝
Ու աչքը բաց մարդուն խօսքը,
16 Աստուծոյ խօսքերը լսող՝
Ես Բարձրեալին գիտութիւնը գիտցող,
Ու Ամենակարողին տեսիլքը տեսնող,
Ես փռնաուած՝ աչս գետինը ինկող՝
Ու աչքը բաց եղողին խօսքը աս է:
17 "Ովանիկայ պիտի տեսնեմ, բայց հիմա չէ.
Ովանիկայ պիտի զննեմ, բայց մօտիկ չէ.
[ը]Յակոբէն մէկ աստղ մը պիտի ծագի,
Ու Իսրայէլէն [թ]իշխանաւոր մը
պիտի ելլէ,
Ես [ժ]Մովաբի [ի]իշխանները պիտի զարնէ,
Ու Սեթին բոլոր որդիները բնաջինջ պիտի
ընէ:
18 [ի]Եդոմը պիտի նուաճի.
Սէիրն ալ իր թշնամիներէն պիտի նուաճի.
Բայց Իսրայէլը քաջութիւն պիտի ընէ:

19 "Ես Յակոբէն ելլողը պիտի իշխէ,
Ու քաղաքին մէջ մնացողը պիտի կորսըն-
ցընէ:

20 Ես Ամաղեկին նայեցաւ, ու իր առակը
սկսելով՝ ըսաւ.

Ամաղէկը [ա]ազգերուն դլուխն է.
Բայց վերջը "բոլորովին պիտի կորսուի:

21 Ու Կինեցիին նայեցաւ, և իր առակը սկը-
սելով՝ ըսաւ.

Յիրա՞ւ քու նստած տեղդ անառիկ է,
Ու քու բոյնդ ապառաժի վրայ դրեր ես.
22 Բայց [գ]Կինեցին պիտի աւերուի,
Մինչեւ որ Ասուրը քեզ գերի տանի:

23 Ես առքը իր առակը սկսելով՝ ըսաւ.

Վա՛հ, երբոր Աստուած աս բաներս ընէ, ո՞վ
ողջ պիտի մնայ:
24 Ու նաեւ [դ]Կիտացւոց եղերքներէն նաւեր պիտի
գան,
Ես Ասուրը պիտի չարչարեն, ու "Եբերը
չարչարեն.
Բայց անոնք ալ բոլորովին պիտի կորսուին:

25 Ես առքը Բաղաամ երթալ դնաց, ու [է]իր տեղը
դարձաւ. և Բաղակն ալ իր ճամբան դնաց:

ԳԼ. ԻԸ

1 Իսրայէլը Սատիմի մէջ պոռնկութիւն ու կռապաշտու-
թիւն կ'ընէ: 6 Փինէհէս կը սպաննէ Զամբրին ու
Քազբին: 10 Ես բանիս համար Աստուած յաւիտեան-
կան քահանայութիւնը անոր կու տայ: 16 Մադիանա-
ցիք թշնամի համարուելու էին:

1 Ես Իսրայէլը "Սատիմի մէջ բնակեցաւ, ու
[բ]ժողովուրդը Մովաբին աղջիկներուն հետ
2 սկսաւ պոռնկութիւն ընել: Ես [ա]անոնք ժո-
ղովուրդը հրաւիրեցին [բ]իրենց աստուածներուն
զոհերուն. ու ժողովուրդը ղոհերէն ուտելով՝
[գ]անոնց աստուածներուն երկրպագութիւն ը-
3 րին: Ես Իսրայէլը Բէելփեղովրին յարեցաւ.
ուստի "Տէրոջը բարկութիւնը Իսրայէլի վրայ
4 բորբոքեցաւ: Ես Տէրը Մովսէսին ըսաւ.
[դ]Ժողովուրդին բոլոր իշխանները առ, ու զա-
նոնք Տէրոջը առջեւը արեւին դէմ կախէ, [ե]որ
Տէրոջը սաստիկ բարկութիւնը Իսրայէլէն

[ե] Կամ ծայրերը
[զ] Թագ. ը. 14: Մաղ. հ. 8, 9, 12:
[է] Օրն. խթ. 10:
[ը] Նհ. ժէ. 8:
[թ] Նհ. ժէ. 14: [ի] Թագ. ժ. 3, 8:
[ժ] Օրն. ժ. 19:
[ի] Օրն. ժ. 4: Պատ. ժա. 30:
[ի] Օրն. ժ. 21, 25:
[ի] Տե՛ս գհ. լա. 8:

[ա] Գհ. խգ. 22:
[բ] Գհ. ժէ. 9: խգ. 24:
[գ] Մաղ. բ. 9: Նա. հբ. 13: Նբհմ. ճ 17:
[դ] Մաղ. խե. 5: Նբհմ. ճ. 9:
[ե] Օրն. խթ. 9:
[զ] Օրն. ժբ. 3: խէ. 29:
[է] Նգեկ. խա. 14, 17: խբ. 13:
[ը] Գհ. խէ. 11: [բ] Օր. խէ. 4, 5: Հնս. խէ. 9, 10: Նեհմ. ժգ. 2:
[թ] Գհ. խբ. 17, 37:
[ժ] Գհ. խգ. 18:
[ի] Միք. է. 5: Հայտ. բ. 14:
[ի] Օրն. խթ. 1: Գատ. բ. 28: ժ. 14:
[ի] Հմս. ի. 7:
[ի] Ատտ. բ. 2: Հայտ. խբ. 16:
[ի] Օրն. խթ. 10: Մաղ. ձժ. 2:
[ի] Թագ. ը. 2: Նբհմ. խե. 45:

[ա] Գհ. լգ. 49: Հնս. բ. 1: Միք. է. 5:
[բ] Գհ. լա. 16: [գ] Կոր. ժ. 8:
[դ] Հնս. խբ. 17: Մաղ. ձղ. 28: Ովս. իե. 10:
[ե] Նհ. ի. 5:
[զ] Մաղ. ձղ. 29:
[է] Օր. է. 3: Հնս. խբ. 17:
[ը] Ելմ. 11: [բ] Օր. ժգ. 17:

5 դառնայ : Եւ Մովսէս [ր]Իսրայէլի դատաւոր-
ներուն ըսաւ . [ս]մեռցուցէք ամէն մէկիդիդ ձեր
6 մարդիկները՝ որ Բէելփեղորին չարեցան : Եւ
ահա Իսրայէլի որդւոցմէ մէկը եկաւ , ու իր
եղբայրներուն մէկ Մադիանացի կնիկ մը բերաւ՝
Մովսէսին աչքին առջեւը , ու Իսրայէլի որդւոցը
բոլոր ժողովքին առջեւը , [տ]երբոր անոնք ժողովքի
7 խորանին դրանը քովը կու լային : Եւ Էհարն
քահանայի որդւոյն [ւ]Եղիազարին որդին [ր]Փի-
նեհէսը սա բանը տեսնելով՝ ժողովքին մէջէն
8 եղաւ , ու ձեռքը դեղարդ մը առաւ , Եւ Իս-
րայէլացի մարդուն հետէն անոնակը մտաւ ,
ու երկուքն ալ՝ այսինքն Իսրայէլացի մարդը և
կնիկը փորէն խոցեց . ու [բ]հարուածը Իսրայէլի
9 որդւոցմէ դադարեցաւ : Ու [ւ]հարուածէն մե-
ռածները քսանուչորս հազար հոգի էին :
10 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով .
11 Էհարն քահանայի որդւոյն Եղիազարին որ-
դին [փ]Փինեհէսը՝ իմ բարկութիւնս Իսրայէլի
որդւոցմէ դարձուց . որովհետեւ անոնց [յ]նման
համար նախանձ ունեցաւ անոնց մէջը . այս-
պէս՝ ես չէմ նախանձոտը Իսրայէլի որդիքը
12 բնաջինջ չըրի : Ասոր համար ըսէ որ , [ղ]Ես
ես անոր կու տամ իմ խաղաղութիւնս ուխտս .
13 Եւ անոր՝ ու անկէ հետը՝ անոր սերունդին
[յ]յաւիտենական քահանայութեան ուխտ մը ըլ-
լայ . որովհետեւ [ի]ր Աստուծոյն նախանձը ունե-
ցաւ , ու [ի]Իսրայէլի որդւոցը համար քաւութիւն
14 ըրաւ : Եւ Մադիանացի կնկանը հետ զար-
նուող Իսրայէլացի մարդուն անունը՝ [զ]Զամբ-
րի էր՝ Սալուին տղան , ո՜ Շմաւոնեանց մէկ
15 տոհմին իշխանն էր : Ու զարնուող Մադիա-
նացի կնկանը անունը Քազբի էր , որ Ա-
դիամա մէջ ազգատոհմի իշխան եղող [ս]Սուրին
աղջիկն էր :
16 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով .
17 [ր]Մադիանացւոց թշնամութիւն ըրէք , ու ա-
18 նոնք զարկէք . Քանզի անոնք իրենց ըրած
[ն]ենդութիւններովը ձեզի թշնամութիւն ըրին
փոգովրի գործին մէջ՝ ու իրենց քրոջը գործին
մէջ՝ այսինքն Մադիանացի իշխանին աղջկանը
Քազբիին , որ հարուածին օրը զարնուեցաւ
փոգովրին համար :

ԳԼ . Ի . Օ .

1 Մովսէսի դաշտերուն մէջ Իսրայէլացւոց զումարը կ'առ-
նէն : 52 Երիվրը ժառանգութեան համար բաժնելու օ-
րէնքը : 57 Լեւտացւոց տոհմերը և անոնց համարները : 63
Անոնցի անապատին մէջ համրուածներէն միայն Քաղէբը
ու Հեսուն ողջ կը մնան :

1 Ո[ւ] Հարուածէն ետքը՝ Տէրը Մովսէսին և
Էհարոնի որդւոյն Եղիազար քահանային ըս-
2 ակցաւ ըսելով . [ա]Իսրայէլի որդւոցը բոլոր
ժողովքին գումարը առէք , անոնց հարցը տու-
ներուն համեմատ , [բ]քան տարեկանէն վեր և-
ղողները՝ այսինքն Իսրայէլի մէջ բոլոր պատե-
3 րազմելու [*]կարող եղողները՝ համրելով : Ու-
սի Մովսէս ու Եղիազար քահանան [գ]Մովա-
բի դաշտերուն մէջ Երիքովի դիմացը Յորդա-
նանոտը մօտ՝ անոնց հետ խօսեցան՝ ըսելով .
4 Քանի տարեկանէն վեր եղողները համրեցէ՛ք ,
ինչպէս որ Տէրը [դ]Մովսէսին՝ ու Եգիպտոսի
երկրէն ելած Իսրայէլի որդւոցը հրամայեց :
5 [ե]Ռուբէն՝ Իսրայէլին անդրանիկը . ո-
Ռուբենի որդիքը . Ենովքէն՝ Ենովքեանց տոհ-
6 մը , Փալղուսէն՝ Փալղուսեանց տոհմը , Ես-
րոնէն՝ Եսրոնեանց տոհմը , Քարմիէն՝ Քար-
7 միանց տոհմը յոսաոլ եկաւ : Ռուբենեանց
տոհմերը սոսկ են . ու անոնց համրուածները՝
քառասունեւերեք հազար եօթը հարիւր հիսուն
8 հոգի էին : Եւ Փալղուսին որդին՝ Եղիաբ էր :
9 Ու Եղիաբին որդիքը՝ Նամուէլ , Դաթան ու
Աբիրոն էին . սա Դաթանը ու Աբիրոնը Ժո-
ղովքի խորհրդականներ էին , ո՜ ատոնք էին՝
որ Տէրոջը դէմ կեցող Կորխին ժողովքին մէջը՝
10 Մովսէսին ու Ահարոնին դէմ կեցան : [ե]Ե-
րկիրը իր բերանը բանալով՝ կլլեց զանոնք ու
Կորխն ալ , այն ժողովքին մեռած ատենը՝ երբ-
որ կրակը այն երկու հարիւր հիսուն մարդիկները
կերաւ . ու անոնք օրինակ եղան :
11 Բայց [զ]Կորխին որդիքը չմեռան :
12 Շմաւոնի որդիքը իրենց տոհմերուն . [է]Յա-
մուէլէն՝ Յամուէլեանց տոհմը , Յամինէն՝
Յամինեանց տոհմը , [ը]Յաբինէն՝ Յաբինեանց
13 տոհմը , [թ]Զարայէն՝ Զարայեանց տոհմը ,
Սաւուղէն՝ Սաւուղեանց տոհմը յոսաոլ Է-
14 կաւ : Շմաւոնեանց տոհմերը սոսկ են ,
քառասուերկու հազար երկու հարիւր հոգի :
15 Գադի որդիքը իրենց տոհմերուն . [ժ]Սափո-
նէն՝ Սափոնեանց տոհմը , Ագգիէն՝ Ագգիանց
16 տոհմը , Սունիէն՝ Սունեանց տոհմը , [ի]Ես-
նիէն՝ Եզնեանց տոհմը , Երիէն՝ Երիանց տոհ-
17 մը , [ի]Արոդիէն՝ Արոդեանց տոհմը , Արիէլէն՝
18 Արիէլեանց տոհմը յոսաոլ Էկաւ : Գադի որ-
դւոցը տոհմերը սոսկ են . ու անոնց համ-
րուածները՝ քառասուն հազար հինգ հարիւր հո-
գի էին :
19 [ի]Յուդայի որդիքը՝ Էր ու Օնան էին . բայց

[ա] Ել . ժը . 21 , 25 :
[բ] Ել . լբ . 27 : [գ] Օր . ժգ . 6 , 9 , 13 , 15 :
[դ] Ելովել . բ . 17 :
[ե] Ել . գ . 25 :
[զ] Սաղ . ճզ . 30 :
[է] Սաղ . ճզ . 30 :
[ը] [ր] Օր . ե . 3 : [ա] Ասր . Ժ . 8 :
[թ] Սաղ . ճզ . 30 :
[ժ] Տե՛ս [բ] Ասր . ժա . 2 :
[ի] Ել . [ր] . 5 : [բ] Օր . լբ . 16 , 21 : [գ] Ծնած . ժգ . 22 : Սաղ . հը . 58 : Ելդեկ . ժգ . 38 : Սոփ . [ա] . 18 : [գ] . 8 :
[ի] Սաղ . [բ] . 4 , 5 : [գ] . 1 :
[ղ] Տե՛ս [ա] Պն . գ . 4 , լէ :
[յ] Ել . [ե] . 15 :
[ն] Գար . [բ] . 3 : Հռոմ . Ժ . 2 :
[շ] Ելբր . [բ] . 17 :
[ո] Գաղ . լ . 8 : Ցհս . ժգ . 21 :
[չ] Գաղ . լ . 8 : Ցհս . ժգ . 21 :
[պ] Գաղ . լ . 16 : Ցայտ . [բ] . 14 :

[ա] Ել . [բ] . 12 : լբ . 25 , 26 : Գաղ . [ա] . 2 :
[բ] Գաղ . [ա] . 3 :
[*] Նբէր . նկատները
[գ] Հ[ա]ր 63 : Գաղ . [բ] . 1 : լ . 12 : լգ . 48 : լե . 1 :
[դ] Գաղ . [ա] . 1 :
[ե] Ծն . [խդ] . 8 : Ել . գ . 14 : [ա] Պն . [ե] . 1 :
[զ] Գաղ . ժգ . 1 , 2 :
[է] Գաղ . ժգ . 32 , 35 :
[ը] Գաղ . ժգ . 38 : Տե՛ս [ա] Մոր . Ժ . 6 : [բ] պետ . լբ . 6 :

[թ] Ել . գ . 24 : [ա] Պն . գ . 22 :
[ժ] Ծն . խդ . 10 : Ել . գ . 15 :
[ի] Կամ Նամուէլին՝ Նամուէլեանց
[ի] [ա] Պն . գ . 24 ի՛ բսուի Յաբինէ :
[լ] Ծն . խդ . 10 ի՛ բսուի Սահառ :
[խ] Ծն . խդ . 16 :
[ծ] Տե՛ս Ծն . խդ . 16 :
[կ] Ծն . խդ . 16 :
[հ] Ծն . լբ . 2 , լէ : խդ . 12 :

Էրը ու Օնանը Քանանու երկրին մէջ մեռան։
20 Եւ Յուդայի որդիքը իրենց տոհմերովը ասոնք էին. Սելոմէն՝ Սելոնեանց տոհմը, Փարեսէն՝ Փարեսեանց տոհմը, Զարայէն՝ Զարայեանց
21 տոհմը յաւուրջ էին։ Եւ Փարեսին որդիքը ասոնք էին. Եսրոմէն՝ Եսրոնեանց տոհմը, Համուլէն՝ Համուլեանց տոհմը յաւուրջ է-
22 էին։ Յուդայի տոհմերը ասոնք են. անոնց համրուածները՝ եօթանասունհնգից Տաղար վեց հարիւր հոգի էին։
23 Հասաբարի որդիքը իրենց տոհմերովը. Թովղայէն՝ Թովղայեանց տոհմը, Փուայէն՝ Փուա-
24 յեանց տոհմը, Յասուբէն՝ Յասուբեանց տոհմը, Սամրոնէն՝ Սամրոնեանց տոհմը յաւուրջ
25 էին։ Հասաբարի տոհմերը ասոնք են. անոնց համրուածները՝ վեցհարիւր Տաղար իրեք հարիւր հոգի էին։
26 Զարուղոնի որդիքը՝ իրենց տոհմերովը. Մարիղէն՝ Մարիղեանց տոհմը, Եղեմէն՝ Եղեմեանց տոհմը, Յաղելէն՝ Յաղելեանց տոհ-
27 մը յաւուրջ էին։ Զարուղոնի տոհմերը ասոնք են. անոնց համրուածները՝ վեցհարիւր Տաղար հինգ հարիւր հոգի էին։
28 Յովսեփի որդիքը իրենց տոհմերովը՝ Մա-
29 նասէն ու Եփրեմն էին։ Մանասէի որդիքը. Մաքիրէն՝ Մաքիրեանց տոհմը յաւուրջ էին. ու Մաքիր Գաւազադը՝ ու Գաւազադէն
30 Գաւազադեանց տոհմը յաւուրջ էին։ Գաւազադին որդիքը ասոնք են. Յեզերէն՝ Յեզերեանց տոհմը, Վեղեգէն՝ Վեղեգեանց տոհ-
31 մը, ու Եսրիելէն՝ Եսրիելեանց տոհմը, ու
32 Սիւքեմէն՝ Սիւքեմեանց տոհմը, ու Սեմիդաէն՝ Սեմիդայեանց տոհմը, ու Փերեքէն՝ Ո-
33 փերեանց տոհմը յաւուրջ էին։ Ու Փերեքին որդին Գալգադը բնաւ ազգքներ չունեցաւ, միայն աղջիկներ ունէր. ու Գալգադին աղջիկներուն անուններն՝ Մաղա, Նոա,
34 Եգդա, Մեղքա ու Թիրսա էին։ Մանասէի տոհմերը ասոնք են. ու անոնց համրուածները յիսունեւրկու Տաղար եօթը հարիւր հոգի էին։
35 Եփրեմի որդիքը իրենց տոհմերովը ասոնք են. Սուտաղայէն՝ Սուտաղայեանց տոհմը, Խոբորէն՝ Խոբորեանց տոհմը, Թահանէն՝ Թահա-
36 նեանց տոհմը յաւուրջ էին։ Ու Սուտաղային որդիքը ասոնք են. Էրանէն՝ Էրա-
37 նեանց տոհմը յաւուրջ էին։ Եփրեմի որդւոցը տոհմերը ասոնք են. անոնց համրուածները երսունեւրկու Տաղար հինգ հարիւր հոգի էին։ Յովսեփի որդիքը իրենց տոհմերովը ասոնք են։
38 Բենիամինի որդիքը իրենց տոհմերովը. Բաղայէն՝ Բաղայեանց տոհմը, Բսբիլէն՝ Բսբիլեանց տոհմը, Եքիրամէն՝ Եքիրամեանց տոհ-

39 մը, Սուփամէն՝ Սուփամեանց տոհմը, Ոփի-
40 մէն՝ Ոփիմեանց տոհմը յաւուրջ էին։ Ու Բաղային որդիքը՝ Բրնդ ու Ասեման էին. Բրնդէն՝ Բրնդեանց տոհմը, Ասեմանէն՝ Ասեմանեանց տոհմը յաւուրջ էին։
41 Մանեանց տոհմը յաւուրջ էին։ Բենիամինի որդիքը իրենց տոհմերովը ասոնք են. ու անոնց համրուածները՝ քառասունհնգ Տաղար վեց հարիւր հոգի էին։
42 Դանի որդիքը իրենց տոհմերովը ասոնք են. Հուսամէն՝ Հուսամեանց տոհմը յաւուրջ էին. Դանի տոհմերը՝ իրենց տոհմերովը ասոնք
43 են։ Հուսամեանց բոլոր տոհմերուն համրուածները՝ վեցհարիւրջորս Տաղար չորս հարիւր հոգի էին։
44 Նեսլի որդիքը իրենց տոհմերովը. Յեմնայէն՝ Յեմնայեանց տոհմը, Յեսուբէն՝ Յեսուբեանց տոհմը, Բարիայէն՝ Բարիայեանց տոհ-
45 մը։ Բարիայի որդւոցմէ. Բաբիրէն՝ Բաբիրեանց տոհմը, Մեղքիելէն՝ Մեղքիելեանց
46 տոհմը յաւուրջ էին։ Ու Սերբին աղջիկներ
47 անուն՝ Սարա էր։ Սերբի որդւոցը տոհմերը ասոնք են. անոնց համրուածները՝ յիսունեւրկու Տաղար չորս հարիւր հոգի էին։
48 Եփթաղէմի որդիքը իրենց տոհմերովը. Յասիելէն՝ Յասիելեանց տոհմը, Գունիէն՝
49 Գունեանց տոհմը, Յասերէն՝ Յասերեանց տոհմը, Սիլլեմէն՝ Սիլլեմեանց տոհմը յաւուրջ
50 էին։ Եփթաղէմի տոհմերը՝ իրենց տոհմերովը ասոնք են. ու անոնց համրուածները՝ քառասունհնգ Տաղար չորս հարիւր հոգի էին։
51 Ա՛ս է Իսրայէլի որդւոցը գումարը. վեց հարիւր ու մէկ Տաղար եօթը հարիւր երսուն։
52 Եւ Տէրը խօսեցաւ Յեսուէին՝ ըսելով.
53 Ան երկիրը ժառանգութեան համար ասոնց բաժնուի՝ իրենց անուններուն թուոյն համեմատ։
54 Շատով եղողին՝ ժառանգութիւնը շատ տաս, ու քիչով եղողին՝ ժառանգութիւնը քիչ տաս. ամէն մէկուն իր համրանքին հա-
55 մեմատ ժառանգութիւն տուր։ Բայց երկիրը վիճակով բաժնուի, ու իրենց նահապետաց ցեղերուն անուններուն համեմատ ժառան-
56 գեն։ Շատով ու քիչով մէջ՝ ժառանգութիւնը վիճակով բաժնուի։
57 Ու Կհատացւոց համրուածները իրենց տոհմերովը ասոնք են. Գերսոնէն՝ Գերսոնեանց տոհմը, Կահաթէն՝ Կահաթեանց տոհմը, Մերարիէն՝ Մերարիեանց տոհմը յաւուրջ էին։
58 Կհատացւոց տոհմերը ասոնք են. Կորհեանց տոհմը, Բերսեանց տոհմը, Մոոզեանց տոհմը, Մուսեանց տոհմը, ու Կորխեանց տոհմը։
59 Եւ Կահաթ Ծնաւ Ամրամը։ Ու Ամրամին կնկանը անունը Յոքաբեդ էր, ու Ներին աղ-

---

1 ա Պն. բ. 3։
2 Ծն. խղ. 13։ ա Պն. է. 1։
3 Ծն. խղ. 14։
4 Ծն. խղ. 20։
5 Ես. ժէ. 1։ ա Պն. է. 14, 15։
6 Ես. ժէ. 2։ Դատ. ղ. 11, 24, 34 կ'ըսուի Ըբխեղերը։
7 ՊԼ. իէ. 1։ ԼԶ. 11։
8 Կամ՝ Յդինէն՝ Յդիներուն
9 Ծն. խղ. 21։ ա Պն. է. 6։
10 Ծն. խղ. 23 կ'ըսուի Հուսամեան։
11 Ծն. խղ. 17։ ա Պն. է. 30։
12 Ծն. խղ. 24։ ա Պն. է. 13։
13 Տես գԼ. ա. 46։
14 Ես. ժա. 23։ ժԶ. 1։
15 Ես. ժա. 23։ ժԶ. 2։
16 Ծն. խղ. 11։ ԵԼ. Ձ. 16, 17, 18, 19։ ա Պն. Ձ. 1, 16։
17 ԵԼ. բ. 1, 2։ Ձ. 20։

ջնկը , որուն Հայրը զանիկայ Էդիպատոսի մէջ
Ճնաւ Կ՚երթին • ու անիկայ Ըմրամին Ճնաւ Ը-
Հարոնը ու Մոմխէսը՝ և անոնց քոյրը Մարիա-
60 մը : ¯Էյ Ըհարոնին՝ Նադաբը և Ըբիուդը ,
61 Էղիազարը ու Իթամարը Ճնան : Հայց ˙Նա-
դաբ ու Ըբիուդ՝ Տէրոջը առջևը օտար կրակ
62 մատուցած առնելին մեռան : ˚Ըրդ՝ ասոնցմէ
Համրուածները՝ այնչափ մեկ ամսականէն մը
Հզօր բոլոր արուները քսանուերկը Հազար Հո-
գի էին • ˚քանզի անոնք Իսրայէլի որդւոցը
Հետ չՀամրուեցան , ˚Իսրայէլի որդւոցը մէջ
անոնց ժառանգութիւն չտրուելուն Համար :
63 ¯Մոմսէի գաշտերուն մէջ Երիքովի ջրհոսը
Յորդանանու մօտ՝ Իսրայէլի որդիքը Հաշիւի
անցընող Մոմսէսին ու Էղիազար քահանային
64 Համրածները ասոնք են : ˚Նէ ասոնց մէջը բը-
նաւ մեկ մարդ մը չկար Իսրայէլի որդւոցը ա-
ռաջի Համրուածներէն՝ որոնք որ Մոմսէս ու Ը-
Հարոն քահանան Վկայի անապատին մէջ Համ-
65 րեցին : Վասնզի Տէրը անոնց Համար ըսեր էր
որ՝ ˚Ընշուշտ անապատին մէջ պիտի մեռ-
նին • ուստի անոնցմէ մարդ մը չմնաց • բաց Ի
˚Յեփոնեան Վաղերէն ու Նաւեան Յեսուէն :

Գ Լ · Ի Ե

1 Աղջաատէն աղջիկները ժառանգութեան իրաւունքի
Համար կը բողոքեն : 6 Ժառանգութեան օրէնքը : 12
Մոմսէս իմանալով Թէ ինքը պիտի մեռնի , կ՚աղաչէ Տէ-
րոջը որ իրեն յաջորդ մը ընտրէ : 18 Յեսուէն կ՚ընտրուի
Մոմսէսին յաջորդը ըլլալու :

1 Ու Յոսեփի որդւոյն Մանասէին տոհմերէն՝
Մանասէի որդւոյն Մաքիրի որդւոյն Գա-
ղաադի որդւոյն Հսկերի որդւոյն ¯Ալպատադին
աղջիկները մօտեցան • ու աղջիկներուն անունը-
ները ասոնք են • Մաալա , Նուա , Ղգղա ,
2 Մղքա ու Թիրսա • Կանգ Մոմսէսին և Ե-
ղիազար քահանային՝ ու իշխաններուն՝ և բոլոր
ժողովքին առջևը կայնեցան ժողովքի խորանին
3 դուռը , ու ըսին • Մեր Հայրը ˚անապատին
մէջ մեռաւ • ու անիկայ Տէրոջը դէմ ժողվուած
˚Կորխի ժողովքին մէջը չէը • բայց անիկայ իր
4 մեղքովը մեռաւ , ու տղաքներ չուներ : Ինչո՞ւ
Համար մեր Հօրը անունը իր տոհմին մէջէն վեր-
նայ՝ տղայ չունենալուն Համար • ˚մեզի կա-
5 լուածք տուէք մեր Հօրը եղբարցը մէջ : Ու
Մոմսէս ˚անոնց դատը Տէրոջը առջևը գրաւ :
6 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մոմսէսին՝ ըսելով •
7 Աղալպատադին աղջիկները շիտակ խօսեցան ,
Հանապատհաս անոնց ժառանգութեան կա-
լուածք տաս իրենց Հօրը եղբարցը մէջ , ու ա-
նոնց Հօրը ժառանգութիւնը իրենց վրայ դար-
8 ձընես • Նաև Իսրայէլի որդւոցը խօսիս՝ ու ըսես •
Թէ որ մարդ մը մեռնի , ու տղայ չունենայ , ա-
նոր ժառանգութիւնը իր աղջկանը վրայ դար-
9 ձընէք • Նէ թէ որ անիկայ աղջիկ ալ չունենայ ,
անաստնը անոր ժառանգութիւնը իր եղբայր-
10 ներուն տաք • Նէ թէ որ եղբայրներ ալ չու-
նենայ , անաստնը անոր ժառանգութիւնը իր
11 Հօրեղբայրներուն տաք • Ու թէ որ Հօրեղբայր-
ներ ալ չունենայ , անոր ժառանգութիւնը՝ իր
տոհմին մէջ իր ամենէն մօտ ազգականին տաք •
ու ան ըլլայ անոր ժառանգը • և ասիկայ՝ Իսրա-
յէլի որդւոցը ˚դատաստանի կանոն ըլլայ , ինչ-
պէս որ Տէրը Մոմսէսին պատուիրեց :
12 Նաբը Տէրը Մոմսէսին ըսաւ • ˚Ելա Ելա-
բիմի լեռը երթը , ու տես այն երկիրը , որն որ
13 Իսրայէլի որդւոցը պիտի տամ • Նէ այն տես-
նելէդ ետքը , դուն ալ ˚քու ժողովուրդիդ
պիտի խառնուիս , ինչպէս որ քու եղբայրդ Ը-
14 Հարոնը խառնուեցաւ • Որովհետև ˚դուք իմ
Հրամանիս դէմ ապստամբութիւն ըրիք Սին ա-
նապատին մէջ՝ ժողովքին Հակառակութիւն ը-
րած ատեներ , ու անոնց առջևը զիս չսրտաւո-
րեցիք այն ջուրին քովը : (Ասոնք են Կադեսի ˚Մե-
րիպայի ջուրը՝ Սին անապատին մէջ :)
15 Նէ Մոմսէս խօսեցաւ Տէրոջը՝ ու ըսաւ •
16 Տէրը Հոգիներուն Աստուածը՝
17 աս ժողովուրդիս վրայ մարդ մը կեցընէ , ˚Որ
անիկայ անոնց առջևէն երթ ու մտնէ , ու զա-
նոնք Հանէ ու մտցընէ • որպէս զի Տէրոջը ժո-
ղովքը ˚անհովիւ ոչխարներու պէս չըլլայ :
18 Նէ Տէրը ըսաւ Մոմսէսին • Ա՛ռ քեզի Նա-
ւէեին որդին Յեսուէ՝ ˚որուն վրայ Հոգի կայ ,
19 ˚ու անոր վրայ ձեռքդ դիր • Նէ զանիկայ Ա-
ղիազար քահանային ու բոլոր ժողովքին առ-
ջևը կայնեցուր • և ˚անոնց աչքին առջևը ա-
20 նոր պատուէր տուր • Ու ˚քու փառքէդ անոր
վրայ դիր , որպէս զի Իսրայէլի որդւոցը բոլոր
21 ժողովքը ˚անոր Հնազանդութիւն ընեն : Նէ
անիկայ Էղիազար քահանային առջևը պիտի
կայնի , ու Տէրոջը առջևը ˚Ուրիմին իրաւունք-
քովը ˚անոր պիտի Հարցընէ՝ • ˚անոր խօսքովը
պիտի ելլեն , ու անոր խօսքովը մտնեն , ինքը՝
և իրեն Հետ Իսրայէլի որդիքը ու բոլոր ժողով-
22 քը : Նէ Մոմսէս անոնկ ըրաւ , ինչպէս որ
Տէրը անոր Հրամայեր էր • առաւ Յեսուն , ու
զանիկայ Էղիազար քահանային ու բոլոր ժո-

ա ԳԼ · ջ · 2 :
բ Ղ Ե · Ժ · 1 , 2 : ԳԼ · ջ · 4 :
գ Ա՛ն · իջ · 2 :
դ ՏԹս գԼ · ջ · 39 :
ե ԳԼ · ա՛ · 49 :
զ ԳԼ · ժը · 20 , 23 , 24 :
է Օր · Ժ · 9 : Հես · ժջ · 14 , 33 : ժջ · 3 :
ը Հ՚ՄՐ 3 :
թ ԳԼ · ա՛ : է Օր · է · 14 , 15 :
ժ ԳԼ · ժջ · 28 , 29 : ա Կոր · Ժ · 5 , 6 :
ի ԳԼ · ժջ · 30 :
լ ԳԼ · իջ · 33 : ԼՁ · 1 , 11 : Հես · ժէ · 3 :
խ ԳԼ · ժջ · 35 : իշ · 64 , 65 :
ծ ԳԼ · ժջ · 1 , 2 :
կ Հես · ժէ · 4 :
հ ՀԼ · ժը · 15 , 19 :
ձ ԳԼ · ԼՁ · 2 :
ղ ԳԼ · ԼԷ · 29 :
ճ ԳԼ · ԼՀ · 47 : է Օր · է · 27 : ԼԷ · 49 : ԼՀ · 1 :
մ ԳԼ · Ի · 24 , 28 : ա՛ · 2 : է Օր · Ժ · 6 :
յ ԳԼ · Ի · 12 , 24 : է Օր · ա՛ · 37 : ԼԷ · 51 : Պաղ · ՃՁ · 32 :
ն ՀԼ · ժէ · 7 :
շ ԳԼ · ժՁ · 22 : Ղբր · ժԷ · 9 :
ո է Օր · ա՛ · 2 : ա Թագ · Ի · 20 : ժը · 13 : է Պն · ա՛ · 10 :
չ Ձ Թագ · իԷ · 17 : Օշա · Ժ · 2 : Պատ · Ի · 36 : Պաբ · Ձ · 34 :
պ Նհմ · իա՛ · 38 : Պատ · է · 10 : ժա՛ · 29 : ա Թագ · ժՁ · 13 , 18 :
ջ է Օր · ԼՁ · 9 :
ռ է Օր · լա՛ · 7 :
ս ՏԹս գԼ · ժա՛ · 17 , 28 : ա Թագ · Ժ · 6 , 9 : Ձ Թագ · է · 15 :
վ Հես · ա՛ · 16 , 17 :
տ ՏԹս Հես · Ի · 14 : Պատ · ա՛ · 1 : է · 18 , 23 , 26 : ա Թագ · իԷ · 9 : Ը · 7 :
ր ՀԼ · իԷ · 30 :
* Կամ Հզնչալը անոր Համար պիտի Հարցընէ •
ց Հես · Ի · 14 : ա Թագ · իԷ · 10 , 13 , 15 :

23 ղալթին առջևը կայնեցուց : Եւ իր ձեռքերը
անոր վրայ դնելով՝ Հանոր պատուէր տուաւ ,
ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին ձեռքովը խօսեր էր :

ԳԼ· ԻՀ

1 Ընծաները որոշուած ժամանակին պիտի մատուցուէին : 3 Մշանջենաւոր ողջակէզը : 9 Հաբաթ օրերուն , 11 ամսագլուխներուն , 16 զատիկ , 26 և երախայրիներուն ժամանակին մատուցուելու զոհերը :

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով ·
2 Պատուիրէ Իսրայէլի որդւոցը ու անոնց ը-
սէ · Իմ անուշահոտ պատարագներուս՝ ընծա-
յուած հացը՝ որոշուած ատենին ինձի մատու-
3 ցանելու զգուշութիւն ընէք : Եւ անոնց ըսես ·
Սա՛նք են այն պատարագները՝ որ Տէրոջը պի-
տի մատուցանէք · Օրը երկու հատ մէկ տա-
րեկան անարատ գառներ մշանջենաւոր ողջա-
4 կէզի համար · Մէկ գառը՝ առտուընց մա-
տուցանես , ու մէկալ գառը՝ իրիկուան դէմ
5 մատուցանես : Եւ մէկ արգուիլն տասներորդ
մասը բարակ ալիւրով՝ հացի ընծայ ընես , որ
շաղուած պիւոի ձէթայ հինինի մը քառորդ ճա-
6 ճառ եղով : Ասիկայ՝ Սինայ լեռանը վրայ
սահմանուած մշանջենաւոր ողջակէզ է , Տէ-
րոջը անուշահոտ պատարագ ըլլալու համար :
7 Եւ անոր թափելու նուէրը՝ մէկ գառին
համար՝ հինինի մը չորրորդ մասը ըլլայ · օղին
սուրբ տեղին մէջ թափելու նուէրը ընես Տէրո-
8 ջը · Եւ մէկալ գառը՝ իրիկուան դէմ մատու-
ցանես · ո՛ր առտուան հացի ընծային ու անոր
թափելու նուէրին պէս ընես , Տէրոջը անուշ-
հոտ պատարագ ըլլալո՛ւ :
9 Հայց շաբաթի օրը՝ մէկ տարեկան երկու ան-
արատ գառներ՝ ու եղով շաղուած երկու տա-
սանորդ բարակ ալիւր հացի ընծայի համար , ու
անոր թափելու նուէրը պիւոի վրայ ·
10 Ասիկայ մշանջենաւոր ողջակիզքին ու անոր թա-
փելու նուէրին՝ ի զատ , Համեն շաբաթի օրո՛ւան
ողջակիզը պիւոի ըլլայ :
11 Եւ ձեր ամսագլուխներուն մէջ Տէրոջը ող-
ջակէզ մատուցանէք , երկու զուարակ՝ մէկ խոյ՝
ո՛ւ հօթը հատ մէկ տարեկան անարատ գառ-
12 ներ · Եւ ամէն մէկ զուարակին համար՝ եղով
շաղուած իրիքը տասներորդ բարակ ալիւր հացի
ընծայ , և մէկ խոյին համար՝ եղով շաղուած
երկու տասներորդ բարակ ալիւր հացի ընծայ ,
13 Եւ ամէն մէկ գառին համար՝ եղով շաղուած
մէկմէկ տասներորդ բարակ ալիւր հացի ընծայ
Հոտո՛ւյնանէ՛ , Տէրոջը ողջակէզ ո՛ւ անուշա-
14 հոտ պատարագ ըլլալո՛ւ : Եւ անոնց թափե-
լու նուէրները՝ ամէն մէկ զուարակին համար կէս
հինին , ու մէկ խոյին համար՝ հինինէն երրորդ
մասը , և ամէն մէկ գառին համար՝ հինինին
չորրորդ մասը դինի պիտի ըլլայ · ասիկայ՝ տա-
րուան ամիսներուն համար՝ ամէն ամիս Հոտո՛ւ-
15 յնանէ՛ ողջակէզն է : Եւ մշանջենաւոր ող-
ջակիզքէն՝ ի զատ՝ մեղքի պատարագի համար՝
Հայծերէն նոխազ մը իր թափելու նուէրովը մէկ-
տեղ մատուցուի Տէրոջը :
16 Եւ առաջին ամսուն չորեքտասաներորդ օ-
17 րը՝ զատիկ է Տէրոջը · Ու ան ամսուն Տնգե-
տասաներորդ օրը տօն է · հօթը օր բաղարջ
18 ուտուի : Առաջին օրը՝ սուրբ ժողով պիտի
19 ընէյ · բնաւ ծառայական գործ մը չընէք · Եւ
Տէրոջը պատարագ ո՛ւ ողջակէզ մատուցանէք ,
երկու զուարակ՝ մէկ խոյ՝ ու հօթը հատ մէկ
տարեկան գառներ · Հանոնք անարատ ըլլան ձեզ-
20 մէ · Եւ անոնց հացի ընծան՝ եղով շաղուած
բարակ ալիւր ընէյ · ամէն մէկ զուարակին հա-
մար՝ իրիք տասանորդ , ու մէկ խոյին համար՝
21 երկու տասանորդ մատուցանէք · Հօթը գառ-
ներէն՝ ամէն մէկ գառին համար՝ մէյմէկ տա-
22 սանորդ մատուցանէք · Եւ ձեզի քաւութիւն
ընելու համար՝ այծերէն մէկ նոխազ մեղքի պա-
23 տարագ Հատո՛ւցանէ՛ : Հասնք՝ մշանջենաւոր
ողջակէզ եղող առտուան ողջակէզներէն՝ ի զատ
24 պիտի մատուցանէք : Հն հօթը օրերուն ամէն
մէկ օրը՝ ասոնց պէս Տէրոջը անուշահոտ պա-
տարագ ընէք · մշանջենաւոր ողջակիզքէն՝ ի զատ՝
ասիկայ ու ասոր թափելու նուէրը պիտի մա-
25 տուցուի : Եւ հօթներորդ օրը՝ սուրբ ժողով
պիտի ըլլայ ձեզի · բնաւ ծառայական գործ մը
պիտի չընէք :
26 Եւ երախայրիներուն օրը՝ երբոր ձեր շա-
բաթներուն պօնդէն մէջ Տէրոջը նոր հացի ըն-
ծայ կը մատուցանէք , սուրբ ժողով ըլլայ ձեզ-
27 մէ · բնաւ ծառայական գործ մը չընէք · Ու
Տէրոջը անուշահոտ ողջակիզքի համար՝ Հերկու
զուարակ , մէկ խոյ ո՛ւ մէկ տարեկան հօթը հատ
28 գառներ մատուցանէք · Եւ անոնց հացի ըն-
ծան՝ ամէն մէկ զուարակին համար իրիք տասա-
նորդ , ու մէկ խոյին համար երկու տասանորդ ,
29 հօթը գառներէն՝ ամէն մէկ գառին համար
մէյմէկ տասանորդ եղով շաղուած բարակ ա-
30 լիւր Հատո՛ւցանէ՛ · Եւ ձեզի քաւութիւն ը-
նելու համար՝ այծերէն մէկ նոխազ Հատո՛ւցա-
31 նէ՛ : Մշանջենաւոր ողջակիզքէն ու անոր հա-
ցի ընծայէն՝ ի զատ , ասոնք ալ իրենց թափե-
լու նուէրներովը մատուցանէք · Հ՝անարատ
ըլլան ձեզի :

ԳԼ· ԻԹ

1 Փող հնչեցնելու տօնին , 7 քաւութեան օրուան , 13 և տաղաւարահարաց տօնին ունեցած օրերուն զոհերը :

1 Եւ եօթներորդ ամսուն՝ նորին ամսուան
մէկ օրը՝ սուրբ ժողով պիտի ըլլայ ձեզի · բնաւ
ծառայական գործ մը պիտի չընէք :
2 Եւ անոր Տէրոջը անուշահոտ պատարագ ընէք ,
մէկ զուարակ՝ մէկ խոյ՝ ու եօթը հատ մէկ
3 տարեկան անարատ գառներ · Եւ անոնց հացի
ընծան՝ եղով շաղուած բարակ ալիւր , երեք
տասանորդ՝ զուարակին համար , և երկու տա-
սանորդ՝ խոյին համար ,
4 Եւ եօթը գառներէն՝ ամէն մէկ գառին հա-
մար՝ հինինէն տասներորդ մասը դինի պիտի
5 ըլլայ · ասիկայ՝ տարուան ամիսներուն հա-
մար՝ ամէն ամիս Հոտո՛ւյնանէ՛ ողջակէզն է :
6 Եւ մշանջենաւոր ողջակիզքէն՝ ի զատ՝ մեղքի
պատարագի համար՝ Հայծերէն նոխազ մը իր
թափելու նուէրովը մէկտեղ մատուցուի Տէրոջը :
7 Եւ եօթներորդ ամսուն տասներորդ օրը՝
սուրբ ժողով պիտի ըլլայ ձեզի · ձեր անձե-
րուն տանջանք տուէք , բնաւ գործ մը չընէք :
8 Եւ անոր Տէրոջը անուշահոտ ողջակիզքի հա-
մար՝ Հերկու զուարակ , մէկ խոյ ո՛ւ մէկ տա-
րեկան եօթը հատ գառներ , անոնք անարատ
9 ըլլան ձեզի : Եւ անոնց հացի ընծան՝ եղով
շաղուած բարակ ալիւր , երեք տասանորդ՝ զու-
արակին համար , և երկու տասանորդ՝ խոյին
10 համար , Եւ եօթը գառներէն՝ ամէն մէկ գառին
համար՝ մէկ տասանորդ ,
11 Եւ մեղքի պատարագի համար՝ հինինէն
մէկ նոխազ մեղքի պատարագի համար՝ Հայծերէն
նոխազ մը իր թափելու նուէրովը մէկ-
տեղ մատուցուի Տէրոջը :
16 Եւ առաջին ամսուն չորեքտասաներորդ օ-
17 րը՝ զատիկ է Տէրոջը · Ու ան ամսուն Տնգե-
տասաներորդ օրը՝ տօն է · հօթը օր բաղարջ
18 ուտուի : Առաջին օրը՝ սուրբ ժողով պիտի
19 ընէյ · բնաւ ծառայական գործ մը չընէք · Եւ
Տէրոջը պատարագ ո՛ւ ողջակէզ մատուցանէք ,
երկու զուարակ՝ մէկ խոյ՝ ու հօթը հատ մէկ
տարեկան գառներ · Հանոնք անարատ ըլլան ձեզ-
20 մէ · Եւ անոնց հացի ընծան՝ եղով շաղուած
բարակ ալիւր ընէյ · ամէն մէկ զուարակին հա-
մար՝ իրիք տասանորդ , ու մէկ խոյին համար՝
21 երկու տասանորդ մատուցանէք · Հօթը գառ-
ներէն՝ ամէն մէկ գառին համար՝ մէյմէկ տա-
22 սանորդ մատուցանէք · Եւ ձեզի քաւութիւն
ընելու համար՝ այծերէն մէկ նոխազ մեղքի պա-
23 տարագ Հատո՛ւցանէ՛ : Հասնք՝ մշանջենաւոր
ողջակէզ եղող առտուան ողջակիզքներէն՝ ի զատ
24 պիտի մատուցանէք : Հն հօթը օրերուն ամէն
մէկ օրը՝ ասոնց պէս Տէրոջը անուշահոտ պա-
տարագ ընէք · մշանջենաւոր ողջակիզքէն՝ ի զատ՝
ասիկայ ու ասոր թափելու նուէրը պիտի մա-
25 տուցուի : Եւ հօթներորդ օրը՝ սուրբ ժողով
պիտի ըլլայ ձեզի · բնաւ ծառայական գործ մը
պիտի չընէք :
26 Եւ երախայրիներուն օրը՝ երբոր ձեր շա-
բաթներուն պօնդէն մէջ Տէրոջը նոր հացի ըն-
ծայ կը մատուցանէք , սուրբ ժողով ըլլայ ձեզ-
27 մէ · բնաւ ծառայական գործ մը չընէք · Ու
Տէրոջը անուշահոտ ողջակիզքի համար՝ Հերկու
զուարակ , մէկ խոյ ո՛ւ մէկ տարեկան հօթը հատ
28 գառներ մատուցանէք · Եւ անոնց հացի ըն-
ծան՝ ամէն մէկ զուարակին համար իրիք տասա-
նորդ , ու մէկ խոյին համար երկու տասանորդ ,
29 հօթը գառներէն՝ ամէն մէկ գառին համար
մէյմէկ տասանորդ եղով շաղուած բարակ ա-
30 լիւր Հատո՛ւցանէ՛ · Եւ ձեզի քաւութիւն ը-
նելու համար՝ այծերէն մէկ նոխազ Հատո՛ւցա-
31 նէ՛ : Մշանջենաւոր ողջակիզքէն ու անոր հա-
ցի ընծայէն՝ ի զատ , ասոնք ալ իրենց թափե-
լու նուէրներովը մատուցանէք · Հ՝անարատ
ըլլան ձեզի :

ԳԼ· ԻԹ

1 Փող հնչեցնելու տօնին , 7 քաւութեան օրուան , 13 և տաղաւարահարաց տօնին ունեցած օրերուն զոհերը :

ե բ Օր · գ · 28 : ը՛ · 7 :

—

ա Ղև · ջ · 11 : իա · 6 , 8 :
Ած. ա՛ · 7 , 12 :
բ Նե· իթ՛ · 38 :
գ Նե· իթ՛ · 38 : Կր· ժե · 4 :
դ Նե· ժղ· 36 : Կր· ժե · 4 :
ե Ղև· բ · 1 :
զ Նե· իթ՛ · 40 :
է Նբր · եղած

ը Նե· իթ՛ · 42 : Տի՛ս Ըմովս · ե · 25 :
թ Նղեկ · խղ· 4 :
ժ Կր· ժ · 10 : ա Թագ · ի · 5 : ա Պտ · իե՛ · 31 : բ Պն · բ · 4 : Նղը · ջ · 5 : Նեեմ· ժ · 33 : Նա· ա · 13 , 14 : Նղեկ · խե · 17 : խղ· 6 : Ամո · բ · 11 : Ածղ · բ · 16 :

ի Նե· իթ՛ · 42 : Տի՛ս Ըմովս · ե · 25 :
ժ Նղեկ · խղ· 4 :
ը Կր· ժ · 10 : ա Թագ · ի · 5 : ա Պտ · իե՛ · 31 : բ Պն · բ · 4 : Նղը · ջ · 5 : Նեեմ· ժ · 33 : Նա· ա · 13 , 14 : Նղեկ · խե · 17 : խղ· 6 : Ամո · բ · 11 : Ածղ · բ · 16 :

ի Կր· ժե · 4—12 :
ժ Ած. ժ՛ · 22 : Կր· ժե · 24 :
ի Նե· ժբ · 6 , 18 : Ղև · իգ · 5 : Կր· իե · 3 : բ Օր · ժղ· 1 : Նղեկ · խե · 21 :
լ Ղև · իգ · 6 :
խ Նե· ժբ · 16 : Ղև · իգ · 7 :
ծ Ած. ժ՛ · 31 : Ղև · իբ՛ · 20 : Կր· իե՛ · 8 : բ Օր· ժե · 21 :

կ Ած. ժ՛ · 15 :
հ Նե· ժբ · 16 : ժգ · 6 : Ղև · իգ · 8 :
ձ Նե· իգ · 16 : լգ · 22 : Ղև · իե · 10 , 15 : բ Օր · ժղ· 10 : Կոր · բ · 1 :
ղ Տի՛ս Ղև · իգ · 18 , 19 :
ճ Ած. ժ՛ · 19 :

—

1 Եւ եօթներորդ ամսուն մէկ՝ ամսուն առաջին
օրը՝ սուրբ ժողով լինայ ձեզի. բնաւ ծա-
ռայական գործ մը չընէք. [a]օրը շնչելու
2 օր լինայ ձեզի: Եւ Տէրոջը անուշահոտ ող-
ջակիզի համար՝ մէկ զուարակ, մէկ խոյ, ո՛ւ եօ-
թը հատ մէկ տարեկան անարատ գառներ մա-
3 տուցանէք. Եւ անոնց հացի ընծան՝ մէկ զուա-
րակին համար՝ իրեք տասանորդ, ո՛ւ մէկ խոյին
4 համար՝ երկու տասանորդ, Եւ եօթը գառնե-
րէն՝ ամէն մէկ գառին համար՝ մէկ մէկ տասա-
5 նորդ եղով շաղուած բարակ ալիւր լինայ. Եւ
ձեզի քաւութիւն ընելու համար՝ այծերէն մէկ
6 նոխազ մեղքի պատարագ Տէրոջը անուշահոտ պատարագ Տէրո-
ջմանէ՛: [b]Ամամուտի ողջակիզը ու անոր հա-
ցի ընծան, և [c]միշտնենաւոր ողջակիզը ու ա-
նոր հացի ընծան, և ասոնց թափելու նուէր-
ները [d]իրենց կանոնովը Տէրոջմանէն՝ իւ զատ:
7 Եւ [e]յոթ եօթներորդ ամսուն տասներորդ օրը՝
սուրբ ժողով լինայ ձեզի. ու [f]ձեր անձերը
պիտի խոնարհեցընէք, ո՛ւ ամենևին գործ մը
8 չընէք: Եւ Տէրոջը անուշահոտ ողջակիզի հա-
մար՝ մէկ զուարակ, մէկ խոյ, ո՛ւ եօթը հատ
մէկ տարեկան գառներ մատուցանէք. [g]անոնք
9 ձեզի անարատ լինան. Եւ անոնց հացի ընծան՝
ամէն մէկ զուարակին համար իրեք տասանորդ,
10 ու մէկ խոյին համար երկու տասանորդ, Եօթը
գառներէն՝ ամէն մէկ գառին համար՝ մէկ մէկ
տասանորդ եղով շաղուած բարակ ալիւր լի-
11 նայ. [h]այծերէն մէկ նոխազ՝ մեղքի պատա-
րագ Տէրոջմանէ՛. բաց ի քաւութեան օրը
Տէրոջմանէ՛ [i]մեղքի պատարագին, ու միշ-
տնենաւոր ողջակիզին և անոր հացի ընծա-
յին, ու անոնց թափելու նուէրներին:
12 Եւ [j]եօթներորդ ամսուն տասնեւհինգերորդ
օրը՝ սուրբ ժողով լինայ ձեզի. բնաւ ծառայա-
կան գործ մը չընէք. ու եօթը օր Տէրոջը տօն
13 պահէք: Եւ [k]Տէրոջը ողջակիզ ո՛ւ անուշա-
հոտ պատարագի համար՝ տասուիրեք զուա-
րակ, երկու խոյ, ո՛ւ մէկ տարեկան տասնու-
ցորս գառներ մատուցանէք. անոնք անարատ
14 պիտի լինան. Եւ անոնց հացի ընծան՝ տասու-
իրեք զուարակներէն ամէն մէկ զուարակին հա-
մար՝ իրեք տասանորդ, ո՛ւ երկու խոյերէն ամէն
15 մէկ խոյին համար՝ երկու տասանորդ, Եւ
տասնուչորս գառներէն ամէն մէկ գառին համար՝
մէկ մէկ տասանորդ եղով շաղուած բարակ ա-
16 լիւր լինայ. Ու այծերէն մէկ նոխազ՝ մեղքի
պատարագ Տէրոջմանէ՛, բաց ի միշտնենաւ-
որ ողջակիզէն՝ ու անոր հացի ընծայէն և թա-
փելու նուէրէն:
17 Եւ երկրորդ օրը՝ տասուերկու զուարակ,
երկու խոյ, ո՛ւ մէկ տարեկան տասնուչորս ան-
18 արատ գառներ Տէրոջմանէ՛. Եւ անոնց հա-

[a] Ղեւ. իգ. 24:
[b] Դնտ. իբ. 11:
[c] Դնտ. իբ. 3:
[d] Դնտ. ժե. 11, 12:
[e] Ղեւ. ժզ. 29; իգ. 27:
[f] Սաղ. ղ. 13; Եսա. ծը. 5:
[g] Դնտ. իբ. 19:
[h] Ղեւ. ժ. 3, 5:
[i] Ղեւ. իգ. 33, ԼԸ; [j] Օր. ժզ. 13; Եզեկ. խե. 25:
[k] Նեե. ը. 4:
[l] Ելմ. 3, 4, 9, 10; Դնտ. ժե. 12; իբ. 7, 14:
[m] Ելմ. 18:
[n] Ղեւ. իգ. 36:

ցի ընծան՝ ու թափելու նուէրները՝ զուարակ-
ներուն, խոյերուն ու գառներուն համար, ի-
րենց թուոյն համեմատ՝ [l]օրէնքի պէսպէս ը-
19 լան. Ու այծերէն մէկ նոխազ՝ մեղքի պատա-
րագ Տէրոջմանէ՛, բաց ի միշտնենաւոր ող-
ջակիզէն՝ և անոր հացի ընծայէն ու թափելու
նուէրներէն:
20 Եւ հրերորդ օրը՝ տասնումէկ զուարակ, եր-
կու խոյ, ո՛ւ մէկ տարեկան տասնուչորս անա-
21 րատ գառներ Տէրոջմանէ՛. Եւ անոնց հացի
ընծան՝ ու թափելու նուէրները՝ զուարակնե-
րուն, խոյերուն ու գառներուն համար, իրենց
թուոյն համեմատ՝ [m]օրէնքի պէսպէս ըլլան.
22 Ու մէկ նոխազ՝ մեղքի պատարագ Տէրոջմա-
նէ՛, բաց ի միշտնենաւոր ողջակիզէն, և ա-
նոր հացի ընծայէն ու թափելու նուէրէն:
23 Եւ հինգերորդ օրը՝ տասը զուարակ, երկու խոյ
ու մէկ տարեկան տասնուչորս անարատ գառ-
24 ներ Տէրոջմանէ՛. Անոնց հացի ընծան՝ ու
թափելու նուէրները՝ զուարակներուն, խոյերուն
ու գառներուն համար, իրենց թուոյն համե-
25 մատ՝ ըստ օրինի պէսպէս ըլլան. Ու այծերէն մէկ
նոխազ՝ մեղքի պատարագ Տէրոջմանէ՛, բաց
ի միշտնենաւոր ողջակիզէն, և անոր հացի ըն-
ծայէն, ու թափելու նուէրէն:
26 Եւ հինգերորդ օրը՝ ինը զուարակ, երկու
խոյ, ո՛ւ մէկ տարեկան տասնուչորս անարատ
27 գառներ Տէրոջմանէ՛. Եւ անոնց հացի ըն-
ծան՝ ու թափելու նուէրները՝ զուարակներուն,
խոյերուն ու գառներուն համար, իրենց թուոյն
28 համեմատ՝ ըստ օրինի պէսպէս ըլլան. Ու մէկ
նոխազ՝ մեղքի պատարագ Տէրոջմանէ՛, բաց
ի միշտնենաւոր ողջակիզէն, և անոր հացի ըն-
ծայէն, ու թափելու նուէրէն:
29 Եւ վեցերորդ օրը՝ ութը զուարակ, երկու
խոյ, ո՛ւ մէկ տարեկան տասնուչորս անարատ
30 գառներ Տէրոջմանէ՛. Եւ անոնց հացի ըն-
ծան՝ ու թափելու նուէրները՝ զուարակներուն,
խոյերուն ու գառներուն համար, իրենց թուոյն
31 համեմատ՝ ըստ օրինի պէսպէս ըլլան. Ու մէկ
նոխազ՝ մեղքի պատարագ Տէրոջմանէ՛, բաց
ի միշտնենաւոր ողջակիզէն, և անոր հացի ըն-
ծայէն, ու թափելու նուէրներէն:
32 Եւ եօթներորդ օրը՝ եօթը զուարակ, երկու
խոյ, ո՛ւ մէկ տարեկան տասնուչորս անարատ
33 գառներ Տէրոջմանէ՛. Եւ անոնց հացի ըն-
ծան՝ ու թափելու նուէրները՝ զուարակներուն,
խոյերուն ու գառներուն համար, իրենց թուոյն
34 համեմատ՝ ըստ օրինի պէսպէս ըլլան. Ու մէկ
նոխազ՝ մեղքի պատարագ Տէրոջմանէ՛, բաց
ի միշտնենաւոր ողջակիզէն, և անոր հացի ըն-
ծայէն, ու թափելու նուէրէն:
35 Ութերորդ օրը՝ [n]ձեզի ժողովարան լի-
36 նայ. բնաւ ծառայական գործ մը չընէք: Եւ

Տէրոջը՝ ողջակէզ ու անուշահոտ պատարագի համար՝ մէկ զուարակ, մէկ խոյ, ու մէկ տարեկան հօթը անարատ գառներ մատուցանէք։
37 Ե՛ւ անոնց հացի ընծան՝ ու թափելու նուէրները՝ զուարակին, խոյին ու գառներուն համար, իրենց թուոյն համեմատ՝ ըստ օրինի պէ-
38 պէ ըլլան։ Ու մէկ նոխազ՝ մեղքի պատարագ Յոթոյանէ, բաց ի միանգիստեաւոր ողջակէզէն, և անոր հացի ընծային, ու թափելու նուէրներէն։
39 Ձեր ժողովներուն մէջ առնք պիտի մատուցանէք Տէրոջը։ Ձեր ուխտերուն, ու ձեր կամաւոր ընծաներուն ողջակէզներէն, հացի ընծաներէն, թափելու նուէրներէն ու խաղաղութեան զոհերէն՝ ի զատ։
40 Ե՛ւ Մովսէս՝ Իսրայէլի որդւոցը պատմեց ան ամէնը՝ որ Տէրը Մովսէսին պատուիրեր էր։

ԳԼ։ Լ

1 Ուխտերը կատարելու պարտաւորութիւնը։ 3 Ընչիկան մը, 6 կնկան մը, 9 որբևայրի մը կամ արձակուածի մը ուխտերուն վրայով։

1 Ե՛ւ Մովսէս Իսրայէլի որդւոցը ըսելով իշխաններուն խօսեցաւ՝ ըսելով։ Տէրոջը
2 պատուիրած հրամանը ասէ։ Եթէ որ մէկ մարդ մը Տէրոջը ուխտ ընէ, կամ երդումով ընելով իր անձը կապելու ըլլայ, իր խօսքը պարապ չհանէ։ Բոլոր իր բերնէն ելածին պէս ընէ։
3 Ե՛ւ թէ որ մէկ հնիկ մը Տէրոջը ուխտ ընէ, ու իր մանկութեան առնը՝ իր հօրը տանը մէջ
4 գտնուի կապելու ըլլայ, Ե՛ւ անոր հայրը՝ անոր ուխտը ու անձին վրայ կապած կապը լսէ, և անոր հայրը բան մը չըսէ անոր, անառնը անոր բոլոր ուխտերը պիտի հաստատուին, ու անձին վրայ կապած բոլոր կապերն ալ պիտի հաստատուին։
5 Բայց թէ որ անոր հայրը իր լսած օրը զանիկայ արգիլէ, անառնը անոր բոլոր ուխտերը, ու անձին վրայ կապած կապերը անվաւեր պիտի ըլլան։ և Տէրը անոր թողութիւն պիտի տայ։ քանզի անոր հայրը զանիկայ արգիլեց։
6 Ե՛ւ թէ որ կարգուելէն առքը ուխտ ընէ, կամ իր շրթունքներէն իր անձը կապող խօսք
7 մը ելլէ, Ու անոր էրիկը լսէ, և լսած օրը անոր բան մը չըսէ, անառնը անոր ուխտերը պիտի հաստատուին, ու իր անձին վրայ կա-
8 պած կապերն ալ պիտի հաստատուին։ Բայց թէ որ անոր էրիկը իր լսած օրը զանիկայ արգիլէ, անառնը անոր վրայ եղած ուխտը, ու շրթունքներէն ելած խօսքը՝ որով իր անձը կապեր էր, անվաւեր կ'ընէ։ և Տէրը անոր թողութիւն պիտի տայ։
9 Բայց որբևայրի կամ արձակուածի մը ուխտը՝ ու իր անձին վրայ կապած ինչ և իցէ կապը՝
10 իր վրայ հաստատ պիտի մնայ։ Ե՛ւ թէ որ ա-

ժ Ղև. իե. 2։ ա Պն. իե. 31։ բ Պն. լա. 3։ Նգր. գ. 5։ Ներմ. ժ. 33։ Նա. ա. 14։
ի Ղև. է. 11, 16։ իբ. 21, 23։

ա Կր. ա. 4, 16։ է. 2։
բ Ղև. իէ. 2։ ք Օր. իգ. 21։ Դատ. ժա. 30, 35։ Ժող. ե. 4։
գ Ղև. է. 4։ Դատ. ժգ. 9։ Դոր. իգ. 14։

նիկայ՝ իր էրկանը տանը մէջ ուխտ ըրած էր, կամ երդումով իր անձին վրայ կապ կապեր
11 էր, Ու անոր էրիկը լսելով՝ բան մը ըսած չէր անոր, և զանիկայ արգիլած չէր, անառնը անոր բոլոր ուխտերը պիտի հաստատուին, ու իր անձին վրայ կապած կապերը հաստատ պի-
12 տի մնան։ Բայց թէ որ անոր էրիկը՝ իր լսած օրը զանոնք խափանեց, անոնցմէ ուխտ ընելու ու իր անձը կապելու համար՝ անոր բերնէն ելած բոլոր խօսքերը անվաւեր պիտի ըլլան։ Խափնեց անոր էրիկը զանոնք, և Տէ-
13 րը անոր թողութիւն պիտի տայ։ Կնկան մը ամէն ուխտը՝ ու անձը խոնարհեցնելու համար ըրած կապող երդումը՝ անոր էրիկը կրնայ հաստատել, ու անոր էրիկը կրնայ խափանել։
14 Ե՛ւ թէ որ անոր էրիկը օրէ օր անոր բան մը չըսէ, անառնը անոր ամէն ուխտերը՝ ու վրան եղած կապերը կը հաստատէ։ իր լսած օրը անոր բան մը չըսելուն համար՝ զանոնք հաստա-
15 տած կ'ընէ։ Բայց թէ որ լսած օրէն ետքը՝ մէկ կերպով մը խափանէ զանոնք, անառնը ինքը պիտի կրէ անոր անօրէնութիւնը։
16 Ասոնք են այն հրամանները՝ որ Տէրը Մովսէսին պատուիրեց՝ մարդուն և անոր կնկան մէջ, և հօր մը ու մանկութեան առնը իր հօրը տունը քնա-
կող աղջկանը մէջ։ Պահուելիք կանոնները։

ԳԼ։ ԼԸ

1 Մադիանացիք պատերազմի մէջ կը յաղթուին, ու Խազանն ալ կը մեռնի։ 13 Մովսէս զօրաց իշխաններուն կը սրդոյն Մադիանացւոց հինկնելը ողջ պահելուն համար։ 19 Հինեւորներուն, գերիներուն և աւարին մաքրելուն կերպը։ 25 Աւարը բաժնելուն կերպը։ 48 Տէրոջը նուիրուած կամաւոր ընծաները։

1 Ե՛ւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով։
2 Մադիանացիներէն Իսրայէլի որդւոց վրէժը առնես։ Ու առքը քու ժողովուրդիդ խառնուիս։
3 Նա՛ւ Ե՛ւ Մովսէս ժողովուրդին խօսեցաւ՝ ու ըսաւ։ Ձեզմէ մարդիկներ պատրաստուին պատերազմի համար, ու Մադիամու վրայ երթան, որ Մադիամին Տէրոջը վրէժը առնեն։
4 Իսրայէլի բոլոր ցեղերուն ամէն մէկէն հազա-
5 րական մարդ պատերազմի խրկէք։ Ե՛ւ Իսրայէլի հազարաւորներէն՝ ամէն մէկ ցեղէն հազարական տարբեր տուեցաւ։ այսինքն՝ տասնհազար հոգի պատերազմի համար պատրաս-
6 տուած։ Ե՛ւ Մովսէս պատերազմի խրկեց զանոնք։ ամէն մէկ ցեղէն հազարական մարդ։ ու անոնց հետ Եղիազար քահանային որդին Փենհէսը պատերազմի իրիկնց, որուն ձեռքն էին սուրբ անօթները, ու հաղդարարութեան փո-
7 ղերը։ Ե՛ւ Մադիանացւոց դէմ պատերազմեցան, ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին հրամայեր էր։ ու ածանց բոլոր էրիկ մարդիկները մեռ-

ե Այզ. ձէ. 20։
զ Յոբ. իբ. 27։ Այզ. իբ. 25։ ճ. 14։ կղ. 13, 14։ ՃՃղ. 14, 18։ Նաա. ա. 15։
է Նմն. գ. 16։

ա Կր. իե. 17։
բ Կր. իէ. 13։
գ Կր. ժ. 9։
դ Տե՛ս Դատ. գ. 1, 2, 33։
ե Օր. ի. 13։ Դատ. իա. 11։ ա Յազգ.

8 ցուցին • Եւ անոնց սպասնուածներուն հետ
Մադիամու թագաւորներն ալ՝ Եվէին, Րոկոմը, Սուրը, Ուրը և Հովրէն՝ Մադիամու հինգ
թագաւորները սպաննեցին, ու Բէաղամի որդին
9 Հաղաամն սրով մեռցուցին: Եւ Իսրայէլի
որդիքը՝ Մադիանացւոց կնիկները ու տղաքները գերի առին, ու անոնց բոլոր անասուններն,
10 և հօտերը, ու ստացուածքը թալնցին: Եւ
անոնց բնակած բոլոր քաղաքները ու բոլոր բեր-
11 դերը կրակով այրեցին: Եւ բոլոր աւարը ու
բոլոր կողոպուտը առին՝ մարդէ մինչև անա-
12 սուն: Եւ գերիները ու կողոպուտը և աւարը
Մովսէսին՝ Եղիազար քահանային՝ ու Իսրա-
յէլի որդւոցը ժողովքին՝ բանակը բերին, որ
Երիքովի դիմացը՝ Յորդանանու մօտ Մովաբի
դաշտերուն մէջն էր:
13 Եւ Մովսէս ու Եղիազար քահանան՝ և ժո-
ղովքին բոլոր իշխանները բանակէն դուրս ելան
14 դանոնք դիմաւորելու: Եւ Մովսէս՝ պատե-
րազմէն դարձող զօրաց իշխաններուն, հազա-
րապետներուն ու հարիւրապետներուն սրդոված
15 ցաւ • Եւ Մովսէս անոնց ըսաւ • Ըրկնօք բո-
16 լոր կնիկները ողջ թողուցիք: Ընչ Բաղաամին խրատովը եղան, որ Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը դէմ մեղանչեցին փո-
դովքի գործին մէջ, և Տէրոջը ժողովքին վրայ
17 Նան հարուածը եկաւ: Ուստի հիմա տղաք-
ներէն՝ ամէն արուն մեռցուցէք, ու բոլոր կը-
նիկները՝ որ էրիկ մարդ դիպացած են արուի հետ
18 պառկելով՝ մեռցուցէք: Եւ կնիկներէն՝ ան
բոլոր մանկահասակ աղջիկները՝ որ էրկէկ տարի դիպացած չեն արուի հետ պառկելով՝ ձեղի ողջ
19 թողուցէք: Եւ դուք եօթը օր բանակին դուրսը մնայէք • ում որ մարդ սպաննեցեր է, ու ում որ մեռածի դպեր է, երրորդ օրը՝ ու եօթներորդ օրը թող մարբուի թէ դուք և թէ
20 ձեր գերիները: Եւ ամէն հանդերձ՝ ու ամէն մորթէ չինուած ամանը՝ և այծի մազէ շինուած ամէն բանը՝ ու ամէն փայտեղէն ամանը մաքրեցէք:
21 Եւ Եղիազար քահանան՝ պատերազմի գացող զօրքերուն ըսաւ • Ընչ ասիկայ է այն օրէնքին կանոնը, որ Տէրը Մովսէսին հրամայեց:
22 Միայն ոսկին, արծաթը, պղինձը, երկաթը,
23 անագը ու կապարը, Ամէն կրակը մտնելու բա-
նը՝ կրակէ անցրնէք, ու մաքուր պիտի ըլլայ • բայց մաքրութեան ջրով մաքրուի • սակայն
24 կրակը չմտնելու բանը՝ ջուրէ անցրնէք: Եւ
եօթներորդ օրը՝ ձեր հանդերձները լուաք՝ և մաքուր ըլլաք, ու ետքը բանակին մէջ մտնէք:
25 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով •
26 Դուն՝ Եղիազար քահանային ու ժողովքին նա-

ե Ել • 9 ; ը Թուոց • ժա • 15 ; 16 :
ը Ելս • ժգ • 21 :
թ Ելս • ժգ • 22 :
ժ Օր • ի • 14 :
ի Տե՛ս ի Օր • ի • 13 ; ա Թուոց • ժե • 3 ;
ի Պէ • ի • 14 ; ա Պնա • ի • 15 ; Հայտ • ի • 14 :
* Էբր • խօսքովը
լ Պէ • իե • 2 :
խ Պէ • իե • 9 :
ծ Դատ • իա • 11 :
կ Պէ • ե • 2 :

հապետութեանց իշխաններուն հետ՝ առնուած
կողոպուտին գումարը առ, մարդէ մինչև անա-
27 սուն • Եւ դուն կողոպուտը՝ պատերազմի
գացող պատերազմողներուն ու բոլոր ժողովքին
28 հաւասարապէս բաժնես: Եւ պատերազմի գա-
ցող պատերազմողներէն Տէրոջը հասը առնես •
ոհինգ հարիւրէն մէկը՝ թէ մարդիկներէն, թէ
արջառներէն, թէ էշերէն և թէ ոչխարներէն:
29 Ը Հասը անոնց կէս բաժինէն պիտի առնես,
ու Եղիազար քահանային տաս՝ իբրև Տէրոջը
30 ընծայ: Եւ Իսրայէլի որդւոցը կէս բաժինէն՝
ոյիսունէն մէկը առնես, թէ մարդիկներէն, թէ
արջառներէն, թէ էշերէն, թէ ոչխարներէն,
և ըն ամէն անասուններէն • ու անոնք ՚Տէրոջը
խորանին պահպանութիւնը ընող Ղևտացիներուն
31 բուն տաս: Եւ Մովսէս ու Եղիազար քա-
հանան՝ Տէրոջը Մովսէսին հրամայածին պէս
32 ըրին: Եւ կողոպուտը՝ այսինքն պատերազմող
զօրքին առած աւարին †գումարը սա էր • վեց
հարիւր եօթանասուն հինգ հազար ոչխար,
33 Եօթանասուն հազար արջառ, (34) Ը
35 վեցհարիւր եօթանասուն հինգ հազար էշ • Եւ մարդիկներէն՝
էրիկ մարդու անկողին չմտցող կնիկներուն ա-
մէնը՝ երեսուն հազար հոգի էին:
36 Եւ պատերազմի գացողներուն կէսը բաժինը սա էր • ոչխարներուն թիւը՝ իրենք հա-
րիւր երեսուն եօթը հազար հինգ հարիւր էր •
37 Ը ոչխարներէն՝ Տէրոջը հասը՝ վեց հարիւր
38 եօթանասուն հինգ եղաւ • Եւ արջառները
երեսունէն հազար ը Տէրոջը
39 հասը՝ եօթանասուն հազար հինգ հարիւր ը
անոնցմէ Տէրոջը հասը՝ վեցհարիւր եօթանասուն հինգ էր:
40 Ը մարդիկները՝ տասնէն հազար
հոգի ը Տէրոջը հասը՝ երեսուն հոգի եղաւ:
41 Եւ Մովսէս Տէրոջը նուիրուած հասը Եղիազար քահանային տուաւ, ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին հրամայեր էր:
42 Եւ Իսրայէլի որդւոցը կէս բաժինէն ալ՝ որն
որ Մովսէս պատերազմողներէն զատեր էր՝
43 Տէրոջը հասը եղաւ: Եւ ժողովքին կէս բա-
ժինը՝ իրենք հարիւր երեսունեւեօթը հազար հինգ
44 հարիւր ոչխար, երեսունէն հազար արջառ,
45 երեսուն հազար հինգ հարիւր էշ, (46) Ը
47 տասնէն հազար հոգի էր: Եւ Մովսէս՝
Իսրայէլի որդւոցը կէս բաժինէն՝ թէ մարդէն, թէ անասուններէն՝ յիսունէն մէկը առնելով,
Տէրոջը խորանին պահպանութիւնը ընող Ղևտացիներուն տուաւ, ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին հրամայեր էր:
48 Եւ զօրքին հազարապետներուն վերակացու-

ի Պէ • ժի • 11, իե :
հ Պէ • ժի • 9, 17 :
յ Ղև • ժա • 25 :
ղ Ելս • իբ • 8 ; ա Թուոց • ը • 4 :
ճ Տե՛ս հմբ 30, 47 ; Պէ • ժը • 26 :
ն Տե՛ս հմբ 42—47 :
շ Պէ • է • 7, 8, 25, 31, 36 ; ժը • 3, 4 :
† Կամ մեացօրդը, և նմ բազմութիւնը
ո Տե՛ս գէ • ժը • 8, 19 :
չ Հմբ 30 :

ները՝ այնինչ Հազարապետները ու Հարիւրա-
49 պետները Մովսէսին մօտեցան · Ու Մովսէսին
ըսին · Ձեռ ծառաներդ՝ մեր ձեռքին տակը ե-
ղող պատերազմողներուն գումարը առինք , ու
50 մեզմէ մարդ մը պակաս չէ : Ուստի ամէն մէ-
կերնիս ինչ որ գտանք՝ Տէրոջը ընծայ բերինք ,
ոսկիէ զարդեր , շղթաներ , ապարանջաններ ,
մատնիներ , օղեր ու լանջապեղ *կամարներ ,
*որ Տէրոջը առջեւը մեր հոգիներուն քաւութիւն
51 բնենք : Եւ Մովսէս ու Եղիազար քահանան
առնուցին ոսկին առէն · ամէնն ալ բանուած բա-
52 ներ էին : Եւ հազարապետներէն ու հարիւ-
րապետներէն Տէրոջը մատուցուած ընծային բո-
լոր ոսկին՝ տասնուվեց հազար եօթը հարիւր
53 չիսուն սիկղ էր : Պատերազմողներուն ամէն
54 մէկը՝ իրեն համար կողոպուտ առեր էր : Եւ
Մովսէս ու Եղիազար քահանան՝ հազարա-
պետներէն ու հարիւրապետներէն ոսկին առին ,
և ժողովքի խորանը բերին , որ *Տէրոջը առ-
ջեւը Իսրայէլի որդւոցը յիշատակը ըլլայ :

ԹԼ· ԼՐ

1 Ռուբենի և Գադի որդիքը՝ Յորդանանու անդիի կողմը
իրենց ժառանգութիւնը ըլլալ կ'ուզեն : 6 Մովսէս զա-
նոնք կը յանդիմանէ , 16 սակայն աս պայմանով հաւա-
նութիւն կու տայ՝ որ իրենց եղբայրներուն օգնեն պատե-
րազմի մէջ : 33 Մովսէս ան երկիրը կու տայ անոնց , 39
որոնք պատերազմելով՝ անոր կը տիրեն :

1 Եւ Ռուբենի որդիքը ու Գադի որդիքը խիստ
շատ անասուններ ունէին · ուստի *Յազերի
երկիրը ու Գաղաադի երկիրը տեսնելով՝ որ
այն տեղը անասուն պահելու յարմար տեղ
2 մըն է , Գադի որդիքը ու Ռուբենի որդիքը գա-
լին , ու Մովսէսին , Եղիազար քահանային , և
ժողովքի իշխաններուն հետ խօսելով՝ ըսին ·
3 Ատարովթը , Դիբոնը , Յազերը , *Նամրան ,
Եսեբոնը , Եղէաղէն , *Սեբաման , Նաբաւը
4 ու *Բէանը , Որոնք Տէրոջը Իսրայէլի ժո-
ղովքին առջեւը զարկած երկիրը՝ անասուն պա-
հելու յարմար երկիր մըն է , ու քու ծառաներդ
5 անասուններ ունին · Եւ ըսին · Թէ որ մենք
քու առջեւդ շնորհք գտանք , աս երկիրը քու
ծառաներուդ կալուածքի համար արուի · մեզ
Յորդանանէն մի՛ անցըներ :
6 Եւ Մովսէս Գադի որդւոցը՝ ու Ռուբենի
որդւոցը ըսաւ · Ձեր եղբայրները պատերազմի
7 երթան , ու դուք աս տեղս նստիք : Եւ ին-
չո՞ւ համար Իսրայէլի որդւոցը սիրտը կը թուլ-
ցընէք , որ չանցնին ան երկիրը՝ որն որ Տէրը
8 անոնց տուած է : Ձեր հայրերն ալ ասանկ ը-
րին , երբոր զանոնք Կադէս բառնեայէն խրթ-

* Կամ մանեակներ ;
ա Նե· Ը· 12 , 16 ։
բ Բ Օր · ի· 1֊ ։
գ Նե· Ը· 16 ։

—

ա ՊԼ· իա· 32 : Ելս · ժգ · 25 : Բ Թուագ · իգ · 5 ։
բ Հմր 36 ։
գ Հմր 38 ։
դ Հմր 38 ։
ե ՊԼ· իա· 24 , 34 ։
զ ՊԼ· ժգ · 3 , 26 ։
է Բ Օր · ա· 22 ։
ը ՊԼ· ժգ · 24 , 31 · Բ Օր · ա· 24 , 28 ։
թ ՊԼ· ժգ · 11 , 21 · Բ Օր · ա· 34 ։
ժ ՊԼ· ժգ · 28 , 29 · Բ Օր · ա· 35 ։
ի ՊԼ· ժգ · 24 , 30 ։
ձ ՊԼ· իա· 24 , 34 ։
ղ ՊԼ· իա· 24 , 32 ։
ճ Բ Օր · ա· 36 : Ելս · ժգ · 8 , 9 ։
մ ՊԼ· ժգ · 33 , 34 , 35 ։
յ ՊԼ· իգ · 64 , 65 ։
ն Բ Օր · ա· 34 ։
շ Բ Օր · Ը· 17 : Ելս · իգ · 16 , 18 : Բ Մն · Ը· 19 : ժԸ· 2 ։
ո Ելս · ի· 12 , 13 ։
չ Ելս · իգ · 4 ։
պ Հմր 33 : Ելս · ժգ · 1 : ժգ · 8 ։
ջ Բ Օր · գ · 18 : Ելս · ա· 14 : գ · 12 , 13 ։
ռ Բ Օր · գ · 20 : Ելս · ժա· 23 : ժգ · 1 ։
ս Ելս · իգ · 4 ։
վ Բ Օր · գ · 12 , 15 , 16 , 18 : Ելս · ա· 15 : ժգ · 8 , 32 : իգ · 4 , 9 ։

9 կեցի Երկիրը լրտեսելու համար : Քանզի Ե-
նոնք մինչեւ Եսքողի ձորը եկան , ու երկիրը
տեսան , և Իսրայէլի որդւոցը սիրտը թուլցու-
ցին , որ չմտնեն ան երկիրը՝ որն որ Տէրը անոնց
10 տուեր էր : Երբ նոյն օրը Տէրոջը բարկու-
թիւնը բորբոքեցաւ , ու երդում ընելով՝ ըսաւ ·
11 Երդիպատուհէն եկած մարդիկներէն՝ քսան տարե-
կանէն վեր եղողներէն՝ երբոր սրտով լիեզի
չհետեւցանելնուն համար , բնաւ պիտի չտեսնեն
ան երկիրը , որուն համար Աբրահամին , Ի-
սահակին ու Յակոբին երդում ըրի պատրաստ ·
12 Բայց Կենեզեան Յեփոնէի որդին Քաղէբէն ,
ու Նաւէի որդին Յեսուէն , Երոնք կատարե-
13 լապէս Տէրոջը հետեցան եղան : Եւ Տէրոջը
բարկութիւնը Իսրայէլի վրայ բորբոքեցաւ , ու
զանոնք քառասուն տարի անապատին մէջ պըր-
տցուցուց · մինչեւ որ Տէրոջը առջեւը չարու-
14 թիւն ընող ազգը բոլորովին սպառեցաւ : Եւ
ահա դուք ձեր հայրերուն տեղը եկաք՝ մեզա-
ւոր մարդոց զաւակներու պէս , որ Տէրոջը սաս-
տիկ բարկութիւնը Իսրայէլին վրայ նորէն ա-
15 ւելցընեք : Վասն զի թէ որ դուք հանկէ խո-
տորիք , ան ալ նորէն աս ժողովուրդը անա-
պատին մէջ պիտի ձգէ · ու դուք աս բոլոր
ժողովուրդին կորստեանը պատճառ պիտի ըլ-
լաք :
16 Եւ անոնք մօտեցան անոր՝ ու ըսին · Մենք
աս տեղս մեր անասուններուն համար փարախ-
ներ , ու մեր քաղաքներ համար քաղաքներ
17 շինենք · Բայց մենք զէնքերնիս առնենք , ու
շուտով Իսրայէլի որդւոցը առջեւէն երթանք ,
մինչեւ որ զանոնք իրենց տեղերը տանինք · և
մեր բնակիները պարսպաւոր քաղաքներու մէջ
18 բնակին , երկրիս բնակչացը պատճառաւ · Ո-
չ մինչեւ որ Իսրայէլի որդւոց ամէն մէկը իր ժա-
ռանգութիւնը չժառանգէ , մենք մեր տուները
19 չդառնանք : Քանի մենք Յորդանանու անդիի
կողմը անոնց հետ ժառանգութիւն պիտի չառ-
նենք · Վասն զի մեր ժառանգութիւնը՝ Յոր-
դանանու ասդիի կողմը դէպ ի արեւելք հա-
20 մած է : Եւ Մովսէս ըսաւ անոնց · Թէ որ աս բանը
ընէք , ու Տէրոջը առջեւը պատերազմի համար
21 վրանիդ զէնք առնէք , Եւ Տէրոջը առջեւը՝
դուք ամէնդ ալ զէնքերով Յորդանանէն անց-
նէք , մինչեւ որ անիկա իր թշնամիները իր առ-
22 ջեւէն վռնտէ , Եւ Երան երկիրը Տէրոջը առջեւը
հնազանդի , անկէետեւ կրնաք դառնալ , Եւ Տէ-
րոջը առջեւը՝ ու Իսրայէլին առջեւը անմեղ պի-
տի ըլլաք · և աս երկիրը Տէրոջը առջեւը ձեզի

23 կալուածք պիտի ըլլայ : Բայց թէ որ այսպէս
չընէք , ահա Տէրոջը դէմ մեղք գործեցիք . ու
գիտցէք որ "ձեր մեղքը ձեզ պիտի գտնէ :
24 ՚Ձեր ընտանեացը համար քաղաքներ , ու ձեր
հօտերուն համար փարախներ շինեցէք , ու ձեր
բերնէն ելածը ըրէք :
25 Նե Գադի որդիքը՝ ու Ռուբինի որդիքը
խօսեցան Մովսէսին՝ ըսելով . Ծառաներդ՝
մեր տիրոջը պատուիրածին պէս պիտի ընենք :
26 "Մեր զաւակները , մեր կիներնիները , մեր հօտերը
ու մեր բոլոր անասուննե՛ր՝ հոս Գաղաադի քա-
27 ղաքներուն մէջ մնան . ՚Բայց ծառաներդ՝ մեր
տիրոջը բանակին պէս , ամէնքս ալ զէնքով զէնք
պատրաստուինք , ու Տէրոջը առջևէն անցնինք
պատերազմի համար :
28 "Ետը ատոնք Մովսէս՝ Եղիազար քահանային ,
ու Նաւէի որդւոյն Յեսուէին , և Իսրայէլի որ-
դւոցը ցեղերուն նահապետութեանց իշխանները-
29 րուն ան պատուիրը տուաւ անոնց վրայով . Նե
Մովսէս ըսաւ անոնց . Եթէ որ Գադի որդիքը՝
ու Ռուբինի որդիքը՝ Տէրոջը առջևը ամէնքն
ալ պատերազմի համար պատրաստուած՝ ձեզի
հետ Յորդանանէն անցնին , ու ան երկիրը ձեր
առջևը նուաճի , ան ատոնք Գաղաադի երկիրը
30 անոնց կալուածք տաք . Բայց թէ որ պատ-
րաստուած ձեզի հետ չանցնին , անոնց կա-
լուածքը ձեզի հետ Քանանու երկրին մէջ ըլ-
31 լայ : Եւ Գադի որդիքը և Ռուբինի որդիքը
պատասխան տուին՝ ու ըսին . Տէրը քու ծա-
ռաներուդ ինչպէս որ պատուիրեց , անանկ պի-
32 տի ընենք : Մենք զէնքերնիս առած՝ Տէրոջը
առջևէն Քանանու երկիրը պիտի անցնինք .
բայց մեր ժառանգութիւնն կալուածքը Յոր-
33 դանանու ասդիի կողմը ըլլայ : Ետաի "Մով-
սէս անոնց՝ այսինքն Գադի որդւոցը , ու Ռու-
բինի որդւոցը , և Յովսեփեան Մանասէին կէս
ցեղին տուաւ Ամորհացւոց Հիսհոն թագաւո-
րին թագաւորութիւնը , ու Բասանի Ովգ թա-
գաւորին թագաւորութիւնը , երկիրը իր քա-
ղաքներովը՝ ո՛ր երկրին քաղաքներուն բոլորտի-
քը եղած սահմաններովը :
34 Նե Գադի որդիքը "պարսպաւոր քաղաքներ
շինեցին , այսինքն Դիբոնը , Ատարովթը ու
35 Երոէրը , Նե Ատրօթ սոփանը , Յազերը ,
36 ու Յոգբեհան , Նե Հնեթեամրան ու Ռնեթա-
բանը , և հօտերու փարախներ ալ շինեցին :
37 Ռուբինի որդիքն ալ Հեսբոնը , Եղէաղէն
38 ու Կարիաթեմը շինեցին : Ու Նաբաւը և Բաս-
էլմէոնը , որ անուններնին փոխեցին , ու
Սեբաման . ու իրենց շինած քաղաքներուն *ի-
րենց անուննե՛րը" դրին :
39 Նե "Մանասեան Մաքիրին որդիքը Գա-
ղաադ գացին , ու առին զանիկայ . և անոր
40 մէջը բնակող Ամորհացիները վռնտեցին : Նե
Մովսէս՝ Գաղաադը տուաւ Մանասեան Մա-
41 քիրին , որ հոն բնակեցաւ : Ու Մանասեան
Յայիրը գնաց անոնց գիւղաքաղաքները ա-
ռաւ , ու զանոնք Աւաւթ Յայիր" անուանեց :
42 Նե Նոբահը գնաց , ու Կանաթը ու անոր գի-
ղերը առաւ . և զանոնք իր անունովը՝ Նոբահ
կոչեց :

ԳԼ . ԼԻ

1 Խոսայեայեաց քառասունևերկու իշխաններուն անուննե-
րը : 50 Քառասած կը պատուիրէ բնակիչ ընել բոլոր
Քանանացիները :

1 Մովսէսին ու Ըհարոնին ձեռքովը՝ Եգիպ-
տոսի երկրէն իրենց զօրքերովը ելլող Իս-
2 րայէլի որդւոցը իշխանները ատոնք են : Նե
Մովսէս՝ Տէրոջը հրամանովը անոնց իշխանն-
րուն համեմատ՝ անոնց գնացքները գրեց . ու
անոնց գնացքներուն համեմատ՝ անոնց իշխան-
3 ները ատոնք են : "Ըսկսելէն ամսուն մէջ՝ այս-
ինքն առաջին ամսուն ՚ետքին տասնհինգերորդ օրը՝
Բ Համսեսէն ելան գացին . զատին հետևեալ օրը
Իսրայէլի որդիքը՝ Եբարձր ձեռքով ելան բոլոր
4 Եգիպտացւոց աչքերուն առջևը . Ու Եգիպ-
տացիք իրենց Հ առաջնեները կը թաղէին , Ռ քանզի
Տէրը անոնց բոլոր անգրանիները խորտից . և
Ի Տէրը անոնց աստուածներուն վրայ դատաս-
տան ըրաւ :
5 Ղնե Իսրայէլի որդիքը՝ Ռամսեսէն հասնելով՝
Սոկքոթի իջևան ըրին :
6 Ու Ե Սոկքոթիէն հասնելով՝ անապատին ծայ-
րը եղած Ըթամի իջևան ըրին :
7 Նե Ը Ըթամէն հասնելով՝ դէպ՚ի փիհիրոթ
դարձան , որ Հէզեսփեհին դիմացն է , ու
Մագդողին առջևը իջևան ըրին :
8 Նե փիհիրոթին առջևէն հասնելով , ու Բ ծո-
վուն մէջէն անցնելով՝ անապատը եկան , և
Ըթամի անապատին մէջ իրեք օրուան ճամբայ
քալելով՝ Մռայ իջևան ըրին :
9 Նե Մռայէն հասնելով՝ Գ Եղիմը եկան . ու Ե-
ղիմի մէջ տասներկու ջուրի աղբիւր՝ ու հօթա-
նասուն արմաւենի կային . ու հոն իջևան ըրին :
10 Նե Եղիմէն հասնելով՝ կարմիր ծովուն քովը
իջևան ըրին :
11 Նե կարմիր ծովէն հասնելով՝ Ի Սին անապատը
իջևան ըրին :

ա Ծն . ջ . 7 : Թզ . 16 : Նս . ծթ . 12 :
բ Հմր . ի . 12 :
գ Հմր . ի . 14 :
դ Հմր . ա . 12 :
ե Հմր . ա . 13 :
զ Բ Օր . ջ . 12—17 : Ելք . 8 : Ելս . ժբ . 6 : ժդ . 8 : Ելք . 4 :
է ԳԼ . ի . 24 , 33 , 35 :
ը Ամբ 24 :
թ ԳԼ . Լդ . 45 , 46 :
ժ Բ Օր . բ . 36 :
ի Ամբ 3 :
լ ԳԼ . ի . 27 :
խ Նս . Ելդ . 1 :
ծ ԳԼ . Ելբ . 41 :
կ Տե՛ս Հմր 3 : Նէ . Ելդ . 13 : Հմր . Ելդ . 7 :
հ Սա՛մ ա՛նբիլ անունները
ձ Ծն . ե . 23 .
ղ Բ Օր . ջ . 12 , 13 , 15 :
ճ Հմր . ժդ . 31 : ժէ . 1 :
մ Բ Օր . դ . 14 : Հմս . ժդ . 30 : ա Մն . բ . 21 , 22 , 23 :
յ յո՛վ Հայիրի գիւղաքաղաքները . Դատ . Ժ . 4 : դ Թագ . դ . 13 .
ն Նէ . ժբ . 2 : ժգ . 4 :
շ Նէ . ժբ . 37 .
ո Նէ . ժգ . 8 .
չ Նէ . ժբ . 29 .
պ Նէ . ժբ . 12 . ժբ . 11 : Նս . ժբ . 1 : Հայտ . ժբ . 8 :
ջ Նէ . ժբ . 37 .
ռ Նէ . ժգ . 20 .
ս Նէ . ժգ . 2 , 9 .
վ Նէ . ժգ . 22 . ժէ . 22 , 23 :
տ Նէ . ժէ . 27 .
ր Նէ . ժգ . 1 :

12 Եւ Սին անապատէն ճանկով՝ Փաղկա ի-
ջևան ըրին :
13 Եւ Փաղկայէն ճանկով Եղուսը իջևան
ըրին :
14 Ու Եղուսէն ճանկով Մափիդիմը իջևան
ըրին . ու հոն ժողովուրդին համար խմելու ջուր
չկար :
15 Եւ Մափիդիմէն ճանկով Սինայի անապա-
տը իջևան ըրին :
16 Ու Սինայի անապատէն ճանկով Կիբրոթ
Հաթթաւան իջևան ըրին :
17 Եւ Կիբրոթ Հաթթաւայէն ճանկով Ասե-
րոթը իջևան ըրին :
18 Ու Ասերոթէն ճանկով Ռիթման իջևան
ըրին :
19 Եւ Ռիթմայէն ճանկով Ռեմոն փարէսը
իջևան ըրին :
20 Ու Ռեմոն փարեսէն ճանկով Լիբնան իջևան
ըրին :
21 Եւ Լիբնայէն ճանկով Ռիսսան իջևան ը-
րին :
22 Ու Ռիսսայէն ճանկով Կեհելաթան իջևան
ըրին :
23 Եւ Կեհելաթայէն ճանկով Սափար լեռը ի-
ջևան ըրին :
24 Ու Սափար լեռնէն ճանկով Վարադան ի-
ջևան ըրին :
25 Եւ Վարադայէն ճանկով Մաքելոթը ի-
ջևան ըրին :
26 Ու Մաքելոթէն ճանկով Թահաթը իջևան
ըրին :
27 Եւ Թահաթէն ճանկով Թարան իջևան ը-
րին :
28 Ու Թարայէն ճանկով Մաւեկան իջևան
ըրին :
29 Եւ Մաւեկայէն ճանկով Համմոնան ի-
ջևան ըրին :
30 Ու Համմոնայէն ճանկով Մոսերոթը ի-
ջևան ըրին :
31 Եւ Մոսերոթէն ճանկով Բանէ Յականը ի-
ջևան ըրին :
32 Ու Բանէ Յականէն ճանկով Հոդգադ
*լեռը ջևան ըրին :
33 Եւ Հոդգադ լեռնէն ճանկով Յոտբաթան
ջևան ըրին :
34 Ու Յոտբաթայէն ճանկով Եբրոնան ի-
ջևան ըրին :
35 Ու Եբրոնայէն ճանկով Գասիոն գաբերը
ջևան ըրին :
36 Եւ Գասիոն գաբերէն ճանկով Սին անա-
պատը՝ այսինքն Կադէսը ջևան ըրին :

37 Եւ Կադեսէն ճանկով Հորը լեռը ջևան
38 ըրին , որ Եդոմի երկրին ծայրն է : Ու Ահա-
րոն քահանան Տէրոջը հրամանովը Հորը լեռը
ելաւ , և հոն մեռաւ , Իսրայելի որդւոցը Ե-
գիպտոսի երկրէն ելլելուն քառասներորդ տա-
39 րին՝ հինգերորդ ամսուն առաջին օրը : Եւ Ա-
հարոն Հորը լեռանը վրայ մեռած ատենը՝ հա-
զիւր քսանուիներք տարեկան էր :
40 Եւ Քանանու երկրին հարաւային կողմը
բնակող Արադի Քանանացի թագաւորը՝ Իս-
րայելի որդւոց գալը լսեց :
41 Եւ Հորը լեռնէն ճանկով՝ Սելմոնան ի-
ջևան ըրին :
42 Ու Սելմոնայէն ճանկով՝ Փունոնը ջևան
ըրին :
43 Ու Փունոնէն ճանկով Ովոթը ջևան ը-
րին :
44 Եւ Ովոթէն ճանկով՝ Մոաբի սահմանին
մէջ եղող Յիյէ ապարիմը ջևան ըրին :
45 Եւ Յիյէ ապարիմէն ճանկով՝ Դիբոն գադը
ջևան ըրին :
46 Ու Դիբոն գադէն ճանկով՝ Գելմոն դէբ-
լաթէմը ջևան ըրին :
47 Ու Գելմոն դէբլաթեմէն ճանկով՝ Նաբաւին
առջևը՝ Աբարիմի լեռները ջևան ըրին :
48 Եւ Աբարիմի լեռներէն ճանկով՝ Երիքովին
դիմացը՝ Յորդանանու մօտ՝ Մոաբի դաշտե-
49 րուն մէջ ջևան ըրին : Ասոնք անոնք Յորդա-
նանու մօտ Մոաբի դաշտերուն մէջ ջևան ը-
րին , Աբելսատիմէն մինչև Աբէլսատիմը :
50 Եւ Տէրը Մոաբի դաշտերուն մէջ Երիքովին
դիմացը Յորդանանու մօտ՝ խօսեցաւ Մովսէ-
51 սին՝ ըսելով . Իսրայէլի որդւոցը խօսէ , ու
անոնց ըսէ . Երբոր Յորդանանէն Քանանա-
52 ցւոց երկիրը անցնիք . Ձեր երկրին բոլոր բնա-
կիչները ձեր առջևէն վռնտեք , ու անոնց բո-
լոր պատկերաւոր կռոնացները և բոլոր թափծու
հուռքերը կորնչանք , ու անոնց բոլոր բարձր
53 տեղերը փլցնեք : Եւ ան երկիրը ձեր իշխա-
նութեանը տակը անցընելով՝ անոր մէջը բնա-
կիք . քանզի ան երկիրը ձեզի տուի որ ժառան-
54 գէք : Եւ Ան երկիրը վիճակով ժառանգէք
ձեր տոհմերուն համեմատ . շատով եղողին
ժառանգութիւնը շատ պիտի տաք , ու քիչով
եղողին ժառանգութիւնը քիչ պիտի տաք .
ուր տեղն մը վիճակը որն որ ելլէ , անոր ըլլայ
հօրաժառնք . ձեր հարցը ցեղերուն համեմատ
55 ժառանգէք : Բայց թէ որ ան երկրին բնակիչ-
ները ձեր առջևէն չվռնտէք , անոնցմէ որ
նոցմէ ողջ թողուցածնիդ՝ ձեր աչքերուն փուշ-
շեր , ու ձեր կողերուն տատասկներ պիտի ըլ-

ե Նմ . ժէ . 1 : ժԹ . 2 :
ը Նմ . ժգ . 1 : ժԹ . 1 , 3 :
թ Կ . ժա . 34 :
ժ Կ . ժա . 35 :
ի Կ . ժգ . 1 :
լ Տ՚ա Նայ . Կ . 27 : ը Օր . Ժ . 6 : ա Պտ . ա . 42 :
խ ը Օր . Ժ . 7 :
* Կամ այրը
կ ը Օր . ը . 8 : գ Յեսու . Թ . 26 : իբ . 49 :
ձ Կ . ի . 1 : իբ . 14 :
ղ Կ . ի . 22 , 23 : իա . 8 :
ն Կ . ի . 25 , 28 : ը Օր . Ժ . 6 : Կ . 50 :
շ Կ . իա . 1 , ԼԷ :
† Կամ Քանանին
ո Կ . իա . 4
չ Կ . իա . 10 :
պ Կ . իա . 11 :
ջ Կ . իա . 11 :
ռ Կ . Կ . 34 :
ս Նրմ . իգ . 22 :
վ Կ . իա . 20 : ը Օր . Կ . 49 :
տ Կ . իգ . 1 :
ր Կ . իե . 1 : Յես . ը . 1 :
ց ը Օր . է . 1 , 2 : Թ . 1 :
ւ Կ . իա . 10 :
փ Կ . իա . 11 :
ք Կ . իա . 11 :
օ Կ . Կ . 34 :
ֆ Նրմ . իգ . 22 :
և Կ . իա . 20 : ը Օր . Կ . 49 :
ֆ Կ . իգ . 1 :
ֆ Կ . իե . 1 : Յես . ը . 1 :
ֆ ը Օր . է . 1 , 2 : Թ . 1 :
Յես . գ . 17 :
ռ Նմ . իգ . 24 , 33 : Կ . 13 :
ը Օր . է . 2 , 5 : ժգ . 3 :
Յես . ժա . 12 : Դատ . ը . 2 :
ֆ Կ . իվ . 53 , 54 , 55 :
ֆ Յես . իգ . 13 : Դատ . ը . 3 : Պաշ . Ա . 34 , 36 :
Տ՚ա Նմ . իգ . 33 : Նգիկ . իը . 24 :

լան • ու ձեր բնակած երկրին մէջ՝ ձեզի թշնա-
56 մութիւն պիտի ընեն : Եւ պիտի ըլլայ որ՝ ինչ որ անոնց ընելու մտածեր էի , ես ձեզի ընեմ :

ԳԼ • ԼԴ

1 Երկրին սահմանները : 16 Երկիրը բաժնելու համար ա-ընտրուած մարդոց անուանները :

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով •
2 Իսրայէլի որդւոցը պատուիրես , ու անոնց ըսես • Երբոր դուք [a]Քանանու երկիրը մտնէք , ձեզի ժառանգութիւն իյնալու երկիրը աս պիտի ըլլայ , Քանանու երկիրը իր սահմաններովը •
3 Եւ [b]ձեր հարաւային սահմանը՝ Սին անապատէն մինչև Եդոմ ըլլայ , և ձեր հարաւային սահմանը արեւելքէն՝ [c]Ղովն ծովուն ծայրէն սկսի •
4 Ու ձեր հարաւային սահմանը [d]Ակրաբիմի զառ՝ ի վեր պտրաւելով՝ մինչև Սին հասնի , ու անկէ հարաւով՝ [e]Կադէս բառնեայ հարաւային կողմը երթայ , ու [f]Ասար ադդարէն հարաւով՝ Ասմոնը
5 հասնի • Եւ Ասմոնէն [g]մինչև Եգիպտացւոց ձորը պտրաւելով՝ ծովուն մէջ լմընայ սահմանը :
6 Իսկ ձեր արեւմտեան սահմանը մեծ ծովը ըլլայ • ձեզի արեւմտեան սահման ան ըլլայ :
7 Եւ ձեր հիւսիսային կողմի սահմանը աս ըլլայ • մեծ ծովէն մինչև [h]Հոռը լեռը նշանակէք •
8 Հոռը լեռնէն [i]մինչև Եմաթը նշանակէք , ու
9 անկէ սահմանը մինչև [j]Սեդադը հասնի • Եւ ան սահմանը մինչև Զիփրոնը կելլէ , ու [k]Ասար Ենանի մէջ լմընայ • ձեր հիւսիսային սահմանը աս ըլլայ :
10 Եւ ձեր արեւելեան սահմանին համար , Ասար Ենանէն մինչև Սեփամ նշանակէք •
11 Ու ան սահմանը՝ Ռիբլին արեւելեան կողմէն Այինէն [l]Հնդրա իջնէ • ու ան սահմանը արեւելից կողմէն իջնելով՝ մինչև [m]Քինեռեթի ծովուն
12 եզերքը հասնի • Եւ ան սահմանը Յորդանան իջնէ , ու [n]Ղովն ծովուն մէջ վերջանայ : Ա՛ս երկիրը՝ իր շրջակայ սահմաններովը ձեզի ըլլայ :
13 Եւ Մովսէս Իսրայէլի որդւոցը պատուիրեց , ու ըսաւ • [o]Սիկայ է ան երկիրը՝ որ դուք վիճակով պիտի ժառանգէք , ինչպէս որ Տէրը հրամայեց տալ ինին ու հէս ցեղի տալու անիկայ •
14 [p]Քանզի Հուբենի որդւոցը ցեղը՝ իրենց հարցը առնելու համեմատ , ու Գադի որդւոցը ցեղը իրենց հարցը առնելու համեմատ , և Մանասէին կէս ցեղը՝ իրենց ժառանգութիւնը ա-
15 ռին : Ա՛ս երկու ու կէս ցեղը իրենց ժառանգութիւնը առին Երիքովին դիմացը՝ Յորդանանի արեւելք :
16 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով •
17 Այն են ան մարդոցը անուանները՝ որոնք երկիրը ժառանգութեան համար ձեզի պիտի բաժնեն • [q]Եղիազար քահանան՝ ու [r]Նաւեին որդին
18 Յեսուն • Եւ ամէն ցեղէն ալ մէյմէկ [s]իշխան առնէք , ան երկիրը ժառանգութեան բաժնե-
19 լու : Եւ ան մարդոցը անուանները սոսկ են • Յուդայի ցեղէն՝ Յեփոնէին որդին Քաղէբը ,
20 Շմաւոնի որդւոցը ցեղէն՝ Ամիուդին որդին
21 Սամուէլը , Բենիամինի ցեղէն՝ Քասլոնին որ-
22 դին Եղիդադը , Դանի որդւոցը ցեղէն իշխան՝
23 Եդղնին որդին Բոկին , Յովսեփի որդւոց մէ՝ Մանասէի որդւոցը ցեղէն իշխան՝ Եփօտին
24 որդին Ընիէլը , ու Եփրեմի որդւոցը ցեղէն
25 իշխան՝ Սափաթանին որդին Կամուէլը , Եւ Զաբուղոնի որդւոցը ցեղէն իշխան՝ փառնա-
26 կի որդին Եղիսափանը , Եւ Իսաքարի որդւոցը
27 ցեղէն իշխան՝ Ոզանին որդին փաղտիէլը , Ու Ասերի որդւոցը ցեղէն իշխան՝ Սելոմիին որդին
28 Աբիհուդը , Ու Նեփթաղիմի որդւոցը ցեղէն
29 իշխան՝ Ամիուդին որդին փեդայէլը : Ա՛ոնք են ան մարդիկները՝ որոնց Տէրը հրամայեց , որ Քանանու երկրին մէջ Իսրայէլի որդւոցը ժառանգութիւն բաժնեն :

ԳԼ • ԼԵ

1 Ղեւտացւոց արուեստը քաղաքներէ՝ իրենց արուարձաններովը : 6 Ընդունի վեցը ապաստանի քաղաքներ պիտի ըլլային : 9 Մարդասպանութեան վրայով օրէնքները : 31 Մարդասպանի մը համար փրկանք պիտի չընդունուի :

1 Եւ Տէրը Մովաբի դաշտերուն մէջ՝ Երիքովին դիմացը Յորդանանու մօտ՝ խօսեցաւ Մով-
2 սէսին՝ ըսելով • [a]Պատուիրէ Իսրայէլի որդւոցը , որ իրենց ժառանգութեան կալուածքէն Ղեւտացւոց բնակելու քաղաքներ տան • նաեւ քաղաքներուն բոլորտիքը եղած արուարձանները
3 Ղեւտացւոց պիտի տաք : Եւ քաղաքները բնակութեան համար ըլլան անոնց , ու արուարձանները՝ անոնց արջառներուն , [*]հօտերուն ու
4 բոլոր անասուններուն համար ըլլան : Ու Ղեւտացւոց տալու քաղաքներուդ արուարձանները՝ քաղաքին պարիսպէն դուրս շուրջանակի հազարական կանգնուն ընդարձակութիւն ունե-
5 նան : Ասոնք քաղաքին դուրսը՝ արեւելեան կողմէն երկու հազար կանգնուն , հարաւային կողմէն՝ երկու հազար կանգնուն , արեւմտեան կողմէն՝ երկու հազար կանգնուն , ու հիւսիսային կողմէն՝ երկու հազար կանգնուն չափէք • և քաղաքը մէջտեղը պիտի ըլլայ • անոնց քա-

---

a Ծն • ԺԷ • 8 : բ Օր • ա • 7 : Պագ • ԻԲ • 55 : ՃԺ • 11 : Նզկ • ԽԷ • 14 :
b Ելս • ԺԷ • 1 : Տե՛ս Նզկ • ԽԷ • 13 , ԼՃ :
c Ծն • ԺԴ • 3 : Ելս • ԺԷ • 2 :
d Ելս • ԺԷ • 3 :
e ՊԼ • ԺԴ • 26 : ԼԲ • 8 :
f Տե՛ս Ելս • ԺԷ • 3 , 4 :
g Ծն • ԺԷ • 18 : Ելս • ԺԷ • 4 , 47 : ը Ինագ • ԲՀ • 65 : Ես • ԽԷ • 12 :
h ՊԼ • ԼԴ • 37 :
i ՊԼ • ԺԴ • 22 : ը Ինագ • ԺԴ • 25 :
j Նզկ • ԽԷ • 15 :
k Նզկ • ԽԷ • 17 :
l ը Ինագ • ԽԲ • 33 : Երեմ • ԼԴ • 5 , 6 :
m Ա՛ Օր • ՓԴ • 17 : Ելս • ԺՁ • 2 : ԺԴ • 35 : Պատ • ԺԴ • 34 : Ղս • Ե • 1 :
n Ա՛մբ 3 :
o Ա՛մբ 1 : Ելս • ԺԴ • 1 , 2 :
p ՊԼ • ԼԲ • 33 : Ելս • ԺԳ • 2,3 :
q Ելս • ԺԴ • 1 : ԺԹ • 51 :
r ՊԼ • ա • 4 , 16 :

---

s Ելս • ԺԴ • 3 , 4 • ԻՁ • 2 : Տե՛ս Նզկ • ԽԷ • 1 , ԼՁ : ԽԸ • 8 , ԼՁ :
* Նէբ • ստացուածքին

6 զաքներուն արուարձաններըը ասանկ ըլլան : Նե
ձեր Ղևտացւոց տալու քաղաքներէն՝ [բ]վե-
ցը ապաստանի քաղաք ըլլալու որոշէք , որ
սպանողը հոն փախչի • ու ասոնցմէ զատ՝ քառա-
7 սունևերկու քաղաք պիտի տաք : Ղևտացւոց
տալու քաղաքներուդ ամէնը՝ [դ]քառասնուու-
թը քաղաք ըլլայ • զանոնք իրենց արուարձան-
8 ներովը պահ : Նե ան քաղաքները՝ որ [ե]Իս-
րայէլի որդւոցը կալուածքէն պիտի տաք ,
[զ]շատով եղողէն շատ՝ ու քիչով եղողէն քիչ
առնէք • ամէն մէկը իր առած ժառանգու-
թեանը չափովը՝ իր քաղաքներէն Ղևտացւոց
պիտի տայ :

9 Նե Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով •
10 Իսրայէլի որդւոցը խօսիս՝ ու անոնց ըսես •
Երբոր Յորդանանէն Քանանու երկիրը անց-
11 նիք , [է]Ձեզի քաղաքներ որոշէք , որոնք ա-
պաստանի քաղաքներ ըլլան ձեզի , որ սխալմամբ
12 մարդ զարնող սպանողը հոն փախչի : [ը]Նե
ան քաղաքները ձեզի ապաստանարան ըլլան՝
արիւն վրէժխնդիր եղողէն • ու սպանողը՝ դա-
տաստանի համար ժողովքին առջեւը չկենայ՝
13 չմեռնի : Նե ձեր տալու քաղաքներէն [թ]վե-
14 ցը ձեզի ապաստանի քաղաք ըլլայ : [ժ]Քա-
ղաքներուն իրիքը՝ Յորդանանու ադդի կողմը
տաք , ու քաղաքներուն իրիքը՝ Քանանու երկ-
րին մէջ տաք • Ե անոնք ապաստանի քաղաք-
15 ներ ըլլան : Այս վեց քաղաքները Իսրայէլի որ-
դւոցը՝ ու [ի]օտարականին՝ և ձեր մէջը բնակող
պանդուխտին ապաստանարան ըլլան • և ով
որ սխալմամբ մարդ մեռցնէ , հոն փախչի :
16 [լ]Սակ թէ որ մարդ մը երկաթէ գործիքով
մէկը զարնէ մեռցնէ , անիկայ մարդասպան է •
մարդասպանը անպատճառ պիտի մեռցուի :
17 Կամ թէ որ մահաւիճի բռնաքարով մը մէկու
մը զարնէ , որ մեռնի , անիկայ մարդասպան է •
մարդասպանը անպատճառ պիտի մեռցուի :
18 Կամ թէ որ ձեռքով գործածուելու փայտեղէն
մահաւիճի գործիքով մը զարնէ , որ մեռնի ,
անիկայ մարդասպան է • մարդասպանը անպատ-
19 ճառ պիտի մեռցուի • [խ]Արեան վրէժխնդիրը
պիտի մեռցնէ մարդասպանը • երբոր անոր
20 հանդիպի՝ թող մեռցնէ զանիկայ : Կամ [ծ]թէ
որ թշնամութեամբ հրէ մէկը , ու [կ]նենգութեամբ
վրան բան մը նետելով՝ զանիկայ մեռցնելու
21 ըլլայ , Կամ թէ թշնամութեան պատճառաւ՝
ձեռքովը զարնէ անոր՝ որ մեռնի , զարնողը ան-
պատճառ մեռցուի • անիկայ մարդասպան է •
արեան վրէժխնդիրը երբոր մարդասպանին հան-
դիպի , զանիկայ մեռցնէ :

22 Իայց թէ որ յանկարծ ու [հ]առանց թշնա-
մութեան հրէ , կամ թէ առանց նենգութեան
23 անոր վրայ մէկ գործիք մը նետէ , կամ թէ
առանց տեսնելու , անոր վրայ [ւ]ինչ և իցէ
մահաւիճի քար մը ձգէ , որ մեռնի , և անի-
կայ անոր թշնամին չէր , ու անոր չարիքը չէր
24 ուզեր , [ղ]Ընտանիը ժողովքը սպանողին ու
արեան վրէժխնդրին մէջտեղը՝ ասոր օրէնքներուս
25 համեմատ դատաստան ընէ • Նե ժողովքը պիտի
ազատէ սպանողը արեան վրէժխնդրին ձեռ-
քէն , ու ժողովքը զանիկայ նորէն իր ապաւի-
նած ապաստանի քաղաքը դարձնէ • ու նա-
նիկայ հոն պիտի բնակի , մինչև որ [ո]սուրբ և-
26 ղով օծուած քահանայապետը մեռնի : Իայց
թէ որ սպանողը՝ իր ապաւինած ապաստանի
27 քաղաքին սահմանէն դուրս ելլէ , Ու արեան
վրէժխնդիրը՝ զանիկայ իր ապաստանի քաղաքին
սահմանէն դուրս գտնէ , և արեան վրէժխնդ-
րիը սպանողը մեռցընելու ըլլայ , մահապարտ
28 չեսպուի • Պանդի անիկայ իր ապաստանի քա-
ղաքը նստելու էր , մինչև որ քահանայապետը
մեռնէր • բայց քահանայապետին մեռնելէն ետ-
քը՝ սպանողը իր կալուածքին երկիրը դառնայ :
29 [ս]Սոյնը [տ]ձեզի դատաստանի կանոններ ըլլան
ձեր ազգերուն մէջ ո՛ ձեր բոլոր բնակութեանցը
մէջ :
30 [Ո]վ որ մարդ կը մեռցնէ , սպանողը [վ]վկա-
ներուն բերնովը մեռցուի • բայց մարդ մը մեռ-
ցընելու համար , Հոգի մէկ վկայի վկայու-
31 թիւնը բաւական չըլլայ : Նե մահապարտ
սպանողին կենացը համար փրկանք չառնէք •
32 քանզի անիկայ անպատճառ մեռցուելու է : Ու
ապաստանի քաղաքը փախչողին համար փրկանք
չառնէք , որպէս զի անիկայ իր քաղաքը դառ-
նայ նստի՝ քահանայապետին մահէն առաջ :
33 Ուստի ձեր բնակած երկիրը չպղծէք • քանզի
արիւնը [ֆ]կը պղծէ երկիրը • ու անոր մէջը թա-
փուած արիւնին համար՝ երկրին ո՛րեւէ քաւու-
մը քաւութիւն չըլլար , բայց եթէ [ա]անիկայ
34 թափողին արիւնովը : [բ]Ուրեմն ձեր բնակած եր-
կիրը չպղծէք , որուն մէջտեղը ես պիտի բնա-
կիմ • քանզի [գ]ես Տէրս կը բնակիմ Իսրայէլի
որդւոց մէջը :

ԹԻՒ Լ.Ը.

1 Ժառանգութիւն ունեցող աղջիկը՝ 5 իր ցեղին եղող մէ-
կու մը հետ պիտի կարգուէր , 7 որ չըլլայ թէ ժառանգու-
թիւնը ան ցեղէն վերնայ : 10 Ասպատակին աղջիկները՝
իրենց հօրեղբօրորդւոցը հետ կ՛ամուսնանան :

1 [ա]Նե Յովսեփի որդւոցը տոհմերէն [բ]Մանասէի
որդւոյն Մաքիրի որդւոյն [գ]Գաղաադին որ-

ք Ելմբ 13 : բ Օր • ը • 41 :
Ցես • ի • 2 , 7 , 8 : իա • 3 ,
13 , 21 , 27 , 32 , 36 , 38 :
գ Ցես • իա • 41 :
դ Ցես • իա • 3 :
ե Կ • իկ • 54 :
զ Բ Օր • ժբ • 2 : Ցես • ի • 2 :
է Նէ • իա • 13 :
ը Բ Օր • ժբ • 6 : Ցես • ի •
3 , 6 , 6 :
թ Ելմբ 6 :
ժ Բ Օր • ը • 41 : Ցես • ի • 8 :
ի Կ • ժե • 16 :
լ Նէ • իա • 12 , 14 : Ղէ •
իդ • 17 : Բ Օր • ժբ •
11 , 12 :
խ Ելմբ 21 , 24 , 27 : Բ Օր •
ժբ • 6 , 12 : Ցես • ի •
3 , 5 :
ծ Ծն • ը • 8 : Բ Թագ • ը •
27 : ի • 10 : ը Թագ • իէ •
31 , 32 :
կ Նէ • իա • 14 : Բ Օր • ժբ •
11 :
հ Նէ • իա • 13 :
ձ Ելմբ 12 : Ցես • ի • 6 :
ղ Ցես • ի • 6 :
ճ Նէ • իդ • 7 : Ղէ • ը • 3 :
իա • 10 :
յ Կ • իէ • 11 :
ն Բ Օր • ժէ • 6 : ժբ • 15 :
Պատ • ժչ • 16 : Բ Կոր •
ժգ • 1 : Երբ • Ժ • 28 :
շ Պաղ • ճչ • 38 : Միք • ը • 11 :
ո Ծն • իդ • 6 :
չ Ղէ • ժէ • 25 : Բ Օր •
իա • 23 :
պ Նէ • իդ • 45 , 46 :
ջ Կ • իէ • 29 :
ռ Կ • իչ • 11 :
ս Կ • իչ • 29 :

դւոցը տոհմին իշխանները մտեցան ու Մովսէսին առջեւը՝ եւ Իսրայէլի որդւոցը նահապետ-
2 ութեանց իշխաններուն առջեւը խօսեցան ու ըսին. «Տէրը մեր տիրոջը հրամայեց, որ երկիրը Իսրայէլի որդւոցը վիճակով ժառանգութիւն տայ. ու Տէրը մեր տիրոջը հրամայեց, որ մեր եղբօրը Սալպաադին ժառանգութիւնը՝
3 անոր աղջիկներուն տայ. Բայց թէ որ անոնք Իսրայէլի ո՛բեւէ ցեղի մը որդւոցը կնիկ ըլլան, անոնց ժառանգութիւնը մեր հայրերուն ժառանգութենէն պիտի վերնայ. ու որ ցեղին մարդոց որ կնիկ ըլլան, անոնց ժառանգութիւնը պիտի խառնուի, ու մեր ժառանգու-
4 թենէն վիճակին պիտի վերնայ: Եւ Իսրայէլի որդւոցը Յոբելեան տարին, անոնց ժառանգութիւնը՝ իրենց հիներուն ցեղին ժառանգութիւնը պիտի խառնուի. ու ասոնց հետով անոնց ժառանգութիւնը՝ մեր հայրերուն ցեղին ժառանգութենէն պիտի վերնայ:

5 Եւ Մովսէս՝ Տէրոջը հրամանաւը Իսրայէլի որդւոցը պատուիրեց ու ըսաւ. «Յովսեփի որ-
6 դւոց ցեղը շիտակ կը խօսի: Սալպաադին աղջիկներուն վասով Տէրոջը հրամայած ու ըսած խօսքը ասե է. Անոնք՝ որունց որ կը հաճին, թող անոնց կնիկ ըլլան, միայն թէ իրենց հօ-
7 րը ցեղին եղբայրներուն կնիկ ըլլան. Որպէս զի Իսրայէլի որդւոցը ժառանգութիւնը մէկ ցեղէ ուրիշ ցեղ չանցնի. քանզի Իսրայէլի որդւոցը ամէնքն ալ՝ իրենց հայրերուն ցեղին ժառան-
8 գութիւնը պիտի յարին: Եւ ամէն աղջիկ՝ որ Իսրայէլի որդւոցը ցեղերուն մէջ մէկ կալուածքի մը ժառանգ կ'ըլլայ, իր հօրը ցեղէն եղբայր մէկու մը կնիկ ըլլայ, որ Իսրայէլի որդւոցը ամէն մէկը իր հայրերուն ժառանգու-
9 թիւնը ժառանգէ. Եւ ժառանգութիւնը՝ մէկ ցեղէ ուրիշ ցեղ չանցնի. բայց Իսրայէլի որդւոցը ցեղերուն ամէն մէկը իր ժառանգութիւնը յարի:

10 Եւ Տէրը Մովսէսին հնչպէս որ հրամայեց,
11 Սալպաադին աղջիկները արաւ. Սալպաադին աղջիկները՝ Մաալան, Թիրսա, Հոգղա, Միղքան ու Նուա՝ իրենց
12 հօրեղբօրորդւոցը հետ կարգուեցան: Յոսէփայ Յովսեփեան Մանասէին որդւոցը տոհմերէն եղան, ու անոնց ժառանգութիւնը՝ իրենց հօրը ցեղին ազգատոհմին մէջ մնաց:

13 Ասոնք են այն պատուիրանքները ու դատաստանները, որ Տէրը Մովաբի դաշտերուն մէջ Երիքովի դիմացը Յորդանանու մօտ՝ Մովսէսին ձեռքովը Իսրայէլի որդւոցը պատուիրեց:

ԳԻՐՔ ԵՐԿՐՈՐԴ ՕՐԻՆԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Պատմութիւն վերջը՝ Մովսէս Իսրայէլացւոց խօսքով համառօտութեամբ կը պատմէ 6 Պատուիրագ խոստումները, 13 իշխանները կարգելը, 19 երկիրը լրտեսելու համար մարդ խրկելը, 34 անոնց անհնազանդութեանը պատճառով Պատուիրագ բարկութիւնը, 41 և անոնց անհնազանդութիւնը:

1 Ասոնք են այն խօսքերը՝ որ Մովսէս բոլոր Իսրայէլին զրուցից Յորդանանու ասդիի կողմը՝ անապատին մէջ ու Սուփին դիմացի դաշտը՝ Փառանի, Տոփէլի, Պ որանի, Լաբանի ու Հազերոթի մէջտեղն է: (Որոնք էին Մինչեւ Կադէս բառնեայ տասնուվեց օր է
3 Մէկը լեռանը ճամբայով:) Երբ Քառասնեերորդ տարին մեծաւաներ-որդ տարին մեծաւաներ-որդ ամսուն առաջին օրը՝ Մովսէս Իսրայէլի որդւոցը զրուցից ինչ որ Տէրը անոր պատուիրեր էր անոնց համար,

4 Էսեբոնի մէջ բնակող Ամորհացւոց Սիհոն թագաւորը, և Աստարովթի ու Եդրայիի մէջ բնակող Բասանի Ովգ թագաւորը զարնելէն ետ-
5 քը. Յորդանանու ասդիի կողմը Մովաբի երկրին մէջ Մովսէս սկսաւ այս օրէնքը յայտնել, ըսելով.

6 Մեր Տէր Աստուածը՝ Հորեբի վրայ մեզի խօսեցաւ՝ ու ըսաւ. Այս լեռը կեցաւիդ երկ-
7 րիք է. Դարձէք՝ չուեցէք, ու գացէք Ամորհացւոց լեռը, և անոր ամէն շրջակայ տեղերը, դաշտերը, լեռները, ու Հովիտները, և հարաւային կողմը, ու Ծովեզերքը, Քանանացւոց երկիրը, ու Լիբանոնը, մինչեւ մեծ գետը՝ ու
8 Եփրատ գետն է: Ահա այն երկիրը ձեր առջեւը դրի. գացէք ու ժառանգեցէք այն երկիրը, որ Տէրը ձեր հայրերուն՝ Աբրահամին, Իսահակին ու Յակոբին երդում՝ ըրաւ որ տայ անոնց՝ ու անոնցմէ ետքը անոնց զաւակներուն:

ա Գնս. ի. 1, 10: իբ. 4, 7:
բ Թուա. ժգ. 27: ԳԼ. ի. 23:
գ Թուա. լգ. 38:
դ Թուա. իա. 24, 33:
ե Թուա. իա. 33: Գնս. ժգ. 12:
զ Եր. գ. 1:
է Տե՛ս Եր. ժի. 1: Թուա. ժ. 11:
ը Նայն. ժբ. 7: ժէ. 18: ժէ. 7, 8: իզ. 4: իբ. 13:

ա ԳԼ. իզ. 55: Լգ. 54: Գնս. ժէ. 3:
բ ԳԼ. իէ. 1, 7: Գնս. ժէ. 3, 4:
գ Ել. իէ, 10:
դ ԳԼ. իէ. 7:
ե Բար 12:
զ Ք ֆնաագ. իա. 3:
է ա Մն. իզ. 22:
ը ԳԼ. իէ. 1:
թ ԳԼ. իզ. 3: Լգ. 50:

9 Եւ [a]ան առնեը ես ձեզի խօսեցայ՝ ու ըսի.
10 Ես մինակ չեմ՝ կրնար ձեզ տանիլ. Ձեր Տէր
Աստուածը ձեզ շատցուց, և ահա [b]դուք այսօր
11 երկինքի աստղերուն չափ շատ եք: [c]Ձեր հայ-
րերուն Տէր Աստուածը՝ ձեր եղածէն հազարա-
պատիկ աւելցնէ ձեզ, ու [d]ձեզի բսածին պէս
12 ձեզ օրհնէ: [e]Ես մինակ ի՛նչպէս կրնամ ձեր
նեղութիւնը՝ ձեր բեռը ու հակառակութիւնը
13 կրել: [f]Դուք ձեր ցեղերէն իմաստուն ու
հանճարեղ և անուանի մարդիկներ առէք, ու
14 ես անոնք ձեր վրայ իշխաններ կնշանակեմ: Խոկ
դուք ինծի պատասխան տուիք, ու ըսիք թէ՝
15 Ըս բսած խօսքդ ընելը աղէկ է: Ուստի
ես ձեր ցեղերուն երեւելիները՝ իմաստուն ու
անուանի մարդիկները առի, և զանոնք ձեր վրայ
իշխաններ կարգեցի, այսինքն ձեր ցեղերուն հա-
զարապետներ, հարիւրապետներ, յիսնապետներ, տասնապետներ, ու ասոնցմէ ան-
ծանօթներ:
16 Եւ ան առնեը ձեր դատաւորներուն պա-
տուիրեցի՝ ըսելով. Ձեր եղբայրներուն դատե-
րը մտիկ ըսէք, ու ամէն մարդուն դատը՝ թէ
իր [g]եղբօրը հետ ըլլայ և թէ օտարականի հետ,
17 [h]երբ դատաստանի
մէջ աչառութիւն չընէք. պզտիկին՝ մեծի պէս
մտիկ ընէք, բնաւ մարդու մը երեսէ չվախնաք.
քանզի [i]դատաստանը Աստուծոյ է. ու ձեզի
դժուար երեւցած դատը [j]ինծի խրկեցէք, որ
18 անիկայ մտիկ ընեմ: Եւ ան առնեը ձեր ա-
մէն ընելու բաներէը ձեզի պատուիրեցի:
19 Ետքը Խորէբէն չուեցինք. ու ինչպէս որ
մեր Տէր Աստուածը մեզի պատուիրեր էր, Ա-
մօրհացւոց լեռանը ճամբովը՝ ան ձեր տեսած
բոլոր [k]մեծ ու ահագին անապատէն անցանք,
20 ու [l]մինչև Կադէս բառնեայ հկանք: Եւ ձեզի
ըսի. Դուք Ամօրհացւոց լեռը հկաք, որն որ
21 մեր Տէր Աստուածը մեզի կու տայ: [m]Այլ,
քու Տէր Աստուածդ երկիրը քու առջեդ դրաւ.
[n]ելլէ՛ք՝ ժառանգէ անիկայ, ինչպէս որ
քու հայրերուդ Տէր Աստուածը քեզի ըսաւ.
[o]մի՛ վախնար ու մի՛ զարհուրիր:
22 Եւ դուք ամէնդ իմ քովս հկաք, ու ինծի
ըսիք. Ա՛նզմէ առաջ մարդիկներ խրկենք, որ
երկիրը լրտեսեն մեզի համար, ու մեզ դան
պատմեն՝ թէ ինչ ճամբով հնն պիտի հլլենք,
ու ինչ քաղաքներու մէջ պիտի մտնենք:
23 Եւ ես խօսքը ինծի հաճոյ թուելով, [p]ձեզմէ
տասնեւերկու մարդ առի, ամէն մէկ ցեղէն մէյ-
24 մէկ մարդ: Եւ [q]անոնք դարձին՝ լեռը հլան, ու
մինչև Եսքողի ձորը հասան, ու ան երկիրը
25 լրտեսեցին: Եւ ան երկրին պտուղէն ձեռքերնին
առնելով՝ մեզի բերին, ու մեզի զուցեցին ըսե-
լով. [r]Աղէկ է ան երկիրը՝ որ մեր Տէր Աստուածը
26 մեզի կու տայ: [s]Հայց դուք չուզեցիք հլլել,
ու ձեր Տէր Աստուծոյն հրամանին դէմ դրիք.
27 Եւ ձեր վրանները մէջ տրտնջալով՝ ըսիք.
Տէրը [t]մեզ ատելուն համար՝ Եգիպտոսի երկ-
րէն մեզ դուրս հանեց, որ մեզ Ամօրհացւոց
28 ձեռքը մատնէ, ու մեզ կորսընցնէ: [u]Ուր պի-
տի հլլենք. մեր եղբայրները [v]մեր սիրտերը
թուլցուցին, որովհետեւ ըսին. [w]Ազգը մեզ-
մէ մեծ ու բարձրահասակ է. քաղաքները մեծ,
ու մինչև երկինքը պարսպաւոր են. ու հոն
29 նաեւ [x]Ենակին որդիքը տեսանք: Եւ ձեզի ը-
սի. Մի՛ զարհուրիք, ու անոնցմէ մի՛ վախ-
30 նաք. [y]Ձեր Տէր Աստուածը՝ որ ձեր առջեւէն
կ'երթայ, անիկայ ձեզի համար պիտի պատե-
րազմի, ինչպէս որ Եգիպտոսի մէջ ձեր աչքե-
31 րուն առջեը ձեզի ըրաւ: Ու անապատին մէջն
ալ տեսար որ, [z]ինչպէս մարդ մը իր զաւակը
կը տանի, քու Տէր Աստուածդ ալ՝ քու բոլոր
քալած ճամբաներուդ մէջը՝ մինչև ատեղ գալդ
32 քեզ անանկ տարաւ: Եւ ասով ալ [a]ձեր Տէր
33 Աստուծոյն չհաւատացիք, [b]որ անիկայ ճամ-
բուն մէջ ձեր առջեէն կ'երթար՝ [c]ձեզի իջեւա-
նելու տեղ փնտռելու համար, գիշերը կրակի
մէջ՝ երթալու ճամբանիդ ձեզի ցուցընելով, ու
34 ցորեկին ալ ամպի մէջ: Եւ Տէրը ձեր խօսքե-
րուն ձայնը լսելով՝ բարկացաւ, [d]ու երդում
35 ընելով՝ ըսաւ. [e]Ա՛ս մարդիկներէն՝ ասս անօրէն
ազգէն բնաւ մարդ մը պիտի չտեսնէ ան բարի
երկիրը՝ որն որ ձեր հայրերուն տալու երդում
36 ըրի. [f]Հայց միայն Յեփոնեէին որդին Քաղէբը
պիտի տեսնէ ան. ու անոր կոխած երկիրը՝ իրեն
ու իր որդւոցը պիտի տամ. որովհետեւ [g]անիկայ
37 կատարելապէս Տէրոջը հետեւեցաւ: [h]Ձեզի
համար Տէրը բնաւ բարկացաւ՝ ու ըսաւ.
38 Դուն ալ հոն պիտի չմտնես. [i]Յեսուի որդին
Յեսուն՝ անիկայ հոն պիտի մտնէ. [j]զօրացուր անիկայ. վասն զի ան
երկիրը՝ անիկայ պիտի ժառանգեցնէ Իսրայէ-
39 լին: [k]Եւ ան ձեր պզտիկ տղաքը՝ որոնց հա-
մար [l]կ'ըսէիք թէ աւար պիտի ըլլան, ու ան
ձեր որդիները՝ որ այսօր [m]աղէկը ու գէշը չեն

---

[a] Եր. ժբ. 18 : Ծնու. ժա. 14 :
[b] Ծն. ժե. 5 : Կ. Ա. 22 : իբ. 62 :
[c] Ա Ծնու. իգ. 3 :
[d] Ծն. ժե. 5 : իբ. 17 : իգ. 4 : Եր. Լ. 13 :
[e] Ա Ծնու. գ. 8, 9 :
[f] Տե՛ս Եր. ժբ. 21 : Ծնու. ժա. 16, 17 :
[g] Եր. ժբ. 25 :
[h] Ղև. իգ. 22 :
[i] Կ. ժգ. 18 : Հով. է. 24 :
[j] Ղև. ժբ. 15 : Կ. ժգ. 19 : ա Ծնու. ժգ. 7 :
Ածան. իգ. 23 : Հայկ. բ. 1 :
[k] բ Պն. ժբ. 6 :
[l] Եր. ժբ. 22, 26 :
[m] Ծնու. Ա. 12 : Կ. բ. 15 : Երեմ. բ. 6 :
[n] Ծնու. ժգ. 27 :
[o] Հես. ա. 9 :
[p] Ծնու. ժգ. 4 :
[q] Ծնու. ժգ. 23, 24, 25 :
[r] Ծնու. ժգ. 28 :
[s] Ծնու. ժգ. 1 — 4 : Սաղ. ձդ. 24, 25 :
[t] Կ. իդ. 28 :
[u] Հնա. բ. 11 :
[v] Ծնու. ժգ. 29, 32, 33, 34 : Կ. ի. 1, 2 :
[w] Ծնու. ժգ. 29 :
[x] Եր. ժգ. 14, 25 : Անհմ. գ. 20 :
[y] Եր. ժբ. 4 : Կ. Լ. 11, 12 : Ա Խոշ. 3, 4 : Ել. ժգ. 9 : Ին. ժա. 3 : Տե՛ս Պոր. ժգ. 18 :
[z] Սաղ. ձդ. 24 : Հուդ. 5 :
[a] Եր. ժգ. 21 : Սաղ. Հը. 14 :
[b] Ծնու. Ա. 33 : Ածկ. ի. 6 :
[c] Կ. բ. 14, 15 :
[d] Ծնու. ժգ. 22, 23 : Սաղ. ղբ. 11 :
[e] Ծնու. ժգ. 24, 30 : Հես. ժգ. 9 :
[f] Ծնու. ժգ. 24 :
[g] Ծնու. ի. 12 : իբ. 14 : Կ. ա. 26 : գ. 21 : Լմ. ե. 21 : Սաղ. ձգ. 32 :
[h] Եր. իգ. 13 : Լմ. 11 : Տե՛ս ա Ծնու. ժգ. 22 :
[i] Ծնու. ժգ. 30 :
[j] Ծնու. իբ. 18, 19 : Կ. ա. 7 : 23 :
[k] Ծնու. ժգ. 31 :
[l] Ծնու. ժգ. 3 :
[m] Ես. է. 15, 16 : Ռոմ. թ. 11 :

Ճանչնար ; անոնք պիտի մնանեն հոն • անոնց պիտի տամ ան երկիրը ; ու անոնք պիտի ժա-
40 ռանգեն ան : [ժ]Բայց դուք ետ դարձէք ; ու կարմիր ծովուն ճամբայէն՝ դէպ՚ի անապատը
ղուղեցէք :
41 [ի]Անոնք դուք պատասխան տուիք ; ու ինծի ըսիք • [ժա]Մենք Տէրոջը առջեւը մեղք գոր-
ծեցինք • մենք պիտի երթանք պատերազմինք ; ինչպէս որ մեր Տէր Աստուածը մեզի պատուի-
րեց • ու ամէն մէկերնիդ իր պատերազմական զէնքը առնելով՝ *պատրաստութիւն տեսաք՚՚
42 լեռը երթալու : [ի]Ու Տէրը ինծի ըսաւ • Անոնց ըսէ • [ի]Մի՛ երթէք՝ ու մի՛ պատերազմիք • քանզի
ես ձեր մէջը չեմ. չըլլայ որ ձեր թշնամիներուն
43 առջեւը ջարդուիք : Ես ալ ձեզի խօսեցայ • բայց դուք մտիկ չըրիք ; հապա Տէրոջը հրա-
մանին դէմ գրիք , և [ի]յամառութիւն ընելով՝
44 լեռը ելաք : [ի]Ու ան լեռանը վրայ բնակող Ա-
մօրհացիները [ի]մեղուներու պէս ձեր դէմը ել-
լելով՝ ձեզ հալածեցին , ու Սէիրի մէջ ձեզ
45 ջարդին մինչեւ [ի]օրմա : Ու դառնալով Տէ-
րոջը առջեւը լացիք • սակայն Տէրը ձեր ձայնը
46 չլսեց , ու ձեզի ականջ չդրաւ : [ի]Ու կադեսի
մէջ շատ օրեր կեցաք , որչափ օրեր որ հոն կե-
ցաք :

ԳԼ • Բ

1 Մովսէս իր խօսքը շարունակելով՝ կը պատմէ թէ Աստուած ինչպէս արգիլեց Իսրայէլացիները՝ որ Եդոմայեցւոց , 9 Մովաբացւոց , 17 և Ամմոնացւոց հետ պատերազմ չընեն : 24 Ամորհացւոց Սիհոն թագաւորին յաղթութիւնը :

1 [ա]Են առնեն ետ դարձանք ու կարմիր ծովուն
[բ]ճամբայէն՝ դէպ՚ի անապատը ղուղեցինք ,
[գ]ինչպէս որ Տէրը ինծի ըսեր էր • ու շատ օրեր
2 Սէիր լեռանը բոլորտիքը պտտեցանք : Ու
3 Տէրը ինծի խօսեցաւ՝ ու ըսաւ • [դ]Ձեզ հերիք է
4 ատ լեռանը բոլորտիքը պտտելնիդ • հիւսի-
սային կողմը դարձէք : Ու ժողովուրդին պա-
տուիրէ՛ ու ըսէ • [ե]Դուք հիմա Սէիր բնակող
ձեր եղբարցը Եսաւի որդւոցը սահմանէն պի-
տի անցնիք • անոնք ձեզմէ պիտի վախնան ;
5 բայց դուք մեծապէս զգուշացէք • Անոնց հետ
մի՛ ճեծկռուիք • քանզի ես ձեզի անոնց երկրէն մէկ
ոտնաքար տեղ մըն ալ տալու չեմ ; [զ]որովհետեւ
Սէիր լեռը՝ Եսաւին ժառանգութիւն տուի
6 եմ : [է]Դրամով ուտելիք առնէք ա-
նոնցմէ՝ ու ուտէք ; և ջուրն ալ ստակով ծա-
7 խու առնէք անոնցմէ՝ ու խմէք : Վասնզի քու
Տէր Աստուածդ քու ձեռքիդ ամէն գործքե-
րուն մէջ օրհնեց քեզ • անիկայ գիտէ որ դուն
ան մեծ անապատին մէջ կը պտրտիս • [ը]քու Տէր
Աստուածդ ա քառասուն տարին քեզի հետ
էր ; ու բանի մը պակասութիւն չքաշեցիր :
8 [թ]Ետսի մենք մեր եղբայրներուն՝ Եսաւի որ-
դւոցը քովէն՝ որոնք Սէիր կը բնակէին , դաշ-
տի ճամբայէն՝ [ժ]Եղաթէն ու Գասիոն դարերէն
անցանք • ու ան[ժ]ի դառնալով՝ Մովաբի անա-
9 պատին ճամբայէն անցանք : Ու Տէրը ինծի
ըսաւ • Մովաբացւոց թշնամութիւն մի՛ ըներ ,
ու անոնց հետ պատերազմ մի՛ ըներ • քանզի ա-
նոնց երկրէն քեզի ժառանգութիւն տալու չեմ .
որովհետեւ [ի]Ղրը՝ [ի]Ղոտի որդւոցը ժառան-
10 գութիւն տուի : (Ըն տեղը առաջուց [ի]Էմիմ-
ները կը բնակէին , որոնք մեծ ու շատուր , ու
[ի]Ենակիմներուն պէս երկայնահասակ ազգ մըն
11 էին • Ընոնք ալ Ենակիմներուն պէս հսկաներ
կը սեպուէին • ու Մովաբացիք անոնց Էմիմ կը
12 կանչէին : Ու Սէիրը՝ առաջուց [ի]Հորեացիք
կը բնակէին • բայց Եսաւի որդիքը զանոնք վը-
ռնտելով՝ ու իրենց առջեւէն զանոնք ջարդե-
լով՝ անոնց տեղը բնակեցան • ինչպէս որ Իս-
րայէլացիք երթին իրենց ժառանգութեանը երկ-
13 րին , որն որ Տէրը անոնց տուաւ :) Հիմա ե-
լէք [ի]Զարդ ձորէն անցէք • ու մենք [ի]Զարդ
14 ձորէն անցանք : Մեր պտրտած օրերը՝ [ի]կադէս բառնալնէն
Եհեղէն մինչեւ [ի]Զարդ ձորէն անցնելնիս՝ ե-
ոտնտասնութը տարի եղաւ • [ի]մինչեւ որ բանակին
մէջէն պատերազմող մարդոց ան բոլոր ազգը
հատաւ , [ի]ինչպէս որ Տէրը անոնց երդում ը-
15 րեր էր : Ու զանոնք բանակին մէջէն բնաջինջ
ընելու համար՝ [ի]Տէրոջը ձեռքը անոնց վրայ էր ,
16 մինչեւ որ անոնք հատան : Ու երբոր բոլոր պա-
տերազմող մարդիկները ժողովրդին մէջէն մե-
17 ռան ու հատան , Տէրը ինծի խօսեցաւ՝ ըսե-
18 լով • [ի]Դուն այսօր Մովաբին սահմանը եղած
19 լով • [ի]Արի պիտի անցնիս • Ու Ամմոնի որդւոցը սահ-
մանին պիտի մօտենաս • անոնց թշնամութիւն
[ի]մի՛ ըներ , և անոնց հետ մի՛ ճեծկռուիր • քանզի
Ամմոնի որդւոցը երկրէն քեզի ժառանգութիւն
տալու չեմ • որովհետեւ անիկայ [ի]Ղոտի որ-
20 դւոցը ժառանգութիւն տուի : (Ըն ալ հսկա-
ներու երկիր կը սեպուէր • առաջուց ան տեղը
հսկաներ կը բնակէին • ու Ամմոնացիք անոնց
21 [ե]Զամզումիմ կը կանչէին ; Որոնք Ենակիմնե-
րուն պէս [ի]մեծ , ու շատուր և երկայնահա-
սակ ազգ մըն էին • բայց Տէրը զանոնք բնաջինջ
ըրաւ անոնց առջեւէն , որ վռնտեցին զա-
22 նոնք , և անոնց տեղը բնակեցան • Ինչպէս որ
[ի]Սէիր բնակող Եսաւի որդւոցը համար ալ ը-
րաւ , երբոր [ի]Հորեացիները բնաջինջ ըրաւ ա-
նոնց առջեւէն • և զանոնք վռնտեցին , ու ա-

ա Ծննդ. ժդ • 25 :
բ Ծննդ. ժդ • 40 :
* Կամ ժողովուեցաք , և համ
թեթեւամտութիւն ըրիք
գ Ծննդ. ժդ • 42 :
դ Ծննդ. ժդ • 44 , 45 :
ե Ապդ. Ամ • 12 :
զ Ծննդ. ժգ • 26 , Ելս. ի • 1 ,
22 : Դատ . ժա • 17 :
է Ծննդ . ժգ • 25 :
ը Ծննդ . ժգ • 25 : Պտ . ա .
40 :
թ Տե՛ս Հմր 7 , 14 :
ժ Ծննդ . ի • 14 , Ելս .
ի Ծննդ . ժգ • 8 : Ելս . իդ • 4 :
ի Պտ • ը • 2 , 3 , 4 :
ա Դատ . ժա . 18 :
բ Ա Ծննդ . ի • 26 :
գ Ծննդ . իա . 28 :
դ Ծննդ . ժգ • 36 , 37 :
ե Ծննդ . ժգ • 5 :
զ Ծննդ . ժգ • 23 , 34 : Պտ •
ի • 2 :
է Բ Հր 22 : Ծննդ . ժգ • 6 :
Ղտ • 20 :
ը Ծննդ . իա . 12 :
թ Ծննդ . ժգ • 27 :
ժ Ծննդ . ժգ • 33 : իգ • 6¼ :
ի Ծննդ . ժգ • 35 : Պտ . ա •
34 , 35 : Ղտկ • ի • 15 :
ա Ապդ . հդ • 33 : Ամ • 26 ,
բ Ծննդ . ժգ • 38 :
գ Տե՛ս Ծննդ . ժգ • 5 :
դ Տե՛ս Հմր 10 :
ե Ծննդ • Ղտ • 8 :
զ Ծննդ . ժգ • 6 : Ղտ • 20—30 :
Բ Հր 12 :

23 նոյց տեղը բնակեցան մինչև աս օրս : Եւ [a]Ե-
ւացիները՝ որ մինչև [b]Գազա *գիւղաքաղաք-
ները մէջ կը բնակէին , զանոնք ալ Կափթո-
րէն ելլող [c]Կափթորացիք ջարդեցին , ու անոց
24 տեղը բնակեցան :) Եկէք , չուեցէք , ու [d]Ը-
նոն ձորէն անցէք . ահա Նաբրոնի Թագաւորը՝
Ամօրհացի Աստուածն ու անոր երկիրը քու ձեռքդ
տուի . սկսէ անոնց ժառանգելու , ու անոր
25 հետ պատերազմ բռնէ : [e]Այսօր քու առաջդ
վախը ու սոսկումը՝ բոլոր երկիրներն տակը եղող
ազգերուն վրայ պիտի սկսիմ գնել , անոնք որ՝
քու համբաւդ լսողները քու երեսէդ դողան ու
տագնապին :
26 Եւ կադմոթի անապատէն՝ Նաբրոնի Աս-
տուծոյն Թագաւորին [f]խաղաղութեան խօսքերով
27 դեսպաններ խրկեցի՝ ըսելով . [g]Ընդունիմ քու
երկիրդ . †մեծ ճամբայէն՝ պիտի երթամ , ոչ
28 աջ կամ ձախ կողմը չեմ խոտորիր : Կերակուրը
[h]ինծի ստակով ծախէ՝ որ ուտեմ , ու ջուրն ալ
[i]ինծի ստակով տուր՝ որ խմեմ . [k]միայն թէ ոտ-
29 քերուս անցնեմ . [l]ինչպէս որ [m]Սէիրը բնակող
Եսաւի որդիքը՝ ու Երը բնակող [n]Մոլաբացիք
[o]ինծի ըրին . մինչև որ ես Յորդանանէն անցնեմ
դէպ [p]ի այն երկիրը , որն որ մեր Տէր Աստուածը
30 մեզի պիտի տայ : [q]Հայց Նաբրոնի Սիհոն
Թագաւորը չուզեց որ մենք անկէ անցնինք . .
[r]ինչու որ [s]քու Տէր Աստուածդ [t]անոր հոգին
խստացուցեր էր , ու սիրտը կարծրացուցեր էր ,
որ զանիկայ քու ձեռքդ տայ , [u]ինչպէս որ այսօր
31 կը [v]տեսնես : Եւ Տէրը [w]ինծի ըսաւ . Ահա Սի-
հոնը ու անոր երկիրը սկսայ քու ձեռքդ տա-
լու . սկսէ անոր տիրելու , որ անոր երկիրը
ժառանգես .
32 [x]Ելաւ Սիհոն՝ [y]ինքը իր բոլոր ժողովուր-
դովը՝ Յասայի մէջ մեր դէմ [z]ելաւ , որ մեզի
33 հետ պատերազմի : Եւ [a]մեր Տէր Աստուածը
զանիկայ մեր ձեռքը մատնեց . ու [b]մենք անի-
կայ՝ և անոր որդիքը՝ ու անոր բոլոր ժողովուր-
34 դը զարկինք . Եւ նոյն առեն անոր բոլոր քա-
ղաքները առինք , ու ամէն բոլոր քաղաքներուն
մէջը եղած էրիկ մարդիկները , կիներն ու
տղաքները [c]կոտորեցուցինք , անոնցմէ մէկ մըն
35 ալ ողջ [d]չթողուցինք . Միայն անասուններն՝ ու
առած քաղաքներնուս աւարները մեզի առինք :
36 [e]Ա՛ռնոն ձորին եզերքը եղած Երոեէրէն՝ ու ձո-
րին մէջը եղած քաղաքէն մինչև Գաղաադը՝
[f]բնաւ մեզի դէմ դնող քաղաք մը չեղաւ . [g]մեր
Տէր Աստուածը ամէնն ալ մեր ձեռքը մատ-
37 նեց : Միայն թէ [h]Ամմոնի որդւոցը երկրին , ու
բոլոր [i]Յաբոկ ձորին կողմերուն , և լեռնային
քաղաքներուն , ու [k]մեր Տէր Աստուածին բոլոր
մեզի արգիլած տեղերուն չմօտեցար :

ԳԼ . Գ

1 Մովսէս կը պատմէ Բասանի Ովգ Թագաւորին յաղթուիլը ; 11 անոր մահճին մեծութիւնը ; 12 Արնոնին ու Ովգին երկիրները երկուքը ու հինգ ցեղերուն արուիլը ; 23 և թէ ինքը ինչպէս Յեսուան երկիրը մնալուս արտօնութիւն խնդրեր էր Աստուծմէ , 26 և թէ Տէրը հրամայեր էր որ միայն հեռուէն տեսնէ :

1 Ետեւէ դարձանք՝ Բասանի ճամբան ելանք . ու
[a]Բասանի Ովգ Թագաւորը ինքը իր բոլոր
ժողովուրդովը՝ [b]Եդրայիի մէջ մեր դէմ ելաւ
2 պատերազմելու համար : Եւ Տէրը ինծի ըսաւ .
Անկէ մի՛ վախնար . վասն զի անիկայ ու անոր
բոլոր ժողովուրդը ու երկիրը քու ձեռքդ կու-
տամ . ու անոր ալ Եսեբոնի մէջ բնակող [c]Ա-
մօրհացւոց Սիհոն Թագաւորին ըրածիդ պէս
3 ըրէ : Եւ մեր Տէր Աստուածը՝ Բասանի Ովգ
Թագաւորն ալ ու անոր բոլոր ժողովուրդը մեր
ձեռքը տուաւ . [d]և մենք անանկ ջարդեցինք
[e]զանոնք , որ անոնցմէ՝՝ մէկ մըն ալ ողջ չմնաց :
4 Եւ նոյն առեն՝ անոր բոլոր քաղաքները ա-
ռինք . ո՛ քաղաք մըն ալ չմնաց , որ անոնցմէ
առած չըլլանք . վեթասն քաղաք՝ [f]Արկոբին
[g]բոլոր Երդովբի գաւառը՝ Բասանի մէջ Ովգին
5 Թագաւորութիւնը : Ասոնց ամէնն ալ՝ բարձր
պարիսպներով , դռներով ու դռնափականներով
ամրացած քաղաքներ էին . անպարիսպ քաղաք-
6 ներէն [h]զատ՝ որոնք խիստ շատ էին : Եւ զա-
նոնք բնաջինջ ըրինք , [i]ինչպէս որ [k]Եսեբոնի
Սիհոն Թագաւորը ըրինք , ամէն քաղաքներու
մէջ՝ մարդիկները , կիներն ու տղաքները կոր-
7 սընցնելով . Սակայն բոլոր անասուները , ու
8 քաղաքներուն աւարները մեզի առինք : Եւ ան
նոյն ժամանակին՝ Յորդանանու անդիի կողմը ե-
ղող Ամօրհացւոց երկու Թագաւորներուն ձեռ-
քէն առինք երկիրը՝ [l]Առնոն ձորէն մինչև [m]Եր-
9 մոն լեռը : [n]Սիդոնացիք [o]Երմոնին՝ Սարիօն
կ՚ըսէին . բայց Ամօրհացիք զանիկայ [p]Սանիր
10 կը կոչէին : [q]Հովտի քաղաքները՝ բոլոր
Գաղաադը՝ ու [r]բոլոր Բասանը՝ մինչև Սալքա
ու Եդրայի՝ Բասանի մէջ եղած Ովգին Թագա-
11 ւորութեանը քաղաքները ասոնք : Վասն զի
[s]հսկայներուն [t]մնացորդէն՝ Միայն Բասանի Ովգ
Թագաւորը մնացեր էր . ահա անոր մահճին՝
որ երկաթէ մահիճ մըն է , [u]Ամմոնի որդւոցը

[a] Ելս . ժգ . 3 :
[b] Երեմ . խէ . 20 :
[c] Աստ Բաբերի
[d] Ելս . Յ . 14 : Ընդս . է . 7 :
[e] Ելս . իա . 13 , 14 : Դատ . ժա . 18 , 21 :
[f] Ել . ժէ . 14 , 15 : Կ . ժա . 25 : Ելս . ը . 9 , 10 :
[g] Կ . ի . 10 :
[h] Ելս . իա . 21 , 22 : Դատ . ժա . 19 :
[i] Երբ . Ճամբայէն Ճամբային
[k] Ելս . ի . 19 :
[l] Տե՛ս Ելս . ի . 18 : Կ . իզ . 3 , 4 : Դատ . ժա . 17 , 18 :
[m] Ելս . իա . 23 :
[n] Ելս . ժա . 20 :
[o] Ել . գ . 21 :
[p] Կ . ա . 8 :
[q] Ելս . իա . 23 :
[r] Կ . է . 2 : ի . 16 :
[s] Ելս . իա . 24 : Կ . իզ . 7 :
[t] Կ . է . 2 , 26 :
[u] գ Ելս . ի . 13 :
[v] Կ . ը . 24 : Սաղ . ճէ . 10 , 11 , 12 : ՃՂ . 19 , 20 , 21 :
[w] Կ . գ . 48 : Սաղ . իզ . 6 :
[x] ա Պտ . է . 23 :
[y] Կ . գ . 49 :
[z] Ելս . ժբ . 5 : ժգ . 11 :
[a] Ընդս . ժբ . 5 :
[b] Սաւ բառմանելնէն՝
[c] Ամմս . բ . 9 :
[d] բ Ելս . ժբ . 26 : Երեմ . խզ . 2 : Նգէկ . իա . 20 :
[e] գ Կ . գ . 12 : գ . 48 : Ելս . ժգ . 9 :
[f] Սաղ . խդ . 3 :
[g] Ընդս . լբ . 22 : Ելս . իա . 24 : Կ . գ . 16 :
[h] Հմր 5 , 9 , 19 :
[i] Ելս . իա . 33 , լէ : Կ . իզ . 7 :
[k] Կ . ա . 8 :
[l] Ելս . իա . 24 :
[m] Ելս . իա . 35 :
[n] Երբ . զանիկայ , որ անոր

[a] Ելս . իա . 4 : Ես . ժգ . 13 :
[b] Կ . ը . 24 : Սաղ . ճէ . 10 , 11 , 12 : ՃՂ . 19 , 20 , 21 :
[c] Կ . գ . 48 : Սաղ . իզ . 6 :
[d] ա Պտ . է . 23 :
[e] Կ . գ . 49 :
[f] Ելս . ժբ . 5 : ժգ . 11 :
[g] Ընդս . ժբ . 5 :
[h] Սաւ բառմանելնէն՝
[i] Ամմս . բ . 9 :
[k] բ Ելս . ժբ . 26 : Երեմ . խզ . 2 : Նգէկ . իա . 20 :

Ոտքերային մէջը կէսօրէ է • երկայնութիւնը ինը կանգուն է , ու լայնութիւնը չորս կանգուն է , մարդու կանգունով :

12 Նէ նոյն ժամանակին մէջ՝ աս մեր առած երկիրը՝ [ե]Ռուբէն ձորին վրայ եղող Բրոխէլէն մինչև Գաղասադ լեռանը կէսը՝ [ի]ր քաղաքներովը՝
13 Ոտքենանց ու Գագէանց տուի • [է]Ու Գաղասադին մնացածը՝ ու բոլոր Բասանը՝ այսինքն Ողգին թագաւորութիւնը՝ ո՛ր բոլոր Երգովբի գաւառը՝ բոլոր Բասանին հետ՝ որ Հսկայից երկիր կ'ըսուէր , Մանասէի կէս ցեղին տուի :
14 Նէ [ը]Մանասեան Հայիրը բոլոր Երգովբի գաւառը առաւ՝ Գինէվէ Գեսուրացւոց ու Մաքաթացւոց սահմանը , ու [թ]անունք իր անունովը մինչև յայսօր [ժ]Բասան Հաւօթ Յայիր՝՝ կոչեց :
15 [ի]Յասկէ՝ Գաղասադը Աքիրին տուի : (16)Նէ Գաղասադէն մինչև Առնոն ձորը՝ (այսինքն ձորին մէջտեղը՝ որ սահմանն է ,) ու մինչև [ի]Ամմոնի որդւոցը սահմանը Եղած Յաբոկ ձորը՝
17 Ոտքենանց [ե]ու Գաղէանց տուի , [ի]Նաև դաշտը Յորդանանու սահմանովը՝ Կինէրեթէն [ի]մինչև դաշտային ծովը՝ այսինքն Եմինէն Կղի ծովը , արևելեան կողմը եղած Բեթդովի փառգային տակը :
18 Նէ անառնէը ձեզի պատուիրեցի , ու ըսի • Ձեր Տէր Աստուածը աս երկիրը ձեզի ժառանգութիւն տուաւ • ո՛ապէ [ի]զուք ամէնդ որ կարիճներ էք , զէնքերնիդ առէք , ու Իսրայէլի որդւոցը՝ ձեր եղբայրներուն առջևը անցէք •
19 Բայց ձեր կիներնիդը՝ ձեր որդիները ու ձեր անասուները , (որովհետև ձեր անասուններուն շատ ըլլալը դիտեմ ,) թող մնան ձեր քաղաքը
20 [ն]երսուն մէջ որոնք ես ձեզի տուի , Մինչև որ Տէրը ձեր եղբայրներն ալ ձեզի պէս հանգըստացընէ , ու մինչև որ անոնք ալ ժառանգեն այն երկիրը՝ որն որ ձեր Տէր Աստուածը Յորդանանու անդիի կողմը անոնց պիտի տայ • ու ետքը Ձեզմէ ամէն մէկը դառնայ իր ժառանգութիւնը՝ որն որ ես ձեզի տուի :
21 Ես ատենը [ը]Յեսուին պատուիրեցի՝ ըսելով. Քու աչքերդ տեսան ինչ որ ձեր Տէր Աստուածը աս երկու թագաւորներուն ըրաւ • այնպէս ալ պիտի ընէ Տէրը այն ամէն թագաւորութիւններուն , [թ]որոնց վրայ դուն պիտի երթաս :
22 Թա՛ • Անոնցմէ չվախնաք • վասն զի [ժ]ձեր Տէր Աստուածը ինքը կը պատերազմի ձեզի համար :
23 Նէ Ես անառնէը Տէրոջը աղաչեցի , ու ըսի •
24 Ո՛վ Տէր Եհովայ , դուն սկսեցիր [ժ]քու մեծութիւնդ ու քու զօրաւոր ձեռքդ քու ծառայիդ ցուցընելու • վասն զի [ե]երկինքին մէջ կամ երկրիս վրայ ո՞վ է ան աստուածը , որ քու գործքերուդ ու քու զօրութեանդ պէս գործ ունի ը-
25 նելու կարող ըլլայ : Ես նորէն երթ որ անցնիմ , ու [ի]Յորդանանու մէկալ կողմի բարի երկիրը ,
26 ան բարի լեռը ու Լիբանանը տեսնեմ : Բայց Տէրը [ը]ձեր պատճառովը բնաւ սրդողելով՝ իմ խնդիրքս չընդունեց • Տէրը բնաւ ըսաւ • Ալ հերիք է քեզի • մէյմըն ալ աս բանը բնաւ չը-
27 զրուցես • [է]Փսգայի գագաթը ելլէ՛ , ու դէպ՝ ի արևմուտք , հիւսիս , հարաւ ու արևելք աչքերդ վերցուր , ու քու աչքերովդ դիտէ • քանզի դուն աս Յորդանանէն պիտի
28 չանցնիս : Ու [ը]Յեսուին պատուէր տուր՝ ա-նիկայ զօրացուր , ու անոր սիրտ տուր • քանզի անիկայ պիտի անցնի աս ժողովուրդին առջևը , և քու դիտելու երկիրդ անիկայ պիտի ժառան-
29 գեցընէ անոնց : Ուստի մենք [է]Հովտին մէջը՝ Բեթփէգովրի դիմացը նստանք :

ԳԼ • Գ

1 Մոխես Աստուծոյ հնազանդելու կը յորդորէ Իսրայէլացիները • 11 ու Յորդանանու անդիի կողմը երեք ազատ տանի քաղաք կը ջատէ :

1 Նէ հիմա ո՛վ Իսրայէլ՝ [ա]իմ քեզի սորվեցուցած կանոններս ու դատաստաններս մտիկ ըրէ , որ պահնոտ ընելով՝ ողջ մնաք , ու մտնէք ժառանգէք ան երկիրը՝ որն որ ձեր Հայրերուն
2 Տէր Աստուածը ձեզի կուտայ : [բ]Ձեզի պատուիրած խօսքիս վրայ բան մը չաւելցընէք , ու անկէ բան մը չպակսեցընէք , այլ ձեր Տէր Աստուածոյն պատուիրանքները պահէք , որոնք
3 ես ձեզի կը պատուիրեմ : Ձեր աչքերը տեսան ինչ որ Տէրը [գ]Բեղիեգովրին ըրաւ • վասն զի քու Տէր Աստուածդ՝ Բեղիեգովրին ետևէն գացող բոլոր մարդիկները ձեր մէջէն կորսըն-
4 ցուց : Բայց դուք որ ձեր Տէր Աստուածոյն
5 յարեցաք , ամէնդ այսօր ողջ էք : Ես ձեզի կանոններ ու դատաստաններ սորվեցուցի , ինչպէս որ իմ Տէր Աստուածս ինծի պատուիրեց , որ դանոնք՝ ի գործ դնէք ան երկրին մէջ , ուր
6 որ պիտի մտնէք ժառանգելու համար : Ուստի դուք անոնք պահեցէք ու ըրէք • վասն զի [դ]ձեր իմաստութիւնը ու հանճարը աս պիտի ըլլայ ազգաց առջևը , որոնք աս բոլոր կանոնները լսելով՝ պիտի ըսեն • Իրաւցընէ աս մեծ ազգը՝ իմաստուն ու հանճարեղ ժողովուրդ մըն

ա Կ • ե • 36 : Հես • ժբ • 2 :
բ Թ • ե • 32 : Հես • ժբ • 2 :
գ Թոռ • Լբ • 33 : Հես • ժբ • 6 : ժդ • 8 , ըգ :
դ Հես • ժդ • 29 :
ե ա Պն • բ • 22 :
զ Հես • ժդ • 13 : բ Թագ • ը • 3 : Յ • 6 :
է Թոռ • Լբ • 41 :
ը՝ Հայիրի գիւղաքաղաքներուն Նասանը :
թ Թոռ • Լբ • 39 :
ժ Թոռ • խգ • 24 : Հես • ժբ • 2 :
ի բ Թագ • խդ • 5 :
լ Թոռ • Լդ • 11 :
խ Կ • ը • 49 : Թոռ • Լդ • 11 : Հես • ժբ • 3 :
ծ Ելն • ժդ • 3 :
կ Թոռ • Լբ • 20 , ըգ :
հ Հես • խբ • 4 :
ձ Թոռ • խէ • 18 :
ղ Ներ • որ դուն հան կ'անցնես •
ճ Նէ • ժդ • 14 : Կ • ա • 30 : ի • 4 :
ն Տե՛ս բ Կոր • ժբ • 8 , 9 :
շ Կ • ժա • 2 :
չ Նէ • ժե • 11 : բ Թագ • է • 22 : Պադ • հա • 19 : ձղ • 8 : ձխ • 6 , 8 :
ո Նէ • ը • 8 : Կ • ը • 22 :
ջ Թոռ • ի • 12 : իէ • 14 : Կ • ա • 37 : լա • 2 : Լբ • 51 , 52 : Լդ • 4 : Սաղ • ձղ • 32 :
ռ Թոռ • իէ • 12 :
ս Թոռ • իէ • 18 , 23 : Կ • ա • 38 : լա • 3 , 7 :
վ Կ • ը • 46 : Լդ • 6 :
տ Կ • ե • 37 : ի • 8 : իբ • 31 : Կ • է • 1 : բ • 1 : Նգկ • ի • 11 : Հռովմ • ժ • 5 :
ր Կ • ժբ • 32 : Հես • ա • 7 : Ռաք • է • 6 : Հով • ժբ • 13 : Հայտ • իբ • 18 , 19 :
ց Թոռ • իէ • 4 , ըգ : Հես • իբ • 17 : Սաղ • ձղ • 28 , 29 :
ւ Հոր • իբ • 28 : Սաղ • ժճ • 7 : ճժա • 10 : Ռաք • ա • 7 :

7 է ։ Վասնզի ո՞ր ազգը այնքա՛ փ մեծ է , որ Իր
աստուածները իրեն մօտ ըլլան , ինչպէս որ մեր
Տէ՛ր Աստուածը հեղ մօտ է ամէն բանի մէջ
8 որ անկէ կը խնդրինք ։ Ու ո՛ր ազգը այնչափ
մեծ է՝ որ իմ այսօր ձեր առջեւը դրած աս բոլոր
օրէնքին նման՝ արդար կանոններ ու դատաս-
9 տաններ ունենայ ։ Միայն քեզ ազէ՛կ նայէ ,
ու քու հոգւոյդ շատ զգուշութի՛ւն ըրէ , որ
չըլլայ թէ աչքերուդ տեսած բաները մոռնաս ,
և չըլլայ թէ՛ կենացդ բոլոր օրերուն մէջ քու
սրտէդ ելլեն . այլ ըանոնք քու որդիներուդ ,
10 ու որդւոցդ որդիներուն սորվեցընես ։ Ո՛ն օրը՝
որ դուն Խորեբը քու Տէր Աստուծոյդ առջեւը
կեցեր էիր , Տէրը ինծի ըսաւ . Ժողովուրդը
ինծի ժողվէ , ու իմ խօսքերս լսել պիտի տամ
անոնց . որպէս զի սորվին ինծմէ վախնալը՝ ո՛ր-
11 չափ օրեր որ երկրի վրայ պիտի ապրին , ու ի-
րենց որդիներուն ալ սորվեցընեն ։ Ու դուք
մօտենալով՝ լեռանը տակը կայնեցաք , ու ի՛ւր
ո՛ր՝ խաւարով , ամպով ու մառախուղով ծած-
կո՛ւած , ա՛մէնէ երկինքը՝՝ կրակով կը բորբո-
12 քէր ։ Ու Տէրը կրակին մէջէն ձեզի խօսեցաւ .
ի՛դուք ձեռ խօսքերուն ձայնը լսեցիք . ու
նմանութի՛ւն մը չտեսաք , բայց միայն ձայն
13 լսեցի՛ք ։ Ու իր ուխտը՝ ո՛տասը պատուիրանք-
ները ձեզի իմացուց , ու պատուիրեց որ անոնք
ընէք . և ի՛նքնիք երկու հատ քարէ տախտակ-
14 ներու վրայ գրեց ։ Ու ես անոնք Տէրը ինծի
պատուիրեց , որ ձեզի կանոններ ու դատաս-
տաններ սորվեցընեմ , որ զանոնք ի՛ դործ գնէք
ան երկրին մէջ , ուր որ պիտի մտնէք ժառան-
գելու համար ։
15 ի՛ Ուրեմն ձեր հոգիներուն ազէ՛կ զգուշու-
թի՛ւն ըրէք . որովհետև ան օրը՝ որ Տէրը Խո-
րեբը լեռը կրակին մէջէն ձեզի խօսեցաւ , ձեռ
16 ի՛ նմանութի՛ւն մը չտեսաք ։ Զըլլայ որ ո՛անօրի-
նէք՝ ու ի՛ձեզի կուռք մը կամ ո՛ր և իցէ բանի
պատկերը՝ ի՛մէ արուի և թէ էգի նմանութի՛ւ-
17 նը , կամ երկրի վրայ եղող անասունի մը նմա-
նութի՛ւնը , կամ օդին մէջ թռչող թռչուոր
18 թռչունի մը նմանութի՛ւնը , կամ երկրի վրայ
սողացող սողունի մը նմանութի՛ւնը , կամ երկ-
րին տակը՝ ջուրերու մէջ եղող ձուկի մը նմա-
19 նութի՛ւնը չընէք ։ Նաև չըլլայ որ՝ ո՛աչքերդ
երկինքը վերցընելով , ու արևը կամ լուսինը
կամ աստղերը , ո՛ս Տիրկինքին բոլոր զարդը
տեսնելով՝ խաբուիս , ու ո՛անոնց երկրպագու-
թի՛ւն ընես , և անոնք պաշտես . որովհետև
քու Տէր Աստուածդ՝ զանոնք բոլոր երկինքին
տակը եղող ազգերուն համար կարգաւորեց ։
20 Բայց Տէրը ձեզ առաւ , ու Ձեզ երկաթի հը-
նոցէն՝ Եգիպտոսէն հանեց , ո՛ր իրեն սեպ-
հական ժողովուրդ ըլլաք , ինչպէս որ այսօր
էղա՛ծ է ։
21 Ու ո՛Տէրը ձեր պատճառաւը ինծի սրդողե-
լով՝ երդում ըրաւ , որ Յորդանանէն չանցնիմ ,
ու չմտնեմ ան բարի երկիրը՝ որն որ քու Տէր
Աստուածդ քեզի կուտայ ժառանգելու հա-
22 մար ։ Ըրե՛ Ես աս երկրին մէջ պիտի մեռնիմ ,
ու ո՛Յորդանանէն պիտի չանցնիմ . բայց դուք
պիտի անցնի՛ք ու ո՛ան բարի երկիրը պիտի ժա-
23 ռանգէ՛ք ։ Զգո՛յշ կեցէ՛ք , ո՛չըլլայ որ՝ ձեր Տէր
Աստուածոյն ձեզի հետ ըրած ուխտը մոռնաք ,
ո՛ու ձեզի կուռք մը՝ կամ ո՛ր և իցէ բանի մը
նմանութի՛ւնը շինէք , որն որ քու Տէր Աս-
24 տուածդ քեզի արգիլեց ։ Վասնզի ի՛քու Տէր
Աստուածդ մաշող կրակ է . անիկա ո՛նախան-
ձոտ Աստուած է ։
25 Երբոր դուք որդիներ՝ ու որդւոց որդիներ
ծնանելու ըլլաք , և ան երկրին մէջ շատ ատեն
նստելու ըլլաք , ու ո՛ան ատենը թէ որ անօրի-
նէք , և կուռք մը՝ կամ ո՛ր և իցէ բանի նմանու-
թի՛ւնը շինէք , ու ի՛ձեր Տէր Աստուածոյն առ-
ջեւը չարութի՛ւն ընէք՝ ու զանիկայ բարկացը-
26 նէք , ո՛Ես այսօր երկինքը ու երկիրը ձեզի վկայ
կը բռնեմ՝ որ դուք անպատճառ շուտով պի-
տի կորսուիք ան երկրէն , որն որ Յորդանանէն
անցնելով պիտի ժառանգէք . ան տեղը կեան-
քերնիդ երկար պիտի չըլլայ . այլ բոլորո-
27 վին ընաջինջ պիտի ըլլաք ։ Ու Տէրը ի՛ձեզ
ազգերուն մէջը պիտի ցրուէ . ու նաև սակա-
ւաթի՛ւ պիտի մնաք ան ազգերուն մէջը , ուր որ
28 Տէրը ձեզ պիտի քշէ ։ Ու ի՛հոն մարդու ձեռ-
քով շինուած քարէ ու փայտէ աստուածներ
պիտի պաշտէք , ո՛որոնք ո՛չ կը տեսնեն՝ ո՛չ կը
լսեն՝ ո՛չ կ՛ուտեն՝ ու ո՛չ կը հոտուըտան ։
29 Ի՛Ու հոն քու Տէր Աստուածդ պիտի փնտռես . ու թէ որ զանիկայ բոլոր սրտովդ և բո-
լոր հոգիովդ փնտռելու ըլլաս , պիտի գտնես ։
30 Երբոր քու վրադ նեղութի՛ւն գայ , ու աս բոլոր
բաները վերջին օրերը քեզի պատահին , թէ
որ ի՛քու Տէր Աստուածոյդ դառնաս , ու անոր

ֆ Բ Թագ . է . 23 ։
ղ Սաղ . խղ . 1 ։ Ամո . 18 ։ Ամո՛ . 14 ։ Նա . ծե . 6 ։
ռ Բառ . գ . 23 ։
ճ Բառ . գ . 1 , 3 ։ գ . 21 ։
ձ Ելս . ժը . 19 ։ Կո՛ . գ . 7 ։ ժա՛ . 19 ։ Սաղ . հը . 5 , 6 ։ Նախ . գ . 4 ։
յ Նո՛ . ժը . 9 , 16 ։ ի . 18 ։ Նոր . ժ՛ . 18 , 19 ։
ն Նո՛ . ժ՛ . 18 ։ Կո՛ . ե . 23 ։
շ Ելս . մ՛ինչև երկինքին սիրտը
ո՛ Կո՛ . ե . 4 , 22 ։
չ Ա՛մր 33 , 36 ։
պ Նո՛ . ի . 22 ։ գ Թագ . ժ՛ . 12 ։
ջ Կո՛ . ի՛ . 9 , 11 ։
ռ Նո՛ . ե՛ . 28 ։
ս Նո՛ . ի՛ . 12 ։ ը՛ . 18 ։
վ Նո՛ . ի՛ . 1 ։ Կո՛ . ի՛ . ի՛ ։
տ Ելս . ի՛ . 11 ։
ր Նա . ե՛ . 18 ։
ց Նո՛ . ը՛ . 7 ։
ւ Նո՛ . ի՛ . 4 , 5 ։ Ա՛մր 23 ։ Կո՛ . ե . 8 ։
փ Ա՛ռաք՛ . ա . 23 ։
ք Կո՛ . ժ՛ . 3 ։ Ելս . ը՛ . 26 , 27 ։
և Ծն . բ . 1 ։ գ Թագ . ժ՛ . 16 ։ ի՛ . 3 ։
օ Ա՛ռաք՛ . ա . 25 ։
ֆ գ Թագ . ը . 51 ։ Երեմ .
ժա . 4 ։
ռռ Կո՛ . ժ՛ . 5 ։ Կո՛ . ի՛ . 29 ։ ը՛ . 9 ։
ռճ Թագ . ի . 12 ։ Կո՛ . ա . 37 ։ գ . 26 ։
ռվ Տի՛ս պկտ . ա . 13 , 14 , 15 ։
ռտ Կո՛ . գ . 27 ։
ռր Կո՛ . գ . 25 ։
ռց Ա՛մր 9 ։
ռւ Ա՛մր 16 ։ Նո՛ . ի . 4 , 5 ։
ռփ Նո՛ . ի՛ . 17 ։ Կո՛ . ի՛ . 3 ։ Նա՛ . ը՛ . 14 ։ Նոր . ժ՛ . 29 ։
ռք Նո՛ . ի . 5 ։ Կո՛ . ի՛ . 15 ։ Նա . ի՛ . 8 ։
ռօ Ա՛մր 16 ։
ռֆ գ Թագ . ժ՛ . 17 , ՃԸ ։
ռռ Կո՛ . ը՛ . 18 , 19 ։ Նա . ա . 2 ։ Մ՛ի՛ք . գ . 2 ։
ռբ Ղե՛ . ի՛ . 33 ։ Կո՛ . ի՛ը . 62 , 64 ։ Ղեմ՛ . ա . 8 ։
ռգ Կո՛ . ի՛ը . 64 ։ ա՛ Թագ . ի՛ . 19 ։ Նոր՛մ . ժ՛ . 13 ։
ռդ Սաղ . ճժ՛ . 4 , 5 ։ ճ՛ը . 15 , 16 ։ Նա . ի՛ . 9 ։ ի՛ . 7 ։
ռե Ղե՛ . ի՛ . 39 , 40 ։ Կո՛ . ը՛ . 1 , 2 , 3 ։ ի՛ Ա՛ն . ժ՛ . 4 ։ Ղեմ՛ . ա . 9 ։ Նա . ծե . 6 , 7 ։ Նոր՛մ . ի՛ . 12 , 13 , 14 ։
ռզ Ծն՛ . ի՛ . 1 ։ Կո՛ . ը՛ա . 29 ։ Նոր՛մ . ի՛ . 20 ։ Ովս . գ . 5 ։
ռէ Ելս՛ . ը՛ 12 ։

31 խօսքը մոիկ ընես , Կու Տէր Աստուածդ՝ ետ-
ղարմած Աստուած ըլլալուն համար , քեզ պի-
տի չթողու , ու քեզ չկորսընցընէ • ու նաև
քու Հայրերուդ երդում ըրած ուխտը պիտի
չմոռնայ :
32 Երդ՝ [a]քեզմէ առաջ եղած առջի օրերուն
համար , այսինքն՝ Աստուած մարդը երկրի վը-
րայ առեղծած օրէն ի վեր՝ [b]երկինքին մէկ ծայ-
րէն մինչև մէկալ ծայրը հարցուր , թէ ար-
դեօք ասոր պէս մեծ բան մը եղա՞ծ է , ու ասոր
33 պէս բան մը լսուա՞ծ է : [c]Երդեօք մէկ ազգ մը՝
կրակին մէջէն խօսող Աստուծոյն ձայնը՝ քու
34 լսածիդ պէս լսեր ու ողջ մնացեր է • Կամ
թէ Աստուած՝ մէկ ազգը ո՞րթլ ազգի մը մէջէն
իրեն առնելու համար՝ [d]փորձերով , [e]հրաշք-
ներով , զօրմանալի դործքերով , պատերազմով ,
[f]զօրաւոր ձեռքով , ու [g]բարձր բազուկով , [h]և
մեծ ահարկուքիւններով դալ [i]ուզեր է , ինչ-
պէս որ ձեր Տէր Աստուածը Եդիպտոսի մէջ
ձեզի համար աս բոլոր բաները ըրաւ ձեր աչ-
35 քերուն առջեւը : Ան[j]ին քեզի ցուցուեցաւ ,
որ դիտնաս թէ Եհովան ինքը ինքն Աստուած
36 է • [k]անկէ ուրիշ Աստուած չկայ : [l]Երկ
խրատելու համար՝ իր ձայնը երկինքէն լսել
տուաւ քեզի • ու երկրի վրայ իր մեծ կրակը
քեզի ցուցուց • ու անոր խօսքերը կրակին մէ-
37 ջէն լսեցիր : Եւ [m]քու Հայրերդ սիրելուն հա-
մար՝ անոնցմէ ետքը անոնց սերունդը ընտրեց ,
ու իր [n]երկայութեամբը [o]մեծ զօրութիւնով քեզ
38 Եդիպտոսէն հանեց • [p]Որպէս զի քեզմէ մեծ
ու զօրաւոր ազգերը քու առջեւէդ վռնտեմ , ու
քեզ տանի՝ անոնց երկիրը քեզի ժառանգու-
թիւն տալու , ինչպէս որ այսօր կը [q]տեսնես :
39 Եւ այսօր գիտցիր , ու սրտիդ մէջը դիր , որ
վերը երկինքին մէջ ու վարը երկրիս վրայ [r]Ե-
հովան ինքը ինքն Աստուած է , ուրիշ մը չը-
40 կայ : [s]Ուստի անոր կանոնները ու պատուի-
րանքները պահես , որոնք ես այսօր քեզի կը
պատուիրեմ , [t]որ քեզի՝ ու քեզմէ ետքը քու
որդւոդդ աղէկ ըլլայ • ու նաև քու օրերդ եր-
կար ըլլան ան երկրին վրայ՝ որն որ քու Տէր
Աստուածդ քեզի կու տայ միշտնենապէս :
41 Ընտանեաց [u]Մովսէս Յորդանանու ասդիի
կողմը դէպ ի արևելք՝ [v]երեք քաղաք զատեց •
42 [w]Որպէս զի երկոտընէ ու մէկալ օրուընէ ա-
տելութիւն չունեցող , ու անգիտութեամբ իր
դրացին մեռցընող մարդասպանը հոն փախչի •
ու աս քաղաքներուն մէկուն մէջ փախչելով

ը [x]Ա՛ն • Ը • 9 : [y]Նկեմ. թ՛ • 31 : Սաղ. ՃԺԵ. 5 : Հռովմ. ե՛ • 2 :
թ Հար. ը • 8 :
ժ Սաս. խե՛ • 31 :
ի Նէ. խե՛ • 11 : Լե՛ • 20 : Գէ. ի՛ • 24 , 26 :
լ Գէ. է՛ • 19 : բ՛ • 3 :
խ Նէ. է՛ • 3 :
ծ Նէ. ժե՛ • 3 :
կ Նէ. ղ՛ • 6 :
հ Գէ. խե՛ • 8 : Լե՛ • 13 :
* Եբր. փորձ՛ը
յ Գէ. Լե՛ • 39 : ա Ծնագ. բ • 2 : Նա. խե՛ • 5 , 18 , 22 : Մաթ. ժբ՛ • 29 , 32 :
ղ Նէ. ժե՛ • 9 , 19 : ի՛ • 18 , 23 : խե՛ • 16 : Եբր. ժբ՛ • 18 :
ճ Գէ. ժ՛ • 15 :
ռ Նէ. ժե՛ • 3 , 9 , 14 :
յ Գէ. է՛ • 1 : բ՛ • 1 , 4 , 5 :
ն [y]Ա՛ր 35 • Հես. բ՛ • 11 :
շ Ղե. խբ՛ • 31 :
ո Գէ. ե՛ • 16 : Ղ՛ • 3 , 18 : ժբ՛ • 25 , 28 : խբ՛ • 7 : Նէմ. Ղ՛ • 3 :
ս Տե՛ս Ծնած. Ա՛ • 6 , 14 :
տ Գէ. ժե՛ • 4 :
ր Հես. ի՛ • 8 :
ց Գէ. ե՛ • 29 :
ւ Ծնած. իա՛ • 24 : Գէ. ա՛ • 4 :
փ Ծնած. իա՛ • 35 : Գէ. ե՛ • 3 , 4 :
ք Գէ. բ՛ • 36 : ե՛ • 12 :
օ Գէ. ե՛ • 9 : Սաղ. ՃՂ՛ • 3 :
ֆ Գէ. ե՛ • 17 :
43 ողջ մնայ : Ռուբինեանց համար՝ դաշտային
երկրի վրայ՝ անապատին մէջ Բոսորը , և Գա-
դեանց համար՝ Գաղաադին մէջ Ռամոթը ,
ու Մանասեանց համար՝ Բասանին մէջ Գոլա-
նը պապէց :
44 Ասիկայ է ան օրէնքը որ Մովսէս Իսրայէլի
45 որդւոց առջեւը դրաւ : Եւ ասոնք են ան վը-
կայութիւնները , կանոնները և դատաստաննե-
րը , որոնք որ Մովսէս Իսրայէլի որդւոցը խօ-
սեցաւ՝ անոնց Եդիպտոսէն ելած առենը ,
46 Յորդանանու ասդիի կողմը՝ Ռնթփեդովթին
դիմացի հովիտին մէջ՝ Եսբոնի մէջ բնակող
Ամորհացւոց Սեհոն թագաւորին երկրին մէջը՝
որ Մովսէս ու Իսրայէլի որդիքը զարկին՝ իրենց
47 Եդիպտոսէն ելած առենը , Եւ անոր երկիրը՝
ու Հասանի Ովգ թագաւորին երկիրը՝ այսինքն
Յորդանանու ասդին արևելեան կողմը բնակող
Ամորհացւոց երկու թագաւորներուն էրկրին-
48 ը , [z]Ընտն ձորին եղերքը եղող Երոերէն մին-
49 չև Սիոն լեռը՝ որ [a]Հերմոն կ՚ըսուի , Ու Յոր-
դանանու ասդին արևելեան կողմը եղած բոլոր
դաշտը՝ մինչև [b]Սեդոմի փսադային տակերը
դաշտի ծովուն քովը ժառանգեցին :

Գ Լ • Ե

1 Խօսքի մէջ եղած ուխտը : 6 Տասը պատուիրանքնե-
րը : 22 Յովզովդրդին աղաչանքին վրայ՝ Մովսէս Ա-
աստծմէ օրէնքը կ՚ընդունի :

1 Եւ Մովսէս բոլոր Իսրայէլը կանչեց , ու ա-
նոնց ըսաւ • Լսէ՛ ո՛վ Իսրայէլ աս կանոն-
ները ու դատաստաններըն՝ որոնք ես այսօր ձեր
ականջներուն կը խօսիմ • սորվեցէք անոնք և
2 զգուշութեամբ ի գործ դրէք : [c]Մեր Տէր Ա-
աստուածը Քորեբի վրայ մեզի հետ ուխտ ըրաւ :
3 Տէրը [d]աս ուխտը մեր Հայրերուն հետ չըրաւ ,
հապա մեզի հետ , որ մենք ամենքս այսօր հոս
4 ողջ ենք : [e]Տէրը լեռանը վրայ կրակին մէջէն
5 ձեզի հետ դէմ առ դէմ խօսեցաւ • ([f]Ա-
ան առենը՝ Տէրոջը ու ձեր մէջը կայնեցայ , որ
Տէրոջը խօսքերը ձեզի պատմեմ • վասն զի
[g]դուք կրակէն վախնալով՝ լեռը չելաք •) և
ըսաւ •
6 Ես եմ Եհովայ քու Աստուածդ՝ որ քեզ
Եդիպտոսի երկրէն՝ ծառայութեան տունէն
հանեցի :
7 [h]Իմ առջեւս ուրիշ աստուածներ չունենաս :
8 [i]Դուն քեզի կուռք չշինես , ոչ ալ վերը
երկինքի մէջ՝ կամ վարը երկրի վրայ՝ կամ երկ-

ա Նէ. ժե՛ • 5 : Գէ. ե՛ • 23 :
բ Տե՛ս Ասա. ժբ՛ • 17 : Եբր. ը • 9 :
գ Նէ. ժե՛ • 9 , 19 : ի՛ • 23 : Գէ. ե՛ • 33 , 36 : Լբ՛ • 10 :
դ Նէ. ի՛ • 21 : Գաղ. ե՛ • 19 :
ե Նէ. ժե՛ • 16 : ի՛ • 18 : խե՛ • 2 :
զ Նէ. ի՛ • 2, [y]ե՛ : Ղե. խղ՛ • 1: Գէ. ղ՛ • 4 : Սաղ. ՃԼ • 10:
է Նէ. ի՛ • 3 :
ը Նէ. ի՛ • 4 :

ին տակի ջուրերուն մէջ եղած քանէրուան մէկ
9 նմանութիւնը. Ընոնց երկրպագութիւն չընես,
ու զանոնք չպաշտես. ⁽ինչու որ ես քու Տէր
Աստուածդ՝ նախանձոտ Աստուած եմ,⁾ որ կը
հատուցանեմ հայրերուն անօրէնութիւնը որ-
դւոցը վրայ՝ մինչև անոնց երրորդ ու չորրորդ
10 ազգը՝ որ կ'ատեն զիս. ⁽Ու կ'ողորմիմ անոնց
մինչև հազար ազգը՝ որ կը սիրեն զիս, ու իմ
պատուիրանքներս կը պահեն:
11 ⁽Տէրոջը քու Աստուծոյդ անունը պարապ
տեղը քէնդանի չառնես. ⁽ինչու որ Տէրը՝ իր ա-
նունը պարապ տեղը քէնդան առնողը՝ անմեղ
պիտի չսեպի:
12 ⁽Սաբաթաւրեան օրը զգուշութիւն ըրէ
սուրբ պահելու, ⁽ինչպէս որ քու Տէր Ա-
13 ստուածդ քեզի պատուիրեց: ⁽Վեց օր պիտի
14 աշխատիս, ու բոլոր գործդ ընես. Բայց եօթ-
ներորդ օրը՝ ⁽Տէրոջը քու Աստուծոյդ հան-
գստութեան օրն է. ան օրը գործ մը պիտի
չգործես, ոչ դուն՝ ոչ քու որդիդ՝ ոչ քու
աղջիկդ՝ ոչ քու ծառադ ու աղախինդ՝ ոչ քու
եզդ ու էշդ՝ ոչ քու ամէն անասունդ, ոչ ալ
քու տանդ մէջ եղած օտարականդ, որ քու
ծառադ ու աղախինդ ալ քեզի պէս հանգստա-
15 նայ. ⁽Ու մի'մոռնար երբես, որ դուն Եգիպտոսի
երկրին մէջ ծառայ էիր, ու քու Տէր Ա-
ստուածդ՝ ⁽զօրաւոր ձեռքով ու բարձր բազու-
կով քեզ անկէ հանեց. անոր համար քու Տէր
Աստուածդ քեզի պատուիրեց՝ որ հանգստա-
թեան օրը պահես:
16 ⁽Պատուէ քու հայրդ ու մայրդ, ⁽ինչպէս որ
քու Տէր Աստուածդ քեզի պատուիրեց, ⁽որ
քու օրերդ երկար ըլլան, ու քեզի աղէկ ըլլայ
ան երկրին վրայ, որն որ քու Տէր Աստուածդ
քեզի կու տայ:
17 ⁽Պաղտութիւն մի' ընար:
18 ⁽Ու շնութիւն մի' ընար:
19 ⁽Ու գողութիւն մի' ընար:
20 ⁽Ու քու դրացիիդ դէմ սուտ վկայութիւն
մի' ընար:
21 ⁽Ու քու դրացիիդ կնկանը մի' ցանկար. քու
դրացիիդ տանը՝ կամ անոր արտին՝ կամ անոր
ծառային՝ կամ անոր աղախինին՝ կամ անոր ե-
զին՝ կամ անոր իշուն՝ և քու դրացիիդ ամե-
նևէն մէկ բանին մի' ցանկար:
22 Տէրը ասս խօսքերը լեռանը վրայ, կրակին՝
ամպին ու մառախուղին մէջէն բարձր ձայնով
ձեր բոլոր ժողովքին զուռցից, և ուրիշ բան
չաւելցուց. ու ⁽երկու հատ քարէ տախտակի
23 վրայ զրեց զանոնք, ու ինծի տուաւ: ⁽Ինչ
լեռանը վառած ատենը՝ երբոր խաւարին մէջէն
ան ձայնը լսեցիք, (իմ քովս եկաք գլուխ,
այսինքն ձեր ցեղերուն բոլոր գլխաւորները և
24 ձեր ծերերը, ու ըսիք. ⁽Ահա մեր Տէր Ա-
ստուածը՝ իր փառքը ու մեծութիւնը մեզի ցու-
ցուց, ու ⁽անոր ձայնը կրակին մէջէն լսեցինք.
այսօր տեսանք որ Աստուած մարդու հետ խո-
25 սեցաւ, ու մարդը ողջ մնաց: ⁽Ու հիմա
մենք ինչո՞ւ մեռնինք. (քանզի այս մեծ կրակը
մեզ պիտի սպառէ.) ⁽թէ որ մենք մեր Տէր
Աստուծոյն ձայնը մէյմէն ալ լսելու ըլլանք,
26 պիտի մեռնինք: ⁽Վասն զի բոլոր մարմինէն
ո՞վ է որ կրակի մէջէն խօսող կենդանի Ա-
ստուծոյն ձայնը մեզի պէս լսեց, ու ողջ մնաց:
27 Դուն մօտեցիր, և մեր Տէր Աստուծոյն բոլոր
ըսելու խօսքերը լսէ, ու ⁽մեր Տէր Աստուածը
քեզի հետ ինչ որ խօսի, դուն մեզի ըսէ. մենք
28 մտիկ կ'ընենք ու կը կատարենք: ⁽Ու Տէրը ձեր
խօսքերուն ձայնը լսեց, երբոր դուք ինծի կը
խօսէիք, ու Տէրը ինծի ըսաւ. ⁽Ս Ժողովուրդին
քեզի ըսած խօսքերուն ձայնը լսեցի. ⁽անոնց
29 ամէն ըսածը շնորհակ է: ⁽Երանի՛ թէ անոնց
սիրտն ալ անանկ ըլլար, որ ինծի վախնալով՝
⁽իմ բոլոր պատուիրանքներս միշտ պահէին,
⁽որ իրենց աղէկ ըլլար՝ ու իրենց որդւոցն ալ
30 յաւիտեան: Գնա անոնց ըսէ. Դուք ձեր
31 վրաններդ դարձէք: Բայց դուն հոս իմ հետս
կեցիր, ⁽ու բոլոր անոնց սորվեցընելու պա-
տուիրանքներդ, կանոններդ ու դատաստաններդ
քեզի ըսեմ, որ պահեն զանոնք կատարեն ան երկրին
մէջը՝ որն որ ես անոնց կու տամ ժառանգու-
թեան համար:
32 Ըրէ՝ զգոյշ եղիք ձեր Տէր Աստուծոյն ձեզի
պատուիրածին պէս ընելու, ⁽ու աջ դին կամ
33 ձախ դին չխոտորիք: ⁽Ձեր Տէր Աստուծոյն
ձեզի պատուիրած բոլոր ճամբաներուն մէջը քա-
լեք, որ ապրիք, ⁽ու ձեզի աղէկ ըլլայ. և
ձեր ժառանգելու երկրին մէջ երկայնակեաց
ըլլաք:

ԳԼ. Ը.

1 Մովսէս կը սորվեցընէ թէ օրէնքին լսումը՝ հնազանդու-
թիւն է, 3 ու կը յորդորէ որ հնազանդին:

1 Լե ասոնք են ⁽ան պատուիրանքները, կա-
նոնները ու դատաստանները, որ ձեր Տէր
Աստուածը ինծի պատուիրեց ձեզի սորվեցընե-

ա ՆԼ. ԼԷ. 7:
բ ՆԹՀ. ԼԲ. 18: Դան. Թ. 4:
գ ՆԼ. Ի. 7: Ղև. ԺԹ. 12: Ա Թես. Ե. 33:
դ ՆԼ. Ի. 8:
ե ՆԼ. ԻԲ. 13: ԸԲ. 2: Նղեկ. Ի. 12:
զ Ծն. Բ. 2: ՆԼ. ԺԶ. 29, 30: Ներ. Ջ. 4:
է Կ՚Ե. ԺԷ. 15: ԺԶ. 12: ԻԳ. 18, 22:
ը Կ՚Ե. Ջ. 34, 37:
թ ՆԼ. ԼԷ. 7:
ժ ՆԹՀ. ԼԲ. 18: Դան. Թ. 4:
ի ՆԼ. Ի. 7: Ղև. ԺԹ. 12: Ա Թես. Ե. 33:
լ ՆԼ. Ի. 8:
խ ՆԼ. ԻԳ. 13: ԸԲ. 2: Նղեկ. Ի. 12:
ծ Ծն. Բ. 2: ՆԼ. ԺԶ. 29, 30: Ներ. Ջ. 4:
կ Կ՚Ե. ԺԷ. 15: ԺԶ. 12: ԻԳ. 18, 22:
հ Կ՚Ե. Ջ. 34, 37:
ձ ՆԼ. Ի. 12: Ղև. ԺԹ. 3: Կ՚Ե. ԻԷ. 16: Նէհ. Ը. 2, 3: Մազ. Ջ. 20:
ղ Կ՚Ե. Ջ. 40:
ճ ՆԼ. Ի. 13: Ա Թես. Ե. 21:
մ ՆԼ. Ի. 14: Ղև. ԺԹ. 20: Հակ. Բ. 11:
յ ՆԼ. Ի. 15: Հռոմ. ԺԶ. 9:
ն ՆԼ. Ի. 16:
շ ՆԼ. Ի. 17: Միք. Բ. 2: Ա Մն. Բ. 9: Ղև. ԺԹ. 15: Հռոմ. Է. 7: ԺԶ. 9:
ո ՆԼ. ԻԷ. 12: ԼԱ. 18: Կ՚Ե. Ջ. 13:
չ ՆԼ. Ի. 18, 19:
պ ՆԼ. ԺԹ. 19:
ջ Կ՚Ե. Ջ. 33: Գատ. ԺԶ. 22:
ռ Կ՚Ե. ԺԱ. 16:
ս Կ՚Ե. Ջ. 33:
վ Կ՚Ե. Ի. 19: Ներ. ԺԲ. 19:
տ Կ՚Ե. ԺԱ. 17:
ր Կ՚Ե. ԼԲ. 29: Մազ. ՀԱ. 13: Նա. Խա. 18: Ա Թես. ԻԷ. 37: Ղև. ԺԲ. 42:
ց Կ՚Ե. ԺԱ. 1:
ւ Կ՚Ե. Ջ. 40:
փ Գաղ. Ջ. 19:
ք Կ՚Ե. ԺԷ. 20: ԻԲ. 14: Հես. Ա. 7: ԻԷ. 6: Ռահ. Ջ. 27:
օ Կ՚Ե. Ք. 12: Մազ. ՀԺԲ. 6: Նեհ. Է. 23: Ղև. Ա. 6:
ֆ Կ՚Ե. Ջ. 40:

ա Կ՚Ե. Ջ. 1: Ե. 31: ԺԶ. 1:

լու համար ; որ ձեր մանկլու ու ժառանգելու
2 երկրին մէջ՝ ի գործ դնէք պահանջ։ [a]Որպէս զի
քու Տէր Աստուածդ վախնաս ու անոր ամէն
կանոնները ու պատուիրանքները՝ որ ես քեզի
կը պատուիրեմ ՝ քու կենացդ բոլոր օրերուն
մէջ պահես ; թէ դուն ; թէ քու որդիդ և թէ
քու որդւոյդ որդին ; [b]որ քու օրերդ երկար ըլ-
3 լան : Երդ՝ ով Իսրայէլ ՝ մտիկ ըրէ ՝ ու ըղ-
գուշութիւն ըրէ պահանջ կատարելու ՝ որ քեզի
աղէկ ըլլայ ՝ և [c]կաթ ու մեղր բղխող երկրին
վրայ խիստ շատնաս ՝ [d]ինչպէս որ քու Հայրե-
րուդ Տէր Աստուածը քեզի խոստացաւ :
4 [e]Ով Իսրայէլ ՝ մտիկ ըրէ • մեր Տէր Ա-
5 ստուածը [f]մի միայն՝ Տէր է : Ու [g]քու Տէր
Աստուածդ՝ [h]բոլոր սրտովդ ՝ բոլոր հոգիովդ
6 ու բոլոր զօրութիւնովդ սիրես : Ու [i]սա խօս-
քերը՝ որ ես այսօր քեզի պատուիրեցի ՝ քու
7 սրտիդ մէջը ըլլան • Ու [j]ամէնէք քու որդւոյդ
կրկին՝ և կրկին անգամ սորվեցընես • և թէ
տանդ մէջ նստած տունդ ՝ թէ ճամբայ գա-
ցած տունդ ՝ և թէ պառկելու ու ելլելու ա-
8 տենդ անոնց վրայով խօսիս • [k]Ու զանոնք նը-
շանի համար ձեռքիդ վրայ կապես ՝ ու ճա-
կատոցի համար աչքերուդ մէջտեղը ըլլան •
9 [l]Ա՛և անոնք քու տուներուդ դրանդեացը
վրայ՝ և դռներուդ վրայ գրես :
10 Ու երբոր քու Տէր Աստուածդ քեզ տանի
ան երկիրը՝ որուն համար քու Հայրերուդ՝ Ա-
բրահամին ՝ Իսահակին ու Յակոբին երդում ը-
րաւ ՝ որ քեզի մեծ ու գեղեցիկ քաղաքներ
11 տայ ՝ [m]որոնք դուն չշինած չես ՝ Ու ամէն բարիք-
ներով լցուած տուներ ՝ որոնք դուն լեցուցած
չես ՝ ու փորուած ջրհորներ ՝ որոնք դուն փո-
րած չես ՝ այգիներ ու ձիթենիներ ՝ որոնք դուն
տնկած չես • ու [n]երբոր ուտես ու կշտանաս ՝
12 [o]Զգոյշ կեցիր ՝ որ չըլլայ թէ քեզ Եգիպտոսի
երկրէն՝ ծառայութեան տունէն հանող Տէրը
13 մոռնաս : [p]Քու Տէր Աստուածդ վախնաս ՝
ու զանիկայ պաշտես ՝ և [q]անոր անունովը եր-
14 դում ընես : [r]Օտար աստուածներուն՝ շէներ
բոլորտիքը եղող ժողովրդոց աստուածներուն
15 հետևէն չերթաք • (Վասն զի [s]քու Տէր Ա-
ստուածդ որ քու մէջտեղդ է ՝ նախանձոտ Ա-
ստուած է •) [t]չըլլայ որ քու Տէր Աստուածդ
բարկութիւնը քու վրադ բորբոքի ՝ ու քեզ երկ-
րի երեսէն բնաջինջ ընէ :
16 [u]Չեր Տէր Աստուածը չփորձէք ՝ [v]ինչպէս
17 որ Մասսայի մէջ փորձեցիք : [w]Չեր Տէր Ա-
ստուծոյն պատուիրանքները ՝ ու ձեզի պատուի-
րած վկայութիւնները ու կանոնները զգուշու-
18 թեամբ պահէք : Նաև [x]Տէրոջը առջևը ինչ որ
ուղիղ ու հաճելի է ՝ ան ընես ՝ որ քեզի աղէկ
ըլլայ ՝ ու մտնես ժառանգես ան բարի երկիրը՝
որն որ Տէրը քու Հայրերուդ երդում ըրաւ [y]Ե-
19 ղ պաղտ ՝ [z]Ինչ քու ամէն թշնամիներդ քու
առջևէդ հալածես ՝ ինչպէս որ Տէրը ըսաւ :
20 [aa]Երբոր վաղը քու որդիդ քեզի հարցընէ՝ ու
ըսէ թէ՝ Ի՞նչ պէտք ըլլան ան վկայութիւն-
ները՝ կանոնները ու դատաստանները ՝ որոնք
21 որ մեր Տէր Աստուածը ձեզի պատուիրեց • Ե-
տեսը քու որդւոյդ պիտի ըսես • Մենք Ե-
գիպտոսի մէջ փարաւոնին ծառայ էինք ՝ և
Տէրը Հզօրաւոր ձեռքով մեզ Եգիպտոսէն հա-
22 նեց • [ab]Ա՛և Տէրը մեր աչքերուն առջևը՝ Ե-
գիպտոսի վրայ ՝ փարաւոնին վրայ ու անոր բո-
լոր տանը վրայ՝ մեծ ու [ac]սոսկալի նշաններ ու
23 հրաշքներ ըրաւ • Ու մեզ անկէ հանեց ՝ որ
մեզ տանի ՝ ու մեր Հայրերուն երդումով խոս-
24 տացած երկիրը տայ մեզի : [ad]Ասոր Տէրը մեզի
պատուիրեց ՝ որ ասոնց բոլոր կանոնները՝ ի գործ
դնենք ՝ [ae]ու մեր Տէր Աստուածմէն վախնանք ՝
[af]որ մեզի աղէկ ըլլայ միշտ ՝ ու [ag]ողջ մնանք՝
25 ինչպէս որ ենթ այսօր : Ու թէ որ մեր Տէր
Աստուծոյն առջևը՝ ան բոլոր պատուիրանք-
ները զգուշութեամբ կատարենք ՝ ինչպէս որ
ինքը մեզի պատուիրեց ՝ [ah]ան մեզի արդարու-
թիւն պիտի սեպուի :

ԿԼ. Ը

1 Ուրիշ ազգաց հետ հաղորդակցութիւն ընելը կ'արգիլուի , 4 կռապաշտութենէն ազատ ըլլալու համար , 6 ժողովուրդը սուրբ մնալու համար • 9 քանզի Աստուած ողորմած ու արդար է , 12 և Իսրայէլացւոց պիտի օգնէ անոնց ընելու պատերազմներուն մէջ :

1 Երբոր [a]քու Տէր Աստուածդ տանի քեզ ան
երկիրը ՝ ուր որ պիտի մտնես ժառանգե-
լու համար ՝ ու քու առջևէդ շատ ազգեր հա-
լածէ ՝ այսինքն՝ [b]Հիտացիները ՝ Գերգեսա-
ցիները ՝ Ամորհացիները ՝ Քանանացիները ՝
փերեզացիները ՝ Եւեայիները ու Յերուսացի-
ները ՝ ան եօթը ազգերը՝ որոնք [c]քեզմէ մեծ ու

[a] Նէ. ի. 20 : Կ. Ժ. 12, 13 : Սաղ. ԽԺ. 10 : Ամբ. ի. 1 : Հազ. Ժբ. 13 :
[b] Կ. Ը. 40 : Բաւակ. Գ. 1, 2 :
[c] Նէ. Գ. 8 :
[d] Նայն. Ժե. 5 : Ելք. 17 :
[e] Նս. Ելք. 8 : Մար. Ժբ. 29, 32 : Հյօհ. Ժէ. 3 : ա Կոր. ը. 4, 6 :
[f] Նէբ. 19 :
[g] Կ. Ջ. 13 : Մատ. ԻԲ. 37 : Մար. Ժբ. 30 : Ղս. Ջ. 27 :
[h] Գ Թագ. Իբ. 25 :
[i] Կ. Ժա. 18 : ԼԲ. 46 : Սաղ. Ղ. 31 : Ես. 8 : ԽՀԲ. 11, 98 : Բաւակ. Գ. 3 : Նս. Ծ. 7 :
[j] Կ. Գ. 9 : Ժա. 19 : Սաղ. ՀԲ. 4, 5, 6 : Նփես. Գ. 4 :
[k] Նէ. Ժգ. 9, 16 : Կ. Ժա. 18 : Բաւակ. Գ. 3 : Ա. 21 : Է. 3 :
[l] Կ. Ժա. 20 : Նս. Ծէ. 8 :
[m] Հեռ. Իբ. 13 : Սաղ. ՃԶ. 44 :
[n] Կ. Ը. 10 , ԼԶ :
[o] Կ. Ջ. 12, 20 : Ժգ. 4 : Մատ. Գ. 10 : Ղս. Գ. 8 :
[p] Սաղ. կԳ. 11 : Նս. Խէ. 23 : կԼ. 16 : Նբեմ. Գ. 2 : Է. 7 : Ժբ. 16 :
[q] Կ. Ը. 19 : Ժա. 28 : Նբեմ. Լե. 6 :
[r] Կ. Ժգ. 7 :
[s] Նէ. ի. 5 : Կ. Գ. 24 :
[t] Կ. Է. 4. Ժա. 17 :
[u] Մատ. Գ. 7 : Ղս. Գ. 12 :
[v] Նէ. Ժէ. 2, 7 : Ծնոտ. ի. 3, 4 : Իսա. 4, 5 : ա Կոր. Ջ. 9 :
[w] Կ. Ժա. 13, 22 : Սաղ. ՃԺԲ. 4 :
[x] Նէ. Ժէ. 26 : Կ. Ժբ. 28 : Ժգ. 18 :
[y] Ծնոտ. ԼԶ. 52, 53 :
[z] Նէ. Ժգ. 14 :
[aa] Նէ. Գ. 19 : Ժգ. 3 :
[ab] Նէ. Է. Ի. Ջ. Ժա. Ժբ : Սաղ. ՃԷ. 9 :
[ac] Նէբ. չար
[ad] Ա՛մբ 2 :
[ae] Կ. Ժ. 13 : Հռո. Լե. 7, 8 : Նբեմ. ԼԲ. 39 :
[af] Կ. Գ. 1 : Ը. 1 : Սաղ. Խա. 2 : Ղս. Ջ. 28 :
[ag] Ղև. Ժբ. 5 : Կ. Իբ. 13 : Հռոմ. Ջ. 3, 5 :
[ah] Կ. Լ. 3 : Սաղ. Խգ. 2, 3 :
[a] Ծնն. Ժէ. 19 , ԼԶ : Նէ. Լգ. 2 :
[b] Կ. Գ. 38 : Ի. 1 :

2 զօրաւոր են ։ Ու երբոր քու Տէր Աստուածդ
ազանոնք քու ձեռքդ տայ ։ զանոնք պիտի զար-
նես ։ ու բոլորովին կորսընցընես ։ անոնց հետ
3 ուխտ չընես ։ ու անոնց չողորմիս ։ Եւ ա-
նոնց հետ խնամութիւն ընես ։ քու աղջիկդ ա-
նոր տղուն չտաս ։ ու անոր աղջիկը քու տղուդ
4 չառնես ։ Վասն զի քու տղաքներդ իմ ծա-
ռայութենէս պիտի դարձընեն օտար աստուած-
ները պաշտելու ։ ու Տէրոջը բարկութիւնը
ձեր վրայ բորբոքելով՝ ձեզ շուտով պիտի կոր-
5 սընցնէ ։ Այսպէս անոնց ասանկ ըրէք ։ Ա-
նոնց սեղանները կործանեցէք ։ անոնց սրբան-
ները խորտակեցէք ։ անոնց անտառները կտրե-
ցէք ։ ու անոնց քանդակուած կուռքերը կրա-
6 կով այրեցէք ։ Քանզի դուն քու Տէր Ա-
ստուծոյդ սուրբ ժողովուրդն ես ։ Ու քու Տէր
Աստուածդ երկրի երեսին վրայ եղող բոլոր ազ-
գերուն մէջէն քեզ ընտրեց ։ որ դուն անոր
7 սեպհական ժողովուրդը ըլլաս ։ Տէրը որ ձեզ
սիրեց ու ընտրեց ։ ամէն ազգերէն շատ ըլլալ-
նուդ համար չէ ։ քանզի դուք ամէն ազգերէն
8 քիչ էիք ։ Այլ Տէրը ձեզ սիրելուն հա-
մար ։ ու ձեր հայրերուն երդումը պա-
հելուն համար ։ Տէրը ձեզ զօրաւոր ձեռքով
ծառայութենեան տունէն հանեց ։ և Եգիպտա-
ցւոց փարաւոն թագաւորին ձեռքէն ազատեց ։
9 Երդ՝ գիտցիր որ քու Տէր Աստուածդ՝ ինքն է
Աստուածը ։ հաւատարիմ Աստուածը ։ որ
զինքը սիրողներուն ու իր պատուիրանքները
պահողներուն մինչեւ հազար ազգը՝ ուխտ ու ո-
10 ղորմութիւն կը պահէ ։ Ու զինքըատողնե-
րուն ալ՝ իրենց երեսին դէմ պատիժը կու տայ ։
ու զանոնք կը կորսընցընէ ։ զինքը ատողին
պատիժը չուշացըներ ։ անոր երեսը կու տայ ։
11 Ուրեմն պահէ դուն այն պատուիրանքները ։
կանոնները ու դատաստանները՝ որոնք ես այսօր
քեզի կը պատուիրեմ որ ընես ։
12 Եւստի թէ որ այս դատաստանները լսելով՝
անոնք պահես ու իւ գործ դնես ։ քու Տէր Ա-
ստուածդ ալ քեզի համար՝ քու հայրերուդ եր-
դումը ըրած ուխտը ու ողորմութիւնը պիտի
13 պահէ ։ Եւ քեզ պիտի սիրէ ։ և քեզ օրհ-
նէ ։ ու քեզ պիտի շատցընէ ։ և քու որովայ-
նիդ պտուղը ։ քու երկրիդ պտուղը ։ քու ցո-
րենդ ։ քու գինիդ ։ քու եղդ ։ կովերուդ ծը-
նունդը ։ ու ոչխարներուդ հօտերը պիտի օրհ-
նէ այն երկրին վրայ՝ որն որ Տէրը քու հայրե-
14 րուդ երդումդ ըրաւ քեզի տալու ։ Դուն ա-
մէն ազգերէն աւելի օրհնեալ պիտի ըլլաս ։ ու
ձեր մէջը՝ և ձեր անասուններուն մէջը՝ թէ ա-
րուներէն և թէ էգերէն ամուլ պիտի չգըտ-
15 նուի ։ Ու Տէրը ամէն հիւանդութիւնները
քեզմէ պիտի վերցընէ ։ ու Եան Եգիպտացւոց
դէշ ցաւերը՝ որոնք դուն գիտես ՝ բնաւ քու
վրադ պիտի չգալէ ։ այլ անոնք քու բոլոր թըշ-
16 նամիներուդ վրայ պիտի խրկէ ։ Ու դուն պի-
տի սպառես այն բոլոր ազգերը ՝ որոնք որ քու
Տէր Աստուածդ քու ձեռքդ պիտի տայ ։ ու
քու աչքդ անոնց չխնայէ ։ ու անոնց աս-
տուածները չպաշտես ։ վասն զի ան քեզի որո-
17 գայթ պիտի ըլլայ ։ Թէ որ սրտիդ մէջը ըսես
թէ՝ Ես ազգերը շատ ուժեղ չատուր են ՝ ես ի՞նչպէս
18 կրնամ անոնք հալածել ։ Անոնցմէ մի՛ վախ-
նար ՝ այլ միշտ յիշէ ինչ որ քու Տէր Աս-
տուածդ ըրաւ փարաւոնին՝ ու բոլոր Եգիպ-
19 տացիներուն ՝ Ն մեծամեծ փորձերը՝ որոնց
դուն ականատես եղար ՝ ան նշաններըը ՝ ու հր-
բաշքները ՝ ան զօրաւոր ձեռքը ՝ ու բարձր
բազուկը ՝ որոնցմով քու Տէր Աստուածդ քեզ
հանեց ։ քու Տէր Աստուածդ անանկ պիտի ը-
նէ ան բոլոր ազգերուն ՝ որոնցմէ դուն կը վախ-
20 նաս ։ Եւ նաև քու Տէր Աստուածդ անոնց
վրայ իշամեղու պիտի խրկէ ՝ որ ճեացածներըը՝
ու քու երեսէդ պահուըտողները կորսուին ։
21 Ո՛չ անոնց երեսէն մի՛ վախնար ։ քանզի քու
Տէր Աստուածդ՝ ան զօրաւոր ու ահարկու
22 Աստուածը՝ ձեր մէջն է ։ Ու քու Տէր Աս-
տուածդ ան ազգերը քու առջեւէդ կամաց կա-
մաց բնաջինջ պիտի ընէ ։ զանոնք չես կրնար
մէկէն հատցընել ՝ որ չըլլայ թէ դաշտին գա-
23 զանները վրադ շատնան ։ Ու քու Տէր Աս-
տուածդ զանոնք քու ձեռքդ պիտի մատնէ ՝
ու զանոնք մեծ կործանումով պիտի կործանէ ՝
24 մինչեւ որ ամէնքը բնաջինջ ըլլան ։ Եւ ա-
նոնց թագաւորները քու ձեռքդ պիտի տայ ՝
և անոնց անունները երկինքին տակէն ոչնչա-
ցընես ։ ու բնաւ մէկը պիտի չկրնայ քեզի
դէմ կենալ ՝ մինչեւ որ զանոնք կորսընցընես ։

ד ՚մր 23 ։ Կ. իգ. 14 ։
ה Ծաս. ղ. 52 ։ Կ. ի. 16, 17 ։ Հես. ղ. 17 ։ ը. 24 ։ իե. 24 ։ ժ. 28, 40 ։ ժա. 11, 12 ։
ו Ղ. իգ. 32 ։ ղգ. 12, 15, 16 ։ Գատ. ը. 2 ։ Ցե՛ս գղ. ի. 10, ըէ ։ Հես. ը. 14 ։ իե. 18 ։ Գատ. ա. 24 ։
ז Հես. իգ. 12 ։ գ Ծագ. ժա. 2 ։ Նգղ. իե. 2 ։
ח Կ. գ. 15 ։
ט Ղ. իգ. 24 ։ ղգ. 13 ։ Կ. ժգ. 2, 3 ։
י Ղ. ժե. 6 ։ Կ. ժդ. 2 ։ իգ. 19 ։ Ասղ. ծ. 5 ։ Ներմ. ը. 3 ։
כ Ղ. ժե. 5 ։ Յեղս. գ. 2 ։ ա Պետ. ը. 9 ։
ל Կ. ժ. 22 ։
מ Կ. ժ. 15 ։
נ Ղ. ղ. 13 ։ Ասղ. ձե. 8, 9, 10 ։ Ղս. ա. 55, 72, 73 ։
ס Ղ. ժգ. 3, 14 ։
ע Ես. իե. 7 ։ ա Սօր. ա. 9 ։ ժ. 13 ։ բ Կօր. ա. 18 ։ ա Ծագ. ե. 24 ։ բ Ծագ. գ. 3 ։ բ Տիմ. բ. 13 ։ Ներ. ժա. 11 ։ ա Հօշ. ա. 9 ։
פ Ղ. ի. 6 ։ Կ. է. 10 ։ Նէհեմ. ա. 5 ։ Գան. ը. 4 ։
צ Ես. ծի. 18 ։ Գաս. ա. 2 ։
ק Կ. ղ. 3 ։ Կ. իբ. 1 ։
ר Ղս. ձե. 8, 9 ։ Ղս. ա. 55, 72, 73 ։
ש Հօշ. ժգ. 21 ։
ת Կ. իբ. 4 ։
ת Ղ. իգ. 26, ըէ ։
ת Ղ. ի. 14 ։ ժե. 26 ։ Կ. իբ. 27, 60 ։
ת ՚մր 2 ։
ך Կ. ժգ. 8 ։ ժի. 13, 21 ։ իե. 12 ։
ם Ղ. իգ. 33 ։ Կ. ժբ. 30 ։ Գատ. ը. 27 ։ Ասղ. ձղ. 36 ։
ן Կ. լա. 6 ։
ס Ես. ծի. 18 ։ Գաս. ա. 2 ։
ף Կ. լբ. 35 ։
ץ Գս. իգ. 3 ։ Կ. իբ. 1 ։
ק Ասղ. ձե. 8, 9 ։ Ղս. ա. 55, 72, 73 ։
ר Հօշ. ժգ. 21 ։
ש Կ. իբ. 4 ։
ת Ղ. իգ. 26, ըէ ։
א Ղ. ի. 14 ։ ժե. 26 ։ Կ. իբ. 27, 60 ։
ב ՚մր 2 ։
ג Կ. ժգ. 8 ։ ժի. 13, 21 ։ իե. 12 ։
ד Ղ. իգ. 33 ։ Կ. ժբ. 30 ։ Գատ. ը. 27 ։ Ասղ. ձղ. 36 ։
ה Կ. լա. 6 ։
ו Ասղ. ձե. 5 ։
ז Կ. գ. 34 ։ իե. 3 ։
ח Ղ. իգ. 28 ։ Հես. իգ. 12 ։
ט Կ. ժ. 17 ։ Նէհեմ. ա. 5 ։ գ. 14 ։ իե. 32 ։
י Ծաս. ժա. 20 ։ ժգ. 9, 14, 42 ։ ժդ. 3 ։ Հես. գ. 10 ։
כ Ղ. իգ. 29, 30 ։
ל ՚մր 2 ։
מ Հես. ժ. 24, 25, 42 ։ ժբ. 1, ըէ ։
נ Ղ. ժէ. 14 ։ Կ. ի. 14 ։ իե. 19 ։ իի. 20 ։
ס Կ. ժա. 25 ։ Հես. ա. 5 ։ ժ. 8 ։ իգ, 9 ։

25 Ընտոյց աստուածներուն քանդակուած կուռքե-
րը [բ]հրակով այրես • ու [գ]անոնց վրայ եղած ոս-
կիին ու արծաթին աչք մնկնելով՝ անոնք քեզի
չառնես , որ անոնցմով [դ]որդայթի չբռնուիս •
վասն զի անոնք [ե]քու Տէր Աստուածդ առկելք
26 գարշելի են • Ըրդ՝ գարշելի բան մը տունդ մի՛
տանիր , որ դուն ալ անոր պէս նզոված չըլ-
լաս • անկէ բոլորովին զզուիս , ու զանիկայ ար-
համարհես , [զ]վասն զի նզոված է ան :

ԳԼ • Ը

1—20 Մովսէս կը յորդորէ Իսրայէլացիները Աստուծոյ հնազանդելու , անոր բարերարութիւնները յիշելով :

1 [ա]Ամէն պատուիրանքները՝ որ ես այսօր կը պա-
տուիրեմ ձեզի՝ [բ]զգո՛յշ եղէք որ ընէք , որ-
պէս զի ապրիք , ու շատնաք , ու մտնէք ժա-
ռանգէք ան երկիրը՝ որն որ Տէրը ձեր հայրե-
2 րուն երդումով խոստացաւ : Ու մի՛ոգդ պա-
հէ ան բոլոր ճամբան , որ քու Տէր Աստուածդ
աս քառասուն տարին [գ]քեզ անապատին մէջ
պտրացուց , [դ]քեզ խոնարհեցընելու՝ փորձելու
[ե]ու սրտիդ մէջինը իմանալու համար , թէ ար-
դեօք դուն անոր պատուիրանքները պիտի պա-
3 հես , թէ չէ : Ու Տէրը քեզ խոնարհեցուց ,
[զ]անօթեցուց , և [է]մանանայով կերակրեց , որն
որ ո՛չ դուն կը ճանչնայիր , և ո՛չ քու հայ-
րերդ , քեզի իմացընելու համար՝ թէ [ը]ո՛չ միայն
հացով կ՚ապրի մարդ , հապա մարդը Աստու-
4 ծոյ բերնէն ելած ամէն խօսքովը կ՚ապրի : [թ]Ան
քառասուն տարին քու վրայդ լաթերդ չհին-
ցան , ու ոտքերդ չուռեցան :
5 [ժ]Ու սրտիդ մէջը գիտնաս որ ինչպէս մարդ
մը կը խրատէ իր որդին , քու Տէր Աստուածդ
6 ալ քեզ անանկ կը խրատէ : Ուրեմն քու Տէր
Աստուածոյդ պատուիրանքները պահես , [ի]որ ա-
նոր ճամբաներուն մէջը քալես , ու անկէ վախ-
7 նաս : Վանդի քու Տէր Աստուածդ մէկ աղէկ
երկիր մը կը տանի քեզ , [ի]անանկ երկիր մը՝ ո՛ր
գաշտերէ ու լեռներէ բղխող գետերով՝ աղ-
բիւրներով ու խորունկ ջրերով լեցո՛ւն է •
8 Ընանկ երկիր մը՝ որ ցորենով , գարիով , այգի-
ներով , թզենիներով և նռենիներով լեցո՛ւն
է • իւղ տուող ձիթենիներու ու մեղրի երկիր •
9 Ընանկ երկիր մը՝ որ հոն [ա]կուշտ հաց պիտի
ուտես , ու անոր մէջ բնաւ բան մը պիտի չը-
պակսի քեզի • երկիր մը՝ [բ]որուն քարերը երկաթ
է , ու անոր լեռներէն պղինձ պիտի հանես :
10 [գ]Ուստի երբոր ուտես ու կշտանաս , քու
Տէր Աստուածդ օրհնես , ան աղէկ երկիրը քե-
11 զի տալուն համար : [դ]Ու անձիդ զգուշութի՛ւն
ըրէ , չըլլայ որ քու Տէր Աստուածդ մոռնաս , ու
չպահես անոր պատուիրանքները , դատաստան-
ները ու կանոնները , որոնք ես այսօր քեզի կը
12 պատուիրեմ : [ե]Ու երբոր ուտես ու կշտանաս ,
և գեղեցիկ տուներ շինես , ու բնակիս անոնց
13 մէջը , Ու երբոր արջառներդ և հօտերդ շատ-
նան , ու ոսկիդ շատնայ , և
14 քու ամէն ունեցածդ շատնայ , [զ]Հպարտանայ
հպարտանայ , և [է]քու Տէր Աստուածդ մոռ-
նաս , ան որ Եգիպտացւոց երկրէն՝ ծառայու-
15 թեան տունէն քեզ հանեց , Ու ան մեծ ու
ահագին , և [ը]կիզող օձերով ու կարիճներով
լեցո՛ւն , չոր ու անջուր անապատին մէջ [թ]քեզ
պտրացուց , [ժ]ու քեզի ապառաժ քարէն ջուր
16 հանեց • Ու անապատին մէջ քու հայրերուդ
չճանչցած [ի]մանանայովը քեզ կերակրեց , որ
քեզ խոնարհեցընէ ու փորձէ , և [ի]վերջը քեզի
17 բարիք ընէ • [ա]Ու սրտիդ մէջը չըսես թէ՝ Ես
հարստութիւնը իմ կարողութեամբս ու իմ
18 ձեռքիս ուժովը վաստկեցայ • [բ]Հապա քու
Տէր Աստուածդ յիշես • [գ]Վանդի հարստութիւն
ստանալու համար քեզի այժ տուողը ան է • [դ]որ
քու հայրերուդ իր երդումով ըրած ուխտը
հաստատէ , ինչպէս որ այսօր կը տեսնես :
19 Ու թէ որ քու Տէր Աստուածդ մոռնալով՝
ուրիշ աստուածներու հետևէ երթաս , զանոնք
պաշտես ու անոնց երկրպագութիւն ընես , Ես
այսօր ձեզի կը վկայեմ՝ որ դուք բոլորովին պի-
20 տի կորսուիք Ընդ ազգերուն պէս՝ որ Տէրը ձեր
առջևէն պիտի կորսընցընէ • [ե]անանկ պիտի
կորսուիք • [զ]ինչու որ ձեր Տէր Աստուածոյն խօս-
քը մտիկ չըրիք :

ԳԼ • Թ

1—29 Մովսէս Իսրայէլացւոց քանի մը ապստամբութիւն-
ները յիշելով՝ կը վերջընէ անոնցմէ խնդրելիքին արդար
սեպելու կարծիքը :

1 [ա]Լո՛վ Իսրայէլ՝ մտիկ ըրէ • [բ]Դուն այսօր
Յորդանանէն կ՚անցնես , որ երթաս [գ]քեզմէ
մեծ ու զօրաւոր ազգեր , ու [դ]մինչև երկինքը
2 պարսպաւոր մեծ քաղաքներ ժառանգես , Ըն
մեծ ու երկայնահասակ ազգը՝ [ե]Ընակիմներուն
որդիքը որոնք դուն կը ճանչնաս , ու նաև լսեր ես

[բ] Ելք • 5 : Ղեւ • լբ • 20 : Կրկ • ժբ • 3 : ա Պն • ժգ • 12 :
[գ] Ելս • է • 1 , 24 :
[դ] Դատ • ը • 27 :
[ե] Կրկ • ժէ • 1 :
[զ] Ղեւ • իէ • 28 : Կրկ • ժգ • 17 : Ելս • ղ • 17 , 18 : Է • 1 :

—

[ա] Կրկ • գ • 1 : Է • 32 , 33 : Ղ • 1 , 2 , 3 :
[բ] Կրկ • ա • 3 : բ • 7 : իբ • 5 : Ասղ • ՃԼ • 16 : Ամոս • բ • 10 :
[գ] Ելս • ժղ • 4 : Կրկ • ժգ • 3 :
[դ] բ Պն • լբ • 31 : Յօշ • բ • 25 :
[ե] Ելկ • ժղ • 2 , 3 :
[զ] Ելկ • ժղ • 12 , 14 , 35 :
[է] Ասղ • ՃԳ • 29 : Պատ • գ • 4 : Ղեւ • գ • 4 :
[ը] Կրկ • իթ • 5 : Նեհմ • իե • 21 :
[թ] բ Թագ • Է • 14 : Ասղ • ՃԻ • 32 : Ընակ • գ • 12 : Ելբր • ժբ • 5 , 6 : Հայտ • գ • 19 :
[ժ] Կրկ • Ի • 33 :
[ի] Կրկ • ժա • 10 , 11 , 12 :
[ա] Ելբ • ժղ • 15 :
[բ] Ելս • ժգ • 15 :
[գ] Ելկ • ժղ • 15 :
[դ] Ելբ • ժբ • 11 :
[ե] Ելբ • ժբ • 5 , 6 : Ելբ • ժբ • 11 :
[զ] Կրկ • ժ • 4 : ա Կոր • գ • 7 :
[է] Ընակ • ժ • 22 : Ովս • բ • 8 :
[ը] Կրկ • Է • 8 , 12 :
[թ] Կրկ • գ • 26 : Ը • 18 :
[ժ] Դան • իթ • 11 , 12 :

—

[ա] Կրկ • ժա • 31 : Հին • գ • 16 : գ • 19 :
[բ] Կրկ • գ • 38 : Է • 1 : ժա • 23 :
[գ] Կրկ • ա • 28 :
[դ] Թագ • ժգ • 23 , 29 , 33 , 34 :

թէ՝ Ընակիւն որդւոցը ո՞վ կրնայ դէմ դնել ։
3 Բրդ՝ դուն այսօր գիտցիր , որ քու Տէր Ա-
տուածդ ինքը ՝քու առջեւդ կ՚անցնի ։ Նիքո՛ս-
ղող կրակ մը , ՚ու զանոնք պիտի կորսընցրնէ ,
և քու առջեւդ զանոնք պիտի ոչնչացրնէ ։ ՚ԵՒ
դուն անոնք պիտի հալածես , ու շուտով կոր-
4 սընցրնես , ինչպէս որ Տէրը քեզի բսաւ ։ Երբ-
որ քու Տէր Աստուածդ զանոնք քու առջեւդ
հալածէ , ՚սրտիդ մէջը չըսես թէ՝ Տէրը իմ ար-
դարութեանս համար զիս ա՛ս երկիրը բերաւ՝ որ
ժառանգեմ ։ ՚քանզի Տէրը ա՛ս ազգերը իրենց
անօրէնութեանը համար քու առջեւդ կը վռնդ-
5 ած ։ ՚Չէ՛ թէ քու արդարութեանդ ու սրտիդ
ուղղութեանը համար կը մտնես անոնց երկիրը
ժառանգելու , այլ քու Տէր Աստուածդ ա՛ն
ազգերուն անօրէնութեանը համար՝ զանոնք քու
առջեւդէդ կը վռնդած , որ հաստատէ ՚ա՛ն խոս-
քը՝ որուն համար քու հայրերուդ՝ Աբրահամին ,
6 Իսահակին ու Յակոբին երդում բրաւ ։ Ուստի
գիտցիր որ՝ քու արդարութեանդ համար չէ որ
քու Տէր Աստուածդ ա՛ս բարի երկիրը քեզի
ժառանգել կու տայ ։ ՚քանզի դուն խստապա-
րանոց ժողովուրդ մըն ես ։
7 Մի՛ մոռնար , որ դուն քու
Տէր Աստուածդ անապատին մէջ բարկացու-
ցիր ։ ՚Եգիպտոսի երկրէն ելած օրէդ՝ մինչև
8 հոս եկած օրդ Տէրոջը անհնազանդ եղաք ։ ՚Ո-
րեբի մէջ ալ Տէրը բարկացուցիք , և Տէրը ձեզ
9 կորսընցրնելու համար՝ ձեզի բարկացաւ ։ ՚Երբ-
որ ես լեռը ելայ , որ քարեղէն տախտակները
առնեմ , այսինքն՝ Տէրոջը ձեզի հետ բրած ուխ-
տին տախտակները , ՚քառասուն օր ու քառասուն
գիշեր լեռը կեցայ ։ ո՛չ հաց կերայ և ո՛չ ջուր
10 խմեցի ։ ՚Աստուածը Տէրը տուաւ ինծի Աստու-
ծոյ մատովը գրուած երկու քարեղէն տախտակ-
ները , ու անոնց վրայ գրո՛ւած էին բոլոր ան խոս-
քերը , որոնք ՚ժողովին օրը լեռանը վրայ կրա-
11 կին մէջէն Տէրը ձեզի ըսուցից ։ Բրդ՝ քառասուն
օրէն ու քառասուն գիշերէն ետքը՝ Տէրը երկու
քարեղէն տախտակները՝ այսինքն ուխտին տախ-
12 տակները ինծի տուաւ ։ Եւ Տէրը ինծի ըսաւ ։
՚Ե՛լ , ու շուտով ասկէ վար իջիր ։ քանզի
քու Եգիպտոսէն հանած ժողովուրդդ անօրէ-
նութիւն ընելով՝ իմ պատուիրած ճամբայէս
՚շուտով խոտորեցան ։ իրենց ձուլածոյ կուռք
13 շինեցին ։ Ու նաև ՚Տէրը ինծի հետ խօսելով
ըսաւ ։ Ես ա՛ս ժողովուրդին նայեցայ ։ և ահա
14 ՚խստապարանոց ժողովուրդ մըն է ան ։ ՚Թո՛ղ
տուր ինծի՝ որ զանոնք կորսընցնեմ , [նու Ա-
նունց անունը երկինքին տակէն բնաջինջ ընեմ ։
՚և քեզ անոնցմէ զօրաւոր ու բազմաթիւ ազգ
մը պիտի ընեմ ։
15 ՚Ընաւ՚ես դարձայ , լեռնէն վար իջայ ։
՚ու լեռը կրակով կ՚այրէր , և ուխտին երկու
տախտակները երկու ձեռքերուս վրան էր ։
16 ՚Նայեր նայեցայ տեսայ որ՝ ձեր Տէր Աստու-
ծոյն դէմ մեղք գործելով ձեզի ձուլածոյ ոտի
շիներ էիք , Տէրոջը ձեզի պատուիրած ճամբա-
17 յէն շուտով խոտորեր էիք ։ Ընաւ՚ես ան եր-
կու տախտակները բռնեցի , ու իմ երկու ձեռ-
քերուս վրայէն վար նետեցի , և ձեր աչքերուն
18 առջեւը զանոնք կոտրտեցի ։ Նայր առջինին
պէս ՚Աստուծոյ առջեւը *աղաչեցի քառասուն
օր ու քառասուն գիշեր ։ ո՛չ հաց կերայ՝ ո՛չ
ալ ջուր խմեցի , ձեր գործած բոլոր մեղքին
համար ։ վասն զի Տէրոջը առջեւը չարութիւն
19 ընելով՝ զանիկայ բարկացուցեր էիք ։ ՚Ու ես
վախցայ ան սոսկալի բարկութենէն՝ որով Տէրը
ձեր վրայ բարկացաւ ձեզ կորսընցրնելու հա-
մար ։ ՚սակայն Տէրը ան անգամին ալ ինծի
20 լսեց ։ Եւ Տէրը Ահարոնին խիստ բարկացաւ ,
անանկ որ զանիկայ պիտի կորսընցրնէր ։ ու նոյն
21 ատենը Ահարոնին համար ալ աղօթք ըրի ։ Եւ
՚ձեր բրած մեղքը՝ այսինքն որիթը առի , ու
զանիկայ կրակով այրեցի ։ նորը զանիկայ ձև-
ձելով՝ լաւ մը փշրեցի ։ մինչև որ մանր փոշի
եղաւ ։ և ան փոշին լեռնէն իջնող առուին մէ-
ջը նետեցի ։
22 ՚Նաև ՚Տաբերայի , ՚Մասայի ու ՚Կիբրոթ
23 Հաթթաւայի մէջ Տէրը բարկացուցիք ։ Ու
՚երբոր Տէրը ձեզ Կադէս բառնեայէն խրկեց ,
և ՝Ելէք , ու իմ ձեզի տուած եր-
կիրս ժառանգեցէք ։ անատնոնը ձեր Տէր Ա-
ստուածոյն հրամանին անհնազանդութիւն ըրիք ,
ու ՚անոր չհաւատալով՝ անոր խօսքը մտիկ
24 չըրիք ։ ՚Ձեզ ճանչցած օրէս ՚ի վեր՝ Տէրոջը
անհնազանդ էք ։
25 ՚Ուստի ես քառասուն օր ու քառասուն գիշեր
որ աղաչեցի , Տէրոջը առջեւը աղաչեցի ։ որով-
26 հետև Տէրը բսաւ որ ձեզ կորսընցրնէ ։ ՚Նէ ես
Տէրոջը աղաչելով ըսի ։ Ա՛վ Տէր Եհովայ , մի՛
կորսընցրներ քու ժողովուրդդ ու ժառանգու-
թիւնդ՝ որն որ քու մեծութեամբդ ազատեցիր ,
ու զօրաւոր ձեռքով Եգիպտոսէն հանեցիր ։

ե Կաղ. ա. 3 : Հեռ. ը. 11 ։
զ Կաղ. ը. 24 : Նբրդ. ժբ. 29 ։
է Կաղ. է. 23 ։
ը Նռ. իգ. 31 : Կաղ. է. 24 ։
թ Կաղ. ի. 17 : Հռոմ. ժա. 6 , 20 : ա Կոր. ը. 4 , 7 ։
ժ Ծն. ժէ. 16 : Ղև. ժբ. 24 , 25 : Կաղ. ժբ. 12 ։
ի Տիտ. գ. 5 ։
լ Ծն. ժբ. 7 : ժգ. 15 : ժէ. 7 : ժէ. 8 : իգ. 4 : իբ. 13 ։
խ Հբր. 13 : Նռ. լբ. 9 ։
ծ Նռ. լբ. 9 ։
կ Նռ. ժգ. 11 : ժգ. 2 : ժէ. 2 : Ծնտ. ժա. 4 : ի. 2 : իմ. 2 : Կաղ. ա. 27 ։
հ Նռ. լբ. 4 : Սաղ. ղդ. 19 ։
ձ Նռ. իգ. 12 , 15 ։
ղ Նռ. իգ. 18 : լգ. 28 ։
ճ Նռ. ա. 18 ։
մ Նռ. ժբ. 17 : ի. 1 : Կաղ. գ. 10 : ժ. 4 : ժբ. 16 ։
յ Նռ. լբ. 7 ։
ն Կաղ. ա. 29 : Դատ. բ. 17 ։
շ Նռ. լբ. 9 ։
ո Նռ. ժգ. 11 : ժգ. 2 : ժէ. 2 : Ծնտ. ժա. 4 : ի. 2 : իմ. 2 : Կաղ. ա. 27 ։
չ Նռ. լբ. 4 : Սաղ. ղդ. 19 ։
պ Նռ. իգ. 12 , 15 ։
ջ Նռ. իգ. 18 : լգ. 28 ։
ռ Նռ. ա. 18 ։
ս Նռ. ժբ. 17 : ի. 1 : Կաղ. գ. 10 : ժ. 4 : ժբ. 16 ։
վ Նռ. լբ. 7 ։
տ Կաղ. ա. 29 : Դատ. բ. 17 ։
ր Նռ. լբ. 9 ։
ց Ածբ 6 : Կաղ. ժ. 16 : ա. 27 : դ Ծնտ. ժէ. 14 ։
ւ Նռ. լբ. 10 ։
փ Կաղ. իթ. 20 : Սաղ. ի. 5 : ղթ. 13 ։
ք Ծնտ. ժդ. 12 ։
օ Նռ. լբ. 15 ։
ֆ Նռ. ժթ. 18 : Կաղ. գ. 11 : ի. 23 ։
ա Նռ. լբ. 19 ։
բ Նռ. լդ. 28 : Սաղ. ղդ. 23 ։
գ Նբր. բնակ
դ Նռ. լբ. 10 , 11 ։
ե Նռ. լբ. 14 : լդ. 17 : Կաղ. ժ. 10 : Սաղ. ղդ. 23 ։
զ Նռ. լբ. 20 : Նա. ա. 7 ։
է Ծնտ. ժա. 1 , 3 , 5 ։
ը Նռ. ժէ. 7 ։
թ Ծնտ. ժա. 4 , 34 ։
ժ Ծնտ. ժդ. 4 : ժդ. 1 ։
ի Սաղ. ղդ. 24 , 25 ։
լ Կաղ. ա. 27։
խ Ածբ. 81 ։
ծ Նռ. լբ. 11, ԵԶ ։

27 Քո ծառաներդ՝ Ըբրահամը , Իսահակը ու Յակոբը յիշէ , և աս ժողովուրդին խստու-
թիւնը , անօրէնութիւնը ու մեղքին մի՛ նա-
28 յիր • Զըլայ որ՝ ան երկիրը ուսկից որ մեզ հանեցիր , անոր քնակիչներէն [a] Տէրը կարող չըլլալով զանոնք տանելու ան երկիրը՝ որ անոնց խոստացեր էր , կամ՝ զանոնք ատե-
լով , հանեց զանոնք որ անապատին մէջ մեռ-
29 ցընէ : [b]Որովհետև անոնք քու ժողովուրդդ ու ժառանգութիւնդ են , որոնք դուն քու մեծ զօրութեանդով ու բարձր բազուկովդ հա-
նեցիր :

ԳԼ· Ժ

1 Պատկեր կը յիշէ Ըսաուճոյ աղօթութիւնը՝ որ նորէն ա-
րիւր երկու տախտակներու վրայ գրել օրէնքը , 6 քա-
հանայութեան յաջորդութիւնը որոշել , 8 Լեւիին ցեղը գնահատել , 10 ու ժողովուրդին համար Մովսէսին ըրած աղաչանքը ընդունել : 12 Հնազանդութեան յորդորանք մը :

1 [c]Հետևներ Տէրը ինծի ըսաւ • [d]Կիզի առջին-
ներուն պէս երկու հատ քարէ տախտակներ կոփէ , ու լեռը ինծի ելլեր , ու նաև [e]քեզի մէկ
2 փայտէ տապանակ մը շինէ • Ես տախտակնե-
րուն վրայ՝ քու կոտրած առջի տախտակներուդ վրայի խօսքերը պիտի գրեմ , ու [f]զանոնք տա-
3 պանակին մէջը դնես : Ասոր ես [g]ատիմի փայ-
տէ տապանակ մը շինեցի , [h]ու առջինին պէս երկու հատ քարէ տախտակներ կոփեցի , ու ան երկու տախտակները ձեռքս առնելով լեռը ե-
4 լայ : Ես [i]տախտակներուն վրայ՝ առջի գրուած-քին պէս՝ ան տասը խօսքերը գրեց , [k]որոնք Տէրը ձեզի լեռանը վրայ կրակին մէջէն խօսե-
ցաւ [l]ժողովքին օրը • և Տէրը զանոնք ինծի
5 տուաւ : [m]Ընկէ դառնալով՝ [n]լեռնէն վար ի-
ջայ • ու [o]տախտակները՝ շինած տապանակիս մէջը դրի , [p]որ ան տեղը կենան , ինչպէս որ Տէ-
րը ինծի պատուիրեց :

6 Ես Իսրայէլի որդիքը՝ Բերոթ Բռանէ յա-
կանէն Մոսերա չուեցին • [q]Հոն մեռաւ Ա-
հարոնը , ու հոն թաղուեցաւ • և անոր տղան
7 Եղիազարը անոր տեղը քահանայ եղաւ : [r]Ըն-
կէ Գադգադ , ու Գադգադէն Ջուբի առուները-
8 րու երկիրը՝ Յաթբաթան չուեցին :

Ընդհատներ Տէրը [s]Լեւիին ցեղը զատեց , [t]որ Տէրոջը ուխտին տապանակը կրէ , [u]Տէրոջը առ-

[a] Ել· լբ· 12 : Թուա· ժգ· 16 :
[b] Ել· ի· 20 : [c] Թուա· ի· 20 : [d] Ել· լդ· 51 : Նէեմ· ա· 10 : Սաղ· ղբ· 7 :

[e] Ել· լբ· 1 , 2 :
[f] Ել· իբ· 10 :
[g] Ել· իբ· 16 , 21 :
[h] Ել· իբ· 5 , 10 : լբ· 1 :
[i] Ել· լդ· 4 :
[k] Ել· լդ· 28 :
[l] Ել· ի· 1 :
[m] Ել· ժբ· 17 : Կո· իբ· 10 : ժբ· 16 :
[n] Ել· լգ· 29 :
[o] Ել· ես· 20 :

[p] [c]Ել· լբ· 13 : Թուա· ժգ· 16 :
[q] Կո· ա· 30 : [c] Թուա· բ· 51 : Նէեմ· ա· 10 : Սաղ· ղբ· 7 :

[r] Թուա· ի· 28 : լգ· 38 :
[s] Թուա· լգ· 32 , 33 :
[t] Թուա· գ· 6 : [c] 4 : բ· 14 : ժգ· 9 :
[u] Թուա· դ· 15 :
[v] Կո· ժբ· 5 :
[x] Ղև· իբ· 22 : Թուա· գ· 23 : Կո· իա· 5 :
[y] Թուա· ժբ· 29 , 24 : Կո· ժբ· 1 , 2 : Երկն· խգ· 28 :
[z] Ել· լգ· 28 : Կո· իբ· 18 , 25 :
[aa] Ել· լբ· 14 , 33 , 34 : լգ· 17 : Կո· իբ· 19 :
[bb] Ել· լբ· 34 : լգ· 1 :

[cc] [c] Մգ· գ· 8 :
[dd] Կո· գ· 13 :
[ee] Կո· ի· 33 :
[ff] Կո· գ· 5 : ժա· 13 : լ· 16 , 20 : Սաա· իբ· 37 :
[gg] Կո· գ· 24 :
[hh] [c] Թուա· բ· 27 : Սաղ· ճժե· 16 : ճղբ· 4 :
[ii] Երե· ժգ· 19 : Ել· ժբ· 5 : Սաղ· իգ· 1 :
[kk] Կո· գ· 37 :
[ll] Ղև· իգ· 41 : Կո· լ· 6 : Երեմ· գ· 4 : Հռոմ· բ· 28 , 29 : Կող· բ· 11 :
[mm] Կո· իբ· 6 , 13 :
[nn] Հնա· իբ· 22 : Սաղ· ճղգ· 2 : Գան· բ· 47 : ժա· 36 :

[oo] Հայտ· ժէ· 14 : ժբ· 16 :
[pp] Կո· է· 21 :
[qq] [c] Մն· ժբ· 7 : Հար· լգ· 19 : Գար· ժ· 34 : Հռոմ· բ· 11 : Գաղ· բ· 6 : Երկն· գ· 9 : Կող· գ· 25 : ա Պետ· ա· 17 :
[rr] Սաղ· կբ· 5 : ճղգ· 9 :
[ss] Գղ· ժբ· 33 , 34 :
[tt] Կո· գ· 13 : Սաա· ի· 10 : Գղ· ի· 8 :
[uu] Կո· ժա· 22 : ժգ· 4 :
[vv] Սաղ· կգ· 11 :
[xx] Ել· ժէ· 2 : Սաղ· իբ· 3 : Երեմ· ժէ· 14 :
[yy] ա Թագ· ժբ· 24 : [c] Թագ· է· 23 : Սաղ· ճղ· 21 , 22 :

Ա֊ևօթնանասուն Հոգի էին՝ երբոր Եգիպտոս ի֊ջան • ու հիմա քու Տէր Աստուածդ՝ քեզ ֊երկինքի աստղերուն պէս շատցուց :

ԹԼ· ԺԸ՝

1 Ամէն հաղանդութեան կը յորդորէ Իսրայէլացիները ; 2 Աստուծոյ մեծ գործերուն վրայ իրենց տեղեկութիւն ունենալովը , 8 Աստուծոյ մեծ օրհնութիւններուն խոստմունքովը , 16 ու ապառնալիքովը : 18 Կ՝իմացընէ նաև թէ պէտք է զգուշաւոր խորհրդածութիւն ընել Աստուծոյ խօսքերուն մէջ • 26 օրհնութիւնը ու անէծքը անոնց առջեւը կը դնէ :

1 Ուրեմն դուն ֊քու Տէր Աստուածդ սիրես , ֊ու միշտ անոր պատուիրած բաները , կանոնները , դատաստանները ու պատուիրանքնե֊
2 րը պահես : Եւ այսօր գիտցէք , որ ձեր որ֊դեացը չէ խմ խօսիս • որովհետեւ անոնք չեն գիտեր , ու չտեսան ֊ձեր Տէր Աստուծոյն խրատը , ֊անոր մեծութիւնը , ֊զօրաւոր ձեռքը ու
3 բարձր բազուկը , Եգիպտոսի մէջ՝ Եգիպտացւոց փարաւոն թագաւորին՝ ու անոր բոլոր երկրին վրայ ըրած ֊նշանները ու գործերը •
4 Եւ ինչ որ ըրաւ Եգիպտացւոց զօրքերուն , ձիերուն ու կառքերուն • ու երբոր անոնք ձեր հետեւէն հնային , ֊ինչպէս Տէրը՝ Կարմիր ծովուն ջուրերը անոնց վրայ *գարձուց , ու զանոնք կոր֊
5 սընցուց մինչեւ աս օրս • Եւ ինչ որ ըրաւ ձեզի
6 անապատին մէջ՝ մինչեւ ձեր հոս գալը • Ու ինչ որ Ռուբենեան Եղեաբին որդւոյը՝ ֊Եղիաբին ու Բէրիոնին ըրաւ • ինչպէս երկիրը իր բերանը բացաւ , ու զանոնք իրենց ընտանիքներովը՝ իրենց վրաններովը՝ ու իրենց ամէն ստացուածքո֊
7 վը՝ բոլոր Իսրայէլին մէջէն կլլեց : ֊Ձեր Տէրոջը ըրած բոլոր մեծ գործքերը տեսնողը՝ ձեր
8 աչքերն են : Ուրեմն պահեցէք ան ամէն պատուիրանքները՝ որ ես այսօր ձեզի կը պատուիրեմ , որպէս զի *զօրանաք՝ ու մտնէք ժառանգեք ան երկիրը , ուր որ կ՝երթաք զանիկայ ժա֊
9 ռանգելու • Եւ ֊ձեր օրերը երկար ըլլան ան երկրին վրայ , Որուն որ Տէրը ձեր հայրերուն երդում ըրաւ՝ անոնց և անոնց սերունդին տալու , ֊անոնք երկիր մը՝ որ կաթ ու մեղր կը բղխէ :
10 Վասնզի ան երկիրը՝ ուր որ դուք պիտի մտնէք անիկայ ժառանգելու համար , Եգիպտոսի երկրին պէս չէ՝ ուսկից որ ելաք • ֊որ հոն երբ֊ որ սերմ կը ցանէիր , բանջարի պարտէզի պէս
11 ոտքովը ջուր կու տայիր • ֊Հիմ ձեր մտնելու ու ժառանգելու երկիրը՝ լեռներու ու

Հովիտներու երկիր մըն է • երկինքի անձրեւէն
12 ջրովը կը ջրուի • Ընտիկ երկիր մըն է , որն որ քու Տէր Աստուածդ կը դարմանէ • ֊քու Տէր Աստուածդ աչքը՝ տարւոյն սկիզբէն մինչեւ վեր֊
13 ջը միշտ անոր վրայ է : Ասոր համար թէ որ ֊ուշադրութեամբ մտիկ ընէք իմ՝ բոլոր պատուիրանքներս , որ այսօր ձեզի կը պատուիրեմ , ու ձեր Տէր Աստուածը սիրէք , և զանիկայ ձեր
14 բոլոր սրտովը ու բոլոր հոգիովը պաշտէք , Ընտանեօք ֊ձեր երկիրն անձրեւը՝ ֊առջի ու վերջի անձրեւը՝ իրենց ատենին պիտի տամ • և քու ցորենդ , քու գինիդ ու քու ձէթիդ պիտի ժող֊
15 վես : ֊Ու նաև քու արտիդ մէջ խոտ պիտի տամ անասուններուդ համար , որ ֊ուտես ու
16 կշտանաս : Ձեր անձերուն զգուշութիւն ըրէք , ֊չըլլայ որ ձեր սիրտը խաբուի , ու դուք չկպակ ճամբայէն խոտորելով՝ ֊օտար աստուածները պաշտէք , ու անոնց երկրպագութիւն ընէք •
17 Եւ ֊Տէրը ձեզի դէմ սաստիկ բարկանալով՝ ֊երկինքը գոցէ , որ անձրեւ չըլլայ , ու երկիրը իր պտուղը չտայ • և ֊Տէրոջը ձեզի տուած բարի երկրէն շուտով կորսուիք :
18 ֊Ես իմ խօսքերս ձեր սրտին ու հոգիին մէջ դրէք , ու ֊զանոնք նշանի համար ձեր ձեռքերուն վրայ կապեցէք , ու ճակատնոցի համար
19 ձեր աչքերուն մէջտեղը ըլլան • ֊Եւ զանոնք ձեր տղոցը սորվեցընէք , ու տուներ նստած ատենդ , ճամբան քալած ատենդ , և պառկելու
20 ու կենալու ատենդ՝ անոնք խօսիս • ֊Եւ զանոնք քու տանդ դրանդացը վրայ ու դռներուդ
21 վրայ գրես • Որպէս զի ան երկրին վրայ՝ որ Տէրը ձեր հայրերուն երդում ըրաւ անոնց տալու , ֊ձեր օրերը ու ձեր որդւոցը օրերը շատնան , ֊իբրեւ երկինքի օրերը երկրի վրայ :
22 Վասնզի ֊եթէ որ աս իմ՝ ձեզի պատուիրած բոլոր պատուիրանքներս զգուշութեամբ պահէք՝ ու կատարէք , և ձեր Տէր Աստուածը սիրէք , ու անոր բոլոր ճամբաներուն մէջը քա֊
23 կեք , և ֊անոր յարէք , Էրն ալ ֊աս ամէն ազգերը ձեր առջեւէն պիտի վռնտէ , և դուք՝ ֊ձեզմէ մեծ ու զօրաւոր ազգեր ալ պիտի
24 տիրէք : ֊Ձեր ոտքին ամէն կոխած տեղը՝ ձերը պիտի ըլլայ • ձեր սահմանը՝ ֊անապատէն ու Լիբանանէն՝ գետէն՝ այսինքն Եփրատ գետէն
25 մինչեւ †արեւմտեան ծովը պիտի ըլլայ : ֊Ու ընտ֊ մէկը պիտի չկարենայ ձեզի դէմ դնել • և ձեր Տէր Աստուածը՝ ֊ձեր ամէն կոխած երկրին վը֊

ա Ծն· խզ· 27 : Նհ· ա· 5 : Կոր· է· 14 :
ե Ծն· իե· 5 : Կհ· ա· 10 : Ել· կբ· 62 :

—

ա Կհ· Յ· 12 : Ը· 16 , 20 :
բ Օգաբ· գ· 7 :
գ Կհ· ը· 5 :
դ Կհ· ե· 24 :
ե Կհ· է· 19 :
զ Աագ· հբ· 12 : ոէ· 9 :
է Նհ· Ժգ· 27 , 28 : իե· 9 , 10 : Աագ· ոէ· 11 :
* Նէր· յորգել առաւ ,
ը Ծնտ· ժգ· 1 , 31 : իէ· 3 : Աագ· ոէ· 17 :
բ Կհ· ե· 3 : է· 19 ,
գ Էհս· ա· 6 , 7 :
դ Կհ· գ· 40 : ե· 16 : Ռահ· Յ· 27 :
ե Կհ· ք· 5 :
է Նհ· գ· 8 .
ը Օգաբ· ժգ· 18 :
թ Կհ· ը· 7 :
ժ գ Ծնտ· ք· 3 :
ի Էմր 22 : Կհ· Ղ· 17 :
լ Կհ· Ժ· 12 :
խ Կհ· իդ· ֆ : Կհ· իը· 12 :
ծ Հովհ· ը· 23 : Հակ· ե· 7 :
կ Աագ· ոէ· 14 :
հ Կհ· Ղ· 11 : Հովհ· ը· 19 :
ձ Կհ· իթ· 18 : Հով· ղա· 27 :
ղ Կհ· ը· 19 : է· 17 :
ճ Կհ· Ղ· 15 :
մ գ Ծնտ· ը· 35 : ը Մն · Ղ· 26 : է· 13 :
յ Կհ· գ· 26 : ը· 19 , 20 : է· 18 : Էհս· իգ· 13 , 15 , 16 :
ն Կհ· Ղ· 6 : ղբ· 46 :
շ Կհ· Ղ· 8 :
ո Կհ· Ղ· 9 , 10 : Ղ· 7 :
պ Կհ· Ղ· 9 :
ջ Կհ· գ· 40 : Ղ· 2 : Ռահ· գ· 2 : ֆ· 10 : թ· 11 :
ռ Աագ· հբ· 5 : ֆթ· 29 :
ս Ը՞ր 13 : Կհ· Ղ· 17 :
վ Կհ· Ժ· 20 : է· 20 :
տ Կհ· գ· 38 : թ· 5 :
ր Կհ· թ· 1 :
ց Էհս· ա· 3 : ժգ· 9 :
ւ Ծն· ժե· 18 : Նհ· իգ· 31 : Ծնտ· ղբ· 3 , ՃԸ :
փ Նէր · ևառաբ
ք Կհ· է· 24 :
օ Կհ· բ· 25 :

բայց՝ ձեզմէ վախ մը ու սոսկումմ մը պիտի բերէ, ²ինչպէս որ ձեզի բսաւ :
26 ³Ահա ես այսօր ձեր առջեւը օրհնութիւն ու
27 անէծք կը դնեմ. ⁴օրհնութիւնը՝ թէ որ հնա-
զանդուիք ընէք ձեր Տէր Աստուծոյն պա-
տուիրանքներուն, որոնք ես այսօր ձեզի կը պա-
28 տուիրեմ. ⁵եւ անէծքը՝ թէ որ ձեր Տէր Ա-
ստուծոյն պատուիրանքներուն չհնազանդիք, ու
խոտորիք ան ճամբայէն՝ որ ես այսօր ձեզի կը
պատուիրեմ, ու ձեր չճանչցած օտար աս-
29 տուածներուն ետեւէն երթաք : ⁶Երբ ատի երթոր
քու Տէր Աստուածդ քեզ տանի ան երկիրը, ուր
որ պիտի մտնես ու ժառանգես, ⁷օրհնութիւ-
նը՝ Գարիզին լեռանը վրայ, ու անէծքը՝ Եբաղ
30 լեռանը վրայ տաս. ⁸Ահա սոնք Յորդանանու
անդիի կողմը արեւմտեան ճամբուն վրայ՝ ⁹Մո-
րեի կաղնիներուն մօտ՝ Գաղգազացիին դիմացի
Հովիտին մէջ բնակող Քանանացւոց երկրին
31 մէջն են : ¹⁰Որովհետեւ դուք Յորդանանէն պի-
տի անցնիք, որ մտնէք ու ժառանգէք ան եր-
կիրը՝ որն որ ձեր Տէր Աստուածը ձեզի պիտի
տայ. ու զանիկայ պիտի ժառանգէք, և անոր
32 մէջ պիտի բնակիք : ¹¹Ուրեմն ¹²զգուշութեամբ
ի գործ դրէք ան ամէն կանոնները ու դատաս-
տանները՝ որոնք ես այսօր ձեր առջեւը կը դնեմ:

ԻԲ. ԺԲ

1 Կռապաշտութեան չէնքերը պէտք էր կործանել : 5 Աս-
տուծոյ երկրպագութիւնը իր ընտրած տեղը պիտի մատու-
ցուէր : 15, 23 Երբեմն ուտելը կ՚արգիլուի : 17, 20, 26
Մսէրը բաները սւսբը տեղի մը մէջ պիտի ուտուէր : 19
Վատացին անտես չընելու վրայով : 29 Կռապաշտու-
թեան սովորութիւնները քննել պէտք էր :

1 ¹³Ա՛ս սոնք են ան կանոնները ու դատաստան-
ները՝ որոնք դուք պահելու ու ընելու էք
ան երկրին վրայ, որն որ ձեր Հայրերուն Տէր
Աստուածը ձեզի պիտի տայ ժառանգելու հա-
մար, ¹⁴ձեր ապրած ժամանակ որ երկրի վրայ ապ-
2 րիք : ¹⁵Ձեր բոլոր տեղուանքը՝ ուր որ ձեր յաղ-
թելու ազգերը՝ ¹⁶բարձր լեռներու վրայ, բլուր-
ներու վրայ ու ամէն տերեւալից ծառերու տակ՝
իրենց աստուածները պաշտած են, բոլորովին
3 կործանէք. ¹⁷Եւ ¹⁸անոնց սեղանները փլը-
ցնէք, և անոնց արձանները կոտրտէք. անոնց
անտառները կրակով այրէք, ու անոնց աս-
տուածներուն կուռքերը կոտոր կոտոր ընէք, և
անոնց անունները ան տեղէն ոչնչացնէք :
4 ¹⁹Դուք ձեր Տէր Աստուածոյն այսպէս պիտի
5 չընէք. ²⁰Հապա դուք պիտի փնտռէք ան տե-
ղը՝ որն որ ձեր Տէր Աստուածը ¹ձեր ամէն ցե-
ղերուն մէջէն պիտի ընտրէ իր անուանը բնա-
6 կուելուն համար, ու հոն պիտի երթաք. ²եւ
²ձեր ողջակէզները, ձեր զոհերը, ³ձեր տա-
սանորդները, ձեր բարձրացընելու ընծաները,
ձեր ուխտերը, ձեր կամաւոր ընծաները՝ ու
7 ձեր արջառներուն ու ոչխարներուն առջինեկ-
ները հոն տանիք. ⁴Եւ ⁵հոն ձեր Տէր Աստու-
ծոյն առջեւը ուտէք, և ձեր Տէր Աստուածը
ձեզ օրհնելուն համար՝ ձեր ամէն ձեռք զար-
կած բաներուն մէջ ուրախանաք՝ ⁶թէ դուք և
թէ ձեր ընտանիքը :
8 ⁷Մի ընէք ան ամէնուն համեմատ, որ մենք
այսօր աս տեղը կ՚ընենք, այսինքն՝ ⁸ամէն մարդ
9 իր աչքերուն հաճոյ եղածին պէս. ⁹Քանզի
մինչեւ հիմա չհասաք ան հանգստութեանը ու
ժառանգութեանը՝ որ ձեր Տէր Աստուածը ձե-
10 զի պիտի տայ : ¹⁰Այլ ¹¹դուք Յորդանանէն
պիտի անցնիք, ու պիտի բնակիք ան երկրին
մէջ՝ որ ձեր Տէր Աստուածը ձեզի ժառանգու-
թիւն պիտի տայ. ու ձեր բոլոր շրջակայ թըշ-
նամիներէն ձեզ պիտի հանգստացընէ, ու ա-
11 պահովութեամբ պիտի բնակիք. ¹²Եւ ¹³ան տե-
ղը՝ որ ձեր Տէր Աստուածը պիտի ընտրէ իր
անուանը բնակուելուն համար, բոլոր ձեզի
պատուիրածներս հոն տանիք, ձեր ողջակէզ-
ները՝ ձեր զոհերը՝ ձեր տասանորդները՝ ձեր
բարձրացընելու ընծաները՝ ու ձեր բոլոր ու-
խտերուն ընտիր ընծաները, որ Տէրոջը պիտի
12 ուխտէք. ¹⁴Եւ ¹ձեր Տէր Աստուածոյն առջեւը
ուրախութիւն ընէք, թէ դուք՝ թէ ձեր որ-
զաքները ու աղջիկները, ձեր ծառաները ու
աղախինները, և թէ ձեր դռներուն եղող Ղե-
ւտացին. վասն զի ²անիկայ ձեզի հետ բաժին
13 ու ժառանգութիւն չունի :
³Զգոյշ կեցիր, չըլլայ որ ամէն տեսած տե-
14 ղերդ քու ողջակէզներդ մատուցանես. ⁴Այլ
քու ողջակէզներդ ան տեղը մատուցանես, որն
որ Տէրը քու ցեղերուդ մէկուն մէջ պիտի ընտ-
րէ, ու հոն իմ բոլոր պատուիրած բաներս կա-
15 տարես : ⁵Սակայն ⁶քու ամէն քաղաքներուդ
մէջ՝ սրտիդ ուզածին պէս անասուններդ մոր-
թես, ու միս ուտես, ⁷ըստ որ քու Տէր Աս-
տուածդ քեզի օրհնութիւն տուեր է. ու ⁸զա-
նիկայ մաքուրը ու անմաքուրը՝ այծեամի
16 ու եղջերուի պէս ուտեն : ⁹Այլ արիւնը չուտէք. զանիկայ ջուրի պէս գետինը թափէք :
17 ¹⁰Յորինիդ դինիդ ու եղիդ տասանորդները,
արջառներուդ ու հօտերուդ առջինեկները, բոլոր
ուխտ ըրած ուխտերդ, և կամաւոր ու բարձ-

---

¹ Ել. իե. 27 :
² Ել. ի. 1, 15, 19 :
³ Ել. իը. 2 :
⁴ Ել. իը. 15 :
⁵ Ել. իէ. 12, 13 : Ցես. ը. 33 :
⁶ Ծն. ժբ. 6 : Գատ. է. 1 :
⁷ Ել. ի. 6 : Գատ. է. 1 :
⁸ Ել. ի. 32 : ժբ. 32 :
⁹ Ել. ժգ. 1 :
¹⁰ Ել. ժ. 10 : ը. Թագ. ը. 40 :
¹¹ Ել. իգ. 13 : Ել. է. 5 :
¹² ը Թագ. ժդ. 4 : ժէ. 10, 11 : Երեմ. ը. 6 :
¹³ Թագ. իգ. 52 : Գատ. ը. 2 :
¹⁴ Բ Օր. 31 :
¹ Բ Օր. 11 : Ել. իդ. 2 : Ցես. ը. 27 : ը Թագ. ը. 29 : ը Մն. է. 12 : Սաղ. հը. 68 :
² Ղև. ժէ. 3, 4 :
³ Բ Օր. 17 : Ել. ժէ. 22, 23 : ժէ. 19, 20 :
⁴ Ել. ժգ. 26 :
⁵ Բ Օր. 12, 18 : Ղև. իգ. 40 : Ել. ժդ. 11, 14, 15 : իդ. 11 : իէ. 7 :
⁶ Գատ. ժէ. 6 : իա. 25 :
⁷ Ել. ժա. 31 :
⁸ Բ Օր. 5, 14, 18, 21, 26 : Ել. ժգ. 23 : ժէ. 20 : ժդ. 2, իգ : ժէ. 8 : ժը. 6 : իգ. 16 : իդ. 2 : լա. 11 : Ցես. ժը. 1 : ը Թագ. ը. 29 : Սաղ. հը. 68 :
⁹ Բ Օր. 7 :
¹⁰ Ել. ժ. 9 : ժգ. 29 :
¹¹ Ղև. ժէ. 4 :
¹² Բ Օր. 11 :
¹³ Բ Օր. 21 :
¹⁴ Բ Օր. 22 :
¹ Ել. ժգ. 5 : ժէ. 22 : Ծն. իա. 4 : Ղև. է. 26 : ժէ. 10 : Ել. ժէ. 23 : Բ Օր. 23, 24 :

բացընելու ընծաներդ քու դանդուդ մէջ պիտի
18 հիմնաս ուսել • Ա՚յլ անունք քու Տէր Աստուծոյդ առջևը՝ Տէր Աստուծոյդ ընտրած տեղը ուտես, թէ դուն՝ թէ քու տղադ ու աղջիկդ, թէ ծառադ ու աղախինդ, և թէ քու դռներդ եղող Ղեւտացին • և քու Տէր Աստուծոյդ առջևը քու բոլոր ձեռք զարկած բաներուդ վրայ ուրա-
19 խանաս : Ո՚գուշ կեցիր, չըլլայ որ Ղեւտացին անտես ընես, քանի որ ողջ ես քու երկրիդ վրայ :
20 Ու երբոր քու Տէր Աստուածդ Ընկզ ըսած ծին պէս քու սահմանդ մեծցընէ, ու սիրտդ միս ուտել ուզելով՝ Միս ուտեմ ըսես, սրտիդ
21 բոլոր ցանկութեանը պէս միս ուտես : Ծնէ որ քեզմէ հեռու բլլայ անտեղը՝ որ քու Տէր Աստուածդ պիտի ընտրէ իր անունը հոն դնելու համար, քեզի պատուիրածիս պէս քու արջառներէդ ու ոչխարներէդ մորթես, որոնք Տէրը քեզի պիտի տայ, ու քու սրտիդ բոլոր ցանկութեանը պէս քու քաղաքներուդ մէջ ուտես :
22 Ինչ այծեամը ու եղջերուն ինչպէս որ ի՚ուտուին, անոնք ալ անանկ ուտես • մաքուրը ու անմա-
23 քուրը հաւասարապէս ուտեն : Միայն ա-րիւնէ զգուշացիր, որ արիւնը չուտես • Ընկե արիւնը՝ ոգին է • ու ոգին միսին հետ չու-
24 տես • Ընկեայ չուտես, այլ ջուրի պէս գետի-
25 նը թափես : Ընկեայ մի՛ ուտեր, որ քեզի՛ ու քեզմէ ետքը քու որդոցդ ազէկ բլլայ, Տէրոջը առջևը ուղիղ սեպուածը ընելովդ :
26 Սայց քու Նուիրելու բաներդ՝ և Նուխտերդ
27 առնես, ու Տէրոջը ընտրած տեղը երթաս : Ու քու ողջակէզներդ՝ միսը ու արիւնը՝ քու Տէր Աստուածդ սեղանին վրայ մատուցանես • բայց քու զոհերուդ արիւնը՝ քու Տէր Աստուածդ սեղանին վրայ թափուի, ու միսը ուտես :
28 Ո՚գուշ եղիր ընազանդելու ան բոլոր խոսքերուն՝ որոնք քեզի պատուիրեցի, որպէս զի քու Տէր Աստուածդ առջևը աղէկ ու հաճոյ եղածը ընելովդ՝ քեզի ու քեզմէ ետքը քու որդոցդ յաւիտեան ազէկ բլլայ :
29 Երբոր քու Տէր Աստուածդ քու առջևէդ ջարդէ ան ազգերը, որոնց երկիրը դուն ժառանգելու պիտի երթաս, ու երբոր անոնք ժառան-
30 գես ու անոնց երկրին մէջ բնակիս, Ո՚գուշ կեցիր, չըլլայ որ անոնց քու առջևէդ բնակելնէ բյլալէն ետքը՝ անոնց հետևելով որոգայթի մէջ իյնաս, և չըլլայ որ անոնց աստուածներուն վրայով հարցուփորձ ընես, ըսելով • Ես ազգերը ի՚նչպէս իրենց աստուածները կը պաշ-
31 տելին • ես ալ այնպէս ընեմ : Ո՚նուն քու Տէր Աստուածդ անանկ չընես • քանզի անոնք՝ Տէրոջըատելի եղած բոլոր գարշելի բաները իրենց աստուածներուն կ՚ընէին • որովհետև անոնք իրենց աստուածներուն պատ-ը ընե-ը համար մինչև անգամ իրենց տղաքները ու աղջիկները
32 կրակով կ՚այրէին : Ես քեզի ինչ որ կը պատուիրեմ, զգուշացիր ան ընելու • Անոր վրայ բան մը չաւելցընես ու անկէ բան մը չպակսեցընես :

ԳԼ • ԺԴ

1 Աստպաստուհեան յորդորողները 6 որբուհի մօտ ազգականներէ ալ ըլլային, 9 պիտի քարկոծուէին : 12 Աստպաստիկ քաղաքներուն վերաբերեալ պատուէր,

1 Ծնէ որ ձեր մէջէն մեկ մարգարէ մը կամ Երազատես մը ելլէ, ու ձեզի նշան մը
2 կամ հրաշք մը տայ, Եւ ձեզի բսած նշանը կամ հրաշքը կատարուի, ու ձեզի բսէ թէ՝ Երթանք օտար աստուածները պաշտենք, ո-
3 րոնք դուք չէք ճանչցած • Ըն մարգարէին կամ երազատեսին խոսքը մեկ մի՛ ընէք • քանզի ձեր Տէր Աստուածը ձեզ կը փորձէ, որ Հասկընայ թէ արդեօք դուք ձեր Տէր Աստուածը ձեր բոլոր սրտովը ու բոլոր հոգիովը կը սիրէք :
4 Ձեր Տէր Աստուածդն հետևող ըլլաք, ու անկէ վախնաք, անոր պատուիրանքները պահէք, ու անոր խոսքին ընազանդութիւն ընէք, անոր ծառայութիւն տունէն ազատող ձեր Տէր
5 Աստուածդն դէմ ապստամբութիւն խոսցաւ, որ ձեզ խոտորեցընէ ան ճամբայէն՝ որ ձեր Տէր Աստուածը ձեզի պատուիրեց որ անոր մէջ քալէք • Հայսպէս չարութիւնը ձեր մէջէն վերցընէք :
6 Ընծե որ քու մօրդ տղան՝ քու եղբայրդ, կամ քու տղադ, կամ աղջիկդ, կամ Ծոցիդ կնիկը, և կամ քու Բարեկամդ՝ որ քու անձիդ պէս կը սիրես, քեզ մոլորցընել ուզելով՝ ծածկապար ըսէ • Երթանք՝ ու օտար աստուածները պաշտենք, որոնք ո՚չ դուն ճանչցար՝ ո՚չ ալ քու
7 հայրերդ • Ձեր բոլորտիքը եղող ազգաց աստուածներէն՝ թէ ձեզի մօտ ըլլան և թէ ձեզմէ հեռու, երկրիս ծէն ծայրէն մինչև ծէնէ ծայրը,
8 Ընոր հաւանութիւն չտաս, ո՚չ ալ անոր մտիկ ընես • քու աչքդ անոր չխնայէ, ո՚չ ալ անոր վրայ

ա Ա՚մբ 11, 12 : Կղ • ժգ • 23 : գ Կղ • ժգ • 27 : դ Ծն • ժե • 18 : ի՚բ • 14 : Եզ • ԼԹ • 24 : Կղ • ժա • 24 : ժի՚ • 8 : ե Ա՚մբ 15 : զ Ա՚մբ 16 : է Ծն • ի՚ • 4 : Ել • ժէ • 11, 14 : ը Կղ • ջ • 40 : Նա • ջ • 10 : թ Նէ • ժե • 26 : Կղ • ժգ • 18 : ի Թագ • ժա • 38 : ժ Թագ • է • 9, 10 : ժբ • 19 : ժա Կղ • ջ • 2 : ժբ • 18 : Հն • ա • 7 : Ղաւկ • Ը • 6 : Հայտ • ի՚բ • 18 :

ժգ Ծաթ • ա • 21, 22, 24 : ժդ Ել • ա • 5, 9, 13 : ժէ • 11 : ժզ Ա՚մբ 25 : ժէ Նէ • ի՚բ • 23 : Կղ • ժի՚ • 1 : Հն • ի՚բ • 4 : ժը Կղ • Է • 16 : ժթ Ա՚մբ 4 : Ել • ժբ • 3, 26, 30 : ի Թագ • ժէ • 15 : ի Ել • ժբ • 21 : ի՚ • 2 : Կղ • ժբ • 10 : Երեմ • ԼՀ • 35 : Եզեկ • ի՚ը • 37 :

ի Ա՚մբ 25 : ի Ա՚մբ 15 : ի Ա՚մբ 16 : ի Ծն • ի՚ • 4 : Ել • ժէ • 11, 14 : ի Կղ • ժբ • 3 : ի Ա՚մբ 4 : ի Ել • ժբ • 3, 26, 30 : ի Թագ • ժէ • 15 : ի Ել • ժբ • 21 : ի՚ • 2 : Կղ • ժբ • 10 : Երեմ • ԼՀ • 35 : Եզեկ • ի՚ը • 37 :

ի Կղ • ջ • 2 : ժգ • 18 : Հն • ա • 7 : Ղաւկ • Ը • 6 : Հայտ • ի՚բ • 18 :

—

ա Ա՚ղաք • ժ • 2 : բ Պատ • ի՚ը • 24 : ի՚ Թագ • ի՚ • 9 : գ Տի՛ս գԼ • ժբ • 22 : Երեմ • ի՚ը • 9 : Պատ • Է • 22 : դ Կղ • ի՚ • 2 : Տի՛ս Պատ • ի՚ը • 24 : ա Կող • ժա • 19 : ի՚ Թագ • ի՚ • 11 : Հայտ • ժջ • 14 :

ե ջ Թագ • ի՚ը • 3 : ի՚ Պն • Լ • 31 : զ Կղ • ժ • 20 : Ը • 20 : է Կղ • ժբ • 20 : Երեմ • ժջ • 15 : Ա՚ղաք • ժջ • 3 : ը Կղ • ժէ • 7 : ի՚բ • 21, 22, 24 : ա Կող • ե • 13 : թ Կղ • ժէ • 2 : ժ Տի՛ս Ծն • ժչ • 5 : Կղ • ի՚ը • 54 : Ղաւկ • ե • 20 : Սիք • Է • 5 : ի ա Թագ • ժբ • 1, 3 : ի՚ • 17 : լ Ղաւկ • ա • 10 :

9 գուբ՝ունենալով՝ պահես անիկայ։ Այլ [ա]ն-
շուշտ մեռցընես։ ու զանիկայ մեռցընելու հա-
մար՝ [բ]նախ քու ձեռդ անոր վրայ ըլլայ, ու
10 ետքը բոլոր ժողովուրդին ձեռքը։ Քարերով
քարկոծես անիկայ, որ մեռնի. քանզի ուզեց
քեզ ապստամբեցընել քու Տէր Աստուածդ,
որ քեզ Եգիպտոսի երկրէն՝ ծառայութեան
11 տունէն հանեց։ Ու [գ]բոլոր Իսրայէլը լսելով՝
վախնայ, ու ա՛լ ձեր մէջը ասոր պէս
չարութիւն մը չընեն։
12 [դ]Եթէ որ քու Տէր Աստուածդ բնակութեան
համար քեզի տուած քաղաքներուն մէկուն վը-
13 րայով լսես, որ կ՚ըսեն թէ՝ [ե]Ձեր մէջէն քանի
մը [զ]չար մարդիկներ՝ ելան, ու իրենց քաղաքին
բնակիչները [է]ապստամբեցուցին, ըսելով. [ը]Եր-
թանք՝ ձեր չճանչցած օտար աստուածները պաշ-
14 տնք, Ըն աստիճան ազէկ մը քննես, ու հարց-
ուփորձ ընես, ու եթէ ճշմարիտ ու ստոյգ է, և ան գարշելի բա-
15 նը ձէմարիա ու ստոյգ է, և ան գարշելի բա-
նը ձէմարիա ու ստոյգ է, և ան գարշելի բա-
16 նը ձեր մէջը եղած է, Ըն քաղաքին բնակիչ-
ները անպատճառ սուրի բերնէ անցընես, [թ]Եւ
ան և թէ անոր մէջը եղած բոլոր բաները նզովե-
լով. անասուններն ալ սուրի բերնէ անցընես.
16 Ու անոր բոլոր աւարը անոր հրապարակին մէջը
ժողվես, ու [ի]ան քաղաքը և անոր բոլոր աւարը
քու Տէր Աստուածդ համար բոլորովին կրակով
այրես. ու անիկայ [լ]յաւիտեան աւերակ ըլլայ,
17 ու ա՛լ չշինուի։ Ու [խ]ան նզովածէն ձեռ-
քիդ մէջը բան մը չմնայի, որպէս զի Տէրը Իր
սաստիկ բարկութենէն դառնայ, քեզի ողորմա-
թիւն ու գթութիւն ընէ, և քեզ շատցընէ,
18 [ծ]ինչպէս որ քու Հայրերուդ երդում ըրաւ, [կ]Եթէ
որ դուն քու Տէր Աստուածդ ձայնին ընդա-
կառութիւն ընելով՝ Ես անոր բոլոր պատուիրանք-
ները պահես, որոնք ես այսօր քեզի կը պա-
տուիրեմ, ու Տէր Աստուածդ առջևը ուղիղ
եղածը ընես։

ԳԼ. ԺԴ

1 Աստուծոյ որդիքը սուգի համար իրենց անձը ազգացընե-
լու չէին։ 3 Անասուններէն, ձուկերէն, 11 ու թռչուն-
ներէն զոր պիտի ուտուէր՝ ու զոր չուտուէր։ 21 Ինք-
իրմէ մեռածը ուտուելու չէր։ 22 Աստուածային պաշտօնը
կատարողներուն տրուելու տասանորդները։ 23 Տէրոջը
առջևը ուտելու տասանորդները ու երախայրիքները։ 28
Երրորդ տարւոյն աղքատներուն տասանորդը։

1 Որդիք էք դուք [ա]ձեր Տէր Աստուածոյն որդիքն
էք, [բ]մեռելի համար՝ ձեր մարմինը վրայ

[ա] Ղեւ. ժէ. 5։
[բ] Գաղ. է. 58։
[գ] Գաղ. ժէ. 7։ Գաղ. է. 58։
[դ] Գաղ. ժէ. 13։ ժԹ. 20։
[ե] Ելս. իգ. 11, 12։ Գաղ. ի. 1, 2։
[զ] ա Ելոհ. իգ. 19։ Ելոհ. 19։
[է] Տե՛ս Գաղ. ժԹ. 22։ ա Ելոհ. իգ. 12։ իե. 17, 25։ ի Ելոհ. իա. 10, 13։ իգ Կող. ի. 15։
[ը] Ելբ. Հրեաների որդիներ
[թ] ի Ելոհ. ժէ. 21։
[ժ] Ես. 2։ 6։
[ի] Ղե. իե. 20։ Ելս. ի. 17, 21։
[լ] Ելս. ի. 24։
[խ] Ելս. ը. 28։ Ելս. ժէ. 1։ իե. 2։ Երեմ. իե. 2։
[ծ] Գե. է. 28։ Ելս. ի. 18։
[կ] Ելս. ի. 26։
[հ] Ելս. ի. 17։ իզ. 4, 24։ իե. 14։
[ձ] Գե. ժԹ. 25, 28, 32։

—

[ղ] Հռոմ. ը. 16։ իե. 8, 26։ Գաղ. ի. 26։
[ճ] Ղե. ժԹ. 28։ իա. 5։ Երեմ. ժգ. 6։ իա. 5։ իէ. 5։ ա Ելս. ի. 13։
[մ] Ղե. ի. 26։ Գե. է. 6, իզ. 18, 19։
[յ] Երկն. ի. 14։ Գաղ. ժ. 13, 14։
[ն] Ղե. ժա. 2, 26։
[շ] Կամ սկիզբ,
[ո] Ղե. ժա. 26, 27։
[չ] Ղե. ժա. 9։
[պ] Ղե. ժա. 13։
[ջ] Ղե. ժա. 20։
[ռ] Տե՛ս Ղե. ժա. 21։
[ս] Ղե. ժէ. 15։ իգ. 8։ Երկն. ի. 14։
[վ] Ելբ. իգ. 19։ Ղգ. 26։
[տ] Ղե. իե. 30։ Գե. ժգ. 6, 17։ Երեմ. ժ. 37։
[ր] Գե. ժե. 19, 20։
[ց] Գե. ժգ. 5, 6, 7, 17, 18։

կտրածներ չընէք, ու ձեր աչքերուն մէջտեղ
2 մազերը չածիլէք. [ա]Վասնզի դուն քու Տէր Ա-
ստուածոյդ սուրբ ժողովուրդն ես. և Տէրը երկրի
վրայ եղած բոլոր ժողովուրդներուն մէջէն քեզ
ընտրեց՝ որ իրեն սեպհական ժողովուրդ ըլլաս։
3 [բ]Ինծու պիղծ բան մը չուտես։
4 [գ]Սոնք են ձեր ուտելու անասուները.
5 Ընջաւը, ոչխարը ու այծը, Եղջերուն, այ-
ծեամը, [դ]գոմէշը, խարբուզը, այծքաղը, յա-
6 մայրը ու անապատիները։ Ու [ե]ջրքոտանիներուն
մէջ ամէն կճղակաբաշխ ու որճացող անասուն-
7 ները ուտէք. Բայց որճացողներէն կամ կրճ-
ղակաբաշխ եղողներէն ասոնք չուտէք. ուղտը,
նապաստակը ու ճագարը. քանզի անոնք թէ-
պէտ և կ՚որճան, բայց կճղակաբաշխ չեն. ա-
8 նոնք ձեզի անմաքուր ըլլան։ Ու [զ]խոզը՝ որ թէ և
անիկայ կճղակաբաշխ է, բայց չորճար. անի-
կայ ձեզի անմաքուր ըլլայ։ Անոնց միսը չու-
տէք, Նու ասոնց դիակներուն չդպչիք։
9 [է]Ջուրերուն մէջ բոլոր եղածներէն ասոնք
ուտէք. ամէն թև ու թեփ ունեցողը ուտէք,
10 Բայց ամէն թև ու թեփ չունեցողը չուտէք.
անիկայ ձեզի անմաքուր ըլլայ։
11 [ը]Ամէն մաքուր թռչուները ուտէք։ (12) [թ]Ու
ձեր չուտելու [ժ]թռչուններէն ասոնք են. [ի]Ար-
13 ծիւը՝ և պատկուէը՝ ու գիտարծիւը, Ու ցինը՝
14 ու անգղը՝ և ուրուրը՝ իր տեսակին պէս, [լ]Ա-
15 մէն ագռաւը իր տեսակին պէս, Ու ջայլամը՝
16 ու բուն՝ և կկուն ու բազէն իր տեսակին պէս, Ու
17 հաւպատիրը՝ ու քաջահաւը՝ և կարապը, Ու
18 հաւալուսը՝ ու սև անգղը՝ և հողմաղը, Ու
արագիլը՝ ու քարադրը իր տեսակին պէս, և
19 յոտպը՝ ու չղջիկը։ Ու [խ]ամէն թռչող զե-
ռուններն ալ ձեզի անմաքուր ըլլան. [ծ]անոնք պի-
20 տի չուտուին։ Ամէն մաքուր թռչուները ու-
տէք։
21 [կ]Ինքիմէ մեռածը բնա՛ւ չուտէք. զանիկայ
քու գաւառիդ եղող պանդուխտին տաս, որ ու-
տէ, կամ օտարազգիի մը ծախես. [հ]Քանզի դուն
քու Տէր Աստուածոյդ սուրբ ժողովուրդն ես։
[ձ]Ուլը իր մօրը կաթին մէջ չեփես։
22 [ղ]Տարին տարի՝ քու ցանած սերմիդ պտղէն-
քէն՝ արտէն ելած ամէն արմտիքներէն անպատա-
23 ճառ տասանորդ տաս։ Ու քու ցորենիդ,
գինիիդ ու եղջ տասանորդը, ու [ճ]արջառնե-
րուդ և ոչխարներուդ առջինեկները՝ քու Տէր
Աստուածոյդ առջևը ուտես, այն տեղը՝ որ ինքը
իր անունը բնակութեանը համար պիտի ընտ-

բէ • որպէս զի միշտ քու Տէր Աստուածդ վախ-
24 նալ սորվիս : Ու թէ որ քու Տէր Աստուածդ
քեզ օրհնելուն համար՝ ճամբան քեզի հեռու
իյնայ , եւ ան տեղը՝ որ քու Տէր Աստուածդ
պիտի ընտրէ իր անունը հոն դնելու համար ,
քեզմէ հեռու ըլլալով՝ կարող չըլլաս զանոնք
25 հոն տանելու , ընտանիք զանոնք ծախակ ընես ,
ու ծախկը ձեռքդ առնես , և քու
26 Տէր Աստուածդ ընտրելու տեղը երթաս • Ու
ան ծախկը՝ սրտիդ բոլոր ցանկացած բաներուն ,
արջառներու կամ ոչխարներու , գինիի կամ օ-
ղիի , ու սրտիդ ամէն ուզած բանին տաս • Ուր
հոն քու Տէր Աստուածդ առջեւը ուտես ու ու-
27 րախանաս , դուն և քու ընտանիքդ • Ու քու
դռներդ եղող Ղեւտացին ալ զանոց չընես • քան-
զի անոնկայ քեզի հետ բաժին ու ժառանգու-
թիւն չունի :
28 Երեք երեք տարուընէ վերջը՝ ան նոյն տարուընէ
արմտիքներուն բոլոր տասանորդը հանես , և
29 զանիկայ քու քաղաքներուդ մէջը պահես • Ու
Ղեւտացին՝ որ քեզի հետ բաժին ու ժառան-
գութիւն չունի , և դռներդ եղող օտարականը ,
որբը ու որբևարին գան , և ուտեն կշտանան •
որպէս զի քու Տէր Աստուածդ քեզ օրհնէ քու
ձեռքիդ բոլոր ամէն գործքերուն մէջ :

ԳԼՈՒԽ ԺԵ

1 Յօբելեանարդ տարին թողութեան տարի պիտի ըլլար աղքատին համար • 7 այսու ամենայնիւ փոխ պիտի արուէր ու ձրի ալ արուէր : 12 Երբայեցի ծառան եօթնեարդի տարին ձրի ազատ պիտի ըլլար • 16 իսկ երբոր իր տիրոջմէն գոհ ըլլալով՝ ուզէր քովը կենալ , պիտի կրնար մնալ : 19 Հօտերէն ամէն արու առէնները Տէրոջը պիտի նուիրուէին :

1 Ամէն եօթնեարդի տարին՝ թողութիւն ընես :
2 Ու թողութեան կանոնը աս է • Ամէն պար-
տատէր՝ որ իր դրացիին բան մը փոխ տուած է ,
անոնկայ պիտի թողու • իր դրացիէն կամ եղ-
բօրմէն պիտի չպահանջէ ան • վասն զի թողու-
3 թիւն քարոզուած է Տէրոջը : Օտարազգիէն
պիտի պահանջես , բայց քու եղբօրմէդ առնե-
4 լիքդ պիտի թողուս • Մինչեւ որ քու քովդ
աղքատ չըլլայ • վասն զի Տէրը անշուշտ քեզ
պիտի օրհնէ ան երկրին մէջ , որն որ քու Տէր
Աստուածդ քեզի ժառանգութիւն պիտի տայ
5 որ անոր տիրես : Միայն թէ որ քու Տէր Ա-
ստուածդ խօսքին ամէն կերպով ընդունիս ,
ու աս բոլոր պատուիրանքները որ ես այսօր
քեզի կը պատուիրեմ , զգուշութեամբ կատարես ,
6 դնես , Որ Տէր Աստուածդ ալ քեզի բսածին
պէս՝ քեզ պիտի օրհնէ , և դուն շատ ազգե-

3 Կղ • ժբ • 21 :
4 Կղ • ժբ • 7 , 18 : իդ • 11 :
5 Կղ • ժբ • 12 , 18 , 19 :
6 Ելս. • ժբ • 20 : Կղ • ժբ • 1 , 2 :
7 Կղ • իզ • 12 : Ածխ • ջ • 4 :
8 Կղ • իզ • 12 :
9 Ընթ • ժբ • 27 : Կղ • ժբ • 12 :
10 Կղ • ժե • 10 : Առակ • ջ • 9 , 10 : Տես Պաղ • ջ • 10 :
11 Ելս. • իա • 2 : իդ • 10 , 11 : Ղև • իե • 2 , 4 : Կղ • լա • 10 : Երեմ • լէ • 14 :
12 Տես գլ • իդ • 20 :
13 Կամ Ընանկ
14 Կղ • իը • 8 :
15 Կղ • իը • 1 :
16 Կղ • իը • 12 , 14 :
17 Կղ • իզ • 13 : Առակ • իը • 7 :

բու փոխ պիտի տաս , բայց դուն փոխ պիտի
չառնես , Դուն շատ ազգերու պիտի տի-
րես , բայց անոնք քեզ պիտի չտի-
րեն :
7 Քու Տէր Աստուածդ քեզի տուած երկրին
մէջը՝ քու քաղաքներուդ մէկուն մէջ՝ թէ որ
եղբայրներուդ մէկը աղքատ ըլլայ , Իսրա-
պուտիւն չընես , ու աղքատ եղբօրդ՝ ձեռքդ
8 Հապա անպատճառ ձեռքդ պիտի
բանաս անոր , ու անոր կարօտութեանը բաւա-
9 կան ըլլալու չափ անոր փոխ տաս : Զգոյշ
կեցիր , չըլլայ որ սրտիդ մէջէն չար խորհուրդ
մը անցընես , ու Եօթնեարդի տարին՝ թողու-
թեան տարին մօտ է՝ ըսելով , աղքատ եղբօրդ
վրայ անգութի աչքով նայիս , ու անոր ոչ
չտաս • և ան քեզի դէմ Տէրոջը աղաղա-
10 կէ , ու դուն մեղքի տէր ըլլաս : Ընպատճառ
անոր պիտի տաս , ու անոր տալու ատենդ Իւրտ
սիրտդ չնեղի • վասն զի Քու Տէր Աստուածդ
աս պատճառաւ քու ամէն գործքերուդ ու ա-
մէն ձեռք զարկած բաներուդ մէջ քեզ պիտի
11 օրհնէ : Որովհետեւ երկրին մէջէն աղքատ պա-
կաս պիտի չըլլայ , անոր համար քեզի կը պա-
տուիրեմ՝ ու կ՚ըսեմ • Քու երկրիդ մէջ եղած
աղքատ ու չքաւոր եղբօրդ՝ ձեռքդ բաց ըլլայ :
12 Եթէ որ քու եղբայրներէդ Եբրայեցի
մարդ մը կամ կիներ մը քեզի ծախուի , անիկայ
վեց տարի քեզի ծառայութիւն պիտի ընէ • ու
եօթնեարդի տարին՝ զանիկայ քու քովէդ ազատ
13 պիտի արձակես : Եւ քու քովէդ ազատ ար-
ձակելու ատենդ՝ զանիկայ պարապ չարձակես •
14 Քու ոչխարներէդ , քու կալէդ և քու հնձա-
նէդ անպատճառ պարգեւ տաս անոր • քու Տէր
Աստուածդ ինչպէս որ օրհնեց , անոնկ
15 պիտի տաս անոր : Եւ յիշեցիր որ դուն
ալ Եգիպտոսի երկրին մէջ ծառայ էիր , ու
քու Տէր Աստուածդ քեզ ազատեց • ասոր
պատճառով այսօր քեզի կը պատուիրեմ աս
16 բանը : Բայց թէ որ քեզ և քու տունդ սի-
րելուն համար , ու անիկայ քու քովդ հանգիստ
ըլլալուն համար , Քովդէն չելլէ՝ ըսէ ,
17 Ընտանիքը հերիւն մը առնես , ու անոր ական-
ջը դրանը վրայ ծակես , և անիկայ քեզի յա-
ւիտեան ծառայ ըլլայ • աղախնիդի ալ այսպէս
18 ընես : Զանիկայ քու քովէդ ազատ արձակելը՝
դժուար չերեւնայ քեզի • վասն զի քեզի վեց
տարի ծառայութիւն ըրաւ , ոչ վարձկանի մը
վարձքին կրկնապատիկ արդեօք ան • ու քու
Տէր Աստուածդ ամէն գործքերուդ մէջ քեզ
պիտի օրհնէ :

6 Ելս. ջ • 17 :
8 Ղև • իե • 35 : Ածխ • ե • 42 : Ղև • ջ • 34 , 35 :
10 Կղ • իբ • 54 , 56 : Ընտ • իդ • 6 : իբ • 22 : Ածխ • ի • 15 :
11 Կղ • իդ • 15 :
12 Ածխ • իե • 41 , 42 :
13 Ել Սօր • ի • 5 , 7 :
14 Կղ • ժդ • 29 : իդ • 19 : Առակ • իա • 1 : Ընտ • իբ • 9 :
15 Ածխ • իդ • 11 : Ածխ • ժդ • 7 : Ելս. • ժբ • 8 :
16 Ընթ • իա • 2 : Ղև • իե • 39 : Երեմ • լէ • 14 :
17 Ընտ • ժ • 22 :
18 Կղ • ե • 15 : ժդ • 12 :
Նե • իա • 5 , 6 :
Տես Ընս • ժդ • 14 : իա • 16 :

19 [f]Այլ արշաւեցէք ու հօտերէդ ճնած ամէն արու առջինեկները քու Տէր Աստուծոյդ պիտի նուիրես. արշաւներուդ առջինեկներովը չգործես, ու առջինեկ ոչխարներուդ բուրդը
20 չխուրես: [j]Տարին տարի քու Տէր Աստուծոյդ առջևը՝ Տէրոջը ընտրած տեղը պիտի ուտես
21 զանոնք, դուն և քու ընտանիքդ: [k]Եթէ որ անոնք արատաւոր ըլլան, կաղ կամ կոյր ըլլան, կամ ինչ և իցէ ո՛րէ գէշ արատ մը ո՛նենան, զանոնք քու Տէր Աստուծոյդ չզո-
22 հես. [l]Ընանկը՝ քու քաղաքներուդ մէջ պիտի ուտես. [m]մաքուր ու անմաքուր եղջերները անխտրաբար ո՛տկեն այծեամի ու եղջերուի պէս:
23 [n]Արիւնն անոր արիւնը չուտես. ջուրի պէս դիմունը թափես անոնց:

ԳԼ. ԺԶ.

1 Ձատկին, 9 շաբաթներուն, 13 և տաղաւարահարաց տօները: 16 Ամէն արուն իր կարողութեանը համեմատ ընծայ պիտի բերէ Տէրոջը՝ որ իրեն տօներուն մէջ: 18 Դատաւորներու ու դատաստանի վրայով: 21 Ընտրած տեղէն ոչ արձան կանգնելը ի՛ արգիլուի:

1 [o]Պսպիտ ամսուն զգուշութիւնով նայէ, որ զատիկը ընես քու Տէր Աստուծոյդ. [p]վասն զի քու Տէր Աստուածդ Պսպիտ ամսուն մէջ
2 [q]դիշերով հանեց քեզ Եգիպտոսէն: Ձատկին Տէրոջը՝ քու Տէր Աստուծոյդ ոչխարներ ու [r]արջառներ մորթես, [s]հան տեղը՝ որ Տէրը պիտի ընտրէ իր անուանը բնակութիւնն համար.
3 [t]Ընոր հետ խմորեալ հաց չուտես. եօթը օր նեղութիւնն անոնց հաց պիտի ուտես անոր հետ. վասն զի Եգիպտոսի երկրէն տագնապով ելար. որ քու կենացդ բոլոր օրերուն մէջ՝ Ե-
4 գիպտոսի երկրէն ելած օրդ միտքդ բերես: [u]Եւ քու բոլոր սահմաններուդ մէջ եօթը օր բնաւ խմոր չերեւնայ. [v]ու առջի օրուան իրիկունը
5 մորթած միսէդ միւնչև առաւօտ չմնայ: Քու Տէր Աստուծոյդ քեզի տուած քու քաղաքներուդ մէկուն մէջ բնաւ կարող չըլլաս զատիկը մոր-
6 թելու. [w]հապա միայն ան տեղը՝ որ քու Տէր Աստուածդ պիտի ընտրէ իր անուանը բնակութիւնն համար, հոն պիտի մորթես զատիկը իրիկուան դէմ՝ արեւը մտած ատենը, Եգիպ-
7 տոսէն ելած ժամանակդ: Եւ [x]քու Տէր Աստուծոյդ ընտրած տեղը [y]անիկայ եփես ու ուտես. [z]ետքը առտուընց դառնաս՝ [a]ուներդ երթաս:
8 [b]Վեց օր բաղարջ ուտես. ու [c]եօթներորդ օրը՝ քու Տէր Աստուծոյդ համար [d]ժողովութիւնն օր ըլլայ, և գործ մը չընես:
9 [e]Քուն քեզի եօթը շաբաթ համրես. ու սա եօթը շաբաթը՝ հունձքերուն մէջը մանգաղ
10 դրած առնէդ պիտի սկսիս համրել: Եւ տօքը քու Տէր Աստուծոյդ շաբաթներուն տօնը ընես՝ [f]քու Տէր Աստուծոյդ քեզի տուած օրհնութեանը համեմատ՝ ձեռքդ եկած կամաւոր
11 ընծան պիտի տաս. [g]Եւ ան տեղը՝ որ քու Տէր Աստուածդ պիտի ընտրէ իր անուանը բնակութեան համար, [h]հոն քու Տէր Աստուծոյդ առջևը ուրախութիւն ընես, դուն ու քու տղադ և աղջիկդ, քու ծառադ ու աղախինդ, ու քու [i]քաղաքներդ եղող Ղեւտացին, և ձեր մէջը
12 գտնուած օտարականը, որբը ու որեւարին: [j]Ու Եգիպտոսի մէջ ծառայ ըլլալդ միտքդ բերես՝ սա կանոնները զգուշութեամբ [k]ի գործ դնես:
13 [l]Քու կալիդ ու [m]ձիւանիդ բերքէդ ժողվելէն հաքը՝ եօթը օր տաղաւարահարաց տօնը պա-
14 հես: [n]Եւ տօնիդ մէջը ուրախութիւն ընես, դուն ու քու տղադ և աղջիկդ, քու ծառադ ու աղախինդ, և քաղաքներդ եղող Ղեւտա-
15 ցին, օտարականը, որբը ու որեւարին: [o]Քու Տէր Աստուածդ քու բոլոր բերքերդ՝ ու ձեռքդ բոլոր գործերը օրհնելուն համար, Տէրոջը ընտրած տեղը՝ [p]քու Տէր Աստուծոյդ եօթը օր տօն պահելով՝ ուրախութիւն ընես:
16 [q]Տարին իրեք անգամ այսինքն բաղարջակերաց տօնին, շաբաթներու տօնին ու տաղաւարահաց տօնին՝ քու ամէն արուներդ քու Տէր Աստուծոյդ առջևը պիտի երեւնան ան տեղը՝ որն որ ինքը պիտի ընտրէ. ու [r]Ջինջ Տէրոջը
17 առջևը չերեւնայ: Ամէն մէկը՝ [s]քու Տէր Աստուծոյդ քեզի տուած օրհնութեանը համեմատ, [t]ձեռքէն եկածին չափ պէտք բերէ:
18 [u]Քու Տէր Աստուծոյդ քեզի տուած ամէն քաղաքներուդ մէջ, քու ցեղերուդ համեմատ՝ քեզի [v]դատաւորներ ու ոստիկաններ կարգես, ու անոնք արդար դատաստանով ժողովուրդը
19 դատեն: [w]Իրաւունքը չդարձընես, [x]աչառութիւն չընես [y]ու կաշառք չառնես. վասն զի կաշառքը իմաստուններուն աչքը կը կուրացնէ,
20 ու արդարներուն խօսքը սուտ կը հանէ: Արդարութիւնն արդարութիւնն ինայն հետեւող ըլլաս, որ [z]ողջ մնաս, և քու Տէր Աստուծոյդ քեզի տալու երկիրը ժառանգես:
21 [a]Քու Տէր Աստուծոյդ համար շինելու սեղանիդ քովը՝ ինչ և իցէ ծառէ անտառ չտնկես

---

f ՆԼ. ԺԳ. 2, ԼԴ. 19; Ղև. ԻԷ. 26; ԹՈՒ. Ը. 13:
g ԳԼ. ԺԲ. 5, 6, 7, 17; ԺԳ. 23; ԺԶ. 11, 14:
h Ղև. ԻԲ. 20; ԿԼ. ԺԷ. 1:
i ԿԼ. ԺԲ. 15, 22:
j ԿԼ. ԺԲ. 16, 23:

---

k ՆԼ. ԺԲ. 2, ՃԸ:
l ՆԼ. ԺԳ. 4; ԼԴ. 18:
m ՆԼ. ԺԲ. 29, 32:
n ԹՈՒ. ԻԲ. 19:
o ԿԼ. ԺԲ. 5, 26:
p ՆԼ. ԺԲ. 15, 19, 39; ԺԳ. 3, 6, 7; ԼԴ. 18:
q ՆԼ. ԺԳ. 7:
r ՆԼ. ԺԳ. 10; ԼԴ. 25:
s ՆԼ. ԺԲ. 6:
t ՈՒ ԹՈՒԱԳ. ԻԳ. 23; ՀՅՕՀ. Բ. 13, 23; ԺԱ. 55:
u ՆԼ. ԺԲ. 8, 9; Բ ԱՐՆ. ԼԸ. 13:
v ՆԾԲ. վրանները
w ՆԼ. ԺԲ. 16; ԺԳ. 6; Ղև. ԻԲ. 6, 11, 14:
x ՆԼ. ԺԶ. 2:
y ՆԼ. ԺԲ. 11, 14:
z ՆԼ. ԻԲ. 20; ԿԼ. ԺԷ. 1:
a ՆԼ. ԺԲ. 15, 22:
b ԿԼ. ԺԲ. 16, 23:

---

c ՆԼ. ԺԲ. 15; ԼԴ. 20:
d ՀՄՐ 10:
e Ը ԿՈՐ. Բ. 12:
f ԿԼ. Ա. 16; Ա ԱՐՆ. ԻԳ. 4; ԻԷ. 29; Բ ԱՐՆ. ԺԹ. 5, 8:
g ՆԼ. ԻԳ. 2, 6; Ղև. ԺԹ. 15:
h ԿԼ. Ա. 17; ՌԱԿ. ԻԳ. 23:
i ՆԼ. ԻԳ. 8; ՌԱԿ. ԺԷ. 23; ՀՈՎ. Է. 7:
j ԵԳԿԼ. ԺԲ. 5, 9:
k ՆԼ. ԼԴ. 13; Գ ԹԱԳ. ԺԶ. 15; ԺԶ. 33; Գ ԹԱԳ. ԺԶ.

22 քեզի • ՙԸրձան ալ չհանդնես քեզի , ուսկից
որ քու Տէր Աստուածդ կը զգուի :

ԳԼ· ԺԲ

1 Տէրոջը մատուցանելու զոհերը անարատ պիտի ըլլային : 2 Պատգամաւորները պիտի մեծցնէին : 8 Վաճառքին վճռերը՝ քահանաները ու դատաւորները պիտի վճռէին . 12 ու անոնց վճռին դէմ դնողը պիտի մեռցուէր : 14 Ծագաւորի մը ընտրութիւնը , 16 ու անոր պարտաւորութիւնները :

1 ՙԸրատ մը կամ ինչ և իցէ *պակասութիւն մը
ունեցող արջառը կամ ոչխարը՝ քու Տէր
Աստուածդդ զոհ չմատուցանես . վասն զի աս
բանը՝ քու Տէր Աստուածդդ առջևը պիղծ է :
2 ᵇԹէ որ քու Տէր Աստուածդդ քեզի տուած
քաղաքներուն մէկուն մէջ՝ ձեզմէ անանձ մարդ
մը կամ կնիկ մը գտնուի , որ քու Տէր Ա-
ստուածդդ առջևը չարութիւն ընելով՝ ՚ու ա-
3 նոր ուխտը չպահելով , ՚իմ հրամանիս դէմ՝
երթայ ուրիշ աստուածներու , ᵇարեգակին՝
կամ լուսնին՝ և կամ երկնից որ և իցէ †զարդե-
րուն ծառայութիւն ու երկրպագութիւն ընէ .
4 ՚և ես բանը քեզի պատմուի , ու դուն լսելէդ
ետքը ազէկ մը քննութիւն ընես , և ահա բանը
ճշմարիտ ու ստոյգ է , որ Իսրայէլի մէջ ա-
5 նանկ պղծութիւն մը եղած է . Ընատունը ա-
չարութիւնը ընող մարդը կամ կնիկը դուռերդ
հանես , և ան մարդը կամ կնիկը ᵇքարերով
6 քարկոծես , ու մեռնի : Ու ՚ան մահապարտը՝
երկու կամ իրեք վկայի բերնովը մեռնի . մէկ
7 վկայի բերնովը չմեռնի : ᵇՕանիկայ մեռցնելու Համար , առաջ վկաներուն ձեռքը անոր
վրայ պիտի ըլլայ , ու անկէ ետքը բոլոր ժողովուրդին ձեռքը . աս կերպով ᵇչարութիւնը
ձեր մէջէն վերցնես :
8 Երբոր ᵇդատաստան տեսակ արիւնհեղութիւնները , գաւերու կամ վէրքերու վրայով՝ քու
քաղաքներուդ մէջ եղած ՙվէճերուն վճռաւորութիւնը խիստ դժուար երևնայ քեզի , ան
ատենը ելլես , ᵇև քու Տէր Աստուածդդ ընտրած
9 տեղը երթաս , ու ᵇվ և ատայի քահանաներուն և ᵇան ժամանակի դատաւորին մօտենալով՝ խոր-
հուրդ հարցընես . ᵇու անոնք դատաստանին
10 վճիռը քեզի պիտի ըսեն . Ու պիտի ընես ան
վճռոյն համեմատ՝ որ Տէրոջը ընտրած տեղը
քեզի կ'ըսեն , ու ինչ որ քեզի սորվեցընեն , ըզ-

11 դուշութեամբ ՚ի դործ դնես . Ընոնց քեզի սորվեցուցած օրէնքը՝ ու քեզի ըսուցած դատաստանը պիտի կատարես . անոնց քեզի յայտնած
խօսքէն չխոտորիս , ոչ աջ դին և ոչ ձախ դին :
12 Եայց թէ որ ᵇմէկ մարդ մը հպարտութիւն ընելով՝ ՙքու Տէր Աստուածդդ պաշտելու կեցող քահանային՝ կամ դատաւորին խօսքը մտիկ
չընէ , ան մարդը պիտի մեռնի , ու ᵇչարութիւնը
13 Իսրայէլէն վերցնես : ՚Ու բոլոր ժողովուրդը լսելով՝ վախնայ , ու մէյմըն ալ հպարտութիւն չընէ :
14 Երբոր քու Տէր Աստուածդդ քեզի տուած երկիրը մտնես , ու անոր տիրելով՝ հոն բնակիս ,
ու ըսես . Յիմ բոլորտիքս եղող ամէն ազգերուն
15 պէս ես ալ իմ վրաս թագաւոր մը դնեմ . Ընպատճառ ՙքու Տէր Աստուածդդ ընտրած մարդը
վրադ թագաւոր դնես . ՙքու եղբայրներէդ մէկը վրադ թագաւոր դնես . քու եղբայրդ չեղող
16 օտարականը դնելու կարող չըլլաս : Սակայն ձիեր շատ չունենայ , ու ժողովուրդը Եգիպտոս դարձընէ . որովհետև ՚Տէրը ձեզի ըսաւ որ՝ ՚Ալ էլ
17 չդառնաք : Ու նաև անիկայ իրեն կիներ չշատցընէ , որ ՙսիրտը չխոտորի . ու իրեն հա-
18 մար խիստ շատ արծաթ ու ոսկի չժողվէ : ՙՈւ իր թագաւորութեանը աթոռին վրայ նստած ին
պէս , աս օրինաց գրքէն օրինակը՝ ՚Վ ևտացի քահանաներուն քովը եղած օրինակէն՝ իրեն
19 համար մէկ գիրքի մը մէջ գրէ : Ու ՙանիկայ իր քովը ձնայ , ու իր կենացը բոլոր օրերուն մէջ
կարդայ . որպէս զի իր Տէր Աստուածմէն վախնալ սորվի , և աս օրէնքին բոլոր խօսքերը ,
ու աս կանոնները զգուշութեամբ ՚ի դործ դնէ .
20 Որ իր սիրտը իր եղբայրներուն վրայ չհպարտանայ , ու ᵇաս պատուիրանքներէն աջ դին կամ
ձախ դին չխոտորի . որ իր թագաւորութեանը
վրայ՝ երկար կեանք մը վայելէ Իսրայէլի մէջ ,
թէ ինքը և թէ իր որդիները :

ԳԼ· ԺԶ

1 Քահանայից ու Ղևտացւոց ժառանգութիւնը Տէրը պիտի բլլար : 3 Քահանայից իրաւունքը : 6 Ղևտացւոց բաժինը : 9 Ազգաց պղծութիւններուն հետևել կենալու , 15 Ներհատաս Մարգարէին մտիկ ընելու , 20 ու մնապարտ մարգարէին մեռցընելու պատուէրը :

16 ։ իւն · 3 ։ ի Մն · Լ֊ · 3 ։
ա Ղև · իկ · 1 ։

—

ա Պվ· ժե · 21 ։ Մաղ· ա · 8 , 13 , 14 ։
* Նբր · գէշ բան
բ Պվ· ժգ · 6 ։
գ Ելս · է · 11 , 15 · իզ · 16 ։ Գատ · բ · 20 · գ Ծատ · ժբ · 12 ։ Ամս · բ · 1 ։
դ Նբհմ· է · 22 , 23 , 31 ։ ժի · 5 ։ Լ֊ · 35 ։
ե Պվ· գ · 19 ։ Հոր · լա · 26 ։
† Նբր · զօրքին
զ Պվ· ժգ · 12 , 14 ։
է Ղև · իզ · 14 , 16 ։ Պվ· ժգ · 10 ։ Ելս · է · 25 ։
ը Ծատ · լե · 30 ։ Պվ· ժի · 15 ։ Ատտ · ժբ · 16 ։ Հնօ· բ · 17 ։ բ Կոր · ժգ · 1 ։ ա Տիմ · ե · 19 ։ Նբր · ժ · 28 ։
ը Պվ· ժգ · 9 ։ Գոր · է · 58 ։
ժ ՚Ա՛ր 12 ։ Պվ· ժգ · 5 ։ ժի · 19 ։
ի Տե՛ս Նբհ· իա · 13 , 20 , 22 , 28 ։ իբ · 2 ։ Ծատ · լե · 11 , 16 , 19 ։ Պվ · ժի · 4 , 10 , 11 ։
‡ Նբր · արեան և արեան մէջ֊տեղը ; դատի ու դատի մէջ֊տեղը ; կամ վէրքի ու վէրքի մէջտեղը
լ բ Մն · ժի · 10 ։ Ընգ ·

ի · 11 ։ Մաղ· բ · 7 ։
ի Պվ· ժգ · 5 ։ ժի · 17 ։ Մաղ· ձիբ · 5 ։
ձ Տե՛ս Նբհմ· ժբ · 18 ։
ղ Պվ· ժի · 17 ։
ճ Նշկ· խդ · 24 ։
յ Ծատ · ժե · 30 ։ Նգը · ժ · 8 ։ Ամս · ը · 4 ։
ղ Պվ· ժբ · 5 , 7 ։
ճ Պվ· ժգ · 5 ։
մ Պվ· ժգ · 11 ։ ժի · 20 ։
յ ա Ծատ · բ · 5 , 19 , 20 ։
ն Տե՛ս ա Ծատ · ի · 15 ։ ժ · 24 ։ ժդ · 12 ։ ա Մն · իբ · 10 ։
շ Նբհմ· է · 21 ։
ո գ Ծատ · գ · 26 ։ ժ · 26 ,

28 ։ Մաղ· ի · 7 ։
չ Նա՛ · լա · 1 ։ Նշկ · ժէ · 15 ։
պ Նշ· ժգ · 17 ։ Ծատ · ժգ · 3 , 4 ։
ջ Պվ· իզ · 68 ։ Ամս · ժա · 5 ։ Տե՛ս Նբհմ· խբ · 15 ։
ռ Տե՛ս գ Ծատ · ժա · 3 , 4 ։
ս գ Ծատ · ժա · 12 ։
վ Պվ · լա · 9 , 26 ։ Տե՛ս գ Ծատ · իբ · 8 ։
տ Ելս · ա · 8 ։ Մաղ· ՚Ամի · 97 , 98 ։
ր Պվ· ե · 32 ։ գ Ծատ · ժէ · 5 ։

—

1 Ղ Ա ւ ա տ ց ի քահանաները՝ Ղ Ե վ ի ին բոլոր ցեղը՝
Իսրայէլին հետ բաժին ու ժառանգութիւն չունենան. Տէրոջը պատարաքները ու ա-
2 նոր ժառանգութիւնը ուտեն: Ո՛ւ ան որոյ ա-
նունք իրենց եղբայրներուն մէջ ժառանգութիւն չունենան. անոնց ժառանգութիւնը Տէրը ինքն է, ինչպէս որ անոնց ըսաւ:
3 Եւ սա պիտի ըլլայ քահանային իրաւունքը ժողովուրդին կողմէն՝ որոր զոհ կը մատուցա-
նեն, թէ արջառ ըլլայ ան՝ և թէ ոչխար. Թևը, ծնօտները ու քաղցրիքը քահանային
4 պիտի տան: Ա՛ռու ցորենիդ, գինիիդ ու եղիդ երախայրիները, ու նաև ոչխարներուդ առջի
5 բուրդը՝ անոր պիտի տաս. Ո՛ր ան ի՛ր Տէր Աստուածդ՝ քու բոլոր ցեղերուդ մէջէն զանի-
կայ ընտրեց, Որ Տէրոջը անունովը ծառայու-
թիւն ընելու կենայ, ինքը ու իր որդիքը:
6 Ու երբոր Ղ Ե ւ ա տ ի մը քու քաղաքներուդ մէկէն՝ այսինքն՝ բոլոր Իսրայէլին մէջ ի՛ր պան-
դխտացած տեղէն գայ՝ ու իր սրտին փափա-
7 քելովը Տէրոջը ընտրած տեղը գայ՝ Ընաստնոր
կոն Տէրոջը առջևը կեցող բոլոր իր Ղ Ե ւ ա տ ի եղբայրներուն պէս՝ իր Տէր Աստուծոյն անուա-
8 նովը ծառայութիւն ընէ: Ու մէկալներուն հետ հաւասար բաժին պիտի ուտէ. ամէն ինչ-
ո՛ւ իր հայրենական Ծախսանգիս-ին գիներէն՝ զատ:
9 Երբոր քու Տէր Աստուածդ քեզի տուած երկիրը մտնես, նան ազգերուն գարշելի գործ-
10 քերուն պէս ընել չսորվի՛ս: Ձեր մէջը չգտնուի՛ անանկ մարդ մը, որ իր տղան կամ աղջիկը
Կրակէ անցընէ, Եկամ բաղդ նայի, կամ գու-
շակութիւն, կամ հմայութիւն և կամ դիւթու-
11 թիւն ընէ, Նաև կախարդ, կամ վհուկ, կամ
նշանագէտ, կամ Մեռելահմայ Ջգիտոնի.
12 Ո՛ր ան ոք որ աս բաները կ՚ընէ՝ Տէրոջը առջևը գարշելի է. Ու աս գարշելի բաներուն համար՝
քու Տէր Աստուածդ քու առջևէդ կը հալածէ
13 զանոնք: Քու Տէր Աստուածդ առջևը կա-
14 տարեալ ըլլաս. Ո՛ր ան ազգերը՝ որոնց դուն պիտի տիրես, գուշակներուն ու բաղդ
նայողներուն մտիկ կ՚ընեն. բայց քու Տէր Աս-
տուածդ քեզի այսպէս ընելո՝ հրաման չը-
տուաւ:
15 Ա՛ռու Տէր Աստուածդ քու եղբայրներուդ մէջէն ինծի պէս մարգարէ մը պիտի հանի քե-
16 զի, անոր մտիկ ընէք. Ինչպէս որ Կորեհ ընելո
Ժողովքին օրը՝ քու Տէր Աստուածէդ խընդ-
17 րեցիր, ըսելով. Յիմ Տէր Աստուածոյս ձայնը
մէյմըն ալ չլսեմ, ու աս մեծ կրակը մէյմըն
18 ալ չտեսնեմ, որ չմեռնիմ: Ու Տէրը ինծի ը-
սաւ, Ինչ որ խօսքերնին հետաքն է. Կ՚ելնէ
պէս մարգարէ մը պիտի հանեմ անոնց՝ իրենց
եղբայրներուն մէջէն, և Իմ խօսքերս անոր բե-
րանը պիտի դնեմ. ու ինչ որ պատուի-
19 րեմ, անոնց պիտի զրուցէ: Ու ան ոք որ մտիկ
չընէ իմ խօսքերս, որ անիկայ իմ անունովս պի-
տի խօսի, ան մարդէն ես վրէժ պիտի խնդ-
րեմ:
20 Իսկ թէ որ մարգարէ մը յանդգնի իմ ը-
սպասուիրած խօսքս իմ անունովս զրուցելու,
կամ ևսաար աստուածներու անունովը բան մը
21 զրուցելու, ան մարգարէն պիտի մեռնի: Ու
թէ որ դուն քու սրտիդ մէջ ըսես թէ՝ Տէրոջը
22 չխօսած բանը ինչպէս գիտնանք. Ո՛ր որ մէկ
մարգարէ մը Տէրոջը անունովը բան մը ըսէ, ու
ան բանը իրօք չհատարուի, Տէրոջը չըսած
խօսքը ան է. ան մարգարէն Յանդգնութեամբ
զրուցեր է ան. ու անկէ չվախնաս:

ԳԼ. ԺՕ

1 Ըպատառնի քաղաքները. 4 Ինչ իրաւունքով մարդա-
սպանը անոնց մէկուն մէջ փախչելու էր: 14 Կալուածքին
սահմանը պէտք էր որ անշարժ մնայ: 15 Դատել երկու
մարդու վկայութեամբը պիտի վճռուէր ամէն դատաս-
տան: 16 Սուտ վկայի մը պատիժը:

1 Երբոր քու Տէր Աստուածդ ո՛րնչջինչ ընէ
ան ազգերը՝ որոնց երկիրը քու Տէր Ա-
ստուածդ քեզի պիտի տայ, և դուն անոնք վը-
ռընտելով՝ անոնց քաղաքներուն ու տուներուն
2 մէջ բնակիս, Ընկէն իրեք քաղաք զատես քու
երկրիդ մէջ՝ որն որ քու Տէր Աստուածդ քեզի
3 կու տայ ժառանգելու. Պէտք ճամբայ պատ-
րաստես, և քու Տէր Աստուածդ քեզի ժա-
ռանգութեան համար տուած քու երկրիդ սահ-
մանը՝ իրեքի բաժնես. որպէս զի ամէն մար-
դասպան հոն փախչի:
4 Եւ հոն փախչելու ու ողջ մնալու մարդասպանին կանոնը աս է. Ո՛ր մարդը որ ե-
րեկուընէ ու մեկալ օրուընէ թշնամութիւն չու-
նենալով՝ անդիտութեամբ իր դրացին մեռցը-
5 նէ. Օրը օրինակ՝ թէ որ մէկը իր դրացիին
հետ անտառը երթայ փայտ կտրելու համար,
ու իր ձեռքովը տապարը փայտ կտրելու վեր-
ցուցած ատենը՝ երկաթը կոթէն դուրս ցատկե-
լով դրացին հանդիպի, և ան նիկայ մեռցընէ.
անիկայ աս քաղաքներէն մէկուն մէջ փախչի,

ա ՅԱՒ. ԺԸ. 20: ԻԵ. 62: ԿԼ. Ժ. 9:
բ ՅԱՒ. ԺԸ. 8, 9: ա ԱՈՐ. ԻԹ. 13:
գ Ղ Ե. Է. 30—34:
դ ՆՀ. ԻԲ. 29: ՅԱՒ. ԺԸ. 12, 24:
ե ՆՀ. ԻԲ. 1: ՅԱՒ. Գ. 10:
զ ԿԼ. Ժ. 8: ԺԷ. 12:
է ՅԱՒ. ԼԷ. 2, 3:
ը ԿԼ. ԺԶ. 5:
թ Ք ԱՄՆ. Լ. 2:
ժ Ք ԱՄՆ. Լ. 4: ՆԵՀԵՄ. ԺԲ. 44, 47:
ի Կամ ևհամաանունքին
լ Ղ Ե. ԺԸ. 26, 27, 30: ԿԼ. ԺԸ. 29, 30, 31:
խ Ղ Ե. ԺԸ. 21: ԿԼ. ԺԸ. 31:
ծ Ղ Ե. ԺԹ. 26, 31: Ի. 27: Նահ. Բ. 19:
կ Ղ Ե. Ի. 27:
հ Ա ՅԱՒ. ԻԲ. 7:
ձ Ղ Ե. ԺԸ. 24, 25: ԿԼ. ԻԹ. 4:
ղ Ե՛ՐԲ 18: ՀՕՀ. Ա. 45: ԿՈՐ. Գ. 22: Է. 37:
ճ ԿԼ. ԻԹ. 10:
մ ԿԼ. Ի. 19: ՆԵՐԲ. ԺԸ. 19:
յ ԿԼ. Է. 28:
ն Ե՛ՐԲ 15: ՀՕՀ. Ա. 45: ԿՈՐ. Գ. 22: Է. 37:
շ ՆՀ. ԾԱ. 16: ՀՕՀ. ԺԷ. 8:
ո ՀՕՀ. Գ. 25: Բ. 28: ԺԶ. 49, 50:
չ ԿՈՐ. Գ. 23:
պ ՆՀ. ԺԷ. 1:
ջ Ե՛ՐԲ 18: ՀՕՀ. Ա. 45: ԿՈՐ. Գ. 22: Է. 37:
ռ ԿԼ. ԻԹ. 10:
ս ՆՀ. Ի. 19: ՆԵՐԲ. ԺԸ. 19:
վ ԿԼ. Է. 28:
տ Ե՛ՐԲ 15: ՀՕՀ. Ա. 45: ԿՈՐ. Գ. 22: Է. 37:
ր ՆՀ. ԾԱ. 16: ՀՕՀ. ԺԷ. 8:
ց ՀՕՀ. Գ. 25: Բ. 28: ԺԶ. 49, 50:
ւ ԿՈՐ. Գ. 23:
փ ԿԼ. ԺԳ. 5: ՆԵՀԵՄ. ԺԳ. 14, 15: ՕԱԲ. ԺԳ. 3:
ք ԿԼ. ԺԳ. 1, 2: ՆԵՀԵՄ. Բ. 8:
օ ՆԵՀԵՄ. ԽԲ. 9:
ֆ ՏԻՒ ԳԼ. ԺԳ. 2:
և Ե՛ՐԲ 20:

ա ԿԼ. ԺԶ. 29:
բ ՆՀ. ԻԱ. 13: ՅԱՒ. ԼԷ. 10, 14: ՀՅՈ. Ի. 2:
գ ՅԱՒ. ԼԷ. 15: ԿԼ. Գ. 42:

6 որ ապրի ։ ᵗՀրէայ որ արեան վրէժխնդիրը՝ սիրտը այրելուն համար՝ մարդասպանին եւևէն
հիմայ , և ճամբան հեռու ըլլալով՝ անոր հասնի ու զանիկայ մեռցընէ , թէպէտ և մեռնելու
արժանի չէր , որովհետև երէկուընէ ու միւսոր
7 օրուընէ անոր դէմ թշնամութիւն չունէր : Ա-
սոր համար ես քեզի կը պատուիրեմ ու կ՚ըսեմ՝
որ քեզի երեք քաղաք զատես :
8 Եւ թէ որ քու Տէր Աստուածդ՝ քու հայ-
րերուդ երդում ըրածին պէս՝ ᵘքու սահման-
ներդ ընդարձակէ , ու քու հայրերուդ խոստա-
9 ցած բոլոր երկիրները քեզի տայ , թէ որ պա-
հես ու կատարես այս բոլոր պատուիրանքները՝
որ ես այսօր քեզի կը պատուիրեմ՝ և քու Տէր
Աստուածդ սիրես , ու միշտ անոր ճամբանե-
րուն մէջը քալես , Դանաւոնը աս երեք քաղա-
քին վրայ ուրիշ երեք քաղաք ալ աւելցընես .
10 Որպէս զի քու երկրիդ մէջը՝ որն որ քու Տէր
Աստուածդ քեզի ժառանգութիւն պիտի տայ ,
անմեղ արիւն չթափուի . ու դուն արեան պար-
տական չըլլաս :
11 Բայց ᵛեթէ որ մէկ մարդ մը իր դրացիին ոխ
ունենալով՝ անոր դարանամուտ ըլլայ , ու ա-
նոր դէմ ելլելով՝ անիկայ զարնէ մեռցընէ , ու
Խոյթը աս քաղաքներուն մէկուն մէջ փախչելու
12 ըլլայ , Ան առնեն իր քաղաքին ծերերը դրկեն
խրկեն , ու զանիկայ անկէ առնեն , և արեան
13 վրէժխնդրին ձեռքը տան , որ մեռնի : ᵛԱչդ
աչդ անոր չխնայէ . ᵖու Իսրայէլին մէջէն ան-
մեղ արիւնը վերցընես , որ քեզի աղէկ ըլլայ :
14 ᵍԱրու կալուածդիդ մէջը՝ որն որ քու Տէր
Աստուածդ քեզի ժառանգութիւն տուած երկ-
րին մէջ պիտի ժառանգես , չըլլայ որ փոխես
քու դրացիդ սահմանը՝ որ ʻոո նախահայրերդ
Հաստատեցին :
15 ᵎՄէկ մարդու մը որ և իցէ անօրէնութեանը
ու մեղքին համար՝ որով կրնայ յանցաւոր ըլ-
լալ , մէկ վկայ մը *բաւական չհետպէ՛ . եր-
կու կամ իրեք վկաներու բերնով հաստատուի
ան՝ն բան :
16 Թէ որ ᴸմէկ մարդու դէմ սուտ վկայ մը ել-
լէ , ու անոր վրայովը անօրէնութիւն մը հա-
17 մար վկայէ ՝ Ան առնեն այն երկու մարդիկը՝ ո-
րոնց մէջ ատ հակառակութիւնը կայ , Տէրոջը
առջևը՝ ᵏոո այն ժամանակի քահանաներուն ու
18 դատաւորներուն առջևը կայնին . Եւ դատա-
ւորները աղէկ մը քննեն . և թէ որ ան վկան
սուտ վկայ ըլլալով՝ իր եղբօրը դէմ սուտ վը-
19 կայութիւն ըրեր է , ᵎԱն առնեն՝ ինչպէս որ
անիկայ իր եղբօրը ընել խորհեցաւ , նոյնը ը-
րէք անոր , ᵐու չարը ձեր մէջէն վերցուցէք .
20 ᶰԱյլ ուրիշներն ալ լսելով՝ վախնան , ու մէյ-
մըն ալ ձեր մէջը անանկ գէշ բան մը չընեն :
21 ᵒԱրու աչդ չխնայէ . Դանձի տեղ՝ անձ , աչքի
տեղ՝ աչք , ակռայի տեղ՝ ակռայ , ձեռքի տեղ՝
ձեռք , ու ոտքի տեղ՝ ոտք պէտի փրտե՛ :

ԳԼ . Ի

1 Քահանաները պիտի քաջալերեն ժողովուրդը՝ պա-
տերազմի ժամանակ : 5 Պատերազմէն քաղող կար-
գադրվելը ո՛վ կրնար պատերազմին ետ դառնալ : 10 Խա-
ղաղութեան հրաւիրքը ընդունող կամ մերժող քաղաք-
ներուն հետ ինչպէս պէտք էր վարուիլ : 16 Ո՛ր քա-
ղաքները պէտք էր կործանցընել : 19 Պաշարման ժամա-
նակ պտղատու ծառերը չկտրելու վրայով պատուէր :

1 Երբոր քու թշնամիներուդ դէմ պատերազմե-
լու ելլես , ու ᵖձիեր և կառքեր ʼո՛ քեզմէ
շատոր ժողովուրդ տեսնես , անոնցմէ չվախ-
նաս . վասն զի ᵍքեզ Եգիպտացւոց երկրէն հա-
2 նող քու Տէր Աստուածդ քու հետդ է : Ու
երբոր պատերազմի մօտենաս , քահանան մօ-
3 տենալով՝ ժողովուրդին պիտի խօսի , Ու ա-
նոնց ըսէ . Ո՛վ Իսրայէլ մտիկ ըրէ . այսօր
դուք ձեր թշնամիներուն դէմ պատերազմելու
կը մօտենաք . պատերնիդ չհուշնայ , մի՛ վախ-
նաք , մի՛ զարհուրիք , ու անոնց երեսէն մի՛
4 դողաք . Վասն զի ձեր Տէր Աստուածը ձեզի
հետ կ՚երթայ , ᵗձեզի համար ձեր թշնամինե-
րուն դէմ պատերազմելու , և ձեզ ազատելու :
5 Ան առնեն ոստիկանները ժողովուրդին խօ-
սելով՝ պիտի ըսեն . Ո՛վ որ նոր տուն շիներ
է , ու ᵘանոր նաւակատիքը չէ ըրեր , երթայ
իր տունը դառնայ . չըլլայ որ պատերազմին մէջը
6 մեռնի , և ուրիշ մէկը նաւակատիքը ընէ . Եւ
ո՛վ որ այգի տնկեր է , ու անոր պտուղէն դեռ
ʼչէ կերած , երթայ իր տունը դառնայ . չըլլայ
որ պատերազմին մէջը մեռնի , ու անոր առջև
7 պտուղը ուրիշ մարդ մը ուտէ : Ու Եւ ո՛վ
որ կնկան մը նշանուած է , ու զանիկայ չէ
առած , երթայ իր տունը դառնայ . չըլլայ որ
պատերազմին մէջը մեռնի , ու զանիկայ մէկ
8 ուրիշ մարդ մը առնէ : Եւ ոստիկանները ի-
րենց խօսքը շարունակելով՝ պիտի ըսեն ժողո-
վուրդին . ʼՈ՛վ որ վախկոտ ու թուլասիրտ է ,
թող երթայ իր տունը դառնայ . չըլլայ որ իր
եղբայրներուն սիրտն ալ իր սրտին պէս թուլ-
9 ցընէ : Ու երբոր ոստիկանները՝ ժողովուրդին
առջևը իրենց խօսքը լմընցընեն , †ժողովուրդին
վրայ զօրապետներ կարգեն՝ :

ᵗ Թուա . ի . 12 :
ᵘ Ելս . ժե . 18 : Կ . ժե . 20 :
ᵛ Հետ . ի . 7 , 8 :
ʷ Ել . իա . 12 , ՃԶ : Թուա . ի . 16 , 24 : Կ . իէ . 24 : Յեսու . իէ . 17 :
ˣ Կ . ժդ . 8 : իէ . 12 :
ʸ Թուա . լե . 33 , 34 : Կ . իա . 9 : գ Թագ . ի . 31 :
ᶻ Կ . իէ . 17 : Հոր . իդ . 2 : Յեսու . իէ . 28 : Ամս . ե . 10 :
ᵃ Թուա . լե . 30 . Կ . ժէ . 6 : Մատ . ժե . 16 : Հոհ . ը . 17 : բ Կոր . ժդ . 1 : ա Տիմ . ե . 19 : Եբր . ժ . 28 :
* Նայէ . հնգկէ , իմ չկնայ .
ᵇ Ել . ժդ . 5 : ժէ . 7 : իա . 21 : իբ . 21 , 24 : իդ . 7 :
ᶜ Կ . ժէ . 13 : իա . 21 :
ᵈ Հմր 13 :
ᵉ Ել . իա . 23 . Ղև . իդ . 20 : Մատ . ե . 38 :
—
ʻ Տե՛ս Սաղ . ի . 7 : Նա . ա . 1 :
ᵍ Թուա . իդ . 21 : Կ . ա . 6 , 8 : բ Մն . ժգ . 12 . Լե . 7 , 8 :
ʰ Կ . ա . 30 : գ . 22 : Հես . իգ . 10 :
ᵗ Տե՛ս Ղևտ . ժբ . 27 : Սաղ . ը . Ըն վերնագիրը :
ᵏ Տե՛ս Ղև . ժի . 33 , 34 : Կ . իբ . 30 :
ˡ Կ . իգ . 5 :
ᵐ Կաո . է . 3 :
† Կամ զօրապետները ժողովուրդին գլուխը անցնին :

10 Երբոր մէկ քաղաքի մը կը մօտենաս՝ անոր
հետ պատերազմելու համար , ընախ խա-
11 ղաղութեան հրաւիրէ : Եթէ որ քեզի խաղա-
ղութեան պատասխան տալու ըլլայ , ու դըռ-
նէրը քեզի բանայ , մէջը գտնուած բոլոր ժո-
ղովուրդը քեզի հարկատու ըլլան , ու քեզի
12 ծառայութիւն ընեն : Հապայց թէ որ քեզի հետ
խաղաղութիւն ընել չուզէ , ու պատերազմ ը-
13 նէ , ան ատենը անոնց պաշարես . Եւ երբոր
քու Տէր Աստուածդ քու ձեռքդ մատնէ զա-
նոնց , ըանոր բոլոր արուները սուրի բերնէ ան-
14 ցընես . Հապայց կիները , տղաքները ու ընա-
սուններն՝ և ինչ որ կայ ան քաղաքին մէջը ,
անոր բոլոր աւարը քեզի համար առնես . և
ըքու Տէր Աստուածդդ քեզի մատնած քու թըշ-
15 նամիներուդ աւարը ուտես : Հա՛ ասանկ պի-
տի ընես քեզմէ խիստ հեռու եղող ամէն քա-
ղաքներուն , որ աս ազգերուն քաղաքներէն չեն :
16 Սակայն Ըքու Տէր Աստուածդդ քեզի ժառան-
գութիւն տուած աս ազգերուն քաղաքներուն
մէջ՝ բնաւ շունչ ունեցող մը ողջ չթողուես .
17 Այսան զի Հետացիները , Ըմօրհայիները ,
Քանանացիները , Փերեզացիները , Եւեւացիննե-
րը , ու Յերուսացիները բոլորովին պիտի կոր-
սընցընես , ինչպէս որ քու Տէր Աստուածդ
18 քեզի պատուիրեց . Որպէս զի ըձեզի չսորվե-
ցընեն իրենց բոլոր գարշութիւններուն համե-
մատ ընել , ինչպէս որ անոնք իրենց աստուած-
ներուն կ՚ընեն . ու դուք ըՏէրոջը ձեր Աստու-
ծոյն առջևը մեղք չգործէք :
19 Երբոր մէկ քաղաքի մը դէմ պատերազմիս ,
ու զանիկայ առնելու համար՝ երկար ժամանակ
պաշարելու ըլլաս , անոր ծառերուն տապար
չզարնես , ու զանոնք չաւերես . ինչու որ անոնցմէ
պիտի ուտես . ուրեմն անոնք չհատես . քանզի
դաշտին ծառը *մարդ է որ քու երեսէդ պա-
20 շարման մէջ մտնէ՞ : Հապայց ան ծառերը՝ ո-
րոնք կը ճանչնաս թէ ուտուելու պտուղ չեն
բերեր , անոնք աւերես ու կարես , և քեզի հետ
պատերազմող քաղաքին դիմացը՝ ամոնցմով
պատնէշներ շինես , մինչև որ անիկայ նուաճի :

ԿԱ· ԻԸ

1 Ընդհատ մարդասպանութեան մը քաւութիւնը : 10 Կը-
նութեան առնուած գերիին հետ վարուելուն կերպը : 15
Իրկանը ատելի եղող կնիկէն ծնած անդրանիկ տղան՝ իր
անդրանկութեան ժառանգութենէն պիտի չզրկուէր : 18
Ամբարտաւան զաւակը քարկոծելով մեռցնելու էր : 22
Չարագործին մարմինը բոլոր գիշերը ծառի կախուած
պիտի չմնար :

1 Թէ որ քու Տէր Աստուածդդ քեզի ժառան-
գութիւն տուած երկրին մէջ դաշտի վրայ
հնկած *մեռցուած մարդ մը գտնուի , ու անի-

ը Ա թագ . ի· 18 , 20 :
ի Ծնուա· լա· 7 :
ի Հնես· իա· 2 :
ի Հնես· իի· 8 :
լ Ծնուա· իա· 2 , 3 , 35 : լէ· 52 : Գա· է· 1 , 2 : Հնես·
ժա· 14 :

ի Գա· է· 4 : ժէ· 30 , 31 :
ժի· 9 :
ի Նե· իզ· 33 :
* Սահմանութեան պէս քեզի օգ-
նութեան կը հասնի պաշարե-
մանն մէջ :
ա Գա· ժ· 8 : ա Մն· իզ· 13 :

բ Գա· ժէ· 8 , 9 :
գ Տե՛ս Ապ· ժի· 12 : իզ·
6 : Ասա· իէ· 24 :
դ Հնեմ· ա· 14 :
ե Գա· ժի· 13 :
զ Տե՛ս Ապ· խե· 10 :
է Ծն· լէ· 2 : Գա· իէ·
29 : Դատ· ժի· 24 :
ը Ծն· իի· 33 :
թ ա Մն· է· 2 : իղ· 10 :
ի Մն· ժա· 19 , 22 :
ժ Տե՛ս ա Պն· ե· 1 :
ի Ծն· իի· 3 :
լ Ծն· իե· 31 , 33 :

2 կայ զարնողը չգիտցուի . Ընատներդ քու ծերերդ
ու դատաւորներդ ելլեն , և մեռցուած մար-
դուն երկու կողմերը մինչև շրջակայ քաղաք-
3 ները չափեն . Ու մեռցուածին մօտ եղող քա-
ղաքին ծերերը՝ արջառներէն չզործածուած ո-
4 լուծի տակ չմտած երինջ մը առնեն . Ու ան
քաղաքին ծերերը՝ երինջը մէկ չհերկուած ու
չցանուած ապառաժ ձոր մը իջնցընեն , ու ան
5 ձորին մէջ երինջին վիզը կոտրեն : Ու Ղեւիին
որդիքը քահանաները մօտենան . վասն զի ըքու
Տէր Աստուածդ զանոնք ընտրեց իրեն ծառա-
յութիւն ընելու , ու Տէրոջը անունովը օրհնելու
համար . և ամէն վէճ ու ամէն վէրք ըանոնց խօս-
6 քովը պիտի դատուի : Ու ան մեռցուածին մօտ
եղող քաղաքին բոլոր ծերերը՝ ձորին մէջ վիզը
7 կտրած երինջին վրայ ըձեռքերնին լուան , Ու
պատասխան տալով ըսեն . Մեր ձեռքերը չե-
թափեցին աս արիւնը , ու մեր աչքերը չտեսան .
8 Ո՛վ Տէր , քաւէ՛ քու Իսրայէլ ժողովուրդդ ,
որն որ դուն փրկեցիր , ըու անմեղ արիւնը քու
Իսրայէլ ժողովուրդիդ մի՛ սեպեր . այսպէս ան
արիւնը համար քաւութիւն պիտի ըլլայ անոնց .
9 Իսկ դուն Տէրոջը առջևը ուղիղ եղածը ընե-
լով՝ ըանմեղ արիւնը քեզմէ վերցընես :
10 Երբոր քու թշնամիներուդ դէմ պատերազմի
ելլես , և քու Տէր Աստուածդ զանոնք քու
11 ձեռքդ տայ , ու անոնցմէ գերիներ առնես , Ու
գերիներուն մէջէն գեղեցիկ տեսքով կնիկ մը
տեսնես , ու զանիկայ սիրելով՝ քեզի կնիկ առ-
12 նելու ըլլաս , Օանիկայ քու տունդ տանիս ,
և անիկայ իր գլուխը ածիլէ , ու իր ըղունգ-
13 ները կտրէ . Ու իր վրայէն գերութեան լա-
թերը հանէ , ու քու տունդ նստի , և համ-
բողջ ամիս մը իր հօրը ու մօրը համար լայ . ու
անկէ ետև անոր մտնես , և գուն անոր էրիկը
14 ըլլաս , ու ան ալ քու կնիկդ ըլլայ : Թէ որ անկէ
գոհ չըլլաս , անիկայ ազատ պիտի արձակես .
բայց ստակով չծախես , ոչ ալ ծառայեցընես ,
որովհետև ընկնցիր զանիկայ :
15 Թէ որ մէկ մարդ մը երկու կնիկ ունենայ ,
ու մէկը սիրելի ըև մէկալը ատելի ըլլայ , ու
սիրելին ալ և ատելին ալ անոր զաւակներ ծը-
նանին , և թէ որ անդրանիկ զաւակը՝ ատելի
16 կնիկէն ծնած է , ըԻր ստացուածքը որդւոցը
բաժնելու օրը՝ կարող չըլլայ սիրելին զաւակը
անդրանկացընելու , ու ատելիէն ծնած ան-
17 դրանիկը երեսէ ձգելու . Հապա ատելիին զա-
ւակը անդրանիկ ճանչնալով՝ բոլոր իր ձեռքը
գտնուածէն՝ իերկու բաժին տայ անոր . վասն
զի նր զօրութեանը սկիզբը անիկայ է . Ան-
դրանկութեան իրաւունքը անոր կը վերաբերի :
18 Թէ որ մէկ մարդ մը՝ անզգամ ու անլսելանդ

տղայ մը ունենայ, որ իր հօրը ու իր մօրը խօսքը
բնաւ մտիկ չընէր, ու երբոր զանիկայ խրատեն,
19 անոնց չլսեցնելիը. Ընատունը անոր հայրը
ու մայրը զանիկայ բռնելով, քաղաքին ծերե-
րուն, ու անոր քնակած տեղին դուռը Հանեն.
20 Ու քաղաքին ծերերուն ըսեն. Ա՛ս մեր տղան
անզգամ ու անլսելոյ է, մեր խօսքը մտիկ չը-
21 ներ, որկրամոլ ու գինեմոլ է. Ընատունը ա-
նոր քաղաքին բոլոր մարդիկները՝ քարերով
քարկոծեն զանիկայ, որ մեռնի. Ե՛ու չարութիւ-
նը ձեր մէջէն վերցընես. Ը՛և բոլոր Իսրայէլը
լսելով՝ վախնան:
22 Երբոր մէկ մարդ մը Թ՛մահու արժանի մեղք
մը գործէ, և զանիկայ մեռցընելու համար ծա-
23 ռի մը կախես, Ժ՛նոր մարմինը ծառին վրայ
գիշերը չմնայ. Հապա նոյն օրը անպատճառ
թաղես անիկայ. վասն զի Ի՛կախուածը՝ Ը՛Ա-
ստուծոյ անիծածն է. ու Ի՛չպղծես ան երկիրը՝
որն որ քու Տէր Ը՛Աստուածդ քեզի կու տայ ժա-
ռանգելու համար:

ԿԱ. ԻԲ

1 Մարդասիրութիւն ընելու վրայով պատուէր: 5 Մարդը ու կինը իրենց հագուստովը պիտի տարբերէին: 6 Թռչունը իր պզտիկ ձագերովը մէկտեղ չառնելու, 8 տունի մը տանիքին բոլորտիքը շրջանակ մը չնելու, 9 խառնա-կութենէ հեռանալու, 12 և հանգերձի վրայ ծայրը դը-նելու պատուէրն: 13 Իր կնկանը համար զրպարտութիւն ընողին, 20, 22 շնացողին, 25 կոյս ափղին, 28 ու պոռնկութիւն ընողին պատիժը: 30 Ընդհանրապէս կ՛արդիլուի:

1 Ա՛նորոշ տեսնես որ եղբօրդ եզը կամ ոչխարը
իր ճամբայէն խոտորեր է, անոնք անտես
չընես. անպատճառ զանոնք քու եղբօրդ պի-
2 տի դարձընես: Եայց թէ որ քու եղբայրդ քե-
զի մօտ չէ, կամ զանիկայ չես ճանչնար, ան
տունը քու տունդ առնես ան, ու մինչև քու
եղբօրդ զանիկայ փնտռելը՝ քու քովդ թող
3 կենայ. նոքը զանիկայ անոր դարձընես: Ը-
նոր իշուն ալ ասանկ ընես, զգեստին ալ ա-
սանկ ընես. նաև եղբօրդ ամէն կորսուած բա-
նը՝ որ դուն կը գտնես, ասանկ ընես. չըլլայ
որ պահոնտ անտես ընես:
4 Ե՛նորոշ տեսնես որ եղբօրդ էշը կամ եզը
ճամբան վրայ ինկեր է, անոնք անտես չընե-
լով՝ անպատճառ անոր հետը վերցընես:
5 Կնկան մը վրայ էրիկ մարդու հագուստ չըլ-
լայ, ու էրիկ մարդը կնկան հագուստ չհագ-
նի. քանզի ա՛մէն որ ասոնք կ՛ընէ, քու Տէր
Ը՛Աստուածդ առջևը պիղծ է:
6 Թէ որ ճամբան ծառի մը վրայ կամ գետնի
վրայ՝ ձագերով կամ հաւկիթներով թռչունի
մը բոյն հանդիպի քու առջևդ, ու մայրը ձա-

գերուն կամ հաւկիթներուն վրայ նստած ըլլայ,
7 Ե՛մայրը իր ձագերովը մէկտեղ չառնես. Ընդ-
պատճառ մայրը արձակես, ու ձագերը քեզի
առնես. Ո՛րպէս զի աղէկ ըլլայ քեզի, ու
կեանքդ երկայն ըլլայ:
8 Ն՛որ տուն շինած առնես՝ տանիքիդ շուրջ
կողմը շրջանակ մը շինես, որ չըլլայ թէ մէկը
անկէ վար իյնայ, ու քու տունդ արեան պար-
տական ընես:
9 Ի՛Այգիդ մէջ այլ և այլ սերմեր չցանես,
որ ցանած սերմիդ արդիւնքը ու այգիդ բերքը
10 չպղծուի: Ո՛Եզ մը ու էշ մը մէկտեղ Էրկեր
հերկելու չտրծածնես:
11 Ի՛Բուրդով ու քթմանով գործուած այլայ-
լախառն հանդերձ չհագնիս:
12 Ե՛ոտած հանդերձիդ չորս ծայրը Ը՛ծոպեր շի-
նես:
13 Թէ որ մէկ մարդ մը կնիկ առնէ, ու Ի՛անոր
14 մօտենալէն ետքը՝ զանիկայ ատէ, Ու անոր
վրայ զրպարտութեան խօսքեր գնելով՝ անոր
անունը դէշ Հանէ, ու ըսէ. Ե՛ս սա կնիկը
առի, բայց երբոր անոր մօտենայի, անոր վրայ
15 կուսութիւն չգտայ. Ընատունը աղջկանը հայ-
րը ու մայրը՝ աղջկանը կուսութեան նշանը առ-
նեն, և դուռը Հանեն քաղաքին ծերերուն առ-
16 ջև. Ու աղջկան հայրը ծերերուն պիտի ըսէ.
Իմ աղջիկս սա մարդուն կնիկ տուի, ու ատե-
17 լով զանիկայ, ԸՀա ա՛նոր վրայ զրպարտու-
թեան խօսքեր կը գնէ, ըսելով թէ՝ Ե՛ս քու
աղջկանդ վրայ կուսութիւն չգտայ. բայց ա՛հա
իմ աղջկանս կուսութեան նշանը. և լայնը
18 քաղաքին ծերերուն առջևը պիտի փռեն: Ե՛ս-
քը սա քաղաքին ծերերը սա մարդը առնեն, ու
19 զանիկայ *պատժեն, Ու Իսրայէլացի կոյս աղ-
ջկան անունը աւերելուն համար՝ անկէ Հարիւր
սիկղ արծաթ տոյժ առնեն, ու աղջկանը հօրը
տան. և անիկայ անոր կնիկը ըլլայ. ու իր բո-
լոր կենացը մէջ կարող չըլլայ զանիկայ արձա-
20 կելու: Եայց թէ որ սա բանը ստոյգ է, ու
21 աղջկանը վրայ կուսութիւն չէ գտնուեր, Ան-
առնը աղջիկը իր հօրը տանը դուռը Հանեն,
ու անոր քաղաքին մարդիկները քարերով քար-
կոծեն զանիկայ, որ մեռնի. որովհետև Ի՛Իս-
րայէլի մէջ անզգամութիւն ընելով՝ իր հօրը
տունը պոռնկութիւն ըրեր է. Ե՛սա կերպով
չարութիւնը ձեր մէջէն վերցընես:
22 Ո՛Թէ որ մէկը՝ էրիկ ունեցող կնկան մը հետ
պառկած գտնուի, անառնը երկուքն ալ
մեռնին, թէ ան կնկանը հետ պառկող մարդը՝
և թէ ան կնիկը. ու Իսրայէլէն չարութիւնը
վերցընես:
23 Թէ որ մէկ կոյս աղջիկ մը Ի՛մարդու մը նը-

Ի՛ Կղ. ժգ. 5։ ժթ. 19, 20։ իբ. 21, 24։
Ժ՛ Կղ. ժգ. 11։
Ի՛ Կղ. ժթ. 6։ իբ. 26։ Կող. իգ. 29։ իե. 11, 25։ իզ. 31։
Ճ՛ Ելս. կ. 29։ Ժ. 26, 27։ Ելս. ժթ. 31։
Ի՛ Դաղ. գ. 13։
Ը՛ Տե՛ս Ելս. իե. 4։ Ը՛ Թագ. իա. 6։
Ի՛ Կղ. ժբ. 25։ Ելս. լե. 34։
— Ելմ. իգ. 4։
Ի՛ Ելմ. իգ. 5։

Ի՛ Կղ. իգ. 28։
Ը՛ Կղ. գ. 40։
Ի՛ Կղ. ժթ. 19։
Ի՛ Տե՛ս Կող. գ. 14, 15, 16։
Ի՛ Կղ. ժթ. 19։
Ճ՛ Ելս. ժե. 38։ Մատ. իգ. 5։
Ի՛ Ելս. իգ. 28։
Ը՛ Կղ. գ. 40։
Ի՛ Կղ. ժթ. 19։
Ի՛ Տե՛ս Կող. գ. 14, 15, 16։
Ի՛ Կղ. ժթ. 19։
Ճ՛ Ելս. ժե. 38։ Մատ. իգ. 5։
Ի՛ Ելս. իգ. 21։ Դատ. ժե. 1։
* Կամ յանգիմանեն,
Ճ՛ Ելս. լգ. 7։ Դատ. ի. 6, 10։ Ը՛ Ելս. ժգ. 12, 13։
Ի՛ Կղ. ժգ. 5։
Ի՛ Կղ. ի. 10։ Ելս. կ. 5։
Ի՛ Մատ. ա. 18, 19։

շանած ըլլայ ; ու մէկ մարդ մը քաղաքի մէջ
24 գտնելով զանիկայ՝ անոր հետը պառկի , Եր-
կուքն ալ ան քաղաքին դուռը հանէք , ու զա-
նոնք քարկոծով քարկոծէք , որ մեռնին . աղ-
ջիկը՝ քանզի քաղաքին մէջ գոռոալով չը-
կանչուրտուց . և մարդը՝ քանզի [b]իր դրացիին
կնիկը լկից . [c]ու չարութիւնը ձեր մէջէն վեր-
ցընէք :
25 Բայց թէ որ մէկ մարդ մը նշանած աղջիկ
մը դաշտի մէջ գտնէ , ու [d]զանիկայ բռնադա-
տելով անոր հետ պառկի , անատունը անոր
26 հետ պառկող մարդը միայն մեռնի : Եւ աղ-
ջիկին բան մը չընես . աղջիկը մահու ապշանքի
յանցանք մը չունի . վասն զի ինչպէս որ մէկը
իր դրացիին վրայ կը յարձակի , ու զանիկայ
կը մեռցընէ , աս դիպուածն ալ այնպէս է :
27 Քանզի դաշտի մէջ գտաւ զանիկայ . ու թէ և
նշանած աղջիկը կանչուրտուց , բայց զինքը ա-
զատող մը չկար :
28 [e]Թէ որ մէկ մարդ մը չնշանուած կոյս աղ-
ջիկ մը գտնէ , և զանիկայ բռնադատելով՝ ա-
29 նոր հետ պառկի , ու [f]բանը իմացուի՝ Ան
ատունը անոր հետ պառկող մարդը՝ աղջկանը
հօրը Յիսուն սիկղ արծաթ պիտի տայ , ու ա-
նիկայ իր կնիկը ըլլայ . Ետքէն չկրնայ ա-
նիկայ իր բոլոր կենացը մէջ զանիկայ արձա-
կելու կարող չըլլայ :
30 Ըրլլայ որ [g]մէկ մարդ մը իր հօրը կնիկը առ-
նէ , ու [h]իր հօրը քղանցքը բանայ :

Գ Լ . Ի Գ

1 Ա՛մ կրնար ժողովքին մէջ մտնել՝ ու ո՛վ չէը կրնար : 9 Ա-
նապատին մէջ անմաքրութիւնը կ՛արդիլուի : 15 Իր տի-
ըոջմանը փախչող ծառային վրայով : 17 Պոռնկութեան
վրայով : 18 Պիղծ ընծաներու վրայով : 19 Շահով
առած առաջ վրայով : 21 Ուխտերու վրայով : 24 Հան-
գանքներու վրայով :

1 [a]Ամրձիքը ճղմուած կամ կարուած [b]մրդը՝
2 [c]Տէրոջը ժողովքը չմտնէ : Պոռնկորդին Տէ-
րոջը ժողովքը չմտնէ . ու անոր [d]ազ-ազէը՝ մին-
չև տասներորդ ազգը՝ Տէրոջը ժողովքը չմտնէ :
3 [e]Ամմոնացին ու Մովաբացին Տէրոջը ժողով-
քը չմտնէ . ու մինչև անոնց տասներորդ ազգը՝
անոնց [d]ազ-ազէը Տէրոջը ժողովքը չմտնէ յաւի-
4 տեան . [f]Քանզի հրոյր դուք Եգիպտոսէն ե-
լաք , ճամբուն մէջ հացով ու ջրով ձեզ չդի-
մաւորեցին . ու Մեսոպոտամիոյ Փեթովրէն [g]Բէ-
ովրի որդին Բաղաամը վարձքով բե-
5 րել տուին , որ քեզ անիծէ . Բայց քու Տէր
Աստուածդ չուզեց Բաղաամին մտիկ ընել .
Հապա քու Տէր Աստուածդ անէծքը քեզի օրհ-
6 նութեան դարձուց , որովհետև քու Տէր Աս-
տուածդ քեզ սիրեց : [h]Քու բոլոր կենացդ
մէջ անոնց խաղաղութիւնը ու աղէկութիւնը
չխնտաս յաւիտեան :
7 Ըրլլայ որ Եդոմացին աս . [i]քանզի ա-
նիկայ քու եղբայրդ է : Եգիպտացին ալ չա-
տես . քանզի Հանոր երկրին մէջը պանդուխտ
8 էիր : Անոնց ծնած զաւակներուն երրորդ ազգը՝
Տէրոջը ժողովքը թող մտնեն :
9 Երբոր թշնամիներուդ դէմ բանակով կ՛եր-
10 թաս , ամէն չար բանէն զգուշանաս : [j]Թէ որ
ձեր մէջը մէկ մարդ մը՝ [k]հրազատիորձութեան
պատճառաւը մաքուր չէ՝ թող բանակին դուրս
11 ելլէ , ու բանակին մէջը չմտնէ . Եւ իրիկուան
դէմ [l]ջրով լուացուի , ու արեւը մտածին պէս՝
12 բանակին մէջը մտնէ : [m]Նաև բանակէն դուրս
մէկ տեղ մը ունենաս , որ հոն դուրս ելլես .
13 Ու զէնքերուդ մէջը ցից մը ունենաս , որ երբոր
դուրսը նստելդ ըլլաս , անով փորես , ու դառ-
14 նաս՝ քու յաւելուածդ ծածկես : Քանզի քու
Տէր Աստուածդ՝ քեզ ազատելու համար , ու
քու թշնամիներդ քու ձեռքդ մատնելու հա-
մար՝ [n]քու բանակիդ մէջը կը քալէ . ուստի
քու բանակդ մաքուր ըլլայ , որ անիկայ քու
վրադ ապտեղութիւն մը տեսնելով՝ քեզմէ ետ
չդառնայ :
15 [o]Ծառայ մը՝ որ տիրոջմէն փախչելով քու
քովդ ապաստաներ է , իր տիրոջը ձեռքը չմատ-
16 նես . Թող քեզի հետ բնակի իր հաւնած տե-
ղը՝ քու քաղաքներուդ մէկուն մէջ ուր որ ինքը
կ՛ուզէ . և [p]զանիկայ չնեղես :
17 Իսրայէլի աղջիկներէն բող չըլլայ , ու Իս-
18 րայէլի տղոցմէն [q]իգացեալ չըլլայ : Ոչ և իցէ
ուխտի համար՝ բոզի վարձքը կամ շունի գինը
քու Տէր Աստուծոյդ տունը չտանիս . քանզի
քու Տէր Աստուծոյդ առջևը երկուքն ալ պիղծ
են :
19 [r]Տակը կամ ուռելիքը , և կամ որ և իցէ
բանը՝ որ շահով կրնայ տրուիլ , քու եղբօրդ
20 շահով չտաս . [s]Օտարականէն շահ առնես ,
բայց քու եղբօրմէդ շահ չառնես , [t]որ քու Տէր
Աստուածդ քու ամէն ձեռք զարկած գործքե-
րուդ մէջ քեզ օրհնէ այն երկրին վրայ , ուր որ
պիտի մտնես անիկայ ժառանգելու համար :
21 [u]Երբոր քու Տէր Աստուծոյդ ուխտ մը ը-
նես , առանց ուշացընելու կատարես . քանզի
քու Տէր Աստուածդ անպատճառ անիկայ քեզ-
մէ պիտի պահանջէ , ու մեղքի տէր պիտի ըլ-
22 լաս . Բայց թէ որ ուխտ ընել չուզես , ան
23 քեզի մեղք չըլլար : [v]Ինչ որ բերնովդ կը խոս-

ժղ . 8 :

—

ա Ղեւտ . ժգ . 1 , 2 :
բ Ելս . իգ . 29 :
գ Ծնն . իթ . 5 , 6 :
դ Նգր . իդ . 12 :
ե Ելս . իգ . 24 , 25 , 26 :
Բրդ . 10 . 12 :
զ Ելս . իթ . 21 : իթ . 9 : Ղև . ժթ . 34 : Կղ . ժ . 19 ,
ժա . 8 :
է Ելս . իա . 14 :
ը Ա՛ր 21 , 22 :
թ Թագ . ժգ . 14 :
ժ Ելս . իթ . 16 , 17 :
ի Ելս . գոնուելը :
լ Ա՛ր 24 :
խ Ղև . ժբ . 8 : ի . 11 :
Կղ . իէ . 20 : ա Կոր . ե .
1 :
ծ Ես՛ս Ասուած . գ . 9 : Նգեկ .
ժ . 16 :
կ Ղև . ժէ . 5 :
հ Ղև . իզ . 12 :
ձ ա Թագ . է . 15 :
ղ Ելս . իթ . 21 :
ճ Ղև . ժթ . 29 : Ես՛ս Նաւակ .
բ . 16 :
մ Ծն . ժթ . 5 : գ Թագ .
իզ . 7 :
յ Ելս . իթ . 25 : Ղև . իե .
36 , 37 : Ղեւտ . Ե . 2 , 7 :
Կաղ . ժէ . 5 : Ղս . Ջ .
34 , 35 :
ն Ես՛ս Ղև . ժբ . 34 : Կղ .
ժէ . 3 :
շ Կղ . ժէ . 10 :
ո Ծնն . Ը . 2 : Ժող . Ե .
4 , 5 :
չ Ծնն . Ը . 2 : Կաղ . կգ .
13 , 14 :

տանաս ։ ու քու կամօքդ քու Տէր Աստուծոյդ կ՚ուխտես ։ քու շրթունքներէդ ելածը զգուշանալով կատարես ։
24 Երբոր քու դրացիիդ այգին կը մտնես ։ ուզածիդ չափ խաղող ուտես ու կշտանաս ։ բայց
25 ամանիդ մէջը չդնես ։ Երբոր քու դրացիիդ հունձքին մէջը կը մտնես ։ [g]ձեռքովդ հասկերը փրցընես ։ բայց դրացիիդ հունձքին մանգաղ չզարնես ։

ԴԱՆ· ԻԴ

1 Ընձակման թուղթ տալու վրայով ։ 5 Նոր կարգուած մարդ մը պատերազմի երթալու չէր ։ 6, 10 Պատուհասու վրայով ։ 7 Մարդ դողդողին պատիժը ։ 8 Խորհուրդ եան համար զգուշանալու բանը ։ 14 Խանութին վարձքը հատուցանելու, 16 արդարութիւն ընելու, 19 ու ողորմած ըլլալու վրայով պատուէր ։

1 Թէ որ [a]մէկը կնիկ մը առնէ՝ ու անոր էրիկը ըլլայ, և անոր վրայ անարդութեան բան մը գտնելուն համար, անիկայ իր աչքին հաճոյ ըլլայ, անտանելը անոր արձակման թուղթ մը գրէ, ու անոր ձեռքը տայ, և իր տունէն
2 ճամբէ ։ Ու երբոր անիկայ անոր տունէն ելլէ
3 ։ ու [b]երթայ ուրիշ էրկան մը կնիկ ըլլայ, Թէ որ ետքի էրիկն ալ զանիկայ ատելով, արձակման թուղթ մը գրէ, ու անոր ձեռքը տալով՝ իր տունէն ճամբէ, կամ թէ որ անոր հետ
4 կարգուած ետքի էրիկը մեռնի, [c]Ո՛չ էրիկը՝ որ զանիկայ ճամբեր էր, կարող չըլլայ զանիկայ դարձեալ իրեն կնիկ առնելու, անոր պղծուելէն ետքը ։ քանզի Տէրոջը առջևը պղծութիւն է աս բանը ։ և այսպէս դուն մեղքով չկեցընես այն երկիրը, որն որ քու Տէր Աստուածդ քեզի ժառանգութիւն կու տայ ։
5 [d]Նոր ամուսնացած մարդը պատերազմի չերթայ, ու անոր բնաւ պաշտօն մը չտրուի ։ տարի մը իր տանը մէջ ազատ թող նստի, ու [e]իր առած կնիկը ուրախացընէ ։
6 Ըրլայ որ [f]մարդ մը աղօրիքը կամ անոր վերի քարը գրաւ առնէ ։ քանզի էր ընկերին կեանքը գրաւ առած կ՚ըլլայ ։
7 [g]Թէ որ մարդ մը գտնուի, որ իր եղբայրներուն, այսինքն Իսրայէլի որդւոցը մէկը գողնալով՝ զանիկայ ծառայեցուցեր է կամ ծախեր է, այն գողը թող մեռնի ։ Ու ձեր մէջէն չարութիւնը վերցընես ։
8 [h]Խորհուրդ եան ախտին համար զգուշութիւն ըրէք, Ղեւտացի քահանաներուն բոլոր ձեզի սորվեցուցած բաները ճշդիւ պահելու ու ընելու ։ Ինչ որ անոնց պատուիրեր եմ, զգուշու-

a Մատ. ժէ. 1 ։ Ներ. գ. 23 ։ Ղու. գ. 1 ։
b Մատ. է. 31 ։ ժէ. 7 ։ Ներ. ժ. 4 ։
c Երեմ. գ. 1 ։
d Կ՚. ի. 7 ։
e Բահ. ե. 18 ։
f Նէ. իա. 16 ։
g Կ՚. ժԹ. 19 ։
h Ղե. ժդ. 2 ։ ժգ. 2 ։
i Տե՛ս Ղու. ժէ. 33 ։ ա Կոր. ժ. 6 ։
k Թուս. ժբ. 10 ։
l Նէ. իբ. 26 ։
m Հոր. իթ. 11, 13 ։ լա. 20 ։ բ Կոր. իթ. 13 ։ բ Տիմ. ա. 18 ։
n Կ՚. գ. 25 ։ Մաղ. ծգ. 31 ։ ծժբ. 9 ։ Գան. գ. 27 ։

9 Թեսամ՝ ի գործ դնէք ։ [i]Ա՛ր մարդ բեր ինչ որ քու Տէր Աստուածդ [k]Մարիամին ընաւ ճամբուն մէջ, Եգիպտոսէն ելած առնելիդ ։
10 Երբոր քու դրացիիդ մէկ բան մը փոխ տաս ։ գրաւ առնելու համար անոր տունը չմտնես ։
11 [l]Դուրսը կայնես ։ ու փոխ առնող մարդը՝ գը-
12 բաւը քեզի դուրս բերէ ։ Եւ թէ որ ան մարդը
13 աղքատ է ։ անոր գրաւովը չպառկիս ։ [m]Երեկը մտածին պէս՝ անպատճառ անոր գրաւը ետ տաս ։ որ անիկայ իր հանդերձովը պառկի ։ ու [n]քեզ օրհնէ ։ և [o]քու Տէր Աստուածդ առջևը աս բանը քեզի արդարութիւն սեպուի ։
14 [p]Ընդառաջ ու կարօտ վարձկանին զրկանք չընես ։ [q]Ո՛ր քու եղբայրներէդ, և թէ քու երկրիդ մէջ՝ քու քաղաքներդ դտնուող օտա-
15 րականներէն ըլլայ ։ [r]Այն օրը [s]արևը չմտած՝ անոր վարձքը հատուցանես ։ քանզի անիկայ աղքատ է ։ ու անոր խելքը միտքը անոր վրայ է ։ [t]Չըլլայ որ քեզի համար Տէրոջը բողոքէ ։ ու մեղքի տէր ըլլաս ։
16 [u]Տղոց յանցանքին համար՝ հայրերը չմեռցուին ։ ու հայրերուն յանցանքին համար տղաքը չմեռցուին ։ ամէն մարդ իր յանցանքին համար պիտի մեռցուի ։
17 [v]Օտարականին ու որբին իրաւունքը չծռես ։ Ու որևարիին հանդերձը գրաւ չառ-
18 նես ։ Եւ [x]մի՛ մոռնար բեր ։ որ դուն Եգիպտոսի մէջ ծառայ էիր ։ ու քու Տէր Աստուածդ քեզի անկէ ազատեց ։ անոր համար ես քեզի կը պատուիրեմ որ աս բանը ընես ։
19 [y]Երբոր քու արտիդ մէջ հունձքդ ընես, ու արտին մէջը մէկ որդ մը մոռցած ըլլաս ։ դանիկայ առնելու համար ետ չդառնաս ։ անիկայ օտարականին, որբին ու որևարիին թող ըլլայ ։ որպէս զի քու Տէր Աստուածդ [z]քու ձեռ-
20 քերուդ ամէն գործքին մէջ քեզի օրհնէ ։ Զիթենիդ թօթվելէդ ետքը՝ վրան ճաղատները ուտէ ուտ չվերադառնաս ։ անիկայ օտարականին,
21 որբին ու որևարիին թող ըլլայ ։ Եւ՝ այգիիդ խաղողները ժողվելէդ ետքը՝ ճաղատ չընես ։ անիկայ օտարականին, որբին ու որևարիին
22 թող ըլլայ ։ Եւ [a]մի՛ մոռնար բեր՝ որ Եգիպտոսի երկրին մէջ ծառայ էիր ։ անոր համար ես քեզի կը պատուիրեմ որ աս բանը ընես ։

ԴԱՆ· ԻԵ

1 Վճռին թիւը քառասունէն աւելի պիտի չըլլար ։ 4 Ալի մէջ բանող եղին դունչը կապելու չէր ։ 5 Նղբօրը զաւակ տալու համար պատուէր ։ 11 Ընդարկեշտ կնկան պատիժը ։ 13 Պակաս կշռքներու վրայով ։ 17 Ամաղնկին յիշատակը բոլորովին պիտի ջնջուէր ։

i Մաղ. գ. 5 ։
k Ղե. ժԹ. 13 ։ Երեմ. իբ. 13 ։ Հակ. է. 4 ։
l Հակ. է. 4 ։
m Դ. Թագ. ժգ. 6 ։ ի Մն. իբ. 4 ։ Երեմ. լա. 29, 30 ։ Ղեկ. ժբ. 20 ։
n Նէ. իբ. 21, 22 ։ Ընտ. իբ. 22 ։ Ես. ա. 23 ։ Երեմ. է. 28 ։ իբ. 3 ։ Ղեկ. իբ. 29 ։ Օբաթ. է. 10 ։ Մաղ. գ. 5 ։
o Նէ. իբ. 26 ։
p Ելթ 22 ։ Կ՚. ժգ. 12 ։
q Ղե. ժԹ. 9, 10 ։ իդ. 22 ։
r Կ՚. ժե. 10 ։ Մաղ. խա. 1 ։ Ընտ. ժԹ. 17 ։
s Ելթ 18 ։

1 Երբոր [a]մարդոց մէջ վէճ մը ըլլայ, և դատաստանի երթան, պատա[b]ոնէները անոնց դատը մտիկ ընելով՝ [c]իրաւունք ունեցողը արդարացընեն, ու յանցաւորը դատապարտեն:
2 Եւ յանցաւոր եղողը՝ թէ որ [d]ծեծի արժանի է, դատաւորը զանիկայ պառկեցընէ, ու անոր յանցանքին համեմատ [e]իր առջևը ծեծել տայ
3 զանիկայ՝ թուով. [f]քառասունէն աւելի զարնել չտայ. չըլլայ որ ասկէ աւելի զարնելովը, եղբայրդ [g]քու աչքիդ առջևը անարգուի:
4 [h]Եզան մէջ աշխատող եղին դունչը չկապես:
5 [i]Երբոր եղբարք միասին բնակին, ու անոնց մէկը առանց զաւկի մնայ, մեռնողին կնիկը օտար մարդու հետ չհարցնի. [j]փոպրը անոր մօտենայ, և զանիկայ իրեն կնիկ առնէ, ու տագրութեան պարտաւորութիւնը անոր հատուցանէ:
6 Եւ անոր ծնած առջինեկ տղան՝ [k]մեռնող եղբօրը անունովը *կանչուի, որ [l]չըլլայ թէ անոր անունը Իսրայէլէն ջնջուի:
7 Եւ թէ որ այն մարդը [m]իր հարսը առնել չուզէ, անատները հարսը դուռը ելլէ ծերերուն՝ ու ըսէ. Իմ տագրս Իսրայէլի մէջ իր եղբօրը անունը հաստատելէն կը հրաժարի. տագրութեան պարտաւորութիւնը չուզեր կատարել ինծի:
8 Անատները կանչեն ու անոր խօսին. և թէ որ անիկայ հաստատ կենալով ըսէ թէ, [n]Չսիրեմ զայն
9 զոր առնել, Անատները հարսը անոր պիտի մօտենայ ծերերուն առջևը՝ [o]և անոր ոտքէն կօշիկը հանի, ու անոր երեսը թքնէ, և խօսելով պիտի ըսէ. [p]Ինչ եղբօրը տունը շինել
10 չուզող մարդուն ասանկ կ'ըլլայ: Եւ անոր անունը Իսրայէլի մէջ Կօշիկը հանուած մարդուն տունը կոչուի:
11 Երբոր [q]երկու մարդիկ իրարու հետ կռիւ ծեծկռտին, և մէկուն կնիկը զարնողին ձեռքէն իր էրիկը ազատելու համար՝ մօտենայ, ու ձեռքը
12 երկրացընելով անոր ամօթոյքը բռնէ, Անատունը անոր ձեռքը կտրես. և [r]քու աչքդ բնաւ անոր չխնայէ:
13 [s]Պահպաղիդ մէջ տեսակ տեսակ մէծ ու պզտիկ
14 տիկ կշռաքար չըլլայ: Տանդ մէջ տեսակ
15 տեսակ մէծ ու պզտիկ արդուներ չըլլայ: Ուղիղ կշռաքիդ քարը լման ու արդար ըլլայ. քու արդուդ լման ու արդար ըլլայ, Որ քու օրերդ երկար ըլլան այն երկրին վրայ, որն որ քու Տէր
16 Աստուածդ քեզի կու տայ: Վասնզի [t]ամէն այդ բաները ընողը, ամէն անիրաւութիւն ընողը՝ քու Տէր Աստուածդ առջևը պիղծ է:

17 [u]Ամաղէկին եղած ատենդ՝ Եգիպտոսէն ելած ատենդ՝ Համան Ամաղէկին քեզի ըրածը մի՛ մոռնար.
18 [v]ճամբուն մէջ քեզի դիմաւորեց, և քու հետևէդ եկողը բոլոր տկարները կտրեց, երբոր դուն աշխատած ու յոգնած էիր. ու [w]Աստուծմէ չվախցաւ:
19 Ուստի [x]երբոր քու Տէր Աստուածդ՝ քու բոլոր չորս կողմիդ թշնամիներէդ քեզ հանգստացընէ այն երկրին մէջ, որն որ քու Տէր Աստուածդ քեզի ժառանգութիւն կու տայ որ անոր տիրես, այն ատենը [y]Ամաղէկին յիշատակը երկրիս երեսէն բոլորովին վերցընես. չըլլայ որ մոռնաս:

ԳԼ. ԻԶ.

1 Երախայրիներուն կողմէ մատուցանողին խոստովանութիւնը: 12 Երբորդ տարւոյն տասանորդները բերողին ընելու աղօթքը: 16 Աստուծոյ և ժողովրդին միջնեղբ եղած ուխտը:

1 Երբոր մտնես այն երկիրը՝ որն որ քու Տէր Աստուածդ քեզի ժառանգութիւն կու տայ.
2 և զանիկայ ժառանգես, ու հոն բնակիս, [a]Ին առնէն երկրին ամէն պտուղներուն երախայրիներէն պիտի առնես, որոնք քու Տէր Աստուածդ քեզի տուած երկրէն ժողվեր ես, ու մէկ կողովի մը մէջ դնելով [b]երթաս այն տեղը՝ որ քու Տէր Աստուածդ պիտի ընտրէ իր անունը
3 հոն դնելու համար. Եւ այն օրերը եղող քահանային երթաս ըսես. Ես այսօր քու Տէր Աստուածդայ [c]յայտնի կը խոստովանիմ՝ որ ես մտայ այն երկիրը, որուն համար Տէրը մեր հայրերուն
4 երդում ըրեր էր մեզի տալու: Քահանան կողովը քու ձեռքէդ առնելով՝ զանիկայ քու Տէր Աստուածդայ սեղանին առջևը պիտի դնէ.
5 Եւ դուն պատասխան տալով՝ քու Տէր Աստուածդայ առջևը ըսես. Իմ հայրս թափառական [d]Ասորի մը ըլլալով, [e]Եգիպտոս իջաւ, ու հոն [f]քիչուոր հոգիով պանդխտութիւն ընելով՝ մէկ մեծ, զօրաւոր ու շատ ազգ մը եղաւ.
6 Բայց [g]Եգիպտացիք մեզ չարչարեցին, մեզ նեղեցին, և մեր վրայ ծանր ծառայութիւն
7 թիւննեցին դրին. Եւ [h]մենք մեր հայրերուն Տէր Աստուածդայ աղաղակեցինք. և Տէրը մեր ձայնը լսելով՝ մեր նեղութիւնը, աշխատութիւնը ու
8 մեզի եղած զրկանքը տեսաւ. [i]Եւ Տէրը զօրաւոր ձեռքով ու բարձր բազուկով, [j]մեծ ահարկութիւններով, նշաններով ու հրաշքներ
9 րով մեզ Եգիպտոսէն հանեց. Եւ մեզ ասոր տեղը բերաւ, ու մեզի այս երկիրը՝ [k]կաթ ու
10 մեղր բղխող երկիրը տուաւ: Եւ արդ ահա Տէր,

---

a ՊԼ. ժԹ. 17 : Ղևտկ. խդ. 24:
b Տե՛ս Ելագ. ժէ. 15:
c Ղ.ա. ժբ. 48:
d Ա՛ստ. ժ. 17:
e ՔՀ Կոր. ժա. 24:
f Հագ. ժը. 3:
g Ելագ. ժբ. 10 : ա Կոր. ի. 9 : ա Տիմ. է. 18:
h Ա՛ստ. իբ. 24 : Մաթ. ժբ. 19 : Ղ.ա. է. 28:
i Ծն. ԼԸ. 8 : Հռութ. ա. 12, 13 : գ. 9:
j Ծն. Լ.Ը. 9:
k Նէր. կնայ,
l Հռութ. գ. 10:
m Հռութ. գ. 1, 2:
n Հռութ. գ. 6:
o Հռութ. գ. 7:
p Հռութ. դ. 11:
q ՊԼ. ժԹ. 13:
r Ղ.Ա. ժԹ. 35, 36 : Ելագ. ժա. 1 : Ղևտկ. խե. 10 : ՄԿԲ. Ջ. 11:

s Ղ.Ա. ի. 12:
t Ելագ. ժա. 1 : ա Օրէն. գ. 6:
u Ղ.Ա. ժէ. 8:
v Սաղ. Լ.Ջ. 1 : Ելագ. ժԶ. 6 : Հռովմ. գ. 18:
x ա Թագ. ժէ. 3:
y Ղ.Ա. ժէ. 14:

—

a Ղ.Ա. իգ. 19 : ԼԳ. 26 : Ծնոտ. ժը. 13 : ՊԼ. ԺԶ. 10 : Ելագ. գ. 9:
b ՊԼ. ժԳ. 5:
c Ռով. ժԳ. 13:
d Ծն. խղ. 1, 6 : Գոր. է. 15:
e Ծն. խղ. 27 : ՊԼ. Ջ. 22:
f Ղ.Ա. ա. 11, 14:
g Ղ.Ա. ք. 23, 24, 25 : գ. 9 : գ. 31:
h Ղ.Ա. ժբ. 37, 51 : ժգ. 3, 14, 16 : ՊԼ. է. 15:
i ՊԼ. գ. 34:
j Ղ.Ա. գ. 8:

ինձի տուած երկրիդ պտուղներուն երախայրիները բերէք Եհովային։ Ու անոնք քու Տէր Աստուծոյդ առջեւը դնելով՝ Տէր Աստուծոյդ առջեւը
11 *երկրպագութիւն ընես։ Եւ քու Տէր Աստուծոյդ քեզի ու քու տանդ տուած բոլոր բարիքներուն ուրախութիւն ընես, դուն ալ՝ Ղեւտացին ալ՝ և ձեր մէջը եղող օտարականն ալ։*

12 *Երրորդ տարին՝ Աստուածորդի տարի ըլլալով, երբոր դուն քու պղտիկներուդ բոլոր տասանորդները պատես լմընցնես, անոնք Ղեւտացիին, օտարականին, որբին ու որբևարիին տաս, որ անոնք ալ քու քաղաքներուդ մէջը*
13 *ուտեն կշտանան։ Ըսատներ քու Տէր Աստուծոյդ առջեւը ըսես։ Սուրբ եղած բանը բոլորովին տունէս հանեցի, և քու բոլոր հրամայած պատուիրանքներուդ համեմատ՝ զանիկայ Ղեւտացիին, օտարականին, որբին ու որբևարիին տուի։ քու պատուիրանքներդ զանց չըրի,*
14 *ոչ ալ մոռցայ։ Սուգիս օրերուն մէջ անկէ չկերայ, ոչ անմաքուր բանի մը չործացուցի, և անկէ մեռելի համար չտուի։ իմ Տէր Աստուծոյս խօսքը մտիկ ըրի։ ինձի ինչ որ պատուիրեցիր, անոր համեմատ ըրի։*
15 *Այսօր երկնքէն քու սուրբ բնակարանէդ, և օրհնէ քու Իսրայէլ ժողովուրդդ, ու այն երկիրը՝ որ տուիր մեզի, ինչպէս որ մեր հայրերուն երդուար՝ րուած էիր պատ՝ երկիր մը՝ որ կաթ ու մեղր կը բղխէ։*
16 *Այսօր քու Տէր Աստուածդ քեզի կը պատուիրէ, որ այս կանոնները ու դատաստանները կատարես։ Ուրեմն բոլոր սրտովդ ու բոլոր*
17 *հոգիովդ պահես ու կատարես զանոնք։ Դուն այսօր Տէրոջը խօսք կուտաս, որ անիկայ քեզի Աստուած ըլլայ, ու դուն անոր ճամբաներուն մէջը քալես, և անոր կանոնները, պատուիրանքները ու դատաստանները պահես,*
18 *ու խօսքը մտիկ ընես։ Տէրն ալ այսօր քեզի խօսք կուտայ, որ դուն իրեն սեպհական ժողովուրդ ըլլաս, ինչպէս որ քեզի ըսաւ, որ ամբ*
19 *նոր բոլոր պատուիրանքները պահես։ Եւ բոլոր իր ստեղծած ազգերէն գերազանց ընէ քեզ, գովութիւնով՝ համբաւով ու փառքով, որ սուրբ ժողովուրդ մը ըլլաս քու Տէր Աստուածդ՝ իր ըսածին պէս։*

ԳԼ. ԻԶ

1 Մովսէս կը հրամայէ որ բոլոր պատուիրանքները քարեքու վրայ գրուին, 5 և լուսաշաւած քարէ սեղան մը շինուին։ 11 Մովսէս կ՚օրհնէ Պարիզին ու Կերազ լեռներուն վրայ կայնելու ցեղերը։ 14 Կերազ լեռան վրայ խօսուելիք անէծքները։

1 Եւ Մովսէս Իսրայէլի ծերերուն հետ՝ ժողովուրդին պատուիրելով, ըսաւ. Պահեցէք ան բոլոր պատուիրանքները՝ որոնք ես այսօր
2 ձեզի կը պատուիրեմ։ Ու Յորդանանէն քու Տէր Աստուածդ քեզի տուած երկիրը անցած օրդ՝ քեզի մեծ քարեր կանգնես, ու
3 զանոնք կիրով ծեփես. Եւ ան՝ օրէնքիս բոլոր խօսքերը անոնց վրայ գրես, երբոր անցնես ու մտնես ան երկիրը՝ որն որ քու Տէր Աստուածդ քեզի կուտայ, երկիր մը՝ որ կաթ ու մեղր կը բղխէ, ինչպէս որ քու Հայրերուդ
4 Տէր Աստուածը քեզի ըսաւ։ Ուստի երբոր Յորդանանէն անցնես, ան օրուան քեզի պատուիրածիս պէս՝ ան քարերը Գերզամ լեռան վրայ կանգնես, ու զանոնք կիրով ծեփես։
5 Եւ հոն քու Տէր Աստուածդ մէկ սեղան մը շինես, քարերէ՝ երկաթ գործածած սեղան մը. Ամենայն
6 վրայ երկաթի չդպցընես. Ամէնքն քու Տէր Աստուածդ սեղանը ամբողջ քարերէ շինես։ ու անոր վրայ քու Տէր Աստուածդ ողջակէզներ մատուցանես. Եւ խաղաղութեան զոհեր մատուցանելով՝ հոն ուտես, ու քու
8 Տէր Աստուածդ առջեւը ուրախանաս. Եւ ան օրէնքիս բոլոր խօսքերը քարերուն վրայ խիստ պարզ կերպով մը գրես։
9 Եւ Մովսէս Ղեւտացի քահանաներուն հետ բոլոր Իսրայէլին խօսելով՝ ըսաւ. Ա՛ղ Իսրայէլ, լո՛ւր կեցիր՝ ու մտիկ ըրէ. Այսօր քու Տէր Աստուածդ ժողովուրդը եղար.
10 Ուստի քու Տէր Աստուածդ խօսքը մտիկ ընելով՝ ի գործ դնես անոր պատուիրանքները ու կանոնները, որոնք ես այսօր քեզի կը պատուիրեմ։
11 Եւ նոյն օրը Մովսէս ժողովուրդին պատուիրելով՝ ըսաւ.
12 Երբոր Յորդանանէն անցնէք, ժողովուրդը օրհնելու համար Գարիզին լեռան վրայ սոյնք հետ կայնին. Շմաւոն, Ղեւի, Յուդա, Իսաքար, Յովսէփ ու Բենիամին.
13 Եւ անէծքի համար Կերազ լեռան վրայ սոյնք հետ կայնին. Ռուբէն, Գադ, Ասեր, Զաբուղոն, Դան ու Նեփթաղիմ։
14 Ու Ղեւտացիք Իսրայէլի բոլոր մարդոցը հետ խօսելով՝ բարձր ձայնով պիտի ըսեն.
15 Անիծեալ ըլլայ այն մարդը՝ որ արուեստաւորի ձեռագործ՝ ու Տէրոջը առջեւը պիղծ եղող փորուած կամ ձուլածոյ կուռք կը շինէ, ու գաղտուկ տեղ մը կը դնէ. Եւ բոլոր ժողովուրդը պատասխան տալով՝ Ամէն պիտի ըսէ։
16 Անիծեալ ըլլայ այն՝ որ իր հօրը կամ մօրը

ա Ելս. ջ. 1։
բ Ելս. ը. 32։
գ Կրկ. ժա. 29։ Ելս. ը. 30։
դ Նհ. ի. 25։ Ելս. ը. 31։
ե Կրկ. իզ. 18։
զ Կրկ. ժա. 29։ Ելս. ը. 33։ Դատ. ը. 7։
է Կրկ. ժա. 29։ Ելս. ը. 32։
ը Կրկ. ԼՀ. 10։ Ելս. ը. 33։ Դատ. ը. 11։
ի Նհ. ի. 4, 23։ ԼԷ. 17։ Կհ. ի. 4։ իզ. 1։ Կրկ. ջ. 16, 23։ ի. 8։ Նա. խզ. 9։ Ովս. ժգ. 2։
ժ Ծն. ԽՀ. 22։ Նրեմ. ժա. 5։ ա Կոր. ժ. 16։
ժա Նհ. ի. 12։ իա. 17։ Կհ. ժը. 3։ Կրկ. իա. 18։

դէմ Հայհոյութիւն կ'ընէ • և բոլոր ժողովուրդը Ամէն պիտի ըսէ :

17 [ե]Ընիծեալ ըլլայ ան՝ որ իր դրացիին սահմանը կը փոխէ • և բոլոր ժողովուրդը Ամէն պիտի ըսէ :

18 [զ]Ընիծեալ ըլլայ ան՝ որ կոյրը իր ճամբայէն կը խոտորեցնէ • և բոլոր ժողովուրդը Ամէն պիտի ըսէ :

19 [է]Ընիծեալ ըլլայ ան՝ որ պանդուխտին , որբին ու այրիին իրաւունքը կը ծռէ • և բոլոր ժողովուրդը Ամէն պիտի ըսէ :

20 [ը]Ընիծեալ ըլլայ ան՝ որ իր հօրը կնկանը հետ կը պառկի • քանզի իր հօրը քղանցքը կը բանայ • և բոլոր ժողովուրդը Ամէն պիտի ըսէ :

21 [թ]Ընիծեալ ըլլայ ան՝ որ ո՛և իցէ անասունի հետ կը պառկի • և բոլոր ժողովուրդը Ամէն պիտի ըսէ :

22 [ժ]Ընիծեալ ըլլայ ան՝ որ իր հօրը աղջիկը կամ իր մօրը աղջիկը եղող իր քրոջը հետ կը պառկի • և բոլոր ժողովուրդը Ամէն պիտի ըսէ :

23 [ի]Ընիծեալ ըլլայ ան՝ որ իր կնասրբին հետ կը պառկի • և բոլոր ժողովուրդը Ամէն պիտի ըսէ :

24 [ժա]Ընիծեալ ըլլայ ան՝ որ իր դրացին գաղտուկ կը մեռցնէ • և բոլոր ժողովուրդը Ամէն պիտի ըսէ :

25 [ժբ]Ընիծեալ ըլլայ ան՝ որ անմեղ մարդը մեռցնելու համար կաշառք կ'առնէ • և բոլոր ժողովուրդը Ամէն պիտի ըսէ :

26 [ժգ]Ընիծեալ ըլլայ ան՝ որ աս օրէնքիս ամէն խօսքերուն մէջը չհնինաբ՝ որ զանոնք կատարէ • և բոլոր ժողովուրդը Ամէն պիտի ըսէ :

ԳԼ • ԻԸ

1 Հաւատարմութեան օրհնութիւնները : 15 Անհաւատարմութեան անէծքները :

1 Եւ [ա]թէ որ դուն Տէր Աստուծոյդ խօսքը ուշադրութեամբ մտիկ ընելով՝ զգուշութեամբ ի գործ դնես անոր բոլոր պատուիրանքները՝ որոնք ես այսօր քեզի կը պատուիրեմ , քու Տէր Աստուածդ [բ]երկրիս բոլոր ազգերէն գերազանց
2 պիտի ընէ քեզ : Եւ թէ որ դուն Տէր Աստուծոյդ խօսքին հնազանդիս , ես բոլոր օրհնութիւնները դուն վրադ գալով [գ]քեզի պիտի
3 հասնին : [դ]Քաղաքի մէջ օրհնեալ , ու [ե]դաշտի
4 մէջ օրհնեալ պիտի ըլլաս • [զ]Քու որովայնիդ պտուղը , քու երկրիդ պտուղը , քու անասուններուդ պտուղը , կովերուդ ճնունդը ու ոչխարներուդ հօտերը օրհնեալ պիտի ըլլան •
5 [է]Քու կողովդ ու աւշտդ օրհնեալ պիտի ըլլան •
6 [ը]Մտած ատենդ օրհնեալ , ու ելած ատենդ օրհնեալ պիտի ըլլաս • [թ]Տէրը քու առջեւդէն ջարդել պիտի թոյ քու վրադ եղող թշնամիներդ • անոնք քեզի դէմ մէկ ճամբով պիտի գան , և քու առջեւդէն եօթը ճամբով պիտի փախչին :
8 [ժ]Տէրը քու [ժա]շտեմարաններուդ ու ամէն [ժբ]ձեռք զարնելու բաներուդ օրհնութիւն պիտի խրկէ • և քու Տէր Աստուածդ քեզի տուած երկրին
9 մէջ քեզ պիտի օրհնէ : Եթէ որ քու Տէր Աստուածդ հրամանները պահելով՝ անոր ճամբաներուն մէջը քալես , [ժգ]Տէրը քեզի երդուեալ ըրածին պէս՝ քեզ իրեն սուրբ ժողովուրդ պիտի
10 հաստատէ • Որ երկրիս ամէն ժողովուրդները պիտի տեսնեն որ [ժդ]Տէրոջը անունը քու վրադ
11 կը կոչուի , [ժե]ու քեզմէ պիտի վախնան : Եւ [ժզ]Տէրը բարիքներով քեզ պիտի լեցընէ , քու որովայնիդ պտուղը , քու անասուններուդ պտուղը ու քու երկրիդ պտուղը առատացնէ՝ այն երկրին վրայ , որուն որ Տէրը քու հայրերուդ երդում ըրաւ քեզի տալու :
12 Տէրը իր բարութեան գանձը՝ այսինքն երկինքը քեզի պիտի բանայ , [ժէ]որ քու երկրիդ անձրեւը առնելու ատ , ու [ժը]քու ձեռքիդ ամէն գործը օրհնէ • և դուն շատ ազգերու փոխ պիտի
13 տաս , բայց դուն փոխ պիտի չառնես : Տէրը [ժթ]գլուխ պիտի ընէ քեզ , և չէ թէ պոչ • դուն միշտ վրայ պիտի ելլես , ու բնաւ վար պիտի չիյնաս , թէ որ քու Տէր Աստուածդ պատուիրանքները մտիկ ընելով՝ պահես ու կատարես , որոնք ես այսօր քեզի կը
14 պատուիրեմ , [ի]և օտար աստուածներուն ետեւէն երթալու համար , ոչ անոնց ծառայութիւն ընելու համար , ալ կողմ կամ ձախ կողմը չխոտորիս ան բոլոր խօսքերէն , որոնք ես այսօր քեզի կը պատուիրեմ :
15 Բայց [իա]թէ որ քու Տէր Աստուածդ խօսքին չհնազանդիս , և չպահես ու չընես անոր բոլոր պատուիրանքները ու կանոնները՝ որոնք ես այսօր քեզի կը պատուիրեմ , անոնք ես ամէն անէծքները քու վրադ գալով՝ [իբ]քեզի պիտի
16 հասնին : [իգ]Քաղաքի մէջ անիծեալ , ու դաշտի
17 ու մէջ անիծեալ պիտի ըլլաս • Քու կողովդ
18 ու աւշտդ անիծեալ պիտի ըլլայ • Քու որովայնիդ պտուղը , երկրիդ պտուղը , կովերուդ

ե ԳԼ • ժԹ • 14 : Առակ • ԻԲ • 28 :
զ Ղև • ԺԹ • 14 :
է Ղև • ԻԲ • 21 , 22 : Դւ • Ժ • 18 : ԻՋ • 17 : Պաղ • Ջ • 5 :
ը Ղև • ԺԲ • 8 : Ի • 11 : ԳԼ • ԻՋ • 30 :
թ Ղև • ԺԲ • 23 : Ի • 15 :
ժ Ղև • ԺԲ • 9 : Ի • 17 :
ժա Ղև • ԺԲ • 17 : Ի • 14 :
ժբ Ելք • Ի • 13 : ԻԱ • 12 , 14 : Ղև • ԻԳ • 17 : Թուա • Լ • 31 : ԳԼ • ԺԹ • 11 :
ժգ Ելք • ԻԷ • 7 , 8 : ԳԼ • Ժ • 17 : ԺԶ • 19 : Եզեկ • ԻՀ • 12 :
ժդ ԳԼ • ԻԲ • 15 : Պաղ • ՃԺԹ • 21 : Երեմ • ԺԱ • 3 : Պաղ • Ջ • 10 :
ժե Ելք • ԺԶ • 26 : Ղև • ԻԳ • 3 : Ես • ՅԶ • 2 :
ժզ ԳԼ • ԻԳ • 19 :
ժէ Ածք • ԺԵ • 15 : Ելք • ՃԻ • 6 : Ա Պտ • Ի • 1 , 4 :
ժը Ես • ԼԲ • 5 :
ժթ Ածք 11 : Ծն • ԻԲ • 17 : ԻԹ • 25 : ԳԼ • Է • 13 : ԼԱ • ՃԷ • 38 : ՃԻԲ • 3 : Առակ • Ժ • 22 : ա ՏԻՄ • Գ • 8 :
ի Պաղ • ՃԻԱ • 8 :
իա Ղև • ԻԳ • 7 , 8 : Բ Թագ • ԻԲ • 38 , 39 , 41 : Պաղ • ՃԻԲ • 23 : Տի՛ս հմր 25 :
իբ Ղև • ԻԷ • 21 :
իգ Առակ • Ջ • 10 :
իդ ԳԼ • ԺԷ • 10 :
իե Ելք • ԺԲ • 5 , 6 : ԳԼ • Է • 6 : ԻԳ • 18 , 19 : ԻԲ • 13 :
իզ Թագ • Ջ • 27 : Բ Մն • Է • 14 : Ես • ԿԳ • 19 : Դան • ԻԹ • 18 , 19 :
իէ ԳԼ • ԺԱ • 25 :
իը ԳԼ • ԺԱ • 9 : Առակ • Ժ • 22 :
իթ Ելմբ Ե • ԳԼ • Է • 9 : Առակ • Ժ • 22 :
Ա Ղև • ԻԳ • 4 : ԳԼ • ԺԱ • 14 :
Բ ԳԼ • ԺԶ • 29 :
Գ ԳԼ • ԺԷ • 6 :
Դ Ես • ԻԹ • 14 , 15 :
Ե ԳԼ • Է • 32 : ԺԱ • 16 :
Զ Ղև • ԻԳ • 14 : ԱԳԻ • Բ • 17 : Դան • ԻԹ • 11 , 13 : Պաղ • Ք • 2 :
Է Ելմբ 2 •
Ը Տի՛ս հմր 3 , ԺԷ :

ծնունդը ու աչիսարներուդ հօտերը անիծեալ
19 պիտի ըլլան։ Քու մնած առնենդ անիծեալ՝ ու
20 քու ելած առնենդ անիծեալ պիտի ըլլաս։ Ի-
Տէրը քու ամէն ձեռք զարկած գործքիդ մէջը՝
ահեղք, նահապանք ու ‡յանդիմանութիւն
պիտի խրկէ քեզի՝ քու չար գործքերուդ ու
զիս ձգելուդ համար, մինչև որ շուտով բնա-
21 ջինջ ըլլաս ու կորսուիս։ Տէրը հիկղն ժանա-
հարը պիտի փակցնէ, մինչև որ քեզ հատ-
ցընէ աս երկրին վրայէն, ուր որ դուն կը մըտ-
22 նես անիկայ ժառանգելու։ Ի- ¶Տէրը քեզ
պիտի զարնէ ծիւթահան ախտով, հրատաղնապ
առնգով, ջերմով, ու այրող տաքութիւնով,
*սրով, †հարշահարութեամբ ու ապտակաց
գալուկով. և ասոնք պիտի հալածեն քեզ,
23 մինչև որ կորսուիս։ Ու ‖գլխուդ վրայի եր-
կինքը պղնձէ, ու տակդ եղած երկիրը՝ երկա-
24 թէ պիտի ըլլայ։ Տէրը անձրեւի տեղ՝ հող ու
փոշի պիտի տայ քու երկրիդ. ու երկինքէն
քու վրադ պիտի իջնեն, մինչև որ դուն բնա-
25 ջինջ ըլլաս։ ¶Տէրը քու թշնամիներուդ առ-
ջեւը քեզ ջարդել պիտի տայ. անոնց դէմ մէկ
ճամբով պիտի ելլես, և անոնց առջեւէն եօթը
ճամբով պիտի փախչիս. ու ¶երկրիս բոլոր թա-
գաւորութեանց մէջը թափառական պիտի ըլ-
26 լաս. Ու ‡քու մարմինդ՝ երկինքին բոլոր թռ-
չուններուն ու երկրիս գազաններուն կերակուր
պիտի ըլլայ. և պահոնէ վռնտող մը պի-
27 տի չըլլայ։ Տէրը ¶Եգիպտոսի պալարներով,
†թանչով, քոսատութեամբ ու եռքով պի-
տի զարնէ քեզ, որ անոնցմէ չկարենաս բր-
28 ժշկուիլ։ Տէրը՝ ապշութիւնով, կուրու-
թիւնով ու †սրտագողով պիտի զարնէ քեզ.
29 Ու ինչպէս որ կոյրը խաւարի մէջ ձեռքովը
կը խարխափէ, ‡դուն ալ կէս օրուան ատենը
անանկ պիտի խարխափիս. ու գործքերուդ մէջ
բարերաղտութիւն պիտի չունենաս. և միշտ
զրկանք ու յափշտակութիւն պիտի քաշես. ու
30 †ձեղ ազատող պիտի չըլլայ։ ¶Դուն կնկան
մը պիտի նշանուիս, ու ասոր հետ ուրիշը պի-
տի պառկի. ¶տուն պիտի շինես, ու անոր մէ-
ջը դուն պիտի չբնակիս. ‡այգի պիտի տնկես,
31 ու անոր խաղողը պիտի չժողվես. Ու եղը՝
քու աչքիդ առջեւը պիտի մորթուի, բայց դուն
անկէ պիտի չուտես. քու էշը քու առջեւէդ
պիտի յափշտակուի, ու քեզի ետ պիտի չը-
տրուի. հօտերդ քու թշնամիներուդ պիտի
մատնուին, ու պահոնէ քեզի ազատող պիտի
32 չըլլայ։ Ու աղաներդ ու աղջիկներդ ու-
րիշ ժողովուրդի մը պիտի տրուին, և աչ-
քերդ պիտի տեսնեն, ու ‡ըլլոը օրը անոնց
մասը ոտնեցած կրծոտոնեական պիտի նուա-
33 ղին. և ձեռքդ պիտի չհասնի օգնելու։ ¶Ու
երկրիդ արդիւնքը ու քու բոլոր աշխատուե-
թիւնդ քեզի անծանօթ եղած ժողովուրդ մը
պիտի ուտէ. և դուն ամէն օր միայն ջղկանք
34 ու ճնշում պիտի քաշես. Ու ‡աչքերուդ տե-
35 սած բաներէն պիտի խենդնանաս։ Տէրը ‖քու
ծունկերդ ու սրունքներդ, ո՛ ոտքիդ թաթէն
մինչև գլխուդ գագաթը գէշ պալարներով
պիտի զարնէ, ու պիտի չբժշկուիս։
36 գտնել։ Տէրը ‡պիտի տանի քեզ՝ և քու վրադ
դրած թագաւորդ անանկ ազգի մը՝ որ ո՛չ դուն
ճանչցած ես, ո՛չ ալ քու հայրերդ. և ‡հոն
օտար աստուածներու՝ փայտի ու քարի ծառա-
37 յութիւն պիտի ընես։ Ու դուն ‡զարմանքի,
ու առակի, ‡և կատակի ենթակայ պիտի ըլ-
լաս ան բոլոր ժողովուրդներուն մէջը, ուր որ
38 Տէրը քեզ պիտի տանի։ ‡Բտիղ մէջը շատ
սերմ պիտի ցանես, ու քիչ ժողվես. քանզի ‡մարախները
39 պիտի ուտեն։ Այգիներ պիտի տնկես, ու գար-
մանես, բայց գինին պիտի չխմես, ու խաղողը
պիտի չժողվես. քանզի անիկայ որդերը պիտի
40 ուտեն։ Ձիթենիներ պիտի ունենաս, բայց եղով պիտի
չօծուիս. քանզի քու ձիթենիներդ իրենց պը-
41 ողը պիտի թափեն։ Տղաքներ ու աղջիկներ
պիտի ծնանես, բայց քուկդ պիտի չըլլան.
42 քանզի ‡անոնք դերութեան պիտի երթան։ Ա-
լոր ծառերդ ու երկրիդ արտադործը խառնիճը
43 պիտի ուտէ։ Քեզ մէջը եղող օտարականը՝
քեզմէ գերազանց պիտի ըլլայ, և շատ պիտի
բարձրանայ, ու դուն շատ ցած պիտի իջնես.
44 ‡Անիկայ քեզի փոխ պիտի տայ, բայց դուն ա-
նոր փոխ պիտի չտանս. ‖անիկայ դլուխ պիտի
45 ըլլայ, բայց դուն պոչ պիտի ըլլաս։ Ու ‡աս
բոլոր անէծքները քու վրադ պիտի գան, քեզ
պիտի հալածեն ու քեզի պիտի հասնին, մին-
չև որ դուն բնաջինջ ըլլաս. որովհետև քու
Տէր Աստուծոյդ խօսքին հնազանդութիւն չը-
րիր, և քեզի հրամայած պատուիրանքներն ու
46 կանոնները չպահեցիր. Ու անոնք քու վրադ
ու քու սերունդիդ վրայ ‡նշան ու հրաշք պի-
47 տի ըլլան յաւիտեան։ ¶Որովհետև դուն ‡ա-
մէն բանին առատութեանը համար՝ ուրախու-

ա Ապ. բ. 2։
գ Օրաք. ժգ. 13։
դ Ապ. ե. 16։ Նա. է. 17։ Ծա. 20։ կղ. 15։
ը Ել. իե. 25։ Երեմ. իգ. 10։
բ Ել. իե. 16։
* Կամ երաշտութեամբ,
ա Յոմպա. գ. 9։
զ Ել. իե. 19։
է ¶Բ. Օր. է. 7։ Ել. իե. 17, 37։ Կղ. լբ. 30։ Նա. ղ. 17։
ը Երեմ. ժե. 4։ իգ. 9։ Երեկ. իգ. 46։
թ ա Թագ. ժէ. 44, 46։ Սաղ. հե. 2։ Երեմ. է. 33։ ժղ. 4։ լբ. 20։
ժ ¶Բ. 35։ Նհ. ե. 9։ ժէ. 26։
ի ա Թագ. է. 6։ Սաղ. հը. 66։
ի Երեմ. գ. 9։
ձ Հով. է. 14։ Նա. ծե. 10։
ղ Հով. լա. 10։ Երեմ. ը. 10։
ճ Հով. լա. 8։ Երեմ. ժե. 13։ Յոմպա. է. 11։ Միք. ե. 15։ Սոփ. ա. 13։
ն Կղ. բ. 6։
շ Սաղ. ճժե. 82։
ո ¶Բ. 51։ Ել. իզ. 16։ Երեմ. է. 17։
ո ¶Բ. 67։
պ ¶Բ. 27։
ռ ա Թագ. ժէ. 4, 6։ ժգ. 12, 14։ իե. 7, 11։ բ Մն. լգ. 11։ լղ. 6, 20։
ս Կղ. գ. 28։ ¶Բ. 64։ Երեմ. ժղ. 13։
վ ա Թագ. թ. 7, 8։ Երեմ. ժ. 15։ Սոփ. ա. 13։
տ Կղ. բ. 6։
ր Սաղ. ճժե. 82։
ց ¶Բ. 51։ Ել. իզ. 16։ Երեմ. է. 17։
ւ ¶Բ. 67։
փ ¶Բ. 27։
ք ա Թագ. ժէ. 4, 6։ ժգ. 12, 14։ իե. 7, 11։ բ Մն. լգ. 11։ լղ. 6, 20։
օ Կղ. գ. 28։ ¶Բ. 64։ Երեմ. ժղ. 13։
ֆ ա Թագ. թ. 7, 8։ Երեմ. իե. 9։ Օրաք. ը. 13։
ա Սաղ. խդ. 14։
բ Սիք. դ. 15։ Միք. ե. 6։
գ Սաղ. ճ. 4։
դ Ողբ. ա. 5։
ե ¶Բ. 12։
զ ¶Բ. 13։ Ողբ. ա. 5։
է ¶Բ. 15։
ը Նա. ը. 18։ Երեկ. ժգ. 8։
թ ¶Երեմ. իե. 35, 36, 37։
ժ Կղ. լբ. 15։

թիւամբ և յօժար սրտով քու Տէր Աստուծոյդ
48 ծառայութիւն ջրիր ։ Ընդ համար դուն անօ-
թութիւնով ՝ ծարաւով ՝ մերկութիւնով ՝ ու ա-
մէն բանի կարօտութիւնով ծառայութիւն պիտի
ընես քու թշնամիներուդ ՝ որոնք Տէրը քու
վրադ պիտի խրկէ ։ և ՝քու պարանոցիդ վրայ
երկաթէ լուծ պիտի դնէ ՝ մինչև որ բնաջինջ
49 ընէ քեզ ։ ՝Տէրը քու վրադ հեռուէն՝ երկրիս
ծայրէն՝ արծիւի թռչելուն պէս մէկ ազգ մը պի-
տի բերէ ՝ անանկ ազգ մը՝ որուն լեզուն դուն
50 չես հասկընար ՝ պինտերես ազգ մը ՝ ՚որ ծերոց
պատիւ պիտի չընէ ՝ ու տղայոց վրայ գութ
51 պիտի չունենայ ։ Եւ անիկայ ՚քու անասուն-
ներուդ պտուղը՝ ու երկրիդ պտուղը պիտի ու-
տէ ՝ մինչև որ դուն բնաջինջ ըլլաս ։ որովհե-
տև քեզի՝ ցորեն ՝ գինի ՝ եղ ՝ կովերուդ ծը-
նունդները ու ոչխարներուդ հօտերը պիտի չը-
52 թողու ՝ մինչև որ քեզ բնաջինջ ընէ ։ Եւ ա-
նիկայ ՚քու բոլոր քաղաքնե՛րուդ մէջ քեզ պի-
տի պաշարէ ՝ մինչև որ կործանին քու բարձր
ու ամուր պարիսպներդ ՝ որոնց դուն ապաւի-
նած ես՝ քու բոլոր երկրիդ մէջ ։ և քեզ պիտի
պաշարէ քու ամէն քաղաքներուդ մէջ ո՛ր քու
բոլոր երկրիդ մէջ ՝ որն որ քու Տէր Աստուածդ
53 քեզի կու տայ ։ Ու պաշարման ատենը՝ և քու
թշնամիդ քեզ նեղը ձգած ատենը՝ ՚քու որո-
վայնիդ պտուղը՝ քու Տէր Աստուածդ քեզի
տուած քու տղաքներուդ և աղջիկներուդ միսը
54 պիտի ուտես ։ Ձեր մէջը քնքուշ ու խիստ
փափուկ մարդը՝ իր եղբօրը ու Ձիր ծոցի կըն-
կանը՝ և իր ողջ թողուցած որդւոցը ՚ծուռ
55 աչքով պիտի նայի ։ Որպէս զի իր ուտելու
որդւոցը միսէն անոնց մէկուն չտայ ։ քանզի
պաշարման ատենը՝ ու քու թշնամիդ ամէն քա-
ղաքներուդ մէջ քեզ նեղը ձգած ատենը՝ ո՛ր-
56 բէ բան մը պիտի չմնայ անոր ։ Ձեր մէջը խիստ
քնքուշ ու փափուկ նեղող կնիկը՝ որ իր փափ-
կութենէն ու քնքուշ ըլլալէն ոտքը գետնի
վրայ հազիւ ապտակ չէր ՝ իր ծոցի էրկանը ՝
57 իր տղուն ՝ իր աղջկանը ՝ Եւ ՚իր ոտքերուն
մէջտեղէն ելլող ապուր ընկերին ՝ ու իր ծնած
զաւակներուն ՚ծուռ աչքով պիտի նայի ։ քան-
զի պաշարման ատենը՝ ու քու թշնամիդ քու
քաղաքներուդ մէջ քեզ նեղը ձգած ատենը՝
ամէն բանին պակասելուն համար՝ գաղտնի ծած-
կապար պիտի ուտէ ։

58 Ձե որ դուն աս գրքիս մէջ գրուած՝ աս օ-
րէնքիս ամէն խօսքերը զգուշութեամբ չկա-
տարես ՝ և ՚աս՝ ՔՈՒՐ ԵՀՈՎԱՅԻՑ ԸՍՏՈՒՆ
ՕՈՑԴ պատուական ու ահաւոր անունէն
59 չվախնաս ՝ Տէրն ալ՝ ՚անսովոր հարուածնե-
րով ՝ մեծ ու երկարատև հարուածներով ՝ գէշ
ու երկայն հիւանդութիւններով պիտի զարնէ
60 քեզ և քու սերունդդ ։ Ու ՚Եգիպտոսի բոլոր
հիւանդութիւնները՝ որոնցմէ դուն կը վախնաս ՝
քու վրադ պիտի դարձընէ ։ ու անոնք քեզի
61 պիտի փակչին ։ ՚Սոսկ աս օրինաց գրքին մէջը
չգրուած ամէն հիւանդութիւնը՝ ու ամէն հա-
րուածը՝ Տէրը քու վրադ պիտի բերէ ՝ մինչև
62 որ դուն բնաջինջ ըլլաս ։ Եւ քու Տէր Աս-
տուածդ խօսքին հնազանդութիւն չընելուդ
համար ՝ դուք որ՝ ՚շատութեան կողմանէ ե-
կինէք աստղերուն պէս էիք ՝ ՚խիստ սակաւա-
63 թիւ պիտի մնաք ։ Եւ ինչպէս որ Տէրը ձեզի
աղէկութիւն ընելով ու ձեզ շատցընելով՝
՚ձեր վրայ ուրախացաւ ՝ անանկ ալ ձեզ կոր-
սընցընելով ու բնաջինջ ընելով ՚ձեր վրայ
պիտի ուրախանայ ՝ և պիտի ջնջուիք ան երկ-
րին վրայէն ՝ ուր որ հիմա կ՚երթաք զանիկայ
64 ժառանգելու ։ Եւ Տէրը երկրիս մէկ ծայրէն
մինչև մէկալ ծայրը՝ ՚բոլոր ժողովուրդներուն
մէջ պիտի ցրուէ քեզ ՝ ու ՚հոն ծառայութիւն
պիտի ընես օտար աստուածներու՝ փայտի ու
քարի ՝ որոնք ո՛չ դուն ճանչցեր էիր՝ ո՛չ ալ
65 քու հայրերդ ։ Եւ ՚ան ազգերուն մէջը հան-
գըստութիւն պիտի չգտնես ՝ ու ոտքիդ թաթին
հանգչելու տեղ պիտի չըլլայ ։ ՚և հոն Տէրը
քեզի դողացող սիրտ ՝ աչքի նուաղում՝ ու
66 ՚հոգիի տրտմութիւն պիտի տայ ։ Եւ քու
կեանքդ քու առջեդ կախման մէջ պիտի ըլլայ ՝
ու գիշեր ցորեկ պիտի վախնաս ՝ և քու կեան-
67 քիդ վրայ ապահով պիտի չըլլաս ։ Ու սրտիդ
ահուդողէն ՝ և ՚աչքերուդ տեսած բաներէն ՝
շատուօսուն պիտի ըլլաս ։ Երանի թէ իրի-
կուն ըլլար ՝ ու իրիկունն ալ պիտի ըսես ։ Ե-
68 րանի թէ առաւօտ ըլլար ։ Եւ Տէրը ՚նաւերով
Եգիպտոս պիտի դարձընէ քեզ ան ճամբայով ՝
որուն համար քեզի ըսի թէ՝ անիկայ ՚ևս չես
ալ պիտի տեսնես ։ և հոն ծառաներ ու աղա-
խիններ ըլլալու պիտի ծախուիք ձեր թշնամի-
ներուն ։ և ծախող առնող պիտի չըլլայ ։

ԳԼՈՒԽ ԻԹ

1 Մովսէս հնազանդութեան կը յորդորէ զանոնք ՝ անոնց տեսած գործքերը յիշեցընելով ։ 10 Ընծերը կը նե-
կայանան Աստուծոյ առջեւ անոր հետ ուխտ ընելու ։
18 Իր շարութեանը մէջ հանգարտ սրտով կեցողին վրայ
գալու բարկութիւնը ։ 29 Ծածուկ բաները Աստուծոյ
կը վերաբերին ։

1 Ասոնք են ան ուխտին խօսքերը ՝ որ Տէրը
Մովսէսին հրամայեց Իսրայէլի որդւոցը

ե Կրկ. ի. 14 ։
զ Կրկ. ե. 15 ։ ղ. 22 , 23 ։
Կ՚ա. ժե. 43 ։
է Կրկ. իզ. 40 ։ իե. 22 ։
Ող. ժ. 19 ։ Կ՚գիկ. ժէ. 3 , 12 ։ Ովս. ը. 1 ։
ը ՚Ա՚ն . ԼՂ . 17 ։ Կ՚ս . իէ . 6 ։
թ ՚Ա՚ր 33 ։ Կ՚ս . ա . 7 ։ կգ. 8 ։
ժ ՚Ա՚ր 5 ։
ի Կր. ղ. 3 ։
լ Դան . ե. 12 ։
խ ՚Ա՚ր 36 ։
ծ Ա՚մս . ե. 4 ։
կ Ա՚ռ . իղ . 36 ։
հ Ա՚ռ . իղ . 16 ։
ձ Յոր . է . 4 ։
ղ Ովս . ր . 13 ։ ե. 3 ։
ճ Կ՚. ժէ . 16 ։

ե ՚Ել. ժդ. 1 , 2 , 4 ։
զ Ա՚ռ . իղ . 29 ։ ՚ել. ղ. 28 , 29 ։ Կրկ. ժե. 9 ։ Ող. ը. 20 ։ ՚ել. ժ. 10 ։
է Կ՚. ժգ . 6 ։
ը Կ՚. ժէ . 9 ։
թ ՚Ել . իթ . 10 ։
ժ ՚Ա՚ր 5 ։
ի Կր. ղ. 3 ։
լ Դան . ե. 12 ։
խ Ա՚մս . ե. 4 ։
ծ Ա՚ռ . իղ . 36 ։
կ Ա՚ռ . իղ . 16 ։
հ Յոր . է . 4 ։
ձ Ովս . ր . 13 ։ ե. 3 ։
ղ Կ՚. ժէ . 16 ։

Հետ ընելու Մովաբի երկրին
Հետ Բոզրեի վրայ ըրած ուխտէ
2 Ուստի Մովսէս բոլոր Իսրայ
անուն ըսաւ. Դուք տեսաք
Տէրը ձեր աչքերուն առջեւը ե
մէջ ըրաւ փարաւոնին, և
3 ներուն, ու անոր բոլոր երկրին
մեծ փորձութիւնները, նշանները, մե
բաշքները, որոնք դուն քու աչքերովդ տես
4 Ու Տէրը մինչեւ այսօր հասուաւ ձեզի անա
սիրտ մը՝ որ իմանաք, և աչք՝ որ տես
5 նէք, ականջներ՝ որ լսէք: Ու ես
քառասուն տարի անապատին մէջ ձեզ պարտ
ցուցի. ձեր վրայի լաթերը չհինցան, ու ոտ
6 քերուդ կօշիկները չմաշեցան. Հաց չկերաք
ու գինի կամ օղի չխմեցիք, որ գիտնաք թէ
7 ես ձեր Տէր Աստուածն եմ: Ու երբոր աստ
տեղ եկաք՝ Եսբոնի Սիհոն թագաւորը և
Բասանի Ովգ թագաւորը մեր առջեւը ելան՝ մեզի
հետ պատերազմելու, ու մենք զարկինք անոնք.
8 Ու անոնց երկիրը առինք, ու զանիկայ Ռու
բենացոց, Գադհացոց ու Մանասէի կէս ցեղին
9 ժառանգութիւն տուինք: Ուստի ասոնց ուխտին
խօսքերը պահէք ու կատարէք, որ ձեր ամէն
գործքին մէջ յաջողութիւն գտնէք:
10 Այսօր դուք ամէնդդ ձեր Տէր Աստուծոյն
առջեւը կը կայնիք. ձեր ցեղերուն իշխանները
րը՝ ձեր ծերերը, ձեր ոստիկանները ու բո
11 լոր Իսրայէլի մարդիկները, Ձեր տղաքները,
ձեր կիներները, և քու բանակիդ մէջը եղող օ
տարականդ, Քու փայտ կտրողէդ մինչեւ քու
12 ջրկիդ. Որ քու Տէր Աստուածդդ ուխտին ու
անոր երդումին մէջ մտնես, որն որ այսօր քու
13 Տէր Աստուածդդ քեզի հետ կ'ընէ, Որպէս զի
քեզ այսօր իրեն ժողովուրդ հաստատէ, և
ինքը քեզի Աստուած ըլլայ, Ինչպէս որ քեզի
ըսաւ, ու ինչպէս որ քու հայրերուդ՝ Աբրա
համին, Իսահակին ու Յակոբին երդում ըրաւ:
14 Ու ես ասոր ուխտը և ասոր երդումը միայակ ձեզի
15 հետ չեմ ըներ, Հապա այսօր մեզի հետ մեր Տէր
Աստուածոյն առջեւը հոս կայնողներուն հետը,
ևս այսօր մեզի հետ հոս չեղողներուն հետն ալ.
16 Վասնզի դուք գիտէք, թէ ինչպէս բնակեցանք
Եգիպտոսի երկրին մէջ, և ինչպէս անցանք ան
17 ազգերուն մէջէն՝ որ դուք անցաք. Ու անոնց
քովը եղած անոնց գարշելի բաները, և անոնց
փայտէ՝ քարէ՝ արծաթէ ու ոսկիէ կուռքերը

20 վր
ր
իւնայելու, Հապա
թիւնը ու նախանձը այն մարդուն վրայ պիտի
բորբոքի, և ասոր գրքին մէջը գրուած ամէն անէծքը
անոր վրայ պիտի իջնէ, ու Տէրը անոր անու
21 նը երկինքէն տակէն բնաջինջ պիտի ընէ. Ու
Տէրը ասոր օրինաց գրքին մէջը գրուած ուխտին
ամէն անէծքներուն համեմատ անոր վրայ չարիք
հասցընելու համար՝ զանիկայ Իսրայէլին բո
22 լոր ցեղերէն պիտի զատէ, Ու պիտի ըսէ յե
տագայ ազգը՝ այսինքն ձեզմէ ետքը ելլող զա
ւակներնիդ՝ ու հեռու երկրէ եկող օտարակա
նը, երբոր տեսանեն այն երկրին հարուածները,
ու անոր հիւանդութիւնները, որոնցմով Տէրը
23 զանիկայ պիտի նեղէ. Ո՛ր ծծումբ, աղ ու այրած ըլ
լալով, Հոն բան մը չցանուիր, ու պտուղ մը
չբերեր, և խոտ մը չբուսներ, Սոդոմին,
Գոմորին, Ադմային ու Սեբոյիմին աւերմանը
պէս, որոնք Տէրը իր բարկութեամբը ու սրտմ
24 մնութեամբը բնաջինջ ըրաւ. Այո ամէն ազ
գերը պիտի ըսեն. Ինչո՞ւ համար Տէրը աս
երկրին այսպես ըրաւ. աս մեծ սրտմնութեան
25 ու բարկութեան պատճառը ի՞նչ է: Ու
անոնց պիտի ըսեն. Պատճառը աս է որ՝ ա
նոնք մերժեցին իրենց Հարցը Տէր Աստուծոյն
ուխտը, որն որ անոնց հետ ըրեր էր՝ զանոնք
26 Եգիպտոսէն հանած ատենը, Ու գացին ու
րիշ աստուածներու ծառայեցին, ու անոնց ո
կրապաշտութիւն ըրին, անանկ աստուածներու՝
որ իրենք բնաւ չէին ճանչցած, և որ Տէրը ո
27 րոշած չէր անոնց: Ուստի Տէրոջը բարկու
թիւնը այն երկրին դէմ բորբոքեցաւ, որ աս
գրքին մէջը գրուած ամէն անէծքները անոր վր
28 րայ բերէ. Ու Տէրը բարկութեամբ՝ սրտմուռ
թեամբ ու մեծ զայրացմամբ զանոնք իրենց

ա Կաղ. է. 2, 3:
բ Նմ. ժբ. 4:
գ Կղ. գ. 34: է. 19:
դ Տե՛ս Նա. գ. 9, 10: կզ. 17: Յօշ. բ. 43: Գատ. իբ. 26, 27: Նեհ. գ. 18: բ Թագս. բ. 11, 12:
ե Կղ. ա. 3: ը. 2:
զ Կղ. ը. 4:
է Տե՛ս Նմ. ժգ. 12: Կղ. ը. 3: Առաջ. հը. 24, 25:
ը Ծնոտ. իա. 23, 24, 33: Կղ. բ. 32: գ. 1:
թ Ծնոտ. լբ. 33: Կղ. գ. 12, 13:
ժ Կղ. գ. 6: Ելս. ա. 7: գ. Ծագ. բ. 3:
ի Ելս. ա. 7:
լ Նբր. ձեր խլհաններդը, ձեր ցեղերը:
խ Տե՛ս Ելս. բ. 21, 23, 27:
ծ Նեհեմ. Ժ. 29:
կ Կղ. իբ. 9:
հ Նմ. ջ. 7:
ձ Նմ. ժէ. 7:
ղ Նբեմ. ը. 31, 32, 33: Նբր. բ. 7, 8:
ճ Տե՛ս Գոր. բ. 39:
մ Կղ. ժա. 16:
յ Գոր. ը. 23: Նբր. ժբ. 15:
ն Ծնոտ. ժե. 39: Յով. ժա. 9:
շ Նա. Ը. 1:
ո Նզեկ. ժգ. 7, 8:
չ Առաջ. հգ. 1:
պ Առաջ. հե. 5: Նզեկ. իգ. 25:
ջ Կղ. իե. 14:
ռ Աստ. իգ. 51:
ս Սաղ. ձէ. 34: Նբեմ. ժէ. 6: Առած. բ. 9:
վ Ծն. ժբ. 24, 25: Նբեմ. ի. 16:
տ գ Ծագ. իե. 8, 9: Նբեմ. իգ. 8, 9:
ր Գան. իե. 11, 13, 14:
ց գ Ծագ. ժգ. 15: բ Աղ. է. 20: Առաջ. ծբ. 5: Բաակ. բ. 22:

—

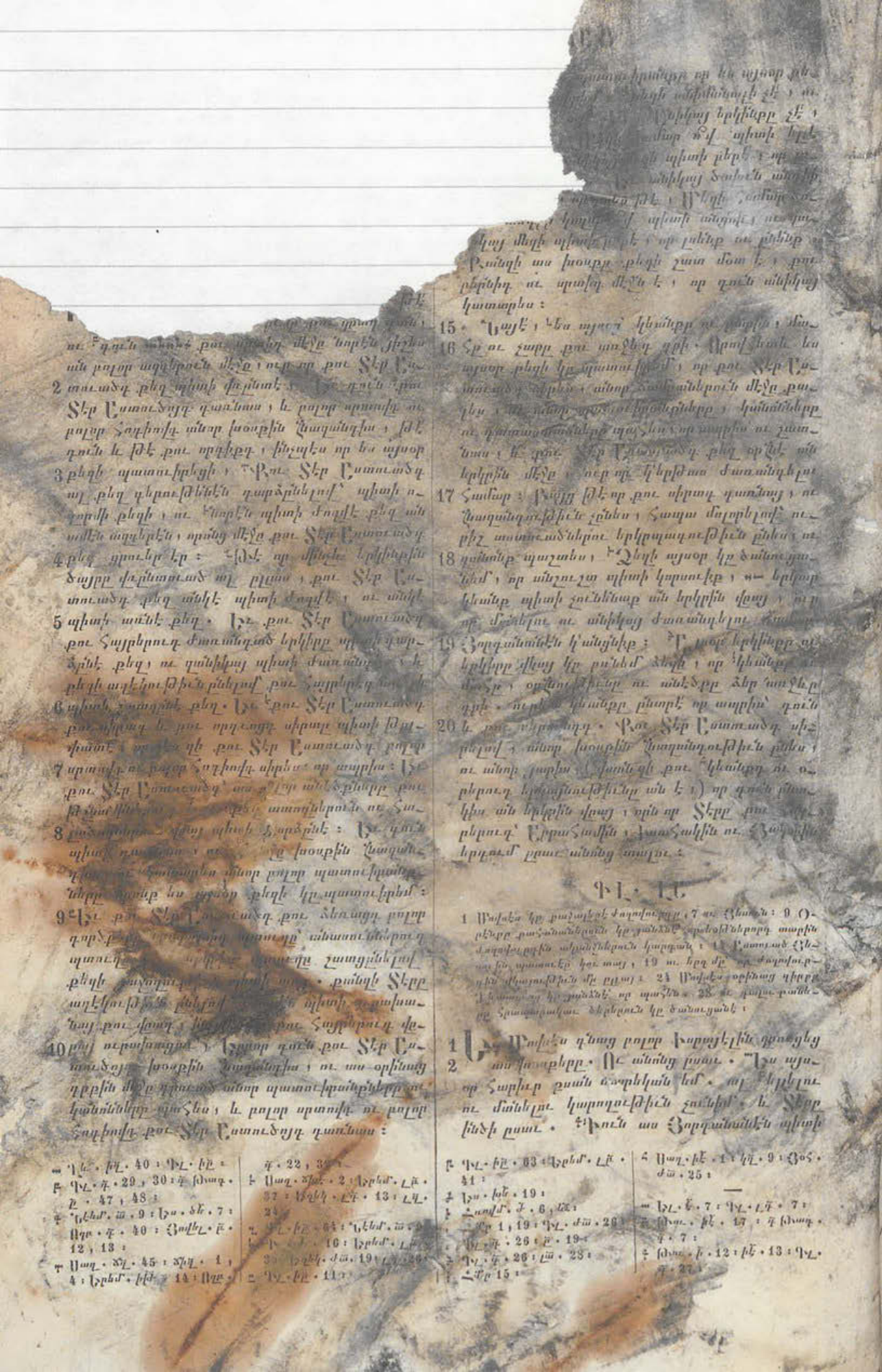

16 Օտար առաջնորդներով՝ առաջ նախանձը դրդեցին,
Ու գարշելի բաներով զանիկայ սրդոդացուցին։
17 Երկիրն զոհ մատուցին, և ոչ Աստուծոյ,
Իրենց չհիացած աստուածներուն,
Որ՝ ո՞ մանկտս եղողներուն,
Ոչ ձեր հայրերը սեռնգմէ չվախցան։
18 Թաւն քեզ ծնաղ Վէմը մոռցար,
Ու Քեզ սնուցող Աստուածը միաքէդ հանցիր։

19 Երբ Տէրը տեսնելով զրաւեցաւ,
Որովհետև իր տղաքները ու աղջիկները գինուէը սրդոդացուցին.
20 Ու ըսաւ. Ընդմէ երեսս ծածկեմ,
Ո՞ տեսնեմ թէ անոնց վերջը ինչ պիտի ըլլայ.
Վասն զի անոնք ծուռ ազգ մըն են,
Ընհաւատա որդիներ են.
21 Ընդ չաստուածներով իմ նախանձս դրդեցին,
Ո՞ իրենց սնոտի բաներովը զիս սրդոդացուցին.
Երա ալ անպիտան ժողովրդով մը անոնց նախանձը պիտի դրդեմ,
Ո՞ անհաս ազգով մը զանոնք պիտի սրդոդացնեմ.
22 Վասնզի իմ բարկութենէս կրակ վառեցաւ,
Ու դժոխքին միջև ներքին տեղատանքը պիտի ալրէ.
Երկիրը և անոր արմտիքը պիտի ուտէ,
Ու լեռներուն հիմերը պիտի բորնկըննէ։
23 Ընդ անոնց վրայ չարիքներ պիտի դիզեմ.
Իմ նետերս անոնց վրայ նենդով պիտի հատցընեմ։
24 Ընօթութենամբ պիտի մաշին,
Ու ընհրատապ տենդով, և դառն ժանտախտով պիտի հատնին,
Ու անոնց վրայ գազաններուն ակռաները,
Ու գետնի վրայ սողացողներուն թոյնը պիտի խրկեմ։
25 Արտաքսէն սուրը, ու ներսէն վախը՝
Երիտասարդները ու կոյս աղջիկները,
Ալեհներկ տղաքները,
Ու ալեւոր ծերերը պիտի չարդեն։

26 Ըսի որ, զանոնք Երկիրէս ամէն կողմը ցրուեմ,
Ընոնց յիշատակը մարդոց միջէն վերցընեմ,
27 Սիայն թէ թշնամիին բարկութենէն վախցայ.
Զրլլայ որ անոնց հակառակորդները հպարտանան.
Զրլլայ որ ըսեն, թէ Ես բոլոր բանը ընդոդ Մեր բարձր ձեռքն է, և ոչ թէ Տէրը։
28 Վասնզի անոնք խորհրդակորոյս ազգ մըն են,
Ու անոնց մէջ խմաստութիւն չկայ։

29 Երանի թէ խմաստուն ըլլային, ո՞ւ աս բանը հասկրնային,
Ո՞ւ իրենց վախճանը մտածէին։
30 Միւկ մարդ մը հազարը ինչպէս կը հալածէր,
Ու երկու մարդ տասը հազարը ինչպէս կրնար փախցընել,
Թէ որ անոնց Վէմը զանոնք չծախեր,
Ու Տէրը զանոնք չմատներ։
31 Վասնզի Աստուծոյ վէմը մեր Վէմին պէս չէ,
Ու մեր թշնամիները ա՞ս քանիս դատաւոր ըլլան։
32 Ինչու որ անոնց որթը Սոդոմի որթէն է,
Ու Գոմորի արտէն է.
Անոնց խաղողները թունաւոր խաղողներ են,
Ո՞ւ անոնց ողկոյզները դառն են.
33 Անոնց գինին՝ վիշապներուն բարկութիւնը՝
Ու խժկուն մահադիի թոյնն է։
34 Սպիկայ չէմ քովս պահուած,
Ո՞ւ իմ շտեմարաններուս մէջ կնքուած չէ՞ արդեօք։
35 Ինձ է վրէժխնդրութիւնը ու հատուցումը.
Անոնց ոտքը սահմանո՞ւած ժամանակին պիտի դլորի.
Ինչու որ Աանոնց կորստեան օրը մօտ է,
Ու անոնց դէմուն գալիքները պատրաստ են։

36 Վասնզի Տէրը իր ժողովրդը պիտի դատէ,
Ու իր ծառաներուն վրայ պիտի դթայ,
Որովհետև պիտի տեսնէ անոնց տկարութիւնը,
Երբոր զոդուած ու ձգուած չկայ.
37 Ու պիտի ըսէ. Ո՞ւր են անոնց աստուածները,
Ընդ վէմը, որուն վրայ իրենց յոյսը դրեր էին.
38 Ընոնց զոհերուն ճարպը ուտողները,
Ու թափելու նուէրներուն գինին խմողները՝

ր գ Թագ. ժգ. 22։ ա Կոր. ժ. 22։
ս Կ՚ես. ժէ. 7։ Պաղ. ճղ. 37։ ա Կոր. ժ. 20։ Հայտ. ի. 20։
տ Եր. ժէ. 10։
ց Երեմ. բ. 32։
ւ Պատ. բ. 14։
փ Եր. ա. 2։
ք Կ՚ես. լա. 17։
օ Եր. է. 9։ Պատ. ժէ. 17։
ֆ Եր. է. 16։ Պաղ. կը. 58։
ա ա Թագ. ժգ. 21։ գ Թագ. ժգ. 13, 26։ Պաղ. լա. 6։ Երեմ. բ. 19։ ի. 8։ ժգ. 22։ Յոել. բ. 8։ Կոր. ժգ. 15։
ր Ամս. ա. 10։ Հռոմ. ի. 19։
ս Երեմ. ժէ. 14։ ժէ. 4։ Ողբ. գ. 11։
տ Եր. իզ. 15։
ց Պաղ. է. 12, 13։ Երկնկ. ի. 16։
ւ Ելմ. գ. 5։ Պահ կայծակով։
փ Կ՚ես. իզ. 22։
ք Ողբ. ա. 20։ Երկնկ. է. 15։ բ Կոր. է. 5։
օ Երբ. անմեռներին
ֆ Երկնկ. է. 13, 14, 23։
ա Պաղ. ոճ. 8։

բ Եր. իէ. 11։ Երեմ. գ. 22։
գ Կ՚ես. է. 29։ Պաղ. ձա. 13։ ոէ. 43։ Գաղ. ժթ. 42։
դ Եր. իէ. 7։ Ողբ. ա. 9։
ե Կ՚ես. իզ. 8։ Ջես. իզ. 10։ բ Մաս. իզ. 24։ Եր. է. 17։
զ Պաղ. իզ. 12։ Եր. ե. 1։ ծբ. 3։
է ա Թագ. բ. 2։
ը ա Թագ. գ. 8։ Երեմ. իա. 3։
թ Եր. ա. 10։
ժ Պաղ. ծբ. 4։
ի Պաղ. ոճ. 3։ Հռոմ. ժ. 19։
լ Հոր. ժգ. 17։ Երեմ. բ. 22։ Ամս. ժգ. 12։ Հռոմ. բ. 5։
խ Պաղ. գբ. 1։ Հռոմ. ժբ. 19։ Երբ. ժ. 30։
ծ բ Պետ. բ. 3։
կ Պաղ. ոչէ. 14։
հ Պատ. բ. 18։ Պաղ. ոձ. 45։ Երեմ. լա. 20։ Յոաել. բ. 14։
ձ գ Թագ. ժգ. 10։ իա. 21։ գ Թագ. իթ. 8։ ժգ. 26։
ղ Պատ. ժ. 14։ Երեմ. բ. 28։

թնդոց կելլեն ու ձեզի օգնեն ,
Եւ ձեզի պաշտպան ըլլան :
39 Հիմա նայեցէք , որ Ես՝ միայն Ես ԵՍ" ,
Եւ "ինծմէ ուրիշ Աստուած չկայ .
Ես կը մեռցընեմ , ու ես կ'ապրեցընեմ .
Ես կը զարնեմ , ու ես կը բժշկեմ ,
Եւ իմ ձեռքէս ազատող մը չկայ :
40 Վասնզի ձեռքս երկինքը վերցընելով՝ կ'ըսեմ .
Ես յաւիտեան կենդանի եմ .
41 Թէ որ փայլակի պէս սուրս սրեմ ,
Եւ ձեռքս դատաստանի երկրընցնեմ ,
Իմ թշնամիներուս վրէժխնդրութիւն պիտի ը-
նեմ ,
Եւ ղէս առողներուն հատուցում բնեմ :
42 Սպանեալներուն ու գերիներուն արիւնէն՝
Թշնամեաց իշխաններուն գլխէն՝
Իմ նետերս արիւնով պիտի արբեցընեմ ,
Եւ իմ սուրս միս պիտի ուտէ :

43 Ով ազգեր՝ հանոր ժողովուրդին ուրախակից
եղէք ,
Վասնզի "իր ծառաներուն արիան վրէժը պի-
տի խնդրէ .
Իր թշնամիներէն վրէժ պիտի առնէ ,
Եւ իր երկրին ու ժողովուրդին քաւու-
թիւն պիտի ընէ :

44 Ուստի Մովսէս՝ Նաւեան Յեսուէին հետ
եկաւ , ու աս երգին բոլոր խօսքերը ժողովուր-
45 դին ականջներուն զուցից : Ու երբոր Մովսէս
աս ամէն խօսքերը բոլոր Իսրայէլին զուցից
46 լմընցուց , Ընոնց ըսաւ . Ձեր սրտին մէջը
դրէք ան ամէն խօսքերը՝ որոնք այսօր ձեզի վե-
կայութիւն բերի , որ անոնք ձեր տղոցը պա-
տուիրէք որ աս օրէնքիս ամէն խօսքերը պահեն
47 ու կատարեն : Վասնզի ասիկայ ձեզի պարապ
բան մը չէ . Հապա ձեր կեանքն է . ու աս
բանով երկայնակեաց պիտի ըլլաք ան երկրին
վրայ , որուն համար Յորդանանէն կ'անցնիք՝
անիկայ ժառանգելու :

48 Եւ Տէրը նոյն օրը խօսեցաւ Մովսէսին՝
49 ըսելով . Ելա Աբարիմ լեռը երթ՝ Մովաբի
երկրին մէջը եղող Երիքովին դիմացի Նաբաւ
լեռը , ու տես Քանանու երկիրը , որն որ Իս-
50 րայէլի որդւոցը կալուածք պիտի տամ . Եւ
դուն ան քու եղած լեռանդ վրայ մեռնիս , ու

ա Սաղ . ճԺ . 27 : Նմ . խա . 4 : խղ . 12 :
* Ներ . ես՝ ես եմ ,
ա Կղ . ը . 35 : Նմ . խե . 5 , 18 , 22 :
բ ա Թագ . ը . 6 : ը Թագ . ի . 7 : Յոբ . ի . 18 : Սաղ . կը . 20 : Մղա . ը . 1 :
գ Նմն . ժդ . 22 : Նղ . ը . 8 : Թագ . ժդ . 30 :
դ Նա . իե . 1 : Լը . 5 : կը . 16 : Նզեկ . իա . 19 , 10 , 14 , 20 :
ե Նմ . ա . 24 : Գաղ . ա . 2 :
զ Յոբ . ժդ . 24 : Ներմ . Լ . 14 : Ողբ . ը . 5 :
է Ներմ . խզ . 10 :
ը Հռովմ . ժԲ . 19 :
թ Հայտ . չ . 10 : ժԲ . 2 ,
ժ Ածր 41 :
ի Սաղ . ձԸ . 1 :
ժա Կղ . ը . 6 : ժա . 18 : Նզեկ . իա . 4 :
ժբ Կղ . Ը . 19 : Գ Թ . ժբ . 5 : Ընակ . գ . 2 , 22 : ը . 22 : Հռովմ . Ժ . 5 :
ժգ Թագ . իԷ . 12 , 13 :
ժդ Թագ . Լը . 47 , 48 : Կղ . Լը . 1 :
ժե Թագ . ի . 25 , 28 : Լը . 38 :
ժզ Թագ . ի . 11 , 12 , 13 : իԷ . 14 :
ժէ Տ՛ն Գ . Ժ . 3 ,
ժը Հռովմ . ժԲ . 19 :
ժթ Հայտ . չ . 10 : ժԲ . 2 ,
ի Ածր 41 :
ի Սաղ . ձԸ . 1 :
ի Կղ . ը . 6 : ժա . 18 : Նզեկ . իա . 4 :
իա Կղ . Ը . 19 : Գ Թ . ժբ . 5 : Ընակ . գ . 2 , 22 : ը . 22 : Հռովմ . Ժ . 5 :
իբ Թագ . իԷ . 12 , 13 :
իգ Թագ . Լը . 47 , 48 : Կղ . Լը . 1 :
իդ Թագ . ի . 25 , 28 : Լը . 38 :
իե Թագ . ի . 11 , 12 , 13 : իԷ . 14 :
իզ Տ՛ն Գ . Ժ . 3 ,

իէ Հռովմ . ժԲ . 19 :
իը Հայտ . չ . 10 : ժԲ . 2 ,
իթ Ածր 41 :
ի Սաղ . ձԸ . 1 :
ի Կղ . ը . 6 : ժա . 18 : Նզեկ . իա . 4 :
իա Կղ . Ը . 19 : Գ Թ . ժբ . 5 : Ընակ . գ . 2 , 22 : ը . 22 : Հռովմ . Ժ . 5 :
իբ Թագ . իԷ . 12 , 13 :
իգ Թագ . Լը . 47 , 48 : Կղ . Լը . 1 :
իդ Թագ . ի . 25 , 28 : Լը . 38 :
իե Թագ . ի . 11 , 12 , 13 : իԷ . 14 :
իզ Տ՛ն Գ . Ժ . 3 ,
իէ Հռովմ . ժԲ . 19 :
իը Հայտ . չ . 10 : ժԲ . 2 ,
ի Ածր 41 :
ի Սաղ . ձԸ . 1 :
ի Կղ . ը . 6 : ժա . 18 : Նզեկ . իա . 4 :
իա Կղ . Ը . 19 : Գ Թ . ժբ . 5 : Ընակ . գ . 2 , 22 : ը . 22 : Հռովմ . Ժ . 5 :
իբ Թագ . իԷ . 12 , 13 :
իգ Թագ . Լը . 47 , 48 : Կղ . Լը . 1 :
իդ Թագ . ի . 25 , 28 : Լը . 38 :
իե Թագ . ի . 11 , 12 , 13 : իԷ . 14 :
իզ Տ՛ն Գ . Ժ . 3 ,

---

† Նէբ . յորելեանք :
ի Թագ . իԷ . 12 : Գ Թ . ԼԳ . 4 :
‡ Նէբ . դիմացէն
—
ա Նմն . խԹ . 28 :
բ Սաղ . ղ . ին վերնագիրը :
գ Նղ . ժԹ . 18 , 20 : Գատ . ի . 4 , 5 : Ածր . գ . 3 :
դ Տ՛ն Սաղ . կը . 17 : Գատ . ի . 10 : Գոր . է . 53 : Գաղ . գ . 19 : Ներբ . ը . 2 : Հայտ . ի . 11 : ԺԹ . 16 :
ե Նղ . ժԹ . 5 : Գ Թ . է . 7 , 8 : Սաղ . խէ . 4 . Ածա . ժա . 1 : Սաղ . ա . 2 :
զ Գ Թ . է . 6 : ա Թագ . ը . 9 : Սաղ . Ջ . 5 :
է Ընակ . ը . 1 :
ը Նղ . Ջ . 39 : Գատ . իԹ . 3 :
թ Հռով . ա . 17 : է . 19 :
ժ Սաղ . ճԺԹ . 111 :
ի Նէբ . Հնաւանդի մէջ թա-
գաւոր . Գ Թ . Լ . 15 :
ժա Տ՛ն Նմն . Լղ . 31 : Գատ . ԺԹ . 2 : իէ . 6 :
ժբ Նմն . խԹ . 8 :
ժգ Սաղ . ՃԽղ . 5 :
ժդ Նղ . իը . 30 :
ժե Նղ . ժէ . 7 : Թագ . ի . 13 : Գ Թ . ը . 2 , 3 , 16 : Սաղ . ձա . 7 :

Ո– Մերիպայի ջուրին վրայ անոր հետ միհա-
ցար :
9 Ընտր իր հօրը ու մօրը համար՝
Օձանիկայ էտեայ՝ ըսաւ ,
Եւ իր եղբայրները չճանչցաւ ,
Ու իր որդիքը չհիացաւ .
Ռանգի անունք քու խօսքիդ զուշադրութեան ,
Ու քու ուխտդ պահեցին :
10 Քու դատաստաններդ Յակոբին ,
Ու քու օրէնքդ Իսրայէլին անունք պիտի սոր-
վեցընեն .
Քու առջեւդ խունկ պիտի մատուցանեն ,
Ու քու անզանիզ վրայ ողջակէզ :
11 Մ՚ Տէր՝ անոր զօրութիւնը օրհնէ ,
Ու անոր ձեռքին գործքը ընդունէ .
Անոր վրայ ելլողներուն , ու անոր թշնամինե-
րուն մէջքը կոտրէ ,
Որ ժ՚ չկրնան ալ ելլել :

12 Ռենիամինին համար ըսաւ .
Տէրոջը սիրելին անոր քովը ապահովութեամբ
բնակի .
Ամբողջ միշտ զանիկայ պաշտպանէ ,
Ու անոր *ուսերուն մէջը բնակի :

13 Ու Յոսեփին համար ըսաւ .
Անոր երկիրը Տէրոջմէն օրհնուած ըլլայ ,
Երկինքին ընտիր պարգեւներովը , †յաղտը ,
Ու վարը պառկող անդունդներովը ,
14 Եւ արեգակէն յառաջ նկած ընտիր բերքե-
րովը ,
Ու †ամիսներուն ընտիր արդիւնքներովը ,
15 Եւ "հին լեռներուն ‡ընտիր պատուղներովը՝ ,
Ու Հնաոսկեայ բլուրներուն ընտիր պարգե-
ւներովը ,
16 Եւ երկրին ու անոր առատութիւնովը ընտիր
պարգեւներովը ,
"Ու մորենիին միջը բնակողին բարհաճու-
թիւնովը .
Անոնք Յոսեփին գլխուն վրայ ,
Իր եղբարցը միջ երեւելի եղողին գագաթին
վրայ թող գան :
17 Անոր իր ցուլին "առջեւնկին պէս գեղեցիկ-
թիւն ունի .
Ու իր եղջիւրները "միեղջերուի եղջիւրներուն
կը նմանին .
Անոնցմով պիտի զարնէ ժողովուրդները
Մինչեւ երկրին ծայրերը .
"Սոսկ են Եփրեմին բիւրաւորները ,
Ու Մանասէին հազարաւորները :

18 Եւ Զաբուղոնին համար ըսաւ .
‡Ուրախացիր դուն Զաբուղոն՝ քու ելած ա-
տենդ ,
Ու դուն դուն Իսաքար՝ քու վրաններուդ մէջը :
19 ‡Ժողովուրդները լեռը հրաւիրելով՝
Հոն "արդարութեան զոհեր պիտի մատուցա-
նեն .
Ռանգի անունք ծովերուն առատութիւնը
Ու աւազին ծածուկ գանձերը պիտի ծծեն :

20 Ու Գադին համար ըսաւ .
‡Գադը ընդարձակողը օրհնեալ ըլլայ .
Առտուկ առիւծի պէս կը նստի ,
Ու թեւեր և գլուխներ կը փատատէ .
21 Եւ Առնիկայ Երկրին առաջին մասը իրեն յօթ-
նած տեսաւ .
Ռանգի հոն՝ օրէնսգրին պատուած բաժինին մէջը
պահուեցաւ ,
Եւ ‡ժողովուրդին գլխաւորներովը գալով՝
Տէրոջը արդարութիւնը ու անոր գատաստան-
ները
Իսրայէլի հետ՝ ի գործ դրաւ :

22 Եւ Դանին համար ըսաւ .
Դանը առիւծի ձագ է .
‡Բնիկայ Բասանէն պիտի ցատկէ :

23 Ու "Նեփթաղիմին համար ըսաւ .
"Նեփթաղիմ՝ "Ընդունելութեամբ հնոտ քովը կշտա-
ցած ,
Եւ Տէրոջը օրհնութիւնովը լցուած ,
Բ՚ևմուտքը ու հարաւը պիտի ժառանգէ :

24 Ու Ասերին համար ըսաւ .
‡Ասերը որդւոցմէ օրհնուի .
Իր եղբայրներուն հաճոյ ըլլայ ,
Ու "ոտքը ձէթի մէջ թաթխէ :
25 Քու ‖ կօշիկներդ †երկաթէ ու պղինձէ ըլլան ,
Եւ քու ուժդ քու օրերուդ չափ ըլլայ :

26 Ես Իսրայէլի †Աստուծոյն պէս չկայ .
‡Նիկայ քեզի օգնութիւն բնակու համար ,
Իր մեծ վսեմութեամբը երկինքներու
Ու ամպերու վրայ կը նստի :
27 Յաւիտենական Աստուածը †Ելի ‡ապաւէն է ,
Ու անոր յաւիտենական բազուկները *Ելի
պաշտպան են" .

* Կամ սահմաններուն
ե Ծն. խբ . 25 :
ը Ծն. խբ . 28 :
† Երբ . լուսինները
" Ծն. խթ . 26 :
‡ Երբ . գլուխը :
ը Ելմ . գ . 6 :
" Եր . գ . 2 , 4 : Դտր . է . 30 , 35 :
ղ Ծն. խթ . 26 :
— ա Կրն . ե . 1 :
— Թագ . խգ . 22 : Աղ . ղբ . 10 :

ձ Ել . ւբ . 26 , 27 , 28 :
յ Տե՛ս Երեմ . ժբ . 18 : Կաղ . բ . 5 , 6 :
ղ Ել . Ժ . 11 : Կծ . ժէ . 9 , 10 , 11 : խգ . 8 : Երկկ . խգ . 23 , 24 : Կաղ . բ . 7 :
ճ Ել . է . 7 , 8 : Թագ . ժգ . 40 : ա Թագ . բ . 28 :
ռ Ել . ա . 9 , 13 , 17 : Աղ . ծն . 19 : Երկկ . խգ . 27 :
շ բ Թագ . խգ . 23 : Աղ . ի . 3 : Երկկ . ի . 40 , 41 : խգ . 27 :

ո Ել . գ . 2 , 4 : Դտր . է . 30 , 35 :
չ Ծն. խթ . 26 :
ռ Կրն . ե . 1 :
ս Թագ . խգ . 22 : Աղ . ղբ . 10 :

ձ Ք Թագ . խգ . 11 : Աղ . խգ . 5 :
պ Ծն . խգ . 19 :
ջ Ծն . խթ . 13 , 14 , 15 :
ր Նա . բ . 3 :
— Աղ . գ . 5 :
ւ Տե՛ս Ելս . ժգ . 10 , ւձ : ա Կրն . ժգ . 8 , ւձ :
ւ Թագ . խբ . 16 , 17 , ւձ :
ց Ելս . գ . 12 :
փ Ելս . ժգ . 47 : Դտր . ժգ . 27 :
ք Ծն. խթ . 21 :

բ Տե՛ս Ելս . ժգ . 32 , ւձ :
գ Տե՛ս Ծն . խթ . 20 :
դ Տե՛ս Ելս . խթ . 6 :
‖ Կամ կրպակներդ
ե Կծ . բ . 9 :
զ Ել . ւբ . 15 :
է Երբ . Ելսեւրատնի
ը Ել . ժե . 11 : Աղ . ձղ . 8 : Երեմ . Ժ . 6 :
թ Աղ . կը . 4 , 33 , 34 : ձգ . 3 : Ընծ . գ . 8 :
ժ Աղ . ղ . 1 :
* Երբ . ասկն են .

Վանգի թէհնամիները քու առջեւդ պիտի վռնտէ ,
Ու Քանանացի կուռքէ , պիտի ըսէ :
28 Ես Իսրայէլը ապահովութեամբ առանձին պիտի բնակի .
Յակոբին աղբիւրը ցորենի ու գինիի երկրին մէջ պիտի ըլլայ ,
Ու անոր երկինքէն ցօղ պիտի կաթի :
29 Երանի քեզ՝ ով Իսրայէլ . ո՞ր ժողովուրդը քեզի պէս
Տէրոջը ձեռքովը փրկուած է .
Վահան պէ քու օգնութեանդ սպարը՝
Ու յաղթութեանդ սուրը անիկայ է .
Քու թշնամիներդ քեզի պիտի խոնարհին ,
Ու դուն բարձր տեղերանքը պիտի կոխես :

ԳԼ . ԼԴ

1 Մովսէս Նաբաւ լեռնէն երկիրը կը դիտէ , 5 ու հոն կը վախճանի : 6 Անոր թաղումը , 7 ու կենացը օրերը : 8 Ժողովուրդը երեսուն օր սուգ կը պահէ անոր համար : 9 Յեսուն անոր տեղը կը յաջորդէ : 10 Մովսէսին գովեստը :

1 Ես Մովսէս Մովաբի դաշտերէն՝ Նաբաւ լեռանը վրայ Երիքովին դիմացի Փասգային գագաթը ելաւ . և Տէրը անոր ցուցուց բոլոր
2 Գաղաադու երկիրը մինչեւ Դանը , Նաեւ բոլոր Նեփթաղիմը , ու Եփրեմի և Մանասէի երկիրը , ու Յուդայի բոլոր երկիրը մինչեւ ա-
3 րեւմտեան ծովը , Ես Հարաւային կողմը , ու Երիքովի հովտին դաշտը , ո՛ր Ըմմաւենեաց
4 քաղաքը մինչեւ Սեղոր : Ես Տէրը անոր ը-

սաւ . Ըսա է ան երկիրը՝ որուն համար Աբրահամին , Իսահակին ու Յակոբին երդում ըրի՝ ըսելով . Քու սերունդիդ պիտի տամ անիկայ . Հաճայ քու աչքերուդ ցուցուցի . բայց դուն հոն պիտի չանցնիս :
5 Մեսաի Տէրոջը ծառան Մովսէս՝ հոն Մովաբի երկրին մէջ Տէրոջը բսածին պէս՝ մեռաւ .
6 Ես զանիկայ Նեթփեղովրին դիմացը՝ Մովաբին երկիրը՝ ձորի մը մէջ թաղեց . ու մինչեւ սա
7 օրս անոր գերեզմանը մարդ մը չգիտցաւ : Ես Մովսէս իր մեռած ատեներ հարիւր քսան տարեկան էր . Նանոր աչքերը չտկտցան , ու ա-
8 նոր ոյժը չպնաց : Ես Իսրայէլի որդիքը Մովաբի դաշտերուն մէջ Մովսէսին համար Երեսուն օր լացին . ու Մովսէսին համար սուգի լացին օրերը լմընցան :
9 Ես Նաւէի որդին Յեսուն Հմաստութեան հոգիով լցուեցաւ , որովհետեւ Մովսէս իր ձեռքերը անոր վրայ դրեր էր . ու Իսրայէլի որդիքը անոր ընդունդութիւն ըրին , և Տէրը ինչ որ Մովսէսին պատուիրեր էր , անանկ ըրին :
10 Ես անկէ ետեւ Տէրոջը երես առ երես ճանչցած Մովսէսին պէս՝ Իսրայէլի մէջ մարգարէ
11 մը չելաւ , Ես բոլոր նշաններով ու հրաշքներով , որ Տէրը խրկեց զանիկայ Եգիպտոսի երկրին մէջ ընելու փարաւոնին՝ ու անոր ամէն
12 ծառաներուն՝ և անոր բոլոր երկրին , Ու ան բոլոր զօրաւոր ձեռքով և բոլոր մեծ սոսկումով՝ որ Մովսէս ըրաւ բոլոր Իսրայէլին աչքին առջեւը :

ԳԻՐՔ ՅԵՍՈՒԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Տէրը Մովսէսին յաջորդ կը կարգէ Յեսուն : 3 Խոստացուած երկրին սահմանները : 5 Նաեւսած կը խոստանայ Յեսուին օգնելու , 8 ու անոր պատուէր կուտայ : 10 Յեսու կարգի կը դնէ ժողովուրդը՝ Յորդանանէն անցնելու համար . 12 կը յիշեցնէ երկուքը ու կէս ցեղերուն՝ ինչ որ Մովսէսին խոստացեր էին : 16 Անոնք ալ իրեն ջազանդութիւն կը խոստանան :

1 Տէրոջը ծառային Մովսէսին մեռնելէն ետքը՝ Տէրը Մովսէսին ասպասաւորին Նաւէի որ-
2 դւոյն Յեսուին հետ խօսեցաւ , ըսելով . Իմ

ծառաս Մովսէսը մեռաւ . հիմա ել ո՛ անցիր աս Յորդանանէն՝ դուն և աս բոլոր ժողովուրդը՝ ան երկիրը , որն որ ես Իսրայէլին որդւոցը
3 կու տամ : Ձեր ոտքին բոլոր կոխած տեղերը ձեղի պիտի տամ , ինչպէս որ Մովսէսին բսի .
4 Անապատէն ու աս Լիբանանէն մինչեւ մեծ գետը՝ այսինքն Եփրատ գետը , Հիտացւոց բոլոր երկիրը՝ մինչեւ մեծ ծովը արեւմտեան կողմը՝
5 ձեր սահմանը ըլլայ : Քու կենացդ բոլոր օրերուն մէջ մարդ մը չկարենայ քեզի դէմ դր-

ա ԳԼ . թ . 3 , 4 , 5 :
բ Ծնն . իբ . 9 : Երեմ . իզ . 6 : ԼԺ . 16 :
գ ԳԼ . ը . 7 , 8 :
դ ԳԼ . ը . 28 : ԳԼ . ժա . 11 :
ե Սաղ . ճխզ . 15 :
զ ա Թագ . է . 23 :
է Սաղ . ճժե . 9 , 10 , 11 :
ը ա Թագ . իբ . 45 : Սաղ . ժը . 44 : կղ . 3 : ճա . 15 :
թ Կամ առնն ,
ժ ԳԼ . լե . 13 :

ա Թուա . իէ . 12 : ԼԺ . 47 : ԳԼ . Լե . 49 :
բ ԳԼ . ջ . 27 :
գ Ծնն . ժզ . 14 :
դ ԳԼ . ժա . 24 :
ե Վտա . ա . 16 : ջ . 13 : ա Պն . իը . 15 :
զ Ծնն . ժբ . 7 . ժզ . 15 : ժե . 18 : իզ . 3 : իը . 13 :

բ ԳԼ . ջ . 27 : Լե . 52 :
գ ԳԼ . Լե . 50 : Յես . ա . 1 , 2 :
դ Հռութ . 9 :
ե ԳԼ . լա . 2 :
զ Տե՛ս Ծնն . իէ . 1 : Թագ . 10 : Յես . ժզ . 10 , 11 :
է Տե՛ս Ծնն . ե . 3 , 10 : Ծնն . ի . 29 :
ը Ես . ժա . 2 : Դան . ը . 3 :
թ Ծնն . իէ . 18 , 23 :
ժ ԳԼ . Լէ . 11 : Ծնն . ժբ . 6 , 8 : ԳԼ . է . 4 :
ի Տե՛ս գԼ . ժը . 15 , 18 :
լ ԳԼ . ջ . 3 : է . 19 :

ա ԳԼ . իջ . 13 : բ Օր . ա . 38 :
բ ա Օր . Լջ . 5 :
գ ա Օր . ժա . 24 : ԳԼ . ժջ . 9 :
դ Ծնն . ժէ . 18 : ԳԼ . իջ . 31 : Ծնն . Լջ . 3 — 12 :
ե ա Օր . է . 24 :

նել • Վասնզի՝ որ Մովսէսին հետ էի , էքեզի հետ ալ անոնկ պիտի ըլլամ • Էքեզ պիտի չըթողում , ու քեզ անտես պիտի չընեմ : 6 Օձաքացիը , ու քաշասիրա եղիր • քանզի աս ժողովուրդին դուն պիտի ժառանգեցնես այն երկիրը , որուն համար աստուց հայրերուն երդում ըրի տալու : 7 Միայն թէ զօրացիր ու խիստ քաջ եղիր , որ իմ ծառայիս Մովսէսին բոլոր քեզի պատուիրած օրէնքը պահես ու ընես • Անկէ աջ կամ ձախ կողմը չխոտորիս , որ քու ամէն երթալու տեղդ յաջողութիւն գտնես" : 8 Այս օրինաց գիրքը քու բերնէդ չըզատուի , հապա դիշեր ցորեկ անոր վրայ մըտածես , որ բոլոր անոր մէջի գրուածները պահես ու կատարես • քանզի այն ատեն քու գործերդ առաջ կը տանիս , և այն ատեն յաջողութիւն կը գտնես : 9 Ահա քեզի կը պատուիրեմ , զօրացիր ու քաշասիրա եղիր , մի վախնար ու մի՛ զարհուրիր • քանզի քու ամէն երթալու տեղերդ՝ քու Տէր Աստուածդ քու հետդ է :

10 Անկէ ետքը Յեսու՝ ժողովուրդին ոստիկանաց 11 ներուն պատուիրելով ըսաւ • Անանկին մէջէն անցէք , ու ժողովուրդին ապսպրելով՝ ըսէք • Ձեզի պաշար պատրաստեցէք • քանզի երեք օրէն հոն դուք աս Յորդանանէն պիտի անցնիք , որ երթաք ժառանգէք այն երկիրը , որն որ ձեր Տէր Աստուածը ձեզի ժառանգութիւն կու տայ :

12 Ու Ռուբենեանց ու Գադեանց և Մանասէի կէս ցեղին՝ Յեսու խօսեցաւ ու ըսաւ • 13 Այրեր՝ որ դիրք ըրէք Շան խօսքը , որ Տէրոջը Ծառան Մովսէս ձեզի պատուիրեց՝ ըսելով • Ձեր Տէր Աստուածը ձեզ հանգստացուց , ու 14 աս երկիրը ձեզի տուաւ : Ձեր կիներնիդ , ձեր տղաքներդ և ձեր անասուններդ թող բնակին այն երկրին մէջը , որ Մովսէս ձեզի տուաւ Յորդանանու ասդիի կողմը • բայց դուք ամէնդ որ ուժով կարճներ էք՝ խոպառազինեալ ձեր եղբայրներուն առջևը անցնելով՝ անոնց օգնեցէք 15 մինչև ընէք , Մինչև որ Տէրը ձեր եղբայրներն ալ ձեզի պէս հանգստացընէ , և անոնք ալ ժառանգեն այն երկիրը , որն որ ձեր Տէր Աստուածը անոնց կու տայ • ու էթող ձեր ժառանգութեան երկիրը գառնաք , և ժառանգեք զանիկայ , որն որ Տէրոջը Ծառան Մովսէս ձեզի տուաւ Յորդանանու ասդիի կողմը դէպ ի արևելք :

16 Ու անոնք Յեսուին պատասխան տուին՝ ու ըսին • Ինչ որ ամէն պատուիրածներդ պիտի ընենք , և ուր որ մեզ խրկես , պիտի երթանք : 17 Ինչպէս որ Մովսէսին հնազանդութիւն կ՚ընէինք , անանկ ալ քեզի հնազանդութիւն պիտի ընենք • միայն թէ քու Տէր Աստուածդ քու հետդ ըլլայ , ինչպէս որ Մովսէսին հետն էր : 18 Ամէն մարդ՝ որ քու հրամանիդ դէմ դնէ , և ամէն ինչ որ անոր պատուիրես , քու խօսքերդ մինչև չընէ , պիտի մեռցուի • միայն թէ զօրացիր ու քաշասիրա եղիր :

ԳԼՈՒԽ Բ

1 Ոսթաբ՝ Աստիմին խրկուած երկու լրտեսները կ՚ընդունի ու կը պահէ , 8 և դաշինք կ՚ընէ անոնց հետ , 23 Լրտեսները կը դառնան ու լուր կը տանին :

1 Եւ Նաւէի որդին Յեսուն՝ "Աստիմին երկու մարդ խրկից՝ ծածկաբար երկիրը լրտեսելու համար , ու անոնց ըսաւ • Գացէք՝ ան երկիրը ու Երիքովը տեսէք • և անոնք գացին , ու բՈսթաբ անուն պոռնիկ կնկան 2 մը տունը մտան , և հոն ձինացին : Ընտանեաց Երիքովի թագաւորին լուր տրուեցաւ՝ ըսելով • Ահա այս գիշեր երկիրը լրտեսելու համար՝ Իսրայէլի որդւոցմէ մարդիկներ եկեր են 3 հոս : Ու Երիքովի թագաւորը Ոսթաբին խրկեց՝ ըսելով • Քեզի եկող ու տունդ մտնող մարդիկները դուրս հանէ • քանզի անոնք 4 այս բոլոր երկիրը լրտեսելու եկեր են : Եւ կինը այն երկու մարդը առաւ պահեց , ու ըսաւ • Իրաւ այն մարդիկները ինծի եկան , բայց 5 ուսկից ըլլալնին չգիտցայ • Ու դռներուն գոցուելու ատենը մութին՝ այն մարդիկները դուրս ելան • և այն մարդիկներուն ուր երթալը չեմ գիտեր • շուտով անոնց ետևէն իյնէք , 6 որ անոնց հասնիք : Իսկ Էնքը տանիքը հանելով զանոնք պահեր էր քթիանի եղէգներուն 7 մէջը՝ որ տանիքին վրայ դիզուած ունէր : Ետևի մարդիկը՝ Յորդանանու ճամբով մինչև անցքերը անոնց ետևէն իյնան , և անոնց ետևէն իյնողները՝ դուրս ելլելէն ետքը դուռը գոցեցին :

8 Ու երբոր անոնք դեռ չէին քնացած , կինը 9 տանիքին վրայ անոնց քովը ելաւ , Եւ մարդիկներուն ըսաւ • Ես գիտեմ որ Տէրը աս երկիրը ձեզի տուաւ , ու էձեր վախը մեր վրայ իյնաւ , և ձեր պատճառաւը աս երկրին բոլոր բնակիչները հալեցան • 10 Վասնզի մենք լսեցինք թէ ինչպէս Տէրը՝ ձեր Եգիպտոսէն ելած ատենը՝ Կարմիր ծովուն ջուրերը ձեր առջևէն ցամքեցուց • նաև էինչ որ դուք ըրիք Յորդանանու անդիի կողմը Բնակող Ամորհացւոց երկու թագաւորներուն Սեհոնին ու Ովգին՝ որոնք բնա-

ղ Եել • ի • 12 :
ե բ Օր • լա • 8 , 23 : էմր 9 , 17 : Պէլ • գ • 7 : ղ • 27 : Ես • իզ • 2 , 5 :
ը բ Օր • լա • 6 , 8 : Երբ • ժղ , 5 :
ի բ Օր • լա • 7 , 23 :
ժ Թուա • իէ • 23 : բ Օր • լա • 7 : Պէլ • ժա • 15 :
ի բ Օր • է • 32 : իը • 14 :
* Կամ խելացութեամբ վա-
բուխ : բ Օր • իճ • 9 :
լ բ Օր • ժէ • 18 , 19 :
խ Սազ • ա • 2 :
ծ էմր 7 :
կ բ Օր • լա • 7 , 8 , 23 :
հ Սազ • իէ • 1 : Երեմ • ա • 8 :
յ Պէլ • գ • 2 : Տե՛ս բ Օր • իճ • 1 : ժա • 31 :
ղ Թուա • լբ • 20—28 : Պէլ • իը • 2 , 3 , 4 :

† Կամ գունդգունդ : Եել • ժգ • 18 :
ճ Պէլ • իը • 4 , 6 :
մ էմր 5 : ա Թագ • ի • 13 : գ Թագ • ա • 37 :
—
ա Թուա • իճ • 1 :
բ Պատ • ա • 5 :
գ Երբ • ժա • 31 : Հնակ • բ • 25 :
դ Նեբ • պատկեան :
ե Սազ • ճիէ • 1 : Եսայ • իա • 30 :
զ Տե՛ս բ Թագ • ժէ • 19 , 20 :
է Տե՛ս Եել • ա • 17 : բ Թագ • ժէ • 19 :
ը Ծն • լէ • 5 : Եել • իգ • 27 : բ Օր • բ • 25 : ժա • 25 :
թ Եել • ժէ • 15 :
ժ Եել • ժգ • 21 : Պէլ • գ • 23 :
ի Թուա • իա • 24 , 34 , 35 :

11 ջինջ բրիք : Ուստի Նա քանիը լսածնուս պէս՝ նախրտերնիս հալեցաւ , ու ձեր երեսէն վախնալնուս համար՝ մէկու մը վրայ *համարձակութիւն չենայ . քանզի Ձեր Աստուածը՝ որը երկինքին մէջ ու վարը երկրիս
12 վրայ Աստուած անիկայ է : Ըմնա կ'ապաշխարի , Տէրոջմով երդնում բրիք ընծի , որ ես ձեզի ողորմութիւն ընելուս համար , դուք ալ Իմ հօրս տանը ողորմութիւն բնէք . և ինծի ճրշ-
13 մարիտ նշան մը տուէք , Որ իմ Հայրս , մայրս , եղբայրներս , քոյրերս ու բոլոր անոնց վերաբերեալները ողջ պիտի թողուք , և մեր անձը
14 մահուանէ պիտի ազատէք : Ու ան մարդիկը անոր ըսին . Թէ որ աս մեր բանը չհայտնէք , ձեր տեղը մեր անձինքը մեռնին . ու երբոր Տէրը աս երկիրը մեզի տայ , Ճշիզի ողորմութիւն ու
15 հաւատարմութիւն պիտի ընենք : Անոնք զանոնք մէկ չուանով մը պատուհանէն վար իջեցուց . (քանզի իր տունը բնդին պարսպին վրայ
16 էր , ու ինքը պարսպին վրայ կը բնակէր .) Ան անոնց ըսաւ . Լեռը գացէք , չըլլայ որ հալածողները ձեզի հանդիպին , ու հոն իրիք օր պահուռնցէք , մինչև որ հալածողները նա դառ-
17 նան , անկէետև ձեր ճամբան գացէք : Ան ան մարդիկը անոր ըսին . Ըհա՛ մենք աս Ոզի բնել տուած երդումիդ աս կերպովը անպարտ
18 կ'ըլլանք . Երբոր մենք աս երկիրը մտնենք , աս կարմիր գերձանել չուանը ան պատուհանին վրայ կապես , ուսկից որ մեզ իջեցուցիր . Ու քու Հայրդ , մայրդ , եղբայրներդ , ու քու հօրդ բոլոր տունը՝ քու քովդ աս տանը մէջ
19 ժողվես . Ու անոնցմէ ոմն որ քու տանդ դռներն դուրս ելլէ , անոր արիւնը իր գլխուն վրայ ըլլայ . մենք անպարտ ենք . բայց քու քովդ աս տանը մէջ բոլոր եղողներուն թէ որ ձեռք մը դպչի , անոնց արիւնը մեր գլխուն վրայ ըլլայ :
20 Ու թէ որ աս մեր բանը չիյտնես , ան ատենը քու մեզի բնել տուած երդումիդ ան-
21 պարտ կ'ըլլանք : Ու ինքը ըսաւ . Ձեր խօսքերուն պէս՝ անանկ թող ըլլայ . և թողուց զանոնք , ու անոնք գացին . և ան կարմիր չուանը պատուհանին վրայ կապեց :
22 Ու անոնք անկէ լեռնակողմը գացին , ու հոն երեք օր նստան , մինչև որ հալածողները նա դարձան . ու հալածողները զանոնք ամէն ճամ-
23 բու մէջ փնտռեցին , բայց չգտան : Անոնք ան երկու մարդիկը նա դառնալով՝ լեռնէն վար իջան , և անցնելով՝ Նաւէի որդւոյն Յեսուէին գացին , ու իրենց պատահած բոլոր բաները ա-
24 նոր պատմեցին . Ու Յեսուէին ըսին . Իրաւ-ցընէ Տէրը ան բոլոր երկիրը մեր ձեռքը տուաւ . ու ան երկրին բոլոր բնակիչները մեր երեսէն Հալեցին :

Գ Լ . Գ

1 Յեսու Յորդանան կու գայ : 2 Ոստիկանները կ'իմացընեն ժողովուրդին թէ ի՛նչ կարգով պիտի անցնին : 7 Տէրը կը քաջալերէ Յեսուն . 9 ան ալ կը քաջալերէ ժողովուրդը : 14 Յորդանանու ջուրերը կը բաժնուին :

1 Ու Յեսու առտուանոյ կանուխ ելաւ . և ինքը ու բոլոր Իսրայէլի որդիքը Սատիմէն չուեցին , ու մինչև Յորդանան եկան . և անցնելէն
2 առաջ հոն իջևան ըրին : Ու երեք օրէն ետքը՝ ոստիկանները բանակին մէջէն անցան .
3 Ու ժողովուրդին պատուիրելով ըսին . Երբոր ձեր Տէր Աստուծոյն ուխտին տապանակը տեսնէք , ու Ղեւտացի քահանաները՝ որ զանիկայ կը տանին , դուք ալ ձեր տեղերէն ելլէք , ու
4 անոր ետևէն գացէք . Իայց ձեր ու անոր մէջտեղը՝ երկու հազար կանգուընի չափ միջոց պիտի ըլլայ . անոր չմօտենաք , որ երթալու ճամբանիդ գիտնաք . քանզի ասկէ առաջ աս ճամ-
5 բայէն անցած չէք : Ու Յեսու ժողովուրդին ըսաւ . Սրբեցէք ձեր անձերը . քանզի Տէրը
6 վաղը ձեր մէջը հրաշքներ պիտի ընէ : Ընկէ ետև Յեսու քահանաներուն խօսեցաւ՝ ըսելով . Ուխտին տապանակը վերցուցէք , ու ժողովուրդին առջևը անցէք : Ուստի անոնք ուխտին տապանակը վերցուցին , ու ժողովուրդին առջևէն գացին :
7 Ու Տէրը ըսաւ Յեսուին . Այսօր պիտի սկսիմ Բոլոր Իսրայէլին աչքին առջևը քեզ մեծցընելու , որ գիտնան թէ Ինչպէս որ Մովսէսին հետ էի , քեզի հետ ալ այնպէս պիտի
8 ըլլամ : Ըհա դուն Ուխտին տապանակը վերցընող քահանաներուն պատուիրելով ըսա . Երբոր Յորդանանու ջուրին եղերքը հասնիք , Յորդանանու մէջը կայնեցէք :
9 Ու Յեսու Իսրայէլի որդւոցը ըսաւ . Ընա մօտեցէք , և ձեր Տէր Աստուծոյն խօսքերը
10 մտիկ ըրէք : Ու Յեսու ըսաւ . Ասով պիտի գիտնաք , որ Կենդանի Աստուածը ձեր մէջն է , ու Ձեր առջևէն՝ Քանանացիները , Հետացիները , Խևացիները , Փերեզացիները , Գերգեսացիները , Եմորհացիները ու Յեբու-
11 սացիները բոլորովին պիտի վռնտէ . Ընդ Բոլոր երկրիս Տէրոջը ուխտին տապանակը ձեր
12 առջևը պիտի անցնի Յորդանանու մէջ . Ու

ի Նե. ժէ. 14 , 15 :
լ Պա. է . 1 : է . 5 : Նա . ժգ . 7 :
* Երբ . Հոգի
ի Բ Օր . գ . 39 :
ձ Տի՛ս ա Թագ . ի . 14 , 15 , 17 :
ղ Տի՛ս ա Տիմ . է . 8 :
հ Ընդ 18 :
յ Գատ . ա . 24 : Սաա . է . 7 :
ղ Գոր . իթ . 25 :
ճ Նե . է . 7 :
ո Ընդ 12 :
յ Պա . գ . 23 :
ն Սաա . իէ . 25 :
շ Նե . իդ . 31 : Պա . գ . 2 : իա . 44 :
* Ընդ 9 :

—

ա Պա . բ . 1 :

բ Պա . ա . 10 , 11 :
գ Տի՛ս Թագ . Ժ . 33 :
դ Բ Օր . լա . 9 , 25 :
ե Նե . ժի . 12 :
զ Նե . ժի . 10 , 14 , 15 : Ես . ի . 7 : Գատ . ժա . 18 : Պա . է . 13 : ա Թագ . ժդ . 5 : Յովել . բ . 16 :
է Գատ . գ . 15 :
ը Պա . գ . 14 : ա Մն . իի . 25 : բ Մն . ա . 1 :
թ Պա . ա . 5 :
ժ Ընդ 3 :
ի Ընդ 17 :
լ Բ Օր . է . 26 : ա Գատ . ժէ . 26 : գ Գատ . ժի . 4 : Ամս . ա . 10 : Սաա . ժգ . 16 : ա Գատ . ա . 9 :
խ Նե . լէ . 2 : Բ Օր . է . 1 : Սաղ . իգ . 2 :
ծ Ընդ 13 : Միք . գ . 13 : Օգեր . գ . 14 : ղ . 5 :

հիմա դուք [1]Իսրայէլի ցեղերէն տասուերկու
13 մարդ առէք՝ ամէն ցեղէն մէյմէկ մարդ • Ու
երբոր [2]բոլոր երկրիս Տէրոջը [3]տապա-
նակը վերցնող քահանայից ոտքերը Յորդա-
նանու ջուրին մէջը մտնեն, Յորդանանու ջուրը
պիտի կտրի, ու վերէն իջնող ջուրը կուտա-
ռակոյտի մը պէս պիտի կայնի:
14 Ու երբոր ժողովուրդը՝ Յորդանանէն անց-
նելու համար իրենց վրաններէն ելաւ էին, [4]ու-
խտին տապանակը վերցնող քահանաները ժողո-
15 վուրդին առջևէն կ'երթային • Ու տապանակը
վերցնողները մինչև Յորդանան հասնելով՝
[5]տապանակը վերցնող քահանաներուն ոտքերը
ջուրին եղերքը մտուածին պէս՝ (բնչու որ
[6]Հունձքի բոլոր ժամանակը՝ [7]Յորդանանու կո-
16 ղը առատանալով՝ իր բոլոր եզերքները կը կո-
խէ,) Ընդառնիը վերէն իջնող ջուրը կայնե-
ցաւ, ու [8]Սարեդանին քովը եղող Ադամ քա-
ղաքէն շատ հեռու կարկառակոյտի մը պէս
բարձրացաւ • ու [9]դաշտի ծովը՝ այսինքն [10]Ղո
ծովը իջնողը լրիւնցաւ կտրեցաւ • և ժողովուրդը
17 Երիքովի դիմացը անցաւ: Ու Տէրոջը ուխտին
տապանակը վերցնող քահանաները՝ Յորդա-
նանու մէջը ցամաքի վրայ հաստատ կայնեցան •
[11]Ու բոլոր Իսրայէլը ցամաքով անցաւ, մինչև
որ բոլոր ժողովուրդին Յորդանանէն անցնիլը
լրիւնցաւ:

ԳԼՈՒԽ Դ

1 Տասուերկու մարդ կ'ուղղուին՝ որ Յորդանանէն յիշատակի
համար տասուերկու քար առնեն: 9 Ուրիշ տասուերկու
քար ալ Յորդանանու մէջտեղը կը կանգնեն: 10, 19
ժողովուրդը կ'անցնի: 14 Տասուած Յեհոսէն պատու-
կու ատյ: 20 Տասուերկու քարերը Գաղգաղայի մէջ կը
կանգնեն:

1 Ու երբոր բոլոր ժողովուրդին [12]Յորդանանէն
անցնիլը լրիւնցաւ, Տէրը խօսեցաւ Յեհոսուին՝
2 ու ըսաւ • [13]Ժողովուրդէն տասուերկու մարդ
3 առէք, ամէն ցեղէն մէյմէկ մարդ, Ու անոնց
պատուիրելով՝ ըսէք • Ասկէ՝ Յորդանանու
մէջէն՝ [14]քահանայից ոտքերուն կոխած տեղէն՝
ձեզի տասուերկու քար վերցուցէք • և զանոնք
ձեր հետ տարէք, ու դրէք [15]ան տեղը՝ ուր
4 որ առ դիշեր իջևան պիտի ընէք: Եւ Յեհոսու
Իսրայէլի որդւոցմէ իր որոշած տասուերկու
մարդիկը կանչեց, ամէն ցեղէն մէյմէկ մարդ •
5 Ու Յեհոսու անոնց ըսաւ • Յորդանանու մէջը՝
ձեր Տէր Աստուծոյն տապանակին առջևը ան-
ցէք, ու Իսրայէլի որդւոցը ցեղերուն թիւովը՝
ամէն մէկիդնիդ ձեր ուսերուն վրայ մէյմէկ քար
6 վերցուցէք տանիք • Որ ասիկայ՝ ձեր մէջը նշան
ըլլայ • ապ [16]երբոր վաղը ձեր որդիքը հար-
ցընելու ըլլան՝ ու ըսեն թէ՝ Ձեզ քարերը ի՞նչ
7 պէտք ըլլան ձեզի • Ընոնց ըսէք • Որ անի
Տէրոջը ուխտին տապանակին առջևէն՝ Յորդա-
նանու ջուրերը կտրուեցան • երբոր անիկայ
Յորդանանէն կ'անցնէր՝ Յորդանանու ջուրը
կտրեցաւ • ու ասոր քարերը [17]Իսրայէլի որդւոց
մէջը յիշատակի համար պիտի ըլլան յաւիտեան:
8 Եւ Իսրայէլի որդիքը Յեհոսուին պատուիրածին
պէս ըրին • ու Յորդանանու մէջէն տասուեր-
կու քար առին՝ Իսրայէլի որդւոցը ցեղերուն
թիւովը, ինչպէս որ Տէրը Յեհոսուին հրամայեր
էր, և զանոնք իրենց հետ իջևանի տեղը տա-
9 րին, ու հոն դրին: Եւ Յեհոսու ո՛րքէ՞ տաս-
ուերկու քարեր ալ կանգնեց Յորդանանու
մէջը, ուխտին տապանակը վերցնող քահա-
նայից ոտքերուն կեցած տեղը, ու մինչև աս
10 օրս հոն են: Եւ տապանակը վերցնող քա-
հանաները Յորդանանու մէջը կայնեցան, մինչև
որ Յեհոս- լրիւնցուց այն բոլոր խօսքը, որն որ
Տէրը Յեհոսուին պատուիրեց՝ ժողովուրդին ը-
սելու, ինչպէս որ Մովսէս Յեհոսուին պատուի-
րեր էր • և ժողովուրդը արտորալով անցաւ:
11 Ու երբոր բոլոր ժողովուրդին անցնիլը լրիւնցաւ,
անատոնը Տէրոջը տապանակը ու քահանաները
ժողովուրդին առջևը անցան:
12 Եւ [18]Հուբենի որդիքը ու Գադի որդիքը և
Մանասէի կէս ցեղը սպառազինեալ՝ Իսրայէլի
որդւոցը առջևը անցան, ինչպէս որ Մովսէս
13 անոնց ըսեր էր • Պատասուան հազարի չափ պատ-
րաստուած զօրք Տէրոջը առջևը՝ պատերազմի
համար Երիքովի դաշտը անցան:
14 Այն օրը Տէրը բոլոր [19]Իսրայէլին աչքերուն
առջևը Յեհոսուն մեծցուց, ու անոր կենացը բո-
լոր օրերուն մէջ՝ Մովսէսին վախցածնուն պէս
15 անոկ կը վախնային: Եւ Տէրը խօսեցաւ Յե-
16 սուին՝ ըսելով • [20]Վկայութեան տապանակը
վերցնող քահանաներուն հրամայէ որ Յոր-
17 դանանէն ելլեն: Ուստի Յեհոսու՝ քահանանե-
րուն հրամայեց, ու ըսաւ • Յորդանանէն ե-
18 լէք: Ու երբոր Տէրոջը ուխտին տապանակը
վերցնող քահանաները Յորդանանու մէջէն ե-
լան, և քահանայից ոտքերուն թաթերը ցա-
մաքի վրայ կոխեցին, Յորդանանու ջուրը իր
տեղը դարձաւ, [21]ու առջիներին պէս իր բոլոր ե-
զերքներուն վրայ քալեց:
19 Եւ առաջին ամսուն տասներորդ օրը՝ ժողո-
վուրդը Յորդանանէն դուրս ելլելով, [22]Գաղ-
գաղայի մէջ Երիքովի արևելեան կողմը իջևան
20 ըրին: Եւ [23]հան տասուերկու քարը՝ որ Յոր-
դանանէն առեր էին, Յեհոսու Գաղգաղայի մէջ
21 կանգնեց • Եւ Իսրայէլի որդւոցը խօսե-

[1] Պէ • գ • 2:
[2] Ես՛բ 11:
[3] Ես՛բ 15, 16:
[4] Ասղ • հը • 13: Ես՛գ • 3:
[5] Պար • է • 45:
[6] Ես՛բ 13:
[7] Պէ • գ • 18: Ե • 10, 12:
[8] ա Պն • ժբ • 15: Երեմ • ժբ • 5: Խե՛ • 19:
[9] գ Թագ • գ • 12: է • 46:
[10] բ Օր • գ • 17:
[11] Ծն • ժդ • 3: Թուս • Լե՛ • 3:
[12] Տն՛ա Նշ • ժգ • 29:
[13] բ Օր • իե՛ • 2: Պշ • գ • 17:
[14] Պշ • գ • 2:
[15] Ես՛բ 15, 16:
[16] Ասղ • հը • 13: Ես՛գ • 3:
[17] Պար • է • 45:
[18] Պշ • գ • 12:
[19] Պշ • գ • 13:
[20] Ես՛բ 19, 20:
[21] Ես՛բ 21: Նշ • ժբ • 26: ժգ • 14: բ Օր • գ • 20: Ասղ • իգ • 1: հը • 3, 4, 5, 6:
[22] Պշ • գ • 13, 16:
[23] Նշ • ժբ • 14: Թուս • ժգ • 40:
[24] Թուս • Լբ՛ • 20, 27, 28:
[25] Պշ • գ • 7:
[26] Նշ • իե՛ • 16, 22:
[27] Պշ • գ • 15:
[28] Պշ • ե • 9:
[29] Ես՛բ 3:

գաւ , ըսելով . [a]Վաղը՝ թէ որ ձեր որդիքը իւրեանց հայրերուն հարցընելու ըլլան՝ ու ըսեն
22 թէ՝ Ա՛ս քարերը ի՞նչ են . Ձեր տղոցը իմացընէք՝ ըսելով . [b]Իսրայէլը սա Յորդանանէն
23 ցամաքով անցաւ . Որովհետեւ ձեր Տէր Աստուածը ձեր առջեւէն Յորդանանու ջուրերը ցամքեցուց՝ մինչեւ որ դուք անցաք , ինչպէս որ ձեր Տէր Աստուածը Կարմիր ծովուն մէջէն ալ ըրաւ , [c]որն որ ցամքեցուց մեր առջեւէն մինչեւ
24 որ մենք անցանք . Որպէս զի [d]երկրիս ամէն ազգերը գիտնան՝ որ Տէրոջը ձեռքը զօրաւոր է , և դուք [e]ձեր Տէր Աստուծմէն միշտ վախնաք :

Գ Լ · Ե

1 Վանանացիք կը վախնան : 2 Հեսու կը նորոգէ թլփատութիւնը : 10 Պաղտադայի մէջ զատիկը կ'ընեն : 12 Վանանան իջնելէն կը դադրի : 13 Հրեշտակ մը կ'երեւնայ Հեսուի :

1 Ու երբոր [f]լսեցին Ամորհացւոց բոլոր թագաւորները , որոնք Յորդանանու ափին արեւմտեան կողմը կը բնակէին , ու Վանանացւոց բոլոր թագաւորները , [g]որոնք ծովեզերքին քովը կը բնակէին , թէ Տէրը Իսրայէլի որդւոցը առջեւէն՝ մինչեւ անոնց անցնիլը Յորդանանու ջուրերը ցամքեցուցեր է , անոնց սիրտը հալեցաւ , [h]ու Իսրայէլի որդւոցը երեսէն՝ անոնց վրայ համարձակութիւն չմնաց :
2 Ընաանեաց Տէրը Հեսուին ըսաւ . Վրեզի [i]սուր դանակներ շինէ , ու դարձեալ Իսրայէլի
3 որդիքը նորէն թլփատէ : Ու Հեսու իրեն սուր դանակներ շինեց , ու Խլուր անթլփատից քաղաքի պէսը Իսրայէլի որդիքը թլփատեց :
4 Ու սա է պատճառը , որուն համար Հեսու զանոնք թլփատեց . [j]Եգիպտոսէն ելած բոլոր ժողովուրդին արուները՝ ամէն պատերազմող մարդիկը Եգիպտոսէն ելլելէն ետքը՝ անապատին
5 մէջ ճամբան մեռան . Ու բոլոր ելած ժողովուրդը թլփատուած էր . բայց Եգիպտոսէն ելլելէն ետքը՝ անապատին մէջ՝ ճամբան
6 ծնած բոլոր ժողովուրդը չթլփատեցին : Վասնզի Իսրայէլի որդիքը [k]քառասուն տարի անապատին մէջը պտրտեցան , մինչեւ որ Տէրոջը խօսքին ընդդիմադրութիւն ընող բոլոր ազգը՝ այսինքն պատերազմական մարդիկը սպառեցան . որովհետեւ Տէրը անոնց երդում ըրաւ որ Ը[l]նաւ տանց չցուցընէ այն երկիրը՝ [m]ան կաթ ու մեղր բղխող երկիրը , որն որ Տէրը անոնց հայրերուն
7 երդում ըրեր էր մեզի տալու : Ասոնց անոնց տեղը անոնց զաւակները հանեց , ու զանոնք թլփատեց Հեսու . քանզի անթլփատ էին . որովհետեւ ճամբուն մէջ թլփատած չէին զա-
8 նոնք : Ու երբոր բոլոր ժողովուրդին թլփատութիւնը լմնցաւ , բանակին մէջ իրենց տեղը
9 նստան , [n]մինչեւ որ ողջացան : Ընաաւնեաց Տէրը Հեսուին ըսաւ . Այսօր [o]Եգիպտացւոց նախատինքը ձեր վրայէն †վերցուցի . ուստի ան տեղին անունը՝ մինչեւ սա օրս [p]‡Պաղգաղա
10 բառեցաւ : Ու Իսրայէլի որդիքը Պաղգաղայի մէջ բանակեցան . ու [q]ամսուն չորեքտասաներորդ օրը իրիկուան դէմ՝ Երիքովին դաշտե-
11 րուն մէջը զատիկը ըրին : Ու զատկին հետեւեալ օրը անոր երկրին պտուղէն բաղարջ կերան , ու նոյն օրը բոհրած ցորեն ալ կերան :
12 Ու հետեւեալ օրը երբոր անոր երկրին պտուղէն կերան , [r]մանանան դադրեցաւ . ու անկէ ետքը Իսրայէլի որդւոցը համար՝ ալ մանանայ չէր գտնուեր . և անոր տարին Վանանտու երկրին պտուղէն կերան :
13 Ու երբոր Հեսու Երիքովի մօտ էր , աչքերը վերցնելով տեսաւ որ՝ ահա [s]իր դիմացը մէկ մարդ մը կայներ էր , և [t]անոր ձեռքը մերկ սուր մը կար . ու Հեսու անոր մօտենալով՝ անոր
14 ըսաւ . Մեզմէ [u]ես , թէ մեր թշնամիներէն ես . Ու անիկա ըսաւ . Չէ , այլ ես [v]Տէրոջը զօրավարն եմ , ես հիմա հիմայ : Ու Հեսու [w]երեսի վրայ գետինը խնկաւ ու երկրպագութիւն ըրաւ , և անոր ըսաւ . Իմ ա՛րս իր ծառային
15 [x]ի՞նչ կը հրամայէ : Ու Տէրոջը զօրավարը Հեսուին ըսաւ . Ոտքերէդ կօշիկներդ հանէ . քանզի կայնած տեղդ սուրբ է . և Հեսու այնպէս ըրաւ :

Գ Լ · Զ

1 Երիքովը կը գոցուի : 2 Բառաւած Հեսուին կ'իմացընէ թէ ինչպէս պիտի պաշարէ զանիկայ : 12 Վաղաքին բոլորտիքն կը գաղտնի : 17 Ան քաղաքը պիտի նզովուէր : 20 Պարիսպները վար կ'իյնան : 22 Ոտեպատ կ'աղատուի : 26 Հեսու կ'անիծէ Երիքովը նորէն չշինողը :

1 Ու Երիքովը Իսրայէլի որդւոցը ‖պատճառաւ ամուր կերպով մը փակուած էր . ելլող
2 ու մտնող չկար : Ու Տէրը Հեսուին ըսաւ . [y]Նայէ , Երիքովը ու [z]անոր թագաւորը՝ և զո-
3 րաւոր կարիճներդ [a]քու ձեռքդ տուի : Ասոր ամէն պատերազմական մարդիկները քաղաքին բոլորտիքը գառնալով , մէկ անգամ քաղաքին
4 բոլորտիքը պտտիք . վեց օր ասանկ ընես : Ու

---

[a] Ելք . զ · 6 :
[b] Ելք . ժդ · 21 :
[c] Նե . ժդ · 21 :
[d] Ա Թագ . ը · 42 , 43 : Ա Թագ . ժ֊ · 19 : Սաղ . ճզ · 8 :
[e] Նե . ժե · 16 : ա Պն . իե֊ · 12 : Սաղ . ճե֊ · 13 :
[f] Նե . ժե · 31 : [b] Օր . ղ · 2 : Սաղ . ճե֊ · 7 : Երեմ . ժ · 7 :

—

[g] Նե . ժե · 14 , 15 : Գե . ը · 9 , 10 , 11 : Սաղ . խը · 6 : Նեհ . իա֊ · 7 :
[h] Ելս . ժդ · 30 :
[i] Ա Թագ . ժ · 5 :
[j] Կամ գայլախազէ . Տե՛ս Նե . գ · 25 :
[k] Ելս . ժդ · 29 : իդ · 64 , 65 : [b] Օր . ը · 16 :
[l] Ելս . ժդ · 33 : [b] Օր . ա · 3 : ը · 7 , 14 : Սաղ . զե · 10 :
[m] Ելս . ժդ · 23 : Սաղ . զե · 11 : Երեմ . գ · 11 :
[n] Նե . գ · 8 :
[o] Ելս . ժդ · 31 : [b] Օր . ա · 39 :
[p] Տե՛ս Ծն . Լգ · 25 :
[q] Ծն . Լգ · 14 : ա Ելս . ժդ · 6 : Տե՛ս Կ . ժը · 3 : Գե . իդ · 14 : Երեմ . ի · 7 : իդ · 3 , 8 :
† Եբր . գլորցուցի .
[r] Գե . գ · 19 :
‡ Ը՛ գլորում :
[s] Նե . ժը · 6 : Ելս . ըե · 5 :
[t] Նե . ժդ · 35 :
[u] Ծն . ժը · 2 : Լը · 24 : Նե . իդ · 23 : Ջաք . ա · 8 : Գաղ . ա · 10 :
[v] Ելս . իդ · 23 :
[w] Տե՛ս Նե . իդ · 20 : Դան . ժ . 13 , 21 : ժը · 1 : Հայտ . ժը · 7 : ժե֊ · 11 , 14 :
[x] Ծն . ժէ · 3 :
[y] Նե . գ · 5 : Գաղ . է · 33 :

—

‖ Եբր . երեսէն
[z] [b] Օր . է · 24 :
[a] Գե . ը · 9 , 24 : [b] · 1 :

տապանակին առջևը՝ եօթը քահանայ եօթը *Յորևեան փողերը առնեն • ու եօթներորդ
օրը քաղաքին բոլորտիքը եօթը անգամ պտըտի՛ք , և ե֊քահանաները փողերը ֆչեցընեն • Ու
երբոր Յորևեան եղջիւրները ուժով ֆչեցընեն , և դուք փողերուն ձայնը լսէք , բոլոր ժո֊
ղովուրդը մեծ աղաղակ մը հանէ • և քաղաքին պարիսպները վար պիտի իյնան , ու ժողովուր֊
դին ամէն մէկը շիտակ առաջ երթալով՝ ներս պիտի մտնէ :
6 Նաւէի որդին Յեսուն՝ քահանաները կանչեց , ու անոնց ըսաւ • Ուխտին տապանակը
վերցուցէ՛ք , ու Տէրոջը տապանակին առջևէն եօթը քահանայ եօթը Յորևեան փողեր առ֊
7 նեն : Նաբը ժողովուրդին ըսաւ • Ընցէ՛ք , ու քաղաքին բոլորտիքը պտըտեցէ՛ք , և զի֊
նուորները Տէրոջը տապանակին առջևը անցնին :
8 Ու երբոր Յեսու ժողովուրդին պատուիրեց , եօթը քահանաները որ եօթը Յորևեան փո֊
ղերը ունէին , Տէրոջը առջևը անցնելով՝ փո֊
ղերը ֆչեցուցին , ու Տէրոջը ուխտին տապա֊
նակը անոնց ետևէն կ՚երթար :
9 Ու զինուորները՝ փողերը ֆչեցընող քահա֊
նաներուն առջևէն կ՚երթային , †բայց վերջա֊
պահները՝ տապանակին ետևէն • ու ֆահառնա֊
10 ները փողերը ֆչեցընելով կ՚երթային : Ու Յե֊
սու՝ ժողովուրդին պատուիրելով՝ ըսաւ • Կնաւ֊
աղաղակ մի՛ հանէք , և ձայներնիդ չլսուի ,
ու ձեր բերնէն խօսք մը չելլէ , մինչև այն օրը՝
որ ես ձեզի ըսեմ , թէ Աղաղակ հանեցէք • այն
11 ատենը աղաղակեցէ՛ք : Ուսոի Տէրոջը տապա֊
նակը քաղաքին բոլորտիքը մէկ անգամ պտը֊
տեցնէն ետև՝ բանակը դարձան , ու դիշերը բա֊
նակին մէջը մնացին :
12 Ու Յեսու առտուընոյ կանուխ ելաւ , ‡ու
քահանաները Տէրոջը տապանակը վերցուցին :
13 Ու եօթը Յորևեան փողերը կրող եօթը քա֊
հանաները Տէրոջը տապանակին առջևէն կ՚եր֊
թային՝ փողերը ֆչեցընելով , ու զինուորները
անոնց առջևէն կ՚երթային , ու վերջապահները
Տէրոջը տապանակին ետևէն • և ֆահառնաները
14 փողերը ֆչեցընելով կ՚երթային : Երկրորդ օրն
ալ քաղաքին բոլորտիքը մէկ անգամ պտըտե֊
լով՝ բանակը դարձան • վեց օր այսպէս ըրին :
15 Ու եօթներորդ օրը կանուխ ելան՝ արշալուսին
ծագած ատենը , ու քաղաքին բոլորտիքը եօ֊
թը անգամ պտըտեցան նոյն կերպով • միայն
թէ այն օրը՝ քաղաքին բոլորտիքը եօթը անգամ
16 պտըտեցան : Ու եօթներորդ անգամին երբոր
քահանաները փողերը ֆչեցուցին , Յեսու ժո֊
ղովուրդին ըսաւ • Աղաղակեցէ՛ք • քանզի Տէ֊
17 րը ա֊ քաղաքը ձեր ձեռքը տուաւ : Ու քա֊
ղաքը ու բոլոր անոր մէջը եղածը՝ Տէրոջմէ նը֊
զոված ըլլան • միայն Ռահաբ պոռնիկը և֊մէր
խրճած լրտեսները պահելուն համար՝ ողջ մնայ ,
թէ ինքը և թէ իրեն հետ տանը մէջ բոլոր ե֊
18 ղողները : Հայց դուք ընտէ կերպով զգուշա֊
նաք նզովածէն • չըլլայ որ նզովածէն առնելով՝
զ֊ա֊ծ նզոված ըլլաք , ու Իսրայէլի բանակը
նզովքի մէջ ձգելով , ¶զանիկայ նեղութեան
19 Հանդըպցընէք : Ու բոլոր արծաթը ու ոսկին՝
և պղնձէ ու երկաթէ ամանները՝ Տէրոջը հա֊
մար սուրբ ըլլան • Տէրոջը գանձը մտնեն :
20 Ուսոի ժողովուրդը աղաղակեց • որովհետև
փողերը ֆչեցուցան • ու երբոր ժողովուրդը փո֊
ղերուն ձայնը լսեց , ու ժողովուրդը բարձրա֊
ձայն աղաղակեց , ‖պարիսպները վար ինկան •
և ժողովուրդին ամէն մէկը շիտակ առաջ քա֊
21 ղաքը մտնելով՝ քաղաքը առին • Ու ¶բոլոր
քաղաքին մէջը եղողը՝ այր և կին , երիտասարդ
և ծեր , արջառ , ոչխար ու էշ , սուրի բերնէ
22 ածնջնէլով կոտրընցուցին : Ու Յեսու այն եր֊
կիրը լրտեսող երկու մարդոցը ըսաւ • Ձեր պոռ֊
նիկ կնկանը տունը գացէ՛ք , ու Կինչպէս որ ա֊
նոր երդում ըրիք , կնիկը ու անոր ամէն ունե֊
23 ցածը անկէ դուրս հանեցէ՛ք : Ուսոի այն լըր֊
տես երիտասարդները գացին , ու Ռահաբը ¶և
անոր հայրը ու մայրը ու եղբայրները՝ և անոր
ամէն ունեցածը դուրս հանեցին , ու անոր բո֊
լոր ազգատոհմն ալ դուրս հանեցին , և զանոնք
24 Իսրայէլի բանակին դուրսը կեցուցին : Ու քա֊
ղաքը՝ և բոլոր անոր մէջը եղածը կրակով այ֊
րեցին • ‖միայն արծաթը ու ոսկին , և պղնձէ
ու երկաթէ ամանները՝ Տէրոջը տանը գանձին
25 մէջը դրին : Այսպէս Յեսու ողջ պահեց Ռա֊
հաբ պոռնիկը՝ ու անոր հօրը տունը՝ և անոր
ամէն ունեցածը • ու ¶անիկայ Իսրայէլի մէջ
բնակեցաւ մինչև այսօր • քանզի անիկայ պա֊
հեց այն լրտեսները՝ որոնք Յեսու խրկեր էր
Երիքովը լրտեսելու համար :
26 Ու այն ատենը Յեսու երդում ընելով՝ ը֊
սաւ • ¶Տէրոջը առջևը անիծեալ ըլլայ այն մար֊
դը՝ որ ելլէ ու աս Երիքով քաղաքը շինէ • իր
անդրանիկովը անոր հիմերը դնէ , ու անոր դրա֊
նները ալ իր պզտիկ տղովը կանգնէ :
27 ¶Ու Տէրը Յեսուին հետն էր • ու Ւանոր
համբաւը բոլոր երկրին մէջ տարածուեցաւ :

ԳԼ • Ը

1 Իսրայէլացիք կը յաղթուին Ղայիի բնակիչներէն : 6 Յե֊
սու աս բանիս համար Աստուծոյ կը բողոքէ : 10 Աս֊
տուած կ՚ըսացնէ անոր՝ թէ ինչ պարտ ընել : 16 Աչ֊
քարը վիճակով կը բռնուի : 19 Ախոր խոստովանութիւ֊
նը : 22 Օ֊անիկայ իր բոլոր ունեցածովը Աքորի ձորին
մէջ կը կոտրընցընեն :

1 Հայց Իսրայէլի որդիքը նզովքի վրայով յան֊
ցանք գործեցին • քանզի Յուդայի ցեղէն

* Այժ խոյի եղջիւրի
† Ելից • Ժ • 8 :
‡ Ելից • Ժ • 25 :
§ ¶ Օր • լՁ • 25 :
¶ ԳԼ • ¶ • 4 :

‖ ¶ Օր • է • 26 : ժգ • 17 ;
ԳԼ • է • 1, 11, 12 :
¶ ԳԼ • է • 25 : գ Ելից • ժԶ •
17, 18 : Յեսու • ւ • 12 :
Ա֊ր 5 : Երբ • ժւ • 30 :

¶ ¶ Օր • է • 2 :
‖ ԳԼ • ¶ • 14 : Երբ • ժւ •
31 :
¶ ԳԼ • ¶ • 13 :
# Ա֊ր 19 :

¶¶ Տե՛ս Պատ • ւ • 5 :
հ գ Ելից • ժԼ • 34 :
յ ԳԼ • ւ • 5 :
ղ ԳԼ • ¶ • 1 , 3 :

Օ՚արայի որդւոյն *Օ՚արդիի որդւոյն Վաա-
միին որդին ՝՚Ըքարը՝ նզովածէին առաւ , ու
Տէրոջը բարկութիւնը Իսրայէլի որդւոցը վրայ
բորբոքեցաւ :
2 Եւ Յեսու երեքտասնէն մարդիկներ խրկեց
դէպ՚ի Գայի , որ Բեթաւանէին մօտ է , ո-
Բեթէլէն արեւելեան կողմն է , և խօսեցաւ
անոնց ըսելով . Երթէք ու ան երկիրը լրտես-
ցէք . և ան մարդիկը երթան , ու Գային լրտե-
3 սեցին : Եւ Յեսուին դարձան , ու անոր ը-
սին . Բոլոր ժողովուրդը չելլէ , հոլոյն երկու
կամ երեք հազար մարդու չափ երթան , ու Գա-
յին զարնեն . բոլոր ժողովուրդը հոն տանելով
մի՛ յոգնեցներ . քանզի անոնք քիչ-ւոր են :
4 Ասոր ժողովուրդէն երեք հազարի չափ մարդ
հոն երթան . ՚բայց Գայիի մարդոցը առջեւէն
5 փախան . Եւ Գայիի մարդիկը՝ անոնցմէ ո-
ւոնեւվեց մարդու չափ զարկին . քանզի զա-
նոնք դրանը առջեւէն մինչեւ Սերարիմը հալա-
ծեցին , ու զան՚ի վայրին վրայ զանոնք զարկին .
ուստի ՚ժողովուրդին սիրտը հալեցաւ ու ջուրի
պէս եղաւ :
6 Եւ Յեսու ՚իր հանդերձները պատռելով՝
Տէրոջը տապանակին առջեւը երեսին վրայ դե-
տինը մինչեւ իրիկուն , թէ ինքը և թէ
Իսրայէլի ծերերը , ու ՚հրինց գլխուն վրայ հող
7 ցանեցին : Եւ Յեսու ըսաւ . Ա՛հ , Տէր Ե-
հովայ , ՚ինչո՞ւ համար ասա ժողովուրդը Յոր-
դանանու ասդին կողմը անցուցիր , որ մեզ Ա-
մորհացւոց ձեռքը մատնես , ու մեզ կորընչցը-
նես . երանի՛ թէ Յորդանանու անդին կողմը
8 գոհ ըլլալով մնայինք : Ա՛հ Տէր , Իսրայէլը
իր թշնամիներուն առջեւը կռնակ դարձնելէն
9 ետեւ՝ ալ ես ի՞նչ ըսեմ . Որովհետեւ Քանա-
նացիները ու երկրին բոլոր բնակիչները լսելով՝
մեզ պիտի պաշարեն , ու ՚մեր անունը երկրիս
վրայէն բոլորովին պիտի վերցրնեն . ան ատենը
՚քու մեծ անունդ ի՞նչ պիտի ընես :
10 Եւ Տէրը Յեսուին ըսաւ . Ոտքի վրայ ելլէր .
ինչո՞ւ համար այսպէս երեսիդ վրայ ինկեր ես .
11 ՚Իսրայէլը մեղք գործեց , և իմ անոնց հրամայած
ուխտս զանց ըրին . ՚՚քանզի նզովածէն առին ,
ու գողութիւն ըրին , և ՚սուտ ղրկացիցին , ու
12 նաև իրենց կարասիքներուն մէջը դրին . Ուստի
Իսրայէլի որդիքը պիտի չկրնան իրենց թշնա-
միներուն առջեւը կենալ . իրենց թշնամիներուն
առջեւը կռնակ պիտի դարձնեն , քանզի ՚՚ներ-
զոված եղան . և ալ ձեր հետ պիտի չըլլամ ,
թէ որ դուք նզովածը ձեր մէջէն բնաջինջ չը-
13 նէք : Երէ՛ր ՚ժողովուրդը սրբէ , ու ըսէ .
՚՚աղուան համար սրբուեցէ՛ք . քանզի Իսրա-
յէլին Տէր Ըստուածը այսպէս կ՚ըսէ . Ո՛վ
Իսրայէլ՝ ձեր մէջը նզոված կայ . մինչեւ որ նը-
զովածը ձեր մէջէն չվերցրնէք , քու թշնամի-
14 ներուդ առջեւը պիտի չկրնաս կենալ : Ասոր
առտուանց ձեր ցեղերով մօտենաք , ու ՚Տէրը
որ ցեղը վիճակով բռնելու ըլլայ , անիկայ իր
ազգատոհմերովը մօտենայ . և Տէրը որ ազգա-
տոհմը բռնելու ըլլայ , անիկայ իր տուներովը
մօտենայ . ու Տէրը որ տունը բռնելու ըլլայ ,
15 անիկայ իր մարդիկներովը մօտենայ . ՚Եւ ո՛վ
որ նզովածով բռնուի , կրակով պիտի այրուի ,
թէ ինքը և թէ իր ամէն ունեցածը . քանզի
Տէրոջը ուխտը ՚զանց ըրաւ , ու Իսրայէլի
մէջ ՚՚անզգամութիւն ըրաւ :
16 Ասոր Յեսու առտուանց կանուխ ելաւ ,
ու Իսրայէլը իր ցեղերովը մօտեցուց , և Յու-
17 դայի ցեղը բռնուեցաւ . Եւ Յուդայի ազգա-
տոհմները մօտեցրնելուն , Զարայանց ազ-
գատոհմը բռնուեցաւ . ու Զարայանց տոհմը
մարդիկներովը մօտեցրնելուն , Զաբդին բռ-
18 նուեցաւ . Եւ իր անոր տունը մարդիկներովը
մօտեցրնելուն , Յուդայի ցեղէն Օ՚արայի որ-
դւոյն Օ՚արդիի որդւոյն Վաամիին որդին Ը-
19 քարը ՚բռնուեցաւ : Ըն ատենը Յեսու Ը՚քա-
բին ըսաւ . Որդիս , ՚՚հիմա Իսրայէլի Տէր Ը՚ս-
տուծոյն փառք տուր , ու ՚՚ինձ ճշդիդ անոր
խոստովանէ՛ , և ՚քու ըրածդ հիմա ինձի յայտ-
20 նէ՛ , ինծմէ մի՛ պահեր : Եւ Ը՚քարը պատաս-
խան տուաւ Յեսուին , և ըսաւ . Իրաւցընէս
ես Իսրայէլի Տէր Ը՚ստուծոյն դէմ մեղք գոր-
21 ծեցի , ու ատանկ ատանկ բան մը ըրի . Ը՚յա-
ւնքան՝ աւարին մէջը մէկ ազուոր բաստուած Բա-
բիլոնի վերարկու մը , ու երկու հարիւր սիկղ
արծաթ , և յիսուն սիկղի ծանրութեամբ մէկ
ոսկի լեզու մը տեսայ , ու անոնց ցանկալով
առի . և ահա անոնք իմ վրանիս մէջ հողին
տակը պահուած են , ու արծաթը անոր տակն
22 է : Ասոր Յեսու լրտեսներ խրկեց . ու ա-
նոնք վրանը վազեցին . և ահա վրանին մէջը
պահուած էր ան , ու արծաթը անոր տակն էր .
23 Եւ զանոնք վրանին մէջէն առնելով՝ Յեսուին
ու բոլոր Իսրայէլի որդւոցը բերին , և զանոնք
Տէրոջը առջեւը դրին :
24 Ընաստենը Յեսու ու իրեն հետ բոլոր Ի-
սրայէլը՝ Օ՚արայեան Ը՚քարը , ու ան արծաթը ,
և վերարկուն , ու ոսկի լեզուն , և անոր տա-
ղաքը , աղջիկները , արջառները , էշերը , ո-
խարները , վրանը ու անոր ամէն բանը առին ,
25 և զանոնք ՚՚Ըմովի ձորը հանեցին : Եւ Յե-
սու ըսաւ . ՚Ինչո՞ւ համար դուն մեզ նեղեցիր .
Տէրը այսօր քեզ պիտի նեղէ . ՚՚ուստի բոլոր

* Կամ Ֆամքրիի . ա Ին. բ. 6 :
ա Գէ. իբ. 20 : ա Ին. բ. 7 :
բ Վէ. իե. 17 : բ Օր. իբ. 25 :
գ Գէ. բ. 9 , 11 : Վէ. իզ. 36 : Սաղ. իբ. 14 :
դ Ծն. է. 29 , 34 :
ե ա Ծագ . ը . 12 : բ Ծագ . ա . 2 : ժգ . 19 : Նէեմ. ի . 1 : Յոբ . բ . 12 :
զ Նէ. է . 22 : ը Ծագ . գ . 10 :
է Սաղ . ձգ . 4 :
ը Տ՚ս Նէ. է . 12 : Ծագ . ժգ . 13 :
թ Ա՚մբ 1 :
ժ Գէ. ը. 17, 18 :
ի Տ՚ս Գոթ . ի . 1 , 2 :
լ Տ՚ս Ծագ . ժգ . 45 : Դատ . բ . 14 :
խ Ա՚մբ 26 : Գէ. ժէ . 7 :
ծ Գէ. է . 7 : Դատ . ի . 6 :
կ Ծագ . ժգ . 42 :
հ Տ՚ս Ծագ . ժգ . 38 , 39 :
ձ Ա՚մբ 11 :
ղ Ծն. իգ . 7 : Դատ . ի . 6 :
ճ Ծագ . ժգ . 42 :
մ Տ՚ս Ծագ . ը . 5 : Երեմ . ժգ . 16 : Ծօհ . իթ . 24 :
յ Ծագ . ի . 26 : Գէ. է . 18 :
ն Ծագ . ժթ . 10 :
շ Գէ. գ . 5 :
ո Ըսաղ . ժգ . 33 :
չ Տ՚ս ա Ծագ . ժգ . 38 , 39 :
պ Ա՚մբ 11 :
ջ Ծն. իգ . 7 : Դատ . ի . 6 :
ռ Ա Ծագ . ժգ . 43 :
ս Ա՚մբ 26 : Գէ. ժէ . 7 :
վ Գէ. գ . 18 : ա Ին. բ . 7 : Դատ . է . 12 :
տ Բ Օր . ժէ . 5 :

Իսրայէլը զանիկայ քարերով քարկոծեցին, ու զանոնք քարերով քարկոծելէն ետև՝ կրակով
26 սրերեցին։ Եւ ասոր վրայ մէկ մեծ քարակոյտ մը դիզեցին, որ կը կենայ մինչև ասօր։
Ու ՙՏէրը իր սաստիկ բարկութենէն դադարեցաւ. ասոր պատճառաւ անի տեղին անունը ՚*Ա-
քորի ձոր ըսուելցաւ մինչև ասօր։

ԻԼ. Ը.

1 Ուսուած կը բաշխէրէկ Յեսուն։ 3 Դայի քաղաքը առնուելուն հնարքը։ 29 Դայիին թագաւորը կը կախուի։ 30 Յեսու սեղան մը կը շինէ. 32 քարերու վրայ կը գրէ օրէնքը. 33 և բոլոր օրհնութիւնները ու անէծքները ժողովուրդին առջեւը կը կարդայ։

1 Եւ Տէրը Յեսուին ըսաւ. ՙՄի վախնար, ու
մի՛ զարհուրիր. բոլոր պատերազմող մարդիկներդ հետդ առ, ու ելի՛ր դէպ ՚ի Դայի
գնա. ՚Ահա Դայիի թագաւորը ու անոր ժողովուրդը՝ և անոր քաղաքը ու անոր երկիրը
2 քու ձեռքդ տուի. Եւ ՚Երիքովին ու անոր
թագաւորին ըրածիդ պէս, Դայիին ու անոր թագաւորին ալ ընես. միայն թէ ՚անոր աւարը ու անասուները ձեզի առնէք. Կաղաքին
3 հետևի կողմէն գաղտնիք պատրաստես։ Ուստի Յեսու ու բոլոր պատերազմող մարդիկները
ոտք ելան, որ Դայիի վրայ երթան. և Յեսու
4 ընտրեց հազար զօրաւոր մարդ ընտրեց, ու զա-
նոնք դիշերով խրկեց. Եւ անոնց պատուիրելով՝ ըսաւ. ՚Այսիկնէք, ՚դուք քաղաքին հետևէն՝ ան քաղաքին համար դաղտնի մէկ պիտի նստիք. քաղաքէն շատ մի՛ հեռանաք, և
5 ամէնքնիդ ալ պատրաստ ըլլաք. Ու ես իմ՝ հետս եղող բոլոր ժողովուրդով քաղաքին պիտի մօտենամ. ու երբոր անոնք առջի անգամին պէս մեզի դէմ ելլեն, ՚անոնց առջևէն պիտի
6 փախչինք. Ու անոնք մեր հետևէն պիտի ելլեն, մինչև որ զանոնք քաղաքէն դաղտնք. որովհետև անոնք պիտի ըսեն թէ, Մենք առջևէն փախան առջի անգամին պէս. ու մենք անոնց
7 առջևէն պիտի փախչինք։ Ընդհանրը դուք դաղտնէն ելլէք, ու քաղաքը առնէք. քանզի ձեր Տէր Աստուածը զանիկայ ձեր ձեռքը պի-
8 տի տայ։ Ու երբոր քաղաքը առնէք, քաղաքը կրակով այրէք. Տէրոջը ըսածին պէս ը-
9 նէք. ՚Ահա ձեզի պատուիրեցի։ Եւ Յեսու զանոնք խրկեց, ու անոնք գացին դաղտնը նստան՝ Բեթէլի ու Դայիի միջտեղը, Դայիի արևմտեան կողմէն. և Յեսու այն գիշերը ժողովուրդին մէջը մնաց։
10 Ու Յեսու առաւօտուց կանուխ ելաւ՝ ու ժողովուրդը աչքէ անցուց, և ինքը Իսրայէլի ծերերուն հետ՝ ժողովուրդին առջևէն գնաց ՚ի
11 Դայի գնաց. ՚Եւ իր հետը եղող բոլոր պա-

տերազմական մարդիկներն ալ ելան, ու մօտեցան՝ քաղաքին առջևը գացին, ու Դայիի հիւսիսային կողմը բանակեցան. և անոնց ու
12 Դայիի միջտեղը մէկ ձոր մը կար։ Եւ հինգ հազարի չափ մարդ առաւ, ու զանոնք դարանի մէջ նստեցուց Բեթէլի ու Դայիի միջտեղը՝
13 †քաղաքին արևմտեան կողմը։ Ու ժողովուրդը քաղաքին հիւսիսային կողմը դրաւ բոլոր բանակը, ու քաղաքին արևմտեան կողմը †դաբանը. և Յեսու այն դիշերը ձորին մէջը գնաց։
14 Ու երբոր Դայիի թագաւորը զանիկայ տեսաւ, քաղաքին մարդիկներովը շուտով ու կանուխ դուրս ելաւ, որ ինքը ու իր բոլոր ժողովուրդը՝ որոշ ժամանակով մը դաշտի վրայ Իսրայէլի դէմ պատերազմին, ու ՚չէր գիտեր որ քաղաքին հետևը իրեն համար դարան պատրաս-
15 տած էր։ Եւ Յեսու ու բոլոր Իսրայէլը
հանուց առջևը զիրենք զարնուածի պէս ցուցը-
16 նելով՝ անապատին ճամբան փախան։ Ու քաղաքին մէջը եղող բոլոր ժողովուրդը ժողովուելցաւ որ զանոնք հալածեն, ու Յեսուին հետևէն
17 իյնալով՝ քաղաքէն զատուեցան։ Եւ Դայիի ու Բեթէլի մէջ մարդ չմնաց՝ որ Իսրայէլին հետևէն չելլէ. ուստի քաղաքը բաց թողուցին,
18 ու Իսրայէլին հետևէն եկան։ Եւ Տէրը Յեսուին ըսաւ. Հետդ եղած նիզակը դէպ ՚ի Դայի երկրացուր. քանզի զանիկայ քու ձեռքդ պիտի տամ. և Յեսու ձեռքը եղած նիզակը դէպ ՚ի քաղաքը երկրացուց.
19 Ու դարանակալները շուտով իրենց տեղէն ելան, և անիկայ իր ձեռքը երկրացուցածին պէս, վազեցին քաղաքը մտան, ու առին անիկայ, և շուտով մը քաղաքը կրակով բռնկեցուցին։
20 Ու Դայիի բնակիչները հետևնին դարձան տեսան որ՝ ահա քաղաքին ծուխը մինչև երկինքը կ'ելլէր. և անոնք հոս կամ հոն փախչելու կարողութիւն չունեցին. ու անապատը փախչող ժողովուրդն ալ՝ իր հետևէն հետապնդողներուն վրայ
21 դարձաւ։ Եւ Յեսու ու բոլոր Իսրայէլը երբոր տեսան որ դարանակալները քաղաքը առին, ու քաղաքին ծուխը վեր կ'ելլէր, իրենք ալ հետ դարձան, ու Դայիի մարդիկները զարկին։
22 Անկէ՛ալներն ալ քաղաքէն անոնց դէմ ելան. ուստի մէկ կողմանէ ասոնք՝ ու միւսկողմանէ ալ անոնք ըլլալով, Դայէի հարուածները Իսրայէլացւոց մէջտեղը մնացին. ու զանոնք զարկին՝ մինչև որ Ասոնցմէ մարդ մը ողջ չմնաց
23 ու չազատեցաւ։ Եւ Դայիի թագաւորը ողջ բռնեցին, ու զանիկայ Յեսուին բերին։
24 Ու երբոր Իսրայէլացիք՝ Դայիի բոլոր բնակիչները՝ զիրենք հալածողները գաշտին ու անապատին մէջ կարգեցին, ու անոնց ամէնքն ալ սուրի բերնէ իյնալով՝ հատան, բոլոր Իսրա-

---

ք Կս. ը. 29 : բ Յեսու. ժը. 17 : Ողբ. է. 53 :
գ Բ Օր. ժէ. 17 : բ Յեսու. ի. 14 :
դ Հմմ. 24 : Ես. կե. 10 : Ովս. ը. 15 :

* ՚ի՝ նեղութեան, կամ խռովութեան

ե Բ Օր. ա. 21 : է. 18 : Ես. Ը. 8 : Կս. ա. 9 :
զ Կս. Ջ. 2 :

է Կս. Ջ. 21 :
ը Բ Օր. ի. 14 :
թ Դատ. ի. 29 :
ժ Դատ. ի. 32 :
ի Բ Յեսու. ժէ. 28 :
լ Հմմ. 5 :

† Կամ Դայիին
ծ Հմմ. 4 :
կ Դատ. ի. 34 : Ժող. ի. 12 :
հ Դատ. ի. 36, Ես.
ձ Բ Օր. է. 2 :

յէլացիք Գայի դարձան , ու զանիկայ սուրի
25 բերնէ անցուցին : Եւ ան օրը ինկածներուն
ամէնը՝ թէ էրիկ մարդ և թէ կնիկ մարդ ,
տասնհարիւր Հազար էր , այսինքն՝ Գայիի բո-
26 լոր մարդիկները : Ու Յեսու նիզակով երկրը-
ցուցած ձեռքը ետ չքաշեց , մինչև որ Գայիի
27 բոլոր բնակիչները բնաջինջ ըրաւ : Բայց Իս-
րայէլացիք՝ անասունները ու քաղաքին աւա-
րը իրենց առին , Տէրոջը Յեսուին հրամայած
28 խօսքին համեմատ : Եւ Յեսու՝ Գային այ-
րեց , ու զանիկայ մշանջենաւոր աւերակներու-
29 դէզ ըրաւ մինչև այսօր • Եւ Գայիի թագա-
ւորը ճառէ մը կախեց մինչև իրիկուն • ու ա-
րեւը մտնելուն՝ Յեսու հրամայեց որ անոր մե-
ռած մարմինը ճառէն վար իջեցընեն • և զանի-
կայ քաղաքին դրանը առջևը նետեցին , ու ետ-
նէ վրայ մէկ մեծ քարակոյտ մը դիզեցին , որ
կը կենայ մինչև այսօր :
30 Ն՚ն ատենը Յեսու՝ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն
31 սեղան մը շինեց ՚Գերզաղ լեռան վրայ , ինչ-
պէս որ Տէրոջը ծառան Մովսէս Իսրայէլի որ-
դւոցը պատուիրեր էր • ո՚ Մովսէսին օրինաց
գրքին մէջի գրուածին պէս՝ Յեսու ան սեղա-
նը ամբողջ քարերէ չինեց , որոնց վրայ երկաթ
չէր դպած • և ՚անոր վրայ Տէրոջը ողջակէզ-
32 ներ ու խաղաղութեան զոհեր մատուցին : Եւ
՚Հոն ան քարերուն վրայ գրեց Մովսէսին օրի-
նաց գրութիւնը , որն որ Իսրայէլի որդւոցը
33 առջևը գրեց : Ու բոլոր Իսրայէլը՝ և անոնց
ծերերը՝ ու ոստիկանները՝ և դատաւորները՝
տապանակին մէկ կողմէն ու մէկալ կողմէն՝
՚Տէրոջը ուխտին տապանակը փոքրընող Ղե-
ւտացի քահանաներուն առջևէն կ՚երթային , թէ
՚՚օտարականները և թէ բնակիները • անոնց կէսը
Գարիզին լեռանը կողմը՝ ու կէսն ալ Գերաղ
լեռանը կողմը կայնեցան • Ինչպէս որ Տէրոջը
ծառան Մովսէս պատուիրեր էր , որ առաջ
34 Իսրայէլի ժողովուրդը օրհնեն : Եւ անկէ ե-
տև ՚՚օրէնքին բոլոր խօսքերը կարդաց , Ըթէ՛
օրհնութիւնները և թէ անէծքները , ինչ որ
35 գրուած էր օրինաց գրքին մէջը : Մովսէսին
բոլոր պատուիրածներէն բնաւ խօսք մը չմնաց ,
որ զանիկայ Յեսու Իսրայէլի բոլոր ժողովքին՝
և ՚՚անոնց կիներուն ու տղաքներուն՝ և ա-
նոնց մէջը պտըտող ՚՚օտարականին առջևը չը-
կարդայ :

ԳԼ • Թ

1 Թագաւորները կը միաբանին Իսրայէլին դէմ : 3 Գա-
բաւնացիք խաբէութեամբ խաղաղութեան ուխտ մը
ձեռք կը բերեն : 16 Անոր համար յաւիտենական ծա-
ռայութեան կը դատապարտուին :

1 Ու երբոր Յորդանանու ափերուն
բոլոր Թագաւորները՝ որոնք լեռան վրայ ,
դաշտի վրայ , ու ՚՚մեծ ծովուն բոլոր հեղերքը՝
մինչև Լիբանանին դիմացը կը բնակէին , այս-
2 ինքն ՚Քետացիք , Ըմորհացիք , Քանանացիք ,
փերեզացիք , Խևացիք ու Յերուսացիք ասոնց
3 Քանէրը լսեցին , ՚Միաբանութեամբ ժողվուե-
ցան՝ որ Յեսուին ու Իսրայէլին դէմ պատե-
րազմին :
Բայց ՚Գաբաւոնի բնակիչները ՚երբոր լսեցին
4 ինչ որ Յեսու Երիքովին ու Գայիին ըներ էր ,
Իրենք ալ վարպետութիւն մը բանեցուցին •
գացին պաշարներ պատրաստեցին , ու իրենց
էշերուն վրայ հին քուրձեր , ու հին՝ պատռած
5 ու ՚կարկըտած գինիի տիկեր դրին , Եւ իրենց
ոտքերուն կօշիկները հինցած ու կարկըտած
էին , ու վրանին ալ հին լաթեր ատին • և բո-
լոր իրենց պաշար ատած՝ հացը՝ չորցած ու
6 մվլած էր • Ու Գաղգաղայի մէջ , և անոր ու Իսրայէլի մար-
դիկներուն ըսին • Մենք հեռու երկրէ կու
գանք , ուստի հիմա մեզի հետ դաշնակցութիւն
7 ընէք : Ընտանիք Իսրայէլի մարդիկները ան
՚Հետացիներուն ըսին • Գուցէ դուք մեր մէջը
կը բնակիք • ու ՚ձեզի հետ ի՛նչպէս դաշնակ-
8 ցութիւն ընենք : Բայց անոնք Յեսուին ըսին •
՚Մենք քու ծառաներդ ենք • և Յեսու անոնց
ըսաւ • Դուք ո՞վ էք , և ուրկի՞ց կու գաք •
9 Ու անոր ըսին • ՚Քու ծառաներդ խիստ հե-
ռու երկրէ եկած են՝ քու Աստուածդ Յեհովայ
անունը համար • քանզի ՚անոր համբաւը՝ ու
10 Եգիպտոսի մէջ բոլոր ըրածները լսեցինք • Ու
նաև Յորդանանու անդին կողմը Քնակող Ա-
մորհացւոց Երկու թագաւորներուն՝ Եսերոնի
Սհհոն թագաւորին ու Աստարովթի Քնակող
Հասանի Ովգ թագաւորին դէմ բոլոր ըրած
11 բաները լսեցինք • Եւ մեր ծերերը ու մեր երկ-
րին բոլոր բնակիչները մեզի խօսեցան՝ ու ըսին •
Ձեռքերնիդ ճամբու համար պաշար առէք , և
գանոնք դիմաւորելու գացէք , ու անոնց ըսէք •
Մենք ձեր ծառաներն ենք • հիմա մեզի հետ
12 դաշնակցութիւն ըրէք : Ն՚ն օրը՝ որ մենք եկանք
ձեզի գալու համար , աս պաշարի հացերնիս
մեր տուներէն տաք առինք • և ահա հիմա չոր-
13 ցած ու մվլած են • Եւ աս գինիի տիկերը նոր
էին , երբոր լեցուցինք , բայց ահա պատռած
են • ու աս մեր հանդերձները և կօշիկները՝ ճամ-
բուն խիստ երկայնութեանը համար հինցան :

ե Տե՛ս ԹՈւ • լ • 22 , 26 :
զ Հմր 2 :
է ա Օր • ժէ • 16 :
ը ԳԼ • Յ • 26 : Սաղ • ճէ • 40 : ճԹ • 5 :
թ ա Օր • լ • 23 : ԳԼ • Ջ • 27 :
ժ ԳԼ • Է • 26 : Յ • 27 :
ի ա Օր • խէ • 4 , 5 :
ձ Նէ • Է • 25 : ա Օր • խէ • 5 , 6 :
ղ Նէ • Է • 24 :
ճ ա Օր • խէ • 2 , 8 :
ե ա Օր • լ • 9 , 25 :
ն ա Օր • լ • 12 :
շ ա Օր • ժ • 29 : խէ , 12 :
ո ա Օր • լ • 11 : Նէեմ • Ը • 3 :
չ ա Օր • խը • 2 , 15 , 45 : խ • 20 , 21 : Հ • 19 :
պ ա Օր • լ • 12 :
ջ Հմր 33 :
—
ռ ԹՈւ • Հ • 6 :
ս Նէ • ճ • 17 : խ • 23 :
վ Սաղ • ճէ • 3 , 5 :
տ ԳԼ • Յ • 2 : ա ԹՈւ • ի • 2 :
ր ԳԼ • Ղ • 27 :
* Նէր • կապած
ց ԳԼ • Է • 10 :
ւ ԳԼ • ժ • 19 :
փ Նէ • իզ • 32 : ա Օր • Է • 2 : ի • 16 : Դատ • ա • 2 :
ք ա Օր • ի • 11 : ճ ԹՈւ • Յ • 5 :
օ ա Օր • Է • 15 :
ֆ Նէ • ժ • 14 : Հեռ • ա • 10 :
և ԹՈւ • ի • 24 , 33 :

14 Եւ *անոնց պաշարին նայելով՝ ան մարդիկ-
ները ընդունեցին՝ [ե]ու Տէրոջը չհարցուցին։
15 Նէ Յեսու [զ]անոնց հետ խաղաղութիւն ը-
րաւ, [է]ու անոնց ուխտեց՝ որ զանոնք ապրե-
ցընէ. և ժողովքին իշխաններն ալ անոնց կը-
դում ըրին։
16 Եւ անոնց հետ դաշնակցութիւն ընելէն ի-
րենք օր կառքը՝ լսեցին որ անոնք իրենց դրացի-
17 ներն են, ու իրենց մէջը կը բնակին։ Նէ Իս-
րայէլի որդիքը չուեցուլով՝ երրորդ օրը անոնց
քաղաքները մտան. ու անոնց քաղաքները [ը]Գա-
բաւոն, Կեփիրա, Բերոթի և Կարիաթարիմ
18 էին։ Եւ Իսրայէլի որդիքը զանոնք չջարդին.
[թ]քանզի ժողովքին իշխանները՝ Իսրայէլի Տէր
Աստուծոյն անո՛նովը անոնց երդում ըրեր էին.
բայց բոլոր ժողովքը իշխաններուն դէմ տրտըն-
ջեցին։
19 Նէ ամէն իշխանները՝ բոլոր ժողովքին ըսին.
Մենք Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն անո՛նովը
անոնց երդում ըրինք, ու հիմա չենք կրնար ա-
20 նոնց դպչիլ։ Ընոնց այսպէս ընենք. զանոնք
ողջ թողունք, որ [յ]մեր վրայ բարկութիւն չգայ՝
21 անոնց երդում ընելնուս համար։ Եւստի իշ-
խանները անոնց ըսին. Թո՛ղ ողջ մնան. բայց
Ըրոլոր ժողովքին փայտակատորներ ու ջրկիրներ
ըլլան. և փայտակոտորներէ ու ջրկիրներէ եղան,
ինչպէս որ իշխանները [ա]անոնց ըսին։
22 Նէ կոչը Յեսու զանոնք կանչեց, ու անոնց
խօսեցաւ՝ ըսելով. Ինչո՞ւ համար մեզ խաբեցիք
ու ըսիք թէ՝ [ղ]Հեռու շատ հեռու ենք,
23 ու [դ]դուք մեր մէջը կը բնակիք. Ուրեմն դուք
հիմա [ե]անիծեալ էք, ու իմ Աստուծոյս տանը
համար՝ ձեզմէ ծառայ, [է]փայտակոտոր ու ջրը-
24 կիր չպակսի։ Նէ անոնք Յեսուին պատաս-
խան տուին՝ ու ըսին. Վ՛աղեի քու ծառաներդ
ստուգիւ իմացան, որ քու Նէհովայ Աստուածդ
[ը]իր ծառային Մովսէսին հրամայեր է ամ բոլոր
երկիրը ձեզի տալու, ու ամ երկրիս բոլոր բը-
նակիչները ձեր առջեէն բնաջինջ ընելու. ուս-
տի Էմենք ձեր պատճառաւ՝ մեր անձերուն
համար շատ վախցանք, ու ամ բանը ըրինք։
25 Նէ ահա հիմա [ը]քու ձեռքդ ենք. քեզի ինչ
որ հաճոյ ու արդար կ'երեւնայ, ան ըրէ մեզի։
26 Եւստի անոնց այնպէս ըրաւ, և զանոնք Իսրա-
էլի որդւոցը ձեռքէն ազատեց, ու զանոնք
27 չմեռցուցին։ Նէ Յեսու նոյն օրը՝ Ղիբէոնացի-
կոտոր ու ջրկիր ըրաւ զանոնք ժողովքին ու Տէ-
րոջը սեղանին համար, որ [ը]Տէրոջը ընտրելու
տեղը ծառոյին մինչև ամ օրս։

* Կամ Իսրայէլի մարդիկը ա-
նոնց պաշարին առին,
ա Ծնուա. իէ. 21։ Նա. Լ. 1,
2։ Տե՛ս Գատ. ա. 1։
ա Ծնած. իզ. 10։ իզ. 10,
11։ Լ. 8։ բ Ծնած. ի. 1։
Ե. 19։
ծ Կրկ. ժա. 19։ բ Ծնած.
իա. 2։
է Կրկ. ժբ. 25, 26, 28։ Նոր.
բ. 25։
զ Յոշ. Ե. 2։ Պաղ. ժէ. 4։
դ Տե՛ս բ Ծնած. իա. 1, 2,
6։ Նզեկ. ժէ. 13, 15, 18,
19։ Ղեւտ. Ե. 3, 4։ Պաղ.
գ. 5։
ե բ Օր. իթ. 11։
զ Հմր 15։
է Հմր 6, 9։
ը Հմր 16։
թ Ծն. ի. 25։
ժ Հմր 21, 27։

ԴԱՏ. Ժ

1 Հինգ թագաւորները Կարաւոնի դէմ կը պատերազմին։
6 Յեսու՝ անոր օգնութեան կը հասնի։ 10 Ուսուած կը
պատերազմի անոնց հետ կարկտաներով։ 12 Արեգակը
ու լուսինը անշարժ կը կենան՝ Յեսուին խօսքովը։ 16
Հինգ թագաւորները այրի մը մէջ կը պահուին։ 21
Յեսու անկէ դուրս հանել կու տայ զանոնք, 24 ու ա-
նոնց հետ անարգանօք վարուելով 26 կը կախէ զանոնք։
28 Իսրայէլի որդիքը ուրիշ եօթը թագաւորներ ալ կը
յաղթեն։ 43 Յեսու՝ Պաղեստաց կը դառնայ։

1 Ու երբոր Երուսաղէմի Ադոնիսեդեկ թագա-
ւորը լսեց, թէ Յեսու Գային առաւ, ու
զանիկայ բոլորովին կործանեց. [ա]և ինչ որ
Երիքովին ու անոր թագաւորին ըրաւ, [բ]Գա-
յիին ու անոր թագաւորին ալ այնպէս ըրաւ.
և թէ [գ]Գաբաւոնի բնակիչները Իսրայէլացւոց
հետ հաշտութիւն ըրին, ու անոնց մէջը ձեա-
2 յին, [դ]Հատ վախցան ինձը ո՛ր ժողովո՛ւրդը.
քանզի Գաբաւոնը՝ թագաւորանիստ քաղաքի
մը պէս՝ մեծ քաղաք մըն էր, ու անիկայ Գա-
յիէն մեծ էր, և անոր բոլոր մարդիկները զօ-
3 բաւոր էին։ Ասոր համար Երուսաղէմի Ա-
դոնիսեդեկ թագաւորը՝ Հերրոնի [ե]Օհամ թա-
գաւորին, Յերիմութի Փիրամ թագաւորին,
ու Լաքիսի Յափիէ թագաւորին, ու Եգղոնի
Դաբիր թագաւորին խրկեց՝ ըսելով.
4 Ելնէ՛ք ելէք, ու [զ]ինձի օգնութիւն ըրէք որ Գա-
բաւոնը զարնենք. [է]քանզի Յեսուին հետ ու
Իսրայէլի որդւոցը հետ հաշտութիւն ըրաւ։
5 Ուստի Ամորհացւոց հինգ թագաւորները՝ Ե-
րուսաղէմի թագաւորը, Հերրոնի թագաւորը,
Յերիմութի թագաւորը, Լաքիսի թագաւորը
ու Եգղոնի թագաւորը [ը]ժողովուեցան, և ի-
րենք ու իրենց բոլոր բանակները ելան, և Գա-
բաւոնին քովը բանակ դրին, ու անոր դէմ պա-
տերազմ ըրին։
6 Նէ Գաբաւոնի բնակիչները՝ [թ]Գաղգաղայի
մէջ բանակը Յեսուին խրկեցին՝ ըսելով.
Քու ծառաներէդ ձեռքդ մի՛ քաշեր, շուտով
մեզի ել, մեզ ազատէ, ու մեզի օգնութիւն
ըրէ. քանզի լեռնաբնակ Ամորհացւոց բոլոր
7 թագաւորները մեր վրայ ժողովուեցան։ Նէ
Յեսու՝ ինքը ու [ժ]իրեն հետ բոլոր պատերազ-
մական մարդիկը՝ և զօրքին բոլոր զօրաւորները
8 Գաղգաղայէն ելան։ Ու Տէրը Յեսուին ը-
սաւ. [ի]Անոնցմէ մի՛ վախնար. քանզի զանոնք
քու ձեռքդ տուի. [ի]բնաւ անոնցմէ մէկը պիտի
9 չկարենայ քու առջեդ կայնիլ։ Նէ Յեսու՝
Գաղգաղայէն բոլոր գիշերը քալելով՝ յան-
10 կարծակի անոնց վրայ հասաւ։ Ու Տէրը [լ]խը-

ա Նէ. իզ. 32։ բ Օր. է. 1, 2։
գ Նէ. ժէ. 14։
դ Ծնած. ժգ. 6։
ե Հմր 21, 23։
զ [մ]Օր. ժբ. 5։
—
է Կրկ. ի. 21։
ը Կրկ. ը. 22, 26, 28։
թ Կրկ. ի. 15։
ժ Նէ. ժե. 14, 15, 16։
ի Օր. ժա. 25։
ի Հմր 1։ Կրկ. իթ. 15։
լ Կրկ. իթ. 2։
խ Կրկ. է. 10։ իթ. 6։
ծ Կրկ. ը. 1։
կ Կրկ. ժա. 6։ Գատ. գ. 14։
հ Կրկ. ա. 5։
ձ Գատ. գ. 15։ ա Ծնած. է. 10, 12։ Պաղ. ժը. 14։ Նա. իը. 21

առվեցուց զանոնք Իսրայէլին առջեւը , և զանոնք Կարաւոնի Տօփ մեծ կոտորածով մը կոտրեց , ու զանոնք Հեթրոնն եւլնլու ճամբուն վրայ հալածեց , և զանոնք մինչեւ Ազեկա ու
11 Մակեդա զարկաւ : Ու երբոր անոնք Իսրայէլին առջեւէն կը փախչէին , ու Հեթրոնէն վար կ'իջնէին , Տէրը անոնց վրայ երկինքէն կարկո–ափ մեծ քարեր նետեց մինչեւ Ազեկա , ու մեռան . կարկտահարն քարերէն մեռնողները՝ Իսրայէլի որդւոցը սրով մեռցուցածներէն շատ էին :
12 Ն‍ա այնժամ Յեսու Տէրոջը հետ խօսեցաւ , այն օրը՝ որ Տէրը Ամորհացիները Իսրայէլի որդւոց ձեռքը առաւ , ու Իսրայէլին առջեւը ըսաւ . Արեւ , դուն Գաբաւոնին դիմացը կայնէ . Լուսին , դուն ալ Այղղոնի ձորին դիմացը
13 կայնէ՛ : Ու արեւը կայնեցաւ , և լուսինը իր տեղը մնաց , մինչեւ որ ժողովուրդը իր թշնամիներէն վրէժ առաւ : Ն‍ա այս ասիկայ Յաշարի գրքին մէջը գրուած չէ . ուստի արեւը երկինքին մէջտեղը կայնեցաւ , ու լման
14 մէկ օրի մը չափ մնաննլու չարտարաց : Անոր պէս օր մը չեղաւ , ոչ առաջ ու ոչ ետքը , որ Տէրը մարդու ձայնը լսեց . քանզի Տէրը Իսրայէլի համար պատերազմեցաւ :
15 Ետքը Յեսու ու անոր հետ բոլոր Իսրայէլը՝
16 Գաղգաղա բանակը դարձան : Ու հինգ թագաւորները փախան , ու Մակեդա այրի մը
17 մէջ պահուեցան : Ու Յեսուին պատմուեցաւ՝ ըսելով . Ն‍ա հինգ թագաւորները Մակեդա այրի մը մէջ պահուած գտնուեցան :
18 Ու Յեսու ըսաւ . Այրին բերանը մեծ քարեր գլորեցէք , ու անոր վրայ մարդիկներ դրէք՝ որ
19 պահպանուելիւն ընեն . Բայց դուք մի՛ կայնէք , ձեր թշնամիները հալածեցէք , ու անոնց հաւիներները զարկէք , և անոնց թող մի՛ տաք որ իրենց քաղաքները մտնեն . քանզի ձեր Տէր
20 Աստուածը զանոնք ձեր ձեռքը մատնեց : Ու երբոր Յեսու Իսրայէլի որդւոցը հետ զանոնք խիստ մեծ կոտորածով մը կոտրեց , ու զանոնք Հայոցուց լմընցուց , և անոնց փախստականները պարսպաւոր քաղաքներու մէջ մտան ,
21 Ողջ ժողովուրդը խաղաղութեամբ Մակեդա բանակը Յեսուին դարձաւ . Ոչ Իսրայէլի որդւոցը դէմ բնաւ մէկը իր լեզուն չշարժեց :
22 Ն‍ա այնժամ Յեսու ըսաւ . Այրին բերանը բացէք , ու այրէն ան հինգ թագաւորները հա–
23 նեցէք ինծի Բէրէ‍ : Ն‍ա այնպէս ըրին . ու այրէն ան հինգ թագաւորները այսինքն՝ Երուսաղէմի թագաւորը , Հեբրոնի թագաւորը , Յերիմոթի թագաւորը , Լաքիսի թագաւորը , ու Այգղոնի թագաւորը հանեցին անոր դուրէն :
24 Ու երբոր ան թագաւորները Յեսուին առջեւը հանեցին , Յեսու Իսրայէլի բոլոր մարդիկները կանչեց , ու իրեն հետ գացող պատերազմողաց զլխաւորներուն ըսաւ . Մօտեցէք , ու ձեր ոտքերը ան թագաւորներուն պարանոյներուն վրայ դրէք . և անոնք մօտեցան , ու իրենց ոտ–
25 քերը անոնց պարանոյներուն վրայ դրին : Ու Յեսու անոնց ըսաւ . Մի վախնաք ու մի՛ զարհուրիք , ուժովնլէք և քաջասիրտ եղէք . քանզի Տէրը ասանկ պիտի ընէ ձեր ամէն թշնամիներուն , որոնց հետ որ դուք պիտի պատերազ–
26 միք : Ու անկէ ետեւ Յեսու զանոնք զարկաւ մեռցուց , ու զանոնք հինգ ծառէ կախեց . և ծառերուն վրայ մինչեւ իրիկուն կախուած
27 մնացին : Ու արեւը մտնելուն՝ Յեսու հրամայեց , ու զանոնք ծառերուն վրայէն իջեցուցին , և իրենց պահուած այրին մէջը նետեցին զանոնք , ու այրին բերանը մեծ քարեր դրին , որ կը կենան մինչեւ այսօր :
28 Ու Յեսու նոյն օրը Մակեդան ալ առաւ . ու զանիկայ սուրի բերնէ անցուց , և անոր թագաւորը , ու անոր մէջ գտնուած բոլոր հոգիները կոտրընցուց , և մէկը ողջ չձգուց . ու Մակեդայի թագաւորին ալ անանկ ըրաւ , Երիքովի թագաւորին ըրած էր :
29 Ետքը Յեսու և իրեն հետ բոլոր Իսրայէլը՝ Մակեդայէն Լիբնա անցան , ու Լիբնայի դէմ
30 պատերազմեցան . Ու Տէրը զանիկայ ալ անոր թագաւորովը՝ Իսրայէլին ձեռքը մատնեց , և զանիկայ ու անոր մէջ գտնուած բոլոր հոգիները սուրի բերնէ անցուցին , ոչ մէկը ողջ չձգուցին . և անոր թագաւորին անանկ ըրին , Երիքովի թագաւորին ըրած էին :
31 Ետքը Յեսու ու իրեն հետ բոլոր Իսրայէլը՝ Լիբնայէն Լաքիսը անցան , և անոր քովը
32 բանակեցուց , անոր դէմ պատերազմեցան . Ու Տէրը՝ Լաքիսը Իսրայէլին ձեռքը մատնեց , և զանիկայ երկրորդ օրը առնելով , զանիկայ ու անոր մէջ գտնուած բոլոր հոգիները սուրի բերնէ անցուցին , ինչպէս որ Լիբնային ըրած էին :
33 Ն‍ա այնժամ Գազերի Հօրամ թագաւորը Լաքիսին օգնութիւն ընելու եկաւ , և Յեսու զանիկայ ու անոր ժողովուրդը կոտրեց , անանկ որ՝ անոնցմէ մէկը ողջ չմնաց :
34 Ետքը Յեսու և իրեն հետ բոլոր Իսրայէլը՝ Լաքիսէն Եգղոն անցան , և անոր քովը բանա–
35 կեցաւ , անոր դէմ պատերազմ ըրին . Ու զանիկայ նոյն օրը առնելով՝ սուրի բերնէ անցուցին . ու Յեսու՝ նոյն օրը՝ անոր մէջ գտնուած բոլոր հոգիները կոտրընցուց , ինչպէս որ Լաքիսին ըրած էր :
36 Ետքը Յեսու ու իրեն հետ բոլոր Իսրայէլը՝ Եգղոնէն Հեբրոն եկան , ու անոր դէմ պա–

ե Գէ. ժգ. 3, 5 :
զ Գէ. ժէ. 35 :
է Այս. ժբ. 13, 14 : Հե. 17 : Նա. Ը. 30 : Յայտ. ժղ. 21 :
ը Նա. իբ. 21 : Ամո. գ. 11 :
թ Գաս. ժբ. 12 :
ժ Ա Նահ. ա. 18 :
ժա Կամ Ասղիղոն
ժբ Տե՛ս Նա. Լբ. 8 :
ժգ Ա Օր. ա. 30 : Ֆէր 42 : Գէ. իէ. 3 :
ժդ Ֆէր 43 :
ժե Ես. ժա. 7 :
ժզ Այս. ձէ. 40, ձժ. 5 : Ամթ. 8, 9 : Նա. իղ. 5, 6 : Այս. է. 3 :
ժէ Ա Օր. Լա. 6, 8 : Գէ. ա. 9 :
ժը Ա Օր. է. 21 : Ը. 19 :
ժթ Գէ. Ը. 29 :
ի Ա Օր. իա. 23 : Գէ. Ը. 29 :
իա Գէ. ձ. 21 :
իբ Տե՛ս Գէ. ժէ. 13 , ժէ. 13 : Գաս. ա. 10 :

37 տիրապետ ըրին • Եւ զանիկայ առնելէն ետքը՝
սուրի բերնէ անցուցին զանիկայ ու անոր թա-
գաւորը , և անոր բոլոր քաղաքները , ու անոր
մէջ գտնուած բոլոր հոգիները • Ե մէկը ողջ
չթողուցին , ինչպէս որ Եգդոնին ըրին • այս-
պէս զանիկայ ու անոր մէջ գտնուած բոլոր հո-
գիները կոտորեցուց :
38 Ետքը Յեսու և իրեն հետ բոլոր Իսրայէլը՝
Դաբիր դարձաւ , ու անոր հետ պատերազ-
39 մեցաւ • Եւ զանիկայ ու անոր թագաւորը և
անոր բոլոր քաղաքները առին , ու զանոնք սու-
րի բերնէ անցուցին • և անոր մէջ գտնուած
բոլոր հոգիները կոտորեցուցին , ո՛ մէկը ողջ
չթողուցին • ինչպէս որ Քեբրոնին ըրաւ , և
ինչպէս որ Լիբնային ու անոր թագաւորին ը-
րաւ , անանկ ալ Դաբիրին ու անոր թագաւո-
րին ըրաւ :
40 Եւ Յեսու բոլոր լեռնային , հարաւային ,
դաշտային , ու լեռներուն տակը եղած երկիր-
ները և անոնց բոլոր թագաւորները զարկաւ ,
ո՛ մէկը ողջ չթողուց , հապա ամէն շնչաւորը
մեռցուց , ինչպէս որ Իսրայէլին Տէր Աստուա-
41 ծը հրամայեր էր : Եւ Յեսու կադէս բառ-
նեայէն մինչև Գազա , ու բոլոր Գոսոմի եր-
42 կիրը մինչև Գաբաւոն՝ զանոնք զարկաւ : Եւ
ամ բոլոր թագաւորները ու անոնց երկիրը՝ Յե-
սու մէկէն առաւ • քանզի Իսրայէլին համար՝
Իսրայէլի Տէր Աստուածը պատերազմ կ'ընէր :
43 Եւ Յեսու ու իրեն հետ բոլոր Իսրայէլը՝
Գաղգաղա բանակը դարձան :

ԺԱ. ԺԸ

1 Յաբին մը թագաւորներ Աստոթի ջուրին քովը կը յաղ-
թուին : 10 Հասորը կը բռնուի ու կրակով կ'այրուի :
16 Յեսու ան բոլոր երկիրը կ'առնէ : 21 Նշանակելիները
կը ջարդէ :

1 Եւ Հասորի Յաբին թագաւորը երբոր ասոր
բաներէրը լսեց , Մադոնի Յորաբ թագաւո-
րին , և Շամրոնի թագաւորին ու Աքսափի
2 թագաւորին , Եւ հիւսիսային լեռներէն , ու
Քինեռեթի հարաւային դաշտը ու հովիտը և
արևմտեան կողմը՝ Դոռովի գաւառներուն մէջը
3 եղող թագաւորներուն՝ Արևելեան ու արև-
մտեան կողմը եղող Քանանացիներուն , Ամո-
հացիներուն , Քետացիներուն , Փերեզացիներ-
ուն ու լեռնաբնակ Յեբուսացիներուն , և
Հերմոնին տակը Մասփայի երկիրը եղող
4 Հիւացիներուն Եմաթի խորկէն : Ասոնք անոնք
իրենց բոլոր բանակներովը ո՛ շատ ժողովուրդով
եկան , որ Ծովուն եղերքը եղող աւազին չափ
բազմաթիւ էին • և հեծեալներն խիստ շատ ձիեր
5 ու կառքեր ունէին : Եւ ասոնք բոլոր թագաւորնե-
րը միաբանելով՝ Մէկտեղ գացին Մաոնի Ջու-
րին քովը բանակեցան , որ Իսրայէլին հետ
պատերազմին :
6 Եւ Տէրը Յեսուին ըսաւ • Ընծոնց երեսէն
մի՛ վախնար • քանզի վաղը ասս առաւնս՝ ես անոնց
ամէնը Իսրայէլին առջևը կոտրուելու պիտի
մատնեմ , անոնց ձիերուն ջիղերը պիտի կըտ-
րես , ու անոնց կառքերն ալ կրակով պիտի
7 այրես : Եւ Յեսու և իրեն հետ բոլոր պատերազ-
մական ժողովուրդը՝ յանկարծակի Մաոնի
Ջուրին քովը անոնց դէմ երթալով՝ վրանին
8 յարձակեցան : Եւ Տէրը զանոնք Իսրայէլին
ձեռքը տուաւ , ու զանոնք զարկին , և մինչև
մեծ Սիդոնը ու Մասրեփոթ մայիմը , և մինչև
Մատիայի հովիտը դէպ ի արևելք հալածե-
ցին , ու զանոնք զարկին՝ մինչև որ անոնցմէ մէ-
9 կը ձազատեցաւ : Եւ Յեսու անոնց այնպէս
ըրաւ , Ինչպէս որ Տէրը իրեն ըսեր էր • ա-
նոնց ձիերուն ջիղերը կարաց , ու անոնց կառ-
քերը կրակով այրեց :
10 Եւ նոյն ատեներ Յեսու դարձաւ՝ Հասորը
առաւ , ու անոր թագաւորը սրով մեռցուց •
քանզի Հասորը առաջուց աս բոլոր թագաւո-
11 րութիւններուն գլուխն էր • Եւ անոր մէջ
գտնուած բոլոր հոգիները սուրի բերնէ անցու-
ցին , ու բնաջինջ ըրին • բնաւ մէկ շնչաւոր մը
12 չմնաց • ու Հասորը կրակով այրեց : Ասոր
Յեսու աս թագաւորներուն բոլոր քաղաքները՝
ու անոնց բոլոր թագաւորները առաւ , և զա-
նոնք սուրի բերնէ անցընելով՝ բնաջինջ ըրաւ ,
Ինչպէս որ Տէրոջը ծառան Մովսէս պատուի-
13 րեր էր : Բայց Իսրայէլ չայրեց ան քաղաք-
ները՝ որոնք իրենց հողաբլուրներուն կը կենա-
կին , բայց միայն Հասորը՝ որն որ Յեսուն պա-
14 րեց : Եւ աս քաղաքներուն բոլոր աւարը ու
անասուները՝ Իսրայէլի որդիքը իրենց առին •
բայց բոլոր մարդիկները սուրի բերնէ անցուցին ,
մինչև որ զանոնք բնաջինջ ըրին , ո՛ բնաւ մէկ
15 շնչաւոր մը չթողուցին : Ինչպէս որ Տէրը իր
Մովսէս ծառային պատուիրեր էր , անանկ ալ
Մովսէս Յեսուին պատուիրեց , ու Յեսուն
ալ այնպէս ըրաւ • Ե՛ ինչ որ Տէրը Մովսէ-
սին պատուիրեր էր , բնաւ անոնց մէկը զանց
չըրաւ :
16 Ասոր Յեսու ան բոլոր երկիրը առաւ ,
Լեռնականդամ , ու բոլոր Հարաւային կողմը , և
բոլոր Գոսոմի երկիրը , հովիտը ու դաշտը , և
17 Իսրայէլի լեռը ու անոր հովիտը , Սէիրը մին-
չև Հալակ լեռնէն մինչև Հերմոն լեռանը
տակը Լիբանանու հովտին մէջը եղող Բաաղ-
գադը , և անոնց բոլոր թագաւորները բռնեց ,
18 ու զանոնք զարկաւ մեռցուց : Յեսու աս բո-

ա Տես գլ. ժէ. 15 : Գատ. ա. 11 :
բ Ել. Օր. ֆ. 16, 17 :
գ Նում. Յ. 19 :
դ Կլ. ժա. 16 :
ե Ել. 14 :
զ Կլ. ժբ. 15 :
է Յես. գլ. 11 :
ը Կլ. ժէ. 11 : Գատ. ա. 27 : ի Յես. ի. 11 :
թ Կլ. ժի. 11 :
ժ Նում. լա. 49 :
ժա Գատ. գ. 3 :
ժբ Կլ. Յ. 3 :
ժգ Նում. իբ. 17 : լբ. 12 : Գատ. է. 12 : ա Յես. ժի. 5 :
ժդ Կլ. Յ. 8 :
ժե Յես. ի. 4 :
ժզ Կլ. ժի. 6 :
ժէ Ել. 6 :
ժը Յես. լգ. 52 : բ Օր. է. 2 : ֆ. 16, 17 :
ժթ Կլ. լգ. 11, 12 :
ի Բ Օր. է. 2 :
ի ա Կլ. ա. 7 :
ի բ Կլ. ժբ. 8 :
ի գ Կլ. Յ. 41 :
ի դ Կլ. ժբ. 7 :
ի ե Օր. է. 24 : Կլ. ժբ. 7 :

լոր թագաւորներուն հետ շատ օրեր պատե-
19 րազմ ըրաւ : ²Գաբաւոնի մէջ բնակող Հեւա-
ցիներէն՝ ի զատ՝ Իսրայէլի որդւոցը հետ հաշ-
տութիւն բնող քաղաք մը չկար . ամէնն ալ
20 պատերազմով առին . Քանզի Եհոնց սրտին
կարծրանալը , ու պատերազմով Իսրայէլին դէմ
դնելնին Տէրոջմէն եղաւ , որ անոնց ողորմու-
թիւն ջնջելով՝ զանոնք կորսընցրնէ ու բնա-
ջինջ ընէ , ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին պա-
տուիրեր էր :
21 Եւ ան ատենը Յեսու գնաց՝ ու լեռներէն՝
Հեբրոնէն , Դաբիրէն , Ընաբէն ու Յուդայի
բոլոր լեռներէն , և Իսրայէլի բոլոր լեռներէն
³Ենակիմները կտրեց . Յեսու զանոնք՝ իրենց
22 քաղաքներովը մեկտեղ կորսընցուց : Եւ Ի-
սրայէլի որդւոցը երկրին մէջ Ենակիմներէն մնաց
չմնաց , բայց միայն Գազայի , Գէթի ու ⁴Ա-
զոտոսի մէջ մնացին :
23 Ու Յեսու բոլոր երկիրը առաւ , ինչպէս որ
Տէրը Մովսէսին պատուիրեր էր , և Յեսու
զանիկայ Իսրայէլին ժառանգութիւն տուաւ ,
⁵անոնց ցեղերուն բաժիններուն համեմատ .
⁶ու երկիրը պատերազմէն հանգստացաւ :

ԳԼ . ԺԲ

1 Ան երկու թագաւորները՝ որոնց երկիրները Մովսէս առաւ ու բաժին ըրաւ : 7 Յորդանանէ մեկալ դին եղած երստնուէմէկ թագաւորները՝ որոնք Յեսու զարկաւ :

1 Ե՛ս ատոնք են ան երկրին թագաւորները՝ որ Իս-
րայէլի որդիքը զանոնք զարկին , ու անոնց
երկիրները առին , Յորդանանէ անդին կողմը
դէպ ի արեւելք , ²Ընտոն ձորէն մինչև Հեր-
մոն լեռը՝ արեւելեան կողմին բոլոր դաշտովը ,
2 Եսերոնի մէջ բնակող ³Ամորհացւոց Սիհոն
թագաւորը , որ անիկայ՝ Ընտոն ձորին եղերքը
եղող Արոերէն , և ձորին մէջտեղէն , ու Գա-
զաադին կէսէն մինչև Ամմոնի որդւոցը սահմա-
3 նը եղած Յաբոկ ձորը , Ղաւ ⁴դաշտին , ա-
րեւելեան կողմէն մինչև Քիներեթի ծովը , ու
արեւելեան կողմէն Աղեհովմի ճամբան , ու
Հարաւային կողմէն ⁵Ասեդոթի փսգայնին տա-
կը՝ մինչև դաշտի ծովը՝ այսինքն մինչև Աղի
4 ծովը կը տիրէր . Ու ⁶Հսկաներուն մնացորդէն
⁷Աստանի Ովգ թագաւորին սահմանը , ⁸որ ա-
նիկայ Աստարովթի ու Եդրայիի մէջ կը բնա-
5 կէր , Եւ կը տիրէր ⁹Հերմոն լեռանը , ¹⁰ու
Սալքայի և բոլոր Բասանի մինչև Գեսուրա-
ցւոց ու Մաքաթացւոց սահմանը , ու մինչև
Գաղաադին կէսը , որ Եսերոնի Սիհոն թագա-
6 ւորին սահմանն էր : ¹¹Ատոնք Տէրոջը ծառան
Մովսէս Իսրայէլի որդւոցը հետ զարկաւ , ու
¹²Տոոնց Երիէրնէրը՝ Տէրոջը ծառան Մովսէս
Ռուբենեանց , Գադեանց ու Մանասէի կէս
ցեղին ժառանգութիւն տուաւ :
7 Եւ ատոնք են երկրին թագաւորները , ¹³որ
Յեսու ու Իսրայէլի որդիքը զարկին Յոր-
դանանէ ասդին կողմը դէպ ի արեւմուտք ,
Լիբանանու Հովտին մէջը եղող Բաալգադէն
մինչև Հալակ լեռը , որ ¹⁴Եվեերը կ՚ելլէ . և
Յեսու ատոնց Երիէրնէրը՝ ¹⁵Իսրայէլի ցեղերուն
ժառանգութիւն տուաւ իրենց վիճակներուն
8 համեմատ . ¹⁶Լեռներուն , ու Հովիտներուն ,
և դաշտերուն մէջը , ու լեռներուն ստորոտները ,
և անապատը , ու Հարաւային կողմը քնաւորող
¹⁷Քետացիները , Ամորհացիները , Քանանա-
ցիները , փերեզացիները , Եւսացիները ու Յե-
9 բուսացիները : ¹⁸Երիքովի թագաւորը մէկ . Հե-
թելի քովը եղող ¹⁹Այիի թագաւորը մէկ .
10 ²⁰Երուսաղէմի թագաւորը մէկ . Քեբրոնի թա-
11 գաւորը մէկ . Յերմութի թագաւորը մէկ .
12 Լաքիսի թագաւորը մէկ . Եգղոնի թագաւո-
13 րը մէկ . ²¹Գազերի թագաւորը մէկ . ²²Դա-
բիրի թագաւորը մէկ . Գադերի թագա-
14 ւորը մէկ . ²³Օրմայի թագաւորը մէկ . Արադ
15 թագաւորը մէկ . ²⁴Լիբնայի թագաւորը մէկ .
16 Ադողամի թագաւորը մէկ . ²⁵Մակեդայի թա-
գաւորը մէկ . Բեթէլի թագաւորը մէկ .
17 Թափուայի թագաւորը մէկ . ²⁶Հեփերի թա-
18 գաւորը մէկ . Ափեկի թագաւորը մէկ . Լա-
19 սարոնի թագաւորը մէկ . Մադոնի թագաւորը
20 մէկ . ²⁷Հասորի թագաւորը մէկ . Շիմրոն
մաոնի թագաւորը մէկ . Աքսափի թագաւորը
21 մէկ . Թանաքի թագաւորը մէկ . Մակեդոյի
22 թագաւորը մէկ . ²⁸Կադեսի թագաւորը մէկ .
Կարմելոս եղած Յոկնեամի թագաւորը մէկ .
23 ²⁹Դոյրի դաւառին մէջը՝ Դոյրի թագաւորը մէկ .
24 ³⁰Գաղգաղայի Գոյիմի թագաւորը մէկ . Թիր-
սայի թագաւորը մէկ . ասոնք թագաւորներուն ա-
մէնը երեսունմէկ էին :

ԳԼ . ԺԳ

1 Դեռ չառնուած երկրին սահմանները : 8 Երկուք ու կէս ցեղերուն ժառանգութիւնը : 14 , 33 Տէրը ու իրեն ծառայած զոհերը Լեւիին ժառանգութիւնը պիտի ըլլային : 15 Ռուբենին ժառանգութեանը սահմանները :

ց ԳԼ . ԹՀ . 3 , 7 :
ն ԹՀ Օր . Բ . 30 : Գատ . ժՁ . 4 : ա ԹԳագ . Բ . 25 :
ճ ԹԳագ . ժԲ . 15 : ²Յոսիմ . ԹՀ . 18 :
չ ԹՀ Օր . Ի . 16 , 17 :
ռ ԹՆու . ժդ . 23 , 34 : ԹՀ Օր . ա . 28 : Գլ . ժԻ . 13 , 14 :
ց ա ԹԳագ . ժԶ . 4 :
ւ Գլ . ժԻ . 46 .
ք ԹՆու . ԼԶ . 2 , ՃԶ :
ռ ԹՆու . ԻԳ . 53 : Գլ . ժդ : ժԶ ; ժդ ; ժԷ ; ժը ; ժԹ :
ս Գլ . ժդ . 15 : իա . 44 : իբ . 4 : իդ . 1 :

—

ա ԹՆու . իա . 24 :
բ ԹՀ Օր . դ . 8 , 9 :
գ ԹՆու . իա . 24 : ԹՀ Օր . Բ . 33 , 36 : դ . 6 , 16 :
դ ԹՀ Օր . դ . 17 :
ե Գլ . ժդ . 20 :
զ ԹՀ Օր . դ . 17 : դ . 49 :
է ԹՀ Օր . դ . 11 : Գլ . ժդ . 12 :
ը ԹՆու . իա . 35 : ԹՀ Օր . դ . 4 , 10 :
թ ԹՀ Օր . ա . 4 :
ժ ԹՀ Օր . դ . 8 :
ի ԹՀ Օր . դ . 10 : Գլ . ժդ . 11 :
լ ԹՀ Օր . դ . 14 :
խ ԹՆու . իա . 24 , 33 :
ծ ԹՆու . լԲ . 29 , 33 : ԹՀ Օր . դ . 11 , 12 : Գլ . ժդ . 8 :
կ Գլ . ժա . 17 :
հ Յեն . ժդ . 6 : լԲ . 3 : ԹՀ Օր . Բ . 1 , 4 :
ձ Գլ . ժա . 23 :
ղ Գլ . ժ . 40 : ժա . 16 :
ճ ԹԶլ . դ . 8 : իդ . 23 : Գլ . ԹՀ . 1 :
ʃ Գլ . դ . 2 :
յ Գլ . Բ . 29 :
ն Գլ . ժ . 23 :
շ Գլ . ժ . 33 :
ո Գլ . ժ . 38 :
չ Գլ . ժ . 29 :
պ Գլ . ժ . 28 :
ջ Գլ . Բ . 17 : Գատ . ա . 22 :
ռ ՃԹգաղ . դ . 10 :
ս Գլ . ժա . 10 :
վ Գլ . ժա . 1 : ժԲ . 15 :
տ Գլ . ժԲ . 37 :
ր Գլ . ժա . 2 :
ց Նչն . ժդ . 1 , 2 : Նա . Թ . 1 :

—

22 Խաղաստին մեռցուիլը : 24 Դաւիթ, 29 և Սանասէի կէս ցեղին ժառանգութիւնը սահմանները :

1 Ա Ւ երբոր Յեսու ՝ծերացաւ ու տարիքը առաւ , Տէրը անոր ըսաւ . Դուն ծերացար ու տարիքդ առիր . և պահա-ին խիստ շատ
2 երկիր մնաց ժառանգելու : ᵉԱյնացած երկիրը ասիկայ է . ᵍփղշտացւոց ամէն սահմանները ,
3 ու բոլոր ᵗԳեսուրը , ᵏԵգիպտոսին դիմացը եղող Սիհորէն՝ մինչև Ակկարոնի սահմանին հիւսիսային կողմը , ᵃփղշտացւոց հինգ նախաթարութիւնները , այսինքն Գազացւոց , Ազոտացւոց , Ասկաղոնացւոց , Գեթացւոց , ու Եկկարոնացւոց ; նաև
4 ᵇԱւացւոց երկիրը . Հարաւային կողմէն՝ Քանանացւոց բոլոր երկիրը՝ ու Միդոնացւոց Մեարան , ᵈմինչև Ափեկը՝ ու մինչև ᵉՄօրհագեց սահմանը . Եւ ᵈԳաբեղացւոց երկիրը՝
5 ու արևելեան կողմէն բոլոր Լիբանանը , Հերմոն լեռան տակը եղող ᵍԲաալգադէն մինչև
6 Եմաթի մուտքը , Բոլոր լեռնաշխարհները՝ Լիբանանէն մինչև ᵏՄասրեփոթ մայիմը , բոլոր Միդոնացիները . զանոնք ᵇԻսրայէլի որդւոց առջևէն ես պիտի վռնտեմ . միայն թէ ᵇդուն Իսրայէլին ժառանգութիւն բաժնէ՛ ան երկիրը , ինչպէս որ քեզի պատուիրեցի :
7 Եւ հիմա սա երկիրը ժառանգութիւն բաժնէ
8 իրը ցեղին , ու Մանասէի կէս ցեղին . Քանզի Հուբինեանք ու Գադեանք անոր հետ առին իրենց ժառանգութիւնը , ᵍորն որ Մովսէս Յորդանանէ անդին կողմը , դէպ ի արևելք անոնց տուաւ , Տէրոջ ծառային Մովսէս տուածին պէս . Ընտն ձորին եղերքին
9 սկսեալ Արոերէն , ու ձորին մէջը եղող քաղաքէն՝ ᵉՄեդաբային բոլոր դաշտովը՝ մինչև
10 Դիբոնը . Ու Եսբոնի մէջ թագաւորող ᵇԸմորհացւոց Սիհոն թագաւորին բոլոր քաղաքները՝ մինչև Ամմոնի որդւոց սահմանը .
11 Եւ Գաղաադը՝ ու Գեսուրացւոց ու Մաքաթացւոց սահմանը՝ և բոլոր Հերմոն լեռը՝
12 ու բոլոր Բասանը մինչև Սալքա . Բասանի մէջ Ովգին բոլոր թագաւորութիւնը՝ որ Աստարովթի ու Եդրայիի մէջ կը թագաւորէր . և ᵍհսկաներուն մնացորդէն անիկայ մնացեր էր . ᶠբայց Մովսէս զանոնք զարկաւ
13 ու վռնտեց : Եւ Իսրայէլի որդիքը՝ ᵈԳեսուրացիները ու Մաքաթացիները չվռնտեցին . և Գեսուրացիները ու Մաքաթացիները՝
14 մինչև այսօր Իսրայէլի մէջ բնակեցան : ᵇԱյն Ղևիի ցեղին ժառանգութիւն չտուաւ . անոր ժառանգութիւնը՝ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն խոստացածի պատարաձներն են , ինչպէս որ անոր ըսեր էր :
15 Եւ Մովսէս Հուբինի որդւոց ցեղին՝ անոնց աղգատոհմերուն համեմատ ժառան-
16 կեց : Ու անոնց սահմանը ասիկայ եղաւ . Արնոն ձորին եղերքին վրայ եղող Բոռերէն՝ ու Ձորին մէջը եղող քաղաքէն , ու Մեդեբային բոլոր դաշտովը՝
17 Հեսբոնը , անոր բոլոր դաշտային քաղաքները , Դիբոնը , Բամոթ բահաղը ու Բեթբէալմէոնը ,
18 Եւ Յասսան , ու Կադեմոթը , ու Մեփեաթ ,
19 Քրթ , Եւ Կարիաթհեմը , ու Սեբաման , և
20 Սարեթ սահարը Ելմակ լեռան վրայ , Ու Բեթփեղովրը , և Ասեդովթի փագան՝ , ու
21 Բեթեսիմոթը , Եւ դաշտին ամէն քաղաքները , ու Եսբոնի մէջ թագաւորող՝ Ամորհացւոց Սիհոն թագաւորին բոլոր թագաւորութիւնը , որ զանիկայ ու Մադիամէ իշխանները՝ Եւին , Բոկոմը , Սուրը , Ուրը ու Հոբէն , ան երկրին մէջը բնակող Սիհոնին նահապետները՝ Մովսէս զարկաւ : Եւ Իսրայէլի
22 որդիքը՝ Բէովրեան Բաղաամ կախարդն ալ սրով մեռցուցին Ջիխալ ապանուածներուն հետ :
23 Ու Հուբինի որդւոց սահմանը՝ Յորդանանը և անոր սահմանը եղաւ . Հուբինի որդւոց աղգատոհմերուն ժառանգութիւնը ասիկայ է , ան քաղաքները ու ասոնց գեղերը :
24 Եւ Մովսէս Գադի ցեղին՝ Գադի որդւոց՝ իրենց աղգատոհմերուն համեմատ ժառան-
25 կեց : Ու անոնց սահմանը ասիկայ եղաւ . Յազերը ու բոլոր Գաղաադի քաղաքները , և Ամմոնի որդւոց երկրին կէսը՝ մին-
26 չև Բոբերը , որ ᵉՌաբբային դիմացն է : Ու Եսբոնէն մինչև Բամոթի Համոմեփը՝ ու Բոտանիմը , և Մանայիմէն մինչև Դաբիրի սահ-
27 մանը : Ու Հովիտի մէջ՝ ᵍԲեթարամը ու Բեթնամրան , ՝Սոկոթովթը ու Սափոնը՝ Եսբոնի Սիհոն թագաւորին թագաւորութեանը մնացորդը , Յորդանանը ու անոր սահմանը , մինչև ᵇՔինեռեթի Ծովուն եղերքը՝ Յորդանանու անդին
28 դիի կողմը դէպ ի արևելք : Գադի որդւոց ժառանգութիւնը իրենց աղգատոհմերուն համեմատ ասիկայ է , ան քաղաքները ու ասոնց գեղերը :
29 Եւ Մովսէս՝ Մանասէի կէս ցեղին ալ ժառանգութիւն տուաւ , որ Մանասէի որդւոց

ա Տե՛ս գլ. ժգ. 10 : բգ. 1 :
բ Դատ. գ. 1 :
գ Յովել. գ. 4 :
դ Ա՛մբ 13 : ե Ծնագ. գ. 3 : ժգ. 37 , 38 :
է Երեմ. ք. 18 :
զ Դատ. գ. 3 : ը Ծնագ. չգ. 4 , 16 : Սոփ. ք. 5 :
ի Ք Օր. ք. 23 :
թ Կռ. ժճ. 30 :
ժ Տե՛ս Դատ. ը. 34 :
ի Ծնագ. Ե. 18 : Ասղ. ձգ. 7 : Եզեկ. իճ. 9 :
լ Կռ. ժբ. 7 :
խ Կռ. ժը. 8 :
ծ Տե՛ս գլ. իգ. 13 : Դատ. ք. 21 , 23 :
կ Կռ. ժգ. 1 , 2 :
հ Ծնա. Լբ. 33 : ե Օր. ջ. 12 , 13 : Կռ. իբ. 4 :
ձ Ա՛մբ 16 : Ծնա. իա. 30 :
ղ Ծնա. իա. 24 , 25 :
ճ Կռ. ժբ. 5 :
մ Ք Օր. գ. 11 : Կռ. ժբ. 4 :
յ Ա՛մբ 11 :
ն Ծնա. ժբ. 20 , 23 , 24 : Կռ. ժգ. 3 , 4 :
շ Ա՛մբ 33 :
ո Կռ. ժբ. 2 :
չ Ծնա. իա. 28 :
պ Ծնա. իա. 30 : Ա՛մբ 9 :
ջ Ծնա. իա. 23 :
ռ Ծնա. Լբ. 37 :
ս Ծնա. Լբ. 38 :
տ Կամ Հովիտի
վ Ք Օր. գ. 17 : Կռ. ժբ. 3 :
տ Ք Օր. ք. 10 :
ր Ծնա. իա. 24 :
ց Ծնա. լա. 8 :
ւ Ծնա. իբ. 5 : լա. 8 .
փ Ծնա. Լբ. 35 :
ք Հաղագաւ Ծնա. իա. 26 , 28 , 29 : ե Օր. բ. 19 : և Դատ. ժա. 13 , 15 , ԼԶ :
օ Ք Ծնագ. ժա. 1 : ժբ. 26 :
ֆ Ծնա. Լբ. 36 :
ա Ծմն. Լգ. 17 : գ Ծնագ. է. 46 :
բ Ծնա. Լգ. 11 :

կէս ցեղին եղաւ՝ իրենց ազգատոհմներուն հա-
30 մեմատ : Ու անոնց սահմանը ասիկայ եղաւ. Ա-
նանայիմէն՝ Խասանի մէջ թագաւորին բոլոր
թագաւորութիւնը՝ բոլոր Խասանը , ու Խա-
սանի մէջ եղող [t]Յայիրի բոլոր դիւղաքաղաք-
31 ները՝ վեհասուն քաղաք . Ու Գաղաադին կէսը՝
և [u]Աստարովթը ու Եդրային , Խասանի մէջ
Ովգին թագաւորութեանը քաղաքները Մա-
նասեան Աքիրիին որդւոցը եղաւ , այսինքն
[v]Աքիրի որդւոցը կէսին՝ իրենց ազգատոհմնե-
րուն համեմատ :
32 Ասոնք են ան փաղաքնէրը , որ Մովսէս՝ Ո-
վաբի դաշտերուն մէջ Երիքովին դիմացը Յոր-
դանանոյ անդիի կողմը դէպ ի արևելք ժա-
33 ռանգութիւն տուաւ : Եւ Մովսէս Գ Լեւի
ցեղին ժառանգութիւն չտուաւ . անոնց ժա-
ռանգութիւնը՝ Իսրայէլին Տէր Աստուածն է ,
[w]ինչպէս որ անոնց ըսաւ :

Գ Լ· Ժ Գ

1 Լոն ու կէս ցեղերը իրենց ժառանգութիւնը վիճակով պիտի առնէին : 6 Վաղէբ յատուկ կերպով մը իրեն ժառանգութիւն կը առնայ : Կերբրոնը :

1 Ու Քանանոյ երկրին մէջ Իսրայէլի որդւոցը
ժառանգած փոխէրը ասոնք են , [x]որ Եղի-
ազար քահանան , և Նաւեանի Յեսուն , ու
Իսրայէլի որդւոցը ցեղերուն նահապետութեան
2 իշխանները ժառանգեցուին անոնց : [y]Լոն ու
կէս ցեղերուն վիճակով պրոֆ-էցա՝ անոնց ժա-
ռանգութիւնը , ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին
3 ձեռքովը հրամայեր էր : [z]Քանզի Մովսէս եր-
կուք ու կէս ցեղերուն Յորդանանոյ անդիի
կողմը ժառանգութիւն տուեր էր . բայց անոնց
մէջը՝ Գ Լեւացիներուն ժառանգութիւն տուած
4 չէր . Որովհետև [a]Յովսեփի որդիքը երկու ցեղ
էին , Մանասէ ու Եփրեմ . ու երկրին մէջը
Գ Լեւացւոց բաժին չտուին , բայց միայն քա-
ղաքներ՝ բնակելու համար , ու արուարձաններն
ալ՝ անոնց խաշանցը և ստացուածոցը համար :
5 Ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին պատուիրեր էր ,
Իսրայէլի որդիքը այնպէս ըրին , ու երկիրը
բաժնեցին :
6 Եւ Յուդայի որդիքը Գաղգաղայի մէջ Յե-
սուին մօտեցան , ու Կենեզեան Յեփոնէհին
որդին Վաղէբը անոր ըսաւ . [b]Դուն դիտես [c]ան
խօսքը՝ որն որ Տէրը [d]Կադէս բառնեայի մէջ
Աստուծոյ մարդուն Մովսէսին հետ խօսեցաւ՝

[t] Թիւ. Լբ. 41 ; ա Մն. բ. 23 :
[u] Գ Լ. ժբ. 4 :
[v] Թիւ. Լբ. 39 , 40 :
[w] Ելմբ 14 : Գ Լ. ժբ. 7 :
[x] Թիւ. ժբ. 20 : բ Օր. Ժ. 9 : ժբ. 1 , 2 :
—
[y] Թիւ. Լդ. 17 , 18 :
[z] Թիւ. իվ. 55 : Լդ. 54 : Լդ. 13 :
[a] Գ Լ. ժդ. 8 ; 32 , 33 :
[b] Օրն . խբ. 5 : ա Մն. Ե. 1 , 2 :
[c] Թիւ. Լբ. 2 : Գ Լ. իա. 2 :
[d] Թիւ . Լբ. 12 ; Գ Լ. ժե. 17 :

7 Իսկ ես որդի մարդոյ՝ ահա [e]Տիրոջը ծառան
Մովսէս՝ զիս [f]Կադէս բառնեայէն երկիրը
լրտեսելու համար , ես քառասուն տարեկան էի .
ու սրտիս մէջը եղածին պէս անոր լուր բերի .
8 Սակայն [g]իմ հետս եկող եղբայրներս ժողո-
վուրդին սիրտը թուլցուցին . բայց ես [h]իմ բոլոր
սրտովս [i]իմ Տէր Աստուծոյս ետևնդեցայ՝ :
9 Եւ նոյն օրը Մովսէս երդում ըրաւ՝ ըսելով .
[j]Ան քու ոտքիդ կոխած երկիրը՝ [k]անպատճառ
քեզի ու քու որդւոցդ՝ յաւիտեան ժառանգու-
թիւն պիտի ըլլայ . որովհետև իմ Տէր Ա-
ստուծոյս քու բոլոր սրտովդ ետևնդուեցիր ը-
10 րիր : Արդ՝ ահա Տէրը [l]իր բածին պէս՝ ա-
ս քառասունհինգ տարին իմ կեանքս պահեց ,
ան ժամանակէն՝ ի վեր՝ որ Տէրը ես խօսքը
Մովսէսին ըսաւ , քանի որ Իսրայէլը անապա-
տին մէջ կը պտըտէր . և ահա հս այսօր ութ-
11 սունհինգ տարեկան եմ . [m]Ես այսօր տակա-
ւին ուժով եմ , ինչպէս որ էի Մովսէսին զիս
իրկած օրը . ան ատենի զօրութիւնս ինծոր
էր , հիմակուան զօրութիւնս ալ անանկ է ,
պատերազմելու , և [n]ելլելու ու մտնելու կող-
12 մանէ : Հետևի հիմա ինծի տուր ան լեռը ,
որուն համար Տէրը ան օրը խօսեցաւ . քանզի
դուն ան օրը լսեցիր որ [o]Ենակիմները հոն կը
բնակին , ու մեծ պարսպաւոր քաղաքներ ո-
նին . Գուցէ Տէրը իմ հետս ըլլայ , ու [p]ես
զանոնք վռնտեմ , ինչպէս որ Տէրը ըսաւ :
13 Եւ Յեսու [q]զանոնիկայ օրհնեց , [r]ու Յեփոնեան
Քաղէբին՝ Քերբոնը ժառանգութիւն տուաւ :
14 [s]Ասոր համար Քերբոնը՝ Կենեզեան Յեփոնէհի
որդւոյն Քաղէբին ժառանգութիւնը եղաւ մին-
չև այսօր , որովհետև [t]Իսրայէլի Տէր Աստուա-
15 ծոյն սրտովը ետևնդուեցաւ բրաւ : Ու
[u]Քերբոնին անունը՝ առաջուց [v]Կարիաթ արբա
էր . ո՛ն այրն Ընակիմներուն մէջ մեծ
մարդ մըն էր :
Ու երկիրը պատերազմէն հանգստացաւ :

Գ Լ· Ժ Ե

1 Յուդայի վիճակին սահմանները : 13 Քաղէբին բաժինը , ու բացառութիւնը : 16 Յոսիմոնիէլ՝ իր քաջութեանը համար՝ Քաղէբին աղջիկը Աքսան իրեն կնիկ կառնէ . 18 ան ալ իր հօրմէն օրհնութիւն մը կը խնդրէ , ու կը ստանայ : 21 Յուդային քաղաքները : 63 Երուսաղէմը չվռնտուեցան :

1 Եւ Յուդայի որդւոցը ցեղին վիճակը իրենց
տոհմերուն համեմատ՝ [w]մինչև Եդոմայ կո-

[e] Թիւ. Ժդ. 24 : բ Օր. ա. 36 :
[f] Տե՛ս Թիւ. Ժդ. 23 :
[g] Թիւ. Ժդ. 23 , 24 : բ Օր. ա. 36 : Գ Լ. ա. 3 :
[h] Թիւ. Ժդ. 30 :
[i] Տե՛ս բ Օր. Լ. 7 :
[j] բ Օր. լ. 2 :
[k] Թիւ. Ժդ. 29 , 34 :
[l] Ասդ. Ժբ. 32 , 34 : Ղ. 12 : Հռոմ. բ. 31 :
[m] Գ Լ. ժե. 14 : Գատ. ա : 20 :
[n] Գ Լ. իբ. 6 :
[o] Գ Լ. Ջ. 37 . ժե. 13 : Գատ. ա. 20 : Տե՛ս գԼ. իա. 11 , 12 : ա Մն. Ղ. 55 , 56 :
[p] Գ Լ. իա. 12 :
[q] Ելմբ 8 , 9 :
[r] Օրն . իդ. 2 : Գ Լ. ժե. 13 :
[s] Յաշ. Ժդ. 6 :
[t] Գ Լ. Ջ. 37 . ժե. 13 : Գատ. ա. 20 : Տե՛ս գԼ. իա. 11 , 12 : ա Մն. Ղ. 55 , 56 :
[u] Գ Լ. իբ. 12 :
[v] Ելմբ 8 , 9 :
[w] Օրն . իդ. 2 : Գ Լ. ժե. 13 :
[x] Յաշ. բ. 1 : Դ Թագ. ի. 25 :
[y] Գ Լ. իբ. 6 :
[z] Գ Լ. Ջ. 37 . ժե. 13 : Գատ. ա. 20 : Տե՛ս գԼ. իա. 11 , 12 : ա Մն. Ղ. 55 , 56 :
[a] Գ Լ. իա. 12 :
[b] Ելմբ 8 , 9 :
[c] Օրն . իդ. 2 : Գ Լ. ժե. 13 :
[d] Գ Լ. ժա. 23 :
[e] Թիւ. Լդ. 3 :

ցուց սահմանը կը հասնէր • Հարաւային կողմէն [b]Մին անապատը անոնց Հարաւային ծայրն էր :

2 Եւ անոնց Հարաւային սահմանը սա եղաւ • Ղեղ ծովուն ծայրէն՝ այսինքն Հարաւակողմը
3 նայող ծոցէն ակնկալ՝ Ու Հարաւային կողմէն՝ [c]Ակրաբիմի զառի վերը եւլեալ՝ Մինը կ'անցնի, ու Հարաւային կողմէն Կադէս բառնեայ եւլեալ՝ Եսրոնը կ'անցնի • Եւթը դէպ ի Ադդարը եւլեալ՝ Կարկային բոլորտիքը կը պտրտի •
4 Եւթը [d]Սէմոնէն անցնելով՝ Եգիպտոսի հեղեղատը կ'եւլէ ; ու սա սահմանը ծովուն մէջ կը վերջանայ • Ձեր Հարաւային սահմանը սա է :
5 Եւ արեւելեան սահմանը՝ Ղեղ ծովէ է , մինչեւ Յորդանանու ծայրը :

Ու Հիւսիսային կողմի սահմանը՝ Յորդա-
6 նանու ծայրը եղող ծոցէն կը սկսի • Եւ սա սահմանը մինչեւ [e]Ախթադդա կը Հասնի , ու Ախթարաբային Հիւսիսային կողմէն կը պտրտի • Եւ սա սահմանը մինչեւ [f]Պուբնեան Հասնին
7 մէմը կ'եւլէ • Եւթը սա սահմանը՝ [g]Քոմոի ձորէն Դաբիրը կ'եւլէ , ու Հիւսիսային կողմէն՝ Դաղգադա կը դառնայ , որ ան ձորին Հարաւակողմը եղող Ադոմմիմի զառի վերին դիմացն է • Եւ սա սահմանը Ենսամիւսի Ջուրէն կ'անց-
8 նի , ու [h]Ռոգելի աղբիւրը կը վերջանայ • Եւ սա սահմանը [i]Ենոմի որդւոյն ձորը՝ Հարաւային կողմէն [k]Յերուսին՝ այսինքն Երուսաղէմին քովը կ'եւլէ • Եւթը սա սահմանը մինչեւ ան լեռանը գլուխը կ'եւլէ , որ արեւմտեան կողմէն Ենոմի ձորին դիմացն է , ու Հիւսիսային կող-
9 մէն՝ [l]Ռափայիոց ձորին ծայրն է • Եւ սա սահմանը լեռանը գլխէն՝ մինչեւ [m]Նափթոյայի Ջուրին աղբիւրը կը Հասնի , ու Եփրոն լեռանը քաղաքները կ'եւլէ • Եւթը սա սահմանը [n]մինչեւ Բաալա՝ այսինքն [o]Կարիաթարիմը կը Հասնի •
10 Եւ սա սահմանը՝ Բաալայէն դէպ ի արեւմուտք՝ Սէիր լեռը կը պտրտի , ու Հիւսիսային կողմէն Յարիմ լեռանը քովէն կ'անցնի , որ անիկայ Քեսաղօն է • անկէ Ախթսամիւս կ'իջ-
11 նէ , ու [p]Թամնա կ'անցնի • Եւ սա սահմանը [q]Ակկարոնի քովը կ'եւլէ դէպ ի Հիւսիս , ու սա սահմանը Սաբաթօնը Հասնելով՝ Բաալա լեռնէն կ'անցնի , ու Յաբնէելը կ'եւլէ • Եւ սա սահմանը ծովուն մէջ կը վերջանայ :
12 Ու արեւմտեան սահմանը՝ [r]Մեծ ծովուն եւ ղեղքն է : Յուդայի որդւոցը սահմանը շուրջանակի իրենց տոհմերուն Համեմատ ասիկայ է :
13 [s]Եւ Յեփտնեան Քաղեբին՝ Յուդայի որդւոցը մէջ [t]Ինակի Հօրը Երբայիր քաղաքը՝

[b] Թուոց • ԼԶ • 36 :
[c] Թուոց • ԼԶ • 4 :
[d] Թուոց • ԼԶ • 5 :
[e] Կ • ԺԲ • 19 :
[f] Կ • ԺԲ • 17 :
[g] Կ • Է • 26 :
[h] Բ Թագ • ԺԷ • 17 ։ Ա Թագ • Ա • 9 :
[i] Կ • ԺԲ • 16 ։ Ա Թագ • ԻԵ • 10 ։ Նրեմ • ԺԵ • 2 , 6 :
[k] Կ • ԺԲ • 28 ։ Դատ • Ա • 21 ։ ԺԵ • 10 :
[l] Կ • ԺԲ • 18 :
[m] Կ • ԺԲ • 15 :
[n] Ա Պտ • ԺԶ • 6 :
[o] Դատ • ԺԲ • 12 :
[p] Ծն • ԼԲ • 13 ։ Դատ • ԺԶ • 1 :
[q] Կ • ԺԵ • 43 :
[r] Ես • Ի • 47 ։ Թուոց • ԼԶ • 6 ,

այսինքն Քերրոնը բաժին տուաւ , ինչպէս որ
14 Տէրը Յեսուէն հրամայեր էր : Եւ Քաղէբ անկէ [u]Ինակին իրեք որդիները՝ [v]Աքսին ու Քեփմանը և Թողմին Ինակին որդիքը վռնտեց •
15 Ու [x]անկէ Դաբիրի բնակիչացը վրայ դնաց • (ու Դաբիրին անունը առաջուց Կարիաթ սեփեր
16 էր •) [y]Եւ Քաղէբ ըսաւ • Ո՛վ որ Կարիաթ սեփերը գրաւէ՝ ու առնէ , իմ Աքսա աղջիկս անոր
17 կնութեան պիտի տամ : Եւ Քաղէբին եղբօրը [z]Կենազին որդին Աթոթնիէլը առաւ զանիկայ • ու Քաղէբ իր Աքսա աղջիկը անոր
18 կնութեան տուաւ : [a]Ու երբոր անոր կ'երթար , զանիկայ յորդորից որ իր Հօրմէն մէկ ագարակ մը ուզէ • և Էիշուն վրայէն վար իջաւ • ու
19 Քաղէբ անոր ըսաւ • Ի՞նչ եղաւ քեզի • Եւ աղջիկը ըսաւ • Ինծի [b]օրհնութիւն տուր • որովհետեւ ինծի Հարաւային երկիր մը տուիր , ինծի [c]ջուրի աղբիւրներ" ալ տուր • ուստի անոր՝ վերի աղբիւրները ու վարի աղբիւրները տուաւ :
20 Յուդայի որդւոցը ցեղին ժառանգութիւնը՝ իրենց տոհմերուն Համեմատ ասիկայ է :
21 Ու Ենդումի սահմանին քովը՝ Հարաւային կողմը՝ Յուդայի որդւոցը ցեղին վերջին քաղաքները սասոնք են • Կաբսէէլ , Եդեր , Յա-
22 գուր , Կինա , Դիմոնա , Ադադա , (23) Կադէս ,
24 Հասոր , Յեթնան , Օֆի , Տելեմ , Բաա-
25 լոթ , Հասոր ադաթթա , †Կարիօթ , Եսրոն՝
26 որ է Հասոր , Եմամ , Սաման , Մօլագա ,
27 Բասր գադդա , Եսմմոն , Բեթփալէթ , (28) Բա-
29 սեր սուալ , Բերսաբէէ , Բազիօթիա , Բաալա ,
30 Իյիմ , Եսէմ , Էլթեուղադ , Բէսիլ , Հօր-
31 մա , [c]Սիկեղակ , Մադմաննա , Սանսաննա ,
32 Լաբաովթ , Սելհիմ , Ային , ու Ռեմմոն . ամէնը քսանեւերկու քաղաք է , ու անոնց գեղերը :
33 Դաշտաւայրի մէջ՝ [d]Եսթաւուղ , Սարաա ,
34 Բսնա , Զանով , Ենդանիմ , Թապփուա , Ե-
35 նայիմ , Յերիմութ , Ազեղա , Սոքով , Ազե-
36 կա , Սագարիմ , Բադերա և Գադերա , (ու Գադերօթայիմ .) տասնեւչորս քաղաք ու ա-
37 նոնց գեղերը : Զենան , Ադասա , Մադգադ-
38 գադ , Դղղաան , Մասփա , [e]Յոկթէովէլ ,
39 Լաքիս , Բազկաթ , Եգղոն , (40) Քաբբօն ,
41 Լամաս , Քիթլիս , Գադերօթ , Ռեմղադմոն , Նաամա , ու Մակեդա . տասնեւվեց քաղաք և
42 անոնց գեղերը : Լիբնա , Եթեր , Բսան ,
43 Յեփթա , Բսնա , [f]Նեսիբ , (44) Կեիլա , Աքզիբ , և Մարեսա . ինը քաղաք ու անոնց գեղերը :
45 Ակկարոն՝ իր գիւղաքաղաքներովը ու գեղերո-
46 վը • Ակկարոնէն մինչեւ ծովը , Ընդովթին քովը
47 բոլոր [g]պալաթներովը՝ իրենց գեղերովը • Ասդովթ՝

7 :
[u] Կ • ԺԶ • 13 :
[x] Կ • ԺԶ • 15 :
[y] Դատ • Ա • 10 , 20 :
[z] Թուոց • ԺԶ • 23 :
[a] Կ • Ջ • 38 ։ Դատ • Ա • 11 :
[b] Դատ • Ա • 12 :
[c] Թուոց • ԼԶ • 12 ։ Կ • ԺԶ • 6 :
[d] Դատ • Ա • 13 ։ Ի • 9 :
[e] Դատ • Ա • 13 ։ Ի • 14 :
[f] Տե՛ս Ծն • ԻԹ • 64 ։ Ա Թագ • ԻԷ • 23 :
[g] Ծն • ԼԶ • 11 :

* Կամ ջրակոյտները
† Կամ Կարիօթի Եսրոն՝
[c] Ա Թագ • ԻԷ • 6 :
[d] Ես • ԺԶ • 2¾ :
[e] Բ Թագ • Ժ • 7 :

իր գիւղաքաղաքներովը ու գիւղերովը • Գազա՝ իր գիւղաքաղաքներովը ու գիւղերովը , մինչև [a]Եգիպտոսի հեղեղատը ու մինչև [b]մեծ ծովը՝ իր սահմաններովը :

48 Եւ լեռնադեայրի վրայ՝ Յամիր , Յաթիր ,
49 Սոքով , Դաննա , Կարիաթ սաննա՝ այսինքն
50 Դաբիր , Ընաբ , Եսթեմով , Ընիմ , (51) [c]Գո-
սեմ , Քհոզեն , ու Գհղոն • տասնումէկ քաղաք
52 ու անոնց գիւղերը : Էրեբ , Դումա , Էսան ,
53 Յանում , Բեթթափուա , Ափեկա , (54) Քամ-
մատա , [d]Կարիաթ արբա՝ այսինքն Քերրոն , ու
55 Միոմ • ինը քաղաք և անոնց գիւղերը : Մաոն ,
56 Կարմելոս , Զիփ , Յուտա , Յեզրայել ,
57 Յեկդաամ , Զանով , Կային , Գաբաա ,
ու Թամնա • տասը քաղաք ու անոնց գիւղերը :
58 Ղղուղ , Բեթսուր , Գեդովր , (59) Մաարաթ ,
Բեթանովթ , ու Էլթեկոն • վեց քաղաք՝ ու
60 անոնց գիւղերը : [e]Կարիաթ բաալ՝ այսինքն Կա-
րիաթարիմ ու Ռաբբա • երկու քաղաք ու ա-
նոնց գիւղերը :
61 Ընդապատին մէջ՝ Բեթարաբա , Մադմին ,
62 Սեքաքա , Նեբսան , Ղէլ քաղաքը , ու Էն-
գադդի • վեց քաղաք ու անոնց գիւղերը :
63 Բայց [f]Յուդայի որդիքը կարող չեղան Ե-
րուսաղեմի մէջ բնակող Յերուսացիները վռնտելու , [g]ուստի Յերուսացիները Յուդայի որդւոյը հետ Երուսաղեմի մէջ կը բնակին մինչև այսօր :

ԳԼ • ԺՈՉ

1 Ընդհանրապէս Յովսեփի որդւոյը սահմանները : 5 Եփրեմին ժառանգութեանը սահմանը : 10 Ձգնաժամած Քանանացիները :

1 Եւ Յովսեփի որդւոյը վիճակը ասոնկ եղաւ • ա-
նոնց սահմանը՝ Երիքովին պէտքը Յոր-
դանանէն՝ Երիքովի ջուրին արեւելեան կողմէն
ան անապատը կ'երթայ , որ Երիքովէն լեռնա-
2 կողմը՝ Բեթէլը կ'ելլէ , ու Բեթելէն [a]Լուզը
կ'ելլէ , և Ըքթի ատարոթի սահմանէն կ'անց-
3 նի , ու արեւմտեան կողմէն՝ Յեփլեթիի սահ-
մանը կ'իջնէ , [b]մինչև վարի Բեթորոնին սահ-
մանը՝ ու մինչև [c]Գազերը , և ծովուն մէջ կը
4 վերջանայ : [d]Եւ Յովսեփին որդիքը՝ Մանա-
սէն ու Եփրեմ՝ ժառանգութիւն առին :
5 Ու Եփրեմի որդւոյը սահմանը՝ իրենց տոհ-
մերուն համեմատ ասա եղաւ • այսինքն՝ անոնց
ժառանգութեան սահմանը՝ արեւելեան կողմէն
[e]Ատարոթ ադարը եղաւ , [f]մինչև վերի Բեթո-
6 րոնը • Եւ ասա սահմանը հիւսիսային կողմէն
դէպ ի [g]Մաքմեթաթը ծովը կ'ելլէ , ու ասա
սահմանը արեւելեան կողմէն մինչև Թէանեթ-
սելովը կը պտտի , ու հոտը արեւելեան կող-
7 մէն Յանովէն կը մտնէ , Եւ Յանովէնէն Ա-
տարոթը ու [h]Նաարան կ'իջնէ , ու Երիքովին
8 քովէն անցնելով՝ Յորդանանը կ'ելլէ • Եւ ասա
սահմանը Թափուայէն [i]Կանա հեղեղատը
կ'երթայ արեւմտեան կողմէն , ու ծովուն մէջ կը
վերջանայ : Եփրեմի որդւոյը ցեղին ժառանգու-
թիւնը՝ իրենց տոհմերուն համեմատ ասիկայ է •
9 Նաեւ [j]Եփրեմի որդւոյը համար զատուած քա-
ղաքները՝ Մանասէի որդւոյը ժառանգու-
թեանը մէջ է • բոլոր քաղաքները իրենց գի-
ւղերովը :
10 [k]Եւ անոնք՝ Գազերի մէջ բնակող Քանա-
նացիները չվռնտեցին • ու Քանանացիները
մինչև այսօր Եփրեմի մէջ բնակելով՝ հարկա-
տու ծառաներ եղան :

ԳԼ • ԺԱ

1 Մանասէին վիճակը : 8 Ընոր սահմանը : 12 Ձժռնած Քանանացիները : 14 Յովսեփի որդիքը ուրիշ վիճակ մըն ալ ձեռք կը բերեն :

1 Եւ ասկէ եղաւ Մանասէի ցեղին վիճակը •
քանզի անիկայ [l]Յովսեփին անդրանիկն էր •
[m]Մանասէին անդրանիկը Մաքիր՝ Գաղաադին
հայրը՝ պատերազմող մարդ մը ըլլալուն հա-
մար , [n]Գաղաադը ու Բասանը անոր եղաւ :
2 Եւ [o]Մանասէին միւս որդիքն ալ՝ [p]Ըբիեզերին
որդիքը , Գհղէքին որդիքը , [q]Ըսրիէլին որ-
դիքը , Սիւքեմին որդիքը , [r]Գփերին որդիքը ,
ու Սեմիդային որդիքը՝ իրենց տոհմերուն հա-
մեմատ [s]տղայ-արու-ներ ունեցան • Յովսեփեան
Մանասէին արու զաւակները իրենց տոհմերուն
3 համեմատ՝ ասոնք էին : Եւ [t]Մանասէի որդւոյն
Մաքիրի որդւոյն Գաղաադի որդւոյն Գփե-
րին որդին [u]Սալպաադը տղաքներ չունէր , բայց
միայն աղջիկներ , ու անոր աղջիկներուն անուն-
ները ասոնք են • Մաալա , Նոա , Ղգղա ,
4 Մղքա ու Թերսա : [v]Ասոնք [w]Եղիազար քահա-
նային առջեւը , [x]Նաւեան Յեսուին առջեւը , ու
իշխաններուն առջեւը՝ ներկայանալով՝ ըսին •
[y]Տէրը Մովսէսին հրամայեց որ մեր եղբարցը
մէջ մեզի ժառանգութիւն տրուի : Եւ Յե-
սու Տէրոջը հրամանաւը՝ անոնց Հօրը եղբարցը
5 մէջ՝ անոնց ժառանգութիւն տուաւ : Եւ Մա-
նասէին՝ Յորդանանու անդիի կողմը եղող Գա-
ղաադի ու Բասանի երկրէն զատ՝ տասը բա-
6 ժին ինկաւ • Վասնզի Մանասէին աղջիկները

a Գլ. ժբ . 4 :
b Յեր . լգ . 6 :
c Գլ. Ժ . 41 ; ժա . 16 :
d Գլ. ժէ . 15 ; [z]Մբ 13 :
e Գլ. ժբ . 14 :
f Տե՛ս Դատ . ա . 8 , 21 :
g Յեր . ա . 21 :

h Գլ. ժբ . 13 ; Դատ . ա . 26 :
i Գլ. ժբ . 13 ; [z]Մն . բ . 5 :
j [z]Մն . է . 28 • է Յեր . ժ . 15 :
k Գլ. ժէ . 14 :
l Գլ. ժբ . 13 :
m [z]Մն . է . 28 :

n Գլ. ժէ . 9 :
o Գլ. ժէ . 9 :
p Դատ . ա . 29 ; Տե՛ս է Յեր . ժ . 16 :

q Ծն . խա . 51 ; խդ . 20 : խը . 18 :
r Ծն . ծ . 23 • Յեր . խդ . 29 ; Լբ . 39 , 40 : ա Մն . է . 14 :

s [z]Օր . գ . 15 :
t Յեր . խդ . 29—32 :
u Յեր . խդ . 30 ; ա Մն . է . 18 :
v Յեր . խդ . 31 :
w Յեր . խդ . 32 :
x Յեր . խդ . 33 ; խէ . 1 ; Լդ . 2 :
y Գլ. ժէ . 1 :
z Յեր . խէ . 6 , 7 :

անոր տղոցը մէջ ժառանգութիւն առին • ու Դաղաատու երկիրը Մանասէին միւս որդւոցը եղաւ :

7 Եւ Մանասէին սահմանը ասկէց եղաւ • *Ըսերէն՝ մինչև Մաքմեթաթը՝ որ Սիւքեմի դիմացն է ; ու ասկից սահմանը աջ կողմը դառնալով՝ մինչև Թափուայի աղբիւրին հասը բը-
8 նակողներուն կը հասնի : Թափուայի երկիրը Մանասէին եղաւ • ու Մանասէի սահմանին մէջը Եղող Թափուա հասկացը՝ Եփրեմին որ-
9 դւոցը եղաւ : Եւ ասկից սահմանը՝ Կանայ հեղեղատը կ'իջնէ, հեղեղատին հարաւային կողմէն : Մանասէի քաղաքներուն մէջը ասոնք Եփրեմին քաղաքներն են • և Մանասէին սահմանը՝ հեղեղատին հիւսիսային կողմն է ; ու
10 ծովուն մէջ կը վերջանայ : Հարաւային կողմը՝ Եփրեմին , ու հիւսիսային կողմը՝ Մանասէին ըլլալով , անոնց սահմանը ծովը եղաւ • և հիւսիսային կողմէն՝ Ասերին , ու արեւելեան կողմէն՝
11 Իսաքարին հետ կը միանան : Եւ Իսաքարին ու Ասերին սահմանները՝ Բեթսանը ու անոր գիւղաքաղաքները , և Յեբղաամը ու անոր գիւղաքաղաքները , և Դոռղին բնակիչները , ու անոր գիւղաքաղաքները , ու Էնդոռին բնակիչները , ու անոր գիւղաքաղաքները , և Թանաքին բնակիչները , ու անոր գիւղաքաղաքները , Մակեդդոն բնակիչները , ու անոր
12 գիւղաքաղաքները , սա իրեք գաւառը Մանասէին եղաւ : Եւ Մանասէին որդիքը չկրցան սա քաղաքներուն քովինհանիլը դուրս վռընտել • ու Քանանացիները կամակորութեամբ
13 ան երկրին մէջ բնակեցան : Ու Իսրայէլի որդիքը երբոր ուժցան , Հարկատու ըրին Քանանացիները • բայց զանոնք չվռընտեցին :
14 Եւ Յոսեփի որդիքը Յեսուին հետ խօսեցան , ու ըսին • Ինչո՞ւ համար ինծի ձոյն *մէկ վիճակ մը ու մէկ բաժին մը ժառանգութիւն տուիր , ու ես Բազմաթիւ ժողովուրդ մըն եմ • քանզի Տառուած մինչև հիմա զիս
15 օրհնեց : Եւ Յեսու անոնց ըսաւ • Թէ որ դուն բազմաթիւ ժողովուրդ ես , անտառը ելլէր , ու զանիկայ կարէ , և փերեզացւոց ու Ռափայեոց երկրին մէջը քեզի տե՛ղ ըրէ , ո-
16 րովհետև Եփրեմի լեռը քեզի նեղ կու գայ : Եւ Յոսեփի որդիքը ըսին • Լեռը մեզի բաւական չէ • ու Հովխաի երկրին մէջը՝ Բեթսանի մէջ , ու անոր գիւղաքաղաքներուն մէջ , և Յեզրայէլի հովիտին մէջ բնակող բոլոր Քա-
17 նանացիները Երկաթէ կառքեր ունին : Ու Յեսու Յոսեփին տանը՝ այսինքն Եփրեմին ու Մանասէին հետ խօսելով , ըսաւ • Դուն բազմաթիւ ժողովուրդ ես , ու շատ ուժ ունիս •

18 քեզի միայն մէկ վիճակ մը չըլլայ , Լեռը քովիդ ըլլայ • և որովհետև անիկայ անտառ է , զանիկայ կարէ , ու մինչև ծայրը քովիդ ըլլայ • քանզի դուն Քանանացիները անկէ պիտի վռընտես , Երէկ և անոնք երկաթէ կառքեր ունենան ու զօրաւոր ըլլան :

ԳԼՈՒԽ ԺԸ

1 Եւ Իսրայէլի որդւոցը բոլոր ժողովքը Սիլոմի մէջ ժողվուեցան , և Հտն ժողովքի խորանը կանգնեցին , ու երկիրը անոնց առջևը նուաճեցաւ :
2 Եւ Իսրայէլի որդւոցը մէջ՝ հօթը ցեղ մնացեր էր , որոնք իրենց ժառանգութիւնը առած
3 չէին : Եւ Յեսու Իսրայէլի որդւոցը ըսաւ • Մինչև ե՞րբ անհոգութիւն պիտի ընէք , ու պիտի չերթաք ժառանգելու ան երկիրը , որն որ ձեր Հայրերուն Տէր Աստուածը ձեզի տուաւ :
4 Ձեզի ձեւ ցեղէն իրեք մարդ ընտրեցէք , ու զանոնք իրկեմ , որ երթան ան երկրին մէջը պտըտին , ու զանիկայ իրենց ժառանգութեանը համեմատ գրեն , ու Եաբէը ինծի դառնան :
5 Եւ զանիկայ հօթը մասերու պիտի բաժնեն • Յուդան իր սահմանին մէջը՝ Հարաւային կողմը կենայ , ու Յոսեփին տունը իրենց սահմաններուն մէջը՝ հիւսիսային կողմը պիտի կե-
6 նան : Եւ դուք երկիրը հօթը բաժին գրեցէք , ու հոս ինծի բերէք , ևս ձեր Տէր Աստուծոյն
7 առջևը հոս ձեզի համար վիճակ ձգեմ , Քանզի Ղեւտացիները ձեր մէջը բաժին չունին • ո-րովհետև անոնց ժառանգութիւնը Տէրոջը քահանայութիւնն է • ևս Գադը , ու Հուբէնը , և Մանասէին կէս ցեղը Յորդանանու անդիի կողմը գէպ ի արևելք՝ իրենց ժառանգութիւնները առին , որոնք Տէրոջը ծառան Մովսէս անոնց տուաւ :
8 Եւ ան մարդիկները ելան գացին • ու Յեսու ան երկիրը գրելու գացողներուն պատուիրեց՝ ըսելով • Գացէք , և ան երկրին մէջը պտըտելով՝ զանիկայ գրեցէք • ետքը ինծի դարձէք , որ հոս Սիլոմի մէջ Տէրոջը առջևը
9 ձեզի համար վիճակ ձգեմ : Եւ ան մարդիկները գացին , ու ան երկրին մէջը պտըտեցան , և զանիկայ իր քաղաքներովը հօթը բաժին ընելով գիրքի մը վրայ գրեցին , ու Սիլոմի բա-
10 նակը եկան Յեսուին : Եւ Յեսու Սիլոմի մէջ Տէրոջը առջևը՝ անոնց համար վիճակ ձգեց • ու Յեսու հոն երկիրը բաժնեց Իսրայէլի որդւոցը՝ իրենց բաժիններուն համեմատ :

---

* Կամ Ասեր մնաքմեթաթէն՝
ե Գկ • ժէ • 6 :
է Գկ • ժէ • 8 :
ը Գկ • ժէ • 8 :
թ Գկ • ժէ • 9 :
ժ ա Ցեղ • լա • 10 : ի Ցեղ • ի • 12 :
ի ա Կին • է • 29 :
լ Դատ • ա • 27 , 28 :
խ Գկ • ժէ • 10 :
ծ Գկ • ժէ • 4 :
կ Ելմ • խը • 22 :
հ Ելմ • խը • 19 : Ցեղ • խէ • 34 , 37 :
ղ Ելմ • ժէ • 5 : ժե • 20 :
ճ Գկ • ժի • 18 : ի Ցեղ • ի • 12 :
մ Դատ • ա • 19 : ի • 3 :
յ Ես Օր • ի • 1 :

ն Գկ • ժի • 51 : իա • 2 : իբ • 9 : Երեմ • է • 12 :
շ Դատ • ժը • 31 : ա Ցեղ • ա • 3 , 24 : ի • 3 , 4 :
ո Դատ • ժը • 9 :
չ Ներ • առաք ,
պ Գկ • ժե • 1 :
ջ Գկ • ժէ • 1 , 4 :
ռ Գկ • ժի • 2 : Բար 10 :
ս Գկ • ժի • 33 :
վ Գկ • ժի • 8 :

11 Եւ նախ Ռևնիամինի որդւոցը ցեղին՝ վիճակը
եկաւ իրենց տոհմերուն համեմատ. ու իրենց
վիճակին սահմանը՝ Յուդայի որդւոցը ու Յով-
12 սեփի որդւոցը մէջտեղը եկաւ։ [a]Եւ անոնց հիւ-
սիսային կողմի սահմանը՝ Յորդանանէն եկաւ.
ու ասոնց սահմանը հիւսիսային կողմէն՝ Երիքովին
քովը կ՚երթայ, և դէպ՚ի արեւմուտք՝ լեռը վեր
կ՚երթայ, ու Ռեթաւանի անապատին մէջ կը
13 վերջանայ. Եւ սահմանը՝ անկէ Եղեհով յու-
զէն կ՚անցնի, յուղիւն՝ [b]այսինքն Ռեթելին հա-
րաւային կողմէն. եւթը ասոնց սահմանը՝ Բեթ-
բօթի ադարը կ՚իջնէ, որ [c]Լարի Ռեթորոնին
14 հարաւային կողմը եղող լեռանը քովն է. Եւ
ասոնց սահմանը արեւմտեան ծայրը հասնելով՝
դէպ՚ի հարաւ կը դառնայ՝ հարաւային կող-
մէն՝ Ռեթորոնին դիմացի լեռնէն, ու կը
վերջանայ [d]Կարիաթբաալի մէջ՝ որ է Կարիաթ-
արիմ, Յուդայի որդւոց քաղաքը։ Ըրեւմտեան
15 ծայրը ասիկայ է։ Եւ հարաւային կողմը՝ Կա-
րիաթարիմի ծայրէն պիտի ելլով, սահմանը դէպ՚ի
արեւմուտք կ՚երթայ, [e]ու [f]Նափթոախայի ջուրին
16 աղբիւրը կ՚ելլէ։ Եւ ասոնց սահմանը՝ Ռափայնոց
հովիտին մէջը՝ հիւսիսային կողմը եղող [g]Ինոմի
որդւոյն ձորին դիմացի լեռանը եզերքը կ՚իջնէ,
17 ու Յերուսեղէն քովէն դէպ՚ի հարաւ Ինոմի ձո-
րէն իջնելով՝ [h]Ռոխելի աղբիւրը կ՚իջնէ. Եւ
հիւսիսային կողմէն նշան կտրելով՝ Ենսամիւսը
կ՚ելլէ, ու անկէ Ադոմիմի գառ՚ի վերին դիմա-
գը եղող Գաղելոմիը կ՚ելլէ, և [i]Հոսբենեան
18 Հասանին վեմը կ՚իջնէ. Եւթը [j]Բեթարային դի-
մացի կողմէն դէպ՚ի հիւսիս անցնելով՝ Բեթ-
19 բա կ՚իջնէ. Եւթը ասոնց սահմանը դէպ՚ի հիւ-
սիս՝ Ռեթագլային քովէն կ՚անցնի, ու ասոնց սահ-
մանը՝ Ղեղ ծովուն հիւսիսային ծոցը՝ ու Յոր-
դանանու հարաւային ծայրը կը վերջանայ։
20 [k]Հարաւային սահմանը ասիկայ է։ Եւ արեւ-
ելեան կողմի սահմանը Յորդանան է։ Ռե-
ռեթամինի որդւոցը ժառանգութիւնը շուրջանա-
կի իր սահմաններովը անոնց տոհմերուն համե-
մատ ասիկայ է։

21 Եւ ասոնք են Ռևնիամինի որդւոցը ցեղին
քաղաքները՝ իրենց տոհմերուն համեմատ. Ե-
22 րիքով, Ռեթհագղա, Եմեկկասիս, Ռեթարա-
23 բա, Սեմարիմ, Ռեթէլ, Եբեմ, Փարա,
24 Եփրա, Քեփարամմոնա, Հոփնի ու Գա-
բա. տասներկու քաղաք և անոնց գե-
25 ղերը։ Գաբաւոն, Ռամա, Բերոթի,
26 Մասփա, Կեփիրա, Մոսա, (27) Ռեկեմ,
28 Յերփեէլ, Թարաղա, Սելա, Էղէփ՝
Հ[l]Յերուս՝ այսինքն Երուսաղէմ, Գաբաաթ
ու Կարիաթ. տասնուչորս քաղաք և ա-
նոնց գեղերը։ Ռևնիամինի որդւոցը ժառան-
գութիւնը իրենց տոհմերուն համեմատ՝ ասի-
կայ է։

Գլ. ԺԹ

1 Շմաւոնին, 10 Զաբուղոնին, 17 Իսաքարին, 24 Ասե-
րին, 32 Նեփթաղիմին, 40 և Դանին վիճակները։ 46
Յեսուայի որդիքը Յեսուին ժառանգութիւն կու տան։

1 Ու երկրորդ վիճակը Շմաւոնին եկաւ, Շմա-
ւոնի որդւոցը ցեղին՝ իրենց տոհմերուն հա-
մեմատ. [m]ու անոնց ժառանգութիւնը՝ Յու-
դայի որդւոցը ժառանգութեան մէջը եղաւ։
2 Եւ [n]իրենց ժառանգութեանը մէջ ասո՛ղ-
ջ-ներ ունեցան. Ներսաբէէ, Սաբէէ, Մօլա-
3 դա, Բեթ սուաղ, Հազար, Բէէմ, (4) Երղոմ,
5 զագ, Հաթսուղ, Բեթմարքաբովթ, Հասարսուսիմ,
6 Բեթլեբաովթ, և Սարուհէն. տասներկու քաղաք ու անոնց
7 գեղերը։ Ային, Ռեմմոն, Եթեր, և Ա-
8 սան. չորս քաղաք ու անոնց գեղերը։ Եւ ասո
քաղաքներուն բոլորտիքը եղած բոլոր գեղերը՝
մինչև [o]Բաաղեթ բէերը, ո՛ր Հարաւային Ռա-
ման՝ Շմաւոնի որդւոցը ցեղին ժառանգութ-
թիւնը իրենց տոհմերուն համեմատ՝ ասիկայ է։
9 Շմաւոնի որդւոցը ժառանգութիւնը՝ Յու-
դայի որդւոցը բաժինէն եղաւ. քանզի Յու-
դայի որդւոցը բաժինը շատ էր իրենց, [p]անոր
համար Շմաւոնի որդիքը անոնց ժառանգու-
թեանը մէջ ժառանգութիւն առին։

10 Ու երրորդ վիճակը՝ Զաբուղոնի որդւոցը
եկաւ՝ իրենց տոհմերուն համեմատ. և անոնց
ժառանգութեանը սահմանը մինչև Սարիդը հա-
11 գաւ. [q]Ու անոնց սահմանը՝ դէպ՚ի ծովը ու
Մարաղան կ՚ելլէ, և Դաբասեթը կը հասնի,
ու [r]Յեկնեամի դիմացը եղող ձորը կը հասնի,
12 Եւ Սարիդէն դէպ՚ի արեւելեան կողմը՝ Քաս-
դոթի թաբօրին սահմանը կը դառնայ, ու Դա-
13 բարաթէն ելլելով՝ Յափիէն վեր կ՚ելլէ, Եւ
անկէ դէպ՚ի արեւելք անցնելով՝ արեւելեան
կողմէն Գեթհեփերը, Իթագասինը կ՚անցնի,
14 ու Ռեմմոն մեթօարը [s]Նէաան կ՚ելլէ. Եւթը
ասոնց սահմանը՝ հիւսիսային կողմէն Ենաթօնը կը
պարտի, ու Յեփթայելի ձորին մէջ կը վեր-
15 ջանայ. Եւ Կատտաթ, ու [t]Նահալոլ, և
Սամրօն, ու Յազելա, և Ռեթլեհէմ. տասե-
16 ուերկու քաղաք ու անոնց գեղերը։ Զաբու-
ղոնի որդւոցը ժառանգութիւնը իրենց տոհմե-
րուն համեմատ ասիկայ է, ասո քաղաքները ու
անոնց գեղերը։

17 Չորրորդ վիճակը Իսաքարին եկաւ, Իսա-
քարի որդւոցը իրենց տոհմերուն համեմատ.
18 Ու անոնց սահմանը ասիկայ եղաւ. Յեզրայէլ,
19 ու Քասելոթի, և Սունամ, Ու Հափերէմ, և
20 Սիհան, ու Հնարաթի, Եւ Բեարբիթ, ու Կի-
21 սիօն, ու Ռեխ, Եւ Իամաթի ու Հենգանիմ,
22 և Հնդաղդա, ու Ռեթփասես. Եւ ասո սահ-
մանը՝ Թաբօրը, Սահիման ու Ռեթսամիսը

---

[a] Ես. գլ. ԺԵ. 1։
[b] Ես. բէ. 19։ Պատ. ա. 23։
[c] Գլ. ԺԶ. 3։
[d] Ես. գլ. ԺԵ. 9։
[e] Գլ. ԺԵ. 9։
[f] Գլ. ԺԵ. 8։
[g] Գլ. ԺԵ. 7։
[h] Գլ. ԺԵ. 6։
[i] Գլ. ԺԵ. 6։
[j] Գլ. ԺԵ. 8։
[k] Բէր 1։
[l] Ես. թագ. 13։
[m] Գլ. ԺԵ. 22։
[n] Ես. գլ. ԺԸ. 28։
[o] Կամ Բաաղեթ բէերը ռաման հարաւային կողմէն։
[p] Բէր 1։
[q] Ես. թագ. 13։
[r] Գլ. ԺԵ. 22։

կը Հասնի , ու անոնց սահմանը Յորդանանու
մէջ կը վերջանայ . տասնուվեց քաղաք ու
23 անոնց գեղերը : Խաչաբի որդւոցը ցեղին
ժառանգութիւնը իրենց տոհմերուն Համա-
ձայն՝ ասիկայ է , տասը քաղաքները ու անոնց
գեղերը :
24 Ե՛ւ հինգերորդ վիճակը Ասերի որդւոցը ցե-
25 ղին եղաւ՝ իրենց տոհմերուն Համեմատ : Ու
անոնց սահմանը ասիկայ եղաւ . Փղկաթի , ու
26 Ղզի , և Հաւէն , ու Ալքասի , Ե՛ւ Ալամե-
լէք , ու Ամադ , և Մ՚ասաղ . ու արեւմտեան
կողմէն մինչև Կարմելոսը և Սիւր լեռնամէրը կը
27 Հասնի , Ու արեւելեան կողմէն՝ դէպ՚ի Բեթ-
դագոն կը դառնայ , ու հիւսիսային կողմէն՝
Զաբուղոնը , Յեփթայելի ձորը , Բեթամէկը
ու Նէիէլը կը Հասնի , և ձախ կողմէն՝ Քաբօղը
28 կ՚ելլէ : Ու Եբրոնը , և Բոորը , ու Համմոնը ,
29 և Կանան , Հմինչև մեծ Սիդոնը . Հոթը ա՛ւ
սահմանը Ռամա կը դառնայ , մինչև Տիւրոս՝
ամուր քաղաքը , և ա՛ւ սահմանը Ոսան դառ-
նալով՝ Ծովուն մէջ՝ Ք՚ելեկիրին վիճակին մէջը
30 կը վերջանայ . Ու Ումմա , և Ափեկ , ու Բոոր .
31 քսանուերկու քաղաքներ ու անոնց գեղերը : Ա-
սերի որդւոցը ցեղին ժառանգութիւնը իրենց
տոհմերուն Համեմատ՝ ասիկայ է , ա՛ս քաղաք-
ները ու անոնց գեղերը :
32 Վ՚եցերորդ վիճակը՝ Նեփթաղիմի որդւոցը
եղաւ , այսինքն՝ Նեփթաղիմի որդւոցը՝ իրենց
33 տոհմերուն Համեմատ : Ու անոնց սահմանը
ասիկայ եղաւ . Հելեփէն ո՛ւ Ա՚ղոնէն մինչև
Սաանանիմ , ու Ադամի նադերը , և Յաբնէլը
ու մինչև Լակում , ու ա՛ւ Հանը Յորդանանու
34 մէջ կը վերջանայ : Ե՛ւ Հա՛ւ սահմանը՝ արև-
մտեան կողմէն Ազնովթ թաբօրը կը դառնայ ,
ու անկէ Հուկոկը կ՚ելլէ . և Հարաւային կող-
մէն մինչև Զաբուղոնը կը Հասնի , ու արև-
մտեան կողմէն՝ մինչև Ասերը , և արեւելեան կող-
մէն՝ մինչև Յուդան ու Յորդանանը կը Հասնի .
35 Ե՛ւ պարսպաւոր քաղաքները՝ Ասդիմ , Եր
36 Ղմաթ , Ռեկկաթ , Քենեռեթ , Ադամա ,
37 Ռաման , Հասոր , Կադէս , Եդրայի , Ենհասոր ,
38 Յարօն , Մակդաղիէլ , Հորեմ , Բեթա-
նաթ ու Բեթսամիս . տասնուերկու քաղաք և
39 անոնց գեղերն են : Նեփթաղիմի որդւոցը ցե-
ղին ժառանգութիւնը իրենց տոհմերուն Հա-
մեմատ ասիկայ է , ա՛ս քաղաքները ու անոնց
գեղերը :
40 Եօթներորդ վիճակը Դանի որդւոցը ցեղին
41 եղաւ՝ իրենց տոհմերուն Համեմատ : Ե՛ւ ա-
նոնց ժառանգութեան սահմանը ասիկայ եղաւ .
42 Սարաա , ու Եսթաւուղ , և Իրսամէս , Ու
43 Ա՚ղաբէն , և Եյէղոն ու Յեթլա , Ե՛ւ Ե-
44 լօն , ու Թամնաթա , և Եկկարոն , Ու Եղ-
45 թեկէ , և Գաբաթոն ու Բաալաթ , Ու Ե-
46 Հուդ , և Բանէ բարակ , ու Գեթրեմմոն , Ե՛ւ
Մէարիօն ու Ռաքկոն , Հ՚Յոպպէին դիմացը
47 եղած սահմանովը մէկտեղ : Ե՛ւ Հ՚Դանի որ-
դւոցը սահմանը՝ իրենց պղտիկ եղաւ . ուստի
Դանի որդիքը ոտք ելան , ու Լէսեմի հետ
պատերազմեցան , և զանիկայ առնելէն ետքը՝
սուրի բերնէ անցուցին , ու անիկայ ժառանգե-
լով՝ անոր մէջը բնակեցան , և Լէսեմը՝ իրենց
48 Հօրը Դանեին անունովը՝ Հ՚Դան կոչեցին : Դա-
նի որդւոցը ցեղին ժառանգութիւնը իրենց
տոհմերուն Համեմատ ասիկայ է , ա՛ս քաղաք-
ները ու անոնց գեղերը :
49 Ու երկիրը իր սահմաններովը բաժնելէն ե-
տընկընելէն ետքը , Իսրայէլի որդիքը՝ Նաւէ-
ան Յեսուին իրենց մէջը ժառանգութիւն
50 տուին . Տէրոջը հրամանովը՝ անոր ուզած քա-
ղաքը Թամնաթ սարան իրեն տուին՝ Եփրեմի
լեռանը վրայ . ու անիկայ քաղաքը շինեց , և
անոր մէջ բնակեցաւ :
51 Հ՚Ասոնք են ան ժառանգութիւնները՝ որ Ե-
ղիազար քահանան , և Նաւէեան Յեսուն , ու
Իսրայէլի որդւոցը ցեղերուն նահապետները՝
Հ՚Սելովի մէջ Տէրոջը առջևը՝ Ժողովքի խոհա-
նին դրանը քովը վիճակով բաժնեցին . ու եր-
կիրը բաժնելը լմընցուցին :

ԳԼ . Ի

1 Ապաւէն հրամուն կ՚ընէ , 7 ու Իսրայէլի որդիքը ա-
պաստաներ վրայ քաղաքները կ՚որոշեն :

1 Ե՛ւ Տէրը խօսեցաւ Յեսուին՝ ըսելով .
2 Իսրայէլի որդւոցը , ու ըսէ . Որո-
վհետև ձեռքովը՝ ան իմ ձեզի ըսած ա՛պաստա-
3 նի քաղաքներս ձեզի համար որոշեցէք . Որ-
պէս զի սխալմամբ ու անդիտութեամբ մարդ
զարնող սպանողը հոն փախչի . ու անոնք ձեզի
ապաստանարան ըլլան՝ արեան վրէժխնդիր ե-
4 ղողէն . Ե՛ւ անիկա՝ անդիմադրելեաւ սպանողը ան
քաղաքներուն մէկուն մէջը թող փախչի , ու
Հ՚քաղաքին դուռը կայնի , և ան քաղաքին ծե-
րերուն իր իրաւունքը խօսի , որ լսեն . ու ա-
նոնք զանիկայ քաղաքին մէջը իրենց քովը առ-
նելով՝ անոր մէկ տեղ մը տան , որ իրենց հետ
5 բնակի : Հ՚Ու երբոր արեան վրէժխնդիրը անոր
հետևէն խյնայ , սպանողը անոր ձեռքը չտան .
քանզի անիկայ իր դրացին անդիտութեամբ
սպաներ է , և առաջուց անոր դէմ թշնա-
6 մութիւն մը չունէր : Ե՛ւ անիկայ ան քաղա-
քին մէջը պիտի բնակի , Հմինչև որ դատաստա-
նի համար ժողովքին առջևը կայնի , ո՛ւ մինչև
որ ան օրերը եղող քահանայապետը մեռնի .
ետքը սպանողը թող դառնայ , իր քաղաքը
ու իր տունը երթայ , այսինքն ան քաղաքը՝
ուսկից որ փախչեր էր :

ա Կ՚ղ . ԺԱ . 8 : Գատ . Ա . 31 :
բ Ք Թագ . Ե . 11 :
գ Ծն . ԼԲ . 5 : Գատ . Ա . 31 : Միք . Ա . 14 :
դ Ք Օր . ԼՃ . 23 :
ե Գատ . Ա . 35 :
զ Գատ . ՀԹ . 36 :
է Ես՚ա Գատ . ԺԲ :
ը Գատ . ԺԲ . 29 :
թ Կ՚ղ . ԻԵ . 30 :
ժ Թագ . Լ՚Ե . 17 : Կ՚ղ . ՃԳ . 1 :
ի Կ՚ղ . ԺԲ . 1 , 10 :
ա Ել . ԻԱ . 13 : Թագ . Լ՚Ե . 8 , 11 , 14 : Ք Օր . ԺԹ . 2 , 9 :
բ Հռուբ . Գ . 1 , 2 :
գ Թագ . Լ՚Ե . 12 :
դ Թագ . Լ՚Ե . 12 , 25 :

7 Աստի Գալիլեայի մէջ Կադէսը *ազատեցին՝ Նեփթաղիմի լեռնակողմը, Սիւքեմը՝ Եփրեմի լեռնակողմը, և Կարիաթ արբան՝
8 այսինքն Քեբրոնը՝ Յուդայի լեռնակողմը: Ու Երիքովի դէմացը Յորդանանէ անդիի կողմը դէպ ի արեւելք՝ Բեսերը անապատին դաշտին մէջ՝ Ռուբինի ցեղէն՝ անապատին դաշտին մէջ՝ Գադի ցեղէն՝ Գաղաադ մէջ՝ Մանասէի ցեղէն՝ Բասանի մէջ Գոլոնը տուին: Կոլոր Իսրայէլի որդւոց համար՝ ու անոնց մէջը բնակող օտարականին համար որոշուած քաղաքները ասոնք են. որպէս զի ամէն ոմն որ սխալմամբ մարդ սպաննէ, հոն փախչի, ու արեան վրէժխնդրին ձեռքովը չմեռնի, մինչեւ որ դատաստանի համար ժողովքին առջեւը կայնի:

ԳԼՈՒԽ ԻԸ

1 Վերատցոց վճռակով քառասնուերէք քաղաք կը տրուի միւս ցեղերուն ժառանգութիւններէն: 43 Ստուած իր խոստմունը պէս՝ երկիրը անոնց կուտայ, ու կը հանգըստացընէ զանոնք:

1 Ու Վերատցոց նահապետները՝ Եղիազար քահանային, Նաւեան Յեսուէին և Իսրայէլի որդւոց ցեղերուն նահապետներուն մօտ
2 տեցան, Ու Քանանու երկիրը Սիլովի մէջ խօսեցան անոնց՝ ըսելով. Տէրը Մովսէսին ձեռքովը հրամայեց՝ որ մեզի բնակելու համար քաղաքներ, ու մեր անասուններուն համար՝ ա-
3 նոնց արուարձանները տուին: Ու Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը հրամանաւը՝ իրենց ժառանգութիւններէն՝ ասոնք քաղաքները ու անոնց արուարձանները Վերատցոց տուին:
4 Եւ առաջին վիճակը Կահաթեանց տոհմերուն ելաւ. ու Վերատցիներէն Քահանային որդւոց՝ Ահարոնի որդւոց՝ Սիւքեմ քահանային որդւոց՝ Յուդայի ցեղէն, Շմաւոնի
5 ցեղէն ու Բենիամինի ցեղէն: Եւ Կահաթին միւս որդւոց՝ Եփրեմի ցեղին տոհմերէն, ու Դանի ցեղէն, և Մանասէի կէս ցեղէն՝
6 վիճակով տասը քաղաք պրաեցաս: Ու Գերսոնի որդւոց՝ Իսաքարի ցեղին տոհմերէն, և Ասերի ցեղէն, ու Նեփթաղիմի ցեղէն, և Բասանի մէջ եղող Մանասէի
7 կէս ցեղէն՝ վիճակով տասներիք քաղաք պրաեցաս: Մերարիի որդւոց՝ իրենց տոհմերուն համեմատ՝ Ռուբինի ցեղէն, Գադի ցեղէն, ու Զաբուղոնի ցեղէն՝ տասներիւ քա-
8 ղաք պրաեցաս: Ու Իսրայէլի որդիքը՝ ասքաղաքները ու անոնց արուարձանները՝ վիճակով Վերատցոց տուին, ինչպէս որ Տէրը պատուիրեր էր Մովսէսին ձեռքովը:
9 Եւ Յուդայի որդւոց ցեղէն, ու Շմաւոնի որդւոց ցեղէն՝ ասոնք իրենց անունովը յի-
10 շուած քաղաքները տուին. Ու Ահարոնի որդւոց եղան, որոնք Կաթի որդւոցմէ եղող Կահաթեանց ազգատոհմներէն էին. քանզի առաջին վիճակը անոնց էր: Եւ անոնց՝ Յուդայի լեռնաը վրայ՝ Արբայեն քաղաքը՝ այսինքն Քեբրոնը տուին, անոր շրջակայ արուարձաններովը. Եւ քաղաքին ագարակները ու գեղերը՝ Յեփթեանի Կաղեբին
13 կալուածք տուին: Աստի Ահարոն քահանային որդւոց՝ սպաննողի համար ապաստանի քաղաք ըլլալու որոլոաց Քեբրոնը տուին իր արուարձաններովը. նաև Լիբնան՝ իր ա-
14 րուարձաններովը, Եւ Եաթիրը՝ իր արուարձաններովը, Ու Եսթեմոան՝ իր արուարձան-
15 ներովը, Եւ Քոզնը՝ իր արուարձաններովը,
16 Ու Թարիրը՝ իր արուարձաններովը, Եւ Այինը՝ իր արուարձաններովը, Ու Յետուան՝ իր արուարձաններովը, և Ալեթասիւրը՝ իր արուարձաններովը. ասոնք երկու ցեղէն իրենց քաղաք-
17 ներն: Ու Բենիամինի ցեղէն Գաբաւոնը իր արուարձաններովը, Գաբան՝ իր արուար-
18 ձաններովը, Անաթովթը՝ իր արուարձաններովը, ու Գաղմոնը՝ իր արուարձաններովը. չորս
19 քաղաք ներն: Ահարոնի որդւոց քահանաներուն բոլոր քաղաքները տասներիք քաղաք էին՝ ու անոնց արուարձանները:
20 Եւ Կահաթի որդւոցմէ մնացած Վերատցի Կահաթեանց ազգատոհմներն ալ՝ Եփրեմի ցե-
21 ղէն վիճակով քաղաքներ առին. Ու անոնց՝ Եփրեմի լեռնակողմը՝ սպաննողի համար ապաստանի քաղաք ըլլալու որոլոաց Սիւ-
22 քեմը տուին իր արուարձաններովը. Գազերը՝ իր արուարձաններովը, և Կիբսայիմը՝ իր արուարձաններովը, ու Բեթորոնը՝ իր արուար-
23 ձաններովը. չորս քաղաք ներն: Եւ Դանի ցեղէն՝ Եղեկէնը՝ իր արուարձաններովը,
24 Գաբաթոնը՝ իր արուարձաններովը՝ Այղոնը՝ իր արուարձաններովը, ու Գեթրիմոնը՝ իր
25 արուարձաններովը. չորս քաղաք ներն: Եւ Մանասէի կէս ցեղէն՝ Թանաքը՝ իր արուարձաններովը, ու Գեթրիմոնը՝ իր արուարձան-
26 ներովը. երկու քաղաք ներն: Կահաթի որդւոց մնացած ազգատոհմներուն բոլոր քա-

---

ա ՊԼ. իա. 32: ա Ան. ը. 76:
* Երբ. սրբեցին՝
գ ՊԼ. իա. 21: բ Ան. ժ. 1:
ե ՊԼ. ժդ. 15: իա. 11, 13:
ը Ղե. ա. 39:
թ Բ Օր. ի. 43: ՊԼ. իա. 36: ա Ան. ը. 78:
ժ ՊԼ. իա. 38: ը Թագ. իբ. 3:
ի ՊԼ. իա. 27:
լ Թագ. լե. 15:
խ Ա՛ր 6:
—
ա ՊԼ. ժդ. 1: ժէ. 4:
բ ՊԼ. ժը. 1:
գ Թագ. լե. 2:
դ Ա՛ր 8, 19:
ե Տե՛ս գԼ. իդ. 33:
զ Ա՛ր 20, ՃՀ:
է Ա՛ր 27, ՃՀ:
ը Ա՛ր 34, ՃՀ:
թ Ա՛ր 3:
ժ Թագ. լե. 2:
ի Ա՛ր 4:
լ Ան. ը. 55:
խ ՊԼ. ի. 7: Դ. ա. 39:
ծ ՊԼ. ժե. 13, 14:
կ Ջան. իդ. 2:
հ ՊԼ. ժդ. 14: Ան. ը. 56:
ձ Ան. ը. 57, ՃՀ:
ղ ՊԼ. ժե. 54: ի. 7:
ճ ՊԼ. ժե. 42:
մ ՊԼ. ժե. 48:
յ ՊԼ. ժե. 50:
ն Ան. ը. 58: ՊԼ. ժե. 51:
շ ՊԼ. ժե. 49:
ո Ան. ը. 59: ՊԼ. ժե. 42:
չ ՊԼ. ժե. 55:
պ ՊԼ. ժե. 10:
ջ ՊԼ. ժը. 25:
ռ ՊԼ. ժը. 24:
ս Ան. ը. 60:
վ Ա՛ր 5: Ան. ը. 66:
տ ԴԼ. ի: 7:

զաքները տան Էին , և անոնց արուարձանները :
27 [a]Ու Ղ Եւսացւոց ազգատոհմներէն եղող
Գերսոնի որդւոցը՝ Մանասէի կէս ցեղէն ըս-
պանողի համար ապաստանի քաղաք ըլլա-
լո՝ որոնք՝ Բասանի մէջ [b]Գովիլանը՝ իր
արուարձաններովը • նաև Բէնհստարան՝ իր ա-
28 րուարձաններովը • երկու քաղաք պո՛ւն : Իս
Իսաքարի ցեղէն՝ Կեսիօնը՝ իր արուարձանե-
29 րովը , Դաբարաթը՝ իր արուարձաններովը , Յե-
րիմութը՝ իր արուարձաններովը , Էնգաննիմը՝
իր արուարձաններովը • չորս քաղաք պո՛ւն :
30 Իս Ասերի ցեղէն՝ Մասաղը՝ իր արուարձան-
31 ներովը , Աբդօնը՝ իր արուարձաններովը , Քէղ-
կաղմը՝ իր արուարձաններովը , և Բոորը՝ իր ա-
32 րուարձաններովը • չորս քաղաք պո՛ւն : Ու
Նեփթաղիմի ցեղէն՝ սպանողի համար ապաս-
տանի քաղաք ըլլալո՝ որոնք՝ Գալիլեայի
մէջ [c]Կադէսը՝ իր արուարձաններովը • նաև
Եմմոթ դօրը՝ իր արուարձաններովը , ու Կար-
թանը՝ իր արուարձաններովը • երեք քաղաք
33 պո՛ւն : Գերսոնեանց բոլոր քաղաքները՝ ա-
նոնց ազգատոհմներուն համեմատ տասներեք
քաղաք Էին՝ ու անոնց արուարձանները :
34 [d]Իս մնացած Ղ Եւսացիներուն՝ այսինքն Մե-
րարիի որդւոցը ազգատոհմներուն՝ Զաբուղոնի
ցեղէն՝ Եկնեամը՝ իր արուարձաններովը , Կար-
35 թան՝ իր արուարձաններովը , Դիմնան՝ իր ա-
րուարձաններովը , ու Նահաղօլը՝ իր արուար-
36 ձաններովը • չորս քաղաք պո՛ւն : Իս Ռու-
բէնի ցեղէն՝ [e]Բոսորը՝ իր արուարձաններովը ,
37 ու Յասան՝ իր արուարձաններովը , Կադիմո-
թը՝ իր արուարձաններովը , ու Մեփայաթը՝
իր արուարձաններովը • չորս քաղաք պո՛ւն :
38 Իս Գադի ցեղէն՝ սպանողի համար ապաս-
տանի քաղաք ըլլալո՝ որոնք՝ Գաղաադ
մէջ՝ [f]Ռամոթը՝ իր արուարձաններովը •
39 նաև Մանայիմը՝ իր արուարձաններովը , Եսե-
բոնը՝ իր արուարձաններովը , ու Յազերը՝ իր
արուարձաններովը • ամէնը չորս քաղաք պո՛ւն :
40 Ղ Եւսացւոց ազգատոհմներէն մնացած Մերա-
րիի որդւոցը բոլոր քաղաքները՝ իրենց տոհմե-
րուն համեմատ իրենց վիճակովը՝ տասներկու
41 քաղաք եղաւ : [g]Իսրայէլի որդւոցը կալուածք-
ներուն մէջ Ղ Եւսացւոց բոլոր քաղաքները՝
քառասունուութը քաղաք Էին , ու անոնց ա-
42 րուարձանները : Ըս քաղաքներուն ամէն մէկը՝
իր բոլորտիքը արուարձաններ ունէր • ասա-
զաքներուն ամէնն ալ այնպէս էր :
43 Իս Տէրը Իսրայէլին տուաւ [h]ան բոլոր եր-
կիրը , որուն որ անոնց հայրերուն տալու երդում
բոլոր էր • և զանիկայ ժառանգեցին , ու անոր
44 մէջ բնակեցան : [i]Իս Տէրը զանոնք ամէն կող-
մէն հանգստացուց , ինչպէս որ անոնց հայրե-
րուն երդում բոլոր էր • ու [k]անոնց բոլոր թըշ-
նամիներէն բնաւ մէկը չկրցաւ անոնց դէմ դը-
նել • [l]անոնք Տէրը անոնց ամէն թշնամիները ա-
45 նոնց ձեռքը տուաւ : [m]Իս Տէրը Իսրայէլի տա-
նը համար որչափ բարի խօսքեր որ ըսուցեր էր ,
անոնցմէ բան մը չպակսեցաւ • ամէնն ալ կա-
տարուեցաւ :

ԳԼ • ԻԲ

1 Իրկոտ ու կէս ցեղերը օրհնութիւնով տուներնին կը խրկուին , 9 որոնք իրենց ճամբորդութեանը մէջ փա-
յտեհան անդան մը կը շինեն : 11 Իսրայէլացիք կը դայթակղին ասոր բանին վրայ : 21 Իսկ անոնք իրենց պի-
տանութիւնը կը բացատրեն :

1 [n]Նահանը Յեսու էրիքն կանչեց Իսրբենեան-
ները , Գադեանները ու Մանասէին կէս
2 ցեղը , Իս անոնց ըսաւ • [o]Տէրոջը ծառան Մով-
սէս ինչ որ ձեզի հրամայեր էր , դուք անոնց
ամէնն ալ պահեցիք • [p]ու իմ խօսքս մտիկ ը-
րիք ամէն բանի մէջ որ ձեզի պատուիրեցի :
3 Ես յաչտի շատ օրեր՝ մինչև աս օրս ձեր եղբայր-
ները չլքողուցիք , և ձեր Տէր Աստուծոյն պա-
4 տուիրանքները ամրողջ պահեցիք : Ու հիմա
ձեր Տէր Աստուածը ձեր եղբայրները հանդըս-
տացուց , ինչպէս որ անոնց ըսաւ • ուստի հի-
մա դարձէք , ձեր վրանները ու ձեր կալուա-
ծոց երկիրը գացէք , [q]որն որ Տէրոջը ծառան
Մովսէս Յորդանանու անդին ձեզի
5 տուաւ : Միայն թէ ազէկ [r]զգուշանաք ը-
նէք ի գործ դնելու ան պատուիրանքը ու օ-
րէնքը , որն որ Տէրոջը ծառան Մովսէս ձեզի
պատուիրեց , [s]որ ձեր Տէր Աստուածը սիրէք ,
և անոր ամէն ճամբաներուն մէջը քալէք , ու
անոր պատուիրանքները պահէք , և անոր յա-
րիք , ու ձեր բոլոր սրտովը և բոլոր հոգիովը
6 զանիկայ պաշտէք : Ու Յեսու [t]օրհնեց զա-
նոնք , և արձակեց • ու անոնք իրենց վրաննե-
7 րը գացին : (Իս Մանասէի կէս ցեղէն Մով-
սէս [u]հալաստ տուեր էր Բասանի մէջ , [v]ու
ձկա կէսին՝ Յեսու անոնց եղբայրներուն հետ՝
Յորդանանու ապգին կողմը տուաւ դէպ՝ի ա-
րեւմուտք :) Ու երբոր Յեսու զանոնք իրենց
8 վրանները խրկեց , զանոնք օրհնեց , Իս անոնց
խօսեցաւ՝ ըսելով • [w]Շատ հարստութիւնով
ու խիստ շատ անասուններով , արծաթով , ոս-
կիով , պղինձով , երկաթով ու խիստ շատ հան-
դերձներով ձեր վրանները դարձէք , ու [x]ձեր
թշնամեաց աւարը ձեր եղբայրներուն հետ
բաժնեցէք :
9 Ուստի Իսրբենի որդիքը՝ Գադի որդիքը ու
Մանասէին կէս ցեղը՝ Քանանու երկիրը Սի-
լովի մէջ Իսրայէլի որդւոցմէ զատուելնան գա-
ցին , որ իրենց ժառանգութեան երկիրը՝ որ-

---

a Թուոց • ԼԲ • 20։ Բ Օր • է • 18։
b Կրկ. • ի • 16, 17։
c Նայէ • պատուիրանքներուն պատճառաբանութիւնը
d Ելից • ԼԲ • 38։ Բ Օր • ԻԹ • 8։ Կրկ. • ժգ • 8։
e Բ Օր • Ջ • 6, 17։ ժի • 22։
f Ելից • ԼԵ • 7։
g Ծննդ • ժդ • 15։ ժԵ • 18։ ԻԹ • 3։ ԻԲ • 4, 13։
h Կրկ. • ժի • 23։ ԻԲ • 4։
i Բ Օր • Ը • 24։
k Կրկ. • ԼԳ • 14։
l Ելից • ԼԵ • 7։
m Ծննդ • ԻԵ • 15։ Ելից • Ի • 1։ Ես Ն • ղ • 77։
n Կրկ. • Ը • 8։
o Կրկ. • Ե • 7։
p Ելից • Ի • 8։
q Կրկ. • Ե • 8։
r Ելից • Ի • 6։ ի Ես Ն • ղ • 71։
s Կրկ. • Ե • 8։
t Ելից • ԻԷ • 1։ Ես Ն • ղ • 77։
u Թուոց • ԼԲ • 20։ Բ Օր • է • 18։
v Կրկ. • ի • 16, 17։
w Ելից • ԼԵ • 38։ Բ Օր • ԻԹ • 8։ Կրկ. • ժգ • 8։
x Բ Օր • ղ • 6, 17։ ժի • 22։
y Ելից • Ջ • 12։
z Ծննդ • խէ • 7։ Ելից • ԼԹ • 43։ Կրկ. • ժգ • 13։ Բ Ելից • ղ • 18։ Ղեսա • ԻԷ • 50։
a Կրկ. • ժԸ • 5։
b Ելից • ԼՈ • 27։ ի Ելից • Ը • 14։

ինչն [ե]Դաղաստաւ երկիրը երթան , որն որ Մովսէսին ձեռքովը պրօ—ած Տէրոջը հրամա—նաւը առեր էին :

10 Ու երբոր Յորդանանու մօտ տեղուանքը հա—կան , ան կողմը՝ որ Քանանու երկրին մէջն է , Իւբենի որդիքը՝ Գադի որդիքը ու Մանա—սէհի կէս ցեղը՝ հոն Յորդանանու քովը մէկ սեղան մը շինեցին , երևոյթով մեծ սեղան մը :

11 Ու Իսրայէլի որդիքը [ի]լսեցին որ՝ ահա Իւ—բենի որդիքը՝ Գադի որդիքը և Մանասէհին կէս ցեղը՝ Քանանու երկրին կողմը Յորդանանու մօտ՝ ուր որ Իսրայէլի որդիքը անցեր էին , սե—

12 ղան մը շիներ են . Ու երբոր Իսրայէլի որդի—քը լսեցին , [կ]Իսրայէլի որդւոցը բոլոր ժողով—քը Սիլոմի մէջ ժողուեցան , որ անոնց վրայ

13 երթան պատերազմելու համար : Ու Իսրայէլի որդիքը՝ [լ]Իւբենեանց՝ Գադեանց ու Մա—նասէհի կէս ցեղին՝ Գաղաադու երկիրը խրկեցին

14 [մ]Էլիազարին որդին փինէհէս քահանան , Ու անոր հետ տասը իշխան , այսինքն՝ Իսրայէլի ամէն ցեղերուն նահապետներէն մէյմէկ իշ—խան , [ն]որոնց ամէն մէկը Իսրայէլին հազարա—ւորներուն նահապետութեանց իշխաններն էին .

15 Ու անոնք Գաղաադու երկիրը գացին Իու—բենի որդւոցը՝ Գադի որդւոցը ու Մանասէհի կէս ցեղին , և անոնց հետ խօսեցան՝ ըսելով .

16 Տէրոջը բոլոր ժողովքը այսպէս կ'ըսէ . Այ—ն[ո]նչ մեղք է , որ դուք Իսրայէլի Աստուծոյն դէմ գործեցիք՝ այսօր Տէրոջմէ խոտորելով , [և] և այսօր Տէրոջը դէմ ապստամբութիւն ընե—

17 լու համար՝ ձեզի սեղան շինեցիք : Մինչ [պ]Փոգորկի անօրէնութիւնը պզտի՞կ բան մըն է մեզի , որ անկէ մինչև աս օրս չմաքրուեցանք , ու Տէրոջը ժողովքին վրայ ան հարուածը ե—

18 կաւ . Ու դուք այսօր Տէրոջմէ խոտորեցաք . ուստի թէ որ դուք այսօր Տէրոջմէ ապստամ—բիք , ան ալ վաղը [ր]Իսրայէլի բոլոր ժողովքին

19 վրայ պիտի բարկանայ : Սակայն թէ որ ձեր կալուածոց երկիրը անմաքուր կը համարի՛ , Տէ—րոջը կալուածոց երկիրը անցէք , ուր որ Տէ—րոջը խորանը կանգնած է , ու մեր մէջը ժա—ռանգութիւն առէք . և մեր Տէր Աստուծոյն սեղանէն ի զատ ձեզի սեղան շինելով՝ Տէրոջը ապստամ մի՛ բլլաք , ու մեզմէ ալ մի՛ ապրս—

20 տամիք : [ս]Երբոր Զարայեան Աքարը նզո—վածէն ասանկով մեղք գործեց , միթէ Տէրոջը բարկութիւնը Իսրայէլի բոլոր ժողովքին վրայ չեկաւ . ու ան մարդը իր անօրէնութեանը մէջ միակ չմեռաւ :

21 Ու Իւբենի որդիքը՝ Գադի որդիքը ու Մանասէհի կէս ցեղը պատասխան տուին , ու

22 Իսրայէլի հազարապետներուն ըսին . *Աս—տուածներուն Էհովայ Աստուածը , աստուած—ներուն Էհովայ Աստուածը՝ [ֆ]ինքը գիտէ . ու Իսրայէլն ալ թող գիտնայ . թէ որ ան բանը ապստամբութեան համար՝ կամ Տէրոջը դէմ յանցանք գործելու համար ըլլի՛ , մեզ այսօր

23 †ապրեցընէ . Թէ որ մեզի սեղան շինեցինք Տէրոջմէ ետ դառնալու համար , կամ անոր վրայ ողջակէզ ու հացի ընծայ մատուցանելու համար , և կամ անոր վրայ խաղաղութեան զոհեր բնելու համար , Տէրը ինքը [բ]փնտռէ—

24 ընէ : Այլ մենք ասիկայ մեր վախուն շինեցինք . մտածելով որ գուցէ վաղը ձեր որդիքը մեր որ—դւոցը խօսին՝ ու ըսեն թէ՝ Ձեր Իսրայէլի Տէր

25 Աստուծոյն հետ ի՞նչ ունիք . Այ՛ Իւբենեանք ու Գադեանք , Տէրը՝ մեր ու ձեր մէջը Յոր—դանանը սահման դրաւ . դուք Տէրոջմէ բնաւ բաժին չունիք . և ան կ'ըլլայ ձեր որդիքը մեր

26 որդւոցմէ Տէրոջը երկիւղը դադրեցնեն . Ուս պատ—ճառաւ ըսինք . Հիմա մեզի մէկ սեղան մը շի—նենք , բայց չէ թէ ողջակէզի համար , ոչ ալ

27 զոհի համար , Այլ՝ որպէս զի անիկայ [գ]մեր ու ձեր մէջը՝ և մեզմէ ետքը մեր սերունդներուն մէջը վկայութիւն բլլայ , որ [դ]մեր ողջակէզնե—րովը , մեր պատարագներովը ու մեր խաղաղու—թեան զոհերովը՝ Տէրոջը ծառայութիւնը՝ Ընոր առջևը ընենք , ու վաղը ձեր որդիքը մեր որ—դւոցը չըսեն թէ՝ Ձեզի Տէրոջմէ բաժին չու—

28 նիք : Ու ըսինք , թէ որ մեզի կամ մեր սերուն—դին վաղը ասանկ բանէր բլլան , պիտի ը—սենք թէ՝ Տեսէք Տէրոջը սեղանին օրինակը՝ որն որ մեր հայրերը շինեցին , չէ թէ ողջակէզի համար կամ զոհի համար , հապա մեր ու ձեր

29 մէջը վկայութիւն մը բլլալու համար : Քա՜ւ լիցի՝ որ մենք Տէրոջմէ ապստամբինք , ու այս—օր Տէրոջմէ ետ դառնալով , խորանին առջևը եղող մեր Տէր Աստուծոյն սեղանէն [ե]ի զատ՝ [զ]ողջակէզի համար , հացի ընծայի համար և զո—հի համար սեղան շինենք :

30 Ու երբոր փինէհէս քահանան և անոր հետ եղող ժողովքին իշխանները , ու Իսրայէլին հա—զարապետները՝ Իւբենի որդւոցը , Գադի որ—դւոցը ու Մանասէհի որդւոցը լսած խօսքերը

31 լսեցին , իրենց հաճոյ երևցաւ . Ու Եղիազա—բին որդին փինէհէս քահանան՝ Իւբենի որ—դւոցը , Գադի որդւոցը ու Մանասէհի որդւոցը ըսաւ . Այսօր գիտցանք որ Տէրը [է]մեր մէջն է . որովհետև դուք Տէրոջը դէմ աս յանցանքը չգործեցիք , և Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը ձեռ—քէն ազատեցիք :

32 Այսպէս Եղիազարին որդին փինէհէս քա—

[ը] Ծնած . Լ֊ի . 1 , 26 , 29 :
[ժ] [ի] Օր . ժ֊ի . 12 , [ին] Գատ . ի . 12 :
[ի] Գատ . ի . 1 :
[լ] [ի] Օր . ժ֊ի . 14 ; Գատ . ի . 12 :
[խ] Լև . Ջ . 25 ; Ծնած . [քե] . 7 :
[ծ] Ծնած . ա . 4 :
[կ] Տե՛ս Լև . ժ֊ի . 8 , 9 ; [ի] Օր . ժ֊ի . 13 , 14 :
[հ] Ծնած . [ի] . 3 , 4 ; [ի] Օր . գ . 3 :
[յ] Ծնած . ժ֊ի . 22 :
[ղ] ԳԼ . ժ֊ի . 1 :
[ճ] ԳԼ . [է] . 1 , 5 :
* Կամ Ընծայատուներուն Աստուածը Էհովան է , աս—տուածներուն Աստուածը Էհովան է . [ի] Օր . ժ֊ի . 17 :
[ջ] [գ] Ծնած . [ը] . 39 ; Հոր . ժ֊ի . 7 ; [իգ] . 10 ; Սաղ . [իգ] . 21 ; Ղև . [ի] . 1 , 2 ; Երեմ . ժ֊ի . 3 :
[ռ] Կող . ժ֊ա . 11 , 31 :
† Կամ՝ մի՛ անգթացընէ՛ :
[ն] [ի] Օր . ժ֊ի . 19 : [ա] Ծնած . [ի] . 16 :
[ե] Ջոն . յ֊ա . 48 ; ԳԼ . [իգ] . 27 : [ձ]Բ . 34 :
[զ] [ի] Օր . ժ֊ի . 5 , 6 , 11 , 12 , 17 , 18 , 26 , 27 :
[ա] [ի] Օր . ժ֊ի . 13 , 14 :
[ը] Ղև . [իգ] . 11 , 12 : [ի] Պն . ժ֊ի . 2 :

Հանան և իշխանները՝ Ռուբէնի որդւոցը ու Գադի որդւոցը քովէն՝ Գաղաատու երկրէն՝ Վանաեու երկիրը Իսրայէլի որդւոցը դարձան ,
33 և անոնց լուր բերին : Ու առ հասք՝ Իսրայէլի որդւոցը Հաճոյ եղեցաւ , և Իսրայէլի որդիքը ՚ղ Ընտուած օրհնցին , ու Ռուբէնի որդւոցը և Գադի որդւոցը բնակած երկիրը կործանելու համար՝ անոնց վրայ երթալը պատերազմիլը՝
34 չըսին : Ու Ռուբէնի որդիքը ու Գադի որդիքը՝ ան սեղանին անունը Եդ Հայո-Ռի-ն դրին . որովհետև ըսին . Ընդհակ մեր մէջը վկայ է , որ Տէր Ընտուածը Ինհոան է :

ԹԻ· ԻԴ

1 Հեսու իր մեռնելէն առաջ՝ կը յորդորէ Իսրայէլացիները , 3 յիշեցնել Ընտուծոյ բոլոր բարերարութիւնները , 5 և խոստմունքները , 11 ու սպառնալիքները :

1 Ու շատ օրերէն ետքը՝ որ Տէրը ՚՚հանգստացուցեր էր Իսրայէլը անոր բոլորտիքը եղած ամէն թշնամիներէն , Հեսու ՚ծերացած ու տարիքը առած էր : Ու Հեսու ՚կանչեց բոլոր Իսրայէլը՝ անոր ծերերը , իշխանները , դատաւորները ու ոստիկանները , և անոնց ըսաւ .
3 Ես ծերացայ ու տարիքս առի . Ու դուք ամենայն ան ամէնը , որ ձեր Տէր Ընտուածը ձեր առջևը ըրաւ ամէն բոլոր ազգերուն . քանզի ձեր ՚Տէր Ընտուածը ինքը ձեզի համար պատերազմ ըրաւ :
4 Նայեցէք , Ես ձեզի՝ ան մնացած բոլոր ազգերը վիճակով ժառանգութիւն բաժնեցի ձեր ցեղերուն համեմատ , Յորդանանէն՝ իմ կտրած բոլոր ազգերովս մեհուղ մինչև
5 մեծ ծովը դէպ ի արևմուտք : Ու ձեր Տէր Ընտուածը ՚ինքը ձեր առջևէն պիտի հալածէ զանոնք , ու պիտի վռնտէ , և անոնց երկիրը դուք պիտի ժառանգեք , ՚ինչպէս որ ձեր Տէր
6 Ընտուածը ձեզի ըսաւ : ՚՚Ուստի խիստ ժիր եղէք , որ Մովսէսին օրինաց գրքին մէջը գրուած բոլոր բաները զգուշութեամբ ՚ի գործ դնէք , ՚ու անկէ աջ կողմը կամ ձախ կողմը
7 չխոտորիք . Որպէս զի ձեր քովը մնացած ՚՚ազգերուն ՚՚չհաւատուիք՚՚ , ու ՚անունց աստուածներուն անուններուն չյիշէք , և անոնցմով երդում չընէք , ու անոնց երկրպագութիւն չընէք .
8 Հապա ՚՚ձեր Տէր Ընտուծոյն յարիք ,
9 ինչպէս որ մինչև աս օրս ըրիք : ՚Ու Տէրը ձեր առջևէն մեծ ու զօրաւոր ազգեր վռնտեց , ու մինչև աս օրս ՚՚քնաւ մէկը չկրցաւ ձեզի դէմ

10 դնել , ՚Ձեզմէ մէկը՝ անանց հազարը պիտի հալածէ . քանզի ձեր Տէր Ընտուածը ինքը ձեզի համար կը պատերազմի , ՚ինչպէս որ ձեզի ըսաւ :
11 ՚Ուստի ձեր անձերուն ազէկ զգուշութիւն
12 ընէք , որ ձեր Տէր Ընտուածը սիրէք : Բայց թէ որ անկէ ՚՚դառնալու ըլլաք , ու ձեր քովը մնացած աս ազգերուն միացորդին յարիք , և ՚՚անունց հետ խնամութիւն ընէք , ու դուք ատնոնց հետ խառնուիք , և անոնք ալ ձեզի հետ ,
13 Աոյնդ գիտցէք որ ՚ձեր Տէր Ընտուածը միյմէն ալ աս ազգերը ձեր առջևէն պիտի չվռնտէ . ՚Հապա անոնք ձեզի որոգայթի ու գայթակղութիւն պիտի ըլլան , և ձեր կողերուն խմեամներ , ու ձեր աչքերուն փուշեր , մինչև որ բնաջինջ ըլլաք աս բարի երկրէն վռայէն ,
14 որն որ ձեր Տէր Ընտուածը ձեզի տուաւ : Ու ահա ես այսօր ՚՚ամէն երկրին ճամբան կ'երթամ , ու դուք ձեր բոլոր սրտովը ու բոլոր հոգիովը գիտնաք որ ձեր Տէր Ընտուածը ձեզի համար արշալոյ բարի խօսքեր որ ըսաւ , ՚՚անոնցմէ բան մը չպակսեցաւ . ամէնն ալ ձեր վրայ կատարուեցաւ . անոնցմէ բնաւ մէկ խօսք մը
15 պակսիր չկեցաւ : ՚՚Ու ինչպէս որ ձեր Տէր Ընտուծոյն ձեզի համար ըրած ամէն բարի խօսքերը ձեր վրայ կատարուեցաւ , նոյնպէս ալ Տէրը ՚՚ամէն չար խօսքերը ձեր վրայ պիտի բերէ , մինչև որ բնաջինջ ընէ ձեզ աս բարի երկրին վռայէն , որն որ ձեր Տէր Ընտուածը ձեզի
16 տուաւ : Թէ որ ձեր Տէր Ընտուծոյն ձեզի պատուիրած ուխտը զանց ընէք , ու երթաք օտար աստուածներու պաշտէք , և անոնց երկրպագութիւն ընէք , Տէրոջը բարկութիւնը ձեր վրայ պիտի բորբոքի , ու ան ձեզի տուած բարի երկրէն վռայէն շուտով պիտի կորսուիք :

ԹԻ· ԻԳ

1 Հեսու՝ Իսրայէլի բոլոր ցեղերը Սիւքեմի մէջ կը ժողվէ . 2 Թարայէն սկսելով՝ համառօտաբար կը պատմէ Ընտուծոյ բարերարութիւնները , 14 և անոնց՝ ու Ընտուծոյ մէջտեղը եղած ուխտը կը նորոգէ : 26 Ան ուխտին վրա կայութիւն ըլլալու քարը : 29 Հեսուին տարիքը , մահը և թաղուիլը : 32 Յովսեփին ոսկորներուն թաղուիլը : 33 Եղիազար քահանային մահը :

1 Եւ Հեսու Իսրայէլին ամէն ցեղերը ՚՚Սիւքեմի մէջ ժողվեց , ու ՚Իսրայէլի ծերերը , իշխանները , դատաւորները և ոստիկանները կանչեց . ու անոնք ՚Ընտուծոյ առջևը կայնեցան :
2 Եւ Հեսու բոլոր ժողովրդին ըսաւ . Իսրայէլին Տէր Ընտուածը այսպէս ՚ը-

---

ա ա Պն . խի . 20 : Ղեմ . ը . 6 : Դան . ի . 19 : Ղու . ի . 28 :
բ Կռ· խգ · 27 :

գ Կռ· խա · 44 : խէ · 4 :
դ Օր · լա · 28 : Կռ· խգ · 1 : ա Պն . խը . 1 :
ե Նհ· ժգ · 14 : Կռ· ժ · 14 . 42 :
զ Կռ· ժգ · 2 , 6 : ժչ · 10 :
է Նհ· խգ · 30 : Հգ · 2 : Հգ · 11 :
ը Օր · ժա · 23 : Կռ· ժչ · 6 :
թ Ծոս · Հգ · 53 :
ժ Կռ· ա · 7 :
ի Օր · ե · 32 : խը · 14 :
լ Նհ· խգ · 33 : Օր · ե · 2 , 3 : Եսաւ · գ · 14 : Նմխ · ե . 11 :
* Նիթ · մեջք լմնեք ,
խ Նհ· խգ · 13 : Ասղ · ժչ · 4 : Նքեմ . ե . 7 : Ասի · ա . 5 : Տե՛ս Ծոս · Հգ · 38 :
ծ Օր · ժ . 20 : ժա . 22 : ժգ · 4 : Կռ· խգ · 5 :

ր Օր · ժա . 23 :
ց Գկ· ա . 5 :
ւ Կռ· խգ · 8 : Օր · Հգ · 30 : Տե՛ս Գատ · գ . 31 : ժե . 15 : Օ Ծոգ · խգ · 8 :
փ Նհ· ժգ · 14 : խգ · 27 : Օր · գ · 22 :
ք Կռ· խգ · 5 :
օ Նթր . ժ . 38 , 39 : Պետ . ը . 20 , 21 :
ֆ Օր · ե · 3 :
տ Գատ . բ . 3 :
յ Նհ· խգ · 38 : Ծոս · Հգ · 55 : Օր · ե . 16 : Ծոգ · ժա . 4 :
ն Ծ Ծոգ · բ . 2 : Տե՛ս Նթր · ի . 27 :
շ Կռ· խա . 45 : Ղու · խա . 33 :
ո Օր · խբ . 63 :
չ Ղե · խգ . 16 : Օր · խբ . 15 , 16 : ճե :

ա Ծդն · Հ . 4 :
բ Կռ· խգ · 2 :
գ ա Ծոգ · ժ . 19 :
դ Ծդն · ժա . 26 , 31 :

ռաջ ձեր հայրերը՝ Բրրահամին հայրը ու Նա-
քորին հայրը թարան՝ *Գետին անդիի կող-
մը բնակեցան , և †օտար աստուածներ պաշ-
3 տեցին : Ու Ես ձեր հայրը Բրրահամը՝ Գե-
տին անդիի կողմեն առի , ու զանիկայ Քանա-
նու բոլոր երկրին մէջը պտըտցուցի , և անոր
սերունդը շատցուցի , ու Իսահակը անոր
4 տուի : Ու Իսահակին ‡Յակորը ու Եսաւը
տուի : ու §Եսաւին Սէիր լեռը ժառանգու-
թիւն տուի : Եւ Յակորը ու անոր որդիքը Ե-
5 գիպտոս իջան : Ես Մովսէսը ու Ահարոնը
խրկեցի՝ Եգիպտոսը գարկի , (ինչպէս որ
6 անոր մէջը ըրի ,) հոգը ձեզ հանեցի : Ես-
ա՛ ես ¶ձեր հայրերը Եգիպտոսէն հանեցի , և
#դուք ծովը եկաք : ¤ու Եգիպտացիները կառ-
քերով ու ձիաւորներով մինչև Կարմիր ծովը
7 ձեր հայրերուն ետևէն հնկան : Ըն ատոնը
անոնք ՏԵրովը աղաղակեցին , Ես ան ի կայ ձեր
ու Եգիպտացւոց մէջտեղը խաւար ձգեց , Ետ
ծովը անոնց վրայ բերելով՝ զանոնք ծածկեց .
և ¶ձեր աչքերը Եգիպտոսի մէջ բան բա-
ներս տեսան . ու ՛շատ ժամանակ անապատին
8 մէջը բնակեցաք : Ետքը ձեզ բերի Յորդա-
նանու անդիի կողմը բնակող Ըմորհացւոց եր-
կիրը . Ֆու ձեզի հետ պատերազմ ըրին . և
զանոնք ձեր ձեռքը տուի , ու անոնց երկիրը
ժառանգեցիք . և զանոնք ձեր առջևէն բնա-
9 ջնջի ըրի : Ետքը ՆՈվաբի թագաւորը՝ Սեպ-
փորեան Բաղակը եկաւ , ու Իսրայէլին դէմ
պատերազմ ըրաւ , և Խրկեց Բէովրեան
10 Բաղաամը կանչելու , որ ձեզ նզովէ . Բայց
չուզեցի Բաղաամին մտիկ ընել . Ետ անիկայ
ձեզ բարօրութիւն օրհնեց , և անոր ձեռքէն ձեզ
11 ազատեցի : Ետքը ՀՅորդանանէն անցնելով՝
Երիքովը եկաք , ու ՚Երիքովի բնակիչները ,
Ըմորհացիները , Փերեզացիները , Քանանա-
ցիները , Հետացիները , Գերգեսացիները ,
Խևեացիները ու Յերբուսացիները ձեզի դէմ պա-
տերազմ ըրին , ու զանոնք ձեր ձեռքը տուի .
12 Ես ՀՀեր առջևէն իշամեղուները խրկեցի , որ
զանոնք՝ այսինքն Ըմորհացւոց երկու թագա-
ւորները ձեր առջևէն վռնտեցին . ՀՀոչ քու
սրովդ և ոչ քու աղեղովդ վ—ընթաց—եան .
13 Ես ձեզի մէկ երկիր մը տուի , որ դուք անոր
մէջը չաշխատեցաք , և Հքաղաքներ՝ որ դուք

չշինեցիք , ու անոնց մէջը կը բնակիք . Ես կ՛ու-
տէք ան այգիներէն ու ձիթենիներէն , որ դուք
չտնկեցիք :
14 ՀՈւստի հիմա դուք ՏԷրովմէն վախցէք , և
անոր ՀՀաւատարմութեամբ ու ՀՀմարտութեամբ
ծառայութիւն ըրէք , և Հայն աստուածները՝
որոնց ձեր հայրերը Գետին անդիի կողմը ու
ՀԵգիպտոսի մէջ ծառայութիւն ըրին , մէկդի
15 ձգեցէք , և ՏԷրը պաշտեցէք : Բայց թէ որ
ՏԷրովը ծառայութիւն ընելը՝ ձեզի հաճոյ չե-
բեւար , ‡ձեզի ընտրեցէք այսօր թէ ո՞վ պիտի
պաշտէք , §Գետին անդիի կողմը ձեր հայրե-
րուն պաշտած աստուածները , թէ ՚Ըմորհա-
ցւոց աստուածները որ դուք անոնց երկրին
մէջը կը բնակիք . ¶բայց ես ու իմ տունս Տէռ-
վան պիտի պաշտենք :
16 Ետ ժողովուրդը պատասխան տուաւ՝ ու ը-
սաւ . Վհա՛ լեցի , որ մենք Տէռվան թողունք և
17 ուրիշ աստուածներ պաշտենք . Քանզի †Տ-
ռվան ինքն է մեր Աստուածը՛՛ , որ մեզ ու
մեր հայրերը Եգիպտոսի երկրէն՝ ծառայու-
թեան տունէն հանեց , և ինքը մեր աչքերուն
առջևը մեծ նշանները բրաւ , ու մեզ պահեց
մեր ամէն գացած ճամբուն մէջը՝ և ամէն ազ-
18 գերուն մէջը , որոնց մէջէն որ անցանք : Ես
Տռվան բոլոր ազգերը՝ ու մա երկրին մէջ բը-
նակող Ըմորհացիները մեր առջևէն վռնտեց .
մենք ալ Տռվան պիտի պաշտենք , որովհետև
մեր Աստուածը ինքն է :
19 Ետ Յեսու ժողովուրդին ըսաւ . ՀՈւրք
չէք կրնար Տռվան պաշտել . քանզի անիկայ
Բսուրբ Աստուած է . ու անիկայ †նախանձոտ
Աստուած ըլլալով՝ ‡ձեր յանցանքները ու մեղ-
20 քերը չներեր : Քանզի †երբոր Տռվան թո-
ղուք՝ ու օտար աստուածները պաշտէք , Նա
առնեը պիտի դառնայ , ու ձեզի բարիք ՀՂնե-
լուն տեղը՛՛ ձեզ չարչարելով բնաջինջ պիտի
ընէ :
21 Ետ ժողովուրդը Յեսուին ըսաւ . ՈՉ . Հա-
պա մենք Տռվան պիտի պաշտենք :
22 Եւ Յեսու ժողովուրդին ըսաւ . Դուք ձեր
անձանցը վկայ էք , որ †դուք ձեզի Տռվան
ընտրեցիք՝ զանիկայ պաշտելու համար . (ու
23 անոնք ըսին . Վկայ ենք .) Եւրիմն հիմա ‡ձեր
մէջը եղած օտար աստուածները վերցուցէք ,

* իմ՝ Աբրահամն
† Ծն . ԼԱ . 53 :
‡ Ծն . ԺԵ . 1 : Պտր . Է . 2 , 3 :
§ Ծն . ԼԶ . 2 , 3 : Մաղ . Ցխէ . 3 :
¶ Ծն . ԽԶ . 24 , 25 , 26 :
# Ծն . ԼՂ . 8 : ¤ Օր . ԺԵ . 5 :
՛ Ծն . ԼՀ . 1 , 6 : Պտր . Է . 15 :
Ն Նհ . Գ . 10 :
Ո Նհ . Է . ԺԸ . ԻՀ . Ժ . ԺԲ :
Շ Նհ . ԺԲ . 37 , 51 :
Չ Նհ . ԺԲ . 2 :
Պ Նհ . ԺԳ . 9 :
Ջ Նհ . ԺԳ . 10 :
Ռ Նհ . ԺԳ . 20 :
Ս Նհ . ԺԳ . 27 , 28 :
Վ ԲՕր . Գ . 34 : ԽԻՀ . 2 :
Տ ՊՆ . Է . 6 :
Ր Ծնած . ԽԱ . 21 , 33 : ԲՕր . ԺԱ . 32 : Գ . 1 :
Ց ՏՎ՛ս Պատ . ԺՁ . 25 :
Ւ Ծնած . ԽԲ . 5 : ԲՕր . ԽԳ . 4 :
Փ ԲՕր . ԽԳ . 5 :
Ք Ծնած . ԽԳ . 11 , 20 : ԽԳ . 10 :
Օ ՊՆ . Գ . 14 , 17 : Գ . 10 , 11 , 12 :
Ֆ ՊՆ . Գ . 1 : Ժ . 1 : ԺՁ . 1 :
և Նհ . ԽԳ . 28 : ԲՕր . Է . 20 :
՝ Մաղ . ԽՁ . 3 , 6 :
՞ ԲՕր . Գ . 10 , 11 : ՊՆ . ԺՁ . 13 :
՟ ԲՕր . Ժ . 12 : Ծն . ԺԵ . 1 : Ե . 5 : ԲՕր . ԺԲ . 13 : Մաղ . ՃԺԹ . 1 : ԲՄօր . ԱՀ . 12 : Նդեմ . Գ . 24 :
՚ Ելք 2 , 23 : ՎԼ . ԺԷ . 7 : Նդեկ . Է . 18 :
՛՛ Նդեկ . Է . 7 , 8 : ԽԳ . 3 :
՝՛ ՏՎ՛ս Ելատբ . ԱՀ . 15 : Ձ Ծնած . ԺԲ . 21 : Նդեկ . Է . 39 : Յօշ . Գ . 67 :
՞՛ Ելք 14 :
՟՛ Նհ . ԽԳ . 24 , 32 , 33 : ԼԳ . 15 : ԲՕր . ԺՁ . 7 : ԽԹ . 18 : Պատ . Գ . 10 :
՚՛ Ծն . ԺԲ . 19 :
՛՛՝ Կամ մեր Նհովայ Աստուածը ինքն է ,
՛՛՞ Ատ . Գ . 24 :
՛՛՟ Ծն . ԺԵ . 1 : Է . 5 : ԲՕր . ԺԲ . 13 : Մաղ . ՃԺԹ . 1 : ԲՄօր . ԱՀ . 12 : Նդեմ . Գ . 18 :
՛՛՚ Ելք 2 : ԼԵ . 2 : ԱԹագ . Գ . 20 : Մաղ . ՃԺԹ . 5 , 9 : Նա . Ե . 16 :
՛՛՛ Նհ . Է . 5 :
՛՛՜ Նհ . ԽԳ . 21 :
՛՛՝ ԱՊն . ԽԲ . 9 : ԲՊն . ԺԲ . 2 : Նգր . Բ . 22 : Նա . ԱՀ . 28 : Գե . 11 , 12 : Նրմ՛ . ԺԷ . 13 :
՛՛՞ ՊՆ . ԽԳ . 15 : Նա . ԿԳ . 10 : Պտր . Է . 42 :
՛՛՟ Նէս . ընձեղէն եաթը՝
՛՛՚ Մաղ . ՃԺԹ . 173 :
՛՛՛ Ատ 14 : Ծն . Լ . 2 : Պատ . Ժ . 16 : ԱԹագ . Է . 3 :

և ձեր սիրտը Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն դարձ-
24 ձուցէք : Ու ժողովուրդը Յեսուին ըսաւ . Մենք մեր Տէր Աստուածը պիտի պաշտենք , ու անոր խօսքը մտիկ ընենք :
25 Եւ Յեսու ժողովուրդին հետ ուխտ ըրաւ , ու Սիւքեմի մէջ անոր կանոն ու
26 դատաստան դրաւ : Եւ Յեսու այս խօսքերը՝ Աստուծոյ օրինաց գրքին մէջը գրեց , ու մեծ քար մը առաւ , և զանիկայ Տէրոջը սրբարանին մէջը եղած բլեկենիին տակը կանգնեց :
27 Ու Յեսու բոլոր ժողովուրդին ըսաւ . Ահա սա քարը մեզի վկայ ըլլայ . քանզի ասիկայ Տէրոջը մեզի հետ խօսած բոլոր խօսքերը լսեց . ուստի ասիկայ ձեզի վկայ ըլլայ , որ չըլլայ թէ
28 ձեր Աստուածը ուրանաք : Եւ Յեսու ժողովուրդը արձակեց . ո՛ր ամէն մարդ իր ժառանգութիւնը գնայ :
29 Եւ սա բաներէն ետքը՝ Տէրոջը ծառան Նաւեան Յեսուն մեռաւ , հարիւր տասը տա-
30 րեկան ըլլալով . Ու զանիկայ՝ իր ժառանգութեանը սահմանին մէջը՝ Թամնաթ սարային կողմը՝ Եփրեմի լեռը՝ Գաաս լեռանը հիւսիսային կողմը՝ թաղեցին :
31 Եւ Յեսուին բոլոր օրերուն մէջը , ու Յեսուէն ետքը ողջ մնացողներ և Իսրայէլի համար Տէրոջը ըրած ամէն գործքերը գիտցող ծերերուն բոլոր օրերուն մէջը՝ Իսրայէլը Տէրոջը ծառայութիւն ըրաւ :
32 Եւ Յովսեփին ոսկորները՝ որ Իսրայէլի որդիքը Եգիպտոսէն հաներ էին , Սիւքեմի մէջ թաղեցին՝ ագարակին այն մասին մէջ , որ Յակոբ՝ Սիւքեմի հօրը Եմմորին որդիներէն հարիւր կտոր արծաթի ծախու առեր էր . ու անիկայ՝ Յովսեփի որդւոցը ժառանգութիւնը եղաւ :
33 Ահարոնի որդին Եղիազարն ալ մեռաւ , ու զանիկայ՝ Եփրեմի լեռը՝ անոր որդւոյն Փենեհասին տրուած բլուրին վրայ թաղեցին :

ԳԻՐՔ ԴԱՏԱՒՈՐԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Յուդայի ու Շմաւոնի ցեղերուն գործքերը : 4 Ադոնիբեզեկ իրեն ունեցած կը պատժուի : 8 Երուսաղէմի կ'առնուի : 10 Քեբրոնը կ'առնուի : 11 Գոթոնիէլ Դաբիրը առնելուն համար , Աքսան իրեն կինութեան կը տրուի : 16 Կինեցիները Յուդայի հետ կը բնակին : 17 Հորման , Գազան , Աշկաղոնը ու Եկրոնը կ'առնուին : 21 Բենիամինացոց գործքերը : 22 Յովսեփի որդիքը Բեթէլը կ'առնուին : 30 Զաբուղոնի , 31 Ասերի , 33 Նեփթաղիմի , 34 ու Դանի ցեղերուն գործքերը :

1 Ա Յեսուին մեռնելէն ետքը՝ Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը հարցուցին , ու ըսին . Ո՞ր ցեղ համար՝ Քանանացոց վրայ առաջ ե՞լ կը-
2 լէ՝ անոնց հետ պատերազմելու : Եւ Տէրը ըսաւ . Յուդան թող ելլէ . ահա երկիրը ա-
3 նոր ձեռքը տուի : Եւ Յուդա՝ իր եղբօրը Շմաւոնին ըսաւ . ինձի հետ իմ վիճակս ելլէր , ու Քանանացւոց հետ պատերազմինք , և ես ալ քեզի հետ քու վիճակդ երթամ . Եւ Շմաւոն անոր հետը գնաց :
4 ու Յուդա ելաւ , ու Տէրը՝ Քանանացիները ու Փերեզացիները անոնց ձեռքը տուաւ . ու անոնցմէ Բեզեկի մէջ տասը հազար մարդ կոտրեցին :
5 Եւ Բեզեկի մէջ Ադոնիբեզեկը գտնելով՝ ա-

ա Տե՛ս Ել . ժէ . 25 : գ Յոպաղ . ժա . 17 :
բ Հմմտ 26 :
դ Ել Օր . լա . 24 :
ե Տե՛ս Դատ . ի . 6 :
զ Տե՛ս Ել . լէ . 4 :
է Ծն . խէ . 18 : ԴԼ . գ . 3 :
ը Տե՛ս Ծն . խէ . 48 , 52 :
թ Ել Օր . լա . 19 , 21 , 26 : ԴԼ . իբ . 27 , 28 , 34 :
ժ Ել Օր . լէ . 1 :
ի Դատ . բ . 6 :
լ Դատ . բ . 8 :
խ ԴԼ . ժբ . 50 : Դատ . բ . 9 :
ծ Տե՛ս Ել Օր . ժա . 2 : լա . 13 :
կ Դատ . բ . 7 :
հ Ծն . ծ . 25 : Նէ . ժդ . 19 :
ձ Ծն . լէ . 19 : Այլ գառնուկի
ղ Նէ . ջ . 25 : Դատ . ի . 28 :
—
ճ Յոզ . խէ . 21 : ԴԼ . ի . 18 :
մ Ծն . խի . 8 :
յ Հմմտ 17 :
ն Ծն . ի . 19 : Նէ . ժդ . 19 :
շ Ծն . լէ . 19 :
ո Ա Մն . ժ . 8 :
պ Ել . իդ . 19 : ա Յոպաղ . ժէ . 33 : Յակ . բ . 13 :
ջ Տե՛ս Ցես . ժէ . 63 :
ռ Ցես . ջ . 36 : ժա . 21 , ժէ . 13 :
ս Ցես . ժդ . 15 : ժէ . 13 , 14 :
վ Ցես . ժէ . 15 :

12 բիամի սեփիր էր ։) [a]Ու Վաղէր ըսաւ ։ Մի՛ որ Կարիամի սեփիրը զարնէ ու առնէ , իմ աղջկիս Աքսան անոր կնութեան պիտի տամ ։
13 Ուստի [b]Վաղերին պզտիկ եղբօրը Կենեզին որդին Թոթոնիէլը պարկա- առաւ զանիկայ ։ և Վաղէր իր աղջիկը Աքսան անոր կնութեան
14 առաւ ։ [c]Ու երբոր աղջիկը անոր կ'երթար , զանիկայ յորդորեց որ իր հօրմէն ագարակ մը ուզէ ։ և էշէն վար իջաւ ։ ու Վաղէր ըսաւ
15 անոր ։ Ինչի՞ կ'ուզես : Ու աղջիկը անոր ըսաւ ։ [d]Ինծի օրհնութիւն տուր ։ որովհետև ինծի Հարաւային երկիր մը տուիր , ինծի ջուրի աղբիւրներ ալ տուր : Ուստի Վաղէր վերի աղբիւրները ու վարի աղբիւրները տուաւ անոր :
16 [e]Ու Մովսէսին անեղբօրը Կենեցիին որդիքը՝ Յուդայի որդւոցը հետ [f]Ըրմաւնեայց քաղաքէն՝ [g]Ըրադի հարաւային կողմը եղող Յուդայի ա- նապատը եկան , [h]ու գացին ժողովուրդին հետ բնակեցան :
17 [i]Ու Յուդա իր եղբօրը Շմաւոնին հետ գնաց ։ ու Սեփաթի մէջ բնակող Քանանացիները զարկին , և զանիկայ նզովեցին , ու ան
18 քաղաքին անունը [j]*Հօրմա կոչեցին : Նաքը Յուդայեանք՝ [k]Գազան ու անոր սահմանը , և Ասկաղոնը ու անոր սահմանը , և Եկկարոնը ու
19 անոր սահմանը առին : Ու [l]Տէրը Յուդային հետ էր , ու անիկայ լեռանը տիրեց ։ բայց հովիտներուն բնակիչները չկրցաւ վռնտել ,
20 քանզի անոնք [m]երկաթէ կառքեր ունէին : Ինչ- Վէրրոնը Վաղէրին տուին , ինչպէս որ Մով- սէս ըսեր էր ։ ու անկէ Ենակին լրիք որդիները վռնտեց ։
21 [n]Ու Բենիամինի որդիքը՝ Երուսաղէմի մէջ բնակող Յերուսացիները չվռնտեցին ։ ու Յերուսացիք Բենիամինի որդւոցը հետ Երու- սաղէմի մէջ բնակեցան մինչև աս օրս :
22 Ու Յովսեփին տունն ալ Բեթէլի վրայ ե-
23 լան ։ Ու Տէրը անոնց հետ էր : Ու Յով- սեփին տունը՝ [o]Բեթէլը լրտեսեցին ։ (ու ան
24 քաղաքին անունը առաջուց [p]Լուզ էր ։) Ու պահապանները մարդ մը տեսան որ ան քաղա- քէն կ'ելլէր , ու անոր ըսին ։ Ցո՛ղ ըսէ , քաղաքը մտնելու կոչմը մեզի ցուցուր , ու [q]քե-
25 զի ողորմութիւն կ'ընենք : Ու անիկայ քա- ղաքը մտնելու կոչմը ցուցուց անոնց ։ ու քա- ղաքը սուրի բերին անցուցին , բայց ան մարդը
26 և անոր բոլոր ազգատոհմը թող տուին ։ Ու ան մարդը Քետացւոց երկիրը գնաց , և հոն մէկ քաղաք մը շինեց , ու անոր անունը Լուզ կո-
27 չեց , և մինչև աս օրս անոր անունը ան է ։ Ու [r]Մանասէն Բեթսանը և անոր գիւղաքա- ղաքները , Թանաքը ու անոր գիւղաքաղաք- ները , Յովղի բնակիչները և անոր գիւղաք- ղաքները , Յերղաամի բնակիչները ու անոր գիւղաքաղաքները , Մակեդդոյի բնակիչները ու անոր գիւղաքաղաքները չզարկաւ ։ և Քա- նանացիք կամակորութեամբ աս երկրին մէջ բը-
28 նակեցան : Ու երբոր Իսրայէլը ուժովցաւ , Քանանացիները հարկատու ըրաւ , բայց զա- նոնք բոլորովին չվռնտեց :
29 [s]Եփրեմն ալ՝ Գազերի մէջ բնակող Քա- նանացիները չվռնտեց ։ ու Քանանացիք անոր հետ Գազերի մէջ բնակեցան :
30 Զաբուղոնը՝ Կեթրոնի բնակիչները և [t]Նա- ղօլի բնակիչները չվռնտեց ։ ու Քանանա- ցիք անոնց մէջը բնակելով , հարկատու եղան :
31 [u]Ասերը՝ Ակքոյի բնակիչները , ու Սիդոնի , Ակղաբի , Ակզիբի , Հելբայի , Աֆեկի ու
32 Րոոբի բնակիչները չվռնտեց ։ [v]Հապա Աս- բեռնը՝ [w]ան երկիրը բնակող Քանանացւոց մէջը բնակեցան , որովհետև զանոնք չվռնտեցին :
33 [x]Նեփթաղիմը՝ Բեթսամիւսի բնակիչները ու Բեթանաթի բնակիչները չվռնտեց ։ Հապա [y]ան երկիրը բնակող Քանանացւոց մէջը բնա- կեցաւ ։ և Բեթսամիւսին ու Բեթանաթին բնակիչները [z]անոր հարկատու եղան :
34 Ու Ամորհացիք՝ Դանի որդիները լեռանն վրայ նեղը ձգեցին ։ քանզի անոնց թող չտուին որ
35 Հովիտները իջնեն : Ու Ամորհացիք կամակո- րութեամբ [a]Արէս լեռը , [b]Այիղոնի ու Սա- ղաբինի մէջ բնակեցան ։ բայց երբոր Յովսեփին տանը ձեռքը ուժովցաւ , անոնք հարկատու և-
36 ղան : Ու Ամորհացւոց սահմանը՝ [c]Ակրաբիմի զառի վերէն՝ Վէմէն [d]ի վեր էր :

ԳԼ · Ա

1 [e]Բնչատակ մը Խարիմի մէջ ժողովուրդը կը յանդիմանէ ։ 6 Ցեռուէն եռքը եկող նոր ազգին ըրած չարութիւնը ։ 14 Ըսուածոյ անանց վրայ բարկանալը ու գիտալը ։ 20 Ըսուածոյ Քանանացիներուն մնալոցովը Խրայէլը կը փորձէ ։

1 Ու Տէրոջը հրեշտակը Գաղգաղայէն [f]Ռո- քիմը ելաւ , ու ըսաւ ։ Զձեզ Եգիպտոսէն հանեցի , և ձեզ ան երկիրը բերի , որուն հա- մար ձեր Հայրերուն երդում ըրեր էի ։ ու [g]ըսի որ՝ Զձեզի հետ ըրած ուխտս յաւիտեան պի-
2 տի չաւրեմ ։ Ու [h]աս երկրին բնակիչը հետ դաշնակցութիւն մի՛ ընէք , [i]անոնց սեղանները

---

[a] Ելք . ժէ . 16 , 17 :
[b] Կաց . ի · 9 :
[c] Ելք . ժէ . 18 , 19 :
[d] Ծն . լէ · 11 :
[e] Կաց . ի · 11 , 17 : ա Թագ . ժէ . 6 : ա Պտ . բ . 55 : Երեմ . լէ . 2 :
[f] բ Օր . լդ . 3 :
[g] Թագ . բ . 8 : Ելք . ժբ . 4 :
[h] Թագ . իե . 3 : Ելք . ժբ . 4 :
[i] ՅԻ՛ նզովք :
[j] Ելք . ժա . 22 :
[k] Հմ բ 2 : գ Թագ . ժբ . 7 :
[l] Ելք . ժէ . 16 , 18 :
[m] Թագ . ժդ . 24 : բ Օր . ա . 36 : Ելք . ժգ . 9 , 13 : ժէ . 13 , 14 :
[n] Տե՛ս Ելք . ժէ . 63 : ժբ . 28 :
[o] Ելք . ժբ . 38 :
[p] Հմ բ 32 :
[q] Հմ բ 30 :
[r] Ելք . ժբ . 42 :
[s] Թագ . լդ . 4 : Ելք . ժէ . 3 :

---

[t] Հմ բ 19 :
[u] Ելք . բ . 1 : է . 2 : Կ . ժբ . 2 :
[v] Ծն . իբ . 19 :
[w] Ելք . բ . 12 , 14 :
[x] Ելք . ժէ . 11 , 12 , 13 :
[y] Ելք . ժդ . 10 : գ Թագ . իե . 18 :
[z] Ելք . ժբ . 15 :
[a] Ելք . ժբ . 24 — 30 :
[b] Սաղ . ձդ . 34 , 35 :
[c] Հմ բ 38 :
[d] Հմ բ 32 :
[e] Հմ բ 30 :
[f] Ելք . ժբ . 42 :
[g] Թագ . լդ . 4 : Ելք . ժէ . 3 :

---

[h] Հմ բ 5 :
[i] Ծն . ժէ . 7 :
[j] բ Օր . է . 2 :
[k] բ Օր . ժբ . 3 :

փլցուցէք • [ե]բայց դուք իմ խօսքիս Ճգազան-
դութիւն չըրիք • ինչո՞ւ համար աս բանը ը-
3 րիք : Աս ալ ըսի • Ո՛անունք ձեր առջևէն պի-
տի չվերնաւեմ՝ հապա անունք [ը]ձեզի թշնամի,
ու [ը]անունց աստուածներն ալ ձեզի [ը]որոգայթ
4 պիտի ըլլան : Ու երբոր Տէրոջը հրեշտակը՝ բո-
լոր Իսրայէլի որդւոցը աս խօսքերը ըսաւ, ժո-
5 ղովուրդը ձայնը վերցընելով՝ լացաւ : Նէ անտեղին անունը *Խոռիմ կոչեցին • ու հոն Տէ-
րոջը զոհ մատուցին :
6 Ու երբոր [բ]Գեսու ժողովուրդը արձակից՝ Իսրայէլի որդիքը՝ ամէն մէկը իր կալուածքը
7 գնաց՝ երկիրը ժառանգելու համար : [բ]Նէ ժո-
ղովուրդը՝ Յեսուին բոլոր օրերուն մէջ, ու Յեսուէն ետքը ողջ մնացող՝ և Իսրայէլի հա-
մար Տէրոջը ըրած ամէն մեծ գործքերը տեսնող
ծերերուն բոլոր օրերուն մէջ՝ Տէրոջը ծառա-
8 յութիւն ըրին : Նէ [բ]Տէրոջը ծառան Յեսու
[գ]Նաւեան՝ Տարիւթ տասը տարեկան մեռաւ •
9 Ու զանիկայ իր ժառանգութեանը սահմանին
մէջ՝ Գասաս լեռանը հիւսիսային կողմը՝ Նփ-
թեմի լեռը [դ]Գաաշեթի Տարեսին մէջը թաղեցին :
10 Նէ ան գարուն բոլոր մարդիկները իրենց հայ-
րերուն խառնուեցան • ու անոնցմէ ետքը մէկ
ուրիշ ազգ մը եկաւ, որ [բ]Տէրը ու Իսրայէլի
համար անոր ըրած գործքերը չճանչցան :
11 Նէ Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը առջևը չա-
րութիւն ըրին, ու Բահաղիմը պաշտեցին •
12 Նէ [բ]թողուցին իրենց Հայրերուն Տէր Ըստուա-
ծը, որ զիրենք Եգիպտոսի երկրէն հաներ էր,
ու [ե]օտար աստուածներու ետևէ գացին, այս-
[զ]ինչ իրենց բոլորտիքը եղող ազգաց *տանի մը
աստուածներուն, ու [է]անոնց երկրպագութիւն
13 ըրին, և Տէրը սրդողցուցին : Ըստի Տէրը
թողուցին, [ը]և Բահաղը ու Ըստարովթը պաշ-
14 տեցին : [թ]Նէ Տէրոջը բարկութիւնը Իսրայէլի
վրայ բորբոքեցաւ, ու [ժ]զանոնք կողոպտիչնե-
րուն ձեռքը մատնեց, ու զանոնք կողոպտե-
ցին • և [ժ]զանոնք շրջակայ թշնամիներուն ծա-
խեց, ու ալ [ժ]չկրցին իրենց թշնամիաց առ-
15 ջևը կայնիլ : Ո՛ւր որ երթային, Տէրոջը ձեռ-
քը անոնց վրայ էր չարիք ընելո՝ համար, ինչ-
պես որ Տէրը ըսեր էր, և [ի]ինչպես որ անոնց
երդում ըրեր էր • ու խիստ մեծ նեղութեան
մէջ էին :
16 Նէ [ը]Տէրը դատաւորներ հանեց, որոնք կո-
ղոպտիչներուն ձեռքէն ազատեցին զանոնք :
17 Սակայն իրենց դատաւորներուն ալ մտիկ չը-

[ե] Ելմ • 20 : Սադ • ՃԺ • 34 :
[զ] Ելս • իդ • 13 :
[է] ԿԼ • գ • 6 :
[ը] Նէ • իդ • 33 : ԼԹ • 12 :
[թ] Օր • է • 16 : Սադ • ՃԺ • 36 :
* [ժ]՝ լացողներ :
[ի] Ելս • իբ • 6 : իդ • 28 :
[լ] Ելս • իդ • 31 :
[խ] Ելս • իդ • 29 :
[ծ] Ելս • իդ • 30 :
[կ] [ի]ր Ելս • ԺԹ • 50 Ա իդ • 30
[ա]ստուած [գ]նաաեան նման :

[բ] Նէ • է • 2 : [ա] [գ]նադ • [բ] • 12 : [ա] Պն • [իբ] • 9 : [գ]րեմ. [թ] • 3 : [իբ] • 16 : Կսադ • գ • 8 : [բ] [գ]նես • [ա] • 8 : Տիտ • [ա] • 16 :
[գ] [ր] Օր • [լա] • 16 :
[դ] [ր] Օր • գ • 14 :
[ե] Նէ • [ի] • 5 :
[զ] Կէ • գ • 7 : [ժ] • 6 : Սադ • ՃԺ • 36 :
[է] Կէ • գ • 8 : Սադ • ՃԺ • 10, 41 | 42 :
[ը] [ի] [գ]նադ • ԺԷ • 20 :

[թ] Կէ • գ • 8 : գ • 2 : Սադ • իդ • 12 : Նա • [ծ] • 1 :
[ժ] Կ[ե] • իդ • 37 : Ելս • է • 12, 13 :
[ի] Կ[ե] • իդ : [ր] Օր • իդ : =
[լ] Կէ • գ • 9, 10, 15 : [ա] [գ]նադ • ժԷ • 11 : Կսոր • ժԷ • 20 :
[խ] Նէ • ԼԷ • 15, 16 : Կ[ե] • ժԷ • 7 :
[ծ] Ելս • [ա] • 5 :
[կ] Տես Կ[ե] • [գ] • 6 : [ր] Օր • ԼԷ • 36 : Սադ • ՃԺ • 44, 45 :
[հ] Կէ • գ • 12 : գ • 1 : [ը] • 33 :
[ձ] Նէ • • կարծը
[ղ] ՃԺ • 14 :
[ճ] Ելս • [իդ] • 16 :
[մ] Ելս • [իդ] • 13 :
[յ] Կէ • գ • 1, 4 :
[ն] [ր] Օր • [ը] • 2, 16 : ժԷ • 3 :
—
[շ] Կէ • [ե] • 21, 22 :
[ո] Ելս • ժԷ • 3 :
[չ] Կէ • [ը] • 22 :

ԳԼ • Գ

1 Իսրայէլը փորձելուս համար պահուած ազգերը : 6 Իսրա-
յէլը անոնց հետ հաղորդակցութիւն ընելով՝ կռապաշ-
տութիւն կ'ընէ : 9 Կոթոնիէլ՝ Քուսաբասաիմին ձեռ-
քէն կ'ազատէ զանոնք, 15 և Եհուդ՝ Էգղընէն, 31 ու
Սամգար՝ Փղշտացիներէն :

1 Նէ ասոնք են [ա]ան ազգերը՝ որոնք Տէրը թող-
ուցաւ, որ անոնցմով Իսրայէլը՝ այսինքն
Քանանացւոց բոլոր պատերազմները ամէն չը-
2 դիտցողները փորձէ • (Միայն ասոր համար՝
որ Իսրայէլի որդւոց սերունդը՝ մանաւանդ ա-
ռաջուց չդիտցողները պատերազմ սորվին ու
3 դիտնան •) [բ]Փղշտացւոց հինգ նախաթաղա-
թիւնները, և բոլոր Քանանացիները, ու Սի-
դոնացիները, Լեռնան լեռը բնակող Եւեա-
ցիները, Բաղհերմոն լեռնէն մինչև Եմաթի
4 մուտքը : [գ]Ասոնցմով պիտի փորձէր Իսրայէ-
լը, որ դիտնայ թէ արդիօք պիտի Ճազանդին

[ա] Նէ • [ե] • 2 : [ա] [գ]նադ • [բ] • 12 : [ա] Պն • [իբ] • 9 : [գ]րեմ. [թ] • 3 : [իբ] • 16 : Կսադ • գ • 8 : [բ] [գ]նես • [ա] • 8 : Տիտ • [ա] • 16 :
[բ] [ր] Օր • [լա] • 16 :
[գ] [ր] Օր • գ • 14 :
[դ] Նէ • [ի] • 5 :
[ե] Կէ • գ • 7 : [ժ] • 6 : Սադ • ՃԺ • 36 :
[զ] Կէ • գ • 8 : Սադ • ՃԺ • 10, 41 | 42 :
[է] [ի] [գ]նադ • ԺԷ • 20 :

[ը] Կ[ե] • իդ • 37 : Ելս • է • 12, 13 :
[թ] Կ[ե] • իդ : [ր] Օր • իդ : =
[ժ] Կէ • գ • 9, 10, 15 : [ա] [գ]նադ • ժԷ • 11 : Կսոր • ժԷ • 20 :
[ի] Նէ • ԼԷ • 15, 16 : Կ[ե] • ժԷ • 7 :
[լ] Ելս • [ա] • 5 :
[խ] Տես Կ[ե] • [գ] • 6 : [ր] Օր • ԼԷ • 36 : Սադ • ՃԺ • 44, 45 :
[ծ] Կէ • գ • 12 : գ • 1 : [ը] • 33 :
[կ] ՃԺ • 14 :
[հ] Ելս • [իդ] • 16 :
[ձ] Ելս • [իդ] • 13 :
[ղ] Կէ • գ • 1, 4 :
[ճ] [ր] Օր • [ը] • 2, 16 : ժԷ • 3 :
—
[մ] Կէ • [ե] • 21, 22 :
[յ] Ելս • ժԷ • 3 :
[ն] Կէ • [ը] • 22 :

Տէրոջը պատուիրանքներուն , որոնք Մովսէսին ձեռքովը անոնց Հայրերուն հրամայեր էր :

5 ՚Եւ Իսրայէլի որդիքը՝ Քանանացւոց , Քետացւոց , Ամորհացւոց , Փերիզացւոց , Եւեւացւոց ու Յեբուսացւոց մէջը բնակեցան .
6 Եւ *անոնց աղջիկները իրենց կնիկ առին , ու իրենց աղջիկները ալ անոնց տղոցը տուին , և
7 անոնց աստուածները պաշտեցին : ՚Ու Իսրայէլի որդիքը՝ Տէրոջը աչքը չարութիւն ըրին , և իրենց Տէր Աստուածը մոռնալով՝ †Բահաղներն ու *Աստարովթը պաշտեցին :
8 Եւ Տէրոջը բարկութիւնը Իսրայէլի վրայ բորբոքեցաւ , ու զանոնք Միջագետքի ՚Քուսան-սաթեմ թագաւորին †ձեռքը մատնեց . և Իսրայէլի որդիքը ութը տարի ծառայութիւն ըրին Քուսան-սաթեմին :
9 Ետքը Իսրայէլի որդիքը †Տէրոջը աղաղակեցին . ու Տէրը ՚Իսրայէլի որդւոյը փրկիչ մը հանեց , Քաղէբին պզտիկ եղբօրը Կենազին
10 որդին *Թոթնիէլը , որ զանոնք ազատեց : Եւ †Տէրոջը Հոգին անոր վրայ բլալով՝ Իսրայէլի մէջ դատաւորութիւն կ՚ընէր . ու երբոր պատերազմի ելաւ , Տէրը՝ Միջագետքի Քուսան-սաթեմ թագաւորը անոր ձեռքը տուաւ . և անոր ձեռքը Քուսան-սաթեմին դէմ զօրացաւ :
11 Ու երկիրը քառասուն տարի Հանգստացաւ . և Կենազեան Թոթնիէլը մեռաւ :
12 ՚Ու Իսրայէլի որդիքը նորէն Տէրոջը աչքին չարութիւն ըրին . և Տէրոջը աչքին չարութիւն ընելնուն համար՝ Տէրը *Մովաբի Եգդոն թագաւորը Իսրայէլին դէմ ուժովցուց .
13 Եւ անիկայ ՚Ամմոնի ու †Ամաղեկի որդիքը իր քովը ժողվեց , և գնաց Իսրայէլը զարկաւ , ու
14 ՚Երմաւենեաց քաղաքին տիրեց : Եւ Իսրայէլի որդիքը *Մովաբի Եգդոն թագաւորին ութսունհինգ տարի ծառայութիւն ըրին :
15 Ու Իսրայէլի որդիքը †Տէրոջը աղաղակեցին . և Տէրը անոնց մէկ փրկիչ մը հանեց , Բենիամինեան Գերայի որդին Եհուդը՝ որ †ձախահարձ էր . ու Իսրայէլի որդիքը անոր ձեռքովը՝ Մովաբի Եգդոն թագաւորին ընծայ խրբո-
16 կեցին : Եւ Եհուդ մէկ ‡կանդնաչափ երկայնութեամբ երկսայրի սուր մը շինեց իրեն , ու զանիկայ լաթերուն տակէն՝ իր աջ ազդրին վը-
17 րայ կապեց : Եւ ընծան Մովաբի Եգդոն †թագաւորին տարաւ . (ու Եգդոն խիստ գէր մարդ
18 մըն էր .) Ու երբոր ընծան տուաւ լմնցուց ,
19 ընծան կրող մարդիկները ևս խրկեց . Եւ ինքը *Գողգողայի մօտ եղած ‖քարահանքէն ևս դարձաւ , ու ըսաւ . Ա՛մ թագաւոր՝ քեզի մէկ ծածուկ խօսք մը ունիմ . և անիկայ ըսաւ . Լռե՛ւ ցկեցիր . ու բոլոր անոր քովը եղողները
20 դուրս ելան : Եւ Եհուդ անոր քովը մտնեցաւ . ու անիկայ նստած էր իրեն յատկացեալ Համառպային միջնատանը մէջ . և Եհուդ անոր ըսաւ . Քեզի Աստուծոյ կողմանէ մէկ խօսք մը
21 ունիմ . ու անիկայ աթոռէն վրայէն ելաւ : Եւ Եհուդ իր ձախ ձեռքը երկընցընելով՝ սուրը իր աջ ազդրին վրայէն քաշեց , ու անոր փորը խո-
22 թեց , Հնդակս որ՝ երկաթին հետևէն կոթն ալ ներս մտաւ . ու գիրուցը երկաթը բռնեց , Հանեք որ՝ սուրը անոր փորէն չկրցաւ Հանել , ու
23 աղբը դուրս ելաւ : Եւ Եհուդ սրահը ելաւ , ու միրուտաները դռները անոր վրայէն գոցեց՝ ու
24 կղպեց . Եւ ինքը ելաւ գնաց : Ու անոր ծառաները գալեն նայեցան՝ որ ահա միրուտաները դռները կղպուած էին . ու ըսին . Ընեկայ անտարակոյս իր ամառնային սենեակին մէջը *Հար-
25 կաւորութեան գացած է : Եւ անոնք ապասեցին , մինչև որ ամչցան . բայց ահա միրուտաները դռները չէր բանար . ու բանալին առին բացին . և ահա իրենց տէրը գետնի վրայ մեռած
26 մեռած էր : Ու քանի որ անոնք կը աւուրնային , Եհուդ փախաւ , և քարահանքէն անցնելով՝ ոչ առոչ Սեիրա հասաւ :
27 Ու երբոր հասաւ , ՚Եփրեմի լեռանը վրայ *փող ՚ֆչեցուց . և Իսրայէլի որդիքը անոր հետ ան լեռնէն վար իջան , ու ինքը անոնց առջևէն
28 կ՚երթար : Եւ անոնց ըսաւ . Իմ հետևէս եկէք . քանզի †Տէրը ձեր թշնամիները՝ Մովաբացիքը ձեր ձեռքը տուաւ . ուստի անոր հետևէն իջան , և ††Մովաբին ապահովեցին՝ Յորդանանու անցքերը բռնելնուն , ու թող չտուին որ
29 մարդ մը անցնի : Եւ ան ժամանակը Մովաբէն՝ տասը հազարի չափ մարդ կատրեցին , որոնք ամէնն ալ յաղթանդամ ու զօրաւոր մարդիկներ
30 էին . և մէկը չկրցաւ փախչիլ : Ու ան օրը Մովաբ՝ Իսրայէլին ձեռքին տակը նուաճեցաւ . ու *երկիրը ութսուն տարի Հանգստացաւ :
31 ՚Եւ անկէ հետև՝ Ընաթին տղան Սամեպարը եկաւ , ու *եզնեներու խթանով մը վեցհարիւր մարդ կատրեց . ՚և ասիկայ ալ ՚Իսրայէլը ազատեց .

ד Սաղ . ձդ . 35 :
ה Ել . լԹ . 16 : բ Օր . է . 3 :
ז ԳԼ . բ . 11 :
ի ԳԼ . բ . 13 :
ը Ել . լԹ . 13 : բ Օր . ժչ . 21 : Գլ . ի . 25 :
* Կամ անասունները
ը Ընդ . գ . 7 :
ժ ԳԼ . բ . 14 :
ի ՚Ա՛մ 15 : Գլ . գ . 3 : ղ . 7 : ժ . 10 : ա Թագ . ժբ . 10 : Դ.Եզեմ. Թ . 27 : Սաղ . իբ . 5 : ձչ . 44 : ձէ . 13 , 19 :
լ Գլ . բ . 16 :
խ Գլ . ա . 13 :
ծ Տե՛ս Թագ . իէ . 18 : Գլ . ղ . 34 : ժա . 29 : ժդ . 25 : ժդ . 6 , 19 : ա Թագ . ժա . 6 : բ Պտ . ժ . 1 :
կ Գլ . բ . 19 :
հ ա Թագ . ժբ . 9 :
յ Գլ . ի . 14 :
ղ Գլ . ա . 16 :
ճ բ Օր . իբ . 40 :
ս ՚Ա՛մ բ 9 : Սաղ . հբ . 34 :
ն Գլ . է . 16 :

† Նբեր . աջ ձեռքը զոյուած մարդ
‡ Կամ թզուկ
ֆ Հին . ղ . 20 :
‖ Կամ փոքրաւած ժայռերէն
§ Կամ կնկիր .
* Տե՛ս Ընդս . գ . 15 :
** ա Թագ . իդ . 4 :
†† Նբեր . առաքեր ծածկած է :
‡‡ Հին . ժէ . 15 : Գլ . է . 24 : ժէ . 1 : ժի . 1 :
§§ Գլ . է . 16 : ղ . 34 : ա Թագ . ժդ . 3 :
՚՚ Գլ . է . 9 , 15 : ա Թագ . ժէ . 47 :
՚՚՚ Կամ Մովաբի Էրէլէրը Էրէլեաները
՚՚՚՚ Հին . բ . 7 : Գլ . ժբ . 5 :
՚՚՚՚՚ Ա՛մբ 11 :
՚՚՚՚՚՚ Գլ . է . 6 , 8 : ա Թագ . ժդ . 19 , 22 :
՚՚՚՚՚՚՚ ա Թագ . ժէ . 47 , 50 :
՚՚՚՚՚՚՚՚ Գլ . բ . 16 :
՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Գլ . գ . 1 , 3 , ԼԱ : ժ . 7 , 17 : ժա . ձ , ԼԱ : ա Թագ . գ . 1 :

ԴԱ. Դ

1 Դեբօրան ու Բարակը՝ Յաբինին ու Սիսարային ձեռքէն Իսրայէլը կ'ազատեն։ 18 Յայէլ կը մեսրնէ Սիսարա զբօսղուխը։

1 Եւ Ահուդին մեռնելէն ետքը՝ Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը առջեւը նորէն չարութիւն ը-
2 րին։ Ու Տէրը ⁽ա⁾մատնեց զանոնք Քանանացւոց Յաբին թագաւորին ձեռքը, որ ⁽բ⁾Հասոր մէջ կը թագաւորէր. և անոր զօրագլուխը ⁽գ⁾Սիսարան էր, ու ⁽դ⁾ազգայ Հրիսոթին մէջը կը
3 բնակէր։ Եւ Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը աղաղակեցին. քանզի անիկայ իր հարիւր ⁽ե⁾երկաթէ կառքեր ունէր. ու անիկայ քսան տարի ⁽զ⁾Իսրայէլի որդիքը սաստիկ նեղեց։
4 Եւ ան ատենը Դեբօրա մարգարէուհին՝ Ղաբիդովթի կնիկը՝ Իսրայէլի մէջ դատաւո-
5 րութիւն կ'ընէր։ ⁽է⁾Ու անիկայ Եփրեմի լեռանը վրայ՝ Ռամայի ու Բեթէլի միջտեղը՝ Դեբօրայի արմաւենիին տակը կը բնակէր. և Իսրայէլի որդիքը դատաստանի համար անոր կ'ելլ-
6 լէին։ Ու Դեբօրա մարդ խրկեց, և ⁽ը⁾Աբինոամի որդին Բարակը Կադեսէն ⁽թ⁾Նեփթաղիմի կոչեցուց, ու անոր ըսաւ. Իսրայէլին Տէր Աստուածը ⁽ժ⁾քեզի չհրամայեց՝ ըսելով. գնա՝ Թաբօր լեռը ելլէ, ու Նեփթաղիմի որդւոցմէ և Զաբուղոնի որդւոցմէ քու հետդ տասը հա-
7 զար մարդ առ, Ու ես՝ Յաբինին զօրագլուխը Սիսարան, և անոր կառքերը ու զօրաց բազմութիւնը ⁽ի⁾քու դիմացդ պիտի հանեմ Կիսոն հեղհեղատին քովը, ու զանիկայ քու ձեռքդ պի-
8 տի մատնեմ։ Եւ Բարակ անոր ըսաւ. Թէ որ դուն ալ իմ հետս երթաս, կ'երթամ. բայց
9 թէ որ իմ հետս չերթաս, չեմ երթար։ Եւ անիկայ ըսաւ. Ընշուշտ ես քու հետդ պիտի երթամ. բայց քու երթալու ճամբուդ մէջ դուն փառք մը չես ստանար, քանզի Տէրը ⁽ի⁾Սիսարան մէկ կնկան մը ձեռքը պիտի մատնէ։ Ու Դեբօրա
10 եղաւ Բարակին հետը կադէս գնաց։ Եւ Բարակ ⁽ի⁾Զաբուղոնը ու Նեփթաղիմը Կադեսի մէջ ժողվեց, և տասը հազար ⁽ի⁾մարդով ելաւ. Դեբօրան ալ անոր հետը ելաւ։
11 (Ու Մովսէսին անեղբօրը ⁽ի⁾Յոթորին որդիներէն՝ ⁽ի⁾Կինեցի Քաբերը՝ Կինեցիներէն զատուեր էր, ու իր վրանը Կադեսի մօտ՝ Սանանիմի կաղնիին քովը կանգներ էր։)
12 Ըն ատենը Սիսարային իմացուցին, որ Աբինոամի որդին Բարակը Թաբօր լեռը ելեր է։
13 Եւ Սիսարա իր բոլոր կառքերը՝ ⁽ի⁾նը հարիւր երկաթէ կառքերը, ու իր հետը եղող բոլոր զօրքը՝ ազգայ Հրիսոթէն Կիսոն հեղհեղատը
14 Եւ Դեբօրա ըսաւ Բարակին. Ո՛տք ե-ելիր, քանզի Տէրը այսօր Սիսարան քու ձեռքդ մատնեց. ⁽ի⁾միթէ Տէրը քու առջեւդ չելլա՞ւ։ Ու Բարակ Թաբօր լեռնէն իջաւ, և իր հե-
15 տը տասը հազար մարդ կար։ Ու ⁽ի⁾Տէրը Սիսարան, և բոլոր կառքերը, ու բոլոր բանակը՝ Բարակին առջեւը սուրի բերնով խռովեցուց. և Սիսարա կառքէն վար իջաւ, ու ոտքով
16 փախաւ։ Եւ Բարակ՝ կառքերը ու բանակը մինչեւ ազգայ Հրիսոթը հալածեց, ու Սիսարային բոլոր բանակը սուրի բերնով ինկաւ, ու մարդ մը չմնաց։
17 Եւ Սիսարա ոտքով՝ Կինեցի Քաբերին կնկանը Յայելին վրանը փախաւ. քանզի ⁽ի⁾Հասորի Յաբին թագաւորին՝ ու Կինեցի Քաբերին
18 տանը միջտեղը խաղաղութիւն կար։ Եւ Յայէլ՝ Սիսարան դիմաւորելու եկաւ, ու անոր ըսաւ. Տէր իմ՝ դարձիր, ինծի դարձիր, մի՛ վախնար։ Եւ ան անիկայ դէպ ի վրանը անոր դարձաւ, և ⁽ի⁾նիկը զանիկայ մէկ լաթով
19 մը ծածկեց։ Եւ անիկայ կնկանը ըսաւ. Ջնծրկ ըսկ՝ ինծի քիչ մը ջուր տուր որ խմեմ, քանզի ծարաւած եմ։ Ըն ալ ⁽ի⁾կաթին տիկը բացաւ, ու անոր խմցուց. և տաը-
20 նիկայ ծածկեց։ Եւ անիկայ կնկանը ըսաւ. Կ'քանին դուռը կեցիր, ու թէ որ մարդ մը գայ, քեզի հարցնէ՝ ու ըսէ թէ՝ Ա՛ս տեղս
21 մարդ կա՞յ. Ըսկայ ըսես։ Ու Քաբերին կնիկը Յայէլ ⁽ի⁾վրանին մէկ ցիցը առաւ, և ուռն ալ ձեռքը բռնելով՝ կամացուկ մը անոր քովը գնաց, ու ցիցը անոր ծամելիքը մխելով՝ մինչեւ գետինը գամեց, և անիկայ յոդնած ըլլալուն համար խորունկ քնոյ մէջ էր. այսպէս
22 մեռաւ։ Եւ ահա Բարակը՝ Սիսարային հետեւելն կը վազէր. և Յայէլ դիմաւորելու ելաւ, ու անոր ըսաւ. Եկիր, քու փնտռած մարդդ քեզի ցուցնեմ. ու անիկայ կնկանը հետ ներս մտաւ. և ահա Սիսարան մեռած պառկեր էր, ու ցիցը անոր ծամելիքին մէջն էր։
23 Եւ ⁽ի⁾Աստուած ան օրը՝ Քանանացւոց Յաբին թագաւորը Իսրայէլի որդւոց առջեւը կորա-
24 գլուխ ըրաւ։ Ու Քանանացւոց Յաբին թագաւորին դէմ Իսրայէլի որդւոց ձեռքը օր ե օր կը զօրանար, մինչեւ որ Քանանացւոց Յաբին թագաւորը բնաջինջ ըրին։

ԴԱ. Ե

1—31 Դեբօրային ու Բարակին երգը։

1 Եւ ան օրը ⁽ա⁾Դեբօրան ու Աբինոամի որդին Բարակը երգեցին ու ըսին.

ա Կղ. բ. 19։
բ Կղ. բ. 14։
գ Ելս. ժա. 1, 10։ ժթ. 36։ Թ ա Թագ. ժբ. 9։ Սաղ. ձդ. 9։
ե Հմդ. ժգ. 9։ Սաղ. ձդ. 9։
զ Հմդ. ժգ. 13, 16։
է Կղ. ա. 19։
ը Կղ. ե. 8։ Սաղ. ղգ. 12։
թ Ծն. լբ. 8։
ժ Ելս. ժթ. 37։
ի Երր. ժա. 32։
ի Ել. ժդ. 4։
լ Կղ. ե. 21։ գ Թագ. ժբ. 40։ Սաղ. ձդ. 9, 10։
խ Կղ. բ. 14։
ծ Կղ. ե. 18։

կ Տե՛ս Ել. ժա. 8։ գ Թագ. ի. 10։
հ Թագ. Ա. 29։
յ Կղ. ա. 16։
ղ Հմդ. 6։
ճ Բ Օր. իթ. 3։ բ Թագ. ե. 24։ Սաղ. կը. 7։ Նա. ծբ. 12։
մ Սաղ. ձդ. 9, 10։ Տե՛ս Ելս. Ա. 10։
յ Կղ. ե. 25։
ն Կղ. ե. 26։
շ Սաղ. ժբ. 47։
ո Տե՛ս Ել. ժե. 1։ Սաղ. ժբ. ին վերնագիրը։

2 Իսրայէլի զօրավարացը առաջնորդելուն ,
*Ո՛ժողովուրդին յօժարակամ անձնանուէր
ըլլալուն համար՝
Տէրը օրհնեցէ՛ք :

3 †Ո՛վ թագաւորներ՝ մտի՛ք ըսէ՛ք ,
Ո՛վ նախարարներ՝ ականջ դրէ՛ք .
Ես Տէրոջը պիտի երգեմ ,
Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն սաղմոս պիտի ըսեմ :

4 Ո՛վ Տէր՝ ‡երբոր գուն Սէիրէն ելար ,
Ու Եդոմի դաշտէն չուեցիր ,
Երկիրը շարժեցաւ , երկինքը անձրեւ տեղաց ,
Ամպերն ալ ջուր կաթեցուցին :
5 §Տէրոջը երեսէն լեռները հալեցան .
‖Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն երեսէն Սինան ալ հալեցաւ :

6 ¶Անթի որդւոյն Սամիգարին օրերը՝
#Յայելին օրերը՝
‡Ճամբանները *անկոխ էին՝ .
Ու ճանապարհորդները խոտորնակ ճամբաներէ կ՚երթային :
7 Իսրայէլի մէջ զօրավարներ չմնացին ,
Չմնացին , մինչեւ որ ես Դեբորա եղայ ,
Մինչեւ որ եղայ †Իսրայէլի մէջ մայր ըլլալու :

8 ‡՚Այր աստուածներ ընտրեցին .
Ընտանեաց էշերուն մէջ պատերազմ եղաւ .
§Երդեւօք Իսրայէլի քառասուն հազար զօրքէն մէջը՝
Վահան կամ նիզակ երեւցաւ :
9 Իմ սիրտս՝ Իսրայէլի իշխաններուն վրայ է .
‖Ո՛վ ժողովուրդին անձնանուէր եղողները ,
Տէրը օրհնեցէ՛ք :
10 ¶Ճերմակ էշերու վրայ հեծնողներ ,
#Դատաստանի առեւտուր նստողներ ,
Ու ճամբու վրայ պտրտողներ՝ երգուցեցէ՛ք ,
11 †Ղեկնեաւորներուն ձայնէն
Ջուր հանելու տեղերուն մէջ .
Հոն ‡Տէրոջը արդարութիւնները ,
Ու Իսրայէլի մէջ անոր զօրավարացը արդարութիւնները պատմեն .
Ընտանեաց Տէրոջը ժողովուրդը դռները իջան :

12 §Երթնեցէ՛ , արթնեցիր ո՛վ Դեբորա .
Երթնեցէ՛ , արթնեցիր , ու երգ ըսէ .
Ո՛վ Բարակ՝ ելի՛ր .
Ո՛վ Աբինոամի որդի՝ գերութիւնդ գերի ըրէ :
13 Ընտանեաց փախստականները՝
‖Ժողովուրդին զօրաւորներուն վրայ յարձակեցան .
Տէրը ինծի հետ՝
Հզօրաւորներուն դէմ իջաւ :

14 ¶Եփրեմի արմատէն եղողները՝ #Ամաղեկին վրայ եկան .
Բենիամինը քու հետիդ քու ժողովուրդիդ մէջ եկաւ .
‡Մաքիրէն իշխաններ ,
Ու Զաբուղոնէն՝ դպրի գրիչ բռնողներ իջան :
15 Ես Իսաքարի զօրավարները Դեբօրային հետ ,
Ու Իսաքար ալ՝ §Բարակին պէս՝
Իր ոտքերովը հովիտը խրկուեցաւ .
Ռուբենի ‖տոհմերուն մէջը
Մեծ յուզմունք կար .
16 Ինչո՞ւ համար Եփրաթներուն մէջը նստար ,
Որ ¶հօտերուն մայիլը լսես :
Ռուբենի տոհմերուն մէջը
Մեծ տարակուսանք կար :
17 #Գաղաադը Յորդանանու անդին կողմը կը բնակէր ,
Ու Դանը ինչո՞ւ համար նաւերու մէջ պանդուխտ մնաց :
‡Ասերը ծովուն եղերքը կը նստէր ,
Ու իր նաւահանգիստներուն քովը կը բնակէր :
18 §Զաբուղոնը ու ‖Նեփթաղիմը այնպէս ժողովուրդ մըն է ,
Որ դաշտին բարձր տեղութիւնքը՝ զինքը մահուան վտանգի մէջ կը դնէ :

19 Թագաւորները եկան , պատերազմ ըրին .
Ընտանեաց ¶Քանանացւոց Թագաւորները
Մակեդոնի Ջուրին քովը՝ Թանաքի մէջ պատերազմ ըրին .
#Սակայն չշահեցան :

20 †Երկինքէն պատերազմ ըրին .
‡Աստղերը իրենց շրջաններէն՝
Սիսարային դէմ պատերազմ ըրին :
21 §Կիսոն հեղեղատը՝ ան հին հեղեղատը՝
Կիսոն հեղեղատը զանոնք քշեց տարաւ :
Ո՛վ իմ անձս՝ անոնց զօրաթիւը կոխկռիր :
22 Ընտանեաց ձիերուն սմբակները՝
Պատսիկ վազելնուն համար կտոր կտոր եղան ,
Զօրաւորներուն վազքնելովը :

ֆ Բ Պն . ժէ . 16 :
ր Բ Օր . լբ . 1 , 3 : Պագ . բ . 10 :
ռ Բ Օր . լգ . 2 : Պագ . կը . 7 :
ս Բ Դատ . իթ . 8 : Պագ . կը . 8 : Նա . կգ . 3 : Մգ . գ . 3 , 10 :
տ Բ Օր . գ . 11 : Պագ . ղէ . 5 :
ր Նհ . ժթ . 18 :
ց Գկ . գ . 31 :
ւ Գկ . գ . 17 :
փ Դ . խգ . 22 : Բ Պն . ժէ . 5 : Նա . լգ . 8 : Ողբ . ա . ֆ . գ . 18 :
* Նբր . պահանջան .
ք Նա . խթ . 23 .
օ Բ Օր . լբ . 16 : Գկ . բ . 12 , 17 :
ֆ ա Դատ . ժգ . 19 , 22 : Գկ . գ . 3 :
ֆ Հմ՛բ 2 :
հ Գկ . ծ . ֆ : ժբ . 14 :
յ Պագ . ձէ . 32 :
ղ Պագ . ձէ . 2 : ձթե . 5 :
Ո՛վ Աբինոամի որդի՝ քու դերութիւնդ գերի ըրէ :
13 Ընտանեաց փախստականները՝
‖Ժողովուրդին զօրաւորներուն վրայ յարձակեցան .
Տէրը ինծի հետ՝
Օրաւորներուն դէմ իջաւ :

14 ¶Եփրեմի արմատէն եղողները՝ #Ամաղեկին վրայ եկան .
Բենիամինը քու հետիդ քու ժողովուրդիդ մէջ եկաւ .
‡Մաքիրէն իշխաններ ,
Ու Զաբուղոնէն՝ դպրի գրիչ բռնողներ իջան :
15 Ես Իսաքարի զօրավարները Դեբօրային հետ ,
Ու Իսաքար ալ՝ §Բարակին պէս՝
Իր ոտքերովը հովիտը խրկուեցաւ .
Ռուբենի ‖տոհմերուն մէջը
Մեծ յուզմունք կար .
16 Ինչո՞ւ համար Եփրաթներուն մէջը նստար ,
Որ ¶հօտերուն մայիլը լսես :
Ռուբենի տոհմերուն մէջը
Մեծ տարակուսանք կար :
17 #Գաղաադը Յորդանանու անդին կողմը կը բնակէր ,
Ու Դանը ինչո՞ւ համար նաւերու մէջ պանդուխտ մնաց :
‡Ասերը ծովուն եղերքը կը նստէր ,
Ու իր նաւահանգիստներուն քովը կը բնակէր :
18 §Զաբուղոնը ու ‖Նեփթաղիմը այնպէս ժողովուրդ մըն է ,
Որ դաշտին բարձր տեղութիւնքը՝ զինքը մահուան վտանգի մէջ կը դնէ :

19 Թագաւորները եկան , պատերազմ ըրին .
Ընտանեաց ¶Քանանացւոց Թագաւորները
Մակեդոնի Ջուրին քովը՝ Թանաքի մէջ պատերազմ ըրին .
#Սակայն չշահեցան :

20 †Երկինքէն պատերազմ ըրին .
‡Աստղերը իրենց շրջաններէն՝
Սիսարային դէմ պատերազմ ըրին :
21 §Կիսոն հեղեղատը՝ ան հին հեղեղատը՝
Կիսոն հեղեղատը զանոնք քշեց տարաւ :
Ո՛վ իմ անձս՝ անոնց զօրաթիւը կոխկռիր :
22 Ընտանեաց ձիերուն սմբակները՝
Պատսիկ վազելնուն համար կտոր կտոր եղան ,
Զօրաւորներուն վազքնելովը :

---

† Կամ առաջ բաժնողներուն ,
Կամ ժողովողներուն
ֆ ա Դատ . ժբ . 7 : Պագ . ձթե . 7 :
ր Պագ . ձէ . 8 :
ռ Պագ . կը . 18 :
ս Պագ . խթ . 14 :
տ Գկ . գ . 27 :
ր Գկ . գ . 13 :
ց Դատ . լբ . 39 , 40 :
ւ Գկ . գ . 14 :
փ Կամ հեղեղատներուն
* Կամ ասոր բաժնողներուն ,
Կամ ժողովողներուն
ք Ես . ժբ . 25 , 31 :
օ Հես . ժբ . 29 , 31 :
ֆ Գկ . գ . 10 :
հ Գկ . գ . 16 : Պագ . խգ . 12 : Տե՛ս հմ՛բ 30 .
յ Տե՛ս Հես . ծ . 11 : Պագ . ղէ . 17 , 18 :
ղ Գկ . գ . 15 :
Ջ Դատ . լբ . 1 :
Ո Կամ հօտերուն մէջ սրինգի ձայնը
՚ Տե՛ս Հես . ժգ . 25 , 31 :
՛ Հես . ժբ . 29 , 31 :
՝ Գկ . գ . 10 :
՞ Գկ . գ . 16 : Պագ . խգ . 12 : Տե՛ս հմ՛բ 30 .
՟ Տե՛ս Հես . ծ . 11 : Պագ . ղէ . 17 , 18 :
ՠ Գկ . գ . 15 :
՚ Գկ . գ . 7 :

23 Տէրոջը հրեշտակը բաւա. Մարտիկը նզովեցէք.
Ընոր բնակիչները աստիճ նզովեցէք.
Վասնզի †Տէրոջը օգնութեանը՝
Զօրաւոր Ընտրեալներու դէմ՝ Տէրոջը օգնութեանը †հնան:
24 Կինանցի Յաբինին կնիկը Յայէլ՝
Կնիներուն մէջը օրհնեալ եւղի օրհնեալ ըլլայ.
†Վրաններու մէջը քնակող կնիկներէն
Եւղի օրհնեալ ըլլայ:
25 Ինաթոն ջուր ուզեց. կաթ տուաւ.
Իշխանաց ամանովը կագի մատուց:
26 Եկնիկայ իր ձեռքը ցիցին,
Ու իր աջ ձեռքը՝ հիւսան ուռին երկրնցուց,
Եւ Սիսարային զարնելով՝ գլուխը ճեղքեց.
Ու ցիցը անոր տաճկերքը մխելով՝ խոցեց:
27 Ընկնկայ ծռեցաւ, Յայէլին առքերուն մէջը
Ինկաւ փռուեցաւ.
Առքերուն մէջը ծռեցաւ ինկաւ.
Ուր որ ծռեցաւ, հոն մեռած ինկաւ:

28 Սիսարային մայրը պատուհանէն նայեցաւ,
Ու վանդակին եւեէն կանչվըտուեց.
Ինչո՞ւ համար անոր կառքը կ'ուշանայ գալու.
Ինչո՞ւ անոր կառքերուն քայլերը ետ կը մնան:
29 Ընոր իմաստուն տիկիններըը անոր պատասխան տուին.
Ինքն ալ իր խօսքերուն պատասխանը իրեն կու տար.
30 †Ընդունած անոնք աւար գտան,
Օ՞անկայ բաժնելու վայ են.
Ամէն կարճի համար՝ մէկ կամ երկու աղջիկ,
Իսկ Սիսարային համար՝ գոյնզգոյն աւար մը,
Գոյնզգոյն նկարազարդ աւար մը,
Երկու կողմը բանուած ու գոյնզգոյն մընոցներ աւար առած իր պէսի ըլլան:

31 †Այ՛վ Տէր՝ քու բոլոր թշնամիներդ
Այսպէս կորսուին.
Իսկ զԸնկայ սիրողները,
†Իր զօրութեամբը երկոզ ելաւուն պէս բլլան:

Ու երկիրը քառսուն տարի Հանդստացաւ:

ԴԼ. Օ

1 Իսրայէլացիք Տէրոջը դէմ մեղանչելով՝ Մադիանացիներէն կը նեղուին: 8 Մարգարէ մը զանոնք կը յանդիմանէ: 11 Հրեշտակ մը Գեդէոնը կը խրկուի Իսրայէլը ազատելու համար: 17 Գեդէոնին զոնը կրակով կը ապահովի: 25 Գեդէոն Բահաղին սեղանը կը փլըցնէ, ու իր չքնաղ սեղանին վրայ ողջակէզ կը մատուցանէ: 28 Յոաս իր որդին կը պաշտպանէ, և զանկայ Հերթաղ կ'անուանէ: 33 Գեդէոնին զօրքը: 36 Գեդէոնին տրուած նշանները:

1 Եւ Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը առջեւը չարութիւն ըրին. ու Տէրը զանոնք եօթը
2 տարի †Մադիանացւոց ձեռքը մատնեց: Եւ Մադիանացւոց ձեռքը Իսրայէլի վրայ ուժգնացաւ. ու Իսրայէլի որդիքը Մադիանացւոց պատճառաւ՝ իրենց համար †լեռներու մէջ խոռոչներ, քարայրներ և պատնէշներ շինեցին:
3 Ու երբոր Իսրայէլացիք սերմ կը ցանէին, Մադիանացիք անոնց վրայ կ'ելլէին. և †Ամաղեկացիք †ու արեւելքի բնակիչներն ալ կ'ելլէին.
4 Եւ անոնց դէմ բանակ կազմելով՝ †գետնին բերքը կ'աւերէին մինչեւ Գազա, ու Իսրայէլին ապրուստ մը չէին թողուր, ոչ
5 ոչխար, ոչ արջառ և ոչ էշ. Վասնզի անոնք իրենց հօտերովը ու վրաններովը կ'ելլէին, և †մարախի պէս բազմութեամբ կու գային. թէ անոնք և թէ անոնց ուղտերը չէին համրուեր. ու Իսրայէլի երկիրը կու գային զանիկայ աւերելու համար: Եւ Իսրայէլը Մադիանացւոց պատճառաւ շատ աղքատացաւ. Ու Իսրայէլի որդիքը †Տէրոջը աղաղակեցին:
7 Ու երբոր Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը աղաղակեցին
8 կեցին Մադիանացւոց պատճառաւ, Տէրը Իսրայէլի որդւոցը մէկ մարգարէ մը խրկեց. ու անոնց ըսաւ անոնց. Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Ես ձեզ Եգիպտոսէն հանեցի, ու ձեզ ծառայութեան տունէն դուրս
9 բերի, Եւ ձեզ Եգիպտացւոց ձեռքէն, ու բոլոր ձեզի նեղութիւն տուողներուն ձեռքէն ազատեցի, և †զանոնք ձեր առջեւէն վռնտելով՝
10 անոնց երկիրը ձեզի տուի. Ու ձեզի ըսի. Ես եմ ձեր Աստուածը. †մի՛ վախնաք Ամորհացւոց աստուածներէն, որոնց երկրին մէջ կը բնակիք. բայց դուք իմ խօսքս մտիկ չըրիք:
11 Եւ Տէրոջը հրեշտակը եկաւ, ու †Բիւեզրեացւոց Յովաասին բևեռինին տակը նստաւ, որ Եփրայիմի մէջն էր. ու անոր որդին †Գեդէոնը հնձանին մէջ ցորեն կը ծեծէր՝ Մադիանացւոց
12 երեսէն փախցընելու համար: Եւ †Տէրոջը հրեշտակը անոր երեւցաւ, ու ըսաւ. Ա՛վ զո-
13 րաւոր կարիճ, Տէրը †քու հետդ է: Եւ Գեդէոն անոր ըսաւ. Ա՛հ Տէր իմ, թէ որ Տէրը մեր հետն է, ինչո՞ւ համար ասոնք բոլոր բաները մեր գլուխը եկաւ. և †ո՞ւր են անոր ամէն հրաշքները, †որոնք մեր Հայրերը մեզի կը պատմին՝ ըսելով թէ՝ Տէրը մեզ Եգիպտոսէն հանեց. բայց հիմա Տէրը †մեզ երեսէ ձգեց, ու

---

† ա Ցհ. ժէ. 47, ժը. 17, իե. 28:
† Պլ. իա. 9, 10, Ղեմ. գ. 5:
ե Պլ. գ. 17:
ֆ Ղ.ու. ա. 28:
ա Պլ. գ. 19:
բ Պլ. գ. 21:
գ Նլ. ժե. 9:
դ Ասղ. ձէ. 9, 10:
ե Ասղ. ժե. 5:
զ բ Ցհ. իզ. 4:
—
ա Պլ. բ. 19:
բ Ելմ. գ. 7:
գ ա Ցհ. ժգ. 6: Նբր. ժա. 38:
դ Պլ. գ. 13:
ե Նա. ե. 1: Պլ. է. 12:
զ. 10: է Ցհ. ժ. 30: Ցոր. ա. 3:
է Ղ.ա. իզ. 10: ը Օր. իը. 30, 33, 51: Մկ. գ. 15:
թ Պլ. է. 12:
ժ Պլ. գ. 15: Ովս. է. 15:
ի Ասղ. իդ. 2, 3:
լ գ Ցհ. ժէ. 35, 37, 38:
խ Ելմ. ժ. 2:
ծ Հես. ժէ. 2:
կ Նբր. ժա. 32:
հ Պլ. ժգ. 3: Ղ.ու. ա. 11, 28:
ձ Հես. ա. 5:
ղ Ասղ. ձթ. 49: Նա. ե թ. 1: կգ. 15:
ճ Ասղ. իզ. 1:
մ ը Մն. ժէ. 2:

14 մեզ Աստիանացւոց ձեռքը մատնից : Եւ Տէրը անօր ասէր ցայգաւտ , ու ըսաւ . Երթ քու զօրութիւնովդ գնա՛ , որ Իսրայէլը Աստիանացւոց ձեռքէն ազատես . չէ՞ որ ես քեզ խրկեցի :
15 Ու անիկայ անոր ըսաւ . Ո՛վ Տէր իմ , Իսրայէլը ինչո՞վ ազատեմ . ահա՛ իմ *ազգատոհմս՝ Աստասէի ցեղէն պիտի ազքատ է , ու ես իմ հօրս տանը պիտի պզտիկն եմ : 16 Եւ Տէրը անոր ըսաւ . Վասն անշուշտ քու հետդ պիտի ըլլամ , ու Աստիամը՝ մէկ մարդու մը պէս պիտի զարնես :
17 Եւ անիկայ անոր ըսաւ . Կ՚աղաչեմ . թէ որ ես քու աչքիդ առջևը շնորհք գտայ , *ինծի նշան մը ցուցո՛ւր , որ դուն դառնաս : 18 Գնոմամ ըն ինծի հետ խօսողը դուն ես : Կ՚աղաչեմ որ ասկէ չերթաս , մինչև որ ես քեզի գամ , իմ ընծաս բերեմ , ու քու առջևդ դնեմ : Եւ անիկայ ըսաւ . Ես կը սպասեմ , մինչև որ դուն դառնաս :
19 Ու Գեդէօն ներս մտաւ , այծերէն ուլ մը և մէկ արդու ալիւրէ բաղարջ շօթիեր պատրաստից . միսը սափոռի մը մէջ դրաւ , ու արդանային ալ պտուկի մը մէջ դրաւ , և անոր առջևը հանից բևեհնիին տակը՝
20 ու անոր մատուց : Եւ Աստուծոյ հրեշտակը անոր ըսաւ . Միսը ու բաղարջ շօթիերը առ , հոս վէմին վրայ դիր , ու *արդանային թափէ : Եւ անիկայ անանկ ըրաւ : 21 Եւ անոր Տէրոջը հրեշտակը իր ձեռքի գաւազանին ծայրը երկնցուց , ու միսին և բաղարջ շօթիերուն դպաւ . ու Հրէշէն կրակ ելլելով՝ միսը և բաղարջ շօթիերը այրից . ու Տէրոջը հրեշտակը անոր աչքերուն առջևէն գնաց : 22 Եւ Գեդէօն *տեսաւ որ անիկայ Տէրոջը հրեշտակն է . ու Գեդէօն ըսաւ . Ո՛վ Տէր Եհովայ , *որ Տէրոջը հրեշտակը երես առ երես տեսայ :
23 Խայց Տէրը անոր ըսաւ . Խաղաղութիւն ըլլայ քեզի . մի՛ վախնար , պիտի չմեռնես :
24 Եւ Գեդէօն հոն Տէրոջը սեղան մը շինից , ու անոր անունը *Եհովաշալօմ կոչից , որ մինչև աս օրս՝ *Աբիեզերհացւոց Եփրայիմ մէջը կիցած է :
25 Եւ անոր գիշերը Տէրը անոր ըսաւ . Քու հօրդ զուարակը՝ ու եօթը տարեկան երկրորդ զուարակը առ , և քու հօրդ ունեցած Բահաղի սեղանը փլցո՛ւր , ու *քովի անտառն ալ կըտրէ :
26 Ըէ՛ . Եւ Էաս ապառաժ քարին գլուխը՝ օրինաւոր կերպով՝ քու Տէր Աստուծոյդ սեղան մը շինէ , ու երկրորդ զուարակը առ , և քու կտրած անտառիդ փայտերովը ողջակէզ ըրէ :
27 Ու Գեդէօն իր ծառաներէն տասը մարդ առաւ , և Տէրոջը իրեն ըսածին պէս ըրաւ , ու իր հօրը տունէն , և քաղաքին մարդիկներէն վախնալով աս բանը ցորեկը ընելու՝ գիշերը ըրաւ :
28 Ու երբոր քաղաքին մարդիկները առաւօտուն կանուխ եղան , տեսան որ Բահաղին սեղանը փլած , և անոր քովի անտառը կտրած , ու երկրորդ զուարակը՝ շինուած սեղանին վրայ մատուցած :
29 Բայ՝ ողջակէզ եղած էր : Ասոր իրարու ըսին . Ա՛ս բանը ո՞վ ըրաւ . և ազէկ մը փնտռելին ու քննելին . ու ըսուեցաւ թէ Եա
30 բաղը Յովասին որդին Գեդէօնը ըրաւ : Եւ քաղաքին մարդիկները Յովասին ըսին . Որդիդ դուրս հանէ՝ որ մեռնի , քանզի Բահաղին սեղանը փլցուցիր , ու անոր քովի անտառը կրտրեր :
31 բեր է : Եւ Յովաս՝ իր վրան եկող բոլոր մարդիկներուն ըսաւ . Մի՞թէ Բահաղին իրաւունքը դո՞ւք պիտի պաշտպանէք , կամ թէ զանիկայ դո՞ւք պիտի ազատէք . *ով որ անոր իրաւունքը պաշտպանէ , թող մեռցուի մինչև առտու . թէ որ անիկայ աստուած է , թող ինքը իր իրաւունքը պաշտպանէ անոր դէմ , իր սեղանը փլցնելուն համար :
32 Եւ նոյն օրը զանիկայ ‖ Յերոբաաղ անուանից . քանզի ըսաւ . Թող Բահաղ իր իրաւունքը պաշտպանէ անոր դէմ , իր սեղանը փլցնելուն համար :
33 Եւ բոլոր *Աստիանացիները , Ամաղեկացիները ու արևելքի բնակիչները միկտեղ ժողվուեցան , ու Յորդանանէն անցնելով՝ *Յեզրէլ դաշտին մէջ բանակեցան :
34 բայէլի հոմիտին մէջ բանակեցան : Եւ °Տէրոջը *Հոգին Գեդէօնին վրայ հանգչեցաւ , ու անիկայ *փող ընդցուց . և Աբիեզերհանք առնոր ետևէն ժողվուեցաւ :
35 Ու բոլոր Մանասէին պատգամաւորներ խրկից , ան ալ անոր ետևէն ժողվուեցաւ . և Ասերին , Զաբուղոնին ու Նեփթաղիմին պատգամաւորներ խրկից . ու անոնք գացին դանոնք դիմաւորելու :
36 Եւ Գեդէօն Աստուծոյ ըսաւ . Թէ որ ըստիդ պէս Իսրայէլը իմ ձեռքովս ազատելու
37 ես , °Ահա ես կաշին մէջը բուրդի դզմէ մը կը դնեմ , թէ որ միայն դզմէին վրայ ցօղ՝ ու բոլոր գետնին վրայ չորութիւն ըլլայ , անատնեն պիտի գիտնամ՝ որ ըստիդ պէս Իսրայէլը իմ ձեռքովս
38 քովս պիտի ազատես : Եւ այնպէս եղաւ . վասն զի առաւօտուն կանուխ կելաւ , ու դզմէը քաշից , և դզմէէն ցօղը Հանից , որ կոնը մը լիներ
39 ցուն ջուր եղաւ : Ընատեներ Գեդէօն Աստուծոյ ըսաւ . *Քու բարկութիւնդ իմ վրաս չբորբոքի , ու միայն աս անգամ ալ խօսիմ . միայն աս անգամ դզմէովը փորձեմ . հիմա միայն դզմէին վրայ չորութիւն , ու բոլոր գետնին ցօղ ըլլայ :

ղ ա Ցաւագ . ժէ . 11 : Նրբ . ժա . 32 , 34 :
ջ Հես . ա . 9 : Կղ . գ . 6 :
ճ Տե՛ս ա Ցաւագ . իա . 21 :
* Նբր . հ տղաբաւորս . տե՛ս Ելից . ե . 2 :
յ Նղ . գ . 12 : Հես . ա . 5 :
ն Նղ . գ . 1 — 8 : Հմր 36 , 37 : գ Ցաւագ . ի . 8 : Ասղ . ձղ . 17 : Նա . է . 11 :
չ Նդն . ժբ . 3 , 5 : Կղ . ժէ . 15 :
ո Նդն . ժբ . 6 , 7 , 8 :
շ Կղ . ժէ . 19 :
պ Տե՛ս գ Ցաւագ . ժբ . 33 , 34 :
ջ Դ Եզ . իա . 24 : գ Ցաւագ . ժբ . 38 : բ Ար . է . 1 :
ռ Կղ . ժէ . 21 :
ս Նդն . ժղ . 13 : Լթ . 30 : Նղ . Լթ . 20 : Կղ . ժէ . 22 :
վ Դան . Ջ . 19 :
տ Տե՛ս Նդն . իբ . 14 : Նղ . ժէ . 15 :
ր Նդն . ժբ . 6 , 7 , 8 :
ց Կղ . ժէ . 19 :
ւ Տե՛ս գ Ցաւագ . ժբ . 33 , 34 :
փ Դ Եզ . իա . 24 : գ Ցաւագ . ժբ . 38 : բ Ար . է . 1 :
ք Կղ . ժէ . 21 :
օ Նդն . ժղ . 13 : Լթ . 30 : Նղ . Լթ . 20 : Կղ . ժէ . 22 :
ֆ Դան . Ջ . 19 :
ա Տե՛ս Նդն . իբ . 14 : Նղ . ժէ . 15 : Նրեմ . Լէ . 16 : Նղեկ . խը . 35 :
† ը՝ Տէր խաղաղութեան , իմ խաղաղութիւն Տեառն :
բ Կղ . իբ . 32 :
ե Նղ . Լէ . 13 : բ Օբ . է . 5 :
‡ Կամ աս ամիսոցիս գլխուն բաց տեղը
— ա Ցաւագ . ժբ . 11 : բ Ցաւագ . ժա , 21 : Տե՛ս Նրեմ . ժա . 13 : Ովս . ք . 10 :
‖ ը՝ Խահաղը ջատագովութիւն թող ընէ :
ֆ Ա՛ը 3 :
ր Հես . ժէ . 16 :
ո Կղ . գ . 10 : ա Ար . ժբ . 18 : բ Ար . խէ . 20 :
ֆ Ցաւա . Ջ . 3 : Կղ . գ . 27 :
ա Տե՛ս Նղ . գ . 3 , ֆ , 6 , 7 :
բ Նդն . ժբ . 32 :

40 նին վրայ ցօղ ըլլայ : Եւ ան գիշերը Ա-
տուած այնպէս ըրաւ . մինակ գետինն վրայ
ցօղ եղաւ :

Գ Լ · Ե

1 Գեդէօնի բանակին երսուհնուերկու հազար մարդոցմէն՝ ի-
րենք հարիւր հողին կ'ընտրուին : 9 Գեդէօն Արտիանացիի
մը երազը ու մեկնութիւնը լսելով՝ կը քաջալերուի : 16
Փողերով՝ ու սափորներու մէջ դրուած ջահերով իր բա-
նեցուցած հնարքը : 24 Եփրեմի որդիքը Օրէբը ու
Զէբը կը բռնեն կը մեռցընեն :

1 Եւ ᵃՅերոբաաղ՝ այսինքն Գեդէօնը ու անոր
հետ եղող բոլոր մարդոցմէրդը կանուխ ե-
լան , Հարօդի աղբիւրին քովը բանակեցան .
ու Արդիամու բանակը անոր հիւսիսային կող-
մը՝ դէպ'ի Մօրեի բլուրը՝ հովիտին մէջն էր :
2 Եւ Տէրը ըսաւ Գեդէօնին . Քու հետդ ե-
ղող մարդոցմէրդը շատ է . Ես ո՛չ Արդիա-
մը անոնց ձեռքը տալ . չըլլայ որ Իսրայէլը
ᵇինծի դէմ պարծենայ ու ըսէ թէ՝ Իմ ձեռքս
3 զիս ազատեց : Ուստի հիմա քարոզ կարդալ
տաս՝ որ մարդոցմէրդը լսէ , ու ըսես . ᵗԱյ՛մ որ
վատասիրտ ու երկչոտ է՝ թող ետ դառնայ , և
շուտով Գաղաադ լեռնէն երթայ . ու մարդո-
մէրդէն քսանուերկու հազար հոգի ետ դար-
4 ձան , ու տասը հազար մնացին : Եւ Տէրը ը-
սաւ Գեդէօնին . Մարդոցմէրդը տակաւին շատ
է . Զուրին քովը իջնցուր զանոնք , ու հոն քե-
զի համար զանոնք փորձեմ . և որուն համար
քեզի ըսեմ թէ՝ Ասիկայ քու հետդ երթայ ,
անիկայ քու հետդ թող երթայ , ու որուն հա-
մար քեզի ըսեմ թէ՝ Ասիկայ քու հետդ չեր-
5 թայ , անիկայ թող չերթայ : Ուստի մարդո-
մէրդը Զուրին քովը իջնցուց . և Տէրը Գե-
դէօնին ըսաւ . Ամէն որ շունի լափելուն պէս
Զուրը լեզուովը լափէ , անիկայ զատ կայնեցը-
նես , ու ամէն որ խմելու համար իր ծունկերուն
6 վրայ ծռի , անոնք ալ զատ կայնեցընէ : Եւ
ձեռքը բերանը պահնելով լափողներուն թիւը՝
իրենք հարիւր մարդ էր . և բոլոր մնացած մար-
մէրդէն իրենց ծունկերուն վրայ ծռեցան Զուր
7 խմելու համար : Ու Տէրը Գեդէօնին ըսաւ .
ᵗԱն իրենք հարիւր մարդիկներով՝ որոնք Զու-
լափեցին , ձեզ պիտի ազատեմ , և Արդիամը
քու ձեռքդ պիտի մատնեմ . ու բոլոր ՀԱՅԱՍՏԱՆ
մարդոցմէրդը՝ ամէն մարդ իր տեղը երթայ :
8 Ուստի մարդոցմէրդը՝ իրենց ձեռքը պաշար ա-
ռին և իրենց փողերն ալ : Եւ Գեդէօն Իս-
րայէլի բոլոր մարդիկները՝ ամէն մէկը իր վրանը
խրկեց , բայց ան իրենք հարիւր մարդը իր քովը
պահեց . ու Արդիամու բանակը՝ անոր տակը՝
հովիտին մէջն էր :
9 Եւ նոյն ᵇգիշերը՝ Տէրը անոր ըսաւ . Ա՛տք
ելիր , ու ասկէ բանակը իջիր . քանզի զանիկայ
10 քու ձեռքդ մատնեցի : Եւ թէ որ դուն իջ-

ա Դտ . ը . 32 :
բ բ Օր . ը . 17 : Նա . Յ . 13 : ա Կոր . ա . 29 : բ Կոր . գ . 7 :
գ բ Օր . ի . 8 :
դ ա Թագ . ժդ . 6 :
ե Ննդ . խզ . 2 , 3 :
զ Ա՛մ ը 13 , 14 , 15 : Ցե՛ս Ննդ . իդ . 14 : ա Թագ . ժգ . 9 , 10 :

նելու կը վախնաս , նախ՝ դուն քու ծառադ
11 Փուրային հետ բանակը իջիր . Եւ Ականի լը-
սես թէ անոնք ինչ կը խօսին . անկէ ետև քու
ձեռքերդ պիտի ուժովնան , որ բանակը իջնես :
Ուստի ինքը և իր ծառան Փուրա՝ բանակին
12 մէջն ᵃգունդերուն ծայրը իջան : Ու Ա-
դիամը , և Ըմալէկը , Ըու բոլոր արևելցիները՝
մարախներու պէս բազմութեամբ հովիտին մէջ
պառկեր էին , և անոնց ուղտերը անթիւ էին ,
ու ծովեզրն եղերքը եղող աւազին չափ շատ էին :
13 Եւ Գեդէօն հոն երթալով՝ լսեց որ մէկ մարդ
մը իր ընկերին երազ կը պատմէր , ու կ'ըսէր .
Ես երազ մը տեսայ . և ահա մէկ գարեղէն
հաց մը գէպ'ի Արդիամու բանակը կը գը-
լորուէր , և վրանի մը հասնելով՝ զանիկայ զար-
կաւ , որ իյնակաւ . ու գլխիվար դարձուց , և
14 վրանը իյնակաւ : Ու անոր ընկերը պատասխան
տուաւ , և ըսաւ . Ասիկայ ուրիշ բան չէ ,
բայց միայն Իսրայէլացի Յովաշի որդւոյն Գե-
դէօնին սուրը . Ըատուած՝ Արդիամը ու բոլոր
բանակը անոր ձեռքը մատներ է :
15 Ու երբոր Գեդէօն երազին պատմութիւնը
ու անոր մեկնութիւնը լսեց , Տէրոջը երկրպա-
գութիւն ըրաւ , և Իսրայէլին բանակը դար-
ձաւ , ու ըսաւ . Ա՛տք ելէք , քանզի Տէրը
16 Արդիամու բանակը ձեր ձեռքը տուեր է : Եւ
ան իրենք հարիւր մարդը իրենք գունդի բաժնե-
լով՝ ամէնուն ձեռքը փողեր ու պարապ սա-
փորներ տուաւ , և սափորներուն մէջն ալ ջա-
17 հեր պրաւ . Ու անոնց ըսաւ . Ինծի նայեցէք՝
և անանկ ըրէք . ու երբոր բանակին եղերքը
հասնիմ , ես ինչպէս որ ընեմ , դուք ալ այն-
18 պէս ըրէք : Ու երբոր ես ու բոլոր իմ հետս
եղողները՝ փողը ընէնցընենք , ան ատենը դուք
ալ բոլոր բանակին չորս կողմը փողերը ընէնցու-
19 ցէք , և ըսէք . Տէրոջը ու Գեդէօնին սո՛ւրը :
Եւ Գեդէօն ու անոր հետ եղող հարիւր մար-
դը՝ կէս գիշերուան պահուն սկիզբը՝ երբոր պա-
հապանները նոր դրած էին , բանակին եղերքը
հասան , և փողերը ընէնցընելով՝ ձեռքերնուն
20 մէջը եղած սափորները կոտրտեցին : Ըն ատենը
իրենք գունդն ալ փողերը ընէնցուցին , ու սա-
փորները կոտրտեցին , ու ձախ ձեռքով՝ ջա-
հերը , և աջ ձեռքով՝ փողերը բանելով հըն-
չեցընելու համար , կը պոռային ու Ա՛բեւ
21 Տէրոջը ու Գեդէօնին սուրը : Եւ ᵇամէն մարդ
բանակին բոլորտիքը՝ իր տեղը կայներ էր . ᶜու
բոլոր բանակը վազելով և աղաղակելով կը
22 փախչէին : Ու երբոր ան իրենք հարիւր մարդը
ᵈէրեքնոց փողերը ընէնցուցին , Տէրը բոլոր բա-
նակին մէջ ᵉամէն մարդուն սուրը ᶠիր ընկերին
վրայ դարձուց . և զօրքը մինչև Բեթսասիտան՝
դէպ'ի Զարերան , ու մինչև Աբէլմաուլային
սահմանը , և Տաբբեթը փախաւ :

ա Նշ . ժգ . 18 :
բ Գա . ը . 5 , 33 : բ . 10 :
գ Նշ . ժգ . 13 , 14 : բ Մն . ի . 17 :
դ ա Թագ . է . 7 :
ե Ելս . ը . 4 , 16 , 20 : Ցե՛ս բ Կոր . գ . 7 :
զ ա Թագ . ժգ . 20 : բ Մն . ի . 23 :
է Սաղ . ժգ . 9 : Նա . ի . 4 :

23 Ու Իսրայէլացիք՝ Նեփթաղիմէն, Ասերէն
և բոլոր Մանասէէն ժողովուեցան, ու Մա-
24 դիանացւոց հետևէն ինկան: Նաև Կնդէօն
Եփրեմի բոլոր լեռնակողմը պատգամաւորներ
խրկեց, ըսելով. Ադիանացիները դիմաւորելու
իջէք, և անոնց առջևէն ջուրերը բռնեցէք
մինչև Բեթբարա, նաև Յորդանանը: Ուս-
ական Եփրեմի բոլոր մարդիկները ժողովուեցան,
ու ջուրերը բռնեցին մինչև Բեթբարա,
25 նաև Յորդանանը: Նաև Մադիամու երկու
իշխանները Օրէբը ու Զէէբը բռնեցին. Օ-
րէբը՝ Օրէբի վէմին քովը մեռցուցին, ու
Զէէբը՝ Զէէբի հնձանին քովը մեռցուցին. և
Մադիանացիները հալածեցին, ու Օրէբին և
Զէէբին գլուխները Կնդէօնին բերին Յորդա-
նանու անդիի կողմէն:

Գ Լ. Ը

1 Կնդէօն Եփրեմի որդւոց սիրտը կ'իջեցնէ: 4 Սոկքովթի ու Փանուէլի բնակիչները Կնդէօնին զօրքը կերակրելը կը մերժեն: 10 Կնդէօն կը բռնէ Զէբեէն ու Սալմանան. 13 և դառնալով Սոկքովթի ու Փանուէլի բնակիչները կը ջարդէ: 17 Կնդէօն իր եղբայրներուն մահուանը վրէժը Զէբեէն ու Սալմունային կ'առնէ. 22 և չուզեր Ժողովուրդին վրայ իշխան ըլլալու: 24 Ինչ ընծան հետևորը կատպաստութեան պատճառ կ'ըլլայ: 28 Մադիամ կը նուաճի: 29 Կնդէօնին որդիքը, ու իր մահը: 33 Իսրայէլացւոց կռապաշտութիւնը ու ապերախտութիւնը:

1 Ու Եփրեմացիք անոր ըսին. Ա՛ս մեզի ըրած
բանդ ի՞նչ պիտի ըլլայ, որ Մադիամու
դէմ պատերազմելու գացիր, և մեզ չհանչցա-
2 ցիր. ու անոր հետ սաստիկ վէճ ըրին: Նա
անոնց ըսաւ. Ես հիմա ձեզի պէս ի՞նչ
բան ըրի. Եփրեմին ճաքաքաղութիւնը՝ Բերի-
զիի այգեկութէն լաւագոյն չէ՞ արդեօք:
3 Աստուած Մադիամու իշխանները՝ Օրէբը ու
Զէէբը ձեր ձեռքը տուաւ. ես ձեզի պէս ի՞նչ
բան կրցայ ընել: Ա՛ս խօսքը ըսածին պէս՝
անոնց սիրտը հանդարտեցաւ:
4 Նա Կնդէօն Յորդանան եկաւ, ու ինքը և
իր հետը եղող երեք հարիւր մարդիկը անցան.
թէպէտ և նուաղած էին, բայց Ընդհատ կը հա-
5 լածէին: Ու Սոկքովթի մարդիկներուն ըսաւ.
Ձ՛նձրէք ըրէք, հետևս եկող ժողովուրդին
հացի նկանակներ տուէք, քանզի նուաղած են.
ու ես Մադիամու թագաւորներուն՝ Զէբեէին
6 ու Սալմանային հետևէն կնիքս կը հալածեմ: Նա
Սոկքովթի իշխանները ըսին. Միթէ Զէբեէին
ու Սալմանային ձեռքը արդէն քու ձեռքիդ
մէ՞ջն է, որ մենք քու զօրքիդ հաց տանք:
7 Ու Կնդէօն ըսաւ. Երբոր Տէրը Զէբեէն
ու Սալմանան իմ ձեռքս տայ, ձեր մար-

մինները անապատին փուշերովը ու տատասկնե-
8 րովը պիտի ծեծեմ: Նա անկէ Փանուէլ ելաւ,
ու անոնց ալ այնպէս ըսաւ. բայց Փանուէլի
մարդիկները՝ Սոկքովթի մարդիկներուն տուած
9 պատասխանին պէս՝ պատասխան տուին: Ու
Փանուէլի մարդիկներուն ալ խօսեցաւ, ըսե-
լով. Երբոր խաղաղութեամբ դառնամ, ա-
աս աշտարակը պիտի փլցընեմ:
10 Նա Զէբեէ ու Սալմանա, և անոնց հետ
անոնց բանակը, ո՛ւ արևելքի բնակիչներուն բո-
լոր բանակէն մնացած ոչ՛ ամէնը տասնուհինգ
հազարի չափ հարդ Կարկարի մէջ էին. ու
ինկած մեռածները՝ հարիւր քսան հազար սու-
11 սերամարկ մարդիկներ էին: Նա Կնդէօն ի՛ն-
բահի ու Յոգբեհայի արևելեան կողմէն՝ վրա-
նաբնակներուն ճամբովը ելաւ, ու բանակը
զարկաւ. քանզի բանակը ա՛նհոգ կը կենար:
12 Նա Զէբեէն ու Սալմանան փախան. ու Կնդ-
դէօն անոնց հետևէն խյնալով՝ Մադիամու
երկու թագաւորները՝ Զէբեէն ու Սալմանան
բռնեց, ու բոլոր բանակը տակնուվրայ ըրաւ:
13 Նա Յոփասին որդին Կնդէօնը՝ Հարեսը չէ-
14 լամ պատերազմէն ա՛ռ դարձաւ. Ու Սոկքով-
թի մարդիկներէն երիտասարդ մը բռնեց, և
անոր հարցուց. ու անիկա՝ Սոկքովթի իշխան-
ները ու ծերերը՝ եօթանասունեւեօթը մարդ
15 գրեց՝ ա՛ռ անոր: Նա Կնդէօն Սոկքովթի
բնակիչներուն եկաւ, ու ըսաւ. Ընդ Զէբեէն
ու Սալմանան՝ որոնց համար ղիս նախատեցիք՝
ըսելով. Միթէ Զէբեէին ու Սալմանային
ձեռքը արդէն քու ձեռքիդ մէ՞ջն է, որ մենք
քու նուաղած մարդիկներուդ հաց տանք:
16 Ասոնի քաղաքին ծերերը առաւ, և անապա-
տէն փուշեր ու տատասկներ ֆաղէց, և ա-
նոնցմով Սոկքովթի մարդիկները պատժեց:
17 Ու Փանուէլի աշտարակը փլցուց, և քա-
ղաքին մարդիկները կոտրեց:
18 Ու Զէբեէին և Սալմանային ըսաւ. Թա-
բորի մէջ մեռցուցած մարդիկներդ ի՞նչպէս
տարբերութիւն էին: Ու անոնք ըսին. Ինչպէս
ես դուն, անոնք ալ այնպէս էին. ամէն մէկը
19 թագաւորի տղու կը նմանէր: Նա անիկայ ը-
սաւ. Ընտանք իմ եղբայրներս՝ մօրս տղաքներն
էին. Կենդանի է Տէր, թէ որ դուք զանոնք
20 ողջ թողուիք, ես ձեզ չէի մեռցներ: Ու իր
անդրանիկ տղուն՝ Եթեերին ըսաւ. Ելլէր,
ասոնք մեռցուր: Բայց պատանին իր սուրը
չքաշեց. քանզի մանկահասակ ըլլալով՝ վախ-
21 ցաւ: Ասոր Զէբեէ ու Սալմանա ըսին.
Դուն ելլէր որ մեզ զարնես. քանզի մարդուս
ուժը իր հասակին համեմատ կ'ըլլայ. և Կնդ-

ժ Կղ. ը. 27:
ի Կղ. ը. 28:
ձ Հյօշ. ա. 28:
ղ Կղ. բ. 3: Սաղ. ձդ. 11:
ճ Նա. Յ. 26:
մ Կղ. բ. 4:

—

ա Տե՛ս գղ. ժբ. 1: բ Ծնած.

ժբ. 41:
բ Կղ. է. 24, 25: Փիլ. բ. 3:
գ Ընաւ. ժե. 1:
դ Ծն. ԼԹ. 17: Սաղ. է. 6:
ե Տե՛ս ը Ծնած. ի. 11:
զ Տե՛ս ա Ծնած. իե. 11:
է Ել. 16:

ժբ. 25:
բ ը Ծնած. իբ. 27:
գ Ել. 17:
դ Կղ. է. 12:
ե Կղ. է. 2, 15, 17, 25:
ը Ծնած. ը. 26:
թ Ծնած. լձ. 35, 42:
ժ Կղ. ժբ. 27: ա Ծնած.

ե. 3:
ի Սաղ. ձդ. 11:
լ Աստ Բերսի զաւ. վերին
խ Ել. 8:
ծ Ել. 7:
կ Ը Ծնած. ժբ. 25:
հ Ել. 9:
ձ Կղ. է. 6: Սաղ. ձԹ. 12:

դէօն ոտք եղաւ , ու ՚Օզբէէն և Աղմանան մեռցուց • ու անոնց ուղտերուն պարանոցին վրայ եղած մահիկները առաւ :

22 Եւ Իսրայէլի մարդիկները Գեդէօնին ըսին • Մեր վրայ թագաւորէ , դուն ու քու որդիդ և քու որդւոյդ որդին • որովհետև մեզ Ա-
23 դիամոս ձեռքէն ազատեցիր : Ու Գեդէօն ա-նոնց ըսաւ • Ես ձեր վրայ չեմ թագաւորիր , ոչ ալ իմ որդիս ձեր վրայ պիտի թագաւորէ • ՚Ձեր թագաւորը Տէրը ըլլայ :

24 Նորը Գեդէօն անոնց ըսաւ • Ձեզմէ բան մը պիտի խնդրեմ • ամէն մարդ իր աւարին օ-ղերը [ունի տայ • (՚քանզի անոնք Իսմայէլացի
25 ըլլալով՝ ոսկիէ օղեր ունէին :) Ու անոնք ը-սին • Հօղոր սրտով կու տանք • ուսաի լաթ մը փռեցին , ու ամէն մարդ իր աւարին օղերը հոն
26 ձգեց : Եւ ան իր ուզած ոսկի օղերուն կշռո-քը՝ հազար հօթը հարիւր սկիղ ոսկի եղաւ • մահիկներէն , դինաւրէն , ու Մադիամու թա-գաւորներուն վրայի ծիրանի պատմուճաններէն , և անոնց ուղտերուն պարանոցին վրայ եղած
27 մանեակներէն ՚ի զատ : Ու Գեդէօն ՚անոնց-մով եփուդ մը շինեց , և Իր Եփրա քաղաքին մէջը դրաւ • ու բոլոր Իսրայէլը ՚հոն անոր ե-տևէն էրկնաւով՝ պոռնկեցաւ • և Գեդէօնին ու անոր տանը Էորդայէ եղաւ :

28 Ընչպէս Մադիամ՝ Իսրայէլի որդւոց առ-ջևը նուաճեցաւ • և այնուհետև հնրցաւ գը-լուխ վերցնել • ՚ու Գեդէօնին օրերը՝ երկիրը քառասուն տարի հանդստացաւ :

29 Եւ Յովասին որդին Երոբաաղը գնաց , ու
30 իր տանը մէջ նստաւ : Եւ Գեդէօն ՚հօթա-նասուն տղայ ունէր իր երանքէն եղած • քան-
31 զի շատ կիներ ունէր : ՚Ու Սիւքեմի մէջ ունեցած Հարճն ալ անոր տղայ մը ծնաւ , և
32 անոր անունը Էբիմելէք դրաւ : Ու Յովասին որդին Գեդէօն ՚բարի ծերութեամբ մեռաւ , և ՚Էբիեզերհացց Եփրայէն մէջը՝ իր հօրը Յո-վասին գերեզմանը թագուեցաւ :

33 Եւ ՚Գեդէօն մեռածին պէս՝ Իսրայէլի որ-դիքը դարձան ու ՚Բահաղիմին հետևեցան էրկնա-ւով՝ պոռնկեցան , ՚ու Բահաղ բերիթը իրենց
34 աստուած ըրին : Եւ Իսրայէլի որդիքը ՚չհի-շեցին իրենց Տէր Աստուածը , որ ձերինէ ա-զատեր էր իրենց բոլորտիքը եղած ամէն թշնա-
35 միներուն ձեռքէն : Ու Երոբաաղին (այինքն Գեդէօնին) տանը՝ անոր Իսրայէլին ըրած բո-լոր բարութեանը համեմատ , ՚գերութիւն չը-րին :

ԳԼ • Թ

1 Էբիմելէք Սիւքեմացւոց հետ խորհուրդ ընելով՝ ու իր եղ-բայրները սպաննելով՝ թագաւոր կ'ըլլայ : 7 Յոթաթամ առակով մը զանոնք կը յանդիմանէ , ու անոնց կործա-նումը կը դուշակէ : 22 Վեցց՝ Սիւքեմացւոց հետ կը միաբանի Էբիմելէքին դէմ : 30 Զևբուղ՝ աս բանը ա-նոր կ'իմացնէ : 34 Էբիմելէք զանոնք կը յաղթէ , ու աղ կը ցանէ քաղաքը • 46 Սիքեմի աստուածոյն աշտարակը կ'այրէ • 50 Թեբեսի մէջ երկանաքարի կտորով մը կը սպաննուի : 56 Յոթաթամին անէծքը կը կատարուի :

1 Ու Երոբաաղին տղան Էբիմելէքը՝ Սիւքեմ-իր մօրը եղբայրներուն գնաց • և անոնց հետ՝ ու իր մօրը հօրը բոլոր ազգատոհմին հետ խօսե-
2 ցաւ , ըսելով • Հ՚նորհք բրէք՝ Սիւքեմի բոլոր *բնակիչացը ականջներուն զգուցիցէք թէ՝ Ձե-զի որը աղէկ է • Երոբաաղին բոլոր որդւոցը՝ ⁶եօթանասուն մարդոց ձեր վրայ թագաւորի-լը , թէ մէկ մարդուն ձեր վրայ թագաւորիլը • և միաբերնի՚դ բերէք , որ ես ⁷ձեր ոսկորը ու
3 ձեր մարմինն եմ : Ուստի իր մօրը եղբայրները՝ անոր վրայով ամէն աս խօսքերը Սիւքեմի բո-լոր բնակիչացը ականջներուն զգուցին • ու ա-նոնց սիրտը Էբիմելէքին գարձաւ • քանզի ը-
4 սին թէ՝ Ընիկայ մեր ⁸եղբայրն է : Եւ ⁹Բահաղ բերիթին տունէն եօթանասուն կտոր ար-ծաթ տուին անոր • ու Էբիմելէք՝ անոնցմով ¹⁰գաւաոարկակաց ու սրիկայ մարդիկներ վարձ-
5 քով բռնեց • և անոր հետևէն գացին : Ու ¹¹Եփրայի մէջ իր հօրը տունը մտաւ , և Ը իր եղբայրները Երոբաաղին որդիքը՝ եօթանա-սուն հոգին մէկ քարի մը վրայ սպաննեց • բայց Երոբաաղին պզտիկ տղան Յովաթամ՝ պա-
6 հուելով ողջ մնաց : Ետքը բոլոր Սիւքեմի բնակիչները , և Մելօնին բոլոր տուները՝ մէկտեղ ժողվուեցան , ու գացին Սիւքեմի մէջ ¹²եար-ձանի կաղնիին քովը Էբիմելէքը թագաւոր ը-
բրին :

7 Ու երբոր ասՓանը Յովաթամին իմացուցին , անոր գնաց ¹³Գարիզին լեռանը գլուխը կայ-նեցաւ , և ձայնը վերցնելով պոռաց՝ ու ա-նոնց ըսաւ • Ա՚մ Սիւքեմի բնակիչներ՝ լսեք մարիկ ըրէք , և Աստուած ձեզի մարիկ ընէ :
8 ¹⁴Ծառերը գացին՝ որ իրենց Համար թագաւոր մը օծեն • ու ձիթենիին ըսին • ¹⁵Իր վրայ
9 թագաւոր եղիր : Բայց ձիթենին անոնց ըսաւ • Իմ պարարատութիւնս թողում , ¹⁶ինչով ՚ինծմով Աստուած ու մարդիկները կը պատուեն՚ , ու
10 երթամ ծառերուն վրայ ‖ իշխա՚ն ըլլամ՚ : Եւ ծառերը թզենիին ըսին • Դուն եկուր մեր վրայ
11 թագաւոր եղիր : Եւ թզենին անոնց ըսաւ •

ɔ Սաղ • ձէ • 11 :
ն ա Թագ • ը • 7 ; Յ • 19 : ժէ • 12 :
ւ Ծն • իե • 13 ; լէ • 25 , 28 :
ա ԳԼ • ժէ • 5 :
ւ ԳԼ • ջ • 24 :
ա Սաղ • ձղ • 39 :
ը ¹ Օր • է • 16 :
ա ԳԼ • է • 31 :
ա ԳԼ • ի • 2 , 5 :
է ԳԼ • ի • 1 :
ա Ծն • իէ • 8 : Յար • է • 26 :
բ Հ՚ր 27 ; ԳԼ • ջ • 24 :
ɔ ԳԼ • բ • 19 :
ա ԳԼ • բ • 17 :
ը ԳԼ • ի • 4 , 46 :
* Սաղ • հը • 11 , 42 : ձղ • 13 , 21 :
ɔ ԳԼ • ի • 16 , 17 , 18 : Ժող • ի • 14 , 15 :

բ Տե՛ս Ելս • իդ • 26 :
† Սահ կայարանի
ը ¹ Օր • ժա • 29 : իէ • 12 : Ելս • ը • 33 : Յօշ • ձ • 20 :
ւ Տե՛ս Թագ • ժէ • 9 :
ւ ԳԼ • ը • 22 , 23 :
ւ Սաղ • ձղ • 15 :
ը ¹ Սահ որուն համար Աստուած ու մարդիկ զիս կը պատուեն ,
‖ Եբր • երեքհատ :

իմ քաղցրութիւնս՝ ու աղէկ պտուղս թողում,
ու երթամ ծառերուն վրայ իշնա՞ն ըլլամ։
12 Ըն առնենը ծառերը որթին ըսին • Դուն եկուր
13 մեր վրայ թագաւոր եղիր։ Որթն ալ անոնց ը-
սաւ • ᵇԶՍտուածի ու մարդիկները ուրախա-
ցընող գինիս թողում, ու երթամ ծառերուն
14 վրայ իշնա՞ն ըլլամ։ Ըն առնենը ամէն ծառերը
դժնիկին ըսին • Դուն եկուր մեր վրայ թագա-
15 ւոր եղիր։ Ու դժնիկը ծառերուն ըսաւ • Թէ
որ դուք իրաւցընէք զիս ձեր վրայ թագաւոր
կ՚օծէք, եկէք իմ ᶜհովանիիս տակը նստիք,
եթէ ոչ՝ ᵈդժնիկէն կրակ թող ելլէ, ու ᵉԼի-
16 բանանու եղևինները այրէ։ Ու հիմա թէ որ
դուք՝ Երիմելէքը թագաւոր ընելով՝ ճշմար-
տութեամբ ու արդարութեամբ վարուեցաք, և
թէ որ Յերոբաաղին ու անոր տանը բարութիւն
ըրիք, և թէ որ ՚անոր գործքերուն համեմատ
17 անոր հատուցում ըրիք • (Վասնզի իմ հայրս
ձեզի համար պատերազմ ըրաւ, ու իր անձը
*վտանգի մէջ դրաւ՝՚, և ձեզ Մադիամու
18 ձեռքէն ազատեց • ᵍԻսկ դուք այսօր իմ հօրս
տանը դէմ ոտք ելաք, ու անոր որդիքը՝ հօ-
թանասուն մարդ մէկ քարի մը վրայ սպաննե-
ցիք, ու անոր աղախինին տղան Երիմելէքը՝
ձեր եղբայրը ըլլալուն համար՝ Միւքիմի բնակ-
19 չացը վրայ թագաւոր ըրիք •) Ուստի թէ որ
այսօր Յերոբաաղին ու անոր տանը վրայով
ճշմարտութեամբ ու արդարութեամբ վարուե-
ցաք, ՚Երիմելէքին վրայ ուրախացէք, ան ալ
20 ձեր վրայ թող ուրախանայ • Բայց թէ ոչ՝
ՙթող Երիմելէքէն կրակ ելլէ, և Միւքիմի
բնակիչներն ու Մելօնի տունը այրէ • և Միւ-
քիմի բնակիչներէն ու Մելօնի տունէն կրակ
21 ելլէ, և Երիմելէքը այրէ։ Ուրբը Յովղամի
փախաւ ազատեցաւ, ու ՙՌէհր գնաց, և իր
Երիմելէք եղբօրմէն վախնալո՞ւն համար՝ հոն
բնակեցաւ։
22 Ու Երիմելէք Իսրայէլի վրայ իրեք տարի
23 թագաւորեց։ Ու ᵇՀասուած Երիմելէքին և
Միւքիմի բնակիչներուն մէջ չար ոգի մը խրկեց •
ու Միւքիմի բնակիչները՝ Երիմելէքին հետ
24 ᵐնենգութեամբ վարուեցան • ᵏԱրդէս որ Յե-
րոբաաղին հօթանասուն որդւոցը եղած անիրա-
ւութիւնը գայ՝ և անոնց նախօրօք արիւնը ա-
նոնց եղբօրը Երիմելէքին վրայ հասնի, որ զա-
նոնք սպաններ էր, ու Միւքիմի բնակչացը վրայ՝
որոնք անոր ձեռքերը ուժովցուցեր էին իր եղ-
25 բայրները սպաննելու։ Ուստի Միւքիմի բնա-
կիչները՝ լեռներուն գլուխները անոր դարանները
պատրաստեցին, և ճամբան իրենց քովէն ամէն
անցնողները կը թալանէին • ու ասոնք Բեն-

ᵃ Ասղ. ձդ. 15։
ᵇ Լխբ. առջևը ձգեց,
ᶜ Հմր. 5, 6։
ᵈ Լտ. բ. 6։ Փիլ. գ. 3։
ᵉ Հմր. 20։ Յես. իս. 28։ Լդեկ. ժբ. 14։
ᶠ գ Թագ. ժգ. 9։ Ասղ. ձդ. 16։ Լտ. բ. 13։ Լ. 24։ Լդեկ. լա. 3։
ᵍ Պլ. Ը. 35։
ʰ Լխբ. առջևը ձգեց,
ⁱ Հմր. 5, 6։
ʲ Լտ. բ. 6։ Փիլ. գ. 3։
ᵏ Հմր. 15, 56, 57։
ˡ բ Թագ. ի. 14։
ᵐ ա Թագ. ժգ. 14։ ժբ. 9, 10։ Տե՛ս Թագ. ժբ. 15։ իբ. 32։ բ Մն. ժ. 15։
ⁿ Ծն. լգ. 2, 14։
ᵒ Լտ. լ. 1։
ᵖ գ Թագ. բ. 32։ Լսմ. ի. 25։ Ասղ. Ե. 16։ Մատ. իգ. 35, 36։
ᵠ Տե՛ս Լտ. ժգ. 9, 10։ Լբհմ. իե. 20։
ʳ Հմր. 3։
ˢ Բ Օր. ժբ. 14։
ᵗ Հմր. 28, 29։
ᵘ ա Թագ. իե. 10։ գ Թագ. ժբ. 16։
ᵛ Ծն. լգ. 2, 6։
ᵠ բ Թագ. ժե. 4։
ˣ ա Թագ. ժ. 7։ իե. 8։ ժագ. ի. 10։
ʸ Լխբ. պրպտէն
ᶻ Բ Օր. ժբ. 14։
ᵃᵃ Հմր. 28, 29։

26 մելէքին իմացուցին։ Ու Եբեդի որդին Գաաղը
ու անոր եղբայրները եկան՝ Միւքիմի մէջ մը-
տան • և Միւքիմի բնակիչները անոր ապաւի-
27 նեցան • Ու դաշտը ելլելով՝ իրենց այգինե-
րուն խաղողները քաղցին ու կոխելով ՚ու-
րախութիւն ըրին • ու Երիմելէքի աստուծոյն տունը
մտնելով կերան ու խմեցին, և Երիմելէքը ա-
28 նիծեցին։ Ու Եբեդեան Գաաղը ըսաւ • Ո՞Ե-
բիմելէքը ո՞վ է, և Միւքիմը ո՞վ է՝ որ մենք
անոր ծառայ ըլլանք • անիկայ Յերոբաաղին
տղան չէ՞, ու Զեբուղը անոր փոխանորդը չէ՞։
՚Միւքիմի հօրը՝ Եմմորին մարդիկներուն ծա-
ռայութիւն ըրէք • ու մենք ինչո՞ւ համար ա-
29 նոր պիտի ծառայենք։ ᵖԵրանի թէ աս ժո-
ղովուրդը իմ ձեռքիս տակը անցնէր, ու ես
Երիմելէքը վերցընէի • և Երիմելէքին ըսաւ •
Զօրքերդ շատցուր, ու ելիր։
30 Ու քաղաքին իշխանը Զեբուղ՝ երբոր Ե-
բեդեան Գաաղին խօսքերը լսեց, խիստ բար-
31 կացաւ • Ու ծածուկ կերպով մը Երիմելէքին
պատգամաւորներ խրկեց, ըսելով • Ետ՛ Ե-
բեդեան Գաաղը ու իր եղբայրները Միւքիմ
եկան, և ահա անոնք քեզի դէմ քաղաքը ոտք
32 կը հանեն։ Ուստի հիմա դուն գիշերով ելլելո
ու դաշտը դարանի մէջ նստէ քու հետդ եղող
33 ժողովուրդով • Ու առաւօտուն արևը ծագա-
ծին պէս՝ կանուխկուկ ելլելո ու եկուր քաղա-
քին վրայ յարձակէ • և ահա անիկայ ու անոր
հետ եղող ժողովուրդը քեզի դէմ պիտի ելլեն •
ան առնենը ՚ձեռքէդ եկածը ընես անոր։
34 Ուստի Երիմելէք և անոր հետը եղող բոլոր
ժողովուրդը գիշերով ելան ու չորս դունդի
բաժնուելով Միւքիմի դէմ դարանի մէջ նստ-
35 ան։ Ու Եբեդեան Գաաղը ելաւ ու քա-
ղաքին դրանը առջևը կայնեցաւ • և Երիմելէք՝
իր հետը եղող ժողովուրդով դարաններէն
36 դուրս ելաւ։ Ու Գաաղ ան ժողովուրդը տես-
նելով Զեբուղին ըսաւ • Ահա լեռներուն գլուխ-
ները ժողովուրդ կ՚իջնէ։ Ու Զեբուղ անոր
ըսաւ • Լեռներուն շուքը քեզի մարդոց պես
37 կ՚երևնայ։ Ու Գաաղ դարձեալ խօսեցաւ,
ու ըսաւ • Ահա երկրին †բարձր տեղերէն
ժողովուրդ կ՚իջնէ, և մէկ դունդ մըն
ալ ՚Մէօնենիմի կաղնիին ճամբուկ կու գայ։
38 Ու Զեբուղ անոր ըսաւ • Ո՞ւր է ան քու բե-
րանդ, որով ՚կ՚ըսէիր թէ՝ Երիմելէքը ո՞վ է՝
որ մենք անոր ծառայութիւն ընենք • քու մարդ
զարկած ժողովուրդդ ատիկայ չէ՞ • հիմա ելլեր
39 ու անոր հետ պատերազմ ըրէ։ Ուստի Գաաղ՝
Միւքիմի բնակչացը առջևէն ելլելով Երիմելէքի
40 հետ պատերազմ ըրաւ։ Ու Երիմելէք զանոնկայ

Հալածեց • ու անիկայ անոր առջևէն փախաւ •
ու մինչև դրանը առջին շաւերը մեռած էնկան։
41 Եւ Ըբիմելէք Ըրումայի մէջ նստաւ • ու Զե-
բուլ՝ Գաաղը և անոր եղբայրները վռնտեց ,
42 որ Շէյնէն ալ Սիւքեմի մէջ չընակին։ Եւ
հետևեալ օրը՝ ժողովուրդը դաշտը ելաւ • ու
43 երբոր Ըբիմելէք իմացաւ , Իր ժողովուրդը ա-
ռաւ՝ իրեք գունդի բաժնեց , և դաշտին մէջը
դարանամուտ եղաւ • ու երբ տեսաւ որ ժո-
ղովուրդը քաղաքէն դուրս կ՚ելլէ , անոնց վրայ
44 յարձակելով՝ զանոնք զարկաւ ։ Եւ Ըբիմե-
լէք ու անոր հետ եղող գունդը յարձակելով
քաղաքին դրանը առջին կայնեցան • ու երկու
գունդերը բոլոր դաշտի մէջ եղողներուն վրայ
45 յարձակելով՝ զանոնք զարկին ։ Եւ Ըբիմելէք
այն բոլոր օրը քաղաքին հետ պատերազմեցաւ ,
ու [a]քաղաքը առաւ , և մէջը եղող մարդիկնե-
րը կոտրեց , ու [b]քաղաքը փլցուց , և հոն աղ
ցանեց ։
46 Ու Սիւքեմի աշտարակին բոլոր բնակիչները
երբոր ասոնք լսեցին , [c]Ելրիթի աստուծոյն
47 տանը բերդը մտան ։ Եւ Ըբիմելէքին իմացու-
ցին թէ՝ Սիւքեմի աշտարակին բոլոր բնակիչ-
48 ները ժողովուր են ։ Ըն ատենը Ըբիմելէք՝ իր
հետը եղող բոլոր ժողովուրդով [d]Սելմոն լեռը
ելաւ • ու Ըբիմելէք տապարը ձեռքը առնելով՝
ծառի ոստ մը կտրեց , ու զանիկայ վերցուց
իր ուսին վրայ դրաւ , և իր հետը եղող ժողո-
վուրդին ըսաւ • Ինչ տեսաք ինձ որ ես ըրի ,
49 շուտով դուք ալ ինծի պէս ըրէք ։ Ուստի
ժողովուրդին ամէնն ալ մէկմէկ ոստ կտրեցին ,
ու Ըբիմելէքին հետևէն գացին , և ապաները բեր-
դին քովը դրին , ու անոնցմով բերդը կրակով
այրեցին • այսպէս Սիւքեմի աշտարակին բոլոր
մարդիկներն ալ՝ որոնք [e]հազարի չափ էրիկ ու
կնիկ մարդիկ էին , մեռան ։
50 Եւ Ըբիմելէք Թեբէս գնաց , ու Թեբեսը
51 պաշարեց , ու զանիկայ առաւ ։ Եւ քաղաքին
մէջտեղը մէկ ամուր աշտարակ մը կար • ու
քաղաքին բոլոր բնակիչները՝ թէ՛ էրիկ և թէ՛
կնիկ մարդիկները հոն փախան , դուռը ներսէն
52 գոցեցին , ու աշտարակին տանիքը ելան ։ Եւ
Ըբիմելէք մինչև աշտարակը գնաց , ու անոր
հետ պատերազմ ըրաւ , և աշտարակին դրանը
53 մօտեցաւ՝ որ զանիկայ կրակով այրէ ։ Ու կնիկ
մը [f]Ըբիմելէքին գլխուն վրայ երկանաքարի
կտոր մը նետեց , և անոր գլուխը կոտրեց ։
54 Ու [g]անիկայ շուտով իր զէնքերը կրող երի-
տասարդը կանչեց՝ և անոր ըսաւ • Սուրդ քա-
շէ , ու զիս մեռցուր • չըլլայ որ ինծի համար
ըսեն թէ՝ Զանիկայ մէկ կնիկ մը մեռցուց ։ Եւ
երիտասարդը զանիկայ սրով խոցեց , ու մե-
55 ռաւ ։ Ու Իսրայէլի մարդիկները՝ Ըբիմելէքին
մեռնելով , ամէն մարդ իր տեղը գնաց ։
56 [h]Եւ Յոթէս Ըստուած Ըբիմելէքին ընծան
դարձուց ան չարութիւնը , որն որ անիկայ իր
հօրը ըրեր էր , իր եօթանասուն եղբայրները
57 սպանելով ։ Եւ Սիւքեմի մարդոցը բոլոր չա-
րութիւնը՝ Ըստուած անոնց գլուխը դարձուց •
ու [i]Յերոբաալի որդւոյն Յովաթամին անէծքը
անոնց վրայ եկաւ ։

ԳԼ • Ժ

1 Թովղա՝ Սամիրի մէջ ժողովուրդը կը դատէ • 3 Եայիր՝ Գալիադ , որուն երեսուն որդիքը երեսուն քաղաք ունէին ։ 6 Փղշտացիք և Ըմմոնացիք Իսրայէլը կը նեղեն , 10 ո-րոնց դէմ ժամանակին Ըստուած զանոնք իրենց չաստուած-ներուն կը խրկէ • 15 բայց երբոր կը զղջան՝ անոնց կ՚ո-գորմի ։

1 Եւ Ըբիմելէքէն ետքը՝ Իսաքարեան Թով-
դայի որդւոյն Փուայի որդին Թովղան [a]ե-
լաւ՝ Իսրայէլը ազատելու համար • ու անիկայ
2 Շամրոնի լեռը՝ Սամիրի մէջ կը բնակէր ։ Եւ
Իսրայէլի մէջ քսանուերկու տարի դատաւո-
րութիւն ըրաւ • ու մեռաւ , և Սամիրի մէջ
թաղուեցաւ ։
3 Ու անկէ ետև Գաղաադացի Եայիրը ելաւ ,
և Իսրայէլի մէջ քսանուերկու տարի դատա-
4 ւորութիւն ըրաւ ։ Ու անիկայ երսուն որդի
ունէր , որոնք [b]երսուն աւանակի վրայ կը հեծ-
նէին • և անոնք Գաղաադու երկրին մէջ եր-
սուն քաղաք ունէին , [c]որոնք մինչև ասօր
5 [d]Եայիրի գիւղաքաղաքները կ՚ըսուին ։ Եւ
Եայիրը մեռաւ , ու Կամոնի մէջ թաղուեցաւ ։
6 Եւ [e]Իսրայէլի որդիքը նորէն Տէրոջը առջևը
չարութիւն ըրին , [f]ու Բահաղիմը և Ըստա-
րովթը , ու [g]Սորւոց աստուածները , [h]և Սիդո-
նի աստուածները , ու Մոաբի աստուածները ,
և Ըմմոնի որդւոցը աստուածները , ու փղշ-
տացւոց աստուածները պաշտեցին • և Տէրը
7 թողուցին , ու անոր ծառայութիւն չըրին ։ Եւ
Տէրոջը բարկութիւնը Իսրայէլի վրայ բորբոքե-
ցաւ , ու [i]զանոնք փղշտացւոց ձեռքը՝ ու Ըմ-
8 մոնի որդւոց ձեռքը մատնեց ։ Եւ անոնք ան
տարիէն մինչև տասնուութը տարի Իսրայէլի
բոլոր նեղեցին ու հարստահարեցին , այսինքն
բոլոր Իսրայէլի որդիքը , որոնք Յորդանանու
անդիի կողմը՝ Գաղաադու մէջ՝ Ըմորհացւոց
9 երկրին մէջը կը բնակէին ։ [j]Աւաև Ըմմոնի որդիքը
Յորդանանէն անցան , որ Յուդայի հետ , Բե-
նիամինի հետ ու Եփրեմի տանը հետ ալ պա-
տերազմ ընեն • ու Իսրայէլը խիստ մեծ նեղու-
թեան մէջ էր ։
10 [k]Եւ Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը աղաղակե-
ցին , ու ըսին • Քեզի դէմ մեղք գործեցինք •
քանզի մեր Ըստուածը թողուցինք , ու Բա-
11 հաղիմը պաշտեցինք ։ Եւ Տէրը Իսրայէլին

---

a — Ձմբ 20 ։
b Տե՛ս ա Թագ • լե • 4 ։
c Ձմբ 24 ։ Հոր • լե • 3 ։ Սաղ • ղէ • 23 ։ Ըտակ • ե • 22 ։
d Ձմբ 20 ։
e — Գվ • բ • 16 ։
f Ա Թագ • ժա • 21 ։
g Ա Թագ • ժա • 25 ։ ի Թագ • է • 25 ։
h Գվ • բ • 33 ։
i Սաղ • կը • 14 ։
j Բ Թագ • ժա • 21 ։
k Ա Թագ • ժա • 25 ։ ի Թագ • ժա • 25 ։
l Գվ • բ • 33 ։
m Սաղ • կը • 14 ։
n Բ Թագ • ժա • 21 ։
o Ա Թագ • ժա • 25 ։ ի Թագ • ժա • 25 ։
p Գվ • բ • 33 ։
q Սաղ • կը • 14 ։
r Բ Թագ • ժա • 21 ։

որդւոցը ըսաւ • Զի՞ որ յեղ ապաթեղի [ե] Ան-
գիպացիներէն , [զ] Մօրհացիներէն , [է] Ըմմոնի
12 որդւոցմէն , ու [ը] Փղշտացիներէն • Եաև երբ-
որ Միդոնացիները , [թ] Ըմաղեկացիները , ու
Ամոնացիները [ժ] ձեզ նեղեցին , ու դուք լեցի
աղաղակեցիք , ես ձեզ անոնց ձեռքէն ազա-
13 տեցի : [ի] Բայց դուք զիս թողուցիք , ու ուրիշ
աստուածներու ծառայութիւն ըրիք • անոր հա-
14 մար ես ալ ձեզ պիտի չազատեմ : Գա-
ցէք ձեր ընտրած աստուածներուն աղաղակե-
ցէք • ձեր նեղութեան ատենը՝ թող անոնք
15 ձեզ ազատեն : Եւ Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը
ըսին • Մեղք գործեցինք • [ի] քու աչքիդ առ-
ջեւը ինչ որ հաճելի է , ան ըրէ մեզի • բայց
16 միայն կ'աղաչենք , ազատէ մեզ այսօր : [ի] Ասոր
իրենց մէջէն օտար աստուածները վերցուցին ,
ու Տէրոջը ծառայութիւն ըրին • և [ի] Անոր սիր-
տը իջաւ Իսրայէլի նեղութեանը համար :
17 Եւ Ըմմոնի որդիքը ժողովուեցան , ու Գա-
ղաադու մէջ բանակեցան • Իսրայէլի որդիքն
ալ ժողվուեցան , ու [ի] Մասփայի մէջ բանա-
18 կեցան : Եւ ժողովուրդը ու Գաղաադու իշ-
խանները իրարու ըսին • Ա՛ր որ Ըմմոնի որ-
դւոցը հետ պատերազմ ընելու սկսի , անիկայ
[ի] Գաղաադու բոլոր բնակիչը գլուխ կ'ըլլայ :

ԻԱ • ԺԸ

1 Եփթայէին ու Գաղաադու բնակիչը միջտեղը եղած դաշնակցութիւնը՝ որ ինքը անոնց գլուխ ըլլայ : 12 Եփթայէին՝ Ըմմոնացւոց առաջարկած խաղաղութեան խօսքերը անօգուտ կ'ըլլան : 29 Եփթայէ ուխտ կ'ընէ • 32 Ըմմոնացիները կը յաղթէ , 34 ու բոլոր ուխտը իր աղջիկը վոյն կը կատարէ :

1 Եւ [ա] Գաղաադացի Եփթայէն [բ] զօրաւոր ու
կորիճ մարդ մըն էր • ու անիկայ պոռնիկ
կնկան մը զաւակ էր • ու Եփթայէին հայրը
2 Գաղաադ էր : Եւ Գաղաադին կնիկը՝ անոր զա-
ւակներ ծնաւ • ու երբոր կնկանը զաւակները
մեծցան , Եփթայէն վռնտեցին , ու անոր ը-
սին • Դուն մեր հօրը տանը մէջ ժառանգութիւն
պիտի չունենաս • քանզի դուն օտար կնկան
3 մը զաւակ ես : Եւ Եփթայէ իր եղբարցը
երեսէն փախչելով՝ Տոբի երկրին մէջ բնակե-
ցաւ • և Եփթայէին քովը [գ] սրիկայ մարդիկներ
ժողվուեցան , ու անոր հետ կը պտրտէին :
4 Եւ եղաւ որ՝ ատենէ մը ետքը Ըմմոնի որ-
5 դիքը Իսրայէլի հետ պատերազմ ըրին : Եւ
երբոր Ըմմոնի որդիքը Իսրայէլի հետ պատե-
րազմ կ'ընէին , Գաղաադու ծերերը գացին որ

6 Եփթայէն Տոբի երկրէն առնեն : Եւ Եփ-
թայէին ըսին • Եկուր՝ մեզի զօրագլուխ և-
ղիր , որ Ըմմոնի որդւոցը հետ պատերազմ ը-
7 նենք : Եւ Եփթայէն Գաղաադու ծերերուն
ըսաւ • [դ] Ձեզ դուք զիս ատեցիք , և իմ հօրս
տունէն զիս վռնտեցիք , ու հիմա որ նեղու-
թեան մէջ եք , ինչո՞ւ համար ինձի եկաք :
8 [ե] Եւ Գաղաադու ծերերը Եփթայէին ըսին •
Ձեզ համար դէպի ձեզ դիմացինք , որ մեզ հետ
երթաս , ու Ըմմոնի որդւոցը դէմ պատերազմ
ընես , և [զ] մեզի Գաղաադու բոլոր բնակիչը
9 գլուխ ըլլաս : Եւ Եփթայէ Գաղաադու ծե-
րերուն ըսաւ • Թէ որ դուք զիս դարձընէք
Ըմմոնի որդւոցը դէմ պատերազմ ընելու հա-
մար , ու Տէրը զանոնք իմ ձեռքս մատնէ , ես
10 ձեզի գլուխ ըլլա՞մ : Եւ Գաղաադու ծերերը
Եփթայէին ըսին • [է] Տէրը մեր մէջը վկայ ըլ-
11 լայ , [ը] որ ըսածիդ պէս պիտի ընենք՝ : Եւ
Եփթայէ Գաղաադու ծերերուն հետ գնաց •
և ժողովուրդը զանիկայ իրենց վրայ [թ] գլուխ ու
զօրապետ դրին • ու Եփթայէ [ժ] Մասփայի
մէջ Տէրոջը առջեւը իր բոլոր խօսքերը զրուցից :
12 Եւ Եփթայէ Ըմմոնի որդւոցը թագաւո-
րին պատգամաւորներ խրկից , ըսելով • Դուն
ինձի հետ ի՞նչ բան ունիս , որ ինձի եկար՝
իմ երկրիս մէջը պատերազմ ընելու համար :
13 Եւ Ըմմոնի որդւոց թագաւորը՝ Եփթայէին
պատգամաւորներուն ըսաւ • [ի] Որովհետև Իս-
րայէլը Եգիպտոսէն ելած ատենը՝ Ա՛րնոնէն
մինչև [ի] Յաբոկը ու մինչև Յորդանանը իմ ե-
կիքս առաւ • հիմա զանիկայ խաղաղութեամբ
14 ետ դարձուր : Եւ Եփթայէ Ըմմոնի որդւոցը
թագաւորին նորէն պատգամաւորներ խրկից ,
15 Եւ անոր ըսաւ • Եփթայէն այսպէս կ'ըսէ •
[ի] Իսրայէլը Մոաբի երկիրը ու Ըմմոնի որդւոց
16 երկիրը չառաւ • Ա՛նանչ Եգիպտոսէն ելած
ատենը՝ Իսրայէլը մինչև [ի] Կադէսը անա-
17 պատէն գնաց , ու [ի] Եդոմի թագաւորին դեսպաններ խրը-
կից՝ ըսելով • Հ՚նդրկը բրէ , քու երկրիդ անց-
նեմ • [ի] բայց Եդոմի թագաւորը մտիկ չընաւ •
անանկ ալ Մոաբի թագաւորին խրկից • ան
ալ թոյլ չտուաւ • ու Իսրայէլը [ի] Կադեսի մէջ
18 մնաց : Եւ անապատին մէջէն գնաց , ու [ի] Ե-
դոմի երկրին ու Մոաբի երկրին բոլորտիքը
պտտեցաւ , և [ի] Մոաբի երկրին արեւելեան
կողմէն երթալով՝ [ի] Ա՛րնոնին անդին կողմը բա-
նակեցաւ • բայց Մոաբի սահմանին մէջը չը-

[ե] Նե. ժգ. 30 :
[զ] Ծոս. ի՚ա. 21 , 24 , 25 :
[է] Գե. գ. 12 , 13 :
[ը] Գե. գ. 31 :
[թ] Գե. ջ. 3 :
[ժ] Ասղ. ձղ. 42 , 43 :
[ի] Բ Օր. ԼԲ. 15 : Երեմ. բ. 13 :
[ի] Բ Օր. ԼԲ. 37 , 38 : գ Ծոս. գ. 13 : Երեմ. բ. 28 :
[ի] ա Ծոս. գ. 18 : Բ Ծոս. ժե , 26 :
[ի] Բ Պղ. Է. 14 , ժե. 8 : Երեմ. ժը. 7 , 8 :
[ի] Ասղ. ձղ. 44 , 45 : Նա. կդ. 9 :
[ի] Գե. ժա. 11 , 29 : Ծոս. ի՚ա. 49 :
[ի] Գե. ժա. 8 , 11 :
[ի] Երբ. ժա. 32 :
[ի] Գե. ղ. 12 : Ա Ծոս. Է. 1 :
[ի] Գե. ի՚. 4 : ա Ծոս. ԼԲ. 2 :
[ի] Ծոս. իգ. 27 :
[ի] Գե. Ժ. 18 :
[ի] Դատ. ժէ. 4 :
[ի] Գե. Ժ. 18 :
[ի] Երեմ. իա. 5 :
[ի] Ըբէր . թէ որ անանկ քու ըսածիդ պէս չընենք :
[ի] Հմ. 8 :
[ի] Գե. Ժ. 17 : ի. 1 : ա Ծոս. Ժ. 17 : ժա. 15 :
[ի] Ծոս. իա. 24 , 25 , 26 :
[ի] Ծոն . ԼԲ. 22 :
[ի] ի Օր . բ. 9 , 19 :
[ի] Ծոս. ժգ. 25 : ի Օր . ա. 40 . Ջես . Ե. 6 :
[ի] Ծոս. ժգ. 27 : ի. 1 : ի Օր . ա. 46 :
[ի] Ծոս. ի. 14 :
[ի] Ծոս. ի. 18 , 21 :
[ի] Ծոս. ի. 1 :
[ի] Ծոս. իա. 4 : ի Օր . բ. 1—8 :
[ի] Ծոս. իա. 11 :
[ի] Ծոս. իա. 13 : իբ. 36 :

մնաւ , քանզի Աստուծոյ սահմանը Ընտրեաց էր :
19 Եւ Իսրայէլ գնդապետներ խրկեց Եմթհացւոց Ահման թագաւորին՝ (որ Նահաղոնի թագաւորն էր) և Իսրայէլ անոր ըսաւ . Ես նորէն քեզ , քու երկիրդ անցնիմ , որ իմ տեղս երթամ :
20 Բայց Ահման Իսրայէլին *հրամանն չառաւ՝ որ իր սահմանէն անցնի . ու Ահման իր բոլոր ժողովուրդը ժողվեց , և Յասայի մէջ բանակ կեցան . ու անիկայ Իսրայէլի դէմ պատերազմ
21 բռաւ : Եւ Իսրայէլի Տէր Աստուածը՝ Ահմանը ու անոր բոլոր ժողովուրդը Իսրայէլին ձեռքը մատնեց . ու Ամմոնը զարկին . և Իսրայէլ ան երկրին մէջը բնակող Եմթհացւոց
22 բոլոր երկիրը առաւ : Ու Իսրայէլ Եմթհացւոց բոլոր սահմանը՝ Ամոնէն մինչև Յաբոկը , ու անապատէն մինչև Յորդանան ժա-
23 ռանգեց : Ուստի հիմա որ Իսրայէլի Տէր Աստուածը՝ Եմթհացիները իր Իսրայէլ ժողովուրդին առջևէն վռնտեր է , դո՞ւն պիտի ժա-
24 ռանգես ան երկիրը : Չէ՞ որ ասուածդայդ Քամոսին քեզի ժառանգութիւն տուածը դուն չի՞ս ժառանգեր . մենք ալ՝ մեր առջևէն վռնտած ազգերուն
25 երէը կը ժառանգենք : Եւ հիմա դուն՝ Մովաբի թագաւորէն՝ Սեպփորեան Բաղակէն աւելի †զօրաւո՞ր ես . միթէ անիկայ բնաւ Իսրայէլի հետ ծծկռուեցա՞ւ , կամ անոնց հետ
26 պատերազմ ըրա՞ւ : Իսրայէլը՝ Հեսբոնի ու անոր գեղերուն մէջը , *Բրոների ու անոր գեղերուն մէջը , և Ընտոնի եզերքին վրայ եղող բոլոր քաղաքներուն մէջը՝ երեք հարիւր տարի է որ կը բնակի . և ինչո՞ւ համար զանոնք այնքան
27 տանելի մէջ չազատեցիք : Ուստի ես քեզի դէմ յանցանք մը չեմ ըրած , և դուն ինծի հետ պատերազմ բնելով՝ ինծի չարութիւն կ'ընես . այսօր Իսրայէլի որդւոց ու Ամմոնի որդւոց մէջը *Դատաւոր եղող Տէրը †թող դատաստան
28 ընէ : Բայց Ամմոնի որդւոց թագաւորը՝ Յեփթայէին խրկած խօսքերը մտիկ չըրաւ :
29 Ընտանեաց Յեփթայէին վրայ Տէրոջը Հոգին եկաւ . ու անիկայ Գաղաադէն ու Մանասէէն անցաւ , և Գաղաադու Մասփայէն ալ անցաւ , ու Գաղաադու Մասփայէն՝ Ամմոնի
30 որդւոցը վրայ գնաց : Եւ Յեփթայէ †Տէրոջը ուխտ բրաւ՝ ու ըսաւ . Թէ որ Ամմոնի
31 որդիքը բաղրաղին իմ ձեռքս մատնես , Ամմոնի որդւոցմէ խաղաղութեամբ ետ դառնամ , անասունը իմ ասնս դնէն զիս դիմաւորելու ելլողը †Տէրոջը Թող ըլլայ , °ու զանի-

32 կայ ողջակէզ մատուցանեմ : Եւ Յեփթայէ Ամմոնի որդւոցը վրայ գնաց , որ անոնց հետ պատերազմ ընէ . ու Տէրը անոր ձեռքը մատ-
33 նեց զանոնք : Եւ Բռոերէն մինչև *Մինիթ՝ քսան քաղաք , ու մինչև Բէլքերամիմ սաստիկ կոտորածով Յարգեց զանոնք . ու Ամմոնի որդիքը՝ Իսրայէլի որդւոց առջևը նուաճեցան :
34 Եւ Յեփթայէ Մասփա իր տունը եկաւ . ու ահա †անոր աղջիկը թմբուկներով և պար բռնելով զանիկայ դիմաւորելու կ'ելլէր . և ա-
նիկայ անոր մէկ հատիկ զաւակն էր , ու անկէ
35 'ի զատ տղայ կամ աղջիկ չունէր : Եւ Յեփթա-նայէ երբոր զանիկայ տեսաւ , *իր լաթերը պատռեց , ու ըսաւ . Ո՛վ՝ աղջիկս , դուն զիս բոլորովին նեղուն ըրիր , և դուն ինծի իմ նեղիչներուս մէկը եղար . քանզի ես Բերանս բացի Տէրոջը , ու Հետ կրնար ետ դարձընել :
36 Եւ աղջիկը անոր ըսաւ . Ո՛վ հայր իմ , ըն որ Տէրոջը բերանդ բացիր , Երերնէդ ելածը ըրէ ինծի . քանզի Տէրը քու թշնամիներէդ Ամմոնի որդւոցմէն քեզի համար վրէժխնդրու-
37 թիւն բրաւ : Եւ իր հօրը ըսաւ . Միայն այս բանը ըրէ ինծի . Ձիս երկու ամիս թող տուր , որ լեռներուն վրայ երթամ ու իջնեմ . ու ես՝ իմ
38 ընկերներուիս հետ կուսութիւնս վրայ լամ : Եւ անիկայ ըսաւ . Գնա՛ . ու զանիկայ երկու ամիս թող տուաւ . և անիկայ իր ընկերներովը գնաց , ու լեռներուն վրայ իր կուսութիւնը
39 լացաւ : Եւ երկու ամիսը լմընալէն ետքը՝ իր հօրը դարձաւ . ու անիկայ Հիր ըրած ուխտը՝ անով կատարեց . և անիկայ Հրիկ մարդ չճանչցաւ : Ու Իսրայէլի մէջ սովորութիւն ե-
40 ղաւ , Որ աստն աստն Իսրայէլի աղջիկները երթան , ու Գաղաադացի Յեփթայէին աղջիկները Համար՝ տարին չորս օր լան :

ԳԼՈՒԽ ԺԲ

1 Եփրեմացիք Յեփթայէին հետ վէճ կ'ընեն , ու Գաղաադացիք անոնց Հ Եփրովէթի բանբ տալով՝ կը մատչընեն զանոնք . 7 Յեփթայէի մահը , 8 Բրեսաներ՝ որ երեսուն տղայ ու երեսուն աղջիկ ուներ , 11 ու Եղլոնը , 13 և Բրդոնը՝ որ քառասուն տղայ ու երեսուն թոռ ուներ , Իսրայէլը դատեցին :

1 Ու Եփրեմի մարդիկները ժողվուեցան , և դէպ 'ի հիւսիսային կողմը անցան , ու Յեփթայէին ըսին . Ինչո՞ւ համար՝ Ամմոնի որդւոցը հետ պատերազմելու գացած ատենդ մեզ չըկանչեցիր , որ քու հետդ երթայինք . հիմա մենք ալ՝ քու տունդ քու վրադ կրակով պիտի
2 այրենք : Եւ Յեփթայէ անոնց ըսաւ . Ես

ե Թագ . իա . 21 : բ Օբ . բ . 26 :
զ Թագ . իա . 22 : բ Օբ . բ . 27 :
է Թագ . իա . 23 : բ Օբ . բ . 32 :
* Նբր . չմատահայաս .
ը Թագ . իա . 24 , 25 : բ Օբ . բ . 33 , 34 :
թ բ Օբ . բ . 36 :
ժ Բ Օբ . բ . 36 :
ի Թագ . իա . 29 : գ Թագ . ժա . 7 : Նբեմ . խդ . 7 :
— բ Օբ . թ . 4 , 5 : ժբ . 12 : Հնս . գ . 10 :
ա Թագ . իբ . 2 : Տե՛ս Հնս . իգ . 9 :
† Նբր . աղջիկ
Հ Թագ . իա . 25 :
ֆ բ Օբ . բ . 36 :
ր Ծն . ժբ . 25 :
ց Ծն . ժշ . 5 : լա . 53 : ա Թագ . իգ . 12 , 15 :

ա ՊԼ . գ . 10 :
ֆ Ծն . իբ . 20 : ա Թագ . ա . 11 :
ֆ Տե՛ս ՎԼ . իէ . 2 , 3 , եէ : ա Թագ . ա . 11,28 : բ . 18 :
ֆ Սաղ . կշ . 13 : Տե՛ս ՎԼ . իէ . 11 , 12 :
ֆ Նզեկ . իէ . 17 :
ա ՊԼ . ժ . 17 : Հմր 11 :
բ Նէ . ժէ . 20 : ա Թագ . ժբ . 6 : Սաղ . կբ . 25 : Նբեմ . լա . 4 :
ֆ Ծն . իբ . 29 , 34 :
ֆ Յոզ . է . 2 :
ի Թագ . է . 2 : Սաղ . ժէ . 4 : Յոզ . է . 4 , 5 :
ղ Թագ . է . 2 :
է բ Թագ . ժբ . 19 , 31 :
ը Հմր 31 : ա Թագ . ա ։ 22 , 24 : բ . 18 :
—
ա Տե՛ս գԼ . է . 1 :

ու իմ ժողովուրդս՝ Ամմոնի որդւոցը հետ մեծ
կռիւներ ունենալնիք , և ձեզ կանչելոյ , բայց
3 դուք զիս անոնց ձեռքէն չազատեցիք : Ես ալ՝
երբոր տեսայ որ դուք զիս չէք ազատեր , ե՛ս
դիս ձեռքիս մէջը դնելով՝ Ամմոնի որդւոցը
մէջ գացի , ու Տէրը զանոնք իմ ձեռքս մատ-
նեց . և ինչո՞ւ համար դուք այսօր ինծի դէմ
4 պատերազմ բռնելու եկաք : Ու Յեփթայէ Գա-
ղաադայ բոլոր մարդիկները ժողվելով՝ Եփրեմի
հետ պատերազմ ըրաւ . և Գաղաադայ մար-
դիկը Եփրեմացիները զարկին . քանզի ըսեր
էին թէ՝ Դուք Գաղաադացիք՝ Եփրեմին մէ-
ջը ու Մանասէին մէջը՝ Եփրեմի փախստա-
5 կաններն էք : Եւ Գաղաադացիք Եփրեմին
առջևէն Յորդանանու անցքերը բռնեցին .
ու երբոր Եփրեմի փախստական մը՝ թող
տուէք անցնիմ՝ ըսեր , Գաղաադու մարդիկ-
ները անոր կ՚ըսէին . Եփրեմացի՞ ես . ու անի-
6 կայ՝ Ո՛չ կ՚ըսեր . Եւ անոնք անոր կ՚ըսէին .
Ուրեմն Շիպպօլէթ ըսէ . ու անիկայ Սիպ-
պօլէթ կ՚ըսեր . (քանզի չէր կրնար շիտակ ար-
տասանել .) ուստի զանիկայ կը բռնէին , և
Յորդանանու անցքերուն մէջը կը սպաննէին .
ու ան ատեն Եփրեմէն քառասունհազարը հա-
զար հոգի ինկաւ :
7 Եւ Յեփթայէ Իսրայէլի մէջ վեց տարի
դատաւորութիւն ըրաւ . ու Գաղաադացի Յեփ-
թայէն մեռաւ , և Գաղաադու քաղաքներուն
մէկո՛ւն մէջը թաղուեցաւ :
8 Ու անկէ հետև Իսրայէլի մէջ Բեթղէհեմացի
9 Աբեսանը դատաւորութիւն ըրաւ : Եւ անի-
կայ երեսուն աղայ ունէր , ու երեսուն աղջիկ՝ ո-
րոնք դուրս տուաւ , ու դուրսէն ալ իր տը-
ղոցը՝ երեսուն աղջիկ ներս առաւ . ու ինքը
Իսրայէլի մէջ եօթը տարի դատաւորութիւն
10 ըրաւ : Եւ Աբեսանը մեռաւ , ու Բեթղէ-
հեմի մէջ թաղուեցաւ :
11 Եւ անկէ հետև Զաբուղոնացի Եղլոնը Իս-
րայէլի դատաւոր եղաւ . ու Իսրայէլի մէջ
12 տասը տարի դատաւորութիւն ըրաւ : Եւ
Զաբուղոնացի Եղլոնը մեռաւ , ու Զաբուղոնի
երկրին՝ Այիղոնի մէջ թաղուեցաւ :
13 Եւ անկէ հետև Փարաթոնացի Հաղղելին որ-
14 դին Աբդոնը Իսրայէլի դատաւոր եղաւ : Ու
անիկայ քառասուն աղայ ու երեսուն թոռ ունէր ,
որոնք հոծ հանասուն աւանակներու վրայ կը
հեծնէին . և ինքը Իսրայէլի մէջ ութը տարի
15 դատաւորութիւն ըրաւ : Ու Փարաթոնացի
Հաղղելին որդին Աբդոնը մեռաւ , և Եփրա-
կացւոց լեռանը վրայ՝ Եփրեմի երկրին՝ Փարա-
թոնի մէջ թաղուեցաւ :

ԳԼ . ԺԲ

1 Իսրայէլը փղշտացւոց ձեռքը կը մատնուի : 2 Հերիսակ
մը Մանուէին կնանը կ՚երևնայ . 3 Մանուէին ալ կ՚ե-
րևնայ : 15 Մանուէ զոհ մատուցանելով՝ կը հասկընայ
թէ անիկայ հրեշտակ է : 24 Սամփսոնին ծնունդը :

1 Եւ Իսրայէլի որդիքը նորէն Տէրոջը առջևը
չարութիւն ըրին . ու Տէրը զանոնք քառա-
սուն տարի փղշտացւոց ձեռքը մատնեց :
2 Եւ Դանի ցեղէն՝ Մանուէ անունով Հա-
րտացի մարդ մը կար , ու անոր կնիկը ամուլ
3 էր , և զաւակ չէր ծնաներ : Ու Տէրոջը հր-
եշտակը աս կնիկանը երևցաւ , և անոր ըսաւ .
Հմա դուն ամուլ ես , ու չես ծնաներ .
բայց պիտի յղանաս , ու որդի մը ծնանիս :
4 Ուստի հիմա զգոյշ կեցիր , և ըլլայ որ գինի
կամ օղի խմես , ոչ ալ անմաքուր բան մը ու-
5 տես . Վասնզի հմա դուն պիտի յղանաս , և
որդի մը ծնանիս , ու Նաւոր գլուխն վրայ ա-
ծելի պիտի չելլէ . քանզի ան տղան՝ իր ծոր-
պէն արգանդէն՝ Աստուծոյ ուխտաւորը պիտի ըլ-
լայ . և անիկայ Իսրայէլը փղշտացւոց ձեռ-
6 քէն ազատելու պիտի սկսի : Ու կնիկը գը-
նաց , և իր էրկանը պատմեց ըսելով . Աս-
տուծոյ մարդ մը ինծի եկաւ , ու անոր դէմքը՝
Աստուծոյ հրեշտակին դէմքին պէս խիստ ա-
րկու էր . և Նանոր ուսկից ըլլալը չհարցու-
ցի , ոչ ալ անիկայ իր անունը ինծի զըուցեց .
7 Ու ինծի ըսաւ . Հմա դուն պիտի յղանաս ,
ու որդի մը ծնանիս . և հիմա գինի ու օղի չը-
խմե՛ս , ու անմաքուր բան մը չուտես . քանզի
ան տղան՝ իր ծոր-պէն արգանդէն մինչև իր մահուան
օրը՝ Աստուծոյ ուխտաւորը պիտի ըլլայ :
8 Եւ Մանուէ Տէրոջը աղաչելով՝ ըսաւ .
Կ՚աղաչեմ՝ ով Տէր , ան Աստուծոյ մարդը՝ որ
դուն խրկեցիր , նորէն մեզի գայ , ու մեզի սոր-
վեցընէ թէ ան ծնանելու տղուն ի՛նչ ընենք :
9 Եւ Աստուած Մանուէին ձայնը լսեց . ու
Աստուծոյ հրեշտակը նորէն կնկանը եկաւ , երբ-
որ անիկայ արտին մէջը նստեր էր . ու անոր է-
10 րկը Մանուէ անոր հետը չէր : Եւ կնիկը
շուտով վազից , ու իր էրկանը պատմեց , և
անոր ըսաւ . Հմա ան օրը ինծի եկող մարդը
11 նորէն ինծի երևցաւ : Ու Մանուէ եղաւ՝ իր
կնկանը ետևէն գնաց , և ան մարդուն քովը
մօտեցաւ , ու անոր ըսաւ . Կնկանը հետ խօ-
սող մարդը դո՞ւն ես . ու անիկայ ըսաւ . Ես
12 եմ : Եւ Մանուէ ըսաւ . Երբոր քու ըսածդ
ըլլայ , տղուն պէտք եղածը ի՞նչ է , ու ի՞նչ
13 ընե՞ : Եւ Տէրոջը հրեշտակը Մանուէին ը-
սաւ . Կնիկը՝ ամէն բանէն թող զգուշանայ ,
14 Որեղէն եղած բան մը բնաւ չուտէ , և Հգինի

ե ա֊ի Թագ . ժ֊ի . 5 : իե . 21 : Հոր . ժ֊ի . 14 : Սաղ . ճժ֊ի . 109 :
զ Տե՛ս ա֊ի Թագ . իե . 10 : Սաղ . հը . 9 :
է Հես . իե . 11 : Դ . ֆ . 28 : Է . 24 :
* ՚ի՝ հատ :

ը Դ . Է . 10 : Ժ . 4 :
թ Դ . Ջ . 13 , 27 : Է . 14 :
ժ Դ . ի . 11 : Ջ . 7 : ֆ . 1 : Ղ . 1 : Ժ . 6 :
ի ա֊ի Թագ . ժի . 9 :
լ Հես . ժի . 41 :
ծ Դ . Ղ . 12 : Գա . ա . 11 , 13 , 28 , 31 :
կ ՚ի՛ր 14 : Թա . Ղ . 2 , 3 : Գա . ա . 15 :
հ Թա . Ղ . 5 : ա Թագ . ա . 11 :
ձ Թա . Ղ . 2 :
ղ Տե՛ս ա֊ի Թագ . է . 13 : ի Թագ . ը . 1 : ա Մն . ժի . 1 :
ճ ի Օր . Լ֊ . 1 : ա Թագ . ի . 27 : ի . 6 : ֆ Թագ . ժէ . 24 :
մ Ատ . իե . 3 : Գա . ի . 29 : Պտր . Ղ . 15 :
յ ՚ի՛ր 17 , 18 :
ն Այո՛ ինչ ընենք անոր :
շ ՚ի՛ր 4 :

ու օղի չեմՔ՝ և անմաքուր բան մը բնաւ չուտէ ։ ո՛ իմ ամէն պատուիրածս պահէ ։
15 Նէ Մանուէ՝ Տէրոջը հրեշտակին ըսաւ ։ Կ՚աղաչեմ՝ [ե]քիչ մը մեր քովը նստէ ։ ու այծերէն ուլ մը պատրաստենք ո՛ր առջևդ
16 դնենք ։ Նէ Տէրոջը հրեշտակը Մանուէին ըսաւ ։ Եթէ քու քովդ նստիմ ալ ։ քու հացէդ պիտի չուտեմ ։ բայց թէ որ ողջակէզ պիտի ընես ։ դնեկայ Տէրոջը ընծայէ ։ քանզի Մանուէ չգիտցաւ թէ անիկայ Տէրոջը հրեշտակն
17 է ։ Նէ Մանուէ՝ Տէրոջը հրեշտակին ըսաւ ։ Ո՞նուն ի՞նչ է ։ որպէս զի՝ երբոր խօսքդ կատարուի ։ քեզ պատուենք ։ Եւ Տէրոջը հրեշտակը անոր ըսաւ ։ [ի]Ինչո՞ւ համար
18 անուն կը հարցընես ։ որուն հետև անիկայ [ա]գաղտնի է ։
19 Հետև է ։ Նէ Մանուէ ուլը ու հացի ընծան առաւ ։ [ե]և մէկ քարի մը վրայ Տէրոջը ընծայեց ։ ու հրաշագործ Մանուէին և անոր կնկանը աչքերուն առջևը հրաշք մը ըրաւ ։ Վասնզի երբոր բոցը սեղանէն դէպ ի երկինքը վեր կ՚ելլէր ։
20 Տէրոջը հրեշտակն ալ սեղանին բոցովը վեր ելաւ ։ և Մանուէ ու իր կնիկը կը նայէին ։ ու
21 [ի]երեսի վրայ գետինը իյնան ։ Նէ Տէրոջը հրեշտակը մէյմըն ալ Մանուէին ու անոր կընկանը չերեւցաւ ։ Յետո առեներ Մանուէ հասկըցաւ որ անիկայ Տէրոջը հրեշտակն է ։
22 Եւ Մանուէ իր կնկանը ըսաւ ։ [ը]Պիտի պիտի մեռնինք ։ քանզի զԱստուած տեսանք ։
23 Նէ կնիկը անոր ըսաւ ։ Եթէ որ Տէրը մեզ մեռցընել ուզէր ։ մեր ձեռքէն՝ ողջակէզը ու հացի ընծան չէր ընդունար ։ ու աս բոլոր բաները մեզի չէր ցուցըներ ։ և աս միջոցիս մէջը աւանկ խօսքեր մեզի լսել չէր տար ։
24 Եւ կնիկը որդի մը ծնաւ ։ և անոր անունը [զ]Սամիսոն կոչեց ։ ու [ե]տղան մեծցաւ ։ և Տէ-
25 րը զանիկայ օրհնեց ։ Եւ [է]Տէրոջը Հոգին [ը]Պատրաստի ու Եսթաւուղի մէջ՝ [թ]Դանի բանակին մէջը՝ սկսաւ անոր վրայ դալ ։

ԳԼՈՒԽ ԺԴ

1 Սամիսոն փղշտացիներէն կնիկ մը կ՚ուզէ ։ 6 Իր ձամբորդութեանը մէջ առիւծ մը կը սպաննէ ։ 8 Երկրորդ անգամ նոյն ճամբայէն անցնելով՝ առիւծին դիին մէջ մեղր կը գտնէ ։ 10 Սամիսոնին հարսանիքը ։ 12 Փղշտացիք Սամիսոնին հանելուկը անոր կնկանը միջոցովը կը բացատրեն ։ 19 Սամիսոն՝ երսուն փղշտացիներ սպանանելով, անոնց կողպատը կ՚առնէ ։ 20 Իր կնիկը ուրիշի մը կը տրուի ։

1 Նէ Սամիսոն [ա]Թամնաթա իջաւ ։ ու Թամնաթայի մէջ փղշտացւոց աղջիկներէն [բ]կը-
2 նիկ մը տեսաւ ։ Նէ նորէն էր պոռնը եկաւ ։ ու իր հօրը և մօրը պատմեց ու ըսաւ ։ Թամնաթայի մէջ փղշտացւոց աղջիկներէն կնիկ մը տեսայ ։ ու հիմա [գ]զանիկայ ինծի կնիկ առէք ։
3 Նէ անոր հայրը ու մայրը անոր ըսին ։ Մի՞թէ [դ]քու եղբարցդ աղջիկներուն մէջը ։ ու իմ բոլոր ժողովուրդիս մէջը կնիկ չկայ՝ որ դուն [ե]անթլփատ փղշտացիներէն կնիկ առնելու պիտի երթաս ։ բայց Սամիսոն իր հօրը ըսաւ ։ Զանիկայ ինծի առ ։ քանզի իմ աչքերուս անիկայ
4 հաճելի է ։ Նէ անոր հայրը ու մայրը չէին գիտեր որ աս բանը [զ]Տէրոջմէն է ։ քանզի Սամիսոն փղշտացիներէն մէկ առիթ մը կը փնտռէր ։ ու անոնք [է]փղշտացիները Իսրայէլի վրայ կ՚իշխէին ։
5 Նէ Սամիսոն իր հօրը ու մօրը հետ Թամնաթա իջաւ ։ ու մինչև Թամնաթային այգիները եկան ։ և ահա առիւծի կորիւն մը մռնչե-
6 լով անոր դէմը ելաւ ։ Եւ [ը]Տէրոջը Հոգին անոր վրայ գալով՝ ուլ մը ճեղքելու պէս զանիկայ ճեղքեց ։ ու ձեռքին մէջ բան մը չկար ։
7 և ըրած բանը իր հօրը ու մօրը չպատմեց ։ Նէ իջաւ՝ ու կնկանը հետ խօսեցաւ ։ և կնիկը Սամիսոնին աչքերուն հաճելի երեցաւ ։
8 Եւ ժամանակ մը ետքը՝ երբոր զարձաւ կընիկը առնելու ։ առիւծին դին տեսնելու համար՝ իր ճամբայէն խոտորեցաւ ։ և ահա առիւծին դիին մէջը՝ մեղուներու դունդ ու մեղր
9 կար ։ Եւ զանիկայ ձեռքը առաւ ։ և ուտելով կ՚երթար ։ ու իր հօրը ու մօրը գնաց ։ և անոնց ալ տուաւ ։ ու կերան ։ բայց անոնց չըսաւ թէ մեղրը առիւծին դիէն հանեց ։
10 Նէ անոր հայրը՝ ան կնկանը քովը իջաւ ։ ու Սամիսոն հոն խնջոյք մը ըրաւ ։ քանզի
11 երիտասարդները այսպէս կ՚ընէին ։ Եւ երբոր զանիկայ տեսան ։ երսուն ընկեր բերին ։ որ անոր հետը ըլլան ։
12 Նէ Սամիսոն անոնց ըսաւ ։ Հիմա ձեզի [ը]մէկ հանելուկ մը պիտի ըսեմ ։ թէ որ զանիկայ՝ [թ]աս խնջոյքիս եօթը օրուանը մէջ ինծի բացատրէք ու գտնէք ։ ես ալ ձեզի երսուն [ժ]սուման ու երսուն ձեռք [ի]փոխելու հանդերձ
13 կու տամ ։ Բայց թէ որ չկարենաք զանիկայ ինծի բացատրել ։ ան ատենը դուք ինծի երսուն սուման ու երսուն ձեռք փոխելու հանդերձ տաք ։ և անոր ըսին ։ Ուր հանելուկդ մեզի ըսէ
14 որ լսինք ։ Եւ անոնց ըսաւ ։ Կերողէն կերակուր ելաւ ։ ու հզօրէն անուշ ելաւ ։ Նէ անոնք աս հանելուկը՝ երեք օրուան մէջ չկրցան բա-
15 ցատրել ։ Եւ [լ]եօթներորդ օրը՝ Սամիսոնին

[ե] Ինն ։ ժբ ։ 5 ։ Կղ ։ ջ ։ 18 ։
[զ] Ինն ։ ԼԲ ։ 29 ։
[է] Նա ։ Թ ։ 6 ։
[ը] Կղ ։ ջ ։ 19, 20 ։
[թ] Ղև ։ Թ ։ 24 ։ ա Մն ։ իա ։ 16 ։ Ներկ ։ ա ։ 28 ։ Ասա ։ ԺԷ ։ 6 ։
[ժ] Կղ ։ ջ ։ 23 ։
[ի] Ինն ։ ԼԲ ։ 30 ։ Նղ ։ ԼԶ ։ 20 ։ [բ] Օր ։ Է ։ 26 ։ Կղ ։ ջ ։ 22 ։
[լ] Երր ։ ԺԱ ։ 32 ։
[խ] ա Թագ ։ ջ ։ 19 ։ Ղղ ։ ա ։ 80 ։ [բ] ։ 52 ։
[ծ] Կղ ։ ջ ։ 10 ։ ա Թագ ։ ԺԱ ։ 6 ։ Ասա ։ ջ ։ 1 ։
[կ] Ելս ։ ԺԷ ։ 33 ։ Կղ ։ ԺԲ ։ 11 ։
[հ] Կամ Ահաննի դաշին ։ գղ ։ ԺԲ ։ 12 ։

[մ] Ինն ։ ԼԲ ։ 13 ։ Ելս ։ ԺԷ ։ 10 ։
[յ] Ինն ։ ԼԶ ։ 2 ։
[ն] Ինն ։ իա ։ 21 ։ ԼԶ ։ 4 ։
[շ] Ինն ։ իզ ։ 3, 4 ։
[ո] Ինն ։ ԼԶ ։ 14 ։ Նղ ։ ԼԶ ։ 16 ։ [բ] Օր ։ Է ։ 3 ։
[չ] Ելս ։ ժա ։ 20 ։ է Թագ ։ ԺԲ ։ 15 ։ է Թագ ։ ջ ։ 33 ։ [բ] Պն ։ Ժ ։ 15 ։ իբ ։ 7 ։ իե ։ 20 ։
[պ] Կղ ։ ԺԳ ։ 1 ։ [բ] Օր ։ իբ ։ 48 ։
[ռ] Կղ ։ ԺԳ ։ 10 ։ ԺԶ ։ 25 ։ ա Թագ ։ ԺԱ ։ 6 ։
[ս] է Թագ ։ Ժ ։ 1 ։ Նզեկ ։ ԺԷ ։ 2 ։ Ղղ ։ ԺԲ ։ 7 ։
[վ] Ինն ։ իե ։ 27 ։
[տ] Կամ շաբիկ
[ր] Ինն ։ իե ։ 22 ։ է Թագ ։ Է ։ 22 ։
[ց] Կամ յորգորդ

կնկանը ըսին. Երդիկդ խարէ որ Հանելուկը մեզի բացատրէ, որ չըլլայ թէ քեզ ու քու հօրդ տունը կրակով այրենք. մեզ թալանելո՞ւ հա-
16 մար կանչեցիք. անանկ չէ՞: Ու Սամփսոնին կնիկը անոր քովը լալով բսաւ. Ընչուշտ դուն ինծի ատեցիր ու ինծի չսիրեցիր. իմ ժողովուրդիս որդւոցը մէկ Հանելուկ մը ըսիր, ու ինծի չբացատրեցիր: Ու անիկայ ըսաւ անոր. Ահա իմ հօրս ու մօրս չբացատրեցի, ու քեզի*
17 պիտի բացատրեմ: Ու իրենց ինչդբին եօթը օրուանը մէջ անոր քովը լացաւ. ու Սամփսոն եօթնեներորդ օրը անոր բացատրեց. քանզի իրեն նեղութիւն կու տար. անիկայ ալ իր ժողովուրդին որդւոցը բացատրեց Հանելուկը:
18 Ու քաղաքին մարդիկները եօթնեներորդ օրը՝ արեգը մտնելէն առաջ անոր ըսին. Աղբիւրէն աւելց՝ ու առիւծէն զօրաւոր ի՞նչ կայ: Ու անիկայ ըսաւ անոնց. Թէ որ դուք իմ երիտասարդս չհերկէիք, իմ Հանելուկս չէիք կրնար
19 գտնել: Եւ Տէրոջը Հոգին անոր վրայ եկաւ, և անիկայ Ասկաղոն իջաւ, ու անոնցմէ երեսուն մարդ մեռցուց, և անոնց Հանդերձները առաւ, ու Հանելուկը բացատրողներուն տուաւ, և սաստիկ բարկանալով՝ իր Հօրը տունը եկաւ:
20 Եւ Սամփսոնին կնիկը՝ անոր †բարեկամը եղող ընկերին տրուեցաւ:

Գ Լ· Ժ Ե

1 Սամփսոն անանկով որ իր կնիկը ուրիշի մը տուեր է, 3 աղուէսներու պոչերուն ջահեր կապկպով փղշտացւոց հունձքերը կ'այրէ: 6 Փղշտացիք Սամփսոնին կնիկը ու անոր Հայրը կ'այրեն: 7 Սամփսոն չարաչար կը զարնէ զանոնք: 9 Հնուցայի մարգոյմէ կը կապուի, ու փղշտացւոց ձեռքը կը մատնուի: 14 Ծնօտի ոսկորով մը Հազար փղշտացի կը մեռցնէ: 18 Ըսաւած անոր ջուր կը խմցնէ Լեքիի մէջ:

1 Ետ եղաւ որ ժամանակէ մը ետքը՝ ցորենի ՚հնձոց օրերը՝ Սամփսոն այծերէն ուղ մը առաւ, ու իր կնկանը այցելութեան գնաց, ու ըսաւ. Ներքին սենեակին մէջ կնկանս քովը մտնեմ. բայց կնկանը Հայրը զանիկայ չթողուց
2 որ մտնէ: Ու անոր Հայրը ըսաւ. Իրաւցընէ կարծեցի որ դուն †զանիկայ բոլորովին ատեցիր, ու զանիկայ քու բարեկամիդ տուի. ահա անոր պզտիկ քոյրը անկէ գեղեցիկ է, հիմա անոր
3 տեղը անիկայ քեզի ըլլայ: Ու Սամփսոն *անոնց ըսաւ. Ես անգամ փղշտացւոցմէ անպարտ պիտի
4 ըլլամ, թէ որ անոնց չարութիւն մը ընեմ: Եւ Սամփսոն գնաց իրեք հարիւր աղուէս բռնեց, և ջահեր առաւ, ու աղուէսները պոչ պոչի դարձուց, ու երկու պոչերուն մէջտեղը ջահ
5 մը դրաւ կապեց. Ու ջահերը կրակով բռընկցընելէն ետքը՝ զանոնք փղշտացւոց հունձքերուն մէջը ձգեց, ու դիզուած և չհարուած հունձքերը ու մինչև անգամ այգիները ո՛ ձի-
6 թենիները այրեց: Ու փղշտացիք ըսին. Ո՞ բանը ո՞վ ըրաւ: Եւ ըսին. Թամնացիին փեսան Սամփսոնը. քանզի անոր կնիկը առաւ, և անոր բարեկամին տուաւ: Եւ փղշտացիք ելան, և կնիկը ու անոր Հայրը կրակով այրեցին: 7 Ցին: Իսկ Սամփսոն անոնց ըսաւ. Թէ և դուք այսպէս ըրիք, բայց ես վրէժ պիտի առնեմ
8 ձեզմէ, ու ետքը պիտի դադարիմ: Ու զանոնք՝ սրունքէն մինչև երանքը մեծ հարուածով մը զարկաւ. ու իջաւ՝ Էտամ ապառաժին խոռոչը բնակեցաւ:
9 Ու փղշտացիք †ելան, ու Յուդայի մէջ բանակեցան, ու ‡Լեքիի մէջ տարածուեցան:
10 Ու Յուդայեանք ըսին. Ինչո՞ւ համար մեր վրայ եկաք: Անոնք ալ ըսին. Սամփսոնը կապելու եկանք, որ մեզի ըրածին պէս՝ մենք ալ
11 անոր ընենք: Եւ Յուդայէն իրեք հազար մարդ Էտամ ապառաժին խոռոչը իջան, և Սամփսոնին ըսին. Չե՞ս գիտեր որ փղշտացիք *մեր վրայ կ'իշխեն. ինչո՞ւ համար ասանկ բան մեզի ըրիր: Եւ անիկայ անոնց ըսաւ. Ինծի ինչպէս որ ըրին, ես ալ անոնց այնպէս ըրի:
12 Ու անոր ըսին. Մենք իջանք որ քեզ կապենք, ու փղշտացւոց ձեռքը տանք: Ու Սամփսոն անոնց ըսաւ. Ինծի երդում ըրէք, որ դուք
13 զիս պիտի չմեռցընէք: Ու անոնք անոր հետ խօսացան ու ըսին. Չէ. բայց հիմա քեզ պիտի կապենք, ու անոնց ձեռքը տանք, և քեզ պիտի չմեռցընենք. ու զանիկայ երկու նոր չուանով կապեցին, և ապառաժէն դուրս հանեցին:
14 Երբոր անիկայ մինչև Լեքի եկաւ, փղշտացիք աղաղակելով՝ զանիկայ դիմաւորեցին. և †Տէրոջը Հոգին անոր վրայ գալով՝ անոր թևերուն վրայ եղող չուաններըը՝ կրակով այրած քթմանի պէս եղան, ու կապերը ձեռքերէն քա-
15 կուեցան: Ու մէկ իշու ծնօտ մը գտաւ՝ որ դեռ չորցած էր, ու ձեռքը երկրցուց զանիկայ առաւ, և Հարաւ Հազար մարդ մեռցուց:
16 Եւ Սամփսոն ըսաւ. Իշու ծնօտով դէզ դէզ յիշեցի զանոնք. իշու ծնօտով Հազար մարդ
17 մեռցուցի: Եւ երբոր իր խօսքը լմընցուց, ծնօտը ձեռքէն նետեց, և ան տեղին անունը՝ †Ռամաթ Լեքի կոչեց:
18 Ու խիստ շատ ծարաւելով՝ Տէրոջը աղաղակեց՝ ու ըսաւ. Դուն քու ծառայիդ ձեռքովը սա մեծ փրկութիւնը յաղողեցիր. և հիմա ծարաւովս մեռնիմ, ու անթլփատներուն ձեռքը
19 չիյնամ: Ու Ըսաւած ‡Լեքիին մէջ հղած փոսը բացաւ, ու անկէ ջուր ելաւ. և Սամփսոն խմեց, ու ոգին իրեն դարձաւ, ևապրեցաւ. անոր համար անոր անունը՝ ||Ենդօրէ ըսուեցաւ, որ Լեքիին մէջն է մինչև սա օրս:

ե Գլ· ժդ· 5:
ը Գլ· ժե· 6:
թ Գլ· ժե· 15:
ժ Գլ· ժդ· 15:
ի Գլ· է· 10: ժէ· 25:
լ Գլ· ժե· 2: Յօհ· է· 29:
ծ Գլ· ժդ· 20:
* Կամ անոնց համար
բ Գլ· ժդ· 15:
գ Տե՛ս Հիմ 19:
դ Գլ· ժդ· 4:
ե Գլ· է· 10: ժդ· 6:
զ Գլ· է· 31: Ղե· իդ· 8: Հնս· իդ· 10:
է՝ Ցե՛ն Ծնօտիը:
ը Ծոն· իե· 27: Նս· Ե· 29:
‖ Ցե՛ն կանչողին աղբիւրը. Սաղ· Հէ· 6:

20 Ու անիկայ [բ]փղշտացւոց օրերը Իսրայէլի
մէջ քսան տարի դատաւորութիւն ըրաւ :

ԴԱՆ. ԺԶ.

1 Սամփսան Գազային կը փախչի , ու քաղաքին դռները
կ'առնէ կը տանի : 4 Դալիլա փղշտացիներէն կաշառք
առնելով՝ Սամփսոնին կամքը կ'ուսումնասիրէ . 6 իրեր անգամ կը
խաբուի . 15 բայց վերջապէս իր խնդիրքը կը կատարուի :
21 Փղշտացիք կը բռնեն զանիկայ՝ ու անոր աչքերը կը
փորեն : 22 Սամփսոնին ուժը նորէն իր վրայ գալով՝
Դագոնի տաճարը փղշտացւոց վրայ կը կործանէ , ու ինքն
ալ կը մեռնի :

1 Եւ Սամփսոն Գազա գնաց , ու հոն պոռնիկ
2 կնիկ մը տեսաւ , և անոր մտաւ : Ու՝ Գա-
զացւոց լսուեցաւ թէ՝ Սամփսոնը հոս եկեր է :
Եւ [գ]պաշարեցին՝ ու ողջը գիշերը անոր դա-
րանակալ եղան քաղաքին դրանը քովը , ու
ողջը գիշերը լուռ կեցան՝ և ըսին . Առաւօ-
3 տուն կանուխ զանիկայ կը մեռցընենք : Ու
Սամփսոն մինչև կէս գիշեր քնացաւ , և կէս
գիշերուն ելաւ , ու քաղաքին դռները փեղկե-
րը երկու սեմերովը բռնեց , և զանոնք նիգո-
վ մեկտեղ փրցուց , ու կռնակը առնելով՝
զանոնք Քեբրոնին դիմացի լեռանը գլուխը
հանեց :

4 Եւ անկէ ետքը՝ Սորեկ հովիտին Եղբիւրը
քնաւոր մէկ կնիկ մը սիրեց , ու անոր անունը
5 Դալիլա էր : Եւ Փղշտացւոց նախաթագները
կնիկոջը քովը ելան , ու անոր ըսին . [դ]Օգնիր
կայ խաբէ , ու անկէ հասկըցիր , թէ անոր մեծ
զօրութիւնը ինչէն է , և թէ ինչով կրնանք ա-
նոր յաղթել , որ զանիկայ կապենք ու չնաղան-
դեցընենք . և մենք քեզի ամէն մէկերնիս հա-
6 զար Հարիւր կոպ արծաթ կու տանք : Ու
Դալիլա Սամփսոնին ըսաւ . Կ'աղաչեմ , յայտ-
նէ ինծի , թէ քու մեծ զօրութիւնդ ինչէն է ,
7 և քեզ չնազանդեցընելու համար ինչ բանով
կապել պէտք է : Ու Սամփսոն անոր ըսաւ . Թէ
որ զիս հօթը հատ չորցած [ե]թարմ ջլերով՝
կապեն , կը տկարանամ , և ո՛րչէ մարդոց մէ-
8 կուն պէս կ'ըլլամ : Ու Փղշտացւոց նախա-
թագները անոր հօթը հատ չորցած թարմ ջլե-
9 րը բերին . ու զանիկայ անոնցմով կապից : Եւ
անոր նեղքին սենեակին մէջը դարանակալներ
նստեր էին : Ու կնկինը անոր ըսաւ . Ո՛վ Սամփ-
սոն՝ Փղշտացիք քու վրադ կու գան . անատոնը
անիկայ ջլերը՝ կրակի հոտին բրդած խծուծէ
լարի մը պէս փրցուց , ու անոր ուժը չհասկը-
10 ցուեցաւ : Եւ Դալիլա ըսաւ Սամփսոնին .
Ընչո՞ զիս խաբեցիր , ու ինծի սուտ խօսեցիր .
հիմա կ'աղաչեմ՝ յայտնէ ինծի , թէ ինչով կը
11 կապուիս : Եւ անոր ըսաւ . Թէ որ զիս նոր
ու չգործածուած չուաններով ապէկ մը կա-
պեն , անատոնք կը տկարանամ , և ո՛րչէ մար-
12 դոց մէկուն պէս կ'ըլլամ : Ու Դալիլա նոր
չուաններ առաւ , և անոնցմով զանիկայ կա-
պեց , ու անոր ըսաւ . Ո՛վ Սամփսոն՝ Փղշտա-
ցիք քու վրադ հո՛ գան . (և դարանակալները
նեղքին սենեակին մէջը նստեր էին .) անատոնք
զանոնք իր թևերէն մէկ դերձանի մը պէս փըր-
13 ցուց : Ու Դալիլա ըսաւ Սամփսոնին . Մինչև
հիմա զիս խաբեցիր , և ինծի սուտ խօսեցիր .
ըսէ ինծի թէ ինչով կը կապուիս : Ու անի-
կայ անոր ըսաւ . Թէ որ գլխուս հօթը բաժին
14 մազերը ազդով հիւսես : Եւ անիկայ այնպէս
ըրաւ , ու գործածարանին ցից մը
ամուրցուց , ու անոր ըսաւ . Ո՛վ Սամփսոն՝ Փղշտացիք
քու վրադ հո՛ գան : Եւ անիկայ քունէն ար-
թընցաւ , ու ատացնին ցիցը ազդովը մէկտեղ
15 քաշեց պարտա : Ընատունը Դալիլա անոր ը-
սաւ . Ինչու սիրտդ իմ հետս չէ , ու ի՛նչպէս
կ'ըսես թէ՝ Կեզ կը սիրեմ . հիմա աս երեք
անգամ է որ զիս խաբեցիր , ու ինծի չզօրացիր՝
16 թէ քու մեծ զօրութիւնդ ինչէն է : Եւ որով-
հետև ամէն օր իր խօսքերովը անոր նեղութիւն
կու տար , ու զանիկայ կը բռնադատէր , ա-
նանկ որ անոր սիրտը մինչև մահուան ապաքեցաւ
17 նեղացաւ , [ե]Ողջը իր սրտին մէջի եղածը անոր
զգուցից , ու ըսաւ անոր . Իմ գլխուս մեր
ածելի չէ եկած . քանզի իմ մօրս արգանդէն ես
Աստուծոյ ուխտաւոր եմ . թէ որ ածիլուիմ ,
իմ ուժս ինծմէ կ'երթայ ու կը տկարանամ , և
18 ամէն մարդոց պէս կ'ըլլամ : Ու երբոր Դա-
լիլա տեսաւ որ անիկայ ողջը իր սրտին մէջի
եղածը իրեն զգուցից , փղշտացւոց նախաթագ-
ները կանչել տուաւ , ու ըսաւ . Ես անգամ
ելէք . քանզի ողջը իր սրտին մէջի եղածը ին-
ծի զգուցից : Ընատունը փղշտացւոց նախա-
թագները անոր քովը եկան , ու արծաթն ալ
19 †Հետերնին բերին : Եւ Դալիլա զանիկայ
իր ծունկերուն վրայ քնացուց , ու մարդ մը
կանչից , և անոր գլխուն հօթը բաժին մազերը
ածիլել տուաւ , ու սկսաւ զանիկայ նեղել . և
20 անոր ուժը իրմէն գնաց : Ու կնկինը ըսաւ .
Ո՛վ Սամփսոն՝ Փղշտացիք քու վրադ հո՛ գան .
և անիկայ քունէն արթընցաւով ըսաւ . Ել-
լեմ , ու առջի անգամներուն պէս թօթվռիմ .
և անիկայ չէր գիտեր որ Տէրը [զ]իրմէ գացեր է :
21 Ու Փղշտացիք զանիկայ բռնեցին , և անոր աչ-
քերը փորեցին , ու զանիկայ Գազա իջեցուցին ,
և ոսկեակապերով կապեցին . ու բանտին մէջը
աղօրիքի քար կը դարձընէր :
22 Եւ անոր գլխուն մազը ածիլուելէն ետքը՝
23 բուսանիլ սկսաւ : Ու Փղշտացւոց նախաթագները
ժողվուեցան , որ իրենց աստուածոյն Դագոնին
մեծ զոհ մատուցանեն և ուրախութիւն բնեն .
ու ըսին . Մեր աստուածը՝ մեր ձեռքը մատնեց
24 մեր թշնամին Սամփսոնը : Ու ժողովուրդը
զանիկայ տեսնելով՝ [է]իրենց աստուածը գովե-

ա ա Ծնած . իդ . 26 : Ապ-
ձժը . 10 , 11 , 12 : Փոր .
իե . 24 :

բ Կ. ժգ . 1 :

գ Կ. ժգ . 15 : Տե՛ս Ընակ .
ը . 16—19 : Ե . 3—11 .
ղ . 24 , 25 , 26 : Ե . 21 ,
22 , 23 :

դ Իմ գալաթ ատեքով

ե Կ. ժգ . 16 :

զ Սկը . Ե . 5 :

է Ծնած . ղ . 5 : Կ. ժգ . 5 :

† Նբր . իրենց ձեռքը

Ընակ . Ե . 26 , 27 :

ը Ծնած . ժգ . 9 , 42 , 43 :
Ջես . Ե . 12 : ա Ծնած . ժգ .
14 : ժը . 12 : իը . 15 , 16 :
բ Կ. ժբ . 2 :

գ Դան . Ե . 4 :

ցին • քանզի ըսին • Մեր աստուածը մեր ձեռ-
քը մատնեց մեր թշնամին ։ մեր երկիրը աւերողը
25 և մեր մեռելները շատցընողը ։ Ու երբոր ա-
նոնց սիրտը [ե]ուրախ էր ։ ըսին • Սամիսոնը
կանչեցէք որ մեր առջեւը խաղայ ։ Ուստի
Սամիսոնը բանտէն կանչեցին ։ ու անոնց առ-
ջեւը խաղաց • և զանիկայ սիւներուն մէջտեղը
26 կայնեցուցին ։ Ու Սամիսոն՝ իր ձեռքէն բռնո-
ղող պատանիին ըսաւ • Ձգէ տուր ինծի ։ որ
աս տուները վերցընող սիւները բռնեմ՝ ու անոնց
27 վրայ կռթնիմ ։ Եւ տուները էրիկ ու կնիկ
մարդիկներով լեցուն էր • ու փղշտացւոց բո-
լոր նախաթաթները հոն էին • և [զ]տանիքին վրայ
հրեք հազարի չափ մարդիկներ ու կնիկներ կա-
յին ։ որոնք Սամիսոնին խաղալը կը դիտէին ։
28 Եւ Սամիսոն Տէրոջը աղաղակելով՝ ըսաւ •
Ո՛վ Տէր Եհովայ ։ [է]յադրէմ՝ զիս յիշէ • ով
Աստուած ։ միայն աս անգամ ալ զիս ուժովցուր ։
որ փղշտացիներէն իմ երկու աչքերուս վրէժը
29 մէկէն առնեմ ։ Ու Սամիսոն՝ ան տուները վեր-
ցընող երկու միջնի սիւները՝ մէկը աջ ձեռքո-
վը ու մէկալը ձախ ձեռքովը բռնելով՝ անոնց
30 վրայ կռթնեցաւ • Եւ Սամիսոն ըսաւ • Իմ
անձս փղշտացիներուն հետ մեռնի • ու քովէրը
ուժովը ծռեցաւ • և տուները՝ նախաթաթներուն
ու ամբողջ եղող բոլոր ժողովուրդին վրայ ինկաւ •
և իր մեռած առներն մեռցուցածներէն՝ իր կեն-
դանութեան առներն մեռցուցածներէն աւելի
31 էին ։ Ու անոր եղբայրները և բոլոր հօրը
տունը իջան ։ ու զանիկայ վերցուցին • և գա-
նեցին իր հօրը Մանուէին գերեզմանը Կրծաղե-
ցին զանիկայ Սորայի ու Եսթաւուղի մէջ-
տեղը ։ Եւ անիկայ Իսրայէլի մէջ քսան տա-
րի դատաւորութիւն ըրաւ ։

ԳԼ • ԺԶ

1 Միքա իր մօրմէն գողցած արծաթը անոր կը դարձը-
նէ • անալ կուգիրը չինել կուտայ ։ 5 Միքա անոնց
գարդերը չինել կուտայ • 6 ու Ղեւտացի մը վարձքով
կը բռնէ իրեն քահանայ ըլլալու ։

1 Ու Եփրեմի լեռնէն՝ Միքա անունով մարդ
2 մը կար ։ Եւ անիկայ իր մօրը ըսաւ • Վեցհա-
րիւր արծաթի՝ որ առնուած ան հաղար հարիւր [բ]կոր արծաթը՝ ո-
րուն համար անէծք տուիր ։ ու իմ առջեւս գըսա-
ցիցիր ։ ահա ան արծաթը իմ քովս է ։ զանի-
կայ ես առի • ու մայրը անոր ըսաւ • [գ]Որդեակ
3 իմ՝ Տէրը քեզ օրհնէ ։ Եւ անիկայ՝ հազար
հարիւր կոր արծաթը իր մօրը դարձուց • բայց
անոր մայրը ըսաւ • Ես ան արծաթը իմ ձեռ-
քէս բոլորովին Տէրոջը նուիրեցի իմ տղուս
համար ։ [դ]անով քանդակած ու թափածու կուռք
շինելու համար • ուստի հիմա զանիկայ քեզի

4 հետ կու տամ ։ Իսկ Միքա ան արծաթը իր մօ-
րը դարձուց • և մայրը [ե]երկու հարիւր կոր
արծաթ առաւ ։ ու անոնք ոսկերիչին տուաւ •
ան ալ անոնցմով քանդակած ու թափածու
կուռք շինեց • և անոնք Միքայի տունը
5 դրուեցան ։ Ու այս մարդը Միքա՝ աստուած-
ներու տուն մը ունեցաւ • ու [զ]եփուտ և [է]թե-
րափիմ շինեց ։ ու [ը]իր տղոցը մէկը օրհնեց ։
6 որ իրեն քահանայ եղաւ ։ [թ]Ան օրերը Իսրա-
յէլի մէջ թագաւոր չկար • Շամէն մարդ իր
աչքին հաճելի եղածը կ՚ընէր ։
7 Եւ Յուդայի աղգատոհմէն՝ ոմ [ժ]Յուդայի
Բեթլեհեմէն մէկ պատանի մը կար • և անի-
կայ Ղեւտացի էր ։ ու հոն կը բնակէր պան-
8 դուխտ պէս ։ Եւ այս մարդը Յուդայի Բեթ-
լեհեմ քաղաքէն ելաւ ։ որ ապրուստ գտած
տեղը պանդխտութիւն ընէ ։ ու ճամբորդու-
թիւն ընելով՝ մինչև Եփրեմի լեռը ու մինչև
9 Միքայի տունը հասաւ ։ Եւ Միքա անոր ը-
սաւ • Ուսկից կու գաս ։ Ու անիկայ անոր
ըսաւ • Ես Ղեւտացի եմ՝ ոմ Յուդայի Բեթ-
լեհեմէն կու գամ ։ և պտրուստ գտած տեղս
10 պանդխտանալու կ՚երթամ ։ Ու Միքա անոր
ըսաւ • Իմ քովս բնակէ ։ [ի]և ինծի [ի]հայր ու
քահանայ եղիր • և ես քեզի տարին
տասը կոր արծաթ ։ ձեռք մը [կ]հագուստ հան-
դերձ ։ ու քու ուտելիքդ կու տամ ։ Եւ Ղեւ-
11 տացին հոն գնաց ։ Ու Ղեւտացին ան մարդուն
հետը բնակելու հաւանութիւն տուաւ • և ան
պատանին՝ անոր որդուցը մէկուն պէս եղաւ
12 անոր ։ Ու Միքա՝ Ղեւտացին օրհնեց • և պա-
տանին [լ]անոր քահանան եղաւ • ու Միքային
13 տունը կը բնակէր ։ Եւ Միքա ըսաւ • Հիմա
գիտեմ որ Տէրը ինծի բարիք պիտի ը-
նէ ։ քանզի ան Ղեւտացին իմ քահանան եղաւ ։

ԳԼ • ԺԷ

1 Դանի որդիքը հինգ մարդ կը խրկեն իրենց ժառանգու-
թիւն մը փնտռելու համար ։ 3 Անոնք Միքային տունը
երթալով՝ խորհուրդ կ՚ընեն Հոնիլեաթանին հետ ։ որ անոնց
քաջայաջողութիւն կուտայ • 7 Լայիսը կը լրտեսեն ։ ու
բարի լուր կը բերեն ։ 11 Վեց հարիւր մարդ կը խրկուի
ան քաղաքը առնելու • 14 որոնք իրենց ճամբուն մէջ՝
Միքային քահանան՝ ու անոր սուրբ բաները կը յափշտա-
կեն ։ 27 Անոնք Լայիսը առնելով Դան կը կոչեն զանի-
կայ ։ 30 Մովսէսի թոռը կը կանգնեն • և Հոնիլեաթան ու ա-
նոր որդիքը յաջորդաբար քահանայութիւն կ՚ընեն ։

1 [ա]Ան օրերը Իսրայէլի մէջ թագաւոր չկար ։
ու ան օրերը [բ]Դանի ցեղը իրեն ժառանգ-
ութիւն մը կը փնտռէր՝ բնակելու համար •
քանզի մինչև ան օրը՝ Իսրայէլի ցեղերուն մէջը՝
անոր բաժանում ժառանգութիւն ինկած չէր ։
2 Եւ Դանի որդիքը իրենց ազգատոհմներէն ո-

[ա] Կղ • ի • 27 ։
[բ] ի Օր • իհ • 8 ։
[գ] Եբեմ. ժե • 15 ։
[դ] Կղ • ժգ • 25 ։
—
[ե] Ծն • ժգ • 19 ։ Հռութ • գ • 10 ։
[զ] Տե՛ս Եզ • ի • 4 , 23 ։ Ղե • ժի • 4 ։
[է] Ելս • խղ • 6 ։
[ը] Կղ • ը • 27 ։
[թ] Ծն • իա • 19, 30 ։ Ամս • գ • 4 ։
[ժ] Եզ • իհ • 9 ։ գ Թագ • ժգ • 33 ։
[ի] Կղ • ժբ • 1 ։ ժի • 1 ։ իա • 25 ։ ի Օր • լդ • 5 ։
[լ] ի Օր • ժբ • 8 ։
[կ] Տե՛ս Ելս • ժի • 15 ։ Կղ • ժի • 1 ։ Հռութ • ա • 1, 2 ։ Սիք • ե • 2 ։ Մատ • ը • 1 , 5 • 6 ։
[խ] Կղ • ժբ • 19 ։
[ծ] Ծն • խե • 8 ։ Յար • իհ • 16 ։
[կ] Հռ • 5 ։
[հ] Կղ • ժբ • 30 ։
—
[ձ] Կղ • ժէ • 6 ։ իա • 25 ։
[ղ] Ելս • ժի • 47 ։

իրենց ՙսահմաններէն՝ ֈԱպտայէն ու Լսեթա-
ուուղէն՝ հինգ զօրաւոր մարդ խրկեցին, ՚որ եր-
կիրը լրտեսեն ու քննեն. և անոնց ըսին. Գա-
ցէք երկիրը քննեցէք. ու անոնք Եփրեմի լեռը
մինչև ։Ա՛իքային տունը եկան, և գիշերը հոն
3 մնացին: Ու երբոր անոնք Ա՛իքային տանը քովն
էին, Ղ Լատացի պատանիին ձայնը ճանչցան,
և հոն դարձան, ու ըսին. Ո՞վ քեզ հոս բե-
րաւ, և դուն հոս ի՞նչ կ՚ընես, ու ֊ինչո՞ւ
4 համար հոս կեցեր ես՚: Ու անիկայ ըսաւ ա-
նոնց. Ա՛իքան ինծի ասանկ ասանկ ըրաւ, ու
ՙվարձքով բռնեց, որ անոր քահանայ
5 ըլլամ: Ու անոր ըսին. Հիմա ։Լսուեցիր
ՙՀարցո՛ւր, որ գիտնանք թէ արդեօք մեր
6 գացած ճամբան մեզի յաջողի՞: Ու քա-
հանան անոնց ըսաւ. ։Խաղաղութեամբ գա-
ցէք. ձեր երթալու ճամբան Տէրոջը առջեւը
հաճելի է:
7 Ընտանեաց ան հինգ մարդիկը գացին ։Լայիսը
մտան, և անոր մէջը բնակող ժողովուրդը տե-
սան՚ ՙոր Միդոնացւոց պէս անհոգութեամբ
հանգիստ ու ապահով կը բնակէին, և ան երկ-
րին մէջը ինչպս տուող մը ֈչկար՝ որ իշխեր ա-
նոնց վրայ. ու՚՚ Սիդոնացիներէն հեռու ըլլա-
լով՝ բնաւ մէկ մարդու մը հետ գործ չունէին:
8 Ու ան հինգ հարիւր ՙԱպտայ ու Լսեթաուղ
գարձան իրենց եղբայրներուն. և անոնց եղբայր-
9 ները անոնց ըսին. Ո՞ւր ըլլիք: Ու անոնք
ըսին. ։Ելէ՛ք, անոնց վրայ երթանք. քանդի
մենք երկիրը տեսանք, և ահա շատ աղէկ է.
ու դուք ։Թո՞ղ կը կենաք. երթալու ո՛ր եր-
կիրը ժառանգելու համար հոն մտնելու անհո-
10 գութիւն մի՛ ընէք: Երբոր հոն մտնէք, մէկ
։անհոգ ժողովուրդի մը ու շատ ընդարձակ
երկրի մը մէջ պիտի մտնէք, որ Լսուուած զա-
նիկայ ձեր ձեռքը տուեր է. ու ֊անանկ տեղ
մըն է՝ որ հոն երկրի վրայ եղող բաներուն մէ-
կը պակաս չէ:
11 Ու Դանի ազգատոհմէն, անկէ՝ այսինքն
Ա՛պտայէն ու Լսեթաուղէն մէկ հարիւր սպա-
12 ռազինեալ մարդիկ գացին: Ու եկան Յու-
դայի ։Կարիաթիարիմ բանակեցան. անոր հա-
մար ան տեղը՝ մինչև աս օրս ‡Մահանէ դան
կ՚ըսուի. ահա անիկայ Կարիաթիարիմին ետեւն
13 է: Ու անկէ Եփրեմի լեռը անցան, ու մինչև
14 ՚Ա՛իքային տունը եկան: Ու Լայիսի երկիրը
լրտեսելու գացող ան հինգ մարդը ֊պատաս-
խան տալով՝ իրենց եղբարցը ըսին. Գիտէ՞ք
որ ֋աս տուներուն մէջը՝ եփուած, թերափիմ,
և քանդակած ու թափծու կուռք կայ. ու

15 հիմա ձեր ընելու բանը գիտցէք: Ընտանեաց
անոնք դէպ ՚ի հոն դառնալով՝ ան Ղ Լատացի
պատանիին տունը՝ Ա՛իքային տունը մտան,
16 ու ։անոր ողջոյնը հարցուցին: Ու Դանի
որդւոցմէ եղող ։ան վեց հարիւր սպառազինեալ
17 մարդիկները դրանը բերանը կայնեցան: Ու
երկիրը լրտեսելու գացող ։ան հինգ մարդիկ-
ները հոն մտան, և ՙքանդակած կուռքը,
եփուած, թերափիմը ու թափծու կուռքը ա-
ռին. և քահանան ան վեց հարիւր սպառա-
զինեալ մարդիկներուն հետ դրանը բերանը
18 կայներ էր: Ու երբոր անոնք Ա՛իքային տունը
մտան, և քանդակած կուռքը, եփուած, թե-
րափիմը ու թափծու կուռքը առին, քահանան
19 անոնց ըսաւ. Դուք ի՞նչ կ՚ընէք: Ու անոնք
ըսին անոր. Լռէ՛ւ կեցիր, ։ձեռքդ բերնիդ
վրայ դիր, ու մեր հետը եկուր, ՚և մեզի հայր
ու քահանայ եղիր. քեզի՝ մէկ մարդու մը տա-
նը քահանայ ըլլալը աղէկ է, թէ Իսրայէլի
մէկ ցեղին ու մէկ ազգատոհմին քահանայ ըլ-
20 լալը: Ու քահանան սրտին մէջը ուրախանալով՝
եփուած, թերափիմը և քանդակած կուռքը
21 առաւ, ու ժողովուրդին մէջը մտաւ: Ու ա-
նոնք գարձան գացին, ու ընտանիքները և
անասուները ու թանկագին կարասիները իրենց
առջեւը դրին:
22 Երբոր անոնք Ա՛իքային տունէն հեռացան,
Ա՛իքային տանը մօտ եղող տուներուն մարդիկը
ժողովուեցան, ու Դանի որդւոցը Խոխէն հա-
23 սան. Ու Դանի որդւոցը Խոխէն կանչվրտե-
ցին, որոնք երեսնին գարձուցին՝ ու Ա՛իքային
ըսին. ՚Ի՞նչի ի՞նչ եղաւ՝ որ ասանկ ‖բազմու-
24 թիւնով կու գաս՚՚: Ու անիկայ ըսաւ. Իմ
շինած աստուածներս՝ ու քահանան առիք դա-
ցիք, և ասկէետեւ ինծի ի՞նչ կը մնայ. ու
ինծի ինչո՞ւ համար կ՚ըսէք՝ թէ ՚Ի՞նչ ի՞նչ
25 եղաւ: Ու Դանի որդիքը անոր ըսին. Ա՛նը
մեզը քու ձայնդ լսուի. չըլլայ որ Ըարիա-
սիրտ մարդիկները ձեր վրայ յարձակին, ու քու
կեանքդ և քու ընտանեացդ կեանքը կորսնցը-
26 նես: Ու Դանի որդիքը իրենց ճամբան գացին.
և Ա՛իքա տեսնելով որ անոնք իրմէն զօրաւոր
են, դարձաւ իր տունը գնաց:
27 Ու անոնք Ա՛իքային շինածները՝ և անոր
քահանան առին, ու ՚՚Լայիսի վրայ՝ հանդիստ
և անհոգ կեցող ժողովուրդի մը վրայ գացին,
՚՚ու զանոնք սուրի բերնէ անցընելով՝ քաղա-
քը կրակով այրեցին: Ու անոնք ։Միդոնէն
հեռու ըլլալնուն, ու մարդու մը հետ գործ
չունենալնուն համար, պահոնէ ազատող մը

ֈ ԳԼ. ժգ. 25:
՚ ֆնու. ժգ. 17: Հնս. բ. 1:
։ ԳԼ. ժէ. 1:
* Եբր. ի՞նչ ունիս հոս:
՚՚ Տե՛ս գլ. ժէ. 10:
֊ Տե՛ս գլ. ժէ. 5: Ա՛մ 14:
ֈ գ ֆնաց. իբ. 5: Նա. Ը. 1: Ա՛մս. գ. 12:
՚ գ ֆնաց. իբ. 6:
։ Հնս. ժթ. 47 ‖ Ըոտ. Լեհա՛:
ֈ Ա՛մ 27, 28:
՚ Կամ չկար. ու անոնք հարբա-
տութիւն ունենալով, ու
֊ Ա՛մ 2:
ֈ ֆնու. ժգ. 31: Հնս. բ. 23, 24:
՚ գ ֆնաց. իբ. 3:
։ Ա՛մ 7, 27:
ֈ բ Օր. բ. 9:
՚ Հնս. ժե. 60:

՚՚ ՙՊ՝ Դանի բանակը: ԳԼ. ժգ. 25:
֊ Ա՛մ 2:
ֈ ա ֆնաց. ժգ. 28:
՚ ԳԼ. ժէ. 5:
։ Ելն. իզ. 27: ա ֆնաց. ժէ. 22:
ֈ Ա՛մ 11:
՚ Ա՛մ 2, 14:
՚՚ ԳԼ. ժէ. 4, 5:
֊ Հնր. իա. 5: իմ. 9: Ի. 4: Ըահ. Հ. 32: Միք. է. 16:
ֈ ԳԼ. ժէ. 10:
՚ Ժողովուրդ:
։ բ ֆնաց. ժէ. 8:
ֈ Ա՛մ 7, 10: բ Օր. ԼԱ. 22:
՚ Հնս. ժԹ. 47:
֊ Ա՛մ 7:

չիար • և ան փաղաքը Երիքովայ հովիտին
մէջն էր • ու քաղաքը շինեցին , և անոր մէջը
29 բնակեցան : Ու քաղաքին անունը՝ իրենց հօրը
Իսրայէլեան Յանին անունովը՝ Յան կոչեցին •
բայց քաղաքին անունը առաջուց Լայիս էր :
30 Ու Յանի որդիքը՝ քանդակած կուռքը կանգ-
նեցին իրենց • ու Յանաանի որդւոյն Գերսոնին
որդին Յովնաթանը , ինքը ու իր որդիքը՝ մին-
չև երկրին գերութեան օրը՝ Դանի ցեղին քա-
31 հանաներն էին : Ուստի անունը Միքայիս շի-
նած կուռքը իրենց պահեցին , որչափ ժամա-
նակ որ Շաւուծոյ տունը Սելովի մէջ էր :

ԳԼ • ԺԹ

1 Ի ատեան մը Իսրայէլի՝ կ'երթայ իր հարճը տուն դարձը-
նելու համար , 16 Որուն մարդ մը Իսրայէլի մէջ իր տունը
կ'ընդունի զանիկայ : 22 Պարապողիք կը սկսին անոր տաս-
ձը , որ կը մեռնի : 29 Իսկ Ի ատեային տասներկու կտորի
բաժնելով զանիկայ՝ տասներկու ցեղերուն կը խրկէ :

1 Եւ եղաւ որ՝ (ան օրերը որ Իսրայէլի մէջ
թագաւոր չկար ,) Եփրեմի լեռնային կողմե-
րը բնակող մէկ պանդուխտ Ղևտացի մը կար •
ու անիկայ Յուդայի Բեթղեհեմէն մէկ հարճ
2 մը առաւ իրեն : Եւ անոր հարճը շնութիւն
ընելով՝ անկէ իր հօրը տունը՝ Յուդայի Բեթ-
ղեհեմը գնաց , ու չորս ամիսի չափ հոն կե-
3 գաւ : Եւ էրիկը նէաւ անոր ետևէն գնաց ,
որ բաղցրութեամբ խօսի անոր հետ՝ ու զանի-
կայ ետ բերէ • և իր հետը առեր էր իր ծառան՝
ու երկու էշ • ու ինքը զանիկայ իր հօրը տունը
տարաւ • և աղջկան հայրը երթոյ զանիկայ տե-
սաւ , ուրախութեամբ զանիկայ դիմաւորից :
4 Ու աղջկան հայրը անոր անները՝ զանիկայ ներս
առաւ • և իրիք օր անոր հետը նստաւ • կե-
րան խմեցին ու դիշերները հոն մնացին :
5 Եւ չորրորդ օրը՝ երթոյ առաւօտուն կանուխ
եղան , անիկայ ոտք ելաւ որ երթայ • բայց աղ-
ջկան հայրը իր փեսային ըսաւ • Կոտր մը հաց
կեր , ետք սիրտդ ուժոյանայ , ու ետքը կ'եր-
6 թաք : Եւ նստան , ու երկուքը միասին կե-
րան և խմեցին • ու աղջկան հայրը ան մարդ-
դուն ըսաւ • Կ'աղաչեմ , աս դիշեր ալ հոն
7 հնգիը , ու սիրտդ ուժոյնայ : Եւ ան մարդ-
դը ելաւ որ երթայ • բայց անոր անները զանիկայ
բռնադատելուն համար , դարձաւ դիշերը հոն
8 մնաց : Ու հինգերորդ օրը՝ առաւօտուն կա-
նուխ ելաւ որ երթայ • և աղջկան հայրը ըսաւ •
Կ'աղաչեմ , սիրտդ ուժոյնցուր • և ուշացան
մինչև կէս օրը անցնելը , ու երկուքը ճաչեցին
9 կերան : Ու ան մարդը ելաւ , ինքը՝ իր հարճը

ու իր ծառան՝ ճամբայ երթալու համար • բայց
անոր անները՝ աղջկան հայրը ըսաւ անոր • Ը-
հա օրը իրիկուն ըլլալու վրայ է • կ'աղաչեմ ,
դիշերը հո՛ս մնացէք • ահա օրը կ'իջնէ • դիշերը
հոս կեցիր , ու սիրտդ զուարճանայ • և վաղը
կանուխ ճամբայ ելէք՝ ու ձեր վրանը գացէք :
10 Եւ ան մարդը դիշերը մնալ չուզից , ու ելաւ
գնաց , ու մինչև Յեբուսին այսինքն Երու-
սաղէմին դիմացը եկաւ , և իր հետը երկու
համեատած էշ ունէր , ու իր հարճն ալ իր
հետն էր :
11 Ու երբոր Յեբուսին մօտեցան , օրը շատ ան-
ցած ըլլալուն համար , ծառան իր տիրոջը ը-
սաւ • Եկիր աս Յեբուսացւոց քաղաքը խո-
12 տրինք , ու դիշերը հոն մնանք : Բայց տէրը
անոր ըսաւ • Իսրայէլի որդւոցմէ չեղող օտար-
ազգիներուն քաղաքը չխոտորինք • հապա մին-
13 չև Գաբաա անցնինք : Եւ իր ծառային ը-
սաւ • Եկիր ան տեղերուն մէկուն մօտենանք ,
ու դիշերը Գաբաայի կամ Ռամայի մէջ մը-
14 նանք : Եւ անցան գացին • ու երբոր Բենի-
ամինի Գաբաային մօտեցան , արեգը մտաւ :
15 Եւ հոն գարձան , որ Գաբաա մտնեն՝ ու դի-
շերը հոն մնան • և գնաց քաղաքին հրապարա-
կին մէջը նստաւ • ու մարդ մը չկար որ գա-
նանք իր տունը առնէ՝ դիշերը անցընելու հա-
մար :
16 Եւ ահա իրիկուան պահուն մէկ ծեր մարդ մը
կու գար՝ իր գործէն դաշտայոտէ • ու անի-
կայ Եփրեմի լեռնէն էր , և Գաբաայի մէջ
պանդխտացեր էր , ու ան տեղին բնակիչները՝
17 Բենիամինեանք էին : Ու երբոր աչքերը վերցուց , և ճամբորդ մարդը քաղաքին
հրապարակին մէջը տեսաւ , ծեր մարդը ըսաւ •
Ո՞ւր կ'երթաս , և ուսկից կու գաս : Ու ա-
նիկայ ըսաւ • Մենք Յուդայի Բեթղեհեմէն
մինչև Եփրեմի լեռնային կողմերը կ'անցնինք •
հա ան տեղացի եմ , ու մինչև Յուդայի Բեթ-
ղեհեմը գացի , և հիմա Երեմը տունը կ'եր-
թամ • ու գիս Իր տունը ընդունող մարդ մը
19 չկայ • Բայց մեր էշերուն համար յարդ ու ճա-
րակ կայ • և ինծի համար , քու աղախնիդիդ
համար , ու քու ծառայիդդ հետ եղող մանչուն
համար հաց ու գինի ունիմ • բնաւ մէկ բան մը
20 պակաս չէ : Եւ ան ծեր մարդը ըսաւ • Խա-
ղաղութիւն քեզի • քու ամէն պակասութեանդ
հոգը իմ վրաս ըլլայ • բայց դիշերը հրապա-
21 րակին մէջ մի՛ մնար : Ու զանիկայ իր տունը
տարաւ , և էշերուն կերր տուաւ • Ոտք անոնք
ոտքերնին լուալէն ետքը , կերան և խմեցին :

ա Ելս. ԺԶ. 22 : բ Ելագ. Ժ. 6 ,
գ Ելս. ԺԶ. 47 :
դ Ննդ. ԺԶ. 14 : Կ. Ի. 1 :
է Ելագ. ԺԲ. 29 , 30 : ԺԸ. 20 ,
զ Կ. Ժ. 1 : ա Ելագ. Ա. 2 , 3 , 10 , 11 : Սաղ. ՀԲ. 60 , 61 ,
ը Ելս. ԺԲ. 1 : Կ. ԺԲ. 18 : իա. 12 :
թ Կ. ԺԷ. 6 : ԺԸ. 1 : իա. 25 :
ժ Կ. ԺԷ. 7 :
ի Ննդ. ԼՂ. 3 :
լ Ննդ. ԺԲ. 5 ,

խ Ելս. ԺԲ. 28 :
ծ Ելս. Ժ. 8 , 63 : Կ. ա. 21 : Ք Ելագ. Ե. 6 :
կ Ելս. ԺԲ. 28 :
հ Ելս. ԺԲ. 25 :
ձ Գաս. իե. 43 : Երբ. ԺԲ. 2 ,
ղ Սաղ. ՃՂ. 23 :
ճ Ելս. Ժ. 1 : Կ. ԺԲ. 31 : Ի. 18 : ա Ելագ. ա. 3 , 7 ,
մ Ա Կր 15 :
յ Ննդ. Խգ. 23 : Կ. Ի. 23 :
ն Ննդ. ԺԲ. 2 ,
շ Ննդ. Խգ. 32 : Խգ. 24 ,
ո Ննդ. ԺԲ. 4 : Ելս. ԺԶ. 5 ,

22 Եւ երբոր անոնց սիրտը կը զուարճանար, ահա [a]քաղաքին բնակիչներէն չար մարդիկներ՝ տունը չորս կողմը պաշարեցին, ու դուռը ձեռք առին. և տանը տիրոջը՝ ան ծեր մարդուն հետ խօսեցան ու ըսին. [b]Հանեղ եկող մարդը հա-
23 նէ, որ զանիկայ գիտնանք: Եւ [c]ան տա-նուտէրը մարդը անոնց ելաւ, ու անոնց ըսաւ. Չէ, եղբայրներս. կ՚աղաչեմ, գէշութիւն մի՛ ընէք. աս մարդը իմ տունս մտնելէն ետքը,
24 [d]աս անզգամութիւնը մի՛ ընէք: [e]Ահա իմ կոյս աղջիկս, ու ան Մոպպոն հարճը հիմա ձեզի հանեմ, և [f]զանոնք լլկեցէք, ու ձեր ուզածը ըրէք անոնց, և աս մարդուն՝ աս անզգամու-
25 թիւնը մի՛ ընէք: Հայց ան մարդիկները չուզեցին անոր խօսքը մտիկ ընել. ու ան մարդը՝ իր հարճը բռնեց դուրս հանեց անոնց. և անոնք [g]զանիկայ գիտցան, ու բոլոր գիշերը զանիկայ լլկեցին մինչև առաւօտ. ու երբոր արշալոյսը ծագեցաւ, զանիկայ թող տուին որ
26 երթայ: Եւ ան կինիկը առաւօտեան դէմ գնաց, ու [h]նկաւ ան մարդուն տունը դրանը առջևը, ուր որ իր տէրը կը [i]նայէր. ո՞ մինչև որ լու-
27 սացաւ, հոն ճաց: Եւ անոր տէրը առաւօտուն եղաւ, տանը դռնները բացաւ, որ երթէ իր ճամբան երթայ. և ահա կնիկը իր հարճը տանը դրանը առջևն [k]նկեր էր, և ձեռքերը
28 սեմին վրայ էր: [l]Ու անոր ըսաւ. Էլլէր երթանք. բայց Աղատասխան տուող չկար: Ան տանը զանիկայ իր իշուն վրայ դրաւ, ու մար-
29 դը երթալ իր տեղը գնաց: Եւ երբոր իր տունը հասաւ, դանակ մը առաւ, ու իր հարճը բռնեց և [m]զանիկայ ոսկորներուին տասներկու կտորի բաժնեց, ու Իսրայէլին ամէն սահման-
30 ները խրկեց: Եւ ամէն տեսնողները կ՚ըսէին թէ՝ Իսրայէլի որդւոցը Եգիպտոսի երկրէն ելած օրէն մինչև աս օրս՝ ասանկ բան մը [n]չ՚եղեր է, ո՛չ ալ տեսնուեր է. ատոր վրայ մտածեցէ՛ք, [o]խորհուրդ ըրէք ու խօսեցէ՛ք:

ԳԼՈՒԽ Ի

1 Ա[p]ետաւնը [q]բոլոր Իսրայէլի որդիքը ելան, ու [r]ժողովքը՝ մէկ մարդու մը պէս [s]Դանէն մինչև Բերսաբէէ՝ Գաղաադու երկիրը՝ [t]Մասպային քով
2 փայի մէջ Տէրոջը առջևը ժողովուեցան: Եւ բոլոր ժողովուրդին՝ Իսրայէլի բոլոր ցեղերուն

3 [u]Նաև ժբ. 4։ Կղ. ի. 5։ Ասմ. իե. 9։ Ժ. 9։
4 [v]Ը Օր. ժգ. 13։
5 [w]Նաև. ժբ. 5։ [x]Հռովմ. ա. 26, 27։
6 [y]Նաև. ժբ. 6, 7։
7 [z]Ը Ծագ. ժգ. 12։
8 [aa]Նաև. ժբ. 8։
9 [ab]Նաև. լգ. 2։ [ac]Ը Օր. իա. 14։
10 [ad]Նաև. ժբ. 1։
11 [ae]Կղ. ի. 5։
12 [af]Կղ. ի. 6։ Տե՛ս ա Թագ. ժա. 7։
13 [ag]Կղ. ի. 7։ [ah]Դատ. ժգ. 10։

—

14 [ai]Ը Օր. ժգ. 12։ Ելս. իբ. 12։ Կղ. իա. 5։ [aj]ա Թագ. ժա. 7։

15 Եւ ամէն ժողովուրդը՝ չորս հարիւր հազար [u]սուր քաշող հետևակ զօրք ըլլալով՝ [v]ատու-ծոյ ժողովրդին ժողովքին մէջը ներկայացան:
3 Եւ Բենիամինի որդիքը լսեցին որ Իսրայէլի որդիքը [w]Մասիա ելեր են: Եւ Իսրայէլի որ-դիքը ըսին. [x]Խօսեցէ՛ք, թէ ատ չա-
4 րութիւնը [y]ինչպէս եղաւ: Եւ ան [z]Լատացի մարդը՝ մեռցուած կնկանը էրիկը պատասխան տուաւ ու ըսաւ. [aa]Ես ու իմ հարճս Բենիա-մինի Գաբաան եկանք՝ որ գիշերը հոն մնանք.
5 [ab]Եւ Գաբաային բնակիչները ինծի դէմ ոտք ելան, ու գիշերով իմ եղած տունս պաշա-րեցին, և զիս մեռցընել կ՚ուզէին, [ac]ու իմ
6 հարճս լլկեցին, և մեռաւ. [ad]Ես ալ իմ հարճս առի, ու զանիկայ կտոր կտոր ըրի, և Իսրա-յէլի ժառանգութեանը բոլոր երկիրը խրկեցի. քանզի անոնք [ae]Իսրայէլի մէջ մեծ յանցանք ու
7 անզգամութիւն ըրին: Ընդ որում ամէնդ ալ Իսրայէլի որդիք էք, [af]հոս ձեր մէջը խօսեցէ՛ք
8 ու խորհուրդ ըրէք: Եւ բոլոր ժողովուրդը մէկ մարդու մը պէս ոտք ելաւ, ու ըսաւ. Անկէ բնաւ մեկը իր վրանը պիտի չերթայ,
9 ու բնաւ մեկը իր տունը չդառնայ: Եւ հիմա Գաբաային ընելու բաներնիս ասիկայ է. [ag]Ելոյ
10 վրայ վիճակով երթանք. Ու Իսրայէլին ամէն ցեղերէն՝ հարիւրէն՝ տասը, և հազարէն՝ հա-րիւր, ու տասը հազարէն՝ հազար մարդ առ-նենք, որ ժողովուրդին պաշար տանին. անոնք ալ Բենիամինի Գաբաան մտնելով, անոր [ah]ընե-նալիցը Իսրայէլի մէջ ըրած բոլոր անզգա-
11 մութեանը փոխարէնը տանուցանեն: Եւ ան քաղաքին մարդ Իսրայէլ բո-լոր մարդիկները՝ մէկ մարդու մը պէս՝ միաբա-նութեամբ ժողովուեցան:
12 [ai]Ու Իսրայէլի ցեղերը՝ Բենիամինին բոլոր ցեղին մարդիկներ խրկեցին, ու ըսին. Ա՛ս [aj]չա-
13 րութիւն է որ ձեր մէջը եղաւ: Եւ հիմա Գաբաայի մէջ եղող [ak]ան չար մարդիկները տուէք, որ զանոնք մեռցընենք, ու [al]չարու-թիւնը Իսրայէլէն վերցընենք: Հայց Բենիա-մինեանք իրենց եղբարցը՝ Իսրայէլի որդւոց
14 խօսքը մտիկ ընել չուզեցին. Ու Բենիամինի որդիքը՝ Իսրայէլի որդւոցը դէմ պատերազմ ընելու համար՝ իրենց քաղաքներէն Գաբաայի
15 մէջ ժողովուեցան: Եւ ան օրը իրենց քաղաք-ներէն եկող Բենիամինի որդիքը համրուեցան. [am]քանի՛ հազար սուր քաշող մարդ գըտ-նուեցաւ, բայց՝ Գաբաայի բնակիչներէն [an]ո-րոնք եօթը հարիւր ընտիր մարդիկ համրուեցան:
16 Ա՛ս բոլոր ժողովուրդին մէջը եօթը հարիւր ընտրուած [ao]ահեկազործ մարդիկներ կային, ո-

[a] Կղ. ժբ. 29։ [b] Ելս. է. 15։ [c] Կղ. ժբ. 30։
[d] Ը Օր. ժգ. 14։ Ելս. իբ. 13, 16։
[e] Ը Օր. ժգ. 13։ Կղ. ժբ. 22։
[f] Ը Օր. ժէ. 12։
[g] Կղ. գ. 15։ [h] Ելս. ժբ. 25։
[i] Կղ. ժբ. 29։ [j] Ելս. ժգ. 20։ [k] Ա Թագ. գ. 10։ իգ. 2։
[l] Կղ. ժ. 17։ ժա. 11։ [m] Ա Թագ. է. 5։ ժ. 17։
[n] Կղ. ը. 10։
[o] Կղ. ժբ. 15։
[p] Կղ. ժբ. 22։
[q] Կղ. ժբ. 25, 26։
[r] Կղ. ժբ. 29։ [s] Ա Թագ. գ. 20։ [t] Ա Թագ. գ. 10։ իգ. 2։
[u] Նաև. ժբ. 1։
[v] Ը Օր. ժգ. 14։ Ելս. իբ. 13, 16։
[w] Կղ. ժբ. 29։
[x] Ը Օր. ժգ. 13։ Կղ. ժբ. 22։
[y] Ը Օր. ժէ. 12։
[z] Կղ. գ. 15։ [aa] Ա Մն. ժբ. 2։

բոնց ամէնն ալ պարսաւիկով մազն վրայ քար
17 կը նետէին առանց վրիպելու : Եւ Իսրայէլի մարդիկներն ալ համրուեցան . ո՛ Բենիամինէն
'ի զատ՝ հարիւր հազար սուր քաշող մարդ
գոհո՛ւ . առանք ամէն ալ պատերազմող
մարդիկներ էին :
18 Ու գացին *Բեթէլը եկան . և Իսրայէլի որդիքը Աստուծոյ հարցուցին ու ըսին . Բենիամինի հետ պատերազմելու համա՞ր ո՞վ մեզի առաջնորդ ըլլայ , և Տէրը ըսաւ . Յուդան առաջնորդ ըլլայ : Ու Իսրայէլի որդիքը
19 առաւօտուն եկան և Գաբաային դիմացը բա-
20 նակեցան : Ու Իսրայէլացիք Բենիամինի հետ պատերազմ ընելու եկան . և Իսրայէլացիք Գաբաային քովը անոնց դէմ շարուեցան պա-
21 տերազմի համար : Ու Բենիամինի որդիքը Գաբաայէն եկան , և այն օրը Իսրայէլէն քսան-
22 ուերկու հազար մարդ գետինը փռեցին : Ու ժողովուրդը՝ այսինքն Իսրայէլացիք նորէն ուժգնացան , և գացին պատերազմելու համար շաբուեցան նոյն տեղը , ուր որ առջի օրը շարուեր
23 էին : (Ու Իսրայէլի որդիքը եկան և Տէրոջը առջեւը մինչեւ իրիկուն լացին , ու Տէրոջը հարցընելով՝ ըսին . Մեր եղբօրը Բենիամինին հետ պատերազմելու համար նորէն կելլե՞նք : Եւ Տէրը ըսաւ . Ընոր դէմ ելէք :) Ու երկրորդ օր՝
24 Իսրայէլի որդիքը Բենիամինի որդւոցը մօտե-
25 ցան : Ու Բենիամինեանք Գաբաայէն անոնց դէմ ելան պատերազմելու համար . և Իսրայէլի որդւոցմէ նորէն տասնուութը հազար մարդ գետինը փռեցին . ասոնց ամէնն ալ սուր քաշող մարդիկներ էին :
26 Ընտանեաց բոլոր Իսրայէլի որդիքը՝ այսինքն բոլոր ժողովուրդը եկան Բեթէլը գացին , ու
Հոն Տէրոջը առջեւը նստան լացին , և այն օրը մինչեւ իրիկուն ծոմ պահեցին , ու Տէրոջը առջեւը ողջակէզներ և խաղաղութեան զոհեր մա-
27 տուցին : Ու Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը հարցուցին . (ու այն օրերը Աստուծոյ ուխտին
28 տապանակը հոն էր . Եւ այն օրերը՝ անոր առջեւը Եղիազարին որդին Փենհէսը կը կայնէր .) ու ըսին . Մեր եղբօրը Բենիամինին որդւոցը հետ պատերազմելու համար նորէն մէյմըն ալ ելլե՞նք , թէ հետ քաշուինք : Եւ Տէրը ըսաւ . Ելէք . քանզի վաղը զանոնք ձեր ձեռքը պիտի մատնեմ :
29 Ու Իսրայէլացիք Գաբաային բոլորտիքը
30 դարանակալներ դրին : Եւ Իսրայէլի որդիքը երրորդ օրը՝ Բենիամինի որդւոցը վրայ գացին , ու մեկալ անգամներուն պէս Գաբաային դի-
31 մացը շարուեցան : Ընտանեաց Բենիամինի որդիքը ժողովուրդին դէմ ելան , և քաղաքէն դատուեցան , ու առջի անգամներուն պէս սկսան ժողովուրդը զարնել , ու երասունի չափ Իսրայէլացի մեռցուցին ան ճամբաներուն մէջը՝ որոնց մեկը Բեթէլ կ՚ելլէր , ու մեկալը դաշտի Գա-
32 բաան : Եւ Բենիամինի որդիքը ըսին . Էհա անոնք մեր առջեւը առջի անգամներուն պէս կը կոտրուին : Ու Իսրայէլի որդիքը ըսին . փախչինք՝ ու զանոնք քաղաքէն դուրս ճամբաները
33 հանենք : Եւ Իսրայէլին բոլոր մարդիկները իրենց տեղէն եկան , ու Բաալթամարին առջեւը շարուեցան : Եւ Իսրայէլին գաբաանակալները յանկարծ իրենց տեղէն՝ Գաբաայի գաշտէն
34 դուրս եկան : Ու Գաբաային առջեւը՝ բոլոր Իսրայէլէն տասը հազար ընտրուած մարդ եկան . և պատերազմը սաստկացաւ . ու անոնք չէին գիտեր որ իրենց վրայ չարիք հասեր է :
35 Եւ Տէրը Իսրայէլին առջեւը Բենիամինը զարկաւ . ու այն օրը Իսրայէլի որդիքը Բենիամինէն քսանուհինգ հազար հարիւր մարդ կատրեցին . անոնց ամէնն ալ սուր քաշող մարդիկ-
36 ներ էին : Եւ Բենիամինի որդիքը իրենց յաղթուիլը տեսան . Քանզի Իսրայէլացիք՝ Գաբաային բոլորտիքը դրած դարանակալներուն
37 տպաւորելով Բենիամինեանց տեղ տուին : Եւ դարանակալները շուտով Գաբաային վրայ յարձակեցան , ու դարանակալները բոլոր քաղաքը սուրի բերնէ
38 անցուցին : Ու Իսրայէլացիք դարանակալներուն հետ՝ ‡ժամանակ մը որոշեր էին , որ քա-
39 ղաքէն մեծ կրակով ծուխ հանեն : Ընտանեաց Իսրայէլի մարդիկը պատերազմին մէջը փախուստ յուցուցին . ու Բենիամինեանք սկսան Իսրայէլացիները զարնել , ու երեսուն մարդու չափ մեռցուցին . քանզի ըսին թէ՝ Ընտարակոյս անոնք մեր առջեւը՝ առջի պատերազմին
40 պէս կը կոտրուին : Հայց երբոր քաղաքէն՝ կըբակին ծուխը սիւնի պէս բարձրանալ սկսաւ , Բենիամինեանք ետեւնին դառնալով՝ նայեցան
41 որ քաղաքին հրդեհը երկինքը կ՚ելլէր : Ու երբոր Իսրայէլացիները նորէն ետ դարձան , Բենիամինեանք ապշեցան մնացին , քանզի տես-
42 ան որ չարիքը իրենց վրայ հասեր էր : Ուստի անոնք Իսրայէլացւոց առջեւէն դէպ 'ի անապատին ճամբան դարձան . բայց պատերազմը անոնց հասաւ . ու քաղաքներէն ելլողները զա-
43 նոնք իրենց մէջը մեռցուցին : Հետեւ Բենիամինեանները պաշարեցին , զանոնք հալածեցին , ու զանոնք դիւրութեամբ մինչեւ Գաբաային դիմացը՝ արեւելեան կողմէն՝ զարկին :
44 Եւ Բենիամինէն տասնուութը հազար մարդ ինկաւ . անոնց ամէնն ալ զօրաւոր մարդիկներ
45 էին : Ու հետեւածները դարձան դէպ 'ի անապատը Հիմնոնի վէմը փախան . անոնցմէ՝ ճամբաներուն մէջը՝ հինգ հազար մարդ ճռաքաղ ըրին . և զանոնք մինչեւ Գեդոմը հալածելով՝
46 անոնցմէ երկու հազար մարդ զարկին : Ու

* Կամ Աստուծոյ տունը . տե՛ս Հմր 23 , 26 :
† Թուաս . խբ . 21 : Կս . ա . 1 :
‡ Յեր . խե . 27 :
§ Հմր 26 , 27 :
‖ Հմր 21 :
¶ Հմր 18 :
† Կամ Աստուծոյ տունը
ƒ Հես . ժբ . 1 : ա Ելագ . գ . 3 , 4 :
յ Հես . իդ . 33 :
ն Ը Օր . ժ . 8 : ժբ . 5 :
ծ Հես . բ . 4 :
ո Հես . բ . 14 : Ելս . խէ . 11 :
չ Հես . բ . 15 :
պ Հես . բ . 19 :
‡ Կամ նշան
ջ Հես . բ . 20 :
ռ Հես . ժե . 32 :

Ռենիամինէն՝ ան օրը բոլոր ենկաճները քան-
ուհինգ հազար սուր քաշող մարդ էր • անոնց
47 ամէնն ալ զօրաւոր մարդիկներ էին : ¶Նէ
մէջ հարիւր մարդ դարձան , ու անապատը՝
Յոմճոնի վէմէն փախան , ու Յոմճոնի վէմէն ջրա-
48 ամիս կեցան : Նէ Իսրայէլացիք Ռենիամինի
որդւոցը դառնալով , զանոնք սուրի բերնէ ան-
ցուցին , քաղաքներուն մէջի մարդիկներէն մին-
չեւ անասուները , ու ի՛նչ որ գտնուեցաւ • ու
բոլոր գտնուած քաղաքներն ալ կրակով այ-
րեցին :

ԳԼ • ԻԸ

1 Ժողովուրդը Ռենիամինի ցեղին կորստեանը վրայ կ՚ողբա-
ցան : 8 Գաղաադու Յաբեսը կը կորնչցնեն , ու անկէ
չորս հարիւր աղջիկ առնելով՝ ոչ մնացած Ռենիամի-
նեանց կնիկ ըլլալու կ՚առնեն • 16 նաև կը խրատեն զանոնք՝
որ Սիլովի մէջ պար բռնող աղջիկներէն ալ յափշտակեն :

1 Ե՚ Իսրայէլի մարդիկները Մասփայի մէջ
երդում ըրեր էին , ու ըսեր էին թէ՝ Մէկմէ
մեզի մարդ մը իր աղջիկը Ռենիամինին կը-
2 նիկ ըլլալու չտայ : Նէ ժողովուրդը *Բեթէլ
երթալով՝ հոն Աստուծոյ առջեւը մինչեւ իրի-
կուն նստան , ու ձայներնին վերցընելով՝ մեծ
3 լացով մը լացին , Նէ ըսին • Ո՛վ Իսրայէլին
Տէր Աստուածը , ինչո՞ւ համար աս բանը Ի-
րայէլի մէջ պատահեցաւ , որ այսօր Իսրայէ-
4 լէն ցեղ մը պակսի : Ու հետեւեալ օրը ժո-
ղովուրդը կանուխ եկաւ , և †հոն սեղան մը
շինեցին , ու ողջակէզներ և խաղաղութեան զո-
հեր մատուցին :
5 Ու Իսրայէլի որդիքը ըսին • Իսրայէլին ա-
մէն ցեղերէն՝ ժողովուրդին հետ Տէրոջը առ-
ջեւը չելլողը ո՞վ է • †քանզի Տէրոջը առջեւը
Մասփա չելլող մարդուն համար մեծ երդում
ըրեր էին , ըսելով թէ՝ Ընկնկայ անպատճառ
6 պիտի մեռնի : Ընտանեաց Իսրայէլի որդիքը՝
իրենց եղբօրը Ռենիամինին համար ցաւելով ը-
սին • Այսօր Իսրայէլէն մէկ ցեղ մը բնաջինջ
7 եղաւ : Ա՛ս մնացածներուն ի՛նչ ընենք , որ
անոնց կնիկներ առնենք • քանզի մենք Տէրոջը
անուամբ երդում ըրինք՝ որ մեր աղջիկներէն
8 անոնց կնիկ չտանք : Ու ըսին • Իսրայէլի ցե-
ղերէն ո՞վ է որ Տէրոջը առջեւը Մասփա չե-
լաւ • և ահա †Գաղաադու Յաբեսէն՝ բնաւ
9 մարդ մը եկած չէր բանակը ո՝ ժողովքը : Ու
ժողովուրդը աչքէ անցուցին • և ահա անոնց
մէջը Գաղաադու Յաբեսի բնակիչներէն մարդ
10 մը չգտնուեցաւ : Ընտանեաց ժողովքը՝ խիստ
զօրաւորներէն հոն տասներկու հազար մարդ
խրկեցին , ու անոնց պատուիրելով՝ ըսին •
‡Գացէք , և Գաղաադու Յաբեսին բնակիչ-
ները սուրի բերնէ անցուցէք , կնիկներն ալ ու
11 տղաքներն ալ : Նէ ձեր ընելու բանը աս է •
¶Ամէն էրիկ մարդը՝ ու էրիկ մարդու անկողնին
12 դիպած ամէն կնիկը կոտորեցուցէք : Նէ Գա-
զաադու Յաբեսի բնակիչներուն մէջը չորս հա-
րիւր կոյս աղջիկներ գտան , որ անոնք արուի
հետ պառկած չէին , ու էրիկ մարդ չէին գի-
տեր , և զանոնք Քանանու երկրին մէջ †Շի-
13 լոյի բանակը բերին : Ու բոլոր ժողովքը խօսք
խրկելով , ¤Յոմճոնի վէմէն եղող Ռենիամինի որ-
դւոցը խօսեցան , և †զանոնք խաղաղութեան
14 հրաւիրեցին : Ու անոնք Ռենիամինեանք
դարձան • և անոնց աս կնիկները տուին , որ
Գաղաադու Յաբեսի կնիկներէն ողջ թողուցեր
15 էին • բայց անոնց բաւական չեղան : Նէ ժո-
ղովուրդը †Ռենիամինի համար ցաւեցաւ • քան-
զի Տէրը Իսրայէլի ցեղերուն մէջ խրամատու-
թիւն ըրաւ :
16 Ու ժողովքին ծերերը ըսին • ¶Նացածնե-
րուն ի՛նչ ընենք՝ կնիկներ պատ-
րաստելու համար • ո-
րովհետեւ Ռենիամինի ցեղէն կնիկները կոր-
17 ուսեցան : Նէ ըսին • Ազգ մնացող Ռենիա-
մինեանց ժառանգութիւն ըլլալ հայ , որ Իս-
18 րայէլէն ցեղ մը բնաջինջ չըլլայ : Ու մենք
անոնց՝ մեր աղջիկներէն կնիկ չենք կրնար տալ •
†քանզի Իսրայէլի որդիքը երդում ընելով ըսին
թէ՝ Ռենիամինի կնիկ տուողը անիծեալ ըլլայ :
19 Նէ ըսին • Ահա տարեւ տարի Տէրոջը տօնա-
խմբութիւն կ՚ըլլայ Սիլովի մէջ , որ †Բեթէլէն
որ Ռենիէլի հիւսիսային կողմը , ու Ռենիէլէն
Սիւքեմը եղող ճամբուն արեւելեան կողմը , և
20 Լեբոնային հարաւային կողմը կ՚երթայ : Ու
Ռենիամինի որդւոցը պատուիրելով՝ ըսին •
21 Գացէք՝ այգիներուն մէջը պահուռտեցէք • Ու
երբոր տեսնէք որ Սիլովի աղջիկները Ելար
բռնելով խաղալու ելլեր են , ան ատենը այգի-
ներէն ելէք , և ամէն մէկերնիդ Սիլովի աղ-
ջիկներէն ձեզի մէյմէկ կնիկ յափշտակեցէք ,
22 ու Ռենիամինի երկիրը գացէք : Նէ թէ որ ա-
նոնց հայրերը կամ եղբայրները մեզի գալով՝
դատաստան ընեն , անոնց կ՚ըսենք թէ՝ Մեր սե-
բոյն համար շնորհք ըրէք անոնց • քանզի մենք
պատերազմին մէջը՝ անոնց ամենուն մէյմէկ կնիկ
չպահեցինք • ու հիմա դուք չտուիք անոնց ,
23 որ յանցաւոր ըլլաք : Նէ Ռենիամինի որդիքը
անանկ ըրին , ու իրենց թիւովն չափ՝ պար բռնո-
ղներէն կնիկներ յափշտակելով առին ու գա-
ցին իրենց ժառանգութիւնը դարձան , ու †քա-
ղաքները շինեցին , և անոնց մէջը բնակեցան :
24 Ու անոնք Իսրայէլի որդիքը՝ անկէ ամէն
մարդ իր ցեղին ու իր ազգատոհմին գնաց • և
ամէն մարդ անկէ իր ժառանգութիւնը ելաւ :
25 †Ըն օրերը Իսրայէլի մէջ թագաւոր չկար • †ա-
մէն մարդ իր աչքին հաճելի եղածը կ՚ընէր :

ա Կ՚. իա • 13 :
—
բ Կ՚. ի • 1 :
* Կամ Աստուծոյ տունը • Կ՚. ի • 18 , 26 :
գ Ա Թագ. իդ • 25 :
դ Կ՚. ե • 23 :
է ա Թագ. ժա • 1 : իա • 11 :
ե Ա՚մ 5 : Կ՚. ե • 23 :
ա Թագ. ժա • 7 :
զ Թագ. • իա • 17 :
է Ելս. • ժգ • 1 :
ը Կ՚. ի • 47 :
թ Ա Օր. ի • 10 :
ժ Ա՚մ 6 :
ի Ա՚մ 1 : Կ՚. ժա • 35 :
լ Տ՚ս Լ՚. ժե • 20 : Կ՚. ժա • 34 : ա Թագ. • ժգ • 6 :
խ Ելեմ. իա • 13 :
ծ Տ՚ս գ՚. ի • 48 :
կ Կ՚. ժէ • 6 : ժը • 1 : ժթ • 1 :
հ Ա Օր. ժգ • 8 : Կ՚. ժէ • 6 :
—

ԳԻՐՔ ՀՈՒԹԸՑ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Նչխմելէք սակի պատճառով Մոմաթացոց երկիրը կ'երթայ, ու հոն կը մեռնի։ 4 Մատյան և Ռնդան՝ Մովաբացի կիներ կ'առնէն իրենց, ու կը մեռնին։ 6 Նոեմի իր քաղաքը դառնալու առնէ՝ 8 իր հարսները կը յորդորէ որ իր հետ չերթան։ 14 Ռութ անկէ կը զատուի, բայց Հուսէի հաստատուն մնալով կ'ընկերանայ անոր։ 19 որոնք երկուքն ալ Բեթղեհէմ հասնելով՝ սիրով կ'ընդունուին։

1 Դատաւորաց կառավարութեան օրերը՝ երբ կրնէն սով եղաւ. և Յուդայի Բեթղեհեմէն մէկ մարդ մը՝ իր կնիկովը ու երկու որդիներովը Մովաբի երկիրը պանդխտանալու
2 գնաց. Նոյն մարդուն անունը՝ Նչխմելէք, ու կնկանը անունը՝ Նոեմի, ու երկու որդուցը անուններըն՝ Մատլոն ու Քհլոն էին. անոնք Եփրաթացի էին՝ Յուդայի Բեթղեհեմէն, և Մովաբի երկիրը գացին, ու հոն բնակեցան։
3 Նոյն Նոեմիին էրիկը Նչխմելէք մեռաւ. ու ա-
4 նիկայ իր երկու որդիներովը մնաց, Որոնք թ-ղնուց Մոմաթացի կիներ առին. մէկուն անունը՝ Ռութ, ու մէկալին անունը՝ Հուսէի էր. և անոնք հոն տասը տարիի չափ նստան։
5 Ու Մատլոնը և Քհլոնն ալ մեռան. և կնիկը՝ իր երկու որդուցմէն ու էրիկէն զուրկ մնաց։
6 Նոյն անիկայ իր երկու հարսներովը եղաւ, որ Մովաբի երկրէն դառնայ. քանզի Մովաբի երկրին մէջը լսեր էր որ Տէրը Հրէից ժողովուրդին այցելութիւն ըրեր է՝ հանուց հաց տա-
7 լով։ Ու անիկայ իր եղած տեղէն՝ իր երկու հարսներուն հետը եղաւ. և Յուդայի երկիրը
8 դառնալու համար ճամբորդութիւն կ'ընէին։ Ու Նոեմի իր երկու հարսներուն ըսաւ. Գացէք, և ամէն մէկերնիդ թող իր մօրը տունը դառնայ. ու Տէրը ձեզի ողորմութիւն ընէ, ինչպէս որ դուք մեռածներուն ու ինծի ըրիք.
9 Տէրը ձեզի տայ, որ ամէն մէկերնիդ իր էրկանը տունը հանգստութիւն գտնէ. ու գանոնք համբուրեց. և անոնք ձայներնին վերցնելով՝
10 ըսին. Ու անոր ըսին. Մենք անպատճառ քու հետդ քու ժողովուրդիդ կը դառնանք։
11 Բայց Նոեմի ըսաւ. Դո՛վ իմ աղջիկներս՝ ետ դարձէք. ինչո՞ւ համար իմ հետս պիտի երթաք. միթէ իմ արգանդիս մէջը ուրիշ որ-
12 ղաբներ կա՞ն, Որ ձեզի էրիկ ըլլան։ Ետ դարձէք իմ աղջիկներս, ու գացէք. քանզի ես պառաւեր եմ, ու նորէն պիտի չհարգուիմ. թէ որ յոյս ունիմ ըսելով՝ ասս պիշերը կար-
13 դուելու ըլլայի, ու տղաքներ ալ ծնանէի, Դուք՝ մինչև անոնց մեծնալը պիտի սպասէիք, և դուք ասոր համար պիտի չհարգուէիք՝ ու ասո՞նց պիտի մնայիք. չէ՛ աղջիկներս, քանզի *ձեզի համար շատ կը ցաւիմ. որովհետև
14 Տէրոջը ձեռքը իմ վրաս †ծանրացաւ։ Ու անոնք նորէն ձայներնին վերցնելով՝ լացին։ Նոեմ Որթա իր կնսուրը համբուրեց. բայց Հուս-
15 ռութ անկէ չզատուեցաւ։ Նոյն ատեն Նոեմ ըսաւ. Ետ դարձ՝ քու ներսդ՝ իր ժողովուրդին ու իր աստուածներուն դարձաւ. դուն ալ ներսդ-
16 կեցիր ետ դարձիր։ Ռութ ըսաւ. Ինծի մի՛ խնդար՝ որ քեզ թողում, ու քեզմէ հեռանամ. քանզի ուր որ երթաս, հոն պիտի երթամ, և ուր որ մնաս, հոն պիտի մնամ. ՀՀրեա ժողովուրդդ՝ իմ ժողովուրդս ըլլայ, ու
17 քու աստուածդ՝ իմ աստուածս ըլլայ։ Որ որ մեռնիս, Ես ալ հոն պիտի մեռնիմ, ու հոն թաղուիմ. Տէրը ինծի այսպէս՝ ու ասկէ աւելի ընէ, թէ որ ցաս քեզմէ՝ մահուանէ ուրիշ
18 բան մը զատէ։ Երբոր Նոեմ տեսաւ որ անիկայ միաբը զրեր է իր հետը գալու, ալ չհաստցաւ անոր։
19 Ու երկուքը ճլխոխ գացին, մինչև որ Բեթղեհեմ հասան. ու երբոր Բեթղեհեմ մտան, աստուց պատճառովը բոլոր քաղաքը շարժեցաւ, ու կ'ըսէին. Արդեօք Նոեմին սակիկ
20 է։ Ես անիկայ անոնց ըսաւ. Ինծ Նոեմի մի՛ կանչէք, զիս ‖ Մարա կանչեցէք. քանզի
21 Ամենակարողը դառնութեամբ լեցուց զիս. Ես լեցուն գացի, Ու Տէրը զիս պարապ դար-

---

ա Դատ. բ. 16։
բ Տե՛ս Ծն. ժբ. 10։ իե. 1։ գ Ծագ. ը. 1։
գ Դատ. ժէ. 8։
դ Տե՛ս Ծն. լէ. 19։
ե Դատ. գ. 30։
զ Նշ. գ. 31։ Դատ. ա. 68։
է Ասղ. ՃԼԲ. 15։ Մատ. ղ. 11։
ը Տե՛ս Յես. իգ. 15։
թ Ա Տիմ. ա. 16, 17, 18։
ժ Հմր. ե. 20։
ի Գշ. գ. 1։
լ Ծն. լբ. 11։ բ Օբ. իե. 5։
* Կամ ձեզմէ աւելի
խ Դատ. թ. 15։ Յով. ժբ. 21։ Ասղ. ԼԲ. 4։ լբ. 2։
ծ Դատ. ժ. 10։ լբ. 9, 10։
† Նեղ. նկատ։
ձ Բռատ. ժէ. 17։ ժը. 24։
ղ Դատ. ժա. 24։
ճ Տե՛ս Յես. իգ. 15, 19։ ղ. Ծագ. բ. 2։ Ղտ. իգ. 28։
յ ղ Ծագ. բ. 2, 4, 6։
ն Գշ. բ. 11, 12։
շ ա Ծագ. ղ. 17։ իե. 22։ բ Ծագ. ժբ. 13։ ի Ծագ. ղ. 31։
ո Գոր. իա. 14։
պ Մատ. իա. 10։
ս Տե՛ս Նա. իգ. 7։ Ոզե. բ. 15։
տ ՚ի՛ հաճելի։
ր ՚ի՛ գառն։
ց Տե՛ս Յես. ա. 21։

ձուց • ինչո՞ւ զիս Նոեմի կը կանչէք • քանզի Տէրը *ինծի դէմ վկայութիւն տուաւ՝ ու Ա-
22 մենակարողը զիս վշտացուց : Այսպէս Նոեմի՝ իր հարսին Մովաբացի Հռութին հետ՝ Մո-
վաբի երկրէն ետ դարձաւ • ու ՚դարիի ձեռոց սկիզբը Բեթլեհեմ հասան :

ԳԼ • Բ

1 Հռութ հասկ կը ժողվէ Բոոսին արտերէն : 4 Բոոս խ-
մանալով անոր ա՛վ ըլլալը՝ 8 մարդասիրութիւն կը յու-
ցնէ անոր : 18 Նա Հռութ իր բոլոր ժողվածը Նոե-
միին կը տանի :

1 Եւ Նոեմիին իր երկիսը կողմանէ մէկ ՚ազ-
գական մը ունէր • անիկայ Եղիմելեքին ազ-
գատոհմէն էր ; ու շատ հարուստ մարդ մըն
2 էր ; և անոր անունը Բ՚Բոոս էր : Ու Մովա-
բացի Հռութը Նոեմիին ըսաւ • Երթերը եր-
թամ՝ և որուն աչքին առջեւը ողորմութիւն
գտնելու ըլլամ՝ անոր ետեւէն երթամ՝ ու
Հասկեր ժողվեմ : Նա անիկայ ըսաւ անոր •
3 Գնա՝ աղջիկս : Ու անիկայ գնաց • և արտի մը
մէջ ընձողներուն ետեւէն հասկ կը ժողվէր • ու
այնպէս պատահեցաւ՝ որ անիկայ Եղիմելեքին
ազգատոհմէն եղող Բոոսին արտին մէջը գըտ-
նուեցաւ :

4 Եւ ահա Բոոս Բեթլեհեմէն եկաւ , ու հնձո-
ղներուն ըսաւ • ՚Տէրը ձեր հետը ըլլայ : Նա
5 անոնք ըսին • Տէրը քեզ օրհնէ : Ու Բոոս՝
ընձողներուն վրայ կեցող իր մանչուն ըսաւ •
6 Ա՛ս աղջիկը որո՞ւնն է : Նա ընձողներուն մի-
բահացու մանչը պատասխան տուաւ ու ըսաւ •
Հ՚Նոեմիին հետ Մովաբի երկրէն գարձող Մո-
7 վաբացի աղջիկն է • Նա ՚ինչ ըսաւ • Կ՚աղա-
չեմ՝ որ ընձողներուն մէջէն հասկ քաղեմ՝ ու ժողվեմ • ու անիկայ առտուընէ
կանուխ եկաւ , ու մինչև հիմա կեցաւ , հոգին
ըլ հնօտ քիչ մը տունը նստաւ :

8 Նա Բոոս ըսաւ Հռութին • Մա՛րկ ըսի՛
աղջիկս • հասկ ժողվելու համար՝ ուրիշին ար-
տը չերթաս , ու աս տեղէն ալ չզատուիս ;
9 հապա հոս իմ աղջիկներուս քովը կենաս • Որ-
ու աչքերդ անոնց ծածած արտին վրայ ըլլան , ու
անոնց հետեւէն գնա • ահա մանչերուն ապսպրեր
եմ որ քեզի չդպչին • ու երբոր ծարաւիս , ա-
մաններուն քովը գնա , ու մանչերուն քաշած
10 ջո՚ըէն խմէ՛ : Նա աղջիկը վեր հնկաւ , ու գետնին երեսի վրայ ին-
կաւ , ու գետնէն երկրպագութիւն ընելով՝ ա-
նոր ըսաւ • Ինչի՞ն է որ ես քու աչքերուդ
առջեւը շնորհք կը գտնեմ՝ ու դուն ինծի հետ
Տանօթութիւն կ՚ընես • որովհետեւ ես մէկ օ-
11 տար կնիկ մըն եմ : Նա Բոոս պատասխան
տուաւ , ու անոր ըսաւ • Քու էրկանդ մեռ-
նելէն ետքը՝ Հդուն քու կեսուրիդ ինչ որ ը-
րիր , բոլորն ալ պատմեցին ինծի , և թէ ինչ-
պէս քու հայրդ ու մայրդ և ծնած երկիրդ թո-
ղուցիր , ու եկար այն ժողովուրդին՝ որն որ ա-
12 ռաջուց չէիր ճանչնար : Ետրուբ գործիդ փո-
խարէն Տէրը հատուցում ընէ , և քու վարձդ
Իսրայէլի Տէր Աստուծմէն կողմանէ առատա-
պէս տրուի • քանզի դուն եկար որ Բանոր թե-
13 ւերուն տակը ապաստանարան մը գտնես : Ու
անիկայ ըսաւ • Ո՛վ տէր իմ , *քու աչքերուդ
առջեւը շնորհք գտնեմ • քանզի դուն զիս մը-
խիթարեցիր , ու քու աղախնիդ Բաղցրու-
թեամբ խօսեցար , Թէպէտ և ես քու աղա-
14 խիններուդ մէկուն պէս ալ չեմ : Նա Բոոս
կերակուրի առեթը անոր ըսաւ • Հոն եկուր •
ու հացէն կեր , և պատառդ քացախին մէջը
թաթխէ : Ու Հռութ անիկայ Հնձողներուն քովը
նստաւ • ու անոր՝ բոհրած ցորեն տուաւ • ան
ալ կերաւ կշտացաւ , և Բաւելցածը պահեց :
15 Ու երբոր հասկ ժողվելու ելաւ , Բոոս իր ման-
չերուն պատուիրելով՝ ըսաւ • Թող որանե-
րուն մէջէն ալ ժողվէ , ու զանիկայ մի՛ ամչ-
16 ցընէք • Նա խուրձերէն ալ անոր համար դե-
ամներ ձգեցէք , ու թո՛ղ տուէք որ ժողվէ , և
17 զանիկայ մի՛ յանդիմանէք : Ու անիկայ մինչև
իրիկուն ան արտին մէջը ծեծելով՝ հասկեր ժող-
վեց • ու երբոր ժողվածը ձեծեց , մէկ արդուի
18 չափ գարի եղաւ : Նա զանիկայ առաւ , ու
քաղաքը մտաւ • և կեսուրը անոր ժողվածը
տեսաւ • ու Հռութ հանեց Բան իր կշտացա-
ծէն ետեւցածը անոր տուաւ :

19 Նա կեսուրը անոր ըսաւ • Այսօր ուսկի՞ց
հասկ ժողվեցիր , և ո՞ւր բանեցար • Հքեզի ճանչ-
ւորութիւն ընողը օրհնեա՛լ ըլլայ : Ընտաներ
անիկայ իր կեսուրին լմնցուց թէ որուն քովը
բաներ է , ու ըսաւ • Ին մարդը՝ որուն քովը
20 ես այսօր բանեցայ , Բոոս կը կոչուի : Նա
Նոեմի իր հարսին ըսաւ • Ընիկայ Տէրոջմէն
օրհնեա՛լ ըլլայ , որ կենդանիներուն ու մեռած-
ներուն իր ողորմութիւնը չկարից • և Նոեմի
անոր ըսաւ • Ին մարդը մեր ազգատոհմէն է •
21 անիկայ շատ մեծ ազգական է մեզի : Ու Մով-
բացի Հռութը ըսաւ • Ընիկայ նաև ինծի ը-
սաւ թէ , Իմ մանչերուս քովէն չզատուիս ,
մինչև որ անոնք իմ բոլոր հունձքս լմընցընեն :
22 Նա Նոեմի իր հարսին՝ Հռութին ըսաւ • Ը-
ղէկ է՝ աղջիկս , որ դուն անոր աղջիկներուն
հետը ելլես , ու քեզ ուրիշ արտի մը մէջ
23 չտեսնեն : Նա անիկայ՝ Բոոսին աղջիկներէն
չզատուեցաւ • ու մինչև գարիին ընձոցը և ցո-
րենին ընձոյը լմընցնելը՝ հասկ ժողվեց , ու իր
կեսուրին քովը կը բնակէր :

---

* Կամ զիս խանաբհեցուց ,
ա Նէ • ի՛ • 31 , 32 • Պէ • բ • 23 • բ Թուոգ • իա • 9 :
—
ա Պէ • գ • 2 , 12 :
բ Պէ • գ • 21 • Մատ • ւս • 5 ;
գ Ղև • ժի՛ • 9 • բ Օր • իգ • 19 :
դ Ապ • Ռիի՛ • 7 , 8 • Ղու • ւս • 28 • բ Թագ • գ • 16 :
ե Պէ • ւս • 22 :
զ ւս Թոգ • իե՛ • 23 :
է Պէ • ւս • 14 , 16 , 17 :
ը ւս Թոգ • իգ • 19 :
թ Պէ • ւս • 16 • Ապ • ժէ՛ • 8 • Լգ • 7 • ձէ • 1 • կգ • 7 :
ժ Նդն • Լգ • 15 • ւս Թոգ • ւս • 18 :
ի Նդն • Լգ • 3 • Դատ • ժի՛ • 3 :
լ ւս Թոգ • իե՛ • 41 :
խ Հ՚Ռ 18 :
ծ Ցէ՛ս Հ՚Ռ 14 :
կ Հ՚Ռ 10 • Ապ • իա՛ • 1 :
հ Պէ • գ • 10 • բ Թագ • ը • 5 • Հոր • իի՛ • 13 :
ձ Բահ • ժէ • 17 :
ղ Պէ • գ • 9 • գ • 6 • Ղև • իե՛ • 25 :

ԳԼ· Գ

1 Նոեմիին խրատովը՝ 5 Հռութ՝ Բոոսին ողբերուն քո-
վը կը պառկի։ 8 Բոոս ազգականութեան իրաւունքը կը
խոստովանի։ 14 ու վեց չափ գարի տալով զանիկայ
տուն կը խրկէ։

1 Եւ անոր կեսուրը Նոեմին անոր ըսաւ. Ըՙղ-
ջիկս, քեզի Հանգստութիւն չգտնեմ,
2 որ քեզի աղէկ ըլլայ։ Հիմա Բոոսը մեր ազ-
գականը չէ՞, որ դուն անոր աղջիկներուն քո-
վը կեցար. ահա անիկայ աս գիշեր կալին մէջը
3 գարին կը հոսէ։ Եւ դուն լուացուիլ, ու
ներսը օծուիլ, և լաթերդ հագիր, ու կալը ի-
ջիր. և մինչև որ ուտելը ու խմելը չվերջացնէ,
4 ան մարդուն մի՛ յայտնուիր։ Ու երբոր քնա-
նայ, անոր պառկած տեղը իմացիր, և գնա
անոր ոտքերուն կողմէն ծածկոցը բաց՝ ու պառ-
կէ, և անիկայ քեզի պիտի իմացընէ թէ ինչ
5 ընելու ես։ Ու Հռութ անոր ըսաւ. Ամէն
ինծի ապստրածներդ պիտի ընեմ։
6 Եւ կալը իջաւ, ու կեսուրին ամէն ապրա-
7 պրածին պէս ըրաւ։ Եւ Բոոս՝ ուտելէն,
խմելէն, ու ներսը զուարճանալէնետքը՝ դի-
զուած գարիէն նզիրքը պառկելու գնաց. և
Հռութ ալ կամացուկ մը գնաց, ու անոր ոտ-
քերուն կողմէն ծածկոցը բացաւ, և պառկե-
8 ցաւ։ Ու կէս գիշերուն մարդը վախցաւ, ու
ծռկլոմ պեաս՝ որ՝ ահա իր ոտքերուն քովը
9 կինկ մը պառկեր էր։ Եւ ըսաւ. Դուն ո՞վ
ես։ Ու անիկայ ըսաւ. Ես քու աղախինդ
Հռութն եմ. Ուստի քու քղանցդ քու աղախ-
նոյդ վրայ տարածէ. քանզի դուն մօտ ազգա-
10 կանս ես։ Ըն ալ ըսաւ. ըՈւրն Տէրոջմէ օրհ-
նեալ ըլլաս՝ աղջիկս. քու ետքի աղէկու-
թիւնդ աւելցուցիր մեծ է. որովհետև աղքատ
կամ Հարուստ երիտասարդներուն ետևէն չգա-
11 ցիր։ Եւ հիմա ո՛վ աղջիկս՝ մի՛ վախնար, դուն
ինծի ինչ որ ըսես, քեզի պիտի ընեմ. քանզի
իմ *քաղաքիս բոլոր ժողովուրդը՝ գիտէ որ
12 դուն †առաքինի կինկ մըն ես։ Ու հիմա իրաւ-
ցրնէ ես էտ- ազգականդ եմ. բայց Ինծմէ մօտ
13 ո՞րևէ ազգական ալ կայ։ Ըս գիշեր հո՛ս կե-
ցիր, ու թէ որ անիկայ †առաւօտուն իր ազ-
գականութեան պարտաւորութիւնը քեզի Հա-
ստուցանել ուզէ, աղէկ, թող Հաստուցանէ.
բայց թէ որ անիկայ ազգականութեան պար-
տաւորութիւնը քեզի Հաստուցանել չուզէ, ան
առնէն ես կը Հաստուցանեմ, ‡կենդանի է Տէր.
մինչև առաւօտ հո՛ս պառկէ։
14 Առտի մինչև առաւօտ անոր ոտքերուն քովը
պառկեցաւ. ու մարդիկ դեռ
չէին կրնար մեկզմեկ ճանչնալ, եւաւ. և Բոոս
ըսաւ. ‡Արդ չգիտցայ որ կալին մէջը կինկ
15 մտեր է։ Եւ ըսաւ. Վրայի ծածկոցդ բեր, ու
զսնիկայ բռնէ։ Ինք ձեռքը զանիկայ բռնեց.
ու անոր վրց չափ գարի հասկց, ու անոր վրայ
16 բեռնաւորեց. և անիկայ քաղաքը գնաց։ Ու
ձեռքը իր կեսուրին գարձաւ, որ անոր ըսաւ.
Ո՛վ աղջիկս՝ †ինտո՞ր ես. ու անիկայ անոր
17 պատմեց ինչ որ ան մարդը ըրաւ իրեն. Ինք ը-
սաւ. Ինծի աս վրց չափ գարին տուաւ, ըսե-
18 լով. Կրու կեսուրիդ պարապ չերթաս։ Ինք
Նոեմի ըսաւ. ըՄ՛դղիկս՝ նստէ, մինչև որ
գիտնաս թէ աս գործը ինչպէս պիտի լըճնայ.
քանզի ան մարդը մինչև որ աս գործը այսօր
չվերջընէ, չհանգստանար։

ԳԼ· Դ

1 Բոոս գատաստանի կը կանչէ Բեթլեհեմին ամենէն մեծ
ազգականը։ 6 Իսկ անիկայ Իսրայէլի մէջ եղած սովորա-
բեանը համեմատ՝ ազգականութեան իրաւունքը կատա-
րելը կը մերժէ։ 9 Բոոս կը փրկէ մեռնողին ժառանգու-
թիւնը, 11 ու իրեն կինկ կ՚առնէ Հռութը, որ Դաւի-
թին մեծ հայրը Յեթեդը կը ծնանի։ 18 Փարեսին ազ-
գաբանութիւնը։

1 Եւ Բոոս գուռը եկաւ, ու հոն նստաւ. և
ահա ¤ան Բոոսին ըսած ազգականը կ՚անց-
նէր. ու Բոոս անունովը կանչեց զանիկայ, ու
ըսաւ. Եկի՛ր՝ հո՛ս նստէ. և անիկայ դար-
2 ձաւ ու նստաւ։ Ըն տասներ անիկայ †քաղա-
քին ծերերէն տասը մարդ առաւ, ու ասոնց
ըսաւ. Ըս տեղս նստեցէ՛ք. և անոնք նստան։
3 Ինքը ան ազգականին ըսաւ. Նոոմիի եր-
կրէն գարձող՝ Նոեմին՝ մեր եղբօրը Եղիմելէքին
4 արտին բաժինը ծախելու վրայ է. Ու ես մը-
տածեցի որ քեզի իմացընեմ, ու ըսեմ. Ծա-
նիկայ †աս նստողներուն առջևը ու իմ ժողո-
վրդիս ծերերուն առջևը †ծախու առ. Թէ որ
ազգականութեան իրաւունքով զանիկայ ծա-
խու առնել կ՚ուզես, ծախու առ. բայց թէ
որ ծախու առնել չես ուզեր, ինծի իմացուր
որ գիտնամ. Քանզի քեզմէ Ի զատ ազգակա-
նութեան իրաւունքը կատարելու մեկը չկայ,
ու քեզմէ ետքը ես եմ։ Ինք անիկայ ըսաւ.
Ես ազգականութեան իրաւունքը կը կատարեմ։
5 Ու Բոոս ըսաւ. Դուն Նոեմիին ձեռքէն ար-
տը ծախու առած օրդ՝ մեռնողին կնիկին՝ Մո-
վաբացի Հռութէն ալ ծախու առնելու ես,
Որ մեռնողին անունը պահես իր ժառանգու-
թեանը մէջ։
6 Ինք ազգականը ըսաւ. Ես իմ ազգակա-
նութեանս իրաւունքը չեմ կրնար կատարել,

ա ԳԼ· ա· 9։
բ ա Կոր· է· 36 · ա Ցիմ· է· 8։
գ ԳԼ· բ· 8։
դ բ Թագ· ժգ· 2։
ե Դատ· ժբ· 6, 9, 22։ բ Թագ· ժգ· 28 · Նսեմ· ա· 10։
զ Նզիկ· ժգ· 8։
է ԳԼ· բ· 20 · Հմր 12։
ը ԳԼ· բ· 20։
թ ԳԼ· ա· 8։
* Նբեր· ժողովուրդիս բոլոր դուռը
ժ Ռաթ· ժբ· 4։
ի Հմր 9։
լ ԳԼ· գ· 1։
խ բ Օր· իե· 5 · ԳԼ· գ· 5։ Ասա· իբ· 24։
ծ Դատ· բ· 19 · Նբեմ· գ· 2։
կ Հռմ· ժբ· 17 · ժգ· 16։ ա Կոր· ժ· 32 · բ Կոր· բ· 21 · ա Յնհ· ե· 22։
հ Կամ ՈՎ
ձ Ռաղ· լէ· 3, 5։
ղ Ռաղ· բ· 8 · Ելակ· լա· 23։
ճ Ծղն· իգ· 18։
մ Նբեմ· լբ· 7, 8։
յ Ղե· իե· 25։
ն Ծղն· լբ· 8 · բ Օր· իե· 6, 6 · ԳԼ· գ· 13 · Ասա· իբ· 24։
շ ԳԼ· գ· 12, 13։
— ԳԼ· գ· 12։
¤ գ Յնաղ· իա· 8 · Ելակ· լա· 23։

ջըլայ որ իմ ժառանգութիւնս աւրեմ. իմ ու-
նեցած ազգականութեանս իրաւունքը դուն կա-
7 տարէ. քանզի ես չեմ կրնար կատարել: (ըՄէ
Իսրայէլի մէջ առաջուց աս սովորո–ւէ–նը կար
փրկելու ու ծախու առնելու գործքերուն մէջ
ամէն բան հաստատելու համար. մարդը իր
կօշիկը կը հանէր, ու իր ընկերին կու տար.
և ասիկայ Իսրայէլի մէջ վկայութիւն կ'ըլլար:)
8 Ըւստի ազգականը Բոոսին ըսաւ. Դուն ծա-
խու առ. ու իր կօշիկը հանեց:
9 Եւ Բոոս ծերերուն ու բոլոր ժողովուրդին
ըսաւ. Դուք այսօր վկայ էք, որ ես Ելիմե-
լեքին բոլոր ստացուածքը, ու Քեղղոնին և
Մաալոնին բոլոր ստացուածքը՝ Նոոմիին ձեռ-
10 քէն ծախու առի. Ու Մաալոնին կնիկը՝
Մոաբացի Հռութն ալ ինծի կնիկ առի, որ
մեռնողին անունը պահէմ իր ժառանգու-
թեանը մէջ, ըու մեռնողին անունը իր ազ-
գայրներէն ու իր բնակարանին դռնէն չկոր-
ծանայ. դուք աս բանիս համար այսօր վկայ էք:
11 Ընատունը դուռը եղող բոլոր ժողովուրդը
ու ծերերը ըսին. Վկայ ենք. Տէրը քու
տունդ մտնող կնիկը Ռաքելին ու Լիային պէս
ընէ, որ անոնց երկուքը Իսրայէլին տունը
շինեցին. և դուն Եփրաթայի մէջ ուժով-
ցիր, ու Բեթլեհեմի մէջ անուն վաստրկէ:
12 Ու քու տունդ Փարեսին տանը պէս ըլլայ,
որուն որ Թամարը ծնաւ Յուդայէն, Թան սե-
րունդով՝ որ Տէրը պիտի տայ քեզի աս ջոր-
հասակ կնիկէն:
13 Եւ Բոոս Հռութը առաւ, որ իրեն կնիկ
եղաւ, ու անոր մտաւ. և Տէրոջը ողորմու-
14 թիւնը յղացաւ, ու որդի մը ծնաւ: Եւ Նի-
նիները Նոոմիին ըսին. Օրհնեալ ըլլայ Տէ-
րը, որ այսօր քեզ առանց մօտ ազգականի չը-
թողուց, որ անոր անունը Իսրայէլի մէջ լիշուի.
15 Ու անիկայ քու հոգւոյդ միխիթարութիւնը՝
և ծերութեանդ ղաւազանը ըլլայ. քանզի
դանիկայ՝ քեզ սիրող Հարսդ ծնաւ, որ քեզի
16 հօրէն որդիէ աղէկ է: Ու Նոոմի՝ տղան ա-
ռաւ, իր գիրկը դրաւ, և անոր դայեակը ե-
17 ղաւ: Եւ դրացի կնիկները անոր անուն դրին,
ըսելով. Նոոմիին որդի մը ծնաւ. և անոր ա-
նունը Ովբէդ կոչեցին. ասիկայ Դաւիթին հօ-
րը Յեսսէին հայրն էր:
18 Ու Փարեսին ծնունդները ասոնք են. Փա-
19 րես ծնաւ Եսրոնը, Ու Եսրոն ծնաւ *Ըրամը,
20 և Ըրամ՝ ծնաւ Ամինադաբը, Ու Ամինադաբ
ծնաւ Նաասոնը, և Նաասոն Սծնաւ Սաղմո-
21 նը, Ու Սաղմոն ծնաւ Բոոսը, և Բոոս ծնաւ
22 Ովբէդը, Ու Ովբէդ ծնաւ Յեսսէն, և Յեսսէ
ծնաւ Դաւիթը:

†ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՐՔ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Նղկանա անունով Լևտացի մը՝ որ երկու կնիկ ունէր,
ամէն տարի Սիլով կ'երթար Տէրոջը երկրպագութիւն ը-
նելու: 4 Ընկկայ իր Ընենա կնիկը կը սիրէր, թէև ա-
մուլ էր: 9 Ընենա վշտացած սրտով աղայ մը կը խնդրէ
Տէրոջմէն: 12 Իսկ Հաննի նայն կը յանդիմանէ զանիկայ,
ու երբը կ'օրհնէ: 19 Ընենա՝ Սամուէլը ծնանելէն ետև՝
տունը կը մնայ մինչև անոր կաթէ կտրիլը. 24 և իր
բուռ ուխտին պէս՝ Տէրոջը կը մատուցանէ զանիկայ:

1 Ու Եփրեմի լեռնէն ‡Ըրմաթեմ սոփիմէն՝
Նղկանա անունով Եփրաթացի մարդ մը
կար, որ Սուփիի որդւոյն Թոխայի որդւոյն Ե-
2 ղիուսի որդւոյն Յերոամին որդին էր: Եւ ա-
նիկայ երկու կնիկ ունէր. մէկուն անունը՝ Ըն-
նա, ու մէկալին անունը՝ Փենաննա էր. ու
Փենաննան զաւակներ ունէր. բայց Ընենան զա-
3 ւակ չունէր: Եւ այն մարդը ‡տարուէ տարի

ը ք Օր. իե. 7, 9:
ղ ք Օր. իե. 6:
ճ Սաղ. ճիէ. 3: ճիը. 3:
ի ք Օր. իե. 9:
լ Ելն. լե. 16, 19:
խ Ելն. լբ. 29: ա Պն. բ. 4: Պատ. ա. 3:
ծ ա Թագ. բ. 20:
կ ԳԼ. գ. 11:
հ Ելն. իթ. 31: Լգ. 5:
յ ԳԼ. ւ. 58: Հռութ. ժբ. 15:
ղ Ելն. խե. 11: Սաղ. ծե. 22:
ճ ա Թագ. ա. 8:
մ ԳԼ. ւ. 58, 59:
յ ա Պն. բ. 4: Ամատ. ա. 8:

* Կամ Րամը, և Րամ
ն Գնա. ա. 7:
շ Պատ. ա. 4, Ըէ:
ո ա Պն. բ. 15: Պատ. ա. 6:

† Կամ ԸՄԻՆԱԴԱԲԻ ԳԻՐՔ ԱԱՐՄԱԻԵԼԻ
‡ Ել՝ Ռամա. տես հմր 19:
տ ա Պն. ջ. 27; 35:

բ Հռութ. ա. 2:
գ Նե. իգ. 14: ք Օր. ժջ. 16: ԳԼ. բ. 41:
դ Ելն. ժբ. 1:
ե ք Օր. ժբ. 5, 6, 7:
զ ք Օր. ժբ. 17, 18: ժջ. 11:
‖ Կամ երեկոյ
թ Ելն. Լ. 2:
ժ Ես. խգ. 21:

Եղկիանան անոր ըսաւ. Ընձա՝ ինչո՞ւ կու լաս, և ինչո՞ւ չես ուտեր, ու ինչո՞ւ համար սիրտդ այսպէս տրտում է. [a]միթէ ես քեզի տասը որդիէ լաւ չեմ:

9 Եւ Ընձա Սիլոմի մէջ ուտելէն ու խմելէն ետքը՝ ոտք եկաւ. (ու Հեղի քահանան [b]Տէրոջը տաճարին սեմոցը քովը աթոռի մը վրայ 10 նստեր էր.) [c]Եւ տրտմելից հոգւով Տէրոջը աղօթք ըրաւ՝ ու խիստ շատ լացաւ: 11 Եւ [d]ուխտ ընելով՝ ըսաւ. Ո՛վ Տէր զօրութեանց, թէ որ [e]քու աղախնոյդ նեղութեանը նայիս, ու [f]զիս յիշես, և քու աղախնոյդ չմոռնալով՝ քու աղախնոյդ [g]արու զաւակ մը տաս, զանիկայ Տէրոջը պիտի նուիրեմ իր կեանցը բոլոր օրերուն մէջը, ու [h]անոր գլխուն 12 վայ ածելի պիտի չելլէ: Եւ երբոր անիկայ Տէրոջը առջեւը իր աղօթքը շատցուց, Հեղի 13 անոր բերնին կը նայէր: Եւ Ընձա իր սրտին մէջէն կը խօսէր. միայն անոր շրթունքները կը շարժէին, բայց ձայնը չէր լսուեր. անոր համար 14 Հեղի զանիկայ գինով կարծեց: Եւ Հեղի ա՝նոր ըսաւ. Մինչեւ ե՞րբ գինովութիւն պիտի 15 ընես. քու գինիդ հրաժարէ: Եւ Ընձա պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ. Ո՛վ տէր իմ. այսպէս չէ. ես վշտացած սրտով կնիկ մըն եմ, և գինի կամ օղի չեմ խմած. սակայն 16 [i]Տէրոջը առջեւը [j]իմ սիրտս բացի՛: Աղու աղախինդ [k]չար կնիկ մը մի՛ կարծեր. քանզի իմ վշտացս ու նեղութեանս չափութեանը համար 17 մինչեւ հիմա խօսեցայ: Ընդուներ Հեղի պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ. Երթա՛ խաղաղութեամբ, և [l]Իսրայէլին Աստուածը քու խնդրուածքդ [m]ինձ տայ՝ ինչ որ անկէ խնդրեցիր: 18 Ու անիկայ ըսաւ. [n]Աղու աղախինդ թող քու առջեւդ շնորհք գտնէ. և կնիկը [o]իր ճամբան գնաց ու կերաւ, ու երեսը ա՛յլեւս այրտմեցաւ:

19 Եւ անոնք առաւօտուն կանուխ եղան, ու Տէրոջը առջեւը երկրպագութիւն ըրին, և [p]Յաստմա գարձան՝ ու իրենց տունը գացին: Ու Եղկիանա իր Ընձա կնկանը մօտեցաւ. և [q]Տէ-
20 րը զանիկայ յիշեց: Ու Ընձա յղացաւ. և ժամանակը հասնելուն՝ տղայ մը ծնաւ, ու անոր անունը [r]Սամուէլ կոչեց՝ ըսելով. Քանզի զա-
21 նիկայ Տէրոջմէն խնդրեցի: Եւ անոր երիկը Եղկիանան իր բոլոր ընտանիքովը [s]Սիլով եկաւ, որ Տէրոջը առջեւը տարեկան զոհը մատուցանէ,
22 ու իր ուխտը կատարէ: Բայց Ընձա չգնաց, քանզի իր երկանը ըսաւ. Մինչեւ տղուն կաթէ կտրուիլը կը նայիմ. [t]նոքը զանիկայ կը տանիմ, որ Տէրոջը առջեւը երեւնայ, ու [u]միշտ
23 հոն [v]կենայ: Եւ Էլերիկը Եղկիանան անոր ըսաւ. Երթերուդ հաճելի եղածը ըրէ. մինչեւ որ զանիկայ կաթէն կտրես, նստէ՛. [w]միայն թէ Տէրը իր խօսքը հաստատէ. ուստի կինիկը նստաւ, ու մինչեւ իր տղան կաթէն կտրելը՝ զանիկայ կը սնուցանէր:

24 Եւ զանիկայ կաթէն կտրած պէս՝ [x]իր հետը առաւ, ու իրեք պուտակով, մեկ արգու ալիւրով, ու մէկ տիկ գինիով՝ [y]զանիկայ Տէրոջը տունը տարաւ, որ Սիլոմի մէջ էր. ու
25 տղան շատ պզտիկ էր: Եւ մեկ զուարակը
26 մորթեցին, ու [z]տղան Հեղիին տարին: Եւ Ընձան ըսաւ. Ո՛վ տէր իմ, [a]քու անձդ կեն-
27 դանի է. ես ան կինիկն եմ, որ հոս քու քովդ կայնեցայ Տէրոջը աղօթք ընելու համար. [b]Ես
28 այս տղուն համար աղօթք ըրի, ու Տէրը իմ խնդրուածքս ինծի տուաւ, [c]ինչ որ անկէ խնդրեցի: Եւ ես ալ զանիկայ Տէրոջը փոխ կուտամ. անիկայ իր բոլոր կենացը մէջ Տէրոջը փոխ տրուած ըլլայ. ու անիկայ [d]հոն Տէրոջը երկրպագութիւն ըրաւ:

Գլ. Բ

1 Ընձային ընծայելութիւնն երգը: 12 Հեղիի որդւոցը մեղքը: 18 Սամուէլին պաշտօնը: 20 Հեղի օրհնութիւն կու տայ Ընձային, որ ուրիշ զաւակներ ալ կը ծնանի: 22 Հեղի իր որդիները կը խրատէ: 28 Հեղիին տանը վրայով մարգարէութիւն մը:

1 Եւ Ընձա [e]աղօթք ըրաւ, ու ըսաւ.
[f]Իմ սիրտս Տէրոջմով ուրախացաւ.
[g]Իմ եղջիւրս Տէրոջմով բարձրացաւ.
Իմ բերանս իմ թշնամիներուս վրայ բացուեցաւ.
Քանզի [h]քու փրկութիւնովդ ուրախացայ:
2 [i]Տէրոջը պէս սուրբ չկայ. քանզի [j]քեզմէ ուրիշը չկայ.
Ու մեր Աստուծոյն պէս վէմ չկայ:
3 Ել ասիկէետեւ հպարտութիւնով մի՛ պարծենաք,
[k]Ու ձեր բերնէն ամբարտաւանութիւն չելլէ.
Քանզի Տէրը՝ գիտութիւններու Աստուածն է,
Ու անիկայ ամբիծ գործերը կը կշռէ:
4 [l]Զօրաւորներուն աղեղները կարեցան,
Ու տկարները ուժ հագան:

[a] Բռուխ. ի. 15:
[b] ԳԼ. ի. 3:
[c] Հոր. է. 11: Ժ. 1: Ա Մակ. ժէ. 8:
[d] Ծն. իբ. 20: Ցոել. Ը. 3: Դատ. ժա. 30:
[e] Ծն. իբ. 32: Նե. ի. 31: Ա Մակ. ժԱ. 12: Ասղ. իե. 18:
[f] Ծն. Ը. 1: Ը. 22:
[g] Ելթ. մարդոց սերունդ:
[h] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[i] Ասղ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[j] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[k] Ա Օր. ժգ. 13:
[l] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[m] Ասղ. Ի. 4, 5:
[n] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[o] Ժող. Ի. 7:
[p] Ծն. Ը. 22:
[q] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[r] Ել. Ա. 18:
[s] Ելթ. մարդոց սերունդ:
[t] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[u] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[v] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[w] Ա Օր. ժգ. 13:
[x] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[y] Ասղ. Ի. 4, 5:
[z] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[a] Ժող. Ի. 7:
[b] Ծն. Ը. 22:
[c] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[d] Ա Մակ. ժԱ. 12: Ասղ. իե. 18:
[e] Ծն. Ը. 1: Ը. 22:
[f] Ելթ. մարդոց սերունդ:
[g] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[h] Ծն. իբ. 20: Ցոել. Ը. 3: Դատ. ժա. 30:
[i] Ծն. իբ. 32: Նե. ի. 31: Ա Մակ. ժԱ. 12: Ասղ. իե. 18:
[j] Ծն. Ը. 1: Ը. 22:
[k] Ելթ. մարդոց սերունդ:
[l] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[m] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[n] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[o] Ա Օր. ժգ. 13:
[p] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[q] Ասղ. Ի. 4, 5:
[r] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[s] Ժող. Ի. 7:
[t] Ծն. Ը. 22:
[u] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[v] Ել. Ա. 18:
[w] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[x] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[y] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[z] Ա Օր. ժգ. 13:
[a] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[b] Ասղ. Ի. 4, 5:
[c] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[d] Ժող. Ի. 7:
[e] Ծն. Ը. 22:
[f] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[g] Ել. Ա. 18:
[h] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[i] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[j] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[k] Ա Օր. ժգ. 13:
[l] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[m] Ասղ. Ի. 4, 5:
[n] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[o] Ժող. Ի. 7:
[p] Ծն. Ը. 22:
[q] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[r] Ել. Ա. 18:
[s] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[t] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[u] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[v] Ա Օր. ժգ. 13:
[w] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[x] Ասղ. Ի. 4, 5:
[y] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[z] Ժող. Ի. 7:
[a] Ծն. Ը. 22:
[b] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[c] Ել. Ա. 18:
[d] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[e] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[f] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[g] Ա Օր. ժգ. 13:
[h] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[i] Ասղ. Ի. 4, 5:
[j] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[k] Ժող. Ի. 7:
[l] Ծն. Ը. 22:
[m] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[n] Ել. Ա. 18:
[o] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[p] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[q] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[r] Ա Օր. ժգ. 13:
[s] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[t] Ասղ. Ի. 4, 5:
[u] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[v] Ժող. Ի. 7:
[w] Ծն. Ը. 22:
[x] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[y] Ել. Ա. 18:
[z] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[a] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[b] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[c] Ա Օր. ժգ. 13:
[d] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[e] Ասղ. Ի. 4, 5:
[f] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[g] Ժող. Ի. 7:
[h] Ծն. Ը. 22:
[i] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[j] Ել. Ա. 18:
[k] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[l] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[m] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[n] Ա Օր. ժգ. 13:
[o] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[p] Ասղ. Ի. 4, 5:
[q] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[r] Ժող. Ի. 7:
[s] Ծն. Ը. 22:
[t] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[u] Ել. Ա. 18:
[v] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[w] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[x] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[y] Ա Օր. ժգ. 13:
[z] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[a] Ասղ. Ի. 4, 5:
[b] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[c] Ժող. Ի. 7:
[d] Ծն. Ը. 22:
[e] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[f] Ել. Ա. 18:
[g] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[h] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[i] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[j] Ա Օր. ժգ. 13:
[k] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[l] Ասղ. Ի. 4, 5:
[m] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[n] Ժող. Ի. 7:
[o] Ծն. Ը. 22:
[p] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[q] Ել. Ա. 18:
[r] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[s] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[t] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[u] Ա Օր. ժգ. 13:
[v] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[w] Ասղ. Ի. 4, 5:
[x] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[y] Ժող. Ի. 7:
[z] Ծն. Ը. 22:
[a] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[b] Ել. Ա. 18:
[c] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[d] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[e] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[f] Ա Օր. ժգ. 13:
[g] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[h] Ասղ. Ի. 4, 5:
[i] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[j] Ժող. Ի. 7:
[k] Ծն. Ը. 22:
[l] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[m] Ել. Ա. 18:
[n] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[o] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[p] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[q] Ա Օր. ժգ. 13:
[r] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[s] Ասղ. Ի. 4, 5:
[t] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[u] Ժող. Ի. 7:
[v] Ծն. Ը. 22:
[w] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[x] Ել. Ա. 18:
[y] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[z] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[a] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[b] Ա Օր. ժգ. 13:
[c] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[d] Ասղ. Ի. 4, 5:
[e] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[f] Ժող. Ի. 7:
[g] Ծն. Ը. 22:
[h] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[i] Ել. Ա. 18:
[j] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[k] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[l] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[m] Ա Օր. ժգ. 13:
[n] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[o] Ասղ. Ի. 4, 5:
[p] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[q] Ժող. Ի. 7:
[r] Ծն. Ը. 22:
[s] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[t] Ել. Ա. 18:
[u] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[v] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[w] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[x] Ա Օր. ժգ. 13:
[y] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[z] Ասղ. Ի. 4, 5:
[a] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[b] Ժող. Ի. 7:
[c] Ծն. Ը. 22:
[d] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[e] Ել. Ա. 18:
[f] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[g] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[h] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[i] Ա Օր. ժգ. 13:
[j] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[k] Ասղ. Ի. 4, 5:
[l] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[m] Ժող. Ի. 7:
[n] Ծն. Ը. 22:
[o] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[p] Ել. Ա. 18:
[q] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[r] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[s] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[t] Ա Օր. ժգ. 13:
[u] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[v] Ասղ. Ի. 4, 5:
[w] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[x] Ժող. Ի. 7:
[y] Ծն. Ը. 22:
[z] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[a] Ել. Ա. 18:
[b] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[c] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[d] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[e] Ա Օր. ժգ. 13:
[f] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[g] Ասղ. Ի. 4, 5:
[h] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[i] Ժող. Ի. 7:
[j] Ծն. Ը. 22:
[k] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[l] Ել. Ա. 18:
[m] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[n] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[o] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[p] Ա Օր. ժգ. 13:
[q] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[r] Ասղ. Ի. 4, 5:
[s] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[t] Ժող. Ի. 7:
[u] Ծն. Ը. 22:
[v] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[w] Ել. Ա. 18:
[x] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[y] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[z] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[a] Ա Օր. ժգ. 13:
[b] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[c] Ասղ. Ի. 4, 5:
[d] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[e] Ժող. Ի. 7:
[f] Ծն. Ը. 22:
[g] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[h] Ել. Ա. 18:
[i] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[j] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[k] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[l] Ա Օր. ժգ. 13:
[m] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[n] Ասղ. Ի. 4, 5:
[o] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[p] Ժող. Ի. 7:
[q] Ծն. Ը. 22:
[r] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[s] Ել. Ա. 18:
[t] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[u] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[v] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[w] Ա Օր. ժգ. 13:
[x] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[y] Ասղ. Ի. 4, 5:
[z] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[a] Ժող. Ի. 7:
[b] Ծն. Ը. 22:
[c] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[d] Ել. Ա. 18:
[e] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[f] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[g] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[h] Ա Օր. ժգ. 13:
[i] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[j] Ասղ. Ի. 4, 5:
[k] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[l] Ժող. Ի. 7:
[m] Ծն. Ը. 22:
[n] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[o] Ել. Ա. 18:
[p] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[q] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[r] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[s] Ա Օր. ժգ. 13:
[t] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[u] Ասղ. Ի. 4, 5:
[v] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[w] Ժող. Ի. 7:
[x] Ծն. Ը. 22:
[y] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[z] Ել. Ա. 18:
[a] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[b] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[c] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[d] Ա Օր. ժգ. 13:
[e] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[f] Ասղ. Ի. 4, 5:
[g] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[h] Ժող. Ի. 7:
[i] Ծն. Ը. 22:
[j] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[k] Ել. Ա. 18:
[l] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[m] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[n] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[o] Ա Օր. ժգ. 13:
[p] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[q] Ասղ. Ի. 4, 5:
[r] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[s] Ժող. Ի. 7:
[t] Ծն. Ը. 22:
[u] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[v] Ել. Ա. 18:
[w] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[x] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[y] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[z] Ա Օր. ժգ. 13:
[a] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[b] Ասղ. Ի. 4, 5:
[c] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[d] Ժող. Ի. 7:
[e] Ծն. Ը. 22:
[f] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[g] Ել. Ա. 18:
[h] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[i] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[j] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[k] Ա Օր. ժգ. 13:
[l] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[m] Ասղ. Ի. 4, 5:
[n] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[o] Ժող. Ի. 7:
[p] Ծն. Ը. 22:
[q] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[r] Ել. Ա. 18:
[s] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[t] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[u] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[v] Ա Օր. ժգ. 13:
[w] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[x] Ասղ. Ի. 4, 5:
[y] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[z] Ժող. Ի. 7:
[a] Ծն. Ը. 22:
[b] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[c] Ել. Ա. 18:
[d] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[e] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[f] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[g] Ա Օր. ժգ. 13:
[h] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[i] Ասղ. Ի. 4, 5:
[j] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[k] Ժող. Ի. 7:
[l] Ծն. Ը. 22:
[m] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[n] Ել. Ա. 18:
[o] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[p] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[q] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[r] Ա Օր. ժգ. 13:
[s] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[t] Ասղ. Ի. 4, 5:
[u] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[v] Ժող. Ի. 7:
[w] Ծն. Ը. 22:
[x] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[y] Ել. Ա. 18:
[z] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[a] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[b] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[c] Ա Օր. ժգ. 13:
[d] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[e] Ասղ. Ի. 4, 5:
[f] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[g] Ժող. Ի. 7:
[h] Ծն. Ը. 22:
[i] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[j] Ել. Ա. 18:
[k] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[l] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[m] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[n] Ա Օր. ժգ. 13:
[o] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[p] Ասղ. Ի. 4, 5:
[q] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[r] Ժող. Ի. 7:
[s] Ծն. Ը. 22:
[t] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[u] Ել. Ա. 18:
[v] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[w] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[x] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[y] Ա Օր. ժգ. 13:
[z] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[a] Ասղ. Ի. 4, 5:
[b] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[c] Ժող. Ի. 7:
[d] Ծն. Ը. 22:
[e] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[f] Ել. Ա. 18:
[g] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[h] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[i] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[j] Ա Օր. ժգ. 13:
[k] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[l] Ասղ. Ի. 4, 5:
[m] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[n] Ժող. Ի. 7:
[o] Ծն. Ը. 22:
[p] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[q] Ել. Ա. 18:
[r] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[s] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[t] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[u] Ա Օր. ժգ. 13:
[v] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[w] Ասղ. Ի. 4, 5:
[x] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[y] Ժող. Ի. 7:
[z] Ծն. Ը. 22:
[a] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[b] Ել. Ա. 18:
[c] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[d] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[e] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[f] Ա Օր. ժգ. 13:
[g] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[h] Ասղ. Ի. 4, 5:
[i] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[j] Ժող. Ի. 7:
[k] Ծն. Ը. 22:
[l] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[m] Ել. Ա. 18:
[n] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[o] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[p] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[q] Ա Օր. ժգ. 13:
[r] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[s] Ասղ. Ի. 4, 5:
[t] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[u] Ժող. Ի. 7:
[v] Ծն. Ը. 22:
[w] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[x] Ել. Ա. 18:
[y] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[z] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[a] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[b] Ա Օր. ժգ. 13:
[c] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[d] Ասղ. Ի. 4, 5:
[e] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[f] Ժող. Ի. 7:
[g] Ծն. Ը. 22:
[h] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[i] Ել. Ա. 18:
[j] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[k] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[l] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[m] Ա Օր. ժգ. 13:
[n] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[o] Ասղ. Ի. 4, 5:
[p] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[q] Ժող. Ի. 7:
[r] Ծն. Ը. 22:
[s] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[t] Ել. Ա. 18:
[u] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[v] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[w] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[x] Ա Օր. ժգ. 13:
[y] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[z] Ասղ. Ի. 4, 5:
[a] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[b] Ժող. Ի. 7:
[c] Ծն. Ը. 22:
[d] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[e] Ել. Ա. 18:
[f] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[g] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[h] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[i] Ա Օր. ժգ. 13:
[j] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[k] Ասղ. Ի. 4, 5:
[l] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[m] Ժող. Ի. 7:
[n] Ծն. Ը. 22:
[o] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[p] Ել. Ա. 18:
[q] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[r] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[s] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[t] Ա Օր. ժգ. 13:
[u] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[v] Ասղ. Ի. 4, 5:
[w] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[x] Ժող. Ի. 7:
[y] Ծն. Ը. 22:
[z] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[a] Ել. Ա. 18:
[b] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[c] Ա Մակ. կԲ. 8: Ծնթ. 2:
[d] Ելթ. իմ հոգիս թափկի:
[e] Ա Օր. ժգ. 13:
[f] Դատ. ժէ. 6: Սար. Է. 34: Ղե. է. 50: Ը. 48:
[g] Ասղ. Ի. 4, 5:
[h] Ծն. Լգ. 15: Բռուխ. Ա. 13:
[i] Ժող. Ի. 7:
[j] Ծն. Ը. 22:
[k] Ծն. իբ. 1: Ը. 22:
[l] Ել. Ա. 18:
[m] Ցոել. Ա. 5: Դատ. ժէ. 5:
[n] Ա Մակ. կԲ. 8

5 [ב]Ալուշա եղոզները հացի համար վարձկան և-
զան ,
Եւ անօթի եղոզները կշտացան , ա- թո-
ղուցին .
Մինչև որ [ג]ամուլը եօթը զաւակ ծնաւ ,
Ու [ד]շատ զաւակ ունեցողը՝ տկարացաւ :
6 [ה]Պեռցընողը ու ողջացընողը ,
Գերեզմանը իջեցընողը ու վեր հանողը՝
Տէրն է :
7 [ו]Ընդատացընողը , ու հարստացընողը ,
[ז]Ցածցընողը ու բարձրացընողը՝ Տէրն է :
8 [ח]Ընիկայ աղքատը փոշիէն կը վերցնէ ,
Ու կարօտը աղբեւսէն կը հանէ ,
[ט]Որ իշխաններուն հետը նստեցընէ ,
Ու փառաց աթոռը անոնց ժառանգեցնէ .
Քանզի [י]երկրիս հիմերը Տէրոջն է .
Ու աշխարհս անոնց վրայ հաստատեց :
9 [כ]Ընիկայ իր սուրբերուն ոտքերը կը պահէ .
Ու չարագործները մութին մէջը պիտի կոր-
սուին .
Քանզի մարդը իր ուժովը չյաղթող չըլլար :
10 Տէրոջը դէմ հակառակորդները [ל]պիտի կոտ-
րուին .
[מ]Երկինքէն անոնց վրայ պիտի որոտայ .
[נ]Տէրը երկրիս ծայրերը պիտի դատէ ,
Եւ իր թագաւորին ուժ պիտի տայ ,
Ու [ס]իր օծեալին եղջիւրը պիտի բարձրացընէ :

11 Ու Եղկանա Աւտա իր տունը դնաց . ԵՒ
Սամուէլ մանուկը [ע]Հղլի քահանային առջեւ
12 Տէրոջը ծառայութիւն կ'ընէր : Ու [פ]Հղլիին
որդիքը [צ]չար մարդիկներ ըլլալով՝ [ק]Տէրը չէին
13 ճանչնար : Եւ քահանայից սովորութիւնը ան
էր , որ երբոր ժողովուրդէն մէկը զոհ մատու-
ցանէր , միսին եփած ատեն՝ քահանային սպա-
սաւորը ձեռքը երեք ժանի մսահան մը առած
14 կու գար . Ու զանիկայ կամ ծայլին , կամ սա-
նին , կամ եփարանին , կամ պատուիրն մէջը կը
խոթէր , ու մսահանը ինչ որ հանելու ըլլար ,
քահանան զանիկայ իրեն կ'առնէր : Ընտր
Սիլովի մէջ՝ բոլոր հոն եկող Իսրայէլացիներ-
15 րուն այսպէս կ'ընէին : [ר]Դեռ [ש]ճարպը այրե-
լէն առաջ՝ քահանային սպասաւորը կու գար ,
ու զոհ ընող մարդուն կ'ըսէր . Քահանային
համար խորովելու մի'ս տուր . քանզի անիկայ
քեզմէ եփած միս չառներ . այլ հում միս կ'ու-
16 ղէ : Եւ ան մարդը երբոր ըսէր թէ՝ Նո՛ղ
հիմա ճարպը այրեն , ու ետքը սրտիդ ուզածին
չափ առ . ան ատենը կ'ըսէր . Չէ՝ հիմա տուր .
17 եթէ ոչ բռնի կ'առնեմ : Ընդհանրապէս մեղքը [ת]Տէրոջը առջեւը շատ
մեծ էր . քանզի մարդիկները [א]Տէրոջը զոհը
կ'արհամարհէին :
18 [ב]Եւ Սամուէլ մանուկը՝ [ג]բթամանէ եփուած
հագած՝ Տէրոջը առջեւը ծառայութիւն կ'ընէր :
19 Ու անոր մայրը [ד]ձիւթէ պզտիկ պատմուճան կը
շինէր անոր , ու տարուէ տարի երբոր [ה]վեր էր-
կանը հետ տարեկան զոհը ընելու կ'երթար , ա-
20 նոր կը տանէր : Եւ [ו]Հղլ [ז]Եղկանան ու ա-
նոր կնիկը օրհնելով՝ ըսաւ . Տէրը քեզի ասա
կնիկէն զաւակներ տայ , [ח]Տէրոջը տրուած փո-
21 խան տեղը . ու անոնք իրենց տեղը գացին : Եւ
Տէրը [ט]այցելութիւն ըրաւ Ընկային , որ յղա-
ցաւ , ու իրեք տղայ ու երիս աղջիկ ծնաւ .
Սամուէլ մանուկն ալ [י]Տէրոջը առջեւը մեծ-
ցաւ :
22 Եւ Հղլի խիստ ծերացեր էր . ու անոր որ-
դիքը ինչ որ կ'ընէին բոլոր Իսրայէլին , և ինչ-
պէս անոնք ժողովքի խորանին առջեւը [כ]խում-
բերով ժողովուած կնիկներուն հետ կը պառ-
23 կէին , ամէնն ալ կը լսէր : Եւ անոնց ըսաւ .
Ինչո՞ւ համար ասանկ բաներ կ'ընէք . քանզի
ես աս բոլոր ժողովուրդին բերնէն ձեզի համար
24 գէշ խօսքեր կը լսեմ . Մի՛ ընէ՛ տղաքս ,
քանզի աղէկ չեն ան լուրերը որ ես կը լսեմ .
25 զուք Տէրոջը ժողովուրդը կը մոլորցընէք : [ל]Եթէ
որ մարդ մը՝ մարդու դէմ մեղք գործէ , [מ]անոր
դատաստանը Աստուած կը կարէ՝ բայց [נ]եթէ որ
մարդ մը [ס]Տէրոջը դէմ մեղք գործէ , անոր հա-
մար ո՞վ աղաչանք պիտի ընէ : Սակայն անոնք
իրենց հօրը խօսքը մտիկ չէին ըներ . [ע]քանզի
26 Տէրը զանոնք մեռցընել կ'ուզէր : Ու Սամուէլ
մանուկը [פ]օրէ օր կը մեծնար . և [צ]Տէրոջը ու
մարդոց հաճոյ էր :
27 [ק]Եւ Աստուծոյ մէկ մարդը Հղլին ելաւ ,
ու անոր ըսաւ . Տէրը այսպէս կ'ըսէ . [ר]Քու
հօրդ տանը յայտնապէս երեւցայ , երբոր անոնք
Եգիպտոսի մէջ փարաւոնին տանը ծառայ
28 էին . Ու [ש]Իսրայէլի բոլոր ցեղերէն զանիկայ
ինձի քահանայ ընտրելցի , որ իմ սեղաններուս
վրայ զոհ մատուցանէ , խունկ ծխէ , ու իմ
առջեւս եփուած հագնի . և [ת]Իսրայէլի որդւոցը
բոլոր պատարագները քու հօրդ տանը տուի .
29 Ու- [א]Էմ տանս համար [ב]պատուիրած զոհերս

ב Սաղ . ՀԻ . 10 : Ղու . ա . 53 :
ג Սաղ . ՃԻԳ . 9 :
ד Նա . ծգ . 1 : Երեմ . ԺԸ . 9 :
ה Ա Օր . ԼԲ . 39 : Հոր . Ե . 18 : Ովս . Գ . 1 :
ו Հոր . ա . 21 :
ז Սաղ . Կե . 7 :
ח Սաղ . ՃԻԳ . 7 , 8 : Դան . դ . 17 : Ղու . ա . 52 :
ט Հոր . ԼԳ . 7 :
י Հոր . ԼԲ . 4 , 5 , 6 : Սաղ . ԽԳ . 2 : ՃԲ . 25 : ՃԳ . 5 : Երբ . ա . 3 :
כ Սաղ . ղա . 11 : Ճխա . 3 :
ל Սաղ . բ . 9 :
מ Կղ . Է . 10 : Սաղ . ԺԲ . 13 :
נ Սաղ . ղԳ . 13 : ղԲ . 9 :
ס Սաղ . ՃԲ . 24 :
ע Ա Օր . ԺԳ . 13 :
פ Դատ . բ . 10 : Երեմ . ԽԲ . 16 : Հռովմ . ա . 28 :
צ Գ Է . գ . 3 , 4 , 5 , 16 :
ק Ծն . Ի . 11 :
ר Ա Թագ . բ . 8 :
ש Ա Օր . 11 :
ת Ա Թ . Ի . 4 : Բ Թագ . Ի . 14 :

א Կղ . ա . 3 :
ב Ծն . ԺԳ . 19 :
ג Կղ . ա . 28 :
ד Ծն . խա . 1 :
ה Ա Օր 26 : Կղ . գ . 19 : Դատ . ԺԳ . 24 : Ղու . ա . 80 : Բ . 40 :
ו 8ե՛ս Ա Թ . Է . 8 : Կամ անոր համար քաւութիւն կ'ընայ Աստուծոյ առջեւը .
ז Ծու . ԺՌ . 30 :
ח Հին . ԺԱ . 20 : Բառակ . ԺՌ . 10 :
ט Ա Օր 21 :
י Բառակ . գ . 4 : Ղու . բ . 52 : Գոր . Բ . 47 : Հռովմ . ԺԳ . 18 :
כ Ա Թագ . ԺԳ . 1 :
ל Ա Թ . գ . 14 , 27 :
מ Ա Թ . ԻԲ . 1 , 4 : Ծու . ԺԶ . 5 : ԺԲ . 1 , 7 :
נ Կղ . բ . 3 , 10 : ղ . 16 : է . 7 , 8 , 34 , 35 : Ժ . 14 , 15 : Ծու . Ի . 9 , 10 : ԺԲ . 8 — 19 :
ס Ա Օր . ԺԲ . 5 , 6 :
ע Ա Օր . ԼԲ . 15 :

ու ընծաներս ինչքա՛ւ կ՚անարգէք , և քու որդիներդ ինծմէ աւելի կը փառաւորես , որ իմ ժողովուրդիս Իսրայէլէն ընտիր զոհերովը ձեզ
30 գիրկընէք : Ասոր համար Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ . Ես Իսրայէլի ըսեր էի որ՝ քու տունդ ու քու հօրդ տունը յաւիտեան իմ առջեւս պարտին . բայց հիմա Տէրը կ՚ըսէ . Հա՛ւանի չեղի . քանզի ես զիս փառաւորողները պիտի փառաւորեմ . ու զիս արհամարհողնե-
31 րը պիտի անարգուին : Ահա օրեր պիտի գան , որ քու թեւդ ու քու հօրդ տանը թեւը պիտի
32 կարեմ , որ քու տանդ մէջ ծեր չգտնուի : Եւ Իսրայէլը ամէն տեսակ բարութիւն վայելած ատեն , դուն բնակարանի դժբաղդութիւն պիտի տեսնես , ու քու տանդ մէջ բնաւ ծեր պիտի
33 չգտնուի : Եւ քու սերունդներդէդ հոգոյդ մարդը որ իմ սեղանէս չեմ կտրեր , քու աչքերդ նուաղեցընելու ու քու սիրտդ վշտացընելու համար պիտի հոգի . և քու տանդ բոլոր զաւակները
34 *երիտասարդութեան մէջ պիտի մեռնին : Ու քու երկու որդւոցդ Փինեհասին գլուխը գալիքը՝ քեզի նշան ըլլայ , այսինքն
35 երկուքին ալ մէկ օրուան մէջ մեռնիլը : Եւ ինծի մէկ հաւատարիմ քահանայ մը պիտի հանեմ , որ բոլոր իմ սրտիս ու հոգւոյս մէջին եղածը կատարէ , և հաստատ մէկ հաւատարիմ տուն մը պիտի շինեմ . ու միշտ իմ օծեա-
36 լիս առջեւը պիտի պտրտի : Եւ քու տունդ՝ որ մնայ , կտոր մը արծաթի համար՝ ու նկանակ մը հացի համար՝ պիտի գայ անոր երկրպագութիւն ընէ , ու ըսէ . Կ՚աղաչեմ , զիս մէկ քահանայական պաշտօնի մը վրայ դիր , որ պատառ մը հաց ուտեմ :

Ի. Գ

1 Տէրոջը խօսքը առջի անգամ Սամուէլին կը յայտնուի : 11 Ըսուած Սամուէլին կը ծանուցանէ Հեղիի տանը աւերումը : 15 Սամուէլ պատմել իր տեսիլքը Հեղիին կը պատմէ : 19 Սամուէլին հմտութիւնը կը տարածուի :

1 Եւ *Սամուէլ մանուկը Հեղիին առջեւը Տէրոջը ծառայութիւն կ՚ընէր . և †ան օրերը Տէրոջը խօսքը հազուագիւտ էր , ու յայտնի
2 տեսիլք չկար : Ու †օր մը՝ Հեղի իր տեղը պառկեր էր . (‡և անոր աչքերը սկսեր էին ծան-
3 րանալ , ու չէր կրնար տեսնել .) Եւ *Աստուծոյ կանթեղը տակաւին մարած չէր , ու Սամուէլ †Տէրոջը տաճարին մէջը կը քնանար ,
4 ուր որ Աստուծոյ տապանակը կար : Եւ Տէրը կանչեց Սամուէլը . ու անիկայ՝ Հոս եմ , ը-
5 սաւ . Եւ Հեղիին վազելով՝ ըսաւ . ‡Ես Հոս եմ՝ . ինչո՞ւ որ զիս կանչեցիր : Ու անիկայ ըսաւ . Ես չեմ կանչեցի . դարձի՛ր պառկէ : Ե-
6 ւ գարձաւ պառկեցաւ : Եւ Տէրը մէյմըն ալ՝ Սամուէլ , կանչեց . ու Սամուէլ ելաւ Հեղիին գնաց , ու ըսաւ . Ես Հոս եմ . ինչո՞ւ որ զիս կանչեցիր : Ու անիկայ ըսաւ . Որդեակ իմ՝ ես չեմ կանչեցի . դարձի՛ր պառկէ :
7 Եւ Սամուէլ *տակաւին Տէրոջը չէր ճանչցած . ու Տէրոջը խօսքը դեռ անոր յայտ-
8 նուած չէր : Եւ Տէրը երրորդ անգամ Տէրը կանչեց , Սամուէլ . ու Սամուէլ ելաւ Հեղիին գնաց , ու ըսաւ . Ես Հոս եմ . ինչո՞ւ որ զիս կանչեցիր : Եւ Հեղի իմացաւ
9 որ մանուկը կանչողը Տէրն է . Ու Հեղի Սամուէլին ըսաւ . Գնա՛ պառկէ , ու թէ որ մէյմըն ալ քեզ կանչէ , ըսես . Սամուէլ՝ Տէր՝ խօսէ , քանզի քու ծառադ մտիկ կ՚ընէ : Ու Սամուէլ
10 գնաց իր տեղը պառկեցաւ : Եւ Տէրը եկաւ կայնեցաւ . ու առջի անգամներուն պէս՝ Սամուէլ Սամուէլ՝ կանչեց . ու Սամուէլ ըսաւ . Խօսէ՛ Տէ՛ր , քանզի քու ծառադ մտիկ կ՚ընէ :
11 Ետեւանը Տէրը Սամուէլին ըսաւ . Ես Իսրայէլի մէջ անասնի բան մը պիտի ընեմ , *որ զանիկայ ամէն լսողին երկու ականջները պիտի
12 խօսին : Ես օրը Հեղիին վրայ պիտի կատարեմ *ամէն բնչ որ անոր տանը վրայով խօսեր եմ .
13 պիտի սկսիմ , ու պիտի լմընցնեմ : *Եւ իրեն իմացուցեր եմ որ *անոր տունը պիտի դատեմ միշտ յաւիտեան , իր գիտցած անօրէնութեանը համար . քանզի *անոր որդիքը իրենց վրայ անէծք կը բերեն , ու անիկայ *չյանդիմաներ
14 զանոնք : Ես պատճառաւ Հեղիին տանը համար երդում ըրի , որ Հեղիին տանը անօրէնութիւնը՝ *զոհերով ու ընծաներով յաւիտեան քաւութիւն չըլլայ :
15 Եւ Սամուէլ մինչեւ առաւոտ պառկեցաւ , ու հառքը Տէրոջը տանը դռները բացաւ . և Սամուէլ վախցաւ այն տեսիլքը Հեղիին պատ-
16 մելու : Բայց Հեղի՝ Սամուէլը կանչեց , ու ըսաւ . Որդեակ իմ Սամուէլ . ու անիկայ ը-
17 սաւ . Հոս եմ : Եւ անիկայ ըսաւ . Քեզի ըսած խօսքը ի՞նչ է . ինծմէ մի՛ պահեր . *Աստուած քեզի այսպէս՝ ու ասկէ աւելի ընէ , թէ որ քեզի պատուած բոլոր խօսքերէն մէկ խօսք
18 մը ինծմէ պահես : Եւ Սամուէլ բոլոր խօսքերը անոր պատմեց , անկէ չպահեց : Ու Հեղի ըսաւ . *Անիկայ Տէրն է . իր աչքերուն հաճոյ երեւցածը թող ընէ :
19 Եւ Սամուէլ *մեծցաւ . ու *Տէրը անոր հետն

ե Կէ . խե . 9 :
զ Կրեմ . ժբ . 9 , 10 :
է Սաղ . ժբ . 20 : ղա . 14 :
ը Սաղ . բ . 9 :
թ Գ Թագ . ը . 27 : Կղկղ . խգ . 10 : Տե՛ս գԼ . ա . 11 , 18 , 20 : ժգ . 3 : խբ . 18 , ըգ :
ժ Տե՛ս Օաք . բ . 4 :
ի Կէբր . մարգ ըլլալոնդ պիտի :
լ Գ Թագ . ժգ . 3 :

ա ԳԼ . գ . 11 :
բ Գ Թագ . բ . 35 : ա Պն . խե . 22 : Կղկղ . խգ . 15 :
գ Բ Թագ . է . 11 , 27 : Գ Թագ . ժա . 38 :
դ Սաղ . բ . 2 : ժբ . 50 :
ե Գ Թագ . բ . 27 :

—

զ ԳԼ . բ . 11 :
է Սաղ . հդ . 9 : Ըմովս . բ . 11 : Տե՛ս հԼ՛բ 21 :

ը Կէբր . ան օրը
թ Ծն . խե . 1 : խը . 10 : ԳԼ . բ . 22 : գ . 15 :
ժ Կէ . խե . 21 : Ղե . խդ . 3 : բ Պն . ժգ . 11 :
ի ԳԼ . ա . 9 :
լ Կէբր . Ընչո՞ւ ես .
խ Տե՛ս Գոր . ժբ . 2 :
ծ Գ Թագ . իա . 12 : Կրեմ . ժբ . 3 :
կ ԳԼ . բ . 30—36 :

ձ ԳԼ . բ . 29 , 30 , 31 , ըգ :
ղ Կզեկ . է . 3 : ժբ . 30 :
ճ ԳԼ . բ . 12 ; 17 , 22 :
մ ԳԼ . բ . 23 , 25 :
յ Թես . ժէ . 30 , 31 : Եա . խբ . 14 :
ն Ազեաբ . ա . 17 :
շ Հոբ . ա . 21 : բ . 10 : Սաղ . ԼՃ . 9 : Եա . ԼՃ . 8 :
ո ԳԼ . բ . 21 :
չ Ծն . ԼՃ . 2 , 21 , 23 :

էր ։ Եւ իր ըսած խօսքերէն մէկը գետինը չձգեց ։
20 Ու [տ]Դանէն մինչեւ Բերսաբէէ բոլոր Իսրայէլը
իմացաւ, որ Սամուէլ Հաստատուած է Տէրոջը
21 մարգարէ ըլլալու ։ Եւ Տէրը Սիլովին մէջ
նորէն երեւցաւ. քանզի Տէրը Սիլովին մէջ Սա-
մուէլին կը յայտնուէր Տէրոջը խօսքովը ։ Ու
բոլոր Իսրայէլի մէջ Սամուէլին խօսքը կը տա-
րածուէր ։

Գ Լ. Գ

1 Իսրայէլացիք Բենեզերի մօտ փղշտացիներէն յաղթուե-
լով, 3 տապանակը բերել կուտան ։ 7 Նոր վտյ Փը-
ղշտացիք խիստ կը վախնան ։ 10 Իսրայէլացիք նորէն
կը յաղթուին. տապանակը գերի կը տարուի ։ Ափնին
ու փինեհէսը կը սպաննուին ։ 13 Հեղի առ բաները լս-
ելով՝ կռնակին վտյ կ'իյնայ ։ ու մեռը կը կոտրի ։ 19
Նաև փինեհէսին յղի կինոջը սիրտը խաղալով՝ Ի-
քաբօդը կը ծնանի ։ ու ինքը կը մեռնի ։

1 Եւ Իսրայէլ պատերազմով փղշտացիները
դիմաւորելու եկաւ ։ ու [ա]Բենեզերի մէջ
բանակեցաւ. ու փղշտացիք ալ Ափեկի մէջ
2 բանակեցան ։ Եւ փղշտացիք Իսրայէլին դի-
մացը շարուեցան. ու պատերազմը տարածուե-
ցաւ. և Իսրայէլը յաղթուեցաւ փղշտացւոց
առջեւը, որոնք պատերազմի տապարէզին մէջը
3 ջորս հազար մարդու չափ կտրեցին ։ Ու ժո-
ղովուրդը բանակը դարձաւ. և Իսրայէլի ծե-
րերը ըսին. Ինչո՞ւ համար Տէրը փղշտացւոց
առջեւը կոտրեց մեզ այսօր. Տէրոջը ուխտին
տապանակը Սիլովէն մեր քովը առնենք, ու
մեր մէջը գտնուի, որ մեզ ազատէ մեր թշնա-
4 միներուն ձեռքէն ։ Ուստի ժողովուրդը դար-
դրեինէր խրկեց դէպ ի Սիլով, և [բ]քերովբէնե-
րուն մէջը [գ]նստող զօրութեանց Տէրոջը ուխ-
տին տապանակը անկէ վերցուցին. ու [դ]Եղեհին
երկու որդիքը Ափնի ու փինեհէսը՝ հոն Աստու-
5 ծոյ ուխտի տապանակին հետ էին ։ Ու երբոր
Տէրոջը ուխտին տապանակը բանակին մէջը մը-
տաւ, բոլոր Իսրայէլը մեծ ձայնով մը աղա-
6 ղակեց, ու գետինը ձայն տուաւ ։ Եւ փղշտ-
ացիք ան աղաղակի ձայնը լսելով՝ ըսին.
Եբրայեցւոց բանակին մէջ սա բարձրաձայն ա-
ղաղակը ի՞նչ պիտի ըլլայ. ու իմացան որ
7 Տէրոջը տապանակը բանակը եկեր է ։ Եւ
փղշտացիք վախցան, քանզի ըսին. Աստուած
բանակին մէջը եկաւ. ու նաև ըսին. Վա՜յ
մեզի. քանզի մինչև հիմա ասանկ բան եղած
8 չէ. Վա՜յ մեզի, ասա զօրաւոր Աստուածնե-
րուն ձեռքէն ո՛վ մեզ պիտի ազատէ. ասոնք
ան Աստուածներն են, որ Եգիպտոսը ամէն
9 հարուածներով զարկին անապատին մէջ ։ [ե]Ու-
ժովեցէք ու կարծր եղէք՝ ո՛վ փղշտացիք, չըլ-
լայ որ Եբրայեցւոց ծառայ ըլլաք, [զ]ինչպէս
որ անոնք ձեզի ծառայ եղան. ուստի կարծր

ա Կռ. ԺԳ. 6։
բ Թագ. Ա. 1։
գ [է]Ել 1, 4։

—

դ Կռ. Ե. 1։ Է. 12։
ե Նհ. Ի. 18՝, 22։ Ղնտ. Է. 89։

զ Ել. ԺԹ. 2։ Ղև. Ի. 17։ [ը]Օր. ԻԸ. 25։ Աղ. Հը. 9,62։
է Կռ. 2. 32։ Աղ. Հը. 61։

10 եղէք՝ և անանց Հեթ պատերազմեցէք ։ Ու
երբոր փղշտացիք պատերազմեցան, Իսրայէլը
յաղթուեցաւ, և ամէն մարդ իր վրանը փա-
խաւ, ու շատ մեծ կոտորած եղաւ, և Իս-
րայէլէն երեսուն հազար հետեւակ զօրք ինկաւ.
11 Նաև [ա]Աստուծոյ տապանակը առնուեցաւ.
Եւ Եղեհին երկու որդիքը՝ Ափնին ու փինե-
հէսը մեռան ։

12 Եւ Բենիամինեան մարդ մը բանակէն վա-
զելով [բ]Նոյն օրը Սիլովը հասաւ, ու իր լա-
թերը պատռեր էր, և [գ]իր գլխուն վտյ հող
13 դրեր էր ։ Ու երբոր հոն հասաւ, ահա [դ]Եղի
[ե]աթոռով մը ճամբուն քովը նստած՝ կը սպա-
սեր. քանզի Աստուծոյ տապանակին համար
սիրտը կը դողար ։ Ու երբոր ան մարդը քա-
ղաքը մտնելով՝ ասա բանը պատմեց, բոլոր քա-
14 ղաքը աղաղակեց ։ Եւ [զ]Եղի ան աղաղա-
կին ձայնը լսելով՝ ըսաւ. Ա՛ս աղմուկին ձայնը
ի՞նչ պիտի ըլլայ ։ Ու ան մարդը շուտով վա-
զեց եկաւ, ու Եղեհին բաները [է]Եղեհին պատ-
15 մեց ։ Եւ Եղեհ իննսունուութ տարեկան
էր, ու Հաչքերը այնպէս *տկարացած էին, որ
16 չէր կրնար տեսնել ։ Եւ ան մարդը Եղեհին
ըսաւ. Ես օրքին մէջէն եկողը ես եմ, և պա-
տերազմէն այսօր փախայ. ու անիկայ ըսաւ.
17 [ը]Որդեակ՝ ի՞նչ եղաւ ։ Եւ լուր բերողը պա-
տասխան տուաւ, ու ըսաւ. Իսրայէլը փղշտ-
ացւոց առջեւէն փախաւ, ու ժողովուրդին
մէջը մեծ կոտորած եղաւ, և քու երկու որդի-
քըդ՝ Ափնին ու փինեհէսը մեռան, ու Աստու-
18 ծոյ տապանակը առնուեցաւ ։ Ու երբոր անիկայ
Աստուծոյ տապանակը յիշեց, Եղեհ աթոռէն
կռնակի վտյ ինկաւ դրանը քովը, և [թ]վիզին
ոսկորը կոտրեցաւ, ու մեռաւ. քանզի ծեր ու
ծանրացած մարդ մըն էր. և անիկայ Իսրայէլի
մէջ քառասուն տարի դատաւորութիւն ըրած
էր ։

19 Ու անոր հարսը՝ փինեհէսին կնիկը՝ յղի
ու ծնանելու մօտ ըլլալով, երբոր Աստուծոյ
տապանակին առնուելուն՝ և իր աներոջը ու
էրկանը մեռնելուն լուրը լսեց, ծունկ չոքելով՝
ծնաւ. քանզի ցաւերը անոր վտյ կոխեցին ։
20 Ու երբոր կը մեռնէր, [ժ]բոլը կայնող կնիկները
անոր ըսին. Մի վախնար, ինչու որ քու ծը-
նածդ տղայ է. բայց անիկայ պատասխան չը-
21 տուաւ, ու ուշադրութիւն չըրաւ ։ Եւ տը-
ղուն անունը [ի]‡Ի քաբօդ կոչեց, ըսելով. [կ]Իս-
րայէլէն փառքը վերցաւ. (քանզի Աստուծոյ
տապանակը առնուեցաւ, և անոր աներն ու
22 էրկիկը հետաւ ։) Ընոր համար ըսաւ. Աստու-
ծոյ տապանակը առնուելուն համար՝ Իսրայէլէն
փառքը վերցաւ ։

ը Կռ. Ի. 3½։ Աղ. Հը. 6½։
թ Թագ. ա. 2։
ժ Հին. է. 6։ Թագ. ժդ. 19։ ժե. 32։ Դևտ. Ի. 1։ Հոր. Ի. 12։
ի Կռ. ա. 9։
լ Կռ. գ. 2։

* Նբր. կեցած
խ Թագ. ա. 4։
ծ Կամ կռնակին
ձ Ղևտ. Ի. 17։
‡ Ի՞նչ անպատիւ։
հ Աղ. ԻԶ. 8։ Հը. 61։

Գլ. Ե

1 Փղշտացիք տապանակը Ըզովտոս բերելով՝ Դագոնի տաճարը մէջ կը դնեն։ 3 Դագոն վար կ'իյնայ՝ ու կաղ կաղ կ'ըլլայ, և Ըզովտացիք Թանչքի ուռկցքներով կը զարնուին։ 8 Կ'մտածապես Ըստուած կը պատժէ Իսէթացիները, քանի որ իրենց քովը կը մնայ տապանակը։ 10 Նոյնպես ալ Եկկարոնացիները, երբոր տապանակը հոն կը տարուի։

1 Եւ Փղշտացիք Ըստուծոյ տապանակը առին, ու զանիկայ Ըբենեզերէն Ըզովտոս տա-
2 րին։ Եւ Փղշտացիք Ըստուծոյ տապանակը առին, ու զանիկայ Դագոնի տունը տարին, և
3 Դագոնին քովը դրին։ Եւ հետևեալ օրը Ըզովտացիք առաւօտուն կանուխ ելլելով, տեսան որ Դագոնը Տէրոջը տապանակին առջևը երեսի վրայ գետինը ինկեր էր. ու անոնք Դա-
4 գոնը վերցուցին իր տեղը դրին։ Եւ հետևեալ օրը՝ դարձեալ առաւօտուն կանուխ ելան, ու տեսան որ Դագոնը Տէրոջը տապանակին առջևը երեսի վրայ գետինը ինկեր էր, և Դագոնին գլուխը ու ձեռքերուն երկու ափը կոտրած՝ սեմին վրայ ինկած էր, և միայն
5 Դագոնին մարմինը անոնց տեղ էր։ (Ըս պատճառաւ Դագոնի քուրմերը՝ ու Դագոնի տունը բոլոր մտնողները՝ մինչև ասօրս Ըզովտոս եղող-
6 Դագոնի սեմին վրայ չեն կոխեր։) Բայց հետևեալ Տէրոջը ձեռքը Ըզովտացւոց վրայ ծանրացաւ, ու Ըզանոնք կործնցուց, և զանոնք Ըզովտոսի ու անոր սահմաններուն մէջը Թանչքի ուռկցքներով զարկաւ։

7 Եւ Ըզովտոսի բնակիչները տեսնելով, որ ըլլալը տեսնելով, ըսին. Իսրայէլի Ըստուծոյ տապանակը մեր քովը չմնայ. քանզի անոր ձեռքը մեր վրայ՝ ու մեր աստուծոյն Դագոնին վրայ
8 ծանրացաւ։ Եւ հարք խրկեցին, ու Փղշտացւոց բոլոր նախարարները իրենց քովը ժողվեցին, ու ըսին. Իսրայէլի Ըստուծոյն տապանակը ի՞նչ ընենք. ու ըսին. Իսրայէլի Ըստուծոյն տապանակը Գէթը փոխադրուի։ Եւ Իսրայէլի Ըստուծոյն տապանակը Գէթը փո-
9 խադրեցին։ Եւ զանիկայ հոն փոխադրելէն ետքը, Տէրոջը ձեռքը ան քաղաքին վրայ ըլլալով՝ մեծ խռովութիւն եղաւ. ու Ըքաղաքին մարդիկը պզտիկէն մինչև մեծը զարկաւ. և անոնց վրայ թանչքի ուռկցքներ երևցան։
10 Եւ Ըստուծոյ տապանակը Եկկարոն խրկեցին. ու երբոր Ըստուծոյ տապանակը Եկկարոն մտաւ, Եկկարոնացիք կանչեցուցով ըսին. Իսրայէլի Ըստուծոյն տապանակը մեզի բերին՝ որ մեզ ու մեր ժողովուրդը մեռցընեն։
11 Եւ հարք խրկելով՝ Փղշտացւոց բոլոր նախաբարները ժողվեցին, ու ըսին. Իսրայէլի Ըստուծոյն տապանակը թո՛ղ տուէք երթայ, և իր տեղը դառնայ, որ մեզ ու մեր ժողովուրդը չմեռցընէ. քանզի բոլոր քաղաքին մէջը մահաւէտ սոսկում մը կար, Ըստուծոյ
12 ձեռքը խիստ ծանրացեր էր։ Եւ չմեռած մարդիկները՝ թանչքի ուռկցքներով զարնուեցան. ու քաղաքին աղաղակը երկինքը ելաւ։

Գլ. Զ

1 Իսօթը ամիսէն հարը Փղշտացիք խորհուրդ կ'բնեն՝ թէ ի՛նչպէս պարտին տապանակը հոս խրկել։ 10 Ծանիկայ նոր սայլի մը վրայ կը դնեն ընծաներով, և դէպ'ի Ներսամիւռ կը խրկեն։ 19 Ներսամիւռացիք կը զարնուին՝ տապանակին մէջը նայելնուն համար. 21 ու Կարիաթիարիմ բնակչացը լուր կը խրկեն, որ գան տապանակը տանին։

1 Եւ Տէրոջը տապանակը փղշտացւոց երկրին
2 մէջը հօթը ամիս մնաց։ Եւ Փղշտացիք Ըքահնայ քուրմերը ու բաղդ նայողները կանչեցին՝ ու ըսին. Ընչո՞վ Տէրոջը տապանակին ի՛նչ ընենք. մեզի իմացուցէք թէ զանիկայ ինչո՞վ
3 իր տեղը խրկենք։ Ընտնք ալ ըսին. Թէ որ Իսրայէլի Ըստուծոյն տապանակը խրկէք, զանիկայ պարապ չխրկէք. հապա անպատճառ Ըյանցանքի պատարագ տուէք անոր. անատնը կը բժշկուիք, ու Ըձեզի չայանի կ'ըլլայ թէ ինչու համար անոր ձեռքը ձեր վրայէն չեր-
4 ծար։ Եւ անոնք ըսին. Ընոր ի՛նչ տեսակ պատարագ մատուցանենք։ Եւ անոնք ըսին. Փղշտացւոց նախաբարներուն թիւովը հինգ ոսկեղէն թանչքի ուռկցքներ՝ ու հինգ ոսկի մուկ ընծայ պո՛ւէ. քանզի ձեր ամենուն վրայ՝ և ձեր նախաբարներուն վրայ՝ մի և նոյն հարուածը
5 եղաւ։ Եւ հիմա ձեր թանչքի ուռկցքներուն պատկերները, ու ձեր Երկիրը աւրող մուկերուն պատկերները չնմանցէք, ու Իսրայէլի Ըստուծոյն փառք տուէք. կարելի է որ իր ձեռքը՝ ձեր վրայէն, Ըձեր աստուածներուն վրայէն ու ձեր
6 երկրին վրայէն Ըվերցնէ։ Եւ ինչո՞ւ համար ձեր սիրտերը կը խստացընէք, Ինչպէս որ Եգիպտացիք ու փարաւոն իրենց սիրտերը խստացուցին. չէ՞ որ Ըսիսրա՝ անոնց մէջը հրաշալի գործքեր ընելէն ետքը՝ Ըզանոնք թող տուին որ եր-
7 թան։ Հիմա Ըմէկ նոր սայլ մը շինեցէք, ու երկու հատ կաթնատու արիւղ առէք, Որ առնոց վրայ բնաւ լուծ դրուած չըլլայ. ու և-
8 րիւղները սայլին լծեցէք, և անոնց ձագերը ա-
տնոնց ետևէն տունը դարձուցէք. Ու Եզովային տապանակը առէք, և զանիկայ սայլին վրայ

ա Կր. ը. 1։ է. 12։
• Որ Ե՝ Ըսեդովմ
բ Դատ. ժդ. 23։
գ Յս. ժե. 1։ Խդ. 1, 2։
դ Յս. ժե. 1։ Խդ. 7։
ե Յեսմ. Ե. 2։ Յզեկ. Ը. 4, 6։ Մկբ. ա. 7։
զ Սամուէլը։ Երէ. Դագոնը։
է Տե՛ս Սոփ. ա. 9։
ը Ելք. ժ. 7, 11։ Եր. ի. 3։
թ Ելք. ը. 4։ Դտ. ժգ. 11։
ժ Կր. Ը. 5։
ժա Ա Օր. իե. 27, Ասղ. Հը. 66։
ժբ Ա Օր. ի. 15։ Կր. է. 13։ ժգ. 15։
ժգ Ելք. 11։
ժդ Ելք. 6։ Ասղ. Հը. 66։
ժե Ելք. 6, 9։

ժզ Ննդ. խա. 8։ Եր. է. 11։ Դատ. ի. 2, ե. 7։ Ա՛ռա. ի. 4։
ժէ Եր. Ը. 15։ Ա Օր. ժդ. 16։
ժը Դ Եզ. է. 15, 16։
ի Ելք. 9։
ժթ Տե՛ս հՇբ 17, 18։ Հեսս. ժգ. 3։ Դատ. գ. 3։
ի Կր. ե. 6։
ի Հեսս. է. 19։ Յս. խի. 12։ Ասղ. ի. 2։ Հօհ. Թ. 24։
ի Կր. ե. 3, 4, 7։
ի Տե՛ս գլ. ե. 6, 11։ Ասղ. Լժ. 10։
ի Եր. է. 13։ ի. 15։ ժգ. 17։
ի Եր. ժգ. 31։
ի Ա Թագ. ղ. 3։
ի Թագ. ժե. 3։

դրէք , ու [ժ]ան ոսկեղէն *պատկերները՝ որ դուք յանցանքի համար անոր ընծայ պիտի տաք ,
պղտիկ արկղով մը անոր մէկ կողմը դրէք , ու
9 զանիկայ ետ խրկեցէք որ երթայ · Նէ նայեցէք , թէ որ իր սահմանին ճամրովը [է]Ներսամիւսը ելլէ , աս մեծ չարիքը մեզի ընողը անիկայ է · ապա թէ ոչ՝ [ը]դիտնանք որ անոր ձեռքը բնաւ մեզի դպած չէ , հապա աս բանը դիպուածով պատահեր է մեզի :
10 Նէ ան մարդիկները այսպէս ըրին · երկու հատ կաթնատու երինջ առին , ու զանոնք սայլին լծեցին , և անոնց ձագերը տան մէջ պո-
11 ցեցին : [ի]Ու Տէրոջը տապանակը , և ոսկի մուկերուն , ու իրենց թանչքի ուռնցքներու պատկերներուն պղտիկ արկղը սայլին վրայ դրին :
12 [ի]Ու երինջները շիտակ Ներսամիւսի ճամբան բռնեցին , ու մեծ ճամբայէն բառաչելով կ'երթային , և ալ կամ ձախ կողմը չխոտորեցան · ու փղշտացւոց նախաթաղները մինչև Ներսա-
13 միւսին սահմանը անոնց հետէն գացին : Նէ Ներսամիւսացիք հովիտին մէջը ցորենի հունձք կը ընձէին , ու իրենց աչքերը վերցընելով տապանակը տեսան , ու տեսնելնուն համար ուրա-
14 խացան : Նէ սայլը Ներսամիւսացի Յեհոսուին արտը մտաւ , ու հոն կայնեցաւ · և հոն մէկ մեծ քար մը կար · ու սայլին փայտերը ճեղքեցին , և ան երինջները Տէրոջը ողջակէզ մա-
15 տուցին : [ի]Ու Վ[ե]ւտացիք՝ Տէրոջը տապանակը , և անոր հետ եղող ոսկի պատկերներուն պղտիկ արկղը վար իջեցուցին , ու ան մեծ քարին վրայ դրին · և ան օրը Ներսամիւսի մարդիկը
16 Տէրոջը ողջակէզներ ու զոհեր մատուցին : [ի]Ու [ժ]փղշտացւոց հինգ նախաթաղները աս Բառնէրը տեսնելէն ետքը՝ նոյն օրը Ակկարոն դարձան :
17 Վ[ե]ւ ան ոսկեղէն թանչքի ուռնցքները՝ որ փղշտացիք յանցանքի համար Տէրոջը ընծայ տուին , ասոնք էին · Մէկ հատ մը՝ Ազոտոսի համար , մէկ հատ մը՝ Գազայի համար , մէկ հատ մը՝ Ասկաղոնի համար , մէկ հատ մը՝ Գաթի համար , ու մէկ հատ մը՝ Ակկարոնի հա-
18 մար : Նէ ոսկի մուկերը՝ փղշտացւոց հինգ նախաթաղութիւններուն բոլոր քաղաքներուն թուովն էին , պարսպաւոր քաղաքէն մինչև անպարիսպ գեղը , ու մինչև ան մեծ քարը՝ որուն վրայ Տէրոջը տապանակը դրուեցաւ · ո՞ մինչև աս օրս ան փոքրը Ներսամիւսացի Յեհոսուին արտին մէջը կը կենայ :
19 Նէ [ե]Տէրը Ներսամիւսին մարդիկները զարկաւ · քանզի անոնք Տէրոջը տապանակին մէջը նայեցան · ու ժողովուրդէն յիսուն հազար հօ-

թանասուն մարդ զարկաւ · և Տէրը ժողովուրդին մէջը մեծ կոտորած ընելուն համար , ժո-
20 ղովուրդը սուգ բռնեց : [ի]Ու Ներսամիւսի մարդիկը ըսին · [ը]Ո՞ սուրբ Տէր Աստուծոյն առջևը ո՞վ կրնայ կայնիլ · ու մեր քովէն որո՞ւն
22 ելլէ : Նէ [ի]Կարիաթարիմի բնակիչներուն պատգամաւորներ խրկեցին՝ ըսելով · Փղշտացիք Տէրոջը տապանակը ետ բերին · իջէք , ու զանիկայ ձեր քովը հանեցէք :

ԳԼ · Լ

1 Կարիաթարիմի բնակիչները Աբինադաբին տունը կը տանին տապանակը , ու անոր որդին Եղիազարը կ'օրհնեն որ տապանակին պահպանութիւնը ընէ : 2 Վ[ե]ւտան տարիներ երբ՝ 3 Իսրայէլացիք Սամուէլին յորդորանքովը՝ Աստփայի մէջ հանդիսաւոր կերպով կ'ապաշխարեն : 7 Երբոր Սամուէլ կ'աղօթէ ու ոչխարիզ կը մատուցանէ , Տէրը որոտումով ու կայծակով փղշտացիները կը ջարդէ Բեթհորոնի մէջ : 13 Փղշտացիք կը նուաճէին : 15 Սամուէլ խաղաղութեամբ և բարեպաշտութեամբ Իսրայէլի մէջ գատաւորութիւն կ'ընէ :

1 Նէ [ժ]Կարիաթարիմի մարդիկը գացին , ու Տէրոջը տապանակը ՚անկէ հանեցին , և զանիկայ տարին [բ]Աբինադաբին տունը՝ որ բլուրին վրայ էր · ու անոր որդին Եղիազարը [դ]որոշեցին
2 որ Տէրոջը տապանակին պահպանութիւնը ընէ : Նէ տապանակը Կարիաթարիմի մէջ դրուած օրէն հետը շատ օրեր անցաւ , ու քսան տարի եղաւ , և Իսրայէլի բոլոր տունը Տէրոջը հետէն հառաչեցին :
3 Ընդհանուր Սամուէլ Իսրայէլի բոլոր տանը խօսեցաւ՝ ըսելով · Եթէ որ դուք ձեր բոլոր սրտովը [է]Տէրոջը դարձեր էք , [ը]ձեր մէջէն օտար աստուածները ու [ը]Աստարովթը վերցուցէք , և ձեր սիրտերը Տէրոջը պատրաստեցէք , ու
4 [ի]միայն զանիկայ պաշտեցէք · ու անիկայ փրղշտացւոց ձեռքէն ձեզ պիտի ազատէ : Նէ Իսրայէլի որդիքը [ը]Հահաղիմը ու Աստարովթը վերցուցին , ու միայն Տէրոջը ծառայեցին :
5 բրին : Նէ Սամուէլ ըսաւ · [ը]Հոլոր Իսրայէլը Աստփայի մէջ ժողվեցէք , ու ձեզի համար
6 Տէրոջը աղօթք ընեմ : Նէ Աստփայի մէջ ժողվուեցան , [բ]ու ջուր քաշեցին , և Տէրոջը առջևը թափեցին · ու [է]ան օրը ծոմ բռնեցին , և հոն ըսին · [ը]Տէրոջը դէմ մեղք գործեցինք : Նէ Սամուէլ Աստփայի մէջ Իսրայէլի որդեացը գատաւորութիւն ըրաւ :
7 [ի]Ու երբոր փղշտացիք լսեցին որ Իսրայէլի որդիքը Աստփայի մէջ ժողվուեր են , փղշտացւոց նախաթաղները Իսրայէլին դէմ ելան · ու Իսրայէլի որդիքը աս լսելով , փղշտացւոց
8 երեսէն վախցան : Նէ Իսրայէլի որդիքը Սա-

ա · Ա՛ր Ե · 5 :
* Նբր · անօթներ՝
գ · Ելս · ժե · 10 :
դ · Ա՛ր 3 :
ե · Ելս · ժդ · 3 :
զ · Ա՛ր Ե :
է · Տե՛ս Նշ · ժբ · 21 : Ծնս · գ · 5 , 15 , 20 : [բ]Ծագ · ը · 7 :
ը · [բ]Ծագ · ը · 9 : Մաղ · գ · 2 :
ի · Ելս · ժբ · 14 : Դատ · ժբ · 12 : [ա]Ն · ժդ · 5 , 6 :

ժ · Կ՛ · ը · 21 : Մաղ · ձբ · 6 :
ի · [բ]Ծագ · ը · 4 :
ի · Նբբ · սրբեցին
ի · [բ]Օր · Բ · 2—10 : [գ]Ծագ · ք · 38 : Նա · ծե · 7 : Ովս · ը · 1 : Հովհ · [բ] · 12 :
ի · Նայն · լե · 2 : Ելս · իդ · 14 , 23 :
ի · Դատ · [բ] · 13 :
ի · [բ]Ն · Հ · 19 : Հոր · ժա · 13 , 14 :
ի · [բ]Օր · ը · 13 : Յ · 20 : ժգ · 4 : Ած · գ · 10 : [գ]Ծա · ը · 8 :
ը · Դատ · [բ] · 11 :
ի · Դատ · [ի] · 1 : [դ]Ծագ · [ի]ե · 23 :
ի · [բ]Ծագ · ժգ · 14 :
ի · Ղեւտ · [ի]ե · 1 , 2 : Գան · [ի]ե · 3 , 4 , 5 : Հովհ · [բ] · 12 :
ի · Դատ · Յ · 10 : [գ]Ծագ · Հ · ձ7 : Մաղ · ձգ · 6 :

մուելին ըսին • [ե]Ընդհակառակ մեր Տէր Աստուծոյն աղաղակէ մեզի համար , որ մեզ փրկուացուց
9 ձեռքէն ազատէ : Ու Սամուէլ մեկ կամնկները դառնուկ մը առաւ , ու զանիկայ բոլորովին ողջակէզ բրաւ Տէրոջը • և [զ]Սամուէլ Իսրայէլի համար Տէրոջը աղաղակելով աղօթք ը-
բաւ • ու Տէրը անոր պատասխան տուաւ :
10 Ու երբոր Սամուէլ ողջակէզը կը մատուցանէր , փղշտացիք մօտեցան՝ որ Իսրայէլի դէմ պատերազմ ընեն • և Տէրը նոյն օրը փըղըշտացւոց վրայ մեծ ձայնով մը որոտաց , ու զանոնք խռովեցուց • ու Իսրայէլին առջևը
11 զարնուեցան : Եւ Իսրայէլի մարդիկը Մասփային ելլելով՝ փղշտացիները հալածեցին , ու
12 մինչև Քեթբոքարի տակը զանոնք կոտրեցին : Ըն առնեն Սամուէլ [է]մէկ քար մը առաւ , և Մասփային ու Յեներն մէջտեղը կանգնեց , ու անոր անունը [ը]Ըբենեզեր կոչեց , ըսելով •
13 Տէրը մինչև աս տեղս մեզի օգնեց : Եւ փղշտացիք կորագլուխ եղան , ու [թ]մէյմըն ալ Իսրայէլի սահմանին մէջ չմտան • և Սամուէլին բոլոր օրերը՝ Տէրոջը ձեռքը փղշտացւոց
14 վրայ էր : Ու փղշտացիք Իսրայէլէն գրաւած քաղաքներ որ առեր էին , Ակկարոնէն մինչև Գէթը , Բոլորն ալ Իսրայէլին ետ տրուեցան • ու Իսրայէլ անոնց սահմանները փղշտացւոց ձեռքէն ազատեց • և Իսրայէլի ու Ամորհացւոց մէջտեղը խաղաղութիւն կար :
15 Եւ Սամուէլ [ժ]իր կենացը բոլոր օրերուն
16 մէջը՝ Իսրայէլը դատեց : Ու տարուէ տարի Բեթէլը , Գաղգաղան ու Մասփան կ'երթար կը պտրտէր , և բոլոր այն տեղուանքը Իսրայէլը
17 կը դատէր : Ու անկէ [ի]Ռամա կը դառնար • քանզի իր տունը հոն էր • և հոն կը դատէր Իսրայէլը • ու հոն [ժ]Տէրոջը սեղան շինեց :

Գ Լ · Ը

1 Իսրայէլացիք՝ Սամուէլի որդւոցը դէշ կառավարութիւն ձանձրանալով , թագաւոր կ'ուզեն : 6 Սամուէլ յանդգնին սրտով աղօթք կ'ընէ , ու Աստուծմէ կը պատժուի • 10 և ժողովուրդին կ'իմացնէ թագաւորին վարմունքը : 19 Աստուած կը պատուիրէ Սամուէլին՝ որ ժողովուրդին խնդիրքը կատարէ :

1 Ու երբոր Սամուէլ ծերացաւ , [ա]իր որդիները
2 Իսրայէլի վրայ [բ]դատաւոր դրաւ : Եւ [գ]իր անդրանիկ որդւոյն անունը Յովէլ , ու երկրորդին անունը Աբիա էր , ու Բերսաբէէի մէջ
3 դատաւորութիւն կ'ընէին : Եւ անոր որդիքը [դ]անոր ճամբաներուն մէջը չքալեցին • հապա

[ե]ադահութեան հետևէ իյնալով՝ հաշատք
4 կ'առնէին , և իրաւունքը կը ծռեէին : Ու Իսրայէլի ամէն ծերերը ժողովուեցան , ու Սամա
5 Սամուէլին գացին , Եւ անոր ըսին • Ըհմ դուն ծերացեր ես , ու քու որդիդ քու ճամբաներուդ մէջը չեն քալեր • ո՛րոշ հիմա [ե]մեր վրայ թագաւոր մը դիր , որ ամէն ազգերուն
6 պէս՝ մեզ [զ]կառավարէ : Ու սա բանը Սամուէլին առջևը դէշ երևցաւ , որ ըսին թէ՝ Մեզի մէկ թագաւոր մը տուր , որ մեզ կառավարէ •
7 ու Սամուէլ Տէրոջը աղօթք բրաւ : Եւ Տէրը Սամուէլին ըսաւ • Ժողովուրդին խօսքը՝ ու անոնց քեզի ամէն ըսածը մտիկ ըրէ • քանզի [է]անոնք քեզ չեն մերժեր , այլ [ը]ինձ կը մերժեն ,
8 որ անոնց վրայ չթագաւորիմ : [թ]Ամենայն գործերուն համաձ օրէս մինչև աս օրս՝ ինչ որ ըրին՝ ինձ թող տալով , և ուրիշ աստուածներու ծառայութիւն ընելով , նոյնը քեզի ալ կ'ը-
9 նեն : Ու հիմա դուն անոնց խօսքը մտիկ ըրէ • բայց անոնց յայտնի վկայութիւն ընես , ու [ժ]անոնց վրայ իշխելու թագաւորին վարմունքը ա-
10 նոնց ըսացընես :
Եւ Սամուէլ Տէրոջը բոլոր խօսքերը՝ իրմէն
11 թագաւոր ուզող ժողովուրդին զուցից • Ու ըսաւ • [ի]Ձեր վրայ իշխելու թագաւորին վարմունքը ասիկայ պիտի ըլլայ • [ա]Ձեր աղաքը պիտի առնէ , ու զանոնք իրեն համար՝ իր կառքերուն ու ձիերուն վրայ պիտի դնէ • և իր
12 կառքերուն առջևէն պիտի վազեն • Ու իրեն հազարապետներ ու հիսնապետներ պիտի ընէ , և իր արտերը պիտի հերկեն , ու հունձքերը ընձեն , և իր պատերազմական զէնքերը ու կառ-
13 քերուն գործիքները շինեն : Եւ ձեր աղջիկները պիտի առնէ , որ իւղագործ , խոհա-
14 բար ու հացագործ ըլլան : Եւ [բ]ձեր ընտիր արտերը , այգիները ու ձիթենիները առնելով՝
15 իր ծառաներուն պիտի տայ : Եւ ձեր հունտերուն ու ձեր այգիներուն տասանորդը պիտի առնէ , ու զանիկայ [գ]իր ներքինիներուն ու ծա-
16 ռաներուն պիտի տայ : Եւ ձեր ծառաները ու աղախինները , ու ձեր պիտակ ամենէ ընտիր ջորիները , և ձեր էշերը պիտի առնէ , ու իր գործ-
17 յուրթիանը գործածէ : Ձեր հօտերուն տասանորդը պիտի առնէ , ու դուք անոր ծառա-
18 ներ պիտի ըլլաք : Ըն օրը դուք ձեր ընտրած թագաւորին պատճառաւ պիտի աղաղակէք • բայց Տէրը [ժ]ան օրը ձեզի պատասխան պիտի չտայ :
19 Սակայն ժողովուրդը [ա]Սամուէլին խօսքը մը-

ե Նա · լէ · ե :
զ Ապ · զ[ի] · 6 : Երեմ · ժե · 1 :
է Տե՛ս Ելս · ՃՀ · 10 : Գատ · ի · 15 : Ե · 20 : Գ[լ] · բ[է] · 10 : բ[ի] Ծնած · իբ · 14 , 15 :
ը Ելս · իդ · 18 : [լ]ա · 45 : լ[է] · 14 : Ելս · ի · 9 : իդ · 26 :
թ Գլ · ի · 1 :
ժ [ի]՝ օգնութեան քաջ :
ի Գատ · ժգ · 1 :
ն Գլ · ժգ · 5 :
շ [ա]Մ[բ] 6 : Գ[լ] · ժբ · 11 : Գատ · բ · 16 :
ո Գ[լ] · [բ] · 4 :
չ Գատ · [ա]ա · ե :

—

ա Տե՛ս Գատ · Յ · ե : ժբ · 14 , բազդատելով Գատ · Ե · 10 ին հետ :
բ [բ] Օր · ժգ · 18 : [բ] Ել · ժե · 5 :
գ ա Ել · ժ · 28 :
դ Երեմ · իբ · 15 , 16 , 17 :
ե Ել · ժբ · 21 : ա Տիմ · ի · 3 : Ի · 19 :
զ [բ] Օր · ժ[ի] · 19 : Ապ · ժե · 5 :
է [ա]Մ[բ] 19 , 20 : [բ] Օր · ժէ · 14 : Ամ · ժդ · 10 : Գոր · ժդ · 21 :
ը Ելբ · գատե :
թ Տե՛ս Ել · ժզ · 8 :
ժ Գլ · Յ · 19 : ժբ · 17 , 19 :
ի Ամ · ժդ · 10 , 11 :
ն [ա]Մ[բ] 11 :
շ Տե՛ս [բ] Օր · ժէ · 16 , ԼՃ : Գլ · Յ · 25 :
ո Գլ · ժգ · 52 :
չ ի Գնաց · իա · 7 : Տե՛ս Ելզեկ · խի · 18 :
պ Ծն · լէ · 36 :
ջ Ա[ռակ] · ա · 25 , 26 , 27 , 28 : Ես · ա · 15 : Մ[ա]ղ · ե · ե :
ռ Ելբեր · իե · 16 :

տիկ ընել Հուդելոմ՝ ըսին. Ջէ, անպատճառ
20 մը վրայ թագաւոր մը ըլլայ. Ու մենք ալ
ՙքովը ազգերուն պէս ըլլանք, և մեր թագա-
ւորը մեզ կառավարէ. անիկայ մեր առջևէն
ելլէ, ու մեր *պատերազմներուն մէջ առաջ-
21 նորդութիւն ընէ՚: Ու Սամուէլ ժողովուրդին
բոլոր խօսքերը լսեց, ու զանոնք Տէրոջը ա-
22 կանջներուն ղուշեց: Ու Տէրը Սամուէլին
ըսաւ. ՚Ընոնց խօսքը մտիկ ըրէ, ու անոնց
վրայ թագաւոր մը դիր: Ընտանիք Սամուէլ
Իսրայէլի մարդիկներուըսաւ. Թող ամէն
մարդ իր քաղաքը երթայ:

ԳԼ. Թ.

1 Սաուղ իր հօրը էշերը գտնելու յոյս չունենալով՝ 6 իր ծառային խրատովը, 11 ու աղջիկներուն առաջնորդու-
թեամբը, 15 Սամուէլի յայտնութեանը համաձայն, 18
Սամուէլին կուգայ: 19 Սամուէլ ինձոյքին կը հրաւիրէ
Սաուղը. 25 ու անոր հետ գաղտուկ խօսակցութիւն
ընելէն ետքը՝ զանիկայ ճամբայ կը հանէ:

1 Ալ Ղեհամիէլի որդւոյմէ Աբիա անուռնով զո-
բաւոր մարդ մը կար. ու անիկայ Ղեհա-
միէլեան Ըփիայի որդւոյն Ղեբոլաթի որդւոյն
2 Աիրօրի որդւոյն Ըբիելէն որդին էր: Ու անի-
կայ որդի մը ունէր, որուն անունը Սաուղ
էր. անիկայ կարճ ու գեղեցիկ էր, ու Իս-
րայէլի որդւոց մէջ անկէ գեղեցիկ մարդ չկար.
ՙբոլոր ժողովուրդէն՝ ուսէն վեր՝ երկայն էր:
3 Ու Սաուղին հօրը Կիսին էշերը կորսուե-
ցան, ու Կիսը իր որդւոյն Սաուղին ըսաւ.
Առանիրուն մէկը հետդ առ, ու ելլէր գնա՛ էշ-
4 երը փնտռէ: Ըն ալ Եփրեմի լեռնէն ան-
ցաւ, և ՙԱղիսա երկրէն ալ անցնելով, պա-
նդոխտ չգտան. ետքը Աղիսի երկրէն անցան,
ու Հռնտալ չէին. անկէ Ղեհամիեանց երկիրը
5 անցնելով, Հռն ալ պանդոխտ չգտան: Ալ երբոր
անոնք †Սուփի երկիրը եկան, Սաուղ իր հե-
տը եղող մանչուն ըսաւ. Եկիր ետ դառ-
նանք, չըլլայ որ իմ Հայրս էշերուն հոգը թո-
6 ղու, ու մեզի համար հոգայ: Ուրիշ անիկայ
անոր ըսաւ. Ընդ աս քաղաքիս մէջը ՙԱ-
ստուծոյ մարդը կայ, ու անիկայ պատուաւոր
մարդ մըն է. ՙանոր ամէն ըսածը անշուշտ կը
կատարուի. հիմա հոն երթանք, գուցէ մեր
7 երթալու ճամբան մեզի իմացնէ: Ու Սաուղ
իր մանչուն ըսաւ. Ուրիշ թէ որ երթալու ըլ-
լանք, Հոն մարդուն ի՞նչ տանինք. քանզի
մեր ամանիներէն հացը պակսեցաւ, ու Աստու-
ծոյ մարդուն տանելու ընծայ մը չունինք. քո-
8 վրնիս ի՞նչ ունինք: Ու մանչը նորէն Սա-
ուղին պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ. Ընդ
իմ քովս մէկ սիկղին չորրորդ մասը արծաթ կայ.
զանիկայ Աստուծոյ մարդուն կուտամ, որ մեր
9 ճամբան մեզի իմացնէ: (Առաջուց Իսրայէլի
մէջ մէկ մարդ մը երբոր ՙԱստուծոյ հարցընե-
լու կ'երթար, այսպէս կ'ըսէր. Ուրիշ տե-
սանողին երթանք. քանզի այսօր մարգարէ
10 ըսուածը առաջուց †տեսանող կ'ըսուէր:) Ու
Սաուղ իր մանչուն ըսաւ. Ընդկ ըսիր, ե-
կէր երթանք. ու Աստուծոյ մարդուն բնակած
11 քաղաքը գացին: Ու երբոր անոնք զառ'ի վե-
րէն դէպ 'ի քաղաքը կ'ելլէին, ՙքանի մը աղ-
ջիկներ գտան, որ ջուր հանելու ելեր էին, ու
12 անոնց ըսին. Տեսանողը հո՞ս է. Ու աղ-
ջիկները անոնց պատասխան տուին ու ըսին.
Հոս է. ահա քու առջևդ է. հիմա շո՛ւտ ը-
րէ, քանզի ժողովուրդը այսօր ՙբարձր տեղւոյն
վրայ ՙզոհ ընելուն համար, անիկայ այսօր քա-
13 ղաքը եկաւ. Քաղաքը մտնելնուդ պէս՝ զանի-
կայ հոն կը գտնէք, քանի որ անիկայ բարձր
տեղը ելած չէ՝ կերակուր ուտելու համար.
քանզի մինչև անոր գալը՝ ժողովուրդը կերակուր
չուտեր. որովհետև անիկայ կ'օրհնէ զոհը, ե-
տեւ ետքը հրաւիրուածները կ'ուտեն. հիմա
14 ելէք. քանզի հիմա կը գտնէք զանիկայ: Ու
անոնք քաղաքը ելան, ու երբոր անոնք քա-
ղաքին մէջը կը մտնէին, ահա Սամուէլ բարձր
տեղը երթալով՝ անոնց դէմը ելաւ:
15 Ու Սաուղին գալէն օր մը առաջ՝ ՙՏէրը
Սամուէլին †յայտներ էր, ու ըսեր էր թէ՝
16 Վաղը ասս ատենս Ղեհամիեի երկրէն քեզի մէկ
մարդ մը պիտի խրկեմ, ՙև զանիկայ իմ ժողո-
վուրդիս Իսրայէլին վրայ իշխան օծիս, որ ա-
նիկայ իմ ժողովուրդս փղշտացւոց ձեռքէն ա-
զատէ. քանզի ՙժողովուրդիս աղաղակը ինծի հա-
17 սեալ է. որովհետև անոր աղաղակը ինծի հա-
սաւ: Ու երբոր Սամուէլ Սաուղը տեսաւ,
Տէրը անոր ըսաւ. ՙԸհա ասոր է քեզի ըսած
մարդս. ասիկայ իմ ժողովուրդիս վրայ պիտի
18 իշխէ: Ու Սաուղ դրսեր մէջտեղը Սամուէ-
լին մօտեցաւ, ու ըսաւ. Տեսանողին տունը
19 ո՞ւր է, կ'աղաչեմ ինծի ցուցուր: Ու Սա-
մուէլ պատասխան տուաւ Սաուղին՝ ու ը-
սաւ. Տեսանողը ես եմ, իմ առջևէս բարձր
տեղը ելլէր, քանզի այսօր ինծի հետ կերակուր
պիտի ուտէք. և վաղը քեզ կը խրկեմ, ու
բոլոր սրտիդ մէջին եղածը քեզի կը պատմեմ:
20 Ու ՙքսուկին իրենք օրուընէ 'ի վեր կորսուած էշե-
րուդ համար մի հոգար. քանզի անոնք գտնուած
են. ու ՙԻսրայէլի բոլոր ‡փափաքը որո՞ւն է.
21 քեզի ու քու հօրդ բոլոր տանը չէ՞: Ու Սա-
ուղ պատասխան տուաւ ու ըսաւ. Ես Իս-

ՙ Հմմ. 5:
* Եբր. պատերազմները պա-
տերազմի:
ՙՀմմ. 7: ‖ Գմ. ԺԳ. 11:

ա Կղ. ԺԷ. 51: ա Ծն. ը. 33: ի Ծ. 39:
բ Կղ. Ժ. 23:
‡ Գ Թագ. ՀԳ. 42:

† Կամ Ծիփիի. տե՛ս գլ. ա. 1:
գ Ը Օր. ԼԹ. 1: Գ Թագ. ԺԳ. 1:
դ Կղ. Գ. 19:
ե Տե՛ս Դատ. Ջ. 18: ԺԷ. 17: Գ Թագ. Ժ. 3: Գ Թագ. Գ. 42: ը. 8:
զ Ծն. խե. 22:

է Ի Թագ. խԳ. 11: Գ Թագ. ԺԷ. 13: ա Պն. իզ. 28: իե. 29: բ Պն. Ժ. 7, 10: Ես. Ը. 10: Ժող. Է. 12:
ը Ծն. խԳ. 11:
թ Գ Թագ. Գ. 2:
ժ Ծն. ը. 54: Կղ. Ժ. 2:

ի Կղ. Ժէ. 1: Գտր. ԺԳ. 21:
լ Կղ. Ը. 2:
խ Կղ. Ժ. 1:
ծ Կղ. Ժ. 1:
կ Եզ. բ. 25: Գ. 9:
հ Կղ. Ժզ. 12: Գմ. ԺԳ 11:
յ Հմմ. 3:
ղ Կղ. ը. 5, 19: ԺԲ. 13:
‡ Կամ վայելչութիւնը

բայէլի ցեղերուն [s]պէնտ պզտիկէն [t]Ռենիամինեան չի՛մ, ու [u]իմ ազգատոհմն Ռենիամինի ցեղին բոլոր ազգատոհմերուն պզտիկը չէ՞ · ուստի ինչո՞ւ համար ինծի ատանկ խօսք զրուցիս,
22 ցիր : Եւ Սամուէլ առաւ Սաուղը ու անոր մանչը , ու զանոնք Էլբաւհո-էլին տարաւ , և զանոնք կոշտասականներուն գլուխը նստեցուց ,
23 որոնք երեսուն մարդու չափ էին : Ու Սամուէլ խոհարարին ըսաւ · Բէր ան բաժինը , որն որ քեզի տուի , ու քեզի պատուիրեցի որ
24 դանիկայ քովդ պահես : Եւ խոհարարը [v]ազդրը վրայի հասովը վերցընելով , դանիկայ Սաուղին առջեւը դրաւ : Եւ Սամո՚էլ ըսաւ · Ընտաւսիկ ժնացածը · դանիկայ առջեդ դիր ու կե՛ր · քանզի երբոր ըսի որ ժողովուրդը [w]հրաւիրեմ , ան վայրկեանէն [x]ի վեր անիկայ քեզի համար պահուած է · ու ան օրը Սաուղ՝ Սա-
25 մուէլին հետ կերաւ : Եւ բարձր տեղէն քաղաքը իջան · ու Սամո՚էլ [y]էր պանը տանի-
26 քին վրայ Սաուղին հետ խօսեցաւ : Եւ առաւօտուն կանուխ եղաւ , ու լուսացածին պէս՝ Սամուէլ Սաուղը տանիքը կանչից , ու ըսաւ · Էլէր ու քեզ պիտի խրկեմ՛ : Եւ Սաուղ եղաւ և ինքը և Սամուէլը միասին դուրս ե-
27 լան : Երբոր անոնք քաղաքին ծայրը կ՚իջնէին , Սամուէլ ըսաւ Սաուղին · Ա՚նչուն ըսէ , որ մեր առջեւ անցնի · (և անիկայ անցաւ ·) ու հիմա դուն հո՛ կեցիր , որ Ընտուծոյ պատգամը քեզի իմացընեմ՛ :

ԳԼ · Ժ

1 Սամուէլ Սաուղը կ՚օծէ , 2 ու իրեր նշաններու կանխատեսութիւնը ընելով՝ կը քաջալերէ զանիկայ : 9 Սաուղին սիրտը կը փոխուի ու կը մարգարէանայ , 14 Իր հօրեղբօրմէն կը պահէ իր թագաւոր օծուիլը : 17 Սաուղ միաձայով թագաւոր կ՚ընտրուի Առասիայի մէջ : 26 Ժողովուրդին զանազան զգացումները անոր վրայով :

1 Եւ [z]Սամուէլ եղեւն շիշը առաւ , ու անոր գլխուն վրայ թափեց , [a]և զանիկայ համբուրեց , ու ըսաւ · Չէ՞ որ Տէրը քեզ [b]իր ժա-
2 ռանգութեանը վրայ [c]իշխան օծեց : Երբոր ինծմէ գացած առնուդ՝ Բենիամինի առհմանը՝ [d]Սելսահի մէջ՝ Հաքելէին գերեզմանին քովը երկու մարդ պիտի գտնես , ու քեզի պիտի ը-սեն · Գտնուեցան ան էշերը՝ որոնք փնտռելու գացած էիր · և ահա քու հայրդ էշերուն հո-գը թողուց , ու ձեզի համար կը հոգայ , ու
3 կ՚ըսէ · Տղուս համար ի՞նչ ընեմ : Ու երբոր անկէ անդին երթաս , և Թաբօրի կաղնին հասնես , հոն իրեք մարդ քեզի պիտի հանդիպին , որոնց մէկը իրեք ուլ , մէկը իրեք հացի նկանակ ու մէկն ալ տիկմը գինի տանելով՝ [e]Ընտուծոյ
4 կ՚երթեն դէպ՚ի Բեթէլ : Ու [f]քու ողջոյնիդ հարցընելով , քեզի երկու հաց պիտի տան · դուն
5 ալ անոնց ձեռքէն պիտի առնես : Ընկէետքը [g]Ընտուծոյ բլուրը պիտի երթաս , [h]ուր որ Փղշտացւոց բերդապահ զօրքը կը գտնուի · ու երբոր հոն քաղաքը մտնես , [i]բարձր տեղէն իջնող մարգարէից դունդի մը պիտի հանդիպիս · որոնք իրենց առջեւէն տաւիղ , թմբուկ , սրինգ ու քնար առնելով՝ [j]մարգարէութիւն պիտի
6 ընեն : Եւ [k]քու վրադ Տէրոջը Հոգին պիտի գայ , ու [l]անոնց հետ մարգարէութիւն պիտի ընես · և դուն պիտի փոխուիս ուրիշ մարդ
7 մը պիտի ըլլաս : Ու երբոր աս [m]նշանները քու վրադ գան , [n]ձեռքէդ եկածը ընես · քանզի
8 [o]Ընտուած քու հետդ է : Եւ [p]ինծմէ առաջ [q]Գաղգաղա իջնես · և ահա ես քեզի պիտի իջնեմ՝ ողջակէզներ ու խաղաղութեան զոհեր մատուցանելու համար · Եւ դուն [r]եօթը օր սպասես , մինչև որ ես քեզի գամ , ու քու ընելու գործդ քեզի իմացընեմ :
9 Ու երբոր անիկայ իր կռնակը դարձուց՝ Սամուէլին թողլն երթալու համար , Ընտուած անոր մէկ ուրիշ սիրտ մը տուաւ · և նոյն օրը
10 ան բոլոր նշանները կատարուեցան : Ու [s]երբոր հոն բլուրը եկան , ահա [t]մարգարէից դունդ մը անոր առջեւը ելաւ · և անոր վրայ [u]Ընտուծոյ Հոգին եկաւ , ու անոնց մէջը մարգարէու-
11 թիւն ըրաւ : Եւ ամէն անոնք որ զանիկայ առաջուց կը ճանչնային , երբոր տեսան որ անիկայ մարգարէներուն հետը մարգարէութիւն կ՚ընէ , ժողովուրդը էրարու ըսին · Ա՛ի՞նչ բան է՝ որ Կիսին որդւոյն հանդիպեր է · Սիմէ-
12 ոնն ալ մարգարէներուն մէջն է : Եւ ան տեղի մարդիկներուն մէջը պատասխան տուաւ ու ըսաւ · Հապա անոնց Հայրը ո՞վ է : Ընտր համար ասիկայ մէկ առակ մը եղաւ · միմէ-
13 ոնն ալ մարգարէներուն մէջն է : Ու երբոր մարգարէութիւն ընելը լմընցուց , բարձր տեղը եկաւ :
14 Եւ Սաուղին հօրեղբայրը՝ անոր ու անոր մանչուն ըսաւ · Ո՞ւր գացիք : Ու անիկայ ը-սաւ · Էշերը փնտռելու · բայց երբոր տե-
15 սանք որ չկան , Սամուէլին գացինք : Եւ Սաուղին հօրեղբայրը ըսաւ · Սամուէլը ձե-
16 ղի ի՞նչ զրուցից , պատմէ ինծի : Ու Սաուղ իր հօրեղբօրը ըսաւ · Էշերուն գտնուիլը մեզի յայտնապէս իմացուց : Բայց թագաւորութեան վրայով Սամուէլին ըսած խօսքը անոր չյայտնեց :

---

s Գատ · ի՛ · 46 , 47 , 48 : Սաղ · կը · 27 :
t Գկ · ժե · 17 :
u Տե՛ս Գատ · ջ · 15 :
v Ղե · է · 32 , 33 : Լուկ · ի՛գ · 4 :
* Կամ հրաւիրեր եմ՝ ,
w Ա՛ր Օր · ի՛ր · 8 : ի՛ Թագ · ժա · 2 : Գոր · ժ · 9 :
x Գկ · ի՛ · 16 : ժգ · 13 : ի՛ Թագ · ի՛ · 3 , 6 :
y Սաղ · ի՛ · 12 :
z ի՛ Օր · լի՛ · 9 : Սաղ · հը · 71 :
a Գոր · ժգ · 21 :
b Հին · ժ՛ը · 28 :
c Ծա՛ · լ՛ · 19 , 20 :
d Ծա՛ · ի՛ը · 22 : լ՛ · 1 , 3 , 7 :
e Գատ · ժ՛ը · 15 :
f Էմ՛ը 10 :
g Գկ · ժգ · 3 :
h Գկ · ի՛ · 12 :
i Նկ · ժ՛ · 20 , 21 : ի՛ Թագ · ի՛ · 15 : ա՛ Կոր · ժգ · 1 :
j Ելս · ժա՛ · 25 : Գկ · ժգ · 13 :
k Էմ՛ը 10 : Գկ · ժ՛ի՛ · 23 , 24 :
l Նկ · գ · 8 : Կղս · ի՛ · 12 :
m Գատ · ի՛ · 33 :
n Գատ · դ · 12 :
o Գկ · ժա՛ · 14 , 15 : ժգ · 4 :
p Գկ · ժգ · 8 :
q Էմ՛ը 5 :
r Գկ · ժի՛ · 20 :
s Էմ՛ը 6 :
t Գկ · ժի՛ · 24 : Գատ · ժգ · 54 , 55 : Հօշ · է · 15 : Գոր · ի՛ · 13 :

17 Եւ Սամուէլ՝ ժողովուրդը Մասփայի մէջ
18 Տէրոջը առջեւը ժողվից : Ու Իսրայէլի որ-
դւոցը ըսաւ . Իսրայէլին Տէր Աստուածը
այսպէս կ'ըսէ . Ես Իսրայէլը Եգիպտոսէն
հանեցի , ու ձեզ Եգիպտացւոց ձեռքէն և
ձեզի նեղութիւն տուող բոլոր թագաւորնե-
19 րուն ձեռքէն ազատեցի : Իսկ դուք այսօր ձեր
Աստուածը մերժեցիք , որ ձեր ամէն չարիքնե-
րէն ու նեղութիւններէն ձեզ ազատէ , ու ա-
ռնոր ըսիք . Ընպատճառ մեր վրայ մէկ թագա-
ւոր մը դիր : Արդեմն հիմա ձեր ցեղերով ու
հազարաւորներով Տէրոջը առջեւը կայնեցէք :
20 Ու երբոր Սամուէլ Իսրայէլին ամէն ցեղերը
մօտեցուց , վիճակը Բենիամինի ցեղին եկաւ :
21 Ցաքը Բենիամինի ցեղը ազգատոհմներովը մօ-
տեցուց , ու վիճակը Մատրիին ազգատոհմին
եկաւ . եաքը Կիսի որդւոյն Սաւուղին եկաւ .
բայց երբոր զանիկայ փնտռեցին , անիկայ չը-
22 գտնուեցաւ : Եւ նորէն Տէրոջը հարցուե-
ցին , թէ Երդիւաք ուն մարդը հոս կու գայ .
ու Տէրը ըսաւ . Ահա անիկայ կարասիներուն
23 մէջտեղը պահուած է : Եւ վազելով՝ զանի-
կայ անկէ առին , ու ժողովուրդին մէջտեղը
կայնեցաւ . և Ժողովուրդին ուսէն
24 վեր՝ երկայն էր : Ու Սամուէլ բոլոր ժողովուր-
դին ըսաւ . Տէրոջը ընտրած մարդը տեսաք ,
որ բոլոր ժողովուրդին մէջը անոր պէս չկայ .
և բոլոր ժողովուրդը ազաղակեց՝ ու ըսաւ .
25 Կեցցէ արքայ : Եւ Սամուէլ թագաւորու-
թեան կանոնները ժողովուրդին զրուցից , ու
գանոնք գիրքի մը մէջ գրեց , ու Տէրոջը առ-
ջեւը դրաւ . և Սամուէլ բոլոր ժողովուրդը
արձակից , որ ամէն մարդ իր տուները երթայ :
26 Սաւուղն ալ Գաբաա իր տունը գնաց . ու
հետ մէջ զօրաւոր մարդիկներ անոր հետը գա-
27 ցին , որոնց սիրտը Աստուած դրդից : Իսկայց
չար մարդիկները ըսին . Ասիկայ մեզ ի՞նչպէս
պիտի ազատէ . ուստի պնդիկայ քամահրեցին ,
ու անոր ընծայ մը չտարին . բայց անիկայ լուռ
կեցաւ .

ԳԼ . ԺԸ

1 Նաասի Գաղատացւոց Յաբիսի բնակչացը նախատակից պայման մը կ'առաջարկէ : 4 Ընձեռ ալ պատգամաւորներ կը խրկեն , ու Սաւուղին ձեռքը կ'ազատուին : 12 Ասոր վրայ Սաւուղ կը զօրանայ , ու իր թագաւորութիւնը կը հաստատուի :

1 Եւ Ամմոնացի Նաասը եկաւ , ու Գաղաադ
դու Յաբիսի դէմ բանակեցաւ . և Յաբիսի բոլոր բնակիչները Նաասին ըսին . Մնգի
հետ դաշնակցութիւն ըրէ , ու քեզի ծառա-
2 յենք : Նաայ Ամմոնացի Նաասը անոնց ըսաւ .
Ձեզի հետ սա պայմանով դաշնակցութիւն կ'ը-
նեմ , որ ձեր ամենուն ալ կողմի աչքը փորեմ ,
ու սա բանը բոլոր Իսրայէլին վրայ Նախատինք
3 դնեմ : Եւ Յաբիսի Ծերերը անոր ըսին . Մնգի
հօթը օր ժամանակ մեզի տուր , որ Իսրայէլին բոլոր
սահմաններուն պատգամաւորներ խրկենք , ու թէ
որ մեզ ազատող չըլլայ , անո առնենք քեզի
Հանձնառու կ'ըլլանք :
4 Ասոր պատգամաւորները Սաւուղին Գաբաան գացին , և ժողովուրդին ականջներուն սա
խօսքերը զրուցեցին . ու Բոլոր ժողովուրդը ձայ-
5 ներնին վերցընելով լացին : Եւ ահա Սաւուղ
արտէն կու գար իր եզներուն ետեւէն . ու Սա-
ւուղ ըսաւ . Ժողովուրդին ի՞նչ եղաւ որ
կու լայ . ու Յաբիսի բնակչացը խօսքերը անոր
6 պատմեցին : Եւ սա խօսքերը որ լսեց , Ա-
ստուծոյ Հոգին Սաւուղին վրայ եկաւ , ու ա-
7 նոր բարկութիւնը խիստ բորբոքեցաւ : Եւ զոյգ
մը եզ առաւ , ու զանոնք կտոր կտոր ըրաւ ,
ու պատգամաւորներուն ձեռքովը Իսրայէլին
բոլոր սահմաններուն խրկեց՝ ըսելով . Որ
Սաւուղին ետեւէն ու Սամուէլին ետեւէն չգայ ,
անոր եզներուն այսպէս պիտի ընեն : Եւ Ժո-
ղովուրդին վրայ Տէրոջը վախը իյնաւ . ու ա-
8 նոնք մէկ մարդու պէս ելան : Եւ Ա-
զեզէկ Իսրայէլի մէջ համրից զանոնք , ու Իս-
րայէլի որդիքը երկու հարիւր հազար , և Յու-
9 դայի մարդիկը երեսուն հազար էին : Ու եկող
պատգամաւորներուն ըսին . Գաղաադու Յա-
բիսի բնակիչներուն այսպէս ըսէք . Վաղը երբ-
որ արեւը տաքնայ՝ ձեզի ազատութիւն պիտի
ըլլայ : Պատմ երբոր պատգամաւորները գա-
ցին , և Յաբիսի բնակիչներուն սա բանը յայ-
10 տնեցին , անոնք ուրախացան : Ու Յաբիսի բը-
նակիչները ըսին Ընդունայնաբար . Վ մեզ
ձեզի անձնատուր կ'ըլլանք , ու ձեր աչքերուն
11 ինչ որ հաճելի ըլլայ , ան բրէք մեզի : Եւ
հետեւեալ օրը Սաւուղ ժողովուրդը երեք
գունդի բաժնեց , ու առաւօտեան պահուն
բանակին մէջը մտան . ու մինչև որ օրը տաք-
նայ , Ամմոնացիները ջարդին . և մնացածները
այնպէս ցրուեցան՝ որ անոնցմէ երկու Հոգի-
միասին չմնաց :
12 Ըն ատենը ժողովուրդը Սամուէլին ըսաւ .
Սաւուղը մեր վրայ թագաւոր պիտի ըլլայ՝
ըսողը ո՞վ է . Ան մարդիկները տուէք որ մեռ-
13 ցընենք : Ու Սաւուղ ըսաւ . Այսօր մարդ

ա Պշ . է . 5 , 6 :
բ Դատ . ժա . 11 : ի . 1 : Պշ . ժա . 15 :
գ Դատ . ղ . 8 , 9 :
* Նբր . թագաւորութիւններ-
բուն
ը Պշ . բ . 7 , 19 : ժբ . 12 :
ե Ելս . է . 14 , 16 , 17 : Բտն .
ա . 24 , 26 :
զ Պշ . իգ . 2 , 4 , 10 , 11 :
է Պշ . ի . 2 :
ը բ Թագ . իա . 6 :
թ գ Թագ . ա . 25 , 39 :
ժ Թագ . ժա . 12 :
ի Տ՛ե՛ս բ Օր . ժէ . 14 , ԼԶ :
Պշ . բ . 11 :
ա Դատ . ի . 14 : Պշ . ժա . 4 :
ֆ Պշ . ժա . 12 :
ի բ Օր . ժգ . 13 :
* բ Թագ . բ . 2 : գ Թագ .
գ . 21 : ե . 25 : բ Պ՛ե . ժէ .
5 : Մաղ . հբ . 10 : Մատ .
բ . 11 :

ա Պշ . ժբ . 12 :
բ Դատ . իա . 8 :
գ Ծն . իդ . 28 : Ել . իդ . 32 :
գ Թագ . ի . 34 : Ցոր . իա .
4 : Ղզեկ . ժէ . 13 :
դ Ծն . լգ . 14 : Պշ . ժէ . 26 :
ե Նբր . կ'ելլենք :
ի Պշ . ե . 26 : ժէ . 34 :
բ Թագ . իա . 6 :
ը Դատ . բ . 4 : իա . 2 :
թ Դատ . գ . 10 : ղ . 34 : ժա .
29 : ժգ . 25 : ժգ . 6 : Պշ .
ե . 10 : ժդ . 13 :
ժ Դատ . ժբ . 29 :
ի Դատ . ժբ . 5 , 8 , 10 :
ա Դատ . ի . 1 :
բ Դատ . իա . 5 :
գ բ Թագ . իգ . 9 :
դ Ամբ 3 :
ե Տ՛ե՛ս գԼ . լա . 11 :
զ Դատ . է . 16 :
է Պշ . ե . 27 :
ը Տ՛ե՛ս Ել . ժբ . 27 :
թ բ Թագ . ժբ . 22 :

մը չմեռցուի • քանզի այսօր [s]Տէրը Իսրայէլին համար փրկութիւն ըրաւ :

14 Եւ Սամուէլ ժողովուրդին ըսաւ • Երկիք [t]գաղջացա երթանք , ու հոն թագաւորու-
15 թիւնը նորէն հաստատունք : Ամէն բոլոր ժողովուրդը Գաղգաղա գացին , ու հոն [u]Գաղգաղայի մէջ Տէրոջը առջևը Սաուղը թագաւոր ըրին , և հոն Տէրոջը առջևը [v]խաղաղութեան զոհեր մատուցին • ու Սաուղ՝ և բոլոր Իսրայէլի մարդիկը հոն մեծ ուրախութիւն ըրին :

ԺԲ • ԺԲ

1 Սամուէլ իր անմեղութեանը համար կը վկայէ , 6 ու ժողովուրդին ապերախտութիւնը կը յանդիմանէ • 16 ու իր պողիքովը հունձքի ժամանակ որոտամբ ու անձրեւ բերելով՝ զանոնք կը վախցնէ , 20 և կը մխիթարէ զանոնք՝ Աստուծոյ ողորմութիւնը յիշեցնել :

1 Եւ Սամուէլ բոլոր Իսրայէլին ըսաւ • Ես՝ ահա ձեր [w]ինձի ինչ որ ըսիք ցուցի , ես [x]ձեր
2 խօսքը մտիկ ըրի , ու [y]ձեր վրայ թագաւոր դրի : Եւ ահա հիմա [z]ձեր առջևէն թագաւորը կ'երթայ • [a]բայց ես ծերացայ , ու մազերս ճերմկցան • և ահա իմ որդիքս ձեզի հետ են • ու ես իմ մանկութենէս մինչև այս օրս ձեր առջևը
3 քալեցի : Ես ահա հոս կայներ եմ • Տէրոջը առջևը ու [b]անոր օծեալին առջևը ինձի համար յայտնապէս զրուցեցէք , թէ [c]ես որո՞ւն եզը առի , ու որո՞ւն էշը առի , որո՞ւն զրկանք կամ անիրաւութիւն ըրի , ու որո՞ւն ձեռքէն կաշառք առի , և անոր [d]իմ աչքերս զոցեցի • ու ես ձեզի նա դարձնեմ :
4 Ըսին • Դուն զրկանք կամ անիրաւութիւն ըրած չես , ու բնաւ մարդու ձեռքէ
5 բան մը առած չես : Եւ անոնք ըսաւ անոնց • Այսօր Տէրը ու անոր օծեալը ձեզի վկայ ըլլան , որ դուք [e]իմ ձեռքիս մէջը [f]բան մը չգտաք : Եւ անոնք ըսին • Վկայ ըլլան : Ան ատենը Սամուէլ ժողովուրդին ըսաւ • [g]Մովսէսը ու Հարոնը [h]ընտրողը , և ձեր հայրերը Եգիպ-
7 տոսի երկրէն հանողը Տէրն է : Ու հիմա առէք եկէք , և [i]ձեզի հետ Տէրոջը առջևը քննեմ ան բոլոր [j]արդարութիւնները՝ որ Տէրը
8 ձեզի ու ձեր հայրերուն ըրաւ : [k]Երբոր Յակոբ Եգիպտոս գնաց , հոն ձեր հայրերը [l]Տէրոջը աղաղակեցին • և Տէրը [m]Մովսէսը ու Հարոնը խրկեց , որոնք ձեր հայրերը Եգիպտոսէն դուրս հանեցին , ու զանոնք աս տեղս բնակեցուցին :
9 Բայց անոնք [n]իրենց Տէր Աստուածը մոռցան • անոնիկայ ալ զանոնք՝ Հասորի զօրագլուխը Յաբինի Հազորայինն ձեռքը՝ ու [o]Փղշտացւոց ձեռքը՝ և [p]Մովաբի թագաւորին [q]ձեռքը մատնեց , ու անոնց հետ պատերազմ ըրին : Եւ Տէրոջը աղաղակելով ըսին • [r]Մենք մեղք գործեցինք • քանզի Տէրը թողուցինք , [s]և Բահաղիմին ու Աստարովթին ծառայութիւն ըրինք • և հիմա [t]մեզ մեր թշնամիներուն ձեռքէն ազատէ , ու
11 քեզի ծառայութիւն պիտի ընենք : Ուստի Տէրը [u]Յիերոբաաղը , Բեդանը , [v]Յեփթայէն ու [w]Սամուէլը խրկեց , և ձեր չորեակայ թշնամիներուն ձեռքէն ձեզ ազատեց • ու ապահով-
12 եցաք : Ու երբոր տեսաք որ [x]Ամմոնացւոց թագաւորը [y]Նաաս ձեր վրայ կուգայ , [z]ինձի ըսիք • Ոչ , անպատճառ մեր վրայ թագաւոր մը ըլլայ • թէպէտ և ձեր Թա-
13 գաւորը [a]ձեր Տէր Աստուածն էր : Եւ հիմա [b]ահա ան թագաւորը , [c]որն որ ընտրեցիք ու ուզեցիք • ահա [d]Տէրը ձեր վրայ թագաւոր մը
14 դրաւ : Թէ որ [e]Տէրոջմէ վախնաք , ու անոր ծառայութիւն ընէք , և անոր խօսքին հնազանդիք , ու Տէրոջը պատուիրանքին դէմ չհնազանդիք , անատեն թէ դուք և թէ ձեր թագաւորը՝ որ ձեր վրայ կը թագաւորէ , ձեր Տէր
15 Աստուծոյն ետևէն պիտի երթաք : Բայց թէ որ [f]Տէրոջը խօսքին հնազանդութիւն չընէք , ու Տէրոջը հրամանին դէմ կենաք , անատենը Տէրոջը ձեռքը ձեր վրայ [g]ու ձեր հայրերուն վրայ
16 պիտի ըլլայ : Եւ հիմա [h]կայնեցէք ու տեսէք այն մեծ բանը՝ որ Տէրը ձեր աչքերուն առջևը
17 պիտի ընէ : Հայսր [i]ցորենի հունձքի ժամանակ չէ՞ • [j]ես Տէրոջը պիտի աղաղակեմ , և անիկայ որոտում ու անձրեւ պիտի խրկէ , որ հասկնաք ու տեսնէք թէ [k]դուք Տէրոջը առջևը մեծ չարութիւն ըրիք՝ ձեզի թագաւոր մը ուզելով :
18 Ան ատենը Սամուէլ Տէրոջը աղաղակեց , ու Տէրը նոյն օրը որոտում ու անձրեւ տուաւ • և [l]բոլոր ժողովուրդը Տէրոջմէն ու Սամուէլէն
19 խիստ վախցաւ : Ու բոլոր ժողովուրդը Սամուէլին ըսաւ • [m]Քու Տէր Աստուծոյդ աղօթք ըրէ քու ծառաներուդ համար՝ որ չմեռնինք • քանզի մեր ամէն մեղքերուն վրայ ասիկա չարութիւնս ալ աւելցուցինք՝ որ մեզի թագաւոր ու-
20 զեցինք : Եւ Սամուէլ ժողովուրդին ըսաւ • Մի վախնաք • դուք [n]ես՝ ասիկա բոլոր չարու-

[s] ՆԼ • ԺՁ • 13 , 30 : ՊԼ • ԺՅ • 5 :
[t] ՊԼ • Ջ • 8 :
[u] ՊԼ • Ջ • 17 :
[v] ՊԼ • Ջ • 8 :

—

[w] ՊԼ • Ը • 5 , 19 , 20 :
[x] ՊԼ • Ջ • 24 : ԺՁ • 14 , 15 :
[y] ԹՈԱ • ԺԷ • 17 : ՊԼ • Ը • 20 :
[z] ՊԼ • Ը • 1 , 5 :
[a] Ա՛Ր 5 : ՊԼ • Ջ • 1 : ԺՂ • 6 : Ը ՀԱԳ • ՃԻ • 14 , 16 :
[b] ԹՈԱ • ԺՂ • 15 : ՊՕՐ • Ի • 33 : ՃԻ ԹՈԱ • Ը • 5 :
[c] Ի Օր • ԺՂ • 19 :
[d] ՆԼ • ԻԲ • 4 :
[e] ՀՅՕՀ • ԺԸ • 38 : ՊՕՐ • ԻՂ • 9 : ԻՂ • 16 , 20 :
[f] ՄՆԸ • Ղ • 4 :
[g] ՆՔԸ • ընդդէմ ,
[h] Ի՛Ն • ՃԻ • 18 : Ե • 3 , 4 : ՄՆԸ • Ղ • 2 , 3 :
[i] ՊԱՍՏ • Ե • 11 :
[j] ՀՕՆ • ԽՂ • 5 , 6 :
[k] ՆԼ • Ը • 23 :
[l] ՆԼ • Ք • 10 : Ղ • 16 :
[m] ՊԱՍՏ • Ք • 7 :
[n] ՊԱՍՏ • Ջ • 7 : ԺՂ • 1 :
[o] ՊԱՍՏ • Ջ • 12 :
[p] ՊԱՍՏ • Ք • 2 :
[q] ՊԱՍՏ • Ջ • 10 :
[r] ՊԱՍՏ • Ը • 13 :
[s] ՊԱՍՏ • Ջ • 15 , 16 :
[t] ՊԱՍՏ • Ղ • 14 , 32 :
[u] ՊԱՍՏ • ԺՃ • 1 :
[v] ՊԼ • Է • 13 :
[w] ՊԼ • ԺՃ • 1 :
[x] ՊԼ • Ը • 3 , 19 :
[y] ՊԱՍՏ • Ը • 23 : ՊԼ • Ը • 7 : Ջ • 19 :
[z] ՊԼ • Ջ • 24 :
[a] ՊԼ • Ը • 5 : ԻՈ • 20 :
[b] ՌՎ • ԺՂ • 11 :
[c] ՀՆՀ • ԽՂ • 14 : ՄԱՂ • ՃԼ • 13 , 14 :
[d] Ի Ա • ԻՂ • 14 , 15 , ԼԷ : Ք Օր • ԻՈ • 15 , ԼԷ : ՀՆՀ • ԽՂ • 20 :
[e] Ա՛Ր 9 :
[f] ՆԼ • ԺՂ • 13 , 31 :
[g] ԵՍԱԿ • ԻՂ • 1 :
[h] ՀՆՀ • Ջ • 12 : ՊԼ • Է • 9 , 10 : ՀՅԱԿ • Է • 16 , 17 , 18 :
[i] ՊԼ • Ք • 7 :
[j] ՆԼ • ԺՂ • 31 : ՏԻ՛Ս ՆՂՍ • Ջ • 9 :
[k] ՆԼ • ԻՈ • 28 : Ջ • 17 : ՀՅԱԿ • Է • 15 : Ա ՀՅՕՀ • Է • 16 :

Թիւնը ըրիք , սակայն Տէրոջմէ մի խոտորիք , ու բոլոր սրտովիդ Տէրոջը ծառայութիւն ը-
21 րիք • Ու ⁱհանիւ մի խոտորիք • ᵗքանզի ոչինչ բանկրուս հանիւ գայթաք կ'ընէ , որ անունը յե-
22 ղի օգուտ մը ընելու՝ ու յեղ ազատելու կա-
23 րող չէն • Ինչու որ անունը ոչինչ են : Ուստի Տէրը ⁱիր մեծ անունին համար՝ ՚իր ժողովուրդը չի՛թողուր • որովհետև ⁱՏէրը ուզից ձեզ
24 իրեն ժողովուրդ ընել : Բայց ես , քա՛ լեցի՛ որ Տէրոջը դէմ մեղք գործեմ , ՚ձեզի համար աղօթք ընելէն ետ կենալով • Հապա ես ձեզի ⁱաղէկ ու շիտակ ճամբան ⁱպիտի սորվեցընեմ :
25 ⁱՄիայն թէ Տէրոջմէն վախցիք , և ճշմարտութեամբ ու բոլոր սրտովիդ անոր ծառայութիւն ըրէք • քանզի ՚տեսաք որ անիկայ ձեզի համար ⁱմեծ բաներ ըրաւ : Իսկ թէ որ հարուածիւն ընկլը շարունակէք , ⁱթէ դուք և թէ ձեր թագաւորը ⁱպիտի կորսուիք :

ԳԼ • ԺԹ

1 Սաւուղին ընտրած զօրքը : 3 Ընիկայ Լերբայեցիները Գաղգաղայի մէջ կը կանչէ փղշտացւոց դէմ՝ զոնց պահպան զօրքերը զարկը էր Յովնաթան : 5 փղշտացւոց անթիւ զօրքը : 6 Լսրայէլացւոց խռովմունքը : 8 Սաւուղ ձանձրանալով Սամուէլի համար սպասելէն՝ զոհ կը մատուցանէ : 11 Սամուէլ կը յանդիմանէ զանիկայ : 17 Փղշտացւոց երեք աւարառու դասդիերը : 19 փղշտացւոց վարպետութեամբ վարուելովը՝ Լսրայէլի մէջ դարբին չկանուիր :

1 Ա՛ՒՈՒ սա բանէրը Եղաւ , Սաւուղ մէկ տա-
րուան թագաւոր էր • ու երբոր Լսրայէլի
2 վրայ երկու տարի թագաւորութիւն ըրաւ , Սաւուղ՝ Լսրայէլէն իրեք հազար մարդ ընտրեց իրեն համար • երկու հազարը Սաւուղին հետ Մաքմաս ու Լեռնաշխարհին լեռն էին , և հազարն ալ Յովնաթանին հետ ՚Լեռնականին Գաբաան էր • ու մնացած ժողովուրդը՝ ամէն մարդ իր վրանը
3 խրկեց : Ու Յովնաթան Գաբայի մէջ եղող փղշտացւոց ⁱպահապան զօրքերը զարկաւ , ու փղշտացիք լսեցին : Ուր առնոր Սաւուղ բոլոր երկրին մէջը փող ՚ընդցրնել տուաւ , ըսե-
4 լով • Լսրայեցիները թո՛ղ լսեն : Ու բոլոր Լսրայէլը լսեց որ Սաւուղ փղշտացւոց պահապան զօրքերը զարկաւ , և Լսրայէլ ⁱփղշտացւոց առջևը ատելի եղաւ • ու ժողովուրդը Գաղգաղայի մէջ Սաւուղին քովը ժողովուե-
5 ցան : Ու փղշտացիք ալ ժողվուեցան , որ Լսրայէլի դէմ պատերազմ ընեն • Ե՛ անոնք երեսուն հազար կառք՝ ու վեց հազար ձիաւոր ո՛անկին , և ժողովուրդը ծովուն եղերքը եղող աւազին չափ շատ էր • ու ելան՝ և Լեթաւա-
6 ւեն արևելեան կողմը Մաքմասի մէջ բանակե-
ցան : Ու Լսրայէլի մարդիկները զլեզնք նեղութեան մէջ աեսան • և ժողովուրդը խիստ շփոթած ըլլալով՝ ՚քարերու , թուփերու , ժայռերու , աշտարակներու ու փոսերու մէջ
7 պահուեցան : Ու Լբրայեցիք Յորդանանէն Գադի ու Գաղաադի երկիրը անցան • բայց Սաւուղ դեռ Գաղգաղայի մէջ էր • ու բոլոր ժողովուրդը դողդողով անոր ետևէն կ'երթային :
8 ⁱԵւ անիկայ Սամուէլին որոշած ժամանակին չափ եօթը օր սպասեց • բայց Սամուէլ Գաղգաղա չգալուն համար՝ ժողովուրդը անոր քո-
9 ղէն ցրուեցաւ : Ու Սաւուղ ըսաւ • Ողջակէզը և խաղաղութեան զոհը ինծի մօտ բերէք •
10 ու ինքը ողջակէզը մատուց : Ու երբոր անիկայ ողջակէզը մատուցանելը լմնցուց , ան ատենը Սամուէլ եկաւ • և Սաւուղ ելաւ
11 զանիկայ դիմաւորելու ու բարևելու : Ու Սամուէլ ըսաւ • Ի՞նչ ըրիր : Ու Սաւուղ ը-
սաւ • Տեսայ որ ժողովուրդը իմ քովէս կը ցրուի , ու դուն ⁱոո՛ր որոշած օրերուդ մէջ չե-
12 կար , ու փղշտացիք Մաքմասի մէջ ժողվուած
13 են , Ու ըսի • Փղշտացիք հիմա իմ վրաս՝ Գաղգաղա պիտի իջնեն , ու ես Տէրոջը առջևը ա-
ղօթք ըրած չեմ • ուստի ⁱհամարձակութիւն ընկլով՝ ողջակէզը մատուցի : Ու Սամուէլ ըսաւ Սաւուղին • ՚Յիմարութիւն ըրիր , որ չըր-
ու Տէր Ըստուծոյդ քեզի պատուիրած պատուիրանքները չպահեցիր • քանզի հիմա Տէրը քու թագաւորութիւնդ Լսրայէլի վրայ մինչև
14 յաւիտեան պիտի հաստատեր • ՚Հայց հիմա քու թագաւորութիւնդ հաստատ պիտի չըլլայ : ⁱՏէրը իրեն համար՝ իր սրտին համեմատ մարդ մը կը փնտռէ , որն որ Տէրը իշխան պիտի կարգէ իր ժողովուրդին վրայ • քանզի դուն Տէրոջը
15 քեզի պատուիրած հրամանը չպահեցիր : Ետքը Սամուէլ ելաւ , ու Գաղգաղայէն Բենիամինի Գաբաան գնաց : Ու Սաւուղ իր քովը գտնուղ ժողովուրդը համրեց , ու ⁱվեց
16 հարիւրի չափ մարդ էին : Ու Սաւուղ և անոր որդին Յովնաթանը ու անոնց հետ գտնուղ մարդիկները՝ Բենիամինի †Գաբաան կը նստէին • ու փղշտացւոց բանակը Մաքմասի մէջ էր :
17 Ու փղշտացւոց բանակէն իրեք գունդ ա-
ւարառու ելաւ • գունդին մէկը՝ դէպ ի՛ ⁱՕփ-
18 բայի ճամբան՝ Սուալի երկիրը դարձաւ • Ու գունդին մէկը դէպ ի՛ Կէհէթրոնի ճամբան դարձաւ • ու մէկալ գունդը դէպ ի՛ անապատը դարձաւ , ա՛ ⁱԱբբայիմի հովիտը նայող սահմանին ճամբան բռնէց :

ⁱ բ Օբ • ժա • 16 :
ᵗ Նբեմ. ժդ • 19 ; Ա՛մբ • բ • 18 ; ա Սոր • բ • 4 :
ⁱ Յես • է • 9 ; Սաղ • ձղ • 8 ; Նբեմ. ժգ • 21 ; Նզեկ • է • 9, 14 :
՚ գ Թագ • ղ • 13 ; Սաղ • ղե • 14 :
ⁱ բ Օբ • է • 7, 8 ; ժգ • 2 ; Սաղ • ա • 2 :
ⁱ Կոր • ժբ • 5 ; Հռովմ. ա • 9 ; Կող • ա • 9 ; բ Տիմ • ա • 3 :
՚ գ Թագ • բ • 36 ; բ Պն • ղ • 27 ; Նբեմ. ղ • 16 :
ⁱ Սաղ • Լե • 11 ; Եսայ • ջ • 11 :
ⁱ Յով • ժբ • 13 :
ⁱ Նա • Ե • 12 ;
ⁱ բ Օբ • Ժ • 21 ; Սաղ • ՃԺ • 2 ; Սաղ • ա • 2 :
ⁱ Օբ • իբ • 36 ;
ⁱ Ջես • իջ • 20 ;
—
ա Կղ • Ժ • 26 :
բ Կղ • Ժ • 5 :
ⁱ Ելն • Լե • 30 ; Նղ • Ե • 21 :
ᵗ Դատ • ղ • 2 :
ⁱ Կղ • Ժ • 8 :
* Կամ ասիպուհլով
ղ բ Պն • ժղ • 9 :
ⁱ Կղ • ժԵ • 11 :
ը Կղ • ժԵ • 38 :
՚ Սաղ • ձի • 20 ; Կոր • ժգ • 22 :
ⁱ Կղ • ժգ • 2 :
† Կամ Գաբաան • հմր 3 :
ⁱ Ջես • ժը • 23 :
ⁱ Ջես • ժջ • 3 ; ժբ • 13, 14 :
ⁱ Ղեմ. ժա • 34 :

19 Եւ [a]Իսրայէլի բոլոր երկրին մէջ մէկ գաւ-
բին մը չէր գտնուեր • քանզի Փղշտացիք ըսեր
էին թէ՝ Ըլլայ որ Եբրայեցիք սուր կամ նի-
20 զակ շինեն : Եւ բոլոր Իսրայէլացիք՝ ամէն մէկը
իր բրիչը , խոփը , տապարը ու բահը շինեցնելու
21 համար , փղշտացւոց երթերը կ'իջնէին : Հայց
բրիչներուն , խոփերուն , եռաժանի գործիքնե-
րուն ու տապարներուն համար , և խթաններուն
22 սրելու համար խարտոցներ ունէին : Ուստի
անոնք եղաւ որ պատերազմին օրը՝ Սաւուղին
ու Յովնաթանին հետ եղող բոլոր ժողովուրդ-
դին ձեռքը [b]սուր կամ նիզակ չէր գտնուեր • միայն Սաւուղին ու անոր որդւոյն Յովնաթա-
նին քովը կը գտնուէր :
23 [c]Ու փղշտացւոց պահապան զօրքը Միք-
մասի կիրճը ելան :

ԳԼՈՒԽ ԺԴ

1 Յովնաթան՝ տասնց իր տղան , քահանային և ժողովուր-
դին վիճաբանելն կ'երթայ , ու հրաշքով մը Փղշտացւոց
պահապան զօրքերը կը զարնէ • 15 որմէց վախ Աստու-
ծոյ վախը իյնալով՝ կը սկսին միկմիկ զարնել : 17 Սա-
ւուղ քահանային պատասխանելն չսպասելով , թշնամւոց
վրայ կը յարձակի : 21 Իսկ գերի բռնուած Իսրայէլացի-
ները , ու պահլըտածներն ալ անոր հետ կը միանան փղշ-
տացւոց դէմ : 24 Սաւուղին անմտութեամբ երդում ընել
տալովը՝ յոգնութիւնը եւս կը շատ : 32 Սաւուղ ժո-
ղովուրդը կը դարձնէ արիւն ուտելէն : 35 Սկսան մը կը
շինէ : 36 Յովնաթան վիճակով կը բռնուի • բայց ժո-
ղովուրդը կ'ազատէ զանիկայ : 47 Սաւուղին գործերը
ու անոր զերդաստանը :

1 Եւ եղաւ որ՝ մէկ օր մը Սաւուղին որդին
Յովնաթան իր զէնքերը կրող մանչուն ը-
սաւ • Եկուր , անդիի կողմը փղշտացւոց պա-
հապան զօրքին անցնինք • բայց իր հօրը չիմա-
2 ցուց : Ու Սաւուղ Գաբաային ծայրը՝ Մադ-
րոնի մէջ եղող նռնենիին տակը կը նստէր • և
անոր հետ եղող ժողովուրդը [d]վեց հարիւր մար-
3 դու չափ էր : Ու Ահղիի որդւոյն փինէհասի
որդւոյն [e]Ելիաւրին եղբօրը Ելիտուբին որդին
[f]Ելիան՝ Սիլովի մէջ Տէրոջը քահանան էր ,
որ [g]եփուտ կը հագնէր • ու ժողովուրդը Յով-
4 նաթանին երթալը չէր գիտեր : Եւ ան կիր-
ճերուն մէջը , ուսկից որ Յովնաթան [h]փղշտա-
ցւոց պահապան զօրքին անցնիլ կ'ուզէր , մէկ
կողմանէ մէկ քարաժայռ մը՝ ու մէկալ կող-
մանէ մէկ քարաժայռ մը կար , որոնց մէկուն
անունը Բազէս՝ ու մէկալին անունը Սենա էր :
5 Ա քարաժայռներուն մէկը՝ հիւսիսային կողմը՝
Միքմասին դիմացն էր , ու մէկալը հարաւային
6 կողմը՝ [i]Գաբաային դիմացն էր : Եւ Յովնաթան
իր զէնքերը կրող մանչուն ըսաւ • Եկուր ա-
նթլփատներուն պահապան զօրքին անցնինք ,
կարելի է որ Տէրը մեր ձեռքով բան մը ընէ •
քանզի Հշատ Տպղով կամ քիչ Տպղով ա-
7 զատելու կողմէ արգելք մը չկայ Տէրոջը ա-
ռեւելու : Ու իր զէնքերը կրողը անոր ըսաւ • Ո-
ւոր քու սրտիդ մէջը եղածը ըրէ • առաջ դնա •
ես քեզի հետ կը՝ գամ քու ուզածիդ պէս :
8 Եւ Յովնաթան ըսաւ • Ահա մենք ան մար-
դիներուն անցնինք , ու անոնց երեւնանք •
9 թէ որ մեզի այսպէս ըսեն • Կայնեցէք՝ մինչև
որ մենք ձեզի գանք , ան ատենը մեր տեղը կայ-
10 նինք , ու անոնց չելլինք : Հայց թէ որ այս-
պէս ըսեն • Մեզի ելէք , ան ատենը ելլինք •
քանզի Տէրը զանոնք մեր ձեռքը տուած է • ու
11 [j]ասիկայ մեզի նշան ըլլայ : Ու երբոր երկուքն
անոնք մէկտեղ փղշտացւոց պահապան զօրքին
երեւցան , փղշտացիք ըսին • Ահա Եբրայեցիք
իրենց պահուըտած ծակերէն դուրս կ'ելլեն :
12 Եւ պահապան զօրքերը Յովնաթանին ու անոր
զէնքերը կրողին պատասխան տուին ու ըսին •
Մեզի ելէք , ու ձեզի մէկ բան մը խնացընենք •
և Յովնաթան իր զէնքերը կրողին ըսաւ • Իմ
հետևէս ելլիր • քանզի Տէրը զանոնք Իսրայէլին
13 ձեռքը կուտայ : Ու Յովնաթան ձեռքերովը ու
ոտքերովը ելաւ , և անոր զէնքերը կրողն ալ
անոր հետևէն • ու Յովնաթանին առջևը իյնան •
անոր զէնքերը կրողն ալ անոր հետևէն կը մոռ-
14 ցընէր : Եւ Յովնաթան ու անոր զէնքերը կր-
կրողը առ առաջին կոտորածին մէջ՝ քսան մար-
դու չափ մոտաւորին կէս լծամարի չափ դիտնի
15 վրայ : Ու բանակին մէջը՝ դաշտին մէջը՝ ու
բոլոր ժողովուրդին մէջը [k]խռովութիւն եղաւ •
պահապան զօրքերը ու [l]աւարառուներն ալ
զարհուրեցան , ու երկիրը դողաց , անանկ որ
աներևոյթ վրայ Աստուծոյ կողմանէ [m]վախ մը ին-
կաւ :
16 Եւ Բենիամինի Գաբաայէն Սաւուղին դէ-
տերը տեսան որ՝ ահա ան բազմութիւնը [n]մեծ
շփոթութեան մէջ է , ու երթալով կը ցրուի :
17 Եւ Սաւուղ իր հետը եղող ժողովուրդին ըսաւ •
Հիմի անցուցէք , ու նայեցէք որ մեզմէ ո՞վ գա-
ցեր է • ուստի անանք աչքէ անցուցին , և ահա
Յովնաթան ու անոր զէնքերը կրողը չկար :
18 Ընաւոնը Սաւուղ Ելիային ըսաւ • Աստուծոյ
տապանակը մօտեցուր • քանզի ան ատենը Ա-
ստուծոյ տապանակը Իսրայէլի որդւոցը հետն
19 էր : Ու երբոր Սաւուղ [o]քահանային հետ կը
խօսէր , փղշտացւոց բանակին մէջը աղմուկը
երթալով կը շատնար • և Սաւուղ ըսաւ քա-
20 հանային • Ձեռքդ քաշէ : Ու Սաւուղ և
իր հետը եղող բոլոր ժողովուրդը մէկտեղ
ժողվուեցան , ու մինչև պատերազմին տեղը գա-
ցին • և ահա [p]ամէն մարդ իր սուրը իր ընկերին
վրայ դարձուցեր էր , ու շատ մեծ խռովութիւն
21 մը կար : Եւ ան Եբրայեցիները՝ որ ա-
ռաջուց փղշտացւոց հետ էին , ու շրջակայ

---

a Տե՛ս ԺԹ. իդ. 14 : Եբեմ. իդ. 1 :
b Գատ. Ը. 8 :
c Կամ. ժգ. 1 , 4 :
d Կամ. ժգ. 15 :
e Կամ. ժգ. 1 , 4 :
f Կամ. ժգ. 15 :
g Տե՛ս Ել. իդ. 14 : Գատ. Ը. 11 :
h Տե՛ս Ծն. իդ. 14 : Գատ. Ը. 11 :
i Ել. իդ. 4 , 7 : Բ Մն. ժգ. 11 :
j Գատ. Ը. 7 : Հոր. ժբ. 11 :
k Կամ. ժգ. 21 :
l Կամ. իդ. 9 , 11 , 20 Ընթմնչէք :
m Կամ. ը. 28 :
n Կամ. ժգ. 23 :
o Կամ Գաբային
p Գատ. Է. 22 : Բ Մն. ի. 23 :
q Գատ. Է. 22 :
r Կամ. ժգ. 17 :
s Ծն. ի. 5 :
t Հմմտ. իդ. 21 :
u Գատ. Է. 22 : Բ Մն. ի. 23 :

Երիքովէլէն անոնց հետ բանակը Գլգղայ էին , ա-
նոնք ալ Սաւուղին ու Յովնաթանին հետ ե-
22 ղող Իսրայէլին հետ միացան : Որ Եփրեմի
լեռան վրայ [ա]պահուըտած Իսրայէլի բոլոր մար-
դիկները՝ փղշտացւոց փախչիլը լսելով , անոնք
ալ անոնց հետէն պատերազմին մէջը մտան :
23 [բ]Ու ան օրը Տէրը ազատեց Իսրայէլը . ու պա-
տերազմը [գ]Բեթաւանը անցաւ :
24 Ու ան օրը Իսրայէլի մարդիկները տապ-
նատկեցան . քանզի Սաւուղ [դ]ժողովուրդին եր-
դում ընել տուեր էր՝ ըսելով . Անիծ որ մինչև
իրիկուն հաց ուտէ՝ անիծեմ զայն . որպէս
զի իմ թշնամիներէս վրէժ առնեմ . ու բոլոր
25 ժողովուրդը բերանը հաց չդրաւ : Ու բոլոր
[ե]ժողովուրդը մեկ անտառ մը մտաւ , ու գետ-
26 նի երեսին վրայ մեղր կար : Ու երբոր ժողո-
վուրդը անտառը մտաւ , տեսաւ որ մեղր կը
հազէր . բայց ձեռքը բերնին մօտեցրնող չեղաւ .
27 քանզի ժողովուրդը երդումէն վախցաւ : Ու
Յովնաթան չլսեց , երբոր իր հայրը ժողովուր-
դին երդում ընել տուաւ . ուստի իր ձեռքի
գաւազանին ծայրը երկնցուց , ու զանիկայ մեղ-
րին խորիսխին մէջը խոթեց . ու իր ձեռքը բե-
28 րանը տանելով , աչքերը բացուեցան : Ըն ա-
նոնը ժողովուրդէն մեկը պատասխան տուաւ
ու ըսաւ . Քու հայրդ ժողովուրդին մեծ եր-
դում ընել տուաւ՝ ըսելով . Անոր հաց ուտող մարդը անիծեալ ըլլայ : Ու ժողովուրդը
29 նուաղած էր : Եւ Յովնաթան ըսաւ . Իմ հայրս
ժողովուրդը նեղութեան մէջ ձգեց . նայեցէք ,
աս մեղրէն քիչ մը ուտելուս պէս՝ աչքերս
30 բացուեցան . Ալ որչափ աւելի՝ թէ որ ժողո-
վուրդը այսօր իր թշնամիներէն գտած աւարը
կրնար ուտել . քանզի հիմա փղշտացւոց
մէջ [զ]աւելի մեծ կոտորած կ՚ըլլար՞ :
31 Ու ան օրը անոնք՝ փղշտացիները Միքմա-
սէն մինչև Այղոնը զարկին . ու ժողովուրդը
32 խիստ նուաղեցաւ : Ու ժողովուրդը աւարին
վրայ [է]նետաւ . ու ոչխարները , արջառները , և
որթերը առին , ու գետնի վրայ մորթեցին . ու
33 ժողովուրդը [ը]արիւնովը կերաւ : Ու Սաւու-
ղին իմացուցին ու ըսին . Ահա ժողովուրդը
Տէրոջը դէմ կը մեղանչէ , քանզի արիւնով կ՚ու-
տէ : Ու անիկայ ըսաւ . Ընօրհնեալ եք ը-
րիք . հիմա [թ]մեծ մեծ քար մը գլորեցէք :
34 Եւ Սաւուղ ըսաւ . Ժողովուրդին մէջը ցրուե-
ցէք , և անոնց ըսէք . Ամէն մարդ իր արջառը
ու իր ոչխարը [ի]մօտեցրնէ , ու հոս մորթէ
և ուտէ , ու արիւնով ուտելով՝ Տէրոջը դէմ
մեղք չգործէ : Ուստի բոլոր ժողովուրդը՝ ա-
մէն մարդ իր ձեռքովը ան գիշերը իր արջառը
35 մօտեցուց , ու հոն մորթեց : Ու Սաւուղ
[ժ]Տէրոջը սեղան շինեց . սա էր Տէրոջը համար
Սա-ա-ղին շինած առջի սեղանը :
36 Ու Սաւուղ ըսաւ . Գիշերով փղշտացւոց
հետէն իջնենք , ու մինչև որ առաւօտը ծագի՝
զանոնք թալանենք , ու անոնցմէ մարդ մը չմո-
ղուցնենք . և անոնք ըսին . Ինչ աչքիդուդ ինչ
որ հաճոյ է՝ ան ըրէ : Եւ քահանան ըսաւ .
37 [ի]Հոս Աստուծոյ քովը մօտենանք : Ու Սաւուղ
Աստուծոյ հարցուց՝ ըսելով . Փղշտացւոց հե-
տևէն իջնե՞մ . զանոնք Իսրայէլին ձեռքը պիտի
տա՞ս : Բայց [լ]ան օրը պատասխան չտուաւ անոր :
38 Ընտաներ Սաւուղ ըսաւ . [խ]Հոս մօտեցէք՝ Ժո-
ղովուրդին բոլոր իշխանները , և տեսէրցէք ու
39 տեսէք թէ այսօր սա մեղքը որո՞ւնն է : Վասնզի
Իսրայէլը ազատող [ծ]Տէրը կենդանի է որ՝ թէ
որ իմ որդւոյս Յովնաթանինն ալ ըլլայ , ան-
պատճառ պիտի մեռնի . ու բոլոր ժողովուրդին
40 մէջը անոր պատասխան տուող մը չկար : Ան-
ոնք ամենը անիկայ բոլոր Իսրայէլին ըսաւ . Դուք
մէկ կողմը կայնեցէք , ու ես և իմ որդիս Յով-
նաթան միւս կողմը կայնինք . ու ժողովուրդը
Սաւուղին ըսաւ . Աչքիդուդ հաճոյ եղածը
41 ըրէ : Ու Սաւուղ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն
ըսաւ . [կ]Շմարտութիւնը յայտնէ . [ղ]Ու Յով-
նաթան ու Սաւուղը վիճակով բռնուեցան , ու
42 ժողովուրդը ազատ մնաց : Ու Սաւուղ ըսաւ .
Իմ վրաս՝ ու իմ որդւոյս Յովնաթանին վրայ
վիճակ ձգեցէք . ու Յովնաթանը բռնուեցաւ :
43 Ու Սաւուղ Յովնաթանին ըսաւ . [մ]Ինծի ի-
մացուր թէ ի՛նչ ըրիր . ու Յովնաթան անոր
իմացուց ու ըսաւ . [ն]Ձեռքիս գաւազանին ծայ-
րովը քիչ մը մեղր կերեր եմ . ահա ես պի-
44 տի մեռնիմ : Ու Սաւուղ ըսաւ . [շ]Աստուած
ինծի այսպէս ու ասկէ աւելի ընէ՝ [պ]որ անշուշտ
45 պիտի մեռնիս , Յովնաթան : Բայց ժողովուրդը
Սաւուղին ըսաւ . Յովնաթա՞ն պիտի մեռնի ,
ան որ այսօր Իսրայէլի մէջ սա մեծ փրկու-
թիւնը ըրաւ . քա՛ւ լիցի , [ռ]կենդանի է Տէրը
որ անոր գլխուն մէկ մազը գետինը պիտի չկի-
նայ . քանզի այսօր Աստուծով յաղթութիւն ա-
ըրաւ : Այսպէս ժողովուրդը Յովնաթանը ա-
46 զատեց , ու անիկայ չմեռաւ : Ու Սաւուղ
փղշտացիներէն ետ դարձաւ , ու փղշտացիք
իրենց տեղը գացին :
47 Ուստի Սաւուղ սկսաւ Իսրայէլի վրայ թա-
գաւորել . ու բոլոր շրջակայ թշնամիներուն
հետ՝ այսինքն Մոաբին հետ , և [ս]Ամմոնի
որդւոցը հետ , Եդոմի հետ , [տ]Սուբայի թա-
գաւորներուն հետ , ու փղշտացւոց հետ պա-
տերազմ ըրաւ . և որ կողմը որ դարձաւ , յաղ-

ա Պէտ . ժգ . 6 :
բ Եր . ժգ . 30 : Սադ . խգ . 6 , 7 : Իմպ . ա . 7 :
գ Պէտ . ժգ . 5 :
դ Հես . գ . 26 :
ե Ելք . կրկիրը . տե՛ս բ Օր . ի . 28 : Պատ . գ . 5 :
զ Եր . գ . 8 : Ծնո . ժգ . 28 : Պատ . գ . 4 :
է Ես . ժգ . 6 :
ը Ես . ժգ . 26 :
թ Եր . ժգ . 10 , 13 , 17 : Է . 26 : ժէ . 10 , 13 : ժԹ . 26 : բ Օր . ժբ . 16 , 23 , 24 :
ժ Պէտ . է . 17 :
ի Պէտ . խբ . 6 :
լ Ես . է . 14 : Պէտ . ժ . 19 :
խ Գատ . ի . 2 :
ծ բ Թագ . ժբ . 5 :
կ Բատ . ժգ . 33 : Ծոր . ա . 24 :
ղ Հես . է . 16 : Պէտ . ժ . 20 , 21 :
մ Հես . է . 19 :
ն Գատ . ի . 17 :
շ Պէտ . ժ . 11 : Ռթ . ա . 17 :
պ Ես . ի . 39 :
ռ բ Թագ . ժգ . 11 : գ Թագ . ա . 52 : Գատ . իա . 18 :
ս Պէտ . ժա . 11 :
տ բ Թագ . ժ . 6 :

48 Թուղթիւն ըրաւ։ Ու *զօրք ժողվելով՝ ՚Ըմա-
դեկը զարկաւ, և ազատեց Իսրայէլը իր կո-
ղոպտիչներուն ձեռքէն։
49 Ու ՚Սաւուղին որդիքը՝ Յոնաթանն, Յի-
սուի ու Մելքիսաւէ էին. և անոր երկու աղ-
ջիկներուն անունները՝ առջինին անունը՝ Մի-
50 րոմը, ու պզտիկին անունը Միղքոլ էր։ Ու
Սաւուղին կնկանը անունը Աքինոամ էր՝ Աքի-
մաասին աղջիկը, ու անոր զօրավարին անունը
Աբեներ էր՝ Սաւուղին հօրեղբօրը Ներին որ-
51 դին։ ՚Ուստի Կիս՝ Սաւուղին հայրն էր, ու Ա-
բեններին հայրը Ներ՝ Աբիելին որդին էր։
52 Ու Սաւուղին բոլոր օրերը՝ փղշտացւոց
դէմ սաստիկ պատերազմ կար. ու Սաւուղ ա-
մէն տեսած զօրաւոր մարդը և ամէն ուժի տէր
եղողը ՚իր քովը կը ժողվէր։

Գ Լ· Ժ Ե

1 Սամուէլ կը խրճէ Սաւուղ՝ որ երթայ Ըմազեկը ջար-
դէ։ 6 Սաւուղ Կինեցիներուն մարդասիրութիւն կը ցու-
ցընէ։ 8 Սաւուղ, ու ասարին ազեկներուն կը խնայէ։
10 Սամուէլ կ'իմացընէ Սաւուղին Էլ Ըսուած ինչպես
մերժեց զանիկայ իր անհնազանդութեանը համար։ 24
Սաւուղ կը խնդարկէ։ 32 Սամուէլ Ագագը կը մեռցընէ։
34 Սամուէլ ու Սաւուղ կը զատուին ու իրենց տեղը
կ'երթան։

1 Եւ Սամուէլ ըսաւ Սաւուղին. "Տէրը զիս՝
իր Իսրայէլ ժողովուրդին վրայ քեզ թա-
գաւոր օծելու խրկից. ու հիմա Տէրոջը խօս-
2 քերուն ձայնը մտիկ ըրէ։ Զօրաց Տէրը այս-
պէս կ'ըսէ. Միտքս բերի ինչ որ Ըմազեկը
ըրաւ Իսրայէլին. անոր Եգիպտոսէն ելած ա-
3 տենը՝ *ճամբուն մէջ անոր դէմ դնելով։ Ա-
մա գնա՛, ու Ըմազեկը զարկ, և *անոր բոլոր
ունեցածը նզովածի պէս բնաջինջ ըրէ, ու ա-
նոր չխնայես. և էրիկ մարդէն մինչև կնիկ մար-
դը, ու տղայէն մինչև կաթնեկները, արջառէն
մինչև ոչխարը, և ուղտէն մինչև էշը մեռցը-
նես։
4 Ուստի Սաւուղ ժողովուրդը կանչեց, ու
Տեղաիմի մէջ զանոնք Համրեց, որ երկու հա-
րիւր հազար հետեւակ զօրք էին, ու Յուդա-
5 յեանք ալ տասը հազար։ Ու Սաւուղ մինչև
Ըմազեկացւոց մէկ քաղաքը գնաց, ու հեղե-
6 ղատին մէջը գաբաեականլ եղաւ։ Ու Սաւուղ
ՙԿինեցիներուն ըսաւ. "Իմացէք, գաւազնէք,
ու Ըմազեկացւոց մէջէն իջէք, չըլլայ որ ձեզ
անոնց հետ մեկտեղ զարնեմ. քանզի "դուք
բոլոր Իսրայէլի որդւոցը ողորմութիւն ըրիք,
անոնց Եգիպտոսէն ելած ատենը։ Ուստի Կի-
նեցիները Ըմազեկացւոց մէջէն գաղտնացան։
7 Ու Սաւուղ ՙԱւիլայէն մինչև Եգիպտոսին
8 դիմացի "Սուրը՝ "Ըմազեկը զարկաւ. Ու "Ը-
մազեկին թագաւորը Ագագը ողջ բռնեց, ու
'բոլոր ժողովուրդը սուրի բերնով կարգեց։
9 Հայց Սաւուղ ժողովուրդին հետ՝ ՙԱգագը,
և ոչխարներուն ու արջառներուն ագէնները ու
†գերները, և գառները, ու ամէն պատուական
բաները խնայեցին, և չուզեցին զանոնք կար-
գել, հապա բոլոր անարգ ու անպիտան անա-
սունները կարգեցին։
10 Ու Տէրոջը խօսքը Սամուէլին եղաւ, ըսե-
11 լով. ՙ"Սաւուղը թագաւոր ընելուս զղջացի.
քանզի "ինծմէ ետ դարձաւ, 'ու իմ խօսքերս
չկատարեց։ Ու Սամուէլ "տրտմեցաւ, ու
12 բոլոր գիշերը Տէրոջը աղաղակեց։ Ու Սա-
մուէլ առաւօտուն կանուխ կեցաւ, որ երթայ
Սաւուղը դիմաւորէ. և Սամուէլին խնդրա-
ցին՝ ու ըսին. Սաւուղը ՙԿարմեղոս եկաւ, և
ահա իրեն համար ‡յաղթութեան նշան՚ կանգ-
նեց, ու անկէ դառնալով անցաւ, ու Գաղ-
գաղա իջաւ։
13 Ու Սամուէլ Սաւուղին քովը գնաց. ու
Սաւուղ անոր ըսաւ. "Քեզի Տէրոջմէն օրհ-
14 նեալ ըլլաս. Տէրոջը խօսքը կատարեցի։ Ու
Սամուէլ ըսաւ. "Ապա ուրեմն ոչխարներուն ձայ-
նը ինչ պիտի ըլլայ՝ որ իմ ականջիս կու գայ,
15 ու արջառներուն ձայնը որ ես կը լսեմ։ Ու
Սաւուղ ըսաւ. Զանոնք Ըմազեկացիներէն
բերին. "քանզի ժողովուրդը պիտնա ագէկ ոչ-
խարները ու արջառները ողջ թողուցին, որ
զանոնք քու Տէր Ըստուծոյդ զոհ մատուցա-
16 նեն. ատկայն մեկալները կարգեցինք։ Ետա-
նէն Սամուէլ ըսաւ Սաւուղին. Կեցիր որ
քեզի պատմեմ ինչ որ Տէրը ասս գիշեր ինծի
17 խօսեցաւ։ Ան ալ անոր ըսաւ. Խօսէ։ Ու
Սամուէլ ըսաւ. Սո՛ւ-ո՛ւ-ղէն. ՙԵկա դուն ||որ
քու աչքերուդ պզտիկ կ'երեւնայիր, Իսրայէլի
որդւոցը ցեղերուն գլուխ եղար, ու Տէրը քեզ
18 Իսրայէլի վրայ թագաւոր օծից. Ու Տէրը
քեզ մէկ ճամբայ մը խրկից՝ ըսելով. Գնա՛,
ու ան մեղաւոր Ըմազեկացիները "նզովածի պէս
կարգէ, և անոնց դէմ պատերազմ ըրէ, մինչև
19 որ զանոնք բնաջինջ ընես. Իսկ դուն ինչո՞ւ
համար Տէրոջը ձայնին "հնազանդութիւն չըրիր,
ու աւարին վրայ իյնալով՝ Տէրոջը աչքին չա-
20 րութիւն ըրիր։ Ու Սաւուղ ըսաւ Սամուէ-
լին. "Ինչո՞ւ ես Տէրոջը ձայնին հնազանդութիւն
չըրի, ու Տէրը զիս ո՛ր ճամբան որ խրկից, ան
ճամբան գացի, և Ըմազեկի թագաւորը Ագա-
գը բերի, ու Ըմազեկը նզովածի պէս բնաջինջ

---

* Կամ բանաւէթիւն ընելով
– Կ· ժէ· 3, 7։
† Կ· Ը· 2։ ‖ Կն· Ը· 33։
‡ Կ· Թ· 1։
ⁿ Կ· Ը· 11։

— Կ· Թ· 16։
ᵇ Ել· ժէ· 8, 14։ Թուռ· իե· 20։ ᵍ Օր· իե· 17, 18, 19։
÷ Յես· ղ· 17, 21։
ᵖ Թուռ· իե· 21։ Դատ· ւ· 16։ ᵗ· 11։
ᵏ Ծն· ժը· 25։ ժԹ· 12, 14։ Յայտ· ժը· 4։
ᵛ Ել· ժը· 10, 19։ Թուռ· Ժ· 29, 32։
ᵏ Ծն· իե· 18։
ᵉ Ծն· ժզ· 7։
ᵇ Կ· ժէ· 18։
ᵈ Տե՛ս գ Թագ· ի· 34, 35, ԼԸ։
ᵏ Տե՛ս գԼ· Ը· 1։
ᵛ Ամ 3, 15։
† Կամ երկրորդականները,
ᵏ Ամ 35։ Ծն· ղ· 6, 7։ ᵖ Թագ· իե· 16։
ᵉ Յես· իԲ· 16։ ᵗ Թագ· իԹ· 6։
ᵏ Կ· ժէ· 13։ Ամ 3, 9։
ᵏ Ամ 35։ Կ· ժէ· 1։
ᵏ Յես· ժե· 55։
‡ Եբր· ձեռք
ᵛ Ծն· ժգ· 19։ Դատ· ժէ· 2։ Հռոմ· ե· 10։
ᵉ Ամ 9, 21։ Ծն· գ· 12։ Ելակ· իԲ· 13։
ᵗ Կ· Թ· 21։
‖ Եբր· իԿ և
ɔ Ամ 13։

21 ըսի ։ Ոմանք ժողովուրդը ան աւարէն ոչխար-
ներ ու արջառներ առաւ , նզովածներէն պիտի
աղէկները՝ որ պահած Գաղգադայի մէջ քու
22 Տէր Աստուծոյդ զոհ ընեն ։ Ու Սամուէլ
ըսաւ . Արիէ Տէրոջը առջևը ողջակէզներ
ու զոհեր՝ Տէրոջը ձայնին հնազանդութիւն ը-
նելու չափ հաճոյ է . ահա հնազանդութիւնը՝
զոհէն , ու խօսք մտիկ ընելը՝ խոյերուն ճար-
23 պէն աղէկ է ։ Ապստամբութիւնը հա-
խարդութեան մեղքին պէս , ու կամակորու-
թիւնը կռապաշտութեան պէս է . որովհետև
դուն Տէրոջը խօսքը մերժեցիր , նա ալ քեզ մերժեց՝ որ թագաւոր չըլլաս ։
24 Ու Սաւուղ ըսաւ Սամուէլին . Մեղք
գործեցի , որ Տէրոջը հրամանը ու քու խօսքերդ
զանց ըրի . քանզի ժողովուրդէն վախնալուս
25 համար , անոնց խօսքը մտիկ ըրի ։ Ու հիմա
կ'աղաչեմ , իմ յանցանքս ներէ , և իմ հետս
դարձիր , որ Տէրոջը երկրպագութիւն ընեմ ։
26 Ու Սամուէլ ըսաւ Սաւուղին . Ես քու հե-
տդ չեմ դառնար . քանզի դուն Տէրոջը խօս-
քը մերժեցիր , Տէրն ալ քեզ մերժեց՝ որ Իս-
27 րայէլի վրայ թագաւոր չըլլաս ։ Ու Սամուէլ
դարձաւ որ երթայ . բայց անիկայ՝ հանար վերարկուին ծայրէն բռնեց , որ
28 պատռեցաւ ։ Ընտանեաց Սամուէլ անոր ը-
սաւ . Տէրը այսօր քու վրայէդ Իսրայէլին
թագաւորութիւնը պատռեց , ու զանիկայ քեզ-
29 մէ աղէկ եղող ընկերիդ տուաւ ։ Ու Իսրայէ-
լին Պատուէնը հաւատացեր չըլլար ,
30 քանզի անիկայ մարդ չէ՝ որ զղջայ ։ Ու Սա-
մուէլ ըսաւ . Մեղք գործեցի , կ'աղաչեմ ,
հիմա իմ ժողովուրդիս ծերերուն առջևը՝ ու
Իսրայէլին առջևը՝ ինծի պատուէ , և իմ հետս
դարձիր , որ քու Տէր Աստուծոյդ երկրպագու-
31 թիւն ընեմ ։ Ու Սամուէլ Սաւուղին ետևէն
դարձաւ , և Սաւուղ Տէրոջը երկրպագութիւն
ըրաւ ։

32 Ետքը Սամուէլ ըսաւ . Ամաղեկին թագա-
ւորը Ագագը բնծի բերէք . ու Ագագ քնքշու-
թեամբ անոր մօտեցաւ . և Ագագ ըսաւ . Ան-
շուշտ մահուան դառնութիւնը անցած է ։
33 Բայց Սամուէլ ըսաւ . Ինչպէս որ քու սուրդ
կիներները անզաւակ թողուց , նոյնպէս ալ քու
մայրդ կիներուն մէջը անզաւակ ծնայ ։ Ու
Սամուէլ Գաղգադայի մէջ Տէրոջը առջևը
կտոր կտոր ըրաւ Ագագը ։

34 Ես Սամուէլ Ռամա դնաց , ու Սաւուղ
35 իր տունը՝ Գաբաայի Սաւուղին տունը ելաւ ։ Ես
Սամուէլ մինչև իր մահուան օրը՝ մէյմըն ալ
Սաւուղը չտեսաւ . քանզի Սամուէլ Սաւու-
ղին համար սուգ կ'ըներ . և Տէրը Սաւուղը
Իսրայէլի վրայ թագաւոր ընելուն զղջաց ։

ԺԵ. Ժ.Ջ.

1 Սամուէլ Սաւուղին կը խրկուի զոհ մը մատուցանելու պատճառով , ու Ռեհէլհէմ կու գայ ։ 6 Ինոր մարդկօրէն դատողութիւնը կը յանդիմանուի ։ 11 Սամուէլ Դաւիթը կ'օծէ ։ 15 Սաւուղ Դաւիթը կանչել կու տայ որ զինքը նեղող չար ոգիէն հանգստութիւն գտնէ ։

1 Ես Տէրը Սամուէլին ըսաւ . Մինչև ե՞րբ
Սաւուղին համար սուգ կ'ընես . որով-
հետև ես զանիկայ մերժեցի , որ Իսրայէլի վ-
րայ չթագաւորէ . Եղջիւրդ եղով լեցուր , ու
եկուր քեզ Յեսսէ Բեթլեհեմացի մօտ էն իմ
քանզի ես անոր որդւոցը մէկը ինծի թագաւոր
2 ընտրեցի ։ Ու Սամուէլ ըսաւ . Ինչպէս
երթամ . Թէ որ Սաւուղը լսէ , զիս կը սպա-
նէ . և Տէրը ըսաւ . Հետդ մէկ երինջ մը
առ , ու ըսէ թէ՝ Տէրոջը զոհ ընելու եկայ .
3 Ես Յեսսէն զոհին հրաւիրէ . ու քու ընելու
բանդ ես քեզի կը հայտնեմ . և ինծի ին-
գես օծես ան մէկը՝ որ քեզի պիտի ըսեմ ։
4 Ու Սամուէլ Տէրոջը ըսածը ըրաւ . ու
Բեթլեհեմ գնաց ։ Ես քաղաքին ծերերը դո-
ղալով զանիկայ դիմաւորեցին , ու ըսին . Ե-
5 ղիօք խաղաղութեամբ եկար ։ Ես անիկայ ը-
սաւ . Խաղաղութեամբ . Տէրոջը զոհ ընելու
եկայ . սրբուեցէք՝ ու իմ հետս զոհի եկէք .
և Յեսսէն ու անոր որդիները սրբել տուաւ ,
6 և անոնք զոհի հրաւիրեց ։ Ու երբոր անոնք
եկան , Եղիաբը տեսնելով՝ ըսաւ . Իրաւ որ
7 Տէրոջը օծեալը իր առջևն է ։ Բայց Տէրը Սա-
մուէլին ըսաւ . Ընոր երեսքին ու հասակին
երկայնութեանը մի նայիր . քանզի ես զանիկայ
անարգեցի . որովհետև մարդուն նայելը չը-
լար . քանզի մարդը՝ || երեսցածին կը նայի ,
8 բայց Տէրը սրտին կը նայի ։ Ու Յեսսէն Ե-
բինադաբը կանչեց , ու զանիկայ Սամուէլին
առջևէն անցուց . և Սամուէլ ըսաւ . Տէրը
9 ասիկայ ալ չընտրեց ։ Ու Յեսսէ Սամմաան
անցուց . և Սամուէլ ըսաւ . Տէրը ասիկայ
10 ալ չընտրեց ։ Ու երբոր Յեսսէ Սամուէլին
առջևէն իր եօթը որդիները անցուց . Սամուէլ

ե Ել. ԺԵ. 15 ։
զ Սաղ. ՃԸ. 8 , 9 : Բառ. իս. 3 : Իս. ա. 11 , 12 , 13 , 16 , 17 : Երեմ. է. 22 , 23 : Միք. ե. 6 , 7 , 8 : Երբ. Ժ. 6 , 7 , 8 , 9 :
է Ած. Ե. 1 : Ելս. ե. 6 : Պատ. Ե. 24 : Թ. 13 : Ժբ. 7 : Պար. Ժբ. 33 :
ը Բ Օր. Ժը. 10 :
* Նէբ . ունայնութիւն ու թեթևամիտ
ի ԳԼ. Ժգ. 14 :
լ Տե՛ս Բ Ած. Ժբ. 13 :
խ Նէ. իգ. 2 : Բառ. իթ. 25 : Իս. ծա. 12 , 13 :
ծ Տե՛ս գԼ. Բ. 30 :
կ Գ Ած. Ժա. 30 :
հ ԳԼ. Ժ. 35 : Ած. Ժա. 31 :
ձ Ած. իգ. 19 : Նգեկ. իգ. 14 : Բ Եմ. Բ. 13 : Եմ. ա. 2 :
ղ Հօշ. Ե. 44 : Ժբ. 43 :
ճ Նէ. Ժէ. 11 : Ած. Ժգ. 45 : Տե՛ս Կաս. ա. 7 :
մ ԳԼ. Ժա. 4 :
յ Տե՛ս գԼ. Ժթ. 24 :
ն Ելք. Ժ. 11 : ԳԼ. Ժգ. 1 :
շ Ելք. 11 :

ո ԳԼ. Ժէ. 35 :
չ ԳԼ. Ժե. 23 :
պ ԳԼ. Թ. 16 : Գ Ած. Թ. 1 :
ջ Ասղ. Հբ. 70 : Ամ. 19 , 20 : Գոր. Ժգ. 22 :
ռ Նէբ . տեսայ ։
ս Նէբ . Չեռբդ
վ ԳԼ. Թ. 12 : Ի. 29 :
տ Նէ. Գ. 15 :
ր ԳԼ. Թ. 16 :
ց ԳԼ. իա. 1 :
ւ Գ Ած. իբ. 13 : Գ Ած. Թ. 22 :
փ Նէ. Ժե. 10 , 14 :
ք ԳԼ. Ժէ. 13 : ա Ան. իէ. 18 :
օ Գ Ած. Ժբ. 26 :
ֆ Ասղ. Ճխէ. 10 , 11 :
ֆ Նա. ծէ. 8 :
ֆ Բ Կոր. Ժ. 7 :
ֆ Նէբ . աւգնական
ֆ Գ Ած. Բ. 39 : ա Ան. իբ. 9 : Ասղ. է. 9 : Երեմ. Ժա. 20 : Ժէ. 10 : Ի. 12 : Գոր. ա. 24 :
ֆ ԳԼ. Ժէ. 13 :
ֆ ԳԼ. Ժէ. 13 : Բ Ած. Ժգ. 3 : ա Ան. Բ. 13 :

Յեսսէին բսաւ • Տէրը ասոնցմէ ոեւէ չընտրեց :
11 Եւ Սամուէլ Յեսսէին բսաւ • Տղաքներդ
ամրջապի են : Եւ անոնիկայ բսաւ • [s]Տակաւին
պիտ պզտիկը մնաց , և ահա անոնիկայ ոչխար-
ները կ'արածէ : Եւ Սամուէլ Յեսսէին բսաւ •
[t]Մարդ խրկէ ու զանոնիկայ բերել տուր • քանզի
մինչև որ անոնիկայ հոս չգայ , մենք սեղան պիտի
12 չնսանինք : Ուսաի Յեսսէ խրկեց , ու զանոնիկայ
բերել տուաւ • և անոնիկայ հկարմիր էր , ու աղ-
ուոր աչքեր ունէր , ու դէմքն ալ գեղեցիկ էր :
Եւ Տէրը բսաւ • Էլիր , ասոնիկայ օձիդ-
13 քանզի ասոնիկայ է : Եւ Սամուէլ եղեւ եղբայրը
առաւ , ու [u]զանոնիկայ իր եղբարցը մէջ օձից •
ու ան օրէն ետքը՝ [v]Տէրոջը Հոգին Դաւիթին
վրայ եկաւ , ու Սամուէլ երթ Ռամա գնաց :
14 Եւ Տէրոջը Հոգին Սաուղէն հեռացաւ •
ու Տէրոջը կողմանէ [w]չար ոգի մը [x]անոր նե-
15 ղուելիւն կուտար" : Եւ Սաուղին ծառա-
նները անոր բսին • Ետա Ըստուծոյ կողմանէ չար
16 ոգի մը քեզի նեղուելիւն կուտայ • Մեր տէրը
Էր առջեւը եղող ծառաներուն պրսգէ՝ որ ա-
ղէկ քնարահար մը փնտռեն , ու երբոր Ը-
ստուծոյ կողմանէ ան չար ոգին քու վրադ գայ ,
անոնիկայ [y]իր ձեռքովը հնարքը գործէ , ու [z]դուն
17 հանգստանաս" : Եւ Սաուղ իր ծառաներ-
ուն բսաւ • Հիմա ինծի մէկ ազէկ քնարահար
18 մը գտէք , ու զանոնիկայ ինծի բերէք : Եւ ծա-
ռաներուն մէկը պատասխան տուաւ ու բսաւ •
Ետա Ղեթլեհեմացի Յեսսէին մէկ տգան տե-
սայ , որ քնար զարնելը գիտէ , ու [a]անոնիկայ
զօրաւոր , պատերազմող , Ճարտասան , ու գե-
ղեցիկ տեսքով կարճ մըն է , և [b]Տէրը ա-
19 նոր հետն է : Եւ Սաուղ Յեսսէին պատ-
գամաւորներ խրկեց ու բսաւ • [c]Ղրկեսրներուն
քովը դանուող տղագ Դաւիթը ինծի խրկէ :
20 Եւ Յեսսէ [d]էշոնի մը հաց , տիկ մը գինի , ու
այծկրէնի ուլ մը առնելով՝ իշու վրայ բեռնադրե-
բէց , ու զանոնք իր տղուն Դաւիթին ձեռքովը
21 Սաուղին խրկեց : Եւ Դաւիթ Սաուղին ե-
կաւ , ու [e]անոր առջեւը կայնեցաւ : Եւ Սա-
ուղ զանիկայ շատ սիրեց , ու Դաւիթ անոր
22 կապարճակիրը եղաւ : Եւ Սաուղ Յեսսէին
Տպուղ խրկեց բսելով • Դաւիթը թող իմ առ-
ջեւս կայնի • քանզի անիկայ իմ առջեւս շնորհք
23 գտաւ : Եւ երբոր [f]Ըստուծմէ [g]չար ոգին Սա-
ուղին վրայ կուգար , Դաւիթ քնարը կ'առ-
նէր , ու իր ձեռքովը կը զարնէր • և Սաուղ
կը հանգստանար ու կը զուարճանար , և չար
ոգին անոր վրայէն կ'երթար :

Գ Լ · ԺԶ

1 Իսրայէլացւոց ու Փղշտացւոց բանակները պատերազմե-
լու պատրաստուած ըլլալով , և Ղեղիամ հպարտութեանէն
կու գայ մենամարտութեան հրաւիրելու : 12 Դաւիթ՝ իբ
հօրմէն եղբայրները տեսնելու խրկուելով՝ մենամարտու-
թեան մտնելու կը համարձակի : 28 Եղեբար կը յանդի-
մանէ զանիկայ : 30 Դաւիթի Սաուղին առջեւը կը բե-
րուի , 32 ու հոն իր փառահռիթեան իրաւունքը կը յու-
ցնէ • 38 առանց զէնքի հաւատքով զրահաւորուած ,
ան հսկան կը սպանանէ : 55 Սաուղ Դաւիթին վրայով
անդրկրկիռն կը առանայ :

1 Եւ Փղշտացիք [h]իրենց զօրքերը ժողվեցին
պատերազմելու համար , ու [i]Յուդայի Սո-
քովին մէջ ժողվուեցան • և Ազեկա ու Ըզե-
2 կայի մէջտեղը [k]Ըփեսդամմիմ բանակեցան : Եւ
Սաուղ ու Իսրայէլի մարդիկը ժողվուեցան ,
ու Իլայի հովիտին մէջը բանակեցան • և Փ-
ղշտացւոց դէմ պատերազմ ընելու համար
3 կարգաւ շարուեցան : Եւ Փղշտացիք մէկ կող-
մանէ մէկ լեռան մը վրայ կայներ էին , ու Ի-
սրայէլացիք մէկալ կողմանէ մէկ լեռան մը վրայ
4 կայներ էին • ու հովիտը անոնց մէջն էր : Եւ
Փղշտացւոց բանակէն [l]Գողիաթ անուամբ մէկ
կանգուն ու մէկ թիթ բարձրութեամբ [m]Գե-
5 թացի ախոյեան մը ելաւ • Ընդ գլուխ պղնձէ
սաղաւարտ կար , ու հինաւուրց զրահ մը հագեր
էր • ու անոր պղնձէ զրահին ծանրութիւնը
6 հինգ հազար սիկղ էր : Եւ ոտքերուն վրա-
յէն պղնձէ սռնապահներ , ու ուսերը մէջ
7 պղնձէ [n]գեղարդ մը ունէր : [o]Ընդ նիզակին
բունը ոստայնանկաց գլանին պէս էր , ու նիզա-
կին տէրը մէկ հարիւր սիկղ երկաթէ էր • և
անոր վահանը կրողը անոր առջեւէն կ'երթար :
8 Ընդիակ Է՜ կայնեցաւ , ու Իսրայէլի գունդ-
երուն կանչելով՝ անոնց ըսաւ • Ինչո՞ւ համար
ելլէք պէտ պատերազմ ընելու եկեր էք , ու
գունդերով շարուեր էք • միթէ ես Փղշտացի
չեմ , ու դուք [p]Սաուղին ծառաները չէք •
ձեր մէջէն մարդ մը ընտրեցէք , որ ինծի հետ
9 հիւ ելնէ՜ • թէ որ կարող ըլլայ ինծի հետ
ծեծկռտելու , ու զիս մեռցնէ , ան ատեն մենք
ձեզի ծառայ ըլլանք • բայց թէ որ ես յաղ-
թեմ , ու զանիկայ մեռցնեմ , ան ատեն դուք
մեզի ծառայ ըլլաք , ու [q]մեզի ծառայութիւն
10 ընէք : Եւ ան Փղշտացին ըսաւ • Ես [r]այսօր
Իսրայէլի գունդերը նախատեցի • ինծի մէկ
մարդ մը տուէք , որ իրարու հետ ծեծկռտինք :
11 Եւ երբոր Սաուղ ու բոլոր Իսրայէլը Փղշտա-
ցիին ատ խօսքերը լսեցին , զարհուրեցան , ու
խիստ վախցան :

ե ՊԼ · ժէ · 12 :
զ թ Թագ · է · 8 : Ապ · հր · 70 :
է ՊԼ · ժէ · 42 : Ւրդ · է · 10 :
ը ՊԼ · ի · 17 :
թ ՊԼ · ժ · 1 : Ապ · ձի · 20 :
ժ Տե՛ս Թագ · իէ · 18 : Դատ · ժա · 29 : ժգ · 25 : ժդ · 6 : ՊԼ · ժ · 6 , 10 :
ի Տե՛ս գԼ · ժա · 6 : ժբ · 12 :
ի բ · 15 : Դատ · ժգ · 20 : Ապ · ծա · 11 :
ղ Դատ · ի · 23 : ՊԼ · ժբ · 10 : ժի · 9 :
* Կամ զանիկայ կը զարհուրեցընէր :
լ Ծն · խե · 46 : Ա՛մբ 21 , 22 : թ Թագ · ժ · 8 :
մ Ա՛մբ 23 : թ Թագ · գ · 15 :
† Եբր · քսիկ ազեկ ըլլայ :
ո ՊԼ · ժէ · 32 , 34 , 35 , 36 :
ճ Ա՛մբ 11 : ՊԼ · ժէ · 15 , 34 :
ղ Տե՛ս գԼ · ժ · 27 : ժէ · 18 : Ծն · խդ · 11 : Ըսակ · ժբ · 16 :
ջ Ծն · խե · 46 : գ Թագ · ժ · 8 : Ըսակ · իբ · 29 ,
— Ա՛մբ 14 , 16 ,
— ՊԼ · ժգ · 5 :
ռ Յես · ժէ · 35 : բ Պն · իբ · 18 :
ս ա Պն · ժա · 13 :
տ բ Թագ · իա · 19 :
ր Յես · ժա · 22 :
ց Կամ տագար
ւ բ Թագ · իա · 19 :
փ ՊԼ · բ · 17 :
ք ՊԼ · ժա · 1 :
օ Ա՛մբ 26 : բ Թագ · իա · 21 :

12 Եւ Դաւիթ՝ [a]Աքիմելեքի այսմ ամենայն Յու-
դայի Քեթլեհեմացի Յեսսէ անուն[b] մարդու
մը որդի էր. անոր եօթը որդի ունէր, ու
անիկայ Սաուղին օրերը մարդոց մէջ ծեր մարդ
13 կը սեպուէր: Եւ Յեսսէին իրեք մեծ որդի-
ները իր [c]հովէն կ՚ելլէին պատերազմի գացեր էին. և պատերազմի գացող
[d]իրեք որդւոցը անուններն՝ անդրանիկը Եղիաբ,
ու երկրորդը Աբինադաբ, և երրորդը Սամմա էր.
14 Ու Դաւիթ անոր պզտիկն էր. և իրեք
15 մեծերը Սաուղին հետևէն գացին. Բայց Դա-
ւիթ՝ Սաուղին քովէն կ՚ելլէր՝ Քեթլեհեմ
դարձեր էր, [e]որ իր հօրը ոչխարները արածէ:
16 Եւ ան փղշտացին քառասուն օր առաւոտ ու ի-
րիկուն կը մօտենար, ու կանգնած Քնամարթոս-
Ընեան հրաւիրելով կը կենար:
17 Եւ Յեսսէ իր որդւոյն Դաւիթին ըսաւ.
Վերս եղբարցդ համար սա մէկ արդու բոհրած
ցորենը՝ ու սա տասը հացը առ, բանակը վա-
18 ղէ եղբարցդ պո՛ւյ: Եւ սա տասը պըտիս
պանիրը անոնց հազարապետին տար, ու [f]նայէ
որ եղբայրներդ ողջ առողջ են, ու անոնցմէ
19 նշան առ: Եւ Սաուղ ու անոնք ու բոլոր
Իսրայէլի մարդիկները՝ Էլայի հովիտին մէջ՝
փղշտացւոց հետ պատերազմ կ՚ընէին:
20 Եւ Դաւիթ առաւօտուն կանուխ կելաւ,
ոչխարները պահապան հովիւին թողուց, ու
ան բեռնէրը առաւ գնաց, ինչպէս որ Յեսսէ
իրեն ապսպրեր էր. ու երբոր [g]կառքերուն տե-
ղը հասաւ, զօրքերը կարգաւ կը շարուէին,
ու պատերազմի համար բարձր ձայնով կ՚աղա-
21 ղակէին. Վասնզի Իսրայէլը ու փղշտացիք՝
22 զօրք զօրքի դէմ դունդեր շարեր էին: Եւ
Դաւիթ իր վերցուն ամանները վար առնելով՝
ամանեղէնու պահապանին ձեռքը յանձնեց, և
դէպ՚ի գունդը վազեց, ու գնաց [h]իր եղբայր-
23 ներուն ողջունիւնը հարցուց: Ու երբոր ա-
նիկայ անոնց հետ կը խօսէր, ահա ան փղշտա-
ցի ախոյեանը Գողիաթ անուամբ՝ որ Գէթ
[i]ազատէն էր, փղշտացւոց գունդերէն ելաւ,
և ան նոյն խօսքերուն պէս զրուցից. ու
24 Դաւիթ լսեց: Եւ Իսրայէլի բոլոր մարդիկ-
ները երբոր այն մարդը տեսան, անոր երեսէն
25 փախան, ու զարհուրեցան: Եւ Իսրայէլի
մարդիկները ըսին. Ա՞ս ելլող մարդը տեսա՞ք,
որ Իսրայէլը նախատելու կ՚ելլէ. ով որ զա-
նիկայ մեռցընէ, թագաւորը մեծ հարստութիւ-
նով պիտի հարստացընէ զանիկայ, ու [j]իր աղ-
ջիկը անոր պիտի տայ, և անոր հօրը տունը
26 Իսրայէլէ մէջ ազատ պիտի բնէ: Ու Դաւիթ
իր քովը եղող մարդիկներուն հետ խօսեցաւ՝ ու
ըսաւ. Ա՞ս փղշտացին մեռցընող՝ և [k]Իսրայէ-
լէն նախատինքը վերցնող մարդուն ի՞նչ պի-
տի բլլայ. քանզի [l]ան անթլփատ փղշտացին
ո՞վ է որ [m]կենդանի Աստուծոյն [n]զօրքերը նա-
27 խատէ: Ու ժողովուրդը նոյն խօսքերը զրու-
ցից անոր՝ ու ըսաւ. [o]Այնիկայ մեռցընող
28 մարդուն այնպէս պիտի բլլայ: Եւ անոր մեծ
եղբայրը Եղիաբ՝ երբոր լսեց անոր խօսիլը ան
մարդիկներուն հետ, [p]սաստիկ բարկութեամբ
Դաւիթին սրտմտեցաւ Եղիաբ, ու ըսաւ.
Դուն ինչո՞ւ հոս եկար, և ան քիչ ոչխարները
անապատին մէջը որուն ձգեցիր. ես քու հը-
պարտութիւնդ ու սրտիդ չարութիւնը գիտեմ.
անտարակոյս դուն պատերազմը տեսնելու իջար
29 ես: Եւ Դաւիթ ըսաւ. [q]Ի՞նչ ըրի.
30 աս [r]խօսք չէ՞: Ու անոր քովէն մէկ ուրիշ
մարդու մը դարձաւ, և [s]նոյն խօսքերը զրու-
ցից, ու ժողովուրդն ալ առջի խօսքերուն պէս
պատասխան տուին անոր:
31 Եւ Դաւիթին բան խօսքերը լսուեցան.
ու երբոր Սաուղին առջևը պատմեցին, Սա-
32 ուղ [t]իր եղբ անոր զանիկայ: Եւ
Դաւիթ Սաուղին ըսաւ. [u]Քոր պատճա-
ռաւ ըլլաւ մէկ մարդու մը սիրտը [v]հոտի.
[w]քու ծառադ պիտի երթայ, ու ան փղշտա-
33 ցիին հետ ծեծկուի: Եւ Սաուղ Դաւիթին
ըսաւ. [x]Դուն չես կրնար ան փղշտացիին վրայ
երթալ, ու անոր հետ ծեծկուիլ, քանզի դուն
մանուկ ես, ու անիկայ իր մանկութենէն [y]ի վեր
34 պատերազմող մարդ մին է: Եւ Դաւիթ ըսաւ
Սաուղին. Քու ծառադ երբոր իր հօրը ոչխար-
ները կ՚արածէր, ու առիւծ կամ արջ կու գար,
35 և հօտիէն ոչխար կը տանէր, Ես անոր հետևէն
երթալով՝ զանիկայ կը զարնէի, ու անոր բեր-
նէն կ՚ազատէի. ու երբոր անիկայ իմ վրաս
յարձակէր, զանիկայ մօրուքէն կը բռնէի, կը
36 զարնէի ու կը մեռցընէի: Քու ծառադ ա-
ռիւծ ալ մեռցուցած է՝ արջ ալ. ու սա անթլփատ փղշտացին ալ անոնց մէկուն պէս պի-
տի բլլայ. քանզի կենդանի Աստուծոյն զօր-
37 քերը նախատեց: Եւ Դաւիթ ըսաւ. [z]Որիւ-
ծին ու արջին ձեռքէն զիս ազատող Տէրը՝ սա
փղշտացիին ձեռքէն ալ պիտի ազատէ: Եւ
Սաուղ Դաւիթին ըսաւ. Գնա՝ ու [a]Տէրը
38 քու հետդ բլլայ: Եւ Սաուղ իր զէնքերը Դաւիթին հագցուց, ու անոր գլխուն
մէկ պղնձէ սաղաւարտ մը դրաւ, ու անոր
39 զրահ ալ հագցուց: Եւ Դաւիթ զէնքերուն վրայէն Սաուղին սուրը մէջքը կապեց, ու
սկսաւ քալել, քանզի սորված չէր. ու Դա-
ւիթ Սաուղին ըսաւ. Ասոնցմով չեմ կրնար

---

[a] Նայ. ղէ. 19:
[b] Հմր 58: Հռութ. դ. 22: Պղ. ժզ. 1, 18:
[c] Պղ. ժզ. 10, 11: Տես ա Պտ. բ. 13, 14, 15:
[d] Պղ. ժզ. 6, 8, 9: ա Պտ. բ. 13:
[e] Պղ. ժզ. 19:
[f] Նայ. ղէ. 14:
[g] Պղ. իզ. 5:
[h] Տես Գաղ. ժբ. 15:
[i] Հմր 8:
[j] Հես. ժե. 16:
[k] Պղ. ժա. 2:
[l] Պղ. ժգ. 6:
[m] բ Օր. ե. 26:
[n] Նայ. ղէ. 10:
[o] Հմր 25:
[p] Նայ. ղէ. 4, 8, 11: Գաղ. ժ. 36:
[q] Կամ իրաւունքով:
[r] Հմր 26, 27:
[s] բ Օր. ի. 1, 3:
[t] Պղ. ժգ. 18:
[u] Տես Գաղ. ժգ. 32: բ Օր. թ. 2:
[v] Սաղ. ժգ. 16, 17: կգ. 7: հէ. 11: բ Կոր. ա. 10: բ Տիմ. գ. 17, 18:
[w] Պղ. ի. 13: ա Պտ. իբ. 11, 16:

քալել , քանզի սորված չեմ . ուստի Դաւիթ
զանոնք իր վրայէն հանեց :
40 Եւ իր յուպր ձեռքը առաւ , ու հեղեղա-
տէն իրեն համար հինգ հատ գայլախազ քար
ընտրեց , ու զանոնք իր հովուական ամանին՝
այսինքն մախաղին մէջը դրաւ , ու պարսը ձեռ-
41 քը ընդ Փղշտացիին մօտեցաւ : Եւ Փղ-
շտացին ալ եկաւ՝ ու Դաւիթին մօտեցաւ .
և անոր վահանը վերցնող մարդը անոր առջևն
42 էր : Ու երբոր Փղշտացին նայեցաւ՝ ու Դա-
ւիթը տեսաւ , զանիկայ արհամարհեց . քանզի
անիկայ կարմիր դունով ու դեղեցիկ դէմքով
43 պատանի մըն էր : Եւ Փղշտացին ըսաւ Դա-
ւիթին . Միթէ ես շո՞ւն եմ՝ որ իմ վրաս
գուպով կու գաս . ու Փղշտացին իր աստուած-
44 ներովը Դաւիթը նզովեց : Եւ Փղշտացին ը-
սաւ Դաւիթին . Մօտի եկուր , ու քու մարմինդ
երկինքի թռչուններուն ու գաշտի գազաններ-
45 ուն տամ : Եւ Դաւիթ ըսաւ Փղշտացիին .
Դուն ինծի սրով , նիզակով ու գեղարդով
կու գաս . բայց ես զօրութեանց Տէրոջը՝ քու
նախատած Իսրայէլի զօրքերուն Աստուծոյն
46 անունովը քեզի կու գամ : Այսօր Տէրը քեզ
*իմ ձեռքս պիտի մատնէ՝ . ու ես քեզ պիտի
մեռցնեմ , ու վրադէդ գլուխդ պիտի առնեմ .
և Փղշտացւոց բանակին դիակունքը այսօր եր-
կինքի թռչուններուն ու երկրի գազաններուն
պիտի տամ . որպէս զի բոլոր երկիրը գիտնայ՝
47 որ Իսրայէլի Ա֊Ը Աստուած կայ . Եւ աս բոլոր
ժողովքը գիտնան՝ որ Տէրը սրով ու նիզակով
չազատեր . քանզի պատերազմը Տէրոջն է . ու
48 անիկայ ձեզ մեր ձեռքը պիտի մատնէ : Ու երբոր
Փղշտացին եղաւ , ու եկաւ Դաւիթին մօտե-
ցաւ , Դաւիթն ալ շուտով պատերազմի աս-
49 պարէզը վազեց Փղշտացին դիմաւորելու : Եւ
Դաւիթ իր ձեռքը իր մախաղին մէջը խոթեց ,
ու անկէ քար մը առաւ , և ջանիկայ պարսով
նետեց , ու Փղշտացիին ճակատը զարկաւ . և
քարը անոր ճակատին մէջը մտաւ . ու անիկայ
50 երեսի վրայ գետինը ինկաւ : Այսպէս Դա-
ւիթ պարսով ու քարով Փղշտացիին յաղթեց .
և զարկաւ Փղշտացին , ու մեռցուց զանիկայ .
51 բայց Դաւիթին ձեռքը սուր չկար : Եւ Դա-
ւիթ վազելով Փղշտացիին վրան կայնեցաւ .
ու անոր սուրը առաւ , պատեանէն հանեց , ու
զանիկայ մեռցնելէն ետքը , գլուխը անով
կտրեց : Եւ Փղշտացիք իրենց զօրաւոր մար-
52 դուն մեռնիլը տեսնելով՝ փախան : Ըն տեղը
Իսրայէլի ու Յուդայի մարդիկները ելան , և
աղաղակներով մինչև Հովիատ՝ ու մինչև Եկրո-
ն դռնները՝ Փղշտացիները հալածեցին . և
Փղշտացւոց մեռուածները Շաագարիմի ճամ-
բուն վրայ , ու մինչև Գէթը ու Եկկարոնը հա-
53 նին : Եւ Իսրայէլի որդիքը Փղշտացիները
հալածելէն ետ դարձան , ու անոնց բանակը
54 կողոպտեցին : Եւ Դաւիթ՝ Փղշտացիին գլուխը
առաւ , ու զանիկայ Երուսաղէմ տարաւ . բայց
անոր զէնքերը իր վրանին մէջը դրաւ :
55 Ու երբոր Սաուղ Դաւիթը տեսաւ , որ
Փղշտացիին դէմ ելեր է , իր զօրավարին Աբնե-
ներին ըսաւ . Ա՛վ Աբնեներ , Սա պատանին
որո՞ւն տղան է : Ու Աբնեներ ըսաւ . Կենդա-
նի է քու անձդ , ով թագաւոր , որ չեմ գի-
56 տեր : Եւ թագաւորը ըսաւ . Հարցո՛ւր թէ՝
57 սա պատանին որո՞ւն տղան է : Ու երբոր Դա-
ւիթ Փղշտացին մեռցնելէն ետ դարձաւ , Աբ-
նեներն առաւ զանիկայ , ու Սաուղին առջևը
տարաւ . Ու Փղշտացիին գլուխը անոր ձեռքն
58 էր : Եւ Սաուղ ըսաւ անոր . Որո՞ւն տղան
ես դուն պատանի : Ու Դաւիթ ըսաւ . Քու
ծառայիդ Իսիէլհմացի Յեսսէին տղան եմ :

Գ Լ · Ժ Հ

1 Յովնաթան՝ Դաւիթը կը սիրէ : 5 Սաուղ՝ Դաւիթին
եղած գործառնութեանը համար կը նախանձի , 19 ու իր
բարկութեան առնը կ'ուզէ զանիկայ մեռցընել : 12
Սաուղ կը վախնայ անոր բարի յաջողութեանը համար ,
17 ու անոր՝ իր աղջիկը տալ կ'ուզէ որ անոր օրգասիք
մը ըլլայ , 22 Դաւիթի համոզելով թագաւորին փե-
սայ ըլլալու , կ'երթայ Փղշտացւոցմէ երկու հարիւր ան-
թլփատութիւն կը բերէ՝ Սիզիդոյին օժիտ ըլլալու հա-
մար : 28 Սաուղին առելութիւնը , ու Դաւիթին փա-
խը կ'աւելնայ :

1 Ու երբոր Սաուղին հետ խօսիլը լմընցուց ,
Յովնաթանին սիրտը Դաւիթին սրտին հետ
կապուեցաւ . Ու Յովնաթան իր անձին պէս
2 սիրեց զանիկայ : Եւ նոյն օրը Սաուղ զանի-
կայ առաւ , ու թող չտուաւ որ իր հօ-
3 րը տուներ դառնայ : Եւ Յովնաթան Դա-
ւիթին հետ ուխտ ըրաւ . քանզի իր անձին
4 պէս կը սիրէր զանիկայ : Ու Յովնաթան իր
վրայի վերարկուն հանեց , և զանիկայ ու իր
զէնքերը , մինչև իր սուրը , իր աղեղը ու իր
5 գօտին՝ Դաւիթին տուաւ : Եւ Դաւիթ ա-
մէն տեղ կ'երթար , ուր որ Սաուղ զանիկայ
կը խրկէր . ու յաջողութեամբ կը վարուէր .
և Սաուղ զանիկայ պատերազմական մարդիկ-
ներուն վրայ կեցուց , ու բոլոր ժողովուրդին
ու Սաուղին ծառաներուն ալ հաճոյ եղաւ :
6 Ու երբոր Դաւիթ՝ Փղշտացին մեռցընելէն
կը դառնար , ու պօրթէրը կու գային , Իսրայէլի

բ Սաղ · ձիբ · ֆ : ա Սոր · ա · 27 , 28 :
գ Կղ · ժգ · 12 :
դ Կղ · իբ · 15 : բ Թագ · ջ · 8 : իթ · 8 : ժգ · 9 : գ Թագ · ը · 13 :
ե բ Թագ · ի · 10 , 11 :
զ բ Թագ · իբ · 33 , 35 : Սաղ · ձիբ · 8 : ձիե · 1 : բ Սոր · ի · 4 : Ելբ · ժա · 33 , 34 :
է Ած · 10 :
ը Ելբ · իմ ձեռքիս մէջը պիտի գոցէ .
թ բ Օր · իբ · 26 :
ժ Յես · գ · 24 : գ Թագ · բ · 43 : ժբ · 36 : գ Թագ · ժի · 19 : Նա · ծբ · 10 :
ի Սաղ · խգ · 6 , 7 : Ովս · ա · 7 : Օաբ · գ · 6 :
լ բ Սկ · ի · 15 :
խ Կղ · իա · 9 : Տե՛ս Դատ · գ · 31 : ժէ · 15 : Կղ · իգ · 21 :
ծ Ելբ · ժա · 34 :
կ Յես · ժէ · 36 :
հ Տե՛ս գլ · ժգ · 21 , 22 :
ձ Ած · 5½ :
ղ Ած · 12 :
մ Օշ · խգ · 30 :
յ Կղ · ժի · 2 · ի · 17 : իբ Թագ · ա · 26 : բ Օր · ժգ · 6 :
ն Կղ · ժէ · 15 :
շ Ա՛մ հանդիսները ,
ո Ած · 14 , 15 , 30 :

բոլոր քաղաքներէն Հեթհիները հրգիլով՝ ու պար բռնելով, թմբուկներով, ուրախութեամբ ու ծնծղաներով՝ Սաւուղ թագաւորը դիմա-
7 ւորելու ելան։ Ու պար բռնող Հեթհիները պատասխան տալով կ՚երգէին ու կ՚ըսէին.

Սաւուղ իր հազարաւորները զարկաւ,
Ու Դաւիթ իր բիւրաւորները։

8 Ու Սաւուղ խիստ բարկացաւ, ու այս խօսքին համար դժուարացաւ, ու ըսաւ. Խիւրաւորները Դաւիթին տուին, ու հազարաւորները ինծի տուին. ու հիմա թագաւորութենէ ուրիշ
9 բան պակսա՞ծ անոր։ Ու այն օրէն՝ ի վեր՝ Սաւուղ ծուռ աչքով կը նայէր Դաւիթին։
10 Ու հետևեալ օրը Սաւուղին վատ Ոգին եկաւ ան ոգի մէջ մոլորեցուցիչ չար ոգի եկաւ, ու անոր մէջ մոլորեցաւ։ Եւ Դաւիթ ուրիշ անգամներու պէս իր ձեռքովը նուագ կը ընէր.
11 ու Սաւուղին ձեռքը նիզակ կար։ Ու Սաւուղ նիզակը նետեց՝ ըսելով. Դաւիթը պատին վրայ պիտի գամեմ. բայց Դաւիթ անոր
12 երեսէն երկու անգամ մէկդի քաշուեցաւ։ Ուստի Սաւուղ Դաւիթին երեսէն կը վախնար, քանզի Տէրը անոր հետն էր. բայց Սաւուղէն
13 հեռացեր էր։ Ու Սաւուղ զանիկայ իր քովէն հեռացուց, ու զանիկայ հազարապետ ըրաւ. ու անիկայ ժողովուրդին առջևը կ՚ելլէր
14 էր կը մտնէր։ Ու Դաւիթ իր ամէն ճամբաներուն մէջը յիմաստութեամբ կը վարուէր. ու
15 Տէրը անոր հետն էր։ Ու Սաւուղ անոր այնքան իմաստութեամբ վարուիլը տեսնելով,
16 անոր երեսէն կը վախնար։ Ու բոլոր Իսրայէլը և Յուդան Դաւիթը կը սիրէին. քանզի առջևը անիկայ կ՚ելլէր կը մտնէր։
17 Ու Սաւուղ Դաւիթին ըսաւ. Ահա իմ մեծ աղջիկս Մերովբը՝ քեզի կնիկ պիտի տամ. միայն թէ դուն ինծի զօրաւոր մէկ մը ելլես, ու Տէրոջը պատերազմները պատերազմիր. քանզի Սաւուղ ըսաւ. Ինծո՛ր վատ իմ ձեռքս չելլայ,
18 այլ փղշտացւոց ձեռքը անոր վատ ելլայ։ Ու Դաւիթ Սաւուղին ըսաւ. Ես ո՞վ եմ, ու իմ կեանքս կամ իմ հօրս ազգատոհմը Իսրայէլի մէջ ի՞նչ է՝ որ թագաւորին փեսայ ըլլամ։
19 Ու Սաւուղին աղջիկը Մերովբ՝ Դաւիթին տրուելու առնեը՝ Մաւղացի Ադրիէլին
20 տրուեցաւ։ Եւ Սաւուղին Միքող աղջիկը կը սիրէր Դաւիթը. ու երբոր Սաւուղին իմացուցին, ան
21 բանը անոր աչքերուն հաճոյ եկաւ։ Ու

Սաւուղ ըսաւ. Ես զանիկայ անոր տամ՝ որ անոր որոգայթ ըլլայ, ու փղշտացւոց ձեռքը անոր վատ ըլլայ։ Ուստի Սաւուղ Դաւիթին ըսաւ. Մնծի հայսօր երկրորդ փեսայ եղիր։
22 Ու Սաւուղ իր ծառաներուն հրամայեց, որ Դաւիթին հետ ծածկաբար խօսին, ու ըսեն. Ահա թագաւորը քեզի հաճեր է, ու անոր բոլոր ծառաները քեզ կը սիրեն. ուստի հիմա
23 թագաւորին փեսայ եղիր։ Ու Սաւուղին ծառաները այս խօսքերը Դաւիթին ականջներուն զրուցեցին. ու Դաւիթ ըսաւ. Թագաւորի փեսայ ըլլալը ձեր աչքին պզտիկ բա՞ն կ՚երևնայ. քանզի ես աղքատ ու անշնան մարդ մըն
24 եմ։ Ու Սաւուղին ծառաները անոր իմացուցին՝ ու ըսին. Դաւիթ այսպէս խօսեցաւ։
25 Ու Սաւուղ ըսաւ. Դաւիթին այսպէս ըսէք. Թագաւորը ոչ-ըչէ օժիտ չուզեր, բայց միայն փղշտացւոց հարիւր անթլփատութիւնը, որպէս զի թագաւորին թշնամիներէն վրէժ առնուի. (ու Սաւուղ կը խորհէր Դաւիթը
26 փղշտացւոց ձեռքը մատնել։) Ու երբոր անոր ծառաները այս խօսքերը Դաւիթին յայտնեցին, այս բանը Դաւիթին աչքերուն ազէկ երևցաւ որ թագաւորին փեսայ ըլլայ։ Ուս-
27 տի օրերը լմընալէն առաջ՝ Դաւիթ եկաւ, ու իր մարդիկներովը գնաց, և փղշտացիներէն երկու հարիւր մարդ մեռցուց. ու Դաւիթ անոնց անթլփատութիւնները բերաւ, ու զանոնք լման թագաւորին տուին, որ թագաւորին փեսայ ըլլայ։ Ու Սաւուղ իր Միքող
28 աղջիկը կնիկ տուաւ անոր։ Ու Սաւուղ երբոր տեսաւ ու հասկըցաւ որ Տէրը Դաւիթին հետն է, ու Սաւուղին Միքող աղջիկը զա-
29 նիկայ կը սիրէ, Սաւուղ՝ ալ աւելի վախցաւ Դաւիթէն. և Սաւուղ շարունակ Դաւիթին
30 թշնամութիւն կ՚ընէր։ Ու փղշտացւոց իշխանները ելան, և անոնց ելլելէն ետքը՝ Դաւիթ՝ Սաւուղին ամէն ծառաներէն աւելի իմաստութեամբ կը վարուէր. ու անոր անունը շատ յոհակաւոր եղաւ։

Թ.

1 Յովնաթան Դաւիթին կը պատմէ իր հօրը դիտաւորութիւնը՝ զանիկայ մեռցնելու վրայով. 4 իր հայրը հաշտեցնել կը համոզէ։ 8 Նոր պատերազմի մը մէջ Դաւիթ յաջողութիւն գտնելով՝ Սաւուղին անիրաւ բարկութիւնը անոր դէմ կը բորբոքի։ 12 Միքող՝ Դաւիթին անկողնին մէջ սքանչ մը դնելով իր հայրը կը խաբէ։ 18 Դաւիթ Նաւաթ կոչ. դայ Սամուէլին։

1 Ես Սաւուղ Յովնաթանին ու բոլոր ծառաներուն ըսաւ թէ որ Դաւիթը սպաննեն։ Բայց Սաւուղին Յովնաթան Դաւիթին մեծ
2 սէր ունէր։ Ու Յովնաթան Դաւիթին ըսաւ. Հայրս Սաւուղ քեզ սպաննելու կը փնտռէ. ուստի հիմա առտու զգուշացիր, ու գաղտնի տեղ մը
3 նստէ ու պահուըտէ։ Ես ալ դուրս պիտի ելլեմ ու հօրս քովը որ դաշտը կայ պիտի կենամ, ու հայրս քեզի համար պիտի խօսիմ. ու
4 ինչ որ տեսնեմ քեզի պիտի յայտնեմ։ Ու Յովնաթան Դաւիթին վրայ հօրը բարի խօսեցաւ ու ըսաւ անոր. Թագաւորը իր ծառային Դաւիթին մեղք մի՛ գործեր, վասն զի անիկայ քեզի մեղանչած չէ, ու անոր գործերը քեզի շատ օգտակար եղան։
5 Ինչպէս որ անիկայ իր կեանքը ձեռքը առաւ ու Փղշտացին զարկաւ, ու Տէրը մեծ փրկութիւն մը ըրաւ բոլոր Իսրայէլին համար. դուն տեսար ու ուրախացար. ուրեմն ինչո՞ւ համար անմեղ արիւն մը թափելով մեղանչես՝ Դաւիթը անպատճառ սպաննելով։
6 Ու Սաւուղ Յովնաթանին ձայնը լսեց, ու Սաւուղ երդում ըրաւ. Կենդանի Տէրոջը անունովը՝ որ անիկայ պիտի չսպաննուի։
7 Ու Յովնաթան Դաւիթը կանչեց, ու Յովնաթան անոր այս բոլոր բաները պատմեց։ Ու Յովնաթան Դաւիթը Սաւուղին տարաւ, ու անիկայ առաջուան պէս անոր առջևը կեցաւ։
8 Ու նորէն պատերազմ եղաւ, ու Դաւիթ ելաւ ու Փղշտացւոց դէմ պատերազմեցաւ, ու զանոնք մեծ կոտորածով զարկաւ, ու անոնք անոր առջևէն փախան։
9 Ու Տէրոջմէն չար ոգի մը Սաւուղին վրայ եկաւ, ու Սաւուղ իր տունը նստած էր, ու նիզակը ձեռքը կար, ու Դաւիթ նուագ կ՚ընէր իր
10 ձեռքովը։ Ու Սաւուղ նիզակովը Դաւիթը պատին զարնել ուզեց, բայց Դաւիթ Սաւուղին երեսէն խուսափեցաւ, ու նիզակը պատին զարկաւ, ու Դաւիթ փախաւ ու ազատեցաւ այն գիշեր։
11 Ու Սաւուղ պատգամաւորներ Դաւիթին տունը դրկեց, որ անոր հսկեն ու առտուն սպաննեն։ Ու Միքող Դաւիթին ըսաւ. Եթէ այս գիշեր քու կեանքդ չազատես, վաղը սպաննուելու ես։
12 Ուստի Միքող Դաւիթը պատուհանէն վար իջեցուց, ու անիկայ գնաց ու փախաւ ու
13 ազատեցաւ։ Ու Միքող կուռքը առաւ ու անկողնին վրայ դրաւ, ու այծի մորթէ մէկ
14 սքանչ մը անոր գլխուն դրաւ, ու հագուստով ծածկեց։ Ու Սաւուղ պատգամաւորներ դրկեց որ Դաւիթը բռնեն, ու ըսաւ. Հիւանդ է։
15 Ու Սաւուղ պատգամաւորները դարձեալ դրկեց որ Դաւիթը տեսնեն, ու ըսաւ. Զանիկայ անկողնովը ինծի բերէք, որ սպաննեմ։
16 Ու պատգամաւորները եկան, ու ահա կուռքը անկողնին վրայ էր, ու այծի մորթէ սքանչը անոր գլխուն էր։
17 Ու Սաւուղ Միքողին ըսաւ. Ինչո՞ւ համար ինծի այսպէս խաբեցիր, ու թշնամիս արձակեցիր որ փախչի։ Ու Միքող Սաւուղին պատասխան տուաւ. Ինծի ըսաւ. Ինծի՛ արձակէ, ինչո՞ւ համար քեզ սպաննեմ։
18 Ուստի Դաւիթ փախաւ ու ազատեցաւ, ու Սամուէլին Նաւաթ եկաւ Հռամաթացիին,

ա Ել. ժե. 20։ Գատ. ժա. 34։
բ Ել. ժե. 21։
գ Կռ. իա. 11։ իե. 5։
դ Ժող. գ. 4։
ե Կռ. ժե. 28։
զ Կռ. ժգ. 14։
է Կռ. ժե. 24։ գ Թագ. ժբ. 29։ Գատ. ժգ. 16։
ը Կռ. ժե. 9։
թ Կռ. ժե. 10։ ի. 33։ Նակ. իե. 4։
ժ Ա՛մբ 15, 29։
ի Կռ. ժգ. 13, 18։
լ Կռ. ժգ. 14։ իե. 15։
խ Ա՛մբ 16։ Ծնոս. իե. 17։ բ Թագ. և. 2։
ծ Ա՛մբ 5։
կ Ծն. ԼԶ. 2, 3, 23։ Ելս. գ. 27։
հ Ա՛մբ 5։
ձ Կռ. ժԶ. 25։
ղ Ծնոս. ԼԲ. 20, 27, 29։ Կռ. իե. 28։
ճ Ա՛մբ 21, 25։ բ Թագ. ժբ. 9։
ն Տե՛ս հմբ 23։ Կռ. իե. 21։ բ Թագ. է. 18։
շ Գատ. է. 22։
ո բ Թագ. իա. 8։
չ Ա՛մբ 28։
պ Ել. ժ. 7։
ջ Ա՛մբ 17։
ռ Տե՛ս հմբ 26։
* Կամ երկու աղջիկներուս մէկովը
ս Տե՛ս Ա՛մբ 15։ Կռ. իբ. 17։
վ Կռ. ժգ. 24։
տ Ա՛մբ 17։
ր Կամ ձեռքովը կորսընցընել։
ց Տե՛ս հմբ 21։
ւ Ա՛մբ 13։
փ բ Թագ. գ. 14։
ք բ Թագ. ժա. 1։
օ Ա՛մբ 5։
ֆ Կռ. իգ. 21։ գ Թագ. ը. 13։ Սաղ. ծժգ. 15։

20 Դաւիթը բռնելու համար՝ Սաւուղն խրկած մարդիկը,
22 ու Սաւուղ ինքն ալ կը մարգարէանան :

1 Եւ Սաւուղ իր որդւոյն Յովնաթանին ու իր
ամէն ծառաներուն ըսաւ որ Դաւիթը մեռ-
2 ցնեն : Հապա Սաւուղին որդին Յովնաթան՝
Դաւիթը շատ կը սիրէր • ու Յովնաթան
Դաւիթին իմացուց ու ըսաւ • Իմ Հայրս Սա-
ւուղ քեզ մեռցընել կ'ուզէ • ուրեմն հիմա
միւնչև առաւօտ զգոյշ կենաս ; ու մէկ ծածուկ
3 տեղ մը նստէ ու պահուէ • Ու ես ելլեմ ՝ և
քու նստած արտիզ մէջը հօրս քովը կայնիմ ,
ու քեզի համար իմ հօրս հետ խօսիմ ՝ և ինչ
4 որ իմանամ , քեզի պատմեմ : Ու Յովնաթան
Դաւիթին վրայով աղէկ խօսքեր ըրուցից իր
հօրը Սաւուղին , և անոր ըսաւ • Ի՛վ թա-
գաւոր՝ քու ծառայիդ Դաւիթին դէմ մեղք
մի գործեր • քանզի անիկայ քեզի դէմ մեղք մը
չըրաւ , ու անոր գործքերը քեզի շատ աղէկ
5 են : Ինչու որ Իր Հոգին ձեռքին մէջը դրաւ ,
ու փղշտացին զարկաւ • և Տէրը բոլոր Իս-
րայէլին մէկ մեծ փրկութիւն մը շնորհեց .
դուն տեսար ու ուրախացար • Եւ ինչո՛ւ հա-
մար Դաւիթը առանց պատճառի մեռցընելով՝
6 անմեղ արիւնի մեղք պիտի մտնես : Եւ Սա-
ւուղ Յովնաթանին խօսքը մտիկ ըրաւ • ու
Սաւուղ երդում ըրաւ՝ ըսելով • Տէրը կեն-
7 դանի է որ անիկայ պիտի չմեռցուի : Եւ Յով-
նաթան Դաւիթը կանչեց • ու Յովնաթան ա-
րոլոր խօսքերը անոր պատմեց • և Յովնաթան
Դաւիթը Սաւուղին տարաւ ՝ ու անիկայ ա-
ջին պէս անոր առջևը կը կայնէր :
8 Եւ նորէն պատերազմ եղաւ • ու Դաւիթ
ելաւ փղշտացւոց հետ պատերազմ ըրաւ • ու
անոնց մէջը մէկ մեծ կոտորած մը ըրաւ • և ա-
9 նոնք անոր առջևէն փախան : Ու Սաւուղին
վրայ Տէրոջմէ չար ոգի եկաւ • և անիկայ իր
տունը կը նստէր , ու նիզակը իր ձեռքն էր •
Դաւիթն ալ իր ձեռքովը նուագ պարտը կը
10 զարնէր : Եւ Սաւուղ ուզեց որ Դաւիթը
նիզակով զարնէ , ու պատուն վրայ գտաւ • բայց
անիկայ Սաւուղին երեսէն մէկզի քաշուեցաւ ,
և Սաւուղ նիզակը պատուն զարկաւ • ու
Դաւիթ փախաւ , և այն գիշերը ազատեցաւ :
11 Հապա Սաւուղ Դաւիթին տունը մարդիկներ
խրկեց , որ զանիկայ պաշարեն , ու առաւօտուն
մեռցընեն : Մակայն Դաւիթին կնիկը Միղ-
քող անոր իմացուց՝ ու ըսաւ • Եթէ որ դու
շիր քու անձդ չազատցընես , վաղը քեզ պիտի
12 մեռցընեն : Ուստի Միղքող Դաւիթը պա-
տուհանէն վար իջեցուց • և անիկայ գնաց փա-
13 խաւ ու ազատեցաւ : Ու Միղքող մէկ ար-

ձան մը առաւ , և զանիկայ անկողնին մէջը գը-
րաւ , ու ուռոր դլխուն տակը այծի մազէ բարձ
մը դրաւ , և զանիկայ ծածկոցով մը ծածկեց :
14 Ու երբոր Սաւուղ մարդիկներ խրկեց Դաւիթը
բռնելու համար , անիկայ ըսաւ • Հիւանդ է :
15 Եւ Սաւուղ նորէն մարդիկները խրկեց Դա-
ւիթը տեսնելու համար , ու ըսաւ • Զանիկայ
16 անկողնովը բնդի բերէք , որ մեռցընեմ : Երբ
ատի ան մարդիկները եկան • և ահա անկողնին
մէջը մէկ արձան մը կար , ու դլխուն տակը
17 այծի մազէ բարձ մը : Եւ Սաւուղ Միղքո-
ղին ըսաւ • Ինչո՞ւ համար այսպէս խա-
բեցիր , ու իմ թշնամիս թող տուիր , ու ազա-
տեցաւ : Ու Միղքող Սաւուղին ըսաւ • Ե-
նիկայ ինծի ըսաւ • Թո՛ղ տուր դնս որ երթամ •
Ինչո՞ւ մեռցընեմ քեզ :
18 Ուստի փախաւ Դաւիթ ու ազատեցաւ , և
Ռամա գնաց Սամուէլին քովը , ու անոր պատ-
մեց ան ամէնը որ Սաւուղ ըրեր էր իրեն : Ետքը
անիկայ Սամուէլին հետ գնաց , ու Նայաթի
19 մէջ բնակեցան : Եւ Սաւուղին իմացուցին ու
ըսին • Ահա Դաւիթը Ռամայի Նայաթին
20 մէջն է : Ընտաւներ Սաւուղ մարդիկներ խրկեց
որ Դաւիթը բռնեն , ու անոնք մարգարէու-
թիւն ընող մարգարէներուն ժողովքը և անոնց
վրայ կեցող Սամուէլը երբոր տեսան , Աստու-
ծոյ Հոգին Սաւուղին խրկած մարդիկներուն
վրայ եկաւ , ու անոնք ալ մարգարէութիւն
21 ընին : Ու երբոր Սաւուղին իմացուցին , ու-
րիշ մարդիկներ խրկեց , և անոնք ալ մարգա-
րէութիւն ընին : Ու Սաւուղ նորէն երրորդ ան-
գամ մարդիկներ խրկեց , և անոնք ալ մարգա-
22 րէութիւն ընին : Ընտաւներ ինքն ալ Ռամա
գնաց , ու մինչև Սոկքոյի մեծ ջրհորը գալով ,
հարցուց ու ըսաւ • Սամուէլը ու Դաւիթը
ո՞ւր են : Եւ Տարօնա ձենը ըսաւ • Ահա Ռա-
23 մայի Նայաթն են : Ուստի Ռամայի Նա-
յաթը գնաց • և անոր վրայ ալ Աստուծոյ Հոգին եկաւ , ու մինչև Ռամայի Նա-
յաթը հասնիլը՝ ճամբան երթալով մարգա-
24 րէութիւն կ'ընէր : Նա՛ և անիկայ ալ իր լաժև-
րը հանեց , ու Սամուէլին առջևը անիկայ ալ
մարգարէութիւն կ'ընէր • և ան բոլոր օրը ու
բոլոր գիշերը մերկ ինկաւ գետինը • անոր
համար կ'ըսեն թէ՝ Սաւո՞ւղն ալ մարգարէնե-
րուն մէջն է :

Ի Լ • Ի

1 Դաւիթ իր ազատութեանը համար Յովնաթանին հետ
խորհուրդ կ'ընէ : 11 Յովնաթան ու Դաւիթ երդումով
կը հաստատեն իրենց ուխտը : 18 Յովնաթանին Դաւիթին
տուած նշանը : 34 Սաւուղ Դաւիթին երթալը իմա-

ա Կ • ժբ • 1 :
բ Բահ • լա • 8 , 9 :
գ Նայ • խբ • 22 : Սադ • լէ • 12 : ՀԹ • 5 : Բահ • ժէ • 13 : Երեմ • ժբ • 20 :
դ Դատ • իե • 17 : ժբ • 3 : Կ • իբ • 21 : Սադ • ՃԽԹ • 109 :
ե Կ • ժէ • 49 , 50 :
զ ա Թագ • ժա • 13 : ա Կռ • ժա • 14 :
է Կ • ի • 32 :
ը Գատ • իէ • 4 :
թ Կ • ժդ • 21 : ժբ • 2 , 13 :
ժ Կ • ժդ • 14 : ժբ • 10 , 11 :
ի Սադ • ՃԽԹ • ին վերնագիրը :
լ Ելս • բ • 15 : Դատ • իե • 24 , 25 :
խ Ընդ • թագաւիմ • Նռն • լա • 19 : Դատ • ժէ • 5 :
ծ բ Թագ • բ • 22 :
կ Տե՛ս Ելս • է • 32 , 45 , ԽԸ :
հ ա Կար • ժգ • 3 , 24 , 25 : Կ • Ժ • 5 , 6 :
ձ Թագ • բ • 28 :
ղ Կ • Ժ • 10 :
ճ Ելս • ի • 2 :
մ Միք • ա • 8 : Տե՛ս բ Թագ • ձ • 14 , 20 :
յ Գատ • իդ • 4 :
ն Կ • Ժ • 11 :

նալով Յովնաթանը մեացընել կ'ուզէ : 35 Յովնաթան սիրով կը գառաւ Դաւիթին :

1 Եւ Դաւիթ Ռամայի Նայաթէն փախաւ , ու գնաց Յովնաթանին առջևը ըսաւ . Ես
2 ի՞նչ ըրեր եմ , յանցանքս ի՞նչ է , ու ի՞նչ մեղք գործեր եմ քու հօրդ առջևը , որ անի-
կայ զիս մեացընել կ'ուզէ : Եւ Յովնաթան
ըսաւ անոր . Ո՛չ ըլլայ , դուն պիտի չմեռ-
նիս . ահա իմ հայրս մեծ կամ պզտիկ բան մը
չընէր՝ առանց *ինծի յայտնելու . ու իմ հայրս
ինչո՞ւ համար աս բանը ինծմէ պիտի պահէ .
3 ասանկ բան չկայ : Եւ Դաւիթ երդում ալ
ըրաւ , ու ըսաւ . Քու հայրդ աղէկ դիտէ որ
ես քու առջևդ շնորհք գտեր եմ . անոր հա-
մար կ'ըսէ թէ՝ Յովնաթան աս բանը չգիտնայ ,
չըլլայ որ վշտանայ . բայց կենդանի է Տէր , ու
կենդանի է քու անձդ , որ իմ ու մահուան
4 մէջտեղը միայն մէկ քայլ մը մեացեր է : Եւ
Յովնաթան ըսաւ Դաւիթին . †Սրտիդ ուզած
5 բանը ինծի ըսէ , ու ես քեզի ընեմ : Եւ Դա-
ւիթ ըսաւ Յովնաթանին . Էհա վաղը ¯ամսա-
գլուխ է , ու պէտք է որ ես թագաւորին հետ
կերակուր ուտելու համար անկանիլ նստիմ .
ասկայն զիս թող տուր , որ մինչև երրորդ օ-
6 րուան իրիկունը *դաշտին մէջը պահուիմ . Եթէ
որ քու հայրդ զիս փնտռելու ըլլայ , ըսես որ ,
Դաւիթ ինծի շատ աղաչեց որ արագնաթ *իր
քաղաքը Բեթղեհեմ երթայ . քանզի հոն իր
բոլոր ազգատոհմին տարեկան ¯զոհը կ'ըլլայ :
7 *Եթէ որ այսպէս ըսէ , Ղէկ . քու ծառային
խաղաղութիւն է . բայց թէ որ խիստ բարկա-
նայ , գիտցիր որ ²անիկայ որոշեր է ինծի չա-
8 րութիւն ընելու : Եւ ծառայիդ *ողորմութիւն
ըրէ . քանզի †դուն քու ծառայիդ հետ Տէրոջը
անո՛ն-նովը ուխտ ըրիր . ու ²թէ որ իմ վրաս
մեղ յանցանք մը կայ , դուն մեռցուր զիս .
9 ինչո՞ւ համար զիս քու հօրդ տանիս : Եւ
Յովնաթան ըսաւ . Ո՛չ ըլլայ , որ ես ատոր
գիտնալով թէ իմ հօրս կողմանէ քեզի համար
10 չարիք որոշուած է , քեզի չհմայցընեմ : Ու
Դաւիթ ըսաւ Յովնաթանին . Ո՞ւրկա թէ որ
քու հայրդ քեզի խստութեամբ պատասխան
11 տայ , ինծի ո՞վ պիտի իմացընէ : Եւ Յով-
նաթան ըսաւ Դաւիթին . Երկուր՝ դաշտը ել-
լենք . ու երկուքնիս դաշտը ելան :
12 Եւ Յովնաթան ըսաւ Դաւիթին . Կենդա-
նի է Իսրայէլին Տէր Աստուածը . թէ որ վա-
ղը ատ ատենս կամ մէկալ օր իմ հայրս քննե-
լով տեսնեմ թէ՝ Դաւիթին համար աղէկու-
թիւն մը կայ , և ղրկած ատենս քեզի չհայտ-
13 նե ու *քեզի չյայտնեմ , ¹Տէրը Յովնաթանին
այսպէս՝ ու ասկէ աւելի ընէ . բայց թէ որ իմ
հայրս քեզի չարութիւն մը ընել ուզէ , պանդխայ
ալ քեզի պիտի յայտնեմ , ու քեզ պիտի ար-
ձակեմ , որ խաղաղութեամբ երթաս , ու ¹Տէ-
րը քու հետդ ըլլայ , ինչպէս որ իմ հօրս հետն
14 էր : Եւ ոչ միայն իմ կենդանութեանս ա-
տենը դուն ինծի Տէրոջը ողորմութիւնը ընես՝
15 որ ես չմեռնիմ , Այնասատեղ *քու ողորմա-
թիւնդ իմ տունէս յաւիտեան չկտրես , ոչ ալ
այն ատենը՝ երբոր Տէրը Դաւիթին բոլոր թըշ-
16 նամիները երկրիս վրայէն վերցընէ : Եւ Յով-
նաթան Դաւիթին տանը հետ դաշնակցութիւն
ըրաւ , ու ըսաւ . ²Տէրը Դաւիթին թշնամի-
17 ներէն վրէժ առնէ : Ու Յովնաթան Դաւիթին
նորէն երդում ընել տուաւ՝ զանիկայ սիրելուն
համար . †քանզի զանիկայ իր անձին պէս կը
18 սիրէր : Եւ Յովնաթան անոր ըսաւ . ²Վաղը
ամսագլուխ է , ու դուն պիտի փնտռուիս .
19 քանզի քու տեղդ պարապ պիտի մնայ : Ու
երրորդ օրը շուտով իջնես , և գաս ³այն տեղը՝
ուր որ գործին օրը պահուեցար , ու Էզել
20 քարին քովը նստիս : Ու ես անոր քովը՝ նը-
շանի մը նետելու պէս՝ իրեք նետ պիտի նե-
21 տեմ : Եւ ահա մանչը պիտի խրկեմ՝ ըսելով .
Գնա՛ նետերը գտիր . ու թէ որ մանչուն ըսեմ .
Էհա նետերը քեզմէ ապին են , զանոնք առ .
ան ատենը գաս . քանզի քեզի խաղաղութիւն
է , և ²Տէրը կենդանի է որ բան մը չկայ .
22 Բայց թէ որ մանչուն այսպէս ըսեմ . Էհա
նետերը քեզմէ անդին է . ան ատենը երթաս .
23 քանզի Տէրը քեզ կը խրկէ : Ու ³ես խօսքիս
համար՝ որ ես ու դուն խօսեցանք՝ ահա Տէրը
իմ ու քու մէջդ յաւիտեան վկայ ըլլայ :
24 Ուստի Դաւիթ դաշտին մէջը պահուեցաւ .
և ամսագլուխը հասնելով՝ թագաւորը կերա-
25 կուր ուտելու համար անոնց նստաւ : Եւ թա-
գաւորը իր սովորութեանը պէս իր աթոռը՝
պատին կռթնած աթոռը նստաւ . ու Յովնա-
թան ոտք կեցաւ , և Աբեներն քովը Բենիամը
26 նստաւ , ու Դաւիթին տեղը պարապ մնաց : Եւ
Սաուղ ան օրը բան մը չխօսեցաւ . քանզի
ըսաւ . Ինոր բան մը պատահեր է , անիկայ ³մա-
27 քուր չէ . անաստակեցս մաքուր պիտի չըլլայ : Ու
հետևեալ օրը՝ ամսուն երկրորդ օրն ալ Դաւի-
թին տեղը պարապ էր . ուստի Սաուղ իր որ-
դւոյն Յովնաթանին ըսաւ . Յեսսէին որդին ին-
28 չո՞ւ համար երէկ ու այսօր սեղանը չեկաւ : Եւ
Յովնաթան ²Սաուղին պատասխան տուաւ .
Դաւիթ ինծի շատ աղաչեց որ Բեթղեհեմ եր-
29 թայ , Ու ըսաւ . Ո՛նորհք ըրէ , զիս խրկէ . քանզի
ան քաղաքին մէջը մեր ազգատոհմը զոհ կ'ընէ .
ու իմ եղբայրս ինծի պատուիրած է . և թէ որ
քու աչքերուդ առջևը շնորհք գտեր եմ , կ'ա-

* Նբեր . իմ ականջիս . հմմտ 12 : Պէտ . ի . 15 ,
† Նբեր . Ինչ որ քու անձդ ինծի ըսէ ,
¯ Թագ . ժ . 10 : իբ . 11 :
ք Պէտ . ժի . 2 :
ֆ Պէտ . ժգ . 4 :
ր Պէտ . ի . 12 :
ս Տե՛ս ի Օր . ա . 23 : ի Թագ . ժէ . 4 :
տ Պէտ . իե . 17 : Նոմ . է . 7 :
ց Ելս . ը . 14 :
ւ Հմմտ . 16 : Պէտ . ժը . 3 : իդ . 18 :
ո ի Թագ . ժգ . 32 :
ֆ Հմմտ . 2 :
ք Հռով . ա . 17 :
օ Ելս . ա . 5 : Պէտ . ժէ . 37 : ա Պտ . իգ . 11 , 16 :
ի ի Թագ . ի . 1 , 3 , 7 : իա . 7 :
ֆ Պէտ . իե . 22 : Տե՛ս գԼ . ա . 2 : ի Թագ . գ . 7 : իա . 8 :
ֆ Հմմտ . 2 :
ֆ Պէտ . ժը . 1 :
ֆ Հմմտ . 5 :
ֆ Պէտ . ժի . 2 :
ղ Նոմ . գ . 2 :
ֆ Հմմտ . 14 , 15 , 42 :
ֆ Պ Ա . է . 21 : ժէ . 5 , 12 :
ֆ Հմմտ . 6 :

զաչեմ՝ զիս թո՛ղ տուր որ երթամ , ու նզ-
քայլներս տեսնեմ . աս պատճառաւ թագաւո-
30 րին սեղանը չկրնայ : Ու Աւեւդին բարկու-
թիւնը բորբոքեցաւ Յովնաթանին դէմ , ու
ան ըսաւ . Մի՛մ ապստամբ ու չար գաւակ .
ես չիմ գիտեր որ դուն Յեսսէին որդին ըն-
տրեցիր քեզ ու մայրդ խայտառակելու համար .
31 Վասնզի քանի որ Յեսսէին որդին երկրիս վրայ
ողջ է , դուն պիտի չհաստատուիս , ո՛չ ալ
քու թագաւորութիւնդ . ուստի հիմա հարթ
խրկէ , ու զանիկայ բնջի բեր , քանզի անիկայ
32 մահու *արժանի է : Ու Յովնաթան իր հօրը
Աւեւդին պատասխան տուաւ ու ըսաւ . Ինչո՞ւ
համար պիտի մեռցուի . ան ի՞նչ բրաւ :
33 Ու Աւեւդ Նիզակը նետեց անոր , որ զանի-
կայ զարնէ . ՚ան առնեը Յովնաթան իմացաւ
34 որ իր հայրը որոշեր է Դաւիթը մեռցընել : Ու
Յովնաթան սաստիկ բարկութեամբ սեղանէն ե-
լաւ , ու ամսուն երկրորդ օրը կերակուր չկե-
բաւ . քանզի Դաւիթին համար սիրտը կոտրե-
ցաւ , որովհետեւ իր հայրը զանիկայ անարգեց :
35 Ու Յովնաթան առաւօտուն դաշտը ելաւ ,
ինչպէս որ Դաւիթին հետ ժամնաակ որոշեր
36 էր , ու իր հետը պզտիկ մանչ մը կար : Ու
իր մանչուն ըսաւ . Վազէ , ու աս իմ նետերը
նետերս գտիր . ու մանչուն վազած առնեը՝ ա-
37 նիկայ նետը անկէ անդին նետեց : Ու երբոր
մանչը Յովնաթանին նետած նետին տեղը գնաց ,
Յովնաթան մանչուն ետեւէն կանչելով ըսաւ .
38 Չհա՛ նետը քեզմէ անդին է : Ու Յովնաթան
մանչուն ետեւէն կանչեց . Շո՛ւտ ըրէ , արագ-
ցիր մի կենար : Ու Յովնաթանին մանչը նետե-
39 րը ժողվեց , իր տիրոջը եկաւ : Բայց մանչը բան
մը չէր գիտեր . աս բանը միայն Յովնաթան ու
40 Դաւիթը գիտէին : Ու Յովնաթան իր զէ-
նիքները իր մանչուն տուաւ , ու անոր ըսաւ .
41 Գնա՝ քաղաքը տար : Ու մանչը գացածին պէս՝
Դաւիթ հարաւային կողմէն ելաւ , ու երեսի
վրայ գետինը ինկաւ , ու իրեք անգամ երկրը-
պագութիւն ըրաւ . և միմեանց համբուրեցին ,
ու իրարու վրայ լացին , մինչև որ Դաւիթը
42 չափէ դուրս լացաւ : Ու Յովնաթան Դա-
ւիթին ըսաւ . Գնա՛ խաղաղութեամբ , ինչ-
պէս որ երկուքնիս ալ Տէրոջը անուամբը եր-
դում ըրինք ու ըսինք . Տէրը իմ ու քու մէջդ
և իմ սերունդիս ու քու սերունդիդ մէջը վկայ
43 ըլլայ միշտ յաւիտեան : Ու Դաւիթ ելաւ
գնաց . Յովնաթանն ալ քաղաքը մտաւ :

ԿԼ· ԻԸ

1 Դաւիթ Նոբ գալով՝ Աքիմելեքէն առաջնորդութեան հա-
րց կ՚առնէ , 7 Դոէկ հոն ներկայ կը գտնուի : 8 Դա-

* Եբր · որդի
ե Կղ· ժբ· 5 : Տե՛ս Առա ·
իէ· 23 : Կղ· ի՛ե· 22 :
զ Կղ· ժը · 11 :
է Հմր 7 :
ը Կղ· ա· 17 :
թ Հմր 23 :

ւիթ Դոդնեթին սուրը կ՚առնէ · 10 Դեղի մէջ զինքը
խելագար կը ձեւացընէ :

1 Ու Դաւիթ Նոբ գնաց Աքիմելեք քահա-
նային . և Աքիմելեք *զարհուրելով Դաւի-
թը դիմաւորեց , ու անոր ըսաւ . Ինչո՞ւ հա-
2 մար մինակ ես , ու հետդ մարդ չկայ : Ու
Դաւիթ Աքիմելեք քահանային ըսաւ . Թա-
գաւորը ինծի բան մը հրամայեց , ու ինծի ը-
սաւ . Արդ մը չգիտեցյ ան բանը՝ որուն հա-
մար որ քեզ կը խրկեմ , ու ինչ որ քեզի հրա-
մայեցի . ու ես մանչերուն մէկտեղ տեղ որոշեր
3 եմ : Հիմա ի՞նչ կայ ձեռքիդ տակը՝ ինծի
հինգ հաց տուր , կամ ինչ որ կը գտնուի :
4 Ու քահանան Դաւիթին պատասխան տուաւ
ու ըսաւ . Ձեռքիս տակը հասարակ հաց չկայ ,
միայն *սուրբ հաց կայ . *եթէ որ մանչերը գո-
5 նէ կնիկներէ զգուշացած են՝ ըո՛ղ ո՛ւտեն : Ու
Դաւիթ՝ քահանային պատասխան տուաւ՝ ու
անոր ըսաւ . Իրաւցընէ կնիկները միզմէ հեռու
են իմ ճամբայ ելած օրէս , այնքան երէկուընէ
ու մէկալ օրուընէ . և *մանչերուն ամանները
մաքուր են . և աս ալ †հասարակ հաց կրնայ
անպուճ՚՚ , մանաւանդ որ այսօր *ամանիներուն
6 մէջը ո՛ր՚՚ հաց կը սրբագործուի : Աստի
քահանան *սուրբ հացը տուաւ անոր . քանզի
հոն ուրիշ հաց չկար , բայց միայն առաջաւո-
րութեան հացը , *որ Տէրոջը առջեւէն կը վեր-
ցուէր , ու վերցուած օրը տաք հաց կը դրուէր :
7 Ու ան օրը Աւեւդին ծառաներէն մէկը՝ հոն
Տէրոջը առջեւը արգիլուած էր , ու անոր ա-
նունը Դոդմայեցի *Դոմիկ էր . անիկայ Աւ-
8 եւդին հովիւներուն գլուխն էր : Ու Դաւիթ
Աքիմելեքին ըսաւ . Ա՛ս տեղը քու ձեռքիդ
տակը նիզակ մը կամ սուր մը չկա՞յ . քանզի
թագաւորին գործը ստիպողական ըլլալուն հա-
9 մար՝ իմ սուրս ու զէնքերս հետս չառի : Ու
քահանան ըսաւ . ահա Փղշտացի Դոդնեթին
սուրը՝ որ զանիկայ *Այլայի հովիտին մէջը մեռ-
ցուցիր , *անիկայ եփուտին ետեւը լաթի մը
մէջ փաթթուած կը կենայ . թէ որ ի՛ուզես
զանիկայ առնել , առ . քանզի հոս անկէ ուրիշ
չկայ . ու Դաւիթ ըսաւ . Անոր նմանը չկայ .
զանիկայ ինծի տուր :
10 Ու ան օրը Դաւիթ ելաւ , ու Աւեւդին
երեսէն փախաւ , և Գեթի Ընդուս թագա-
11 ւորին գնաց : Ու *Ընդուսին ծառաները անոր
ըսին . Երկրին թագաւորը՝ Դաւիթը ասիկայ
չէ՞ . ասոր համար չէ՞ր որ պար բռնողները պա-
տասխան տալով կ՚երգէին ու կ՚ըսէին .
*Աւեւդ իր հազարաւորները զարկաւ ,
Ու Դաւիթ իր բիւրաւորները :

† ա Թես · գ· 4 :
† Եբր · կերպով մը հասա-
րակ է ,
ձ Կղ · բ · 26 :
ե Առա · ժբ · 3 , 4 : Մար · բ ·
25 , 26 : Կղ · գ · 3 , 4 :
ը Կղ · իդ · 8 , 9 :

թ Կղ · իբ · 9 : Սաղ · ծբ ·
ին վերնագիրը :
ժ Կղ · ժէ · 2 , 50 :
ի Տե՛ս գբ · լա · 10 :
լ Սաղ · լգ · ին վերնագիրը :
խ Սաղ · ծգ · ին վերնագիրը :
ձ Կղ · ժբ · 7 : իե · 5 :

12 Եւ Դաւիթ [ա] խօսքերը իր սրտին մէջը դրաբաւ ։ ու Գաթի Թագաւորին Ախիսէն
13 շատ վախցաւ ։ Եւ [բ]անոնց առջևը իր դէմքը փոխելով՝ անոնց ձեռքին տակը գինքը խենդ ձևացուց · դռներու փեղկերուն վրայ նշաններ կը գծէր ։ ու լորձուներները մօրուքին վրայ կը
14 վազցնէր ։ Եւ Ախիսէ իր ծառաներուն ըսաւ · Ահա ան մարդուն խենդ ըլլալը տեսաք · գաո
15 նիկայ ինչո՞ւ համար ինծի բերիք ։ Միթէ ես խենդերու կարօ՞տ եմ , որ ասիկայ իմ առջևս բերիք խենդութիւն ընելու համար · ասիկայ իմ տո՞ւնս մտնէ ։

ԿԱ · ԻՐ

1 Դաւիթին քովը մարդիկներ կը ժողվուին Ադոդամի մէջ ։ 3 Դաւիթ Մասփայի մէջ իր ծնողքը Մովաբի թագաւորին կը յանձնէ · 5 Գադ մարգարէին խրատովը Հարեթի կու գայ ։ 6 Սաւուղ Դաւիթին եւ անոնց իր ծառաներուն անհաւատարմութեան համար կը գտնդասի ։ 9 Դոէկ ամբաստանութիւն կ'ընէ Ախիմելէքին վրայով ։ 11 Սաւուղ կը հրամայէ որ քահանաները բռնանեն ։ 17 Ծիկնագահ զօրքը աս հրամանը կատարել չուզելով , Դոէկ ի գործ կը դնէ զանիկայ ։ 20 Աբիաթար փախչելով՝ Դաւիթին կը բերէ ան դէպ լուրը ։

1 Եւ Դաւիթ անկէ գնաց , ու ողջ ազատ [գ]Ադոդամի քարայրը [դ]հասաւ · ու իր եղբայրները և իր հօրը բոլոր տունը լսեցին , ու
2 հոն անոր իջան ։ [ե]Եւ բոլոր նեղութեան մէջ եղող՝ պարտք ունեցող՝ ու [զ]սիրտը վիրաւորուած՝ մարդիկները անոր քովը ժողվուեցան · և անիկայ անոնց վրայ զօրապետեց եղաւ · ու անոր քովը չորս հարիւրի չափ մարդ եղան ։
3 Եւ Դաւիթ անկէ Մովաբի Մասփան գընաց , ու Մովաբի թագաւորին ըսաւ · Կ'աղաչեմ , իմ հայրս ու մայրս ձեր քովը [է]կենան , մինչև որ գիտնամ՝ թէ Աստուած ինծի ինչ
4 պիտի ընէ ։ Ու զանոնք Մովաբի թագաւորին առջևը բերել տուաւ · և անոնք անոր քովը բնակեցան , որչափ ժամանակ որ Դաւիթ բերդին մէջը կեցաւ ։
5 Եւ [զ]Գադ մարգարէն Դաւիթին ըսաւ · Լերդին մէջը մի նստիր · գնայ Յուդայի երկիրը դնա ։ Ու Դաւիթ գնաց Հարեթի անտառը մտաւ ։
6 Եւ Սաւուղ լսեց որ Դաւիթ ու անոր հետ եղող մարդիկները գտնուած են · ու Սաւուղ Գաբաայի մէջ Ռամայի [ը]ծառին տակը նստած էր , ու նիզակը իր ձեռքն էր , և իր ամէն ծա
7 առներն ալ իր քովը կայնած էին ։ Ու Սաւուղ իր քովը կայնող ծառաներուն ըսաւ · Ա՛մ որդիք Խենիամինի՝ մտիկ ըրէք · Միթէ Յեսսէի որդին [թ]ամէնքնուդ ալ արտեր ու այգիներ պիտի տայ , ամէնքնիդ ալ հազարա-

8 պետներ ու հարիւրապետներ պիտի ընէ , Որ ամէնքդ ինծի դէմ միաբանած էք · ու [ժ]Յեսսէի որդւոյն իմ որդւոյս հետ բրած դաշնակցութիւնը [ի]իմ ականջս լսող մը չկայ · և ձեր մէջը մարդ մը չկայ՝ որ ինծի համար ցաւի , ու ինծի յայտնէ · քանզի իմ որդիս՝ իմ ծառաս ինծի դէմ դարաններ հանեց , որ դարանամուտ ըլլայ , ինչպէս որ [ժա]այսօր կը [ժբ]տեսնէք ։
9 Եւ Սաւուղին ծառաներուն վրայ կացուցած [ժգ]Եդոմացիին Դոէկը պատասխան տուաւ , ու ըսաւ · Յեսսէի որդին տեսայ , որ [ժդ]Նոբ և-
10 կաւ [ժե]Ախիտոբէի որդւոյն [ժզ]Ախիմելէքին · [ժէ]Ան անիկայ՝ անոր համար Տէրոջը հարցուց , ու [ժը]անոր պաշար տուաւ , և անոր փղշտացի Գողիաթին սուրը տուաւ ։
11 Ան առներ թագաւորը Խրկեց , ու Ախիտոբէի որդին Ախիմելէք քահանան , ու անոր հօրը բոլոր տունը՝ Նոբի մէջ եղող քահանաները կանչեց · ու ամէնքն ալ թագաւորին ե-
12 կան ։ Եւ Սաւուղ ըսաւ · Ա՛մ որդի Ախիտոբէ՝ մտիկ ըրէ · ու անիկայ ըսաւ · Ահա
13 հոս եմ՝ տէր իմ ։ Եւ Սաւուղ անոր ըսաւ · Ինչո՞ւ համար դուն ու Յեսսէի որդին ինծի դէմ միաբանեցաք , ու դուն անոր հաց ու սուր տուիր , և անոր համար Աստուծոյ հարցուցիր , որ անիկայ ելլէ ինծի դարանամուտ ըլլայ , ինչ-
14 պէս որ այսօր [ժթ]կ'երևնայ ։ Եւ Ախիմելէք պատասխան տուաւ թագաւորին՝ ու ըսաւ · Քու բոլոր ծառաներուդ մէջը ո՞վ հաւատարիմ է Դաւիթին պէս , որ թագաւորի փեսայ , քու ||ատեանիդ վերակացուն՝ ու քու տանդ մէջ
15 պատուաւոր է ։ Միթէ այսօր սկսայ անոր համար Աստուծոյ հարցնելու · քա՛ւ լիցի · թագաւորը իր ծառային վրայ , ո՛ և իմ հօրս բոլոր տանը վրայ ասանկ բան մը չդնէ · քանզի քու ծառադ ասանկ բանէն՝ պզտիկ կամ
16 մեծ բան մը չէր գիտեր ։ Եւ թագաւորը ըսաւ · Ա՛մ Ախիմելէք՝ անպատճառ պիտի մեռնիս , թէ դուն և թէ քու հօրդ բոլոր տունը ։
17 Նը ։ Ու թագաւորը իր քովը կայնող սուրհանդակներուն ըսաւ · Դարձէ՛ք՝ Տէրոջը քահանաները մեռցուցէ՛ք · քանզի անոնց ձեռքն ալ Դաւիթին հետն է · որովհետև անոր փախչելը գիտնալով՝ ինծի չյայտնեցին · բայց թագաւորին ծառաները [ժի]չուզեցին իրենց ձեռքը երկրնցրնել՝ Տէրոջը քահանաները զարնելու ։
18 Եւ թագաւորը Դոէկին ըսաւ · Դուն դարձիր , ու քահանաները զարկ ։ Ու Եդոմացի Դոէկը դարձաւ , և քահանաները զարկաւ , ու [ի]ան օրը ամիկայ ութսունհինգ մարդ մեռցուց , որ բմիանէ եփուտ կը հագ-
19 նէին ։ [ժա]Եւ քահանաներուն [ժբ]Նոբ քաղաքը

ա [ի]Թագ · իզ · 13 ։
բ Ալգ · ծէ · ին և ՀԹէ · ին վերնագիրները ։
գ [ի]Թագ · իզ · 11 ։
դ Ալգ · ծէ · ին վերնագիրը ։
ե Ալգ · Լէ · ին վերնագիրը ։
զ Ալգ · Լէ · ին վերնագիրը ։
է [ի]Թագ · իզ · 11 ։ ա Ալգ · իա · 9 ։ բ Ալգ · իզ · 25 ։
ը [ի]Թագ · իզ · 11 ։ ա Ալգ · իա · 9 ։ բ Ալգ · իզ · 25 ։
թ Ալգ · ժ · 3 ։
ժ Ալգ · ժ · 3 ։
ժա Ալգ · ժ · 3 ։
ժբ Ալգ · ժ · 3 ։
ժգ Ալգ · ժ · 3 ։
ժդ Ալգ · ժ · 3 ։
ժե Ալգ · ժ · 3 ։ ի · 30 ։
ժզ Ալգ · ի · 2 ։
ժէ Ալգ · իա · 7 ։ Ալգ · ծբ · ին վերնագիրը և 1 , 2 , 3 համարները ։
ժը Ալգ · ժգ · 3 ։
ժթ Ալգ · իա · 1 ։
ի Ելս · իէ · 21 ։
ի Ալգ · իա · 6 , 9 ։
|| Կամ առանձնասենեակդ և կամ հրամաններուդ գացող ։
ի Տէ՛ս Ալգ · ա · 17 ։
ի Տէ՛ս Ալգ · իբ · 31 ։
ի Ա՛բդ 9 , 11 ։

սուրի բերնէ անցուց • Երիկ մարդէն մինչեւ կըննիկ մարդը , տղայէն մինչեւ կաթնկիր մանուկը , ու մինչեւ արջառը , էշը ու ոչխարը սուրի բերնէ անցոյց :

20 Եւ Ըքիտոմլեան Ըքիմելեքին ՃԿ որդին՝ որուն անունը Ըրխաթար էր , ազատեցաւ , ու
21 փախաւ Դաւիթին եւեւէն գնաց : Եւ Ըրխաթար Դաւիթին պատմեց՝ թէ Սաւուղ Տէրոջը
22 քահանաները մեռցուց : Եւ Դաւիթ Ըրխաթարին ըսաւ • Ես այն օրը գիտէի որ Եդոմացի Դոէկը հոն գտնուելով՝ անշուշտ Սաւուղին պիտի պատմէ • քու հօրդ տանը բոլոր մարդիկներուն մահուանը ես պատճառ եղայ :
23 Իմ քովս նստէ , մի վախնար • Ձգտողն իմ հոգիս փնտռողը՝ քու հոգիդ ալ կը փնտռէ • բայց դուն իմ քովս ապահով ես :

ԳԼ • ԻԳ

1 Դաւիթ Ըրխաթարին միջոցովս Տէրոջը հարցնելէն ետեւ՝ Կէիլան կ'ազատէ : 7 Սաւուղ Դաւիթին կը յայտնէ Սաւուղին գալը , ու Կէիլացւոց անհաւատարմութիւնը • ան ալ Կէիլայէն կը փախչի : 14 Զիփի մէջ Հոնիաթան կը գտնի՝ ու Դաւիթը կը միխիթարէ : 19 Զիփացիք Սաւուղին կը յայտնեն Դաւիթին ուր ըլլալը • 25 ու անիկայ Մաոնի մէջ Սաւուղէն կ'ազատի Փղշտացւոց յարձակմանը պատճառաւ :

1 Եւ Դաւիթին իմացուցին , ըսելով • Ետա
փղշտացիք Կէիլայի հետ պատերազմ կ'ը-
2 նեն , ու կալները կը կողոպտեն : Եւ Դաւիթ
Տէրոջը հարցուց՝ ու ըսաւ • Երթամ ասա փը-
ղշտացիները զարնեմ : Եւ Տէրը Դաւիթին
ըսաւ • Գնա փղշտացիները զարկ , ու Կէիլան
3 ազատէ : Եւ Դաւիթին մարդիկները անոր ը-
սին • Ետա մենք հոս Յուդայի մէջ կը վախ-
նանք • ալ որքա՜ւ աւելի՝ թէ որ Կէիլա կր-
4 թանք փղշտացւոց գունդերուն դէմ : Ու Դա-
ւիթ նորեն Տէրոջը հարցուց • եւ Տէրը
անոր պատասխան տուաւ ու ըսաւ • Էլիր՝ Կէ-
իլա իջիր • քանզի ես փղշտացիները քու ձեռքդ
5 կու տամ : Եւ Դաւիթ իր մարդիկներովը Կէիլա
գնաց , ու փղշտացւոց հետ պատերազմ ըրաւ •
ու անոնց անասուններն առաւ , և զանոնք մեծ
հարուածով մը զարկաւ • ու Դաւիթ Կէիլային
6 բնակիչները ազատեց : Եւ Ըբիմելեքին որդին
Ըբխաթարը Դաւիթին քովը Կէիլա փախած
ատենը՝ եփուդը ձեռքը իջաւ :
7 Ու երբոր Սաւուղին իմացուցին , թէ Դա-
ւիթ Կէիլա մտեր է , Սաւուղ ըսաւ • Ըս-
տուած իմ ձեռքս մատներ է զանիկայ • քանզի
դռներ ու նիգեր ունեցող քաղաքի մը մէջ մը-
8 տեր գոցուեր է : Եւ Սաւուղ բոլոր ժողո-
վուրդը պատերազմի կանչից , որ Կէիլա իջնէ ,
ու Դաւիթը և անոր մարդիկները պաշարէ :
9 Իսկ Դաւիթ իմացաւ որ Սաւուղ իրեն համար
գաղտուկ չարութիւն մը կը շինէ , ու Ըբիա-
թար քահանային ըսաւ • Եփուդը մօտեցուր :
10 Եւ Դաւիթ ըսաւ • Ո՛վ Տէր Ըստուած Իս-
րայէլի՝ քու ծառադ լսեց որ Սաւուղ
Կէիլայի վրայ գալ կ'ուզէ , Ըոր քաղաքը իմ
11 պատճառովս ուզէ • Ըրդեօք Կէիլայի բնա-
կիչները զիս անոր ձեռքը պիտի մատնե՞ն , ու
ծառադիդ լսածին պէս՝ Սաւուղը հոս պիտի
իջնէ՞ • ով Տէր Ըստուած Իսրայէլի , կ'աղա-
չեմ՝ ծառադիդ յայտնէ : Եւ Տէրը ըսաւ •
12 Պիտի իջնէ : Ու Դաւիթ ըսաւ • Կէիլայի
բնակիչները՝ զիս ու իմ մարդիկներս Սաւուղին
ձեռքը պիտի մատնե՞ն : Եւ Տէրը ըսաւ • Պիտի
13 մատնեն : Ասոր Դաւիթ ու անոր մարդիկները՝ վեց հարիւր մարդու չափ եղան՝ Կէիլայէն ելան ու ուր որ կրնային երթալ՝ կ'երթային • ու երբոր Դաւիթին Կէիլայէն ելնելը Սաւուղին իմացուցին , հոն երթալէն ետ կեցաւ :
14 Եւ Դաւիթ անապատին մէջ ամուր տեղեր կը նստէր • ու Զիփի անապատին մէջ լեռան մը վրայ նստաւ : Եւ Սաւուղ ամէն օր զանիկայ կը փնտռէր • բայց Ըստուած անոր
15 ձեռքը չմատնեց զանիկայ : Ու Դաւիթ տեսաւ որ Սաւուղ իր անձը փնտռելու ելեր է • և Դաւիթ Զիփի անապատը՝ անտառի մէջ էր :
16 Ու Սաւուղին որդին Յովնաթան ելաւ՝ անտառը գնաց Դաւիթին , ու անոր ձեռքը Ըս-
17 տուծով զօրացուց • Եւ անոր ըսաւ • Մի վախնար • քանզի իմ հօրս Սաւուղին ձեռքը քեզ պիտի չգտնէ , ու դուն Իսրայէլի վրայ թագաւոր պիտի ըլլաս , ու ես քու երկրորդդ պիտի ըլլամ • և հս քանը իմ հայրս Սաւուղն ալ գիտէ :
18 Ու երկուքնին Տէրոջը առջեւը ուխտ ըրին • և Դաւիթ անտառին մէջը մնաց , բայց Յովնաթան իր տունը գնաց :
19 Ու Զիփացիք՝ Գաբաա ելան Սաւուղին , ու ըսին • Ետա Դաւիթ մեր քովը՝ ամուր տեղւանքը անտառին մէջ՝ Երքնազ բլուրին վրայ՝
20 Իսիմոնի հարաւային կողմը պահուած է : Հի-
մա ով գիտաւոր , ինչպէս որ քու անձդ իջնելու կը փափաքի , իջիր , ու զանիկայ թա-
21 գաւորին ձեռքը մատնելը մեզի մնայ : Ու Սաւուղ ըսաւ • Դուք Տէրոջմէն օրհնեալ ըլլաք ,
22 որ ինծի ցաւակից եղաք : Երթաք , ու աւելի ապէկ գիտակնիք , և անոր ոտքին կոխած տեղը գիտնաք ու տեսէք , Զի ով զանիկայ հոն տեսեր է • քանզի ինծի ըսած են թէ՝ ան-
23 կայ շատ խորամանկ է : Ետաի նայեցէք , ու անոր բոլոր պահուելու տեղւանքը իմացէք , և ապաքէն ստուգելով ինծի գարձէք , և ձեզի հետ երթամ • ու թէ որ անիկայ ան երկրին մէջն է , զանիկայ Յուդայի բոլոր հազարաւոր-
24 ներուն մէջը աղէկ մը պիտի փնտռեմ : Ու անոնք

ա ԳԼ • իգ • 6 :
բ Ա՛Ր Ե , 6 , 9 : ԳԼ • Է • 8 : Ր Թագ • է • 19 , 23 :
գ ԳԼ • իգ • 33 :
դ ԳԼ • իգ • 20 :
ե Ես Թագ • ը • 26 :
զ Թագ • ի • 21 : ԳԼ • Է • 7 :
է ԳԼ • իգ • 19 :
— ը Ես • ԺԸ • 44 :
թ ԳԼ • իգ • 2 : իբ • 13 :
ժ Ես • ԺԸ • 55 :
ի Սաղ • ԺԱ • 1 :
լ Սաղ • ծդ • 3 , 4 :
խ ԳԼ • իգ • 20 :
ծ ԳԼ • ԺԸ • 3 : ի • 16 , 42 :
Ր Թագ • իա • 7 :
կ Տե՛ս գԼ • իդ • 1 : Սաղ • ծդ • ին վերնագիրը :
հ Սաղ • ծդ • 3 :

եալան ։ և Սաւուղին առջևէն Օ֊խի գացին ։ ու Դաւիթի իր մարդիկներովը [b]Մաոնի անապատը գաշտին մէջ՝ Երսիմոնի հարաւային կողմը
25 նոպէնց էր ։ Եւ Սաւուղ իր մարդիկներովը պա֊նէլայ փնտռելու գնաց ։ ու երբոր Դաւիթին իմացուցին ։ վէմը իջաւ ։ և Մաոնի անապատին մէջ նստաւ ։ ու Սաւուղ լսեց ։ ու Դա֊
26 ւիթին հետևէն Մաոնի անապատը վազեց ։ Եւ Սաւուղ լեռանը աս կողմէն կ'երթար ։ Դա֊ւիթն ալ իր մարդիկներովը լեռանը մէկալ կող֊մէն կ'երթար ։ [c]ու Դաւիթ կը փութար որ Սա֊ւուղին երեսէն փախչի ։ բայց Սաւուղ ու իր մարդիկները՝ [d]Դաւիթին ու անոր մարդիկնե֊րուն չորս կողմը պատեցին ։ որ զանոնք բռնեն ։
27 [e]Եւ լաթեր մը հիւսւ Սաւուղին ։ ու ըսաւ ։ Շուտով եկուր ։ քանզի փղշտացիք երկիրը
28 կոխեցին ։ Ուստի Սաւուղ Դաւիթը հալածե֊լէն դարձաւ գնաց ։ որ փղշտացւոց դէմ դնէ ։ անոր համար այն տեղին անունը [f]Սելա մահլէ֊զօթ ըսուեցաւ ։

ԻԼ ։ ԻԴ

1 Դաւիթ Ենգադդիի այրի մը մէջ Սաւուղին թշնամիը կարելով ։ անոր կինացը կը խնայէ ։ 9 և այսպէս իր անմեղութիւնը կը յայտնէ ։ 17 Սաւուղ իր յանցանքը խոստովանելով ։ Դաւիթին երդում ընել կու տայ ։ ու կը մեկնի ։

1 Եւ Դաւիթ անկէ եղաւ ։ ու [g]Ենգադդիի
2 ամուր տեղերը նստաւ ։ Եւ [h]երբոր Սաւուղ փղշտացիներէն ետ դարձաւ ։ անոր ի֊մացուցին ու ըսին ։ Ընդ Դաւիթ Ենգադդիի
3 անապատին մէջն է ։ Եւ Սաւուղ բոլոր Ի֊սրայէլէն իրեք հազար ընտրուած մարդիկներ ա֊ռաւ ։ ու [i]գնաց որ Դաւիթը ու անոր մար֊դիկները փնտռէ այծեմանց ժայռերուն վրայ ։
4 Եւ ճամբան վրայ եղող ոչխարներուն փարախ֊ները եկաւ ։ ու հոն մէկ քարայր մը կար ։ ու [j]Սաւուղ [k]հարկաւորութեան համար ներս մը֊տաւ ։ և [l]Դաւիթի իր մարդիկներովը քարայրին
5 ներսի գին նստեր էր ։ [m]Եւ Դաւիթին մարդիկ֊ները անոր ըսին ։ Ընդ Տէրոջը քեզի ըսած օրը ասիկայ է ։ թէ տե՛ս թշնամիդ քու ձեռքդ պի֊տի մատնեմ ։ և քու աչքերուդ հաճոյ կերև֊ցը ըրէ անոր ։ Եւ Դաւիթ եղաւ ։ և Սաւու֊ղին վերարկուին ծայրը գաղտուկ կարեց ։
6 Ետքը անկէ հարը [n]Դաւիթին սիրտը խղճաց ։ Սաւուղին վէրքոտ֊ին ծայրը կտրելուն վրայ ։
7 Եւ իր մարդիկներուն ըսաւ ։ [o]Աստուած չընէ որ Տէրոջը օծեալին՝ իմ տիրոջս աս բանը ընեմ, ձեռքս անոր վրայ երկրնցընելով ։ քանզի անի֊
8 կայ Տէրոջը օծեալն է ։ Եւ Դաւիթ [p]աս խօս֊քերով իր մարդիկները զսպեց ։ ու զանոնք չը֊թողուց ։ որ Սաւուղին վրայ յարձակին ։ Եւ Սաւուղ քարայրէն դուրս ելաւ ։ ու իր ճամ֊բան գնաց ։
9 Ընկէ ետև Դաւիթն ալ քարայրէն դուրս ելաւ ։ ու Սաւուղին ետևէն կանչելով ըսաւ ։ Ա՛վ տէր իմ թագաւոր ։ Եւ երբոր Սաւուղ ետին նայեցաւ ։ Դաւիթ երեսը գետինը ծռե֊
10 լով՝ երկրպագութիւն ըրաւ ։ Եւ Դաւիթ ը֊սաւ Սաւուղին ։ [q]Ինչո՞ւ համար մարդոց խօս֊քը մտիկ կ'ընես ։ որ [r]Դուն կ'ըսուն թէ՝ Ընդ Դաւիթ քեզի չարութիւն ընելու կը ջանայ ։
11 Ընդ այսօր քու աչքերդ կը տեսնեն ։ որ Տէրը այսօր քարայրին մէջը քեզ իմ ձեռքս մատնեց ։ ու ըսին որ քեզ մեռցընեմ ։ բայց ես քեզի խը֊նայեցի ։ ու ըսի ։ Ես իմ ձեռքս իմ տիրոջս չեմ երկնցըներ ։ քանզի անիկայ Տէրոջը օծ֊
12 եալն է ։ Եւ տես հայրը իմ՝ տես ։ քու վե֊րարկուիդ ծայրը իմ ձեռքիս մէջն է ։ ու ես քու վերարկուիդ ծայրը կտրելով՝ քեզ չսպա֊նեցի ։ տակը հասկըցիր ու տես ։ որ [s]իմ ձեռ֊քիս մէջը չարութիւն ու անօրէնութիւն չկայ ։ ու քեզի յանցանք մը չեմ րած ։ բայց դուն
13 [t]դիս մեռցընելու կ'աշխատիս ։ Տէրը դա֊տաստան ընէ իմ ու քու մէջդ ։ ու Տէրը իմ վրէժս քեզմէ առնէ ։ բայց իմ ձեռքս քու վը֊
14 րադ չըլլայ ։ Ինչպէս որ հին առակը կ'ըսէ ։ Չարագործներէն անօրէնութիւն կ'ելլէ ։ բայց իմ
15 ձեռքս քու վրադ չըլլայ ։ Իսրայէլի թագա֊ւորը որո՞ւն հետևէն ելեր է ։ և դուն որո՞ւն հետևէն կենդանի կը հալածես ։ [u]մեռած շան մը
16 հետև ։ [v]լուի մը հետև ելար ։ Եւսաի Տէրը դատաւոր ըլլայ ։ և իմ ու քու մէջդ դատաս֊տան ընէ ։ և [w]տեսնէ ու [x]պաշտպանէ դիս ։ և քու ձեռքէդ ազատէ ։
17 Եւ երբոր Դաւիթ աս խօսքերը Սաւուղին խօսելը լմընցուց ։ Սաւուղ ըսաւ ։ [y]Որդեակ իմ Դաւիթ ։ ատիկայ քու ձայնդ է ։ և Սա֊
18 ւուղ իր ձայնը վերցուց ։ ու լացաւ ։ [z]Եւ Դաւիթին ըսաւ ։ Դուն [a]ինծմէ արդար ես ։ քանզի [b]դուն ինծի բարիք հատուցիր ։ բայց ես
19 քեզի չարիք հատուցի ։ Եւ դուն այսօր քու֊ինծի ըրած աղէկութիւնդ յայտնեցիր ։ որով֊հետև [c]Տէրը զիս քու ձեռքդ [d]մատնեց ։ ու
20 դուն զիս չմեռցուցիր ։ Վ֊ասդի մէկ մարդ մը իր թշնամին գտնելու ըլլայ ։ գանիկայ թող կու տա՞յ որ խաղաղութեամբ երթայ ։ ուստի այսօր քու ինծի ըրածիդ փոխարէն Տէրը քեզի
21 բարիք հատուցանէ ։ Եւ հիմա [e]դիտեմ որ դուն

---

[a] ՀԵՒ ։ ԺԷ ։ 55 ։ ՊՂ ։ ԻԵ ։ 2 ։
[b] ԱՊՂ ։ ԼՓ ։ 22 ։
[c] ԱՊՂ ։ ԺԷ ։ 9 ։
[d] Տե՛ս գ ԹԱԳ ։ ԺԵ ։ 9 ։
[e] ՅՈ՛վ ԸԱԺ ՄԱՆՄԱՆ ։

---

[f] ԲՄՆ ։ Ի ։ 2 ։
[g] ՊՂ ։ ԻԳ ։ 28 ։
[h] ԱՊՂ ։ ԼԲ ։ 12 ։
[i] ԱՊՂ ։ ՀԱՒ ։ 6 ։
[j] ԱՊՂ ։ ՀԱՒ ։ 6 ։ ԸՍԱԿ ։
[k] ԼԷԲ ։ ՍՏԻՔԸ ՅԱՆԿԱՐԾԵԼ ։ ՊԱՏ ։ Գ ։ 24 ։
[l] ԱՊՂ ։ ՅԷ ։ ՔՌ և ՀԱՆԷ ։ ԲՆ ՎԵՐՆԱԳԻՐՆԵՐԸ ։
[m] ՊՂ ։ ԻԳ ։ 8 ։
[n] Բ ԹԱԳ ։ ԻԳ ։ 10 ։
[o] ՊՂ ։ ԻԳ ։ 11 ։
[p] ԱՊՂ ։ Է ։ 4 ։ ԱՊՄ ։ Ե ։ 44 ։ ՀՈՌՄ ։ ԺԲ ։ 17 , 19 ։
[q] ԱՊՂ ։ ՀԱՒ ։ 6 ։ ԸՍԱԿ ։
[r] ՀԱՏՈՒԱԾ ։ ՍՏԻՔԸ ՓՈԽԱՆԱԿԵԼ ։ ՊՂ ։ ԻԳ ։ 9 ։
[s] ԱՊՂ ։ Է ։ 3 ։ ԼԲ ։ 7 ։
[t] ԼԷԲ ։ ԻՄ ԱՆՁՆ Կ'ՈՐՄԱՆ ՂԱՆԵԼԻՍ ԱՌԱՆՁԻՆ ։ ՊՂ ։ ԻԶ ։ 20 ։
[u] ՀԱՐՑ ։ ԺՂ ։ 5 ։ Ղ ՍԱՄ ։ ԺԱ ։ 27 ։ ՊՂ ։ ԻԳ ։ 10 ։ ՀՅՈՎ ։ Ե ։ 8 ։
[v] ՊՂ ։ ԺԷ ։ 43 ։ Բ ԹԱԳ ։ ԻՇ ։ 8 ։
[w] ԱՊՂ ։ Է ։ 4 ։ ԱՊՄ ։ Ե ։ 44 ։
[x] ՊՂ ։ ԻԳ ։ 20 ։
[y] ՃՈՒ ։ 13 ։
[z] ԲՄՆ ։ ԻԳ ։ 22 ։
[a] ԱՊՂ ։ Է ։ 1 ։ ԻԳ ։ 1 ։ ՍԱՂ ։ 154 ։ ՄԱՔ ։ Է ։ 9 ։
[b] ՊՂ ։ ԻԳ ։ 17 ։
[c] ՊՂ ։ ԻԳ ։ 21 ։
[d] ՀԱՐՑ ։ ԼԲ ։ 26 ։
[e] ԱՊՄ ։ Է ։ 44 ։
[f] ՊՂ ։ ԻԳ ։ 23 ։
[g] ՊՂ ։ ԻԳ ։ 12 ։ ԻԳ ։ 8 ։
[h] ՊՂ ։ ԻԳ ։ 17 ։

անշուշտ թագաւոր պիտի ըլլաս ։ ու Իսրայէլեան թագաւորութիւնը քու ձեռքիդ մէջը պիտի
22 հաստատուի ։ Եւ հիմա Տէրոջմէ խնդիր ըրէ՝ որ ինծի ետքը իմ սերունդս պիտի չվնասըլնես ։ ու իմ հօրս տունէն իմ անունս
23 բնաջինջ պիտի չընես ։ Եւ Դաւիթ վաւերացուց երդում ։ Ետքը Սաուղ իր տունը գնաց ։ ու Դաւիթ իր մարդիկներովը Համաթ տեղը եկաւ ։

Գ Լ · Ի Ն

1 Սամուէլ կը մեռնի ։ 2 Դաւիթ Նաբաղին մարդ կը խրկէ · 10 և Նաբաղին ժառանգութեանը համար սրտդողով միաք կ'ընէ որ զանիկայ բնաջինջ ընէ ։ 14 Աբիգեա ան բանը իմանալով 18 ընծայ մը կը պատրաստէ · 23 և իր խնամութեամբը՝ 32 Դաւիթին սիրտը կը հանդարտեցընէ ։ 36 Նաբաղն ալ ան բանները լսելով կը սթափի , ու ետքը կը մեռնի ։ 39 Դաւիթ իրեն կնիկ կ'առնէ Աբիգեան ու Աքինոամը ։ 44 Սեղբոզը փաղտիելին կը տայ ։

1 Եւ Սամուէլ մեռաւ · ու բոլոր Իսրայէլը ժողվուեցան , ու անոր համար սուգ ըրին · ու զանիկայ Ռամայի մէջ իր տունը թաղեցին ։ Եւ Դաւիթ եկաւ փառանի անապատը իջաւ ։
2 Եւ Մաոնի մէջ մարդ մը կար , ու անոր գործը Կարմեղոսի մէջ էր · և անիկայ խիստ մեծ մարդ էր , ու իրեք հազար ոչխար և հազար այծ ունէր · ու իր ոչխարները ասրակոտը ընելու համար Կարմեղոսի մէջ կը գտնուէր ։
3 Եւ ան մարդուն անունը Նաբաղ էր , ու անոր կնկանը անունը Աբիգեա ։ և կնիկը խոհեմամիտ ու գեղեցկադէմ էր · բայց էրիկը խստասրտոտ ու չարագործ էր · ու անիկայ Քաղեբեան էր ։
4 Եւ Դաւիթ անապատին մէջ լսեց որ Նաբաղ իր ոչխարները ասրակոտը կ'ընէ ։
5 Ու Դաւիթ տասը մանչ խրկեց , և Դաւիթ մանչերուն ըսաւ · Կարմեղոս երթաք , ու Նաբաղին գացէք , և իմ անունովս անոր աղջումթիւնը
6 հարցուցէք · Ու անոր այսպէս ըսէք · Ո՛ղջ կեցիր · էքեզի և քու տանդ ու քու բոլոր սաս-
7 ցուածքիդ խաղաղութիւն ըլլայ ։ Եւ հիմա լսեցի որ ոչխարներդ ասրակոտը կ'ընես · քու հովիւներդ մեր հետն էին · անոնց վնաս մը չըտուինք · ու անոնք Կարմեղոսի մէջ որչափ ատեն որ կեցան , անոնց մէկ բանը չկորսուե-
8 ցաւ ։ Քու մանչերուդ հարցուր , ու քեզի խոտ ըսեն · ուստի ան մանչերը քու աչքերուդ առջեւը շնորհք խոտ գտնեն , քանզի բարի օր եկանք · շնորհք ըրէ , քու ծառաներուդ ու քու որդւոյդ Դաւիթին ձեռքէդ եկածը տուր ։
9 Եւ Դաւիթին մանչերը գացին , ու ան բոլոր խօսքերուն համեմատ Դաւիթին անունովը
10 Նաբաղին ըսուցեցին , ու կայնեցան ։ Եւ Նաբաղ Դաւիթին ծառաներուն պատասխան տուաւ , ու ըսաւ · Դաւիթը ո՞վ է , ու Յեսսեէի որդին ո՞վ է · ատ օրերս իրենց տէրերուն
11 երեսէն փախչող ծառաները շատցեր են ։ Անմիտ հացս , ջուրս ու սրսկուածս բնողներուս համար մորթած անասուններս առնեմ՝ ու անոնք մարդիկներուն տամ , որոնց ուսկից ըլլալը չեմ գի-
12 տեր ։ Եւ Դաւիթին մանչերը իրենց ճամբան դարձան , ու գացին ան բոլոր խօսքերը անոր
13 պատմեցին ։ Եւ Դաւիթ իր մարդիկներուն ըսաւ · Ամէն մարդ իր սուրը մէջքը կապէ · ու ամէն մարդ իր սուրը մէջքը կապեց · և Դաւիթն ալ իր սուրը մէջքը կապեց · ու Դաւիթին հետէն չորս հարիւրի չափ մարդ եկաւ , ու երկու հարիւր մարդ Հոն կարասիներուն քովը մնացին ։
14 Եւ ծառաներուն մէկը Նաբաղին կնկանը Աբիգեային իմացուց՝ ու ըսաւ · Ահա Դաւիթ անապատէն մարգիկներ խրկեց մեր տէրը օրհնելու համար · իսկ անիկայ խօսեցաւ ա-
15 նոնց հետ ։ Բայց ան մարդիկները մեզի հետ շատ աղէկ էին , ու մեզի վնաս մը չտուին · և դաշտի մէջ որչափ ատեն որ անոնց հետ պտըտեցանք ,
16 անոնցմէ բան մը չկորսուեցաւ ։ Անոնք մեզի պարիսպ էին , թէ գիշերը և թէ ցորեկը , որչափ ատեն որ անոնց քովը ոչխարները
17 կ'արածէինք ։ Ու հիմա գիտցիր ու տես՝ թէ ինչ պիտի ընես · քանզի մեր տիրոջը վրայ և անոր բոլոր տանը վրայ չարիքը հատած է · ո-
18 րովհետև անիկայ այնպէս չար մարդ մըն է , որ անոր հետ մարդ չկրնար խօսիլ ։
18 Եւ Աբիգեա շուտով հերկու հարիւր հաց , ու երկու տիկ գինի , և հինգ եփած ոչխար , ու հինգ գրիւ բոհրած ցորեն , հարիւր ողկոյզ չամիչ , ու երկու հարիւր շարոց թուզ առաւ , ու զանոնք էշերու վրայ դրաւ ։
19 Եւ իր ծառաներուն ըսաւ · Առջեւս անցէք · ահա ես ձեր ետեւէն կու գամ · բայց իր էրկանը
20 Նաբաղին չիմացուց ։ Ու երբոր կնիկը իշուվրայ հեծած լեռանը դոց տեղէն կիջնէր , ահա Դաւիթ ու անոր մարդիկները անոր առջեւը կիջնէին · ու անիկայ անոնց հանդիպեցաւ ։
21 Եւ Դաւիթ ըսեր էր · Ուրեմն անապատին մէջ ան մարդուն բոլոր ունեցած բաները պարապ տեղը պահեր եմ · ու անոր բոլոր ունեցածէն բան մը չկորսուեցաւ · և անիկայ ինծի չարե-
22 կուելուն փոխարէն դէշութիւն ըրաւ ։ Աս-

ա Ծն · իա · 23 ։
գ Բ Թագ · իա · 6 , 8 ։
ե ԳԼ · իէ · 1 ։

ա ԳԼ · իե · 3 ։
բ Թագ · ի · 29 ։ Բ Օր · ԼՁ · 8 ։
գ Ծն · իա · 21 ։ Սաղ · ձէ · 5 ։
դ ԳԼ · իէ · 24 ։
ե Նման ։
զ Ելս · ԺԷ · 55 ։
է Այս ընդարձակ
ը Ծն · ԼԸ · 13 ։ Բ Թագ · ԺՁ · 23 ։
թ ԳԼ · ԺԷ · 22 ։
ժ ա Կրն · ԺՁ · 18 ։ Սաղ · ձիե · 7 ։ Ղեւ · Ջ · 5 ։
ի Հմր 15 , 21 ։
ժա Ղեհմ · ը · 10 ։ Նտմ · ե · 19 ։
ժբ Դատ · իե · 28 ։ Սաղ · հգ · 7 , 8 ։ Ձիդ · 3 , 4 ։
ժգ Դատ · ը · 6 ։
ժդ ԳԼ · Է · 24 ։
ժե Նէեր · անոնց վրայ յարձակեցաւ ։
ժզ Հմր 7 ։
ժէ Իշ · ԺՁ · 22 ։ Յոբ · ա · 10 ։
ժը ԳԼ · ի · 7 ։
ի Բ Օր · ԺՁ · 13 ։ Դատ · ԺԹ · 22 ։
ի ա Ծն · ԼԸ · 13 ։ Բաակ · ԺԲ · 16 ։ իա · 14 ։
ի բ Նէեր · եղած
ի գ Ծն · ԼԸ · 16 , 20 ։
ի դ Սաղ · ձիե · 5 · Բաակ · ԺԷ · 13 ։
ի ե Հառեմ · ա · 17 ։ ԳԼ · գ · 17 ։ ի · 13 , 16 ։

առած Դաւիթին թշնամիներուն այսպէս՝ ու
ասկէ աւելի ընէ, թէ որ ᵇմինչև վաղը առտու
անոր մարդկիններէն *մէկ էրիկ մարդ՝ մը ողջ
թողում:
23 Եւ Էբիգեա՝ Դաւիթը տեսաւ պէս՝ շու-
տով Իշուն վրայէն իջաւ, և Դաւիթին առ-
ջևը երեսի վրայ կմկռալով, մինչև գետինը եր-
24 կրպագութիւն ըրաւ: Եւ անոր ոտքը ինկաւ
ու ըսաւ. Ա՛վ տէր իմ, յանցանքը իմ վրաս
ըլլայ. բայց հրամայեմ առէք՝ որ քու աղախինդ
քու առջևդ խօսի, և քու աղախնոյդ խօսքերը
25 մտիկ ըրէ: Կ՚աղաչեմ՝ որ իմ տէրս ասա չար
մարդուն ՚Նաբաղին համար իր սրտին մէջ քան
ʰը չդնէ. քանզի իր անուանը պէս՝ ինքն ալ ա-
նանկ է. անոր անունը †Նաբաղ է, ու ան-
զգամութիւնը իր հետն է. բայց ես քու աղա-
26 խինդ իմ տիրոջս խրկած մանչերը չտեսայ: Եւ
հիմա, ո՛վ տէր իմ, ՚Տէրը կենդանի է, ու
քու հոգիդ ալ կենդանի է, որ Տէրը Էքեզ չը-
թողուց որ արիւն մտնես, ու քու վրէժդ
քու ձեռքովդ առնես. և հիմա Էքու թշնամի-
ներդ ու իմ տիրոջս գէշութիւն ուզողները՝
27 ՚Նաբաղին պէս ըլլան: Եւ հիմա ᵘաս ընծան
որ քու աղախինդ իմ տիրոջս բերաւ, թող իմ
28 տիրոջս ՚ետևէն եկող մանչերուն տրուի: Ա՛ս-
ղաչեմ, քու աղախինդ յանցանքը ներէ. քան-
զի Տէրը իմ տիրոջս անպատճառ հաստատ
տուն պիտի շինէ. որովհետև իմ տէրս ՚Տէրոջը
պատերազմները պատերազմեցաւ, ու քու օրի-
րուդ մէջը քու վրադ չարութիւն մը չգտնուե-
29 ցաւ: Բայց թէև քեզ հալածելու՝ ու քու
հոգիդ փնտռելու համար մէկ մարդ մը ոտք
ելած է, իմ տիրոջս հոգին՝ քու Տէր Ըստուծոյդ առջևը՝ կենաց ծրարին մէջը ծրարած պի-
տի ըլլայ. բայց Ընդհակառակն քու թշնամիներուդ հոգիները՝ պարսատիկի մէջէն ելած փոխ պէս
30 պիտի նետէ: Եւ երբոր Տէրը բոլոր քեզի
համար բաած աղէկութիւնները իմ տիրոջս ը-
նէ, ու քեզ Իսրայէլի վրայ թագաւոր դնէ,
31 Ընդհակառակն դայթակղութիւն մը ու իմ տի-
րոջս սրտին խիղճ մը ըլլայ, թէ առանց պատ-
ճառի արիւն թափեցիր, կամ թէ իմ տէրս իր
վրէժը ինքը առաւ. ու երբոր Տէրը իմ տիրոջս
բարութիւն ընէ, քու աղախինդ միտքդ բերես:
32 Եւ Դաւիթ ըսաւ Էբիգեային. ᵛՕրհնեալ
ըլլայ Իսրայէլին Տէր Ըստուածը, որ այսօր
33 քեզ իմ դիմաւորելու. Եւ քու խոհե-
մութիւնդ օրհնեալ ըլլայ, և դուն ալ օրհնեալ
ըլլաս, որ ˣայսօր զս արգիլեցիր որ արիւն չը-
34 մտնեմ, ու իմ վրէժս ձեռքովս չառնեմ: Ապայ
Իսրայէլին Տէր Ըստուածը՝ որ ʸզիս աթգիլեց
քեզի չարութիւն ընելէն, կենդանի է, թէ որ
դուն շուտով չգայիր՝ ու առջևս չելլէիր, մին-
չև վաղը առտու ՚Նաբաղին մէկ էրիկ մարդը
35 չէր մնար: Եւ Դաւիթ անոր բերած ընծա-
ՆԷրը ձեռքէն առաւ, ու անոր ըսաւ. ᶠԱյա-
զաղութեամբ տունդ դնա. ահա խօսքդ մտիկ
ըրի, ու քու ᵗᵗխնդիրքդ ընդունեցի:
36 Եւ Էբիգեա ՚Նաբաղին գնաց, ու ահա ᵇա-
նիկայ իր տանը մէջ թագաւորական կոչունքի
պէս կոչունք կ՚ընէր. և ՚Նաբաղին սիրտը
զուարթացեր էր, ու անիկայ շատ գինովցեր էր.
ուստի կնիկը մինչև առաւօտեան լոյսը՝ պզտիկ
37 կամ մեծ բան մը չպատմեց անոր: Եւ առաւօ-
տուն երբոր ՚Նաբալ գինիէն զգաստացաւ, ան
ʰոխնէ անոր կնիկը այս բաները անոր պատմեց.
ու անոր սիրտը իր ներսի դին մեռաւ, ու քարի
38 պէս եղաւ: Եւ տասը օրի չափ անցնելէն ետև,
Տէրը զարկաւ ՚Նաբաղը, որ մեռաւ:
39 Եւ Դաւիթ ՚Նաբաղին մեռնիլը լսելով՝ ը-
սաւ. ᵏՕրհնեալ է Տէրը, որ ՚Նաբաղին ձեռ-
քէն ˣխափ նախատինքիս ʸգատաստանը ինքը
դատեց, ու Իր ծառան չարութենէ ետ պա-
հեց. և Տէրը ՚՚Նաբաղին չարութիւնը անոր
գլուխը դարձուց: Եւ Դաւիթ խրկեց՝ և
Էբիգեային խօսեցաւ, որ զանիկայ իրեն կո-
40 նիկ առնէ: Եւ Դաւիթին ծառաները Կարմէղոս գացին Էբիգեային, ու անոր հետ խո-
սեցան ու ըսին. Դաւիթ մեզ քեզի խրկեց,
41 որ քեզ իրեն կնիկ առնէ: Եւ անիկայ ելաւ,
ու երեսի վրայ մինչև գետինը երկրպագութիւն
ըրաւ, ու ըսաւ. Ահա Էքու աղախինդ իմ
տիրոջս ծառաներուն ոտքերը լուալու հա-
42 մար սարկութիւն թող ընէ: Եւ Էբիգեա
շուտով ոտք ելաւ, ու ᵇիբեն սպասաւորու-
թիւն ընող հինգ աղջիկներու հետ էշը հե-
ծաւ, ու Դաւիթին պատգամաւորներուն ե-
տևէն գնաց, և անոր կնիկը եղաւ:
43 Ու Դաւիթ ᵖՀեզրայէլէն ալ Էբինոամ ա-
ռաւ. ᵍու ասոնց երկուքն ալ անոր կնիկները
44 եղան: Բայց Սաուղ իր Աղղդող աղջիկը՝
որ Դաւիթին կնիկն էր՝ ՚Գաղղիմացի Լայիսի
որդւոյն Փալտիէլին տուաւ:

ԳԼ. Ի.Օ.

1 Սաուղ Զիփացիներէն լուր առնելով Էքեղա կու գայ
Դաւիթին դէմ՝ և Դաւիթ կառքերուն տեղը երթալով՝
կ՚ապտիւէ Աբնասան որ Սաուղը չմեցընէ, բայց Սա-

ա Ա՛մր 34:
* Նբբ. պատի վրայ միզող.
բ Ղեւ. ժե. 18: Դատ. ա. 14:
գ Ա՛մր 33:
դ Ղեւ. ժե. 18: Դատ. ա. 14:
ե Յով՝ անզգամ:
զ ՚Ա՛մր 42: Դատ. ի. 10:
է Ա՛մր 22:
ը Ծն. ի. 6: Ա՛մր 33:
թ Ա՛ռակ. ժբ. 19:
ժ Ա՛մր 32:
ժա Ա՛մր 26:
ժբ Ա՛մր 26:
ժգ Ա՛մր 22:
ժդ Կ՚Ա. ի. 42: ՚Ա թագ. ժե. 9: ՚Ա թագ. ե. 19: Ա՛ռ. է. 50: ՚Ա. 48:
ժե Ծն. ժթ. 21:
ժզ Նբբ. երեսդ
ժէ ՚Ա թագ. ժգ. 23:
ժը Ա՛մր 32:
ժթ Նահակ. իբ. 23:
ի Ա՛մր 26, 34:
իա ՚Ա թագ. բ. 44: Սաղ. է. 16:
իբ Ա՛ռակ. բ. 10, 13: Նահակ. ժե. 33:
իգ Ա՛մր 27:
իդ Ղեւ. ժե. 56:
իե Կ՚Ա. իբ. 3: Է. 5:
իզ Ա՛մր 34:
իէ Կ՚ա. ժ. 30:
իը Ա՛մր 13:
իթ Ա՛մր 26, 34:
իժ ՚Ա թագ. բ. 44: Սաղ. է. 16:
ի Ա՛ռակ. ժե. 33:
իա Ա՛մր 27:
իբ Ղեւ. ժե. 56:
իգ Կ՚Ա. իբ. 3: Է. 5:
իդ Ա՛մր 34:
իե Կ՚ա. ժ. 30:
իզ Ա՛մր 13:
իէ ՚Ա թագ. ժ. 15:
իը ՚Ա թագ. ժ. 15:
իթ Ա՛մր 26, 34:
իժ Ա՛մր 26, 34:
լ ՚Ա թագ. բ. 44: Սաղ. է. 16:
լա Ա՛ռակ. բ. 10, 13: Նահակ. ժե. 33:
լբ Ա՛մր 27:
լգ Ղեւ. ժե. 56:
լդ Կ՚Ա. իբ. 3: Է. 5:
լե Ա՛մր 34:
լզ Կ՚ա. ժ. 30:
լէ Ա՛մր 13:
լը ՚Ա թագ. ժ. 15:

ւուղին նիզակը ու կուժը կ՚առնէ : 13 Դաւիթ՝ Ըբենեզերը կը յանդիմանէ , 18 ու Սաւուղը կը յորդորէ : 21 Սաւուղ իր յանցանքը կը խոստովանի :

1 Եւ Զիփացիք Գաբաա գացին Սաւուղին , ու ըսին . «Ահա Դաւիթ Եսիմոնի դիմացը
2 Աքեղայի բլուրին վրայ պահուռեր է : Ու Սաւուղ կելաւ Զիփի անապատը իր հետ՝ երեսուն հազար ընտրուած մարդիկներով , որ Զիփի անապատին մէջ Դաւիթը փնտռէ :
3 Եւ Սաւուղ Եսիմոնի դիմացը Աքեղայի բլուրը՝ ճամբուն վրայ բանակեցաւ : Դաւիթն ալ անապատին մէջը նստեր էր . ու երբոր տեսաւ որ Սաւուղ իր հետևէն անապատը կու գայ ,
4 Դաւիթ լրտեսներ խրկեց , ու Սաւուղին սպոյդ գալը իմացաւ :
5 Ու Դաւիթ գաղտա՜կ ելաւ , և Սաւուղին բանակ դրած տեղը հասաւ . ու Դաւիթ՝ Սաւուղին ու անոր զօրավարին՝ Ներհան Ըբենեզերին պառկած տեղը տեսաւ . բայց Սաւուղ Հաքերոնն մէջտեղը պառկեր էր , ու ժողովուրդը անոր
6 վրէրդը անոր բոլորտիքը բանակեր էին : Եւ Դաւիթ պատասխան տուաւ , ու Քհնայի Ախիմելեքին , ու Յովաբին եղբօրը Զարուհեան Ըբեսայիին ըսաւ . «Ո՞վ Հիւծի հետ Սաւուղին քովը բանակը կ՚իջնէ : Ու Ըբեսա ըսաւ . «Ես
7 քեզի հետ կ՚իջնեմ : Եւ Դաւիթ Ըբեսայիին հետ գիշերով ժողովուրդին մէջը մտաւ . և ահա Սաւուղ հաքերոնն մէջտեղը պառկեր կը քնանար . անոր նիզակը գլխուն քովը գետինը ցցուած էր , և Ըբենեզերը ու ժողովուրդը անոր
8 բոլորտիքը պառկեր էին : Եւ Ըբեսա Դաւիթին ըսաւ . «Սատուած այսօր քու թշնամիդ Ձեռքդ ձեռքդ մատնեց . ու հիմա թող տուր որ նիզակով մէկ անգամին գետինը ցցեմ զանի-
9 կայ , ու երկրնեմ Հարցա՜ծը : Բայց Դաւիթ՝ Ըբեսայիին ըսաւ . «Զսպիկայ մի մեռցըներ . Քանզի Տէրոջը օծեալին ո՞վ կրնայ ձեռք
10 երկընցընել ու անմեղ ըլլալ : Եւ Դաւիթ ըսաւ . «Տէրը կենդանի է որ Ըզանիկայ Տէրը պիտի զարնէ , կամ անոր աւուրը պիտի գայ ու մեռնի , կամ թէ պատերազմի մէջ պիտի
11 մտնէ ու մեռնի : Սատուած չընէ որ Տէրոջը օծեալին դէմ ձեռքս երկրնցընեմ . միայն թէ հիմա անոր գլխուն քովի նիզակը ու ջուրին
12 կուժը առ , ու երթանք : Եւ Դաւիթ Սաւուղին գլխուն քովէն նիզակը ու ջուրին կուժը առաւ , ու գացին . և տեսնող չկար , իմացող չկար ու արթննցող չկար . որովհետև ամէնքը կը քնանային . քանզի Տէրոջը կողմանէ անոնց վրայ խորունկ քուն մը իջեր էր :
13 Եւ Դաւիթ մեկալ կողմը անցաւ , ու լե-

ռան գլխուն վրայ՝ հեռուանց կայնեցաւ , ա-
14 նոնք գլխուն վրայ՝ հեռուանց կայնեցաւ , ա- նոնց մէջը մեծ միջոց կար : Եւ Դաւիթ ժո- ղովուրդին ու Ներհան Ըբենեզերին կանչելով ըսաւ . «Ո՛վ Ըբենեզեր , պատասխան չե՞ս տար . ու Ըբենեզեր պատասխան տուաւ , ու ըսաւ .
15 «Դուն ո՞վ ես , որ թագաւորին կը կանչես : Եւ Դաւիթ Ըբենեզերին ըսաւ . «Դուն էրիկ մարդ չե՞ս . ու Իսրայէլին մէջ քեզի պէս ո՞վ կայ . ու ինչո՞ւ համար քու տիրոջդ թագաւորին պահպա- ներ էիր չըրիր . քանզի ժողովուրդէն մէկը՝ քու
16 տէրդ թագաւորը մեռցընելու եկաւ : Այ քու րած բանդ աղէկ չէ . կենդանի է Տէրը՝ որ դուք Ը՞մեռնելու արժանի էք . քանզի Տէրոջը օծեա- լին՝ ձեր տիրոջը պահպանութիւն չըրիք . ու հիմա նայէ , թագաւորին նիզակը ու անոր գըլ-
17 խուն քովի ջուրին կուժը ո՞ւր է : Ընտանեաց Սաւուղ՝ Դաւիթին ձայնը ճանչցաւ՝ ու ըսաւ . «Ո՞րդեակ իմ Դաւիթ՝ ատիկայ քո՞ւ ձայնդ է . ու Դաւիթ ըսաւ . «Ո՛վ տէր իմ թագաւոր ,
18 իմ ձայնս է . Ու ըսաւ . «Իմ տէրս ինչո՞ւ համար այդպէս իր ծառային հետևէն կ՚երթայ . քանզի ի՞նչ ըրի , ու ձեռքիս մէջը ի՞նչ չա-
19 րութիւն կայ : Եւ հիմա իմ տէրս թագաւորը իր ծառային խօսքերը թող մտիկ ընէ . Թէ որ Տէրը քեզ իմ վրաս ոտք հանեց , թող զո՛ մը ընդունի . բայց թէ որ մարդոց որդի- քը ատ հանեցին , անոնք Տէրոջը առջևը ա- նիծեալ ըլլան . քանզի զիս այսօր վռնտեցին՝ որ Տէրոջը ժառանգութենանը հետ չմիանամ , ու ՚ինծի ըսին . Կեռ օտար աստուածներու
20 ծառայութիւն ըրէ : Եւ հիմա Տէրոջը առ- ջևը իմ արիւնս դետինը չիյնայ . քանզի Իս- րայէլին թագաւորը ՚ման մը փնտռելու ե- լաւ , ինչպէս որ մէկ մարդ մը լեռներու վրայ կաքաւի մը հետևէ կ՚իյնայ :
21 Եւ Սաւուղ ըսաւ . «Մեղք գործեցի . դար- ձիր՝ որդեակ իմ Դաւիթ . իմ հոգիս այսօր ՚քու աչքերուդ պատուական եղեւաւն համար՝ քեզի մէյմին ալ չարութիւն պիտի չընեմ : ահա յիմարութիւն ըրի , ու մեծապէս սխալե-
22 ցայ : Եւ Դաւիթ պատասխան տուաւ ու ը- սաւ . «Ահա թագաւորին նիզակը . մանչերուն
23 մէկը թող գայ՝ ու զանիկայ առնէ : ՚Եւ Տէ- րը ամէն մարդուն իր արդարութիւնը ու իր հա- ւատարմութիւնը փոխարէնը հատուցանէ . որովհետև Տէրը քեզ այսօր ՚ձեռքս տուաւ , բայց ես Տէրոջը օծեալին ձեռքս երկրնցընել
24 չուզեցի : Եւ ահա ինչպէս որ քու հոգիդ այս- օր իմ աչքերուս պատուական եղեւաւ , իմ հոգիս ալ Տէրոջը առջևը այնպէս պատուական եղնայ , ու զիս ամէն նեղութենէ ազատէ :

ա Պղ. իզ . 19 : Սաղ. ծգ . Ին վերնագիրը :
բ Պղ. ժգ . 50 : ժէ . 55 :
գ Պղ. ժէ . 20 :
դ ա Պն . ը . 16 :
ե Պատ . է . 10 , 11 :
զ Պղ. իզ . 19 :
է Նբր . զարնեմ
ը Պղ. իզ . 7 , 8 ; բ Թագ . ա . 16 :
թ Պղ. իե . 38 : Սաղ. ղգ . 1 , 2 , 23 : Ղե . ժը . 7 : Հռոմ. ժբ . 19 :
ժ Տե՛ս Ծն . խէ . 29 : բ Օր . լա . 14 : Հնր . է . 1 : ժգ . 5 : Սաղ . լէ . 13 :
ի Պղ. լա . 6 :
լ Պղ. իգ . 7 , 13 :
խ Ծն . բ . 21 : ժե . 12 :
ծ բ Թագ . ժը . 5 :
կ Պղ. իգ . 17 :
հ Պղ. իգ . 10 , 12 :
ձ բ Թագ . ժգ . 11 : իգ . 1 :
ղ Նբր . Հատուցայ . Ծն . բ . 21 : Ղև . իգ . 31 :
ճ բ Օր . գ . 28 : Սաղ . ոչ . 5 :
մ բ Թագ . ժգ . 16 : ի . 19 :
յ Պղ. իգ . 15 :
ն Պղ. ժէ . 24 : իգ . 18 :
շ Պղ. ժը . 30 :
ո Սաղ . է . 8 : ժը . 20 :

25 Եւ Սաւուղ Դաւիթին ըսաւ. Դարձեա՛ իմ
Դաւիթ, օրհնեա՛լ ըլլաս. *քու գործերուդ
մէջ յաջողութիւն պիտի գտնե՛ս՝՝ ։ ու նաև
Դաւիթ պիտի ըլլաս ։ Եւ Դաւիթ իր ճամ-
բան գնաց ։ ու Սաւուղ իր տեղը դարձաւ ։

ԳԼ. ԻԶ

1 Սաւուղ՝ Դաւիթին Կէղի մէջ ըլլալը լսելով ալ անոր
հանէն չվախար ։ 5 Դաւիթ՝ Սիկղակը կը ինդրէ Ա-
քեսէն ։ 8 և ուրիշ կողմերու վրայ յարձակելով՝ Ա՛քեսէ-
նին կը հաւատացնէ թէ Հրէային դէմ պատերազմեր է ։

1 Եւ Դաւիթ իր սրտին մէջը ըսաւ. Վ՛երջա-
պէս մէկ օր մը Սաւուղին ձեռքովը պիտի
կորսուիմ. ինծի փրկուածոց երկիրը փախչելէն
աղէկը չկայ, որ Սաւուղ ինծմէ յոյսը կտրէ,
ու զիս մէյմըն ալ Իսրայէլի բոլոր սահմաննե-
րուն մէջ չփնտռէ. այսպէս անոր ձեռքէն կ՛ա-
2 զատիմ ։ Եւ Դաւիթ՝ իր հետը եղող վեց
հարիւր մարդով ելաւ, ու Մեհեի թագաւորին
3 Մաւոքի որդւոյն *Ա՛քեսին քովը գնաց ։ Եւ
Դաւիթ ինքը ու իր մարդիկները՝ իւրաքանչիւր
մարդ իր տունովը՝ Դաւիթ ալ *իր երկու կնիկ-
ներովը՝ Յեզրէելացի Ա՛քինոամին հետ ու Կար-
մէլացի Նաբալին կնիկը Աբիգայիլին հետ՝
4 Ա՛քեսին քովը Կէղի մէջ բնակեցան ։ Ու
երբոր Սաւուղին իմացուցին, թէ Դաւիթ
Կէղի փախեր է, ուրիշ ալ ջանիկայ չհետա-
5 նոց ։
Եւ Դաւիթ Ա՛քեսին ըսաւ. Կ՛աղաչեմ,
թէ որ քու առջեւդ շնորհք գտայ, գիւղաքա-
ղաքներուն մէկուն մէջ ինծի տեղ տրուի, որ
հոն նստիմ. քանզի քու ծառադ ինչո՞ւ համար
քեզի հետ թագաւորանիստ քաղաքին մէջը նըս-
6 տի ։ Եւ ան օրը Ա՛քեսը Սիկղակը տուաւ ա-
նոր. ասոր պատճառով *Սիկղակը մինչեւ ասօր
7 Յուդայի թագաւորներուն եղաւ ։ Ու փղշ-
տացւոց երկրին մէջը Դաւիթին նստած օրերուն
թիւը՝ *մէկ տարի ու չորս ամիս եղաւ ։
8 Եւ Դաւիթ ու անոր մարդիկները ելան, և
*Կեսուրացւոց՝ *†Հազէրացւոց ու *Ամաղի-
կացւոց վրայ յարձակեցան. քանզի անոնք շա-
րունակ ի միր ան երկրին մէջ կը բնակէին,
9 *Սուրէն մինչեւ Եգիպտոսի երկիրը ։ Եւ Դա-
ւիթ ան երկիրը զարկաւ, ու ամենևին էրիկ
մարդ մը կամ կնիկ մարդ մը ողջ չթողուց. և
ոչխարները ու արջառները ու էշերը և ուղտե-
րը ու հանդերձները առաւ, և դարձաւ Ա՛ն-
10 քեսին եկաւ ։ Ու Ա՛քեսը ըսաւ. Այսօր ո՞ր
կողմը յարձակեցաք. և Դաւիթ ըսաւ. Յու-
դայի հարաւային կողմը, *Երամեելացւոց հա-
րաւային կողմը, ու *Կենեցւոց հարաւային
11 կողմը ։ Եւ Դաւիթ մէկ էրիկ կամ կնիկ մարդ
մը ողջ չթողուց, որ Գէթը *ղ՞ղ բերէ. քանզի
ըսաւ. Ազդուայ որ մեզի համար պատմեն ու
ըսեն թէ՝ Դաւիթ †այսպէս ըրաւ ։ Ու անոր
սովորութիւնը ասանկ էր, քանի որ փղշտա-
12 ցւոց երկրին մէջը կը նստէր՝՝ ։ Եւ Ա՛քեսը
Դաւիթին հաւատալով՝ ըսաւ. Ա՛ *ժողովրդը՝ իր
ժողովուրդին Իսրայէլին քովը ինքզինքը խիստ
ատելի ընելուն համար, ինծի յաւիտեան ծա-
ռայ պիտի ըլլայ ։

ԳԼ. ԻԸ

1 Ա՛քեսը՝ Դաւիթին վրայ կը վստահանայ ։ 3 Սաւուղ
վհուկները ջարդելէն ետև, երբոր Երկիրգի մէջ կ՛իյնայ,
Աստուծոյ երեսէն ձգուած ըլլալով՝ 7 վհուկ մը կը փընտ-
ռէ, 9 ու Սամուէլը հանել կուտայ ։ 15 Սաւուղ իր
կործանումը լսելով՝ կ՛այլայլի ։ 21 Կինին և Սաւուղին
ծառաները կերակուրով կը զօրացընեն զանիկայ ։

1 Ա՛ն օրերը Փղշտացիք իրենց զօրքերը ժող-
վեցին, որ գային Իսրայէլին հետ պատե-
րազմին. և Ա՛քեսը Դաւիթին ըսաւ. Գիտ-
ցած ըլլաս որ դուն քու մարդիկներովդ իմ հե-
2 տս բանակը պիտի գայիս ։ Ու Դաւիթ՝ Ա՛ն-
քեսին ըսաւ. Ուրեմն ծառայիդ ընելու գործը
պիտի տեսնես. և Ա՛քեսը Դաւիթին ըսաւ.
Ասոր համար քեզ միշտ ինծի անձնապահ պի-
տի ընեմ ։
3 Իսկ *Սամուէլ մեռած էր. և բոլոր Իս-
րայէլը անոր համար սուգ բռներ էին, ու զանի-
կայ իր քաղաքը՝ Հռամայի մէջ թաղեր էին ։
Սաւուղ ալ *վհուկները ու նշանագէտները
4 երկրէն վռնդուցեր էր ։ Եւ փղշտացիք ժող-
վուեցան, ու եկան *Շունեմի մէջ բանակե-
ցան. Սաւուղն ալ բոլոր Իսրայէլը ժողվեց,
5 ու *Գեղբուէի մէջ բանակեցան ։ Եւ Սա-
ւուղ փղշտացւոց բանակը տեսնելով՝ դ՞ողա-
6 ցաւ, ու սիրտը շատ դողաց ։ Եւ Սաւուղ
Տէրոջը հարցուց. բայց Տէրը՝ թէ երազնե-
րով՝ թէ *Ուրիմով և թէ մարգարէներով՝ *ա-
7 նոր պատասխան չտուաւ ։ Ընտանիք Սաւուղ
իր ծառաներուն ըսաւ. Ինծի մէկ վհուկ կնիկ
մը փնտռեցէք՝ որ երթամ անոր հարցընեմ ։
Եւ ծառաները անոր ըսին. Ենգեդոլի մէջ
մէկ վհուկ կնիկ մը կայ ։
8 Ու Սաւուղ իր հանդերձները փոխելով,
ուրիշ հանդերձներ հագաւ, և իրեն հետ ե-
րեք երկու մարդոմբ գնաց, ու գիշերով ան
կնիկանը քովը հասան ։ *Եւ Սաւուղ ըսաւ.
Շնորհք ըրէ, ինծի վհուկի ոգւով գիւտե-
լիւն ըրէ, ու քեզի ըսելու *ոյդ բնծի վեր

* Կամ՝ ընելով պիտի ընես ։
ա Ա՛ն՝ ՀԲ. 28 ։

—

ա ԳԼ. իե. 13 ։
բ ԳԼ. իե. 10 ։
գ ԳԼ. իե. 43 ։
դ Տե՛ս Հես. ժե. 31 ։ ժե. 5 ։
ե Տե՛ս գԼ. իե. 3 ։
զ Հես. ժգ. 2 ։
է Հես. ժգ. 10 ։ Դատ. ա. 29 ։
† Կամ Դաղերացւոց
ը ԼԵ. ժէ. 16 ։ Տե՛ս գԼ. ժե. 7, 8 ։
ը Ծն՝ իե. 18 ։
թ Տե՛ս ա Պն. բ 29, 25 ։
ժ Դատ. ա. 16 ։
ի Կամ այսպէս ըրաւ, ու անոր
ա սովորութիւնը ասանկ պէտք
ըլլայ՝ քանի որ Փղշտացւոց
երկրին մէջը կը նստէր ։

—

ա ԳԼ. իե. 1 ։
բ ԳԼ. իե. 1 ։
գ Ա՛ր 9 ։ ԼԵ. իբ. 18 ։ Ղ Ե. ժե. 31 ։ ի. 27 ։ բ Օր. ժը. 10, 11.
դ Հես. ժե. 18 ։ ի Թագ.
ե. 8 ։
է ԳԼ. լա. 1 ։
զ Հես. ժը. 11 ։
է Թագ. ժը. 6 ։
ը ԼԵ. իբ. 30 ։ Թագ. իէ. 21 ։ բ Օր. ԼԳ. 8 ։
թ ԳԼ. ժգ. 37 ։ Բաղ. ա. 28 ։ Ոզը. բ. 9 ։
ժ բ Օր. ժը. 11 ։ ա Պն. ժ. 13 ։ Լա. բ. 19 ։

9 Հանէ : Եւ կնիկը անոր ըսաւ • Ըհա գուն Սաւուղին ըրած բանը դիտես , թէ ինչպէս ա-
նիկայ [ե]Հմուխները ու նշանագէտները երկրէն
բնաջինջ ըրաւ • ուրեմն ինչո՞ւ կ'ես մեռցընելու
Համար իմ անձիս որոգայթի կը պատրաստես :
10 Եւ Սաւուղ Տէրոջմով երդում ըրաւ անոր՝ ու
ըսաւ • Տէրը կենդանի է որ՝ սա բանէն քեզի
11 մէկ վնաս մը պիտի չպատահի : Ընտուհին կը-
նիկը ըսաւ • Քեզի ո՞վ վեր հանեմ • ու անի-
կայ ըսաւ • Սամուէլը հանէ ինծի :
12 Եւ կնիկը Սամուէլը տեսնելով , մեծ ձայ-
նով մը պոռաց • ու կնիկը Սաւուղին խօսեցաւ
ու ըսաւ • Ինչո՞ւ զիս խաբեցիր • քանզի դուն
13 Սաւուղն ես : Եւ թագաւորը անոր ըսաւ •
Մի՛ վախնար • բայց ի՞նչ տեսար : Եւ կնիկը
Սաւուղին ըսաւ • Կ'տեսնէի ելլող աստուածներ
14 տեսայ : Եւ անոր ըսաւ • Ընոր կերպարանքը ի՞նչպէս է : Եւ կնիկը ըսաւ • Ըհա՛
մէկ ծեր մարդ մը ի՛ելլէ , ու [ը]վերարկու մը
հագած է : Եւ Սաւուղ հասկըցաւ որ անիկայ Սամուէլն է • ու երեսը գետինը ծռելով
15 ոնոր երկրպագութիւն ըրաւ : Եւ Սամուէլ ըսաւ Սաւուղին • Ինչո՞ւ համար ինծի նեղու-
թիւն տուիր , ու զիս վեր հանեցիր : Եւ Սա-
ւուղ ըսաւ • [բ]Ես մեծ նեղութեան մէջ եմ ,
որովհետև փղշտացիք ինծի հետ պատերազմ
կ'ընեն , ու [գ]Աստուած ինծմէ հեռացաւ , և
[դ]ինծի թէ մարգարէներու միջոցով և թէ երազ-
ներով պատասխան չտար , անոր համար քեզ
կանչեցի , որ ինծի իմացընես թէ ինչ ընեմ :
16 Եւ Սամուէլ ըսաւ • Ինչո՞ւ համար ինծի կը
հարցընես , հիմա որ Տէրը քեզմէ հեռացաւ՝
17 ու քեզի թշնամի եղաւ • Եւ Տէրը [ե]իմ [զ]բեր-
նով զըուցածին պէս [է]րաւ , ու Տէրը քու
ձեռքէդ թագաւորութիւնը պատառեց , և զա-
18 նիկայ քու ընկերիդ Դաւիթին տուաւ : [ը]Քանզի գուն Տէրոջը խօսքը մտիկ չըրիր , ու [թ]Ամա-
ղեկին վրայ՝ անոր սաստիկ բարկութիւնը [ի]
գործ չդրիր , անոր համար այսօր Տէրը քեզի
19 սա բանը ըրաւ : Եւ Տէրը՝ քեզի հետ Իսրայէլն
ալ փղշտացւոց ձեռքը պիտի մատնէ • ու վաղը
գուն ու քու որդիդ իմ քովս պիտի ըլլաք • և
Տէրը Իսրայէլին բանակն ալ փղշտացւոց ձեռ-
քը պիտի մատնէ :
20 Ընտուհին Սաւուղ շուտով բնկաւ , ու
գետնի վրայ փռուեցաւ , և Սամուէլին խօս-
քերէն շատ վախցաւ , ու ամենևին ուժ
չմնաց • քանզի բոլոր օրը ու բոլոր գիշերը հաց
21 կերած չէր : Եւ կնիկը Սաւուղին քովը գնաց ,
ու անոր շատ տարակուսած տեսնելով անոր
ըսաւ • Ըհա՛ քու աղախինդ քու խօսքդ մտիկ
ըրաւ • և ես իմ հոգիս ձեռքիս մէջը դնելով ,
ինծի ըսած խօսքերուդ ընդունդութիւն ըրի :
22 Եւ հիմա կ'աղաչեմ , դուն ալ քու աղախինդ
խօսքը մտիկ ըրէ , ու քու առջեւդ պատառ մը
հաց դնեմ՝ ու կեր , որ ուժ առնես , քանզի
23 ճամբայ պիտի երթաս : Հայց անիկայ չուզեց ,
ու ըսաւ • Չեմ ուտեր , ըսաւ • սակայն երբոր իր ծա-
ռաները ու կնիկին ալ զանիկայ բռնադատեցին ,
անոնց խօսքը մտիկ ըրաւ • ու գետնէն ելլե-
24 լով անկողնին վրայ նստաւ : Եւ կնիկը էր
տանը մէջ մեսուցած որթի մը ունէր • շուտով
զանիկայ մորթեց , ու ալիւր առաւ շաղեց , և
25 անով բաղարջ հացեր եփեց • Ու Սաւուղին
առջևը և անոր ծառաներուն առջևը դրաւ ,
ու կերան , ու ելան նոյն գիշերը գացին :

Գ[ա]Լ[բ] Ի[գ]

1 Դաւիթին փղշտացւոց հետ պատերազմի երթալը՝ 3 ա-
նոնց նախապաշարումն Հաքիլի լերնեռը : 1 Ընթացս եռ
կը խրկէ Դաւիթը անոր հաւատարմութիւնը գովելով :

1 Եւ [ե]Փղշտացիք իրենց բոլոր բանակները [զ]Ա-
փեկի մէջ ժողվեցին • ու Իսրայէլացիք
Յեզրայելի մէջ եղող աղբիւրին քովը բանա-
2 կեցան : Եւ փղշտացւոց նախապարները իրենց
հարիւրապետներովը ու հազարապետներովը կ'անց-
նէին • և Դաւիթ ու իր մարդիկները անոնց ե-
3 տևէն [է]կ'անցնէին : Ու փղշ-
տացւոց իշխանները ըսին • Ա՛ս Եբրայեցիները
ի՞նչ պիտի ըլլան : Եւ Ընթուս՝ փղշտացւոց
իշխաններուն ըսաւ • Չիկայ Իսրայէլի թագա-
ւորին Սաւուղին ծառան Դաւիթը չէ՞ , որ
[ը]այսչափ օրերէ՝ կամ մանաւանդ այսչափ տա-
րիներէ ի վեր՝ իմ քովս է • ու ինձի հնկած օ-
րէն մինչև սա օրս՝ [թ]անոր վրայ ամենևին մեղ
4 չյանդգնած մը չգտայ : Եւ փղշտացւոց իշխան-
ները անոր սրդողցան , ու փղշտացւոց իշխան-
ները անոր ըսին • [ի]Ա՛ս մարդը նա խրկէ • ու
երթայ իր տեղը , ուր որ զանիկայ դրիր • ու
մեր հետը պատերազմի մէջ չմտնէ • չըլլայ որ
[լ]պատերազմին մէջ մեզի թշնամութիւն ընէ •
քանզի անիկայ ինչո՞վ պիտի հաշտուի իր տի-
րոջը հետ , չէ՞ որ սա մարդոցը գլուխներովը :
5 Չիկայ սա Դաւիթը չէ՞ , որուն համար [խ]նկ-
նէրը պար բռնելով ու պատասխան տալով
կ'ըսէին •

[ծ]Սաւուղ իր հազարաւորները զարկաւ ,
Ու Դաւիթ իր բիւրաւորները :

6 Եւ Ընթուս Դաւիթը կանչեց , ու անոր ը-
սաւ • Տէրը կենդանի է որ դուն շիտակ մարդ
մըն ես • և իմ հետս բանակին մէջը [կ]մտնելդ ու
ելլելդ իմ աչքիս ազեկ կ'երևնայ • [հ]քանզի ին-
ծի եկած օրէդ մինչև սա օրս՝ քու վրադ չա-
րութիւն մը չգտայ • բայց դուն նախապարնե-
7 րուն աչքին ազեկ չես երևնար • Ասոր հետո

[ա] Ա՛ՓԸ 3 :
[բ] Կ՚. ԺԸ . 27 : [գ] Ծնած . Ը . 8 , 13 :
[դ] Ելած . Է . 11 , 12 , 13 : ԺԲ . 14 :
[ե] Կ՚. ԺԸ . 12 :
[զ] Ա՛ՓԸ 6 :
[է] Կ՚. ԺԸ . 28 :
[ը] Լ՚ԲԸ . ձեռքովս
[թ] Լ՚ԲԸ . իրեն համար ըրաւ ,
[ի] Կ՚. ԺԸ . 9 : [լ] Ծնած . Է . 42 : [խ] ՊՆ . Ժ . 13 : Լբեմ. խԸ . 10 :
[ծ] Դատ . ԺԸ . 3 : Կ՚. ԺԸ . 5 : ԻԱ . 13 :
[կ] Կ՚. ԺԸ . 7 : ԽԱ . 11 :
[հ] Ը [ծնած . Ը . 25 : [է] Ծնած . ԺԸ . 27 :
[ձ] Ա՛ՓԸ 3 :
5 : [ղ]Յոբ . ԺԲ . 14 :

[ա] Կ՚. ԽԸ . 1 :
[բ] Կ՚. [է] . 1 :
[գ] Կ՚. ԽԸ . 1 , 2 :
[դ] Տե՛ս գ՚. ԽԸ . 7 :
[ե] Դատ . [է] . 5 :
[զ] [ա] ՊՆ . ԺԸ . 19 :
[է] Կ՚. ԺԲ . 21 :
[ը] Կ՚. ԺԲ . 7 : ԽԱ . 11 :
[թ] Ը [ծնած . Ը . 25 : [է] Ծնած . ԺԸ . 27 :
[ի] Ա՛ՓԸ 3 :

դարձիր և խաղաղութեամբ դնաս ։ ու փղշտացւոց նախարարներուն աչքին դէշ երեցաը մի
8 ըներ ։ Եւ Դաւիթ Ընթուսին ըսաւ ։ Հայդ ես ի՞նչ ըրի ։ ու քու ատկեդ կայնած օրէս մինչև աս օր՝ ծառայիդ մէջ ի՞նչ գտար ։ որ ես չերթամ՝ ու իմ տիրոջս թագաւորին թըշ-
9 նամիներուն չես պատերազմ չընեիր ։ Եւ Ընքուս պատասխան տուաւ ։ ու Դաւիթին ը-սաւ ։ Գիտեմ որ դուն իմ աչքերուս՝ Աստուծոյ հրեշտակին պէս աղէկ կ'երեւնաս ։ բայց Փղշտացւոց իշխանները ըսին թէ՝ Երթիկայ մեր
10 հետ պատերազմի չելլէ ։ Ասոր առաւօտուն կանուխ եղէր՝ դուն ու քու տիրոջդ ծառաները որոնք քու հետդ եկան ։ առաւօտուն կանուխ
11 եղէք՝ ու լուսացածին պէս գացէք ։ Եւ Դաւիթ ինքը ու իր մարդիկները առաւօտուն կանուխ եղան որ երթան ։ ու փղշտացւոց երկիրը գառնան ։ Իսկ փղշտացիք Յեզրայէլ եկան ։

ԳԼ. Ա.

1 Երմաղկացիք Աիկէլակը կը կողոպտեն ։ 4 Դաւիթ Ամաղէկայ հարցընելով կը քաջալերուի որ անոնց հետևի իյնայ ։ 11 ու Եգիպտացիի մը առաջնորդութեամբը թշնամւոց վրայ կ'իջնայ ։ ու բոլոր աւարը կու կ'առնէ ։ 22 Դաւիթ օրէնք կը հաստատէ աւարը հաւասարապէս բաժնելու՝ թէ պատերազմ ընող և թէ պահապանութիւն ընող զօրքերուն մէջտեղը ։ 26 Դաւիթ իր բարեկամներուն բաժաներ կը խրկէ ։

1 Ա եղաւ որ Դաւիթ ու իր մարդիկները երրորդ օրը Աիկէլակ մտան ։ *Ասկա Երմաղկացիք հարաւային երկրին ու Աիկէլակին վրայ յարձակեր էին ։ և Աիկէլակը զաւթելով՝ զանիկայ
2 կրակով այրեր էին ։ Եւ հոն եղած կիներուն գերի առեր էին ։ պզտիկէն մինչև մեծը՝ մարդ մը չէին մեռցուցեր ։ հապա ըռնելով իրենց հետ տա-
3 ռեր էին ։ Նեղով ճամբանին գացեր էին ։ Եւ երբոր Դաւիթ ու իր մարդիկները քաղաքը հասան ։ ասկա անիկայ կրակով այրուած էր ։ ու իրենց կիներն ու տղաքները ու աղջիկները գերի առնուած
4 էին ։ Աստի Դաւիթ ու իր հետը եղող ժողովուրդը ձայներնին վերցուցին ու լացին ։ մին-
5 չև որ անոնց վրայ ուժ չմնաց լալու ։ Եւ Դաւիթին երկու կիներըն՝ Յեզրաէլացի Աքինոամը ու Կարմէլացի Նաբալին կիներ Աբի-
6 գեան ալ գերի առնուած էին ։ Եւ Դաւիթ մեծ տագնապի մէջ էր ։ քանզի ժողովուրդը զանիկայ քարկոծել կ'ուզէր ։ որովհետև բոլոր ժողովուրդին ամէն մէկուն սիրտը կը կսկծար իր տղոցը ու աղջիկներուն համար ։ բայց Դա-
7 ւիթ իր Տէր Աստուծմով զօրացաւ ։ Եւ Դաւիթ՝ Աբիաթարի որդւոյն Երիմէլէքի որդւոյն Երիմէլէք քահանային ըսաւ ։ եփուդը մօտեցուր ինծի ։ ու Աբիաթար եփուդը Դաւիթին մօտեցուց ։ Եւ
8 Դաւիթ Տէրոջը հարցուց ու ըսաւ ։ Ես դուն-դին հետևէն իյնամ ։ անոնց կը հասնի՞մ ։ ու Տէրը ըսաւ անոր ։ Հետևէ ինկիր ։ քանզի անշուշտ պիտի հասնես ու ամէն բանը պիտի ա-պատես ։

9 Եւ Դաւիթ՝ ինքը ու իր հետը եղող վեց հարիւր մարդիկները գացին ։ ու մինչև Բսոր հեղեղատը եկան ։ ու հոն մնացողները հոն կաց-
10 նեցան ։ Եւ Դաւիթ չորս հարիւր մարդով ընդհատին հալածեց ։ (Երկու հարիւր մարդիկը շատ յոգնած ըլլալնուն համար՝ Բսոր հեղեղատին ափերի կողմը մնացին ։ ու հիր-
11 ցան անցնել ։) Ու գաշտին մէջ Եգիպտացի մարդ մը գտան ։ և զանիկայ Դաւիթին բերին ։ ու անոր հաց տուին ։ ու կերաւ ։ ու անոր
12 ջուր խմցուցին ։ Եւ անոր քիչ մը չոր թուզ՝ ու երկու ողկոյզ չամիչ տուին ։ որ Երկերաւ ու ոդին վրան եկաւ ։ քանզի իրիք օր ու իրիք գի-
13 շեր հաց չէր կերած ու ջուր չէր խմած ։ Եւ Դաւիթ անոր ըսաւ ։ Դուն որմէն մարդն ես ։ ու ուսկից ես ։ Եւ անիկայ ըսաւ ։ Ես Եգիպտացի պատանի մըն եմ՝ ։— Երմաղկացի մարդու մը ծառայ ։ ու հիմա իրիք օր է որ՝ հիւանդ ըլլալուս համար ։ իմ տէրս զիս հոս
14 թողուց ։ Մենք *Քերեթի հարաւային կողմը՝ Յուդայի կողմերը՝ ու *Քաղերի հարաւային կողմերը յարձակեցանք ։ ու Աիկէլակը կրակով
15 այրեցինք ։ Եւ Դաւիթ անոր ըսաւ ։ Օ՞ւր ես զիս դուն կրնաս իջեցնել ։ Ու անիկայ ըսաւ ։ Դուն ինծի Աստուծով երդում ըրէ որ զես պիտի չմեռցնես ։ ու զես իմ տիրոջս ձեռքը պիտի չտաս ։ ես ալ քեզ զայն դուռնին կ'իջեցնեմ ։
16 Եւ զանիկայ հոն իջեցուց ։ ու ահա անոնք բոլոր գետնին երեսին վրայ ցրուած էին ։ Ի՛ու-տեին ու կը խմէին ։ և փղշտացւոց երկրէն ու Յուդայի երկրէն առած այն բոլոր մեծ աւարին
17 համար ուրախութիւն կ'ընէին ։ Եւ Դաւիթ †արշալոյսէն մինչև հետևեալ օրուան իրիկունը՝ զանոնք զարկաւ ։ ու անոնցմէ մարդ չազատեցաւ ։ բայց միայն չորս հարիւր երիտասարդներ՝ որոնք ուղտերու վրայ հեծան ու փախան ։
18 Եւ Դաւիթ՝ Երմաղկացւոց առած բոլոր բաները ազատեց ։ ու Դաւիթ իր երկու կիներն
19 ալ ազատեց ։ Եւ իրենց մէկ բանը պակաս չէր պզտիկէն մինչև մեծը ։ թէ տղայ ։ թէ աղջիկ ։ և թէ աւար՝ ինչ որ անոնք առեր տարեր էին ։
20 Երկուքին ամէնն ալ նա բերաւ ։ Ու Դաւիթ բոլոր ոչխարներն ու արջառները առաւ ։ և զանոնք իրենց հօտերուն առջևէն կը տանէին ։ ու կ'ըսէին ։ Դաւիթին աւարը ասիկայ է ։
21 Եւ Դաւիթ *հան երկու հարիւր մարդիկներուն եկաւ ։ որոնք շատ յոգնած ըլլալնուն հա-

---

ե Բ Թագ. ժդ. 17, 20։ժթ. 27։
զ Հմր ա ։
է Բ Թագ. ի. ա ։

* Նբբ. և
= Տես գԼ. ժէ. 7 ։ իէ. 8 ։

բ ԳԼ. իե. ա2, ա3 ։ Բ Թագ. բ. 2 ։
դ Նհ. ժէ. ա ։
ը Սադ. իբ. 5 ։ ծղ. 3, 4, 11 ։ Ելբ. գ. 17, 18 ։
թ ԳԼ. իդ. 6, 9 ։

ժ ԳԼ. իդ. 2, ա ։
ի Հմր 21 ։
լ Դատ. ժէ. 19 ։ ԳԼ. ժդ. 27։
խ Հմր 16 ։ Բ Թագ. ը. 18 ։ գ Թագ. ա. 38, ա4 ։ Նհղկ. իե. 16 ։ Սոփ. բ. 5 ։

ծ Ելս. ժգ. 13 ։ ժէ. 13 ։
կ ա Թես. ե. 3 ։
† Կամ հետևեալ օրուան արշալոյսէն մինչև իրիկունը
հ Հմր 8 ։
ձ Հմր 10 ։

մար չէին կրցեր Դաւիթին հանդէն երթալ • ու զանոնք Հոսոր հեղհեղատը նահանջելէր էր • և անոնք ևս Դաւիթը ու անոր հետ եղող ժողովուրդը դիմաւորելու • ու Դաւիթ երբոր ժողովուրդին մօտեցաւ ՝ անոնց [b]ողջուներիւնը հար-
22 ցուց : Եւ Դաւիթին հետը գացող մարդիկներէն [l]բոլոր չար ու անզգամ մարդիկները պատասխան տուին ու ըսին • Քանի մը հետը չգալնուն համար ՝ մենք ալ անոնց մեր ազատած աւարէն չենք տար • ամէն մարդ միայն իր կնիկը
23 ու տղաքները առնէ՝ ու երթայ : Բայց Դաւիթ ասոնց ըսաւ • Ձ՚ըդպիս մի ընէք՝ եղբայրներս • որովհետև Տէրը մեզի տուաւ ապրկայ ՝ և իրը մեզ պահեց ՝ ու մեր դէմ եկ-
24 ող գունդը մեր ձեռքը մատնեց • Եւ ա՛ր բանիս մէջ ո՛վ ձեզի մտիկ կ՚ընէ • քանզի [c]հարսնիներուն բաժինը՝ պատերազմի գացողներուն բաժինին հետ հաւասար պիտի բլլայ • հաւասարապէս պիտի
25 բաժնեն : Եւ ան օրէն ՝ի վեր ասկայ Իսրայէլի մէջ կանոն ու օրէնք դրաւ ՝ որ ևՀ ևնայ մինչև աս օր :
26 Եւ Դաւիթ Սիկլակ եկաւ ՝ ու ան աւարէն Յուդայի ծերոց՝ իր բարեկամներուն խրկեց՝ ըսելով՝ Ահա ձեզի Տէրոջը թշնամիներուն աւարէն
27 [d]ընծայ ևՀ իրենՀ • Բայնէօն՝ Բեթէլի մէջ և զողներուն ՝ [e]Հարաւային Ռամոթի մէջ եղող-
28 ներուն ՝ Յաթիրի մէջ եղողներուն ՝ [f]Ըռոերի մէջ եղողներուն ՝ Սեփամոթի մէջ եղողնե-
29 րուն ՝ [g]Էսթեմոայի մէջ եղողներուն ՝ Րաքալի մէջ եղողներուն ՝ [h]Յերահմէլացւոց քաղաքներուն մէջ եղողներուն ՝ [i]Կենեացւոց քաղաքնե-
30 րուն մէջ եղողներուն ՝ [k]Հորմայի մէջ եղողներուն ՝ Քորաշանի մէջ եղողներուն ՝ Ա-
31 թաքի մէջ եղողներուն ՝ [l]Քերրոնի մէջ եղողներուն • և ան ամէն տեղերը՝ ուր որ Դաւիթ իր մարդիկներովը պտըտեր էր :

ԳԼ· Լ.Ը

1 Սաուղ իր զօրքը կոտորընկելով ՝ ու իր որդիքը մեռցած բլլալով ՝ իրեն ու իր կապարձակիրը ինքզինքին կը մեռցնէն : 7 Փղշտացիք Իսրայէլացիներէն թռզուած քաղաքներուն մէջ կը բնակին • 8 և Սաուղին ու անոր որդւոցը մեռած մարմինները գտնելով՝ իրենց չարձուածքները տալ կ՚ուրախանան : 11 Գաղաադացի Յաբէսի բնակիչները գիշերով կ՚երթան մարմինները կ՚առնեն ՝ ու Յաբէսի մէջ կ՚այրեն ՝ և անոնց ոսկորները սուգով կը թաղեն :

1 Ա՛ւ [m]Փղշտացիք Իսրայէլի հետ պատերազմ կ՚ընէին • և Իսրայէլի մարդիկները՝ Փղշտացւոց առջևէն փախան ՝ ու [n]Գիլբուէ լե-
2 ռան վրայ [o]վիրաւորուած ինկան : Եւ Փղշտացիք Սաուղին ու անոր որդւոցը հասան ՝ ու Փղշտացիք [p]Սաուղին որդիքը Յոնաթանը ՝ Աբինադաբը ու Մելքիսուէն
3 զարկին : Եւ [q]պատերազմը Սաուղին վրայ սաստկացաւ ՝ ու աղեղնաւորները զանիկայ գըտան • ու աղեղնաւորներէն [r]ահաւիկ վիրաւո-
4 րուեցաւ" : [s]Եւ Սաուղ իր կապարձակիրին ըսաւ • Սուրդ քաշէ ՝ ու անով զիս խոցէ • չըլլայ որ ասոնք անթլփատները գան ու զիս խոցեն ՝ և զիս ծաղր ընեն • բայց կապարձակիրը չուզեց • [t]քանզի շատ վախցաւ : Եւ Սաուղ
5 սուրը առաւ ՝ ու [u]անոր վրայ ինկաւ : Եւ անոր կապարձակիրը Սաուղին մեռնիլը տեսնելով՝ ան ալ իր սուրին վրայ ինկաւ ՝ ու անոր
6 հետ մեռաւ : Եւ Սաուղ ու անոր իրեք որդիքը ՝ ու կապարձակիրը և անոր բոլոր մարդիկները նոյն օրը միասին մեռան :
7 Ու հովիտին անդիի կողմը՝ և Յորդանանոու անդիի կողմը եղող Իսրայէլի մարդիկները՝ Իսրայէլացւոց փախչիլը ու Սաուղին և անոր որդւոցը մեռնիլը տեսնելով ՝ քաղաքները թողուցին ու փախան • և Փղշտացիք եկան ՝ ու
8 անոնց մէջը բնակեցան :
Եւ հետևեալ օրը Փղշտացիք եկան ՝ որ մեռելները մերկացընեն • ու Սաուղը և անոր իրեք որդիները Գիլբուէ լեռան վրայ ինկած
9 գտան : Ընտանեօք անոր գլուխը կտրեցին ՝ ու անոր ՛ի ջոյն զէնքերը հանեցին • և Փղշտացւոց երկրին չորս կողմը՝ իրենց կռատունները ու ժողովուրդին՝ [v]նաս բառնալու ա-
10 ւետիսը տալու համար տարշ խրկեցին : [w]Եւ անոր զէնքերը [x]Աստարովթին տունը դրին ՝ ու [y]անոր մարմինը [z]Բեթսանի պարիսպէն կախեցին :
11 [a]Եւ Գաղաադացի Յաբէսի բնակիչները երբոր լսեցին թէ՝ որ Փղշտացիք Սաուղին ըրած
12 էին ՝ [b]Բոլոր ուժի տէր մարդիկները ոտք եղան ՝ ու բոլոր գիշերը գացին ՝ ու Բեթսանի պարիսպէն Սաուղին մարմինը ու անոր որդւոցը մարմինները առին ՝ և զանոնք Յաբէս բերին ՝
13 ու [c]հոն զանոնք այրեցին • Եւ անոնց ոսկորները առին ՝ ու [d]Յաբէսի մէջ ||ծառին տակը թաղեցին ՝ ու եօթը օր ծոմ պահեցին :

---

a Դատ· ժբ· 15 :
b Ա Օր· ժգ· 13 ՝ Դատ· ժէ· 22 :
c Ելս հնտ· լը· 27 : Ղեւս· իբ· 8 :
d Ելբ· օրինէթիւն· Ղևտ· լգ· 11 : Ա Բ· իե· 27 :
e Ելս· ժէ· 8 :
f Ղեւս· ժէ· 48 :
g Ղեւս· ժգ· 16 :
h Ղեւս· ժէ· 59 :
i Ա Բ· իե· 10 :
k Դատ· ա· 16 :
l Դատ· ա· 17 :
m Ղեւս· ժգ· 13 ՝ բ ենդ· բ· 1 :

—

n ա Պն· ժ· 1—12 :
o Ա Բ· իբ· 4 :
p Ամ ապաննուած
q Ա Բ· ժգ· 49 ՝ ա Պն· բ· 33 :
r բ ենդ· ա· 6, իէ :
s Ամ խոտ վախցաս :
t Դատ· իե· 54 :
u Ա Բ· ժգ· 6 ՝ ժէ· 26 :
v բ ենդ· ա· 14 :
w բ ենդ· ա· 10 :
x բ ենդ· ա· 20 :
y Ա Բ· իա· 9 :
z Դատ· բ· 13 :
a բ ենդ· իա· 12 :
b Ելս· ժէ· 11 · Դատ· ա·
27 :
c Ա Բ· ժա· 3, 9, 11 :
d Տես գլ· ժա· 1—11 ՝ բ ենդ· բ· 4—7 :
e բ Պն· ժգ· 14 ՝ Երեմ· լգ· 5 ՝ Ամոս· գ· 10 :
f բ ենդ· բ· 4, 5 ՝ իա· 12, 13, 14 :
‖ Ամ մեջտեղ
g Ղևտ· ե· 10 :

—

*ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐՔ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Ըմպելկացի մը խորհրդացուց յարձակուելուն լուրը Դաւիթին կը բերէ, ու ըսելով թէ ինքը մեղացիք է Սաւուղ, ինքն ալ կը մեղանի։ 17 Դաւիթ՝ Սաւուղին ու Յովնաթանին համար կ՚ողբայ երգով մը։

1 Եւ Սաւուղին մեռնելէն ետքը՝ երբոր Դաւիթ †Ըմպելկացիները զարնելէն դարձեր էր, ու երկու օր Սիկլակի մէջ նստեր էր,
2 երրորդ օրը՝ ահա բանակէն Սաւուղին քովէն ‡մէկը եկաւ, †որուն հանդերձները պատառած էին, ու գլուխն վրայ հող կար. և անիկայ Դաւիթին քովը գալով՝ դնաւներ խնկաւ ու երկրը-
3 պագութիւն ըրաւ։ Եւ Դաւիթ ըսաւ անոր. Ուսկի՞ց կու գաս։ Ու անիկայ ըսաւ անոր.
4 Ես Իսրայէլի բանակէն փախայ։ Եւ Դաւիթ ըսաւ անոր. †Ինծի՛ր թ՚ըսէ՛ս եղաւ, պատմէ՛ ինծի։ Ու անիկայ ըսաւ. Ժողովուրդը պատերազմէն փախաւ, ու ժողովուրդէն շատ հարուածներ իսկան մեռան. նաև Սաւուղը ու անոր որդին
5 Յովնաթանը մեռան։ Եւ Դաւիթ իրեն լուր բերող պատանիին ըսաւ. Սաւուղին ու անոր որդւոյն Յովնաթանին մեռնիլը ուղիղ գիտես։
6 Ու անոր լուր բերող պատանին ըսաւ. Պիտի պատահի† Գիղբուէ լեռան վրայ գտնուելուս, և ահա Սաւուղ իր նիզակին վրայ կռթներ էր, ու կառքերը և ձիաւորները անոր վրայ կը
7 հասնէին։ Ետևը նայեցաւ՝ զիս տեսաւ, ու ինծի կանչեց. Ես ալ ըսի. Ըհա հոս
8 եմ։ Եւ անիկայ ինծի ըսաւ. Դուն ո՞վ ես։
9 Ես ալ անոր ըսի թէ՝ Ըմպելկացի եմ։ Ու անիկայ ինծի ըսաւ. Կ՚աղաչեմ՝ իմ վրաս կռթնի՛ ու դի՛ս մեռցո՛ւր. քանզի վրաս թմրութիւն մը
10 եկաւ, բայց տակաւին հոգիս վրաս է։ Ետևս անոր վրայ կռթայ, ու ‡ըստնիկայ մեռցուցի. քանզի ես հասկըցայ որ անիկայ իյնալէն ետքը պիտի չապրի. ու անոր գլխուն վրայի թագը՝ և անոր թևին վրայ եղած †ապարանջանը առի, ու
11 զանոնք հոս իմ տիրոջս բերի։ Ետևնիը Դաւիթ իր հանդերձները բռնեց †պատռեց, նոյն-

* Կամ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐՔ ՍԱՄՈՒԵԼԻ
– ա Թագ. Ը. 17, 26։
† ԳԼ. գ. 10։
‡ ԳԼ. գ. 12։
† ա Թագ. գ. 12։
† ա Թագ. գ. 16։
† ա Թագ. ԼՁ. 1։
† Տես ա Թագ. ԼՁ. 2, 3, 4։
† Գատ. ԻԲ. 54։
† Կամ շրեցան
† ԳԼ. գ. 31։ Ժդ. 31։
† Թագ. ԺԲ. 8։
† ա Թագ. ԼՁ. 4։
† ա Թագ. ԽԲ. 7։ ԽԳ. 9։ Սաղ. ՃՀ. 15։
† ԳԼ. գ. 10, 12։
պէս ալ անոր հետը եղող բոլոր մարդիկները։
12 Եւ անոնք Սաւուղին համար, ու անոր որդւոյն Յովնաթանին համար, և Տէրոջը ժողովրդին համար, ու Իսրայէլի տանը համար սուգ բռնեցին ու լացին, ու մինչև իրիկուն ծոմ բռնեցին անոնց սրով իյնալուն համար։
13 Եւ Դաւիթ իրեն լուր բերող պատանիին ըսաւ. Դուն ո՞ւր տեղացի ես։ Ու անիկայ ըսաւ. Ես մէկ պանդուխտ Ըմպելկացիի մը
14 զաւակ եմ։ Եւ Դաւիթ անոր ըսաւ. †Ի՞նչպէս †չվախցար †ձեռքդ երկլնցնելու՝ ու Տէրոջը
15 օծեալը մեռցնելու։ Եւ †Դաւիթ մանչերուն մէկը կանչեց, ու ըսաւ. Մօտեցի՛ր՝ ասիկայ մեռցո՛ւր. և զանիկայ զարկաւ, որ մեռաւ։
16 Ու Դաւիթ անոր ըսաւ. †Քու արիւնդ քու գլուխդ րլլայ. †քանզի քու բերանդ քեզի համար վկայութիւն տուաւ, ըսելով. Տէրոջը օծեալը ես մեռցուցի։
17 Եւ Դաւիթ՝ Սաւուղին վրայ ու անոր որ-
18 դւոյն Յովնաթանին վրայ ասոր ողբը ըսաւ. Ու պատուիրեց որ ‡Ղեղը Յուդայի որդւոցը սովորեցնեն. ահա անիկայ †Ուղղութեան գրքին մէջը գրուած է։

19 Ո՛վ Իսրայէլին փառքը,
Քու բարձր տեղերուդ վրայ վիրաւորուած ինկաք.
†Օրաւորները ի՞նչպէս իյնան։

20 †Գէթի մէջ մի պատմէք.
 Askalonի ճամբաներուն մէջը աւետիս մի տաք.
Չըլլայ որ †փղշտացւոց աղջիկները ուրախանան.
Չըլլայ որ †անթլփատներուն աղջիկները ցնծութիւն ընեն։

21 †Ո՛վ Գիղբուէի լեռներ,
†Չեր վրայ ա՛լ ցօղ, կամ հոյ եւ ա՛լ անձրեւ,
Ու խոխոջի ընծաներու անպտուղներ չըլլա-
նա՛ք։

† ա Թագ. ԻԼ. 9։ † Թագ. Ի. 32, 33, 37։
† Հմր 10։ ԳԼ. Ժի. 22։
† ՅՕ՝ ասա երգը։
† Հես. Ե. 13։
† Հմր 27։
† ա Թագ. ԼՁ. 9։ Մկ. ա. 10։ Տես Գատ. Ժգ. 23։
† Տես Եզ. Ժէ. 20։ Գատ. Ժա. 34։ ա Թագ. Ժը. 6։
† ա Թագ. ԼՁ. 4։
† ա Թագ. ԼՁ. 1։
† Տես Գատ. Ե. 23։ Հոր. գ. 3, 4։ Երեմ. ե. 14։

Վանդի զօրաւորներուն վահանը հոն ձգուեցաւ.
Սաւուղին վահանը խոթձեւ ըլլ՝ եղով չէր օծուած։
22 Վիրաւորուածներուն արիւնէն ու զօրաւորներուն ճարպէն՝
Յովնաթանին աղեղը ետ չդարձաւ,
Ու Սաւուղին սուրը պարապ չդարձաւ։

23 Սաւուղ ու Յովնաթան՝
Իրենց կենդանութեան ատենը շատ սիրելի ու հաճելի ըլլալով,
Իրենց մահուան ժամանակն ալ իրարմէ չզատուեցան.
Արծիւներէն աւելի թեթեւաշարժ
Ու առիւծներէն աւելի զօրաւոր էին։

24 Ո՛վ Իսրայէլի աղջիկները, լացէք Սաւուղին համար,
Որ ձեզի վայելուչ կարմիրներ կը հագցնէր,
Ու ձեր հանդերձներուն վրայ ոսկիէ զարդեր կը դնէր։

25 Պատերազմին մէջը զօրաւորները ի՜նչպէս ինկան.
Ո՛վ Յովնաթան՝ քու բարձր տեղերուդ վրայ մեռցուեցար։

26 Քեզի համար շատ կը յաւիմ,
Ո՛վ եղբայրը իմ Յովնաթան.
Դուն ինծի խիստ սիրելի էիր.
Քու սէրդ ինծի զարմանալի էր.
Կանանց սէրէն աւելի էր։

27 Զօրաւորները ի՜նչպէս ինկան,
Ու պատերազմի գէնքերը կորսուեցան։

ԳԼ. Ա

1 Դաւիթ՝ Գաթացոյ առաջնորդութեամբը իր զօրքերովը Քեղեղան կ'երթայ, ու հոն Հուդայի վրայ թագաւոր կ'ըլլայ։ 5 Պազատուց Յաբեսի բնակիչները կը գովէ, ու նոյնց՝ Սաւուղին վրայ ցուցցած սիրոյն համար։ 8 Ընբոնները Իսրայէլի թագաւոր կը դնեն Հերաւսթէն։ 15 Աբենեղին ասաուերիու մարտցոյց, ու Յոաբին ասաուերիու մարտցոյն մէջ եղած մահաւորի կռիւը։ 18 Ասահէլը կը մեռցուի։ 26 Աբենեղին առաջարկութիւնովը՝ Յոաբ ժողովուրդը ետ կը դարձնէ։ 32 Ասահէլին թաղումը։

1 Ա Եւ ասկէ ետև Դաւիթ ՙՏէրոջը հարցուց ու ըսաւ. Յուդայի քաղաքներուն մէկը գո՞ւմ։ Եւ Տէրը անոր ըսաւ. Եկէք։ Ու Դաւիթ ըսաւ. Ո՞ր երթամ։ Եւ Տէրը ըսաւ. Քեբրոն։ 2 Քեբրոն։ Եւ Դաւիթ իր երկու կիներովը՝ այսինքն Յեզրայէլացի Աքինոամը ու Կարմէլացի Նաբաղին կինը Աբիգաիան իր հետը

ա ՈՒ թվագ. ֆ՝. 1։
բ ՈՒ թվագ. ժգ. 4։
գ Դատ. ի՛ե. 18։
դ ՈՒ թվագ. ժգ. 1, 3. ժ՛ե. 2։ ի. 17, 41։ իգ. 16։
ե Ա՛մր 19։

զ ՈՒ թվագ. ի՛. 1։ ՈՒ թվագ. իգ՝. 2, 4, 9։ Ի. 7, 8։
է ՈՒ թվագ. Ի. 31։ Ա՛մր 11։ ԳԿ. ե. 1, 3։ գ թվագ. ի՛. 11։
ը ՈՒ թվագ. Ի. 5։
թ ՈՒ թվագ. իե՛. 2, 3։ Ի. 1։

3 առանձին հոն եղաւ։ Եւ Դաւիթ՝ իր հետը եղող մարդիկներուն ալ՝ ամէն մէկը իր ընտանիքովը տարաւ. ու Քեբրոնի քաղաքներուն մէջը բո-
4 նակեցան։ Եւ Յուդայի մարդիկները եկան, ու հոն Դաւիթը՝ Յուդայի տանը վրայ թագաւոր օծեցին։ Եւ Դաւիթին պատմեցին ու ըսին թէ ՙԳաղաադու Յաբեսի բնակիչները
5 Սաւուղը թաղեցին։ Եւ Դաւիթ Գաղաադու Յաբեսի բնակիչներուն պատգամաւորներ խրկից, ու անոնց ըսաւ. ՙՊուռք Տէրոջմէն օրհնեալ ըլլաք, որ ձեր տիրոջը Սաւուղին՝ աս ողորմութիւնը ըրիք, ու զանիկայ թաղեցիք։
6 Եւ հիմա ՙՏէրը ձեզի ողորմութիւն ու ճշմարտութիւն ընէ. ու աս բանը ընծեռուդ համար, ես ալ ձեզի՝ աս աղեկութեան փոխարէնը պի-
7 տի հատուցանեմ։ Եւ հիմա ձեր ձեռքը ուժեայ, ու զօրաւոր կարծեցէք եղէք. քանզի ձեր տէրը Սաւուղը մեռաւ, և Յուդայի տունը զիս իրենց վրայ թագաւոր օծեցին։
8 Իսկ Սաւուղին զօրավարը ՙԱներան Ներնեղին՝ Սաւուղին որդին ՙԻշբոսթէին առաւ, ու
9 զանիկայ Մանայիմը անցուց, Եւ զանիկայ՝ Գաղաադու վրայ, Ասուրիի վրայ, Յեզրայէլի վրայ, Եփրեմի վրայ, Բենիամինի վրայ, ու
10 բոլոր Իսրայէլին վրայ թագաւոր ըրաւ։ Երբոր Սաւուղին որդին Իշբոսթէն՝ Իսրայէլի վրայ թագաւոր եղաւ, քառասուն տարեկան էր, ու երկու տարի թագաւորութիւն ըրաւ. միայն Յուդայի տունը Դաւիթին *Հպատակ եղաւ։
11 Եւ Յուդայի տանը վրայ Քեբրոնի մէջ Դաւիթին թագաւորութիւն ըրած ժամանակը՝ ե-
12 թը տարի ու վեց ամիս էր։
Ու ՙԱներան Ներնեղը և Սաւուղին որդւոյն Իշբոսթէին ծառաները՝ Մանայիմէն Գա-
13 բաւոնը եկան։ Եւ Ջարուհեայի որդին Յոաբը ու Դաւիթին ծառաները վազեցին եկան, ու ՙԳաբաւոնի աւազանին քովը անոնց հան-
14 դիպեցան. և ասոնք աւազանին մէկ կողմը՝ ու անոնք աւազանին մէկալ կողմը նստան։
15 Եւ Ներնեղ՝ Յոաբին ըսաւ. Թող կոիւ ընեն մեր առջեւը խաղան։ Եւ Յո-
16 աբ ըսաւ. Թող ելլեն։ Ուստի անոնք թուով ելան, ու Բենիամինէն ու Սաւուղին որդւոյն Իշբոսթէին կողմէն տասներկու Տոպր, և Դաւիթին ծառաներէն տասներկու Տոպր
16 անցան. Ու ամէն մէկը իր ընկերին գլխէն բռնեց, և իր սուրը իր ընկերին կողը խոթեց, ու միասուագ ինկան. ու անոր տեղին անունը †Հեղհաթ ասուրիմ կոչուեցաւ, որ Գաբաւոնի
17 մէջ է։
Եւ անոր օրը խիստ տաժանիկ պատերազմ եղաւ. ու Ներնեղ Իսրայէլի մարդիկներուն

ա ՈՒ Ա՛մն. ժգ. 1։
բ Ա՛մր 11։ ԳԿ. ե. 5։
գ ՈՒ թվագ. իե՛. 11, 13։
դ Հառաք. բ. 20։ գ. 10։ Ասգ. ՀՀԿ. 15։
ե Ե Տիմ. ա. 16, 18։
զ ՈՒ թվագ. ժգ. 50։

է ՈՒ Ա՛մն. ժգ. 1։
ը Ա՛մր 11։ ԳԿ. ե. 5։
թ ՈՒ թվագ. իե՛. 11։ Գ. ե. 1։
* Եբր. հանէն
ի Գկ. ե. 5։ գ թվագ. իգ. 11։
լ Հես. ժգ. 25։
խ Երեմ. խա. 12։
† Ցի՛ սաւրերուն արար։

հետ՝ Դաւիթին ծառաներուն առջեւը յայտ-
18 թեւնցաւ : Նե Յ՚Հարուհեայի իրեք որդիքը՝
Յովաբ , Աբիսա ու Ասայէլ հոն էին . ու
Ասայէլ գաշտի Ւայծեամի մը պէս Ճոպռով
19 թեթեւ էր : Նե Ասայէլ՝ Աբեններին հետեւն
ինկաւ , ու Աբեններին հետեւն աջ կամ ձախ
20 կողմը չխաւտրեցաւ : Նե Աբեներ հետը դար-
ձաւ՝ ու ըսաւ . Ը՚ասայէլ՝ դո՞ւն ես : Ու ա-
21 նիկայ ըսաւ . Ես եմ : Նե Աբեներ անոր ը-
սաւ . Դուս աջ կամ ձախ կողմդ խոտորէ , ու
կարիճներուն մէկը բռնէ , ու անոր զէնքերը
քեզի առ . բայց Ասայէլ անոր հետեւն դառ-
22 նալ չուզեց : Նե Աբեներ նորէն Ասայէլին ալ
Ասայելին ըսաւ . Հետեւս դարձիր . քեզ ին-
չո՞ւ համար գետինը զարնեմ. անատունը ի՞նչպէս
երեսս վերցընեմ քու եղբօրդ Յովաբին նայելէ :
23 Բայց անիկայ՝ անոր հետեւն դառնալ չուզեց :
Ու Աբեներ նիզակին հետի ծայրովը *անա-
կուշտէն զարկաւ զանիկայ , ու նիզակը անոր
կռնակէն ելաւ . և հոն ինկաւ ու նոյն տեղը
մեռաւ . և ամէ որ Ասայելին ինկած ու մեռած
24 տեղը կուգար , կանգ կ՚առնէր : Նե Յովաբ
ու Աբեսա Աբեներին հետեւն ինկած կը հա-
լածէին պառկելու . ու երբոր անոնք Գիւղի դի-
մացը՝ Գաբաւոնի անապատին ճամբան եղող
Ամմայի բլուրը եկան , սրեր մտաւ :
25 Նե Ռնիամինի որդիքը Աբեներին հետեւն
ժողվուեցան , դունդ մը եղան , ու մէկ բլուրի
26 մը գլուխը կայնեցան : Նե Աբեներ՝ Յովա-
բին պոռալով ըսաւ . Արիւն սուրը անդադար
պիտի ուտէ . չի՞ գիտեր որ ասոր վերջը դառն
կ՚ըլլայ . մինչև ե՞րբ ժողովուրդին պիտի չհրա-
մայես , որ իրենց եղբայրները հալածելէն ետ
27 դառնան : Ու Յովաբ ըսաւ . Կենդանի է Ա-
ստուած , Էթէ որ դուն զրուցած չըլլայիր , ժո-
ղովուրդին առէնն ալ առաւօտեն ի վեր իր եղ-
բայրները հալածելէն ետ պիտի դառնար :
28 Ընաւոնը Յովաբ փող հնչեցուց . ու բոլոր
ժողովուրդը կանգ առաւ , ու ալ Իսրայէլին
հետեւն չինկան , ու մէյմըն ալ պատերազմ չը-
29 րին : Նե Աբեներ ու անոր մարդիկները ան
բոլոր գիշերը դաշտին միջէն երթալով՝ Յոր-
դանանէն անցան , ու բոլոր Ռնիթրոնը քալելով՝
30 Մանայիմը եկան : Նե Յովաբ Աբեներէն
դարձաւ , ու բոլոր ժողովուրդը ժողվեց . և
Դաւիթին ծառաներէն տասնուվեցը մարդ ու Ա-
31 սայէլը կը պակսէին . Իսկ Դաւիթին ծառա-
ները՝ Ռնիամինէն ու Աբեներին մարդիկներէն
իրեք հարիւր վաթսուն մարդ զարկին , որոնք
32 մեռան : Նե Ասայէլը վերցուցին , ու զանիկայ
Ռնեղէհեմի մէջ իր հօրը գերեզմանը թաղե-
ցին : Ու Յովաբ և անոր բոլոր մարդիկները

բոլոր գիշերը քալեցին , ու արշալոյսին Վեբ-
րոն հասան :

ԳԼՈՒԽ Գ

1 Դաւիթ օրէ օր կը զօրանայ : 2 Վերբոնի մէջ անոր վեց
որդիք կը ծնանին : 6 Աբեներ Հներուսթէին կը բարկա-
նայ , 12 ու Դաւիթին կողմը կը դառնայ : 13 Դաւիթ
իր Մեղքդ կինիկը իրեն դարձնել կը պահանջէ Աբեն-
ներէն : 17 Աբեներ՝ Դաւիթին վրայով Իսրայէլին հետ
կը խօսի . և Դաւիթ խնճոյքի կը հրաւիրէ զանիկայ , ու
նորը կ՚արձակէ խաղաղութեամբ : 22 Յովաբ պատե-
րազմին դառնալով , թագաւորին կը Ւարկանայ , ու Ա-
բեններ կը մեռցնէ Ի : 28 Դաւիթ Յովաբը կը նզովէ ,
31 ու Աբեններին համար սուգ կ՚ընէ :

1 Նե Սաուղին տանը ու Դաւիթին տանը
միջ երկայն պատերազմ եղաւ , ու Դաւիթ
երթալով կը զօրանար . բայց Սաուղին տունը
երթալով կը տկարանար :
2 Նե Վերբոնի մէջ Դաւիթին որդիներ ծը-
նան . ու անոր անդրանիկը՝ Յեզրաելացի Ա-
3 քինոամէն ծնաւ Ամնոն էր , Նե անոր երկ-
րորդը՝ Կարմելացի Նաբաղեն կինիկէն Աբիգա-
յէն ծնաւ Քրէլաբն էր , ու երրորդը՝ Գե-
սուրի թագաւորին Թաղմիին աղջկան Մաա-
4 քայէն որդին Աբիսողոմն էր , Նե չորրորդը՝
Ագգիթին որդին Ադոնիան էր , ու հինգերոր-
5 դը՝ Աբիտալին որդին Սափատիան էր , Ու վե-
ցերորդը՝ Դաւիթին կնիկէն Եգղայէն ծնաւ՝
Յեթրաամն էր . Վերբոնի մէջ Դաւիթին ա-
տունք ծնան :
6 Նե Սաուղին տանը ու Դաւիթին տանը
միջ քանի որ պատերազմ կար , Աբեներ Սա-
7 ուղին տանը թիկունքն էր : Նե Սաուղ մէկ
հարճ մը ունէր , որուն անունը Ռիսպա էր ,
ո՝ Այիային աղջիկն էր : Ու Իշբո՝ոշէ Ա-
բեններին ըսաւ . Իմ հօրս հարճին ինչո՞ւ մօ-
8 տեցար : Նե Աբեներ Իշբոսթէին խօսքե-
րուն համար խիստ բարկացաւ , ու ըսաւ .
Արիւ ես Ըշան գլո՞ւխ եմ որ Յուդայի դէմ՝
քու հօրդ Սաուղին տանը , անոր եղբայրնե-
րուն ու բարեկամներուն այսօր ողորմութիւն ըրի ,
ու քեզ Դաւիթին ձեռքը չմատնեցի , և դուն
այսօր սա կնկանը համար իս կը մեղադրես :
9 Ըստուած Աբեներին այսպէս՝ ու ասկէ աւելի
ընէ , Թէ որ Դաւիթին չընեմ Ինչ որ Տէրը
10 անոր երդում ըրաւ . Այսինքն Թագաւորու-
թիւնը Սաուղին տունէն վերցընեմ , ու Դա-
ւիթին աթոռը Իսրայէլի վրայ և Յուդայի վր-
րայ Հասատաեայ՝ Դանէն մինչև Ներսաբէէ ,
11 Ու Իշբո՝ոշէ ալ չկրցաւ Աբեներին
պատասխան տալ , անկէ վախնալուն համար :
12 Նե Աբեներ իր կողմանէ Դաւիթին պատ-
գամաւորներ խրկից ըսելով . Ա՞ս երկիրը որո՞ւնն
է . ու ըսաւ . Ինծի հետ դաշնակցութիւն ը-

ֆ ա Պն . բ . 16 :
ի Պագ . ժբ . 33 : Երդ . բ . 17 : ք . 14 :
հ ա Պն . ժբ . 8 :
յ ՊԼ . է . 27 : է . 6 : ի . 10 :
* Կամ փորէն

ղ Ա՞ք 14 : Ըռակ . ժէ . 14 :

—

ա ա Պն . է . 1—4 :
բ ա Թագ . իե . 43 :
գ ա Պն . է . 1 Ի՞ըոռէ Դա-
նիէլ :

դ ա Թագ . իէ . 8 : ՊԼ . ժգ . 37 :
ե գ Թագ . ա . 5 :
զ ՊԼ . իա . 8 ; 10 :
է ՊԼ . ժգ . 21 :
ը Բ Օր . իգ . 18 : ա Թագ . իգ . 15 : ՊԼ . իե . 8 :

ժգ . 9 :
թ Հուտ . ա . 17 : գ Թագ . ժե . 2 :
ժ ա Թագ . ժէ . 28 ; ժգ . 1 , 12 ; իբ . 17 : ա Պն . ժբ . 23 :
ի Դատ . ի . 1 : ՊԼ . ժէ . 11 : գ Թագ . է . 25 :

քէ ։ և ահա իմ ձեռքս քեզի հետ պիտի ըլլայ՝
13 բոլոր Իսրայէլը քեզի դարձընելու համար ։ Ու
անիկայ ըսաւ • Ղրկէ ։ ես քեզի հետ դաշնակ-
ցութիւն կ'ընեմ • բայց քեզմէ բան մը կը պա-
հանջեմ ։ որ իմ երեսս տեսնելու եկած ատենդ՝
թէ որ Սաւուղին աղջիկը Միքեղդողը բնդի չբե-
14 րես ։ իմ երեսս չտեսնես ։ Եւ Դաւիթ՝ Սա-
ւուղին որդւոյն Յերուսթէին դեսպաններ խրր-
կեց՝ ըսելով • Իմ կնիկս Միքեղդողը բնդի տուր ։
որն որ Փղշտացւոց հարիւր անթլփատութիւն-
15 ներովը առի ։ Ու Յերուսթէ Տարդ խրկեց ։
ու զանիկայ անոր էրիկէն Լայիսեան Փալտիե-
16 լէն խառաւ ։ Եւ անոր էրիկը լալով միւնդ
Հաւուրիմ անոր եաւէն գնաց ։ Ու Աբեներ
անոր ըսաւ • Գնա՛ դարձիր • ու անիկայ դար-
ձաւ ։

17 Եւ Աբեներ Իսրայէլի ծերերուն հետ խօ-
սեցաւ ու ըսաւ • Երէկ ու միւսալ օր կ'ուզէիք
18 որ Դաւիթ ձեր վրայ թագաւոր ըլլայ • Ու-
րեմն հիմա ըրէք • Քանզի Տէրը Դաւիթին
համար խօսեցաւ ըսելով • Իմ ժողովուրդս Ի-
սրայէլը՝ Փղշտացւոց ձեռքէն՝ ու անոր բոլոր
թշնամիներուն ձեռքէն՝ իմ ծառային Դաւիթ
19 թին ձեռքովը պիտի ազատեմ ։ Եւ Աբեներ
նոյն խօսքերը Բենիամինին ալ ըսուցից • ան-
կե ետքը Աբեներ Քեբրոն գնաց ։ որ Իսրայէլի
ու Բենիամինի բոլոր տանը հաճոյ երեւցածը
20 Դաւիթին ալ պատմէ ։ Ու Աբեներ Քեբրոն
եկաւ Դաւիթին ։ իր հետը քսան մարդ ո՛նե-
նալով ։ Եւ Դաւիթ՝ Աբեներին ու անոր
21 հետ եղող մարդիկներուն խնճոյք ըրաւ ։ Ու
Աբեներ Դաւիթին ըսաւ • Երթամ երթամ ։ և
բոլոր Իսրայէլը իմ տիրոջս թագաւորին քովը
ժողվեմ ։ որ քեզի հետ դաշնակցութիւն ընեն •
ու դուն սրտիդ ամէն ուզածին պէս թագա-
ւորութիւն ընես ։ Եւ Դաւիթ՝ Աբեները խրր-
կեց ։ որ խաղաղութեամբ գնաց ։

22 Եւ ահա Դաւիթին ծառաները ու Յոաբը
զօրագտակութենէ եկած գարձան ։ ու իրենց հե-
տը խիստ շատ աւար բերին • իսկ Աբեներ Դա-
ւիթին քովը Քեբրոնի մէջ չէր • քանզի Դա-
ւիթ զանիկայ խրկեր էր ։ ու անիկայ խաղա-
23 ղութեամբ գացեր էր • Ու երբոր Յոաբ և ա-
նոր հետ եղող բոլոր զօրքը եկան ։ Յոաբին
պատմեցին ու ըսին • Աներեան Աբեներ թա-
գաւորին եկաւ • ան ալ զանիկայ խրկեց ։ ու
24 խաղաղութեամբ գնաց ։ Ընտաներ Յոաբ՝ Թա-
գաւորին գնաց ու ըսաւ • Ի՞նչ ըրիր • ահա
Աբեներ քեզի եկեր է • ինչո՞ւ համար զա-
նիկայ թո՛ւ տուեր ես ։ ու ան ալ գացեր է •
25 Դուն †չես գիտեր՝ որ Աներեան Աբեներ քեզ
խաբելու ։ քու ելլելդ ու մտնելդ պէղը հաս-

ա Ա Թագ. ժբ. 20։
բ Ծննդ. խգ. 3։
գ ա Թագ. ժբ. 25, 27։
դ ա Թագ. իե. 44։
ե Պէտ. ժԹ. 16։
զ Հմր 9։
է ա Պտ. ժբ. 29։
ը Հմր 10, 12։
թ ա Թագ. ժա. 37։
* Կամ ապաստանեալներու էրայիմէն
† Եբր. գիտես
ժ ա Թագ. իե. 6։ Ելս. ԼԹ. 38։
ի Ա Թագ. ժԸ. 2։
ժա Պէտ. ե. 5։ Պէտ. ի. 9, 10։
ժբ Պէտ. բ. 23։
ժգ Պէտ. գ. 6։
ժդ ա Թագ. բ. 32, 33։
ժե Ղեւ. ժԸ. 2։
ժզ Պէտ. բ. 23։
ժէ Ծննդ. ԼԸ. 6։ Պէտ. ա. 2, 11։
ժը Ծննդ. ԼԹ. 34։
ի Պէտ. ժգ. 12, 13։
ի Պէտ. ժբ. 17։ Ելսմ. ժգ. 7։
ի Հռութ. ա. 17։
ի Պէտ. ա. 12։

կընալու ։ ու քու ամէն գործդ իմանալու հա-
26 մար եկաւ ։ Եւ Յոաբ Դաւիթին քովէն ե-
լաւ ։ ու Աբեներին ետեւէն պատգամաւորներ
խրկեց • ու զանիկայ Սիրայի ջրհորէն ետ դար-
27 ձուցին • և Դաւիթ չէր գիտեր ։ Ու երբոր Ա-
բեներ Քեբրոն դարձաւ ։ Յոաբ †զանիկայ
դրանը ներսի դին քաշեց՝ անոր հետ ծածուկ խո-
սակցութիւն ընելու համար ։ ու զանիկայ հոն՝
իր եղբօրը Ասայելին արեանը համար՝ *մեռ-
ցուցին զարկաւ • ու անիկայ մեռաւ ։
28 Եւ անկէ ետեւ Դաւիթ լսեց ։ ու ըսաւ •
Ես ու իմ թագաւորութիւնս՝ Ներեան Աբենե-
րին արիւնէն յաւիտեան անպարտ ենք Տէ-
29 րոջը առջեւը • Յոաբին գլխուն վրայ ։ ու ա-
նոր հօրը բոլոր տանը վրայ հասնի • ու Յոաբ-
ին տունէն *սերմնականի ։ բորոտ ։ ցուլի
կռթնցող ։ սրով իյնող ու հացի կարօտ պա-
30 հաս չըլլայ ։ Այսպէս Յոաբ ու անոր եղբայրը
Աբեսա՝ Աբեներ մեռցուցին • քանզի անի-
կայ՝ անոնց եղբայրը †Ասայէլը պատերազմի
ժամանակ Գաբաւոնի մէջ մեռցուցեր էր ։
31 Եւ Դաւիթ Յոաբին ու անոր հետ եղող
բոլոր ժողովուրդին ըսաւ • *Հանդերձներդ պատ-
առեցէք ։ ու *քուրձեր հագէք ։ և Աբեներին
առջեւէն լացէք ։ Ու Դաւիթ թագաւորը գա-
32 գաղին ետեւէն գնաց ։ Եւ Աբեները Քեբ-
րոնի մէջ թաղեցին • ու թագաւորը ձայնը
վերցուց՝ ու Աբեներին գերեզմանին վրայ լա-
ցաւ • բոլոր ժողովուրդն ալ լացաւ ։
33 Եւ թագաւորը Աբեներին համար ողբաց ու
ըսաւ •

Միթէ Աբեներ այնպէս մեռաւ ,
Ինչպէս որ Հանդգամ մարդ մը կը մեռնի ։
34 Քու ձեռքերդ կապուած չէին ,
Ու ոտքերդ կապանքի մէջ դրուած չէին •
Անօրէններուն առջեւը ինկողի մը պէս ինկար ։

Ու բոլոր ժողովուրդը նորէն անոր վրայ լացաւ ։
35 Եւ քանի որ ցորեկ էր ։ բոլոր ժողովուրդը և-
կաւ ։ *որ Դաւիթին հաց կերցընեն • բայց
Դաւիթ երդում ըրաւ ու ըսաւ • †Աստուած
ինծի այսպէս՝ ու ասկէ աւելի ընէ ։ թէ որ *ա-
րեւը մտնելէն առաջ հաց կամ ուրիշ բան մը
36 ճաշակեմ ։ Եւ բոլոր ժողովուրդը ուշադրու-
թիւն ըրաւ ։ ու ամ բանը իրենց աչքին հաճոյ
երեւցաւ ։ ինչպէս որ թագաւորին ամէն ըրածը
բոլոր ժողովուրդին աչքերուն հաճոյ կ'երեւնար ։
37 Եւ ան օրը բոլոր ժողովուրդը ու բոլոր Իսրա-
յէլը հասկըցաւ որ †Ներեան Աբեներին մեռ-
38 ցուիլը թագաւորէն չէր ։ Եւ թագաւորը իր
ծառաներուն ըսաւ • Չէք գիտեր որ այսօր Իս-
39 րայէլի մէջ մէկ մեծ զօրավար մը ինկաւ • Ու

ես այսօր տկար եմ, թէպէտ և թագաւոր օծուածս. ու ա՛ս մարդիկները՝ Ցարուհեայի որդիքը՝ ինծմէ խիստ են. 5 Տէրը հատուցանէ չարութիւն ընողին՝ ա՛ռ չարութեանը համեմատ։

ԹԼ. Դ

1 Իսրայէլացիք Աբէններին մեռնիլը լսելով՝ կը դադրէցուին, 2 Բաանա ու Ռեքաբ՝ Հերոսաթէին կը սպաննեն, ու ա՛ս ղրկելով Ներբոն կը տանին։ 9 Դաւիթ՝ կը հրամայէ որ դահիճը մեռցընեն, ու Հերոսաթէին գլուխը թաղեն։

1 Ե՛ւ Սաւուղին որդին Յեհո՛նադէն լրոր Աբենններին Ներբոնի մէջ մեռնիլը լսեց, ե՛ւ ձեռքերը թուլցան, ու բոլոր Իսրայէլը ե՛տազնա-
2 պնցաւ։ Ու Սաւուղին որդին երկու գնդապետ ունէր, մէկուն անունը Բաանա՝ ու մէկալին անունը Ռեքաբ էր. սոնք Բենիամինի ցեղէն Ներոթացի Ռիմմոնին որդիքն էին. (քանզի Ներոթ ալ Բենիամինեանց հո՛գուած կը
3 սեպուէր, Աբ Ներոթացիները զԳեթթիմ փախան, և հո՛ն մինչև այս օրս պանդուխտի-
4 պէս բնակեցան։) Աբ Սաւուղին որդին Յովնաթանը ոտքերը կաղ տղայ մը ունէր, որ երբոր Սաւուղին ու Յոնաթանին Յեզրէելէն լուրը ՚Յեղբոյրնէն եկաւ, անիկայ հինգ տարեկան էր. և անոր դայեակը զանիկայ առաւ ու փախաւ. ու երբոր փախչելու կը փութար, պղտան ինկաւ կաղ եղաւ. և անոր անունը ՚Մեմփիբ-
5 բոսեթ էր։ Աբ Ներոթացի Ռիմմոնին որդիքը Ռեքաբ ու Բաանա գացին, ու ցորկուան տաք առնէն Յերոսթեթին տունը մտան, և ա՛նիկայ կէսօրուան առնէն պառկեր կը քնանար.
6 Աբ անոնք մինչև տանը մէջտեղը մտան, իբր ընդ ցորեն պիտի առնէին. և զանիկայ ՚ո՛ւնակուշտէն զարկին, ու Ռեքաբ և անոր եղբայրը Բա-
7 անա ա՛նկէ փախան։ Ա՛ս կերպով տունը մտան. ու երբոր անիկայ ննջարին անեհակը իր անկողնին մէջ կը քնանար, զանիկայ զարկին մեռցուցին, և անոր գլուխը կտրեցին, ու գլուխը առնելով՝
8 բոլոր գիշերը դաշտին ճամբովը գացին։ Ե՛ւ Յերոսթեթին գլուխը Ներբոն տարին Դաւիթին, ու թագաւորին ըսին. Ո՛հա քո թշնամիիդ՝ ե՛ռքս կեանքդ փնտռող Սաւուղին որդւոյն Յերոսթեթին գլուխը. և Տէրը Սաւուղէն՝ ու անոր սերունդէն այսօր վրէժխնդրութիւն տուաւ
9 մեր թագաւոր տիրոջը։ Ե՛ւ Դաւիթ՝ Ռեքաբ թացի Ռիմմոնի որդւոյը՝ Ռեքաբին ու անոր եղբօրը Բաանային պատասխան տուաւ, ու ա՛նոնց ըսաւ. Ի՛մ հոգիս ամէն նեղութենէ ա-
10 զատող Տէրը կենդանի է, Աբ ի՛ն որ ինծի պատմից ու ըսաւ թէ՝ Սաւուղը մեռաւ, կար-
11 ծելով թէ աւետիս տուող մը պիտի երևնայ ինձի, զանիկայ բռնեցի, ու Սիկէղակի մէջ զանիկայ մեռցուցի, և անոր տուած աւետիսին
11 վարձքը ա՛ս եղաւ. Աբ՚րչափ աւելի նոյն վերյի՛նը կը վայրէ ան չար մարդիկներուն, որոնք արդար մարդ մը իր տանը մէջ իր անկողնին վրայ մեռցուցին. և հիմա Ի՛նոր արիւնը անշուշտ ձեր ձեռքէն պիտի պահանջեմ, ու ձեզ երկրիս վե-
12 րայէն պիտի վերցընեմ։ Ընտաներն Դաւիթ ի՛ր մանչերուն հրամայեց, ու զանոնք մեռցուցին. և անոնց ձեռքերը ու ոտքերը կտրեցին, ու Ներբոնի աւազանին վրայ կախեցին։ Իսկ Յերոսթեթին գլուխը առին, ու Ներբոնի մէջ ՚Աբենններին գերեզմանը թաղեցին։

ԹԼ. Ե

1 Իսրայէլի ցեղերը Ներբոն կու գան Դաւիթը բոլոր Իսրայէլի վրայ թագաւոր օծելու։ 5 Դաւիթին տարիքը։ 6 Դաւիթ Երուսաղէմը Սիոնը առնելով՝ հո՛ն կը բնակի։ 11 Ղիրամ թագաւորը Դաւիթին դեսպաններ կը խրկէ։ 13 Երուսաղէմի մէջ տասնուհինգ տղայ կը ծնանին Դաւիթին։ 17 Դաւիթ Ընտրեալ տաճարը դատեմբը Հատապարանի մէջ, 22 ու նաև թեթեներուն անտառին մօտ փղշտացիները կը ջարդէ։

1 Ե՛ւ Իսրայէլին բոլոր ցեղերը Ներբոն եկան Դաւիթին, ու ա՛նոր ըսին. Ընդ՚ո՛ւնք
2 քոյր ոսկրդ ու քոյր մարմինդ ենք։ Ե՛ւ *ասկէ առաջ՚ ալ երբոր Սաւուղ մեր վրայ թագաւոր էր, Իսրայէլը ՚դուրս հանողը ու ներս բերողը դուն էիր. և Տէրը քեզի ըսաւ. Ի՛մ ժողովրդիս Իսրայէլը դուն հովուելու ես, ու Իսրայէլի
3 վրայ իշխան ըլլաս։ Ի՛նչ Իսրայէլի բոլոր ծերերը Ներբոն եկան թագաւորին. Ե՛ւ Դաւիթ թագաւորը Ներբոնի մէջ Տէրոջը առջևը ա՛նոնց հետ դաշնակցութիւն ըրաւ. ու անոնք Դաւիթը Իսրայէլի վրայ թագաւոր օծեցին։
4 Ե՛ւ Դաւիթ երսուն տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ, ու քառասուն տարի թագա-
5 ւորութիւն ըրաւ։ Ներբոնի մէջ Յուդայի վրայ ՚եօթը տարի ու վեց ամիս թագաւորութիւն ըրաւ, ու Երուսաղէմի մէջ բոլոր Իսրայէլի ու Յուդայի վրայ երսուներիք տարի թագաւորութիւն ըրաւ։
6 Ե՛ւ թագաւորը իր մարդիկներովը Երուսաղէմ գնաց՝ ան երկիրը բնակող Յերոսացիներուն վրայ. ու Դաւիթին խօսեցան ըսելով. Հո՛ս որ կոյրերը ու կաղերը չվերցընես, հոս պիտի չմտնես. կարծելով թէ Դաւիթ չկրնար հո՛ն
7 մտնել։ Բայց Դաւիթ առաւ Սիոնին բերդը, 8 (Նոր Դաւիթին քաղաքը կ՚ե՛ւ։) Ե՛ւ Դաւիթ ան օրը ըսաւ. Ա՛ւ որ Յերոսացի-

---

ա Կ՚. ժթ. 7։
ֆ Տ՚ես գլ. ժթ. 13։ գ Թագ. բ. 5, 6, 33, 34։ Պաղ. իբ. 4։ կե. 12։ բ Տիմ. գ. 14։

ա Նշդ. գ. 4։ Նա. ժգ. 7։
բ Պատ. բ. 3։
գ Ելհ. ժչ. 25։
դ Նէեմ. ժա. 33։
ե Կ՚. ի. 3։
զ ա Թագ. իի. 1, 11։
է ա Պն. բ. 34։ ի. 40 Ը՚ստ՚ո՛ւք Անբիբաստ.։
ը Կ՚. բ. 23։
թ ա Թագ. ժի. 2, 10, 11։ իդ. 15։ իե. 29։
ժ Օգն. խը. 16։ գ Թագ. ա, 29։ Պսղ. ճ. 7։
ի Կ՚. ա. 2, 4, 15։
լ Նշդ. ի. 6, 8։

խ Կ՚. ա. 15։
ծ Կ՚. գ. 32։

ա ա Պն. ժա. 1։ ժբ. 23։
բ Նշդ. իի. 14։
* Եբր՚. երկու ու մէկալ օր
գ ա Թագ. ժբ. 13։
դ ա Թագ. ժդ. 1, 12։ Պաղ. հը. 71։ Տ՚ես գլ. է. 7։
ե ա Պն. ժա. 3։
զ գ Թագ. ժա. 17։
է Դատ. ժա. 11։ ա Թագ. իդ. 18։
ը ա Պ՚ն. իդ. 31։ իի. 27։
թ Կ՚. բ. 11։ ա Պն. գ, 4։
ժ Դատ. ա. 21։
ի Ելհ. ժէ. 63։ Դատ. ա. 8։ ժբ. 11, 12։
լ Ա՚մբ 9։ գ Թագ. բ. 10։ գ. 1։

նները զարնէ ։ ու Ջրանոցքը հանելով Դաւիթին
առնէի եղոզ կաղերը ու կոյրերը վերցընէ ։
Խանձկայ պըջտակը-ի պիտի ըլլայ ։ անոր հա-
մար կ'ըսեն ։ Կոյրը ու կաղը տունը չմտնէ ։
9 Եւ Դաւիթ ան բերդին մէջը նստաւ ։ ու զա-
նիկայ [a]Դաւիթին քաղաքը անուանեց ։ և
Դաւիթ անոր շրջա կողմը Միլոնէն դէպ ի
10 ներս՝ [b]շէնքեր շինեց ։ Եւ Դաւիթ երթալով
կը մեծնար ։ ու զօրաց Տէր Բաւուածը անոր
հետն էր ։
11 Եւ [c]Տիւրոսի թագաւորը Վիրամ՝ Դաւի-
թին դեսպաններ խրկեց ։ նաև եղևնափայտեր ու
հիւսներ ու որմնադիրներ՝ որոնք Դաւիթին
12 տուն շինեցին ։ Ընտուներ Դաւիթ իմացաւ որ
Տէրը զինքը Իսրայէլի վրայ թագաւոր հաստա-
տեց ։ ու իր ժողովուրդին Իսրայէլին համար՝
13 իր թագաւորութիւնը բարձրացուց ։ Եւ [d]Դա-
ւիթ՝ Վերոնէն գալէն ետքը՝ Երուսաղէմէն
ուրիշ հարճեր ու կնիկներ ալ առաւ ։ ու Դա-
ւիթին ուրիշ տղաքներ ու աղջիկներ ալ ծնան ։
14 Եւ [e]Երուսաղէմի մէջ անոր ծնած տղոցը անուն-
ները սոսկք են ։ Սամաա ։ Սովբաբ ։ Նա-
15 թան ։ Սողոմոն ։ Յեբհար ։ Եղիսուա ։ Նա-
16 փեկ ։ Յափիէ ։ Եղիսամա ։ Եղիադա ու Ե-
ղիփաղէտ ։
17 Եւ Փղշտացիք Դաւիթին Իսրայէլի վրայ
թագաւոր օծուիլը լսելով ։ բոլոր Փղշտացիք
ուռք ելան որ Դաւիթը փնտռեն ։ երբոր Դա-
18 ւիթ ասոր բանը լսեց ։ [f]ելբզդը ինքը ։ Եւ փը-
ղշտացիք եկան ու [g]Հատպայնոց Հովիտին մէջը
19 տարածուեցան ։ Եւ Դաւիթ [h]Տէրոջը հարցուց
ու ըսաւ ։ Փղշտացւոց դէմը ելլե՞մ ։ զանոնք
իմ ձեռքս պիտի մատնե՞ս ։ Եւ Տէրը Դաւի-
թին ըսաւ ։ Ելլեր ։ քանզի Փղշտացիները ան-
20 շուշտ քու ձեռքդ պիտի մատնեմ ։ Ընտուներ
Դաւիթ [i]Հատպիտարասիները գնաց ։ ու Դաւիթ
զանոնք հոն զարկաւ ։ ու ըսաւ ։ Տէրը իմ
թշնամիներս իմ ձեռքովս պատառեց ։ ինչպէս
որ ջուրերը [j]ճեղքը կը պատառեն ։ անոր
համար ան անուղղայն անունը [k]Հատպիտարասին
21 ըսուեցաւ ։ Եւ փղշտացիք հոն իրենց կուռքերը ։ ու Դաւիթ և իր մարդիկները
Նզանոնք առին ։
22 [l]Ու փղշտացիք նորէն ուժգին ալ եկան ։ և
23 Հատպայնոց Հովիտին մէջը տարածուեցան ։ Եւ
երբոր [m]Դաւիթ Տէրոջը հարցուց ։ անոր ըսաւ ։
Ընկլնս ։ հապա դէպ ի անոնց ետևի կողմը
դառնալով [n]Թմենենիներուն կողմէն անոնց վրայ
24 երթաս ։ Եւ երբոր Թմենենիներուն գլուխը [o]քա-

լուածքի մը ձայն լսես ։ ան ատեն շարժիս ։
քանզի ան ատեն [p]Տէրը քու առջևէդ պիտի
ելլէ փղշտացւոց բանակը զարնելու համար ։
25 Եւ Դաւիթ այնպէս ըրաւ ։ ինչպէս որ Տէրը
իրեն հրամայեց ։ ու [q]Գաբայէն մինչև [r]Գա-
զերը փղշտացիները զարիաւ ։

Գ Լ · Ը

1 Դաւիթ տապանակը նոր սայլի մը վրայ դնելով՝ կա-
բինաթաթիէն կը բերէ ։ 6 Ոզայի հարուածը ։ 9 Ընտուած
Ընդհատմամբ կ'օրհնէ տապանակին համար ։ 12 Դաւիթ
տապանակը պատարագներով Սիոն բերած ատենը՝ անոր
առջևը կը խաղայ ։ իսկ Միքդոզ ատոր համար կը քա-
մահարհ զանիկայ ։ 17 Դաւիթ վրանի մը մէջ կը դնէ տա-
պանակը մեծ ուրախութեամբ ։ 20 Միքդոզ Դաւիթին
հանդէպ ուրախութիւնը անարգելուն համար՝ անզաւակ կը
մնայ ։

1 Եւ Դաւիթ նորէն Իսրայէլի բոլոր ընտրուած
մարդիկները ժողվեց ՝ որոնք երեսուն հազար
2 հոգի էին ։ Եւ [a]Դաւիթ իր հետը եղող բոլոր
ժողովուրդով եկաւ՝ և [b]Յուդայի Բաալը գը-
նաց ։ որ անկէ Բաւուծոյ տապանակը վեր հա-
նէ ։ որ անոր վրայ [c]քերովբէից մէջ նստող զո-
3 րաւոր Տէրոջը անունը կոչուած է ։ Եւ
Բաւուծոյ տապանակը [d]մէկ նոր սայլի մը վրայ
դրին ։ ու զանիկայ բլուրի Աբինադաբին տու-
նէն վերցուցին ։ ու Աբինադաբին որդիքը՝ Ոզա
4 ու Ախիով՝ ան նոր սայլը կը վարէին ։ Եւ զա-
նիկայ Բաւուծոյ տապանակին հետ [e]բլուրի Ա-
բինադաբին տունէն հանեցին ։ ու Ախիով տա-
5 պանակին առջևէն կ'երթար ։ Եւ Դաւիթ ու
Իսրայէլի բոլոր տունը՝ մկրտի փայտէ [f]նուա-
ռներէ ամէն տեսակ նուագածանաներով ՝ քնարներով ,
տաւիղներով , թմբուկներով , դափիրով ու
ծնծղաներով՝ Տէրոջը առջևը կը խաղային ։
6 Ու երբոր [g]Նաքոնին կալը եկան ՝ Ոզա [h]էր
յեռաց Բաւուծոյ տապանակին երկրնցուց ՝ ու
զանիկայ բռնեց ։ քանզի եզները պռնիկայ ծռեր
7 էին ։ Եւ Տէրոջը բարկութիւնը բորբոքեցաւ
Ոզային դէմ՝ ու [i]Բաւուած զանիկայ հոն ան
յանդգնութեան համար զարկաւ ։ և նոյն տեղը Բա-
8 ւուծոյ տապանակին քովը մեռաւ ։ Ու Դաւիթ
տրտնեցաւ ։ քանզի Տէրը Հարուածով Ոզան
զարկաւ ։ ու ան տեղին անունը՝ մինչև աս օրս
9 [j]Փարէս ոզա ըսուեցաւ ։ Եւ [k]Դաւիթ ան
օրը Տէրոջմէն վախցաւ ՝ ու ըսաւ ։ Տէրոջը տա-
10 պանակը ի՞նչպէս ինձի պիտի մտնէ ։ Եւ Դա-
ւիթ Տէրոջը տապանակը իր քովը՝ Դաւիթին
քաղաքը չտղեց տանել ։ ու Դաւիթ զանիկայ
[l]Գեթմացի Ընդհատմին տունը խոտորցուց ։
11 [m]Եւ Տէրոջը տապանակը՝ Գեթմացի Ընդհատմին

[a] ա Մն · ժա · 6—9 ։
[b] Հմր 7 ։
[c] գ Թագ · ե · 2 ։ ա Մն · ժգ · 1 ։
[d] բ Օր · ժէ · 17 · ա Մն · գ · 9 ։ ժգ · 3 ։
[e] ա Մն · գ · 5 ։ ժդ · 4 ։
[f] ա Մն · ժա · 16 ։ ժդ · 8 ։
[g] Գն · իզ · 14 ։
[h] Ելս · ժե · 8 ։ Լս · ժէ · 5 ։
[i] Գն · բ · 1 ։ ա Թագ · իգ · 2, 4 ։ Ը · 8 ։
[j] Լս · իբ · 21 ։
[k] յր՝ տէր խրտնումից ։
[l] բ Օր · է · 5, 25 ։ ա Մն · ժգ · 12 ։
[m] ա Մն · ժգ · 13 ։
[n] Հմր 19 ։
[o] Պատ. ժ · 15 ։
[p] ա Թագ · ե · 1 ։
[q] ա Մն · ժգ · 9 ։
[r] Տես Յես. · ժ · 15 ։
[s] ա Թագ · ը · 19 ։
[t] յր՝ Ոզայի հարուածը ՝ իմ Ոզայի խրտնումիս ։
[u] Պաշ · ՃՀԻ · 120 ։ Տես Ղս. · ի · 8, 9 ։
[v] ա Մն · ժգ · 13 ։
[w] ա Մն · ժգ · 14 ։

տունը իրեք ամիս մնաց • ու Տէրը Ե՛բդեդովմը
ու անոր բոլոր տունը օրհնեց :
12 Եւ Դաւիթ թագաւորին պատմեցին ու ը-
սին • Աստուծոյ տապանակին համար՝ Տէրը
Ե՛բդեդովմին տունը ու անոր ամէն ունեցածը
օրհնեց : Ե՛ւ Դաւիթ գնաց , ու Աստուծոյ
տապանակը Ե՛բդեդովմին տունէն ուրախու-
13 թեամբ Դաւիթին քաղաքը հանեց : Ու երբոր
Տէրոջը տապանակը վերցնողները վեց քայլ
առաջ գացին , արջառներ ու պարարտ ը՛ռ-
14 րնէր զոհեց : Եւ Դաւիթ Տէրոջը առջեւը
բոլոր ուժովը կը խաղար , ու Դաւիթ ե՛ֆովդ
15 հագեր էր : Ե՛ւ Դաւիթ ու Իսրայէլի
բոլոր տունը՝ Տէրոջը տապանակը՝ ուրախու-
16 թեամբ ու փողերու ձայներով կը տանէին : Ու
երբոր Տէրոջը տապանակը Դաւիթին քաղաքը
հասաւ , Սաուղին աղջիկը Միքող պատու-
հանէն նայելով տեսաւ որ Դաւիթ թագաւորը
Տէրոջը առջեւը ցաթկրտելով կը խաղայ , ու
17 զանիկայ իր սրտին մէջը անարգեց : Եւ Տէրոջը
տապանակը բերին , ու զանիկայ իր տեղը դը-
րին ան վրանին մէջը , որն որ Դաւիթ անոր
համար կանգներ էր • և Դաւիթ Տէրոջը առ-
ջեւը ողջակէզներ ու խաղաղութեան զոհեր
18 մատուց : Ու Դաւիթ՝ երբոր ողջակէզները
ու խաղաղութեան զոհերը մատուցանելը լմնը-
ցուց , զօրաց Տէրոջը անունովը օրհնութիւն
19 օրհնեց : Ե՛ւ Իսրայէլին բոլոր բազմութեանը՝
երիկ մարդէն մինչեւ կնիկ մարդը , բոլոր ժողո-
վուրդին ամէն մէկուն՝ մէկ նկանակ , կտոր մը
միս ու կարկանդակ մը բաշխեց • ու բոլոր ժո-
ղովուրդը ամէն մէկը իր տունը գնաց :
20 Ե՛ւ Դաւիթ անկէ դարձաւ իր տունը օրհ-
նելու համար , ու Սաուղին աղջիկը Միքող՝
Դաւիթը դիմաւորելու ելաւ , ու ըսաւ • Իս-
րայէլի թագաւորը այսօր ի՛նչ փառաւոր էր ,
՚որ անիկայ այսօր իր ծառաներուն աղախիննե-
րուն առջեւը ինքզինքը մերկացուց , ինչպէս
որ Ասրիկաներէն մէկը ինքզինքը կը մերկացընէ :
21 Եւ Դաւիթ Միքողին ըսաւ • Քա՛ռ Տէրո-
ջը առջեւը խաղացի , ՚որ զիս քու հօրմէդ ու
անոր բոլոր տունէն աւելի ընտրեց , ու զիս
Տէրոջը ժողովուրդին Իսրայէլին վրայ իշխան
դրաւ • այո՛ , ես քա՛ռ Տէրոջը առջեւը կը խա-
22 ղամ : Եւ դեռ ալ աւելի անարդ և
ինքզինքիդ՝ իմ աչքերուս առջեւը նուաստ պի-
տի ըլլամ • բայց ան քու ըսած աղախիններուդ

23 առջեւը պիտի փառաւորուիմ : Ե՛ւ Սաուղին
աղջիկը Միքող մինչեւ իր մահուան օրը զա-
ւակ չծնաւ :

ԳԼ • Ի

1 Նաթան նախ կը հաշի Դաւիթին առաջարկութեանը՝ որ
Տէրոջը տուն մը չինէ • 4 Եւ երբ Աստուծոյ խօսքովը
կ՚արգիլէ զանիկայ , 12 և կը խոստանայ թէ անոր սե-
րունդին թագաւորներ ու օրհնութիւններ պիտի տայ :
18 Դաւիթին աղօթքը ու շնորհակալութիւնը :

1 Ու ՚երբոր թագաւորը իր տունը նստաւ , ու
Տէրը զանիկայ իր բոլորտիքը եղող ամէն
2 թշնամիներէն ապահովեց՝ Հանդստացուց , Նա-
թան մարգարէին ըսաւ • Ես՝ ես
՚եղեւնափայտէ չքնաղ տան մը մէջ կը բնա-
կիմ , ՚ու Աստուծոյ տապանակը ՚վրանի մէջ
3 կեցեր է : Եւ Նաթան ըսաւ Դաւիթին •
Գնա՝ ՚բոլոր սրտիդ մէջը եղածը ըրէ • քանզի
Տէրը քու հետդ է :
4 Ու նոյն գիշերը Տէրոջը խօսքը Նաթանին
5 եղաւ՝ ըսելով • Գնա՝ իմ ծառայիս Դաւիթին
ըսէ • Տէրը այսպէս կ՚ըսէ • ՚Դո՞ւն ինձի բնակե-
6 լու համար տուն պիտի շինես : Որովհետև ՚Իս-
րայէլի որդիքը Եգիպտոսէն հանած օրէս մին-
չեւ այս օրս՝ տան մէջ չբնակեցայ • այլ ՚վրան-
7 ներով ու խորաններով պտըտեցայ : ՚Իսրայէլին
բոլոր որդւոցը հետ որչափ տեղ որ պտըտեցայ ,
միթէ բան մը խօսեցա՞յ Իսրայէլի *իշխան-
ներուն մէկուն հետ , որոնց ՚իմ ժողովուրդս
Իսրայէլը հովելու հրաման տուեր էի , ու
ըսի՞ թէ՝ Ինչո՞ւ համար ինձի եղեւնափայտէ
8 տուն մը չշինեցիք : Եւ հիմա իմ ծառայիս
Դաւիթին ասանկ ըսես • Զօրաց Տէրը այսպէս
կ՚ըսէ • Ես քեզ փարախէն՝ ոչխարներուն ե-
տեւէն առի , որ իմ Իսրայէլ ժողովուրդիս ի-
9 րայ առաջնորդ ըլլաս • Եւ ՚ուր որ կ՚երթա-
յիր , քու հետդ էի • ՚և քու առջեւդ բոլոր
թշնամիներդ կտրեցի • ու երկրիս մեծ անուններուն պէս ՚քու անունդ մեծցու-
10 ցի : Եւ իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին ալ մէկ
տեղ մը պիտի որոշեմ , ու ՚զանիկայ պիտի
տնկեմ • ու իր տեղը պիտի բնակի , ալ պիտի
չշարժի • ՚և անիրաւութեան որդիքը առջիններ
11 պէս՝ մէյմըն ալ պիտի չնեղչեն զանիկայ , Ինչ-
պէս որ ՚իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին վրայ դա-
տաւորներ դրած օրէս ՚ի վեր եղաւ • ու քեզ
քու ամէն թշնամիներէդ պիտի հանդստացընեմ :

Ա. Օրն . Ը. 27 : Լիի . 5 :
Բ ա Պտ . ժէ . 25 :
Գ Ցոս . գ . 15 : Հես . գ . 3 :
ա Պտ . ժէ . 2 , 15 :
Է Տե՛ս գ Ցոպ . Ը . 5 : ա Պտ .
ժէ . 26 :
Զ Տե՛ս Ես . ժէ . 20 : Սաղ .
Ը . 11 :
Է ա Ցոպ . ք . 18 : ա Պտ .
ժէ . 27 :
Ը ա Պտ . ժէ . 28 :
Թ ա Պտ . ժէ . 29 :
Ժ ա Պտ . ժգ . 1 :
Ժա ա Պտ . ժէ . 1 : Սաղ . ՃԼ . 8 :
Ժբ գ Ցոպ . Ը . 5 , 62 , 63 :
Ժգ գ Ցոպ . Ը . 55 : ա Պտ .
ժգ . 2 :
Ժդ ա Պտ . ժգ . 3 :
Ժե Սաղ . Ը . ին վերնագիրը :
Ժզ Ա՛Ր Ը 14 , 16 : Տե՛ս ա Ցոպ .
ժԸ . 24 :
Ժէ Դատ . ԻԲ . 4 :
Ժը ա Ցոպ . ժգ . 14 , ժէ .
28 :

Ի ա Պտ . ժէ . 1 , ՃՀ :
Իա Կ՚Ե . Ե . 11 :
Իբ Տե՛ս Դտր . Է . 46 :
Իգ Ա՛Ր . ԻԲ . 1 : Ես . 21 :
Իդ գ Ցոպ . Ը . 17 , 18 : ա Պտ .
իԲ . 7 : իԳ . 2 :
Իե Տե՛ս գ Ցոպ . Ե . 3 : Ը . 19 :
ա Պտ . իԳ . 8 : իԳ . 3 :
Իզ գ Ցոպ . Ը . 16 :
Իէ Կ՚Ե . Ես . 18 , 19 , 34 :
Իը Ղ Ե . իՁ . 11 , 12 : ք Օր .
իԴ . 14 :
* Կամ դատաւորներուն . տես
ա Պտ . ժէ . 6 :
Իթ Կ՚Ե . Ե . 2 : Սաղ . ՀԸ . 71 ,
72 : Պատ . ք . 6 : Դոր .
ի . 28 :
Իժ ա Ցոպ . ժգ . 11 , 12 :
Սաղ . ՀԸ . 70 :
Իժա ա Ցոպ . ժԸ . 14 : Կ՚Ե .
Ե . 10 : Ը . 6 , 14 :
Իժբ ա Ցոպ . ԼՀ . 6 : Սաղ .
ՃԻ . 23 :
Իժգ Ա՛Ր . ժԸ . 2 :
Իժդ Սաղ . ԽՁ . 2 : Ե . 8 : Երեմ .
իԳ . 6 : Ա՛մով . Ի . 15 :
Իժե Սաղ . ՃԻ . 22 :
Իժզ Դատ . ք . 14 , 15 , 16 :
ա Ցոպ . ժԸ . 9 , 11 : Սաղ .
ՃԶ . 42 :
Իժէ Ա՛Ր Ը 1 :

Եւ Տէրը քեզի կ՚իմացընէ ՝ որ Տէրը քեզի
12 տուն պիտի շինէ : Երբոր քու օրերդ լեցուին ,
ու դուն քու հայրերուդ հետ քնանաս ՝ քեզ-
մէ եսքը՝ քու երանքէդ ելլող զաւակդ պիտի
բարձրացընեմ , ու անոր թագաւորութիւնը պի-
13 տի հաստատեմ : Ինքնիկայ իմ անուանս տուն
պիտի շինէ . ու Նոյնոր թագաւորութեան ա-
14 թոռը յաւիտեան պիտի կանգնեմ . Ես անոր
Հայր պիտի ըլլամ , ու անիկայ ինծի որդի պի-
տի ըլլայ . Երբ որ անիկայ անիրաւութիւն ը-
նէ , ես զանիկայ մարդոց գաւազանովը ու մար-
դոց որդիներուն հարուածներովը պիտի պատ-
15 ժեմ . Հայց իմ ողորմութիւնս անկէ պիտի
* չվերցընեմ , ինչպէս որ Սաւուղէն վերցու-
16 ցի , ու զանիկայ քու առջեւդ վռընտեցի : Եւ
քու տունդ ու քու թագաւորութիւնդ քու
առջեւդ յաւիտեան ապահով պիտի ըլլան . քու
17 աթոռդ յաւիտեան հաստատ պիտի մնայ : Ն-
ՙայեան ասոր բոլոր խօսքերը ու ասոր բոլոր տե-
սիլքը ի՛ր ըսատ միտքէ Դաւիթին զրուցեց :
18 Եւ Դաւիթ թագաւորը գնաց , Տէրոջը առ-
ջեւը նստաւ , ու ըսաւ . Ո՛վ Տէր Եհովայ ,
Ես ո՞վ եմ , ու իմ տունս ի՞նչ է , որ զիս
19 մինչեւ հոս բերիր . Սակայն ասիկայ ալ քու
աչքերուդ պզտիկ երեւցաւ , ո՛վ Տէր Եհո-
վայ , ու քու ծառայիդ տանը վրայով հե-
ռաւոր ժամանակին համար ալ խօսեցար . Ա՛յնո-
դոց սովորութիւնը ասիկա՞յ է արդեօք , ո՛վ
20 Տէր Եհովայ : Եւ Դաւիթ նորէն ի՛նչ մը
քեզի ի՞նչ զրուցէ . քանզի դուն՝ ո՛վ Տէր
21 Եհովայ , ՚քու ծառադ կը ճանչնաս : Ըս բո-
լոր մեծ բաները քու խօսքիդ համար՝ ու քու
22 սրտիդ պէս ըրիր , որ ծառայիդ գիտցընես : Ե-
ասոր համար ՚մեծ երեւցար , ո՛վ Տէր Աստուած .
քանզի ՚քեզի պէս ո՛ւրիչ մէկը չկայ , ու քեզ-
մէ զատ Աստուած չկայ , մեր ականջներովը
23 բոլոր լսածներնուս համեմատ : Եւ ՚ո՞ր ազգը
երկրիս վրայ քու ժողովուրդիդ Իսրայէլին պէս
է , որուն համար Նոյն ինքն Աստուած եկաւ
զանիկայ փրկելու , իրեն ժողովուրդ ընելու ,
ու իրեն մեծ անուն վաստրիկելու , ՚և քու երկ-
րիդ մէջը ասա մեծ ու սոսկալի բաները ընելու ,
՚քեզի համար Եգիպտոսէն ազատած ժողովուր-
դիդ առջեւէն՝ ազգերը ու անոնց աստուածները
24 վռընտելով : Եւ ՚քու ժողովուրդդ Իսրայէլը
յաւիտեան քեզի ժողովուրդ հաստատեցիր ,

՚ Նէր · ա֊ն · 21 : ՚Բ֊ր 27 :
ֆ Թագ · ժա · 38 :
ֆ Թագ · բ · 1 :
՚ Ը Օր · լա֊ն · 16 : ֆ Թագ ·
ա֊ն · 21 : Ծրագ · ժէ · 36 :
՚ ֆ Թագ · բ · 20 : Աղ ·
ձղ֊բ · 11 :
՚ ֆ Թագ · ե · 5 : ղ · 12 : բ ·
19 : ա֊ն Մն · իբ · 10 : իբ ·
6 :
՚ ՚Բ֊ր 16 : Աղ · ձ֊ն · 4 ,
29 , 36 , 37 :
՚ Աղ · ձ֊ն · 26 , 27 : Ներր ·
ա֊ն · 5 :
՚ Աղ · ձ֊ն · 30 , 31 , 32 , 33 ։

՚ Ներ · չվերցայ ,
՚ ա֊ն Թագ · ժե · 23 , 28 : ժդ ·
14 : ֆ Թագ ՚ · ժա֊ն · 13 ,
34 :
՚ Ա֊ր 13 : Աղ · ձ֊ն · 36 ,
37 : Հով · ժբ · 34 :
՚ Ա֊ն · լբ · 10 :
՚ Ա֊ր 12 , 13 :
՚ Ներ · ծե · 8 :
՚ Ա֊ն · ժբ · 19 : Աղ ·
ձղ֊ն · 1 :
՚ ա֊ն Մն · ժդ · 25 : ե Մն · բ ·
5 : Աղ · խը · 1 : ձղ · 10 :
դդ · 4 : ձղ · 5 : ձա֊ր · 3 :
Ներհմ · Յ · 6 :

՚ ա֊ն Մն · ժբ · 1 , ևե ։
՚ Ծրագ · իդ · 17 ։
՚ Ա֊ր 6 , 14 : Աղ · հբ ·
10 : Տե՛ս ա֊ն Թագ · ժ · 27 ։
՚ Ա՛ն · Յ · 6 : Աղ · կ · ին
վերնագիրը ։
՚ ա֊ն Մն · ժբ · 3 ։
՚ Տե՛ս Ա՛ն · ժբ · 18 ։
՚ Ներ · ձեռքը դարձընելու ։
՚ Տե՛ս ա֊ն Մն · ժբ · 4 ։
՚ Հով · ժա֊ն · 6 , 9 ։
՚ Կամ կառքերը քակից , ու ա-
նոնցմէ միայն հարիւր կառք
պահեց ։
՚ ֆ Թագ · ժա֊ն · 23 , 24 , 25 ։

՚ Ը Օր · ֆ · 24 : ի · 35 : լբ ·
39 : ա֊ն Թագ · բ · 2 : Աղ ·
ձղ · 8 : ձբ · 6 , 8 : Ես · խե ·
5 , 18 , 22 :
՚ ե Օր · ֆ · 7 , 32 , 34 : Լձ
29 : Աղ · ձխէ · 20 :
՚ Ներ · և ձեզի համար
՚ Ը Օր · ի · 26 : Նէհմ · ա֊ն ·
10 :
՚ ե Օր · իվ · 18 ։
՚ Աղ · խը · 14 ։
՚ Հով · ժէ · 17 ։
՚ Ա՛ն ակսէ ։
՚ Գէ · իբ · 51 ։

—

՚ ա֊ն Մն · ժբ · 1 , ևե ։
՚ Ծրագ · իդ · 17 ։
՚ Ա֊ր 6 , 14 : Աղ · հբ ·
10 : Տե՛ս ա֊ն Թագ · ժ · 27 ։
՚ Գէ · ժ · 6 : Աղ · կ · ին
վերնագիրը ։
՚ ա֊ն Մն · ժբ · 3 ։
՚ Տե՛ս Հով · ժբ · 18 ։
՚ Ներ · ձեռքը դարձընելու ։
՚ Տե՛ս ա֊ն Մն · ժբ · 4 ։
՚ Հով · ժա֊ն · 6 , 9 ։
՚ Կամ կառքերը քակից , ու ա-
նոնցմէ միայն հարիւր կառք
պահեց ։
՚ ֆ Թագ · ժա֊ն · 23 , 24 , 25 ։

ԳԼ · Ը

1 Դաւիթ՝ փղշտացիները ու Մոաբացիները կը նուաճէ . 3 Ե-
դրազարը ու Ասորիները կը զարնէ : 9 Թովու թագա-
ւորը՝ իր որդին Յովրամը ընծաներով կը խրկէ Դաւիթը
օրհնելու համար : 11 Դաւիթ ան ընծաները ու ասոնք
Նաամայ կը նուիրէ : 14 Եդոմի մէջ պահակապետներ
կը դնէ : 16 Դաւիթին պաշտօնեաները :

1 Ետքէն եղաւ՝ Դաւիթ փղշտացիները զարկաւ ,
ու զանոնք նուաճեց . և Դաւիթ փղշտա-
2 յոց ձեռքէն Մեթեկհամման առաւ . Նաեւ
Մոաբը զարկաւ , ու գետինը պառկեցընե-
լով զանոնք լարով չափեց . երկու լարով մեռ-
ցընելու չափեց , ու ՚ի մէկ ամբողջ լարով ապրե-
ցընելու . ու Մոաբացիք Դաւիթին ՚հար-
3 կատու ծառաներ եղան : Եւ Դաւիթ՝ ՚Զոբա
բայի թագաւորը Հադարէզեր որդին Ե֊դրազարը
զարկաւ , երբոր Եփրատ գետին վրայ իր ‖ իշ-
4 խանութիւնը հաստատելու՝ կ՚երթար : Ու
Դաւիթ անկէ ՚հազար եօթը հարիւր ձիաւոր՝
ու քսան հազար հետեւակ զօրք բռնեց . և
Դաւիթ ՚բոլոր ձկատքի ձիերուն կիղերը կրա-
տեց , ու անոնցմէ միայն հարիւր ձի ՚ետեւ հա-
5 ռար պահեց՝ : ՚Եւ Դամասկոսի Ասորիները՝
Զոբայի թագաւորին Ե֊դրազարին օգնութիւն
ընելու եկան . ու Դաւիթ Ասորիներէն քսան-

՚ Ա֊ր 6 : Աղ · ձ֊ն · 6 :
՚ Ա֊ր 6 : Աղ · ձ֊ն · 14 :
՚ Ա֊ր 6 : Աղ · ձ֊ն · 23 :
՚ Ա֊ր 6 : Աղ · ձ֊ն · 29 :
՚ Ա֊ր 6 : Աղ · ձ֊ն · 36 :
՚ Ա֊ր 6 : Աղ · ձ֊ն · 43 :
՚ Ա֊ր 6 : Աղ · ձ֊ն · 50 :
՚ Ա֊ր 6 : Աղ · ձ֊ն ·

6 ուխիրու Հազար մարդ զարկաւ : Եւ Դաւիթ Յամասկոսի Ասորւոց մէջ բերդապահ զօրքեր դրաւ . ու Ասորիները [ե]Դաւիթին հարկատու ծառայ եղան . Եւ Դաւիթ ուր որ կ'երթար ,
7 Թար , Տէրը անոր յաջողութիւն կու տար : Եւ Դաւիթ Ադրազարին ծառաներուն Երուսաղէմ բերաւ զոսկիէ վահանները առաւ , ու զանոնք Երուսաղէմ բերաւ :
8 Բաւ : Եւ Ադրազարին քաղաքներէն՝ [զ]Եթհա Հէն ու Խերոթայէն՝ Դաւիթ թագաւորը խիստ շատ պղինձ առաւ :
9 Եւ [է]Եմաթի թագաւորը Թովու՝ երբոր լսեց որ Դաւիթ Ադրազարին բոլոր զօրքերը չարդեր
10 է , Թովու իր որդին [ը]Յորամը Դաւիթ թագաւորին խրկեց , որ անոր բարև ընէ ու զանիկայ օրհնէ , Ադրազարին դէմ պատերազմ ընելուն ու զանիկայ զարնելուն համար . (քանզի Ադրազարը Թովուին հետ պատերազմներ կ'ընէր :) Ու Յովրամին ձեռքը՝ արծաթէ աման , ոսկիէ աման ու պղնձէ աման
11 կային : Դաւիթ թագաւորը [թ]զանոնք ալ Տէրոջը նուիրեց , Ինկալ նուիրած արծաթին ու ոսկիին հետ , որոնք բոլոր իր յաղթած ազգե-
12 րէն ասոնք էր . Ասորիներէն , Մովաբէն , Եմմոնի որդիներէն , Փղշտացիներէն , Ամաղիկէն , և Սուբայի թագաւորին՝ Ռուբի որդւոյն Ադ-
13 րազարին ասարէն : Ու Դաւիթ՝ երբոր [ժ]Ղեի ձորին մէջ Եռասնեւուվեր հազար [ի]Ասորիները կոտորեց ու ետ դարձաւ , Ինքն անուն վաստա-
14 կեցաւ : Ու Եդոմի մէջ բերդապահ զօրքեր դրաւ . բոլոր Եդոմի երկրին մէջ բերդապահ զօրքեր դրաւ . և [ի]բոլոր [ի]Եդոմայեցիք Դաւիթին ծառայ եղան . ու Դաւիթ ուր որ կ'երթար , Տէրը անոր յաջողութիւն կու տար :
15 Եւ Դաւիթ բոլոր Իսրայէլին վրայ թագաւորութիւն ըրաւ . ու Դաւիթ իր բոլոր ժողովուրդին իրաւունք ու արդարութիւն կ'ընէր :
16 [լ]Եւ Շարուհայի որդին Յոաբը զօրքերուն վրայ էր . ու [խ]Ք.իղուդի որդին Յոսափատ
17 յիշատակաց գպիր էր . Եւ [ծ]Ք.իտովբի որդին Սադովկը ու Աբիաթարի որդին Ք.իմելէքը քահանաներ էին . ու [կ]Սարայիան ատենադպիր
18 էր . Եւ [հ]Յոյհադայի որդին Խանիան [ճ]Քրեթեներուն ու Փելեթիներուն վրայ էր . ու Դաւիթին որդիքը ‖ նախարարներ էին :

ԳԼ . ԼԱ

1 Դաւիթ՝ Աբիայի միջոցով Աբիմելեքէն բերել կու տայ , 7 ու Յովնաթանին սերոյն համար՝ զանիկայ իրեն սեղանակից կ'ընէ , և Սաւուղին բոլոր կալուածքները ա-

նոր վրայ կը դարձընէ , 9 ու Աբիան անոր երկրագործը կ'ընէ :

1 Եւ Դաւիթ ըսաւ . Ըրդեօք Սաւուղին տունէն մնացած մարդ մը կայ , որ [մ]Յովնաթանին սիրոյն համար անոր բարերարութիւն ընեմ :
2 Ու Սաւուղին տունէն՝ [բ]Սիբա անուանով ծառայ մը կար , ու զանիկայ Դաւիթին կանչեցին . և թագաւորը անոր ըսաւ . Սիբան դո՞ւն ես . ու
3 անիկայ ըսաւ . Ծառադ եմ : Ու թագաւորը ըսաւ . Սաւուղին տունէն մնացած մարդ մը չկայ , որ անոր [գ]Աստուծոյ ողորմութիւնը ընեմ : Եւ Սիբան ըսաւ թագաւորին . Յովնաթանէն [տ]ոտքերը կաղ որդի մը մնայ :
4 Ու թագաւորը անոր ըսաւ . Ընիկայ ո՞ւր է : Եւ Սիբա ըսաւ թագաւորին . Ընկա ամիկայ [լ]Ադաբարի մէջ Ամիելի որդւոյն Մաքիրին
5 տունն է : Եւ Դաւիթ թագաւորը մարդ խրկեց , ու զանիկայ Լադաբարէն Ամիելի որդւոյն Մաքիրին
6 տունէն առաւ : Եւ Սաւուղին որդւոյն Յովնաթանին որդին [ն]Մեմփիբոսթէն երբոր Դաւիթին եկաւ , երեսի վրայ ինկաւ ու երկրպագութիւն ըրաւ : Եւ Դաւիթ ըսաւ . Ո՛վ Մեմփիբոսթէ . ու անիկայ ըսաւ . Ընկա
7 քու ծառադ : Եւ Դաւիթ անոր ըսաւ . Մի վախնար . քանզի [ճ]քու հօրդ Յովնաթանին սիրոյն համար քեզի անշուշտ բարերարութիւն պիտի ընեմ , ու քու հօրդ Սաւուղին բոլոր արտերը քու վրադ պիտի դարձընեմ . ու դուն
8 միշտ իմ սեղանս հաց պիտի ուտես : Եւ ան անիկայ երկրպագութիւն րրաւ ու ըսաւ . Ինչ ծառադ ո՞վ է , որ ինծի պէս [ո]մեռած շան մը
9 վրայ նայիցար : Ապա թագաւորը՝ Սաւուղին մանչը Սիբան կանչեց , ու անոր ըսաւ . [պ]Սաւուղին ու անոր տանը բոլոր ստացուածքը՝ քու
10 տիրոջդ որդւոյն տուի : Եւ դուն ու քու որդիքդ ու ծառաներդ՝ անոր համար երկիրը դարձէք , ու անոր պտուղը էրէն բերես , որ քու տիրոջդ որդին ուտելու հաց ունենայ . և քու տիրոջդ որդին Մեմփիբոսթէն [ր]միշտ իմ սեղանս հաց պիտի ուտէ : Ու Սիբա [ս]տասնուհինգ
11 որդի ու քսան ծառայ ունէր : Եւ Սիբա ըսաւ թագաւորին . Իմ թագաւոր տէրս քու ծառայիդ ինչ որ հրամայէց , քու ծառադ այնպէս պիտի ընէ : Հայց Մեմփիբոսթէն՝ (ըսաւ Դաւիթ ,) թագաւորին որդւոյդը միշտ
12 իմ սեղանս հաց պիտի ուտէ : Ու Մեմփիբոսթէ մէկ պզտիկ տղայ մը ունէր , Նուա անոր անունը Միքա էր . և Սիբային տունը բոլոր բնակողները՝ Մեմփիբոսթէին ծառաներն էին :

ք [ա]Մբ 2 :
ր [բ]Մբ 14 : ՊԼ . է . 9 :
ս Տե՛ս ձ ԹԱգ . Ժ . 16 :
վ Տե՛ս ա ՄՆ . ԺԲ . 8 :
տ ա ՄՆ . ԺԲ . 9 :
* Կամ Ադրամը . տես ա ՄՆ . ԺԲ . 10 :
ր ձ ԹԱգ . է . 51 : ա ՄՆ . ԺԲ . 11 : ԻՂ . 26 .
ց ձ ԹԱգ . ժգ . 7 :
ւ Տե՛ս ա ՄՆ . ԺԲ . 12 : Ապ . Կ . ին վերնագիրը :
† Կամ Լդովմայեցիները . տես ա ՄՆ . ԺԲ . 12 :
ֆ Ելմ . իե . 29 , 37 , 40 : ԹԱս . իդ . 18 :
ֆ [ա]Մբ 6 :
օ ՊԼ . ԺԶ . 13 : ի . 23 : ա ՄՆ . ԺԱ . 6 : ԺԱ . 15 :
և ձ ԹԱգ . գ . 3 :
ւ ա ՄՆ . իդ . 3 :
‡ Կամ Աւսան . տես ա ՄՆ . ԺԲ . 18 :
ա ա ՄՆ . ԺԲ . 17 :
ե ա ԹԱգ . Հ . 14 :
‖ Ելբր . քահանաներ . գԼ . ի . 26 .

տ ՊԼ . գ . 4 :
ի ՊԼ . ԺԷ . 27 :
ղ ա ՄՆ . բ . 34 ի [ը]սուս Նաւեորաղ :
ի [ա]Մբ 1 , 3 :
ը ա ԹԱգ . իդ . 15 : ՊԼ . ԺԶ . 9 :
ծ Տե՛ս գԼ . ԺԶ . 4 : ԺԹ . 29 :
ք [ա]Մբ 7 , 11 , 13 : ՊԼ . ԺԹ . 28 :
ի ՊԼ . ԺԹ . 17 :
ւ ա ՄՆ . բ . 34 :

13 Ու Ահիմելեքոսմէ Երուսաղէմի մէջ բնակեցաւ. Էքանեղի միշտ թագաւորին սեղանը Հայց կ'ուտէր. ու Եանիկայ իր երկու ոտքերովը կաղ էր։

ԳԼ. Ժ

1 Դաւիթի դէսպաններ կը խրկէ Նաասի որդին Ընոնը մխիթարելու. բայց անիկայ անարգանօք կը վարուի անոնց հետ։ 6 Ամմոնացիք թէև Ասորիներէն օգնութիւն կը գտնեն, բայց Յովաբէն ու Աբեսայէն կը յաղթուին։ 15 Ասորաց զօրագլուխը Սոփակ նոր ձեռնառութիւն մը կ'ընէ Ամմոնացիներուն. իսկ ինքը Դաւիթին կը սպաննուի։

1 Եւ անկէ ետև Ամմոնի որդւոց թագաւորը մեռաւ. ու անոր որդին Ընոնը անոր տեղը
2 թագաւոր եղաւ։ Եւ Դաւիթ ըսաւ. Նաասի որդւոյն Ընոնին մարդասիրութիւն ընեմ, ինչպէս որ անոր հայրը ինձի մարդասիրութիւն ըրաւ. ու Դաւիթ իր ծառաները անոր խրկեց, որ զանիկայ իր Հօրը վրայով մխիթարեն. ու Դաւիթին ծառաները Ամմոնի որդւոց երկիրը
3 գացին։ Եւ Ամմոնի որդւոց իշխանները՝ իրենց տիրոջը Ընոնին ըսին. Միթէ Դաւիթ քու Հայրդ քու առջեդ պատուելուհամար քեզի մխիթարիչներ խրկեց. չէ՞ որ Դաւիթ իր ծառաները քեզի խրկեց, որ քաղաքը աչքէ անցրնեն ու լրտեսեն, որ խորը զանիկայ կորս-
4 ծանէ։ Եւ Ընոն՝ Դաւիթին ծառաները առաւ, ու անոնց մօրուքին կէսը ածիլել տուաւ, ու անոնց հանդերձներուն ալ կէսը մինչև նստոյ տեղը կարել տուաւ, և անոնք
5 խրկեց զանոնք։ Ու երբոր աս բանը Դաւիթին պատմուեցաւ, զանոնք դիմաւորելու խրկեց. քանզի ան մարդիկները շատ անարգուեր էին. ու թագաւորը ըսաւ. Երիքովի մէջ նստէք՝ մինչև որ մօրուքնիդ աճի, ու նոթը դարձէք։
6 Եւ Ամմոնի որդիքը տեսնելով որ Դաւիթին հետ աւրուեցան, Ամմոնի որդիքը խրկեցին, ու Հոմրոյի Ասորիներէն և Սուբայի Ասորիներէն քսան հազար հետևակ, ու Մաաքայի թագաւորէն հազար մարդ, և Տոբայէն տասներկու հազար մարդ վարձքով
7 բռնեցին։ Ու երբոր Դաւիթ աս լսեց, Յո-
8 վաբը ու բոլոր զօրաւոր զօրքերը խրկեց։ Եւ Ամմոնի որդիքը ելան, ու քաղաքին դրանը առջեւը կարգաւ պատերազմի շարուեցան. բայց Սուբայի և Րոոբի Ասորիները, ու Տոբայի և Մաաքան՝ դաշտի մէջ զատ կայներ էին։
9 Եւ Յովաբ երբոր տեսաւ որ պատերազմը առջեւէն ու ետևէն իր վրայ կը հասնի, Իսրայէլի բոլոր ընտրուած մարդիկներէն ընտրեց, ու Ասորւոց դէմ պատերազմի շարեց.
10 Եւ մնացած զօրքը՝ իր եղբօրը Աբեսային յանձնեց, որ

ե Բ Մնաց. ժԹ. 1, ԼԸ։
զ Յոս. ի. 4։ Ել. 2։
է Ծն. ԼՁ. 30։ Ել. ե. 21։ ա Թագ. ժՁ. 4։
ը Բ Օր. ԼԱ. 6։
թ ա Թագ. Ձ. 9։ ա Կոր. ժԶ. 13։
ժ ա Թագ. Ձ. 18։
ի ա Պտ. ժԹ. 16։
լ ա Պտ. ժԹ. 18։
խ Գէ. Ը. 6։
ծ Բ Մնաց. ԺԹ. 6։
կ ա Թագ. ԻԲ. 22, 26։ բ Պտ. ԼԶ. 10։
հ ա Պտ. Ի. 1։
ձ Բ Օր. ԻԲ. 8։
ղ Ծն. ԼՁ. 2։ Յոբ. ԼՁ. 1։ Մաս. Ե. 28։

11 Ամմոնի որդւոյը դիմացը շարէ. Ու ըսաւ. Թէ որ Ասորիները դիս յաղթելու ըլլան, ինծի օգնութեան հասնիս. և թէ որ Ամմոնի որդիքը քեզ յաղթելու ըլլան, ես քեզի օգնու-
12 թեան պիտի հասնիմ. Քաջասիրտ եղիր, ու մեր ժողովուրդին համար և մեր Աստուծոյն քաղաքներուն համար ուժով պատերազմինք, ու Տէրը իր աչքին հաճոյ երևցածը թող ը-
13 նէ։ Եւ Յովաբ իր հետը եղող զօրքով Ասորիներուն մօտեցաւ, որ անոնց դէմ պատերազմ ընէ. ու անոնք անոր առջևէն փախան։
14 Եւ Ամմոնի որդիքը Ասորւոց փախչելը տեսնելով, անոնք ալ Աբեսային առջևէն փախան, ու քաղաքը մտան։ Եւ Յովաբ Ամմոնի որդիներէն դարձաւ, ու Երուսաղէմ եկաւ։
15 Երբոր Ասորիները տեսան որ Իսրայէլին առջևը կոտրուեցան, մէկտեղ ժողովուե-
16 ցան։ Ու Ադրազար Տոբէ խրկեց, և Ասորին Ասորիները ոտք հանեց. ու Եղամ եկան. և անոնց առջևէն Ադրազարին
17 զօրագլուխը Սոփակ կ'երթար։ Ու երբոր Դաւիթին պատմեցին, անիկայ բոլոր Իսրայէլը ժողվելով, Յորդանանէն անցաւ, ու Եղամ հասաւ. և Ասորիները Դաւիթին դիմացը դունդերով շարուեցան, ու անոր հետ պա-
18 տերազմ ըրին։ Եւ Ասորիները Իսրայէլին առջևէն փախան. ու Դաւիթ՝ Ասորիներէն եօթը հարիւր կառք ու քառասուն հազար հեծելաւոր կոտրեց, ու անոնց զօրագլուխը Սոփակը զար-
19 կաւ, որ հոն մեռաւ։ Եւ Ադրազարին հնազանդ եղող բոլոր թագաւորները երբոր տեսան որ Իսրայէլին առջևը յաղթուեցան, Իսրայէլին հետ հաշտութիւն ըրին, ու նոթոր ծառայ եղան. և Ասորիները անկէ ետքը Ամմոնի որդւոյը օգնելու կը վախնային։

ԳԼ. ԺԱ

1 Յովաբ՝ Ասորւոց պաշարած ատենը, Դաւիթ Հնութիւն կ'ընէ Ուրիայէն հետ։ 6 Դաւիթ իր ըրած Հնութիւնը ծածկելու համար, Ուրիան բերել կուտայ. բայց անիկայ տուն երթալ չուզեր, ո՛չ գաղտութեան առնը և ո՛չ գինովութեան։ 14 Ուրիա իր մահուանը պատճառ ըլլալու նամակը Յովաբին կը տանի։ 18 Յովաբ անոր մնացեալ լուրը Դաւիթին կը խրկէ։ 26 Դաւիթ Ներաթէն Բաթսեբան կինիկ կ'առնէ։

1 Ու Հետևեալ տարին՝ թագաւորներուն պատերազմի ելլելու ատենը, Դաւիթ՝ Յովաբը ու անոր հետ իր ծառաները ու բոլոր Իսրայէլը խրկեց, որոնք Ամմոնացիները կոտրեցին, ու Ռաբբան պաշարեցին. բայց Դաւիթ
2 Երուսաղէմ կը նստէր։ Ու մէկ օր մը իրիկուան դէմ Դաւիթ իր անկողինէն ելլելով՝ պատին տանիքին վրայ կը պտըտէր, և տանիքին վրայէն մէկ կինիկ մը տեսաւ որ կը լուա-

---

ե Բ Սմ. ԺԱ. 1։ Ա Մն. Ի. 20։
զ Ա Մն. ժԹ. 1, ԼԶ։
է Ա Մն. ժԹ. 4։ Խչ. 2։
ը Ծն. ԼՁ. 30։ Ել. ե. 21։ ա Թագ. ժՁ. 4։
թ Գէ. Ը. 3, 5։
ժ Կամ Տովէի մարդիկներէն. տես Պատ. ժԻ. 3, 5։
ի Գէ. Ի. 8։
լ Ա Սմ. Զ. 6։
խ Կամ Տովէի ու Մաաքայի մարդիկը
ծ Բ Օր. Լ. 6։
կ Ա Թագ. Ի. 22, 26։ բ Պտ. ԼՁ. 10։
հ ա Պտ. Ի. 1։
ձ Բ Օր. ԻԲ. 8։
ղ Ծն. ԼՁ. 2։ Յոբ. ԼՁ. 1։ Մաս. Ե. 28։

ցուէր ։ ու ան կնիկը տնաքով խիստ գեղեցիկ
3 էր ։ Ու Դաւիթ մարդ խրկեց ։ ու ան կնիկը
Համար հարցուց ։ ու Ջինը ըսաւ ։ Ասիկայ
Ուրիայի Քեթացի կնիկը՝ *Ելիամին աղջիկը
4 †Հերսաբէն է ։ Ու Դաւիթ պատգամաւոր-
ներ խրկեց ։ ու զանիկայ առաւ ։ ու երբոր
Կնիկը անոր եկաւ ։ Ը Դաւիթ անոր հետ պառ-
կեցաւ ։ ու անիկայ Ը իր անմաքրութենէն պէտ
Նոր մաքրուած էր ։ ետքը Կնիկը իր տունը գը-
5 նաց ։ Ու կնիկը յղացաւ ։ ու Դաւիթին
6 մարդ խրկեց՝ ըսելով ։ Ես յղի եմ ։ Ու Դա-
ւիթ՝ Յոաբին հրաման խրկեց ։ ու ըսաւ ։
Ուրիան Քեթացի Ուրիան ետդի խրկէ ։ Յոաբն ալ
7 Ուրիան Դաւիթին խրկեց ։ Ու երբոր Ուրիան
անոր եկաւ ։ Դաւիթ Յոաբին ողջոյնները ու
զօրքին ողջոյնները ու պատերազմին վիճակը
8 հարցուց ։ Ու Դաւիթ Ուրիային ըսաւ ։ Տուն
ղրդ իջիր ։ ու Ոտաքերդ լուա ։ Ու Ուրիա՝
Թագաւորին պալատէն ելաձին պէս ։ անոր ե-
9 տևէն թագաւորէն †պարգև գնաց ։ Բայց
Ուրիա իր տիրոջը բոլոր ծառաներուն հետ՝ պա-
Լատին դուռը պառկեցաւ ։ ու իր տունը չի-
10 ջաւ ։ Ու Դաւիթին պատմեցին ու ըսին թէ՝
Ուրիան իր տունը չիջաւ ։ Ու Դաւիթ Ու-
րիային ըսաւ ։ Դուն ճամբայէ չէ՞ս եկեր ։ ին-
11 չո՞ւ համար քու տունդ չես իջներ ։ Ու Ու-
րիա ըսաւ Դաւիթին ։ Տապանակը ու Իսրա-
յէլը ու Յուդան վրաններու մէջ կը նստին ։
և †իմ տէրս Յոաբը ու իմ տիրոջս ծառանե-
րը բաց դաշտի մէջ կը բանակին ։ ու ես ուտե-
լու ու խմելու և կնկանս հետ պառկելու
համար իմ տունս երթամ ։ դուն կենդանի ես ։
ու քու հոգիդ կենդանի է՝ որ ես աս բանը
12 չեմ ըներ ։ Ու Դաւիթ Ուրիային ըսաւ ։ Այս-
օր ալ հոս մնացիր ։ ու վաղը քեզ խրկեմ ։
Ու Ուրիա ան օրը ու հետևեալ օրը Երու-
13 սաղէմի մէջ մնաց ։ Ու Դաւիթ հրաւիրեց
զանիկայ ։ որ անոր առջևը կերաւ խմեց ։ ու
Դուն †զանիկայ գինովցուց ։ խոկ Ուրիա ի-
րիկուընը ելաւ՝ ու Ը իր տիրոջը ծառաներուն քո-
վը իր անկողնին մէջ պառկեցաւ ։ բայց իր
14 տունը չիջաւ ։ Ու առաւօտուն՝ Դաւիթ †նա-
մակ մը գրեց Յոաբին ։ և Ուրիային ձեռքովը
15 խրկեց ։ Ու նամակին մէջը գրեց ու ըսաւ ։
Ուրիան խիստ սաստիկ պատերազմին դիմացը
դրէք ։ ու դուք ետ քաշուեցէք ։ Ը որ զարնուի
16 ու մեռնի ։ Ու երբոր Յոաբ քաղաքը պահա-
րեց ։ Ուրիան անանկ տեղ մը դրաւ՝ որ հոն
17 զօրաւոր մարդիկներ գտնուիլը գիտէր ։ Ու
քաղաքին մարդիկները ելան ։ ու Յոաբին հետ
պատերազմ բռնին ։ և զօրքէն՝ Դաւիթին ծա-
ռաներէն իննսան ։ ու Ուրիան ալ մե-
18 ռաւ ։ Ու Յոաբ պատգամաւորը մը խրկեց ։
ու պատերազմին բոլոր պարագաները Դա-
19 ւիթին իմացուց ։ Ու պատգամաւորին պա-
տուիրելով ըսաւ ։ Պատերազմին բոլոր դի-
պուածները թագաւորին պատմելէդ ետքը ։
20 Թէ որ թագաւորին բարկութիւնը ելլէ ։ ու
քեզի ըսէ թէ՝ Ինչո՞ւ պատերազմելու համար
քաղաքին մօտեցաք ։ չէիք գիտեր որ պա-
21 րսպէն նետ կը նետեն ։ ‖ Յերոբաալին որդին
Ը Աբիմելեքը ո՞վ մեռցուց ։ չէ՞ որ մէկ կնիկ մը
պարսպին վրայէն երկանաքարի կտոր մը նետեց
անոր վրայ ։ որ անիկայ Թեբեսի մէջ մեռաւ ։
պարսպին ինչո՞ւ մօտեցաք ։ ան ատենը դուն
ըսես ։ Քու ծառադ Ուրիան ալ մե-
22 ռաւ ։ Ու պատգամաւորը գնաց ։ ու Յոաբ-
ին բոլոր իրեն պատուիրածը Դաւիթին պատ-
23 մեց ։ Ու պատգամաւորը Դաւիթին ըսաւ ։
Ան մարդիկները մեր վրայ ուժոյան ։ ու մեզի
դէմ դաշտը ելան ։ բայց մենք մինչև քաղաքին
24 դուռը §հալածեցինք զանոնք ։ Ու ախեղնաւոր-
ները պարսպին վրայէն քու ծառաներուդ նե-
տեր նետեցին ։ ու Թագաւորին ծառաներէն մէկ
քանիները մեռան ։ և քու ծառադ Ուրիացի
25 Ուրիան ալ մեռաւ ։ Ան ատեն Դաւիթ պատ-
գամաւորին ըսաւ ։ Յոաբին այսպէս ըսես ։
Այս բանը քու աչքերուդ դէշ չերևնայ ։ թանզի
սուրը երբեմն ասիկայ կ՚ուտէ ու երբեմն անի-
կայ ։ քաղաքին վրայ պատերազմը աստկայուր,
և զանիկայ փլցուր ։ ու դո՛ւն ալ քաջալերէ՛
26 զանիկայ ։ Ու Ուրիային կնիկը իր էրկանը Ու-
րիային մեռնիլը լսելով՝ իր էրկանը համար սուգ
27 բրաւ ։ Ու երբոր սուգը անցաւ ։ Դաւիթ
Տարդ խրկեց ։ ու զանիկայ իր տունը առաւ ։
և անիկայ Ը անոր կնիկը եղաւ ։ ու անոր որդի
մը ծնաւ ։ Բայց Դաւիթին աս ըրած բանը՝
Տէրոջը աչքերուն դէշ երևցաւ ։

ԳԼ ։ ԺԹ

1 Նաթան՝ էդ գառնուկին առակը կը պատմէ, որով Դա-
ւիթի կը տպաւորի ինքզինքը պատագաբար։ 7 Դաւիթ՝
Նաթանէն յանդիմանուելով՝ իր մեղքը կը խոստովանի,
ու թողութիւն կը ստանայ ։ 15 Դաւիթի քանի որ իր
զաւակ ողջ էր, անոր համար սուգ կ՚ընէ ու կ՚աղօթէ ։
24 Սողոմոն կը ծնանի, ու Ենովդիա կ՚անուանի ։ 26
Դաւիթ Հռաբան կ՚առնէ, ու անոր մէջը բնակող ժո-
ղովուրդը կը տանջէ ։

1 Եւ Տէրը Նաթան Դաւիթին խրկեց ։ ու
Ը անոր եկաւ, ու Ը անոր ըսաւ ։ Մէկ քա-
ղաքի մը մէջ երկու մարդ կար ։ մէկը հարուստ
2 ու մէկալը աղքատ ։ Հարուստը խիստ շատ
3 հօտեր ու արջառներ ունէր ։ Բայց աղ-
քատը ուրիշ բան մը չունէր ։ միայն թէ էդ
գառնուկ մը ։ որ ծախսու առեր էր ։ ու կը

Ը Տես ա Թագ. ժա. 8, 9։
Ը Կամ. ժբ. 9։
‖ Եբր. Յեղորեսեի. որ ը-
ստ Ը Ամթ.ացից բանը թեղ
ջատագովաբանութիւն ընէ. տես
Դատ. գ. 32։
§ Եբր. անոնց վրայ էինք։
հ Կամ. ժբ. 9։

ա Սաղ. ծա. ին վերնագիրը։
բ Տես գլ. ժգ. 5, նշ։
գ Թագ. ի. 35—41։ Լա-
ւ. 3։

Ը Կամ. իգ. 39։
* Կամ Ելիելին. ա Մն. գ. 5։
† Եբր. Խեթացւէն
ը Սաղ. ծա. ին վերնագիրը։ Հակ. ա. 14։
Ը Ղև. ժէ. 19, 28։ ժբ. 19։
ը Ծն. ժբ. 4։ ժգ. 2։
‡ Կամ կնոպատրի բաժին
բ Կամ. է. 2, 6։
Ը Կամ. ի. 6։
թ Ծն. ժգ. 33, 35։
լ Հմր 9։

անուցանէր • և Ջաւնոնէն անոր հետ ու անոր
տղոցը հետ մէկտեղ մեծցաւ • անոր պատառէն
կ'ուտէր ու անոր գաւաթէն կը խմէր և անոր
ծոցը կը պառկէր ու անոր՝ աղջկան մը պէս
4 էր : Եւ ճամբորդ մը եկաւ ան Հարուսա մար-
գուն • ան ալ խնայելով իր հօտերէն ու ար-
ջառներէն առնելու ու իրեն եկող ճամբորդին
էրթալոյ պատրաստելու , Գնաց ան աղքատ
մարդուն էգ գառնուկը առաւ ու զանիկայ ի-
րեն եկող մարդուն համար պատրաստեց :
5 Ըն առներ Դաւիթին բարկութիւնը ան
մարդուն դէմ սաստիկ բորբոքեցաւ ու ՚Նա-
թանին ըսաւ • Տէրը կենդանի է որ՝ ատ բանը
6 ընող մարդը ՚մեռնելու արժանի է : Եւ ան
գառնուկը ՚չորեքպատիկ պիտի հատուցանէ •
7 քանզի ասա բանը ըրաւ ու գութ չունեցաւ : Ըն
առներ ՚Նաթան՝ Դաւիթին ըսաւ • Ըն մարդը
դուն ես • Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս
կ'ըսէ • Ես քեզ Իսրայէլի վրայ ես թագաւոր
օծեցի , ու քեզ Սաուղին ձեռքէն ես ազա-
8 տեցի • Եւ տիրոջդ տունը քեզի՝ ու տիրոջդ
կիներները քու ծոցդ տուի , և Իսրայէլի ու Հու-
դայի տունը քեզի տուի • ու թէ որ քիչ Էներ-
նոր , քեզի *ասոնցմէ աւելի բաներ կու տայի":
9 ՚Ուրիայի համար Տէրոջը խօսքը ՚ամարգե-
ցիր , անոր աչքերուն առջեւը չարութիւն ըն-
ծայ • ՚Հիտացի Ուրիան սրով մեռցուցիր , ու
անոր կնիկը քեզի կնիկ առիր , ու զանիկայ Ամ-
10 մոնի որդւոց սրովը մեռցուցիր : Եւ հիմա ալ
անարգելուդ համար , ու Հիտացի Ուրիային
կնիկը քեզի կնիկ առնելուդ համար , ՚քու
տունէդ սուրը յաւիտեան պակաս պիտի չըլ-
11 լայ : Եւ՝ Տէրը այսպէս կ'ըսէ • Ըսկսի ես քու
տունէդ՝ քեզի դէմ չարիք մը պիտի հանեմ •
ու ՚քու աչքերուդ առջեւը քու կիներդ պի-
տի առնեմ , և զանոնք քու դրացիիդ պիտի
տամ • ու անիկայ ասլեզակին առջեւը քու
12 կիներուդ հետ պիտի պառկի : Վասնզի դուն
ծածկաբար ըրիր • ՚բայց ես ասա բանը բոլոր Իս-
րայէլին առջեւը՝ ու արեգակին առջեւը պիտի
13 ընեմ: ՚Եւ Դաւիթ՝ ՚Նաթանին ըսաւ • ՚Տէ-
րոջը դէմ մեղք գործեցի • ու ՚Նաթան Դաւի-
թին ըսաւ • Տէրն ալ ՚քու մեղքդ ներեց • պի-
14 տի չմեռնիս : Բայց որովհետեւ ասա բանով Տէ-
րոջը թշնամիներուն ՚հայհոյութիւն ընելու ա-
ռիթ տուիր • անոր համար ասա քեզի ծնած տը-
ղան անշուշտ պիտի մեռնի :
15 Ու ՚Նաթան իր տունը գնաց : Եւ Տէրը
զարկաւ ան մանուկը՝ որն որ Ուրիային կնիկը
Դաւիթին ծներ էր • ու սաստիկ հիւանդացաւ:
16 Եւ Դաւիթ՝ մանուկին համար Աստուծոյ ա-
դաչեց • ու Դաւիթ ծոմ պահեց , ու գնաց
17 ՚ծերը դիշերը գետնի վրայ պառկեցաւ : Եւ
անոր տանը ծերերը անոր *քովը գացին" , որ
զանիկայ գետնէն վերցնեն • բայց անիկայ չու-
18 զեց , ու անոնց հետ հաց չկերաւ : Ու եօթ-
ներորդ օրը մանուկը մեռաւ • և Դաւիթին
ծառաները՝ մանուկին մեռնիլը անոր իմացընե-
լու վախցան • քանզի ըսին • Ահա քանի որ
մանուկը ողջ էր , անոր ըսուցինքը , ու անի-
կայ մեր խօսքը մտիկ չըրաւ • և ի՞նչպէս անոր
ըսենք՝ թէ Մանուկը մեռաւ , որ գէշ բան մը
19 ընէ : Բայց Դաւիթ իր ծառաներուն շշունչը
առնելով՝ իմացաւ որ մանուկը մեռեր է • ու
Դաւիթ իր ծառաներուն ըսաւ • Մանուկը մե-
20 ռա՞ւ • ու անոնք ըսին • Մեռաւ : Ըն առներ
Դաւիթ դետնէն ելաւ , լուացուեցաւ , ՚օծ-
ծուեցաւ , հանդերձները փոխեց , ու Տէրոջ
տունը մտնելով՝ երկրպագութիւն ըրաւ •
ետքը իր տունը գարձաւ • և ուզեց , ու անոր
21 առջեւը հաց դրին , ու կերաւ : Եւ ծառա-
ները անոր ըսին • Ըս ըրած բանդ ի՞նչ պիտի
ըլլայ • քանի որ մանուկը ողջ էր , անոր համար
ծոմ պահեցիր ու լացիր • իսկ մանուկը մեռա-
22 ծին պէս՝ ելար հաց կերար : Եւ Դաւիթ ը-
սաւ • Քանի որ մանուկը ողջ էր , ծոմ պա-
հեցի ու լացի • ՚քանզի ըսի • Ո՞վ գիտէ ,
գուցէ Աստուած ինծի ողորմի , ու մանուկը ա-
23 ղաղնայ : Բայց հիմա անիկայ մեռած է ,
ի՞նչու համար ծոմ պահեմ • միթէ ես կրնամ
զանիկայ նա գարձընել • ես անոր պիտի եր-
թամ , բայց ՚անիկայ ինծի պիտի չդառնայ :
24 Եւ Դաւիթ իր կնիկը Բերսաբէն մխիթարեց •
ու անոր քովը մտաւ , և անոր հետ պառկե-
ցաւ • ու ՚անիկայ որդի մը ծնաւ , ու ՚անոր
անունը Սողոմոն դրաւ • և Տէրը զանիկայ սի-
25 րեց : Ու ՚Նաթան մարգարէին ձեռքովը պատ-
գամ խրկեց • և անոր անունը՝ Տէրոջը համար
‡Յեդիդիա կոչեց :
26 Ու ՚Յովաբ Ամմոնի որդւոցը ՚Արբայէլին
դէմ պատերազմ ըրաւ , ու թագաւորանիստ
27 քաղաքը առաւ : Եւ Յովաբ՝ Դաւիթին պատ-
գամաւորներ խրկեց , ու ըսաւ • Արբայէլի դէմ
պատերազմ ըրի , ու Ջուրերուն քաղաքը առի •
28 Եւ հիմա մնացած ժողովուրդը ժողվէ , ու
քաղաքին դիմացը բանակ դիր , և զանիկայ առ•
ջորայ որ քաղաքը ես առնեմ , ու անոր վրայ
29 իմ անունս դրուի : Ուստի Դաւիթ բոլոր ժո-
ղովուրդը ժողվեց , ու Արբա գնաց , և ա-
նոր դէմ պատերազմելով՝ զանիկայ առաւ •
30 Ու անոնց թագաւորին գլխէն թագը ա-
ռաւ , որ տաղանդ մը ոսկիի ծանրութիւն ու-

‡ ա Ցագ • իկ • 16 :
ᵀ Նէ • իբ • 1 : Ել • ժկ • 8 :
ᵇ ա Ցագ • ժչ • 13 :
* Նշան • այս ինչ ու այն ինչ
բաները կ'ուզեցնէի :
ᴸ Տես ա Ցագ • ժե • 19 :
ᵏ Ցագ • ժե • 31 :
ᴱ Կ • ժա • 15 , 16 , 17 ,
27:
ᴿ Ըմմա • է • 9 :
ᵏ ի Օր • իբ • 30 • Կ •
ժչ • 32 :
ᵏ Կ • ժդ • 22 :
ᴸ Տես ա Ցագ • ժե • 24 :
ᵏ Կ • իդ • 10 : Յով • է • 20 :
Սալ • լբ • 5 : Ծա • ֆ :
Ընակ • իբ • 13 :
ᵀ Կ • իդ • 10 : Սալ • լբ •
1 : Յով • է • 21 : Սիք • է •
18 : Օաբ • գ • 4 :
ᵏ Նա • ծբ • 5 : Իզեկ • լչ •
20 , 23 : Հռոմ • ը • 24 :
* Կ • ժդ • 31 :
† Նշան • վրայ հլան ,
ᵏ Հռութ • գ • 3 :
ᴸ Յով • ա • 20 :
ᵏ Տես Նա • լբ • 1 , 5 : Յովե •
գ • 9 :
ᴱ Յով • է • 8 , 9 , 10 :
ᵏ Սամ • ա • 6 :
ᵏ ա Սն • իբ • 9 :
‡ ᵘ՝ Տէրոջը սիրելին ,
ᴸ ա Սն • ի • 1 :
* ի Օր • գ • 11 :
ᴸ ա Սն • ի • 2 :
—

նէր պատուական քարերով պատրաստած ։ և անիկայ Դաւիթին գլուխը դրուեցաւ ։ ու Դ՚Երուսաղէմ քաղաքէն խիստ շատ աւար առաւ ։
31 Երբ անոր միջը եղած ժողովուրդը հանեց ։ ու զանոնք սղոցներու ու երկաթէ կամնասայլներու ու երկաթէ տապարներու տակ դրաւ ։ և զանոնք աղիւսի փուռէ անցուց ։ ու Ամմոնի որ դուռը բոլոր քաղաքներուն այսպէս ըրաւ ։ ու Դաւիթ բոլոր ժողովուրդով Երուսաղէմ դարձաւ ։

ԳԼ ։ ԺԳ

1 Աբիսան՝ Յեսսէին սիրահարելով , Հոաբաբին խրատովը զինքը հեռանդ կը ձևացընէ , ու զանիկայ բնդունելով կը ցկէ ։ 15 Հոաբ առելբեթամին մը զանիկայ դուրս հանել կուտայ ։ 19 Երիսողամ՝ Յեսսէին կը մխիթարէ , և իր գիտաւորութիւնը ծածուկ կը պահէ ։ 23 ու երբոր իր ոչխարները ասպակատուր ընելու կ՚երթայ , Թամարային բոլոր որդւոցը առջևը Աբիսան կը մեռցընէ ։ 30 Դաւիթի լսելով որ իր բոլոր որդիները մեռցուած են , կը վշտանայ ։ ու Յովնադաբ զանիկայ կը մխիթարէ ։ 37 Երիսողամ Թալմիին քովը Գեսուր կը փախչի ։

1 Ու ետեւէ եղաւ՝ Դաւիթին որդւոյն Աբիսողմին մէկ դեղեցիկ քոյրը կար , որուն անունը Թամար էր ։ ու զանիկայ Դաւիթին որդի Յովնադաբ էր ։ ու Յովնադաբ խիստ խորագէտ մարդ մըն էր ։ Եւ անոր ըսաւ ։ Ո՛վ թագաւորի տղայ , դուն ինչ՚ համար այդպէս օրէ օր կը հալիս ։ պատճառը ինծի չես յայտներ ։ Ու Ամմոն անոր ըսաւ ։ Ես իմ եղբօրս Աբիսողմին քրոջը Թամարին սիրահարած եմ ։ Եւ Յովնադաբ անոր ըսաւ ։ Ընկողնիդ մէջը պառկէ , ու քեզ հիւանդ ձևացուր ։ ու երբոր քու հայրդ քեզ տեսնելու գայ , անոր ըսէ ։ Կ՚աղաչեմ՝ որ իմ քոյրս Թամարը գայ , ու ինծի հաց կերցընէ , ու իմ աչքերուս առջևը կերակուր շինէ , որ տեսնեմ , ու անոր ձեռքէն ուտեմ ։ Եւ Ամմոն պառկեցաւ , ու զինքը հիւանդ ձևացուց ։ ու երբոր թագաւորը զանիկայ տեսնելու եկաւ , Ամմոն՝ թագաւորին ըսաւ ։ Կ՚աղաչեմ , իմ քոյրս Թամարը թող գայ , ու իմ աչքերուս առջևը երկու բլիթ շինէ , ու անոր ձեռքէն ուտեմ ։ Եւ Դաւիթ Թամարին հետը խրկից տունը՝ ըսելով ։ Ամմոն եղբօրդ տունը գնա , ու անոր կերակուր շինէ ։ Եւ Թամար իր եղբօրը Ամմոնին տունը գնաց ։ ու անիկայ պառկած էր ։ և աղէնիը խմորը առաւ շաղեց , ու անոր աչքերուն առջևը բլիթներ շինեց , ու 9 եփեց ։ Եւ տապակը առաւ , ու անոր առջևը պարպեց ։ բայց անիկայ ուտել չուզեց ։ ու Ամմոն ըսաւ ։ Հոմիս ամէն մարդը դուրս հանեցէք ։ ու ամէն մարդ անոր քովէն դուրս 10 ելան ։ Եւ Ամմոն Թամարին ըսաւ ։ Կերակուրը սենեակը ներս բեր , որ ձեռքէդ ուտեմ ։ Ու Թամար շինած բլիթները առաւ , ու իր եղբօրը Ամմոնին՝ սենեակը տարաւ ։ Եւ անոր մօտեցուց , որ ուտէ ։ Իսկ Ամնոն զանիկայ 12 բռնեց ու անոր ըսաւ ։ Եկո՛ւր քոյրս՝ ինծի հետ պառկէ ։ Եւ անիկայ ըսաւ անոր ։ Ո՛չ , եղբայրս՝ ինձ մի բռնադատեր ։ քանզի Իսրայէլի մէջ այդպէս բան չըլլար ։ առ Անզգամութիւն մի ըներ ։ 13 և ես իմ նախատինքս ո՞ւր տանիմ ։ դուն ալ Իսրայէլի մէջ անզգամներուն մէկուն պէս պիտի ըլլաս ։ և հիմա կ՚աղաչեմ՝ թագաւորին զրուցէ ։ ու անիկայ ինձ 14 քեզմէ չարդիլեր ։ Բայց Amնոն անոր խօսքը մտիկ ընել չուզեց ։ հապա անկէ զօրաւոր բլլալով , զանիկայ բռնադատեց , ու անոր հետ 15 պառկեցաւ ։ Ու Թամար Ամնոն զանիկայ խիստ շատ ատեց ։ անանկ որ՝ ատելացած ատելութիւնը՝ առաջի ունեցած սիրէն աւելի մեծ էր ։ և Ամնոն անոր ըսաւ ։ Կո՛ղ գնա ։ Ու անիկայ 16 անոր ըսաւ ։ Ո՛չ ընէր առ բանը՝ ինձ վռնտելուդ չարութիւնը՝ մեկալ ինծի ըրածէդ աւելի մեծ է ։ բայց Amնոն անոր մտիկ ընել չու- 17 զեց ։ Եւ իրեն ծառայութիւն ընող մանչը կանչեց ու ըսաւ ։ Սրիկայ քովէս դուրս հան- 18 նէ , ու հետէն դուռը կղպէ ։ (Եւ աղջկան վրայ զգեստ պատմուճան մը կար ։ քանզի թագաւորին կոյս աղջիկները ասանկ պատմուճան կը հագնէին ։) Ու անոր ծառան զանիկայ դուրս հանեց , ու հետէն դուռը կղպեց ։
19 Եւ Թամար մոխիր առաւ , ու իր գլխուն վրայ ցանեց , ու իր վրայի բազմագոյն պատմուճանը պատռեց , և ձեռքը իր գլխուն վրայ 20 դրաւ , ու լալով գնաց ։ Եւ անոր եղբայրը Աբիսողմ անոր ըսաւ ։ Միթէ եղբայրդ Ամնոն քեզի հետ եղաւ ։ ու հիմա քոյրս՝ լուռ կեցիր ։ ան քու եղբայրդ է ։ սրիկայ մի դներ ։ և Թամար իր եղբօրը Աբիսողմին 21 տունը անմխիթար կը նստէր ։ Ու Դաւիթ թագաւորը ասոր ամէն բաները լսելով , խիստ 22 բարկացաւ ։ Եւ Աբիսողմ Ամնոնին հետ ո՛չ չար կամ դէշ խօսք մը չխօսեցաւ ։ քանզի Աբիսողմ Ամնոնը կ՚ատէր՝ իր քոյրը Թամարը լլկելուն համար ։
23 Ու երկու տարի անցնելէն հետը , երբոր Աբիսողմին ոչխարները Եփրեմի մօտ եղած Բաալասորին մէջ ասպակատուր կ՚ընէին , Աբիսողմ՝ թագաւորին բոլոր որդիները հրաւիրեց ։

ա ԳԼ ։ գ ։ 2 , 3 ։
բ ա Պն ։ գ ։ 9 ։
գ Տճս ա Թագ ։ ժԶ ։ 9 ։
դ Ծն ։ ժբ ։ 6 ։
ե Ծն ։ խե ։ 1 ։
զ Ծն ։ լի ։ 12 ։
է Ծն ։ լգ ։ 2 ։
ը Ել ։ ժբ ։ 9 , 11 ։ ի ։ 17 ։
թ Ծն ։ լդ ։ 7 ։ Գատ ։ ժի ։ 23 ։ ի ։ 6 ։
ժ Տճս Ել ։ ժբ ։ 9 , 11 ։
ի Ի Օր ։ իբ ։ 25 ։ Տճս գԼ ։ ժբ ։ 11 ։
* Կամ պատճառ ընդայ ։
† Եբր ։ Հանգիստ ։
լ Ծն ։ լե ։ 3 ։ Գատ ։ ե ։ 30 ։ Սաղ ։ խե ։ 14 ։
խ Ելս ։ է ։ 6 ։ ԳԼ ։ ա ։ 2 ։ Յով ։ բ ։ 12 ։
ծ Երեմ ։ ե ։ 37 ։
‡ Կամ տրամեցաւ ։
հ Ծն ։ իդ ։ 50 ։ Լա ։ 24 ։
ձ Ել ։ ժի ։ 17 , 18 ։
ղ Տճս Ծն ։ լբ ։ 12 , 13 ։

24 Եւ Աբիսողամ՝ թագաւորին դնաց ու առնոր ը-
սաւ. Ինչ՞ քու ծառայիդ ոչնաբոները ասրա-
կատուր կ՚ընեն. ընդհակ ըլլ, թագաւորը ու
անոր ծառաները՝ քու ծառայիդ հետ երթան:
25 Եւ թագաւորը Աբիսողոմին ըսաւ. Ընչ, որ-
դիս, ամենեւս հերթանք, որ քու վրադ ծան-
րութիւն չըլլանք. ու զանիկայ սոխպից. բայց
Դաւիթ երթալ չուզեց, ու զանիկայ օրհնեց:
26 Եւ Աբիսողամ ըսաւ. Եթէ ոչ՝ գոնէ իմ եղ-
բայրս Յեռներ մեր հետը գայ. ու թագաւորը
անոր ըսաւ. Ընդհակ ինչո՞ւ քու հետդ երթայ:
27 Ինչպէս Աբիսողամ զանիկայ սոխպելուն համար՝
Յեռներ ու թագաւորին բոլոր որդիները անոր
28 հետը խրկեց: Եւ Աբիսողամ իր մանչերուն
պատուիրեց ու ըսաւ. Լսեցէք, երբոր Ամ-
նոնին սիրտը գինիէն զուարթանայ, ու ես
ձեզի՝ Յեռներ զարկէք ըսեմ, զանիկայ սպա-
նեցէք. մի վախնաք. չէ՞ որ ես ձեզի հրա-
մայեցի. քաջասիրտ ու զօրաւոր կարճէներ ե-
29 ղէք: Եւ Աբիսողոմին մանչերը՝ Աբիսողոմին
պատուիրածին պէս ըրին Յեռներին. ու թագա-
ւորին բոլոր որդիքը ոտք ելան, և ամէն մէկը
30 իր ջորին հեծնելով՝ փախան: Եւ անոնք դեռ
ճամբան ըլլալով, Դաւիթին լուր բերին ու ը-
սին. Աբիսողամ՝ թագաւորին բոլոր որդիները
31 սպանուց, ու անոնցմէ մէկը չմնաց: Եւ թա-
գաւորը ոտք ելաւ, իր հանդերձները պատ-
ռեց, ու գետինը պառկեցաւ. ու անոր բո-
լոր ծառաները հանդերձները պատռած անոր
32 քովերուն կը կայնէին: Եւ Դաւիթին եղբօ-
րը Սամայիին որդին Յովնադաբը պատասխան
տուաւ ու ըսաւ. Իմ տէրս չկարծէ որ բոլոր
երիտասարդները՝ թագաւորին որդիները սպա-
նեցին. քանզի միայն Յեռներ սպառած է.
վասն զի ասոր բանը Աբիսողոմին բերնովը որո-
շուած էր, անոր քոյրը Թամարը լկտած օրէն
33 ի վեր: Եւ հիմա իմ թագաւոր տէրս իր սրտին
մէջ ասոր բանը չդնէ, կարծելով թէ՝ թագա-
ւորին բոլոր որդիքը սպաւան. քանզի միայն Ամ-
34 նոնը սպառած է: Եւ Աբիսողոմը փախաւ: Եւ
երբոր Դաւիթին պատանին դէտը աչքերը վեր-
ցուց նայեցաւ, տեսաւ որ իր ետեւէն լեռնայր
35 քովէն խիստ շատ ժողովուրդ կու գար: Եւ
ասոնը Յովնադաբ՝ թագաւորին ըսաւ. Ահա
թագաւորին որդիքը կու գան. ծառայիդ խօս-
36 քը եղաւ: Եւ անոնց իր խօսքը լմընցուցա-
ծին պէս, ահա թագաւորին որդիքը եկան, ու
ձայներնին վերցուցին ու լացին. և թագաւորն
ալ ու անոր բոլոր ծառաները մեծ լացով մը
37 լացին: Իսկ Աբիսողամ փախաւ, ու Գեսու-
րի թագաւորին՝ Ամիուդի որդւոյն Թողմիին

ա Թագ. բ. 4, 36:
բ Դատ. ժբ. 6, 9, 22:
Հռութ. գ. 7: ա Թագ.
բ. 36: Նաթ. ա. 10:
Պաղ. ճգ. 15:
գ Ելեն. ա. 9:
դ Կռ. ա. 11:
ե Կռ. ժգ. 16:

զ Ելմ 3:
է Կռ. ժբ. 19:
ը Ելմ 38:
թ Կռ. գ. 3:
ժ Կռ. ժգ. 23, 32: ժէ. 8:
ի Պաղ. ճգ. 2:
ժա Նոն. լբ. 12:

ժբ Կռ. ժգ. 39:
ժգ Պն. ժա. 6:
ժդ Տես Հռութ. գ. 3:
ժե Ելմ 19: Նռ. գ. 15:
Նբէր. խօսեցաւ.
ժզ ա Թագ. ի. 41: Կռ.
ա. 2:
ժէ Տես գ Թագ. գ. 26, 28:

ժը Տես գռ. ժբ. 1:
ժթ Թագ. լբ. 19: ի Օր.
ժբ. 12:
ի Նոն. իէ. 13: ա Թագ.
իբ. 24: Պատ. իէ. 25:
ի Կռ. գ. 28, 29: գ Թագ.
բ. 33:
ի Թագ. լբ. 19:

գնաց. բայց Դաւիթ ամէն օր իր որդւոյն հա-
38 մար սուգ կ՚ընէր: Եւ Աբիսողամ փախաւ, ու
Գեսուր գնաց, ու հոն իրեք տարի մնաց:
39 Եւ Դաւիթ թագաւորը Աբիսողոմին ելլելու
կը փափաքէր. քանզի մխիթարուեր էր
Ամնոնին վրայ՝ մեռելոյ համար:

ԳԼ. ԺԴ

1 Յովաբ՝ Թեկուացի կնիկ մը վարձքով կը բռնէ, որ ա-
ռակով մը Աբիսողոմը տուն դարձնելու համար թագա-
ւորին սիրտը. և Յովաբ զանիկայ Նրուսաղէմ կը բե-
րէ: 25 Աբիսողոմին գեղեցկութիւնը, մազերը, ու անոր
զաւակները: 28 Նրկու տարիէն ետեւ Աբիսողամ՝ Յո-
վաբին ձեռօքը թագաւորին առջեւը կընդունայ:

1 Եւ Ծարուհիայի որդին Յովաբը իմացաւ
որ թագաւորին սիրտը Աբիսողոմին վրայ
2 է: Եւ Յովաբ՝ Թեկուէ Տարդ խրկեց, և
անկէ խելացի կնիկ մը բերել տուաւ, ու անոր
ըսաւ. Կ՚ապաշխես, քնզ սգաւոր ձեւացո՛ր,
ու սուգի հանդերձներ հագիր, ևղով մի օ-
ծուիր, ու մեռելի մը համար շատոնցմէ սուգ
3 բռնող կնկան պէս եղիր. Եւ թագաւորին
մտիր, ու անոր առ կերպով խօսէ. և Յովաբ
4 տանոր բերանը խօսքեր դրաւ: Եւ ան Թե-
կուացի կնիկը՝ թագաւորին մտաւ խօսելու
համար՝ ու երեսի վրայ գետինը իյնալով՝
անոր երկրպագութիւն ըրաւ, ու ըսաւ. Ող
5 թագաւոր՝ օգնէ ինձի: Եւ թագաւորը ա-
նոր ըսաւ. Քնչ ունիս եղաւ: Եւ կնիկը ը-
սաւ. Ող, ես մեկ որբևայրի կնիկ մըն եմ, ու
6 իմ էրիկս մեռած է. Եւ քու աղախնդ երկու
որդի ունէր. ու երկուքը դաշտի մէջ իրարու
հետ ծեծկուելացան. և անոնց մէջը հաշտնող
մը չըլլալուն համար, մէկը մեկալը զար-
7 կաւ, ու զանիկայ սպաւցուց: Եւ ահա Ընդր
ազգատոհմը՝ քու աղախինիդ դէմ ոտք ելան,
ու ըսին. Իր եղբայրը սպաղընողը տուր, որ
զանիկայ սպաղընենք՝ իր սպաւցած եղբօրը կե-
նացը համար, ու ժառանգն ալ կորսընցընենք.
և ինծի մնացած կայծը պիտի մարեն, երկրիս
վրայ էրկանս անունը ու մնացորդը չպահելով:
8 Եւ թագաւորը կնկանը ըսաւ. Տունդ գնա,
9 ու ես քեզի համար կը պատուիրեմ: Եւ Թե-
կուացի կնիկը թագաւորին ըսաւ. Ող տէր իմ
թագաւոր՝ ինծի իմ վրաս ու իմ հօրս տանը
վրայ ըլլայ, բայց թագաւորը ու անոր աթոռը
10 անպարտ ըլլայ: Եւ թագաւորը ըսաւ. Թէ
որ քեզի բան մը ըսող ըլլայ, անոր հետ
11 բեր, ու ան էլ քեզի չդպչիր: Եւ անի-
կայ ըսաւ. Թագաւորը Ընդհակ ընէ, իր Տէր
Աստուածը յիշէ, ու չթողու որ արեան վրէժ-

խնդիրները շատնան ապականելու ; որ իմ որդիս մեռցընեն : Եւ անիկայ ըսաւ . Տէրը կենդանի է որ քու որդւոյդ ճլխէն մազ մը
12 գետինը պիտի չիյնայ : Ան աումները կնիկը ըսաւ . Յոմ, քու աղախինդ իմ տիրոջս թագաւորին մէկ խօսք մը զրուցէ . ու անիկայ՝ Օ՛ր-
13 րուցէ ըսաւ : Եւ կնիկը ըսաւ . Երեմն Ա՛ստուածոյ ժողովուրդին վրայ ինչո՞ւ համար այդպէս բան կը մտածես . որովհետեւ թագաւորը քանի որ ի՛ր աբսորածը ետ չդարձընէ , աս խօսքերը խօսելով յանցաւորի պէս կ՛ըլլայ .
14 Վասնզի մենք ի՛ւ հարկէ պիտի մեռնինք , ու գետինը թափած ջուրին կը նմանինք , որ ետ չի՛ կրնար ժողվուիլ . և Ա՛ստուած ինչ որ առնէ՞ հոգին չառներ , հապա ի՛ջողներ կը
15 ձգէ , որ աբսորուածը՝ իրմէ աբսորուած չըլլայ : Ու հիմա ես անոր համար իմ թագաւոր տիրոջս աս խօսքը ըսելու եկայ . քանզի ժողովուրդը զիս վախցուց . ու քու աղախինդ ըսաւ . Հիմա թագաւորին հետ խօսիմ , գուցէ
16 թագաւորը իր աղախինին խօսքը կատարէ . Ու-րովհետեւ թագաւորը մտիկ ընելով՝ իր աղախինը պիտի ազատէ ան մարդուն ձեռքէն , որ զիս ու իմ որդիս միասին Ա՛ստուածոյ ժառան-
17 գութենէն ջնջել կ՛ուզէ : Եւ քու աղախինդ ըսաւ . Իմ թագաւոր տիրոջս խօսքը մխիթարութիւն պիտի ըլլայ . քանզի իմ թագաւոր տէրս՝ Ա՛ստուածոյ հրեշտակի մը պէս է , ո՛ր բարին ու չարը կը հասկընայ . և քու Տէր Ա՛ս-
18 տուածդ քու հետդ ի՛ : Ու թագաւորը պատասխան տուաւ , ու կնկանը ըսաւ . Ինձմէ հարցընելու բանս ինծմէ մի պահեր : Ու կնիկը ըսաւ . Իմ թագաւոր տէրս թող զրուցէ :
19 Եւ թագաւորը ըսաւ . Բզիւօք աս ամէն բանիս մէջ Յոմաբին ձեռքը քեզի հետ է . ու կնիկը պատասխան տուաւ ու ըսաւ . Ո՛վ տէր իմ թագաւոր , քու անձդ կենդանի է որ , իմ թագաւոր տիրոջս ըսած բոլոր խօսքերէն՝ բնաւ մէկը աջ դին կամ ձախ դին չկրնար խոտորիլ . քանզի քու ծառադ Յոմաբն է ինծի պատուիրողը . ու աս Ը՛բոլոր խօսքերը քու աղախինիդ
20 բերանը զնողը՝ անիկայ է . Ես խօսքիս ձեւը դարձընելու համար՝ քու ծառադ Յոմաբը աս բանը ըսաւ . ու իմ տէրս Ա՛ստուածոյ հրեշտակի մը պէս խիստուն է՝ բոլոր երկրիս վրայ եղած բաները դիտնալու :
21 Եւ թագաւորը Յոմաբին ըսաւ . Ընդ՛ հիմա աս բանը ըրի . գնա՝ Եբիսողամ պատանին
22 ետ դարձուր : Ան աումները Յոմաբ երեսի վրայ գետինը ինկաւ , ու անոր երկրպագութիւն ըրաւ , ու օրհնեց թագաւորը . և Յոմաբ ըսաւ . Այսօր գիտցաւ որ քու աչքիդ առջեւը շնորհք գտայ , ո՛վ տէր իմ թա-

գաւոր . քանզի թագաւորը իր ծառային խօս-
23 քը կատարեց : Ու Յոմաբ եկաւ՝ Ե՛բիսոբ գը-
24 նաց , ու Եբիսողամը Երուսաղէմ բերաւ : Եւ թագաւորը ըսաւ . Թող իր տունը դառնայ , ու իմ երեսս չտեսնէ : Եւ Եբիսողամ իր տունը դարձաւ , ու թագաւորին երեսը չտեսաւ :
25 Եւ բոլոր Իսրայէլին մէջ Եբիսողամին պէս գեղեցիկ ու գովելի մարդ մը չկար . անիկայ ոտքին թաթէն մինչեւ գլխուն գագաթը արատ
26 մը չունէր : Ու երբոր իր մազերը կը կարէր , (որովհետեւ տարին անգամ մը մազերը կը կըտրէր , քանզի իր վրայ ծանրութիւն կ՛ըլլար ,) իր գլխուն մազերը կը կշռէր , ո՛ր թագաւորական կշռաքով երկու հարիւր սիկղ կ՛ըլլար :
27 Եւ Եբիսողամին իրեք տղայ՝ ու Թամար անունով մէկ աղջիկ մը ծնաւ , ու անիկայ խիստ գեղեցիկ կնիկ մըն էր :
28 Եւ Եբիսողամ Երուսաղէմի մէջ լման երկու տարի նստաւ , ու թագաւորին երեսը չտեսաւ :
29 Եւ Եբիսողամ՝ Յոմաբին Տոբդ խրկեց , որ ղանիկայ թագաւորին խրկէ . բայց անիկայ չուզեց անոր երթալ : Ու նորէն երկրորդ անգամ
30 Տոբդ խրկեց . ու անիկայ երթալ չուզեց : Ան աումները Եբիսողամ իր ծառաներուն ըսաւ . Տեսէք Յոմաբին արտը՝ որ իմ ափիկս մօտն է , ու անիկայ հոն գարի ունի , գացէք՝ զանիկայ կրբակով այրեցէք : Եւ Եբիսողամին ծառաները
31 ան արտը կրակով այրեցին : Ու Յոմաբ եկաւ՝ Եբիսողամին տունը գնաց , և անոր ըսաւ . Ինչո՞ւ համար քու ծառաներդ իմ արտս կրակով
32 այրեցին : Ու Եբիսողամ՝ Յոմաբին ըսաւ . Ես քեզի Տոբդ խրկեցի՝ ու ըսի . Ե՛կո եկուր , քեզ թագաւորին խրկեմ , որ ըսես թէ՝ Գեսուրէն ինչո՞ւ եկայ . իմ հոն ըլլալս ինծի աւելի աղեկ էր . և հիմա թագաւորին երեսը տեսնեմ . ու թէ որ իմ վրաս չարութիւն մը
33 կայ , թող զիս մեռցընէ : Եւ Յոմաբ՝ թագաւորին գնաց , ու աս բանը անոր իմացուց . և անիկայ Եբիսողամը կանչեց . ու թագաւորին քովը գնաց . և թագաւորին առջեւը երեսի վրայ ինկաւ , ո՛ր մինչեւ գետինը երկրպագութիւն ըրաւ . ու թագաւորը Եբիսողամը համբուրեց :

ԳԼ . ԺԱ

1 Եբիսողամ անուշ խօսքերով և մարդասիրութիւն ցուցընելով , Իսրայէլի մարդոց սիրտերը իրեն կը դարձընէ : 7 Աբիա մը կառարիւտ պատճառով հրաման կ՛առնէ Երբրան երթալու . 10 ու հոն ապստամբութեան միջ խորհուրդ մը կ՛ընէ : 13 Դաւիթ աս լուրին վրայ Երուսաղէմէն կը փախչի : 19 Ադիթէլ Դաւիթին պատուիրէ : 24 Ջադոկ ու Եբիաթար՝ տապանակին հետ ետ կը խրկուին : 30 Դաւիթ ու իր ժողովուրդը լալով Ձիթենեաց լեռը կ՛ելլեն : 61 Դաւիթի կը խնդրէ Աստուածմէ որ Աբիտոփելին խորհուրդը խափանուի : 32 Հուսի պատուէրներով ետ կը խրկուի :

ե ա Թագ . ժգ . 45 : Պոր . իէ . 34 :
ը Պատ . ի . 2 :
թ Պլ . ժգ . 37 , 38 :
ժ Յոր . լգ . 15 : Երբ . ի՛ . 27 :
ի Թես . կ՛ . 15 , 25 , 28 :
լ Ա՛մբ 20 : Պլ . ժի՛ . 27 :
խ Ա՛մբ 3 :
ծ Ա՛մբ 17 : Պլ . ժի՛ . 27 :
կ Պլ . ժգ . 37 :
հ Օշ . իգ . 3 : Պլ . գ . 13 :
ձ Նա . ա . 6 :
ղ Տե՛ս գլ . ժբ . 18 :
մ Ա՛մբ 24 :
ն Օշ . լգ . 4 : իէ . 15 : Պլ . ժբ . 20 :

1 Եւ ա՝անկէ հոքը՝ Բրիսողամ իրեն համար
բ՝կառքեր ու ձիեր ու իր առջևէն վազող մի-
2 սուն սուրհանդակ մարդ պատրաստեց : Եւ
Բրիսողամ կանուխ կ՚ելլէր ու դրանը ճամբուն
մէկ կողմը կը կայնէր . և Բրիսողամ ամէն գաս
ունեցող՝ ու դատաստանի համար թագաւորին
եկող մարդը կը կանչէր ու կ՚ըսէր . Դուն ո՞ր
քաղաքէն ես . ու երբոր անիկայ՝ Ծառադ
3 Իսրայէլի ցեղերուն մէկէն եմ կ՚ըսէր , Բրիսո-
ղամ անոր կ՚ըսէր . Նայէ , քու դատդ բանա-
ւոր ու ուղիղ է . բայց թագաւորին կողմանէ
4 քեզի մարիկ ընող չկայ : Եւ Բրիսողամ կ՚ըսէր .
գ՝երանի թէ զիս աս երկրին վրայ դատաւոր դը-
նէին . ու ամէն մէկ կամ գաս ունեցող մար-
5 դը ինծի գար , և անոր իրաւունք ընէի : Ու
երբոր մէկ մարդ մը մօտենար անոր երկրպա-
գութիւն ընելու , անիկայ ձեռքը կ՚երկրնցը-
նէր , զանիկայ կը բռնէր ու կը համբուրէր :
6 Եւ Բրիսողամ՝ դատաստանի համար թագա-
ւորին եկող բոլոր Իսրայէլին այսպէս ընէրով ,
դ՝Իսրայէլի մարդիկներուն սիրտը *իրեն գա-
ձուց՚՚ :
7 Ու ե՝քառասուն տարին լմննալէն հոքը՝ Բ-
րիսողամ ըսաւ թագաւորին . Հնարք բռնէ ,
երթամ , ու Տէրոջը բրած ուխտս Վէրրոնի մէջ
8 կատարեմ . ը՝Ռանդի ծառադ Հերրոր Գոսրոյ
Գիսուրը կը բնակէի , ը՝ուխտ բռնի ու բսի . Թէ
որ Տէրը զիս Երուսաղէմ դարձընէ , Տէրոջը
9 ծառայութիւն ընեմ : Եւ թագաւորը անոր
ըսաւ . Գնա խաղաղութեամբ : Ու անիկայ
10 եղաւ Վէրրոն գնաց : Եւ Բրիսողամ Իսրայէ-
լի բոլոր ցեղերուն լրտեսներ խրկից , ու ըսաւ .
Փողին ձայնը լսելնուդ պէս՝ Բրիսողամ Վէր-
11 րոնի մէջ թագաւոր եղաւ , բսէք : Ու Բրի-
սողամին հետ՝ Երուսաղէմէն երկու հարիւր
մարդ գնաց ը՝հրաւիրուած . անոնք ը՝միամտու-
թեամբ գացին , ու ամենևին բան մը չէին գի-
12 տեր : Եւ Բրիսողամ զոհերը բրած ատենը՝
թ՝Գաւիթին խորհրդակիցը Գեղոնացի Աքի-
տոփելը իր ի՝Գեղոն քաղաքէն կանչել տուաւ .
և դաւաճանութիւնը զօրացաւ , ու ժողո-
վուրդը երթալով *կը շատնար Բրիսողամին
քովը :
13 Եւ Գաւիթին լրտեսներ մը եկաւ ու ըսաւ .
ի՝Իսրայէլի մարդիկներուն սիրտը Բրիսողամին
14 ‡հետ մէկ՚՚ եղաւ : Ըն ատենը Գաւիթ՝ Երու-
սաղէմի մէջ իր հետը եղող բոլոր ծառանե-
րուն ըսաւ . Ելէք թ՝փախչինք . քանզի Բրի-
սողամին երեսէն մեզի ազատութիւն չկայ . շուտ
ըրէք՝ գացէք , չըլլայ որ անիկայ շուտով մեզի
հասնի , ու մեր վրայ չարիք հասցընէ , ու քա-
15 ղաքը սուրի բերնէ անցընէ : Եւ թագաւորին
ծառաները թագաւորին ըսին . Ահա քու ծա-
ռաներդ պատրաստ ենք ընելու :
16 Ու ‖թագաւորը և անոր ||եղած բո-
լոր տունը ելաւ . ու թագաւորը ՚իր հարճե-
րէն տասը կնիկ թողուց , որ տանը մէջ պահ-
17 պանութիւն ընեն : Եւ թագաւորը ու անոր
եղած բոլոր ժողովուրդը ելաւ . ու անոնք հե-
18 ռու ¶տեղ մը կայնեցան : Եւ անոր բոլոր ծա-
ռաները ¶ու բոլոր Քերեթիները և բոլոր փե-
լեթիները անոր քովէն կ՚անցնէին . ու անոր
հետը Գեթէն եկած բոլոր Գեթացիները՝ վեց
հարիւր մարդ թագաւորին առջևէն կ՚անցնէին :
19 Եւ թագաւորը ՚Գեթացի Իթթային ըսաւ .
Ինչո՞ւ համար դուն ալ մեզի հետ պիտի եր-
թաս . դարձիր , ու թագաւորին հետը նստիր .
քանզի դուն օտարական ես . ու նաև եղած
20 տեղդ պանդուխտ ես : Դուն երէկ եկար , ու
այսօր ես քեզ տեղդ խախտեմ՝ որ ինծի հետ
երթաս . ահա ես կ՚երթամ , ¶ուր որ պիտի եր-
թամ . դուն դարձիր , ու քու եղբայրներդ ալ
դարձուր . ողորմութիւնը ու ճշմարտութիւնը
21 քու հետդ ըլլայ : Ու Իթթի՝ թագաւորին
պատասխան տուաւ , ու ըսաւ . ՚Տէրը կենդա-
նի է , ու իմ թագաւոր տէրս ալ կենդանի է ,
որ իմ թագաւոր տէրս ուր որ ըլլայ , թէ մա-
հուան մէջ և թէ կենդանութեան մէջ՝ քու
22 ծառադ ալ հոն պիտի ըլլայ : Եւ Դաւիթ՝
Իթթիին ըսաւ . Ո՞րքա՞ն ևս մնայիր . ու
Գեթացի Իթթին իր հետը եղող բոլոր մար-
դիկներովը ու բոլոր ընտանիքներովը անցաւ :
23 Եւ բոլոր երկիրը մեծ ձայնով կուլար . ու
բոլոր ժողովուրդը կ՚անցնէր . և թագաւորը
Կեդրոն հեղեղատէն կ՚անցնէր . ու բոլոր ժո-
ղովուրդը դէպ՚ի *անապատին ճամբան կ՚անց-
նէին :
24 Եւ ահա Սադոքին ալ՝ ու անոր հետ բոլոր
Ղևտացիները ՚Աստուծոյ ուխտին տապանակը
կը տանէին . և Աստուծոյ տապանակը կայնե-
ցուցին , ու մինչև որ բոլոր ժողովուրդը քա-
ղաքէն ելաւ լմննցաւ , Աբիաթար *զոհ կը
25 մատուցանէր՚՚ : Եւ թագաւորը Սադոքին ը-
սաւ . Աստուծոյ տապանակը քաղաքը դար-
ձուր . թէ որ Տէրոջը աչքերը շնորհք գտնեմ ,
ան ատենը ՚՚զիս հոն պիտի դարձընէ , ու զանի-
կայ ու անոր բնակարանը ինծի պիտի ցուցընէ .
26 Հապա թէ որ ինծի այսպէս ըսէ . Չհաճիր
հանիկներ . ահա ես կայնիմ եմ . ՚՚իր աչքին հա-
27 ճոյ երևցածին պէս թող ընէ ինծի : Եւ թա-
գաւորը Սադոքի քահանային ըսաւ . Դուն

ա ԳԼ . ժբ . 11 :
բ գ մնաց . ա . 5 :
գ Դատ . թ . 29 :
դ Հռովմ . ժդ . 18 :
* Նբր . գոյքաս :
† Ըստ սեպհ՝ չօրս
ե ա մնաց՝ ժդ . 2 :
զ ԳԼ . ժգ . 38 :
է Օն . իբ . 20 , 21 :
ը ա մնաց . թ . 13 : ժդ . 3,5 :
թ Օն . ի . 5 :
ժ Սաղ . խա . 9 : ծհ . 12,13,14 :
ի Հես . մէ . 51 :
լ Սաղ . գ . 1 :
խ Հմ՚ր 6 : Դատ . թ . 3 :
ծ Նբր . հեսէն
կ ԳԼ . ժմ . 9 : Սաղ . գ . ին վերնագիրը :
հ ա մնաց . ժ . 16 , 17 :
Ելսկ . ժէ . 17 : ժբ . 24 :
յ Հեսհ . ժը . 1 :
ն ԳԼ . ժդ . 2 :
շ մնաց . գ . 15 :
ո Կամ կ՚ելլէր :
ս Սաղ . խգ . 3 :
ռ մնաց . ժգ . 8 : ԳԼ . իբ . 20 : գ մնաց . ժ . 9 : բ Մն . թ . 8 : Նա . կբ . 4 :
տ ա մնաց . գ . 18 :

ՙՏեսանող չէ՞ս • խաղաղութեամբ քաղաքը դարձիր ; ու քու որդիդ Ակիմաասը՝ ու Ակիմաթարին որդին Յովնաթանը՝ ահեղ երկու որ-
28 դիները ձեզի հետ : Ահա ես ՚անապատին դաշտերուն մէջ պիտի սպասեմ , մինչև որ ձեզմէ
29 լուր մը առնեմ : Ու Սադովկ ու Աբիաթար՝ Աստուծոյ տապանակը Երուսաղէմ դարձուցին , ու անոնք հոն մնացին :
30 Ու Դաւիթ Ձիթենեաց լեռնէն վեր կ՚ելլէր , ու կ՚ելլէր կուլար • և ՚գլուխը ծածկեր էր , ու անիկայ ՚բոկոտն կը քալէր • և անոր հետ եղող բոլոր ժողովուրդն ալ ՚ամէնքը իրենց գլուխը ծածկեր էին , ու ՚կ՚ելլէին կ՚ելլէին :
31 Ու Դաւիթին պատմեցին ու ըսին • ՚Աքիտոփէլը Աբիսողոմին հետ դաւաճանութիւն ընողներուն մէջն է : Ու Դաւիթ ըսաւ • Ո՛վ Տէր՝ կ՚աղաչեմ , ՚Աքիտոփէլին
32 խորհուրդը *խափանէ : Ու երբոր Դաւիթ գագաթը բլուրը հասաւ , ուր որ Աստուծոյ երկրպագութիւն ըրաւ , ահա Երաքացի Քուսին ՚հանդերձներէն պատառած ու գլխուն վրայ հող
33 դրած՝ զանիկայ դիմաւորից : Ու Դաւիթ ա-նոր ըսաւ • Թէ որ իմ հետս գաս , ՚ինծի բեռ
34 մը կ՚ըլլաս • Բայց թէ որ քաղաքը դառնաս , ու Աբիսողոմին ըսես որ , Ո՛վ թագաւոր՝ ես քու ծառադ պիտի ըլլամ • առաջուց քու հօրդ ծառան էի , ու հիմա քու ծառադ եմ • ան ատեն Աքիտոփէլին խորհուրդը ինծի համար
35 կրնաս ցրուել : Ու ահա Սադովկ ու Աբիաթար քահանաները հոն քեզի հետ են • ու թագաւորին տունէն ի՛նչ որ լսես , ՚Սադովկ
36 ու Աբիաթար քահանաներուն պատմես : Ահա հոն ՚անոնց երկու որդիները՝ Սադովկին որդին Աքիմաասը ու Աբիաթարին որդին Յովնաթանը՝ իրենց հետն են • ու ամէն լսած խօսքերնիդ
37 անոնց ձեռքովը ինծի իմացընէք : Ու ՚Քուսի՝ քաղաքը մտաւ • ու ՚Աբիսողոմն ալ Երուսաղէմ †մտաւ :

ԳԼ. Ժ.Ջ.

1 Սիբա ընծաներով ու խորամանկութիւն բանեցընելով՝ իր տիրոջը տասցուածքին տէր կ՚ըլլայ : 5 Սեմէի Գառաւրիմի թոքը Դաւիթը կ՚անիծէ : 9 Դաւիթ համբերատար թիանալ վրէժխնդիր չըլլալ , ու աստիճանին ալ վրէժխնդրութենէն կ՚արգիլէ : 15 Քուսի Աբիսողոմին խորհրդակից կ՚ըլլայ : 20 Աքիտոփէլին խորհուրդը :

1 Ու ՚երբոր Դաւիթ լեռոտը դլուխէն քիչ մը անցեր էր , ահա ՚Սեմիիրոսթէին ծառան Սիբա զանիկայ դիմաւորից , հէսը երկու

ը աՅ թագ. իէ . 9 :
ա Տ՚ես գլ. ժէ . 17 :
ե Գլ. ժէ . 16 :
է Գլ. ժԹ . 4 : Նախ . ղ . 12 :
ի Նս . ի . 2 , 4 :
ր Երեմ . ժգ . 3 , 4 :
ց Սաղ . ճկզ . 6 :
ւ Սաղ . ղ . 1 , 2 ; ծէ . 12 , ԼԸ :
ֆ Գլ. ժգ . 23 ; ժէ . 14 , 23 :
* Նբ . յիմարեցնեը :
+ Գլ. ա . 2 :
ֲ Գլ. ժԹ . 35 :
ֳ Գլ. ժգ . 19 :
ֵ Գլ. ժէ . 15 , 16 :
ֶ Հմմ ր 27 :
ֱ Գլ. ժգ . 16 ; ա Պն . իէ . 33 :
ֹ Գլ. ժգ . 15 :
† Կամ կը մնանէր :

ֻ Գլ. ժէ . 30 , 32 :
ֽ Գլ. ի . 2 :
† Կամ չարչդ չոր թուզ :
‖ Նբ . ինչ են քեզի :
ֿ Գլ. ժ . 23 ; ժէ . 29 :
ֹ Գլ. ժի . 27 :
ֺ Առակ . ժի . 13 :
§ Նբ . երկրպագութիւն կ՚ընէ :
ֻ Գլ. ժի . 16 ; գ Թագ . ի . 8 , 44 :
ֽ Ի Օր . ժգ . 13 :
ը Տ՚ես գլ. ա . 16 ; գ . 28 ; 29 ; գ . 11 , 12 :
ի Կամ ՚երդոյ չոր թուզ :
ր Կամ . ի . 24 ; 56 , 57 :
ց Գ Թագ . բ . 32 , 33 :
ւ ա Թագ . իգ . 15 : Գլ. ի . 8 :
ֆ Նշ . իգ . 28 :
և Գլ. ժի . 22 : ա Պետ . ի . 23 :
ֈ Տ՚ես գ Թագ . ժի . 25 : Ողբ . գ . 38 :
՝ ՚Առակ . ի . 20 :
՞ Ելից . ժէ . 4 :
՟ Գլ. ժի . 11 :

12 սաւ անոր : Դուրկ Տէրը իմ [ն]ենգութեանս
նայի • ու ասօրուան անոր տուած անէնգբին
13 տեղը՝ Տէրը ինձի [ր]արիք հատուցանէ : Եւ
Դաւիթ իր մարդիկներուն հետ ճամբան կ'եր-
թար ; ու Սիմէի դիմացին լեռանը քովէն կ'եր-
թար ՝ և անէնգբ տալով՝ քարեր նետելով՝
14 ու հող ցանելով կ'երթար : Եւ թագաւորը
ու անոր հետ եղող բոլոր ժողովուրդը յոգ-
նած եկան ; ու հոն հանդչեցան :
15 Եւ [ե]Բիսողոմ ու բոլոր ժողովուրդը՝ Իս-
րայէլի մարդիկը Երուսաղէմ մտան • ու Բքի-
16 տոփել անոր հետն էր : Ու երբոր [զ]Դաւիթին
բարեկամը Բրաքացի Հուսին Բիսողոմին քովը
գնաց ՝ Հուսի ըսաւ Բիսողոմին • Կեցցէ ար-
17 քայ ՝ կեցցէ արքայ : Եւ Բիսողոմ՝ Հուսիին
ըսաւ • Քարեկամիդ վրայ ունեցած սէրդ ատի-
18 կայ է • ինչո՞ւ բարեկամիդ հետ չգացիր : Եւ
Հուսի ըսաւ Բիսողոմին • Ոչ • հապա Տէ-
րոջը ու աս ժողովուրդին և Իսրայէլի բոլոր
մարդիկներուն ընտրածը ո՛վ որ ըլլայ ՝ ես ա-
նոր պիտի ըլլամ՝ ու անոր հետ պիտի նստիմ:
19 Ու ի՛մ ըմն ալ՝ [ն]ես որո՞ւն ծառայութիւն պիտի
ընեմ • անոր որդւոյն չէ՞ • ինչպէս որ քու հօ-
րըդ առջևը ծառայեցի ՝ անանկ ալ քու առ-
ջևդ պիտի ըլլամ:
20 Եւ Բիսողոմ ըսաւ Բքիտոփելին • Խոր-
21 հուրդ ըրէք՝ թէ ինչ ընելու ենք : Ու Բքի-
տոփել ըսաւ Բիսողոմին • Հու օրդ [հ]Հար-
ճերուն մնաւ ՝ որոնք անիկայ տանը պահպա-
նութիւնը ընելու համար թողուց • ու երբոր
բոլոր Իսրայէլը լսէ որ դուն քու հօրդ [տ]առ-
լի եղար ՝ ան ատենը բոլոր քեզի հետ եղողնե-
22 րուն ձեռքերը պիտի ուժովցայ : Ուստի տա-
նիքին վրայ Բիսողոմին համար վրան կանգնե-
ցին • և Բիսողոմ [պ]բոլոր Իսրայէլին աչքերուն
23 առջևը իր հօրը հարճերուն մտաւ : Ու ան օ-
րերը Բքիտոփելին տուած խորհուրդը այնպէս
էր ՝ ինչպէս որ մէկը Աստուծոյ խօսքը հարցը-
նէր • Բքիտոփելին ամէն խորհուրդը՝ և՛ մէ
Դաւիթին քովը և թէ Բիսողոմին քովը այն-
պէս էր :

Ի Ա • ԺԷ

1 Հուսիին յափշտակութեամբը Բքիտոփելին խորհուրդը կը
մերժուի՝ Աստուծոյ նախասահմանութեանը համեմատ :
15 Դաւիթին զգուշանալ կ'ըսցնել լուր կը խրկուի : 23 Բ-
քիտոփել ինքզինքը կը կախէ : 25 Ամեսայի զօրապետը
կ'ըլլայ : 27 Մանայիմի մէջ Դաւիթին պաշար կը բե-
րուն :

1 Եւ Բքիտոփել ըսաւ Բիսողոմին • Հիմա
տասներկու հազար մարդ ընտրեմ ու կը-
լամ՝ և աս գիշեր Դաւիթին հետևէն կ'իյնամ:
2 Ու անիկայ քանի որ [յ]յոգնած ու ձեռքերը
թուլցած է ՝ անոր վրայ հասնիմ ՝ ու վախցը-
նեմ զանիկայ ՝ որ անոր հետ եղող ժողովուրդը
3 փախչի • ու [ը]միայն թագաւորը զբնեմ: Ես-
պէս բոլոր ժողովուրդը քեզի պիտի դարձնեմ.
քանզի քու փնտռած մարդդ ՅԷՒՓ անցնելով
ամէնը ձեռքդ անցած կը սեպուի • ու բոլոր ժո-
4 ղովուրդը խաղաղութեան մէջ կ'ըլլայ : Եւ
աս խօսքը Բքիտոփելին աչքին ՝ ու Իսրայէլի
բոլոր ծերերուն աչքին *հաճոյ եկաւ :
5 Եւ Բիսողոմ ըսաւ • Հիմա Բրաքացի Հու-
սին ալ կանչեցէք ՝ որ անոր խորհուրդն ալ"
6 լսենք : Ու երբոր Հուսի Բիսողոմին քովը ե-
կաւ ՝ Բիսողոմ անոր հետ խօսեցաւ ու ը-
սաւ • Բքիտոփելը ասանկ բան մը ըսաւ • ար-
դեօք անոր խօսքը [ը]ընե՞նք՝ թէ չէ ՝ դուն խօսէ՞:
7 Եւ Հուսի՝ Բիսողոմին ըսաւ • Բքիտոփելին
8 տուած խորհուրդը աս անգամ աղէկ չէ : Եւ
Հուսի ըսաւ • Դուն գիտես որ քու հայրդ ու
անոր մարդիկները զօրաւոր են • ու [ե]սրտերնին
սրած է ՝ դաշտի մէջ [զ]ձագերը կորսընցուցած
արջու պէս • և քու հայրդ պատերազմող մարդ
մըն է ՝ ու գիշերը ժողովուրդին հետ չվներար:
9 Եւ հիմա անիկայ կամ փոսի մը մէջ կամ ու-
րիշ տեղ մը պահուած է • ու թէ որ առջի ան-
գամ ատնգմէ իյնալու ըլլան ՝ ամէն լսողը պիտի
ըսէ թէ՝ Բիսողոմին հետևէն գացող ժողովուր-
10 դը կոտորուեր է • Ան ատենը առիւծի պէս սիրտ
ունեցող զօրաւոր մարդը անգամ բոլորովին
Իսրաէլ թուլնայ • քանզի բոլոր Իսրայէլը դի-
տէ որ քու հայրդ զօրաւոր է ՝ ու անոր հետ
11 եղողնները ուժի տէր մարդիկներ են : Ես պատ-
ճառաւ ես քեզի խորհուրդ կու տամ՝ որ բո-
լոր Իսրայէլը [դ]Դանէէն մինչև Բերսաբէէ՝ ծո-
վեզերքը եղող աւազին պէս բազմութեամբ քու
քովդ ժողովուին • դուն ալ անձամբ անոնց մէջը
12 պատերազմի երթաս : Եւ այսպէս անոր վրայ
երթանք՝ անիկայ ուր տեղ որ գտնուի ՝ ու ա-
նոր վրայ հասնինք՝ ինչպէս որ ցօղը գետնի վը-
րայ կ'իջնէ ՝ և զանիկայ ու անոր հետ եղող
13 մարդիկներէն մէկը ողջ չթողունք : Եւ թէ
որ քաղաքի մը մէջ գոյանի ՝ ան քաղաքը՝ բո-
լոր Իսրայէլը չուանններ տանի • ու զանիկայ
մինչև հեղեղատը քաշենք • այնպէս որ՝ հոն մէկ
14 պղտիկ քար մը անգամ չմնայ : Եւ Բիսողոմ
ու բոլոր Իսրայէլի մարդիկները ըսին • Բրա-
քացի Հուսիին խորհուրդը Բքիտոփելին խոր-
հուրդէն աղէկ է : Վասնզի [տ]Տէրը Բքիտոփելին
աղէկ խորհուրդը ցրուելու հրաման տուեր էր ՝
որ Տէրը Բիսողոմին վրայ չարիք հասցընէ :
15 [բ]Եւ Հուսի՝ Սադովկ ու Բիաթար քահա-

յ Ելք • ի՛թ • 32 : ա Թագ • ա • 11 : Պաղ • ի՛թ • 18 :
ղ Հռովմ • ը • 28 :
ճ ՊՀ • ԺԸ • 37 :
մ ՊՀ • ԺԸ • 37 :
յ ՊՀ • ԺԸ • 25 : Առակ • ԺԷ • 17 :
ն ՊՀ • ԺԸ • 34 :
շ ՊՀ • ԺԶ • 16 : ի՛ • 3 :
ո Ելք • ԼԴ • 30 : ա Թագ • ԺԳ • 4 :
չ ՊՀ • ի՛ • 7 ; Օաք • ը • 13 :
պ ՊՀ • ԺԲ • 11 ; 12 :
ջ ՊՀ • ԺԸ • 12 :

—

ռ Տե՛ս Ը՛ • ի՛ • 18 : ՊՀ • ԺԷ • 14 :
ս Օաք • ԺԳ • 7 :
վ Եբր • ուղիղ • ա Թագ • ԺԲ • 20 :
տ Ելք • ու ի՞նչ որ կայ անոր
բնութեանը
ր Կամ ընենք • թէ չէ՝ դուն
լաւ խօսէ :
ց Գատ • ԺԲ • 25 :
ւ Ովս • Ժ • 8 :
փ Ելս • ը • 11 :
ք Ելս • ը • 1 :
օ Ելս • ի՛ • 17 :
ֆ ՊՀ • ԺԸ • 31 ; 34 :
բ ՊՀ • ԺԸ • 35 :

նաեներուն ըսաւ • Ակիտոփէլը՝ Ակիսողոմին ու Իսրայէլի ծերերուն այս ինչ խորհուրդը տուաւ • ես ալ այս ինչ խորհուրդը տուի •
16 Հիմա շուտով Տպրտ խրկեցէք , ու Դաւիթին իմացուցէք՝ ու ըսէք • Թիշբէրը *անապատին դաշտերուն մէջ մի կենար , հապա շուտով անցնիր • ջրլայ որ թագաւորը ու անոր հետ եղող բոլոր ժողովուրդը *յանկարծ զար-
17 նուին" : Նէ Յոնաթան ու Ակիմաս Լիմով գային աղբիւրին քովը կայներ էին • քանզի չէին կրնար քաղաքը մտնել ու երեւնալ • և աղախինը գնաց ու անոնց պատմեց • և անոնք գա-
18 ցին ու Դաւիթ թագաւորին իմացուցին : Նէ մանչ մը տեսաւ զանոնք , ու Ակիսողոմին պատմեց • բայց անոնք երկուքը մեկտեղ շուտով գացին , ու Բահուրիմը մեկ մարդու մը տուն մտան • և անիկայ իր գաւիթին մէջը ջրհոր մը
19 ունէր • ու անոնք հոն իյան : Նէ հինկը մեկ ծածկոց մը առաւ , ջրհորին բերնին վրայ փռեց • ու անոր վրայ ձաւար տարածեց , ու
20 բանը չհասկըցուեցաւ : Նէ Ակիսողոմին ծառաները անկիանը տունը մտան , ու ըսին • Ակիմասը ու Յոնաթան ո՞ւր են : Նէ կըսնիկը անոնց ըսաւ • †Ջուրին անդին կողմը անցան : Ու անոնք փնտռեցին ու չգտան , ու
21 Երուսաղէմ դարձան : Նէ անոնց երթալէն ետքը՝ ջրհորէն ելան , ու գացին Դաւիթ թագաւորին իմացուցին • և Դաւիթին ըսին • Ելէք , ու շուտով ջուրէն անցէք • քանզի Ակիտոփէլը ձեզի համար ասանկ խորհուրդ մը
22 ըսաւ : Նէ Դաւիթ ու անոր հետ եղող բոլոր ժողովուրդը ելան՝ ու Յորդանանէն անցան • ու մինչեւ առաւօտեան լոյսը Յորդանանէն չանցած մարդ մը չմնաց :
23 Նէ Ակիտոփէլ երբոր տեսաւ որ իր խորհուրդը չհատարուեցաւ , իր էշուն համիսը դրաւ , ու ելաւ *իր քաղաքը ու իր տունը դրնաց • և †իր տանը համար պատուէր տուաւ , ու ‡ինքզինքը խեղդից ու մեռաւ , և իր հօրը գերեզմանը թաղուեցաւ :
24 Նէ Դաւիթ *Մանայիմը հասաւ : Ակիսոդոմն ալ բոլոր Իսրայէլի մարդիկներուն հետ
25 Յորդանանէն անցաւ : Նէ Ակիսողոմ՝ Յովաբին տեղ՝ Եմասային դրաւ զօրքին վրայ • ու Եմասային՝ Յեթեր անուններով ‡Իսրայէլացիի մը որդի էր , որ անիկայ Յովաբին մօրը Շարուհային քոյրը՝ Նաասին աղջիկը *Ակիսեան ա-
26 նուն էր : Նէ Իսրայէլը Ակիսողոմին հետ՝ Գաղաադ երկրին մէջ բանակեցաւ :
27 Ու երբոր Դաւիթ Մանայիմը եկաւ , Ամմոնի որդւոցը Իսբրայէն †Նաասի որդին Սոբին , ու Լադաբարէն †Ամիելի որդին Մա-

քիրը , և Բարզիլիմէն "Գաղաադացի Ռոգե-
28 լին՝ Ընկողմնեներ , կոնքեր , հողէ ամաններ , ցորեն , գարի , ալիւր , ու բոհրած ցորեն , ու
29 բակլայ , և ոսպ , ու բոհրած ախոռ , Ու մեղր , և կոգի , ու ոչխարներ , և կովու պանիր , Դաւիթին ու անոր հետ եղող ժողովուրդին բերին որ ուտեն • քանզի ըսին • Ժողովուրդը Նանապատին մէջ անօթի՝ յոգնած ու ծարաւած է :

ԳԼՈՒԽ ԺԲ

1 Դաւիթ՝ պատերազմի զացող զօրքերը աչքէ անցընելով՝ անոնց պատուէր կուտայ իր զօրքերն Ակիսողոմին համար : 6 Իսրայէլացիք Ռեփիմի անտառին մէջ չարաչար կը պատուհասին : 9 Ակիսողոմ բախտին մը կախուելով Գովաբէն կը մեռցուի , ու փոսի մը մէջ կը ձգուի : 18 Ակիսողոմին արձանը : 19 Ակիմասա և Ցնաթան Դաւիթին լուր կը բերեն : 33 Դաւիթ Ակիսողոմին համար սուգ կ'ընէ :

1 Նէ Դաւիթ իր հետը եղող զօրքը համրեց , ու անոնց վրայ հազարապետներ ու հարիւ-
2 րապետներ դրաւ : Նէ Դաւիթ զօրքին երրորդ մասը՝ Յովաբին ձեռքը , ու երրորդ մասը՝ Յովաբին եղբօրը Շարուհան Ակիսայիին ձեռքը , "ու երրորդ մասը՝ Գեթացի Ենթթիին ձեռքը յանձնեց • և թագաւորը ժողովուրդին ըսաւ • Ընպատճառ ես ալ ձեզի հետ պիտի
3 ելլեմ : Բայց ժողովուրդը ըսաւ • Մի ելլեր • քանզի թէ որ մենք փախչելու բլլանք , անոնք մեզի համար հոգ չեն ըներ • ու թէ կէսերնիս մեռնի , անոնք զանիկայ բանի մը տեղ չեն դներ • բայց դուն մեր տասը հազարին չափ ես • ու հիմա աղէկը ան է որ , դուն մեզի քա-
4 ղաքին օգնութիւն ընես : Նէ թագաւորը անոնց ըսաւ • Ձեր աչքերուն հաճոյ երեւցածը պիտի ընեմ • ու թագաւորը դրանը քով կայնեցաւ , և բոլոր զօրքը հարիւրներով ու հա-
5 զարներով կ'ելլէին : Ու թագաւորը Յովաբին և Ակիսայիին ու Ենթթիին պատուիրելով ըսաւ • Ինձի համար Ակիսողոմ պատանիին խնայցէք : Ու երբոր թագաւորը Ակիսողոմին համար բոլոր զօրավարներուն պատուիրից , բոլոր զօրքերը լսեցին :
6 Նէ զօրքը դաշտը ելաւ Իսրայէլին դէմ դնելու համար • ու պատերազմը Եփրեմի ան-
7 տառին մէջը եղաւ : Նէ հոն Իսրայէլին զօրքերը՝ Դաւիթին ծառաներուն առջեւը յաղթուեցան • ու հոն ան օրը մեծ կոտորած եղաւ ,
8 ո՞ քսան հազար Տպրտ էնկաւ : Նէ հոն պատերազմը բոլոր երկրին վրայ տարածուեցաւ , ու ան օրը անտառը՝ սուրին չարդածէն աւելի ժո-
9 ղովուրդ չարդեց : Նէ Ակիսողոմ՝ Դաւիթին ծառաներուն հանդիպեցաւ • ու Ակիսողոմ ջորիի վրայ հեծեր էր • և ջորին մեկ մեծ բեւեկնի

ֆ Պլ • ժե • 28 :
* Նբր • կլաւին :
ֆ Պլ • ժե • 27 , 36 :
Լ Հես • ժե • 7 : ժբ • 16 :
Ի Պլ • ժգ • 5 :
ֆ Տե՛ս Հես • բ • 6 :
ֆ Տե՛ս Նէ • ա • 19 : Հես • բ • 4 , 5 :
† Նբր • չ՛ուրի առուին
հ Հմր 15 , 16 :
յ Պլ • ժէ • 12 :
Ղ Գ Թագ • ի • 1 :
ճ Պատ • իէ • 5 :
ֆ Ծն • ԼԲ • 2 : Հես • ժգ • 26 : Պլ • ի • 8 :
‡ Կամ Իսմայէլացիի • տե՛ս ա Պն • ի • 17 :
յ ա Պն • ի • 16 , 17 :
ն Տե՛ս գլ • ֆ • 1 : ժբ • 30 :
Լ Պլ • ի • 4 :
ո Պլ • ժի • 31 , 32 : Գ Թագ • ի • 7 :
Լ Պլ • ժգ • 2 :
ա Պլ • ժէ • 19 :
Բ Պլ • իա • 17 :
‡ Հմր 12 :
Ր Հես • ժէ • 15 , 18 :

մը թաւ ոտներուն տակը մնաւ. ու անոր գըլխովը բևեռիներէն բռնուեցաւ, ու երկինքի ու երկրի մէջ կախուած մնաց. և Ջորին տակէն անցաւ գնաց: 10 Ու մէկ մարդ մը պանիկայ տեսնելով՝ Յովաբին պատմեց, ու ըսաւ. Ահա 11 Աբիսողոմը բևեռներէ մը կախուած տեսայ: Ետ Յովաբ իրեն լուր բերող մարդուն ըսաւ. Ու րոմէհետև պանիկայ տեսար, ինչո՞ւ համար զանիկայ հոն գետինը չզարկիր. ան ատենը քեզի՝ տասը արծաթի ու մէկ գօտի մը կու տայի: 12 Յի: Եւ ան մարդը Յովաբին ըսաւ. Թէ որ իմ ափս հազար արծաթ կշռելով ալ արծաթ դրուէր, թագաւորին որդւոյն ձեռքս չէի երկնցներ. *քանզի մենք լսեցինք, երբոր թագաւորը քեզի ու Աբիսայիին ու Եթթիին պատուիրեց՝ ըսելով. *Ամէն մէկերնիդ Աբիսողոմ 13 պատանիին հոգ տարէք. Եթէ ոչ՝ †պարապ տեղը իմ կեանքս վտանգի մէջ պիտի դնէի. քանզի բնաւ բան մը թագաւորէն գաղտուկ չմնար. ու դուն ալ ինձի դէմ պիտի կենայիր: 14 Ետ Յովաբ ըսաւ. Ես քու առջեւդ այսպէս ժամանակ չեմ անցրներ. ու իր ձեռքը իրեք նետ առաւ, ու անոնցմով Աբիսողոմին սիրտը խոցոց, որ անիկայ տակաւին բևեռիներուն վրայ ողջ 15 էր: Ու Յովաբին զինակիրները տասը մանչ հոտ կողմը պաշարելով՝ Աբիսողոմը զարկին, 16 ու զանիկայ մեռուցին: Ու Յովաբ փող հնչեցուց, ու զօրքը՝ Իսրայէլը հալածելէն ետ 17 դարձաւ. քանզի Յովաբ զօրքը զսպեց: Ու Աբիսողոմը առին, և զանիկայ անտառին մէջը մէկ մեծ փոսի մը մէջ նետեցին, ու շատոր վրան խիստ մեծ քարակոյտ մը դիզեցին. և բոլոր Իսրայէլը փախաւ՝ ամէն մէկը իր վրանը: 18 Ետ Աբիսողոմ իր կենդանութեան առներ մէկ արձան մը առեր էր, ու զանիկայ իրեն համար †թագաւորի հովիտին մէջը կանգներ էր, ըսելով թէ՝ *Որդի չունիմ որ իմ անունս յիշատակը պահէ. ու ան արձանը իր անունովը կոչեր էր, որ անիկայ մինչև աս օրս՝ Աբիսողոմին ձարձանը կ'ըսուի:

19 Ետ Ադովդին որդին Աքիմաասը ըսաւ. *Թոյլ տուր, ու թագաւորին աւետիս տանիմ, որ Տէրը անոր իրաւունք բրաւ, ու զանիկայ իրեն թշնամիներուն ձեռքէն ազատեց: 20 Ու Յովաբ անոր ըսաւ. Դուն այսօր աւետիս պիտի չբերես, այլ այսօր աւետիս մի տաներ. քանզի թագաւորին որդին մեռաւ: 21 Ետ Յովաբ՝ Քուսիին ըսաւ. Գնա՛ տեսածդ թագաւորին պատմէ. ու Քուսի՝ Յովաբին երկրպագութիւն 22 ըրաւ, և վազելով գնաց: Ու Ադովդին որդին Աքիմաասը նորէն Յովաբին ըսաւ. Ինչ և իցէ հրամայեա տուր՝ որ ես ալ Քուսիին ետեւէն վազեմ: Ու Յովաբ ըսաւ. Ինչո՞ւ վազես՝ որդիս, որովհետև աւետիս մը չունիս 23 տանելու: Ետ անիկայ ըսաւ. Ինչ և իցէ վազեմ. ու անոր ըսաւ. Վազէ: Ետ Աքիմաաս դաշտին ճամբովը վազից, ու Քուսիէն անցաւ: 24 Ետ Դաւիթ երկու դռներուն մէջը կր նստէր. ու †դէտը դրանը տանիքին վրայ դէպ ի պարիսպը գնաց, և աչքերը վերցնելով տեսաւ որ՝ ահա մէկ մարդ մը միայնակ կը վազէր: 25 Ըն ատենը դէտը բարձր ձայնով Թագաւորին խմացուց. ու Թագաւորը ըսաւ. Թէ որ միայնակ է, անոր բերանը աւետիս կայ: Ու անիկայ 26 կու գար ու կը մօտենար: Ետ դէտը մէկ ուրիշ վազող մարդ մը տեսաւ. ու դէտը դռնապանին բարձր ձայնով ըսաւ. Ահա մէկ ուրիշ մարդ մըն ալ միայնակ կը վազէ: Ետ Թագաւորը ըսաւ. Ըն ալ աւետաւոր է: 27 Ու դէտը ըսաւ. Առջինին ընթացքը՝ Ադովդին որդւոյն Աքիմաասին ընթացքին պէս կ'երեւնայ ինձի: Ետ Թագաւորը ըսաւ. Ընիկայ բարի մարդ է, ու բարի աւետիսով կու գայ: 28 Ետ Աքիմաաս պոռալով ըսաւ Թագաւորին. Ողջո՛յն. ու երեսի վրայ գետինը խոնարհելով երկրպագութիւն ըրաւ Թագաւորին, ու ըսաւ. Օրհնեա՛լ ըլլայ քու Տէր Աստուածդ, որ իմ տիրոջս Թագաւորին դէմ ձեռք վերցնողները 29 *ո՛ւ ջնջեցիր մատնեց: Ետ Թագաւորը ըսաւ. Աբիսողոմ պատանին ո՞ղջ է: Ու Աքիմաաս ըսաւ. Երբոր Յովաբ՝ Թագաւորին ծառան ու քու ծառադ խրկից, մէկ մեծ խուճապ մը 30 տեսայ, բայց ինչ ըլլալը չիմացայ: Ետ Թագաւորը ըսաւ. Դարձիր ու հոն կայնէ: 31 Ու անիկայ դարձաւ ու կայնեցաւ: Ետ ահա Քուսին եկաւ. ու Քուսի ըսաւ. Իմ տիրոջս Թագաւորին աւետիս ե՛ս պահ, որ բոլոր քու վրադ ելլողներուն ձեռքէն Տէրը այսօր *էն 32 ազատեց, ո՛ւ քեզի իրաւունք ըրաւ: Ետ Թագաւորը Քուսիին ըսաւ. Աբիսողոմ պատանին ո՞ղջ է: Ըն ատենը Քուսին ըսաւ. Իմ տիրոջս Թագաւորին թշնամիները՝ ու չարութիւն ընելու համար քու վրադ ելլողները՝ 33 ան պատանիին պէս ըլլան: Ետ Թագաւորը խռովեցաւ. ու դրան վերնատունը եղաւ, ու լացաւ. և քալելով՝ այսպէս կ'ըսէր. *Որդեակ իմ Աբիսողոմ, որդեակ իմ, որդեակ իմ Աբիսողոմ, երանի թէ քու տեղդ ես մեռնէի. Աբիսողոմ որդեակ իմ, որդեակ իմ:

Գ Լ· ՀԹ

1 Յովաբ կ'արգիլէ Թագաւորը սուգ ընելէն: 9 Իսրայէլացիք կ'պատրաստեն Թագաւորը նո բերելու: 11 Դաւիթ՝ քահանաներուն լուր կը խրկէ որ Հնդոյի մարդիկը յորդորեն: 18 Սեմիին յանցանքը կը նիհարի: 32 Բերզիլէի իր տեղը կը դառնայ, ու անոր որդին Քամաամի թագաւորին պալատին մէջ կ'ընդունուի: 41 Իսրայէլացիք կը վիճեն Հնդոյեանց հետ, որ առանց իրենց ներկայ գտնուելուն Թագաւորը տուն բերեր են:

1 Ետ Յովաբին պատմուեցաւ թէ՝ Ահա Թա-

ե *Մր 5:
* Կամ Ինձի համար
† Ետր· իմ կեանքս դէմ
ունայնութիւն ըրած պիտի ըլլայի·
ղ Հես· է· 26:

ե Կամ· Ժդ· 17:
ը Տե՛ս գլ· Ժդ· 27:
ի Ետր· ձեռքը
բ ՚ի Թագ· ի· 17:
ք ՊԼ· Ժի· 4:

զաւորը Երիսողոմին համար կուլայ ու սուգ
2 կ՚ընէ : Նէ ան օրը յաղթութիւնը սուգ
դի դարձաւ բոլոր զօրքին առջեւը • քանզի
զօրքը լսից որ Թագաւորը իր որդւոյն համար
3 կը ցաւի : Ու ան օրը զօրքը գողի պէս ՚քա-
ղաքը կը մտնէր , պատերազմէն փախած ու ա-
4 մչցած զօրքի պէս : Նէ Թագաւորը ՚իր ե-
րեսը ծածկեց • ու Թագաւորը մեծ ձայնով մը
կը կանչէր • ՚Որդեակ իմ Երիսողոմ՝ Երիսո-
ղոմ որդեակ իմ , որդեակ իմ :
5 Նէ Յովաբ ներս մտաւ Թագաւորին քովը , ու
ըսաւ • Այսօր քու կեանքդ , ու քու աղաք-
ներուդ ու աղջիկներուդ կեանքը , և քու կը-
նիկներուդ ու Հարճերուդ կեանքը ազատող ա-
մէն ծառաներուդ երեսը՝ այսօր ամօթով ըսիր .
6 Վասնզի քեզատողները կը սիրես , ու քեզ սի-
րողները կ՚ատես • վասն զի այսօր յայտնեցիր
որ †ոչ իշխաններդ ու ծառաներդ բանի մը տեղ
չես դներ • և այսօր ազէկ հասկըցայ որ , թէ
որ այսօր Երիսողոմը ողջ մնար , ու մենք ա-
մենքս մեռնէինք , ան ատեն քու աչքերուդ
7 հաճոյ պիտի եկնար : Նէ հիմա ոտք ելլէ ,
ու դուրս գնաս , ու քու ծառաներուդ *հետ
քաղցրութեամբ՚՚ խօսէ • քանզի Տէրոջմով եր-
դում կ՚ընեմ որ՝ թէ որ դուն դուրս չելլես , առ
գիշեր քովիդ մարդ մը պիտի չմնայ • ու ասիկայ
քեզի՝ քու տղայութենէդ մինչեւ հիմա դժուար
եկած ամէն ձախորդութիւններէն աւելի դէշ
8 կ՚ըլլայ : Նէ Թագաւորը ելաւ , ու դու-
ռը նստաւ • ան ատեն բոլոր զօրքին պատմեցին
ու ըսին • Ահա Թագաւորը դուռը նստեր է •
ու բոլոր զօրքը Թագաւորին առջեւը եկան •
բայց Իսրայէլը մարդիկը իրենց վրանները փա-
խեր էին :
9 Նէ Իսրայէլին ամէն ցեղերուն մէջ բոլոր
ժողովուրդը կը վիճէին ու կ՚ըսէին • Մեր Թըշ-
նամիներուն ձեռքէն մեզ փրկողը Թագաւորն է ,
ու փղշտացւոց ձեռքէն մեզ ազատողը անիկայ
է • և հիմա Երիսողոմին պատճառովը ՚ետ երկի-
10 րէս փախաւ • Ու Երիսողոմ՝ որն որ մեր վը-
րայ Թագաւոր օծեցինք , պատերազմի մէջ մե-
ռաւ • և հիմա դուք Թագաւորը նո դարձը-
նելու վրայով լեզու մը չէք խօսիր :
11 Ու Դաւիթ Թագաւորը՝ Սադոկ ու Երիա-
թար քահանաներուն մարդ խրկից՝ ըսելով •
Յուդայի Ծերերուն հետ խօսեցէք ու ըսէք •
Թագաւորը իր տունը դարձնելու լեզո՞ւ †ետ
կը մնաք՚՚ • քանզի բոլոր Իսրայէլին խօս-
քը Թագաւորին հասաւ՝ մինչեւ անոր տունը •
12 Դուք իմ եղբայրներս , ՚ոսկորս ու մարմինս
էք • ու Թագաւորը չէր պոռնը դարձնելու լե-
13 զո՞ւ ետ կը մնաք : Ուն Ամասային ըսէք •
Դուն իմ ոսկորս ու մարմինս չե՞ս • ՚Աստուած
ինծի այսպէս՝ ու ասկէ աւելի ընէ , թէ որ
Յովաբին տեղը միշտ իմ առջեւս զօրագլուխ
14 չըլլաս : Նէ Յուդայի մարդիկներուն սիրտը՝
ՠմէկ մարդու պէս էրէն դարձուց • ու
Թագաւորին պատգամաւորներէն խրկեցին՝ ըսե-
լով • Դարձիր , թէ դուն և թէ քու ամէն ծա-
15 ռաներդ : Ըն ատեն Թագաւորը դարձաւ , ու
մինչեւ Յորդանան եկաւ • Յուդան ալ մինչեւ
ՠԳաղգալա եկաւ , որ Թագաւորը դիմաւորէ ,
ու Թագաւորը Յորդանանէն անցընէ :
16 Ու ՚Գերայի որդին Բաւուրիմացի Խնեա-
միներան Սեմեին արտորալով՝ Յուդայի մարդիկ-
ներուն հետ Դաւիթ Թագաւորը դիմաւորելու
17 իջաւ • Նէ անոր հետ Խնեամինէն հազար մարդ
կար • ու Սաւուղին տանը ծառան ՚Սիբա՝ իր
տասնուհինգ որդիներովը և քսան ծառաներովը
Եկա՛ • ու Թագաւորին առջեւը՝ ‡Յորդանանը
18 հասան՚՚ : Նէ Թագաւորին տունը անցընելու
համար , ու անոր աչքերուն հաճոյ երեւցածը
ընելու համար՝ մէկ նաւակ մը անցաւ • ու երբ-
որ Թագաւորը Յորդանանէն անցաւ , Գերա-
յի որդին Սեմեին՝ Թագաւորին առջեւը ին-
19 կաւ , Նէ Թագաւորին ըսաւ • Իմ տէրս ին-
ծի յանցանք չհամրէ , ու իմ Թագաւոր տիրոջս
Երուսաղէմէն ելած օրը՝ ՚ծառայիդ ըրած ան-
օրէնութիւնը չյիշէ , ու Թագաւորը ՚դանի-
20 կայ իր սրտին մէջը չդնէ • Վասնզի քու ծառադ
գիտցայ որ մեղք գործեցի • և ահա այսօր
՚Յովսեփին բոլոր տունէն առաջ ես եկայ , որ
21 իմ Թագաւոր տէրս դիմաւորելու իջնեմ : Ու
Շարուհեայի որդին Երեսսա պատասխան տուաւ
ու ըսաւ • Միթէ Սեմեի ասոր համար պիտի
22 չմեռնի , որ ՚Տէրոջը օծեալը անիծեց : Բայց
Դաւիթ ըսաւ • ՚՚Ի՞ւր ինծի հետ ի՞նչ բան
ունիք՝ ով Շարուհեայի որդիք , որ այսօր ին-
ծի թշնամութիւն կ՚ընէք • Միթէ այսօր Իս-
րայէլէն մարդ մը պիտի մեռնի՞ • որովհետեւ
գիտեմ որ ես այսօր Իսրայէլի վրայ Թագա-
23 ւոր եմ : Նէ ՚Թագաւորը Սեմեին ըսաւ •
Պիտի չմեռնիս • ու Թագաւորը անոր երդում
ըրաւ :
24 Նէ ՚Սաւուղին որդին Մեմփիբոսթէն՝ Թա-
գաւորը դիմաւորելու իջաւ • ու անիկայ՝ Թա-
գաւորին գացած օրէն մինչեւ անոր խաղաղու-
թեամբ եկած օրը , ոտքերը չդարմաներ էր , ու
մօրուքը չվիակեր էր և լաթերը լուացեր
25 էր : Ու երբոր Թագաւորը դիմաւորելու Հա-
մար Երուսաղէմ եկաւ , Թագաւորը անոր ը-
սաւ • Ո՛վ Մեմփիբոսթէ , ինչո՞ւ ինծի հետ
26 չգացիր : Նէ անիկայ ըսաւ • Ո՛վ տէր իմ
Թագաւոր • իմ ծառաս զիս խաբեց • քան-
զի քու ծառադ ըսաւ • Էշը պատրաստեմ՝ որ
վրան հնծնեմ , ու Թագաւորին հետը երթամ •

ա Ա՛Ր 32 :
բ Կղ • ԺԸ • 30 :
գ Կղ • ԺԲ • 33 :
դ Նէեր • սրսին • Ա՛ն • Լ՚Ե • 3 :
ե Կղ • ԺԸ • 14 :
զ Նէեր • վերջինները կ՚ըլլար •
է Կղ • Ե • 1 :
ը Կղ • ԺԷ • 25 :
թ Հռութ • ա • 17 :
ժ Գատ • ի • 1 :
ի Հեզ • Ե • 9 :
լ Կղ • ԺԶ • 5 ։ գ Թագ • բ • 8 ։
խ Կղ • ի • 2, 10 ։ ԺԶ • 1, 2 ։
ծ Կամ Հորդանանէն անցան :
կ ա Թագ • իբ • 15 :
հ Կղ • ԺԶ • 5, 6, ԼԸ ։
ձ Կղ • ԺԶ • 33 :
ղ Տե՛ս գՂ • ԺԶ • 5 :
ճ ՂՂ • իբ • 28 :
մ Կղ • ԺԶ • 10 :
յ ա Թագ • ԺԱ • 13 :
ն գ Թագ • բ • 8, 9, 37, 46 ։
շ Կղ • ի • 6 :
ո Կղ • ԺԶ • 17 ։

27 վասն զի ծառայ կաղ է : Եւ [ն]անիկայ՝ քու
ծառայ՝ իմ թագաւոր տիրոջս առջևը բամբա-
սեց • [ա]բայց իմ թագաւոր տէրս Աստուծոյ
հրեշտակի մը պէս է • ուստի քու աչքերուդ
28 հաճոյ երևցածը ըրէ : Վասնզի թէպէտ և իմ
հօրս բոլոր տունը իմ թագաւոր տիրոջս առ-
ջևը [մ]միայն մեռնելու մարդիկներ էին ; [ա]բայց
դուն՝ քու ծառադ՝ քու սեղանդ կերակուր ու-
տողներուն կարգը դրիր • ուստի ալ ասկէ ե-
տև ի՞նչ իրաւունք ունիմ թագաւորին բողո-
29 քելու : Եւ թագաւորը անոր ըսաւ • Ա՛լ
ինչո՞ւ քու բաներուդ վրայ կը խօսիս • ես ըսի
որ՝ դուն ու Սիբան արտերը մէջերնիդ բաժնէք :
30 [Ա]ւ Մեմփիբոսթէ ըսաւ թագաւորին • Թո՛ղ
անիկայ ամէնն ալ առնէ • որովհետև իմ թա-
գաւոր տէրս խաղաղութեամբ իր տունը ե-
կաւ :
31 Եւ [Բ]արզիլայի Գաղաադացի Բերզելլին Հռովգլիմէն
իջաւ , ու թագաւորին հետ Յորդանանէն ան-
ցաւ , որ զանիկայ Յորդանանէն յուղարկէ :
32 [Ա]ւ Բերզելլի խիստ ծեր էր , ութսուն տարե-
կան մարդ ըլլալով • և որչափ ժամանակ որ
թագաւորը Մանայիմի մէջ կեցաւ , [ի]զանիկայ
ինքը կերակրեց • քանզի խիստ մեծ մարդ մըն
33 էր : [Ա]ւ թագաւորը Բերզելլին ըսաւ • Ինծի
հետ անցիր , և քեզ իմ քովս Երուսաղէմի
34 մէջ կերակրեմ : [Ա]ւ Բերզելլի թագաւորին
ըսաւ • Իմ կենացս տարիներուն օրերը որչափ
պիտի ըլլան՝ որ թագաւորին հետ Երուսաղէմ
35 երթամ• Էս այսօր ութսուն տարեկան եմ•
միթէ աղէկը ու գէշը կրնամ որոշել • միթէ
ծառադ իր կերածին ու խմածին համը կրնայ
առնել • և ասկէ ետքը խաղ կանչող մարդիկնե-
րուն կամ կնիկներուն ձայները կրնամ լսել • ու-
քու ծառադ իմ թագաւոր տիրոջս ինչո՞ւ հա-
36 մար բեռ ըլլայ : Վո՛ւ ծառադ՝ թագաւորին
հետ քիչ մը Յորդանանէն պիտի անցնի • ու
թագաւորը ինչո՞ւ ինծի այսպէս փոխարէն մը
37 հատուցանէ : Թո՛ղ ծառադ դառնամ , ու իմ
քաղաքիս մէջ իմ հօրս ու մօրս գերեզմանին
քովը մեռնիմ • ահա՛ քու ծառադ [Քա]մաամը
իմ տիրոջս թագաւորին հետ անցնի • ու քու
38 աչքերուդ հաճոյ երևցածը ըրէ՛ անոր : Եւ
թագաւորը ըսաւ • Քամաամը ինծի հետ
անցնի , ու ես քու աչքերուդ հաճոյ երևցածը
պիտի ընեմ անոր • և ինծմէ ի՛նչ որ խնդրես ,
39 քեզի պիտի ընեմ : [Ա]ւ բոլոր ժողովուրդը Յոր-
դանանէն անցաւ • թագաւորն ալ անցաւ : Եւ
թագաւորը Բերզելլին [հ]համբուրեց , ու զանի-
40 կայ օրհնեց • ան ալ իր տեղը դարձաւ : Եւ
թագաւորը Գաղգաղա անցաւ • ու Քամաամը
անոր հետ անցաւ • այսպէս Յուդային բոլոր
ժողովուրդը ու Իսրայէլին ալ կէս ժողովուրդը
թագաւորը անցուցին :

41 Եւ ահա բոլոր Իսրայէլի մարդիկները թա-
գաւորին կուգան , ու թագաւորին ըսին • Ինչո՞ւ
համար մեր եղբայրները՝ Յուդայի մարդիկը
քեզ գողցան , ու [թ]թագաւորը՝ և անոր տունը՝
ու անոր հետ Դաւիթին բոլոր մարդիկները
42 Յորդանանէն անցուցին : Եւ Յուդայի բո-
լոր մարդիկը՝ Իսրայէլի մարդոցը պատասխան
տուին ու՝ ըսին • Վասնզի թագաւորը [մ]մեզի մօտ
ազգական է , ու ա՛ս բանիս համար ինչո՞ւ այս-
պէս կը նեղանաք • միթէ թագաւորէն բան մը
կերա՞նք , կամ թէ անիկայ մեզի պարգև մը
43 տուա՞ծ : Եւ Իսրայէլի մարդիկը Յուդայի
մարդոցը պատասխան տուին ու ըսին • Մենք
թագաւորին քովը տասը բաժին ունինք , ու
նաև Դաւիթին վրայ մենք ձեզմէ աւելի իրա-
ւունք ունինք • և ինչո՞ւ համար մեզ անարգե-
ցիք , ու մեր թագաւորը ետ դարձնելու հա-
մար առաջ [մ]մեզմէ խորհուրդ չհարցուցիք՞ • Բայց [յ]Յուդայի մարդիկներուն խօսքը՝ Իսրա-
յէլի մարդիկներուն խօսքէն աւելի խիստ էր :

Գ Լ · Ի

1 Իսրայէլի ու Յուդայի մէջ եղած վէճին պատճառով՝ Սաբէէ երկպառակութիւն մը կը հանէ Իսրայէլի մէջ : 3 Դաւիթ իր տասը հարճերը մինչև իրենց մահուան օրը՝ զատ տան մը մէջ պահել կու տայ : 4 Ամասայի յա-
ղթութիւն վրայ զօրապետ կ'ընէ , բայց Հովաբ զանիկայ կը մեռցնէ : 14 Յովաբ՝ Սաբէէին հետևէն կ'իյնայ մինչև Աբել : 16 Խմաստուն կին մը Սաբէէին գլխովը քաղաքը կ'ազատէ : 23 Դաւիթին պաշտօնեաները :

1 Եւ Հոն Բենիամինի ցեղէն Խոբորիան Սաբէէ
անուանով անօրէն մարդ մը գտնուեցաւ •
և անիկայ փող հնչեցուց՝ ու ըսաւ • [Մ]Մենք
Դաւիթին քովը բաժին՝ ու Յեսսէի որդւոյն
քովը ժառանգութիւն չունինք • ո՛վ Իսրայէլ՝
2 [հ]առիր մարդ իր վրանը դառնայ : Ուստի Իս-
րայէլի բոլոր մարդիկները Դաւիթէն զատուե-
ցան , ու Խոբորիան Սաբէէին հետևէն գա-
ցին • բայց Յուդայի մարդիկները՝ Յորդանանէն
մինչև Երուսաղէմ՝ իրենց թագաւորին յարե-
ցան :
3 Եւ Դաւիթ Երուսաղէմ իր տունը եկաւ •
ու թագաւորը իր տանը պահպանութեան հա-
մար թողուցած տասը [հ]հարճերը առաւ , ու
զանոնք մէկ տան մը մէջ պահել տուաւ , և
զանոնք կը կերակրէր • բայց անոնց չմտաւ •
և անոնք մինչև իրենց մեռնելու օրը՝ պահուած
մնացին , ու որևէարիի պէսապրեցան :
4 Եւ թագաւորը Ամասայիին ըսաւ • [Կ]Կոչէ
իրենք օր Յուդայի մարդիկները ինծի հասնէ , ու
5 դուն ալ հոս ներկայ եղիր : Ուստի Ամասայի՝
Յուդան կանչելու գնաց • ու [Դ]Դաւթին դրած
6 առեղէն աւելի ուշացաւ : Ընե առիներ Դաւիթ՝
Աբիսայիին ըսաւ • Հիմա Խոբորիան Սաբէէն՝
Բիխրոդամէն աւելի չարութիւն պիտի ընէ մեզի •

ա Կա՛մ • ժգ • 3 :
բ Կա՛մ • ժգ • 17 , 20 :
գ ա՛ի Թագ • իդ • 16 :
դ Կա՛մ • թ • 7 , 10 , 13 :
ե գ Թագ • ք • 7 :
զ Կա՛մ • ժէ • 27 :
է Մաղ • գ • 10 :
ը գ Թագ • ք • 7 ։ Երեմ • խա՛ • 17 :
թ Ծն • լա՛ • 55 :

ժ Հիմ 15 :
ի Հիմ 12 :
լ Երբ • մեր խօսքը չեղաւ •
խ Տե՛ս Դատ • բ • 1 ։ ժբ • 1 ։

ծ Կա՛մ • ժի՛ • 43 :
կ գ Թագ • ժբ • 16 ։ ք Մն • Յ • 16 :
հ Կա՛մ • ժե • 16 ։ ժգ • 21 , 22 ։
ձ Կա՛մ • ժի՛ • 13 :

ո՞ր Եհուն դուն էքու տիրոջդ ծառաները քու հետդ սա՛ , ու անոր հետևէն իսկի՛ր • չըլլայ որ իրեն պարապաւոր քաղաքներ գտնէ , ու մեր
7 աչքէն անյայտ ըլլայ : Ետոպես Յովսաբին մարդիկները ու Հրկիսեթիներն ու փելեթիներն և բոլոր զօրաւորները անոր հետևէն եղան , ու Քոբրան Սարէէն հալածելու համար Երուսաղեմէն եղան :
8 Երբոր անոնք Գաբաւոնի մէջ եղող մեծ քարին քովն էին , Ամեսայի անոնց դիմացը եկաւ • և Յովաբ իր հագած հանգերձը գօտևորած էր , ու անոր վրայէն ո՞րէ գօտիով՝ մէջքը սուր մը կապած էր պատեանովը մէկտեղ • ու երբոր անիկայ կ՚երթար , սո՞րը պոպեհանէն
9 ինկաւ : Եւ Յովաբ՝ Ամեսայիին ըսաւ • Ե՛ղբայրս՝ ողջ առո՞ղջ ես • Ու Յովաբ Ամեսային համբուրելու համար՝ աջ ձեռքովը անոր մօ-
10 րուքէն բռնեց : Եւ Ամեսայ՝ Յովաբին ձեռքը եղած սուրէն չզգուշացաւ • Ու ա-նով Յովաբ ՚անակուշտէն զարկաւ զանիկայ , և անոր աղիքները գետին թափեց , ու անոր երկու անգամ չզարկաւ • ու անիկայ մեռաւ : Եւ Յովաբ ու անոր եղբայրը Աբիսա՝ Բոքո-
11 րեան Սարէէին հետևէն իսկան : Ան առնոր Յովաբին մանչերուն մէկը անոր քովը կայնեցաւ՝ ու ըսաւ • Ո՛վ որ Յովաբը կը սիրէ՝ ու ո՛վ որ Դաւիթին կողմէն է , Յովաբին հետևէն երթայ :
12 Եւ Ամեսայի ճամբուն վրայ էր արեանը մէջ կը թաւալէր : Ու ան մարդը երբոր տեսաւ որ բոլոր ղօրքը կայնեցաւ մնաց , Ամեսային ճամբու վրայէ վերցուց , ո՛ր արտի մը մէջ չգէշ , և անոր վրայ լաթ մը ծածկեց • քանզի տեսաւ որ
13 ամէն անոր քովը եկողը կանգ կ՚առնէ : Ու զանիկայ ճամբուն վրայէն վերցուցածին պէս՝ ամէն մարդ Յովաբին հետևէն գնաց՝ Բոքորեան
14 Սարէէն հալածելու համար : (Բայց անիկայ Իսրայէլի բոլոր ցեղերէն միջև ՚Աբէլը ու Բեթմաաքան անցեր էր բոլոր Բերացիներուն հետ , որոնք անոր քովը ժողվուելով՝ անոր ե-
15 տևէն գացեր էին :) Եւ անոնք եկան , ու Բեթմաաքային Աբէլը՝ զանիկայ պաշարեցին • ու քաղաքին առջևը ՚հողաթումբ մը շինեցին , որ պարսպին մօտ կանգնուեցաւ • և Յովաբին հետը եղող բոլոր ղօրքը պարիսպը փլըցնելու *ի՛նշանառէին :
16 Ու մէկ իմաստուն կնիկ մը քաղաքէն կանչեց • Լսեցէ՛ք , լսեցէ՛ք • ընո՛ր Յովաբին ըսէ՛ք • Հո՛ս մօտեցիր որ քեզի հետ խո-
17 սիմ : Եւ Յովաբ անոր մօտեցաւ • ու կնիկը ըսաւ • Յովաբը դո՞ւն ես : Եւ անիկայ ըսաւ • Ես եմ : Ու կնիկը անոր ըսաւ • Իմ ու ալախի-նիդ խօսքերը մտիկ ըրէ • ու անիկայ ըսաւ •
18 Կը՛հա՛ մտիկ կ՚ընեմ : Եւ կնիկը խօսեցաւ ու ը-

սաւ • Հին ատենը սովորաբար կ՚ըսէին • Թող Աբելէն †երթան խորհո՛ւրդ հարցընեն՚՚ , ու ա-
19 նանկ լմընցընեն : Ես Իսրայէլի մէջ խաղաղարար ու հաւատարիմ քաղաք մըն եմ • ու դուն կը ջանաս աւրել ֆանանի քաղաք մը՝ որ Իսրայէլի մէջ մայրաքաղաք մըն է՚՚ • Տէրոջը
20 ժառանգութիւնը ինչո՞ւ կ՚ընես : Եւ Յովաբ պատասխան տուաւ , ու ըսաւ • Հա՛ւ , քա՛ւ ըլլայ , քա՛ւ ըլլայ , որ ես կոչնչո՛ւ կընեմ կամ
21 աւերեմ • Բանը այդպէս չէ • Հապա Եփրեմի լեռնէն Բոքորեան Սարէէ անուն մարդ մը՝ իր ձեռքը Դաւիթի թագաւորին դէմ վերցուց • միմակ անիկայ տուէք , ու ես քաղաքէս կերթամ : Եւ կնիկը Յովաբին ըսաւ • Հա՛ նոր գլուխը պարսպին վրայէն քեզի պիտի նե-
22 տուի : Ու կնիկը բոլոր ժողովուրդին գնաց ի՛ր խմաստութեամբը խօսեցաւ • և Բոքորեան Սարէէին գլուխը կարկեցին , ու Յովաբին նետեցին : Ան առնոր անիկայ փող ՚ֆչեցուց • ու ամէն մարդ ան քաղաքէն իր վրաներ քաշուեցաւ • Յովաբն ալ Երուսաղէմ՝ Թագաւորին դարձաւ :
23 Եւ ՚Յովաբ Իսրայէլի բոլոր զօրքերուն վրայ էր • ու Յովիադային որդին Բանեան Քե-
24 րեթիներուն ու փելեթիներուն վրայ էր • Եւ Ադորամ ՚հարկերուն վրայ • ու ՚Ցաբղուզի
25 որդին Յովսափատը յիշատակաց գրիչ էր • Եւ Ուսա աւետագրիչ էր • ու ՚Սադոկ ու Ա-
26 բիաթար քահանաներ էին : Ու Յայրացի Իրան ալ Դաւիթին *նախարարն էր :

ԳԼ · ԻԸ

1 Պարաւոնացւոց պատճառովը եղած իրեք տարուան սովը Սաւուղին եօթը որդիներուն կախաղանով կը դադարի : 10 Ռեսփայինե գութը որ մեռցուածներուն ցուցուց : 12 Դաւիթ՝ Սաւուղին ու Յովնաթանին ոսկորները Սելխն գերեզմանին մէջ՝ թաղել կու տայ : 15 Փղշտացւոց դէմ եղած չորս պատերազմներուն մէջ՝ Դաւիթին չորս մարդիկը չորս հսկաները կը մեռցընեն ,

1 Եւ Դաւիթին օրերը՝ իրարու հետևէ իրեք տարի սով եղաւ • ու Դաւիթ Տէրոջը ‖ հարցուց : Եւ Տէրը ըսաւ • Սաւուղին ու անոր արիւնահեղ տունը համար է , քանզի ա-
2 նիկայ Գաբաւոնացիները մեռցուց : Ու թագաւորը Գաբաւոնացիները կանչեց , ու անոնց խօսեցաւ • (և Գաբաւոնացիք Իսրայէլի որդւոցմէ չէին , այլ ՚՚Եմորհացւոց մնացորդէն էին • ու Իսրայէլի որդիքը անոնց երդում ըրեր էին • բայց Սաւուղ՝ Իսրայէլի ու Յուդայի որդւոցը համար նախանձաւորութիւն ընծյոյ)
3 զանոնք զարնել ուզեր էր :) Եւ Դաւիթ Գաբաւոնացիներուն ըսաւ • Ձեզի ի՛նչ ընեմ , ու ինչո՞վ քաւութիւն ընեմ , որ †Տէրոջը ժառան-

ե Գլ· ժա · 11 : զ Ցնագ · ա · 33 :
է Գլ· բ· 18: ը Ցնագ· ա· 38:
թ Ատտ. իզ· 49 : Ղ ռս· իբ·47:
ժ զ Ցնագ · բ · 5 :
ի Գլ· բ · 23 :
լ զ Ցնագ · ժե · 29 : խ Ատ· ժզ· 4 :
ծ զ Ցնագ · ժե · 32 :
* Նբ· կ՚ուբէին :
† Նբ· Հարցընելով Հարցընեն ,
‡ Նբ· քաղաք և մայր Իսրայէլի մէջ ·

ձ ա Ցնագ · իզ · 19 : Գլ· իա · 3 :
ի Ժող · իզ · 14 , 15 :
յ Գլ· բ · 16 , 18 :
ղ զ Ցնագ · զ · 6 :
ճ Գլ· ը· 16 : զ Ցնագ · զ · 3 :
ն Գլ· ը· 17 : զ Ցնագ · զ · 4 :
շ Գլ· իգ · 38 :
ո Գլ· ը · 18 :

‖ Նբ· երեսը վրաները :
ա Ելես · իզ · 3 , 15 , 16 , 17 :
բ Գլ· ե · 19 ·

4 գուբիւնը օրհնէք : Եւ Գաբաւնացիք անոր
ըսին • Աաւուղէն ու անոր տունէն արծաթ
կամ ոսկի չենք ուզեր ։ ու Իսրայէլէն մարդ մը
մեռցընել չենք ուզեր : Եւ անիկայ ըսաւ •
5 Ինչ որ ինձ որ ըսէք , ձեզի պիտի ընեմ : Ու
անոնք թագաւորին ըսին • Ըն մարդը որ մեզ
ջարդեց , ու մեզ անհնչ կորսընցընել ուզեց , որ
ամենևին Իսրայէլի սահմաններուն մէջը չգտա-
6 նուինք , Անոր որդիներէն մեզի եօթը մարդ
տրուի , ու զանոնք Տէրոջը ընտրեալ Աաւու-
ղին Գաբաային մէջ Տէրոջը համար կախենք :
Եւ թագաւորը՝ Կու տամ ըսաւ :
7 Բայց թագաւորը՝ Աաւուղեան Յովնաթա-
նին որդւոյն Մեմփիբոսթէին խնայեց , Աաւու-
ղին որդւոյն Յովնաթանին ու Դաւիթին մէջ-
8 տեղը եղած Տէրոջը երդումին համար : Բայց
թագաւորը՝ Ռիսպային աղջկանը Այտափային եր-
կու որդիները , որոնք Աաւուղին ծներ էր , այս-
ինքն Ըրմոնին ու Մեմփիբոսթէն , և Աաւու-
ղին աղջկանը Միքազողին հինգ որդիները՝ ո-
րոնք Մաուղայի Խորզևլէին որդւոյն Եդրիե-
9 լին ծներ էր , առաւ , Ու զանոնք Գաբաաո-
նացւոց ձեռքը առաւ • ու զանոնք Տէրոջը
առջևը լեռանը վրայ կախեցին , ու եօթն ալ
միասին մեռան • և զանոնք Ջնձոց առջի օրերը՝
գարնի Ջնձոց սկիզբը մեռցուցին :
10 Ու Ռիսպային աղջիկը Այտափ մէկ քուրձ մը
առաւ , ու զանիկայ իրեն համար ապառաժի
մը վրայ փռեց , Ջնձոց սկիզբէն՝ մինչև անոնց
վրայ երկինքէն անձրև գալը • ու ցորեկը եր-
կինքին թռչուունները՝ ու գիշերը անապատին
11 գազանները չէր թողուր որ անոնց դպչին : Եւ
Աաւուղին հարճին՝ Ռիսպային աղջկանը Այտա-
12 փայեցւոյն ըրածը Դաւիթին պատմեցին : Ու Դա-
ւիթ գնաց , և Աաւուղին ու անոր որդւոյն
Յովնաթանին ոսկորները առաւ Գաղաադու
Յաբեսի բնակիչներէն , որոնք Խեթսանի հրա-
պարակէն զանոնք գողցեր էին • Փան որ Փը-
ղշտացիք զանոնք Հոն կախեր էին այն օրը՝ որ
Փղշտացիք Գեղբուէի վրայ Աաւուղը մեռցու-
13 ցեր էին • Եւ Աաւուղին ոսկորները ու անոր
որդւոյն Յովնաթանին ոսկորները անկէ վեր-
ցուց • ու կախաւածներուն ոսկորներն ալ ժողո-
14 վեցին : Եւ Աաւուղին ու անոր որդւոյն Յովնա-
թանին ոսկորները՝ Բենիամինի երկիրը՝ Սելայի
մէջ անոր Հօրը Կիսին գերեզմանը թաղեցին •
ու թագաւորին բոլոր պատուիրածը բրին • ու
անկէ ետքը Աստուած երկրին համար Ելած
աղօթքը ընդունեց :
15 Եւ Փղշտացիք նորէն Իսրայէլի հետ պա-
տերազմ ըրին • և Դաւիթ ու իր ծառաները իր
հետը իջան , ու փղշտացւոց հետ պատերազմ
16 ըրին • ու Դաւիթ ուժէ կտրեցաւ : Եւ Յես-
բիբենոբը՝ որ Ռափայի որդիներէն էր , ու ի-
րենք Հարիւր սկիղբ ծանրութեամբ պղնձէ նի-
զակ մը ունէր , ու մէջքը նոր սուր կապեր
17 էր , ուզեց որ Դաւիթը զարնէ : Բայց Հա-
բուհայի որդին Աբիսան անոր օգնութեան
հասաւ , ու փղշտացին զարկաւ , ու զանիկայ
մեռցուց : Ըն ատեն Դաւիթին մարդիկները
անոր երդում ըրին ու ըսին • Ասկէ ետքը դուն
մեզի հետ պատերազմի չելլես , որ Իսրայէլին
ճրագը չմարես :
18 Եւ ասկէ ետքը՝ նորէն Փղշտացւոց հետ
պատերազմ եղաւ Գովբի մէջ • ան ատեն
Հուշացի Սիբեքքը՝ Ռափայի որդւոցմէ եղող
Սափիան մեռցուց :
19 Եւ նորէն Փղշտացւոց հետ պատերազմ ե-
ղաւ Գովբի մէջ • ու Ելհանան Բրիմեքը-
դիմին որդին Գէթացին՝ Գոլիաթի Գոլիաթին
Եղբայրը զարկաւ , որ անոր նիզակին բունը
ոստայնանկաց գլանին պէս էր :
20 Եւ նորէն Գեթի մէջ պատերազմ եղաւ •
ու մէկ երկայնահասակ մարդ մը կար , որ ա-
նոր ձեռքերուն մատները ու ոտքերուն մատերը
վեց վեց հատ ըլլալով՝ քսանուչորս հատ ունէր •
21 անիկայ ալ Ռափայի որդւոցմէ էր : Եւ անի-
կայ Իսրայէլը Նախատեց • բայց Դաւիթին
եղբօրը Սամայային որդին Յովնաթանը զանի-
կայ զարկաւ : Ըս չորսը Գեթի մէջ Ռափա-
յէն ծներ էին • և Դաւիթին ձեռքովը ու ա-
նոր ծառաներուն ձեռքովը ինկան :

ԻԼ • ԻՌ

1—51 Աստուծոյ մեծ փրկութիւնը և պէսպէս բարեբեր-
ութիւններուն համար՝ շնորհակալութեան երգ մը :

1 Եւ Դաւիթ՝ այն օրը որ Տէրը զանիկայ իր
բոլոր թշնամիներուն ձեռքէն ու Աաւուղին
ձեռքէն ազատեց , աս երգին խօսքերը Տէ-
2 րոջը խօսեցաւ , Ու ըսաւ •

Տէրը իմ վէմս , ամրութիւնս , ու փրկիչս է •
3 Իմ Աստուածս իմ պաբիսպս է • Հոս անոր
կը յուսամ •
Ընիկայ իմ վահանս , ու իմ փրկութեանս
եղջիւրը ,
Իմ աշտարակս , իմ ապաւէնս , ու ազա-
տիչս է :
Օ՛հս անիրաւութենէ դուն կ՛ազատես :

ա ա Մն . ժա . 29 ։
բ Տե՛ս բ Օր . իա . 5 ։
գ ա Մն . ի . 6 ։
դ ա Թագ . ժէ . 10 , 25 , 26 ։
ե ա Թագ . ժգ . 9 ։
զ ա Մն . ի . 8 ։
—
է Ապ . ժբ . ին վերնագիրը ։
Ապ . լգ . 19 ։
ը Նե . ժե . 1 ։ Գատ . ե . 1 ։
թ ի Օր . լբ . ե ։ Ապ . ժբ . 2 , լե . լա . 3 ։ հա . 3 ։ դա . 2 ։ ձեռն . 2 ։
ժ Նէր . ժայտ
ի Նէր . ի . 13 ։
լ Չոն . ժե . 1 ։
խ Ղ ու . ա . 69 ։
ծ Ընակ . ժբ . 10 ։
կ Ապ . ի . 9 ։ ժգ . 6 ։ նի . 16 ։ հա . 7 ։ Երեմ . ժգ . 19 ։

4 Օրինեալ Տէրը կը կանչեմ,
Եւ իմ թշնամիներէս կ՚ազատիմ:
5 Հանգիստ մահուան ալիքները իմ բոլորտիքս առին,
Եւ անօրէնութեան հեղեղները զիս վախցուցին.
6 [ա]Դերեզմանին լարերը իս պաշարեցին,
Եւ մահուան որոգայթները իմ առջեւս առին:
7 Իմ նեղութեանս մէջ [բ]Տէրոջը կանչեցի,
Եւ իմ Աստուծոյս աղաղակեցի.
Ըր իր տաճարէն [գ]իմ ձայնս լսեց,
Եւ իմ աղաղակս անոր ականջներուն հասաւ:
8 [դ]Ան առնը երկիրը սասանեցաւ ու դողաց.
[ե]Լերդինքին հիմերը շարժեցան ու սասանեցան.
Հանգիստ Ընդեղ բարկացաւ:
9 Ընոր քիթէն ծուխ ելաւ,
Եւ բերնէն մաշող [զ]կրակ.
Ընդէ կայծակներ բռնկեցան:
10 Ան [է]անդեայ երկինքը խոնարհեցուց ու իջաւ.
Ան անոր ոտքերուն տակը [ը]մառախուղ կար.
11 Եւ քերովբէի մը վրայ նստաւ ու թռաւ.
Ան [թ]հովին թեւերուն վրայ երեւցաւ:
12 Եւ Ֆխաւարը ու թանձր ջուրերը,
Եւ երկինքին ամպերը՝ իր բոլորտիքը վարագոյր քաշեց:
13 Ընոր առջեւը եղող ճառագայթէն
[ժ]Կրահի կայծակներ բռնկեցան:
14 Տէրը [ի]երկինքէն որոտաց,
Եւ Ամբարձեալը իր ձայնը լսել տուաւ:
15 Ան [ժա]նետներ խրկեց ու զանոնք ցրուեց.
Կայծակներ խրկեց ու զանոնք խռովեցուց:
16 Ան [ժբ]Տէրոջը յանդիմանութենովը
Եւ անոր [ժգ]բարկութեան հովին փչելովը,
Ծովուն յատակները երեւցան,
Եւ աշխարհիս հիմերը յայտնուեցան:
17 [ժդ]Ամբարձաւ խրկեց ու զիս բռնեց,
Ան շատ ջուրերէն զիս հանեց:
18 Իմ զօրեղ թշնամիէս ու զիս ատողներէն Ազատեց զիս.
Վասն զի ինծմէ զօրաւոր էին:
19 Իմ նեղութեանս օրը՝ իմ առջեւս առին.
Հայց Տէրը ինծի հաստատուն [ժե]ապաւէն եղաւ.
20 Ան [ժզ]զիս լայնարձակ տեղ մը հանեց,
Եւ զիս ազատեց. ինչու որ Ինծի հաւնեցաւ:
21 [ժէ]Տէրը իմ արդարութեանս պէս ինծի փոխարձեն կու տայ.
Իմ ձեռացս մաքրութեանը համեմատ՝ հատուցում կ՚ընէ ինծի.
22 Վասն զի [ժը]Տէրոջը ճամբաները պահեցի,
Եւ իմ Աստուծոյս դէմ ամբարշտութիւն չըրի:
23 Հանգիստ անոր ամէն [ժթ]դատաստանները իմ առջեւս էին.
Եւ անոր օրէնքներէն չհեռացայ:
24 Ան անոր [ի]առջեւը կատարեալ եղայ.
Եւ իմ անօրէնութենէս պահուցայ:
25 Եւ [իա]Տէրը ինծի հատուցում ըրաւ, իմ արդարութեանս համեմատ.
Իմ [իբ]ձեռացս մաքրութեանը համեմատ, որ անոր աչքերուն առջեւն է:
26 [իգ]Ողորմածին հետ ողորմած կ՚ըլլաս,
Կատարեալ մարդուն հետ կատարեալ կ՚ըլլաս:
27 [իդ]Սրբուրին հետ մաքուր կ՚ըլլաս,
Եւ [իե]ծուռին հետ՝ [իզ]կռիւ ծռիս:
28 Ան [իէ]վշտացած ժողովուրդը դուն կ՚ազատես.
Եւ քու աչքերդ [իը]ամբարտաւաններուն վրայ է որ պառնոխ ցածցընես:
29 Հանգիստ իմ [իթ]ճրագս դուն ես, Տէր.
Եւ իմ խաւարս Տէրը կը լուսաւորէ:
30 Վասն զի քեզմով դունդի մը վրայ կը վազեմ,
Եւ իմ Աստուծովս պարիսպէ կ՚անցնեմ:
31 [իա]Աստուծոյ ճամբան կատարեալ է.
[իբ]Տէրոջը խօսքերը փորձուած են.
Ընդեղ ամէն իրեն յուսացողներուն ապահար է:
32 Հանգիստ [իգ]Տէրոջմէն զատ՝ ո՞վ է Աստուած,
Կամ մեր Աստուծմէն զատ՝ ո՞վ է վէմ:
33 Իմ [իդ]զօրաւոր բերդս՝ Աստուած է.
Եւ Իմ ճամբաս կատարեալ կ՚ընէ:
34 Իմ ոտքերս [իե]եղջերուի ոտքերո՜ն պէս կ՚ընէ,
Եւ [իզ]իմ բարձր տեղերուս վրայ զիս կը կայնեցընէ:
35 [իէ]Ձեռքերս պատերազմի կը վարժէ.
Եւ իմ [իը]բազուկներս պղնձէ աղեղ կը լարեն՝:
36 Ինծի նաեւ քու փրկութենովդ ասպարը տուիր.
Եւ քու [իթ]աջդուքիտնդ զիս մեծցուց:
37 Իմ [իժ]քայլերու ճամբաս ներքեւս լայնցուցիր,
Եւ իմ ոտքիս [իժա]գուզուածները չսասանեցան:
38 Իմ թշնամիներս հալածեցի, ու զանոնք չարդեցի:
Եւ ետ չդարձայ՝ մինչեւ որ զանոնք հատցուցի:

[ա] Պաղ. ճիգ. 3:
[բ] Պաղ. ճիգ. 4 : ճի. 1 : Հայեմն. ի. 2:
[գ] Նէ. ը. 7 : Պաղ. Լի. 6, 15, 17:
[դ] Գատ. է. 4 : Պաղ. հէ. 18 : զէ. 4:
[ե] Յոբ. իզ. 11:
[զ] Պաղ. զէ. 3 : Նմր. ը. 5 : Նբր. ժբ. 29:
[է] Պաղ. ճզ. 5 : Նս. կէ. 1:
[ը] Նէ. է. 21 : ը Ծատ. ի. 12 : Պաղ. զէ. 2:
[թ] Պաղ. ճը. 3:
[ժ] Էմր 10 : Պաղ. զէ. 2:
[ի] Էմր 9:
[իա] Գատ. է. 20 : ա Ծատ. ի. 10 : է. 10 : Պաղ. իզ. 3 : Նս. Լ. 30:
[իբ] ի Օր. Լի. 23 : Պաղ. է. 13 : հէ. 17 : ճզ. 6 : Ըմբ. ը. 11:
[իգ] Նէ. ժը. 8 : Պաղ. ճլ. 9 : Նաւ. ա. 4 : Ծատ. ի. 26:
[իդ] Պաղ. հը. 1:
[իե] Պաղ. ճզ. 7:
[իզ] Էմր 1:
[իէ] Պաղ. լա. 8 : ճիզ. 5:
[իը] Գէ. ժը. 26 : Պաղ. իզ. 8:
[իթ] Էմր 25 : ա Ծատ. իզ. 23 : ը Ծատ. ի. 32 : Պաղ. է. 8:
[իժ] Պաղ. իզ. 4:
[իժա] Ել. Ծատ. ժը. 19 : Պաղ. ճիզ. 3 : ճի. 1 : Ընակ. ի. 32:
[իժբ] ի Օր. է. 12 : Պաղ. ճիզ. 30, 102:
[իժգ] Ծատ. ղ. 9 : ժէ. 1 : Յոբ. ա. 1:
[իժդ] Էմր 21:
[իժե] Պատ. է. 7:
[իժզ] Գէ. իղ. 23, 24, 27, 28:
[իժէ] Պաղ. ժի. 26:
[իժը] Նէ. ը. 7, 8 : Պաղ. հի. 12, 13:
[իժթ] Յոբ. ի. 11, 12 : Նս. ի. 11, 12, 17 : է. 15 : Դատ. ը. 37:
[իի] Յոբ. իճ. 3 : Պաղ. իէ. 1:
[իա] ի Օր. Լի. 4 : Դատ. ը. 37 : Յայտ. ժէ. 3:
[իբ] Պաղ. ժի. 6 : ճիճ. 140 : Ընակ. Լ. 5:
[իգ] ա Ծատ. ի. 2 : Նս. խը. 5, 6:
[իդ] Նէ. ժէ. 2 : Պաղ. իէ. 1 : իի. 7, 8 : լա. 4 : Նս. ժի. 2:
[իե] Նբր. ժը. 21 : ի Օր. ժի. 13 : Յոբ. իճ. 3 : Պաղ. ճա. 2, 6 : ճիճ. 1:
[իզ] Պէ. ի. 18 : Նմր. ը. 19:
[իէ] ի Օր. Լի. 13 : Նս. Լը. 16 : ծի. 14:
[իը] Պաղ. ճիզ. 1:
* Իմ բազուկներս պղնձէ աղեղ մը կը կոտրուի:
[իթ] Ընակ. ը. 12:

39 Եւ զանոնք Հայացուցի , գետինը զարկի , որ
հանդչեին ։
Անոնք [b]իմ ոտքերուս տակը իյնան ։
40 Ու պատերազմի համար՝ ինծի [c]զօրութիւն
հագցուցիր ։
Եւ [b]իմ վրաս եղողները տակս ձգեցիր ։
41 Ու իմ թշնամիներուս [*]կռնակը ինծի դարձը-
նել տուիր՝ ,
Որ զիս առողները ջարդեմ ։
42 †Ընդառաջեցին , բայց ազատող չկար ։
[d]Տէրոջը աղաղակեցին , բայց անոնց պատաս-
խան չտուաւ ։
43 Ես անոնք զանոնք [e]կրկրի փոշիին պէս մանրե-
ցի ։
Զանոնք [f]փողոցներուն ցեխին պէս կոխեցի ու-
ճմլեցի ։
44 [g]Եւ իմ ժողովուրդիս կռիւներէն զիս ազատե-
ցիր ։
Ու– զիս պահեցիր , Որ ազգերու գլուխ ըլլամ.
Ու– [h]իմ չգիտցած ժողովուրդս ինծի ծառայեց ։
45 Օտարները ինծի [i]‡խոնարհութիւն ըրին՝՝.
Ականջիս ակնթարթով լսածնուն պէս՝ ինծի հը-
նազանդեցան ։
46 Օտարները տկարացան ,
Ու [j]իրենց պահուրտած տեղերէն դողացին ։
47 Տէրը կենդանի է , ու իմ վէմս օրհնեալ ըլլայ ։
Եւ [b]իմ փրկութեանս վէմը Աստուած բարձր
ըլլայ ։
48 Աստուած է որ [b]իմ վրէժս կը խնդրէ ,
Ու [k]ժողովուրդները ինծի կը հնազանդեցնէ ։
49 [b]իմ թշնամիներէս զիս հանելով՝
Օ, [b]իս իմ վրաս եղողներէն աւելի բարձրացու-
ցիր ,
Ու– Բռնաւոր մարդէն ազատեցիր ։
50 Ասոր համար ձեզ՝ [l]ազգերուն մէջը քեզ
պիտի գովեմ ,
Ու քու անուանդ սաղմոս պիտի երգեմ ։
51 [b]Իր թագաւորին փրկութիւնները մեծցընողը՝
Ու իր [m]օծեալին՝ Դաւիթին ու [m]անոր սերուն-
դին
Յաւիտեան ողորմութիւն ընողը Ան է ։

ԳԼ· Ի Գ

1 Դաւիթի իր վերջին խօսքերուն մէջ կը խոստովանի Աստուծոյ խոստմանցը վրայ իր ունեցած հաւատքը ։ 6 Ընդերուն վիճակին առթագրութիւնը ։ 8 Դաւիթին զօրաւոր մարդոցը համրանքը ։

1 Եւ Դաւիթին վերջին խօսքերը ասոնք են ։
Յեսսէի որդին Դաւիթ կ'ըսէ ·
Ան մարդը որ բարձրացաւ ,
[n]Յակոբայ Աստուծոյն օծեալը ,
Ու Իսրայէլի վայելուչ երգերը չարաչարողը ,
կ'ըսէ ·
2 [o]Տէրոջը Հոգին ինծմով խօսեցաւ ·
Ու անոր խօսքը իմ լեզուիս վրայ էր ։
3 Իսրայէլին Աստուածը ըսաւ ,
Ու– Իսրայէլին [p]վէմը ինծի խօսեցաւ ,
Ըսելով · [q]Մարդոց վրայ իշխողը արդար ըլ-
լայ ·
Ու [r]Աստուծոյ վախովը իշխէ ։
4 Ան առնէր [s]առաւօտեան լոյսին կը նը-
մանի ,
Որ արեւուն ծագած առնէր կ'երեւնայ ·
Անամպ առաւօտի մը՝ որ առանց ամպի է ·
Ու արեւո– ճառագայթին ,
Որ անձրեւէն ետքը գետնէն կանանչ խոտը կը
բո–սրընէ ։
5 Թէ և իմ տունս Աստուծոյ քովը այսպէս չէ ,
[t]Վակայն ինծի հետ յաւիտենական ուխտ մը
ըրաւ ,
Որ ամէն բանի մէջ պատրաստ ու հաստատ է ·
Վասնզի իմ բոլոր փրկութիւնս ու իմ բոլոր
բաղձանքս ան է ·
Ու պիտի չծաղկեցընէ՞՝՝ ան ։
6 Հայց բոլոր անօրէնները՝
Փուշերու նետուած փուշերու պէս պիտի ըլլան ·
Վասնզի անոնք ձեռքով չեն բռնուիր ։
7 Եւ անոնց դպչիլու մարդը՝
Երկաթը ու նիզակին բունը ձիրքին զէնք պիտի
ընէ՝՝ ·
Ու իրենց եղած տեղը՝
Հոլոթոմին կրակի մէջ պիտի այրին ։

8 Դաւիթին զօրաւոր մարդոցը անուններն ա-
սոնք են · [u]Յոսէբ բասեբեթ՝՝ Թահքեմոնա-
ցին , որ զօրավարներուն գլխաւորն էր · անի-
կայ [v]իէ Ասոնացի Ադինօն , [w]որ անգամ մը ութը
հարիւր մարդը մէկէն մեռցուց՝՝ ։
9 Եւ անկէ ետքը [x]Ք.քուքացի Դոդոյին որ-
դին Եղիազարը՝ որ Դաւիթին հետ եղող իրեք
զօրաւորներուն մէկն էր , երբոր անոնք պատե-
րազմելու համար հոն ժողովուած փղշտացիները
նախատեցին , ու Իսրայէլի մարդիկը փախան ,

[b] Ամպ · ո · 3 ։
[c] Ամպ · ժբ · 32 , 39 ։
[d] Ամպ · խզ · 5 ։
[*] Կամ վիզը ինծի տուիր ·
Ելս · խթ · 8 ։ Եզե · իզ · 27 ։
Ելս · Ժ · 24 ։
† Կամ Նայեցան ,
[e] Յոբ · իէ · 9 ։ Ընակ · ա · 28 ։
Ես · ա · 15 ։ Միք · զ · 4 ։
[f] ո Ծ.ած · ժզ · 7 ։ Ամպ · իէ ·
5 ։ Դան · իւ · 35 ։
[g] Ես · Ժ · 6 ։ Միք · է · 10 ։
Օ.ար · Ժ · 5 ·
[h] Գէ · զ · 1 ։ է · 1 ։ ժթ · 9 ։
14 ։ ի · 1 , 2 , 22 ։
[i] ք Օր · իբ · 13 ։ Գէ · ը ·
1—14 ։ Ամպ · բ · 8 ։
[j] Ես · ծէ · 5 ։
[k] ր Օր · լգ · 29 ։ Ամպ · կգ ·
3 ։ ձա · 15 ։
‡ Եբեր · առեցին ·
[l] Միք · է · 17 ։
[m] Ամպ · ձթ · 26 ։
[n] ա Ծ.ած · իե · 39 ։ Գէ · ժբ ·
19 , 31 ։
[o] Ամպ · ճխէ · 2 ։
[p] Ամպ · ձխ · 1 ։
[q] Հռոմ · ժե · 9 ։
[r] Կամ ինձ · ժե · 7 , 9 ։
[s] Գատ · է · 31 ։ Ամպ · ձթ ·
36 ։ Ըառկ · զ · 18 ։ Ովս ·
զ · 5 ։ Տե՛ս Ամպ · ձՃ · 3 ։
[t] Գէ · է · 15 , 16 ։ Ամպ · ձթ ·
29 ։ Ես · ծէ · 3 ։
‖ Կամ ինձ և չծաղկեցընէ
§ Եբեր · լեցուի ·
: Կամ աճեցոը նատող
†† Կամ իր նիզակը վերցուց
ութը հարիւր մարդոց վրայ ,
ու զանոնք մէկէն մեռցուց ։
[u] Տե՛ս Ամն · ժա · 11 ։ իէ · 2 ։
[v] ա Ամ · ժա · 12 ։ իէ · 4 ։
[w] Ես · ժբ · 21 ։ բ Ամն ·
ժթ · 7 , 9 ։
[x] Ամպ · ձխէ · 10 ։
— Ամպ · ձթ · 20 ։
— Գէ · է · 12 , 13 ։ Ամպ ·
ձթ · 29 ։
—
— Գէ · է · 8 , 9 ։ Ամպ · հբ ·
70 , 71 ։ ձթ · 27 ։
[y] ա Ծ.ած · ժդ · 12 , 13 ։
Ամպ · ձթ · 20 ։
[z] բ Պետ · ա · 21 ։
[a] բ Օր · լբ · 4 , 31 ։ Գէ ·
իբ · 2 , 32 ։
[b] Ամպ · ձՃ · 2 ։
[c] Եզ · ժբ · 21 ։ բ Ամն ·

10 Ընդհակառակն՝ ու փղշտացիները զարկաւ ; մինչև
որ Ձեռքը յոդնեցաւ , ու ձեռքը իր սուրին վը-
բայ փակաւ , և Տէրը ան օրը մեծ փրկութիւն
ըրաւ . ու ժողովուրդը անոր ետևէն դարձաւ ,
միայն կողոպուտը առնելու համար :
11 Եւ անկէ ետքը [i]Ելեազարի Ագէեի որդին
Սամման էր . Նա փղշտացիք [k]դունդ մը կաղ-
մեցին" . ու հոն ոսպով լեցուն ագարակ մը
կար . և ժողովուրդը փղշտացւոց առջևէն
12 փախաւ . Բայց անիկայ ագարակին մէջտեղը
կայնեցաւ , զանիկայ պաշտպանեց , ու փղշ-
տացիները զարկաւ . և Տէրը մեծ փրկութիւն
ըրաւ :
13 Ու [l]երսուն †զօրավարներուն իրիկը իջան ,
և Հունձքի ատեն [m]Ոդողմի քարայրը՝ Դաւի-
թին եկան . ու փղշտացւոց մկ դունդը [n]Լա-
14 փայնոց հովիտին մէջը բանակեր էր : Եւ ան
ատենը Դաւիթ [o]բերդին մէջն էր . ու ան ա-
տենը փղշտացիք Բեթղեհեմի մէջ բերդապահ
15 զօրք ունէին : Եւ Դաւիթ փափաքելով ը-
սաւ . Բեթղեհեմին դուռը եղող ջրհորէն ո՞վ
16 ինձի ջուր կը խմցընէ : Ընտանեաց առ իրիկ
զօրաւորները՝ փղշտացւոց բանակը ճեղքելին
անցան , ու Բեթղեհեմին դուռը եղող ջրհորէն
ջուր քաշելին , ու առին Դաւիթին տարին .
բայց անիկայ չուզեց անիկ խմել , հապա զա-
17 նիկայ Թագաւորով՝ Տէրոջը նուիրեց . Ու ըսաւ .
Ո՛վ Տէր , քաւ լիցի որ ես առ բանս ընեմ .
իրենց կեանքը վտանգի մէջ դնելով գացող
մարդիկներուն [p]արիւնը խմե՞մ . ու անկէ խմել
չուզեց : Ասոնք են ան իրիք զօրաւոր մարդիկ-
ներուն ըրածները :
18 Եւ [q]Ասրուհեան Յոաբին եղբայրը Ա-
բեսսա ան իրիք մարդոց գլխաւորն էր . ու ա-
նիկայ իր նիզակը իրիք հարիւր մարդոց վրայ
վերցընելով՝ սպաննեց զանոնք . ու անիկայ ի-
19 րիքին մէջը անուանի էր : Եւ անիկայ իրիքին
աւելի համարում ունենալուն համար , անոնց
գլուխ եղաւ . բայց առաջին իրիքին առաքեալնե-
20 րուն չհասաւ : Ու մեծ գործերը գործող [r]Կաբսեելացի
զօրաւոր մարդու մը որդին Յոյադայի որ-
դին Բանեան՝ [s]Մոաբին երկու զօրաւոր մար-
դիկները մեռցուց . նաև ձիւնի ժամանակ իջաւ՝
21 ու գուբին մէջը առիւծը մեռցուց : Եգիպտա-
ցի մարդ մըն ալ մեռցուց . ու Եգիպտացին
ձեռքը մէկ նիզակ մը կար . բայց Բանեա ցուպով մը անոր վրայ իջաւ , ու Ե-
գիպտացիին ձեռքէն նիզակը յափշտակեց , և
22 զանիկայ իր նիզակովը մեռցուց : Յոյադայի
որդին Բանեան ասանկ բաներ ըրաւ , ու իրիք
23 զօրաւորներուն մէջը անուանի եղաւ . Երեսու-

[i] ա Պն . ժա . 27 :
[k] Տե՛ս ա Պն . ժա . 13 , 14 ։ Կամ՝ Հայոյի մէջ ժողովուրդան .
[l] ա Պն . ժա . 15 :
[m] Կամ գլխաւորներուն
[n] ա Թագ . իգ . 1 :
[o] ՊԼ . է . 18 :
[p] ա Պն . ժա . 17 , 19 :
[q] Տե՛ս ա Պն . ժա . 13 , 14 ։ Կամ՝ Հայոյի մէջ ժողովուրդան .
[r] ա Պն . ժա . 15 :
[s] Կամ գլխաւորներուն
[t] ա Թագ . իգ . 1 :
[u] ՊԼ . է . 18 :
[v] ա Թագ . իգ . 4 , 5 :
[x] Ղև . ժէ . 10 :
[y] ա Պն . ժա . 20 :
[z] Հես . ժէ . 21 :
[aa] Նե . ժէ . 15 : ա Պն . ժա . 22 :
[bb] ա Պն . ժա . 23 :
[cc] ա Թագ . իգ . 14 : ՊԼ . ը . 18 :
[dd] ա Պն . ժա . 27 :
[ee] Տե՛ս ա Պն . ժա . 27 ։ Կամ՝ փիլըստացի . տե՛ս ա Պն . ժա . 27 :
[ff] Դատ . ը . 9 :
[gg] ը Օր . ա . 24 :
[hh] ՊԼ . է . 26 :
[ii] ՊԼ . ժա . 3 , 6 :
[jj] ՊԼ . իա . 1 :
[kk] Տե՛ս ա Պն . իա . 1 : Հակ . ա . 13 , 14 :
[ll] ա Պն . իէ . 23 , 24 :
[mm] Դատ . է . 1 :
[nn] Երեմ . ժէ . 5 :

նէն աւելի պատիւ ունէր . բայց առաջին իրիքին
առաքեալներուն չհասաւ . ու Դաւիթ զանիկայ իր
պահպանութեան վերակացու դրաւ :
24 Յոաբին եղբայրը [t]Ասայէլ երսունէն էր .
Նաև Բեթղեհեմացի Դոդոյի որդին Եղէա-
25 նան , [u]Խարոդացի Սամմա , [x]Խարոդացի Եղի-
26 կա , [y]Փելետացի Բեղղէս , Թեկուացի Իկ-
27 կեսի որդին Իրաս , Ընաթոթացի Աբիեզեր ,
28 Ուսացի Սիբոնեայ , Զերհացի Սաղմոն , Նե-
29 տոփաթացի Մաարայ , [z]Նետոփաթացի Բաա-
նայի որդին Եղէ , Բենիամինի որդւոցը Գա-
30 բայէն՝ Ութիայի որդին Եթթի , Փարաթո-
նացի Բանեա , [aa]Գաասի [bb]ձորերէն Ուդդայի ,
31 Բեթաթացի Աբիէլբոն , Խարումացի Ազմաթ ,
32 Սաղաբիացի Եղիաբա , Յասենի որդիներէն՝
33 Յովնաթան , Բեթացի Սամմա , Բեթացի Սա-
34 բարի որդին Ախիամ , Մաքաթիի որդւոյն Ե-
հասբայիին որդին Եղիփաղետ , Մաղբնացի Ե-
35 քոնիայի որդին Եղիամ , Կարմելացի Եսրէ ,
36 Բրեացի Փաարայ , Սուբացի [cc]Նաթանի որդին
37 Իգալ , Գադացի Բանի , Ամմոնացի Սելեկ ,
Ե[dd]ռուհեան Յոաբին կապարձակիրը Բերով-
38 թացի [ee]Նահարա , [ff]Յեթերացի Իրաս , Գեթե-
39 բացի Գարեբ , [gg]Փելետացի Ուրիա . ամէնը ե-
ւսունուեօթն էին :

ԳԼ . ԻԄ

1 Դաւիթ՝ Սաուղայէն փոքռուելով , կը սիրէ Յովաբը
որ Երթայ ժողովուրդը համրէ : 5 Հրամայեմնները ինը
ամիս ու քսան օրուան մէջ մկ միլիոն իրիք հարիւր
հազար պատերազմական մարդոց հաշիւը կը բերեն : 10
Դաւիթ միջոցով՝ իրիք հարուած կ'առաջարկուի Դաւի-
թին , որ կը դղջայ , ու իրիք օրուան ժամանակը կ'ընտ-
րէ : 15 Հրեշտակաւուն հազար մարդոց մեռնելէն ետքը՝
Դաւիթի ապաշխարելով՝ Երուսաղէմի կործանմանը առ-
ջևը կ'առնէ : 18 Դաւիթ՝ Գադին ծանուցանելովը Ո-
ւնայնի կալը ծախու կ'առնէ . ուր սեղ զոհ մատուցանելով՝
ժանտախտը կը դադրեցնէ :

1 Եւ [hh]Տէրոջը բարկութիւնը նորէն Իսրայէլի
վրայ բորբոքեցաւ . ու [ii]Դաւիթը անոնց դէմ
գրգռեց , ըսելով . [kk]Գնա՝ Իսրայէլը ու Յու-
2 դան համրէ : Եւ թագաւորը իր քովը եղող
Յոաբ զօրապետին ըսաւ . Իսրայէլի բոլոր ցե-
ղերուն մէջը՝ [ll]Դանէն մինչև Բերսաբէէ պը-
տրաէ . ու ժողովուրդը համրեցէք , որ Ես
3 զուարդին թիւը գիտնամ : Եւ Յոաբ ըսաւ
թագաւորին . Քու Տէր Աստուածդ՝ ժողո-
վուրդը թշտի որ է , հարիւրապատիկ աւելցը-
նէ , ու իմ թագաւոր տիրոջս աչքերը տեսնեն .
բայց իմ թագաւոր տէրս ինչո՞ւ համար ասա բա-
4 նիս կը ցանկայ : Ու երբոր թագաւորին խօս-
քը՝ Յոաբին ու զօրավարներուն վրայ սաստկա-
ցաւ , Յոաբը զօրավարներուն հետ թագաւո-

բին առջևէն եկաւ , որ Իսրայէլի ժողովուրդը
5 համբէ : Եւ Յորդանանէն անցան , ու Յա-
դի ձորին մէջը եղող քաղաքին ալ կող-
մը՝ Երոհրը բանակցան . Եսթը Յաղերը ,
7 Եւ Խաղաղը ու Թաբթիմադասի երկի-
րը եկան . անկէ *Դանեաանը , ու Միքմոնի
6 շրջակաները եկան : Եւ անկէ Տիւրոսի ամ-
րոցը՝ ու Եւեացւոց ու Քանանացւոց ամէն քա-
ղաքները գացին . և Յուդայի Հարաւային կող-
8 մը՝ Իերոսաղէմէն եկան : Ու բոլոր երկիրը պը-
ատրաեցան . և ինը ամիսէն ու քսան օրէն եա-
9 քը՝ Երուսաղէմ դարձան : Եւ Յոխաբ ժողո-
վուրդին Համրանքին ցուցակը Թագաւորին
տուաւ : Ու Իսրայէլի մէջ ուժգր Հարիւր հա-
զար սուր քաշող պատերազմական մարդ կար .
և Յուդայեանք հինգ Հարիւր Հազար մարդ
էին :
10 Եւ Դաւիթ ժողովուրդը Համրելէն ետքը՝
իր խղճմտանքը զինքը դրդից . ու Դաւիթ Տէ-
րոջը ըսաւ . Ես ընելովս մեծ մեղք գործեցի .
ով Տէր՝ հիմա քու ծառայիդ սա մեղքը ներէ .
11 քանզի Ես մեծ յիմարութիւն ըրի : Ու երբոր
Դաւիթ առաւօտուն եկաւ , Տէրոջը խօսքը
Դաւիթին Տեսանողին՝ Գադ մարգարէին ե-
12 ղաւ , ըսելով. Գնա ու Դաւիթին ըսէ . Տէրը
այսպէս կ՚ըսէ . Ես քեզի երեք բան կ՚առաջ-
արկեմ . անոնցմէ մէկը ընտրէ որ քեզի ընեմ :
13 Եւ Գադ՝ Դաւիթին գալով՝ անոր պատմեց ,
ու անոր ըսաւ . Երաթը տարի քու երկիրդ վը-
րայ սո՞վ ըլլայ , կամ երեք ամիս քու թշնա-
միներուդ երեսէ՛ն փախչիս , ու անոնք քեզ
հալածեն , կամ թէ՝ երեք օր քու երկիրդ վը-
րայ ժանտաճախտ ըլլայ . հիմա մտածէ ու տես՝
14 թէ ինչ պատասխան տանիմ զնս խրկողին : Եւ
Դաւիթ՝ Գադին ըսաւ . խիստ մեծ նեղութեան
մէջ եմ . հիմա Տէրոջը ձեռքը իյնանք , քան-
զի անոր գթութիւնը շատ է . ու մարդու
ձեռքը չիյնամ :
15 Եւ Տէրը առաւօտէն մինչև որոշուած
ժամանակը՝ Իսրայէլին վրայ ժանտաճախտ խրկեց .
ու Դանէն մինչև Բերսաբէէ՝ ժողովուրդէն
16 եօթանասուն Հազար մարդ մեռաւ : Եւ Ա-

պա-Հոյ հրեշտակը ձեռքը Երուսաղէմին վրայ
երկլնցուց , որ զանիկայ ջնջէ . ու աս չարիքին
վրայ՝ Տէրոջը սիրտը ինաւ , ու ժողովուրդը
ջնջող հրեշտակին ըսաւ . Երիք է . ալ ձեռ-
քդ քաշէ . ու Տէրոջը հրեշտակը Յերուսացի
17 Առնային կալին քովն էր : Եւ Դաւիթ՝ ժո-
ղովուրդը զարնող հրեշտակը տեսնելով , Տէ-
րոջը ըսաւ . Ես՝ Ես մեղանչեցի , ու Ես ան-
օրէնութիւն ըրի . բայց աս ոչխարները ի՞նչ
ըրին . կ՚աղաչեմ՝ քու ձեռքդ իմ վրաս ու իմ
Հօրս տանը վրայ ըլլայ :
18 Եւ նոյն օրը Գադ՝ Դաւիթին եկաւ , ու
անոր ըսաւ . Ելլիր՝ Յերուսացի Առնային կա-
19 լին մէջ Տէրոջը սեղան մը կանդնէ : Եւ
Դաւիթ՝ Գադին ըսածին համեմատ վեր եկաւ ,
20 ինչպէս որ Տէրը պատուիրեր էր : Ու Առնա
նայեցաւ . ու երբոր տեսաւ որ Թագաւորը և
անոր ծառաները դէպ՚ի իրեն կու գան , Առնա
եկաւ , ու երեսը մինչև գետինը երկրպագու-
21 թիւն ըրաւ Թագաւորին : Եւ Առնա ըսաւ .
Ընդհօք ի՞նչ պատճառով իմ Թագաւոր տէրս
իր ծառային եկաւ : Ու Դաւիթ ըսաւ . Ես
կալը քեզմէ ծախու առնելու , ու Տէրոջը սե-
ղան մը շինելու համար , որ ժողովուրդին վը-
22 րայէն Հարուածը վերնայ : Եւ Առնա ըսաւ
Դաւիթին . Իմ Թագաւոր տէրս ղանիկայ առ-
նէ , ու իր աչքերուն հաճոյ երևցածին պէս
զոհ ընէ . Ահա եզները ողջակէզի համար ,
կառնասայլերը ու եղներուն գործիքները փայտի
23 համար ըլլան : Ընդոյ ամէնը Առնա՝ Թագա-
ւորի մը պէս՝ Թագաւորին տուաւ . ու Առնա՝
Թագաւորին ըսաւ . Քու Տէր Աստուածդ
24 քեզի ընդունի : Բայց Թագաւորը Առնային
ըսաւ . Ոչ . հապա ես անոնք քեզմէ ստա-
կով ծախու պիտի առնեմ , ու ձրի ոտաքա
իմ Տէր Աստուծոյս ողջակէզ պիտի չմատու-
ցանեմ : Եւ Դաւիթ կալը ու եզները՝ յի-
25 սուն սիկղ արծաթի ծախու առաւ : Ու Դա-
ւիթ հոն Տէրոջը սեղան շինեց , ու անոր վրայ
ողջակէզներ ու խաղաղութեան զոհեր մատուց ,
Եւ Տէրը լսեց անոր աղօթքը երկրին համար ,
ու Իսրայէլին վրայէն Հարուածը վերցաւ :

ա ի Օր . բ . 30 : Հես . ժէ . 9 , 16 :
բ Թագ . ա . 1 , 3 :
* կամ Դանի անասաը . տե՛ս Հես . ժէ . 47 : Դատ . ժբ . 29 :
գ Հես . ժէ . 28 : Դատ . ժբ . 28 :
դ Տե՛ս ա Մն . իա . 5 :
ե ա Թագ . իդ . 5 :
զ Պէ . ժբ . 13 :
է ա Թագ . ժգ . 13 :
ը ա Թագ . բ . 9 : ա Մն . իբ . 29 :
թ ա Թագ . իբ . 5 :
ժ Տե՛ս ա Մն . իա . 12 :
ի Ապտ . ֆ՚ . 8 , 13 , 14 : ՃԻԵ . 156 :
ձ Իս . խէ . 6 : Օբդ . ա . 15 :
ղ ա Մն . իա . 14 : իէ . 24 :
ճ Իէ . ժբ . 23 : ա Մն . իա . 15 :
ճ Ծն . ը . 6 : ա Թագ . ժէ . 11 : Հայվէլ . բ . 13 , 14 :
յ ա Մն . իա . 15 : Տե՛ս Հմր 18 : բ Մն . ջ . 1 :
ն ա Մն . իա . 17 :
շ ա Մն . իա . 18 , ՃԶ :
ո Տե՛ս Ծն . իդ . 8—16 :
չ Թագ . ժդ . 48 , 50 :
պ ի Թագ . ժբ . 21 :
ջ Իբ . Առնա Թագաւորը
ռ Իղեկ . ի . 40 , 41 :
ս Տե՛ս ա Մն . իա . 24 , 25 :
վ Պէ . իա . 14 :
տ Ա՚Ր 21 :

*ԵՐՐՈՐԴ ԳԻՐՔ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Ընթացք կը դարմանէ Դաւիթը՝ անոր ծերութեան առթիւ : 5 Ադոնիա՝ Աբիթէին սիրելի որդին թագաւորութիւնը յափշտակելու կը համարձակի : 11 Նաթանին խորհուրդով՝ 15 Բերսաբէն թագաւորը կը դրդէ , 22 ու Նաթան ձեռնտու կ'ըլլայ անոր : 28 Դաւիթ կը նորոգէ իր խոստումնքը՝ որ Բերսաբէին ըրած էր : 32 Սողոմոն՝ Դաւիթին հրամանով՝ Սադոկին ու Նաթանին ձեռօքը թագաւոր կ'օծուի • ու ժողովուրդը ուրախութեան հանդէսը կը կատարէ : 41 Յոաբ Նաթան առ լուրը առնելով , Ադոնիային կողմնակիցները կը ցրուին : 50 Ադոնիա սեղանին եղջիւրներուն փովը կը փախչի • իսկ Սողոմոն կ'արձակէ զանիկայ ան պայմանով՝ որ այնուհետև բարի վարմունք մը ունենայ :

1 Եւ Դաւիթ թագաւորը ծերացած ու տարիքը առած ըլլալով , զանիկայ հանդերձներով ծած-
2 կել կը ծածկէին , բայց չէր տաքնար : Եւ ծառաները անոր ըսին • Մեր թագաւոր տիրոջը համար մէկ կոյս աղջիկ մը փնտռուին՝ որ թագաւորին առջևը կայնի , զանիկայ դարմանէ , ու անոր ծոցը պառկի , որ մեր թագաւոր տէրը
3 տաքնայ : Ու Իսրայէլի բոլոր սահմաններուն մէջ մէկ գեղեցիկ աղջիկ մը փնտռեցին • և Սունեմացի Աբիսակը գտան , ու զանիկայ
4 թագաւորին բերին : Եւ ան աղջիկը խիստ գեղեցիկ էր • ու անիկայ թագաւորը կը դարմանէր , ու անոր ապաւորութիւն կ'ընէր • բայց թագաւորը զանիկայ չգիտցաւ :
5 Ընդունէր Ադոնիան Դաւիթի որդին Ադոնիան հպարտացաւ ու ըսաւ • Ես թագաւոր ըլլամ • և Իրեն համար կառքեր , ու ձիաւորներ պատրաստեց , և յիսուն մարդ , որ իր առջևէն վա-
6 զեն : Եւ անոր հայրը անոր կենացը մէջ ամենևին յանդիմանած չէր զանիկայ , ըսելով թէ՝ Ինչո՞ւ այդպէս ըրիր • և անիկայ խիստ գեղեցիկ էր • Ու անոր մայրը զանիկայ Աբիսողոմէն
7 նաքը ծներ էր : Եւ անիկայ խօսքը մէկ ըրաւ Ջարուհեայի որդւոյն Յոաբին հետ , ու Աբիաթար քահանային հետ , Որոնք Ադոնիային
8 հետևելով՝ անոր օգնութիւն կ'ընէին : Բայց Սադոկ քահանան , ու Յովիադայի որդին Բանեան , և Նաթան մարգարէն , ու Շիմէին , և Ռէին , ու Դաւիթին զօրաւոր մար-
9 գիկները՝ Ադոնիային հետ չէին : Եւ Ադոնիա Հոլմզելի աղբիւրին մօտ եղող Զոողեղթի քարին քովը՝ ոչխարներ , արջառներ ու գեր անասուններ մորթեց • և իր ամէն եղբայրները՝ թագաւորին որդիքը , ու Յուդայի բոլոր մարդիկները՝ թագաւորին ծառաները հրաւիրեց •
10 Բայց Նաթան մարգարէն , ու Բանեան , և զօրաւորները , ու իր Սողոմոն եղբայրը չհրաւիրեց :
11 Եւ Նաթան՝ Սողոմոնին մօրը Բերսաբէին հետ խօսեցաւ՝ ու ըսաւ • Չլսեցիր որ Ադդիթի որդին Ադոնիան թագաւոր եղաւ , ու մեր
12 տէրը Դաւիթ չիմացաւ : Արդեմն հիմա և կուր քեզի խրատ մը տամ , որ քու կեանքդ ու
13 քու որդւոյդ Սողոմոնին կեանքը ազատես : Եւ երթ Դաւիթ թագաւորին քովը դնա , ու անոր ըսէ • Ո՛վ տէր իմ թագաւոր՝ դուն քու աղախինիդ երդում ջրիր , ու ըսիր որ՝ Ինծմէ ետքը քու որդիդ Սողոմոնը թագաւոր պիտի ըլլայ , և իմ աթոռս անիկայ պիտի նստի • ու
14 ինչո՞ւ համար Ադոնիան թագաւոր եղաւ : Ես հոն դուն ան տեղը թագաւորին հետ խօսած տակաւին՝ ես ալ ետևէդ կու գամ , ու քու խօսքերդ կը լրացընեմ :
15 Եւ Բերսաբէ ներքին սենեակը մտաւ թագաւորին քովը • և թագաւորը շատ ծերացած էր • ու Սունեմացի Աբիսակը թագաւորին
16 սպասաւորութիւն կ'ընէր : Եւ Բերսաբէ գլուխը ծռեց , ու թագաւորին երկրպագութիւն ըրաւ : Ու թագաւորը ըսաւ • Ի՞նչ կ'ուզես
17 զես : Եւ անիկայ ըսաւ անոր • Ո՛վ տէր իմ , Դուն քու աղախնիդ՝ քու Տէր Աստուծոյդ անունովը երդում ըրիր , ըսելով • Ինծմէ ետքը քու որդիդ Սողոմոնը թագաւոր պիտի ըլլայ ,
18 ու իմ աթոռս ան պիտի նստի • Եւ ահա հիմա Ադոնիան թագաւոր եղած է • ու դուն չի-
19 մացար , ո՛վ տէր իմ թագաւոր • Եւ անիկայ շատ արջառներ՝ ու գեր անասուններ՝ ու ոչխարներ մորթեց , և թագաւորին բոլոր որդիները , ու Աբիաթար քահանան , և Յովաբ զօրապետը հրաւիրեց , բայց քու ծառայ Սո-
20 ղոմոնը չհրաւիրեց : Հիմա ո՛վ տէր իմ թագաւոր , բոլոր Իսրայէլին աչքերը քու վրադ են , որ անոնց իմացընես թէ՝ իմ թագաւոր տիրոջս աթոռը իրմէ ետքը ո՞վ պիտի նստի •
21 Ելթէ ոչ՝ երբոր իմ թագաւոր տէրս Իր հայրերուն հետ քնանայ , ես ու իմ որդիս Սողոմոնը յանցաւոր պիտի սեպուինք :
22 Ու երբոր անիկայ թագաւորին հետ կը խօս-

* Այլ ԲՈՒԼՂԱԿԻՆ ԳԻՐՔ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ
ա Հնս . ժԹ . 18 :
բ թ Թագ . գ . 4 :
գ թ Թագ . գ . 3, 4 : ա Պնդ . 2 :
դ թ Թագ . ի . 25 :
ե ԳԼ . բ . 22 , 28 :
զ թ Թագ . ժԸ . 1 :
է թ Թագ . իզ . 8 :
ը թ Թագ . իզ . 17 :
թ թ Թագ . գ . 4 :
ժ ԳԼ . գ . 18 :
ի թ Թագ . իբ . 8 :
լ Ա՛մբ 13 , 30 :
խ Ա՛մբ 7 , 8 , 9 , 25 :
ծ թ Օր . լԹ . 16 : ԳԼ . բ . 10 :
կ Պն . իբ . 9 :

23 սէր , Նաթան մարգարէն ևկաւ : Եւ թա-
գաւորին իմացուցին ու ըսին թէ՝ Ահա Նա-
թան մարգարէն Եկաւ . ու անիկայ ներս մտաւ
թագաւորին առջևը , ու երեսը մինչև գետինը
ծռեցաւ՝ թագաւորին երկրպագութիւն ըրաւ .
24 Եւ Նաթան ըսաւ . Ո՛վ տէր իմ թագաւոր ,
դո՞ւն ըսիր որ՝ Ադոնիա թագա-
ւոր պիտի ըլլայ , ու իմ աթոռս անիկայ պիտի
25 նստի . Քանզի անիկայ այսօր իջաւ , և շատ
արջառներ , ու գէր անասուններ , ու ոչխար-
ներ մորթեց . և թագաւորին բոլոր որդիները ,
զօրավարները , ու Աբիաթար քահանան հրա-
ւիրեց . և ահա անոնք անոր առջևը կ՚ուտեն ,
կը խմեն ու կ՚ըսեն . Կեցցէ արքայ Ադոնիա :
26 Բայց զիս քու ծառադ , ու Սադոկ քահա-
նան , և Յոյիադայի որդին Բանեան , ու քու
27 ծառադ Սողոմոնը չհանեցիր : Ա՞ս բանը արդեօք
իմ թագաւոր տիրոջս ձեռքո՞վ եղաւ , ու քու
ծառայիդ չգիտցուցիր թէ քեզմէ ետքը իմ
թագաւոր տիրոջս աթոռը ո՛վ պիտի նստի :
28 Եւ Դաւիթ թագաւորը պատասխան տուաւ
ու ըսաւ . Բերսաբէն ինծի կանչեցէք : Եւ ա-
նիկայ թագաւորին առջևը ևկաւ , ու թագա-
29 ւորին առջևը կայնեցաւ : Եւ թագաւորը եր-
դում ըրաւ , ու ըսաւ . Իմ անձս ամէն նե-
30 ղութենէ ազատող Տէրը կենդանի է որ , Ինչ-
պէս որ քեզի Իսրայէլին Տէր Աստուածովը եր-
դում ըրի , ու ըսի թէ՝ Ինծմէ ետքը քու որ-
դիդ Սողոմոնը թագաւոր պիտի ըլլայ , ու իմ
տեղս իմ աթոռիս վրայ անիկայ պիտի նստի ,
31 ահա այսօր այնպէս պիտի ընեմ : Ես ատենը
Բերսաբէն երեսը մինչև գետինը ծռեցաւ՝ թա-
գաւորին երկրպագութիւն ըրաւ ու ըսաւ . Իմ
տէրս Դաւիթ թագաւորը յաւիտեան ողջ կե-
նայ :
32 Եւ Դաւիթ թագաւորը ըսաւ . Սադոկ
քահանան , ու Նաթան մարգարէն , և Յո-
յիադայի որդին Բանեան ինծի կանչեցէք : Ու
33 անոնք թագաւորին առջևը ևկան : Եւ թա-
գաւորը անոնց ըսաւ . Ձեր տիրոջը ծառա-
նները ձեր հետ առէք , ու իմ որդիս Սողոմոնը
իմ ջորիիս վրայ հեծցուցէք , ու զանիկայ Գհո-
34 հոնը իջեցուցէք . Եւ Սադոկ քահանան ու
Նաթան մարգարէն հոն զանիկայ Իսրայէլի
վրայ թագաւոր օծեն . ու փող ջնջեցուցէք ,
35 ու ըսէք . Կեցցէ արքայ Սողոմոն . Եւ անոր
ետևէն ելէք , ու անիկայ թող գայ ու իմ ա-
թոռս նստի , և իմ տեղս անիկայ թագաւոր
ըլլայ . քանզի ես հրաման տուի , որ անիկայ
Իսրայէլի վրայ ու Յուդայի վրայ իշխան ըլլայ :
36 Ես ատենը Յոյիադայի որդին Բանեան՝ թա-
գաւորին պատասխան տուաւ , ու ըսաւ . Ա-
մէն . իմ թագաւոր տիրոջս Տէր Աստուածն
37 ալ այդպէս ըսէ : Ինչպէս որ Տէրը իմ թա-
գաւոր տիրոջս հետ էր , Սողոմոնին հետն
ալ այնպէս ըլլայ , ու անոր աթոռը իմ տի-
րոջս Դաւիթ թագաւորին աթոռէն մեծ ընէ :
38 Ես ատենը Սադոկ քահանան , Նաթան մար-
գարէն , Յոյիադայի որդին Բանեան , և
Քերեթիները ու Փելեթիները իջան , ու Սո-
ղոմոնը Դաւիթ թագաւորին ջորիին վրայ հեծ-
39 ցուցին , ու զանիկայ Գհոհոն տարին : Եւ Սա-
դոկ քահանան խորանէն եղկն եղկիւրը ա-
ռաւ , ու Սողոմոնը օծեց . և փողը ջնջեցու-
ցին , Ու բոլոր ժողովուրդը կ՚ըսէր . Կեցցէ
40 արքայ Սողոմոն : Եւ բոլոր ժողովուրդը անոր
ետևէն կ՚ելլէին . ու ժողովուրդը սրինգներ
ջնջընելով մեծ ուրախութեամբ մը կ՚ուրա-
խանային . անանկ որ անոնց ձայնէն գետինը
*կը դղրդէր :
41 Եւ Ադոնիա ու անոր բոլոր բազմականները
լսեցին . ու անոնք կերակուրէն ելեր էին . և
Յոաբ փողին ձայնը լսելով՝ ըսաւ . Ի՞նչ
պիտի ըլլայ աս դղրդման ձայնը որ քաղաքին
42 կ՚ելլէ : Երբոր անիկայ տակաւին կը խօսէր ,
ահա Աբիաթար քահանային որդին Յոնաթա-
նը ևկաւ . ու Ադոնիա ըսաւ . Եկուր . քանզի
Դուն քաջ մարդ մըն ես , ու բարի աւետիս
43 պիտի տաս : Եւ Յոնաթան պատասխան
տուաւ , ու Ադոնիային ըսաւ . Շիտակը աս
է որ՝ մեր տէրը Դաւիթ թագաւորը՝ Սողո-
44 մոնը թագաւոր ըրաւ . Ու թագաւորը՝ Սա-
դոկ քահանան , և Նաթան մարգարէն , ու
Յոյիադայի որդին Բանեան , և Քերեթիները
ու Փելեթիները անոր հետը խրկեց . ու զա-
նիկայ թագաւորին ջորիին վրայ հեծցուցին .
45 Եւ Սադոկ քահանան ու Նաթան մարգարէն
զանիկայ Գհոհոնի մէջ թագաւոր օծեցին , ու
անկէ ուրախութեամբ ելան . ու քաղաքը ղո-
46 ղղդացաւ . Ա՛ձեր լսած ձայնը աս է : Նաև
Սողոմոն Թագաւորութեան աթոռին վրայ նըս-
47 տաւ . Եւ թագաւորին ծառաներն ալ մեր տէ-
րը Դաւիթ թագաւորը օրհնելու ևկան , ու ը-
սին . Ուրախ Աստուածդ Սողոմոնին անունը քու
անունէդ աւելի մեծցընէ , ու անոր աթոռը քու
աթոռէդ աւելի բարձրացընէ : Եւ թագաւո-
րը իր անկողնին վրայ երկրպագութիւն ըրաւ :
48 Նաև թագաւորը այսպէս ըսաւ . Իսրայէլին
Տէր Աստուածը օրհնեալ ըլլայ , որ այսօր իմ
աթոռիս վրայ նստող մը տուաւ , ու իմ աչ-
49 քերս տեսան : Եւ Ադոնիային բոլոր կոչնա-
կանները զարհուրեցան , ու ելան և ամէն մէ-
կերնին իրենց ճամբան գացին :
50 Եւ Ադոնիա Սողոմոնին երեսէն վախցաւ ,

ե ՀՄբ 19 :
զ ա Ցնդ . Ժ . 24 :
է բ Ցնդ . ղ . 9 :
ը ՀՄբ 17 :
թ Նէհեմ . բ . 3 : Գան . բ . 4 :
ժ բ Ցնդ . ի . 6 :
ի Տե՛ս Նոե . գ . 8 :
լ բ Ա՛ն . Լբ . 30 :
խ ա Ցնդ . Ժ . 1 : Ժղ . 3 , 12 : բ Ցնդ . բ . 4 , 5 . 3 : ԴԼ . Ժթ՛ . 16 : գ Ցնդ . թ՛ . 3 : ժա . 12 :
ծ բ Ցնդ . ժԼ . 10 : գ Ցնդ . թ՛ . 13 : ժա . 14 :
կ Յես . ա . 5 , 17 : ա Ցնդ . ի . 13 :
հ ՀՄբ 47 :
ձ բ Ցնդ . բ . 18 : թղ . 20—23 :
ղ Նէ . Ը . 23 , 25 , 32 : Աղ . ԺԹ՛ . 20 :
ճ ա Ա՛ն . թԹ՛ . 22 :
մ ա Ցնդ . Ժ . 24 :
յ Կը ձեղքուէր :
ն բ Ցնդ . ժբ . 27 :
շ ա Ա՛ն . թԹ՛ . 23 :
ո ՀՄբ 37 :
չ Ծն . թէ . 31 :
պ ԴԼ . գ . 6 : Աղ . ՃԼբ . 11 , 12 :

ու ելաւ գնաց , ու *սեղանին եղջիւրները բռնե-
51 նից : Եւ Սողոմոնին պատմեցին ու ըսին . Ե-
հո՛ւ Ադոնիան՝ Սողոմոն թագաւորէն վախցաւ ,
և ահա անիկայ սեղանին եղջիւրները բռնեց ,
ու ըսաւ . Սողոմոն թագաւորը այսօր ինծի եր-
դում ընէ որ իր ծառան սրով պիտի չմեռցը-
52 նէ : Ու Սողոմոն ըսաւ . Եթէ որ անիկայ ա-
ռաքինի ըլլայ , *անոր մէկ մազը գետինը պիտի
չիյնայ . բայց թէ որ անոր վրայ չարութիւն
53 գտնուի , ան առնը պիտի մեռնի : Եւ Սո-
ղոմոն թագաւորը հրեշտ խրկեց . ու զանիկայ
սեղանէն վար իջեցուցին : Եւ անիկայ եկաւ ,
ու Սողոմոն թագաւորին երկրպագութիւն ը-
ըսաւ . ու Սողոմոն անոր ըսաւ . Տո՛ւնդ գնա :

ԳԼ . Բ

1 Դաւիթ պատուէր կու տայ Սողոմոնին , 3 աստուած-
պաշտութեան համար , 5 Յովաբին համար , 7 Խերզևլիին
համար , 8 Սեմէիին համար , 10 ու եաքը կը մեռնի : 12
Սողոմոն՝ Դաւիթին յաջորդը կ'ըլլայ : 13 Ադոնիա՝ որ
Խերսաբէին միջոցովը Սողոմոնէն Աբիսագը խրնի կնիկ
ըլլալու կ'ուզէ , մահուան կը դատապարտուի : 26 Աբի-
աթաբ՝ Ադոնիային կողմէն ըլլալուն համար՝ քահանայու-
թենէն կը զրկուի , բայց չմեռցուիր : 28 Յովաբ սեղանին
եղջիւրներուն քովը կը փախչի , ու հոն կը սպանուի :
35 Բանեան Յովաբին առնը կ'անցնի , ու Սադոկը Ե-
բիաթարին : 26 Սեմէի Երուսաղէմի մէջ մնալու դա-
շինքով արգիլուած ըլլալով , Գէթ երթալուն համար ,
մահուան կը դատապարտուի :

1 Ու երբոր †Դաւիթին մեռնելու օրերը մօտե-
ցան , իր որդւոյն Սողոմոնին պատուէր
2 տուաւ՝ ըսելով . ‡Ահա ես ամէն երկրին ճամ-
բան կ'երթամ . իսկ դուն ուժովցիր , ու *քոջա-
3 սիրտ եղիր . §Եւ քու Տէր Աստուծոյդ պահ-
պանութիւնը պահէ , որ անոր ճամբաներուն
մէջը քալես , ու անոր կանոնները , պատուի-
րանքները , դատաստանները ու վկայութիւն-
ները պահես , ինչպէս որ Մովսէսին օրինաց
գրքին մէջը գրուած է . որպէս զի ‖յինչ որ
ընես , և ուր որ երեսդ դարձնես , ¶յաջողու-
4 թիւն գտնես . Որպէս զի Տէրը խօսքը
հաստատէ , որն որ ինծի համար խօսեցաւ՝ ը-
սելով . **Եթէ որ քու որդիքդ իրենց ճամբանե-
րուն զգուշութիւն բնեն , շաւ իմ առջեւս բոլոր
սրտով , բոլոր հոգիով ու ճշմարտութեամբ քա-
լեն , ††Իսրայէլի աթոռին վրայէն քեզմէ մարդ
5 պակաս պիտի չըլլայ : Եւ դուն գիտես ինչ
որ ‡‡Յովաբ Սերուհեայի որդին Յովաբը §§ինծի ըրաւ ,
ո՛ր ինչ որ Իսրայէլին երկու զօրավարներուն՝
‖‖Ներեան ¶¶Բենների ու Յեթերեան Ա՛մ-
մասիին ըրաւ . քանզի զանոնք մեռցուց , ու

*** ԳԼ . բ . 28 :**
ա ա Թագ . ժդ . 45 : բ Թագ . ժդ . 11 : Կոր . իէ . 34 :

ա Ծն . խէ . 29 : բ Օր . լա . 14 :
բ Ելս . իզ . 14 :
***** Ես . երկի մարգ
գ Բ Օր . ժէ . 19 , 20 :
դ Բ Օր . իթ . 9 : Ելս . ա . 7 : **ե** Ես . իբ . 12 , 13 :
զ **ե** Թագ . ժբ . 5 , 14 , 30 :
է Բ Թագ . է . 25 :
ը Սաղ . ՃԼ . 12 :
թ Գ Թագ . ի . 3 :
ժ Բ Թագ . է . 12 , 13 : ԳԼ . բ . 25 :
ժա Բ Թագ . գ . 39 : ժբ . 5 , 12 , 14 : ժԹ . 5 , 6 , 7 :
ժբ Բ Թագ . գ . 27 :
ժգ Բ Թագ . ի . 10 :
ժդ Ա՛Մ 9 : Ղևտ . ի . 26 :
ժե Բ Թագ . ժԹ . 31—38 :
ժզ Բ Թագ . իԹ . 7 , 10 : ԺԹ . 28 :
ժէ Բ Թագ . ժէ . 27 :
ժը Բ Թագ . ժգ . 5 :
ժթ Բ Թագ . ԺԹ . 18 :
ի Բ Թագ . ԺԹ . 23 :
իա Նէ . ի . 7 : Հով . ի . 28 :
իբ Տե՛ս Ծն . խե . 38 : խգ . 31 :
իգ ԳԼ . ա . 21 : Կոր . ի . 29 : ԺԳ . 36 :
իդ Բ Թագ . է . 7 :
իե Բ Թագ . է . 4 : **ա** Պն . իԹ . 26 , 27 :
իզ **ա** Պն . իԹ . 23 : **բ** Պն . ա . 1 :
իէ **ա** Թագ . ժգ . 4 , 5 :
իը ԳԼ . ա . 5 :
իթ Պն . իբ . 9 , 10 : իբ . 5 , 6 , 7 : Բառ . իա . 30 : Դան . բ . 21 :
ի Նէ . իմ՝ ներսս մէ դարձը-ներ : Սաղ . ՃԼ . 10 :
ա ԳԼ . ա . 3 , 4 :

*խաղաղութեան առնը պատերազմի արիւն
թափեց , և իր մէջքի գօտիին ու ոտքի կօշիկ-
6 ներուն վրայ պատերազմի արիւն սրսկեց : Ը-
րեմն դուն †քու իմաստութիւնդ ի գործ դնես ,
ու անոր ճերմակ մազերը խաղաղութեամբ դե-
7 րեզմանը չիջեցընես : Բայց *Գաղաադացի
Բերզիլլիին որդւոցը ողորմութիւն ընես , ու
†քու սեղանիդ ուտողներուն հետ ըլլան . քան-
զի երբոր քու եղբօրդ Աբիսողոմին երեսէն փա-
8 խայ , †հինձի այնպէս մօտեցան : Եւ ահա Բա-
հուրիմացի Բենիամինեան *Գերային որդին Ա-
մէին քու քովդ է . ու անիկայ Մանայիմը
գացած օրս՝ ինծի ծանր անէծք տուաւ . բայց
ետքը անիկայ զիս դիմաւորելու համար Յոր-
դանան իջաւ , §Տէրոջմով երդում ըրի անոր՝
9 ու ըսի . Քեզ սրով չեմ մեռցներ : Եւ հի-
մա †զանիկայ անմեղ չհաշես . քանզի դուն
խելացի մարդ ես , ու անոր ինչ ընելիքդ գի-
տես . և անոր ճերմակ մազերը *արիւնով գե-
րեզմանը իջեցընես :
10 Ու †Դաւիթ իր հայրերուն հետ քնացաւ ,
ու ‡Դաւիթի քաղաքին մէջ թաղուեցաւ :
11 Եւ Դաւիթին Իսրայէլի վրայ *թագաւորու-
թիւն ըրած օրերը՝ քառասուն տարի էր . Հեբրո-
նի մէջ թագաւորութիւն ըրաւ ,
ու երուսաղէմի մէջ թա-
գաւորութիւն ըրաւ :
12 Ուստի Սողոմոն իր հօրը Դաւիթին աթոռը
նստաւ . ու անոր թագաւորութիւնը շատ հաս-
տատ եղաւ :
13 Եւ Բգիթի որդին Ադոնիան՝ Սողոմոնին
մօրը Բերսաբէին գնաց . ու Բերսաբէ անոր
ըսաւ . *Երդուօք խաղաղութեամբ եկար . ու
14 անիկայ ըսաւ . Խաղաղութեամբ . Եւ ըսաւ .
Քեզի մէկ խօսք մը ունիմ . ու անիկայ ըսաւ .
15 Խօսէ . Եւ անիկայ ըսաւ . Դուն աղէկ գի-
տես որ թագաւորութիւնը ինծի էր , ու բոլոր
Իսրայէլին երեսը իմ վրաս էր , որ թագաւոր
ըլլամ . բայց թագաւորութիւնը դարձաւ , ու
իմ եղբօրս եղաւ . քանզի †անոր Տէրոջմէ ե-
16 ղաւ : Եւ հիմա ես քեզմէ մէկ խնդիրք մը կը
խնդրեմ . Դինծի չէ՛ չընես †† : Ու Բերսաբէ ա-
17 նոր ըսաւ . Խօսէ : Եւ անիկայ ըսաւ . Կ'ա-
ղաչեմ՝ Սողոմոն թագաւորին ըսէ (քանզի ա-
նիկայ քեզի չէ՛ չըսեր) որ ‡‡Սունամացի Աբի-
18 սագը ինծի կնիկ տայ : Ու Բերսաբէ ըսաւ .
Աղէկ , ես քեզի համար թագաւորին կը խօսիմ :
19 Եւ Բերսաբէ՝ Սողոմոն թագաւորին գնաց ,
որ Ադոնիային համար անոր հետը խօսի . ու

թագաւորը զանիկայ դիմաւորելու համար ուռք
ելաւ, ու Նաթան երկրպագութիւն ըրաւ. ու
երբոր իր աթոռը նստաւ, թագաւորին մօրը
համար ալ աթոռ դնել տուաւ. 20 և անիկայ ա-
նոր ալ կողմը նստաւ. Ու ըսաւ. Ես քեզմէ
մէկ պզտիկ խնդրանք մը կը խնդրեմ. ինծի չէ՛
ըսես: Եւ թագաւորը անոր ըսաւ. Խնդրէ՛
21 մայր իմ. քանզի քեզի չէ՛ պիտի ըսեմ: Ու
անիկայ ըսաւ. Սունամացի Աբիսագը եղբօրդ
22 Ադոնիային կնիկ տուր: Եւ Սողոմոն թա-
գաւորը պատասխան տուաւ, ու իր մօրը ը-
սաւ. Դուն ինչո՞ւ Ադոնիային համար Սունա-
մացի Աբիսագը կը խնդրես. անոր համար թա-
գաւորութիւնն ալ խնդրէ՛, (քանզի անիկայ
իմ մեծ եղբայրս է,) անոր՝ ու Աբիաթար քա-
հանային՝ և Ցարուհեան Յոաբին համար:
23 Ու Սողոմոն թագաւորը Տէրոջմով երդում ը-
րաւ, ու ըսաւ. Աստուած ինծի այսպէս՝ ու
ասկէ աւելի ընէ, որ Ադոնիա այս խօսքը իր
24 կենացը դէմ խօսեր է. Եւ հիմա ղես հաս-
տատողը, ու զիս իմ հօրս Դաւիթին աթո-
ռը նստեցրնողը, և ըսածին պէս՝ ինծի
տուն շինող Տէրը կենդանի է, որ Ադոնիան
25 այսօր պիտի մեռցուի: Ու Սողոմոն թագաւորը՝
Յովհադայի որդին Նաթանան խրկից. ու զար-
կաւ զանիկայ, որ մեռաւ:
26 Եւ թագաւորը Աբիաթար քահանային ը-
սաւ. Անաթովթի քու ագարակդ դնա. քանի
դուն մեռնելու արժանի ես, բայց այսօր
քեզ չեմ մեռցներ. որովհետև իմ հօրս
Դաւիթին առջևը Տէր Եհովային տապանակը
վերցուցիր. ու իմ հօրս ամէն քաշած նեղու-
27 թիւններուն մասնակից եղար: Ու Սողոմոն՝
Աբիաթարը Տէրոջը քահանայութենէն հանեց.
որ Սեղովի մէջ Ելեղիին տունը համար Տէրոջը
ըսած խօսքը կատարուի:
28 Եւ ասիկա լուրը մինչև Յոաբին հասաւ.
(քանզի Յոաբ թէպէտ և Աբիսողոմին հե-
տևող չէր, բայց Ադոնիային հետևող եղաւ.)
ու ան առաջ Յոաբ Տէրոջը խորանը փախաւ,
29 ու սեղանին եղջիւրները բռնեց: Եւ Սողոմոն
թագաւորին իմացուցին թէ՝ Յոաբ Տէրոջը
խորանը փախաւ, և ահա անիկայ սեղանին քովն
է. ու Սողոմոն՝ Յովհադայի որդին Նաթանան
30 խրկից, ու ըսաւ. Գնա՛ անիկայ զարկ: Եւ
Նաթանա Տէրոջը խորանը Յոաբին գնաց, ու
անոր ըսաւ. Թագաւորը այսպէս կ՛ըսէ. Դուրս
ելլիր. ու անիկայ ըսաւ, Ոչ, ես հոս պիտի
մեռնիմ. ու Նաթանա՝ թագաւորին պատմից ու
ըսաւ. Յոաբ այսպէս ըսաւ, ու ինծի այս-
31 պէս պատասխան տուաւ: Եւ թագաւորը ա-
նոր ըսաւ. Ընոր ըսածին պէս ըրէ, ու զանի-
կայ մեռցուր, և զանիկայ թաղէ. որ իմ
վրայէս, ու իմ հօրս տանը վրայէն Յոաբին
32 թափած անմեղ արիւնը վերցնես: Եւ Տէրը
անոր ետևէն արիւնը անոր գլուխը դարձնէ.
որովհետև անիկայ առանց իմ հօրս Դաւիթին
գիտութեանը՝ երկու իրմէ արդար ու աղեկ
մարդիկներուն, Իսրայէլի սպարապետին՝ Ներ-
նեան Աբենեղին, ու Յուդայի սպարապետին՝
Յեթերեան Ամասային վրայ յարձակեցաւ, ու
33 զանոնք սրով մեռցուց: Ասոր անունով արիւնը
Յոաբին գլուխը ու անոր սերունդին գլուխը
դառնայ յաւիտեան. բայց Դաւիթին՝ ու ա-
նոր սերունդին՝ և անոր տանը՝ ու անոր աթո-
ռին՝ Տէրոջը կողմանէ յաւիտեան խաղաղու-
34 թիւն ըլլայ: Եւ Յովհադայի որդին Նաթանան
եկաւ, ու անոր վրայ յարձակեցաւ, ու զանի-
կայ մեռցուց. և անիկայ անապատին մէջ՝ իր
35 տունը թաղուեցաւ: Ու թագաւորը անոր տե-
ղը զօրքերուն վրայ՝ Յովհադայի որդին Նաթանան
դրաւ. ու թագաւորը Աբիաթարին տեղը դրաւ:
36 Եւ թագաւորը խրկեց, Սեմէին կանչեց,
ու անոր ըսաւ. Տունդ Երուսաղեմի մէջ
տուն մը շինէ, ու հոն նստէ, ու անկէ՝ ասդին
37 կամ անդին չելլես. Քանզի աղեկ գիտնաս որ,
թէ որ ելլես, ու Կեդրոն հեղեղատը անցնես,
նոյն օրը անպատճառ պիտի մեռնես. քու-
38 արիւնդ քու գլուխդ պիտի ըլլայ: Եւ Սեմէի
թագաւորին ըսաւ. Այս խօսքդ բարի է. իմ
թագաւոր տէրս ինչպէս որ ըսաւ, քու ծառադ
այնպէս պիտի ընէ: Ու Սեմէի շատ օրեր
Երուսաղեմի մէջ նստաւ:
39 Ու իրեք տարիէն ետքը Սեմէիին երկու ծա-
ռաները՝ Գէթի թագաւորին՝ Մաաքային որ-
դուոյն Ածքուսին քովը փախան. ու Սեմէիին
իմացուցին՝ ըսելով. Ահա քու ծառաներդ Գե-
40 թի մէջ են: Եւ Սեմէի եկաւ, ու իր էշուն
համեմատ դրաւ, ու իր ծառաները փնտռելու
համար Գէթ գնաց Ածքուսին քովը. և Սե-
մէի գնաց՝ ու իր ծառաները Գեթէն բերաւ:
41 Ու երբոր Սեմէիին Երուսաղեմէն Գէթ երթալը
42 ու դառնալը Սողոմոնին պատմեցին, Ընտանեաց
թագաւորը խրկեց, ու Սեմէին կանչեց,
ու անոր ըսաւ. Չէ՞ որ քեզի Տէրոջմով եր-
դում ընել տուի, և քեզի վկայութիւն ըրի
ու ըսի թէ, Ելլէկ դիտնաս որ Երու-սաղէմին
եկած ու ասդին կամ անդին գացած օրդ՝ ան-
պատճառ պիտի մեռնիս. ու դուն ինծի՝ Լաւ
43 խօսքս բարի է՝ ըսիր. Ուրեմն ինչո՞ւ համար
Տէրոջը երդումին ու քեզի տուած պատուէրիս

ל Նէ. ֆ · 12:
מ Տե՛ս Սաղ · խե՛ · 9:
נ Գէ. ա՛ · 7:
ס Հռութ · ա՛ · 17:
ע բ՛ Թագ · է · 11, 13: ա՛ Պն. խբ՛ · 10:
פ Հես · իա՛ · 18:
צ ա՛ Թագ · իէ՛ · 6: բ՛ Թագ · ժե՛ · 24, 29:
ק ա՛ Թագ · իբ՛ · 20, 23: բ՛ Թագ · ժե՛ · 24:
ר ա՛ Թագ · բ՛ · 31—35:
ש Գէ. · ա՛ · 7:
ת Գէ. · ա՛ · 50:
א Նէ. իա՛ · 14:
ב Ելս · ժ՛ · 33: բ՛ Օբ · ժբ՛ · 13: իա՛ · 8, 9:
ג Դատ. իե՛ · 24, 57: Սաղ. է · 16:
ד բ՛ Պն · իա՛ · 13:
ה բ՛ Թագ · գ՛ · 27:
ו բ՛ Թագ · ի՛ · 10:
ז բ՛ Թագ · գ՛ · 29:
ח Ելսկ · իե՛ · 5:
ט Ելս. · խե՛ · 11, 12, 13: ա՛ Թագ · բ՛ · 35: Տե՛ս ա՛ Պն · գ՛ · 53: իդ՛ · 3:
י Հռ՛ը 27:
כ բ՛ Թագ · ժգ՛ · 5: Հռ՛ը 8:
ל բ՛ Թագ · ժե՛ · 23:
מ Դան. ֆ · 9: Հես · բ՛ · 19: բ՛ Թագ · ա՛ · 16:
נ ա՛ Թագ · իէ՛ · 2:

44 Ձագումդութիւն չըրիր ։ Եւ թագաւորը Աճ-
մէին ըսաւ . Դուն իմ Հօրս Դաւիթին գէմ
քու ըրած [1]բոլոր չարութիւնդ գիտես ։ [*]որուն
քու սիրտդ ալ կը վկայէ" . ուստի Տէրը [2]չա-
րութիւնդ քու գլուխդ պիտի դարձնէ ։
45 Ինչպէս Սողոմոն թագաւորը օրհնեալ , ու [3]Դա-
ւիթին աթոռը Տէրոջը առջևը յաւիտեան հաս-
46 տատ պիտի ըլլայ : Եւ թագաւորը Յովհա-
դայի որդւոյն Բանայային հրաման տուաւ . ու
անիկայ ելաւ , ու զարկաւ զանիկայ , որ մե-
ռաւ ։ Եւ [4]թագաւորութիւնը Սողոմոնին ձեռ-
քին մէջ հաստատուեցաւ .

Գ Լ . Գ

1 Սողոմոն՝ փարաւոնին աղջիկը իրեն կնիկ կ'առնէ : 2 Ժողովուրդը զոհ մատուցանելը սովորութիւն ըլլալով՝ Սողոմոն Գաբաւոնի մէջ զոհեր կը մատուցանէ : 5 Սողոմոն Գաբաւոնի մէջ Աստուծոյ առաջարկած բանեռէն՝ իմաստութիւնը ընտրելուն համար , իմաստութիւն՝ հարստութիւն ու պատիւ կը տանայ : 16 Սողոմոն երկու պոռնիկ կիներուն դատաստանը իմաստութեամբ կատարելուն համար՝ խիստ անուանի կ'ըլլայ :

1 Եւ [5]Սողոմոն՝ Եգիպտոսի փարաւոն թագա-
ւորին հետ խնամութիւն ըրաւ , ու փարա-
ւոնին աղջիկը առաւ , ու զանիկայ [6]Դաւիթին
քաղաքը բերաւ , մինչև որ [7]իր տունը ու [8]Տէ-
րոջը տունը , ու [9]Երուսաղէմին շրջակայ պա-
2 րիսպը չենեց լմընցուց : [10]Սակայն ժողովուրդը
բարձր տեղերու վրայ զոհ կը մատուցանէր .
քանզի մինչև այն օրերը Տէրոջը անուանը տուն
շինուած չէր :
3 Եւ Սողոմոն [11]Տէրը կը սիրէր , [12]ու իր հօրը
Դաւիթին կանոններուովը կը քալէր . միայն թէ
բարձր տեղերու վրայ զոհ կը մատուցանէր ու
4 խունկ կը ծխէր : Եւ [13]թագաւորը Գաբաւոն
գնաց , որ հոն զոհ մատուցանէ . [14]քանզի մեծ
բարձր տեղը անիկայ էր . Սողոմոն ան սեղանին
5 վրայ հազար ողջակէզ զոհեց : Ու [15]Գաբաւոնի
մէջ Տէրը Սողոմոնին երևցաւ [16]գիշերուան ե-
րազով . և Աստուած ըսաւ . Խնդրէ՛ ,
6 որ քեզի տամ : [17]Ու Սողոմոն ըսաւ . Դուն
քու ծառայիդ իմ Հօրս Դաւիթին մեծ ողոր-
մութիւն ըրիր , ինչպէս որ անիկայ [18]քու առ-
ջևդ ճշմարտութեամբ , արդարութեամբ և ու-
ղիղ սրտով քեզի հետ քալեց , ու անոր՝ ան
մեծ ողորմութիւնը պահեցիր , ու [19]իր աթոռը
նստող որդի մը տուիր անոր , ինչպէս որ այսօր
7 կ'երևնայ : Եւ հիմա՛ իմ Տէր Աստուած իմ՛ ,
դուն քու ծառայդ՝ իմ Հօրս Դաւիթին տեղը
թագաւոր ըրիր . [20]բայց ես պզտիկ տղայ մըն
8 եմ՛ , չգիտնալ ու մնանալ չեմ գիտեր . Ու քու
ծառադ քու [21]ընտրած ժողովուրդիդ մէջն է ,
որ անհիւսյ շատութ՝ [22]անթիւ ու անհամար ժո-
9 ղովուրդ մըն է : [23]Ասոր քու ծառայիդ իմ-
մաստուն սիրտ տուր , [24]որ քու ժողովուրդդ
դատէ , ու [25]բարին ու չարը որոշէ . քանզի աս
10 քու մեծ ժողովուրդդ ո՞վ կրնայ դատել : Եւ
աս խօսքը՝ այնինչ Սողոմոնին աս բանը խընդ-
11 րելը՝ Տէրոջը աչքերուն հաճոյ եկաւ : Ու
Աստուած անոր ըսաւ . Որովհետև աս բանը
խնդրեցիր , ու [26]քեզի շատ օրեր չխնդրեցիր ,
ու քեզի հարստութիւն չխնդրեցիր , ու քու
թշնամիներուդ հոգին չխնդրեցիր , հապա իրա-
ւունքը ճիմանալու իմաստութիւն խնդրեցիր .
12 [27]Ահա քու խօսքիդ պէս ըրի . Ահա քեզի ի-
մաստուն ու հանճարեղ սիրտ տուի , այնպէս
որ՝ քեզմէ առաջ քեզի պէս մէկը եղած չէ , ու
13 քեզմէ ետքն ալ քու նմանդ պիտի չելլէ : [28]Կաև
[29]քու չխնդրածդ ալ քեզի տուի , թէ հարուս-
տութիւն և թէ փառք . այնպէս որ՝ քու կե-
նացդ բոլոր օրերուն մէջ՝ թագաւորաց մէջ
14 քեզի պէս մէկը չգտնուի : Եւ թէ որ իմ՝ ճամ-
բաներուս մէջը քալես՝ իմ հրամաններս ու
պատուիրաքներս պահելով , [30]ինչպէս որ քու
հայրդ Դաւիթ քալեց , ան ատենը [31]քու օ-
15 րերդ պիտի շատցընեմ : Ու Սողոմոն [32]արթնը-
ցաւ , և ահա երազ էր . ու Երուսաղէմ դր-
նաց , ու Տէրոջը ուխտին տապանակին առջևը
կայնեցաւ , և ողջակէզներ մատուց , ու խա-
դաղութեան զոհեր ըրաւ , ու [33]իր բոլոր ծա-
ռաներուն կոչունք ըրաւ :
16 Ընն ատենը երկու պոռնիկ կիներ թագա-
17 ւորին եկան , ու [34]անոր առջևը կայնեցան : Եւ
կիներէն մէկը ըսաւ . Ո՛վ տէր իմ , ողջմի՛
ենթի . ես ու աս կիներ մէկ տան մը մէջ կը
բնակինք . ու նոյն տանը մէջ ատոր քովը
18 պզտայ մը ծնայ : Եւ իմ ծնանելուս երրորդ օ-
րը՝ աս կիներն ալ պզտայ մը ծնաւ . ու մենք
մէկտեղ էինք . տանը մէջ մեր հետը օտար
ծնրդ չկար . հապա տանը մէջ մենք երկուք-
19 նիս ինք էինք : Եւ աս կիները տղան գիշե-
րով մեռաւ . քանզի ասիկայ անոր վրայ պառ-
20 կեցաւ . Ու կէս գիշերուն ելաւ , և քու ա-
ղախնիդ քնացած առներ՝ իմ տղաս քովէս ա-
ռաւ , ու զանիկայ իր ծոցը պառկեցուց , ու
21 իր մեռած տղան իմ ծոցս պառկեցուց : Ու
երբոր առաւօտուն ելայ , որ տղուս ծիծ տամ ,

---

1 բ Թագ . ժգ . 5 :
* Նէեր . «որն որ քու սիրտդ գիտէ .
2 Ասղ . է . 16 : Նզեկ . ժէ . 19 :
3 Ասակ . իե . 5 :
4 [*]իմբ 12 : բ Մն . ա . 1 :

—

5 Կ . է . 8 : իե . 24 :
6 բ Թագ . Խ . 7 :
7 Կ . է . 1 :
8 Կ . ը :
9 Կ . իե . 15 , 19 :
10 Կ . ժէ . 3 , 4 , 5 : բ Օր . ժբ . 2 , 4 , 5 : Կ . իբ . 44 :
11 բ Օր . ը . 5 : է . 16 , 20 : Ասղ . լա . 23 : [*]առամ . բ . 28 : ա Կոր . բ . 3 :
12 [*]իմբ 6 , 14 :
13 բ Մն . ա . 3 :
14 ա Մն . ժգ . 39 : բ Մն . ա . 3 :
15 Կ . իե . 2 : բ Մն . ա . 7 :
16 Թագ . ժբ . 6 : Ասա . ա . 20 : բ . 13 , 19 :
17 բ Մն . ա . 8 , լէ :
18 Կ . բ . 4 : իե . 4 : գ Թագ . ը . 3 : Ասղ . ժէ . 2 :
19 Կ . ա . 48 :
20 ա Մն . իե . 1 :
21 Թագ . իէ . 17 :
22 բ Օր . է . 6 :
23 Ծն . ժգ . 16 : ժէ . 5 :
24 բ Մն . ա . 10 : Ասակ . բ . 3—9 : Հնակ . ա . 5 :
25 Նէեր . լսող
26 Ասղ . հբ . 1 , 2 :
27 Ելբր . ե . 14 :
28 Հնակ . գ . 3 :
29 Նէեր . լսելու
ը . 3 : Ասղ . ժէ . 2 :
30 Կ . ա . 48 :
31 ա Մն . իե . 1 :
32 Ծնա . իէ . 17 :
33 բ Օր . է . 6 :
34 Ծն . ժգ . 16 : ժէ . 5 :
35 բ Մն . ա . 10 : Ասակ . բ . 3—9 : Հնակ . ա . 5 :
36 Նէեր . լսող
37 Ասղ . հբ . 1 , 2 :
38 Ելբր . ե . 14 :
39 Հնակ . գ . 3 :
40 Նէեր . լսելու
41 ա Ցհն . ե . 14 , 15 :
42 Կ . գ . 29 , 30 , 31 . է . 12 . ժ . 24 : Ժող . ա . 16 :
43 Ասա . գ . 33 : Նփս . գ . 20 :
44 Կ . գ . 21 , 24 : ժ . 23 , 25 , լէ : Ասակ . գ . 16 .
45 Կ . ժէ . 5 :
46 Ասղ . գա . 16 : Ասակ . գ . 2 :
47 Ծն . իա . 7 :
48 Ծն . ա . 20 : Կ . ը . 65 : Նփմ . ա . 3 : Դան . է . 1 : Ասր . գ . 21 :
49 Ծնա . իէ . 2 :

ահա անիկայ մեռած էր • ու առաւօտուն մը-
տադրութեամբ անոր նայեցայ , և ահա անիկայ
22 իմ ծնած տղաս չէր : Ասկ միւս կնիկը ը-
սաւ • Չէ • հապա ողջ եղողը իմ տղաս է ,
ու մեռածը քու տղադ է : Եւ ասիկայ ը-
սաւ • Չէ • հապա մեռածը քու տղադ է ,
ու ողջ եղողը իմ տղաս է • ու թագաւորին
23 առջևը այսպէս կը խօսէին : Ան ատենը թա-
գաւորը ըսաւ • Ասիկայ կ'ըսէ՝ Իմ տղաս ա-
ողջ եղողն է , ու մեռածը քու տղադ է • ու
անիկայ կ'ըսէ՝ Չէ , հապա մեռածը քու տը-
24 ղադ է , ու ողջ եղողը իմ տղաս է • Եւ թա-
գաւորը ըսաւ • Ինծի մէկ սուր մը բերէք • ու
25 թագաւորին առջևը սուր մը բերին : Եւ թա-
գաւորը ըսաւ • Ողջ եղող տղան կտրեցէք ,
երկու կտոր ընէք • ու կէսը մէկուն , ու կէսն
26 ալ մէկալին տուէք : Ան ատենը ողջ տղուն
մայրը եղող կնիկը՝ թագաւորին պատասխան
տուաւ , ու իր տղուն վրայ ⁻աղիքը գալա-
բելուն համար , ասանկ ըսաւ • Ո՛վ տէր իմ ,
ողջով՝ ինծի • ողջ տղան անոր տուէք , ու զա-
նիկայ մի մեռցընէք : Հայց միւսը ըսաւ • Ո՛չ
ինծի ըլլայ , ո՛չ քեզի • պառնիայ ճեղքեցէք :
27 Եւ թագաւորը պատասխան տուաւ , ու ըսաւ •
Ողջ տղան առ կնիկանը տուէք , ու չըլլայ որ
զանիկայ մեռցընէք • ⁻անոր մայրը ասի-
28 կայ է : Եւ բոլոր Իսրայէլը թագաւորին կրա-
բած դատաստանը լսելով՝ թագաւորէն վախ-
ցան • քանզի տեսան որ անոր վրայ ⁻Աստուծոյ
իմաստութիւնը կայ՝ դատաստան ընելու հա-
մար :

Գ Լ • Գ

1 Սողոմոնին իշխանները : 7 Անոր տասներկու պաշտօնա-
մարները՝ որոնք իրեն ռաճիկ կու տային : 20 , 21 Սո-
ղոմոնին թագաւորութեանը խաղաղութիւնը ու ընդա-
ձակութիւնը : 22 Անոր ամէն օրուան ռաճիկը : 26 Անոր
ախոռները : 29 Անոր իմաստութիւնը :

1 Եւ Սողոմոն թագաւորը բոլոր Իսրայէլի վը-
2 րայ թագաւոր էր • Ու անոր իշխանները ա-
սանք էին • Սադոկին որդին Ազարիան քահա-
3 նայ էր • *Սիսային որդիքը Եղիքորեփը ու Ա-
քիան ատենադպիրներ էին • և †Աքիլուդի
որդին Յովսափատը յիշատակաց դպիր էր •
4 Ու ‡Յովիադային որդին Բանեան զօրքերուն
վրայ էր • և Սադոկը ու ‡Աբիաթարը քահա-
5 նաներ էին • Ու ՙՆաթանի որդին Ազարիան
՚պաշտօնեայ գործակալներուն վրայ էր • ու
ՙՆաթանի որդին Զաբուդը †նախարար ու
6 ‖թագաւորին բարեկամն էր • Ու Աքիսարը
տանը հրամանատարն էր • ու Աբդայի որդին
՚Ադոնիրամը հարկերուն վրայ էր :
7 Եւ Սողոմոն բոլոր Իսրայէլի վրայ տասներ-
կու գործակալներ ունէր , ու անոնք՝ թագա-
ւորը ու անոր տունը կը կերակրէին • ու կե-
րակրելը ամէն մէկուն՝ տարին մէկ ամիս կ'ը-
8 նար : Եւ անոնց անուններն ասոնք են • Ե-
9 փրի լեռան մէջ ‡Հուրը • Մաքասի , Սա-
դաբինի , Բեթսամիսի , ու Եղօն բեթանանի
10 մէջ ‖Հինգակարը • Բարուխիի մէջ ‡Հեսե-
սեդը , որուն կը վերաբերէր Սոքովը ու բոլոր
11 Փերի երկիրը • Նաբոր Դովրի դաւառին մէջ
‡ Բենաբինադաբը • Սողոմոնին աղջիկը Տափա-
12 թը՝ ասոր կինին էր • Թաանաքի ու Մակեդո-
վի մէջ , ու Յեզրայելին տակը՝ Սարթանին
քովը եղող բոլոր Բեթսանին մէջ ու Բեթսա-
նէն մինչև Աբէլմեուլա , ո՛ մինչև Յոկմաամին
անդին կողմը , Աքիղուդի որդին Բանան •
13 Ռամոթի գաղաադի մէջ ††Հինգաբերը • Գա-
ղաադի մէջ եղող Մանասեան ՚Յայիրին գիւ-
ղաքաղաքները , ու Բասանի մէջ եղող ՚Ար-
գոլբի նահանգը , վեհաստուն մեծ պարսպաւոր
ու պղնձանիգ քաղաքները անոր կը վերաբե-
14 րէին : Մանայիմի մէջ Ադդովի որդին Աքինա-
15 դաբը • ՙՆեփթաղիմի մէջ Աքիմաասը • ասի-
կայ ալ Սողոմոնին աղջիկը Բասեմաթը կինի
16 առաւ • Ասերի ու Բաալոթի մէջ Բաանա որ-
17 դին Բասանան • Իսաքարի մէջ փարուայի որ-
18 դին Յոսափատաբ • Բենիամինի մէջ Եղլայի
19 որդին Սեմէին • Գաղաադի երկիրը՝ ու Ա-
մորհայեցոց Սիհոն թագաւորին՝ ու Բասանի
Ովգ թագաւորին ՚երկիրը՝ Ուրիի որդին Գաբե-
բր • ու ան երկրին մէջ միայն մէկ գործակալ
մը կար :
20 Յուդան ու Իսրայէլը շատ բազմութեան կոչ-
մանէ ՚ծովուն եղերքը եղող աւազին չափ շատ
էին • Ուտէին , կը խմէին , ու ուրախութիւն
21 կ'ընէին : Եւ Սողոմոն ՚Եփրատ գետէն մինչև
Փղշտացւոց երկիրը , ու մինչև Եգիպտոսի
սահմանը , ՚բոլոր թագաւորութիւններուն վը-
րայ կ'իշխէր • և անոր ՚ընծաներ կը բերէին ,
ու Սողոմոնին ծառայութիւն կ'ընէին՝ անոր
կենացը բոլոր օրերուն մէջ :
22 Եւ Սողոմոնին մէկ օրուան ռաճիկը սա էր •
երսուն քոռ նաշիհ , ու վաթսուն քոռ ալիւր ,
23 Տասը գէր արջառ , ու քսան արօտական ար-
ջառ , ու հարիւր ոչխար • բաց ի եղջերուներ-
էն , այծամներէն , ‡‡վիթերէն ու դիրցուցած
24 թռչուններէն : Քանզի անիկայ Գետին բոլոր
ապդիի կողմին՝ Թափսայէն մինչև Գազա՝ Գե-
տին ապդիի կողմը եղող ՚բոլոր թագաւորներուն
վրայ կ'իշխէր • ու ՚իր բոլորտիքը եղողներուն

ց Ելն • խէ • 30 : Լս • խԹ • 15 : Երեմ • լԱ • 20 : Ովս • ԺԱ • 8 :
ա Չմր 9 , 11 , 12 :

* Կամ Սուսային • տես ա Պն • ԺԲ • 16 :
ա թ Թագ • ը • 16 • ի • 24 :
բ Կղ • ը • 35 :
դ Տե՛ս գղ • բ • 27 :
ը Չմր 7 :
† Եբր • քահանայ • բ Թագ • ը • 18 : ի • 26 :
ե բ Թագ • Ժե • 37 , Ժզ • 16 : ա Պն • խե • 33 :
զ Կղ • ե • 14 :
‡ ՚ր՝ Ովբի որդին :
‖ ՚ր՝ Դաւկաբի որդին :
§ ՚ր՝ Հեսեդի որդին :
* ՚ր՝ Աբինադաբի որդին :
†† ՚ր՝ Փաբերի որդին :
ե Թագ • Կբ • 41 :
ը բ Օր • ԺԱ • 4 :
ղ բ Օր • Ը • 8 :
թ Ելն • խբ • 17 , Կղ • Ը • 8 : Բաակ • ԺԳ • 28 :
ժ Սաղ • հբ • 3 , 7 : Մխ • Ը • 4 :
ժա Ելն • ԺԸ • 18 : Ցես • ա • 4 :
ժբ Պն • թ • 26 : Սաղ • հբ • 8 :
ժգ Սաղ • կբ • 29 : հբ • 10 , 11 :
‡‡ Կամ գոմէշներէն
ժե Սաղ • հբ • 11 :
ժզ ա Պն • խբ • 9 :

25 հետ խաղաղութիւն ունէր : Եւ Սողոմոնին
բոլոր օրերուն մէջ՝ Յուդան ու Իսրայէլը՝
Դանէն մինչեւ Բերսաբէէ , ապրեցաւ ամէն
մարդ իր որթին տակը ու իր թզենիին տակը
ապահովութեամբ կը նստէր :
26 Եւ Սողոմոն իր կառքի ձիերուն համար՝
քառասուն հազարախոռ ունէր , ու տասներ-
27 կու հազար ձիաւոր : Եւ նաեւ գործակալները՝
ամէն մէկը իր ամսուն մէջ՝ Սողոմոն թագա-
ւորը , ու Սողոմոն թագաւորին սեղանը բոլոր
մօտեցողները կը կերակրէին՝ մէկ բան մը պա-
28 կաս չընէլով : Նաեւ ձիերուն ու վազորդնե-
րուն համար՝ անոնց եղած տեղը՝ ամէն մէկը իր վրայ
դրուած հարկին չափովը գարի ու յարդ կը բե-
րէին :
29 Եւ Աստուած Սողոմոնին իմաստութիւն
ու խիստ շատ հանճար , և սրտի լայնութիւն
տուաւ , ծովեզրի եղերքը եղող աւազին չափ :
30 Ու Սողոմոնին իմաստութիւնը՝ բոլոր Արեւել-
ցիներուն իմաստութենէն , ու Եգիպտացւոց
31 բոլոր իմաստութենէն աւելի էր : Եւ ա-
նիկայ Եամէն մարդոցմէ իմաստուն էր . Եզ-
րահացի Եթանէն , ու Մաւուլի որդւոցմէն
Եհմանէն , Քալքոլէն ու Դարդայէն իմաս-
տուն էր . ու բոլոր շրջակայ ազգերուն մէջ
32 անուանի եղաւ : Եւ Հանիկայ հրեք հազար
առակ խօսեցաւ , ու Հանոր երգերը
33 հազար ու հինգ էին : Եւ անիկայ ծառերուն
վրայ խօսեցաւ , Լիբանանի եղեւինէն մինչեւ
պատի վրայ բուսնող զոպան . ու նաեւ անասնոց
վրայ , թռչուններու վրայ , սողուններու վրայ ,
34 ու ձուկերու վրայ խօսեցաւ : Եւ Համէն ժո-
ղովուրդներէն , ո՛ անոր իմաստութեանը համ-
բաւը լսող երկրիս բոլոր թագաւորներէն՝ Սո-
ղոմոնին իմաստութիւնը մտիկ ընելու կու գա-
յին :

ԳԼ . Ե

1 Քիրամ ընծայասիրութեան համար՝ պատգամաւորներ
խրկելով Սողոմոնին , կ'իմանայ որ անոր Տէրոջը տա-
ճար չընելու է . 6 և Սողոմոն կը խնդրէ որ սա շինու-
թեան հարկաւոր ըլլալը փայտերը՝ Քիրամը հոգայ :
7 Քիրամ գնացած կը փառաւորէ Սողոմոնին համար ,
և անկէ իր կնութանեացը համար կերակուր խնդրելով ,
ինքն ալ անոր փայտերը կը խրկէ : 13 Սողոմոնին զոր-
ծաւորներուն ու քանւորներուն թիւը :

1 Եւ Տիւրոսի Քիրամ թագաւորը իր ծառա-
ները Սողոմոնին խրկեց . քանզի լսեր էր որ
անոր Օծեալը տեղը զանիկայ թագաւոր օծեր են .
Քանի որ Քիրամ միշտ Դաւիթը կը սիրեր :
2 Սողոմոն ալ Քիրամին հետ խրկեց , ու ը-

ձ Գատ . ի . 1 :
ղ Ամբ . գ . 4 . Օազ . գ . 10 :
ճ Տե՛ս Նրեմ . իդ . 6 :
մ Տե՛ս բ Օր . ժէ . 16 :
յ ԳԼ . Ժ . 26 : Ա Մն . ա . 14 : Ի . 25 :
ն Հմր 7 :
շ Նոմ . ը . 14 : Ամբ . ա . 13 :
ո ԳԼ . գ . 12 :
չ Ելմ . իե . 6 :
պ Տե՛ս Գոթ . է . 22 :
ջ ԳԼ . գ . 13 :
ռ Ա Մն . ժ . 19 : Սաղ . ձԺ . ին վերնագիրը :
ս Տե՛ս ա Մն . բ . 6 : գ . 33 : ԺԵ . 19 : Սաղ . ձը . ին վերնագիրը :
վ Ընակ . ա . 1 : Յոզ . ժբ . 9 :
տ Ելզ . ա . 1 :
ր ԳԼ . Ժ . 1 : բ Մն . իե . 1 , 23 :

—

3 սաւ . Դուն դիտես որ իմ հայրս Դաւիթ չը-
կրցաւ իր Տէր Աստուծոյն անուանը տուն շի-
նել , Դան պատերազմներուն պատճառաւը՝ ո-
րոնք անոր բոլորտիքը պատեր էին , մինչեւ որ
Տէրը զանոնք անոր ոտքին թաթխերուն տակը
4 դրաւ : Բայց հիմա իմ Տէր Աստուածս Եամէն
կողմանէ ինծի հանգստութիւն տուաւ . թըշ-
նամի չկայ , ու ձախորդ պատահար մը չկայ :
5 Եւ ահա ես կ'ըսեմ որ իմ Տէր Աստուծոյս
անուանը տուն մը շինեմ , ինչպէս որ Տէրը
իմ հօրս Դաւիթին հետ խօսեցաւ՝ ըսելով .
Քու որդիդ՝ որ քու տեղդ քու աթոռիդ վրայ
պիտի նստեցընեմ , անիկայ իմ անուանս տուն
6 պիտի շինէ : Ու հիմա հրաման ըրէ , որ ինծի
համար Լիբանանէն եղեւիններ կտրեն . ու իմ
ծառաներս քու ծառաներուդ հետ ըլլան . և
քու ծառաներուդ վարձքը քու ամէն ըսածիդ
պէս՝ քեզի կու տամ . քանզի դուն գիտես որ՝
մեր մէջը Սիդոնացւոց պէս փայտ կտրող վար-
պետ մարդ չկայ :
7 Ու երբոր Քիրամ՝ Սողոմոնին խօսքերը լը-
սեց . շատ ուրախացաւ , ու ըսաւ . Այս մեծ
ժողովուրդին վրայ Դաւիթին իմաստուն որդի
8 տուող Տէրը այսօր օրհնեալ ըլլայ : Եւ Քի-
րամ՝ Սողոմոնին խրկեց՝ ըսելով . Ինծի
խրկած խօսքդ լսեցի . ես եղեւնափայտի ու
մայր փայտի համար քու ամէն կամքդ պիտի
9 կատարեմ : Իմ ծառաներս Լիբանանէն ծովը ի-
ջեցընեն . ու ես զանոնք լաստեր շինելով ,
մինչեւ ինծի յուսցուցած տեղդ՝ ծովէն տանիմ ,
և հոն զանոնք քակեմ , ու դուն վերցընես .
դուն ալ իմ տանս պաշար տալով՝ իմ կամքս
10 կատարես : Եւ Քիրամ՝ Սողոմոնին ուզածին
չափ եղեւնափայտ ու մայր փայտ կու տար :
11 Ու Սողոմոն՝ Քիրամին տաներ համար քսան
հազար քոռ ցորեն , ու երկու հարիւր մար
մաքուր ձէթ պաշար կու տար : Սողոմոնը Քի-
12 րամին՝ տարուէ տարի տասնակ կու տար : Եւ
Տէրը Սողոմոնին իմաստութիւն տուաւ , ինչ-
պէս որ անոր խոստացեր էր . ու Քիրամին ու
Սողոմոնին մէջտեղը խաղաղութիւն կար . ու
երկուքնին դաշնակցութիւն ըրին :
13 Եւ Սողոմոն թագաւորը բոլոր Իսրայէլէն
տմարդ ժողվեց . ու ժողվածը երսուն հազար
14 մարդ եղաւ : Եւ զանոնք յաջորդաբար՝ ամիսը
տասնական հազար հոգի Լիբանան կը խրկէր ,
որոնք մէկ ամիս Լիբանանը կը կենային , ու ե-
կու ամիս իրենց տուները . ու Ադոնիրամ աս
15 մարդահարկին վրայ էր : Եւ Սողոմոն եօթա-

ա Ելմ 10 , 18 : բ Մն . բ . 3 :
գ բ Թագ . ե . 11 : բ Մն . ժգ . 1 : Ըմոխ . ա . 9 :
դ բ Մն . բ . 3 :
ե ա Մն . իբ . 8 : իբ . 3 :
զ ԳԼ . գ . 24 : ա Մն . իբ . 9 :
է բ Մն . բ . 4 :
ը բ Թագ . է . 13 : ա Մն . ժէ . 12 : իբ . 10 :
թ բ Մն . բ . 8 , 10 :
ժ բ Մն . բ . 16 :
ի Տե՛ս Նգր . գ . 7 : Նզեկ . իէ . 17 : Գոթ . ժբ . 20 :
լ Տե՛ս բ Մն . բ . 10 :
խ Ելբր . քսան քոռ ձեծուած ցորեն :
ծ ԳԼ . գ . 12 :
կ Կամ մարդահարկ
հ ԳԼ . գ . 6 :
ձ ԳԼ . ի . 21 : բ Մն . բ . 17 , 18 :

նգաստն Հաշար քեռնակիր ։ ու լեռը ուխտուն
10 Հաշար փայտ կտրոյ ունէր ։ Ասդ ի Սաղմա-
նին իրեք Հազար իրեք Հարիւր գլխաւոր դոր-
ձակալներէն՝ որոնք գործը բանող ժողովուրդին
17 վրայ կ'իշխէին ։ Ու թագաւորը Հրամայեց որ
մեծ ու պատուական քարեր կտրեն ։ որ տանը
18 հիմը ‖տաշուած քարերով դնեն ։ Ու Սաղմա-
նին մարպետները ։ ու Փիրամին մարպետները ։
և [a]Գրադացիք՝ փայտերը ու քարերը տաշե-
ցին ու պատրաստկին՝ տանը շինուելուն Հա-
մար ։

ԳԼ. Ո.

1 Սաղմանի տաճարին շինուելիքը. 5 անոր անհատներըը ։
11 Աստուծոյ խոստմունքը անոր վրայով ։ 15 Տաճարին
ձեղունը ու զարդերը ։ 23 քերովբէները ։ 31 դռները ։
38 գաւիթը ։ 37 Տաճարին շինուելուանը ժամանակը ։

1 Ու Իսրայէլի որդւոցը Եգիպտոսի երկրէն
ելլելուն չորս Հարիւր ութսուներորդ տա-
րին ։ ՚ու Սաղմանին Իսրայէլի վրայ թագաւո-
րելուն չորրորդ տարին ։ Օ յու ամսուն՝ այսինքն
երկրորդ ամսուն մէջ [b]Տէրոջը տունը *շինելու
սկսաւ" ։
2 Ու Սաղմոն թագաւորին Տէրոջը Հա-
մար շինած [c]տանը երկայնութիւնը վաթսուն
կանգուն ։ լայնութիւնը քսան ։ ու բարձ-
3 րութիւնը երսուն կանգուն էր ։ Ու տանը
տաճարին առջեւի սրահը քսան կանգուն եր-
կայնութիւն ունէր ։ որ տանը լայնութեանը
չափ էր ։ ու անոր լայնութիւնը տանը առ-
4 ջեւէն՝ տասը կանգուն էր ։ Ու տանը [d]վանդա-
5 կապատ պատուհաններ շինեց ։ Ու տանը պա-
տին բոլորտիքը՝ տանը պատին կցուած [e]դրս-
տիկոններ շինեց ։ թէ տաճարին ու թէ գաթի-
ին բոլորտիքը ։ և այսպէս շուրջանակի սե-
6 նեակներ շինեց ։ Վարի կարգին լայնութիւնը
հինգ կանգուն ։ ու միջինն վեցը կանգուն ։ ու երրորդին լայնութիւնը եօ-
թը կանգուն էր ։ քանզի դուրսէն տանը բո-
լորտիքը միջոցներ ձգեց գետնաքարերը հեծցընե-
լու համար ։ որ տանը պատին մէջը չմտնեն ։
7 Ու երբոր [f]տունը կը շինուէր ։ քարահանքին
մէջ պատրաստուած քարերով կը շինուէր ։
այնպէս որ անոր շինուած ատեն՝ մուրճի ։ կամ
տապարի ։ և կամ ուրիշ երկաթէ գործիքի մը
8 ձայն չլսուեցաւ տանը մէջ ։ Միջինն կարգին
դուռը՝ տանը [g]աջ կողմն էր ։ ու շրջանակա-
ւոր սանդուխներով միջինն կարգը ։ ու միջինն
9 կարգէն երրորդ կարգը կ'ելլէին ։ [h]Ու տունը
շինեց ։ ու զանիկայ լմընցուց ։ ու տանը ձե-
ղունը եղևնափայտի տախտակներով ղրուա-
10 գաթարդ շինեց ։ Ու բոլոր տանը վրայ ‖սա-
հմանելոյս կարգը" հինգ կանգուն բարձրու-
թեամբ շինեց ։ ու եղևնափայտերով տանը
կցուած էր ։
11 Ու Տէրոջը խօսքը Սաղմոնին եղաւ՝ ըսե-
12 լով ։ Ես Հիմա որ դուն սա տունը կը շինես ։ Եթէ
որ իմ կանոններուս քալես ։ ու իմ դատաստան-
ներս ի դործ դնես ։ և իմ բոլոր պատուիրանք-
ներս պահես՝ անոնց մէջը քալելով ։ ան տունը
քու վրադ պիտի Հաստատեմ ան խօսքը՝ [i]որ
13 քու Հօրդ Դաւիթին խոսեր եմ ։ Ու [k]Իսրա-
յէլի որդւոցը մէջ պիտի բնակիմ ։ ու իմ ժո-
ղովուրդս Իսրայէլը [l]պիտի չթողում ։
14 [m]Ու Սաղմոն տունը շինեց ։ ու զանիկայ
15 լմընցուց ։ Ու տանը պատերը անոր ներսի դիէն՝
[n]յատակէն մինչև պատերուն վերի ծայրը ։ և-
ղևնափայտի տախտակներով շինեց ։ այսպէս
ներսի դին փայտով ծածկեց ։ ու տանը յա-
տակը մայր փայտի տախտակներով պատեց ։
16 Ու տանը ետևի կողմին քսան կանգուներ՝ յա-
տակէն մինչև պատին ծայրը ։ եղևնափայտի
տախտակներով շինեց ։ ու անոնք ներսի միջոցը
դարբիրին՝ այսինքն [o]սրբութեանց սրբութիւնին
17 համար շինեց ։ Բայց տունը՝ այսինքն առջևի
18 տաճարը քառասուն կանգուն էր ։ Ու տանը
մէջ եղող եղևնափայտերուն վրայ՝ գնդակներ
ու բացուած ծաղիկներ փորագրուած էր ։ ու
ամենևին քար
19 մը չէր երևնար ։ Ու դարբիրը ներքին տանը
մէջ պատրաստեց ։ որ հոն Տէրոջը ուխտին
20 տապանակը դնէ ։ Ու դարբիրին երեսը քսան
կանգուն երկայն էր ։ և անոր լայնութիւնը
քսան կանգուն ։ ու բարձրութիւնը քսան կան-
գուն էր ։ և զանիկայ մաքուր ոսկիով պատեց ։
21 եղևնափայտէ սեղանն ալ պատեց ։ Աստի
Սաղմոն տանը ներսի կողմը մաքուր ոսկիով
պատեց ։ ու դարբիրին առջևը՝ ոսկի շղթանե-
րով ձևի վարագոյրը մը անցուց ։ և զանիկայ ոս-
22 կիով պատեց ։ Ու բոլոր տունը ոսկիով պա-
տեց առանց տեղ մը ձգելու ։ և դարբիրին քո-
ղին [p]բոլոր սեղանն ալ ոսկիով պատեց ։
23 Ու Դաւիթին մէջը՝ [q]Նոհիէ [r]երկու քերով-
բէներ շինեց ։ ո՛ւ անոնց երկայնութիւնը տա-
24 սը կանգուն էր ։ Ու քերովբէին մէկ թեւը
հինգ կանգուն ։ ու քերովբէին մեկալ թեւը
հինգ կանգուն էր ։ Ձեւ թեւին ծայրէն մինչև
25 Ձեւլ թեւին ծայրը տասը կանգուն էր ։ Ու
մեկալ քերովբէին ալ՝ տասը կանգուն էր ։
երկու քերովբէներուն չափը ու ձևը մեկ էր ։
26 Մեկ քերովբէին բարձրութիւնը տասը կանգուն
էր ։ ու մեկալ քերովբէինն ալ նոյնպէս էր ։

ա ⸗ Ա Պտ. ի. 1, 2 ։
բ Պտ. է. 47 ։
գ Նէբ. կը շիներ ։
դ Տես Նգեկ. խա. 1, ԼԶ ։
ե Ասի ներսէն լայն դուրսէն
նեղ. տես Նգեկ. ի. 16 ։
խա. 16 ։
զ Տես Նգեկ. խա. 6 ։
է Ա՛մբ 16, 19, 20, 21, 31 ։
ը Տես ա Օր. իէ. 5, 6 ։ Պտ.
ե. 18 ։
թ ‖՝ Հապաւային ։
ժ Ա՛մբ 14, 38 ։

‖ Կամ չրջանակը
ի Պտ. ի. 4 ։ իէ. 4 ։
ձ ա Թագ. է. 13 ։ ա Պտ.
իգ. 10 ։
ղ Նէ. իէ. 8 ։ Ղ. իզ. 11 ։ ի
Կօր. ղ. 16 ։ Հայտ. իա. 3 ։
ճ ի Օր. լ. 6 ։
ռ Ա՛մբ. 38 ։
ն Ա՛մբ. 16 ։
շ Նէ. իէ. 33 ։ Ղ. Ա. ժղ. 2 ։
Պտ. ը. 6 ։ ի Պտ. գ. 8 ։
Նգեկ. խե. 3 ։ Նշար. իծ. 3 ։
ո Նէ. Ը. 1, 3, 6 ։
§ Կամ վայրենի ձիթենիէ,
Նբ. խաղալի փայտէ
ՀՀ Նէ. լէ. 7, 8, 9 ։ Ա Պտ.

27 Եւ քերովբէները ներքին տանը մէջ դրաւ. ու
քերովբէները իրենց թեւերը կ՚երկըլնցընէին.
մէկուն թեւը մէկ պատին կը դպչէր, ու մէկալ
քերովբէին թեւը մէկալ պատին կը դպչէր. և
անոնց ծնալ թեւերը տանը մէջտեղը թև թևի
28 կը դպչէին: Եւ քերովբէները ոսկիով պա-
տեց:
29 Եւ տանը բոլոր պատերուն վրայ՝ քերովբէ-
ներ, արմաւենիներ ու բացուած ծաղիկներ
քանդակաձև փորագրեց, թէ՛ ներսի կողմը և
30 թէ դուրսի կողմը: Եւ տանը ներսի ու դուրսի
յատակը ոսկիով պատեց:
31 Եւ դաբիրին դրանը նոճիէ փեղկեր շինեց,
որոնց դրանդիքներով մէկտեղ պատին հինգ-
32 երորդ մասն էին: Եւ նոճիէ շինուած երկու
փեղկերուն վրայ՝ քերովբէներ, արմաւենիներ
ու բացուած ծաղիկներ փորագրեց, և զանոնք
ոսկիով պատեց, քերովբէներուն ու արմաւե-
նիներուն վրայ ալ ոսկին տարածելով:
33 Նոյնպէս ալ տաճարին դրանը քրաւ. նոճիէ
դրանդիքներ շինեց, որոնց պատին չորրորդ
34 մասն էին: Եւ դրանը երկու փեղկերը մայր
փայտէ էին. մէկ ոլիզկը երկու կտորէ ըլլա-
լով՝ կը ծալլուէր, ու մէկալ փեղկը երկու
35 կտորէ ըլլալով՝ կը ծալլուէր: Եւ անոնց վրայ
քերովբէներ, արմաւենիներ ու բացուած ծա-
ղիկներ փորագրեց. և դրուագներուն վրայ յար-
մարցուած ոսկիով պատեց:
36 Եւ ներքին գաւիթը իրեք կարգ տաշուած
քարերով, ու մէկ կարգ եղևնափայտի *հնձան-
ներով շինեց:
37 Տէրոջը տանը հիմը՝ չորրորդ տարին Զիւ
38 ամսուն մէջ դրուեցաւ. Եւ միտասաներորդ
տարին Իւղ ամսուն այսինքն ութերորդ ամ-
սուն մէջ՝ տունը իրեն վերաբերեալ ամէն բա-
ներովը լմընցաւ: Եւ յապէս եօթը տարուան
մէջ շինեց անիկայ:

ԳԼ. Լ

1 Սողոմոնին տանը, 2 Լիբանանի անտառին տանը, 6 սիւ-
ներուն սրահին, 7 դատաստանի սրահին, 8 ու փարաւոնի
աղջկային տանը շինութիւնը: 13 Խրոմ սիւներէն, 23 ձուլածոյ ծովը, 27 տասը մեքենայիներէնը, 38 տասը ա-
ւազանները: 40 և բոլոր կարասիները՝ որոնք Խիրամ
շինեց:

1 Եւ Սողոմոն իր տունը տասուերկու տարուան
մէջ շինեց. ու ամէնքը լմընցուց իր բոլոր
տունը:
2 Եւ Լիբանանի անտառին տունն ալ շինեց.
երկայնութիւնը հարիւր կանգուն, ու լայնու-
թիւնը յիսուն կանգուն, ու բարձրութիւնը
երսուն կանգուն. չորս կարգ եղևնափայտէ
սիւներու վրայ էնեց, ու սիւներուն վրայ եղև-
3 նափայտէ հնձաններ դրաւ. Եւ նաև եղևնա-
փայտէ յարկ մը շինեց այն գերաններուն վրայ,
որոնք քառասունհինգ սիւներու վրայ էին.
4 ու անոնց կարգը տասնուհինգ էր: Եւ իրեք
կարգ իրարու դիմացէ դիմաց շարուած վան-
5 դակաւոր պատուհաններ կային: Եւ բոլոր
դռները ու դրանդիքները քառակուսի էին. և
վանդակաւոր պատուհանները իրարու դիմացէ
դիմաց իրեք կարգ էին:
6 Եւ սիւներուն սրահը շինեց. երկայնու-
թիւնը հիսուն կանգուն, ու լայնութիւնը հր-
սուն կանգուն. ու անոնց առջևը սրահ մը՝ ու
անոնց առջևը սիւներ ու †սանդուխ մը կար:
7 Նաև ամբոխին սրահը շինեց, ուր որ դատաստան
կ՚ընէր. ու անիկայ տաւանի սրահ կ՚ըսուէր.
ու անիկայ յատակէն մինչև ‡ձեղունը եղև-
նափայտով ծածկուած էր:
8 Եւ իր նստած տանը սրահը ասոնցը պէս
ուրիշ գաւիթ մը կար, տանը ու սրահին մէջ-
տեղը. ու փարաւոնին աղջկանը համար՝ *որն
որ Սողոմոն իրեն կնկի առեր էր, ասոր սրահին
9 պէս տուն մը շինեց: Ասոնց ամէնը՝ ներսէն
ու դուրսէն, և հիմէն մինչև առաստաղը, ու
դուրսի կողմէն մինչև մեծ գաւիթը, տաշուած
քարերու չափով՝ սղոցած ամենիւ քարերով էր-
10 նաւած էր: Հիմն ալ թանկագին քարերէ էր.
մեծ քարերէ՝ տասը կանգուն քարերէ, ու ու-
11 րիշ կանգուն քարերէ էր: Եւ վերը տաշուած
քարերուն չափովը՝ ամենիւ քար ու եղևնափայտ
12 էր: Եւ մեծ գաւիթին չորս կողմը՝ ու Տէրոջը
տանը ներքին գաւիթը և տանը †սրահը՝ իրեք
կարգ տաշուած քարերով ու մէկ կարգ եղև-
նափայտի հնձաններով էնեուած էր:
13 Եւ Սողոմոն թագաւորը Տյրոյ խրկեց, ու
14 Տիւրոսէն *Խիրամը բերել տուաւ. †Ընիկայ
Նեփթաղիմի ցեղէն որևէ այրի կնկան մը որդի
էր, ու հանոր Հայրը Տիւրացի պղնձագործ
մըն էր. և †սա Խրոմը՝ պղնձէ ամէն տե-
սակ գործքերը գործելու մեծ հմտութիւն, իմ-
աստութիւն ու գիտութիւն ունէր. և Սողո-
մոն թագաւորին եկաւ, ու անոր ամէն գործքը
15 կատարեց: Եւ ասիկայ՝ ձպղնձէ երկու սիւն
ձուլեց. մէկ սիւնին երկայնութիւնը տասնուե-
թը կանգուն, ու շրջապատը տասներկու կան-
16 գուն էր. այսպէս էր երկրորդ սիւնին ալ: Եւ
սիւներուն գլուխը դնելու համար՝ պղնձէ երկու
խոյակ ձուլեց. մէկ խոյակին բարձրութիւնը
հինգ կանգուն, ու մէկալ խոյակին բարձրու-
17 թիւնը հինգ կանգուն էր: Եւ սիւներուն գլու-
խը եղող խոյակներուն համար՝ մէկ խոյակին
համար եօթը՝ ու մէկալ խոյակին համար եօթը
ցանցակերպ ու շղթայազործ հիւսուած գործեր
18 էնեց: Եւ յապէս սիւները շինեց. ու մէկ ցան-

ք. 10, 11, 12:
3 Ել. ի. 20: Ղե. թ. 9: Բ Մն. ե. 8:
ե Ելզեկ. խա. 23, 24, 25:
* Կամ տաշուած կոճղերով
§ Հմմ. 1:
† Խաղաւատ՝ հմմ. 1:
‡ Ելբ. Յատակը
— Տես Գլ. թ. 10: Բ Մն. ը. 1:
ք Գլ. գ. 1: Բ Մն. ը. 11:
ֆ Հյօհ. ժ. 23: Գոր. գ. 11:
ր Բ Մն. գ. 11: Տես հմմ. 40:
ս Բ Մն. բ. 14:
ձ Բ Մն. գ. 16:
ղ Ել. լա. 3: Ղշ. 1:
ճ գ. Թագ. իե. 17: Բ Մն. գ. 15: գ. 12: Ելթմ, ծբ. 21:

ցակերպ զարդին վրայ շուրջանակի երկու կարգ նո-ռաՒր լարէց ՝ որ սի-նին գլուխը եղած խոյակը նուռերով ծածկուի • ու կալ խոյակին ալ
19 այնպէս ըրաւ : Եւ սրահին մէջի սիւներուն գլուխը եղող խոյակները չորս կանգուն էին՝
20 շուշանաձև շինուածքով : Ու երկու սիւներուն վրայի խոյակներուն ՝ ու ցանցակերպ զարդին մօտ եղող փորին վրայէն ալ նո-ռաՒր կար • ու *երկու խոյակներուն՝ վրայ †հարդով շարուած
21 երկու հարիւր նուռ կար : ‡Եւ սիւները հաստաՀաբին սրահին մէջը կանգնեց • ու աջ կողմի սիւնը կանգնելով ՝ անոր անունը †Յաբին կոչեց ՝ ու ձախ կողմի սիւնը կանգնելով ՝ անոր անունը ‡Հոռոզ կոչեց : Եւ սիւներուն
22 գլխուն վրայ շուշանաձև գործ կար • այսպէս սիւներուն գործը լմընցաւ :
23 Եւ Ծովը ձուլածոյ շինեց • ու մէկ շրթունքէն մինչև մէկալ շրթունքը տասը կանգուն էր ՝ ու բոլորաձև էր • և անոր բարձրութիւնը հինգ կանգուն ՝ ու անոր շրջապատը երեսուն
24 կանգուն էր : Ու անոր շրթունքին տակը շուրջ-ջանակի ամէն կողմէն գնդակներ շարուած էին • Ծովուն բոլորտիքը մէկ կանգունի մէջ՝ տասնական գնդակներ կար • ու գնդակները երկու կարգ էին ՝ որոնք Ծովը ձուլած ատեննին ձու-
25 լեր էին : Կանկայ †տասուերկու եղներու վրայ կը կենար • որոնց իրենք դէպ ՚ի հիւսիս ՝ իրենք դէպ ՚ի արեւմուտք ՝ իրենք դէպ ՚ի հարաւ ՝ ու իրենք դէպ ՚ի արեւելք կը նայէին ՝ ու Ծովը անոնց վրայ էր ՝ և ամենուն հետևի կողմը դէպ
26 ՚ի ներս դարձած էր : Ու անոր թաւձրութիւնը չորս մատնաչափ էր ՝ և շրթունքը գաւաթի շրթունքի պէս էր ՝ ու վրան շուշանի ծաղիկներ ըլնոաած էր • †երկու հազար մար կ՚առնէր :
27 Եւ պղնձէ տասը ‖ մեքենայից շինեց • ամէն մէկ մեքենայքին երկայնութիւնը չորս կանգուն ՝ ու լայնութիւնը չորս կանգուն ՝ և
28 բարձրութիւնը իրեք կանգուն էր : Ու մեքենայքները այսպէս շինուած էին • անոնք սպառուածներ ունէին ՝ և սպառուածները եղերք-
29 ներուն մէջտեղը էր : Ու եղերքներուն մէջտեղը եղող սպառուածներուն վրայ՝ առիւծներ ՝ եզներ ու քերովբէներ կար • ու եղերքներուն վրայ՝ վերի կողմը §փարիսին էր • ու առիւծներուն ու եղներուն տակը կախուած զարդեր կար :
30 Եւ ամէն մէկ մեքենայքը պղնձէ չորս անիւ ու պղնձէ առանցքներ ունէր ՝ ու չորս ոտքերը ուսեր էին անոնց • ու ամէն կախուած զարդին քովը աւազանին տակը ձուլածոյ ուսեր կար :
31 Եւ անոր բերանը խոյակին մէջէն դէպ ՚ի վեր՝ մէկ կանգուն էր • ու անոր բերանը խարիսխի գործքի պէս բոլորաձև էր ՝ ու մէկ ու կէս կանգուն էր • և բերնին վրայ ալ քանդակներ
ու սպառուածներ կային ՝ քառակուսի և ոչ
32 բոլորաձև : Ու սպառուածներուն տակը չորս անիւ կար • և անիւներուն առանցքները մեքենայքին վրայ հապաւոաած էր ՝ ու ամէն մէկ անիւին բարձրութիւնը մէկ ու կէս կանգուն
33 էր : Եւ անիւներուն շինուածքը կառքի անիւներուն շինուածքին պէս էր • ու անոնց առանցքները ՝ շրջանակները ՝ շառաւիղները ու
34 գունտերը՝ բոլորը ձուլածոյ էին : Եւ ամէն մէկ մեքենայքին չորս անիւներուն վրայ չորս ուս կար • և ուսերը նոյն իսկ մեքենայքէն էին :
35 Ու մեքենայքին գլուխը՝ կէս կանգուն բարձրութեամբ բոլորակ մը կար • ու մեքենայքին գլուխուն վրայ եղող եղերքը ու սպառուածները
36 իրմէ էին : Ու եղերքներուն տախտակներուն վրայ ու սպառուածներուն վրայ՝ քերովբէներ ՝ առիւծներ ու արմաւենիներ քանդակուած էր ՝ ամէն մէկ տեղին չարմարութեանը համեմատ • ու անոնց բոլորտիքը կախուած զարդեր կար :
37 Տասը մեքենայքներն ալ այսպէս բրաւ • ամենուն ձուլուածքը ՝ չափը ու ձևը մէկ էր :
38 Եւ †տասը հատ պղնձէ աւազան շինեց • ամէն մէկ աւազանը քառասուն մարով կը լեցուէր • ու ամէն մէկ աւազանը չորս կանգուն էր • ու տասը մեքենայքներուն վրայ մէկմէկ աւազան
39 կար : Եւ հինգ մեքենայքը տանը աջ կողմը՝ ու հինգ դէպէնովքը տանը ձախ կողմը դրաւ • ու Ծովը տանը աջ կողմը՝ հարաւոյ դէմ՝ դէպ ՚ի արեւելք դրաւ :
40 Եւ Խիրամ՝ աւազանները ՝ թիակները ու կնդերը շինեց • ու Խիրամ կատարեց այն բոլոր գործքերը՝ որ Տէրոջը տանը համար Սողոմոն
41 թագաւորին կը շինէր • Այսինքն երկու սիւներն ՝ ու սիւներուն գլուխը եղող խոյակներուն երկու գունտերը ՝ և սիւներուն գլուխը եղող խոյակներուն երկու գունտերը ծածկելու հա-
42 մար երկու †ցանցակերպ զարդերը ՝ ‖ և երկու ցանցակերպ զարդերուն չորս հարիւր նուռերը ՝ այսինքն սիւներուն վրայի խոյակներուն երկու գունտերը ծածկելու համար՝ ամէն մէկ ցան-
43 ցակերպ զարդին վրայ երկու կարգ նուռեր : Եւ տասը մեքենայքները ՝ ու մեքենայքներուն վրա-
44 րայի տասը աւազանները ՝ Ու մէկ Ծովը ՝ ու
45 Ծովին տակի տասուերկու եղները ՝ Եւ կաթսաները ՝ ու թիակները ՝ ու կնդերը • և աս բոլոր կարասիները որ Խիրամ Սողոմոն թագաւորին շինեց Տէրոջը տանը համար ՝ փայլուն պղնձէ
46 էին : ‡Թագաւորը զանոնք Յորդանանու դաշտին մէջ թանձր հողի մը վրայ ձուլել տուաւ
47 †Սոկքովթի ու †Սարթանի մէջտեղը : Եւ Սողոմոն ատ կարասիները ատանց կշռելու ձգեց • վասն զի խիստ շատ էին • այնպէս որ պղնձին կշիռը †համրանքի չէր գար :

* Կամ երկրորդ խոյակին
† Տես բ Մն • ի • 16 : ի • 13 : Նրեմ. ծբ • 23 :
‡ բ Մն • ի • 17 :
† Գէ • ը • 3 :
† յր՝ պիտի հաստատէ :
‡ յր՝ անոր մէջը զօրութիւն :
† ը Թագ • իէ • 13 : բ Մն • ի • 2 : Նրեմ. ծբ • 17 :
† բ Մն • ի • 3 :
† բ Մն • ի • 4 ; 5 : Նրեմ. ծբ • 20 :
§ Կամ նոյնպէս
‖ յր՝ խարիսխ, կամ խարխափանք պատուանդան
§ Կամ նոյնպէս
† բ Մն • ի • 6 :
† Ա՛մր • 17 ; 18 :
† Տես բ Մն • ի • 5 :
‖ յր՝ խարիսխ, կամ խարխափանք պատուանդան
§ Կամ նոյնպէս
† բ Մն • ի • 6 :
† Ա՛մր • 17 ; 18 :
† Նե • իէ • 3 : բ Մն • ի • 16 :
† բ Մն • ի • 17 :
† Ծն • լ • 17 :
† Հն • ի • 16 :
† ա Մն • իէ • 14 :

48 Եւ Սողոմոն՝ Տէրոջը տանը բոլոր կարասիները շինեց. Խոռնկին ոսկի սեղանը, ու վրան առաջաւորութեան հացը դրու-եցաւ նոս-
49 կի սեղանը, Եւ դաբիրին առջեւի վրայ ոսկի աշտանակները, որոնց հինգը աջ կողմն էին, ու հինգը ձախ կողմը. և ոսկի ծաղկիները,
50 ու ճրագները, ու ուներները, Եւ զուտ ոսկի գաւաթները, բազմակալները, կոնքերը, խնկամանները և բուրվառները, ու ներքին տանը՝ այսինքն սրբութեանց սրբութիւնին դռները, ու տանը՝ այսինքն տաճարին դռներուն ոսկի ծղնիները:
51 Ըսպասէս Տէրոջը տաճարին համար՝ Սողոմոն թագաւորին բոլոր շինած գործքերը լմընցան. ու Սողոմոն իր Հօրը Դաւիթին նուիրած բաները՝ արծաթը ու ոսկին ու անօթները տարաւ, Տէրոջը տանը գանձերուն մէջը դրաւ:

ԳԼ. Ը.

1 Տաճարին նուաճաւոյց հանդէսը: 12, 54 Սողոմոնին օրհնութիւնը. 22 անոր աղօթքը. 62 անոր մատուցած խաղաղութեան զոհերը:

1 Յն ատենը Սողոմոն՝ Իսրայէլի ծերերը, ու ցեղերուն բոլոր իշխանները, Իսրայէլի որդւոց նահապետները, Սողոմոն թագաւորին քովը՝ Երուսաղէմ ժողվեց, որ Տէրոջը ուխտին տապանակը Դաւիթին քաղաքէն՝ այսինքն
2 Քրն Սիոնէն հանեն: Եւ Իսրայէլի բոլոր մարդիկները եօթներորդ ամսուն՝ Ընթանի ամսուն մէջ՝ տօնին առնը՝ Սողոմոն թագաւորին քով ժողվուեցան: Եւ Իսրայէլի բոլոր ծերերը հասան. ու քահանաները տապանակը վերցուցին:
4 Եւ Տէրոջը տապանակը, ու ժողովքի խոնարհը, և խորանին մէջը եղած բոլոր սուրբ անօթները հանեցին. ու զանոնք քահանաները
5 ու Ղեւտացիները հանեցին: Եւ Սողոմոն թագաւորը ու անոր քովը ժողովուած Իսրայէլին բոլոր ժողովքը անոր հետ՝ տապանակին առջեւը ըլլալով, ոչխարներ ու արջառներ կը զոհէին,
6 այնչափ շատ որ անթիւ ու անհամար էին: Եւ քահանաները Տէրոջը ուխտին տապանակը տարին իր տեղը՝ տաճարը՝ սրբութիւն սրբութեանցը, ո՛ր քերովբէներուն թեւերուն
7 տակը դրին. Վասնզի քերովբէները տապանակին տեղւոյն վրայ իրենց թեւերը կը տարածէին, ու քերովբէները վերէն կը ծածկէին տապանակը
8 ու անոր ձողերը: Եւ ձողերը երկրնցուցին, այնպէս որ ձողերուն ծայրերը սրբութիւնէն
ժե. 14, 15:
ը ՝Ել. ջ. 4: բ Ել. ա. 3:
թ բ Թագ. ը. 13:
ժ բ Թագ. ը. 17:
ի Եր. իգ. 33, 34: Ել. ջ. 19:
ի Ել. ջ. 27:
ի Եր. իե. 14, 15:
ի բ Ել. ի. 9:
ի Եր. իե. 21: բ Օր. ժ. 2:
ի բ Օր. ժ. 5: Նբր. թ. 4:
ի Եր. ե. 20:
ի Եր. ԼԷ. 27, 28: բ Օր. ժ. 14, 15:
ը Ել. ջ. 4: բ Ել. ա. 3:
թ բ Թագ. ը. 13:
ժ բ Թագ. ը. 17:
ի Եր. իգ. 33, 34: Ել. ջ. 19:
ի Ել. ջ. 27:
ի Եր. իե. 14, 15:
ի բ Ել. ի. 9:
ի Եր. իե. 21: բ Օր. ժ. 2:
ի բ Օր. ժ. 5: Նբր. թ. 4:
ի Եր. ե. 20:
ի Եր. ԼԷ. 27, 28: բ Օր. ժ. 14:

ը Ել. լէ. 25, ԼԷ:
ա Ել. վի. 30: Ղե. իդ. 5—8:
ե Ել. լէ. 10, ԼԷ:
զ բ Թագ. ը. 11: բ Ել. ի. 1:

—

ա բ Ել. ի. 2, ԼԷ:
բ բ Թագ. ը. 17:
գ բ Թագ. ի. 7, 9: ը. 12, 16:
դ Ղե. իդ. 34: բ Ել. է. 8:
ե Թագ. ը. 15: բ Օր. լա. 9: Հես. ջ. 3, 6: ա Ել. ի. 13:
զ Ել. ի. 34, 35: բ Ել. ի. 13, 14: է. 2:
է բ Ել. ը. 1, ԼԷ:
ը Ղե. ժը. 2: Մաղ. ժը. 11: ղէ. 2:
թ բ Թագ. է. 13:
ժ Սաղ. ձը. 14:
ի բ Թագ. ը. 18:
ի Ղե. ա. 68:
ի բ Թագ. է. 5, 25:
ի բ Թագ. է. 6: բ Ել. ը. 5, ԼԷ:
ի. 13: Ամբ. 21:
ի Ել. ի. 34, 35: բ Ել. ի. 13, 14: է. 2:
ի բ Ել. ը. 1, ԼԷ:
ի Ղե. ժը. 2: Մաղ. ժը. 11: ղէ. 2:
ի բ Թագ. է. 13:
ի Սաղ. ձը. 14:
ի բ Թագ. ը. 18:
ի Ղե. ա. 68:
ի բ Թագ. է. 5, 25:
ի բ Թագ. է. 6: բ Ել. ը. 5, ԼԷ:

ի Ամբ. 29: բ Օր. ժը. 11:
ի ա Թագ. ժը. 1: բ Թագ. է. 8: ա Ել. իը. 4:
ի բ Թագ. է. 2: ա Ել. ժէ. 1:
ի բ Ել. ը. 8, 9:
ի բ Թագ. է. 5, 12, 13: Ել. է. 3, 5:
ի ա Ել. իը. 5, 6:
ի Ամբ. 9: բ Օր. լա. 26:
ի բ Ել. ը. 12, ԼԷ:
ի Եր. իե. 33: Նգր. իե. 5: Հս. ա. 15:

երկինքը ու վարը երկրի վրայ [ա]քեզի պէս Աստուած չկայ , որ [բ]քու առջեւդ իրենց բոլոր սրբութիւնը քալող ծառաներուդ հետ [գ]ուխտ ու ողորմութիւն կը պահես • Դուն քու ծառայիդ՝ 24 իմ Հօրս Դաւիթին ըրած խոստումնալդ պահեցիր ; ու բերնովդ ըսածդ ձեռքովդ կատարեցիր , ինչպէս որ այսօր կ'երեւնայ : 25 Եւ հիմա ո՛վ Տէր Աստուած Իսրայէլի , պահէ՛ ան խոստումնալդ , որն որ քու ծառայիդ՝ իմ Հօրս Դաւիթին ըրիր ; ու ըսիր • [դ]Իմ առջեւս Իսրայէլի աթոռին վրայ նստող մարդ՝ քեզմէ պակաս պիտի չըլլայ • միայն թէ քու որդիքդ իրենց ճամբանեերուն զգուշութիւն ընեն ու իմ առջեւս քալեն , 26 ինչպէս որ դուն իմ առջեւս քալեցիր : Եւ հիմա ո՛վ Աստուած Իսրայէլի , թող քու ծառայիդ՝ իմ Հօրս Դաւիթին ըսած խօսքդ հաստատուի :

27 Բայց [ե]միթէ Աստուած իրաւցընէ երկրիս վրայ պիտի բնակի • ահա երկինքը ու [զ]երկնից երկինքը քեզ չեն կրնար պարունակել • ո՛ւր կը 28 մնայ ան իմ շինած տունս : Սակայն ո՛վ Տէր Աստուած իմ , քու ծառայիդ աղօթքին ու խնդրուածքին նայէ՛ , որ քու ծառայիդ այսօր քու առջեւդ ըրած պաղատանքը ու աղօթքը 29 լսես • Որպէս զի աս տունը վրայ գիշեր ցորեկ քու աչքերդ բաց ըլլան , ան տեղուոյն վրայ՝ որ րուն համար ըսիր թէ՝ [է]Իմ անունս հոն պիտի ըլլայ • այնպէս որ՝ աս տեղը քու ծառայիդ ը- 30 րած աղօթքը լսես : [ը]Լսեմին քու ծառայիդ՝ եւ քու ժողովրդիդ Իսրայէլին աս տեղը ըրած աղօթքները լսես • այո՛ քու բնակութեանդ տեղէն երկինքէն լսես , ու լսած ատենդ ներես :

31 Թէ որ մէկը իր ընկերին դէմ մեղանչէ , ու ան ալ երդում ընել տալու համար՝ Դուռնը եր- դումի առաջարկէ , ու երդումը աս տունը քու 32 սեղանիդ առջեւը գայ ; Ըն ատենը դուն երկինքէն լսես ու կատարես , ու քու ծառաներդ դատես , եւ յանցաւորը դատապարտես , ու անոր [թ]ըրածը անոր գլխուն բերես • եւ արդարը արդարացընես , ու անոր արդարութեանը չափովը անոր հատուցում ընես :

33 [ժ]Երբ թէ որ քու ժողովրդդ Իսրայէլը՝ քեզի դէմ մեղանչելնուն համար՝ իրենց թշնամիներուն առջեւը յաղթուին , ու [ի]քեզի դառնան եւ քու անունդդ փառք տան , ու աս տունս 34 մէջ քեզի աղօթք ու աղաչանք ընեն ; Ըն ատենը դուն երկինքէն լսես , եւ քու ժողովրդիդ Իսրայէլին մեղքը ներես , ու անոնց հայրերուն տուած երկիրդ՝ զանոնք դարձընես :

35 Թէ որ անոնց քեզի դէմ մեղք գործելուն համար [լ]երկինքը գոցուի , ու անձրեւ չըլայ • ու անոնք աս տեղս քեզի աղօթք ընեն , եւ քու անունդդ խոստովանին , ու քու զանոնք նեղելուդ հա- 36 մար՝ իրենց մեղքերէն դառնան ; Ըն ատենը դուն երկինքէն լսես , եւ քու ծառաներուդ ու քու ժողովրդիդ Իսրայէլին մեղքը ներես , որ [խ]անունց սորվեցընես նան աղէկ ճամբան , որուն մէջը պիտի քալեն • ու քու ժողովուրդիդ ժառանգութիւն տուած երկրիդ վրայ անձրեւ տաս :

37 [ծ]Թէ որ երկրի վրայ սով , կամ ժանտախտ , կամ խորշակահարութիւն , կամ ոսկեխոց դալկութիւն , կամ մարախ , կամ թրթուր ըլլայ , կամ անոնց թշնամիները զանոնք իրենց [կ]րնակած երկրին մէջը նեղեն , կամ որ և իցէ հարուած 38 կամ հիւանդութիւն ըլլայ , Եւ քու բոլոր ժողովուրդիդ Իսրայէլէն որ և իցէ մարդ՝ աղօթք մը ու խնդրուածք մը ընելու ըլլայ , ու իւրաքանչիւր մարդ իր սրտին ախտը ճանչնալով՝ ձեռ- 39 քերը դէպ'ի աս տունը երկրնցընէ , Ըն ատենը դուն երկինքէն՝ քու բնակութեանդ տեղէն լսես , ու ներես , ու ընես • և ամէն մարդու՝ իր բոլոր ճամբաներուն համեմատ հատուցում բնես , անոր սիրտը գիտնալուդ համար • վասն զի [մ]բոլոր մարդոց որդիներուն սիրտը միեսակ 40 դուն գիտես • [ն]Որպէս զի քեզմէ վախնան երկնչին բոլոր օրերուն մէջը՝ որչափ ժամանակ որ մեր հայրերուն տուած երկրիդ վրայ պիտիապրին :

41 Ու քու ժողովրդդիդ Իսրայէլէն չեղող՝ եւ հեռաւոր երկրէ մը քու անուանդ համար եկող 42 օտարականն ալ՝ (վասն զի քու մեծ անուանդ ու [շ]զօրաւոր ձեռքդ ու երկրնցած բազուկդ պիտի լսեն ,) թէ որ գայ ու աս տանս մէջ 43 աղօթք ընէ , Դուն երկինքէն քու բնակութեանդ տեղէն լսես , եւ օտարականին քեզի բըրած ամէն խնդրուածքը կատարես , [ո]որ երկրիս ամէն ժողովուրդները քու անունդ ճանչնան , ու քու ժողովուրդիդ Իսրայէլին պէս [չ]քեզմէ վախնան , եւ գիտնան թէ աս իմ շինած տանս վրայ քու անունդ կոչուած է :

44 Երբոր քու ժողովուրդդ իր թշնամիին դէմ պատերազմի երթայ ան ճամբով՝ որ դուն պիտի խրկես զանոնք , թէ որ անոնք աս քու ընտրած քաղաքիդ , ու քու անուանդ համար աս իմ շինած տանս կողմը [պ]աղաչեցին՝ Տէրոջը աղօթք ը- 45 նեն , Երկինքէն անոնց աղօթքը ու խնդրուածքը լսես , և անոնց իրաւունքը ընես :

46 Երբոր քեզի դէմ մեղք գործեն , ([ջ]քանզի

[ա] Ել . ժէ . 11 ։ [բ] Ծնած . է . 22 ։ [գ] Ելս . ժէ . 1 ։ Կո . գ . 6 ։ գ . Ծնած . է . 3 ։ [դ] Ել . է . 9 ։ Նեհեմ . ա . 5 ։ Գաղ . թ . 4 ։ [ե] Կո . բ . 4 ։ [զ] Ծնած . է . 12 , 16 ։ [է] Ելս . ի . 6 ։ [ը] Ելս . է . 25 ։ [թ] Ել . ժ . 11 ։ [ժ] Ելս . ի . 6 ։ [ի] Ել . ժ . 11 ։ Կո . ի . 1 ։ [լ] Ել . ժ . 11 ։ Կո . ի . 1 ։ [խ] Ել . ժ . 11 ։ Կո . ի . 1 ։ [ծ] Ել . ժ . 11 ։ Կո . ի . 1 ։ [կ] Ել . ժ . 11 ։ Կո . ի . 1 ։ [հ] Ել . ժ . 11 ։ Կո . ի . 1 ։ [ձ] Ել . ժ . 11 ։ Կո . ի . 1 ։ [ղ] Ել . ժ . 11 ։ Կո . ի . 1 ։ [ճ] Ել . ժ . 11 ։ Կո . ի . 1 ։ [մ] Ել . ժ . 11 ։ Կո . ի . 1 ։ [յ] Ել . ժ . 11 ։ Կո . ի . 1 ։ [ն] Ել . ժ . 11 ։ Կո . ի . 1 ։ [շ] Ել . ժ . 11 ։ Կո . ի . 1 ։ [ո] Ել . ժ . 11 ։ Կո . ի . 1 ։ [չ] Ել . ժ . 11 ։ Կո . ի . 1 ։ [պ] Ել . ժ . 11 ։ Կո . ի . 1 ։ [ջ] Ել . ժ . 11 ։ Կո . ի . 1 ։

մեղք չգործող մարդ չկայ ,) ու անոնց բարկանալով՝ զանոնք թշնամիին ձեռքը մատնես , ու
47 անոնց գերեվարները թշնամիին հեռու կամ մօտ երկիրը գերի տանին զանոնք , ‡թէ որ ան
իրենց գերութեան երկրին մէջը զղջի դան ու դառնան , և իրենց գերեվարներուն երկրին մէջը
քեզի աղաչեն ու †ըսեն . Մեղք գործեցինք ,
48 անօրէնութիւն ու անիրաւութիւն ըրինք . Ու
Ըէ որ զանոնք գերի տանող թշնամիներուն երկրին մէջը՝ *իրենց բոլոր սրտովը ու իրենց բոլոր
հոգիովը քեզի դառնան , ու իրենց երկրին՝ որ
իրենց հայրերուն տուիր , և քու ընտրած քաղաքիդ , ու քու անուանդ համար իմ շինած
տանս կողմը դառնան՝ քեզի աղօթք ընեն .
49 Դուն երկինքէն քու բնակութեանդ տեղէն առնոնց աղօթքը ու խնդրուածքը լսես , ու անոնց
50 իրաւունք ընես , Ու քու ժողովրդիդ քեզի դէմ բրած մեղքը ու բոլոր յանցանքը ներես .
ու Նոյնպէս ընես՝ որ անոնց գերեվարները անոնց
վրայ գթան , և անոնց ողորմութիւն ընեն .
51 Վասնզի ‡անոնք քու ժողովուրդդ ու քու ժառանգութիւնդ են , որ զանոնք Եգիպտոսէն՝
52 Երկաթի նոյնին մէջէն հանեցիր : Ու քու
ծառայիդ խնդրուածքին ու քու ժողովուրդիդ
Իսրայէլին խնդրուածքին՝ քու աչքդ ուշ ական-
53 ջք բաց ըլլայ , որ անոնց քեզի բրած ամէն
աղաղակը լսես : Վասնզի երկրին ամէն ժողովուրդներէն դուն զատեցիր անոնք , որ քու ժառանգութիւնդ ըլլան . †ինչպէս որ քու ծառայիդ Մովսէսին ձեռքովը խօսեցար , երբոր մեր
Հայրերը Եգիպտոսէն հանեցիր , ով Տէր Ե-
54 հովայ :
Երբոր Սողոմոն աս բոլոր աղօթքը ու խնդրուածքը Տէրոջը բրաւ լմընցուց , Տէրոջը սեղանին առջևէն եղաւ , ուր որ ձեռքը դէպ ի
55 երկինքը երկնցուցած ծունկ չոքեր էր , Ու
ոտքի վրայ կայնելով , †Իսրայէլին բոլոր ժո-
56 ղովքը բարձր ձայնով օրհնեց , ու ըսաւ . Օրհնեալ ըլլայ Տէրը , որ իր բոլոր ըսածին համեմատ՝ իր Իսրայէլ ժողովուրդին հանգստութիւն
տուաւ , Ըու իր ծառային Մովսէսին ձեռքովը
խօսած ամէն բարի խօսքերէն բնաւ մէկ խօսք
57 մը գետնին չինկաւ : Մեր Տէր Ըստուածը
մեզի հետ ըլլայ , ինչպէս որ մեր հայրերուն
հետեւ էր . *ու մեզ չթողու , ու մեզ և-
58 րեսէ չձգէ , Ու †մեր սիրտը իրեն դարձընէ , որ իր բոլոր ճամբաներուն մէջը քալենք , ու պահենք իր պատուիրանքները , կանոնները ու իրաւունքները , որոնք մեր հայրե-
59 րուն պատուիրեց : Ու Տէրոջը առջևը մատուցած աս պաղատանքի խօսքերս՝ գիշեր ու ցորեկ մեր Տէր Ըստուծոյն մօտենան , որ օրէ օր պատահած գործքերուն մէջը՝ իր ծառային
ու իր Իսրայէլ ժողովուրդին իրաւունք ընէ .
60 ‡Որ երկրիս ամէն ժողովուրդները գիտնան , թէ †Եհովան ինքն է Ըստուածը , և ուրիշ մը չը-
61 կայ : Ու †ձեր սիրտը մեր Տէր Ըստուածոյն առջևը ուղիղ ըլլայ , որ աս օրուան պէս՝ անոր
կանոններուն մէջ քալէք , ու անոր պատուիրանքները պահէք :
62 Ու †թագաւորը ու բոլոր Իսրայէլը անոր
63 հետ՝ Տէրոջը առջևը զոհեր մատուցին : Ու Սողոմոն Տէրոջը մատուցած խաղաղութեան զոհին համար՝ քսանուերկու հազար արջառ , ու
հարիւր քսան հազար ոչխար զոհ ըրաւ . և թագաւորը ու բոլոր Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը տա-
64 ճառը նաւակատիքը ըրին : †Ըն օր թագաւորը Տէրոջը տանը առջևը եղող գաւիթին մէջտեղը սրբեց . քանզի էր ողջակէզները , հացի ընծաները , ու խաղաղութեան զոհերուն ճարպերը
հոն մատուց . վասն զի ‡Տէրոջը առջևի պղնձէ սեղանը պզտիկ կու գար աս ողջակէզները ,
հացի ընծաները ու խաղաղութեան զոհերուն ճարպերը ընդունելու :
65 Ու ան առեներ Սողոմոն ու անոր հետ բոլոր Իսրայէլը՝ մէկ մեծ ժողով մը՝ †Էմաթի մուտքէն մինչև ‡Եգիպտոսի հեղեղատը՝ մեր Տէր Ըստուածոյն առջևը ‡եօթը օր՝ ու եօթը օր Ե՝ այս-
66 ինքն տասնուչորս օր †տօն ըրին : †Ու Սողոմոն ութերորդ օրը ժողովուրդը արձակեց , որոնք թագաւորը օրհնեցին , ու իրենց վրաններուն գացին , զուարթ սրտով մը ուրախանալով ան
բոլոր բարիքներուն համար , որ Տէրը իր Դաւիթ ծառային ու իր Իսրայէլ ժողովուրդին ըրաւ :

ԳԼ. Թ.

1 Ըստուած Սողոմոնին հետ ուխտ կ'ընէ տեսիլքի մէջ : 10 Սողոմոնին ու Քիրամին իրարու խրկած ընծաները : 15 Սողոմոնին գործքերուն մէջէն՝ օտարազգիները անոր տուրքին ծառայներն էին , և Իսրայէլացիք պատուաւոր ծառայներ : 24 Փարաւոնին աղջիկը իր տունը կը փոխադրուի : 25 Սողոմոնին տարեկան հանդիսաւոր զոհերը : 26 Սողոմոնին նաւերը Եզիոնգաբերին ասկի կը բերեն :

1 *Երբոր Սողոմոն՝ Տէրոջը տունը , †ու թագաւորական տունը , և ‡իր սրտին բոլոր
2 ուզած բաները շինելու լմընցուց , Տէրը Սողոմոնին նորէն երեւցաւ , †ինչպէս որ Գաբաւոնի
3 մէջ երեւցեր էր : Ու Տէրը անոր ըսաւ . †Իմ

* Ղե. իզ. 34 , 44 : † Օր. իը. 38 , 64 :
‡ Ղե. իզ. 40 :
§ Նէհեմ. ա. 6 : Սադ. ճզ. 6 : Դան. ը. 5 :
¶ Երեմ. իե. 12 , 13 , 14 :
** Դան. ջ. 10
†† Երգ. է. 6 : Սադ. ճզ. 46 :
‡‡ Ա Օր. ը. 39 : Նէհեմ. ա. 10 :
§§ Ա Օր. գ. 20 : Երեմ. ժա. 4 :
¶¶ Ես. ժե. 5 : Ա Օր. ը. 26 , 29 : Ժգ. 2 :
*** Ա Թագ. ջ. 18 :
††† Ա Օր. ժբ. 10 : Ելս. իա. 45 : իգ. 14 :
‡‡‡ Ա Օր. լա. 6 : Ելս. ա. 5 :
§§§ Սադ. ճմբ. 36 :
¶¶¶ Ելս. գ. 24 : ա Թագ. ժէ. 46 : գ. Թագ. ժբ. 19 :

† Ա Օր. գ. 85 , 39 :
‡ ԳԼ. ժա. 4 : ժե. 3 , 14 : գ. Թագ. ի. 3 :
§ Ա Պն. է. 4 , 12 :
¶ Ա Պն. է. 7 :
** Ա Պն. գ. 1 :
†† Թագ. լէ. 8 : Ելս. ժէ. 5 : Դատ. գ. 3 : գ. Թագ. ժբ. 25 :
‡‡ Ծն. ժե. 18 : Թագ. լէ. 5 :
§§ Ա Պն. է. 8 :
¶¶ Հմր. բ. 2 : Ղե. իզ. 34 :
*** Ա Պն. է. 9 , 10 :
†††
‡‡‡ Ա Պն. է. 11 , 12 :
§§§ ԳԼ. է. 1 :
¶¶¶ Ա Պն. ը. 6 :
**** ԳԼ. գ. 5 :
†††† Ա գ. Թագ. ի. 5 : Սադ. Ժ. 17 :

առջեւս բրած աղօթքդ ու պաղատանքդ լսեցի ։ Եւ աս շինած տունդ սրբեցի , Որ իմ անունս յաւիտեան հոն դնեմ ։ Եւ իմ աչքերս ու սիր-
4 տս միշտ հոն պիտի ըլլան ։ Եւ թէ որ դուն իմ առջեւս՝ քու հօրդ Դաւիթին քալածին պէս , կատարեալ սրտով եւ ուղղութեամբ քալես , ու բոլոր քեզի պատուիրածներս ընես , ու իմ կանոններս ու դատաստաններս պահես ;
5 Ես տունը քու թագաւորութեանդ աթոռը Իսրայէլի վրայ յաւիտեան պիտի հաստատեմ , ինչպէս որ քու հօրդ Դաւիթին խօսացայ՝ ը-
6 սելով ։ Իսրայէլի աթոռին վրայ քեզմէ մարդ պակաս պիտի չըլլայ ։ Եթէ որ դուք կամ ձեր որդիքը ինծմէ խոտորիք , ու ձեր առջեւը դրած պատուիրանքներս ու կանոններս չպահէք , ու
7 երթաք ուրիշ աստուածներու ծառայութիւն ընէք , և անոնց երկրպագութիւն ընէք , Ես տունը Իսրայէլը պիտի չնչեմ՝ ան երկրին վրայէն , որն որ իրենց տուի ։ ու Իմ անունս համար աս սրբած տունս երեսէս պիտի ձգեմ ։
8 Եւ Իսրայէլը բոլոր ազգաց մէջ առակ ու կատակ պիտի ըլլայ ։ Եւ աս բարձր տանը համար՝ ամէն քովէն անցնողը պիտի զարմանայ , ու սուլելով պիտի ըսէ ։ Տէրը ինչո՞ւ համար
9 աս երկրիս ու աս տանս այսպէս ըրաւ ։ Եւ պիտի ըսեն ։ Վասն զի անոնք իրենց Տէր Աստուածը թողուցին , որ անոնց հայրերը Եգիպտոսի երկրէն հաներ էր , ու ուրիշ աստուածներու յարեցան , և անոնց երկրպագութիւն ու ծառայութիւն ըրին ։ ասոր պատճառաւ
10 Տէրը անոնց վրայ աս բոլոր չարիքները բերաւ ։
11 Եւ Սողոմոն երկու տունը՝ Տէրոջը տունը ու թագաւորական տունը քսան տարուան մէջ
12 չինելէն ետքը , Տիւրոսի թագաւորը Քիրամ՝ եղևնափայտերով , մայր փայտերով , ու ոսկիով , անոր ամէն ուզածին համեմատ Սողոմոնին օգնութիւն ընելուն համար , Սողոմոն թագաւորն ալ ան տունը Քիրամին քսան քա-
13 ղաք տուաւ Գալիլեայի երկրին մէջ ։ Ու Քիրամ Տիւրոսէն եկաւ , որ Սողոմոնին իրեն տուած քաղաքները տեսնէ ։ և իր աչքերուն
14 Հաճոյ չերեւցան ։ Ու ըսաւ ։ Ո՛ղբայր , աս ի՞նչ քաղաքներ են՝ որ ինծի տուիր ։ Եւ անոնց անունը Քաբսէլ կոչուեցաւ մինչեւ աս
15 օրս ։ Եւ Քիրամ՝ թագաւորին դրած հարկին պատճառը աս էր՝ որ Տէրոջը տունը , իր տունը , ու Միլոնը , ու Երուսաղէմի պարիսպը , Հասորը , Մակեդովնը ու Փաղերը շինէ ։
16 (Քանի Եգիպտոսի փարաւոն թագաւորը ելլելով Գազերը առեր , ու զանիկայ կրակով այրեր էր , և ան Քանանացին՝ որ այդ քաղաքին մէջը բնակող Քանանացիները մեռցընելով , զանիկայ իր աղջկանը՝
17 Սողոմոնին կնկանը օժիտ տուեր էր ։) Ու Սողոմոն՝ Գազերը ու Վերի Բեթորոնը շինեց ,
18 Բաաղեթը ու Թադմորը երկրին անա-
19 պատին մէջ , Եւ Սողոմոնին բոլոր շտեմարանի քաղաքները , ու Քարբերուն քաղաքները , ու ձիաւորներուն քաղաքները , և ան բոլոր շինելիքները , որ Սողոմոն ուզեց շինել Երուսաղէմի մէջ , Լիբանանի մէջ , ու իր տէրութեանը բոլոր երկրին մէջ ։
20 Ան բոլոր ժողովուրդները՝ որ Ամորհացիներէն , Քետացիներէն , Փերեզացիներէն , Եւսացիներէն ու Յերուսացիներէն մնացեր էին ,
21 և Իսրայէլի որդւոցմէ չէին ։ Այսինքն անոնց զաւակները , որ անոնց մէ հետքը ան երկրին մէջ մնացեր էին , ու Իսրայէլի որդիքը չէին կրցեր զանոնք բնաջինջ ընել , Սողոմոն զանոնք հար-
22 կատու ծառայ ըրաւ մինչեւ յայսօր ։ Բայց Սողոմոն՝ Իսրայէլի որդիներէն իրեն ծառայ չըրաւ ։ Հապա անոնք իր պատերազմական մարդիկները , իր պալատականները , իշխանները , զօրավարները , ու իր կառքերուն ու ձիաւոր-
23 ներուն վերակացուներն էին ։ Սողոմոնին դործքին վրայ հինգ հարիւր յիսուն գլխաւոր իշխաններ կային , որոնք բանւոր ժողովուրդին վրայ կ'իշխէին ։
24 Իսկ փարաւոնին աղջիկը Դաւիթին քաղաքէն ելաւ , ու գնաց իր տունը՝ որն որ Սողոմոն անոր համար շիներ էր ։ Ան ատեն Միլոնը շինեց ։
25 Եւ Սողոմոն տարին իրեք անգամ Տէրոջը համար շինած սեղանին վրայ ողջակէզներ ու խաղաղութեան զոհեր կը մատուցանէր , և Տիրոջը առջեւի սեղանին վրայ խունկ կը ծխեր ։
26 Ու նաւատորմ տունը լմընցուց , Սողոմոն թագաւորը Եդոմի երկրին մէջ Ալոթի ծովեզերքը՝ Եղեմին քովը եղող Կասիոնգաբերի
27 մէջ , նաւեր շինեց ։ Եւ Քիրամ՝ Սողոմոնին ծառաներուն հետ , ծովու ճամբորդող նա-

---

ա Կին. բ. 29։
բ Բ Օր. ժա. 12։
գ Կ. ժա. 4, 6, 38։ ժդ. 8։ ժէ. 5։
դ Նմն. ժէ. 1։
ե Բ Թագ. է. 12, 16։ Կ. բ. 4։ ղ. 12։ ա Մն. իբ. 10։ Ապ. ՃԼԲ. 12։
զ Բ Թագ. է. 14։ Բ Մն. է. 19, 20։ Ապ. ՅԻԲ. 30, ՃԼ։
է Բ Օր. ջ. 26։ ճ. Թագ. ժէ. 23։ իե. 21։
ը Նրեմ. է. 14։
թ Բ Օր. իե. 37։ Ապ. խդ. 14։
ժ Բ Մն. է. 21
ի Բ Օր. իե. 24, 25, 26։ Նրեմ. իբ. 8, 9։
լ Կ. ղ. 37, 38։ է. 1։ Բ Մն. բ. 1։
խ Տե՛ս Բ Մն. բ. 2։
ծ Հես. ժե. 27։
կ՝ անհաճոյ, իմ կապակ։
հ Կ. է. 13։
ձ Ա՛ղբ. 24։ Բ Թագ. է. 9։
ղ Հես. ժե. 36։
ճ Հես. ժէ. 11։
մ Հես. ժղ. 10։ Գատ. ա. 29։
յ Հես. ժղ. 10։
ն Հես. ժղ. 3։ իա. 22։ Բ Մն. բ. 5։
շ Հես. ժե. 44։ Բ Մն. բ. 4, 6, ՃԼ։
ո Կ. է. 26։
չ Ա՛ղբ. 1։
պ Բ Մն. բ. 7, ՃԼ։
ջ Գատ. ա. 21, 27, 29։ է. 1։
ռ Հես. ժէ. 63։ ժէ. 12։
ս Գատ. ա. 28։
վ Տե՛ս Նմն. իե. 25, 26։
տ Հես. ժղ. 10։ Գատ. ա. 29։
ր Հես. ժղ. 10։
ց Հես. ժղ. 3։ իա. 22։ Բ Մն. բ. 5։
ւ Հես. ժե. 44։ Բ Մն. բ. 4, 6, ՃԼ։
փ Կ. է. 26։
ք Ա՛ղբ. 1։
օ Բ Մն. բ. 7, ՃԼ։
ֆ Գատ. ա. 21, 27, 29։ է. 1։
և Հես. ժէ. 63։ ժէ. 12։
ա Գատ. ա. 28։
բ Տե՛ս Նմն. իե. 25, 26։
գ Ղեւտ. ե. 55, 58։ Նեհեմ. է. 57. ժա. 3։
դ Ղե. իբ. 39։
ե Նբեր. Ծառաները,
զ Տե՛ս Բ Մն. բ. 10։
է Կ. է. 1։ Բ Մն. բ. 11։
ը Կ. է. 8։
թ Բ Թագ. է. 9։ Կ. ժա. 27։ Բ Մն. զբ. 5։
ժ Բ Մն. բ. 12, 13, 16։
ի Ծնոտ. զէ. 35։ Բ Օր. բ. 8։ Կ. իբ. 49։
լ Բ Մն. բ. 17, 18։
խ Կ. ջ. 11։

Համաձա եղող իր նաւաւմար ծառաները ան նաւա-
28 րով խրկեց : Ու անոնք Ովիրը գացին , և
անկէ չորս հարիւր քսան տաղանդ ոսկի առին ,
ու Սողոմոն թագաւորին բերին :

ԳԼՈՒԽ Ժ.

1 Սաբայի թագուհին Սողոմոնին խնամախօսութեանը վրայ կը զարմանայ : 14 Սողոմոնին ոսկին . 16 անոր վահանները . 18 անոր փղոսկրեայ աթոռը . 21 անոր ամանները . 24 ա-
նոր բերուած ընծաները . 26 անոր կառքերը ու ձիերը :

1 Եւ Սաբայի թագուհին Սողոմոնին համբաւը
ու Տէրոջը անունը լսեց , ու եկաւ Բորը խըր-
2 թին հարցմանքներով զանիկայ փորձէ : Եւ
անիկայ Երուսաղէմ եկաւ խիստ շատ զօրքով ,
և խունկեր՝ ու խիստ շատ ոսկի՝ ու պատուական
քարեր բեռցած ուղտերով . և Սողոմոնին գովը
գնաց , ու բոլոր իր սրտին մէջը եղածը անոր
3 զգուցից : Եւ Սողոմոն անոր բոլոր հարցմունք-
ները բացատրեց . ու թնաւ անանկ մէկ խօսք
մը չկար , որ թագաւորը չհասկրնայ ու չբա-
4 ցատրէ անոր : Եւ Սաբայի թագուհին՝ Սողո-
մոնին բոլոր իմաստութիւնը , ու անոր շինած
5 տունը , Եւ անոր սեղանին կերակուրները ,
ու անոր ծառաներուն բնակարանները , և ըս-
պասաւորներուն կայնուածքը , ու անոնց հա-
գուստները , և անոր մատուռակները , Ըու
Տէրոջը տունը ելլելու ատեղուխը՝ տեսնելով ,
6 խելքը գլխէն գնաց . Եւ թագաւորին ըսաւ .
Քու վիճակիդ ու իմաստութեանդ վրայով իմ
երկրիս մէջ լսած խօսքերս ճշմարիտ են եղեր .
7 Բայց ես ան խօսքերուն չհաւատացի , մինչև
որ անձամբ ակսյ ու իմ աչքերովս տեսայ . և
ահա ինծի՝ ասոր կէսը չպատմեցին . քու իմաս-
տութիւնդ ու երջանկութիւնդ իմ լսած համ-
8 բաւէս աւելի է : Երանի՛ քու մարդիկներուդ՝
երանի՛ ասոնք քու ծառաներուդ՝ որոնք միշտ քու
առջևդ կայնելով քու իմաստութիւնդ կը լը-
9 սեն : Քու Եհովայ Աստուածդ օրհնեալ ըլ-
լայ , որ քեզի հաճեցաւ , ու քեզ Իսրայէլի
աթոռին վրայ դրաւ . Եհովան Իսրայէլը յա-
ւիտեան սիրելուն համար , քեզ թագաւոր ը-
10 րաւ , Որ իրաւունք ու արդարութիւն ընես : Եւ
Թագաւորին՝ հարիւր քսան տաղանդ ոսկի , ու
խիստ շատ խունկեր , ու պատուական քարեր
տուաւ : Ել անկէ ետև այնչափ շատ խունկ
չեկաւ , որչափ որ Սաբայի թագուհին Սողոմոն
թագաւորին տուաւ :
11 Եւ Քիրամին նաւերը՝ որ Ոփիրէն ոսկի կը
բերէին , Ոփիրէն խիստ շատ Ալմուկ փայտեր
12 ու պատուական քարեր ալ բերին : Եւ թա-
գաւորը ալմուկ փայտէն յենարաններ շինեց՝
Տէրոջը տանը ու թագաւորական տանը համար ,
և քնարներ ու տաւիղներ՝ երգեցողներուն հա-
մար . ասանկ Ալմուկ փայտ բնաւ չեկաւ , ու
չերեւցաւ մինչև յայսօր :
13 Ու Սողոմոն թագաւորը Սաբայի թագուհիին
բոլոր ուզած ու խնդրած բաները տուաւ , Սո-
ղոմոն թագաւորը իր Ճառատաձեռնութեամբը
անոր տուածէն՝ ի զատ : Եւ անիկայ իր ծառա-
ներուն հետ դարձաւ իր երկիրը գնաց :
14 Ու մէկ տարուան մէջ Սողոմոնին եկած ոս-
կիին կշիռքը՝ վեց հարիւր վաթսունվեց տա-
15 ղանդ ոսկի էր . Ըռուտուր ընողներէն , ու
վաճառականներէն , և Ամբաթացւոց բոլոր թա-
գաւորներէն , ու երկրին նահապարներէն տա-
16 ծէն՝ ի զատ :
Եւ Սողոմոն թագաւորը հարիւր ոսկիէ ը-
կու հարիւր վահան շինեց . ու ամէն մէկ վա-
հանին համար վեց հարիւր սկիկ ոսկի գնաց :
17 Ե Հարիւր ոսկիէ իրիք հարիւր ապար ալ շի-
նեց . ու ամէն մէկ ապարին իրիք մնաս ոսկի
գնաց . ու թագաւորը Լիբանանի անտառին
տունը դրաւ զանոնք :
18 Եւ թագաւորը փղոսկրէ մեծ աթոռ մը շի-
19 նեց , ու զուտ ոսկիով պատեց զանիկայ . Ըս
աթոռը վեց աստիճան ունէր . ու աթոռին վերի
ծայրը հետևէն բոլորշի էր , և նստելու տեղը մէկ
կողմէն ու մէկալ կողմէն յենարաններ ունէր ,
ու յենարաններուն քովը երկու առիւծներ կը
20 կայնէին : Եւ հոն վեց աստիճաններուն վրայ՝
մէկ կողմէն ու մէկալ կողմէն տասներկու ա-
ռիւծներ կը կայնէին . բոլոր թագաւորութիւն-
ներու մէջ ասանկ բան մը շինուած չէր :
21 Ու Սողոմոն թագաւորին բոլոր խմելիքի ա-
մաններն ոսկի էին . և Լիբանանի անտառին
տունը բոլոր ամանները զուտ ոսկի էին . արծա-
թէ չկար . ինչ- որ անիկայ Սողոմոնին օրերը՝
22 բանի մը տոկոս չէր սեպուեր : Վասն զի թա-
գաւորը ծովու վրայ՝ Քիրամին նաւերուն հետ
Թարսիսացի նաւեր ունէր . Թարսիսացի նաւերը
երեք տարին անգամ մը՝ ոսկիով , արծաթով ,
փղոսկրով , և կապիկներով , ու սիրամարգնե-
րով բեռնաւորուած կու գային :
23 Եւ Սողոմոն թագաւորը հարստութեան ու
իմաստութեան կողմանէ՝ երկրիս բոլոր թագա-
24 ւորներէն մեծ եղաւ : Ու բոլոր երկիրը կը փա-
փաքէր Սողոմոնին երեսը պ՚ետանալու , և անոր
իմաստութիւնը լսելու , որն որ Աստուած ա-
25 նոր սրտին մէջը դրեր էր : Ու անոնց ամէնը
տարուէ տարի իրենց ընծաները կը բերէին ,
այսինքն՝ արծաթէ ամաններ , ոսկիէ ամաններ ,
հանդերձներ , զէնքեր , խունկեր , ձիեր , ու
ջորիներ :
26 Եւ Սողոմոն կառքեր ու ձիաւորներ ժողո-

ղ Յոբ . իբ . 24 :

ա ԲՆ . իմ . 1 , ԼԸ : Ասա . ժբ . 42 : Ղու . ժա . 31 :
բ Տե՛ս Դատ . ժգ . 12 : Ռաք . ա . 6 :
* Կամ ժողովը ,
գ ա ՄՆ . իզ . 16 :
† Կամ Տէրոջը տանը մէջ ըրած ոգ չկէղնները
դ Ռաք . բ . 34 :
ե ՊԼ . է . 7 :
զ բ Թագ . բ . 15 : Սագ . հբ . 2 : Ռաք . ջ . 15 :
է Սագ . հբ . 10 , 15 :
ը ՊԼ . իմ . 27 :
թ բ ՄՆ . բ . 8 , իմ . 10 , 11 :
ժ բ ՄՆ . իմ . 11 :
ի բ ՄՆ . իմ . 10 :
լ Նբբ . ձեռքին համեմատ
խ բ ՄՆ . իմ . 24 : Սագ . հբ . 10 :
‖ Կամ խառնիճամանդ ժողովուրդներուն
ծ ՊԼ . ժբ . 26 :
կ ՊԼ . է . 2 :
հ բ ՄՆ . իմ . 17 , ԼԸ :
ձ բ ՄՆ . իմ . 20 , ԼԸ :
ղ Նմն . ժ . 4 : բ ՄՆ . ի . 36 :
ճ ՊԼ . ջ . 12 , 13 : ջ . 36 :
մ ՊԼ . ջ . 26 : բ ՄՆ . ա . 14 : իմ . 25 :
յ բ Օբ . ժէ . 16 :

մից , ու անիկայ հազար հոգս հարիւր կառք , ու տասներկու հազար ձիաւոր ունենայաւ . ու զանոնք կառքերու քաղաքներուն մէջը , ու Երուսաղէմի մէջ թագաւորին քովը անդաւորից :
27 Եւ թագաւորը Երուսաղէմի մէջ արծաթը քարերու պէս հասարակ բան դը բրաւ , ու եղևափայտը շատութենէն՝ դաշտի մէջ եղող
28 մոլաթզենիներուն պէս բրաւ : Եւ Սողոմոնին ձիերը Եգիպտոսէն կու գային . ու թագաւորին վաճառականներուն կարաւանը մէկ որոշուած գնով մը էին առնէին :
29 Ու Եգիպտոսէն մէկ կառք մը գուրս ելլելուն՝ վեց հարիւր արծաթով մը կու գար , ու մէկ ձին՝ հարիւր յիսուն արծաթով . ու ՚Հէտացւոց բոլոր թագաւորներուն համար , և Ասորւոց թագաւորներուն համար ալ՝ անոնց ձեռքովը այնպէս կը հանէին :

ԳԼ . ԺԱ

1 Սողոմոնին կիներուն ու հարճերը 4 անոր ծերութենան ատենը՝ զանիկայ կռապաշտութեան կը դարձընեն : 9 Աստուած ապառնալիքներ կ՚ընէ անոր : 14 Սողոմոնին հակառակորդները , Ադադը՝ որ Եդիպտոսի մէջ իրեն հիւր ընդունուած էր , 23 ու Ռասոնը՝ որ Դամասկոսի մէջ կը թագաւորէր , 26 և Հերոբոամը՝ որուն համար Աբիան մարգարեացաւ : 41 Սողոմոնին գործքերը , իր թագաւորութենանը օրերը , ու մահը : Իսրայէլ անոր տեղը կը յաջորդէ :

1 Եւ Սողոմոն թագաւորը՝ փարաւոնին աղջկանէն՝ զատ օտարազգի կիներ , Մովաբացի , Ամմոնացի , Եդոմացի ,
2 Միդոնացի , ու Հետացի կիներ սիրեց . Ըն ազգերէն՝ որոնց համար Տէրը Իսրայէլի որդւոցը ըսեր էր . Ընոնց քովը մի մտնէք , ու անոնք ալ ձեր քովը չմտնեն , որ ձեր սիրտերը իրենց աստուածներուն հետևարձընեն , Սողոմոն սիրով
3 անոնց յարեցաւ : Եւ անիկայ եօթը հարիւր իշխանազան կիներ , ու իրեք հարիւր հարճ ուներ . ու անոր կիներուն անոր սիրտը խոտորեց :
4 Ու եղաւ , երբոր Սողոմոնին ծերութենան ժամանակը՝ Ընոր կիներն անոր սիրտը օտար աստուածներու դարձուցին , ու Ընոր սիրտը իր Տէր Ընաստուծոյն հետ՝ ինչ հօրը Դաւիթին
5 սրտին պէս կատարեալ չէր : Եւ Սողոմոն՝ Աշտարովթին Սիդոնացւոց աստուծոյն Ընաստարովթին եւ Ամմոնացւոց գարշելի Մելգոմին եւ
6 գնաց : Եւ Սողոմոն՝ Տէրոջը առջևը չարութիւն ըրաւ , ու Տէրոջը եւ՝ չէր հետևեցաւ իր հօրը Դաւիթին պէս կատարեալ սրտով չգնաց : Ըն ատենը Սողոմոն Երուսաղէմին դիմացը եղող լեռանը վրայ Մովաբացւոց գարշելի Քամոշին համար բարձր տեղ մը շինեց , ու Ամմոնացւոց գարշելի Մելգոմին համար ալ :
8 Նոյնպէս դարշելի Ընոզքին համար ալ : Ինչ իր բոլոր օտարազգի կիներուն համար ալ այնպէս ըրաւ , որոնք իրենց աստուածներուն խունկ կը ծխէին ու զոհ կը մատուցանէին :
9 Եւ Տէրը Սողոմոնին բարկացաւ , վասն զի անիկայ Ինր սիրտը խոտորցուց Իսրայէլի Տէր Ընաստուծմէն , Ինր որ երկու անգամ իրեն երևեցաւ ,
10 ու նաև , Ու Ինս բանին համար պատուիրեց որ ուրիշ աստուածներու ետևէ չերթայ . բայց անիկայ Տէրոջը պատուիրը չպահեց :
11 Եւ Տէրը Սողոմոնին ըսաւ . Որովհետև *դուն ասանկ ըրիր՝ և իմ ուխտս ու քեզի պատուիրած կանոններս չպահեցիր , Ինչ թագաւորութիւնդ անշուշտ քեզմէ պիտի պատռեմ , ու զանիկայ
12 քու ծառայիդ պիտի տամ : Սիայն թէ ասիկա քու օրերուդ մէջը չեմ ըներ , քու հօրդ Դաւիթին համար . Քայց զանիկայ քու որդւոյդ
13 ձեռքէն պիտի պատռեմ : Սակայն բոլոր թագաւորութիւնը պիտի չպատռեմ . Հապա իմ ծառայիս Դաւիթին համար , ու Ինս ընտրած Երուսաղէմիս համար՝ քու որդւոյդ մէկ ցեղ մը պիտի տամ :
14 Եւ Տէրը Սողոմոնին դէմ մէկ թշնամի մը հանեց , այսինքն Եդոմի թագաւորին սերունդէն :
15 Դէն Եդոմացիի Ադադը . Վասն զի Դաւիթ Եդոմի մէջ եղած ատենը , երբոր Յովաբ զօրագլուխը մեռնողները թաղելու համար եկաւ , Ինու Եդոմի մէջ բոլոր արուները մեռցուցած էր . (Որովհետև Յովաբ բոլոր Իսրայէլին հետ՝ հոն վեց ամիս նստաւ , մինչև որ Եդոմի
17 մայեցւոց բոլոր արուները մեռցուց .) Ըն ատենը Ադադ իր հօրը քանի մը Եդոմացիի ծառաներուն հետ փախաւ որ Եգիպտոս երթայ . Ադադ դեռ պզտիկ տղայ էր :
18 Ու անոնք Մադիամէն ելան՝ ու փառան եկան , և փառանէն իրենց հետ մարդիկներ առին , ու Եգիպտոս եկան Եգիպտոսի փարաւոն թագաւորին , որ անոր տուն տուաւ , ու անոր ռոճիկ կապից ,
19 ու անոր երկիր տուաւ : Եւ Ադադ՝ փարաւոնին առջևը շատ շնորհք գտաւ . ու փարաւոն իր կնկանը քոյրը՝ Թահափենես թագուհիին քոյրը՝ անոր կին տուաւ :
20 Եւ Թահափենեսին քոյրը Ենտէն որդի մը ծնաւ , որ Գանեբաթ Նոհ անուանեց . ու Թահափենես զանիկայ փարաւոնին տանը մէջ մեծցուց . ու Գանեբաթ՝ փարաւոնին տունը՝ փարաւոնին որդւոցը մէջն էր :
21 Եւ երբոր Ադադ Եգիպտոսի մէջ լսեց , թէ Դաւիթ իր հայրերուն հետ քնացեր է , ու Յովաբ զօրագլուխը մեռեր է , Ադադ՝ փարաւոնին ըսաւ . Ընձակէ զիս , որ իմ երկիրս եր-

---

ա ըբ ԱՆ . ա . 15—17 :
բ ըբ Օր . ժէ . 16 : ըբ ԱՆ . ա . 16 : թի . 28 :
գ Ելս . ա . 4 : ը Թագ . է . 6 :

—

ա Դևհմ . ժգ . 26 :
բ ըբ Օր . ժէ . 17 :
գ ըբ Օր . ժէ . 17 : Դևհմ . ժգ . 26 :
դ ՊԼ . ըբ . 61 :
ե ՊԼ . ըի . 4 :
զ Ընդ . 33 : Գատ . ը . 13 : է Թագ . իգ . 13 :
ը Ընդ . 7 : Ջոռնդ Մողք :
թ Տե՛ս Թագ . ժգ . 24 :
ժ է Թագ . իգ . 13 :
ի Թագ . ժ . 29 : Գատ . ժա . 24 :
լ Թագ . Լգ . 52 :
խ Տե՛ս Հմր . բ . 3 :
ծ ՊԼ . ե . 5 : ըի . 2 :
կ ՊԼ . ղ . 12 : ըի . 6 :
հ Նբդ . ասիկայ քու քովդ եղաւ ,
ձ Ընդ . 31 : ՊԼ . ժգ . 15 , 16 :
ղ ը Թագ . է . 15 : Ապ . ԺԸ . 33 :
ճ ըբ Օր . ժը . 11 :
մ ՊԼ . ժը . 20 :
յ ա ԱՆ . Է . 26 :
ն ըբ Թագ . ը . 14 : ա ԱՆ . ժը . 12 , 13 :
շ Թագ . իգ . 19 : ըբ Օր . է . 13 :
ո Գ Թագ . Է . 10 , 34 :

22 թամ: Եւ փարաւոն անոր ըսաւ. Իմ քովս
քու ի՛նդ պակաս է, որ քու երկիրդ երթալ
կ՚ուզես: Ան անիկայ ըսաւ. Ո՛չ, բայց անպատճառ ար-
ձակէ զիս:
23 Եւ Ըստուած անոր դէմ մէկ ո՚րբէ թշնամի
մը հանեց, այսինքն Եղիազայի որդին Հազա-
նը, որ իր տիրոջը՝ Մուբայի Աղրազար թա-
24 գաւորին քովէն փախեր էր: Ու անիկայ իր
քովը մարդիկներ ժողվեց, և գնդապետ եղաւ.
Հու երբոր Դաւիթ զանոնք կոտրեց, Դամաս-
կոս գացին ու հոն բնակեցան, ու Դամասկոսի
25 մէջ թագաւորութիւն ըրին: Ասահ Իսրայէլ-
Սողոմոնին բոլոր օրերուն մէջ՝ Իսրայէլին թշնա-
մի եղաւ, Ըզդային ըրած չարութիւնէն՝ ի
զատ. ու Իսրայէլին նեղութիւն կու տար, և
Ասորւոց վրայ կը թագաւորէր:
26 Եւ Սողոմոնին ծառան՝ Արեդայէն Եփրա-
թացի Ներոբոամին ալ, ո-
րուն մայրը որբևարի կին մըն էր Սարուա ա-
նուն՝ Ը թագաւորին դէմ ձեռք վերցուց:
27 Ու թագաւորին դէմ ձեռք վերցնելուն պատ-
ճառը ասա էր. ՚Երբոր Սողոմոն Երկօրը շինեց,
Ե իր Հօրը Դաւիթին քաղաքին փլած տեղը
28 գոցեց, Ներոբոամ խիստ ուժով մարդ մը ըլ-
լալով, ու Սողոմոն տեսնելով որ անիկայ գործ-
ունեայ կարճ մըն է, զանիկայ Յովսեփի տա-
29 ՚նը բոլոր բնակներուն վրայ դրաւ: Եւ եղաւ որ
ան ժամանակը Ներոբոամ Երուսաղէմէն դուրս
եկաւ. ու ճամբուն մէջ ՚Սիլոնացի Աքիա
մարգարէն անոր հանդիպեցաւ. և անիկայ նոր
մէրարկու մը հագեր էր. ու դաշտին մէջը եր-
30 կուքնին միայնակ էին: Եւ Աքիա անոր վրա-
յի նոր մէրարկուն բռնեց, ու Ըզանիկայ տա-
31 սնևերկու կտոր պատռեց: Եւ Ներոբոամին
ըսաւ. Տասը կտորը քեզի առ. քանզի ՚Իս-
րայէլին Տէր Ըստուածը այսպէս կ՚ըսէ. Ես
Սողոմոնին ձեռքէն թագաւորութիւնը պիտի
պատռեմ, ու տասը ցեղը քեզի պիտի տամ:
32 Եւ իմ ծառայիս Դաւիթին համար՝ ու Իս-
րայէլին բոլոր ցեղերէն ընտրած Երուսաղէմ
քաղաքիս համար՝ մէկ ցեղ մը անոր ըլլայ.
33 ՚Որովհետև զիս թողուցին, ու Աշտնացւոց
աստուծոյն Ըստարտայի, և Մովաբացւոց
աստուծոյն Քամոսին, ու Ըմմոնի որդւոցը
աստուծոյն Մեղքոմին երկրպագութիւն ըրին,
և իմ ճամբաներուս մէջը չգալեցին, որ իր
հօրը Դաւիթին պէս՝ իմ առջևս ուղիղ և-
զածը, ու իմ կանոններս ու դատաստաններս
34 ՚ի գործ դնեն: Սակայն անոր ձեռքէն բոլոր
թագաւորութիւնը պիտի չառնեմ, ու զանիկայ
իր կենացը բոլոր օրերուն մէջ իշխան պիտի թո-
ղում, իմ պատուիրանքներս ու կանոններս պա-
հողի իմ ընտրած ծառային Դաւիթին համար:
35 Բայց ՚անոր որդւոյն ձեռքէն թագաւորութիւ-
նը պիտի առնեմ, ու տասը ցեղը քեզի պիտի
36 տամ: Եւ անոր որդւոյն մէկ ցեղ մը պիտի
տամ, որ ՚իմ ծառայս Դաւիթը իմ առջևս միշտ
մէկ ճրագ մը ունենայ Երուսաղէմ քաղաքին
մէջ՝ որն որ ընտրեցի իմ անունս հոն դնելու
37 համար: Ու քեզ պիտի առնեմ, և սրտիդ բո-
լոր ուզածին պէս թագաւորութիւն պիտի ը-
նես, ու Իսրայէլի վրայ թագաւոր պիտի ըլլաս:
38 Եւ թէ որ իմ բոլոր քեզի պատուիրածներուս
ՀՆազանդութիւն ընես, ու իմ ճամբաներուս մէջը
քալես, և իմ ծառայիս Դաւիթին ըրածին պէս՝
իմ կանոններս ու պատուիրանքներս պահելով՝
իմ առջևս ուղիղ եղածը ընես, ան ատենը ՚ես
քեզի հետ պիտի ըլլամ, ու ՚քեզի մնայուն տուն
պիտի շինեմ, ինչպէս որ Դաւիթին շինեցի,
39 ու Իսրայէլը քեզի պիտի տամ: Եւ ասոր հա-
մար Դաւիթին սերունդը պիտի չարչարեմ,
40 բայց ընչ թէ միշտ: Ու Սողոմոն՝ Ներոբոամը
մեռցընել ուզեց, բայց Ներոբոամ եղաւ Ե-
գիպտոս փախաւ, ո՚ր Եգիպտոսի Սիսակ թա-
գաւորին քովը գնաց, ու մինչև Սողոմոնին
մեռնիլը Եգիպտոս մնաց:
41 Եւ ՚Սողոմոնին մնացորդ պատմութիւնը,
ու անոր բոլոր ըրածները, ու անոր իմաստու-
թիւնը, ահա Սողոմոնին պատմութեան գրը-
42 քին մէջ գրուած են: ՚Եւ Սողոմոնին Երու-
սաղէմի մէջ բոլոր Իսրայէլի վրայ թագաւորու-
43 թիւն ըրած օրերը՝ քառասուն տարի եղաւ: ՚Ու
Սողոմոն իր հայրերուն հետ քնացաւ, և իր
Հօրը Դաւիթին քաղաքին մէջը թաղուեցաւ.
ու անոր որդին ՚Ռոբոամ՝ անոր տեղը թագա-
ւոր եղաւ:

ԺԱ. ԺԲ

1 Իսրայէլացիք Ռոբոամը թագաւոր ընելու համար Սիւ-
քեմի մէջ ժողվուելով՝ Ներոբոամին միջոցով անկէ կը
խնդրեն որ իրենց վրայ դրուած լուծը թեթևցընէ: 6
Ռոբոամ՝ երիտասարդներուն խորհրդովը ծերերուն խը-
րատը մերժելով՝ խստութեամբ կը պատասխանէ անոնց:
16 Տասը ցեղերը կ՚ապստամբին, ու Ըզդրամը կը մեղը-
նեն. ասոր վրայ Ռոբոամ կը փախչի: 21 Ռոբոամ
բանակ կը կազմէ, բայց Սեմայիայէն կ՚ազգեցուի: 25
Ներոբոամ իր թագաւորութիւնը զօրացընելու համար
քաղաքներ կը շինէ, 26 ու երկու որթերուն կռապաշտու-
թիւնը կը հաստատէ:

1 Եւ ՚Ռոբոամ Սիւքեմ գնաց. վասն զի բո-
լոր Իսրայէլը զանիկայ թագաւոր ընելու հա-
2 մար Սիւքեմ գացեր էր: Ու ՚Նաբատեան
Ներոբոամը՝ որ Սողոմոն թագաւորին երեսէն
փախած՝ Եգիպտոս կը բնակէր, դեռ ՚Եգիպ-
3 տոսի մէջ էր երբոր ասո՚ք լսեց: Եւ մարդ-
խրկելով զանիկայ կանչեցին. ու Ներոբոամը
և Իսրայէլի բոլոր ժողովքը եկան, ու Ռոբո-

ա ք Թագ. ը. 3:
բ ք Թագ. ը. 3: ժ. 8, 18:
գ ԳԼ. ժք. 2: ք Ա՚ն. ժդ. 6:
ը ք Թագ. ի. 21:
ե ԳԼ. թ. 24:
զ ԳԼ. ժք. 2:
է Տե՛ս ա՚ Թագ. ժե. 27 - իզ. 5:
ը Հմր 11, 13:
թ Հմր 5, 6, 7:
ժ ԳԼ. ժք. 16, 17:
ժա ԳԼ. ժք. 2:
ժբ Թագ. ժե. 4: ձ Թագ. ը. 19: Մալ. ձ. 17:
ժգ Ելս. ա. 5:
ժդ ք Թագ. է. 11, 27:
ժե ք Ա՚ն. թ. 29:
ժզ ք Ա՚ն. ժ. 30:
ժէ ք Ա՚ն. ի. 31:
ժը Մատ. ա. 7:
ի ք Ա՚ն. ժ. 1, ԼԷ:
ի ա ԳԼ. ժա. 26:
ի բ ԳԼ. ժա. 40:

4 վամին հետ խօսեցան ու ըսին • Կու հայրդ
մեր վրայ [a]ծանր լուծ մը դրաւ • դուն հիմա
քու հօրդ խիստ ծառայութիւնը ու մեր վրայ
դրած ծանր լուծը թեթեւցուր ու քեզի ծա-
5 ռայութիւն ընենք : Ան անոնց ըսաւ անոնց •
Դացէք՝ ու իրեք օրէն եկէք ինծի դարձեալ •
ու ժողովուրդը գնաց :
6 Եւ Ռոբովամ թագաւորը խորհուրդ հար-
ցուց ան ծերերուն՝ որ իր հօրը Սողոմոնին առ-
ջեւը կը կայնէին երբոր անիկա ողջ էր ու ը-
սաւ • Դուք ինծի ի՞նչ խորհուրդ կու տաք
7 որ աս ժողովուրդին պատասխան տամ : Եւ
անոր խօսեցան ու ըսին • [b]Եթէ որ դուն այս-
օր աս ժողովուրդին ծառայ ըլլաս ու անոնց
ծառայութիւն ընես և անոնց բարի խօսքեր
ըսելով պատասխան տաս ան ատենը անոնք
8 քեզի միշտ ծառայ կ՚ըլլան : Բայց ան[c]նիկայ ծա-
ծերուն իրեն տուած խորհուրդը մերժեց ու իր
առջեւը կայնող ո՛ր իր հետը մեծցած երիտա-
9 սարդներուն խորհուրդ հարցուց • Եւ անոնց
ըսաւ • Դուք ի՞նչ խորհուրդ կու տաք որ
աս ժողովուրդին պատասխան տամ • զանոնք ա-
նոնք ինծի խօսեցան ու ըսին • Կու հօրդ մեր
10 վրայ դրած լուծը թեթեւցուր : Ու անոր հետ
մեծցած երիտասարդները անոր խօսեցան ու ը-
սին • Կու հայրդ մեր լուծը ծանրացուց ու
դուն մեր վրայէն թեթեւցուր ըսող ժողովուր-
դին այսպէս խօսիս ու անոնց այսպէս ըսես •
Իմ պզտիկ մատս՝ իմ հօրս մէջքէն հաստ է •
11 Իմ հայրս ձեր վրայ ծանր լուծ դրեր է բայց
ես ձեր լուծը աւելի պիտի ծանրացընեմ • իմ
հայրս ձեզ խարազաններով խրատեր է բայց
ես ձեզ կարիճներով պիտի խրատեմ :
12 Եւ Ցերոբոամ ու բոլոր ժողովուրդը ե-
րրորդ օրը Ռոբովամին եկան ինչպէս որ թա-
գաւորը ըսեր էր թէ՝ Երրորդ օրը գնացէք եկէք :
13 Ու թագաւորը ժողովուրդին խստութեամբ պա-
տասխան տուաւ և ծերերուն իրեն տուած
14 խրատը մերժելով ու երիտասարդներուն խոր-
հուրդին պէս անոնց հետ խօսեցաւ ու ըսաւ •
Իմ հայրս ձեր լուծը ծանրացուցեր է բայց ես
ձեր լուծը աւելի պիտի ծանրացընեմ • իմ հայրս
ձեզ խարազաններով խրատեր է բայց ես ձեզ
15 կարիճներով պիտի խրատեմ : Եւ թագաւորը
ժողովուրդին խօսքը մտիկ չըրաւ • վասն զի [d]Աս
բանը Տէրոջմէն եղաւ որ Տէրը [e]Աքիայեն Ե-
փրաթացի [f]Նաբատայի Երոբոամին ը-
16 սած խօսքը հաստատէ : Ու երբոր բոլոր Իս-
րայէլը տեսաւ որ թագաւորը իրենց մտիկ չը-
րաւ ժողովուրդն ալ թագաւորին պատաս-
խան տուին ու ըսին • [g]Ինչ բաժին ունինք ու Յեսսէի որդւոյն
քովը ժառանգութիւն չունինք • ով Իսրայէլ՝
ձեր վրաններդ պաքցէ՛ • ով Դաւիթ՝ հիմա
դուն քու տունդ հոգա • ու Իսրայէլը իրենց
17 վրաններդ գացին : Բայց [h]Յուդայի քաղաք-
ներուն մէջ բնակող Իսրայէլի որդւոցը վրայ՝
18 Ռոբովամ թագաւոր եղաւ : Եւ Ռոբովամ
թագաւորը [i]Երոր հարկերուն վրայ եղող Ե-
դորամը խրկեց ու բոլոր Իսրայէլը զանիկայ քա-
րերով քարկոծեցին ու մեռաւ : Եւ Ռոբո-
վամ թագաւորը արտորալով կառքը հեծաւ ,
19 որ Երուսաղէմ փախչի : Այսպէս [j]Իսրայէլը
Դաւիթի տունէն ապստամբեցաւ մինչև աս
օրս :
20 Եւ բոլոր Իսրայէլը Ցերոբոամին դառնալը
լսելով՝ խրկեցին ու զանիկայ ժողովքին
մէջը կանչեցին և զանիկայ բոլոր Իսրայէլի
վրայ թագաւոր ըրին ու [k]Յուդայի ցեղէն՝ ի
զատ Դաւիթին տանը ուրիշ հետևող մը չը-
21 կար : Եւ [l]Ռոբովամ Երուսաղէմ մտաւ ու
բոլոր Յուդայի տունէն ու Բենիամինի ցեղէն
հարիւր ութսուն հազար ընտիր պատերազմող-
ներ ժողվեց ՝ որ Իսրայէլի տանը հետ պատե-
րազմին ու թագաւորութիւնը Սողոմոնի որ-
դւոյն Ռոբովամին դարձընեն :
22 Եւ Աստուծոյ մարդուն Սեմայիային՝ [m]Ա-
23 տուծոյ խօսքը եղաւ՝ ըսելով • Սողոմոնի որ-
դւոյն Յուդայի Ռոբովամ թագաւորին ու
բոլոր Յուդայի տանը ու Բենիամինին և
24 մնացորդ ժողովուրդին խօսիս ու ըսես • Տէ-
րը այսպէս կ՚ըսէ • Մի ելլէք ու Իսրայէլի
որդւոցը՝ ձեր եղբայրներուն հետ մի պատե-
րազմիք • ամէն մարդ թող իր տունը դառնայ •
[n]Վասն զի աս բանը ինծմէ եղաւ : Եւ Տէրոջը
խօսքը մտիկ ըրին ու Տէրոջը ըսածին պէս՝
[o]նոր դարձան :
25 Ու Ցերոբոամ Եփրեմի լեռնանը վրայ [p]Սի-
քեմը շինեց ու հոն բնակեցաւ • և անկէ ե-
26 լաւ ու [q]Փանուէլը շինեց : Ու Ցերոբոամ իր
սրտին մէջը ըսաւ • Հիմա թագաւորութիւնը
27 Դաւիթին տանը պիտի դառնայ : Թէ որ աս
ժողովուրդը Երուսաղէմ [r]Տէրոջը տունը ելլէ
զոհ ընելու համար ան ատենը աս ժողովուր-
դին սիրտը իրենց տէրոջը Յուդայի Ռոբովամ
թագաւորին պիտի դառնայ և զիս պիտի մեռ-
ցընեն ու Յուդայի Ռոբովամ թագաւորին
28 պիտի դառնան : Եւ թագաւորը խորհուրդ
ըրաւ ու [s]երկու հատ ոսկիէ որթ շինեց • ու
անոնց ըսաւ • [t]Շատ հեռու ձեզի Երուսաղէմ
ելլել պէտք չէ՛ • Ով Իսրայէլ՝ [u]տա՛ք քու
աստուածներդ՝ որ քեզ Եգիպտոսի երկրէն
29 հանեցին : Ու մէկը [v]Բեթէլի մէջ դրաւ ու
30 մէկալը ալ [w]Դանի մէջ դրաւ : Եւ աս բանը

[a] ա Թագ. ը. 11—18։ Պա. ժ. 7։
[b] բ Մն. Ժ. 7։ Ընակ. ժէ. 1։
[c] գ Ես. Ժ. 7։ Ա՛մր 24։ Դատ. ժգ. 4։ [d] դ Մն. Ժ. 15։ իբ. 7։ իե. 20։
[e] ե Պա. ժ. 11, 31։ [f] զ Թագ. ի. 1։ [g] է Պա. ժա. 13, 36։ [h] ը Պա. ժ. 6։ ե. 14։ [i] թ Թագ. ժէ. 21։ [j] ժ Պա. ժա. 13, 32։ [k] ի Մն. ժա. 1։ [l] լ Մն. ժա. 2։ [m] խ Ա՛մր. 15։ [n] կամ երթալէն [o] Տե՛ս Դատ. իե. 45։ [p] յ Դատ. ը. 17։ [q] ղ Օր. ժբ. 5, 6։ [r] ճ Թագ. Ժ. 29։ ժէ. 16։ [s] Կամ Բէ. հերիք է ձեր Երուսաղէմ ելլելը. [t] Ել. իբ. 8։ [u] Ծն. իբ. 19։ Ովս. ճ. 15։ [v] Դատ. ժը. 29։

Համբի պատճառ եղաւ • ման զի ժողովրդը մինչև Դան կ՚երթար սա որ[ե]ւթիւնն ունէր առ
31 ջևը Երկրպագո[ւ]թի՚ն քնե[լո]ց հառաջ : Ու [ա]բար ձրը տեղերու վրայ կռատուններ չինեց • և Հժողովրդին ցած մարդիկներէն քուրմեր ըրաւ , որոնք Պ ևիի որդուցմէ չէին :
32 Ու Յերոբոամ ուրախրորդ ամսուն մէջ՝ ամսուն տասնուհինգերորդ օրը , ՚Յուդայի մէջ պահոցին ցօնին պէս ցօն սահմանեց , ու սեղանին վրայ *զոհեր մատուց՚՚ • Բեթելի մէջ այսպէս ըրաւ , ու իր շինած որթերուն զոհեր մատուց • և բարձր տեղերուն համար ըրած
33 Ն քուրմերը Բեթելի մէջ դրաւ : Ու [ի]ր մտքէն ՀնարաՀ ամսուն մէջ՝ այնՀան ուրախրորդ ամսուն տասնուհինգերորդ օրը՝ Բեթելի մէջ իր շինած սեղանին վրայ զոհեր մատուց , ու Իսրայէլի որդուցը ցօն սահմանեց , ու սեղանին վրայ †զոհեր մատուցանելով՝ ՚խունկ ծխեց՚՚ :

ԻԼ • ԺՊ

1 Երոբոամին ձեռքը կը չորնայ , Բեթելի մէջ իր շինած սեղանին վրայով մարգարէութիւն ընողին դէմ չարաթթիւն մատնելուն համար , 6 և մարգարէին աղաթքովը կը բժշկուի : 7 Ն մարգարէն թագաւորին ընելու պատիրը մերժելով Բեթելէն կ՚երթայ : 11 Մէկ ծեր մարգարէ մը խաբելով՝ ետ կը դարձընէ զանիկայ , 20 որ Նատածմէ կը յանդիմանուի , 23 ու առիւծէ մը կը մեռցուի • 26 ու ծեր մարգարէն զանիկայ կը թաղէ , 31 և անոր մարգարէութիւնը կը հաստատէ : 33 Երոբոամին կամակորութիւնը :

1 Ու ՙերբոր Յերոբոամ խունկ ծխելու համար սեղանին քովը կը կայներ , ահա ‖Նատուժոյ մարդ մը Տէրոջը խօսքովը Յուդայէն
2 Բեթել եկաւ : Եւ Տէրոջը խօսքովը սեղանին կանչեց ու ըսաւ • Ո՛վ սեղան , ո՛վ սեղան , Տէրը այսպէս կ՚ըսէ • Ետ Դաւիթին տանը որդի մը պիտի ծնանի ‖Յոսիա անունով , և քու վրադ խունկ ծխող բարձր տեղերուն քուրմերը՝ քու վրադ պիտի զոհէ , ու քու վրադ
3 մարդոց ոսկորներ պիտի այրեն : Եւ նոյն օրը ՙնշան մը տալով ըսաւ • Տէրոջը խօսելուն նշանը աս է • Ետ սեղանը պիտի պատռի , ու վրայի մոխիրը պիտի թափի :
4 Ու երբոր թագաւորը Նատուժոյ մարդուն Բեթելի մէջ սեղանին համար կանչած խօսքը լսեց , Յերոբոամ սեղանին վրայէն ձեռքը երկընցուց , ու ըսաւ • Ես Նորոշը բռնեցէք • և անոր վրայ երկընցուցած ձեռքը չորցաւ , ու
5 զանիկայ իրեն դարձընելու կարող չեղաւ : Եւ Նատուժոյ մարդուն Տէրոջը խօսքովը տուած նշանին պէս՝ սեղանը պատռեցաւ , ու մոխիրը
6 սեղանէն թափեցաւ : Եւ թագաւորը Նատուժոյ մարդուն պատասխան տուաւ ու ըսաւ • Խնդրէ Տէր Ընտուժոյդ առջևը աղաչէ , ու ինձի համար աղօթք ըրէ , որ ձեռքս ինձի դառնայ : Ն ատենը Նատուժոյ մարդը Տէրոջը առջևը աղաչեց • և թագաւորին ձեռքը
7 իրեն դարձաւ , ու առջինին պէս եղաւ : Եւ թագաւորը Նատուժոյ մարդուն ըսաւ • Ինձի հետ տունը եկո՛ւր , և ‡քիչ մը կերակուր կի՛ր՚՚ ,
8 ու ՚քեզի պարգև տամ : Եւ Նատուժոյ մարդը թագաւորին ըսաւ • Եթէ որ ինձի քու տանդ կէսն ալ տաս , քեզի հետ պիտի չերթամ , ու աս տեղս հաց պիտի չուտեմ , ո՛չ ալ ջուր
9 խմեմ • Վ[ա]ն զի Տէրը իր խօսքովը ինձի այսպէս պատուիրեց ու ըսաւ • ՚՚Հաց չուտես , ու ջուր չխմես , ու դացած ճամբայէդ չդառնաս :
10 Ասոր անիկայ ուրիշ ճամբով գնաց , ու Բեթէլ գացած ճամբովը չդարձաւ :
11 Եւ Բեթելի մէջ ծեր մարգարէ մը կը բնակէր • ու անոր որդիքը եկան , ու Նատուժոյ մարդուն նոյն օրը Բեթելի մէջ բոլոր ըրած գործքերը անոր պատմեցին , և անիկայ թագաւորին ինչ խօսքեր որ զրուցեր էր , զանոնք
12 ալ իրենց հօրը պատմեցին : Ու անոնց հայրը անոնց ըսաւ • Ո՞ր ճամբայն գնաց : Եւ անոր որդիքը Յուդայէն եկող Նատուժոյ մարդ-
13 դուն դացած ճամբան ‖ցուցուցին : Ու իր որդուցը ըսաւ • Էշը պատրաստեցէ՛ք ինձի • և անոնք անոր համար էշը պատրաստեցին , ու
14 անիկայ վրան հնծաւ • Եւ Նատուժոյ մարդուն ետևէն գնաց , ու զանիկայ բևեհնիի մը տակ նստած գտաւ , ու անոր ըսաւ • Յուդայէն եկող Նատուժոյ մարդը դո՞ւն ես • և անիկայ ը-
15 սաւ • Ես եմ : Ու անոր ըսաւ • Ինձի հետ
16 տունը եկո՛ւր , ու հաց կե՛ր : Եւ անիկայ ը-սաւ • ՚Քեզի հետ չեմ կրնար դառնալ ու քու տո՛ւնդ մտնել • ո՛չ ալ աս տեղս քեզի հետ հաց պիտի ուտեմ , ու ո՛չ ջուր խմեմ •
17 Վ[ա]ն զի ‖Տէրոջը խօսքովը ինձի րսուեցաւ • ՚՚Հոն հաց չուտես , ջուր ալ չխմես , ու դա-
18 ցած ճամբայէդ չդառնաս : Հայց անիկայ ը-սաւ անոր • Ես ալ քեզի պէս մարգարէ եմ , ու մէկ հրեշտակ մը ինձի հետ Տէրոջը խօսքովը խօսեցաւ ու ըսաւ • Ո՝անիկայ քեզի հետ քու տունդ դարձո՛ւր՝ որ հաց ուտէ , ու ջուր խմէ : Ասկայն սուտ զրուցեց անոր :
19 Ն ատենը անոր հետը դարձաւ , և անոր
20 տունը հաց կերաւ , ու ջուր խմեց : Ու երբոր անոնք սեղանը նստեր էին , Տէրոջը խօսքը զա-
21 նիկայ դարձընող մարգարէին եղաւ • Ու անիկայ Յուդայէն եկող Նատուժոյ մարդուն կանչելով ըսաւ • Տէրը այսպէս կ՚ըսէ • Որովհետև դուն Տէրոջը խօսքին անհնազանդութիւն

ե Պշ. ժգ. 34 : զ Թագ. ժգ. 21 :
է Պշ. ժգ. 32 :
ը Թագ. ա. 10 ; Պշ. ժգ. 33 ; զ Թագ. ժէ. 32 ; ը Ա՛ն. ժիա. 14, 15 ; Նզեկ. խգ. 7, 8 :
թ Ղե. խգ. 33, 34 : Թագ.
ժ Ղե. խգ. 12 : Պշ. ը. 2, 5 :
* Կամ եղաւ .
ի Ելմ. ե. 13 :
ր Թագ. ժե. 39 :
† Կամ խունկ ծխելու եղաւ :
ա Պշ. ժգ. 1 :
— Պշ. ժգ. 32, 38 :

բ զ Թագ. իգ. 17 :
գ զ Թագ. իգ. 15, 16 :
դ Նա. է. 14 ; Հօհ. ը. 18 : ա Կոր. ա. 22 :
ե Նհ. ը. 8 ; իե. 28 ; ժ. 17 : Թագ. իա. 7 : Գոր. ը. 24 : Հյակ. ե. 16 :
‡ Նբր. «էրաց՛ը ,
ղ ա Թագ. իե. 7 : է Թագ. ե. 15 :
ե Թագ. իը. 18 : իէ. 13 :
ը Կոր. ե. 11 :
‖ Կամ տեսնը էին :
թ Ա՛մբ 8, 9 :
ժ Պշ. է. 35 : ա Թագ. է. 15 :

ըրիր , ու քու Տէր Աստուծոյդ քեզի պատուի-
22 րած պատուէրը չպահեցիր , Նէ դարձար , ու
հաց կերար ու ջուր խմեցիր [ա]ան տեղը՝ որուն
համար քեզի ըսած էր որ հաց չուտես ու ջուր
չխմես , քու մեռելդ քու հայրերուդ գերեզմա-
նը պիտի չմտնէ :
23 Նէ հաց ուտելէն ու ջո՞ւր խմելէն ետքը՝ անի-
կայ իր էտ դարձուցած մարգարէին էշը պատ-
24 րաստեց • Ին ալ գնաց • ու ճամբուն մէջ [ե]մի-
ոռիծ մը գտաւ զանիկայ ու մեռուցած • և ա-
նոր մեռելը ճամբուն վրայ փռուած մնաց • ու
էշը անոր քովը կայներ էր , առիւծն ալ մեռելին
25 քովը կայներ էր : Նէ ահա անոնք քանի մը մար-
դիկ անցնելով՝ ճամբուն վրայ փռուած մեռե-
լը ու մեռելին քովը կայնող առիւծը տեսան •
ու գացին ան ծեր մարգարէին բնակած քաղա-
26 քին մէջը պատմեցին : Նէ զանիկայ ճամբայէն
դարձընող մարգարէն երբոր լսեց , ըսաւ • Ը-
նիկայ՝ Տէրոջը խօսքին անհնազանդութիւն ը-
նող Աստուծոյ մարդն է • ու Տէրը զանիկայ
առիւծին տուեր է , որ զանիկայ պատառելով
մեռուցեր է , Տէրոջը անոր ըսած խօսքին հա-
27 մեմատ : Նէ իր որդւոցը խօսեցաւ ու ըսաւ •
Ինծի համար էշը պատրաստեցէք • ու անոնք
28 պատրաստեցին : Նէ գնաց անոր մեռելը գը-
տաւ , որ ճամբուն վրայ փռուած էր • ու էշը
ու առիւծը մեռելին քովը կայներ էին • առիւծը
մեռելը կերած չէր , ոչ ալ էշը պատառեր էր :
29 Նէ ան մարգարէն Աստուծոյ մարդուն մեռելը
վերցուց , ու զանիկայ իշուն վրայ դրաւ , ու
զանիկայ դարձուց • և ծեր մարգարէն քաղաքը
30 մտաւ , որ լալով զանիկայ թաղէ • Նէ անոր
մեռելը իր գերեզմանին մէջը դրաւ • ու [բ]ա՛յ
31 եղբայր ըսե՛լով , անոր վրայ լացին : Ու զանի-
կայ թաղելէն ետքը՝ իր որդւոցը խօսեցաւ ու
ըսաւ • Երբոր ես մեռնիմ , զիս Աստուծոյ մար-
դուն թաղուած գերեզմանին մէջը թաղեցէք • [գ]իմ
32 ոսկորներս անոր ոսկորներուն քովը դնեցէք • Վ[դ]ան
զի Խնեթելի մէջ եղող սեղանին համար , ու
[ե]Սամարիայի քաղաքներուն մէջ եղող ամէն
բարձր տեղերու կռատուններուն համար՝ [զ]անոր
Տէրոջը խօսքովը կանչած խօսքը անպատճառ
պիտի կատարուի :
33 [է]Ա բանէն ետքը Յերոբոամ իր չար ճամ-
բայէն չդարձաւ • մանաւանդ նորէն ժողովուր-
դին ցած մարդիկներէն բարձր տեղերուն Քրուր-
մը կ'ընէր • ամէն ուզողը կ'օրհնէր • ու անի-
34 կայ բարձր տեղերուն քուրմ կ'ըլլար : [ը]Նէ աս
բանը Յերոբոամին տանը մեղքի պատճառ ե-
ղաւ , նաև [թ]անոր երկրէս երեսէն կորսուելուն
ու բնաջինջ ըլլալուն :

ԳԼ · ԺՊ

1 Յերոբոամ իր որդւոյն Աբիային հիւանդանալուն համար՝ իր կնկանը հագուստը փոխել կուտայ , ու զանիկայ ը-
ծանելով Սիլով կր խրկէ Աքիա մարգարէին : 5 Աքիա Աստուծոյ յայտնութեամբը Աստուծոյ դատաստանը կը
ցուցընէ անոր : 17 Աքիա կը մեռնի ու կը թաղուի : 19 Նադաբ՝ Յերոբոամին յաջորդը կ'ըլլայ : 21 Ռոբովամին
չար վարմունքը : 25 Սիսակ Երուսաղէմը կը կողոպտէ :
29 Աբիա՝ Ռոբովամին յաջորդը կ'ըլլայ :

1 Ա[ն ատեն]ը Յերոբոամին որդին Աբիան հի-
2 [ւանդացաւ] : Ու Յերոբոամ իր կնկանը ը-
սաւ • Էլէր , կերպարանքդ փոխէ , այնպէս որ
Յերոբոամին կնիկը ըլլալդ չգիտցուի , ու Սի-
լով գնա • ահա Աքիա մարգարէն հոն է • անիկայ
էր՝ որ ինծի համար ըսաւ թէ [ա]ս ժողովուրդին
3 վրայ թագաւոր պիտի ըլլամ • [բ]Ու ձեռքդ տա-
սը հաց , և բլիթներ , ու մէկ սափոր մեղր առ ,
ու անոր գնա • անիկայ քեզի պիտի պատմէ [գ]ին[դ]
4 որ տղուն պիտի պատահի : Նէ Յերոբոամին
կնիկը այնպէս ըրաւ • ու եկաւ [ե]Սիլով գնաց ,
և Աքիային տունը մնաւ • բայց Աքիային աչ-
քերը ծերութենէն տկարացեր էին , ու չէր
կրնար տեսնել :
5 Նէ Տէրը Աքիային ըսաւ • Ահա Յերոբո-
ամին կնիկը՝ իր տղուն համար քեզի բան հար-
ցընելու կու գայ • վասն զի անիկայ հիւանդ է •
անոր այսպէս ու այսպէս խօսիս • ու անիկայ
գալու ատենը անծանօթի կերպարանքով պիտի
6 գայ : Ու երբոր անիկայ դռնէն ներս կը մտնէր ,
Աքիա անոր ոտքերուն ձայնը լսածին պէս ,
ըսաւ • Ա՛վ Յերոբոամին կնիկը՝ ներս եր , դուն
ինչո՞ւ ատենի անծանօթի կերպարանք մտեր ես •
բայց ես քեզի խիստ [զ]ո՞ր պատգամ խրկուելացայ :
7 Գնա , Յերոբոամին ըսէ • Իսրայէլին Տէր
Աստուածը այսպէս կ'ըսէ • [է]Որովհետև քեզ
ժողովուրդին մէջէն բարձրացուցի , ու քեզ իմ
8 ժողովուրդիս Իսրայէլին վրայ իշխան կրի , Նէ
[ը]թագաւորութիւնը Դաւիթին տունէն պատ-
ռեցի , ու զանիկայ քեզի տուի • ու դուն՝ Ըիմ
պատուիրանքներս պահող , ու իմ առջեւս ուղ-
ղութիւն ընելու համար իր բոլոր սրտովը [թ]ին-
ծի ետեւէս եղող՝ իմ Դաւիթի ծառային պէս
9 չեղար • Պ[ժ]անաւանդ բոլոր քեզմէ առաջ եղող-
ներէն աւելի չարութիւն ըրիր , [ժ]ու գնա բար-
կացընելու համար՝ դացիր քեզի ուրիշ աս-
տուածներ ու ձուլածոյ կուռքեր շինեցիր , ու
10 [ի]զիս ետիդ նետեցիր • Ասոր համար ահա [ի]Յե-
րոբոամին տանը վրայ չարիք պիտի բերեմ , ու
[ի]Յերոբոամին ամէն էրիկ մարդիկները [ի]ո՛ւ նեռ
Իսրայէլի մէջ գոցուածը ու ձգուածը պիտի
կոտորեմ , և Յերոբոամին տունը պիտի ա-
լեմ , ինչպէս որ աղբը կ'աւլեն , մինչև որ հատ-

[ա] Հմր 9 :
[բ] Կղ · ի · 36 :
[գ] Ելթմ · իբ · 18 :
[դ] Թագ · իբ · 17 , 18 :
[ե] Տնս Կղ · ժգ · 24 :
[զ] Հմր 2 : Թագ · իբ · 16 , 19 :
[է] Կղ · ժբ · 31 , 32 : [ը] Ին · ժա · 15 : ժգ · 9 :
[թ] Կաո · ժէ · 12 :
[ժ] Կղ · ժբ · 30 :
[ի] Կղ · ժգ · 10 :

[ա] Կղ · ժա · 31 :
[բ] Ա Թագ · ի · 7 , 8 :
[գ] Կղ · ժա · 29 :
[դ] Տնս Թագ · ժբ · 7 , 8 : Կղ · ժգ · 2 :
[ե] Կղ · ժա · 31 :
[զ] Կղ · ժա · 33 , 38 : ժէ · 5 :
[է] Հբր · [illegible] հանէ եկող
[ը] Կղ · ժբ · 28 : [թ] Ին · ժա · 15 :
[ժ] Ծն Հմ · ի · 26 : Ապ · ծ · 17 : Ղևկ · իդ · 35 :
[ի] Կղ · ժե · 29 :
[լ] Կղ · իա · 21 : Թագ · ի · 8 :
[խ] Ր Օբ · լբ · 38 : Թագ · ժգ · 26 :

11 նի ։ Եվ Յերոբոամին քաղաքի մէջ միռնողը՝ շուներն պիտի ուտեն ։ ու գաշտի մէջ միռնո-
ղը՝ երկինքի թռչուններն պիտի ուտեն ։ քանզի
12 Տէրը խօսեցաւ ։ Եւ դուն ելիր ։ քու տունդ գնա ։ ու [b]քու ոտքերդ քաղաքին մէջը մտած
13 ատենը տղան պիտի մեռնի ։ Ու բոլոր Իսրա-
էլը լալով պիտի թաղեն ։ վասն զի Յերոբոամէն՝ միայն անոր գերեզման պիտի մտնէ ։ որովհետև Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն առջևը Յերոբոամին տանը մէջ [c]բարի բան մը
14 գտաւ անոր վրայ գանուեցաւ ։ [d]Եւ Տէրը ի-
րեն համար Իսրայէլի վրայ մէկ թագաւոր մը պիտի հանէ ։ որ անիկայ [*]նոյն օրը" Յերոբո-
ամին տունը պիտի կտորէ ։ ու ալ [e]ինչ
ձևով ։ գրեթէ հիմա պէտք կոպտրտե՞ աս ըլ-
15 նը ։ Եւ Տէրը Ջուրերու մէջ եղող ցարժուն եղէգի պէս՝ Իսրայէլը պիտի զարնէ ։ ու [f]Իս-
րայէլը պիտի խլէ աս [g]բարի երկրիս երեսէն ։ որ որ անոնց հայրերուն տուեր էր ։ ու զանոնք [h]Գետին անդին կոդմը պիտի ցրուէ ։ [i]որով-
հետև Տէրը բարկացընելով իրենց †Աստարով-
16 թի կռապերը" շինեցին ։ Եւ Իսրայէլը երեսէ պիտի ձգէ ։ Յերոբոամին [j]ըրած մեղքերուն համար ։ ու Իսրայէլին ալ մեղանչել տալուն համար ։
17 Ես առենը Յերոբոամին կնիկը ելաւ գնաց ։ ու [k]Թիրսա մտաւ ։ ու [l]անիկայ տանը գռնէն
18 ներս մտածին պէս ։ տղան մեռաւ ։ Եւ զանի-
կայ թաղեցին ։ ու բոլոր Իսրայէլը անոր վրայ լացին ։ [m]Տէրոջը խօսքին համեմատ՝ որ իր ծա-
ռային Աքիա մարգարէին ձեռքովը խօսեր էր ։
19 Ու Յերոբոամին մնացորդ պատմութիւնը՝ թէ ինչպէս [n]պատերազմ ըրաւ ։ և թէ ինչպէս թագաւորեց ։ ահա Իսրայէլի թագաւորնե-
20 րուն յիշատակաց գրքին մէջը գրուած է ։ Եւ Յերոբոամին թագաւորութիւն ըրած օրերը քսանուերկու տարի եղաւ ։ ու իր հայրերուն հետ քնացաւ ։ ու անոր տեղը՝ անոր որդին [o]Նադաբը թագաւոր եղաւ ։
21 Եւ Սողոմոնին որդին Ռոբոամը Յուդայի մէջ թագաւորեց ։ [p]Ռոբոամ քառասունմէկ տարեկան էր երբոր թագաւոր եղաւ ։ և տասն-
ուեօթը տարի թագաւորութիւն ըրաւ Երու-
սաղէմի մէջ ։ այսինքն ան քաղաքին մէջ՝ [q]որն որ Տէրը Իսրայէլին ամէն ցեղերէն ընտրեց՝ իր անունը հոն դնելու համար ։ Եւ անոր մայրը
22 Ամմնացի էր [r]Նահաս անունով ։ Եւ Յու-
դայեանք՝ Տէրոջը առջևը չարութիւն ըրին ։

ա Կռ. ԺԳ. 4 ։ ի Ա. 24 ։
բ Ա՛ՄԲ 17 ։
գ Բ Մն. ԺԲ. 12 ։ ԺԻ. 3 ։
դ Կռ. ԺԵ. 27, 28, 29 ։
ե Կամ այսօր
զ Գ Թագ. ԺԷ. 6 ։ Մաշ. ՃԲ. 5 ։
է Ճառ. ԻԳ. 15, 16 ։
ը Գ Թագ. ԺԵ. 29 ։
թ Նհ. Լ. 13 ։ Բ Օր. ԺԲ. 3, 4 ։
ժ Կամ անասունները
ի Կռ. ԺԲ. 30 ։ ԺԳ. 34 ։ ԺԵ. 30, 34 ։ ԺԶ. 2 ։
լ Կռ. ԺԶ. 6, 8, 15, 23 ։ Նրտ. Գ. 4 ։
խ Ա՛ՄԲ 12 ։
ծ Ա՛ՄԲ 13 ։
կ Բ Մն. ԺԳ. 2, ԼԸ ։
հ Բ Մն. ԺԲ. 13 ։
ձ Կռ. ԺԱ. 36 ։
ղ Ա՛ՄԲ 31 ։
ճ Բ Մն. ԺԲ. 1 ։
մ Բ Օր. Լ. 21 ։ Մաշ. Հր. 58 ։ ա Կող. Յ. 22 ։
յ Նա. ՅԷ. 5 ։

ու իրենց ըրած մեղքերովը՝ իրենց Հայրերուն բոլոր ըրածէն աւելի [s]զանիկայ բարկացուցին ։
23 Եւ անոնք ալ ամէն բարձր բլուրներուն վրայ ու Համին կանանչ ծառերուն տակը [t]բարձր տեղեր ։ ու արձաններ ։ և [u]Աստարովթի կռա-
24 քեր շինեցին ։ [v]Ու երկրին մէջ սոդոմական մեղք ալ գործողներ կային ։ ու Տէրոջը Իս-
րայէլի որդւոցը առջևէն վռնտած ազգերուն բոլոր գարշելի բաներըն կ'ընեին ։
25 Եւ Ռոբոամ թագաւորին հինգերորդ տա-
րին՝ Եգիպտոսի Սիսակ թագաւորը Երուսա-
26 ղէմի վրայ եկաւ ։ [w]Ու Տէրոջը տանը գանձերը ու թագաւորին տանը գանձերը առաւ ։ ամէնն ալ առաւ ։ [x]Ոսկեմէնին շինած բոլոր ոսկիէ
27 ասպարներն ալ առաւ ։ Եւ Ռոբոամ թագա-
ւորը անոնց տեղը պղնձէ ասպարներ շինեց ։ ու զանոնք թագաւորական տանը դուռը պահպա-
նող թիւրեի ընող սուրհանդակաց ոստիկաններուն
28 ձեռքը յանձնեց ։ Ու երբոր թագաւորը Տէ-
րոջը տունը կ'երթար ։ սուրհանդակները զանոնք կը կրէին ։ ու Խթէը զանոնք սուրհանդակնե-
րուն խուցը կը դարձընէին ։
29 Եւ Ռոբոամին մնացորդ պատմութիւնը ։ ու անոր ամէն ըրածը՝ ահա Յուդայի թագա-
ւորներուն յիշատակաց գրքին մէջը գրուած է ։
30 Ու [y]Յերոբոամին և Ռոբոամին միջտեղը միշտ
31 պատերազմ կար ։ [z]Եւ Ռոբոամ իր հայրե-
րուն հետ քնացաւ ։ ու իր հայրերուն հետ Դաւիթի քաղաքին մէջը թաղուեցաւ ։ [a]և անոր մայրը Ամմնացի էր Նաամա անունով ։ ու անոր տեղը՝ անոր որդին [b]Աբիան թագա-
ւոր եղաւ ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Աբիային գէշ վարմունքը ։ 7 Աստ անոր անզգ կը յա-
ջորդէ ։ 9 Աստային բարի վարմունքը ։ 16 Ռասասային ու իրեն մէջտեղը եղած պատերազմը ու առձեռն կ'ըլլայ՝ որ ինքը Ռոբոադամին հետ դաշնակցութիւն կ'ընէ ։ 23 Հոսա-
փատ՝ Աստային տեղը կը յաջորդէ ։ 25 Նադաբին գէշ վար-
մունքը ։ 27 Ռասասա անոր դէմ ապստամբելով Աբիա-
յին մարգարէութիւնը [c]կ'ազդէ կը դնէ ։ 31 Նադաբին մահը ։ 33 Ռասասային գէշ վարմունքը ։

1 Եւ [d]Նաբատեան Յերոբոամին թագաւո-
րութեանը տասնուութերորդ տարին՝ Աբիա
2 Յուդայի վրայ թագաւորեց ։ Երեկոյ Երու-
սաղէմի մէջ իրեք տարի թագաւորութիւն ը-
րաւ ։ [e]ու անոր մօրը անունը [f]Մաաքա էր ,
3 ո՝ Աբիսողոմին աղջիկն էր ։ Եւ անիկայ իրմէ առաջ իր հօրը ըրած բոլոր մեղքերուն հե-
տևեցաւ ։ ու [g]անոր սիրտը իր Տէր Աստուծոյն

ո Բ Օր. ԺԲ. 2 ։ Նեղկ. Ժէ. 24, 25 ։
ր Գ Թագ. ԺԷ. 9, 10 ։
ս Բ Օր. ԺԳ. 17 ։ Կռ. ԺԸ. 12 ։ ԻԲ. 46 ։ Գ Թագ. ԻԳ. 7 ։
տ Կռ. ԺՁ. 40 ։ Բ Մն. ԺԲ. 2 ։
փ Բ Մն. ԺԲ. 9, 10, 11 ։
ք Կռ. Ջ. 17 ։
օ Բ Մն. ԺԲ. 15 ։
ֆ Կռ. ԺԲ. 24 ։ ԺԸ. 6 ։ Բ Մն. ԺԲ. 15 ։
ա Բ Ան. ԺԲ. 16 ։
բ Ա՛ՄԲ 21 ։
գ Բ Մն. ԺԲ. 16 ։ Առա. Ա. 7 ։
դ Նէբ. Երեմ

ե Բ Մն. ԺՁ. 1 ։
զ Բ Մն. ԺՁ. 20, 21, 22 ։
է Բ Մն. ԺԹ. 2 ։ [h]Ըսուս Ան-
քրիս, Պարաւոյն Երեմիա աղջկիը ։
ը Կռ. ԺԱ. 4 ։ Մաշ. ՃԺԲ. 80 ։

Հետ կատարեալ էր, իր Տէրը Դաւիթին սիրե-
4 ցին: Բայց [ե]Դաւիթին սիրոյն Համար՝ ան-
որ Տէր Աստուածը Երուսաղէմի մէջ անոր
մէկ [զ]ճրագ մը տուաւ, անկէ ետքը անոր որ-
դին նստեցնելով, ու Երուսաղէմը հաստա-
5 տելով. [է]Որովհետև Դաւիթ [ը]Տէրոջը առջևը
ուղղութիւն բրաւ, ու իր կենացը բոլոր օրե-
րուն մէջ բնաւ անոր պատուիրանքներէն չհե-
ռացաւ, [թ]Հետացի Ուրիայեան բանէն՝ [ի] զատ:
6 [ժ]Ու Յորոամին ու Յերոբոամին մէջտեղը
պատերազմ կար՝ անոր կենացը բոլոր օրերուն
մէջ:
7 [ի]Ու Աբիայեն մնացորդ պատմութիւնը, և
անոր բոլոր ըրածը՝ ահա Յուդայի թագաւոր-
ներուն յիշատակաց գրքին մէջը գրուած է. ու
Աբիայեն ու Յերոբոամին մէջտեղը պատերազմ
8 կար: [ժա]Ու Աբիա իր հայրերուն հետ քնացաւ.
ու զանիկայ Դաւիթի քաղաքին մէջը թաղե-
ցին. և անոր տեղը՝ անոր որդին Ասան թա-
գաւոր եղաւ:
9 Իսրայէլի Յերոբոամ թագաւորին քսա-
ներորդ տարին՝ Ասա Յուդայի վրայ թագաւոր
10 եղաւ. Ու Երուսաղէմի մէջ քառասունմէկ
տարի թագաւորութիւն բրաւ. և անոր [ժմ]մօրը
անունը Մաաքա էր, որ Աբիսողոմին աղջիկն
11 էր: [ժբ]Ու Ասա իր Տէրոջը առջևը ուղղութիւն բրաւ՝
12 ինչպէս անոր հայրը Դաւիթ: [ժգ]Ու Սոդո-
մական մեղք գործողները երկրէն վերցուց, և
իր հայրերուն շինած բոլոր կուռքերը բնաջինջ
13 ընաւ: Ու [ժդ]իր մայրը Մաաքան տիկնութենէն
Հանեց. քանզի անիկայ Աստարովմի կուռք մը
շիներ էր. և Ասա անոր կուռքը կտրեց ու
14 [ժե]Կեդրոն հովտատին մէջը այրեց: [ժզ]Բայց բարձր
տեղերը չվերցուց. սակայն Ասայեն [ժէ]սիրտը
իր կենացը բոլոր օրերուն մէջ՝ Տէրոջը հետ
15 կատարեալ էր: Ու իր Տէրը նուիրած բաները
ու իր նուիրած բաները՝ արծաթը ու ոսկին ու
անօթները՝ Տէրոջը տունը տարաւ:
16 Ու Ասային ու Իսրայէլի Հասա թագա-
ւորին մէջտեղը՝ անոնց բոլոր օրերուն մէջը պա-
17 տերազմ կար: Ու [ժը]Իսրայէլի թագաւորը Հա-
սա Յուդայի դէմ ելաւ. և [ժթ]Համան շինեց,
[ի]որ Յուդայի Ասա թագաւորին ելլող մտնող
18 մարդ մը չձգողլու: Ուստի Ասա Տէրոջը տա-
նը գանձերուն մէջը՝ ու թագաւորական տանը
գանձերուն մէջը մնացած բոլոր արծաթը ու ոս-
կին առաւ, և իր ծառաներուն ձեռքը տուաւ,
ու Ասա թագաւորը՝ [իա]Դամասկոս բնակող Ե-
ասրոնց թագաւորին՝ Ղեզիոնի որդւոյն Տաբրե-
մոնի որդւոյն [իբ]Ենադադին խրկից զանոնք, ու
19 ըսաւ. Իմ ու քու մէջդ, և իմ հօրս ու քու
հօրդ մէջը դաշնակցութիւն կայ. ահա քեզի
արծաթի ու ոսկի ընծայ խրկեցի. ալէ խզա-
յելի Հասաա թագաւորին հետ ունեցած դաշ-
նակցութիւնդ աբէ, որ անիկայ իմ վրայէս
20 հետ քաշուի: Ու Ենադադ Ասա թագաւո-
րին խօսքը մտիկ ըրաւ. և իր զօրքերուն Իշ-
խանները Իսրայէլի քաղաքներուն վրայ խրկից.
ու [իգ]Իյոնը, [իդ]Դանը, [իե]Աբէլբեթմաաքան, ու
բոլոր [իզ]Նեփթաղիմի կո-
21 կիրը զարկաւ: Ու Հասաա ասիկա լսելով,
Ռաման շինելէն ետ կեցաւ, ու Թերսայի մէջ
22 նստաւ: [իէ]Ուր առնը Ասա թագաւորը բոլոր
Յուդայի մարդիկները կանչից առանց մէկը
ձգելու, որոնք Հասաային շինած Ռամայի քա-
րերը ու փայտերը վերցուցին. և Ասա թագա-
ւորը անոնցմով [իը]Բենիամինի Գաբաան ու [իթ]Մաս-
փան շինեց:
23 Ու Ասային բոլոր մնացորդ պատմութիւնը,
ու անոր բոլոր զօրութիւնը, ու բոլոր ըրածը,
և անոր շինած քաղաքները՝ ահա Յուդայի
թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջը գը-
րուած են. բայց [իժ]անիկայ իր ծերութեան ա-
24 տեներ ոտքերու ցաւ ունէր: Ու Ասա իր հայ-
րերուն հետ քնացաւ, և իր հայրերուն հետ
իր հօրը Դաւիթին քաղաքին մէջը թաղուե-
ցաւ. Հու անոր տեղը՝ անոր որդին [իի]Յովսա-
փատ թագաւոր եղաւ:
25 Ու Յուդայի Ասա թագաւորին երկրորդ
տարին՝ Յերոբոամի որդին [իժա]Նադաբը Իսրայէ-
լի վրայ թագաւոր եղաւ. ու անիկայ Իսրա-
յէլի վրայ երկու տարի թագաւորութիւն ը-
26 բաւ. Ու Տէրոջը առջևը չարութիւն բրաւ,
ու իր հօրը ճամբուն մէջ քալից, ու [իժբ]անոր ը-
րած մեղքին մէջ՝ որով Իսրայէլին մեղանչել
27 տուաւ: Ու Իսաքարի տունէն՝ [իժգ]Աքիայի
որդին Հասաան անոր դէմ դաւ սարքեց. ու
Հասաա զանիկայ Փղշտացւոց [իժդ]Գաբաթոնին
քովը զարկաւ, երբոր [իժե]Նադաբ բոլոր Իսրայէլի
28 հետ Գաբաթոնը պաշարեր էր. Ու Յուդայի
Ասա թագաւորին երրորդ տարին՝ Հասաա մեռ-
ցուց զանիկայ, ու անոր տեղը թագաւոր և-
29 ղաւ. Ու ինքը թագաւոր եղածին պէս՝ Յե-
րոբոամին բոլոր տունը զարկաւ. ու [իժզ]Տէրոջը
խօսքին Համեմատ՝ որ իր ծառային Սիլոնացի
Աքիա մարգարէին ձեռքովը խօսեր էր, Յե-
րոբոամէն բնաւ մէկ շնչաւոր մը ողջ չթողուց,
30 ու զանիկայ բնաջինջ ըրաւ. [իժէ]Յերոբոամին
մեղքերուն Համար՝ որոնցմով մեղանչեր էր, ու
Իսրայէլին մեղանչել տուեր էր, Իսրայէլին
Տէր Աստուածը բարկացընելով:
31 Ու [իժը]Նադաբին մնացորդ պատմութիւնը, ու

ե Գկ. ժա. 32, 36: զ Ն. իա. 7:
է Գկ. ժա. 36:
ը Գկ. ժգ. 8:
թ Ա Թագ. ժա. 4, 15: ժգ. 9:
ի Գկ. ժգ. 30:
ժ Ա Ն. ժդ. 2, 3, 22:
ժա Ա Ն. ժդ. 1:
ժբ՝ մեծ մօրը. տես Կմ. 2:
ժգ Ա Ն. ժդ. 2:
ժդ Գկ. ժդ. 24: իգ. 47:
ժե Ա Ն. ժե. 16:
ժզ Նե. Ըգ. 20:
ժէ Գկ. իգ. 44: Ա Ն. ժե. 17, 18:
ժը Տես Ե՛մ 3:
ժթ Ա Ն. ժզ. 1, ԼԸ:
ի Գկ. ժե. 25:
իա Գկ. ժգ. 27:
իբ Գկ. ժա. 23, 24:
իգ Ա Ն. ժզ. 2:
իդ Ա Թագ. ժե. 29:
իե Դատ. ժբ. 29:
իզ Ա Թագ. ի. 14:
իէ Ա Ն. ժզ. 6:
իը Գկ. իա. 17:
իթ Գկ. ժզ. 26:
իժ Ա Ն. ժզ. 12:
իի Ա Ն. ժէ. 1:
իժա Առած. ա. 8:
իժբ Գկ. ժգ. 30: ժզ. 16:
իժգ Գկ. ժզ. 14:
իժդ Գկ. ժէ. 44: իա. 23: Գկ. ժզ. 15:
իժե Գկ. ժզ. 10, 14:
իժզ Գկ. ժէ. 9, 16:

անոր բոլոր ըրածը՝ ահա Իսրայէլի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջը գրուած է։
32 Նաև Ասային ու Իսրայէլի Բասա թագաւորին մէջտեղը՝ անոնց բոլոր օրերուն մէջը պատերազմ կար։
33 Յուդայի Ասա թագաւորին երրորդ տարին՝ Աքիայի որդին Բասան՝ Թերսայի մէջ բոլոր Իսրայէլի վրայ թագաւոր եղաւ, ու քսանեչորս տարի թագաւորեց Իսրայէլի վրայ։
34 Եւ ան նիկայ Տէրոջը առջևը չարութիւն ըրաւ, ու Երոբոամին ճամբան մէջ քալեց, և անոր մեղքին մէջ՝ որով անիկայ Իսրայէլին մեղանչել տուեր էր։

ԳԼ. Ժ.Ջ

1 Եհուին մարգարէութիւնը Բասային դէմ։ 6 Ելա իր հօրը տեղը կը յաջորդէ։ 8 Զամբրի Իլային դէմ դաւաճանութիւն ընելով՝ անոր տեղը կ՚անցնի։ 11 Եհուին մարգարէութիւնը Զամբրիին ձեռքովը կը կատարուի։ 15 Ժողովուրդը Ամրին թագաւոր կ՚ընտրէ։ ու Զամբրի յուսահատելով՝ ինքզինքը կ՚այրէ։ 21 Ժողովուրդին մէջ երկպառակութիւն պատճառելով՝ Ամրի Թիբնիին դէմ յաղթող կը դառնայ։ 23 Ամրի Սամարիան կը շինէ։ 25 Անոր գէշ վարմունքը։ 27 Ըրածը անոր տեղը կը յայտնէ։ 29 Աքաաբին խիստ գէշ վարմունքը։ 34 Եհուսին անէծքը՝ Երիքովը նորոգող Հիէլին վրայ կը կատարուի։

1 Եւ Բասային համար՝ Տէրոջը խօսքը Ենանի որդւոյն Եհուին եղաւ՝ ըսելով.
2 Որովհետև քեզ փոշիէն բարձրացուցի, ու քեզ իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին վրայ իշխան դրի, և դուն Երոբոամին ճամբան գացիր, ու իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին մեղանչել տուիր, ու
3 անոնց մեղքերովը զիս բարկացուցիր, Ահա ես Բասան ու անոր տունը՝ բնաջինջ պիտի ընեմ, և քու տունդ Նաբատեան Երոբոամին տան պէս պիտի ընեմ։
4 Բասային պէս պիտի ըլլայ։ Բասային քաղաքի մէջ մեռնողը՝ շուները պիտի ուտեն, ու դաշտի մէջ մեռնողը՝ երկինքի թռչունները պիտի ուտեն։
5 Եւ Բասային մնացորդ պատմութիւնը, ու անոր ըրածը, ու զօրութիւնը՝ ահա Իսրայէլի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջը գրուած է։
6 Եւ Բասա իր հայրերուն հետ քնացաւ, ու Թերսայի մէջ թաղուեցաւ. և անոր տեղը՝ անոր որդին Ելա թագաւոր եղաւ։
7 Նաև Ենանի որդւոյն Եհուի մարգարէին ձեռքովը Տէրոջը խօսքը եղաւ Բասային ու անոր տանը վրայ՝ ան ամէն չարիքներուն համար, որ ինքը Տէրոջը առջևը ըրած էր, զանիկայ իր ձեռքերուն գործքովը բարկացնելով, ու Երոբոամին տանը պէս ըլլալով. նաև զանիկայ մեռցնելուն համար։
8 Յուդայի Ասա թագաւորին քսանուվեցերորդ տարին՝ Բասային որդին Ելա՝ Թերսայի մէջ Իսրայէլի վրայ թագաւոր եղաւ, ու երկու տա-
9 րի կառավարեց։ Ընդիկայ երթոր Թերսայի մէջ՝ Թերսայի տանը հազարապետին Արսային տունը խմեր ու դինովցեր էր, Անոր ծառան Զամբրի՝ որ ամբոխ կառքերուն կէսին վրայ իշխան էր, անոր դէմ դրաւ վերցուց.
10 Եւ Զամբրի ներս մտնելով՝ զանիկայ զարկաւ մեռցուց, և անոր տեղը ինքը թագաւոր եղաւ, Յուդայի Ասա թագաւորին քսանուեօթներորդ
11 տարին։ Ու երբոր թագաւոր եղաւ, ու իր աթոռը նստաւ, իսկոյն Բասային բոլոր տունը՝ թէ՛ անոր ազգականները և թէ բարեկամները մեռցուց, ու անոր մէկ երիկ մարդը ողջ
12 չթողուց. Եւ Զամբրի՝ Բասային բոլոր տունը բնաջինջ ըրաւ, Բասային վրայով Եհուի մարգարէին ձեռքովը Տէրոջը ըսած
13 խօսքին համեմատ. Բասային բոլոր մեղքերուն համար, ու անոր որդւոյն Իլային մեղքերուն համար, որոնցմով իրենք մեղանչեցին, և Իսրայէլին մեղանչել տուին, ու իրենց անպատշաճութիւններովը Իսրայէլին Տէր Աստուածը բարկացուցին.
14 Ու Իլային մնացորդ պատմութիւնը, և անոր բոլոր ըրածը՝ ահա Իսրայէլի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջը գրուած է։
15 Յուդայի Ասա թագաւորին քսանուեօթնեերորդ տարին՝ Զամբրի Թերսայի մէջ եօթը օր թագաւորութիւն ըրաւ. բայց ժողովուրդը փղշտացւոց Գաբաթոնին դէմ բանակեր էր։
16 Եւ բանակին մէջը եղող ժողովուրդը լսելով որ Զամբրի դրուխ վերցուցեր է, ու նաև թագաւորը մեռցուցեր է, նոյն օրը բոլոր Իսրայէլը բանակին մէջը Ամրի զօրավարը Իսրայէլի
17 վրայ թագաւոր դրին։ Եւ Ամրի ու անոր հետ բոլոր Իսրայէլը Գաբաթոնէն ելան, ու Թերսան պաշարեցին։
18 Ու երբոր Զամբրի՝ քաղաքին առնուիլը տեսաւ, թագաւորական տանը Նարսի կոշմը մտաւ, և իր վրայ թագաւո-
19 րական տունը կրակով այրեց, ու մեռաւ, Իր գործած մեղքերուն համար՝ որոնցմով Տէրոջը առջևը չարութիւն ըրաւ, Ու քալեց Երոբոամին ճամբան մէջ ու անոր ըրած մեղքին մէջ, որով անիկայ Իսրայէլին մեղանչել տուեր էր։
20 Եւ Զամբրիին մնացորդ պատմութիւնը, ու անոր ըրած դաւաճանութիւնը՝ ահա Իսրայէլի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջը գրուած է։
21 Ընդհանուր Իսրայէլ ժողովուրդը երկուքի բաժնուեցաւ. ժողովուրդին կէսը Գինեթի որդւոյն Թիբնիին հետևիլն գնաց, որ զանիկայ թագաւոր դնեն. ու կէսն ալ Ամրիին հետևիլն

ա Հմր 16։
բ Պղ. ժգ. 28, 29։ ժգ. 33։ ժդ. 16։
գ Հմր 7։ ա Պն. ժթ. 2։ ի. 34։
դ Պղ. ժգ. 7։
ե Պղ. ժե. 34։
զ Հմր 11։
է Նայէ. Բասային հետևիլն ու անոր տանը հետևիլն
ը Պղ. ժգ. 10։ ժե. 29։
թ Պղ. ժգ. 11։
ժ ա Պն. ժգ. 1։
ի Պղ. ժգ. 17։ ժե. 21։
լ Հմր 1։
խ Պղ. ժե. 27, 29։ Տե՛ս Ովս. ա. 4։
ծ գ Յհտ. ի. 31։
կ ա Յհտ. իե. 22։
հ Հմր 1։
ձ Հմր 3։
ղ ի Օբ. լբ. 21։ ա Յհտ. ժգ. 21։ Նայ. ի. 29։ Յովել. գ. 8։ ա Սոր. ը. 4։ ժ. 19։
ճ Պղ. ժե. 27։
մ Այլ պատառը
յ Պղ. ժգ. 28։ ժե. 26, 34։

22 գնաց ։ Եւ Ամրին եհաւէն գայող ժողովուրդը՝ Դէնահեան Յաւնիին եհաւէն գայող ժողովրդէն զօրաւոր դառնացաւ ։ ու Յաւնին
23 մեռաւ ։ և Ամրին թագաւոր եղաւ ։ Յուդայի Ասա թագաւորին երսունեւմէկերորդ տարին՝ Ամրի Իսրայէլի վրայ թագաւոր եղաւ ։ ու տասներկու տարի Թափսայի մէջ թագաւորութիւն ը-
24 րաւ ։ Ու Սամերէն՝ երկու տաղանդ արծաթով Սամարիայի լեռը ծախու առաւ ։ ու լեռանը վրայ տղայ շինեց ։ և շինած քաղաքին անունը՝ ան լեռանը տիրոջը Սամերին անունովը՝ Սամարիա կոչեց ։
25 Ու Ամրի Տէրոջը առջևը չարութիւն ը-
26 րաւ ։ և բոլոր իրմէ առաջ եղողներէն աւելի չար եղաւ ։ Քանզի անիկայ Նաբատեան Յերոբոամին բոլոր ճամբուն մէջ քալեց ։ ու անոր մեղքին մէջ որով Իսրայէլին մեղանչել տուաւ ։ անանկ որ Հրեից սնապաշտութիւններովը Իսրայէլին Տէր Աստուածը բարկացուցին ։
27 Եւ Ամրիին րրած գործքերուն մնացորդ պատմութիւնը ։ ու անոր րրած զօրութիւնը՝ ահա Իսրայէլի թագաւորներուն ժամանակագրքին
28 մէջը գրուած է ։ Եւ Ամրի իր հայրերուն հետ քնացաւ ։ ու Սամարիայի մէջ թաղուեցաւ ։ ու անոր տեղը՝ անոր որդին Աքաապը թագաւոր եղաւ ։
29 Եւ Ամրիին որդին Աքաապը՝ Յուդայի Ասա թագաւորին երսունուերկրորդ տարին՝ Իսրայէլի վրայ թագաւոր եղաւ ։ ու Ամրիին որդին Աքաապը Իսրայէլի վրայ Սամարիայի մէջ քսանուերկու տարի թագաւորութիւն րրաւ ։
30 Եւ Ամրիին որդին Աքաապը բոլոր իրմէ առաջ եղողներէն աւելի՝ Տէրոջը առջևը չարութիւն
31 րրաւ ։ Ու Նաբատեան Յերոբոամին մեղքերուն մէջ քալելը՝ տակը ոչինչ բան մը սեպուելով՝ Սիդոնացւոց Եթբաալ թագաւորին աղջիկը՝ Յեզաբէլը Կնիկ առաւ ։ և գնաց Բահաղին ծառայութիւն րրաւ ։ ու ա-
32 նոր երկրպագութիւն րրաւ ։ Եւ Սամարիայի մէջ իր շինած Բահաղի տանը մէջ Բահաղին
33 սեղան մը կանգնեց ։ Ու Աքաապ Աստարովթի կուռք մը շինեց ։ և Աքաապ իր րրած գործքերովը Իրմէ առաջ եղող Իսրայէլի բոլոր թագաւորներէն աւելի՝ Իսրայէլի Տէր Աստուածը բարկացուց ։
34 Անոր օրերը՝ Ռեթելացի Յիէլը Երիքովը շինեց ։ ու իր անդրանիկ տղովը Աբիրոնով՝ անոր հիմը դրաւ ։ և իր պզտիկ տղովը Սեգուբով՝ անոր դռները կանգնեց ։ Նաւեան Յեսուին ձեռքովը Տէրոջը րրած խօսքին համաձայն ։

ԳԼ ։ ԺԷ

1 Եղիա՝ Աքաաբին դէմ՝ մարգարէութիւն քնելէն եաքը՝ Տէրը Կերիթի կը խրկէ զանիկայ ։ ու հոն ագռաւները զանիկայ կը կերակրեն ։ 8 Առաւած Սարեփթայի որբևաբի կնիկան մը տուրը կը խրկէ զանիկայ ։ 17 Եղիա՝ որբևաբի կնիկը մեռած ատեն կը յարուցանէ ։ 24 ու որբևաբին կը հաւատայ անոր ։

1 Եւ Գաղաադացւոց բնակիչներէն Թեշբացի Եղիան Աքաաբին րսաւ ։ Իսրայէլին Տէր Աստուածը՝ որուն առջևը կը կայնիմ՝ կենդանի է ։ որ հաս տարիներուս մէջը ցօղ ու անձրև պիտի չըլայ ։ բայց եթէ իմ խօսքովս ։
2 Ու Տէրոջը խօսքը անոր եղաւ՝ ըսելով ։
3 Կաղէ գնա՝ ու դէպ՝ի արեւելք դառնալով՝ Յորդանանու դիմացը եղող Կերիթի հեղեղատին
4 քովը պահուէ ։ Պիտի ըլայ որ հեղեղատէն կը-ը պիտի խմես ։ ու ագռաւներուն հրամայեր եմ՝
5 որ հոն քեզ կերակրեն ։ Եւ անիկայ գնաց ։ ու Տէրոջը ըսածին պէս րրաւ ։ ու գնաց Յորդանանու դիմացը եղող Կերիթի հեղեղատին
6 քովը նստաւ ։ Եւ ագռաւները առտուընց անոր հաց ու միս՝ ու իրիկուան ալ հաց ու միս կը բերէին ։ ու անիկայ հեղեղատէն կը-ը կը
7 խմէր ։ Եւ ժամանակէ մը ետքը հեղեղատը չամբիցաւ ։ վասն զի երկրի վրայ անձրև չեկաւ ։
8 Ու Տէրոջը խօսքը անոր եղաւ՝ ըսելով ։
9 Կէր ։ Սիդոնացւոց Սարեփթան գնա՝ ու հոն նստէ ։ ահա հոն մէկ որբևաբի կնիկան մը հրա-
10 մայեր եմ՝ որ քեզ կերակրէ ։ Եւ անիկայ եւ-լաւ Սարեփթա գնաց ։ ու քաղաքին դուռը հասնելով՝ ահաւասիկ որ մէկ որբևաբի կնիկ մը փայտ կը ժողվէր ։ ու զանիկայ կանչեց ՝ ու ըսաւ ։ Կ՚աղաչեմ՝ բնձի ամանով քիչ մը ջո՛ր
11 բեր որ խմեմ ։ Ու երբոր անիկայ բերելու գնաց ՝ նորէն անոր եհաւէն կանչեց ՝ ու ըսաւ ։ Հոգդ պատառ մըն ալ հաց ա՛ ու բնձի
12 բեր ։ Եւ կնիկը ըսաւ ։ Քու Տէր Աստուածդ կենդանի է որ նեղանակ չունիմ ՝ բայց միայն կարասին մէջը մէկ բուռն չափ ալիւր կայ ՝ ու կուժին մէջն ալ քիչ մը եղ կայ ։ և ահա երկու կտոր փայտ կը ժողվեմ ՝ որ երթամ զանիկայ բնձի ու իմ տղուս համար եփեմ ՝ ու
13 ուտենք ՝ ու նոթը մեռնինք ։ Ու Եղիա ա-նոր ըսաւ ։ Մի վախնար ։ գնա՝ ըսածիդ պէս րրէ ։ բայց անկէ նախ բնձի համար մէկ պզտիկ հօթ մը շինէ ՝ ու բնձի բեր ՝ և քեզի ու քո-
14 ղուդ համար ետքը շինէ ։ Քանզի Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ ։ Կարասէն ալիւրը պիտի չհատնի ՝ ու կուժէն եղը պիտի չպակսի՝ մինչև այն օրը որ Տէրը երկրի վրայ
15 անձրև տայ ։ Եւ նա գնաց ՝ ու Եղիային ըսածին պէս րրաւ ։ ու անիկայ և նա ու իր
16 ընտանիքը խել մը աաւն կերան ։ Կարասէն

Ա Տե՛ս Կ՚ղ ։ ԺԹ ։ 32 ։ Գ Թագ ։ ԺԷ ։ 24 ։ Հօհ ։ Գ ։ 4 ։
Բ Մեք ։ Ղ ։ 16 ։
Գ Հմր ։ 19 ։
Դ Հմր 13 ։
Ե Գրտ ։ ԺԷ ։ 7 ։
Զ Բ Օր ։ Է ։ 3 ։
Է Կ՚ղ ։ իա ։ 25 ։ 26 ։ Գ Թագ ։ Ժ ։ 18 ։ ԺԷ ։ 16 ։
Ը Գ Թագ ։ Ժ ։ 31 ։ 26 ։ 27 ։
Թ Գ Թագ ։ ԺԷ ։ 6 ։ ԺԸ ։ 10 ։ իա ։ 3 ։ Երեմ ։ ԺԷ ։ 2 ։
Ժ Հմր 30 ։ Կ՚ղ ։ իա ։ 25 ։
Ի Ցհս ։ Ղ ։ 26 ։
Լ Գ Թագ ։ Գ ։ 14 ։
Խ Բ Օր ։ Ժ ։ 8 ։
Ծ Յով ։ Գ ։ 25 ։
Կ Ցակ ։ Ե ։ 17 ։
Հ Երգ ։ 20 ։ Յով ։ Գ ։ 26 ։

ալևրը չհատաւ, ու կուժէն եղը չպակսեցաւ, ինչպէս որ Տէրը Եղիային ձեռքովը պատուիր էր:
17 Եւ եղաւ որ աս բաներէն ետքը՝ տանը տիկնոջը տղան հիւանդացաւ, ու անոր հիւանդութիւնը շատ ծանր էր, այնպէս որ անոր վրայ շունչ չմնաց:
18 Եւ կինը Եղիային ըսաւ. Արդ ասոնց, Աստուծոյ մարդ, ինծի հետ ի՞նչ ունիս. միթէ իմ մեղքս յիշեցընելու, ու իմ տղաս մեռցընելո՞ւ համար ինծի եկար:
19 Եւ անիկայ անոր ըսաւ. Տղադ ինծի տուր. ու զանիկայ անոր ծոցէն առաւ, և իր բնակած վերնատունը հանեց, ու զանիկայ իր անկողնին մէջը պառկեցուց,
20 Եւ Տէրոջը աղաղակելով՝ ըսաւ. Ո՛վ Տէր Աստուած իմ, իրաւցընի՞ ասոր որուն քովը ես պանդխտութեանմէ կը բնակիմ՝ պիտի չարչարես, անոր տղան մեռցընելով:
21 Եւ տղուն վրայ երեք անգամ երկընցնալով՝ ու Տէրոջը աղաղակելով, ըսաւ. Ո՛վ Տէր Աստուած իմ, կ՚աղաչեմ որ ասոր տղուն հոգին իր մարմինին դառնայ:
22 Եւ Տէրը Եղիային ձայնը լսեց. ու տղուն հոգին իր մարմինին դարձաւ, և անիկայ կենդանացաւ:
23 Եւ Եղիա տղան առաւ, ու զանիկայ վերնատունէն տունը իջեցուց, և անոր մօրը տուաւ. ու Եղիա ըսաւ. Նայէ, տղադ կենդանի է:
24 Եւ կինը Եղիային ըսաւ. Հիմաատով գիտացայ որ դուն Աստուծոյ մարդն ես, ու քու բերնիդ մէջ Տէրոջը խօսքը ճշմարիտ է:

Գ Լ· ԺԻ.

1 Ապին խիստ սաստկացած առնէր Եղիա Բաալին խորհուրդով, բարի Երդիային կը հանդիպի: 9 Երթա՝ Բաալ թագաւորը Եղիային կը բերէ: 17 Եղիա՝ Բաալը յանդիմանելով՝ երկինքին իջած կրակին միջոցովը Խառհոյին մարգարէները ամենով կ՚ընէ, 42 Եղիա ապօթքով անձրև կը տեղացընէ, ու Բաալին հետ Յեզոբելէ կ՚երթայ:

1 Եւ Շատ առնն անցնելէն ետքը՝ Տէրոջը խօսքը երրորդ տարին Եղիային եղաւ՝ ըսելով. Գնա՝ Բաաբին երեւցիր. ու հերկրի
2 վրայ անձրև պիտի տամ: Եւ Եղիա Բաաբին երեւնալու գնաց. և Սամարիայի մէջ սաստիկ սով կար:
3 Եւ Բաաբ իր տանը անտեսը Երդիան կանչեց. (ու Երդիա Տէրոջմէ շատ կը վախնար.
4 Եւ երբոր Յեզաբէլ՝ Տէրոջը մարգարէները կտրատից, Երդիա հարիւր մարգարէ առաւ, և զանոնք յիսուն յիսուն՝ քարայրներու մէջ պահից, ու զանոնք հացով ու ջրով կերակրեց:)
5 Եւ Բաաբ ըսաւ Երդիային. Երկրի կրից մէջ եղած բոլոր ջուրի աղբիւրներուն ու բոլոր հեղեղատներուն քովերը պտըտինք, գուցէ որ խոտ գտնենք, և ձիերը ու ջորիները ապրեցընենք, ու բոլոր անասուններէն չկորսընենք:
6 Եւ անոնք երկիրը իրենց մէջը բաժնեցին՝ պտըտելու համար. Բաաբ մէկ ճամբայէ մինակ գնաց, ու Երդիան մէկ ուրիշ ճամբայէ մինակ գնաց:
7 Ու երբոր Երդիա ճամբուն մէջն էր, ահա Եղեան անոր դիմացը եկաւ. ու Բ՚երթա զանիկայ ճանչցածին պէս՝ իր երեսին վրայ իյնաւ ու ըսաւ. Երդիաք իմ տէրս Եղեան դո՞ւն ես:
8 Ու Եղե՞ա անոր ըսաւ. Ես եմ. գնա՝ քու տիրոջդ ըսէ՝ թէ Ահա Եղեան կու՞ գայ:
9 Եւ անիկայ ըսաւ. Ես ի՞նչ մեղք գործեր եմ, որ դուն քու ծառադ Բաաբին ձեռքը կը մատնես, որ զիս մեռցընէ: Քո՛ Տէր Աստուածդ կենդանի է որ՝ մէկ ազգ մը կամ թագաւորութիւն մը չմնաց, ուր որ իմ տէրս՝ քեզ փնտռելու համար խրկած չըլլայ. ու երբոր Ազգ ըսին, ան թագաւորութեանը կամ ան ազգին երդում բնել տուաւ՝ որ քեզ գտած չեն. Եւ հիմա դուն կ՚ըսես. Գնա՝ քու տիրոջդ ըսէ՝ թէ ահա Եղեան կու՞ գայ. Ու կրնայ որ ես քու քովէդ երթալէս ետքը՝ Տէրոջը Հոգին քեզ իմ չգիտցած տեղը փոխադրէ, ու ես գացած Բաաբին պատմած ըլլալով՝ երբոր քեզ չգտնէ, զիս պիտի մեռցընէ. ու ես քու ծառադ տղայութենէս ի վեր Տէրոջմէ կը վախնամ:
13 Իմ բրածս իմ տիրոջս հաղատմուեցա՞ւ, թէ երբոր Յեզաբէլ Տէրոջը մարգարէները սպաննեց, ես Տէրոջը մարգարէներէն հարիւր մարդ՝ յիսուն յիսուն քարայրներու մէջ պահեցի, ու զանոնք հացով ու
14 ջրով կերակրեցի: Եւ հիմա դուն կ՚ըսես. Գնա՝ ու տիրոջդ ըսէ՝ թէ Ահա Եղեան կու՞
15 գայ. ու անիկայ զիս պիտի մեռցընէ: Եւ Եղիա ըսաւ. Զօրութեանց Տէրը որուն առջևը կը կայնիմ, կենդանի է, որ այսօր անոր պիտի երեւնամ:
16 Եւ Երդիա՝ Բաաբին առջևը եկաւ, ու անոր պատմեց. ու Բաաբ՝ Եղեան դիմաւորելու
17 գնաց: Եւ Բաաբ՝ Եղեան տեսածին պէս, Բաաբ անոր ըսաւ. Իսրայէլը նեղութիւն
18 մէջ ձգողը դո՞ւն ես: Ու անիկայ ըսաւ. Իսրայէլը ես չնեղցի, հապա դուն ու քու հօրդ տունը. Բաալի Տէրոջը պատուիրանքները թողուցիք, ու Բահաղիմին եւէն գացիք:
19 Եւ հիմա խրկէ, ու բոլոր Իսրայէլը և Բահաղին չորս հարիւր յիսուն մարգարէները, ու Յեզաբելին սեղանէն ուտող Աստարովթի չորս հարիւր մարգարէները Կարմեղոս լեռը ժողվէ: Եւ Բաաբ բոլոր Իսրայէլի որդւոցը խրկեց, ու մարգարէները Կարմեղոս լեռը ժողվեց:
21 Ու Եղիա բոլոր ժողովուրդին մօտեցաւ, ու ըսաւ. Մինչև ե՞րբ երկու մտքի վրայ

ղ Տե՛ս Վրա. ե. 8:
է ի Թագ. ի. 34, 35:
ը Ներ. ժա. 35:
թ Ցօհ. ի. 2: ԺՀ. 30:

ժ Վրա. ի. 25: Հատ. ե. 17:
ի Ի Օր. ԺԲ. 12:
լ ի Թագ. ի. 16: Եղեկ. ի. 13, 14: Պատ. ի. 1:

պոր. ի. 39:
ր Հեռ. է. 25: Պոր. ԺՀ. 20:
ս Վրա. իա. 20:
վ Ի Պտ. ի. 2:

տ Վրա. ԺՀ. 33:
ր Հեռ. ԺԲ. 26:
ց Վրա. ԺԲ. 6:
փ ի Թագ. ԺԷ. 41: Պատ. ի. 24:

կը կապաք • թէ որ Նհոախան Աստուած է , անոր
հետևէն գացէք , իսկ թէ որ Հահաղը Աստուած
է , հանոր հետևէն գացէք • և ժողովուրդը բը-
22 նաւ պատասխան մը չտուաւ անոր : Ու Ե-
զեկիա ժողովուրդին բսաւ • Ցերօջը մարգարէն՝
ես միայն մնացի , եւ Հահաղին մարգարէները
23 հարս հարիւր յիսուն մարդիկ են : Ուրեմն մեզի
երկու զուարակ տրուի • ու զուարակին մէկը
անոնք իրենց համար ընարին , ու կտոր կտոր
ընեն , և զանիկայ փայտերու վրայ դնեն , բայց
24 կրակ չդնեն • ու մէկալ զուարակը ես պատ-
րաստեմ , ու զանիկայ փայտերու վրայ դնեմ ,
բայց կրակ չդնեմ : Ե՛ս գուք ձեր աստուծոյն
անունը կանչեցէք , ես ալ Նհոախային անունը
կանչեմ • ու եկրակով պատասխան տուող աս-
տուածը՝ Աստուած անիկայ է • և բոլոր ժողո-
վուրդը պատասխան տուին ու բսին • Այս խօս-
քը բարի է :
25 Ու Եղեա՝ Հահաղին մարգարէներուն բսաւ •
Ձեզի զուարակներուն մէկը ընարեցէք , ու ա-
ռաջ գուք րնէք • վասն զի դուք շատեր էք •
ու ձեր աստուծոյն անունը կանչեցէք , բայց
26 կրակ մի դնէք : Ե՛ս անոնք իրենց տրուած
զուարակը առին , ու պատրաստեցին • և ա-
ռաւօտէն մինչև կէս օրը Հահաղին անունը
կանչեցին , ու բսին • Ո՛վ Հահաղ՝ մեզի պա-
տասխան տուր • բայց ձայն չկար , ու պա-
տասխան տուող չկար • և անոնք իրենց շինած
27 սեղանին քովը կը յամրկրտէին : Ու կրօր կէս
օր եղաւ , Եղեա զանոնք ծաղր ընելով բսաւ •
Աղաղակեցէք ձայնով կանչեցէք • քանզի անիկայ աս-
տուած է , գուցէ խօսակցութիւն մը ունի ,
կամ զբաղած է , կամ ճամրորդութիւն կ՚ընէ ,
կամ գուցէ քնացած է , ու պէտք է որ ար-
28 թընայ : Եւ անոնք բարձր ձայնով կը պո-
ռային • ու իրենց սովորութեանը պէս՝ դա-
նակներով ու գեղարդներով իրենց մարմինները
կը կարէին , մինչև որ իրենց վրայէն արիւն կը
29 վազէր : Ու կրօր կէս օրը անցաւ , մինչև ե-
րեկոյան զոհին ատենը մարգարէութիւն ըրին •
ու ձայն չկար , ու պատասխան տուող չկար ,
ու մտիկ ընող չկար :
30 Ան ատենը Եղեա բոլոր ժողովուրդին բսաւ •
Ինձի մօտեցեք • ու բոլոր ժողովուրդը անոր
մօտեցաւ • Եւ անիկայ Ցերօջը փլած սեղա-
31 նը նորոգեց : Ու Եղեա տասներկու քար ա-
ռաւ Յակոբին որդւոցը յեղերուն թիւովը , ո-
րուն Ցերօջը խօսքը եղաւ՝ բսելով • Իսրա՛ա-
32 նեղ Իսրայէլ ըլլայ • Եւ ան քարերով Ե-
րոջը անուանը սեղան շինեց , ու սեղանին բո-

ր Ցճս Հնս • իգ • 15 :
ս ՊՂ • ժթ • 10 , 14 :
տ Հմր 19 :
ր Հմր 38 , ա Ար • իա • 26 :
ց Սաղ • ճժե • 5 : Նրեմ • ժ • 5 : ա Կող • բ • 4 : ժբ • 2 :
• Կամ վրայ

† Կամ մուտ մուտք
ձ ՊՂ • ժթ • 28 : բ Օր • ժդ • 1 :
յ Հմր 26 :
ղ ՊՂ • ժթ • 10 :
ճ Ելն • ԼԵ • 28 : ԼՂ • 10 : Ա Թագ • ժԷ • 34 :
ֆ ՊՂ • ա • 6 , 7 , 8 :

լորտիքը մէկ փոս մը ըրաւ , որ երկու գրիւ
33 չափ հունար կ՚առնէր : Եւ փայտերը շարեց ,
ու զուարակը կտոր կտոր ըրաւ , և փայտերուն
34 վրայ դրաւ • Ու բսաւ • Ջորս սափոր լեցուն
ջուր բերէք , ու ողջակէզին վրայ ու փայտե-
րուն վրայ թափեցէք • ու բսաւ • Երկրորդ
անգամ անանկ ըրէք , ու երկրորդ անգամ ա-
նանկ ըրին • ու բսաւ • Երրորդ անգամ անանկ
35 ըրէք • ու երրորդ անգամ անանկ ըրին : Եւ
ջուրը սեղանին բոլորտիքը քաշեց , ու փոսն
ալ ջրով լեցուեցաւ :
36 Եւ Էլիա՝ն զոհին մատուցուելու ատենը՝
Եղեա մարգարէն մօտեցաւ ու բսաւ • Ո՛վ Ե-
հովայ Աստուած Աբրահամու , Իսահակայ և
Իսրայէլի , այսօր գիտցուի որ Իսրայէլի մէջ
Աստուած դուն ես , ու ես քու ծառադ եմ ,
37 և ես քու բոլոր բաներդ քու խօսքովդ ըրի • Ինձի
պատասխան տուր՝ ով Տէր , ինձի պատասխան
տուր • ու ան ժողովուրդը գիտնայ թէ դուն
ես Աստուածը՝ ով Տէր , և թէ անոնց սիրտը
38 ետ դարձընողը դուն ես : Ան ատենը Ցերօջին
կրակ իջաւ , և ողջակէզը ու փայտերը և քա-
րերը ու հողը այրեց , ու փոսին մէջին ջուրն ալ
39 լափեց : Եւ բոլոր ժողովուրդը ան բանը տես-
նելով՝ երեսի վրայ ինկան , ու բսին • Ե՛հո-
վան է Աստուածը , Եհովան է Աստուածը :
40 Ու Եղեա անոնց բսաւ • Հահաղին մար-
գարէները բռնեցէք , ո՛ր անոնցմէ մարդ մը չա-
զատի • և զանոնք բռնեցին • ու Եղեա զանոնք
Կիսոն հեղեղատը իջեցուց , և Հոն զանոնք
մեռցուց :
41 Ու Եղեա Աքաաբին բսաւ • Վե՛ր ելլէ ,
կե՛ր ու խմէ • վասն զի ՚ձանձրեւի ոտնաձայն՚
42 կայ : Եւ Աքաաբ ուտելու ու խմելու ելաւ ,
ու Եղեա Կարմելոս լե՛ռանը գլուխը ելաւ ,
Հոն գետինը ծռեցաւ , ու երեսը ծունկերուն
43 մէջը դրաւ • Եւ իր մանչուն բսաւ • Ե՛լիա
ելլ , ո՛ր դէպ՚ի ծովակողմը նայէ • և անիկայ
ելաւ նայեցաւ , ու բսաւ • Հոն մը չկայ • ու
44 Եղեա եօթը անգամ՝ Նորէն գնա՝ բսաւ : Ու
եօթներորդ անգամին բսաւ • Ահա ծովէն՝ մար-
դու թաթի չափ պզտիկ ամպ մը կ՚ելլէ , ու
անիկայ բսաւ • Ելլէ՛ , Աքաաբին բսէ՛ • Կառքդ
45 լծէ՛ ու իջի՛ր , որ անձրեւի չբռնուիս : Ու մինչև
ասդին անդին պտտնուելը՝ երկինքը ամպերով
մթընցաւ , և հով կար • ու մեծ անձրեւ եղաւ :
46 Ու Աքաաբ հնծաւ , Յեզրայէլը գնաց : Եւ
Ցերօջը ձեռքը Եղեային հետ եղաւ • ու ա-
նիկայ ՚իր մէջքը պնդեց , ու մինչև Յեզրայե-
լին դուռը Աքաաբին առջևէն վազեց :

ր Ցճս Կատ • ղ • 20 :
ս Հմր 32 , 38 :
տ Ելն • գ • 6 :
ր ՊՂ • ը • 43 : գ Թագ • ժԹ • 19 : Սաղ • ձգ • 18 :
ց Թագ • ժդ • 28 :
• Կ՚ել • թ • 24 : Կատ • ղ • 21 : ա Ար • իա • 26 : բ Ար • է • 1 :
գ Հմր 24 :
ե Թագ • ժ • 25 :
զ Բ Օր • ժգ • 5 : ժը • 20 :
‡ Կամ չատ անձրեւի ձայն
է Հեսկ • ե • 17 , 18 :
ը Թագ • գ • 29 : իթ • 1 :

—

ԳԼ· ԺԹ

1 Նղման Յեզաբելին ապառնալիքէն տեղեակ՝ դէպ՚ի Խորսաբէէ կը փախչի ։ 4 Ընտպատին մէջ իր կեանքէն զղջացած ըլլալով՝ հրեշտակ մը զանիկայ կը մխիթարէ ։ 9 Խորէբի վրայ Աստուած Եղիային կ՚երեւնայ , ու զանիկայ կը խրկէ որ Ազայէլը , Յեհուն ու Նղիսէն օծէ ։ 19 Եղիսէ իր բարեկամներէն պատուելով՝ Եղիային կ՚երթայ ։

1 Եւ Աքաաբ՝ Եղիային բոլոր ըրածը , ու ա-
նոր՝ բոլոր մարգարէները սրով մեռցնելը
2 Յեզաբելին պատմեց : Ու Յեզաբէլ պատ-
գամաւոր մը խրկեց Եղիային՝ ըսելով . Աս-
տուածները այսպէս՝ ու ասկէ աւելի ընեն ին-
ձի , թէ որ վաղը աս ատենս քու անձդ անոնց
մէկուն անձին տեղը չդնեմ :
3 Ու Եղէա *աս բանը տեսնելով՝ եւ իր
անձին ապրուստը համար գնաց , և Յու-
դայի Խորսաբէէն մնաւ , ու իր մանչը Հոն ձգեց :
4 Եւ ինքը անապատին մէջ մէկ օրուան ճամբայ
գնաց , ու գիհիի մը տակ նստաւ . և Տ՚ըրտանց
մեռնիլ ուզեց , ու ըսաւ . Ալ հերիք է , ով Տէր ,
առ իմ հոգիս . քանզի ես իմ հայրերէս լաւ
5 չեմ : Ու գիհիի մը տակ պառկեցաւ քնացաւ .
և ահա մէկ հրեշտակ մը անոր դպաւ , ու ա-
6 նոր ըսաւ . Յարի կեր : Ու նայեցաւ .
և ահա գլխուն քովը Տ՚մոխիրի տակ եփուած
շօթի՝ մը ու մէկ կուժ ջուր կար . ու կերաւ
7 խմեց , ու նորէն պառկեցաւ : Եւ Տէրոջը հր-
եշտակը դարձաւ երկրորդ անգամ՝ անոր դը-
պաւ , ու անոր ըսաւ . Յարի կեր . քանզի Տ՚քու
8 Երկայն՝ ճամբադ՝ շատ է : Եւ անիկայ յարա ,
կերաւ ու խմեց . և ան կերակուրին ուժովը
Տ՚քառասուն օր ու քառասուն գիշեր գնաց , ո-
մինչև Խորեբ Տ՚Աստուծոյ լեռը հասաւ :
9 Եւ հոն քարայրը մտաւ , ու գիշերը հոն
մնաց . և ահա Տէրոջը խօսքը անոր եղաւ՝ ըսե-
10 լով . Ո՛վ Եղիա՝ հոս ի՞նչ բան ունիս : Ու
անիկայ ըսաւ . Ը՚Օ,օրաց Տէր Աստուծոյն հա-
մար մեծ նախանձաւորութիւն ունեցայ . Տ՚քան-
զի Իսրայէլի որդիքը քու ուխտդ թողուցին ,
քու սեղանները փլցուցին , ու Տ՚քու մարգարէ-
ներդ սրով մեռցուցին . ու Տ՚միայնակ ես մնացեր
եմ , և իմ անձս ալ կը փնտռեն՝ որ զանիկայ
11 վերցընեն : Ու անոր ըսաւ . Ելլէր ու Տ՚լեռը
Տէրոջը առջեւը կայնէ : Եւ ահա Տէրը կ՚անցնէր .
ու Տէրոջը առջեւէն լեռները քակող ու ապա-
ռաժները կոտրող Տ՚մեծ ու սաստիկ հով եղաւ .
Բայց Տէրը ան հովին մէջը չէր . և հովին ետեւէն
գետնաշարժ եղաւ . Բայց Տէրը գետնաշարժին
12 մէջը չէր . Ու գետնաշարժին ետեւէն կրակ ե-

ղաւ . Բայց Տէրը կրակին մէջը չէր . և կրա-
կին ետեւէն մեղմ՝ ո՛ր բարակ ձայն մը կը լսո-Էր :
13 Ու Եղիա զանիկայ լսածին պէս՝ Տ՚իր վերար-
կուացը երեսը ծածկեց , ու ելաւ քարայրին բե-
րանը կայնեցաւ . Տ՚և ահա անոր մէկ ձայն մը
Էկաւ , ու ըսաւ . Ո՛վ Եղիա՝ հոս ի՞նչ բան
14 ունիս : Տ՚Ու անիկայ ըսաւ . Ը՚Օ,օրաց Տէր Ա-
ստուծոյն համար մեծ նախանձաւորութիւն ու-
նեցայ . քանզի Իսրայէլի որդիքը քու ուխտդ
թողուցին , քու սեղանները փլցուցին , ու քու
մարգարէներդ սրով մեռցուցին . ու միայնակ ես
մնացեր եմ , և իմ անձս ալ կը փնտռեն՝ որ
15 զանիկայ վերցընեն : Ու Տէրը անոր ըսաւ .
Դնա՝ քու ճամբադ դարձիր , և Դամասկոսի
անապատին ճամբայէն երթալով՝ Ազայէլը Ա-
16 սորւոց վրայ թագաւոր օծես . Նե Նամսիի
որդին Յեհուն Իսրայէլի վրայ թագաւոր օծես .
ու Աբէլմաուլայէն եղող Սափատի որդին Ե-
17 ղիսէն՝ քու տեղդ մարգարէ օծես : Եւ Ազիսի
ըլլայ թէ՝ ով որ Ազայէլին սուրէն ազատի ,
Յեհուն պիտի մեռցընէ զանիկայ , ու ով որ Յե-
ուին սուրէն ազատի , Եղիսէն պիտի մեռցընէ
18 զանիկայ . Բայց ես Իսրայէլէն եօթը հազար
Տարէ Պահեցի , այնոնց բոլոր անունք որ Բա-
ղին առջեւը ծունկ չբերած չեն , ու զանիկայ
բերնով պագած չեն :
19 Նե անկէ գնաց ու Սափատի որդին Եղի-
սէն գտաւ , որ արտ կը վարէր , իր առջեւը
տասներկու զոյգ եղներ ուղեկալով , ու ինքը
երկոտասաներորդին հետն էր . ու Եղիա անոր
քովէն անցնելով՝ իր վերարկուն անոր վրայ ձը-
20 գեց . Ընտանեն եղները թողուց , ու
Եղիային հետէն վազեց , ու ըսաւ . Տ՚Հրամեն
տուր՝ որ երթամ հայրս ու մայրս համբուրեմ ,
ու քու հետդ գամ . ու Եղիա անոր ըսաւ .
Դնա՝ դարձիր . քանզի ես քեզի ի՞նչ ը-
21 րի : Նե անոր քովէն դարձաւ , ու եղներուն
մէկ զոյգը բռնեց մորթեց , ու եղներուն գոր-
ծիքներովը Տ՚անոնց միսը եփեց . և ժողովուրդին
տուաւ , ու կերան . և ինքը ելաւ Եղիային ե-
տեւէն գնաց , ու անոր ծառայութիւն կ՚ընէր :

ԳԼ· Ի

1 Ռ՚ննադաբ՝ Ը՚քաարը իրեն հնազանդեցընելը բաւական
չսեպելով՝ Սամարիան կը պաշարէ ։ 13 Մէկ մարգարէի
մը խրատովը՝ Սորիք կը ջարդուին ։ 22 Ը՚ն մարգարէին
առաջուց Ը՚քաարին իմացուցածին պէս՝ Սորիք գաշ-
նութուն ապաւինելով՝ Ափեկի մէջ անոր դէմ պատերազ-
մելու կու գան ։ 28 Մարգարէին խօսքովը ու Աստուծոյ
նախասահմանութեամբը Սորիք նորէն կը զարնուին ։
31 Սորոց նուաճեալին եւս՝ Ը՚քաար մէկ դաշինքով մը
Ռ՚ննադաբը կը խրկէ ։ 35 Մարգարէ մը կալանաւորի մը

ա Կ՚Ե· ժը· 40 ։
բ Հռու· ի՛· 17 ։ Կ՚Ե· ի՛· 10։
գ Այո՛ վախնալով՝
դ Թագ· ժի՛· 15 ։ Յովե· գ· 3, 8 ։
ե Նէր · կայծերու չօթի
զ Նէր · ճամպան քեզմէ
է Նէ՛· Լգ· 28 ։ ը Օր· ի՛· 9, 18 ։ Պատ· գ· 2 ։
թ Նէ՛· գ· 1 ։
ժ Թագ· ի՛· 11, 13 ։ Պաշ· կի՛· 9 ։
ի Հռու· ժի՛· 3 ։
լ Կ՚Ե· ժը· 4 ։
խ Կ՚Ե· ժը· 22 ։ Հռով· ժի՛· 3 ։
ծ Նէ՛· ի՛· 12 ։

ձ Նէ՛· գ· 6 ։ Նա· դ· 2 ։
ղ Հմր 9 ։
ճ Հմր 10 ։
ռ Տ՚ո դ Թագ· ը· 12, 13 ։
ն դ Թագ· ի՛· 1—3 ։
շ Պաո· դ· 27 ։
ո դ Թագ· ը· 12 ։ ի՛· 14, իէ ։ ճ· 6, իէ ։ ժդ· 3 ։
չ Տ՚ո Ա՛մո· դ· 5 ։
պ Հռով· ժի՛· 4 ։
ջ Այո՛ պիտի պահեմ,
ռ Տ՚ո Ա՛մո· ժդ· 2 ։
ս Պատ· ը· 21, 22 ։ Պաո· ի՛· 61, 62 ։
վ Ը՚ Թագ· իդ· 22 ։

ստակով Աքաաբին դառաստանը իրեն կարէ տալով՝ անոր դէմ եղած Ասուրոյ դառաստանը կ'իմացընէ։

1 Եւ Ասորւոց Բենադադ թագաւորը իր բոլոր զօրքերը ժողվեց ։ և իր հետը երեսունուերկու թագաւոր կար ։ ու ձիերով ու կառքերով եկաւ Սամարիան պաշարեց ։ և անոր հետ պա-
2 տերազմ ըրաւ ։ Եւ Իսրայէլի Աքաաբ թագաւորին դեսպաններ խրկեց քաղաքին մէջը ։
3 Ու անոր ըսաւ ։ Բենադադ այսպէս կ'ըսէ ։ Քու արծաթդ ու ոսկիդ իմ է ։ ու քու կիներդ
4 ու զեղեցիկ որդիներդ իմ են ։ Եւ Իսրայէլի թագաւորը պատասխան տուաւ ու ըսաւ ։ Ո՛վ տէր իմ թագաւոր՝ քու ըսածիդ պէս՝ ես ալ քուկդ եմ ու իմ ամէն ունեցածս ալ ։
5 Եւ դեսպանները նորէն հասն ըսին ։ Բենադադ այսպէս կ'ըսէ ։ Իմ քեզի դարձ խրկեցի ու ըսի որ քու արծաթդ ։ քու ոսկիդ ։ քու
6 կիներդ ու քու որդիներդ ինձի տաս ։ Այլ վաղը ասատներս իմ ծառաներս քեզի պիտի խրկեմ ։ և քու տունդ ։ ու քու ծառաներուդ տուները աղէկ մը աչքէ պիտի անցընեն ։ և քու աչքերուդ առջեւը պատուական սեպուած բոլոր
7 բաները *ձեռքերնին պիտի առնեն ։ Ես տունը Իսրայէլի թագաւորը երկրին բոլոր ծերերը կանչեց՝ ու ըսաւ ։ Հիմա գիտցէք ու տեսէք ։ որ ասիկայ չարութիւն կուզէ ընել ։ վասն զի իմ կիներուս ։ ու որդիներուս ։ ու արծաթիս և ոսկիիս համար ինձի խրկեց ։ ու ես անոր
8 չէ ըսած ։ Եւ բոլոր ծերերը ու բոլոր ժողովուրդը անոր ըսին ։ Կանչէ մի դներ ։ ու չհանձնա-
9 ռուս մի ըլլար ։ Ընդհայ ալ Բենադադին դեսպաններուն ըսաւ ։ Իմ թագաւոր տիրոջս ըսէք ։ Ընչի անգամին քու ծառայիդ ինչ հըրամայեց որ խրկեցիր ։ անդհայ պիտի ընեմ՝ բայց առ բանը չեմ կրնար ընել ։ ու դեսպանները գացին ։ և առ պատասխանը տարին անոր ։
10 Ու Բենադադ խրկեց անոր՝ ու ըսաւ ։ Աստուածները ինձի այսպէս՝ ու ասկէ աւելի ընեն ։ թէ որ Սամարիայի հողը *իմ հետևէս
11 եկող բոլոր զօրացս ափերուն օգտէ ։ Եւ Իսրայէլի թագաւորը պատասխան տուաւ ։ ու ըսաւ ։ Ընոր այսպէս ըսէք ։ Իր զէնքը մէջքը կապողը՝ զանդհայ մէջքէն հանողին պէս չպար-
12 ծի ։ Եւ անդհայ էր հեծող թագաւորներուն հետ վրաններու մէջ *կը խմէր ։ և առ խօսքը լսածին պէս՝ իր ծառաներուն ըսաւ ։ Պատրաստուեցէք ։ ու քաղաքին դիմացը պատրաստուեցան ։
13 Եւ ահա մէկ մարգարէ մը Իսրայէլի Աքաաբ թագաւորին մօտեցաւ՝ ու ըսաւ ։ Տէրը այսպէս կ'ըսէ ։ Հոդը առ մեծ բազմութիւնը տեսար ։ ահա †ես այսօր անդհայ քու ձեռքդ
14 պիտի տամ ։ որ գիտնաս թէ Տէրը ես եմ ։ Եւ Աքաաբ ըսաւ ։ Որո՞ւն ձեռքովը ։ ու անդհայ ըսաւ ։ Տէրը այսպէս կ'ըսէ ։ Գաւառաց իշխաններուն մանչերուն ձեռքովը ։ Եւ ըսաւ ։ Պատերազմը ո՞վ սկսի ։ ու անդհայ ըսաւ ։
15 Դուն ։ Եւ գաւառաց իշխաններուն մանչերը համրեց ։ ու երկու հարիւր երսունուերկու հոգի էին ։ և անոնցմէ ետքը բոլոր ժողովուրդը՝ բոլոր Իսրայէլի որդիքը համրեց ։ ու եօթը հա-
16 զար հոգի էին ։ Եւ առտնք կէսօրին եկան ։ բայց Բենադադ խմելը ու անոր օգնական թագաւորները ։ ան երսունուերկու թագաւորները
17 վրաններու մէջ *խմելով կը գինովնային ։ Եւ առաջ գաւառաց իշխաններուն մանչերը եկան ։ ու Բենադադ մարդ‡ղկնէք խրկեց ։ որոնք անոր պատմեցին թէ Սամարիայէն մարդիկներ եկան ։
18 Ու անդհայ ըսաւ ։ Թէ որ անոնք խաղաղութեան համար եկան ։ զանոնք ողջ բռնեցէք ։ ու թէ որ պատերազմելու եկան ։ զանոնք ողջ
19 բռնեցէք ։ Եւ առ գաւառաց իշխաններուն մանչերը՝ ու անոնց հետևէն զացող զօրքը՝ քա-
20 ղաքէն դուրս եկան ։ Եւ ամէն մարդ իր †դիմացը եղողը՝ զարկաւ ։ ու Ասորիները փախան ։ և Իսրայէլը զանոնք հալածեց ։ ու Ասորւոց Բենադադ թագաւորը ձիի վրայ հեծած՝ *հետ
21 Ղ ձիաւորներով ազատեցաւ ։ Եւ Իսրայէլի թագաւորը եկաւ ։ ու ձիերը ու կառքերը զարկաւ ։ ու Ասորիները մեծ կոտորածով մը զարկաւ ։
22 Եւ մարգարէն Իսրայէլի թագաւորին մօտեցաւ ։ ու անոր ըսաւ ։ Գնա՝ ուժդիդ եր ։ ու գիտցիր ու տես թէ ինչ պիտի ընես ։ Վասն զի եկող տարի Ասորւոց թագաւորը քու վրադ պիտի գայ ։
23 Եւ Ասորւոց թագաւորին ծառաները անոր ըսին ։ Անոնց աստուածները լեռներու աստուածներ են ։ անոր համար մեզի յաղթեցին ։ բայց թէ որ անոնց հետ դաշտի մէջ պատերազմինք ։ անտարակոյս անոնց կը յաղթենք ։
24 Այրեմ առ բանը ըրէ ։ թագաւորներուն ամէն մէկը իր տեղէն հանէ ։ ու անոնց տեղը նա-
25 խարարներ դիր ։ Եւ դուն քեզմէ կորսուած զօրքին չափ զօրք ։ ու ձիերուն չափ ձիեր ։ ու կառքերուն չափ կառքեր *պատրաստէ քեզի ։ և անոնց հետ դաշտի մէջ պատերազմինք ։ անտարակոյս անոնց կը յաղթենք ։ ու անդհայ ա-
26 նոնց խօսքը մտիկ ընելով այնպէս ըրաւ ։ Եւ հետևեալ տարին՝ Բենադադ՝ Ասորիները համրեց ։ ու †Աֆեկ եկաւ Իսրայէլի հետ պատե-
27 րազմելու համար ։ Իսրայէլի որդիքն ալ համրուեցան ու §պատրաստուեցան ։ ու զանոնք դիմաւորելու գացին ։ և Իսրայէլի որդիքը առնոց դիմացը՝ այծերու երկու երամակներու պէս բանակ կազմեցին ։ բայց Ասորիները երկիրը լեցուցին ։
28 Եւ Աստուծոյ մարդը եկաւ ։ ու Իսրայէլի թագաւորին հետ խօսեցաւ՝ ու ըսաւ ։ Տէրը

---

* Եբր. ձեռքերնուն մէջ դընելով
ա Գնա. ժթ. 2։
բ Եբ. ժա. 8։ Գատ. է. 10։
գ Ա՛մբ 16։
դ Ա՛մբ 28։
ե Եբ. Ա՛մբ 12։ Գնա. ժգ. 9։
† Եբր. մարդը
զ Բ թագ. ժա. 1։
է Եբր. համրէ
ը Հես. ժգ. 4։
§ Կամ պատրաստ առին։

այսպէս կ'ըսէ • Արդ հետեւ Ասորիները ըսին
թէ Ադհոլամ լեռներու Աստուած է , ու հո-
վիտներու Աստուած չէ , ասոր համար [ը]զօրք
աս մեծ բազմութիւնը քու ձեռքդ պիտի մատ-
29 նեմ , որ գիտնաք թէ ես եմ Տէրը : Եւ ի-
րարու դէմ եօթը օր բանակեցան • ու եօթնե-
րորդ օրը պատերազմ եղաւ , և Իսրայէլը որդիքը
մէկ օրուան մէջ՝ Ասորիներէն հարիւր հազար
30 հետեւակ զօրք զարկին • Ու մնացածները Ափէկ
քաղաքը փախան • և ան մնացած քսանեւեօթը
հազար մարդիկներուն վրայ պարիսպը ինկաւ : Ու Բենադադ փախաւ , ու քաղաքին մէջ
[ը]ամենակէ սենեակ մտաւ :
31 Եւ անոր ծառաները անոր ըսին • Ընդ մենք
լսեր ենք որ Իսրայէլի տանը թագաւորները ո-
ղորմած թագաւորներ են • Հիմա [ը]մէջքերնիս
քուրձեր , ու գլուխնիս չուաններ դնենք , և Իս-
րայէլի թագաւորին առջեւը ելլենք , գուցէ քու
32 անձդ ապրեցընէ : Ու մէջքերնին քուրձեր , ու
գլուխնին չուաններ կապեցին , և Իսրայէլի
թագաւորին գացին ու ըսին • Ձեր ծառայ Բենադադը կ'ըսէ • Կ'աղաչեմ , թող անձս
ապրի : Ու անիկայ ըսաւ • Դեռ ան[ը]կէ ան
33 անիկայ իմ եղբայրս է : Եւ ան մարդիկները
ասիկայ յաջողութիւն սպասելով՝ անոր բերնէն
աս խօսքը առածնուն պէս , շուտով պատաս-
խան տուին • Ձեր եղբայրդ Բենադադը հոս
է : Ու անիկայ ըսաւ • Գացէք զանիկայ բե-
րէք : Ու երբոր Բենադադը անոր եկաւ , զանի-
34 կայ իր կառքին մէջը առաւ : Ըն ալ անոր ըսաւ •
Իմ հօրս քու հօրմդ առած քաղաքները կո-
տամ , ու դուն Դամասկոսի մէջ քեզի համար
հրապարակներ ունենաս , [ը]նչպէս որ իմ հայրս
Սամարիայի մէջ ունեցաւ : Ու [ը]անիկայ ը-
սաւ • Ես ալ աս դաշինքով քեզ կ'արձակեմ.
ուստի անոր հետ դաշնակցութիւն ըրաւ , ու
զանիկայ արձակեց :
35 Եւ [ը]մարգարէից որդիներուն մէկը [ը]Տէրոջը
խօսքովը իր ընկերին ըսաւ • Ձ[ը]նորհք ըրէ ,
զիս զարկ • ու ան մարդը անիկայ զարնել չու-
36 զեց : Եւ անիկայ ըսաւ անոր • Տէրոջը խօս-
քին [ը]ղազանդութիւն չընելուդ համար , ահա
իմ քովէս գացածիդ պէս , քեզ մէկ առիւծ մը
պիտի սպանէ : Ու անիկայ անոր քովէն ըր-
նաց , ու մէկ առիւծ մը [ը]զանիկայ գտաւ , ու
37 սպանեց : Ետքը անիկայ մէկ ուրիշ մարդ մը
գտաւ , ու անոր ըսաւ • Ձ[ը]նորհք ըրէ , զիս
զարկ • ու ան մարդը զանիկայ զարկաւ , ու
38 զարնելով վիրաւորից : Եւ ան մարգարէն գը-
նաց ճամբուն վրայ թագաւորին սպասից , ու
չճանչցուելու համար աչքերուն վրայ *ծածկոց
39 մը դրաւ : Ու [ը]երբոր թագաւորը անկէ կ'անց-
նէր , թագաւորին աղաղակելով ըսաւ • Ձեր
ծառայ պատերազմին մէջը գնաց , և ահա մէկ
մարդ մը պատերազմէն դուրս ելլելով , [ը]ինձի
մարդ մը բերաւ , ու ըսաւ • Ես մարդը պահէ •
թէ որ ասիկայ մէկ կերպով մը կորսուելու ըլ-
լայ , [ը]քու անձդ անոր անձին տեղը պիտի ըլ-
լայ , կամ տաղանդ մը արծաթ պիտի [ը]վճա-
40 րես : Ու երբոր ծառայ աս ու դին դործ-
քով զբաղեր էի , անիկայ կորսուեցաւ : Եւ
Իսրայէլի թագաւորը անոր ըսաւ • Ձեր դա-
տաստանդ այդպէս է , [ը]ինքդ որ դուն [ը]ո-
41 [ը]րոշեցիր վճռեցիր : Ու անիկայ շուտով մը
ծածկոցը աչքերուն վրայէն հանեց • ու Իսրայէ-
լի թագաւորը իմացաւ որ անիկայ մարգարէ-
42 ներէն մէկն է : Եւ անիկայ ըսաւ անոր • Տէրը
այսպէս կ'ըսէ • [ը]Որովհետեւ դուն իմ [ը]ղղուած
մարդս [ը]ձեռքէդ ազատ արձակեցիր , անոր
համար քու անձդ անոր անձին տեղը , ու քու
ժողովուրդդ անոր ժողովուրդին տեղը պիտի
43 բռնայ : Եւ Իսրայէլի թագաւորը ջիրխոր կոտ-
րած ու նեղացած՝ իր տունը դարձաւ , ու Սա-
մարիա եկաւ :

Գ Լ • Ի Ը

1 Աքաաբ՝ յիզաբելով Նաբովթին այգին ձեռք բերել , կը
սպանի , 5 Եղիայէ Նամանեան գրելով Նաբովթին դէմ ,
անիկայ հայհոյութեան միջոցով կ'ամբաստանուի , ու կը
դատապարտուի : 15 Աքաաբ իրեն կ'առնէ ան այգին : 17
Ադիա՝ Աքաաբին ու Եղիայէին դէմ Աստուծոյ դատաս-
տանները կը ծանուցանէ : 25 Ջար Աքաաբը կ'ապստա-
մբէ • ան պատճառով Աստուած անոր դատաստանը կ'ա-
ջողցնէ :

1 Եւ աս բաներէն ետքը՝ Եզրայէլացի [ը]Նա-
բովթը Սամարիայի Աքաաբ թագաւորին
պալատին քովը Եզրայէլի մէջ այգի մը ունէր :
2 Ու Աքաաբ [ը]Նաբովթին հետ խօսեցաւ ու ը-
սաւ • Դուն [ը]այգիդ ինծի տուր , որ ինծի բան-
ջարի պարտէզ ըլլայ , քանզի իմ տանս մօտ է •
և անոր տեղը՝ անկէ աղէկ այգի մը տամ քե-
զի • կամ թէ որ կ'ուզես , անոր դիմս ստակով
3 վճարեմ քեզի : Ու [ը]Նաբովթ Աքաաբին ը-
սաւ • Տէրը ինծի չցուցընէ [ը]որ իմ հայրերուս
ժառանգութիւնը քեզի տամ :
4 Եւ Աքաաբ՝ Եզրայէլացի [ը]Նաբովթին ը-
սած խօսքին համար՝ որ ըսաւ թէ՝ Իմ հայ-
րերուս ժառանգութիւնը քեզի չեմ տար , սր-
տը կոտրած ու նեղացած իր տունը գնաց , և
իր անկողնին վրայ պառկեցաւ , ու երեսը դար-
5 ձուց , ու հաց չկերաւ : Եւ անոր կինկը Յե-
զաբէլ անոր քովը գնաց՝ ու ըսաւ • Ինչո՞ւ հա-
մար սիրտդ այդպէս նեղացած է , ու հաց չես
6 ուտեր : Եւ անիկայ ըսաւ անոր • Ես ան կի-
նոջ Եզրայէլացի [ը]Նաբովթին հետ խօսեցայ՝ ու
անոր ըսի • Դուն [ը]այգիդ ինծի ստակով տուր •
կամ թէ որ կը հաճիս , անոր տեղը քեզի ու-
րիշ այգի մը տամ • բայց անիկայ՝ Իմ այգիս
7 քեզի չեմ տար՝ ըսաւ : Ըն տունը անոր կինկը
Յեզաբէլ անոր ըսաւ • Դուն հիմա Իսրայէլի
վրայ այդպէս [ը]թագաւորութիւն պիտի ընես •

ը Ա՛Թ 13 :
ծ Դ Թագ • ի • 3 , 5 , 7 , 15 :
ա Դ Թագ • ի • 25 :
ի ԴԼ • ԺԳ • 17 , 18 :
ե Տե՛ս Ծն • լէ • 34 :
ժ ԴԼ • ԺԴ • 24 :
զ ԴԼ • ԺԵ • 20 :
* կամ մեխիր :
է Տե՛ս ի Թագ • ԺԲ • 1 , ԼԶ :
ը ԴԼ • իա • 4 :
հ Դ Թագ • Ժ • 24 :
թ Նշ՛ր • կշռես :
ա ա Թագ • ը • 14 :
ի ԴԼ • իե • 31—37 :
բ Ղ • իե • 23 : Թագ • Հ՚Ղ •

լևիը՝ հակ կնը • ու սիրտդ թող զուարճանայ • Յեզեկիելացի Նաբովթին այդպես ևս քեզի տամ։
8 Նե անիկայ Աքաաբին անունովը նամակներ գրեց ։ ու զանոնք անոր կնիքովը կնքեց ։ և ան նամակները Նաբովթին քաղաքակից ծերերուն
9 ու ազնուականներուն խրկեց ։ Ու նամակներն ասոնց մէջը այսպէս գրեր էր • Ցոմասպահանութիւն քարոզեցէք ։ ու Նաբովթը ժողովուրդին
10 գլուխը նստեցուցէք • Նե անոր դիմացը երկու անօրէն մարդիկներ նստեցուցէք ։ որոնք անոր համար վկայութիւն տան ու ըսեն թէ՝ Դուն Աստուծոյ ու թագաւորին դէմ հայհոյութիւն ըրիր • ու զանիկայ հանեցէք ։ ու քարկոծեցէք որ մեռնի ։
11 Նե անոր քաղաքակիցները՝ անոր քաղաքին մէջը բնակող ծերերը ու ազնուականները՝ Յեզաբելին իրենց ապօրէնութիւն ըրին ։ ինչպէս որ անոր խրկած նամակներուն մէջը գրուած էր ։
12 Ընոնք ծոմապահութիւն քարոզեցին • և
13 բովթը ժողովուրդին գլուխը նստեցուցին ։ Ու երկու անօրէն մարդիկներ գային անոր դիմացը նստան • և ան անօրէն մարդիկները ժողովուրդին առջևը Նաբովթին համար վկայութիւն տուին ու ըսին թէ՝ Նաբովթը Աստուծոյ ու թագաւորին դէմ հայհոյութիւն ըրաւ • Նուսա զանիկայ քաղաքէն դուրս հանեցին ։ և քա-
14 րերով քարկոծեցին ։ ու մեռաւ ։ Ու Յեզաբելին լուր խրկեցին՝ ըսելով • Նաբովթը քարկոծուեցաւ ու մեռաւ ։
15 Ու երբոր Յեզաբէլ Նաբովթին քարկոծուիլը ու մեռնիլը լսեց ։ Յեզաբէլ Աքաաբին ըսաւ • Ելիր ժառանգէ Յեզրայելացի Նաբովթին այդին ։ որն որ ինքը քեզի ստակով տալ չուզեց • քանզի Նաբովթը ողջ չէ ։ հապա մե-
16 ռաւ ։ Ու երբոր Աքաաբ՝ Նաբովթին մեռնիլը լսեց ։ Աքաաբ ոտք ելաւ որ Յեզրայելացի Նաբովթին այդին իջնէ ։ ու զանիկայ ժառանգէ ։
17 Ընե Տէրոջը խօսքը Թեզբացի Եղիային և-
18 ղաւ՝ ըսելով • Ելիր ։ Սամարիա բնակող Իսրայէլի Աքաաբ թագաւորը դիմաւորելու իջիր ։ և ահա անիկայ Նաբովթին այդին մէջն է ։ ուր որ իջեր է զանիկայ ժառանգելու համար •
19 Ու անոր խօսես ու ըսես • Տէրը այսպէս կ՚ըսէ • Մեռուցիր ։ ու կը ժառանգես ալ • ու նաև անոր ըսես • Տէրը այսպէս կ՚ըսէ • Ըն տեղը՝ որ շուները Նաբովթին արիւնը լափեցին ։ հոն
20 շուները քու արիւնդ ալ պիտի լափեն ։ Նե Աքաաբ՝ Եղիային ըսաւ • Ա՛վ իմ թշնամիս ։ գիս գտար • ու անիկայ ըսաւ • Գտայ • որովհետև դուն քեզ ծախեցիր Տէրոջը առջևը չա-
21 րութիւն ընելու համար • Ահա հես քու վրադ

7 ։ Եզեկ • խզ • 18 ։
8 Նէ • իբ • 28 ։ Ել • իե • 15, 16 ։ Պար • ջ • 11 ։
9 Ել • իե • 14 ։
10 Նյս • ծը • 4 ։
11 Տե՛ս ը ճնագ • իե • 26 ։
12 Սադ • իե • 12 ։
13 Պէ • Ժը • 32 ։ ը Պն • իը • 9 ։
ը Պէ • իբ • 38 ։
14 Պէ • ժը • 17 ։
15 ը ճնագ • ժէ • 17 ։ Հռով • է • 14 ։
16 Պէ • ժը • 10 ։ ը ճնագ • ի • 8 ։
• Կամ քու սեղանդդ ։ Նբբ • քու հանէդ

բարիք պիտի բերեմ ։ ու *քեզ հալածելով՝ պիտի չնչեմ ։ և Աքաաբին Եզրէլ երիկ մարդիկները ու Իսրայէլի մէջ գոցուածը ու ձը-
22 գուածը պիտի կորսընցնեմ • Նե քու տունդ՝ Նաբատի որդւոյն Երոբովամին տանը պէս ։ ու Աքիայի որդւոյն Բաասային տանը պէս պիտի ընեմ • որովհետև զիս բարկացուցիր ։ ու
23 Իսրայէլին մեղք գործել տուիր ։ Նե Տէրը Յեզաբելին համար ալ խօսեցաւ ու ըսաւ • Յեզաբէլը՝ Յեզրայելի պարսպին քովը շուները
24 պիտի ուտեն ։ Աքաաբին՝ քաղաքի մէջ մեռնողը՝ շուները պիտի ուտեն ։ ու դաշտի մէջ մեռնողը՝ երկինքի թռչուները պիտի ուտեն ։
25 Նայց Աքաաբին պէս բնաւ ըսածնոր չը եղած չէր ։ որ զինքը ծախէ Տէրոջը առջևը չարութիւն ընելու համար ։ որն որ անոր կինիկը
26 Յեզաբէլ գլխէ հանեց ։ Ու անիկայ կուռքերուն ետևէն երթալով՝ շատ գարշելի եղաւ ։ ո՛ր բոլոր Ամորհացւոց ըրածները ըրաւ ։ որոնք Տէրը Իսրայէլի որդւոցը առջևէն վռնտեց ։
27 Նե Աքաաբ ատ խօսքերը լսածին պէս՝ իր հանդերձները պատռեց ։ ու մարմնոյն վրայէն քուրձ հագաւ ։ ու ծոմ պահեց • և քուրձով
28 կը պառկէր ։ ու կամաց կը քալէր ։ Նե Տէրոջը խօսքը Թեզբացի Եղիային եղաւ՝ ըսելով • Կը տեսնես որ Աքաաբը իմ առջևս խոնարհութիւն կ՚ընէ • անոր իմ առջևս խոնարհութիւն ընելուն համար՝ անոր օրերուն մէջ ան չարիքը պիտի չբերեմ • Նանոր որդւոյն օրերը՝ ան չարիքը անոր տանը վրայ պիտի բերեմ ։

ԳԼ • ԻԹ

1 Աքաաբ առատ մարգարէներէն խարուելով՝ Միքեայեն բանին պէս՝ Ռամոթի գաղաադի մէջ կը սպանուի ։ 37 Շունները անոր արիւնը կը լափեն • ու Ախոզիա անոր տեղը կը յաջորդէ ։ 41 Յոսափատին բարի թագաւորութիւնը • 45 անոր գործերը ։ 50 Յոհորամ անոր տեղը կը յաջորդէ ։ 51 Ախոզիային գէշ վարմունքը ։

1 Նե երեք տարի անցաւ ։ որ Ասորիներուն ու
2 Իսրայէլին մէջը պատերազմ չեղաւ ։ Ու երրորդ տարին՝ Յուդայի Յոսափատ թագա-
3 ւորը Իսրայէլի թագաւորին իջաւ ։ Նե Իսրայէլի թագաւորը իր ծառաներուն ըսաւ • Գիտէք որ Ռամոթի գաղաադը մերն է ։ ու մենք զանիկայ Ասորւոց թագաւորին ձեռքէն առնե-
4 լու հող չենք տաներ ։ Նե Յոսափատին ըսաւ • Ինծի հետ Ռամոթի գաղաադը պատերազմելու կ՚երթաս ։ Ու Յոսափատ՝ Իսրայէլի թագաւորին ըսաւ • Ես քեզի պէս եմ • իմ ժողովուրդս՝ քու ժողովուրդդ պէս է ։ ոս իմ ձիերս՝ քու ձիերուդ պէս են ։
5 Նե Յոսափատ՝ Իսրայէլի թագաւորին ը-

ծ Պէ • Ժը • 10 ։
է Պէ • ժե • 29 ։
հ Պէ • ժզ • 3, 11 ։
յ ճ ճնագ • թ • 36 ։
ղ Պէ • ժդ • 11 ։ ժզ • 4 ։
ճ Պէ • ժզ • 30, ըե ։
մ Պէ • ժզ • 31 ։
յ Նյն • ժե • 16 ։ ճ ճնագ • իա • 11 ։
ն Նյն • լէ • 34 ։
շ ճ ճնագ • թ • 25 ։

— ։ ը Պն • ժը • 2, ըե ։
† Նբբ • Վիաէ՛ք
ը ը Օր • գ • 43 ։
ֆ ճ ճնագ • գ • 7 ։

6 սաւ. Հիմա Տէրոջը խօսքը մինտուէ՝ Ու Իսրայէլի թագաւորը [ր]մարգարէները ժողվից, որոնք չորս հարիւրի չափ մարդիկ էին, ու ասեց անոց բսաւ. Իմամովի գաղաադի վրայ պատերազմելու երթամ, թէ ես կենամ. ու անոնք ըսին. Գնա. վասն զի Տէրը պանիկայ թագա-
7 ւորին ձեռքը պիտի տայ: Ու [ս]Յովսափատ ըսաւ. Ես տեղ Տէրոջը ուրիշ մարգարէ մըն ալ չկայ, որ անոր հարցընենք: Ու Իսրայէլի թագաւորը Յովսափատին բսաւ. Այլ մէկ ուրիշ մարդ մըն ալ, որուն միջոցովը կրնանք Տէրոջը հարցընել. բայց ես զանիկայ կ'ատեմ. քանզի ինձի համար աղէկ մարգարէութիւն չըներ, հապա գէշ. անիկայ Յիմլայի որդին Մի-
8 քիան է: Ու Յովսափատ ըսաւ. Թագաւորը այդպես չպըուցի:
9 Ու Իսրայէլի թագաւորը ներքինի մը կանչից, ու ըսաւ. Յիմլայի որդին Միքիան շուտով հո՛ն բեր:
10 Ու Իսրայէլի թագաւորը ու Յուդայի Յովսափատ թագաւորը Սամարիայի դրանը առջեւի հրապարակին մէջ՝ ամէն մէկը փառաւոր զգեստներ հագած՝ իր աթոռին վրայ նստեր էր. ու բոլոր մարգարէները անոնց առ-
11 ջեւը մարգարէութիւն կ'ընէին: Ու Քանանայի որդին Սեդեկիան իրեն երկաթէ եղջիւրներ շինեց, ու բսաւ. Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ասորիներըասանցմով պիտի զարնես, մինչև որ զանոնք
12 բնաջինջ ընես: Ուրոր մարգարէներն ալ այնպէս կը մարգարէանային ու կ'ըսէին. Իմամովի գաղաադը երթա, ու յաջողութիւն պիտի ունենաս, և Տէրը զանիկայ թագաւորին ձեռքը պիտի տայ:
13 Ու Միքիան կանչելու գացող մարդը խօսեցաւ անոր՝ ըսելով. Ահա ամէն մարգարէները մէկ բերնով թագաւորին համար բարութիւն խօսեցան. թող քու խօսքդ ալ անոնց մէկուն
14 խօսքին պէս ըլլայ, ու բարութիւն խօսէ: Իսկ Միքիա ըսաւ. Տէրը կենդանի է որ, [ղ]Տէրը ինձի ինչ որ ըսէ, ան պիտի խօսիմ:
15 Ու երբոր անիկայ թագաւորին հասաւ, թագաւորը անոր ըսաւ. Միքիա, Իմամովի գաղաադը պատերազմելու երթանք, թէ ես կենանք: Ու անիկայ ըսաւ անոր. Ելիր, ու յաջողութիւն պիտի ունենաս, ու Տէրը պա-
16 նիկայ թագաւորին ձեռքը պիտի տայ: Ու թագաւորը անոր ըսաւ. Մինչև քանի՞ անգամ երդմնցընեմ քեզ, որ Տէրոջը անունովը ճշմա-
17 րիտը միայն խօսես ինձի: Ու անիկայ ըսաւ. Ուրոր Իսրայէլը [ե]հովիւ չունեցող ոչխարներու պէս լեռներու վրայ ցրուած տեսայ. և Տէրը ըսաւ. Ասոնք տէր չունին. ամէն մարդ խա-
18 ղաղութեամբ թող իր տունը դառնայ: Ու Իսրայէլի թագաւորը Յովսափատին ըսաւ. Պհսկի չըսի՞ որ անիկայ ինձի համար աղէկ
19 մարգարէութիւն չըներ, հապա գէշ: Ու Միքիա ըսաւ. Ուրիմն Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէ. [ը]Տէրը իր աթոռին վրայ նստած տեսայ, [ռ]ու երկինքի բոլոր զօրքերը անոր բոլորտիքը՝ ա-
20 կողմը ու ձախ կողմը կայներ էին: Ու Տէրը ըսաւ. Ո՞ք կրնայ խաբել, որ Իսրայէլի գաղաադը ելլէ, ու կորսուի. ու մէկը
21 այսպէս՝ ու մէկալը այնպէս ըսաւ: Ու մէկ ոգի մը ելաւ, և Տէրոջը առջեւը կայնեցաւ,
22 ու ըսաւ. Ես անիկայ կը խաբեմ: Ու Տէրը անոր ըսաւ. Ի՞նչ միջոցով: Ու անիկայ ըսաւ. Ելլեմ, ու անոր բոլոր մարգարէներուն բերանը սուտ ոգի ըլլամ. ու Տէրը ան ը-
23 սաւ. [ի]Դուն պիտի խաբես, ու պիտի յաջողիս. ելիր ու այնպէս ըրէ: [ձ]Ու հիմա ահա Տէրը սա քու բոլոր մարգարէներուդ բերանը սուտ ոգի դրեր է. բայց Տէրը քեզի համար չարիք խօսեցաւ:
24 Ու Սեդեկիան Քանանայի որդին Սեդեկիան մոտեցաւ, ու Միքիային ծնօտին զարկաւ, ու ըսաւ. [լ]Տէրոջը Հոգին ի՞նչպէս իմ քովէս ե-
25 լաւ՝ քեզի հետ խօսելու համար: Ու Միքիա ըսաւ. Դուն պիտի տեսնես՝ ան օրը որ պահուելու համար [խ]սենեակէ սենեակ մտնես:
26 Ու Իսրայէլի թագաւորը ըսաւ. Միքիան առ, ու զանիկայ Ամոն քաղաքապետին՝ և
27 թագաւորի որդւոյն Յովասին տար, Ու ըսէ. Թագաւորը այսպէս կ'ըսէ. Բանկայ բանտը դրէք, ու մինչև որ ես խաղաղութեամբ դառնամ, զանիկայ նեղութեան հացով ու նեղու-
28 թեան ջրով կերակրեցէք: Ու Միքիա ըսաւ. Թէ որ խաղաղութեամբ դառնաս, [ծ]Տէրը ինձմով խօսած չըլլայ. ու ըսաւ. Ո՛վ ժողովուրդներ՝ ամէնդդ լսեցէք:
29 Ու Իսրայէլի թագաւորը ու Յուդայի Յովսափատ թագաւորը՝ Իմամովի գաղաադը
30 ելան: Ու Իսրայէլի թագաւորը Յովսափատին ըսաւ. Կերպարանքս պիտի փոխեմ, ու այնպէս պատերազմի պիտի մտնեմ. բայց դուն քու հագուստդ հագիր. և Իսրայէլի թագաւորը [թ]իր կերպարանքը փոխեց, ու պատերազ-
31 մին մէջը մտաւ: Ու Ասորւոց թագաւորը իր երեսուներկու կառապետներուն պատուիրեց ու ըսաւ. Պզտիկի կամ մեծի հետ մի պատերազմիք, բայց միայն Իսրայէլի թագաւորին
32 հետ: Ու երբոր կառապետները Յովսափատը տեսան, Իսրայէլի թագաւորը ասիկայ է՝ ըսելով, անոր վրայ պատերազմելու դարձան. և
33 Յովսափատ [ժ]աղաղակից: Ու երբոր կառապետները տեսան որ անիկայ Իսրայէլի թագա-
34 ւորը չէ, անկէ ետ դարձան: Ու մարդուն մէկը [ի]ուժով մը իր աղեղը քաշեց, ու Իսրա-

---

ր Պկ. ժբ. 19:
ս Դ Թագ. գ. 11:
տ Թես. իբ. 38:
ի Պատ. թ. 36:
ը Նա. գ. 1: Պան. է. 9:

ռ Յոբ. ա. 6: բ. 1: Պագ. ձդ. 20, 21: Դան. է. 10: Պատ. ժբ. 10: Ներ. ա. 7, 14:
ս Պատ. իդ. 23: Յոբ. ժբ. 16: Նղկի. ժգ. 9: բ Թես. բ. 11:
ֆ Նղկի. ժգ. 9:
ք Պկ. ժբ. 23:
ֆ Պկ. բ. 30:
ձ Թես. ժգ. 29: բ Օր. ժբ. 20, 21, 22:

լ բ Պն. ղբ. 22:
խ բ Պն. ժբ. 31: Բառակ. ժգ. 20:
* Կամ առանց դիտառութեան Թեան. ան՛ս բ Թագ. ժե. 11:

Յեհլի Թագաւորը *զրահին օդակներուն մէջէն՝ զարկաւ. ան առնեը անիկայ իր կառապարին ը-
սաւ. Ձեռքդ դարձուր, ու զիս բանակէն
35 հանէ. քանզի վիրաւորուեցայ: Ու ան օրը պատերազմը սաստկացաւ. ու Թագաւորը Ա-
սորւոց դիմացը՝ իր կառքին մէջը կեցաւ, և իրիկուան դէմ մեռաւ. ու վէրքին արիւնը կառ-
քին մէջը վազեց: Ու երբոր արևը կը մտնէր,
բանակին մէջը մեղեդիկ պոռտեցաւ՝ ու ըսաւ.
Ամէն մարդ իր քաղաքը ու ամէն մարդ իր եր-
37 կիրը դառնայ: Ու Թագաւորը մեռաւ, ու Սամարիա բերուեցաւ. ու Թագաւորը Սամա-
38 րիայի մէջ թաղեցին: Ու կառքը Սամարիայի աւազանին քովը լուացին. ու շուները անոր ա-
րիւնը լափեցին. †անոր զէնքերն ալ հոն լուացին՝՝, ինչպէս ըսած խօսքին համեմատ:
39 Ու Աքաաբին մնացորդ պատմութիւնը, ու անոր բոլոր ըրածը, և Հիւղոսկրով շինած տու-
նը, ու բոլոր շինած քաղաքները՝ ահա Իսրա-
Յեհլի Թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջը
40 գրուած են: Ու Աքաաբ իր հայրերուն հետ քնացաւ, ու անոր տեղը՝ անոր որդին §Ոքո-
զիան Թագաւոր եղաւ:
41 Ու Իսրայէլի Աքաաբ Թագաւորին երրորդ տարին՝ Յուդայի վրայ Ասայի որդին ‖Յոսա-
42 փատ Թագաւոր եղաւ: Յոսափատ երեսուն-
ուհինգ տարեկան էր՝ երբոր Թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ քսանհինգ տարի Թա-
գաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը անունը
43 Ազուբա էր, ¶ Սաղիին աղջիկն էր: Ու Նա-
նիկայ իր հօրը Ասային բոլոր ճամբուն մէջ քա-
լեց. անկէ չխոտորեցաւ, ու Տէրոջը առջևը
44 ուղղութիւն ըրաւ: Հայց **բարձր տեղերուն չվերցան. ու ժողովուրդը տակաւին բարձր
տեղերու վրայ զոհեր կը մատուցանէր, ու խունկ
45 կը ծխեր: Ու ††Յոսափատ՝ Իսրայէլի Թա-
գաւորին հետ խաղաղութիւն ըրաւ:
46 Ու Յոսափատին մնացորդ պատմութիւնը՝ և անոր ըրած քաջութիւնը ու պատերազմները՝
ահա Յուդայի Թագաւորներուն յիշատակաց
47 գրքին մէջը գրուած են: Ու անիկայ իր հօ-
րը Ասային ժամանակէն մնացած՝ սոդոմական
մեղը գործողները երկրէն բնաջինջ ըրաւ:
48 §§Ու առնեը Եդոմի մէջ Թագաւոր չկար. մէկ փոխարքայ մը կար:
49 ¶¶Յոսափատ §§§Թարսիսի նաւեր շինեց, որ Ոփիր ‡‡‡երթան ոսկիի համար. ¶¶¶բայց չգա-
ցին՝՝՝՝, քանզի նաւերը ¶Եսիոնգաբերի մէջ
50 կարը կարը եղան: Ու առնեը Աքաաբի որդին Ոքոզիան Յոսափատին ըսաւ. Իմ ծառաներս
քու ծառաներուդ հետ նաւերով երթան. բայց
51 Յոսափատ չհաճեցաւ: Ու §Յոսափատ իր հայրերուն հետ քնացաւ, ու իր հայրերուն
հետ իր հօրը Դաւիթին քաղաքին մէջը թա-
ղուեցաւ. և անոր տեղը՝ անոր որդին Յոռամը
Թագաւոր եղաւ:
52 Յուդայի Յոսափատ Թագաւորին տասնու-
եօթներորդ տարին՝ Իսրայէլի վրայ ¶Աքաաբի որդին Ոքոզիան Թագաւոր եղաւ Սամարիայի
մէջ, ու Իսրայէլի վրայ երկու տարի Թագա-
53 ւորութիւն ըրաւ: Ու Տէրոջը առջևը չարու-
թիւն ըրաւ. ու †իր հօրը ճամբան, և իր մօ-
րը ճամբան, ու Նաբաթեան Երոբովամին ճամբան քալեց. ու Իսրայէլին մեղանչել տուաւ
54 Նարատեան Երոբովամին ճամբան քալեց. Ու §Բահաղին ծառայութիւն ըրաւ, ու անոր երկրպագութիւն ըրաւ. և իր հօրը բոլոր ըրածին պէս ընթացաւ Իսրայէլի Տէր Աստուածը բարկացուց:

*ՀՈՐԻՈՐԴ ԳԻՐՔ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Մովաբ կ'ապստամբի: 2 Ոքոզիա Բահաղ Ճանճիկին բան հարցընելու համար մարդ կը խրկէ. բայց Էղիա անոր վրայ գալու պատգամը կ'իմացընէ անոր: 5 Էղիա երկու անգամ երկինքէն կրակ կ'իջեցընէ ան մարդոցը վրայ՝ որոնք Ոքոզիա խրկեր էր զանիկայ բռնելու. 13 իսկ երրորդ զօրագլխին կը խնայէ, ու հրեշտակէ մը քաջալերութիւն առնելով՝ կ'երթայ Թագաւորին կ'իմացընէ թէ պիտի մեռնի: 17 Յոռամ՝ Ոքոզիային տեղը կը յաջողի:

1 Ու †Աքաաբին մեռնելէն ետքը՝ Մովաբ †ի-
2 րեն ապստամբեցաւ: Ու Ոքոզիա՝ Սամարիայի մէջ իր վերնատունը վանդակապատէն վար ինկաւ, ու հիւանդացաւ. ու պատգամաւորներ խրկեց՝ անոնց ըսելով. Գացէք §Եկկարոնի Բահաղ Ճանճիկ աստուծոյն հարցուցէք, թէ արդեօք աս հի-
3 անդութենէս պիտի առողջանամ: Ու Տէրոջը հրեշտակը Թեզբացի Եղիային ըսաւ. Ելլէր, Սամարիայի Թագաւորին պատգամա-

* Կամ՝ յօդուածներուն ու զրահին մէջտեղէն
† Կամ բոզերն ալ հոն լուացուեցան,
‡ Կղ. իա. 19:
§ Ընդմ. գ. 15:
¶ Ընդմ. 52:
# Ը Ա Թ. ի. 31:
** Կամ՝ բարձր տեղերը չվերցան:
†† Կղ. իբ. 1:
§§ Ա Թ. իբ. 3:
¶¶ Կղ. իբ. 23: Ա Թ. իգ. 3:
Ը Ա Թ. իգ. 3:
*** Կղ. իգ. 14: Ա Թագ. իգ. 3:
††† Ը Ա Թ. իթ. 2: Ը Կոր. Ա. 14:
‡‡‡ Կղ. իգ. 24: Ա Թ. իբ. 12:
§§§ Ծն. իե. 23: Ը Թագ. ը. 14: Գ Թագ. ի. 9: Ը. 20:
¶¶¶ Ը Ա Թ. ի. 35: ԼԸ:
Կղ. Ա. 22:
‡‡‡‡ Կամ երթայ ոսկիի համար. բայց չգնաց.
§§§§ Ը Ա Թ. ի. 37:
¶¶¶¶ Կղ. իե. 26:
Ա Թ. իբ. 1:
*** Ընդմ. 40:
††† Կղ. Ա. 26:
‡‡‡ Ա Թագ. իբ. 11: Կղ. Ա. 31:

* ԿԱՄ ԵՐԿՈՒ ԻՐԱՐ ԳԻՐՔ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ
§ Կղ. գ. 5:
¶ Ը Թագ. ը. 2:
# Ա Թագ. ի. 10:

ւորները դիմաւորելու գնան , ու անոնց ըսէ . Մի՛թէ Իսրայէլի մէջ Աստուած չկայ , որ դուք Ըկկարոնի Բահաղ Ճանճիկ աստուծոյն
4 հարցընելու կ՚երթաք . Ընո՛ր համար Տէրը այսպէս կ՚ըսէ . Դու երթած անկողինդ վար պիտի չիջնես , հապա անշուշտ պիտի մեռնիս . ու Եղիա գնաց :

5 Եւ պատգամաւորները անոր դարձան . ու անոնց ըսաւ . Ինչո՞ւ համար ետ դար-
6 ձաք : Եւ անոր ըսին . Մէկ դիմացը մարդ մը եկաւ , ու մեզի ըսաւ . Գացէ՛ք ձեզ խրկող թագաւորին դարձէ՛ք , ու անոր ըսէ՛ք . Տէրը այսպէս կ՚ըսէ . Մի՛թէ Իսրայէլի մէջ Աստուած չկայ , որ Ըկկարոնի Բահաղ Ճանճիկ աստուծոյն հարցընելու կը խրկես . անոր համար քու եղած անկողինդ վար պիտի չիջնես , հա-
7 պա անշուշտ պիտի մեռնիս : Եւ անիկայ ըսաւ անոնց . Ձեզ դիմաւորող ու աս խօսքերը
8 ձեզի զրուցող մարդը ի՞նչպէս մարդ էր : Անոնք ըսին . Ընիկայ Հմազոտ մարդ մըն էր , ու մէջքը մաշկեղէն գօտի մը կապած էր : Եւ Թաղաւորը ըսաւ . Ընիկայ Թիշբացի Եղիան է :

9 Անոր՝ յիսուն հարիւրով մէկ յիսնապետ մը խրկեց . և անիկայ Եղիայէն քովը եկաւ . ու Եղիա լեռան գլուխը նստած էր . և յիսնապետը անոր ըսաւ . Մարդ Աստուծոյ , թագա-
10 ւորը կ՚ըսէ որ վար իջնես : Ու Եղիա պատասխան տուաւ , ու յիսնապետին ըսաւ . Թէ որ ես Աստուծոյ մարդն եմ , երկինքէն կրակ թող իջնէ , և քեզ ու քու յիսուն հարիւրդ ուտէ : Ու երկինքէն կրակ իջաւ , և զանիկայ ու անոր յիսուն հարիւրը կերաւ :

11 Եւ անոր՝ նորէն յիսուն հարիւրով մէկ ուրիշ յիսնապետ մը խրկեց . ու անիկայ խօսեցաւ՝ ու անոր ըսաւ . Մարդ Աստուծոյ , թագաւո-
12 րը այսպէս կ՚ըսէ . Շուտով վար իջի՛ր : Ու Եղիա պատասխան տուաւ՝ ու անոնց ըսաւ . Թէ որ ես Աստուծոյ մարդն եմ , երկինքէն կրակ թող իջնէ , և քեզ ու քու յիսուն հարիւրդ ուտէ : Ու երկինքէն Աստուծոյ կրակը իջաւ , և զանիկայ ու անոր յիսուն հարիւրը կերաւ :

13 Ու նորէն յիսուն հարիւրով մէկ երրորդ յիսնապետ մը խրկեց . ու ան երրորդ յիսնապետը վեր եկաւ , ու դնաց Եղիայեան առջևը ծունկ
14 չոքեց , և անոր աղաչեց ու ըսաւ . Մարդ Աստուծոյ , թող իմ հոգիս՝ ու աս յիսուն ծառաներուդ հոգիները քու աչքերուդ առջևը
15 պատուական սեպուին : Ընո՛ւ երկինքէն կրակ իջաւ , ու ան առջի երկու յիսնապետները և անոնց յիսուն հարիւրները կերաւ . բայց հիմա իմ հոգիս քու աչքիդ առջևը թող պատուական սեպուի :

15 Ու Տէրոջը հրեշտակը Եղիային ըսաւ . Անոր հետ իջի՛ր , անոր երեսէն մի՛ վախնար . ու
16 Եղիա եկաւ անոր հետ թագաւորին իջաւ : Եւ անոր ըսաւ . Տէրը այսպէս կ՚ըսէ . Որովհետև Ըկկարոնի Բահաղ Ճանճիկ աստուածէն հարցընելու համար պատգամաւորներ խրկեցիր , իբր թէ Իսրայէլի մէջ Աստուած չկար , որ անոր բան հարցընէիր , անոր համար ատ քու եղած անկողինդ վար պիտի չիջնես , հապա անշուշտ պիտի մեռնիս :

17 Եւ անիկայ մեռաւ , Տէրոջը խօսքին համաձայն՝ որն որ Եղիան խօսեր էր . և որովհետև անիկայ որդի չունէր , անոր տեղը՝ Յովրամ թագաւոր եղաւ , Յուդայի Յովսափատեան
18 Յովրամ թագաւորին երկրորդ տարին : Եւ Աքազիային ըրած գործքերուն մնացորդը պատմութիւնը՝ անո՛ւ Իսրայէլի թագաւորներուն ժամանակագրութեան մէջը գրուած է :

ԳԼ . Բ

1 Եղիա իր պատուելուն համար Եղիսէին խօսելով իր վերափոխումը Գողգոթանը երկուքի կը բաժնէ . 9 ու Եղիսէին խնդիրքը կատարելով՝ ինքը հրեղէն կառքով երկինքը կը վերնայ : 12 Եղիսէ՝ Եղիային վերափոխումը Յորդանանը երկուքի բաժնելով իբրև Եղիայեան յաջորդը կ՚ընդունի : 16 Մարգարէից որդիները Եղիսէին դժուարութեամբ հրաման առնելով՝ Եղիան փնտռելու կ՚երթան , բայց չեն կրնար գտնել : 19 Եղիսէն ազով կը բժշկէ վնասակար ջուրերը : 23 Բրջկոտ Եղեսէն ծաղր ընող ազաքը կը փառաւանէ :

1 Ու երբոր Տէրը՝ Եղիան մրրիկով երկինք պիտի վերցընէր , Եղիա ու Եղեսէ Գաղ-
2 գաղէն գացին : Ու Եղիան ըսաւ Եղիսէին . Դուն հո՛ս նստէ . քանզի Տէրը զիս Բեթէլ խրկեց : Ու Եղիսէն ըսաւ . Տէրը կենդանի է , ու քու անձդ կենդանի է , որ ես քեզ չեմ
3 թողուր . ու Բեթէլ իջան : Եւ Բեթէլի մէջ գտնուող մարգարէից որդիքը Եղիսէին եկան , ու անոր ըսին . Գիտե՞ս որ այսօր Տէրը քու տէրդ քու գլխէդ պիտի առնէ : Եւ անիկայ ըսաւ .
4 Այս ալ գիտեմ . լռեցէ՛ք : Ու Եղիա անոր ըսաւ . Ո՛վ Եղիսէ , դուն հո՛ս նստէ . քանզի Տէրը զիս Երիքով խրկեց : Եւ անիկայ ըսաւ . Տէրը կենդանի է , ու քու անձդ կեն-
5 դանի է , որ ես քեզ չեմ թողուր . ու Երիքով գացին : Ու Երիքովի մէջ գտնուող մարգարէից որդիքը Եղիսէին մօտեցան , ու անոր ըսին . Գիտե՞ս որ այսօր Տէրը քու տէրդ քու գլխէդ պիտի առնէ : Եւ անիկայ ըսաւ . Այս
6 ալ գիտեմ , լռեցէ՛ք : Ու Եղիա անոր ըսաւ . Դուն հո՛ս նստէ . քանզի Տէրը զիս Յորդանան խրկեց : Եւ անիկայ ըսաւ . Տէրը կենդանի է , ու քու անձդ կենդանի է , որ ես քեզ
7 չեմ թողուր . ու երկուքնին գացին : Եւ մարգարէից որդիներէն հինգ մարդ գացին ու հեռուանց կայնեցան . ու անոնք երկու-
8 քը Յորդանանը քովը կայնեցան : Ու Եղիա իր վերարկուն առաւ ծալլեց , և ջուրերուն

ա Ծն . ե . 24 :
բ գ Թագ . ժԹ . 21 :
գ Տե՛ս Հառաք . ա . 15 , 16 :
դ ա Թագ . ա . 26 : Հմմտ . գ . 4 : Առաք . ե . 1 :
ե Ել . ի . 30 :
զ գ Թագ . ի . 35 : Հմմտ . 5 , 7 , 15 : Գլ . ի . 1 , 38 : Թ . 1 :
է Գլ . ի . 1 :

զարկաւ , ու Ահէկ կողմը ու մեկալ կողմը բաժանուեցան • ու երկուքնին ցամաքով անցան :
9 Ու երբոր անոնք անցան , Եղիան ըսաւ Ելիսէին • Խնդրէ ինչ ընեմ քեզի , քանի որ քեզմէ վերցուած չեմ : Ու Եղիսէն ըսաւ • Կրկին
10 ոգիիդ կրնապատիկը ունենամ : Եւ անիկայ ըսաւ • Դժուար բան խնդրեցիր • Բայց թէ որ քեզմէ վերցուելու առնես՝ ձիս տեսնես , քեզի այնպէս ըլլայ , ապա թէ ոչ՝ ըլլայ :
11 Ու երբոր անոնք խօսելով կ'երթային , ահա Հրեղէն կառք մը և Հրեղէն ձիեր Երկոցուն կառք իրարմէ զատեցին • ու Եղիա մրրիկով երկինքը ելաւ : Ու Եղիսէ կը տեսնէր •
12 ու աղաղակեց • Հա՛յր իմ , հա՛յր իմ , Իսրայէլի կառքը ու անոր ձիաւորները • ու ալ չտեսաւ զանիկայ • և իր հանդերձները բռնեց ,
13 ու զանոնք երկու կտոր պատռեց : Ու Եղիային վրայէն ինկած վերարկուն վերցուց , և
14 դարձաւ Յորդանանու եղերքը կայնեցաւ : Ու Եղիային վրայէն ինկած վերարկուն առաւ , Ջուրերուն զարկաւ , և ըսաւ • Եղիային Տէր Աստուածը ո՞ւր է հիմա • ու երբոր Ջուրերուն զարկաւ , Ահէկ կողմ ու մեկալ կողմը բաժանուեցան • ու Եղիսէն անցաւ :
15 Ու Երիքովի մարգարէից որդիքը զանիկայ դիմացէն տեսնելով՝ ըսին • Եղիային ոգին Եղիսէին վրայ հանդչեցաւ • և զանիկայ դիմաւորելու գացին , ու գետնէն անոր խոնարհուե-
16 ցին երեսին • Ու անոր ըսին • Ահա քու ծառաներուդ հետ հիսուն զօրաւոր մարդիկներ կան , թող երթան՝ ու քու տէրդ փնտռեն • Գուցէ Տէրոջ Հոգին զանիկայ վերցուց , ու մէկ լեռան մը վրայ , կամ մէկ ձորի մը մէջ ձգեց •
17 ու անիկայ ըսաւ • Մի խրկէք : Բայց անոնք բռնադատեցին զանիկայ , մինչև որ ամչցաւ , ու ըսաւ • Խրկեցէք : Ու հիսուն մարդ խրկեցին , որոնք երեք օր փնտռեցին , բայց զա-
18 նիկայ չգտան • Ու անոր դարձան • և անիկայ Երիքովի կը նստէր • ու անոնց ըսաւ • Ես ձեզի չըսի՞ որ՝ Մի երթաք :
19 Ու քաղաքին մարդիկները Եղիսէին ըսին • Ահա քաղաքիս բնակութիւնը աղէկ է , ինչպէս որ մեր տէրը կը տեսնէ • բայց ջուրերը գէշ՝ ու
20 երկիրը անպտուղ է : Ու անիկայ ըսաւ • Ինծի մէկ նոր *կուժ մը բերէք , ու մէջը աղ դը-
21 րէք • ու անոր բերին : Ու անիկայ ջուրերուն աղբիւրը ելաւ , ու Հոն աղ նետեց , ու ըսաւ • Տէրը այսպէս կ'ըսէ • Ես ջուրերը բժշկեցի • Մէյմէն ալ ասկէ մահ ու անպտղութիւն
22 չըլլայ : Ու ան ջուրերը բժշկուեցան մինչև այս օրս , Եղիսէին ըսած խօսքին համեմատ :
23 Ու անկէ Բեթէլ ելաւ • ու երբոր ճամբայ կ'ելլէր , քաղաքէն պզտիկ տղաքներ ելան , և զանիկայ ծաղր կ'ընէին ու կ'ըսէին •
24 Ելիր կնատակ , ելիր կնատակ : Ու հոն դարձաւ ու զանոնք տեսաւ , և Տէրոջը անունովը զանոնք անիծեց : Ու անտառէն երկու մատակ արջ ելան , ու անոնցմէ քառասունեւերկու տղայ
25 պատռեցին : Ու անկէ Կարմեղոս լեռը գնաց , ու անկէ Սամարիա դարձաւ :

Գ Լ· Գ

1 Յովրամին թագաւորութիւնը : 4 Մեսա թագաւորը կ'ապրստամբի : 6 Յովրամը , Յովսափատ , ու Եդոմի թագաւորը ջուրի համար նեղութիւն կրելով՝ Եղիսէին կ'երթան • ան ալ ջուր ու յաղթութիւն կը խոստանայ : 21 Մովաբացիք ջուրին դիմեն խաբուելով՝ աւար առնելու մեռած կ'երթան , ու կը յաղթուին : 26 Մովաբ թագաւորը իր անդրանիկ որդին ողջակէզ մատուցանելով՝ պաշարումէն կը դուրս ցցէ :

1 Ու Աքաաբի որդին Յովրամը՝ Յուդայի Յովսափատ թագաւորին տասնուութերորդ տարին՝ Սամարիայի մէջ Իսրայէլի վրայ թագաւոր եղաւ • ու տասուերկու տարի թագա-
2 ւորութիւն ըրաւ : Ու անիկայ Տէրոջը առջեւը չարութիւն ըրաւ , բայց ոչ իր Հօրը ու իր մօրը պէս • քանզի անիկայ Բիր Հօրը շինած
3 Բահաղի կուռքը կործանեց : Բայց Իսրայէլին մեղանչել տուող Նաբատեան Երոբոամին մեղքերուն յարեցաւ • անոնցմէ չդարձաւ :
4 Ու Մովաբի Մեսա թագաւորը Հօտերու տէր ըլլալով , Իսրայէլի թագաւորին Հարիւր Հազար գառն , ու Հարիւր Հազար գեղմնա-
5 ւոր խոյ կուտար : Բայց Աքաաբին մեռնելէն ետքը՝ Մովաբի թագաւորը Իսրայէլի
6 թագաւորին դէմ ապստամբեցաւ : Ու ան օրը Յովրամ թագաւորը Սամարիայէն ելաւ , ու
7 բոլոր Իսրայէլը համրեց , Ու գնաց , և Յուդայի Յովսափատ թագաւորին հետ խրկեց՝ ըսելով • Մովաբի թագաւորը ինծի դէմ ապըստամբեցաւ • Ինծի հետ Մովաբի վրայ պատերազմելու կ'երթա՞ս : Ու անիկայ ըսաւ • Կ'երթամ • Ես քեզի պէս եմ , իմ ժողովուրդս քու ժողովուրդիդ պէս , ու ձիերս քու ձիերուդ
8 պէս են : Ու անիկայ ըսաւ • Ո՞ր ճամբայէն երթանք : Ան ալ ըսաւ • Եդոմի անապատին
9 ճամբայէն : Ու Իսրայէլի թագաւորը՝ Յուդայի թագաւորը ու Եդոմի թագաւորը գացին , ու եօթը օրուան ճամբայ պտըտեցան • և Բանակին Հետը եղող բանակին ու անասուններուն համար ջուր չկար :
10 Ըսաւ Իսրայէլի թագաւորը ըսաւ • Ափսո՛ս , Տէրը այս իրեք թագաւորները Մովաբին
11 ձեռքը տալու կանչեր է : Ու Յովսափատ ըսաւ • Չա տեղս Տէրոջը մարգարէ մը չկա՞յ , որ անոր միջոցովը Տէրոջը Հարցընենք : Ու Իսրայէլի թագաւորին ծառաներէն մէկը պատասխան տուաւ ու ըսաւ • Եղիսայէն ձեռքերուն Ջուր լեցընող Սափատեան Եղիսէն հոս է :

ա Եր· ԺԴ· 21 : Գես· Դ· 16 : Բ Մնաց Ժ· 14 :
բ Պղ· Ի· 17 : Մաղ· Ձդ· 4 :
գ Պղ· ԺԴ· 14 :
դ Բ Մնաց Ը :
ե Բ Մնաց Ժ· 7 :
զ Տե՛ս գ Թագ· ԺԲ· 12 : Ա Մնաց Ե· 3 : Պոր· Բ· 39 :
է Ամո՛ս բաժակ
ը Տե՛ս Եր· ԺԵ· 25 : Պղ· Է· 41 : Ի· 6 : Յօհ· Ի· 6 :
թ Պղ· ա· 17 :
ժ Գ Թագ· ԺԲ· 31 , 32 :
ի Գ Թագ· ԺԲ· 28 , 31 , 32 :
լ Տե՛ս Ես· ԺԱ· 1 :
խ Պղ· ա· 1 :
ծ Գ Թագ· ԺԲ· 4 :
կ Տե՛ս Եր· ԺՁ· 8 :
հ Գ Թագ· ԺԲ· 7 :

12 Եւ Յովսափատ ըսաւ. Ընոր քովը Տէրոջը
խօսքը կայ. ու Իսրայէլի թագաւորը և Յով-
սափատ ու Եդոմի թագաւորը [ա]ասոր իջան:
13 Ու Եղիսէ Իսրայէլի թագաւորին ըսաւ. [բ]Դուն
ինծի հետ ի՞նչ բան ունիս. [գ]դուն քու Հօրդ
Համրգաբէներուն ու քու մօրդ մարգարէներուն
գնա: Եւ Իսրայէլի թագաւորը անոր ըսաւ.
Չէ. վասն զի Տէրը սա իրեք թագաւորը Մո-
14 աբին ձեռքը մատնելու կանչեր է: Ու Եղի-
սէ ըսաւ. [դ]Օդոց Տէրը՝ որուն առջեւը կը
կայնիմ, [ե]կենդանի է որ, եթէ Յուդայի Յով-
սափատ թագաւորին վայ համարում չունե-
նայի, քնաւ քու երեսդ պիտի չնայէի, ու քեզ
15 պիտի չտեսնէի: Եւ հիմա ինծի [զ]մէկ նուա-
գածու մը բերէք, ու երբոր նուագածուն
նուագարանը կը զարնէր, [է]անոր վրայ Տէրոջը
16 ձեռքը եղաւ. Ու ըսաւ. Տէրը այսպէս կ'ը-
17 սէ. [ը]Ձոր հեղեղատը փոս փոս բրէք. Քանզի
Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Հով պիտի չտեսնէք,
ու անձրեւ պիտի չտեսնէք, բայց սա հեղեղատը
ջրով պիտի լեցուի, և պիտի խմէք դուք ու ձեր
18 հօտերը ու ձեր անասուինները: Այսպէս ասիկայ
Տէրոջը առջեւը պզտիկ բան մը ըլլալով, Մոաբն
19 ալ ձեր ձեռքը պիտի մատնէ. Եւ ամէն պարսպա-
պատ քաղաքը՝ ու ամէն ընտիր քաղաքը պիտի
զարնէք, և ամէն ազնիւ ծառերը կոտրէք, ու
ամէն ջուրի աղբիւրները գոցէք, ու ամէն բա-
20 տիր արտերը քարերով աւրէք: Եւ առաւօ-
տուն [թ]զոհ մատուցուած ատենը, ահա Ե-
դոմի ճամբայէն ջուրեր կու գային, ու երկիրը
ջրով լեցուեցաւ:
21 Ու երբոր բոլոր Մոաբացիք լսեցին որ թա-
գաւորները եկեր են իրենց հետ պատերազմե-
լու, ամէն զօսի կապելու կարողութիւն ունե-
ցողները ժողովուեցան, ու սահմանագլուխը
22 կայնեցան: Եւ առաւօտուն կանուխ եղան,
ու արեւուն ճառագայթները ջուրերուն վրայ
զարկած ըլլալով, Մոաբացիք գիմացէն ան
23 ջուրերը արիւնի պէս կարմիր տեսան, Ու ըսին.
Ասիկայ արիւն է. անտարակոյս թագաւորները
իրարու հետ կռուեր են, ու մէկզմէկ զարկեր
են. հիմա ուրեմն Մոաբացիք, աւարը [ժ]ետքէն:
24 Եւ անոնք՝ ան[ը]ր Իսրայէլի բանակը գացին. ու
Իսրայէլացիք եղան Մոաբացիները զարկին,
որոնք անոնց երեսէն փախան. ու [ի]սկսան
[ի]ջնել Մոաբացիները զարնելով՝ անոնց երկիրը
25 մտան. Եւ քաղաքները կործանեցին, ու ա-
մէն ընտիր արտերու մէջ ամէն մարդ իր քարը
նետեց, ու զանոնք լեցուցին, և ամէն ջուրի
աղբիւրները գոցեցին, ու ամէն ազնիւ ծառե-
րը կոտրեցին. այնպէս որ՝ միայն [ղ]Կիրհա-
րեսեթին քարերը թողուցին. ու պարսպապա-
26 տները զանիկայ պաշարեցին, ու զարկին: Եւ

[բ] Պղ. բ. 25:
[գ] Եզեկ. ժդ. 3:
[դ] Գատ. ժ. 14: Հռութ. ա. 15:
[ե] գ Թագ. ժը. 19:
[զ] բ Թագ. ժէ. 1: Պղ. ե. 16:
[է] Տե՛ս ա Թագ. ժ. 5:
[ը] Եզեկ. ա. 3: գ. 14, 22: ը. 1:
[թ] Տե՛ս Պղ. գ. 3:
[ժ] Եր. իե. 39, 40:
[ի] Նա. ժգ. 7, 11:
—
[ղ] գ Թագ. ի. 35:
[ծ] Տե՛ս Դտ. իե. 39: Գատ. ժգ. 25:
* Կամ օծուելու մը չափ
[ֆ] Տե՛ս Պղ. գ. 16:
[ց] Հես. ժե. 18:

Մոաբին թագաւորը երբոր տեսաւ որ պատե-
րազմը իր վրայ սաստկացաւ, իր հետը եօթը
հարիւր սուսերամարկ զօրք առաւ, որ մինչև
Եդոմի թագաւորը ճեղքեն անցնեն. բայց չը-
27 կրցան: Եւսաի առաւ իր անդրանիկ որդին՝ որ
իր տեղը պիտի թագաւորէր, ու զանիկայ պա-
րտսպին վրայ ողջակէզ ըրաւ. և Իսրայէլացւոց
դէմ մեծ բարկութիւն եղաւ. ու անոր վրայէն
ետ քաշուեցան, ու իրենց երկիրը դարձան:

Գ Լ. Գ

1 Եղիսէ՝ որբևայրին եղը կը շատցընէ. 8 բարի Սունա-
մին կին զաւակ մը կը խոստանայ. 18 անոր մեռած որ-
դին կը յարուցանէ. 38 Գաղգազայի մէջ թունաւոր ա-
պուրը կը բժշկէ. 42 Տարեր մարդը քանի հացով կը
կշտացընէ:

1 Ա[ա] [ա]մարդարէից որդւոցը կնիկներէն մէկ կնիկ
մը Եղիսէին աղաղակելով ըսաւ. Քու ծա-
ռադ հրիկս մեռաւ. ու դուն քու ծառայիդ ա-
տուածավախ ըլլալը գիտես. և պարտատէրը
եկաւ [բ]որ իմ երկու որդիներս իրեն ծառայ առ-
2 նէ: Ու Եղիսէ անոր ըսաւ. Քեզի ի՞նչ ը-
նեմ. ըսէ ինծի, տունը ի՞նչ ունիս: Եւ ա-
նիկայ ըսաւ. Քու աղախինդ տան մէջ [գ]ա-
ման մը [դ]եղէն [ե]ի զատ՝ ուրիշ բան մը չունի:
3 Ու Եղիսէ անոր ըսաւ. Գնա դուրսէն քու
բոլոր դրացիներդէդ բնզի պարապ ամաններ ու-
4 ղէ, [զ]ու քիչ մի ուզեր. Եւ պո[է]ղ մտիր
քու վրայիդ ու քու որդւոցդ վրայէն դուռը
գոցէ, և [ը]ո[թ]ղը ան բոլոր ամաններուն մէջը
5 պարպէ, ու լեցուածը մէրցնէր: Եւ անիկայ
անոր քովէն գնաց. ու իր վրայէն ու իր որդւո-
ցը վրայէն դուռը գոցեց. անոնք անոր կը մօ-
6 տեցընէին, ու անիկայ կը լեցընէր: Ու երբոր
ան ամանները լեցուեցան, իր որդւոյն ըսաւ.
Ինծի ուրիշ աման մօտեցուր. ու անիկայ ը-
սաւ անոր. Ուրիշ աման չկայ. ան ատենը ե-
7 ղը կայնեցաւ: Եւ [թ]նիկը գնաց Աստուծոյ մար-
դուն պատմեց. ու անիկայ ըսաւ. Գնա՛ ղեղը
ծախէ՛, ու պարտքդ վճարէ՛. և աւելցածովը՝
դուն ու քու որդիքդ ապրեցէք:
8 Ու մէկ օր մը երբոր Եղիսէ [ժ]Սունամին կ'անց-
նէր, հոն մէկ երեւելի կնիկ մը կար, որ զանի-
կայ հաց ուտելու ստիպեց. ու [ի]տթէ քանի որ
անդին կ'անցնէր, հաց ուտելու համար հոն կ'իջ-
9 նէր: Եւ [ի]ան [ի]նիկը իր երկանը ըսաւ. Ընդ՛
տես՛ որ ասիկայ Աստուծոյ մէկ սուրբ մարդն է,
10 որ միշտ մեր քովէն կ'անցնի. Ընոր մէկ պզտիկ
վերնատուն մը շինենք պատին վրայ, ու հոն անոր
համար՝ անկողին, սեղան, աթոռ, ու աշտանակ
11 դնենք, որ երբոր մեզի գայ՝ հոն կրնէ: Եւ
եղաւ որ մէկ օր մը անիկայ հոն եկաւ, ու վեր-
12 նատունը մտաւ, ու հոն պառկեցաւ. Եւ իր

[բ] Տե՛ս Ղե. իե. 39: Ասա. ժգ. 25:
* Կամ օծուելու մը չափ
[գ] Տե՛ս Պղ. գ. 16:
[դ] Հես. ժե. 18:

մանչուն Դաւիթին ըսաւ • Այնտանցի կնիկը
կանչէ • ու զանիկայ կանչեց • և անոր առջևը
13 կայնեցաւ : Եւ անիկայ իր մանչուն ըսաւ • Ընոր
ըսէ • ահա գուն մեզի համար ասա բոլոր աշխա-
տանքը քաշեցիր • քեզի ի՞նչ ընեմ • թագա-
ւորին կամ զօրագլուխին բանկիք մը ուզես • և
անիկայ ըսաւ • Էս իմ ժողովուրդիս մէջը կը
14 բնակիմ : Եւ նէյնէխ ըսաւ • Ընոր ի՞նչ նըր-
նանաք ընել • ու Դաւիթ ըսաւ • Իրաւցընէ ա-
նիկայ զաւակ չունի , ու անոր էրիկը ծերացեր
15 է : Եւ նէյնէխ ըսաւ • Օձանիկայ կանչէ • և
զանիկայ կանչեց • ու դրանը մէջ կայնեցաւ :
16 Եւ նէյնէխ անոր ըսաւ • *Պալ տարի՝ աս ա-
տենս՝ գերիդ որդի մը պիտի ունենաս : Եւ
անիկայ ըսաւ • Ձէ , ադ աէր իմ՝ մարդ Ա-
ստուծոյ , †քու աղախնիդ սուտ մի զրուցեր :
17 Եւ կնիկը յղացաւ , ու հետևեալ տարին նոյն
ատենը որդի մը ծնաւ , ինչպէս որ նէյնէխ ա-
նոր ըսեր էր :
18 Եւ տղան մեծցաւ • ու մէկ օր մը իր հօրը
19 գնաց ՝ձիձողներուն քովը : Եւ իր հօրը ըսաւ •
Գլուխս՝ գլուխս՝ ան ալ մանչուն ըսաւ • Ը-
20 սկսայ իր մօրը տալ : Եւ զանիկայ վերցուց ,
ու անոր մօրը տարաւ • և անիկայ մինչև կէս
օր անոր ծունկերուն վրայ նստաւ , ու մեռաւ :
21 Եւ կնիկը վեր եկաւ , ու զանիկայ Աստուծոյ
մարդուն անկողինին մէջը պառկեցուց , ու դու-
22 ռը գոցեց ու եկաւ • Եւ իր էրիկը կանչեց՝ ու
ըսաւ • Կ՚աղաչեմ ինծի մանչերուն մէկուն հետ
էշ մը խրկէ , որ շուտով մինչև Աստուծոյ մար-
23 գուն քովը երթամ , ու հոս դառնամ : Եւ ա-
նիկայ ըսաւ • Ի՞նչ կայ որ գուն այսօր անոր
պիտի երթաս • ամսագլուխ չէ , շաբաթ չէ :
24 Եւ անիկայ ըսաւ • Ողջունիւն : Ու էշը պատ-
րաստել տուաւ , և մանչուն ըսաւ • Քշէ գը-
նա , ու մինչև որ քեզի չըսեմ , քշելէն հետ մի
25 կենար ինծի համար : Եւ Կարմեղա լեռը եր-
թալով՝ Աստուծոյ մարդուն քովը գնաց : Ու
երբոր Աստուծոյ մարդը դիմացէն զանիկայ տե-
սաւ , իր մանչուն Դաւիթին ըսաւ • Ահա Սու-
26 նամացի կնիկը հո՝ գայ • Հիմա վազէ դիմաւո-
րէ զանիկայ , ու անոր ըսէ • Ողջ առո՞ղջ ես •
էրիկդ ողջ առո՞ղջ է • տղան ողջ առո՞ղջ է :
27 Եւ անիկայ ըսաւ • Ողջ առողջ ենք : Ու կը-
նիկը լեռը Աստուծոյ մարդուն եկաւ , և հա-
նոր ոտքերուն փաթթուեցաւ • ու Դաւիթ մօ-
տեցաւ որ զանիկայ հոս քաշէ , բայց Աստու-
ծոյ մարդը ըսաւ • Թող տուր զանիկայ • քան-
զի անոր սիրտը ցաւած է • ու Տէրը ինծմէ
28 պահեց , ու ինծի չյայտնեց : Եւ նէյնէխ ը-
սաւ • Էս իմ տիրոջմէս որդի խնդրեցի՞ • ես
29 չըսի՞ որ՝ Չխաբես մի՛ : Ու անիկայ Դաւի-
թին ըսաւ • †Քիջդ գօտի կապէ , և իմ գա-
ւազանս ձեռքդ առ ու գնա • և թէ որ մարդու
մը հանդիպիս , ‡անոր բարև մի տար • ու թէ
որ մէկ մարդ մը քեզի բարև տայ , պատասխան
մի տար • և իմ գաւազանս տղուն երեսին վրայ
30 դիր : Իսկ տղուն մայրը ըսաւ • §Տէրը կեն-
դանի է , ու քու անձդ կենդանի է , որ քեզ
պիտի չթողում : Ու նէյնէխն եկաւ անոր ե-
31 տևէն գնաց : Իսկ Դաւիթին առջևը անց-
ցաւ , ու գաւազանը տղուն երեսին վրայ դը-
րաւ • սակայն ձայն կար չ՚ունէր , և չ՚ըզգացուեր •
ուստի զանիկայ դիմաւորելու դարձաւ , և ա-
նոր պատմեց՝ ու ըսաւ • Տղան ¶չարթընցաւ :
32 Եւ երբոր նէյնէխ տունը մտաւ , ահա տղան
մեռած ու իր անկողինին վրայ պառկած էր :
33 Ու **ներս մտնելով , երկուքնուն վրայէն դուռը
34 գոցեց , †† և Տէրջը աղօթք ըրաւ • Ու եկաւ
տղուն վրայ պառկեցաւ • և իր բերանը անոր
բերնին վրայ , ու իր աչքերը անոր աչքերուն վ-
րայ , ու իր թաթերը անոր թաթերուն վրայ
դրաւ , և ‡‡անոր վրայ կծկեցաւ , ու տղուն մար-
35 մինը տաքցաւ : Եւ գարձաւ տանը մէջ մէկմը
աս կողմը՝ ու մէկմն ան կողմը պտըտեցաւ , §§ու
եկաւ անոր վրայ կծկեցաւ • և ¶¶տղան հօթը
անգամ փռնգաց , ու տղան աչքերը բացաւ :
36 Ը՚ն տունը Դաւիթին կանչեց՝ ու ըսաւ • Սունա-
մացի կնիկը կանչէ • ու զանիկայ կանչեց • և ա-
նոր եկաւ • ու նէյնէխ անոր ըսաւ • Տղադ առ :
37 Եւ կնիկը ներս մտնելով՝ անոր ոտքերը ընկաւ ,
ու գետնին խոնարհութիւն ըրաւ , և ***իր տղան
առնելով դուրս եկաւ :
38 Ու նէյնէխ †††Գաղգաղա գարձաւ • և ան
երկրին մէջը ‡‡‡սով կար • ու մարգարէից որդիքը
§§§անոր առջևը կր՚նստէին • ու անիկայ իր մանչ-
ուն ըսաւ • Սինձ կաթսան կրակին վրայ դիր ,
39 և մարգարէից որդիներուն ապուր եփէ : Ու
մէկը դաշտը ելաւ որ խոտեր ժողվէ , ու մէկ
վայրենի բոյս մը գտաւ , և անկէ հանդերձը
լեցուն վայրենի վարունգ ժողվեց , ու եկաւ՝
զանոնք ապուրին կաթսային մէջը մանրեց •
40 քանզի չէին ճանչնար : Եւ ան մարդիկներուն
առջևը դրին որ ուտեն • ու երբոր ան ապուրէն
կերան , պոռալով ըսին • Կաթսային մէջը ¶¶մահ
կայ՝ ով մարդ Աստուծոյ • ու չկրցան ուտել :
41 Եւ անիկայ ըսաւ • Ալիւր բերէք • ու ***զանի-
կայ կաթսային մէջը նետեց , ու ըսաւ • Ժո-
ղովուրդին առջևը դիր որ ուտեն • ան ատենը
կաթսային մէջը վնասակար բան մը չկար :
42 Եւ †††Հահաղ սաղիսայէն մարդ մը եկաւ •
‡‡‡ու Աստուծոյ մարդուն՝ երախայրիներէ լե-

---

* Երբ • Ահնաց ժամանակին • Նմն • ժբ • 10 , 14 :
† Հմր 28 :
‡ ՊԼ • բ • 25 :
§ Առա • իբ • 9 :
¶ Հմր 16 :
** գ Թագ • ժբ • 46 : ՊԼ • թ • 1 :
†† Գա • Ժ • 4 :
‡‡ Տնա ԵԼ • է • 19 : ժդ • 16 : ՊԼ • բ • 8, 14 : Պոր • ժթ • 12 :
§§ ՊԼ • բ • 2 :
¶¶ Հօհ • ժա • 11 :
*** Հմր 4 : Առա • Ը • 6 :
††† գ Թագ • ժէ • 20 :
‡‡‡ գ Թագ • ժէ • 21 : Պոր • ի • 10 :
§§§ գ Թագ • ժէ • 21 :
¶¶¶ ՊԼ • Ը • 1 , 5 :
**** գ Թագ • ժէ • 23 : Երբ • ժա • 35 :
†††† ՊԼ • բ • 1 :
‡‡‡‡ ՊԼ • Ը • 1 :
§§§§ ՊԼ • բ • 3 : Գա • Ժ • 39 : Պոր • իբ • 3 :
¶¶¶¶ ԵԼ • Ժ • 17 :
***** Տնա ԵԼ • ժե • 25 : ՊԼ • բ • 21 : Հօհ • իբ • 6 :
†††††† ա Թագ • իբ • 4 :
‡‡‡‡‡‡ ա Թագ • իբ • 7 : ա Կոր • իբ • 11 : Գաղ • գ • 6 :

նոցաւ հացեր՝ քան հատ գարեղէն հաց, ու թաղմ հասկեր բերաւ իր պարկովը: Եւ ա-
նիկայ ըսաւ. Ժողովուրդին տուր որ ուտեն:
43 Եւ անոր ծառան ըսաւ. Ըվա՞ղ կ՚ընէ որ հա-
րիւր մարդոց առջեւը դնեմ. բայց անիկայ ը-
սաւ. Ժողովուրդին տուր որ ուտեն. քանզի
Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. Պիտի ուտեն ու պիտի
44 ուելցնայ: Եւ անոնց առջեւը դրաւ. ու ևը-
բան, և Տէրոջը բանին պէս ուելցաւ:

Գ Լ· Ե

1 Նեեման՝ գերի բռնուած աղջկան մը ծանուցանելովը՝ Սա-
մարիա կը խրկուի, որ իր բորոտութենէն բժշկուի: 8 Ե-
զիսէ զանիկայ Յորդանան խրկելով՝ բորոտութիւնը կը
բժշկէ. 15 ու Նեեմանին պարգեւները չընդունելով՝
երկրին հողէն կուզայ անոր: 20 Գեհազի՝ իր տիրոջը
անունովը Նեեմանը խաբելուն համար՝ բորոտութեամբ
կը պատժուի:

1 Եւ Ասորւոց թագաւորին զօրագլուխը ՚Նե-
ման՝ իր տիրոջը առջեւը ՚մեծ ու յարգելի
մարդ մըն էր. քանզի Տէրը անոր ձեռքովը Ա-
սորւոց փրկութիւն տուեր էր. ու սա մարդը
2 զօրաւոր կարիճ մըն էր, բայց բորոտ էր: Եւ
Ասորւոց գունդերը ելլելով՝ Իսրայէլի երկրէն
մէկ պզտիկ աղջիկ մը գերի առեր էին. ու ա-
3 նիկայ Նեեմանին կնկանը քովն էր: Եւ անի-
կայ իր տիկնոջը ըսաւ. Երանի՛ թէ իմ տէրս՝
Սամարիա եղող մարգարէին առջեւը ըլլար. ան
ատենը զանիկայ իր բորոտութենէն կը բժշկէր:
4 Ու Նեեման գնաց իր տիրոջը պատմեց, ու ը-
սաւ. Իսրայէլի երկրէն եղող աղջիկը այսպէս
5 ու այնպէս խօսեցաւ: Եւ Ասորւոց թագա-
ւորը ըսաւ. Գնա՛ ուրեմն, ես Իսրայէլի թա-
գաւորին նամակ կը խրկեմ: Ու անիկայ գը-
նաց. և ՚իր ձեռքը տասը տաղանդ արծաթ,
ու վեց հազար ոսկի, ու տասը ձեռք փոխարէ
6 հանդերձ առաւ: Եւ Իսրայէլի թագաւորին
բերաւ նամակը, ՚որ այսպէս գրուած էր՝՛՛: Ա-
րդ՝ երբոր սա նամակը քեզի հասնի, †գիտա-
ցած ըլլաս որ՛՛ իմ ծառաս Նեեմանը քեզի կը
խրկեմ՝ որ զանիկայ իր բորոտութենէն բժշկես:
7 Ու երբոր Իսրայէլի թագաւորը նամակը կար-
գաց, իր հանդերձները պատռեց, ու ըսաւ.
Մի՞թէ ես մեռցընելու ու ապրեցընելու ՚՚ըս-
ղո՞ւն ո՛նէ՚՚ Աստուա՛ծ եմ, որ ասի-
կայ ինծի մարդ մը խրկեր է՝ իր բորոտութենէն
բժշկելու համար. ուստի աղէկ դիտցէք, ու
տեսէք, որ ասիկայ ինծմէ պատճառ մը կը
փնտռէ:
8 Ու երբոր Ասորւոց մարդը Էղիսէին լսեց՝ որ
Իսրայէլի թագաւորը իր հանդերձները պատ-
ռեր է, թագաւորին †դրդռ խրկեց՝ ու ըսաւ.
Ինչո՞ւ հանդերձներդ պատռեցիր. թող անի-

ա Կղ· ԺԷ· 13: Ցօհ· Ա· 9:
բ Կղ· ԺԷ· 17: Ցօհ· Ա· 11:
գ Ատտ· ԺԵ· 20: ԺԸ· 37: Ցօհ· Ա· 13:
դ Կղ· Ա· 27:
ե Ես· Ժ· 3:
զ ՚՚ Թագ· Ի· 8: Պս· Ը· 8, 9:
է Եբր· լսելով:
ը Եբր· ասյա
թ Ծն· Լ· 2: ի Օր· ԼԵ· 39:
ժ Կղ· Ա· 27:
ի ՚՚ Թագ· Բ· 6:
լ Տ՚ես Պս· Ա· 41: Ցօհ· Ի· 7:
խ Կղ· Ա· 25:
ծ Կղ· Ա· 27:
կ Դատ· Բ· 6: Ա Կոր· Ժ· 23: Տ՚ես Ատտ· Ժ· 8: Գործ· Ը· 18, 20:
հ Պս· Ղ· 2, 17:
ձ Ծն· Ժ· 16:
ղ Ծն· Լ· 11:
ճ Պս· Գ· 14:
մ Ծն· Ժ· 23: Տ՚ես Ատտ· Ժ· 8: Գործ· Ը· 18, 20:
յ Պս· Ղ· 2, 17:
ն Ծն· Ը· 16:

կայ ինծի գայ, ու գիտնայ թէ Իսրայէլի մէջ
9 մարգարէ կայ: Եւ Նեեման իր ձիերովը ու
կառքովը գնաց, ու Էղիսէին տանը դուռը
10 կայնեցաւ: Ու Էղիսէն մարդ մը խրկեց անոր
ըսելով. Գնա՛ ՚Յորդանանու մէջ եօթը ան-
գամ լուացուէ, և մարմինդ քեզի կը դառնայ,
11 ու կը մաքրուիս: Ու Նեեման բարկացաւ
ու գնաց՝ ըսելով. Ես՝ ես կ՚ըսէի որ անիկայ
անտարակոյս իմ քովս պիտի գայ, ու կայնի,
և իր Եհովայ Աստուծոյն անունը պիտի կանչէ,
ու ձեռքը այն տեղւոյն վրայ պիտի երերցնէ,
12 ու բորոտութիւնը բժշկէ: Դամասկոսի Բար-
նա ու փարփար գետերը Իսրայէլին բոլոր ջու-
րերէն աղէկ չէ՞ն. միթէ չէի՞մ կրնար անոնց մէջ
ջրով լուացուիլ ու մաքրուիլ. և դարձաւ բարկու-
13 թիւնով գնաց: Իսկ անոր ծառաները մօտե-
ցան, ու անոր խօսեցան ըսելով. Ա՛վ հայր,
ԸՆ ՈՐ մարգարէն քեզի մէկ մեծ բան մը ըսէր,
պիտի չընէի՞ր. ո՛ւր մնաց որ անիկայ քեզի՝
14 լուացուէ ու պիտի մաքրուիս՝ ըսաւ: Ըն ա-
տենը անիկայ իջաւ, ու Աստուծոյ մարդուն
խօսքին համեմատ՝ եօթը անգամ Յորդանանու
մէջ լուացուեցաւ. ու ՚անոր մարմինը պզտիկ
տղու մը մարմնին պէս եղաւ, ու ՚մաքրուե-
ցաւ:
15 Եւ անիկայ իր բոլոր բանակովը Աստուծոյ
մարդուն դարձաւ, ու գնաց անոր առջեւը կայ-
նեցաւ, ու ըսաւ. Ահա հիմա գիտցայ՝ որ բո-
լոր երկրի վրայ ՚Աստուած չկայ, բայց միայն
Իսրայէլի մէջ. ուստի հիմա կ՚աղաչեմ, քու
16 ծառայէդ ‡ընծայ մը ընդունէ: Բայց անիկայ
ըսաւ, ՚Տէրը՝ որուն առջեւը կը կայնիմ, կեն-
դանի է որ ՚պիտի չընդունեմ. ու զանիկայ ստի-
պեց՝ որ ընդունի. բայց անիկայ չհաճեցաւ:
17 Ու Նեեման ըսաւ. Ուրեմն քու ծառայիդ՝
սա էրկրա հողէն երկու ջորիի բեռ հարուի՛.
քանզի քու ծառադ ա՛լ ուրիշ աս-
տուածներու ողջակէզ կամ զոհ պիտի չընէ,
18 բայց միայն Եհովայի: Տէրը սա բանիս հա-
մար քու ծառայիդ թողութիւն տայ, այսինքն
երբոր իմ տէրս Նեեմանի տունը մտնէ հոն եր-
կրպագութիւն ընելու համար, և ՚անոր իմ
ձեռքիս վրայ կռթնելովը, ես ալ Նեեմանի տա-
նը մէջ ծռիմ, սա բանիս՝ այսինքն Նեեմանի
տանը մէջ իմ ծռելուս համար, Տէրը քու
19 ծառայիդ թողութիւն տայ: Ու Էղիսէ անոր
ըսաւ. Գնա՛ խաղաղութեամբ. և անիկայ ա-
նոր քովէն գնաց, ա՛ Ւ քիչ մը ճամբայ ա-
՚՚՚՚՚:
20 Եւ Աստուծոյ մարդուն Էղիսէին մանչը Գէհ-
զին ըսաւ. Ահա իմ տէրս սա Ասորի Նեեման-
նին խնայեց, ու անոր ձեռքէն՝ անոր բերածը

չառաւ • Տէրը կենդանի է որ ես անոր հասէն
21 կը վազեմ՝ և անկէ բան մը կ՚առնեմ: Եւ Գէհազին՝ Նէեմանին հասէն վազեց • ու Նէեման երբոր տեսաւ որ անկէ իր հասէն կը վազէ՝ իր կառքէն ինքզինքը դիմաւորելու՝ ու
22 բսաւ • Ողջո՞ւթիւն է: Եւ անիկայ բսաւ • Ողջո՞ւթիւն է • իմ տէրս զիս խրկեց ու կ՚բսէ • Էհա հիմա Եփրեմի լեռնէն մարգարէից որդիներէն երկու մանչ եկաւ ինծի • շնորհք ըրէ՝ անոնց համար տաղանդ մը արծաթ՝ ու երկու
23 ձեռք փոխելու հանգերձ տուր: Եւ Նէեման բսաւ • Շնորհք ըրէ՝ երկու տաղանդ առ • և զանիկայ բռնադատեց • ու երկու պարկի մէջ երկու տաղանդ արծաթ դրաւ՝ ու երկու ձեռք ալ փոխելու հանգերձ երկուքին տուաւ՝ որ անոր առջևէն տա-
24 րին: Եւ երբոր *բլուրը եկաւ՝ անոնց ձեռքէն առաւ՝ ու տանը մէջ պահեց՝ և անդ մար-
25 դիկները ճամբեց • ու գացին • Եւ ինքը ներս գնաց իր տիրոջ առջևը կայնեցաւ • Եւ Գէհազի անոր բսաւ • Ո՛վ Գէհազի՝ ուսկից հո՞ գաս • և անիկայ բսաւ • Ծառադ մէկ տեղ մը չգ-
26 նաց: Եւ անոր բսաւ • Երբոր այն մարդը իր կառքէն քեզ դիմաւորելու դարձաւ՝ միթէ իմ հոգիս հոն չգնաց • ո՞ հիմա արծաթ առնելու՝ և հանդերձներ՝ ու ձիթենիներ՝ և այգիներ՝ ու ոչխարներ՝ և արջառներ՝ ու
27 ծառաներ՝ ու աղախիններ առնելու ատե՞ն է: Եւ Նէեմանին բորոտութիւնը †քեզի ու քու սերունդիդ փակչի յաւիտեան: Եւ անիկայ՝ անոր առջևէն ‡ձիւնի պէս բորոտած եղաւ:

Գ Լ • Ջ

1 Էղիսէ հրաման կու տայ մարգարէից որդիներուն՝ որ երթան իրենց բնակարանները մեծցընեն • ու երկաթը կը լողացընէ: 8 Էղիսէ Ասորւոց թագաւորին խորհուրդը կը յայտնէ Իսրայէլի թագաւորին • 13 Էղիսէն բռնելու համար՝ Դոթայիմ խրկուած զօրքը կուրութեամբ կը պատնուին • 19 ու Սամարիա տարուելով՝ խաղաղութեամբ ետ կը խրկուին: 24 Սամարիայի մէջ պատահած սոսկալի պատմութիւնը: Երկիները իրենց զաւակները կ՚ուտեն • 30 Թագաւորը մարդ կը խրկէ որ Էղիսէն սպաննէ:

1 Եւ *մարգարէից որդիքը Էղիսէին ըսին • Էհա առ տեղը՝ ուր որ մենք քու առջևդ կը
2 նստինք՝ մեզի նեղ է: Երթանք ուրեմն մինչև Յորդանան • ու անտեղէն ամէն մէկերնիս մէկ մէկ գերան առնենք՝ ու հոն մեզի բնակելու
3 տեղ շինենք: Եւ անիկայ բսաւ • Գացէք: Եւ անոնցմէ մէկը բսաւ • Շնորհք ըրէ՝ քու ծառաներուդ հետ եկո՛ւր • և անիկայ՝ կու գամ՝
4 բսաւ • Եւ անոնց հետ գնաց • և Յորդանան
5 հասնելով՝ ծառերը կտրեցին: Եւ երբոր մէկը գերան մը կը կտրէր՝ պատապարին երկաթը ջուրին մէջը ինկաւ • ուստի անիկայ պոռալով բսաւ • Ա՛հ՝ տէր իմ՝ ան ալ փոխ առնուած էր:
6 Եւ Ասուածոյ մարդը բսաւ • Ո՞ւր ինկաւ • ու անիկայ ան տեղը ցուցուց անոր: Եւ †Էղիսէ փայտ մը կտրեց՝ ու հոն նետեց • ու երկաթը
7 ջուրին երեսը եկաւ: Եւ անոր բսաւ • Զանիկայ վերցո՛ւր • ան ալ ձեռքը երկրնցուց՝ ու զանիկայ առաւ:
8 Եւ Ասորւոց թագաւորը՝ Իսրայէլի դէմ պատերազմ կ՚ընէր • ու իր ծառաներուն հետ խորհուրդ բրաւ՝ ու բսաւ • Այս ինչ կամ
9 այն ինչ տեղը բանակ դնեմ: Եւ Ասուածոյ մարդը Իսրայէլի թագաւորին խրկեց՝ ըսելով • Ասորւոց դուշացիր՝ որ ան տեղէն չանցնես •
10 վասն զի Ասորիները հոն իջած են: Եւ Իսրայէլի թագաւորը Ասուածոյ մարդուն բսած տեղը խրկելով՝ տեղնկացաւ՝ ու անդէ
11 դուշացաւ †շատ անգամ: Եւ ասոր բանին համար Ասորւոց թագաւորին սիրտը նեղսնալով՝ իր ծառաները կանչեց՝ ու անոնց բսաւ • Ձեզ յայտներ չեմ՞ի, թէ մերիններէն ո՛վ կայ որ
12 Իսրայէլի թագաւորին լո՞ւր կը խրկէ: Եւ ծառաներուն մէկը բսաւ • Ձկայ անոնք տէ՛ր իմ՝ ո՛վ տէր իմ թագաւոր • հապա Իսրայէլի մէջ եղող Էղիսէ մարգարէն՝ քու պառկելու սենեակիդ մէջը խօսած խօսքերդ Իսրայէլի թագաւո-
13 րին կը յայտնէ: Եւ անիկայ բսաւ • Գացէք՝ ու անոր ուր ըլլալը տեսէք՝ որ զանիկայ բռնելու տամ: Եւ անոր պատմեցին՝ ու բսին • Էհա անիկայ ‡Դոթայիմի մէջ է:
14 Ուստի անիկայ՝ ձիեր՝ ու կառքեր՝ ու բաղմաթիւ զօրքեր խրկեց հոն՝ որոնք գիշե-
15 րով գացին՝ և քաղաքը պաշարեցին: Եւ Ասուածոյ մարդուն ծառան առաւօտուն կանուխ ելաւ՝ ու դուրս գնաց • և ահա զօրքեր՝ ձիեր ու կառքեր՝ քաղաքը պաշարեր էին • ու մանչը անոր բսաւ • Ա՛հ՝ տէր իմ՝ ի՛նչ ընենք:
16 Եւ Եղիսէ բսաւ • Մի վախնար • քանզի *մեզի հետ եղողները՝ անոնց հետ եղողներէն շատ ու-
17 ր են: Եւ Էղիսէ աղօթք բրաւ ու բսաւ • Ո՛վ Տէր՝ ասոր աչքերը բա՛ց որ տեսնէ: Եւ Տէրը մանչուն աչքերը բացաւ • ու տեսաւ որ ահա լեռը՝ Էղիսէին չորս կողմը †հրեղէն ձիերով ու կառ-
18 քերով լեցուն էր: Եւ երբոր անոնք Էղիսէին քովը իջան՝ Էղիսէ Տէրոջը աղօթք բրաւ՝ ու բսաւ • Կո՛ղաչեմ՝ ասոնց ‡կուրութեամբ զարկ • և Տէրը զանոնք կուրութեամբ զար-
19 կաւ՝ Էղիսէին խօսքին համեմատ: Ընտանոնք Էղիսէ անոնց բսաւ • Ա՛մման աս չէ՝ ու քաղաքը ասիկայ չէ • հետևէս եկէք՝ որ ձեզ ձեր փնտռած մարդուն տանիմ • և զանոնք Սա-
20 մարիա տարաւ: Եւ երբոր Սամարիա եկան՝ Էղիսէ բսաւ • Ո՛վ Տէր՝ ասոնց աչքերը բա՛ց որ տեսնեն: Եւ Տէրը անոնց աչքերը բացաւ՝ ու տեսան • և ահա Սամարիայի մէջ էին:
21 Եւ Իսրայէլի թագաւորը զանոնք տեսնելով՝

* Կամ առանձին տեղը
ա Ա Տիմ • կ • 10:
բ Ել • գ • 6: Թագ • ժբ • 10: Պտ • ժբ • 5:
գ Պտ • գ • 38:
դ Տես Պտ • բ • 21:
† Երբ • ո՛չ մէկ ու ո՛չ երբ կու
կը • 17: Ծագ • ա • 8: Ջ • 1—7:
‡ Կամ շլացութեամբ
ե Ծն • ժբ • 11: •
ը Ծն • լէ • 17:
թ Բ Պն • լԲ • 7: Սաղ • ծէ • 18: Հռով • ը • 31:
ժ Պտ • բ • 11: Սաղ • լԷ • 7:

Ելիսեէն ըսաւ. «Մո՛վ հայր իմ՝ զարնե՞մ, զարնեմ։» Ե22 Նա ան ալ ըսաւ. «Մի զարներ. միթէ քու սրովդ ու աղեղովդ զի՛ր բռնածներդ կը զարնե՞ս. հանեցո առջեւս հայ ու նետ դի՛ր։» 23 Որ ուսան խմէն, ու իրենց սիրտը երթան։ Ելի անոնց՝ մէկ մեծ կոչունք մը ըրաւ. ու կերան խմեցին. ու զանոնք ետ ղրկեց. ու իրենց տիրոջը գացին. և Ասորւոց գունդերը մէյմէն ալ Իսրայէլի երկիրը չկան։

24 Ելի անկէ ետքը՝ Ասորւոց Բենհադադ թագաւորը իր բոլոր բանակը ժողվեց, ու եկաւ 25 Սամարիան պաշարեց։ Ելի Սամարիայի մէջ մեծ սով եղաւ, քանի՛ զանիկայ պաշարեր էին, այնպէս որ մէկ իշուս գլուխը՝ ութսուն արկղ արծաթի, ու մէկ կապիճին չորրորդ մասը աղաւնիի աղբը՝ հինգ արկղ արծաթի ծախուեցաւ։ 26 Ելի երբոր Իսրայէլի թագաւորը պարսպին վրայէն կ՚անցնէր, մէկ կնիկ մը անոր աղաղակեց ու ըսաւ. «Ո՛վ տէր իմ թագաւո՛ր, 27 օգնէ՛ ինձի։» Ելի անիկայ ըսաւ. «Թէ որ Տէրը քեզի չօգնէ, ես քեզի ուսկի՞ց օգնեմ, կա՞մ 28 լէ՞ն թէ հնձանէն։» Ելի թագաւորը անոր ըսաւ. «Ինչի՞ դ՚ուզես։» Ելի անիկայ ըսաւ. «Ա՛ս կնիկը ինծի ըսաւ որ՝ Քու տղադ տո՛ւր, ու այսօր զանիկայ ուտենք, և իմ տղաս վաղը 29 ուտենք։ Ելսատի իմ տղաս եփեցինք, և զանիկայ կերանք. ու երկրորդ օրը անոր ըսի. Տղադ տո՛ւր որ ուտենք. բայց անիկայ իր տղան պահեց։» 30 Ելի թագաւորը ան կնկանը խօսքը լսածին պէս՝ իր հանդերձները պատռեց, ու պարսպին վրայէն անցած աւենը, ժողովուրդը տեսաւ որ, ահա՛ ներսէն՝ անոր 31 մարմնոյն վրայ քուրձ կար։ Ելի անիկայ ըսաւ. «Ասաուած ինծի այսպէ՛ս՝ ու ասկէ աւելի ընէ, թէ որ այսօր Սափատեան Ելիսեէին գլուխը իր 32 վրայ մնայ։» Ելի Ելիսէ իր տունը կը նստէր, ու Եծերները անոր հետ կը նստէին. և Թագաւորը իր առջեւէն մարդ մը խրկեց անոր. ու խրկուած մարդը դեռ հասած՝ Ելիսէ ծերերուն ըսաւ. «Կը տեսնէ՞ք որ աս Ամարդասպանի որդին գլուխս առնելու Տպրդ խրկեց. նայեցէ՛ք, ան մարդը ներածին պէս՝ դուռը գոցեցէ՛ք, ու զանիկայ դրան քովը բռնեցէ՛ք. միթէ անոր տիրոջը ոտքերուն ձայնը անոր ետեւէն չէ՞։ 33 Ելի երբոր անոնց հետ կը խօսէր, ահա՛ ան խրկուած մարդը անոր քովը իջաւ, ու ըսաւ. «Ահա աս չարիքը Տէրոջմէն է. Ամէ՛լ ասկէ ետեւ Տէրոջմէ՞ն ինչ պիտի յուսամ։»

Գ Լ · Ի

1 Ելիսէ Սամարիայի մէջ պատահելու անհատաւոյի առաւելութիւնը կը նախաձայնէ։ 3 Ձորս բորոտներ համաձակութիւն ընելով Ասորւոց բանակը մտնելու, անոնց փախչելուն լուրը կը բերեն։ 12 Թագաւորը լրտեսներու միջոցով ան լուրին ճշմարիտ ըլլալը աւետելով՝ Ասորւոց վրանները կը կողոպտէ։ 17 Ելի իշխանը՝ որ աւետութեան համար Ելիսէին ըրած մարգարէութեանը չհաւատաց, դրան պահպանութիւնը իրեն յանձնուած ըլլալով՝ ամբոխէն ոտնակոխ կ՚ըլլայ ու կը մեռնի։

1 Ելիսէ ըսաւ. «Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք. Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. Վաղը աս ատենս Սամարիայի դրանը մէջ մէկ դրիւ բարակ ալիւրը՝ մէկ սիկղ արծաթի, ու երկու դրիւ գարին՝ մէկ սիկղի պէտի ծախուի։» 2 Ելի ան զօրապետը՝ որուն ձեռքին վրայ թագաւորը կը կռթնէր, Աստուծոյ մարդուն պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ. «Թէ որ Տէրը երկինքը պատուհաններ ալ շինէ, միթէ ասիկայ ըլլալո՞ւբան է։» Ելի անիկայ ըսաւ. «Դուն քու աչքերովդ պիտի տեսնես, բայց անկէ պիտի չուտես։»

3 Ելի Դրանը առջեւը չորս բորոտ մարդիկներ կային. և անոնք իրարու ըսին. «Ինչո՞ւ հոս 4 նստինք մինչեւ որ մեռնինք. Թէ որ ըսենք՝ թէ քաղաքը մտնենք, քաղաքին մէջ սով կայ, ու հոն պիտի մեռնինք, և թէ որ հոս մնանք, նոյնպէս պիտի մեռնինք. ուրեմն եկէք Ասորւոց բանակը դիմենք. թէ որ մեզ ողջ թողուն՝ կ՚ապրինք, ու թէ որ մեզ մեռցնեն՝ կը մեռնինք։» 5 Ելի մութ առեն եղան որ Ասորւոց բանակը հրթան. ու մինչեւ Ասորւոց բանակին ծայրը գացին. և ահա հոն մարդ մը չկար. 6 Վասնզի Տէրը Ասորւոց բանակին մէջը՝ Եկառքերու ձայն, ու ձիերու ձայն, մէկ մեծ զօրքի մը ձայն լսել տուաւ. և իրարու ըսին. «Ահա Իսրայէլի թագաւորը՝ Հետացեայ թագաւորները ու Եգիպտացւոց թագաւորները վարձքով բռնեց որ մեր վրայ գան։» 7 Ելի Եղան մութին փախան. և իրենց վրանները, ու ձիերը, ու էշերը, և բանակը եղածին պէս՝ թողուցին, ու իրենց անձը ապրեցընելո համար փախան։ 8 Ելի ասկէ բորոտները մինչեւ բանակին ծայրը գացին, ու մէկ վրան մը մտնելով՝ կերան ու խմեցին. և անկէ արծաթ, ու ոսկի, ու հանդերձներ վերցուցին, ու գացին պահեցին. ու ետ դառնալով՝ մէկ ուրիշ վրան մը մտան, և անկէ ալ 9 վերցուցին, ու գացին պահեցին։ Ետքը իրարու ըսին. «Չդէկ չէ մեր ըրածը. աս օրս աւետեաց օր է, ու մենք լուռ կեցեր ենք. թէ որ մինչեւ առաւօտեան լոյսը սպասենք, Մեր անօրէնութեանը պատիժը պիտի կրենք։» ուստի հիմա եկէք երթանք, ու թագաւորին տունը 10 ներս պատմենք։ Ելի գացին քաղաքին դռնապանին պոռացին, ու անոնց պատմեցին ու ըսին. «Մենք Ասորւոց բանակը մտանք. և ահա հոն մարդ՝ կամ մարդու ձայն չկայ, բայց միայն ձիերը կապուած, ու էշերը կապուած, 11 ու վրաններն ալ այնպէս կեցեր են։» Ելի դռնապանները պոռացին, ու թագաւորին տանը ներսը լսեցուցին։

ե Հռով. ժբ. 20։
զ ԳԼ. Ե. 2։ Հմր 8, 9։
է Ղև. իզ. 29։ ը Օր. իը. 53, 57։
թ Ա Թագ. իա. 27։
ժ Հռութ. ա. 17։ ի Թագ. ժԹ. 2։
լ Ելսկ. ը. 1։ խ. 1։
ծ Ղու. ժգ. 32։
կ Ա Թագ. ժը. 4։
հ Յով. բ. 9։

մ Հմր 18, 19։
յ Հմր 17, 19, 20։ Տես գԼ. Ե. 18։
ն Պաղ. գ. 10։
շ Ղև. ժգ. 46։
ո Ա Թագ. Ե. 24։ ԳԼ. ժԹ. 7։ Յով. ժԵ. 21։
չ Ա Թագ. Ժ. 29։
պ Սաղ. խը. 4, 5, 6։ Բառակ. իը. 1։
* Եբր. անօրէնութիւնը մեզ պիտի գտնէ։

12 Ու թագաւորը դիշերով եկաւ , և իր ծառաներուն ըսաւ . Մորթեցուցէք մեզի ըրած բանը ես ձեզի պատմեմ . Ընտրեցինք մեր անօթի բլլալը գիտնալով՝ բանակէն եկած են , ու դաշտին մէջը պահուռած են՝ ըսելով . Երբոր անոնք քաղաքէն դուրս ելլեն , զանոնք ողջ բռնենք ,
13 ու քաղաքը մտնենք : Ես անոր ծառաներուն մէկը պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ . Թո՛ղ մարդ ձիերուն հինգը առնեն , որոնք հոս մնացած են . ահա անոնք բոլոր Իսրայէլին բազմութեանը պէս եղան , [որոնք հոս մնացած են . ահա անոնք բոլոր Իսրայէլին բազմութեանը պէս եղան ,] որ հատնելու վրայ է . և հոն
14 խրկինք ու տեսնենք : Ու *երկու կառք առին իրենց ձիերովը՝ և թագաւորը Ասորւոց բանակին հետևէն խրկեց՝ ու ըսաւ . Գացէք նայեցէք : Ու անոնք մինչև Յորդանան՝ ահա նոյց հետևէն գացին . և ահա բոլոր ճամբան լեցուն էր հանգերձներով ու ամաններով՝ որոնք Ասորիները արտարաղով փախած տուննին ձգեր էին : Եւ պատգամաւորները հոս դարձան ու թագաւորին պատմեցին :
16 Ընտունը ժողովուրդը ելաւ , ու Ասորւոց բանակը կողոպտեց . ու †Տէրոջը խօսքին համեմատ՝ մէկ գրիւ բարակ ալիւրը՝ մէկ սիկղ ոչխարին , ու երկու գրիւ գարին մէկ սիկղի ‡ծառայ :
17 Հաստեցաւ : Եւ թագաւորը զրաները վերակացու դրաւ ան ղօրապետը՝ որուն ձեռքին վրայ ինքը կը կռթնէր . ու ժողովուրդը զրաներ մէջ զարնիկայ կոխկրտեցին , ու մեռաւ , §Ասուծոյ մարդուն խօսքին համեմատ՝ որ խօսեր էր , թառ
18 դաւորը անոր քովը իջած առներ : Ու եղաւ՝ ինչպէս որ Ասուծոյ մարդը թագաւորին խօսեր էր՝ ըսելով . ‖Վաղը աս առենս Սամարիայի դրանը մէջ երկու գրիւ գարին՝ մէկ սիկղ ոչխարին , ու մէկ գրիւ բարակ ալիւրը՝ մէկ սիկղի
19 պիտի ծախուի . Եւ ան ղօրապետը Ասուծոյ մարդուն պատասխան տուեր ու ըսեր էր . Թէ որ Տէրը երկինքը պատուհաններ ալ շինէ , միթէ ատիկայ ըլլալո՞ւ բան է . ու Ելիսէ ըսեր էր . Ահա դուն քու աչքերովդ պիտի տեսնես , բայց անկէ պիտի չուտես .
20 Ու յապէս եղաւ անոր . քանզի ժողովուրդը զանիկայ դրաներ մէջ կոխկրտեցին , ու մեռաւ :

Գլ. Ը.

1 Ուստի Ելիսէ սային պատճառաւը՝ ըսեր էր իր երկրէն կը հեռանայ , իսկ թագաւորը Ղեհազին հրաշքներուն պատմութիւնը լսելով՝ ետ կը դառնայ անոր կալուածքը :
7 Ասկէ՝ Ասորեստանէն գնայով մը Ղեհազին խրկուելով Դամասկոսի մէջ , անոր մարգարէութիւնը լսելէն ետև՝ իր տէրը կը մեռցընէ , ու անոր տեղը կ'անցնի : 16 Հետզհետէ Յովրամ թագաւորին տարի վարմունքը : 20 Եդովմը ու ու Լիբնան կ'ապստամբին : 23 Որոշիւ Յովրամին տեղը

1 Ու Ելիսէ խօսեցաւ անոնկան , որուն որդին զոր կենդանացուցեր էր , ու ըսաւ . Ելլէր դուն քու ընտանիքովդ գնա . և ուր որ կրնաս , հոն պանդխտութիւն ըրէ . վասն զի Տէրը սովը կանչեց . և ահա կու գայ եօթը տարի
2 ալ աս երկրիս վրայ ճաղտ : Ու ան կինկը եղաւ , ու Ասուծոյ մարդուն բանին պէս ըրաւ . և ինքը իր ընտանիքովը գնաց՝ ու փղշտացւոց երկրին մէջ եօթը տարի պանդխտութիւն րրաւ :
3 Ու եօթը տարին լմննալէն ետքը՝ ան կինկը փղշտացւոց երկրէն դարձաւ , և իր տանը համար ու իր արտին համար թագաւորին կը բողոքէր :
4 Ու թագաւորը Ասուծոյ մարդուն մանչուն *Ղեհազիին հետ խօսեցաւ՝ ու ըսաւ . Եղիսէին
5 ըրած բոլոր մեծ գործերը ինծի պատմէ : Ու երբոր անիկայ թագաւորին կը պատմէր , թէ ինչպէս անիկայ †մեռած զոքանչ ողջընցուց , ահա ան կինկը՝ որուն տղան ողջընցուցեր էր , իր տանը համար և իր արտին համար թագաւորին կը բողոքէր . ու Ղեհազի ըսաւ . Ո՛վ տէր իմ թագաւոր՝ աս է ան կինկը , ու աս է անոր որ
6 զան՝ որն որ Եղիսէն ողջընցուց : Եւ թագաւորը կնկանը հարցուց . ու անիկայ անոր պատմեց : Ու թագաւորը մէկ ներքինի մը տուաւ անոր , ու ըսաւ . Ասոր ամէն ստացուածքը , նաև երկիրը թողած օրէն մինչև հիմա էր արտին բոլոր արդիւնքը իրեն դարձուր :
7 Ու Եղիսէ Դամասկոս գնաց : Եւ Ասորւոց Բենադադ թագաւորը հիւանդացեր էր . ու անոր պատմելին ուրիշ թէ՝ Ասուծոյ մարդը
8 դը հոս եկաւ : Եւ թագաւորը †Ազայելին ըսաւ . ‡Պեսքդ ընծայ առ , ու գնա՛ Ասուծոյ մարդը դիմաւորէ , ու §անոր միջոցովը Տէրոջը հարցո՛ւր , թէ արդիօք աս հիւանդու-
9 թենէս պիտի առողջանամ : Եւ Ազայել գանիկայ դիմաւորելու գնաց . ու ձեռքը ընծայ առաւ , այսինքն Դամասկոսի բոլոր բարիքներէն քառասուն ուղտ բեռնաւորած , ու գնաց և անոր առջևը կայնեցաւ՝ ու ըսաւ . Որդի Ասորւոց Բենադադ թագաւորը զիս քեզի խրկեց՝ ըսելով . Արդեօք աս հիւանդութենէս
10 պիտի առողջանամ : Ու Եղիսէ անոր ըսաւ . Գնա՛ անոր ըսէ . Ընշուշտ պիտի առողջանաս . բայց Տէրը ինծի ցուցուց , որ ‖անիկայ
11 անշուշտ պիտի մեռնի : Եւ աչքերը անթարթափ կեցուց՝ մինչև որ անիկայ ամօթ-
12 ցաւ . ու Ասուծոյ մարդը ¶լացաւ : Եւ Ազայել ըսաւ . Իմ տէրս ինչո՞ւ կու լայ : Ու

• Կամ երկու զոյգ ձիեր առին .
ը Ա՛մբ 1 :
† Եբր . եղաւ :
‡ Պլ . ջ . 32 : Ա՛մբ 2 :
§ Ա՛մբ 1 :
—
‖ Պլ . գ . 35 :
¶ Առ . ձ՛ . 16 : Ընգ . ա՛ . 11 ,
ժգ . 3 : Պլ . ե . 5 :
Պլ . ա՛ . 3 :
** Ա՛մբ 15 :
†† Ղա . ժ՛ . 41 :
‡‡ Պլ . ե . 27 :
§§ Պլ . գ . 35 :
‖‖ գ Թագ . ժ՛ . 15 :
¶¶ ա Թագ . ի՛ . 7 : գ Թագ .

անիկայ ըսաւ. Ընոր համար որ՝ [b]Իսրայէլի որդւոցը ընելու չարութիւնդ գիտեմ. անոնց ամրոցները կրակով պիտի այրես, ու անոնց կռոնիձիները սրով պիտի մեռցընես, և Յանոնց պըղտիկ տղաքը գետինը պիտի զարնես, ու յղի
13 կիներները պիտի ճղեքես: Եւ Գազայէլ ըսաւ. Վա՛ու ծառադ ի՞նչ շունչ է, որ սա մեծ բաները ընէ: Ու Եղիսէ ըսաւ. [c]Տէրը ինծի ցուցուց, որ դուն Ասորւոց վրայ թագաւոր
14 պիտի ըլլաս: Եւ անիկայ Եղիսէին քովէն եղաւ, ու իր տիրոջը գնաց. ու անիկայ անոր ըսաւ. Եղիսէն քեզի ի՞նչ ըսաւ. և անիկայ ըսաւ. Ինծի ըսաւ որ՝ անշուշտ պիտի առողջանաս: Ու հետեւեալ օրը՝ անիկայ [d]հասա
15 լեզի՝՝ մը առաւ, ջուրը թաթխեց, ու անոր երեսին վրայ փռեց. և անիկայ մեռաւ. ու Գազայէլ անոր տեղը թագաւոր եղաւ:
16 Եւ Իսրայէլի թագաւորին Եքաաբեան Յովրամին հինգերորդ տարին երբոր Յովսափատ դե՝՝ Յուդայի վրայ կը թագաւորէր, Յուդայի Յովսափատ թագաւորին որդին [e]Յովրամ
17 թագաւոր եղաւ. [f]Երեսուներկու տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղեմի մէջ ութը տարի թագաւորութիւն ը-
18 րաւ: Եւ ասիկայ Եքաաբին տանը ըրածին պէս՝ Իսրայէլի թագաւորներուն ճամբան ըրաւ. քանզի [g]Եքաաբին աղջիկը անոր կինի եղաւ. ու ասիկայ Տէրոջը աչքին չարութիւն
19 ըրաւ: Սակայն Տէրը Յուդան կորսընցընել չուզեց, իր Դաւիթ ծառային սիրոյն համար. ինչպէս որ անոր խոսք տուեր էր, որ Ի՛ անոր և՛ անոր որդւոցը միշտ մէկ ճրագ մը տայ:
20 Անոր օրերը՝ [h]Եդոմեացիք Յուդայի ձեռքին տակէն ապստամբեցան, [i]ու իրենց վրայ
21 թագաւոր մը դրին: Ու Յովրամ էր բոլոր կառքերը հետը առաւ, ու Սայիր անցաւ. և գիշերով ելաւ, ու իր շուրջ կողմէն առնող Եդոմացիներուն ու կառքերու իշխաններուն զարկաւ. և
22 ժողովուրդը իրենց վրաններուն փախան: [j]Այլ Եդոմեացիք՝ Յուդայի ձեռքին տակէն ապստամբեցան մինչեւ այս օրս: Ան ատենը Լիբնան ալ ապստամբեցաւ:
23 Եւ Յովրամին մնացորդ պատմութիւնը, ու բոլոր ըրածները՝ ահա Յուդայի թագաւորներուն
24 բուն յիշատակաց գրքին մէջը գրուած է: Ու Յովրամ իր հայրերուն հետ քնացաւ, ու իր հայրերուն հետ Դաւիթի քաղաքին մէջը թաղուեցաւ. և անոր որդին [k]Ոքոզիան անոր տեղը թագաւոր եղաւ:
25 Իսրայէլի Եքաաբեան Յովրամ թագաւորին երկուտասաներորդ տարին՝ Յուդայի Յովրամ թագաւորին որդին Ոքոզիան թագաւոր եղաւ:
26 Ոքոզիա քսանուերկու տարեկան էր, Երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղեմի մէջ մէկ տարի թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը անունը Գոթողիա էր, որ [l]Իսրայէլի Ամրի
27 թագաւորին աղջիկն էր: Ու անիկայ Եքաաբին տանը ճամբուն մէջ քալեց, ու Եքաաբին տանը պէս՝ Տէրոջը աչքին չարութիւն ը-
28 րաւ. քանզի Եքաաբին տանը փեսան էր: Եւ անիկայ [m]Եքաաբեան Յովրամին հետ՝ Ասորւոց Գազայէլ թագաւորին դէմ Ռամոթի Գաղաադը գնաց պատերազմելու համար. և Ասորիք Յովրամ
29 բանը վիրաւորեցին: Եւ Ի՛Յովրամ թագաւորը դարձաւ որ Յեզրեայէլի մէջ բժշկուի ան վէրքերնին՝ որ Ասորիները անոր տուեր էին [n]Ռամոթի մէջ, Ասորւոց Գազայէլ թագաւորին հետ պատերազմ ըրած ատենը. ու Յուդայի թագաւորը Յովրամ որդին [o]Ոքոզիան Յեզրեայէլ իջաւ, Եքաաբին որդին Յովրամը տեսնելու համար. քանզի անիկայ հիւանդ էր:

ԳԼ. Թ

1 Եղիսէ՝ մարգարէից որդիներէն մէկը պատուիրներով կը խրկէ, որ Յեհուն թագաւոր օծէ Ռամոթի Գաղաադի մէջ: 4 Անիկայ ալ իրեն ապագըրուած գործը կատարէ-լէն ետքը՝ կը փախչի: 11 Յեհուս բները թագաւոր կը նսեցընեն Յեհուն, որ Նաբովթին արտին մէջ Յովրամը կը մեռցընէ: 27 Ոքոզիա՝ Դաւրի մէջ կը մեռցուի, ու Երուսաղեմի մէջ կը թաղուի: 30 Հեզաբելը պատուհանէ մը վար ձգուելով՝ չուներուն կերակուր կ'ըլլայ:

1 Ու Եղիսէ մարգարէն՝ [p]մարգարէից որդիներուն մէկը կանչեց, ու անոր ըսաւ. [q]Գօտի՛դ մէջդ կապէ՛, ու սա նշոյրը ձեռքդ
2 առ, [r]և Ռամոթի Գաղաադը գնա՛: Ու երբոր հոն երթաս, [s]Նամեսսեան Յովսափատին որդին Յեհուն գտիր, ու մտնելով՝ զանիկայ [t]իր եղբայրներուն մէջէն վերցուր, և զանիկայ ներքին սենեակ մը տար. Ու [u]նշոյրը շիշը առ, և անոր գլուխը թափէ, ու ըսէ. Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Վրէդ Իսրայէլի վրայ թագաւոր օծեցի. ու դուռը բանաս՝ ու փախչելու չըլաս-
4 նաս: Եւ ան մանչը՝ ան նորահասակ մարգարէն՝ Ռամոթի Գաղաադը գնաց:
5 Ու երբոր հոն հասաւ, ահա զօրագ իշխանները նստեր էին. և անիկայ ըսաւ. Ա՛վ իշխան, քեզի խօսք մը ունիմ. ու Յեհու ըսաւ. Ո՞ր ամենէն որո՞ւն. ու անիկայ ըսաւ. Վրէդ՝
6 ո՛վ իշխան: Եւ Յեհու եղաւ՝ տեղը մտաւ. ու անիկայ նշոյը անոր գլուխը թափեց, ու անոր ըսաւ. [v]Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս

---

[a] Գկ. Ժ. 32 : ԺԲ. 17: Ժգ. 3, 7 : Ա Մոզ. ա. 3 :
[b] Գկ. ԺԵ. 16 : Ամո. ա. 13 : Ա Մոզ. ա. 13 :
[c] ա Թագ. ԺԷ. 43 :
[d] ա Թագ. ԺԹ. 15 :
* Աս՝ վերծանէ
[e] Բ Մն. իա. 3, 4 :
[f] Բ Մն. իա. 5, ՚ի՚ :
[g] Բ Թագ. է. 13 : գ Թագ. ԺԱ. 36 : ԺԵ. 4 : Բ Մն. իա. 7 :
[h] Ծն. իէ. 40 : Բ Մն. իա. 8, 9, 10 :
[i] գ Թագ. իբ. 48 :
[j] Ծն. իէ. 40 :
[k] Բ Մն. իա. 10 :
[l] Բ Մն. իբ. 1 :
[m] Բ Մն. իբ. 6 Լըսուած Ըզա-
[n] Գկ. իա. 16 : Բ Մն. իբ. 6, 7 :
[o] գ Թագ. ի. 35 :
[p] Գկ. գ. 29 : Երեմ. ա. 17 :
[q] Գկ. ը. 28, 29 :
[r] Ա՛մր 5, 11 :
[s] գ Թագ. ԺԹ. 16 :
[t] գ Թագ. ԺԹ. 16 : Բ Մն. իբ. 7 :
[u] Ա Թագ. ԺԶ. 1 :
[v] Գկ. իա. 23 Լըսուած Յովաբազ :

կ'ըսէ • Կնոջ Տէրոջը ժողմուրդին՝ Իսրա-
7 յէլին վասն թագաւոր օծելի • Եւ քու տի-
րոջդ Աքաաբին տունը զարնես , որ իմ ծա-
ռաներուս՝ մարգարէներուն արիւնին համար ,
ու Տէրոջը բոլոր ծառաներուն արիւնին համար ,
8 ՚Յեզաբելին ձեռքէն վրէժ առնեմ : Ու Ա-
քաաբին բոլոր տունը բնաջինջ պիտի ըլլայ •
և Աքաաբին ՚Բոլոր էրիկ մարդիկները , ու
՚Իսրայէլի մէջ գոցուածը ու ձգուածը ՚պիտի
9 կորսընցընեմ • Եւ Աքաաբին տունը ՚Նաբատի
որդւոյն ՚Երոբոամին տանը պէս՝ ու Աքիայի
որդւոյն ՚Հասասային տանը պէս պիտի ընեմ •
10 ՚Ու Յեզաբելը՝ Յեզրայէլի ագարակին մէջ շու-
ները պիտի ուտեն , ու պանիկայ թաղող պիտի
չըլլայ : Ետքը դուռը բացաւ , ու փախաւ :
11 Եւ Եհու իր տիրոջը ծառաներուն ելաւ • ու
անոր ըսին • Ողջո՞ւթիւն է • ՚Ասա անմիտը ին-
չո՞ւ քեզի եկաւ : Եւ անոնց ըսաւ • Դուք ան մարդը , ու անոր խօսքերը գիտէք :
12 Եւ անոնք ըսին • Սուտ է • պատմէ մեզի հի-
մա • ան ալ ըսաւ • Ընծի այսպէս ու այսպէս խօսեցաւ՝ ըսելով • Տէրը այսպէս կ'ը-
սէ • Կնոջ Իսրայէլի վասն թագաւոր օծելի :
13 Ան առնոր շուտով ՚ամէն մարդ իր հանդերձը առաւ , ու սանդուխին գլխուն վասն՝ անոր տա-
կը դրին , ու փող հնչեցընելով՝ ըսին • Եհուն
14 թագաւոր եղաւ : Այսպէս Նամեսսեան Յով-
սափատին որդին Եհուն՝ Յովրամին դէմ դը-
ւեխ վերցուց : (Իսկ Յովրամ բոլոր Իսրայէլի հետ Ասորւոց Ազայէլ թագաւորին երեսէն Ռա-
15 մոթ գաղաադը կը պահպանէր • Սակայն
՚Յովրամ թագաւորը՝ Ասորւոց Ազայէլ թա-
գաւորին հետ պատերազմ ըրած առնոր՝ Ասո-
րիներուն տուած վէրքերէն առողջանալու հա-
մար՝ Յեզրայէլ դարձեր էր :) Եւ Եհու ը-
սաւ • Եթէ որ կը հաճիք , փախստական մը աս
քաղաքէս դուրս չելլէ , որ երթայ աս Բառնը
Յեզրայէլի մէջ պատմէ :
16 Եւ Եհու հնծաւ , ու Յեզրայէլ գնաց • քանզի Յովրամ հոն պառկած էր • և ՚Յու-
դայի Ահազիա թագաւորը՝ Յովրամը տեսնելու
17 եկեր էր : Ու Յեզրայելի մէջ աշտարակին վը-
րայ գէտ մը կայներ էր , որ Եհուի դունդին գալը տեսնելով , ըսաւ • Ես մէկ դունդ մը կը տեսնեմ • և Յովրամ ըսաւ • Ձիաւոր մը առ , ու անոնց դիմացը խրկէ , ու թող
18 ըսէ • Խաղաղութի՞ւն է : Եւ ձիաւորը գա-
նիկայ դիմաւորելու գնաց , ու ըսաւ • Թա-
գաւորը այսպէս կ'ըսէ • Խաղաղութի՞ւն է • ու Եհու ըսաւ • Դուն խաղաղութիւնը ի՞նչ պիտի ընես • նոյն անցիր : Եւ գէտը պատ-
մեց ու ըսաւ • Պատգամաւորը մինչև անոնց
19 քովը գնաց , բայց չդարձաւ : Ու մէկ ուրիշ

ձիաւոր մը խրկեց • անիկայ ալ անոնց գնաց , ու ըսաւ • Թագաւորը այսպէս կ'ըսէ • Խա-
ղաղութի՞ւն է : Եւ Եհու ըսաւ • Դուն խա-
ղաղութիւնը ի՞նչ պիտի ընես • նոյն անցիր :
20 Ու գէտը պատմեց ու ըսաւ • Մինչև անոնց քովը գնաց , բայց չդարձաւ • և ան ընթացքը ՚Նամեսսեան Եհուին ընթացքին կը նմանի • քանզի կատաղաբար կը քշէ :
21 Ան առնոր Յովրամ ըսաւ • Կառքը պատրաս-
տէ • ու անոր կառքը պատրաստեցին , և Իս-
րայէլի թագաւորը ՚Յովրամ , ու Յուդայի թագաւորը Ահազիա՝ ամէն մէկը իր կառքովը Եհուն դիմաւորելու ելան , ու զանիկայ Յեզ-
րայելացի ՚Նաբոթին ագարակին մէջը գտան :
22 Եւ Յովրամ՝ Եհուն տեսնելուն պէս՝ ըսաւ • Ո՞վ Եհու՝ խաղաղութի՞ւն է • ու անիկայ ը-
սաւ • Ո՞նչպէս խաղաղութիւն կ'ըլլայ , քանի որ քու մօրդ Յեզաբելին պոռնկութիւնները ու
23 կախարդութիւնները կը շատնան : Եւ Յով-
րամ ձեռքերը դարձուց՝ ու փախաւ , ու Ահազիային ըսաւ • Ո՛վ Ահազիա՝ դաւաճանութիւն
24 կայ : Եւ Եհու ՚իր ազնդը ուժով քաշեց՝ ,
ու Յովրամը ուսերուն մէջտեղէն զարկաւ , ու նետը անոր սրտէն ելաւ , և անիկայ իր կառ-
25 քին մէջը կծկեցաւ : Ու Եհու իր զօրագլու-
խին Բադեկարին ըսաւ • Ասիկայ վերցո՛ւր , Յեզրայելացի ՚Նաբոթին կալուածքի ագարա-
կին մէջը նետէ , քանզի միտքդ բեր որ երբոր ես ու դուն անոր հօրը Աքաաբին հետեւէն ՚Էյեր-
վոյ հնծած՝ քովիքով կ'երթայինք , ՚Տէրը
26 անոր դէմ ասա վճռեր տուաւ • Տէրը կ'ըսէ որ՝ Երէցքնէ երէկ ՚Նաբոթին արիւները ու անոր որդւոյը արիւները տեսայ , ու ՚քեզի աս ագա-
րակին մէջը պիտի հատուցանեմ , կ'ըսէ Տէրը : Ասոր համար հիմա վերցո՛ւր զանիկայ աս ագա-
րակին մէջը նետէ , Տէրոջը բանին համեմատ :
27 Եւ Յուդայի Ահազիա թագաւորը աս բա-
նը տեսնելով՝ պարտէզի տանը ճամբայէն փա-
խաւ • ու Եհու անոր ետեւէն կ'իյնալով՝ ըսաւ • Ասիկայ ալ կառքին վայ զարկէք • աս Եղե-
Յերդաամի քովը եղող Իւր բլուրին վայ • ու Ա՚խոզեա ՚Ահազիայ փախաւ , ու հոն մեռաւ :
28 Եւ անոր ծառաները զանիկայ կառքով Երու-
սաղէմ տարին , ու զանիկայ Դաւիթի քաղա-
քը իր գերեզմանին մէջ՝ իր հայրերուն հետ թաղեցին :
29 Եւ Ահազիա՝ Աքաաբի որդւոյն Յովրամին
մեռածներորդ տարին՝ Յուդայի վայ թագա-
ւոր եղեր էր :
30 Եւ Եհու՝ Յեզրայէլ եկաւ • ու երբոր Ի-
զաբէլ լսեց , ՚իր աչքերուն ծարոյր դրաւ , և իր գլուխը զարդարեց , ու պատուհանէն կը
31 նայէր : Ու երբոր Եհու դռնէն ներս կը մըտ-

ա գ Թագ • ժբ • 4 : իա • 15 :
բ ա Թագ • իե • 22 :
գ բ Օր • լբ • 36 :
դ գ Թագ • ժգ • 10 : իա • 21 :
ե գ Թագ • ժգ • 10 : ժե • 29 : իա • 22 :
զ գ Թագ • ժգ • 3 , 11 :
է գ Թագ • իա • 23 : Ա՚մր 35 , 36 :
ը Երեմ • իե • 26 : Ես • ժ • 20 : Գար • իդ • 24 : ա Կար • գ • 10 :
թ Մատ • իա • 7 :
ժ Գե • բ • 29 :
ի Գե • բ • 29 :
լ բ Մն • իբ • 7 :
խ Էքբ • ազնդով իր ձեռքը վերցուց :
ծ գ Թագ • իա • 29 :
կ գ Թագ • իա • 19 :
հ բ Մն • իբ • 9 :
ձ Նզեկ • իգ • 40 :

նէր ։ անիկայ ըսաւ ։ Պիտի իր տէրը միւս-
32 ցընող ։ Ամբրին յաղողութիւն գոյա՜ ։ Եւ
Յեհո՜ իր երեսը դէպ ի պատուհանը վերցուց ,
ու ըսաւ ։ Ինծի հետ ո՞վ կայ , ո՞վ ։ ու երիու
33 իրեք ներքինիներ անոր նայեցան ։ Ան ատոնը
ըսաւ ։ Ամանիկայ վար նետեցէք ։ ու զանիկայ
վար նետուեցին ։ և անոր արիւնէն պատին ու
ձիերուն վրայ ցայտեցաւ ։ ու կոխկրտուեց զանի-
34 կայ ։ Եւ ինքը ներս մտաւ , ու կերաւ խմեց ,
ու ըսաւ ։ Երթա՜ ատ անիծած կնիկանը հոգ տա-
րեցէք , ու զանիկայ թաղեցէք ։ քանզի թագա-
35 ւորի աղջիկ է ։ Եւ զանիկայ թաղելու գա-
ցին ։ բայց անոր գլխոտիքէն՝ ու ոտքերէն՝ ու
ձեռքերուն թաղերէն՝ ի զատ՝ ուրիշ բան մը
36 չգտան ։ Եւ դարձան անոր պատմեցին ։ ու
անիկայ ըսաւ ։ Սա է Տէրոջը խօսքը՝ որ իր ծա-
ռային Թեզբացի Եղիայեն ձեռքով խօսեցաւ՝
ըսելով ։ Եզեքարելին մսերմները Յեզրեելի ա-
37 գարակին մէջ շուները պիտի ուտեն ։ Ու Յե-
զաբելին դիակը՝ Յեզրեելի ագարակին մէջ
Հարտի երեսի վրայ եղող աղբի պէս պիտի ըլ-
լայ ։ այնպէս որ չըսուի թէ՝ Ասիկայ Յեզա-
բէլն է ։

Գ Լ ։ Ժ

1 Եհու նամակներ խրկելով՝ Աքաաբին եօթանասուն որդի-
ները դպատուէ կու տայ ։ 8 ու սա բոլոր բանը կ'արդարա-
ցըն է Եղիային մարգարէութիւնը յիշելով ։ 12 Հովիւնե-
րու Խեթակազին քրոջ՝ Ազոդիայեն քառասնուերկու եղ-
բայրները կը մեռցնէ ։ 15 Եհու իրեն ընկերը կ'առնէ
Յովնադաբը , 18 ու Բահաանմոլութիւնով՝ Իսահարին եր-
կրպագութիւն ընողներուն ամէնն ալ բնաջինջ կ'ընէ ։
29 Եհու Եղերոբոամին ըրած մեղքերուն կը հետեւի ։
32 Ազայէլ՝ Իսրայէլը կը ձեղէ ։ 34 Յովաքազ՝ Եհուին
տեղը կը յաջորդէ ։

1 Եւ Աքաաբ Սամարիայի մէջ եօթանասուն
որդի ունէր ։ ու Եհու նամակ մը գրեց , և
Սամարիա խրկեց Եզրեելի իշխաններուն , ու
ծերերուն , և Աքաաբին որդւոցը հոգաբար-
2 ձուներուն՝ ու ըսաւ ։ Երբոր սա նամակս ձեզ
հասնի , ահա ձեր տիրոջը որդիքը ձեր քովն
են ։ ու կառքեր , ու ձիեր , և պարսպաւոր
3 քաղաք , ու զէնքեր ալ ունիք ։ Ուրեմն ձեր
տիրոջը որդիներէն որն որ աղէկ ու յարմար կը
դատէք , զանիկայ իր հօրը աթոռին վրայ նըս-
տեցուցէք , ու ձեր տիրոջը տանը համար պա-
4 տերազմ ըրէք ։ Ու անոնք խիստ շատ վախ-
ցան , ու ըսին ։ Ահա երիու թագաւորներն չկրը-
ցան անոր առջեւը կայնիլ , ու մենք ի՞նչպէս
5 պիտի կայնինք ։ Եւ պալատին հազարապետը ,
ու քաղաքապետը , ու ծերերը , և հոգաբար-
ձուները՝ Եհուին խրկեցին ու ըսին ։
Մենք քու ծառաներդ ենք ։ ու մեզի ինչ որ
հրամայես , պիտի ընենք ։ քեզ մեկը թագա-
ւոր պիտի չընենք ։ քու աչքերուդ ազէկ երե-
ցածը ըրէ ։

6 Եւ անոնց նորէն նամակ մը գրեց՝ ըսելով ։
Թէ որ դուք իմ հետս էք , ու իմ խօսքս միտիկ
կ'ընէք , ձեր տիրոջը որդւոցը գլուխները ա-
ռէք , ու վաղը սա ատենս ինծի Յեզրեէլ
եկէք ։ ու թագաւորին որդիքը եօթանասուն
հոգի էին , ու զանոնք մեծցընող քաղաքի մե-
7 ծերուն քովն էին ։ Եւ նամակը անոնց հա-
սածին պէս՝ թագաւորին որդիները բռնեցին ,
ու եօթանասուն հոգի մորթեցին , և անոնց
գլուխները կողովներու մէջ գրին , ու անոր
8 խրկեցին Յեզրեէլ ։ Եւ լուրը մը եկաւ ,
ու անոր պատմեց՝ ըսելով ։ Թագաւորին որ-
դւոցը գլուխները բերին ։ Եւ անիկայ ըսաւ ։
Դառնը մինչև առտու դրանը քովը դիէք կո-
9 կու դէզ ընեմ ։ Ու առտուանց դուրս ե-
լաւ կայնեցաւ , և բոլոր ժողովուրդին ըսաւ ։
Դուք արդար էք ։ ահա ես իմ տիրոջս դէմ
դգլուխ վերցուցի , ու զանիկայ մեռցուցի ։ բայց
10 ասոնք ամէնը ո՞վ մեռցուց ։ Գիտցէք
որ Տէրոջը խօսքէն բնաւ ոչ մէկ բան գետինը
պիտի չիյնայ , որն որ Տէրը Աքաաբին տանը
համար խօսեցաւ ։ ու Տէրը իր ծառային Ե-
11 զեքիէլին ձեռքովը ըսածը ըրաւ ։ Եւ Եհու՝
Յեզրեելի մէջ Աքաաբին տունէն բոլոր մնա-
ցածները , ու անոր բոլոր մեծ նախարարները ,
և մտերիմ բարեկամները , ու քուրմերը մեռ-
ցուց , այնպէս որ անոր մնացորդ մը չձգուցաւ ։
12 Ինկէ ետքը երբ Սամարիա գնաց ։ ու Ճամ-
բուն վրայ Հովիւներու Խեթակազին հասնե-
13 լով , Եհու՝ Յուդայի Ազոքիա թագաւորին
եղբայրները գտաւ , ու անոնց ըսաւ ։ Դուք
ո՞վ էք ։ Եւ անոնք ըսին ։ Ազոքիային եղ-
բայրներն ենք , ու թագաւորին որդիները՝ ու
14 թագուհիին որդիները ողջունելու իջանք ։ Ան
ատենը անիկայ ըսաւ ։ Առնք ո՛ղջ բռնեցէք ։
ու զանոնք ողջ բռնեցին , և Խեթակազի ջրհո-
րին քովը մեռցուցին զանոնք , որ քառասնուե-
րկու հոգի էին ։ ու անոնց մէկը ողջ չձգե-
ցաւ ։
15 Եւ անկէ գնաց ։ ու իր դիմացը եղող Ռե-
քաբի որդին Յովնադաբը գտաւ , ու անոր
բարև տուաւ ու ըսաւ ։ Ինչպէս որ իմ սիրտս
քու սրտիդ հետ ուղիղ է , արդեօք քու սիր-
տդ ալ այնպէս ուղիղ է ։ և Յովնադաբ ը-
սաւ ։ Է՛յ ։ — Ուրեմն ձեռքդ տուր ։ Ու ա-
նիկայ ձեռքը տուաւ ։ ու զանիկայ կառքին
16 մէջ իր քովը առաւ , Եւ ըսաւ ։ Ինծի հետ
եկուր , ու Տէրոջը համար ունեցած նախան-
ձաւորութիւնս տես ։ այսպէս անոր կառքը
17 հնծցուցին զանիկայ ։ Եւ Սամարիա գնաց ,
ու Սամարիայի մէջ Աքաաբէն բոլոր մնացած-
ները զարկաւ , մինչև որ զանիկայ բնաջինջ ը-
րաւ , ան խօսքին համեմատ որ Տէրը Եղիային
խօսեր էր ։

ե ձ թագ · ժձ · 9—20 ։
ո ձ թագ · ժձ · 31 ։
ե ձ թագ · իա · 23 ։
պ Առ · ձդ · 10 ։

ա ձ թագ · իա · 21 ։
բ Ղե · ի · 14 , 24 ։
գ ա թագ · գ · 19 ։
դ ձ թագ · իա · 19 , 21 , 29 ։

* Կամ ասպակատուր բնելու տեղը ։
ե Գր · ը · 29 ։ բ Մն · իբ · 8 ։
գ ա Մն · բ · 55 ։
ե Երեմ · լ · 6 , լձ ։

զ Նգե · ժ · 19 ։
է ձ թագ · ժճ · 10 ։
ը Գր · ի · 8 ։ թ Մն · իբ · 8 ։
ժ ։
ի ձ թագ · իա · 21 ։

18 Եւ Յեհու բոլոր ժողովուրդը ժողվեց , ու
անոնց ըսաւ . Ընդհարբը Հահաղին քիչ ծա-
ռայութիւն ըրաւ . Յեհու անոր շատ ծառա-
19 յութիւն պիտի ընէ : Եւ հիմա Հահաղին
բոլոր մարգարէները , բոլոր ծառաները , ու
բոլոր քուրմերը բնծի կանչեցէք , ո՛ մարդ մը
պակաս չըլլայ . քանզի Հահաղին մեծ զոհ *պի-
տի ընեմ՝ . ամեն հոն չգտնուողը պիտի չապ-
րի . ասիկայ Յեհու խաբէութեամբ ըրաւ , որ
Հահաղին ծառայութիւն ընողները բնաջինջ
20 ընէ : Եւ Յեհու ըսաւ . Հահաղին համար
ժողովարանութիւն մը †սահմանեցէք . ու ծա-
21 նուցում ըրին : Եւ Յեհու բոլոր Իսրայէլին
պատգամաւորներ խրկեց , ու Հահաղին բոլոր
ծառայութիւն ընողները եկան , ու չկոր մարդ
չմնաց . և ‡Հահաղին տունը եկան . ու Հա-
22 հաղին տունը ծայրէ՝ի ծայր լեցուեցաւ : Եւ
հանդերձապահին ըսաւ . Հահաղին բոլոր ծա-
ռայութիւն ընողներուն պատմուճաններ հա-
23 նէ . ու պատմուճանները հանեց անոնց : Եւ
Յեհու Ռեքաբի որդւոյն Յոնադաբին հետ՝
Հահաղին տունը մտաւ , ու Հահաղին ծառա-
յութիւն ընողներուն ըսաւ . փնտռեցէք նա-
յեցէք , չըլլայ որ հոս ձեզի հետ Եհովային
ծառաներէն մարդ մը ունենաք , բայց միայն Բա-
24 հաղին ծառայութիւն ընողները : Եւ զոհեր
ու ողջակէզներ ընելու մտան . ու Յեհու իրեն
համար դուրսը ութսուն մարդ կայնեցուց , ու
ըսաւ . Որ ձեր ձեռքը տուած մար-
դիներէս մէկը ազատէ , †իր անձը անոր անձին
25 տեղը պիտի ըլլայ : Ու կրկոր ողջակէզը ը-
րաւ լմընցուց , Յեհու սուրհանդակներուն ու
զօրապետներուն ըսաւ . Գացէք , սատնք մեռ-
ցուցէք . մարդ մը դուրս չելլէ : Ու զանոնք
սուրէ անցուցին . և սուրհանդակները ու զօ-
բապետները զանոնք նետեցին , ու Բաղը Բա-
26 հաղին տանը քաղաքը մտան . Եւ Հահաղին
տանը †արձանները հանեցին , ու զանոնք կրա-
27 կով այրեցին : Եւ Հահաղին արձանը կործա-
նեցին , ու Հահաղին տունը փլցուցին , †ու
28 զանիկայ արտաքնոց րին մինչև աս օրս : Ըլյա-
պես Յեհու՝ Իսրայէլէն բնաջինջ ըրաւ Հահա-
29 ղը : Սակայն Յեհու՝ Իսրայէլին մեղանչել
տուող Նաբատեան Յերոբոամին մեղքերէն՝
այսինքն Բեթէլի ու Դանի մէջ եղող ոսկիէ
որթերէն ետ չդարձաւ :
30 Եւ Տէրը Յեհուին ըսաւ . Որովհետև դուն
իմ աչքերուս առջեւը ուղիղ եղածը՝ ի գործ
դնելով՝ աղէկ ըրիր , ու Ըքաաբին տանը՝ բո-
լոր իմ սրտիս մէջը եղածին համեմատ ըրիր ,
քու որդիքդ մինչև չորրորդ ազգը՝ Իսրայէլի
31 աթոռին վրայ պիտի նստին : Բայց Յեհու Իս-
րայէլի Տէր Ըստուծոյն օրէնքին մէջը՝ բոլոր
սրտով քալելու զգուշութիւն չըրաւ , ու ‡Իս-
րայէլին մեղանչել տուող Յերոբոամին մեղ-
քերէն ետ չդարձաւ :
32 Ընդ օրերը Տէրը սկսաւ Իսրայէլը ‡կտրել .
և Ազայէլ Իսրայէլացւոց բոլոր սահմաններուն
33 մէջը զանոնք զարկաւ , Յորդանանէն դէպ՝ի
արեւելք բոլոր Գաղաադացւոց երկիրը , այսինքն
Գադհանները , Ռուբենհանները , ու Մա-
նասեհանները , Առնոն ձորին վրայ եղող Բոսրէն
մինչև Գաղաադը ու Բասանը :
34 Եւ Յեհուին մնացորդ պատմութիւնը , ու
ամէն րրածը , ու բոլոր զօրութիւնը՝ ահա Իս-
րայէլի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէ-
35 ջը գրուած է : Եւ Յեհու իր հայրերուն հետ
քնացաւ . ու զանիկայ Սամարիայի մէջ թաղե-
ցին . և անոր որդին Յովաքազ անոր տեղը թա-
36 գաւոր եղաւ : Ու Յեհուին Իսրայէլի վրայ Սա-
մարիայի մէջ թագաւորութիւն ըրած օրերը՝
քսանութը տարի էր :

ԳԼ . ԺԵ

1 Գողթողիա՝ բոլոր թագաւորի որդիքը կորցած ատենը ,
Հովաս իր հօտաբոյծ հօրաքրոջը ձեռքով Ի՛ազաոսի , ու
վեց տարի Նաամայ տանը մէջ կը պահուի : 5 Հովհա-
դա՝ Հարիւրապետներուն պատուէրներ տալով , Եօթներորդ
տարին թագաւոր Ի՛օձէ Հովասը : 13 Գողթողիա կը սպան-
նուի : 17 Յովհադա՝ Նաամայ երկրպագութիւն ընելը
նորէն կը հաստատէ :

1 Եւ ՈՒքազիային մայրը §Գողթողիա՝ իր որ-
դւոյն մեռնիլը տեսնելով , եղաւ բոլոր †թա-
2 գաւորական սերունդը բնաջինջ ըրաւ : Բայց
Յովրամ թագաւորին աղջիկը՝ ՈՒքազիային քոյ-
րը Յօսաբէէ՝ ՈՒքազիային որդին Յովաս ա-
ռաւ , ու թագաւորին սպանուած որդւոցը մէ-
ջէն գողցաւ զանիկայ՝ ու անոր դայեակը . և
Գողթողիային երեսէն անկողիններու սենեակին
3 մէջը պահեցին զանիկայ , ու չմեռցուեցաւ : Եւ
անիկայ անոր հետ վեց տարի Տէրոջը տանը մէջ
պահուեցաւ . ու երկրին վրայ Գողթողիա թա-
4 գաւորութիւն կ՚ընէր :
Ու †եօթներորդ տարին՝ Յովիադան Քարդ
խրկեց , և հարիւրապետները՝ թիկնապահները
ու սուրհանդակները կանչեց , և զանոնք իր քո-
վը Տէրոջը տունը բերաւ , ու անոնց հետ ուխտ
բրաւ , ու Տէրոջը տանը մէջ անոնց երդում
ընել տուաւ , ու թագաւորին որդին անոնց
5 ցուցուց : Եւ անոնց պատուիրելով՝ ըսաւ .
Ձեր ընելու բանը աս է . Ձեր երրորդ մասը՝
որ ‡շաբաթի օրը պիտի մտնեն , թագաւորին տա-
6 ներ պահպանութիւն ընեն . Ու երրորդ մասը՝
Սուրի դուռը , ու երրորդ մասն ալ՝ սուրհան-
դակաց ետեւի դուռը կայնին . և այսպէս տա-
ներ պահպանութիւնը ընէք որ մարդ մը չմտնէ :
7 Ու ձեզմէ երկու դունդը՝ այսինքն ան ամէնը որ

ե ¶ Թագ . ԺԱ . 31 , 32 ։
ը ¶ Թագ . Ի . 6 ։
* Լխէր . ուռխմ .
† Լխէր . սրբեցէք .
¶ Թագ . ԺԱ . 32 ։
ի ¶ Ղագ . Ե . 39 ։

հ ¶ Թագ . ԺԱ . 23 ։
յ Լզր . Ը . 11 ։ Պան . Բ . 5 ։
Գ . 29 ։
ղ ¶ Թագ . ԺԲ . 28 , 29 ։
† Տես Ցմր 35 ։ ՊԼ . ԺԷ . 1 ,
10 ։ ԺՀ . 23 ։ ԺԸ , 8 ,
12 ։
ճ ¶ Թագ . ԺՀ . 16 ։
‡ Լխէր . Ծայրատեղ .
յ ՊԼ . Բ . 12 ։
ն Ըմռ . ՈՒ . 3 ։

ո ՊԼ . Բ . 26 ։
շ ¶ Պն . ԺԲ . 10 ։
‡ ¶ Պն . ԺԲ . 11 ։
† ¶ Պն . ԺԳ . ա , ըէ ։
ր ա Պն . Ի . 25 ։

շաբաթի օրը պիտի ելլեն , թագաւորին բոլորտիքը՝ Տէրոջը տաճար պահպանութիւն ընեն :
8 Նե ամէն մարդ իր զէնքերը ձեռքը՝ թագաւորին չորս կողմը առնէք . ու կարգերէն ներս մտնողը սպաննուի . ու թագաւորին հետը ելլալը , անոր եկած ու մտած աւուրը :
9 Նե Հարիւրապետները՝ Յովիադա քահանային բոլոր պատուիրածները ըրին . ու ամէն մէկը իր մարդիկները առաւ , թէ՛ շաբաթի օրը մտնողները , և թէ՛ շաբաթի օրը ելլողները , ու
10 Յովիադա քահանային գալն եկան : Նե քահանան՝ Տէրոջը տունը եղած Դաւիթ թագաւորին նիզակները ու վահանները տուաւ :
11 Ու պահակները , ամէն մարդ իր զէնքը ձեռքը՝ տաճարին աջ կողմէն մինչև ձախ կողմը՝ սեղանին ու տաճարը քովը՝ թագաւորին բոլորտիքը կայնեցան :
12 Նե թագաւորին որդին հանեց , ու անոր վրայ թագը ու վկայութիւնը դրաւ . և զանիկայ թագաւոր ընին , ու օծեցին , ու ձեռք զարնելով՝ ըսին . Կեցցէ՛ արքայ :
13 Նե Գոթողիա՝ երբոր վազող ժողովուրդին ձայնը լսեց , Տէրոջը տունը ժողովուրդին ե-
14 կաւ . Ու տեսաւ որ ահա թագաւորը ըստ սովորութեան սիւնին քովը կայներ էր , և զօրապետները ու փողերը թագաւորին քովը էին , ու երկրին բոլոր ժողովուրդը ուրախանալով՝ փողեր կը հնչեցնէին . ան ատենը Գոթողիա իր հանդերձները պատռեց , ու պոռաց . Դա-
15 ւաճանութիւն է , դաւաճանութիւն : Նե Յովիադա քահանան՝ զօրքերուն վրայ եղող հարիւրապետներուն հրամայեց , ու անոնց ըսաւ . Ընկերայ կարգերուն միջէն հանեցէ՛ք , ու սուր հանէն գացողը սրով մեռցուցէ՛ք . (քանզի քահանան ըսեր էր որ Տէրոջը տանը
16 մէջ չմեռցուի :) Նե անոր վրայ ձեռքերնին երկրնցուցին . ու երբոր անիկայ թագաւորական տունը մտնող ձիերուն ճամբային կ՚երթար , հոն մեռցուեցաւ :
17 Նե Յովիադա՝ Տէրոջը , ու թագաւորին ու ժողովուրդին միջտեղը ուխտ ըրաւ , որ Տէրոջը ժողովուրդը ըլլան . Նեռնաև թագաւորին ու
18 ժողովուրդին միջտեղը : Ու երկրին բոլոր ժողովուրդը Կհասաղին տունը մտան , և զանիկայ կործանեցին , Լ անոր սեղանները ու կուռքերը Կոտոր կոտոր ըրին , և Կհասաղին քուրմը Մատթանը՝ սեղաններուն առջևը սպաննեցին . ու Քահանան Տէրոջը տանը մէջ պաշ-
19 տօնեաներ դրաւ : Նե հարիւրապետները , թիկնապահները , ու սուրհանդակները , ու երկրին բոլոր ժողովուրդը առաւ . և թագաւորը Տէրոջը տունէն իջեցուցին , ու սուրհանդակաց դրանը ճամբայէն թագաւորին տունը մը-

ա Բ Մն . իգ . 8 :
բ ա Թագ . Ե . 24 :
գ Բ Մն . իդ . 12 , եէ :
* Կամ սուրհանդակներուն ո-
դ ԳԼ . իդ . 3 : Բ Մն . լգ . 31 :
ե Բ Մն . իգ . 16 :
զ Բ Թագ . Ե . 3 :
է ԳԼ . Ժ . 26 :
ը Բ Օր . ժբ . 3 : Բ Մն . իգ . 17 :
թ Բ Մն . իդ . 18 , եէ :
ժ Բ Մն . իդ . 1 :

տան . և անիկայ թագաւորներուն սեռոքին մը-
20 բայ նստաւ : Ու երկրին բոլոր ժողովուրդը ուրախացաւ , ու քաղաքը հանդարտութեան մէջ էր . իսկ Գոթողիան՝ թագաւորական տա-
21 նը սրով մեռցուցին : Կեօաս եօթը տարեկան էր , երբոր թագաւոր եղաւ :

ԳԼ . ԺԲ

1 Յովաս ազէկ կերպով կը կառավարէ ժողովուրդը՝ Յովիադային բոլոր օրերուն մէջ . 4 տաճարը նորոգելու հրամանն կ՚ընէ : 17 Ետքը՝ Նրուսաղէմի վրայ երթալէն կը դառնայ , սուրբ գանձերը իրեն ընծայ տրուելուն համար : 19 Յովասին ծառաները զինքը կը սպաննեն , ու Ամասիան անոր տեղը կը յաջորդէ :

1 Եհուին եօթներորդ տարին՝ Յովաս թագաւոր եղաւ , ու Երուսաղէմի մէջ քառասուն տարի թագաւորութիւն ըրաւ . ու անոր մօրը
2 անունը Սաբիա էր , Բէրսաբէէ հաղ : Նե Յովաս Տէրոջը առջևը ուղղութիւն ըրաւ ան բոլոր օրերուն մէջ՝ որ Յովիադա քահանան
3 անոր կը սորվեցնէր : Բայց բարձր տեղերը վերցան . ժողովուրդը տակաւին բարձր տեղերու վրայ զոհ կը մատուցանէին , ու խունկ կը ծխէին :
4 Նե Յովաս՝ քահանաներուն ըսաւ . Տէրոջը տունը բերուած սուրբ բաներուն բոլոր ստակը , Համրուած մարդոց ստակը , գինը կարուած անձինքներուն ստակը , և ան բոլոր ստակը՝ որ Ամարդ մը Տէրոջը տունը բերելու կամք կ՚ընէ ,
5 Քահանաները՝ ամէն մարդ իրենց ճանչցորդներէն առնեն , ու տանը փլած տեղերուն ի-րենք նորոգեն , ուր որ փլած տեղ մը գտնուի :
6 Սակայն Յովաս թագաւորին քառասներեքերորդ տարին՝ քահանաները տանը փլած տե-
7 ղերը չնորոգեցին : Նե Յովաս թագաւորը կոչեց Յովիադա քահանան , ու ան քահանաները , և անոնց ըսաւ . Տանը փլած տեղերը ինչո՞ւ չէք նորոգեր . ու հիմա ձեր ճանչցորդներէն մի՛ստակ մի՛ առնէք , հապա զանիկայ տանը փլած տեղերուն համար
8 տուէք : Նե քահանաները հաւանութիւն տուին , որ իրենք ստակ չառնեն ժողովուրդէն , և՛չ ալ տանը փլած տեղերը նորոգեն" :
9 Նե Յովիադա քահանան Մէկ մեռուկ մը առաւ , ու անոր վրան ծակ մը ծակեց , ու զանիկայ սեղանին քովը՝ Տէրոջը տունը մտնողներուն աջ կողմը դրաւ . և դուռը սպասող քահանաները Տէրոջը տունը բերուած բոլոր ստա-
10 կը հոն կը դնէին : Ու երբոր կը տեսնէին որ մեռուկին մէջ ստակը շատցեր է , թագաւորին դրագիրը ու մեծ քահանան կ՚ելլէին , ու Տէրոջը տունը գտնուած ստակը համրելով՝ կը
11 ծրաքէին . Նե պատրաստուած ստակը՝ Տէրոջը տանը գործիչներուն վրայ դրուած բանւորներուն

ա Բ Մն . իգ . 1 :
բ գ Թագ . ժե . 1գ , իբ . 4գ : ԳԼ . ժգ . 4 :
գ ԳԼ . իբ . 4 :
դ Նէ . Ը . 13 :
ե Ա Թագ . Ե . 2 :
զ Նէ . լբ . 5 : ա Մն . իգ . 9 :
է Բ Մն . իդ . 5 :
ը Բ Մն . իգ . 6 :
թ Կամ առանց նորոգելու տանը փլած տեղերուն :
ժ Բ Մն . իգ . 8 , եէ :

ձեռքը կու տային , որ անոնք Տէրոջը տանը
12 մէջ գործող հիւսներուն , ու շինողներուն , ևորմնադիրներուն , ու քարահատներուն վճա-
րեն . նաև Տէրոջը տանը փլած տեղութիւնքը նո-
րոգելու համար՝ փայտեր ու տաշուած քարեր
ծախու առնեն , և տանը նորոգութեանը համար
բոլոր պէտք եղած բաներուն ծախք բնեն :
13 Բայց Տէրոջը տունը բերուած ասոկից՝ Տէ-
րոջը տանը համար արծաթէ գաւաթներ , բաժ-
մանալներ , կոնքեր , փողեր , ու ոսկիէ ամանե-
ներ , կամ արծաթէ ամաններ ամենևին չշինուե-
14 ցան . Հապա բանուորներուն կու տային զա-
15 նիկայ , որ անով Տէրոջը տունը նորոգին : ԵՒու
որոնց ձեռքը որ կը յանձնէին այն ասակը՝ բան-
ւորներուն տալու համար , Էանոնցմէ հաշիւ
չէին առներ . քանզի անոնք հաւատարմու-
16 թեամբ կ՚աշխատէին : ԵՒայնպէսի ասակը ու
մեղքի ասակը՝ Տէրոջը տունը չէր մտներ . Էա-
նիկայ քահանաներուն կ՚ըլլար :
17 Ընատունը Ազայէլ Թագաւորը և-
լաւ՝ Գէթի դէմ պատերազմ ըրաւ , ու զանի-
կայ առաւ . ետքը Ազայէլ իր երեսը դարձուց ,
18 որ Երուսաղեմի վրայ երթայ : ԵՒու Յուդայի
Թագաւորը Յովաս՝ իր հայրերուն Յուդայի
Թագաւորներուն՝ Յովափատայեն , ու Յովրա-
մեն , և Աքազիայեն Էնուիրած բոլոր սուրբ բա-
ները , ու իր նուիրածը , և Տէրոջը տանը ու
Թագաւորական տանը գանձերուն մէջը գըտ-
նուած բոլոր ոսկին առաւ , ու Ասորւոց Ազայէլ
Թագաւորին խրկեց . այսպէս անիկայ Երուսա-
ղեմի վրայէն Էեկաւ քաշուեցաւ" :
19 ԵՒու Յովասին մնացորդ պատմութիւնը , ու
անոր բոլոր ըրածը՝ ահա Յուդայի Թագաւոր-
ներուն յիշատակաց գրքին մէջը գրուած է :
20 ԵՒու Էանոր ծառաները ոտք եկան , ու անոր դէմ
դաւաճանութիւն ըրին . ու Յովասը զարկին
Մելլոնի տանը մէջ , որ Սիլլայի գաւ՚ի վայ-
21 րին վրայ է : ԵՒու անոր ծառաները՝ Սամեթի
որդին Էովսաքար , ու Յովսաբդի որդին Յով-
զաբադ՝ զանիկայ զարկին . ու մեռաւ . և զա-
նիկայ իր հայրերուն հետ՝ Դաւիթի քաղաքին
մէջը թաղեցին . ու անոր տեղը անոր որդին
Ամասիան Թագաւոր եղաւ :

ԻԼ . ԺՈՒ

1 Յովաքազին չոր վրայնաչը : 3 Յովաքազ՝ Ազայէլէն նե-
զութիւն կը կրէ , բայց աղօթքով կը զօրանայ : 3 Յովաս
անոր տեղը կը յաջորդէ : 10 Յովասին չար վարմունքը :
13 Երկերորդ Երոբոամէն անոր տեղը կը յաջորդէ : 14 Ե-
լիսէ իր մեռնելու առնէն՝ Յուդայ դէմ Յովասին քնելու
իրեք յաղթութիւններուն վրայ կը մարգարէանայ : 20 Մո-
վաբացւոց Էորայելի երկրին վրայ ապստամբութիւն բնե-
լու եկած առնէն՝ մեռած մարդ մը Էղիսէին ոսկորներուն
դպչելով՝ կ՚ողջենայ : 22 Ազայէլին մեռնելէն ետքը՝ Յովաս
Էնեռադադին վրայ իրեք յաղթութիւնները կը կատարէ :

1 Յուդայի Թագաւորին Աքոզիայի որդւոյն
Յովասին քսանուիրեքերորդ տարին՝ Էո-
րայէլի վրայ Յեհուի որդին Յովաքազը Թագա-
ւոր եղաւ Սամարիայի մէջ , ու տասնուեօթը
2 տարի Էաֆտա-ոքէց : ԵՒու Տէրոջը առջևը չա-
րութիւն ըրաւ , ու Էորայէլին մեղանչել տուող
Նաբատեան Յերոբոամին մեղքերուն Էետևող
3 եղաւ . անոնցմէ Էու չէկեցաւ : ԵՒու Տէրոջը
բարկութիւնը Էորայէլի վրայ բորբոքեցաւ , ու
զանոնք՝ շարունակ Ասորւոց Ազայէլ Թագա-
ւորին ձեռքը , ու Ազայէլի որդւոյն Բենադա-
դին ձեռքը մատնեց :
4 ԵՒու Յովաքազ Տէրոջը աղօթք ըրաւ . ու
Տէրը անոր մտիկ ըրաւ . քանզի տեսաւ Էո-
րայէլի նեղութիւնը , որով Ասորւոց Թագա-
5 ւորը զանոնք նեղեց : ԵՒու Տէրը Էորայէլին
մէկ փրկիչ մը տուաւ , ու Ասորւոց ձեռքին
տակէն ելան . և Էորայէլի որդիքը երէկուան
ու միկալ օրուան պէս՝ իրենց վրաններուն մէջը
6 կը նստէին : Էայց Էորայէլին մեղանչել տուող
Յերոբոամին տանը մեղքերէն Էու չէկեցան , հա-
պա անոնց մէջը քալեցին . ԵՒու Սամարիոյի
7 կաղնին ալ Սամարիայի մէջ կը կենար : Էոկ
Յովաքազին ո՛րէ զօրք չէթողուց , բայց միայն
յիսուն ձիաւոր , տասը կառք , ու տասը հա-
զար հետևակ զօրք . վասն զի Ասորւոց Թագա-
ւորը զանոնք բնաջինջ ըրեր էր , Էու զանոնք
կոխատած հողի պէս ըրեր էր :
8 ԵՒու Յովաքազին մնացորդ պատմութիւնը ու
անոր բոլոր ըրածը , ու զօրութիւնը՝ ահա Էո-
րայէլի Թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէ-
9 ջը գրուած է : ԵՒու Յովաքազ իր հայրերուն
հետ քնացաւ . ու զանիկայ Սամարիայի մէջ
թաղեցին . և անոր տեղը՝ անոր որդին Յովա-
աս Թագաւոր եղաւ :
10 Յուդայի Յովաս Թագաւորին երսունուեօթե-
ւերորդ տարին՝ Էորայէլի վրայ Յովաքազի որդին
Յովասը Թագաւոր եղաւ Սամարիայի մէջ , ու
11 տասնուվեց տարի Էաֆտա-ոքէց : ԵՒու Տէրոջը
առջևը չարութիւն ըրաւ , ու Էորայէլին մե-
զանչել տուող Նաբատեան Յերոբոամին բո-
լոր մեղքերէն Էու չէկեցաւ , հապա անոնց մէջը
քալեց :
12 ԵՒու Յովասին մնացորդ պատմութիւնը , ու
անոր բոլոր ըրածը , և Յուդայի Ամասիա
Թագաւորին հետ պատերազմ ըրած առնը-
նէր քաջութիւնը՝ ահա Էորայէլի Թագաւոր-
ներուն յիշատակաց գրքին մէջը գրուած է :
13 Ու Յովաս իր հայրերուն հետ քնացաւ . և ա-
նոր աթոռը Յերոբոամ նստաւ . ու Յովաս
Էորայէլի Թագաւորներուն հետ՝ Սամարիայի
մէջ Թաղուեցաւ :

ա Կամ . բ . 14 :
բ Կ . բ . 12 :
գ Սպ . հբ . 34 :
դ Նհ . գ . 7 ։ Կ . ժգ . 26 :
ե Տճս հմբ 25 ։ Կ . ժգ . 25 , 27 :
զ Կ . ժգ . 1 :
է Կ . ժգ . 15 :
ը Տճս հմբ 14 , 25 :
թ Կ . ժգ . 9 , ևէ ։ բ Մն . իե . 17 , ևէ :

ա Տճս բ Մն . իբ . 14 :
բ Կ . իբ . 7 :
գ Կ . Ե . 15 , 18 :
դ Կ . Է . 7 ։ Ծաւ . ժբ . 9 :
ե Կ . բ . 12 :
զ Տճս բ Մն . իե . 23 :
է Ել . ժ Մն . իե . 18 ։ Կ . ժբ . 15 , 16 :
ը Նբ . Եզաւ :
թ Կ . ժգ . 5 ։ բ Մն . իե . 25 ։ Ջաբադ :
ժ բ Մն . իե . 26 ։ Ջաբադ :
ի բ Մն . իե . 27 :

14 Ու Եղիսե իր մեռնելու հիւանդութիւնովը
հիւանդացաւ. և Իսրայէլի թագաւորը Յո-
վաս անոր իջաւ, ու անոր երեսին վրայ լացաւ
ու ըսաւ. Հա՛յր իմ, հա՛յր իմ, Իսրայէլին
15 կառքը՝ ու անոր ձիաւորները։ Ու Եղիսե ա-
նոր ըսաւ. Առէ աղեղ մը ու նետեր առ։ Նէ
16 անիկայ աղեղ մը ու նետեր առաւ։ Ու Իս-
րայէլի թագաւորին ըսաւ. Ձեռքդ աղեղին
վրայ հնծցո՛ւր. և անիկայ ձեռքը հնծցուց.
ու Եղիսե իր ձեռքերը թագաւորին ձեռքե-
17 րուն վրայ դրաւ, Ու ըսաւ. Բե՛ւ եղիան կողմի
պատուհանը բա՛ց. ան ալ բացաւ. ու Եղիսե
ըսաւ. Նետէ՛. ան ալ նետեց։ Ան ատեն ը-
սաւ. Տէրոջը փրկութեան նետը, ու
Ասորւոց դէմ փրկութեան նետը. քանզի Ա-
սորիները Ափեկի մէջ պիտի զարնես՝ մինչև որ
18 հատցընես։ Նաև ըսաւ. Նետերը առ. ու
անիկայ առաւ. և Իսրայէլի թագաւորին ը-
սաւ. Գետինը զարկ. ու անիկայ երեք անգամ
19 գետինը զարկաւ, ու կեցաւ։ Նէ Աստուծոյ
մարդը անոր բարկանալով ըսաւ. Հա՛ր որ հինգ
կամ վեց անգամ զարնէիր, ան ատենը Ասորի-
ները պիտի զարնէիր, ու պիտի հատցընէիր.
բայց հիմա Ասորիները քեզի երեք անգամ պի-
տի զարնես։
20 Ու Եղիսե մեռաւ. և զանիկայ թաղեցին։
Ու հետևեալ տարին՝ Մովաբացւոց գունդե-
21 րը երկրին վրայ եկան։ Ու երբոր մարդ մը կը
թաղէին, ահա գունդ մը տեսան, ու մարդը
Եղիսէին գերեզմանը նետեցին. և ան մարդը
Եղիսէին ոսկորներուն դպաւ՝ կենդանա-
ցաւ, ու իր ոտքերուն վրայ կայնեցաւ։
22 Նէ Ասորւոց Ազայէլ թագաւորը՝ Յովա-
քազին բոլոր օրերուն մէջ Իսրայէլը նեղեց։
23 Բայց Տէրը Ըբրահամին, Իսահակին, ու
Յակոբին հետ իր ըսած ուխտին համար՝ անոնց
ողորմեցաւ ու գթութիւն ըրաւ, և դառնոց
նայեցաւ. զանոնք կորսընցընել չուզեց, ու
զանոնք դեռ իր երեսէն չձգեց։
24 Նէ Ասորւոց Ազայէլ թագաւորը մեռաւ,
ու անոր տեղը՝ անոր որդին Բենադադը թա-
25 գաւոր եղաւ։ Նէ Յովաքազի որդին Յովասը՝
Ազայէլի որդւոյն Բենադադին ձեռքէն նո՛ր ա-
ռաւ ան քաղաքները, որ Ազայէլ անոր հօրը
Յովաքազին ձեռքէն պատերազմով առեր էր։
Յովաս զանիկայ երեք անգամ զարկաւ, ու
Իսրայէլին քաղաքները նո՛ր առաւ։

ԳԼ. ԺԴ

1 Ամասիային բարի վարմունքը։ 5 Իր հայրը մեռցընողնե-
րուն՝ իր ըսած արդար դատաստանը, 7 իր ըսած յաղ-
թութիւնը Եդոմի վրայ։ 8 Ամասիա՝ Յովասը կը գըր-
գռէ, բայց անկէ կը յաղթուի ու կը կողոպտուի։ 15 Նը-
կրօք Ներօբովամին՝ Յովասին տեղը կը յաջորդէ։ 17 Ա-
մասիա դառաձանութիւնով մը մեռցուի։ 21 Ազա-
րիան անոր յաջորդը կ'ըլլայ։ 23 Ներօբովամին յար
վարմունքը։ 28 Ծագաբրիա անոր տեղը կը յաջորդէ։

1 Իսրայէլի թագաւորին Յովաքազեան Յովա-
սին երկրորդ տարին՝ Յուդայի թագաւորին
Յովասին որդին Ամասիան թագաւոր եղաւ։
2 Տասնիկայ քսանհինգ տարեկան էր՝ երբոր թա-
գաւոր եղաւ, ու Երուսաղեմի մէջ քսանհինգ
տարի թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը
անունը Յովադան էր, ո՛ր Երուսաղեմացի էր։
3 Ու Տէրոջը առջևը ուղղութիւն ըրաւ, բայց
ո՛չ իր հօրը Դաւիթին պէս. իր հօրը Յովա-
4 սին բոլոր ըրածներուն համեմատ ըրաւ։ Բա-
կայն բարձր տեղերուն չվերցան. ժողովուրդը
տակաւին բարձր տեղերու վրայ զոհ կը մատու-
5 ցանէին, ու խունկ կը ծխէին։ Ու երբոր թա-
գաւորութիւնը անոր ձեռքին մէջ հաստատուե-
ցաւ՝ իր ծառաները սպաննեց, որոնք իր հայրը
6 թագաւորը սպաններ էին։ Բայց սպաննողնե-
րուն որդիքը չմեռցուց, ինչպէս որ Մովսէսին
օրինաց գրքին մէջը գրուած է, որ Տէրը պա-
տուիրեց ըսելով. Հայրերը չմեռցուին՝ որդի-
ներուն յանցանքին համար, ու որդիները չմեռ-
ցուին՝ հայրերուն յանցանքին համար՝ հապա
7 իր յանցանքին համար պիտի մեռցուի։ Ասի-
կայ Աղի ձորին մէջը տասը հազար Եդո-
մացիի զարկաւ, ու Վէմը պատերազմով ա-
ռաւ, և անոր անունը Յեկթէել կոչեց մինչև
այս օրս։
8 Ան ատենը Ամասիա՝ Իսրայէլի թագաւորին
Յեհուի որդւոյն Յովաքազի որդւոյն Յովասին
դեսպաններ խրկեց՝ ըսելով. Եկո՛ւր, երես և-
9 րեսի տեսնուինք։ Նէ Իսրայէլի Յովաս թա-
գաւորը Յուդայի Ամասիա թագաւորին խոր-
հրկեց ու ըսաւ. Լիբանանի փուշը Լիբանանի
եղևնափայտին պատգամ խրկեց՝ ըսելով. Քու
աղջիկդ իմ տղուս կնիկ տուր. բայց Լիբանա-
նի մէջ եղող գազանի գազանը անցաւ, ու փուշ-
10 ը կոխկրտեց։ Իրա՛ւ Եդոմացիները զար-
կիր, ու Ըրտ սիրտդ քեզ հպարտացուց. քու
փառքովդ գո՛հ եղիր՝ ու տունդ նստէ.
քանզի ինչո՞ւ համար չարութեան խառնուիս,
որ իյնաս դուն ու քեզի հետ Յուդան ալ։
11 Բայց Ամասիա մտիկ չըրաւ։ Ուստի Իսրայէլի
Յովաս թագաւորը ելաւ. և ինքը ու Յուդայի
Ամասիա թագաւորը Յուդայի Բեթսամիսին
12 մէջ երես երեսի տեսնուեցան։ Նէ Յուդա՝
Իսրայէլին առջևը յաղթուեցաւ. ու ամէն
13 մարդ իր վրանը փախաւ։ Նէ Իսրայէլի Յո-
վաս թագաւորը՝ Աքազիայի որդւոյն Յովասին
որդին Ամասիան՝ Յուդայի թագաւորը՝ Բեթ-
սամիսի մէջ բռնեց, ու Երուսաղէմ եկաւ,

ե ՊԿ. բ. 12։
ը ՌԹագ. ի. 26։
թ Հմր 25։
ժ ՊԿ. ը. 12,
ի ՊԿ. ժգ. 27։
լ Նհ. լբ. 13։
խ Նհ. բ. 24, 25։

ծ Հմր 18, 19։

մ ՊԿ. ժգ. 10։
ն Ա Մն. իե. 1։
շ ՊԿ. ժգ. 3։
ո ՊԿ. ժգ. 20։

պ Ա Օր. իդ. 16։ Եզեկ. ժգ. 4, 20։
ջ Թագ. ը. 13։ Յաշ. ի. ին վերնագիրը։
ռ Ա Մն. իե. 11։
ս Հես. ժե. 38։
վ Ա Մն. իե. 17, 18, ԼԸ։

տ Տես Դատ. իթ. 8։
ր Թագ. ծ. 33։
ւ Ա Օր. ը. 14։ Ա Մն. լբ. 25։ Եզեկ. իը. 2, 5, 17։ Ամբ. բ. 4։
* Եբր. փառաւորուէ,
ք Հես. ժե. 38։ իա. 16։

ու [ե]Եփրեմի գոնէն մինչև [ը]Նկեհան դուռը՝
Երուսաղէմի պարսպին չորս հարիւր կանգունը
14 փլցուց : Եւ [թ]բոլոր ոսկին ու արծաթը՝ ու
Տէրոջը տանը մէջ ու թագաւորին տանը գան-
ձերուն մէջ գտնուած բոլորամանները ա-
ռաւ , և պատանդներ առ ԱՀԱԲ , ու Սամա-
րիա դարձաւ :
15 [ի]Եւ Յովասին գործքերուն մնացորդ պատ-
մութիւնը , ու անոր զօրութիւնը , և Յուդայի
Ամասիա թագաւորին հետ ըրած պատերազմը՝
ահա Իսրայէլի թագաւորներուն յիշատակաց
16 դրքին մէջը գրուած է : Եւ Յովաս իր հայրե-
րուն հետ քնացաւ , և Իսրայէլի թագաւոր-
ներուն հետ Սամարիայի մէջ թաղուեցաւ . ու
անոր տեղը՝ անոր որդին Յերոբոամ թագա-
ւոր եղաւ :
17 Եւ Յուդայի թագաւորը՝ [կ]Յովասի որդին
Ամասիան , Իսրայէլի թագաւորին Յովաքազի
որդւոյն Յովասին մեռնելէն հետը՝ տասնուհինգ
18 տարիապրեցաւ : Եւ Ամասիային մնացորդ
պատմութիւնը՝ ահա Յուդայի թագաւորներուն
19 յիշատակաց դրքին մէջը գրուած է : [լ]Անոր
դէմ Երուսաղէմի մէջ դաւաճանութիւն ըրին .
և անիկայ [մ]Լաքիս փախաւ . բայց անոր հետևէն
Լաքիսը Տպռ- խրկեցին , ու զանիկայ հոն մեռ-
20 ցուցին : Եւ զանիկայ ձիերով վերցուցին . ու
Երուսաղէմ իր հայրերուն հետ՝ Դաւիթի քա-
21 ղաքին մէջը թաղուեցաւ : Եւ բոլոր Յուդայի
ժողովուրդը [ն]Ազարիան առին , որ տասնուվեց
տարեկան էր , ու զանիկայ իր հօրը Ամասիային
22 տեղը թագաւոր դրին : Ան կայ [շ]Ելաթը շի-
նեց , ու թագաւորը իր հայրերուն հետ քնա-
ցաւ՝ զանիկայ Յուդային հետ դարձուց :
23 Յուդայի թագաւորին՝ Յովասի որդւոյն Ա-
մասիային տասնուհինգերորդ տարին՝ Իսրայէլի
Յովաս թագաւորին որդին Յերոբոամը Սա-
մարիայի մէջ թագաւոր եղաւ , ու քառասուն-
24 ուվեց տարի թագաւորեց : Եւ Տէրոջը առջևը
չարութիւն ըրաւ , ու Իսրայէլին մեղանչել
տուող [ո]Նաբատեան Յերոբոամին բոլոր մեղ-
25 քերէն հոն չհեռացաւ : Անիկայ Իսրայէլին տա-
մա՛ն [պ]Եմաթի մուտքէն [ռ]մինչև դաշտի ծովը
հոս գարձուց , Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն խօս-
քին համեմատ , որ իր ծառային [ս]Գէթքեփհե-
բացի Ամաթեան [տ]Յովնան մարգարէին ձեռքո-
26 վը խօսեր էր : Վասնզի Տէրը [ւ]տեսաւ Իսրա-
էլին խիստ աստիճ տառապանքը , որ Ազատ
27 գոցուած ու ծէ ձգուած կար , ու Իսրայէլը
օգնական ալ չունէր : [ք]Եւ Տէրը չըսաւ որ
Իսրայէլին անունը երկինքին տակէն բնաջինջ

ը Նէհեմ . ը . 16 ; ժբ . 39 :
թ Նէհեմ . լա . 38 ; Օբաղ . ժգ . 10 :
ժ գ Թագ . է . 51 :
ի ԳԼ . ժգ . 12 :
ն բ Պն . իե . 25 , լէ :
շ բ Պն . իե . 27 :
ո Հես . ը . 31 :
պ Առ Ոզիան . ամս գԼ . ժե . 13 ; բ Պն . իդ . 1 :
ռ ԳԼ . ժդ . 6 ; բ Պն . իդ . 2 :
ս Թագ . ժդ . 22 ; ԼԳ . 8 :
տ բ Օր . գ . 17 :
ւ Հես . ժԲ . 13 :
ք Յովն . ա . 1 ; Ա՚առ . ժԶ . 39 , 40 :
ց ԳԼ . ժդ . 4 :

ընէ . ուստի Յովասեան Յերոբոամին ձեռքը-
վը զանոնք ազատեց :
28 Եւ Յերոբոամին մնացորդ պատմութիւնը ,
և անոր բոլոր ըրածը , ու պատերազմական քա-
ջութիւնը , և Դամասկոսը ու [ֆ]Եմաթը [ց]Յու-
դային հոս դարձնելը Իսրայէլի մէջ՝ ահա
Իսրայէլի թագաւորներուն յիշատակաց դրքին
29 մէջը գրուած է : Եւ Յերոբոամ իր հայրե-
րուն՝ Իսրայէլի թագաւորներուն հետ քնացաւ .
և անոր տեղը՝ անոր որդին [ղ]Ազարիան թա-
գաւոր եղաւ :

ԳԼ . ԺԵ

1 Ազարիային բարի վարմունքը : 5 Ընիկայ բորտա կը մեռ-
նի , ու Յովաթամ անոր յաջորդը կ'ըլլայ : 8 Զաքա-
րիա Յեհուին վերջին սերունդը՝ չորս կիսպով կը թագա-
ւորէ , ու Սելլումին կը մեռցնէ : 13 Սեղումէ ալ ոե
մը թագաւորելէն ետև՝ Մանայիմէն կը սպաննուի : 16
Մանայիմ Տաբեասամի փառը թագաւորն օգնութիւ-
նովը կը զօրանայ : 21 Փակեխա անոր տեղը կը յաջոր-
դէ : 23 Փակեխա փակեհեն կը սպաննուի : 27 Փակեհ
Թագղաթ փաղասարէն կը նեղուի , ու Ովսեհէն կը սպան-
նուի : 32 Յովաթամին բարի վարմունքը : 36 Ըքազ
անոր յաջորդը կ'ըլլայ :

1 Իսրայէլի Յերոբոամ թագաւորին քսանու-
հինգերորդ տարին՝ Յուդայի Ամասիա թա-
գաւորին որդին [ա]Ազարիան [բ]թագաւոր եղաւ :
2 Ընիկայ տասնուվեց տարեկան էր՝ երբոր թա-
գաւոր եղաւ , ու Երուսաղէմի մէջ յիսունու-
երկու տարի թագաւորութիւն ըրաւ . և անոր
մօրը անունը Յեքեղիա էր , ԱՀԱԲ Երուսաղէմացի
3 էր : Եւ անիկայ Տէրոջը առջևը ուղղութիւն
ըրաւ , իր հօրը Ամասիային բոլոր ըրածին պէս :
4 [գ]Հայց բարձր տեղերուանքը չվերցան . ժողովուր-
դը տակաւին բարձր տեղերու վրայ զոհ կը մա-
5 տուցանէին ու խունկ կը ծխեին : Եւ Տէրը
[դ]թագաւորը զարկաւ . ու մինչև իր մահուան
օրը բորոտած էր , և [ե]զատ տան մը մէջ կը
բնակէր . ու պալատին վրայ իշխողը՝ թագա-
ւորին որդին Յովաթամն էր , ու անիկայ կը
դատէր երկրին ժողովուրդը :
6 Եւ Ազարիային մնացորդ պատմութիւնը , ու
անոր բոլոր ըրածը՝ ահա Յուդայի թագաւոր-
7 ներուն յիշատակաց դրքին մէջը գրուած է : Եւ
Ազարիա իր հայրերուն հետ քնացաւ . ու Դա-
նիկայ իր հայրերուն հետ՝ Դաւիթի քաղաքին
մէջը թաղեցին . և անոր տեղը՝ անոր որդին
Յովաթամ թագաւոր եղաւ :
8 Յուդայի Ազարիա թագաւորին երսունու-
թերորդ տարին՝ Իսրայէլի վրայ՝ Յերոբոամին
որդին Զաքարիան թագաւոր եղաւ Սամարիայի
9 մէջ , ու վեց ամիս թագաւորեց : Եւ անիկայ

ֆ Եմաթ . ը . 31 :
ց ԳԼ . ժգ . 5 :
ղ Կամ Յուդայի Ամաթը Իս-
րայէլին հոս դարձնելը :
ա բ Թագ . ը . 6 ; գ Թագ .
ժա . 24 ; բ Պն . ը . 3 :
բ ԳԼ . ժե . 8 :

գ Ղևտ . ժԷ . 13 , 30 , եԶ , ու բ Պն .
իվ . 1 Իշտահ Ոզիա :
դ ԳԼ . ժգ . 21 ; բ Պն . իվ . 1 , 3 , 4 :
ե Ա՚մբ 35 ; ԳԼ . ժԶ . 3 ; ժԷ . 4 :
զ բ Պն . իվ . 19—21 :
է Ես . ժԷ . 46 :
ը բ Պն . իվ . 23 :

իր Հայրերուն ըրածին պէս՝ Տէրոջը առջեւը չա-
րութիւն ըրաւ, ո՛ւ Իսրայէլին մեղանչել տուող
Նաբատեան Երոբոամին մեղքերէն ետ չկա-
16 ցաւ։ Ու Յաբիսի որդին Սեղրուամը անոր դէմ
դուրս ելլելով, և [ե]զանիկայ ժողովուրդին առ-
ջեւը զարկաւ մեռցուց, ու անոր տեղը ինքը
թագաւոր եղաւ։
11 Ու Ջաքարիային ճնացորդ պատմութիւնը՝
ահա Իսրայէլի թագաւորներուն յիշատակաց
18 դրքին մէջը գրուած է։ Եսիկայ [ը]Տէրոջը խօսքն
է, որ Եհուին խօսեր էր ըսելով. Իսրայէլի
աթոռին վրայ քու որդիդի մինչեւ չորրորդ ազ-
գը պիտի նստին. ու այնպէս եղաւ։
13 Յաբիսի որդին Սեղրուամը՝ Յուդայի [բ]Ազեա
թագաւորին երեսունեւիններորդ տարին թագա-
ւոր եղաւ, ու Սամարիայի մէջ մէկ ամիս թա-
14 գաւորութիւն ըրաւ։ Ու Գադդիի որդին
Ամնայիմը [գ]Թերսայէն եկաւ, ու Սամարիա
եկաւ. և Սամարիայի մէջ Յաբիսի որդին
Սեղրուամը զարկաւ մեռցուց, ու անոր տեղը
ինքը թագաւոր եղաւ։
15 Ու Սեղրուամին ճնացորդ պատմութիւնը, ու
ըրած դաւաճանութիւնը՝ ահա Իսրայէլի թա-
գաւորներուն յիշատակաց դրքին մէջը գրուած
16 է։ Ընտաներն Ամնայիմ՝ [դ]Թարսան ու բո-
լոր անոր մէջը եղողները, ու անոր սահմանը
զարկաւ [ե]մինչեւ Թերսա. և չբանալնուն հա-
մար զարկաւ, ո՛ւ [զ]հոն եղող բոլոր յղի կիներ-
ները ճղքեց։
17 Յուդայի Ազարիա թագաւորին երեսունեւի-
ներորդ տարին՝ Իսրայէլի վրայ Գադդիի որդին
Ամնայիմը թագաւոր եղաւ, ո՛ւ Սամարիայի
18 մէջ տասը տարի [է]թագաւորեց։ Ու անիկայ Տէ-
րոջը առջեւը չարութիւն ըրաւ. ո՛ւ իր բոլոր օ-
րերուն մէջ՝ Իսրայէլին մեղանչել տուող Նա-
բատեան Երոբոամին մեղքերէն ետ չկեցաւ։
19 Ու [ը]Ասորեստանի փուռ թագաւորը երկ-
րին վրայ եկաւ. ու Ամնայիմ հազար տա-
ղանդ արծաթ տուաւ փուռին, որ [թ]անիկայ ի-
րեն օգնական ըլլայ՝, [ժ]թագաւորութիւնը իր
20 ձեռքին մէջ հաստատելու համար։ Ու Ամ-
նայիմ՝ ան արծաթը Ասորեստանի թագաւորին
տալու համար՝ Իսրայէլին բոլոր հարուստնե-
րուն վրայ հարկ դրաւ, ո՛ւ ամէն մէկէն յի-
սունական սիկղ արծաթ առաւ. և Ասորես-
տանի թագաւորը ետ դարձաւ, ու ան երկրին
21 մէջ չկեցաւ։ Ու Ամնայիմին ճնացորդ պատմութիւնը,
և անոր ամէն ըրածը՝ ահա Իսրայէլի թագա-
22 ւորներուն յիշատակաց դրքին մէջը գրուած է։ Ու Ամնայիմ իր Հայրերուն հետ քնացաւ.
և անոր տեղը՝ անոր որդին Փակէհիան թագա-
ւոր եղաւ։
23 Յուդայի Ազարիա թագաւորին յիսուներորդ
տարին՝ Իսրայէլի վրայ Ամնայիմի որդին Փա-
կէհիան թագաւոր եղաւ Սամարիայի մէջ, ո՛ւ
24 երկու տարի [ը]թագաւորեց։ Ու Տէրոջը առջեւը
չարութիւն ըրաւ, ո՛ւ Իսրայէլին մեղանչել
տուող Նաբատեան Երոբոամին մեղքերէն ետ
25 չկեցաւ։ Ու անոր զօրապետը Հոմմելայի որ-
դին Փակէհէն՝ անոր դէմ դուրս ելլելով, ու
իր հետը Արգովբը ու Արիէն, ու Գաղաադացիներէն յիսուն մարդ ասոնք, և Սամա-
րիայի մէջ՝ թագաւորին տունը [թ]Արեայի կողմը՝
զանիկայ զարկաւ մեռցուց. ու անոր տեղը ինքը
թագաւոր եղաւ։
26 Ու Փակէհիային ճնացորդ պատմութիւնը,
ու անոր բոլոր ըրածը՝ ահա Իսրայէլի թագա-
ւորներուն յիշատակաց դրքին մէջը գրուած է։
27 Յուդայի Ազարիա թագաւորին յիսուներկուերորդ տարին՝ Իսրայէլի վրայ [ժ]Հոմմելա-
յի որդին Փակէհէն թագաւոր եղաւ Սամարի-
28 այի մէջ, ո՛ւ քսան տարի [ը]թագաւորեց։ Ու
Տէրոջը առջեւը չարութիւն ըրաւ, ո՛ւ Իսրա-
յէլին մեղանչել տուող Նաբատեան Երոբո-
29 ամին մեղքերէն ետ չկեցաւ։ Իսրայէլի Փա-
կէհ թագաւորին օրերը՝ [ե]Ասորեստանի Թագ-
ղաթ փաղասար թագաւորը եկաւ, ու [զ]Իյօնը,
և Աբէլ բեթմաաքան, ու Յանոխէն, և Կա-
դեսը, ու Հասորը, և Գաղաադը, ու Գա-
լիլեան, և [է]Նեփթաղիի բոլոր երկիրը առաւ,
ու անոնց [ը]Գաղիլեացիները Ասորեստան գերի տա-
30 րաւ։ Ու Ելայի որդին Ովսէէն Հոմմելայի
որդւոյն Փակէհէին դէմ դաւաճանութիւն ը-
րաւ, և զանիկայ զարկաւ մեռցուց, ու Ոզիայ
տեղը ինքը թագաւոր եղաւ, Ոզիայի որդւոյն
Յոթամեմին քսաներորդ տարին։
31 Ու Փակէհէին ճնացորդ պատմութիւնը, և
անոր բոլոր ըրածը՝ ահա Իսրայէլի թագաւոր-
ներուն յիշատակաց դրքին մէջը գրուած է։
32 Իսրայէլի թագաւորին՝ Հոմմելայի որդւոյն
Փակէհէին երկրորդ տարին՝ Յուդայի թագա-
ւորը Ոզիայի որդին [ը]Յոթամեմ թագաւոր ե-
33 ղաւ։ Ընդիկայ քսանուհինգ տարեկան էր՝ երր-
որ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ
տասնեւվեց տարի թագաւորութիւն ըրաւ. և
անոր մօրը անունը Յերուսա էր, ո՛ւ Սադո-
34 կին աղջիկն էր։ Ու անիկայ Տէրոջը առջեւը
ուղղութիւն ըրաւ. [թ]իր Հօրը Ոզիային բոլոր
35 ըրածին պէս ըրաւ։ [ժ]Հայց բարձր տեղերը
չվերցան. ժողովուրդը տակաւին բարձր տեղե-
րու վրայ զոհ կը մատուցանէին, ու խունկ կը
ծխէին։ [ի]Եսիկայ Տէրոջը տան ամենէն բարձր
դուռը շինեց։
36 Ու Յոթամեմին ճնացորդ պատմութիւնը,
ու անոր բոլոր ըրածը՝ ահա Յուդայի թագա-

ե Ա՛մմա. է. 9։
ը Կամ. ժ. 30։
թ Բաս. ա. 8, 9։ Լակ հմմ
1 Ք՛ընոխ Ընտրեա։
ժ գ Թագ. ժգ. 17։
ի գ Թագ. գ. 24։

* Նայէ. Թերթայէն.
ա Կամ. բ. 12։
բ ա Պն. ի. 26։ Նա. թ. 1։
Հմմ. ը. 9։
+ Նայէ. անոր ձեռքը իր հե-
տը ըլլայ։

գ Կամ. ժ. 5։
‡ Կամ պալատը
ե Նա. է. 1։
զ ա Պն. ի. 26։ Նա. թ.
1։
է գ Թագ. ժե. 20։

ը Կամ. ժէ. 1։ Հմմ. յ. 3,
7, 15։
թ բ Պն. իէ. 1։
ժ Ա՛մբ 3։
ի Ա՛մբ 4։
ե բ Պն. իէ. 3, լէ։

ւորներուն յիշատակաց դրքին մէջը գրուած է :
37 Ան օրերը Տէրը Ասորւոց Ասային թագաւորը,
ու Յովմելայի որդին Փակէէն՝ Յուդայի վրայ
38 խրկելու սկսաւ : Եւ Յովաթամ իր հայրերուն
հետ քնացաւ, ու իր հայրերուն հետ՝ իր հօ-
րը Դաւիթին քաղաքին մէջը թաղուեցաւ. ու
անոր տեղը՝ անոր որդին Աքազը թագաւոր ե-
ղաւ :

ԳԼ. ԺԶ.

1 Աքազին չար վարմունքը : 5 Ասորւոց եւ Իսրայէլի թագաւորները կուգան Երուսաղէմ պատերազմելու : 7 Աքազ կը դիմէ Ասորեստանի թագաւորին օգնութեան : 10 Աքազ Ուրիա քահանային կը հրամայէ մը խրկելով Դամասկոսէն, առջի զոհէն եւ ընծաներն իրեն կը յատկացնէ : 17 տաճարը կը կողոպտէ : 19 Եզեկիա անոր յաջորդը կ'ըլլայ :

1 Յովմելայի որդւոյն Փակէէնի տասնուհինգերորդ տարին՝ Յուդայի թագաւորին Յովաթամին որդին Աքազը թագաւոր եղաւ :
2 Աքազ քսան տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ. ու Երուսաղէմի մէջ տասնուվեց տարի թագաւորութիւն ըրաւ. և իր Տէր Աստուծոյն առջեւը ուղղութիւն չըրաւ. Հապա Իսրայէլի թագաւորներուն
3 ճամբուն մէջ քալեց. ու իր որդին ալ կրակէ անցուց, ըստ ազգերուն գարշելի սովորութիւններուն համեմատ, որոնք Տէրը Իսրա-
4 յէլի որդւոցը առջեւէն վռնտեց : Ու բարձր տեղուանքը, ու բլուրներուն վրայ, և ամէն կանաչ ծառերու տակ զոհ կը մատուցանէր, ու խունկ կը ծխէր :
5 Ան ատենը Ասորւոց Ասային թագաւորը, ու Իսրայէլի թագաւորը՝ Յովմելայի որդին Փակէէն՝ Երուսաղէմի վրայ պատերազմելու եկան, ու Աքազը պաշարեցին. բայց պատերազ-
6 մը չարունակելու կարող չեղան : Ան ատենը Ասորւոց Ասային թագաւորը Ելաթը Ասորիներուն դարձուց, և Յուդայեանները Ելաթէն վռնտեց, ու Ասորիք Ելաթ եկան, ու
7 հոն բնակեցան մինչեւ աս օրս : Ու Աքազ՝ Ասորեստանի թագաւորին դեսպաններ խրկեց՝ ու ըսաւ. Ես քու ծառադ ու որդիդ եմ. եկիր, ու ինծ ազատէ՝ Ասորւոց թագաւորին ձեռքէն, ու Իսրայէլի թագաւո-
8 րին ձեռքէն, որոնք իմ վրաս եկեր են : Ու Աքազ Տէրոջը տանը մէջ, ու թագաւորին տանը գանձերուն մէջ գտնուած արծաթը ու ոսկին առաւ, և Ասորեստանի թագաւորին ըն-
9 ծայ խրկեց : Ու Ասորեստանի թագաւորը անոր մտիկ ըրաւ. և Ասորեստանի թագաւորը Դամասկոսի վրայ գնաց, ու գանիկայ առաւ, և անոր բնակիչները Կիրը գերի տարաւ, ու Հասինը մեռցուց :
10 Ու Աքազ թագաւորը Ասորեստանի թագաւորը դիմաւորելու համար՝ Դամասկոս գնաց, ու Դամասկոսի մէջ եղած սեղանը տեսաւ. և Աքազ թագաւորը ան սեղանին օրինակը ու ձեւը՝ անոր բոլոր շինուածքին համեմատ՝ Ուրիա քահանային խրկ-
11 կեց : Ու Ուրիա քահանան՝ Աքազ թագաւորին Դամասկոսէն խրկած †օրինակին նման սեղան մը շինեց. մինչեւ Աքազ թագաւորին Դամասկոսէն գալը՝ Ուրիա քահանան այնպէս
12 շրաւ : Ու երբոր թագաւորը Դամասկոսէն եկաւ, թագաւորը սեղանը տեսաւ. և թագաւորը սեղանին մօտեցաւ, ու անոր վրան ողջա-
13 կէզ մատուց. Ու իր ողջակէզը ու հացի ընծան այրեց, ու նուէրը թափեց, և իր խաղաղութեան զոհին արիւնը ան սեղանին վրայ
14 սրսկեց : Ու Տէրոջը առջեւը եղող պղնձէ սեղանը տանը առջեւէն՝ այսինքն նոր սեղանին ու Տէրոջը տանը մէջտեղէն քաշեց, ու զանիկայ
15 նոր սեղանին բովը դրաւ դէպ ի հիւսիս : Ու Աքազ թագաւորը Ուրիա քահանային հրամայեց՝ ըսելով. Մեծ սեղանին վրայ՝ Առտուան ողջակէզը՝ ու իրիկուան հացի ընծան, և թագաւորին ողջակէզը՝ ու անոր հացի ընծան, ու երկրին բոլոր ժողովուրդին ողջակէզը՝ և անոնց հացի ընծան ու անոնց նուէրները մատուցանես. ու ողջակէզներուն բոլոր արիւնը, և զոհերուն բոլոր արիւնը անոր վրայ սրսկես. ու պղնձէ սեղանը
16 իմ բլլայ՝ հոգ հարցնելու համար : Ու Ուրիա քահանան Աքազ թագաւորին բոլոր հրա-
17 մայեցածին պէս ըրաւ : Ու Աքազ թագաւորը մկրատներուն սպասուածները կտրեց, ու աւազանները անոնց վրայէն վերցուց, ծովն ալ՝ իր տակը եղող պղնձէ եղներուն վրայէն իջեցուց, ու գանիկայ քարայատակի մը վրայ
18 դրաւ : Ու Տէրոջը տանը մէջ շինուած շաբաթին ծածկոցը, ու թագաւորին դուրսի ճամբան՝ Ասորեստանի թագաւորին պատճառաւ՝ Տէրոջը †տունը դարձուց :
19 Ու Աքազին գործքերուն մնացորդ պատմութիւնը՝ ահա Յուդայի թագաւորներուն ժա-
20 մանակաց գրքին մէջը գրուած է : Ու Աքազ իր հայրերուն հետ քնացաւ, ու իր հայրերուն հետ Դաւիթի քաղաքին մէջը թաղուեցաւ. և անոր տեղը՝ անոր որդին Եզեկիան թագաւոր եղաւ :

ԳԼ. ԺԸ

1 Եզեկիայի չար վարմունքը : 3 Անիկա՝ Աղամանաագործէն նուաճելով՝ անոր դէմ ապստամբութեան խորհուրդ մը կ'ընէ Եգիպտոսի Սուա թագաւորին հետ : 5 Ամաքացիք իրենց մեղացը համար գերի կը տարուին : 24 Ամաքացիք փոխադրուած օտարազգիները՝ տուժածներէն կը ջարդուին. անոնց խառնակ կրօնքը :

ե ԳԼ. ԺԳ. 5 : Իս. է. 1 :
ո Հմր 27 :

ա ը ԱՆ. իը. 1, ԼԸ :
բ Դ Է. ԺԸ. 21 : ը ԱՆ. իը. 3 : Ասղ. ՃՂ. 37, 38 :
գ ը Օր. ԺԲ. 31 :
դ ը Օր. ԺԲ. 2 : է Թագ. Ժ. 23 :
ե Իս. է. 1, 4, ԼԸ :
զ ԳԼ. ԺԳ. 22 :
է Ասի Իզեկիասեցիք
ը ԳԼ. ԺԸ. 29 : ա ԱՆ. ե. 26 : բ ԱՆ. իը. 20 :
թ ԳԼ. ԺԲ. 18 : Տես ը ԱՆ. իը. 21 :
ժ Ելմտ. ա. 5 :
ի Նշոյ. ամենուն
լ ԱՆ. իը. 39, 40, 41 :
խ ը ԱՆ. իը. 24 :
ծ է Թագ. է. 27, 28 :
կ է Թագ. ը. 23, 25 :
հ Ասի ետունէն
ձ ը ԱՆ. իը. 27 :

---

1 Յուդայի Ընթաց թագաւորին երկոտասաներորդ տարին՝ Իսրայէլի վերայ Ելլայի որդին Ովսէէն թագաւոր եղաւ Սամարիայի մէջ՝ ինը տարի թագաւորեց։ 2 Եւ Տէրոջը աչքին չարութիւն ըրաւ, բայց ոչ իրմէ առաջ եղող Իսրայէլի թագաւորներուն պէս։ 3 Որոր դէմ ելաւ Ասորեստանի Սալմանասար թագաւորը, և Ովսէէ անոր ծառայ եղաւ ու 4 անոր հարկ կուտար։ Եւ Ասորեստանի թագաւորը Ովսէէին վերայ նենգութիւն գտաւ, որովհետեւ անիկայ Եգիպտոսի Սեւա թագաւորին դեսպաններ խրկեր էր, ու Ասորեստանի թագաւորին ամէն տարուան պէս՝ հարկ վճարած չէր. անոր համար Ասորեստանի թագաւորը զանիկայ բռնեց, ու բանտի մէջ կապեց։ 5 Եւ Ասորեստանի թագաւորը բոլոր երկրին վերայ ելաւ. Սամարիայի վերայ ալ ելաւ, ու զանիկայ իրեք տարի պաշարեց։

6 Ովսէէին իններորդ տարին՝ Ասորեստանի թագաւորը Սամարիան առաւ, ու Իսրայէլը Ասորեստան փոխադրեց, և զանոնք Խոզան գետին քովը՝ Խաղայի ու Խաբորի մէջ, ու 7 Մարաց քաղաքներուն մէջը բնակեցուց։ Վասն զի Իսրայէլի որդիքը Եգիպտոսի երկրէն՝ Եգիպտոսի փարաւոն թագաւորին ձեռքէն տակէն հանող՝ իրենց Տէր Աստուծոյն դէմ մեղք գործեցին, և ուրիշ աստուածներէն վախնալով 8 գան. Ու Տէրոջը Իսրայէլի որդւոցը առջեւէն վռընտած ազգերուն կանոններուն համեմատ, և Իսրայէլի թագաւորներուն բրած կանոնին համեմատ քալեցին։ Ու Իսրայէլի որդիքը իրենց Տէր Աստուծոյն առջեւը ուղիղ չեղած բաները գաղտուկ ըրին, և իրենց ամէն քաղաքներուն մէջը՝ պահապանաց աշտարակէն մինչեւ պարսպաւոր քաղաքը՝ իրենց բարձր տեղեր շինեցին։ 10 Ու անոնք ամէն բարձր բլուրներու վերայ, և ամէն կանանչ ծառերու տակ՝ իրենց արձաններ ու Աստարովթի կուռքերը կանգնեցին։ 11 Եւ հոն ամէն բարձր տեղերու վերայ խունկ ծխեցին՝ Տէրոջը անոնց առջեւէն վռընտած ազգերուն պէս, ու չար գործքեր ըրին, ու Տէրը բարկացուցին։ 12 Եւ կուռքերու ծառայութիւն ըրին, որոնց համար Տէրը անոնց ըսեր էր թէ՝ Ասանկ բան մի ընէք։

13 Ու Տէրը բոլոր մարգարէներուն ու բոլոր տեսանողներուն ձեռքովը՝ Իսրայէլին ու Յուդային վկայութիւն ընելով՝ ըսեր էր. Ձեր չար ճամբաներէն դարձէք, և իմ պատուիրաններս ու կանոններս պահեցէք, ան ամէն օրէնքին համեմատ՝ որն որ ձեր հայրերուն պատուիրեցի, ու իմ ծառաներուս՝ մարգարէներուն ձեռքովը ձեզի խրկեցի։ 14 Բայց անոնք մտիկ չըրին. հապա իրենց պարանոցը՝ իրենց Տէր Աստուծոյն չհաւատացող իրենց հայրերուն պարանոցին պէս խստացուցին. 15 Եւ անոր կանոնները, ու իրենց հայրերուն հետ ըրած ուխտը, և անոր տուած վկայութիւնները մերժի ձգեցին, ու սնապաշտութեան ետեւէ գացին, ու սնապաշտ եղան, և իրենց չորս կողմը գտնուած ազգերուն հետեւող եղան, որոնց համար Տէրը իրենց պատուիրեր էր, որ ան 16 անոնց պէս չընեն։ Բայց իրենց Տէր Աստուծոյն բոլոր պատուիրանքները թողուցին, և իրենց երկու հատ ձուլածոյ որթ շինեցին, ու Աստարովթի կուռք շինեցին, ու երկինքին բոլոր զօրութիւններուն երկրպագութիւն ըրին, ևԱ 17 Բահաղին ծառայեցին. Ու իրենց տղաքները ու աղջիկները կրակէ անցուցին, և կախարդութիւն ու հմայութիւն ըրին, և ինքզինքնին ծախեցին՝ Տէրոջը աչքին չարութիւն ընելու, 18 ո զանիկայ բարկացնելու։ Ուստի Տէրը Իսրայէլին խիստ բարկացաւ, ու զանոնք իր երեսէն ձգեց. անանկ որ ոչինչ չմնաց, բայց միայն Յուդայի ցեղը։

19 Յուդան ալ իր Տէր Աստուծոյն պատուիրանքները չպահեց. հապա Իսրայէլին բրած 20 կանոններովը քալեց։ Եւ Տէրը Իսրայէլին բոլոր սերունդը մերժեց, ու զանոնք չարչարեց, և զանոնք յափշտակողներուն ձեռքը մատնեց, մինչեւ որ զանոնք քովէն իր երեսէն ձգեց. 21 Վասնզի Իսրայէլը Դաւիթի տունէն պառակտեց. ան ալ Նաբատեան Երոբոամը թագաւոր դրին. ու Երոբոամ՝ Իսրայէլը Տէրոջմէն հետեւելէն արդիլեց, ու անոնց մեծ 22 մեղք գործել տուաւ։ Եւ Իսրայէլի որդիքը Երոբոամին բոլոր բրած մեղքերուն մէջը քալեցին. անոնցմէ հոս չհեռացան, 23 Մինչեւ որ Տէրը Իսրայէլը իր առջեւէն վռընտեց. ինչպէս որ իր բոլոր ծառաներուն՝ մարգարէներուն ձեռքովը խօսեր էր։ Այսպէս Իսրայէլը իր երկրէն Ասորեստան փոխադրուեցաւ մինչեւ այս օրս։

24 Ու Ասորեստանի թագաւորը՝ Բաբելոնէն, Քութայէն, Աւայէն, Եմաթէն, ու Սեփարուիմէն հարիւրներեք բերաւ, ու Սամարիայի

ա Կր. ժե. 30։
բ Կր. ժը. 9։
գ Թ. Ժ. 2։
դ Կր. ժը. 9։
ե Կր. ժը. 10, 11։ Ովս. ժգ. 16։
զ Կե. իգ. 32, 33։ ի Օր. իը. 36, 64։ իթ. 27, 28։
է ա Պն. Ե. 26։
ը Կե. ժը. 3։ ի Օր. ժը. 9։ Կե. ժը. 3։
թ Կր. ժը. 8։
ժ ի Օր. ժի. 2։ Կր. ժգ. 4։
ժա Կամ անտառներ. Եր. ըգ. 13։ ի Օր. ժգ. 21։ Միք. Ե. 14։
ժբ գ Թագ. ժգ. 23։ Լա. ՅԵ. 5։
ժգ Եր. Ի. 3, 4։ Կե. իթ. 1։ ի Օր. Ե. 7, 8։
ժդ ի Օր. գ. 19։
ժե ա Թագ. ի. 9։
ժզ Երեմ. ժը. 11։ իե. 5։ իէ. 15։
ժէ ի Օր. ըա. 27։ Նահ. իի. 1։
ժը Օր. իի. 25։
ժթ ի Օր. ըի. 21։ գ Թագ. ժգ. 13։ ա Պտր. ը. 4։
ի Պաշ. ՃՀ. 8։ Հոսէ. ա. 21։
ի ի Օր. ժի. 30, 31։
ի Եր. ըի. 8։ գ Թագ. ժի. 28։
ի գ Թագ. ժգ. 15, 23։ ժԵ. 13։ ժգ. 33։
ի գ Թագ. ժգ. 31։ իի. 54։ Կր. ժա. 18։
ի Կե. ժգ. 21։ Կր. ժգ. 3։
ի Երգ. իգ. 37։
ի ի Օր. ժի. 10։
ի գ Թագ. իա. 20։
ի գ Թագ. ժա. 13, 32։
ի Երեմ. գ. 8։
ի Կր. ժգ. 3։ ժե. 29։
ի գ Թագ. ժա. 11, 31։
ի գ Թագ. ժի. 29, 28։
ի գ Թագ. ժգ. 16։
ի Հոբ 6։
ի Երգ. գ. 2, 10։
ի Տ՚ա Հին 30։
ի Կր. ժը. 34։

քաղաքներուն մէջը՝ Իսրայէլի որդւոց տեղը
բնակեցուց • և անոնք Սամարիան ժառանգե-
ցին ; ու անոր քաղաքներուն մէջը բնակեցան :
25 Ու երբոր անոնք սկսան հոն բնակիլ , Տէրոջ-
մէ չէին վախնար • ու Տէրը անոնց մէջը առիւծ-
26 ներ խրկեց , որ զանոնք կը մեռցնէին : Ու
Ասորեստանի թագաւորին խօսցան , ու ըսին •
Ան ազգերը՝ որ դուն փոխադրեցիր՝ ու Սամա-
րիայի քաղաքներուն մէջը բնակեցուցիր , այն
երկրին Աստուծոյն կրօնքը չեն գիտեր • ու ա-
նոնիկ անոնց մէջը առիւծներ խրկեր է , և ա-
հա զանոնք կը մեռցնեն , այն երկրին Աստու-
27 ծոյն կրօնքը չգիտնալնուն համար : Ան ատենը
Ասորեստանի թագաւորը հրաման տուաւ՝ ըսե-
լով • Ձեր անկէ գերի առած քահանաներուն
մէկը հոն տարէք , ու երթան հոն բնակին , ու
անոնիկ այն երկրին Աստուծոյն կրօնքը թող ա-
28 նոնց սորվեցընէ : Ու Սամարիայէն գերի առ-
նուած քահանաներուն մէկը գնաց Բեթէլի մէջ
բնակեցաւ , ու անոնց կը սորվեցընէր թէ ինչպէս
29 Տէրոջմէ վախնալու էին : Ու ամէն մէկ ազգ
իր աստուածները կը շինէր , ու Սամարացւոց
շինած բարձր տեղերուն տուները կը դնէր ա-
30 մէն մէկ ազգ իր բնակած քաղաքին մէջը : Ու
Բաբիլացիք՝ Սաք-բովթ բանսոլթը շինեցին , ու
Քութացիք՝ Ներգաղը շինեցին , ու Եմաթա-
31 ցիք՝ Ասիմաթը շինեցին , Եւ Աւացիք՝ Նի-
բասը ու Թարթաքը շինեցին , ու Սեփարուի-
մացիք՝ իրենց աղաքը՝ Սեփարուիմացւոց աս-
տուածներուն՝ Ադրամելեքին ու Ենամելեքին
32 համար՝ կրակով կ'այրէին : Ասոնք Տէրոջմէ
կը վախնային , ու իրենց միտքը ցած մարդիկ-
ներէն բարձր տեղերուն քուրմեր կ'ընէին , որոնք
33 անոնց համար բարձր տեղերուն պղծ կ'ընէին :
Անոնք Տէրոջմէ կը վախնային , ու նաև իրենց
աստուածներուն ծառայութիւն կ'ընէին ան ազ-
գերուն սովորութիւններովը՝ որոնց մէջէն փո-
խադրուած էին :
34 Անոնք մինչև աս օրս առջի սովորութիւննե-
րուն պէս կ'ընեն • չեն Տէրոջմէ կը վախնան ,
և չեն իրենց կանոնները ու դատաստանները կը
կատարեն , չեն ալ ան օրէնքը ու պատուի-
րանքը , որ Տէրը Յակոբին որդւոցը տուաւ ,
35 որուն անունը Իսրայէլ դրեր էր : Ու Տէրը
անոնց հետ ուխտ րներ էր , ու անոնց պա-
տուիրեր էր՝ ըսելով • Մի երբէք աստուածներէն
չվախնաք , ու անոնց երկրպագութիւն չընէք ,
և անոնց ծառայութիւն չընէք , ու անոնց զոհ
36 չմատուցանէք • Հապա ձեզ Եգիպտոսի երկ-
րէն մեծ զօրութիւնով ու բարձր բազուկով
հանող Տէրոջմէն վախնաք , և անոր երկրպա-

ա Հմր 24 :
ֆ Նգր • ֆ • 9 :
ա Վև • ժբ • 21 : բ Օր • ժբ • 31 :
բ ֆ Թագ • ժբ • 31 :
գ Սոփ • ա • 5 :
դ Ծն • լբ • 28 : լբ • 10 : ֆ Թագ • ժա • 31 :
ե Գաս • ֆ • 10 :
զ Նհ • ի • 5 :
է Նհ • ֆ • 6 :
ը բ Օր • ժ • 20 :
թ բ Օր • ե • 32 :
ժ բ Օր • ֆ • 23 :
ի Հմր 32 , 33 :

դութիւն ընէք , ու անոր զոհ մատուցանէք •
37 Ու ձեզի համար գրած կանոնները , դատաս-
տանները , օրէնքը , ու պատուիրանքը միշտ
զգուշութեամբ ի գործ դնէք , և ուրիշ աս-
38 տուածներէն չվախնաք • Ու ձեզի հետ ըրած
ուխտս մոռնաք , և ուրիշ աստուածներէն չը-
39 վախնաք • Հապա ձեր Տէր Աստուծմէն վախ-
նաք • ու անիկայ ձեր ամէն թշնամիներուն ձեռ-
40 քէն ձեզ պիտի ազատէ : Բայց անոնք չհպատա-
կութիւն չըրին , հապա իրենց առջի սովորու-
41 թիւնները պէս կ'ընէին : Ասոր ազգերն ալ
Եհովա Տէրոջմէ կը վախնային , Բայց իրենց
կուռքերուն ալ ծառայութիւն կ'ընէին • նաև
անոնց որդիքը , ու անոնց որդւոցը որդիքը՝
մինչև աս օրս իրենց հայրերուն ըրածին պէս
կ'ընեն :

ԳԼ • ԺՐ

1 Ենզեկիային բարի վարմունքը : 4 Ուխիայ կոտորատե-
ղիները քանդել կ'ընէ , ու չարջողութիւն կը դառնէ : 9
Սամարացիք գերի կը տարուին իրենց մեղքերուն համար :
13 Մենաքերիմ՝ Յուդայի վրայ կը յարձակի , ու անոր վրայ
հարկ մը դնելով՝ խաղաղութիւն կ'ընէ : 17 Նորէն Մե-
նաքերիմ Րաբսաքը կը խրկէ • ան ալ Եզեկիան կը նա-
խատէ , և հայհոյութեան խօսքերով Աստուածպէսը ապըս-
տամբեցնել կը զգոյշ :

1 Ու Իսրայէլի թագաւորին՝ Եղելի որդւոյն
Ոսէէին երրորդ տարին՝ Յուդայի Եզեքիա
թագաւորին որդին Եզեկիան թագաւոր և-
2 ղաւ : Քսանուհինգ տարեկան էր՝ երբոր թա-
գաւոր եղաւ , ու Երուսաղէմի մէջ քսանութը
տարի թագաւորութիւն ըրաւ • և անոր մօրը
անունը Աբիա էր , ա՛ Զաքարիայեն աղջիկն
3 էր : Ու իր հօրը Դաւիթին բոլոր ըրածին
4 պէս՝ Տէրոջը առջևը ուղղութիւն ըրաւ : Ա-
սիկայ բարձր տեղերուն վերցուց , ու արձան-
ները կտրատեց , և Աստարովթի կուռքերը
կարեց , ու Մովսէսին շինած պղնձէ օձը կո-
տոր կտոր ըրաւ , (քանզի մինչև ան օրերը
Իսրայէլի որդիքը անոր խունկ կը ծխէին ,) ու
5 զանիկայ Նեհեստան կոչեց : Ենիկայ Իսրա-
յէլի Տէր Աստուծոյն ապաւինեցաւ • և անկէ
ետքը Յուդայի բոլոր թագաւորներուն մէջ անոր
նմանը շեղաւ , ա՛չ ալ անկէ առաջ եղողնե-
6 րուն մէջ • Ու Տէրոջը յարեցաւ , և անոր
ետևէն չդառնացաւ , ու Տէրոջը Մովսէսին
7 պատուիրած պատուիրանները պահեց : Ու
Տէրը անոր հետն էր • և ուր որ կ'երթար ,
յաջողութիւն կը դանէր : Ու Ասորեստանի
թագաւորին ապստամբեցաւ , ու անոր ծառա-
8 յութիւն չըրաւ : Ենիկայ փղշտացիները զար-
կաւ մինչև Գազա՝ ու անոր սահմանները ,

ա Բն • իբ • 27 : իթ • 1 : Պատ • ա • 9 :
բ ֆ Բն • իթ • 1 :
գ ֆ Բն • ւթ • 1 :
դ Թուս • իա • 9 :
* յի՛ պղնձի կտոր :
ե Թագ • ժբ • 10 : Հոր • ժգ • 15 : Պագ • ժ • 5 :
զ ԺԼ • իգ • 25 :
է բ Օր • ժ • 20 : Ջեռ • իգ • 8 :
ը բ Բն • ժէ • 2 :
թ ա Թագ • ժբ • 5, 14 : Պագ • ի • 12 :
ժ ԺԼ • ժգ • 7 :
ի ա Բն • ի • 41 : Նա • ժգ • 29 :

Նպաստապանաց աշտարակէն մինչև պարսպաւոր քաղաքը :

9 Եւ Հեղաւ որ Եղնկիա թագաւորին չորրորդ տարին , որ Խոպայէլի թագաւորին՝ Իլլայի որդւոյն Ովսէէին ութներորդ տարին էր , Սոբեհատանի Սաղմանասար թագաւորը Սամարիայի
10 վրայ եկաւ , ու զանիկայ պաշարեց • Եւ իրեք տարիէն եառը զանիկայ առաւ • Սամարիան՝ Եղնկիային վեցերորդ տարին՝ (այսինքն Իսրայէլի թագաւորին Ովսէէին իններորդ տարին)
11 առնուեցաւ : Ու Սորեհատանի թագաւորը՝ Իսրայէլը Սորեհատան վռնտեցուց , և զանոնք Պովղան գետին քովը՝ Հաղայի ու Խաբորի մէջ , ու Մարաց քաղաքներուն մէջը դրաւ •
12 Վասն զի անոնք իրենց Տէր Աստուծոյն ձայնին ականջ չդրին , ու անոր ուխտը չպահեցին , և Տէրոջը ծառային Մովսէսին ամեն պատուիրածները մտիկ չդրին , ու՛ի գործ չդրին :
13 Ու Եղնկիա թագաւորին չորեքտասաներորդ տարին՝ Սորեհատանի Սենեքերիմ թագաւորը Յուդայի բոլոր պարսպաւոր քաղաքներուն վրայ եկաւ , ու զանոնք առաւ :
14 Եւ Յուդայի Եղնկիա թագաւորը Լաքիսը մարդ խրկեց Սորեհատանի թագաւորին՝ ըսելով • Սխալ եմ գործեր . վրայէս ետ դարձիր . ինչ որ իմ վրաս դնես՝ կը հատուցանեմ : Ու Սորեհատանի թագաւորը Յուդայի Եղնկիա թագաւորին վրայ երեք հարիւր տալանդ արծաթ՝ ու երեսուն տալանդ
15 ոսկի հարկ դրաւ : Ու Եղնկիա՝ Տէրոջը տանը մէջ , և թագաւորին տանը գանձերուն մէջ
16 գտնուած բոլոր արծաթը առաւ : Ընդ առնոր Եղնկիա Տէրոջը տաճարին դռներուն ու դրանդիքներուն վրայէն ոսկին քակեց , որ ինքը՝ Յուդայի Եղնկիա թագաւորը զանոնք պատեր էր , ու Սորեհատանի թագաւորին առաւ :
17 Եւ Սորեհատանի թագաւորը՝ Տարթանը , Ռաբսարիսը , ու Ռաբսաղէհ մեծ զօրքով Լաքիսէն Երուսաղէմ խրկեց Եղնկիա թագաւորին • անոնք ալ եկան Երուսաղէմ եկան , ու հոն հասնելով՝ Թափիչի ագարակին ճամբան եղող վերի աւազանին ջրմուղին վրայ կայնեցան ,
18 Ու թագաւորը կանչեցին . և Քեղկիայի որդին Եղիակիմ՝ պալատին հազարապետը , ու Սեբնա տաճնադպիրը , ու Յովաքը՝ Ասափի որդին Յովաքը՝ անոնց եկան :
19 Եւ Ռաբսաղ անոնց ըսաւ • Եղնկիային ըսէք • Մեծ թագաւորը՝ Սորեհատանի թագաւորը այսպէս կ՚ըսէ • Ի՞նչ է աս յոյսը՝ ո-
20 րուն դուն կ՚ապաւինիս . Պատրաստի համար խորհուրդ ու զօրութիւն ո՞նչ • բայց շրթունքի խօսքեր են . հիմա որո՞ւն
21 ապաւինելով՝ ինծմէ ապստամբեցար : Ընդ դուն այն ջրախնձած եղէգէ ցուպին՝ Եգիպտոսին ապաւինեցար , որ եթէ անոր մէկ մարդ մը կռթնի , ձեռքը պիտի մտնէ , ու զանիկայ պիտի ծակէ • Եգիպտոսի փարաւոն թագաւորը բոլոր իրեն ապաւինողներուն այնպէս է :
22 Բայց թէ որ ինծի ըսէք թէ՝ Մենք մեր Եհովայ Աստուծոյն կ՚ապաւինինք , ասիկա այն չէ՞ , Հզօրեան բարձր սեղերը ու սեղանները Եզեկիան վերցուց , և Յուդային ու Երուսաղէմին ըսաւ • Ձեր այս սեղանին առջևը Երուսա-
23 ղէմի մէջ երկրպագութիւն ընէք : Ու հիմա իմ տիրոջս Սորեհատանի թագաւորին *Հետ հաշտուէ՚՚ , ու քեզի երկու հազար ձի տամ , թէ որ դուն քու կողմանէդ անոնց վրայ հնձ-
24 նողներ դնելու կարող ես : Ընդ իմ տիրոջս պիտի պզտիկ ծառաներէն մէկ կուսակալին ի՞նչպէս կրնաս դէմ դնել որ դուն կառքերու ու
25 ձիերու համար Եգիպտոսին կ՚ապաւինիս : Հիմա աս երկրին վրայ արդեօք առանց Եհովայի հրամանի՞ն եկեր եմ՝ զանիկայ աւերելու համար • Ինծի Եհովան ըսաւ • Ընդ երկրին վրայ եկէք , ու զանիկայ աւերէ :
26 Ու Հեղկիայի որդին Եղեակիմը , և Սեբնան , ու Յովաքը՝ Ռաբսաղէին ըսին • Հնդրկ ընէ , քու ծառաներուդ հետ †Սորերէն խօսէ , քանզի մենք կը հասկընանք , ու մեզի հետ Երբայեցերէն մի խօսիր որ պարսպին վրայ եղող
27 ժողովուրդը լսէ : Բայց Ռաբսաղ անոնց ըսաւ • Միթէ աս խօսքերը խօսելու համար իմ տէրս քեզ ու տիրոջդ ու քեզի՞ դրկեց • չէ՞ որ ատ մարդիկներուն ալ՝ որոնք պարսպին վրայ կը նստին , ձեզի հետ իրենց պղծը ուտելու , ու իրենց մեզը խմելու :
28 Եւ Ռաբսաղ ոտք եկաւ , ու մեծ ձայնով մը Երբայեցերէն աղաղակեց , ու խօսեցաւ՝ ըսելով • Մեծ թագաւորին՝ Սորեհատանի թագա-
29 ւորին խօսքը մտիկ ըրէք • Թագաւորը այսպէս կ՚ըսէ • Եղնկիան ձեզ չխաբէ • քանզի անի-
30 կայ չկրնար ձեզ ‡ազատել՝՚՚ ազատել • Ու Եղնկիան ձեզ Եհովային վստահացնէ՝ ըսելով • Եհովան մեզ անշուշտ պիտի ազատէ , ու աս քաղաքը Սորեհատանի թագաւորին ձեռքը պի-
31 ում չտրուի : Եղնկիային մտիկ մի ընէք • քանզի Սորեհատանի թագաւորը այսպէս կ՚ըսէ • Հնձի հետ հաշտութիւն ըրէք , ու ինծի ելէք • և ամէն մարդ իր որթէն՝ ու ամէն մարդ իր թզենիէն ուտէ , և ամէն մարդ իր ջրհորին
32 ջուրէն խմէ , Մինչև որ ես գամ , ու ձեզ ձեր երկրին պէս մէկ երկիր մը՝ ¶ցորենի ու գինիի երկիր մը՝ հացի ու այգիներու երկիր մը՝ իւղ տուող ձիթենիներու ու մեղրի երկիր մը տամ , որ ապրիք ու չմեռնիք • ու Եղնկիային մտիկ մի ընէք , քանզի ձեզ գլխէ կը հանէ՝ ը-
33 սելով • Եհովան մեզ պիտի ազատէ : Միթէ

Ե Գլ. ժէ. 9 :
Ը Գլ. ժէ. 3 :
Թ Գլ. ժէ. 6 :
Ժ Գլ. ժէ. 6 :
ԺԱ ՈՐՆ. Է. 26 :
Ի Գլ. ժէ. 7 : Գան. Թ. 6, 10 :
ԺԲ ՈՐՆ. ԼԲ. 1, ՃԸ : Եսա. ԼԶ. 1, ՃԸ :
Ի Գլ. ժԳ. 8 :
Ի Եսա. Է. 3 :
Ի Ո՛Ր ՈՐՆ. ԼԲ. 10, ՃԸ :
Ի Եզեկ. ԻԹ. 6, 7 :
Ի Հմմ. պատառնդ տուր ,
† Կամ Ռաբղէաքէն
* Ո՛Ր ՈՐՆ. ԼՃ. 15 :
Ի Ա՛մէն Ա՛մէն. ՈՐՆ. ԼՃ. 1 : ԼՃ. 12 :
‡ Կամ իմ ձեռքէս
¶ Ո՛Ր Օր. Ը. 7, 8 :
Ի Գլ. ժԹ. 12 : Ո՛Ր ՈՐՆ. ԼԲ. 14 : Եսա. Ջ. 10, 11 :

ազգաց աստուածները Ասորեստանի թագաւորին ձեռքէն՝ ամէն մէկը իր երկիրը կրցա՞ւ ա-
34 զատել : Եւ՞մաթի ու Արփադի աստուածները ո՞ւր են . Սեփարուիմի , Ենայի ու Ուսայի աս-
տուածները ո՞ւր են . միթէ անոնք Սամարիան
35 իմ ձեռքէս ազատեցի՞ն . Երկիրներուն ամէն աստուածներէն ո՞րը իր երկիրը իմ ձեռքէս ա-
զատեց , Որ Երուսաղէմը իմ ձեռքէս ազատէ :
36 Բայց ժողովուրդը լուռ կեցաւ , և ոեւէ պատասխան մը չտուաւ . քանզի թագաւորը հրաման ըներ էր՝ ըսելով . Ոեւէ պատասխան մի տաք :
37 Ու Վէղկեայի որդին Եղիակիմ՝ պալատին հազարապետը , և Սեբնա տեւնադպիրը , ու Յիւշատակաց գրի Ասափի որդին Յովաքը՝ Հանդերձներն պատռած՝ Եզեկիայեան դացին , ու Ռափսակէին խօսքերը անոր պատմեցին :

Գ Լ · Ժ Թ ·

1 Եզեկիա սուգ ընելով՝ Եսայիին մարգ կը խրկէ որ իրենց համար աղօթք ընէ : 6 Եսայի զանոնք կը մխիթարէ : 8 Անենքերիմ՝ Թարթակա թագաւորին դէմ պատերազմելու դացած առենը՝ նախապատրաստութեան համար մը կը խրկէ Եզեկիային : 14 Եզեկիային աղօթքը : 20 Եսայիին մարգարէութիւնը՝ Անենքերիմին հպարտութեանը ու կործանումնը , և Սիոնին ըլլալիք բարիքին վրայով : 35 Հրեշտակ մը Ասորեստանի զօրքերը կը ջարդէ : 36 Անենքերիմ իր որդւոցմէն կը սպաննուի Նինուէի մէջ :

1 Ու՞երբոր Եզեկիա թագաւորը լսեց , իր Հանդերձները պատռեց , ու քուրձ հագաւ , և
2 Տէրոջը տունը մտաւ . Ու Եղիակիմ՝ պալատին Հազարապետը , և Սեբնա տեւնադպիրը , ու քահանաներուն ծերերը քուրձեր հագած՝ Ամոսի որդւոյն Եսայի մարգարէին խրկեց :
3 Եւ անոր ըսին . Եզեկիա այսպէս կ՚ըսէ . Ես-
օր նեղութեան , կշտամբանաց ու նախատանաց օր է . քանզի տղաքը մինչև ծնանելու վայրկեանը հասան , բայց ծնանելու ոյժ չկայ :
4 Գուցէ կ՚արձակէ Տէր Աստուածդ Ռափսակէին բոլոր խօսքերը լսէ , Որուն որ իր տէրը Ասորեստանի թագաւորը խրկեց՝ կենդանի Աստուածը նախատելու համար , ու քու Տէր Աստուածդ ան իր լսած խօսքերուն համար Յանդիմանութիւն տայ . ուրեմն դուն գտնուող
5 մնացորդին համար աղօթք ըրէ : Ու Եզեկիա
6 թագաւորին ծառաները Եսայիին գացին : Ու Եսայի անոնց ըսաւ . Ձեր տիրոջը ասանկ ը-
սէք . Տէրը այսպէս կ՚ըսէ . Մի վախնար ան լսած խօսքերէդ , որոնցմով Ասորեստանի թա-
7 գաւորին ծառաները զիս հայհոյեցին : Ես-
կա ես անոր վրայ Ոգի մը կը խրկեմ , ու մէկ

լուր մը լսելով՝ իր երկիրը պիտի դառնայ . ու զանիկայ իր երկրին մէջը սրով պիտի կործա-
նեմ :
8 Ու Ռափսակ դարձաւ , ու Ասորեստանի թագաւորը գտաւ , որ Լիբնայի հետ կը պա-
տերազմէր . վասն զի լսած էր որ Լաքիսէն չուեր
9 է : Ու Սենէքերիմ Եթէովպացւոց Թարակա թագաւորին համար լսեց , որ կ՚ըսէին . Ես-
կա անիկայ քեզի հետ պատերազմելու ելեր է . ու նորէն Եզեկիային դեսպաններ խրկեց՝ ըսե-
10 լով . Յուդայի Եզեկիա թագաւորին այսպէս խօսիք ու ըսէք . Ան քու Աստուածդ՝ Որուն դուն ապաւիներ ես , Թող քեզ չխաբէ՝ ըսե-
լով . Երուսաղէմը Ասորեստանի թագաւորին
11 ձեռքը պիտի չտրուի : Ես-
կա դուն լսեցիր ինչ որ Ասորեստանի թագաւորները բոլոր երկիր-
ներուն ըրին , ու ինչպէս զանոնք բոլորովին կոր-
ծանեցին , ու Հիմա դուն պիտի ազատիս :
12 Միթէ իմ Հայրերուս կործանած ազգերուն՝ այսինքն Գոզանին , Խառանին , Ռեսեփին , ու Թէղասարի մէջ եղող Եդէմի որդւոցը աս-
13 տուածները զանոնք ազատեցի՞ն : Ո՞ւր է Եմաթի թագաւորը , ու Արփադի թագաւորը , ու Սեփարուիմ քաղաքին , Ենայի , և Ուսայի թագաւորը :
14 Ու Եզեկիա նամակը դեսպաններուն ձեռքէն առաւ , ու զանիկայ կարդաց . և Տէրոջը տունը ելաւ . ու Եզեկիա Տէրոջը առջևը *բա-
15 ցաւ զանիկայ : Ու Եզեկիա Տէրոջը առջևը ա-
ղօթք ըրաւ , ու ըսաւ . Ով Տէր Աստուած Իսրայէլի , Որ քերովբէներուն մէջը կը նստիս , երկրիս ամէն թագաւորութիւններուն վրայ Աստուած միայն դուն ես . երկինքը ու երկիրը
16 դուն ստեղծեցիր : Ով Տէր՝ Ականջդ խո-
նարհեցուր ու լսէ . ով Տէր՝ աչքերդ բաց ու նայէ . և լսէ Սենէքերիմին խօսքերը , որ խրթ-
կեց կենդանի Աստուածը նախատելու համար :
17 Ով Տէր , իրաւցընէ Ասորեստանի թագաւոր-
18 ները՝ ազգերը ու անոնց երկիրը աւերեցին , Եւ անոնց աստուածները կրակի տուին . վասն զի անոնք Աստուած չէին , հապա մարդու ձեռա-
գործ՝ փայտ ու քար էին . անոր համար զանոնք
19 կորսընցուցին : Եւ հիմա դուն ով Տէր Աս-
տուած մեր՝ ազատէ մեզ անոր ձեռքէն , Որ-
պէս զի երկրիս բոլոր թագաւորութիւնները գիտնան , որ Տէր Աստուած՝ միայն դուն ես :
20 Ու Ամոսի որդին Եսայի՝ Եզեկիային խրկեց՝ ըսելով . Իսրայէլի Տէր Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ . Ասորեստանի Սենէքերիմ թա-
գաւորին համար ինծի ըրած աղօթքդ լսեցի :
21 Անոր վրայով Տէրոջը ըսած խօսքը սա է .

ա Կր · ժԻ · 13 :
ե Կր · ժԷ · 24 :
է Դան · է · 15 :
ը Նա · ԼԱ · 7 :

թ Նա · ԼԷ · 1 , ԼԸ :
ժ Ի Ամգ · ժԱ · 12 :
ի Կր · ժԲ · 35 :

ր Ամգ · Ե · 21 :
ս Ն · ԼԷ · 6 , ԼԸ :
վ Կր · ժԲ · 17 :
տ Ա՞ժ 35 , 36 , 37 : Երեմ . ԽԸ · 1 :
ր Կր · ժԲ · 14 :
ց Տ՚ես ա Խագ · ԽԳ · 27 :
ւ Կր · ժԲ · 5 :

փ Կր · ժԲ · 33 :
ք Եզեկ · ԽԷ · 23 :
օ Կր · ժԲ · 34 :
ֆ Նա · ԼԷ · 14 , ԼԸ :
* Ասի տարածեց
ա ա Խագ · Գ · 4 : Ամգ · Ե · 1 :
բ գ Խագ · ժԲ · 39 : Նա · ԽԳ · 6 : Երեմ . Ի · 10 , 11 , 12 :

դ Ամգ · ԼԱ · 2 :
ե Ի Մն · Դ · 40 :
զ Ա՞ժ 4 :
է Ամգ · ՃԺԵ · 4 : Երեմ . Ի · 3 :
ը Ամգ · ՃԳ · 18 :
թ Նա · ԼԷ · 21 , ԼԸ :
ժ Ամգ · ԿԸ · 2 :

Սիոնի Կոյս աղջիկը քեզ անարգեց , քեզ ծաղր ըրաւ ։
Երուսաղէմի աղջիկը քու հաւէդ *գլուխ շարժեց ։
22 Դուն ո՞վ նախատեցիր ու հայհոյեցիր ,
Եւ որո՞ւն վրայ ձայնդ վերցուցիր ։
Եւ աչքերդ †Իսրայէլի Սուրբին դէմ վեր վերցուցիր ։
23 Քու *դեսպաններուդ ձեռքովը Տէրը նախատելով՝ ըսիր ։
Եւ "կառքերուս շատութիւնովը լեռներուն բարձրութիւնը՝
Լիբանանու քովերը ելայ ,
Եւ անոր բարձր եղեւինները
Ու՞ր ընտիր մայրերը *պիտի կտրեմ"՝ ։
Եւ անոր վերջին բնակութիւնը
Ընոր †Կարմեղոսին անտառը ‡պիտի մրտնեմ"՝ ։
24 Ես փորեցի , ու օտար ջուրերը խմեցի ,
Եւ ||պաշարուած տեղերուն՝ բոլոր գետերը
Ոտքերուս թաթովը ցամքեցուցի ։
25 Մի՞թէ լսած չե՞ս որ Հասիկայ շատոնցմէ ես կազմեցի ,
Եւ առջի օրերէն՝ ի վեր ձեւակերպեցի ,
Հիմա հասուցի ,
Որ *դուն պարսպաւոր քաղաքները աւերակի հողակոյտներու դարձընես ։
26 Եւստի անոնց բնակիչներուն ձեռքը կարճ ըլլալուն համար՝
Զարհուրեցան ու ամչցան ։
Ընտնք դաշտի խոտի պէս ,
Եւ կանանչ բանջարի պէս ,
Եւ †տանիքի խոտի պէս ,
Եւ դեռ չհասած ու խորշակէն զարնուած հունձքի պէս եղան ։
27 Բայց *ես քու բնակութիւնդ , ելլելդ ու մրտնելդ ,
Եւ ինծի ունեցած սրտմտութիւնդ գիտեմ ։
28 Որովհետեւ ինծի ունեցած սրտմտութիւնդ ,
Եւ քու ամբարտաւանութիւնդ իմ ականջներս եկաւ ,
Ես ալ "իմ կարթս քու բիրդդ՝
Եւ իմ սանձս քու բերանդ պիտի դնեմ ,
Եւ *քու եկած ճամբայդէդ քեզ կոտ պիտի դարձընեմ ։
29 Եւ ասիկայ քեզի †նշան ըլլայ ։
Ես տարի ինքիրմէ բուսածը ,
Եւ երկրորդ տարին՝ ինկած հատիկէն բուսածը պիտի ուտէք ։
Եւ երրորդ տարին՝ ցանեցէք ու հնձեցէք ,
Եւ այգիներ տնկեցէք , ու անոնց պտուղը կերէք ։
30 °Եւ Յուդայի տանը ազատուած մնացորդը՝
Վարէն արմատ պիտի արձակէ ,
Ու վերէն պտուղ պիտի տայ ։
31 Քանզի Երուսաղէմէն մնացորդ ,
Ու Սիոն լեռնէն ազատուած պիտի ելլէ ։
Զսիկայ *զօրաց Տէրոջը նախանձը պիտի ընէ ։
32 Ասոր համար Ասորեստանի թագաւորին վրայով՝ Տէրը այսպէս կ'ըսէ ։
Անիկայ աս քաղաքը պիտի չմտնէ ,
Ու անոր նետ պիտի չձգէ ,
Եւ անոր առջեւը վահանով պիտի չգայ ,
Ու անոր դէմ պատնէշ պիտի չհանդնէ ։
33 Իր եկած ճամբայէն ետ պիտի դառնայ ,
Ու աս քաղաքը պիտի չմտնէ , կ'ըսէ Տէրը ։
34 Եւ "աս քաղաքը պիտի պաշտպանեմ ,
Ու զանիկայ ազատեմ ինծի համար՝
Ու *իմ ծառային Դաւիթին համար ։
35 Ու †եղաւ որ այն գիշերը Տէրոջը հրեշտակը ելաւ , և Ասորեստանի բանակին մէջը հարիւր ութսունհինգ հազար մարդ զարկաւ ։ ու երբոր առաւօտուն կանուխ ելան , ահա անոնց ամենքերնիմ թագաւորը չուեց գնաց , ու
37 դարձաւ "Նինուէի մէջ նստաւ ։ Ու երբոր անիկայ իր աստուածոյն 'Նիսրոքին տանը մէջ երկրպագութիւն կ'ընէր , անոր որդիքը †Ադրամելէք ու Սարասար *զանիկայ սրով զարկին , ու Արարատ երկիրը փախան ։ և անոր տեղը՝ անոր որդին †Եսորդան թագաւոր եղաւ ։

ԿՈՂ ։ Ի

1 Ընդհիկիա իր մահուան լուրը առնելով աղօթք կ'ընէ ։ ու կհանգրը երկընդնալուն խոստումնաքը կ'առնէ ։ 8 Ընդհ առաջ աստիճան ետ կդրձայ՝ ան խոստումնաքին նշան մը ըլլալու համար ։ 12 Մարդադաք բազադան՝ աս եղած հրաշաքին համար Եզեկիային տեսութեանը մարգ կը խրկէ , ու անոր ունեցած գանձերուն կը տեսկնայ ։ 14 Եսայի աս բաներուն համար՝ Հէրեկիային դէմ տարութիւն վայ կը մարգարէանայ ։ 20 Անոնաէ՝ Եզեկիային տեղը կը յաջորդէ ։

1 °Այն օրերը Եզեկիա մահուան աստիճաններ հիւանդացաւ ։ Ու Ամոսի որդին Եսայի մարգարէն անոր եկաւ , ու անոր ըսաւ ։ Տէրը այսպէս կ'ըսէ ։ *Տանդ համար պատուէր տուր ։ քանզի դուն պիտի մեռնիս ու պիտի չապրիս ։
2 Եւ անիկայ իր երեսը պատին դարձուց , ու
3 Տէրոջը աղօթք ըրաւ՝ ըսելով ։ Ա՛վ Տէր՝ կ'աղաչեմ , ‡քու առջեւդ ճշմարտութեամբ ու կատարեալ սրտով քալելս՝ և քու աչքիդ առջեւը

ե Ողբ · բ · 13 ։
զ Ելս · ժդ · 4 ։ Ապդ · իբ · 7 , 8 ։ Ողբ · բ · 15 ։
է Ապդ · հ · 22 ։ Ես · է · 24 ։ Երեմ. ծ · 5 ։
ը ԿԼ · ժբ · 17 ։
թ Ապդ · ի · 7 ։
* Կամ կռնցի ։
† Կամ պաղաբէն ազաբակին ։
Ես · ժ · 18 ։
‡ Կամ մտայ ։
|| Կամ Եգիպտոսի
ձ Ես · խե · 7 ։
ի Ես · ժ · 5 ։
ղ Ապդ · ՃԼԲ · 6 ։
ց Ապդ · ՃլԲ · 1 , ԼԷ ։
ծ Ելս · իա · 2 ։ Եզեկ · ԼԲ · 4 ։ Ամոս · գ · 2 ։

‡ Ա՛վ 33 , 36 , 37 ։
* ա Ծագ · բ · 34 ։ ԿԼ · ի · 8 , 9 ։ Ես · է · 11 , 14 ։ Ղե · բ · 12 ։
ո Բ Մն · ԼԲ · 22 , 23 ։
ջ Ես · ԼԲ · 7 ։
ռ ԿԼ · ի · 6 ։
ս գ Ծագ · ժա · 12 , 13 ։
տ Բ Մն · ԼԲ · 21 ։ Ես · լէ · 36 ։
ր Ելս · ժ · 11 ։
ւ Բ Մն · ԼԲ · 21 ։
փ Ա՛վ 7 ։
ք Եզր · գ · 2 ։

օ Բ Մն · ԼԲ · 24 , ԼԷ ։ Ես · ԼԲ · 1 , ԼԷ ։
ֆ Բ Ծագ · ԺԷ · 32 ։
և Ելս · ԺԷ · 1 ։ գ Ծագ · գ · 6 ։

քաղի եղանը ընկալ [ա]Յեհէ · ու Յեզեկիա մեծ լացով մը լացաւ ։
4 Ու Եսայի տակաւին միջին գաւիթէն չելած՝
5 Տէրոջը խօսքը անոր եղաւ՝ ըսելով· Դարձիր, ու իմ ժողովրդիս [բ]իշխանին Յեզեկիային ը-սէ· Քու հօրդ Դաւիթին Տէր Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ · [գ]Քու աղօթքդ լսեցի , [դ]քու արտօսքերը տեսայ · ահա քեզ պիտի բժշկեմ , ա— երրորդ օրը Տէրոջ տունը պիտի
6 երթաս · Ես քու օրերուդ վրայ տասնըհինգ տարի պիտի աւելցնեմ , ու քեզ ու սա քաղաքը Ասո՚ւրտառնի թագաւորին ձեռքէն պիտի ազատեմ , և [ե]սա քաղաքին պաշտպանութիւն պիտի ընեմ հետի համար՝ ու իմ ծառա-
7 յիս Դաւիթին համար : Ու [զ]Եսայի ըսաւ · Թանի մը չոր թուզ առէք · ու առին , և վէրքին վրայ դրին , ու ողջացաւ :
8 Ու Յեզեկիա՝ Եսայիին ըսաւ · Տէրոջը զիս բժշկելուն ու երրորդ օրը Տէրոջը տունը երթալուս [է]նշանը ի՞նչ ըլլայ : Ու Եսայի ըսաւ · [ը]Ասիկայ քեզի Տէրոջմէ նշան ըլլայ՝ թէ Տէրը իր ըսած խօսքը պիտի կատարէ · Աստիճանը՝ կամ տասը աստիճան առաջ երթայ , կամ տա-
10 սը աստիճան ետ դառնայ : Ու Յեզեկիա ըսաւ · Աստիճանին տասը աստիճան առաջ երթալը դիւրին է · չէ , հապա աստիճանը տասը աստիճան ետ
11 դառնայ : Ու Եսայի մարգարէն Տէրոջը աղաղակից · ու [թ]տասը աստիճան ետ դարձուց աստիճանները որ Ահազին արեւու ժամացոյցին վրայ իջած էր :
12 [ժ]Ին ատենը Բարիդանի թագաւորը՝ Բաղադանի որդին [ի]Մարովդաք բաղագանը նամակներ ու ընծաներ խրկից Յեզեկիային , քանզի
13 Յեզեկիային հիւանդ ըլլալը լսեր էր : Ու [ի]Յեզեկիա ականջ դնելով անոնց , և թանկագին բաներուն բոլոր տունը՝ արծաթը , ու ոսկին , ու խառնկերը , և պատուական եղը , ու իր զէնքերուն բոլոր տունը և իր գանձերուն մէջը գտնուածը ցուցուց · ու իր տանը մէջ և իր բոլոր տէրութեանը մէջ բան մը չկար , որ Յեզեկիա անոնց ցուցցընէ :
14 Ու Եսայի մարգարէն Յեզեկիա թագաւորին եկաւ , ու անոր ըսաւ · Ա՛ս մարդիկները ի՞նչ ըսին , և ուսկից եկան քեզի · ու Յեզեկիա ը-
15 սաւ · Հեռու աշխարհէ՝ Բաբիլոնէն եկան : Եւ անիկայ ըսաւ · Ի՛նչ տունդ մէջ իրենց տեսան · ու Յեզեկիա ըսաւ · [ժ]Ամէն մէջ իրենց որ կայ՝ տեսան , ա— գանձերուս մէջ անոնց չցուցուցած
16 բան չկայ : Ես ատենը Եսայի Յեզեկիային

17 ըսաւ · Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէ · Եհա օրեր կու գան՝ որ քու տանդ մէջ ինչ որ կայ , ու քու հայրերդ մինչև աս օրս ինչ որ ժողվեցին , [ի]Բաբիլոն պիտի տարուի · մէկ բան մը պիտի
18 չմնայ , կ՚ըսէ Տէրը · Ու քեզմէ ելլելու՝ քու ծնանելու որդիներէդ [ի]պիտի առնեն · և ա-
19 ռնեն Բաբիլոնի թագաւորին պալատին մէջը նեռքիսներ պիտի ըլլան : Ու Յեզեկիա Եսայիին ըսաւ · [ժ]Տէրոջը խօսքը՝ որ դուն ըսիր , բարի է · նաև ըսաւ · բարի [ջ]է , որովհետև իմ օրերուս մէջ խաղաղութիւն ու ապահովութիւն պիտի ըլլայ :
20 [ժ]Ու Եզեկիային ձեռնարկ պատմութիւնը , և անոր բոլոր զօրութիւնը , ու [ի]հինած աւազանը ու ջրմուղը , և [ի]քաղաքը բերած ջուրը՝ ահա Յուդայի թագաւորներուն ժամանակագրքին
21 մէջը գրուած է : Ու [ի]Եզեկիա իր հայրերուն հետ քնացաւ · և անոր տեղը՝ անոր որդին Մանասէ թագաւոր եղաւ :

ԻԶ · ԻԸ

1 Մանասէին թագաւորութիւնը · 3 անոր չափազանց կատարած չարութիւնը · 10 անոր դէմ չարչրանքներ պատճառով՝ Յուդայի վրայ դալու չարչրանքները մարգարէներուն ձեռքով կը յայտնուին : 17 Իմաս անոր տեղը կը յայտնուի : 19 Ամմոնին չար վարքերը : 23 Ընդիպ իր ծառաներէն կը մեռցուի · Ժողովուրդն ալ անոնց մարդասպանները կը մեռցընեն , ու Յոսիան թագաւոր կ՚ընտրեն :

1 [ա]Մանասէ տասներկու տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ , ու Երուսաղէմի մէջ յիսունհինգ տարի թագաւորութիւն ըրաւ · Անոր մօրը անունը Եփսիբայ էր : Եւ ա-
2 նիկայ՝ Տէրոջը Իսրայէլի որդւոցը առջեւէն վռնտած [բ]ազգերուն գարշելի գործերուն պէս՝
3 Տէրոջը առջեւը չարութիւն ըրաւ : Ու անիկայ [գ]իր հօրը Եզեկիային կործանած բարձր տեղերը նորէն չշինեց , ու Բահաղին սեղաններ կանգնեց , և Աստարթիի կուռք մը շինեց , [դ]Իսրայէլի Ա՛հաբ թագաւորին ըրածին պէս · ու [ե]երկինքին բոլոր զօրութիւններուն երկրպագութիւն ըրաւ , և անոնց ծառայու-
4 թիւն ըրաւ · Ու [զ]սեղաններ շինեց Տէրոջը տունը մէջ , որուն համար Տէրը ըսած էր [է]Իմ անունս Երուսաղէմի մէջ պիտի դնեմ :
5 Ու Տէրոջը տունը երկու գաւիթներուն մէջ երկինքին բոլոր զօրութիւններուն սեղաններ շինեց ·
6 [ը]Ու իր տղան կրակէ անցուց , և [թ]գուշակութիւն ու հմայութիւն կ՚ընէր , և մշուկներ ու [ժ]ոգեհարցուներ [ի]ունէր · Տէրոջը առջեւը շատ

ա Նեհմ. ժգ · 22 ։
բ ա Թագ · ի · 16 · Ժ · 1 ։
գ Դ Ն · ԺԹ · 20 · Առ · կէ · 2 ։
դ Առ · լԹ · 12 · Ես · 8 ։
ե Դ Ն · ԺԹ · 34 ։
զ Ն ա · լԲ · 21 ։
է Տես Դատ · գ · 17 , 37, 39 · Ն գ · է · 11 , 14 · լԲ · 22 ։
ը Տես Ն ա · լԲ · 7 , 8 ։
թ Տես Ջես · Ժ · 12 , 14 · Ն ա · լԲ · 8 ։
ժ Ն ա · լԻ · 1 , ԽԸ ։
ի Ն ա · լԻ · 1 , ԽԸ ։
ա Խաղողագործ բաղադանը
բ ի Ա՛ն · լԲ · 27 , 31 ։
գ Առ՝ անունդ վրայ ուրախացաւ · տես Ն ա · լԻ՛ · 2 ։
դ ՀՄՂ 13 ։
ե Դ Ն · իգ · 13 · իե · 13 · Ն քում · իե · 21 , 22 · նբ · 17 ։
զ Դ Ն · իդ · 12 · ի Ա՛ն · լԳ · 11 ։
է Տես Դատ · ա · 3 ։
ը ա Թագ · գ · 18 · Ջես · ա · 21 · Առ · լԻ · 9 ։
թ ի Ա՛ն · լԲ · 32 ։
ժ Նեհմ · գ · 16 ։
ի ի Ա՛ն · լԲ · 30 ։
ա ի Ա՛ն · լԲ · 33 ։
—
բ ի Ա՛ն · լԳ · 1 , ԽԸ ։
գ Դ Ն · ԺԳ · 3 ։
դ Դ Ն · ԺԸ · 4 ։
ե ի Թագ · ԺԸ · 32 , 33 ։
զ ի Օբ · գ · 19 · ԺԷ · 3 · Դ Ն · ԺԷ · 16 ։
է Նեհմ · լԲ · 34 ։
ը ի Թագ · է · 13 · գ Թագ · ի · 29 · ի · 3 ։
թ Ղ Ն · ԺԸ · 21 · ի · 2 · Դ Ն · ԺԳ · 3 · ԺԷ · 17 ։
ժ Ղ Ն · ԺԸ · 26 , 31 · Դ Ն · ԺԷ · 17 · ի Օբ · ԺԸ · 10, 11 ։
ի Նշան · կ՚ընէր ։

չարութիւն ըրաւ ։ ու զանիկայ բարկացուց ։
7 Եւ իր չինած Աստարովթի կուռքը անոնց
մէջ դրաւ ։ որուն համար Տէրը Դաւիթին ու
անոր որդւոյն Սողոմոնին ըսեր էր . Ի՛մ ա-
ռաջս աս տանը մէջ ։ ու Իսրայէլի բոլոր ցե-
ղերէն իմ ընտրած Երուսաղէմիս մէջ պիտի
8 դնեմ յաւիտեան . Եւ Իսրայէլին ոտքը մէ-
լին ալ պիտի չշարժեմ աս երկրէն ։ որն որ
անոնց հայրերուն տուի . միայն թէ անոնք իմ
ամէն պատուիրանքներս՝ ու իմ Մովսէս ծառա-
յիս անոնց պատուիրած բոլոր օրէնքը զգուշա-
9 նային՝ ի գործ դնէին : Բայց անոնք մարիկ չը-
բին . ու Մանասէ այնպէս խնդրացուց զանոնք ։
որ Տէրոջը Իսրայէլի որդւոցը առջևէն կորսըն-
ցուցած ազգերէն աւելի չարութիւն ըրին :
10 Եւ Տէրը իր ծառաներուն մարգարէներուն
11 ձեռքովը խօսեցաւ՝ ըսելով . Որովհետև Յու-
դայի Մանասէ թագաւորը աս գարշութիւն-
ները ընելով՝ Ամովրհացւոց
բոլոր ըրածներէն աւելի չարութիւն ըրաւ ։ ու
իր կուռքերովը Յուդային ալ մեղք գործել
12 տուաւ ։ Ասոր համար Իսրայէլին Տէր Աս-
տուածը այսպէս կ՚ըսէ . Էհա ես Երուսաղէմի
վրայ՝ ու Յուդայի վրայ անհուն չարիք մը պի-
տի խրկեմ ։ որ ամէն լսողին երկու ականջը
13 պիտի խօսի : Ու Երուսաղէմին վրայ Սամա-
րիայէն լարը՝ և Աքաաբին տանը գծուածը պի-
տի երկրցնեմ . ու Երուսաղէմը պիտի սրբե-
մ ։ ինչպէս որ մէկը աման մը կը սրբէ ։ ու
14 սրբելէն հետև երեսն ի վար կը դարձնէ : Եւ
իմ ժառանգութենես մնացորդը պիտի մերժեմ՝
ու զանոնք իրենց թշնամիներուն ձեռքը պիտի
տամ . ու անոնք իրենց բոլոր թշնամիներուն
15 աւար ու յափշտակութիւն պիտի ըլան . Ո-
րովհետև իմ առջևս չարութիւն ըրին ։ ու ի-
րենց Հայրերուն Եգիպտոսէն հանած օրէն մինչև
16 աս օրս դէս բարկացուցին : Հապա Մանասէ
խիստ շատ անմեղ արիւն թափեց ։ այնպէս որ
Երուսաղէմը ծայրէ ծայր լեցուց . բայց ի՛ւր
իր մեղքին՝ որով Տէրոջը առջևը Յուդային
մեղանչելուն ու չարութիւն ընելուն պատճառ
եղաւ :
17 Եւ Մանասէին մնացորդ պատմութիւնը ։
ու ամէն բանը ։ և անոր գործած մեղքը՝ ահա
Յուդայի թագաւորներուն յիշատակարանը
18 մէջը գրուած է : Ու Մանասէ իր Հայրերուն
հետ քնացաւ ։ և իր տանը պարտէզին մէջ՝
Ոզայի պարտէզին մէջը թաղուեցաւ . ու անոր
տեղը անոր որդին Ամոն թագաւոր եղաւ :
19 Ամոն քսանուերկու տարեկան էր՝ երբոր
թագաւոր եղաւ ։ ու Երուսաղէմի մէջ երկու

տարի թագաւորութիւն ըրաւ . ու անոր մօրը
անունը Մեսոզեմթ էր ։ ա՛ն Ետեբացի Երուսին
20 աղջիկն էր : Եւ անիկայ ի՛ր Հօրը Մանասէին
բոլորին պէս՝ Տէրոջը առջևը չարութիւն ըրաւ .
21 Ու իր Հօրը քալած բոլոր ճամբուն մէջը քա-
լեց ։ և իր Հօրը պաշտած կուռքերը պաշտեց ։
22 ու անոնց երկրպագութիւն ըրաւ . Եւ ի՛ր
Հայրերուն Տէր Աստուածը թողուց ։ ու Տէ-
րոջը ճամբուն մէջը չքալեց :
23 Եւ Ամոնին ծառաները անոր դէմ դաւա-
ճանութիւն ըրին ։ ու թագաւորը իր տանը մէջ
24 մեռցուցին : Ու երկրին ժողովուրդը Ամոն թա-
գաւորին դէմ դաւաճանութիւն ընողներուն ա-
մէնը մեռցուցին . ու երկրին ժողովուրդը անոր
որդին Յոսիան անոր տեղը թագաւոր դրին :
25 Եւ Ամոնին ըրած գործքերուն մնացորդ
պատմութիւնը՝ ահա Յուդայի թագաւորնե-
րուն յիշատակարանին մէջը գրուած է : Ու
26 երուն յիշատակաց գրքին մէջը գրուած է : Ու
զանիկայ Ոզայի պարտէզը իր գերեզմանին մէ-
ջը թաղեցին . և անոր տեղը անոր որդին Յո-
սիան թագաւոր եղաւ :

ԳԼ. ԻԲ

1 Յոսիային բարի թագաւորութիւնը : 3 Յոսիա՝ տաճա-
րին նորոգութիւնը հոգ կը տանի : 8 Գիւղիա օրինաց
գիրք մը գտնելով՝ Յոսիային կը խրկէ . ան ալ լուր կը
խրկէ Ողային՝ որ Տէրոջը հարցընէ : 15 Ողա նրբու-
թեամբ կը պատասխանէ . բայց նաև կ՚իմացնէ թէ
Յոսիային կենդանութեան ատենը պիտի չըլլայ :

1 Յոսիա ութը տարեկան էր՝ երբոր թագա-
ւոր եղաւ ։ ու Երուսաղէմի մէջ երեսուն-
մէկ տարի թագաւորութիւն ըրաւ . և անոր
մօրը անունը Յեդիդա էր ։ ա՛ն Բոսկաթացի
2 Եդայիային աղջիկն էր : Եւ անիկայ Տէրոջը
առջևը ուղղութիւն ըրաւ ։ ու իր Հօրը Դա-
ւիթին բոլոր ճամբուն մէջը քալեց ։ ու ձախ
կամ աջ կողմը չխոտորիցաւ :
3 Եւ Յոսիա թագաւորին ութուտասներորդ
տարին՝ թագաւորը Մեսուղամի որդւոյն Սա-
փանին գրագէն Տէրոջը տունը
4 խրկեց՝ ըսելով . Գիղկիա քահանայապետին
դիմա . ու անիկայ Տէրոջը տունը բերուած
առակը լծող Համբէ ։ որն որ դրան պահա-
5 պանները ժողովրդէն ժողվեցին . Ու զանի-
կայ Տէրոջը տանը Գործչին վրայ դրուած բան-
տորներուն տան ։ ու տանը փլած տեղերուն
շինելու համար՝ Տէրոջը տանը մէջէն գործը
6 բանեցնողներուն տան զանիկայ ։ Հիւսերուն ։
շինողներուն ու որմնադիրներուն . նաև փայտ
ու տաշուած քարեր ձախու տանին՝ տունը նո-
7 րոգելու համար : Բայց ա՛նոնց ձեռքը արուած

ա բ Ամոզ . է . 13 ։ գ Ամոզ . է . 29 ։ թ . 3 ։ Կը . իդ . 27 ։ Սապ . Ա՛բ . 13 , 14 ։ Երեմ . լբ . 34 ։
դ բ Ամոզ . է . 10 ։
ե Բաակ . իթ . 12 ։
զ Կը . իդ . 26 , 27 ։ իդ . 3 , 4 ։ Երեմ . ժե . 4 ։
է գ Ամոզ . իա . 26 ։
ը Ա՛մէ 9 ։
թ ա Ամոզ . ը . 11 ։ Երեմ . ժե . 3 ։
ժ Տես Նա . Լգ . 11 ։ Ոզե . բ . 8 ։ Ամոս . է . 7 , 8 ։
ժա Կը . իդ . 4 ։
ժբ բ Մն . Լգ . 11—19 ։
ժգ բ Մն . Լգ . 20 ։
ժդ բ Մն . Լգ . 21—23 ։
ժե Ա՛մէ 2 , ԽԸ ։
ժզ գ Ամոզ . ժա . 33 ։
ժէ բ Մն . Լգ . 24 , 25 ։
ժը բ Մն . Լգ . 1 ։
ժթ Ցես . ժէ . 39 ։
ի բ Օբ . է . 32 ։
իա բ Մն . Լգ . 8 , ԽԸ ։
իբ Կը . ժբ . 4 ։
իգ Կը . ժբ . 9 ։ Սապ . Ա՛գ . 10 ։
իդ Կը . ժբ . 11 , 12 , 14 ։
իե Կը . ժբ . 15 ։

ստակին հաշիւը չէին հարցըներ. քանզի անոնք
8 հաւատարմութեամբ կ'աշխատէին: Եւ Ինղկիա քահանայապետը Սափան դպիրին ըսաւ.
[a]Տէրոջը տանը մէջ օրինաց գիրք մը գտայ.
ու Ինղկիա ան գիրքը Սափանին տուաւ. ու
9 զանիկայ կարդաց: Եւ Սափան դպիրը թագաւորին եկաւ, ու թագաւորին պատասխան բերաւ, ու ըսաւ. Քու ծառաներդ տանը մէջ գտնուած ստակը հանեցին, ու Տէրոջը տանը
գործակալ վրայ դրուած բանւորներուն ձեռքը
10 տուին: Եւ Սափան դպիրը թագաւորին պատմեց՝ ու ըսաւ. Ինղկիա քահանան ինծի մէկ գիրք մը տուաւ. և Սափան զանիկայ
11 թագաւորին առջևը կարդաց: Ու թագաւորը օրինաց գրքին խօսքերը լսածին պէս՝ իր հան-
12 դերձները պատռեց: Եւ թագաւորը Ինղկիա քահանային, ու Սափանի որդւոյն Աքիկամին, ու Միքայիայի որդւոյն [a]Աքբորրին, և Սափան դպիրին, ու թագաւորի ծառային՝
13 Ասայիային պատուիրեց ու ըսաւ. Գացէք՝ ինծի համար, ու ժողովուրդին համար, ու բոլոր Յուդային համար՝ ան գտնուած գրքին խօսքերուն վրայով Տէրոջը հարցուցէք. քանզի մեր վրայ [b]Տէրոջը մեծ բարկութիւնը բորբոքեր է. որովհետև մեր հայրերը ան գրքին խօսքերուն ՙնազանդութիւն չըրին, ու մեզի համար ամէն գրուած բաները ՙի գործ չդրին:
14 Ու Ինղկիա քահանան, և Աքիկամ, ու Աքբորը, և Սափանը, ու Ասայիան, Բրաի որդւոյն Հմնհկուայի որդւոյն Իղդուայ հանդերձապահին կնկանը Ողդա մարգարէին դացին. ու անիկայ Երուսաղէմի [c]Մաւնայի
15 մէջ կը բնակէր. ու անոր հետ խօսեցան: Եւ անիկայ ըսաւ անոնց. Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Զկիս ինծի խրկող
16 մարդուն ասանկ ըսէք. Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ահա [d]ես ան տեղիս ու անոր բնակիչներուն վրայ չարիք պիտի բերեմ, այսինքն՝ Յուդային թագաւորին կարդացած գրքին ամէն խօսքերը.
17 [e]որովհետև զիս թողուցին, և ուրիշ աստուածներու խունկ ծխեցին, որ իրենց ձեռքերուն բոլոր գործքերովը զիս բարկացնեն. ուստի աս տեղիս վրայ իմ բարկութիւնս պիտի բորբոքի,
18 ու պիտի չմարի: Իսկայ [f]Տէրոջը հարցընելու համար ձեզ խրկող Յուդային թագաւորին ասանկ ըսէք. Իսրայէլի Տէր Աստուածը այս-
19 պէս կ'ըսէ՝ լսած խօսքերուդ համար. Որովհետև [g]քու սիրտդ կակղացաւ, ու Տէրոջը առջևը [h]խոնարհեցար, երբոր լսեցիր իմ խօսքս, թէ աս տեղիս վրայ ու անոր բնակիչներուն վրայ ՙաւերում ու [i]անէծք պիտի ըլլայ, և քու հանդերձներդ պատռեցիր, ու իմ առջևս լա-

[a] Բ Օր. լա. 24, ամ. Բ Պն. Լե. 14, ամ:
[b] Բ Պն. Լե. 20 [j]ըստ Ըրգօն:
[c] Բ Օր. իե. 27:
[d] Բ Պն. Լե. 22:
[e] [k]Երես. իդ. 6: Ես. ձէ. 1, 2:
[f] Ա Պտ. յէ. 27: Ես. ձէ. 1, 2:
[g] Բ Օր. իե. 27: Դան. Բ. 11, 12, 13, 14:
[h] Բ Օր. իե. 25, 26, 27:
[i] Բ Պն. Լե. 26, ամ:
[j] Սաղ. ծա. 17: Ես. ձէ. 15:
[k] Գ Թագ. իա. 29:

20 ցիր. ես ալ լսեցի, ի'ըսէ Տէրը: Ընդ հա-
մար ահա ես քեզ քու հայրերուդ պիտի խաո-
ղեմ, ու [l]խաղաղութեամբ քու գերեզմանիդ
մէջ պիտի ամփոփուիս. և աս տեղիս վրայ իմ
բերելու բոլոր չարիքները՝ քու աչքերդ պիտի
չտեսնեն: Եւ անոնք թագաւորին պատասխան
բերին:

ԳԼ. ԻԴ

1 Յովսիա հանդիսաւոր ժողովքի մը մէջ՝ ան գիրքը կար-
դալ կու սայ. 3 Ընծիկ Տէրոջը ուխտը կը նորոգէ.
4 կռապաշտութիւնը կը կործանէ. 15 Ներեալ սեղանին
վրայ մեռելոց ոսկորները կ'այրէ, ինչպէս որ մարգարէու-
թիւն եղած էր: 21 Յովսիա խիստ հանդիսաւոր պատիկ
մը կ'ընէ. 24 կախարդները, ու բոլոր պղծութիւնները
բնաջինջ կ'ընէ: 26 Ամառնոյ վերջին բարիութիւնը Հու-
դայի դէմ: 29 Յովսիա յաղթութեամբ փարաւոն Նեհ-
քաւոհին վրայ երթալով՝ Մաղեդովի մէջ կը մեռնի:
31 Յովաքազ անոր տեղը կը յաջորդէ. բայց փարաւոն
[m]Նեքաւով զանիկայ բանտարկելով՝ Յովակիմը թագաւոր
կը նստեցընէ: 36 Յովակիմին չար վարմունքը:

1 Եւ [n]թագաւորը Խալդ խրկեց. ու Յուդա-
յին ու Երուսաղէմին բոլոր ծերերը անոր
2 քովը ժողովուեցան: Եւ թագաւորը, ու անոր
հետ Յուդայի բոլոր մարդիկները, ու Երու-
սաղէմին բոլոր բնակիչները, ու քահանաները,
և մարգարէները, ու պզտիկէն մինչև մեծը բո-
լոր ժողովուրդը Տէրոջը տուներ գնան. և [o]Տէ-
րոջը տանը մէջ գտնուած ուխտի գրքին բոլոր
3 խօսքերը անոնց [p]առնիր կարդաց: Եւ թա-
գաւորը [q]սիւնին քովը կայնեցաւ, ու Տէրոջը
առջևը ուխտ րրաւ, որ ան գրքին մէջը գրուած
ուխտին խօսքերը հաստատելու համար՝ Տէրո-
ջը հետևէն երթայ, և անոր պատուիրանքները,
ու վկայութիւնները, ու կանոնները բոլոր սրտո-
վով ու բոլոր հոգիով պահէ. և բոլոր ժողո-
4 վուրդը ուխտին հաւանութիւն տուաւ: Ու
թագաւորը Ինղկիա քահանայապետին, ու
երկրորդ աստիճանի քահանաներուն, և դրան
պահապաններուն հրամայից, որ Բահաղին
համար՝ ու [r]Աստարովթին համար՝ ու երկինքին
բոլոր զօրութիւններուն համար շինուած զոր-
ծիքներուն ամէնը՝ Տէրոջը տաճարէն դուրս հա-
նեն. ու զանոնք Երուսաղէմին դուրս՝ Կեդ-
րոնի դաշտավայրին մէջ այրից, ու անոնց
5 մոխիրը Բեթէլ տարաւ: Եւ Յուդայի թա-
գաւորներուն՝ Յուդայի քաղաքներուն մէջ
ու Երուսաղէմին բոլորտիքը բարձր տեղերու
վրայ դրած խունկ ծխող [s]քուրմերը, և Բա-
հաղին, ա— աբեգակին, ու լուսնին, և գա-
ւո—երկնա—կնդաձակերպներուն, ու [t]երկինքին
բոլոր զօրութիւններուն խունկ ծխողները վեր-
6 ացուց. Եւ [u]Աստարովթի կուռքը Տէրոջը տու-
նէն՝ Երուսաղէմին դուրսը Կեդրոն հեղեղատը

[l] Գ Եզ. իդ. 31, 32:
[m] Երեմ. իդ. 6: Խդ. 22:
[n] Ա Պտ. յէ. 27: Ես. ձէ. 1, 2:
[o] Գ Եզ. իէ. 8:
[p] Երէց. ականջներուն
[q] Գ Թ. ժա. 14, 17:
[r] Գ Թ. իա. 3, 7:
[s] Ամո. Յ. 5: Սոփ. ա. 4:
[t] Գ Թ. իա. 3:
[u] Գ Թ. իա. 7:

— [v] Պն. Լե. 29, 30, ամ:

Հանեց ։ ու զանիկայ Կեդրոն Հեղեզատին մէջը
այրեց ։ ու ծեծեց փոշի ըրաւ ։ ու փոշին ⁼ժողո-
վուրդին որդւոցը գերեզմաններուն վրայ ցանեց ։
7 Եւ Տէրոջը տանը մէջ գտնուող ⁼սոդոմեան
մեղքը գործողներուն տուները փլցուց ։ ⁼ուր որ
կիներները Աստարովթին *վարագոյրներ կը գոր-
8 ծէին ։ Եւ Յուդայի քաղաքներէն բոլոր քա-
հանաները հրո-ասող էմ բերաւ ։ ու ⁼Գաբայէն
մինչև Հերսաբէէ՝ պղծեց ան բարձր տեղուան-
քը ։ որոնց մէջը քահանաները խունկ կը ծխէին ։
և քաղաքի իշխանին՝ Յեսուէին դրանը բերանը՝
քաղաքին դրանը ձախ կողմը եղող դռներուն
9 բարձր տեղուանը փլցուց ։ ⁼Այց բարձր տե-
ղերուն քահանաները՝ Երուսաղէմ եղող Տէ-
րոջը սեղանը չէին երթար ։ ⁼հապա իրենց եղ-
10 բայրներուն մէջ բաղարջ կ'ուտէին ։ Եւ ⁼Ե-
նոմիի որդւոյն ձորին մէջը եղող ⁼Տօփեթը պղծ-
ծեց ։ ⁼որ մարդ մը իր տղան կամ աղջիկը
11 Մողեքին համար կրակէ յանցրնէ ։ Եւ նաև
վերցուց Տէրոջը տանը դրանը առջևէն ան ձիե-
րը ։ որ Յուդայի թագաւորները արեգակին
նուիրեր էին ։ և անոնք փարուրիմ եղող ⁼Նա-
թանմելէքը ներքինիին սենեակին քովը էին ։ ու
12 արեգական կառքերը կրակով այրեց ։ Եւ ⁼Ք-
քազին վերնատունը տանիքին վրայ՝ Յուդայի
թագաւորներուն շինած սեղանները ։ ու Տէ-
րոջը տանը երկու գաւիթներուն մէջ ⁼Մանա-
սէին շինած սեղանները՝ թագաւորը փլցուց ։
ու անկէ բնաջինջ ըրաւ ։ և անոնց հողը Կիդ-
13 րան հեղեղատը նետեց ։ Եւ Երուսաղէմին դի-
մացը՝ Պտղականութեան լեռան աջ կողմը՝ Իս-
րայէլի ⁼Սողոմոն թագաւորին Միլկոմացւոց
գարշելիին՝ Աստարովթին համար ։ ու Մոաբ-
բացւոց գարշելիին՝ Քամոսին համար ու Ը-
մոնի որդւոց գարշելիին՝ Մողքոմին համար չէ-
14 նած բարձր տեղուանքը՝ թագաւորը պղծեց ։ Եւ
⁼արձանները խորտակեց ։ ու Աստարովթի կուռ-
քերը կոտրտեց ։ ու անոնց տեղը մարդու ոս-
կորներով լեցուց ։
15 Եւ Բեթէլի սեղանն ալ ։ և Իսրայէլին մե-
ղանչել տուող ⁼Նաբատեան Երոբովամին շի-
նած բարձր տեղը՝ (ան սեղանը ու բարձր տեղն
ալ) փլցուց ։ և բարձր տեղը այրեց ու փոշի
դարձուց ։ ու Աստարովթի կուռքը այրեց ։
16 Եւ Յովսիա գարձաւ ։ ու հոն լեռանը վրայի
գերեզմանները տեսաւ ։ և մարդ խրկեց՝ գե-
րեզմաններուն մէջէն ոսկորները առաւ ։ ու սե-
ղանին վրայ այրելով՝ զանիկայ պղծեց ։ ⁼Տէ-
րոջը խօսքին համեմատ ։ որն որ առ բաները
խօսող Աստուծոյ մարդը բարձր ձայնով խո-
17 սեր էր ։ Եւ Նախարարը ըսաւ ։ Ի՞նչ պիտի ըլ-
լայ առ կոթողը՝ որ ես կը տեսնեմ ։ ու քաղաքին
մարդիկը անոր ըսին ։ Բնիկայ ⁼Աստուծոյ մար-
գուն գերեզմանն է ։ որ Յուդայէն եկաւ ։ ու
Բեթէլի սեղանին վրայ առ քու ըրած բաներդ
18 †խօսեցաւ ։ Եւ Նախարարը ըսաւ ։ Զանիկայ
թողուցէք ։ անոր ոսկորները մարդ մը տեղէն
չշարժէ ։ ուստի անոր ոսկորները՝ ⁼Սամարիայէն
եկող մարգարէին ոսկորներուն հետ թող
19 տուին ։ Եւ Յոսիա ⁼Սամարիայի քաղաքներուն
մէջի բոլոր բարձր տեղերուն տուները ալ վեր-
ցուց ։ որ Իսրայէլի թագաւորները զանոնք շի-
նելով՝ Տէրը բարկացուցեր էին ։ ու Բեթէլի
20 մէջ բոլոր ըրածին պէս՝ անոնց ալ ըրաւ ։ Եւ
հոն գտնուած ⁼բարձր տեղերուն բոլոր քուր-
մերը սեղաններուն վրայ Ըմորթից ։ ու անոնց
վրայ ⁼մարդու ոսկորներ այրեց ։ եաքը Երու-
սաղէմ դարձաւ ։
21 Եւ թագաւորը բոլոր ժողովուրդին պատուի-
րեց՝ ըսելով ։ "Ձեր Տէր Աստուծոյն զատիկ ը-
րէք ՝ Ինչպէս որ առ ուխտի գրքին մէջը գր-
22 րուած է ։ Քանզի Իսրայէլը դատող դատա-
ւորներուն օրերէն՝ ի վեր՝ և Իսրայէլի թագա-
ւորներուն ու Յուդայի թագաւորներուն բոլոր
23 օրերն ալ՝ ⁼առ զատիկն պէս եղած չէր ։ Հայց
Յոսիա թագաւորին տասնուութերորդ տարին
առ զատիկը Տէրոջը եղաւ Երուսաղէմի մէջ ։
24 Եւ նաև Յոսիա ⁼հմուտները ՝ նշանագէտ-
ները ՝ ու ⁼թերափիմները ՝ ու կուռքերը ՝ և
Յուդայի երկրին մէջ՝ ու Երուսաղէմի մէջ և-
րևացած բոլոր գարշութիւնները վերցուց ՝ որ
Քեղկիա քահանային՝ Տէրոջը տունը գտած
գրքին մէջը գրուած ⁼օրէնքին խօսքերը համ-
25 տատ ։ ⁼Եւ անկէ առաջ անոր նման թագա-
ւոր մը չեղաւ ՝ որ իր բոլոր սրտովը՝ ու բոլոր
հոգիովը՝ ու բոլոր զօրութիւնովը Տէրոջը դառ-
նայ՝ Մովսէսին բոլոր օրէնքին համեմատ ։ ոչ
26 ալ անկէ ետքը անոր նմանը եղաւ ։ Հայց Տէ-
րը՝ Յուդայի վրայ բորբոքած իր մեծ ու սաս-
տիկ բարկութենէն ետ չդարձաւ ⁼ան բոլոր ‡չար
գործքերուն՝ համար ՝ որոնցմով Մանասէ զա-
27 նիկայ բարկացուցեր էր ։ Եւ Տէրը ըսաւ ։
Յուդան ալ իմ երեսէս պիտի ձգեմ ՝ ինչպէս
որ ⁼Իսրայէլը ձգեցի ։ ու պիտի մերժեմ առ
քաղաքը՝ իմ ընտրած Երուսաղէմս ՝ ու առ
տունը՝ որուն համար ըսի թէ՝ ⁼Իմ անունս հոն
ըլլայ ։
28 Եւ Յոսիային մնացորդ պատմութիւնը ՝ ու

ը Բ Մն · Լգ · 4 ։
ր գ Թագ · ժգ · 24 ։ ժե · 12։
ք Նզեկ · ժգ · 16 ։
* Նբէր · առուներ
է գ Թագ · ժե · 22 ։
ւ Տես Նզեկ · իգ · 10—14 ։
ի ա Թագ · բ · 36 ։
ձ Հես · ժե · 8 ։
ղ Նա · Հ · 33 ։ Նբեմ. Է · 31 ։ ժբ · 6, 11—13 ։
ճ Վկ · ժը · 21 ։ Բ Օբ · ժը · 10 ։ Նզեկ · իգ · 37, 39 ։
յ Տես Նբեմ. ժբ · 13 ։ Սոփ · ա · 5 ։
ո Վկ · իա · 5 ։
շ գ Թագ · ժա · 7 ։
չ Նհ · իգ · 24 ։ Բ Օբ · Է · 5, 25 ։
ջ գ Թագ · ժբ · 28, 33 ։
ռ գ Թագ · ժգ · 2 ։
ս գ Թագ · ժգ · 1, 30 ։
տ Նբէր · կառչեց ։
ր գ Թագ · 13, 31 ։
ւ Տես Բ Մն · Լգ · 6, 7 ։
ց գ Թագ · ժգ · 2 ։
փ Նհ · իգ · 20 ։ գ Թագ · ժը · 40 ։ Վկ · ժա · 18 ։
ք Բ Մն · Լգ · 5 ։
օ Բ Մն · Հ · 1 ։
ֆ Նհ · ժբ · 3 ։ Վկ · իգ · 5 ։ Ծու · Թ · 2 ։ Բ Օբ · ժգ · 2 ։
և Բ Մն · Հ · 18, 19 ։
ը Կո · Հ · 19 ։
թ Վկ · ժբ · 31 ։ Ի · 27 ։ Բ Օբ · ժը · 11 ։
* Վկ · ժբ · 5 ։
† Վկ · իա · 11, 12 ։ իգ · 3, 4 ։ Նբեմ. ժե · 4 ։
‡ Նբէր · զայրացութիւններուն
ա Վկ · ժէ · 18, 20 ։ ժը · 11 ։ իա · 13 ։
բ գ Թագ · Ը · 29 ։ Թ · 3 ։ Վկ · իա · 4, 7 ։

անոր բոլոր ըրածը՝ ահա Յուդայի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջը գրուած է :
29 Անոր օրերը Եգիպտոսի թագաւորը փարաւոն Նեքաւով՝ Ասորեստանի թագաւորին վրայ Եփրատ գետը եկաւ . ու Յոսիա թագաւորը անոր դէմ ելլելու գնաց . ու անիկայ Յովնիան տեսածին պէս՝ զանիկայ մեռցուց Մակեդոնի
30 վրայ : Ու անոր ծառաները անոր մարմինը Մակեդոնէն կառքով Երուսաղէմ բերին , ու զանիկայ իր գերեզմանին մէջը թաղեցին . ու երկրին ժողովուրդը Յովնայիին որդին Յոահազը առին ու օծեցին , և զանիկայ իր հօրը տեղը թագաւոր դրին :
31 Յոահազ քսանեւրիք տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ , ու Երուսաղէմի մէջ իրեք ամիս թագաւորութիւն ըրաւ . և անոր մօրը անունը Ամիտաղ էր , որ Լբնացի Երեմիա-
32 յին աղջիկն էր : Ու անիկայ իր հայրերուն բոլոր ըրածին պէս՝ Տէրոջը առջեւը չարութիւն ըրաւ :
33 Ու փարաւոն Նեքաւով զանիկայ Ռեմաթի երկիրը՝ Երուսաղէմ մէջ բանտարկեց , որ Երուսաղէմի մէջ թագաւորութիւն չընէ . ու երկրին վրայ՝ հարիւր տաղանդ արծաթ , ու տա-
34 ղանդ մը ոսկի հարկ դրաւ : Ու փարաւոն Նեքաւով Յովնայիին որդին Եղիակիմը անոր օրը Յովնայիին տեղը թագաւոր դրաւ , ու անոր անունը Յոահազ փոխեց՝ Յովակիմ կոչեց . բայց Յոահազը առաւ Եգիպտոս տարաւ . ու ա-
35 նիկայ հոն մեռաւ : Ու Յովակիմ ան արծաթը ու ոսկին փարաւոնին տուաւ . բայց երկրին վրայ հարկ դրաւ , ան արծաթը փարաւոնին պատուիրածին պէս տալու համար . ու երկրին ժողովուրդէն՝ ամէն մարդուն վրայ դրաւած հարկին համեմատ՝ արծաթը ու ոսկին առաւ , որ փարաւոն Նեքաւոյին տայ :
36 Երբոր Յովակիմը թագաւոր եղաւ՝ քսանուհինգ տարեկան էր , ու Երուսաղէմի մէջ տասնումէկ տարի թագաւորութիւն ըրաւ . և անոր մօրը անունը Զաբիդա էր , որ Ռումա-
37 ցի փագայիայէն աղջիկն էր : Ու անիկայ իր հայրերուն բոլոր ըրածին պէս՝ Տէրոջը առջեւը չարութիւն ըրաւ :

Դ Ի Պ

1 Ասոր օրերը՝ Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը Բաբիլոնի եկաւ , ու Յովակիմ իրեք տարի անոր ծառայ եղաւ . ու Եհոյակիմ դարձաւ՝
2 անոր դէմ ապստամբեցաւ : Եւ Տէրը անոր վրայ Քաղդէացւոց գունդերը , ու Ասորւոց գունդերը , և Մոաբացւոց գունդերը , ու Ամմոնի որդւոց գունդերը խրկեց . զանոնք Յուդայի վրայ խրկեց , որ զանիկայ կործանէ Տէրոջը խօսքին համեմատ՝ որն որ իր ծառաներուն մարգարէներուն ձեռքովը խօսեր էր :
3 Իրաւցընէ ասիկայ Տէրոջը հրամանովը եղաւ Յուդային , որ զանոնք իր առջեւէն մերժէ՝ Մանասէին ըրած բոլոր մեղքերուն համար ,
4 Ու նաեւ անոր թափած անմեղ արիւնին համար . քանզի Երուսաղէմը անմեղ արիւնով լեցուց . ու Տէրը չուզեց որ ներէ :
5 Ու Յովակիմին մնացորդ պատմութիւնը , ու անոր բոլոր ըրածը՝ ահա Յուդայի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջը գրուած է :
6 Ու Յովակիմ իր հայրերուն հետ քնացաւ . և անոր տեղը՝ անոր որդին Յովաքինը թագաւոր եղաւ :
7 Ու Եգիպտոսի թագաւորը անկէ ետքը մէյմըն ալ իր երկրէն չելաւ . քանզի Բաբիլոնի թագաւորը Եգիպտոսի հեղեղատէն մինչեւ Եփրատ գետը՝ Եգիպտոսի թագաւորին ամէն ունեցածը առեր էր :
8 Յովաքին տասնուութ տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ , ու Երուսաղէմի մէջ իրեք ամիս թագաւորութիւն ըրաւ . և անոր մօրը անունը Նեհուսթա էր , ու Երուսաղեմացի
9 Եղնաթանին աղջիկն էր : Ու անիկայ իր հօրը բոլոր ըրածին պէս՝ Տէրոջը առջեւը չարութիւն ըրաւ :
10 Ան ատենը Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին ծառաները Երուսաղէմ եկան , ու
11 քաղաքը պաշարուեցաւ : Ու Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը քաղաքին վրայ եկաւ , երբոր անոր ծառաները զանիկայ պաշա-
12 րեր էին : Ու Յուդայի թագաւորը Յովաքին՝ իր մօրը , ու ծառաներուն և իշխաններուն ու ներքինիներուն հետ՝ Բաբիլոնի թագաւորին եկաւ . ու Բաբիլոնի թագաւորը՝ իր թագաւորութեանը ութերորդ տարին՝ զանի-
13 կայ բռնեց : Ու անկէ Տէրոջը տաճարը բոլոր գանձերը , ու թագաւորին տանը գանձերը տարաւ , ու Իսրայէլի Սողոմոն թագաւորը Տէրոջը տաճարին համար շիներ էր՝ Տէ-

---

ա Բ Մն . լէ . 20 :
բ ԿԼ . ժգ . 8 :
գ Հաւ . ժգ . 11 :
դ Բ Մն . լե . 24 :
ե Բ Մն . լԱ . 1 :
զ Տճս ա Մն . գ . 15 ; Երեմ . իբ . 11 :
է ԿԼ . իդ . 18 :
ը ԿԼ . իե . 6 ; Երեմ . ծբ . 27 :
թ Բ Մն . լԶ . 8 :
ժ Բ Մն . լԷ . 4 :
ի Տճս գԼ . իդ . 17 ; Գան . ա . 7 :
լ Մատ . ա . 11 :
խ Երեմ . իբ . 11 , 12 ; Եզեկ . ժե . 3 , 4 :
ծ Հմր 33 :
կ Բ Մն . լԸ . 5 :
հ Բ Մն . լԶ . 6 ; Երեմ . իե . 1 , 9 ; Գան . ա . 1 :
ձ Երեմ . իդ . 9 ; Եզեկ . ժե . 28 :
ղ ԿԼ . ի . 17 ; իա . 12 , 13 , 14 ; իգ . 27 :
ճ ԿԼ . իա . 2 , 11 ; իգ . 26 :
մ ԿԼ . իա . 16 :
յ Տճս բ Մն . լԶ . 6 , 8 ; Երեմ . իբ . 18 , 19 ; լԶ . 30 :
ն Մն . գ . 16 ՝Ջրոսի Ընդունիա :
շ Տճս Երեմ . լե . 5 , 7 :
ո Երեմ . խԶ . 2 :
չ Բ Մն . լԶ . 9 :
պ Գան . ա . 1 :
ջ Երեմ . իդ . 1 ; իե . 1 , 2 ; Եզեկ . ժէ . 12 :
ռ Երեմ . իե . 1 :
ս Տճս Երեմ . ծբ . 28 :
վ Տճս գԼ . իե . 27 :
տ ԿԼ . ի . 17 ; Երս . լԸ . 6 :
ր Տճս Գան . ե . 2 , 3 :
ց Երեմ . ի . 5 :

14 բոլը ըսածին համեմատ : Եւ Ադոլոր Իրուսաղէմը , ու ամէն իշխանները , և ամէն զօրաւոր մարդիկները , ա տասը հազար գերի , ու բ ամէն հիւսները ու դարբիններն քշեց տարաւ . երկրին ժողովրդոյն գ աղքատներէն զ ի զատ մարդ մը
15 չմնաց : Եւ Դ Յովաքիմը Իարիւնն փոխադրեց . ու թագաւորին մայրը , ու թագաւորին կիներն , և անոր ներքինիները , ու երկրին զօրաւորները Իրուսաղէմէն Իարիւնն գերի տարաւ :
16 Եւ Ե բոլոր զօրաւոր մարդիկը եօթը հազար մարդ , ու հազար հիւս ու դարբին , որոնց ամէնն ալ պատերազմող կորիճներ էին , Իաբիլոնի թագաւորը գանոնք Իարիւնն գերի տարաւ :
17 Եւ Է Իարիւնի թագաւորը անոր տեղը Նանոր Օրեղբայրը Մաթանիան թագաւոր գրաւ , ու Ը անոր անունը Ցեդեկիայի փոխեց :
18 Ի Ցեդեկիա քսանուվեց տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ , ու Իրուսաղէմի մէջ տասնուվեց տարի թագաւորութիւն ըրաւ . և անոր մօրը անունը Թ Ամիտաղ էր , ո՛ Լիբնացի Երեմիային աղջիկն էր :
19 Եւ անիկայ Յովակիմին բոլոր ըրածին պէս՝ Տէրոջը առջևը չարութիւն ըրաւ :
20 Վասնզի Տէրոջը բարկութիւնը Իրուսաղէմին ու Յուդային վրայ էր , մինչև որ զանոնք իր երեսէն ձգէ . անոր համար Ի Ցեդեկիա՝ Իաբիլոնի թագաւորէն ապստամբեցաւ :

ԳԼ . Ի Ե

1 Իրուսաղէմ կը պաշարուի : 4 Վաղդէացիք Ցեդեկիան կը բռնեն . անոր աղաքը կը սպանեն , ու անոր աչքերը կը կուրցընեն : 8 Նաբուզարդան քաղաքը կ՚այրէ , ու աղքատ երկրագործներէն ի զատ մեկալ մնացածները գերի կը տանի . 13 տաճարին անօթները ու գանձերը կը կողոպտէ : 18 Նշանաւոր անձերը Երիքովի մէջ կը մեռցուին : 22 Գեդոդեա՝ որ ան մնացած ժողովուրդին վրայ կուսակալ դրուեր էր , կը մեռցուի . ու ժողովուրդը Եգիպտոս կը փախչի . 27 Երեմիա վերջապէս կը բարձրացընէ Յովաքինը իր պալատին մէջ :

1 Ու եղաւ որ՝ ա անոր թագաւորութեանը իններորդ տարին տասներորդ ամիսը՝ ամսուն տասներորդ օրը՝ Իարիւնի Նաբուզոդոնոսոր թագաւորը իր բոլոր զօրքովը Իրուսաղէմի վրայ եկաւ , ու անոր դիմացը բանակեցաւ . և անոր դէմ շուրջանակի պատնէշներ չինեցին .
2 Ու մինչև Ցեդեկիա թագաւորին մեռտասներորդ
3 տարին՝ քաղաքը պաշարման մէջ էր : Եւ Բ ամսուն իննին՝ քաղաքին մէջը սաստիկ սով կար ,
4 ու երկրին ժողովուրդը հաց չունէր . Եւ Գ քաղաքին պարիսպը ճեղքուեցաւ , ու բոլոր պա-

տերազմողները գիշերով՝ թագաւորի պարտէզին քովը եղող երկու պարսպին մէջի դրանը Քամբայէն փախան . ու Քաղդէացիք քաղաքին բոլորտիքը կեցեր էին . ու Ե Ղեռփոս որը
5 գաշտին Քամբայէն գնաց : Եւ Քաղդէացւոց զօրքը թագաւորին ետևէն հնայեցաւ , ու Երիքովի գաշտերուն մէջը անոր հասան . և անոր
6 բոլոր զօրքը անոր քովէն ցրուեցաւ . Ու թագաւորը բռնեցին , ու դանիկայ Ի Ռիբղա տարին Իարիւնի թագաւորին , և անոր դատաստանը
7 տեսան : Ու Ցեդեկիային տղաքը՝ իր աչքերուն առջևը մորթեցին , ու Ղ Ցեդեկիային աչքերը կուրցուցին , և զինքը շղթաներով կապեցին , ու Իարիւնն տարին :
8 Եւ Իարիւնի թագաւոր՝ Ճ Նաբուզոդոնոսոր թագաւորին Մ տասնեւեօթներորդ տարին հինգերորդ ամիսը՝ Յ ամսուն եօթներորդ օրը՝ Իարիւնի թագաւորին ծառան՝ Ն Նաբուզարդան
9 դահճապետը Իրուսաղէմ եկաւ , Ու Շ Տէրոջը տունը Ն և թագաւորին տունը այրեց , ու Իրուսաղէմին բոլոր տուները , ու ամէն մեծ տուները կրակով այրեց : Եւ դահճապետին հետը եղող Քաղդէացւոց բոլոր զօրքերը՝ Ո Իրուսաղէմին չորս կողմերու պարիսպները փլցուցին : Ի Քաղաքին մէջը մնացած ժողովուրդին մնացորդը , ու Իարիւնի թագաւորին իյնող փախստականները , ու մնացած բազմութիւնը՝ Պ
12 բուզարդան դահճապետը գերի տարաւ : Եւ դահճապետը Ճ երկրին աղքատներէն թողուց՝ այգեգործներ ու երկրագործներ ըլլալու համար :
13 Եւ Քաղդէացիք Ռ Տէրոջը տանը մէջ եղող Ս պղնձէ սիւները ու Տ մեքենաները , ու Տէրոջը տանը մէջ եղող Ս պղնձէ ծովը կտոր կտոր
14 րրին , ու անոնց պղինձը Իարիւնն տարին : Եւ Ճ թաղարները , ու թիակները , և բազմակալները , ու խնկամաններ , ու պաշտօնի համար գործածուած բոլոր պղնձէ անօթները առին :
15 որն : Եւ դահճապետը Ց ոսկիէ ու արծաթէ
16 բուրվառները ու կոնքերը առաւ . Ա Սողոմոնին Տէրոջը տանը համար շինած երկու սիւները , մէկ ծովը , ու մեքենաները . Ռ բոլոր առ գործերնուն պղինձը կշռի չէր գար :
17 Մէկ սիւնին բարձրութիւնը տասնուութը կանգուն էր , և անոր վրայ պղինձէ խոյակ կար . ու խոյակին բարձրութիւնը երեք կանգուն էր . և խոյակին վրայ շուրջանակի ցանցակերպ գարդ

ա Երեմ . իդ . 1 :
բ Տճս Երեմ . ծբ . 28 :
գ ա Թագ . ժգ . 19 , 22 :
դ Պլ . իե . 12 : Երեմ . կ . 7 :
ե բ Մն . լգ . 10 : Նեհ . բ . 6 : Երեմ . իբ . 24 , լգ :
զ Տճս Երեմ . ծբ . 28 :
է Երեմ . լէ . 1 :
ը ա Մն . գ . 15 : բ Մն . լգ . 10 :
թ Պլ . իգ . 34 : բ Մն . լգ . 4 :
ժ Բ . Մն . լգ . 11 : Երեմ . լէ . 1 : ծբ . 1 :
ի Պլ . իգ . 31 :
ա բ Մն . լգ . 12 :
ի բ Մն . լգ . 13 : Նզեկ . ժէ . 15 :

ա բ Մն . լգ . 17 : Երեմ . լժ . 2 : լէ . 1 : ծբ . 4 , 5 : Նզեկ . իդ . 1 :
բ Երեմ . լէ . 2 : ծբ . 6 :
գ Երեմ . լէ . 2 : ծբ . 7 , լգ :
դ Երեմ . լէ . 4—7 : ծբ . 7 : Նզեկ . ժբ . 12 :
ե Պլ . իդ . 33 : Երեմ . ծբ . 9 :
զ Երեմ . լէ . 7 : Նզեկ . ժբ . 13 :
է Տճս գլ . իդ . 12 : Հժբ 27 :
ը Տճս Երեմ . ծբ . 12—14 :
թ Երեմ . լէ . 9 :
ժ բ Մն . լգ . 19 : Այ . հի . 1 :
ի Երեմ . լէ . 8 : Յմովս . բ . 5 :
ա Ա Եմ . ա . 3 : Երեմ . ծբ . 14 :
ի Երեմ . լէ . 9 : ծբ . 15 :
ա Պլ . իդ . 14 : Երեմ . լէ . 10 : իա . 7 : ծբ . 16 :
ի Պլ . ի . 17 : Երեմ . իէ . 19 , 22 : ծբ . 17 , լգ :
ա գ Թագ . է . 15 :
ի գ Թագ . է . 27 :
ա գ Թագ . է . 23 :
ի Նա . իէ . 3 : գ Թագ է . 45 , 50 :
* Կամ բուրվառները ու կոնքերը առաւ , ինչ որ ոսկիէ էր՝ իբրև ոսկի ; ու ինչ որ արծաթէ էր՝ իբրև արծաթի .
ա գ Թագ . է . 47 :
ի գ Թագ . է . 15 : Երեմ . ծբ . 21 :

ու նուռեր կային , ամէնն ալ պղնձէ էին . ու
մէկալ սիւնն ալ ցանցակերպ զարդով այնպէս
էր :
18 Եւ դահճապետը առաջին քահանան Սա-
րայիան՝ ու երկրորդ քահանան Սոփոնիան՝ ու
19 իրեք դռնապաններըը առաւ . եւ քաղաքէն մէկ
նեռքինի մը առաւ , որ անիկայ պատերազմող
մարդիկներուն զօրագլուխն էր . ու թագաւո-
րին *առջեւը կայնողներէն՝ քաղաքին մէջը գըտ-
նուած հինգ մարդ , ու երկրին ժողովուրդը
զինուորութեան գրող՝ զօրքին մեծ գրագիրը ,
և քաղաքին մէջը գտնուած երկրին ժողովուր-
20 դէն վաթսուն մարդ ⁂ : Ու Նաբուզար-
դան գահճապետը զանոնք առաւ , ու Ռաբի-
21 լոնի թագաւորին՝ Ռիբղա տարաւ : Եւ Ռա-
բիլոնի թագաւորը զանոնք զարկաւ , ու Եմա-
թի երկրին Ռիբղային մէջ զանոնք մեռցուց :
Ա՚Այսպէս Յուդան իր երկրէն գերի տարուե-
22 յաւ : Հիմայ Յուդայի երկրին մէջը մնացած
ժողովուրդը՝ որ Խարիլոնի Նաբուգոդոնոսոր
թագաւորը հոն թողուցեր էր , անոնց վրայ Ա-
փանեան Ըքիկամին որդին Գոդողիան կուսա-
կալ դրաւ :
23 Եւ զօրաց բոլոր Իշխանները իրենց մարդիկ-
ներովը երբոր լսեցին որ Խարիլոնի թագաւորը
Գոդողիան կուսակալ ըրեր է , Գոդողիային՝
Մասփա եկան . այսինքն Իսմաէնիայի որդին
Իսմայէլը , Կարէի որդին Յօհանանը , ու Թան-
հումեթի որդին Նետոփաթացի Սարայիան , ու
Մաքաթիի որդին Յեզոնիան , թէ իրենք և թէ
24 իրենց մարդիկները : Եւ Գոդողիա անոնց՝ ու
անոնց մարդիկներուն երդում ըրաւ , ու անոնց
ըսաւ . Վախցուիներուն †ծառայութիւն ը-
նելէն՝՚ մի վախնաք . ա՚ս երկրիս մէջ բնակե-
ցէք , և Բաբիլոնի թագաւորին ծառայութիւն
ըրէք , ու ձեզի աղէկ պիտի ըլլայ :
25 Եւ ՚եղաւ որ եօթներորդ ամիսը՝ թագաւո-
րաց սերունդէն եղող Էղիսամայի որդւոյն Նա-
թանիային որդին Իսմայէլը տասը մարդով և-
կաւ . ու Գոդողիան զարկին , ու մեռաւ ,
նոյնպէս ալ անոր հետ Մասփա եղող Հրէա-
26 ները ու Քաղդէացիները : Եւ բոլոր ժողո-
վուրդը պզտիկէն մինչև մեծը՝ ու զօրաց իշ-
խանները ելան Եգիպտոս գացին . քանզի
Քաղդէացիներէն վախցան :
27 Ու եղաւ որ Յուդայի Յոյաքին թագա-
ւորին գերեվարութեանը երսուներեքներորդ տարին
երկոտասաներորդ ամիսը՝ ամսուն քսաներեօթ-
ներորդ օրը , Խարիլոնի Եվմարոդիաք թագա-
ւորը՝ իր թագաւոր եղած տարին , Յուդայի
Յոյաքին թագաւորին *գլուխը բարձրացուց ,
28 ա՚ս ըսելով բանտէն հանեց . Եւ անոր հետ
քաղցրութեամբ խօսեցաւ , ու անոր աթոռը՝
Խարիլոնի մէջ իր հետը եղող թագաւորնե-
29 րուն աթոռէն վեր դրաւ . Եւ անոր բանտի զա-
թերը փոխեց . ու անիկայ իր կենացը բոլոր
օրերուն մէջ՝ *միշտ անոր առջեւը հաց կ՚ուտէր :
30 Եւ անոր ռոճիկը մշտատև ռոճիկ ըլլալով , ա-
նոր կենացը բոլոր օրերուն մէջ՝ թագաւորին
կողմէն օրէ օր անոր կը տրուէր :

ԸՈՒՆԿԱՑԻՆ ԳԻՐՔ ՄՆԱՑՈՐԴԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Ադամի սերունդը մինչև Նոյ : 5 Յաբեթի որդիքը :
8 Քամի որդիքը : 17 Սեմի որդիքը : 24 Սեմի սերունդը
մինչև Աբրահամ : 29 Իսմայելի որդիքը : 32 Քետուրայի
որդիքը : 34 Աբրահամի սերունդը՝ Իսահակ : 43 Եդոմի
թագաւորները : 51 Եդոմի իշխանները :

1 Ադամ , Սէթ , Ենոս , (2) Կայնան ,
3 Մաղաղիէլ , Յարիդ , Ենոք , Մաթու-
4 սաղա , Ղամէք , Նոյ . Սեմ , Քամ ու Յա-
բեթ :
5 Յաբեթին որդիքը՝ Գոմեր , Մագոգ , Մա-
դայ , Յաւան , Թոբէլ , Մոսոք ու Թիրաս
6 էին : Եւ Գոմերին որդիքը՝ Ասքանաս , Ռի-
7 փաթ ու Թորգոմա էին : Եւ Յաւանին որդի-
քը՝ Էղիսայ , Թարսիս , Կիտացիք ու ||Դո-
դացիք էին :
8 Քամին որդիքը՝ Քուշ , Միսրայիմ , Փուտ
9 ու Քանան էին : Եւ Քուշին որդիքը՝ Սաբա ,
Եւիլա , Սաբաթա , Ռեգմա ու Սաբթեքաբա
էին : Եւ Ռեգմայի որդիքը՝ Սաբա ու Դեդան
10 էին : Եւ Քուշ *ծնաւ Նեբրովիմը . ասիկայ
11 սկսաւ երկրի վրայ զօրաւոր ըլլալ : Եւ Միսր-
րայիմ ծնաւ Ղուդացիները , Ընամացիները ,
12 Ղաբացիները , Նեփթուքացիները , Պաթրու-
սացիները , ու Քասղուքացիները , (ուանկից
որ Փղշտացիք եղան ,) ու Կափթորացիները
13 Քանանէն ալ իր անդրանիկ Սիդոնը , Քետը ,
14 Եբուսացին , Ամովրին , Գրգեսացին ,
15 Եւեացին , Արքացին , Սինացին ,
16 Արվադացին , Սեմարացին ու Համաթացին
ծնաւ :
17 Սեմին որդիքը՝ Ելամ , Ասուր , Արփաքսատ ,
Լուդ , Արամ , Ուս , Հուղ , Գեթեր ու Մեսեք
18 էին : Եւ Արփաքսատ ծնաւ Սալա , Սալա ծնաւ
19 Եբեր : Եւ Եբերի երկու որդի ծնաւ՝ մէկուն
անունը Փեղեկ էր , վասնզի անոր օրերուն մէջ
երկիրը բաժնուեցաւ , ու անոր եղբօրը անունը
20 Յոկտան էր : Եւ Յոկտան Ալմոդադը , Սաղեփը ,
Ասարմաւեթը , Յարա ,
21 Ադորամը , Ուզալը , Դեկղան ,
22 Եբալը , Աբիմայելը , Սաբան ,
23 Ոփիրը , Եւիղան ու Դեղան ծնաւ : Ասոնք
24 բոլորը Սեմի որդիքը եղան : Սեմ , Արփաքսատ ,
25 Սալա , Եբեր , Փեղեկ , Ռագաւ , Սերուգ ,
26 Նաքոր , Թարա , Աբրամ՝ որ է Աբրահամ :
27 Աբրահամին որդիքը՝ Իսահակ ու Իսմայէլ էին :
28 Իսահակին որդիքը՝ Եսաւ ու Իսրայէլ էին :
29 Իսմայելին որդիքը՝ Նաբայեթ առաջին ծնած ,
Կեդար , Աբդէել , Մաբսամ ,
30 Մասմա , Դումա , Մասսէ , Քադադ , Թեման ,
31 Ետուր , Նափիս ու Կեդեմա : Ասոնք Իսմայելին
32 որդիքն էին : Եւ Քետուրայի որդի Քետուրան
ծնաւ՝ Զամրան , Յեկսան , Մադան , Մադիան ,
Եսբոք ու Սուէ : Եւ Յեկսանին որդիքը՝ Սաբա
33 ու Դեդան էին : Եւ Մադիանին որդիքը՝ Եփա ,
Եփեր , Անոք , Աբիդա ու Եղդաա էին : Ասոնք
34 բոլորը Քետուրայի որդիքն էին : Եւ Աբրահամ
ծնաւ Իսահակին : Իսահակին որդիքը՝ Եսաւ ու
35 Իսրայէլ էին : Եսաւին որդիքը՝ Եղիփազ , Ռագուէլ ,
Յեհուս , Յեղղոս ու Կորե էին :
36 Եղիփազին որդիքը՝ Թեման , Ովմար , Սեփի ,
Գաթամ , Կենազ , Թամնա ու Ամաղեկ էին :
37 Ռագուէլին որդիքը՝ Նաքոթ , Զարա , Սամա ու
Մասա էին :
38 Սեիրին որդիքը՝ Ղոթան , Նաթան , Սեբեղոն ,
Անա , Դեսոն , Եսեր ու Դեսան էին :
39 Ղոթանին որդիքը՝ Քողոռ ու Սեմաթ էին :
Նաթանին որդիքը՝ Ուփեղ , Մանաքաթ , Եբիէլ
40 ու Սալիփ էին : Սեբեղոնին որդիքը՝ Այիա ու
Անա էին : Անային որդին Դեսոն էր : Դեսոնին
41 որդիքը՝ Եմդան , Եսբան , Եթրան ու Քարան էին :
42 Եսերին որդիքը՝ Բաղհան , Զաուան ու Յաղան
էին : Դեսանին որդիքը՝ Ուս ու Արան էին :
43 Եւ Եդոմի թագաւորներէն որ Իսրայէլացիներուն
թագաւորութիւն ընելէն առաջ Եդոմ երկրին մէջ
թագաւորեցին , անոնք էին . Բաղհանին որդի
Բալակ , անոր քաղաքին անունն էր Դենաբա .
44 Բալակ մեռաւ , ու անոր տեղ Բոսորացի Զարային
45 որդի Յովբաբ թագաւորեց : Յովբաբ մեռաւ , ու
անոր տեղ Թեմանացիներուն երկրէն Քուսամ
46 թագաւորեց : Քուսամ մեռաւ , ու անոր տեղ Բե-
դադին որդի Ադադ թագաւորեց , որ Մադիանը
Մովաբացիներուն դաշտին մէջ զարկաւ . անոր
քաղաքին անունն էր Ղեբեթ . Ադադ մեռաւ ,
47 ու անոր տեղ Մասրեկացի Սամղա թագաւորեց :
48 Սամղա մեռաւ , ու անոր տեղ Գետնաշունչ Սաուղ
49 թագաւորեց : Սաուղ մեռաւ , ու անոր տեղ Աքբո-
րին որդի Բաղհանան թագաւորեց : Աքբորին
50 որդի Բաղհանան մեռաւ , ու անոր տեղ Ադադ
թագաւորեց , անոր քաղաքին անունն էր Փաու .
անոր կնոջը անունն էր Մեհեթաբեղ , որ Մատրե-
դին աղջիկն էր , Մեզաքաբին թոռնիկը :
51 Ադադ մեռաւ : Եւ Եդոմի իշխանները եղան՝
Իշխան Թամնա , Իշխան Ովմար , Իշխան Սեփի ,
52 Իշխան Յեթեթ , Իշխան Ոհոլիբամա , Իշխան Եղա ,
53 Իշխան Փինոն , Իշխան Կենազ , Իշխան Թեման ,
54 Իշխան Մագդիէլ , Իշխան Իրամ : Ասոնք Եդոմի
իշխաններն էին :

ա Ելթ. ծբ . 24 , ըէ :
բ ա՚ Պն . ղ . 14 : Ելզ . է . 1 :
գ Ելթ . իա . 1 : իբ . 25 :
* Եբր . երեսը տեսողներէն . Եսթ . ա . 14 :
ե Տես Ելթ . ծբ . 25 :
զ Վէ . իէ . 33 : ը Օբ . իբ . 36 , 64 : ՊՂ . իգ . 27 :
է Ելթ . իա . 5 :
ը Ելթ . իա . 7 , 8 , 9 :
† Կամ ծառաներէն
ա Ելթ . իաա . 1 , 2 :
բ Ելթ . խէ . 4 , 7 :
գ Ելթ . ծբ . 31 , ըէ :
դ Տես Ծն . իա . 13 , 20 :
ե ը Թագ . ի . 7 :
—
զ Ծն . գ . 25 , 26 : է . 3 , 6 :
ը Ելթ . ա . 2 , ըէ :
‡ Կամ Դիփաթ
‖ Կամ Ռոդացիք
ի Ելթ . ա . 6 , ըէ :
ա՚ Ելթ . ա . 8 , ըէ :
ի ը Օբ . բ . 23 :

13 ՝ԱԼ : Եւ ՝Քանան ծնաւ իր անդրանիկը Սի-
14 դոնը , նաև Քետը , Յերուսացին , Եմորհա-
15 ցին , Խեւացին , Արուկեցին ,
16 Սինեացին , Արուադացին , Սամարացին ու Ե-
մաթացին :
17 ՝Սեմին որդիքը՝ Եղամ , Ասուր , Արփաք-
սադ , Ղուդ , Արամ , ՝Հուս , ՝Հուլ , Փա-
18 թեր ու ՝Մոսոք էին : Եւ Արփաքսադ ծնաւ
19 Սաղան , և Սաղայ ծնաւ Եբերը : Ու Եբերին
երկու որդի ծնան . մէկուն անունը *Փաղէկ
էր , քանզի երկիրը անոր օրերը բաժնուեցաւ .
20 և անոր եղբօրը անունը Յոկտան էր : Ու ՝Յոկ-
տան ծնաւ Եղմոդադը , Սաղաֆը , Ասարմա-
21 թը , Յարաբը , Եդորամը , Ուզալը , Դիկ-
22 ղան , Դևրաղը , Եբիմայէլը , Սաբան , (23) Ո-
փիրը , Եւիլան ու Յոբաբը . ամէն ասոնք
Յոկտանին որդիքն էին :
24 ՝Սէմ , Արփաքսադ , Սաղայ , (25) ՝Ե-
26 բեր , Փաղէկ , Ռագաւ , Սերուգ , ՝Նաքորը ,
27 Թարայ , ՝Աբրամ , այսինքն Աբրահամ :
28 Աբրահամին որդիքը՝ ՝Իսահակ ու ՝Իսմայէլ
29 էին : Անոնց ծնունդները ասոնք են . ՝Իսմա-
յէլին անդրանիկը՝ ՝Նաբէովթ , ետքը Կեդար ,
30 Ադբեէլ , Մաբսամ , Մասմա , Դումա , Մաս-
31 սէ , ՝Հադադ , Թեմա , Յետուր , ՝Նափիս ու
Կեդմա . Իսմայէլի որդիքը ասոնք էին :
32 Եւ Աբրահամին Հարճին՝ ՝Քետուրային որ-
դիքը . անիկայ ծնաւ Օքրանը , Յոկսանը ,
Մադանը , Մադիանը , Յեսբոկը ու Սուէն :
Ու Յոկսանին որդիքը՝ Սաբա ու Դետան էին :
33 Եւ Մադիանին որդիքը՝ Փուփա , Ափեր , Ե-
նոսվը , Աբիդա ու Եղդաղա էին . ասոնք ամէ-
նը ՝Քետուրային որդիքն էին :
34 Եւ ՝Աբրահամ ծնաւ Իսահակը : ՝Իսահա-
35 կին որդիքը՝ Եսաւ ու Իսրայէլ էին : ՝Եսաւին
որդիքը Եղիփազ , Ռագուէլ , Յեուս , Յեղ-
36 ղոմ ու Կորխ էին : Եղիփազին որդիքը՝ Թե-
ման , Օմար , Սեփո , Գոթոմ , Կենեզ ,
37 Թամնա ու Ամաղէկ էին : Ռագուէլին որդի-
քը՝ Նահաթ , Զարա , Սամմա ու Մէզա էին :
38 Ու ՝Սէիրին որդիքը՝ Ղոտան , Սոբաղ , Սե-
բեգոն , Ենա , Դիսոն , Եսեր ու Դիսան էին :
39 Եւ Ղոտանին որդիքը՝ Հոռի ու Հեմամ էին .
40 և Թամնա՝ Ղոտանին քոյրն էր : Սոբաղին որ-
դիքը՝ Վաղուան , Մանաբաթի , Գևբաղ , Սե-
փո ու Օնամ էին : Ու Սեբեգոնին որդիքը՝
41 Այիա ու Ենա էին : Ենային որդին ՝Դիսոն .
ու Դիսոնին որդիքը՝ ՝Եմրան , Եսբան , Յեթ-
42 բան ու Քառան էին : Եսերին որդիքը՝ Հաղ-
ղան , Զաաւան ու *Յաական էին : Դիսան-

ը Ծն . Յ . 15 , ԼԸ :
թ Ծն . Յ . 22 ։ ԺԱ . 10 :
ժ Ծն . Յ . 23 ։ Ելեւէջ Ա՛ , Բ՛ բաժանում . Ծն . Յ . 25 :
ի Ծն . Յ . 26 :
ժա Ծն . ԺԱ . 10 ; ԼԸ . Վրդ . գ . 36 , ԼԸ :
ժբ Ծն . ԺԱ . 15 :
ժգ Ծն . ԺԷ . 5 :
ժդ Ծն . ԻԱ . 2 , 3 :
ժե Ծն . ԺՂ . 11 , 15 :
ժզ Ծն . ԻԷ . 13—16 :
ժէ Ծն . ԻԷ . 15 :
ժը Ծն . ԻԷ . 1 , 2 :
ժթ Ծն . ԻԱ . 2 , 3 :
ի Ծն . ԻԷ . 25 , 26 :
իա Ծն . ԼՂ . 9 , 10 :
իբ Ծն . ԼՂ . 20 :
իգ Ծն . ԼՂ . 25 :
իդ Ծն . ԼՂ . 26 ։ Ելեւէջ Ա՛ մադան :
ի Ծն . ԼՂ . 27 ։ Ելեւէջ Ա՛ Ելան :
իզ Ծն . ԼՂ . 31 , ԼԸ :
իէ Ծն . ԼՂ . 37 :
իը Ծն . ԼՂ . 39 :
ի Ծն . ԼՂ . 40 :

—

ի Ծն . ԻԹ . 32 ։ Ը . 5 ։ Ա՛ . 18 , 22 ։ Թղ . 8 , ԼԸ :
իբ Ծն . ԼԸ . 3 ։ Թղ . 12 ։ Թղ . 19 :
իգ Ծն . ԼԸ . 2 :
իդ Ծն . ԼԸ . 7 :
իե Ծն . ԼԸ . 29 , 30 ։ Առաջ . 3 :
իզ Ծն . Թղ . 12 ։ Հուսթ . գ . 18 :
իէ Հեսէ . 1 ։ Ելեւէջ Ա՛ Զաբդի :
իը գ Թագ . գ . 31 :
ի Սահ Գաթգա :

Եւ ՝Ռեման ծնաւ իր անդրանիկը Սի-
14 դոնը , նաև Քետը , Յերուսացին , Եմորհա-
15 ցին , Խեւացին , Արուկեցին ,
16 Սինեացին , Արուադացին , Սամարացին ու Ե-
մաթացին :
17 ՝Սեմին որդիքը՝ Եղամ , Ասուր , Արփաք-
սադ , Ղուդ , Արամ , ՝Հուս , ՝Հուլ , Փա-
18 թեր ու ՝Մոսոք էին : Եւ Արփաքսադ ծնաւ
19 Սաղան , և Սաղայ ծնաւ Եբերը : Ու Եբերին
երկու որդի ծնան . մէկուն անունը *Փաղէկ
էր , քանզի երկիրը անոր օրերը բաժնուեցաւ .
20 և անոր եղբօրը անունը Յոկտան էր : Ու ՝Յոկ-
տան ծնաւ Եղմոդադը , Սաղաֆը , Ասարմա-
21 թը , Յարաբը , Եդորամը , Ուզալը , Դիկ-
22 ղան , Դևրաղը , Եբիմայէլը , Սաբան , (23) Ո-
փիրը , Եւիլան ու Յոբաբը . ամէն ասոնք
Յոկտանին որդիքն էին :
24 ՝Սէմ , Արփաքսադ , Սաղայ , (25) ՝Ե-
26 բեր , Փաղէկ , Ռագաւ , Սերուգ , ՝Նաքորը ,
27 Թարայ , ՝Աբրամ , այսինքն Աբրահամ :
28 Աբրահամին որդիքը՝ ՝Իսահակ ու ՝Իսմայէլ
29 էին : Անոնց ծնունդները ասոնք են . ՝Իսմա-
յէլին անդրանիկը՝ ՝Նաբէովթ , ետքը Կեդար ,
30 Ադբեէլ , Մաբսամ , Մասմա , Դումա , Մաս-
31 սէ , ՝Հադադ , Թեմա , Յետուր , ՝Նափիս ու
Կեդմա . Իսմայէլի որդիքը ասոնք էին :
32 Եւ Աբրահամին Հարճին՝ ՝Քետուրային որ-
դիքը . անիկայ ծնաւ Օքրանը , Յոկսանը ,
Մադանը , Մադիանը , Յեսբոկը ու Սուէն :
Ու Յոկսանին որդիքը՝ Սաբա ու Դետան էին :
33 Եւ Մադիանին որդիքը՝ Փուփա , Ափեր , Ե-
նոսվը , Աբիդա ու Եղդաղա էին . ասոնք ամէ-
նը ՝Քետուրային որդիքն էին :
34 Եւ ՝Աբրահամ ծնաւ Իսահակը : ՝Իսահա-
35 կին որդիքը՝ Եսաւ ու Իսրայէլ էին : ՝Եսաւին
որդիքը Եղիփազ , Ռագուէլ , Յեուս , Յեղ-
36 ղոմ ու Կորխ էին : Եղիփազին որդիքը՝ Թե-
ման , Օմար , Սեփո , Գոթոմ , Կենեզ ,
37 Թամնա ու Ամաղէկ էին : Ռագուէլին որդի-
քը՝ Նահաթ , Զարա , Սամմա ու Մէզա էին :
38 Ու ՝Սէիրին որդիքը՝ Ղոտան , Սոբաղ , Սե-
բեգոն , Ենա , Դիսոն , Եսեր ու Դիսան էին :
39 Եւ Ղոտանին որդիքը՝ Հոռի ու Հեմամ էին .
40 և Թամնա՝ Ղոտանին քոյրն էր : Սոբաղին որ-
դիքը՝ Վաղուան , Մանաբաթի , Գևբաղ , Սե-
փո ու Օնամ էին : Ու Սեբեգոնին որդիքը՝
41 Այիա ու Ենա էին : Ենային որդին ՝Դիսոն .
ու Դիսոնին որդիքը՝ ՝Եմրան , Եսբան , Յեթ-
42 բան ու Քառան էին : Եսերին որդիքը՝ Հաղ-
ղան , Զաաւան ու *Յաական էին : Դիսան-

մադան :
* Ծն . ԼՂ . 27 ։ Ելեւէջ Ա՛ Ելան :
ե Ծն . ԼՂ . 31 , ԼԸ :
ջ Ծն . ԼՂ . 37 :
ը Ծն . ԼՂ . 39 :
— Ծն . ԼՂ . 40 :

—

ա Ծն . ԻԹ . 32 ։ Ը . 5 ։ Ա՛ . 18 , 22 ։ Թղ . 8 , ԼԸ :
բ Ծն . ԼԸ . 3 ։ Թղ . 12 ։ Թղ . 19 :
գ Ծն . ԼԸ . 2 :
դ Ծն . ԼԸ . 7 :
ե Ծն . ԼԸ . 29 , 30 ։ Առաջ . 3 :
զ Ծն . Թղ . 12 ։ Հուսթ . գ . 18 :
է Հեսէ . 1 ։ Ելեւէջ Ա՛ Զաբդի :
ը գ Թագ . գ . 31 :
թ Սահ Գաթգա :

նին որդիքը՝ Հուս ու Ելան էին :
43 Եւ Հասոնք են այն թագաւորները՝ որ Եդոմի
երկրին մէջ թագաւորեցին , Իսրայէլի որդւո-
ցը վայ թագաւոր մը թագաւորելէն առաջ .
Բէովղի որդին Հադադ . ու անոր քաղաքին ա-
44 նունը Թենհաբա էր : Եւ Հադադ մեռաւ , ու
անոր տեղը Հոմբացի Օգաբային որդին Յոբաբը
45 թագաւորից : Եւ Յոբաբը մեռաւ , ու անոր
տեղը Թեմանացւոց երկրէն Հուսամը թագա-
46 ւորից : Եւ Հուսամը մեռաւ , ու անոր տեղը
Բադադին որդին Եդադը թագաւորից , որ Մո-
վաբի դաշտին մէջ Մադիանացիները կոտորից .
47 և անոր քաղաքին անունը Աւիթ էր : Եւ Ե-
դադը մեռաւ , ու անոր տեղը Մասրեկացի
48 Սամղադն թագաւորից : Եւ Սամղադն մե-
ռաւ , ու անոր տեղը Գետին քովը Հոռովթէն
49 եղող Սաւուղը թագաւորից : Եւ Սաւուղը
մեռաւ , ու անոր տեղը Աքբորին որդին Բա-
50 ղանանը թագաւորից : Եւ Բաղանանը մե-
ռաւ , ու անոր տեղը Հադադը թագաւորից .
և անոր քաղաքին անունը Փոքով էր . ու ա-
նոր կնկանը անունը Մեհաբեէլ էր , որ Մէ-
զաաբին աղջկանը Մատրեթին աղջիկն էր :
51 Եւ Եդադին մեռնելէն ետքը՝ Հեդոմի իշ-
խանները եղան . Թամնա իշխան , Գաղուա
52 իշխան , Յեթեթ իշխան , Ողբամա իշխան ,
53 Հյա իշխան , Փինոն իշխան , Կենէզ իշխան ,
54 Թեման իշխան , Մաքզար իշխան , Մադգիէլ
իշխան , Իրամ իշխան . Եդոմին իշխանները
ասոնք էին :

ԳԼՈՒԽ Բ

1 Իսրայէլի որդիքը . 3 Յուդայի սերունդը՝ Թամարէն .
13 Յեսսէի որդիքը . 18 Խոսրոնեան Բաղէբին սերունդը .
21 Խոսրոնի սերունդը՝ Մաբիրի աղջիկէն . 25 Յերմիելի
սերունդը . 34 Սիսանի սերունդը . 42 Բաղէբի սերունդ-
դին մէկ ուրիշ ճիւղը . 50 Սովեան Բաղէբին որդիքը .

1 Իսրայէլի որդիքը ասոնք են . ՝Ռուբէն ,
Շմաւոն , Ղեւի , Յուդա , Իսաքար , Զա-
2 բուղոն , Դան , Յովսէփ , Բենիամին , ՝Նեփ-
թաղիմ , Գադ ու Ասեր :
3 *Յուդայի որդիքը՝ Էր , Օնան ու Սելովմ էին .
այս երեքը՝ ՝Քանանացի Շաւայեան աղջիկէն
ծնան անոր . ու Յուդային անդրանիկը ՝Էր՝
Տէրոջը առջեւը չար բաներ ընելուն համար , Տէրը
4 զանիկայ մեռցուց : Եւ անոր հարսը ՝Թամար՝
փարեսը ու Զարան ծնաւ անոր : Յուդային
բոլոր որդիքը հինգ էին :
5 ՝Փարեսին որդիքը՝ Եսրոն ու Համուլ էին :
6 Եւ Զարային որդիքը՝ ՝Զամբրի , ՝Եթման ,
Եման , Քաղքոլ ու †Դարա : Ամէնը հինգ

ա Ծն . ԻԹ . 32 ։ Ը . 5 ։ Ա՛ . 18 , 22 ։ Թղ . 8 , ԼԸ :
բ Ծն . ԼԸ . 3 ։ Թղ . 12 ։ Թղ . 19 :
գ Ծն . ԼԸ . 2 :
դ Ծն . ԼԸ . 7 :
ե Ծն . ԼԸ . 29 , 30 ։ Առաջ . 3 :
զ Ծն . Թղ . 12 ։ Հուսթ . գ . 18 :
է Հեսէ . 1 ։ Ելեւէջ Ա՛ Զաբդի :
ը գ Թագ . գ . 31 :
թ Սահ Գաթգա :

7 էին : Եւ [ր]Յարմիին որդին՝ Ըքար էր , որ
[բ]նզուածով մեղք գործեց , ու Իսրայէլը նե-
8 ղուեհան մէջ ձգեց : Ու Եղթանին որդին՝ Ե-
9 զարիա էր : Ու Նորանին որդիքը՝ որոնք ա-
նոր ծնան , Յերամել , [դ]Ըրամ ու [ե]Ըհզու-
բայ էին :
10 Եւ Ըրամ ծնաւ [զ]Ըմինադաբը , ու Ըմինա-
դաբ ծնաւ [է]Յուդայի որդւոց իշխանը [ը]Նաասո-
11 նը , Եւ [թ]Նաասոն ծնաւ [ժ]Սաղմոնը , ու Սաղ-
12 մոն ծնաւ Բոոսը , Եւ Բոոս ծնաւ Ովբէդը ,
13 ու Ովբէդ ծնաւ Յեսսէն , [ի]Եւ Յեսսէ ծնաւ
իր անդրանիկը՝ Եղիաբը , ու երկրորդը Աբինա-
14 դաբը , ու երրորդը՝ Սամաան , Չորրորդը՝ Նա-
15 թանայէլը , Հինգերորդը՝ [լ]Ռադայիին , Վեցե-
16 րորդը՝ Ասոմ ու [խ]Սերուհեայ : Եւ Սերուհեայի որդիքը՝ Աբիսա , Յովաբ ու Ասայէլ : Եւ [ծ]Աբիդաձ ծնաւ
17 Ամեսային . ու Ամեսային հայրը՝ Իսմայէլացի Յեթերն էր :
18 Ու Եսրոնի որդին Քաղէբը՝ իր կնիկէն Ազուբայէն Յերիոթը ծնաւ . և ասոր որդիքը
ասոնք են . Յասեր , Սոբաբ ու Արդօն :
19 Ու երբոր Ազուբա մեռաւ , Քաղէբ իրեն [կ]Եփրաթը
20 առաւ , [ղ]Եփրաթը , որ անոր ծնաւ Ովրը : Եւ
Ովր ծնաւ Ուրին , ու Ուրի ծնաւ [մ]Բեսաղէլը :
21 Եւ ահէ ետքը Եսրոն Փաղատադու Հօրը [ն]Մաքիրին աղջկանը մտաւ , ու զանիկայ առաւ .
և ինքը վաթսուն տարեկան էր . ու անիկայ
22 Սեգուբը ծնաւ անոր : Եւ Սեգուբ ծնաւ Յա-
յիրը . ու ասիկայ Գաղաադու երկրին մէջ
23 քսաներիրեք քաղաք ունէր : Ու [շ]Գեսուրը ,
ու Ըրամը , Յայիրի գիւղաքաղաքները , Կա-
նաթը ու անոր գիւղերը՝ վաթսուն քաղաք ա-
ռաւ անոնցմէ . ասոնց ամէնը՝ Գաղաադու հօ-
24 րը Մաքիրին որդւոցն էր : Ու [պ]Եսրոն Քաղէբ
Եփրաթայի մէջ մեռնելէն ետքը , Եսրոնին
կնիկը Ըբիան անոր ծնաւ [ջ]Թեկուէին հայրը
Ասքուրը :
25 Ու Եսրոնին անդրանիկանը Յերամելին որդիքը ասոնք էին . Ընդրանիկը՝ [ռ]Ռամ , Բունա ,
26 Օրէն , Ասոմ ու Ակիա : Եւ Յերամելը
մէկ ուրիշ կնիկ մը ունէր , ու անոր անունը
27 Ատարա էր . անիկայ Օնամի մայրը եղաւ : Ու
Յերամելին անդրանկանը [ս]Ռամին որդիքը ա-
28 սոնք էին . Մաաս , Յամին ու Ակոր : Եւ
Օնամի որդիքը՝ Սամայի ու Յադայ էին : Եւ
Սամայիին որդիքը՝ Նադաբ ու Աբիսուր էին :
29 Եւ Աբիսուրին կնկանը անունը Աբիհայիլ էր ,
30 որ անոր ծնաւ Աբբանը ու Մոլիդը : Եւ
Նադաբին որդիքը՝ Սաղադ ու Ափիմ էին .
31 ու Սաղադ անորդի մեռաւ : Եւ Աբիսամին որ-
դին՝ Յեսսի , ու Յեսսիին որդին՝ Սեսան , ու
32 Սեսանին որդին Ղայի էր : Եւ Սամայիին եղ-
բօրը՝ Յադային որդիքը , Յեթեր ու Յովնա-
33 թան էին . ու Յեթեր անորդի մեռաւ : Եւ
Յովնաթանի որդիքը՝ Փաղէթ ու Զազա էին :
Յերամելին որդիքը ասոնք էին :
34 Եւ Սեսան տղաքներ չունեցաւ , բայց միայն
աղջիկներ : Ու Սեսան՝ Յարքա անուն[ով] Ե-
35 գիպտացի ծառայ մը ունէր . Ու Սեսան իր
աղջիկը՝ իր Յարքա ծառային կնիկ տուաւ . որ
36 անոր՝ Եթթին ծնաւ : Ու Եթթի ծնաւ
Նաթանը , և Նաթան ծնաւ [տ]Զաբադը ,
37 Ու [ֆ]Զաբադ ծնաւ Ափղաղը , և Ափղաղ ծնաւ
38 Ովբէդը , Ու Ովբէդ ծնաւ Յեհուն , և Յեհու
39 ծնաւ Ազարիան , Ու Ազարիա ծնաւ Վհզղիաը ,
40 և Վհզղիա ծնաւ Էղիասան , Ու Էղիասա ծը-
41 նաւ Սասոմին , և Սասոմ ծնաւ Սհզղումը , Ու
Սհզղում ծնաւ Յեկամիան , և Յեկամիա ծը-
նաւ Էղիսաման :
42 Ու Յերամելին եղբօրը Քաղէբին որդիքը .
անոր անդրանիկը Սեսա՝ [ց]Միսի հայրն էր , ու
43 Հբրոնի հայրը՝ Մարեսայի որդին էր : Եւ
Հբրոնի որդիքը՝ Կորհ , ու Թափուա , և
44 Րեկեմ , ու Սեմա էին : Ու Սեմա ծնաւ Ռա-
համը՝ Յարկաամի հայրը , ու Րեկեմ ծնաւ
45 Սամայիի : Եւ Սամայիին որդին Մաոն էր .
46 ու Մաոն՝ Բեթսուրին հայրն էր : Եւ Քաղէ-
բին Եփային Գազեման ծնաւ Հռանը , Մոսան
47 ու Գազէզը . և Ըռան ծնաւ Գազէզը : Ու
Յադայիին որդիքը՝ Փռադեմ , Յովեթամ ,
Գեսան , Փաղէտ , Գեփա ու Սագաֆ էին :
48 Եւ Քաղէբին Եփային Մաաքան ծնաւ Սեբերը
49 ու Թարաանան . Նաև ծնաւ Մադմաննայի Հայ-
րը Յագաբը , ու Մաքբենայի Հայրը ու Գա-
բաայի Հայրը Շաւան . և Քաղէբին աղջիկը՝
Ըքսա էր :
50 [ա]Եփրաթի անդրանկանը Ովբի որգւոյն Քա-
ղէբին որդիքը ասոնք էին . Կարիաթարիմի Հայ-
51 րը Սոբաղ , Բեթղեհեմի Հայրը՝ Սաղմեն ,
52 Բեթգադերի Հայրը՝ Հարեփ : Եւ Կարիաթա-
րիմի Հօրը Սոբաղին որդիքը՝ Հարօէ , ու Մա-
53 նահաթացւոց կէսն էին : Եւ Կարիաթարիմի
տոհմերը՝ Յեթերացիք , Փութացիք , Սամա-
թացիք ու Մասարացիք էին . Սարաացիք ու
54 Եսթաւուղացիք ասոնցմէ ելան : Սաղմոնին
որդիքը՝ Բեթղեհեմ , Նետոփաթացիք , Ատա-
րոթի , Յոաբին տունը , ու Մանահաթացւոց
55 կէսը , ու Սարացիք էին : Եւ Փաբեսի մէջ
բնակող դպիրներուն տոհմերը Թարգաթացիք ,
Սամաթացիք , Սոփհաթացիք . ասոնք՝ Հեմա-
քաթի տանը հօրմէն եկող Ռեքեգիք
էին :

ը Տես գլ. ի . 1 :
ա Հես . իչ . 18 : է . 1 :
բ Մատ . ա . 3 , 4 :
գ Եբր . Բամ
դ Կամ Քեհզէբ . տես հմր 18 ,
42 :
ե Հռութ . դ . 19, 20: Մատ .
ա . 4 :
զ Մատ . ա . 7 : բ . 3 :
է Հռութ . դ . 21: Մատ . ա .
4 :
ը ա Մատ . ժղ . 6 :
թ բ Մատ . բ . 18 :
ժ Տես բ Մատ . ժէ . 25 :
ի Հմ . Լ . 2 :
լ Մատ . խէ . 1 :
խ Մատ . ԼԲ . 41 : բ Օբ . դ .
14 : Հես . ժգ . 30 :
ծ Կամ Վերադարձածոց ազ-
գաց Եւթեն
կ Կամ Եսրոնին մեռնելէն ետ-
քը՝ Քաղէբ Եփրաթա ե-
կաւ , ու անոր հետ Եսրոնին
կնիկը Ըբիան , որ
հ Պհ . գ . 5 .
ձ Տես հմր 34 , 35 :
ղ Պհ . ժա . 41 :
մ Հես . ժէ . 17 :
յ Հմր 19 :
ն Դատ . ա . 16 :
շ Եբրեմ . լէ . 2 :

ԳԼ. Գ

1 Դաւիթին որդիքը։ 10 Ընոր սերունդը մինչև Սեդեկիա։ 17 Յեքոնիային յաջորդները։

1 Եւ Դաւիթին Վերբոնի մէջ ծնած որդիքը
ասոնք էին. անդրանիկը Ամնոն՝ Յեզրա-
յելացի Եքինոամէն, երկրորդը Դանիէլ՝
2 Կարմելացի Աբիգայէն, երրորդը Աբիսողոմ՝
Գեսուրի թագաւորին Թաղմիին աղջկանը Մա-
աքային որդին, չորրորդը Ադոնիա՝ Ագգիթին
3 որդին, հինգերորդը Սափատիա՝ Աբիտաղէն,
վեցերորդը Յեթրամ՝ իր կնիկէն՝ Եգլայէն։
4 Ա՛ս վեցը անոր ծնան Վերբոնի մէջ. և եօթն
օրթը տարի ու վեց ամիս թագաւորութիւն ը-
րաւ. ու Երուսաղէմի մէջ երեսունեւերեք տա-
րի թագաւորութիւն րրաւ։
5 Եւ Երուսաղէմի մէջ ասոնք ծնան անոր.
Սամաա, Սովաբ, Նաթան ու Սողոմոն. սա
չորսը՝ Բաթսուայէ Ամիելի աղջիկէն՝ Ռաբաաբէլէն ձնած էին.
6 Եւ Յեբհաար, ու Եղիսամա, ու Եղիփաղէտ,
7 Եւ Նոգա, ու Նափեկ, և Յափիէ, (8) Եւ Ե-
ղիսամա, ու Եղիադա ու Եղիփաղէտ. եօթնէ
9 հոգի էին։ Ամէնն ալ Դաւիթին որդիներն էին,
հարճերուն որդիներէն, ու անոնց քրոջմէն՝
Թամարէն։

10 Եւ Սողոմոնին որդին Ռոբոամ էր. անոր
որդին Աբիա, անոր որդին Ասա, անոր որդին
11 Յովսափատ, Անոր որդին Յովրամ, անոր որ-
12 դին Ազոքիա, անոր որդին Յովաս, Անոր որ-
դին Ամասիա, անոր որդին Ազարիա, անոր որ-
13 դին Յովաթամ, Անոր որդին Աքազ, անոր որ-
14 դին Եզեկիա, անոր որդին Մանասէ, Անոր
15 որդին Ամոն, անոր որդին Յովսիա։ Եւ Յով-
սիային որդիքը, անդրանիկը Յոհանան, երկ-
րորդը Յովակիմ, երրորդը Սեդեկիա, չորրոր-
16 դը Սեղղում էր։ Ու Յովակիմին որդիքը, ա-
նոր որդին Յեքոնիա, անոր որդին Սեդեկիա
17 էր։ Ու Յեքոնիային որդիքը՝ Ասիր. անոր որ-
18 դին Սաղաթիէլ. Նաև Մեղքիրամ, Փա-
դայիա, Ասենասար, Յեկամիա, Յովսամա
19 ու Նեդաբիա էին։ Եւ փադայիային որդիքը
Զորաբաբէլ ու Սեմէի էին. ու Զորաբաբե-
լին որդիքը՝ Մեսուղամ ու Ասնախա. ու ա-
20 նոնց քոյրը Սաղոմիթ էր. Նաև Սասուբա, ու
Ոհել, և Բարաքիա, ու Սասադիա՝ Յովսա-
21 բեսեդ. հինգ էին։ Եւ Հնանիային որդիքը՝
Փաղատիա ու Եսայի էին. Ռափայիային
որդիքը, Ովբնային որդիքը, Երդիային որդիքը,
22 Սեքենիային որդիքը։ Ու Սեքենիային որդին՝
Սեմայիա էր. ու Սեմայիային որդիքը՝ Հատ-
տուս, և Իգաղ, ու Բեհրիա, և Նաարիա
23 ու Սափատ. վեց էին։ Եւ Նաարիային որ-
դիքը՝ Եղելոհենայի, ու Եզեկիա ու Եզրի-
24 կամ. երեք էին։ Ու Եղելոհենայիին որդիքը՝
Ովդուբիա, ու Եղիասիբ, և Փաղայիա, ու
Ակկուբ, և Յօհանան, ու Դաղայիա և Ե-
նանի. եօթն էին։

ԳԼ. Դ

1 Յուդայի սերունդը. Փարէս, Եսրոն, ու
2 Քարմի, և Ովր ու Սոբաղ էին։ Եւ
Սոբաղին որդին Ռայայիան՝ Յեթը ծնաւ. ու
Յեթ՝ Աքիմային ու Լահադը ծնաւ. Սա-
3 թաացոց տոհմերը ասոնք են։ Ու Էտամի Հօր-
մէն ասոնք եղան. Յեզրայէլ, ու Յեսմա ու
Յեդբաս. և անոնց քրոջը անունը Հասղելփօն
4 էր։ Ու Պենուէլի Հայրը Փանուէլ, և Ովր-
սայի Հայրը Եզեր էր. ասոնք Հուր Եփրաթի
Հօրը՝ Եփրաթի անդրանիկաը Բեթղեհեմի
հօրը՝ հայրերն էին։
5 Ու Թեկուէլի Հայրը Ասքուր երկու կիներ
6 ունէր, Եղաա ու Նաարա. Եւ Նաարա անոր
ծնաւ Ահուզամ, Հեփերը, Թեմանը ու Հահա-
7 թաբին. Նաարային որդիքը ասոնք էին։ Ու
Եղաային որդիքը՝ Սարեթ, Սահառ ու Եթ-
8 նան էին։ Եւ Կոզ ծնաւ Հնոմը, Սոբեբան,
ու Ահարհելի որդւոյն Հարհելին տոհմերը։
9 Եւ Գաբէս՝ իր եղբայրներէն Փառաւոր էր.
ու անոր մայրը անոր անունը Գաբէս դրաւ,
10 ըսելով. Օ՜ անիկայ տրամութեամբ ծնայ։ Եւ
Գաբէս Իսրայէլի Աստուծոյն աղաղակեց, ու
ըսաւ. Երանի թէ ամէն կողմանէ զիս օրհնես,
ու իմ սահմանս մեծցընես, և քու ձեռքդ ին-
ծի հետ ըլլայ, ու զիս չարէն ազատես, որ ին-
ծի տրտմութիւն չըլլայ։ Եւ Աստուած անոր
խնդիրքը կատարեց։
11 Ու Սուհայի եղբայրը Քելուբ՝ Մահիրը
12 ծնաւ, որ Ասխիայ Եսթօնի Հայրն էր։ Եւ
Եսթօն ծնաւ Ռեթռափան, ու փասէն, և Իր-
նահասին Հայրը Թեհաննա. ասոնք Հռեքայի
13 մարդիկներն էին։ Ու Կենազի որդիքը՝ Գոթո-
նիէլ ու Սարայիա էին. և Գոթոնիելին որդին
14 Հաթաթ էր։ Ու Մաոնաթայի ծնաւ Եփրան.
և Սարայիա ծնաւ Յովաբը՝ Հարաշիմի
Հայրը. (քանզի անոնք արհեստաւորներ էին։)
15 Ու Յեփոնեհան Քաղեբին որդիքը՝ Իրու, Ե-

ա Ա Թագ. գ. 2։
բ Ելս. ժէ. 56։
գ Ա Թագ. գ. 8 Երեսուն Ուխ-
լաբ։
դ Ա Թագ. գ. 5։
ե Ա Թագ. ե. 11։
զ Ա Թագ. է. 5։
է Ա Թագ. է. 14։ ԳԼ. ժգ. 4։
ը Ա Թագ. ժբ. 24։
թ Ա Թագ. ժգ. 3 Երեսուն Ուխ-
լաբ։
ժ Գաղ. ա. 15։
ի ԳԼ. ժգ. 7 Երեսուն Բաղ-
դասար։
լ Ծն. Ա Թագ. է. 14, 15, 16։
խ Ա Թագ. ժգ. է։
ծ Ա Թագ. ժա. 43։ ժէ. ը։
կ Ա Թագ. ժ. 17 Երեսուն Յա-
վաբաշ. Նաև իբ. 6 Երեսուն
Ուզզիա։
հ Ա Թագ. ժէ. 30 Երեսուն
Ոզիա։
ձ Կամ անոր որդին Հոսափա-
յիա, անոր որդին Ջաղա, անոր
որդին Սեքենիա։
ղ Ելս. Ը. 2։
ճ Ծն. իա. 17 Երեսուն Յա-
վաբաշ. Նաև իբ. 6 Երեսուն
Ուզզիա։
մ Ծն. իա. 29։ Թագ. 12։
յ ԳԼ. Ը. 52 Երեսուն Հաթոթ։
ն Կամ որդիքը
շ ԳԼ. Ը. 50։
ո ԳԼ. Ը. 24։
չ Ծն. Լ.Ը. 19։
պ Ա՛յ՝ տրտմութիւն։
ջ Ելս. ժէ. 17։
ռ Ա՛յ՝ արհեստաւորաց Հորին
ս Դ Եսդր. ժգ. 35։

Լա ու Կաամ էին · ու Իշլային որդին՝ Կո-
16 նէզ էր : Եւ Յալէլելի որդիքը՝ Զիփ , Զի-
17 փա , Թիրիա ու Ասաբէլ · Եւ Եզրային որ-
դիքը՝ Յեթեր , Միքայէլ , Իսբիա ու Յաղօն
էին · ու ասոր կինը Ծնաա Մարիամը , և Յա-
18 մայեան , ու Իսթեմոայի Հայրը Յեհուդան · Եւ
անոր կինը Յուդիան Ծնաա Գեդովրի Հայրը
Յարեդը , Սոքոյի Հայրը Հաբերը , ու Զա-
նոայի Հայրը Յեքթիէլը · և Միքայեան առած
փարաւոնի աղջկանը՝ Ներիայեան որդիքը ասոնք
19 էին : Եւ ասոր կնկանը Կանմեան քրոջը՝ Ով-
դիայեան որդիքը՝ Կեիլային Հայրը Գարմին , ու
20 Մաքաթացի Իսթեմոան էր : Եւ Սիմոնի որ-
դիքը՝ Ամնոն , Հոնան , Հենանան ու Թիլոն
էին · ու Յեսիին որդիքը՝ Զոհեթ ու Բէն-
զոհեթ էին :
21 Եւ Յուդայի որդւոյն Սելոմին որդիքը՝
Կ՚եքայի Հայրը Էր , ու Մարեսայի Հայրը
Կ՚ասգա , և Բեթէայի տանը՝ բհնդագործնե-
22 րուն տանը տոհմերն էին · Կաև Յոկիմը ,
և Քոզեբայի մարդիկները , ու Յոաս , և
Սարափը՝ որոնք Մոաբի մէջ տասգուածք ու-
նեցան , ու Յասուբի Լեհէմ , *ու Ըդդեարիմ
23 ատենները : Ասոնք բրուտներ , և պարտէզ-
ներու ու փարախներու մէջ բնակողներ էին ·
Թագաւորին գործքին համար հոն
կը բնակէին :
24 Շմաւոնի որդիքը՝ Նամուէլ , Յամին ,
25 Յարիբ , Զարա , ու Սաւուղ · Ասոր որդին
Սեղղում , անոր որդին Մասսամ , անոր որդին
26 Միսմա : Եւ Մասմայի որդիքը , անոր որդին
Համուէլ , անոր որդին Զաքքուր , անոր որդին
27 Սիմէի : Եւ Սիմէի տասնուվեց տղայ ու վեց
աղջիկ ունէր · բայց անոր եղբայրները շատ մը-
ղաքներ չունէին · ու անոնց բոլոր տոհմերը Յու-
28 դայի որդւոյը չափ չշատցան : Եւ անոնք Բեր-
29 սաբէէ , ու Մոլադայի , ու Բասր սուագէ , Եւ
30 Բաղայի , ու Բասմի , և Թուղադի , Եւ Բա-
31 թուէլի , ու Հորմայի , և Սիկելագի , Եւ Բեթ-
մարքաբոթիի , և Բասր սուսիմի , ու Բեթբա-
րեէիի և Սագարիմի մէջ բնակեցան · մինչև
Դաւիթին թագաւորը եղած ատենը ասոնք էին
32 անոնց քաղաքները , Եւ անոնց գեղերը : Նտա-
եթամ , Ային , Բեմոն , Թոքան ու Բասան ·
33 հինգ քաղաք : Եւ ասոնց քաղաքներուն բոլորտիքը
եղած բոլոր գեղերը մինչև Կաասղը · անոնց
բնակութիւնները ու †վիճակները ասոնք էին :
34 Եւ Մոսոբաբ , և Յամլեք , ու Բմասիայի
35 որդին Յոսա , Եւ Յոէլ , ու Բսիէլի որդւոյն
Սարայիայի որդւոյն Յոսաբիային որդին Յեհուն ,
36 Եւ Եղիոէնեայի , ու Յակոբայ , և Յասուհա ,
ու Բասայա , և Ադիէլ , ու Յեսիմիէլ , ու
37 Բանեա , Եւ Սիմայիայի որդւոյն Սամարիի
որդւոյն Յեդայիայի որդւոյն Բղօնի որդւոյն
38 Սիփեիին որդին Զիզան : Բս անուններովը
յիշուածները՝ իրենց տոհմերուն մէջ իշխաններ
էին · ու անոնց ազգատոհմիները խիստ շատ-
39 ցան : Եւ իրենց անասուններուն համար արօտ
փնտռելով՝ Գեդովրի մուտքը գացին մինչև
40 ձորին արեւելեան կողմը · Եւ առատ ու աղէկ
արօտ գտան · ու աս երկիրը ընդարձակ էր , և
խաղաղութեան ու հանդարտութեան մէջ էր ·
քանզի առաջ՝ Քամին եղողները հոն կը բնա-
41 կէին : Եւ ասոնց անուններովը գրուածները՝ Յու-
դայի Եզեկիա թագաւորին օրերը գացին , ու
անոնց վրանները և հոն գտնուած բնակարան-
ները Ըզարկին , ու զանոնք բնաջինջ ըրին մինչև
ասօր , և անոնց տեղը բնակեցան · վասն զի
42 հոն իրենց հօտերուն համար արօտ կար : Եւ
անոնցմէ՝ այսինքն Շմաւոնի որդիներէն հինգ
հարիւր մարդ Սէիր լեռը գացին , իրենց վրայ
Յեսսիի որդիքը՝ Փաղատիան , Նաարիան ,
Հռափայիան ու Ոզիէլը իշխան ունենալով ·
43 Եւ Ըմաղեկին փախստական մնացորդները զար-
կին , ու մինչև ասօր հոն բնակեցան :

Գ Լ · Ե

1 Իր անդրանկութենէն զրկուած Հռուբինին սերունդը մին-
չև գերութիւնը · 9 անոնց բնակութիւնը , ու Հագարա-
ցւոց վրայ ըրած յաղթութիւնը · 11 Գադի որդւոցը զրե-
խաւոր մարդիկը՝ ու բնակութիւնները · 18 Հռուբինեանց ,
Գադեանց , ու Մանասէի կէս ցեղին թիւը ու յաղթա-
թիւնները · 23 Կէս ցեղին բնակութիւնները ու գլխաւոր
մարդիկները · 25 Անոնց գերութիւնը իրենց մեղքին հա-
մար :

1 Եւ Իսրայէլին անդրանիկանը Հռուբինին որդի-
քը · (քանզի *անդրանիկը անիկայ էր · բայց
երբ հօրը անկողինը պղծելուն համար , երի
անդրանկութեան իրաւունքը Իսրայէլի որդւոյն՝
Յովսեփին որդւոցը տրուեցաւ · ու աղգաձա-
2 մարին մէջ անդրանիկին պէս չգրուեցաւ : Իսկ
*Յուդա իր եղբայրներէն զօրաւոր եղաւ · ու
անկէ երիշխաններ ելան · բայց անդրանկութեան
3 իրաւունքը Յովսեփինն էր :) Իսրայէլին ան-
դրանիկանը *Հռուբինին որդիքը՝ Ենովք , Փաղ-
4 ղուս , Եսրոն ու Կարմի էին : Յոէլին որ-
դիքը , անոր որդին Սեմայիա , անոր որդին
5 Գոգ , անոր որդին Սեմէի , Անոր որդին Մի-
քա , անոր որդին Ռեէայիա , անոր որդին Բա-
6 ազ , Անոր որդին Ռէերա , որն որ երոբեսաա-
նի Թագդաթի փաղասար Թագաւորը գերի տա-
7 րաւ · անիկայ Հռուբինեանց իշխանն էր : Եւ
անոր եղբայրները՝ իրենց տոհմերովը երբոր ազ-
գաձամարին մէջ գրուեցան , անոնց գլխաւորը՝
8 Յեհիէլն էր , Եւ բոլը Զաքարիան , Եւ Յոէլի
որդւոյն Սեմայի որդւոյն Ղազգին որդին՝ Բա-

ե Նմն · Լբ · 1 , 5 : խդ · 12 :
* Կամ բայց ասոնք հին բաներ են :
բ Նմն · խդ · 10 , և Նչ · ջ · 15 , և գնտ · խդ · 12 երոբեսաա Յամուէլ :
գ Յես · ժթ · 2 :
դ Յես · ժթ · 5 երոբեսաա Բսիր սուսա :
ե Յես · ժթ · 8 երոբեսաա Բաազեի բներ :
զ Կամ ազգաբանութիւնները
է Ճ գնտ · ժբ · 8 :
ը Ցես ա գնտ · ժե · 8 : Ա · 17 : թ գնտ · բ · 12 :
ի Նմն · խթ · 32 : խթ · 3 :
ժ Նմն · Լե · 22 : խթ · 4 :
ժա Նմն · խբ · 15ի 22 :
ժբ Նմն · խթ · 8 , 10 : Սաղ · ճ · 7 : ճբ · 8 :
ժգ Մ խբ · ե · 2 : Սատ · ք · 6 :
ժդ Նմն · խդ · 8 : Նչ · ջ · 14 : գնտ · խդ · 5 :
ժե Ճ գնտ · ժե · 29 : ժջ · 7 :
ժզ Ցես հմր 17 :

զան • ասիկայ [ր]Ըռոների մէջ , ու անկէ մինչև
9 [ս]Ցարաւ , ու Ռէհէլմեն բնակեցաւ • Եւ ա-
բեղեման կողմը՝ Եփրատ գետէն մինչև անապա-
տը բնակեցաւ • քանզի անոնց անասունները
10 [տ]Գաղաադու երկրին մէջ շատցեր էին : Ու
Սաուղին օրերը՝ անոնք պատերազմ ըրին [ւ]Հա-
գարացոց հետ , որոնք իրենց ձեռքը ինկան •
ու Գաղաադու բոլոր արևելեան կողմերը՝ ա-
նոնց վրաններուն մէջը բնակեցան :
11 Եւ Գադի որդիքը ասոնց դիմացը՝ Կ[ւ]հասա-
նու երկրին մէջ բնակեցան մինչև Սելքա •
12 Գլխաւորը՝ Յովէլ , ու երկրորդը՝ Սափամ ,
ետքը Յանայի , ու Սափատ՝ Բասանի մէջ :
13 Եւ անոնց եղբայրները իրենց ազգաւոհմներուն
համեմատ , Միքայէլ , Մեսուղամ , Սաբէէ ,
Յոլքէ , Յաքան , Զ[ւ]իա , ու Եբեր , եօթն
14 էին : Ասոնք Խուզի որդւոյն Յաքդոմի որ-
դւոյն Յեսիսայի որդւոյն Միքայելի որդւոյն
Գաղաադի որդւոյն Յարոայի որդւոյն [ւ]Հու-
15 բիի որդւոյն Աբիքզէնի որդիքն էին • Անոնց
ազգաւոհմներուն իշխանը՝ Գուռնիի որդւոյն
16 Աբդիէլէն որդին Աքին էր : Եւ անոնք Գա-
ղաադու մէջ , Բասանի ու անոր գիւղաքաղաք-
ներուն մէջ , ու [ր]Սարօնի բոլոր արուարձաննե-
րուն մէջ՝ մինչև անոնց սահմանները բնակեցան :
17 Ամէն ասոնք Յուդայի [ց]Յոթամ թագաւո-
րին օրերը , ու Իսրայէլի [ւ]Երոբոամ թագա-
ւորին օրերը՝ ազգահամարին մէջ գրուեցան :
18 Ռուբինի որդիքը , ու Գադեանք , ու Մա-
նասէի կէս ցեղը՝ քառասունուչորս հազար հօ-
թը հարիւր վեթասուն զօրաւոր , վահան ու
սուր կրող , և աղեղ քաշող , պատերազմ սոր-
ված , ու պատերազմի կռւող մարդիկներ էին :
19 Եւ անոնք [ձ]Հագարացոց , [ճ]Ետուրացոց ,
Նափեսացոց , ու [մ]Նոդաբացոց հետ պատե-
20 բազմ ըրին , Եւ [յ]անոնց յաղթեցին • ու Հա-
գարացիք և բոլոր անոնց հետ եղողները անոնց
ձեռքը տրուեցան • քանզի անոնք պատերազմի
մէջ Աստուծոյ աղաղակեցին , ու անոնց լսեց •
21 վասն զի հաւատ ապաւինեցան : Եւ անոնց անա-
սունները՝ հինսուն հազար ուղտ , ու երկու հա-
րիւր հինսուն հազար ոչխար , ու երկու հազար
22 էշ , և հարիւր հազար մարդ զերի բռնեն • (Քանի-
զի շատերը մեռած ինկան • ինչու որ աս պա-
տերազմը Աստուծմէ էր •) ու մինչև [ն]գերու-
թիւնը՝ անոնց տեղը բնակեցան :
23 Եւ Մանասէի որդւոյդը կէս ցեղը ան երկրին
մէջ բնակեցան , Բասանէն մինչև Բաալհեր-
մոնը , Սանիրը , ու [շ]Հերմոն լեռը • [ո]անոնք բազ-
24 մաթիւ էին : Եւ անոնց ազգաւոհմներուն իշ-
խանները ասոնք էին • Եփեր , Յեսի , Եղիէլ ,
Եզբիէլ , Երեմիա , Ովդուիա ու Յաքդիէլ ,
25 որոնք զօրաւոր՝ քաջ ու անուանի մարդիկներ
էէն , ու իրենց ազգաւոհմներուն իշխաններն
էին :
Եւ իրենց Հայրերուն Աստուծոյն դէմ ա-
պստամբեցան , ու ան երկրին ազգացը [տ]աս-
տուածներուն հետևէն էրկնոտով պոռնկեցան , որ
Աստուած զանոնք անոնց առջևէն բնաջինջ ը-
26 րած էր : Եւ Իսրայէլին Աստուածը՝ Ասորես-
տանի [փ]Փուղ թագաւորին հոգին՝ ու Ասորես-
տանի [թ]Թագղաթ փաղասար թագաւորին հո-
գին գրգռեց , ու Ռուբինեանները , Գադեան-
ները , ու Մանասէին կէս ցեղը գերի բրաւ ,
և զանոնք [հ]Հաղան , ու Քաբորը , ու [ջ]Ա-
բան , ու Գոզնան գետը տարաւ մինչև աս օրս :

ԹԼ. Ը.

1 Ղևիի որդիքը՝ Գերսոն , Կահաթ ու Մե-
2 [ր]բարի էին : Եւ Կահաթին որդիքը՝ Ամրամ ,
3 Իսահառ , Հեբրոն ու Ոզնիէլ էին : Եւ Ամ-
բամին որդիքը՝ Հարոն , Մովսէս ու Մա-
րիամ էին : Ու Հարոնին որդիքը՝ [բ]Նադաբ ,
4 Աբիհու , Եղիազար ու Իթամար էին : Եղիա-
զար Ծնաւ Փինէհէսը , ու Փինէհէս Ծնաւ Ա-
5 բիսուան , Եւ Աբիսուա Ծնաւ Բոկկին , ու
6 Բոկկի Ծնաւ Ոզնի , Եւ Ոզնի Ծնաւ Զարհիան ,
7 ու Զարհիա Ծնաւ Մարիովթը , ու Մարիովթ
Ծնաւ Ամարիան , և Ամարիա Ծնաւ Աքիտոբը ,
8 Ու [դ]Աքիտոբ Ծնաւ Սադոկը , ու [ե]Սադոկ
9 Ծնաւ Աքիմաասը , Եւ Աքիմաաս Ծնաւ Ազա-
10 րիան , ու Ազարիա Ծնաւ Յոհանանը , Եւ Յո-
հանան Ծնաւ Ազարիան • (ասիկայ էր որ Սո-
ղոմոնին Երուսաղէմը շինած [տ]տաճարին մէջ
11 [զ]քահանայութիւն բրաւ •) Ու [է]Ազարիա Ծնաւ
12 Ամարիան , և Ամարիա Ծնաւ Աքիտոբը , Ու
Աքիտոբ Ծնաւ Սադոկը , ու Սադոկ Ծնաւ
13 Սեղդումը , Եւ Սեղդում Ծնաւ Վեղկիան , ու
14 Վեղկիա Ծնաւ Ազարիան , Եւ Ազարիա Ծնաւ
[ը]Սարայիան , ու Սարայիա Ծնաւ Յովսեդե-
15 կը : Եւ Յովսեդեկ գերի գնաց , [թ]երբոր Տէրը՝
Յուդան ու Երուսաղէմը [ժ]Նաբուգոդոնոսորին
ձեռքովը փոխադրեց :
16 Ղևիի որդիքը՝ [ի]Գերսոն , Կահաթ ու Մե-
17 բարի էին : Ու Գերսոնին որդոցը անունները
18 ասոնք էին • Ղոբնի ու Սեմէի : Եւ Կահա-
թին որդիքը՝ Ամրամ , Իսահառ , Հեբրոն ու
19 Ոզնիէլ էին : Մերարիին որդիքը՝ Մոողի ու
Մուսի էին • և ասոնք են Ղևտացւոց տոհմե-
րը իրենց Հայրերուն համեմատ :

ր Ելս • ժէ • 15 , 16 ։
ս Ելս • իբ • 9 ։
տ Ծն • իե • 12 ։
ւ Ելս • ժգ • 11 , 24 ։
փ Պղ • իե • 29 ։
ք Ա թագ • ժե • 5 , 32 ։
օ Ա թագ • ժգ • 19 , 20 ։
ֆ Ա թագ • ժե • 15 ։ Պղ • ա • 31 ։
ց Տես սիր 22 ։
ղ Ասղ • իբ • 4 , 5 ։
ճ Ա թագ • ժե • 29 ։ ժէ • 6 ։
մ Ա թագ • ժէ • 7 ։
յ Ա թագ • ժէ • 19 ։
ն Ա թագ • ժե • 29 ։
շ Ծն • իե • 15 ։ Պղ • ա • 31 ։
ո Ծն • խդ • 11 ։ Նհ • գ • 16 ։ Ա թագ • իդ • 57 ։ Պղ • իդ • 6 ։ Հմր 16 ։
չ Ղղ • ա • 1 ։
պ Ա թագ • իբ • 17 ։
ջ Ա թագ • ժէ • 6 ։ ժը • 11 ։
ռ Ա թագ • ժէ • 27 ։
ս Ա թագ • գ • բ Մն • գ ։
վ Տես բ Մն • իդ • 17 , 18 ։
տ Տես Նգր • է • 3 ։
ր Նեհմ • ժա • 11 ։
ց Ա թագ • իե • 18 ։
փ Նհ • գ • 10 ։ Հմր 1 ։

20 Գերսոնին որդիքը՝ անոր որդին Պ ղրնեի, ա-
21 նոր որդին Յեհի, անոր որդին Զ ովմա, Ը-
նոր որդին Յովաք, անոր որդին Ադդով, անոր
որդին Զ ովա, անոր որդին Յաթրի էր:
22 Կահաթին որդիքը՝ անոր որդին Ամինադաբ,
23 անոր որդին Կորխ, անոր որդին Ասիր, Ընոր
որդին Եղկանա, անոր որդին Եբիասափ, ա-
24 նոր որդին Ասիր, Ընոր որդին Թահաթ, անոր
որդին Ուրիէլ, անոր որդին Ոզիա, ու անոր
25 որդին Սաւուղ էր: Ու Եղկանային որդիքը՝
26 Ամեսայի, Ահիմոթ, Ո- Եղկանա էին. Եղ-
կանային որդիքը՝ անոր որդին Սուփի, ու ա-
27 նոր որդին Նահաթ, Ընոր որդին Եղիաբ, ա-
նոր որդին Յերոամ, անոր որդին Եղկանա էր:
28 Ու Սամուէլին որդիքը, անոր անդրանիկը՝ Յո-
էլ, ու երկրորդը՝ Ահիա էր:
29 Մերարիին որդիքը՝ Մոողի, անոր որդին Պ ո-
ղնին, անոր որդին Սհեմի, անոր որդին Ոզա,
30 Ընոր որդին Սամաա, անոր որդին Հագիա, ա-
նոր որդին Ասայիա էր:
31 Ու ասոնք են որ Դաւիթ երգեցողութեան
պաշտօնին վրայ դրաւ Տէրոջը տանը մէջ՝ տա-
32 պանակին հանգստանալէն ետքը. Ու անոնց
պաշտօնը՝ ժողովքի խորանին առջևը օրհնու-
թիւն երգել էր, մինչև որ Սողոմոն Երուսա-
ղեմի մէջ Տէրոջը տունը չհնոց. ու իրենց կար-
գին համեմատ՝ իրենց պաշտօնին վրայ կը կե-
33 նային: Ու իրենց որդիներովը կեցողները ա-
ստոնք են. Կահաթեանց որդիներէն Երգեցող
Հեմանը՝ Յոէլին որդին, որ ան՝ Սամուէլին
34 որդին, Ու ան՝ Եղկանային որդին, որ ան՝
Յերոամին որդին, որ ան՝ Եղիէլին որդին, որ
35 ան՝ Թոհային որդին, Ու ան՝ Սուփին որդին,
որ ան՝ Եղկանային որդին, որ ան՝ Մահաթին
36 որդին, որ ան՝ Ամեսայիին որդին, Ու ան՝ Եղ-
կանային որդին, որ ան՝ Յոէլին որդին, որ
ան՝ Ազարիային որդին, որ ան՝ Սոփոնիային
37 որդին, Ու ան՝ Թահաթին որդին, որ ան՝ Ա-
սիրին որդին, որ ան՝ Եբիասափին որդին, որ
38 ան՝ Կորխին որդին, Ու ան՝ Իսահարին որդին,
որ ան՝ Կահաթին որդին, որ ան՝ Պ ևնիին որ-
39 դին, որ ան՝ Իսրայէլին որդին էր. Ու անոր
աջ կողմը կայնողը՝ իր եղբայրը Ասափն էր. ո-
Ասաֆ՝ Բարաքիային որդին, որ ան՝ Սամային
40 որդին, Ու ան՝ Միքայէլին որդին, որ ան՝
Բասեիային որդին, որ ան՝ Մղքիային որդին,
41 Ու ան՝ Էթնիին որդին, որ ան՝ Զ արային
42 որդին, որ ան՝ Ադայիային որդին, Ու ան՝ Ե-
թանին որդին, որ ան՝ Զ ամմային որդին, որ
43 ան՝ Սիմէիին որդին, Ու ան՝ Յահէթին որդին,
որ ան՝ Գերսոնին որդին, որ ան՝ Պ ևնիին որդին
44 էր. Ու անոնց եղբայրները՝ Մերարիին որդի-
քը ձախ կողմը կը կայնէին. Էթան՝ Կիսեային
որդին, որ ան՝ Աբդիին որդին, որ ան՝ Մա-
45 լուքին որդին, Ու ան՝ Բասիային որդին, որ
ան՝ Եմասիային որդին, որ ան՝ Պ ևղկիային
46 որդին, Ու ան՝ Եմասիին որդին, որ ան՝ Բա-
47 նիին որդին, որ ան՝ Սամերին որդին, Ու ան՝
Մոողիին որդին, որ ան՝ Մուսիին որդին, որ
ան՝ Մերարիին որդին, որ ան՝ Պ ևնիին որդին
48 էր: Ու անոնց եղբայրները՝ Պ ևտացիք Ա-
տուծոյ տանը խորանին ամէն ծառայութեանը
նուիրուած էին:
49 Հայց Ահարոն ու անոր որդիքը՝ ողջակէզի
սեղանին վրայ ողջակէզ՝ ու խունկի սեղանին
վրայ խունկ կը մատուցանէին, սրբութեանց
սրբութիւնին ամէն գործը կատարելով, ու Ի-
սրայէլին համար քաւութիւն ընելով, ան ամ-
նուն համեմատ՝ որ Աստուծոյ ծառան Մովսէս
50 պատուիրեր էր: Ու Ահարոնին որդիքը ա-
սոնք էին. Ընոր որդին Եղիազար, անոր որ-
51 դին Փենէհէս, անոր որդին Աբիսուա, Ընոր
որդին Ռոկկի, անոր որդին Ոզի, անոր որդին
52 Զ արհիա, Ընոր որդին Մարիովթ, անոր որդին
53 Ամարիա, անոր որդին Աքիտոբ, Ընոր որդին
Սադովք, անոր որդին Աքիմաաս:
54 Ահա կահաթի տոհմին՝ Ահարոնի որդւոցը
բնակութիւնները ասոնք էին՝ իրենց գիւղերովը
ու իրենց սահմաններովը. քանզի ան վիճակը
55 անոնց եղաւ: Հուդայի երկրին մէջ
Քեբրոնը՝ ու անոր շրջակայ արուարձանները
56 անոնց տուին. Հայց ան քաղաքին արտերը
ու անոր գիւղերը՝ Յեփոնեան Քաղեբին տուին:
57 Ու Յուդայի քաղաքներէն՝ Ահարոնի որդւոցը
Քեբրոնը տուին (որ ապաստանի փոքրիկ էր),
ու Լիբնան՝ իր արուարձաններովը, և Եթի-
58 րը ու Եսթեմոան՝ իր արուարձաններովը, Ու
Հոլոնը՝ իր արուարձաններովը, ու Դաբիրը՝
59 իր արուարձաններովը, Ու Ասանը՝ իր արու-
արձաններովը, ու Բեթսամիսը՝ իր արուար-
60 ձաններովը. Ու Բենիամինի ցեղէն Գաբան՝
իր արուարձաններովը, ու Գաղեմիթը՝ իր ա-
րուարձաններովը, և Ընաթովթը՝ իր արուար-
ձաններովը. անոնց տոհմերուն ամէն քաղաք-
ները՝ տասներիք քաղաք էին:
61 Ու ա յ ցեղին տոհմերէն մնացած Կահաթի
որդւոցը՝ Մանասէին կէս ցեղէն՝ վիճակով
տասը քաղաք պրո-էյա:
62 Ու Գերսոնի որդւոցը՝ իրենց տոհմերուն հա-
մեմատ՝ Իսաքարի ցեղէն՝ Ասերի ցեղէն, ու
Նեփթաղիմի ցեղէն, ու Բասանի մէջ Բենիոդ
Մանասէի ցեղէն՝ տասներիք քաղաք պրո-Է-
յա:
63 Մերարիի որդւոցը՝ իրենց տոհմերուն համե-
մատ՝ Ռուբինի ցեղէն, ու Գադի ցեղէն, և
Զ աբուղոնի ցեղէն՝ վիճակով եօթներիկու
քաղաք պրո-էյա:
64 Ու Իսրայէլի որդիքը սա քաղաքները իրենց

ե Ելք. 42:
զ Ես. Հմր 35, 36:
է Ելք. 33: ը Ծնն. Ը. 2:
թ Դա. ԺԲ. 1:
ժ Ել. Ը. 23:
ի Ել. ա. 9:
լ Ել. Է. 7:
խ Ես. իա:
ծ Ես. իա. 11, 12:
կ Ես. ԺԳ. 13; ԺԶ. 13:
հ Ես. իա. 13:
ձ Ես. իա. 15 (ըստ Յօ-
զոն):
ղ Ես. իա. 16 (ըստ Ե-
ւին):
մ Ես. իա. 18 (ըստ Պաղ-
մեն):
յ Ելք. 66:
ն Ես. իա. 5:
շ Ես. իա. 7, 33:

65 արուարձաններովը Կաւատացիներուն տուին : Եւ
Յուդայի որդւոցը ցեղէն , ու Շմաւոնի որ-
դւոցը ցեղէն , ու Բենիամինի որդւոցը ցեղէն՝
վիճակով՝ ասանկ անուններով յիշուած քաղաքները
66 տուին : Եւ ոմանց որդւոցը ցեղին Եփրեմի ցեղէն
67 էր . ոմանց՝ Եփրեմի լեռանը վրայ Սիւ-
քեմը տուին , (որ ապաստանի քաղաքներէն
էր ,) ու անոր արուարձանները , և Գազերը՝ իր
68 արուարձաններովը , Ու Յեկմամը՝ իր արուար-
ձաններովը , և Բեթհորոնը՝ իր արուարձան-
69 ներովը , Ու Այիղոնը՝ իր արուարձաններովը ,
70 և Գեթրեմմոնը՝ իր արուարձաններովը . Ու
Մանասէի կէս ցեղէն Ները՝ իր արուարձան-
ներովը , և Յեղդաամը՝ իր արուարձաններովը՝
Կահաթի որդւոցը մնացած տոհմին պատ-
71 Գերսոնի որդւոյը՝ Մանասէի կէս ցեղէն
տոհմին Բասանի մէջ Գոլհանը՝ իր արուար-
ձաններովը , ու Աստարովթը՝ իր արուարձան-
72 ներովը . Եւ Իսաքարի ցեղէն Կադէսը՝ իր ա-
րուարձաններովը , Դաբարաթը՝ իր արուար-
73 ձաններովը , Ու Յարմոլթը՝ իր արուարձանն-
74 րովը , և Ընամը՝ իր արուարձաններովը . Ու
Ասերի ցեղէն Մասաղը՝ իր արուարձաններովը ,
75 և Աբդոնը՝ իր արուարձաններովը , Ու Հու-
կոկը՝ իր արուարձաններովը , և Բոորը՝ իր ա-
76 րուարձաններովը . Ու Նեփթաղիմի ցեղէն Գա-
լիլեայի մէջ Կադէսը՝ իր արուարձաններովը ,
և Համմոնը՝ իր արուարձաններովը , ու Կա-
րիաթեմը՝ իր արուարձաններովը պատ-
77 Եւ մնացածներուն՝ այսինքն Մերարիի որ-
դւոցը՝ Զաբուղոնի ցեղէն Ռիմոնը՝ իր արուա-
րձաններովը , Թաբորը՝ իր արուարձաններովը .
78 Ու Երիքովի Յորդանանէ անդին կողմը՝ Հոր-
դանանէ արեւելեան կողմը՝ Ռուբենի ցեղէն
անապատի մէջ Բոսորը՝ իր արուարձաններովը ,
79 ու Յասսան՝ իր արուարձաններովը , Եւ Կա-
դեմոթը՝ իր արուարձաններովը , ու Մեփաա-
80 թը՝ իր արուարձաններովը . Եւ Գադի ցեղէն՝
Գաղաադի մէջ Ռամոթը՝ իր արուարձաննե-
րովը , ու Մանայիմը՝ իր արուարձաններովը ,
81 Ու Եսեբոնը՝ իր արուարձաններովը , և Յա-
զերը՝ իր արուարձաններովը պատ-

ԳԼՈՒԽ Ի

1 Իսաքարի , 6 Բենիամինի , 13 Նեփթաղիմի , 14 Մանա-
սէի , 20 , 24 ու Եփրեմի որդիքը , 21 Եփրեմին կրած
նեղութիւնը Գեթի մարդոցմէ : 23 Բարիա կը ծնանի ա-
նոր , 28 Եփրեմացոց բնակութիւնները , 30 Ասերի որդի-
քը :

1 Եւ Իսաքարի որդիքը՝ Թովղա , ու Փուա ,
2 ԵՒ Յասուբ ու Սամրոն՝ չորս էին : Եւ
Թովղային որդիքը՝ Ոզի , ու Հռափայիա , և
Յերիէլ , ու Յեմաի , և Յեքսամ , ու Սա-
մուէլ՝ իրենց հօրը Թովղային տանը իշխան-
ները , ու իրենց ազգին մէջ զօրաւոր կտրիճներ
էին . Դասիքին օրերը՝ Հանոց թիւը քսան-
3 ուերկու հազար վեց հարիւր էր : Եւ Ոզիին
որդիքը՝ Յեզերիա , ու Յեզերիային որդիքը՝
Միքայէլ , և Ովբդիա , ու Յոէլ , ու Ցե-
սիա՝ հինգ էին , Ե ամէնն ալ իշխաններ էին .
4 Ու անոնց հետ՝ անոնց ցեղին ու ազգատոհմին
մէջ պատերազմի շարուող երսուներեքից հազար
զօրք կար . քանզի անոնց կիներն ու որդինե-
5 րը շատ էին : Եւ անոնց եղբայրները Իսա-
քարին բոլոր տոհմերուն մէջ զօրաւոր կտրիճ-
ներ ըլլալով՝ իրենց ազգահամարին համեմատ՝
ամէնը ութսունուեօթը հազար էին :
6 Բենիամինի որդիքը՝ Բաղա , Բեքր ու Յե-
7 դիէլ՝ երեք էին : Եւ Բաղային որդիքը՝ Ես-
բոն , Ոզի , Ոզիէլ , Յերիմոթ ու Իրի՝ հ-
րինց ազգատոհմին իշխանները ու զօրաւոր կըտ-
րիճները՝ հինգ էին . և անոնց ազգահամարին
մէջ գրուածները՝ քսանուերկու հազար երսուն-
8 ուչորս հոգի էին : Ու Բեքրին որդիքը՝ Զա-
միրա , Յոաս , Եղիազար , Եղիոէնայի ,
Ամրի , Յերիմոթ , Աբիա , Անաթոթի , ու
Գադմիէլ էին . ասոնք ամէնը Բեքրին որդիքն
9 էին : Եւ անոնց ազգահամարին մէջ իրենց ազ-
գատոհմներուն իշխանները՝ ու զօրաւոր կտրիճ-
ներ ըլլալով՝ քսան հազար երկու հարիւր հո-
10 գի կար : Եւ Յեդիէլի որդին՝ Բաղաան , ու
Բաղաանին որդիքը՝ Ենուս , Բենիամին , Ամոզ ,
Քանանա , Զեթան , Թարսիս ու Աքիսաար
11 էին : Ասոնք ամէնը Յեդիէլին որդիքը՝ իրենց
տոհմերուն իշխանները՝ ու զօրաւոր կտրիճներ
էին . ու տասնուեօթը հազար երկու հարիւր
12 պատերազմի ելլող հոգի էին : Եւ Ուպիմ
ու Ափիմ՝ Իրիի որդիքն էին , Հուսիմին ալ
Ահերին որդին էր :
13 Նեփթաղիմի որդիքը՝ Յասիէլ , Գունի ,
Յասեր ու Սեղղում՝ Բաղային որդիքն էին :
14 Մանասէի որդիքը՝ Ասրիէլ , որ ընտիկայ էր
ինկնը ծնաւ . ու անոր Ասորի հարճը՝ Գաղաա-
15 դին հայրը Մաքիրը ծնաւ : Եւ Մաքիր իրեն
կնիկ առաւ Ափիմին ու Սուպիմին քոյրը՝ որուն
անունը Մաաքա էր , — ու երկրորդին անունը
Սալպաատ էր . և Սալպաատին աղջիկներ ծը-
16 նան : Ու Մաքիրին կնիկը Մաաքա որդի մը
ծնաւ , և անոր անունը փարէս կոչեց . ու ա-
նոր եղբօրը անունը Սարէս էր , և անոր որդի-
17 ները՝ Ուղամ ու Թոկամ էին : Եւ Ուղամի որ-
դին՝ Բեդան էր . Մանասէի որդւոյն Մա-
քիրի որդւոյն Գաղաադին որդիքը ասոնք էին :
18 Ու անոր քոյրը Մաղեքեթ ծնաւ Իսուդը ,
19 Եբիեզերը ու Մաալան : Եւ Սեմիդայի որ-
դիքը՝ Եքիան , Սիւքեմ , Պաղեհի ու Ընիամ
էին :
20 Ու Եփրեմի որդիքը՝ Սուտաղա , (և անոր

— Ելմ. 61 ։
ա Ես. իա. 21 ։
բ Տես Ես. իա. 22—35 ։
գ Ծն. խզ. 13 ։ Թագ. իկ. 23 ։
դ Ի Թագ. իբ. 1 , 2 ։ Պշ. իէ. 1 ։
ե Ծն. խզ. 21 ։ Թագ. իզ. 38 ։ Պշ. ը. 1 , լէ ։
զ Թագ. իզ. 39 ։ Ըստ Սու-
փամ ։
է Թագ. իզ. 38 ։ Ըստ Ե-
քիամ ։
ը Ծն. խզ. 24 ։ Ըստ Սիւ-
զեմ ։
թ Թագ. ժբ. 11 ։
ժ Թագ. իզ. 30 ։ Ըստ Ար-
զեր ։
ի Թագ. իզ. 35 ։

որդին Խարադ ։ ու անոր որդին Թաւաթ ։ ու անոր որդին Եղեադա ։ և անոր որդին Թաւաթ ։
21 Ու անոր որդին Օգարադ ։ և անոր որդին Սուաղա ։) նաև Եղիր ։ ու Եղիադ էին ։ ու զանոնք՝ ան երկրին մէջ Գեթացիք մեռցուցին ։ քանզի անոնց անասուններըն առնելու
22 իջան ։ Ու անոնց Հայրը Եփրեմ՝ շատ օրեր սուգ բռնեց ։ ու անոր եղբայրները գանիկայ
23 մխիթարելու գացին ։ Ու անիկայ իր կնկանը մտաւ ։ ու անիկայ յղանալով որդի մը ծնաւ ։ և անոր անունը *Բարիա կոչեց ։ վասն զի իր տանը
24 վրայ չարիք եկած էր ։ Ու անոր աղջիկը Սէերա էր ։ ասիկայ՝ վարի ու վերի Բեթորոնը ,
25 ու Ոզան սէերան շինեց ։ Ու անոր որդին Հռեփափ , ու Հռասէփ , ու անոր որդին Թահէղ ,
26 և անոր որդին Թահան , Ընոր որդին Պաղդան , անոր որդին Աիւսդ , անոր որդին Եղիսամա ,
27 Ընոր որդին †Եսուէ , ո՝ անոր որդին
28 Յեսու էր ։ Ու անոնց կալուածքները ու բնակութիւնները ասոնք էին ։ Բեթէլը ու անոր գեղերը , ու արեւելեան կողմէն †Նաարանը , և արեւմտեան կողմէն Գազերը ու անոր գեղերը , և Սիւքեմը ու անոր գեղերը , մինչև Գազա
29 ու անոր գեղերը ։ Ու †Մանասէի որդւոցը սահմաններուն քովը՝ Բեթսանը ու անոր գեղերը , Թաանաքը ու անոր գեղերը , †Մակեդդովը ու անոր գեղերը , Դովերը ու անոր գեղերը ։ Իսրայէլի որդւոյն Յովսեփին որդիքը ասոնց մէջ կը բնակէին ։
30 †Ասերի որդիքը՝ Յեմնա , Յեսուա , Յեսուի
31 ու Բարիա , և անոնց քոյրը Սարա էր ։ Ու Բարիային որդիքը՝ Բարեր ու Մեղքիել էին ։
32 ասիկայ Բարսայիթի Հայրն էր ։ Ու Բարեր ծնաւ Յափաղեթը , Սոմերը , և Քոթիամը , ու
33 անոնց քոյրը Սողան ։ Ու Յափաղեթին որդիքը՝ Փասաք , Համայել ու Ասուաթի էին ։
34 Յափաղեթին որդիքը ասոնք էին ։ Ու Սոմերին որդիքը՝ Ախի , Հռոհգա , Ովբա ու Ե-
35 լամ էին ։ Ու անոր եղբօրը Հելեմին որդիքը՝ Սոփիա , Յամնա , Սելես և Ամաղ էին ։
36 Սոփիային որդիքը՝ Սուա , Ընտափար , Սուալ ,
37 Բերի , Յեմրա , Բասար , Ոդէ , Սամմա ,
38 Սաղիսա , Յիթրան և Բէերա ։ Ու Յեթերին
39 որդիքը՝ Յեփոնէ , Փասփա և Արա էին ։ Ու Ուլլայի որդիքը՝ Արահ , Ընիէլ ու Հռասիա էին ։ Ասոնք ամէնը Ասերի որդիքն էին , ու իրենց ազգաւոհմիներուն իշխաններն էին , ընտիր ու զօրաւոր կարճներ , և գլխաւոր իշխաններ էին ։ ու անոնց ազգահամարին մէջ պատերազմական զօրաց թիւը քսանուվեց հազար մարդ էր ։

Գ Լ · Ը

1 Բենիամինի որդիքը , ու անոր գլխաւոր մարդիկները ,
33 Սաւուղին ու Յովնաթանին ազգաբանութիւնը ։

1 Ո Բենիամին ծնաւ իր անդրանիկը †Բաղան ,
2 երկրորդը՝ Ասբէլը , երրորդը՝ Ասան , Չորթորդը՝ Նովան , ու Հինգերորդը՝ Իասիան ։ Ու
3 Բաղային որդիքը՝ †Ադար , Գերա , Աբիուդ ,
4 Աբիսուա , Նեեման , Աքոա , (5) Գերա ,
6 *Սուփան և Հուրամ էին ։ Ու Աքոադի որդիքը ասոնք էին , Ե Գաբայի բնակիչացը իշխաններըն ասոնք էին , ու զանոնք ‡Մանահաթի փոխադրողը Գերա · ասիկայ Ոզան ու Ախիհուդ ծնաւ ։ Ու Սահարիմ զանոնք խրկելէն
8 ետքը՝ Մոաբի երկրին մէջ պատանիներ ծնաւ ։
9 ո՝ անոր կնիկները՝ Հոդեսէն՝ Յոբաբը , Սաբիան ,
10 Մեսան , Մելքամը , Յեհուսը , Սեքիան ու Մարման ծնաւ ։ ասոնք անոր որդիքը՝ ո՝ տոհ-
11 մերու իշխաններ էին ։ Ու Հուսիմէն՝ Աբիտոբ ու Եղպաաղը ծնաւ ։ Ու Եղպաաղին որդիքը՝ Եբեր , Միսաամ ու ‡Սամեր , (ա-
13 սիկայ Ովնոմը , Ղոդը՝ ու անոր գեղերը շի-
14 նեց ։) Ու Բարիա ու Սեմա էին · ասոնք Այիղոնի բնակիչ տոհմերուն իշխաններն էին · ո՝
15 ասոնք վռնտացին Գեթի բնակիչները ։ Ու
16 ||Ասբով , Սոմսկի , Յերիմոթ , Օգարադիա ,
17 Ադաբ , Եդեր , Միքայէլ , Յեսփա , ու Յովքա՝ Բարիայի որդիքն էին ։ Ու Օգարադիա ,
18 Իսուղամ , Ասլսկի , Վաբեր , Յեսամարի ,
19 Յեզղիա և Յորաք՝ Եղպաաղի որդիքն էին ։
Ու Յակիմ , Օքբրի , Օգարդի , (20) Եղիէնայի ,
21 Սաղեթի , Եղղիել , Ադայիա , Բարեա և Սա-
22 մարաթ՝ Սեմեհի որդիքն էին ։ Ու Յեսփան ,
23 Եբեր , Եղղիել Աբդոն , Օքբրի , Ենան , (24) Ա-
25 նանիա , Եղամ , Ենթոթեփեա , Յեփադիա
26 ու Փանուէլ՝ Սոմսկիի որդիքն էին ։ Ու Սամ-
27 սարի , Սահարիա , Թոթողիա , Յարասիա , Ա-
28 ղիա և Օքբրի՝ Յերոամի որդիքն էին ։ Ասոնք իրենց տոհմերուն համեմատ՝ նահապետներ ո՝ իշխաններ էին , ու Երուսաղէմի մէջ կը բնակէին ։
29 Ու †Գաբաւոնի մէջ՝ Գաբաւոնի Հայրը կը բնակէր · ու անոր կնկանը անունը Մաաքա
30 էր · Ու անոր անդրանիկ որդին Աբդոն էր ·
31 ետքը Սուր , Կիս , Բաալ , Նադաբ , Գե-
32 դոր , Աքիով ու Հոզաբար էին ։ Ու Մակեղոթի ծնաւ ‖Սամաա · ու ասոնք ալ իրենց եղբայրներուն դիմացը Երուսաղէմի մէջ իրենց եղբայրներուն հետ բնակեցան ։
33 Ու †Ներ ծնաւ Կիսը , ու Կիս ծնաւ Սաուղը , և Սաուղ ծնաւ Յովնաթանը , Մեղքիսուէն , Աբինադաբը ու ‖Եսբաաղը ։ Ու
34 Յովնաթանի որդին *Մերիբաալ էր · ու Մերիբաալ ծնաւ †Միքան ։ Ու Միքայի որդիքը՝
35

* ՚ի՝ չարիքի մէջ ։
† Ծնաւ · ժբ · 9 , 17 ։
‡ Յես · ժղ · 7 ։
§ Յես · ժէ · 7 ։
¶ Յես · ժէ · 11 ։
# Ելս · խղ · 17 , Ծնաւ · իղ · 44 ։
¤ Ելս · խղ · 21 ։ Ծնաւ · իղ · 38 ։ Գվ · է · 6 ։
† Կամ Ըրեդ · Ելս · խղ · 21 ։
‖ Ծնաւ · իղ · 39 ՚ի ըսուսէ Սաւսփամ ։ Տես գվ · է · 12 ։
‡ Կամ Սամեր ,
‖ Կամ անոր եղբայրները ,
¤ Գվ · ի · 35 ։
† Գվ · ի · 37 ՚ի ըսուսէ Օգաքարիա ։
¤ Գվ · ի · 38 ՚ի ըսուսէ Սամմաա ։
ա Ծնագ · ժդ · 51 ։
¶ բ Ծնագ · բ · 8 ՚ի ըսուսէ Յեբուսէացի ։
¤ բ Ծնագ · գ · 4 ։ ի · 6 , 10 ՚ի ըսուսէ Մեմփիբոսթէ ։
† բ Ծնագ · ի · 12

փիթօն , Մելէք , Թաարէ ու Ենքազ էին :
36 Եւ Ենքազ ծնաւ Յոհադան , ու Յոհադա ծնաւ Թաղեմէթը , Ըզմաւթը ու Ենամբրին .
37 և Ենամբրի ծնաւ Մոսան . Եւ Մոսա ծնաւ Բանասան . անոր որդին Ռափայա , անոր որդին
38 Եղեասա , ու անոր որդին Ազել էր : Եւ Ազել վեց որդի ունէր . և անոնց անուններն ասոնք են . Եզրիկամ , Խոքերու , Իսմայէլ , Սաարիա , Ենդիա ու Ենան . ասոնք ամէնը՝
39 Ազելին որդիքն էին : Եւ անոր եղբօրը՝ Ենսէկին որդիքը՝ անդրանիկը Ուղամ , երկրորդը
40 Յեուս , երրորդը Եղելիփաղէտ էր : Եւ Ուղամին որդիքը զօրաւոր կարճձներ ու աղեղնաւորներ էին . և անոնք շատ որդիներ ու թոռներ ունէին , հարիւր հիսունի չափ . ասոնք ամէնը Բենիամինի որդւոցմէ էին :

ԳԼՈՒԽ Թ

1 Իսրայէլի ու Յուդայի արձանագրութիւնը . 2 Իսրայէլացիք , 10 քահանաները , 14 Ղեւտացիները ու Նախանայիները՝ որոնք Երուսաղէմի մէջ բնակեցան : 27 Ղեւտացւոց մէկ քանիներուն պաշտօնը : 35 Սաուղին ու Յովնաթանին ազգաբանութիւնը :

1 Ամբողջ Իսրայէլացիք արձանագրուած էին . և ահա Իսրայէլի ու Յուդայի թագաւորաց գրքին մէջը գրուած էին . և իրենց անօրէնութեանը համար Բաբիլոն գերի տարուեցան :
2 Եւ անոնց կալուածքներուն մէջ՝ անոնց քաղաքներուն մէջ առաջ բնակողները՝ Իսրայէլացիներէն , քահանաներէն , Ղեւտացիներէն և
3 Նախանայիմներէն ասոնք էին : Եւ Երուսաղէմի մէջ՝ Յուդայի որդւոցմէ , Բենիամինի որդւոցմէ , Եփրեմի ու Մանասէի որդւոցմէ
4 բնակեցան . Յուդայի որդւոյն Փարեսին որդիներէն՝ Բանիի որդւոյն Իմրիի որդւոյն Ամրիի
5 որդւոյն Ամիուդին որդին Ուղթայէն : Եւ Սիլօնացիներէն՝ անոր անդրանիկը Ասայիա , ու
6 անոր որդիքը : Եւ Զարայի որդւոցմէ՝ Յեուէլ , ու անոնց եղբայրները՝ վեց հարիւր հիսուն
7 հոգի : Եւ Բենիամինի որդւոցմէ՝ Սաանուայի որդւոյն Ոդուիայի որդւոյն Մեսուղամին որդի
8 դին Սաղու : Եւ Երոհամին որդին Ենքնիա , ու Ուզզիի որդւոյն Ոգնին որդին Ղէա , ու Ենքնիայի որդւոյն Ռագուելի որդւոյն Սափատ
9 իայէն որդին Մեսուղամ , Եւ անոնց եղբայրները իրենց ցեղերուն համեմատ՝ ինը հարիւր հիսունուվեց հոգի . ասոնք բոլոր մարդիկները իրենց տոհմերուն նահապետներն էին :
10 Եւ քահանաներէն՝ Յեդայիա , Յոյարիբ ,
11 ու Յաքին , Եւ Սաուէդոյ տանը վերակացու՝ Ազիտոբի որդւոյն Մարիոթի որդւոյն Սադոկի որդւոյն Մեսուղամի որդւոյն Ենղղիա-
12 յին որդին Ազարիան , Եւ Մելքիայի որդւոյն Փասուրի որդւոյն Յերոամին որդին Ադայիան ,

ու Ենմերի որդւոյն Մեսեղամոթի որդւոյն Մեսուղամի որդւոյն Ենզերայի որդւոյն Ադիելին
13 որդին Մասէն , Եւ անոնց եղբայրները իրենց տոհմերուն իշխանները՝ հազար եօթը հարիւր վաթսուն զօրաւոր կարիճներ՝ Սաուէդոյ տանը գործքին ծառայութեանը մէջ էին :
14 Եւ Ղեւտացիներէն՝ Մերարիի որդւոցմէն՝ Սասբիայի որդւոյն Ենզրիկամի որդւոյն Սուբին
15 որդին Սեմայիա , Եւ Բակբակար , ու Երէս , և Գալալ , ու Սասիի որդւոյն Ոգբի որդւոյն Միքայէլի որդին Մաթանիան , Եւ Իդիթունի որդւոյն Գալալի որդւոյն Սեմայիայի որդին Բդիան , ու Ենղկանայի որդւոյն Սասայի որդին Խարաբիան , որ Նետոփաթացի
17 ցւոց գեղերուն մէջ կը բնակէր : Եւ դռնապաններն՝ Սեղղում , Ակկուբ , Տելմոն , և Ազիման , ու անոնց եղբայրները . ասոնց վերակացուն
18 ցուն Սեղղումն էր : Մինչև հոս թագաւորին դուռը կը կայնէին՝ որ արեւելեան կողմն է . ասոնք Ղեւիի որդւոցը բանակներուն դռնապաններն էին :
19 Եւ Կորխի որդւոյն Ենբիասափի որդւոյն Կորէին որդին Սեղղում , ու անոր եղբայրները՝ անոր հօրը տունէն եղող Կորխացիները՝ ծառայութեան գործքին վրայ էին , ու խորանին սեմերուն պահապանութիւնը կ՚ընէին . և անոնց հայրերը Տէրոջը բանակին մէջ դրան
20 պահպանութիւնը կ՚ընէին : Եւ Ենղեազարի որդին Փենեհէսը առաջ անոնց վրայ իշխան էր ,
21 ո՞ Տէրը անոր հետ էր : Մասեղամիայի որդին Զաքարիան՝ ժողովքի խորանին դրանը պահա-
22 պան էր : Դռներուն մէջը պահապան-ըլլալու համար բոլոր դռնապան ընտրուածներն՝ երկու հարիւր տասներկու հոգի էին . ասոնք իրենց գեղերուն մէջը ազգահամարի մէջ գրուեցան . Դաւիթը ու Սամուէլ հաստատեցին
23 զանոնք իրենց պաշտօնին վրայ դրին : Եւ ասոնք ու անոնց որդիքը՝ Տէրոջը տանը՝ այսինքն խորանի տանը դռներուն քովը փոխադարձակա-
24 պահապան-ըլլալ կ՚ընէին : Դռնապանները չորս կողմերը կը կայնէին . արեւելեան , արեւմտեան ,
25 հիւսիսային ու հարաւային կողմերը : Եւ գեղերու մէջ եղող անոնց եղբայրները ատեն ատեն կու գային , ու եօթնական օր անոնց հետ
26 կ՚ըլլային : Վասնզի ան չորս գլխաւոր դռնապանները միշտ իրենց պաշտօնին մէջ՝ սենեկապետներուն վրայ ու Սաուէդոյ
27 տանը գանձերուն վրայ էին . Եւ գիշերը Սաուէդոյ տանը բոլորտիքը կը կեցնային . քանզի պահպանութիւնը անոնց վրայ էր . և առտուն
28 առտուն դանիկայ անոնք պիտի բանային : Եւ պաշտօնի անօթներուն վերակացուները անոնցմէ էին . քանզի գանոնք համրանքով ներս կը բե-
29 րէին , ու համրանքով դուրս կը հանէին : Եւ ոմանք ամանեղերուն , ու սրբարանին բոլոր գոր-

---

ա Գլ. թ. 43 [Ըստ Ուափայա :

— Նեղ. բ. 59 :

բ Նեղ. բ. 70 : Նեհեմ. է. 73 :

գ Յես. թ. 27 : Նեղ. բ. 43 : է. 20 :

դ Նեհեմ. ժա. 1 :

* Այս Անելամանները՝

ե Նեհեմ. ժա. 10, ԼԶ :

զ Այս հիմա

է Գծ. ի. 1, 2 :

ը Գծ. ի. 6 :

թ ա Գծագ. ի. 9 :

ժ Գլ. իդ. 1, 2 :

ժա Գծագ. ժա. 5 :

Ծիքներուն , և նաշիհին , ու գինիին , ու ե-
ղէն , և կնդրուկին , ու համեմներուն վերա-
30 կացուներըը անոնցմէ էին : Նե Համեմներուն
բաղադրութեամբը եղող չինողներըը՝ քահանայից
31 որդիներէն էին : Ու Ղևտացիներէն՝ Կորխայի
Սեղոմ-ին անդրանիկը Մատաթիան՝ Տապակի
32 գործքին վերակացուն էր : Նե Հառաքաւորու-
թիւն Հացին վերակացուներըը անոնց եղբայր-
ներէն՝ Կահաթացւոց որդիներէն էին , որ զա-
33 նիկայ շաբաթիէ շաբաթի պատրաստէն : Ու ա-
նոնք՝ այսինքն՝ Ղևտացւոց տօհմերուն իշխան-
ներըը՝ Երգիչներըը էին . և անհատներուն մէջը
կը նոպէէն , ո— ուրիշ գործ մը չունէին . քան-
զի ցորեկ ու գիշեր աս պաշտօնով զբաղած
34 էին : Նա՝ Ղևտացւոց տօհմերուն իշխաններըը՝
իրենց ցեղերուն համեմատ իշխաններ էին . ա-
նոնք Երուսաղէմի մէջ կը բնակէէին :
35 Նե Գաբաւոնի մէջ Գաբաւոնին հայրը՝
Եհիէլը կը բնակէր . ու անոր կնկանը անունը
36 Մաաքա էր . Նե անոր անդրանիկ որդին Աբ-
դօն էր . ետքը Սուր , Կիս , Բաաղ , Նէր ,
37 Նադաբ , Գեդոր , Ախիով , Զաքարիա և
38 Մակելոթ էին : Ու Մակելոթ Շմեաա ծնաւ . Ա-
նոնք ալ իրենց եղբայրներուն դի-
մացը՝ Երուսաղէմի մէջ իրենց եղբայրներուն
հետ բնակէցան :
39 Նե Նէր ծնաւ Կիսը , ու Կիս ծնաւ
Սաուղը , և Սաուղ ծնաւ Յովնաթանը ,
Մեղքիսաւէն , Աբինադաբը ու Եսբաաղը :
40 Նե Յովնաթանին որդին Մերիբաալ էր . ու
41 Մերիբաալ ծնաւ Միքան : Նե Միքային որ-
դիքը՝ Փիթօն , Մելէք , Թարէա , Ահազ ,
42 էին : Նե Ահազ ծնաւ Յովադան , ու Յո-
վադա ծնաւ Ալեմեթը , Ազմաւթը ու
43 Զամբրին . և Զամբրի ծնաւ Մոսան . Ու
Մոսա ծնաւ Բանաան . անոր որդին Փաթա-
յիա , անոր որդին Եղեասա , ո— անոր որդին
44 Եսէլ էր : Ու Եսէլ մէկ որդի ունէր . և ա-
նոնց անունները սաներ են . Եզրիկամ , Բոքե-
րու , Իսմայէլ , Սաարիա , Ովբդիա ու Ենան .
Եսելին որդիքը սաներ էին :

Գ Լ · Ժ

1 Սաուղին յայտնութիւն ու մահը : 8 Փղշտացիք Սաուղ-
ին վրայ յարձակման հանդէսը կը կատարեն : 11 Գա-
դատու Յաբիսի բնակիչներուն՝ Սաուղին ու անոր որ-
դւոցը յուղարկած տէրը : 13 Սաուղին մեղքը՝ որուն հա-
մար ինքզինքը անկէ վերցուց , ու Դաւիթին գաթ-
նաւ :

1 Նե ¹Փղշտացիք Իսրայէլի հետ պատերազմ
ըրին . ու Իսրայէլի մարդիկները փղշտա-
ցւոց առջեւէն փախան , ու Գեղբուէ լեռանը
2 վրայ *վիրաւորուած ինկան : Նե Փղշտացիք
Սաուղին ու անոր որդւոցը հետեւեն հասան .
ու Փղշտացիք Սաուղին որդիքը՝ Յովնաթանը ,

3 ²Աբինադաբը ու Մեղքիսաւէն զարկին : Նե
պատերազմը Սաուղին վրայ սաստկացաւ . ու
աղեղնաւորները զանիկայ գտան , ու ազեղնա-
4 ւորներէն վիրաւորուեցաւ : Նե Սաուղ իր կա-
պարճակիրին ըսաւ . Սուրդ քաշէ , ու անով
զիս խոցէ . չըլլայ որ սա անթլփատները գան ,
ու զիս ծաղր ընեն . բայց կապարճակիրը չու-
զեց . քանզի շատ վախցաւ : Նե Սաուղ
5 սուրը առաւ , ու անոր վրայ ինկաւ : Նե ա-
նոր կապարճակիրը Սաուղին մեռնիլը տեսնե-
լով՝ ան ալ իր սուրին վրայ ինկաւ ու մեռաւ :
6 Եյսպէս մեռաւ Սաուղ՝ ու անոր իրեք որդի-
քը . անոր բոլոր տունն ալ մէկտեղ մեռաւ :
7 Ու Հովիտին մէջը եղող բոլոր Իսրայէլի մար-
դիկները՝ անոնց փախչիլը , և Սաուղին ու ա-
նոր որդւոցը մեռնիլը տեսնելով , իրենց քաղաք-
ները թողուցին փախան . և Փղշտացիք եկան ,
ու անոնց մէջը բնակեցան :
8 Նե Հետեւեալ օրը Փղշտացիք եկան , որ մե-
ռելները մերկացընեն . ու Սաուղը և անոր
որդիները Գեղբուէ լեռան վրայ ինկած գտան .
9 Ու զանիկայ մերկացուցին , և անոր գլուխը ու
զէնքերը առին . ու փղշտացւոց երկրին չորս
կողմը՝ իրենց կուռքերուն ու ժողովուրդին՝ աս
քառնչութիւնը տանիլ համար խրկեցին .
10 կոկեն : ³Նե անոր զէնքերը՝ իրենց աստուծոյն
տունը դրին , ու անոր գլուխը Դագոնի տանը
մէջ գամեցին :
11 Նե Գաղաատու Յաբիսի բոլոր բնակիչները
երբոր լսեցին ան ամէնը՝ որ Փղշտացիք Սաուղ-
12 ին ըրած էին , Բոլոր զօրաւոր մարդիկները
ոտք եղան , և Սաուղին մարմինը ու անոր որ-
դւոցը մարմինները վերցուցին , և զանոնք Յա-
բիս բերին . և անոնց ոսկորները Յաբիսի մէջ
բնենկիին տակը թաղեցին , ու եօթը օր ծոմ
պահեցին :
13 Եյսպէս մեռաւ Սաուղ՝ Տէրոջը դէմ ըրած
ապստամբութեան մեղքին համար . որովհետև
⁴Տէրոջը խօսքը չպահեց , ու նաև ⁵հմուտ փերա-
14 ոնց ⁶բան հարցնելու համար , Ու Տէրոջը
չհարցուց . ուստի Տէրը զանիկայ մեռցուց ,
ու Հեթազաւորութիւնը Յեսսէի որդւոյն Դա-
ւիթին դարձուց :

Գ Լ · Ժ Ե

1 Դաւիթի բոլոր ժողովուրդին համաձայնութեամբ Վերբոնի մէջ
թագաւոր կ՚ըլլայ . 4 Հովսաբին թագաւորութեամբը Հերու-
սաղէմներէն Աբեղին բերդը կառնէ : 10 Դաւիթին զօրաւոր
մարդոցը անուանները :

1 Նե ⁷Բոլոր Իսրայէլը Դաւիթին քովը Վեբ-
րոնի մէջ ժողովուեցան , ու ըսին . Ընդ
2 մենք քու ոսկորդ ու քու մարմինդ ենք : Նե
ասկէ առաջ ալ երբոր Սաուղը թագաւոր էր ,
Իսրայէլը դուրս հանողը ու ներս բերողը դուն

ա Նէ· Ը· 23 ; ԼԵ· ։
բ Գէ· բ· 5 ; ՁԲ· 21 ։
գ Գէ· իգ· 8 ։
դ Գէ· ՁՂ· 31 ; իե· 1 ։
ե Գէ· Ը· 29 ։
զ Գէ· Ը· 33 ։
է Գէ· Ը· 35 ։
— ը ՅԹագ · լը· 1, 2,
* Կամ սպանուած

թ ը ՅԹագ · ժգ· 49 ՝Ըսուխ
Հետաւ ։
ժ ը ՅԹագ · Լը· 10 ։
ի ը ՅԹագ · ԺՁ· 13 ; ԺԸ·
23 ։
ձ ը ՅԹագ · իբ· 7 ։
ղ ը ՅԹագ · ԺԸ· 28; իՀ ՅԹագ ·
Ձ· 9, 10 ; Ե· 3 ։
— Հ ՅԹագ · Ե· 1 ։

էր • ու քու Տէր Աստուածդ քեզի բսաւ • Իմ ժողովուրդս Իսրայէլը դուն պիտի [բ]հովուես՝ ու իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին վրայ դուն իշ-
3 խան պիտի ըլլաս : Ես Իսրայէլի բոլոր ծերերը Վհերրոն եկան թագաւորին • ու Դաւիթ Վհերրոնի մէջ Տէրոջը առջևը անոնց հետ դաշնակ-
ցութիւն բսաւ • ու [գ]անոնք Դաւիթը Իսրայէլի վրայ թագաւոր օծեցին ՝ ինչպէս որ Տէրը [դ]Սամուելին ձեռքովը խոսեր էր :
4 Ես Դաւիթ բոլոր Իսրայէլի հետ [ե]Երուսաղէմ՝ այսինքն Յեբուս գնաց • հոն՝ ան երկրին բնակիչները՝ Յեբուսացիք կը [զ]նայէին :
5 Ես Յեբուսի բնակիչները Դաւիթին ըսին • Հոս պիտի չմտնես • բայց Դաւիթ առաւ Սիօնին բերդը ՝ (որ Դաւիթին քաղաքը կը [է]ոչ-[ը] :)
6 Ու Դաւիթ բսաւ • Ո՛վ որ Յեբուսացիները առաջ զարնէ ՝ անիկայ իշխան ու զօրավար պի-
7 տի ըլլայ • և առաջ Ցարուհեայի որդին Յո-
8 վաբը եկաւ ՝ ու անիկայ զօրավար եղաւ : Ես Դաւիթ ան բերդին մէջը բնակեցաւ • անոր հա-
մար [թ]անիկայ՝ Դաւիթին քաղաքը կոչուեցաւ :
8 Ու Յոաբ քաղաքը շինից շուրջանակի՝ այս-
9 կէն Միլոնը ու անոր շրջակայ տեղուանքը • ու Յովաբ՝ քաղաքին մնացորդը նորոգից : Ես Դաւիթ երթալով կը մեծնար ՝ ու զօրաց Տէրը անոր հետ էր :
10 [ժ]Ես առնք են Դաւիթին գլխաւոր զօրա-
ւորները ՝ որոնք անոր թագաւորութեանը հա-
մար անոր օգնութիւն ըրին բոլոր Իսրայէլի հետ՝ որ զանիկայ թագաւոր հաստատեն ՝ [ի]Տէ-
րոջը Իսրայէլի վրայով ըսած խոսքին համեմատ :
11 Ես Դաւիթին զօրաւոր մարդոցը թիւը ասիկայ է • [ի]Յաքմոնիի որդին Յեսբաամ՝ զօրավար-
ներուն գլուխը ՝ որ իր նիզակովը իրեք հարիւր մարդոց վրայ յարձակեցաւ ՝ ու միկէն զանոնք սպաննց :
12 Ես անկէ ետքը՝ Ելեազարի Դոդոյին որ-
դին Էղիազարը՝ որ իրեք զօրաւորներէն էր •
13 Ըսիկայ երբոր [ի]Փիսդամմիմի մէջ Դաւիթին հետ էր ՝ փղշտացիք հոն ժողովուեցան պա-
տերազմելու համար • և արտի մը մէկ մասը գարիով լեցուն էր • ու ժողովուրդը փղշտա-
14 ցւոց երեսէն փախաւ • Իսկ ասոնք արտին մէջ տեղը կայնեցան ՝ և զանիկայ ազատցին ՝ ու փղշտացիները զարկին • և Տէրը մեծ փրկու-
թիւն ըրաւ :
15 Ու երսուն զօրավարներուն իրեքը [լ]Ադողամի քարայրը՝ Դաւիթին քովը վ էմը իջան • և փը-
ղշտացւոց բանակը [խ]Հռափայնոց հովիտին մէջը
16 բանակեր էր : Ես ան ատենը Դաւիթ բերդին մէջն էր • ու ան ատենը փղշտացիք Բեթղեհեմի
17 մէջ բերդապահ զօրք ունէին : Ես Դաւիթ փափաքելով բսաւ • Բեթղեհեմին դուռը ե-
18 ղող ջրհորէն ո՞վ [ծ]ինձի ջուր կը խմցնէ : Ես-

[բ] Սազ • հը • 71 ։
[գ] բ՛ Թագ • է • 3 ։
[դ] ա՛ Թագ • ժդ • 1 , 12 , 13 ։
[ե] բ՛ Թագ • ժ • 6 ։
[զ] Դատ • ա • 21 ։ ժԲ • 10 ։
[է] բ՛ Թագ • ե • 7 ։
[ը] բ՛ Թագ • իգ • 8 ։
[թ] ա՛ Թագ • ժԲ • 1 , 12 ։
[ժ] ա՛ Թագ • ժդ • 1 ։
[ի] բ՛ Թագ • իգ • 13 ։
[լ] ՊԼ • ժդ • 9 ։
[խ] բ՛ Թագ • իգ • 18 , ՃԸ ։
[ծ] բ՛ Թագ • իգ • 19 , ՃԸ ։
[կ] բ՛ Թագ • իգ • 20 ։
[հ] բ՛ Թագ • իգ • 24 ։

սանոնք աս իրեք Յոպոտը՝ փղշտացւոց բանակը Հեղքեկին անցան ՝ ու Բեթղեհեմին դուռը ե-
19 ղող ջրհորէն ջուր քաշեցին ՝ և առին Դաւիթին տարին • բայց Դաւիթ զանիկայ խմել չուզեց ՝ հապա զանիկայ Թափելով՝ Տէրոջը
19 նուիրեց ՝ ու ըսաւ • Իմ Աստուածս չցուցնէ ինձի՝ որ ես աս բանը ընեմ • միթէ ես ան մարդիկներուն արիւնը իրենց կեանքովը պիտի խմեմ • վասն զի իրենց կեանքին վտանգովը աս
ջուրը բերին • ու անկէ խմել չուզեց : Ասոնք են ան իրեք զօրաւոր մարդիկներուն ըրածները :
20 Ես Յովաբին եղբայրը [ա]Աբիսա՝ ան իրեք Յոպոտց գլխաւորն էր • ու անիկայ իր նիզակը իրեք Հարիւր մարդոց վրայ միրցնելով՝ սպան-
նից զանոնք • ու անիկայ իրեքին մէջը անուանի
21 էր • Ես [բ]իրեքին երկուքէն աւելի համբաւ ունենալուն համար ՝ անոնց գլուխ եղաւ • բայց ա-
ռաջի իրեքին սպրճանքն չհասաւ :
22 Ու մեծ գործեր գործող Կաբսեէլացի զօ-
րաւոր մարդու մը որդւոյն Յովիադային որդին Բանեան՝ [գ]Մոաբին երկու զօրաւոր մարդիկ-
ները մեռուցից • նաև ձիւնի ժամանակ իջաւ ՝
23 ու գուբին մէջը առիւծը մեռուցից : Եսիկայ Եգիպտացի մարդը՝ ան հինգ կանդուն բարձր մարդը մեռուցից • ու Եգիպտացիին ձեռքը ո-
սայեանկաց գլանին պէս նիզակ մը կար • բայց Բանեա ցուպով մը անոր վրայ իջաւ ՝ ու Ե-
գիպտացիին ձեռքէն նիզակը յափշտակից ՝ և
24 զանիկայ իր նիզակովը մեռուցից : Յովիադային որդին Բանեան աս բաները ըրաւ ՝ ու իրեք զո-
25 բաւորներուն մէջը անուանի եղաւ : Ընդիկայ ա-
հա երսուներէն աւելի պատիւ ունէր ՝ բայց ա-
ռաջի իրեքին սպրճանքն չհասաւ • ու Դաւիթ զանիկայ իր առեանեին վերակացու դրաւ :
26 Ես զօրքերուն զօրաւորները սոսոնք էին • Յովաբին եղբայրը [ե]Ասայէլ ՝ Բեթղեհեմացի
27 Դոդոյին որդին Եղհանան ՝ Բռոթացի Սամմո թ,
28 փելոնեացի Վհղռէս ՝ թեկուացի Եկդեսի որ-
29 դին Իրաս ՝ Ընթոթացի Աբիեզէր ՝ Հուսաթացի
30 Սոբքաբ ՝ Բաբուրացի Եղդ ՝ Նետոփաթացի Մահրայ ՝ Նետոփաթացի Բանային որդին Ե-
31 ղդ ՝ Բենիամինի որդւոցը Գաբաայէն Ութ-
բայի որդին Եթթի ՝ Փարաթոնացի Բանեա ,
32 Դահասի ձորերէն Հուրայ ՝ Արբաթացի Ե-
33 բիել ՝ Բարումացի Ազմաթ ՝ Սաղաբիացի
34 Եղիահբա ՝ Գեզոնացի Հասեմի որդիներէն Ե-
35 բրահամ Սագէի որդին Յովնաթան ՝ Բրարա-
ցի Սաքարի որդին Աքիամ ՝ Ուրի որդին Եղ-
36 փաղ ՝ Մեքերաթացի Ուիրի ՝ փելոնացի Ե-
37 քիա ՝ Կարմելացի Եսրէ ՝ Եզբայի որդին
38 Նաարայ ՝ Նաթանի եղբայրը Յովէլ ՝ Եգա-
39 բայի որդին Սոբար ՝ Ամմոնացի Սելեկ ՝ Հա-
բուհան Յովաբին կապարձակիրը Բերոթացի
40 Նաարա ՝ Յեթերացի Իրաս ՝ Յեթերացի Գա-

41 բեր ։ Վհռատի Աբրիա ։ Ընդային որդին Ջա-
42 բադ ։ Ասուբենանց գլուխը՝ Ասուբենան Ա-
զայի որդին Ըդիէա ։ ու անոր հետը երսուն
43 Տարդ կար ։ Մաաքայի որդին Ընան ։ Մա-
44 թանացի Յովսափատ ։ Աստարովթացի Ողիա ։
Արոերացի Հոդեամի որդիքը՝ Սամա ու Յեի-
45 էլ ։ Սամաքիի որդին Յեդիէլ ։ ու անոր եղ-
46 բայրը Թփատացի Յովբա ։ Մահաւացի Եղիէլ ։
Եղնաամի որդիքը՝ Յարիբայի և Յօսաւիա ։
47 Մովաբացի Յեղիէմա ։ Եղիէլ ։ Ովեդ ։ ու
Մեսոբացի Յասիէլ ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Ա՚ԱՍՈՆՔ են որ ՚Միկլակ եկան Դաւիթին
քովը ։ երբոր անիկայ դեռ Կիսեան Սաւու-
ղին երեսէն պահուած էր ։ ու ասոնք զօրաւոր-
ներէն ըլլալով՝ պատերազմի մէջ օգնութիւն
2 կ՚ընէին ։ Վհանդ աղեղնաւոր էին ։ ու պար-
սով քարերը ։ ու աղեղով նետերը ձգել՝
թէ աջ և թէ ՚ձախ ձեռքերնին կը գործածէին ։
անոնք Սաւուղին եղբայրներէն Բենիամինեան-
3 ներէն էին ։ Անոնց գլուխը Աքիեզերն էր ։
եօթը՝ Յովաս՝ Դաբաացի Սամայային որդիքը ։
և Յեղիէլ ու փաղէտ՝ Ազմաթի որդիքը ։ և
4 Խարաբա ։ ու Ընաթովթացի Յեհու ։ Ա՚ե ևր-
սունին մէջը զօրաւոր՝ ու երսունին վերակացուն
Գաբաւոնացի Խամայիան ։ ու Երեմիա ։ ու
Յազիէլ ։ և Յօհանան ։ ու Գադերացի Յով-
5 զաբադ ։ Եղուզայ ։ ու Յերիմովթ ։ և Բաա-
ղիա ։ ու Սամարիա ։ և Յարուփացի Սափա-
6 տիա ։ Եղկանա ։ Յեսիա ։ Ազարիէլ ։ Յո-
7 վեզեր ։ ու Յեսբաամ՝ Կորհացիք ։ Ա՚ե Գե-
դոլացի Յերոամին որդիքը՝ Յովելա ու Զա-
բադիա ։

8 Ա՚ե Գադեաններէն ալ Դաւիթին քովը՝ ա-
նապատին մէջ բերդը քաշուելգան՝ զօրաւոր ։
քաջ ։ պատերազմական ։ վահան ու նիզակ
գործածող մարդիկներ ։ անոնց դէմքը առիւծի
դէմքի կը նմանէր ։ ու լեռներու վրայի ՚այ-
9 ծեամներուն պէս թեթեւաշարժ էին ։ Ա՚ոաջի-
նը՝ Եզեր ։ երկրորդը՝ Աբդիա ։ երրորդը՝ Ե-
10 ղիաբ ։ Զորրորդը՝ Մասմանա ։ Հինգերորդը՝
11 Երեմիա ։ Վեցերորդը՝ Եթթի ։ եօթներորդը՝
12 Եղիէլ ։ Ովեթերորդը՝ Յօհանան ։ իններորդը՝
13 Եղզաբադ ։ Տասներորդը՝ Երեմիա ։ մեռաաս-
14 ներորդը՝ Մաքբանայ էր ։ Ա՚ոնք Գադի որ-
դւոցմէ՝ զօրքին իշխաններն էին ։ պզտիկներուն
մէկը՝ հարիւրի վրայ ։ ու մեծերուն մէկը՝ հա-
15 զարի վրայ էր ։ Ա՚ոնք են որ առաջին ամսուն
մէջ Յորդանանէն անցան ։ երբոր Ջուրը իր բո-

ա ա Թագ · իէ · 2 ։
բ ա Թագ · իէ · 6 ։
գ Գաա · բ · 16 ։
դ բ Թագ · ի · 18 ։
ե Հեսս · գ · 15 ։

զ բ Թագ · ժէ · 25 ։
է Գաա · ղ · 34 ։
ը ա Թագ · իբ · 2 ։
* Կամ չքաա ։
թ ա Թագ · իբ · 4 ։

լոր ՚եզերքները կոխեր էր ։ և դէպ՚ի արեւելք
ու արեւմուտք՝ բոլոր հովիտի բնակիչները փախ-
ցուցին ։

16 Ու բերդը Դաւիթին քովը՝ Ռնեիամինի ու
17 Յուդայի որդւոցմէ ալ եկան ։ Ա՚ե Դաւիթ
անոնց առջեւը ելաւ ։ ու պատասխան տուաւ՝
անոնց ըսելով ։ Եթէ որ խաղաղութեամբ ինձի
օգնութիւն ընելու եկեր էք ։ իմ սիրտս ձեզի
հետ պիտի ըլլայ ։ բայց թէ որ խաբէութեամբ
ձես իմ թշնամացս ձեռքը մատնելու համար
ՀԷՔ Ե՚ ։ (որ իմ ձեռքերուս մէջ անօրէնու-
թիւն մը չկայ ։) մեր Հայրերուն Աստուածը
18 տեսնէ ։ ու յանդիմանէ ։ Ա՚ե իշխաններուն գը-
լուխը ՚Ամեսայի՝ Ե՚ՀՈԳՈՒՈՎ ԼԻՑՈՒՆԵՑԱԻ ՈՒ
ԸՍԱԻ ։

Մենք քուկդ ենք ։ ով Դաւիթ ։
Ա՚ե քեզի հետ պիտի ըլլանք ։ ով Յեսսէի որդի ։
Յաղաղութիւն՝ խաղաղութիւն քեզի ։
Ա՚ե քու օգնականներուդ խաղաղութիւն ըլլայ ։
Վասնզի քու Աստուածդ քեզի օգնական է ։

Ա՚ն ատեն Դաւիթ զանոնք ընդունեց ։ ու զա-
նոնք իր գունդին իշխաններուն մէջը դրաւ ։
19 Ա՚անաւէն ալ Դաւիթին անցան ։ ՚երբոր
անիկայ փղշտացւոց հետ՝ Սաւուղի վրայ պա-
տերազմելու գնաց ։ բայց անոնց օգնութիւն
*չերթին ։ քանզի փղշտացւոց նախաթարները
խորհրդով զանիկայ ետ խրկեցին՝ ըսելով ։ Ե-
պէյց մեր գլուխներուն ՎՆասով ՚իր տիրոջը
20 Սաւուղին պիտի անցնի ։ Երբոր անիկայ Սի-
կեղակ կ՚երթար ։ Ա՚անաւէն՝ Ա՚անասէին հա-
զարապետները՝ Եդնան ։ Յովզաբադ ։ Յե-
դիէլը ։ Միքայէլը ։ Յովզաբադ ։ Եղեուզը
21 ու Յաղթին անոր անցան ։ Ա՚ե ասոնք Դաւիթին
օգնութիւն ըրին †ասպետներուն ՚գունդին
վրայ յարձակելով ։ քանզի ամէնքն ալ զօրա-
ւոր կտրիճներ էին ։ ու զօրաց իշխաններ եղան ։
22 Ինչուր որ ան ատեն օր օր Դաւիթին կու
գային՝ անոր օգնութիւն ընելու համար ։ մինչև
որ Աստուծոյ բանակին պէս մեկ մեծ բանակ մը
եղաւ ։

23 Ա՚ե ասոնք են ան սպառազինեալ ‡զօրքերուն
համարները՝ որոնք Ե՚ԿԵՐԹՆ եկան Դաւիթին ։
որ Ե՚ՏԷՐՈՆ խօսքին համեմատ Ե՚անոր գործքերն
24 Սաւուղին թագաւորութիւնը ։ Յուդայի որ-
դւոցմէ՝ վահան ու նիզակ կրող վեց հազար
25 ութը հարիւր սպառազինեալ զօրք ։ Շմաւոնի
որդւոցմէ՝ եօթը հազար հարիւր պատերազմա-
26 կան զօրաւոր կտրիճներ ։ Ղեւիի որդւոցմէ չորս
27 հազար վեց հարիւր ։ Ա՚ե Ահարոնեաններուն
առաջնորդը Յոյհադան ։ ու անոր հետ իրեք
28 հազար եօթը հարիւր Տոքսիկ ։ Ա՚ե զօրաւոր
կտրիճ ՚Սադոկ երիտասարդը ։ ու անոր հօրը

† Կամ անոր գունդին վրայ
յարձակելով ։
ժ ա Թագ · Հ · 1 , 9 , 10 ։
‡ Կամ զօրաց իշխաններուն ։
Նշան ։ զօրաց գլուխներուն

ի բ Թագ · բ · 3 , 4 ։ Ե · 1 ։
Գվ · ժա · 1 ։
լ ա Թագ · ժգ · 1 , 3 ։
խ Գվ · Յ · 14 ։
ծ բ Թագ · ը · 17 ։

29 տունէն քսանուերկու իշխան • Եւ Սաւուղին
[1]եղբայրներէն՝ Ներիամինի որդւոցմէ իրեք հա-
զար հոգի էին • քանզի մինչեւ ան ատեներ՝ [2]անոնց
շատը Սաւուղին տանը պահպանութիւնը կ'ը-
30 նէին • Ու Եփրեմի որդւոցմէ՝ անոնց ազգա-
տոհմներուն անուանի մարդիկներէ՝ քսան հազար
31 ութը հարիւր զօրաւոր կարճ՚ներ • Եւ Մա-
նասէին կէս ցեղէն՝ տասնուութը հազար հոգի
էին՝ որոնք իրենց անուններովը որոշուեցան
32 երթալու՝ ու Դաւիթը թագաւոր դնելու • Եւ
Իսաքարի որդւոցմէ՝ երկու հարիւր իմաստուն
իշխաններ՝ [3]որոնք ժամանակներուն համեմատ
գիտէին թէ Իսրայէլը ինչ ընելու է • ու ա-
նոնց բոլոր եղբայրները անոնց բերանը կը նա-
33 յէին • Զաբուղոնէն՝ պատերազմի ելլող և ա-
մէն տեսակ պատերազմական զրահներով պա-
տերազմող հիսուն հազար հոգի էին՝ որոնք [4]մէկ
34 սրտով՝ կարգաւ կը շարուէին • Ու Նեփթա-
ղիմէն հազար իշխան՝ և անոնց հետ երսունու-
հօթը հազար վահանաւոր ու նիզակաւոր հո-
35 գի էին • Ու Դանիտներէն՝ քսանուեօթը հազար
36 մէկ հարիւր պատերազմական հոգի էին • Եւ Ա-
սերէն՝ քառասուն հազար պատերազմ գացող
37 զօրք • Ու Յորդանանէ անդին կողմէն՝ Ռու-
բինեաններէն ու Գադհանիներէն և Մանասէի
կէս ցեղէն՝ ամէն տեսակ պատերազմական զր-
Ճկներով պատերազմող հարիւր քսան հազար
38 հոգի էին • Բոլոր սա զօրքով շարուող պատե-
րազմական մարդիկները անկեղծ սրտով Հեբրոն
եկան՝ Դաւիթը բոլոր Իսրայէլի վրայ թագաւոր
դնելու համար • ու Իսրայէլին բոլոր մնացորդն
ալ մէկ սրտով էր՝ Դաւիթը թագաւոր ընե-
39 լու • Եւ հոն՝ Դաւիթին հետ ուտելով ու
խմելով՝ իրեք օր կեցան • քանզի անոնց եղ-
բայրները անոնց համար պատրաստութիւն տե-
40 սեր էին • Եւ անոնց մօտ եղողներն ալ՝ մին-
չեւ անդամ Իսաքարը՝ Զաբուղոնը ու Նեփ-
թաղիմը՝ էշերով՝ ուղտերով՝ ջորիներով ու
եզներով հաց բերին • հաւ՝ ուտելիքի համար
շատ ալիւր՝ չոր թուզ՝ չամիչ՝ գինի՝ ձէթ՝ ար-
ջառներ ու ոչխարներ • քանզի Իսրայէլի մէջ
ուրախութիւն կար :

ԳԼ • ԺԴ

1 Դաւիթ մեծ հանդէսով տապանակը Կարիաթարիմէն բե-
րելու կ'երթայ : 9 Ուզային զարնուելուն համար՝ տա-
պանակը Աբդեդովմին տունը կը ձգուի :

1 Եւ Դաւիթ հազարապետներուն ու հարիւ-
րապետներուն և բոլոր իշխաններուն հետ
2 խորհուրդ ըրաւ : Ու Դաւիթ բոլոր Իսրայէլի
ժողովքին ըսաւ • Եթէ որ ձեզի հաճոյ կ'երև-

[1] Ծն • լ • 23 ։
[2] բ Թագ • բ • 8 , 9 ։
[3] Ելթ • ա • 13 ։
[4] Ելթ • ա՛ • սրտով ու սրտով • Սաղ • ժբ • 2 ։

— ա Թագ • լա • 1 ։ Ես • լե • 4 ։

† Ելթ • տարածենք ա՛ խըր-
կինք ,
բ ա Թագ • է • 1 , 2 ։
գ ա Թագ • է • 1 ։ բ Թագ •
ղ • 1 ։
դ Հես • ժգ • 3 ։
ե ա Թագ • ղ • 21 ։ է • 1 ։
զ Հես • ժե • 9 , 60 ։

նայ , ու ասկէ քանը մեր Տէր Աստուծմէն է , Ա-
մէն բոլոր երկիրներուն մէջը ՚մնացած մեր
եղբայրներուն , ու անոնց հետ քահանաներուն
ու Ղեւտացիներուն՝ իրենց քաղաքները ու ա-
րուարձանները † Ժողով խրկենք՚՚ , որ մեր քովը
3 Ժողովուին • Եւ մեր Աստուծոյն տապանակը
մեր քովը փոխադրենք • [5]քանզի Սաւուղին օ-
4 րերը զանիկայ չհնդրկեցինք : Ու բոլոր Ժողովքը
այսպէս ընելու հաճեցաւ • քանզի ան խօսքը բոլոր Ժողովուրդին աչքերուն ուղիղ ե-
5 րեւցաւ : Եւ [6]Դաւիթ՝ [7]Եգիպտոսի Սիհորէն
մինչեւ Եմաթի մուտքը բոլոր Իսրայէլը Ժո-
ղովից , Աստուծոյ տապանակը [8]Կարիաթարիմէն
6 բերելու համար : Ու Դաւիթ բոլոր Իսրայէ-
լին հետ՝ [9]Բաալը այսինքն Յուդայի Կարիաթ-
արիմը եկաւ , որ անկէ՝ [10]քերովբէից մէջ նըս-
տող Երհովայ կոչուած Աստուծոյն տապանակը
7 մեր հանէ : Եւ Աստուծոյ տապանակը [11]Աբի-
նադաբին տունէն Ւզայէլով [12]մէկ նոր սայլի
մը վրայ դրին • ու Ուզա ու Ախիով ան սայլը
8 կը վարէին : [13]Եւ Դաւիթ ու բոլոր Իսրայէլը
բոլոր ուժով Աստուծոյ առջեւը կը խաղային
օրհնութիւններով , քնարներով , տաւիղներով ,
թմբուկներով , ծնծղաներով ու փողերով :
9 Ու մինչեւ [14]Քիդոնին կալը եկան • և Ուզա
իր ձեռքը երկրնցուց որ տապանակը բռնէ •
10 քանզի եզները պանդխայ ծռեր էին : Ու Տէրոջը
բարկութիւնը Ուզային դէմ՝ բորբոքեցաւ • [15]և
ձեռքը տապանակին երկրնցընելուն համար՝ զա-
նիկայ զարկաւ • ու անիկայ հոն՝ [16]Աստուծոյ
11 առջեւը մեռաւ : Եւ Դաւիթ տրտմեցաւ •
քանզի Տէրը Հարուածով Ուզան զարկաւ • ու
ան տեղին անունը՝ մինչեւ սա օրս [17]Փարէս ուզա
12 ըսուեցաւ : Եւ Դաւիթ ան օրը Աստուծմէ
վախցաւ , ու ըսաւ • Աստուծոյ տապանակը
13 [18]ինչպէս քովս բերեմ : Ու Դաւիթ՝ տապա-
նակը իր քովը՝ Դաւիթին քաղաքը չբերաւ •
հապա զանիկայ Գեթացի Աբդեդովմին տունը
14 խոտորցուց : [19]Եւ Աստուծոյ տապանակը՝ Աբդ-
եդովմին քովը՝ անոր տանը մէջ իրեք ամիս մը-
նաց • ու Տէրը Աբդեդովմին տունը ու անոր
բոլոր ստացուածքը օրհնեց :

ԳԼ • ԺԴ

1 Ախիրամին՝ Դաւիթին ցուցուցած մարգասիրութիւնը ,
2 Դաւիթին երջանկութիւնը , անոր կիներն ու որդի-
ները : 8 Դաւիթ երկու անգամ փղշտացիները կը յաղ-
թէ :

1 Եւ Տիւրոսի [20]Ախիրամ թագաւորը Դաւիթին
դեսպաններ խրկեց , ու եղևնափայտեր ,
որմնադիրներ , ու հիւսներ , որ անոր տուն շի-

[5] ա Թագ • ղ • 4 ։ բ Թագ • ղ • 2 ։
[6] ա Թագ • է • 1 ։
[7] Տես Ելս • գ • 15 ։ ԳԼ • ԺԴ • 2 , 13 ։
[8] բ Թագ • ղ • 5 ։
[9] բ Թագ • ղ • 6 [ը]սուռի Նաքոն ։
[10] Ելս • գ • 15 ։ ԳԼ • ԺԴ • 13 , 15 ։
[11] ԳԼ • Ժ • 2 ։
[12] [ը]Ամսոյի խրամատութիւնը ։
[13] բ Թագ • զ • 11 ։
[14] Ծն • Լ • 27 ։ ԳԼ • իզ • 5 ։

— ա Թագ • է • 11 , ԼԸ ։

2 նեն։ Ընտառնը Դաւիթ իմացաւ որ Տէրը զնեքը Իսրայէլի վրայ թագաւոր հաստատից ։ վասն զի իր ժողովուրդին Իսրայէլին համար՝ անոր թագաւորութիւնը բարձրացաւ ։

3 Եւ Դաւիթ Երուսաղէմի մէջ ուրիշ կիներ ալ առաւ ։ ու Դաւիթ ուրիշ տղաքներ
4 ու աղջիկներ ալ ծնաւ ։ Ու [բ]Երուսաղէմի մէջ
անոր ծնած տղոցը անուններըն ասոնք են ։ Շա-
5 մուա , Սոբաբ , [գ]Նաթան , Սողոմոն ,
6 Եբհար , Եղիսուա , Եղիփաղէտ , [դ]Նոգա , [ե]Նա-
7 փեկ , Յափիւղ , Եղիսամա , [զ]Բաղիադա , ու
Եղիփաղէտ ։

8 Եւ փղշտացիք երբոր լսեցին [է]Դաւիթին բո-
լոր Իսրայէլի վրայ թագաւոր օծուիլը , բոլոր
փղշտացիք ոտք եկան որ Դաւիթը փնտռեն ։
երբոր Դաւիթ ասոր բանը լսեց , անոնց դիմացը
9 եկաւ ։ Ու փղշտացիք եկան և [ը]Հափայոնց
10 հովիտին մէջը տարածուեցան ։ Ու Դաւիթ
Աստուծոյ հարցուց ու ըսաւ ։ Փղշտացւոց
դէմը ելլե՞մ ։ ու զանոնք իմ ձեռքս պիտի մատ-
նե՞ս ։ Եւ Տէրը անոր ըսաւ ։ Ելլէ՛ , ու զա-
11 նոնք քու ձեռքդ պիտի մատնեմ ։ Եւ անոնք
Բահաղփարասիմը եկան ։ ու Դաւիթ զանոնք
հոն զարկաւ ։ ու Դաւիթ ըսաւ ։ Աստուած
իմ թշնամիներս իմ ձեռքովս պատառեց , ինչ-
պէս որ ջուրերը ճեղքելը կը պատառեն ։ ա-
նոր համար ան տեղւոյն անունը Բահաղփարա-
12 սին կոչեցին ։ Եւ փղշտացիք հոն թողուցին իր-
բենց աստուածները ։ ու Դաւիթ հրամայեց ,
ու զանոնք կրակով այրեցին ։

13 [թ]Եւ փղշտացիք նորէն մէյմըն ալ հովիտին
14 մէջը տարածուեցան ։ Ու Դաւիթ նորէն Ա-
ստուծոյ հարցուց ։ և Աստուած անոր ըսաւ ։
Անոնց ետևէն չելլե՛ս ։ Հապա անոնց բոլորտի-
քը պտրտելով՝ [ժ]թթենիներուն կողմէն անոնց
15 վրայ երթաս ։ Ու երբոր թթենիներուն գլու-
խը քալուածքի մը ձայն լսես , ան ատենը պա-
տերազմելու ելլես ։ քանզի Աստուած քու առ-
ջևէդ պիտի ելլէ փղշտացւոց բանակը զարնելու
16 համար ։ Եւ Դաւիթ այնպէս ըրաւ , ինչպէս
որ Աստուած իրեն հրամայեց ։ ու [ի]Գաբաւո-
նէն մինչև Գազեր փղշտացւոց բանակը զար-
17 կին ։ Եւ [ի]Դաւիթին անունը ամէն երկիրներու
մէջ տարածուեցաւ ։ և Տէրը [ի]ամէն ազգերուն
վրայ անոր վախը ձգեց ։

ԺԴ

1 Դաւիթ տապանակին համար տեղ մը պատրաստելով՝ քա-
հանաներուն ու Ղեւտացիներուն կը հրամայէ որ զանիկայ
Ընդեղօմին տունէն բերեն ։ 25 ու զանիկայ բերելուն
հանդէսը մեծ ուրախութեամբ կը կատարէ ։ 29 Ընդդէմ
ի՛անարգէ Դաւիթը ։

1 Եւ անիկայ իրեն համար Դաւիթի քաղաքին
մէջ տուներ շինեց , ու Աստուծոյ տա-

պանակին համար տեղ մը պատրաստից , [ա]և
2 անոր համար վրան մը կանգնեց ։ Ըն ատենը
Դաւիթ ըսաւ ։ [բ]Աստուծոյ տապանակը վեր-
ցընելը ո՛րէն Ղեւո՛ն մը օրհնաւոր չէ , բայց
միայն Ղեւտացիներուն ։ քանզի Տէրը զանոնք
ընտրից , որ Աստուծոյ տապանակը վերցընեն ,
ու յաւիտեան անոր ծառայութիւն ընեն ։
3 Եւ Դաւիթ [գ]բոլոր Իսրայէլը Երուսաղէմի
մէջ ժողվից , որ Տէրոջը տապանակը՝ անոր
4 համար պատրաստուած տեղը հանե ։ Ու Դա-
ւիթ՝ Ահարոնի որդիները , ու Ղեւտացիները
5 ժողվից ։ Կահաթի որդւոցմէ՝ Ուրիէլ իշխա-
նը , ու անոր եղբայրները հարիւր քսան հոգի ։
6 Մերարիի որդւոցմէ՝ Ասայիա իշխանը , ու ա-
նոր եղբայրները երկու հարիւր քսան հոգի ։
7 Գերսոնի որդւոցմէ՝ Յոէլ իշխանը , ու անոր
8 եղբայրները հարիւր երեսուն հոգի ։ [դ]Եղիսա-
փանի որդւոցմէ՝ Սեմայիա իշխանը , ու անոր
9 եղբայրները երկու հարիւր հոգի ։ [ե]Հեբրոնի
որդւոցմէ՝ Եղիէլ իշխանը , ու անոր եղբայր-
10 ները ութսուն հոգի ։ Ոզիէլի որդւոցմէ՝ Ամի-
նադաբ իշխանը , ու անոր եղբայրները հարիւր
տասուերկու հոգի ։

11 Եւ Դաւիթ՝ Սադոկ ու Աբիաթար քահա-
նաները , ու Ղեւտացիներէն՝ Ուրիէլը , Ասա-
յիան , Յոէլը , Սեմայիան , Եղիէլը ու Ա-
12 մինադաբը կանչից , Եւ անոնց ըսաւ ։ Դուք
Ղեւտացւոց տոհմերուն իշխաններն էք ։ ո՛սոխ
դուք ու ձեր եղբայրները սրբուեցէ՛ք , որ Իս-
րայէլի Տէր Աստուծոյն տապանակը հանէք ան
տեղը՝ որ ես անոր համար պատրաստեր եմ ։
13 [է]Վասն զի դուք առջի անգամին հոն չհանուել-
նուդ համար , [ը]մեր Տէր Աստուածը մեր մէջը
հարուած ըրաւ ։ քանզի զանիկայ կանոնաւոր
14 կերպով չխնդրեցինք ։ Եւ Իսրայէլի Տէր Ա-
ստուծոյն տապանակը հանելու համար՝ քահա-
15 նաները , ու Ղեւտացիները սրբուեցան ։ Ու
Ղեւտացւոց որդիքը՝ Աստուծոյ տապանակը
ձողերովը իրենց ուսերուն վրայ վերցուցին , ինչ-
պէս որ [թ]Մովսէս Տէրոջը խօսքովը պատուիրեր
էր ։

16 Եւ Դաւիթ Ղեւտացւոց իշխաններուն պա-
տուիրից որ իրենց եղբայրներէն նուագարաննե-
րով , տաւիղներով , քնարներով , ու ծնծղանե-
րով երգեցողները կայնեցընեն , որ ուրախու-
17 թեան ձայներ վերցընելով ընծեցընեն ։ Ասոր
Ղեւտացիները՝ [ժ]Յոէլի որդին Եհմանը , և ա-
նոր եղբայրներէն՝ [ի]Բարաքիայի որդին Ասափը ,
ու անոնց եղբայրներէն՝ Մերարիի որդւոցմէ
18 [ի]Կիսեայեն որդին Եթանը կայնեցուցին ։ Եւ
անոնց հետ երկրորդ դասէն՝ անոնց եղբայրնե-
րը դռնապաններըն՝ Ովաբդիան , Յեհիէլը , Յա-
զիէլը , Մեսիրամոթը , Յեհիէլը , Աննին , Ե-

ա Գծ. ե. 23 ։
բ Տես ա Գծ. ե. 25 ։
գ Յես. ջ. 27։ ա Մն. իդ. 8։
դ ա Օր. ի. 25 ։ ժա. 25 ։

— Գծ. ժդ. 1 ։

բ Գծ. ա. 2 , 15 ։ գ Օր. ժ. 8 ։ լա. 9 ։
դ գ Գծ. բ. 1 ։ Գծ. ժդ. 5։
ե Նե. ջ. 22 ։
զ Նե. ջ. 18 ։
է բ Գծ. ջ. 3։ Գծ. ժդ. 7։
ը Գծ. ժդ. 10 , 11 ։
թ Նե. իե. 14 ։ Գծ. ջ. 15։ է. 9 ։
ժ Գծ. ջ. 33 ։
ի Գծ. ջ. 39 ։
ի Գծ. ջ. 44 ։

ղևսարը , Հանեան , Մատսիան , Մատաթիան , Հզևիփաղէն , Մաքենիան , Բրդեզոմը ու Յե-
19 ֆեէը : Բրդ՝ Լման , Ասաֆ ու Լթման եր-
20 գեցողները՝ պղնձէ ծնծղաներ կը զարնէին : Իսկ Ազաբարիա , Ներիէլ , Սեմիրամոթ , Յեհիէլ , Ունի , Հզևիար , Մատսիա ու Հանեա՝ տա-
21 ւիղներով Ալամոթի Հղանոյնի վրայ էին : Իսկ Մատաթիա , Հզևիփաղէ , Մաքենիա , Բրդեզոմ , Յեհիէլ ու Ազազիա՝ քնարներով Շ էին
22 մինիթի Հղանոյով կառաջնորդէին : Իսկ Քոնենիա՝ Ղևտացիներուն երգեցողութեան առաջնորդը բլլալով , պատճառ երգելու կը վար-
23 ժէր , որովհետև հանճարեղ էր : Եւ Լարաքիա ու Հզևկանա՝ տապանակին դռնապաններն
24 էին : Իսկ Սբանիա , ու Յոզաբատա , և Նաթանայէլ , ու Ամասայի , և Զաքարիա , ու Բանեա , ու Հզևիազար քահանաները՝ Աստուծոյ տապանակին առջևը փողեր կը Հնչեցընէին . և Բրդեզոմ ու Յեհիա՝ տապանակին դռնապաններն էին :
25 Եւ Դաւիթ , և Իսրայէլի ծերերը ու հազարապետները՝ Տէրոջը ուխտին տապանակը կը Բրդեզոմին տունէն ուրախութեամբ Հանե-
26 լու գացին : Եւ երբոր Աստուած՝ Տէրոջը ուխտին տապանակը վերցընող Ղևտացիներուն օգնութիւն ըրաւ , եօթը զուարակ ու եօթը
27 խոյ զոհ ըրին : Եւ Դաւիթ բնհզել պատմուճան Հագեր էր . նոյնպէս ալ տապանակը վերցընող բոլոր Ղևտացիները , ու երգեցողները , ու երգեցողներուն երգոց իշխանը Քնունիան .
28 և Դաւիթին վրայ քթանէ եփուռ կար : Այսպէս բոլոր Իսրայէլը Տէրոջը ուխտին տապանակը ուրախութեան աղաղակով , փողի ձայնով , սրընփնեներով , ու ծնծղաներով , տաւիղներ ու
29 քնարներ զարնելով՝ վեր կը Հանէին : Եւ երբոր Տէրոջը ուխտին տապանակը մինչև Դաւիթին քաղաքը եկաւ , Սաւուղին աղջիկը Միքող պատուհանէն նայեցաւ , ու Դաւիթ թագաւորին կսքաւելը ու խաղալը տեսնելով՝ զանիկայ իր սրտին մէջը անարգեց :

ԳԼ . ԺՏ .

1 Դաւիթ ուրախութեան գոհ կը մատուցանէ . 4 երգեցողներուն կը հրամայէ որ շնորհակալութեան երգ երգեն : 7 Շնորհակալութեան սաղմոս : 37 Դաւիթ՝ պաշտօնեաներ , դռնապաններ , քահանաները ու երգեցողներ կ'ուրոշէ , որ շաբաթուան տապանակին քովը ծառայութիւն ընեն :

1 Եւ Աստուծոյ տապանակը տարին , ու զանիկայ ան վրանին մէջը դրին , որն որ Դաւիթ անոր համար կանգներ էր . և Աստուծոյ առջևը ողջակէզներ ու խաղաղութեան զոհեր
2 մատուցին : Եւ Դաւիթ երբոր ողջակէզները ու խաղաղութեան զոհերը մատուցանելը լմընցուց , Տէրոջը անունով ժողովուրդը օրհնեց :
3 Ու Իսրայէլի բոլոր մարդիկներուն՝ երիկ մարդէն մինչև կնիկ մարդը՝ ամէն մէկուն մէկ նկատակ հաց , կտոր մը միս ու կարկանդակ մը բաշխեց :
4 Եւ Տէրոջը տապանակին առջևը՝ Ղևտացիներէն պաշտօնեաներ դրաւ , Իսրայէլի Տէր Աստուածը Յիշելու՝ օրհնելու ու փառաւորե-
5 լու համար . Դևխաւորը Ասաֆն էր , ու անոր երկրորդը Զաքարիան , նաև Յեհիէլը , Սեմիրամոթը , Յեհիէլը , Մատսիան , Եղիաբը , Բանեան , Բրդեզոմը , ու Յեհիէլը՝ տաւիղներու ու քնարներու նուագարաններ կը պարձէին .
6 բայց Ասաֆ ծնծղաներ կը զարնէր : Եւ Նանեա ու Յազիէլ քահանաները՝ Աստուծոյ ուխտի տապանակին առջևը միշտ փողեր կը Հնչեցընէին :
7 Եւ ան նոյն օրը Դաւիթ առջի անգամ ասոր յեղափոխ սաղմոսը տուաւ Ասաֆին ու անոր եղբայրներուն ձեռքը , որ Տէրոջը զոհութիւն տան :

8 Պոհացէք Տէրոջմէ . անոր անունը կանչեցէք .
Ընոր գործքերը ժողովուրդներուն մէջը պատմեցէք :
9 Երգեցէք անոր . սաղմոս ըսէք անոր .
Պատմեցէք անոր բոլոր հրաշքները :
10 Ընոր սուրբ անունովը պարծենցէք .
Տէրը խնդրողներուն սիրտը թող ուրախ բլլայ :
11 Տէրը ու անոր զօրութիւնը խնդրեցէք .
Միշտ ժամանակ անոր երեսը փնտռեցէք :
12 Յիշեցէք անոր ըրած հրաշքները ,
Ընոր նշանները , ու բերնին դատաստանները :
13 Ո՛վ անոր ծառային Իսրայէլին սերունդը ,
Ո՛վ Յակոբին որդիքը՝ անոր ընտրեալները .
14 Ինքնին Տէրն է մեր Աստուածը .
Ընոր դատաստանները բոլոր երկրիս մէջն են :
15 Ընոր ուխտը յաւիտեան յիշեցէք .
Ընոր պատուիրած խօսքը միեւնոյն հազար ազգ .
16 Ան Աբրահամին հետ ըրաւ ,
Ու ինչ երդումը՝ որ Իսահակին ըրաւ .
17 Յակոբին ալ հաստատեց զանիկայ՝ օրէնք մը բլլալու ,
Իսրայէլին՝ Էնքնա յաւիտենական ուխտ մը ,
18 Ըսելով . Քեզի պիտի տամ Քանանայու երկիրը՝
Ձեր ժառանգութեան պնակը .
19 Երբոր դուք սակաւաթիւ էիք ,
Նէ քիչերը ու պանդուխտ անոր մէջը :
20 Եւ անոնք ձեկ ազգէ ուրիշ ազգի գացին ,
Ու ձեկ թագաւորութենէ ուրիշ ժողովուրդի .
21 Անիկայ մէկու մը թող չտուաւ որ զանոնք նեղէ .
Թագաւորներ ալ յանդիմանեց անոնց համար ,

ե Ես. ԺԸ. 18 Ջուռէլ Յազիէլ .
ի Սաղ. խդ. ին վերնագիրը :
ձ Սաղ. ղ. ին վերնագիրը :
ղ Ծաղ. Ժ. 8 : Սաղ. ձա . 3 :
ճ Բ Թագ . ղ . 12 , 13 , ԼԸ : Ա Թագ . բ . 1 :
մ Ել . ԺՁ . 8 :
յ Բ Թագ . ղ . 16 : —
ն Բ Թագ . ղ . 17—19 :
շ Սաղ . ԼԲ . ին , և ԿԶ ին վերնագիրները :
ո Տես Բ Թագ . իգ . 1 :
չ Սաղ . ՃԲ . 1—15 :
պ Ծն . ԺԷ . 2 : իդ . 3 : իբ . 13 : լե . 11 :
ջ Ծն . լԺ . 30 :
ռ Ծն . ԺԲ . 17 : ԻԲ . 3 : ՆԱ . Ե . 15—18 :

22 Բախեցի՛ր ՚ի մօճեակներուս մի դպչիք ,
Եւ իմ մարգարէներուս չարութիւն մի ընէք :
23 [a]Երգեցէ՛ք Տէրոջը՝ ո՛վ բոլոր երկիր ,
Օրէ օր աւետ փրկութիւնը քարոզեցէ՛ք :
24 Ընոր փառքը ազգերու մէջ պատմեցէ՛ք ,
Եւ անոր հրաշքները՝ ամէն ժողովուրդներու մէջ .
25 Վասզի Տէրը մեծ է , ու խիստ գովելի .
Ընկերայ ամէն աստուածներուն վրայ ահաւոր է :
26 Ընչու որ [b]ազգերուն ամէն աստուածները *կուռքեր են .
Բայց Եհովան երկինքը ստեղծեց :
27 Փառք ու վայելչութիւն կայ անոր առջին ,
Օրհնութիւն ու ուրախութիւն անոր բնակութեան մէջ .
28 Տէրոջը տուէ՛ք՝ ո՛վ ժողովրդոց տոհմերը ,
Տէրոջը տուէ՛ք փառք ու զօրութիւն :
29 Տէրոջը տուէ՛ք իր անուանը փառքը .
Ընծայ առէ՛ք , ու անոր առջևը եկէ՛ք .
Սուրբ հանդէսով Տէրոջը երկրպագութիւն ըրէ՛ք :
30 Ա՛ռ բոլոր երկիր՝ անոր երեսէն վախցէ՛ք .
Հաստատեցաւ ալ պիտի Հաստատուի ,
Ու պիտի չսասանի :
31 Երկինքը թող ուրախանայ , ու երկիրը ցնծայ ,
Եւ ազգերուն մէջ ըսեն թէ՝ Տէրը կը թագաւորէ :
32 Ծովը իր լիութեամբը թող գոռայ ,
Դաշտը ու բոլոր անոր մէջը եղողները թող ուրախանան :
33 Ընդ առնը անտառին ծառերը Տէրոջը առջևը ցնծան ,
Վասզի երկրին դատաստան ընելու կու գայ :
34 [c]Խոհացէ՛ք Տէրոջմէն , ընչու որ բարի է .
Ընչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է :
35 Ցաւ Ըսէ՛ք . Ո՛վ մեր փրկութեան Աստուածը՝ մեզ փրկէ ,
Ու մեզ ժողվէ , և մեզ ազգերէն ազատէ ,
Որ քու սուրբ անուանդ դոհութիւն մատուցանենք ,
Ու քու օրհնութիւնովդ պարծենանք :
36 [d]Օրհնեա՛լ ըլայ Իսրայէլին Տէր Աստուածը
Յաւիտեանս յաւիտենից :

Ու բոլոր [e]ժողովրդը Ամէն ըսելով՝ Տէրը օրհնեցին :
37 Եւ հոն Տէրոջը ուխտի տապանակին առջևը՝ Ասափը ու անոր եղբայրները թողուց ,
որ շարունակ ամէն օրուան պաշտօնը կատարեն
38 տապանակին առջևը : Եւ Ըբդեդոմը ու անոր վեհաունութիւնը եղբայրները , և Իդիթունի որդին Ըբդեդոմը և Ասան՝ դռնապաններ պրպա ;
39 Եւ Սադովկ քահանան ու անոր քահանայ եղբայրները՝ [f]Գաբաւոնի բարձր տեղւոյն վրայ
40 [g]Տէրոջը խորանին առջևը Խողո–ց , Որ միշտ առաւօտ ու իրիկուն ողջակէզի սեղանին վրայ՝ Տէրոջը ողջակէզներ մատուցանեն , ու Տէրոջը Իսրայէլին պատուիրած օրէնքին մէջին ամէն
41 գրուածը՝ [h]Հետ պըբ–նա– Իմանը , ու Իդիթունը , ու ուրիշ ընտրուածները՝ որոնք անուններով յիշուեցան , որ Տէրոջը գոհութիւն մատուցանեն , Ջքանզի աՀ–
42 նոր ողորմութիւնը յաւիտեան է . Եւ անոնց՝ այսինքն Իմանին ու Իդիթունին հետ Խողո–նուագածուներուն փողերը ու ծնծղաները պա–ա–, նաև Աստուծոյ երգերուն նուագարանները . ու Իդիթունի որդիքը դրան պահապան–ըն–ն
43 [i]Ընկեցին : [j]Եւ բոլոր ժողովրդը գնաց՝ ամէն մէկը իր տունը . Դաւիթն ալ իր տունը օրհնելու դարձաւ :

ԳԼ . ԺԶ

1 Ցանեան նախ կը հաձի Դաւիթին առաջարկութեանը՝ որ Աստուծոյ տուն մը չինել կ'ուզէր , 3 բայց նորը Աստուծոյ խօսքովը կ'արգիլէ զանիկա : 11 Ցանեան օրհնութիւններ ու բարիքներ կը խոստանայ Դաւիթին ակրունդին : 16 Դաւիթին աղօթքը ու շնորհակալութիւնը :

1 Ու [k]երբոր Դաւիթ իր տանը մէջ բնակեցաւ , Դաւիթ՝ Ցանեան մարգարէին ըսաւ . Ընդ հս նովհնաւիայսեէ ընո–ած տան մէջ կը բնակիմ , բայց Տէրոջը ուխտին տապանակը վրանի
2 տակ է : Եւ Ցանեան Դաւիթին ըսաւ . Ինչ որ սրտիդ մէջը եղածը ըրէ . քանզի Աստուած
3 քու հետդ է : Ու նոյն գիշերը Աստուծոյ խօս–
4 քը Ցանեանին եղաւ՝ ըսելով . Գնա , իմ ծառայիս Դաւիթին ըսէ . Տէրը այսպէս կ'ըսէ .
5 Իմ բնակելու տունս դուն պիտի չշինես . Վասզի Իսրայէլը Եգիպտոսէն Հանած օրէս մինչև
6 այս օրս՝ տան մէջ չբնակեցայ , Հապա վրանէ վրան ու խորանէ խորան պտըտեցայ :
7 Ինչուր Իսրայէլին հետ ո՛րչափ տեղ որ պտըտեցայ , միթէ բան մը խօսեցայ Իսրայէլի դատաւորներուն մէկուն հետ՝ որոնց իմ ժողովրդս հովուելու հրաման տուեր էի , ու ըսի՞ թէ՝ Ինչո՛ւ համար ինծի եղեւնափայտէ տուն մը չշի–
8 նեցիք : Եւ հիմա իմ ծառայիս Դաւիթին ասանկ ըսես . Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ . Ես քեզ փարախէն ոչխարներուն ետևէն առի , որ իմ Իսրայէլ ժողովրդիս առաջնորդ ըլլաս .
9 Եւ ուր որ կ'երթայիր , քու հետդ էի , և քու առջևէդ բոլոր թշնամիներդ կտրեցի . ու քու անունդ երկրիս վրայ եղող մեծերուն անուանը
պէս ըրի : Եւ իմ ժողովրդիս Իսրայէլին ալ մէկ տեղ մը պիտի որոշեմ , ու զանիկայ պիտի անկեմ . ու իր տեղը պիտի բնակի , ալ պիտի

---

a Սաղ . ՃԵ . 15 ;
b Սաղ . ՂՅ . 1 , ԼԶ ;
c Ղև . ԺԹ . 4 ;
* Կամ ունայնութիւններ
d Սաղ . ՃՂ . 1 : ՃԷ . 1 : ՃԺԲ . 1 :
e Սաղ . ՃՂ . 47 , 47 :
f գ Մնաց . Բ . 15 :
g Բ Օր . ԻԷ . 15 :
h գ Մնաց . Գ . 4 ;
i գ Մնաց . Ե . 1 :
j Ել . Խ . 3 : Նգր . Գ . 11 : Երեմ . ԼԹ . 11 :
k գ Մնաց . Կ . 19 , 20 :
— գ Մնաց . Է . 1 , ԼԶ :

չշարժի ։ և անիրաւութեան որդիքը առջինին
10 պէս՝ մի՛ յիշեսցես պիտի չնեղուին զանիկայ ։ Ինչ-
պէս որ իմ ժողովրդիս Իսրայէլին վրայ դա-
տաւորներ դրած օրէս ի վեր էղա՝ ու քու
ամէն թշնամիներդ պիտի նուաճեմ ։ ու քեզի
կ՚իմացընեմ որ Տէրը քեզի տուն պիտի շինէ ։
11 Ու երբոր քու օրերդ լեցուին ։ և քու հայրե-
րուդ խառնուիս ։ քեզմէ ետքը՝ քու սերունդդ՝
քու որդիներէդ ելլը պիտի բարձրացընեմ ։ ու
անոր թագաւորութիւնը պիտի հաստատեմ ։
12 Անիկայ իմ տունս պիտի շինէ ։ ու անոր ա-
13 թոռը յաւիտեան պիտի կանգնեմ ։ Ես անոր
Հայրը պիտի ըլլամ՝ ու անիկայ իմ որդի պի-
տի ըլլայ ։ ու իմ ողորմութիւնս անկէ պիտի
չվերցընեմ՝ ինչպէս որ քեզմէ առաջ եղողին
14 վերցուցի ։ Ու Նաթանիկայ յաւիտեան իմ տանս
մէջ՝ ու իմ թագաւորութեանս մէջ պիտի հաս-
տատեմ ։ ու անոր աթոռը յաւիտեան հաս-
15 տատեմ ։ Ու Նաթան ամբողջ այս բոլոր խօս-
քերը ու այս բոլոր տեսիլքը ի բան միջէն Դա-
ւիթին զրուցեց ։
16 Ու Դաւիթ թագաւորը դնաց ։ Տէրոջը
առջևը նստաւ ։ ու ըսաւ ։ Ո՛վ Տէր Աստուած՝
ես ո՞վ եմ՝ ու իմ տունս ի՞նչ է ։ որ զիս մինչև
17 հոս բերիր ։ Ասկայն ասիկայ քու աչքերուդ
զզուելի երևցաւ՝ ով Աստուած ։ ու քու ծա-
ռային տանը վրայով հնուաւոր ժամանակի հա-
մար խօսեցար ։ ու ինծի՝ ով Տէր Աստուած՝
18 բարձր աստիճանի մարդու պէս նայեցար ։ Ու
քու ծառայիդ փառքին համար՝ Դաւիթ ալ
աւելի ի՞նչ խօսի ։ դուն քու ծառադ կը ճանչ-
19 նաս ։ Ով Տէր՝ քու ծառայիդ սիրոյն համար ։
ու քու սրտիդ ոլորածին պէս՝ այս բոլոր մեծ
բաները ըրիր ։ որ այս բոլոր մեծ բաները դիտ-
20 ցընես ։ Ով Տէր՝ քեզի պէս ոմանք չկան
կայ ։ ու քեզմէ զատ Աստուած չկայ ։ մեր ա-
21 կանջներովը բոլոր լսածներնուս համեմատ ։ Ու
երկրիս վրայ ո՞ր ազգը քու ժողովրդիդ Իս-
րայէլին պէս է ։ որուն համար նոյն ինքն Ա-
ստուած եկաւ պառնկայ փրկելու ։ իրեն ժողո-
վուրդ ընելու ։ որ Եդիպտոսէն ազատած ժո-
ղովրդիդ առջևէն ազգեր վռնտելով՝ քեզի
22 մեծ ու երևելի անուն ստացար ։ Ու քու
ժողովուրդդ Իսրայէլը յաւիտեան քեզի ժողո-
վուրդ ըրիր ։ ու դուն ով Տէր՝ անոնց Աստուած
23 եղար ։ Ու հիմա ով Տէր՝ քու ծառայիդ ու
անոր տանը համար լսած խօսքդ միշտ յաւի-
տեան հաստատուի ։ ու ըսածիդ պէս ըրէ ։
24 Միշտ հաստատուի ։ ու քու անունդ յաւիտեան
մեծ ճանչցուի ։ ու ըսուի թէ՝ Զօրութեանց
Տէրը Իսրայէլին Աստուածն է ։ Աստուած
Իսրայէլի ։ ու քու ծառայիդ Դաւիթին տունը
25 քու առջևդ հաստատ ընայ ։ Վասնզի դուն ով
Աստուած իմ՝ քու ծառայիդ յայտնեցիր ։ որ

անոր տուն պիտի շինես ։ անոր համար քու
ծառադ իր սրտին ելլ համաչափ քու-
26 նալ գտաւ զքեզ աս աղօթքը ընելու ։ Ու
հիմա ով Տէր՝ դուն Աստուածը դուն ես ։ ու
քու ծառայիդ աս աղէկութիւնը խոստացար ։
27 Ու հիմա *կամք ըրէ՝ քու ծառայիդ տունը
օրհնելու ։ որ յաւիտեան քու առջևդ ըլլայ ։
քանզի դուն օրհնեցիր՝ ով Տէր ։ ու յաւիտեան
օրհնեալ է ։

ԳԼՈՒԽ ԺԴ.

1 Դաւիթի փղշտացիները ու Մովաբացիները կը նուաճէ ։
3 Ադրազարը ու Ասորիները կը զարնէ ։ 9 Թովմէ՝ Ադո-
րամը կը խրկէ ընծաներով՝ Դաւիթը ողջունելու համար ։
11 Դաւիթ աս ընծաները իր առած աւարներովը Աստ-
ուծոյ կը նուիրէ ։ 13 Եդովմի մէջ պահակա-
պաններ կը դնէ ։ 14 Դաւիթին պաշտօնեաները ։

1 Ետքը եղաւ Դաւիթի փղշտացիները զարկաւ ,
ու զանոնք նուաճեց ։ և Գէթը ու անոր
2 գիղերը փղշտացւոց ձեռքէն առաւ ։ Եւթը
Մովաբը զարկաւ ։ ու Մովաբացիք Դաւիթին
3 հարկատու ծառաներ եղան ։ Ու Դաւիթ Սու-
բային †Ադրազար թագաւորը Եմաթի կողմերը
զարկաւ ։ երբոր Եփրատ գետին վրայ իր †իշ-
4 խանութիւնը հաստատելու կ՚երթար ։ Ու
Դաւիթ անկէ հազար կառք՝ ու *հօթը հազար
ձիաւոր՝ ու քսան հազար հետևակ զօրք բռա-
նեց ։ և Դաւիթ բոլոր ‡կառքի ձիերուն ջի-
գերը կարից ՝ ու անոնցմէ միայն հարիւր ձի
5 ետևնին համար պահեց՝ ։ Ու Դամասկոսի Աս-
որիները՝ Սուբայի թագաւորին Ադրազարին օգ-
նութիւն ընելու եկան ։ ու Դաւիթ Ասորի-
ներէն քսանուերկու հազար մարդ զարկաւ ։
6 Ու Դաւիթ Դամասկոսի Ասորւոց մէջ բեր-
դապահ զօրքեր դրաւ ։ ու Ասորիները Դաւի-
թին հարկատու ծառայ եղան ։ ու Դաւիթ ուր
որ կ՚երթար ՝ Տէրը անոր յաջողութիւն կու-
7 տար ։ Ու Դաւիթ՝ Ադրազարին ծառաներուն
վրայ եղող ոսկիէ վահանները առաւ ։ ու զա-
8 նոնք Երուսաղէմ բերաւ ։ Ու Ադրազարին
քաղաքներէն՝ Տիբհաթէն ու Քունէն՝ Դաւիթ
խիստ շատ պղինձ առաւ ։ †անոնք շինող Սո-
ղոմոն պղնձէ ծովը ՝ ու սիւները ՝ ու պղնձէ
գործիքները ։
9 Ու Եմաթի թագաւորը ‖Թովէ՝ երբոր լը-
սաց որ Դաւիթ Սուբայի Ադրազար թագաւո-
10 րին բոլոր զօրքերը ջարդեր է ՝ Իր որդին †Ա-
դորամը Դաւիթ թագաւորին խրկեց ՝ որ անոր
բարև ընէ ՝ ու ‖զանիկայ օրհնէ՝ ՝ Ադրազարին
դէմ պատերազմ ընելուն ու զանիկայ զարնե-
լուն համար ։ (քանզի Ադրազարը Թովուին
հետ պատերազմներ կ՚ընէր ։) ու անոր՝ ամէն
թեսաղ ոսկիէ ՝ արծաթէ ու պղնձէ անօթներ
11 բերաւ ։ Դաւիթ թագաւորը զանոնք ալ Տէ-
րոջը նուիրեց ՝ ան արծաթով ու ոսկիով՝ ինչ-

ա բ Թագ · է · 14 , 15 ։
բ բ Թագ · ը · 1 , ևե ։
գ բ Թագ · ը · 3 ։
դ Նէբ · ձեռքը
ե Տես բ Թագ · ը · 4 ։
զ Ալս · ա · 33 ։
է բ Թագ · է · 18 ։
* Ասմ՝ ակռեցիը
† Ասմ՝ կառքերը քակից ՝ ու ա-
նոնց միայն հարիւր կառք պահեց ։
ը բ Թագ · ը · 9 ։
թ բ Թագ · ը · 10 ։ Ըստ հ Հնգեմատ ։
‖ Ասմ՝ շնորհաւորութիւն ընէ անոր ։

տեղ՝ որ ամէն ազգերէն՝ Եդոմէն, Մովաբէն, Ամմոնի որդիներէն, Փղշտացիներէն ու Ամա-
12 զեկէն առեր էր։ Եւ Հարուհայի որդին Ընթսա Ղրի ձորին մէջը հատանուելիքը Հալաթ Եդոմայեցի զարկաւ։
13 Եւ Եդոմի մէջ բնդդապահ զօրքեր դրաւ. և բոլոր Եդոմայեցիք Դաւիթին ծառայ եղան. ու Դաւիթ ուր որ կ՚երթար, Տէրը ա-
նոր յաջողութիւն կու տար։
14 Եւ Դաւիթ բոլոր Իսրայէլին վրայ թագաւորութիւն ըրաւ, ու իր բոլոր ժողովուրդին
15 իրաւունք ու արդարութիւն կ՚ընէր։ Եւ Հարուհայի որդին Յովաբ զօրքերուն վրայ էր. ու Աքիղուդի որդին Յովսափատ յիշատա-
16 կաց գրիչ էր. Եւ Աքիտոբի որդին Սադովկը ու Աբիաթարի որդին Աբիմելեքը քահա-
17 նաներ էին. և Սուսանատենադպիր էր. Ու Յոյիադայի որդին Բանեան Քրեթեներուն ու Փլեթիներուն վրայ էր. և Դաւիթին որդիքը թագաւորին քովը նախարարներ էին։

ԳԼ. ԺԹ.

1 Դաւիթ գեղապաններ կը խրկէ Նաասի որդին Ընունը մխիթարելու. բայց անիկայ անարգանօք կը վտարուի անոնց
հետ։ 6 Ամմոնացիք Թէ և Ընորներէն օգնութիւն կը գտնեն, բայց Յովաբէն ու Աբեսայէն կը յաղթուին։ 16 Ասորաց զօրագլուխը Սովթակ նոր ձեռնամուխ կ՚ընէ Ամմոնացիներուն. իսկ ինքը Դաւիթէն կը սպանուի։

1 Եւ անկէ ետև Ամմոնի որդւոց թագաւորը Նաասա մեռաւ, ու անոր տեղը՝ անոր որ-
2 դին թագաւոր եղաւ։ Եւ Դաւիթ ըսաւ. Նաասի որդւոյն Ընունին մարդասիրութիւն ընեմ. քանզի անոր Հայրը ինձի մարդասիրութիւն ըրաւ. ու Դաւիթ դեսպաններ խրկեց, որ զանիկայ իր Հօրը վրայով մխիթարեն. ու Դաւիթին ծառաները Ամմոնի որդւոց երկիրը Ընունին գացին՝ զանիկայ մխիթարելու համար։
3 Եւ Ամմոնի որդւոց իշխանները Ընունին ըսին. Միթէ Դաւիթ քու Հայրդ քու առջեդ պատուելո՞ւ համար քեզի մխիթարիչներ խրկեց. միթէ անոր ծառաները աս երկիրը քննելու, տակնուվրայ ընելու, ու լրտեսելու համար չե-
4 կա՞ն քեզի։ Եւ Ընուն՝ Դաւիթին ծառաները բռնեց, ու զանոնք ածիլեց, և անոնց հանդերձներուն ալ կէսը՝ մինչև նստոյ տեղը կըտ-
5 րել տուաւ, և անոնք խրկեց զանոնք։ Ու գացին՝ ան մարդիկներուն գէշ-ը եղածը Դաւիթին պատմեցին. ան ալ զանոնք դիմաւորելու խրկեց. քանզի ան մարդիկները շատ անարգուեր էին. ու թագաւորը ըսաւ. Երիքովի մէջ նստէք՝ մինչև որ մօրուքնիդ աճի, ու նորէն դարձէք։
6 Եւ Ամմոնի որդիքը տեսնելով որ Դաւիթին հետ աւրուեցան, Ընունը ու Ամմոնի որդիքը հազար տաղանդ արծաթ խրկեցին, որ Միջագետաց Ասորիներէն, ու Մաաքայի Ասորիներէն, ու Սուբայէն՝ վարձքով կառքեր ու ձի-
7 աւորներ բռնեն։ Եւ անոնք իրենց վարձքով բռնեցին երեսուներկու հազար կառք, ու Մաաքայի թագաւորը, և անոր զօրքը, որոնք գացին Մեդաբային առջևը բանակեցան. Ամմոնի որդիքն ալ իրենց քաղաքներէն ժողովուեցան, ու պատերազմելու գացին։
8 Ու երբոր Դաւիթ ասոր լսեց, Յովաբը ու
9 բոլոր զօրաւոր զօրքերը խրկեց։ Եւ Ամմոնի որդիքը ելան, ու քաղաքին դրանը առջևը կարգաւ պատերազմի շարուեցան. ու օգնողները հեղ թագաւորները դաշտի մէջ զատ
10 կայներ էին։ Եւ Յովաբ երբոր տեսաւ որ պատերազմը առջևէն ու ետևէն իր վրայ կը հասնի, Իսրայէլի բոլոր ընտրուած մարդիկներէն ընտրեց, ու Ասորւոց դէմ պատերազմի շարեց.
11 Եւ մնացած զօրքը իր եղբօրը Աբեսային յանձնեց. ու անոնք Ամմոնի որդւոցը դիմացը շա-
12 րուեցան. Եւ ըսաւ. Թէ որ Ասորիները զիս յաղթելու ըլլան, ինձի օգնութիւն հասնիս. ու թէ որ Ամմոնի որդիքը քեզ յաղթելու ելլան, ես քեզի օգնութիւն պիտի հասնիմ.
13 Քաջասիրտ եղիր, ու մեր ժողովուրդին համար և մեր Աստուծոյն քաղաքներուն համար ուժով պատերազմինք. և Տէրը իր աչքին հաճոյ ե-
14 ղածը թող ընէ։ Ու Յովաբ իր հետը եղող զօրքով Ասորիներուն մօտեցաւ, որ ա-
նոնց դէմ պատերազմ ընէ. ու անոնք անոր
15 առջևէն փախան։ Եւ Ամմոնի որդիքը Ասորւոց փախչիլը տեսնելով, իրենք ալ անոր եղբօրը Աբեսային առջևէն փախան, ու քաղաքը մտան։ Եւ Յովաբ Երուսաղէմ եկաւ։
16 Երբոր Ասորիները տեսան որ իրենք Իսրայէլին առջևը կոտրուեցան, դեսպաններ խրկեցին, ու Փեռէն անդիի կողմը եղող Ասորիները ոտք հանեցին. և անոնց առջևէն Ադրա-
17 զարին զօրավարը Սովթակ կ՚երթար։ Ու երբոր Դաւիթին պատմեցին, անիկայ բոլոր Իսրայէլը ժողվելով, Յորդանանէն անցաւ, ու անոնց վրայ գնաց, և անոնց դէմ դունդեր շարեց. ու երբոր Դաւիթ՝ Ասորիները պատերազմով դիմաւորելու համար գունդեր շարեց,
18 անոնք անոր հետ պատերազմ ըրին։ Եւ Ասորիները Իսրայէլին առջևէն փախան. ու Դաւիթ՝ Ասորիներէն եօթը հազար կառքի պըր-, ու քառասուն հազար հետևակ զօրք կոտրեց,
19 ու Սովթակ զօրավարն ալ մեռցուց։ Եւ Ադրազարին ծառաները երբոր տեսան որ Իսրայէլին առջևը յաղթուեցան, Դաւիթին հետ հաշտութիւն ըրին, ու անոր ծառայ եղան. և Ասորիները անկէ ետքը Ամմոնի որդւոցը օգնել չուզեցին։

ե Բ Թագ. ը. 13։
զ Բ Թագ. ը. 14, ԼԵ։
է Բ Թագ. ը. 17 Ք՚ըսուի Ե-քթելէք։
ը Բ Թագ. ը. 17 Ք՚ըսուի Ասորիա, Ասորիա, Ասորիա։
ի Բ Թագ. ը. 18։
ժ Բ Թագ. Ի. 1, ԼԶ։
ի Գ՚Ն. ԺԸ. 5, 9։

ԹԼ· Ի

1 Յովաբ՝ Ասբրան կը պաշարէ · Դաւիթ աւարը կ՚առնէ, ու անդ սեղի ժողովուրդը կը տանջէ : 4 փղշտացւոց ի-ջեր անդամ յաղթուած առնելը իրեր հակառակը կը պատահեցնէ :

1 Ա՛ւ ¤հետևեալ տարին՝ թագաւորներուն պա-
պերազմի կելլելու առնելը , Յովաբ՝ զօրքե-
րուն քովերը ¤գունդերը հանեց , և Ամմոնի որ-
դւոցը երկիրը աւերեց , ու գնաց Աբբրան պա-
շարեց · բայց Դաւիթ Երուսաղէմ կը նստէր ·
ու ²Յովաբ Աբբրան զարկաւ , ու զանիկայ
2 կործանեց : Եւ Դաւիթ ²առնոց թագաւորին
թագը անոր գլխուն վրայէն առաւ , ու զանի-
կայ գտաւ ոչ տաղանդ մը ոսկիի ծանրութիւն
ունէր , և անոր վրայ պատուական քարեր կար ·
ու Դաւիթին գլուխը զրուեցաւ · և Դա-²Ի՛Ը
3 քաղաքէն խիստ շատ աւար առաւ : Եւ անոր
մէջը եղած ժողովուրդը հանեց , ու զանոնք
սղոցներով՝ երկաթէ կաճառայլներով ու տա-
պարներով կարեց · և Դաւիթ Ամմոնի որդւոց
ցը բոլոր քաղաքներուն այսպէս ըրաւ · ու
Դաւիթ բոլոր ժողովուրդով Երուսաղէմ դար-
ձաւ :

4 ²Եւ ասկէ ետքը՝ Գազերի մէջ փղշտացւոց
հետ պատերազմ եղաւ · ան ատեն ²Իմսացի
Սոբքաքը՝ Ռափայի որդւոցմէ եղող Սիբքան
մեռցուց , ու անոնք նաւաճնցան :

5 Եւ ²Եղրէն փղշտացւոց հետ պատերազմ
եղաւ · ու ²Յայիրի որդին Եղէանանը՝ Գեթացի
Գողիաթին եղբայրը Գ Էլհմին զարկաւ , որուն
նիզակին բունը ոստայնանկաց գլանին պէս էր :
6 Եւ նորէն ²Գէթի մէջ պատերազմ եղաւ ·
ու մէկ երկայնահասակ մարդ մը կար , որուն մա-
տերը վեց վեց ըլլալով՝ քսանուչորս հատ ու-
7 նէր · անիկայ ալ Ռափայի որդւոցմէ էր : Եւ
անիկայ Իսրայէլը նախատեց · բայց Դաւիթին
եղբօրը Սամայային որդին Յովնաթան զանի-
8 կայ զարկաւ : Ասոնք Գէթի մէջ Ռափայէն
ծներ էին · և Դաւիթին ձեռքովը ու անոր ծա-
ռաներուն ձեռքովը ինկան :

ԹԼ· ԻԸ

1 Դաւիթ Աատանային փոխանակ՝ կը տեսնէ Յովաբը որ ժողովուրդը համրէ : 5 Երբոր ժողովուրդին թիւը կը բե-
րեն՝ Դաւիթ իր բաժին համար կը դժոխ : 9 Դատ մաղ-
դրեին ձեռքովը առաջարկուած իրեր հարուածներէն՝
Դաւիթի ժանտախտը կ՚ընտրէ : 14 Յօրհնանաւոն հազար
հոգի մեռնելէն ետքը , Դաւիթի ապաշխարելով՝ Երուսա-
զեմին կործանմանը առջեւը կ՚առնէ : 18 Դաւիթ՝ Դադին
ձանձրացնելովը Ողնային կուռ ծախու կ՚առնէ , ու հոն
սեղան մը կը շինէ · ասոր վրայ Աստուած իր հաճութիւնը
նշան մը կու տայ կրակով , ու ժանտախտը կը դադրեցնէ :
28 Դաւիթի հոն ոգեկոչ կը մատուցանէ · քանզի հրեշ-
տակին վախնալուն համար՝ չէր կրնար մինչև Գաբաւոն
երթալ :

1 Եւ ¤Սատանան Իսրայէլին դէմ եղաւ , ու
2 Դաւիթը դրդեց որ Իսրայէլը համրէ : Եւ
Դաւիթ՝ Յովաբին ու ժողովուրդին իշխաննե-
րուն ըսաւ · Գացէք Իսրայէլը համրեցէք
Բերսաբէէն մինչև Դան , ²ու հաշիւը ին-
3 ծի բերէք որ դիտնամ : Եւ Յովաբ ըսաւ ·
Տէրը՝ իր ժողովուրդը որչափ որ է , հարիւ-
րապատիկ աւելցընէ · ո՛վ տէր իմ թագաւոր՝
միթէ անոնց ամէնը իմ տիրոջս ծառաները
չե՞ն · իմ տէրս ինչո՞ւ աս բանը կը փնտռէ ·
ինչո՞ւ համար աս ¤մեղքը Իսրայէլին յանցանքի
4 պատճառ ըլլայ : Բայց երբոր թագաւորին
խօսքը Յովաբին վրայ սաստկացաւ , Յովաբ
ելաւ , ու բոլոր Իսրայէլի մէջ պտըտեցաւ ,
5 ու Երուսաղէմ եկաւ : Եւ Յովաբ ժողովուր-
դին համրանքին ցուցակը Դաւիթին տուաւ ·
ու Իսրայէլին ամէնը՝ հազար անգամ հազար
ու հարիւր հազար սուր քաշող մարդ էր · և
Յուդան չորս հարիւր ¤եօթանասուն հազար
6 սուր քաշող մարդ էր : ²Ակային Գ և տապչին-
երը ու Բենիամինեանները անոնց մէջ չհամրեց ·
քանզի թագաւորին սա հրամանը Յովաբին
զզուելի էր :
7 Եւ սա բանը Աստուծոյ աչքին դէշ երե-
8 ևցաւ համար՝ Իսրայէլը զարկաւ : Եւ Դա-
ւիթ Աստուծոյ ըսաւ · Ես բանը ընելովս ²մեծ
մեղք գործեցի · ²ու հիմա կ՚աղաչեմ՝ քու
ծառայիդ մեղքը ներէ , քանզի մեծ յիմարու-
թիւն ըրի :
9 Եւ Տէրը Դաւիթին ²տեսանողին՝ Գա-
10 դին խօսեցաւ ու ըսաւ · Գնա՛ ու Դաւիթին
խօսէ՝ ըսելով · Տէրը այսպէս կ՚ըսէ · Ես քե-
զի երեք բան կ՚առաջարկեմ · անոնցմէ մէկը
11 ընտրէ՛ որ քեզի ընեմ : Եւ Գադ՝ Դաւիթին
եկաւ ու անոր ըսաւ · Տէրը այսպէս կ՚ըսէ ·
12 Ընտրէ՛ քեզի ²կամ երեք տարուան սով , կամ
երեք ամիս քու թշնամիներուդ երեսէն փախ-
չիս , ու քու թշնամիներուդ սուրը ²էջէ հաս-
նի , և կամ երեք օր Տէրոջը սուրը՝ այսինքն
ժանտախտ ըլլայ երկրիս մէջը , ու Տէրոջը հր-
եշտակը Իսրայէլին բոլոր սահմաններուն մէջը
կոտորած ընէ · և հիմա տես , զիս խրկողին ի՛նչ
13 պատասխան տանիմ : Եւ Դաւիթ ըսաւ Գադին · Խիստ մեծ նեղութեան մէջ եմ · հիմա
Տէրոջը ձեռքը ՛ի՛նամ · քանզի անոր գթու-
թիւնը խիստ շատ է · ու մարդու ձեռք չինա-
14 նամ : Եւ Տէրը Իսրայէլին վրայ ժանտախտ
խրկեց , ու Իսրայէլէն եօթանասուն հազար
15 մարդ ինկաւ : Եւ Աստուած հրեշտակ մը Երու-
սաղէմ ²Երուսաղէմ , որ զանիկայ կորսընցընէ ·
ու երբոր կը կորսընցընէր , Տէրը նայեցաւ ,
²ու աս չարիքին վրայ սիրտը իջաւ , և կոտո-
րած ընող հրեշտակին ըսաւ · ²Ձերբ է , ալ
ձեռքդ քաշէ · ու Տէրոջը հրեշտակը Յեբու-
16 սացի Ռոնային կալին քովը կայներ էր : Եւ
Դաւիթ իր աչքերը վերցուց , ու ²Տէրոջը հրեշ-

ա ¤ Ա Թագ · ժ · 1 ։
բ Երբ · զօրութիւնը
գ ¤ Ա Թագ · ժբ · 26 ։
դ ¤ Ա Թագ · ժբ · 30 , 31 ։
ե ¤ Ա Թագ · իա · 18 ։
զ ²Կ · ժա · 29 ։
է ¤ Ա Թագ · իա · 19 ²Ըսուած Երեմիա՛ի ։
ը ¤ Ա Թագ · իա · 20 ։

ա ¤ Ա Թագ · իդ · 1 , եէ ։
բ Գ Կ · իէ · 23 ։
գ Գ Կ · իէ · 24 ։
դ ¤ Ա Թագ · իդ · 10 ։
ե ¤ Ա Թագ · ժբ · 13 ։
զ Տճս ա Թագ · իբ · 9 ։
է ¤ Ա Թագ · իդ · 13 ։
ը ¤ Ա Թագ · իդ · 16 ։
թ Տճս Ղշն · Ղ · 6 ։
ժ ¤ Ա Ն · գ · 1 ։

տակը տեսաւ , որ երկրին ու երկինքին մէջտեղը կայներ էր , ու ձեռքը մերկ սուր մը կար , որ Երուսաղէմի վրայ երկընցուցեր էր . անոնք Դաւիթ ու ծերերը քուրձեր հագած՝ երեսնուն
17 վրայ իյնան : Եւ Դաւիթ Աստուծոյ ըսաւ . Ես չհա՞ս պատուիրեցի որ ժողովուրդը համրին , ու ես եմ որ մեղանչեցի , ու մեծ չարութիւն ըրի . բայց աս ոչխարները ի՞նչ ըրին . ով Տէր Աստուած իմ՝ քու ձեռքդ իմ վրաս ու իմ հօրս տանը վրայ ըլլայ . բայց քու ժողովուրդիդ վրայ չըլլայ *զանիկայ բնաջինջ ընելու համար՝ :
18 Եւ †Տէրոջը հրեշտակը Գադին ըսաւ . Դաւիթին ըսես որ երթայ , ու Յերուսացի Ոռնային կալին մէջ Տէրոջը սեղան մը կանգնէ :
19 Եւ Դաւիթ վեր եղաւ՝ Գադին Տէրոջը ա-
20 նունովը ըսած խօսքին համեմատ : Ու Ոռնա դարձաւ , ու հրեշտակը տեսաւ , և իր չորս որդիքը իր հետը պահուեցան . (քանզի Ոռնա
21 ցորեն կը ծեծէր :) Ու Դաւիթ Ոռնային եկաւ . և Ոռնա նայեցաւ , ու Դաւիթը տեսնելով՝ կալէն եղաւ , ու երեսը մինչև գետինը Դաւիթին
22 երկրպագութիւն ըրաւ : Ըն ատենը Դաւիթ Ոռնային ըսաւ . Ո՛ կալին տեղը ինծի տուր , որ հոն Տէրոջը սեղան մը շինեմ , (զանիկայ լեցուն դնով տուր ինծի ,) ու ժողովուրդին
23 վրայէն հարուածը վերնայ : Եւ Ոռնա Դաւիթին ըսաւ . Օ՛ն անիկայ քեզի տո՛ւր , ու իմ տէրս թագաւորը իր աչքին ապիկ երևցածը թո՛ղ ընէ . ահա եզները ողջակէզի համար , ու կամնասայլները փայտի համար , ու ցորենը հացի ընծայի համար կու տամ , ամէնն ալ կու-
24 տամ : Եւ Դաւիթ թագաւորը Ոռնային ըսաւ . Չէ՛ , հապա գնանոփ անշուշտ ինչուն դնով ծախու պիտի առնեմ . քանզի քուկդ ևզածը Տէրոջը համար պիտի չառնեմ , ոչ ալ
25 ձրի ողջակէզ մատուցանեմ : Ու †Դաւիթ այն տեղացոյն համար՝ կշռոքով վճց հա-
26 րիւր սիկղ ոսկի տուաւ Ոռնային : Եւ Դաւիթ հոն Տէրոջը սեղան շինեց , ու անոր վրայ ողջակէզներ ու խաղաղութեան զոհեր մատուց , և Տէրոջը աղաղակից . ու †երկինքէն կրակով՝ ողջակէզի սեղանին վրայ անոր պատասխան
27 տուաւ : Եւ Տէրը հրեշտակին խօսեցաւ , ու անիկայ սուրը իր պատեանը դարձուց :
28 Ըն ատենը Դաւիթ տեսնելով որ Տէրը Յեբուսացի Ոռնային կալին մէջ իրեն պատասխան
29 տուաւ , ան տեղը զոհեր մատուց : Իսկ Մովսէսին՝ անապատին մէջ շինած *Տէրոջը խորանը ու ողջակէզին սեղանը՝ ան ատենը †Գաբաւո-
30 նի բարձր տեղն էր . Հայց Դաւիթ Աստուծոյ

* Ելք . հարուածի համար :
† Բ Մն . ա . 1 :
‡ Բ Մն . գ . 1 :
§ Բ Թագ . իգ . 24 :
¶ Կ՚ես . ի . 24 : Բ Մն . գ . 1 : է . 1 :
# Կ՚ես . ժգ . 39 :
‖ Գ Թագ . գ . 4 : Կ՚ես . ժգ . 39 :
** Ա՛ր . Հարուածի համար :
†† Բ Մն . ա . 3 :

—

‡‡ Բ Օր . ժբ . 5 : Բ Թագ . իգ . 18 : Կ՚ես . լա . 18 , 19 , 26 , 28 : Բ Մն . գ . 1 :
§§ Գ Թագ . ի . 21 :
¶¶ Ա՛ր 14 : Գ Թագ . է . 47 :

Հարցընելու համար՝ չկրցաւ անոր առջևը կենալ , քանզի Տէրոջը հրեշտակին սուրին երևնալէն վախցաւ :

ԳԼ . ԻՐ

1 Դաւիթ՝ տաճարին համար որոշուած տեղը գիտնալով՝ անոր չհնազանդեցաւ հարկաւոր եղած բաները առատօրէն կը պատրաստէ . 6 ու Սողոմոնին կ՚իմացընէ Աստուծոյ խոստմունքները , ու նաև անոր պատասխանատուութիւնը տաճարը շինելու վրայով . 17 իշխաններուն կը պատուիրէ , որ իր որդւոյն ձեռնտու ըլլան :

1 Եւ Դաւիթ ըսաւ . Այսիկայ է Տէր Աստուծոյն տունը , ու ասիկայ է Իսրայէլի ողջա-
2 կէզին սեղանը : Եւ Դաւիթ հրամայեց որ Իսրայէլի երկրին մէջ գտնուող *օտարազգիները ժողվուին . ու Աստուծոյ տունը շինելու համար՝ քարահատներ դրաւ , որ տաշտած քարեր պատ-
3 րաստեն : Եւ Դաւիթ դրան փեղկերուն բևեռներուն համար ու շղթաներուն համար՝ խիստ շատ երկաթ պատրաստեց , և այնչափ շատ
4 պղինձ՝ †որ կշռելուն չէր դար . Ու պատրաստած եղևնափայտին համրանքը չկար . քանզի ‡Սիդոնացիք և Տիւրացիք Դաւիթին շատ եղևնափայտեր կը բերէին :
5 Եւ Դաւիթ ըսաւ . §Իմ որդիս Սողոմոնը փափուկ տղայ մըն է , ու Տէրոջը շինուելու տունը մեծ՝ բարձր՝ ու ամէն երկիրներու մէջ անուանի ու փառաւոր պիտի ըլլայ . Հիմա ես նոր համար պատրաստութիւն տեսնեմ . և Դաւիթ իր մեռնելէն առաջ՝ խիստ շատ պատրաս-
6 տութիւն տեսաւ : Եւթը իր որդին Սողոմոնը կանչեց , ու անոր պատուիրեց որ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն տուն շինէ :
7 Ու Դաւիթ Սողոմոնին ըսաւ . Որդեակ իմ՝ ¶սրտիս մէջը ունեցայ †որ իմ Տէր Աստուծոյս
8 անունը տուն շինեմ . Հայց Տէրոջը խօսքը #եղաւ՝ ըսելով . ‖Դուն շատ արիւն թափեցիր , ու մեծ պատերազմներ ըրիր . դուն իմ անունս տուն պիտի չշինես . քանզի իմ առ-
9 ջև գետնի վրայ շատ արիւն թափեցիր . **Ահա քեզի որդի մը պիտի ծնանի . անիկայ հանգստութեան մարդ պիտի ըլլայ . և զանիկայ †իր ամէն շրջակայ թշնամիներէն պիտի հանգչեցնեմ . քանզի անոր անունը ††Սողոմոն պիտի
10 ըլլայ . ու անոր օրերուն մէջ Իսրայէլին խաղաղութիւն ու հանգստութիւն պիտի տամ :
10 ‡‡Անիկայ իմ անունս տուն պիտի շինէ . ու §§անիկայ ինձի որդի պիտի ըլլայ , ու ես անոր հայր պիտի ըլլամ . և անոր թագաւորութիւնն ամբողջ Իսրայէլի մէջ յաւիտեան պիտի հաս-
11 տատեմ : ¶¶Արդեակ իմ , †††Տէրը քու հետդ ըլլայ , ու յաջողութիւն գտնես , և քու

† Գ Թագ . է . 6 :
†† Կ՚ես . իթ . 1 :
‡‡ Բ Թագ . է . 2 : Գ Թագ . բ . 17 : Կ՚ես . ժէ . 1 : իբ . 2 :
§§ Բ Օր . ժբ . 5 , 11 :
¶¶ Գ Թագ . է . 3 : Կ՚ես . իբ . 3 :
‖‖ Կ՚ես . իբ . 5 :
*** Գ Թագ . գ . 25 : է . 4 :
††† ՅՕ՛ խոզապարաբար :
‡‡‡ Բ Թագ . է . 13 : Գ Թագ . է . 5 : Կ՚ես . ժէ . 12 , 13 : իբ . 6 :
§§§ Ելբ . ա . 5 :
¶¶¶ Ա՛ր 16 :

Տէր Աստուծոյդ տուն չինես ։ ինչպէս որ քեզի
12 համար խօսեցաւ ։ Միայն թէ Տէրը ᵇքեզի ի-
մաստութիւն ու հանճար տայ ։ և քեզ Իսրա-
յէլի վրայ հաստատէ ։ որ քու Տէր Աստուծոյդ
13 օրէնքը պահես ։ ¦Ընտանը յաջողութիւն կը
գտնես ։ եթէ զգուշութեամբ ՚ի գործ դնես այն
կանոնները ու դատաստանները ։ որոնք որ Տէ-
րը Մովսէսին պատուիրեց Իսրայէլի համար ։
ᶜզօրացիր ու քաջասիրտ եղիր ։ մի վախնար ու մի
14 զարհուրիր ։ Եւ ահա ես իմ *նեղութիւնն-
քուս մէջ՝ Տէրոջը տանը համար՝ հարիւր հազար
տաղանդ ոսկի ։ ու հազար անգամ հազար տա-
ղանդ արծաթի պատրաստեցի ։ իսկ պղինձը ու
երկաթը շատութեանը համար ¦կշիռքի չգար ։
փայտեր ու քարեր ալ պատրաստեցի ։ ու ա-
15 նոնց վրայ դուն ալ աւելցնես ։ Եւ դուն քու
քովիդ խիստ շատ արուեստաւորներ ։ քարահատ-
ներ ։ որմնադիրներ ։ հիւսներ ։ ու ամէն գործքի
համար ամէն թեւաւոր վարպետ մարդիկները ու-
16 նիս ։ Ոսկիին ։ արծաթին ։ պղինձին ու երկա-
թին համրանքը չկայ ։ կեցիր ։ ու †սա գործին
ձեռք զարկ՝ ։ ու ²Տէրը քու հետդ ըլլայ ։
17 Եւ Դաւիթ Իսրայէլի բոլոր իշխաններուն
պատուիրեց ։ որ իր որդւոյն Սողոմոնին ձեռնտու
18 ըլլան ։ Ո՞ ըսաւ ։ Ձեր Տէր Աստուածը
ձեր հետ է ։ ՚և անկայ ձեզ ամէն կողմանէ
հանգստացուց ։ որովհետև աս երկրին բնակիչ-
ները իմ ձեռքս տուաւ ։ ու երկիրը Տէրոջը
առջևը ու անոր ժողովուրդին առջևը նուա-
19 ճեցաւ ։ Եւ՝ հիմա ՚ձեր սիրտը ու ձեր հոգին՝
ձեր Տէր Աստուածը խնդրելու տուէք ։ ու ե-
լէք Տէր Աստուծոյն սրբարանը շինեցէք ։ որ
ՙՏէրոջը ուխտին տապանակը ու Աստուծոյ
սուրբ անօթները՝ ²Տէրոջը անունը համար
շինուած տունը տանիք ։

ԻԹ

1 Դաւիթ ծերացած ըլլալով՝ Սողոմոնը թագաւոր կ'ընէ ։ 2 Ղեւտացւոց թիւը ու պաշտպագութիւնը ։ 7 Գերսոնեանց տոհմերը ։ 12 Կահաթի որդիքը ։ 24 Ղեւտացւոց պաշտօնը ։

1 Եւ Դաւիթ ծերացած ու օրերը լեցուած
ըլլալով ՝ իր որդին Սողոմոնը Իսրայէլի
2 վրայ թագաւոր գրաւ ։ Եւ Իսրայէլի բոլոր
իշխանները ։ նաև քահանաները ։ ու Ղեւտա-
3 ցիները ժողվեց ։ Եւ Ղեւտացիները՝ ՚այնքան
ᵇերսուն տարեկանէն վեր եղող էրկ մարդիկ-
ները մէկիկ մէկիկ համրուելով ՝ անոնց թիւը
4 երսունեւութը հազար էր ։ Ե՞ Դաւիթ ը-
սաւ ։ Ասոնցմէ քանուչորս հազարը՝ Տէ-
րոջը տանը գործքին վրայ ։ ու վեց հազարը՝
5 ²վերակացուներ ու դատաւորներ ըլլան ։ Ու
չորս հազարը՝ դռնապաններ ։ ու չորս հազարը՝
օրհնելու համար ²շինած նուագարաններովս՝ Տէ-
6 րոջը օրհնիչները ըլլան ։ Եւ ¹Դաւիթ զանոնք
բաժնեց ։ Ղեւիի որդւոյը՝ Գերսոնին ։ Կահա-
թին ու Մերարիին դասակարգութիւնները ո-
րոլեալով ։
7 ²Գերսոնեաններէն՝ Ղադան ու Սեմէի էին ։
8 Ղադանին որդիքը՝ առջինը Յեքիէլ ։ ետ-
9 քը Զեթամ ՚ ու Յոէլ՝ իրենք էին ։ Սե-
մէիին որդիքը՝ Սաղոմոթ ։ Զեզիէլ ու Ըրան՝
իրենք էին ։ սոոնք Ղադանին տոհմերուն իշ-
10 խաններն էին ։ Եւ Սեմէիին որդիքը՝ Յեհթ ։
Զիզա ։ Յեուս ու Բարիա էին ։ սոոնք
11 Սեմէիին որդիքը՝ չորս հոգի էին ։ Եւ առջի-
նը՝ Յեհթ ։ ու երկրորդը՝ Զիզա էր ։ բայց Յե-
ուս ու Բարիա շատ որդիներ չունենալնուն հա-
մար ՚ մէկ ազգատոհմ համրուեցան ։
12 ²Կահաթի որդիքը՝ Ըմրամ ՚ Իսահար ՚
13 Վեբրոն ու Ոզիէլ՝ չորս էին ։ ²Ըմրամին որ-
դիքը՝ Ահարոն ու Մովսէս էին ։ և ³Ահարոն
ինքը՝ ու իր որդիքը յաւիտեան որոշուեցան՝ ա-
մենասուրբ բաներուն մէջ իրենց սուրբ պաշտօ-
նը կատարելու ՚ ²Տէրոջը առջևը խունկ ծխե-
լու ՚ ³անոր ծառայութիւն ընելու ՚ ու ⁴անոր
14 անունով յաւիտեան օրհնելու համար ։ Եւ
Աստուծոյ մարդուն՝ Մովսէսին ²որդիքը՝ Ղեւիի
15 ցեղին հետ ‡համրուեցան ։ ³Մովսէսին որդի-
16 քը՝ Գերսամ ու Էղիազար էին ։ Գերսամին
17 որդիքը՝ առջինը ¦Սուբայէլ էր ։ Ու Էղիա-
զարին որդիքը՝ առջինը ²Ռոաբիա էր ։ ու Է-
ղիազար ուրիշ որդիներ չունէր ։ բայց ²Ռոա-
18 բիային որդիքը խիստ շատցան ։ Իսահարին
19 որդիքը՝ առջինը ³Սաղոմոթ էր ։ ²Բեբրոնին
որդիքը՝ առջինը Յերիա ՚ երկրորդը՝ Ըմարիա ՚
երրորդը՝ Յազիէլ ՚ չորրորդը՝ Եկեկամամ էր ։
20 Ոզիելին որդիքը՝ առջինը Միքա ՚ երկրորդը՝
Յեսիա էր ։
21 ²Մերարիի որդիքը՝ Մոողի ու Մուսի էին ։
22 Մոողիին որդիքը՝ Եղիազար ու ²Կիս էին ։ Ու
Եղիազար մեռաւ ։ ³անիկայ որդիներ չունէր ՚
հապա միայն աղջիկներ ունէր ։ ու ⁴զանոնք՝ Ի-
23 րենց եղբայրները Կիսին որդիքը առին ։ ²Մու-
սիին որդիքը՝ Մոողի ՚ Եդեր ու Յերիմոթ՝
իրենք էին ։

ᵃ ¶ Ծնած ։ ¶ 9 ։ 12 ։ Պաշ. ԺԲ. 1 ։
ᵇ Ելս. ա. 7, 8 ։ Կաս. ԽԲ. 7 ։
ᶜ Բ Օր. ԼԱ. 7, 8 ։ Ելս. ա. 6, 7, 9 ։ Կաս. ԻԲ. 20 ։
* Կամ՝ ազգատութեամբս
¦ Հմմտ. Գ Թագ. Ը. 5 ։
† Ելբր. ըրէ ։
² Հմմտ. 11 ։
ᵇ Բ Օր. ԺԲ. 10 ։ Ելս. ԻԲ. 4 ։ Ը Ծնած. Է. 1 ։ Կաս. ԻԳ. 25 ։
‡ Բ Պն. Ի. 3 ։
¦ ¶ Ծնած. Բ. 6, 21 ։ Բ Պն. Ե. 7 ։ Ղ. 11 ։
² Հմմտ. 7 ։ ¶ Ծնած. Ե. 3 ։
— ¶ Ծնած. ա. 33—39 ։ Կաս. ԻԲ. 5 ։
ᵇ Ծնած. Գ. 3, 47 ։
‡ Բ Օր. ԺԱ. 18 ։ Կաս. ԻԳ. 29 ։ Բ Պն. ԺԲ. 8 ։
ᵀ Տես Բ Պն. ԻԲ. 25, 26 ։
Ըմմտ. Ղ. 5 ։
ᵇ Եզ. Գ. 16 ։ Ծնած. ԻԳ. 57 ։ Կաս. Ղ. 1, եւ Բ Պն. Բ. 14 ։ ԻԲ. 25 ։
² Կաս. ԻԳ. 21 ։
ᵇ Եզ. Գ. 18 ։
ᵀ Եզ. Գ. 20 ։
‡ Եզ. ԻԲ. 1 ։ Ելբր. Ե. 4 ։
ᵇ Եզ. Ը. 7 ։ Ծնած. ԺԶ. 40 ։
¶ Ծնած. Բ. 28 ։
² Բ Օր. Ի. 5 ։
ᵀ Ծնած. Ղ. 23 ։
ᵇ Տես գլ. ԻԳ. 23, 24, 25 ։
‡ Եբր. կուշեցան ։
ᵇ Եզ. Բ. 22 ։ ԺԲ. 3, 4 ։
¦ Կաս. ԻԳ. 20 ։ ԻԶ. 24 ։
² Կաս. ԻԶ. 25 ։
ᵇ Կաս. ԻԲ. 22 ։
ᵀ Կաս. ԻԲ. 23 ։
‡ Կաս. ԻԲ. 26 ։
¦ Կաս. ԻԲ. 29 ։
² Կաս. ԻԲ. 28 ։
ᵇ Տես Ծնած. Ը. 6, 8 ։
ᵀ Կաս. ԻԲ. 30 ։

24 Ըսոնք «Ղևիի որդիքն էին իրենց ազգա-
տոհմներուն համեմատ, ու անուններով մէկիկ մէ-
կիկ հարուած Ը քսան տարեկանէն վեր՝ Տէրոջը
տանը սպասաւորութիւնը կատարողներուն տոհ-
25 մապետներն էին։ Վասնզի Դաւիթ ըսեր էր.
Իսրայէլի Տէր Ըստուածը Ըիր ժողովուրդը
հանգստացուց, ու յաւիտեան Երուսաղէմի
26 մէջ պիտի բնակի. Ու Ղևտացիք ալ Ըխա-
բանը ու անոր պաշտօնին ամէն անօթները՝ ալ
27 այսուհետև պիտի չկրեն։ Վասնզի Դաւիթին
վերջին խօսքերովը՝ Ղևիի որդւոցմէ քսան տա-
28 րեկանէն վեր հղողները համրուեցան. Որով-
հետև անոնց պաշտօնը՝ Տէրոջը տանը ծառա-
յութեանը մէջ Ընարոնի որդւոցը օգնութիւն
ընել, գաւիթներու ու սենեակներու վերակա-
ցու ըլլալ, բոլոր սուրբ բաները մաքրել, ու
Ըստուծոյ տանը ծառայութիւնը կատարել էր.
29 Նաև Ըառաջաւորութեան հացին, ու հացի
ընծայի Ը նաշխին, և Ըանխմոր լաւաշներուն,
ու Ը տապակի մէջ եփած և տապկուած բանե-
րուն, ու Ըբոլոր չափերուն վերակացութիւնը
30 ընել, Ըև ամէն առտու ու իրիկուն՝ Տէրը
օրհնելու ու գովելու համար ոտքի վրայ կայ-
31 նել, Ու Ըշաբաթ օրերը, Ե ամսագլուխները,
ու Ը մեծ տօներու մէջ Տէրոջը բոլոր ողջակէզ-
ները իրենց թուովը ու իրենց օրէնքովը միշտ
32 Տէրոջը առջևը մատուցանել, Ու Տէրոջը տա-
նը ծառայութեանը համար Ըժողովքի խորանին
պահպանութիւնը, և սրբարանին պահպանու-
թիւնը, ու Ըիրենց եղբայրներուն՝ Ընարոնի
որդւոցը պահպանութիւնը ընել էր։

Գ Լ· Ի Գ

1 Ընհարոնի որդւոցը վիճակով քահանայութեան դասակարգու-
թիւններու բաժնուիլը։ 20 Ասհաթեանք 27 ու Ար-
բաթեանք վիճակով կը բաժնուին։

1 Ըև Ընհարոնի որդւոցը դասակարգութիւնները
սոսկ էն. Ընհարոնի որդիքը՝ Նադաբ,
2 Ընբիուդ, Ելիազար ու Իթամար էին։ Ըև
Նադաբ ու Ընբիուդ իրենց Հօրը առջևը մե-
ռան, ու անոնք որդիներ չունեցին. ու Ելիա-
3 զար ու Իթամար քահանայ եղան։ Ըև Դա-
ւիթ, ու Ելիազարի որդիներէն Սադոկ, ու
Իթամարի որդիներէն Ընքիմելեք՝ զանոնք բաժ-
նեցին իրենց համրանքովը իրենց պաշտօնին հա-
4 մար։ Ու Ելիազարի որդւոցը մէջ գտնուած
իշխանները՝ Իթամարի որդւոցը մէջ գտնուած-
ներէն շատ էին. ու զանոնք այսպէս բաժնե-
ցին. Ելիազարի որդւոցը համար տասնուվեց
իշխան՝ իրենց ազգատոհմներուն համեմատ, ու
Իթամարի որդւոցը համար ութը ըստ իրենց
5 ազգատոհմներուն համեմատ։ Ըև սոսկ ու
անոնք վիճակով բաժնուեցան. քանզի սրբա-
րանին իշխանները ու Ըստուծոյ պատը իշխան-
ները՝ Ելիազարի որդիներէն ու Իթամարի որ-
6 դիներէն էին։ Ու Ղևտացիներէն՝ Նաթա-
նայէլի որդին Սեմայիա գրիչը՝ թագաւորին ու
իշխաններուն, և Սադոկ քահանային, ու Ը-
բիաթարի որդւոյն Ընքիմելեքին, և քահանա-
յից ու Ղևտացւոց նահապետներուն առջևը՝
մէկ ազգատոհմ մը Ելիազարէն առնելով, ու
մէկ ազգատոհմ մը Իթամարէն առնելով, զա-
նոնք գրեց։
7 Ըև առաջին վիճակը՝ Յովարիբին ելաւ,
8 երկրորդը՝ Յեդայիային, երրորդը՝ Հարիմին,
9 չորրորդը՝ Սէորիմին, Հինգերորդը՝ Մելքիա-
10 յին, վեցերորդը՝ Միամինին, Եօթներորդը՝
11 Ընկկոսին, ութերորդը՝ Ընբիային, Իննե-
րորդը՝ Յեսուէին, տասներորդը՝ Սեքենիային,
12 Միտասաներորդը՝ Ելիասիբին, երկոտասան-
13 րորդը՝ Յակիմին, Երեքտասաներորդը՝ Ոփ-
փային, չորեքտասաներորդը՝ Յեսբեաբին,
14 Հնգետասաներորդը՝ Իլղայիին, վեշտասա-
15 ներորդը՝ Իմմերին, Եօթնուտասաներորդը՝ Եզի-
16 րին, ութուտասներորդը՝ Փեթահիային, Իննու-
տասներորդը՝ Եհեզկիելին, քսաներորդը՝ Ե-
17 զեկիելին, Քսանումեկերորդը՝ Յաքինին, քը-
18 սանուերկուերորդը՝ Գամուլին, Քսանուե-
րեքերորդը՝ Դազայիային, քսանուչորսերորդը՝
19 Մաազիային։ Այս է անոնց կարգադրութիւնը
իրենց պաշտամունքը համար, ու Տէրոջը տու-
նը մտնելու համար՝ իրենց Հօրը Ընհարոնին
ձեռքովը իրենց պատուած օրէնքին համեմատ,
ինչպէս որ Իսրայէլին Տէր Ըստուածը անոր
պատուիրեր էր։
20 Ու Ղևիի որդւոցը մնացորդները սոսկ էն.
Ըմրամի որդիներէն՝ Սուբայէլ. Սուբայէլին
21 որդիներէն՝ Յադայիա. Ռեհաբիային՝ այս-
ինքն Հաբիային որդիներէն առջինը՝ Յեսիա.
22 Իսահարի որդիներէն՝ Սաղոմոթ. Սաղոմո-
23 թին որդիներէն՝ Յեթ. Ու Երիէրոնի որդի-
ներէն առջինը՝ Յերիա, երկրորդը՝ Ըմարիա,
24 երրորդը՝ Յազիէլ, չորրորդը՝ Յեկամամ. Ու-
զիէլի որդիներէն՝ Միքա. Միքայի որդինե-
25 րէն՝ Սամիր. Միքայի եղբայրը՝ Յեսիա.
26 Յեսիայի որդիներէն՝ Օձաբիա։ Մերարիի
որդիքը Մահղի ու Մուսի էին. Յազիայի որ-
27 դին Լեվնո. Մերարիի որդիքը Յազիայէն՝ Լե-
28 նո, Սիօհամ, Օձաքուր ու Ելբի էին։ Մահ-
ղիէն՝ Եղիազարը ձեռնա. Ու անիկայ որդիներ
29 չունէր։ Կիսէն՝ այսինքն Կիսին որդիներէն՝
30 Յերամիէլ էր։ Մուսիին որդիքը՝ Մահղի,
Եդեր ու Յերիմոթի էին։ Ղևտացւոց որդի-
ները իրենց տոհմերուն համեմատ՝ սոսկ էին։

ա Ելս. Ժ. 17, 21։
բ Ձմր 27։ Տճս Ելս. ա. 3։
գ· 3։ ը· 24։ Նդր. է· 8։
դ ԳԼ· իբ· 18։
ե Ելս. է· 5, ըէ։
զ Նշ· իե· 30.
է Ղև· Ջ· 20։ ԳԼ· ի· 29, ըէ։
ը Ղև· բ· 4։
թ Ղև· բ· 5, 7։
ժ Ղև· ժի· 35։
ի Ելս. Ժ· 10։ Ապ. ձա. 3։
լ Ղև· իե· 9։
խ Ելս. ա. 53։
ծ Ելս. է· 6—9։

կ Ղև· Ջ· 1, 6։ Ելս. իզ· 60։
հ Ելս. է· 4։ իզ· 61։
ձ Նէեմ. ժբ· 4, 17։ Ղև. ա. 5։
ղ ԳԼ· ի· 25։
ճ ԳԼ· իթ· 16։
մ ԳԼ· իթ· 17։
յ ԳԼ· իթ· 18։
ն ԳԼ· իթ· 19։ իզ· 31։
շ Նշ· ը· 19։ ԳԼ· իդ· 21։
ո ԳԼ· իթ· 22։
չ ԳԼ· իթ· 23։

31 Եւ ասոնց համար ալ իրենց եղբարցը Հարոնի որդւոցը պէս՝ Դաւիթ թագաւորին ու Սադոկին ու Աբիմելեքին և քահանայից ու Ղեւտացւոց տոհմապետներուն առջեւը վիճակ ձգեցին՝ թէ տոհմապետներուն և թէ անոնց պզտիկ եղբայրներուն համար։

ԳԼ. ԻԵ

1 Երգեցողներուն թիւը ու պաշտօնը. 8 անոնց վիճակով քահանայութ. դասակարգութիւններու բաժնուիլը։

1 Ե Դաւիթ ու զօրքին իշխանները՝ Ասափին ու Եմանին ու Իդիթունին որդիներէն՝ քնարներով, տաւիղներով ու ծնծղաներով մարգարէութիւն ընողները որոշեցին սա պաշտօնին համար. ու իրենց պաշտօնին համեմատ՝ սա ծառայութիւնը ընող մարդիկներուն համարն։
2 քը ասիկայ էր։ Ասափի որդիներէն՝ Թագաւորին քովը մարգարէութիւն ընող Ասափին ձեռքին տակը՝ Ասափին որդիքը՝ Զաքուր, Յովսէփ,
3 սէփ, Նաթանիա և Ասարէլա էին։ Իդիթունէն՝ Իդիթունի որդիքը՝ Գոդոդիա, Եզէլի, Եսայի, Հաշէի, Մաթաթիա ու Մատաթիա՝ վեց էին. ու սոոնք իրենց հօրը Իդիթունին ձեռքին տակն էին՝ որ քնարով Տէրոջը գոհութիւն ու օրհնութիւն ը-
4 դելով՝ մարգարէութիւն կ'ընէր։ Եմանէն՝ Եմանին որդիքը՝ Բուկիա, Մատաթանիա, Ուզիէլ, Սուբայէլ, Երիմոթ, Անանիա, Անանի, Եղիաթա, Գեդոդաթի, Հոսամաթիեղեր, Յեսբակասա, Մաղոթի ու Մաղոթիի-
5 էին։ Ասոնց ամէնը Եմանին որդիքն էին՝ որ թագաւորին տեսանողն էր՝ Աստուծոյ խօսքերուն մէջ եղջիւրը վերցնելու. ու Աստուած Եմանին տասնուչորս տղայ ու իրեք աղջիկ
6 տուեր էր։ Ասոնք ամէնը Աստուծոյ տաճարը պաշտօնին համար՝ ծնծղաներով, տաւիղներով ու քնարներով՝ իրենց հօրը ձեռքին տակը՝ Տէրոջը տաճարը երգերը կ'երգէին. Ասափ, Իդիթունն ու Եման՝ թագաւորին ձեռքին տակն էին։
7 Եւ անոնց թիւը՝ Տէրոջը երգերը սորված իրենց եղբայրներուն հետ, այսինքն բոլոր հանճարեղներուն՝ երկու հարիւր ութսունուութն էր։
8 Եւ իրենց հայրերուն պաշտօնին համար՝ պզտիկը ու մեծը, ուսմունքն ու աշակերտը՝
9 միասին վիճակ ձգեցին։ Եւ առաջին վիճակը՝ Ասափի որդւոյն Յովսեփին եկաւ. երկրորդը՝ Գեդոդեայի, որ ինքը ու իր եղբայրները ու
10 որդիքը՝ տասներկու էին. երրորդը՝ Զաքուրին, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը
11 տասներկու էր. չորրորդը՝ Իզրիին, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը տասներ-
12 երկու էր. հինգերորդը՝ Նաթանիային, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը տասներ-
13 երկու էր. վեցերորդը՝ Բուկիային, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը՝ տասներկու
14 էր. եօթներորդը՝ Յեսարէլային, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը՝ տասներկու
15 էր. ութերորդը՝ Երեմոթին, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը՝ տասներկու էր.
16 իններորդը՝ Մաթանիային, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը՝ տասներկու էր.
17 տաներորդը՝ Սիմէիին, որ իր որդիներովը ու
18 եղբայրներովը՝ տասներկու էր. Աետասաներորդը՝ Ազարիէլին, որ իր որդիներովը ու
19 եղբայրներովը՝ տասներկու էր. Երկուտասաներորդը՝ Ասաբիային, որ իր որդիներովը
20 ու եղբայրներովը տասներկու էր. Երեքտասաներորդը՝ Սուբայէլին, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը՝ տասներկու
21 էր. Չորեքտասաներորդը՝ Մատաթիային, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը՝ տասներկու
22 էր. Հնգետասաներորդը՝ Երիմոթին, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը՝ տասներ-
23 կու էր. Վեցտասաներորդը՝ Անանիային, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը՝ տաս-
24 ներկու էր. Եօթնուտասներորդը՝ Յեսբակասային, որ իր որդիներովը ու եղբայրներ-
25 րովը՝ տասներկու էր. Ութուտասներորդը՝ Անանիին, որ իր որդիներովը ու եղբայրներ-
26 րովը՝ տասներկու էր. Իննուտասներորդը՝ Մաղոթիին, որ իր որդիներովը ու եղբայր-
27 ներովը՝ տասներկու էր. Քսաներորդը՝ Եղիաթայի, որ իր որդիներովը ու եղբայրներ-
28 րովը՝ տասներկու էր. Քսանումէկերորդը՝ Հոթիրին, որ իր որդիներովը ու եղբայրներ-
29 րովը՝ տասներկու էր. Քսաներկուերորդը՝ Գեդոդաթիին, որ իր որդիներովը ու
30 եղբայրներովը՝ տասներկու էր. Քսաներիսերորդը՝ Մաղոթիին, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը՝ տասներկու էր.
31 Քսաներորդերորդը՝ Հոսամաթիեղերին, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը՝ տասներկու էր։

ԳԼ. Լ

1 Դռնապաններուն դասակարգութիւնները. 13 Դռներուն պահպանութիւնը վիճակով անոնց կը յանձնուի. 20 Տէրոջը գանձերուն վերակացու ընտրուած Լեւտացիները. 29 Սահմաններ ու գաւառներ։

1 Դռնապաններուն դասակարգութիւնները՝ ասոնք են։ Ասափի որդիներէն՝ Կորէին որ-
2 դին Մասեղամիան էր։ Ու Մասեղամիայի որդիքը՝ անդրանիկը Զաքարիա, երկրորդը՝ Եդիէէլ, երրորդը՝ Զաբադիա, չորրորդը՝ Յաթ-
3 նիէլ, հինգերորդը Եղամ, վեցերորդը՝ Յոհանան, եօթներորդը՝ Եղեհոէնայի էին։ Ու Ովբեդոմի որդիքը՝ անդրանիկը Սեմայիա, երկրորդը՝ Յովզաբադ, երրորդը՝ Յովախ, չորրորդը՝ Սաքար, հինգերորդը՝ Նաթանայէլ,
5 վեցերորդը՝ Ամիէլ, եօթներորդը՝ Իսսաքար, ութերորդը՝ Փեղաթի. քանզի Աստուած

— ա Գլ. Ջ. 33, 39, 44։
բ Հմմ. 14 Յոհան. Ընտաբեյան։
գ Տես հմմ. 17։
դ Այս. Ընտաբելա. տե՛ս հմմ. 18։
ե Ես. Ա. 13։
զ Հմմ. 14 Յոհան. Սեղեմիա։

6 *զանիկայ օրհներ էր : Եւ անոր որդւոյն Եհուդ-
դիայեն որդիներ ծնան , որոնք իրենց հօրը տանը
իշխաններ եղան . քանզի անոնք զօրաւոր կըտ-
7 րիներ էին : Եհուդիայեն որդիքը՝ Լիթնի ,
Ասափայէլ , Ոզնէզ , Եղղաբաղ , †Ըգբոմ ,
8 Հենհայիլ՚ , Եղհուս ու Յամաքիա էին : Ը-
ստնք ամէնը՝ Ըգդեգօմի որդիներէն էին , ո՛ ի-
րենք ու իրենց որդիքը և իրենց եղբայրները՝
ծառայութեան համար զօրաւոր ու կարճ մար-
դիներ՝ Ըգդեգօմէն վաթսունեւերկու էին :
9 Նաեւ Մասեղա-Իան՝ տասնուեւութը զօրաւոր որ-
10 դիներ ու եղբայրներ ունէր : Եւ Մերարիի որ-
դւոցմէ †Ասան որդիներ ունէր . գլխաւորը
Յամարի էր . քանզի թէպէտեւ անիկայ ան-
դրանիկ չէր , բայց անոր հայրը զանիկայ գլուխ
11 ըրաւ . Երկրորդը՝ Ղենղիա , երրորդը՝ Տաբա-
դիա , չորրորդը՝ Ջաքարիա էր . Ասային բո-
լոր որդիները ու եղբայրները՝ տասներիքը էին :
12 Դռնապաններուն գասակարգութիւնները ա-
ռանց պրօ-էյան էքթռ գլխաւոր մարդիկներու ,
որ իրենց եղբայրներուն հետ պահպանութիւն
13 ընելով՝ Տէրոջը տանը մէջ ծառայեն : Նէ
պղտիկը ու մեծը հաւասարապէս վիճակ ձգեցին
իրենց ազգատոհմներուն համեմատ՝ ամէն մէկ
14 դրան համար : Նէ արեւելեան կողմին վիճակը՝
‡Սղեմիային եղաւ . ետքը անոր որդւոյն՝ խե-
լացի ու խորհրդական Զաքարիային համար վի-
ճակ ձգեցին , ու անոր վիճակը հիւսիսային կող-
15 մը եկաւ : Ըբեդեդոմին՝ հարաւային կողմը , ու
16 անոր որդւոցը՝ Նեթասուփիմը : Սուփիմին և
Ասային՝ արեւմտեան կողմը Խլամ՝ Սալեքեթին
դրանը քովը՝ †ելեր եկող ճամբուն վրայ . ու մէկ
պահպանութիւնը մէկալ պահպանութեանը
17 դիմացն էր : Ըրեւելեան կողմը՝ վեց Ղեւտացի ,
հիւսիսային կողմը՝ օրը չորս , հարաւային կողմը՝
օրը չորս , ու Ըսուփիմի կողմը՝ երկերկուքը էին :
18 Փարպարին կողմը դէպ՚ի արեւմուտք սանդու-
խին ճամբան՝ չորս , ո՛ փարպարը՝ երկու
19 պառնապան կար : Կորխի որդիներէն ու Մերա-
րիի որդիներէն եղող դռնապաններուն դասա-
կարգութիւնները սոսկը էին :
20 Եւ Ղեւտացիներէն՝ ‡Ըստուհոյ տանը գան-
ձերուն ու նուիրական գանձերուն վրայ՝ Ըբի-
21 ան էր : Լեռսոնացի Ղադանին ազգատոհմնե-
րուն իշխաններէն՝ Լեռսոնացի Ե՚Ղադանին որ-
22 դիներէն՝ §Յեհիելն էր : Յեհիելին որդիքը՝
Զեթամ՝ , ու անոր եղբայրը Յովէլ՝ Տէրոջը
23 տանը գանձերուն վրայ էին : Եւ Ըմրամեան-
ներէն , Իսահառեանններէն , Ղեբրոնեաններէն
24 ո՛ Ոզիելեաններէն սոսկ էին . Մոսկսի որ-
դւոյն Լեռսոմին որդին ¶Շուբայէլը գանձե-
25 րուն վերակացուն էր : Նէ անոր եղբայրները
Ղեհազարին որդի՚ը . անոր որդին Հռաբիա ,
անոր որդին Իսայի , անոր որդին Յորամ՚ , ա-
նոր որդին Զկրրի , ու անոր որդին ¶Շաղոմոթ
26 էր : Ըս Շաղոմոթը ու անոր եղբայրները՝ Գա-
նձի թագաւորին , ու տունի իշխաններուն ,
ու հազարապետներուն և հարիւրապետնե-
րուն , ու զօրաց իշխաններուն նուիրած ամէն
27 սուրբ գանձերուն վրայ էին , Պատե-
րազմներէն ու աւարէն՝ Տէրոջը †տունը շինու-
28 թեան համար նուիրեր էին . Նաեւ Սամուէլ
*տեսաւորին , ու Կիսեան Սաուղին , ու Ներ-
նեան Աբենէրին , և Շաբուհեան Յոաբին
նուիրած բոլոր նուէրները՝ Շաղոմոթին ու անոր
եղբայրներուն ձեռքին տակն էր :
29 Իսահառեաններէն՝ Քնենիա ու անոր որ-
դիքը՝ արտաքին գործքերու համար՝ Իսրայէլի
30 վրայ †տոտիկաններ ու դատաւորներ էին : Ներ-
բոնեաններէն՝ Ըսաբիա ու անոր եղբայրները՝
հազար եօթը հարիւր զօրաւոր մարդիկներ՝ Յոր-
դանանեայ ափին կողմը դէպ՚ի արեւմուտք՝ Տէ-
րոջը ամէն գործքին համար ու թագաւորին ծա-
ռայութեանը համար՝ Իսրայէլի վրայ տոտիկան-
31 ներ էին : Քեբրոնեաններէն՝ Քեբրոնեանե-
րուն ազգատոհմին իշխանը §Յերիա էր . Դա-
ւիթին թագաւորութեանը քառասներորդ տա-
րին՝ անոնք համրուեցան , ու Գաղաադու
§Յազերի մէջ՝ անոնցմէ զօրաւոր կարիճներ
32 գտնուեցան : Նէ անոր եղբայրները՝ երկու
հազար եօթը հարիւր զօրաւոր մարդիկներ ո-
րոհմերու իշխաններ էին . և Դաւիթ թագա-
ւորը զանոնք՝ Ռուբենեանց , Գադեանց , ու
Մանասեանց կէս ցեղին վրայ դրաւ , Ըստու-
ծոյ և †թագաւորին ամէն գործքին համար :

ԳԼ· Ի՛Ն·

1 Տասուերկու գործակալները տասուերկու ամիսներուն հա-
մար : 16 Տասներկու ցեղերուն տասուերկու իշխանները :
23 Ժողովուրդը համրելը կը խափանուի : 25 Դաւիթին
մնասաւոր գործակալները :

1 Նէ Իսրայէլի որդւոցմէ իրենց համրանքովը՝
ազգատոհմի նահապետներէն , ու հազարա-
պետներէն , և հարիւրապետներէն , ու անոնց
ռոտիկաններէն՝ դռասակարգութեանց ամէն գործ-
քին մէջը՝ թագաւորին ծառայութիւն ընողնե-
րուն , և տարւոյն ամէն ամիսներուն մէջը՝ ամէն
ամիս մտնողներուն ու ելլողներուն անդին մէկ
2 դասը՝ քսաներեքհազար հազար հոգի էր : Ը-
ռաջին ամսուն համար առաջին դասին վրայ Զաբդիելի
որդին §Յեսբաամն էր . ու անոր դասը քսան-
3 ուչհազար հազար հոգի էր : Ը-
ռաջին ամսուն ա-
մէն զօրավարներուն իշխանը՝ Փարեսին որդինե-
4 րէն էր : Եւ երկրորդ ամսուն դասին վրայ՝ ¶Ը-
քոսբացի Դոդիան էր . ու Մակելոթ անոր
դասին իշխանն էր . ասոր դասն ալ քսանու-

* յ՛ Ըբեդեդոմ . տես գԼ· ժջ· 14 :
† Այլ անոր եղբայրները զօ-
րաւոր մարդիկ :
‡ ՊԼ· ժջ· 38 :
§ Հմմ Ա Մասեղա-միա :
† Տես է Թագ· ժ· 5 ։ բ Մն· ի՛ն· 4 :
‡ ՊԼ· իե՛ · 12 ։ Մաղ· է· 10 ։
§ ՊԼ· ջ· 17 :
¶ ՊԼ· իէ· 8 ։ իի՛ · 8 ։
ը ՊԼ· իէ· 16 ։
¶ ՊԼ· իէ· 18 ։
‡ Նէեր· տասը Հասատասկու-
թ ա Թագ· ի՛ · 9 ։
† ՊԼ· իէ· 4 ։
§ ՊԼ· իէ· 19 ։
† Տես Ջես· իա՛ · 39 ։
‡ բ Մն· ժի՛ · 11 ։
—
¶ Տես բ Թագ· իէ· 8 ։ ՊԼ·
ժա՛ · 11 ։
§ բ Թագ· իէ· 9 ։

5 հարս Հաղար Տալդ էր։ Երրորդ ամսուն համար
երրորդ զօրապետը՝ Յովհադայի որդին Խանեան
մեծ *քահանան էր. ու անոր գասը քսանու-
6 հարս Հազար Տալդ էր։ Ա՛ս Խանեան՝ երասունէն
†զօրաւոր էր, ու երասունին վրայ էր. և ա-
նոր որդին Ամիզաբադը անոր գասին մէջն էր։
7 Չորրորդ ամսուն համար չորրորդ զօրապետը՝
Յովաբին եղբայրը ‡Ասայէլը, ու անկէ ետքը
անոր որդին Զաբադիան էր. և անոր գասը
8 քսանուչորս հազար Տալդ էր։ Հինգերորդ ամ-
սուն համար հինգերորդ զօրապետը՝ Յիզրայի
Սամհութին էր. ու անոր գասը քսանուչորս
9 հազար Տալդ էր։ Վեցերորդ ամսուն համար
վեցերորդ զօրապետը՝ Թեկուացի Իկկեսին որ-
դին †Իրաան էր. ու անոր գասը քսանուչորս
10 հազար Տալդ էր։ Եօթներորդ ամսուն համար
եօթներորդ զօրապետը՝ Եփրեմի որդւոցմէ Փե-
լօնացի ՚Հեղեսն էր. ու անոր գասը քսանու-
11 հարս Հազար Տալդ էր։ Ութերորդ ամսուն հա-
մար՝ ութերորդ զօրապետը՝ Զարայհացի †Մե-
սացի Սոփքայն էր. ու անոր գասը քսանուչորս
12 հազար Տալդ էր։ Իններորդ ամսուն համար
իններորդ զօրապետը՝ Ենիամինեաններէն ՚Ա-
նաթոթացի Աբիեզրն էր. և անոր գասը քը-
13 սանուչորս հազար Տալդ էր։ Տասներորդ ամ-
սուն համար տասներորդ զօրապետը՝ Զարա-
հիացի †Նետոփաթացի Մահարան էր. ու անոր
14 գասը քսանուչորս հազար Տալդ էր։ Տնտա-
սաներորդ ամսուն համար մեռասաներորդ զօ-
րապետը՝ Եփրեմի որդւոցմէ †Փարաթոնացի
Բանեան էր. և անոր գասը քսանուչորս հա-
15 զար Տալդ էր։ Երկոտասաներորդ ամսուն հա-
մար երկոտասաներորդ զօրապետը՝ Գոթոնիելի
աչխոնդէն ‡Նետոփաթացի Ելդան էր. ու
անոր գասը քսանուչորս հազար Տալդ էր։
16 Ա՛ս Իսրայէլի ցեղերուն վրայ սահման էին.
Ռուբենի ցեղէն իշխան՝ Զքրիի որդին Եղիա-
զար, Շմաւունի ցեղէն՝ Մաագիայի որդին Սա-
17 փատիա, Ղևիի ցեղէն՝ Կամուէլի որդին §Ա-
18 սաիա, Ահարոնի որդւոցը՝ Սադովկ, Յու-
դայի ցեղէն՝ Դաւիթին եղբայրներէն՝ †Եղի-
ուա, Իսաքարի ցեղէն՝ Միքայէլի որդին Ամրի,
19 Զաբուղոնի ցեղէն՝ Բդիայի որդին Իսմայիա,
‡Նեփթաղիմի ցեղէն՝ Եզրիելի որդին Յերի-
20 մոթ, Եփրեմի որդւոցը՝ Ազազիայի որդին Ո-
սէէ, Մանասէի կէս ցեղին՝ Փադայիայի որդին
21 Յովէլ, Գաղաադ եղող Մանասէի կէս ցեղէն՝
Զաքարիայի որդին Յադով, Ենիամինի ցե-
22 ղէն՝ Աբենների որդին Յասիէլ, Դանի ցեղէն՝
Յերոամի որդին Ազարիէլ։ Իսրայէլի ցեղերուն
իշխանները ասոնք էին։
23 Եւ Դաւիթ՝ քսան տարեկանէն վար եղող-
ները չհամրեց, վասն զի †Տէրը ըսեր էր որ
Իսրայէլը երկինքին աստղերուն չափ պիտի
24 շատցնէ։ Ցարուհեայի որդին Յովաբը սկը-
սաւ համրել, բայց չվերնցուց. ու անոր հա-
մար †Իսրայէլի վրայ բարկութիւն եկաւ. և ան
համրանքը Դաւիթի թագաւորին յիշատա-
կաց դրքին մէջ չմտաւ։
25 Ու թագաւորին գանձերուն վրայ՝ Ազիելի
որդին Ազմաթ էր. և գաշտը ու քաղաքները
և գիւղերը ու աշտարակները եղող շտեմարան-
ներուն վրայ՝ Ոզիայի որդին Յովնաթանն էր.
26 Եւ արտը բանող երկրագործներուն վրայ՝ Ես-
27 դրի որդին Եզդին էր. Ու այգիներուն վրայ՝
Բրիմաթացի Սեմէին էր. ու այգիներուն ՚ելք-
քերուն, ու գինիի շտեմարաններուն վրայ՝
28 Սեփամացի Զաբդին էր. Եւ դաշտը եղող
ձիթենիներուն ու մալաթենիներուն վրայ՝ Գա-
դերացի Բաալհանանն էր. ու նաւի շտեմարան-
29 ներուն վրայ՝ Յովան էր. Ու Սարոնի մէջ ե-
ղող արօտական արջառներուն վրայ՝ Սարոնացի
Սիտրան էր. ու հովիտներու մէջ եղող ար-
ջառներուն վրայ՝ Ադղլի որդին Սափատ էր.
30 Եւ ուղտերուն վրայ՝ Իսմայէլացի Ովբիլ էր.
ու էշերուն վրայ՝ Մերոնոթացի Յադայիան
31 էր. Եւ հօտերուն վրայ՝ Հագարացի Յազիզն
էր։ Ասոնք ամէնը՝ Դաւիթ թագաւորին սահ-
մանակալ վերակացուներն էին։
32 Ու Դաւիթին հօրեղբայրը Յովնաթան խոր-
հրդական էր. անիկայ խելացի ու գիտուն
մարդ մըն էր. և Հաքմոնիի որդին Յեքիէլը՝
33 թագաւորին որդւոցը հետ էր. Ու ‡Քիտո-
փել՝ թագաւորին խորհրդականը, և Քուշա-
34 ցի †Հուսին՝ թագաւորին բարեկամն էր. Ու
Քիտոփելէն ետքը՝ Նաթանայի որդին Յովհա-
նան, ու §Բիանթացին էին. ու թագաւորին
զօրագլուխը՝ ՚Յովաբն էր։

ԳԼ. ԻԲ.

1 Դաւիթի հանդիսաւոր ժողովք մը մէջ ծանուցանելով իր վրայով Աստուծոյ ունեցած հաճութիւնը, ու իր որդւոյն Սողոմոնին համար բուած խոստումները, զանոնք կը յորդորէ որ Աստուծմէ վախնան. 9, 20 կը յորդորէ նաև իր որդին Սողոմոնը՝ որ տաճարը շինէ. 11 ու անոր ինչ ձևով ըլլալուն օրինակը կու տայ։

1 Եւ Դաւիթ՝ Իսրայէլին բոլոր իշխանները,
՚ցեղերուն իշխանները, ու թագաւորին ծա-
ռայութիւնը ընող †դասերուն իշխանները, և
հազարապետները, ու հարիւրապետները, և
թագաւորին ու անոր որդւոցը բոլոր ստացուա-
ծոց ու ընչից ‡վերակացուները, ներքինիները,
՚զօրաւորները, ու զօրքին բոլոր կտրիճները՝
2 Երուսաղէմի մէջ ժողվեց։ Եւ Դաւիթ թա-

---

* Կամ՝ նախարար. ՚ի Թագ. ա՛. 5։
† Բ Թագ. իգ՛. 20, 22, 23։ ՊԼ. ժա՛. 22, իգ՛։
‡ Բ Թագ. իդ՛. 24։ ՊԼ. ժա՛. 26։
§ ՊԼ. ժա՛. 28։
՚ ՊԼ. ժա՛. 27։
† Կամ Ելդեաբ. ա՛ Թագ. ժգ՛. 6։
§ Նոմ. ժԷ. 5։
† Բ Թագ. իգ՛. 15։ ՊԼ. իա՛. 7։
‡ Նբր. մէջի բաներուն։
§ Բ Թագ. ժԷ. 12։
՚ Բ Թագ. ժԷ. 37։ ժԶ. 16։
† Բ Թագ. իա՛. 18։ ՊԼ. ժա՛. 29։
‡ ՊԼ. ժա՛. 28։
§ Բ Թագ. իգ՛. 28։ ՊԼ. ժա՛. 30։
՚ ՊԼ. ժա՛. 31։
† ՊԼ. ժա՛. 30։
‡ ՊԼ. իԶ. 30։
§ ՊԼ. իԶ. 16։
՚ Պ Թագ. ա՛. 7։
† ՊԼ. ժա՛. 6։
‡ ՊԼ. իԷ. 16։
§ ՊԼ. իԷ. 1, 2։
՚ ՊԼ. իԷ. 25։
† ՊԼ. ժա՛. 10։

դաւորը ոտքի վրայ կայնեցաւ ու ըսաւ. Ա՛վ իմ եղբայրներս ու իմ ժողովուրդս՝ ինձի մտիկ ըրէք. Իմ սրտիս մէջը ունեցայ որ Տէրոջը ուխտի տապանակին ու մեր Աստուծոյն ոտից գը Պատուանդանի համար՝ մէկ հանգստեան տուն մը շինեմ. ու շինելու պատրաստութիւն
3 տեսայ. Բայց Աստուած ինձի ըսաւ. Դուն իմ անունս տուն պիտի չշինես. քանզի դուն պատերազմի մարդ ես, ու *շատ արիւն թա-
4 փեցիր: Ու Իսրայէլին Տէր Աստուածը իմ հօրս բոլոր տունէն ընտրեց, որ յաւիտեան Իսրայէլին վրայ թագաւոր ըլլամ. քանզի առաջնորդը Յուդայէն, ու Յուդայի տունէն՝ իմ հօրս տունը ընտրեց. ու իմ հօրս որդւոցը մէջէն ինձի հաւնեցաւ, որ ինձ բոլոր
5 Իսրայէլի վրայ թագաւոր ընէ: Ու իմ բոլոր որդիներէս՝ (որովհետև Տէրը ինձի շատ որդիներ տուաւ,) իմ որդիս Սողոմոնը ընտրեց, որ Իսրայէլի վրայ՝ Տէրոջը թագաւորութեան
6 աթոռը նստի. Ու ինձի ըսաւ. Քու որդիդ Սողոմոն՝ ինքը պիտի շինէ իմ տունս ու իմ սրաՀներս. քանզի զանիկայ ինձի որդի ընտրե-
7 ցի, ու ես անոր Հայր պիտի ըլլամ. Ու անոր թագաւորութիւնը յաւիտեան պիտի հաստատեմ, եթէ որ ան օրուան պէս՝ իմ Հրամաններս ու դատաստաններս՝ Ի գործ դնելու մէջ յա-
8 բաւէ: Ու հիմա բոլոր Իսրայէլին՝ Տէրոջը ժողովքին առջևը՝ ու մեր Աստուծոյն լսելովը Ձեզի կ՚ըսեմ. Ձեր Տէր Աստուծոյն բոլոր պատուիրանքները պահեցէք ու զգուշութեամբ որոնեցէք, որ ան բարի երկիրը ժառանգէք, ու ձեզմէ ետքը ձեր որդւոցը ժառանգութիւն թողուք յաւիտեան:
9 Ու դուն՝ որդեակ իմ Սողոմոն, Քու Հօրդ Աստուածը ճանչցիր, ու անոր՝ Կատարեալ սրտով ու յօժար կամքով ծառայութիւն ըրէ. քանզի Տէրը ամէն սիրտերը կը քննէ, ու ամէն մտայ խորհուրդները կը ճանչնայ. Եթէ որ զանիկայ փնտռես, Քովիտ գտնես, և թէ որ զանիկայ թողուս, ան ալ քեզ յաւի-
10 տեան պիտի մերժէ: Հիմա նայէ որ Տէրը քեզ ընտրեց՝ Իր սրբարանին Համար տուն մը շինելու. զօրացիր, ու ասո գործը կատարէ:
11 Ու Դաւիթ իր որդւոյն Սողոմոնին՝ Սրահին, ու անոր սենեակներուն, և անոր գանձարաններուն, ու անոր վերնատուներուն, և ա-
12 նոր ներքին շտեմարաններուն, ու քաւութիւ-
13 նին տանը գաղափարը տուաւ. Ու Հոգիին ազդեցութեամբը իրեն յայտնուածը՝ բոլոր բա-
ներուն՝ Տէրոջը տանը գաւիթներուն, ու բոլորտիքը եղող ամէն սենեակներուն, և Աստուծոյ տանը շտեմարաններուն, ու նուիրուած բաներուն գանձարաններուն գաղափարը
13 պատ. Նաև քահանայից ու Ղեւտացւոց դասակարգութիւններուն Համար, ու Տէրոջը տանը պաշտօնին ամէն գործքին Համար, և Տէրոջը տանը ծառայութեանը ամէն անօթներուն
14 բան Համար պատ. Ոսկւոյ ամէն պաշտօններուն ամէն ոսկի անօթներուն կշիռքը, պատ. ամէն արծաթի անօթներուն, ու ամէն
15 պաշտօնի անօթներուն ալ կշիռքը, Նաև ամէն ոսկիէ աշտանակներուն, ու անոնց ամէն ոսկիէ Հրադներուն կշիռքը, և ամէն արծաթէ աշտանակին, ու անոր Հրադներուն, ամէն մէկ աշտանակին գործածութեանը Համեմատ՝ կշիռքը
16 պատ. Նաև սեղաններուն ամէն մէկ սեղանին Համար՝ ոսկիին կշիռքը, ու արծաթէ սեղաններուն Համար՝ արծաթին կշռո-
17 ը, Նաև մաքուր ոսկիէ մսահաններուն, ու կոնքերուն, և բաժակներուն, ու ոսկիէ տաշտերուն Համար՝ ամէն մէկ տաշտին կշիռքը, և արծաթէ տաշտերուն Համար՝ ամէն մէկ տաշ-
18 տին կշիռքը պտղէց. Ու խունկի սեղանին Համար կշռեքով մաքուր ոսկի, և նրանց նմանութիւնը տարածող՝ ու Տէրոջը ուխտին տապանակը ծածկող քերովբէից կառքին գաղափարին Հա-
19 մար՝ ոսկի պտղէց: Այս բոլոր բաները՝ ան գաղափարին բոլոր գործքերը՝ Տէրը իր ձեռքին գրածը ինձի յայտնեց՝ ըստ:
20 Ու Դաւիթ իր որդւոյն Սողոմոնին ըսաւ. Զօրացիր, ու քաջասիրտ եղիր, ու ասոր գործը կատարէ. մի վախնար, ու մի զարհուրիր. քանզի Տէր Աստուածը՝ իմ Աստուածս քեզի Հետ է. Անիկայ քեզ պիտի չթողու, ու քեզ երեսէ պիտի չձգէ, մինչև որ Տէրոջը տանը ծառայութեանը բոլոր գործքերը լմնցնես:
21 Ու ահա քահանայից ու Ղեւտացւոց դասերը՝ Աստուծոյ տանը բոլոր ծառայութեանը Համար են. ու ամէն ծառայութեան Համար՝ ամէն գործքի մէջ՝ ամէն յօժարակամ իմաստունները քեզի Հետ են. և իշխանները ու բոլոր ժողովուրդը քու ամէն Հրամանիդ կ՚ենային:

ԳԼՈՒԽ ԻԹ

1 Դաւիթ՝ իր օրինակովը ու յորդորանքովը 6 պատճառ կ՚ըլլայ որ իշխանները ու ժողովուրդը կամաւոր ընծաներ կը մատուցանեն: 10 Դաւիթին շնորհակալութիւնը ու աղօթքը: 20 Ժողովուրդը զԱստուած օրհնելով ու զոհ մատուցանելով, Սողոմոնը թագաւոր կը նստուցընեն: 26 Դաւիթին թագաւորութեանը օրերը ու մահը:

ե բ Ծագ. է. 2: Սալ. ձէ. 3, 4, 5:
զ Սալ. դի. 5: ձէ. 7:
է բ Ծագ. է. 5, 13: գ Ծագ. ե. 3: Կղ. ժէ. 4: իբ. 8:
* Նշան. արիւններ
ը ա Ծագ. ժգ. 7—13:
թ Նշան. խի. 8: Կղ. ե. 2: Սալ. կ. 7: հը. 68:
ժ ա Ծագ. ժգ. 1:
ի ա Ծագ. ժգ. 12, 13:
լ Կղ. գ. 1, ճէ. իգ. 1:
խ Կղ. իբ. 9:
ծ բ Ծագ. է. 13, 14: Կղ. իբ. 9, 10: բ Պն. ա. 9:
կ Կղ. իբ. 13:
հ Նշեմ. ի. 24: Ովս. է. 1: Հօհ. է. 3:
ձ գ Ծագ. ի. 3: Սալ. ՃԱ. 2:
ղ ա Ծագ. ժգ. 7: գ Ծագ. ժ. 39: Կղ. իի. 17: Սալ. է. 9: ձէ. 2: Առակ. ժէ. 3: Նշեմ. ժա. 20: ժէ. 10: ի. 12: Հայտ. բ. 23:
ճ բ Պն. ժէ. 2:
ի Նշան. պիտի գտնուի քեզի:
ձ Ընդ. 6:
ղ Տճս Նշ. խե. 40: Ընդ. 19:
ձ Կամ իր մտքին մէջը ունեցած
ն Կղ. իդ. 20:
շ Նշ. խե. 18—22: ա Ծագ. գ. 4: գ Ծագ. ղ. 23: ճէ.
ո Տճս Նշ. խե. 40: Ընդ. 11, 12:
չ բ Օր. լա. 7, 8: Հհս. ա. 6, 7, 9: Կղ. իբ. 13:
պ Հհս. ա. 5:
ջ Կղ. իդ: իե: իզ:
ռ Նշ. լե. 25, 26: Լղ. 1, 2:

1 Եւ Դաւիթ թագաւորը բոլոր ժողովքին ը-
սաւ. Իմ որդիս Սողոմոնը՝ որ Աստուած
միայն անփորձ ընտրեց, փափուկ տղայ մըն
է, ու գործքը մեծ է. քանզի ոչ պալատը
մարդու համար չէ, հապա Տէր Աստուծոյ հա-
2 մար է: Եւսաի ես իմ բոլոր կարողութեամբս՝
իմ Աստուծոյս տանը համար՝ ոսկիէ ըլլալո-
ցիկներուն համար՝ ոսկի, ու արծաթիներէններուն
համար՝ արծաթ, և պղնձիներէններուն համար՝
պղինձ, ու երկաթիներէններուն համար՝ երկաթ,
և փայտիներէններուն համար՝ փայտ, ու ե-
ղէնդ նաբաթներ, և գամելու խրթիր, ու գաղտի հա-
մար՝ գոյնզգոյն քարեր, և ամէն տեսակ պա-
տուական քարեր, ու մարմարիոն քարեր առա-
3 տօրէն պատրաստեցի: Ու նաեւ իմ Աստուծոյս
տանը վրայ մեծ սէր ունենալուս համար, որը-
բարեաի տանը համար ամէն պատրաստած բա-
ներէս աւելի, իմ յատուկ գանձիս մէջը եղած
ոսկին ու արծաթն ալ իմ Աստուծոյս տանը
4 համար տուի, Ոփիրի ոսկիէն՝ երեք հազար
տաղանդ ոսկի, ու եօթը հազար տաղանդ մա-
քուր արծաթ՝ որ անոնցմով տուներուն որմունց-
5 քը պատեն. Ոսկիէ ըլլալո-ցիկներուն հա-
մար ոսկի, ու արծաթիներէններուն համար ար-
ծաթ, ու արուեստաւորներուն ձեռքովը ըլլա-
լո-ցիկ ամէն տեսակ գործքին համար. Հոգիակա-
մով ո՞վ կ'ուզէ իր կամքովը Տէրոջը ընծայ տուող՝ ո՞վ կայ:
6 Ընտանեաց տոհմից իշխանները, ու Իսրա-
էլի ցեղերուն իշխանները, և հազարապետ-
ները, ու հարիւրապետները, և թագաւորին
գործքին վերակացուները՝ յօժար կամքը ընծայ
7 բերին, Ու Աստուծոյ տանը գործքին համար՝
հինգ հազար տաղանդ և տասը հազար դրամ
ոսկի, ու տասը հազար տաղանդ արծաթ, և
տասնուվեցը հազար տաղանդ պղինձ, ու հա-
8 րիւր հազար տաղանդ երկաթ տուին: Եւ ո-
րուն քովը որ քարեր գտնուեցաւ, Գերսոնացի
Եհիելիին ձեռքովը Տէրոջը տանը գանձին
9 ընծայեցին: Ու ժողովուրդը՝ անոնց կամաւոր
ընծաներ մատուցանելուն համար ուրախացան.
քանզի համաւոր ընծան բոլոր սրտով մատու-
ցին Տէրոջը. ու Դաւիթ թագաւորն ալ խիստ
շատ ուրախացաւ:
10 Եւ Դաւիթ բոլոր ժողովքին աչքին առջեւ
Տէրը օրհնեց. ու Դաւիթ ըսաւ. Ո՛վ Տէր՝ մեր
հօրը Իսրայէլին Աստուածը, յաւիտենից միւնչեւ
11 յաւիտեան օրհնեալ ես. Ո՛վ Տէր՝ մեծութիւ-
նը, զօրութիւնը, փառքը, յաւիտենականու-
թիւնը ու վայելչութիւնը քուկդ է. քանզի
բոլոր երկինքի ու երկրի վրայ եղածը քո՛ւկդ է.
ո՛վ Տէր՝ թագաւորութիւնը քուկդ է, ու դուն
12 իբրեւ գլուխ ամենէն բարձրացած ես: Եւ հա-
րստութիւնը ու փառքը քեզմէ է, ու ամենուն
իշխանը դուն ես. և զօրութիւնը ու կարողու-
թիւնը քու ձեռքիդ մէջն է. և ամէնը մեծ-
13 ցընելը ու ուժովցնելը՝ քու ձեռքդ է: Եւ
հիմա ո՛վ մեր Աստուածը՝ քեզի դոհութիւն կու
տանք, ու քու փառաւորեալ անունդ կ'օրհ-
14 նենք: Բայց ես ո՞վ եմ, ու իմ ժողովուրդս
ո՞վ է, որ այսպէս կամաւոր ընծայ տալու կա-
րող ըլլանք. քանզի ամէն բան քեզմէ է, ու
15 †քու կիներէդ քեզի տուինք: Վասն զի
մենք քու առջեւդ՝ մեր բոլոր հայրերուն պէս՝
օտարականներ ու պանդուխտներ ենք. երկ-
րի վրայ մեր օրերը շուքի պէս է, ու ‡ժա-
16 յռն բան՝ մը չկայ: Ո՛վ Տէր Աստուած
մեր, քեզի՝ քու սուրբ անուանդ շինելուդ
տանը համար ասս մեր պատրաստած քեզ
բոլոր առատութիւնը քու ձեռքէդ է, ու ա-
17 մէնն ալ քուկդ է. Եւ գիտեմ՝ ո՛վ Աստուած
իմ, որ դուն սիրտերը կը փորձես, և ուղ-
ղութիւնը կը սիրես. ասոնց ամէնը ես ուղիղ
սրտով ու յօժար կամքը ընծայ ըրի. ու հի-
մա հոս գտնուած ժողովուրդդ ուրախութեամբ
տեսայ, որ քեզի կամաւոր ընծայ կը մատու-
18 ցանեն: Ո՛վ մեր Հայրերուն՝ Աբրահամին, Ի-
սահակին ու Իսրայէլին Տէր Աստուածը, ասի-
կայ յաւիտեան քու ժողովուրդիդ սրտին խոր-
հուրդներուն մէջը պահէ, ու ‖անոնց սիրտը
19 քեզի ուղղէ: Եւ իմ որդւոյս Սողոմոնին կա-
տարեալ սիրտ տուր, որ քու պատուիրանք-
ներդ ու վկայութիւններդ ու կանոններդ պա-
հէ, և ամէնը ի գործ դնէ, ու շինէ ան պա-
լատը՝ որուն համար §պատրաստութիւն տե-
սեր եմ:
20 Եւ Դաւիթ բոլոր ժողովքին ըսաւ. ¶Իմա
ձեր Տէր Աստուածը օրհնեցէք. ու բոլոր ժո-
ղովքը իրենց հայրերուն Տէր Աստուածը օրհ-
նեցին, և ծռելով՝ Տէրոջը ու թագաւորին ե-
21 կրպագութիւն ըրին: Ու հետեւեալ օրը զո-
հեր ու ողջակէզներ մատուցին Տէրոջը. հազար
դուարակ, հազար խոյ, հազար գառն, ա-
նոնց թափելու նուէրներովը. ու բոլոր Իսրա-
22 էլին համար շատ զոհեր խոստացին: Եւ ան
օրը Տէրոջը առջեւը մեծ ուրախութիւնով կե-
րան խմեցին. ու Դաւիթին որդին Սողոմոնը
նորէն թագաւոր ըրին. **Նախիկոյ Տէրոջը հա-
մար թագաւոր, ու Սադոկը քահանայ օծե-
23 ցին: Եւ Սողոմոն իր հօրը Դաւիթին տեղը՝
Տէրոջը աթոռին վրայ թագաւոր նստաւ, ու
յաջողութիւն գտաւ. և բոլոր Իսրայէլը ա-
24 նոր հնազանդեցաւ: Ու ամէն իշխանները ու
զօրաւորները, և Դաւիթ թագաւորին բոլոր

ա Գ Խագ. գ. 7: Ա Մն. իբ. 5: Ընակ. գ. 3:
բ Ելս Նա. ծդ. 11, 12: Հայտ. իե. 18, կե:
գ Գ Խագ. իդ. 28:
դ Եբր. իր ձեռքը լեցրեցավ
ե Ա Մն. իէ. 1:
զ Ա Մն. իէ. 25, կե:
է Ա Մն. իզ. 21:
ը Ա Ժամ. ի. 7:
թ Աստ. ջ. 13: ա Տիմ. ա. 17: Հայտ. ե. 13:
ժ Հռոմ. ժա. 36:
ի Եբր. քու ձեռքիդ
լ Ա Մն. իզ. 12: Ա Բրթ. ժա. 13: ա Պետ. բ. 11:
խ Հոբ. ժգ. 2: Սադ. ը. 9: ՃՀ. 11: Ճխդ. 4:
ծ Եբր. ապաւինութիւն
կ ա Թագ. ժդ. 7: Ա Մն. իբ. 9:
հ Ընակ. ժա. 20:
ձ Ա Պտ. ծ. 17:
ղ Կամ՝ Հաստատէ:
ճ Ա Պտ. ին. 1:
մ Ա Մն. իէ. 2: Ա Մն. իե. 14:
յ Գ Խագ. ա. 35, 39:

որդիներն ալ՝ Սողոմոն թագաւորին ընծայեան։
25 Դէպ ցան։ Ու Տէրը՝ բոլոր Իսրայէլին առջեւը՝ Սողոմոնը խիստ մեծցուց, և անոր այնպէս թագաւորութեան փառք տուաւ, որ անկէ առաջ Իսրայէլի վրայ թագաւոր եղողի մը մեծութեան եղած չէր։
26 Ու յակոբ Յեսսէի որդին Դաւիթի բոլոր Իս-
27 րայէլի վրայ թագաւորութիւն ըրաւ. և Երուսաղէմի մէջ քառասուն տարի եղաւ. Վ Քրբրոնի մէջ եօթը տարի թագաւորութիւն ըրաւ, ու Երուսաղէմի մէջ երեսուներեք տարի թագաւո-
28 րութիւն ըրաւ։ Ու Տ բարի ծերութեամբ մեռաւ, կեանքէն՝ մեծութենէն ու փառքէն իր բաղձանքը առած. և անոր տեղը՝ անոր որդին Սո-
29 ղոմոնը թագաւոր եղաւ։ Ու Դաւիթի թագաւորին առաջին ու վերջին գործքերը՝ ահա Սա-մուէլ տեսանողին գրքին մէջը, ու Նաթան մարգարէին գրքին մէջը, և Գադ տեսանողին
30 գրքին մէջը գրուած են, Ա ևս անոր բոլոր թագաւորութիւնը, ու քաջութիւնը, Ը ու թէ անոր, թէ Իսրայէլին, և թէ ո՛րբէ երկիրներուն ամէն թագաւորութեանցը պատահած դիպուածները։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐՔ ՄՆԱՑՈՐԴԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Պարաւանի մէջ Սողոմոնին մատուցած հանդիսաւոր զոհը։ 7 Սողոմոն՝ խնամատարութիւնը ընդունելուն համար՝ Աստուծմէ ի՛ր օրհնուի։ 13 Սողոմոնին ուժը ու հարստութիւնը։

1 Ա Ու Դաւիթի որդին Սողոմոն իր թագաւորութեանը մէջ զօրացաւ. ու Բ անոր Տէր Աստուածը անոր հետ էր, ու Գ զանիկայ խիստ
2 մեծցուց։ Ու Սողոմոն բոլոր Իսրայէլին՝ այսինքն Դ հազարապետներուն, Ե հարիւրապետներուն, դատաւորներուն, ու բոլոր Իսրայէլին
3 ամէն տոհմապետներուն խօսեցաւ։ Ու Սողոմոն ու բոլոր ժողովքը անոր հետ՝ Զ Գաբաւոնի բարձր տեղը գացին. քանզի Տէրոջը ծառային Մովսէսին՝ անապատին մէջ Է շինած Աս-
4 տուծոյ ժողովքի խորանը հոն էր. Ը Բայց թէ Դաւիթ՝ Աստուծոյ տապանակը Կարիաթարիմէն իր պատրաստած տեղը հասներ էր. քանզի Երուսաղէմի մէջ անոր վրան մը կանգ-
5 ներ էր. Ասկայն Ուխիան Ուրիին որդւոյն Հևսեղելէլին շինած Ը պղինձէ սեղանը՝ հոն Տէրոջը խորանին առջեւն էր. և Սողոմոն ու ժողովքը
6 զանիկայ փնտռեցին։ Ու Սողոմոն՝ հոն Տէրոջը առջեւը ժողովքի խորանին պղինձէ սեղանին Թ քովը եկաւ՝ Ժ ու անոր վրայ Ի հազար ողջակէզ մատուց։
7 Ի Ընդ գիշերը Աստուած Սողոմոնին երեցաւ,
8 ու անոր ըսաւ. Խնդրէ՛, քեզի ի՞նչ տամ։ Ու Սողոմոն Աստուծոյ ըսաւ. Դուն իմ հօրս Դաւիթին մեծ ողորմութիւն ըրիր, ու զիս Ա անոր

Ը Ժող. բ. 2։
Ա Երբ. Ձեռք տուին. անս Ծն. իդ. 2։ իե. 29։ բ Մն. է. 8։ Երկկ. ժէ. 18։
Բ գ Թագ. գ. 13։ բ Մն. ա. 12։ Ժող. բ. 9։
Գ բ Թագ. է. 4։ գ Թագ. բ. 11։
Դ բ Թագ. է. 5։
Ե Ծն. իե. 8։
Զ Կո. իդ. 1։
Է Դատ. բ. 21։

Ը գ Թագ. բ. 46։
Թ Ծն. լԸ. 2։
Ժ ա Մն. իԹ. 25։
Ի ա Մն. իե. 1։
Ա գ Թագ. գ. 4։ ա Մն. ԺԶ. 39։ իա. 29։

Ը բ Թագ. գ. 2, 17։ ա Մն. Ժէ. 1։
Բ Երէ. լա. 2։
Գ Երէ. իե. 1, 2։ լԸ. 1, 2։
Դ Կամ վրայ մատուց,
Ե գ Թագ. գ. 4։
Զ գ Թագ. գ. 5, 6։
Է ա Մն. իբ. 5։
Ը գ Թագ. գ. 7, 8։

Թ գ Թագ. գ. 9։
Ժ Թագ. իէ. 17։ բ Օր. լա. 2։
Ի գ Թագ. գ. 11, 12, 13։
Ա ա Մն. իԹ. 25։ ՊԼ. Թ. 22։ Ժող. բ. 9։
Բ գ Թագ. գ. 26։ Ժ. 26։ Ըձ։ ՊԼ. Թ. 25։
Գ գ Թագ. Ժ. 27։ ՊԼ. Թ. 27։ Ջոր. իբ. 24։

ոսկին քարերու պէս ըրաւ , ու եղևնափայտը շատութենէն՝ գաշտի մէջ եղող մղմղիներէն
16 բան պէս ըրաւ : Եւ [s]Սողոմոնին ձիերը Եգիպտոսէն կու գային . ու թագաւորին վաճառականներուն կարաւանը՝ մէկ որոշուած գնով
17 մը չէին— երամակներ ճախու կ'առնէին . Ու Եգիպտոսէն մէկ կառք մը դուրս կելլուն՝ վեց հարիւր արծաթով մը կը հանէին , ու մէկ ձին՝ հարիւր յիսուն սրճախով . ու Քետացւոց բոլոր թագաւորներուն համար , և Ասորւոց բոլոր թագաւորներուն համար ալ՝ անոնց ձեռքովը այնպէս կը հանէին :

Գ Լ · Բ

1 , 17 Սողոմոնին գործաւորները տաճարը շինելու համար ; 3 Սողոմոն՝ Քիրամին վարպետներ ու շինութեան համար նիւթ կ'ուղէ : 11 Քիրամն ալ բարեկամբէն պատասխան կը խրկէ :

1 Եւ Սողոմոն [t]միտքը դրաւ՝ որ Տէրոջը անուանը տուն՝ ու իր թագաւորութեանը
2 տուն շինէ : Ու [u]Սողոմոն եօթանասուն հազար բեռնակիր՝ ու լեռը փայտ կարող ութսուն հազար մարդ էընտրեց , և անոնց վրայ իրեք հազար վեց հարիւր վերակացու դրաւ :
3 Ու Սողոմոն [v]Տիւրոսի թագաւորին Քիրամին հարդ խրկեց , ու ըսաւ . [w]Ինչպէս որ իմ հօրս Դաւիթին ըրիր , ու անոր եղևնափայտեր խրկեցիր որ իրեն բնակելու համար տուն շինէ ,
4 Ահա ես իմ Տէր Աստուծոյս անուանը տուն կը շինեմ , որ անոր նուիրուի , Ատոր առջևը անուշահոտ խունկ ծխուի , ու [x]միշտ առաջաւորութենեան հացը դրուի , և Շաբաթ ու իրիկուն , շաբաթները , և ամսագլուխները ու մեր Տէր Աստուծոյն տօներուն օրերը՝ ողջակիզներ հաւու-ցուի . ասիկայ Իսրայէլին յաւիտենա-
5 կան պարտաւորութիւնն է : Եւ աս տունը որ ես կը շինեմ , մեծ ըլլալո՛ւ է . քանզի [y]մեր Աստուածը՝ ամէն աստուածներէն մեծ է . [z]Ու ա-
6 նոր տուն շինելու ո՞վ կարող է . քանզի երկինքը , ու երկինից երկինքը չեն կրնար պարունակել զանիկայ , ուրեմն ես ո՞վ եմ , որ անոր տուն շինեմ . միայն թէ անոր առջևը խունկ
7 ծխելու համար տեղ պիտի պատրաստեմ : Եւ հիմա ինծի մէկ իմաստուն մարդ մը խրկէ , որ ոսկին , արծաթը , պղինձը , երկաթը , ծիրանիգոյնը , կարմիրը և կապուտակը բանիլ գիտէ , ու քանդակագործութիւն ալ գիտնայ , որ իմ քովս [a]Իուդայի ու Երուսաղէմի մէջ եղող՝ [b]իմ հօրս Դաւիթին պատրաստած իմաս-
8 տուններուն հետ ըլլայ : Նաև ինծի Լիբանանէն եղևնափայտեր , մայր փայտեր ու [c]ալմուկ

[s] գ Թագ . ժ . 28 , 29 ։ ՊԼ · Թ . 28 ։
[t] գ Թագ . ե . 5 ։
[u] Նէէմ . բաւ .
[v] գ Թագ . ե . 15 ։ Ա՜մբ 18 ։
[w] Նէէմ . Համբակ ։
[x] գ Թագ . ե . 1 ։
[y] ա Մն . ժգ . 1 ։
[z] Ա՜մբ 1 ։
[a] Նէ . Ա . 7 ։
[b] Նէ . իե . 30 ։ Ղ . իդ . 8 ։
[c] Թագ . իբ . 3 , 9 , 11 ։
[d] Ասղ . ոշ . 5 ։
[e] գ Թագ . բ . 27 ։ ՊԼ · Ջ · 18 ։ Նա . կղ . 1 ։
[f] ա Մն . իբ . 15 ։
[g] գ Թագ . ե . 8 ։
[h] գ Թագ . ե . 11 ։
[i] գ Թագ . ե . 13 ։
[j] Ա՜մբ 10 ։
[k] գ Թագ . ե . 8 ։ 9 ։

փայտեր խրկէ . քանզի ես գիտեմ որ քու ծառայներդ Լիբանանէն փայտ կտրելը գիտեն . և ահա իմ ծառաներս քու ծառաներուդ հետ
9 ըլլան , Ու ինծի խիստ շատ փայտեր պատրաստեն . քանզի իմ շինելու տունս մեծ ու փա-
10 ռաւոր ըլլալու է : [d]Ահա ես քու ծառաներուդ՝ փայտ կտրող բանւորներուն՝ քսան հազար քոռ ցորեն , ու քսան հազար քոռ գարի , ու քսան հազար մար գինի , ու քսան հազար մար եղ կու տամ :
11 Եւ Տիւրոսի Քիրամ թագաւորը Սողոմոնին նամակ խրկեց՝ ու ըսաւ . [e]Տէրը իր ժողովուրդը սիրելուն համար՝ քեզ անոնց վրայ թագա-
12 ւոր դրաւ : Եւ Քիրամ ըսաւ . [f]Երկինքը ու երկիրը ստեղծող Իսրայէլին Տէր Աստուածը [g]օրհնեալ ըլլայ , որ Դաւիթի թագաւորին՝ խոհեմութիւն ու դիտութիւն ունեցող իմաստուն որդի մը տուաւ , որ անիկայ Տէրոջը տուն , ու
13 իր թագաւորութեանը տուն պիտի շինէ : Եւ հիմա իմ [h]վարպետս Քիրամը կը խրկեմ , որ
14 հանճարեղ ու իմաստուն մարդ մըն է . [i]Ընկայ Դանի աղջիկներէն եղող կնկան մը որդի է , ու անոր հայրը Տիւրացի է . անիկայ՝ ոսկի , արծաթ , պղինձ , երկաթ , քարեր , ու փայտեր , նաև ծիրանեգոյնի , կապուտակի , բեհեզի , և կարմիրի վրայ բանելու կողմանէ , ու ամէն տեսակ քանդակը քանդակելու կողմանէ յաջողակ է . և քու իմաստուններուդ հետ , ու քու հօրդ Դաւիթին՝ իմ տիրոջս իմաստուններուն հետ՝ իրեն ամէն առաջարկուած բանին ձևարքը կը
15 գտնէ : Եւ հիմա [j]իմ տէրս իր ըսած ցորենը ու գարին , եղը ու գինին իր ծառաներուն թող-
16 խրկէ . [k]Ու մենք Լիբանանէն՝ քեզի հարկաւոր եղածին չափ փայտեր կը կտրենք , և զանոնք ծովէն լաստեր ընենք՝ [l]Յոպպէ կը բերենք քեզի , ու դուն զանոնք Երուսաղէմ հանէ :
17 [m]Ու Սողոմոն Իսրայէլին երկրին մէջը եղող բոլոր օտարազգի մարդիկները՝ [n]իր հօրը Դաւիթին համրելէն ետքը համրեց . և անոնք հարիւր յիսունհազար հազար վեց հարիւր հոգի
18 գտնուեցան . Ու [o]անոնցմէ եօթանասուն հազար բեռնակիր , ու լեռը փայտ կտրող ութսուն հազար , ու զանոնք բանեցընելու համար՝ իրեք հազար վեց հարիւր վերակացու ըրաւ :

Գ Լ · Գ

1 Տաճարին տեղը ու շինութեան սկզբնաւորութիւնը : 3 Ընդհանուր չափերը ու զարդերը : 11 Քերովբէները : 14 Վարագոյրը ու սիւները :

1 Եւ [p]Սողոմոն սկսաւ Տէրոջը տունը շինել [q]Երուսաղէմի մէջ՝ Մօրիա լեռանը վրայ՝ ուր

[d] գ Թագ . ժ . 9 ։ ՊԼ · Թ . 8 ։
[e] Կես . ժթ . 46 ։ Դտր . Թ . 36 ։
[f] Ա՜մբ 2 ։ գ Թագ . ե . 13 , 15 , 16 ։ Թ . 20 , 21 ։ ՊԼ · Բ . 7 , 8 ։
[g] ա Մն . իբ . 2 ։
[h] Ա՜մբ 2 ։
[i] գ Թագ . Ջ . 1 ։ ԺԸ ։
[j] Ղ . իբ . 8 ։
[k] Եզր . ա . 3 ։ Յով . ժ . 9 ։
[l] Ա՜մբ 16 ։
[m] Ա՜մբ 2 ։
[n] գ Թագ . ե . 8 ։
[o] Ա՜մբ 2 ։
[p] գ Թագ . զ . 1 ։ Ա՜մբ 1 ։
[q] Ասղ . ճ . 1 ։

որ Տէրը անոր հօրը Դաւիթին երեցկր էր , ան տեղը՝ որն որ Դաւիթ ‡Յեբուսացի Առնայիին
2 կալին մէջը պատրաստեր էր : Ու իր թագաւորութեանը չորրորդ տարին՝ երկրորդ ամսուն
3 երկրորդ օրը սկսաւ պաղնիկայ շինել : Ու *Ասուծոյ տունը շինելու համար՝ Սողոմոնին դրած հիմը ասիկայ էր . առջի չափով՝ վաթսուն կանգուն երկայն , ու քսան կանգուն լայն էր :
4 Ու †դիմացը եղող սրահին երկայնութիւնը՝ տանը լայնութեանը քսան կանգուն , ու բարձրութիւնը հարիւր քսան կանգուն էր . ու ներսէն մաքուր ոսկիով պատեց :
5 Ու մեծ տունը մայր փայտով ծածկեց , ու զանիկայ մաքուր ոսկիով պատեց , ու անոր վրայ արմաւենիներ ու շղթաներ *փորագրեց :
6 Ու շքեղութեան համար՝ տունը պատուական քարերով զարդարեց . ու ոսկին՝ փարուիմի ոսկի
7 էր : Ու տանը գերանները , սեմերը , պատերը ու դռները ոսկիով պատեց . ու պատերուն վրայ քերովբէներ քանդակեց :
8 Ու սրբութիւնին տունը շինեց . անոր երկայնութիւնը տանը լայնութեանը պէս՝ քսան կանգուն , ու լայնութիւնը քսան կանգուն էր . և զանիկայ վեց հարիւր տա-
9 ղանդի չափ մաքուր ոսկիով պատեց : Ու բեւեռներուն կշիռը յիսուն սիկղ ոսկի էր . ու վերնասուններն ալ ոսկիով պատեց : Ու սրբութեանց սրբութիւնին տանը մէջ երկու քանդակագործ քերովբէներ շինեց , ու զանոնք ոսկիով
11 պատեց . Ու քերովբէներուն թեւերը քսան կանգուն երկայնութիւն ունէին . մէկ թեւը հինգ կանգուն էր , ու տանը պատին կը դպչէր , և միւս թեւը հինգ կանգուն էր , ու մե-
12 կալ քերովբէին թեւին կը դպչէր . Անոնցմէ քերովբէին ալ մէկ թեւը հինգ կանգուն էր , ու տանը պատին կը դպչէր , ու միւս թեւը հինգ կանգուն էր , ու մեկալ քերովբէին թեւին կը-
13 ցուած էր : Ա քերովբէներուն տարածուած թեւերուն երկայնութիւնը՝ քսան կանգուն էր . ու անոնք ոտքերուն վրայ կայնած էին , ու անոնց երեսը դէպ ի †տունը կը նայէր :
14 Ու ‖վարագոյրը՝ կապուտակէ , ծիրանիէ , կարմիրէ ու բեհեզէ շինեց , ու անոր վրայ քերովբէներ գործեց :
15 Ու տանը առջևը՝ ‖երսուներկու հինգ կանգուն երկայնութեամբ երկու սիւն շինեց , ու ամէն
16 մէկուն վրայի խոյակը հինգ կանգուն էր : Ու դարբիրին մէջը շղթաներ շինեց , ու սիւներուն վրայ դրաւ . և ‡հարիւր
17 նուռ շինեց , ու շղթաներուն անցուց : Ու †սիւները տաճարին առջևը կանգնեց , մէկը աջ

կողմէն՝ ու մեկալը ձախ կողմէն . և աջ կողմը եղողին անունը Յաքին , ու ձախ կողմը եղողին անունը Բոոզ կոչեց :

ԳԼ· Գ

1 Պղնձէ սեղանը : 2 Ջուրածոյ ծովը տասներկու եզներու վրայ : 6 Տասը աւազանները , աշտանակները ու սեղանները : 9 Դաւիթները , ու պղնձէ գործիքները : 19 Ոսկեղէն անօթները :

1 Ու ՚պղնձէ սեղան մը շինեց , երկայնութիւնը քսան կանգուն , և լայնութիւնը քսան կանգուն , ու բարձրութիւնը տասը կանգուն :
2 ‖Ու ձուլածոյ ծովը շինեց . ու մէկ շրթունքէն մինչև մեկալ շրթունքը տասը կանգուն էր , ու բոլորաձև էր , և անոր բարձրութիւնը հինգ կանգուն էր , ու անոր շրջապատը երսուն կան-
3 գուն էր . ‖Ու անոր տակը շուրջ՝ եզներու նմանութիւններ կային . ծովուն բոլորտիքը մէկ կանգունի մէջ տասնական եղնիկներ կային . ու եզները երկու կարգ էին , որոնք
4 ծովը ձուլած ատենին ձուլեր էին : Ան տասներկու եզներու վրայ կը կենար , որոնց իրիկը դէպ ի հիւսիս , իրիկը դէպ ի արեւմուտք , իրիկը դէպ ի հարաւ , ու իրիկը դէպ ի արեւելք կը նայէին , ու ծովը անոնց վրայ էր , և ամենուն նեռի կողմը դէպ ի ներս դար-
5 նած էր : Ու անոր թաւնձրութիւնը չորս մատնաչափ էր , և շրթունքը գաւաթի շրթունքի պէս էր , ու վրան շուշանի ծաղիկներ կերեւոած էր , ու ‖իրեք հազար մար կ'առնէր :
6 Ու †տասը աւազան շինեց , ու հինգը աջ կողմը ու հինգն ալ ձախ կողմը դրաւ՝ լուացման համար . ‡ողջակէզները անոնց մէջը կը լուային , բայց ծովը քահանայից համար էր , որ հոն լուացուին :
7 Ու տասը ոսկեղէն աշտանակները շինեց ‖իրենց օրէնքին համեմատ , ու զանոնք տաճարին մէջը դրաւ . հինգը աջ կողմը ու հինգը ձախ կողմը :
8 ‖Ու տասը սեղան շինեց , ու զանոնք տաճարին մէջը դրաւ . հինգը աջ կողմը ու հինգը ձախ կողմը . ու հարիւր ոսկեղէն կոնքեր շինեց :
9 Ու ‖քահանայից գաւիթը , ու մեծ գաւիթը , և գաւիթին դռները շինեց , ու անոնց
10 փեղկերը պղնձով պատեց : Ու †ծովը աջ կողմը՝ հարաւայ դէմ դէպ ի արեւելք դրաւ :
11 Ու ‖Խիրամ՝ կաթսաները , թիակները ու կոնքերը շինեց . և Խիրամ կատարեց այն բոլոր գործերը՝ որ Աստուծոյ տանը համար Սո-
12 ղոմոն թագաւորին կը շինէր . Այսինքն երկու

ֆ ա Պն . բա . 18 : բէ . 1 :
ֆ գ Թագ . գ . 2 :
ֆ գ Թագ . գ . 3 :
ֆ գ Թագ . գ . 17 :
* Նբր . Հանեց :
ֆ գ Թագ . գ . 23 , եէ :
† Կամ Ներս

ֆ Նշ . բէ . 31 : Պատ . բէ . 51 : Երբր . թ . 3 :
ֆ գ Թագ . է . 15—21 : Նշ բեմ . ծբ . 21 :
ֆ գ Թագ . է . 20 :
ֆ գ Թագ . է . 21 :

— Նշ . բէ . 1 , 2 : գ Թագ . ժգ . 11 : Նշեկ . թդ . 13 , 16 :
ֆ գ Թագ . է . 23 :
ֆ գ Թագ . է . 24 , 25 , 26 :
ֆ Տն գ Թագ . է . 26 :
ֆ գ Թագ . է . 38 :
‡ Նբր . ոչ չափելի գործը

ֆ գ Թագ . է . 49 :
ֆ Նշ . բէ . 31 , 40 : ա Պն . բէ . 12 , 19 :
ֆ գ Թագ . է . 48 :
ֆ գ Թագ . է . 36 :
ֆ գ Թագ . է . 39 :
ֆ Տն գ Թագ . է . 40 :

սիւներըը , ու Կգունտներըը , ու երկու սիւներուն գլուխը եղող խոյակներըը , և սիւներուն գլուխը եղող խոյակներուն երկու գունտներըը ծածկելու
13 համար երկու ցանցակիրպ զարդերըը , ու երկու ցանցակիրպ զարդերուն Ելջրս Հարիւր նռներըը , այսինքն՝ սիւներուն վրայի խոյակներուն երկու գունտներըը ծածկելու համար՝ ամէն մէկ ցանցա-
14 կիրպ զարդին վրայ երկու կարգ նռներ • Եւ Մեքենամէներըը շինեց , ու մեքենամէներուն
15 վրայի աւազաններըը շինեց • Մէկ ծովը ու ա-
16 նոր տակի տասներկու եզներըը • Եւ կամաններըը , ու թիակներըը , ու մահաններըը , և ա-նոնց բոլոր գործիքներըը՝ Էրոմէ տանը համար Սողոմոն Թագաւորին՝ փայլուն պղինձէ շինեց
17 Ելանոր վարպետը Քիրամ։ Ընդ Թագաւորը զանոնք Յորդանանու դաշտին մէջ Թանձր Հողի մէջ վրայ ձուլել տուաւ Սոկքոթի ու Պարեդայի
18 մէջտեղը : Եւ Սողոմոն ասոնց բոլոր կարասիներըը խիստ շատ շինեց • քանդի պղինձը կշռոքի չէր
19 գար : Ու Սողոմոն՝ Ըստուծոյ տանը բոլոր կարասիներըը շինեց • նաև ոսկիէ սեղանը , ու անոնց սեղաններըը՝ որոնց վրայ առաջաւորու-
20 թիւն հացը կը դրուէր • Եւ մաքուր ոսկիէ աշտանակներըը , ու անոնց Ճրագներըը՝ գործերին
21 առջևը վառելու համար ըստ սովորութեան : Եւ Ելմաքուր ոսկիէ ծաղիկներըը , ու Ճրագներըը , և
22 ուներներըը , Ու մաքուր ոսկիէ բաժակներըը , տաշտերըը , խնկամաններըը , ու բուրվառներըը • և տանը դռներըը՝ այսինքն սրբութեան սրբութիւնէն ներսի դրանը փեղկերըը , և տանը՝ այսինքն տաճարին դրանը փեղկերըը ոսկիէ էնէոյ :

ԳԼ • Ե

1 Նաւթուած գանձերը : 2 Տապանակին Հանդիսաւոր կնքոպով գործերի մէջ դրուիլը : 11 Երբոր գլխաւոր կ'օգնէն , անիկայ անոանելի կերպով իր Հաճութիւնը նշան մը կու տայ :

1 Եւ Սողոմոնին Էրոմէ տանը համար շինած բոլոր գործը լմնցաւ • ու Սողոմոն իր Հօրը Դաւիթին նուիրած բաները , և արծաթը , ու ոսկին , ու բոլոր անօթները առաւ , և Ըստուծոյ տանը գանձին մէջ դրաւ :
2 Ընդ առաջ Սողոմոն՝ Իսրայէլի ծերերըը , ու ցեղերուն բոլոր իշխանները , Իսրայէլի որդւոց հայրապետները՝ Երուսաղէմի մէջ ժողվվեց , որ Էրոմէ ելթին տապանակը Եւսիհիթին քաղաքէն՝ այսինքն Յիսնէն Հանեն :
3 Եւ Իսրայէլի բոլոր մարդիկները Եօթներորդ ամսուն տօնին առնեն՝ թագաւորին քովը ժողվվեցան : Ու Իսրայէլի բոլոր ծերերըը և-
4 կան • ու Կլեւտացիները տապանակը վերցու-
5 ցին : Եւ տապանակը , ու ժողովքի խորանը ,

Ե Ձ Թագ • է • 41 ։
Ը Տես Ձ Թագ • է • 20 ։
Թ Ձ Թագ • է • 27 , 43 ։
Ժ Ձ Թագ • է • 14 , 45 ։
Ի Ձ Թագ • է • 46 ։
Լ Ձ Թագ • է • 51 ։
Խ Ձ Թագ • է • 47 ։
Ծ Ձ Թագ • է • 48 , 49 , 50 ։
Կ Եզր • բ • 30 ։
Հ Եզր • բ • 20 , 21 ։
Ղ Եզր • բ • 31 , եե ։

և խորանին մէջը եղած բոլոր սուրբ անօթները Հանեցին • զանոնք քահանաները ու Կլեւտացիները
6 ցիները Հանեցին : Եւ Սողոմոն Թագաւորը ու անոր քովը ժողվուած Իսրայէլին բոլոր ժողովքը՝ տապանակին առջևը ըլլալով , ոչխարներ ու արջառներ կը զոհէին , այնչափ շատ՝ որ
7 անթիւ ու անհամար էին : Եւ քահանաները Էրովջը ուխտին տապանակը ներս տարին իր տեղը՝ տաճարը գաւիթը՝ սրբութիւն սրբութիւնը , ու քերովբէներուն թեւերուն տակը դրին :
8 Ու քերովբէները տապանակին տեղւոյն վրայ՝ էնէոյ Թեւերը կը տարածէին • և քերովբէները տապանակը ու անոր ձողերը վերէն կը ծածկէին :
9 Եւ ձողերը երկնցուցին • և ձողերուն ծայրերը տապանակէն՝ դաւիթին առջևը կ'երևնային , բայց դուրսէն չէին երևնար • ու Հիմեւ ասօ-
10 րըս Հոն է : Տապանակին մէջը ուրիշ բան չկար , բայց միայն երկու տախտակները , որ Մովսես Էքորեբի մէջ Հոն դրաւ • որոնցմով Էրը Իսրայէլի որդւոցը հետ ուխտ բրաւ , անոնց Եգիպտոսէն ելած ատենը :
11 Ու երբոր քահանաները սուրբ տեղէն ելան , (վասն զի բոլոր Հոն գտնուող քահանաները սրբուեր էին , չէ թէ իրենց յաջորդական կարգը
12 պահելով • Ըու երգիչներուն բոլորը՝ Ասափին , Եմանին ու Իդիթունին , և անոնց որդիներուն ու եղբայրներուն հետ՝ բիւսոններ հագած , ծնծղաներով՝ տաւիղներով ու քնարներով՝ սեղանին արևելեան կողմը կայնեցան • Ըև անոնց հետ հարիւր քսան քահանայ
13 փող կ'ընդոցրնէին •) Ու երբոր փող ընդոցրնողները ու երգիչները միաբերան մէկ ձայնով Էրը կ'օրհնէին ու կը գոհէին , և փողերով , ծնծղաներով , ու երգոց նուագարանները ձայնելնին վերցրնելով՝ Էրը կ'օրհնէին , ըսելով .
Ըթովհաչէփ Էրոմէ՝ քանի որ բարի է , քանի որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է • ան ատենը Էրոմէ տունը ամպով լեցուեցաւ :
14 Եւ ամպին պատճառաւ քահանաները չէին կրնար հոն կենալ , որ էնէոյ պաշտօնը կատարեն • Ելթագէն Էրոմէ փառքը Ըստուծոյ տունը լեցուցեր էր :

ԳԼ • Զ

1 Սողոմոն՝ Ժողովուրդը օրհնէին հան , գԸստուած կ'օրհնէ , 12 Տաճարին նուիրատուաց օրը՝ պղինձէ կապարանին վրայ Սողոմոնին մատուցած աղօթքը :

1 Ընդ ատենը Սողոմոն ըսաւ • Էրը ըսաւ որ
2 ինքը Ելմառախուղի մէջ կը բնակի : Բայց ես քեզի բնակութեան համար տուն՝ ու յաւի-
3 տեան քու նստելուդ համար տեղ շինեցի : Եւ Թագաւորը իր երեսը դարձուց , ու Իսրայէլի

Բ Ձ Թագ • բ • 1 , եե ։
Գ Բ Թագ • գ • 12 ։
Դ Ձ Թագ • բ • 2 ։
Ե Տես գԼ • է • 8 , 9 , 10 ։
Զ Ձ Թագ • բ • 8 ։
Է Բ Օր • ժ • 2 , 5 ։ ԳԼ • Ձ • 11 ։
Ը ա ՄՆ • թԵ • 1 ։
Թ ա ՄՆ • ժԵ • 24 ։
Ժ Պագ • ՃԼ • Տես ա ՄՆ • ժԶ • 34 , 41 ։
Ի ՆԼ • ե • 35 ։ ԳԼ • է • 2 ։
ա Ձ Թագ • բ • 12 , եե ։
Բ Ղև • ժԶ • 2 ։

բոլոր ժողովքը օրհնեց • ու Իսրայէլի բոլոր ժո-
4 ղովքը ոտի վրայ կայներ էին : Եւ անիկայ
ըսաւ • Օրհնեալ ըլլայ Իսրայէլի Տէր Աստուա-
ծը , որ իր բերնովը իմ Հօրս Դաւիթին խօսք
տուաւ , ու իր ձեռքովը կատարեց • ըսելով ը-
5 սաւ • Իմ ժողովուրդս Եգիպտոսի երկրէն հա-
նած օրէս ՚ի վեր՝ Իսրայէլի բոլոր ցեղերէն ը-
նաւ մէկ քաղաք մը չընտրեցի տուն շինելու
համար , որ իմ անունս հոն ըլլայ , ու մարդ մը
չընտրեցի , որ իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին վե-
6 րայ իշխան ըլլայ • ՚Ի՛ապա Երուսաղէմը ընտ-
րեցի , որ իմ անունս հոն ըլլայ • ու ՚Դաւիթը
ընտրեցի , որ իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին վրայ
7 Թագաւոր ըլլայ : Եւ Իմ Հայրս Դաւիթի
միտք ունէր որ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն ա-
8 նունը տուն մը շինէ • Բայց Տէրը իմ Հօրս
Դաւիթին ըսաւ • Որովհետեւ դուն միտքդ դը-
րիր որ իմ անունս տուն շինես , սէրկ ըրիր
9 որ աս բանը միտքդ դրիր • Սակայն տունը դուն
պիտի չշինես • Հապա քու որդիդ՝ որ քու ե-
րանքէդ պիտի ելլէ , անիկայ իմ անունս տուն
10 պիտի շինէ : Եւ Հիմա Տէրը իր ըսած խօսքը
կատարեց , ու ես իմ Հօրս Դաւիթին տեղը
յաջորդեցի , ու Տէրոջը ըսածին պէս՝ Իսրայէլի
աթոռը նստայ , ու Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն
11 անունը՝ աս տունը շինեցի : Եւ հոն դրի
տապանակը՝ Հորուն մէջն է Տէրոջը ուխտը ,
որն որ Իսրայէլի որդւոցը հետ ըրաւ :
12 Եվ Տէրոջը սեղանին առջեւը՝ Իսրայէլի բո-
լոր ժողովքին դիմացը կայնելով , ձեռքերը
13 տարածեց • (Քանզի Սողոմոն պղնձէ խարիսխ
մը շինելով՝ զանիկայ դաւիթին մէջտեղը դրեր
էր • անոր երկայնութիւնը հինգ կանգուն , ու
լայնութիւնը հինգ կանգուն , ու բարձրութիւ-
նը երեք կանգուն էր • և ինքը անոր վրայ կայ-
նեցաւ , ու Իսրայէլի բոլոր ժողովքին առջեւը
ծունկ չոքեց , ու ձեռքերը դէպ՚ի երկինքը
տարածեց •)
14 Եւ ըսաւ • Ո՛վ Տէր Աստուած Իսրայէլի ,
ՙերկինքի մէջ , ու երկրի վրայ քեզի պէս Ա-
ստուած չկայ , որ քու առջեւդ իրենց բոլոր սրտ-
տովը քալող ծառաներուդ հետ ուխտ ու ո-
15 ղորմութիւն կը պահես • ՚Բուն քու ծառա-
յիդ՝ իմ Հօրս Դաւիթին ըրած խոստումնդ
պահեցիր , ու բերնովդ ըսածդ ձեռքովդ կատա-
16 րեցիր , ինչպէս որ այսօր կ՚երեւայ : Եւ հիմա
ո՛վ Տէր Աստուած Իսրայէլի , պահէ ան խոստ-
մունդը , որն որ քու ծառայիդ՝ իմ Հօրս Դա-
ւիթին ըրիր , ու ըսիր • ՚Իմ առջեւս Իսրայէլի
աթոռին վրայ նստող մարդ՝ քեզմէ պակաս պի-
տի չըլլայ • ՚Միայն թէ քու որդիդ իրենց ճամ-
բաներուն զգուշութիւն ընեն , ու իմ օրէնքիս
մէջը քալեն , ինչպէս որ դուն իմ առջեւս քա-
17 լեցիր : Եւ հիմա ո՛վ Տէր Աստուած Իսրայէ-
լի , թող քու ծառայիդ՝ Դաւիթին ըսած
խօսքդ հաստատուի :
18 Բայց միթէ Աստուած իրաւցընէ երկրիս վը-
րայ մարդոց հետ պիտի բնակի • Նայն երկինք-
ը ու երկնից երկինքը քեզ չեն կրնար պարու-
նակել • ո՞ր կը մնայ աս իմ շինած տունս :
19 Սակայն ո՛վ Տէր Աստուած իմ , քու ծառա-
յիդ աղօթքին ու խնդրուածքին նայէ , որ քու
ծառայիդ այսօր քու առջեւդ բրած պաղատանք-
20 ը ու աղօթքը լսես • Որպէս զի աս տանը վը-
րայ ցորեկ ու գիշեր քու աչքերդ բաց ըլլան , այն
տեղուն վրայ՝ որուն համար ըսիր թէ՝ քու ա-
նունդ հոն պիտի դնես • այնպէս որ՝ աս տեղը
21 քու ծառայիդ բրած աղօթքը լսես : Ներեա քու
ծառայիդ՝ և քու ժողովուրդիդ Իսրայէլին աս
տեղը բրած աղօթքները լսես • այո՛ քու բնա-
կութեանդ տեղէն՝ երկինքէն լսես , ու լսած
ատենդ ներես :
22 Թէ որ մէկը իր ընկերին դէմ մեղանչէ , ու
անդ ալ երդում ընել տալու համար՝ անոր եր-
դում առաջարկէ , ու երդումը աս տունը՝ քու
23 սեղանիդ առջեւը գայ , Ընդ ատենը դուն երկին-
քէն լսես ու կատարես , ու քու ծառաներդ դա-
տես , և յանցաւորը դատապարտես , ու անոր
ըրածը անոր գլխուը բերես • և արդարը արդա-
րացընես , ու անոր արդարութեանը չափովը ա-
նոր հատուցում ընես :
24 Եւ Թէ որ քու ժողովուրդդ Իսրայէլը՝ քեզի
դէմ մեղանչելնուն համար՝ իրենց թշնամինե-
րուն առջեւը յաղթուի , ու †Ետ դառնան և
քու անունդ փառք տան , ու աս տանս մէջ
25 քու առջեւդ աղօթք ու պաղատանք ընեն : Ըն
ատենը դուն երկինքէն լսես , և քու ժողովուր-
դիդ Իսրայէլին մեղքը ներես • ու անոնց՝ և ա-
նոնց Հայրերուն տուած երկիրդ դարձընես զա-
նոնք :
26 Թէ որ անոնց քեզի դէմ մեղք գործելուն
համար ՚երկինքը գոցուի , ու անձրեւ չըլայ • ու
անոնք աս տեղս քեզի աղօթք ընեն , և քու
անունդ փառք տան , ու զանոնք նեղելուդ
27 համար՝ իրենց մեղքերէն դառնան , Ըն ատենը
դուն երկինքէն լսես , և քու ծառաներուդ ու
քու ժողովուրդիդ Իսրայէլին մեղքը ներես , որ
անոնց սորվեցընես այն աղէկ ճամբան՝ որուն
մէջը պիտի քալեն • ու քու ժողովուրդիդ ժա-
ռանգութիւն տուած երկիրդ վրայ անձրեւ տաս :
28 Թէ որ ՚երկրի վրայ սով , կամ ժանտախտ ,
կամ խորշակահարութիւն , կամ ոսկեխայծ դա-
լուկ , կամ մարախ , կամ թրթռուր ըլլայ , կամ ա-
նոնց թշնամիները զանոնք իրենց ՙքնական երկ-
րին մէջը նեղեն , կամ որ և իցէ հարուած կամ
29 հիւանդութիւն ըլլայ , Քու բոլոր ժողովուրդէդ
Իսրայէլէն որ և իցէ մարդ՝ աղօթք մը ու
խնդրուածք մը ընելու ըլլայ , ու իւրաքանչիւր

ա Կ՛ելլ • ժբ • 13 :
բ ա Մն • իբ • 4 :
գ բ Թագ • է • 2 : ա Մն • ժէ • 1 : իբ • 2 :
դ Կ՛ելլ • ե • 10 :
ե գ Թագ • բ • 22 :
զ Լև • ժե • 11 : բ Օր • գ • 39 : է • 9 :
է ա Մն • իբ • 9 :
ը բ Թագ • է • 12 , 16 : գ Թագ • բ • 4 : 12 : Կ՛ելլ • ժ • 18 :
թ Պագ • ձբ • 12 :
ժ Կ՛ելլ • բ • 6 : Ես • կդ • 1 : Կոր • է • 49 :
ի գ Թագ • ժէ • 1 :
ձ Կ՛ելլ • ի • 9 :
* Նբծ • գոնեբուն

մարդ իր ախտը ու ցաւը ճանչնալով՝ ձեռքերը
30 դէպ ի սա տունը երկրնցրնէ ; Ընդ առնէն դուն
երկինքէն՝ քու բնակութեանդ տեղէն լսես ; ու
ներես ու ամէն մարդու՝ իր բոլոր ճամբաներուն
համեմատ հատուցում ընես ; անոր սիրտը գիտ-
նալուդ համար • վասն զի [1]մարդոց որդիներուն
31 սիրտը միայնակ դուն գիտես • Որպէս զի քեզմէ
վախնան ու քու ճամբաներուդ մէջը քալեն բո-
լոր երկրին օրերուն մէջը ՝ որչափ ժամանակ որ
մեր հայրերուն տուած երկիրդ վայ պիտի ապ-
րին :
32 Ու [2]քու ժողովուրդդ Իսրայէլէն չեղող՝ և
հեռաւոր երկրէ մը քու մեծ անունդ համար՝
և զօրաւոր ձեռքիդ համար՝ ու բարձր բազու-
կիդ համար եկող օտարականն ալ՝ թէ որ դայ
33 ու սա տանս մէջ աղօթք ընէ ; Դուն երկին-
քէն քու բնակութեանդ տեղէն լսես ; և օտա-
րականին քեզի բրած ամէն խնդրուածքը կա-
տարես ; որ երկրիս ամէն ժողովուրդները քու
անունդ ճանչնան ՝ ու քու ժողովուրդիդ Իս-
րայէլին պէս քեզմէ վախնան ՝ և գիտնան թէ
սա իմ շինած տանս վրայ քու անունդ կոչուած
է :
34 Երբոր քու ժողովուրդդ իր թշնամիին դէմ
պատերազմի երթայ ան ճամբով՝ որ դուն պի-
տի խրկես զանոնք ՝ թէ որ անոնք սա քու
ընտրած քաղաքիդ ՝ ու քու անունդ համար
սա իմ շինած տանս կողմը նայելով՝ քեզի ա-
35 ղօթք ընեն ՝ Երկինքէն անոնց աղօթքը ու
խնդրուածքը լսես ՝ և անոնց իրաւունք ընես :
36 Երբոր քեզի դէմ մեղք գործեն ՝ (քանզի
[3]մեղք չգործող մարդ չկայ ՝) ու անոնց բարկա-
նալով՝ զանոնք թշնամիին ձեռքը մատնես ՝ ու
անոնց գերեվարները հեռու կամ մօտ երկիր մը
37 գերի տանին զանոնք ՝ թէ որ ան իրենց գե-
րութեան երկրին մէջը ղեղջի գան ու դառնան ՝
և իրենց գերութեան երկրին մէջը քեզի աղա-
չեն ու ըսեն • Մեղք գործեցինք ՝ անօրէնու-
38 թիւն ու անիրաւութիւն ըրինք • Ու [4]թէ որ
անոնք իրենց գերութեան երկրին մէջը՝ ուր որ
գերի տարուած են ՝ իրենց բոլոր սրտովը ու ի-
րենց բոլոր հոգիովը քեզի դառնան ՝ ու իրենց
երկրին՝ որ իրենց հայրերուն տուիր ՝ և քու
ընտրած քաղաքիդ ՝ ու քու անունդ համար
իմ շինած տանս կողմը նայելով՝ աղօթք ընեն ՝
39 Դուն երկինքէն քու բնակութեանդ տեղէն ա-
նոնց աղօթքը ու խնդրուածքը լսես ՝ ու անոնց
իրաւունք ընես ՝ և քու ժողովուրդիդ քեզի
40 դէմ ըրած մեղքը ներես : [5]Իմա՛ս ո՛վ Աստուած
իմ ՝ սա տեղը հոգեաչք աղօթքին թո՛ղ
քու աչքերդ բաց ըլլան ՝ ու քու ականջներդ
41 մտիկ ընեն : Ու [6]հիմա ո՛վ Տէր Աստուած ՝

[1] ա Մն. իբ. 9 :
[2] Յօշ. ժբ. 20 : Դտր. բ. 27 :
[3] Ելակ. ի. 9 : Ժող. է. 20 : Հյակ. գ. 2 : ա Յօշ. ա. 8 :
[4] Սաղ. ճլբ. 8, 9, 10, 16 :
[5] ա Մն. իբ. 2 :
[6] Ղեւեմ. ի. 25 :
[7] Սաղ. ճլբ. 1 : Նտ. ծէ. 3 :
[8] գ Ծագ. բ. 54 :
[9] Ղև. թ. 24 : Դատ. գ. 21 : գ Ծագ. ժբ. 38 : ա Մն. իա. 26 :
[10] գ Ծագ. բ. 10, 11 : Կո. ի. 13, 14 : Երղկ. ժ. 3, 4 :
[11] Կո. ի. 14 :
[12] Կո. ի. 13 : Սաղ. ճղ. 1 :
[13] ա Մն. ժէ. 41 : Կո. ի. 21 :
[14] գ Ծագ. բ. 62, 63 :
[15] ա Մն. ժէ. 16 :
[16] Այս Դաւիթին օրհնութիւնը իրենց ձեռքը առնելուն :
[17] Կո. ի. 12 :
[18] գ Ծագ. բ. 64 :
[19] գ Ծագ. բ. 65 :
[20] Ելս. ժգ. 3 :

[7] քու հանգստութեանդ տեղը եղիր ՝ դուն՝ ու
քու զօրութեանդ տապանակը • ով Տէր Ա-
ստուած՝ քու քահանաներդ փրկութիւն հագ-
նին ՝ և քու սուրբերդ [8]բարութիւնով ուրախա-
42 նան : Ո՛վ Տէր Աստուած՝ քու օծեալիդ երեսը
մի անարգեր • Հապա [9]քու ծառայիդ Դաւի-
թին ըրած ողորմութիւններդ յիշէ :

ԳԼ • Ը

1 Աստուած երկինքէն կրակ խրկելով՝ Սողոմոնին աղօթքին
ընդունելի ըլլալը կը յայտնէ ; ու տաճարը փառքով կը
լեցնէ • Ժողովուրդն ալ Տէրոջը երկրպագութիւն կ'ընէ ;
4 Սողոմոնին հանդիսաւոր զոհը : 8 Սողոմոն՝ տաղաւարա-
հարաց տօնը ու սեղանին նաւակատեաց տօնը կատարելէն
ետքը ՝ ժողովուրդը կ'արձակէ : 12 Աստուած Սողոմոնին
կ'երեւնայ ՝ ու պայմանով անոր խոստումնէնքը կ'ընէ :

1 Ու [10]երբոր Սողոմոն իր աղօթքը լմընցուց ՝
[11]երկինքէն կրակ իջաւ ՝ ու ողջակէզները և
զոհերը սպառեց • ու [12]Տէրոջը փառքը տունը
2 լեցուց : [13]Ու քահանաները չէին կրնար Տէ-
րոջը տունը մտնել • քանզի Տէրոջը փառքը
3 Տէրոջը տունը լեցուցեր էր : Ու բոլոր Իսրա-
յէլի որդիքը կրակին իջնելը՝ և տանը վրայ
Տէրոջը փառքին հառնելը կը տեսնէին • ու և-
րեսի վրայ գետինը իյնալով՝ քարայատակին
վրայ երկրպագութիւն ըրին ՝ ու Տէրը օրհնե-
ցին ՝ [14]որ բարի է ՝ [15]Որ անոր ողորմութիւնը
4 յաւիտեան է : [16]Ու թագաւորը ու բոլոր ժո-
ղովուրդը Տէրոջը առջեւը զոհեր կը մատուցա-
5 նէին : Ու Սողոմոն թագաւորը քսանուերկու
հազար արջառ ՝ ու հարիւր քսան հազար ոչխար
զոհ ըրաւ • այսպէս թագաւորը ու բոլոր ժո-
ղովուրդը Աստուծոյ տանը նաւակատիքը ըրին :
6 [17]Ու քահանաները իրենց պահպանութեանը
համեմատ կը կայնէին ՝ ու Ղեւտացիները՝ Տէ-
րոջը երգոց նուագարաններովը՝ որոնք Դաւիթ
թագաւորը շիներ էր Տէրը գովելու համար ՝
որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է ՝ [18]երբոր
Դաւիթ անոնց ձեռքովը Տէրը օրհնեց" • ու
[19]քահանաները անոնց դիմացը փողերը կը հնչե-
ցընէին • ու բոլոր Իսրայէլը ոտքի վրայ կայ-
ներ էր :
7 Ու [20]Սողոմոն Տէրոջը տանը առջեւը եղող
դաւիթին մէջ տեղը սրբեց • քանզի ողջակէզնե-
րը ու խաղաղութեան զոհերուն ճարպերը հոն
մատուց • որովհետեւ Սողոմոնին շինած պղնձէ
սեղանը՝ ողջակէզները ՝ ու հացի ընծաները
8 ու ճարպերը չէր կրնար պարունակել : [1]Ու ան
առեն Սողոմոն ու անոր հետ բոլոր Իսրայէլը՝
խիստ մեծ ժողով մը՝ Եմաթի մուտքէն մինչեւ
[2]Եգիպտոսի հեղեղատը՝ եօթը օր տօն բրին :
9 Ու ութերորդ օրը մեծ ժողով բրին • քանզի
եօթը օր սեղանին նաւակատիքը՝ ու եօթը օր

10 տանը կատարելին : Եւ Հեօթնեղոդ տմնուն
քառնուիրկերորդ օրը՝ ժողովուրդը արձակեց ,
որոնք իրենց վրանները գացին , ղուարթի սրտով
մի ուրախանալով ան բարիքներուն համար՝ որ
Տէրը Դաւիթին , Սողոմոնին , ու իր Իսրայէլ
ժողովուրդին ըրեր էր :
11 Եւ Սողոմոն Տէրոջը տունը՝ ու թագաւո-
րական տունը լմընցուց . ու Տէրոջը տանը
մէջ , և իր տանը մէջ՝ Սողոմոնին սիրտը ինչ
որ չնեղալ ուզեց , ամէն ալ յաջողեցաւ :
12 Ու Տէրը գիշերով Սողոմոնին երեւցաւ , և
անոր ըսաւ . Կու աղօթիդդ լսեցի , ու ան
տեղը ընտրեցի , որ ինձի զոհի տուն ըլլայ :
13 Ահա որ երկինքը գոցեմ՝ որ անձրեւ չըլլայ , և
թէ որ մարախին պատուիրեմ՝ որ երկիրը ու-
տէ , կամ թէ որ իմ ժողովուրդիս մէջը ժամա-
14 խտ խրկեմ . Ու իմ անունովս կոչուած ժո-
ղովուրդս՝ թէ որ խոնարհին , ու աղօթիք ընեն ,
ու իմ երեսս խնդրեն , և իրենց չար ճամբանե-
րէն դառնան , Կես ալ երկինքէն պիտի լսեմ ,
ու անոնց մեղքը ներեմ , ու անոնց երկիրը պի-
15 տի բժշկեմ : Հիմա ան տեղը Տապո-յո-Էլո-
աղօթքին՝ իմ աչքերս բաց՝ ու ականջներս մտիկ
16 ընող պիտի ըլլան : Եւ հիմա ան տունը ընտ-
րեցի ու սրբեցի , որ իմ անունս յաւիտեան հոն
ըլլայ . ու իմ աչքերս ու սիրտս ամէն տարին հոն
17 պիտի ըլլայ : Ինչ թէ որ դուն իմ առջեւս՝
քու հօրդ Դաւիթին քալածին պէս քալես , ու
բոլոր քեզի պատուիրածներս ընես , և իմ կա-
18 նոններս ու դատաստաններս պահես ; Ես ա-
տունը քու թագաւորութեանդ աթոռը պիտի
հաստատեմ , ինչպէս որ քու հօրդ Դաւիթին
հետ ուխտ ըրի՝ ըսելով . Քեզմէ Իսրայէլը
19 վրայ իշխող մարդ պակաս պիտի չըլլայ : Հապա
թէ որ դառնաք , ու ձեր առջեւը դրած կանոն-
ներս ու պատուիրաններս թողուք , ու երթաք
ուրիշ աստուածներու ծառայութիւն ընէք , և
20 անոնց երկրպագութիւն ընէք , Ես ատոնք ձեզ
արմատաքի պիտի խլեմ ան երկրին վրայէն՝ որն
որ տուի . և ատ տունը՝ որ իմ անուանս
համար սրբեցի , երեսէս պիտի ձգեմ , ու զա-
նիկայ բոլոր ազգաց մէջ առակ ու կատակ պի-
21 տի ընեմ : Եւ ատ բարձր տանը համար՝ ամէն
քովէն անցնողը պիտի զարմանայ , ու պիտի ը-
սէ . Տէրը ինչո՞ւ համար ատ երկրիս ու ատ
22 տանս այսպէս ըրաւ : Եւ պիտի ըսեն . Վասն զի
իրենց Հայրերուն Տէր Աստուածը թողուցին ,
որ զանոնք Եգիպտոսի երկրէն հաներ էր , ու
ուրիշ աստուածներու յարեցան , և անոնց
երկրպագութիւն ու ծառայութիւն ըրին . ատ
պատճառով անոնց վրայ ատ բոլոր չարիքները
բերաւ :

ԳԼ· Ը

1 Սողոմոնին չինուելիքները : 7 Իսրայէլացւոց մէջ ազգ
թողուած Հեթհանացիները՝ Սողոմոն հարկատու ծառաներ
կ'ընէ , բայց Իսրայէլացիները իշխաններ կ'ընէ : 11 Փա-
րաւոնին ազջիկը իր տունը կը փոխադրուի : 12 Սողո-
մոնին տարեկան հանգիստներ զոհերը : 14 Սողոմոն՝ քա-
հանաները ու Վկաներին իրենց պաշտօններուն վրայ
կը կացընէ : 17 Եսերը Ոփիրէն ոսկի կը բերեն :

1 Եւ Սողոմոն Տէրոջը տունը ու իր տունը
2 քսան տարուան մէջ շինելէն ետքը , Սողո-
մոն ան քաղաքներն ալ շինեց , որոնք Վիրամ
Սողոմոնին տուեր էր , ու հոն Իսրայէլի որդի-
3 ները բնակեցուց : Եւ Սողոմոն Սուբայի Ե-
4 մաթը գնաց , ու անոր տիրեց : Եւ անապա-
տին մէջ Թադմորը շինեց , ու ան բոլոր շտե-
մարանի քաղաքները՝ որոնք Եմաթի Երնդին մէջ
5 շինեց . Ու վերի Բեթորոնը և վարի Բեթորո-
նը՝ պարիսպներով , դռներով ու նիգերով ամ-
6 րացած քաղաքներ շինեց . Նաև Բաաղեթը ,
ու Սողոմոնին բոլոր շտեմարանի քաղաքները ,
ու կառքերուն բոլոր քաղաքները , ու ձիաւոր-
ներուն քաղաքները , և ան բոլոր շինելիքը՝ որ
Սողոմոն ուզեց շինել Երուսաղեմի մէջ , Լի-
բանանի մէջ , ու իր տէրութեանը բոլոր երկրին
մէջ :
7 Ան բոլոր ժողովուրդները՝ որ Քետացիներ-
էն , Ամորհացիներէն , Փերեզացիներէն , Եւա-
կացիներէն ու Յերուսացիներէն մնացեր էին , և
8 Իսրայէլի որդւոցմէ չէին , Անոնց յաջորդ-
ներէն՝ որ անոնց ետքը ան երկրին մէջ
մնացեր էին , ու Իսրայէլի որդիքը զանոնք բո-
լորովին կոտորեցուցած չէին , Սողոմոն զանոնք
9 հարկատու ըրաւ մինչեւ յայսօր : Եւ Սողոմոն
իր գործքին համար՝ Իսրայէլի որդիներէն ծա-
ռաներ չըրաւ . Հապա անոնք պատերազմական
մարդիկներ , ու իր զօրավարներուն իշխաններ ,
և իր կառքերուն ու ձիաւորներուն վերակա-
10 յուներն էին : Եւ Սողոմոն թագաւորին գլե-
խաւոր իշխաններէն՝ երկու հարիւր հիսուն վար-
պետ էին , որոնք ժողովուրդին վրայ կ'իշխէին :
11 Ու Սողոմոն Փարաւոնին աղջիկը Դաւի-
թի քաղաքէն՝ անոր համար շինած տունը
հանեց . Վասն զի ըսաւ . Իմ կնիկս Իսրայէլի
թագաւորին Դաւիթին տունը չնստի . Ինչու որ
Տէրոջը տապանակին մտած տեղուանքը սուրբ
են :
12 Ան ատեն Սողոմոն սրահին առջեւը շինած
Տէրոջը սեղանին վրայ՝ աղջամուղջներ մատուց
13 Տէրոջը : Եւ Մովսէսին պատուիրածին հա-
մեմատ Շաբաթին օրերուն որոշուածը՝ շաբաթնե-
րու , ամսագլուխներու , ու Հանդիսաւոր ատ-
ներուն մէջ՝ տարին երեք անգամ՝ այսինքն
բաղարջակերաց տօնին , շաբաթներու տօնին ,

ե ¶ Թագ· բ· 66 ;
զ ¶ Թագ· բ· 1 , ԼԸ ;
է բ Օր· ժբ· 5 ;
ը ՊԼ· Ձ· 26 , 28 ;
թ Հնակ· գ· 10 ;
ժ ՊԼ· Ձ· 27 , 30 ;
ի ՊԼ· Ձ· 40 ;
ա ¶ Թագ· բ· 3 ; ՊԼ· Ձ· 6 ;
բ ¶ Թագ· բ· 4 , ԼԸ ;
գ ՊԼ· Ձ· 16 ;
դ Վկ· իդ· 14 , 33 ; բ Օր· իբ· 15 , 36 , 37 ;
* Եբր· զանոնք
† Եբր· անոնց
= բ Օր· իբ· 24 ; Երեմ· իբ· 8 , 9 ;
—
ա ¶ Թագ· բ· 10 , ԼԸ ;
բ ¶ Թագ· բ· 17 , ԼԸ ;
գ ¶ Թագ· բ· 30 , ԼԸ ;
դ Տես ¶ Թագ· բ· 23 ;
ե ¶ Թագ· գ· 1 ; է· 8 ; թ· 24 ·
զ Նե· իդ· 38 ; Թագ· իբ· 3 , 9 , 11 , 26 ; իդ· 1 , ԼԸ ;
է Նե· իդ· 14 ; բ Օր· ժգ· 16 ·

ու տաղաւարահարաց տօնին կը մատուցանէր։
14 Եւ իր հօրը Թաւիթին կանոնով՝ [ա]քահանա-
ներուն գասերը իրենց պաշտամունքը վայ, ու
[բ]Լեւացիները իրենց պահպանութիւնը վայ՝
ամէն օրուան որոշուածին պէս՝ քահանաներուն
առջեւը օրհնելու ու ապաստարութիւն ընելու
համար, և [գ]դռնապաններն ալ իրենց գասե-
րուն կարգովը՝ ամէն մէկ դուռը դրաւ. քանզի
այսպէս էր Աստուծոյ մարդուն Թաւիթին հը-
15 րամանը։ Եւ քահանաներուն ու Լեւացի-
ներուն համար, և գանձարաններուն համար՝
ամէն բանի մէջ թագաւորին հրամանէն դուրս
16 չելան։ Եւ Սողոմոնին ամէն գործքը՝ Տէրոջը
տանը հիմը դրուած օրէն՝ մինչեւ անոր լրիւնա-
լը՝ [դ]պատրաստուած էր։ Այսպէս կատա-
րուեցաւ Տէրոջը տունը։
17 Ան առնը Սողոմոն Եդոմի երկրին մէջ Ծո-
վեզերքը եղող [ե]Եսիոնգաբերը ու Կելմէթը
18 գնաց։ Եւ [զ]Քիրամ՝ իր ծառաներուն ձեռ-
քովը նաւեր՝ ու ծովու ճանաչողութիւն ունե-
ցող ծառաներ խրկից անոր. ու Սողոմոնին ծա-
ռաներուն հետ Ոփիր գացին, և անկէ չորս
հարիւր քիւրաւն տաղանդ ոսկի առին, ու Սո-
ղոմոն թագաւորին բերին։

ԳԼՈՒԽ Թ

1 Սաբայի թագուհին Սողոմոնին խնամատութեանը վայ կը
մտայէ։ 13 Սողոմոնին ոսկին. 15 անոր վահանները.
17 անոր փղոսկրեայ աթոռը. 20 անոր ամանները. 23
անոր բնդունած ընծաները. 25 անոր կառքերը ու ձիերը.
29 անոր թագաւորութեանը օրերը ու մահը։

1 Եւ [ա]Սաբայի թագուհին Սողոմոնին համբա-
ւը լսեց, ու Սողոմոնը խրթին հարցմունք-
ներով փորձելու համար Երուսաղէմ եկաւ
խիստ շատ զօրքով, և խունկեր, ու շատ ոս-
կի, և պատուական քարեր բեռցած ուղտերով.
և Սողոմոնին քովը գնաց, ու բոլոր իր սրտին
2 մէջը եղածին վայով անոր հետ խօսեցաւ։ Եւ
Սողոմոն անոր բոլոր հարցմունքները բացա-
րից. ու բնաւ անանկ մէկ խօսք մը չկար, որ
3 Սողոմոն չհասկրնայ ու չբացատրէ անոր։ Եւ
Սաբայի թագուհին՝ Սողոմոնին խնամատութիւ-
4 նը, ու անոր շինած տունը, Եւ անոր սեղա-
նին կերակուրները, ու անոր ծառաներուն [բ]բը-
նակարանները, և սպասաւորներուն կայնուած-
քը, ու անոնց հագուստները, և անոր մատ-
ռուաները, ու անոնց հագուստները, ու Տէ-
րոջը տունը երթալու սանդուխը տեսնելով, խել-
5 քը գլխէն գնաց. Եւ թագաւորին ըսաւ. Ուու
ճշմարիտ ու խնամատութեանդ վայով իմ երկ-
րիս մէջ լսած խօսքերս ճշմարիտ են եղեր.
6 Բայց ես ան խօսքերուն չհաւատացի, մինչեւ
որ անոնք եկայ, ու իմ աչքերովս տեսայ. և
ահա քու խնամատութեանդ շատութեանը կէսը
[գ]ինձի չպատմուեցաւ, դուն գերազանց ես [դ]ո-
7 Համբաւէդ՝ որ ես լսեցի։ Երանի քու մար-
դիկներուդ, ու երանի աս քու ծառաներուդ՝
որոնք միշտ քու առջեւդ կայնելով քու իմաս-
8 տութիւնդ կը լսեն։ Ուու Եհովայ Աստուածդ
օրհնեալ ըլլայ, որ քեզի հաւնեցաւ, ու քեզ
իր աթոռին վայ դրաւ, որ քու Տէր Աստու-
ծոյդ համար թագաւոր ըլլաս. քու Աստուածդ՝
Իսրայէլը սիրելուն համար՝ ու զանիկայ յա-
ւիտեան հաստատելու համար, քեզ անոնց
վայ թագաւոր դրաւ, որ իրաւունք ու ար-
9 դարութիւն ընես։ Եւ թագաւորին՝ հարիւր
քսան տաղանդ ոսկի, ու խիստ շատ խունկեր,
և պատուական քարեր տուաւ. ու Սաբայի
թագուհիին՝ Սողոմոն թագաւորին տուած
խունկերուն պէս չեկաւ։
10 Եւ Քիրամին ծառաները ու Սողոմոնին ծա-
ռաները՝ [ե]որոնք Ոփիրէն ոսկի կը բերէին, [զ]ալ-
մուկ փայտեր ու պատուական քարեր ալ բե-
11 րին։ Եւ թագաւորը ալմուկ փայտէն՝ Տէրոջը
տանը ու թագաւորական տանը աստիճաններ,
ու երգեցողներուն համար՝ քնարներ ու տաւիղ-
ներ շինեց. և անոնց պէս՝ անկէ առաջ Յու-
դայի երկրին մէջը չէր երեցած։
12 Ու Սողոմոն թագաւորը Սաբայի թագու-
հիին բոլոր ուզած ու խնդրած բաները տուաւ,
ան բաներէն՝ ի զատ՝ որ անիկայ թագաւորին
բերաւ. և անիկայ իր ծառաներուն հետ դար-
ձաւ իր երկիրը գնաց։
13 Ու մէկ տարուան մէջ Սողոմոնին եկած ոս-
կիին կշիռքը՝ վեց հարիւր վաթսունվեց տա-
14 ղանդ ոսկի էր, Առուտուր ընողներուն, ու
վաճառականներուն, և Բոլոր Արաբացոց բոլոր թա-
գաւորներուն, ու երկրին նախապարներուն՝ Սո-
ղոմոնին բերած ոսկիէն ու արծաթէն՝ ի զատ։
15 Եւ Սողոմոն թագաւորը կռացոյ ոսկիէ եր-
կու հարիւր վահան շինեց. ու ամէն մէկ վա-
հանին համար վեց հարիւր սկիղ կռացոյ ոսկի
16 գնաց։ Կռացոյ ոսկիէ իրեք հարիւր ասպար
ալ շինեց. ու ամէն մէկ ասպարին իրեք հա-
րիւր սկիղ ոսկի գնաց. ու թագաւորը Լիբա-
նանի անտառին տունը դրաւ զանոնք։
17 Եւ թագաւորը փղոսկրէ մեծ աթոռ մը շի-
18 նեց, ու զանիկայ մաքուր ոսկիով պատեց։ Ա-
թոռը վեց աստիճան, ու ոսկիէ պատուան-
դան մը ունէր, որոնք աթոռին կից էին. և
նստելու տեղը մէկ կողմէն ու մէկալ կողմէն
յենարաններ ունէր, ու յենարաններուն քովը
19 երկու առիւծներ կը կայնէին։ Եւ հոն վեց աս-
տիճաններուն վայ՝ մէկ կողմէն ու մէկալ կող-
մէն տասներկու առիւծներ կը կայնէին. բնաւ
մէկ թագաւորութեան մէջ ասանկ բան մը շի-
նուած չէր։
20 Ու Սողոմոն թագաւորին բոլոր խմելիքի ա-

ա ա Պտ. իզ. 1։
բ ա Պտ. իբ. 1։
գ ա Պտ. իգ. 17։ իզ. 1։ Առ կարգաւորած
դ ղ Թագ. ի. 26։
ե Ը Օր. բ. 8։ ղ Թագ. ժգ. 22։
զ ղ Թագ. ի. 27։ ՊԼ. ի. 10, 13։
է ա Պտ. ժ. 1, ԼԸ։ Պատ. ժբ. 42։ ՊԼ. ժե. 31։
ը Առ ժողովա,
թ ՊԼ. բ. 18։
ժ ղ Թագ. ժ. 11։

մանները ոսկի էին • և Լիբանանի անտառին տունը բոլոր ամանները գուտ ոսկի էին • արծաթէ չէար • ինչո՞ւ որ անիկայ Սողոմոնին օրերը
21 բանի մը տեղ չէր սեպուեր : Ինծի Թագաւորին նաւերը Փիրամին ծառաներուն հետ Թարսիս կ՚երթային • Թարսիսի նաւերը իրեք տարին անգամ մը՝ ոսկիով , արծաթով , փղոսկրով , կապիկներով ու սիրամարգներով բեռնաւորուած կու գային :
22 Ու Սողոմոն Թագաւորը հարստութեան ու իմաստութեան կողմանէ՝ երկրիս բոլոր Թագաւորներէն մեծ եղաւ :
23 Ու երկրի բոլոր Թագաւորները կը փափաքէին Սողոմոնին երեսը պնդելու , ու անոր իմաստութիւնը լսելու , որն
24 որ Աստուած անոր սրտին մէջը դրեր էր : Ու ամեն մէկ տարուէ տարի իրենց ընծաները կը բերէին , այսինքն՝ արծաթէ ամաններ , ոսկիէ ամաններ , հանդերձներ , զէնքեր , խունկեր , ձիեր ու ջորիներ :
25 Ու Սողոմոն ձիերու ու կառքերու համար չորս հազար սխոռ ունէր , ու տասներկու հազար ձիաւոր , ու զանոնք կառքերու քաղաքներուն մէջը ու Երուսաղէմի մէջ՝ Թագաւորին
26 քովը անզաւորեց : Ու Եփրատ գետէն մինչև փղշտացւոց երկիրը՝ ու մինչև Եգիպտոսի սահմանը՝ Երոյր Թագաւորներուն վրայ կ՚իշխեր :
27 Ու Թագաւորը Երուսաղէմի մէջ՝ արծաթը քարերու պէս հասցուցած էր ըրաւ , ու եղեւնափայտը շատութենէն՝ դաշտի մէջ եղող
28 մոլախզներուն պէս ըրաւ : Ու Սողոմոնին համար՝ Եգիպտոսէն ու ամեն երկիրներէն ձիեր կը հանեին :
29 Ու Սողոմոնին առաջին ու վերջին պատմութիւնը ննացորդը՝ Նաթան մարգարէին գրքին մէջը , ու Աքիայի Քբիային մարգարեութեանը մէջ , և Ադդով տեսանողին՝ Նաբատեան Երոբոամին վրայով գրած տեսիլքներուն մէջը գրուած են :
30 Ու Սողոմոն բոլոր Իսրայէլին վրայ՝ Երուսաղէմի մէջ քառասուն
31 տարի Թագաւորութիւն ըրաւ : Ու Սողոմոն իր հայրերուն հետ քնացաւ , ու զանիկայ իր հօրը Դաւիթին քաղաքին մէջը Թաղեցին . և անոր տեղը՝ անոր որդին Ռոբոամ Թագաւոր եղաւ :

ԳԼ . ԺԲ

1 Իսրայէլացիք Ռոբոամը Թագաւոր ընելու համար Սիւքեմի մէջ ժողվուելով՝ Երոբոամին միջոցով անկէ կ՚ինդրեն որ իրենց վրայ դրուած լուծը թեթևցընէ : 6 Ռոբոամ ծերերուն խորհուրդը մերժելով՝ իր պատանիներուն խորհրդովը կ՚ուզէ որ աւելի ծանր լուծ դնեն : 16 Տասը ցեղերը կ՚ապստամբին ու Ադոռամը կը մեռցընեն . ասոր վրայ Ռոբոամ կը փախչի :

1 Ու Ռոբոամ Սիւքեմ գնաց . վասն զի բոլոր Իսրայէլը զանիկայ Թագաւոր ընելու համար
2 Սիւքեմ գացեր էր : Ու Նաբատեան Երոբոամ
3 Եգիպտոսէն դարձաւ : Ու ղրկեցին և կոչեցուցին զանիկայ , Երոբոամ և բոլոր Իսրայէլը եկան , ու Ռոբոամին հետ խօսեցան
4 ու ըսին . Քու հայրդ մեր վրայ ծանր լուծ մը դրաւ . ու հիմա քու հօրդ խիստ ծառայութիւնը , ու մեր վրայ դրած ծանր լուծը թեթևցուր , ու քեզի ծառայութիւն ընենք :
5 Ան ալ անոնց ըսաւ . Երեք օրէն նորէն ինծի դարձէք . ու ժողովուրդը գնաց :
6 Ու Ռոբոամ Թագաւորը խորհուրդ հարցուց այն ծերերուն՝ որ իր հօրը Սողոմոնին առջևը կը կայնէին երբոր անիկայ ողջ էր , ու ըսաւ . Դուք ինծի ի՞նչ խորհուրդ կու տաք ,
7 որ աս ժողովուրդին պատասխան տամ : Ան անոր խօսեցան ու ըսին . Եթէ որ աս ժողովուրդին հետ քաղցրութեամբ վարուիս , ու անոնց հաճելի ըլլաս , ու անոնց բարի խօսքեր զրուցես , անատեներ անոնք միշտ քեզի ծառայ կ՚ըլլան :
8 Բայց անիկայ ծերերուն իրեն տուած խորհուրդը մերժեց , ու իր առջևը կայնող ու իր հետ մեծցած երիտասարդներուն խորհուրդ
9 հարցուց . Ան անոնց ըսաւ . Դուք ի՞նչ խորհուրդ կու տաք , որ աս ժողովուրդին պատասխան տամ . քանզի անոնք ինծի խօսեցան , ու ըսին . Քու հօրդ մեր վրայ դրած լուծը թեթևցուր :
10 Ու անոր հետ մեծցած երիտասարդները անոր խօսեցան ու ըսին . Քու հայրդ մեր լուծը ծանրացուց , ու դուն մեր վրայէն թեթևցուր ըսող ժողովուրդին այսպէս խօսիս , ու անոնց այսպէս ըսիս . Իմ պզտիկ մատս՝ իմ
11 հօրս մէջքէն հաստ է . Ու հիմա իմ հայրս ձեր վրայ ծանր լուծ դրեր է , բայց ես ձեր լուծը աւելի պիտի ծանրացընեմ . իմ հայրս ձեզ խարազաններով խրատեր է , բայց ես չէղ կարիճներով պիտի խրատեմ :
12 Ու Երոբոամ ու բոլոր ժողովուրդը երրորդ օրը Ռոբոամին եկան , ինչպէս որ Թագաւորը
13 ըսեր էր թէ՝ Երրորդ օրը ինծի դարձէք : Ու Թագաւորը անոնց խստութեամբ պատասխան տուաւ . և Ռոբոամ Թագաւորը ծերերուն
14 խորհուրդը մերժելով , Երիտասարդներուն խորհուրդին պէս անոնց հետ խօսեցաւ , ու ըսաւ . Իմ հայրս ձեր լուծը ծանրացուցեր է , բայց ես զանիկայ աւելի պիտի ծանրացընեմ . իմ հայրս ձեզ խարազաններով խրատեր է , բայց ես չէղ կարիճներով պիտի խրատեմ :
15 Ան Թագաւորը ժողովուրդին խօսքը մտիկ չըրաւ . Տէրն զի սա բանը Աստուծմէ եղաւ , որ Տէրը Աքիայի Քբիային ձեռքով՝ Նաբատեան Երոբոամին ըսած խօսքը հաստատէ :
16 Ու երբոր բոլոր Իսրայէլը տեսաւ , որ Թագաւորը իրենց մտիկ չըրաւ , ժողովուրդն ալ

ד ק ֆֆաք . ק . 26 ; ל . 26 ; פֶּל . ב . 14 ;
ה ק ֆֆաք . ל . 27 ; פֶּל . ב . 15 ;
ו ק ֆֆաք . ל . 28 ; פֶּל . ב . 19 ;
ז ק ֆֆաք . ם . 1 ; ב .
ח ק ֆֆաք . ל . 15 ; מֶל . ב . 22 ;
ט ק ֆֆաք . מ . 42 ; 43 ;
י ק ֆֆաք . מ . 40 ;
כ ק ֆֆաք . ל . 25 ; ק ֆֆաք . מ . 15 ; 24 ;
ל ק ֆֆաք . מ . 29 ;
מ ק ֆֆաք . מ . 1 ; ב .
נ ק ֆֆաք . מ . 4 ; ש ֆֆաք . ב . 25 ; ק ֆֆաք . מ . 15 ; 24 ;
ס ק ֆֆաք . מ . 29 ;

թագաւորին պատասխան տուին ու ըսին . Մենք Դաւիթին քովը ի՛նչ բաժին ունենք . ու Յեսսէի որդւոյն քովը ժառանգութիւն չունենք . ով Իսրայէլ՝ թո՛ղ ամէն մարդ իր վրանը դառնայ . ով Դաւիթ՝ հիմա դուն քու տունդ հոգա . ու բոլոր Իսրայէլը իրենց վրանները
17 գացին : Հայց Յուդայի քաղաքներուն մէջ բնակող Իսրայէլի որդւոցը վրայ՝ Իորոմամը
18 թագաւոր եղաւ : Իսկ Իորոմամ թագաւորը երբոր Հարկերուն վրայ եղող Ըզօրամը խրկեց , Իսրայէլի որդիքը զանիկայ քարերով քարկոծեցին , ու մեռաւ : Իսկ Իորոմամ թագաւորը արագրալով կառքը հնծաւ , որ Երուսաղէմ
19 փախչի : Ա՛յսպէս Իսրայէլը Դաւիթի տունէն ապստամբեցաւ մինչև աս օրս :

ԺԱ · ԺԲ

1 Իորոմամ զօրք կը ժողվէ Իսրայէլը ձգադանդգրնելու համար , բայց Սեմայիային կ՚արգիլուի : 5 Իր թագաւորութիւնը կը զօրացնէ պարիսպներ շինելով ու պաշարներ ժողվելով : 13 Քահանաները ու Ղեւտացիները , և անոնք որ Ըստուծմէ կը վախնային՝ Երոբոամին մերժելով , կ՚երթան Յուդային թագաւորութիւնը կը զօրացնեն , 18 Իորոմամին կիներները ու որդիները :

1 Երբ Իորոմամ Երուսաղէմ եկաւ , ու Յուդայի ու Բենիամինի տունէն հարիւր ութսուն հազար ընտիր պատերազմողներ ժողվեց , որ Իսրայէլի հետ պատերազմ ընեն , ու թա-
2 գաւորութիւնը Իորոմամին դարձնեն : Հայց Ըստուծոյ մարդուն Սեմայիային՝ Տէրոջը խօս-
3 քը եղաւ՝ ըսելով . Սողոմոնի որդւոյն Յուդայի Իորոմամ թագաւորին , ու Յուդայի ու Բենիամինի մէջ եղող բոլոր Իսրայէլացիներուն
4 խօսիս , ու ըսես . Տէրը այսպէս կ՚ըսէ . Մի՛ ելլէք , ու ձեր եղբայրներուն հետ մի պատերազմիք . ամէն մարդ թո՛ղ իր տունը դառնայ . վասն զի աս բանը ինծմէ եղաւ : Իսկ Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրին , ու Երոբոամին վրայ երթալէն ետ կեցան :
5 Իսկ Իորոմամ Երուսաղէմ բնակեցաւ . ու Յուդայի մէջ պարսպաւոր քաղաքներ շինեց :
6 Բեթլեհէմը , Էտամը , Թեկուէն , (7) Բեթ-
8 սուրը , Սոքովը , Ադողամը , Ազեքը , Մարե-
9 սան , Ոփղը , Ըզթայիմը , Լաքիսը , Ըզե-
10 կան , Մարեսան , Ըզիփզոնը ու Պնեբրոնը շինեց , որոնք Յուդայի ու Բենիամինի մէջ պարսպաւոր քաղաքներ էին : Իսկ պարիսպները ամ-
11 բացուց , ու անոնց մէջ զօրապետներ , և կերակուրի , ու եղի , ու գինիի շտեմարաններ ,
12 Իսկ ամէն մէկ քաղաքին մէջ վահաններ ու նիզակներ դրաւ , և զանոնք խիստ շատ ամրացուց . ու Յուդան ու Բենիամինը անոր հնազանդ էին :
13 Իսկ բոլոր Իսրայէլի մէջ եղող քահանաները

ու Ղեւտացիները՝ իրենց բոլոր սահմաններէն
14 անոր քովը ժողվուեցան . (Քանզի Ղեւտացիք իրենց արուարձանները ու կալուածքները թո-
15 ղուցին , և Յուդայի Երուսաղէմ գացին . վասն զի Երոբոամ ու անոր որդիքը՝ զանոնք Տէրոջը քահանայութենէն մերժե-
16 ցին . Իսկ անիկայ բարձր տեղերուն համար , ու դիւաց համար , ու իր շինած որթերուն
17 համար իրեն քուրմեր դրաւ :) Իսկ անոնց ետևէն՝ Իսրայէլի բոլոր ցեղերէն՝ Իսրայէլի Տէր Ըստուածը սրտանց փնտռողները իրենց հայրերուն Տէր Ըստուծոյն զոհ ընելու համար Երուսաղէմ կ՚երթային : Ու Յուդայի թագաւորութիւնը զօրացուցին , և Սողոմոնին որդին Իորոմամը իրենք տարուան մէջ ուժովցուցին . քանզի իրենք տարի Դաւիթին ու Սողոմոնին ճամբովը քալեցին :
18 Իսկ Իորոմամ՝ Դաւիթի որդւոյն Երիմովթին աղջիկը Մայէլէթը իրեն կնիկ առաւ . նաև Յեսսէի որդւոյն Եղիաբին աղջիկը Ըբիհ-
19 քէլը . Ու անիկայ որդիներ ծնաւ անոր . Յե-
20 ուսը , Սամարիան , ու Օսամը : Իսկ անկէետքը Ըբիսողոմին աղջիկը Մաաքան առաւ , որ անոր ծնաւ Ըբիան , Ըթթէն , Օզիզան ու
21 Սաղոմիթը : Իսկ Իորոմամ՝ Ըբիսողոմին աղջիկը Մաաքան իր բոլոր կիներէն ու հարճերէն աւելի կը սիրէր . (վասն զի անիկայ տասնուութը կիներ ու վաթսուն հարճ առեր էր . և քսանուութը տղայ ու վաթսուն աղջիկ ծնաւ .)
22 Իսկ Իորոմամ՝ Մաաքայի որդին Ըբիան գլուխ դրաւ , այսինքն՝ իր եղբայրներուն վրայ իշխան . քանզի զանիկայ թագաւոր ընելու
23 ՀՁԽՏ ՈՒՆԷր : Ու խելացութիւն ընելով՝ իր բոլոր տղաքները՝ բոլոր Յուդայի ու Բենիամինի գաւառներուն մէջ՝ բոլոր պարսպաւոր քաղաքներուն մէջ † տեղատուեց ; և անոնց առատ ապրուստ կուտար . ու շատ կիներ փնտռեց :

ԺԳ · ԺԵ

1 Իորոմամ՝ Տէրը թող տալուն համար՝ Ախաքին միջոցով կը պատժուի : 5 Իորոմամ ու իշխանները՝ Անմայիային քարոզութեամբը դարձի գալով , կրծանաւէտ ազատ կը մնան , բայց կը կողոպտուին : 13 Իորոմամին թագաւորութեանը օրերը ու մահը :

1 Ա՛ Երբոր Իորոմամին թագաւորութիւնը հաստատուեցաւ , ու ինքը զօրացաւ , * Տէրոջը օրէնքը թողուց . ու անոր հետ բոլոր Իսրայէլն ալ :
2 Երբ Իորոմամ թագաւորին հինգերորդ տարին՝ Եգիպտոսի Սիսակ թագաւորը Երուսաղէմի վրայ եկաւ . (քանզի Տէրոջը դէմ ապստա-
3 մբութիւն ըրեր էին .) Ընկայ հազար երկու հարիւր կառքով , ու վաթսուն հազար ձիաւորով . և անոր հետ Եգիպտոսէն ե-

* Երբ . փնտռելու համար Իրենց սիրտը տուողները
† Կամ . ցրուեց ,

ե Ա Թագ . ժբ . 19 :
— ա Ա Թագ . ժբ . 21 , ՃԸ :
բ ԳԼ . ժբ . 15 :
գ Թագ . լե . 2 :
դ ԿԼ . ժգ . 9 :
ե Ղ Լ . ժէ . 7 : ա Կոր . ժ . 20 :
զ Ա Թագ . ժբ . 28 : ժգ . 9 : Ովսէ . ժգ . 2 :
է Ա Թագ . ժբ . 31 : ժգ . 33 :
ը Տիս գԼ . ժե . 9 : Լ . 11 , 18 :
թ Տ Ա Օր . իւ . 15 , 16 , 17 :
ժ Գ Թագ . ժբ . 1 :
ի Ա Թագ . ժե . 2 : Ի՛նչ ԿԼ . ժգ . 2 Լ՚ըսուի Ա՛ստուած Ութքերէն աղ ջիկը
— ա ԿԼ . ժա . 17 :
բ Ա Թագ . ժգ . 22 , 23 , 24 .
գ Ա Թագ . ժգ . 24 , 25 :

կած ժողովուրդը անթիւ էր ; այսինքն [t]Լիբէ-
4 ացիք ՝ [*]Սոմիեացիք ՝ ու Եթէովպացիք · Եւ
Յուդային պարսպաւոր քաղաքները առաւ ՝ ու
5 մինչեւ Երուսաղէմ եկաւ : Եւ [ւ]Սեմայիա մար-
գարէն եկաւ Ռոբոամին ու Յուդայի իշխան-
ներուն՝ որոնք Սիսակին երեսէն Երուսաղէմ
ժողվուեր էին ՝ ու անոնց ըսաւ · Տէրը այս-
պէս կ'ըսէ · [ե]Դուք ինձ թողուցիք ՝ ու ես ալ
6 ձեզ Սիսակին ձեռքը կը թողում : Եւ Իս-
րայէլի իշխանները ու թագաւորը [ը]խոնարհե-
7 ցան՝ ու ըսին · [ը]Տէրը արդար է : Ու երբոր
Տէրը անոնց խոնարհիլը տեսաւ ՝ [ը]Տէրոջը խօս-
քը Սեմայիային եղաւ՝ ըսելով · Անոնք խոնար-
հեցան ՝ պիտի չկորսընցնեմ զանոնք · Հապա
անոնց քիչ մը ազատութիւն պիտի տամ · ու
իմ բարկութիւնս Սիսակին ձեռքովը Երուսա-
8 ղեմի վրայ պիտի չթափի · Սակայն [ի]անոր ծա-
ռաներ պիտի ըլլան ՝ որ [ի]իմ ծառայութիւնս՝ ու
երկրի թագաւորներուն ծառայութիւնը գոր-
9 [ը]Եր-[ը]Ռ-ը դիտեան : [ւ]Ու Եգիպտոսի Սի-
սակ թագաւորը Երուսաղեմի վրայ եկաւ ՝ և
Տէրոջը տանը գանձերը՝ ու թագաւորին տանը
գանձերը առաւ · ամէնն ալ առաւ · Յողովո-
10 նին [ի]շինած ոսկիէ ասպարներն ալ առաւ : Եւ
Ռոբոամ թագաւորը անոնց տեղը պղնձէ ասպ-
արներ շինեց ՝ ու զանոնք՝ թագաւորական
տանը դուռը պահպանութիւն ընող [ի]սուրհան-
11 դակաց ոստիկաններուն ձեռքը յանձնեց : Ու
երբոր թագաւորը Տէրոջը տունը կ'երթար ՝
սուրհանդակները կու գային զանոնք կը կրէին ՝
ու [ի]տէրը զանոնք սուրհանդակներուն խուցը կը
12 դարձընէին : Ուստի անոր խոնարհելուն հա-
մար Տէրոջը բարկութիւնը անկէ դարձաւ ՝ ու
ըստ ինքնին բոլորովին չկորսընցուց · [ւ]Նաեւ Յու-
դայի մէջ ազէկ բաներ կային :
13 Եւ Ռոբոամ թագաւորը Երուսաղեմի մէջ
զօրացաւ ՝ ու թագաւորութիւն ըրաւ · ու [ի]երբ-
որ Ռոբոամ թագաւորեց ՝ քառասունմէկ
տարեկան էր ՝ ու տասնեւհինգ տարի թագա-
ւորութիւն ըրաւ Երուսաղեմի մէջ ՝ այսինքն
[ւ]այն քաղաքին մէջ՝ որն որ Տէրը Իսրայէլի ա-
զգերուն ցեղերէն ընտրեց՝ իր անունը հոն դնելու
համար · ու անոր մայրը Ամմոնացի էր [ւ]Նաա-
14 մա անուն : Եւ անիկայ չարութիւն ըրաւ ·
15 քանզի իր սիրտը չուղղեց որ Տէրը փնտռէ : Ու
Ռոբոամին առաջին ու վերջին դործքերը՝ ահա
Սեմայիա մարգարէին գրքին մէջ՝ [ը]ու Ադդով
տեսանողին ազգաբանութեանց մէջ գրուած են :
[ե]Եւ Ռոբոամին ու Յերոբոամին մէջտեղը
16 միշտ պատերազմ կար : Ու Ռոբոամ իր հայ-
րերուն հետ քնացաւ ՝ և Դաւիթի քաղաքին

մէջը թաղուեցաւ · ու անոր տեղը՝ [ւ]անոր որ-
դին Աբիան թագաւոր եղաւ :

ԳԼ· ԺԳ

1 Յերոբոամ թագաւորին տասնեւութերորդ
տարին՝ Յուդայի վրայ Աբիան թագաւո-
2 րեց : Երեսուն Երուսաղեմի մէջ երեք տարի
թագաւորութիւն ըրաւ · և անոր մօրը անու-
նը [ե]Միքայիա էր ՝ որ Գաբաայի Ուրիէլին
աղջիկն էր · և Աբիային ու Յերոբոամին մէջ-
3 տեղը պատերազմ կար : Եւ Աբիա զօրաւոր
ու պատերազմող զօրքերով՝ չորս հարիւր հա-
զար ընտիր մարդիկներով պատերազմելու պատ-
րաստուեցաւ · Յերոբոամն ալ անոր դիմացը
եկաւ՝ ութը հարիւր հազար ընտիր՝ զօրաւոր ու
պատերազմող մարդիկներով :
4 Եւ Աբիա՝ Եփրեմի լեռնականութեան [ե]Սամարիմ
լեռանը վրայ կայնեցաւ՝ ու ըսաւ · Ա՛վ Յե-
րոբոամ ու բոլոր Իսրայէլ՝ լսեցէ՛ք մինչեւ ըրէք ·
5 Պուք գիտնալու չէք որ Իսրայէլի Տէր Ա-
ստուածը [ւ]Իսրայէլի վրայ թագաւորութիւնը՝ յաւի-
տեան [ւ]Դաւիթին ու անոր որդւոցը տուած է
6 [ե]աղի ուխտով : Եւ Դաւիթի որդւոյն Սողո-
մոնին ծառան [ւ]Նաբատեան Յերոբոամը ոտք
7 եկաւ ՝ ու [ւ]իր տիրոջմէն ապստամբեցաւ · Եւ
անոր քովը [ը]դատարկակաց ու անօրէն մար-
դիկներ ժողովուեցան ՝ ու Սողոմոնին որդւոյն
Ռոբոամին դէմ կեցան · քանզի Ռոբոամ
մանկահասակ ու փափկասիրտ ըլլալով՝ անոնց
8 դէմ չդրաւ : Եւ հիմա դուք Ցաւուր ըլլալու
նուագ համար ՝ ու Յերոբոամին [ը]ձեռքէն շինած
աստուածները՝ ան ոսկիէ որթերը ձեր քովը ըլ-
լալուն համար ՝ Դաւիթին որդւոյը ձեռքը կը-
9 դող Տէրոջը թագաւորութեանը դէմ կենալ կը
մտածէք : [ը]Միթէ դուք Տէրոջը քահանաները՝
Ահարոնի որդիները՝ ու Ղեւտացիները դուրս
ջրերէք ՝ և ուրիշ երկիրներուն ժողովուրդը պէս
ձեզի քուրմեր չրերէք ան բոլոր մարդիկները ՝ [ը]ո-
րոնք մէկ զուարակով ու եօթը խոյերով կու
գային [ի]զերծնիք նուիրելու ՝ որ չաստուածներու
10 քուրմ ըլլան : Հայդ մեր Աստուածը Եհովան
է ՝ ու մենք զանիկայ չեղողուցինք · և Տէրոջը
ծառայութիւն ընող քահանաները Ահարոնի
որդիքն են · ու Ղեւտացիները իրենց պաշտօ-
11 նին վրայ են · [ւ]Եւ ամէն առտու ու ամէն ի-
րիկուն Տէրոջը ողջակիզներ [ը]խադաւ-ցանէն ՝
ու անուշահոտ խունկ կը ծխեն ՝ [ե]ու մաքուր

[ד] Կ· ԺՂ· 8 :
[*] Կամ Տրոգղոդացիք ,
[ה] Կ· ԺԱ· 2 :
[ז] Կ· ԺԷ· 2 :
[ח] Ձակ· Ա· 10 :
[ט] Ել· ԼԲ· 27 :
[י] Ա Թագ· ԻԱ· 28 , 29 :
[כ] Տնա Յնո· ԻԳ· 13 :
[ל] Բ Օր· ԻԲ· 47 , 48 :
[מ] Ա Թագ· ԺԳ· 25 , 26 :
[נ] Ա Թագ· Ժ· 16 , 17 : Կ·
ԻԲ· 15 , 16 :
[ס] Տնա Բ Թագ· Բ· 18 :
[ע] Տնա Ծն· ԺԲ· 24 : Ա Թագ·
ԺԳ· 13 : Կ· ԺԲ· 3 ,
[פ] Ա Թագ· ԺԳ· 21 :
[צ] Կ· Ա· 6 :
[ק] Կ· ԻԲ· 29 : ԺԳ· 22 :
[ר] Ա Թագ· ԺԳ· 30 :
[ש] Ա Թագ· ԺԴ· 21 :
[ת] Ա Թագ· ԺԴ· 1 , ԽԴ :
Տնա Պլ· ԺԱ· 20 :
Ձեռ· ԺԲ· 22 :
Բ Թագ· Է· 12 , 13 , 16 :
Թագ· ԺԲ· 19 :
Ա Թագ· ԺԱ· 26 : ԺԲ· 20 :
Դատ· Ի· 4 :
Ա Թագ· ԺԲ· 28 : ԺԴ· 9 :
Ոչմ· Բ· 6 :
Կ· ԺԱ· 14 , 15 :
Ել· ԻԻ· 35 :
Տնա Ել· ԻԲ· 1 : Ղև· Բ·
2 :
Կ· Բ· 4 :
Ղև· ԻՀ· 6 :

սեղանին վայ առաջաւորութեան Հացերը կը
ղրկէին ։ [b]և ամէն իրիկուն վառելու համար՝ ոս-
կիէ աշտանակը ու անոր ճրագները կը պատրաս-
պէին • քանզի մենք մեր Տէր Աստուծոյն պահ-
պանութիւնը կը պահենք • բայց դուք զանիկայ
12 մերժեցիք ։ Եւ ահա Աստուած ինքը մեր հետն
է՝ ձեր իշխանը ըլլալու • [c]նաեւ անոր քահա-
նաները ազդարարութեան փողերով, որ ձեզի
դէմ հնչեցնեն • ո՜ր[d]ին ո՛վ Իսրայէլի որդիք ,
[e]ձեր Հայրերուն Տէր Աստուծոյն հետ մի պա-
տերազմիք • քանզի դուք յաջողութիւն պիտի
չգտնէք ։
13 Բայց Յերոբոամ՝ զարանակալները դար-
ձուց , որ անոնց եռանին գան • ու Իսրայէլա-
[f]ցւոց Յուդայեանց առջեւն էին , ու զարանակալ-
14 նները անոնց եռանի էին ։ Եւ Յուդայեանք դար-
ձան նայեցան որ պատերազմը իրենց առջեւէն ու
եռանէն էր , ու Տէրոջը աղաղակեցին , և քա-
15 հանաները փողերը հնչեցուցին • Ու Յուդայի
մարդիկը աղաղակ վերցուցին • ու երբոր Յու-
դայի մարդիկը աղաղակեցին , Աստուած [g]Յե-
րոբոամը ու բոլոր Իսրայէլը Աբիայեի ու Յու-
16 դայեն առջեւը զարկաւ ։ Եւ Իսրայէլի որդիքը
Յուդայեն առջեւէն փախան • ու Աստուած ա-
17 նոնց ձեռքը մատնեց զանոնք ։ Եւ Աբիա ու իր
զօրքը մեծ կոտորած բրին անոնց մէջը • ու Իս-
րայէլէն հինգ հարիւր հազար ընտիր մարդիկ
18 վիրաւորուած ինկան ։ Ըն ատենը Իսրայէլի որ-
դիքը նուաճեցան , ու Յուդայի որդիքը հիմնով
Հայրերուն Տէր Աստուծոյն ապաւինելնուն հա-
19 մար յաղթ գտան ։ Եւ Աբիա Յերոբոամը հա-
լածեց , ու անկէ քաղաքներ առաւ , այսինքն
Բեթէլը ու անոր գիւղերը , և Յեսանան ու ա-
նոր գիւղերը , ու [h]Եփրոնը ու անոր գիւղերը ։
20 Եւ Յերոբոամ՝ Աբիայեի օրերուն մէջը ուժ չկրցաւ
ալ հակառակ գալ • ու Տէրը [i]զանիկայ
զարկաւ , ու [j]մեռաւ ։
21 Եւ Աբիա ուժգնացաւ • ու իրեն տասնուչորս
կիներ առաւ • և քսանուերկու տղայ ու տասն-
22 ուվեց աղջիկ ծնաւ ։ Ու Աբիայեի մնացորդ
պատմութիւնը , և անոր ըրածները ու խօսքե-
րը՝ [k]Ադդով մարգարէին յիշատակարանին մէջը
գրուած է ։

ԳԼ· ԺԴ

1 Եաս՝ Աբիայեն անոր յաջորդելով՝ կառավարութիւնը կը վերցնէ • 6 ու խաղաղութիւն ունենալով՝ իր թագաւորութիւնը կը զօրացնէ բերդերով ու զօրքերով • 9 Եաս՝ Աստուծոյ ապաւինելով՝ Օձարայեն կը յաղթէ , ու Նթեհոլպացիներէն խիստ շատ աւար կ'առնէ ։

1 Եւ Աբիա իր Հայրերուն հետ քնացաւ , ու
զանիկայ Դաւիթի քաղաքին մէջը թաղե-
ցին • և անոր տեղը՝ անոր որդին [l]Եաս թա-

գաւոր եղաւ • տասը օրերը՝ երկիրը տասը տա-
2 րի հանգստութիւն գտաւ ։ Ու Եաս իր Տէր
Աստուծոյն առջեւը բարի և ուղիղ եղածը ը-
3 րաւ • Ու օտար սպանդանոցները , ու [m]բարձր տեղերը վերցուց , և [n]արձանները
կոտրտեց , [o]ու Աստարովթի կուռքերը կտոր
4 կտոր ըրաւ • Եւ Յուդային հրամայեց որ իրենց
Հայրերուն Տէր Աստուածը փնտռեն , ու օրէն-
5 քը ու պատուիրանքները կատարեն ։ Եւ Յու-
դային ամէն քաղաքներէն բարձր տեղերը ,
ու արեգական կուռքերը վերցուց • ու իր առ-
6 ջեւը թագաւորութիւնը հանդիստ էր ։ Եւ ա-
նիկայ Յուդայի մէջ պարսպաւոր քաղաքներ
շինեց • քանզի ան տարիներուն մէջ երկիրը
հանգստութիւն կը վայելէր , ու անոր հետ պա-
տերազմ ընող չկար • վասն զի Տէրը անոր հան-
7 գստութիւն տուաւ ։ Եւ Եաս Յուդային ը-
սաւ • Ես երկիրը քանի որ մեր [p]իշխանութեանը
տակն է՝ , սա քաղաքները շինենք , ու զանոնք
պարիսպներով՝ աշտարակներով՝ դռներով ու
նիգերով շրջապատանք • քանզի մենք մեր Տէր
Աստուածը փնտռեցինք , ո՛ փնտռելնուս հա-
մար՝ ամէն կողմնէ մեզի հանգստութիւն
տուաւ ։ Եւ պանդո[q] շինեցին , ու յաջողա-
8 ցան ։ Թիւն գաւն ։ Եւ Եաս՝ Յուդայէն վահան ու
նիզակ կրող երեք հարիւր հազար զօրք , ու
Բենիամինէն՝ տապար կրող ու աղեղ քաշող
երկու հարիւր ութսուն հազար զօրք ունէր •
ասոնք ամէնը զօրաւոր կարիճներ էին ։
9 [r]Ու Նթեհոլպացի Զարան հազար անգամ
հազար զօրքով ու իրեք հարիւր կառքով անոնց
10 վրայ եկաւ , ու մինչեւ [s]Մարեսա եկաւ ։ Եւ
Եաս անոր դիմացը ելաւ • ու Մարեսայի Սե-
փեղա ձորին մէջ պատերազմի շարուեցան ։
11 Եւ Եաս [t]իր Տէր Աստուծոյն աղաղակից , ու
ըսաւ • Ով Տէր՝ [u]քու առջեւդ տարբերութիւն
մը չկայ թէ շատով և թէ [v]քիչով օգնութիւն
ընելու մէջ • մեզի օգնութիւն բրէ՝ ով Տէր
Աստուած մեր , որովհետեւ քեզի ապաւինե-
ցանք , ու [w]աս բազմութեանս վրայ քու անու-
նովդ եկանք • ով Տէր , մեր Աստուածը դուն
ես • մի թողուր որ մարդը քեզի դէմ զօրա-
12 նայ ։ Եւ Տէրը [x]Նթեհոլպացիները Եասին ու
Յուդային առջեւը զարկաւ • ու Նթեհոլպացիք
13 փախան ։ Եւ Եաս ու անոր հետ եղող ժո-
ղովուրդը՝ զանոնք մինչեւ [y]Գերարա հալածե-
ցին • ու Նթեհոլպացիք [z]ինկան , և անոնց վայ
կենդանութիւն չմնաց • քանզի Տէրոջը առջեւը
ու անոր բանակին առջեւը խորտակեցան • ու
14 խիստ շատ աւար առին ։ Եւ Գերարայի բո-
լորտիքը եղող ամէն քաղաքները զարկին • քան-
զի [a]անոնց վրայ Տէրոջը վախը [b]ինկաւ • ու ա-

---

[b] Նէ· իէ· 20, 21 ։ Գե· իգ· 2, 3 ։
[c] Թոս· Ժ· 8 ։
[d] Գոր· է· 39 ։
[e] Գե· ժգ· 12 ։
[f] ա Պն· է· 20։ Ապ· իգ· 5։
[g] Հես· ժէ· 9 ։
[h] ա Թագ· իէ· 38 ։
[i] ա Թագ· ժգ· 20 ։
[j] Գե· ժգ· 15 ։
[k] գ Թագ· ժէ· 8, ԼԸ։
[l] Տես գ Թագ· ժէ· 14։ Գե· ժէ· 17 ։
[m] Նէ· Լգ· 13 ։
[n] գ Թագ· ժա· 7 ։
[o] Նգր· առջևն է ։
[p] Գե· ժգ· 8 ։
[q] Հես· ժէ· 44 ։
[r] Նէ· ժգ· 10 ։ Գե· ժգ· 15 ։ Ապ· իգ· 5 ։
[s] ա Թագ· ժէ· 45 ։ Ըսահ· ժգ· 10 ։
[t] Գե· ժգ· 15 ։
[u] Ծոն· Յ· 19 ։ ի· 1 ։
[v] Ծոն· լէ· 5 ։ Գե· ժէ· 10 ։

մէկ քաղաքները կողոպտեցին , վասն զի անոնց
15 մէջը շատ աւար կար : Եւ *Հաւերուն վրան-
ները ալ զարկին , ու խիստ շատ ոչխար և ուղտ
առին , ու Երուսաղէմ դարձան :

ԳԼ· ԺԵ

1 Եսա՝ Հուդային հետ ու Իսրայէլէն պանդուխտ եղողնե-
րուն հետ Ղազրիա մարդարէին խօսքերէն քաջալերուե-
լով՝ Ասաուձոյ հետ հանդիպաւոր ուխտ մը կ՚ընէ . 16 իր
մայրը Մաաքան տիկնութենէն կը հանէ՝ անոր կռապաշ-
տութեանը համար . 18 ու նուիրուած բաները Աստու-
ծոյ տունը կը տանի , ու երկար ժամանակ խաղաղութիւն
կը վայելէ :

1 Եւ Ովթվեդի որդւոյն Ազարիային վրայ Ա-
2 ստուծոյ Հոգին եկաւ . Եւ Ասային առջևը
ելլելով՝ ըսաւ անոր . Ա՛մ Եսա , ու բոլոր
Յուդա ու Բենիամին , լսեցէ՛ մանիկ ըլլաք . †Տէ-
րը ձեզի հետ կ՚ըլլայ , քանի որ դուք անոր հետ
էք . ու †թէ որ զանիկայ փնտռէք , զանիկայ
կը գտնէք . բայց †թէ որ զանիկայ թողուք ,
3 անիկայ ալ ձեզ պիտի թողու : Եւ †Իսրայէլը
երկար ժամանակ առանց Ճշմարիտ Աստուծոյ ,
առանց Ուսուցչացնող քահանայի , ու առանց
4 օրէնքի մնացեր էր . Հայց †իրենց նեղութեանը
մէջ՝ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն դարձան , ու
5 զանիկայ փնտռելով՝ գտան : Եւ Հան առնելնե-
րը ելլողին ու մտնողին ապահովութիւն չկար .
քանզի երկիրներուն բոլոր բնակիչը մէջ շատ
6 խռովութիւններ կար . †Ազգ ազգի հետ , ու
քաղաք քաղաքի հետ կը զարնուէր . ինչու որ
Աստուած ամէն նեղութիւններով զարհուրե-
7 ցուց զանոնք : Եւ հիմա դուք զօրացէք , ու
ձեռքերնիդ չթուլնայ . վասն զի ձեր գործքին
վարձքը կայ :

8 Եւ Եսա աս խօսքերը՝ ու †Ովթվեդ մարգա-
րէին մարգարէութիւնը լսելով՝ զօրացաւ , և
Յուդայի ու Բենիամինի բոլոր երկրէն , ու
†Եփրեմի լեռնէն իր առած քաղաքներէն պըղ-
ծութիւնները վերցուց , ու Տէրոջը պատուիրէն
սրահին առջևը եղող Տէրոջը սեղանը նորոգեց .
9 Եւ բոլոր Յուդան ու Բենիամինը , ու †Եփ-
րեմէն և Մանասէէն ու Շմաւոնէն անոնց քո-
ւէ գտնուած պանդուխտները Ժողվեց . քանզի
Իսրայէլէն շատ մարդիկ անոր կողմը անցան ,
տեսնելով որ անոր Տէր Աստուածը անոր հետն
10 է : Եւ անոնք՝ Եսայի թագաւորութեանը
տասնուհինգերորդ տարւոյն երկրորդ ամիսը Ե-
11 րուսաղէմի մէջ ժողվուեցան . †Ու այն օրը ի-
րենց †բերած աւարէն Տէրոջը զոհ ըրին . եօթը
12 հարիւր արջառ ու եօթը հազար ոչխար . Եւ
†ուխտ ըրին որ իրենց Հայրերուն Տէր Աստուա-
ծը բոլոր սրտով ու բոլոր հոգիով խնդրեն .
13 Եւ ով որ Իսրայէլին Տէր Աստուածը չփնտռ-
ուէ , թէ պզտիկ և թէ մեծ , թէ էրիկ մարդ
14 և թէ կնիկ ըլլայ՝ †մեռցուի : Ու մեծ ձայնով ,
և ցնծութեամբ , ու փողերով , ու եղջիւրնե-
15 րով՝ Տէրոջը երդում ըրին : Եւ բոլոր Յու-
դան ան երդումին վրայ ուրախացաւ . քանզի
իրենց բոլոր սրտովը երդում ըրին , ու †իրենց
բոլոր կամքովը խնդրելով՝ գտան զանիկայ . ու
Տէրը ամէն կողմանէ Հանգստացուց զանոնք :
16 Եւ Եսա թագաւորը իր ‡մայրը Մաաքան
ալ տիկնութենէն Հանեց . վասն զի անիկայ Ա-
ստարոմիին կուռք շիներ էր . իսկ Եսա անոր
կուռքը կտրեց ու փշրեց , ու Կեդրոն հեղե-
17 ղաձին մէջը այրեց : Հայց *բարձր տեղերը
Իսրայէլէն չվերցան . սակայն Եսային սիրտը
18 իր կեանքը բոլոր օրերուն մէջ՝ ուղիղ էր : Եւ
իր հօրը նուիրած ու իր նուիրած բաները՝ ար-
ծաթը , ու ոսկին , ու անօթները՝ Աստուծոյ
19 տունը տարաւ : Ու մինչև Եսային թագաւո-
րութեանը երեսունհինգերորդ տարին՝ պատե-
րազմ չեղաւ :

ԳԼ· ԺՕ

1 Եսա՝ Աստիներորդ օգնականքը՝ Ասան չնկնէն կը
դադրեցնէ Հասաան . 7 Ու բանիս վրայով Ընանիէն
յանդիմանութիւն ընդունի համար՝ բանտը կը գնէ զանի-
կայ : 12 Եսա իր հիւանդութեան առներ՝ Աստուծմէ օգ-
նութիւն չփնտռելը , հապա բժիշկներէն . 13 Ընդ մանը
ու թաղումը :

1 Եսային թագաւորութեանը երեսունվեցե-
րորդ տարին՝ †Իսրայէլի Հասաա թագա-
ւորը Յուդայի դէմ եկաւ , ու Ասան չնկնց ,
†որ Յուդայի Եսա թագաւորին եկող մնայ
2 Տարբ մը չթողու : Եւ Եսա Տէրոջը տաներ՝ ու
թագաւորին տաներ գանձերէն՝ արծաթի ու ոսկի
Հանեց , ու Դամասկոս բնակող Ասորւոց թա-
3 գաւորին՝ Բենհադադին խրկեց՝ ըսելով . Իմ ու
քու մէջդ , և իմ Հօրս ու քու Հօրդ մէջը դաշ-
նակցութիւն կայ . ահա քեզի արծաթի ու ոսկի
կը խրկեմ . Երկուր , Իսրայէլի Հասաա թա-
գաւորին հետ ունեցած դաշնակցութիւնդ ու-
4 րէ , որ անիկայ իմ վրայէս ետ քաշուի : Եւ
Բենհադադ Եսա թագաւորին խօսքը մտիկ ը-
րաւ . և իր զօրապետները Իսրայէլի քաղաք-
ներուն վրայ խրկեց . ու Իյոնը , Դանը , Ա-
բէլմայիմը , ու Նեփթաղիմի բոլոր շտեմարանի
5 քաղաքները գարկին : Եւ Հասաա աս բանը
լսելով՝ Ռաման շինելէն ետ կեցաւ , ու գործը
6 դադրեցուց : Ասոի Եսա թագաւորը բոլոր
Յուդան առաւ , ու Հասաային շինած Ռա-
մայի քարերը ու փայտերը վերցուցին . ու ա-
նոնցմով Գաբան ու Մասիան շինեց :

* ՟ք՝ Հովհաննեան
ա Թագ . իդ . 2 : Գաւ . ի . 19 : Պղ . ի . 14 : իդ . 20 :
բ Հայկ . գ . 8 .
գ Հեր . իդ . 15 , 15 : ա՟ք Ա՟ն . իբ . 9 : Պղ . լգ . 13 , 13 : Երեմ . իմ . 13 : Ա՟ան . է . 7 :
դ Պղ . իդ . 20 :
ե Ռվան . գ . 4 :
զ Ղև . Ժ . 11 :
է ք Օր . գ . 29 .
ը Գաւ . ե . 6 :
թ Ա՟ան . իդ . 7 :
ժ Բաց Լաթ . Ե Բաղ . Բաբդ . Ովթվեդի որդւոյն Ազարիա
ի Պղ . ժգ . 19 :
լ Պղ . ժա . 16 :
խ Պղ . ժգ . 15 :
ծ Պղ . ժգ . 13 :
կ գ Թագ . իդ . 3 : Պղ . լգ . 31 : Ղևեմ . Ժ . 29 :
հ Եզ . իբ . 20 :
ձ ք Օր . ժգ . 5 , 9 , 15 :
ղ Հեր . 2 :
ճ ՟ք՝ Մեծ մայրը . տես գ Թագ . ժե . 2 , 10 .
մ գ Թագ . ժե . 13 :
յ Պղ . ժգ . 3 , 5 : գ Թագ . ժե . 14 , ԼՀ :
—
ն գ Թագ . ժե . 17 , ԼՀ :
շ Պղ . ժե . 9 :

7 Եւ ան առաւնը [1]Ընանի տեսանողը Գադայի
Ասա թագաւորին հկաւ , ու անոր ըսաւ , [2]Ա-
րամէնաւ դուն Սուրոց թագաւորին ապաւի-
նեցար , ու քու Տէր Աստուծոյդ չապաւինե-
ցար , անոր համար Սուրոց թագաւորին զօր-
8 քը քու ձեռքէդ ազատեցաւ : Մինչ [3]Էղէհ-
ովպայիք ու [4]Վիրէայիք խիստ շատ կառքերով
ու ձիաւորներով՝ բազմաթիւ զօրք էլլո՚ն , բայց
որովհետև դուն Տէրոջը ապաւինեցար , զանոնք
9 քու ձեռքդ մատնեց . [5]Քանզի Տէրոջը աչքե-
րը բոլոր երկիրը կը դիտեն , որ իրեն ուղիղ
սրտով յարողները ուժովցնէ . [6]դուն ասոր բա-
նիս մէջ տգիտութիւն ըրիր . ասկէ ետքը [7]պա-
10 տերազմներ պիտի ունենաս : Եւ Ասա ան տե-
սանողին սրդողեցաւ , ու [8]զանիկայ բանտը գը-
բաւ . վասն զի ասոր բանիս համար խիստ բարկա-
ցաւ անոր : ու ան առաւնը Ասա ժողովուրդէն
մէկ քանիները հարստահարեց :
11 [9]Եւ Ասային առաջին ու վերջին պատմու-
թիւնը՝ ահա Յուդայի ու Իսրայէլի թագա-
12 ւորներուն գրքին մէջը գրուած է : Եւ Ասա իր
թագաւորութեանը երեսունեւիններորդ տարին՝
ոտքի ցաւով հիւանդացաւ . ու անոր հիւան-
դութիւնը ծանրացաւ . և իր հիւանդութեանը
մէջն ալ [10]Տէրը չփնտռեց , հապա բժիշկները
13 փնտռեց : [11]Եւ Ասա իր հայրերուն հետ քնա-
ցաւ . ու անիկայ իր թագաւորութեանը քա-
14 սունեւմէկերորդ տարին մեռաւ : Ու զանիկայ
Դաւիթի քաղաքին մէջը՝ իրեն համար փորած
գերեզմանը թաղեցին . և անիկայ [12]խունկերով
ու իւղագործի արուեստին զանազան բաղա-
դրութիւններովը լեցուն անկողնի մը մէջ պառ-
կեցուցին , ու անոր վրայ [13]խիստ շատ խո՚նկէր
ծխեցին :

ԿԱ՚ ԺԱ՚

1 Յովսափատ՝ Ասային տեղը յաջորդելով՝ ազէկ կերպով կը
կառավարէ ու յաջողութիւն կը գտնէ : 7 Վկատացնելը ու
իշխանները կը խրկէ , որ Աստուծոյ օրէնքը Յուդային սոր-
վեցընեն : 10 Աստուծոյ վախը Յովսափատին թշնամինե-
րուն վրայ բռլալով՝ անոնցմէ ոմանք անոր ընծաներ կը
բերեն ու հարկ կու տան : 12 Անոր միջոցները , պատ-
մութիւնները ու զօրքերը :

1 Եւ անոր տեղը՝ անոր որդին [14]Յովսափատը
թագաւոր եղաւ , ու Իսրայէլի դէմ զօրա-
2 ցաւ : Եւ Յուդային ամէն պարսպաւոր քա-
ղաքներուն մէջը զօրքեր դրաւ . ու Յուդայի
երկրին մէջը՝ ու [15]անոր Հօրը Ասային առած
Եփրեմի քաղաքներուն մէջը բերդապահ զօրքեր
3 դրաւ : Եւ Տէրը Յովսափատին հետն էր .
քանզի անիկայ իր Հօրը Դաւիթին առջի ճամ-
բաներուն մէջը քալեց , ու Բահաղիմը չփնտռ-
4 ռեց , հապա իր Հօրը Աստուածը փնտռեց ,
անոր պատուիրանքներուն մէջը քալելով , և չէ
5 թէ [16]Իսրայէլին ըրածին պէս ընելով : Եւ Տէրը
թագաւորութիւնը անոր ձեռքին մէջը հաստա-
տեց , ու բոլոր Յուդան [17]Յովսափատին ընծա-
ներ կու տար . [18]և անոր հարստութիւնը ու-
6 փառքը շատցաւ . [19]և անոր սիրտը Տէրոջը ճամ-
բաներուն մէջը բարձրացաւ , և [20]անիկայ բարձր
տեղերը՝ ու Աստարովթի կուռքերն ալ Յու-
դայէն վերցուց :
7 Եւ իր թագաւորութեանը երրորդ տարին՝
իր իշխանները՝ Բենհայիլը , Աբդիան , Զա-
քարիան , Նաթանայէլը ու Միքիան խրկեց ,
[21]որ Յուդայի քաղաքներուն մէջը սորվեցընեն .
8 Եւ անոնց հետ էին Սեմայիա , [22]Նաթանիա ,
Զաբադիա , Ասայէլ , Սեմիրամոթ , Յոնա-
թան , Ադոնիա , Տուբիա ու Տոբադոնիա վե-
ւտացիները . նաեւ անոնց հետ՝ Եղիսամա ու
9 Յովրամ քահանաները . [23]Եւ Յուդայի մէջ
կը սորվեցընէին , ու Տէրոջը օրինաց գիրքը ա-
նոնց հետն էր , և Յուդային ամէն քաղաքնե-
րը կը պտըտէին , ու ժողովուրդին կը սորվե-
ցընէին :
10 Եւ Յուդայի բոլորտիքը եղող երկիրներուն
բոլոր թագաւորութիւններուն վրայ [24]Տէրոջը
վախ էր եկեր , ու Յովսափատին հետ պատե-
11 րազմ չըրին : Եւ Փղշտացիներէն ալ [25]Յով-
սափատին ընծաներ ու հարկի ստակ կը բերէին .
և Արաբացիներն ալ՝ հօտերէն հօթը
հազար
հօթը հարիւր խոյ , ու հօթը հազար հօթը
12 հարիւր նոխազ կը բերէին անոր : Եւ Յովսա-
փատ երթալով խիստ մեծցաւ , ու Յուդայի
մէջ բերդեր , ու շտեմարանի քաղաքներ շինեց :
13 Եւ անիկայ Յուդայի քաղաքներուն մէջ շատ
գործեր ունէր , ու Երուսաղէմի մէջ զօրա-
ւոր կարճիներ ու պատերազմող մարդիկներ ո-
14 [26]Եւ : Եւ սա էր անոնց թիւը իրենց ազգա-
տոհմներուն համեմատ . Յուդայի հազարա-
պետները՝ Եդնա իշխան , ու անոր հետ երեք
15 հարիւր հազար զօրաւոր կարճիներ . Եւ անկէ
հետը՝ Յովհանան իշխան , ու անոր հետ երկու
16 հարիւր ութսուն հազար հոգի . Եւ անկէ
հետը՝ Ամասիան Զիքրիի որդին , [27]որ Տէրոջը
ուխտաւորն էր , ու անոր հետ երկու հարիւր
17 հազար զօրաւոր կարճիներ . Եւ Բենիամինէն՝
զօրաւոր կարճ Եղիադան , և անոր հետ եր-
կու հարիւր հազար աղեղնաւոր ու ապարաւոր
18 հոգի . Եւ անկէ հետը՝ Յովզաբատ , ու ա-
նոր հետ հարիւր ութսուն հազար պատերազմ-
19 նական հոգի : Ասոնք էին թագաւորին ծառա-
յութիւն ընողները , բայց ի՛ հան մարդկիներէն՝

---

[1] գ Թագ. ԺԹ. 1 : ՊԼ. ԺԹ. 2 :
[2] Նա. ԼԱ. 1 : Երեմ. Ե. 5 :
[3] ՊԼ. ԺԹ. 9 :
[4] ՊԼ. ԺԹ. 3 :
[5] Յոբ. ԼԳ. 21 : Ածկ. Ե. 21 ; ԺԵ. 3 : Երեմ. ԺԶ. 17 ; ԼԲ. 19 : Ամոս. Գ. 10 :
[6] ա Թագ. ԺԳ. 13 :
[7] գ Թագ. ԺԵ. 32 :
[8] ՊԼ. ԺԶ. 26 : Երեմ. Ի. 2 : Մատ. ԺԴ. 3 :
[9] գ Թագ. ԺԵ. 23 :
[10] Երեմ. ԺԶ. 5 :
[11] գ Թագ. ԺԵ. 24 :
[12] Ծն. Ե. 2 : Մար. ԺԶ. 1 : Ելս. ԺՀ. 39 , 40 :
[13] ՊԼ. ԻԱ. 19 : Երեմ. ԼԴ. 5 :
[14] գ Թագ. ԺԲ. 43 : ՊԼ. ԺԵ. 17 ; ԺՀ. 3 ; Ի. 33 :
[15] ՊԼ. ԺԵ. 3 :
[16] ՊԼ. ԼԵ. 3 : Եզեկ. Բ. 7 :
[17] Ծմն. ԼԵ. 5 :
[18] Բ Թագ. Բ. 2 :
[19] Դատ. Ե. 2 , 9 :
[20] Ելք 2 :
[21] գ Թագ. ԺԸ. 22 :
[22] ՊԼ. ԺԵ. 8 :
[23] գ Թագ. ԺԲ. 28 :
[24] ա Թագ. Ժ. 27 ; գ Թագ. Ժ. 25 :
[25] գ Թագ. Ժ. 27 : ՊԼ. ԺԲ. 1 :
[26] գ Թագ. ԺԲ. 43 : ՊԼ. ԺԵ. 17 ; ԺՀ. 3 ; Ի. 33 :
[27] ՊԼ. ԺԵ. 3 :

որոնք թագաւորը բոլոր Յուդային պատսպաւոր քաղաքներուն մէջը դրաւ :

ԳԼ. ԺԲ.

1 Յովաթամ՝ Ըքաարին հետ խնամութիւն ունենալով, ա-նոր հետ Յամնիայի զաղաւադի վրայ պատերազմի երթա-լու կը համոզուի : 4 Ըքաար՝ սուտ մարգարէներէն խա-բուելով՝ պատերազմին մէջ կը սպաննուի՝ Մերիայի ը-սածին համեմատ :

1 Եւ Յովաթամ ՚խիստ չատ հարստութիւն
ու փառք ունեցաւ . և ²Ըքաարին հետ
2 խնամութիւն ըրաւ : ³Եւ մէկ քանի տարիէն
հաքը Յամարիա իջաւ Ըքաարին . և Ըքաար
անոր՝ ու անոր հետ եղող ժողովուրդին խիստ
չատ ոչխարներ ու արջառներ մորթեց , ու զանի-
3 կայ համոզեց որ Յամնիայի զաղաւադը երթայ : Եւ
Իսրայէլի Ըքաար թագաւորը Յուդայի Յով-
աթամ թագաւորին ըսաւ . Ինծի հետ Յա-
մնիայի զաղաւադը կ՚երթաս . ու անոնք անոր
ըսաւ . Ես քեզի պէս եմ , ու իմ ժողովուրդս
քու ժողովուրդիդ պէս է . ու քեզի հետ պա-
տերազմի կ՚երթանք :
4 Եւ Յովաթամ Իսրայէլի թագաւորին ը-
5 սաւ . ⁴Ահա ՚Տէրոջը խօսքը միտուկ : Որ Իս-
րայէլի թագաւորը մարգարէները ժողվեց , ա-
րծաթ չորս հարիւր հոգի էին , ու անոնց ըսաւ .
Յամնիայի զաղաւադի վրայ պատերազմելու եր-
թա՞նք , թէ ետ կենամ . ու անոնք ըսին . Վե-
րա՛ , վասն զի Աստուած զանիկայ թագաւորին
6 ձեռքը պիտի տայ : Եւ Յովաթամ ըսաւ .
Ես տեղս Տէրոջը ուրիշ մարգարէ մըն ալ չը-
7 կա՞յ , որ անոր հարցընենք : Որ Իսրայէլի թա-
գաւորը Յովաթամին ըսաւ . Կայ մէկ ուրիշ
մարդ մըն ալ , որուն միջոցով կրնանք Տէրոջը
հարցընել . բայց ես զանիկայ կ՚ատեմ . քանզի
ինծի համար աղէկ մարգարէութիւն չընար ,
հապա միշտ գէշ . անիկայ Յեմլայի որդին
Միքիան է : Եւ Յովաթամ ըսաւ . Թագա-
ւորը այդպէս չխօսի :
8 Որ Իսրայէլի թագաւորը ներքինի մը կան-
չեց , ու ըսաւ . Յեմլայի որդին Միքիան շուա-
9 տով հոս բեր : Եւ Իսրայէլի թագաւորը ու
Յուդայի Յովաթամ թագաւորը՝ Յամարիա-
յի դրանը առջեւի հրապարակին մէջ՝ ամէն մէ-
կը փառաւոր զգեստներ հագած՝ իր աթոռին
վրայ նստած էր . ու բոլոր մարգարէները անոնց
10 առջեւը մարգարէութիւն կ՚ընէին : Եւ Կա-
նաանայի որդին Սեդեկիան իրեն երկաթէ եղ-
ջիւրներ շինեց , ու ըսաւ . Տէրը այսպէս կ՚ը-
սէ . Ասորիները ասոնցմով պիտի զարնես , մին-
11 չեւ որ զանոնք բնաջինջ ընես : Բոլոր մարգա-
րէներն ալ այնպէս կը մարգարէանային ու կ՚ը-
սէին . Յամնիայի զաղաւադը երթ , ու յաջո-
ղութիւն պիտի ունենաս , և Տէրը զանիկայ
թագաւորին ձեռքը պիտի տայ :
12 Որ Միքիան կանչելու դացող մարդը խօ-
սեցաւ անոր՝ ըսելով . Ահա ամէն մարգարէնե-
րը մէկ բերնով թագաւորին համար բարութիւն
խօսցան . թող քու խօսքդ ալ անոնց մէկուն
խօսքին պէս ըլլայ , ու բարութիւն խօսէ :
13 Իսկ Միքիա ըսաւ . Տէրը կենդանի է որ ՚իմ
Աստուածս ինծի ի՛նչ որ ըսէ , ան պիտի խօ-
սիմ :
14 Որ երբոր անիկայ թագաւորին եկաւ , թա-
գաւորը անոր ըսաւ . Միք Միքիա՛ Յամնիայի
զաղաւադը պատերազմելու երթա՞նք , թէ ետ
կենամ : Եւ անիկայ ըսաւ . Երթ , ու յա-
ջողութիւն պիտի ունենաք . ու ձեր ձեռքը
15 պիտի տրուին : Եւ թագաւորը անոր ըսաւ .
Քանի՞ անգամ երդմնցընեմ քեզ , որ
Տէրոջը անուանովը ճշմարիտը միայն խօսիս ինծի :
16 Որ անիկայ ըսաւ . Բոլոր Իսրայէլը հովիւ չու-
նեցող ոչխարներու պէս լեռներու վրայ ցրուած
տեսայ . և Տէրը ըսաւ . Տառը տէր չունին .
ամէն մարդ խաղաղութեամբ թող իր տուները
17 դառնայ : Եւ Իսրայէլի թագաւորը՝ Յովաթա-
փատին ըսաւ . Քեզի չըսի՞ որ անիկայ ինծի
համար աղէկ մարգարէութիւն չընար , հապա
18 գէշ : Որ Միքիա ըսաւ . Ուրեմն Տէրոջը
խօսքը միտի բռնէ . Տէրը իր աթոռին վրայ
նստած տեսայ . ու երկինքի բոլոր զօրքերը ա-
19 նոր աջ կողմը ու ձախ կողմը կայնած էին . Եւ
Տէրը ըսաւ . Իսրայէլի Ըքաար թագաւորը
՚ո՞վ կրնայ խաբել , որ Յամնիայի զաղաւադը
երթայ , ու կորսուի . և մէկը այսպէս՝ ու մէկալը
20 այնպէս ըսաւ : Որ մէկ հոգի մը ելաւ , և
Տէրոջը առջեւը կայնեցաւ , ու ըսաւ . Ես զա-
նիկայ ես կը խաբեմ : Եւ Տէրը անոր ըսաւ . Ի՞նչ
21 միջոցով : Որ անիկայ ըսաւ . Ելլեմ , ու ա-
նոր բոլոր մարգարէներուն բերանը սուտ ոգի
ըլլամ . և Տէրը անոր ըսաւ . Դուն պիտի
խաբես , ու պիտի յաջողես . ելլէ ու այնպէս
22 ըրէ : Եւ հիմա ահա ՚Տէրը սա քու մարգա-
րէներուդ բերանը սուտ ոգի դրեր է . բայց
Տէրը քեզի համար չարիք խօսեցաւ :
23 Ընտանեաց Կանանայի որդին Սեդեկիան մո-
տեցաւ , ու ²Միքիայուին ծնօտին զարկաւ , ու
ըսաւ . Տէրոջը ³ոգին ⁴ի՞նչպէս իմ քովէս ե-
24 լաւ՝ քեզի հետ խօսելու համար : Եւ Միքիա
ըսաւ . Դուն պիտի տեսնես՝ այն օրը որ
պահուելու համար սենեակէ սենեակ մտնես :
25 Որ Իսրայէլի թագաւորը ըսաւ . Միքիան
առէք , ու զանիկայ Ամմոն քաղաքապետին՝ և
26 թագաւորի որդւոյն Յովասին տարէք , Որ ը-
սէք . Թագաւորը այսպէս կ՚ըսէ . ²Բանտը դրէք , ու մինչև որ ես խաղաղութեամբ
դառնամ , զանիկայ նեղութեան հացով ու նե-
27 ղութեան ջրով կերակրեցէք : Եւ Միքիա ը-
սաւ . Թէ որ խաղաղութեամբ դառնաս , Տէ-

ա Գկ . ԺԷ . 5 ։
բ ¹ Թագ . ը . 18 ։
գ ¹ Թագ . իբ . 2 , ԼԸ ։
դ ¹ Թագ . իբ . 2 , ՟ , 9 . ² Թագ . իբ . 1 ։
ե ¹ Թագ . իբ . 18 , 20 , 35 ։ իդ . 12 , 26 . իզ . 13 . ² Թագ . իբ . 14 ։
զ Հար . ա . 6 ։
է Յոբ . ԺԲ . 16 ։ Լա . ԺԶ . 14 ։ Երկն . ԺԳ . 9 ։
ը Երեմ . ի . 2 ։ Մար . Ժ . 65 ։ Գործ . իզ . 2 ։
թ Երէց . ՟ր ձամբով
ժ Գկ . ԺԳ . 10 ։

ըը ինծմով խօսած չըլլայ • ու ըսաւ • Մ՚ով ժողովուրդներ՝ ամէնդ ալ լսեցէք :
28 Եւ Իսրայէլի թագաւորը ու Յուդայի Յովսափատ թագաւորը՝ Յառմոթի դաղաադը և-
29 լան : Ու Իսրայէլի թագաւորը Յովսափատին ըսաւ • Կերպարանքս պիտի փոխեմ՝ ու այն-պէս պատերազմի պիտի մտնեմ • բայց դուն քու հագուստդ հագիր • և Իսրայէլի թագաւորը իր կերպարանքը փոխեց • ու պատերազմին մէջը
30 մտան : Եւ Ասորւոց թագաւորը իր կառապետ-ներուն պատուիրեց ու ըսաւ • Պզտիկի կամ մեծի հետ մի պատերազմիք • բայց միայն Ի-
31 սրայէլի թագաւորին հետ : Ու երբոր կառա-պետները Յովսափատը տեսան՝ Իսրայէլի թագաւորը ասիկայ է՝ ըս՚ըսի՝ անոր վրայ պա-տերազմելու դարձին • և Յովսափատ աղաղա-կեց • ու Տէրը անոր օգնութիւն ըրաւ • և
32 Ասուած զանոնք անկէ դարձուց : Ու երբոր կառապետները տեսան որ անիկայ Իսրայէլի
33 թագաւորը չէ՝ անկէ նա դարձան : Եւ մար-դուն մէկը *ուժով մը իր աղեղը քաշեց՝ ու Իսրայէլի թագաւորը †զրահին օղակներուն մէ-ջէն՝ զարկաւ • ան ատոնը անիկայ իր կառա-վարին ըսաւ • Ձեռդ դարձուր ու դիս բա-
34 նակէն հանէ • քանզի վիրաւորուեցայ : Եւ ան օրը պատերազմը սաստկացաւ • ու Իսրայէլի թագաւորը մինչև իրիկուն Ասորւոց դիմացը՝ իր կառքին մէջը կեցաւ • ու արիւնն մուած ատոնը մեռաւ :

Դ Ի Ժ

1 Յովսափատ՝ Հէսւ մարգարէին կը յանդիմանուի • իր թա-գաւորութեանը մէջ կը պարտի ու ատատած պաշտութիւնն կը յորդորէ ժողովուրդը • 5 դատաւորներուն, 8 քահա-նաներուն ու Ղեւտացիներուն պատուէրները կու տայ :

1 Եւ Յուդայի Յովսափատ թագաւորը խաղա-ղութեամբ Երուսաղէմ իր տունը դարձաւ :
2 Ու Ընանիի որդին Հէսւ *տեսանողը անոր դի-մացը ելաւ՝ ու Յովսափատ թագաւորին ըսաւ • Պէտք էր որ մեղաւորին օգնէիր՝ ու †Տէրը ատոնցմէ սիրէիր • ասոր համար Տէրոջը
3 բարկութիւնն ‡քու վրադ բարկութիւն կայ : Բայց §քու վրադ բարի բաներ գտնուեցան • քանզի Ասարտէմի կուռքերը երկրէն բնաջինջ ըրիր՝ ու քու սիրտդ †Ասուած խնդրելու պատ-րաստեցիր :
4 Եւ Յովսափատ Երուսաղէմի մէջ կը բնա-կէր • ու նորէն ելաւ ժողովուրդին մէջը պը-ռոբէացա՝ Ներսաբէէէն մինչև Եփրեմի լեռը՝ ու զանոնք իրենց Հայրերուն Տէր Ասուածին
5 դարձուց : Ու երկրին մէջ՝ քաղաք քաղաք դա-

* Կամ առանց դիտաւորու-թեան
† Կամ • յոգուածներուն ու զրահին մէջտեղէն

ա ա Իտպ • իե • 9 :
բ Պալ • ձչ • 21 :
գ ՊԼ • ԼՔ • 25 :
դ ՊԼ • ժէ • 4, 6 : Տես գԼ • ժբ • 12 :
ե ՊԼ • Լ • 19 : Ւզր • է • 10 :
զ Օբ • ա • 17 :
է Պալ • ձբ • 1 : Ժող • է • 8 :
ը Օր • ԼԲ • 4 : Հռով • իե • 14 :
թ Օր • Ժ • 17 : Ելը • ԼՀ • 19 : Գար • ժ • 34 : Հռով • ը • 11 : Գալ • ը • 6 : Ես-փես • ձ • 9 : Կալ • գ • 25 : ա ա Պես • ա • 17 :
ժ Օր • ժգ • 18 : ՊԼ • ժէ • 8 :
ի Ընդհ • Ա • 1 :
լ Ելը • ԻԳ • 2 :
խ Ա Ն • իզ • 30 :
ծ Ա Ն • իզ • 46 :
կ Ընդհ • գ • 18 :
հ Ես • ձ • 7 :
ձ Հես • ժէ • 62 :
ղ ՊԼ • ժԲ • 3 :
ճ Ընէզ • հրեսը գրաւ •
մ Ընզր • ը • 21 : Երեմ • ԼՁ • 9 : Հռոմ • գ • 5 :

տաւորներ դրաւ՝ Յուդայի ամէն պարսպաւոր
6 քաղաքներուն մէջը : Եւ դատաւորներուն ը-սաւ • Նայեցէք ինչ կ՚ընէք • քանզի Ձեր տեսնելու դատաստանը մարդու չէ՝ հապա Տէրոջը՝ Որ դատաստանի մէջ ձեզի հետ
7 է • Ուրեմն Տէրոջը վախը ձեր վրայ ըլլայ • զգուշութեամբ բան տեսէք • քանզի Մեր Տէր Ասուածոյն քովը անիրաւութիւն ¶աշառու-թիւն՝ ու կաշառք առնել չկայ :
8 Եւ Յովսափատ Երուսաղէմի մէջ ալ՝ Ղեւ-տացիներէն՝ ու քահանաներէն՝ ու Իսրայէլի նահապետներէն դրաւ՝ Տէրոջը իրաւունքին համար՝ ու ‡գատելու համար • ու Երուսա-
9 ղէմ դարձան՝՝ : Եւ անոնց պատուիրեր տուաւ ու ըսաւ • Այսպէս ընէք • †Տէրոջը վախովը՝
10 հաւատարմութեամբ ու ուղիղ սրտով : Ամէն երբոր իրենց քաղաքներուն մէջը բնակող ձեր եղբայրներէն դատ մը գայ ձեր առջևը՝ Ա-րիւնն և արիւնն միջտեղը՝ Ի օրէնքի ու պա-տուիրանքի միջտեղը՝ և Ի կանոններու ու դա-տաստաններու միջտեղը՝ անոնց խրատ տուէք՝ որ Տէրոջը դէմ յանցանք չգործեն • որպէս զի †ձեր վրայ ու ձեր եղբայրներուն վրայ ‡բարկու-թիւն չգայ • այսպէս ընէք որ յանցաւոր չըլ-
11 լաք : Եւ ահա §Տէրոջը ամէն դործքին հա-մար՝ Ամարիա մեծ քահանան ձեր վրայ ա-ռաջ-նորդ է՝ ու Թագաւորին ամէն դործքին հա-մար՝ Յուդայի տանը իշխանը Իսմայէլի որդին Ոբադիան՝ ու ձեր առջևէն՝ Ղեւտացիները ատիկանները լեն • զօրացէք ու այսպէս ըրէք • և Տէրը ‡բարիին հետ ըլլայ :

Դ Ի Ի

1 Յովսափատ վախնալով՝ ծոմապահութիւն կը քարոզէ : 5 Ասոր ազդեցը : 14 Յազիէլին մարգարէութիւնը : 20 Յովսափատ կը յորդորէ ժողովուրդը՝ ու երգեցողներ կը դնէ որ Տէրը օրհնեն : 22 Թշնամիներուն մեծ կոր-նատը : 26 Ժողովուրդը Օրհնութեան հովիտին մէջ Տէրը օրհնելով՝ յաղթանակաւ կը դառնան : 31 Յովսափատին թագաւորութիւնը : 35 Ասոր նաւերը՝ որ Ոչգիայեն հետ չենել սուէր էր : Նզիաղարին մարգարէութեանը համա-ձայն կը կործանին :

1 Եւ ասկէ ետքը Մովաբի որդիքը՝ ու Ամմո-նի որդիքը՝ ու անոնց հետ ||Մաոնացիներ-էն ալ Յովսափատին վրայ պատերազմելու և-
2 կան : Ուստի գացին՝ ու Յովսափատին պատ-մեցին ու ըսին • Կու գան՝ ծովուն անդիի կողմէն Ասորւոց մէջէն մեծ բազմութիւն կու գայ • և ահա անոնք ¶Ասասանթամարի (այս-
3 ինքն §Ընդադիի) մէջ են : Ու Յովսափատ վախցաւ՝ ու †Տէրը փնտռելու ետևէն եղաւ՝՝ • և բոլոր Յուդայի մէջ ‡ծոմապահութիւն քա-

ա ա Իտպ • իե • 9 :
բ Պալ • ձչ • 21 :
գ ՊԼ • ԼՔ • 25 :
դ ՊԼ • ժէ • 4, 6 : Տես գԼ • ժբ • 12 :
ե ՊԼ • Լ • 19 : Ւզր • է • 10 :
զ Օբ • ա • 17 :
է Պալ • ձբ • 1 : Ժող • է • 8 :
ը Օր • ԼԲ • 4 : Հռով • իե • 14 :
թ Օր • Ժ • 17 : Ելը • ԼՀ • 19 : Գար • ժ • 34 : Հռով • ը • 11 : Գալ • ը • 6 : Ես-փես • ձ • 9 : Կալ • գ • 25 : ա ա Պես • ա • 17 :
ժ Օր • ժգ • 18 : ՊԼ • ժէ • 8 :
ի Ընդհ • Ա • 1 :
լ Ելը • ԻԳ • 2 :
խ Ա Ն • իզ • 30 :
ծ Ա Ն • իզ • 46 :
կ Ընդհ • գ • 18 :
հ Ես • ձ • 7 :
ձ Հես • ժէ • 62 :
ղ ՊԼ • ժԲ • 3 :
ճ Ընէզ • հրեսը գրաւ •
մ Ընզր • ը • 21 : Երեմ • ԼՁ • 9 : Հռոմ • գ • 5 :

4 բոլոց : Ու Յուդայեանք ժողովուեցան որ Տէրոջմէ օգնո֊ւին֊ա խնդրեն • ու Յուդայի բոլոր քաղաքներէն ալ Տէրը խնդրելու եկան :
5 Եւ Յոսափատ՝ Տէրոջը տաներ մէջ նոր դաւիթին առջեւը՝ Յուդայի ու Երուսաղէմի ժողովին մէջը կայնեցաւ ; Ու ըսաւ • Ո՛վ մեր հայրերուն Տէր Աստուածը , դուն Հան Աստուածը չես՝ որ երկինքը կը բնակիս , ու Հեթանոսներուն թագաւորութիւններուն վրայ կը տիրես , և Հքու ձեռքիդ մէջը անանկ մէկ զօրութիւն ու ոյժ մը կայ , որ բնաւ մէկը չկրնար քեզի դէմ դնել • Հէ՞ որ դուն Հո՛վ մեր Աստուածը , Հաս երկրիս բնակիչները քու ժողովուրդիդ առջեւէն վռնտեցիր , ու զանիկայ յաւիտեան Հքու սիրելւոյդ Աբրահամին սերունդին տուիր : Ու անոնք հոն բնակեցան , ու հոն քու անուանդ համար քեզի սրբարան մը շինեցին , ու ըսին • Հեթէ որ մեր վրայ չարիք՝ սուր՝ դատաստան՝ ժանտախտ՝ կամ սով գայ , մենք աս տանս առջեւը՝ ու քու առջեւդ կայնինք , (վասն զի Հաս տանս մէջ քու անուանդ կայ ,) ու մեր նեղութեան ատեն քեզի աղաղակինք , ան ատեն լսես , ու ճոյ ազատես : Ու հիմա՝ ահա Ամմոնի ու Մովաբի որդիքը , ու Սէիր լեռանը Քնաւինէները՝ որոնց մէջը մտնելու Հիսրաէլն ուրիշ ոտքով չտրուեցաւ Եգիպտոսէն ելած ատեն , հապա Հանոնցմէ խոտորեցան , ու զանոնք չկորսուցին , Ահա անոնք մեզի հատուցում կընելու համար՝ Հկու գան մեզ վռնտելու քու ժառանգութենէդ , որն որ մեզի տուիր : Ո՛վ մեր Աստուածը՝ Հանոնց դատաստան չես ըներ • քանզի մեր վրայ եկող աս մեծ բազմութեանը դէմ դնելու զօրութիւն չունինք , ու չենք գիտեր ի՛նչ ընելու ենք • հապա Հմեր աչքերը քու վրադ են : Ու բոլոր Յուդայեանք իրենց ընտանիքներովը , կիներովը՝ ու տղաքներովը՝ Տէրոջը առջեւը կայներ էին :
14 Ընդ ատեն Ասափի որդիներէն Վ՚ազաթի Մաթանիայի որդւոյն Յեհիէլի որդւոյն Նաթանիայի որդւոյն Ովաբարիայի որդւոյն Յազիելին վրայ
15 Հ՚Տէրոջը Հոգին եկաւ ժողովին մէջը • Ու ան ատեն ըսաւ • Ո՛վ բոլոր Յուդա ու Երուսաղէմի բնակիչներ , ու դուն Յոսափատ թագաւոր՝ մտիկ ըրէք , Տէրը ձեզի այսպէս կ՚ըսէ • Հերուք մի վախնաք , ու աս մեծ բազմութեանը երեսէն մի զարհուրիք • քանզի պատերազմը ձերը չէ , հապա Հաստուծոյ է : Վազը անոնց վրայ իջէք • ահա անոնք Ասիսի զառի վերը պիտի ելլեն • ու զանոնք հեղեղատին ծայրը՝ Յերուէլի անապատին առջեւը պիտի գտնէք : Հերուք պիտի չպատերազմիք • դուք երկնչէք ալ կայնեցէք , որ Տէրոջը ձեզի ըրած փրկութիւնը տեսնէք • Ո՛վ Յուդա ու Երուսաղէմ՝ մի վախնաք ու մի զարհուրիք • վաղը անոնց դիմացը ելէք • հու Տէրը ձեզի հետ պիտի ըլլայ : Ընդ ատենը Յոսափատ հերկնսը գետինը ծռեց • ու բոլոր Յուդան , ու Երուսաղէմի բնակիչները Տէրոջը առջեւը երեսի վրայ իյնան , ու Տէրոջը երկրպագութիւն ըրին : Եւ Կահաթեանց որդիներէն , ու Կորխեանց որդիներէն եղող Ղեւտացիները՝ Իսրայէլին Տէր Աստուածը խիստ բարձր ձայնով օրհնելու եղան :
20 Եւ առաւօտուն կանուխ եղան , ու Թեկուէի անապատը գացին • ու անոնց երթալու ատենը՝ Յոսափատ կայնեցաւ , ու ըսաւ • Ո՛վ Յուդա ու Երուսաղէմի բնակիչներ՝ ինծի մտիկ ըրէք • Հձեր Տէր Աստուծոյն հաւատացէք , ու ապահով պիտի ըլլաք • անոր մարգարէներուն հաւատացէք , ու յաջողութիւն պիտի ունենաք : Եւ ժողովուրդին հետ խորհուրդ ըրաւ , ու Տէրոջը երգիցողներ որոշեց , որ զօրքին առջեւէն ելլեն , ու Տէրոջը սուրբ փառքը օրհնեն , ու ըսեն • Վ՚ոհացէք Տէրոջմէն , Հինչուէ որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է :
22 Ու երբոր անոնք ցնծութեան երգը ու օրհնութիւնը սկսան , Յուդայի վրայ եկող Ամմոնի ու Մովաբի որդիներուն , ու Սէիր լեռանը Քնաւինէներուն դէմ՝ Հնոքա դարանակալներ 23 հանեց • և անոնք կատղեցան • Վ՚անցի Ամմոնի ու Մովաբի որդիքը Սէիր լեռանը բնակիչներուն վրայ ելան , որ զանոնք ջարդեն ու բնաջինջ ընեն • ու երբոր Սէիրի բնակիչները 24 հատուցին , մէկզմէկ կոտրելու եկան : Եւ Յուդայեանք անապատին մէջ եղող դիտանոցը հասնելով , ան բազմութեանը նայեցան • և ահա անոնց դիերը գետնի վրայ փռուած էին , 25 ու ազատուած մը չկար : Ընդ ատենը Յոսափատ ու անոր ժողովուրդը անոնց աւարը ժողվելու գացին • ու դիերուն մէջը շատ ապրանք ու պատուական ամանեղներ գտան • ու իրենց համար կողոպտեցին , մինչեւ որ ալ չէին կրնար տանիլ • ու աւարը իրեք օր ժողվեցին , վասն զի խիստ շատ էր •
26 Եւ չորրորդ օրը Օրհնութեան հովիտը ժողվուեցան • քանզի հոն Տէրը օրհնեցին • անոր համար անոր տեղւոյն անունը Օրհնութեան հովիտ կոչեցին մինչեւ աս օրս : Եւ բոլոր Յուդայի ու Երուսաղէմի մարդիկները ու անոնց

Ի Բ Օր • ղ • 39 : Հես • բ • 11 : դ Թագ • ը • 23 : Պատ • ղ • 9 :
Ա Պաշ • խե • 2 , 8 : Գան • ղ • 17 , 25 , 32 :
Ե Ա Պտ • իե • 12 : Պաշ • կբ • 11 : Պատ • ղ • 13 :
Զ Ծն • ԺԷ • 7 : Ել • ղ • 7 :
Է Պաշ • խդ • 2 :
Ը Ել • Ժ • 8 : Յակ • բ • 23 :
Թ դ Թագ • ը • 33 , 37 : ՊՇ • դ • 28 , 29 , 30 :
Ժ ՊՇ • ղ • 20 :
ԺԱ Ի Օր • բ • 4 , 9 , 19 :
ԺԲ Ծա • ի • 21 :
ԺԳ Պաշ • ՃԺ • 12 :
ԺԴ Ա Ծթագ • դ • 13 :
ԺԵ Պաշ • իե • 15 : Ծկա • 1 , 2 :
ԺԶ Ել • ի • 8 : Ծկա • 8 :
ԺԷ Ա Ծթագ • ը • 23 :
ԺԸ Ծա • ԺԱ • 25 , 26 : իդ • 2 : ՊՇ • ԺԲ • 1 : իդ • 20 :
ԺԹ Ել • ԺԴ • 13 , 14 : Ի Օր • ա • 29 , 30 : լԱ • 6 , 8 : ՊՇ • ԼԲ • 7 :
Ի Ել • ԺԴ • 13 , 14 :
ԻԱ Ծա • ԺԱ • 9 : ՊՇ • ԺԷ • 2 : ԼՃ • 8 :
ԻԲ Ծկա • 1 , 2 : Ծկա • 8 :
ԻԳ Ել • դ • 31 :
ԻԴ Ել • է • 9 :
ԻԵ ա Ա Ն • ԺԳ • 29 :
ԻԶ ա Ա Ն • ԺԳ • 34 : Պաշ • ՃԼԳ • 1 :
ԻԷ ա Ա Ն • ԺԳ • 41 : ՊՇ • է • 13 : է • 3 , 6 :
ԻԸ Գան • է • 22 : ա Ծթագ • ԺԳ • 20 :

առաջնորդը Յովսափատ՝ մեծ ուրախութեամբ Երուսաղէմ դարձան. քանզի Տէրը զանոնք իրենց թշնամիներէն ապահովեալ ուրախացուցեր
28 էր. Եւ տաւիղներով, քնարներով ու փողերով
29 Երուսաղէմ Տէրոջը տունը գացին: Ու ամէն երկիրներուն թագաւորութիւնները վախ եղան՝ Աստուծոյ վախը իւնալու, երբոր լսեցին որ Տէրը Իսրայէլի թշնամիացը հետ պատերազմեցաւ:
30 Ու Յովսափատին թագաւորութիւնը խաղաղ էր. ու անոր Աստուածը զանիկայ ամէն կողմանէ հանգստացուց:
31 Ու Յովսափատ Յուդայի վրայ թագաւորութիւն ըրաւ. երեսունհինգ տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ, ու քսանհինգ տարի Երուսաղէմի մէջ թագաւորեց. և անոր մօրը անունը Ազուբա էր, ան՝ Սալհին աղջիկն էր:
32 Ու անիկայ իր հօրը Ասային ճամբուն մէջ քալեց, ու անկէ չխոտորեցաւ, Տէրոջը առջեւը
33 ուղղութիւն ընելով: Հայց բարձր տեղատունքը չվերցան. ու ժողովուրդը տակաւին սիրտերնին չէին շտկած իրենց հարցը Աստուծոյն:
34 Ու Յովսափատին մնացորդ պատմութիւնը՝ առաջինը ու վերջինը՝ ահա Իսրայէլի թագաւորներուն գրքին մէջը յիշուած Ընանիի որդւոյն Եհուին պատմութեանը մէջ գրուած է:
35 Ու ասկէ ետքը Յուդայի Յովսափատ թագաւորը՝ չարութիւն ընող Ոքոզիա
36 թագաւորին հետ միաբանեցաւ, Ու անոր հետ ընկերութիւն ըրաւ, որ Թարսիս երթալու նաւեր շինեն. ու Գասիոնգաբերի մէջ նաւեր
37 շինեցին: Ու Մարեսացի Դոդիայի որդին Եղիազերը՝ Յովսափատին վրայ մարգարէութիւն ըրաւ, ու ըսաւ. Որովհետեւ դուն Ոքոզիային հետ ընկերացար, Տէրը քու գործդ աւերեց: Ու նաւերը խորտակեցան, ու չկրցան Թարսիս երթալ:

ԴԼ. ԻԸ

1 Յովրամ՝ Յովսափատին տեղը յաջորդելով, իր եղբայրները կը մեռցընէ: 5 Ընոր չար վարմունքը: 8 Եդոմ ու Լիբնա կ՚ապստամբին: 12 Եղիային անոր դէմ գրած մարգարէական գիրը: 16 Փղշտացիք ու Ըսբաացիք կը նեղեն զանիկայ: 18 Ընոր անբժշկելի ախտը, անպատիւ մահը, ու թագումը:

1 Ու Յովսափատ իր հայրերուն հետ քնացաւ, ու իր հայրերուն հետ Դաւիթի քաղաքին մէջը թաղուեցաւ. և անոր տեղը՝ անոր
2 որդին Յովրամ թագաւոր եղաւ: Ու անոր եղբայրները՝ Յովսափատի որդիքը՝ Ազարիա, Յեքիէլ, Ազարիա, Ազարիու, Միքայէլ ու Սափատիա էին. ասոնք ամէնը Իսրայէլի
3 թագաւորին Յովսափատին որդիքն էին: Ու

անոնց հայրը՝ արծաթի ու ոսկի ու թանկագին բաներ՝ շատ պարգեւներ տուաւ անոնց, նաեւ Յուդայի մէջ պարսպաւոր քաղաքներ. բայց թագաւորութիւնը Յովրամին տուաւ, քանզի
4 անդրանիկը ան էր: Ու երբոր Յովրամ իր հօրը թագաւորութեանը աթոռը նստաւ՝ ու զօրացաւ, իր բոլոր եղբայրները, ու Իսրայէլի իշխաններէն մէկ քանիները սրով մեռցուց:
5 Յովրամ երեսունեւերկու տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ ու-
6 թը տարի թագաւորութիւն ըրաւ: Ու անիկայ Աքաաբին տանը ըրածին պէս՝ Իսրայէլի թագաւորներուն ճամբուն մէջ քալեց, (քանզի Աքաաբին աղջիկը անոր կնիկն էր,) ու
7 Տէրոջը առջեւը չարութիւն ըրաւ: Հայց Տէրը Դաւիթին հետ ըրած ուխտին համար, և անոր ու անոր որդւոյը միշտ մէկ ճրագ մը տալու խոստումնալին համար, Դաւիթին տունը կորսընցընել չուզեց:
8 Սոր օրերը Եդոմ ապստամբեցաւ Յուդային ձեռքին տակէն ապստամբեցան, ու իրենց վրայ
9 թագաւոր մը կրին: Ու Յովրամ իր իշխաններովը ու բոլոր կառքերովը գնաց, ու գիշերով եղաւ, և իր շրջ կողմը առնող Եդոմացիները ու կառքերու իշխանները զարկաւ:
10 Հայց Եդոմ ապստամբեցաւ Յուդայի ձեռքին տակէն մինչեւ այս օրս. այն ատեն Լիբնան ալ անոր ձեռքին տակէն ապստամբեցաւ. քանզի անիկայ իր հայրերուն Տէր Աստուածը
11 թողուցեր էր: Ընեկայ Յուդայի լեռներուն վրայ բարձր տեղեր ալ շինեց. ու Երուսաղէմի բնակիչներուն պոռնկութիւն ընել տուաւ, և Յուդան գլխէ հանեց:
12 Ու Եղիա մարգարէէն անոր թուղթ եկաւ, որ կ՚ըսէր. Քու հօրդ Դաւիթին Տէր Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ. Որովհետեւ քու հօրդ Յովսափատին ճամբաները, ու Յուդայի Ասա
13 թագաւորին ճամբաները չբռնեցիր, Հապա Իսրայէլի թագաւորներուն ճամբաները բռնեցիր, և Յուդայի ու Երուսաղէմի բնակիչները՝ Աքաաբին տանը պոռնկութիւններուն պէս՝ պոռնկութիւն ընել տուիր, ու նաեւ քեզմէ աւելի եղող եղբայրներդ՝ քու հօրդ որ-
14 դիները մեռցուցիր; Ահա Տէրը քու ժողովուրդդ, քու որդիներդ, ու կիներդ, և քու բոլոր ստացուածքդ մեծ հարուածով պիտի զարնէ.
15 Ու դուն չարաչար պիտի հիւանդանաս փորի հիւանդութիւնով, մինչեւ որ փորոտիքդ դուրս պիտի թափի ան հիւանդութեանը պատճառաւ, որ օրէ օր պէտք առաջխաղայ:
16 Ու Տէրը Յովրամին դէմ զրգռեց Փղշտա-

ա Նէեմ. ժբ. 43:
բ ԳԼ. ժէ. 10:
գ ԳԼ. ժե. 15: Յոբ. լԲ. 29:
դ Ա Թագ. իբ. 41, եէ:
ե Տճս ԳԼ. ժէ. 6:
զ ԳԼ. ժբ. 14: ժի. 3:
է Ա Թագ. ժգ. 1, 7:
ը Ա Թագ. իբ. 49, 50:
թ Տճս Ա Թագ. իբ. 50:
ժ Ա Թագ. իբ. 49:
ի ԳԼ. ի. 21:
—
ա Ա Թագ. իբ. 51:
բ Ա Թագ. ը. 16:
գ Ա Թագ. ը. 17, եէ:
դ ԳԼ. իբ. 2:
ե Ա Թագ. է. 12, 13; Ա Թագ. ժե. 36: Ա Թագ. ը. 19: Պաղ. ՃԼ. 11, եէ:
զ Ա Թագ. ը. 20, եէ:
է Ղև. ժէ. 7: ի. 5: Ամբ 13:
ը Ամբ 11:
թ Ա Թագ. ժգ. 31—33: Ա Թագ. ի. 22:
ժ Նե. ԼԳ. 15: Բ Օր. լա. 16:
ի Ամբ 4:
ա Եբր. տունը
բ Ամբ 18, 19:
գ Ա Թագ. ժա. 14, 22:

ցիները , ու Հեթհոմպացւոց մնացորդը բնակող
17 Ջաբացիները . Եւ անոնք Յուդայի վրայ ե-
լան , ու զանիկայ կողոպտեցին . և թագաւո-
րին տանը մէջ գտնուած բոլոր առացուածքը ,
ու [b]անոր որդիները , ու կնիկներն ալ քշեցին
տարին . ու անոր որդիներէն մինակ անոր պզտիկ
որդին [c]Յովաքազը մնաց :
18 Եւ աս բոլոր բաներէն ետքը՝ Տէրը զանիկայ
անանկ մէկ [d]փորի հիւանդութեամբ մը զար-
19 կաւ , որ անբժշկելի էր : Ու խնդ մը օրերէն
ետքը՝ այսինքն երկու տարիի չափ ժամանակ
անցնելէն ետքը՝ իր հիւանդութենէն փորոտիքը
դուրս թափելցաւ , ու չարաչար հիւանդութիւ-
նով մեռաւ : Եւ ժողովուրդը անոր վրայ [e]ո-ւ-
[f]ներ չծխեցին , ինչպէս որ [g]անոր Հայրերուն
20 վրայ ծխեր էին : Երեկայ թագաւոր եղած ա-
տենը՝ երեսուներկու տարեկան էր . և ութը
տարի Երուսաղէմի մէջ թագաւորութիւն ը-
րաւ . և անիկայ մեռաւ՝ [h]առանց մէկու մը
անոր վրայ ցաւելուն՝ . ու զանիկայ Դաւիթի
քաղաքին մէջը թաղեցին , բայց չէ թէ թա-
գաւորաց դերեզմաններուն մէջը :

ԳԼ· ԻՒ

1 Ոքոզիա իր հօրը տեղը կը յաջորդէ , ու չար կերպով կը
թագաւորէ . 5 Ջաբաթի որդւոյն Յովրամին հետ դաշ-
նակցութիւն ունենալով՝ Հեհուէն կը պատանդուի : 10 Գո-
թողիա՝ բոլոր թագաւորական սերունդը կոտորելով ,
բայց [i]ի Հովսաբէ՝ որն որ անոր հօրաքրոջը պա-
հեր էր , ինքը կը յափշտակէ թագաւորութիւնը :

1 Ու Երուսաղէմի բնակիչները՝ անոր տեղը անոր
պզտիկ որդին [j]Ոքոզիան թագաւոր ըրին .
քանզի Ջրաբացւոց բանակովը եկող գունդերը
բոլոր առնէ [k]մեծերը մեռցուցեր էին . այսպէս
Յուդայի Յովրամ թագաւորին որդին Ոքո-
2 զիան թագաւորեց : Ոքոզիա [l]քառասներկու
տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ , ու Ե-
րուսաղէմի մէջ մէկ տարի թագաւորութիւն ը-
րաւ . և անոր մօրը անունը [m]Գոթողիա էր ,
3 ո՛ Ըմրիին աղջիկն էր : Ընիկայ ալ Ջբաա-
բին տանը ճամբաներուն մէջ քալեց . քանզի
անոր մայրը չարութիւն ընելու խորհուրդ կու-
4 տար անոր : Ու անիկայ Տէրոջը առջևը չարու-
թիւն ըրաւ Ջբաաբին տանը պէս . վասն զի իր
Հօրը մեռնելէն ետքը՝ անոնք էին իր խորհրդա-
5 կիցները՝ իր կործանման համար : Եւ անիկայ
անոնց խորհրդովը գնաց , [n]ու Ջբաաբեան
Յովրամին՝ Խաբայելի թագաւորին հետ՝ Ա-
սորւոց Ղազիէլ թագաւորին վրայ Ռամոթ
գաղաադը պատերազմելու գնաց . ու Ասորիք
6 Յովրամը զարկին : [o]Եւ անիկայ դարձաւ որ
Յեզրայելի մէջ բժշկուի այն վերքերէն՝ որ Ա-

ասորիները անոր տուեր էին [p]Ռամոթի մէջ , Ա-
սորւոց Ղազիէլ թագաւորին հետ պատերազմ
ըրած առենը . ու Յուդայի թագաւորը Յով-
րամի որդին ‖ Ջզարիան Յեզրայէլ իջաւ՝ Ա-
քաաբի որդին Յովրամը տեսնելու , վասն զի
7 անիկայ հիւանդ էր : Եւ Ոքոզիային կործա-
նութիւնը [q]Աստուծմէ եղաւ , Յովրամին գոյը եր-
թալովը . վասն զի երբոր անիկայ հոն գնաց ,
[r]Յովրամին հետ [s]Նամեսեան Յեհուն դիմաւո-
րելու եկաւ , [t]որն որ Տէրը օծեր էր՝ Ջբաաբին
8 տունը բնաջինջ ընելու համար : Ու երբոր
Յեհու [u]Ջբաաբին տանը վրայ Աստուծոյ վճիռը
[v]ի գործ կը դնէր , [w]Յուդայի իշխանները , և
Ոքոզիային ծառայութիւն ընող Ոքոզիային
եղբօրորդիները գտաւ , ու զանոնք մեռցուց .
9 [x]Եւ Ոքոզիան ալ փնտռեց , որ Սամարիայի
մէջ պահուռած էր . ու զանիկայ բռնեցին , և
Յեհուին բերելով՝ մեռցուցին , ու զանիկայ
թաղեցին . քանզի ըսին . Ընիկայ [y]Տէրը բոլոր
սրտով խնդրող Յովսափատին որդին է : Ու
Ոքոզիային տունէն ՚ինքը չկար՝ որ թագաւո-
րութիւնը պահելու կարող ըլլայ :
10 [z]Ետկ Ոքոզիային մայրը Գոթողիա՝ իր որ-
դւոյն մեռնիլը տեսնելով՝ եղաւ , ու Յուդայի
տանը բոլոր թագաւորական սերունդը բնաջինջ
11 ըրաւ : Բայց [a]թագաւորին աղջիկը Յոսաբէէ՝
Ոքոզիային որդին Յովաս առաւ , ու թագա-
ւորին սպանուած որդւոցը մէջէն գողցաւ զա-
նիկայ , և անոր դայեակին հետ՝ անկողիններու
սենեակին մէջը դրաւ զանիկայ . ու այսպէս
Յովրամ թագաւորին աղջիկը՝ Յովիադա քա-
հանային կնիկը՝ Ոքոզիային քոյրը ըլլալով՝
Գոթողիային երեսէն պահեց , որ զանիկայ չսպ-
12 ռնեցուց : Եւ Յովաս անոնց հետ վեց տարի
Աստուծոյ տանը մէջ պահուեցաւ . ու երկրին
վրայ Գոթողիա թագաւորութիւն կ'ընէր :

ԳԼ· ԻԳ

1 Յովհադա ամէն բանը կարգի դնելով՝ Յովաս թագա-
ւոր կը նստեցնէ : 12 Գոթողիա կը սպանուի : 16 Յո-
վհադա Աստուծոյ երկրպագութիւն ընելը կը հաստատէ :

1 Ու [b]եօթներորդ տարին՝ Յովհադան ուժով-
ցաւ , զօշտաղրութեամբ իր հետ առնե-
լով Հարիւրապետները , Յերոամի որդին Ազա-
րիան , և Յովհանանի որդին Իսմայէլը , ու Ով-
բեդի որդին Ազարիան , և Ադայիայի որդին Մա-
2 ասեան , ու [c]Զիքրիի որդին Եղիսափատը : Եւ
անոնք Յուդայի մէջ պտռտեցան . ու Յուդա-
յի ամէն քաղաքներէն Ղեւտացիները , ու Իս-
րայէլի տոհմերուն իշխանները ժողվեցին , ու
3 Երուսաղէմ եկան : Եւ բոլոր ժողովքը՝ Աս-

ձ ԳԼ· իէ· 7 :
ի ԳԼ· իէ· 1 ի Աստուծ Ոքո-
զիա , իսկ իէ· 6 Ջզարիա :
հ Ա՚ր 15 :
յ ԳԼ· ժգ· 14 :
չ Երեմ· իէ· 18 :
՚ Երէք , առանց փափաքի :

— ո գ Թագ· ը· 24 , ԱՀ· Տես
գԼ· իա· 17 : ա՚ր 6 :
բ ԳԼ· իա· 17 :
† Հոմ Աստ· ՝ Ընտ·
ընտէ· քառասներկու· անա-
նաև գ Թագ· ը· 26 :
ք ԳԼ· իա· 6 :
ր գ Թագ· ը· 28 , ԱՀ·

ս գ Թագ· իէ· 15 :
‡ Ասմայի
‖ Ա՚ր Ոքոզիա· հմր 1· ՝ ի
Յովաբազ· գԼ· իա· 17 :
ա Դատ· ժգ· 4 : գ Թագ·
ժգ· 15 : ԳԼ· ժ· 15 :
՝ գ Թագ· ի· 21 :
ը գ Թագ· իէ· 6 , 7 :

թ գ Թագ· ժ· 10 , 11 :
ժ գ Թագ· ժ· 13 , 14 :
ի Տես գ Թագ· իէ· 27 :
լ ԳԼ· ժէ· 4 :
խ գ Թագ· ժա· 1 , ԱՀ·
ծ գ Թագ· ժա· 2 :

— ո գ Թագ· ժա· 4 , ԱՀ·

տաճարի տանը մէջ թագաւորին հետ դաշնակցութիւն ըրին. ու Յովհադա անոնց ըսաւ. Հի՛մա թագաւորին որդին թագաւոր պիտի ըլլայ, ինչպէս որ Տէրը Դաւիթին որդուոցը
4 համար խօսած է. Ձեր ընելու բանը սա է. ձեր երրորդ մասը՝ թէ քահանաներէն և թէ Ղեւտացիներէն՝ շաբաթը մտնողները՝ դուռներուն
5 պահապանութիւնը ընեն. Ու երրորդ մասը՝ թագաւորին տունը, ու երրորդ մասը՝ հիմնադուռը ըլլայ. բայց բոլոր ժողովուրդը
6 Տէրոջը տանը գաւիթներուն մէջը կայնի. Իսկ Տէրոջը տունը՝ քահանաներէն ու ծառայութիւն ընող Ղեւտացիներէն՝ ի գործ՝ ոչինչ մարդ չմտնէ. անոնք թող մտնեն, քանզի անոնք սուրբ են. և բոլոր ժողովուրդը Տէրոջը
7 պահպանութիւնը պահեն. Ու Ղեւտացիք ամէն մարդ իր զէնքը ձեռքը բռնած՝ թագաւորին բոլորտիքը կայնին. ու տունը մտնողը մեռցուի. և թագաւորին հետը ըլլաք՝ անոր մտած
8 ու ելած ատենը: Ու Ղեւտացիք ու բոլոր Յուդան՝ Յովհադա քահանային բոլոր պատուիրածին պէս ըրին. և ամէն մէկը իր մարդիկները առաւ, թէ շաբաթ օրը մտնողները և թէ շաբաթ օրը ելլողները. քանզի Յովհադա քահանան դասակարգութիւնները չարձակեց
9 հնց: Ու Յովհադա քահանան՝ Դաւիթ թագաւորին նիզակները, ասպարները ու վահանները՝ որոնք Աստուծոյ տանը մէջ էին,
10 բիւրապետներուն տուաւ. Ու բոլոր ժողովուրդը ամէն մարդ իր զէնքը ձեռքը՝ տանը աջ կողմէն մինչև ձախ կողմը՝ սեղանին ու տանը
11 քովը՝ թագաւորին բոլորտիքը կայնեցուց: Ու թագաւորին որդին հանեցին, ու Ծանոր վրայ դրին թագը ու վկայութիւնը, ու զանիկայ թագաւոր ըրին. և Յովհադա ու անոր որդիքը զանիկայ օծեցին, ու ըսին. Կեցցէ արքայ:
12 Իսկ Գոթողիա լսելով ժողովուրդին ձայնը՝ որ կը վազէին ու թագաւորը կ՚օրհնէին, Տէ-
13 րոջը տունը ժողովուրդին եկաւ. Ու տեսաւ որ՝ ահա թագաւորը իր սիւնին քովը պահին մտած՝ կայներ էր, և զօրապետները ու փողերը թագաւորին քովն էին, ու երկրին բոլոր ժողովուրդը ուրախանալով՝ փողեր կը հնչեցնէին, ու երգեցողները երգի նուագարաններով, ու հերաժշտապետները օրհնութիւններ կ՚երգէին. ան ատենը Գոթողիա իր հանդերձները պատառեց, ու ըսաւ. Դաւաճանութիւն է, դա-
14 ւաճանութիւն: Ու Յովհադա քահանան զօրքին վրայ եղող հարիւրապետները հանեց, ու անոնց ըսաւ. Զանիկայ գունդերուն մէջէն հանեցէք, ու ասոր հետևէն գացողը սրով մեռցուի. (քանզի քահանան ըսեր էր. Զանիկայ
15 Տէրոջը տանը մէջ մի մեռցնէք:) Ու անոր վրայ ձեռքերնին երկընցուցին, ու երթալ անիկայ թագաւորական տանը ձիերուն դռնէն ներս կը մտնէր, զանիկայ հոն մեռցուցին:
16 Ու Յովհադա իրեն՝ ու բոլոր ժողովուրդին՝ ու թագաւորին միջտեղը դաշնակցութիւն ը-
17 րաւ, որ Տէրոջը ժողովուրդը ըլլան: Ու բոլոր ժողովուրդը Բահաղին տունը մտան, ու զանիկայ կործանեցին, և անոր սեղանները ու կուռքերը կտոր կտոր ըրին, ու Բահաղին քուրմը Մատթանը սեղաններուն առջևը սպան-
18 նցին: Ու Յովհադա՝ Ղեւտացի քահանաներուն ձեռքովը Դաւիթին Տէրոջը տանը վրայ հոգացած Տէրոջը տանը պաշտօնեաները դրաւ, որ Մովսէսին օրինացը մէջ գրուածին պէս՝ Տէրոջը ողջակէզներ մատուցանեն ուրախութեամբ ու երգով, ինչպէս որ Դաւիթ
19 սահմաներ էր: Ու դռնապանները Տէրոջը տանը դռները կայնեցուց, որպէս զի ինչ և իցէ կերպով անմաքուր եղող մը չմտնէ:
20 Ու անիկայ՝ հարիւրապետները, ու ազնուականները, և ժողովուրդին իշխանները, ու երկրին բոլոր ժողովուրդը առաւ, ու թագաւորը Տէրոջը տունէն իջեցուց. և բարձր դռնէն թագաւորին տունը մտան. ու թագաւորը նստեցուցին թագաւորութեանը աթոռին վրայ:
21 Ու երկրին բոլոր ժողովուրդը ուրախացաւ, և քաղաքը հանգստութեան մէջ էր. ու Գոթողիան սրով մեռցուցին:

ԳԼ. ԻԴ.

1 Յովաս ազէկ կերպով կը կառավարէ ժողովուրդը՝ Յովհոյադային բոլոր օրերուն մէջ. 4 կը հրամայէ որ տաճարը նորոգեն: 15 Յովհադային մահը ու պատուաւոր թաղումը: 17 Յովաս կռապաշտութեան ի՛նդալով՝ Յովհոյադային որդին Զաքարիան կը մեռցընէ: 23 Ասորիք կը կողոպտեն Յովասը, ու անոր ծառաները Զաբադ ու Յովզաբադ՝ կը մեռցընեն զանիկայ: 27 Ամասիա անոր տեղը կը յաջորդէ:

1 Յովաս եօթը տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ քառասուն տարի թագաւորութիւն ըրաւ. ու անոր մօրը
2 անունը Սաբիա էր, Բէրսաբէէ քաղաքէն: Ու Յովաս՝ Յովհադա քահանային բոլոր օրերուն
3 մէջ՝ Տէրոջը առջևը ուղղութիւն ըրաւ: Ու Յովհադա՝ անոր երկու կնիկ առնել տուաւ, ու տղաքներ ու աղջիկներ ծնաւ:
4 Ու ասկէ ետքը՝ Յովաս ուզեց որ Տէրոջը
5 տունը նորոգէ: Ու քահանաները ու Ղեւտացիները ժողվեց, և անոնց ըսաւ. Յուդայի քաղաքները ելէք, ու ձեր Աստուծոյ տունը նորոգելու համար՝ բոլոր Իսրայէլէն տարուէ տարի ստակ ժողվեցէք, ու ասոր գործը շուտով ըրէք. բայց Ղեւտացիք շուտով չըրին:
6 Ու թագաւորը Յովհադա իշխանը կանչեց, ու անոր ըսաւ. Տէրոջը ծառային Մովսէսին,

---

բ բ Թագ. է. 12։ գ Թագ. ը. 4։ թ. 5։ ՊԼ. ղ. 16։ է. 18։ իա. 7։
դ ա Պն. թ. 25։
ե ա Պն. իդ. 28, 29։
զ ա Պն. իդ. 28, 29։
է Ցես ա Պն. իբ. իբ։
ը բ Օր. ժէ. 18։
թ ա Պն. իբ. 8։
ժ Նեհեմ. գ. 28։
ժա բ Օր. ժգ. 9։
ժբ ա Պն. իդ. 6, 30, 31։ իդ. 1։
ժգ Թագ. ժա. 19։
ժդ Թագ. ժա. 21։ ժբ. 1, ՃՃ։
ժե Տես գԼ. իդ. 5։
ժզ գ Թագ. ժբ. 4։
ժէ գ Թագ. ժբ. 7։
ժը Նէ. է. 12, 13, 14, 16։

ու Իսրայէլի ժողովրդին ՚վկայութեան խորանին համար պատրաստուածքը ինչու համար Ղեւտացիներէն չպահանջեցիր , որ Յուդայէն
7 ու Երուսաղէմէն բերեն : (Վասնզի Հանօքէն Թոթոզիան՝ որ անոր որդիքը՝ Ըստուծոյ տունը աւերակ էին , ու Տէրոջը տանը բոլոր ՚սուրբ
8 բաները՝ Բահաղիմին նուիրեր էին :) Եւ թագաւորը հրամայեց , ՚ու մէկ մտուկ մը շինեցին , ու զանիկայ Տէրոջը տանը դրանը դուրսի
9 կողմը դրին : Եւ Յուդայի մէջ ու Երուսաղէմի մէջ մունետիկ կանչել տուին , որ Ըստուծոյ Ծառային Մովսէսին՝ անապատին մէջ
10 Իսրայէլին պատրաստած ՚տուրքը Տէրոջը բերեն : Եւ բոլոր իշխանները ու բոլոր ժողովուրդը ուրախացան , ու բերին մտուկին մէջը
11 ձգեցին , մինչեւ որ անիկայ լեցուելցաւ : Ու երբոր մտուկը Ղեւտացոց ձեռքովը թագաւորին վերակացուներուն կը տարուէր , և ՚անոնք կը տեսնէին որ առակը շատցեր է , թագաւորին գրագիրը ու մեծ քահանային վերակացուն կու գար . և մտուկը կը պարպէին , ու զանիկայ վերցնելով՝ իր տեղը կը դարձնէին . օրէ օր այսպէս կ՚ընէին . ու շատ առակ
12 ժողվեցին : Եւ թագաւորը ու Յովհադան՝ զանիկայ Տէրոջը տանը ծառայութեան գործը ընողներուն կու տային . ու անոնք Տէրոջը տունը նորոգելու համար՝ վարձքով քարհատներ ու հիւսներ կը բռնէին . ու Տէրոջը տունը ամրացընելու համար՝ երկաթագործներուն ու
13 պղնձագործներուն ալ ՚ու պայնէ : Եւ բանուորները կ՚աշխատէին . ու նորոգութեան գործը անոնց ձեռքովը կատարուելցաւ . ու Ըստուծոյ տունը իր ձեւին բերելով՝ զանիկայ
14 ամրացուցին : Ու երբոր նորոգ-ը-նը լմընցուցին , մնացած առակը թագաւորին ու Յովհադային առջեւը բերին . ու անով՝ Տէրոջը տանը համար անօթներ , պաշտօնեին ու ողջակէզներուն համար ամաններ , ու խնկամաններ , և ու-ըլ ոսկի ու արծաթէ ամաններ չնեցցին . ու Յովհադային բոլոր օրերը՝ Տէրոջը տանը մէջ միշտ ողջակէզներ կը մատուցանէին :
15 Եւ Յովհադա ծերացած ու օրերը լեցուած ըլլալով՝ մեռաւ . ու մեռած ատենը՝ հարիւր
16 երեսուն տարեկան էր : Եւ զանիկայ Դաւիթի քաղաքին մէջը՝ թագաւորաց հետ թաղեցին . քանզի անիկայ Իսրայէլի մէջ Ըստուծոյ ու անոր տանը համար աղէկութիւն բրեր էր :
17 Եւ Յովհադային մեռնելէն ետքը՝ Յուդայի իշխանները եկան , ու թագաւորին երկրպագութիւն բրին . այն ատենը թագաւորը անոնց
18 մտիկ ըրաւ . Ու իրենց հարցը Տէր Ըստուծոյն տունը թողուցին , և ՚Ըստարոթիի կուռքերուն ու չաստուածներուն ծառայութիւն ըրին . և Յուդայի ու Երուսաղէմի վրայ ՚բարկութիւն
19 եկաւ՝ իրենց այ յանցանքին համար : Ղ այն զի ՚անոնց մարգարէներ խրկեց , որ զանոնք Տէրոջը դարձընեն . ու անոնց վկայութիւն ըրին . բայց անոնք մտիկ չըրին :
20 Եւ Յովհադա քահանային որդւոյն Օ՚զարիայի վրայ Ըստուծոյ Հոգին եկաւ . ու ան նիկայ ժողովուրդին մէջը բարձր տեղ մը կայնեցաւ , ու անոնց ըսաւ . Ըստուած այսպէս կ՚ըսէ . ՚Ինչու համար Տէրոջը պատուիրանքներէն կը խոտորիք . դուք բնաւ յաջողութիւն պիտի չգտնէք . ՚քանզի դուք Տէրը
21 մերժեցիք . ան ալ ձեզ պիտի մերժէ : Եւ անոնք՝ անոր դէմ միաբանեցան , ու զանիկայ թագաւորին հրամանով՝ Տէրոջը տանը գաւիթը
22 մէջ ՚քարկոծեցին : Եւ Յովաս թագաւորը՝ անոր Հօրը Յովհադային իրեն ըրած բարերարութիւնը չյիշելով՝ անոր որդին մեռցուց . ու անիկայ՝ մեռած ատենը ըսաւ . Տէրը տեսնէ , ու ՚դատէ :
23 Եւ հետեւեալ տարին՝ ՚Ասորւոց զօրքը անոր դէմ ելլելով , Յուդայի ու Երուսաղէմի վրայ եկան , ու ժողովուրդին բոլոր իշխանները մեռցուցին , ու անոնց բոլոր աւարը Դամասկոսի
24 թագաւորին խրկեցին : Ասորւոց զօրքը ՚քիչ մարդիկներով եկաւ . բայց Տէրը խիստ շատ եղող զօրքը ՚անոնց ձեռքը մատնեց . քանզի անոնք իրենց հայրերուն Տէր Ըստուածը թողուցեր էին : Եւ Յոաշէս Ասոր-ի ՚Ապո-ձոյ
25 դատաստանը ՚ի գործ դրին Յովասին վրայ : Ու երբոր անոնք գացին անկէ , մեծ հիւանդութիւններու մէջ ձգելով զանիկայ , ՚անոր ծառաները՝ անոր դէմ դաւաճանութիւն ըրին ՚Յովհադա քահանային որդւոցը արիւնը համար , ու զանիկայ իր անկողնին մէջը սպաննեցին , ու մեռաւ . ու զանիկայ Դաւիթի քաղաքին մէջը թաղեցին . բայց թագաւորաց գերեզմանը
26 ներուն մէջ չթաղեցին : Եւ անոր դէմ դաւաճանութիւն ընողները ասոնք էին . Ըմմոնացի Սամեթին որդին ՚Օզաբադ , ու Մովաբացի Սամարիթին որդին՝ Յովզաբադ
27 բաղը : Եւ անոր որդւոցը համար , ու իր քովը ՚ժողովեցած տուրքին շատութեանը համար , ու Ըստուծոյ տանը †նորոգութեանը համար՝ ահա թագաւորաց դրքին յիշատակարանին մէջը գրուած է : ՚Ու անոր տեղը՝ անոր որդին Ամասիան թագաւոր եղաւ :

ը Ծնն . ա . 50 : Գոր . է . 44 :
թ Կ՚ . իա . 17 :
ը ¤ Թագ . ժբ . 4 :
ի ¤ Թագ . ժբ . 9 :
ժ Ելմ . 6 :
ի ¤ Թագ . ժբ . 10 :
լ Տես ¤ Թագ . ժբ . 13 :
խ ¤ Թագ . ժբ . 23 :
ձ Գաղ . է . 8 : Կ՚ . ժբ . 2 : իը . 13 : իժ . 8 : լբ . 25 :
ղ Կ՚ . լզ . 15 : Եբեմ . է . 25 , 26 : իե . 4 :
հ Կ՚ . ժէ . 1 : ի . 14 :
ձ Ելս . ժգ . 41 :
ղ Կ՚ . ժէ . 2 :
ճ Ելաս . իդ . 35 : Գոր . է . 57 , 58 :
մ Նեէմ . Խնգրէ :
յ ¤ Թագ . ժբ . 17 :
ն Ղև . իզ . 8 : ¤ Օր . լբ . 30 : Նա . է . 17 :
շ Ղև . իզ . 25 : ¤ Օր . իը . 25 :
ո Կ՚ . իբ . 8 : Նա . ժ . 5 :
չ ¤ Թագ . ժբ . 20 :
պ Ելմ . 21 :
ջ ¤ Թագ . ժբ . 21 Ելաս-ի Հովզաբար :
ռ ¤ Թագ . ժբ . 18 :
ս Նեէմ . Հիմնեը
— ¤ Թագ . ժբ . 21 :

ԳԼ. ԻԲ

1 Ամասիա իր թագաւորութիւնը սկիզբը աղէկ վարմունք կ'ունենայ · 3 զաւակնութիւն ընդներուն արդար գտաւտան կ'ընէ · 5 Լդովմայեցւոց վրայ կրճիալու համար՝ Իսրայէլացիներէն զօրաց գունդ մը վարձքով կը բռնէ, սակայն մէկ մարգարէի մը խօսքով՝ իր տուած հարիւր տաղանդը կորսընցնելով, ան զօրքերը ետ կը խրկէ · 11 Լդովմայեցիները կը յաղթէ: 10, 13 Իսրայէլացիք՝ իրենց ետ խրկուելուն վրայ նեղանալով՝ իրենց տուները դարձած տեղերին՝ Յուդայի քաղաքները կը կողոպտեն: 14 Ամասիա Լդովմի աստուածներուն կը ծառայէ, ու մարգարէին խրատը կ'անարգէ · 17 Յովաս գրգռելով՝ ինքը իր կործանմանը պատճառ կ'ըլլայ · 25 Ամասիային թագաւորութեանը օրերը · 27 Ինոր դաւաճանութեամբ սպանուելը:

1 Ամասիա քսանուհինգ տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ քսանուինը տարի թագաւորութիւն ըրաւ · և անոր մօրը անունը Յովադան էր, ո՝ Երուսաղէմացի էր: 2 Ու Տէրոջը առջևը ուղղութիւն ըրաւ, բայց ոչ կատարեալ սրտով: 3 Ու երբոր թագաւորութիւնը անոր վրայ հաստատուեցաւ՝ իր ծառաները մեռցուց, ո՝ 4 բունք իր հայրը թագաւորը սպաններ էին · Բայց անոնց որդիքը չմեռցուց, ինչպէս որ Մովսէսի օրինաց գրքին մէջը գրուած է, որ Տէրը պատուիրեց՝ ըսելով · Հոգ չանգամներն համար հայրերը չմեռցուին, ու հայրերուն չանգամներն համար տղաքը չմեռցուին, հապա ամէն մարդ իր յանցանքին համար պիտի մեռցուի:

5 Ու Ամասիա Յուդան ժողվեց, ու անոնց տոհմերուն վրայ հազարապետներ ու հարիւրապետներ դրաւ՝ բոլոր Յուդայի ու Բենիամինի մէջ, և զանոնք քսան տարեկանէն վեր համրեց, ու պատերազմի ելլող և նիզակ ու վահան կրող իրենք հարիւր հազար ընտիր զօրաւոր գտաւ: 6 Ու անկից յետոյ հարիւր տաղանդ արծաթով՝ Իսրայէլէն հարիւր հազար զօրաւոր կրտի մը եկաւ անոր՝ ու ըսաւ · Ո՛վ թագաւոր՝ Իսրայէլի զօրքը քեզի հետ չերթայ · քանզի Տէրը Իսրայէլի հետ՝ այսինքն բոլոր Եփրեմի որդոցը հետ չէ · 8 Բայց թէ որ դուն երթալ կ'ուզես՝ անոնք ըրէ, ո՝ պատերազմի համար ուժովցիր, բայց Աստուած թշնամիին առջևը պիտի կործանէ քեզ · քանզի Աստուծոյ զօրութիւնը օգնելու ու կործանելու զօրութիւնը է: 9 Ու Ամասիա՝ Աստուծոյ մարդուն ըսաւ · Հապա ի՞նչպէս ընելու է ան հարիւր տաղանդը՝ որ ես Իսրայէլի զօրքին տուի · ու Աստուծոյ մարդը ըսաւ · Տէրը քեզի անկէ աւելին կրնայ տալ: 10 Ու Ամասիա Եփրեմէն իրեն եկող գունդերը զատեց, որ իրենց տեղը երթան · ու անոնք Յուդայի վրայ խիստ սրդողցան, ու աստիճ բարկութեամբ իրենց տեղը դարձան:

11 Ու Ամասիա ուժովցաւ, ու իր զօրքը հանեց, ու Աղի ձորը գնաց · և Սէիրի որդւոց 12 մէ տասը հազարը ջարկաւ, ու տասը հազարն ալ Յուդայի որդիքը ողջ գերի առին, և քարաժայռին գլուխը տարին, ու զանոնք քարաժայռին գլխէն վար ձգեցին, ու ամէնքն ալ կտոր կտոր եղան:

13 Ու ան զօրքերը՝ որոնք Ամասիա ետ խրկեց, որ իրեն հետ պատերազմի չերթան, Յուդայի քաղաքներուն վրայ յարձակեցան, Սամարիայէն մինչև Բեթորոն, ու անոնցմէ իրենք հազար հատ մեռցուցին, և շատ աւար առին:

14 Ու երբոր Ամասիա Եդովմայեցիները ջարդելէն գարձաւ, Սէիրի որդւոցը աստուածները բերաւ · ու զանոնք կանգնեց, որ իրեն աստուածներ ըլլան · և անոնց առջևը երկրպագութիւն կ'ընէր, ու անոնց խունկ կը ծխէր:

15 Ու Տէրոջը բարկութիւնը Ամասիային վրայ բորբոքեցաւ, և անոր մէկ մարգարէ մը խրկեց՝ ըսելով · Ինչո՞ւ ժողովուրդին աստուածները՝ որոնք ձեր ձեռքէն իրենց ժողովուրդը չազատեցին՝ կ'փնտռես: 16 Երբոր անոր հետ կը խօսէր, թագաւորը ըսաւ անոր · Մի՞թէ քեզ թագաւորի խորհրդական դրին · լռէ՛ւ կեցիր, ինչո՞ւ զարնեն: Ու մարգարէն լռեց · ու ըսաւ · Գիտեմ որ Աստուած որոշեր է քեզ կորսընցնելու, որովհետև իմ խրատս մտիկ չընելով՝ ատ բանը ըրիր:

17 Ու Յուդայի Ամասիա թագաւորը խորհուրդ ըրաւ, ու Իսրայէլի թագաւորին Յեհուի որդւոյն Յովաքազի որդւոյն Յովասին խրկեց՝ ըսելով · Եկո՛ւր, երես երեսի տեսնենք: 18 Ու Իսրայէլի Յովաս թագաւորը՝ Յուդայի Ամասիա թագաւորին խրկեց ու ըսաւ · Լիբանանի փուշը՝ Լիբանանի եղեւնափայտին պատգամ խրկեց՝ ըսելով · Քու աղջիկդ իմ տղուս կնիկ տուր · բայց Լիբանանի մէջ եղող գաշտի գազանը անցաւ, ու փուշը կոխկրտեց: 19 Դուն՝ Եդոմը զարկի՝ ըսիր, ու քու սիրտդ քեզ բարձրացընելով՝ հպարտացուց · հիմա քու տունդ նստէ · քանի՞ն ինչո՞ւ համար չարութեան խառնուիս, որ 20 իյնաս դուն՝ ու քեզի հետ Յուդան ալ: Բայց Ամասիա մտիկ չըրաւ · քանզի Աստուծմէ եղաւ, որ զանոնք Եդոմայեցւոց աստուածները ձեռքը մատնէ, 21 Եդոմայեցւոց աստուածները փնտռելուն համար: Ուստի Իսրայէլի Յովաս թագաւորը եկաւ · և ինքը ու Յուդայի Ամասիա թագաւորը՝ Յուդայի Բեթսամիսին մէջ երես երեսի տեսնուեցան: 22 Ու Յուդա՝ Իսրայէլէն առջևը յաղթուեցաւ, ու ամէն մարդ իր վրաններ փախաւ: 23 Ու Իսրայէլի Յովաս թագաւորը՝ Յովաքազի որդւոյն Յովասին որ-

---

ա ՟ի Թագ · ժբ · 1, ևգ:
բ Տես ՟ի Թագ · ժբ · 4: Հմմ Ել · ԻԴ · 13:
գ ՟ի Թագ · ժբ · 5, ևգ:
դ ՟ի Օր · իզ · 16: ՟ի Թագ · ժբ · 6: Երեմ. Լ · 30:
ե Ղևկ · ժբ · 20:
զ Թագ. · ա · 3:
է ԳԼ · Ի · 6:
ը Նահ · Ջ · 22:
թ ՟ի Թագ · ժբ · 7:
ժ Տես գԼ · իբ · 23:
ի ՟ի Թագ · ժբ · 15: ԳԼ · իբ · 7:
լ Հմմ Ել · Ի · 3, 5:
խ Սաղ · ղզ · 5:
ծ Հմմ Ել · 11:
կ Այժ ինչո՞ւ
հ ա Թագ · բ · 25:
ձ ՟ի Թագ · ժբ · 8, 9, ևգ:
ղ ՟ի Թագ · ժբ · 15: ԳԼ · իբ · 7:
ճ Հմմ Ել · 14:
մ Տես գԼ · իա · 17: իբ · 1, 6:

դին Ըմասիան՝ Յուդայի թագաւորը՝ Լեհոամիւսի մէջ բունեց ։ ու զանիկայ Երուսաղէմ տարաւ · ու Եփրեմի դռնէն մինչև Ընկեան դուռը՝ Երուսաղէմի պարսպին չորս հարիւր
24 կանգուններ փլցուց ։ Եւ բոլոր ոսկին ու արծաթը , և Աստուծոյ տանը մէջ գտնուած՝ Ըբդեդովմին քովի բոլոր ամանները , ու թագաւորին տանը գանձերը առաւ , և պատանդներ առ ասաս ։ ու Սամարիա դարձաւ ։
25 Եւ Յուդայի թագաւորը Յոխազի որդին Ըմասիան՝ Իսրայէլի թագաւորին՝ Յոհաքազի որդւոյն Յոհասին մեռնելէն հետը՝ տասնուե-
26 հինգ տարիապրեցաւ ։ Ու Ըմասիայէն մնացորդ պատմութիւնը՝ առաջինն ու վերջինը՝ ահա Յուդայի ու Իսրայէլի թագաւորներուն
27 գրքին մէջը գրուած է ։ Եւ Ըմասիա հրոր Տէրոջը հետևելէն խոտորեցաւ , անոր դէմ Երուսաղէմի մէջ դաւաճանութիւն ըրին · ու անիկայ Լաքիս փախաւ · բայց անոր հետևէն Լաքիսը յղրկեցին ։ և զանիկայ հոն մեռ-
28 ցուցին ։ Ու ձիերով վերցուցին , ու զանիկայ իր հայրերուն հետ՝ *Յուդայի քաղաքին մէջը թաղեցին ։

ԿԼ · ԻՕ

1 Ազեա կը թագաւորէ , ու Օզիասիայէն օրերը Տէրոջը հետևելուն համար յաջողութիւն կը գտնէ ։ 16 Ընիկայ հրպարտանքեամբ քահանային պաշտօնին ձեռք կը դպնէ · անոր համար բորոտութեամբ կը պատժուի ։ 22 Ազեա կը մեռնի , ու Հոթամի անոր տեղը կը յաջորդէ ։

1 Եւ բոլոր Յուդայի ժողովուրդը ՝Ազեան առին , որ տասնուվեց տարեկան էր , ու զանիկայ իր Հօրը Ըմասիայէն տեղը թագաւոր դր-
2 ին ։ Ելիկայ Ելաթը շինեց , ու թագաւորը իր Հայրերուն հետ քնանալէն ետքը՝ զանի-
3 կայ Յուդային ետ դարձուց ։ Ազեա տասնուվեց տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ , ու Երուսաղէմի մէջ յիսունուերկու տարի թագաւորութիւն ըրաւ · և անոր մօրը անունը
4 Յեքելիա էր , ից Երուսաղէմացի էր ։ Եւ անիկայ Տէրոջը առջև ուղղութիւն ըրաւ , իր
5 Հօրը Ըմասիային բոլոր ըրածին պէս ։ Ու *Աստուծոյ տեսիլքներուն հմուտ եղող Զաքարիային օրերը՝ †Աստուած կը խնդրէր · և Տէրը խնդրած օրերը՝ Աստուած անոր յաջողութիւն
6 կու տար ։ Ու ելաւ *փղշտացւոց հետ պատերազմ ըրաւ · և Գեթի պարիսպը , Յաբնէի պարիսպը , ու Ազոտոսի պարիսպը փլցուց · և Ազոտոսի գաւառին մէջ ու փղշտացւոց ից-բէլ Եբլնեհոս մէջ քաղաքներ շինեց ։
7 Եւ Աստուած անոր օգնութիւն ըրաւ *փղշտացւոց դէմ , ու Գուր բահաղը բնակող Ըրա-
8 բացւոց դէմ , ու Մաոնացւոց դէմ ։ Եւ Ըմմոնացիք Ազեային *ընծաներ կու տային · ու անոր անունը մինչև Եգիպտոսի մուտքը տարա-
9 ծուեցաւ · քանզի անհիպ խիստ ուժովցաւ ։ Եւ Ազեա Երուսաղէմի մէջ *Ընկեան դրանը վրայ , ու ձորին դրանը վրայ , և պտոպլեն զարձուածքին վրայ աշտարակներ շինեց , ու զանոնք ամ-
10 բացուց ։ Եւ անապատին մէջ աշտարակներ շինեց , ու շատ ջրհորներ փորեց · քանզի անիկայ դաշտի մէջ ու Հովիտի մէջ շատ անասուններ , ից- լեռնակողմն ևառ Կարմելցոց Լեռը՝ երկրագործներ ու այգեգործներ ունէր · քանզի երկ-
11 րագործութիւնը կը սիրէր ։ Եւ Ազեա՝ Յեիել գրագրապետին ու Մասեա սարդիանին ձեռքովը համրուած թուոյն համեմատ , թագաւորին իշխաններէն Հնանեային ձեռքին տակը՝ գունդով
12 պատերազմի կելող զօրքեր ունէր ։ Հոլոր զօրաւոր կորիճներուն տոհմապետներուն թիւը՝
13 երկու հազար վեց հարիւր էր ։ Եւ անոնց ձեռքին տակը՝ իրենք հարիւր հօթը հազար հինգ հարիւր պատերազմող մարդ կար , որոնք մեծ ուժով կը պատերազմէին , ու թշնամիին դէմ՝
14 թագաւորին օգնութիւն կ'ընէին ։ Եւ Ազեա ամբոլոր զօրքին համար՝ վահաններ , նիզակներ , սաղաւարտներ , զրահներ , աղեղներ , ու քարե-
15 րու համար պարանոց պատրաստեց ։ Ու անիկայ՝ Երուսաղէմի մէջ արուեստաւորներուն հարուստ բանիմացութեամբ մեքենաներ շինեց , որ նետեր ու մեծ քարեր նետելու համար՝ աշտարակներուն վրայ և անկիւններուն վրայ կենան · ու անոր անունը հեռու տեղացւոց տարածուեցաւ · վասն զի անհիպ զարմանալի օգնութիւններ գտաւ , մինչև
16 որ ուժովցաւ ։ Հայց *երբոր ուժովցաւ , անոր †սիրտը հպարտանալով՝ ‡ապերութիւն ըրաւ , և իր Տէր Աստուծոյն դէմ յանցանք գործեց · ու *Տէրոջը տաճարը մտաւ , որ խունկի սեղանին
17 վրայ խունկ ծխէ ։ Եւ անոր հետևէն *Ազարիա քահանան մտաւ , ու անոր հետ Տէրոջը ութսուն քահանաները՝ որոնք զօրաւոր մարդիկ էին ·
18 Եւ անոնք Ազեա թագաւորին դէմ կեցան , ու անոր ըսին · Ա՛վ Ազեա՝ *բնչդն չէ քեզի որ Տէրոջը խունկ ծխես , հապա *Հարոնեան քահանաներուն՝ որոնք խունկ ծխելու համար սրբացուած են · սրբատանէն դուրս ելիր · քանզի յանցանք գործեցիր · ու աս քանիս համար Տէր
19 Աստուծմէ պատիւ պիտի չառնես ։ Եւ Ազեա բարկացաւ · ու անոր ձեռքը խունկ ծխելու համար բուրվառ կար · ու երբոր քահանաներուն բարկացաւ , քահանաներուն առջևը՝ Տէրոջը տանը մէջ խունկին սեղանին քովը՝ անոր
20 ճակատին վրայ *բորոտութիւն երևցաւ ։ Եւ Ազարիա քահանայապետը ու բոլոր քահանաները անոր նայեցան , և ահա անոր ճակատին վրայ բորոտութիւն կար · ու զանիկայ շուտով անկէ հանեցին · ու անիկայ ալ †ելլելու արտո-
21 ւց · քանզի Տէրը զանիկայ զարկեր էր ։ Եւ

ա ՚ի մնաց · ժդ · 17 ։
* կամ Դաւիթի · գ մնաց · ժդ · 20 ։
—
ա ՚ի մնաց · ժդ · 21, 22 ։ ժէ · 1, ևէ ։
բ Նչն · խա · 15 ։ Գետ · ա · 17 ։ բ · 19 ։ ժ · 1 ։
գ Տ՚ես Գէ · խդ · 2 ։
դ Լա · ժդ · 29 ։
ե Գէ · իա · 16 ։
զ բ մնաց · բ · 2 ։ Գէ · ժէ · 11 ։
է ՚ի մնաց · ժդ · 13 ։ Ա՚եհեմ · գ · 13, 19, 32 ։ Օաբ · ժդ · 10 ։
ը բ Օբ · լբ · 15 ։
թ բ Օբ · բ · 13 ։ Գէ · խէ · 19 ։
ժ Նչն · տպագրութիւն
ի ՚ի մնաց · ժդ · 12, 13 ։ ա ա Գ՚ես · ղ · 10 ։
լ մնաց · ժդ · 40 ։ ժբ · 7 ։
խ Նէ · է · 7, 8 ։
ծ մնաց · ժբ · 10 ։ ՚ի մնաց · է · 27 ։
կ Նոխ · ղ · 12 ։
հ ՚ի մնաց · ժէ · 5 ։

Ողիա թագաւորը մինչև իր մահուան օրը բո-
րոտած էր , ու ²զատ տան մը մէջ բորոտած կը
նստէր , վասն զի Տէրոջը տունէն արգիլուած
եաւ , ու անոր որդին Յովաթամ՝ թագաւորին
տանը վրայ ըլլալով՝ երկրին ժողովուրդը կը
դատէր :
22 Եւ Ողիային մնացորդ պատմութիւնը՝ առա-
ջինը ու վերջինը՝ Ամովսի որդին Եսայի մար-
23 գարէն գրեց : ³Եւ Ողիա իր հայրերուն հետ
քնացաւ , ու զանիկայ իր հայրերուն հետ՝ թա-
գաւորաց դերեզմաններուն դաշտին մէջը թա-
ղեցին . վասն զի ըսին . Ղեպրայ բորոտ է : Եւ
անոր որդին Յովաթամ անոր տեղը թագաւո-
րեց :

ԳԼՈՒԽ ԻԷ

1 Յովաթամ բարի վարմունք ունենալով կը յաջողի . 5 Ամ-
մոնացիները կը ծառայեցնէ : 7 Յովաթամին թագաւո-
րութիւնը օրերը : 9 Ընդ անոր տեղը կը յաջորդէ :

1 Յովաթամ ¹քսանհինգ տարեկան էր՝ երբ-
որ թագաւոր եղաւ , ու Երուսաղէմի մէջ
տասնուվեց տարի թագաւորութիւն ըրաւ . և իր
2 կին աղջիկն էր : Եւ իր Տէր Աստուծոյ առջեւը ուղղութիւն ը-
րաւ . բայց Տէրոջը տաճարը չմտաւ . ու ²ժո-
3 ղովուրդը տակաւին ապականած էր : Բարկ
Տէրոջը տանը ամենէն բարձր դուռը շինեց ,
ու ³Ոփադի պարսպին վրայ շատ ըներ շի-
4 նեց : Եւ Յուդայի լեռնակողմը քաղաքներ ,
ու անտառներու մէջ բերդեր ու աշտարակներ
5 շինեց : Եւ անիկայ Ամմոնի որդւոյը թագա-
ւորին հետ պատերազմ ըրաւ , ու զանոնք
յաղթեց . և նոյն տարին Ամմոնի որդիքը հա-
րիւր տաղանդ արծաթ , ու տասը հազար քոռ
ցորեն , և տասը հազար քոռ գարի տուին ա-
նոր . այսպէս երկրորդ ու երրորդ տարին ալ
6 Ամմոնի որդիքը բերին անոր : Եւ Յովաթամ
զօրացաւ . վասն զի իր Ճամբաները իր Տէր Ա-
ստուծոյն առջեւը շիտակց :
7 Ու Յովաթամին մնացորդ պատմութիւնը ,
ու անոր բոլոր պատերազմները , ու Ճամբանե-
րը՝ ահա Եսրայէլի ու Յուդայի թագաւորաց
8 գիրքին մէջը գրուած է : Երկոյ թագաւոր և-
ղած տարին՝ քսանհինգ տարեկան էր , ու
տասնուվեց տարի Երուսաղէմի մէջ թագաւո-
9 րութիւն ըրաւ : ⁴Եւ Յովաթամ իր հայրե-
րուն հետ քնացաւ , ու զանիկայ Դաւթի քա-
ղաքին մէջը թաղեցին . և անոր որդին Աքազ՝
անոր տեղը թագաւորեց :

ԳԼՈՒԽ ԻԸ

1 Աքազ չար վարմունք ունենալով՝ Եսրիներէն խիստ շատ
նեղութիւն կը կրէ : 6 Հուդայեանք Եսրայէլացիներէն գե-

3 Ղ Ե . ԺԴ . 16 : Թագ . Ե . 2 :
4 Նա . ա . 1 :
5 Գ Թագ . ԺԵ . 7 : Նա . Գ . 1 :

— 26 :
6 Գ Թագ . ԺԵ . 38 :

— 7 Գ Թագ . ԺԴ . 2 :
8 Գ Թագ . ԺԵ . 32 , ԼԶ :
9 Գ Թագ . ԺԵ . 35 :
10 Գ Թագ . ԺԶ . 1 : Ղ Ե . ԺԳ . 1 :

1 Աքազ ¹քսան տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր
եղաւ , ու Երուսաղէմի մէջ տասնուվեց տարի
թագաւորութիւն ըրաւ . և իր հօրը Դաւիթին
2 պէս՝ Տէրոջը առջեւը ուղղութիւն չըրաւ . ²Ա-
պա Իսրայէլի թագաւորաց Ճամբաներուն մէջ
քալեց , ու ³Բահաղիմին ⁴ձուլածոյ կուռքեր
3 շինեց : Եւ անիկայ ⁵Ենոմի որդւոյն ձորին
մէջը խունկ կը ծխէր , ու ⁶իր որդիները կրա-
կով այրեց , ան ազգերուն գարշելի սովորու-
թիւններուն համեմատ , որոնք Տէրը Իսրայէլի
4 որդւոցը առջեւէն վռնտեց : Եւ բարձր տեղ-
ուանքը , ու բլուրներու վրայ , և ամէն կանաչ
ծառերու տակ զոհ կը մատուցանէր , ու խունկ
կը ծխէր :
5 Եւ Դամոր Տէր Աստուածը զանիկայ Ասորւոց
թագաւորին ձեռքը մատնեց . ու ⁷զանիկայ զար-
կին , և անկէ խիստ շատ գերիներ առին , ու
Դամասկոս տարին . նաև Իսրայէլի թագաւո-
րին ձեռքը մատնուեցաւ , որ զանիկայ մեծ հա-
6 րուստով զարկաւ : Եւ ⁸Փեմելիայի որդին Փա-
կէէն՝ մէկ օրուան մէջ՝ Յուդային Հարիւր քը-
սան հազար Տոպդ մեծցուց , որոնք ամէնն ալ
զօրաւոր կարիճներ էին . քանզի իրենց Հայրե-
7 րուն Տէր Աստուածը թողուցեր էին : Ու Զփ-
րիմէն՝ Օլքրի անուանով զօրաւոր մարդ մը
թագաւորին որդին Մասիան , և պալատին
Հազարապետը Եղղիկամը , ու թագաւորին փո-
8 խանորդը Եղկանան մեծցուց : Եւ Իսրայէլի
որդիքը իրենց ⁹եղբայրներէն՝ կիներ , ու տը-
ղաքներ , ու աղջիկներ՝ երկու Հարիւր Հազար
գերի առին . և անոնցմէ շատ աւարներ առին ,
ու աւարը Սամարիա տարին :
9 Եւ հոն Տէրոջը մէկ մարգարէն կար Ովդեդ
անունով , որ Սամարիա եկող զօրքին դիմացը
ելաւ , ու անոնց ըսաւ . Ընդ ¹⁰ձեր Հայրերուն
Տէր Աստուածը Յուդայի վրայ բարկանալուն
համար՝ զանոնք ձեր ձեռքը մատնեց , ու մեծ
ցասկիք զանոնք , այնպէսի բարկութեամբ՝ որ
10 ¹¹մինչև երկինքը հասաւ : Եւ հիմա կը մտածէք
որ Յուդայի ու Երուսաղէմի որդիքը՝ ձեզի
ծառաներ ու աղախիններ ընէք . չէ՞ որ ձեր
Տէր Աստուածոյն առջեւը միայն դուք յանցաւոր
11 կ'ըլլաք : Ու հիմա լսեցէ՛ք ինձի , ու ետ
դարձուցէք այն գերիները՝ որոնք ձեր եղբայր-
ներէն առիք . ¹²քանզի Տէրոջը սաստիկ բար-
12 կութիւնը ձեր վրայ է : Ու Եփրեմի որդւոցը
իշխաններէն Յոհանանի որդին Ազարիան , Մե-
սեղեմոթի որդին Բարաքիան , Սեղղումի որդին

6 Ղ Ե . ԺԲ . 21 : Գ Թագ . ԺԱ . 3 : Դ Ե . Հ . 6 :
7 Նա . է . 1 :
8 Գ Թագ . ԺԱ . 5 , 6 :
9 Գ Թագ . ԺԵ . 27 :
10 Գ Ե . ԺԳ . 4 :
11 Ասղ . կԲ . 26 : Նա . Ժ . 5 :

խէ . 6 : Նզեկ . իե . 12 , 15 :
իգ . 2 : Ամգ . 10 : ՀԱՒ . Օաբ . ա . 15 :
1 Նզե . Թ . 6 : Յայտ . ԺԲ . 5 :
2 Ղ Ե . իե . 39 , 42 , 43 , 46 :
3 Յակ . բ . 13 :

Եզեկիան ։ ու Ագեւսայի որդին Ամասային՝ պա-
13 տերազմէն եկողներուն դէմ կեցան ։ Ու անոնց
ըսին • Կերթնեը հոս մի բերէք • քանզի դուք
մեզ յանցաւոր ընել կ՚ուզէք Տէրոջը առջեւը ։
ասկից ալ մեր մեղքերուն ու մեր յանցանքնե-
րուն վրայ աւելցնելով • ինչու որ մեր յան-
ցանքը շատ է ։ ու Իսրայէլի վրայ սաստիկ
14 բարկութիւն կայ ։ Ըն առնեը պատերազմա-
կաններըը՝ իշխաններուն ու բոլոր ժողովքին առ-
15 ջեւը թողուցին զերիները ու աւարը ։ Ու ի-
րենց անուններով յիշուած մարդիկները ելան ։
ու զերիները առին ։ ու բոլոր մերկ եղողները
աւարէն հագցուցին • անոնց հանդերձներ ու
կօշիկներ հագցուցին ։ զանոնք կերցուցին խըմ-
ցուցին ու եղով օծեցին ։ և բոլոր տկարները
էշերու վրայ հեծցնելով ։ Ըմաւենեաց քա-
ղաքը՝ Երիքովը տարին անոնց եղբայրներուն
քովէն ։ ու իրենք Սամարիա դարձան ։
16 ։ Ըն առնեը Ըքազ Թագաւորը Ըսորեստանի
Թագաւորներուն պատճառ խրկեց ։ որ իրեն
17 օգնութիւն ընեն • Վասն զի Եդոմեայներ նո-
րէն եկեր էին ։ ու Յուդան զարնելով՝ գերի-
18 ներ տարեր էին ։ Փղշտացիք ալ՝ դաշտի մէջ
ու Յուդայի Հարաւային կողմը եղող քաղաք-
ներուն վրայ յարձակելով՝ Բեթսամիսը ։ Այ-
ղոնը ։ Գագերովթը ։ Սոքովը ու անոր գեղերը ։ և
Թամնան ու անոր գեղերը ։ և Գամզոն ու անոր
19 գեղերը առեր՝ ու հոն բնակեր էին ։ Վասն զի
Տէրը ։ Իսրայէլի Թագաւորին Ըքազին պատ-
ճառաւ Յուդան նեղուն ըրաւ • որովհետեւ ա-
նէկայ Յուդան ։ գլեխ հանեց՝՝ ։ ու Տէրոջմէ ա-
20 պըստամբեցաւ ։ Ու Ըսորեստանի Թագաւոր
փազասար Թագաւորը անոր եկաւ ։ ու զանիկայ
21 նեղեց • բայց անոր օգնութիւն չըրաւ ։ Վասն-
զի Թէպէտեւ Ըքազ՝ Տէրոջը տաճարէն ։ ու Թագա-
ւորին և իշխաններուն տուներէն ։ ոսկիներ ա-
ռաւ ։ ու Ըսորեստանի Թագաւորին տուաւ ։
բայց անկէկայ օգնութիւն չըրաւ անոր ։
22 Ու իր նեղութեանը մէջ ալ աւելի Տէրոջը
դէմ մեղք կը գործէր • ասանկ Ցաղ- ըն էր
23 Ըքազ Թագաւորը ։ Ու անկէկայ զոհեր կը մա-
տուցաներ Դամասկոսի աստուածներուն՝ որոնք
զինքը զարկեր էին • քանզի ըսաւ • Ըսորոց
Թագաւորներուն աստուածները՝ անոնց օգնու-
թիւն ընելուն համար՝ անոնց զոհ մատուցա-
նեմ՝ որ ինծի օգնութիւն ընեն • բայց անոնք՝
իրեն ու բոլոր Իսրայէլին աւերմանը պատճառ
24 եղան ։ Ու Ըքազ Աստուծոյ տանը անօթնե-
րը ժողվեց ։ ու զանոնք կոտրտեց ։ և Տէրոջը
տանը դռները գոցեց ։ ու Երուսաղէմին ա-
25 մէն անկիւնները իրեն սեղաններ շինեց ։ Ու
Յուդայի ամէն քաղաքներուն մէջ բարձր տե-
ղեր շինեց ։ որ ուրիշ աստուածներու խունկ
ծխէ ։ ու իր հայրերուն Տէր Աստուածը սըր-
դողուց ։
26 ՚Ու անոր մնացորդ պատմութիւնը ։ ու բո-
լոր վարմունքը՝ առաջինը ու վերջինը ։ ահա
Յուդայի ու Իսրայէլի Թագաւորներուն գրքին
27 մէջը գրուած է ։ Ու Ըքազ իր հայրերուն
հետ քնացաւ • ու զանիկայ Երուսաղէմ քա-
ղաքին մէջը Թաղեցին • բայց Իսրայէլի Թագա-
ւորներուն գերեզմաններուն չտարին • և անոր որ-
դին Եզեկիան անոր տեղը Թագաւոր եղաւ ։

ԳԼ· ԻԹ

1 Եզեկիայի բարի Թագաւորութիւնը ։ 3 Ընծայ բարե-
պաշտութիւնը նորէն կը հաստատէ ։ 5 Ղեւտացիները կը
յորդորէ ։ 12 Ընձեռ ալ իրենց անձը սրբելով՝ Տէրոջը
տունը կը մաքրեն ։ 20 Եզեկիա հանդիսաւոր զոհեր կը
մատուցանէ, ու աս գործիս մէջ Ղեւտացիները աւելի յօ-
ժարարար կը գտնուին քան թէ քահանաները ։

1 Եզեկիա ՚՚քսանուհինգ տարեկան էր՝ երբոր
Թագաւոր եղաւ ։ ու Երուսաղէմ մէջ քա-
սանուհինը տարի Թագաւորութիւն ըրաւ • և ա-
նոր մօրը անունը Ըբիա էր ։ ա՚՚ Զաքարիային
2 աղջիկն էր ։ Ու անկէկայ իր օրը Դաւիթին
բոլոր ըրածին պէս՝ Տէրոջը առջեւը ուղղու-
թիւն ըրաւ ։
3 Ընկէկայ իր Թագաւորութեանը առաջին տա-
րւոյն առաջին ամիսը՝ ։Տէրոջը տանը դռները
4 բացաւ ։ ու զանոնք նորոգեց ։ Ու քահանա-
ները ու Ղեւտացիները բերել տուաւ ։ ու զա-
նոնք արեւելեան հրապարակին մէջ ժողվեց ։
5 Ու անոնց ըսաւ • Լսեցէք մեզի Ղեւ-
տացիներ ։ ։հիմա սրբուեցէք ։ ու ձեր հարցը
Տէր Աստուծոյն տունը սրբեցէք ։ և պղծու-
6 թիւնը սրբարանէն դուրս հանեցէք • Վասնզի
մեր հայրերը ապստամբեցան ։ ու մեր Տէր
Աստուծոյն առջեւը չարութիւն ըրին ։ ու զա-
նկէկայ թողուցին • և ։իրենց երեսը Տէրոջը
խորանէն դարձուցին ։ ու ։՚արհամարհեցին զա-
7 նկէկայ՚՚ • ։Արահետը գոցեցին ։ ճրագ-
նները մարեցին ։ խունկ չծխեցին ։ ու սուրբ
տեղը Իսրայէլի Աստուծոյն ողջակէզ չմատու-
8 ցին ։ Ընոր համար Յուդային ու Երուսաղէ-
մին վրայ ։Տէրոջը բարկութիւնը եկաւ ։ ու զա-
նոնք ։խռովութեան ։ աւերման ու ։՚խայտառ-
ակութեան մէջ ձգեց ։ ինչպէս որ Հիմա ձեր
9 աչքերովը կը տեսնէք ։ Ու ահա պատճառաւ
ահա ։մեր հայրերը սրով ինկան ։ ու մեր տըղ-
աքները ։ և աղջիկները ։ ու կիներնը գերու-

ա ։Մին 12 ։
բ Ա Թագ · չ· 22 ։ Բաակ · բե · 21, 22 ։ Ղեւ · չ· 27 ։
։Հռով · ժբ · 20 ։
գ Բ Օր · լչ · 3 ։ Դատ · ւ · 16 ։
դ Ա Թագ · ժչ · 7 ։
ե Եզեկ · ժչ · 27, 57 ։
զ ԳԼ · իւ · 2 ։
է ։Մի թող տուաւ անառա-
կութիւն ընելու · Ես · ԼԲ · 25 ։
ը Ա Թագ · ժԸ · 29 ։ ժչ · 7, 8, 9 ։
թ Ասմ ինչոր կար
ժ Տես գԼ · իե · 14 ։
ի Իրեմ · խգ · 17, 18 ։
լ Տես գԼ · իԲ · 3, 7 ։
խ Ա Թագ · ժչ · 19, 20 ։
—
ծ Ա Թագ · ժբ · 1 ։
կ ԳԼ · իչ · 5 ։
հ Տես գԼ · իբ · 24 ։ ։՚Մի 7 ։
ձ Ա Մն · ժԸ · 12 ։ ԳԼ · լԸ · 6 ։
ղ Եբեմ · բ · 27 ։ Եզեկ · չ · 16 ։
ճ Ա Թագ · իԲ · 8 ։ Իբեմ · ժբ · 16 ։ ժԲ · 8 ։ իե · 9, 18 ։ իԲ · 18 ։
մ ԳԼ · իբ · 5, 6, 8, 17 ։

10 թիան մէջ են : Հիմա իմ սրտիս մէջ փափաք
ունիմ , որ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն հետ
ուխտ ընեմ , որպէս զի իր սաստիկ բարկու-
11 թիւնը մեզմէ դառնայ : Երդ՝ որդեակք իմ ,
անհոգութիւն մի ընէք . վասն զի Տէրը ձեզ
ընտրեց , որ իրեն ծառայութիւն ընելու համար՝
իր առջևը կայնիք , իրեն սպասաւորներ ըլլաք ,
ու խունկ ծխէք :
12 Ընտանիքը ոտք եղան Ղեւտացիները՝ ազխինէա
կահաթի որդւոցմէ Ամեսայիի որդին Մահաթը ,
ու Ազարիայի որդին Յովէլը . և Մերարիի որ-
դւոցմէ՝ Աբդիի որդին Կիսը , ու Յաղէղիայի
որդին Ազարիան . ու Գերսոնեանններէն՝ Զամ-
մայի որդին Յոահը , և Յոահի որդին Եդե-
13 նը . Ու Եղիսափանի որդիներէն՝ Սամարի ու
Յեհիէլ . և Ասափի որդիներէն՝ Զաքարիա ու
14 Մաթանիա . Ու Եմանի որդիներէն՝ Յեքիէլ
ու Սեմէի . և Իդիթունի որդիներէն՝ Սեմայիա
15 ու Ոզիէլ . Ու իրենց եղբայրները ժողվեցին
ու խորհուեցան . և թագաւորին հրամանովը ու
Տէրոջը խօսքովը՝ Տէրոջը տունը մաքրելու
16 գացին : Ու քահանաները՝ մաքրելու համար՝
Տէրոջը տանը ներսի կողմը մտան , ու Տէրոջը
տաճարին մէջ գտնուած բոլոր աղտեղութիւնը՝
Տէրոջը տանը գաւիթը հանեցին . ու Ղեւտա-
ցիները զանիկայ վերցուցին , որ դուրսը՝ Կիդ-
17 րոն հեղձատար տանին : Ու առաջին ամսուն
առաջին օրը սկսան սրբել . ու ամսուն ութե-
րորդ օրը՝ Տէրոջը սրահը եկան , ու Տէրոջը
տունը ութ օրուան մէջ սրբեցին . և առաջին
18 ամսուն տասնուվեցերորդ օրը լմընցուցին : Ու
Եզեկիա թագաւորին քովը գացին , ու ըսին .
Տէրոջը բոլոր տունը , ու ողջակիզի սեղանը ,
ու անոր բոլոր գործիքները , և առաջաւորու-
թիան հացին սեղանը , ու անոր բոլոր գործիք-
19 ները մաքրեցինք . Ու նաև պատրաստեցինք
ու սրբեցինք ան բոլոր անանները , որոնք Ա-
քազ թագաւորը իր թագաւորութիանը ու [1]իր
անօրէնութիանը առնը պղծեց . և ահա ա-
նոնք Տէրոջը սեղանին առջևն են :
20 Ու Եզեկիա թագաւորը կանուխ եղաւ , ու
քաղաքին իշխանները ժողվելով՝ Տէրոջը տու-
21 նը գնաց . Ու էր թագաւորութիանը , ու
սրբարանին , ու Յուդային համար՝ եօթը զուա-
րակ , եօթը խոյ , ու եօթը գառն , ու [2]մեղքի
պատարագ ըլլալու համար՝ եօթը նոխազ բե-
րին . և անիկայ Ահարոնի որդւոցը՝ քահանա-
ներուն հրամայեց , որ պահնո[3] Տէրոջը սեղա-
22 նին վրայ մատուցանեն : Ու զուարակները մոր-
թեցին , և քահանաները արիւնը առին , ու
սեղանին վրայ սրսկեցին . և խոյերն ալ մոր-
թեցին , ու արիւնը սեղանին վրայ սրսկեցին .
և գառներն ալ մորթեցին , ու արիւնը սեղա-
23 նին վրայ սրսկեցին : Ու մեղքի պատարագի նո-
խասները՝ թագաւորին ու ժողովքին առջևը
բերին . և անոնք [4]ձեռքերնին անոնց վրայ դը-
24 րին : Ու քահանաները զանոնք մորթեցին , և
անոնց արիւնը սեղանին վրայ [5]սրսկեցին [6]բոլոր
Իսրայէլին քաւութիւն ընելու համար . վասն
զի թագաւորը ըսեր էր որ՝ ողջակիզը ու մեղքի
պատարագը՝ բոլոր Իսրայէլին համար հատու-
25 ցանէ : [7]Ու Ղեւտացիները ծնծղաներով , տա-
ւիղներով ու քնարներով՝ Տէրոջը տանը մէջ
կայնեցուց , [8]ինչպէս որ Դաւիթ , ու [9]Գադ-
թագաւորին տեսանողը Դադ , և [10]Նաթան
մարգարէն պատուիրեր էին . [11]վասն զի Տէրը իր
մարգարէներուն ձեռքովը այսպէս հրամայեր էր :
26 Ու Ղեւտացիները՝ [12]Դաւիթին նուագարանն-
27 րով՝ և քահանաները [13]փողերով կայնեցան : Ու
Եզեկիա հրամայեց որ ողջակիզը սեղանին վրայ
մատուցանեն . ու ողջակիզին սկսած ատեն՝
[14]Տէրոջը օրհնութիւնն ալ փողերով , ու Իսրա-
յէլի թագաւորին Դաւիթին նուագարանն-
28 րով սկսաւ : Ու մինչև ողջակիզին լմընալը՝
բոլոր ժողովքը երկրպագութիւն կ՚ընէր , երգե-
ցողները օրհնութիւն կ՚երգէին , և փհանոնա-
29 նները փողերը կը նըւագէին : Ու երբոր ող-
ջակիզ մատուցանելը լմընցուցին , [15]թագաւո-
րը և բոլոր քովը գտնուողները ծռելով՝ երկրը-
30 պագութիւն բրին : Ու Եզեկիա թագաւորը ու
իշխանները Ղեւտացոց ըսին որ Տէրոջը օրհ-
նութիւն երգեն՝ Դաւիթին ու Ասափ տեսանո-
ղին խօսքերովը . անոնք ալ ուրախութեամբ եր-
գեցին , ու խոնարհելով երկրպագութիւն բրին :
31 Ու Եզեկիա պատասխան տուաւ , ու ըսաւ .
Հիմա ինքզինքնիդ Տէրոջը նուիրեցիք . մօտե-
ցէք , ու Տէրոջը տունը զոհեր ու [16]օրհնութեան
ընծաներ բերէք : Եւ ժողովքը՝ զոհեր ու
օրհնութեան ընծաներ բերաւ . և ամէն յօժա-
32 րութիւն ունեցողը ողջակէզներ բերաւ : Ու
ժողովքին բերած ողջակէզներուն թիւը սա էր .
եօթանասուն արջառ , հարիւր խոյ , ու երկու
հարիւր գառն . ասոնց ամէնը Տէրոջը ողջակէզ
33 ըլլալու համար էր : Եւ նուիրուածները վեց
հարիւր արջառ , ու իրենք հազար ոչխար էին :
34 Բայց քահանաները քիչ էին ու ըլլալնուն համար՝
բոլոր ողջակէզներուն մորթերը հանելու կարող
չեղան . ու մինչև ասիկա գործին լմընալը , ու
մինչև ուրիշ քահանաներուն սրբուիլը , [17]իրենց
Ղեւտացի եղբայրները իրենց օգնութիւն բրին .
[18]քանզի Ղեւտացիք քահանաներէն աւելի յօ-
35 ժարութեամբ սրբուեցան . Ու նաև ողջակէզ-
ները՝ խաղաղութեան զոհերուն [19]ճարպովը , և
ողջակէզներուն [20]թափելու նուէրներովը մէկ-

---

[1] Պղ . ժե . 12 :
[2] Ծնու . ը . 6 ; ը . 14 : ժը . 2 , 6 :
[3] Ել . Ղ . 5 :
[4] Պղ . Լ . 12 :
[5] ա Պն . իգ . 28 :
[6] Պղ . իբ . 24 :
[7] Ղ . ը . 3 , 14 :
[8] Ղ . ը . 14 , 15 , 19 , 24 : Երբ . թ . 21 :
[9] Ղ . ժ . 15 , 24 :
[10] Երբ . մեղքի պատարագի պէս մատուցին
[11] Ղ . ժ . 20 :
[12] ա Պն . ժգ . 4 : իե . 6 :
[13] ա Պն . իգ . 5 : իե . 1 : Պղ . ը . 14 :
[14] Ել . ժ . 18 :
[15] Ել . է . 12 :
[16] Պղ . Լ . 12 :
[17] ա Պն . իգ . 5 : Լմաթ . ժ . 5 :
[18] Ծնու . ժ . 8 , 10 : ա Պն . ժե . 24 : ժգ . 6 :
[19] Պղ . իէ . 18 :
[20] Պղ . ի . 18 :
[21] Ղ . է . 12 :
[22] Պղ . իե . 11 :
[23] Պղ . Լ . 3 :
[24] Ղ . ժ . 16 :
[25] Ծնու . ժե . 5 , 7 , 10 :

տեղ շատ էին : Այսպէս Տէրոջը տանը պաշ-
36 տօնը կարգի դրուեցաւ : Ու Եզեկիա և բոլոր ժողովուրդը ուրախացան որ Աստուած ժողովուրդը վերադարձուց պատրաստակամ • քանզի տա-նը յանկարծ եղաւ :

ԳԼ· Լ

1 Եզեկիա կը հրամայէ՝ որ Հուդայեանք ու Իսրայելացիք երկրորդ ամսուն մէջ Հանդիսաւոր զատիկ ընեն : 13 Խռ-նուր ժողովքը՝ կատարելագործեան սեղանները կը կործա-նեն , ու տասներորդ օր ածն կը պահեն : 27 Քահանայք ու Ղեւտացիք ժողովուրդը կ'օրհնեն :

1 Ու Եզեկիա բոլոր Իսրայէլին և Յուդային
գրեց խրկեց • ու Եփրեմին ու Մանասէին
ալ նամակներ գրեց , որ Երուսաղէմ Տէրոջը
տունը գան , ու Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն
2 զատիկ ընեն : Եւ թագաւորը ու անոր իշխան-
ները , ու բոլոր ժողովքը Երուսաղէմի մէջ խոր-
հուրդ ըրին , որ զատիկը երկրորդ ամսուն մէջ
3 ընեն • Վասն զի ան ատեն քահանաները չէին
նիւոյ ընելու • ինչու որ բաւական քահանա-
ներ սրբուած չէին , ու ժողովուրդը Երուսա-
4 ղէմ ժողվուած չէր : Եւ ան բանը թագաւո-
րին առջևը՝ ու բոլոր ժողովքին առջևը հաճոյ
5 երեւցաւ • Ու այնպէս որոշեցին , որ բոլոր Իս-
րայէլի մէջ՝ Բերսաբէէն մինչև Դան լուր
խրկեն , որ գան ու Երուսաղէմի մէջ Իսրայէլի
Տէր Աստուծոյն զատիկ ընեն • քանզի շատ ա-
տենէ ի վեր գրուածին պէս բրած չէին :
6 Եւ սուրհանդակները՝ թագաւորին ու իշ-
խաններուն նամակներովը՝ բոլոր Իսրայէլին ու
Յուդային գացին , ու թագաւորին հրամանին
համեմատ ըսին • Ով Իսրայէլի որդիք՝ դար-
ձուցէք Աբրահամին , Իսահակին ու Իսրայէլին Տէր Աս-
տուծոյն գարձէք , ու ան ալ պիտի դառնայ
ձեզի , որ Ասորեստանի թագաւորներուն ձեռ-
7 քէն ազատելով՝ Ձեր երեսը ճնացեր էք : Եւ
Ձեր հայրերուն պէս , ու ձեր եղբայրներուն
պէս մի ըլլաք , որոնք իրենց հայրերուն Տէր
Աստուծմէն ապստամբեցան • ան ալ զանոնք
կործանման մատնեց , ինչպէս որ դուք կը տես-
8 նէք : Ուրեմն ձեր հայրերուն պէս Ձեր պա-
րանոցը մի խստացընէք • Ընծայանգիցէք Տէ-
րոջը , ու եկէք անոր սրբարանը՝ որն որ ինքը
յաւիտեան սրբած է • ու ձեր Տէր Աստու-
ծոյն ծառայութիւն ըրէք , որ անոր սաս-
9 տիկ բարկութիւնը ձեզմէ դառնայ : Վասնզի
թէ որ դուք Տէրոջը դառնաք , ձեր եղբայրնե-
րը ու ձեր որդիքը՝ գերիի տանողներուն
երեսէն ողորմութիւն պիտի գտնեն , և աս եր-
կիրը պիտի դառնան • ինչու որ ձեր Աս-
տուածը Ողորմած ու գթած է • ու թէ որ Ի-
նոր դառնաք , ձեզմէ երես պիտի չդարձընէ :
10 Եւ սուրհանդակները Եփրեմի ու Մանասէի
երկիրը՝ քաղաքէ քաղաք պտրտելով , մինչև
Զաբուղոն գացին • բայց զանոնք ծաղր կը-
11 նէին ու կ'արհամարհէին : Սակայն Ասերէն
ու Մանասէէն ու Զաբուղոնէն ոմանք խո-
12 նարհեցան , ու Երուսաղէմ գացին : Յուդայի
վրայ ալ Աստուծոյ ձեռքը կար , որ անոնց
մէկ սիրտ տայ , որպէս զի Տիգաւորին ու իշ-
խաններուն՝ Տէրոջը խօսքին համեմատ պա-
տուիրածը կատարեն :
13 Ու Երուսաղէմի մէջ բազմաթիւ ժողովուրդ
հաւաքուեցաւ՝ երկրորդ ամսուն մէջ բաղար-
ջակերաց տօնը կատարելու համար , ո՛ր խիստ
14 մեծ ժողովք մը եղաւ : Եւ ելան՝ Երուսաղէմի
մէջ եղող Աղտի սեղանները , ու բոլոր խունկի
սեղանները վերցուցին , ու Կիդրոն հեղեղատը
15 նետեցին : Ու երկրորդ ամսուն չորեքտասանե-
րորդ օրը զատիկը մորթեցին • և քահանաները
ու Ղեւտացիները ամչցան ու սրբուեցան , ու
16 Տէրոջը տունը ողջակէզներ բերին : Եւ Աս-
տուծոյ մարդուն Մովսէսին օրէնքին համեմատ՝
իրենց սովորութեանը պէս՝ իրենց տեղը կայ-
նեցան • քահանաները Ղեւտացւոց ձեռքէն ա-
17 րիւնը կաւնէին ու կը սրսկէին : Վասնզի ժո-
ղովքին մէջ շատերը շատ էին • ու բո-
լոր մաքուր չեղողներուն համար՝ զատկի գառը
Ղեւտացիները կը մորթէին , որ պանծալի Տէ-
18 րոջը սրբեն : Վասն զի ժողովուրդին շատերը՝
այսինքն Եփրեմէն , Մանասէէն , Իսաքարէն
ու Զաբուղոնէն Նիւոնէրուան շատերը մաքուր
չէին • այսու ամենայնիւ զատիկը կերան , քայց
չէ թէ գրուածին համեմատ • խակ Եզեկիա ա-
նոնց համար աղօթք բրաւ՝ ու ըսաւ • Խար-
բար Տէրը ասոր համար քաւութիւն ընէ ան
19 բոլոր Նպատակնէրուան՝ Ղեռնք սրտերնին ուղղե-
ցին Տէր Աստուածը՝ իրենց Հայրերուն Աս-
տուածը փնտռելու , թէ և անոնք սրբարանին
մաքրութեանը համեմատ հատրուած չըլլան :
20 Եւ Տէրը Եզեկիայի աղաչիքը լսեց , ու ժո-
ղովուրդին թողութիւն տուաւ :
21 Ու Երուսաղէմի մէջ գտնուղ Իսրայէլի
որդիքը մեծ ուրախութեամբ՝ եօթը օր բաղար-
ջակերաց տօնը կատարեցին • ու Ղեւտացինե-
րը և քահանաները ամէն օր բարձրաձայն նուա-
գարանները Տէրոջը հնչեցընելով Տէրը կ'օրհ-
22 նէին : Ու Եզեկիա Հաղորդութեամբ խօսեցաւ՝
Տէրոջը բարի հանճարը ճիմացող բոլոր Ղե-
ւտացիներուն • և տօնին եօթը օրը խաղաղու-
թեան զոհեր մատուցանելով՝ ու Հիրենց Հայ-

ա ՃԻԵ· ԼԹ· 10 , 11 :
բ ՆԼ· ԺԲ· 6 , 18 :
գ ՊԼ· ԻԹ· 34 :
դ Նբհմ· Գ· 1 : Հովիլ· Բ· 13 :
ե Գ ՃԻԵԳ· ԺԵ· 19 , 29 :
զ Եզեկ· Ի· 18 :
է ՊԼ· ԻԹ· 8 :
ը Բ Օր· Ժ· 16 :
թ Տ՚ես ա Պն· ԻԹ· 24 : Եզր· Ժ· 19 :
* Նբէր· Ձեռք տուէք
ժ ՊԼ· ԻԹ· 10 :
ի Սաղ· ՃՂ· 46 :
լ ՆԼ· ԼԳ· 6 :
խ Ա՚Ես· ՅԵ· 7 :
ծ ՊԼ· ԼՂ· 16 :
կ ՊԼ· ԺԱ· 16 : Ա՚Ր 18 , 21:
հ Փիլ· Բ· 13 :
ձ ՊԼ· ԻԹ· 25 :
ղ ՊԼ· ԻԲ· 24 :
ճ ՊԼ· ԻԹ· 34 :
մ ՊԼ· ԻԹ· 34 :
յ Ա՚Ր 11 :
ն ՆԼ· ԺԲ· 43 , ԼԱ :
շ ՊԼ· ԺԹ· 3 :
† Նբէր· Ժողովուրդը բ՚ՀՂԵց :
ո ՆԼ· ԺԲ· 15 : ԺԳ· 6 :
չ Նա· ԲՈ· 2 :
‡ Ա՚Ր սրբկցընող· բ Օր· ԼԳ· 10 : ՊԼ· ԺԷ· 9 : ԼԻ· 3 :
ռ Եզր· Ժ· 11 :

ընդուն Տէր Աստուծոյն գոհութիւն տալով՝
23 կ'ուտէին: Եւ բոլոր ժողովքը խորհուրդ ը-
նին որ Հուրիւ եօթը օր ալ պահեն, ու
24 եօթը օր ալ մեծ ուրախութիւն ընին: Զան-
զի Յուդայի Եզեկիա թագաւորը՝ ժողովքին
Հազար ցուլարակ ու եօթը հազար ոչխար
պարգեւեց. իշխաններն ալ ժողովքին հազար
ցուլարակ ու տասը հազար ոչխար պարգեւեցին.
25 ու շատ քահանաներ սրբուեցան: Եւ բո-
լոր Յուդայի ժողովքը, ու քահանաները, ու
Ղեւտացիները, և Իսրայէլէն եկողներուն բո-
լոր ժողովքը, ու Իսրայէլի երկրէն եկող և
Յուդայի մէջ բնակող պանդուխտները ուրա-
26 խացան: Ու Երուսաղէմի մէջ մեծ ուրախու-
թիւն եղաւ. քանզի Իսրայէլի թագաւորին՝
Դաւիթի որդւոյն Սողոմոնին օրերէն՝ ի վեր Ե-
րուսաղէմի մէջ տակնակ ո-րախո-ւիւն մը եղած
չէր:
27 Ընդ եւթը Ղեւտացի քահանաները ելան՝
ու ժողովուրդը օրհնեցին. և անոնց ձայնը
լսուեցաւ. ու անոնց աղօթքը՝ Սրբոյ-ոյ
սուրբ բնակարանը՝ երկինքը հասաւ:

ԻԼ. Ա.Ը

1 Ժողովուրդը յօժար կամքի՝ կռապաշտութիւնը կը կոր-
ծանէ: 2 Եզեկիա կարգի կը դնէ քահանաներուն ու Ղե-
ւտացիներուն դասակարգութիւնները, ու անոնց գործքը
ու ապրուստը կը հոգայ: 5 Ժողովուրդին յօժարամտու-
թիւնը զոհեր մատուցանելու ու տասանորդներ տալու
համար: 11 Եզեկիա վերակացուներ կը դնէ տասանորդ-
ները բաժին ընելու համար: 20 Եզեկիային անկեղծ բա-
րեպաշտութիւնը:

1 Ու երբոր ասոնք ամէնը լմընցաւ, հոն գտնուող
բոլոր Իսրայէլացիք Յուդայի քաղաքները
ելան, և բոլոր Յուդայի, Բենիամինի, Եփ-
րեմի ու Մանասէի մէջ եղող սրձաններն կոտոր
կոտոր ընին, Աստարտէիի կուռքերը կտրեցին,
և բարձր տեղերը ու սեղանները վլլուցին, ա-
նանկ որ՝ բան մը չթողուցին. ետքը Իսրայէլի
որդիքը՝ ամէն մարդ իր ժառանգութիւնը՝ ի-
րենց քաղաքները դարձան:
2 Ու Եզեկիա՝ քահանաներուն ու Ղեւտա-
ցիներուն դասերը հաստատեց իրենց կարգե-
րուն համեմատ, թէ՛ քահանաներուն և թէ՛
Ղեւտացիներուն, ամէն մէկուն գործքին նայե-
լով, ողջակէզներու ու խաղաղութեան զոհե-
րու համար, ու Տէրոջը սրահներուն դռներուն
մէջ՝ պաշտելու, գոհալու ու օրհնութիւն ը-
3 ընելու համար: Սա իր ստացուածքէն՝ ող-
ջակէզներուն համար՝ այսինքն Տէրոջը օրինաց
գրքին մէջը գրուածին պէս՝ առաւօտեան ու
երեկոյեան ողջակէզներուն համար, և շաբաթ-
ներուն՝ ու ամսագլուխներուն՝ ու հանդիսաւոր
ժամերուն ողջակէզներուն համար՝ խադաւօրին
4 բաժինը որոշեց: Ու Երուսաղէմի մէջ բնակող
ժողովուրդին հրամայեց, որ քահանաներուն ու
Ղեւտացիներուն բաժինը տան, որպէս զի անոնք
5 Տէրոջը օրէնքը կատարելու մէջ զօրանան: Ու
երբոր ասա հրամանը հրատարակուեցաւ, Իսրա-
յէլի որդիքը՝ ցորենին, գինիին, ձէթին, մեղրին,
և բոլոր անդաստանաց բերքերուն երախայրի-
ները առատութեամբ բերին, ու ամէն բանին
6 տասանորդը առատապէս բերին: Եւ Յուդայի
քաղաքներուն մէջը բնակող Իսրայէլի ու Յու-
դայի որդիքը՝ անոնք ալ՝ արջառներուն ու ոչ-
խարներուն տասանորդները, և իրենց Տէր Ա-
ստուծոյն նուիրած սուրբ բաներուն տասանորդ-
7 ները բերին, ու դիզեցին: Երրորդ ա-
սուն մէջ սկսան դիզել, և եօթներորդ ամսուն
8 մէջ լմընցուցին: Ու Եզեկիա ու իշխանները
եկան. ու երբոր ան դէզերը տեսան՝ Տէրը ու
9 անոր Իսրայէլ ժողովուրդը օրհնեցին: Ու Ե-
զեկիա ան դէզերուն համար՝ քահանաներուն ու
10 Ղեւտացիներուն հարցուց: Եւ Սադոկի տու-
նէն եղող մեծ քահանան Ազարիան՝ անոր պա-
տասխան տուաւ, ու ըսաւ. Քանի որ ընծա-
ները Տէրոջը տունը բերելու սկսան՝ կերանք,
կշտացանք, ու խիստ շատ ալ ձգեցաւ. վասն զի
Տէրը իր ժողովուրդը օրհնեց. ու ասկից ա-
11 մեծ դէզերն է: Ու Եզեկիա հրամայեց որ Տէ-
րոջը տանը մէջ շտեմարաններ պատրաստեն.
12 ու պատրաստեցին. Եւ ընծաները, ու տա-
սանորդները, ու սուրբ բաները հաւատարմու-
թեամբ հոն տարին. և անոնց վերակացուն՝
Ղեւտացի Քոնոնիան էր, ու անոր եղբայրը
13 Շեմէի՝ անոր փոխանորդն էր. Եւ Յեհիէլ,
Ազազիա, Նահաթ, Ասայէլ, Երիմոթի, Յով-
զաբատ, Եղիէլ, Յեսմաքիա, Մահաթ ու
Բանեա՝ Քոնոնիային ու անոր եղբօրը Սեմե-
իին ձեռքին տակը՝ Եզեկիա թագաւորին, ու
Տէրոջը տանը առաջնորդին Ազարիային հրա-
14 մանով վերակացուներ էին: Եւ արեւելեան
կողմին դռնապանը՝ Ղեւտացի Յեմնայի որդին
Կորէն՝ Տէրոջը բարձրացընելու ընծաները,
ու ամենասուրբ բաները բաժնելու համար՝ Ա-
15 ստուծոյ կամաւոր ընծաներուն վրայ էր. Եւ ա-
նոր հրամանին տակը՝ քահանայից քաղաքնե-
րուն մէջ՝ Եդենին, Միննիամինին, Յեսուէին,
Սեմայիային, Ամարիային ու Սեքենիային յանձ-
նուած էր, իրենց եղբայրներուն՝ մեծին ու պզտի-
կին դասակարգութեանը նայելով՝ ընծաները
16 բաժնելը. Զատ ազգահամարին մէջը գրուած
իրենք տարուընէ վեր եղող բոլոր արուներուն՝
որոնք օրէ օր Տէրոջը տունը կը մտնէին իրենց
պահպանութիւններուն մէջ՝ իրենց դասակար-
գութեանցը համեմատ՝ իրենց ծառայութիւնը
17 կատարելու համար. Ու նաև ազգահամարին
մէջը գրուած քահանաներուն՝ իրենց ազգա-

ը Տես ձ ճաագ. ը. 65:
ա ԳԼ. լե. 7, 8:
բ ԳԼ. լիե. 34:
գ Հմր 11, 18:
դ ճառ. գ. 23:
ե Սագ. կը. 5:
զ ա Գն. իգ. 6: իգ. 1:
է ա Գն. իգ. 30, 31:
ը
թ ճառ. ժը. 8: ԳԼ. Ը. 14:
ժ Նէեմ. ժգ. 10:
ի Սագ. ը. 7:
լ Նէեմ. իբ. 29: Նէեմ. ժգ. 12:
խ Ն. Ե. իբ. 30: ծ Օր. ժգ. 28:
կ Սագ. գ. 10:
հ Նէեմ. ժգ. 13:
ձ Հես. իա. 9:

տոհմներուն Համամատ ; ու [ե]քան տարեկանէն վեր եղող Ղ Լատայիներուն՝ իրենց պահպանու-
թեանցը ու՞ իրենց դասակարգութիւններուն
18 մէջ • [ա]Եւ ազգահամարին մէջը գրուած անոնց ամէն ընտանիքներուն՝ կնիկներուն , տղաքնե-
րուն ու աղջիկներուն , այսինքն՝ անոնց բոլոր ժողովքին • քանզի հաւատարմութեամբ կը
19 սրբուէին : Ու անոնց քաղաքներուն [ը]արուա-
ձանաց արտերուն մէջը Եղող Ղհարոնի որդւոցը քահանաներուն համար՝ ամէն քաղաքի մէջ [բ]ե-
քենց անուններովը յիշուած մարդիկներ կային , որոնք քահանայից բոլոր արուներուն ու Ղև-
տացւոց ազգահամարին մէջը բոլոր գրուածնե-
20 րուն բաժիններ կու տային : Ու Նզնկիա բո-
լոր Յուդայի մէջ այսպէս ըրաւ , և իր Տէր Ըստուծոյն առջևը [գ]բարի , ուղիղ ու ճշմարիտ եղածը ըրաւ :
21 Ու իր ամէն ձեռք զարկած գործը՝ թէ Ըս-
տուծոյ տանը ծառայութեանը համար , և թէ օրէնքին ու պատուիրանքին համար , իր բոլոր սրտովը իր Ըստուածը փնտռելով ըրաւ , ու յաջողեցաւ :

Գ Լ· Լ Ր

5 Անենքերիմ Յուդայի վրայ կը յարձակի • իսկ Նզնկիա սիրտ ամուր բռնելով՝ իր ժողովուրդը կը քաջալերէ : 9 Անենքերիմին՝ թէ պատգամաւորներու միջոցով և թէ զրուածքով ըրած հայհոյութեանցը դէմ , Նզնկիա ու Նաայի աղօթք կ'ընեն : 21 Հրեշտակ մը Ըսորեստանի բա-
նակը բնաջինջ կ'ընէ : 24 Նզնկիա՝ իր հիւանդութենանը առնը աղօթելով՝ Ըստուած անոր առդջանալուն նշան մը կու տայ : 25 Նզնկիա կը հպարտանայ , բայց Ըստու-
ծով կը խոնարհի : 27 Անոր հարստութիւնը ու գործերը • 31 անոր յանցանքը՝ Խարիւնի դեսպաններուն եկած ա-
տենը : 32 Նզնկիա մեռնելով՝ Մանասէն անոր տեղը կը յաջորդէ :

1 Ա[ս] *բանեցին ու աս ճշմարտութենէն" ետքը՝ Ըսորեստանի Անենքերիմ թագաւորը եկաւ , ու Յուդայի Երկիրը մտնելով , պարսպաւոր քաղաքներուն դէմը բանակեցաւ , ու միտքը զրած էր որ զանոնք բռնութեամբ իրեն առնէ :
2 Ու Նզնկիա տեսնելով որ Անենքերիմ եկեր է ,
3 ու Երուսաղէմի դէմ՝ պատերազմիլ կ'ուզէ , Իր իշխաններուն ու զօրաւորներուն հետ խորհուրդ ըրաւ , որ քաղաքէն դուրս եղող աղբիւրներուն ջուրերը գոցէ • և անոնք անոր օգնութիւն ը-
4 րին : Ու խիստ շատ ժողովուրդ ժողովուեցաւ , ու բոլոր աղբիւրները ու երկրին մէջէն անցնող հեղեղատը գոցեցին՝ ըսելով • Ինչո՞ւ համար Ըսորեստանի թագաւորները գան , ու առատ
5 ջուր գտնեն : Ու [դ]Եզեկիա զինքը ուժովցուց • [ե]և ամէն փլած պարիսպները շինեց , ու աշ-
տարակները բարձրացուց , ու դուրսէն մէկ ու-
րիշ պարիսպ մըն ալ շինեց • և Դաւիթի քա-
ղաքին մէջը եղող [զ]Մելլոնը նորոգեց • ու շատ
6 †նիզակներ ու ասպարներ շինեց : Ու ժողո-
վուրդին վրայ պատերազմի զօրապետներ դրաւ , ու զանոնք քաղաքին դրանը հրապարակին մէջ իր քովը ժողվեց , և անոնց հետ [է]քաջալերու-
7 թեամբ խօսեցաւ՝ ըսելով • [ը]Օրացէք ու քա-
ջասիրտ եղէք • Ըսորեստանի թագաւորին և բնակող ամէն բազմութեանը երեսէն [թ]մի վախնաք ու մի զարհուրիք • վասն զի [ժ]մեզի հետ եղողները՝ անոր հետ եղող-
8 ներէն շատ ու են : Ընոր հետ [ի]մարմնեղէն բա-
զուկ կայ , բայց [ի]մեզի հետ եղողը՝ մեր Տէր Ըս-
տուածն է , որ պիտի օգնէ մեզի , ու մեր †պա-
տերազմներուն մէջ առաջնորդութիւն պիտի ը-
նէ" : Ու Ժողովուրդը Յուդայի Նզնկիա թա-
գաւորին խօսքերէն սիրտ առաւ :
9 [ի]Ետքէ եւս Ըսորեստանի Անենքերիմ թա-
գաւորը , երբոր ինքը ու իր բոլոր ||իշխանները Լաքիսի վրայ էին , իր ծառաները Երուսաղէմ՝ Եզեկիա Յուդայի Նզնկիա թագաւորին , ու Ե-
րուսաղէմ եղող բոլոր Յուդային՝ ըսելով •
10 [ե]Ըսորեստանի Անենքերիմ թագաւորը այսպէս կ'ըսէ • Ինչի՞ վրայ վստահելով՝ Երուսաղէմ
11 §պաշարման մէջ կը նստիք • Չէ՞ որ Նզնկիան ձեզ պիտի կը հանի , որ ձեզ անօթութեամբ ու ծարաւով մեռնելու մատնէ , ըսելով թէ՝ [ի]Մեր Տէր Ըստուածը մեզ Ըսորեստանի թա-
12 գաւորին ձեռքէն պիտի ազատէ : [ի]Եզեկիա նոյն Նզնկիան չէ՞ , որ անոր բարձր տեղերը ու սեղանները վերցուց , և Յուդայի ու Երուսա-
ղէմի բնակիչներուն ըսաւ • Մինակ մէկ սե-
ղանին առջևը երկրպագութիւն ընէք , ու ա-
13 նոր վրայ խունկ ծխեցէք : Չէք գիտեր թէ ե-
կիրներուն ամէն ժողովուրդը ինչ ըրի ես՝ ու իմ հայրերս • միթէ աս երկիրներուն [ա]ազգաց աստուածները՝ իրենց երկիրները կրցա՞ն իմ
14 ձեռքէս ազատել : Իմ հայրերուս բնաջինջ ը-
րած ազգերուն բոլոր աստուածներուն ո՞րը իր ժողովուրդը իմ ձեռքէս ազատելու կարող ե-
ղաւ , որ ձեր Ըստուածը ձեզ իմ ձեռքէս ա-
15 զատելու կարող ըլլայ : Ու հիմա [ե]Նզնկիան ձեզ չխաբէ , ու ձեզ այդպէս դլխէ չհանէ • անոր մի հաւատաք • վասն զի ազգի մը կամ թագաւորութեան մը բնաւ մէկ աստուածը իր ժողովուրդը իմ ձեռքէս , ու իմ հայրերուս ձեռքէն չկրցաւ ազատել • ո՛ւր մնաց որ ձեր
16 Ըստուածը ձեզ իմ ձեռքէս ազատէ : Ու անոր ծառաները Տէր Ըստուծոյ դէմ , ու ա-
նոր ծառային Եզեկիային դէմ աւելի խօսքեր
17 ալ ըսին : Ու [ե]Նենթերիմ Իսրայէլի Տէր Ըս-
տուածը հայհոյելով ու անոր դէմ խօսելով

ա ՈՆ • իդ • 24 , 27 ։
բ Ղև • իէ • 34 ։ Ծաղ • լէ • 2 ։
գ Է՛ր 12 , 13 , 14 , 15 ։
դ ՌԹագ • ի • 3 ։

ե ՌԹագ • ժբ • 13 , ԼԸ ։ Նա • Լ՚Ղ • 1 , ԼԸ ։
զ ՌԹագ • ի • 9 , ՌԹագ • ԼԹ • 24 ։
է Կամ սուրբը
ը ԳԼ • Լ • 22 ։ Նա • ԼԹ • 2 ։
թ ՌՕր • Լ՚Ը • 6 ։
ժ ՌԹագ • ի • 9 ։ Ա Մնաց • իդ • 32 ։
ի Ա Մնաց • իդ • 8 ։
ժ Ա Մնաց • իդ • 7 ։
ի Ա Մնաց • իդ • 8 ։
ժ Ա Մնաց • իդ • 9 ։
ի Ա Մնաց • իդ • 10 ։
ժ ԳԼ • իէ • 23 ։
ի ՌԹագ • ի • 9 ։ Ա Մնաց • իդ • 11 ։
ժ Ա Մնաց • իդ • 12 ։
ի Ա Մնաց • իդ • 13 ։
ժ Ա Մնաց • իդ • 14 ։
ի Ա Մնաց • իդ • 15 ։
ժ Ա Մնաց • իդ • 16 ։
ի Ա Մնաց • իդ • 17 ։
ժ Ա Մնաց • իդ • 18 ։
ի Ա Մնաց • իդ • 19 ։
ժ Ա Մնաց • իդ • 20 ։
ի Ա Մնաց • իդ • 21 ։
ժ Ա Մնաց • իդ • 22 ։
ի Ա Մնաց • իդ • 23 ։
ժ Ա Մնաց • իդ • 24 ։
ի Ա Մնաց • իդ • 25 ։
ժ Ա Մնաց • իդ • 26 ։
ի Ա Մնաց • իդ • 27 ։
ժ Ա Մնաց • իդ • 28 ։
ի Ա Մնաց • իդ • 29 ։

ետնամակ գրեց ու ըսաւ. «Այնպէս որ երկիրներուն աղգաց աստուածները իրենց ժողովուրդները իմ ձեռքէս չկրցան ազատել, այնպէս ալ Եզեկիային Աստուածը իր ժողովուրդը իմ
18 ձեռքէս պիտի չազատէ»: Եւ պաղպաղին վրայ եղող Երուսաղէմի ժողովուրդին բարձր ձայնով Հրեայերէն պոռացին, զանոնք վախցնելու ու շփոթութեան մէջ ձգելու համար,
19 որ քաղաքը առնեն: Ու Երուսաղէմի Աստուծոյն դէմ խօսեցան, իբրև երկրի ժողովրդոց աստուածներուն դէմ, որոնք մարդու ձեռագործ էին:

20 Ու Եզեկիա թագաւորը, և Ամոսի որդին Եսայի մարգարէն՝ ասոր բանիս համար դէպ ի
21 երկինքը աղաղակելով՝ աղօթք ըրին: Եւ Տէրը հրեշտակ մը խրկեց, ու Ասորեստանի թագաւորին բանակին մէջը՝ ամէն զօրաւոր կըտրիճը, ու իշխանը, ու զօրագլուխը զարկաւ. և անիկայ ամօթով իր երկիրը դարձաւ. ու իր աստուծոյն տունը մտաւ. և իր երանքէն ելած
22 որդիները՝ զանիկայ հոն սրով մեռուցին: Այսպէս Տէրը՝ Եզեկիան ու Երուսաղէմի բնակիչները՝ Ասորեստանի Սենեքերիմ թագաւորին ձեռքէն, և ամէնուն ձեռքէն ազատեց, ու
23 զանոնք ամէն կողմանէ պաշտպանեց: Եւ շատերը Տէրոջը ընծաներ կը բերէին Երուսաղէմ, ու Յուդայի Եզեկիա թագաւորին ալ նպաստաւոր բաներ. ու անկէ ետքը անիկայ բոլոր ազգերուն առջեւը բարձրացաւ:

24 Անոր օրերը Եզեկիա մահուան աստիճաններ հիւանդացաւ, ու Տէրոջը աղօթք ըրաւ. և Անիկայ պատասխան տուաւ, ու նշան մը
25 ըրաւ անոր: Ու Եզեկիա իր ընդունած բարիքին փոխարէն չհոգեհատոյցեաց. վասն զի անոր սիրտը հպարտացաւ. Հետեւապէս անոր վրայ ու Յուդայի ու Երուսաղէմի վրայ
26 բարկութիւն եկաւ: Բայց Եզեկիա իր սրտին հպարտութեանը համար խոնարհեցաւ, թէ ինքը և թէ Երուսաղէմի բնակիչները. անոր համար Տէրոջը բարկութիւնը Եզեկիային օրերը անոնց վրայ չեկաւ:

27 Ու Եզեկիա խիստ շատ հարստութիւն ու փառք ունեցաւ. և անիկայ իրեն՝ արծաթի, ոսկիի, պատուական քարերու, խունկերու, ասպարներու, ու ամէն տեսակ ցանկալի անօթ-
28 ներու համար գանձարաններ շինեց. Եւ ցորենի, ու գինիի, ու եղի բերքերուն համար շտեմարաններ, և ամէն տեսակ անասուններու համար ախոռներ, ու հօտերու համար փա-
29 րախներ շինեց: Եւ քաղաքներ շինեց իրեն, ու շատ ոչխարներ ու արջառներ ստացաւ. վասն զի Աստուած խիստ շատ ստացուածք
30 տուաւ անոր: Եւ Գիհոնին վերի ջրանցքը գոցեց, ու զանիկայ դէպ ի վար՝ Դաւիթի քաղաքին արեւմտեան կողմը ուղղեց. ու Եզեկիա իր բոլոր գործքերուն մէջ յաջողութիւն գտաւ:

31 Բայց երբոր Բաբիլոնի իշխանաց դեսպանները անոր խրկուեցան՝ երկրին մէջը եղած հրաշքը հարցընելու համար, Աստուած զանիկայ թողուց որ փորձէ, ու բոլոր անոր սրտին մէջ եղածը գիտնայ:

32 Ու Եզեկիային մնացորդ պատմութիւնը, ու անոր բարեպաշտութիւնը՝ ահա Ամոսի որդւոյն Եսայի մարգարէին մարգարէութեանը մէջ՝ Յուդայի ու Իսրայէլի թագաւորներուն
33 գրքին մէջ գրուած է: Ու Եզեկիա իր հայրերուն հետ քնացաւ. ու զանիկայ Դաւիթի որդւոցը պիտի բարձր դերեզմաններուն մէջը թաղեցին. և բոլոր Յուդան ու Երուսաղէմի բնակիչները պատիւ ըրին անոր՝ իր մահուան առնեն. ու անոր տեղը անոր որդին Մանասէն թագաւոր եղաւ:

ԳԼՈՒԽ ԼԴ

1 Մանասէին չար վարմունքը: 3 Ինիկայ կը ապաշաւութիւնը կը հաստատէ, ու խոստ ընդունիլ չուզեր: 11 Մանասէ Բաբիլոն կը տարուի. 12 ու հոն Աստուծոյ աղօթելով՝ դերեզմենէն կ'ազատուի. ու կը գառնայ կը ապաշաւութիւնը կը կործանէ: 18 Ինչո գործքերը: 20 Մանասէ մեռնելով՝ Ամոն անոր տեղը կ'անցնի: 21 Ամոնին չար վարմունքը ու իր ծառաներէն սպանուիլը: 25 Ժողովուրդը ան սպաննող մարդիկը կը մեղցընեն ու Յովսիան թագաւոր կ'ընեն:

1 Մանասէ տասներկու տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ յիսունհինգ տարի թագաւորութիւն ըրաւ:
2 Եւ անիկայ Տէրոջը Իսրայէլի որդւոցը առջեւէն վռնտած ազգերուն գարշելի գործքերուն պէս՝
3 Տէրոջը առջեւը չարութիւն ըրաւ: Ու անիկայ իր Հօրը Եզեկիային կործանած բարձր տեղւոյնները նորէն շինեց, ու Բահաղիմին սեղաններ կանգնեց, և Աստարովթի կուռքեր շինեց. ու երկինքին բոլոր զօրութիւններուն երկրպագութիւն ըրաւ, և անոնց ծառայութիւն ըրաւ. Ու սեղաններ շինեց Տէրոջը տան մէջ, որուն համար Տէրը ըսած էր թէ՝ Երկ անունս յաւիտեան Երուսաղէմի մէջ պիտի ըլլայ:
5 Ու Տէրոջը տանը երկու գաւիթներուն մէջ երկինքի բոլոր զօրութիւններուն
6 սեղաններ շինեց. Եւ անիկայ Ենոմի որդւոյն

յ գ Թագ. ժթ. 9։
ղ գ Թագ. ժթ. 12։
ճ գ Թագ. ժբ. 26, 27, 28։
մ գ Թագ. ժբ. 28։
յ գ Թագ. ժթ. 18։
ն գ Թագ. ժթ. 15։
շ գ Թագ. ժթ. 2, 4։
ո գ Թագ. ժթ. ը, ըա։
չ Պկ. ժէ. 5։
պ Պկ. ա. 1։
ջ գ Թագ. ի. 1։ Նա. ը. 1։
* Կամ հրաշալի նշան մը տուաւ։
ռ Պաշ. ամգ. 12։
ս Պկ. իգ. 16։ Ամո. բ. 4։
վ Պկ. իգ. 18։
տ Նբեմ. իգ. 18, 19։
ր գ Թագ. ի. 19։
ց ա Մն. իթ. 12։
ւ գ Թագ. ի. 12։ Նա. ը. 1։
փ գ Թագ. ի. 12։ Նա. ը. 1։
+ բ Օր. ը. 2։
ք Նա. ը. 9, 11։
և գ Թագ. ի. 12։ Նա. ը. 1։
օ Նա. ը. 9։ Նա. ը. 1։
ֆ գ Թագ. իգ. 21։
ա Ամո. գ. 7։
—
ռ գ Թագ. իա. 1, ըա։
բ Օր. ժը. 9։ բ Մն. իը. 3։
գ գ Թագ. ժը. 4։ Պկ. ը. 14։ ըա. 1։ ը. 12։
դ Օր. ժգ. 21։
ե Օր. ժէ. 3։
զ Օր. ժբ. 11։ է Թագ. ը. 29։ թ. 3։ Պկ. գ. 6։ է. 16։
ը Պկ. գ. 9։

ձորին մէջը ՚իր որդիները կրակէ անցուց , ՚ու գուշակութիւն , հմայութիւն և դիւթութիւն կ՚ընէր • և ՚վհուկներ ու նշանագէտներ ունէր • և Տէրոջը առջևը շատ չարութիւն ըրաւ , ու
7 զանիկայ բարկացուց : Ու ՚իր չինած քանդակեալ կուռքը Աստուծոյ տունը դրաւ , որուն համար Աստուած՝ Դաւիթին ու անոր որդւոյն Սողոմոնին ըսեր էր • Իմ անունս ՚սա տանս մէջ , ու Իսրայէլի բոլոր ցեղերէն իմ ընտրած Երուսաղէմիս մէջ պիտի դնեմ յաւիտեան •
8 ՚Ու Իսրայէլին ոտքը մէյմըն ալ պիտի չշարժեմ աս երկրէն , որուն մէջ ձեր հայրերը հաստատեցի • միայն թէ անոնք զգուշութեամբ ՚ի գործ դնեն այն բոլոր օրէնքը , կանոնները ու դատաստանները՝ որոնք Մովսէսին ձեռքովը ա-
9 նոնց պատուիրեցի : Բայց Մանասէ՝ Յուդան ու Երուսաղէմի բնակիչները այնպէս մոլորցուց , որ Տէրոջը Իսրայէլի որդւոցը առջևէն կորսընդ-
10 ցուցած ազգերէն աւելի չարութիւն ըրին : Ու Տէրը Մանասէին ու անոր ժողովուրդին խօսեցաւ • բայց անոնք մտիկ չըրին :
11 ՚Ու Տէրը անոնց վրայ՝ Ասորեստանի թագաւորին զօրագլուխները բերաւ • ու Մանասէն *կապերով բռնեցին , և ՚զանիկայ ոտնա-
12 կապերով կապեցին , ու Բաբիլոն տարին : Ու անիկայ իր նեղութեան առեն՝ իր Տէր Աստուծոյն երեսը խնդրեց , և իր հայրերուն Աս-
13 տուծոյն առջևը ՚մեծապէս խոնարհեցաւ , Ու անոր աղօթք ըրաւ : Ու Տէրը ՚անոր աղօթքը ընդունեց , ու աղաչանքը լսեց , ու զանիկայ Երուսաղէմ՝ իր թագաւորութեանը դարձուց : Ընտունը Մանասէ Դիմացաւ որ Յեհովան է
14 Աստուածը : Ու ասկէետքը Դաւիթի քաղաքին դուրսը՝ *Գիհոնին արեւմտեան կողմը հեղեղատին մէջ՝ ու մինչև Ձկանց դրանը բերանը մէկ պարիսպ մը շինեց , ՚Ոփային ալ մէջը առնելով , ու զանիկայ շատ բարձրացուց , և Յուդայի բոլոր պարսպազարդ քաղաքներուն մէջ
15 զօրքի իշխաններ դրաւ : Ու Յահաբ աստուածները ու կուռքը՝ Տէրոջը տունէն վերցուց , ու Տէրոջը տանը լեռանը վրայ , ու Երուսաղէմի մէջ իր շինած բոլոր սեղանները վէրցոյց , և
16 քաղաքէն դուրս նետեց : Ու Տէրոջը սեղանը շինեց • և անոր վրայ խաղաղութեան ու ՚շնորհակալութեան զոհեր մատուց • և Յուդային պատուիրեց որ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն ծա-
17 ռայութիւն ընեն : ՚Սակայն ժողովուրդը տակաւին բարձր տեղերու վրայ զոհ կը մատուցանէին , Բայց միայն իրենց Տէր Աստուծոյն :
18 Ու Մանասէին մնացորդ պատմութիւնը , ու իր Աստուծոյն ըսած աղօթքը , ու Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն անունովը անոր խօսող *տեսողներուն խօսքերը՝ ահա Իսրայէլի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջը գրուած է :
19 Ու անոր աղօթքը , և ընդունուիլը , ու անոր բոլոր մեղքը , ու յանցանքը , և այն տեղերը՝ ուր որ իր գարձի գալէն առաջ բարձր տեղեր շինեց , ու Աստարովթի կուռքեր ու քանդակած կուռքեր կանգնեց , ահա ՚գրուածին ժամանակագրութեանը մէջ գրուած է :
20 Ու Մանասէ իր հայրերուն հետ քնացաւ • ու զանիկայ իր տանը մէջ թաղեցին • և անոր տեղը՝ անոր որդին Ամմոն թագաւոր եղաւ :
21 Ամմոն ՚քսանեւերկու տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ , ու Երուսաղէմի մէջ երկու տա-
22 րի թագաւորութիւն ըրաւ : Ու Տէրոջը առջևը չարութիւն ըրաւ՝ իր հօրը Մանասէին ըրածին պէս • և իր հօրը Մանասէին շինած բոլոր կուռքերուն՝ Ամմոն զոհ մատուց , ու ա-
23 նոնց ծառայութիւն ըրաւ : Բայց Տէրոջը առջևը չխոնարհեցաւ , Ինչպէս որ իր հայրը Մանասէն խոնարհեր էր • մանաւանդ աս Ամմոն
24 աւելի յանցանք գործեց : ՚Ու իր ծառաները դաւաճանութիւն ըրին իրեն դէմ , ու զանիկայ
25 իր տանը մէջ մեռցուցին : Ու երկրին ժողովուրդը Ամմոն թագաւորին դէմ դաւաճանութիւն ընողներուն ամէնը մեռցուցին • ու երկրին ժողովուրդը անոր որդին Յոսիան՝ անոր տեղը թագաւոր դրին :

ԳԼ • ԼԴ

1 Հմայութիւն բարի թագաւորութիւնը , 3 Անիկայ կատարելագործութիւնը բնաջինջ կ՚ընէ , 8 Տաճարին նորոգութեանը ձեռք կը զարնէ : 14 Գիւղիա քահանան օրինաց գիրք մը կը գտնէ , ու Հմայիա մարգ կը խրկէ Ողդային՝ որ անոր վրայով Տէրոջը հարցընէ , 23 Ողդա կը մարգարեանայ թէ Երուսաղէմը պիտի կործանուի , բայց ՚ի թէ Հմայիային օրերը , 29 Հմայիա ան օրինաց գիրքը Հանդիսաւոր ժողովքի մը մէջ կարդացընել տալով , Աստուծոյ հետ նորին ուխտ կ՚ընէ :

1 ՚Յոսիա ութը տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ , ու Երուսաղէմի մէջ երեսունու-
2 մէկ տարի թագաւորեց : Ու անիկայ Տէրոջը առջևը ուղղութիւն ըրաւ , ու իր հօրը Դաւիթին ճամբաներուն մէջը քալեց , ու աջ կամ ձախ կողմը չխոտորեցաւ :
3 Ու իր թագաւորութեանը ութերորդ տարին՝ երբոր դեռ ինքը պատանի էր , ՚իր հօրը Դաւիթին Աստուածը խնդրել սկսաւ • ու երկոտասաներորդ տարին՝ *Յուդան ու Երուսաղէմը՝ ՚բարձր տեղերէն , Աստարովթի կուռքերէն , և քանդակած ու ձուլածոյ կուռքերէն
4 մաքրել սկսաւ : ՚Ու Բահաղիմի սեղանները

ը Գէ • ԺԵ • 21 ։ բ Օր • ԺԵ • 10 ։ գ Թագ • իէ • 10։ ՎԼ • իԵ • 3 ։ Նգկ • իէ • 37 , 39 ։
ծ բ Օր • ԺԵ • 10 , 11 ։
ժ գ Թագ • իա • 6 ։
ի գ Թագ • իա • 7 ։
լ Սադ • ՆԼԵ • 14 ։
խ բ Թագ • Է • 10 ։
կ բ Օր • իԵ • 36 ։ Յոր • ԼԳ • 8 ։
* Կամ կաթեդրալ
ձ Սադ • ՀՀ • 10 , 11 ։
հ ա Պետ • Ե • 6 ։
ղ ա Պետ • Ե • 20 ։ Նգք • Ը • 23 ։
ճ Սադ • ԻԵ • 16 ։ Դան • Է • 25 ։
ն գ Թագ • ա • 33 ։
շ ՎԼ • իէ • 3 ։
ո Հմր 3 , 5 , 7 ։
չ ԳԼ • Է • 12 ։
պ ԳԼ • ԼԵ • 12 ։
ջ ա Թագ • Թ • 9 ։
ռ Կամ սեռասեղներուն
ս գ Թագ • իա • 18 ։
վ գ Թագ • իա • 19 , ԼԵ։
տ Հմր 12 ։
ր գ Թագ • իա • 23 , 24 ։
—
ց գ Թագ • իԵ • 1 , ԼԵ։
ւ ՎԼ • ԺԵ • 2 ։
փ գ Թագ • Ժէ • 2 ։
ք ՎԼ • ԼԷ • 17 , 22 ։
օ Գէ • իէ • 30 ։ գ Թագ • իէ • 4 ։

անոր առջևը կործանեցին • ու անոնց վրայի ա-
բեգական կուռքերը կոտրտեց • և Աստարովթի
կուռքերը՝ ու քանդակած ու ձուլածոյ կուռ-
քերը մանրեց ու փշրեց ՝ Հու անոնց զոհ մա-
տուցանողներուն գերեզմաններուն վրայ ցանեց :
5 Նե Ե֊քրոմերուն ոսկորները՝ անոնց սեղաննե-
րուն վրայ այրեց • ու Յուդան ու Երուսաղէմը
6 մաքրեց : Նե Մանասէի , ու Եփրեմի , ու
Շմաւոնի քաղաքներուն մէջը՝ մինչև Նեփթա-
ղիմ , *և անոնց բոլորտիքը եղած տեղուանքը
7 նոյն քանը ըրաւ՝ : Ու սեղանները , և Աս-
տարովթի կուռքերը կործանեց • ու Քանդա-
կած կուռքերը մանրեց ու փշրեց , և Իսրայէլի
բոլոր երկրին մէջ եղող բոլոր արեգական կուռ-
քերը կոտրտեց , ու Երուսաղէմ դարձաւ :
8 Նե Իր թագաւորութեանը տասնուութե-
րորդ տարին , երբոր երկիրը ու իր տունը մաք-
րից , Նսելիայի որդին Սափանը , ու քաղաքին
իշխանը Մասէիան , ու Յովաքազի որդին Յո-
վաքը՝ յիշատակաց գործը խրիկց , որ իր Տէր
9 Աստուծոյն տունը նորոգեն : Նե անոնք Վնե-
կիա քահանայապետին եկան • ու Ե֊ղած
տունը բերուած առակը †առին , որն որ Ղև-
տացիները՝ դրան պահապանները՝ Մանասէի ու
Եփրեմի ձեռքէն , և Իսրայէլի բոլոր մնացոր-
դէն , ու բոլոր Յուդայէն , ու Բենիամինէն ,
10 ու Երուսաղէմի բնակիչներէն ժողվեր էին • Նե
Տէրոջը տանը գործէն վրայ դրուած բանեցրնե-
րուն ձեռքը տուին • անոնք ալ Տէրոջը տանը
մէջ գործող բանեցրներուն տուին զանիկայ ,
11 տունը նորոգելու ու շինելու համար , Ա֊յս-
ինքն՝ հիւսերուն ու շինողներուն տուին , որ
Յուդայի թագաւորներուն աւերած տունները
շինելու համար՝ տաշուած քարեր , ու գերան-
12 ներու համար՝ փայտեր ձախու առնեն : Նե
ան մարդիկները գործը հաւատարմութեամբ կը
բանեցին • ու գործը առաջ տանելու համար
անոնց վրայ կեցողները՝ Մերարիի որդիներէն՝
Վ֊ատացի Յեթը ու Բզդիան , և Կահաթեանց
որդիներէն՝ Զաքարիան ու Մեսուղամն էին •
և ան Ղևտացիները՝ ամէնքն ալ երգոց նուա-
13 գարաններուն ազէկ տեղեակ էին • Նաև բեռ-
նակիրներուն ու ամէն տեսակ գործը բանեցող-
ներուն վերակացուներն էին , Ե֊ւ գրիչները ,
ոստիկանները ու դռնապաններն՝ Ղևտացինե-
րէն էին :
14 Ու երբոր Տէրոջը տունը բերուած առակը կը
հանէին , Վնեկիա քահանան Մովսէսին ձեռ-
քովը պրոտած Ե֊Տէրոջը օրինաց գիրքը գտաւ •
15 Ու Վնեկիա պատասխան տուաւ , ու Սափան
գրիչին ըսաւ • Տէրոջը տանը մէջ օրինաց գիրք
մը գտայ • ու Վնեկիա ան գիրքը Սափանին
16 տուաւ : Նե Սափան՝ գիրքը թագաւորին տա-
րաւ , ու թագաւորին պատասխան բերաւ՝ ըսե-

ղ Գ Թագ • իբ • 4 :
ե Գ Թագ • ժգ • 2 :
* Կամ չորքհանակի անոնց
տունները փնտռեց :

ը Բ Օր • լ • 21 :
թ Գ Թագ • իբ • 3 :
ժ Տես Գ Թագ • ժբ • 4 , ևէ :
† Ե֊Բ • առին ,

լով • Ու ծառաներդ իրենց յանձնուած բո-
17 լոր գործը կը կատարեն • Նե Տէրոջը տանը մէջ
գտնուած ստակը հանեցին , ու զանիկայ վե-
րակացուներուն ձեռքը՝ ու գործը բանողներուն
18 ձեռքը տուին : Նե Սափան գրիչը թագաւո-
րին պատմեց , ու ըսաւ • Վնեկիա քահանան
ինձի մէկ գիրք մը տուաւ • ու Սափան անոր
19 մէջէն թագաւորին առջևը կարդաց : Ու թա-
գաւորը օրինաց խօսքերը լսածին պէս՝ իր հան-
20 դերձները պատռեց : Նե թագաւորը՝ Վնե-
կիային , ու Սափանի որդւոյն Ա֊քիկամին , ու
Միքայի որդւոյն Ե֊Աքբովնին , և Սափան գրի-
չին , ու թագաւորի ծառային՝ Ասայիային պա-
21 տուիրեց , ու ըսաւ • Գացէք ինձի համար ,
և Իսրայէլի ու Յուդայի մնացորդներուն հա-
մար՝ ան գտնուած գրքին խօսքերուն վրայով
Տէրոջը հարցուցէք • վասն զի մեր հայրերը Տէ-
րոջը խօսքը չպահելնուն համար , և ան գրքին
մէջը բոլոր գրուածները չկատարելնուն համար ,
մեր վրայ թափուած Տէրոջը բարկութիւնը մեծ
22 է : Ու Վնեկիա՝ ու թագաւորին մարդիկները՝
Ե֊Ասայի որդւոյն Թեկուայի որդւոյն Սեղդում
հանդերձապահին կնկանը՝ Ողդա մարգարէին
գացին • և անիկայ Երուսաղէմ՝ Մասենայի
մէջ կը բնակէր • ու անոր հետ այնպէս խօսե-
ցան :
23 Նե անիկայ ըսաւ անոնց • Իսրայէլին Տէր
Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ • Ձեզ ինձի խրկող
24 մարդուն ըսէք • Տէրը այսպէս կ՚ըսէ • Ընդ
հս աս տեղիս ու անոր բնակիչներուն վրայ չա-
րիք պիտի բերեմ • այնքան ան բոլոր անէծք-
ները՝ որ Յուդայի թագաւորին առջևը կարդա-
25 ցուած գրքին մէջը գրուած է • Որովհետև զիս
թողուցին , և ուրիշ աստուածներու խունկ
ծխեցին , որ իրենց ձեռքերուն բոլոր գործքե-
րովը զիս բարկացընեն • ուստի աս տեղիս վրայ
իմ բարկութիւնս պիտի թափի , ու պիտի
26 չմարի : Նայց Տէրոջը հարցընելու համար ձեզ
խրկող Յուդայի թագաւորին ասանկ ըսէք •
Իսրայէլի Տէր Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ լսած
27 խօսքերուդ համար • Որովհետև քու սիրտդ
կակղացաւ , ու Աստուծոյ առջևը խոնարհե-
ցար , երբոր աս տեղիս վրայ՝ ու անոր բնակիչ-
ներուն վրայ ըսած խօսքերը լսեցիր , և իմ
առջևս խոնարհեցար , ու հանդերձներդ պատ-
ռեցիր , ու իմ առջևս լացիր , հս ալ լսեցի ,
28 կ՚ըսէ Տէրը : Ընդ հս քեզ քու հայրերուդ
պիտի խառնեմ , ու խաղաղութեամբ քու գե-
րեզմանիդ մէջ պիտի ամփոփուիս • և աս տե-
ղիս վրայ ու անոր բնակիչներուն վրայ իմ բերելու
բոլոր չարիքներս՝ քու աչքերդ պիտի չտեսնեն :
Ու անոնք թագաւորին պատասխան բերին :
29 Նե թագաւորը խրկեց , ու Յուդա-
յին ու Երուսաղէմին բոլոր ծերերը ժողվեց :

ա Պն • իբ • 4 , 5 :
լ Գ Թագ • իբ • 8 , ևէ :
Ե֊ Գ Թագ • իբ • 12 Ե֊ղոռ Ե֊-
քրոր :

բ Գ Թագ • իբ • 14 Ե֊ղոռ
Ե֊բատ :
Ե֊ Գ Թագ • իբ • 1 , ևէ :

30 Եւ Թագաւորը ու Յուդային բոլոր մարդիկ-
ները ու Երուսաղէմին բնակիչները ու քահա-
նաները ու Ղեւտացիները ու բոլոր ժողովուր-
դը՝ մեծէն մինչեւ պզտիկը Տէրոջը տունը ելան.
եւ Տէրոջը տանը մէջ գտնուած ուխտի դրքին
31 բոլոր խօսքերը անոնց *առջեւը կարդաց : Ու
Թագաւորը իր տեղը սեղի վրայ կայնեցաւ ու
Տէրոջը առջեւը ուխտ ըրաւ՝ որ ան դրքին մէջը
գրուած ուխտին խօսքերը կատարելու համար՝
Տէրոջը եւեւէն երթայ՝ և անոր պատուիրանք-
ները ու վկայութիւնները ու կանոնները
32 բոլոր սրտով ու բոլոր հոգիով պահէ : Ու
Երուսաղէմի և Բենիամինի մէջ բոլոր գըտ-
նուողները կայնեցուց. ու Երուսաղէմի բնա-
կիչները Աստուծոյ՝ իրենց հարցը Աստուծոյ
33 ուխտին պէս ըրին : Ու Յովսիա Իսրայէլի
որդւոցը ամէն երկիրներէն *բոլոր գարշելութիւն-
ները վերցուց. ու բոլոր Իսրայէլի մէջ գըտ-
նուողները՝ իրենց Տէր Աստուծոյն ծառա-
յութիւն ընել տուաւ. Աւետ կենացը բոլոր
օրերուն մէջ՝ իրենց հայրերուն Տէր Աստուծմէն
չհետորեցան :

ԻԼ· ԼԵ

1 Յովսիա խիստ հանդիսաւոր զատիկ մը կ'ընէ : 20 Ընթկայ վերաբեր. Նեբքադրեզրի՝ Քարքեմիշի մէջ կը սպաննուի : 25 Յովսիային վրայ ըսուած ոգերը :

1 Ու *Յովսիա Երուսաղէմի մէջ Տէրոջը զա-
տիկ ըրաւ. ու զատիկը՝ առաջին ամսուն
2 *չորեքտասաներորդ օրը մորթեցին : Ու քա-
հանաները իրենց *պահպանութիւնը վրայ կայ-
նեցուց ու *զանոնք Տէրոջը տանը ծառայու-
3 թիւնը քաջալերեց : Ու բոլոր Իսրա-
էլին *առթիցողով՝ ո՞ Տէրոջը նուիրուած
Ղեւտացիներուն ըսաւ. Սուրբ տապանակը՝
Իսրայէլի թագաւորին Դաւիթի որդւոյն Սո-
ղոմոնին շինած տունը դրէք. *ձեր ուսերուն
վրայ բնա չըլլայ. ո՞ հիմա ձեր Տէր Աստու-
ծոյն ու անոր ժողովուրդին Իսրայէլին ծառա-
4 յութիւն ըրէք. Ու ձեր ազգատոհմերովը ու
ձեր դասերովը՝ *Իսրայէլի թագաւորին Դաւի-
թին գրածին պէս՝ *ու անոր որդւոյն Սողոմոնին
5 գրածին պէս՝ պատրաստ եղէք : Ու ձեր եղ-
բայրներուն՝ ժողովուրդին որդւոցը տոհմերուն
որոշմունքներուն համեմատ՝ ու Ղեւտացւոց ազ-
գատոհմներուն բաժանմունքներուն համեմատ՝
6 *սրբարանին մէջը կայնեցէք. Ու զատիկը մոր-
թեցէք՝ ու *սրբուեցէք՝ ու պանիկայ ձեր եղ-
բայրներուն համար պատրաստեցէք՝ որ անոնք
Տէրոջը Մովսէսին ձեռքովը ըսած խօսքին պէս
7 ընեն : Ու Յովսիա Իսրայէլ հոն գտնուող ժո-
ղովուրդին որդւոցը՝ հօտներէն հասուն հազար

* Նբեր. ախանջներուն
ձ գ Թագ. ժա. 14 : իե. 3 : ՊԼ· գ. 13 :
յ գ Թագ. ժա. 5 :
ղ Նբեմ. գ. 10 :

—

ա գ Թագ. իզ. 21, 22 :
բ Նլ· ժբ. 6 : Նզր· գ. 19 :
դ ՊԼ· իզ. 18 : Նզր· գ. 18 :
ե ՊԼ· իթ. 5, 11 :
զ բ Օբ· Լգ. 10 : ՊԼ· Ը· 22 : Մաղ· բ. 7 :
է ՊԼ· ի. 7 :
ը ա Մն· իգ. 26 :
թ ա Մն· իգ. իգ. իե. իզ :
ժ ՊԼ· ը. 14 :

ի ՊԼ· իզ. 18 : Նզր· գ. 18 :
լ ՊԼ· իթ. 5, 15 : Ը· 3, 15 : Նզր· գ. 20 :
խ ՊԼ· Ը· 24 :
ծ Նզր· գ. 18 :
կ ՊԼ· իթ. 22 :
հ Տ՚ես գԼ· իթ. 34 :
ձ Գ՚Լ· գ. 3 :
ղ Մաղ· ճ. 1 :
յ ՊԼ· իթ. 5, 15 : Ը· 3, 15 : Նզր· գ. 20 :
շ ՆԼ· ժբ. 8, 9 : բ Օբ· ժգ. 7 :
ո ա Թագ· բ. 13, 14, 15 :
չ ա Պն· իե. 1, ըգ :
ճ ա Պն· իթ. 17, 18 : իգ· 14, ըգ :
պ ՆԼ· ժբ. 15 : ժգ. 6 : ՊԼ· Ը· 21 :
ջ գ Թագ· իգ. 22, 23 :

ու քահանաներուն ու Ղեւտացիներուն, եւ բոլոր հոն գտնուող Յուդային ու Իսրայէլին, ու Երուսաղէմի բնակիչները ըրած զատկին պէս՝
19 Իսրայէլի բոլոր թագաւորները ըրած չէին։ Ես զատիկը Յովսիայի թագաւորութեանը տասնուութերորդ տարին եղաւ։
20 Ես ամէն բաներէն ետքը՝ ու Յովսիային տաճարին կարգադրութիւնը հաստատուէն ետքը, Եգիպտոսի Նեքաւով թագաւորը՝ Եփրատին գետին Քարքամիս քաղաքին դէմ պատերազմելու եկաւ. ու Յովսիա զանիկայ դիմաւորելու դնաց։
21 Իսկ անիկայ դեսպաններ խրկեց անոր՝ ու ըսաւ. Ո՛վ Յուդայի թագաւոր՝ դուն ինծի հետ ի՞նչ գործ ունիս. ես այսօր քեզի դէմ եկած չեմ, հապա ինծի հետ պատերազմ ընող տանը դէմ. ու Աստուած ինծի հրամայեց որ շուտով ընեմ. իմ հետս եղող Աստուծմէն ետ կեցիր, որ քեզ չկործանէ։
22 Բայց Յովսիա իր երեսը անկէ չդարձուց, հապա անոր հետ պատերազմելու համար իր հագուստը փոխեց, ու մտիկ չըրաւ Նեքաւոյին խօսքը՝ որ Աստուծոյ բերնէն էր, ու Մակեդդոն հովիտը պատերազմելու գնաց։
23 Ու աղեղնաւորները Յովսիա թագաւորը նետով զարկին, ու թագաւորը իր ծառաներուն ըսաւ. Ինծի վերցուցէք տարէք, վասն զի սաստիկ վիրաւորուեցայ։
24 Ուստի անոր ծառաները զանիկայ կառքէն հանեցին, ու իր երկրորդ կառքը հնծցընելով Երուսաղէմ տարին. և անիկայ մեռաւ, ու իր հարցը գերեզմաններուն մէջը թաղուեցաւ. և Յուդան ու Երուսաղէմը բոլոր Յովսիային վրայ սուգ ըրին։
25 Ու Երեմիա՝ Յովսիային վրայ ողբ ըսաւ. ու բոլոր երգեցողները արք և կանայք՝ մինչեւ ասօրս իրենց ողբերուն մէջ Յովսիան կը յիշեն. ու զանոնք Իսրայէլի մէջ մնայուցին. և ահա ողբերուն մէջը գրուած են։
26 Ու Յովսիային մնացորդ պատմութիւնը, ու անոր՝ Տէրոջը օրէնքին մէջ գրուածին համեմատ ընած բարեգործութիւնները,
27 ասոնք՝ սկիզբէն մինչեւ վերջին պատմութիւնը՝ ահա Իսրայէլի ու Յուդայի թագաւորներուն գրքին մէջը գրուած է։

Գ Ե Ր Ե Մ Ի Ա Ս Ը Ղ Ե Ի Ա Ս Ը

1 Յովաքազ իր հօրը տեղը կը յաջորդէ, իսկ վտաւուն Նեքաւով զանիկայ սեմռէն վար առնելով՝ Եգիպտոս կը տանի իր հետը։ 5 Յովսիայի յարութիւն կ'ընէ Տէրոջը առջեւը, ու կապուած Բաբելոն կը տարուի։ 9 Յովաքին անոր տեղը յաջորդելով՝ չար վարմունք կ'ունենայ, ու Բաբելոն կը տարուի։ 11 Սեդեկիա անոր տեղը կ'անցնի ու չար վարմունք կ'ունենայ. մարգարէները կ'անարգէ, ու Նաբուգոդոնոսորին դէմ կ'ապստամբի։ 14 Երուսա-

ղէմ՝ քահանաներուն ու ժողովուրդին մեղացը պատճառով՝ բոլորովին կը կործանուի։ 22 Սիւրոսին հրովարտակը։

1 Ու Երկրին ժողովուրդը Յովսիային որդին Յովաքազը առին, և զանիկայ իր հօրը տեղ
2 ը՝ Երուսաղէմի մէջ թագաւոր դրին։ Յովաքազ քսանուերեք տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ երեք ամիս
3 թագաւորութիւն ըրաւ։ Ու Եգիպտոսի թագաւորը զանիկայ Երուսաղէմի մէջ ալ ոչ-ինչ վար առաւ, ու երկրին վրայ հարիւր տաղանդ արծաթ՝ ու մէկ տաղանդ ոսկի հարկ դրաւ։
4 Ու Եգիպտոսի թագաւորը՝ անոր եղբայրը Եղեակիմը Յուդայի ու Երուսաղէմի վրայ թագաւոր դրաւ, և անոր անունը Յովակիմի փոխեց. ու Նեքաւով՝ անոր եղբայրը Յովաքազը առաւ՝ ու Եգիպտոս տարաւ։
5 Յովակիմ քսանուհինգ տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ տասնումէկ տարի թագաւորութիւն ըրաւ. և անիկայ իր Տէր Աստուծոյն առջեւը չարութիւն ըրաւ։
6 Վեր վրայ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը եկաւ, ու զանիկայ Բաբելոն տանելու համար՝ ոտնակապերով կապեց։ Ու Նաբուգոդոնոսոր Տէրոջը տանը անօթներէն առաւ, ու Բաբելոն տարաւ. ու զանոնք Բաբելոն իր տաճարին մէջը դրաւ։
7 Ու Յովակիմին մնացորդ պատմութիւնը, ու անոր ըրած գարշելիութիւնները, և անոր վրայ գտնուածը՝ ահա Իսրայէլի ու Յուդայի թագաւորներուն գրքին մէջը գրուած են. ու անոր տեղը՝ անոր որդին Յովաքինը թագաւոր եղաւ։
9 Յովաքին ութ տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ իրեք ամիս ու տասը օր թագաւորեց. և անիկայ Տէրոջը առջեւը չարութիւն ըրաւ։
10 Ու հետեւեալ տարին Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը ղրկեց, ու զանիկայ՝ Տէրոջը տաճարին գանձերովը Բաբելոն բերել տուաւ. և Յուդայի ու Երուսաղէմի վրայ՝ անոր հօրը եղբայրը Սեդեկիան թագաւոր դրաւ.
11 Սեդեկիա քսանումէկ տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ տասնումէկ տարի թագաւորութիւն ըրաւ։ Ու անիկայ իր Տէր Աստուծոյն առջեւը չարութիւն ըրաւ. ու Տէրոջը բերնէն խօսող Երեմիա
13 մարգարէին առջեւը չխոնարհեցաւ. Ու նաեւ ապստամբեցաւ Նաբուգոդոնոսոր թագաւորէն, որ անոր երդում ընել տուեր էր Աստուծոյ անունովը, և իր պարանոցը խստացուց ու իր սիրտը կարծրացուց՝ որ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյ
14 ծոյն չդառնայ։ Քահանաներուն բոլոր իշխանները ու ժողովուրդն ալ՝ ազգերուն բոլոր գար-

---

ե գ Թագ. իգ. 29։ Երեմ. խզ. 2։
* Կամ փնտռեց,
ո գ Թագ. իգ. 30։
ղ գ Թագ. իգ. 34։
ղ գ Թագ. իգ. 30։
ջ Օշէ. ժբ. 11։
ռ Ագգ. գ. 20։
ս Տես Պատ. թ. 23։

—

ա գ Թագ. իգ. 30, ըէ։
բ գ Թագ. իգ. 36, 37։
գ գ Թագ. իգ. 1։
դ Ելմ. ւո. 8։
ե Տես գ Թագ. իգ. 6։ Երեմ. խբ. 18, 19։ Լեւ. 30։
զ գ Թագ. իգ. 13։ Գաղ. ւ. 1, 2։ ե. 2։
է ւո Պն. դ. 16։ Հունարէն Յեհոյաքին։
ը գ Թագ. իգ. 8։
թ գ Թագ. իգ. 10—17։
ժ Գաղ. ւ. 1, 2։ ե. 2։
ի գ Թագ. իգ. 17։
լ Երեմ. լէ. 1։
խ գ Թագ. իգ. 18։ Երեմ. ծբ. 1, ըէ։
ծ Երեմ. ծբ. 3։ Եզեկ. ժէ. 15, 18։
կ գ Թագ. ժէ. 14։

շութիւններուն հետևելով՝ խիստ շատ անօրինութիւններ ըրին ։ ու Տէրոջը Երուսաղէմի
15 մէջ սրբած տունը պղծեցին ։ Ե ան ոնց հայրերուն Տէր Աստուածը՝ իր ժողովուրդին ու իր բնակարանին խնայելուն համար ։ իր պատգամաւորներուն ձեռքովը՝ *մեծ փութով՝ ապըս-
16 բ ա յ ո ւ ն ի ն ե ր կը խրկէր ։ Հայց †անոնք Աստուծոյ խրկած պատգամաւորները կ՚անարգէին ։ Ա ն ո ր խօսքերը կ՚արհամարհէին ։ ու †անոր մարգարէները ծաղր կ՚ընէին ։ մինչև որ ‡Տէրոջը բարկութիւնը իր ժողովուրդին վրայ բորբոքեցաւ ։ անանկ որ՝ ալ բժշկութիւն չմնաց ։
17 Ե ւ †անոնց վրայ Քաղդէացւոց թագաւորը հանեց ։ անիկայ ալ †անոնց երիտասարդները անոնց սրբարանին մէջը սրով մեռցուց ։ ու երիտասարդին ու կոյսին ։ ծերին ու ալևորին չխնայեց ։ ամէնն ալ Տէրը անոր ձեռքը մատ-
18 ն ե ց ։ Ե ւ Աստուծոյ տանը բոլոր մեծ ու պզտիկ անօթները ։ ու Տէրոջը տանը գանձերը ։ և թագաւորին ու անոր իշխաններուն գանձ-
19 ը ը՝ ամէնն ալ Երուսաղէմ տարաւ ։ Ե ւ Աստուծոյ տունը այրեցին ։ ու Երուսաղէմին պարիսպը փլցուցին ։ ու անոր ամէն պալատները կրակով այրեցին ։ ու բոլոր գեղեցիկ բաները ա-
20 բ ր ե ց ի ն ։ Ե ւ Նաւբէն փախած մնացորդները՝ Բաբիլոն գերի տարաւ ։ ու մինչև Պարսից թագաւորութեանը հաստատուիլը ։ †անոր՝ և ա-
21 ն ո ր որդւոցը ծառաներ եղան ։ Ի րպէս զի Երեմիային բերնովը ըսուած Տէրոջը խօսքը կատարուի ։ մինչև որ երկիրը †իր շաբաթները վայելէ ։ Իր աւերմանը բոլոր օրերը †շաբաթ պահեց ։ մինչև եօթանասուն տարին լմընցաւ ։
22 Ե ւ Պարսից Կիւրոս թագաւորին առջի տարին՝ *Երեմիային բերնովը ըսուած Տէրոջը խօսքը †կատարուելու համար՝ , Տէրը Պարսից ‡Կիւրոս թագաւորին հոգին արթընցուց ։ ու անիկայ իր բոլոր թագաւորութեանը մէջ հրատարակել տուաւ ։ ու նաև հրովարտակ գրից՝ ըսելով ։
23 ‡Կ՚յայտէս կ՚ըսէ Կիւրոս՝ Պարսից թագաւորը ։ Երկինից Եհովայ Աստուածը երկրիս բոլոր թագաւորութիւնները ինծի տուաւ ։ ու անիկայ ինծի պատուիրից ։ որ Յուդայի Երուսաղէմին մէջ անոր տուն մը շինեմ՝ ։ Ձեր մէջը ամէն որ բոլոր ժողովուրդէն է ։ իր Եհովայ Աստուածը իր հետը ըլլայ ։ ու ելլէ ։

ԳԻՐՔ Ե.ՕՐԸՍԸՑ

ԿԼՈՒԽ Ը

1 Կիւրոսին հրամանը տաճարին շինութեանը համար ։ 5 ժողովուրդը կը պատրաստուի Երկրատան գառնալու ։ 7 Կիւրոս թագաւորը տաճարին անօթները Սաբասարին կը յանձնէ ։

1 Ե ւ Պարսից Կիւրոս թագաւորին առջի տարին՝ *Երեմիային բերնովը ըսուած Տէրոջը խօսքը ‡կատարուելու համար՝ , Տէրը Պարսից Կիւրոս թագաւորին հոգին արթընցուց ։ Ե ու անիկայ իր բոլոր թագաւորութեանը մէջ հրատարակել տուաւ ։ ու նաև հրովարտակ գրից՝ ըսելով ։
2 Կ՚յայտէս կ՚ըսէ Կիւրոս՝ Պարսից թագաւորը ։ Երկինից Եհովայ Աստուածը երկրիս բոլոր թագաւորութիւնները ինծի տուաւ ։ ու անիկայ ինծի պատուիրից ։ որ Յուդայի Երու-
3 սաղէմին մէջ անոր տուն մը շինեմ՝ ։ Ձեր մէջը ամէն որ բոլոր ժողովուրդէն է ։ իր Աստուածը իր հետը ըլլայ ։ ու Յուդայի Երուսաղէմ ելլէ ։ և Իսրայէլի Եհովայ Աստուծոյն՝ ան Երուսաղէմի մէջ եղող Աստուծոյն տունը
4 նը շինէ ։ Ե ւ անոր քաղաքացիները այսինքն բոլոր մնացողները՝ իրենց պանդխտութեանը տեղէն՝ արծաթով ։ ոսկիով ։ ստացուածքով ու անասուններով՝ անոր օգնութիւն ընեն ։ Երուսաղէմի մէջ եղող Աստուծոյն տանը համար պատուաստ կամաւոր ընծաներէն ի զատ ։
5 Ե ւ տունը Յուդայի ու Բենիամինի տոհմութեան իշխանները ։ և քահանաները ու Ղեւտացիները ոտք ելան ան բոլոր Հոգիպ ի ն ի ե ր ո ւ հետ ։ որոնց Հոգին †Աստուած արթընցուցեր էր ։ որ ելլեն ու Երուսաղէմ եղող Տէրոջը
6 տունը շինեն ։ Ե ւ անոնց բոլորտիքը եղողները ամէնը բոլոր կամաւոր ընծաներէն ի զատ՝ արծաթէ անօթներով ։ ոսկիով ։ ստացուած-
7 ք ը ու անոր բոլոր ժողովուրդէն է ։ իր Աստուածը իր հետը ըլլայ ։ ու Յուդայի Երուսաղէմ ելլէ ։ և Իսրայէլի Եհովայ Աստուծոյն՝ ան Երուսաղէմի մէջ եղող †Աստուծոյն տունը
4 նը շինէ ։ Ե ւ անոր քաղաքացիները այսինքն բոլոր մնացողները՝ իրենց պանդխտութեանը տեղէն՝ արծաթով ։ ոսկիով ։ ստացուածքով ու անասուններով՝ անոր օգնութիւն ընեն ։ Երուսաղէմի մէջ եղող Աստուծոյն տանը հա-
մար պատուաստ կամաւոր ընծաներէն ի զատ ։
5 Ե ւ տունը Յուդայի ու Բենիամինի տոհմութեան իշխանները ։ և քահանաները ու Ղեւտացիները ոտք ելան ան բոլոր Հոգիպ ի ն ի ե ր ո ւ հետ ։ որոնց Հոգին †Աստուած արթընցուցեր էր ։ որ ելլեն ու Երուսաղէմ եղող Տէրոջը
6 տունը շինեն ։ Ե ւ անոնց բոլորտիքը եղողները ամէնը բոլոր կամաւոր ընծաներէն ի զատ՝ արծաթէ անօթներով ։ ոսկիով ։ ստացուած-
7 ք ը ու

ա Երեմ. իե. 3 , 4 ։ լե. 15 ։ խզ. 4 ։
* Երբ. կանուխ ելլելով ու խրկելով
բ Երեմ. ե. 12 , 13 ։
գ Ղեւտ. ա. 25 , 30 ։
դ Երեմ. լա. 3 ։ լբ. 6 ։ Պատ. իզ. 34 ։
ե Աղ. հդ. 1 ։ հթ. 5 ։
զ Օբ. իը. 49 ։ է Թագ. իե. 1 , եբ ։ Երգ. թ. 7 ։
ը Աղ. հդ. 20 ։ հթ. 2 , 3 ։
թ Թագ. իե. 13 , եբ ։
ժ Թագ. իե. 9 ։ Աղ. հդ. 6 , 7 ։ հթ. 1 , 7 ։
ի Թագ. իե. 11 ։
լ Երեմ. իե. 7 ։
խ Երեմ. իե. 9 ՝ 11 , 12 ։ իզ. 6 , 7 ։ իթ. 10 ։
ծ Ա՛լ. իզ. 34 , 35 , 43 ։ Դան. թ. 2 ։
կ Ա՛լ. իե. 4 , 5 ։
հ Երգ. ա. 1 ։
ձ Երեմ. իե. 12 , 13 ։ իթ. 10 ։ լգ. 10 , 11 , 14 ։
† Կամ կատարուելուն պէս ,
ղ Նա. իզ. 28 ։
ճ Երգ. ա. 2 , 3 ։
— մ Ա՛ր. լգ. 22 , 23 ։ Երեմ. իե. 12 ։ իթ. 10 ։
յ Կամ կատարուելուն պէս ,
ն Գ՛լ. ե. 13 , 14 ։
շ Նա. իզ. 28 ։ իե. 1 , 13 ։
ո Դան. գ. 26 ։
չ փիլ. բ. 13 ։

քով, ու անասուններով, և պատուական պարագաներով անոնց *օդնութիւն ըրին»։
7 Ուր Կիւրոս թագաւորը Տէրոջը տանը առնօթները հանեց, որոնք Նաբուգոդոնոսոր Երուսաղէմէն հանելով իր աստուծոյն տունը
8 դրեր էր. Պարսից Կիւրոս թագաւորը զանոնք Միհրիդատ գանձապետին ձեռքովը հանել տուաւ, ու զանոնք Սանբանեզով Յուդայի
9 Սասբասար նախապարին յանձնեց։ Եւ սա էր անոնց թիւը. նռսուն ոսկեղէն կոնք, հազար
10 արծաթեղէն կոնք, քսանեւինը դանակ,
11 երեսուն ոսկեղէն տաշտ, ու չորս հարիւր տասը արծաթէ տաշտ՝ երկրորդ կարգէն, և հազար բաւար ուրիշ անօթներ։ Հոդը ոսկիէ ու արծաթէ ամաններուն հինգ հազար չորս հարիւր էին։ Սասբասար Բաբիլոնի գերութենէն Երուսաղէմ ելլողներուն հետը հանեց։

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Պերսեթենէ գարձող ժողովուրդին, 36 քահանաներուն, 40 Լեւտացիներուն, 43 Նաթանայիմներուն, 55 և Սողոմոնի ծառաներուն որդոցը թիւը. 62 նաև անոնց քահանաներուն՝ որոնք չէին կրնար իրենց ազգաշաւարը գտնել։ 64 Հոդը ժողովին գումարը իրենց ստացուածներովը։ 68 Ընծայ ընծաները։

1 Եւ Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին Բաբիլոն տարած գերիներէն ելլող գաւառի բնակիչները ատենք էին, որոնք Երուսաղէմ ու Յուդան գարձան, ամէն մէկը իր քաղաքը.
2 Որ Զօրաբաբէլին, Յեսուին, Նէեմիային, Սարայիային, Ռէէղէլային, Մուրդքէէին, Բաղսանային, Մասփարին, Բագուէին, Ռէհումին, ու Բաանային հետը եկան։ Եւ սա էր
3 Իսրայէլի ժողովուրդին մարդոցը թիւը. Փարոսի որդիքը՝ երկու հազար հարիւր հիսունհինգ.
4 ուրիշու. Սափատիայի որդիքը՝ երեք հարիւր
5 հիսունհատ. Արահի որդիքը՝ Պահաթ
6 Հարիւր հիսունհատ. Փահաթ Մոաբի որդիքը՝ Յեսուի ու Յովաբի որդիներէն՝ երկու
7 հազար ուրիշ հարիւր տասներկու. Եղամի որդիքը՝ հազար երկու հարիւր հիսունչորս.
8 Զաթուի որդիքը՝ ինը հարիւր քառասունու
9 հինգ. Զաքքայի որդիքը՝ հիսը հարիւր վաթ
10 սուն. Բանիի որդիքը՝ վեց հարիւր քառասուն
11 ուրիշու. Բեբայիի որդիքը՝ վեց հարիւր քսան
12 ուրիշ. Ազգադի որդիքը՝ հազար երկու հա
13 րիւր քսանուերկու. Ադոնիկամի որդիքը՝ վեց
14 հարիւր վաթսունուվեց. Բագուէի որդիքը՝
15 երկու հազար յիսունուվեց. Ադինի որդիքը՝
16 չորս հարիւր յիսունչորս. Ատերի որդիքը
17 Եզեկիայէն ինսունուութը. Բեսէյի որդիքը՝
18 իրենք հարիւր քսանուերեք. Յորայի որդիքը՝
19 Հարիւր տասներկու. Հասումի որդիքը՝ երկու հարիւր քսանուերկու. Բեթղայի որդիքը՝
20 հարիւր քսանուերեք. Գիբարի որդիքը՝
21 ինսունուհինգ. Բեթղեհեմի որդիքը՝ հարիւր
22 քսանուերեք. Նետոփայի մարդիկը՝ յիսունու
23 ութը. Ընաթոթեի մարդիկը հարիւր քսանու
24 ութը. Ազմաթի մարդիկը՝ քառասունուերկու.
25 հարիւր. Կարիաթարիմի, Կեփիրայի ու Բերոթի մարդիկը՝ եօթը հարիւր քառասունուերեք.
26 Ռամայի ու Գաբայի մարդիկը՝ վեց հարիւր քսանուերկու.
27 ուրիշ. Միքմասի մարդիկը՝ հարիւր քսանու
28 ութը. Բեթելի ու Գայիի մարդիկը՝ երկուհարիւր քսանուերեք.
29 Հարիւր քսանուերեք. Նաբաւի որդիքը՝ յիսունուերկու.
30 Մագբիսի որդիքը՝ հարիւր յիսունուերկու.
31 ուրիշ. Միւս Եղամին որդիքը՝ հազար
32 երկու հարիւր յիսունուչորս. Հարիմի որդիքը՝
33 իրենք հարիւր քսան. Ղոդի, Ադիդի ու Ովեդի որդիքը՝ եօթը հարիւր քառասունուհինգ. Երիքովի որդիքը՝ իրենք հարիւր քառասունու
35 հինգ. Սենասայի որդիքը իրենք հազար վեց հարիւր երսուն։
36 Քահանաները՝ Յեսուի տունէն՝ Յեդայիայի որդիքը՝ ինը հարիւր եօթանասունուեօթ
37 րիք. Իմմերի որդիքը՝ հազար յիսունուերկու.
38 Փասուրի որդիքը՝ հազար երկու հարիւր քառասունուեօթը. Հարիմի որդիքը՝ հազար տասնուեօթը։
40 Ղեւտացիները՝ Յովսուայի որդիներէն՝ Յեսուի ու Կադմիելի որդիքը՝ եօթանասունուչորս
41 Երգիչները՝ Ասափի որդիքը՝ հարիւր քսանուութը։
42 Դռնապաններուն որդիքը՝ Սեղղումի որդիքը, Ատերի որդիքը, Տելմոնի որդիքը, Ակկուբի որդիքը, Հատիտայի որդիքը, Սուբայի որդիքը՝ ամէնը հարիւր երսունուինը։
43 Նաթանայիմները՝ Սիհա, Հասուփայի որդիքը, Տաբաոթի որդիքը
44 Կերոսի որդիքը, Սիայի որդիքը, Փադոնի
45 որդիքը, Լաբանայի որդիքը, Հագաբայի
46 որդիքը, Սիկուէի որդիքը, Հագաբի որդիքը,
47 Սահղամէի որդիքը, Հանանի որդիքը, Գեդդելի որդիքը, Գահարի որդիքը, Ռէհայիայի որդիքը,
48 Բասոնի որդիքը, Նեկոդայի որդիքը, Գազզամի որդիքը, Ուզայի որդիքը, Փասեէի որդիքը,
50 Բասիի որդիքը, Մենունայի որդիքը, Նեփուսիմի
51 որդիքը, Բագբուկի որդիքը, Հակուփայի որդիքը, Բուրի որդիքը, Բասղոթի որդիքը, Մեհիդայի որդիքը, Բարսայի որդիքը,
53 Բարկոսի որդիքը, Սիսարայի որդիքը, Թամայի որդիքը, Նասիայի որդիքը, Ատիփայի
55 որդիքը. Սողոմոնի ծառաներուն որդիքը՝ Սոտայի, Սոփերեթի, Փերիդայի,
56 Յաղլայի, Դարկոնի, Գիդդելի,
57 Սեփատիայի, Հատիլի, Փոքերեթ Սեբայիմի, Ամոնի որդիքը։
58 Նաթինիները և Սողոմոնի ծառաներուն որդիքը՝ երեք հարիւր իննսունուերկու։
59 Եւ Թել Մելահայէն, Թել Հարսայէն, Քերուբէն, Ադդանէն, Իմմերէն ելլողները՝ որոնք չկրցան իրենց հայրերուն տունը ու իրենց սերունդը յայտնել թէ Իսրայէլէ են,
60 Դալայիի, Տոբիայի, Նեկոդայի որդիքը՝ վեց հարիւր հիսունուերկու։
61 Քահանաներէն ալ՝ Քաբայիայի, Հակկոսի, Բարզիլայիի որդիքը՝ որ Գաղաադացի Բարզիլայիի աղջիկներէն մին առած էր ու անոնց անունով կոչուեցաւ։
62 Անոնք իրենց ազգաշաւարը գտան, բայց չգտնուեցաւ, ուստի քահանայութենէ արգիլուեցան։
63 Եւ Թրշաթան ըսաւ անոնց որ Ուրիմով ու Թումմիմով քահանայ մը յառաջանայ։
64 Ամբողջ ժողովը միասին քառասուներկու հազար երեք հարիւր վաթսուն հոգի էր,
65 զատ անկից իրենց հազար եօթը հարիւր երեսունեւեօթ ծառաներէն ու աղախիններէն, և անոնց երկու հարիւր քառասունուերկու երգիչ կամ երգչուհի։
66 Ձի՝ եօթը հարիւր երեսունուվեց, ջորի՝ երկու հարիւր քառասունուհինգ,
67 ուղտ՝ չորս հարիւր երեսունուհինգ, էշ՝ վեց հազար եօթը հարիւր քսան։
68 Հայրերուն տուններուն գլուխներէն ոմանք, երբ եկան Տէրոջը տունը որ Երուսաղէմ է, կամաւորութեամբ ընծայ բերին Աստուծոյ տունը անոր տեղը շինելու համար։
69 Ըստ իրենց կարողութեան գանձարանը տուին վաթսունմէկ հազար դահեկան ոսկի, հինգ հազար մնա արծաթ, և հարիւր քահանայական պատմուճան։
70 Քահանաները, Ղեւտացիները, ժողովուրդին ոմանք, երգիչները, դռնապանները, ու Նաթինիները իրենց քաղաքները բնակեցան, և բոլոր Իսրայէլ իրենց քաղաքները։

---

* Եբր. ձեռքերը ուժգնացին։
ա Նէեմ. է. 6, 66։
բ Գ Եսդ. իդ. 14, 15, 16։ իե. 11։ բ Մն. լզ. 20։
գ Նէեմ. է. 7 ի՛ըսոյն Ազարիա։
դ Տես Նէեմ. է. 10։
ե Նէեմ. է. 11։
զ Նէեմ. է. 15 ի՛ըսոյն Հանուի։
է Նէեմ. է. 24 ի՛ըսոյն Ելիփի։
ը Նէեմ. է. 25 ի՛ըսոյն Կարեատեան։
թ Տես Հմր 7։
ժ ա Մն. իդ. 7։
ի ա Մն. իդ. 14։
լ ա Մն. ի. 12։
խ ա Մն. իդ. 8։
ծ ա Մն. ի. 2։
կ Նէեմ. է. 54։
հ Գ Եսդ. իե. 21։

տէի որդիքը ։ Սոփերաթի որդիքը ։ [3]Փարեդայի
56 որդիքը ։ Յեղայի որդիքը ։ Դևերկոնի որդիքը ։
57 Դեդդելի որդիքը ։ Սափատիայի որդիքը ։ Ա-
տիլի որդիքը ։ փաքարաթ ասեբայիմի որդիքը ։
58 [4]Ամի որդիքը ։ Խոլոր [5]նաթանայիմները՝ ու
[6]Սողոմոնի ծառաներուն որդիքը՝ իրեք հարիւր
հինսունհուրիկու էին ։

59 Ու Թելմելայէն ։ Թելհարսայէն ։ Քերու-
բէն ։ [7]Ադդանէն ու Եմմերէն եկողները ասոնք
էին ։ և իրենց հայրերուն տունը ու իրենց սե-
րունդը՝ այսոքան Իսրայէլէն ըլլալնին ցուցընե-
60 լու կարող չեղան ։ Դալայիայի որդիքը ։
Տուբիայի որդիքը ու [8]Նեկոդայի որդիքը՝ վեց
61 հարիւր յիսունհուրիկու հոգի ։ Ու քահանա-
յից որդիներէն՝ Բրաթայի որդիքը ։ Եզկուսի
որդիքը ։ Բերզելիի որդիքը՝ որ [9]Գա-
ղաադացի Բերզելիին աղջիկներէն կնիկ առնե-
62 լով՝ անոնց անունով կոչուեցաւ ։ Ասոնք ի-
րենց ազգաբանութեան գիրքը փնտռեցին , բայց
չկրցան գտնել ։ Ու անմաքուր սեպուելով՝
63 քահանայութենէ արգիլուեցան ։ Ու [10]Երսա-
սաթան անոնց ըսաւ ։ Մինչև որ Ուրիմով ու
Թումիմով քահանայ մը չեկէ , անոնք [11]սահ-
նասութք բաներէն չուտեն ։

64 Խոլոր ժողովքը միկտիղ՝ քառասունհուրկու
65 հազար իրեք հարիւր վեցհոգի էր ։ Բացի
[12]անոնց ծառաներէն ու աղախիններէն , որոնք
եօթը հազար իրեք հարիւր երեսունեօթն էին ։
ու անոնց մէջը երկու հարիւր այր և կին երգի-
66 ցողներ կային ։ Անոնց ձիերը եօթը հարիւր
երսունհուիկ , ջորիները երկու հարիւր քառա-
67 սունհինգ , Ուղտերը չորս հարիւր երսունհու-
հինգ , ու էշերը վեց հազար եօթը հարիւր քա-
սան էին ։

68 [13]Ու տոհմերու իշխաններէն ոմանք՝ երբոր
Երուսաղէմ եղող Տէրոջը տունը գացին , Ա-
ստուծոյ տանը կամաւոր ընծաներ տուին , որ
69 զանիկայ իր տեղը հաստատեն ։ Անոնք իրենց
կարողութեանը չափ՝ վեհասունհուիկ հազար
դրամ ոսկի , ու հինգ հազար մնաս արծաթի ,
ու հարիւր քահանայական պատմուճան տուին
70 [14]գործաւորութեան գանձին ։ Ալ քահանա-
ները , ու Ղեւտացիները , ու ժողովրդէն և-
զողները , երգեցողները , դռնապանները և [15]նա-
թանայիմները՝ իրենց քաղաքներուն մէջը , ու
բոլոր Իսրայէլը իրենց քաղաքներուն մէջը բնա-
կեցան ։

Գ Լ · Գ

1 Սեղանը կը կանգնուի ։ 4 Տօնհրը առեպ կը մատուցուին ։

[1] Ա · Եզր · բ · 57 ։
[2] Ա · Եզր · բ · 59 ի շատ Ե-
մեն ։
[3] Նես · թ · 21 , 27 ։ ա Մն ·
թ · 2 ։
[4] գ Թագ · թ · 21 ։
[5] Ա · Եզր · բ · 61 ի շատ Ե-
գոն ։
[6] բ Թագ · ժբ · 27 ։
[7] Թագ · գ · 10 ։
[8] Տես Ա · Եզր · բ · 9 ։
[9] Այս կատարվիլը

ը Ներ · բբ · 30 ։ Թագ · բէ ·
21 ։
[10] Ա · բբ · 2 , 10 , 15 , 16 ։
[11] Ա · Եզր · է · 66 ։
[12] Ա · Եզր · է · 70 ։
[13] Այս ասոնց կացութեանը
մէջ
[14] Թագ · բէ · 3 , 4 ։
[15] Ա · Եզր · բ · 14 , 17 ։ Օ · ա ·
ժգ · 16 , 17 ։
[16] Ներ · բգ · 16 ։
[17] Թագ · բէ · 12 , ՌՀ ։
[18] Ներ · բէ · 38 ։ Թագ · բէ ·

7 Դործաւորները կը պատրաստուէին ։ 8 Տաճարին հիմնա-
դրութիւնը մեծ ուրախութիւնով չուս լացով կ'ընայ ։

1 Ու երբոր եօթներորդ ամիսը հասաւ , Իսրա-
յէլի որդիքը իրենց քաղաքներուն մէջն էին ։
ու ժողովուրդը մեկ մարդու մը պէս Երուսա-
2 ղեմի մէջ ժողովուեցան ։ Ու Յովսեդեկեան
Յեսուն , ու անոր քահանայ եղբայրները , և
Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլը ու անոր եղ-
բայրները եկան , ու Իսրայէլի Աստուծոյն սե-
զանը շինեցին , որ անոր վրայ ողջակէզներ մա-
տուցանեն , հինչպէս որ Աստուծոյ մարգուն
3 Մովսէսին օրինաց գրքին մէջը գրուած է ։ Ու
սեզանը իր տեղը շինեցին ։ վասն զի ան եր-
կիրներուն ժողովուրդներէն կը վախնային ։ և
անոր վրայ Տէրոջը ողջակէզներ մատուցին , ա-
4 ռաւօտեան ու երեկոյեան ողջակէզները ։ Ու
տաղաւարաշաթաց տօնը գրուածին պէս կա-
տարեցին ։ ու [1]ամէն օրուան ողջակէզները ի-
րենց թուովը օրէ օր հրամայուածին պէս մա-
5 տուցին ։ ասկէ ետքը [2]մշտնջենաւոր ող-
ջակէզը , ու ամաւագլուխներու , ու Տէրոջը ա-
մէն սուրբ տօներուն ողջակէզները մատուցին ։
նաև ան կամաւոր ընծաները՝ որ ամէն մարդ
6 յօժար սրտով տէրոջը կը մատուցանէր ։ Եօթ-
ներորդ [3]ամսուն առջի օրէն՝ Տէրոջը ողջակէզ-
ները մատուցանելու սկսան ։ բայց Տէրոջը տա-
7 ճարին հիմը պահա[4]ին դրուած չէր ։ Ու քա-
րահատներուն ու հիւսներուն սահակ , ու Սիդո-
նացւոց և Տիւրացւոց [5]ուտելիք ու խմելիք ու
եղ տուին , որ Լիբանանէն ծովով եղնեափայ-
տեր [6]Յոպպէ բերեն , հինչպէս որ Պարսից
Կիւրոս թագաւորը անոնց արտօնութիւն տուեր
էր ։

8 Ու անոնց Երուսաղէմ՝ Աստուծոյ տունը
գալուն երկրորդ տարին երկրորդ ամսուն մէջ ,
Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլը ու Յովսեդեկեան
Յեսուն , և անոնց միւս եղբայրները քահանա-
ները ու Ղեւտացիները , ու գերութենէ բոլոր
Երուսաղէմ գարձողները՝ պատճառը ընկե-
սկսան , ու քսան տարեկանէն վեր եղող Ղե-
տացիները Տէրոջը տանը գործքին վրայ վերա-
9 կացու դրին ։ Ու [7]Յեսու , և անոր որդիքը ու
եղբայրները , և Կադմիէլ , ու անոր որդիքը ,
Յուդայի որդիքը , ու Հենադադի որդիքը , ու
անոնց որդիքը ու եղբայրները՝ Ղեւտացիները՝
գործաւորներուն վրայ վերակացութիւն ընելու
եկան մեկ մարդու մը պէս ։

10 Ու երբոր Շաբատապետները Տէրոջը տա-
ճարին հիմը դրին , [8]քահանաները իրենց զգես-

գ · 1 ։
[1] Աես · ա · 12 ։ Ղես · գ ·
27 ։
[2] բ Օր · ժբ · 5 ։
[3] Կամ ասոնց կացութեանը
մէջ
[4] Թագ · բէ · 3 , 4 ։
[5] Ա · Եզր · բ · 14 , 17 ։ Օ · ա ·
ժգ · 16 , 17 ։
[6] Ներ · բգ · 16 ։
[7] Թագ · բէ · 12 , ՌՀ ։
[8] Ներ · բէ · 38 ։ Թագ · բէ ·

3 , 11 , 19 , 26 ։ բէ 2 , 8
13 ։
[9] գ Թագ · է · 6 , 9 ։ բ Մն ·
բ · 10 ։ Պար · ժբ · 20 ։
[10] բ Մն · բ · 16 ։ Պար · թ ·
36 ։
[11] Ղես · ջ · 3 ։
[12] ա Մն · բգ · 24 , 27 ։
[13] Ղես · բ · 40 ։
[14] Կամ Ավգուսթի · տես գլ ·
բ · 40 ։
[15] ա Մն · ժջ · 5 , 6 , 42 ։

ները հագած փողերով՝ ու Ղեւտացիները Ասափի որդիքը ծնծղաներով՝ Տէրը օրհնելու համար կայնեցուցին ։ ¦Իսրայէլի Դաւիթ թագաւորին կարգադրութեանը համեմատ ։ 11 ²Ու փոփոխակի կ'երգէին՝ Տէրոջմէ գոհանալով ու անոր շնորհակալութիւն մատուցանելով ։ ³Ինչու որ բարի է, Ինչուոր անոր ողորմութիւնը Իսրայէլի վրայ յաւիտեան է ։ ու բոլոր ժողովուրդը մեծաձայն աղաղակելով Տէրը օրհնեցին ։ Տէրոջը տանը հիմը դրուելուն համար ։ 12 ⁴Ու քահանաներէն ։ ու Ղեւտացիներէն ։ ու տոհմերու իշխաններէն հասակ՝ որոնք ծեր ըլլալով՝ Տէրոջը առջի տունը տեսած էին ։ երբոր իրենց աչքին առջեւ ասոր տանը հիմը դրուեցաւ ։ մեծ ձայնով լացին ։ ու շատերը ։ բնաւ ուրախութենէն ձայներնին վերցնելով 13 աղաղակեցին ։ Եւ ժողովուրդը՝ ուրախութեան աղաղակին ձայնը ու բազմութեանը լալուն ձայնը իրարմէ չէր կրնար որոշել ։ վասն զի բազմութիւնը մեծ գնծութեան ձայնով կ'աղաղակէր ։ ու ձայնները մինչեւ հեռու տեղ լսուէր ։

Գ Լ ։ Գ

1 Թէ նշանները՝ տաճարին հինութեանը մէջ ։ Հինէն հետ մտածելու սկիզբ ըլլալու չընդունելուն համար ։ կը ջանան որ ան հինութիւնը խափանեն ։ 7 Բրատշեսին համակ կը գրէն ։ 17 Բրատշեսին խրճան հրամարտակը ։ 23 Հինութիւնը կը խափանուի ։

1 Եւ ⁵Յուդայի ու Ռուհամիւի թշնամիները երբոր լսեցին որ ⁶գերութենէն եկողները՝ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն տաճարը կը շինեն ։ 2 Օ օրաբաբէլին ու նահապետներուն մօտեցան ։ ու անոնց ըսին ։ Մենք ալ ձեզի հետ շինենք ։ քանզի մենք ալ ձեզի պէս ձեր Աստուածը կը խնդրենք ։ ու մեզ հոս բերող ⁷Ասորեստանի Եսորգան թագաւորին օրերէն 'ի վեր՝ անոր զոհ 3 կը մատուցանենք ։ Հայց Օ օրաբաբէլը ։ ու Յեսուն ։ ու Իսրայէլի միւս նահապետները անոնց ըսին ։ ⁸Ձեզի ձեզի ու մեզի որ Ղեւպեղ մեր Աստուծոյն տուն շինենք ։ հապա Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն տունը միեակ մենք պիտի շինենք ։ ինչպէս որ ⁹Պարսից թագաւորը՝ 4 Կիւրոս թագաւորը մեզի հրամայեց ։ Եւ ¹⁰ան երկրին ժողովուրդը՝ Յուդայի ժողովուրդին ձեռքերը կը թուլցնէին ։ ու զանոնք՝ շինելէն 5 կը խափանէին ։ Եւ անոնց խորհուրդը խափանելու համար՝ վարձքով անոնց դէմ խորհրդականներ բռնեցին ։ Պարսից Կիւրոս թագաւորին բոլոր օրերը ։ ու մինչեւ Պարսից Դարեհ թա- 6 գաւորին թագաւորութեանը ժամանակը ։ Եւ Ասուերոսին թագաւորութեան առեջը՝ անոր թագաւորութեանը սկիզբը՝ Յուդայի ու Երուսաղէմի բնակիչը դէմ ամբաստանութեան գիր գրեցին ։

7 Եւ Բրատշեսին օրերը՝ Ռեսղամ ։ Մհթրիդատ ։ Տաբէել ։ ու ասոնց ուրիշ ընկերները՝ Պարսից Բրատշես թագաւորին գրեցին ։ ու նամակին գիրը ¹¹Ասորերէն գրուած էր ։ ու 8 մեկնութիւնը ¹²Ասորերէն էր ։ Ռեհում հրամանատարը ։ ու Սամսայ գպիրը՝ Երուսաղէմի դէմ ասկէպով նամակ մը գրեցին Բրատշես թագաւորին ։

9 Ընաւոնը Ռեհում հրամանատարը ։ ու Սամսայ գպիրը ։ և անոնց ուրիշ ընկերները՝ Դինեացիք ։ Ափարսաթաքացիք ։ Տարփաղեցիք ։ Ափերսացիք ։ Արքուեցիք ։ Բաբիլոնացիք ։ Շուշանացիք ։ Դաւեցիք ։ Եղամացիք ։ 10 Ու մնացած ազգերը՝ որոնք մեծ ու պատուական Ասնափարը փոխադրեց ու Սամարիայի քաղաքներուն մէջը բնակեցուց ։ ու մնկալները՝ որ Գետին ասդիի կողմը կը գտնուին ։ և այլն ։ 11 Ասի է ան նամակին օրինակը՝ որ Բրատշես թագաւորին խրկեցին ։

Գետին ասդիի կողմը բնակող քու ծառա- 12 ներդ ։ և այլն ։ Թագաւորիդ յայտնի ըլլայ ։ որ ձեր կողմանէ մեզի մեր եկող Երուսաղէմ եկան ։ ու պարիսպներ կանգնելով ։ ու հիմեր ձգելով՝ ան ապստամբ ու 13 անիրաւ քաղաքը կը շինեն ։ Հիմա թագաւորիդ յայտնի ըլլայ ։ որ եթէ ասոր քաղաքը նորէն շինուի ։ ու անոր պարիսպները կանգնուին ։ անոնք ¹³Տարկ ։ տուրք ու մաքս պիտի չտան ։ և ասպատճառով թագաւորներուն վնաս տուած 14 պիտի ըլլաս ։ Ու մեր ¹⁴ռոճիկը պալատէն ըլլալուն համար՝ մեզի չվայլեր որ թագաւորին վնասը տեսնենք ։ անոր համար ասոնց նամակը խրկե- 15 կեցինք ։ ու թագաւորիդ իմացուցինք ։ Որ քու հայրերուդ յիշատակաց գրքին մէջը փնտռուի ։ որ ան յիշատակաց գրքին մէջը գտնես ու իմանաս թէ ան քաղաքը ապստամբ՝ և թագաւորներուն և գաւառներուն վնասակար քաղաք մը եղած է ։ և թէ հին ատենը անոր մէջ գաւառ ճանութիւն ըրած են ։ ու անոր համար ասոր քա- 16 ղաքը կործանուեր է ։ Մենք թագաւորիդ կ'իմացընենք՝ որ եթէ ասոր քաղաքը շինուի ։ ու անոր պարիսպները հաստատուին ։ ասոր պատճառով Գետին ասդիի կողմը բաժին պիտի չունենաս ։

17 Ի¹⁵ թագաւորը՝ Ռեհում հրամանատարին ։ և Սամսայ գպիրին ։ ու Սամարիայի մէջ բնակող անոնց մնացած ընկերներուն ։ ու Գետին անդիի կողմը եղող մնացածներուն՝ հրամարտակ խրկից ասո խօսքերով ։

18 Ղղջայն ։ և այլն ։ Մեզի խրկած նամակիդ՝ 19 իմ առջեւս յայտնապէս կարդացուեցաւ ։ Ու ես հրաման ըրի ։ ու փնտռեցին ։ և գտան որ՝ ան քաղաքը հին ատենէն 'ի վեր թագաւորնե-

¹ ա Մն . ջ . 31 ։ ժղ . 4 ։ ի . 1 ։
² Նե . ժե . 21 ։ բ Մն . է . 3 ։ Ղեհեմ . ժբ . 24 ։
³ ա Մն . ժղ . 34 ։ Սազ . ճղ . 1 ։
⁴ ա Մն . ջ . 31 ։ ժղ . 4 ։ ի . 1 ։
⁵ Նե . ժե . 21 ։ բ Մն . է . 3 ։ Ղեհեմ . ժբ . 24 ։
⁶ ա Մն . ժղ . 34 ։ Սազ . ճղ . 1 ։
⁷ ա Մն . ժղ . 41 ։ Եսթեր . ե . 11 ։
⁸ Տես Ընդ . բ . 3 ։
⁹ Տես Հմր 7—9 ։
* Եբր . գերութեան որդիքը
բ ¤ թագ . ժե . 24 , 32 , 33 ։ ժթ . 37 ։ Հմր 10 ։
գ Ղեհեմ . բ . 20 ։
դ Պե . ա . 1 , 2 , 3 ։
ե Պե . է . 3 ։
զ Այ՝ Ռաղդեաբէն
է Տես ¤ թագ . ժէ . 30 , 31 ։
ը Պե . է . 24 ։
թ Բառ . աղը

բու դէմ դրեր է , ու անոր մէջը ապստամբու-
20 թիւն ու դաւաճանութիւն եղեր է : Ու Ե-
բուսաղէմի մէջ զօրաւոր թագաւորներ եղած
են , որ բոլոր [c]Լեհաին [d]անդիի կողմը եղողնե-
բուն վրայ կը տիրէին . ու անոնց՝ Հարկ , տուրք
ու մաքս կը տուէր :
21 Հիմա պատուէր տուէք՝ որ ան մարդիկները
արդիլեն . ու ատ քաղաքը չշինուի , մինչև որ
22 իմ կողմանէս մէկ հրամարտակ մը տուի : Ու
զգոյշ եղէք որ ատ բանիս անհոգութիւն չընէք .
ընչայ որ չարութիւնը շատնայ , ու թագաւոր-
ներուն վնաս տան :
23 Ու երբոր Ըռտաշէս թագաւորին նամակին
օրինակը՝ Հռէումին ու Սամսայ գրիչին , և ա-
նոնց ընկերներուն առջևը կարդացուեցաւ , ար-
տօրինօք Երուսաղէմ գացին Հրէաներուն , և
24 զանոնք բռնութեամբ չկրնալն արդիլեցին : Ըն
ատոնք Երուսաղէմ եղող Աստուծոյ տանը
գործը արդիլուեցաւ . ու մինչև Պարսից Դա-
րեհ թագաւորին թագաւորութեանը երկրորդ
տարին արդիլուած մնաց :

ԳԼ . Ե

1 Օգեաբաբէլ ու Հիսու՝ Ընդէնն ու Օզաբարիային յոր-
դորուելով՝ տաճարին շինութիւնը առաջ կը տանին :
3 Թաթթանայի ու Սաթրաբուզան չեն կրնար Հրէաները
արդիլել : 6 Ընոնք՝ Դարեհ թագաւորին նամակ կը գրեն
Հրէից գէմ :

1 Եւ [a]Ընդէ մարգարէն , ու Զդոմի որդին
[b]Օզաբարիա մարգարէն՝ Իսրայէլի Աստու-
ծոյն անունովը մարգարէութիւն ըրին Յուդայի
2 ու Երուսաղէմի մէջ եղող հրէաներուն : Ըն
ատոնք [c]Սաղաթիէլեան Օզաբարէլը , ու
Յոսեդեկեան Յեսուն ելան , ու Երուսաղէմի
մէջ եղող Աստուծոյ տունը շինելու սկսան . և
Աստուծոյ մարգարէները անոնց հետը բլլալով՝
անոնց օգնութիւն կ՚ընէին :
3 Ըն ատոնք Եփրատ գետին ապգին իշ-
խանը [d]Թաթթանայն , ու Սաթրաբուզանը՝ ի-
րենց ընկերներովը անոնց եկան , և այսպէս ը-
սին . [e]Ո՞վ ձեզի հրաման տուաւ որ սա տունը
4 շինէք , ու սա պարիսպները կանգնէք : Ըն
ատոնք անոնց ըսինք թէ սա շէնքը շինող մար-
5 դիկներուն անուանները ի՞նչ էին : Բայց [f]Աս-
տուծոյ աչքը Հրէից Ծերկրուն վրայ էր . ու
զանոնք չարդիլեցին , մինչև որ բանը Դարեհին
հասնի , ու անկէ [g]սա բանիս համար հրամա-
տակ բերել տան :
6 Սա է ան նամակին օրինակը որ Գետին սա-
գդիի կողմի իշխանը Թաթթանայն , ու Սաթ-
րաբուզանը , ու Գետին սագդի կողմը եղող
[h]անոնց ընկերները Ափարսաքացիք՝ Դարեհ

7 թագաւորին խրկեցին . Եւ իրենց անոր խրկած
նամակին մէջը այսպէս գրուած էր .
Դարեհ թագաւորին շատ բարև :
8 [i]Թագաւորիդ յայտնի ըլլայ , որ Հրէաս-
տանի գաւառը՝ մեծ Աստուծոյն տունը գա-
ցինք . ու անիկայ մեծ քարերով կը շինուի , և
անոր պատերուն մէջը փայտեր կը գրուի . ու
գործը շուտով կը բանուի , ու անոնց ձեռ-
9 քովը կը յաջողուի : Եւ ան ծերերուն հարցու-
ցինք , ու անոնց այսպէս ըսինք . [j]Ո՞վ ձեզի
հրաման տուաւ որ սա տունը շինէք , ու սա
10 պարիսպները կանգնէք : Ու քեզի իմացընելու
համար՝ անոնց անուններն ալ հարցուցինք , որ
անոնց առաջնորդ եղող մարդոց անունները [k]ը-
11 ղ գրենք : Եւ անոնք մեզի այսպէս պատաս-
խան տուին ու ըսին . [l]Մենք երկնից ու երկրի
Աստուծոյն ծառաներն ենք . ու շատ տարիներ
առաջ շինուած տունը կը շինենք , որ զա-
նիկայ Իսրայէլին մէկ մեծ թագաւորը շինեց
12 [m]ու լմընցուց : Բայց [n]մեր հայրերը՝ երկինքին
Աստուածը բարկացընելնուն համար , զանոնք
Քաղդեացի [o]Նաբու-
զոդոնոսորին ձեռքը մատնեց . ան ալ սա տու-
նը աւերեց , ու ժողովուրդը Բաբելոն գերի տա-
13 րաւ : Բայց [p]Բաբելոնի Կիւրոս թագաւորին
առջի տարին՝ Կիւրոս թագաւորը սա Աստու-
14 ծոյ տունը շինելու հրաման տուաւ : Եւ [q]Աս-
տուծոյ տանը ոսկեղէն ու արծաթեղէն անօթ-
ներն ալ՝ որոնք [r]Նաբուզոդոնոսոր Երուսաղէմի
տաճարէն հանեցուց , Բաբելոնի տաճարը տա-
րեր էր , Կիւրոս թագաւորը Բաբելոնի տաճա-
րէն հանեց , ու [s]Սասբասար անունով մէկու-
15 մը յանձնեց , որն որ նախարար դրաւ , Ու ա-
նոր ըսաւ . Ա՛ս անօթները առ , գնա զանոնք
Երուսաղէմ եղող տաճարը տար . ու Աստու-
16 ծոյ տունը իր տեղը շինուի : Ըն ատոնք Սաս-
բասար եկաւ , ու Երուսաղէմ եղող [t]Աստու-
ծոյ տանը հիմը ձգեց . և ան ատենէն մինչև
17 հիմա կը շինուի , Բայց չէ լմընցած : Ու հի-
մա թէ որ թագաւորը կը հաճի , հոն Բաբելոն
եղող թագաւորին [u]գանձատունը մէջ փրն-
արուի , թէ արդեօք Կիւրոս թագաւորը հրա-
ման տուե՞ր է որ Երուսաղէմի մէջ սա Աս-
տուծոյ տունը շինուի . ու թագաւորը սա բա-
նիս վրայով իր կամքը մեզի [v]հասկրցընէ :

ԳԼ . Զ

1 Դարեհ թագաւորը Կիւրոսին հրամարտակը գտնելով՝ նոր
հրամարտակ մը կը խրկէ շինութիւնը առաջ տանելու հա-
մար : 13 Տէնդնայեանին օգնութիւնովը և մարգարէներուն
առաջնորդութեամբը տաճարը կը լմընցնայ : 16 Սատակ-
տեայ 19 ու զատկին տօնը կը կատարեն :

[a] Ագգ . ժէ . 18 : Հիս . ա . 4 :
[b] Զ Ըզդ . ա . 21 : Սաղ . հբ . 8 :
—
[c] Ընդ . ա . 1 :
[d] Օգաբ . ա . 1 :
[e] Ես . ժէ . 7 , 8 : Ձ . 5 :
[f] Ընդ . ա . 14 : բ . 2 , 21 :
[g] Կ . Ա . 8 , 10 :
[h] Կ . Ձ . 15 :
[i] Կ . Ձ . 1 , 2 :
[j] Ելք . իզ . 1 :
[k] Կ . Ա . 16 , 17 :
[l] Զ Ծն . իդ . 2 : իե . 8 , 9 , 11 :
[m] Կ . ա . 1 :
[n] Կ . Ա . 6 :
[o] Ես . ա . 6 , 28 : Սաղ . լձ . 18 :
[p] Կ . Ա . 6 :
[q] Ես . ա . 1 :
[r] Ես . ա . 7 , 8 : Ձ . 5 :
[s] Ընդ . ա . 14 : բ . 2 , 21 :
[t] Կ . Ձ . 8 , 10 :
[u] Կ . Ձ . 15 :
[v] Կ . Ձ . 1 , 2 :
* Ռուզ . իսրկ :
—
[a] Ընդ . ա . 1 :
[b] Զդ . ա . 1 :
[c] Եզր . ժ . 2 :
[d] Եզր . Ե . 6 :
[e] Եզր . Զ . 6 : Կ . Ձ . 6 :
[f] Եզր . 9 :
[g] Եզր . 10 :
[h] Եզր . Ե . 3 , 4 :
[i] Զ Ծն . իդ . 2 :
[j] Եզր . Զ . 9 :
[k] Եզր . Ե . 4 :
[l] Եզր . Զ . 3 , 4 :
[m] Եզր . Զ . 12 :
[n] Եզր . Ա . 2 :
[o] Եզր . Ա . 7 , 8 :
[p] Եզր . Ա . 1 :
[q] Եզր . Ա . 7 , 8 :
[r] Եզր . Ա . 11 :
[s] Եզր . Ե . 14 :
[t] Եզր . Ե . 16 :
[u] Զ Եզր . Զ . 1 :
[v] Եզր . Զ . 22 :
—

1 Ըն աւուրսը Դաւիթ թագաւորը հրաման ը-
2 բաւ • ու հոն Խարիւռնի [a]դիւանին մէջը
փնտռեցին , ուր որ գանձերը կը պահուէին :
2 Նե Մարաց գաւառին մէջը եղող [*]Եկբատա-
նայի պալատին մէջ տոմս մը գտնուեցաւ , ո-
րուն մէջ այս կերպով գրուած յիշատակարան
մը կար :
3 Կիւրոս թագաւորին տարին , Կիւրոս
թագաւորը՝ Երուսաղէմի մէջ եղող Աստուծոյ
տանը համար հրաման տուաւ , որ այն տունը
շինուի , ուր որ զոհ կը մատուցանեն . և անոր
հիմերը ամուր ըլլան • անոր բարձրութիւնը
վաթսուն կանգուն , ու լայնութիւնը վաթսուն
4 կանգուն , [b]Երեք կարգ մեծ քարերէ , ու մէկ
կարգ նոր փայտէ ըլլայ • ու անոր ծախքը թա-
5 գաւորին տունէն տրուի • Նե Նաբուգոդոնո-
սորին Երուսաղէմի տաճարէն հանած ու Բա-
բիլոն բերած՝ [c]Աստուծոյ տանը ոսկեղէն ու ար-
ծաթեղէն անօթներն ալ նա տրուին , ու Ե-
րուսաղէմ եղող տաճարը՝ իրենց տեղը տարուին ,
ու Աստուծոյ տունը դրուին :
6 [d]Ե՛ր հիմա՝ Կնեմին անդիի կողմի իշխանը
Թաթթանայի , Աթերթաւզանը , ու Կնեմին
անդիի կողմը եղող անոնց ընկերները Փարսա-
7 քացիք՝ անկէ հոս քաշուեցէք • Բա Աստուծոյ
տանը գործքը թող տուէք • [e]Երէց նախա-
պարը ու [f]Երէց Ծերերուն թող
8 թող իր տեղը շինեն : Նե ես հրաման կու
տամ , որ [g]Ընծայուած թէ [h]Երէց Ծերերուն ինչ
պիտի ընէք աս Աստուծոյ տանը շինութեանը
համար , այսինքն արքունի գանձէն՝ Կնեմին
անդիի կողմէն [i]Հոդ-աշ հարկէն՝ ան մարդիկ-
ներուն ծախքը շուտով տրուի , որ արգելք մը
9 [k]ըլլենան : Նե անոնց ինչ որ պէտք ըլլայ ,
թէ զառապակներ , թէ [l]ոչխար և թէ գառներ՝
երկնից Աստուծոյն ողջակէզներու համար , հաւ-
ցորեն , աղ , գինի ու եղ՝ ամէն օր անոնց տը-
րուի անպակաս , Երուսաղէմի մէջ եղող քա-
10 հանաներուն խօսքովը , [m]Որ երկնից Աստուծոյն
անուշահոտ զոհեր մատուցանեն , և [n]Թագա-
ւորին ու անոր որդւոցը կենացը համար աղօթք
11 ընեն : Ու ես կը հրամայեմ որ՝ ումէ որ աս խօս-
քիս դէմ կենայ , անոր տունէն փայտ մը քա-
կելով անկէն , ու ան մարդը անոր վրայ դամին .
[o]ու աս բանիս համար անոր տունը աղբանոց
12 ըլլայ : Նե ան Աստուածը՝ որ իր [p]Անունը հոն
դրեր է , թող կործանէ ամէն թագաւորը ու
ժողովուրդը , որ ձեռք կ՚երկրնցընէ աս հրամա-
նիս դէմ կենալու , ու Երուսաղէմի մէջ եղող
Աստուծոյ տունը աւերելու : Ես Դարեհս աս
հրամանը ըրի , թող շուտով [q]գործ դրուի :
13 Ըն աւուրնը Կնեմին անդիի կողմի իշխանը
Թաթթանայն , Աթերթաւզանը , և անոնց
ընկերները՝ Դարեհ թագաւորին խրկած հրա-
14 մանը շուտով կատարեցին : [r]Նե [s]Երէցներ ծե-
րերը կը շինէին , ու կը յաջողէին , Ընդ մար-
գարէին ու Զքդովի որդւոյն Զաքարիայինն մար-
գարէութիւնովը • ու անոնք՝ Իսրայէլի Ա-
ստուծոյն հրամանովը , և Պարսից [t]Կիւրոս , ու
[u]Դարեհ , ու [v]Արտաշէս թագաւորին հրամա-
15 նովը շինեցին լմընցուցին : Նե աս տունը՝ Ե-
դար ամսուն երրորդ օրը՝ Դարեհ թագաւորու-
թեանը վեցերորդ տարին լմընցաւ :
16 Ու Իսրայէլի որդիքը՝ քահանաները , ու
Ղեւտացիները , ու միւս գերութենէ եկողները՝
ուրախութեամբ [w]Աստուծոյ տանը նաւակա-
17 տիքը համան՝ Հարիւր զուարակ , երկու հարիւր
խոյ , չորս հարիւր գառն , ու բոլոր Իսրայէլին
Ցեղերուն թիւովը՝ այծերէն տասներկու նո-
18 խազ [x]մատուցին : Ու Երուսաղէմի մէջ Ա-
ստուծոյ սպասաւորութեանը վրայ՝ քահանաները
իրենց [y]կարգերուն մէջ , ու Ղեւտացիները իրենց
[z]դասերուն մէջ կայնեցուցին , [a]ինչպէս որ Մով-
սէսին գրքին մէջը գրուած է :
19 Ու գերութենէ եկողները՝ Առաջին ամսուն
20 չորեքտասաներորդ օրը զատիկը ըրին • Վասնզի
քահանաները ու Ղեւտացիները [b]մէկտեղ սրբ-
րուեցան , ո՛ր ամէնն ալ մաքուր եղան • ու
բոլոր գերութենէ եկողներուն համար , և ի-
րենց եղբարցը քահանաներուն համար , ու ի-
21 րենց համար [c]զատիկը մորթեցին • Ու գերու-
թենէ դարձող Իսրայէլի որդիքը , ու Իսրա-
յէլի Տէր Աստուածը փնտռելու համար անոնց
[d]Հպողները , որ [e]ան երկրին ազգերուն պղծութե-
22 նէն զատուեր էին՝ ամէնն ալ կերան : Նե [f]եօթը
օր բաղարջակերաց տօնը կատարեցին ուրախու-
թեամբ • վասն զի Տէրը զանոնք ուրախացուց •
ու [g]Ասորեստանի թագաւորին [h]սիրտը անոնց
գարձուց , որ Աստուծոյ Իսրայէլի Աստուծոյն
տանը գործին մէջ անոնց ձեռքը ուժովցընէ :

ԳԼՈՒԽ Ի

1 Նզրաս Երուսաղէմ կ՚երթայ , 11 Արտաշէս թագաւորէն մարդասիրական հրովարտակ մը ձեռք ունենալով : 27 Նզրաս աս իրեն եղած շնորհքին համար՝ Տէրը կ՚օրհնէ :

1 Նե աս բաներէն ետքը՝ Պարսից թագաւորին [a]Արտաշէսին թագաւորութեանը առնը՝
Եզրաս [b]Սարայիայի որդին , որ էր Ազարիայի
2 որդին , որ էր Քեղկիայի որդին , Որ էր Սեղ-
ղումի որդին , որ էր Սադոկի որդին , որ էր

---

a ԳԼ. ե. 17։
* Կատ. Եկմեթայի
b գ թագ. ը. 36։
c ԳԼ. ա. 7, 8։ ե. 14։
d ԳԼ. ե. 3։
e ԳԼ. է. 23։ Երեմ. իթ. 7։
f ա Տիմ. բ. 1, 2։
g Դան. բ. 5։ գ. 29։
h գ թագ. թ. 3։
i ԳԼ. է. 1, 2։
k ԳԼ. ա. 1։ է. 13։ Հաբ 3։
l ԳԼ. գ. 24։
m ԳԼ. է. 1։
n գ թագ. ը. 63։ բ Մն. է. 5։
o ԳԼ. ը. 35։
p Բ Թագ. ը. 1։
q ա Մն. իգ. 6։
r թաւ. գ. 6։ ը. 9։
s Եզ. ժբ. 6։
t բ Մն. ը. 15։
u բ Մն. լե. 11։
v ԳԼ. ի. 11։
w Եզ. ժբ. 15։ ժգ. 6։ բ Մն. ը. 21։ լե. 17։
x գ թագ. իգ. 29։ բ Մն. լգ. 11։ ԳԼ. ա. 1։ Հագ 6, 12։
y Նահ. իա. 1։
z Նեհեմ. բ. 1։
a ա Մն. ին. 14։

3 Ազիտոմեի որդին , Որ ան Ամարիայի որդին ,
որ ան Ազարիայի որդին , որ ան Մարիոթի որ-
4 դին , Որ ան Զարիայի որդին , որ ան Ոզնի որ-
5 դին , որ ան Բոկկիի որդին , Որ ան Ուսիի որդի-
որդին , որ ան Փինէհասի որդին , որ ան Ե-
ղեազարի որդին , որ ան մեծ քահանային Ահա-
6 րոնին որդին էր , Ա՛ս Եզրասը Բաբիլոնէն ե-
լաւ • ու անիկայ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն
տուած Մովսէսին [a]օրինացը արագապէս դպիրն
էր • ու [b]իր Տէր Աստուծոյն ձեռքը իր վրայ
ըլլալուն համար՝ ամէն խնդրածը թագաւորը
7 անոր կու տար : [c]Ու Երուսաղէմ թագաւորին
հօծներորդ տարին՝ Իսրայէլի որդիներէն , քա-
հանաներէն , ու [d]Ղեւացիներէն , ու երգե-
ցողներէն , և դռնապաններէն , ու [e]Նաթա-
8 նայիմներէն ոմանք Երուսաղէմ եկան : Ու ա-
նիկայ հինգերորդ ամսուն մէջ՝ թագաւորին
9 հօծներորդ տարին՝ Երուսաղէմ հասաւ • Վասն-
զի առաջին ամսուն առաջին օրը՝ Բաբիլոնէն
ելլելու սկսաւ • ու [f]Աստուծոյ բարի ձեռքը
անոր վրայ ըլլալով՝ հինգերորդ ամսուն առա-
10 ջին օրը՝ Երուսաղէմ հասաւ : Վասն զի Եզրաս
իր սիրտը պատրաստեց՝ որ [g]Տէրոջը օրէնքը
փնտռէ , ու կատարէ , ու Իսրայէլի մէջ [h]օ-
րէնք ու դատաստան սորվեցընէ :
11 Ու ասիկայ է այն նամակին օրինակը՝ որն
որ Արտաշէս թագաւորը տուաւ Եզրաս քա-
հանային ու դպիրին , որ Տէրոջը Իսրայէլին
պատուիրանաց և օրինաց խօսքերուն
դպրին էր :
12 [i]Թագաւորաց թագաւորը Արտաշէս՝ Եզ-
րաս քահանային՝ երկնից Աստուծոյն օրինացը
13 կատարեալ դպրին , և այլն : [j]Հրաման կու
տամ որ՝ իմ թագաւորութեանս մէջը եղող
Իսրայէլի ժողովուրդէն , ու անոր քահանա-
ներէն , ու Ղեւացիներէն՝ ամէն իրենց կամ-
քովը Երուսաղէմ երթալ ուզողները քեզի հետ
14 երթան • Վասն զի դուն թագաւորին ու անոր
եւթը խորհրդականներուն կողմանէ կը խրդ-
կուիս , որ քու ձեռքդ եղող քու Աստուծոյդ
օրէնքովը Յուդան ու Երուսաղէմը քննես ,
15 Ու տանես այն արծաթը ու ոսկին , որն որ թա-
գաւորը ու անոր խորհրդականները իրենց կամ-
քովը ընծայ տուին Իսրայէլի Աստուծոյն՝ [k]ո-
16 րուն բնակութիւնը Երուսաղէմի մէջ է • [l]Եւ
Բաբիլոնի բոլոր գաւառին մէջը գտած բոլոր
արծաթդ ու ոսկիդ , որն որ ժողովուրդը ու քա-
հանաները Երուսաղէմի մէջ եղող իրենց Աս-
տուծոյն տանը համար՝ [m]կամաւոր ընծայի պէս
17 պիտի մատուցանեն , Որ ան ստակով անյա-
պաղ՝ զուարակներ , խոյեր , գառներ , ու անոնց
[n]հացի ընծաները ու թափելու նուէրները ծա-
խու առնես , ու [o]զանոնք Երուսաղէմ եղող
ձեր Աստուծոյն տանը սեղանին վրայ մատու-
18 ցանես • Ես միացած արծաթով ու ոսկիով՝ քեզի ու քու եղբայրներուդ ինչ որ պատշաճ
[p]կ՚երեւնայ ընել , ձեր Աստուծոյն կամացը հա-
19 մեմատ ընէք : Ես ան անօթները , որ քու Աս-
տուծոյդ տանը պաշտօնին համար՝ քեզի տր-
ուեցան , պաշտօնէ Երուսաղէմի Աստուծոյն
20 առջեւը պար յանձնէ : Ես ուրիշ ինչ որ քու
Աստուծոյդ տանը համար պէտք ըլլայ , որ քե-
զի կը վայլէ տալ , զանիկայ թագաւորին գան-
21 ձատունէն տաս : Ու ես՝ Արտաշէս թագաւորս՝
[q]Եփրատի անդիի գողմը եղող բոլոր գան-
ձապետներուդ հրաման կու տամ , որ Եզրաս
քահանան՝ երկնից Աստուծոյն օրինացը գիրքը
22 ինչ որ ձեզմէ ուզէ , անմիջապէս [r]տրուի • Մին-
չեւ հարիւր տաղանդ արծաթի , մինչեւ հարիւր
ցորէն , ու մինչեւ հարիւր մար գինի , ու հարիւր
մար եղ , ու աղ՝ առանց [s]չափ որոշելու՚՚ :
23 Երկնից Աստուածը ինչ որ կը հրամայէ , շու-
տով՝ իզուր դրուի երկնից Աստուծոյն տանը
համար , որ չըլլայ թէ թագաւորութիւնը վրայ բարկութիւն
24 գայ : Ես ձեզի յայտնի ըլլայ , որ բոլոր քա-
հանաներէն , Ղեւացիներէն , երգեցողներէն ,
դռնապաններէն , ու [t]Նաթանայիմներէն , և աս
Աստուծոյ տանը սպասաւորներէն՝ հարկ , տուրք
25 ու մաքս առնելու հրաման չկայ : Ես դուն
ո՛վ Եզրաս՝ քու Աստուծոյդ իմաստութեամբդ՝
որ դուն ունիս , Դատաւորներ ու իշխաններ
դիր , որ Փնտռեն մեկալ կողմը եղող բոլոր ժո-
ղովուրդը՝ այսինքն քու Աստուծոյդ օրէնքը ա-
մէն գիտցողները դատեն • ու [u]չգիտցողներուն
26 սորվեցուցէք : Ես ո՛վ որ քու Աստուծոյդ օ-
րէնքին համեմատ՝ ու թագաւորին օրէնքին հա-
մեմատ չընէ , անյապաղ անոր դատաստանը [v]ի
դէպ դրուի , կամ մահուամբ , կամ աքսորով ,
կամ տուգանքով և կամ բանտարկութեամբ :
27 [w]Մեր հայրերուն Տէր Աստուածը օրհնեալ
ըլլայ , որ Երուսաղէմի մէջ եղող Տէրոջը տու-
նը փառաւորելու համար՝ [x]այս բաներ թագաւո-
28 րին սրտին մէջ դրաւ , Ես [y]թագաւորին ու
անոր խորհրդականներուն , ու թագաւորին բո-
լոր զօրաւոր իշխաններուն առջեւը [z]ինծի շնորհք
գտնել տուաւ • և [a]իմ Տէր Աստուծոյս ձեռ-
քը իմ վրաս ըլլալուն համար՝ զօրացայ , ու Իս-
րայէլէն իշխաններ ժողվեցի , որ ինծի հետ ել-
լեն :

---

a Էզր 11 , 12 , 21 :
b Էզր 9 : Պէտ . բ . 22 , 31 :
c Պէտ . բ . 1 :
d Պէտ . բ . 15 , ԼԱ :
e Պէտ . բ . 43 : բ . 20 :
f Էզր 6 : Նէեմ . բ . 8 , 18 :
g Մաղ . ՃԺԲ . 45 :
h Էզր 6 , 25 : բ Օր . ԼԻ .
10 : Նէեմ . բ . 1—8 :
Մաղ . բ . 7 :
i Ղեզեկ . ԻԶ . 7 : Դան . բ .
37 :
j Ես . ԽԹ . 14 :
k բ Մն . ղ . 2 : Մաղ . ՀՂԲ .
21 :
l Պէտ . բ . 25 :
m ա Մն . ԻԹ . 6 , 9 :
n Ծնու . ԺԲ . 4—13 :
o բ Օր . ԺԲ . 5 , 11 :
p Պաղտ . կատարեմ .
q Պաղտ . գետիս .
r Էզր . ԺԲ . 21 , 22 : բ Օր .
ԺՁ . 18 :
s Էզր 10 : բ Մն . ԺԷ . 7 :
Մաղ . բ . 7 : Մատ . ԻԳ . 2 ,
3 :
t ա Մն . ԻԹ . 10 :
u Պէտ . Գ . 22 :
v Պէտ . ԻԹ . 9 :
w Ես . ԽԹ . 5 : Էզր 6 , 9 :
Պէտ . բ . 18 :

ԹԻ. Ը.

1 Նզրաւոխն ընկերները՝ որոնք Խարիզոնէն հետ դարձան։ 15 Նզրաս՝ Ընդոլին մարդ կը խրկէ, անկէ տաճարին հա-մար պատուհաններ ուզելով. 21 Ծոմ կը պահէ. 24 գան-ձերը քահանայից պահպանութեանը կը յանձնէ. 31 Ըն-վայէն Նրուսաղէմ կու գան. 33 Գանձերը տաճարին մէջը կը հշուին. 36 Թագաւորին հրովարտակը իշխաններուն կը յանձնուի։

1 Եւ Ըռտաշէս թագաւորին թագաւորութեան ա-մանը՝ ինձի հետ Խարիզոնէն ելլողներուն տոհմապետները, ու համրանքը ասոնք են։
2 Փենէհեսի որդիներէն՝ Կերսոն, Իթամարի որ-դիներէն՝ Դանիէլ, Դաւիթի որդիներէն՝
3 Վհատուս, Սեքենիայի որդիներէն, Փարոսի որդիներէն՝ Զաքարիա, ու անոր հետ հարիւր
4 հիսուն էրիկ մարդ համրուեցան. Փահաթ մո-վաբի որդիներէն՝ Զարհայի որդին Եղհոէ-նայ, ու անոր հետ երկու հարիւր էրիկ մարդ.
5 Սեքենիայի որդիներէն՝ Յազիելի որդին, ու
6 անոր հետ իրենք հարիւր էրիկ մարդ. Եւ Ը-դինի որդիներէն՝ Յովնաթանի որդին Ելիէդ, ու
7 անոր հետ հիսուն էրիկ մարդ. Ու Եղամի որ-դիներէն՝ Կոթողհայի որդին Եսայի, ու անոր
8 հետ եօթանասուն էրիկ մարդ. Եւ Սափատիայի որդիներէն՝ Միքայէլի որդին Զաբադիա, ու
9 անոր հետ ութսուն էրիկ մարդ. Յովաբի որ-դիներէն՝ Յեքիելի որդին Ըբդիա, ու անոր հետ երկու հարիւր տասնուութը էրիկ մարդ.
10 Եւ Սաղոմիթի որդիներէն՝ Յոսեփիայի որդին, ու անոր հետ հարիւր վեթսուն էրիկ մարդ.
11 Եւ Բեբայիի որդիներէն՝ Բեբայիի որդին Զա-քարիա, ու անոր հետ քսանուութը էրիկ
12 մարդ. Եւ Ազգադի որդիներէն՝ Կաւատանի որդին Յոհանան, ու անոր հետ հարիւր տա-
13 սը էրիկ մարդ. Եւ Ադոնիկամի որդիներէն վերջինները՝ որոնց անուններն ասոնք էին. Ե-ղիփաղէտ, Յեհիել ու Սեմայիա, և անոնց
14 հետ վեթսուն էրիկ մարդ. Եւ Բագուէի որ-դիներէն՝ Ութթայի, ու Զաբուդ, ու անոնց հետ եօթանասուն էրիկ մարդ։

15 Եւ ասոնք՝ Ահաւա վազող գետին եկերքը ժողվեցի, ու հոն իրեք օր իջևան բռինք. և ժողովուրդը ու քահանաները աչքէ անցուցի, ու հոն Լևտացւոց որդիներէն Յարդ չգը-
16 տայ։ Ըն ասոնք Եղիազար, Արիէլ, Սեմա-յիա, Եղնաթան, Յարիբ, Եղնաթան, Նա-թան, Զաքարիա ու Մեսուղամ իշխանները, ու Յոյարիբ ու Եղնաթան իմաստուններ
17 կանչել տուի. Եւ զանոնք՝ Վասիփիա գլխաւոր տեղը եղող Ադդոյ իշխանին պատուէրներով խրկեցի, ու Վասիփիա գլխաւոր տեղը եղող Ադդոյին, ու անոր եղբարցը՝ Նաթինայիմնե-րուն զրուցուելու խօսքերը՝ տանոնց բնակած
18 պաշտօնեաներ բերեն։ Ու մեր Ըստուծոյն բարի ձեռքը մեր վրայ ըլլալուն համար, Իսրայէ-լեան Ղևիին որդւոյն Մոողիին որդիներէն Մէկ հանճարեղ մարդ մը, այսինքն Սարաբիան ու անոր որդիները ու եղբայրները՝ տասնուութը
19 հոգի. Եւ Հասաբիան, ու անոր հետ Մերարիի որդիներէն Եսային ու անոր եղբայրները, ու անոնց որդիները՝ քսան հոգի.
20 Ու Նաթինայիմներէն, որ Դաւիթ ու իշ-խանները Ղևտացւոց ծառայութեանը տուեր էին, ամենը իրենց անուններովը յիշուած՝ եր-կու հարիւր քսան Նաթինայիմներ։

21 Եւ հոն Ահավայի գետին քովը՝ Ծոմապա-հութիւն քարոզեցի, որ խոնարհինք մեր Տէր Ըստուծոյն առջևը, ու անկէ յաջող ճամ-բորդութիւն խնդրենք՝ մեզի ու մեր ընտանեացը
22 և մեր բոլոր ստացուածքին համար. Վասն զի ճամբուն մէջ մեզ թշնամիներէն պաշտպանելու համար՝ թագաւորէն զօրք ու ձիաւորներ ու-զելու ամչցայ. որովհետև թագաւորին ըսեր էինք թէ՝ Մեր Ըստուծոյն ձեռքը բոլոր զա-նիկայ փնտռողներուն վրայ է բարութեամբ, ու անոր զօրութիւնը ու բարկութիւնը՝ ամէն
23 անոնց վրայ՝ որ զանիկայ կը թողուն։ Ասոր ծոմ բռնեցինք, ու աս բանիս համար՝ մեր Ըս-տուածմէն օգնութիւն խնդրեցինք. ու անիկայ մեր խնդրուածքը ընդունեց։

24 Եւ քահանայից իշխաններէն տասուերկու հոգի զատեցի. այսինքն Սարաբիան, Ա-սաբիան, ու անոնց հետ իրենց եղբայրներէն
25 տասը հոգի, Եւ արծաթը, ու ոսկին, ու անօթները, նաև թագաւորին, ու անոր խոր-հրդականներուն, ու իշխաններուն, և հոն գտնուող բոլոր Իսրայէլին՝ մեր Ըստուծոյն տանը համար տուած ընծաները՝ կշռելով ա-
26 նոնց յանձնեցի։ Ու վեց հարիւր հիսուն տա-ղանդ արծաթ, և հարիւր տաղանդ արծաթէ
27 անօթներ, ու հարիւր տաղանդ ոսկի, Եւ քը-սան ոսկի տաշտ Տաղարական դրամէ, ու մա-քուր ու փայլուն և ոսկիի պէս պատուական պղնձէ երկու անօթ՝ կշռելով անոնց յանձնեւ-
28 ցի։ Ու անոնց ըսի. Դուք Տէրոջը նուիրուած էք, աս անօթներն ալ նուիրուած են. և արծաթը ու ոսկին՝ ձեր հարցը Տէր Ըստուծոյն
29 համար ընծայ մըն է. Զգուշ կացէք, ու պահեցէք, մինչև որ Երուսաղէմ Տէ-րոջը տանը սենեակներուն մէջ՝ քահանայից՝ ու Ղևտացւոց իշխաններուն, ու Իսրայէլի տոհ-
30 մապետներուն առջևը կշռէք։ Եւ քահանա-ները ու Ղևտացիները՝ արծաթը ու ոսկին ու անօթները՝ կշռելով առին, որ Երուսաղէմ՝ մեր Ըստուծոյն տունը տանին։

31 Ու առաջնոյ ամսուն տասներկուերորդ օրը գնացինք Ահավա գետէն՝ Երուսաղէմ երթալու համար. և մեր Ըստուծոյն ձեռքը մեր վրայ էր, ու մեզ ճամբուն մէջ թշնամիներու ձեռքէն և ճամբուն մէջ դարանակալներէն ազատեց։
32 Ու հոն Երուսաղէմ եկանք, ու հոն երեք օր մնացինք։
33 Չորրորդ օրը արծաթը ու ոսկին ու անօթ-ները՝ մեր Ըստուծոյն տանը մէջ, Ուրիի քահանայ Մերեմոթին ձեռքը կշռուեցան. և անոր հետ Փենէհեսի որդի Եղիազար էր, և անոնց հետ Ղևտացիներէն Յեսուայի որդի Յովզաբադ, և Բենուիի որդի Նոադիա.
34 Ամենը թուով ու կշռով. և ամբողջ կշռուածին գրուեցաւ ատեն։
35 Գերութենէն եկողները՝ որ գերութեան մէջ եղեր էին, Իսրայէլի Ըստուծոյն ողջակէզ մատուցին՝ Իսրայէլի համար տասներկու ցուլ, իննսունվեց խոյ, եօթանասունեօթը գառնուկ, տասներկու նոխազ՝ մեղքի համար. ամենը Տէրոջ ողջակէզ։
36 Ու թագաւորին հրովարտակները իշխաններուն կը յանձնէին, և անոնք ալ ժողովուրդին ու Ըստուծոյն տանը կը նպաստէին։

1 Ասոնցմէ յետոյ, երբ ասոնք լմնցան, իշխանները ինծի մօտեցան՝ ըսելով. Իսրայէլի ժողովուրդը, քահանաները ու Ղևտացիները չեն զատուած երկրներու ժողովուրդներէն՝ անոնց գարշելիութիւններուն պէս, Քանանացիներուն, Քետացիներուն, Փերեզացիներուն, Յեբուսացիներուն, Ամմոնացիներուն, Մովաբացիներուն, Եգիպտացիներուն ու Ամովրհացիներուն.
2 Վասն զի անոնց աղջիկները առին իրենց և իրենց որդիներուն համար, ու սուրբ զաւակը խառնուեցաւ երկրներու ժողովուրդներուն հետ. և իշխաններուն ու մեծաւորներուն ձեռքը այս անօրէնութեան մէջ առաջինը եղաւ։
3 Երբ որ այս խօսքը լսեցի, հանդերձս ու վերարկուս պատռեցի, գլխուս ու մօրուքիս մազերէն քաշեցի, ու տրտում նստայ։
4 Ու Իսրայէլի Ըստուծոյն խօսքերուն համար դողդոջողները ամենքը ինծի մօտ ժողվուեցան՝ գերութեան մէջ եղողներուն անօրէնութեան համար. և ես մինչև երեկոյեան զոհին ժամը տրտում նստայ։
5 Ու երեկոյեան զոհին ժամուն՝ իմ տրտմութենէս ելայ, հանդերձս ու վերարկուս պատռուած, ծունկերս ինկայ, ու ձեռքերս Տէր Ըստուածիս վրայ տարածեցի,
6 Ու ըսի. Ով Ըստուած իմ, ամչնալով ու ամօթահար եղած եմ՝ երեսս քու կողմդ վերցնելու, Ըստուած իմ. վասն զի մեղքերնիս գլխուն վրայէն անցեր են, և յանցանքնիս մինչև երկինք հասեր է։
7 Հայրերնուս օրերէն մինչև այսօր մեծ յան-ցանքի մէջ եղած ենք. և մեղքերնուս համար՝ մենք, մեր թագաւորները, մեր քահանաները՝ երկիրներու թագաւորներուն ձեռքը տրուեցանք, սուրին, գերութեան, կողոպուտին ու ամօթին՝ այսօրուան պէս։
8 Ու հիմա քիչ մը ատենէ ի վեր մեզի ողորմութիւն եղաւ մեր Տէր Ըստուածէն՝ որ մնացորդ մը թողու մեզմէ, ու իր սուրբ տեղին մէջ մեզի գամ մը տայ, որ մեր Ըստուածը մեր աչքերը լուսաւորէ, ու մեզի փոքրիկ մը կենդանութիւն տայ մեր գերութեան մէջ։
9 Վասն զի ծառաներ էինք, բայց մեր Ըստուածը մեր գերութեան մէջ չլքեց մեզ, հապա Պարսից թագաւորներուն առջև մեզի ողորմութիւն ընել տուաւ, որ մեզի կենդանութիւն տան, մեր Ըստուածին տունը բարձրացնեն, անոր աւերակները շինեն, ու մեզի Հրէաստանի ու Երուսաղէմի մէջ պարիսպ մը տան։
10 Ու հիմա, մեր Ըստուած, ասկէ ետքը ի՞նչ պիտի ըսենք. վասն զի քու պատուիրանքներդ թողուցինք,
11 Զոր պատուիրեցիր մեզի քու ծառաներուդ՝ մարգարէներուն ձեռքով՝ ըսելով. Երկիրը որ կը մտնէք անոր տիրանալու համար, անիկա ազգերու ժողովուրդներուն պղծութեամբ պղծուած երկիր է, անոնց գարշելիութիւններովը որ զայն լեցուցին մէկ ծայրէն միւսը՝ իրենց պղծութեամբ։
12 Հիմա ուրեմն ձեր աղջիկները անոնց որդի-ներուն մի տաք, ու անոնց աղջիկները ձեր որդիներուն մի առնէք, ու անոնց խաղաղութիւնն ու բարիքը յաւիտեան մի խնդրէք, որպէս զի զօրաւոր ըլլաք, ու երկրին բարիքը ուտէք, ու զայն ձեր որդիներուն ետևէ յաւիտեան ժառանգ թողուցէք։
13 Ու մեզի եղած ամէն չարիքներէն ետքը՝ մեր մեծ յանցանքներուն ու մեծ մեղքերուն համար՝ որ դուն մեր յանցանքներէն պակաս պատժեցիր, ու մեզի այսպիսի ազատ մնացորդ մը տուիր,
14 Մենք դարձեալ քու պատուիրանքներդ պի-տի խզե՞նք, ու այդ գարշելի ազգերուն հետ խնամութիւն ընե՞նք. մի՞թէ դուն մեզի վրդոված պիտի չըլլաս՝ մինչև որ մեզ կորսնցնես, որ ոչ մնացորդ մը ըլլայ ու ոչ ալ ազատ մնացորդ մը։
15 Ով Իսրայէլի Ըստուած, դուն արդար ես. վասն զի մնացորդ մը ազատեցաւ՝ ինչպէս այսօր կը տեսնուի. ահա մեր յանցանքներուն առջև քու առջևդ կը գտնուինք, վասն զի ասոր համար քու առջևդ կարենալ կայնող չկայ։

1 Երբ Եզրաս կը աղօթէր ու կը խոստովանէր՝ լալով ու Ըստուծոյ տան առջև ծունկի գալով, Իսրայէլի մեծ ժողովուրդ մը՝ տղամարդ ու կին ու մանուկ, անոր մօտ ժողվուեցաւ. վասն զի ժողովուրդը դառնապէս կու լար։
2 Ելամի որդիներէն Սեքենիա Յեհիելի որդին պատասխանեց ու Եզրասի ըսաւ. Մենք մեր Ըստուածոյ դէմ անհաւատութիւն ըրինք, ու այս երկրի ազգերէն օտար կիներ առինք. բայց հիմա Իսրայէլի համար յոյս մը կայ այս բանիս մէջ։
3 Հիմա ուրեմն մեր Ըստուածոյ հետ ուխտ մը ընենք, որ այդ կիները ու անոնցմէ ծնած զաւակները հեռացնենք՝ իմ տեառնս ու անոնց որ մեր Ըստուածոյ պատուիրանքին կը դողան հետևելով. և օրէնքին համեմատ թող ըլլայ։
4 Ելո՛ւր, վասն զի այս գործը քեզի կը վերաբերի, ու մենք քեզի հետ ենք. զօրացի՛ր ու գործէ։
5 Եւ Եզրաս ելաւ, ու քահանայապետներէն, Ղևտացիներէն ու բոլոր Իսրայէլէն երդուցուց, որ այս խօսքին համեմատ պիտի ընեն. ու երդուեցան։
6 Եւ Եզրաս Ելիասիբի որդի Յովհանանի սենեակէն ելաւ, ու հոն գնաց. հացը չկերաւ ու ջուր չխմեց, վասն զի գերութենէն եկողներուն անօրէնութեան համար կը սգար։
7 Ու Հրէաստանի ու Երուսաղէմի մէջ գերութենէն եկողներուն բոլորին հրատարակեցին, որ Երուսաղէմ ժողվուին.
8 Ու որ ով որ երեք օրուան մէջ չգար՝ իշխաններուն ու մեծաւորներուն խորհուրդովը անոր բոլոր ստացուածքը պիտի նզովուի, ու ինքն գերութենէն եկողներուն ժողովէն պիտի զատուի։
9 Ուստի Յուդայի ու Բենիամինի բոլոր մարդիկը երեք օրուան մէջ Երուսաղէմ ժողվուեցան. ինն ամսուան քսանին էր. ու ամբողջ ժողովուրդը Ըստուծոյ տանը առջևի հրապարակին մէջ նստեցաւ՝ այս բանիս համար դողալով ու անձրևի պատճառով։
10 Եւ Եզրաս քահանան ելաւ, ու անոնց ըսաւ. Դուք անօրէնութիւն ըրիք, ու օտար կիներ առիք, որպէս զի Իսրայէլի յանցանքը աւելցնէք։
11 Հիմա ուրեմն ձեր հարցը Տէր Ըստուածոյ առջև խոստովանեցէք, ու անոր հաճոյ եղածը ըրէք, ու ձեզ շրջապատող ազգերէն ու օտար կիներէն զատուեցէք։
12 Ու բոլոր ժողովուրդը պատասխանեց ու մեծաձայն ըսաւ. Ճիշդ է, ինչպէս որ մեզի հետ խօսեցար, մեզի վրայ է այնպէս ընել։
13 Բայց ժողովուրդը շատ է, ու ատենը անձրևի ատեն է, ու չենք կրնար դուրս կենալ, ու այս գործը մէկ կամ երկու օրուան գործ չէ, վասն զի մենք այս բանիս մէջ շատ մեղանչեցինք։
14 Մեր ամբողջ ժողովուրդին իշխանները թող կենան, ու մեր քաղաքներուն մէջ եղող բոլոր անոնք՝ որ օտար կիներ առին, թող գան ժամանակներով, ու անոնց հետ ամէն քաղաքի երէցները ու դատաւորները, մինչև որ մեր Ըստուածոյ այս բանիս համար ունեցած բորբոքումը մեզմէ դարձնենք։
15 Միայն Ասայելի Յովնաթանի որդին ու Տիկուայի Յազիայի որդի Եզեքիա ասոր դէմ եղան, ու Մեսուղամ ու Ղևտացի Սաբբեթա զանոնք կը պաշտպանէին։
16 Ու գերութենէն եկողները այսպէս ըրին. և քահանայ Եզրաս ու ազգերուն հայրերուն տուներուն գլուխները՝ իրենց հայրերուն տունին համեմատ, ամենքն ալ անուններով յիշուած, առանձին առանձին նստեցան տասներորդ ամսուան առաջին օրը՝ այս բանը քննելու համար։
17 Ու առաջին ամսուան առաջին օրը վերջացուցին՝ ամէն մարդու հետ որ օտար կին առեր էր։
18 Քահանայից որդիներէն գտնուեցան որ օտար կիներ առեր էին. Յեսուայի որդի Յովսադակի զաւակներէն ու անոր եղբայրներէն՝ Մասէիա, Եղիազար, Յարիբ ու Գեդելիա։
19 Ու իրենց ձեռքերը տուին, որ իրենց կիները պիտի հեռացնեն, և իրենց յանցանքին համար՝ խոյ մը զոհ պիտի մատուցանեն։
20 Ու Իմմերի որդիներէն՝ Անանի ու Զաբադիա։
21 Ու Յարիմի որդիներէն՝ Մասէիա, Եղիա, Սեմայիա, Յեհիել ու Ոզիա։
22 Ու Փաշհուրի որդիներէն՝ Եղիոենէի, Մասէիա, Իսմայէլ, Նաթանայէլ, Յովզաբադ ու Եղասա։
23 Ու Ղևտացիներէն՝ Յովզաբադ, Սեմեի, Կելիա՝ որ է Կելիտա, Փեթահիա, Յուդա ու Եղիեզեր։
24 Ու երգեցիկներէն՝ Եղիասիբ. ու դռնապաններէն՝ Սաղում, Տելեմ ու Ուրի։
25 Ու Իսրայէլէն՝ Փարոսի որդիներէն՝ Ռամիա, Յեզիա, Մաղքիա, Միամին, Եղիազար, Մաղքիա ու Բենայիա։
26 Եղամի որդիներէն՝ Մատանիա, Զաքարիա, Եհիել, Աբդի, Երիմոթ ու Եղիա։
27 Զաթուի որդիներէն՝ Եղիոենէի, Եղիասիբ, Մատանիա, Երիմոթ, Զաբադ ու Ազիզա։
28 Բեբայիի որդիներէն՝ Յովհանան, Անանիա, Զաբբի ու Աթղա։
29 Բանիի որդիներէն՝ Մեսուղամ, Մաղուք, Ադայա, Յասուբ, Սեալ ու Յերամոթ։
30 Ու Փահաթ-Մովաբի որդիներէն՝ Ադնա, Քեղղա, Բենայիա, Մասէիա, Մատանիա, Բեսաղիէլ, Բանուի ու Մանասէ։
31 Ու Եղամի որդիներէն՝ Եղիեզեր, Իսսիա, Մաղքիա, Սեմեի, Սիմիոն,
32 Բենիամին, Մաղուք, Սեմարիա։
33 Ասումի որդիներէն՝ Մատթանա, Մատթաթա, Զաբադ, Եղիփաղէտ, Երեմի, Մանասէ, Սեմեի։
34 Բանիի որդիներէն՝ Մադդի, Ամրամ, Ուէլ,
35 Բենայիա, Բեդիա, Քելհի,
36 Վանիա, Մերեմոթ, Եղիասիբ,
37 Մատանիա, Մատթանա, Յասու,
38 Ու Բանուի որդիներէն՝ Սեմեի,
39 Սեղեմիա, Նաթան, Ադայա,
40 Մաքնադբի, Սասսի, Սարայ,
41 Ազարէէլ, Սելեմիա, Սեմարիա,
42 Սելեմիա, Ամարիա, Յովսեփ։
43 Նեբոյի որդիներէն՝ Յեհիել, Մատթիթիա, Զաբադ, Զեբինա, Եդդու, Յովէլ, Բենայիա։
44 Ասոնք բոլորն ալ օտար կիներ առեր էին, ու անոնցմէ որդիներ ալ ունեցեր էին։

ա ա ԱՆ. ՟. 22։
բ ԳԼ. բ. 3։
գ Տճա գԼ. է. 7։
դ Տճա բ Թագ. ԺՀ. 3, 18։
ե Նհմ. ը. 7։ ԹԳ ՟Ա, 5։
զ Տճա գԼ. բ. 43։
է բ ԱՆ. ի. 3։
ը Ղև. ԺԶ. 29։ ԽԴ. 29։ Նս. ՟Ե. 3, 5։
թ Սաղ. ՟Ե. 8։
ժ Տճա ա Կոր. ԲԴ. 15։
ի ԳԼ. է. 6, 9, 28։
լ Սաղ. ԼԴ. 18, 19։ ԼԶ. 15, 22։ Հռոմ. ը. 28։
խ Սաղ. ԼԴ. 16։
ծ բ ԱՆ. ԺԸ. 2։
կ ա ԱՆ. Ե. 20։ բ ԱՆ. ԼԴ. 13։ Նս. ԺԲ. 22։
հ ԳԼ. է. 15, 16։
ձ Ղև. ի. 6, 7, 8։ բ Օր. ԼԴ. 8։
ղ Ղև. ի. 2, 2։ ՀԽու. Ա. 4, 15, 19, 20։

31 Եւ առաջին ամսուն երկոտասաներորդ օրը՝ Հաճալի գետէն ելանկինք Երուսաղէմ երթալու համար ։ ու [a]մեր Աստուծոյն ձեռքը մեր վրայ էր ։ ու մեզ ճամբան թշնամիին ու դարա-
32 նապետին ձեռքէն ազատեց ։ Եւ [b]Երուսաղէմ
33 եկանք ։ և հոն իրեք օր նստանք ։ Եւ չորրորդ օրը՝ արծաթը ։ ու ոսկին ։ ու անօթները՝ մեր Աստուծոյն տանը մէջ Ուրիա քահանային որդւոյն Մերամոթին ձեռքովը [c]կշռուեցաւ ։ ու բուն հետն էր Փինեհեսի որդին Եղիազարը ։ ու անոնց հետ՝ Յեսուէի որդին Յովզաբադ ։ ու Նոադեայի որդին Լեւտացիները
34 կային ։ Ամէնը թուով ու կշռոքով յանձնուե-
35 ցաւ ։ ու ան ատենը բոլոր կշռոքը գրուեցաւ ։ Գերութեան որդիքը՝ որոնք գերութենէ դարձած էին ՝ Իսրայէլի Աստուծոյն ողջակէզներ մատուցին ։ բոլոր Իսրայէլին համար տասներկու զատարակ ՝ քսանուեւմէկ խոյ ՝ եօթանասունեւեօթը գառն ՝ ու մեղքի պատարագի համար՝ տասներկու նոխազ ։ ասոնց ամէնը
36 Տէրոջը ողջակէզ մատուցին ։ Եւ անոնք թա-
գաւորին [d]հրամաններուն ՝ Պետոս ազգի կողմը եղող՝ թագաւորին փոխանորդներուն ու իշխաններուն տուին ։ անոնք ալ՝ ժողովուրդին ու Աստուծոյ տանը ձեռնտու եղան ։

ԳԼ ։ Թ

1 ժողովուրդը օտար ազգաց հետ խառնութիւն ընելուն համար՝ Եզրաս սուգ կ՚ընէ ։ 5 ու գործուած մեղքերը խոստովանելով՝ Աստուծոյ աղօթք կ՚ընէ ։

1 Ու երբոր ասոնք բաները կատարուեցան ՝ իշխան-
ները ինծի մօտեցան ՝ ու ըսին ։ Իսրայէլի ժողովուրդը ՝ ու քահանաները ՝ ու Ղեւտացիները՝ [e]ասոնց երկիրներուն ժողովուրդներէն չզատուեցան ՝ [f]Քանանացւոց ՝ Քետացւոց ՝ Ամորհացւոց ՝ Փերեզացւոց ՝ Յեբուսացւոց ՝ Ամմոնացւոց ՝ Մովաբացւոց ՝ Եգիպտացւոց ու Ամորհացւոց պղծութիւններուն պէս կ՚ընեն ։
2 Վասն զի իրենց համար ու իրենց որդւոցը հա-
մար՝ [g]անոնց աղջիկներէն կնութիւններ առին ։ և [h]սուրբ սերունդը [i]ասոնց երկիրներուն ժողովրդոյը հետ խառնուեցաւ ։ ու իշխանները ու ոստիկանները ասոնց մեղքը գործելու մէջ առաջնեները
3 եղան ։ Եւ ասոնք լսածիս պէս՝ [j]հանդերձս ու վերարկուս պատռեցի ՝ և գլուխս ու մօրուքիս մազերը փետռեցի ՝ ու [k]ապշած նստայ ։
4 Ընտանեաց գերութենէն դարձողներուն յանցան-
քին պատճառաւը՝ [l]Իսրայէլի Աստուծոյն խօսքերէն բոլոր վախցողները իմ քովս ժողովուեցան ։ ու ես մինչև [m]իրիկուան զոհին ապէնը
5 ապշած նստայ ։ Եւ իրիկուան զոհին ապէնը տառապանքէս ելայ ՝ ու պատռած հանդերձներովս ու վերարկուովս՝ ծնկան վրայ եկայ ՝ ու [n]ձեռքիս իմ Տէր Աստուծոյս առջեւը տարա-
6 ծեցի ՝ Ու ըսի ։ Ով Աստուած իմ՝ [o]կ՚ամչնամ՝ ու իմ երեսս քեզի վերցնելու չեմ համարձակիր ՝ ով Աստուած իմ ։ վասն զի [p]մեր անօրէնութիւնները մեր գլխէն վեր բարձրացան ՝ ու
7 մեր յանցանքը [q]մինչև երկինքը հասաւ ։ Մեր հայրերուն օրերէն՝ [r]մինչ մեծ յանցանքի մէջ ենք մինչև այս օրս ։ ու մեր անօրէնութիւններուն համար՝ [s]մենք ու մեր թագաւորները և մեր քահանաները՝ երկիրներու թագաւորներուն ձեռքը՝ սուրի ՝ գերութեան ՝ յափշտակութեան ու [t]երեսի սեւութեան տրուեցանք ՝ ինչ-
8 պէս որ այսօր կ՚երեւնայ ։ Եւ հիմա քիչ մը առեն մեր Տէր Աստուծմէն ողորմութիւն եղաւ ՝ որ մեզի փրկութիւն շնորհէ ՝ ու իր սրբութեանը տեղին մէջ [u]մեզ հաստատէ՝ որ մեր Աստուածը [v]մեր աչքերը լուսաւորէ ՝ ու մեր ծառայութեանը մէջ մեզի քիչ մը հան-
9 գրաստութիւն տայ ։ Վասն զի մենք ծառայ էինք ՝ [w]բայց մեր Աստուածը մեզ երեսէ չդձգեց մեր ծառայութեանը մէջ ։ հապա մեզի հանգստութիւն տալու ՝ ու մեր Աստուծոյն տունը կանգնելու ՝ և անոր աւերակները նորոգելու ՝ ու մեզի Յուդայի մէջ ու Երուսաղէմի մէջ [x]պարսպապատ տեղ մը տալու հա-
10 մար ՝ [y]Պարսից թագաւորներուն առջեւը մեզի շնորհք գտնել տուաւ ։ Եւ հիմա ով Աստուած մեր՝ ասկէ ետքը ի՞նչ ըսենք ։ քա-
11 զի քու պատուիրանքներդ թողուցինք ՝ Որ քու ծառաներուդ մարգարէներուն ձեռքովը պատուիրեցիր՝ ըսելով ։ Ան երկիրը՝ որ պիտի մտանէք զանիկայ ժառանգելու համար ՝ պարշելի երկիր մըն է ՝ [z]երկիրներու ազգերուն պարշելի պղծութիւններովը Լեցոն ։ որովհետեւ զանիկայ [aa]ծայրէ ի ծայր իրենց անմաքրութեամբը
12 լեցուցեր են ։ Ուրեմն [bb]ձեր աղջիկները անոնց որդւոցը չառնէք ՝ ու անոնց աղջիկները ձեր որդւոցը համար չառնէք ՝ Եւ յաւիտեան անոնց խաղաղութիւներ ու երջանկութիւնը չփնտռէք ՝ որպէս զի ուժովութ ՝ ու ան երկրին բարիքը ուտէք ՝ ու [cc]ձգանիկայ ձեր որդւոցը յաւիտենա-
13 կան ժառանգութիւն թողուք ։ Եւ մեր չար գործքերուն համար ՝ ու մեր մեծ յանցանքին համար՝ ասոնք բոլոր բաները մեր վրայ գալէն ետքը (թէպէտ և դուն ով Աստուած մեր՝ [dd]մեղքերնիս չափաւորեցիր մեր մեղացը չափ ՝ հապա մեզի
14 այսպէս փրկութիւն տուիր ։) պիտ՞ութ էր որ

---

a ԳԼ · է · 6, 9, 28 ։
b Եզր · բ · 11 ։
c Ելք 26, 30 ։
d ԳԼ · ը · 17 ։
e ԳԼ · է · 21 ։

f Եզր · ը · 11 ։
g Ելք · իդ · 23 ։
h Ես · ե · 2 ։
i ԳԼ · է · 28 ։
j ԳԼ · ը · 21 ։
k գ Թագ · իա · 16 ։
l Ես · իգ · 32 ։ Լգ · 16 ։ բ Օր · է · 3 ։
m Բ Օր · իգ · 6 ։
n Բաս · ժգ · 22 ։ ի · 7 ։
o Աղ · ՆԺ · 10 ։

— ԳԼ · Ը · 21 ։ Եզեմ. իե · 2 ։
p բ Օր · ժբ · 30, 31 ։
q Եզ · Լգ · 16 ։ բ Օր · է · 3 ։ Եզեմ. ժգ · 23 ։
r Եզ · ժե · 6 ։ իբ · 31 ։ բ Օր · է · 6 ։ ժգ · 2 ։
s բ Կոր · Ը · 14 ։
t Հօր · ա · 20 ։
u Աղ · ՃԽԳ · 4 ։
v ԳԼ · ժ · 3 ։ Ես · կԶ · 2 ։
w Եզ · իե · 39 ։
x Եզ · թ · 29, 33 ։
y Գան · թ · 7, 8 ։
z Աղ · ԼԸ · ի ։

a բ Պտ. իը · 9 ։ Հայտ · ժը · 5 ։
b Աղ · ՃԶ · 6 · Գան · թ · 5, 6, 8 ։
c բ Օր · իը · 36, 64 ։ Եզեմ. իե · 30 ։
d Գան · թ · 7, 8 ։
e Նեղ. մեզի բնակ մը տայ · Ես · իբ · 23 ։
f Աղ · ժգ · 3 · Լգ · 5 ։
g Եզեմ. իե · 36 ։

h Աղ · ՃԶ · 23 ։
i Ես · ե · 2 ։
j ԳԼ · է · 28 ։
k ԳԼ · Ը · 21 ։
l գ Թագ · իա · 16 ։
m Եզ · իգ · 32 ։ Լգ · 16 ։ բ Օր · է · 3 ։
n բ Օր · իգ · 6 ։
o Բաս · ժգ · 22 ։ ի · 7 ։
p Աղ · ՃԶ · 10 ։

Նորէն ¬քու պատուիրանքներդ զանց ընէինք ,
և ¬աս գարշելի ազգերուն հետ խնամութիւն
ընէինք • միթէ դուն Ա֗մէն պիտի չբարկանայիր ,
ու մեզ պիտի չսպառնայիր , մինչև որ ձեզնէ մը-
15 նացորդ ու ապաստան մը չմնար : Ով Տէր
Աստուած Իսրայէլի , ¬դուն արդար ես • վասն
զի մենք մինչև աս օրս ողջ մնացինք • ահա մենք
²մեր յանցանքովը ³քու առջեւդ ենք • թէպէտ
և աս պատճառաւ ¬քու առջեւդ չենք կրնար
կայնիլ :

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Ակբենիա կը յորդորէ Եզրասը՝ որ օտար ազգաց հետ ե-
ղած ամուսնութիւնները խափանէ : 6 Եզրաս առաջ բըռ-
նելով՝ ժողովուրդը կը ժողվէ : 9 Ժողովուրդը Եզրասին
յորդորածօքը կը զղջան , ու կը խոստանան որ այնուհետև
ան ալեքէն հրաժարին : 15 Ե՛ս բանը գլուխ կը տարուի :
18 Օտարազգի կիներով ուսնցողներուն անունները :

1 Ա֗ն երբոր Եզրաս լալով , ու ¬Աստուծոյ տա-
նը առջեւը գետինը ինկած ²աս աղօթքը ու
խոստովանութիւնները կ՚ընէր , Իսրայէլէն խիստ
շատ բազմութիւն՝ էրիկ ու կնիկ մարդիկ , ու
աղաքներ՝ անոր քովը ժողվուեցան • և ժողո-
2 վուրդը խիստ շատ լացաւ : Ու Եղամի որդի-
ներէն՝ Յեքիելի որդին Ակբենիան՝ Եզրասին
պատասխան տուաւ ու ըսաւ • Մենք ³մեր
Աստուծոյն դէմ մեզք գործեցինք , ու երկրին
ժողովուրդներէն օտար կնիկներ առինք • բայց
հիմա աս բանիս մէջն ալ Իսրայէլի համար
3 յոյս կայ : Ու հիմա ³մեր Աստուծոյն առջեւը
ուխտ ընենք , որ բոլոր կիներն ու անոնցմէ
ծնածները՝ իմ տիրոջս , ու մեր Աստուծոյն
²հրամանէն դողացողներուն խրատովը հանենք ,
և աս գործը օրէնքին համեմատ թող ըլլայ :
4 Ելէ՛ , վասն զի աս գործը քեզի կ՚իյնայ • մենք
ալ քեզի հետ կ՚ըլլանք • ²զօրացիր ու ըրէ :
5 Ու Եզրաս եղաւ , և քահանայից իշխաննե-
րուն , Ղեւտացիներուն , ու բոլոր Իսրայէլին
հերդում ընել տուաւ որ աս խօսքիս պէս ընեն •
6 և անոնք երդում ըրին : Ու Եզրաս՝ Աստու-
ծոյ տանը առջեւէն եղաւ , ու Եղիասիբի որ-
դւոյն Յովհանանին սենեակը գնաց • և հոն
մնալով՝ ²հաց չկերաւ , ու ջուր չխմեց • վասն
զի գերութենէ եկածներուն յանցանքին համար
7 սուգ կը բռնէր : Ու Յուդայի ու Երուսաղէմի
մէջ մնալնիկ կանչել տուին , որ բոլոր գե-
րութենէ եկածները Երուսաղէմ ժողովուին •
8 Ու մինչև իրեք օր ում որ չգար՝ իշխաններուն
ու ծերերուն հրամանին համեմատ , անոր բոլոր
ստացուածքը ²նզմած պիտի ըլլար , ու ինքը
գերութենէ դարձողներուն ժողովքէն պիտի զա-
9 տուէր : Ու Յուդայի ու Բենիամինի բոլոր
մարդիկները ան իրեք օրուանը մէջ այսինքն
իններորդ ամսուն քսաներորդ օրը՝ Երուսաղէմի
մէջ ժողվուեցան • և ²բոլոր ժողովուրդը ¬ա-
գորձիս համար՝ ու սաստիկ անձրեւներուն հա-
մար՝ դողալով նստան Աստուծոյ տանը հրապա-
10 րակին մէջ : Ու Եզրաս քահանան եղաւ , ու
անոնց ըսաւ • Դուք մեզք գործեցիք , և օ-
տար կնիկներ առնելով՝ Իսրայէլին յանցանքը
11 աւելցուցիք : Ու հիմա ձեր հայրերուն Տէր
Աստուծոյն առջեւը ²Ձեր ՚ինքը խոստովանեցէք ,
և անոր հաճոյ եղածը ըրէք , ու ՚երկրիս ժողո-
վուրդներէն ու օտար կնիկներէն զատուեցէք :
12 Ըն ատենը բոլոր ժողովքը պատասխան
տուին , ու բարձր ձայնով ըսին • †Որը պարտքն՝
13 է որ անանկ՝ քու ըսածիդ պէս ընենք • Հայց
ժողովուրդը շատ՝ ու ժամանակը անձրեւոտ
է , ու դուրս տեղ չենք կրնար կայնիլ • և
ասիկայ մէկ օրուան կամ երկու օրուան գործ
չէ • քանզի շատերնիս աս բանիս մէջ յանցաւոր
14 ենք : ²Իմա մեր իշխանները բոլոր ժողովքին
համար կայնին , ու մեր քաղաքներուն մէջը բո-
լոր օտար կնիկ առնողները որոշուած ժամա-
նակներու մէջ գան • և ամէն մէկ քաղաքին
ծերերը ու դատաւորները անոնց հետը ըլլան ,
մինչև որ աս բանիս համար ²մեր Աստուծոյն
սաստիկ բարկութիւնը մեզմէ դառնայ :
15 ‡Ասահէլի որդին Յովնաթանը , ու
Թեկուայի որդին Յազեան աս գործիս վրայ
կայնեցան , ու Մեսուղամ , ու Ղեւտացի Սա-
16 բեթայ անունով օգնութիւն ըրին : Ու գերու-
թենէ եկածները այնպէս ըրին • ու Եզրաս քա-
հանան , ու քանի մը տոհմապետներ իրենց
տոհմերուն համեմատ՝ (ամէնն ալ իրենց
անուններովը) ընտրուեցան • ու տասներորդ
ամսուն առաջին օրը՝ աս գործը քննելու նստան •
17 Ու բոլոր օտար կնիկ առնող մարդիկներուն
հոգը առաջին ամսուն առաջին օրը լմընցու-
ցին :
18 Ու քահանայից որդիներէն օտար կնիկ առ-
նողներ ասոնք գտնուեցան • Յոսեդեկեան Յե-
սուէին որդիներէն ու եղբայրներէն՝ Մաասիա ,
19 Եղիազար , Յարիբ ու Գոդողիա • Ու իրենց
կնիկները արձակելու ||խօսք տուին • ու ²յան-
ցաւոր ըլլալով՝ իրենց յանցանքին համար հօ-
20 տերէն մէկ խոյ պոռնի : Ու Իմմերի որդինե-
21 րէն՝ Ընանի ու Զաբադիա • Ու ²Սարիմի որ-
դիներէն՝ Մաասիա , Եղիա , Սեմայիա , Յե-
22 քիէլ ու Ոզիա • Ու փասուրի որդիներէն՝ Ե-
ղեոէնեայի , Մաասիա , Իսմայէլ , Նաթանա-
23 յէլ , Յովզաբադ ու Եղեասա • Ու Ղեւտա-
յիներէն՝ Յովզաբադ , Սեմէի , Կովդիա (այս-
ինքն Կովղիտա) , Փեթեայիա , Յուդա ու Ե-

— Հմմ. ե. 14 : բ Պետ. բ. 20 , 21 :
— ²Մէջ 2 : Նէեմ. ժգ. 23 , 27 :
ձ ¶ Օր. իդ. 8 :
ի Նէեմ. իթ. 33 : Դան. թ. 11 :
ր ա Կոր. ժե. 17 :
ց Հռով. գ. 19 :
— Ռաղ. ձՂ. 3 :
—
— ¶ Մն. ի. 9 :
Բ Դան. թ. 20 :
ֆ Նէեմ. ժգ. 27 :
ֆ ¶ Մն. լգ. 31 :
Ի ¶ Օր. է. 2 , 3 :
ղ Ա֗ռ. գ. 4 :
ճ ա Մն. իբ. 10 :
ը Նէեմ. ի. 12 :
ը ¶ Օր. իթ. 18 :
* Կամ գրաւեալ
ի Ցես. ա ԹԱգ. ժբ. 18 :
ի Հես. է. 19 : Ընակ. իբ. 13 :
ղ ԳԼ. իթ. 4 :
Ի ա Մն. իբ. 10 :
ը Նէեմ. ի. 12 :
ը ¶ Օր. իթ. 18 :
* Կամ գրաւեալ
ի Ցես. ա ԹԱգ. ժբ. 18 :
ի Հես. է. 19 : Ընակ. իբ. 13 :
Ա Ա֗ռ 3 :
† Եբր. Ի՞նչ վայ
Ի ¶ Մն. ը. 8 :
‡ Կամ Մխայէլ
‖ Եբր. ձեռքերնին
Ի Գէ. ջ. 4 , 6 :
—

24 զիազար • Ու երգեցողներէն՝ Եղիասիբ • ու դռնապաններէն՝ Շեղղում , Տէլէմ և Ութր •
25 Ու Իսրայէլէն՝ փարոսի որդիներէն՝ Յամիա ,
Յեզեա , Մելքիա , Միամին , Եղիազար ,
26 Մելքիա ու Հաննա • Ու Եղամի որդիներէն՝
Մաթթանիա , Ովաբադիա , Յեքիէլ , Ութդի ,
27 Յերիմովթ ու Եղիա • Ու Ովթուի որդիներէն՝ Եղիովէնայի , Եղիասիբ , Մաթթանիա ,
28 Յերիմովթ , Ովարդ ու Զեզրա • Ու Բեբայիի որդիներէն՝ Յովհանան , Ընանիա , Ովբրայ ու–
29 Աթլայ • Ու Հանիի որդիներէն՝ Մեսուղամ ,
Մալուք , Ադայիա , Յասուբ , Սասդ ու
30 Յոսամովթ • Ու փահաթ մովաբի որդիներէն՝
Եդնա , Քաղել , Հաննա , Մասեիա , Մա–
31 թթանիա , Բեսելիէլ , Հաննուի ու Մանասէ • Ու
Հարիմի որդիներէն՝ Եղիեզեր , Յեսիա , Մելքիա ,
32 քիա , Սեմայիա , Շիմէոն ,
33 լուք ու– Սամարիա • Հասուժի որդիներէն՝
Մաթթանեայ , Մատտաթա , Ովաբադ , Եղիփաղ ,
34 զէա , Յերեմի , Մանասէ ու– Եմէի • Հաննի
35 որդիներէն՝ Մատդայ , Զաթթայ , Լեվի , Հան–
36 նա , Հադդայիա , Փեդայիա , Ուզզիէլ , Ուեսանիա , Մե–
37 բամթի , Եղիասիբ , Մաթթանիա , Մաթթանայ ,
38 Յասասու , Հանի , Հանուբ , Սեմէի , (39) Մե–
40 զելիա , Տելաման , Ադայիա , Մաքնադբայ ,
41 Սասայ , Սարայ , Ազարիէլ , Սելեմիա , Սա–
42 մարիա , Սեզղում , Զմարիա ու– Յովսէփ •
43 Նարաւի որդիներէն՝ Յեհիէլ , Մատտաթիա ,
Ովարադ , Ովբնիա , Յադդայի , Յովիլ ու–
44 Հաննա : Ասոնք ամէնը օտար կիներ առեր էին • ու անոնցմէ ոմանք՝ զաւակ բերած կիներ ունէին :

ԳԻՐՔ ՆԵՀԵՄԵԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Նէեմիա՝ Ընանիէն լսելով Երուսաղէմի դժբաղդութիւնը , սուգ կ՚ընէ , ծոմ կը պահէ , ու կ՚աղօթէ : 5 Ընար ա–
դօթքը :

1 [a]քազիայի որդւոյն Նէեմիային խօսքերը :
Ու եղաւ որ՝ Ասադև ամսուն մէջ Երկա–
րեայ Թագաւորութեան քսաներորդ տարին՝ երբոր ես
2 Շուշան մայրաքաղաքն էի , Ընանի անուն–նով
եղբայրներէս մէկը , ու քանի մը Յուդայի մարդիկներ ինձի եկան • և անոնց՝ գերութենէ ազատուած ու մնացած Հրէաներուն վրայով՝ ու
3 Երուսաղէմին վրայով հարցուցի : Ու ինծի ըսին • Գերութենէ ազատուած մնացածները՝ հոն գաւառին մէջը՝ մեծ նեղութեան ու անարգութեան մէջ են , ու [b]Երուսաղէմին պարիսպը [c]փլած , և անոր դռնները կրակով այրուած են :
4 Ու երբոր ես ասոնց խօսքերը լսեցի , նստայ լացի • ու քանի մը օր սուգ բռնեցի , և ծոմ պահելով՝ երկնից Աստուծոյն առջև աղօթք
5 ըրի , Ու ըսի • Ով , [d]Տէր Աստուած երկնից , որ մեծ ու ահեղ Աստուած ես , [e]ու քեզ սիրողներուն և քու պատուիրանքներդ պահողներուն՝ ուխտ ու ողորմութիւն կը պահես •
6 Կ՚աղաչեմ , քու ականջներդ թող մտիկ ընեն , ու աչքերդ բաց ըլլան , որ լսես քու ծառայիդ աղօթքը , որն որ քու ծառաներուդ Իս–
7 րայէլի որդւոցը համար հիմա կ՚ընեմ ու դիշեր քեզի կը մատուցանեմ , [f]խոստովանելով Իսրայէլի որդւոցը մեղքը , որով քեզի դէմ մեղանչեցինք • քանզի [g]ես ու [h]իմ հօրս տունը
7 մեղք գործեցինք : Քիրաւի [i]մեր քու առջեւդ անօրէնութիւններ ըրինք , ու քու ծառային Մովսէսին տուած [j]պատուիրանքներդ , կա–
8 նոններդ ու դատաստաններդ չպահեցինք : Ա–
նոյն կ՚աղաչեմ՝ յիշէ անոնք խօսքը , որ քու ծառային Մովսէսին պատուիրեցիր , ըսելով• [k]Թէ
9 որ յանցանք ընէք , ես ձեզ ազգերու մէջ պի–
տի ցրուեմ • [l]Իսկ ԵՒ որ ինծի դառնաք , ու իմ պատուիրանքներս պահէք , ու զանոնք կատարէք • [m]Ձեզմէ ցրուածները թէև [n]երկրիս ծայրը ըլլան , զանոնք անկէ պիտի ժողվեմ , ու ան տեղը պիտի տանիմ՝ որն որ ընտրեցի
10 իմ անունս հոն դնելու համար : [o]Ու հիմա անոնք՝ քու մեծ ուժովդ ու զօրաւոր ձեռքովդ
11 ազատած ծառաներդ ու ժողովուրդդ են : Ա՛հ Տէր , հիմա քու ծառային աղօթքը , ու [p]քու անուննդ վախնալու փափագ ունեցող ծառաներուդ աղօթքը [q]քու ականջդ թող լսէ • և այսօր քու ծառային յաջողութիւն տուր , ու աս մարդուն առջեւը ինծի շնորհք գտնել տուր : Վասն զի ես թագաւորին [r]մատուռնային էի :

ԳԼ• Ը

1 Երեսուներկուերորդ տարին պատմութեանը պատճառը կ՚իմանայ , ու նամակներ ու պատուէրներ տալով՝ զանիկայ Ե–

ա Գլ• Ժ• 1 :
բ Գլ• ը• 17 :
գ ը Ամագ• իե• 10 :
դ Դան• իե• 4 :
ե Ելս• ի• 6 :
զ գ Ամագ• ը• 28 , 29 : է Ներ• ղ• 40 : Դան• իե• 17 , 18 :
ը Դան• իե• 20 :
թ Սաղ• ճղ• 6 : Դան• իե• 5 :
ժ ը Օր• իը• 15 :
ի Գէ• • իգ• 33 : ը Օր• գ• 25 , 26 , 27 : իը• 64 :
լ Գէ• իգ• 40 , ԼԶ : ը Օը• գ• 29 , 30 , 31 : Ը• 2 :
խ ը Օր• Ը• 4 :
ծ Ներ• • երկնից
կ ը Օր• իե• 29 : Դան• իե• 15 :
հ Ես• իգ• 8 : Երե• ժգ• 18 :
ձ Ա՛ղ 6 :
ղ Գլ• բ• 1 :

բուսաղէմ՝ կը խրխէ ։ 9 Աչեմիա Էթուսաղէմ՝ կաւ գայ ։ խսկ Հրէից Թշնամիները անոր գալուն վրայ կը սպասին ։ 12 Ընիկայ գաղտուկ կ՚երթայ՝ պարսպին վրած անցուածքը տեսնելու ։ 17 Աչեմիա կը յորդորէ Հրէաները որ պարսպին շինութիւնը սկսին, Թշնամեաց խօսքերուն ա-կանջ չդնելով ։

1 Ու եղաւ որ Նիհան ամսուն մէջ՝ Ը տարւէս թագաւորին քսաներորդ տարին՝ անոր առջևը գինի կար ։ և ᵇ գինին առի ։ ու թագաւորին տուի ։ ու անոր առջևը քնաս արտում
2 երբեմն չէի երևցած ։ Ու թագաւորը ինձի ըսաւ ։ Ինչո՞ւ երեսդ տրտում է ։ որովհետև հիւանդ չես ։ սոսկալի ուրիշ բան չէ ։ բայց հին ᵇ սրտի տրտմութիւն ։ ու ես խիստ շատ
3 վախցայ ։ Ու ասոնք թագաւորին ըսի ։ Ը թագաւորը յաւիտեան ողջ կենայ ։ Ի՞նչպէս իմ երեսս տրտում չըլլայ, որ իմ հարցս գերեզմանները տեղը եղող ᵇ քաղաքը աւերակ՝ ու անոր
4 դռները կրակով այրած են ։ Ու թագաւորը ինձի ըսաւ ։ Դուն ինձմէ ի՞նչ կը խնդրես աս բանիս վրայով ։ Ու սոսկալ Աստուծոյն
5 աղօթք ըսի ։ Ու թագաւորին ըսի ։ Թէ որ թագաւորին հաճոյ կ՚երևնայ ։ ու թէ որ քու ծառադ քու առջևդ շնորհք գտաւ ։ զիս Հրեաստան խրկես իմ հարցս գերեզմաններուն
6 քաղաքը ։ որ գանիկայ շինեմ ։ Ու թագաւորը ինձի ըսաւ ։ (ու թագուհին անոր քովը նստած էր ։) Քու ճամբորդութիւնդ որչափ տանի պիտի գալ ։ ու երբ պիտի դառնաս ։ և թա-գաւորին հաճոյ երևցաւ որ զիս խրկէ ։ ես
7 ալ անոր ժամանակ որոշեցի ։ Ու թագաւորին ըսի ։ Թէ որ թագաւորին հաճոյ կ՚երևնայ ։ ինձի նամակներ տրուի Գետին միւս կողմը եղող իշխաններուն ։ որ զիս անցընեն ։
8 մինչև որ Հրէաստան հասնիմ ։ Ու մէկ նամակ մը Ասափին՝ որ թագաւորական * պարտէզին պահապանն է ։ որպէս զի ինձի փայտ տայ ։ Բերդ-ին տանը աշտարակին դռներուն ։ և քա-ղաքին պարիսպը ։ ու մտնելու ᵇ տունս շինելու համար ։ Ու թագաւորը զանոնք ինձի տուաւ ։ վասն զի ᵇ իմ Աստուծոյս բարի ձեռքը իմ վրաս էր ։
9 Ու Գետին միւս կողմը եղող իշխաններուն գացի ։ ու թագաւորին նամակները անոնց տուի ։ և թագաւորը իմ հետս զօրապետներ
10 ու ձիաւորներ խրկեց ։ Ու երբոր Սանաբաղատ Աղրոնացին ։ ու Ամմոնացի ծառան Տուբիան լսեցին ։ շատ նեղացան ։ որ Իսրայէլի որդւոցը աղէկութիւնը փնտռելու համար մարդ մը ե-
11 կաւ ։ Ու ᵇ Երուսաղէմ եկայ ։ և հոն երեք օր մնացի ։
12 Ու ես քանի մը մարդոց հետ՝ գիշերով և-

ա Նգր · է · 1 ։
բ ՊԼ · ա · 11 ։
գ Նհամ · ժե · 13 ։
դ գ Թագ · ա · 31 ։ Գան · բ · 4 ։ է · 10 ։ ը · 6, 21 ։
ե ՊԼ · ա · 3 ։
զ ՊԼ · է · 14 ։ ժգ · 6 ։
* Այլ անուանին
է ՊԼ · գ · 7 ։
ը Նգր · է · 5 ։ է · 6, 9, 28 ։ Էմգ 18 ։
թ Նգր · ը · 32 ։
ժ բ Մն · իզ · 9 ։ ՊԼ · գ · 13 ։
ի ՊԼ · ա · 3 ։ Էմգ 17 ։
լ ՊԼ · գ · 15 ։
խ բ Թագ · ժե · 23 ։ Երեմ · լա · 40 ։
ծ ՊԼ · ա · 3 ։ Սաղ · խզ · 13 ։

լայ ։ ու ինչ որ իմ Աստուածս սրտիս մէջը դրեր էր Երուսաղէմին համար ընելու ։ զանիկայ մարդու մը չզրուցեցի ։ և ինձի հետ՝ իմ հե-ծած անասունէս ՝ի զատ՝ ուրիշ անասուն մը
13 չկար ։ Ու գիշերով ᵇ Ձորի դռնէն՝ վիշապի աղբիւրին առջևէն Աղբեղ դուռը ելայ ։ ու Երուսաղէմին ՝փլած պարիսպները ու կրակէն
14 այրած դռները զննեցի ։ Ու Աղբիւրի դուռը ու թագաւորին ստւազանը անցայ ։ ու տակս
15 եղող անասունին անցնելու տեղ չկար ։ Ու գիշերով ᵇ հեղեղատէն վեր ելայ ։ ու պարիս-պը զննեցի ։ ու դարձայ ։ Ձորի դռնէն մտայ ։
16 ու այսպէս նորէն իմ տեղս եկայ ։ Ու ոստի-կանները իմ ուր երթալս ու ինչ ընելս չիմա-ցան ։ ու Հրէաներուն ։ կամ քահանաներուն ։ կամ ազնուականներուն ։ կամ ոստիկաններուն ։ և կամ ուրիշներուն՝ որոնք գործը կ՚ընէին ։ մինչև հիմա չզրուցեցի ։
17 Նորը անոնց ըսի ։ Դուք կը տեսնէք աս թշուառութիւնը՝ որուն մէջը կը գտնուինք ։ և թէ Երուսաղէմը աւերակ ։ ու անոր դռները կրակով այրուած են ։ եկէք Երուսաղէ-մին պարիսպը շինենք ։ որ այսուհետև ՝նախա-
18 տինք չըլլանք ։ Ու ՝իմ Աստուծոյս բարի ձեռքը իմ վրաս ըլլալը ։ ու թագաւորին ինձի ըսած խօսքերն ալ անոնց պատմեցի ։ ու անոնք ը-սին ։ Եկէնք շինենք ։ և ՝ իրենց ձեռքերը ու-ժցուցին աս բարի գործին համար ։
19 Բայց Հորոնացի Սանաբաղատը ։ ու Ամմո-նացի ծառան Տուբիան ։ և Արաբացի Գեսամը լսելով՝ ՝ մեզ ծաղր ըրին ։ ու մեզ քամահրելով՝ ըսին ։ Ա՛ս ձեր ըրած գործը ի՞նչ պիտի ըլլայ ։ Ը՞միթէ դուք թագաւորէն ապստամբի՞լ կ՚ու-
20 զէք ։ Ու անոնց պատասխան տուի ։ ու ը-սի ։ Երկինքը Աստուածը՝ ինքը մեզի յաջողու-թիւն պիտի տայ ։ ու մենք՝ որ անոր ծառա-ներն ենք ։ պիտի ելլենք ու շինենք ։ ՝ բայց դուք Երուսաղէմի մէջ բաժին ։ իրաւունք ու յիշատակ չունիք ։

ԳԼ · Գ

1—32 Պարիսպը շինող մարդոց անուանները ու անոնց կարգը ։

1 Ու մեծ քահանան ՝Եղիասիբ ։ և անոր քա-հանայ եղբայրները ելան ։ ՝ ու Ոչխարաց դուռը շինեցին ։ անոնք զանիկայ նուիրեցին ։ և անոր փեղկերը կանգնեցին ։ ու զանիկայ ՝մինչև Մէային աշտարակը ։ մինչև ՝ Ղնանայէլին
2 աշտարակը նուիրեցին ։ Ու անոր քովը՝ ՝Ե-րիքովի մարդիկը շինեցին ։ ու անոնց քովը՝ Զմ-
3 բրի որդին Զաքուրը շինեց ։ ՝Ու Ձկանց դու-ռը՝ Սենասյի որդիքը շինեցին ։ անոնք զանի-

հմ · ա ։ Երեմ · իզ · 9 ։ Նղկ · է · 14, 15 ։ իբ · ա ։
է Էմգ 8 ։
ը բ Թագ · բ · 7 ։
թ Ասղ · խզ · 13 ։ հմ · ա ։ Երեմ · ժ · 6 ։
ժ ՊԼ · գ · 6 ։
ի Նգր · գ · 3 ։

ա ՊԼ · ժբ · 10 ։
բ Հնց · է · 2 ։
գ ՊԼ · ժբ · 39 ։
դ Երեմ · լա · 38 ։ Զաք · ժգ · 10 ։
ե Նգր · բ · 34 ։
զ բ Մն · լզ · 14 ։ ՊԼ · ժբ · 39 ։ Ասթ · ա · 10 ։

կայ չինեցին ։ ու [ե]անոր փեղկերը ։ փականքը
4 ու նիգերը անցուցին ։ Եւ անոնց քովը՝ Կի-
կուսի որդւոյն Ռեփայիին որդին Պերամօթը
նորոգեց ։ ու անոնց քովը՝ Մասիզեքելէլ որդւոյն
Հարաքիայիին որդին Մեսուզամը նորոգեց ։ և
անոնց քովը՝ Հասնայի որդին Յագոմիը նորո-
5 գեց ։ Ու անոնց քովը՝ Թեկուացիք նորոգե-
ցին ։ բայց անոնց մեծերը [ի]րենց Տէրոջը գործ-
6 քին իրենց վիզը չծռեցին ։ Եւ [Յ]ոյեդան որդւոյն
Փասէի որդին Յոյիադան ու Հասոդիայի որ-
դին Մեսուզամը նորոգեցին ։ անոնք զանիկայ
չինեցին ։ ու անոր փեղկերը ։ փականքը ու նի-
7 գերը անցուցին ։ Եւ անոնց քովը՝ Գաբաւո-
նացի Մելատիան ։ ու Մերոնոթացի Յադոնը ։
և Գաբաւոնի ու Մասփայի մարդկինները շի-
նեցին ։ մինչև Գետոն աս կողմը եղող իշխա-
8 նին [ա]ռաջնոյը ։ Անոր քովը՝ ոսկերիչներէն [Հ]ար-
հայիայի որդին Ոզիէլը նորոգեց ։ ու անոր քո-
վը՝ գեղագործներուն որդին Անանիան նորոգեց ։
ու Երուսաղէմէ մինչև [Լ]այն պարիսպը թո-
9 ղուցին ։ Եւ անոնց քովը՝ Երուսաղէմի կէս
մասին իշխանը՝ Ովրի որդին [Ռ]ափայիան նո-
10 րոգեց ։ Եւ անոնց քովը՝ ու իր տանը դիմացը՝
[Հ]արումափի որդին Յեդայիան նորոգեց ։ ու
անոր քովը՝ Բանայիայի որդին Քետուռան նո-
11 րոգեց ։ Միւս բաժինը ։ Ռու փռուռիրու աշ-
տարակը՝ [Հ]արիմի որդին Մելքիան ։ ու փառա-
12 մազարի որդին Հասուբը նորոգեցին ։ Եւ անոր
քովը՝ Երուսաղէմի կէս մասին իշխանը՝ Լո-
սի որդին Սեղուամը՝ ինքը ու իր աղջիկները
13 նորոգեցին ։ [Հ]Ձորի գետը՝ Հանոնը ։ ու Հա-
նոոմի բնակիչները նորոգեցին ։ անոնք զանիկայ
չինեցին ։ ու անոր փեղկերը ։ փականքը ու նի-
գերը անցուցին ։ ու պարիսպէն հազար կան-
14 գուն չինեցին մինչև [Հ]Աղբիւրի գետը ։ Եւ Աղ-
բիւրի գետը՝ Ռեմաքարմէի կողմանց իշխանը՝
Ռեքաբի որդին Մելքիան նորոգեց ։ զանիկայ
ան չինեց ։ ու անոր փեղկերը ։ փականքը ու
15 նիգերը անցուց ։ Եւ [Ա]ղբիւրի գետը՝ Մաս-
փայի կողմանց իշխանը՝ Գողոզէի որդին Սեղ-
ղումը նորոգեց ։ զանիկայ ան չինեց ։ ու ծած-
կեց ։ և անոր փեղկերը ։ փականքը ու նիգերը
անցուց ։ ու [Ս]իլոամի պարտէզին մօտ եղող
[Ա]ռլամայի աւազանին պարիսպը՝ մինչև Գա-
ւիթի քաղաքէն իջնող սասիճանները չինեց ։
16 Անկէ ետքը՝ Ռեմասուրի կէս մասին իշխանը՝
Ազբուքի որդին [Ն]էեմիան նորոգեց ։ մինչև
Գաւիթին գերեզմաններուն դիմացը ։ ու մինչև
[Հ]շինծու աւազանը ։ ու մինչև Ռեմադաբարիները ։
17 Անկէ ետքը՝ Ղեւտացիք նորոգեցին ։ Բանիի
որդին [Ռ]ոհումը ։ անոր քովը՝ Կէիլայի կէս
մասին իշխանը Քասիան՝ իր տեղուանքը նո-
18 րոգեց ։ Անկէ ետքը անոնց եղբայրները՝ Կէի-

ա Տես գլ. ը. 1 ։ է. 1 ։
բ Դատ. ե. 23 ։
գ Գէս. ժբ. 39 ։
դ Գէս. բ. 8 ։
ե Գէս. ժբ. 38 ։
զ Գէս. ժբ. 38 ։

լայի կէս մասին իշխանը՝ Հնադադի որդին Հա-
19 ւայիս նորոգեց ։ Եւ անոր քովը՝ Մասփայի իշ-
խանը՝ Յեսուի որդին Եզերը՝ միւս բաժինը նո-
րոգեց ։ այսինքն հպարտութեան զարձուածքը ։ որ
20 զինարանը կելլելու ճամբուն դիմացն է ։ Անկէ
ետքը՝ միւս բաժինը պարապին զարձուածքէն
մինչև մեծ քահանային Եղիասիբին տանը դուռ-
ը՝ Օզբայի որդին Հարուքը փութով նորո-
21 գեց ։ Անկէ ետքը միւս բաժինը՝ Եղիասիբին
տանը դռնէն մինչև Եղիասիբին տանը ծայրը՝
Ակկուսի որդւոյն Ուրիային որդին Մերամօթը
22 նորոգեց ։ Եւ անկէ ետքը քահանաները՝ գաշ-
23 տի բնակիչները նորոգեցին ։ Ու անկէ ետքը՝
Բենիամիրը ու Յասուբը իրենց տուներուն առ-
ջևը նորոգեցին ։ անկէ ետքը՝ Անանիայի որ-
դւոյն՝ Մասայիային որդին Ազարիան՝ իր տանը
24 դիմացը նորոգեց ։ Անկէ ետքը՝ միւս բաժինը՝
Ազարիայի տունէն մինչև [Պ]արապին զարձուած-
քը՝ մինչև անկիւնը ։ Հնադադի որդին Բանուին
25 նորոգեց ։ Ու Ուզայի որդին Փաղաղը՝ պարզը-
պին զարձուածքին դիմացը ։ ու [Բ]արձի գա-
ւիթին քովը եղող թագաւորին վերի պալատին
դուրսի աշտարակը ընկաց ։ ու անոր հետևէն՝
26 Փարոսի որդին Փագեայիան ընկաց ։ Եւ [Ն]ա-
թանայիմները՝ որոնք [Ո]փազ կը բնակէին ։ մին-
չև արևելեան կողմը եղող [Ջ]ուրի դրանը դի-
27 մացը ։ ու գուրսի աշտարակը նորոգէցին ։ Ան-
կէ ետքը միւս բաժինը՝ գուրսի մեծ աշտարա-
կին դիմացէն մինչև Ոփազի պարիսպը՝ Թե-
28 կուացիք նորոգեցին ։ Ձիերու դռնէն վեր՝
քահանաները նորոգեցին՝ ամէն մարդ իր տանը
29 դիմացը ։ Անկէ ետքը՝ Իմմերի որդին Սադո-
կը՝ իր տանը դիմացը նորոգեց ։ ու անկէ ետ-
քը արևելեան դրանը պահապանը՝ Սեքենիայի
30 որդին Սեմայիան նորոգեց ։ Անկէ ետքը միւս
բաժինը՝ Սելեմիայի որդին Հանանիան ։ ու Սա-
ղեփի վեցերորդ որդին Հանոնը նորոգեց ։ անկէ
ետքը՝ Բարաքիայի որդին Մեսուզամը՝ իր սե-
31 նեակին դիմացը նորոգեց ։ Անկէ ետքը՝ [Ա]ա-
րեփիի որդին Մելքիան՝ մինչև [Ն]աթանայիմ-
ներուն ու վաճառականաց տունը՝ Մափկադի
դրանը դիմացը՝ ու մինչև [Ա]նկիւնը կելլելու
32 տեղը՝ նորոգեց ։ Եւ անկիւնը կելլելու տեղէն
մինչև Ոչխարաց դուռը՝ ոսկերիչները ու վա-
ճառականները նորոգեցին ։

Գ Լ · Գ

1 Երբոր Թէնամիները Ծայր կ'ընեն , [Ն]էեմիա ալօթք կ'ը-
նէ , ու գործը կը յաջուձակէ · 7 ու Թէնամիներուն բար-
կութիւնը ու դաղտնի խորհուրդը իմանալով՝ պահապան-
ներ կը դնէ · 13 գործը բանուորներուն կը հրամայէ որ վը-
րանին զինք առնեն , 19 ու անոնց պատասխանները կու տայ ,

1 Ա[ե] [Ե]ղբոր Անանիա աղաղակ լսեց , որ մենք պա-
րիսպը կը շինենք , սիրտը նեղացաւ , ու

ը Ջմբ. 19 ։
թ Երեմ. լբ. 2 ։ Լղ. 1 ։ լէ. 21 ։
ժ Երդ. բ. 43 ։ Գէս. ժա. 21 ։
ի Բ Մն. իէ. 3 ։
լ Գէս. է. 1 , 3 ։ ժբ. 37 ։

ն Ջ Ծնն. իգ. 16 ։ Բ Մն. իդ. 15 ։ Երեմ. լա. 40 ։
* Ասմ. ոսկերիչ
† Ասմ. անկիան վերնատունը

— Գէս. բ. 10 , 19 ։

2 Հաս սրդոգելով՝ Հրէաները ծաղր ըրաւ : Եւ
իր եղբարցը ու Ամարիայի զօրքին առջեւը խօ-
սեցաւ , ու ըսաւ . Ա՛ս տկար Հրէաները ի՞նչ
կը շինեն . միթէ թոյլտուութիւն կ՚ըլլա՞յ ա-
նոնց . միթէ զո՞հ պիտի զոհեն , ու այսօ՞ր լը-
մընցընեն . միթէ այրած քարերը փոշիի դէզե-
3 ր՚ի՞ն պիտի կենդանացընեն : Եւ Բ Մմոնացի
Տուբիան անոր քովն էր , ու ըսաւ . Թէ որ
աղուէս մըն ալ ելլէ անոնց շինածին վրայ , ա-
նոնց քարէ պարիսպը պիտի փլցընէ :
4 Դ Ա՛վ մեր Աստուածը՝ լսէ . վասն զի նախա-
տուեցանք . ու Ե անոնց նախատինքը իրենց գլ-
խուին դարձուր , ու զանոնք գերութեան երկրի
5 մէջ աւար ըլլալու մատնէ . Եւ Է անոնց անօ-
րէնութիւնը մի ծածկեր . ու քու առջեւդ ա-
նոնց մեղքը չջնջուի . քանզի շինողներուն առ-
ջեւը Ը դէմ բարկացուցին :
6 Եւ պարիսպը շինեցինք . ու բոլոր պարիսպը
միւնչեւ կէսը Թ հասաւ . վասն զի ժողովուրդը
գործելու սիրտ ունէր :
7 Ի Հերոր Արաբացին , ու Տուբիա , և
Բրաբացիք , ու Ամմնացիք , ու Ազոտացիք
լսեցին , որ Երուսաղէմի պարիսպներուն նո-
րոգութիւնը առաջ կ՚երթայ , ու փլած ան-
ղուանքը սկսեր են շինուիլ , շատ սրդոգեցան :
8 Եւ Լ ամէնքը միասին խօսք ըրին , որ գան Ե-
րուսաղէմին դէմ պատերազմ ընեն , ու անոր
9 վնաս տան : Բայց Մ անոնք մեր Աստուծոյն ա-
ղօթք ըրինք , ու Ն ջուր անոնցմէ պաշտպանե-
լո՛ Համար՝ գործկ ու դիշեր անոնց դէմ պա-
10 հապաններ դրինք : Եւ Յուդան ըսաւ . Հնո-
նակիրներուն ուժը հատաւ , ու հողը շատ է .
11 մենք պիտի չկրնանք պարիսպը շինել : Ի՛ու մեր
թշնամիները կ՚ըսէին . Ձգիտեան ու չտեսնեն ,
մինչեւ որ մենք անոնց մէջը մտնենք , ու զանոնք
12 մեռցընենք , և անոնց գործը խափանենք : Ի՛ու
եղաւ որ՝ անոնց քովը բնակող Հրէաները մեզի
եկան , և ասոր անգամ մեզի ըսին թէ՝ Ամէն
կողմանէ ուր որ դառնաք , մեր վրայ պիտի յարձ-
նեն :
13 Ի Հասի ցած տեղուանքը՝ պարսպին ետեւը ,
Շ ու բարձր տեղուանքը՝ ժողովուրդը իրենց
ազգատոհմներուն համեմատ Ծ թափնելով կայնե-
ցուցի , ու իրենց սուրերովը , նիզակներովը ու
14 աղեղներովը կայնեցուցի : Եւ նայեցայ , ու ե-
լայ , և իշխաններուն ու ոստիկաններուն ու
մնացած ժողովուրդին ըսի . Զ ձեր երեսէն մի
վախնաք . յիշեցէք Տէրը՝ որ Է մեծ ու ահեղ
է , և Ը ձեր եղբայրներուն , աղաքնեերուն , աղ-
ջիկներուն , կիներուն ու տուներուն համար
պատերազմ ըրէք :
15 Ի՛ու երբոր մեր թշնամիները լսեցին որ մենք

Բ Նէ . բ . 10 , 19 :
Գ Աղ . ձիգ . 3 , 4 :
Դ Աղ . հբ . 12 : Ա՛ռակ . գ . 34 :
Ե Աղ . կի . 27 , 28 : ձի . 14 , 15 : Երեմ . ժբ . 23 :
Զ Եբր . կապուեցաւ .
Է Ա՛մբ . 1 :
Ը Աղ . ձգ . 3 , 4 , 5 :
Թ Աղ . ծ . 15 :
Ժ Եբր . անոնց երեսէն
Ի Կամ չոր տեղուանքը , և կամ յարկերու տակ
Ծ Թագ . ժ . 9 : Բ Օր . ա . 29 :
Ի Բ Օր . ժ . 17 :

իմացեր ենք , Կ Աստուած անոնց խորհուրդը
յղուեց . ու մենք ամէնքս պարիսպը Լ ինկլո-
16 դարձանք , ամէն մէկը իր գործին : Եւ ան օ-
րէն Ի մէր՝ իմ մարդիկներուս կէսը կ՚աշխատե-
ին , ու կէսն ալ՝ նիզակներ , ասպարներ , ա-
ղեղներ ու զրահներ կը բռնէին . ու իշխանները
Յուդայի բոլոր ||ազգատոհմներուն ետեւը կը
17 կայնէին : Պարիսպը շինողները , ու բեռնակիր-
ները , ու բեռցընողները՝ ամէն Ջ ինչ իր մէկ
ձեռքովը կը բանէր , ու միւս Յ ե՛ռվը զէնքը
18 կը բռնէր : Եւ շինողներուն ամէն մէկը՝ իր
սուրը մէջքը կապած՝ կը գործէր . ու փողա-
19 հարը իմ՛ քովս էր : Եւ ազնուականներուն ,
ու ոստիկաններուն ու մնացած ժողովուրդին ը-
սի . Ա՛ս գործը մեծ ու ընդարձակ է , ու մենք
պարսպին վրայ ցրուած ենք , Ն իրարմէ հեռու
20 Ն է . Ո՛րթէ փողին ձայնը ուր տեղ որ լսէք ,
հոն մեր քովը ժողովուիք . Ծ մեզի համար մեր Ա՛ս-
21 տուածը պատերազմ պիտի ընէ : Ո՛ւ մենք
այսպէս Ջը գործը կ՚ընեինք . և Ճ ողովո՛ւրդին
կէսը արշալոյսին ծագած ատենէն մինչեւ աստ-
ղերուն երեւցած ատենը՝ նիզակներ բռնած կը
22 կենային : Եւ ան ատենը ժողովուրդին ըսի .
Ամէն մարդ իր ծառային հետ՝ դիշերները Ե-
րուսաղէմի մէջ մնայ , որ դիշերը մեզի համար
23 պահապանութիւն ընէ , ու ցորեկը գործէ : Ո՛ւ
ես , ու իմ եղբայրներս , և իմ ծառաներս , ու
իմ հետևիս եկող պահապան մարդիկները՝ ամէ-
նեւին մեր հանդերձները չէինք հաներ , Ֆ լուա-
ցուելու ատենէն Ի զատ՚՚ :

Գ Լ . Ե

1 Հրէայք իրենց պարագրկներուն , գրաւներուն ու ծառայու-
թեանը համար կը գանգատին : 6 Նէեմիա վախնաւոր-
ները կը յանդիմանէ , և ուխտ ընել կու տայ անոնց՝ որ
ետ դարձընեն իրենց առած գրաւները . 14 կը թողու իր
ռոճիկը , ու հիւրասիրութիւն կ՚ընէ :

1 Եւ Ժողովուրդը ու անոնց կիներն՝ իրենց
Բ եղբարցը Հրէաներուն դէմ մեծ գանգատ
2 ըրին : Եւ ոմանք կ՚ըսէին . Մենք մեր տղաք-
ներովը ու աղջիկներովը շատ ենք . ուստի-
լենք ծախսե առնենք , ու ուտենք որ ապրինք :
3 Ոմանք ալ կ՚ըսէին : Մենք մեր արտերը , այ-
գիները , ու տուները գրաւի կը դնենք , որ սովի
4 համար ուտելիք ծախսե առնենք : Եւ ոմանք
կ՚ըսէին . Թագաւորին հարկ պարո՛ Համար՝
մեր արտերուն ու այգիներուն վրայ առակ փոխ
5 առինք : Ո՛ւ հիմա Ե մեր մարմինը՝ մեր եղբայր-
ներուն մարմինին պէս է , ու մեր որդիքը՝ ա-
նոնց որդւոցը պէս . և ահա մենք Ը մեր տղաք-
ները ու աղջիկները ծառայութեան կը ծախենք .
և արդէն մեր աղջիկներէն ազախին ըլլալու

Խրկեր :
—
ա Նա . է . 7 :
Բ Ել . իե . 35 , 36 , 37 : Բ Օր . ժէ . 7 :
Գ Նա . ծբ . 7 :
Դ Նէ . իա . 7 : Ել . իե . 39 :

ծախսածներ կան ։ ու մեր ձեռքը կարողութիւն չկայ ։ որովհետեւ մեր արտերը ու այգիները ուրիշներուն ՅԼՈՓՆ է ։

6 Ու երբոր ես անոնց աղաղակը՝ ու ասոնց խօս-
7 քերը լսեցի ՝ խիստ դժուարացայ ։ Ես մտքիս մէջ խորհրդէն եւս՝ ազնուականները ու ոստիկանները յանդիմանեցի ՝ ու անոնց ըսի ։ Դուք ամէնքդ ալ ձեր եղբայրներէն ՚վարձս կ՚առնէք ։ ու անոնց դէմ մեծ ժողով ըսի ։
8 Ըն ատոնք անոնց ըսի ։ Մենք հնարաւորութեան ծախսած մեր Հրեայ եղբայրները՝ մեր կարողութեանը չափ Ազգախառ առնք ՝ ու հիմա դուք ձեր եղբայրները կը ծախէք ՝ կամ անոնք մեզի ծախուի՞ն ։ եւ անոնք լռեցին ՝ ու չկրցան պատասխան տալ ։
9 Ու ըսի ։ Ատ ձեր բրածը աղէկ բան չէ՞ պէտք չէ՞ որ Մեր Աստուծոյն վախովը քալէք ՝ Որ մեզի թշնամի ազգերուն նախատինք չըլլանք ։
10 Ես ալ ՝ իմ եղբայրներս ու ծառաներս ալ՝ ասոնց ու ցորեն փոխ տուած ենք անոնց ։ Բայց հիմա
11 ասոնց պարտքը ոչնոյ չնորհենք ։ Ո՜ ձեզի կ՚ազդուշեմ ՝ որ այսօր անոնց ետ դարձնէք անոնց արտերը ՝ այգիները ՝ ձիթենիները ու տուները ։ Նաեւ ասոնցմէ ՝ ցորենին ՝ գինիին ու եղէն հարիւրին մէկը՝ որ անոնցմէ կը պահանջէք ։
12 Ես անոնք ըսին ։ Ետ պիտի դարձնենք ՝ ու անոնցմէ բան մը պիտի չպահանջենք ։ ինչպէս որ ըսիր ՝ այնպէս պիտի բնենք ։ Ըն ատոնք քահանաները կանչեցի ՝ Ու անոնց երդում բ-
13 նել տուի ՝ որ ասանկ բնեն ։ Նաեւ Հանդերձս թօթվեցի ու ըսի ։ Ա՛յ որ աս բանը չկատարէ ՝ իր տունէն ու իր վաստակէն Աստուած այսպէս թօթվէ ՝ ու այսպէս թօթվուած ու դատարկ ըլլայ ։ Ես բոլոր ժողովը՝ Ամէն ըսին ՝ ու Տէրը օրհնեցին ։ Ու ժողովուրդը աս բանը կատարեց ։
14 Ես Յուդայի երկրին մէջ անոնց իշխանք եղած օրէս՝ Արտաշէս թագաւորին քսաներորդ տարիէն Հմինչեւ երկուերորդ տարին՝ տասներկուս տարի՝ Թէ՛ ես և Թէ՛ իմ եղբայր-
15 ներս Իշխանութեան ոռճիկը չտարինք ՚՝ Հայց ինծմէ առաջ եղող նախորդ իշխանները ժողովուրդին բնա կ՚ըլլային ՝ ու անոնցմէ հաց ու գինի կ՚առնէին ՝ քառասուն սիկղ արծաթէն ՝ի զատ ։ անոնց ծառաներն ալ ժողովուրդին բռնութիւն կ՚ընէին ։ բայց ես Աստուծմէ վախ-
16 նալով՝ այնպէս չըրի ։ Ու նաեւ աս պարսպին գործին մէջ աշխատեցայ ։ ու մենք արտ ծախու չառինք ։ եւ իմ բոլոր ծառաներս հոն ժողո-
17 վուած էին ան գործին համար ։ Ու Հրէաներէն ՝ ու ոստիկաններէն հարիւր հիսուն մարդ՝
ու շրջակայ ազգերէն մեզի եկողները ՝իմ սե-
18 ղանէս կ՚ուտէին ։ Ես Ամէն օրուան ծախքս աս էր ։ արջառ մը ՝ ու մեց ընտիր ոչխար ։ և ինծի համար թռչուններ ալ կը պատրաստուէր ։ ու տասը օրը անգամ մը առատութեամբ ամէն տեսակ գինիէն Կ՚ԼԼԷր ։ այսու ամենայնիւ Հրէշխատութեան ոռճիկը չպահանջեցի ։ վասն զի աս ժողովուրդին վրայ եղած ծառայութիւնը
19 ծանր էր ։ Ո՛վ Յաստուած իմ՝ աս ժողովուրդին բոլոր բարձներուս համեմատ զիս Ի բարին յիշէ ։

ԳԼ ։ ՀԱ

1 Ամանաւատ՝ խորամանկութեամբ ՝ երկիւղալի լուրերով ՝ ու վարձքով բռնուած մարգարէներու միջոցով կը ջանայ որ Նէեմիան վախցընէ ։ 15 Ան գործին լրբնալուն վրայ՝ թշնամիները կը վախնան ։ 17 Թշնամիներուն ու Հրեաներէն ազնուականներուն մէջտեղը դաշտուկ հաղորդակցութիւն կ՚ըլլայ ։

1 Ու երբոր Սանաբաղատ ՝ Տուբիա ՝ ու Գրաբացի Գեսամ ՝ ու մեր միւս թշնամիները լսեցին ՝ որ ես պարիսպը շինեցի ՝ ու հոն փլած տեղ մը չմնաց ՝ (Թէպէտ և մինչև այն
2 ատեներ դռներուն փեղկերը դրած չէի ՝) Սանաբաղատ ու Գեսամ Ինծի խարդ խրկեցին՝ ու ըսին ։ Եկուր ՝ Միմոզի դաշտին գեղերուն մէջը իրարու հետ տեսնուինք ։ բայց անոնք Ինձ-
3 ծի չարութիւն ընել կը խորհէին ։ Ես անոնց պատգամաւորներ խրկեցի ու ըսի ։ Ես մեծ գործով մը զբաղած եմ ՝ ու չեմ կրնար իջնել ։ ինչու համար գործը դադարի ՝ երբոր զանիկայ թո-
4 ղում ՝ ու ձեզի իջնեմ ։ Ես անոնք՝ Ինծի չորս անգամ ատանկ խօսքեր խրկեցին ։ ես ալ ա-
5 նոնց նոյն պատասխանը տուի ։ Ու Հինգերորդ անգամին՝ Սանաբաղատ նոյն խօսքերով իր մանչը Ինծի խրկեց ՝ ձեռքը մէկ բաց Թուղթով մը՝
6 Որուն մէջը այսպէս գրուած էր ։ Ազգաց մէջը լսուեցաւ ՝ ու Գեսամ կ՚ըսէ որ Դուն ու Հրեաները ապստամբիլ կը խորհիք ։ դուն ա-նոր համար կը շինես պարիսպը ՝ որ անոնց թա-
7 գաւոր ըլլաս ՝ Ինչպէս որ կ՚ըսուի՝՝ ։ Ու նաեւ Երուսաղէմի մէջ մարգարէներ հաստատեցիր ՝ որ քարոզեն ու քեզի համար բսեն ՝ Թէ՝ Ընդհայ Հրէաստանի թագաւոր է ։ ու հիմա աս խօսքերը թագաւորին պիտի հասնի ։ ուրեմն եկուր որ միասին խորհուրդ բնենք ։
8 Հայց ես անոր Խարդ խրկեցի՝ ու ըսի ։ Ատոր քու ըսած խօսքերուդ պէս չէ ։ Հապա ատոնք
9 դուն քու սրտիդ Հնարեցիր ։ (Վասն զի անոնց ամէնը մեզ կը վախցընէին՝ ըսելով ։ Թող անոնց ձեռքը ան գործէն Թուլնայ ՝ որ չհատնի ։ Ու հիմա ո՛վ Տէր՝ իմ ձեռքերս ուժովցուր ։)

Ե Նէ ։ իբ ։ 25 ։ Ղև ։ իե ։ 36 ։ Նդեկ ։ իե ։ 12 ։
Զ Ղև ։ իե ։ 48 ։
Է Ղև ։ իե ։ 36 ։
Ը բ Ծնած ։ ժբ ։ 14 ։ Ելած ։ բ ։ 24 ։ ա Պետ ։ բ ։ 12 ։
Թ Նեղ ։ ժ ։ 5 ։ Երեմ ։ ԼԳ ։ 8, 9 ։

* Նէեր ։ Ծոցս
Ժ Ա՛ած ։ ժ ։ 14 ։ Պօր ։ ժգ ։ 51 ։ ժը ։ 6 ։
ԺԱ գ Ծնած ։ իգ ։ 3 ։
ԺԲ Ղև ։ ժգ ։ 6 ։
ԺԳ Տե՛ս ա Կոր ։ իե ։ 4, 15 ։
† Նէեր ։ Իշխանի հացը չկերանք ։

Ի Ելմ ։ 9 ։
ԺԵ բ Կոր ։ ժա ։ 9 ։ ժբ ։ 13 ։
ԺԶ բ Ծնած ։ իե ։ 7 ։ գ Ծնած ։ ժբ ։ 19 ։
ԺԷ գ Ծնած ։ գ ։ 22 ։
ԺԸ Ելմ ։ 14, 15 ։
ԺԹ Ղև ։ ժգ ։ 22 ։

—

Ի Ղև ։ բ ։ 10, 19 ։ գ ։ 1, 7 ։
ԻԱ Ղև ։ գ ։ 1, 3 ։
ԻԲ Ելած ։ իգ ։ 24, 25 ։
ԻԳ ա Պետ ։ բ ։ 12։ Ղև ։ ժա ։ 35
ԻԴ Ասղ ։ լԷ ։ 12, 32 ։
ԻԵ Ղև ։ բ ։ 19 ։
‡ Նէեր ։ աս խօսքերուն համեմատ ։

10 Ու ես Աետաբէելի որդւոյն Դաղայիայի որ-
դւոյն Ամազիայիին տուներ մտայ . և անիկայ
պատը ՚ի վեր գոցուած էր , ու ըսաւ . Երէ՞ր
մէկուն Աստուծոյ տուներ՝ տաճարին մէջը եր-
թանք , ու տաճարին դռները գոցենք . վասն
զի քեզ մեռցընելու կու գան . ու անոնք գի-
11 շերով պիտի գան քեզ մեռցընելու : Ու ես ը-
սի . Մի՛թէ ինծի պէս մարդը կը փախչի՞ . և
ո՞վ կայ ինծի պէս՝ որ տաճարը մտնէ ապրելու
12 համար . չեմ մտներ : Ու աղէկ հասկըցայ որ
զանիկայ Աստուած խրկած չէր , հապա Եղիմ
վրաս առ մարգարէութիւնը ինծի խօսե-
ցաւ . վասն զի Տուբիա ու Սանաբաղատ զա-
13 նիկայ վարձքով բռներ էին : Եւ ասոր համար
վարձքով բռներ էին զանիկայ , որ ես վախնամ ,
ու ասանկ ընելով մեղանչեմ , որ զիս բամբա-
սելու , ու իմ անունս աւրելու պատճառ մը
14 ունենան : Ո՛վ Աստուած իմ՝ Տուբիան ու
Սանաբաղատը ասոնց գործոցը համեմատ ,
ու Նոատիա Մարգարէուհին , ու զիս վախ-
ցընող միւս մարգարէները յիշէ :
15 Եւ պարիսպը Իլուլ ամսուն քսաներէնհինգ-
երորդ օրը՝ յիսուներկու օրուան մէջ լմընցաւ :
16 Ու երբոր մեր ամէն թշնամիները լսեցին , մեր
բոլորտիքը եղող ամէն ազգերը վախցան ու շատ
ամչցան , ու իմացան որ ասոնց գործը մեր Աս-
տուծոյն օգնականութեամբը կատարուեցաւ :
17 Եւ ան օրերը՝ Յուդայի ազնուականներէն
Տուբիային շատ նամակներ կ՚երթար . Տուբիա-
18 յէն ալ անոնց կու գար . Վասն զի Յուդային
շատ մարդիկները անոր հետ երդումով միաբա-
ներ էին . քանզի անիկայ Ըրահման Աքենեհա-
յին փեսան էր . ու անոր որդին Յօհանանը՝
Բարաքիայի որդւոյն Աետուղամին աղջիկը ա-
19 ռեր էր : Նաև իմ առջեւս անոր աղէկութիւն-
ները կը զրուցէին , ու իմ խօսքերս անոր կը
հասցընէին . և Տուբիա ինծի նամակներ կը
խրկէր զիս վախցընելու համար :

ԳԼ . Ի

1 Նէեմիա՝ Երուսաղէմին պահպանութիւնը Ընտիրին ու Ե-
նանիային կը յանձնէ ։ 5 Ընջի անգամ Խարիրներն գա-
ղող 9 ժողովուրդին , 39 քահանաներուն , 43 Լեւտացի-
ներուն , 46 Նաթինայիմներուն ։ 57 Սողոմոնի ծառանե-
րուն , 63 և իրենց ազգականները կորսընցուցած քահա-
նաներուն ցուցակը ։ 66 Ընտնց ամենուն թիւը՝ իրենց ստա-
ցուածներուին ։ 70 Ընտնց մատուցած ընծաները ։

1 Ու երբոր պարիսպը լմընցաւ , ես դռներուն
փեղկերը անցուցի . ու դռնապաններ , եր-
2 գեցողներ ու Լեւտացիներ դրուեցան . Եւ
իմ եղբայրս Ընտնին , ու պալատին իշխանը
Ընտնիան՝ (որ Հաւատարիմ , ու շատերէն ա-
ւելի Աստուծմէ վախցող մարդ մըն էր ։) Ե-
3 րուսաղէմի վրայ դրի , Ու անոնց ըսի . Մինչև
որ արեւը չտաքնայ , Երուսաղէմին դռները
չբացուին . և իրենց ներկայութեամբը դռները
դոցեն , ու նիգերը դնեն , ու Երուսաղէմի բը-
նակիչներէն պահապաններ կարգեն , ամէն մէկը
իր պահպանութեանը մէջ , ու ամէն մէկը իր
տանը դիմացը :
4 Քաղաքը ընդարձակ ու մեծ էր . բայց մէջն
ժողովուրդը քիչ էր , ու տուներ չկառուած էր :
5 Եւ իմ Աստուածս իմ սրտիս մէջը դրաւ , որ
ազնուականները , ոստիկանները ու ժողովուրդը
ժողվեմ որ արձանագրուին . ու առջի անգամ
Գէրօ-Ըկեհէն եկողներուն մէկ ազգաբանութեան
գիրքը գտայ . ու անոր մէջը այսպէս գրուած
էր :
6 Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին տա-
րած գերիներէն եկող գաւառի բնակիչները
ասոնք էին , որոնք Երուսաղէմ ու Յուդան
7 գարձան , ամէն մէկը իր քաղաքը . Ու Զօրա-
բաբէլին , Յեսուէն , Նէեմիային , Ըզարիային ,
Ռաամիային , Նահամանիին , Մուրթքէին ,
Հաղասայէին , Մասփարթին , Բագուէին ,
Նէում ո՞ Բաանային հետ եկան : Ե-
ղած էր Իսրայէլի ժողովուրդին մարդոցը թիւը .
8 Փարոսի որդիքը՝ երկու հազար հարիւր հօթա-
9 նասունհինգ . Սափատիայի որդիքը՝ իրենք
10 հարիւր հօթանասունհինգ . Ըրահի որդի-
11 քը՝ վեց հարիւր յիսունհինգ . Փահաթ մո-
վաբի որդիքը՝ Յեսուի ու Յովաբի որդիներէն՝
12 երկու հազար ութը հարիւր տասնուութը . Ե-
ղամի որդիքը՝ հազար երկու հարիւր յիսունհու-
13 հերս . Զաթուի որդիքը՝ ութը հարիւր քա-
14 սունհինգ . Զաքքայի որդիքը՝ հօթը հա-
15 րիւր վաթսուն . Բանուիի որդիքը՝ վեց հարիւր
16 քառասունհուութը . Բեբայիի որդիքը՝ վեց հա-
17 րիւր քսաներհինգ . Ազգադի որդիքը՝ երկու
18 հազար իրենք հարիւր քսաներկու . Ադոնի-
կամի որդիքը՝ վեց հարիւր վաթսունհօթը .
19 Բագուէի որդիքը՝ երկու հազար վաթսունհու-
20 հօթը . Ադինի որդիքը՝ վեց հարիւր յիսունհու-
21 հինգ . Ատերի որդիքը Եզեկիայէն՝ իննսունհու-
22 ութը . Հասումի որդիքը՝ իրենք հարիւր քսան-
23 ուհինգ . Բեսէյի որդիքը՝ իրենք հարիւր քը-
24 սանհինգ . Բերիմի որդիքը՝ հարիւր տասնուե-
25 կու . Գաբաւոնի որդիքը՝ իննսունհուհինգ .
26 Բեթլեհեմի ու Նետոփայի մարդիկը՝ հարիւր
27 ութսունհուութը . Ընաթոթիի մարդիկը՝ հա-
28 րիւր քսաներուութը . Ըզամաթի տանը մարդիկ-
29 ները՝ քառասունհուերկու . Կարիաթարիմի , Կե-
փիրայի ու Բերոթէի մարդիկը՝ հօթը հարիւր
30 քառասունհուիրեք . Ռամայի ու Գաբայի մար-
31 դիկը՝ վեց հարիւր քսանհումէկ . Միքմասի
32 մարդիկը՝ հարիւր քսաներկու . Բեթէլի ու
33 Գայիի մարդիկը՝ հարիւր քսաներհինգ . Միւս
34 Նաբաւին մարդիկը՝ հիսունհուերկու . Միւս
Եղամին որդիքը՝ հազար երկու հարիւր յի-
35 սունհուչորս . Հարիմի որդիքը՝ իրենք հարիւր
36 քսան . Երիքովի որդիքը՝ իրենք հարիւր քառ-

ե Եզեկ . ժգ . 22 ։
զ Գաղ . ժգ . 29 ։
է Եզեկ . ժգ . 17 ։
ը Գաղ . բ . 10 ։ գ . 1 ։ 7 ։ գ . 1 ։
թ Ասղ . ԺԹ . 2 ։
ժ Գաղ . գ . 1 ։
ի Եզր . բ . 21 ։
ի Եզր . բ . 1 ։ ԺԱ ։
ի Տճես հմր 12 ։

37 սունեւհինգ • Պ ոմպի , Ադիդի ու Ոիմոմի որ-
38 դիքը՝ հօթը հարիւր քսանեւմէկ • Պինեայի որ-
դիքը՝ իրեք հազար ինը հարիւր երսուն :
39 Վահանականքը՝ Յեսուի տունէն՝ Հնդայիա-
յի որդիքը՝ ինը հարիւր հօթանասունեւիրեք •
40 Հմմերի որդիքը՝ հազար յիսունեւերկու •
41 Փասուրի որդիքը՝ հազար երկու հարիւր քառ-
42 սունեւհօթը • Հարիմի որդիքը՝ հազար տասն-
ուհօթն էին :
43 Պ ետացիները՝ Ովդուեայի որդիներէն՝ Յե-
սուի ու Կադմիելի որդիքը՝ հօթանասունեչորս
էին :
44 Երգեցողները՝ Ասափի որդիքը՝ հարիւր
քառասունեւութն էին :
45 Դռնապաններըը՝ Սեղեմի որդիքը , Ատերի
որդիքը , Տեղմոնի որդիքը , Ակկուբի որդիքը ,
Ատիտայի որդիքը , Սուբայի որդիքը՝ հարիւր
երսունեւութն էին :
46 Նաթինայիմները ասոնք էին • Սիայի որ-
դիքը , Ասուփայի որդիքը , Տաբաոթի որդի-
47 քը , Կերոսի որդիքը , Սիայի որդիքը , Փա-
48 դոնի որդիքը , Պ ագաբայի որդիքը , Ագաբայի
49 որդիքը , Սաղամէի որդիքը , Հանանի որդիքը ,
50 Գեդդելի որդիքը , Գահարի որդիքը , Ռե-
ագիայի որդիքը , Ռասինի որդիքը , Նեկոդայի
51 որդիքը , Գազամի որդիքը , Ոզայի որդիքը ,
52 Փասէի որդիքը , Բասիի որդիքը , Մոսմանիմի
53 որդիքը , Նեփուսիմի որդիքը , Բակբոկի որ-
դիքը՝ Հակուփայի որդիքը , Բսուրի որդիքը ,
54 Բասաղոթի որդիքը , Մէհիդայի որդիքը , Բր-
55 սայի որդիքը , Բարկոսի որդիքը , Սիսարայի
56 որդիքը , Թամայի որդիքը , Նասիայի որդիքը ,
57 Հատիփայի որդիքը • Սողոմոնի ծառաներուն
որդիքը՝ Սոտէի որդիքը , Սոփերաթի որդիքը ,
58 Փարեդայի որդիքը , Յեղայի որդիքը , Դեր-
59 կոնի որդիքը , Գեդդելի որդիքը , Ասփասթայի
որդիքը՝ Հատիլի որդիքը , փաքարաթ ասե-
60 բայիմի որդիքը , Ամոնի որդիքը • Բոլոր Նա-
թինայիմները , ու Սողոմոնի ծառաներուն որ-
դիքը՝ իրեք հարիւր իննսունեւերկու էին :
61 Ու Թելմելայէն , Թելհարսայէն , Քերու-
բէն , Ադդոնէն ու Հմմերէն եկողները ասոնք
էին , և իրենց Հայրերուն տունը ու իրենց սե-
րունդը՝ այսինքն Իսրայէլէն ըլլալնին ցուցը-
62 նելու կարող չեղան • Դաղայիայի որդիքը ,
Տուբիայի որդիքը , Նեկոդայի որդիքը՝ վեց հա-
63 րիւր քառասունեւերկու հատ : Եւ քահանա-
ներէն՝ Բաբայի որդիքը , Ակկուսի որդիքը ,
Բերզելիի որդիքը՝ որ Գաղաադացի Բեր-
զելիէն աղջիկներէն կնիկ առնելով՝ անունց ա-
64 նունովը կոչուեցաւ : Ասոնք իրենց ազգաբանու-
թեան դիրքը փնտռեցին , բայց չկրցան գտնել •
ու անմաքուր սեպուելով՝ քահանայութենէ
65 արգիլուեցան : Եւ Աթերսաթան անունց ը-
սաւ • Մինչև որ Ուրիմով ու Թումիմով քա-
հանայ մը չելլէ , անոնք ամենասուրբ բաներէն
չուտեն :
66 Բոլոր ժողովքը մէկտեղ՝ քառասունեւերկու
67 հազար իրեք հարիւր վեցսուն հոգի էր • Բաց
ի անոնց ծառաներէն ու աղախիններէն , որոնք
հօթը հազար իրեք հարիւր երսունեւհօթն էին •
ու անոնց մէջը երկու հարիւր քառասունեւհինգ
68 այր և կին երգեցողներ կային : Անոնց ձիերը
հօթը հարիւր երսունեւվեց , ջորիները երկու
69 հարիւր քառասունեւհինգ , Ուղտերը չորս հա-
րիւր երսունեւհինգ , ու էշերը վեց հազար
հօթը հարիւր քսան էին :
70 Ու տոհմերու իշխաններէն ոմանք՝ գործին
համար ընծայ տուին • Թիրսաթան՝ հազար
դրամ ոսկի , յիսուն սպասառակ , ու հինգ հարիւր
երսուն քահանայական պատմուճան տուաւ
71 գանձին : Եւ տոհմերու իշխաններէն ոմանք՝
գործաւորութեան գանձին քսան հազար դր-
րամ ոսկի , ու երկու հազար երկու հարիւր մի-
72 նաս արծաթ տուին : Եւ մնացած ժողովուր-
դին տուածները՝ քսան հազար դրամ ոսկի , ու
երկու հազար մնաս արծաթ , ու վեցսունեւ-
73 հօթը քահանայական պատմուճան էր : Եւ
քահանաները , ու Պ ետացիները , և դռնա-
պանները , ու երգեցողները , և ժողովուրդէն
ոմանները , ու Նաթինայիմները , և բոլոր Ի-
սրայէլը իրենց քաղաքներուն մէջը բնակեցան •
ու երբոր հօթներորդ ամիսը հասաւ , Իսրա-
յէլի որդիքը իրենց քաղաքներուն մէջն էին :

Գ Լ • Ը

1 Իսրայէլացւոց չիրմանդրեւթիւնը օրէնքը կարդալու ու
մարդկ ընելու մէջ : 9 Նէեմիա , Եզրաս , ու Պ ետացիք կը
մխիթարեն ժողովուրդը , 13 որոնք լսելու ու սորվելու
յոժարամտութիւն ունէին : 16 Տաղաւարահարաց ածը
կը պահուի :

1 Եւ բոլոր ժողովուրդը մէկ մարդու մը պէս՝
Ջուրի դրանը առջևը եղող հրապարակին
մէջը ժողովեցան , ու Եզրաս դպիրին ըսին ,
որ Մովսէսին օրինաց դիրքը բերէ , որն որ Տէ-
2 րը Իսրայէլին պատուիրած էր : Ու հօթնե-
րորդ ամսուն առջի օրը՝ Եզրաս քահանան հօ-
րինաց ժողովքին առջևը բերաւ , որ էր-
կիկ ու կնիկ մարդիկներէ , ու ամէն լսելու ու
հասկընալու կարողութիւն ունեցողներէ էր :
3 Կարդաց անդիկայ՝ Ջուրի դրանը առջևը
եղող հրապարակին մէջը առտուընէ մինչև կէս
օրը՝ էրկիկ ու կնիկ մարդիկներուն ու հասկը-
ցողներուն առջևը կարդաց • և բոլոր ժողո-
վուրդը իրենց ականջները օրինաց դրքին դո՛ւր
4 էին : Ու Եզրաս գիրը յատուկ իրեն համար
շինուած փայտէղէն բեմին վրայ կայնեցաւ • ու
անոր քովը աջ կողմը՝ Մատաթիան , Սեմեան ,

ե ա Մն • իե • 7 ։
զ ա Մն • իե • 14 ։
է Տես ա Մն • ի • 12 ։ իե • 9 ։
ը ա Մն • իե • 8 ։
թ Եզր • բ • 40 ։
ժ Եզր • բ • 69 ։
* Այս կառավարիչը • տես գԼ • բ • 9 ։ ժբ • 26 ։
ի ԳԼ • ը • 9 ։
լ Եզր • բ • 69 ։
խ Եզր • գ • 1 ։
— Եզր • գ • 1 ։
ծ ԳԼ • գ • 26 ։
կ Եզր • է • 6 ։
հ Ղ Լ • իե • 24 ։
ձ ա Օր • Լ՚ • 11 , 12 ։

Ընտիան ։ Ուբիան ։ Վհզկիան ու Ասասիան ։
և ձախ կողմը՝ Փագայիան ։ Միսայելը ։ Մեղ-
քիան ։ Հասումը ։ Ըսբազանան ։ Ոշաբարիան
5 ու՝ Ասուրամը կայենգան։ Ու Եզրաս գիրքը
բացաւ բոլոր ժողովուրդին աչքերուն առջևը ։
վասն զի ինքը բոլոր ժողովուրդին բարձր էր ։
ու զանիկայ բացածին պէս՝ բոլոր ժողովուրդը
6 Տոտքի վրայ եղաւ ։ Ան ատենը Եզրաս՝ Ե-
հովան մեծ Աստուածը օրհնեց ։ ու բոլոր ժո-
ղովուրդը Ձեռքերնին վերցուցին ։ ու Ամէն,
Ամէն՝ ըսին ։ և Իրենց երեսին վրայ գետինը
7 ծռելով՝ Տէրոջը երկրպագութիւն ըրին ։ Ու
Յեսու ։ Բանի ։ Սարաբիա ։ Յամին ։ Ակկուբ ։
Սաբեթա ։ Ովզիա ։ Ասասիա ։ Կոմիլեսա ։
Ըզարիա ։ Յովզաբադ ։ Ընան ։ Փագայիա ։ ու
Ղևտացիք՝ Օրէնքը ժողովուրդին կը հասկը-
ցընէին ։ և ժողովուրդը իրենց կարգովը կայ-
8 ներ էին ։ Ընեք Աստուծոյ օրինաց գիրքը
յստակ կերպով կարդացին ։ ու մեկնութիւնը
տալով՝ կարդացածնին հասկրցուցին ։
9 Ու Նէեմիա Ելթարսաթան ։ ու Եզրաս քա-
հանան ու գպիրը ։ և ժողովուրդին հասկը-
ցընող Ղևտացիները՝ բոլոր ժողովուրդին ը-
սին ։ Ընա օրս՝ ձեր Տէր Աստուծոյն սուրբ օր
Տնա է ։ Սուգ մի ընէք ։ ու մի լաք ։ վասն զի
բոլոր ժողովուրդը կուլային՝ երբոր օրէնքին
10 խօսքերը կը լսէին ։ Ու անոնց ըսաւ ։ Դա-
ցէք պարարտ բաներ կերէք ։ ու անուշ բաներ
խմեցէք ։ ու պատրաստութիւն չունեցողներուն
բաժիններ խրկեցէք ։ քանզի ասօրս՝ մեր Տէ-
րոջը սուրբ օր Տնա է ։ ու մի տրտմիք ։ վասն զի
11 Տէրոջը ուրախութիւնը ձեր զօրութիւնն է ։ Ըն
ատենը Ղևտացիք բոլոր ժողովուրդը լռեցու-
ցին՝ ըսելով ։ Լռեցէք ։ քանզի ասիկայ
12 սուրբ օր է ։ ու մի տրտմիք ։ Ու բոլոր ժողո-
վուրդը ուտելու ու խմելու ։ ու բաժիններ
խրկելու ։ և մեծ ուրախութիւն ընելու գացին ։
վասն զի իրենց բացատրուած խօսքերը հասկը-
ցան ։
13 Ու երկրորդ օրը՝ բոլոր ժողովուրդին տոհ-
մապետները ։ քահանաները ու Ղևտացիները՝
Եզրաս գպիրին քովը ժողովեցան ։ որ օրէնք-
14 քին խօսքերը հասկրնան ։ Ու օրինաց գրէթէն
մէջը գրուած գտան որ Տէրը Մովսէսին ձեռ-
քովը հրամայեր է ։ որ եօթներորդ ամսուն տօ-
նին ատենը՝ Իսրայէլի որդիքը Տաղաւարներու
15 մէջ բնակին ։ Նաև իրենց ամէն քաղաքներուն
մէջ ։ ու Երուսաղէմի մէջ հրատարակեն ու
քարոզեն ըսելով ։ Լեռը ելէք ։ ու ձիթենիի
ոստեր ։ նոճիի ոստեր ։ ու մրտենիի ոստեր ։ և
արմաւենիի ոստեր ։ ու տերեւախիտ ծառերու
ոստեր բերէք ։ որ տաղաւարներ շինէք ։ ինչ-
16 պէս որ գրուած է ։ Ու ժողովուրդը ելաւ
ու բերաւ ։ ու ամէն մարդ իր տանիքին վրայ ։
ու իր գաւիթին մէջը ։ և Աստուծոյ տանը գա-
ւիթներուն մէջը ։ ու Ջուրի դրանը հրապա-
րակին մէջը ։ ու Եփրեմի դրանը հրապարակին
17 մէջը՝ իրենց տաղաւարներ շինեցին ։ Ու գի-
րութիւնէ գարձողներուն բոլոր ժողովքը՝ տա-
ղաւարներ շինեցին ։ ու տաղաւարներու մէջ
նստան ։ վասն զի Իսրայէլի որդիքը՝ Նաւեան
Յեսուէն օրերէն մինչև ան օրը՝ այնպէս ըրած
չէին ։ ու խիստ մեծ ուրախութիւն եղաւ ։
18 Ու Առջի օրէն մինչև ետքի օրը՝ ամէն օր Ա-
ստուծոյ օրինաց գիրքը կարդացուեցաւ ։ ու ևօ-
թը օր տօն ըրին ։ և ութերորդ օր Հանդիսա-
ւոր ժողով եղաւ ։ Կինչպէս որ հրամայուած
էր ։

ԳԼ ։ Թ

1 ժողովուրդին Հանդիսաւոր ծոմապահութիւնը ու ապաշ-
խարանքը ։ 4 Ղևտացիք՝ բարեպաշտութեամբ կը խոստո-
վանին ։ Թէ Աստուծոյ բարութիւնը և Թէ իրենց չարու-
թիւնը ։

1 Ու ամսուն քսանուչորսերորդ օրը՝ Իս-
րայէլի որդիքը՝ ծոմով ։ քուրձերով ։ ու
2 վրանին հող ցանած՝ մէկտեղ ժողվուեցան ։ Ու
Իսրայէլի որդիքը բոլոր օտարազգիներէն զա-
տուեցան ։ ու Աթոռածոյ տունը կայնելով՝
իրենց մեղքերը ու իրենց հայրերուն անօրէնու-
3 թիւնները խոստովանեցան ։ Ու իրենց տեղը
կայնելով՝ օրուան չորրորդ մասը՝ Իրենց Տէր
Աստուծոյն օրինաց գրքէն կարդացին ։ ու չոր-
րորդ մասը՝ իրենց Տէր Աստուծոյն խոստովա-
նութիւն ու երկրպագութիւն ըրին ։
4 Ու Յեսու ։ Բանի ։ Կադմիէլ ։ Սաբանիա ։
Բունի ։ Սարաբիա ։ Բանի ու Քենանի Ղև-
տացիները Բեմին վրայ ելան ։ ու իրենց Տէր
5 Աստուծոյն բարձր ձայնով աղաղակեցին ։ Ու
Յեսու ։ Կադմիէլ ։ Բանի ։ Հասաբնիա ։ Սա-
րաբիա ։ Ովզիա ։ Սաբանիա ու Փեթհայիա
Ղևտացիները ըսին ։ Ելէք ։ ձեր Տէր Աս-
տուածը յաւիտեանս յաւիտենից օրհնեցէք ։
Օրհնեալ լլայ քու փառաւորեալ անունդ,
ու ամէն օրհնութենէ ու գոհութենէ բարձր
6 ըլլայ ։ Դուն՝ միայն դուն Տէր ես ։ երկինքը,
Երկնից երկինքը ։ և Ամեն բոլոր զօրքերը ։
երկիրը՝ ու բոլոր անոր վրայ եղածը ։ ծովերը՝

ը Դատ ։ ժ ։ 20 ։
ե Նեղ ։ ի ։ 41 ։ ա Տիմ ։ բ ։ 8 ։
զ ա Կոր ։ ժգ ։ 16 ։
է Նէ ։ գ ։ 31 ։ ժբ ։ 27 ։ բ Ած ։ ի ։ 18 ։
ը Վհ ։ ձ ։ 11 ։ բ Օր ։ լգ ։ 10 ։ բ Ած ։ ժէ ։ 7, 8, 9 ։ Աղ ։ բ ։ 7 ։
թ Նզր ։ բ ։ 63 ։ Կէ ։ է ։ 65 ։ ձ ։ 1 ։
ժ Բ Ած ։ լէ ։ 3 ։ Ամբ 8 ։
ի Վհ ։ իգ ։ 24 ։ Ծաս ։ իե ։ 1 ։
լ Բ Օր ։ ժդ ։ 14, 15 ։ Ժող ։ գ ։ 4 ։
խ Նսէ ։ իե ։ 19, 22 ։ Ցայտ ։ ժա ։ 10 ։
ծ Ամբ 10 ։
կ Ամբ 7, 8 ։
հ Վհ ։ իգ ։ 34, 42 ։ Բ Օր ։ ժգ ։ 13 ։
ձ Բ Օր ։ ժդ ։ 16 ։
ղ Վհ ։ իգ ։ 4 ։
ճ Վհ ։ իգ ։ 40 ։
ն Բ Օր ։ իբ ։ 8 ։
շ Կէ ։ ժբ ։ 37 ։
ո Գ Ծագ ։ ժգ ։ 13 ։ Կէ ։ ժբ ։ 39 ։
չ Բ Ած ։ է ։ 21 ։
պ Բ Օր ։ լա ։ 10, ԼԸ ։
ջ Վհ ։ իգ ։ 36 ։ Ծաս ։ իե ։ 35 ։

—

ռ Կէ ։ է ։ 2 ։
ս Ելս ։ է ։ 6 ։ ա Ծագ ։ գ ։ 12 ։ բ Ծագ ։ ա ։ 2 ։ Ելբ ։ բ ։ 12 ։
տ Նզր ։ ժ ։ 11 ։ Կէ ։ ժգ ։ 3, 30 ։
ր Կէ ։ է ։ 7, 8 ։
* Կամ աստիճաններուն
ւ ա Ած ։ իե ։ 13 ։
գ Ծագ ։ ժե ։ 15, 19 ։ Աղ ։ ձգ ։ 10 ։ Նա ։ լէ ։ 16, 20 ։
ք Բ Օր ։ ժ ։ 14 ։ գ Ծագ ։ բ ։ 27 ։
օ Ծա ։ բ ։ 1 ։

ու բոլոր անոնց մէջը եղածը [a]գուն ստեղծեցիր • և [b]ամենուն գուն կենդանութիւն կու տաս ; ու երկինք զօրքերը քեզի երկրպագու-
7 թիւն կ՚ընեն : [c]Դուն ես ան Տէր Աստուածը՝ որ [d]Աբրամը ընտրեցիր , և զանիկայ [e]Աղգեհացուց Ուր [f]աղաւէն հանեցիր , ու անոր անունը
8 [g]Աբրահամ դրիր • Ու անոր սիրտը քու առջեւդ [h]հաւատարիմ գտար , ու անոր հետ [i]ուխտ ըրիր որ Քանանացւոց , Քետացւոց , Ամորհացւոց , փերեզացւոց , Հիւրուսացւոց ու Յեբուսացւոց երկիրը անոր սերունդին տաս • ու [j]քու խօսքդ հաստատեցիր • վասն զի արդար ես •
9 Ու Եգիպտոսի մէջ [k]մեր Հայրերուն նեղութիւնը նայեցար , ու Կարմիր Ծովուն վրայ
10 [l]անոնց աղաղակը լսեցիր • Ու Ղարաւոնին , ու անոր բոլոր ծառաներուն , ու անոր երկրին բոլոր ժողովուրդին՝ նշաններ ու հրաշքներ ցուցուցիր • վասն զի գիտցար որ անոնց վրայ [m]Հպարտացան • ու աս օրուան պէս [n]քեզի անուն
11 վաստակեցար • Ու Ծովը անոնց առջեւը պատռեցիր , անոնք որ Ծովուն մէջէն չամաքով անցան , և զանոնք հալածողները՝ [o]խորունկ ջուրերու մէջ Նետուածի քարի պէս՝ անդունդը
12 նետեցիր : Ու ցօղկը ամպի սիւնով , ու գիշերը անոնց գացած ճամբան լուսաւորելու համար՝ կրակի սիւնով [p]առաջնորդեցիր անոնց :
13 Նաև [q]Սինայ լեռանը վրայ իջար , ու անոնց հետ երկինքէն խօսեցար • և անոնց՝ [r]ուղիղ դատաստաններ , ճշմարիտ օրէնքներ , ո՛ր բա-
14 րի կանոններ ու պատուիրանքներ տուիր • Ու քու [s]սուրբ շաբաթդ անոնց գիտցուցիր , ու քու Ծառայիդ Մովսէսին ձեռքովը՝ անոնց՝ պատուիրանքներ , կանոններ ու օրէնքներ հրամա-
15 յեցիր • Ու երբոր անօթեցան , անոնց Երկինքէն հաց տուիր , ու երբոր Ծարաւեցան , անոնց [t]ապառաժէն Ջուր հանեցիր • և անոնց ըսիր որ [u]մտնեն ու ժառանգեն այն երկիրը՝ որուն որ անոնց տալու համար [v]Ձեռքդ վերցուցիր՝ :
16 [w]Հայր անոնք՝ այսպէսներ մեր Հայրերը Հպարտացան , ու [x]իրենց պարանոցը խստացուցին , և քու պատուիրանքներուդ Հնազանդութիւն չըրին ,
17 Ու չուզեցին մտիկ ընել , և անոնց մէջը բրած հրաշքներդ չյիշեցին • Հապա իրենց պարանոցը խստացուցին , ու իրենց ապստամբութեամբը՝ Պաշ • հբ • 13 :

[a] Ծն • ա • 1 : Նհ • ի • 11 : Յայտ • ժդ • 7 :
[b] Պաշ • կգ • 6 :
[c] Ծն • ժա • 31 • ժբ • 1 :
[d] Ծն • ժէ • 5 :
[e] Ծն • ժհ • 6 :
[f] Ծն • ժբ • 7 • ժհ • 18 • ժէ • 7 , 8 :
[g] Հես • իգ • 14 :
[h] Նհ • բ • 25 • գ • 7 :
[i] Նհ • ժգ • 10 :
[j] Նհ • է • ը • ի • ժ • ժբ • ժգ :
[k] Նհ • ժը • 11 :
[l] Նհ • ի • 16 : Ելս • կէ • 12 , 14 : Երեմ • կբ • 20 : Դան • թ • 15 :
[m] Նհ • ժգ • 21 , 22 , 27 , 28 : Պաշ • հը • 13 :
[n] Նհ • ժհ • 5 , 10 :
[o] Նհ • ժգ • 21 :
[p] Նհ • ժի • 20 : ի • 1 :
[q] Պաշ • ժի • 8 , 9 : Հռով • է • 12 :
[r] Ծն • բ • 3 : Նհ • ի • 8 , 11 :
[s] Նհ • ժգ • 14 , 15 : Ելս • գ • 31 :
[t] Նհ • ժէ • 6 : Թուա • ի • 9 , իէ :
[u] Բ Օր • ա • 8 :
[v] Ար՝ երդում՝ բրի • Թուա • ժէ • 30 :
[w] Հմ՛ 29 : Պաշ • ղէ • 6 :
[x] Բ Օր • լա • 27 : Գ Թագ • ժէ • 14 : Բ Մն • է • 8 : Նհ • բհմ • ժի • 15 :
[y] Պաշ • հբ • 11 , 42 , 43 :
[z] Թուա • ժգ • 4 :
[a] Նհ • կգ • 6 : Թուա • ժգ • 18 : Պաշ • ձգ • 5 , 15 : Հռով • բ • 13 :
[b] Նհ • կբ • 4 :
[c] Հմ՛ 27 : Պաշ • ղզ • 45 :
[d] Նհ • ժգ • 21 , 22 : Թուա • ժգ • 14 : ա Կոր • ժ • 1 :
[e] Թուա • ժա • 17 : Նա • կդ • 11 :
[f] Նհ • ժգ • 15 : Հես • ե • 12 :
[g] Նհ • ժէ • 6 :
[h] Բ Օր • բ • 7 :
[i] Բ Օր • ը • 4 : իբ • 5 :
[j] Թուա • իա • 21 , իէ :
[k] Ծն • իբ • 17 :
[l] Հես • ա • 2 , իէ :
[m] Պաշ • խդ • 2 , 3 :
[n] Հմ՛ 35 : Թուա • ժգ • 28 : Բ Օր • բ • 7 , 8 : Նշհկ • ի • 6 :
[o] Բ Օր • կ • 11 :
[p] Բ Օր • կբ • 15 :
[q] Ելս • ա • 5 :
[r] Դատ • բ • 11 , 12 : Նշհկ • ի • 21 :
[s] գ Թագ • ժգ • 9 : Պաշ • ճ • 17 :
[t] գ Թագ • ժգ • 4 : ժճ • 10 : Բ Մն • իդ • 20 , 21 : Պատ • իդ • 37 : Կոր • է • 52 :
[u] Ա՛մէն զանոնք կը յանդիմանեին •

[a] իրենց Ծառայութեանը գառնալու գլուխ դրին • բայց դուն ներող՝ [b]ողորմած՝ գթած՝ երկայնմիտ և բազումողորմ Աստուած ըլլալով ,
18 զանոնք երեսէ չձգեցիր • Ա՛նանուանիկ [c]երբոր անոնք իրենց ձուլածոյ որթ շինեցին , ու Ելից Եգիպտոսէն հանող Աստուածդ ասիկայ է՝ ը-
19 սլով , [d]Եղ մեծապէս անարգեցին , Դուն քու [e]մեծ ողորմութեամբդ զանոնք անապատին մէջ երեսէ չձգեցիր • Ճամբան անոնց առաջնորդութիւն ընելու համար՝ ցորեկը [f]ամպի սիւնը , ու գիշերը անոնց գացած ճամբան լուսաւորելու համար՝ կրակի սիւնը անոնց վրայէն չվեր-
20 ցուցիր : Նաև զանոնք իմաստուն ընելու համար՝ քու [g]բարի Հոգիդ տուիր , ու անոնց բերնէն՝ քու [h]մանանադ չպակսեցուցիր , ու ծար-
21 եած առնէնին անոնց [i]Ջուր տուիր : Ու [j]զանոնք քառասուն տարի անապատին մէջը կերակրեցիր • անոնց բան մը չպակսեցաւ , անոնց [k]հանդերձները չմաշեցան , ու անոնց ոտքերը
22 չուռեցան : Ու անոնց՝ թագաւորութիւններ ու ժողովուրդներ տուիր , ու անոնց սահմաններ որոշեցիր • ու [l]Եհոնին երկիրը՝ այսինքն Եսբոնի թագաւորին երկիրը , ու Բասանի
23 [m]Ոգ թագաւորին երկիրը ժառանգեցին : Ու անոնց որդիները՝ երկինց աստղերուն չափ շատցուցիր • ու տարիր զանոնք այն երկիրը՝ որուն որ անոնց Հայրերուն խոստացեր էիր , թէ՝ ան-
24 ոնք որդիքը մտան ու ժառանգեն : Ու [n]անոնց որդիքը մտան , ու այն երկիրը ժառանգեցին • և [o]այն երկրին մէջ բնակող Քանանացիները՝ անոնց առջեւը նուաճեցուցիր , ու զանոնք , ու անոնց թագաւորները , ու երկրին ժողովուրդը՝ անոնց ձեռքը տուիր , որ ուզածնուն պէս վա-
25 րուին անոնց հետ : Ու պարսպաւոր քաղաքներ , ու [p]պարարտ երկիր մը առին • ու [q]ամէն բարիքով լեցուն տուներ , փորուած Ջրհորներ , այգիներ , ձիթենիներ , ու պտղաբեր ծառեր առատօրէն ժառանգեցին • ու կերան , կշտացան ու [r]գիրցան , և քու մեծամեծ [s]բարիքներովդ ուրախացան :
26 Սակայն քեզի [t]անհնազանդութիւն ու ապստամբութիւն ըրին , և քու օրէնքդ [u]ետեւնին ձգեցին , ու քու [v]մարգարէներդ սպանեցին , որ զանոնք քեզի դարձնելու համար՝ [w]անոնց

[a] Նհ • ժգ • 1 : Նհ • ի • 11 : Յայտ • ժդ • 7 :
[b] Պաշ • կգ • 6 :
[c] Ծն • ժա • 31 • ժբ • 1 :
[d] Ծն • ժէ • 5 :
[e] Ծն • ժհ • 6 :
[f] Ծն • ժբ • 7 • ժհ • 18 • ժէ • 7 , 8 :
[g] Հես • իգ • 14 :
[h] Նհ • բ • 25 • գ • 7 :
[i] Նհ • ժգ • 10 :
[j] Նհ • է • ը • ի • ժ • ժբ • ժգ :
[k] Նհ • ժը • 11 :
[l] Նհ • ի • 16 : Ելս • կէ • 12 , 14 : Երեմ • կբ • 20 : Դան • թ • 15 :
[m] Նհ • ժգ • 21 , 22 , 27 , 28 : Պաշ • հբ • 13 :
[n] Նհ • ժհ • 5 , 10 :
[o] Նհ • ժգ • 21 :
[p] Նհ • ժի • 20 : ի • 1 :
[q] Պաշ • ժի • 8 , 9 : Հռով • է • 12 :
[r] Ծն • բ • 3 : Նհ • ի • 8 , 11 :
[s] Նհ • ժգ • 14 , 15 : Ելս • գ • 31 :
[t] Նհ • ժէ • 6 : Թուա • ի • 9 , իէ :
[u] Բ Օր • ա • 8 :
[v] Ար՝ երդում՝ բրի • Թուա • ժէ • 30 :
[w] Հմ՛ 29 : Պաշ • ղզ • 6 :
[x] Բ Օր • լա • 27 : Գ Թագ • ժէ • 14 : Բ Մն • է • 8 : Նհ • բհմ • ժի • 15 :
[y] Պաշ • հբ • 11 , 42 , 43 :
[z] Թուա • ժգ • 4 :
[a] Նհ • կգ • 6 : Թուա • ժգ • 18 : Պաշ • ձգ • 5 , 15 : Հռով • բ • 13 :
[b] Նհ • կբ • 4 :
[c] Հմ՛ 27 : Պաշ • ղզ • 45 :
[d] Նհ • ժգ • 21 , 22 : Թուա • ժգ • 14 : ա Կոր • ժ • 1 :
[e] Թուա • ժա • 17 : Նա • կդ • 11 :
[f] Նհ • ժգ • 15 : Հես • ե • 12 :
[g] Նհ • ժէ • 6 :
[h] Բ Օր • բ • 7 :
[i] Բ Օր • ը • 4 : իբ • 5 :
[j] Թուա • իա • 21 , իէ :
[k] Ծն • իբ • 17 :
[l] Հես • ա • 2 , իէ :
[m] Պաշ • խդ • 2 , 3 :
[n] Հմ՛ 35 : Թուա • ժգ • 28 : Բ Օր • բ • 7 , 8 : Նշհկ • ի • 6 :
[o] Բ Օր • կ • 11 :
[p] Բ Օր • կբ • 15 :
[q] Ելս • ա • 5 :
[r] Դատ • բ • 11 , 12 : Նշհկ • ի • 21 :
[s] գ Թագ • ժգ • 9 : Պաշ • ճ • 17 :
[t] գ Թագ • ժգ • 4 : ժճ • 10 : Բ Մն • իդ • 20 , 21 : Պատ • իդ • 37 : Կոր • է • 52 :
[u] Ա՛մէն զանոնք կը յանդիմանեին •

վկայութիւն կու տային»։ Եւ էին մեծապէս ան-
27 արդեօք։ [ա]Նոյն ատեն իրենց թշնամիներուն
ձեռքը մատնեցին, որ զանոնք նեղեցին. ու
երբոր իրենց նեղութեան ատենը քեզի աղաղա-
կեցին, դուն [բ]երկինքէն լսեցիր, և քու ա-
ռատ ողորմութեանդ համեմատ՝ անոնց ապա-
տիչներ տուիր. ու ազատեցին զանոնք իրենց
28 թշնամիներուն ձեռքէն։ Հայց երբոր հանդըս-
տութիւն գտան, [գ]նորէն քու առջեւդ չարու-
թիւն ըրին. ու զանոնք իրենց թշնամիներուն
ձեռքը թողուցիր, որ անոնց վրայ տիրեցին.
ու երբոր նորէն քեզի աղաղակեցին, դուն եր-
կինքէն լսեցիր, և [դ]քու ողորմութեանդ հա-
29 մեմատ շատ անգամ զանոնք ազատեցիր. Եւ
քու օրէնքիդ դարձընելու համար՝ անոնց վհա-
յութիւն ըրիր. բայց անոնք [ե]հպարտացան,
ու քու հրամաններուդ ընդհանդուիլ չըրին,
և քու պատուիրանքներուդ դէմ մեղք գործե-
ցին, (որ զանոնք պահող մարդը՝ անոնցմով
կ՚ապրի,) ու իրենց ուսերը չխոնարհեցու-
ցին, հապա իրենց պարանոցը խստացուցին,
30 ու ընդհանդուիլ չըրին։ Եւ շատ տարիներ
անոնց երկայնմտութիւն ըրիր, ու քու [զ]ոգի-
ովդ՝ [է]քու մարգարէներուդ ձեռքովը՝ անոնց
վկայութիւն ըրիր. բայց անոնք մտիկ չըրին.
[ը]ուստի զանոնք՝ երկիրներուն ժողովուրդը ձեռ-
31 քը մատնեցիր։ Սակայն քու առատ ողորմու-
թեամդ ընդհանդ բոլորովին չկորսընցուցիր,
ու չմերժեցիր. վասն զի դուն [թ]ողորմած ու
գթած Աստուած ես։
32 Եւ հիմա ով Աստուած մեր՝ որ [ի]ուխտ ու
ողորմութիւն պահող մեծ, զօրաւոր ու ահեղ
Աստուած ես, [ի]Աորհնատանի թագաւորնե-
րուն օրերէն մինչեւ աս օրս՝ մեզի, մեր թա-
գաւորներուն, մեր իշխաններուն, մեր քահա-
նաներուն, մեր մարգարէներուն, մեր հայրե-
րուն, և քու բոլոր ժողովուրդիդ ամէն պա-
տահած նեղութիւնները քու առջեւդ քիչ
33 չերեւնան։ Սակայն բոլոր մեզի պատահած
բաներուն մէջ [լ]դուն արդար ես. քանզի
դուն ճշմարտութեամբ ըրիր, բայց [խ]մենք ան-
34 օրէնութիւն ըրինք։ Եւ մեր թագաւորնե-
րը, իշխանները, քահանաները ու հայրերը՝
քու օրէնքդ չպահեցին, ու քու պատուիրանք-
ներդ, ու անոնց ըրած վկայութիւններդ մտիկ
35 չըրին։ Եւ անոնք իրենց թագաւորութեան ա-
տենը, ու անոնց [ծ]շատ բարիքներ տուած ա-
տենդ, և ան ընդարձակ ու [կ]պարարտ երկրին
մէջը՝ որ անոնց տուիր, [հ]քեզի ծառայութիւն
չըրին, ու իրենց չար գործքերէն չդարձան։
36 Ընդհ [մ]մենք այսօր ծառայ ենք. մանաւանդ ան
երկրին մէջ որն որ մեր հայրերուն տուիր, որ
անոր պտուղները ու բարիքները ուտեն, ահա՛
37 մենք հոն ծառայ ենք։ Եւ [ն]ան երեքը շատ
պտուղ կու տայ ան թագաւորներուն, որոնք
մեր մեղացը համար մեր վրայ դրիր, ու անոնք
[շ]մեր մարմնոյն վրայ ու մեր անասուններուն վրա-
յ՝ իրենց ուզածին պէս կը տիրեն. ու մենք
38 մեծ նեղութեան մէջ ենք։ Եւ ասոր ամենուն
համար՝ մենք [ո]հաստատ ուխտ մը կ՚ընենք ու
կը գրենք, ու մեր իշխանները, մեր Ղեւտա-
ցիները ու մեր քահանաները [պ]զանիկայ կը կնքե-
քին։

ԳԼ. Ժ

1 Ընդհանր կնքողներուն անուանները։ 29 Ընդհանր բովանդա-
կութիւնը։

1 Եւ [ա]կնքողները սոսկ էին. [բ]Ըքաղիայի
որդին՝ [գ]Ներեմիա Ըթարաթեան, Սեդե-
2 կիա, [դ]Սարայիա, Ըզարիա, Երեմիա, (3) Փա-
4 սուր, Ըմարիա, Մելգիա, Վհետուս, Սա-
5 բանիա, Մաղուք, Հարիմ, Մերամոթ, Ըր-
6 դիա, Դանիէլ, Կանաթօն, Խարուք, (7) Մե-
8 սուղամ, Աբիա, Միամին, Մաազիա, Բել-
գա ու Սեմայիա. սոսկ քահանաներն էին։
9 Իսկ Ղեւտացիները՝ Ըզանիայի որդին Յեսուա,
Հանուէլ, ու [ե]նեադադի որդիներէն՝ Կադմիէլ.
10 Եւ անոնց եղբայրները՝ Սաբանիա, Ովդիա,
11 Կողիտա, Փաղայիա, Հանան, Միքա, Րոոր,
12 Հասբիա, [զ]Աքքուր, Սարաբիա, Սաբանիա,
13 Ովդիա, Հանի ու-Հանիմու։ (14) [է]Ժողովուրդին
իշխանները՝ [ը]Փարոս, Փահաթ մոաբ, Եղամ,
15 Զաթու, Բանի, Բունի, Ըզգադ, Բեբայի,
16 Ադոնիա, Հագուբ, Ըդին, (17) Ատեր, Եզե-
18 կիա, Ըզուր, Ովդիա, Հասում, Բեսէի, (19) Ե-
20 րիփ, Ընեմոսմէ, [թ]Ոսէզեայ, Մագփիաս, Մե-
21 սուղամ, Եզիր, Մասիզեքիէլ, Մադմէի,
22 Յադդուա, Փաղատիա, Հանան, Հանանիա,
23 Հոսէէ, Հանանիա, Հասուբ, (24) Հղոհէս, Պի-
25 լա, Սոբէկ, Հոհեում, Հասաբանա, Մաասիա,
26 Ըքիա, Հանան, Հանան, (27) Մալուք, Հա-
րիմ ու-Բաանա։
28 [ժ]Եւ մնացած ժողովուրդը՝ քահանաները,
Ղեւտացիները, դռնապանները, երգեցողները,
[ի]Նաթանայիմները, ու երկիրներու ժողովուրդ-
ներէն Աստուծոյ օրինացը հետեւելու համար
[լ]բոլոր զատուողները, իրենց կիներն, որ-
զաքներն ու աղջիկները՝ ամէն անոնք
29 որ կրնային հասկընալ, իրենց երեւելի եղբայր-

ա Դատ. բ. 14։ գ. 8, ըէ։ Ղեւտ. ձղ. 41, 42։
բ Ղեւտ. ձղ. 44։
գ Դատ. բ. 18։ գ. 9։
դ Դատ. գ. 11, 12, 30։ գ. 1։ ե. 31։ է. 1։
ե Ղեւտ. ձղ. 43։
զ Հռով. ժ. 16։
է Ղեւ. ժբ. 5։ Երեմ. ի. 11։ Հռով. ժ. 5։ Դատ. գ. 12։
ը Ովաբ. ե. 11։
թ Տես Գոր. է. 51։ ա Պետ. ա. 11։ բ Պետ. ա. 21։
ի Գ Թագ. ժէ. 13։ բ Պն. Լգ. 15։ Երեմ. է. 25։ խե. 4։
լ Նա. է. 5։ խբ. 24։
խ Երեմ. գ. 27։ է. 10, 18։
— Հռով. ժ. 17։
ո Նէ. լէ. 6, 7։ Պէ. ա. 5։
պ Գ Թագ. ժէ. 3։
ր Դան. թ. 14։ Ղեւտ. ձժթ. 137։
ս Ղեւտ. ձղ. 6։ Դան. թ. 5, 6, 8։
տ Հռով. 25։
— Հռով. 25։
փ Բ Օր. իբ. 47։
ք Բ Օր. իբ. 48։ Ելք. թ. 9։
օ Բ Օր. իբ. 33, 51։
ֆ Բ Օր. իբ. 48։
— Գ Թագ. իգ. 3։ Բ Պն. իմ. 10։ Լգ. 31։ Պէ. ժ. 29։ Ելք. ժ. 3։
ա Պէ. ժ. 1։

—

— Պէ. թ. 38։
բ Պէ. ա. 1։
գ Պէ. ը. 9։
դ Տես գէ. ժբ. 1—21։
ե Տես Ելք. բ. 3, ըէ։ Պէ. է. 8, ըէ։
զ Ելք. բ. 36—43։
է Ելք. թ. 1։ ժ. 11, 12, 19։ Պէ. ժգ. 3։

ներուն հետ միաբանեցան ։ Ու անէծքով եր-
դում ըրին ։ որ Աստուծոյ ծառային Մովսէսին
ձեռքովը տրուած [ը]Աստուծոյ օրէնքին մէջը քա-
լէն ։ ու մեր Եհովայ Տէրոջը բոլոր պատուի-
րանքները ։ ու դատաստաններն ու կանոնները
30 պահեն ու կատարեն ։ Եւ [թ]որ որ
[ժ]մեր աղջիկները՝ երկրին ժողովուրդներուն չը-
տանք ։ և անոնց աղջիկները մեր տղոցը չառ-
31 նենք ։ [ի]Ու երկրին ժողովուրդներուն՝ շաբաթ
օրը ծախելու համար բերած ապրանքները և ա-
մէն տեսակ ուտելիքը՝ շաբաթ օրը կամ սուրբ օ-
րերը՝ անոնցմէ չառնենք. ու [ի]հօթէներորդ տարին ։
ու [ի]ամէն պարտքի պահանջմունքը թողունք ։
32 [ի]Ու մեզի կանոն դրինք ։ որ մեր Աստուծոյն տա-
նը ծառայութիւնը համար ամէն տարի մէկ
33 սիկղին երրորդ մասը տանք ։ [ի]Հացի պատրաս-
թիւնն համար ։ [ի]միշտնկնաւոր հացի ըն-
ծային համար ։ միշտնկնաւոր ողջակէզին հա-
մար ։ շաբաթներուն համար ։ ամսագլուխնե-
րուն համար ։ ժողովներու համար ։ սուրբ բանե-
րու համար ։ ու Իսրայէլին քաւութիւն ընլլա-
լու մեղքի պատարագներուն համար ։ ու մեր
34 Աստուծոյն տանը ամէն գործքին համար ։ ([ի]Ու
փայտի ընծային համար՝ քահանաներուն ։ Պ և ա-
տացիներուն ու ժողովուրդին վիճակ ձգեցինք ։
որ պահինայ մեր Տէր Աստուծոյն սեղանին վրայ
վառելու համար ։ տարուէ տարի՝ որոշուած ա-
ժամերները՝ բան ազգատոհմից՝ մեր Աստուծոյն
տունը բերնէք ։ [ի]հինչպէս որ օրէնքին մէջը գը-
35 րուած է ։) [ի]Ու [ը]մեր երկրին առաջին պտուղ-
ները ։ և ամէն ծառին ամէն առաջին պտուղ-
ները տարուէ տարի Տէրոջը տունը տանինք ։
36 [ի]Ու մեր որդիներուն ։ ու մեր անասուններուն
առջևնկիները՝ ինչպէս որ [ի]օրէնքին մէջը գրուած
է ։ ու մեր արջառներուն ու ոչխարներուն
առջևնկիները մեր Աստուծոյն տունը տանինք՝
մեր Աստուծոյն տանը մէջ պաշտօն կատա-
37 րող քահանաներուն ։ [ի]Ու մեր խմորներուն
երախայրիները ։ և մեր ընծաները՝ այսինքն ամէն
ծառի պտուղը ։ գինի ու ձէթ տանինք քահա-
նաներուն՝ մեր Աստուծոյն տանը սենեակները ։
ու մեր [ի]երկրին տասանորդը Պ և ա-
տացիներուն պտի ։ ու Պ և ատացիները մեր բոլոր երկրա-
գործութեան քաղաքներուն մէջ տասանորդ-
38 ները առնեն ։ [ի]Ու Ահարոնի որդին քահա-
նան՝ Պ և ատացւոց [ա]տասանորդին մէջը՝ Պ և ա-
տացւոց մասնակից ըլլայ ։ ու Պ և ատացիք՝ տա-
սանորդին տասանորդը մեր Աստուծոյն տունը՝
39 գանձատունը [ե]սենեակները տանին ։ Վասն զի

Իսրայէլի որդիքը՝ ու Ղևիի որդիքը՝ ցորենին
ու գինիին ու ելլեն ընծան՝ ան սենեակները պի-
տի տանին ։ ուր որ սրբարանին անօթները ։ ու
պաշտօն կատարող քահանաները ։ ու դռնա-
պանները ։ ու երգիչներն կը կենան ։ Ու մեր
Աստուծոյն տանը վրայով անհոգ պիտի չըլլանք ։

ԻԼ ։ ԺՈՒ

1 Իշխաններն ։ յօժարակամ մարդիկ ։ ու ժողովուրդէն վի-
ճակով ընտրուած տասներորդ մասը՝ Երուսաղէմ կը բնա-
կին ։ 3 Ընտիր անուններուն ցուցակը ։ 20 Ժողովուրդին
մնացորդը ուրիշ քաղաքներու մէջ կը բնակին ։

1 Եւ ժողովուրդին իշխանները Երուսաղէմի մէջ
բնակեցան ։ ու մնացած ժողովուրդը վիճակ
ձգեցին ։ որ տասնէն մէկը բերեն Երուսաղէմ՝
[ա]սուրբ քաղաքը բնակելու ։ ու ինկող ինը բա-
2 ժինը ո՛րէ քաղաքներու մէջ բնակին ։ Եւ
ժողովուրդը օրհնեց այն ամէն մարդիկները՝ որոնք
[բ]յօժար կամքը իրենց անձը ընծայեցին Ե-
3 րուսաղէմի մէջ բնակելու ։ [գ]Ու Երուսաղէմի
մէջ բնակող գաւառին իշխանները ասոնք ե-
ին ։ (սակայն Յուդայի քաղաքներուն մէջը՝
Իսրայէլը ։ քահանաները ։ Պ և ատացիները ։
[դ]Նաթինայիմները ։ ու [ե]Սողոմոնին ծառանե-
րուն որդիքը՝ ամէն մարդ իրենց կալուածքին
մէջ իրենց քաղաքներուն մէջը բնակեցան ։)
4 Ու [զ]Երուսաղէմի մէջ Յուդայի որդիներէն ու
Բենիամինի որդիներէն բնակեցան ։

Յուդայի որդիներէն՝ Աթայաղենէլի որդւոյն
Ամարիայի որդւոյն Շեփատիայի որդւոյն Մա-
հաբէելի որդւոյն Փարեսի որդիներէն ։
5 [է]Փարեսի որդիներէն էր ։ Եւ Աիլէմի որդւոյն
Օզիայի որդւոյն Յոյարիբի որդւոյն Ե-
դայիայի որդւոյն Կողայիայի որդւոյն Վոլուզէի որ-
6 դւոյն Հասենեի որդին Աասիան ։ Երու-
սաղէմի մէջ բնակող Փարեսի որդիներուն ա-
մէնը՝ չորս հարիւր վեհսունեւութը զօրաւոր
մարդիկ էին ։
7 Ու Բենիամինի որդիքը սոնք էին ։ Եսայիի
որդւոյն Իթիելի որդւոյն Աասիայի որդւոյն
Կոլհոյի որդւոյն Փադայիայի որդւոյն Յոյա-
8 դի որդւոյն Աեսուղամին որդին Սալլուն ։ Ե-
անկէ հետը՝ Գաբբէի ։ Սելլէի ։ Եւ այլն ։ ինը
9 հարիւր քառասունեւութը հոգի ։ Ու անոնց վրայ իշ-
խան՝ Օզքրիի որդին Յոէլն էր ։ ու Սենուայի
որդին Յուդան՝ քաղաքին վրայ տեղակալ էր ։
10 [է]Քահանաներէն՝ Յոյարիբի որդին Յեդա-
11 յիա ։ Յաքին ։ Ազարիա ։ Աստուծոյ տանը վերակացուն՝
Քղքիասքի որդւոյն Աարիովթի որդւոյն Սադո-

ը Բ Օր · իե · 12, 14 ։ Կո · ե · 12, 13 ։ Սազ · ճժե · 106 ։
ը Գ Թագ · իե · 3 ։ Բ Ան · Լգ · 31 ։
թ Նհ · Լգ · 16 ։ Բ Օր · է · 3 ։ Նզր · ի · 12, 14 ։
ժ Նհ · ի · 10 ։ Ղ և · իգ · 3 ։ Բ Օր · ե · 12 ։ Կո · ժգ · 15, ըէ ։
ի Նհ · իդ · 10, 11 ։ Ղ և · իե · 4 ։
ի Բ Օր · ժե · 1, 2 ։ Կո · ե · 12 ։
ի Ղ և · իգ · 5, ըէ ։ Բ Ան · ը · 4 ։
ի Տճա Թագ · իը · իդ ։
[ա] Կո · ժգ · 31 ։ Նա · ե · 16 ։
[բ] Ղ և · ջ · 12 ։
[գ] Նհ · իգ · 19 ։ Լգ · 26 ։ Ղ և · ժի · 23 ։ Թագ · ժը · 12 ։ Բ Օր · իզ · 2 ։
[դ] Նհ · ժգ · 2, 12, 13 ։ Ղ և · իե · 26, 27 ։ Թագ · ժը · 15, 16 ։
[ե] Ղ և · իգ · 17 ։ Թագ · ժե · 19 ։ ժը · 12, ըէ ։ Բ Օր · ժը · 4 ։ իզ · 2 ։
[զ] Ղ և · իե · 30 ։ Թագ · ժը · 21, ըէ ։
[է] Թագ · ժը · 26 ։
[ը] Ա Աղ · ի · 26 ։ Բ Աղ · Լա · 11 ։
[թ] Բ Օր · ժգ · 6, 11 ։ Բ Աղ · Լա · 12 ։ Կո · ժգ · 12 ։
[ժ] Կո · ժգ · 10, 11 ։

[ա] Ա Մկ 18 ։ Պատ · գ · 5 ։ իէ · 53 ։
[բ] Դատ · ե · 9 ։
[գ] Ա Աղ · ի · 2, 3 ։
[դ] Նզր · բ · 43 ։
[ե] Նզր · բ · 55 ։
[զ] Ա Աղ · ի · 3, ըէ ։
[է] Ծն · Լի · 29 ։
[ը] Ա Աղ · ի · 10, ըէ ։

կի որդւոյն Մեսուղամի որդւոյն Վրնղկիայից
12 որդին Սարայիան • Եւ անոնց եղբայրները՝ որ
Շաթո-ձոյ տանը գործը կը բանէին , ութը
Հարիւր քառասունըհինգ էին • ու Մեղքիայի
որդւոյն Փասուրի որդւոյն Օզաբարիայի որդւոյն
Ամասիի որդւոյն Փաղաղեայի որդւոյն Յերոա-
13 մի որդին Ադայիան , Ու անոր եղբայրները
տոհմապետները՝ երկու Հարիւր քառասունհինգ
էին • ու Էմմերի որդւոյն Մեսղամմեքի
որդւոյն Եհզայի որդւոյն Ադարիելին որդին Ե-
14 ռոսային , Եւ անոնց եղբայրները՝ Հարիւր քա-
ռասունութը զօրաւոր կարիճներ էին • ու անոնց
վրայ իշխան՝ Ադեդողիմ որդին Օզարդիէլն էր :
15 Ու Վ ևտացիներէն՝ Ռունեի որդւոյն Շաս-
բիայի որդւոյն Եղզիկամի որդւոյն Բսուբին որ-
16 դին Սեմայիան , Նաև Սաբելեթա ու Յոզաբ-
բատ՝ որոնք Վ ևտացւոց իշխաններէն էին , Ս-
տուծոյ տանը Սարտաքին գործքին վրայ էին :
17 Եւ Ասափի որդւոյն Օզարդիի որդւոյն Միքայի
որդին Մաթանիան՝ Երփեխոդնէոս-ն գլխաւորն
էր , ու աղօթքներուն օրհնութիւնները նախ ա-
ռնիկայ կը սկսէր Երփէլ • և անոր եղբայրներէն
Բակբուկիան՝ երկրորդն էր • ու անկէ ետքը
Իդիթունի որդւոյն Գաղազէ որդւոյն Սամուա-
18 յին որդին Աբդան էր : Տուրք քաղաքին մէջ
Բնակող բոլոր Վ ևտացիները՝ երկու Հարիւր
ութսունուչորս էին :
19 Եւ դռնապաններն՝ Ակկուբ ու Տելմոն , ու
անոնց եղբայրները՝ դռներուն պահապանները՝
Հարիւր հոթմանասունուերկու էին :
20 Եւ Իսրայէլին , քահանաներուն ու Վ ևտա-
ցիներուն ծառայողը՝ Յուդայի բոլոր քա-
ղաքներուն մէջ՝ ամէն մարդ իր ժառանգու-
21 թեանը մէջն էր : Բայց Նաթանայիմները Ո-
փայի մէջ կը բնակէին • և Սիա ու Գիսպա՝
22 Նաթանայիմներուն վրայ էին : Ու Երուսա-
ղեմի մէջ Վ ևտացւոց վերակացուն՝ Միքայի
որդւոյն Մաթանիայի որդւոյն Սաբրիայի որ-
դւոյն Ասաբեայի որդին Ազգէն էր , Ասափի որդի-
ներէն երգեցողներէն , որոնք Ստուծոյ տանը
23 գործքին վրայ էին • Վ ասն պէ Հանոյց Համար
թագաւորը Հրաման տուեր էր , որ երգեցող-
24 ներուն օրէ օր առաքել տրուի : Եւ Յուդայեան
Զօրայիէն որդիներէն Մասիքելէլի որդին Փե-
թայիան՝ ժողովուրդին ամէն գործքին մէջը թա-
գաւորին դարձակալն էր :
25 Ու Յուդայի որդիներէն գիղերու ու արտերու
մէջ բնակեցան , այսինքն՝ Կարիաթ արբային՝
ու անոր գիղերուն մէջը , Դիբոնին՝ ու անոր
գիղերուն մէջը , Կաբսեէլին՝ ու անոր գիղե-
26 րուն մէջը , Ու Յեսուային , ու Մօլադային ,
27 ու Բեթփաղեթին , Եւ Հասր սուալին , ու
28 Բերսաբեէին՝ ու անոր գիղերուն մէջը , Եւ
Սիկլակին , ու Բեքոնային և անոր գիղերուն
29 մէջը , Ու Էնեւեմոնին , Սարայիին , Յերի-
30 մութին , Զանոխին , Ադողամին՝ ու անոնց գի-
ղերուն մէջը , Լաքիսին՝ ու անոր արտերուն մէ-
ջը , Ազեկային՝ ու անոր գիղերուն մէջը , ու
Բերսաբեէէն մինչև Հնոմի ձորը բնակեցան :
31 Ու Բենիամինի որդիքը՝ Գարայէն մինչև
Մաքմասը , Հայիան , ու Բեթէլը՝ ու անոր
32 գիղերուն մէջը , Նաթոթին , Անաթոթը , Նոբը ,
33 Հասորը , Համան , Գեթեմայիմը , (34) Հա-
35 դիդը , Սեբոյիմը , Նեբալատը , Ղոդը , Ով-
նոմը , ու Գեհարասիմը Բնակիչներուն :
36 Ու Վ ևտացիներէն ոմանք՝ Յուդայի ու Բե-
նիամինի մէջ բաժնուած էին :

ԹԼ ԺԲ

1 Օզարաբելին հետ եկող քահանաները , 8 ու Վ ևտացին-
ը : 10 Քահանայապետներուն յաջորդութիւնը : 22 Բա-
նի մը երեւելի Վ ևտացիներ : 27 Պարիսպներուն նուա-
հատուց Հանդէսը : 44 Տաճարին մէջ քահանաներուն ու
Վ ևտացիներուն համար որոշուած պաշտօնները :

1 Եւ Սաղաթիելեան Զօրարաբելին ու Յե-
սուային հետ ելլող քահանաները ու Վ ևտա-
ցիները ասոնք են • Սարայիա , Երեմիա ,
2 Եզրաս , Ամարիա , Մալուք , Վհատուս ,
3 Սեքենիա , Հռեհում , Մերամոթ , (4) Ադդով ,
5 Կանաթօն , Երիա , Միամին , Մովադիա ,
6 Բելգա , Սեմայիա , Յոյարիբ , Յեդայիա ,
7 Սալլու , Ամոկ , Վհղկիա , Յեդայիա • Յե-
սուային օրերը՝ ասոնք էին քահանաներուն իշ-
խաններն՝ իրենց եղբայրներուն :
8 Ու Վ ևտացիք՝ Յեսու , Բանուի , Կադմի-
էլ , Սարաբիա , Յուդա ու Մաթանիա • Ա-
սիկայ իր եղբայրներուն հետ օրհնութեանց վը-
9 րայ էր • Եւ անոնց եղբայրները Բակբուկիա ու
Ունոն՝ անոնց դիմացը իրենց կարգին մէջը կը
կայնէին :
10 Ու Յեսու Ծնաւ Յոյակիմը , և Յոյակիմ
Ծնաւ Եղիասիբը , ու Եղիասիբ Ծնաւ Յոյիա-
11 դան , Եւ Յոյիադա Ծնաւ Յոնաթանը , ու
Յոնաթան Ծնաւ Յադդուան :
12 Եւ Յոյակիմին օրերը՝ տոհմապետ քահա-
նաներն էին • Սարայիայէն՝ Մարայիա ,
13 Երեմիայէն՝ Անանիա , Եզրասէն՝ Մեսուղամ ,
14 Ամարիայէն՝ Յովհանան , Մալուքէն՝ Յոնիա-
15 թան , Սարանիայէն՝ Յոյարիբ , Հարիմէն՝ Եդ-
16 նա , Մարիոթէն՝ Վհղկայ , Ադդոյէն՝ Զաք-
17 բարիա , Կանաթոնէն՝ Մեսուղամ , Բբիայէն՝
Զիքրի , Մինիամինէն՝ Մովադիայէն՝ Փաղտի ,
18 Բելգայէն՝ Սամուա , Սեմայիայէն՝ Յոնա-
19 թան , Յոյարիբէն՝ Մաթանայ , Ուզզիայէն՝
20 Հղկ , Սալլուէն՝ Կալլայ , Ամոկէն՝ Եբեր ,
21 Վհղկիայէն՝ Հասբիա , Յեդայիայէն՝ Նա-
թանայէլ :
22 Եղիասիբին , Յոյիադային , Յովհանանին

ա ա Պն • ԽԶ • 29 :
բ Էզր • Ա • 1 :
գ Տես գԼ • գ • 26 :
դ Նգր • Ջ • 8 , 9 : է • 20 , ԼԶ :
ե Նգր • ԼԲ • 30 :
զ Ելս • ժգ • 15 :
է ա Պն • գ • 14 :

ը Նգր • Բ • 1 , 2 :
թ Տես գԼ • ժ • 2—8 :
ժ Ալ • ա • 5 :
ի Նգր • գ • 2 : Ընդ • ա • 1 :
Օ.աթ • գ • 1 :
լ ԳԼ • ժա • 17 :

ու Յաղթութային օրերը՝ Ղևտացիք այսպէս անոնց տոհմապետները գրուեցան . նաև քահանաները՝ մինչև Պարսից Դարհին թագաւորութիւնը : Ղևիի որդւոց տոհմապետները մինչև Եղեսաբեան Յօհանանին օրերը՝ ժամանակագրութեան գրքին մէջը գրուեցան : Ու Ղևտացւոց իշխանները՝ Ըսարիա , Մարաբիա , ու Կադմիելի որդին Յեսուն էին . և անոնց եղբայրները անոնց առջևը կը կայնէին ըստ դասի դէմ , որ Ըստուծոյ մարդուն Դաւիթին հրամայածին պէս օրհնութիւն ու գոհութիւն մատուցանեն : Մահեանիա , Խակիրիա , Ըբդիա , Մհսուղամ , Տկզմեն ու Ըկկուբ՝ դրան շեմապահներուն մէջը՝ պահպանութիւն ընող

պաշտօնը կարգի կը դնէ ։ 15 Շաբաթապղծութիւնը ։ 23 ու օտար կիներու հետ ամուսնանալը կը խափանուի ։

1 Ան օրը ՝Մովսէսին ըսաւ. «Կարգացուածքս ։ ու ժողովուրդը լսեց՝՝, ու հոն գրուած գրա-
նուելքս ։ որ Իմմոնացիք ու Մովաբացիք՝ Ա-
տուծոյ ժողովին մէջը յաւիտեան չմտնեն ։
2 Որովհետև անոնք Իսրայէլի որդիները՝ հացով ու ջրով չդիմաւորեցին ։ հապա ։Բաղաամը ա-
նոնց դէմ վարձքով բռնեցին , որ զանոնք ա-
նիծէ ։ Բայց մեր Աստուածը՝ անէծքը օրհնու-
3 թեան դարձուց : Ու երբոր օրինաց խօսքերը լսեցին , ։բոլոր խառնուած ամբոխները Իսրա-
յէլէն զատեցին :
4 Հայց ասկէ առաջ Ւմեր Աստուծոյն տանը սենեակներուն վերակացուն՝ Եղիասիբ քահա-
5 նան՝ Տուբիային հետ ազգական եղեր էր , Ու անոր մէկ մեծ սենեակ մը շիներ էր ան տեղը՝ Ուր որ առաջ հացի ընծաները , կնդրուկը , ու անօթները , Ու Ղեւտացիներուն , երգեցող-
ներուն և դռնապաններուն համար որոշուած ցորենին , գինիին , ու եղին տասանորդները , ու քահանաներուն պրոշած ընծաները կը դը-
6 նէին : Ես աս ամէն Բանէրոն տաներ՝ ես Բ-
րուսաղէմի մէջ չէի ։ ։վասն զի Խարիղոնի Ար-
տաշէս թագաւորին երսունեւերկուերորդ տա-
րին թագաւորին գացի : Ու ժամանակէ մը
7 ետքը թագաւորէն հրաման առի , Ու Երու-
սաղէմ գալով Եղիասիբին ըրած չարութիւնը իմացայ , որ ։Աստուծոյ տանը գաւիթին մէջ
8 Տուբիային համար սենեակ մը շիներ էր : Ես շատ դժուարացայ , ու Տուբիային բոլոր կարա-
9 սիները սենեակէն դուրս նետեցի ։ Ես հրաման ըրի , ու ։սենեակները մաքրեցին , և Աստուծոյ տանը անօթները , ու հացի ընծան , և կնդ-
10 դրուկը նորէն հոն տարի : Ու նաև իմացայ որ Ղեւտացւոց ։բաժիններուն տրուած չէին ։ վասն զի սպասաւորութիւն ընող Ղեւտացիները ու երգեցողները՝ ամէնքն ալ ։իրենց արտարակները
11 փախեր էին : Ընոր համար ոստիկաններուն հետ ։վիճեցայ , ու ըսի ։ Աստուծոյ տունը ինչ պատճառաւ տանուկ թողուած է ։ ու Ղեւտացիները ժողվեցի , ու զանոնք իրենց
12 պաշտօններուն մէջը հաստատեցի : ։Ես բո-
լոր Յուդան՝ ցորենին , գինիին ու եղին տա-
13 սանորդները՝ գանձարանները տարին : ։Ես գանձարաններուն վրայ՝ Սելեմիա քահանան , ու Սադովկ գրիչը , ու Պեդեայէլներէն՝ Փա-
դայիան՝ գանձապետ կարգեցի ։ ու անոնց քո-
ղը՝ Մաթանիայի որդւոյն Հաքուրին որդին Ը-

ա ։ Օր. լա. 11, 12 ։ գ Մնաց. իդ. 2 ։ Պէտ. բ. 3, 8 ։ թ. 3 ։ Նես. լգ. 16 ։
* Կամ՝ ժողովուրդին ակնածելը նեղուն կարգացուածքս ,
բ ։ Օր. իդ. 3, 4 ։
գ Մնաց. իր. 5 ։ Հես. իդ. 9, 10 ։
դ Մնաց. իբ. 11 ։ իդ. 10 ։ ։ Օր. իդ. 5 ։
ե ։ Պէտ. ժբ. 44 ։
զ Պէտ. ժբ. 44 ։
է Մնաց. ժբ. 21, 24 ։
ը Պէտ. է. 14 ։
թ ։ Մոր 1, 5 ։
ժ ։ Ես. խե. 5, 15, 16, 18 ։
ի Ամաղ. գ. 8 ։
լ Մնաց. կբ. 2 ։
խ ։ Մոր. կբ. 2 ։
ծ Մոր. 17, 25 ։ Ըռաք. իբ. 4 ։
կ Պէտ. ժ. 39 ։

նանն էր ։ վասն զի անոնք Հաւատարիմ կը սե-
պուէին , ու անոնց գործը՝ իրենց եղբայրներուն
14 բաժին տալ էր : ։Ով Աստուած իմ՝ ասոր համար զիս յիշէ , ու իմ Աստուծոյս տանը մէջ ու անոր ծառայութեանը մէջ իմ ըրած բարեգործութիւններս մի ջնջէր :
15 Ան օրերը Երուսաղէմի մէջ տեսայ որ ։շաբաթի օրը խաղող կը կոխէին , ու ցորեղէն որա-
նք կը բերէին , ու էշերու վրայ բեռ կը բեռ-
ցընէին ։ նաև գինի , խաղող , թուզ ու ամէն տեսակ բեռ պէսպ , ։որ զանոնք շաբաթ օրը Երուսաղէմ կը բերէին ։ ու ես՝ ուտելիք ծա-
16 խած օրերնին՝ ։զգուշացուցի : Նե Հոն բնակող Տիւրացիք՝ ձուկ ու ամէն պէսակ ապրանք կը տանէին ։ ու շաբաթ օրը Յուդայի որդիներուն , ու Երուսաղէմի Բնակիչներուն կը
17 ծախէին : ։Նե Յուդայի ազնուականներուն հետ վիճեցայ , ու անոնց ըսի ։ Ըս ինչ գէշ բան է որ դուք կ'ընէք , ու շաբաթ օրը կը
18 պղծէք : ։Ըհա ձեր հայրերն ալ այսպէս ը-
րին , ու մեր Աստուածը մեր վրայ ու աս քա-
ղաքին վրայ՝ աս բոլոր չարիքները բերաւ ։ և դուք շաբաթը պղծելով՝ Իսրայէլին վրայ բար-
19 կութիւնը կ'աւելցնէք : Ուստի շաբաթէն ա-
ռաջ Երուսաղէմին ։դռներէն ։արևը քաշուա-
ծին պէս՝՝, հրամայեցի որ դռները գոցուին ։ նաև հրամայեցի որ շաբաթը չանցած՝ չբա-
ցուին ։ Ու դռները իմ մանչերէս կայնեցուցի ,
20 որ շաբաթ օրը ներսը բեռ չմտնէ : Նե վաճա-
ռականները , ու ամէն պէսակ ապրանք ծախող-
ները՝ մէկ երկու անգամ Երուսաղէմին դուրսը
21 անցուցին գիշերը : Ու ես զանոնք յանդիմա-
նեցի՝ ըսելով ։ Դուք ինչո՞ւ համար պարսպին քովը գիշերը կ'անցընէք ։ թէ որ մէկ մը ալ այդպէս ընէք , ձեռքս վրանիդ կը դնեմ : Ըն-
ան ատենէն ։ի վեր՝ մէկ մըն ալ շաբաթ օրը չե-
22 կան : Ու Ղեւտացիներուն ըսի որ ։ինքնիրենք սրբեն , ու շաբաթ օրը սրբելու համար՝ երթան դռները պահպանութիւն ընեն : Ես՝՝ Աստուած իմ՝ ասոր համար ալ զիս յիշէ , ու քու մեծ ո-
ղորմութեանդ համեմատ ինծի ողորմէ :
23 Նե ան օրերը Հրէաներ տեսայ , ։որ Ազով-
տացի , Ամմոնացի ու Մովաբացի կիներ ա-
24 ռեր էին ։ Ու անոնց տղաքը Հրէարէն խօ-
սիլը աղէկ չգիտնալով՝ կէս մը Ազովտացւոց լե-
զուն կը խօսէին ։ նմանապէս ուրիշ ազգերուն
25 լեզուները : Ըս պատճառաւ ։անոնց հետ վիճ-
ըի , ու զանոնք նզովեցի , և անոնցմէ մէկ քա-
նին ծեծեցի , ու մազերնին փետռեցի , և ։Աս-

ա ։ Նես. ժէ. 21, 22, 23 ։
բ ։ Եր. դռներուն վրայ չուք եղածին պէս ,
գ ։ Ղև. իդ. 32 ։
դ Երեմ. ժէ. 21, 22 ։
ե ։ Պէտ. ժբ. 30 ։
զ Հես. ժ. 14, 31 ։
է Նես. իե. 2 ։
ը Նես. ժ. 5 ։ Պէտ. ժ. 29, 30 ։
թ Հես. ժ. 28, 39 ։ ժբ. 44 ։
ժ ։ Պէտ. ժբ. 44 ։ բ Ամն. լա. 12 ։
ի Պէտ. է. 2 ։ ա Կոր. դ. 2 ։
լ ։ Մոր 22, 31 ։ Պէտ. ե. 19 ։
խ Նէտ. ե. 10 ։
ծ Երեմ. ժէ. 21, 22 ։ Պէտ. ժ. 31 ։
կ Կամ՝ առանց դեմ վկայութիւն ըսի ։
հ ։ Մոր 11 ։
ղ Երեմ. ժէ. 21, 22, 23 ։
ճ Կամ՝ դռներուն վրայ չուք եղածին պէս ,
մ ։ Ղև. իդ. 32 ։
յ Երեմ. ժէ. 21, 22 ։
ն Պէտ. ժբ. 30 ։
շ ։ Մոր 14, 31 ։
ո Նես. իե. 2 ։
չ ։ Մոր. 11 ։ Ըռաք. իբ. 4 ։
պ Նես. ժ. 5 ։ Պէտ. ժ. 29, 30 ։

տուծոյ անուանովը զանոնք երդմնցուցի , ըսե-
լով . Ձեր աղջիկները անոնց տղոցը չտանք ,
ու անոնց աղջիկներէն ձեր տղոցը կամ ձեզի
26 ինկն չառնէք : Ասոնց պատճառաւը չէր , որ
Իսրայէլի Սողոմոն թագաւորը մեղանչեց . ու
թէպէտև շատ ազգերու մէջ անոր պէս թա-
գաւոր չկար , և իր Աստուծոյն սիրելի էր , ու
Աստուած զանիկայ բոլոր Իսրայէլի վրայ թա-
գաւոր դրաւ , սակայն օտարազգի կիներները ա-
27 նոր ալ մեղանչել տուին : Ու հիմա ձեզ թո-
ղուլնք , որ ասոնց բոլոր մեծ չարութիւնը ընէք ,
ու օտարազգի կիներ առնելով՝ մեր Աստու-
28 ծոյն դէմ մեղք գործէք : Ու մեծ քահանային
Եղիասիբին որդւոյն Յովիադային որդիներէն
Ռեզէ՝ որոնցի Սանաբալատին փեսան էր . ա-
29 նոր համար զանիկայ քովէս վռընտեցի : Որ
Աստուած իմ՝ զանոնք յիշէ , քահանայու-
թիւնը , և քահանայից ու Ղևտացւոց ուխ-
30 տը պղծելնուն համար : Ասկէս զանոնք բո-
լոր օտարազգիներէն մաքրեցի , ու քահանայե-
րուն ու Ղևտացիներուն գասերը հաստատե-
ցի , անոնց՝ ամէն մէկը իր պաշտօնին վրայ դը-
31 նելով . Ցաւս որոշուած ժամանակներուն քե-
րոնեաց փայտի ընծային համար , ու երա-
խայրի պտուղներուն համար հոգ տարի : Որ
Աստուած իմ , զիս ի բարին յիշէ :

ԳԻՐՔ ԵՄԹԵՐՑԻ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Աստերոս թագաւորական կոչունքները կ'ընէ . 10 Աշխի թագուհին կանչել կուտայ . բայց անիկայ չերթար ; 13 Աստերոս՝ Ամուքանին տուած խորհուրդին համա-ձայնած՝ կը հրամայէ որ էրեկները իրենց կիներուն վրայ իշխող ըլլան :

1 Ու եղաւ որ Աստերոսին օրերը՝ (այսինքն
ան Աստերոսին՝ որ Հնդկաստանէն մինչև
Եթովպիա Հարիւր քսանեւեօթը գաւառի
2 վրայ թագաւորութիւն կ'ընէր ,) Ան օրերը ,
երբոր Աստերոս թագաւորը Շուշան մայրա-
քաղաքին մէջ իր թագաւորութեանը աթոռին
3 վրայ կը նստէր , Իր թագաւորութեանը երրորդ
տարին՝ իր բոլոր իշխաններուն ու ծառաներուն
Ուխտնիք բրաւ . Ու Պարսից ու Մարաց մե-
ծերը , նախարարները ու գաւառաց իշխանները
4 անոր առջեւն էին : Ան ատենը շատ օրեր՝ այս-
քան հարիւր ութսուն օր՝ իր թագաւորու-
թեանը փառաւոր Հարստութիւնը , ու իր մե-
ծութեանը պատուական շքեղութիւնը ցու-
ցուց :
5 Ու երբոր ան օրերը լմընցաւ , թագաւորը
Շուշան մայրաքաղաքին մէջը գտնուող բոլոր
ժողովուրդին՝ մեծէն մինչև պզտիկին՝ թագա-
ւորական պալատին պարտէզին գաւթին մէջը
6 եօթը օր կոչունք բրաւ : Վերմակ բնհզէ ,
կերպասէ , ու կապուտակէ վարագուրներէ՝ բա-
րակ քթմանէ և ծիրանեգոյնէ շղանակներով՝ ու
արծաթէ օղակներով՝ մարմարիոն սիւներէ վար
կախուած էին , և պորփիւրէ , Շերմակ մար-
մարիոնէ , աղաբաստրէ , ու սև մարմարիոնէ
յատակի վրայ՝ Ոսկիէ ու արծաթէ նստարան-
7 ներ էին : Ու խմիչքները՝ ոսկիէ
ամաններով , ու տեսակ տեսակ ամաններով
կուտային . ու թագաւորական գինին առատ
8 էր , Ինչպէս որ թագաւորին կը վայլէր : Ու
խմիչքը կանոնաւոր էր . բռնադատող չկար .
վասն զի թագաւորը այսպէս հրամայեր էր իր
տանը բոլոր վերակացուներուն , որ ամէն մէ-
9 կուն ուզածին պէս ընեն : Ու Վաշթի թա-
գուհին ալ Աստերոս թագաւորին պալատին
մէջը՝ կիներուն կոչունք բրաւ :
10 Եօթներորդ օրը՝ երբոր Թագաւորին սիրտը
գինիէն զուարթացեր էր , Իր առջեւը ծառա-
յութիւն ընող եօթը ներքինիներուն՝ Ամհու-
մանին , Բիզթային , Բերբոնային , Իգեթային ,
Աբագթային , Զեթարին ու Քարքասին ը-
11 սաւ , Որ Վաշթի թագուհին իր արքայական
թագովը՝ թագաւորին առջեւը բերեն , որ ժո-
ղովուրդները ու իշխանները անոր գեղեցկու-
թիւնը տեսնեն . վասն զի անիկայ խիստ գեղե-
12 ցիկ էր : Բայց Վաշթի թագուհին ներքինի-
ներուն ձեռքովը եղած թագաւորին հրամանին
համամատ երթալ չուզեց , ու թագաւորը խիստ
սրտողեցաւ ու իր բարկութիւնը բորբոքեցաւ :
13 Ան ատենը թագաւորը՝ ժամանակները գիտ-
ցող իմաստուններուն ըսաւ . (վասն զի թա-
գաւորը՝ ամէն օրէնք ու իրաւունք գիտցողնե-

ա Ա Թագ . ժա . 1 ; Ա Մնաց . ժ . 1 ;
բ Ա Թագ . ի . 13 ; Բ Մնաց . ա . 12 ;
գ Բ Թագ . ժբ . 24 ;
դ Բ Թագ . ժա . 4 , Ա Մնաց . ա . 1 ;
ե Նեղ . ժ . 2 ;
զ Պէտ . ժբ . 10 , 22 ;
է Պէտ . Ա . 34 ;
ը Ա Մնաց . ի . 4 , 11 , 12 ;
թ Պէտ . ժ . 30 ;
ժ Պէտ . ժ . 31 ;
ժա Ա Մնաց . ի . 16 , Բ Մնաց . ա . 1 ;
ժբ Նեղ . գ . 6 , Դան . թ . 1 ;
ժգ Գէտ . ջ . 9 ;
ժդ Դան . Ա . 1 ;
ժե Ա Թագ . բ . 4 , 11 , 12 ;
ժզ Պէտ . ժ . 1 ;
ժէ Ա Թագ . ի . 16 ;
ժը Ծն . ի . 20 , Պէտ . բ . 18 , Մար . Ա . 21 ;
ժթ Նեղ . զորութիւնը ,
ի Ցես գլ . է . 8 , Նզեկ . իդ . 34 ; Ամոս . գ . 4 ;
իա Ա Մնաց . ի . 1 ;
իբ Ա Թագ . ժե . 26 ;
իգ Ա Թագ . ժ . 28 ;
իդ Նեղ . Աստերոս Թագաւորին ;
իե Պէտ . է . 9 ;
իզ Բ Մն . ժբ . 32 ;
իէ Նեղեմ . ժ . 1 , Դան . բ . 12 , Մատ . բ . 1 ;

14 բուն այսպէս խորհուրդ կը հարցընէր · Նէ
Պարսից ու Մարաց Հօթը իշխանները՝ կար-
սենա , Սեթար , Ադմաթա , Թարսիս , Մե-
րէս , Մարսենա ու Մեմուքան՝ որ անոր մօտ
էին , ու թագաւորին երեսը կը տեսնէին , ու
թագաւորութեան առաջին *խորհրդականներն
15 էին ·) Օրէնքին համեմատ՝ ի՞նչ պէտք է
ընել Վաշթի թագուհիին · որովհետեւ Ասու-
երոս թագաւորին՝ ներքինիներուն ձեռքովը ը-
ղած հրամանը չկատարեց :
16 Ան ատենը Մեմուքան՝ թագաւորին ու իշ-
խաններուն առջեւը ըսաւ · Վաշթի թագուհին
ո՛չ միայն թագաւորին դէմ , հապա բոլոր իշ-
խաններուն դէմ , ու Ասուերոս թագաւորին բո-
լոր գաւառներուն մէջը եղող բոլոր ժողովուրդ-
17 ներուն դէմ յանցանք ըրաւ · Վասն զի թագու-
հիին ըրածը՝ բոլոր կանանց մէջը տարածուե-
լով , անոնք *իրենց էրիկները պիտի անարգեն ,
ըսելով թէ՝ Ասուերոս թագաւորը հրամայեց
որ՝ Վաշթի թագուհին իր առջեւը բերեն · բայց
18 անիկայ չեկաւ : Նէ ասօրուան օրս՝ թագու-
հիին ըրածը լսող Պարսից ու Մարաց տիկին-
ները՝ թագաւորին բոլոր իշխաններուն այսպէս
պիտի խօսին · ու խիստ շատ անարգանք ու
19 հակառակութիւն պիտի ըլլայ : Ըդ՝ թէ որ
թագաւորին հաճոյ կ'երեւնայ , իր կողմանէ հր-
ովարտակ տարածուի , և Պարսից ու Մարաց
օրէնքներուն մէջը գրուի *որ ետ չդառնայ · որ-
պէս զի Վաշթին ՚ձյմէն ալ Ասուերոս թագա-
ւորին առջեւը չգայ · ու թագաւորը անոր տիկ-
նութիւնը՝ անկէ աղէկ եղող մէկ ուրիշ կնկան
20 մը տայ : Նէ երբոր թագաւորին ըրած հրա-
մանը լսուի իր բոլոր թագաւորութեանը մէջ՝
որ չափ ընդարձակ է , բոլոր կիներուն՝ մեծէն
մինչեւ պզտիկը՝ *իրենց էրիկները պիտի պա-
տուեն :
21 Նէ ասոր խօսքը թագաւորին ու իշխաններուն
հաճոյ երեւցաւ · ու թագաւորը Մեմուքանին
22 ըսածին պէս ըրաւ : Նէ թագաւորին բոլոր գա-
ւառներուն *՚ամէն մէկ գաւառին իր գրովը , ու
ամէն մէկ ժողովուրդին իր լեզուովը նամակներ
խրկեց , որ ամէն մարդ *իր տանը մէջ տէր ըլ-
լայ , ու իր ժողովուրդին լեզուովը խօսի :

Գ Լ · Բ

1 Ետքէն երբոր Ասուերոս թագաւորին բարկութիւնը իջաւ , Վաշթին ու
անոր ըրածը , ու *անոր դէմ եղած վճիռը յի-
2 շեց : Նէ թագաւորին ծառայութիւն ընդ-
ունող սպասաւորները ըսին · Թագաւորին համար
3 գեղեցիկ կոյս աղջիկներ փնտռեն · Ու թագաւո-
րը իր թագաւորութեանը բոլոր գաւառներուն
մէջը վերակացուներ դնէ , որ ամէն գեղեցիկ
կոյս աղջիկը ընտրեն , ու Շուշան մայրաքա-
ղաքը՝ կանանց տունը՝ թագաւորին ներքինիին՝
կանանց պահապան եղող Հեգէին ձեռքին
տակը ժողվեն , ու անոնց մաքրութեանը հա-
4 մար պէտք եղած բաները տրուի · Նէ թագա-
ւորին աչքին հաճոյ երեւցած աղջիկը՝ Վաշթիին
տեղը թագուհի ըլլայ : Ու ասս խօսքը թա-
գաւորին առջեւը հաճելի եղաւ · ու այնպէս ը-
րաւ :
5 Շուշան մայրաքաղաքին մէջ Հրէայ մարդ
մը կար , որուն անունը Մուրթքէ էր , ու Կի-
նեամինեան Կիսի որդւոյն Կամիի որդւոյն Յա-
6 յիրին որդին էր : *Երկայ Երուսաղէմէն գերի
տարուած էր ան գերիներուն հետ՝ որոնք Բա-
բիլոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին գերի տա-
րած Յուդայի *Յեքոնիա թագաւորին հետ
7 տարուեցան : Նէ անիկայ *իր հօրեղբօրը աղ-
ջիկը՝ Ադասան այսինքն Եսթերը *կը սնուցա-
նէր · վասն զի անիկայ հայր ու մայր չունէր · ու
աս աղջիկը խիստ գեղեցիկ դէմք ու խիստ վա-
յելուչ կերպարանք մը ունէր · և անոր հօրը
ու մօրը մեռնելէն ետքը՝ Մուրթքէ զանիկայ
իրեն աղջիկ առած էր իրեն :
8 Ու երբոր թագաւորին հրամանը ու հրովար-
տակը լսուեցաւ , և Շուշան մայրաքաղաքին
մէջ Հեգէին ձեռքին տակը շատ աղջիկներ
*ժողվուեցան , Եսթերն ալ թագաւորին պա-
լատը՝ կանանց պահապան եղող Հեգէին պահ-
9 պանութեանը յանձնուեցաւ : Նէ աղջիկը ա-
նոր հաճելի եղաւ , ու անոր առջեւը շնորհք
գտաւ , և շուտով *անոր մաքրութեան հա-
մար պէտք եղած բաները , ու անոր ուռճիկը ,
ու թագաւորին պալատէն՝ անոր տրուելու հա-
մար պատրաստուած եօթը աղախինները տուաւ
անոր , և զանիկայ իր աղախիններուն հետ՝ կա-
նանց տանը ամենէն աղէկ տեղը փոխադրեց :
10 *Եսթեր իր ազգը ու հայրենիքը չյայտնեց ·
վասն զի Մուրթքէ անոր պատուիրեր էր որ չը-
11 յայտնէ : Նէ Մուրթքէ ամէն օր կանանց տա-
նը գաւիթին առջեւը կը պտըտէր , որ Եսթե-
րին առողջութիւնը ու անոր ինչ ըլլալիքը ի-
մանայ :
12 Ու երբոր ամէն մէկ աղջկան կարգը կու գար
Ասուերոս թագաւորին քովը երթալու՝ կանանց

1 Ե · Գլ · ա · 19 , 20 ։
2 ե Թագ · ի · 1 , 15 , 16 ։ Ա-
ստ · ե · 2 ։
3 Ա · Գլ · ը · 9 ։
4 Ա · Գլ · ը · 22 , 23 , 24 ։ ա
Տիմ · գ · 12 ։
5 Ա · Գլ · ը · 33 ։ Ա · Գլ · գ · 18 ։
ա Պետ · գ · 1 ։
6 Ա · Գլ · ը · 33 ։ Ա · Գլ · գ · 18 ։
ա Պետ · գ · 1 ։
7 Ա · Գլ · ը · 8 ։ Դան · գ · 8 ,
12 , 15 ։
8 Ե · Գլ · ա · 19 , 20 ։
9 ե Թագ · ի · 14 , 15 ։ բ
Ա · Գ · Հ · 10 , 20 ։ Եբեմ ·
ի · 1 ։
10 ե Թագ · ի · 6 ։ Ղուս · Ց-
վաքին ։
11 Հ · Գլ · ը · 4 ։
12 Հ · Գլ · ը · 3 ։
13 Հ · Գլ · ը · 3 , 12 ։
14 Հ · Գլ · ը · 20 ։

սովորութիւնը պէս տասուերկու ամիսը լմընեալէն ետքը ՝ (որովհետև անոնց մաքրութիւնն օրերը աս կերպով՝ այսինքն վեց ամիս զմուռսի եղով ՝ ու վեց ամիս անուշահոտ խունկերով ՝ ու կանանց մաքրութիւնը վերարերեալ բանե-
13 րովը կը լմընար ՝) Ընն առնեը աղջիկը թագաւորին քովը այսպէս կու գար • անիկայ ինչ որ ուզէր ՝ անոր կը տրուէր ՝ որ իր հետը կանանց տունէն՝ թագաւորին պալատը երթայ :
14 Ընիկայ իրիկունը կ՚երթար ՝ ու առաւօտուն կանանց մեկալ տունը՝ հարճերուն պահապանը եղող թագաւորին ներքինիին Սաասգազին ձեռքին տակը կը դառնար • անիկայ ալ թագաւորին քովը չէր երթար ՝ բայց միայն՝ թէ որ թագաւորը անոր հաւնէր ՝ ու անիկայ անունով կանչուէր :
15 Ու թագաւորին քովը երթալու կարգը՝ Մուրթքէին Հօրեղբօրը Երիքէին աղջկանը՝ Եսթերին գալով ՝ (որն որ Մոռդեքէ իրեն աղջիկ ըրեր էր ՝) անիկայ կանանց պահապանը եղող թագաւորին Հեգէ ներքինիին ըսածէն՝ ի զատ՝ ուրիշ բան չխնդրեց • ու Եսթեր՝ բոլոր զինքը տեսնողներուն առջևը շնորհք գտաւ :
16 Ու Եսթեր՝ Յոսեփոս թագաւորին քովը՝ անոր թագաւորական պալատը առնուելուս տասներորդ ամիսը ՝ այսինքն Թեբեթի ամսուն մէջ ՝ անոր թագաւորութեանը եօթներորդ տարին :
17 Ու թագաւորը՝ Եսթերը ամէն կիներէն աւելի սիրեց ՝ ու անիկայ՝ անոր առջևը ամէն աղջիկներէն աւելի սէր ու շնորհք գտաւ • և թագաւորական թագը անոր գլուխը դրաւ ՝ ու զանիկայ Վաշթիին տեղը թագուհի ը-
18 րաւ : Ու թագաւորը իր բոլոր իշխաններուն ու ծառաներուն Մեծ կոչունք ըրաւ ՝ այսինքն Եսթերի կոչունք • ու գաւառներուն հանգըստութիւն շնորհեց ՝ և թագաւորի վայելուչ պարգեւներ տուաւ :
19 Ու երբոր երկրորդ անգամ աղջիկներ ժողվեցին ՝ Մուրթքէ թագաւորին դուռը կը
20 նստէր : Եսթեր իր հայրենիքը ու իր ազգը յայտնած չէր ՝ ինչպէս որ Մուրթքէ անոր պատուիրեր էր • վասն զի Եսթեր՝ Մուրթքէին ըսածը կ՚ընէր ՝ անոր քովը մեծցած տունին պէս :
21 Ընն օրերը՝ երբոր Մուրթքէ թագաւորին դուռը կը նստէր ՝ դրան պահապաններէն Խիգթան ու Թարէս անուններով՝ թագաւորին երկու ներքինիները սրդողելով ՝ Յոսեփոս թագաւո-
22 րին վրայ ձեռք երկրնցընել խորհեցան : Ու Մուրթքէն աս բանը իմանալով Եսթեր թագուհիին յայտնեց • ու Եսթեր՝ Մուրթքէին
23 անունովը թագաւորին պատմեց : Ու աս բանը քննուելով ճշմարիտ դտնուեցաւ • ու անոնց երկուքն ալ ծառի վրայ կախուեցան • ու թագաւորին առջևը Ժամանակագրութեան գրքին մէջը գրուեցաւ :

ԳԼ • Գ

1 Աման՝ թագաւորէն պատիւ կը ստանայ ՝ ու Մուրթքէն անարգուելուն համար՝ բոլոր Հրեաներէն վրէժ առնել կ՚ուզէ : 7 Վիճակ կը ձգէ : 8 Ամանի զրպարտուելովը՝ թագաւորէն հրաման կը ստանայ Հրեաները մեռցընելու :

1 Յետ այս բաներէն ետքը՝ Յոսեփոս թագաւորը՝ Ագագացի Ամադաթային որդին Համանը մեծցուց ՝ ու զանիկայ բարձրացուց ՝ ու անոր աթոռը՝ իր հետը եղող բոլոր իշխաննե-
2 րուն վերի կողմը դրաւ : Ու թագաւորին դուռը եղող թագաւորին բոլոր ծառաները՝ ծնրադրութեամբ երկրպագութիւն կ՚ընէին Համանին • վասն զի թագաւորը անոր համար այսպէս հրամայեր էր • բայց Մուրթքէ ծնրադ-
3 րութիւն ու երկրպագութիւն չըրաւ : Ու թագաւորին դուռը եղող՝ թագաւորին ծառաները Մուրթքէին ըսին • Ինչո՞ւ համար դուն
4 թագաւորին հրամանէն դուրս կ՚ելլես : Ու անոնք ամէն օր անոր կը զրուցէին ՝ ու երբոր անոնց մտիկ չընրաւ ՝ անոնք Համանին իմացուցին ՝ որ տեսնեն թէ Մուրթքէին բանը ուր պիտի կայանայ՝ • վասն զի անիկայ՝ իր Հրե-
5 էայ ըլլալը անոնց զուցեր էր : Ու երբոր Համան տեսաւ որ Մուրթքէ իրեն ծնրադրութիւն ու երկրպագութիւն չըներ ՝ Համան Հխիստ
6 բարկացաւ : Ու մինակ Մուրթքէին ձեռք զարնելը անոր աչքին ցած բան մը երևցաւ • և որովհետև Մուրթքէին ազգը անոր իմացուցեր էին ՝ Համան՝ Մուրթքէին ազգը՝ այսինքն Յոսեփոսին բոլոր թագաւորութեանը մէջ եղող բոլոր Հրեաները կորսընցընել խորհեցաւ :
7 Առաջին ամսուն՝ այսինքն Նիսան ամսուն մէջ ՝ Յոսեփոս թագաւորին երկոտասաներորդ տարին՝ մինչև երկոտասաներորդ ամիսը՝ այսինքն Ադար ամիսը ՝ օր՝ ու ամէն ամիս՝ Համանին առջևը Փուր՝ այսինքն վիճակ ձգեցին :
8 Ու Համան՝ Յոսեփոս թագաւորին ըսաւ • Կայ թագաւորութեանդ բոլոր գաւառներուն մէջ՝ ժողովուրդներուն մէջը ցրուած ու տարածուած ազգ մը կայ • ու անոնց օրէնքները ամէն ժողովուրդներուն օրէնքներէն տարբեր է • ու թագաւորին օրէնքները չեն կատարեր • ուստի չյայլեր որ թագաւորը անոնց թոյլտուու-
9 թիւն ընէ : Թէ որ թագաւորին հաճոյ կ՚երևնայ ՝ Հրաման տրուի՝ որ զանոնք կորսընցընեն ՝ ու հա պաշտօնատարներուն ձեռքը՝ թագաւորին գանձը բերելու համար՝ տասը հազար
10 տաղանդ արծաթ կը կշռեմ կոպաս : Ընա-

ե Համ. 7 ։
զ Ծն. ի. 3 ։
է Համ. 21 ։ Ծն. ի. 2 ։
ը Համ. 10 ։
թ Ծն. ի. 2 ։
* Եբր • փնտռելին ։

ժ Ծն. ի. 2 ։
ի Ծն. ի. 1 ։
—
ա Ելս. իզ. 7 ։ ա Թագ. ժե. 8 ։
բ Ծն. ի. 19 ։

լ Համ. 5 ։ Աղ. ժե. 4 ։
տ Համ. 2 ։
† Այլ արգիօք Մուրթքէ իր խօսքերուն վրայ հաստատ պիտի կենայ ։
ր Համ. 2 ։ Ծն. ե. 3 ։

ղ Դան. գ. 19 ։
ի Աղ. ձդ. 4 ։
ը Ծն. թ. 24 ։
ի Ելս. գ. 13 ։ Գաղ. ժի. 20 ։
‡ Եբր • գրուի

անոնք թագաւորը՝ իր ձեռքէն [ի] իր մատնին [է]հանեց ու զանիկայ [ը]րէից [Ը]ղիշամիին՝ [Ը]գագացի [Ը]մազաթայիին որդւոյն [ը]ամանին տուաւ :
11 [Ն]ոյ թագաւորը [ը]ամանին ըսաւ . [Ը]ն արծաթը քեզի *կու տամ , ու ան ազգն ալ , որ քու աչքերուդ հաճոյ երեւցածը ընես անոնց :
12 [Ն]ոյ առաջին ամսուն երեքտասներորդ օրը՝ [Ի]թագաւորին գրագիրները կանչուեցան , ու թագաւորին նախարարներուն , ու ամէն գաւառներուն վրայ եղող կուսակալներուն , և ամէն գաւառին ամէն մէկ ժողովուրդին իշխաններուն [ի]րենց գրովը , ու ամէն ժողովուրդին իր լեզուովը՝ [ը]ամանին բոլոր հրամայածները գրուեցաւ . [Ը]նտերոս թագաւորին անունովը գրուեցաւ , ու թագաւորին մատնիովը կնքուեցաւ :
13 [Ն]ոյ [ս]ուրհանդակներու ձեռքով թագաւորին ամէն գաւառները հրովարտակներ խրկուեցաւ , որ [յ]մէկ օրուան մէջ՝ երկոտասաներորդ ամսուն՝ այսինքն [Ը]գար ամսուն երեքտասաներորդ օրը՝ բոլոր [ը]րէաները՝ երիտասարդներն ու մինչև ծերերը , նաև տղաքներն ու կիներնը կոտորեն , մեռցընեն , ու կորսընցընեն . և [ը]անունց ո՛նէկոտածը [է]րթալ աւար յափշտակեն :
14 [Ա]ն հրովարտակին պատուէրը աս [է]ր՝ որ հրամաները ամէն մէկ գաւառին մէջը հրատարակուի , ու ամէն ժողովուրդներուն բացատրուի , որ ան օրուան համար պատրաստ գտնուին :
15 [Ա]ուրհանդակները թագաւորին հրամանէն ստիպուելով՝ ճամբայ ելան , ու հրովարտակը [Շ]ուշան մայրաքաղաքին մէջն ալ †հրատարակուեցաւ . և թագաւորը ու [ը]ամանը խմելու նստան . սակայն [Շ]ուշան քաղաքը շփոթութեան մէջ էր :

ԿԼՈՒԽ Գ

1 Մուրթքէ ու [ը]րէաները մեծ սուգի մէջ կը մտնեն ։ 4 Նոյնիսկ աս բանը լսելով՝ Մուրթքէին մարդ կը խրկէ . ան ալ պատճառը կ'իմացընէ , ու զանիկայ կը խրատէ որ թագաւորէն ազատութիւն խնդրէ իր ազգին համար ։ 10 Նոյնիսկ իր անկարող ըլլալը յայտնէ բերկրութեան համար , Մուրթքէին կը յանդիմանուի ։ 15 Աստի ժամ կը պահէ , ու աս գործը իր վրայ կ'առնէ ։

1 [Ա]ն երբոր Մուրթքէ բոլոր եղածները իմացաւ , Մուրթքէ ¯իր հանդերձները պատռեց , և քուրձ հագաւ , ու վրան [մ]ոխիր ցաւնէց , ու քաղաքին հրապարակը ելլելով , [մ]եծ
2 ու ‡ողբալի ձայնով աղաղակից . [մ]էնչև թագաւորին դրանը առջևը եկաւ կայնեցաւ . վասն զի քուրձ հագած մարդ մը չէր կրնար
3 թագաւորին դռնէն ներս մտնել : [Ն]ոյ ամէն գաւառներուն մէջ՝ ուր որ թագաւորին հրամանը ու հրովարտակը կը հասնէր , [ը]րէաները մեծ սուգ կ'ունենային , ծոմ կը կենային , կու լային ու կ'ողբային . և շատերը ²քուրձի ու մոխիրի վրայ կը պառկէին :
4 [Ա]ն [ե]ղբայրներն աղախիններն ու [ն]երքինները եկան անոր պատմեցին . և թագուհին մեծապէս խռովեցաւ , ու հանդերձներ խրկեց որ Մուրթքէին հագցընեն , ու անոր վրայէն քուրձ
5 ձը հանեն . բայց անիկայ չընդունեց : [Ա]ն[թեր՝ [ը]ամանը կանչեց , որ թագաւորին [ն]երքինները ուղարկէ , (որն որ [Հ]ագէա՝ [ե]ղած սպասաւոր տուեր էր) ու անոր հրամայեց որ Մուրթքէէն հասկընայ՝ թէ սա [ի]՞նչ պիտի
6 ըլլայ , ու [ի]նչո՞ւ համար է : [Ն]ոյ [ը]ամանը Մուրթքէին գնաց , որ թագաւորին դրանը առջևն եղող քաղաքի հրապարակին մէջն էր :
7 [Ա]ն Մուրթքէ բոլոր [ի]րեն պատահած բաները անոր յայտնեց , նաև [ը]ամանին [խ]ոստացեր էր [ը]րէաներուն համար , որ
8 զանունք կորսընցընէ : [Ն]ոյ զանունք կորսընցընելու համար՝ [Շ]ուշանի մէջ [հ]րատարակուած հրովարտակին օրինակը անոր տուաւ , որ [ն]իներին ցուցընէ ու հասկցընէ , և անոր պատուիրէ որ թագաւորին քովը երթայ , ու զանիկայ աղաչէ , ու անոր առջևը իր ազգին
9 համար ապաշխարէ խնդրէ : [Ն]ոյ [ը]ամանը գնաց , ու Մուրթքէին խօսքերը [ն]իներին պատմեց :
10 [Ա]ն [ն]իներ՝ [ը]ամանին հետ խօսեցաւ , ու հրամայեց որ Մուրթքէին այսպէս պատգամ
11 տանէ . թագաւորին բոլոր ծառաները , ու թագաւորին գաւառներուն ժողովուրդները , [գ]իտեն որ՝ մէկ երիկ կամ կնիկ մարդ մը թէ որ չկանչուած՝ թագաւորին [ն]երքին գաւիթը մտնէ , [զ]անիկայ մեռցընելու համար մէկ օրէնք մը կայ . ու անիկայ միայն կ'ապրի՝ [ո]րուն վրայ թագաւորը [է]ր ոսկի գաւազանը կ'երկընցընէ . և հիմա [ե]րեսուն օր է որ ես թագա-
12 [ւ]որին քովը մտնելու կանչուած չեմ : [Ա]ն [ն]ոյ
13 [Թ]ուրին խօսքերը Մուրթքէին պատմեցին : [Ն]ոյ Մուրթքէ ըսաւ որ՝ [ն]իներին այսպէս պատասխան տանին . Դուն մի կարծեր որ թագաւորին տունը [ը]ազատիս՝ բոլոր [ը]րէաներէն՝
14 դուն միայն պիտի ազատիս : [Վ]ասն զի աս ժամանակիս մէջ [թ]է որ դուն լռես , [ը]րէաներուն մէկ ուրիշ տեղէն օգնութիւն ու ազատութիւն կու գայ . բայց դուն , ու քու հօրդ տունը կը կորսուիք . և [ի]մ գիտե , գուցէ դուն ասանկ մէկ ատենի մը համար թագուհի եղար :
15 [Ա]ն [ն]իներ ըսաւ որ՝ Մուրթքէին այսպէս
16 պատասխան տանին . Գնա՛ դուն [Շ]ուշանի մէջ եղող բոլոր [ը]րէաները ժողվէ , ու [ի]նձի համար ծոմ պահեցէք , գիշեր ցորեկ [է]րեք օր մի

---

* [Կ]էր . կը տրուի ։
† [Կ]էր . տրուեցաւ ։
‡ [Կ]էր . դառն
¯ [Յ]ոյն . [ծ]ը . 5 : [Դ]ան . [թ] . 3 :
² [Կ]էր . [գ] . 9 ։
³ [Կ]էր . [է] . 14 , 15 ։
⁴ [Կ]էր . [ե] . 1 ։
⁵ [Դ]ան . [բ] . 9 ։
⁶ [Կ]էր . [ե] . 2 : [ը] . 4 ։
⁷ [Տ]ես գԼ . [ե] . 1 ։
[թ] . 2 ։
—
ա [Թ]ագ . [ա] . 11 ։
բ [Հ]ես . [է] . 6 : [Ն]եղկ . [թէ] . 30 ։
գ [Ն]յն . [թէ] . 34 ։
[ա] . 2 ։
[ը] . 8 ։
[ծ] . 2 , 8 ։
[յն] . [իա] . 42 ։
[Կ]էր . [է] . 6 ։
[Ն]էր . կը տրուի ։
[Կ]էր . [ը] . 9 ։
[Կ]էր . [ա] . 22 : [ը] . 9 ։
[գ] [Թ]ագ . [իա] . 8 : [Կ]էր . [ը] . 8 , 10 ։
[Կ]էր . [ը] . 10 ։
[Կ]էր . [ը] . 12 , [ԼԶ] ։
[Կ]էր . [ը] . 11 ։
[Կ]էր . [ը] . 13 , 14 ։
[Ն]էր . տրուեցաւ ։
[Տ]ես գԼ . [ը] . 15 : [Եռակ .

ուտէք ու մի խմէք • նոյնպէս ալ ես իմ աղա-
խիններուս ծոմ կը պահեմ՝ ու այնպէս թա-
գաւորին առջևը կ՚ելլեմ՝ թէպէտ և օրէնքի
դէմ է • Ես թէ որ մեռնիմ՝ թող մեռնիմ :
17 Ըն աւտնը Մուրթքէ գնաց՝ ու ըրաւ ան ա-
մենուն համեմատ՝ որ Եսթեր իրեն պատուիրեր
էր :

ԳԼ • Ե

1 Եսթեր իր ածը վառնդի մէջ դնելով՝ թագաւորին առ-
ջևը ընդհակ կը գանէ, և թագաւորը ու Համանը կոչունքի
կը հրաւիրէ • 6 Թագաւորը կը քաջալերէ Եսթերը՝ որ իր
աղաչանքը ըսուցէ • բայց անիկայ հետևեալ օրուան ու-
րիշ կոչունքի մը կը հրաւիրէ զանոնք • 9 Համան՝ իր յա-
ուաչձանալուն վրայ կը հպարտանայ • բայց երբոր Մուրթ-
քէ դանիկայ չպատուեր՝ խիստ կը դժուարի • 14 Օրէնք
սին առած խրատին համեմատ Մուրթքէին համար կախա-
ղան մը շինել կ՚ուտայ :

1 Ու եղաւ որ՝ ՚երրորդ օրը Եսթեր իր թա-
գաւորական զգեստները հագաւ՝ ու թա-
գաւորին տանը ²ներքին գաւիթին մէջը՝ թա-
գաւորին տանը դիմացը կայնեցաւ • և թագա-
ւորը՝ թագաւորական պալատին մէջը՝ պալա-
տին դրանը դիմացը՝ իր թագաւորական աթո-
2 ռին վրայ նստեր էր : Ու երբոր թագաւորը Ես-
թեր թագուհին տեսաւ՝ որ գաւիթին մէջը կը
կայներ՝ ³սիրէր շնորհք գտաւ անոր առջևը,
և ⁴թագաւորը իր ձեռքը եղած ոսկի գաւա-
զանը՝ Եսթերին երկրնցուց • ու Եսթեր մօտե-
3 ցաւ՝ ու գաւազանին ծայրին դպաւ : Ըե թա-
գաւորը անոր ըսաւ • Ա՛վ Եսթեր թագուհի՝
քեզի ի՞նչ եղաւ՝ ու ուզածդ ի՞նչ է • Էվին-
4 չև թագաւորութեանը կէսը քեզի տրուի : Ու
Եսթեր ըսաւ • Թէ որ թագաւորը կը հաճի՝
այսօր թագաւորը Համանին հետ իրեն ըրած
5 կոչունքիս գայ : Ըե թագաւորը ըսաւ • Շու-
տով Համանը կանչեցէք՝ որ Եսթերին ըսա-
ծը կատարէ • ու թագաւորը Համանին հետ՝
Եսթերին ըրած կոչունքին գնաց :
6 Ու երբոր գինի կը խմէին՝ թագաւորը Ես-
թերին ըսաւ • ⁵Ի՞նչ է քու խնդիրքդ՝ պրո-
յէ՛ , ու քեզի պիտի տրուի • ի՞նչ է քու ա-
ղաչանքդ • մինչև թագաւորութեանը կէսը պի-
7 տի կատարուի : Ու Եսթեր պատասխան տուաւ
ու ըսաւ • Իմ աղաչանքս ու խնդիրքս սա է •
8 Թէ որ թագաւորին աչքին շնորհք գտայ ,
ու թէ որ թագաւորը կը հաճի իմ խնդիրքս
տալու ու իմ աղաչանքս կատարելու , թող
թագաւորը ու Համանը նորէն իրենց համար
ընելու կոչունքիս գան , ու վաղը թագաւորին
խօսքին պէս կ՚ընեմ :
9 Ըե Համան այն օրը զուարթ և ուրախ սրտ-
տով դուրս ելաւ • բայց երբոր Համան՝ թագա-
ւորին դրանը մէջ Մուրթքէն տեսաւ , ⁶որ
ոտք չէր ելլեր , ու իր տեղէն չէր շարժեր ,
Համանին սիրտը շատ նեղացաւ Մուրթքէին
10 վրայ : Բայց Համան ⁷ինքզինքը զսպելով՝ իր
տունը գնաց • ու Խրկեց՝ իր բարեկամնե-
11 րը ու իր կնիկը Օշերսը կանչել տուաւ : Ըե
Համան պատմեց անոնց իր հարստութեանը
փառքը , ու ⁸իր որդւոցը շատութիւնը , և ան
ամէն բաները՝ որովհետև թագաւորը զինքը
մեծցուցեր էր , և թէ ինչպէս իշխաններէն ու
թագաւորին ծառաներէն աւելի ⁹բարձրացուցեր
12 էր : Ու Համան ըսաւ • Նաև Եսթեր թա-
գուհին՝ թագաւորին հետ ինծմէ զատ մէկը
¹⁰Հրաւիրեց իր ըրած կոչունքին • ու վաղուան
համար ալ զիս թագաւորին հետ հրաւիրեց :
13 Բայց աս ամենէն բնաւ գոհ չեմ , քանի որ
Հրէայ Մուրթքէն թագաւորին դուռը նստած
14 կը տեսնեմ : Ըե անոր կնիկը Օշերսն ու ա-
նոր բոլոր բարեկամները անոր ըսին • ¹¹Իսուն
կանգուն բարձրութեամբ փայտ մը թող շի-
նուի , ու վաղը առտու ¹²թագաւորին ըսէ , որ
Մուրթքէն անոր վրայ կախուի • և դուն թա-
գաւորին հետ՝ ուրախ սրտով կոչունքը գնայ :
Ու աս խօսքը Համանին հաճոյ երևցաւ , ու
¹³փայտը պատրաստեց :

ԳԼ • Զ

1 Ասուերոս՝ յիշատակաց գրքին մէջը Մուրթքէին հաւա-
տարիմ ծառայութիւնը կարդալով՝ կը ժամնէ որ անոր
փոխարէն մը ընէ • 4 Համան կ՚երթայ Մուրթքէն կախե-
լու համար թագաւորէն հրաման խնդրելու , սակայն ան-
գիտութեամբ թագաւորին խրատ կու տայ որ անոր պատիւ
ընէ • 12 Համան իր անբաղդութեանը համար կը գան-
գատի , իսկ անոր բարեկամները անոր վերջին կորուստը
կը գուշակեն :

1 Ա՛ն գիշերը թագաւորին քունը փախաւ , ու
²հրամայեց որ ³գիպուածները պատմող յի-
շատակաց գիրքը բերեն • ու թագաւորին առ-
2 ջևը կարդացուեցաւ : Ու գրուած գտնուե-
ցաւ որ Մուրթքէ՝ գրանը պահպանութիւն ը-
նող թագաւորին երկու ներքինիներուն ⁴Խգ-
թանին ու Թարեսին համար խմացուցեր էր ,
3 թէ անոնք Ասուերոս թագաւորին վրայ ձեռք
երկրնցընել ուզեր էին : Ըե թագաւորը ը-
սաւ • Ասոր փոխարէն ի՞նչ պատիւ կամ մե-
ծութիւն տրուեցաւ Մուրթքէին • ու թագա-
ւորին ծառայութիւն ընող մանչերը ըսին • Ը-
4 նոր բան մը չեղաւ : Ըե թագաւորը ըսաւ •
Դատիթը ո՞վ կայ • (ու Համան՝ թագաւորին
պալատին ⁵գուրսի գաւիթը եկեր էր ⁶թագա-
ւորին խօսելու , որ Մուրթքէն կախ ան փայ-
տին վրայ , որ Ինքը անոր համար պատրաստեր
5 էր •) Ըե թագաւորին մանչերը անոր ըսին •
Ընդա Համան գաւիթը կը սպասէ • ու թագա-
ւորը ըսաւ • Թող ներս գայ :
6 Ու երբոր Համան ներս մտաւ , թագաւորը

ա Տես Դան • խդ • 14 ։
գ Տես գԼ • դ • 16 ։
բ Տես գԼ • դ • 11 ։ գ • 4 ։
ե Բառ • իե • 1 ։
է ԳԼ • դ ։ 11 ։ ը • 4 ։
թ Մար • գ • 23 ։
ժ ԳԼ • է • 2 ։
ի ԳԼ • թ • 12 ։
լ ԳԼ • զ • 5 ։
ծ Ե՛ս Ասող • ժդ • 22 ։
կ ԳԼ • ք • 7 , ՃԻ ։
հ ԳԼ • դ • 1 ։
ձ Նէր • չմոցուց
ղ ԳԼ • է • 9 ։
մ ԳԼ • գ • 4 ։
յ ԳԼ • է • 10 ։
ն ԳԼ • բ • 23 ։
շ ԳԼ • բ • 21 ։
ո Տես գԼ • է • 1 ։
չ ԳԼ • է • 14 ։

անոր ըսաւ. Ի՞նչ ընել պէտք է ան մարդուն, որուն որ թագաւորը պատիւ ընել կ՚ուզէ: Նաեւ Ամանն իր սրտին մէջը ըսաւ. Ո՛ւր գաւորը ինծմէ ուրիշ որու՞ն պատիւ ընել պի-
7 տի ուզէ: Ու Աման ըսաւ թագաւորին. Ան մարդուն համար՝ որուն որ թագաւորը պատիւ
8 ընել կ՚ուզէ, Թագաւորին հագած թագաւորական զգեստը, ու թագաւորին հնձած ձին, ու անոր գլուխը դրուած թագաւորական թա-
9 գը բերեն. Նաեւ զգեստը ու ձին՝ թագաւորին խիստ պատուաւոր իշխաններուն մէկուն ձեռքը տրուի. ու հագցընեն ան մարդուն՝ որուն որ թագաւորը պատիւ ընել կ՚ուզէ. ու ձիին վրայ հնծցընեն, և քաղաքին փողոցին մէջէն անցընեն, Հռու առջեւէն կանչեն ու ըսեն. Այսպէս պիտի ըլլայ ան մարդուն, որուն որ թա-
10 գաւորը պատիւ տալ կ՚ուզէ: Ըն ատենը թագաւորը Ամանին ըսաւ. Շուտով ըսածիդ պէս զգեստը ու ձին առ, ու թագաւորին դուռը նստող Մուրթքէին այնպէս ըրէ. քու ըսածէդ բնաւ մէկ բան մը պակաս չըլլայ:

11 Նաեւ Աման զգեստը ու ձին առաւ, ու Մուրթքէին հագցընելով՝ զանիկայ ձիին վրայ հնծցուց, և քաղաքին փողոցէն անցո-
12 ւց, ու առջեւէն *կը կանչէր. Այսպէս պիտի ըլլայ ան մարդուն, որուն որ թագաւորը պատիւ տալ կ՚ուզէ: Նաեւ Մուրթքէ՝ թագաւորին դուռը դարձաւ. բայց Աման տըրտում ու †գլուխը ծածկած՝ շտուտով իր տու-
13 ն քաշուեցաւ: Նաեւ Աման՝ իր կնկանը Զէրեսին, ու բոլոր բարեկամներուն պատմեց ամէն ինչ որ իր գլուխը եկած էր. և անոր իմաստուններն ու անոր կնիկը Զէրէս՝ անոր ըսին. Թէ որ Մուրթքէն (որուն առջեւը դուն իյնալու սկսար,) Հրէից ազգէն է, դուն անոր պիտի չյաղթես. հապա անոր առջեւը անը-
14 շուշտ պիտի իյնաս: Երբոր անոնք տակաւին անոր հետ կը խօսէին, թագաւորին ներքինիները հասան, ու Ամանը շուտով †Եսթերին պատրաստած կոչունքին տանին:

ԳԼՈՒԽ Է

1 Եսթեր՝ թագաւորին ու Ամանին կոչունք ըրած առնը՝ իր կեանքը ու իր ազգին կեանքը ընծրհել կը խնդրէ. 5 Ամանին համար կը գանգատի: 7 Թագաւորը իր բարկութեանը մէջ՝ լսելով որ Աման կախաղան մը չիներ է Մուրթքէին համար, կը հրամայէ որ զանիկայ անոր վրայ կախեն:

1 Եվ թագաւորը Ամանին հետ՝ Եսթեր թա-
2 գուհին քովը †կոչունքի գնաց: Ու թագաւորը երկրորդ օրն ալ՝ ¯գինի խմելու ատենը Եսթերին ըսաւ. Ո՛վ Եսթեր թագուհի, ի՞նչ է քու խնդիրքդ. պիտ-

տրուի. և ի՞նչ է քու աղաչանքդ. մինչեւ թագաւորութեանը կէսը պիտի կատարուի:
3 Ու Եսթեր թագուհին պատասխան տուաւ ու ըսաւ. Թէ որ քու առջեւդ շնորհք գտայ՝ ո՛վ թագաւոր, ու թէ որ թագաւորին հաճոյ կ՚երեւնայ, խնդիրքովս իմ հոգիս՝ ու աղաչան-
4 քովս իմ ազգս ինծի տրուի. Վասն զի թէ ես և թէ իմ ազգս կոտրուելու, մեռնելու ու բնա-
ջինջ ըլլալու †ծախուեցանք. ու թէ որ ծառայ ու աղախին ըլլալու ծախուէինք, բան մը չէի խօսեր. թէպէտ և թշնամին՝ թագաւորին քաշած վնասը չէր կրնար հատուցանել:
5 Նաեւ Քսերսես թագաւորը խօսեցաւ, ու Եսթեր թագուհիին ըսաւ. Ո՞վ է անիկայ, և ո՞ւր է անիկայ, որ աս բանը ընելու համար-
6 ձակեցաւ: Ու Եսթեր ըսաւ. Հակառակորդը ու թշնամին աս չար Ամանն է. ու Աման՝ թագաւորին ու թագուհիին երեսէն խիստ վախ-
ցաւ:
7 Նաեւ թագաւորը զինի խմելէն բարկութեամբ ելաւ, պալատին պարտէզը գնաց. բայց Աման հոն մնաց, որ իր անձին համար Եսթեր թագուհիին աղաչէ. վասն զի տեսաւ որ՝ իր վրայ չարիքը հասած է թագաւորէն:
8 Ու թագաւորը երբոր պալատին պարտէզէն կոչունքին սենեակը դարձաւ, Աման՝ Եսթերին եղած †բազմոցին վրայ ինկած էր. ու թագաւորը ըսաւ. Միթէ իմ տանս մէջ իմ քովս՝ թագուհի՞ն ալ պիտի բռնադատէ. աս խօսքը թագաւորին բերնէն ելածին պէս՝ †Ամա-
9 մանին երեսը ծածկեցին: Ըն ատենը †Բրբոնա անուշով ներքինիներուն մէկը՝ թագաւորին առջեւը ըսաւ. Ահա Աման յիսուն կանգուն բարձր փայտը, որ Աման՝ թագաւորին բարեբարու-
թիւն ընող Մուրթքէին համար պատրաստեց, Ամանին տանը մէջ կը կենայ: Ու թագաւորը ըսաւ. Անիկայ անոր վրայ կախեցէք:
10 Նաեւ †Ամանը՝ Մուրթքէին համար պատրաստած փայտին վրայ կախեցին: Ըն ատենը թագաւորին բարկութիւնը իջաւ:

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Մուրթքէ կը յայտնուի: 3 Եսթեր կը խնդրէ որ Ամանին գրած նամակները խափանուին: 7 Քսերսես թագուհիին կը շնորհէ Ամանին տունը Եսթեր թագուհիին պաշտպանեն: 15 Մուրթքէին պատիւը, ու Հրէից ուրախութիւնը:

1 Ն՚ այն օրը Քսերսես թագաւորը՝ Հրէից թշնա-
միին Ամանին տունը Եսթեր թագուհիին պարգեւեց. ու Մուրթքէ՝ թագաւորին առջեւը եկաւ. վասն զի Եսթեր՝ ինչ-որ իրեն յայտներ
2 էր թէ ¯անիկայ իրեն ինչ ազգական էր: Նաեւ թագաւորը առաւ †իր մատանին՝ որ Ամանէն հաներ էր, ու զանիկայ Մուրթքէին տուաւ, ու

Ե Գ Սիագ. ա. 33:
Զ Ծն. խա. 43:
• Կամ մեկը կը կանչէր.
Է Բ Սիագ. ժԵ. 30: Ելբեմ. ժԳ. 3, 4:
Ը Բ Մն. ԻԳ. 20:
Թ Պլ. Ե. 8:
—
† Եբր. խոհուս
ա Պլ. Ե. 6:
Բ Պլ. գ. 9: է. 7:
գ Պլ. ա. 6:
դ Պլ. Ե. 14: Սաղ. Է. 16: Ես. ԽԵ. 5, 6:
ե Դան. Զ. 24: Սաղ. ՀԷ. 35, 36:
—
զ Պլ. բ. 7:
Է Պլ. է. 10:
ը Հեր. ԼԹ. 24:
թ Պլ. ա. 10:
ժ Պլ. Ե. 6:
ի Եբր. խօսող

Եսթեր՝ Համանէին տանը վրայ դրաւ Մուրթքէն։

3 Ու Եսթեր նորէն թագաւորին առջևը խոսեցաւ, ու անոր ոտքերը բնկաւ, և լալով աղաչեց որ Հագագացի Համանէին չարութիւնը՝ ու անոր դէմ անոր հնարած հնարքը խափանէ։ 4 Ու թագաւորը՝ ոսկի գաւազանը Եսթերին երկրնցուց. ու Եսթեր ելաւ, ու 5 թագաւորին առջևը կայնեցաւ, ու ըսաւ. Թէ որ թագաւորին հաճոյ կ՚երևնայ, ու ես քու առջևդ շնորհք գտայ, ու թէ որ սա բանը թագաւորին առջևը ուղիղ կ՚երևնայ, ու ես քու աչքերուդ հաճոյ եմ, թող գրուի որ՝ Հագագացի Համադաթային որդւոյն Համանէին հնարքը՝ այսինքն թագաւորին բոլոր գաւառներուն մէջը եղող Հրէաները կորսընցընելու համար անոր գրած հրովարտակները խափա- 6 նուին։ Վասն զի՞մ ժողովուրդիս վրայ գալու չարիքը ի՞նչպէս կրնամ տեսնել. իմ ազգականներուս կորուսը ի՞նչպէս կրնամ տեսնել։

7 Ու Ասուերոս թագաւորը Եսթեր թագուհիին ու Հրէայ Մուրթքէին ըսաւ. Ահա Համանէին տունը Եսթերին պարգևեցի. ու զանիկայ փայտի վրայ կախեցին՝ Հրէից վրայ 8 ձեռք երկրնցընելուն համար։ Ու դուք Հրէից համար՝ ձեզի հաճոյ երևցածը՝ թագաւորին անունովը գրեցէք, ու թագաւորին մատնիսովը կնքեցէք. վասն զի թագաւորին անունովը գրուած՝ ու թագաւորին մատնիսովը կնքուած հրովարտակը Հրէաստանեայց չէ։

9 Ու անտունը՝ երրորդ ամսուն՝ այսինքն Սիվան ամսուն քսաներեքերորդ օրը՝ թագաւորին գրագիրները կանչուեցան, ու Հրէաներուն, ու Հնդկաստանէն մինչև Եթովպիա եղող գաւառներուն՝ հարիւր քսանեւեօթը գաւառին նահապարներուն, և կուսակալներուն, ու իշխաններուն, համեն գաւառին իր գրովը, ու ամեն ազգին իր լեզուովը, ու Հրէաներուն իրենց գրովը ու լեզուովը գրուեցաւ, Մուրթ- 10 քէին բոլոր հրամայածին պէս։ Ու Ասուերոս թագաւորին անունովը գրեց, ու թագաւորին մատնիսովը կնքեց. և ձիերու, նժոյգներու, ու մատակ ձիերու քուռակ ջորիներու վրայ հնծած սուրհանդակներով՝ հրովարտակներ խրը- 11 կեց, Որոնցմով թագաւորը՝ ամեն քաղաքներու Հրէաներուն հրամայեց տուաւ որ ժողովուին, ու իրենց կեանքը պաշտպանեն, և իրենց վրայ յարձակող ազգին ու գաւառին բոլոր մարդիկները, տղաքները ու կիներն ալ կոտորեն, մեռցընեն ու կորսընցընեն, և Հանունց 12 ունեցածը յափշտակեն։ Մէկ օրուան մէջ Ա-

սուերոս թագաւորին բոլոր գաւառներուն մէջը, երկոտասաներորդ ամսուն՝ այսինքն Ադար ամսուն երեքտասաներորդ օրը։ 13 Հրովարտակին պատուէրը սա էր՝ որ հրամանը ամեն մէկ գաւառին մէջը հրատարակուի, ու ամեն ժողովուրդներուն բացատրուի, որ Հրէաները նոյն օրը իրենց թշնամիներէն վրէժ առնելու պատ- 14 րաստ ըլլան։ Սուրհանդակները նժոյգներու ու ջորիներու վրայ հնծան, ու թագաւորին հրամանէն սաստկութիւնով՝ արտորացին ճամբայ ելլեցին. ու հրովարտակը Շուշան մայրաքաղաքին մէջը հրատարակուեցաւ։

15 Ու Մուրթքէ ելաւ թագաւորին առջևէն՝ կապուտակէ ու ճերմակ բեհեզէ թագաւորական զգեստով և ոսկիէ մեծ թագով, ու բեհեզէն ու ծիրանի պատմուճանով. և Շուշան քաղաքը ուրախացաւ ու ցնծութիւն ը- 16 րաւ։ Հրէաները՝ լոյս, ուրախութիւն, ցրն- 17 ծութիւն ու պատիւ ունեցան։ Ու ամեն գաւառներու մէջ՝ ու ամեն քաղաքներու մէջ՝ ուր որ թագաւորին հրամանը ու հրովարտակը կը հասնէր, Հրէաները ուրախութիւն ու ցնծութիւն ունեցան, և կոչունքի ու տօնախմբութեան օր ըրին. ու երկրին ժողովուրդներէն շատերը՝ Հրէայ եղան. վասն զի Հանունց վրայ Հրէաներուն վախը ինկաւ։

ԳԼ. Ը.

1 Կառավարիչները Մուրթքէին վախնալուն համար՝ Հրէաներուն ձեռնտու կ՚ըլլան. անոնք ալ իրենց թշնամիները, նաև Համանէին տասը տղաքները կը մեռցընեն։ 12 Ասուերոս՝ Եսթերին աղաչանքովը հրաման կը ընծրէ՝ որ մէկ օր մըն ալ կոտորած ընեն, ու Համանէին տղաքները կախեն։ 20 Փուրիմին երկու օրերը տօն կը սահմանուին։

1 Ու երկոտասաներորդ ամսուն՝ այսինքն Ադար ամսուն երեքտասաներորդ օրը՝ թագաւորին խօսքը ու հրամանը կատարելու ժամանակը հասնելով՝ այն օրը որ Հրէից թշնամիները կը յուսային անոնց վրայ տիրել, ներհակը պատահեցաւ. վասն զի Հրէաները 2 իրենց թշնամիներուն վրայ տիրեցին։ Ասուերոս թագաւորին բոլոր գաւառներուն մէջ Հրէաները իրենց քաղաքներուն մէջը ժողովուեցան, որ իրենց չարիք ուզողներուն վրայ ձեռք երկրնցընեն. ու ամենևին մէկը չկրցաւ անոնց դէմ կենալ. վասն զի Հանունց վախը ամեն ժո- 3 ղովուրդներուն վրայ ինկեր էր։ Ու գաւառներուն բոլոր իշխանները, ու նախարարները, և կուսակալները, ու թագաւորին գործակալները՝ Հրէաներուն ձեռնտու էին. ինչու որ անունց վրայ Մուրթքէին վախը ինկեր էր։ 4 Վասն զի Մուրթքէ՝ թագաւորին պալատին մէջը մեծ էր, ու անոր համբաւը բոլոր գաւառ-

ի ՊՂ. ղ. 11։ ե. 2։
ր ՊՂ. է. 4։ Նկեմ. բ. 3։
ի Համ 1։ Բառ. ժէ. 22։
ղ Ցես գՂ. ա. 19։ Դան. Ղ. 8, 12, 15։
ե ՊՂ. է. 12։
ը ՊՂ. ա. 1։
բ ՊՂ. ա. 22։ է. 12։
ժ է թագ. իա. 8։ ՊՂ. է. 12, 13։
ի Ցես գՂ. իե. 10, 15, 16։
լ ՊՂ. է. 13, իէ, իե. 1։
խ ՊՂ. է. 14, 15։
ծ Ցես գՂ. ֆ. 15։ Բառ. իե. 2։
կ ՊՂ. ա. 2։
ո ՊՂ. բ. 12։
բ ՊՂ. է. 13։
ի թագ. իե. 41։
ր ՊՂ. բ. 11։ Համ 16։
ի Աղ. հա. 13, 24։
ղ ՊՂ. բ. 17։
ի Աղ. զէ. 11։
ձ ա թագ. իե. 8։ ՊՂ. իե. 19, 22։
յ Աղ. ժբ. 43։
ղ Ծն. լբ. 5։ ՆՂ. ժՂ. 16։ Ծ Օբ. բ. 25։ ժա. 25։

նները տարածուեր էր, մանն զի Մուրթքէ Հր-
5 թալով կը մեծնար: Եւ Հրէաները իրենց բո-
լոր թշնամիները սրով մեռցուցին, ու խիստ
մեծ կոտորած ըրին, ու ջիրենք ատողնե՛րն
6 իրենց ուզածին պէս ըրին: Եւ Հրէաները
Շուշան մայրաքաղաքին մէջ հինգ հարիւր մարդ
7 մեռցընելով կոտրտցուցին. Պաան փարսանդա-
8 թան, Դալփոնը, Ասպաթան, փորաթան,
9 Ադալիան, Արիդաթան, փարմաշթան, Արի-
10 սային, Արիդային ու Վայեզաթան, Հրէից
թշնամիին Ամադաթայի որդւոյն Համանին
տասը տղաքները մեռցուցին. Բայց աւարին
11 ձեռք չերկընցուցին: Ին օրը Շուշան մայրա-
քաղաքին մէջ մեռցուածներուն հաշիւը թա-
գաւորին առջեւը եկաւ:
12 Եւ թագաւորը Եսթեր թագուհիին ըսաւ.
Հրէաները Շուշան մայրաքաղաքին մէջ հինգ
հարիւր մարդ, ու Համանին տասը տղաքը
մեռցընելով կոտրտցուցին. թագաւորին մնկալ
գաւառներուն մէջը ինչեր ըրած պիտի ըլլան.
հիմա Բ՞նչ է խնդիրքդ. պիտի տրուի քեզի.
ալ Բ՞նչ աղաչանք ունիս. պիտի կատարուի:
13 Ու Եսթեր ըսաւ. Թէ որ թագաւորը կը հա-
ճի, Շուշանի մէջ եղող Հրէաներուն հրաման
տրուի, որ վաղն ալ եսա օրուան հրամայուա-
ծին համեմատ ընեն, ու Համանին տասը տղ-
14 աքը փայտի վրայ կախուին: Եւ թագաւո-
րը ըսաւ որ այնպէս ըլլայ. ու Շուշանի մէջ
հրամանը հրատարակուեցաւ, ու Համանին
15 տասը տղաքը կախուեցան: Եւ Շուշանի մէջ
եղող Հրէաները՝ Ադար ամսուն չորեքտասա-
ներորդ օրն ալ Ժողովուեցան, ու Շուշանի մէջ
իրենք հարիւր մարդ մեռցուցին. Բայց աւարին
16 ձեռք չերկընցուցին: Եւ թագաւորին գաւառ-
ներուն մէջը եղող միւս Հրէաները Ժողովու-
եցան, ու իրենց կեանքը պաշտպանեցին, և ի-
րենց թշնամիներէն հանգստացան, ու ջիրենք
ատողներէն եօթանասունհինգ հազար մարդ
մեռցուցին. Բայց աւարին ձեռք չերկընցու-
17 ցին: Ասիկա Ադար ամսուն երեքտասաներորդ
օրը եղաւ, և անոր չորեքտասաներորդ օ-
րը հանգստացան, ու զանիկայ կոչունքի և
18 ուրախութեան օր ըրին: Իսկ Շուշանի մէջ
եղող Հրէաները՝ անոր տասներեքերորդ
օրը, ու չորեքտասաներորդ օրը Ժողովեցան.
ու անոր տասնուհինգերորդ օրը հանգստացան,
և զանիկայ կոչունքի ու ուրախութեան օր ը-
19 րին: Ասոր պատճառով գեղացի Հրէաները՝
անպարիսպ գիւղաքաղաքներու մէջ բնակողնե-
րը՝ Ադար ամսուն չորեքտասաներորդ օրը՝ նու-
րախութեան, կոչունքի ու տօնախմբութեան
օր կ'ընեն, ու ան օրը մարդ իր բարե-
կամին ընծաներ կը խրկէ:
20 Եւ Մուրթքէ սա բաները գրեց, ու Ասու-
րոս թագաւորին ամէն գաւառներուն մէջը՝ մօտ
ու հեռու եղող Հրէաներուն թուղթեր խրը-
21 կեց, Պատուիրելով անոնց՝ որ ամէն տարի Ա-
դար ամսուն չորեքտասաներորդ օրը, ու անոր
22 ետևտասաներորդ օրը պօն կատարեն, (Ին օ-
րերուն համեմատ՝ որ Հրէաները իրենց թշնա-
միներէն հանգստացան, և ան ամսուն համե-
մատ՝ որ անոնց տրտմութիւնը ուրախութեան,
ու անոնց սուգը բարի օրուան դարձաւ,) զա-
նոնք կոչունքի ու ուրախութեան օրեր ընեն,
որոնց մէջ մարդ իր բարեկամին ընծա-
ներ, ու աղքատներուն պարգեւներ խրկեն:
23 Եւ Հրէաները խօսք տուին որ իրենց սկսածին
պէս՝ ու Մուրթքէին իրենց գրածին պէս ընեն:
24 Վասն զի բոլոր Հրէաներուն թշնամին Ագա-
գացի Ամադաթայի որդին Համան՝ Հրէաներ-
ը կոտրտցընելու խորհեցաւ ու զանոնք բնաջինջ
ընելու ու կոտրտցընելու համար՝ փուր այսին-
25 քըն վիճակ ձգեց: Բայց երբոր Եսթեր թա-
գաւորին առջեւը գնաց, Թագաւորը հրովար-
տակով հրամայեց՝ որ Հրէից դէմ Համանին
րած չար ծրարը Անոր գլխուն գառնայ, և
զանիկայ ու անոր տղաքը փայտի վրայ կախեն:
26 Ասոր համար սա օրերը Փուր անունէն՝ փու-
րիմ ըսուեցան. Ե սա պատճառաւ՝ սա թուղ-
թին խօսքերուն համար, ու անոնց տեսած ու
27 անոնց պատահած բաներուն համար՝ Հրէաներ-
ը որոշեցին, ու իրենց և իրենց սերունդին,
ու բոլոր Հրէնց հետ միացողներուն կանոն դր-
բին, որ ամէն տարի ան երկու օրը՝ իրենց գր-
ուածին ու ատենին համեմատ՝ անպատճառ
28 պահեն. Եւ սա օրերը՝ ամէն գաւառի
մէջ, ամէն ազգատոհմի մէջ, ամէն գաւառի
մէջ, ու ամէն քաղաքի մէջ յիշուելու ու պա-
հուելու. և սա փուրիմի օրերը Հրէից մէջէն
պակսա չըլլան, ու անոնց յիշատակը իրենց սե-
րունդէն չջնջուի:
29 Եւ Հրէներէն աղջիկը Եսթեր թագուհին
ու Հրէայ Մուրթքէն փուրիմը հաստատելու
համար՝ սա երկրորդ նամակը կատարեալ իշ-
30 խանութեամբ գրեցին. Եւ Ասուերոսին թագա-
ւորութեանը Հարիւր քսանու եօթը գաւառնե-
րուն մէջը եղող բոլոր Հրէաներուն՝ խաղաղու-
թեան ու հաւատարմութեան խօսքերով թուղ-
31 թեր խրկեցին, Որ սա փուրիմի օրերը իրենց
որոշ ժամանակին մէջը հաստատեն, ինչպէս
որ Մուրթքէ Հրէան ու Եսթեր թագուհին
անոնց պատուիրեցին, ու ինչպէս որ Հրէաներ-
ը իրենց և իրենց սերունդին համար՝ ծոմերուն
ու աղաղակներուն պատուէրները հաստատեցին:
32 Եւ Եսթերին հրամանը փուրիմի խօսքերը հաս-
տատեց, ու գրի առնուեցաւ գրքին մէջ:

ժ

1 Եւ Ասուերոս թագաւորը երկրին ու ծո-
վեզերքներուն վրայ հարկ դրաւ:
2 Եւ անոր զօրութեան ու քաջութեան բոլոր
գործերը, ու թագաւորին մեծացուցած Մար-
դքէի պատուոյ աստիճանին պատմութիւնը՝
Մարաց ու Պարսից թագաւորներուն տարեգ-
րութեան գրքին մէջ չգրուեցա՞ն:
3 Վասն զի Հրէայ Մուրթքէն Ասուերոս թա-
գաւորին երկրորդն էր, ու Հրէից մէջ մեծ էր,
և իր եղբարցը բազմութեանը հաճելի էր, ու
իր ազգին բարին կը փնտռէր, ու իր բոլոր
սերունդին խաղաղութիւն կը խօսէր:

ե Բ Ծամ. գ. 1: ա ՄՆ. ժա. 9: Բամակ. գ. 18:
զ ՊԼ. ե. 11: Հայր. ժգ. 19: իէ. 13, 14, 15: Մաշ. իա. 10:
է Տես գԼ. ը. 11:
ը ՊԼ. ե. 6: է. 2:
թ ՊԼ. ը. 11:
ժ Բ Ծամ. իա. 6, 9:
ի Ամբ 2: ՊԼ. ը. 11:
լ Ամբ 10:
խ Ամբ 2: ՊԼ. ը. 11:
ծ Տես գԼ. ը. 11:
կ Ամբ 11, 15:
հ Բ Օր. ժգ. 11, 14:
ձ ՊԼ. ը. 17:
ղ Ամբ 22: Նէհեմ. ը. 10, 12:
ճ Մագ. Ը. 11:
մ Ամբ 19: Նէհեմ. ը. 10:
յ ՊԼ. գ. 6, 7:
ն Ամբ 13, 14: ՊԼ. է. 5, ՃՀ. ը. 3, ՃՀ.
շ ՊԼ. ե. 16: Մաշ. է. 16:
ո՝ վիճակ:
պ Ամբ 20:
ջ ՊԼ. ը. 17: Նա. ծգ. 3, 6: Ծայք. բ. 11:
ռ ՊԼ. բ. 15.
ս Տես գԼ. ը. 10: Ամբ 20:
վ ՊԼ. ա. 1:

զը իրենց համար ու իրենց սերունդին համար
Ժողովահուքեան ու աղօթից վերաբերեալ
32 բաները հաստատեցին : Ա յսպէս Եսթերին
հրամանը՝ աս փուրիմին պահպանութիւնը
հաստատեց , ու գրքի մէջ գրուեցաւ :

ԳԼ· Ժ·

1 Ասուերոսին միջոցները , 3 Մուրթքէին յառաջանալը :

1 Ե Ասուերոս թագաւորը՝ ցամաք երկիրներու
վրայ , ու Ծովու կղզիներուն վրայ հարկ
2 ձգեց : Ե ւ անոր քաջութիւնը բոլոր գործ-
քերը , ու զօրութիւնը , և Մուրթքէին մե-
ծութեանը փառքը՝ որով թագաւորը զանիկայ
մեծցուց , ահա Մարաց ու Պարսից թագա-
ւորներուն ժամանակագրութեանը գրքին մէջ
3 գրուած է : Վ ասն զի Մուրթքէ Հրէան՝ Ա-
սուերոս թագաւորին երկրորդն էր , ու Հրէա-
ներուն մէջը մեծ՝ ու իր եղբայրներուն բազմու-
թեանը հաճոյ էր . իր ազգին աղեկութիւնը
կը փնտռէր , և իր բոլոր սերունդին խաղաղու-
թեանը վերաբերեալ բաները կը խօսէր :

ԳԻՐՔ ՅՈՒԴԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Հոգին բարեպաշտութիւնը , հաւատութիւնը , ու իր օր-
դւոցը համար ունեցած հոգը : 6 Մատանան՝ Ասուծոյ ան-
ջնը կը ներկայանայ , ու Հոգին համար չարախօսութիւն
ընելով՝ գանիկայ փորձելու հրաման կ՚առնէ : 13 Հոգ իր
ստացուածոցը ու իր օրդւոցը կրթուցը լսելով իր պատու-
բութեանը մէջ Տէրը կ՚օրհնէ :

1 *Օ ստեր երկրին մէջ ՝Յոբ անուանով մարդ
մը կար . ու ան մարդը Ըկատարեալ ու
արդար և Աստուածապաշտ էր , ու չարութենէ
2 հետ կը քաշուէր : Ե ւ անոր հօրթը տղայ ու ի-
3 րեք աղջիկ ծնաւ : Ի ւ անոր ստացուածքը՝
հօրթը հազար ոչխար , ու իրեք հազար ուղտ ,
և հինգ հարիւր զոյգ եզ , ու հինգ հարիւր
մատակ էշ էր . ու խիստ շատ ծառաներ ու-
նէր . և ան մարդը բոլոր արևելեցիներէն մեծ
էր :
4 Ի ւ անոր տղաքը կ՚երթային , ու ամէն մէկը
իր օրը՝ տուներնին հացկերոյթի կ՚ընէին , և
Ցաղթ խրկելով՝ իրեք քոյրերնին կը հրաւիրէին ,
5 որ իրենց հետ ուտեն ու խմեն : Ի ւ երբոր
հացկերոյթին օրերը կը լմնային , Յոբ Ֆկան-
չել կու տար՝ զանոնք ու կը սրբէր . և առ-
տուանց կ՚ելլէր՝ անոնց ամենուն թուովը Ցո-
ջակէզներ կը մատուցանէր . որովհետև կ՚ըսէր
Յոբ . Այսպէս է որ տղաքս մեղք գործեցին ,
ու սրտերնուն մէջ Ըհայհոյեցին . միշտ
այսպէս կ՚ընէր Յոբ :
6 Ե րբ՝ Ղմէկ օր մը Ըհասուածոյ որդիքը գացին
Տէրոջը առջևը կայնելու . ու Սատանան ալ
7 գնաց անոնց մէջը . Ե ւ Տէրը ըսաւ Սատանա-
յին . Ուսկից կու գաս . ու Սատանան պա-

* Կամ Հուս . Ծն . իբ . 20 , 21 :
ա Ծն . ժ . 5 : Մաղ . հբ . 10 : Նա . իդ . 15 :
բ ՊԼ . ը . 15 : թ . 4 :
գ Ծն . ի . 40 : ը Ա Ն . իը . 7 :
դ Նէեմ . ը . 10 : Մաղ . ճբ . 8 , 9 :

ե Գ . Թագ . իա . 10 , 13 :
զ ՊԼ . բ . 1 :
է Գ . Թագ . իթ . 19 : ՊԼ . Լբ . 7 :
ը Ա Ն . իա . 1 : Յայտ . ժբ . 9 , 10 :
թ ՊԼ . բ . 2 : Մատ . ժբ . 43 :
ժ պիտ . ե . 8 :
ի ՊԼ . բ . 3 :
լ Հմմ . 1 :

խ Ելք . Ղրկ կը վախնայ Աս-
տուածմէ :
ծ Մաղ . Լճ . 7 : Նա . ե . 2 :
կ Մաղ . ճբ . 1 , 2 : Ըսակ .
ժ . 22 :
հ ՊԼ . բ . 5 : ժբ . 21 :
ձ Նա . ը . 21 : Մաղ . գ . 13 , 14 :
ղ Ծն . ժ . 6 :
ճ Յով . ի . 12 :

17 Երբոր անիկայ տահաւէն կը խօսէր , ո՛ւրիշ մէին ալ եկաւ ու ըսաւ . Պաղեհացիք իրենք գուշեդի բամ՛նուած՝ ուղտերուն վրայ յարձաւ կեցան , և զանոնք առին , ու ծառաները սուրի բերնէ անցուցին . և միայն ես ազատեցայ , ո՛ 18 Ենայ որ քեզի պատմեմ՝ Երբոր անիկայ տահաւէն կը խօսէր , ո՛ւրիշ մէին ալ եկաւ ու ըսաւ . Ար տաւնն Հաղաքդ ու աղջիկներդ՝ իրենց մեծ եղբօրը տանը մէջ կ՛ուտէին ու կ՚ըմպէին 19 խմէին , Էհա անապատէն անդիին կողմէն մեծ հով մը եկաւ , ու տանը չորս կողմը այնպէս զարկաւ , որ աղջոցը վրան փլաւ , ու անոնք մեռան . և միայն ես ազատեցայ , ո՛ Ենայ որ քեզի պատմեմ :

20 Ընտաւնը Յոբ եկաւ , ի՛ր պատմուհանը պատռեց , և գլխուն մազերը կտրեց , ու ՛գետին 21 ինկաւ իյնալով՝ երկրպագութիւն ըրաւ , Ու ըսաւ . Մ՛օրս արգանդէն մերկ եկայ , ու հոն մերկ պիտի դառնամ . Տէրը տուաւ , ու Տէրը առաւ . Օրհնեալ ըլլայ Տէրոջը անունը :

22 Ա՛յս ամէնուն մէջ Յոբ չմեղանչեց , ու Աստուծոյ անզգամութիւն չտուաւ :

ԳԼՈՒԽ Բ

1 Սատանայ նորէն Աստուծոյ առջեւը ներկայանալով՝ երկրորդ անգամ հրաման կ՚առնէ որ Յոբը փորձէ : 7 Սատանայ պատերներով զանիկայ կը զարնէ : 9 Յոբ իր կնիկը կը յանդիմանէ , երբոր կը տեսնէ որ անիկայ եկնը է զինքը զրգռելու որ զԱստուած անիծէ : 11 Յոբին իրեք բարեկամները լսութեամբ ցաւակից կ՚ըլլան անոր :

1 Ե՛ւ ո՛ւրիշ օր մը Աստուծոյ որդիքը գացին Տէրոջը առջեւը կայնելու . ու Սատանան ալ գնաց անոնց մէջը՝ Տէրոջը առջեւը կայնելու :
2 Ու Տէրը ըսաւ Սատանայէն . Ուսկից կու գաս . ու Սատանան պատասխան տուաւ Տէրոջմէ՝ ու ըսաւ . Երկրի վրայ շրջելէն ու անոր 3 մէջը պտըտելէն : Ու Տէրը Սատանայէն ըսաւ . Իմ Յոբ ծառայիս աղէկ ուշադրութիւն ըրիր , որ երկրի վրայ անոր պէս կատարեալ և արդար , աստուածապաշտ ու չարութենէ հեռ քաշուող մարդ չկայ , ու անիկայ տահաւէն իր կատարելութիւնը մէջ հաստատ է , թէեւ դուն ուղեցիր զինք կորսնցնել որ զանիկայ զուր տեղը 4 կորսընցնեմ : Ու Սատանան պատասխան տուաւ ու Տէրոջը ըսաւ . Մորթի տեղ մորթ՝ նաև մարդս իր բոլոր ստացուածքը՝ իր կեանքին 5 տեղը կու տայ : Հայց հիմա ձեռքդ երկրնցուր , ու անոր ոսկորին ու մարմնին դպչէ , ո՛ պիտի պէսպէս թէ ինչպէս քեզի դէմ պիտի

ա Ա՛մբ 4 , 13 :
բ Ծն . լէ . 29 : Նգր . թ . 3 :
գ ա պետ . է . 6 :
դ Պագ . խթ . 17 : Ժող . է . 15 : ա Ցհմ . ղ . 7 :
ե Ժող . է . 19 : Յակ . ա . 17 :
զ Պատ . ի . 15 :
է Ծխես . է . 20 : ա Ծնես . է . 18 :
ը ՊՀ . բ . 10 :

—

թ ՊՀ . ա . 6 :
ժ ՊՀ . ա . 7 :
ի ՊՀ . ա . 1 , 8 :
լ ՊՀ . իէ . 5 , 6 :
խ ՊՀ . ի . 17 :
ծ ՊՀ . ա . 11 :
կ ՊՀ . ժի . 20 :
հ ՊՀ . ա . 12 :
ձ Նա . ա . 6 :
ղ Ի Ծագ . ժգ . 19 : ՊՀ . խբ . 6 : Նղկ . իէ . 30 : Պատ . ժա . 21 :
ճ ՊՀ . իա . 15 :
մ ՊՀ . ա . 6 :
յ ՊՀ . ա . 7 :
ն ՊՀ . ա . 1 , 8 :
շ ՊՀ . իէ . 5 , 6 :
ո ՊՀ . ի . 17 :
չ ՊՀ . ա . 11 :
պ ՊՀ . ժի . 20 :
ջ ՊՀ . ա . 12 :
ռ Նա . ա . 6 :
ս Ի Ծագ . ժգ . 19 : ՊՀ . խբ . 6 : Նղկ . իէ . 30 : Պատ . ժա . 21 :
վ ՊՀ . իա . 15 :
տ ՊՀ . ա . 21 : Հռով . ժբ . 12 : Ցակ . է . 10 , 11 :
ր ՊՀ . ա . 22 :
ց Պագ . Լի . 1 :
ւ Բատ . ժէ . 17 :
փ Ծն . Լղ . 11 : Երեմ . խթ . 7 ,
ք Ա՛մ Յոբ Ծառայիս աղէկ ուշադրութիւն ըրիր . Ես . ի . 2 :
և ՊՀ . խբ . 11 : Հռով . ժբ . 15 :
օ Ա՛ւետ . թ . 1 : Ող . բ . 10 :
ֆ Ա՛մբ 3 :
ա ՊՀ . ա . 21 : Հռով . ժբ . 12 : Ցակ . է . 10 , 11 :
բ ՊՀ . ա . 22 :
գ Պագ . Լի . 1 :
դ Բատ . ժէ . 17 :
ե Ծն . Լղ . 11 : Երեմ . խթ . 7 ,
զ Ա՛մ Յոբ Ծառայիս աղէկ ուշադրութիւն ըրիր . Ես . ի . 2 :
է ՊՀ . խբ . 11 : Հռով . ժբ . 15 :
ը Ա՛ւետ . թ . 1 : Ող . բ . 10 :
թ Նղկ . իէ . 30 :
ժ Ծն . է . 10 :

—

ի Նբէ . պատասխան տուաւ .
լ ՊՀ . ժ . 18 , 19 : Երեմ . ժէ . 10 : է . 14 :
խ Նբէ . արգանդի մէջ դոյացաւ :
ծ ՊՀ . ժ . 21 , 22 : ժգ . 16 : իբ . 3 : Պագ . իգ . 4 : խգ . 19 : ճէ . 10 , 14 : Երեմ . ժգ . 16 : Ը՛ժող . է . 8 :
կ Ա՛մ պղծեն

6 Ըն գիշերը՝ մառախուղը պաշարէ ։
Ընկերայ տարուան օրերուն *հետ չմիաւորուի՝
Ու ամիսներուն մէջ չհամրուի ։
7 Եհա ան գիշերը թող ամայի մնայ ,
Ու անոր մէջ ուրախութեան ձայն չմտնէ ։
8 Յոյժ անիծեն զանիկայ՝ †օրը անիծողները
Որոնք պատրաստ են †վիշապը արթընցրնելու ։
9 Ընոր գիշերուան աստղերը աղօտանան ։
Լոյսին սպասէ , ու չունենայ ։
Ու ‡արշալոյսին ‡ճառագայթները չտեսնէ ։
10 Վ ասն զի իմ Տօթս արգանդին դռները չգոցեց ,
Ու տառապանքը աչքերէս չծածկեց ։
11 †Ինչո՞ւ համար Տօթս արգանդէն չմեռայ ,
Ու որովայնէն ելածիս պէս չհոտուեցայ ։
12 †Ինչո՞ւ ծունկերը ընդունեցին զիս ,
Ու ինչո՞ւ ստինք պտ-ին ինձի՝ որ ես ծծեմ ։
13 Ինչու որ հիմա պառկած կը հանգչէի ու կը քնանայի ։
Ըն ժամանակը հանգստացած կ'ըլլայի ,
14 Երկնց համար †աւերակներ շինող
Երկրի թագաւորներուն ու խորհրդականներուն հետ ,
15 Կամ ոսկի ունեցող իշխաններուն հետ՝
Որոնք տուներնին արծաթով կը լեցընեն ։
16 Կամ թէ †գաղտուկ վիժածի մը պէս կ'ոչնչանայի ,
Ըն երախաներուն պէս՝ որոնք երբէք լոյս չտեսան ։
17 Հոն չարերը դադրէ տանջելէն կը դադարին ։
Ու հոն ուժէ ինկածները կը հանգստանան ։
18 *Կամանակէս բանտարկեալները հոն կը հանգչին ,
Ու— ալ չեն լսեր †հարկապահանջին ձայնը ։
19 Պզտիկը ու մեծը հոն են ։
Ծառան ալ իր տիրոջմէն ազատ է ։
20 †Ինչո՞ւ համար թշուառութեան մէջ եղողին լոյս՝
Ու †դառնահոգիներուն կեանք տրուի ,
21 Որոնք †մահուան կը սպասեն , ու անիկայ չգայ ,
Ու †պահուած գանձերէն աւելի զանիկայ կը փնտռեն ։
22 Գերեզմանը գտած ժամանակնին՝
Խիստ ուրախ կ'ըլլան ու կը ցնծան ։
23 Ընանկ մարդու մը՝ որուն ճամբան դողուած է ,
†Ու Ըստուած արգիլեր է զանիկայ ամէն կողմէն ։
24 Որովհետև կերակուր ուտելէս առաջ՝ իմ հեծծութիւնս կու գայ ,
Ու իմ աղաղակներս ջուրերու պէս կը հոսին ։
25 Վ ասն զի ինչ բանէ որ շատ կը վախնայի , ան ինծի հանդիպեցաւ ,
Ու ինչ բանէ որ երկիւղ ունէի , ան ինծի հասաւ ։
26 Ո՛չ խաղաղութիւն ունիմ , ո՛չ հանգստութիւն ,
Ու ո՛չ հանգարտութիւն ։ բայց թշուառութիւնը իմ վրաս կու գայ ։

ԳԼ ։ Գ

1 Էղիփազ կը յանդիմանէ Յոբը՝ իբրև ամբարիշտ մէկ մը ։ 7 Կ'իմացընէ թէ Ըստուծոյ դատաստանները արդարութեան համար չէ , հապա չարերուն համար ։ 12 Կը պատմէ իր զարհուրելի տեսիլքը , որով առեղծուածներուն հպարտութիւնը կը յանդիմանուէր ։

1 Ետ առնը Էղիփազ Թեմանացին՝ պատասխան տուաւ ու ըսաւ ։
2 Պիտի դժուարիմ արդեօք , թէ որ սկսինք քեզի խօսիլ ։
Բայց ո՞վ կրնայ զինքը զսպել որ չխօսի ։
3 Եհա դուն շատերուն խրատ տուիր ,
Ու †տկար ձեռքերը զօրացուցիր ։
4 Կ'ու խօսքերդ սահելու վրայ եղողը հաստատեցին ։
Ու դուն †տկարացած ծունկերը †կազդուրեցիր ։
5 Բայց հիմա որ փոքրիկը քեզի պատահեցաւ , ու դժուարեցար ։
Կ'ելլի դպաւ , ու բողոքելին չտոկեցար ։
6 Միթէ ‖ աստուածպաշտութիւնդ քու †յոյսդ չէ՞ ,
Ու ճամբաներուդ ուղղութիւնը՝ քու ակնկալութիւնդ ։
7 Ընէ մի՛տդդ բեր , †ո՞ր անմեղը կորսուեցաւ ,
Եւ ո՞ւր տեղ արդարները բնաջինջ եղան ։
8 Ինչպէս որ տեսայ , †անօրէնութիւն հերկողները ,
Եւ անիրաւութիւն ցանողները՝ նոյնը կը հնձեն ։
9 Ըստուծոյ շունչէն կը կորսուին ,
Ու անոր †նեգացը հովին բնաջինջ կ'ըլլան ։
10 Ընկոյ կը խափանէ առիւծին մռնչիւնը՝ և մեծ առիւծին ձայնը ·
Ու †կորիւններուն ակռաները կը կոտրտուին ։
11 †Առիւծը առանց որսի կը կորսուի ,
Ու մատակ առիւծին կորիւնները կը ցրուին ։

12 Եւ ինծի գաղտուկ կերպով խօսք մը ըսուեցաւ ,
Ու անոր շշունջը ականջս հասաւ ։
13 †Տեսիլքներուն տեսիլքներուն պէսով՝ խորհուրդներուն առնչը՝
Երբոր խորունկ քուն մը մարդոց վրայ կ'իջնէ ,
14 Վ րաս անահ վախ մը ու †դող մը եկաւ ,
Ու բոլոր ոսկորներս դնցուց ։

* Կամ մէջը չուրախանայ ,
† Տես գլ · ի · 17 , 18 ։
† Իբր · Լևիաթանը
‡ Կամ · թաթիխները
† Կամ · ժ · 18 ։
Ղ Ծն · է · 3 ։ Ես · կէ · 12 ։
† Կամ · ժե · 28 ։
ը Սաղ · ծը · 8 ։
† Տես գլ · ի · 7 ։
† Իբրեմ · ի · 18 ։
† ա թ · ա · 10 ։ ի թ · ա · 21 ։ Ռահ · ը · 6 ։
Ե Հայտ · ի · 6 ։
† Ռահ · ի · 4 ։
† Կամ · ժի · 8 ։ Ողբ · է · 7 ։
— Ես · ը · 3 ։
† Իբր · ժ · 12 ։
† Ես · ը · 3 ։
‖ Իբր · երկիւղ · տես գլ · ա · 1 ։
† Ռահ · է · 28 ։
† Սաղ · ը · 25 ։
Ղ Սաղ · ե · 14 ։ Ռահ · իզ · 8 ։ Ովս · ժ · 13 ։ Գաղ · է · 7 , 8 ։
† Ես · է · 33 ։ Տես Ես · ժ · 8 ։ Կամ · ա · 19 ։ ժ · 30 ։ Ես · ժա · 4 ։ † թ · ա · 8 ։
ը Սաղ · ծը · 6 ։
† Սաղ · ը · 10 ։
† Կամ · ը · 15 ։
† Եմ · գ · 16 ։

15 Ընդհէս մեկ ոգի մը անցաւ ,
Ա– մարմնոյս մազերը փուշ փուշ եղան .
16 Ընիկայ կայնեցաւ . բայց ես չկրցայ զանազանել անոր կերպարանքը .
Էքերուս առջեւն երեւոյթ մը կար .
Լռութիւն եղաւ , ու ձայն մը լսեցի , որ ՝ըսէր .
17 ՚Արդեօ՞ մարդը Աստուծմէ արդար կ՚ըլլայ .
Արդը իր Ստեղծիչէն մաքուր կ՚ըլլայ .
18 Ընդ Ընիկայ ՚իր ծառաներուն չհաւատար ,
Ա. իր հրեշտակներուն վրայ ալ պակասութիւն կը գտնէ .
19 ՚Ալ ո՞ւր կը մնան անոնք՝ որ ՚կաւիղէն տուներու մէջ կը բնակին ,
Որոնց հիմը փոշիին մէջն է , և որոնք ցեցէն առաջ կը ճզմուին :
20 ՚Ընտնք առաւօտեն մինչեւ իրիկուն կը ճեղուին ,
Ա– առանց մեկու մը իմանալուն՝ կը կորսուին յաւիտեան :
21 ՚Ընդ անոնց վրայ եղած փառաւորութիւնը կը վերցուի .
՚Ընտնք կը մեռնին՝ առանց իմաստուն ըլլալու :

ԳԼ . Ե

1 Ընթահեղութեան վկաը : 3 Ձարհուրն վախճանը թշուառութիւն է : 6 Նկզուքեան առնելը պէտք է Աստուծոյ նայիլ : 17 Աստուծոյ խրատին երջանիկ վախճանը :

1 ◆ իմա աղաղակէ . քեզի պատասխան առնող մը կայ արդեօք ,
Ա. սուրբերէն որո՞ւն պիտի դարձընես քու երեսդ :
2 Այոյգ է որ բարկութիւնը յիմարը կը սպանէ ,
Ա. նախանձը անմիտը կը մեռցընէ :
3 ¯Ես յիմարին արմատանալը տեսայ ,
Հայց շուտ մը անոր բնակութիւնը անիծեցի :
4 ՚Ընոր որդիները ապահովութենէ հեռու են .
Ընտնք դրանը մէջ կը կոխկրտուին ,
՚Եւ ազատող մը չկայնուիր :
5 Ընհին եղողը կ՚ուտէ անոր հունձքը ,
Ա. զանիկայ փուշերու ցանկին մէջէն կը յափշտակէ .
Ա. անոնց ստացուածքը ՚ծարաւուն կը կլլէ :
6 Որովհետեւ չարիքը հողէն չելլեր ,
Ա. թշուառութիւնը գետնէն չբուսանիր .

Ե ՊՂ . ԻԲ . 2 :
Ը ՊՂ . ԺԵ . 15 : ԼԵ . 5 : ԲՊետ . Բ . 3 :
Թ ՊՂ . ԺԵ . 16 :
Ժ Բ Կոր . Գ . 7 : Ե . 1 :
ԺԱ Ասղ . Ը . 5 , 6 :
ԺԲ Ասղ . ԼԲ . 11 : ԽԲ . 14 :
ԺԳ ՊՂ . ԼՀ . 12 :

ԺԴ Ասղ . ԼԵ . 35 , 36 : Երեմ . ԺԲ . 2 , 3 :
ԺԵ Ասղ . ԶԺԲ . ՀՅԵ . ՀՂԵ . 5 :
ԺԶ Ասղ . ԽԲ . 12 :
ԺԷ ՊՂ . ԺԲ . 9 :
* Կամ ծարաւը
ԺԸ Ծնն . Գ . 17 , 18 , 19 : Ա Կոր . Ժ . 13 :
ԺԹ Կամ արծիւներըն . Եբր . կայծի որդիքը
Ի ՊՂ . ԲՐ . 19 : ԼԵ . 5 : Ասղ . ԽԱ . 5 : ՀԲ . 18 : ՀԽԵ . 3 : Հռով . Ժ Ա . 33 :
ԻԱ ՊՂ . ԻԲ . 26 : Ասղ . ԿԵ . 9 , 10 : ՀԽԵ . 8 : Երեմ . Ե . 24 : Ժ . 13 : ծՂ . 16 : Փոր . ԺԳ . 16 :

7 Ամէպետ մարդը ՚թշուառութեան համար կը ծնանի ,
Ինչպէս որ †կրակի կայծերը՝ վեր կը թռչին :
8 Իսկ ես Աստուծոյ պիտի դիմէի ,
Ա. իմ գործս Աստուծոյ պիտի յանձնէի ,
9 ՚Որ անհաս մեծ բաներ կ՚ընէ , որ Տէրը՝ չկրնանք քննել ,
Ա. անհաս սքանչելիքներ կ՚ընէ , որ չեն համրել զանոնք :
10 ՚Ընիկայ երկրիս վրայ անձրեւ կու տայ ,
Ա. դաշտերուն վրայ ջուրեր կը խրկէ .
11 ՚Եւ ցածերը կը բարձրացընէ ,
Ա. սգաւորները ապահովութեան կ՚եղներն :
12 ՚Ընիկայ խորամանկներուն խորհուրդները կը ցրուէ ,
Որ ձեռքերնին կարող չըլլայ իրենց գործքերը գլուխ տանելու .
13 ՚Իմաստուններն իրենց խորամանկութեանը մէջ կը բռնէ ,
Ա. նենգաւորներուն խորհուրդը շուտով կը խափանուի :
14 ՚Ցորեկը՝ մութի կը բռնուին ,
Ա. կէս օրին դիշերուան պէս խարխափելով կը գնան :
15 Հայց ՚աղքատը՝ սուրէն , անոնց բերնէն ,
Ա. հզօրին ձեռքէն կ՚ազատէ :
16 ՚Ընդհէս աղքատը յոյս կ՚ունենայ ,
Իսկ անօրէնութիւնը իր բերանը կը գոցէ :
17 ՚Ընդ երանելի է այն մարդը՝ որն որ Աստուած կը խրատէ .
Ուրեմն Ամենակարողին յանդիմանութիւնը մի անարգեր .
18 ՚Ինչու որ ինքը կը վիրաւորէ ու կը փաթթէ .
Կը զարնէ , ու իր ձեռքերը կը բժշկեն :
19 ՚Վեց նեղութիւններէ քեզ պիտի ազատէ ,
Ա. եօթներորդին՝ ՚քեզի չարիք պիտի հպչի :
20 ՚Սովի ժամանակ՝ քեզ մահուանէ պիտի ազատէ ,
Ա. պատերազմի մէջ՝ սուրին ձեռքէն :
21 ՚Լեզուի խարազանէ ապահով պիտի ըլլաս ,
Ա. կործանման գալուս ատեներ անկէ չվախնաս .
22 Կործանման ու սովի վրայ պիտի ծիծաղիս ,
՚Ա. երկրի գազաններէն պիտի չվախնաս .
23 ՚Վանդի դաշտի քարերուն հետ դաշինք պիտի ունենաս ,

Ը ՚ա Թագ . Բ . 7 : Ասղ . ՀՅԲ . 7 :
Թ Ընէհմ . Գ . 15 : Ասղ . ԼՂ . 10 : Նա . Բ . 10 :
Ժ Ասղ . ԻԲ . 15 : ա Կոր . Գ . 19 :
ԺԱ Բ Օր . ԻԲ . 29 : Նա . ՆԹ . 10 : Ամով . Բ . 9 :
ԺԲ Ասղ . ԼԵ . 10 :
ԺԳ ա Թագ . Բ . 9 : Ասղ . ՀԷ . 42 :
ԺԴ Ասղ . ԳՂ . 12 : Ընահ . Գ . 11 , 12 : Երբ . Ժ Բ . 5 : Հակ . ա . 12 : Հայտ . Գ . 19 :
ԺԵ Բ Օր . ԼԲ . 39 : ա Թագ . Բ . 6 : Նա . Հ . 26 : Ամո . Գ . 1 :
ԺԶ Ասղ . ԼՀ . 19 : ՂՁ . 3 : Ընահ . ԻԷ . 16 : ա Կոր . Ժ . 13 :
ԺԷ Ասղ . ՂՁ . 10 :
ԺԸ Ասղ . ԼՀ . 19 : ԼԷ . 19 :
ԺԹ Ասղ . Լ՚ . 20 :
Ի Նա . Ժ ա . 9 : ԼԷ . 9 : ԿԷ . 25 : Նզեկ . ԼԳ . 25 :
ԻԱ Ասղ . ՂՁ . 12 : Ամո . Բ . 18 :

Ու գաշտի գազանները քու հետդ խաղաղու-
թեամբ պիտի վարուին :
24 Ու պիտի գիտնաս որ վրանիդ մէջ յաջողու-
թիւն կայ .
Եւ քու բնակարանիդ այցելութիւն պիտի ը-
նես , ու *բան մը պակաս պիտի չգտնես" :
25 Եւ պիտի գիտնաս որ "քու զաւակներդ շատ-
ցուր ,
Ու քու սերունդդ "երկրի խոտերուն պէս պի-
տի ըլլան :
26 "Ըղէկ մը ծերացած՝ գերեզմանը պիտի մտնես ,
Յարենի խուրձերուն դէզին պէս՝ որ իր ժա-
մանակին կը դիզուի :

27 Ըհա մենք Նաս բանը քննեցինք , ատանկ է .
Մտիկ ըրէ անոր , ու "քու օգտիդ համար
դիտցիր զանիկայ :

ԳԼ . Ը.

1 Յոբ՝ իր դանդաղները խրատալի բլալ կը ցուցընէ :
8 Պնդելու կը ցանկայ , յուսալով որ իր միխիթարութիւ-
նը հան պիտի գտնէ : 14 Կը յանդիմանէ իր բարեկամները
իրենց անողորմ մարդիկ :

1 Եւ Յոբ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ .

2 Ընդանի թէ իմ արդարութիւնս ազէկ կշռուէր ,
Ու իմ թշուառութիւնս մէկտեղ կշռուի մէջ
դրուէր :
3 Վասնզի հիմա անիկայ "ծովուն աւազէն ծանր
կ'ըլլար .
Ասոր համար †իմ խօսքերս կը հասնին :
4 ‡Որովհետև Ըմենակարողին նետերը իմ նէրսի
դիս են ,
Որոնց թոյնը իմ հոգիս կը ծծէ .
"Աստուծոյ արհաւիրքները ինծի դէմ պատրաս-
տուած շարուած են :
5 Արիծ վայրենի էշը խոտին քովը կը գոնչէ .
Կամ եզը իր մսուրին քովը կը բառաչէ .
6 Ընհամ բանը առանց աղի կ'ուտուի .
‡Աւկիթի ձերմկութին մէջը համ կայ արդեօք :
7 Էն բաները՝ որոնց սիրտս չէր ուզեր դպչիլ ,
Իմ զազրալի կերակուրս եղան :
8 Ընդանի թէ ուզածս կատարուէր ,
Ու տար Աստուած ան բանը՝ որուն կը սպա-
սենմ .
9 Այսինքն թէ "Աստուած զիս ձնչելու հաւա-
նէր ,
Ու ձեռքը երկրընցընելով զիս կործանէր :
10 Բայց տակաւին ա՛ս միխիթարութիւնը պիտի
ունենամ ,
Եւ անողորմ ցաւին մէջը պիտի ուրախանամ ,
Որ ես "Սուրբին խօսքերը †ջուրացայ :
11 Ըյժս ի՞նչ է՝ որ պիտնամ ,
Ու վախճանս ի՞նչ է՝ որ կնատքս երկրնցընեմ :
12 Ըրիծ իմ ոյժս քարերո՞ւ ոյժ է ,
Կամ թէ մարմինս պղնձէ՞ն է .
13 Ըչ՞ որ օգնութիւնէ զուրկ եմ ,
Ու ձեռնտուութիւնը հեռացած է ինծմէ :
14 "Թշուառութեան մէջ եղողին՝ իր բարեկամին
կարեկցութիւնը պէտք է .
Բայց անիկայ Ըմենակարողին վախը մէկդի թո-
ղուց :
15 "Իմ եղբայրներս հեղհեղուկ պէս խաբէու-
թիւն ըրին ինծի ,
"Ձորերու հեղհեղատներուն պէս՝ որ կ'անցնին .
16 Որոնք սառէն պղտոցած են ,
Եւ որոնց մէջ ձիւնը կը դիզուի" .
17 Տաքը սեռածնուն պէս կը ցամքին .
Իրենց տեղէն անհետանալէն
կ'ըլլան :
18 Կարաւանները իրենց ճամբան կը դարձընեն ,
Բայց ‖ դատարկ երթալով՝ կը կորսուին .
19 "Թեմայի կարաւանները նայեցան .
"Սաբայի ճամրորդները անոնց յուսացան .
20 "Յուսալնուն համար ամչցան .
"Ան գացածատենին կարմրեցան :
21 Ձիրաւի ինձի "անօգուտ եղաք .
Սարշուառութիւն տեսաք ու "սոսկացիք :
22 Ես ձեզի ըսի՞ որ բնծի բերէք ,
Ու ձեր ստացուածքէն ընծայ տուէք ինծի .
23 Կամ թէ զիս թշնամիին ձեռքէն ազատեցէք ,
Ու բռնաւորներուն ձեռքէն զիս փրկեցէք :
24 Սորվեցուցէք ինծի՝ ու լուռ պիտի կենամ .
Ու հասկըցուցէք ինծի՝ թէ ինչ բանի մէջ
սխալեր եմ :
25 Ուղիղ խօսքերը ո՛րչափ զօրաւոր են .
Բայց ձեր յանդիմանութիւնը ի՞նչ կը նշա-
նակէ :
26 Ընդհօք խօսքե՞ր յանդիմանել կը մտածէք .
Յուսահատին խօսքերը հով են :
27 Ա՛նաեւանդ որբին համար սոսկալի կը լարէք ,
Ու "ձեր բարեկամին համար հոս կը փորէք :
28 "Իմա՛ հաճեցէք ինծի նայելու .
Ան որ սուտ կը խօսի՞ , յայտնի է ձեզի :
29 "Դարձէ՛ք՝ ի՛ադաչեմ , ու անիրաւութիւն չըլ-
լայ .
Այո՛ դարձէ՛ք . քանզի ասով իմ արդարու-
թիւնս կը յայտնուի :
30 Արիծ իմ լեզուիս վրայ անիրաւութիւն կա՞յ .
Արիծ չէ՞ իմ քիմքս չար բաները չը՞կրնար զա-
նազանել :

* Կամ պիտի չխայիս :
ն Սաղ . ձժբ . 2 :
ղ Սաղ . հղ . 16 :
ո Ելակ . ի . 11 ; Ժ . 27 :
ղ Սաղ . ձժա . 2 :
ղ Ելակ . ի . 12 :
—
ո Ելակ . իէ . 3 :
բ Սաղ . հէ . 4 :
† Կամ յանդգնութեամբ են :
‡ Սաղ . ԼԲ . 2 :
ր Սաղ . ձբ . 15 , 16 :
ն գ Ծնագ . ժբ . 4 :
ղ Ղև . ժբ . 2 ; Ես . ծէ . 15 ; Ամմ . ժա . 9 :
ե Պսր . ի . 20 :
ը Ելակ . ժէ . 17 :
ի Սաղ . ԼԲ . 11 ; խա . 9 :
ն Երեմ . ժէ . 18 :
‡ Կամ անոնց մէջ ձիւնը կը
ծածկուի .
‖ Կամ անապատը
ն Նմն . իե . 15 :
ղ գ Ծնագ . ժ . 1 ; Սաղ . հբ . 10 ; Ես . ծէ . 22 , 23 :
ն Երեմ . ժգ . 3 :
ն Պղ . ժգ . 4 :
ն Սաղ . ԼԲ . 11 :
ն Սաղ . ծէ . 6 :
ն Պղ . ժէ . 10 :
ղ Պղ . ժբ . 11 ; ԼԳ . 3 :
—

ՓԼ · Ը.

1 Հայր իր միանալու փափաքին կ'արդարացնէ ։ 12 Իր անհանգստութեանը համար ։ 17 ու Աստուծոյ քննդութեանը համար գանգատ կ'ընէ ։

1 Ա՛խ մարդս երկրի վրայ ՝պատերազմի ասպարէզ մը չունի՞.
Նա՝ արու օրերը վարձկանի մը օրերուն պէս կ՚են ։
2 Ինչպէս որ ծառան երկննայ շուքին կը փափաքի,
Ու վարձկանը իր վարձքին կը սպասէ,
3 Նմանակ ալ՝ ունայնութեան ՚ամիսներ ինծի բաժին արուած են,
Ու թշուառութեան գիշերներ ինծի համար ոտրոշուած են ։
4 ՛Պառկած ատենս կ'ըսեմ. Երբ պիտի ելլեմ.
Ու գիշերը երբ պիտի անցնի.
Ու մինչև արշալոյսը անհանգստութեամբ լեցուած եմ ։
5 Ա՛ր միս ՚որդերով ու հողի կոշտերով ծածկուած է.
Ա՛րթիս կը ճեղքուի ու կը հալի ։
6 ՛Օրերս ոստայնանկին կկոցէն արագ կ'անցնին,
Ու կը սպառին առանց յոյս մը ճառագ ։
7 Յիշէ՛ որ Հեսաներ Հոմի պէս է.
Աչքս այսուհետև բարիք պիտի չտեսնէ ։
8 ՛Օ՛խ տեսողին աչքերը՝ ինձի՛ն զիս պիտի չտեսանեն.
Քու աչքերդ իմ վրաս կը նոյնին, ու ես բնաջինջ կ'ըլլամ ։
9 Ինչպէս որ ամպը կը ցրուի կ'երթայ,
Նմանակ ալ ՚գերեզմանը իջնողը պիտի չելլէ.
10 Էլ անիկայ իր տունը պիտի չդառնայ,
՚Ու իր բնակարանը ալ զանիկայ պիտի չճանչնայ ։
11 Ասոր համ ՛իմ բերանս պիտի չզսպեմ.
Հոգիիս նեղութեամբը պիտի խօսիմ,
՝Դառնութեամբը պիտի գանգատիմ ։

12 Ա՛խէ՛ ես ծո՛վ եմ, կամ կէտ,
Որ իմ վրաս պահապաններ կը դնես ։
13 ՝Երբոր ես կ'ըսեմ՝ թէ անկողինս զիս պիտի մխիթարէ,
Ա՛հիճս իմ գանգատներս պիտի պակսեցընէ,
14 Օ՛խ երազներով կը վախցընես,
Ու ցնորքներով կը զարհուրեցնես ։
15 Վա՛սն որով աւելի կ'ընտրեմ խեղդուիլ ու մեռնիլ,
Քան թէ իմ ոսկորներուս պահպանո՛ւիլը ։
16 ՝Ես ձանձրացած եմ՝ ու չեմ ուզեր որ յաւիտեան ապրիմ.
՝Ինծմէ նո՛ւա կեցիր. ինչու որ ՚իմ օրերս ունայնութի՛ւն է ։
17 ՛Ա՛րդը ո՞վ է՛ որ զուն անիկայ մեծ բան մը համարիս,
Ու անոր համար հոգ տանիս.
18 Ու ամէն առաւոտ զանիկայ դիտես,
Ու՝ ամէն վայրկեանի մէջ փորձես ։
19 Ա՛ինչև ե՛րբ ինծմէ նո՛ւա չես կենար.
Թո՛ւքս կլլելո՛ւ չափ ալ թոյլ չես տար ։
20 Ա՛նպանչեցի՛, քեզի ի՛նչ ընեմ, ո՛վ մարդիկներուը Պահնոդ.
Ինչո՞ւ համար ՚զիս քեզի նշան առիր, ու ես ինծի բեռ եղայ ։
21 Ինչո՞ւ իմ մեղքս չես ներեր,
Ու իմ անօրէնութիւնս չես ներըր.
Որովհետև հիմա հողին մէջը պիտի պառկիմ,
Ու առաւօտուն թէ որ զիս փնտռես, պիտի չգտնուիմ ։

ՓԼ · Ը.

1 Խաղցան կը ցուցընէ Աստուծոյ արդարութիւնը՝ որով կը վարուի մարդոց հետ իրենց գործերուն համեմատ ։ 8 Ընտիկապ առջի դարերէն ապացոյցներ առած բերելով, կեզծաւորին անխարշելի կործանումը կը հաստատէ ։ 20 Աստուծոյ արդար գործերը յիշելէն ետև՝ գանգատ Յոբին վրայ կը յարմարցընէ ։

1 Ու՞ն առներ Խաղդատ Օքսցին պատասխան առաւ ու ըսաւ.
2 Ա՛ինչև ե՛րբ այդպէս պիտի խօսիս,
Ու բերնիդ խօսքերը սաստիկ հովի պէս պիտի ըլլան ։
3 ՝Ա՛խէ՛ Աստուած դատաստանը կը խաթխանէ՞,
Կամ Ա՛մենակարողը իրաւունքը կը խաթխանէ՞ ։
4 Եթէ քու ՚տղաքդ անոր դէմ մեղանչեր են,
Ան ալ իրենց յանցանքին մատնած է զանոնք.
5 ՛Եթէ դուն առաւոտները կանուխ ղԱստուած փնտռես,
Ու Ա՛մենակարողէն շնորհք խնդրես,
6 Եթէ դուն մաքուր ու շիտակ ըլլաս,
Հիմա անշուշտ անիկայ քեզի համար պիտի արթննայ,
Ու քու արդարութեանդ բնակարանին յաջողութի՛ւն պիտի տայ.
7 Թէ և քու սկիզբդ փոքր ըլլայ,
Հայդ քու վերջդ խիստ պիտի մեծնայ ։
8 ՝Հիմա հարցո՛ւր առջի ազգերուն.
Ու անոնց հայրերը քննելու ուշադրութի՛ւն բրէ.
9 (Ինչու որ ՝մենք երէկուանները՛ն ենք, ու բան մը չենք գիտեր.

16 ՝Ես ձանձրացած եմ՝ ու չեմ ուզեր որ յաւիտեան ապրիմ.
՝Ինծմէ նո՛ւա կեցիր. ինչու որ ՚իմ օրերս ունայնութի՛ւն է ։
17 ՛Ա՛րդը ո՞վ է՛ որ զուն անիկայ մեծ բան մը համարիս,
Ու անոր համար հոգ տանիս.
18 Ու ամէն առաւոտ զանիկայ դիտես,
Ու՝ ամէն վայրկեանի մէջ փորձես ։
19 Ա՛ինչև ե՛րբ ինծմէ նո՛ւա չես կենար.
Թո՛ւքս կլլելո՛ւ չափ ալ թոյլ չես տար ։
20 Ա՛նպանչեցի՛, քեզի ի՛նչ ընեմ, ո՛վ մարդիկներուը Պահնոդ.
Ինչո՞ւ համար ՚զիս քեզի նշան առիր, ու ես ինծի բեռ եղայ ։
21 Ինչո՞ւ իմ մեղքս չես ներեր,
Ու իմ անօրէնութիւնս չես ներըր.
Որովհետև հիմա հողին մէջը պիտի պառկիմ,
Ու առաւօտուն թէ որ զիս փնտռես, պիտի չգտնուիմ ։

ՓԼ · Ը.

1 Խաղցան կը ցուցընէ Աստուծոյ արդարութիւնը՝ որով կը վարուի մարդոց հետ իրենց գործերուն համեմատ ։ 8 Ընտիկապ առջի դարերէն ապացոյցներ առած բերելով, կեզծաւորին անխարշելի կործանումը կը հաստատէ ։ 20 Աստուծոյ արդար գործերը յիշելէն ետև՝ գանգատ Յոբին վրայ կը յարմարցընէ ։

1 Ու՞ն առներ Խաղդատ Օքսցին պատասխան առաւ ու ըսաւ.
2 Ա՛ինչև ե՛րբ այդպէս պիտի խօսիս,
Ու բերնիդ խօսքերը սաստիկ հովի պէս պիտի ըլլան ։
3 ՝Ա՛խէ՛ Աստուած դատաստանը կը խաթխանէ՞,
Կամ Ա՛մենակարողը իրաւունքը կը խաթխանէ՞ ։
4 Եթէ քու ՚տղաքդ անոր դէմ մեղանչեր են,
Ան ալ իրենց յանցանքին մատնած է զանոնք.
5 ՛Եթէ դուն առաւոտները կանուխ ղԱստուած փնտռես,
Ու Ա՛մենակարողէն շնորհք խնդրես,
6 Եթէ դուն մաքուր ու շիտակ ըլլաս,
Հիմա անշուշտ անիկայ քեզի համար պիտի արթննայ,
Ու քու արդարութեանդ բնակարանին յաջողութի՛ւն պիտի տայ.
7 Թէ և քու սկիզբդ փոքր ըլլայ,
Հայդ քու վերջդ խիստ պիտի մեծնայ ։
8 ՝Հիմա հարցո՛ւր առջի ազգերուն.
Ու անոնց հայրերը քննելու ուշադրութի՛ւն բրէ.
9 (Ինչու որ ՝մենք երէկուանները՛ն ենք, ու բան մը չենք գիտեր.

ա ԳԼ· ժգ· 5, 14: Յաղ· ԼԺ· 4:
բ Տ՚ես գԼ· իԺ· 2:
գ ՚ Օր· իբ· 67: ԳԼ· ժէ· 12:
դ Նա· ժգ· 11:
ե ԳԼ· իԺ· 25: ժգ· 22: ժէ· 11: Յաղ· ՚ղ· 6: ՚ՃՁ· 11: ՃՁ· 15: ՃՃՁ· 4: Նա· ԼՃ· 12: ՚ե· 6: Հակ· ՚է· 14:
զ Յաղ· ՚ՀԸ· 39: ՚ՃԺ· 47:
է ԳԼ· ՚ի· 9:
ը ՚ ՚Ծաղ· ժՃ· 23:
թ ԳԼ· ՚ի· 18: ՚ի· 9: Յաղ· ՃՁ· 16:
ժ Յաղ· ԼԺ· 1, 9: ՚ե· 9:
ի ՚ Ծաղ· ՚ա· 10: ԳԼ· ՚ժ· 1:
լ ԳԼ· ՚Ժ· 27:
խ ԳԼ· ՚ժ· 1:

ծ ԳԼ· ՚ժ· 20: ժգ· 6: Յաղ· ԼԺ· 13:
կ Յաղ· կԸ· 9:
հ Յաղ· ՚ի· 4: ՃԹՁ· 3: Երբ· ՚ի· 6:
ձ ԳԼ· ժՁ· 12: Յաղ· ԼՃ· 12: Յոբ· ՚է· 12:

ա Ծաղ· ժՃ· 25: ՚ Օր· ԼՃ· 4: ՚ Ա՚ն· ժԺ· 7: ԳԼ· Ը· 12, 17: Դան· ԺՃ· 14: ՚Ռոմ· գ· 5:
բ ԳԼ· ա· 5, 18:
գ ՚ ԳԼ· ՚ե· 8: ժա· 13: ԻՃ· 23, ԼՃ:
դ ՚ Օր· գ· 32: ԼՃ· 7: ԳԼ· ժՀ· 18:
ե Ծաղ· ԻՀ· 9: ա Ա՚ն· ԻԺ· 15: ԳԼ· Է· 6: Յաղ· ԼԺ· 5: ՃՁ· 11: ՃԹՁ· 14:

Վանդի մեր կեանքը երկրի վրայ ստուերի պէս է ։)
10 Ընդ անոնք քեզի պիտի սորվեցընեն , քեզի պիտի խօսին ,
Ու իրենց սրտէն խօսքեր պիտի հանեն ։
11 Միթէ պրտուտն առանց տիղմի կը բուսանի՞ ։
Կնիւնը առանց ջուրի կ՚աճի՞ ։
12 Ընդիկայ Աղեւ իր գալարութիւնքը մէջ՝ ո՛ չը-
կարուած՝
Եւ էն խոտէն առաջ կը չորնայ ։
13 Բոլոր պիտի ըլլայ ամէն անոնց ճամբաները՝ որ
զԱստուած կը մոռնան ։
Ու †կեղծաւորին յոյսը պիտի կորսուի ։
14 Ինչու որ անոր յոյսը պիտի կարուի ։
Ու անոր վստահութիւնը *սարդի †ոտայնին
պէս պիտի ըլլայ ։
15 Ընդիկայ իր տանը պիտի կռթնի ,
Հայց ան՝ հաստատութիւն պիտի չունենայ ։
Իր յետ-ովը զանդիկայ պիտի բռնէ ,
Հայց ան՝ կանդնած պիտի չմնայ ։
16 ‡Երեք չծագած՚՚ գալար է ,
Ու անոր ճիւղերը՝ իր եղէջ պարտէզէն վեր
կ՚ելլէ ։
17 Ընոր արմատները քարակոյտին կը փաթթուին ,
Ու– քարերուն տեղը կը տեսնէ ։
18 ՛Թէ որ ջինքը զանդիկայ իր տեղէն խլէ ,
Տեղը պիտի ուրանայ զանդիկայ՝ ըսելով ՐԻ՛ Նա
քեզ չտեսայ ։
19 Ընդ անոր ճամբուն ուրախութիւնը աս է ,
Ու ՛Հողէն ուրիշները պիտի ելլեն ։
20 Ընդ Աստուած արդար մարդը չմերժեր ,
Ո՛չ ալ չարերուն ձեռնտու կ՚ըլլայ ,
21 Մինչեւ որ քու բերանդ ծիծաղով լեցընէ ,
Ու շրթունքներդ ուրախութեան ձայնով ։
22 Քեզ ատողները Ամօթով պիտի ըլլան ։
Ու ամբարիշտներուն վրանը բնաջինջ պիտի ըլ-
լայ ։

Գլ · Թ

1 Նոր՝ Աստուծոյ արդարութիւնը խոստովանելով՝ կը ցու-
ցընէ թէ ո՛րքան անկարելի բան է անոր հետ վիճաբանիլը ։
22 Կը հաստատէ թէ անմիջ մարդը պէտք չէ դատապար-
տել իր քաշած նեղութիւններուն համար ։

1 Ես Յոբ պատասխան տուաւ ու ըսաւ ։
2 Իրաւացընել անանկ ըլլալը գիտեմ ։
Ու ՝Մարդը ի՛նչպէս պիտի արդարանայ Ա-
ստուծոյ առջեւը ։
3 Միթէ անոր հետ վիճաբանիլ ուզէ ,
Հազարէն մէկուն չկրնար անոր պատասխան
տալ ։
4 ՚Ընիկայ սրտով իմաստուն՝ եւ ուժով կարող է ։
Ո՞վ անոր դէմ էր ոչխրը խստացուցեր , ու
յաջողութիւն գտեր է ։
5 Ընիկայ լեռները կը տեղափոխէ , ու անոնք
չեն գիտեր ։
Իր բարկութեամբը զանոնք կը տապալէ ։
6 ‡Երկիրը իր տեղէն կը շարժէ ,
Ու Տանոր սիւները կը դողան ։
7 Արեւին հրաման կ՚ընէ , ու անիկայ չծագիր ։
Ու աստղերը կը կնքէ ։
8 ՛Ինքը մինակ երկինքը կը տարածէ ,
Ու ծովուն ‖ալիքներուն վրայ կը քալէ ։
9 Ընիկայ ըրաւ Արջը , Հայիկը , ու Հազմաս-
տղը ,
Ու Հարաւին շտեմարանները ։
10 Ընիկայ անբննելի մեծագործութիւններ ,
Ու անթիւ սքանչելիքներ կ՚ընէ ։
11 Ես անիկայ քովէս կ՚անցնի , ու ես չեմ տեսներ ։
Առաջ կ՚անցնի , ու չեմ իմանար ։
12 Եթէ որ յափշտակէ , ո՞վ կրնայ զանիկայ ար-
գիլել ։
Ո՞վ կարող է ըսել անոր՝ Թէ Ի՞նչ կ՚ընես ։
13 Աստուած իր բարկութիւնը ետ չդարձներ ։
Ու– ՛Հպարտ օդնականները անոր տակը կը խո-
նարհին ։
14 Ո՞ր մնաց որ ես անոր պատասխան տամ ,
Ու– անոր դէմ ընտրեմ հոմար խօսքերս ։
15 ՛Արդարեւ արդար ալ ըլլամ , պատասխան
պիտի չտամ ։
Իմ Դատաւորէս չնորհք պիտի խնդրեմ ։
16 Եթէ որ ես զանիկայ կանչէի , ու ինծի պա-
տասխան ալ տար ,
Պիտի չհաւատայի թէ անիկայ իմ ձայնս լը-
սած է ։
17 Արդարեւ փոթորիկով զիս ճնշեց ,
Ու ՛առանց պատճառի իմ վիրքերս աւելցուց ։
18 Չկիս չթողուր որ շունչ առնեմ ,
Հապա դառնութեամբ զիս կը լեցընէ ։
19 Եթէ որ զօրութիւն փնտռուի , ահա անիկայ
զօրաւոր է ։
Իսկ թէ որ դատաստան՝ Ցինծի համար ո՞վ
վկայութիւն պիտի տայ՚՚ ։
20 Եթէ որ անձս արդարացընեմ , իմ բերանս զիս
կը դատապարտէ ։
Եթէ որ զիս կատարեալ Երեսցընէ , զիս յան-
ցաւոր կը հանէ ։
21 Թէ որ զիս կատարեալ Երեսցընէ , իմ անձս
չիմ ճանչնար ,
Իմ կեանքս կ՚արհամարհեմ ։

ա Ասղ · ձիթ · 6 ։ Երեմ · ժէ · 6 ։
բ Պղ · ժա · 20 ։ ժբ · 14 ։ իէ · 8 ։ Ասղ · ԽԺԲ · 10 ։ Ընակ · Ժ · 28 ։
գ Կամ ամբարշտին
դ Նա · ՆԻ · 5 , 6 ։
ե Ինբր · տանը
զ Պղ · իէ · 18 ։
է Ինբր · Բրևէն առաջ
ը Պղ · է · 10 ։ ի · 9 ։ Ասղ · ՀԷ · 36 ։
թ Ասղ · ՀԺՀ · 7 ։
ժ Ասղ · Լ · 26 ։ ՃԻ · 29 ։
ի Ասղ · ՃԽՁ · 2 ։ Հռով · ՃՀ · 20 ։
լ Պղ · ՀՂ · 5 ։
խ Նա · Բ · 19 , 21 ։ Ընդ · Բ · 6 , 21 ։ Երբ · ԺԲ · 26 ։
ծ Պղ · իԳ · 11 ։
կ Ծմ · ա · 6 ։ Ասղ · ՃՂ · 2 , 3 ։
հ Ինբր · բառերիրուն
ձ Ծմ · ա · 16 ։ Պղ · ԼԲ · 31 ։ ՄՀ ։ Եմով · ե · 8 ։
ղ Պղ · ե · 9 ։ Ասղ · Հա · 15 ։
ճ Նա · Բ · 3 ։ ԼՁ · 6 ։
մ Պղ · իգ · 8 , 9 ։ Լէ · 14 ։
յ Նա · իե · 9 ։ Երեմ · ԺԲ · 6 ։ Հռով · ԻԲ · 20 ։
ն Պղ · իգ · 12 ։ Նա · Լ · 7 ։
շ Պղ · Ժ · 15 ։
ո Պղ · Բ · 3 ։ ԼՁ · 6 ։
չ Կամ ոՀ զիս առեւտուր պի-
տի կանչէ ։

22 Ընդհանը մեկ է. անոր համար ըսի թէ՝
Ընկեկայ արդարը ու ամբարիշտը ջնջուելով բը-
նաջինջ կ'ընէ։
23 Թէ որ հարուածը չուտով մեռցընէ,
Ընկեկայ անմեղին պատահածէ փորձութեանը
վրայ կը ծիծաղի։
24 Երկիրը ամբարշտին ձեռքը տրուեցաւ.
Դատաւորներուն երեսը կը ծածկէ.
Եթէ ոչ՝ ո՞վ է անկեկայ։
25 Ընդ՝ իմ օրերս սուրհանդակէն արագ են.
Փախան ու բարութիւն չտեսան։
26 Ընթացանց նաւերու պէս՝
Որսի վրայ յարձակող արծիւի պէս կ'անցնին։
27 Թէ որ ըսեմ՝ Կմոռնամ մռնռամ,
Տրտմութիւնս ձգեմ՝ ու զուարթ ըլլամ,
28 Կվրդովիմ բոլոր ցաւութիւններէս կը վախնամ.
Գիտեմ որ զիս անմեղ սրտի չդատարիս։
29 Ընմարիշտ պիտի սեպուիմ.
Ինչո՞ւ համար զուր տեղը աշխատիմ։
30 Թէ որ ձիւնի ջրով լուացուիմ,
Ու ձեռքերս մաքրութիւնով սրբեմ,
31 Ըն ժամանակը զիս փոսը կ'ընկղմես.
Ու հանդերձս պիտի զզուի ինծմէ։
32 Ինչու որ ինծի պէս մարդ չէ՝ որ անոր պա-
տասխան տամ,
Ու՝ միասին դատաստանի երթանք։
33 Կրկնորդ դատաւոր մը չկայ մեր մէջը,
Որ կարենայ իր ձեռքը մեր երկուքին վրայ դը-
նել։
34 Կհանէ իր գաւազանը վրայէս վերցընէ,
Ու անոր երկիւղը ալ զիս չզարհուրեցընէ,
35 Ըն ոտքնը պիտի խօսիմ, ու անկէ պիտի չը-
վախնամ.
Հայց եղած վիճակիս մէջ՝ ես իմ անձիս պէտը
չեմ։

ԳԼ. Ժ

1 Հոգ գանգատելու համարձակելով՝ Ցաւուծոյ կը բողոքէ
իր նեղութեանը համար։ 18 Իր կեանքին համար կը գան-
գատի, ու կը խնդրէ որ՝ իր մնացեալին առաջ քիչ մը հան-
գըստութիւն ունենայ։

1 Ոգիս կեանքէս ձանձրացաւ.
Ամարձակ պիտի գանգատիմ,
Ոգիս դառնութեամբը պիտի խօսիմ.
2 Պիտի ըսեմ Ցաւուծոյ. Մի՛ դատապարտեր
զիս.
Յայտնէ ինծի՝ թէ ի՞նչ բանի համար հետս
կը վիճիս։

3 Վնտղ աղէկ կ'երեւնայ որ զիս հարստահարես,
Ու քու ձեռացդ գործը արհամարհես,
Եւ ամբարիշտներուն խորհուրդին լոյս տաս։
4 Միթէ դուն մարմնաւորը աչքեր ունիս.
Արդեօք տեսածիդ պէս կը տեսնես։
5 Միթէ քու օրերդ մարդոնէն օրերուն պէս է.
Կամ տարիներդ մարդոնէն օրերուն պէս է,
6 Որ դուն իմ յանցանքս փնտռես,
Ու մեղքս քննես։
7 Գիտես որ յանցաւոր չեմ,
Հայց չկայ մէկը՝ որ քու ձեռքէդ ազատէ զիս։

8 Կրկու ձեռքերդ զիս ստեղծեցին,
Ու իմ բոլոր անդամներս կազմեցին,
Ու զիս բնաջինջ կ'ընես։
9 Կ'աղաչեմ յիշէ, որ զիս կաւի պէս շինեցիր,
Ու զիս հող պիտի դարձընես։
10 Ոչ որ զիս կաթի պէս թափեցիր,
Ու պանիրի պէս թանձրացուցիր.
11 Ոսկրներով ու մսով հագուեցուցիր,
Ու զիս ոսկրներով ու ջիղերով հիւսեցիր.
12 Կեանք կեանք ու ողորմութիւն շնորհեցիր,
Եւ քու խնամքդ իմ հոգիս պահեց։
13 Ու ասոնք սրտիդ մէջը պահեցիր.
Գիտեմ որ ասոնք քու միտքդ են։
14 Եթէ մեղք գործեմ, դուն զիս կը դիտես,
Ու իմ անօրէնութենէս անմեղ չես համարիր
զիս։
15 Եթէ ամբարշտութիւն ընեմ, վայ է ինծի,
Ու արդար ալ ըլլամ՝ գլուխս չեմ կրնար վեր-
ցընել.
Ընարդանօք լցուած եմ.
Ահա Իմ թշուառութեանս նայէ,
16 Որ աւելնալու վրայ է։
Որսի պէս զիս կ'որսաս,
Եւ զարձեալ իմ վրաս հրաշալիօք կ'ըլլաս։
17 Կնձի դէմ վկաներդ կը նորոգես,
Ու քու սրտմտութիւնդ իմ վրաս կը շատցը-
նես.
Փոփոխութիւններ ու պատերազմ ունիմ։
18 Ընդ՝ ինչո՞ւ համար զիս արգանդէն հանեցիր.
Երանի ինչ հոն մեռնէի, ու աչք չտեսնէր զիս,
19 Որ չեղածի պէս ըլլայի,
Ու գերեզմանը տարուէի։
20 Իմ օրերս սակաւաթիւ չե՞ն.
Լո՛ւռ կեցիր ինծմէ, ու թող տուր որ քիչ մը
հանգչիմ.
21 Ըն ոտքը երթալէս առաջ, ուսկից որ ետ
պիտի չդառնամ,

Ա Յով. ֆ. 2, 3։ Կրկն. իա. 3։
Բ Ք Ղեւտ. ժէ. 30։ ժԲ. 4։
Կրնեմ. ժգ. 4։
Գ Պլ. է. 6, 7։
* Ասմ Յանկաթի, և Ասմ Ցա-
պատակի
Դ Ընմբ. ա. 8։
Ե Պլ. է. 13։
Զ Ապ. ՃՄԲ. 120։
Է Նէ. ի. 7։
Ը Կրնեմ. ք. 22։

Թ Ասմ օձատոմ
Ժ Ցով. ի. 10։ Կրս. խե. 9։
Կրնեմ. խԲ. 19։ Հռով.
ԲՀ. 20։
Ժա Հմր 19։ ա Ղեւտ. ք. 25։
Ժբ Պլ. ժդ. 20—22։ Լ. 7։
Ապ. ԼԲ. 10։
—
ա Ղեւտ. ժԲ. 4։ Պլ. է.
16։ Հեսու. գ. 3, 8։
Բ Պլ. է. 11։

Գ Ապ. ՃԼԲ. 8։ Կս. կգ. 8։
Դ ա Ղեւտ. ժդ. 7։
Ե Ապ. ՃԼԲ. 1, 2։
Զ Ապ. ՃՄԲ. 73։
Է Կբր. զիս չտբջնանակի
Ը Ծն. ք. 7։ գ. 19։ Կս.
կգ. 8։
Թ Ապ. ՃԼԲ. 14—16։
Ժ Կբր. քովդ
Ժա Ապ. ՃԼԲ. 1։
Ժբ Կս. գ. 11։

Ժգ Պլ. Բ. 12, 15, 20, 21։
Ժդ Ապ. խԲ. 18։
Ժե Ասմ Յակ Ըն որ գլուխս
վերցընեմ,
Ժզ Կս. ԼԲ. 13։ Ողբ. գ. 10։
Ժէ Կբր. զարմանալի
Ժը Պլ. գ. 11։
Ժթ Տես գԼ. է. 6, 16։ ը. 9։
Ապ. ԼԲ. 5։
Ի Պլ. է. 16, 19։ Ապ. ԼԲ.
13։

[3]Մութ երկիրը ու ամահուան շուքը ,
22 Ըն խիստ մութ երկիրը , մահուան շուքին
խառարը ,
Ուր տեղ կարգ չկայ , ու լոյսը խաւարի պէս է :

ԳԼ· ԺԸ

1 Սոփար կը յանդիմանէ Յոբը՝ իր անձը արդարացընելուն համար ։ 5 Աստուծոյ խնամատարութեանը անբննելի բլլալը ։ 13 Պաշխարողին համար այոշատած օրհնութիւնը :

1 [1]Ետն ատենը Սոփար Նաամացին պատասխան
տուաւ ու ըսաւ ·

2 Բազդան խօսքերուն պատասխան պիտի չը-
տրուի՞ ,
Ու լեզուանի մարդը կրնայ խօսով արդարա-
նալ :

3 Քու պարապ խօսքերդ մարդիկը պիտի լռե-
ցընե՞ն ,
Ու երբոր դուն ծաղր կ'ընես , պիտի չըլլայ
մէկը որ ամչցընէ :

4 Ինչու որ [2]դուն ըսիր թէ՝ Իմ խօսքս մաքուր է ·
Ու քու աչքիդ առջեւը անարատ եմ :

5 Սակայն երանի թէ Աստուած խօսէր ,
Ու քեզի դէմ իր շրթունքը բանար ,

6 Ու քեզի յայտնէր իմաստութեան գաղտնիքը ,
Որ [3]դիպուածս կրկինն է :
[4]Իմա գիտցիր որ [5]Աստուած՝
Քու անօրէնութենդ չի հասը [6]անտես կ'ը-
նէ" :

7 [7]Աստուծոյ գաղտնիքը կրնաս գտնել ·
Ամենակարողը կատարեալապէս կրնաս իմանալ :

8 Երկինքի պէս բարձր է · ի՞նչ կրնաս
ընել ·
Դժոխքէն խորունկ է · ի՞նչ կրնաս գիտնալ :

9 Երոր չափը երկրէն երկայն՝
Ու ծովէն լայն է :

10 [8]Երթէ անիկայ փոխէ , գոցէ , կամ ժողվէ ,
Ո՞վ [9]առնոր արգելք պիտի բլլայ ·

11 Քանզի ՚ունքը ունայն մարդիկը կը ճանչնայ ·
Ու անօրէնութիւնը տեսնելով՝ ուշադրութիւն
պիտի չընե՞ :

12 Հայց [10]անմիտ մարդը կը հպարտանայ ·
Ու մարդը՝ վայրենի իշու ձագի պէս կը ծնանի :

13 [11]Եթէ որ դուն [12]սիրտդ պատրաստես ,
Ու [13]ձեռքերդ անոր երկրնցընես ·

14 Եթէ որ քու ձեռքդ անօրէնութիւն կայ , ա-
նիկայ [14]հեռացուր ,
Ու [15]մի թողուր որ վրաններուդ մէջ անպա-
տութիւն բնակի :

15 Երն ատենը անշուշտ կրնաս պարզերես ծնալ ·
[16]Հաստատ կ'ըլլաս , ու քեռնէ մը չես վախնար :

16 [17]Հոն թշուառութիւնդ պիտի մոռնաս ·
Ընցած ջուրերու պէս պիտի յիշես զանիկայ :

17 Ու կեանքդ՝ [18]կէս օրուան լոյսէն պայծառ
պիտի բլլայ" ·
Թնէն խաւարի մէջ էս , առաւուան պէս պի-
տի բլլաս ·

18 Ու ապահով պիտի բլլաս , ինչու որ յոյս կայ
[19]էջի ·
Պիտի փորես , ու [20]ապահովութեամբ քնանաս :

19 Ու պիտի պառկիս , ու վախցընող պիտի չբլ-
լայ ·
Ու շատերը [21]քու երեսդ պիտի փնտռեն :

20 Հայց [22]ամբարիշտներուն աչքերը պիտի հուա-
ղին ,
Ու անոնց ապաստանարան պիտի [23]չգտնուի ,
Ու [24]յոյսերնին հոգեվարութիւն պիտի բլլայ :

ԳԼ· ԺԹ

1 Յոբ իր անձին ջատագովութիւն կ'ընէ իր բարեկամներուն դէմ՝ որոնք դինքը կը յանդիմանէին ։ 7 Աստուծոյ ամենակարողութիւնը կը խոստովանի ։

1 [1]Ետ Յոբ պատասխան տուաւ ու ըսաւ ·

2 Բդաթև ժողովուրդը դուք էք ,
Ու իմաստութիւնը ձեզի հետ պիտի մեռնի :

3 [2]Էս ալ ձեզի պէս խելք ունիմ · ես ձեզմէ
նուազ չեմ ·
Ու ասանկ բաներ [3]ո՞վ չգիտեր" :

4 [4]Իր բարեկամին ծաղր եղող Տէրոջ մըն եմ ես ·
Հայց ա՛մէն որ [5]Աստուծոյ ապաւինի ,
Էսոնոյ պատասխան կրնայ անոր ·
Երբոր ես՝ կատարեալ մարդը ծաղր կ'ըլլայ :

5 Ամբը սահելու վրայ եղողը՝ հանդիսաց [6]Էսոնոյ
կարծեցար համեմատ՝
Ընպիտան ջահ մըն է :

6 [7]Վտղերուն վրանները յաջողութեան մէջ են ,
Ու զ[8]Աստուած բարկացընողները ապահով են ,
Որոնց ձեռքը [9]Աստուած տուաւ [10]Էսոնոյ ցկը
լեցընէ :

7 Հայց աղէ անասուններուն հարցուր , որ քեզի
սորվեցընեն ,
Ու երկինքի թռչուններուն՝ որ քեզի իմացընեն :

8 Կամ թէ երկրին զրուցէ , ու անիկայ քեզի
պիտի սորվեցընէ ·
Ծովուն ձուկերը անդամ քեզի պիտի պատ-
մեն :

9 Ըս ամէն բաներով [11]ո՞վ չգիտեր ,
Թէ ասիկայ ընողը Տէրոջը ձեռքն է ·

---

1 Պաղ· ձբ· 12 :
2 Պաղ· իդ· 4 :

—

3 ՊՀ· ջ· 10 ; Ժ· 7 :
4 Ելգր· թ· 13 :
5 Ելբր· քեզի կը մտցընէ :
6 Ժոզ· գ· 11 ; Հռով· ժ ։ 33 :
7 ՊՀ· ի· 12 ; ժբ· 14 ; Հայտ· գ· 7 :
8 ՊՀ· ի· 12 :
9 Պաղ· ժ· 11 , 14 ; լբ· 22 ։ զգ· 11 :
10 Պաղ· հգ· 22 ; զբ· 6 ; Ժոզ· գ· 18 ; Հռով· ա ։ 22 :
11 ՊՀ· Ի· 8 ; իբ· 21 ;
12 ա Թագ· Ի· 3 ; Պաղ· հբ ։ 8 :
13 Պաղ· ձբ· 9 ; ճիգ· 6 ;
14 Պաղ· ճա· 3 ;
15 Տես Նդս· գ· 5 , 6 ; ՊՀ· իբ· 26 ; Պաղ· ճժ ։ իե· 6 ;
ա Ելօհ· գ· 21 ։
16 Ելա· կե· 16 ;
17 Ելբր· կէս օրէն պիտի բարձրանայ ·
18 Պաղ· լբ· 6 ; ճժբ· 4 ; Ելա· ծբ· 8 , 10 ։
19 Ղև· իգ· 5 , 6 ; Պաղ· գ· 5 ։ գ· 8 ։ Առակ· գ· 24 ։
20 Պաղ· խե· 12 ։
21 Ղև· իգ· 16 ։ բ Օր· իբ· 65 ։
22 Ելբր· հոգեվարք ,
23 ՊՀ· ը· 14 ։ ժբ· 14 ։ Ա-
ռակ· ժա· 7 ։

—

ա ՊՀ· ժգ· 2 ։
Ելբր· որո՞ւն քովը չգիտէ ։
2 ՊՀ· ժգ· 10 ; ժէ· 2 , 6 ։ իա· 3 ։ Ը· 1 ։
4 Պաղ· գա· 15 ։
5 ՊՀ· իա· 7 ։ Պաղ· լէ· 1 , 35 ։ հգ· 11 , 12 ։ զբ· 7 ։ Ելբհմ· ժբ· 1 ։ Պաղ· ջ· 15 ։
6 Ելբր· կը բերէ ։

10 [ի] Որ ամէն ապրողին անձը՝
Ու բոլոր մարգկային մարմնոյ հոգին անոր
ձեռքն է :
11 [ւ]Մինչեւ ականջը խօսքերը չքննէր ,
Ինչպէս որ [է]բիմբը կերակուրին համը կ՚առնէ :
12 [ը]Իմաստութիւնը ծերերուն քովն է ,
Ու հանճարը՝ օրերուն շատութեանը մէջ :
13 [ը]Ընոր քովն է իմաստութիւնը ու զօրութիւնը .
Հանճարը ու իմաստութիւնը Ընոն է :
14 Ինչ [թ]Ընի կը փլցընէ , ու ալ չշինուիր .
[ի]Թէ որ մէկուն վրայ գոցէ , ալ չբացուիր :
15 Ինչ [ւ]Ընիկայ ջուրերը կ՚արգիլէ ու կը չորնան ,
Ու [խ]զանոնք թող կու տայ , ու երկիրը տակնուվրայ կ՚ընեն :
16 [ծ]Օրութիւնը ու հանճարը անոր կիսն են .
Խաբուողը ու խաբուղը անոն են :
17 Խորհրդականները կողոպտուած կը պարտցընէ ,
Ու [կ]դատաւորները կը յիմարցընէ :
18 Թագաւորներուն իշխանութիւնը կը քակէ ,
Ու մէջքերնին չուան կը կապէ :
19 [*]Նախարարները կողոպտուած կը պարտցընէ ,
Ու զօրաւորները կը կործանէ :
20 [ֆ]Աւատաբիմներուն շրթունքը կը պապանձեցընէ ,
Ու ծերերուն խելքը կ՚առնէ :
21 [յ]Զնուականներուն վրայ անարգութիւն կը թափէ ,
Ու հզօրներուն գօտին կը թուլցընէ :
22 [ղ]Խորունկ բաները՝ խաւարէն հանելով կը յայտնէ ,
Ու մահուան սուրբերը լոյսը կը հանէ :
23 [ճ]Ազգերը կը շատցընէ , ու զանոնք կը կորսընդցընէ .
Ազգերը ապրելու անդին կը տարածէ , ու զանոնք նոր կը դարձընէ :
24 Երկրի ժողովրդոց առաջնորդներուն խելքը կ՚առնէ ,
[ռ]Ու ճամբայ չունեցող անապատներու մէջ կը մոլորեցընէ զանոնք :
25 [ս]Ընոնք առանց լոյսի՝ մութին մէջ խարխափելով կ՚երթան .
Ու [տ]գինովներու պէս կը մոլորեցընէ զանոնք :

ԻԱ . ԺԲ

1 Հայ աս ամէնը իմ աչքս տեսաւ ,
Ականջս լսեց զանոնք ու իմացաւ :
2 [ւ]Ձեր գիտցածը ես ալ գիտեմ .
Ես ձեզմէ նուազ չեմ :
3 [բ]Բայց ես Ամենակարողին խօսիլու՝
Ու իմ իրաւունքներս Աստուծոյ ներկայացընելու կը փափագիմ .
4 Սակայն դուք սուտ խօսողներ կը ձեւերէք .
[գ]Ամէնքդ ալ ունայնութեան բժիշկներ էք :
5 Երանի թէ բոլորովին լուռ կենայիք .
Ես՝ ձեր քանը ձեզի իմաստութիւն պիտի սեպուէր :
6 Լսեցէք իմ վիճաբանութիւնս մոխիկ ըրէք ,
Ու շրթունքներուս փաստերուն ականջ դրէք :
7 Աստուծոյ համար անիրաւութիւն կը զուգէք ,
Ու անոր համար նենգութիւն կը խօսիք :
8 Մինէ աչառութիւն կ՚ընէք անոր ,
Կամ Աստուծոյ փաստը կը պաշտպանէք :
9 Ձեզի՞ կ՚ըլլի որ անիկայ ձեզ քննէ .
Պիտի խաբէ՞ք զանիկայ մարդ խաբելու պէս :
10 Երեւ ծածուկ աչառութիւն ալ ընէք ,
Ընդունայն անիկայ պիտի յանդիմանէ ձեզ :
11 Մինէ անոր փառքը ձեզ չը՞վախցըներ ,
Ու անոր ահը ձեր վրայ չի՞յնար :
12 Ձեր յիշատակութիւնները մոխիրի առակներ են ,
Ձեր [դ]մարմինները կաւէ մարմիններու՝ պէս են :
13 Լռեցէք իմ առջեւս , ու ես խօսիմ .
Ես՝ ինչ որ ըլլայ՝ թող պատահի ինծի :
14 Ինչու՞ համար [ե]մարմինս ակռաներուս մէջը կ՚առնեմ ,
Ու [զ]հոգիս ափիս մէջը կը դնեմ :
15 [է]Թէ եւ անիկայ զիս սպաննէ , ես անոր պիտի յուսամ .
[ը]Անաւանդ իմ ճամբաներս անոր առջեւը պիտի պաշտպանեմ :
16 [թ]Եաեւ իմ փրկութիւնս անիկայ է .
Բայց կեղծաւորը բնաւ անոր առջեւը պիտի չգայ :
17 Ընդէ՛կ մտիկ ըրէք իմ խօսքս ,
Ու իմ բսեղբս ձեր ականջներուն հասնի :
18 Ինչ հիմա ինչ գաւս կարգի գրած եմ .
Գիտեմ որ պիտի արդարանամ :
19 [ժ]Ո՞վ ինծի հետ պիտի վիճի .
Վանդի թէ որ հիմա լռելու ըլլամ , պիտի մեռնիմ :

20 [ի]Միայն թէ աս երկու բաները ինծի ընես ինծի ,
Ո՛ւ անս առներս քու երեսէդ պիտի չպահուըտիմ :

---

1 Հոգ. իբ. 13 :
2 [ւ] Հոգ. ժգ. 2 :
3 [բ] Յոբ. ժգ. 3 :
4 [գ] Ղեւտ. ե. 5 :
5 Ղեւտ. ժգ. 22 : Գաղ. ե. 23 : Գոր . ժէ . 28 :
6 [է] Ղեւտ. ժգ. 3 :
7 [ը] Ղեւտ. ժգ. 30 :
8 [թ] Ղեւտ. ժգ. 7 :
9 [ի] Գաղ. ի . 4 : Ղեւտ. ժգ. 5 :
10 [ժ] Ղեւտ. ժա . 10 :
11 [ի] Ես . խբ . 22 : Հայտ . գ . 7 :
12 [լ] Յոբ . է . 1 :
13 [խ] Ծն . է . 11 , ըէ :
14 [ծ] Ելմ. ժգ. 22 : Գաղ . ե . 23 : Գոր . ժէ . 28 :
15 [կ] Ղեւտ. ժգ. 3 :
16 [հ] Ղեւտ. ժգ. 30 :
17 [ձ] Ղեւտ. ժգ. 7 :
18 [ղ] Գաղ. ի . 4 : Ղեւտ. ժգ. 5 :
19 [ճ] Ղեւտ. ժա . 10 :
20 [մ] Ես . խբ . 22 : Հայտ . գ . 7 :
21 [յ] Ես . խբ . 22 : Ղեւտ . ժգ . 1 :
22 [ն] Ղեւտ. ժգ. 35 :
23 [շ] Ես . ժ . 12 : Երեմ . ի . 25 :
24 [ո] Ղեւտ. ժգ. 35 :
25 [չ] Ես . ժգ . 31 : ժէ . 14 , 23 : Ես . ժբ . 12 : խբ . 14 : ա Պտր . ա . 19 :
* Կամ՝ Քահանաները .
զ Ղեւտ. ժգ. 9 : Ես . ջ . 1 , 2 , 3 :
է Գաղ. ի. 40 : Գաղ . բ . 21 : ը Գաղ . բ . 22 : Գաղ . ժ . 26 : ա Պտր . գ . 5 :

ֆ Գաղ. ի. 28 : Ես . խբ . 3 : խգ . 15 :
յ Գաղ. ի. 4 , 40 :
ղ [բ] Օր . խբ . 29 : Ղեւտ . ե . 14 :
ճ Գաղ. ի. 27 :

—

ս Ղեւտ. ժգ. 3 :
տ Ղեւտ. ժգ. 3 : լա . 35 :
ր Ղեւտ. ժգ. 21 : ժդ . 2 :
ց Նաւակ . ժէ . 28 :
փ Կամ պատանէները կաւէ պատանէներու .
ք Ղեւտ. ժգ. 4 :
օ [ա] Գաղ . խբ . 21 : Գաղ . ի. 109 :
ֆ Գաղ. խգ. 4 : Նաւակ . ժդ . 32 :
ջ Ղեւտ. խէ. 5 :
ռ Ղեւտ. ի. 4 : Ես . ե . 8 :
ս Ղեւտ. ի. 34 : լէ . 7 :

21 [ե]Չեռքդ մի՛ տայիս մէրցո՛ւբ ,
Ու քու երկիւղդ մի՛ ջարհուրեցընէ՛ :
22 Հատքը գո՛ն կանչէ , ու ես պատասխան տամ.
Կամ թէ ես խօսիմ , ու դո՛ն ինծի պատասխան տուր :
23 [զ]Շատ են իմ անօրէնութիւններս ու մեղքերս.
Իմ յանցանքս ու մեղքս ինծի իմացո՛ւր :
24 [է]Ինչո՞ւ համար երեսդ կը պահես ,
Ու [ը]զիս քեզի թշնամի կը սեպես :
25 [թ]Հո՛վն քշուած տերեւի՞ մը դէմ ահաւոր պիտի ըլլաս ,
Կամ թէ չոր մղի՞ղ մը պիտի հալածես :
26 Որովհետեւ [ժ]դառնութեան մէ՛ջիս կու տաս՝՛՛ ինծի ,
Ու [ի]իմ երիտասարդութեանս անօրէնութիւնները ինծի կը ժառանգեցընես .
27 [ի]Ոտքերս կոճղի մէջ կը դնես ,
Ու բոլոր ճամրաներս կը դիտես ,
Իմ ոտքերուս շուրիչներուն նշան կը դնես :
28 Ու անիկայ փտած բանի պէս՝
Ու ցեցէն կերուած լաթի պէս կը մաշի :

ԳԼ. ԺԴ

1 Հոգ չընդրկ կը խնդրէ Աստուծմէ՝ կեանքին կարճութիւնը ու մահուան ստուգութիւնը առաջ բերելով : 7 Կը խոստովանի թէ մարդուս հոգին անգամ մը եղկելով՝ ալ ես չգտնար . սակայն ինքը իր փոխոտութեանը կը սպասէ : 16 Մարդս մեղքի պատճառաւ ապականութեան ենթակայ է :

1 Կինիկ ծնած մարդը կարճ կեանք ունի ,
Ու [ա]թշուառութիւնով լեցուն է :
2 [բ]Ծաղիկի պէս կ'ելլէ , ու կը կարուի ,
Ու շուքի պէս կը փախչի ու չի կենար :
3 Հայց [գ]անոր վրայ ալ աչքերդ կը բանաս ,
Ու [դ]զիս քու հետդ դատաստանի՛ կը բերես :
4 [ե]Ընտաքուբէն ո՞վ կրնայ մաքուր հանել .
Հնաւ մէկը չէ՛ր՝նաք :
5 [զ]Որովհետեւ անոր օրերը որոշուած են .
Անոր ամիսներուն թիւը քու քովդ է .
Դուն անոր սահման դրիր ,
Ու անիկայ չկրնար անդին անցնել :
6 [է]Երեսդ մէկդի դարձուր անկէ , որ անիկայ հանգչի ,
[ը]Մինչեւ որ վարձկանի պէս իր օրը լմնցընէ :
7 Վա՛սն զի թէ որ ծառը կարուի , դեռ յոյս կայ ,
[թ]Որ վերսին ծլի , ու շառաւիղը պակաս չըլլայ :
8 Թէեւ անոր արմատը երկրին մէջը ծերացած ըլլայ ,
Ու անոր բունը հողին մէջը մեռած ,
9 Ընդհայ չուրին հոտէն կը ծաղկի ,
Ու նոր անկուած ծառի պէս ճիւղեր կ'արձակէ :
10 Հայց մարդը կը մեռնի , ու [ժ]կ'երթայ .
Մարդը իր հոգին կ'աւանդէ , ու [ի]ո՞ւր տեղ է :
11 Ինչպէս որ ջուրերը ծովէն կը պակսին ,
Ու գետը կը ջրնայ ու կը չամքի ,
12 Նոյնպէս ալ մարդը [ի]պառկելով կը պառկի , ու չի ելլեր .
[ի]Մինչեւ որ երկինք չըլլայ՝ պիտի չելլեն ,
Ու իրենց քունէն պիտի չարթընուան :
13 Կրնա՞ն թէ ինչե՛ւ քու բարկութեանդ անցնիլը՝
Դերեզմանին մէջը ծածկէիր ու պահէիր զիս .
Ինծի ժամանակ մը որոշէիր , ու [ի]զիս միտդ բերէիր :
14 Թէ որ մարդը մեռնի , պիտի ոչնչանայ արդեօք .
Պատերազմիս բոլոր օրերը [ի]պիտի սպասեմ ,
[ի]Մինչեւ որ իմ փոխուելու կարգս գայ :
15 [ի]Պիտի կանչես , ու ես քեզի պատասխան պիտի տամ .
Դու ձեռքերուդ գործքին պիտի փափաքիս :
16 [ի]Որովհետեւ հիմա քայլերս կը համրես ,
Մեղքս չե՞ս դներ :
17 [ի]Իմ յանցանքս քսակի մէջ կնքուած է ,
Ու իմ անօրէնութեանս վրայ [ի]կարեցիր :
18 Իրաւ որ լեռը իյնալով կը կործանի ,
Ու ապառաժը իր տեղէն կը փոխադրուի :
19 Ջուրերը կը մաղեցընեն քարերը .
Յորդած ժամանակնին՝ գետնին հողերը կը քշեն կը տանին .
Դուն ալ մարդուն յոյսը ոչնչի կը կորսընցընես :
20 Դուն բոլորովին յաղթող կ'ըլլաս անոր վրայ , ու անիկայ կ'երթայ .
Անոր դէմքը փոխելով՝ զանիկայ կը վռնտես :
21 Անոր տղաքը պատիւ կ'ունենան , ու [ի]ինքը չգիտնար .
Անոնք անարգ կ'ըլլան , ու ինքը անոնց վիճակը չիմանար :
22 Միայն թէ իր վրայի մարմինը ցաւ պիտի քաշէ .
Ու իր հոգին պիտի տրտմի իր ներսի դին :

ԳԼ. ԺԵ

1 Էղիփազ կը յանդիմանէ Յոբը , անոր իր անձը արդարացընելը ամբարշտութիւն սեպելով : 17 Աստուածպիտանելով կ'ապացուցանէ չար մարդոց անհանգստութիւնը :

[ա] Պաղ . Լ՟Ի . 10 :
[բ] Օր . Լ՟Ա . 20 : Պաղ . ժգ . 1 : Խոհ . 2՟ . 3՟ . 14 : Իս . Ը . 17 :
[գ] Օր . Լ՟Ա . 42 : Հռուբէ . ա . 21 : Կ . ժՂ . 9 : ժԲ . 11 : Լ՟Գ . 10 : Ոզբ . Բ . 5 :
[դ] Իս . Խ՟Ա . 3 :
* Ինչ . դառնութիւններ կը դրես
[ե] Կ . Ի . 11 : Պաղ . ԽԸ . 7 :
[զ] Կ . Լ՟Գ . 11 :
[է] Կ . է . 7 : Ժող . Բ . 23 :
[ը] Կ . Ը . 9 : Պաղ . Ղ . 5 , 6 , 9 : Ճ՟Ռ . 11 : Ճ՟Ն . 15 : Ճ՟Ա՟ . 4 : Իս . Խ . 6 : Հեկ . ա . 10 , 11 : Գ . 1՟ . ա Պետ . ա . 24 :
[թ] Պաղ . Ճ՟Ղ՟ . 3 :
[ժ] Պաղ . Ճ՟Ղ՟ . 2 :
[ի] Ծն . Ե . 3 : Պաղ . ծա . 5 : Հով . Գ . 6 : Հռոմ . Ե . 12 : Ա՟փես . Բ . 3 :
[ի] Կ . Է . 1 :
[ի] Կ . է . 16 , 19 : Ժ . 20 : Պաղ . Լ՟Ի . 13 :
[ը] Կ . Է . 1 :
[թ] Հռ . 14 :
[ժ] Կամ ապականութիւն կը առնէ .
[ի] Պաղ . Ճ՟Ը . 26 : Իս . ծՃ . 6 : Կ . 17 : Կ՟Գ . 22 : Գործ . գ . 21 : Հռով . Բ . 20 : Ա՟Պետ . գ . 7 , 19 , 11 : Հայտ . Ի . 11 : Ի՟Ա . 1 :
[ի] Կ . ժԳ . 15 :
[լ] Հռ . 7 :
[խ] Կ . ժԳ . 22 :
[ծ] Կ . Ժ . 6 , 14 : ժԳ . 27 : Լ՟Ա . 4 : Լ՟Գ . 21 : Պաղ . ծՂ . 8 : Ղ՟Ի . 1 , 2 , 3 : Բ՟ակ . Ե . 21 : Իրեմ . Լ՟Ե . 19 :
[կ] Ա՟Ր . 34 : Ովս . ժԳ . 12 :
[կա] Կամ աւելցուցիք :
[կբ] Ժող . Ի . 5 : Իս . ԿԳ . 16 :

—

1 Պն աւոնը Եղիփազ Թեմանացին պատասխան տուաւ ու ըսաւ .

2 Միթէ խմաստուն մարդը հովի պէս *խօսքե-
րով պատասխան պիտի տայ ,
Ու իր փորը արեւելեան հովով պիտի լեցընէ՞.
3 Պարապ խօսքերով պիտի վիճաբանի՞ ,
Ու անոնկ զրոյցներով՝ որոնք օգուտ մը չու-
նին :
4 Պ՚անուանդ դուն Երկիւղը կը խափանես ,
Ու Աստուծոյ մատուցուելու աղօթքը կ՚ար-
գիլես :
5 Որովհետեւ բերանդ քու անօրէնութիւնդ կը
ցուցընէ .
Ու նենգաւորաց լեզուն ընտրեցիր :
6 Քու բերանդ քեզ պիտի դատապարտէ , ու
չէ թէ ես ,
Եւ քու շրթունքներդ քեզի դէմ պիտի վը-
կայեն :
7 Առջի ծնած մարդը դո՞ւն ես .
Բ՚Եւամ բլուրներէն առաջ ստեղծուեցար :
8 ‡Աստուծոյ գաղտնեացը ունկնդիր եղա՞ծ .
Եւ իմաստութիւնը ձեռնդ քեզի՞ պահեցիր :
9 Տ՚Ո՞նչ գիտես դուն՝ որ մենք չենք գիտեր .
Ի՞նչ բանէ տեղեկութիւն ունիս , որ մենք
չունինք :
10 Ի՚Մեզմէնիս ճերմակ մազերով
Ու խիստ ծեր մարդիկ ալ կան ,
Որոնք տարիքով քու հօրմեդ աւելի մեծ են :
11 Միթէ քիչ կը թուին քեզի Աստուծոյ մխի-
թարութիւնները ,
†Ու քեզի ըսուած մեղմ խօսքերը՞ :
12 Ո՞ւր սիրտդ ո՞ւր կը տանի քեզ ,
Ու աչքերդ ի՞նչ բանի կ՚ակնարկեն ,
13 Որ Հոգիդ Աստուծոյ դէմ դարձնելով՝
Այսպէս ասանկ խօսքեր կը հանես :
14 Ը՚Արդը ի՞նչ է՝ որ մաքուր բլլայ ,
Ու կնիկէ ծնածը՝ որ արդարանայ :
15 Ի՚Հա՛ Աստուած իր սուրբերուն չհաւատար .
Ու երկինքը անոր աչքերուն առջեւ մաքուր չէ .
16 ‡Որ կը ծնայ գարշելի ու պիղծ մարդը՝
Բ՚Որ անօրէնութիւնը ջուրի պէս կը խմէ :

17 Ո՚Նգի իմացընեմ , մտիկ րսէ ինծի ,
Ու տեսածս պատմեմ քեզի .
18 Ի՞նչ որ իմաստունները յայտնեցին ,
Ու բնաւ չծածկեցին †իրենց հայրերէն ստացա-
նին :
19 (Երկիրը անոնց միայն տրուեցաւ ,
Ու ‡անոնց մէջէն օտարական մը չանցաւ :)

20 Ձարը իր բոլոր օրերուն մէջ տանջանք կը կրէ .
Ու բռնաւորին քիչ տարիներ պահուած է :
21 Վ՚ախերուն ձայնը անոր ականջն է .
Բ՚Յաղաղութեան մէջ անոր վրայ կործանիչը
պիտի գայ .
22 Չհաւատար որ մութէն պիտի ելլէ .
Ու անիկայ սուրի պահուած է :
23 ‡Հացը ո՞ւր է ըսելով թափառական կը պարտի.
Գիտէ որ մութի օրը պատրաստ է՝ Ե իր ձեռ-
քըն է :
24 Նեղութիւնը ու տառապանքը զանիկայ կը
վախցընեն ,
Ու պատերազմի պատրաստուած թագաւորի
պէս անոր վրայ յաղթող կ՚ըլլան :
25 Ինչու որ Աստուծոյ դէմ ձեռք վերցուց ,
Ու Ամենակարողին դէմ հպարտացաւ :
26 Անոր վրայ կը յարձակի ‡զոռոզութեամբ ,
Ու իր ասպարներուն թանձր գմբեթներովը :
27 Որովհետեւ իր երեսը ճարպով ծածկեց ,
Ու երիկամունքները պարարտութիւնով գո-
ցուց :
28 Եւ անիկայ աւերակ քաղաքներու մէջ բնա-
կեցաւ ,
Ու կործանելու մտածած անշէն տուներու
մէջ :
29 Անիկայ պիտի չհարստանայ .
Անոր ստացուածքները հաստատ պիտի չըլլան .
Ու անոնց շատութիւնը երկրին վրայ պիտի չը-
տարածուի :
30 Մութէն պիտի չդառնայ .
Հոցը պիտի չորցընէ անոր ճիւղերը ,
Ու †Աստուծոյ բերնին շունչովը պիտի ոչընչ-
ուանայ :
31 Ւտարութեամբ ‡ունայնութեան չվստահի .
Վ՚ասն զի անոր փոխարէնը՝ ունայնութիւն պի-
տի բլլայ :
32 Ը(րերը չէմընացած՝ պիտի կարուի ,
Ու ճիւղերը նորէն պիտի չհանանչին .
33 Որթի պէս իր ազօնը պիտի թափէ ,
Ու ձիթենիի պէս իր ծաղիկները պիտի թօ-
թափէ :
34 Ինչու որ կեղծաւորներուն ժողովը ամայի պի-
տի բլլայ ,
Ու կաշառք առնողներուն վրաններըՏ կրակը
պիտի այրէ :
35 ‡Անոնք թշուառութիւն կը յղանան , անօրէ-
նութիւն կը ծնանին ,
Ու արտերնին խաբէութիւն կը պատրաստէ :

ԳԼ. ԺՀ.

1 Յոբ իր բարեկամները կը յանդիմանէ՝ զանոնք անգութ անուանելով . 7 իր վիճակին թշուառութիւնը կը ցուցը-
նէ . 17 իր անմեղութիւնը կը հաստատէ :

* Նբծ . գիտութիւնով
ա Ղա . ժԹ . 22 :
բ Սաղ . ՃՀ . 2 : Ռահ . ը . 25 :
գ Հոով . ժա . 34 : ա Կոր . ը . 11 :
դ Կղ . ժգ . 2 :
ե Կղ . ԼՀ . 6 , 7 :
զ Սմ Ճգածուկ բան մը ու-
նի ա արդեօք :
է Յբ . ժԹ . 4 : Սաղ . ՃԺ . 12 :
ը Ռահ . ը . 8 :
թ Ծայհ . գ . 17 :
ժ Սաղ . ՃԺ . 12 :
ի ա Ղես . Ե . 3 :
լ Սաղ . ՃԺ . 15 : ՃԹ . 10 :
խ Կղ . ժը . 12 :
ծ Նմ . ԺԸ . 22 :
կ Սաղ . ՃԺ . 2 : Ռահ . ը . 25 :
հ Հոով . ժա . 34 : ա Կոր . ը . 11 :
ղ Կղ . ժգ . 2 :
ճ Կղ . ԼՀ . 6 , 7 :
մ Սմ Ճգածուկ բան մը ու-
նի ա արդեօք :
յ ա Ղես . Ե . 3 : Սաղ . ՃԺ . 3 :
ն Կղ . գ . 19 : Սաղ . ՃԺ . 3 :
շ Սաղ . ՃԺ . 3 : Ռահ . ը . 9 : Հոզ .
Ե . 20 : ա Հօհ . ա . 8 , 10 :
ո Կղ . գ . 18 : ԻԹ . 5 :
չ Կղ . գ . 19 : Սաղ . ՃԺ . 3 :
ՃԺ . 3 :
պ Կղ . Լգ . 7 : Ռահ . ՃԹ . 28 :
ջ Կղ . Ը . 8 :
ռ Ծայհ . գ . 17 :
ս Սաղ . ՃԺ . 12 :
վ ա Ղես . Ե . 3 :
տ Սաղ . ՃԹ . 15 : ՃԻԹ . 10 :
ր Կղ . ՃԺ . 12 :
ց Ես . պարանոցով ,
հ Կղ . գ . 9 :
յ Նմ . ՃԹ . 4 :
ղ Կղ . ԻԹ . 16 : Սաղ . ՃԼ .
23 :
ճ Սաղ . Է . 14 : Ես . ՃԹ . 4 :
Ամս . Ճ . 13 :

1 Եւ Տէր պատասխան առաւ՝ ու ըսաւ .
2 Կրնա՞յ ան որ կռուի հետ բաներ լսած եմ .
Ընդդէմ ալ ձանձրութիւն առողջ մեխեմարիչներ էք :
3 Վատարկ խօսքերը ձայր ունի՞ն .
Եթէ ոչ՝ ի՞նչ բանէ դրդուած պատասխան կուտաս :
4 Կա՛ ալ ձեզի պէս կրնայի խօսիլ .
Թէ որ ձեր անձը իմ անձիս տեղը ըլլար ,
Կրնայի ձեզի դէմ խօսքեր դիզել ,
Եւ ձեզի դէմ գլուխս երերցընել :
5 Սակայն իմ բերնովս ձեզ կը զօրացընէի .
Եւ շրթունքներուս շարժումը ներ պիտի տար :
6 Թէ որ խօսիմ՝ ցաւս չի պարտիր ,
Եւ թէ որ լռեմ , ի՞նչ կը պակսի ինծի :
7 Հայց հիմա զիս յոգնեցուց .
Ամբո՛ղջ տունս ամայի ըրիր .
8 Եւ զիս խորշոմներովս ծածկեցիր ,
ու ասիկա ինծի դէմ վկայութիւն մըն է .
Եւ իմ նիհարութիւնս ինծի դէմ կելլով՝ ևս երեսիս վրայ վկայութիւն կ՚ընէ :
9 Ընոր բարկութիւնը պիս պատռեց , ու ինծի թշնամի եղաւ .
Կրճտածները իմ վրաս կճղռցուց .
Թշնամիս սուր աչքերով ինծի նայեցաւ :
10 Հերաններին վրաս բացին ,
Ու պիս նախատելու համար ծնծաղներուս ապտակ զարկին .
Միկտեղ վրաս ժողվուեցան :
11 Աստուած զիս ամբարշտին յանձնեց ,
Ու անօրէններուն ձեռքը ձգեց :
12 Հանգիստ էի , ու զիս ճնշեց ,
Ու վիզէս բռնելով զիս ջախջախեց ,
Ու զիս իրեն նշան դրաւ :
13 Ընոր աղեղնաւորները իմ բոլորտիքս առին .
Երիկամունքներս կը խոցէ , ու ինծի չխնայեր .
Լեղիս գետինը կը թափէ :
14 Վատորածի վրայ վատորած ընելով՝ զիս կոտրեց .
Իմ վրաս զօրաւորի մը պէս յարձակեցաւ :
15 Մորթիս վրայ քուրձ կարկըտի ,
Ու հողիիս հոդով աղտոտեցի :
16 Երեսս լալէն ուռեցաւ .
Ու աչքիս թարթիչներուս վրայ մահուան շուք կայ .
17 Թէ և ձեռքերուս մէջը անօրէնութիւն չկայ ,
Ու աղօթքս մաքուր է :
18 Ո՛վ երկիր՝ իմ արիւնս մի ծածկեր ,
Ու հաղաղակիս տեղ չըլլայ :
19 Հիմա ալ ահա՛ իմ վկաս երկինքին մէջն է ,
Ու փաստաբանս բարձր տեղ է :
20 Ինծի ծաղր ընողները իմ բարեկամներս են .
Հրեղեն Աստուծոյ առջեւը արցունք կը թափեմ :
21 Երանի թէ մարդս կարենար Աստուծոյ հետ վիճաբանիլ ,
Մեզի պէս մարդը իր ընկերին հետ :
22 Մնչուղ քիչ տարիներ անցնելէն ետքը՝
Նահանջ ճամբայ մը պիտի երթամ , ուսկից որ ալ պիտի չդառնամ :

ԹԼ· ԺԱ

1 Հոգի մարդոց ձեռքէն Աստուծոյ կը բղխէ : 6 Մարդոց՝ տառապանքներուն հետ անդիմադրելիօրէն վարուիլը թէև արդարը կ՚ապշեցնէ , բայց չդառնահատցընէր : 11 Հոգի կ՚ըսէ նաև՝ թէ իր յոյսը կեանքի վրայ էի , հապա մահուան վրայ :

1 Շունչս կը նուազի , օրերս կը մարին ,
Ու գերեզմանը ինծի կը սպասէ :
2 Ծի՞ որ ծաղր ընողներ կան իմ քովս .
Եւ աչքս անոնց վիճամտութեամբ գիշերը կ՚անցընէ :
3 Ընդէ՛ քու քովդ ինծի երաշխաւոր մը դիր .
Ո՞վ կայ որ իմ ձեռքս բռնէ :
4 Մնչուղ որ դուն խելամտութիւնը անոնց սրտին ծածկեցիր .
Ընոր համար պիտի չբարձրացընես զանոնք :
5 Ո՛վ որ էր ցաբկեկամները կողոպտուելու կը մատնէ՝ ,
Ընոր աղջոց աչքերը պիտի նուազին :
6 Ինծի ժողովրդականներուն առակ բրաւ .
Ընոնց առջեւը զուռնայի նման :
7 Կաև աչքերս արտմտութենէն շլացաւ ,
Ու մարմնոյս բոլոր անդամները շուքի պէս եղան :
8 Ուղիղները սա բանիս վրայ պիտի զարմանան ,
Եւ անմեղները պիտի արթընանան կեղծաւորին դէմ :
9 Ու արդարը հաստատ պիտի կենայ իր ճամբուն մէջը ,
Եւ համբուր ձեռք ունեցողը երթալով պիտի զօրանայ :
10 Հայց դուք ամէնքդ ալ դարձէ՛ք ու եկէ՛ք .
Մնչուղ որ ձեր մէջը իմաստուն չեմ գտներ :
11 Իմ օրերս անցան .
Իմ դիտաւորութիւններս ու սրտիս խորհուրդները խափանեցան :

ա Պէլ· ժգ· 4 :
բ Յաղ· իբ· 7 : Ամի· 25 : Ողբ· ե· 15 :
* Նբդ· ժողովս
† Կամ բռնկիր ,
ք Պէլ· ժ· 16 , 17 :
գ Պէլ· ժգ· 24 :
դ Յաղ· իբ· 13 :
ե Ողբ· գ· 30 : Մկբ· է· 1 :
զ Յաղ· լէ· 15 :
է Պէլ· ա· 15 , 17 :
ը Պէլ· է· 20 :
թ Պէլ· է· 19 : Յաղ· է· 5 :
ժ Կամ հողի մէջ
ի Կամ կարմրեցաւ .
լ Պէլ· իէ· 9 : Յաղ· կղ· 18 , 19 :
խ Հով· ա· 9 :
ծ Պէլ· լա· 35 : Ժող· ղ· 10 : Նա· խե· 9 : Հով· իա· 20 :
կ Ժող· ժբ· 5 :

ա Յաղ· ձբ· 3 , 4 :
բ ա Թագ· ա· 6 , 7 :
ք Հռակ· ղ· 1 : ժէ· 18 :
գ Հով· ա· 9 :
դ Պէլ· լա· 35 : Ժող· ղ· 10 : Նա· խե· 9 : Հով· իա· 20 :
ե Ժող· ժբ· 5 :

զ Յաղ· ա· 3 , 4 :
է ա Թագ· ա· 6 , 7 :
ը Հռակ· ղ· 1 : ժէ· 18 :
թ Կամ բարեկամներուն չդաշտարհութիւն կ՚ընէ ,
ժ Պէլ· է· 9 :
ի Յաղ· ղ· 7 : լա· 9 :
լ Յաղ· իբ· 4 :
խ Պէլ· ղ· 29 :
ծ Պէլ· է· 6 : իա· 25 :

12 Դիշերը ցորեկի փոխուեցաւ ,
Ո՞ւ լոյսը *խաւարին մօտեցաւ» :
13 Միայն գերեզմանին կը սպասեմ , որ իմ տունս
պիտի ըլլայ .
Ընկողմենս մթութեան մէջ փռեցի :
14 Ըպականութեանը ազգակիցի՝ ըսի՛ւ Դուն
իմ հայրս ես .
Եւ որդերուն՝ Դուք՝ իմ մայրս ու քոյրս ես :
15 Ո՞ւ հիմա ո՞ւր է իմ յոյսս .
Իմ յոյսս ո՛վ պիտի տեսնէ :
16 ᵇԳերեզմանին առանձնութեանը մէջ պիտի իջ-
նէ ,
Երբոր ᵇմէկտեղ հողին մէջը հանգստանանք :

ԳԼ· ԺԱ

1 Խազդատ կը յանդիմանէ Յոբը՝ զանիկայ ինքնահաւան
ու անհամբեր անուանելով : 5 Զաթերուն թշնաւութիւն-
ները :

1 Ետ առներ Խազդատ Սօքեցին պատասխան
տուաւ՝ ու ըսաւ .
2 Երբ սա խօսքերը պիտի հատցընէք .
Հասկըցէք , ու անկէ ետքը խօսինք :
3 Ինչո՞ւ համար ™անասնոց պէս համարուինք ,
Ո՞ւ աչքերնուդ առջեւն անմաքուր տեսուինք :
4 (ᵇԻր բարկութիւնովը զինքը կը պատառէ .)
Մինչե՞ երկիրը քեզի համար երեսի վրայ պիտի
ձգուի՞ ,
Ո՞ւ ապառաժը իր տեղէն պիտի փոխադրուի՞ :

5 Ընշուշտ ᵇամբարշտին լոյսը պիտի մարի ,
Ո՞ւ անոր կրակին բոցը լոյս պիտի չտայ .
6 Ընոր վրանին մէջ լոյսը պիտի խաւարի ,
ᵀՈ՞ւ անոր ճրագը՝ անոր վրայ պիտի մարի :
7 Ընոր զօրութեանը քայլերը նեղութիւն պիտի
կրեն ,
Ո՞ւ ᵇանոր խորհուրդը զանիկայ գետինը պիտի
գարնէ :
8 Ինչու որ Ըիր ոտքերովը ուռկանի մէջ պիտի
բռնուի ,
Ո՞ւ ցանցի վրայ պիտի քալէ :
9 Վարժը անոր գաղշապարը պիտի բռնէ .
Ո՞ւ ᵇաւազանն անոր պիտի յաղթէ :
10 Ընոր համար գետնին մէջը թակարդ պա-
հուած է ,
Ո՞ւ անոր ճամբուն վրայ որոգայթ :
11 ᵉԸրհաւիրքը զանիկայ ամէն կողմէն պիտի պա-
շարէ ,
Ո՞ւ զանիկայ իր ոտքերովը ապտին անդին պիտի
վազցընէ :

12 Ընոր զօրութիւնը պիտի անօթեվնայ ,
Ո՞ւ ᵇկորուստը անոր քովը պատրաստ է ,
13 Որ անոր մարմինին մասը պիտի ուտէ .
Ա՛ահռելւոն առջեւնկը պիտի ուտէ անոր ոյժը :
14 ᵉԸնոր վստահութիւնը իր վրանէն պիտի կըտ-
րուի .
Ո՞ւ անիկայ դէպ ի զարհուրանաց թագաւորը
պիտի քշուի :
15 Ընոր վրանին մէջը պարհուրեան պիտի բնակի ,
որ ոչինչ հետ իրը պիտի չթողայ .
Ո՞ւ անոր բնակարանին վրայ ծծումբ պիտի
ցանուի :
16 ᵇԸնոր արմատները տակէն պիտի չորնան ,
Ո՞ւ վերէն ճիւղերը պիտի կտրուին :
17 ᵘԸնոր յիշատակը երկրէն պիտի կորսուի ,
Ո՞ւ անոր անունը հրապարակներուն մէջը պի-
տի չզրուցուի :
18 Ընդիկայ լոյսէն խաւարը պիտի քշուի ,
Ո՞ւ անդիկայ աշխարհէն պիտի վռնտուի :
19 ᵇԻր ժողովուրդին մէջ ո՛չ ցաւակ պիտի ունե-
նայ և ո՛չ թոռ .
Ո՞ւ անոր բնակութիւններուն մէջ մէկը պիտի
չմնայ :
20 †Ետքինները ᵇանոր օրուանը վրայ պիտի զար-
մանան ,
Ո՞ւ ‡առաջինները պիտի սոսկան :
21 Ըրդարև ամբարշտին բնակարանները ասանկ
պէտք ըլլան ,
Ո՞ւ ᵗզԱստուած չճանչցողին տեղը ասանկ է :

ԳԼ· ԺԹ

1 Յոր իր բարեկամներուն անդթութենէն կը գանգատի ,
21 , 28 կը խնդրէ որ իր վայ դուխ ունենան : 23 Ա՛հռելից
յարութիւնն առնելը կը խոստովանի :

1 Եւ Յոր պատասխան տուաւ ու ըսաւ .
2 Մինչև ե՞րբ հոգիս պիտի չշտացընէք ,
Ո՞ւ զիս խօսքերով պիտի ճնշէք :
3 Ըրդէն ™տասը անգամ է որ զիս կը մեղադրէք .
Չէք ամչնար ու զիս կ՛ապշեցընէք :
4 Եւ թէ որ յիրաւի ես սխալեր եմ ,
Իմ սխալմունքս իմ քովս կը մնայ :
5 Թէ որ անպատճառ ᵇամբարտաւանութեամբ
խօսիլ կ՛ուզէք ինծի դէմ ,
Ո՞ւ ամօթս երեսս զարնել ,
6 Գիտցէք ուրեմն որ զիս Աստուած կործանեց ,
Ո՞ւ իր ցանցը իմ վրաս գարձուց :
7 Ես՝ ինձի ᵇեղած անիրաւութեանը համար
կ՛աղաղակեմ , ու պատասխան տուող չկայ .
Կը բողոքեմ , բայց գատաստան չկայ :

8 Իմ ճամբաս առջեւն կարծ
եղաւ ,
ᵇ Կը· ԺԲ· 13 ·
ᶜ Կը· Ա· 17 , 18 , 19 ·

— Աղ· հգ· 22 ·
ᵉ Կը· ԺԳ· 14 ·
ᶠ Բաւ· ԺԳ· 9 ; Ի· 20 ; ԻԵ ·
29 ·

ᵍ Կը· ԻԱ· 17 ; Աղ· ԺԲ· 28 ;
ʰ Կը· Ե· 13 ·
ⁱ Կը· ԻԲ· 10 ; Աղ· Ի· 15 ; Լ· 8 ·
ʲ Կը· Ե· 5 ·
ᵏ Կը· ԺԵ· 21 ; Ի· 25 ; Եր-
եմ· Ա· 25 ; Ի· 3 ; ԻԵ ·
29 ·
ˡ Կը· ԺՀ· 23 ·

ᵐ Կը· ԺԲ· 14 ; ԺԱ· 20 ; Աղ·
ԶԺԲ· 10 ; Բաւ· Ժ· 28 ·
ⁿ Կը· ԻԲ· 19 ; Եր· Ե· 24 ;
Եմով· Բ· 9 ; Աղ· Գ· 1 ·
ᵒ Աղ· ՀԱ· 16 ; ԶԻ· 13 ;
Բաւ· Բ· 22 ; Ժ· 7 ·
ᵖ Եր· ԺԳ· 22 ; Երեմ· ԻԲ·
30 ·

† Կամ Երի մեւոք բնակողները
‡ Կամ արեւելք բնակողները
ᵗ Երեմ· Ի· 3 ; Ժ· 25 ; ՈՒ
ՓԱՀ· Գ· 5 ; Բ ՓԱՀ· ՈՒ·
8 ; Տիտ· ՈՒ· 16 ·

— Ծն· ԻՍ· 7 ; Ել· ԻՀ· 26 ·
ᵇ Աղ· ՀԸ· 16 ·

8 [ֆ]Ընկիկայ իմ Ճամբաս գոցից , անանկ որ չեմ կրնար անցնիլ ։
Իմ շաւիղներուս վրայ խաւար դրաւ ։
9 [ց]Զիս իմ փառքէս մերկացուց ,
Ու գլխէս թագը վերցուց ։
10 Զիս ամէն կողմէն աւերից , ու ես գացի ,
Ու իմ յոյսս ծառի մը պէս՝ արմատէն խլից ։
11 Ընոր բարկութիւնը իմ վրաս բորբոքեցաւ ,
Ու [ղ]զիս իր թշնամիներուն կարգը դրաւ ։
12 Ընոր գունդերը միասին եկան ,
Ու Ճամբաներն իմ դէմ պատրաստեցին ,
Ու վրաններս բոլորտիքը բանակեցան ։
13 [ճ]Ընկիկայ իմ եղբայրներս ինծմէ հեռացուց ,
Ու իմ ծանօթներս օտարացան ինծմէ ։
14 Ընդհականներս ալ թողուցին ,
Ու իմ Ճանչցողներս զիս մոռցան ։
15 Իմ տունս բնակողները ու աղախիններս զիս անծանօթի մէկ մը սեպհցին ,
Ու անոնց աչքին առջեւը օտարական եղայ ։
16 Ծառաս կանչեցի , ու անիկայ պատասխան չտուաւ ,
Թէ և բերնովս անոր աղաչեցի ։
17 Իմ շունչս առնէլ եղաւ կնոջս ,
Ու իմ աղաչանքներս՝ իմ ծոց որովայնին որդւոցը ։
18 [ձ]Փոքր տղաքն ալ զիս կ'անարգեն ,
Ու երբոր կ'ելլեմ , կը բամբասեն զիս ։
19 [ճ]Ոոլոր մտերիմ բարեկամներս ինծմէ զզուեցան ,
Ու իմ սիրականներս ինծի դէմ դարձան ։
20 [ի]Սկորներս՝ մարմինս ու մաշմունջս փական ,
Ընձեռակ ակռաներուս կաշիովը ազատեցայ ։
21 Ո՛վ իմ բարեկամներս՝ գութ ողորմեցէք ինծի ,
Ողորմեցէք ինծի , [յ]զանոնի Աստուծոյ ձեռքը ինծի դպաւ ։
22 Ընչո՞ւ Աստուծոյ պէս զիս կը հալածէք ,
Ու մարմինէս չէք կշտանար ։

23 Երանի՛ թէ հիմա խօսքերս գրուէր ,
Երանի՛ թէ գիրքի մը մէջ քանդակուէին ,
24 Երկաթէ գրիչով կապարի վրայ ,
Ու քարի վրայ յաւիտեան փորագրուէին ։
25 Վ[լ]ասն զի գիտեմ որ իմ [ա]փրկիչս ողջ է ,
Ու անիկայ վերջին ժամանակը պիտի ելլէ [ե]երկրի վրայ ։
26 Ու թէ և մարմինս եռքը՝ աս ալ վճանայ ,
Բայց [զ]իմ մարմնովս Աստուած պիտի տեսնեմ ,
27 Որն որ ես ինծի համար պիտի տեսնեմ ,
Ու իմ աչքերս պիտի դիտեն զանիկայ , և ուշ թէ ուրիշինը ։
Երիկամունքներս իմ ներսի դիս կը հալին ։

28 Պէտք էր ըսէիք ։ [թ]Ինչո՞ւ կը հալածենք զանիկայ ։
Որովհետև բանին արմատը իմ վրաս գտնուեցաւ ։
29 Սուրէն վախցէք ։ Ընչու որ բարկութեան պատիժը սուրն է ,
[ժ]Որ դիտնաք թէ դատաստան կայ ։

ԳԼ ։ Ի

1—29 Սոփար՝ չարերուն վճռակը ու բաժինը կը ցուցընէ ։

1 [ա]Ն ատենը Սոփար Նաամացին պատասխան տուաւ ու ըսաւ ։
2 Ընոր համար իմ կարծիքս ինծի պատասխան տալ կու տայ ,
Ու ասոր համար կ'արտորամ ։
3 Զիս խայտառակող յանդիմանութիւնը լսեցի ։
Բայց իմ հոգիս՝ ոանէպատ խնամտութենէս պատասխան տալ կը ստիպէ զիս ։
4 Գուն ասիկայ գիտես՝ որ [ի]յաւիտենից Արդս երկրի վրայ դրուելէն [ի] վեր ,
5 [ա]Ընդամին յաղողութիւնը քիչ ժամանակ կը տեւէ ,
Ու կեղծաւորին ուրախութիւնը մէկ վայրկեանի համար է ։
6 [բ]Թէ և անոր փառաւորութիւնը մինչև երկինքը ելլէ ,
Ու գլուխը ամպերուն հասնի ,
7 [գ]Իր աղբին պէս յաւիտեան պիտի ոչնչանայ ,
Ու զինքը տեսնողները պիտի ըսեն ։ Ո՞ւր է անիկայ ։
8 [դ]Երազի պէս պիտի թռչի , ու պիտի չգտնուի ։
Ու գիշերուան ցնորքի պէս պիտի փախչի ։
9 [է]Զանիկայ տեսնող աչքը՝ ալ պիտի չտեսնէ ։
Ու անոր բնակած տեղը՝ ալ պիտի չտեսայի ասոր ։
10 Ընոր զաւակները ֆաղքատներէն չնորհք պիտի խնդրեն՝ ,
Ու անոր ձեռքերը իր ‖ յափշտակածը դէտ պիտի տան ։
11 Ընոր ոսկորները՝ [է]իր §երիտասարդութեան ներքինապատկերը լեցուն է ։
[բ]Ու անոր հետ հողին մէջը պիտի պառկի ։

12 Թէ որ անզգամութիւնը անոր բերնին մէջ քաղցր է ,
Եւ թէ որ իր լեզուին տակը կը պահէ զանիկայ ,
13 Թէ որ զանիկայ խնայէ ու չձգէ ,

ֆ Ծն. գ. 23 ։ Աղ. ձբ. 8 ։
ց Աղ. ձթ. 44 ։
ճ Ծն. ժգ. 24 ։ Ոզբ. ը. 5 ։
ղ Ծն. Ը. 12 ։
ճ Աղ. լա. 11 ։ Լբ. 11 ։ կթ. 8 ։ ձբ. 8, 18 ։
ձ գ Օրաց. բ. 23 ։
ճ Աղ. խա. 9 ։ ձե. 13, 14, 20 ։
թ Ծն. Ը. 30 ։ Աղ. ձգ. 5 ։ Ոզբ. գ. 8 ։
ի Ծն. ա. 11 ։ Աղ. Լբ. 2 ։
լ Աղ. կթ. 26 ։
* Այս վ[լ]եհմնդիրս
† Նբէր ։ Հոգի
ե Աղ. ժէ. 15։ ա Կոր. ժգ. 12 ։ ա Ջես. գ. 2 ։

ձ Հմբ 22 ։
է Աղ. ձբ. 10, 11 ։
—
ա Աղ. լէ. 35, 36 ։
բ Նա. ժգ. 13, 14 ։ Ընդհ. 3, 4 ։
գ Աղ. ձգ. 10 ։
դ Աղ. հգ. 20 ։ Ել. 5 ։
է Ծն. է. 8, 10 ։ Ը. 18 ։
Աղ. լէ. 36 ։ ձղ. 16 ։
‡ Նբէր . աղբատներըը պիտի հաձնըզնեն ,
‖ Այս հարստութիւնը
§ Հմբ 18 ։
ե Ծն. ժգ. 26 ։ Աղ. իէ. 7 ։
§ Այս ծածուկ
ը Ծն. իա. 26 ։

Ու իր քմացը մէջ պահէ զանիկայ ,
14 Կերակուրը անոր աղիքներուն մէջ պիտի փո-
խուի ,
Ընոր ներսի դէն՝ քարերի լեղի պէտ ըլլայ :
15 Անիկայ հարստութիւնները կուլ տուաւ , բայց
պիտի փսխէ զանոնք .
Ու Աստուած անոր փորէն դուրս պիտի հանէ
զանոնք :
16 Անիկայ քարերին թոյնը պիտի ծծէ ,
Ու զանիկայ իժի լեզուն պիտի մեռցընէ :
17 [a]Անիկայ պիտի չտեսնէ վտակները ,
Ողորի ու կոգիի հեղեղներուն գետերը :
18 Իր աշխատանքով վաստկածը [b]նետ պիտի տայ
ու պիտի չկլլէ ,
Ու նոյ տուածը՝ իր հարստութեանը չափ պի-
տի ըլլայ ,
Ու անոր վրայ պիտի չուրախանայ :
19 Որովհետեւ աղքատները ձնշեց , ու երեսի վրայ
թողուց ,
Ու իր չշինած տունը յափշտակեց .
20 [c]Անշուշտ իր ներսի դէն խաղաղութիւն պիտի
չգտայ ,
Ու ցանկացածը պիտի չկրնայ ազատել :
21 Անոր ուտելու բան մը պիտի չմնայ ,
Անոր համար անոր յաջողութիւնը հաստատ
պիտի չըլլայ :
22 Առատութեամբ լեցուն եղած ժամանակին ալ՝
նեղութեան մէջ պիտի ըլլայ .
Թշուառութեան մէջ եղողներուն ամէն [*]հա-
րուածը անոր վրայ պիտի գայ :
23 Երբոր փորը կշտացընելու վրայ կ'ըլլայ ,
Աստուած իր սաստիկ բարկութիւնը անոր վր-
րայ պիտի խրկէ .
Ու անձրեւի պէս անոր վրայ պիտի թափէ՝ Ւկի-
րակուր ուտելու առնէր :
24 [b]Երկաթէ զէնքերն առնելէն փախած առնէր՝
Պղնձէ աղեղը զանիկայ պիտի խոցէ :
25 Անոր ետեւ արձակուածը՝ մարմինը պիտի թափա-
նցնէ ,
Ու [c]փայլուն սուրը անոր մաղձէն պէտ Ելլէ .
Անոր վրայ [d]արհաւիրք պէտ գայ :
26 Խոլոր խաւարը անոր գաղտուկ տեղուանքը
պիտի պահուի .
[e]Հփչուած կրակը զանիկայ պիտի լափէ .
Անոր վրանը մնացողը [f]ապրիշնիկ պիտի ըլ-
լայ" :
27 Երկինքը անոր յանցանքը պիտի յայտնէ ,
Երկիրն ալ անոր դէմ պիտի ելլէ :
28 Անոր տանը եկամուտը պիտի յափշտակուի .
Անիկա քան պիտի անցնի Աստուծոյ բարկու-
թեան օրը :

29 [g]Անիկայ է ամբարիշտ մարդուն բաժինը՝ որ Աս-
տուծմէ պէտ ուռնի .
Ու ասիկայ է այն ժառանգութիւնը՝ որ Աս-
տուած անոր համար սահմաներ է :

ԳԼ· ԻԸ

1 Հոբ կը հաստատէ թէ ինքը իրաւունք ունի տրտմելու : 7 Երբեմն չարերը այնքան յաջողութեան մէջ կ'ըլլան , մինչեւ որ զԱստուած կ'արհամարհեն : 16 Երբեմն անոնց կործանումը յայտնի կերպով կ'ըլլայ : 22 Երջանիկը ու ապերջանիկը մեռած ատեններն հաւասար են : 27 Ընդունուն դատաստանը գալու աշխարհին մէջ պիտի տեսնուի :

1 Ու Յոբ պատասխան տուաւ ու ըսաւ .
2 Խօսքս աղէկ մտիկ ըրէք ,
Ու սա ըլլայ ձեր մխիթարութիւնը :
3 Ինծի համբերեցէք , ու ես խօսիմ ,
Ու խօսելէս ետքը՝ [h]ծաղր ըրէք :
4 Միթէ ես մարդո՞ւ հետ կը վիճիմ .
Ու ինչո՞ւ համար հոգիս չարտսի :
5 Ինծի նայեցէք , ու ապշեցէք ,
[i]Ու բերաննուդ վրայ ձեռք դրէք :
6 Ես քառնալով մտածելով՝ կը զարհուրիմ ,
Ու մարմինս կը սկսի դողալ :
7 [j]Մարքիշտները ինչո՞ւ կ'ապրին .
Կը ծերանան , ու խիստ կ'ուժգնան :
8 Անոնց սերունդը հետերնին կը հաստատուի ի-
րենց առջեւը ,
Ու անոնց զաւակները աչքերնուն առջեւն :
9 Տուներնին խաղաղութեան մէջ է , [k]ու վախէն
ապահով .
[l]Ու Աստուծոյ գաւազանը անոնց վրայ չէ :
10 Անոնց ցուլը կը զուգաւորուի , ու գատարկը
չելլեր .
Կովը իր որդին կը ծնանի , ու [m]չվիժեր :
11 Իրենց պզտիկները ոչխարի հօտի պէս կը հա-
նեն .
Ու անոնց տղաքը ո-յախո-ՐԼամբ կը ցատ-
կրտուն .
12 Թմբուկով ու քնարով ձայն կը վերցընեն ,
Ու սրինգին ձայնովը ուրախ կ'ըլլան :
13 Անոնք [n]օրերնին զուարճութիւնով կ'անցընեն ,
Ու մէկ վայրկեանի մէջ գերեզմանը կ'իջնեն :
14 [o]Ու Աստուծոյ կ'ըսեն .
Վհաշուէ մեզմէ ,
Ինչու որ քու ճամբաներդ գիտնալ չենք
ուզեր .
15 [p]Ամենակարողը ո՞վ է որ անոր ծառայենք .
Ու մեզ որ անոր աղօթք ընենք , [q]ի՞նչ օ-
գուտ պիտի ունենանք :
16 Անոնց բարիքը ձեռքերնին չէ .
[r]Ամբարշտին խորհուրդը ինծմէ հեռու ըլլայ :

---

[a] Սաղ· ԼԶ· 9 ։ Երեմ· ԺԷ· 6 ։
[b] Հմր 10, 15 ։
[c] Ժող· Ե· 13, 14 ։ Երէմ· ձեռքը· ամս գոյ· ԽԹ· 2 ։
[d] Ծն· ԺԱ· 33 ։ Սաղ· ՀԸ· 30, 31 ։
[e] Սաղ· ԺԸ· 18 ։ Երեմ· խԷ· 43, 44 ։ Ամով· Ե· 19 ։
[f] ԳԼ· ԺԶ· 13 ։
[g] ԳԼ· ԺԲ· 11 ։
[h] Սաղ· իԱ· 9 ։
[i] Պահ՝ պիտի սպառէ ։
[j] ԳԼ· ԽԷ· 13 ։ ԼԱ· 2, 3 ։
[k] ԳԼ· ԺԲ· 6 ։ Սաղ· ԺԷ· 10, 14 ։ ՀԳ· 3, 12 ։ Երեմ· ԺԲ· 1 ։ Մաղ· Ա· 16 ։
[l] ԳԼ· ԺԲ· 9 ։ ԹԱ· 4 ։ Սաղ· ԼԶ· 9 ։
[m] ԳԼ· ԺԲ· 10 ։ ԺԷ· 2 ։
[n] Գատա· ԺԲ· 19 ։ ԳԼ· խԶ· 9 ։ ԹԱ· 4 ։ Սաղ· ԼԶ· 9 ։
[o] ԳԼ· ԺԲ· 13 ։
[p] ԳԼ· ԺԲ· 11 ։
[q] Սաղ· իԱ· 9 ։
[r] Սաղ· ՀԳ· 5 ։
[s] Երէ· ԽԳ· 26 ։
[t] ԳԼ· ԼԱ· 11 ։
[u] ԳԼ· ԽԲ· 17 ։
[v] Երէ· Ե· 2 ։ ԳԼ· ԼԶ· 9 ։
[w] ԳԼ· ՀԲ· 3 ։ Սաղ· Գ· 14 ։
[x] ԳԼ· ԽԲ· 18 ։ Սաղ· Ա· 1 ։ Առակ· Ա· 10 ։

17 [ի]Ամբարիշտներուն ճրագը քանի՛ անգամ կը մարի ,
Ու տառապանքը անոնց վրայ կու գայ .
Աստուած Իր բարկութեամբը անոնց ցաւեր կը բաժնէ :
18 [խ]Ձողին առջևը եղած յարդին պէս՝
Ու մրրիկին յափշտակած շիւղին պէս կ'ըլլան :
19 Աստուած անոր անիրաւութիւնը՝ [ճ]անոր որդւոցը կը պահէ .
Անոր փոխարէն պիտի հատուցանէ , ու ան ալ պիտի գիտնայ :
20 Անոր աչքերը իր կորուստը պիտի տեսնեն ,
Ու [ի]Ամենակարողին բարկութենէն պիտի խմէ :
21 Անիկայ ի՛նչ զաւակներ պիտի ունենայ իրմէ ետքը մեռած տունէն ,
Որովհետև իր ամիսներուն թիւը կտրուած է :

22 [ղ]Միթէ Աստուծոյ գիտութիւն սորվեցընել հնարէ է ,
Անոր՝ որ բարձրերը կը դատէ :
23 Մէկը կը մեռնի իր առուգութեանը մէջ ,
Հոլորովին հանգարտ և հանգիստ .
24 Անոր [ծ]քովերը ճարպով լեցուն են ,
Ու ոսկորներուն ծուծը թարմ է .
25 Ու մէկ ուրիշը կը մեռնի հոգիի ցաւով ,
Ու առանց բարիքով կշտանալու .
26 Սակայն երկուքին միասին [յ]հողին մէջը կը պառկին ,
Ու որդերը կը ծածկեն զանոնք :

27 Ահա գիտեմ ձեր խորհուրդները ,
Ու ինձի դէմ հնարած անիրաւութիւնները :
28 Ինչու որ կ'ըսէք . Ո՞ւր է նախարարին տունը ,
Եւ ո՞ւր է ամբարիշտներուն բնակած վրանը :
29 Ո՞մանորդներուն չհարցուցիք ,
Ու անոնց նշանները չէք հասկընար :
30 [կ]Ինչու որ չարը՝ կորստեան օրուան կը պահուի ,
Ու բարկութեան օրուան կը տարուի :
31 [ր]Ընոր երեսին դէմ ո՞վ պիտի յանդիմանէ անոր ճամբան .
Եւ անոր ըրածին փոխարէնը ո՞վ անոր պիտի հատուցանէ :
32 Հայց ան ալ դերեզմանը պիտի տարուի ,
Ու տապանին մէջը պիտի մնայ :
33 Ձորին հողի կոշտերը անոր անուշ պիտի գայ .
Ու [յ]ամէն մարդ անոր ետևէն պիտի երթայ .
Իսկ անոր առջևէն գացողներուն՝ հաշիւը չըլլայ :
34 Ուրեմն ի՛նչպէս փուճ մխիթարութիւններ կու տաք ինծի .
Որովհետև ձեր պատասխաններուն մէջ՝ ստութիւն կայ :

ԻԼ . ԻԲ

1 Նղիփազ կը ցուցընէ թէ մարդուն աղէկութիւնը Աստուծոյ օգուտ մը չունի : 5 Չանազան մեղքերու համար Յոբը կը յանդիմանէ . 21 դարձեալ կը յորդորէ որ զղջայ , ու Աստուծոյ ողորմութիւնը անոր կը խոստանայ :

1 Ու [ա]նի առաջը Եղիփազ Թեմանացին պատասխան տալով՝ ըսաւ .

2 Միթէ մարդը կրնայ Աստուծոյ օգտակար ըլլալ .
Իւրացի մարդը միայն իրեն օգուտ կ'ընէ :
3 Ամենակարողին հաճութիւն մը կ'ըլլայ , թէ որ արդար ըլլաս ,
Կամ մէկ շահ մը՝ թէ որ քու ճամբաներդ չիտակնս :
4 Միթէ քեզմէ վախնալով քեզի հետ վիճաբանութիւն կ'ընէ .
Քեզի հետ դատաստանի կը մտնէ՞ :
5 Չէ՞ որ քու անզգամութիւնդ մեծ է ,
Ու անօրէնութիւններդ անհամար են :
6 Որովհետև եղբայրներէդ առանց պատճառի [բ]գրաւ առիր ,
Ու մերկերուն հանդերձները յափշտակեցիր .
7 Ծարաւածին ջուր չխմցուցիր ,
Ու [գ]հացը՝ անօթիին խնայեցիր .
8 Հայց երկիրը զօրաւորին էր .
Ու անոր մէջը պատուաւորը կը բնակէր :
9 Որբևայրի կիներուն դատարկ խրկեցիր .
Ու [դ]որբերուն թևերը կոտրեցաւ :
10 Անոր համար քու բոլորտիքդ [ե]որոգայթներ լսող են ,
Ու յանկարծահաս վախը քեզ կը զարհուրեցընէ :
11 Կամ անհնին խաւար մը [զ]չտպատիր է՝ որ չես կրնար տեսնել .
Ու ջուրերուն շատութիւնը քեզ կը ծածկէ :

12 Աստուած երկինքին խիստ բարձր տեղը չէ՞ .
[է]Իմա աստղերուն հեռաձրութենանը նայէ , որչափ բարձր են :
13 Ու դուն ըսիր .
[ը]Ի՞նչ գիտէ Աստուած .
Մառախուղին մէջէն դատաստա՞ն պիտի ընէ .
14 [թ]Ամպերը անոր առջևը ծածկոյթ են , ու չըտեսներ .
Եւ անիկայ երկինքց կամարին վրայ կը պըտտի :

ի Պէ . ժը . 6 :
լ Յոբ . ժէ . 46 :
խ Ասղ . ա . 4 ։ ը . 5 ։ Եսա . ժէ . 13 ։ իե . 5 ։ Ովս . ժգ . 3 :
ծ Նէ . ի . 5 :
կ Ասղ . կե . 8 ։ Եսա . ծա . 17 ։ Երեմ . իե . 15 ։ Հայտ . ժգ . 10 ։ ՃԻ . 15 :
հ Եսա . ը . 13 ։ խե . 9 ։ Հբ-ռով . ժա . 34 ։ ա Կոր . բ . 16 :
* Կամ անօթները կամով
յ Պէ . ի . 11 ։ Ժող . ի . 2 :
ղ Պէ . ի . 7 :
ճ Ելատ . ժգ . 4 ։ բ Պետ . բ . 9 :
ն Պաղ . բ . 11 :
յ Երբ . ի . 27 :

— Պէ . ը . 7 ։ Յոբ . ժէ . 10 :
բ Նէ . իբ . 26 , 27 ։ գ Օր . իդ . 10 , ԼԵ ։ Պէ . իդ . 3 , 9 ։ Եզեկ . ժը . 12 :
դ Տես գէ . ըլ . 17 ։ ե Օր . ժե . 7 , ԼԵ ։ Եսա . ծը . 7 ։ Եզեկ . ժը . 7 , 16 ։ Ասա . իե . 42 :
զ Պէ . ըլ . 21 ։ Եսա . ծ . 2 :
է Ցոբ . գլխատն
ը Ասղ . ժ . 11 ։ ծԻ . 7 ։ ՀԴ . 11 ։ գդ . 7 :
թ Ասղ . ՃԻ . 11 , 12 :

15 *Ուշադրութիւն ընթր՝ ան †հին ճամբային՝
Որ անօրէն մարդիկը պտըտեցան.
16 Որոնք ‖յանկարծակի յափշտակուեցան,
Ու անոնց հիմերը հեղեղը ընկղմեց։
17 ¶Ընտնք կ՚ըսէին Աստուծոյ. Հեռացիր մեզմէ.
Ու ¦Ամենակարողը ‡մեզի ի՞նչ պիտի ընէ.
18 Թէև անոնց տուները բարութիւնով լեցուցեր
էր։
ՆԸղգամներուն խորհուրդը ինծմէ հեռու ըլ-
լայ։
19 ՆԸրդաբները պիտի տեսնեն ու ուրախ ըլլան.
Ու անմեղները զանոնք ծաղր պիտի ընեն, ը-
սելով.
20 Արդ թշնամիները կորսուած չէ՞ն,
Ու անոնց մնացորդը կրակը չկերաւ։
21 Աղէ Ընոր հետ բարեկամ եղիր, ու ¦խաղա-
ղութիւն ունենցիր.
Ու ասկէ քեզի օգուտ կ՚ըլլայ։
22 Ընոր բերնէն օրէնքը ընդունէ,
Ու ¦անոր խօսքերը սիրտդ դիր։
23 ՀԹէ որ Ամենակարողին դառնաս, դուն պիտի
‖հաստատուիս.
Ընօրէնութիւնը քու վրաններէդ հեռացնէր.
24 Ու ¦ոսկին հողին ՖվրայՖ պիտի դնես,
Ու Ոփիրի ոսկին՝ հեղեղատներու քարերուն
ՖվրայՖ.
25 Եւ Ամենակարողը քու ոսկիդ ըլլալով,
ՀԱու զօրութեանդ արծաթը պիտի ըլլայ։
26 Ինչու որ այն ատեն ՂԱմենակարողէն ուրա-
խութիւն պիտի ունենաս,
Ու §երեսդ դէպ՚ի Աստուած պիտի վերցնես.
27 ՃՕգնիկայ պիտի աղաչես, ու քեզի պիտի լսէ.
Եւ քու ուխտերդ պիտի կատարես։
28 Թէև որ դիտաւորութիւն մը ունենաս, քեզի
պիտի յաջողի.
Ու ճամբաներուդ վրայ լոյս պիտի ճառա-
գայթէ։
29 Երբոր ՁԹէը ցածնայ, ու դուն ըսես. *Թմբդ
բարձրանայ՚՝
Ան ատեն ¦պիտի ազատէ զանիկայ՝ որ աչքե-
րով խոնարհած էր։
30 ՆԱմեղ հեղողն ալ պիտի ազատէ.
Ու քու ձեռքերուդ մաքրութիւնովը պիտի ա-
զատուի։

ԳԼՈՒԽ ԻԹ

1 Յոբ կը փափաքի Աստուծոյ առջևը երևնալու՝ 6 անոր զօրմութեանը ապաւինելով։ 8 Աստուած թէ և անտե-

* Այս՝ Պիտի հետևիս
† Այս՝ հին աշխարհին ճամ-
բային։
‖ ԳԼ. ԺԷ. 32։ Ասղ. ՅԷ.
23։ ՀՃ. 24։ Ժող. Է. 17։
¶ ԳԼ. ԻԱ. 14։
¦ Ասղ. Գ. 6։
‡ Եբր. անոնց
§ ԳԼ. ԻԱ. 16։
Ն Ասղ. ՅԲ. 10։ ՀԷ. 42։

Ֆ Նա. ԻԷ. 5։
ՀԱսղ. ՀԺԹ. 11։
Ղ ԳԼ. Ը. 5, 6։ ԺԱ. 13, 14։
‖ Եբր. հիմնուիս.
Ֆ Ք Մն. Ա. 15։
§ Այս՝ պէս
Ղ ԳԼ. ԻԷ. 10։ Նա. ՅԲ. 14։
* ԳԼ. ԺԱ. 15։
ՃԱսղ. Ճ. 14, 15։ Նա. ՅԲ.
9։
* Ուրիշ մը՝ Ճամբաները կը դիտէ։ 11 Յոբին անմեղութիւնը։ 13 Աստուծոյ վճռոը անփոփոխելի է։

1 Եւ Յոբ պատասխան տուաւ ու ըսաւ.
2 Ա՛յսօր ալ իմ դանգատս դառն է,
††Հարուածս հառաչանքէս ծանր է։
3 ՀԵրանի՛ թէ կարող ըլլայի գտնել զԱնիկայ.
Մինչև անոր աթոռը կ՚երթայի.
4 Իմ դատս անոր առջևը կը տարածէի,
Ու բերանս փաստերով կը լեցնէի։
5 Կը գիտնայի թէ ինծի ինչ պատասխան կու-
տար,
Ու կը լսէի ինչ որ ինծի կ՚ըսէր։
6 Մինիթ ¦ուժին շատութիւնովը ինծի հետ պի-
տի վիճէիր. չէ.
Հապա ինքը զիս պիտի զօրացընէր։
7 Ուղիղ մարդը հոն կրնայ վիճաբանիլ անոր
հետ.
Ու ես յաւիտեան իմ Դատաւորէս կ՚ազատէի։
8 Ահայ ¶հոն դէպ՚ի արևելք կ՚երթամ, ու ա-
նիկայ չերևնար,
Եւ դէպ՚ի արևմուտք, ու զանիկայ չեմ նշմա-
րեր.
9 Դէպ՚ի հիւսիս կ՚երթամ, ուր որ ինքը կը գործէ,
Բայց զանիկայ չեմ կրնար գիտել.
Հարաւային կողմը կը պահուի,
Ու չեմ կրնար տեսնել պանիկայ։
10 Իսկ անիկայ ¤դիտէ իմ ճամբաս.
ԵրբՖոր ¦զիս փորձէ, ոսկիի պէս պիտի ելլեմ։
11 ¦Ոտքս անոր քայլերուն վրայ հաստատուեցաւ.
Ընոր ճամբան պահելով՝ չմոլորեցայ։
12 Ընոր շրթունքներուն պատուիրանքներէն չզա-
տուեցայ.
¦Ընոր բերնին խօսքերը իմ պետրքէս աւելի
պահեցի։
13 Բայց անիկայ մէկ դիտաւ վրայ է,
Ու ո՞վ կրնայ զանիկայ դարձընել.
Ու ¦ինչ ուզածը կ՚ընէ։
14 Որովհետև ¦ինծի համար սահմանուածը պիտի
կատարէ.
Ու ասոր պէս շատ բաներ կան անոր քովը։
15 Ընոր համար անոր ներկայութենէն կը շիո-
թիմ,
Ո՛ր երբոր կը մտածեմ, անկէ կը վախնամ։
16 Ինչու որ ¦Աստուած ¦սիրտս կը կակուղցընէ,
Ու Ամենակարողը զիս կը շփոթէ։
17 Որովհետև ես ՆԽաւարէն առաջ չվհատիմ.
Ու մութը առջևէս չծածկեց։

: Եբր. Խարդախութիւն,
յ Աղա. ԻԹ. 23։ Հակ. Գ. 6։ ա Պետ. Ե. 5։
Ն Ցճն Ցովհ. ԺԲ. 26, ԼԸ։

—

†† Եբր. Ձեռքս
¤ ԳԼ. ԺՀ. 3։ ԺՂ. 21։
¦ Նա. ԻԷ. 4, 8։ ՅԷ. 16։
Գ ԳԼ. ԻԲ. 11։
Դ Ասղ. ՃԼԲ. 1, 2, 3։
¦ Ասղ. ԺԷ. 3։ ԿՂ. 10։ Հակ. ա. 12։
Ղ Ասղ. ԽՃ. 18։
Ն Հով. Գ. 32, 34։
Ը ԳԼ. ԻԲ. 12, 13։ ԺԲ. 14։ Հռով. ԻԲ. 19։
Ղ Ասղ. ՀԺԷ. 3։
Ֆ Հաբ. Գ. 3։
Ֆ Ասղ. ԽԲ. 14։

—

ԳԼ· ԻԴ

1 Ձարութիւնը չատ անգամ անպատիժ կը մնայ ։ 17 Ձարիկուն համար գաղտնի դատաստան մը կայ ։

1 Ո՞ւր էպես Ամենակարողէն պահուած չեն ժամանակները ,
Ու զանիկայ ճանչցողները անոր օրերը չեն տեսներ ։
2 Ձարերը սահմաններ կը փոխեն ,
Հօտեր կը յափշտակեն , ու կանդիպ կ'արածեն ։
3 Որբերուն էշերը կ'առնեն կը տանին ,
Որբևարիին եզը գրաւ կ'առնեն ։
4 Ղքատները ճամբայէն կը մղլորցընեն ։
Ու երկրին անոնիները միասին կը պահուին ։
5 Ինչպէս անոնք անապատի վայրենի էշերուն պէս՝
Իրենց գործքին կ'ելլեն ,
Կանուխ որս փնտռելու կ'երթան ։
Անապատը անոնց տղոցը հաց կու տայ ։
6 Իրենց չհղած արտը կը ձգեն ,
Ու անիրաւութեամբ այգի կ'աւերեն ։
7 Գիշերը առանց հանդերձի կը պառկեցընեն մերկը ,
Ու ցուրտ ժամանակին առանց ծածկոցի կը ննջեցընեն ։
8 Ընոնք լեռներուն սաստիկ անձրեւներէն կը թրջուին ,
Ու ապաստանարան մը չունենալնուն համար՝ ժայռերը կը գրկեն ։
9 Որբը ծիծէն կը փրցընեն ,
Ու աղքատէն գրաւ կ'առնեն ։
10 Մերկերը առանց հանդերձի կը պարտցընեն ։
Ու անօթիները անոնց ցորենի խուրձերը կը կրեն ։
11 Իրենց պատերուն մէջը եղ հանողները՝
Ու ճնճաններուն մէջ գինի կոխողները ծարաւ կը մնան ։
12 Քաղաքին մէջէն մարդիկները կը հեծեծեն ,
Ու վիրաւորուածներուն հոգին կ'աղաղակէ ։
Բայց Աստուած անոնց ըսածը անզգամութիւն չհամարիր ։
13 Ընոնք լոյսին դէմ կեցողներէն են ։
Ընոր ճամբաները չեն գիտեր ,
Ու անոր շաւիղներուն մէջը չեն կենար ։
14 Սպրդասպանը լուսնալուն պէս՝ կ'ելլէ ,
Ղքատը ու անանկը կը սպաննէ ,
Ու գիշերը գողի պէս կ'ըլլայ ։
15 Շնացողին աչքն ալ իրիկուան խաւարն կը սպասէ՝ ըսելով ։
Ոչ ինչ աչք չտեսնէ ։ ու երեսին ծածկոց կը դնէ ։
16 Մութ առեն կը ծակեն ան տուներն՝
Որոնց վրայ ցորկուընէ նշան դրած են ։
Ընոնք լոյսը չեն ճանչնար ։
17 Ինչու որ առտուան լոյսը մահուան չուքի պէս է անոնց ։
Որովհետև մահուան չուքին երկիւղներուն սորված են ։
18 Ընիկայ ջուրին երեսին վրայ թեթեւ է ։
Ընոնց բաժինը երկրի վրայ անիծեալ է ։
Ու այգիներուն ճամբան չդառնար ։
19 Ձորութիւնը ու տաքութիւնը՝ ձիւնին ջուրը կը հատցընեն ,
Ա՛ն գերեզմանը՝ մեղք գործողները ։
20 Որովայնը զանիկայ պիտի մոռնայ ։
Որդները պիտի ուտեն զանիկայ՝ անուշ բանի պէս ։
Ան անիկայ պիտի չյիշուի ։
Մեռարշաւութիւնը ծառի մը պէս պիտի կոտրուի ։
21 Ընիկայ զաւակ չծնանող ամուլը կը չարչարէ ,
Ու որբևարիին աղէկութիւն չըներ ։
22 Ընիկայ իր ուժովը զօրաւորներն ալ վար կը քաշէ ։
Ան երբոր ելլէ , մէկուն կեանքը ապահով չէ ։
23 Ատոնց անոր ապահովութիւն կու տայ ,
որ անոր վստահի ,
Բայց նոր աչքերը՝ անոնց ճամբաներուն վրայ է ։
24 Վիչ մը բարձրացան , ու ոչինչ եղան ։
Ամենուն պէս կորսուելով ընկղմեցան ,
Ու հասկի գլխու պէս կտրուեցան ։
25 Ան որ ասանկ չէ , ո՞վ զիս սուտ կը հանէ ,
Եւ իմ խօսքս ոչինչ ըլլալ կը ցուցընէ ։

ԳԼ· ԻԵ

1—6 Ելդազատ կը հաստատէ թէ մարդս չկրնար Աստուծոյ առջեւը արդարանալ ։

1 Եւ Ելդազատ Սօքեցին պատասխան տուաւ ու ըսաւ ։
2 Իշխանութիւնը ու վախը Ընոր քովն է ։
Իր բարձր տեղերուն մէջ խաղաղութիւն կ'ընէ ։
3 Ընոր գունդերուն համրանքը կա՞յ արդեօք ։
Ու ո՞անոր լոյսը որո՞ւն վրայ չծագիր ։
4 Ուրեմն մարդը ի՞նչպէս պիտի արդարանայ Աստուծոյ առջեւը ,
Ու կնիկէ ծնած ի՞նչպէս կրնայ մաքուր ըլլալ ։
5 Ընա լուսինն ալ լոյս չտար ։
Ու Ընոր աչքերուն առջեւն աստղերն ալ մաքուր չեն ։
6 Եւ ո՞ւր կը մնայ մարդը՝ որ մէկ որդ մըն է ,
Ու մարդու որդին՝ որ մէկ ճճի մըն է ։

ԳԼ· Լ.Օ

1 Յով՝ Ելդազատին անգութ ոգին յանդիմանելով՝ Աստուծոյ կատարելութիւնը անհուն ու անքննելի ըլլալ կը խոստովանի ։

ա Գոր· ից· 7 ։
բ Ա Օր· ժԹ· 14 ։ իէ· 17 ։ Ելաք· իբ· 28 ։ իգ· 10 ։ Ովս· է· 10 ։
գ ԳԼ· իբ· 6 ։ Ա Օր· իգ· 6 , 10 , 12 , 17 ։
դ Ելաք· իբ· 28 ։
ե Ես· իբ· 26 , 27 ։ զ Օր· իգ· 12 , 13 ։ ԳԼ· իբ· 6 ։
է Ողբ· գ· 5 ։
ը Ասղ· Ժ· 8 ։
թ Ելաք· է· 9 ։
ժ Ասղ· Ժ· 11 ։
ի Հով· գ· 20 ։
լ Ելաք· Ժ· 7 ։
խ Ասղ· ժա· 4 ։ Ելաք· ժէ· 3 ։
ծ Հակ· ա· 17 ։
կ ԳԼ· գ· 17 , ըէ ։ ԺԷ· 14 , ըէ ։ Ասղ· ձԼ· 3 ։ ձԹգ· 2 ։
հ Ասղ· իբ· 6 ։

1 Ես առաւօտը Յոբ պատասխան տուաւ ու ըսաւ.

2 Տկարին ի՞նչ չար օդնութիւն ըրիր.
Ե՞ւ այժ չունեցող բազուկը ի՞նչէս զօրացուցիր:
3 Հիմարին ի՞նչ խրատ տուիր,
Ու ի՞նչ շատ իմաստութիւն ցուցուցիր:
4 Դուն որո՞ւն ըսիր սա խօսքերը,
Ու որո՞ւն շունչը ելաւ քեզմէ:

5 Ոգիները վաթէն կը դողան,
Նաև ջուրերը ու անոնց բնակիչները:
6 Դժոխքը բաց է Աստ առջեւն,
Ու կորուստը անծածկելի է:
7 Ընդկայ հիւսիսը պարապ տեղն ալոյ կը տարածէ,
Ու երկիրը ոչնչէն ալոյ կը կախէ:
8 Ջուրերը՝ իր մէջի ամպերուն մէջը կը ծրարէ.
Ու անոնց տակէն ամպը չպատռիր:
9 Իր աթոռին երեսը կը պահէ.
Անոր վրայ իր ամպը կը տարածէ:
10 Ջուրերուն երեսին վրայ ամէն կողմէն սահմաններ գրաւ,
Մինչեւ լոյսին ու խաւարին ծայրը:
11 Երկինքին սիւները կը սարսին,
Ու անոր յանդիմանութենէն կ'ապշին:
12 Իր զօրութեամբը ծովը կը խաղաղեցնէ,
Ու իր գիտութեամբը՝ Տպարտութիւնը կը զարնէ:
13 Իր Հոգիովը երկինքը զարդարեց.
Անոր ձեռքը՝ փախչող վիշապը սպեղծեց:

14 Ահա սոնոնք են անոր ճամբաներուն ծայրերը.
Բայց անոր վրայով լսածնիս որչափ քիչ է.
Ու ո՞վ կրնայ իմանալ անոր զօրութեանը որոտումը:

ԻԼ. ԻՆ

1 Յոբ իր անկեղծութիւնը կը հաստատէ, 8 ու կեղծաւորին առանց յետոյ ըլլալը կը ցուցնէ: 11 Ընթերցուն աւանդած բարիքները յարիքներու կը դառնան:

1 Ու Յոբ դարձեալ իր առակը սկսելով՝ ըսաւ.

2 Իմ իրաւունքս մէկդի դնող Աստուածը՝
Ու Հոգիս դառնութեամբ լեցընող Ամենակալողը կենդանի է.
3 Վրանի որ շունչս վրաս է,
Ու ռնգացս մէջ Աստուծոյ Հոգին կայ,
4 Շրթունքներս անիրաւ բան մը պիտի չզրուցեն,
Ու լեզուս նենգութիւն պիտի չխօսի:

5 Քեզ արդարացնել ինծի՝ որ ձեզ արդարացընեմ.
Մինչեւ մեռնիլս՝ իմ ուղղութիւնս ձեռքէ պիտի չձգեմ:
6 Իմ արդարութիւնս Հաստատ բռներ եմ, ու զանիկայ պիտի չթողում,
Ու կիանքիս մէջ Հսիրտս բնաւ պիտի չյանդիմանէ ինձ:
7 Իմ թշնամիս ամբարշտի պէս ըլլայ,
Ու ինծի դէմ կեցողը անզգամի պէս:
8 Վանգի կեղծաւորին յոյսը ի՞նչ է, (Ելից և հարստութիւն ալ գիզած ըլլայ՝)
Երբոր Աստուած անոր Հոգին առնէ.
9 Միթէ Աստուած անոր աղաղակը պիտի լսէ,
Երբոր անոր վրայ փորձանք գայ:
10 Ընդկայ Ամենակարողին վրայ պիտի ուրախանայ.
Ամէն ժամանակ Աստուծոյ պիտի աղաղակէ:

11 Աստուծոյ ձեռքին մէջ եղածը ձեզի պիտի սորվեցընեմ.
Ամենակարողին քովը եղածը պիտի չծածկեմ:
12 Ահա դուք ամէնքդ ալ տեսաք,
Ու ինչո՞ւ այդպէս բոլորովին ունայնացեր էք:
13 Սիկայ է ամբարիշտ մարդուն բաժինը Աստուծոյ առջեւն,
Ու բռնաւորներուն՝ Ամենակարողէն առնելու ժառանգութիւնը.
14 Եթէ անոր տղաքը շատնան, սուրի համար է.
Ու անոր սերունդը հացով պիտի չկշտանայ:
15 Անոր մնացորդները մահուամբ պիտի թաղուին,
Հայց Հանոր որբևարիները պիտի չլան:
16 Թէ և հողի պէս արծաթի դիզէ,
Ու տիղմի պէս հանդերձներ պատրաստէ.
17 Անիկայ պիտի պատրաստէ, բայց Հարդարը պիտի հագնի,
Ու անմեղը՝ արծաթը պիտի բաժնէ.
18 Երեն տունն մը կը շինէ թիւղի պէս,
Ու պտիտի պահապանին շինած Հխրճիթին պէս:
19 Հարուստը կը պառկի ու չամփոփուիր.
Աչքերը կը բանայ ու՝ ոչինչ կ'ըլլայ:
20 Ընդհասիքերը ջուրերու պէս անոր պիտի հասնի.
Գիշերով փոթորիկը պիտի յափշտակէ զանիկայ:
21 Երեւելեան հողը պիտի քշէ զանիկայ, ու ան պիտի երթայ.
Ու փոթորիկի պէս զանիկայ իր տեղէն պիտի վռնդէ:
22 Ընդհակառակողը իր նետերը անոր դէմ պիտի նետէ, ու պիտի չխնայէ.
Ան ալ անոր ձեռքէն փախչելու պիտի ջանայ:

ա Պաղ. ՃԼԹ. 8, 11: Առակ. ԺԸ. 11: Երեր. Գ. 13:
բ Կղ. ԻԸ. 8: Պաղ. ԻԹ. 2: ՃԳ. 2, ԼԸ:
գ Առակ. Ը. 4:
դ Կղ. ԼԸ. 8: Պաղ. ԼՃ. 7: ՃԳ. 9: Առակ. Ը. 29: Նահում. Ե. 22:
ե Նէ. ԺՃ. 21: Պաղ. ՀԳ. 13: Նա. ՅՃ. 15: Երեմ. ԼԱ. 35:
զ Կամ կը վախցընէ,
է Պաղ. ԼՃ. 6:
ը Նա. ԻԸ. 1:

թ Կղ. Լ. 5:
ժ Հառաջ. ԱՃ. 20:
ի Ծնն. Բ. 7:
լ Կղ. Բ. 9: ԺՃ. 15:
խ Կղ. Բ. 3:

† Կամ հաճար
ծ Կոր. ԻԹ. 16:
կ Մատ. ԺՇ. 26: Ղու. ԺԲ. 20:
հ Կամ երբոր մեռնի,
ձ Կղ. ԼԸ. 12: Պաղ. ԺԲ. 41: ՃԻԸ. 7: Առակ. ԱՃ. 28: ԻԲ. 9: Նա. Ա. 15: Երեմ. ԺՇ. 12: Հզեկ. Բ. 18: Միք. Գ. 4: Հօհ. ԻԲ. 31: Հակ. Գ. 3:
ղ Տես գլ. ԻԲ. 26, 27:
ճ Կղ. Ի. 29:
մ Ա Օր. ԻԲ. 41: Նահ. Ե. 10: Ովս. Բ. 13:
յ Պաղ. ՀԲ. 64:
ն Առակ. ԻԲ. 8: Ժող. Բ. 26:
շ Նա. Ա. 8: Ռզբ. Բ. 6:
‖ Կամ Ակնթարթի մէջ
ո Կղ. ԺԲ. 11:

23 Ընոր համար ծափ պիտի զարնեն ,
Եւ անոր էջած տեղէն անոր դէմ պիտի սու-
լեն :

ՓԼ · ԻՀ

1 Յոբ կը ցուցընէ թէ մարդիկ բնական բաներուն վրայով
պիտութիւն ունին . 12 բայց իմաստութիւնը՝ Աստուծոյ
միմիայն պարգեւն է :

1 Արդարև արծաթը իր երակը ունի ,
Եւ ոսկին իր զտուելու տեղը :
2 Երկաթը հողէն կ'առնուի ,
Հանքը կը հալի ու պղինձ կ'ելլէ :
3 Մարդը խաւարին վախճան կը դնէ ,
Եւ ամէն բան կատարելապէս կը քննէ ,
Պիտի ծածուկ պահուած քարերը՝ որ մահուան
ստուերին մէջ են :
4 Իր բնակած տեղէն քանդէն փոս կը բանայ .
Ոտք չհոխած՝ կը կախուին ,
Ո– մարդոցմէ հեռու– կ'երերան :
5 Երկրէն հաց կ'ելլէ ,
Եւ անոր տակը կրակի նման քանդէր կը գըտ-
նուին .
6 Անոր քարերը շափիւզանեղու տեղ են ,
Եւ հոն ոսկիի աւազ կայ :
7 Յափշտակող թռչուններ անոր շաւիղը չճանչ-
ցան ,
Եւ անդղեն աչքը զանիկայ չտեսաւ :
8 *Վայրենի գազանները՝ հոն ոտք կոխած չեն ,
Առիւծը անկէ անցած չէ :
9 Մարդը իր ձեռքը կ'երկընցընէ ապառաժնե-
րուն ,
Եւ լեռները հիմնէն կը տապալէ .
10 Ապառաժները ձիւքելով՝ անոնց մէջէն ջուակ-
ներ կ'անցընէ .
Եւ ամէն թանկագին բաները անոր աչքը կը
տեսնէ :
11 Գետերը ժպիելէն կ'արգիլէ ,
Եւ գաղտուկ եղածը երեւան կը հանէ :

12 †Հապց իմաստութիւնը ո՞ւր կը գտնուի ,
Եւ հանճարին տեղը ո՞ւր է :
13 Մարդը անոր ‡յարգը չգիտեր .
Եւ կենդանեաց երկրին մէջ չգտնուիր :
14 §Ընդունդը կ'ըսէ . Ինձմով իմ մէջս չէ .
Եւ ծովը կ'ըսէ . Իմ քովս չէ :
15 ¶Օրուա ոսկիով ծախու չառնուիր ,
Եւ անոր արժէքին համար արծաթ չկշռուիր :
16 Ո՛չ Ոփիրի ոսկիով կը փոխուի ,
Ո՛չ ալ պատուական եղինձնաքարով ու շա-
փիւզայով :
17 Ոսկին ու ակնեղէնն չեն կրնար անոր հաւա-
սարիլ ,
Եւ զուտ ոսկիէ առաններդ անոր փոխանակ չեն
ըլլար :

18 Խուստը ու բիւրեղը անոր փոխը չեն յիշուիր ,
Եւ իմաստութեան գինը՝ †յակինթներու գե-
ղէն աւելի բարձր է :
19 Եթովպիայի տպազիոնին գինը անոր հաւա-
սար չգար ,
Եւ զուտ ոսկիով չփոխուիր :

20 ‖Արդեօք իմաստութիւնը ուսկից կու գայ ,
Եւ հանճարին տեղը ո՞ւր է .
21 Որովհետեւ բոլոր ապրողներուն աչքերէն ծած-
կուած՝
Եւ երկինքի թռչուններէն պահուած է :
22 #Կորուստը ու մահը կ'ըսեն .
Մենք անոր համբաւը մեր ականջներովը լսեր
ենք :

23 Ընոր Աստուած կը հասկընայ ,
Եւ անոր տեղը ինքը գիտէ .
24 Որովհետեւ երկրիս ծայրերը կ'նայի ,
Ո– †երկրի երկնից տակը եղածը կը տեսնէ :
25 ‡Երբոր հովին կշիռ կը դնէր ,
Եւ ջուրերը չափով կը չափէր ,
26 Երբոր §անձրեւին օրէնք՝
Եւ որոտումներուն փայլակին ճամբայ կ'որո-
շէր ,
27 Ան տեսնեց ու պատմեց զանիկայ՝ ու յայտնեց .
Պատրաստեց զանիկայ՝ ու նաեւ քննեց .
28 Եւ մարդուն ըսաւ . Ահա ¶Տէրոջը վախն է ի-
մաստութիւնը ,
Եւ չարութենէ հեռ քաշուիլը հանճարն է :

ՓԼ · ԻԹ

1—25 Յոբ իր առջի յաջողութեանը ու պատուոյն վրայ
կ'ողբայ :

1 Ա՛ւ Յոբ նորէն իր առակը սկսելով՝ ըսաւ .
2 Երանի թէ առջի ամիսներուն պէս՝
Աստուծոյ պահ պահած օրերուն պէս ըլլայի .
3 ‖Երբոր անոր ճրագը իմ գլխուս վրայ լոյս կու-
տար ,
Ո– ես խաւարի մէջ անոր լուսովը կը քալէի .
4 Երիտասարդութեանս օրերը եղածիս պէս՝
Երբոր #Աստուծոյ մտերմութիւնը իմ վրանիս
մէջն էր .
5 Երբոր Ամենակարողը տակաւին ինծի հետ էր ,
Ո– տղաքս իմ բոլորտիքս էին :
6 Երբոր իմ ճամբաներս **կովիով կը թրջէի ,
Եւ ††ապառաժէն ինծի համար ձէթի հեղեղներ
կը վազեցնէին :

7 Երբոր դռնէն քաղաքը կ'ելլէի ,
Եւ ամբոխս հրապարակին մէջ կը դնէի ,
8 Երիտասարդները զիս տեսնելով կը պահուէին ,
Եւ ծերերը ոտք կ'ելլէին կը կայնէին .

* Եբր . Հպատուհեան օր-
գեղը
ա Հմր 20 ; Ժող . է . 24 :
բ Բռակ . գ . 15 :
գ Հմր 22 :
դ Բռակ . գ . 13 , 14 , 15 ; ը .
10 , 11 , 19 ; ժգ . 16 :
† Կամ բանաւորու-
ե Հմր 12 :
զ Հմր 14 :
է Բռակ . ժէ . 3 :
ը Սաղ . ճէ . 7 :

թ ՊՀ . ԼԲ . 25 :
ժ Ը Օր . գ . 6 ; Սաղ . ճյա .
10 ; Բռակ . ա . 7 ; ի . 10 ;
Ժող . ժԲ . 13 :
—
ա Տես գԼ . է . 3 :
բ ՊՀ . ժԲ . 6 ; Սաղ . ժԲ . 28 :
գ Սաղ . իե . 14 :
դ Օգ . իի . 11 ; Ը Օր . ԼԲ .
13 ; ԼԳ . 24 ; ՊՀ . ի . 17 ;
է Սաղ . ձա . 16 :

9 Իշխանները խօսակից կը դադարէին ,
Ու ձեռքերնին իրենց բերնին վրայ կը դնէին .
10 Զօրավարները ձայներնին կը կտրէին ,
Նոյնց լեզուն իրենց քմագը կը փակէր :
11 Ինձի մտիկ ընող ականջը Երանի կ'ըսէր ինձի ,
Ու զիս տեսնող աչքը՝ վկայութիւն կու տար ինձի .
12 Ինչու որ ես՝ ազատակող ազգատը ,
Եւ որբը ու օգնութիւն չունեցողը կ'ազատէի :
13 Կորսուելու վրայ եղողին օրհնութիւնը վրաս կու գար ,
Ու որբևարիին սիրտը կ'ուրախացընէի :
14 Ընդարութիւն կը հագնէի , անիկայ էր իմ հանդերձս .
Ու դատաստանը ինձի պատմուճանի ու խոյրի պէս էր :
15 Կոյրին աչքեր էի ,
Ու կաղին ոտքեր .
16 Աղքատին հայր էի .
Ու չգիտցած դատաստանս կը քննէի :
17 Ընիրաւին ժանիքը կը կոտրէի ,
Ու անոր ակռաներէն որսը կը խլէի .
18 Ու կ'ըսէի . Հոյնիս մէջը պիտի մեռնեմ ,
Ու օրերս աւազի պէս պիտի շատցընեմ :
19 Ընդասս դէպ ի ջուրերը կը տարածուէր ,
Ու ցօղը բոլոր դիշերը ոստերուս վրայ էր :
20 Փառքս իմ վրաս կը նորոգուէր ,
Ու հաղեղս ձեռքիս մէջը կ'ուժգնանար :
21 Ինծի մտիկ կ'ընէին ու կը սպասէին ,
Ու երբոր իմ խորհուրդս կ'ըսէի , լուռ կը կեցնային :
22 Իմ զրուցելէս ետքը՝ անոնք չէին կրկներ ,
Ու իմ խօսքս անոնց վրայ կը կաթէր :
23 Ինձմէ սպասէին պէս պէս՝ ինծի կը սպասէին ,
Ու հետքի անձրեւին փափաքելու պէս՝ բերաննին կը բանային :
24 Ոչ որ անոնց վրայ խնդայի , չէին հաւատար ,
Ու երեսիս լոյսը չէին կրնար արհամարհել :
25 Ընտրեցի անոնց ճամբանները ընտրելով՝ նստեայ կը նստէի ,
Եւ էր զօրքին մէջը եղող թագաւորի մը պէս՝
Ու սգաւորներուն մխիթարիչ մը պէս կը բնակէի :

ԳԼ. Ա

1 Հոգի կը գանգատի թէ իր առջի պատիւը յետին աստիճանի անպատուեանն փոխուեր է , 15 ու իր յաջողութիւնը՝ թշուառութեան :

1 Ասյց հիմա տարիքով ինծմէ պզտիկ եղողները
զիս ծաղր կ'ընեն ,
Որոնց հայրերը՝ հօտերուս շուներուն հետ դնելու չէի համձար .
2 Եւ անոնց ձեռքերուն ոյժը ինծի ի՞նչ օգուտ ունէր .
Անոնց առուգութիւնը կորսուած էր :
3 Ընքաւորութենէ ու անօթութենէ նիհարացիր էին ,
Ու անապատը՝ մթին՝ աւերակ ու վայրի տեղերը կը փախչէին :
4 Իրենց կերակուրին համար՝ մացառներուն քովի *մոլոշները կը քաղէին ,
Ու գիհիի արմատ կը ժողվէին :
5 Ատրճոց միջէն կը վռնտուէին .
Ու անոնց ետեւէն՝ գողի նման պոռալու պէս կը պոռային :
6 Սոսկալի ձորերու մէջ կը բնակէին .
Հողի ու ապառաժներու ծակտիքներուն մէջը :
7 Ատացաներուն մէջը կը կանչուրտային .
Նդհնձներուն տակը կը ժողվուէին :
8 Յիմար ու անունսն տարտոց զաւակներ ըլլալով ,
Երկրէն կը վռնտուէին :
9 Ու հիմա ես անոնց խաղը՝
Հետ անոնց առակը եղեր եմ :
10 Ինծմէ գարշելով կը հեռանան ինծմէ ,
Ու երեսէս թքուքը չեն խնայեր :
11 Ընչու որ սանձը թուլընելով՝ զիս նեղեցին ,
Ու իմ առջիս երասանակը թող տուին :
12 Ընչ կողմէս լափառներ կ'ելլեն .
Անոնք ոտքերս կը հրեն ,
Ու ինծի դէմ իրենց կորստեան ճամբաները կը պատրաստեն :
13 Անոնք շաւիղներս կ'աւերեն , վնասս կ'աւելցընեն .
Ու անոնց դէմ ինձի օգնութիւն ընող մը չկայ" :
14 Ասյն խռամատակ մը գալու պէս կը յարձակին .
Աւերակներուն տակէն վրաս կը դիմեն :
15 Երհաւիքները իմ վրաս դարձան ,
Ու հովի պէս իմ պատիւս կը հալածեն .
Ու ապատութիւնս ամպի պէս անցաւ :
16 Ընչ հիմա հոգիս իմ ներսի դիս կը հալէ .
Տրտմութեան օրերը զիս պաշարեցին :
17 Իմ ցաւս գիշերանց ոսկորներս ծակեց .
Ու չեղերս հանգստութիւն չունեցան :
18 Իր մեծ զօրութեամբը իմ հանդերձս փոխեց ,
Ու իմ պատմուճանիս օձիքին պէս պատեց զիս :
19 Ցվիս ցեխին մէջը նետեց .
Ու ես հողի ու մոխիրի նմանեցայ :
20 Ես քեզի կ'աղաղակեմ , ու ինծի պատասխան չես տար .
Կը կայնիմ , ու դուն ինծի ուշադրութիւն չես ըներ" :

ա ՊԼ. իա . 5 :
բ Պաղ . ձէ . 6 :
գ Պաղ . հբ . 12 : Ընակ . իա . 13 : իդ . 11 :
դ բ Օր . իդ . 13 : Պաղ . ձէ . 9 : Ես . ծ . 17 : կա . 10 : Եփես . զ . 14 ; ԼԸ : ա Թես .
ե . 8 :
զ Ծառ . ժ . 31 :
է Ընակ . իթ . 7 :
ը Պաղ . ծբ . 6 : Ընակ . Լ . 14 :
թ Պաղ . Լ . 6 :
ժ ՊԼ . ժբ . 16 :
ի Պաղ . ա . 3 : Երեմ . ժէ . 8 :

ձ Ծն . իթ . 24 :
ղ Ծաք . ժ . 1 :
—
* Կամ փըփրելիները
ո ՊԼ . ժէ . 6 : Պաղ . ղէ . 15 : կթ . 12 : Ողս . գ . 14 , 63 :
շ Ծառ . ժբ . 14 : բ Օր . իե . 9 : Ես . ծ . 6 : Ատտ . իվ . 67 : իէ . 30 :
ռ ՊԼ . ժէ . 12 :
ս Կամ Ատանց մէկու մը անանց օգնելուն :
տ Պաղ . խթ . 4 :
ր Կամ կ'ընճռա :

21 Պոռն ինձի անգութ *եղար ·
Ձեռքիդ զօրութեամբը թշնամիի պէս կը վա-
րուիս ինձի հետ :
22 Օ՛խս վերցնելով՝ հովին վրայ կը հեծցընես ,
Եւ զիս բոլորովին կը հալեցընես :
23 Այոյդ գիտեմ որ զիս մահուան պիտի տանիս ,
Եւ †ամէն ապրողներուն համար սահմանուած
տունը :
24 †Ըրդարև աղաչանքը ոչինչ կ՛օգնէ , երբոր Ը-
նիկայ ձեռքը երկրնցրնէ ,
Ո՛չ ալ անոնց աղաղակը՝ երբոր Ընիկայ կոր-
սընցընէ՝՝ :

25 ‖Ժրաղդութեան մէջ եղողին համար չէ՞ լար ·
Ընդհատին համար հոգիս չէ՞ր նեղնար :
26 ‖Այց երբոր ես բնրիք կը յուսայի , չարիքը
հասաւ ·
Եւ երբոր լոյսին կը սպասէի , խաւարը եկաւ :
27 Փորոտիքս եռաց ու չհանգարտեցաւ ·
Թշուառութեան օրերը ինձի հասան :
28 ¤Ես գացի պղտոկայ , բայց ոչ արևէն ·
Ելայ ո՛ ժողովքին մէջը աղաղակեցի :
29 ‖Ա՛ղաբներուն եղբայր՝
Եւ Ջայլամներուն ընկեր եղայ :
30 ‖Որթս վրաս սևցաւ ·
Եւ ‖ոսկորներս տաքութենէն այրեցան :
31 Վ՛աս որպ իմ քնարս սուգի փոխուեցաւ ,
Եւ իմ սրինգս՝ լալականներու ձայնի :

ԳԼ· ԼԸ

1—40 Հոր հանդիսաւոր կերպով կը հաստատէ իր անարատ
վարմունքը մեկ քանի պարտաւորութիւններու մէջ :

1 ¯Ա՛չքերուս հետ ուխտ եղի ·
Եւրեմն ի՞նչպէս կոյսի վրայ մտածեմ :
2 Վ՛անզի վերէն՝ ‖Աստուծմէ ի՞նչ բաժին կ՛ըլ-
լայ ինձի ,
Եւ բարձր տեղուանքէն՝ Ընմնակարողէն ի՞նչ
ժառանգութիւն :
3 Կորուստը ամբարշտին համար սոսկալո՞ւած
չէ՞ ,
Եւ սոսկալի պատիժը անօրէնութիւն գործող-
ներուն համար :
4 ‡Միթէ Ընիկայ իմ ճամբաներս չը՞տեսներ ,
Եւ ամէն քայլերս չը՞համրեր :
5 Թէ որ սուտութեան մէջ քալեցի ,
Կամ իմ ոտքս նենգութեան արտորայ ,
6 Թո՛ղ կշռէ զիս արդարութեան կշիռքով ,
Եւ Աստուած իմ անմեղութիւնս դիտայ :

7 Թէ որ ոտքս ճամբայէն խոտորեցաւ ,
Եւ ‖սիրտս աչքերուս հետևէն գնաց ,
Եւ ձեռքերուս արատ մը փակաւ ,
8 ‖Թո՛ղ ես սերմանեմ , և ուրիշը ուտէ ·
Եւ բուսոյացածս արմատէն փրցուի :
9 Թէ որ սիրտս կնկան մը հետէ մոլորեցաւ ,
Կամ թէ դրացիիս դուռը դարանամուտ եղայ ,
10 Իմ կինս ‖ուրիշի մը համար աղօրիքի քար
դարձրնէ ,
Եւ ուրիշները անոր վրայ ծռին :
11 Վ՛ինչու որ ասիկա պղծագործութիւն է ,
Եւ †դատաւորներէն պատիժ-է- ընօրէնու-
թիւն ·
12 Որովհետև միևնոյն պէս կորսընցրնելը լափող
կրակ մըն է ,
Եւ բոլոր արգիւնքս արմատէն կը խլէ :

13 Թէ որ ծառայիս կամ աղախինիս իրաւունք
ընել չուզեցի ,
Երբոր ինձի հետ վէճ ունեցան ·
14 Ես ի՞նչ պիտի ընեմ , երբոր †Աստուած ելլէ ·
Եւ երբոր քննէ , ի՞նչ պատասխան պիտի տամ
անոր :
15 ‖Չէ՞ որ զիս որովայնի մէջ ստեղծողը զանոնք
ալ ստեղծեց ·
Եւ մեզ ամէնս ալ արգանդին մէջ ձևակեր-
պողը մեկ չէ՞ :

16 Թէ որ աղքատին ցանկացածը չտուի ,
Եւ որբևարիին աչքերը մարեցուցի ·
17 Թէ որ պատառս մինակ կերայ ,
Եւ անկէ որբն ալ չկերաւ ·
18 (Վ՛ինչու որ երիտասարդութենէս ‖ի վեր՝ հօր պէս
մեծցուցի ‡զանիկայ ,
Եւ մօրս արգանդէն ‖անոր խնամք տարի :)
19 Թէ որ հանդերձ չտեսնցող մը կորսուելու վը-
րայ ,
Կամ ծածկոց չտեսնցող էբաւոր մը տեսայ ,
20 Եւ թէ որ անոր երիկամունքը †չօրհնեցին զիս ,
Եւ իմ ոչխարներուս բուրդէն չտաքցաւ ·
21 Թէ որ ձեռքս ‖որբին դէմ վերցուցի ,
Երբոր տեսայ որ դրանը մէջ ինձի օգնական-
ներ կան ,
22 Թո՛ղ իմ թեւս ուսէն իյնայ ,
Եւ բազուկս արմունկէն կոտրուի :
23 Վ՛ինչու որ ‖Աստուծոյ ֆատասատանէն կը վախ-
նայի ,
Եւ անոր մեծափառութեանը առջևը չէի կրը-
նար դիմանալ :

24 ‖Թէ որ յոյսս ոսկիին վրայ դնելով ,
Օ՛ւտս ոսկիին ըսի թէ՝ Իմ վստահութիւնս
դո՛ւն ես ·

* Էջը փոխուեցաւ ·
† Էջը · թ · 27 ·
† Կամ Ասյց Ընիկայ միևնոյն գերեզմանը ձեռք պիտի չբե-
րընցընէ , թէ որ կորստեան առնելը անոնք աղաչեն :
՚՚ Ասղ · լբ · 13 , 14 : Հռով. ժբ · 15 :
՚՚՚ Էջբմ · բ · 15 ·
‖ Ասղ · ԼԸ · 6 · խբ · 9 · խգ · 2 ·
¤ Ասղ · ՀԺ · 6 · Ովբ · ա · 8 ·
‖ Ասղ · ՀՓ · 83 · Ողբ · գ · 8 · ե · 10 ·
‡ Ասղ · ՀԺ · 3 ·
¯ Ասաղ · ե · 28 ·
† Կ՛ս · ի · 29 · խբ · 13 ·
‖ ‖ Ա՛ն · ժգ · 9 · Կ՛ս · լգ · 21 · Հռով · ե · 21 · ժե · 2 ·
Էջբմ · լգ · 19 ·
† Տ՛ես Ծնս · ժե · 39 · Հռով · ժա · 9 · Էջզկ · գ · 9 ·
Ասաղ · ե · 29 ·
† Կ՛ղ · խգ · 16 · ‖ Օբ · խբ · 36 , 38 , ՄԶ ·
՚՚ ‖ Ծնս · ժգ · 11 · Էջբմ · բ · 10 ·
† Ելմ · ԼԸ · 24 · Կ՛ղ · ի · 10 · ‖ Օբ · խբ · 22 · Տ՛ես Հմ՛բ 28 ·
՚՚ Ասղ · խգ · 21 ·
՚՚ Կ՛ղ · Լգ · 19 · Ասակ · ժգ · 31 · խբ · 2 · Ասղ · բ · 10 ·
‡ ‖ ‖ ‖

25 [ա]Թէ որ ստացուածքս շատ ըլլային՝
Եւ ձեռքս շատ գտնէին ուրախացայ .
26 [բ]Թէ որ արեւին նայեցայ՝ անոր խիստ փայլուն
եղած ատենը ,
Կամ պայծառութեամբ քալող լուսինին ,
27 Եւ սիրտս գաղտնի խաբուելով՝
Իմ բերանս ձեռքս պագաւ ,
28 (Որ ասկէ ալ [գ]դատուելու անօրէնութիւն մին է .
Որովհետեւ վերը բնակող Աստուածը ուրացած
կ'ըլլայի .)
29 [դ]Թէ որ զիս ատողին թշուառութեանը վրայ
ուրախացայ ,
Կամ անոր փորձանքի հանդիպելուն համար
խնդացի .
30 (Ես[ե]Եղբայս ալ մեղք գործելու թող չտուի ,
Ընդծքով անոր մեռնիլը ուզելով .)
31 Թէ որ վրանիս մարդիկները չըսին .
[զ]Ո՞րը անոր միսէն չեինք կշտանար .
32 ([է]Ճիւրը երբէք գիշերը դուրսը չէր մնար .
Անապարհորդին դուռս կը բանայի .)
33 Թէ որ յանցանքներս [ը]Ադամին պէս ծածկեցի ,
Եւ անօրէնութիւնս ծոցիս մէջ պահեցի ,
34 Հաստ [թ]բազմութենէն վախնալով ,
Եւ ազգերուն անարգութիւնը զիս վախցընելով ,
Եւ չհաստիմ ու դռնէն չելլեմ :
35 [ժ]Երանի թէ ինծի ականջ դնող մը ըլլար ,
(Ահա աս է իմ փափաքս՝ Որ Ամենակարողը
ինծի պատասխան տայ .)
Եւ իմ դատախազս գրուածք մը գրէր .
36 Ընշուշտ զանիկայ իմ ուսիս վրայ պիտի կրէի ,
Եւ պսակի պէս ինծի պիտի կապէի .
37 Քայլերուս համրանքը անոր պիտի ըսուցէի .
Իշխանի պէս պիտի մօտենայի անոր :

38 Թէ որ իմ երկիրս ինծի դէմ կը բողոքէ ,
Եւ անոր ակօսները կու լան ,
39 Թէ որ [ի]անոր արդիւնքը առանց ստակի կերայ ,
Կամ [լ]անոր տէրերուն հոգին հանեցի ,
40 Հարիւրին տեղը [խ]փուշ՝
Եւ գարիին տեղը որոմ բուսցընէ :

Յոբին խօսքերը լմընցան :

ԳԼ· ԼՐ

1 Եղիհու՝ Յոբին ու անոր իրեք բարեկամներուն կը բարկանայ : 6 Իր երիտասարդական համարձակութիւնը կ'արդարացընէ , ըսելով թէ՝ իմաստութիւնը տարիքին չնայիր · 11 ու զանոնք կը յանդիմանէ՝ որ չկրցան Յոբը համոզել : 16 Եղիհուին փափաքը՝ խօսելու համար :

1 [ա]Ան ատենը աս իրեք մարդիկը Յոբին պատասխան տալէն դադարեցան · ինչու որ անիկայ
2 [բ]իր աչքերուն առջեւը արդար կ'երեւնար : Եւ
|| Բրամի աղգատոհմէն [գ]Բուզացի Բարաքիէլին
որդւոյն Եղիհուին բարկութիւնը բորբոքեցաւ .
անոր բարկութիւնը Յոբին դէմ բորբոքեցաւ ,
ինչու որ Աստուծմէ աւելի ինքզինքը կ'արդարա-
3 ցընէր : Նաեւ իր բարկութիւնը բորբոքեցաւ ա-
նոր իրեք բարեկամներուն դէմ . որովհետեւ պա-
տասխան չգտան , ու պախարէն Յոբը յանցա-
4 ւոր ցուցուցին : Եւ Եղիհուս Յոբին խօսքերուն
[դ]ընդնալով սպասեր էր . որովհետեւ անոնք իր-
5 մէ ծեր էին : Բայց երբոր Եղիհուս տեսաւ , որ
ան իրեք մարդոց բերանը ալ պատասխան չմը-
6 նաց , իր բարկութիւնը բորբոքեցաւ : Ան ա-
տենը Բուզացի Բարաքիէլին որդին Եղիհուսը
պատասխան տալով՝ ըսաւ .

Ես տարիքով փոքր եմ , դուք շատ ծեր
էք .
Ընոր համար ետ կեցայ , ու գիտցածս ձեզի
յայտնելու վախցայ .
7 Ըսի թէ . [ե]Երկար կեանքը՝ թող խօսի ,
Եւ տարիներուն շատութիւնը թող իմաստու-
թիւնը գիտցընէ .
8 Բայց մարդուն ներսի դին հոգի կայ .
Եւ [զ]Ամենակարողին շունչը անոնց հանճար կու
տայ :
9 [է]Երբեմն մեծերը իմաստուն չեն ,
Եւ ծերերը դատաստան չեն հասկընար :
10 Ընոր համար ըսի . Ինծի մտիկ ըրէ ,
Որ ես ալ իմ գիտցածս զրուցեմ :

11 Ըհա ես ձեր խօսքերուն սպասեցի ,
Ձեր փաստերուն ականջ դրի ,
Մինչեւ որ դուք խօսքերը քննեցիք :
12 Ես ձեզի ուշադրութիւն ըրի ,
Եւ ահա ձեզմէ մէկը չկայ , որ Յոբը յան-
դիմանէ ,
Եւ անոր խօսքերուն պատասխան տայ .
13 [թ]Ըրլայ որ ըսէք՝ Թէ Իմաստութիւն գտանք .
Աստուած է որ զանիկայ կը յաղթէ , և չ'
թէ մարդ :
14 Ընիկայ իր խօսքերը ինծի դէմ չպատրաստեց .
Ես ալ ձեր խօսքերուն համեմատ՝ անոր պա-
տասխան պիտի չտամ :

15 Ընոնք ապշեցան , ալ պատասխան չտուին .
Ընոնց խօսքերը հատան .
16 Եւ ես սպասեցի , մինչեւ որ ալ բան մը չըսին ,
Որովհետեւ կեցան՝ ու ալ չկրկնեցին :

ա Յոբ · իգ · 10 : Բռակ · ժա · 28 :
բ Ա Օր · գ · 19 : ժա · 16 : ժէ · 3 : Նղեկ · ը · 16 :
գ Հմր 11 :
դ Բռակ · ժէ · 5 :
ե Մատ · ե , 44 : Հռով · ժբ · 14 :
զ Նէեր · Ովսեայ

է Յոբ · Լ · 6 :
ը Պէ · ժգ · 22 :
թ Հյակ · ե · 4 :
ժ գ Ծագ · իա · 19 :
ի Ծն · գ · 18 :

—

լ Պէ · Լգ · 9 :
խ Նէեր · Ովսեայ
ծ Ծն · իբ , 34 :

ձ Պէ · ժէ · 10 :
ղ Պէ · ժգ · 22 :
ճ Ա Թագ · բ · 12 : գ · 29 : Պէ · չէ · 11 : ԼԷ · 36 : Բռակ · բ · 6 : ժ·ղ · բ · 26 : Գաղ · ա · 17 : բ · 21 : Մատ · ժա · 25 : Յակ · ա · 5 :
ի ա Կոր , ա , 26 :
կ Նէեր · իե , 23 : ա Կոր , ա · 22 :

17 Ես ալ իմ կարգիս պատասխան տամ.
Ես ալ իմ գիտցածս ըսուցնեմ.
18 Ինչու որ խօսքերով լեցուն եմ.
Իմ ներսի գիս եղած հոգին զիս կը ստիպէ :
19 Ըհա որովայնս՝ չբացուած գինիի պէս է.
Նոր տիկերու պէս՝ պատռելու վրայ է :
20 Օրուցեմ որ շունչ առնեմ,
Շրթունքներս բանամ, ու պատասխան տամ:
21 Ըղձ մէկու մը աչառութիւն չընեմ,
Ու մարդու մը շողոքորթութիւն չընեմ.
22 Գիտցի չեմ գիտեր շողոքորթութիւն ընելը.
Ինձ Յետնոդը շուտով զիս պիտի վերցնէր :

ԻԼ. ԼԻ

1 Նղհուս հեղութեամբ իր անձը Աստուծոյ տեղը կը դնէ, Յոբին հետ վիճաբանելու համար. 8 զԱստուած կ'արդարացնէ, ըսելով թէ Ընիկայ մեծ ըլլալով՝ իր գործքերը մարդուն իմացընելու պարտաւորութիւն չունի. 14 կը հաստատէ թէ Աստուած ապաշխարելու կը կանչէ մարդը՝ տեսիլներով, 19 նեղութիւններով, 23 և իր պատգամաւորներովը: 31 Նղհուս կը յորդորէ Յոբը որ ականջ դնէ:

1 Բայց աղէ ո՛վ Յոբ՝ իմ խօսքս մտիկ ըրէ,
Ու ամէն բառերուս ականջ դիր :
2 Ըհա հիմա բերանս կը բանամ,
Ո՛ր լեզուս քմայս հետ կը խօսի.
3 Խօսքերս սրտիս ուղղութեանը պէս պիտի ըլ-
լան,
Ու շրթունքներս գուտ իմաստութիւն պիտի
խօսին :
4 Աստուծոյ Հոգին ստեղծեց,
Ու Ամենակարողին շունչը ինծի կեանք տուաւ :
5 Թէ որ կրնաս՝ պատասխան տուր ինծի,
Պատրաստուելով դիմացս կայնէ :
6 Ըհա ես քու բաժիդ Համեմատ՝ Աստուծոյ
Համար կը կայնիմ.
Ես ալ Հոգւէն ստեղծուեցայ :
7 Ըհա իմ երկիւղս քեզ պիտի չզարհուրեցընէ,
Ու իմ ձեռքս քու վրադ պիտի չծանրանայ :

8 Ըրդարև ականջիս խօսեր.
Ու խօսքերուդ ձայնը լսեցի, որ ըսէր.
9 Իմս մաքուր եմ ու առանց յանցանքի.
Ես անարատ եմ, ու իմ վրաս անօրէնու-
թիւն չկայ.
10 Ըհա Ընիկայ վրաս պատճառներ կը գտնէ.
Ինձ իրեն թշնամի կը սեպէ.
11 Ոտքերս կոճղերու մէջ կը դնէ.
Իմ բոլոր շաւիղներս կը դիտէ :
12 Ըհա քեզի պատասխան կու տամ, որ աս բա-
նիս մէջ իրաւունք չունիս.
Ինչու որ Աստուած՝ մարդէն մեծ է :
13 Ընոր հետ ինչո՞ւ կը վիճիս.

Ո՛րովհետև անիկայ՝ բնաւ իր ըրածներուն հա-
մար պատասխան չտար :
14 Յիրաւի Աստուած մէկ անգամ կամ երկու
անգամ կը խօսի,
(Թէև մարդը ուշադրութիւն չըներ,)
15 Երազի մէջ գիշերուան տեսիլքի մէջ՝
Երբոր խորունկ քուն մը կ'իյնայ մարդոց
վրայ,
Ու անոնք իրենց անկողիններուն մէջ կը քնա-
նան :
16 Ան ատենը մարդոց ականջները կը բանայ,
Ու անոնց խրատը կը կնքէ,
17 Որ մարդը՝ գէշ գործքէն դարձընէ,
Ու մարդէն հպարտութիւնը խորտակէ :
18 Ընոր հոգին գերեզմանէն կը պահէ,
Ու կեանքը՝ որ սրով չմեռնի :
19 Նաև մարդը իր անկողինին մէջ ցաւով կը
պատժուի,
Ու իր բոլոր ոսկորները սաստիկ ցաւով :
20 Ան ատենը հանոր անձը հացէն կը զզուի,
Ու անոր հոգին՝ փափագելի կերակուրէն :
21 Ընոր մարմինը այնպէս կը հալի, որ ալ չե-
րեւնար.
Ու անոր չերեւցած ոսկորները դուրս կ'ելլեն :
22 Ընոր անձը գերեզմանին կը մօտենայ,
Ու անոր կեանքը՝ կորստեան :

23 Եթէ անոր քովը թարգման պատգամաւոր մը
ըլլայ,
Հազարէն մէկը,
Որ անոր ուղղութիւնը մարդուն իմացընէ,
24 Ան ատենը անոր ողորմելով պիտի ըսէ.
Ազատէ զանիկայ՝ որ գերեզմանը չիջնէ.
Ես քաւութիւն մը գտայ :
25 Ընոր մարմինը՝ տղու հաղինէն աւելի փա-
փուկ պիտի ըլլայ,
Ու անիկայ իր մանկութեան օրերուն պիտի
դառնայ.
26 Աստուծոյ պիտի աղաչէ. ու Աստուած
զանիկայ պիտի ընդունի.
Ու Ընոր երեսը ուրախութեամբ պիտի տեսնէ.
Վասնզի Ընիկայ պիտի հատուցանէ մարդուն՝
անոր արդարութեանը համեմատ :
27 Ընիկայ մարդոց վրայ կը նայի.
Ու ըն որ ձեւը ըրած՝ ինծի ըսէ. Մեղք գործեցի, ու ի-
րաւունքը աւրեցի,
Ու ասիկայ ինծի օգտակար չեղաւ,
28 Ան ատենը հանոր Հոգին կ'ազատէ, որ գե-
րեզմանը չիջնէ.
Ու անոր կեանքը լոյսը կը տեսնէ :

29 Ընդ Աստուած աս ամէն բաները
Երկու իրեք անգամ մարդուն կ'ընէ,

ե Ղե. ժէ. 15: բ Օր. ա. 17: ժդ. 19: Ռաք. իգ. 23: Ասա. իբ. 16:

ա Ծն. բ. 7:

բ Ել. իթ. 34, 35: ժգ. 20, 21: լա. 35:

գ Ել. իթ. 34: ժգ. 21:

դ Սահ. բնաս

ե Ել. իթ. 17: Ձ. 7: ժա. 4: ժդ. 17: իգ. 10, 11: իէ. 5: իթ. 14: լա. 1:

զ Ել. ժգ. 24: ժդ. 9: ժէ. 11:

է Ել. ժգ. 27: ժդ. 16: լա. 4:

ը Ել. խե. 9:

թ Ել. ե. 5: Ապ. կգ. 11:

ժ Ռաս. ժբ. 6: Ել. գ. 13:

ի Ել. ՀԺ. 10, 15:

լ Նբէ. ծածկէ:

խ Ապ. ՀԺ. 18:

ծ Բ Ռաձ. ժբ. 13: Ռաք. իէ. 13: Դա. ժէ. 21: Յոբ. ա. 9:

կ Հռով. Ը. 21:

հ Նա. ԼԸ. 17:

30 [1]Որ անոր հոգին զերեզմանէն զատնելէ ,
Որ ապրողներուն լուսովն լուսաւորուի :
31 Լա՛ւ ո՛վ Յո՛ր՝ ինծի մտիկ ըրէ ,
Լո՛ւռ կեցիր , որ ես խօսիմ :
32 Թէ որ ըսելիք ունիս՝ ինծի պատասխան տուր .
Օ՛գուտ , ինչու որ քեզ արդարացընելու կը փափագիմ :
33 Եթէ ոչ՝ [2]ինծի մտիկ ըրէ .
Լո՛ւռ կեցիր , որ ես քեզի իմաստութիւն սորվեցընեմ :

ՊԱՂ . ԼԴ

1 Եղիհու կը յանդիմանէ Յոբը՝ քանզի Աստուծոյ վրայ անիրաւութիւն կը դնէր : 10 Կը հաստատէ թէ Աստուած Ամենակարողը չկրնար անիրաւ ըլլալ : 31 Յորդոր պարտի խոնարհիլ Աստուծոյ առջեւ : 34 Եղիհու՝ Յոբը կը յանդիմանէ :

1 [3]Ետեն առներ Եղիհու իր խօսքը շարունակելով՝ ըսաւ .
2 Ո՛վ իմաստուններ՝ իմ խօսքերս մտիկ ըրէք ,
Եւ դուք ո՛վ դիտուններ՝ ինծի ականջ դրէք :
3 [4]Վասն զի ականջը խօսքերը կ'որոշէ ,
Ինչպէս որ քիմքը կերակուրին համը կ'առնէ :
4 Իրաւունքը մեզի ընտրենք .
Միջնորմիս գիտնանք , թէ ո՛ր բանը աղէկ է :
5 Որովհետեւ Յոբ ըսաւ .
[5]Ես արդար եմ ,
Բայց [6]Աստուած իմ իրաւունքս մերկեր ձըգեց :
6 [7]Սխալեր իմ իրաւունքս պիտի ստեմ .
Իմ [8]վէրքս մահաբեր է , թէ եւ յանցանք չունիմ :
7 Յոբին պէս մարդ ո՞վ կայ ,
[9]Որ հայհոյութիւնը ջուրի պէս կը խմէ .
8 Որ անօրէնութիւն գործողներուն հետ ընկերութեամբ կը պտրտի ,
Եւ ամբարիշտ մարդոց հետ կը քալէ .
9 Ինչու որ [10]ըսաւ .
Աստուծոյ հաճոյ ըլլալէն մարդուս օգուտ մը չկայ :
10 Ասոր համար ինծի՛ մտիկ ըրէք՝ ո՛վ իմաստուններ ,
[11]Քաւ լիցի որ Աստուծոյ գործը չարութիւն ,
Եւ Ամենակարողին գործը անօրէնութիւն ըլլայ :
11 [12]Որովհետեւ Ընդհակ մարդուն ըրածին համեմատ կը հատուցանէ ,
Եւ ամէն մարդուն՝ իր ճամբուն համեմատ գըտնել կու տայ :
12 Ըրդարեւ Աստուած անօրէնութիւն չըներ ,
Եւ Ամենակարողը [13]գատաստան չծռեր :
13 Երկիրը ո՞վ յանձնեց անոր ,
Եւ բոլոր աշխարհքը ո՞վ կարգի դրաւ :
14 Թէ որ իր սիրտը [14]տասնակ ուզելու ըլլայ՝ ,
[15]Արդիւնս հոգին ու շունչը իրեն կը ժողվէ :
15 Ընդ ապրելը [16]ամէն մարմին մեռչին կը մեռնի .
Եւ մարդը հող կը դառնայ :
16 [17]Հիմա թէ որ ընտրողութիւն ունիս , ասիկայ մտիկ ըրէ .
Խօսքերուս ձայնին ականջ դիր :
17 [18]Արդեօք արդարութիւնը ատողը կրնա՞յ իշխել ,
Կամ [19]խիստ արդար եղողը՝ յանցաւոր կրնա՞ Հանել ,
18 [20]Ըն որ թագաւորին կ'ըսէ՝ թէ Նզովեալ դուն Ես ,
Եւ ազնուականներուն՝ թէ Չար մարդիկ եք .
19 Ըն որ իշխաններուն [21]աչառութիւն չըներ ,
Եւ հարուստը աղքատէն աւելի չնամեր .
Որովհետեւ [22]անոնք ամէնն ալ իր ձեռացը գործն են :
20 Մէկ վայրկեանի մէջ պիտի մեռնին .
Եւ [23]հին դիշերուան ատեն ժողովուրդը խռովութեան մէջ իյնալով՝ պիտի անցնին .
Եւ զօրեղները պիտի վերցուին՝ առանց ձեռք ածուելու :
21 [24]Ընչու որ Ընոր աչքերը մարդուն ճամբաներուն վրայ է ,
Եւ անոր ամէն քայլերը կը տեսնէ :
22 [25]Իր խաւար կայ , եւ ոչ մահուան շուք՝
Որ անօրէնութիւն գործողները հոն պահուին :
23 Ընչու որ մարդուս վրայ ֆերկար քննութիւն չըներ՝ ,
Երբոր անիկայ Աստուծոյ առջեւը գատաստանի կ'երթայ :
24 [26]Ընդմանալի [27]Հէրով՝ զօրաւորները կը կոտրէ ,
Եւ անոնց տեղը ուրիշները կը հաստատէ :
25 Վասնզի անոնց գործքերը գիտէ ,
Եւ գիշերով տակնուվրայ կ'ընէ , ու կը խորտակուին :
26 Ընտնց ամբարիշտ ըլլալուն համար՝
[28]Ամենուն առջեւը՝ զանոնք կը զարնէ :
27 Որովհետեւ [29]անոր հետեւելէն մեկզի քաշուեցան ,
Եւ [30]անոր ճամբաները բնաւ չհանեցան .
28 Ընդհակ որ [31]աղքատին աղաղակը անոր հասցուցին .

---

1 Ատ. 28 : Ապ. ՅՀ. 13 :
2 Ապ. ԼԳ. 11 :

---

3 ԿԼ. Ջ. 30 : ԺԲ. 11 :
4 ԿԼ. ԼՁ. 9 :
5 ԿԼ. ԽՀ. 2 :
6 ԿԼ. ՀՀ. 17 :
7 Ելբ. Նեռս. ԿԼ. Ջ. 4 , ԺԶ. 13 :
8 ԿԼ. ԺԸ. 16 :
9 ԿԼ. ՀՀ. 22 , 23 , 30 : ԼՀ . 3 : Ապ. Գ. 14 :
10 Ծն . ԺԲ. 25 : Բ Օր . ԼՒ . 4 : Բ Ին . ԺՀ . 7 : ԿԼ . Բ . 3 : ԼԳ . 23 : Ապ. ՂԲ . 15 : Հռով . ՀՒ . 14 :
11 Ապ. ԿԲ . 12 : Ղւսկ . ԽՁ . 12 : Ելբեմ . ԼԲ . 19 : Ընշկէ . ԼՁ . 20 : Ասա . Ջ . 27 : Հռով . Բ . 6 : Բ Կոր . Ե . 10 : ա Պետ . ա . 17 : Հայտ . ԽԲ . 12 :
12 ԿԼ. Բ . 3 :
13 Ելբ. անոր վրայ դնէ ,
14 Ապ. ԿՁ . 29 :
15 Ծն . Գ . 19 : Ժող . ԺԲ . 7 : Ա Կոր . ԺԵ . 47 : Ես . ԽԲ . 12 : Ղւսկ . ԺԲ . 20 :
16 Ծն . Գ . 19 : Ժող . ԺԲ . 7 : Ես . ԽԲ . 28 :
17 Կամ Երդարը ո՛ր զօրաւորը
18 Ելբ. ԽԲ . 28 :
19 Կամ Կրնա՞յ մեկը թագաւորին ըսել ,
20 Բ Օր . Ժ . 17 : Բ Ին . ԺԲ . 7 : Գործ . Ժ . 34 : Հռով . Բ . 11 : Գաղ . Բ . 6 : Ես փես . Գ . 9 : Ղւսկ . Գ . 25 : ա Պետ . ա . 17 :
21 ԿԼ. ԼՁ . 15 :
22 Ելբ. ԺԲ . 29 , 30 :
23 Բ Ին . ԺՁ . 9 : ԿԼ. ԼՁ . 4 : Ապ. ԼՁ . 15 : Ղւսկ . Ե . 21 : ԺԵ . 3 : Ելբեմ . ԺՁ . 17 : ԼԲ . 19 :
24 Ապ. ՃԼԲ . 12 : Ընմվ . ԺԲ . 2 , 3 : Ելբ . Գ . 13 :
25 Ելբ . ալ չըներ ,
Կամ Ընթիւ
26 Դատ . Բ . 21 :
Ելբ . Ցնծացողներուն տեղը
Ա Ես Թագաւ . ԺԵ . 11 :
Ապ. ԽԲ . 5 : Ելս . Ե . 12 : ԿԼ . ԼԵ . 9 : Ընակ . Ե . 4 :

Ու անիկայ Նղկևաշներուն աղաղակը լսեց :
29 Ինչ որ անիկայ Հանգստութիւն տայ ,
Ո՞վ կրնայ նեղութիւն տալ .
Ու թէ որ անիկայ երեսը պահէ ,
Ո՞վ կրնայ զանիկայ տեսնել .
Ա՛ սոսկայ ՝ թէ ազգի մը և թէ մէկ մարդու
մը .
30 Որպէս զի կեղծաւոր մարդը չթագաւորէ ,
Ու ՝ժողովուրդին որոգայթ չըլլայ :

31 Ըրդարև պէտք է Աստուծոյ ըսել .
Ես պատիժ կրեցի , ալ չարութիւն չեմ ըներ .
32 Ցառանձս դուն ինծի սորվեցուր ,
Եթէ ամբարշտութիւն գործեցի՝ ալ չեմ
գործեր :
33 Ըրդիւօք *քու ուղածիդ պէս՞ պիտի հատու-
ցանէ՞ , որ հակառակ կը կենաս .
Վասնզի դուն ընտրելու ես՝ ու չէ թէ ես .
Ուրեմն ինչ որ գիտես՝ խօսէ :

34 Իմաստունները պիտի ըսեն ինծի հետ .
(Ու գիտուն մարդը մտիկ պիտի ընէ ինծի .)
35 ՝Յոբ խելացութիւնով չըսուցից ,
Ու անոր խօսքերը իմաստութեամբ չեն :

36 Իմ փափաքս աս է , որ Յոբ մինչև վերջը
փորձուի .
Ինչու որ ամբարիշտ մարդոց դէպս պատաս-
խաններ տուաւ :
37 Վասնզի իր մեղքին վրայ ապստամբութիւն կ'ա-
ւելցընէ .
Մէջերնիս ծափ կը զարնէ ,
Ու Աստուծոյ դէմ իր խօսքերը կը շատցընէ :

ԳԼ· Լ Ե

1 Ելիհու կը ցուցընէ թէ պէտք չէ որ մարդը Աստուծոյ հետ բաղդատուի . որովհետև մեր ագէկութիւնը ու գէշութիւնը չկրնար անոր հասնիլ : 9 Մարդիկ իրենց նեղութեանը մէջ շատ անգամ կ'աղաղակեն . բայց անոնց հեծութիւնները չլսուիր , քանզի առանց հաւատոյ է :

1 Բարձաձայ Ելիհու իր խօսքերը շարունակելով ըսաւ .

2 Ըրդիօք իրաւունքդո՞վ ըլլալ կը կարծես ասիկայ ,
Որ ըսիր թէ՝ Ես Աստուծմէ աւելի արդար եմ :
3 Վասնզի ՝դուն ըսիր . Վնասի ի՞նչ օգուտ կ'ըլ-
լայ .
Կեղքէս աւելի ի՞նչ կը վաստկիմ :
4 Ըհա՛ ես քեզի պատասխան կու տամ ,
Նաև *քեզի հետ՝ քու բարեկամներուդ :

5 †Երկինքը նայէ ու տես .
Եմպերը դիտէ , որ անոնք քեզմէ աւելի բարձր
են :
6 Թէ որ դուն մեղք գործես , ՝Անոր դէմ ի՞նչ
ըրած կ'ըլլաս ,
Ու երբոր քու անօրէնութիւններդ շատնան ,
Անոր ի՞նչ կ'ընես :
7 ‡Թէ որ արդար ես , Անոր ի՞նչ կու տաս ,
Կամ անիկայ քու ձեռքէդ ի՞նչ կ'առնէ :
8 Վնաս մարդուն քեզի պէս մարդուն՝
Ու արդարութիւնդ մարդու որդիին կը ղօղէ :
9 ՝Ընիրաւութիւններուն շատութենէն կը բո-
ղոքեն .
Ճռնաւորներուն բազուկին համար կ'աղաղա-
կեն :
10 Բայց Ճիշը չըսեր որ՝ *Ով ստեղծող Աս-
տուածը ուր է ,
՝Ըն որ գիշերուան մէջ երգեր կու տայ .
11 Ըն որ մեզ երկրի անասուններէն աւելի †գի-
տուն ,
Ու երկինքի թռչուններէն աւելի իմաստուն
կ'ընէ :
12 ‡Հոն չարերուն հպարտութեանը համար †կ'ա-
ղաղակեն ,
Բայց Աստուած պատասխան չտար՞ :

13 †Ըրդարև Աստուած ունայնութիւն մտիկ չըներ ,
Ու Ամենակարողը անոր չհայիր :
14 ՝Ու թէ և կ'ըսես , թէ *Ով անիկայ չես տեսներ .
Բայց դատաստան կայ անոր առջևը , ու †ա-
նոր յուսա՛ :
15 Ըս հիմա †իր բարկութեանը ըրածը բան մը չէ ,
Ու անօրէնութիւնը սաստիկ քննած չէ .
16 ‡Յոբ իր բերանը զուր տեղը բանալով ,
Ընդիմութեամբ խօսքեր կը շատցընէ :

ԳԼ· Լ Զ

1 Ելիհու կը ցուցընէ թէ՝ Աստուած արդար է իր ձամբաներուն մէջ , 16 և թէ Յոբին մեղքերը՝ Աստուծոյ օրհնութիւններուն արգելք կ'ըլլան : 24 Աստուծոյ գործքերը մեծարելի են :

1 Ու Ելիհու շարունակելով՝ ըսաւ .

2 Վհչ մը համբերէ ինծի , ու ես քեզի յայտնեմ ,
Որ Աստուծոյ համար ուրիշ խօսելիք ալ ո՞-
նիմ :
3 Գիտութիւնս հեռուէն պիտի առնեմ ,
Ու արդարութիւնը Ստեղծողիս ընծայեմ :
4 Իրաւցընէ իմ խօսքերս սուտ չեն .
Գիտութեամբ կատարեալ մէկ մը քու քովդ է :

ա Նշ· իբ· 23 :
* Տես գ Ծագ· ժբ· 28 , 30 :
գ Ծագ· իա· 9 :
ե Դան· թ· 7—14 :
* Նեբ· քու քովիդ
զ ԳԼ· լէ· 16 :
† Կամ կողմն

— ԳԼ· իա· 15 : ԼԳ· 9 :

բ ԳԼ· ԼԳ· 8 :
գ ԳԼ· իբ· 12 :
դ Բահ· բ· 36 : Երեմ· է· 19 :
ե ԳԼ· իբ· 2 , 3 : Ագ· ժէ· 2 : Բահ· թ· 12 : Հռով· ժա· 35 :
զ Նշ· բ· 23 : ԳԼ· ԼԳ· 28 :
է Նա· ծա· 13 :

ը Ագ· իբ· 8 : ՀԷ· 6 : Ճխթ· 5 : Գաղ· ժգ· 25 :
թ Ագ· զԳ· 12 :
ժ Կամ Հոն կ'աղաղակին , բայց Աստուած պատասխան չտար՝ չարերուն հերպարտութեանը համար :
ի Բահ· ա· 28 :
լ ԳԼ· իբ· 9 : Բահ· ժէ· 29 : Նա· ա· 15 : Երեմ· ժա· 11 :
խ ԳԼ· թ· 11 :
ծ Ագ· լէ· 5 , 6 :
կ Ագ· ԼԹ· 32 :
հ ԳԼ· ԼԳ· 35 , 37 : ԼԸ· 2 :

—

5 ՙԵհա Աստուած հզօր է , բայց ՚Ոչնը չմերժեր ,
՛՚Ընիկայ հզօր է իր սրտին զօրութեամբը :
6 Ընիկայ ամբարիշտը չապրեցըներ ,
Եւ նեղեալներուն իրաւունք կ՚ընէ .
7 ՚Բդաշներուն վրայէն աչքերը չմերցըներ ,
Եւ զանոնք ՚թագաւորներուն հետ աթոռին
վրայ կը դնէ .
Զանոնք յաւիտեան կը նստեցընէ , ու կը
բարձրանան :
8 Եւ անոնք ՚թէ որ շղթաներով կապուած՝
Թշուառութեան կապերուն մէջ բռնուին ,
9 Ընտասնը անոնց կը յայտնէ իրենց գործքերը ,
Եւ իրենց յանցանքներուն չատնալը :
10 ՚Նաև ՚անոնց ականջը կը բանայ , որ խրատ
ընդունին ,
Եւ անոնց կը պատուիրէ , որ անօրէնութենէ
դառնան :
11 Թէ որ անոնք ՚ընազանդելով՝ անոր ծառայու-
թիւն ընեն ,
՚Օրերնին բարութիւնով՝ ու տարիներնին ու-
րախութիւնով կ՚անցընեն :
12 Հայց թէ որ անոնք ընազանդութիւն չընեն ,
սուրէ պիտի անցնին ,
Եւ առանց գիտութեան պիտի մեռնին :
13 Եւ անոնք որ սրտով կեղծաւոր են , էրէնց
վրայ ՚բարկութիւն կը դիզեն .
Երբոր զանոնք կապէ , անոր չեն ազազակեր :
14 ՚Անոնց անձը երիտասարդութեան մէջ պիտի
մեռնի ,
Եւ անոնց կեանքը պիղծերուն մէջը պէտի
վախճանի :
15 Ընդաւոր կ՚ազատէ իր թշուառութեան ա-
տենը .
Եւ նեղութեան մէջ անոր ականջը կը բանայ :
16 Կ՚ելլ ալ նեղութենէ պիտի ազատէր ,
Եւ անոնկ ՚ընդարձակութեան բերէր , ուր որ
նեղութիւն չկայ .
Եւ ՚քրտ սեղանը դրուածը ՚պարարտութեամբ
լեցուն պիտի ըլլար :
17 Հայց Ըհ որ դուն չարին փաստը ՚պաշտպա-
նեցիր ,
Անոնկ փաստը ու դատաստանը իրարու հետ
կապուած են :
18 Որովհետև բարկութիւն կայ , ջըլլայ որ հա-
րուածով մը քեզ վերցընէ .
Ընտասնը ՚մեծ փրկանքը քեզ չկրնար ա-
զատել :
19 ՚Այթէ անիկայ քու հարստութիւնդ բանի
տեղ կը դնէ՞ .
Ո՛չ ոսկին ու ո՛չ մեծ զանձերը քեզ նմանը կը հա-
տցնէ :
20 Որ փափագիր ան գիշերին՝
Որուն մէջ ժողովուրդները իրենց տեղէն ՚ան-
հետացնի կ՚ըլլան՝ :
21 ՚Զգուշացիր ՚անօրէնութեան դառնալէն .
Ինչու որ դուն ՚ասկից թշուառութենէն աւե-
լի ընտրեցիր :
22 Ըհա Աստուած իր զօրութիւնովը ‡բարձրա-
ցեալ է՝՝ .
՚Ո՞վ կրնայ անոր պէս սորվեցընել :
23 ՚Ընոր ‡ալէլուա ճամբան ո՞վ որոշեց անոր .
Եւ ո՞վ բսաւ անոր , թէ՝ Դուն անիրաւու-
թիւն գործեցիր :
24 Որ՚ուքդ պահէ որ ՚մեծարես անոր գործքերը՝
Որն որ մարդիկները || կը տեսնեն :
25 Ամէն մարդ կը տեսնէ զանոնք .
Երբաքանչիւր ոք հեռուէն կը դիտէ :
26 Ըհա Աստուած մեծ է , ու մենք ՚չենք դիտեր .
Եւ ՚անոր տարիներուն համրանքը անքննե-
լի է :
27 Ինչու որ ՚Ջուրերուն կաթիլները կը քաշէ .
Ընոնք իր գոլորշիէն անձրև կը թափեն ,
28 ՚Որն որ ամպերը վազցընելով՝
Մարդոց վրայ առատօրէն կը կաթեցընեն :
29 Հայց բնաւ ամէն ամպերուն տարածուիլը՝
Եւ՝ Ընոր վրանին գրգռումը կրնա՞յ հասկընալ :
30 Ըհա ՚անոր վրայ իր լոյսը կը տարածէ ,
Եւ ծովուն խորութիւնը կը ծածկէ :
31 ՚Ժողովուրդները աս բաներով ցիր դատէ ,
Եւ՝ ՚առատօրէն կերակուր կու տայ :
32 Ամպը ՚կայծակը կը ծածկէ ,
Եւ անոր հրաման կու տայ , թէ ուր պիտի
զարնէ :
33 Ը††Ընոր շառաչիւնը անոր համար լուր կու տայ ,
Ւտաշխնքն ալ՝ եղջեղ ամպին համար՝՝ :

ԳԼ· ԼԱ

1 Եղիուս իր խօսքը շարունակելով կը հաստատէ թէ պէտք է Աստուծմէ վախնալ՝ անոր մեծ գործքերուն համար , 15 և թէ անոր իմաստութիւնը անքննելի է իր գործքերուն մէջ :

1 ՚Սոր համար ալ սիրտս կը դողայ ,
Եւ իր տեղէն կ՚երերայ :
2 Ընոր ձայնին որոտումը՝
Եւ անոր բերնէն ելած շառաչիւնը մտիկ ըրէք :
3 Ռողոր երկնից տակը կը խրկէ զանիկայ ,
Եւ անոր լոյսը՝ մինչև երկրին ծայրերը :

ա ԳԼ· թ· 4 : ժբ· 13 , 16 : ղէ· 23 : Սաղ· ղթ· 4 :
բ Սաղ· լգ· 18 : լզ· 15 :
գ Սաղ· ձժգ· 8 :
դ Սաղ· ձէ· 10 :
ե ԳԼ· լգ· 16 , 23 :
զ ԳԼ· իա· 13 : Նա· ա· 19 , 20 :
է Հռով· բ· 5 :
ը ԳԼ· ժէ· 32 : իբ· 16 : Սաղ· ծէ· 23 :
թ Սաղ· ժբ· 19 : ղա· 8 : ձմբ· 5 :
ժ Սաղ· իգ· 5 :
ի Սաղ· լգ· 8 :
լ Եբր· կատարեցիր ,
խ Սաղ· խթ· 7 :
ծ Ղեսկ· ժա· 4 :
կ Եբր· կը վերծնան :
հ Սաղ· կղ· 18 :
ձ Տես Եբր· ժա· 25 :
ղ Սահ կը բարձացընէ :
ճ Սաղ· ժբ· 19 : ղա· 8 : ձմբ· 5 :
մ Սաղ· իգ· 5 :
յ Սաղ· լգ· 8 :
ն Եբր· կատարեցիր ,
շ Սաղ· խթ· 7 :
ո Ղեսկ· ժա· 4 :
չ Եբր· կը վերծնան :
պ Սաղ· կղ· 18 :
ջ Տես Եբր· ժա· 25 :
ռ Սահ կը բարձացընէ :
ս ԳԼ· լէ· 3 :
տ ԳԼ· լէ· 13 : լբ· 23 :
վ Սահ կը խնամէ ,
ր Սաղ· ձլգ· 25 : Գոր· ժգ· 16 :
ց Եբր· լոյսը
փ Գ Թագ· ժբ· 41 , 45 :
††Սահ Ընոր վրայով իր բա-
րեկամը Թոզ պատմէ : Ը-
նդհանուր դէմ բար-
կութեան առաջնաձգ կայ ,

4 Ընոր եահէն [m]մէկ մեծ ձայն մը կ'ելլէ ,
Իր մեհատուրեան ձայնովը կ'որոտայ ,
Ու իր ձայնը լսուելէն եաև չուշացողներ պա-
տնէք :
5 Աստուած իր ձայնովը սքանչելի կերպով կ'ո-
րոտայ ,
Ո– [b]անոնք մեծ բաներ կ'ընէ՝ որ մենք չենք
կրնար հասկրնալ :
6 Ինչու որ [c]անիկայ կ'ըսէ ձիւնին . Երկրի վրայ
եղիր ,
[d]Եաև սաստիկ անձրեւին , ու իր զօրութեանը
սաստիկ անձրեւներուն :
7 Ընդհայ ամէն մարդուն ձեռքը կը կնքէ ,
[e]Որ իր ստեղծած բոլոր մարդիկները հասկրնան :
8 Գազանները [f]որջերնին կը մտնեն ,
Ու այրերնուն մէջ կը բնակին :
9 [g]Հարաւէն փոթորիկ կու գայ ,
Ու հիւսիսէն ցուրտ :
10 [h]Աստուծոյ շունչէն սառնամանիք կը տրուի ,
Ու ջուրերուն լայնութիւնը կը նեղնայ :
11 [i]Եաև պարզութիւնը մեզը կը փարատէ .
Ընոր լոյսը ամպը կը ցրուէ :
12 Ընոր խորհրդովը անոնք տակ կը փոխադրուին ,
Որ աշխարհքին երեսը՝ երկրի վրայ անոր բո-
լոր [j]հրամանը ըրածը կատարեն :
13 [k]Ողնոնք կը բերէ՝ թէ խրատի համար ,
[l]Թէ իր երկրին համար , և [m]թէ ընորհքի հա-
մար :

14 Ա՛ով Յոբ՝ ասը ըսածիս մտիկ ըրէ .
Կայնէ՛ ու [n]Աստուծոյ սքանչելիքներուն վրա-
յով մտածէ :
15 Գիտես թէ Աստուած ինչպէս կը կարգաւորէ
զանոնք ,
Եւ իր ամպէն լոյս կը փայլեցընէ :
16 [o]Գիտես ամպերուն հաւասարակշռութիւնը ,
Ու [p]իմաստութեամբ կատարեալ եղողին սքան-
չելիքները :
17 Երկիրը հարաւային հովէն հանգստացուցած
ժամանակը ,
Դիտե՞ս ինչ ինչու համար քու հանդերձներդ
կը տաքնան :
18 Ընոր հետ ամկոնի [q]տարածեցիր երկինքը ,
Որ ամուր է թափծու հայելիի պէս :
19 Սորվեցո՛ւր մեզի՝ թէ ի՞նչ պիտի ըսենք անոր .
Ինչո՞ւ որ մթութեան պատճառովը՝ չենք կրը-
նար ինչ խօսքը կարգաւորել :
20 Թէ որ ես խօսելու ըլլամ , պիտի պատմուի՞
Ընոր ,
Եթէ մէկը զուրկ , անշուշտ պիտի կլլուի :

21 Ու հիմա ալ չեն կրնար նայիլ , երբոր երկին-
քը կը փայլատակէ ,
Հայց հովը կ'անցնի , ու զանիկայ կը սրբէ :
22 Ընդհ հիւսիսէն ոսկիի պէս լոյս կու գայ .
Աստուծոյ քովը ահաւոր փառաւորութիւն
կայ :
23 Ընիկայ Ամենակարող է , [r]չենք կրնար հաս-
կրնալ զանիկայ .
[s]Մեծ է զօրութեամբ՝ դատաստանով ու շատ
արդարութեամբ ,
Ու [t]ոչ-ոքէ պակսանք չունի՛ :
24 Ընոր համար մարդիկ [u]վախնալու են անկէ .
[v]Որոտալ իմաստուններուն [w]դիտաւ չհայիր՛ :

ԳԼ· ԼՐ

1 Աստուած կը կանչէ Յոբը որ իր հարցմունքներուն պա-
տասխան տայ : 4 Աստուած իր մեծամեծ գործքերը յի-
շեցնով կը յանդիմանէ Յոբին ապիտութիւնը , ու սակա-
բամասնութիւնը :

1 Ե՛ն ատենը Եհովայ [x]փոթորիկին մէջէն պա-
տասխան տալով Յոբին՝ ըսաւ .

2 [y]Ո՞վ է ատիկայ՝ որ [z]անիմաստ խօսքերով
խորհուրդը կը նսեմացընէ :
3 [a]Հիմա կորիզի պէս մէջդ պնդէ .
Ես քեզի հարցընեմ , և քու գիտցածդ ինծի ի-
մացընես :

4 [b]Ո՞ւր էիր դուն՝ երբոր ես երկրին հիմերը կը
դնէի .
Ըսէ ինծի՝ թէ որ իմաստութեան տեղեկու-
թիւն ունիս :
5 Թէ որ գիտես՝ ըսէ՛ Ո՞վ դրաւ անոր չափերը ,
Կամ թէ անոր վրայ լարը ո՞վ քաշեց :
6 Ընոր հիմերը [c]ինչի՞ վրայ հաստատուած են ,
Կամ թէ անոր անկիւնին քարը ո՞վ դրաւ ,
7 Երբոր առաւօտեան աստղերը մէկտեղ փառա-
բանութիւն կ'ընէին ,
Ու երբոր [d]Աստուծոյ բոլոր որդիները ցնծու-
թեամբ կ'աղաղակէին :
8 [e]Եաև ծովը որովայնէն ելած ժամանակը՝
Ո՞վ գոցեց զանիկայ դռներով ,
9 Երբոր ամպը անոր հանդերձ դրի ,
Ու մեզը խանձարուր .
10 Եւ [f]անոր վրայ իմ հրամանս հաստատելով՝
Ընոր փականք ու դռներ դրի ,
11 Ու ըսի անոր . Ասկէ՛ւս դաս՝ ու անդին
չանցնիս ,
Եւ քու ալիքներուդ հպարտութիւնը հոս
[g]դադարի :

12 Ո՞ր օրերէն ի վեր Յոբին առաւօտը պատուի-
րեցիր ,
Ու [h]Ցաւին իր տեղը ծանուցիր ,
13 Որ երկրի ծայրերը բռնէ ,
Եւ [i]ամբարիշտները անկէ թօթուեն ,
14 Որ [j]կնիքի պէս կերպարանքը փոխէ ,
Ու ամէն բան [k]ներկուած կերեւնայ ,
15 Եւ [l]ամբարիշտներէն իրենց լոյսը առնուի ,
Ու [m]բարձր բազուկը կոտրուի :
16 Ո՞ր ծովերու աղբիւրներուն մտած ես ,
Կամ թէ անդունդին յատակը քալած ես ,
17 Որ մահուան դռները քեզի ցուցուած ըլլան ,
Կամ թէ մահուան [n]ստուերին դռները տեսած ես ,
18 Որ երկրի լայնութիւնը հասկրնաս .
Ըսէ՛ ինծի՝ եթէ ասոնց բոլորը գիտես :
19 Ո՞ր ճամբան կ'երթայ լոյսին տեղը ,
Ու խաւարին՝ ո՞ր տեղը կը բնակի ,
20 Որ զանոնք իրենց սահմանին տանիս ,
Ու անոնց տան ճամբաները գիտնաս :
21 Գիտես , որովհետեւ այն ատենը ծնած էիր ,
Ու քու օրերուդ թիւը մեծ է :
22 Ո՞ր ձիւնի գանձերուն մտած ես ,
Կամ թէ [o]կարկտի գանձերը տեսած ես ,
23 Որ զանոնք նեղութեան ատենուան համար պա-
հեմ ,
Պատերազմի եւ [p]կռիւի օրուան համար :
24 Ո՞ր ճամբան [q]լոյսը կը բաժնուի ,
Որ արեւելեան հողմը երկրի վրայ կը տարածուի :
25 Ո՞վ ջրհեղեղին [r]ճամբան բացաւ ,
Կամ թէ որոտացող կայծակին ճամբան ,
26 Որ մարդ չկայ եղած երկրին վրայ ,
Անապատին մէջ՝ ուր մարդ չկայ ,
27 Որ աւերակ ու անապատ տեղը յագեցընէ ,
Ու խոտի բուսնելու տեղ ընէ :
28 Ունի՞ անձրեւը հայր ,
Կամ ո՞վ ցօղի կաթիլները ծնաւ :
29 Ո՞ր արգանդէն սառը ելաւ ,
Ու [s]երկնքի կարկտին ո՞վ ծնաւ ,
30 Որ ջուրերը քարի պէս սառին ,
Ու անդունդին երեսը սառի կապի :
31 Կրնա՞ս [t]Ղուղդուղդուի կապերը կապել ,
Կամ [u]Ջրասեանի կապերը արձակել :
32 Կրնա՞ս [v]Մազարովթը իր ժամանակին հա-
նել ,
Կամ [w]Արկտոսը իր ձագերուն հետ առաջնոր-
դել :
33 Գիտե՞ս երկնքի կանոնները ,
Կամ անոր իշխանութիւնը երկրի վրայ կրնա՞ս
հաստատել :
34 Կրնա՞ս ամպերուն ձայնդ բարձրացընել ,
Որ ջրերուն առատութիւնը քեզ ծածկէ :
35 Կրնա՞ս կայծակները ղրկել որ երթան ,
Ու քեզի ըսեն՝ Ահա հոս ենք :
36 Ո՞վ [x]իմաստութիւնը ներսերուն դրաւ ,
Կամ [y]սրտին ո՞վ հանճար տուաւ :
37 Ո՞վ իմաստութեամբ ամպերը հաշուեց ,
Կամ երկնքի [z]կուժերը ո՞վ կախեց ,
38 Որ հողը փոշի ըլլայ ,
Ու գրաստները [a]իրարու կպչին :
39 Կրնա՞ս առիւծին համար որս որսալ ,
Կամ [b]կորիւնին անօթութիւնը յագեցընել ,
40 Որ իրենց [c]որջերուն մէջ պառկին ,
Ու [d]մատուռներուն մէջ դարանակալին :
41 Ո՞վ [e]ագռաւին կերակուրը պատրաստեց ,
Երբոր անոր ձագերը Աստուծոյ աղաղակեն ,
Ու կերակուրի համար թափառին :

* Կամ պատասխան ըսաւ :
† Կամ մէկը բնաւ չկրնար
անոնց դէմ կենայ :
‡ Կամ պատասխան ըսաւ :
§ Կամ . Ջ . 28 :
¶ Կամ . ժա . 25 : ա Կոր . ա . 26 :
** Կամ մէկը բնաւ չկրնար
անոնց դէմ կենայ :

— Հլ . ժԹ . 16 , 18 : գ Ծնած . ժԹ . 11 : Հզեկ . ա . 4 : Նաա . ա . 3 :
բ Կռ . ԼԳ . 35 : Խգ . 3 :
գ Կռ . ԼՁ . 31 :
դ Կռ . ԼԲ . 26 , 27 :
ե ը Ծնած . Խա . 10 : է Ծնած . ժԲ . 45 :
զ Աղ . ԽՀա . 2 :
է Կռ . ԼՁ . 29 :
ը Կռ . ԼՁ . 4 :
թ Ելն . ա . 6 : Հա . Խէ . 24 :
ժ ա Տիմ . Ձ . 16 :
ի Կռ . ԼՁ . 5 :
լ Ա Տիմ . ա . 7 :
խ Կռ . Ք . 7 :
ծ Աղ . Ա . 5 : Ընահ . Բ . 29 : Հ . 4 :
կ Կռ . ա . 6 :
հ Ելն . ա . 9 : Աղ . ԼՁ . 7 : Ա . 9 : Ընահ . Բ . 29 : Ընեմ . Ե . 22 :
ձ Կռ . ԽՁ . 10 :
ղ Աղ . ԺԲ . 9 : ղՂ . 4 :

12 Կեանքիդ մէջը երբէք †առաւօտուն հրաման
ըրիր ,
Եբշալոյսին իր ծագելու տեղը ցուցուցիր ,
13 Որ երկրին ծայրերը բռնէ ,
Ու *չարագործները անկէ թօթվուին :
14 Երկիրը նոր ձեւ մը կ'առնէ , կնքուած կաւի
պէս ,
Ու ամէն բան հանդերձով զարդարուածի պէս
կ'երեւնայ :
15 Սակայն ամբարիշտներէն կ'արգիլուի լրիւց
լոյսը .
Ու †բարձր բազուկը կը խորտակի :
16 ‡Օվտուն աղբիւրները մտիր ես ,
Ու անդունդին ծածուկ տեղուանքը պտըտիր
ես :
17 §Մահուան դռները յայտնուեցա՞ն քեզի ,
Ու մահուան շուքին դռները տեսա՞ր :
18 Երկրին լայնութիւնը խելքդ հասա՞ւ .
Թէ որ ամէնը գիտես , զուցէ՛ :
19 Լոյսին *բնակարանը ո՞ւր է ,
Ու խաւարին տեղը ո՞ւր է ,
20 Որ զանիկայ առնես իր սահմանը պանէս ,
Ու անոր տանը ճամբաները իմանաս :
21 Գիտէ՞ն ան առնը ծնած ըլլալո՞ւդ համար ,
Ու քու օրերուդ համրանքը շատ ըլլալո՞ւն
համար գիտես :
22 ¶Ձիւնին շտեմարանները մտիր ես ,
Ու կարկտուին գանձերը տեսե՞ր ես ,
23 ‖Որ ես կը պահեմ նեղութեան ժամանակին ,
Ու կռիւի ու պատերազմի օրուան համար :
24 Ո՞նչ ճամբով լոյսը կը բաժնուի ,
Եւ **Հողէս արեւելեան հովը երկրի վրայ կը
տարածուի :
25 ††Հեղեղներուն համար անցք՝
Ու որոտումներուն փայլակին համար ճամբայ
ո՞վ բացաւ ,
26 Որ անձրեւ տայ ան երկրին վրայ՝ ուր որ մարդ
չկայ ,
Անապատին վրայ՝ ուր առղ մէկը չբնակիր ,
27 ‡‡Որ անապատները ու անշէն տեղերը կշտա-
ցընէ ,
Ու կանաչ խոտին բնձիւղը բուսցընէ :
28 §§Ընձրևը հայր ունի՞ .
Կամ թէ ցօղին կաթիլները ո՞վ ծնաւ :
29 Սառը որո՞ն արգանդէն կ'ելլէ .
Ու երկնից †††հեհեամը ո՞վ ծնաւ :
30 ‡‡‡Ջուրերը քարի պէս կ'ըլլան կը պահուին ,
Ու անդունդին երեսը §§§կը սառի :
31 ¶¶Հաւմաստեղին ֆկապերը կրնա՞ս կապել ,
Կամ թէ Այկին կապերը կրնա՞ս քակել :
32 ‖‖Ազաթօթը ժամանակին կրնա՞ս հանել ,
Ու Երկնէն և իր զաւակացը առաջնորդել :
33 ***Երկինքին կանոնները գիտե՞ս .
Անոր իշխանութիւնը երկրի վրայ կրնա՞ս դնել :
34 Ձայնդ ամպերուն կրնա՞ս վերցընել ,
Որ ջուրերուն շատութիւնը քեզ ծածկէ :
35 Կայծակները կրնա՞ս խրկել որ երթա՛ն ,
Ու քեզի՝ Ես՝ պատրաստ ենք՝ բսե՛ն :
36 †††Երիկամունքներուն մէջ ո՞վ իմաստութիւն
դրաւ ,
Կամ սրտին ո՞վ հանճար տուաւ :
37 ‡‡‡Ո՞վ կրնայ իմաստութիւնով ամպերը համրել ,
Ու երկնից տիկերը §§§տեղաւորել ,
38 Երբոր փոշին ի՛րջո-ի՛րջ զանգուած մը կ'ըլ-
լայ ,
Ու հողին կոշտերը իրարու կը փակչին :
39 ¶¶¶Ո՞րսի համար որս կրնա՞ս որսալ ,
Ու կորիւններուն ախորժակը կրնա՞ս կշտացը-
նել ,
40 Երբոր անոնք իրենց այրերուն մէջ կը կծկտին ,
Ու՞ դարանի համար որջերուն մէջ կը կենան :
41 ‖‖‖Ո՞վ կը պատրաստէ ագռաւին՝ իր որսը ,
Երբոր անոր ձագերը Աստուծոյ կ'աղաղակեն ,
Ե՞ւ ուտելիք չունենալուն համար կը թա-
փառին :

ԳԼՈՒԽ ԼԹ

1 Այծեամներուն ու եղջերուներուն վրայով . 5 վայրենի
իշուն , 9 միեղջերուին , 13 ջայլամին , 19 ձիուն , 26 բա-
զէին , 27 ու արծիւին վրայով :

1 Յայոի այծեամներուն ծնանելու ժամանակը
գիտե՞ս .
Եղնիկներուն ծնանիլը դիտեցի՞ր :
2 Անոնց կատարելու ամիսները կրնա՞ս համրել ,
Ու ծնանելու ժամանակին գիտե՞ս :
3 Անոնք ծռելով ձագերնին կը ծնանին ,
Ու ցաւերնին կ'անցընեն :
4 Անոնց ձագերը կը զօրանան , դաշտի մէջ կը
մեծնան .
Կ'երթան , ու նորէն անոնց չեն դառնար :
5 Էշիւը ո՞վ համարձակ թող տուաւ ,
Ու վայրենի իշուն կապերը ո՞վ քակեց ,
6 Որուն՝ դաշտը տուի տունի համար
Ու անապատը՝ անոր բնակութիւնը համար :
7 Անիկա քաղաքին աղաղակը ծաղր կ'ընէ ,
Ու բանեցընողին պոռալը չլսեր .
8 Անոր պարտած լեռները իր արօտն է ,
Ու ամէն տեսակ խոտերը կը փնտռէ :
9 ‡‡‡Միեղջերուն քեզի ծառայելու կը հաճի ,
Կամ քու մսուրիդ քովը գիշերը կը մնա՞յ :

1 Ես. ի. 9 : Ամոս. ե. 8 :
2 Կամ զուարճութիւնները
3 Կամ Տասնաբոյս կենդա-
նակերպները
4 Երեմ. լա. 35 :
5 Ես. ի. 8 : Սաղ. ծա. 6 :
Ժող. ե. 26 :
6 Կամ թափել տալ ,
7 Սաղ. ձգ. 21 : Ճեր. ե. 15 :
8 Սաղ. ճխե. 9 : Առած. ջ. 26 :
9 Սաղ. իթ. 9 :
10 Սաղ. իթ. 5 : Երեմ. ե. 24 :
Ովս. ը. 9 :
11 Ամս. իդ. 22 : ե Օբ. լգ. 17 :
12 Սաղ. ժե. 5 :
13 Սաղ. ձդ. 35 :
14 Սաղ. ժ. 15 :
15 Սաղ. կէ. 19 :
16 Սաղ. իթ. 13 :
17 Երեմ. ժգ. 22 : Սաղ. ճխե. 8 :
18 Սաղ. ճխէ. 16 :
19 Ես. ը. 30 : Երկն. ժգ. 11 , 13 : Հայտ. ժգ. 21 :
20 Ես. իբ. 26 :
21 Սաղ. ձէ. 35 :
22 Սաղ. ճխէ. 16 :
23 Ես. ի. 10 :
24 Երեմ. բ. 22 : Սաղ. ճխե. 8 :
25 Սաղ. ճխէ. 16 :
26 Ես. ի. 10 :
27 Սաղ. ճխէ. 16 :
28 Սաղ. ճխե. 5 :
29 Սաղ. ճխէ. 16 :
30 Սաղ. ճխէ. 16 :
31 Ես. ի. 10 :
32 Սաղ. ճխե. 5 :
33 Երեմ. ե. 22 :
34 Սաղ. ճխէ. 16 :
35 Սաղ. ճխե. 5 :
36 Սաղ. ճխե. 5 :
37 Սաղ. ճխե. 5 :
38 Սաղ. ճխե. 5 :
39 Սաղ. ճխե. 5 :
40 Սաղ. ճխե. 5 :
41 Սաղ. ճխե. 5 :

10 *Ըրա վարելու համար՝ միեղջերուն կրնա՞ս
չուանով կապել,
Կամ թէ քու նախիդ հովիտները կը տափանէ՞:
11 Ընո՞ր այժը շատ ըլլալուն համար՝ անոր կը
վստահի՞ս,
Եւ գործդ անոր կը յանձնե՞ս:
12 Կը հաւատա՞ս անոր՝ թէ քու արմտիքդ պիտի
բերէ,
Եւ քու կալդ ժողվէ:

13 Ջայլամին թեւը ցնծագին կը շարժի.
Բրդեօք արագիլին թեւերուն ու փետուրնե-
րուն կը նմանի՞:
14 Ընդկայ իր հաւկիթները գետինը կը ձգէ,
Եւ զանոնք հողին վրայ կը տաքցընէ,
15 Ու միտքը չդայ որ ֆիլո- ոտքը կը կոտրէ
զանոնք,
Կամ դաշտի գազանները ոտնակոխ կ'ընեն:
16 Ընդկայ *անգութ է իր ձագերուն՝ իրենը չե-
զածներու պէս.
Իր աշխատութիւնը դատարկ ելլելուն †հոգ
չընէր՝
17 Քանզի որ Աստուած իմաստութենէն զուրկ ը-
րաւ զանիկայ,
Ու †հանճարէն անոր բաժին չտուաւ:
18 Ընդկայ բարձրը կ'ամ ժամանակը՝
Ձին՝ ու անոր վրայ հեծնողը ծաղր կ'ընէ:

19 Ձին դո՞ւն այժ տուիր.
Ընո՞ր պարանոցին ‡բաշը դո՞ւն հագցուցիր:
20 Ծանիկայ մարախի պէս կրնա՞ս ցնծկեցընել.
Ընո՞ր վրնջելուն ‖փառաւոր ձայնը՝ ահաւոր է:
21 Հովիտի մէջ գետինը կը փորէ, ու իր զօրու-
թեամբը կը զուարճանայ.
Զինեալներուն դիմաւորելու կ'ելլէ.
22 Երկիւղը ծաղր կ'ընէ, քանի՛ մը չվախնար,
Ու սուրին երեսէն նա չդառնար:
23 §Նետերը անոր վրայ կը սուլեն,
Նաեւ փայլուն նիզակը ու գեղարդը.
24 Կատաղութեամբ ու բարկութեամբ գետինը
կը կլլէ,
Ու փողին ձայնը լսե՞լո՞ւն՝ *չկրնար ինքզինքը
զսպել՝:
25 Քանի՛ որ փողը կը հնչուի, աղէ՛ կ'ըսէ.
Հեռուէն կ'առնէ պատերազմին հոտը.
Զօրագլուխներուն որոտումը ու ազդարարու-
թիւնը կը լսէ:

26 Հազէն քո՞ւ իմաստութիւնովդ կը թռչի,
Ո՞ր թեւերը դէպ'ի հարաւ կը բանայ:

27 Ըծիւը քո՞ւ հրամանովդ կը բարձրանայ,
Ու †բոյնը բարձրը կը հաստատէ:

28 Ընդկայ ժայռի վրայ՝ ժայռի գագաթներու
վրայ՝
Ու ապառաժներու մէջ բնակելով կը կենայ.
29 Կերակուրը անկէ կը փնտռէ.
Ընո՞ր աչքերը հեռուէն կը տեսնեն:
30 Ընո՞ր ձագերն ալ արիւն կը ծծեն.
Ու *ուր որ դիեր ըլլան՝ անդիկայ հո՛ն է:

ԳԼ. Ի

1 Հոր Աստուծոյ առջեւը կը խոնարհի: 6 Աստուած զանի-
կայ կը հրաւիրէ որ իր արդարութիւնը, կարողութիւնը
և իմաստութիւնը խօսի: 15 Նհհմոթին վրայով:

1 Ու Աստուած Յորին խօսելով՝ ըսաւ.
2 Բրդ՝ Ովնակարողին հետ վիճողը բան մը
պիտի սորվեցընէ՞.
Աստուծոյ հետ վիճաբանողը թող պատասխան
տայ:

3 Ես ատոնը Յոբ Տէրոջը պատասխան տալով՝
ըսաւ.
4 Բ*Ընդ ես նուաստ եմ. քեզի ի՞նչ պատասխան
տամ.
†Ձեռքս բերնիս վրայ կը դնեմ:
5 Մէկ անգամ խօսեցայ, ալ պատասխան պի-
տի չտամ.
Երկու անգամ ալ, բայց պիտի չկրկնեմ:

6 Բ*Ես ժամանակը Աստուած՝ մրրիկէն Յոբին պա-
տասխան տալով՝ ըսաւ.
7 Բ*Հիմա կորիճի պէս մէջքդ պնդէ,
Ես քեզի հարցընեմ, ու դուն ինծի իմացո՛ւր:
8 Բ*Իմ գատաստանս պիտի խափանե՞ս.
Ինձ արդարացընելու համար դուն յանցաւոր
պիտի հանե՞ս:
9 Աստուծոյ պէս բազուկ ունի՞ս,
Եւ †որո- ձայնով կրնա՞ս անոր պէս որոտալ:
10 Բ*Հիմա փառաւորութիւնով ու մեծութիւնով
զարդարուէ,
Եւ պատիւով ու փառքով հագուէ:
11 Բարկութեանդ եռանդը տարածէ,
Եւ ամէն հպարտին նայէ՝ ու զանիկայ խո-
նարհեցո՛ւր:
12 Ամէն †հպարտին նայէ՝ ու զանիկայ նուաճէ,
Ու անօրէնները՝ իրենց տեղը կոխկրտէ:
13 Ընոնց ամէնն ալ հողին մէջը անտեսո՛ւթի ըրէ,
Երեսնին գաղտուկ տեղ պահէ:
14 Ես ատոնք ես ալ քեզի կը խոստովանիմ,
Որ ա՛ձեռքդ քեզ կրնայ ազատել:

15 Բ*Հա††Նհհմոթը որ քեզի հետ ստեղծեցի,
Ընդկայ արջառի պէս խոտ կ'ուտէ:

* Եբր. Ելօսին մէջը
† Ողբ. դ. 3:
† Կամ վախ չունի.
Ե Պլ. լէ. 11:
‡ Կամ որոտումը
‖ Եբր. փառքը
§ Եբր. Կապարճը . . . կը
սուլէ,
* Կամ Հրաւառաք:
Ե Եբրմ. խԹ. 16: Բրդ. Ե:
ը Մտթ. խԳ. 28: Ղկ. ժէ.
37:

— Պլ. լԳ. 13:
Բ Եզր. թ. 6: Պլ. խբ. 6:
Մաղ. դւ. 4:
գ Պլ. խԹ. 9: Մաղ. լԹ. 9:
Դ Պլ. լԲ. 1:
Ե Պլ. լԲ. 3:
զ Պլ. խԲ. Ե:

Ե Մաղ. դւ. 4: Հռով. Գ. Ե:
ը Պլ. լէ. Ե: Մաղ. խԹ. 3,
Ե:
Թ Մաղ. զԳ. 1: ՆԳ. 1:
ժ Ես. ը. 13: Գան. Գ. 37:
†† Կամ Հրապետին, և կամ փիղը

16 Ընդ հիմն անոր զօրութիւնը իր մէջքն է ,
Եւ ոյժը փորին *մկաններուն մէջ :
17 Պոչը կ՚երերցընէ եղեւնի պէս .
Ընդերքուն ջիղերը հիւսուած են :
18 Ընոր ոսկորները †պղնձէ խողովակներ՚՚ են .
Ընոր ոսկորները երկաթէ նիզերու պէս են :
19 Ըստուծոյ ճարտար գործը անիկայ է .
Ո՛անիկայ առեղծողը ‡իր սուրը կրնայ անոր մօտեցընել՚՚ :
20 Ընդարեւ անոր §պաշար կը բերեն լեռները ,
Ուր որ դաշտի բոլոր գազանները կը խաղան :
21 Ընիկայ հոմանաւոր ծառերուն տակը՝
Եղէգներուն շուքին՝ ու ճահիճներուն մէջը կը պառկի :
22 Հոմանաւոր ծառերը իրենց շուքովը կը ծածկեն զանիկայ .
Հեղեղատներուն ուռիները անոր բոլորտիքն են :
23 Թէ որ գետը առատանայ , անիկայ չվախնար .
Թէ և Յորդանանը անոր բերանին վրայ դիմելու ըլլայ , հանգարտ կը կենայ :
24 Ո՞վ թէ անիկայ յայտնի ՝կը բռնուի՞ .
‖Թէթովը որոգայթներով կը ծակէ՚՚ :

ԳԼ՝ ԽԸ

1—34 Լեւիաթանին վրայ երգացած Ըստուծոյ մեծ զօրութիւնը :

1 ¯§ Լեւիաթանը կարթով կրնաս վերցընել ,
Եւ անոր լեզուէն լարով կրնաս քաշել :
2 ⁵Ընոր քիթին չուան անցընելով՝
Ո՛նոտը կրնաս փուշով ծակել :
3 Ո՞վ թէ անիկայ քեզի շատ աղաչանքներ կ՚ընէ ,
Կամ քեզի մեղմ խօսքեր կ՚ըսէ :
4 Ընիկայ քեզի հետ ուխտ կ՚ընէ՞ .
Ո՛անիկայ մշտնջենաւոր ծառայի պէս կրնաս առնել :
5 Թռչունի հետ խաղալո՞ պէս՝ անոր հետ կրնաս խաղալ ,
Կամ թէ քու աղախիններուդ համար զանիկայ կրնաս կապել :
6 Ընկերները անոր վաճառ հայկերոյթի կրնա՞ն ընել .
Ընիկայ վաճառականներուն մէջը կը բաժնուի՞ :
7 Ընոր մորթը սլաքներով՝
Եւ անոր գլուխը ձկնորսի տէգերով կրնաս լեցընել :
8 Ձեռքդ անոր վրայ դիր , պատերազմը յիշէ .
Ո՛ևորէն պիտի չընես գանձիայ :
9 Ընդ՝ անոր Բառնո՛ւելուն յոյսը պարապ է .
Ո՛անիկայ տեսնելով ալ՝ վար՞պ չը՞զարհուրիր :
10 Ոչինչ քաջասիրտ մէկը՝ որ զանիկայ արթընցընէ .
Ո՞ապա իմ առջեւս ո՞վ կրնայ կայնիլ :
11 ‡Ո՞վ ինձի առաջուց տուաւ , որ ես անոր հատուցանեմ .
†Երկոր երկինքին տակը եղածը իմն է :
12 Ընոր անդամներուն ու զօրութեանը ,
Եւ գեղեցիկ կարգաւորութեանը վրայով խօսելու պիտի չըռնեմ :
13 Ընոր հանդերձին երեսը ո՞վ կրնայ բանալ .
Ընոր երկու կզակներուն մէջը ո՞վ կրնայ մտնել .
14 Ընոր երեսին դռները ո՞վ կրնայ բանալ .
Երդ անոր ակռաներուն բոլորտիքն է :
15 Ընոր ամբոր վահաններն իր հպարտութիւնն են .
Պինդ կնքուածի պէս գոց են .
16 Իրմով իրմէն քովիքով շարուած են ,
Որ անոնց մէջը քամի չկրնար մտնել .
17 Իրարու կցուած են ,
Ո՛երկոքին կը բռնեն , ու բնաւ չեն զատուիր :
18 Ընոր փռնգատուէն լոյս կը փայլի .
Ո՛ւ աչքերը արշալոյսին արտեւանունքներուն կը նմանին :
19 Ընոր բերնէն վառած ջահեր կ՚ելլեն ,
Ո՛ւ կրակի կայծեր կը ցայտեն :
20 Վ՚ինէն ծակերէն ծուխ կ՚ելլէ՝
Եռացող սանի կամ կաթսայի պէս :
21 Ընոր շունչէն կրակի կայծեր կը բորբոքի ,
Ո՛ւ բերնէն բոց կ՚ելլէ :
22 Ընոր պարանոցին վրայ ոյժ կը բնակի .
Ո՛ւ երկիւղը անոր առջեւէն կը խաղայ :
23 Ընոր միսին ծալուածքները փակած են ,
Ընոր վրան հաստատուելով՝ չեն երերար :
24 Ընոր սիրտը քարի պէս պինդ է ,
Ո՛ւ աղօրիքին վարի քարին պէս ամուր է :
25 Ընոր եղած ժամանակը զօրաւորները կը վախնան ,
Ո՛ւ երկիւղէն կը շփոթին :
26 Ընոր վրայ յարձակողին սուրը չդիմանար ,
Ո՛չ ալ նիզակը՝ գեղարդը ու զրահը :
27 Երկաթը յարդի պէս է անոր առջեւը ,
Ո՛ւ պղինձը փտած փայտի պէս :
28 Ընդունն նետը զանիկայ չփախցըներ .
Պարսատիկի քարերը անոր դէմ մղեղի կը դառնան :
29 Մահաններն շուշդերու տեղ կը սեպէ .
Տէգին ճօճալը ծաղը կ՚ընէ :
30 Ընոր տակը սրածայր խեցիի կտորներ կան .
Ցնխին վրայ սուր բաներ կը տարածէ :
31 Ընդունդը սանի մը պէս կ՚եռացընէ ,
Ո՛ւ ծովը օծիղանիի կաթսայէն նման կ՚ընէ :
32 Իր ետեւէն ճամբան պայծառ կ՚երեւցընէ .
Ընդունդը ճերմակած մազերու կը նմանի :
33 Երկրի վրայ անոր նմանը չկայ ,
Որ անվախ ստեղծուած ըլլայ :
34 Ըմէն բարձր բաներու վրայ կը նայի .
Ո՛ւ երկոր ‡Հպարտութեան որդւոցը՚՚ թագաւորն է :

---

* Կամ պորտին
† Կամ պղնձի ամուր կտորներ
‡ Կամ անոր սուրը չէն կրնար տալ :
§ Կամ անոր սուրը չէն կրնար տալ :
‖ Կամ Որոգայթի մէջ անոր քիթը ո՞վ կրնայ ծակել :
¶ Կամ Ո՞վ կրնայ անոր երեսին հագուստ հագցընել :
# Կամ Ո՞վ կրնայ անոր երկու շարք ատամներուն մէջը մտնել :
* Կամ վայրենի գազաններուն

ՓԼ. ԽԲ

1 Յոբ Աստուծոյ կը հնազանդի։ 7 Աստուած Յորը կ'արդարացընէ, անոր բարեկամները կը խռնարհեցընէ, ու Յոբին աղօթքը կ'ընդունի։ 10 Աստուած կը մեծցընէ ու կ'օրհնէ Յորը։ 16 Յոբին սերնդը ու մահը։

1 Ա Յն ատենը Յոբ Տէրոջը պատասխան տալով՝
ըսաւ.

2 Գիտեմ որ ա՛մէն բանի կարող ես.
Ու քու դիտաւորութիւնդ բնաւ չարգիլուիր։
3 բՈ՞վ է ասիկայ որ տգիտութեամբ խորհուրդը
կը նսեմացընէ.
Յիրաւի կը զրուցեմ, բայց չեմ հասկընար.
գԻնծի աքանչելի բաներ ըլլալով՝ չեմ իմանար։
4 Կ'աղաչեմ մտիկ ըրէ՝ որ ես զրուցեմ.
դԿ'ուզեմ հարցընեմ՝ ու ինծի սորվեցուր։
5 Ես քու վրայովդ ականջի լսով լսեր էի,
Բայց հիմա աչքս կը տեսնէ քեզ։
6 Ընոր համար եմ՛ն անէս կ'արհամարհեմ,
Հողի ու մոխիրի վրայ կը ղղեամ։

7 Բրդ՝ Տէրը ասոնք խօսքերը Յորին զրուցելէն ետքը՝ Տէրը Եղիփազ Թեմանացիին ըսաւ. Վհու վրադ՝ ու երկու ընկերներուդ վրայ իմ բարկութիւնս բորբոքեցաւ. ինչու որ ինծի համար՝ իմ
8 Յոբ ծառայիս պէս շիտակ չխօսեցաք։ Ասոր հիմա ձեզի համար եօթը ցուլ ու եօթը խոյ առէք, ու եՅոբ ծառայիս երթալով՝ ձեզի համար ողջակէզ մատուցէք, և իմ Յոբ ծառաս զձեզի համար աղօթք ընէ, որ ես ալ անոր դաղօթքը ընդունելով՝ ձեր անմտութիւնը պէս
չընեմ ձեզի. ինչու որ իմ առջևս իմ Յոբ ծառայիս պէս շիտակ չխօսեցաք։
9 Ընաւոնը Եղիփազ Թեմանացին, ու Բաղդատ Սուհացին, և Սոփար Նեսամացին երթալով՝ Տէրոջը իրենց ըսածին պէս ըրին. և Տէրը Յորին դաղօթքը ընդունեց։
10 եԵւ Տէրը դերութենէ ազատեց Յորը՝ իր բարեկամներուն համար աղօթք ըրած ատենը. նաև Տէրը Յորին բոլոր ստացուածոցը զկրկնա-
11 պատիկը տուաւ։ Եւ անոր զբոլոր եղբայրները՝ ու բոլոր քոյրերը՝ և ջանիկայ առաջուց ճանչցողներուն բոլորն ալ անոր գալով՝ անոր տանը մէջ հաց կերան անոր հետ, ու անոր հասած յաւելով՝ Տէրոջը անոր խրկած բոլոր փորձանքին համար անոր մխիթարութիւն տուին. և ամէն մէկերնին մէյմէկ կտոր ստակ՝ ու մէյ-
12 մէկ ոսկի օղ տուին անոր։ Եւ Տէրը էՅոբին վերջը առջինէն աւելի օրհնեց. անանկ որ՝ թտասնուչորս հազար ոչխար, ու վեց հազար ուղտ, և հազար զոյգ եզ, ու հազար մատակ էշ ու-
13 նեցաւ։ ըԵւ անոր՝ եօթը տղայ ու իրեք աղ-
14 ջիկ եղաւ։ Ու մէկ աղջկան անունը ‡Յեմիմա՝ ու երկրորդին անունը Կասիա՝ ու երրորդին ա-
15 նունը ||Կերեն Հապուք դրաւ։ Եւ բոլոր երկրին վրայ Յորին աղջիկներուն պէս գեղեցիկ կիներ չէր գտնուեր. ու Հայրերնին անոնց ժառանգութիւն տուաւ իրենց եղբայրներուն մէջը։
16 Եւ ասկէ ետքը էՅոր հարիւր քառասուն տարիապրելով՝ տեսաւ իր որդիները՝ ու իր որ-
17 դւոյը որդիները՝ ինչ-չորրորդ ազգը։ Ու Յոր ծերացած ու օրերը լեցուած մեռաւ։

ՍԱՂՄՈՍԱՑ

ՍԱՂՄՈՍ Ը

1 Խարեպաշտ մարդուն երջանկութիւնը. և ամբարշտին ապերջանկութիւնը։

1 Ա Բրամնեղ է ա՛ն մարդը՝
Որ ամբարիշտներուն խորհուրդին մէջ չը-
քալեր,
Ու մեղաւորներուն ճամբուն մէջ չկենար,
Եւ բՃաղը ընողներուն նստած տեղը չնստիր.

ա Ննդ. ժբ. 14։ Պատ. ժ՛. 26։ Պար. Ժ. 27։ ժդ. 36։ Դտ. ժբ. 27։
բ ՓԼ. Լբ. 2։
գ Պաղ. ֆս. 5։ ճկ՛ա. 1։ ճկ՛ծ. 6։
դ Նբր. Ինծմէ
ե ՓԼ. Լբ. 3։ ֆս. 7։
զ Նգը. ֆ՛. 6։ ՓԼ. ֆս. 4։
է Ծնու. իդ. 1։
ը Պատ. ե. 24։
թ Ննդ. ի. 17։ Հակ. ե. 15, 16։ ա Հոհ. ե. 16։
ժ Նբր. երեսը. ա Թագ. իե. 35։ Պաղ. ա. 8։
ի Պաղ. ժդ. 7։ ճկգ. 1։
լ Նս. ֆս. 2։
խ Տես գԼ. ժ՛. 13։
ծ ՓԼ. ը. 7։ Հակ. ե. 11։
կ Տես գԼ. ա. 3։
հ ՓԼ. ա. 2։
ձ Յի՛ տես։
|| Յի՛ երկբեր ծագրոյ։
ղ ՓԼ. ե. 26։ Բտակ. գ. 16։
ճ Ննդ. իե. 8։
—
ն Վրտ. ի. 42։ Պար. ա. 20։
շ Բտակ. գ. 14, 15։
պ Ելս. ա. 3։
ջ Պաղ. իգ. 4։ Երեմ. ժե. 17։
ռ Պաղ. ճժ՛. 35, 47, 92։
ս Հես. ա. 8։ Պաղ. ճժ՛. 1, 97։
վ Երեմ. ժէ. 8։ Եզեկ. խե. 12։
տ Ննդ. լ՛. 3, 23։ Պաղ. ճկբ. 2։ Նս. գ. 10։

4 Ընտանիք չունին ամբարիշտները ,
Հապա [a]մղեղի պէս՝ որ հովը կը ցրուէ :
5 Ասոր համար ամբարիշտները դատաստանին
մէջ պիտի չկրնան կենալ ,
Ո՛չ ալ մեղաւորները արդարոց ժողովքին մէջ :
6 Վասն զի [b]Տէրը կը ճանչնայ արդարներուն
ճամբան .
Բայց ամբարիշտներուն ճամբան պիտի կոր-
սուի :

ՍԱՂՄՈՍ · Բ

1 Իրիստոսի թագաւորութիւնը : 10 Թագաւորներուն յոր-
դորանք մը որ անոր ծառայեցին ,

1 Ինչո՞ւ [c]հեթանոսները խռովութիւն կ'ընեն ,
Ու ժողովուրդները պարապ բան կը մտածեն :
2 Երկրի թագաւորները ինքզինքնին կը հաստա-
տեն ,
Ու իշխանները միասին խորհուրդ կ'ընեն
Տէրոջը դէմ , ու անոր [d]Օծեալին դէմ ,
3 Թո՛ղլով . [e]կոտրենք անոնց կապերը ,
Ու մեզմէ ձգենք անոնց [f]լուծը :

4 [g]Երկինքը բնակողը անոնց վրայ [h]պիտի ծի-
ծաղի .
Տէրը ծաղր պիտի ընէ զանոնք :
5 Ընտանեաց իր բարկութիւնովը պիտի խօսի ա-
նոնց ,
Ու իր սրտմտութիւնովը պիտի խռովցնէ
զանոնք , ըսելով .
6 Ես օծեցի իմ թագաւորս
Իմ սուրբ լեռանս՝ [i]Սիովնի վրայ :

7 Հրամանը պիտի պատմեմ .
Տէրը ինծի ըսաւ .
[j]Դուն իմ Որդիս ես .
Ես այսօր քեզ ծնայ .
8 [k]Խնդրէ՛ ինծմէ , ու հեթանոսները քեզի ժա-
ռանգութիւն պիտի տամ ,
Ու երկրին ծայրերը՝ քեզի տացուածք .
9 [l]Օ՛անոնք երկաթէ գաւազանով պիտի †կոտ-
րես ,
Խուռան ամանի պէս պիտի փշրես զանոնք :

10 Ասոր հիմա ո՛վ թագաւորնե՛ր՝ միտքերնիդ ա-
ռէ՛ք ,
Երկրի դատաւորնե՛ր՝ խրատուեցէ՛ք :

11 [m]Երկիւղով Տէրոջը ծառայեցէ՛ք ,
Ու [n]դողալով ‡ծունկ վախցէ՛ք՝ :
12 Որդին համբուրեցէ՛ք որ չբարկանայ ,
Ու ճամբուն մէջ չկորսուիք ,
Երբոր Նանոր բարկութիւնը քիչ մը բորբոքի :
[o]Երանի՛ անոնց ամենուն՝ որ անոր կը յուսան :

ՍԱՂ · Գ

1—8 Աստուծոյ պաշտպանութիւնը ապահովութիւնը :

Սաղմոս Դաւթի , [p]իր որդւոյն Աբիսողոմին
երեսէն փախած ժամանակը :

1 Ո՛վ Տէր՝ [q]իմ թշնամիներս որչափ շատցան .
Իմ վրաս եղողները շատ են :
2 Շատերը իմ անձիս համար կ'ըսեն թէ՝
‡Նոր փրկութիւն չկայ Աստուծմէն : (‖Սե-
լայ :)
3 Բայց ո՛վ Տէր՝ դուն ես [r]իմ ասպարս ,
Իմ փառքս , ու [s]իմ գլուխս բարձրացընողը :
4 Իմ ձայնովս Տէրոջը կանչեցի ,
Ու [t]իր սուրբ լեռնէն [u]ինծի պատասխանեց :
(Սելայ :)
5 [v]Ես պառկեցայ ու քնացայ .
Արթնցայ , վասն զի Տէրը զիս պաշտպանեց :
6 [w]Ես պիտի չվախնամ բիւրաւոր ժողովուրդնե-
րէն՝
Որոնք իմ չորս կողմս պատեցին :
7 Ելլէ՛ ո՛վ Տէր , զիս փրկէ՛ ո՛վ իմ Աստուածս ,
[x]Վասն զի դուն զարկիր իմ բոլոր թշնամինե-
րուս ծնօտը .
Ամբարիշտներուն ակռաները փշրեցիր :
8 [y]Փրկութիւնը Տէրոջն է .
Քու օրհնութիւնդ քու ժողովուրդիդ վրայ
ըլլայ : (Սելայ :)

ՍԱՂ · Դ

1 Դաւիթ կ'աղաչէ որ Աստուած իրեն ականջ դնէ : 2 Իր թշնամիները կը յանդիմանէ , ու անոնց յոյսերնին կ'ընէ : 6 Արդուն երջանկութիւնը Աստուծոյ ընծրհքովը կ'ըլլայ ,

[z]Դաւաւոր երգեցողին , ‡[a]Նկինոթի վրայ .
Սաղմոս Դաւթի :

1 Պատասխանէ՛ ինծի պատասխան տուր՝ ո՛վ
իմ արդարութեանս Աստուածը .

[a] Ես. Իսա. 18։ Սաղ. լէ. 5։ Առ. ժէ. 13։ իե. 5։ Եզե. ժգ. 3։
[b] Սաղ. լէ. 18։ Դևտ. ա. 7։ Հօվ. ժ. 14։ բ Տիմ. բ. 19։

—

[c] Սաղ. խզ. 6։ Գործ. գ. 25, 26։
[d] Սաղ. խե. 7։ Հօվ. ա. 41։
[e] Երեմ. ե. 5։ Դևտ. ժե. 14։
* Երբր. չորեանները։
[f] Սաղ. ժա. 4։
[g] Սաղ. լէ. 13։ ծե. 8։ Առակ. ա. 26։
[h] Գործ. ժգ. 33։ Երբ. ա. 5։ ե. 5։
[i] Սաղ. իբ. 27։ հբ. 8։ ձե. 27։ Գան. է. 13, 14։ Տնա Հօվ. ժէ. 4, 5։ ժե. 15։
[j] Սաղ. ձե. 23։ Հայտ. բ. 27։ ժբ. 5։
† Կամ հովուես ,
[k] Երբր. ժբ. 28։
[l] Փիլ. բ. 12։
‡ Կամ գնդացէք ։
[m] Հայտ. պ. 16, 17։
[n] Սաղ. լգ. 8։ ձե. 12։ Առակ. ժգ. 20։ Ես. է. 18։ Երեմ. ժէ. 7։ Հռով. իե. 33։ ժ. 11։ ա Պետ. բ. 6։

—

[o] բ Մատթ. ժե. ժգ, ժէ, ժը, 15։
[p] բ Մատթ. ժե. 12։ ժչ. 15։
[q] բ Մատթ. ժչ. 8։ Սաղ. հա. 11։
‖ Ըստ Եբրայեցի ոտանաւորին ինչպէս կ'երևի , այս կէտին նշանագրութիւնը պէտք է որ ուրիշ տեղ մը դրուած ըլլայ , գուցէ 4 տողէն յետոյ ։
[r] Սաղ. իե. 2։ Եսայ. իբ. 27։ ժբ. 5։
† Կամ հովանաւ ,
[s] Սաղ. ժբ. 28։
[t] Սաղ. իգ. 4։
[u] Հայտ. պ. 16։ Եսայ. ժ. 1։
‡ Կամ գնդացք ։
[v] Յոբ. ժգ. 33։ Երբ. ա. 5։ ե. 5։
[w] Սաղ. իբ. 27։ հբ. 8։ ձե. 27։ Գան. է. 13, 14։ Տնա Հօվ. ժէ. 4, 5։ ժե. 15։
[x] Սաղ. ձե. 23։ Հայտ. բ. 27։ ժբ. 5։
[y] Կամ հովանաւ ,
[z] Երբր. ժբ. 28։
[a] Փիլ. բ. 12։
‡ Կամ գնդացք ։
[b] Հայտ. պ. 16, 17։
[c] Սաղ. լգ. 8։ ձե. 12։ Առակ. ժգ. 20։ Ես. է. 18։ Երեմ. ժէ. 7։ Հռով. իե. 33։ ժ. 11։ ա Պետ. բ. 6։

—

[d] բ Մատթ. ժե. ժգ, ժէ, ժը, 15։
[e] բ Մատթ. ժե. 12։ ժչ. 15։
[f] բ Մատթ. ժչ. 8։ Սաղ. հա. 11։
‖ Ըստ Եբրայեցի ոտանաւորին ինչպէս կ'երևի , այս կէտին նշանագրութիւնը պէտք է որ ուրիշ տեղ մը դրուած ըլլայ , գուցէ 4 տողէն յետոյ ։
[g] Սաղ. իե. 2։ Եսայ. իբ. 27։ ժբ. 5։
† Կամ հովանաւ ,
[h] Սաղ. ժբ. 28։
[i] Սաղ. իգ. 4։
[j] Հայտ. պ. 16։ Եսայ. ժ. 1։
‡ Կամ գնդացք ։
[k] Յոբ. ժգ. 33։ Երբ. ա. 5։ ե. 5։
[l] Սաղ. իբ. 27։ հբ. 8։ ձե. 27։ Գան. է. 13, 14։ Տնա Հօվ. ժէ. 4, 5։ ժե. 15։
[m] Սաղ. ձե. 23։ Հայտ. բ. 27։ ժբ. 5։
[n] Սաղ. իգ. 4։
[o] Հայտ. պ. 16։ Եսայ. ժ. 1։
‡ Կամ գնդացք ։
[p] Յոբ. ժգ. 33։ Երբ. ա. 5։ ե. 5։
[q] Սաղ. իբ. 27։ հբ. 8։ ձե. 27։ Գան. է. 13, 14։ Տնա Հօվ. ժէ. 4, 5։ ժե. 15։
[r] Սաղ. ձե. 23։ Հայտ. բ

Ողբում՝ ինձի , ու լսէ իմ աղօթքս :

2 Ամբո՛ղ որդիներ՝ մինչև ե՞րբ իմ փառքս ա-
մօթի պիտի պ՚ոչ՚ընչե՛ս ,
Ե՞ր ունայնութիւն պիտի սիրէք , ո՞ սուտ
թիւրն փնտռէք : (Սէլայ :)
3 Բայց գիտցէ՛ք որ ‡Տէրը իրեն նուիրուած
հարդը *որոշեց .
Տէրը պիտի լսէ իրեն կանչելու ատենս :
4 †Դողացէ՛ք ու մեղք մի գործէ՛ք .
†խօսեցէ՛ք սրտերնուդ հետ անկողիններնուդ
վրայ , ու լռեցէ՛ք : (Սէլայ :)
5 ‡Ընդարուեան զոհեր մատուցէ՛ք ,
Ու ՚Տէրոջը յուսացէ՛ք :

6 Շատերը կ՚ըսեն թէ՝ Ո՞վ մեզի բարութիւն
պիտի ցուցընէ .
‡Ո՛վ Տէր՝ քու երեսիդ լոյսը մեր վրայ ծագէ :
7 ‡Իմ սրտիս ուրախութիւն տուիր ,
Ընտոց ցորենին ու գինիին առատութեան ժա-
մանակէն աւելի :
8 †Խաղաղութեամբ պիտի պառկիմ ու քնանամ .
‡Վասն զի դուն միայն ո՛վ Տէր՝ զիս ապահո-
վութեամբ կը բնակեցընես :

ՍԱՂ՝ Մ · Ե

1 Դաւիթ աղօթք ընելով՝ իր ջերմեռանդութիւնը կը յայտ-
նէ : 4 Ընտուած չարերուն չհաճիր : 7 Դաւիթի իր հա-
ւատքը յայտնելով՝ Ընտուծոյ կ՚աղօթէ որ իրեն առաջ-
նորդէ , 10 իր թշնամիները կործանէ , 11 ու արդարը
պահպանէ :

Վերաւոր երգեցողին , †Նհիլոթի վրայ .
Սաղմոս Դաւթի :

1 Ո՛վ Տէր՝ ականջ դիր իմ խօսքերուս .
Մ՚ներդր առ իմ աղաղակս :
2 ՚Իմ կանչելուս ձայնը մտիկ ըրէ՝ ո՛վ իմ Թա-
գաւորս ու Ընտուածս ,
Վասն զի ե՛ս քեզի կ՚աղաչեմ :
3 Ո՛վ Տէր՝ †առտուընց պիտի լսես իմ ձայնս .
Ընտուընց ‡պատրաստ պիտի ըլլամ՝՚՚ քեզի ,
ու սպասեմ :
4 Վասն զի դուն անօրէնութիւն ուզող Ընտուած
չես .
Չարը քու քովդ պիտի չբնակի :
5 †Հպարտները քու աչքերուդ առջեւն պիտի չը-
կենան .
Ատելը անօրէնութիւն գործողները կ՚ատես .
6 †Ասուա խօսողները կը կորսընցընես .
‡Տէրը արիւնահեղ ու նենգաւոր մարդէն կը
զզուի :
7 Բայց ես քու ողորմութեանդ շատութիւնովը
քու տունդ պիտի մտնեմ .
Քու վախովդ երկրպագութիւն պիտի ընեմ
†քու սուրբ տաճարիդ մէջը :

8 ‡Ո՛վ Տէր՝ քու արդարութեամբդ լինձի առաջ-
նորդ եղիր թշնամիներուս համար .
†Քու ճամբադ շիտակէ իմ առջեւս .
9 Վասն զի անոնց բերնին մէջ ճշմարտութիւն
չկայ .
Ընտոց սիրտերը չար են .
†Ընտոց կոկորդը բաց գերեզման է .
†Իրենց լեզուովը նենգաւոր եղան :
10 Ո՛վ Ընտուած՝ յանցաւոր հանէ զանոնք .
†Իրենց խորհուրդներովը թո՛ղ իյնան .
Ընտոց մեծ ամբարշտութիւններուն համար
հալածէ զանոնք .
Վասն զի քեզի դէմ ապստամբեցան :

11 Բայց ամէն քեզի յուսացողները †թո՛ղ ուրախ
ըլլան .
Յաւիտեան թո՛ղ ցնծան . ինչու որ դուն զա-
նոնք կը պաշտպանես .
Ե՛ւ քու անունդ սիրողները թո՛ղ քեզմով զու-
արճանան :
12 Վասն զի դուն †պիտի օրհնես արդարը՝ ո՛վ
Տէր .
Հարի կամեցողութիւնով անոր ջրոս կողմը պի-
տի պատես , որպէս թէ վահանով մը :

ՍԱՂ՝ Մ · Ը

1 Դաւիթին դանդաղները իր հիւանդութեանը առներ : 8 Ը-
նիկայ հաւատքով իր թշնամիներուն վրայ յաղթող ըլլալ
կը յուսայ :

Վերաւոր երգեցողին , †Գկիթեսթի վրայ ,
՚՚Հ էմինիթի վրայ . Սաղմոս Դաւթի :

1 Ո՛վ †Տէր՝ քու սրամտութեամբդ զիս մի յան-
դիմաներ ,
Ե՛ւ քու բարկութեամբդ զիս մի խրատեր :
2 ‡Ո՛վ Տէր՝ ողորմէ ինձի՝ վասն զի տկար եմ
ես .
†Օ՚հս բժշկէ ո՛վ Տէր , վասն զի ոսկորներս կը
սարսափին :
3 Իմ անձս ալ խիստ սարսափեցաւ .
Ե՛ւ դուն ո՛վ Տէր՝ †մինչև ե՞րբ :

բ ք Տիմ. բ. 19։ ք Պետ. բ. 9։
* Կամ երեսին բրաւ .
գ Նփես . գ . 26 :
դ Սաղ . ՀԴ . 6։ ք Կոր . ժգ . 5։
ե ք Օր . Լ . 19 : Սաղ . Ծ . 14։ ծ . 19 : Տես ք Թագ .
ժԵ . 12 :
զ Սաղ . լԴ . 3 : կ . 8 :
է Թագ . գ . 26 : Սաղ . Ջ . 3, 7, 19 : ՃԺԹ . 135 :
ը Նա . ի . 3 :
թ Հոր . ժ . 18, 19 : Սաղ . գ . 5 :
ժ Ղև . իե . 18, 19 : իդ . 5 :
ի Օր . ժբ . 10 :

---

† Ընդհ. հատառնխան խոր-
հրդ. փնտրա նատաքոնա-
նիրսան անուանն է :
ա Սաղ . գ . 4 :
բ Սաղ . կե . 2 :
գ Սաղ . Լ . 5 ։ ՃԲ . 13։ ՃՀ . 6։
դ Կամ ապրիմ պիտի ներկա-
յացընեմ

ե Ելմ . ա . 13 :
է Հայտ . իա . 8 :
ը Սաղ . ծԵ . 23 :
թ գ Թագ . Բ . 29, 30, 35, 38 : Սաղ . իԲ . 2 : ՃՀ . 2 :
ժ Սաղ . իե . 5 :
ի Սաղ . իե . 4 : իէ . 11 :
լ Ղև . ժա . 44 : Հռով . գ . 13 :
խ Սաղ . կի . 4 :
ծ Ե՛ւ Թագ . ժԵ . 31 : ժԷ . 14, 23 :
կ Նա . կէ . 13 :
հ Սաղ . ՃԺ . 13 :

ա Տես ա Պտ . ժԵ . 21 : Սաղ . ժԲ . ին վերնագիրը :
‖ Ք՝ ուրիերորդի :
բ Սաղ . ԼԲ . 1 : Երեմ . Ժ . 24 : իդ . 28 :
գ Սաղ . իա . 4 :
դ Ովս . գ . 1 :
ե Սաղ . Ջ . 13 :

4 Դարձիր ա՛վ Տէր՝ փրկէ՛ իմ անձս ·
Վասն ողորմութեանդ համար զիս ազատէ՛ :
5 Ով ոմն ըզ մահուան մէջ քեզ յիշատակել էջ-
կայ ·
Դերեզմանին մէջ ո՞վ քեզի շնորհակալութիւն
պիտի ընէ :
6 Հառաչանք ընկրկեր յոգնեցայ ·
Ամեն գիշեր առատութեամբ կը լուսամ իմ
անկողինս ·
Լացուընքներովս կը թրջեմ իմ մահիճս :
7 Իմ աչքս մաշեցաւ արտմութենէն ·
Իմ ամեն թշնամիներուս համար հինցաւ :
8 Ընձմէ ետ կեցէք ամենքդ ալ՝ որ անօրէնու-
թիւն կը գործէք ·
Վասն զի Տէրը իմ լալուս ձայնը լսեց ·
9 Տէրը իմ աղօթքս լսեց ·
Տէրը իմ խնդրուածքս պիտի ընդունի :
10 Ամօթ ամենան ու խիստ զարհուրին իմ ամեն
թշնամիներս ·
Նա դառնան ու ո՛ չուտով թող ամչնան :

ՍԱՂ՝ Ա · Լ

1 Դաւիթ իր անմեղութիւնը յուցընելով՝ իր թշնամիներուն
չարութեանը դէմ կ՚աղօթէ : 10 Անիկայ հաւատքով կը
տեսնէ իր պաշտպանութիւնը , ու իր թշնամիներուն կոր-
ծանումը :

*Շ՚եկեայան Դաւթի · որ երգեց Տէրոջը՝ Ո՞ւս-
նեամինեան Քուշին խօսքերուն համար :

1 Ա՛վ իմ Տէր Աստուածս՝ քեզի կը յուսամ ,
Փրկէ՛ զիս իմ ամեն հալածիչներէս , ու ա-
զատէ զիս ,
2 Չըլլայ որ առիւծի պէս իմ անձս փառատէ ,
Ու պատառէ , և ազատող մը չըլլայ :
3 Ա՛վ իմ Տէր Աստուածս՝ թէ որ ասս բանը
ըրի ,
Կամ թէ իմ ձեռքերուս մէջը անօրէնութիւն
կայ ,
4 Թէ որ բարեկամիս չարութիւն ըրի ,
Ու յափշտակեցի պահիկ՝ որ առանց պատ-
ճառի իմ թշնամիս էր ,
5 Թշնամին հալածէ իմ անձս՝ ու հասնի
անոր ·
Ու երկրի վրայ կոխկրտտէ իմ կեանքս ,
Ու իմ փառքս հողի վրայ բնակեցընէ : (Սէ-
լայ :)
6 Յարիր ա՛վ Տէր , քու բարկութեամբդ ,
Իմ թշնամեացս կատաղութիւններուն դէմ
բարձր եղիր ,

Ու քու հրամայած դատաստանիդ՝ ընձի հա-
մար արթընցի՛ր :
7 Ու ժողովուրդներուն ժողովը քու չորս կողմդ
պիտի պատեն ·
Անոնց համար դէպ՚ի բարձրը դարձիր :
8 Տէրը պիտի դատէ ժողովուրդները ·
Ա՛վ Տէր՝ իմ դատաստանս տես ,
Իմ ունեցած արդարութեանս ու անմեղու-
թեանս նայելով :
9 Ամբարիշտներուն չարութիւնը թող հասնի ·
Հայց դուն արդարը հաստատէ ·
Վասն զի դուն՝ ո՛վ արդար Աստուած , կը
քննես սիրտերը ու երիկամունքները :
10 Իմ պաշտպանութիւնս Աստուծմէ է ,
Ան որ կ՚ապրեցընէ նսրտով ուղիղները :
11 Աստուած արդար դատաւոր է ·
Ու Աստուած ցեղս-օրէն ամեն օր բարկա-
ցած է ·
12 Թէ որ անիկայ չդառնայ , իր սուրը պիտի
սրէ ·
Աղեղը լարեր ու պատրաստեր է ·
13 Ու մահու գործիքները անոր համար պատ-
րաստեր է ·
Իր նետերը կրակոտ շիներ է :
14 Ահա անօրէնութեան երկունքը բռնեց զա-
նիկայ ·
Չարութիւն յղացաւ ու սուտ ծնաւ :
15 Փոր փորեց ու խորունկցուց ,
Հայց իր շինած փոսին մէջը ինքը պիտի կը-
նայ ·
16 Անոր չարութիւնը իր գլուխը պիտի դառնայ ,
Ու անոր բռնութիւնը իր գագաթին վրայ պի-
տի իջնէ :
17 Գոհութիւն պիտի մատուցանեմ Տէրոջը իր
արդարութեանը համար ,
Ու սաղմոս պիտի երգեմ Բարձրեալ Տէրոջը
անուանը :

ՍԱՂ՝ Ա · Ը

1—9 Աստուծոյ փառքը յայտնի կ՚ընէ իր գործերուն
ու մարդոց վրայ իր ունեցած սէրէն :

Վերաւոր երգեցողին , ըստ Գիթթիթեի վրայ ·
Սաղմոս Դաւթի :

1 Ա՛վ Տէր՝ մեր Տէրը ,
Քո՜ւ անուանդ որ ամբողջ երկրի վրայ ,
Որ քու փառքդ երկինքներէն վեր դրիր :

ա Սաղ · Ը · 9 : ձբ · 11 : ՀԺԸ · 17 : ՀԺԲ · 17 : Նա · ԼԲ · 18 :
բ Ելս · ԺԷ · 7 : Սաղ · ԼՓ · 9 : ԼԲ · 10 : ՃԲ · 9 : ՈՂԲ · Ե · 17 :
գ Սաղ · ՀԺԲ · 115 : Ա՛ստ · Է · 23 : ԲՆ · 41 : Ղբ · ԺԶ · 27 :
դ Սաղ · Գ · 4 :
* Սահ Ահզեզի · տես Ընդ ·

Գ · 1 :
ե Բ Ծնած · ԺՁ :
զ Սաղ · ԼՓ · 15 :
է Նա · ԼԲ · 13 :
ը Սաղ · Ծ · 22 :
թ Բ Ծնած · ԺՁ · 7, 8 :
ժ Ե Ծնած · ԻԳ · 11 :
ի Ե Ծնած · ԻԳ · 7 : ԻՁ · 9 :
լ Սաղ · ՂՃ · 2 :
խ Սաղ · ԻԳ · 23 :
ծ Սաղ · ԺԲ · 20 : ԼԲ · 24 :
կ Ե Ծնած · ԺՁ · 7 : Ե Ա՛ն ·

Ի · 9 : Սաղ · ՃԼԲ · 1 : Նա · ՈՒՄ · ԺԱ · 20 : ԺԶ · 10 : Ի · 12 : Ելայտ · Բ · 23 :
Լ Սաղ · ՃԻ · 4 :
Խ Բ Օր · ԼԲ · 41 :
ծ Բ Օր · ԼԲ · 23 , 42 : Սաղ · ԿՃ · 7 :
հ Սահ Հալածիչներուն համար
ձ Ելս · ԺԸ · 35 : Նա · ԼՃ · 11 : ՃԲ · 4 : Ելակ · Ա · 15 :
ղ Նահ · Է · 10 : Ելս · Գ · 8 : Սաղ · ԼԲ · 15 : Ժ · 2 : ԼԷ · 8 : ՂԳ · 23 : ՃԱա · 10 : Ընակ · Ե · 22 : ԻԼ · 27 : Ժող · Ժ · 8 :
ճ Գ Ծնած · Բ · 32 : Նահ · ԼԲ · 25 :

ա Սաղ · Ձա , և Ձ՚ն վերնագրերները :
ձ Այս խոսքերն ինչ՝ պիտի ըսուի նաև ջութակներուն համար :
ղ Սաղ · ՃԼԲ · 13 :
ձ Սաղ · ՃԺԳ · 4 :

2 ՚Ամենայն ու կամ՚նկիր տղայոց բերնէն
*Կոչութիւն կատարեցիր քու թշնամիներուդ
համար ,
Որ ⁽թշնամին ու վրէժխնդիրը լռեցընես :

3 Երբոր դառնամ երկինքդ՝ քու մատներուդ
գործքը ,
Լուսինը ու աստղերը՝ որոնք դուն հաստատե-
ցիր ,
4 ⁽Արդը ի՞նչ է՝ որ զանիկայ կը յիշես ,
Կամ մարդու որդին , որ անոր այցելութիւն
կ՚ընես :
5 Վհիչ մը վար ըրիր զանիկայ հրեշտակներէն ·
Փառքով ու պատուով պսակեցիր զանիկայ ·
6 ⁽Քու ձեռացդ գործքերուն վրայ կեցուցիր
զանիկայ ·
⁽Ամէն բան անոր ոտքին տակը դրիր ·
7 Հոլոր ոչխարները ու արջառները ,
Դաշտ վայրենի անասուններն ալ ,
8 Երկինքի թռչունները , ու ծովուն ձուկերը՝
Որ ծովու ճամբաներուն միջը կը պըտ-
տտի :
9 ⁽Ով Տէր՝ մեր Տէրը ,
Ի՞նչ փառաւոր է քու անունդ բոլոր երկրի
վրայ :

ԱԵԳ՝Ա · ԺԹ

1 Դաւիթ գ՚յաղթած կը գովաբանէ՝ անոր գատաստան-
ներուն համար : 11 Ներչնչեն ալ կը յորդորէ որ զանի-
կայ գովաբանեն : 13 Ըզօթելով կը խնդրէ որ զանիկայ
գովաբանելու առիթ ունենայ :

Վերնաւոր երգեցողին · Ա՚ութ լապպէնի վրայ ·
Սաղմոս Դաւթի :

1 ⁽Կոչութիւն պիտի մատուցանեմ Տէրոջը՝ իմ
բոլոր սրտովս ·
Վրդ ամէն սքանչելիքներդ պիտի պատմեմ :
2 ՚Կ՚ուրախ պիտի բլլամ ու ցնծամ ·
Վրդ անուանդ սաղմոս պիտի երգեմ՝ ով
⁽Ա՚արձրեալ ·

3 Թշնամիներս ետ դառնալու ատենները՝
Վրդ երեսէդ պիտի իյնան ու կորսուին ·
4 Վ՚ասն զի դատաստանս և իրաւունքս դուն
տեսար ·
Ըզթոռին վրայ նստար էրե՛ն արդարութեան
դատաւոր :
5 ⁽Հեթանոսները յանդիմանեցիր ·
Ըմբարիշտը կորսընցուցիր ·
⁽Ընոց անունները ջնջեցիր յաւիտեան յա-
ւիտենից :

6 Թշնամին աւերմունքները բոլորովին վերջա-
ցան ·
Վ՚աղաքները աւրեցիր ·
Ընոց յիշատակը իրենց հետ կորսուեցաւ :
7 ՚Բայց Տէրը յաւիտեան կը մնայ ·
Ընդիակ իր աթոռը պատրաստեց դատաստա-
նի համար :
8 ⁽Ինքը պիտի դատէ աշխարհքը արդարութի-
նով ·
Ժողովուրդներուն դատաստան պիտի ընէ
ուղղութիւնով :
9 ՚Ընանկին ալ ապաւէն պիտի բլլայ Տէրը ·
Ապաւէն նեղութեան ժամանակները :
10 Եւ անոնք որ ⁽քու անունդ գիտեն՝ քեզի
պիտի յուսան ·
Վ՚ասն զի քեզ փնտռողները՝ ով Տէր , երբեք
չձգեցիր :

11 Սաղմոս երգեցէք Տէրոջը՝ որ Սիօնը կը բը-
նակի ·
⁽Ժողովուրդց մէջ պատմեցէք անոր բրածները :
12 ⁽Վ՚ասն զի արեան վրէժխնդիրը յիշեց զանոնք ·
Չմոռցաւ նեղեալներուն աղաղակը :

13 Ով Տէր՝ ողորմէ ինծի ,
Տես իմ թշնամիներէս կրած նեղութիւնս ,
Դուն որ զիս մահուան դռներէն կը վերցը-
նես ·
14 Որպէս զի քու ամէն գովութիւններդ պատ-
մեմ
Սիօնի աղջկանը դռներուն մէջ ·
⁽Պիտի ցնծամ քու փրկութիւնովդ :

15 ⁽Հեթանոսները իրենց չինած փոսին մէջը ըն-
կղմեցան ·
Իրենց դաղտուկ լարած որոգայթին մէջը ի-
րենց ոտքը բռնուեցաւ :
16 ՚Տէրը ճանչցուած է , ինչո՛ւ որ դատաստան
բրաւ ·
Ըմբարիշտը իր ձեռքին գործքերովը որոգայ-
թը կ՚իյնայ : (†⁽Հիկայօն · Սելայ :)
17 Ըմբարիշտները դժոխքը պիտի դառնան ,
Եւ ամէն ազգերը՝ ⁽որ զԱստուած կը մոռնան :
18 ⁽Վ՚ասն աղքատը պիտի չմոռցուի միշտ վերջը ·
⁽Ընակեցներուն յոյսը յաւիտեան պիտի չկոր-
սուի :
19 Երէ՛ր ով Տէր , մարդը չզօրանայ ·
Թող հեթանոսները դատուին քու առջեդ :
20 Ո՛վ Տէր՝ ‡զանոնք վախցո՛ւր՚՚ ·
Թող հեթանոսները ճանչնան թէ իրենք մարդ-
կեն : (Սելայ :)

---

7 ⁽Ա՚ռ · Ա՚ա · ժա · 25 : իա · 16 : ա Կոր · ա · 27 :
* Կամ Ա՚օրութիւն
⁽Ա՚ռ · խգ · 16 :
2 Ա՚ռ · ՃԺա · 2 :
⁽Հռ · է · 17 : Ա՚ռ · ՃԽգ · 3 : Ն՚ԷՐ · ը · 6 :
⁽Ն՚ռմ · ա · 26 , 28 :
⁽ա Կոր · ժե · 27 : Ն՚ԲՐ · ը · 8 :
⁽Ա՚ռ · է · 1 :
—
⁽Ա՚ռ · է · 11 :
⁽Ա՚ռ · ՃԳ · 18 :
⁽⁽Օբ · իթ · 14 : Ը՚ռակ · Ժ · 7 :
⁽Ա՚ռ · ՃՀ · 12 , 26 : Ն՚ԲՐ · ա · 11 :
⁽Ա՚ռ · ղՁ · 13 : ղԸ · 9 :
2 Ա՚ռ · ԼԸ · 7 : ԼԷ · 39 : խՂ · 1 : ղա · 2 :
⁽Ա՚ռ · ղա · 14 :
⁽Ա՚ռ · ՃԷ · 22 :
⁽Ն՚ռմ · իթ · 5 :
⁽Ա՚ռ · ժգ · 5 : ի · 5 : ԼԷ · 9 :
⁽Ա՚ռ · է · 15 , 16 : ԼԸ · 8 : ՃԷ · 6 : ղԳ · 23 : Ը՚ռակ · է · 22 : իԲ · 8 : իՂ · 27 :
Ն՚ռ · է · 5 : ԺԳ · 4 , 10 , 31 :
† ՚Ի՚ մեռածութիւն :
⁽Հռ · ի · 13 : Ա՚ռ · Ճ · 22 :
⁽Ա՚ռ · ԺԸ · 12 : Ա՚ռ · ԺԲ · 5 :
‡ Ը՚ռակ · իգ · 18 : իգ · 14 :
‡ Կամ անոնց վրայ սոսկացը-
նէ՚ դիր ·

*ՍԱՂՄՈՍ · ԺԱ

1 Դաւիթ Աստուծոյ կը գանգատի չարերուն ամբարտաւանութեանը համար · 12 օգնութիւն կը խնդրէ · 16 իր վստահութիւնը կը խոստովանի ։

1 Ո՛վ Տէր՝ ընչո՞ւ հեռու կը կենաս ·
Նեղութեան ժամանակները անտես կ'ըլլաս ։
2 †Ամբարիշտը իր ամբարտաւանութենովը սաստիկ կը հալածէ աղքատը՝ ·
Թերևս խորհած ըլլաքներուն մէջը թող բռնուին ։
3 Վասն զի ամբարիշտը իր անձին ցանկութիւնովը կը պարծենայ ,
‡Եւ †Տէրը մերժող ագահը կը դովէ՝ ։
4 Ամբարիշտը իր երեսին ամբարտաւանութեանը համար *ը Աստուած չի նեղտար ·
Հոդորովին անոր մտքին մէջը Աստուած չկայ ։
5 Անոր ժամանակ անոր ճամբաները պիտա են ·
Նրան դատաստաններդ անոր առջևէն բարձր են ·
Անիկայ իր բոլոր թշնամիներուն վրայ կը փչէ ։
6 Իր սրտին մէջը ըսաւ թէ՝ Պիտի չսասանիմ ·
Վասն զի ազգէ մինչև ազգ նեղութեան մէջ պիտի չըլլամ ։
7 Անոր բերանը անէծքով ու նենգութիւններով ու հարստահարութիւնով լեցուն է ·
Անիրաւութիւնը ու անօրէնութիւնը անոր լեզուին տակն են ։
8 Դէղերուն դարանի տեղը անոնց կը նստի ·
Գաղտուկ տեղերը մէջ անմեղը կը սպաննէ ·
Անոր աչքերը ճամկարար անանկներուն կը նային ։
9 Գաղտուկ տեղը դարանամուտ կ'ըլլայ , ինչպէս որ առիւծը իր որջին մէջ ·
Դարանակալ կը նստի՝ աղքատը յափշտակելու համար ·
Աղքատը կը յափշտակէ՝ իր որոգայթը ձգելով զանիկայ ։
10 Ու կծկտած կը պառկի ·
Նէ անանկներուն անոր ճանկերուն տակը կ'իյնան ։
11 Իր սրտին մէջ ըսաւ թէ՝ Աստուած մոռցեր է ,
Ան իր երեսը ծածկեր է՝ որ բնաւ չտեսնէ ։
12 Յարիր ո՛վ Տէր · ո՛վ Աստուած՝ ձեռքդ վեր վերցուր ·

Աղի մոռնար նեղեալները ։
13 Ինչո՞ւ համար ամբարիշտը կ'անարգէ զԱստուած ·
Իր սրտին մէջը ըսաւ թէ՝ Պիտի չքննես ։
14 Դուն տեսար , ընչու որ չարին ու նեղութեանները կը նայիս ,
Որ ձեռքովդ փոխարէնը հատուցանելու համար ։
Աղքատը ինքզինքը քեզի կը յանձնէ ·
Որբին օգնականը դուն ես ։
15 Ամբարշտին բազուկը կոտրէ ·
Ու չարին անօրէնութիւնը փնտռէ՝ մինչև որ ալ չգտնես ։

16 Տէրը յաւիտեան յաւիտենից թագաւոր է ·
Հեթանոսները կորսուած են անոր երկրէն ։
17 Տնազնիներուն ցանկութիւնը լսեցիր , ո՛վ Տէր ·
Անոնց սիրտերը պիտի հաստատես , ու քու ականջդ պիտի տաս ,
18 Որբին ու անանկին գատաստանը տեսնելու ,
Որ երկրին մարդը՝ ալ պանդոխտ չսարսցնէ ։

ՍԱՂՄՈՍ · ԺԵ

1 Դաւիթ Աստուծով կը զօրանայ իր թշնամիներուն դէմ ։
4 Աստուծոյ նախախնամութիւնը ու արդարութիւնը ։

Վերնաւոր երգեցողին · Սաղմոս Դաւթի ։

1 Տէրոջը ապաւինեցայ ,
Ուրեմն ինչպէ՞ս իմ անձիս կ'ըսէք թէ՝
Թռչունի պէս դէպ ի ձեր լեռը թռչէ ·
2 Վասն զի ահա մեղաւորները աղեղ լարեցին ·
Նետը նետուրնին լարին վրայ պատրաստեցին ,
Որ մութ տեղէն սիրտը շիտակ եղողներուն նետեն ։
3 Թէ որ հիմերը կործանին ,
Արդարը ի՞նչ պիտի ընէ ։

4 Տէրը իր սուրբ տաճարին մէջն է ·
Տէրոջը աթոռը երկինքն է ·
Անոր աչքերը կը տեսնեն ,
Անոր թարթիչները կը քննեն մարդոց որդիները ։
5 Տէրը կը քննէ արդարը ·
Հայց անոր անձը կ'ատէ ամբարիշտը ու բռնութիւն սիրողը ։

* Ըստ ժխտողը Սաղմոսը կը նկատէ և Հայոց Գրաբառ Նախադասութեան Վերջ Թէ ժխտողին հետ գործածուած է , որով ան նկատելի է՝ անանց վրէ ժխտողը չէ կրնար վրէ ժխտող չլլալ Ասոնց Վերջը Տե՛ս ան տեսի Նախադասութեան ։
† Կամ Ամբարշտին ամբարտաւանութեանը պատճառով աղքատը կ'այրի կը տառնի ։
‡ Կամ Ու կը գովէ ագահը , և կը մերժէ Տէրը , և կամ՝ Ու կը գովէ ագահը՝ որն որ Տէրը կը մերժէ ։
* Ուրիշ Ձեռագրաց մէջ Ասոնք Կը Գտնուին Ասոնց Վերջը ։
† Կամ Ամբարշտին ամբարտաւանութեանը պատճառով աղքատը կ'այրի կը տառնի ։
ա Սաղ · է · 16 · բ · 15 , 16 · Ածախ · ե · 22 ։
բ Սաղ · զդ · 4 ։
‡ Կամ Ու կը գովէ ագահը , և կը մերժէ Տէրը , և կամ՝ Ու կը գովէ ագահը՝ որն որ Տէրը կը մերժէ ։
† Ածախ · իբ · 4 · Հռով · ա · 32 ։
գ Սաղ · ժգ · 2 ։
դ Սաղ · ժգ · 1 · ծգ · 1 ։
ե Յով · իդ · 11 ։
զ Սաղ · ժգ · 5 ։
է Սաղ · ը · 6 · Ժող · ը · 11 · Յով · ծգ · 12 ։
ը Հայտ · ժը · 7 ։
թ Հռով · գ · 14 ։
ժ Սաղ · ղդ · 4 ։
ժա Սաղ · ժէ · 11 ։
ժբ Սաղ · ժէ · 12 · Միք · է · 2 ։
ժգ Հայտ · իբ · 13 · Սաղ · ղդ · 11 · ղշ · 7 · Ածախ · ը · 12 · թ · 9 ։
ժդ Միք · ե · 9 ։
ժե Ը Տիմ · ա · 12 · ա Պետ · գ · 19 ։
ժզ Սաղ · կը · 5 · Սփ · ժգ · 3 ։
ժէ Սաղ · լէ · 17 ։
ժը Սաղ · իզ · 10 · Ճառ · 13 · Ճառ · 10 · Երեմ · ծ · 10 · Ոզբ · ե · 19 · Ղատ · գ · 34 · ղ · 26 · ա Տիմ · ա · 17 ։
ի ա Պն · իզ · 18 ։
ի Սաղ · ձբ · 3 · Ածա · ժա · 4 ։
ի Սաղ · ծղ · 11 ։
ի Տիա ա Թագ · իդ · 19 , 20 ։
ի Սաղ · կդ · 3 , 4 ։
ի Սաղ · իա · 12 ։
ի Սաղ · ձբ · 5 ։
ի Ածբ · բ · 20 ։
ի Սաղ · բ · 4 · Ածա · կղ · 1 · Պատ · ե · 34 · իգ · 22 · Գոր · է · 49 · Հայտ · ը · 2 ։
ի Սաղ · ւդ · 13 · ւգ · 15 , 16 · կղ · 7 ։
ի Ածա · իբ · 1 · Հատ · ա · 12 ։

6 [ա]Ամբարիշտներուն վրայ պիտի տեղայ *որոգայթներ ,
Հուր , և ծծումբ ու խորշակ .
[բ]Ա՛ս պիտի բլլայ անոնց բաժակին բաժինը :
7 Հայց արդար Տէրը [գ]արդարութիւնը կը սիրէ .
[դ]Ընոր երեսը ուղիղին կը նայի :

ՍԱՂ՝ Ժ

Դաւիթի մարդկային մխիթարութենէ զուրկ մնալով՝ Աստուծմէ օգնութիւն կը ննդրէ : 3 Աստուծոյ յարերուն ըրած գատաստաններովը՝ ու Աստուծոյ հաւատարիմ խոստումներովը՝ ինքզինքը կը քաջալերէ :

Վէրնաւոր երգեցողին . [ա]Շ՝ Լէմիթիի վրայ . Սաղմոս Դաւթի :

1 [ա]Ո՛վ Տէր՝ փրկէ , վասն զի սուրբը չմնաց .
Վասն զի [բ]հաւատարիմները մարդոց որդիներուն մէջէն պակսեցան :
2 [գ]Ամէն մարդ սուտ կը խօսի իր ընկերին հետ .
[դ]Շողոքորթող շրթունքներով ու կրկին սրտով կը խօսին :
3 Տէրը պիտի կտրէ ամէն շողոքորթող շրթունքները ,
Ու [ե]մեծախօս լեզուն ,
4 Որ ըսին թէ՝ Լեզուներուինիս պիտի յաղթենք .
Շրթունքներնիս մերն է , ո՞վ տիրող մեր վրայ :

5 Ողբասներուն տառապանքին ու անհանգիստներուն հեծութեանը համար՝
[զ]Հիմա պիտի կանգնիմ , կ՚ըսէ Տէրը ,
Զատութեան մէջ պիտի դնեմ պանծալով որ [է]կը փչուի :

6 Տէրոջը խօսքերը [ը]մաքուր խօսքեր են .
Հողէի մէջ հոսէն զտուած՝
Ու՝ եօթը անգամ մաքրուած արծաթի պէս են :
7 Ո՛վ Տէր՝ դուն պիտի պահես անոնք ,
Ու՝ պիտի պաշտպանես աս ազգէն միշտ յաւիտեան :
8 Ամբարիշտները ամէն կողմ կը պտրտին ,
Երբոր մարդոց որդիներուն մէջը անարգները բարձրանան :

ՍԱՂ՝ Ժ

1 Դաւիթի օգնութեանը ուշանալուն համար կը դանդաղի . 3 կանխահաս շնորհքի համար աղօթք կ՚ընէ . 5 ատենաժային ողբասութեամբ կը պարծի :

Վէրնաւոր երգեցողին . Սաղմոս Դաւթի :

1 Ո՛վ Տէր՝ մինչև ե՞րբ բոլորովին զիս պիտի մոռնաս .
Մինչև ե՞րբ քու երեսդ ինծմէ պիտի ծածկես :
2 Մինչև ե՞րբ մտքիս մէջը հոգսեր պիտի դնեմ ,
Ամէն օր սրտիս մէջը տրտմութիւն ունենալով .
Մինչև ե՞րբ թշնամիս իմ վրաս պիտի բարձրանայ :
3 Նայէ ինձ՝ իմ Տէր Աստուածս , ու պատասխան տուր ինծի .
[ա]Լուսաւորէ իմ աչքերս ,
[բ]Որ մահուան *ոնոնը չքնանամ :
4 [գ]Ըլլայ որ թշնամիս ըսէ թէ՝ Յաղթեցի զանոր .
Կամ ընդդիմադիրները խնդան իմ սասանելուս առնէս :

5 Ես քու ողորմութեանդ [դ]յուսացայ .
Իմ սիրտս քու փրկութիւնովդ պիտի ցնծայ :
6 Պիտի երգեմ Տէրոջը ,
Ինչու որ ինծի [ե]բարերարութիւն ըրաւ :

ՍԱՂ՝ Ժ

1 Դաւիթի մարմնաւոր մարդուն ապականութիւնը կը սառըցնէ . 4 չարերը կը յանդիմանէ անոնց խղճմտանքին լուսովը . 7 Աստուծոյ փրկութեամբը կը պարծի :

Վէրնաւոր երգեցողին . Սաղմոս Դաւթի :

1 [ա]Ընդգամը իր սրտին մէջ ըսաւ թէ՝ Աստուած չկայ .
[բ]Պականեցան ու պիղծ գործքեր ըրին .
Մէկ մը չկայ՝ որ աղէկութիւն ընէ :
2 [գ]Տէրը երկինքէն նայեցաւ մարդոց որդիներուն վրայ ,
Որ տեսնէ թէ կա՞յ արդեօք իմաստուն մէկը
Որ զԱստուած փնտռէ :
3 [դ]Ամէնքը խոտորեցան , միասին անպիտան եղան .
Ողջկութիւն ընող մը չկայ , մէկ մըն ալ չկայ :
4 Մի՞թէ չի՞ն ճանչնար ամէն անօրէնութիւն ընողները ,
Որոնք հաց ուտելու պէս [ե]իմ ժողովուրդս կ՚ուտեն ,
Ու՝ [զ]Տէրոջը չեն կանչեր :
5 Ան ատենը [է]շատ վախցան .
Քանզի Աստուած արդարներուն ազգին մէջն է :
6 Ողբասին խորհուրդը ամօթով ըրիք .
[թ]Սակայն անոր [ը]յոյսը Տէրն է :

140 : Բաւակ . Հ . 5 :

— [բ] Օր . Ը . 17 : Հոր . ժգ . 24 : Պաղ . խգ . 24 : Ար . 14 : Ձբ . 46 : Նա . ծբ . 2 :
[գ] Նգր . բ . 8 :
[դ] Նգր . ծ . 39 :
[ե] Պաղ . բ . 2 : Ը . 19 , ԼԲ . 16 :
[զ] Պաղ . ԼԳ . 21 :
[է] Պաղ . ՀՄԳ . 7 : ՀՄԲ . 17 :

— [ա] Պաղ . ժ . 4 : ծգ . 1 , ՃԷ :
[բ] Ծն . ԺԶ . 11 , 12 : Հռով . գ . 10 , ՃԷ :
[գ] Պաղ . ԼԳ . 13 : ՃԸ . 19 :
[դ] Հռով . գ . 10 , 11 , 12 :
[ե] Նգրմ . ժ . 25 : Ըմով . Ը . 4 : Սիր . գ . 3 :
[զ] Պաղ . ՀԲ . 6 : Նա . ԿԳ . 7 :
[է] Պաղ . ծգ . 5 :
[թ] Կամ Վանգի
[ը] Պաղ . Բ . 9 : ՃԾԸ . 5 :

7 [բ]Երանի՛ թէ Սիովնէն գար Իսրայէլին փրկու-
թիւնը .
[գ]Տէրը իր ժողովուրդը գերութենէն դարձու-
ցած աւուրը ,
Յակոբը պիտի ցնծայ , ու Իսրայէլը ուրախ
պիտի ըլլայ :

ՍԱՂՄՈՍ ԻԵ

1—5 Դաւիթ Սիօնի բնակիչ մը կը սառագրէ :

Սաղմոս Դաւթի :

1 Տէր՝ [ե]ո՞վ պիտի կենայ քու վրանիդ մէջը .
Ո՞վ պիտի բնակի [զ]քու սուրբ լեռանդ վը-
րայ :

2 [է]Ան որ անմեղութեամբ կը քալէ , ու արդա-
րութիւն կը գործէ ,
Եւ [ը]ճշմարտութիւն կը խօսի իր սրտին մէջը ,
3 [թ]Ան որ լեզուովը չզրպարտեր ,
Ընկերին չարութիւն չըներ ,
[ժ]Եւ իր դրացիին վրայ նախատինք չըներ .
4 [ի]Որուն առջեւն անարգուած է չարագործը .
Հայց աստուածավախները կը պատուէ .
[ի]Երդում կ'ընէ իր [կ]դրացիին՝ ու չդառնար .
5 [լ]Իր արծաթը վարձքով չտար ,
[խ]Ու անմեղին դէմ կաշառք չառնեը .
Ո՛վ որ առնք կ'ընէ , չյաւիտեան պիտի չը-
սասանի :

ՍԱՂՄՈՍ ԻԶ

1 Դաւիթ իր բարի գործքերուն վրայ չվստահանալով՝ ու
կռապաշտութիւնը առնլով՝ Աստուծոյ կը դիմէ պաշտպա-
նութեան համար ։ 5 Իր կոչմանը , յարութեան , ու
յաւիտենական կենաց յոյսը կը յայտնէ :

Երգ Դաւթի :

1 Ո՛վ Աստուած՝ զիս պահէ .
[ա]Վասն որ քեզի յուսացայ :
2 Տէրոջը ըսի . Իմ Տէրս դուն ես ,
Զատ քեզի բարիք մը չունիմ :
3 Երկրիս մէջ եղող սուրբերուն ու պատուա-
կաններուն՝
Ընտոյ վրայ է իմ բոլոր հաճութիւնս :
4 Ընտոյ ցաւերը պիտի շատնան , որոնք որ ու-
րիշի մը կ'արտորան .
Ընտոյ արիւնի նուէրները պիտի չնուիրեմ .
[բ]Ու անոնց անուններն ալ շրթունքներուս վրայ պի-
տի չառնեմ :

5 [գ]Տէրն է իմ ժառանգութեանս ու [դ]բաժակիս
բաժինը .
Իմ վիճակս դուն պիտի պահես :
6 Վիճակներ ինծի գուարճալի թելադրուե-
ցան .
Իրաւ իմ ժառանգութիւնս ինծի երջանիկ հա-
ղաւ :

7 Պիտի օրհնեմ Տէրը՝ որ զիս խրատեց .
[ե]Եւ իմ երիկամունքներս դիշերուան մէջ
ինծի կը սորվեցընեն :
8 [զ]Միշտ աւուն Տէրը իմ առջեւս դրի .
Որ ովհետև [է]իմ աջ կողմս է , [ը]պիտի չսասա-
նիմ :
9 Ասոր համար սիրտս ուրախ եղաւ , [թ]ու [ժ]փառքս
բերկրեցաւ .
Եւ մարմինս ալ յուսով պիտի հանգստանայ :
10 [ի]Վասն զի իմ անձս [ի]դերեզմանին մէջը պիտի
չթողուս .
Ու քու սուրբիդ ալ ապականութիւն տեսնել
պիտի չտաս :
11 [լ]Կենաց ճամբան ինծի պիտի ցուցընես .
[խ]Երեսիդ առջեւն լեցուն ուրախութիւն կայ .
[ծ]Քու աջ կողմդ միշտ հաճութիւններ կան :

ՍԱՂՄՈՍ ԻԹ

1 Դաւիթ իր անկեղծութեանը վրայ վստահելով՝ Աստուծմէ
պաշտպանութիւն կը խնդրէ իր թշնամիներուն դէմ ։
10 Անոնց ամբարտաւանութիւնը , խարամանկութիւնը
ու բռնութիւնը կը ցուցընէ ։ 13 Իր ուշնցած յոյսին
վստահութիւնովը անոնց դէմ աղօթք կ'ընէ :

Աղօթք Դաւթի :

1 Ո՛վ Տէր՝ լսէ արդարութիւնը .
Անիկ ըրէ իմ աղաղակս .
Լսկանջ դիր աղօթքիս ,
Որ խարեպայ շրթունքներով չէ :
2 Իմ դատաստանս քու երեսէդ թող ելլէ .
Քու աչքերդ ուղղութիւնը թող տեսնեն :
3 Իմ սիրտս փորձեցիր . [թ]դիշեր աւուն քննեցիր .
[ժ]Զիս կրակով փորձեցիր , ու բան մը չգտար .
[ի]Միտքս պիտի որ բերանս պատուիրանազանց
ըլլայ" :
4 Արարդոց գործքերուն համեմատ՝
Քու շրթունքներուդ խօսքերովը ես բռնաւո-
րին ճամբաներէն զգուշացայ :
5 [լ]Իմ քայլերս քու ճամբաներուդ մէջը պահէ ,
Որ իմ դնացքներս չսասանին :

[բ] Սաղ . ծդ . 6 : Տես Հռով . ժա . 26 :
[գ] Հեր . խբ . 10 : Սաղ . ծղդ . 1 :

—

[ա] Սաղ . իդ . 3 , ըէ :
[բ] Սաղ . ը . 6 : գ . ե :
[գ] Ես . լգ . 15 :
[դ] Օսաբ . ի . 16 : Երեմ . գ . 25 :
[ե] Ղ . ժբ . 16 : Սաղ . լգ . 13 :
[զ] Նէ . իդ . 1 :
[է] Ներմ . գ . 2 :
[ը] Դատ . ժա . 35 :
[թ] Կամ «Հաստիս» :
[ժ] Նէ . իբ . 25 : Ղ . իե . 36 :
[ի] Օր . իդ . 19 : Երեկ . ժը . 8 : իբ . 12 :
[լ] Նէ . իդ . 8 : [ի] Օր . ժգ . 19 :
[խ] Սաղ . ժգ . 8 :

—

[ա] Սաղ . իե . 20 :
[բ] Նէ . իդ . 13 : Հեռ . իգ . 7 : Ովս . ի . 16 , 17 :
[գ] [ի] Օր . լբ . 9 : Սաղ . հգ . 28 : ՄՀբ . 57 : ՄՀբ . 5 :
[դ] Երեմ . ժ . 16 : Սղը . գ . 24 :
[ե] Սաղ . ժա . 6 :
[զ] Սաղ . ժէ . 3 :
[է] Գոր . բ . 25 , լե :
[ը] Սաղ . հգ . 23 : ՄՀ . 5 : ՄՀա . 5 :
[թ] Սաղ . ժէ . 5 :
[ժ] Սաղ . է . 12 , ՄՀ . 8 :
[ի] [ի] անձս , [իմ] լեզուս :
[լ] Սաղ . իգ . 15 : Գոր . բ . 27 , 31 : ժգ . 35 :
[խ] Կամ գժոխքին
[ծ] Մատ . է . 14 :
[կ] Սաղ . ժէ . 15 : իա . 6 : Մատ . ի . 8 : ա Կոր . ժգ . 12 : ա Հով . գ . 2 :
[հ] Սաղ . լգ . 8 :

—

[ա] Սաղ . ժգ . 7 :
[բ] Հեր . իդ . 10 : Սաղ . իզ . 2 : հգ . 10 : ՄՀ . 1 : Օսաբ . ժգ . 9 : Սաղ . գ . 2 , 3 : ա Պետ . ա . 7 :
[գ] Կամ Ահրաման իմ խորհուրդս պիտի չհեռանայ :
[դ] Սաղ . ՄՀ . 133 :

6 [ד]Այս քեզի կանչեցի , ինչու որ ինծի պատաս-
խան պիտի տաս , ո՛վ Աստուած .
Խոնարհեցո՛ւր ինծի քու ականջդ , լսէ՛ իմ
խօսքս :
7 [ה]Զքանչելի կերպով քու ողորմութիւններդ
ցուցո՛ւր ,
Դուն որ [ו]ելլէ յուսացողները ալ ձեռքովդ
կ՚ազատես
Հակառակ կեցողներէն :
8 [ז]Բէթի բիբի պէս զիս պահէ ,
[ח]Թևերուդ հովանաւորութեանը տակը զիս
ծածկէ
9 Ինծի տառապանք տուող ամբարիշտներուն ե-
րեսէն :
Իմ անձիս թշնամիները զիս պաշարեցին :
10 [י]Իրենց պարարտութիւնովը ծածկուեցան ,
Իրենց բերնովը [כ]ամբարտաւանութեամբ խօսե-
ցան :
11 [ל]Հիմա քայլերնուս [מ]չորս կողմը պատելով՝
[נ]Աչքերնին ցած վար մտիկցին գետինը զարնե-
լու համար ,
12 Առիւծի պէս՝ որ կը փափաքի յափշտակելու ,
Առիւծի կորիւնի պէս՝ որ դարանակալ կ՚ըլլայ :
13 Էլլէ՛ ո՛վ Տէր՝ անոր առջևը ինձի օգնա-ըլլա՛
հասիր .
Զանիկայ գետինը զարկ .
Ուխտ արուած փրկէ իմ անձս ամբարիշտներէն ,
14 Ուխտ ձեռքովդ մարդիկներէն՝ ո՛վ Տէր ,
Աշխարհի մարդիկներէն՝ [ס]որոնց բաժինը ա-
կեանքիս մէջն է ,
Եւ անոնց փորերը շտեմարաններովդ կը լեցը-
նես .
[ע]Անոնց որդիքն ալ՝ կը կշտանան ,
Ու իրենցմէ աւելցածը իրենց տղոցը կը թո-
ղուն :

15 Իսկ ես [פ]արդարութեամբ պիտի տեսնեմ քու
երեսդ .
Երբոր արթննամ [צ]քու դէմքէդ պիտի կշտա-
նամ :

ՍԱՂՄ · ԻԷ

1—50 Դաւիթ կը գովաբանէ գԱստուած իր բազմապա-
տիկ և զարմանալի բարիքներուն համար :

Գլխաւոր երգիչոցին . [ק]Տէրոջը ծառային
Դաւիթին Սաղմոս , որ ըսաւ Տէրոջը [ר]առ
երգին խօսքերը այն օրը՝ որ Տէրը ազատեց զա-
նիկայ իր ամէն թշնամիներուն ձեռքէն , և
Սաւուղին ձեռքէն . ու ըսաւ .

1 [ש]Ով Տէր իմ զօրութիւնս՝ քեզ պիտի սի-
րեմ :
2 Տէրը իմ վէմս , ամրութիւնս , ու փրկիչս է :
Իմ Աստուածս իմ պարիսպս է , [ת]ես անոր կը
յուսամ .
Ընիկայ իմ վահանս՝ ու իմ փրկութեանս եղ-
ջիւրը՝
Եւ իմ բարձր աշտարակս է :
3 [א]Օրհնեալ Տէրը կը կանչեմ ,
Եւ իմ թշնամիներէս կ՚ազատիմ :
4 [ב]Մահուան լարերը իմ բոլորտիքս առին ,
Եւ անօրէնութեան հեղեղները զիս վախցուցին :
5 Դերեզմանին լարերը զիս պաշարեցին ,
Եւ մահուան որոգայթները իմ առջևս առին :
6 Իմ նեղութեանս մէջ Տէրոջը կանչեցի ,
Եւ իմ Աստուծոյս աղաղակեցի .
Ընիկայ իր տաճարէն իմ ձայնս լսեց ,
Եւ իմ աղաղակս անոր առջևը՝ անոր ականջը
հասաւ :
7 [ג]Ցնծացին երկիրը սասանեցաւ ու դողաց ,
Եւ լեռներուն հիմերը շարժեցան ու սասանե-
ցան .
Վասնզի Ընիկայ բարկացաւ :
8 Ընոր քիթէն ծուխ ելաւ ,
Եւ բերնէն մաշող կրակ .
Ընկէ կայծակներ բռնկեցան :
9 [ד]Նաև անիկայ երկինքը խոնարհեցուց , ու ի-
ջաւ .
Նաև անոր ոտքերուն տակը մառախուղ կար :
10 [ה]Եւ քերովբէի մը վրայ ելաւ , ու թռաւ .
Եւ [ו]հովին թևերուն վրայ սլացաւ :
11 Խաւարը իրեն ծածկոյթի դրաւ ,
Եւ [ז]իր բոլորտիքը իրեն բնակարան
Թանձր ջուրերը ու երկինքի ամպերը ըրաւ :
12 [ח]Ընոր առջևը եղող պայծառութենէն՝ անոր
ամպերը անցան
Կարկուտով ու կրակի կայծակներով :
13 Եւ Տէրը երկինքին մէջը որոտաց ,
Նաև Բարձրեալը [ט]իր ձայնը լսել տուաւ
Կարկուտով ու կրակի կայծակներով :
14 [י]Նաև իր նետերը խրկեց , ու զանոնք ցրուեց .
Նաև շատ կայծակներ խրկեց , ու զանոնք խռո-
վեցուց :
15 Նաև քու յանդիմանութենովդ՝ ո՛վ Տէր ,
Ուխտ բարկութեանդ հովին փչելովը՝
[כ]Ջուրերուն յատակները երևցան ,
Եւ աշխարհիս հիմերը յայտնուեցան :
16 [ל]Բարձրէն խրկեց , ու զիս բռնեց .
Նաև շատ ջուրերէն զիս հանեց :

ա Սաղ · ԺԶ · 2 :
բ Սաղ · Լ · 21 :
գ [ג] Օր · ԼԲ · 10 : Օգթ · Բ · 8 :
դ [ד] Հռութ · Բ · 12 : Սաղ · ԼՂ · 7 : Ծէ · 1 : կ · Ա : կէ · 7 : ղ · 1 , Ա : Սաղ · ԽՂ · 37 :
ե [ה] Օր · ԼԲ · 15 : Հոբ · Ժ · 27 : Սաղ · ՀՂ · 7 : ԺԶԲ · 70 :
զ [ו] Ա · Թագ · Բ · 3 : Սաղ · Լ · 18 :
է [ז] Ա · Թագ · ԻԷ · 26 :
ը [ח] Սաղ · Ժ · 8 , 9 , 10 :
թ [ט] Նա · Ժ · 5 :
ժ [י] Սաղ · ՀՂ · 12 : Ղա · ԺՂ · 25 : Հնակ · Ե · 5 :
ի [כ] Այս Ընոնք որդիներով
ժա [ל] Հնգ · Գ · 2 :
ժբ [מ] Սաղ · Գ · 6 , 7 : ԺՂ · 11 ; ԿԵ · Ա :
ժգ [נ] Սաղ · ՂԲ · 1 :
ժդ [ס] Սաղ · ԺԶ · 3 :
ժե [ע] Սաղ · ՂԷ · 2 :
ժզ [פ] Սաղ · ՂԷ · 3 :
ժէ [צ] Սաղ · ԽԲ · 3 : Ա · Յով · Գ · 10 : Սաղ · ԽՃՂ · 6 : Նա · Հ · 30 :
ժը [ק] Ղե · ԺԵ · 8 : Սաղ · ՀՂ · 9 :
ժթ [ר] Սաղ · ԽՃՂ · 7 :

17 Իմ զօրեղ թշնամիէս ու զիս ատողներէն ա-
զատեց զիս .
Վասն զի ինծմէ զօրաւոր էին :
18 Իմ նեղութեանս օրը իմ առջեւս ասին .
Բայց Տէրը ինծի հոսոփոփութիւն գտաւ .
19 Ընդ ինձ լայնարձակ տեղ մը հանեց ,
Որ զիս ազատեց . ինչու որ ինծի հաճեցաւ :
20 Տէրը իմ արդարութեանս պէս՝ ինծի փոխա-
րէն կու տայ .
Իմ ձեռացս մաքրութեանը համեմատ՝ հա-
տուցում կ'ընէ ինծի .
21 Վասն զի Տէրոջը ճամբաները պահեցի ,
Ու իմ Աստուծոյս դէմ ամբարշտութիւն չգործի :
22 Քանզի անոր ամէն դատաստաններն իմ առջեւս
էին .
Ու անոր օրէնքները ինծմէ չհեռացուցի :
23 Նաեւ անոր առջեւը կատարեալ եղայ ,
Ու իմ անօրէնութենէս զգուշացայ :
24 Ընդ Տէրը ինծի հատուցում ըրաւ իմ ար-
դարութեանս համեմատ ,
Իմ ձեռացս մաքրութեանը համեմատ՝ որ ա-
նոր աչքերուն առջեւն է :

25 Ողորմածին հետ ողորմած կ'ըլլաս ,
Կատարեալ մարդուն հետ կատարեալ կ'ըլ-
լաս .
26 Մաքուրին հետ մաքուր կ'ըլլաս ,
Ու ծուռին հետ կը ծռիս :
27 Վասն զի դուն՝ վշտացած ժողովուրդը կ'ազա-
տես ,
Ու ամբարտաւան աչքերը կը ցածցընես :
28 Քանզի դուն իմ ճրագս կը վառես .
Իմ Տէր Աստուածս իմ խաւարս կը լուսաւո-
րէ :
29 Վասն զի քեզմով գունդի մը վրայ կը վազեմ ,
Ու իմ Աստուծովս պարիսպէ կ'անցնեմ :
30 Աստուծոյ ճամբան կատարեալ է .
Տէրոջը խօսքերը փորձուած են .
Ընդհակառակն ամէն իրեն յուսացողներուն ապար է :
31 Քանզի Տէրոջմէն զատ՝ ո՞վ է Աստուած ,
Կամ մեր Աստուծմէն զատ՝ ո՞վ է վէմ :

32 Աստուած է որ զօրութիւն կը հագ-
ցընէ ,
Ու իմ ճամբաս կատարեալ կ'ընէ :
33 Իմ ոտքերս եղջերուի ոտքերո՛ւն պէս կ'ընէ ,
Ու զիս բարձր տեղերուս վրայ կը կայ-
նեցընէ :
34 Ինծի պատերազմի կը վարժէ ,
Որ իմ բազուկներս պղնձէ աղեղ կը լարեն :
35 Ինծի տուած քու փրկութեանդ ասպարը տուիր .
Քու աջ ձեռքդ զիս զօրացուց ,
Ու քու քաղցրութիւնդ զիս մեծցուց :
36 Իմ քալելու ճամբաս ներքեւս լայնցուցիր .
Ու իմ ոտքիս յօդուածները չսասանեցան :
37 Իմ թշնամիներս հալածեցի , ու անոնց հասայ ,
Ու ետ չդարձայ՝ մինչեւ որ զանոնք հատցուցի .
38 Անոնք գետինը զարկի , ու կանգնելու կա-
րող չեղան .
Անոնք իմ ոտքերուս տակը ինկան :
39 Ու պատերազմի համար՝ ինծի զօրութիւն
հագցուցիր .
Իմ վրաս եղողները տակս ձգեցիր :
40 Ու իմ թշնամիներուս կռնակը ինծի դարձը-
ուցիր , ու
Որ զիս ատողները ջարդեմ :
41 Աղաղակեցին , բայց ազատող չկար .
Տէրոջը՝ պաղատեցին , բայց անոնց պատաս-
խան չտուաւ :
42 Ու զանոնք հողին աւազէն չորացած փոշիի
պէս մանրեցի ,
Ու փողոցներուն ցեխին պէս մկրտի ձգեցի
զանոնք :
43 Ժողովուրդին կռիւներէն զիս ազատեցիր ,
Ու զիս ազգերու գլուխ ըրիր .
Իմ չգիտցած ժողովուրդս ինծի ծառայից :
44 Երբոր ականջներնիս լսածնուն պէս՝ ինծի հլ-
նազանդեցան .
Օտարները ինծի խոնարհութիւն ըրին :
45 Օտարները տկարացան ,
Ու իրենց պահուըտած տեղերէն դողացին :

46 Տէրը կենդանի է , ու իմ վէմս օրհնեալ ըլ-
լայ ,
Ու իմ փրկութեանս Աստուածը բարձր ըլլայ :
47 Աստուած է որ իմ վրէժս կը խնդրէ ,
Ու ժողովուրդները ինծի կը հնազանդեցնէ :
48 Իմ թշնամիներէս զիս կը փրկէ .
Նաեւ զիս իմ վրաս եղողներէն աւելի բարձ-
րացուցիր ,
Ու բռնաւոր մարդէն զիս ազատեցիր :
49 Որո համար ո՛վ Տէր՝ ազգերուն մէջը քեզ
պիտի գովեմ ,
Ու քու անուանդ սաղմոս պիտի երգեմ :
50 Իր թագաւորին փրկութիւնները մեծցընողը ,
Ու իր օծեալին՝ Դաւիթին ու անոր սերունդին
Յաւիտեան ողորմութիւն ընողը Նա է :

ա Ապ. լա. 8 : Ամբ. 5 :
բ Ա Թագ. իգ. 20 :
գ Ա Թագ. իգ. 23 :
դ Ա Թագ. ի. 32 :
ե Ա Թագ. իգ. 23 , 24 , 27 , 28 : Բաւակ . գ . 34 :
զ Ապ. Ամ . 5 : Բաւակ . Ը . 17 :
է Ելը . ժի . 6 :
ը Բ Օր . Լի . 4 : Գան . գ . 37 : Հայտ . ժէ . 3 :
թ Ապ. ժի . 6 : Ամբ . 140 : Բաւակ . է . 5 :
ժ Ապ. ժէ . 7 :
ի Բ Օր . Լի . 31 , 39 : Ա Թագ . ի . 2 : Ապ . ԺՂ . 8 : Նա . խե . 5 :
լ Ապ. գլա . 2 :
խ Բ Թագ . ի . 18 : Ամբ . գ . 19 :
ծ Բ Օր . Լի . 13 : Լգ . 29 :
կ Ապ. ԱԽԳ . 1 :
հ Ա Բագ . 2 , 3 , 4 :
ձ Ա Թագ . ի . 9 , 10 : գ . 1 :
ղ Բ Թագ . ի . 1 :
ճ Ա Թագ . ի . 9 : Լե . 12 :
մ Ա Բագ . 2 , 3 :
յ Ելը . իե . 9 : Լե . 12 : Բաւակ . ա . 28 : Նա . ա . 15 : Երեմ . ժա . 11 : ժգ . 12 : Երկհ . ի . 18 : Ամբ . գ . 4 : Օաբ . է . 13 :
ն Օաբ . է . 5 :
շ Բ Թագ . ի . 9 , 10 : գ . 1 :
ո Բ Թագ . ի . 1 :
չ Ա Թագ . ի . 9 : Լե . 12 : Ա Բագ . 2 , 3 , 4 :
պ Ելը . ժի . 15 : ժէ . 5 :
ջ Բ Օր . Լի . 29 : Ապ . կչ . 3 : Հա . 15 :
ռ Ամբ . է . 17 :
ս Ապ . ԽԲ . 3 :
վ Ապ . ծի . 1 :
տ Հռով . ժէ . 9 :
ր Ապ . ԱՂԳ . 10 :
ց Բ Թագ . է . 13 :

ՍԱՂՄ · ԺԹ

1 Մոհզձաւանձնեքը Աստուծոյ փառքը կը ցուցընեն . 7 իսկ անոր խօսքը իր ընթերքը կը յայտնէ : 12 Դաւիթ ընթերք կը խնդրէ :

Դէմառար երդիցողին . Սաղմոս Դաւթի :

1 Երկինքը Աստուծոյ փառքը կը պատմէ ,
Ու էջինէց հաստատութիւնը անոր ձեռացը գործքերը կը ցուցընէ :
2 Օրը օրին կը յայտնէ խօսքը ,
Ու գիշերը գիշերին կը ցուցընէ գիտութիւնը :
3 Ձիկայ ըզոյց ու չկան խօսքեր .
Ընոնց ձայնը լսուիր .
4 Հայց [a]ամէն երկիր, կ'աւ անոնց ՀՀիւնը ,
Ու մինչև աշխարհի ծայրը՝ անոնց խօսքը :
Ընոնց մէջը արեւին համար վրան մը կանգնեց .
5 Ու [b]անիկայ իր առագաստէն ելած փեսայի պէս է .
Հզօր մարդու պէս [c]իր ճամբան վազելով կ'ուրախանայ :
6 Ընոր ելքը երկնից ծայրէն է ,
Ու անոր շրջանը մինչև անոնց ծայրերը .
Եւ անոր տաքութենէն բան մը չծածկուիր :

7 [d]Տէրոջը օրէնքը կատարեալ է . Հոգին կը նորոգէ .
Տէրոջը վկայութիւնը ճշմարիտ է . տգէտը իմաստուն կ'ընէ :
8 Տէրոջը կանոնները շիտակ են . սիրտը կ'ուրախացընեն .
[e]Տէրոջը պատուիրանքները պայծառ են . [f]աչքերուն լոյս կու տան :
9 Տէրոջը վախը սուրբ է . յաւիտեան կը մնայ .
Տէրոջը գատաստանները ճշմարիտ ու [g]բոլորովին արդար են :
10 Ցանկալի են անոնք ոսկիէն , [h]ու շատ փորձուած ոսկիէն .
[i]Անոնք են անուշ նաև ու խորխոխ կաթած մեղրէն :
11 Նաև քու ծառադ անոնցմով կը խրատուի ,
Ու [j]զանոնք պահելուն վարձքը շատ է :

12 [k]Ո՞վ կրնայ միտք առնել իր յանցանքները ,
[l]Ծածուկ մեղքերուն [m]զիս մաքրէ .
13 [n]Մրարատաւան մեղքերուն ալ պահէ քու ծառադ .
[o]Թող անոնք ինծի չտիրեն .
Ես ատոնք անմեղ կ'ըլլամ ,
Ու կը մաքրուիմ մեծ անօրէնութենէ :
14 [p]Հրինիս խօսքերը ու սրտիս խորհուրդը

Քու առջեւդ ընդունելի ըլլան ,
Ո՛վ Տէր՝ իմ վէմս ու [q]փրկիչս :

ՍԱՂՄ · Ի

1 Յոտզովքը կ'օրհնէ թագաւորը ու անոր ամէն ձեռք զաթնելու գործքերը : 7 Յոտզովքին ունեցած յոյսը՝ Աստուծոյ օգնական ըլլալուն վրայ :

Դէմառար երդիցողին . Սաղմոս Դաւթի :

1 Նեղութեան օրը Տէրը պատասխանէ քեզի .
[a]Յակոբին Աստուծոյն անունը քեզ պաշտպանէ .
2 Օգնութիւն խրկէ քեզի [b]սուրբ տեղէն ,
Ու Սիովնէն զօրացընէ քեզ .
3 Քու ամէն ընծաներդ յիշէ ,
Եւ քու ողջակէզներդ ընդունի . (Սէլայ .)
4 [c]Քու սրտիդ համեմատ քեզի տայ ,
Եւ քու ամէն խորհուրդներդ կատարէ :
5 Քու փրկութիւնովդ պիտի ուրախանանք .
Ու [d]մեր Աստուծոյն անունովը դրօշակ վերցընենք :
Տէրը կատարէ քու ամէն խնդրուածքներդ :

6 Հիմա գիտցայ որ Տէրը կը պահէ իր [e]օծեալը ,
Ընոր պատասխան կու տայ իր սուրբ երկինքէն ,
Իր աջ ձեռքին փրկութեան ուժովը :
7 [f]Ոմանք կառքերու , և ոմանք ալ ձիերու կ'ապաւինին .
[g]Հայց մենք մեր Տէր Աստուծոյն անունը պիտի յիշենք :
8 Ընոնք կորացան ու ինկան ,
Հայց մենք ելանք ու շիտակ կայնեցանք :

9 †Ո՛վ Տէր՝ փրկէ թագաւորը .
Պատասխան տուր մեզի՝ մեր կանչելու օրը[1] :

ՍԱՂՄ · ԻԸ

1 Յաղթութեան համար շնորհակալութիւն : 7 Աբեխ յաջողութիւններու յոյս :

Դէմառար երդիցողին . Սաղմոս Դաւթի :

1 Ո՛վ Տէր՝ քու զօրութիւնովդ թագաւորը ուրախ պիտի ըլլայ ,
Ու [a]քու փրկութիւնովդ որչափ շատ պիտի ցնծայ :
2 [b]Ընոր սրտին փափաքը իրեն տուիր .
Ու անոր շրթունքներուն խնդիրքը երբէք չարգիլեցիր : (Սէլայ :)
3 Վասն զի բարութեան օրհնութիւններով անոր հասար .
[c]Ընոր գլուխը մաքուր ոսկիէ պսակ դրիր :

[a] Ես . խգ . 14 : խգ . 6 : խէ . 4 : ա Յհես . ա . 10 :
[b] Ըռոմ . ժբ . 10 :
[c] Ղ Թագ . գ . 16 : բ Պն . ի . 8 : Սաղ . հգ . 17 :
[d] Սաղ . իա . 2 :
[e] Նէ . ժէ . 15 : Սաղ . կ . 4 :
[f] Սաղ . բ . 2 :
[g] Սաղ . Լգ . 16 , 17 : Ըռոմ . իա . 31 : Ես . իա . 1 :
[h] Բ Պն . Լգ . 8 :
[i] Ասոր . Մ՛ն Տէր՝ փրկէ . Թագաւորը մեզի պատասխան տայ մեր կանչելու օրը :

[a] Սաղ . ա . 6 : Ես . ի . 22 : Հռով . ա . 19 , 20 :
[b] Հռով . ժ . 18 :
[c] այլ արևը :
[d] Յհզ . ա . 5 :
[e] Սաղ . ճժա . 7 :
[f] Սաղ . ժգ . 6 :
[g] Սաղ . ժգ . 3 :
[h] Սաղ . ճժի . 72 , 127 : Ըռոմ . է . 10 , 11 , 19 :
[i] Սաղ . ճժի . 103 :
[j] Ընոմ . իի . 18 :
[k] Սաղ . ի . 12 :
[l] Սաղ . գ . 8 :
[m] Ղև . ի . 2 , իշ :
[n] Ես . ի . 6 : ա Թագ . իէ . 32 , 33 , 34 , 39 :
[o] Սաղ . ճլի . 133 : Հռով . է . 12 , 14 :
[p] Սաղ . ծա . 15 :
[q] Սաղ . իա . 14 :

[a] Սաղ . ի . 5 , 6 :
[b] Սաղ . ի . 4 , 5 :
[c] բ Թագ . ժբ . 30 : ա Պն . ի . 2 :

[1] Ասոր . Ո՛վ Տէր՝ փրկէ . Թագաւորը մեզի պատասխան տայ մեր կանչելու օրը :

4 †Զհեղմէ կեանք խնդրից ,
Ո՜ անոր ‡երկայն օրեր տուիր յաւիտեան
յաւիտենից :
5 Ընոր փառքը մեծ է քու փրկութիւնովդ .
փառք ու վայելչութիւն դիր անոր վրայ :
6 Վասն զի §օրհնութիւնները անոր վրայ հաս-
տատեցիր յաւիտեան .
‖Երախտութեամբ ուրախ ըրիր զանիկայ քու ե-
րեսիդ առջեւն :
7 Ինչու որ թագաւորը Տէրոջը կը յուսայ ,
Ու Ախտերեցյն ողորմութեամբը ¶պիտի չսա-
սանի :

8 **Քու ձեռքդ պիտի գտնէ քու ամէն թըշ-
նամիներդ .
Քու աջ ձեռքդ պիտի գտնէ քեզ ատող-
ները :
9 Օ՜անոնք **կրակի ՚նոցի պէս պիտի ընես քու
բարկութեանդ ժամանակը .
Տէրը իր բարկութիւնովը բոլորովին պիտի
կորսընցընէ զանոնք ,
††Ու կրակը պիտի ուտէ զանոնք :
10 ‡‡Ընոնց պտուղը երկրէն պիտի կորսընցընես ,
Ու անոնց սերունդը մարդոց որդիներէն :
11 Ինչու որ քեզի դէմ չարութիւն պատրաստե-
ցին .
§§Նենգութեան խորհուրդ ըրին , բայց կարող
չեղան կատարելու՜ :
12 Վասն զի դուն անոնց կռնակը ետ պիտի դար-
ձընես .
Քո՜ նշոխերդ անոնց երեսին դէմ՝ լարերուդ
վրայ պիտի պատրաստես :

13 Ո՛վ Տէր՝ քու ուժովդ բարձր եղիր .
Պիտի երգենք , ու սաղմոս ընենք քու զօրու-
թեանդ :

ՍԱՂՄՈՍ ԻԱ

1 Դասին իր սրտաբեկութեան առնը կը դանդաղի . 9 մեծ
տաղնապի մէջ ըլլալով աղօթք կ'ընէ . 23 գնատուած
կը փառաւորէ :

Դիմաւոր երգեցողին , Ըմէրէդ շահարի վը-
րայ . Սաղմոս Դաւթի :

1 Ը՛նաստած իմ՝ Ը՛նաստած իմ , ինչու ինձմէ
թողուցիր .
Օ՜նս փրկելէն , ու ¶պատաղուս խօսքերէն հե-
ռու եղար :

2 Ո՛վ իմ Ընաստուածս՝ ցորեկը ‡եղէն կը կանչեմ ,
ու չես պատասխաներ .
Նե գիշերը նը կանչեմ , ու չեմ դադարիր :
3 Բայց դուն սուրբ ես ,
Ո՛վ §Իսրայէլի դովաբանութեանց մէջ բնա-
կող :
4 Ասոնք հայրերը քեզի յուսացան .
Յուսացան , ու փրկեցիր անոնք :
5 Զեզի աղաղակեցին , ու ազատեցան .
†Զեզի յուսացան ու չամչցան :

6 Բայց ես ‡որդ եմ , ու մարդ չեմ .
§Արդոց մէջը քամահրուած , ու ժողովրդոց
մէջը անարգուած :
7 ‖Ըմէն զիս տեսնողները զիս ծաղր կ'ընեն .
Շրթունք կը բանան , §§գլուխ կ'երերցընեն ,
8 Ըսելով . ¶Տէրոջը յուսացաւ , ո՜ր թող փրկէ
անիկայ .
‡‡Ան թող ազատէ զանիկայ , ինչու որ անոր հաւ-
նեցաւ :
9 §§Բայց զիս ծոծ արգանդէն հանողը դուն ես .
Ո՜ր ծիծը եղած տուին՝ դուն ինծի յոյս
տուիր :
10 Ընդարձակէն ես քեզի յանձնուելուցայ .
Կամ մօրս որովայնէն դուն ես իմ Ընաստուա-
ծըս :

11 Ո՛վ հեռանար ինծմէ , վասն զի նեղութիւնը
մօտ է .
Օգնող մըն ալ չկայ :
12 ¶Շատ զուարակներ չորս կողմս առին .
Հաւանի յուլերը զիս պաշարեցին .
13 ‡‡Իրենց բերանը իմ վրաս բացին ,
Յափշտակող ու մռնչող առիւծի պէս :
14 §§Ջուրի պէս թափուեցայ ,
¶¶Ու ամէն ոսկորներս քակուեցան .
‖‖Սիրտս մոմի պէս եղաւ .
Հալեցաւ փորիս մէջը :
15 §§§Չորացաւ իմ ոյժս՝ հողէ ամանի մը պէս ,
Ու ղեկուս քմացս փակաւ .
Նե զիս մահուան հողը դրիր :
16 ¶¶¶Վասն զի շուներ չորս կողմս առին ,
Չարկերուն ժողովքը զիս պատեցին ,
‖‖‖Ձեռքերս ու ոտքերս ծակեցին :
17 Իմ ամէն ոսկորներս կրնամ համրել .
§§§Ընոնք կը նային , կը տեսնեն զիս :
18 ¶¶¶Իմ հանդերձներս իրենց մէջը կը բաժնեն .
Ու պատմուճանիս վրայ վիճակ կը ձգեն :

† Սաղ . կա . 5 , 6 :
‡ Բ Թագ . է . 19 : Սաղ . ղա . 16 :
§ Նեե . ժբ . 2 : Սաղ . հբ . 17 :
‖ Սաղ . ժղ . 11 : Ես . 7 : Պոր . բ . 28 :
¶ Սաղ . ժղ . 8 :
** Ա Թագ . լա . 3 :
†† Սաղ . գ . 1 :
‡‡ Սաղ . ժբ . 8 : Նա . իդ . 11 :
§§ Գ Թագ . ժգ . 34 : Հար . ժբ . 16 , 17 , 19 : Սաղ . լէ . 28 : Ա՜ե . 13 : Նա . ժգ . 20 :
¶¶ Սաղ . բ . 1 :

—

‖‖ Մատ . իէ . 46 : Մար . ժե . 34 :
§§§ Նբր . է . 7 :
¶¶¶ Բ Օր . ժ . 21 :
‖‖‖ Սաղ . իե . 2 , 3 : լա . 1 : հա . 1 : Նա . իե . 23 : Հռով . ի . 33 :
†† Հար . իե . 6 : Նա . խա . 14 :
‡‡ Նա . ծգ . 3 :
§§ Մատ . իէ . 39 : Մար . ժե . 29 : Ղու . իգ . 35 :
¶¶ Հար . ժղ . 4 : Սաղ . ձի . 25 :
‖‖ Մատ . իէ . 43 :
††† Սաղ . դա . 14 :
§§§ Սաղ . հա . 6 :
¶¶¶ Նա . խգ . 3 : խի . 1 :
‖‖‖ Սաղ . կը . 30 : Նզեկ . լի . 18 : Ա՜մով . գ . 1 :
†††† Հար . ժղ . 10 : Սաղ . լէ . 21 : Ողբ . բ . 16 : դ . 46 :
‡‡‡ Գան . ե . 6 :
§§§ Ա՜ես . է . 5 : Հար . իգ . 16 :
¶¶¶ Ա՜ռակ . ժէ . 22 :
‖‖‖ Հար . իե . 10 : Ողբ . գ . 4 : Հօս . ժի . 28 :
†††† Հայտ . իգ . 15 :
‡‡‡ Մատ . իէ . 35 : Մար . ժե . 24 : Ղու . իգ . 33 : Հօս : ժի . 23 , 37 : ի . 25 :
§§§§ Ղու . իգ 35 :
¶¶¶¶ Ղու . իգ . 34 : Հօս . ժի . 23 , 24 :

19 Խայտ Նդուն սիմ Տէր՝ մի հեռանար ինձմէ ·
Ո՛վ իմ զօրութիւնս՝ շուտով ինձի օգնութեան հասիր ·
20 Իմ անձս սուրէն ազատէ ,
Ու *կեանքս Նշանը ձեռքէն :
21 Փրկէ զիս առիւծին բերնէն ,
Ու ինձի պատասխան տուր Է֊միեղջերուներուն եղջիւրներէն :

22 Քու անունդ եղբայրներուս պիտի պատմեմ ·
Ժողովքին մէջ քեզ պիտի գովեմ :
23 Ով Տէրոջմէ վախցողներ՝ գովեցէք զանիկայ ·
Ով Յակոբին բոլոր զաւակները՝ փառաւորեցէք անիկայ ,
Ու վախցէք անկէ՝ Իսրայէլին բոլոր զաւակները :
24 Վասն զի չանարգեց ու չքամահրեց տառապեալին Ֆտառապանքը ,
Ու երեսը անկէ չդարձուց ·
Հապա երբեն կանչած ատեներ լսեց :
25 Քեզմով պիտի բլայ իմ գովութիւնս մեծ ժողովքին մէջը ·
Իմ ուխտերս անկէ վախցողներուն առջեւն պիտի կատարեմ :

26 Նեանկները պիտի ուտեն ու կշտանան ·
Տէրը պիտի գովեն՝ զանիկայ փնտռողները ·
Ձեր սիրտը յաւիտեան պիտի ապրի :
27 Պիտի յիշեն ու Տէրոջը դառնան երկրի ամէն ծայրերը ,
Ու քու առջեւդ երկրպագութիւն պիտի ընեն ազգերուն ամէն տոհմերը :
28 Վասն զի թագաւորութիւնը Տէրոջն է ,
Ու ան կը տիրէ ազգերուն վրայ :
29 Երկրի ամէն պարարտները պիտի ուտեն ու երկրպագութիւն պիտի ընեն ·
Ամէն հողը իջնողները ծունկ պիտի բերեն առջեւը ,
Ու ան ալ՝ որ իր անձը չապրեցըներ :
30 Զաւակը պիտի ծառայէ անոր ·
Ան Տէրոջը վրայով պիտի պատմուի գալոց դարուն մէջ :
31 Պիտի գան ու անոր արդարութիւնը պիտի պատմեն
Ըն ժողովուրդին , որ պիտի ծնանի ·
Վասն զի ասա Քանը ան կատարեց :

ՍԱՂՄՈՍ · Ի Փ

1—6 Դաւիթին վատահութիւնը Աստուծոյ ընթացքը վրայ :

Սաղմոս Դաւթի :

1 Տէրը իմ Հովիւս է ·
Ես բանի մը կարօտութիւն պիտի չունենամ :
2 Օթիս խոտաւէտ արօտներու մէջ կը պառկեցընէ ·
Անդարտ ջուրերուն քովը ինձի կ'առաջնորդէ :
3 Հոգիս կը նորոգէ ·
Իր անուանը համար՝ արդարութեան ճամբաներուն մէջը կ'առաջնորդէ ինձի :
4 Թէև ահաւոր շուքի ձորին մէջէն ալ պըտտիմ ,
Չարէն պիտի չվախնամ ·
Վասն զի դուն իմ հետս ես ·
Քու ցուպդ ու գաւազանդ՝ անոնք իս պիտի մխիթարեն :
5 Նեղան կը պատրաստես իմ առջիս , իմ թըշնամիներուս դիմացը ·
Իմ գլուխս իւղով կ'օծես ·
Իմ բաժակս խիստ լեցուն է :
6 Յիրաւի բարիքարութիւնը ու ողորմութիւնը իմ հետս պիտի գան
Կենացս բոլոր օրերուն մէջը ,
Ու շատ օրեր Տէրոջը տունը պիտի բնակիմ :

ՍԱՂՄՈՍ · Ի Դ

1 Աստուծոյ տէրութիւնը երկրին վրայ : 3 Ինոր հոգեւոր թագաւորութեանը հպատակները : 7 Օձանիկայ ընդունելու յորդորանք մը :

Սաղմոս Դաւթի :

1 Տէրոջն է երկիրը , ու անոր լիութիւնը ,
Աշխարհքը , ու անոր բնակիչները :
2 Քանզու ան իւրը անոր հիմերը ծովերուն վրայ ձգեց ,
Ու զանիկայ գետերուն վրայ հաստատեց :

3 Ո՞վ պիտի երթայ Տէրոջը լերը ·
Կամ ո՞վ պիտի կենայ անոր սուրբ տեղը :
4 Ձեռքերով սուրբը , ու օրտով մաքուրը ,
Որ աստուհան անձնատուր չեղաւ ,
Ու Ղենդութեամբ երդում չըրաւ ·

1 Ելք : 11 Սաղ · Ժ · 1 :
2 Սաղ · Լ · 17 :
3 Ներք · Աստուածութիւնս
4 Ելք · 16 :
5 Բ Տիմ · Գ · 17 :
6 Նա · Լ · 7 :
7 Ամ վայրի ցուրերուն
8 Նրբ · Բ · 12 : Սաղ · Ե · 9 :
9 Հով · Ի · 17 : Առակ · Բ · 29 :
10 Սաղ · Ճ · 19 , 20 :
11 Ամ աղաղակը ,
12 Նրբ · Ե · 7 :
13 Սաղ · Լ · 18 : Ե · 9 , 10 : Ժ֊ա · 1 :
14 Սաղ · Կ · 13 : Ա֊Գ · 15 · Յով · Ե · 4 :
15 Նա · Կ · 13 :
16 Հով · Գ · 51 , 52 :
17 Սաղ · Բ · 8 : Կբ · 11 : Ա֊Գ · 9 : Գ · 3 : Նա · Խե · 6 :
18 Սաղ · Գ֊Գ · 7 :
19 Սաղ · Խէ · 8 : Ներք · 21 : Ովաբ · Ժ֊Գ · 9 : Ասա · Գ · 13 :
20 Սաղ · Խե · 12 :
21 Նա · Իգ · 19 : Փիլ · Բ · 10 :
22 Սաղ · Կը · 6 : Ա֊Գ · 9 : Ա֊Գ · 18 : Նա · Կ · 3 : Տ֊ես Հով · Գ · 21 , 22 :

—

23 Նա · Ե · 11 : Ներմ · Խ֊Ե · 1 : Նգեկ · Լ֊Գ · 11 , 12 , 23 : Հով · Ժ · 11 : ա Պետ · Բ · 25 : Հայտ · Է · 17 :
24 Փիլ · Գ · 19 :
25 Նգեկ · Լ֊Գ · 14 :
26 Հայտ · Է · 17 :
27 Սաղ · Ե · 8 : Լա · 3 : Ընահ · Բ · 20 :
28 Հով · Գ · 5 : Ժ · 21 , 22 : Իգ · 17 : Սաղ · Խգ · 19 :
29 Սաղ · Գ · 6 : Իէ · 1 : Ա֊Գ · 6 :
30 Նա · Խգ · 2 :
31 Սաղ · Ա֊Գ · 15 :
32 Սաղ · Գ֊Գ · 10 :

—

33 Նշ · Ե · 29 : Ժ֊Բ · 5 : Բ Օր · Ժ · 14 : Հով · Խա · 11 : Սաղ · Ե · 12 : Ա Պար · Ժ · 26 :
34 Ծան · Ա · 9 : Հով · Լ֊Բ · 6 : Սաղ · Ճգ · 5 : Ճկ · 6 : Բ Պետ · Գ · 5 :
35 Սաղ · Ժէ · 1 :
36 Հով · Ժէ · 9 : Նա · Լ֊Գ · 15 , 16 : Ա Տիմ · Բ · 8 :
37 Ասա · Ե · 8 :
38 Սաղ · Ժէ · 4 :

5 Ընկիայ Տէրոջմէն օրհնութիւն պիտի առանայ,
Ու իր փրկութեանը Աստուծմէն՝ արդարութիւն:
6 Այանիկայ փնտռողներուն ցեղը աս է.
Որ Բ երեսը խնդրողները *Յակոբն է՞: (Սէլայ:)
7 Ա՛վ դռներ՝ գլուխնիդ վեր վերցուցէք.
Ու վերցուեցէք՝ ով յաւիտենական դռներ,
Որ փառաց Թագաւորը մտնէ:

8 Ո՞վ է աս փառաց Թագաւորը.
Կարող ու հզօր Տէրը,
Պատերազմի մէջ հզօր Տէրը:

9 Ա՛վ դռներ՝ գլուխնիդ վեր վերցուցէք.
Ու վերցուեցէք՝ ով յաւիտենական դռներ,
Որ փառաց Թագաւորը մտնէ:

10 Ո՞վ է աս փառաց Թագաւորը.
Զօրքերուն Տէրը,
Ինքն է փառաց Թագաւորը: (Սէլայ:)

ՍԱՂՄ· ԻԵ

1 Դաւիթին վստահութիւնը աղօթքի մէջ: 7 Անդրերու թողութեան համար: 16 ու նեղութենէ ազատուելու համար աղօթք կ՚ընէ:

Սաղմոս Դաւթի:

1 Ա՛վ Տէր՝ Գիմ անձս քեզի վերցուցի:
2 Ա՛վ իմ Աստուածս՝ Դ քեզի յուսացայ. թող չամչեմ,
Ու Ե թշնամիներս իմ վրաս չցնծան:
3 Այո՛ ամէն քեզի սպասողները թող չամչեն.
Ունայնութեամբ անօրէնութիւն ընողները թող ամչեն:
4 Ա՛վ Տէր՝ Զ քու ճամբաներդ ցուցո՛ւր ինծի.
Քու շաւիղներդ սորվեցո՛ւր ինծի:
5 Քու ճշմարտութեանդ մէջ ինծի առաջնորդէ,
ու սորվեցո՛ւր ինծի.
Որովհետեւ դուն ես իմ փրկութեանս Աստուածը.
Ես քեզի կը սպասեմ ամէն օր:
6 Ա՛վ Տէր՝ Է քու գթութիւններդ ու ողորմութիւններդ յիշէ.
Ինչու որ յաւիտենական են:
7 Ը Անկութիւնս մեղքերս ու յանցանքներս մի՛ յիշեր.
Ըստ Թ քու ողորմութիւնդ իս յիշէ,
Քու բարութեանդ համար՝ ով Տէր:
8 Տէրը բարի և ուղիղ է.
Ընոր համար մեղաւորներուն կը սորվեցնէ ճամբան:
9 Խոնարհութեան մէջ պիտի առաջնորդէ հեզերուն,
Ու իր ճամբան հեզերուն պիտի սորվեցնէ:
10 Տէրոջը բոլոր ճամբաները ողորմութիւն ու ճշմարտութիւն են
Իր ուխտը ու վկայութիւնները պահողներուն:
11 Ա՛վ Տէր՝ Ը քու անուանդ համար
Ներէ իմ անօրէնութիւնս, Թ Եւ՛ան զի մեծ է:
12 Ո՞վ է այն մարդը՝ որ Տէրոջմէն կը վախնայ.
Ընոր Ժ անոր պիտի սորվեցնէ իր ընտրած ճամբան:
13 Ի Ընոր անձը բարութեան մէջ պիտի բնակի,
Ու Լ անոր սերունդը երկիրը պիտի ժառանգէ:
14 Խ Տէրոջը ընտանութիւնը երկեղածներուն հետն է.
Ու իր ուխտը անոնց կը սորվեցնէ:
15 Ծ Իմ աչքերս ամէնատեն Տէրոջը կը նային.
Ինչու որ իմ ոտքերս որոգայթէն այն պիտի հանէ:
16 Կ Ինծի դարձիր, ու ողորմէ ինծի,
Վասն զի մինակ ու վշտացած եմ:
17 Սրտիս նեղութիւնները շատցան.
Իմ վիշտերէս իս հանէ:
18 Ղ Իմ նեղութեանս ու տառապանքիս նայէ,
Ու բոլոր մեղքերս ներէ:
19 Տես իմ թշնամիներս, ինչու որ շատցան,
Ու անիրաւ ատելութիւնով դիս ատեցին:
20 Պահէ իմ անձս, ու փրկէ զիս.
Մ Թող չամչեմ, վասն զի քեզի յուսացայ:
21 Կատարելութիւնը և ուղղութիւնը իս թող պահեն,
Ինչու որ քեզի սպասեցի:
22 Ա՛վ Աստուած՝ Ն փրկէ Իսրայէլը
Իր ամէն նեղութիւններէն:

ՍԱՂՄ· ԻԶ

1—12 Դաւիթ Աստուծոյ կը դիմէ իր անարատութեանը վրայ վստահանալով:

Սաղմոս Դաւթի:

1 Ա՛վ Տէր՝ Ս իս դատէ,
Վասն զի Բ իմ անարատութիւնովս քալեցի.
Ես Տէրոջը յուսացայ, պիտի չսասանիմ:
2 Ա՛վ Տէր՝ Ր զիս փորձէ ու քննէ.
Փորձէ իմ երիկամունքներս ու սիրտս.
3 Վասն զի քու ողորմութիւնդ իմ աչքերուս առջեւն է,

Ա Սաղ· իէ· 8· Ա՛ե· 4·
* Կամ՝ ով Հակոբ·
Բ Նա· իդ· 2·
Գ Սաղ· զէ· 6· Սաղ· գ· 1· ՚ի Սոր· ք· 8·
— Սաղ· ձդ· 4· Ա՛ղ· 8· Ոզբ· գ· 41·
Ե Սաղ· իբ· 5· Լա՛ւ· 1· Լգ· 8· Նա· իբ· 16· իթ· 23· Հռով· ժ· 11·
Զ Սաղ· ժգ· 4
Է Նէ· Լգ· 13· Սաղ· ե· 8· իէ· 11· ձդ· 11· Ա՛ղ· Ա՛ղ· 8· 10·
Ը Սաղ· ձգ· 17· Ա՛ղ· 1· Ա՛ղ· 1· Նա· կգ· 15· Երեմ· Լգ· 11·
Թ Հնոր· ժգ· 26· ի· 11· Երեմ· գ· 25·
Ժ Սաղ· ծա· 1·
Ի Սաղ· ը՛ա· 3· Հբ· 9· Ա՛ղ· 21· Ա՛ղ· 11·
Լ Տե՛ս Հռով· ե· 20·
Խ Կամ թէ և
Ծ Սաղ· լէ· 23·
Կ Ելակ· ժբ· 23·
Ղ Սաղ· լէ· 11, 22, 29·
Մ Ելակ· գ· 32· Տես Հնոց· է· 17· ժե· 15·
Յ Սաղ· Ա՛ղա· 8·
Ն Սաղ· կբ· 16· ձդ· 16·
Շ Բ Ծնած· ժդ· 12·
Ո Ա՛ղբ· 2·
Չ Սաղ· ձէ· 8·
—
Պ Սաղ· է· 8·
Ջ Ա՛ղբ ժա· գ Ծնած· ե· 3· Ելակ· ե· 7·
Ռ Սաղ· իբ· 7· լա՛· 14· Ելակ· իբ· 25·
Ս Սաղ· է· 9· ժէ· 3· կղ· 10· ղէ· 23· Օրաք· ժգ· 9·

Եւ [b]քու ճշմարտութեանդ մէջը քալեցի :
4 [c]Ընծայն մարդիկներուն հետը չնստայ ,
Եւ կեղծաւորներուն հետը պիտի չերեսնուիմ:
5 [d]Չարերուն ժողովքը ատեցի ,
[e]Եւ ամբաւիշտներուն հետը պիտի չնստիմ :
6 [f]Ընծեղութիւնով ձեռքերս պիտի լուամ ,
Եւ քու սեղանիդ չորս կողմը պիտի պտըտիմ՝
ով Տէր ,
7 Որ շնորհակալութեան ձայներ լսել տամ ,
Եւ քու ամէն սքանչելիքներդ պատմեմ :
8 Ով Տէր՝ [g]սիրեցի քու տանդ բնակութիւնը ,
Եւ քու փառքիդ կեցած տեղը :

9 [h]Մի կորսընցըներ իմ անձս մեղաւորներուն
հետ ,
Եւ իմ կեանքս՝ արիւնահեղ մարդիկներուն
հետ ,
10 Որ անոնց ձեռքերուն մէջը անօրէնութիւն կայ ,
Եւ անոնց աջ ձեռքը [i]կաշառքով լեցուն է :
11 Հայց ես [k]իմ անարատութիւնովս պիտի քա-
լեմ ,
Ազիս փրկէ , ու ինծի ողորմէ :
12 [l]Իմ ոտքս [m]շնաստութեան մէջ կը կենայ .
[n]Ժողովքներուն մէջ Տէրը պիտի գովեմ:

ՍԱՂՄ · ԻԵ

1 Դաւիթ Նաասծոյ կարողութեամբը , 4 եւ Նաասծոյ ծառայութեանը համար իր ունեցած սիրովը , 9 ու ա-
զօթքով իր հաւատքը կը պահպանէ :

Սաղմոս Դաւթի :

1 Տէրը [o]իմ լոյսս՝ ու [p]իմ փրկութիւնս է ,
Ես ուսկից պիտի վախնամ .
[q]Տէրը իմ կեանքիս ապաւէնն է ,
Ես ուսկից պիտի դողամ :
2 Չարերը [r]իմ մարմինս ուտելու համար ինծի
մօտեցած ատեննին՝
Իմ նեղիչներս ու թշնամիներս սահեցան ու
ինկան :
3 [s]Թէ որ վրաս զօրքի բանակ հլլէ ,
Սիրտս պիտի չվախնայ .
Թէ որ վրաս պատերազմ պատրաստութիւն
ըլլայ ,
Ընտրեալ ես ապահով պիտի ըլլամ:
4 [t]Հան մը կը խնդրեմ Տէրոջմէն ,
Եւ՝ ասիկայ կ'ապաշխեմ ,
Որ կեանքիս բոլոր օրերը
[u]Տէրոջը տանը մէջ բնակիմ ,
[v]Տէրոջը վայելչութիւնը տեսնելու ,
Եւ անոր տաճարին մէջ պէնէը խնդրելու հա-
մար :
5 Վասն զի չար օրուան մէջ՝
Իր բնակարանին մէջը [w]զիս պիտի պահէ ,
Իր վրանին ծածկոյթովը զիս պիտի ծածկէ .
[x]Վէմի վրայ պիտի վերցընէ զիս :

6 Եւ հիմա [y]իմ գլուխս պիտի բարձրանայ
Իմ բոլորտիքս եղող թշնամիներուս վրայ .
Եւ անոր վրանին մէջը ուրախութեան ձայնով
զոհեր պիտի մատուցանեմ .
Պիտի երգեմ , ու սաղմոս պիտի ըսեմ Տէրոջը :
7 Ով Տէր՝ ձայնս լսէ կանչելուսատենս ,
Եւ ողորմէ և պատասխան տուր ինծի :
8 [z]Իմ սիրտս քեզի ըսաւ . Կու տեսնէ պիտի
փնտռեմ՝ ով Տէր :
9 [a]Կու տեսնէ ինծմէ մի ծածկեր .
Բարկութիւնով ծառայ մէկդի մի ձգեր .
Ինծի օգնական եղար , զիս մի մերժեր ,
Եւ զիս մի թողուր՝ ով իմ փրկութեանս Աս-
տուածը :
10 [b]Թէև և Հայրս ու մայրս զիս թողուն ,
Հայց Տէրը իս պիտի ընդունի :
11 Ով Տէր՝ [c]քու ճամբադ ինծի սորվեցնէ ,
Եւ [d]շիտակ ճամբուն մէջը ինծի առաջնորդէ
թշնամիներուս համար :
12 Զիս իմ [e]թշնամիներուս կամացը մի մատներ ,
Ինչու որ Ահմ վրաս սուտ վկաներ ,
Եւ անիրաւութիւն փչողներ եղան :
13 [f]Աւետացի Տէրոջը բարութիւնը տեսնելու
[g]Կենդանիներուն երկրին մէջ :
14 [h]Տէրոջը սպասէ .
Զօրացիր , ու սիրտդ թող զօրանայ .
Ըս Տէրոջը սպասէ :

ՍԱՂՄ · ԻԶ

1 Դաւթի չերմեռանդութեամբ աղօթք կ'ընէ իր թշնամի-
ներուն դէմ. 6 գՆաասած կ'օրհնէ . 9 ժողովուրդին հա-
մար աղօթք կ'ընէ :

Սաղմոս Դաւթի :

1 Ով Տէր՝ քեզի կը կանչեմ .
Ով իմ վէմս՝ [i]մի լռեր ինծի .
[k]Չըլլայ որ ինծի լռելութիւդ
[l]Կերեսցնէ իջնողներուն նմանիմ :
2 Լսէ իմ խնդրուածքիս ձայնը՝
Երբոր քեզի կ'աղաչեմ .
[m]Երբոր իմ ձեռքերս կը վերցընեմ

ա Սաղ . ջ . 6 :
բ Սաղ . իզ . 8 :
գ Սաղ . կե . 4 : Ղւս . ի . 37 :
դ Սաղ . չ . 17 :
ե Սաղ . լա . 20 : Ձդ . 3 : գՍա-
մ . 1 : Ղա . ջ . 6 :
զ Սաղ . ճե . 2 :
է Սաղ . ղ . 3 :
ը Սաղ . իդ . 6 : ձե . 4 :
թ Սաղ . կի . 17 : ճիջ . 7 :
ժ Ղա . խի . 15 :
ի Սաղ . քե . 4 : Ձղ . 11 : ՄԻ-
ճ . 12 :
ձ Սաղ . իե . 25 :
ղ Սաղ . իգ . 9 : բ Ծն . ժգ . 7 , 8 : Սաղ . լե . 11 :
ճ Սաղ . ծղ . 13 : ՄԻ . 9 : Ճխ . 5 : Երեմ . ժա . 19 :
Երկն . իզ . 20 :
ի Սաղ . լա . 24 : կգ . 1 , 5 :
ՄՂ . 5 : Ղա . իե . 9 : ԸՄի . բ . 3 :

ա Սաղ . Ձգ . 1 :
բ Սաղ . Ձբ . 4 : ՃՃջ . 7 :
գ Երեք . Կատրը
դ Ծն . գ . 28 , 29 :

ա Ա Ծն . ի . 3 :
բ Սաղ . ա . 1 : Երեմ . ժե . 17 :
գ Սաղ . լա . 6 : ՃԼԹ . 21 , 22 :
դ Սաղ . ա . 1 :
ե Տե՛ս Ել . է . 19 , 20 : Սաղ . ղդ . 13 : ա Տիմ . բ . 8 :
զ Սաղ . իէ . 4 :
է Տե՛ս ա Ծն . իե . 29 : Սաղ . իթ . 3 :
ը Ել . իգ . 8 : բ Օրի . ժգ . 19 : ա Ծն . բ . 3 : Ղա . լէ . 15 :
թ Հմր 1 :
ժ Սաղ . Ի . 2 ,
ի Սաղ . իէ . 11 ,
ձ Սաղ . իր . 22 : ՃԼ . 32 : ՃԺա . 1 :

ա Սաղ . Ձդ . 11 : Ղա . կ . 19 , 20 : ՄԻԿ . է . 8 :
բ Ել . ԺԸ . 2 :
գ Սաղ . կի . 2 , 6 : ՃԺԸ . 14 , 21 : Ղա . ԺՀ . 2 :
դ Սաղ . ԺԳ . 4 :

Դէպ 'ի քու սուրբ դաբիրդ :
3 Օ՛հս մի՛ կորսնցըներ ամբարիշտներուն հետ,
Ու անօրէնութիւն գործողներուն հետ,
Որոնք իրենց ընկերներուն հետ խաղաղութիւն կը խօսին,
Հակառակ սրտերնուն մէջը չարութիւն կայ :
4 Տուր անոնց իրենց գործքերուն պէս,
Ու իրենց ըրածներուն չարութեանը պէս.
Իրենց ձեռացը գործքերուն պէս տուր անոնց,
Հատուցանէ ըսէ անոնց :
5 Որովհետև անոնք Տէրոջը ըրածներուն
Ու անոր ձեռացը գործքերուն չեն նայիր,
Պիտի կործանէ զանոնք, ու ալ պիտի չշինէ :
6 Օրհնեալ ըլլայ Տէրը,
Որ լսեց իմ աղօթքիս ձայնը :
7 Տէրը իմ զօրութիւնս ու իմ ասպարս է.
Իմ սիրտս անոր յուսացաւ, ու ես օգնութիւն գտայ.
Հետեւ սիրտս ուրախացաւ,
Ու ես իմ երգովս զանիկայ պիտի գովեմ :
8 Տէրը անոնց ոյժն է,
Ու իր օծեալին փրկութեանը պարիսպն է :
9 Փրկէ քու ժողովուրդդ,
Ու օրհնէ քու ժառանգութիւնդ.
Հաւ հովուէ զանոնք, ու յաւիտեան բարձրացուր :

ՍԱՂՄ · ԻԹ

1 Հատուածոյ փառաբանութիւն կը վայլէ 3 իր կարողութեանը համար, 11 ու իր ժողովուրդը պաշտպանելուն համար :

Սաղմոս Դաւթի :

1 Տէրոջը տուէք՝ ով †հզօրաց որդիքը,
Տէրոջը տուէք փառք ու զօրութիւն :
2 Տէրոջը տուէք իր անուանը փառքը,
Տէրոջը երկրպագութիւն ըրէք սրբութեան զարդարանքով :

3 Տէրոջը ձայնը ջուրերուն վրայ է.
Փառաց Հատուածը կ'որոտայ.
Տէրը շատ ջուրերուն վրայ է :
4 Տէրոջը ձայնը ուժով է.
Տէրոջը ձայնը վեհափառութիւնով է :
5 Տէրոջը ձայնը եղևինները կը կոտրէ,
Ու Տէրը կը կոտրտէ Լիբանանի եղևինները.
6 Հանոնք կը ցատկեցընէ որթու պէս,
Լիբանանը ու Սարիօնը միեղջերուներուն ձագին պէս :
7 Տէրոջը ձայնը կրակին բոցերը կը ճեղքէ :
8 Տէրոջը ձայնը կը դողացընէ անապատը.
Տէրը Կադեսի անապատը կը դողացընէ :
9 Տէրոջը ձայնը եղնիկները կը ծնեցընէ,
Ու անտառները կը մերկացընէ.
Ընոր տաճարին մէջը ամէնքն ալ կը խօսին փառքը :
10 Տէրը ջրհեղեղին վրայ կը նստի.
Տէրը յաւիտեան թագաւոր կը նստի :
11 Տէրը իր ժողովուրդին զօրութիւն պիտի տայ.
Տէրը իր ժողովուրդը խաղաղութիւնով պիտի օրհնէ :

ՍԱՂ · Լ

1 Դաւիթ իր փրկութեանը համար՝ գՀատուած կը գովաբանէ. 4 կը յորդորէ ուրիշներն ալ որ զանիկայ գովաբանեն, յիշեցընելով անոնց՝ թէ Հատուած ինչպէս վարուեցաւ իրեն հետ :

Սաղմոս Դաւթի. ՚տանը նաւակատեաց երգը.

1 Ո՛վ Տէր՝ կը բարձրացընեմ քեզ, վասն զի իս ազատեցիր,
Ու թշնամիներս իմ վրաս չուրախացուցիր :
2 Ո՛վ իմ Տէր Հատուածս՝ քեզի կանչեցի,
Ու իս բժշկեցիր :
3 Ո՛վ Տէր՝ իմ անձս գերեզմանէն հանեցիր.
Կենդանի իջնողներուն մէջէն իս ապրեցուցիր :

4 Սաղմոս երգեցէք Տէրոջը՝ ով անոր սուրբները,
Ու անոր սրբութիւնը յիշելով շնորհակալ եղէք :
5 Վասն զի մէկ րոպէ մը իր բարկութեանը մէջն է,
Հայց իր հաճութեանը մէնն է ծեր ողջոյն կեանքը.
Լացը աւոնը,
Իրիկուանը լաց կայ,
Հայց առաւոտն ուրախութիւն :
6 Ես իմ յաջողութեանս մէջ ըսի թէ՝
Յաւիտեան պիտի չսասանիմ :
7 Ո՛վ Տէր՝ քու հաճութեամբդ իմ լեռս հաստատուն ըրիր.
Երեսդ ծածկեցիր, ու ես խռովեցայ :
8 Ո՛վ Տէր՝ քեզի կը կանչեմ,
Ու Տէրոջը աղաչանք կ'ընեմ :
9 Իմ արիւնէս ի՞նչ օգուտ կ'ըլլայ,
Թէ որ ես գերեզման իջնեմ.
Մի՞թէ հողը քեզ պիտի գովէ՞,
Կամ անիկայ պիտի պատմէ՞ քու ճշմարտութիւնդ :

ד ջ ֆ֊ագ · Ջ. 22, 23 : Սաղ · Ե. 7 : Ջև. 2 :
ה Սաղ · իզ. 9 :
* Երբ · քաշեր
ז Սաղ · ժբ. 2 : ծե. 21 : կբ · 4 : Երեմ · ի. 8 :
ח Թ Տիմ · գ · 14 : Հայտ · ժբ. 6 :
ט Հոբ · Լգ · 27 : Նա · Ե. 12 :
י Սաղ · ժբ. 2 :
כ Սաղ · ժջ. 5 : իբ. 4 :
ל Սաղ · ի. 6 :
מ Բ Օբ · ի. 29 : ջ ֆ֊ագ · ի. 51, 53 :

—

נ ա Ա՛ն · ժջ. 28, 29 : Սաղ · ղջ. 7, 8, 9 :
ס Սամ Հատուածոյ
ע Հոբ · լի. 4, 5 :
פ Նա · ի. 13 :
צ Սաղ · ձղ. 4 :
ק Օբ · գ · 9 :
ר Ծն · ժգ. 27 :
ש Սաղ · ի. 1, 2, 3 :
ת Ծն · գ. 17 : Հոբ · Լը. 8, 25 :
ב Սաղ · Ժ. 16 :
ג Սաղ · իէ. 8 :

—

ד Բ Օբ · ի. 5 : ֆ ֆ֊ագ · Ե. 11 : գ. 20 :
ה Սաղ · իե. 2 : լ. 19, 24 :
ו Սաղ · գ. 2 : ձ. 3 :
ז Սաղ · ձգ. 13 :
ח Սաղ · իէ. 1 :
ט ա Ա՛ն · ժգ. 4 : Սաղ · ղէ. 12 :
י Սաղ · ձ֊. 9 : Նա · իգ. 20 : ծջ. 7, 8 : բ Հոբ · գ. 17 :
כ Սաղ · կգ. 3 :
ל Սաղ · ձղ. 5 :
מ Հոբ · իթ. 18 :
נ Սաղ · ձգ. 29 :
ס Սաղ · գ. 5 : ձբ. 11 : ձժե. 17 : ձժբ. 17 : Նա · Լբ. 18 :

10 Լսէ՛ ո՛վ Տէր՝ ու ողորմի՛ ինձի ։
Ո՛վ Տէր՝ ինձի օգնական եղիր ։
11 [ե]Իմ սուգս պարի փոխեցիր ,
Վրուընաս ինձմէ հանեցիր ,
Եւ ինձի ուրախութիւն հագուցիր ։
12 Որպէս զի [զ]քե փառաբ սաղմոս երգէ քեզի , ու ալ չլռէ ։
Ո՛վ իմ Տէր Աստուածս՝ յաւիտեան քեզ պիտի դոլիմ ։

ՍԱՂՄՈՍ · Լ

1 Դաւիթ Աստուծոյ վրայ իր ունեցած վստահութիւնը յայտնելով՝ անկէ օգնութիւն կը խնդրէ ։ 7 Աստ ողորմութիւններուն կ'ուրախանայ ։ 9 Իր նեղութեանը մէջ կ'աղօթէ ։ 19 Աստուծոյ բարութիւնները յիշելով՝ զանիկայ կ'օրհնէ ։

Վերաւոր երգուցողին . Սաղմոս Դաւթի ։

1 Ո՛վ Տէր՝ [ա]քեզի յուսացայ ,
Յաւիտեան չամչուիմ .
[բ]Քու արդարութեամբդ զիս ազատէ ։
2 Վրս [գ]ականջդ ինձի խոնարհեցուր .
Շուտով զիս ազատէ .
Ինծի ամրութեան վէմ մը եղիր ,
Եւ զիս ապրեցընելու համար ապառաժի տուն մը .
3 [դ]Վասն զի իմ վէմս ու բերդս դուն ես .
Եւ [ե]քու անուանդ համար ինծի առաջնորդէ ու զիս կառավարէ ։
4 Որոգայթէն զիս հանէ , որ ինծի համար գաղտուկ լարեր են ,
Ինչու որ իմ զօրութիւնս դուն ես ։
5 Ձիմ հոգիս քու ձեռքդ կը յանձնեմ ,
Ո՛վ Եհովայ Աստուած ճշմարտութեան՝ դուն իս փրկեցիր ։
6 [զ]Սնոտի ունայնութիւններ պահողները ատեցի .
Բայց ես Տէրոջը յուսացայ ։
7 Վրս ողորմութիւնովդ պիտի ցնծամ և ուրախ ըլլամ .
Ինչու որ իմ թշուառութիւնս տեսար ,
Ո– [ե]իմ անձս տառապանքներուն մէջ դիտացար .
8 Եւ զիս [զ]թշնամիին ձեռքը չմատնեցիր ,
Հաստա [ը]իմ ոտքերս լայնարձակ տեղ մը կանգնեցուցիր ։

9 Ո՛վ Տէր՝ ողորմի՛ ինձի , վասն զի նեղութեան մէջ եմ ։
Որմնեղութենէն [թ]մաշեցաւ իմ աչքս , իմ անձս ու իմ փորս ։

10 Վասն զի իմ կեանքս տրտմութենէն՝
Ու տարիներս հառաչանք ընկերէն սպառեցան .
Իմ յիժս թշուառութենէս տկարացաւ .
[ժ]Ոսկորներս ալ մաշեցան ։
11 Իմ բոլոր թշնամիներուս՝ [ի]մանաւանդ դրացիներուս առջեւ [ի]նախատինք եղայ ,
Ու իմ ծանօթներուս երկիւղ եղայ .
[ի]Ես դուրսը տեսնողները ինծմէ կը փախչէին ։
12 [ի]Մեռածի պէս սիրտէ մոռցուած եղայ ,
Կորսուած ամանի նմանեցայ ։
13 [լ]Վասն զի շատերուն բամբասանքը լսեցի .
[խ]Չորս կողմս վախ կար .
Երբոր անոնք [ծ]ինծի համար միասին ժողովուեցան ,
Խորհուրդ կ'ընէին որ հոգիս առնեն ։

14 Բայց ես քեզի յուսացայ՝ ո՛վ Տէր .
Ըսի թէ՝ Դուն ես իմ Աստուածս .
15 Իմ ժամանակներս քու ձեռքդ են .
Փրկէ զիս թշնամիներուս ձեռքէն՝ ու զիս հալածողներէն ։
16 [զ]Քու դէմքդ վրայ երեսդ փայլեցուր .
Քու ողորմութեամբդ զիս փրկէ ։
17 Ո՛վ Տէր՝ [ղ]չամչուիմ ,
Վասն զի քեզի կանչեցի .
Ամբարիշտները թող ամչնան ,
[ճ]Ու փերիզմանին մէջը թող լուռ կենան ։
18 [մ]Ծոռ պապանձին նենգաւոր շրթունքները ,
Որոնք [յ]հպարտութեամբ և նախատանօք
Ընդարտաւանութիւն կը խօսին արդարին դէմ ։

19 [ն]Որչափ մեծ է քու բարութիւնդ՝
Որ քեզմէ վախցողներուն համար պահեցիր ,
Ու քեզի յուսացողներուն համար ըրիր ,
Մարդոց որդիներուն առջեւ ։
20 [շ]Ծածկեր քու երեսիդ ծածկոյթովը պիտի ծածկես
Մարդոց դաւաճանութիւններէն .
[ո]Իւրանի մէջ պիտի ծածկես զանոնք
Լեզուներուն հակառակութենէն ։

21 Օրհնեա՛լ ըլլայ Տէրը ,
Վասն զի [պ]իր ողորմութիւնը զարմանալի ըրաւ ինծի
[ռ]Պարսպաւոր քաղաքի մէջ ։
22 [ս]Իմ շիտակութեանս մէջ ըսի թէ՝
[վ]Կտրուեցայ ես քու աչքերուդ առջեւէն .
Սակայն դուն իմ աղօթքիս ձայնը լսեցիր՝
Երբոր քեզի աղաղակեցի ։

ա բ Ծնած . ձ . 15 ; Նչս . կա . 3 ; Երեմ . լա . 4 ։
գ Սաղ . ծէ . 8 ։

ա Սաղ . խբ . 5 ; խե . 2 ; Հմ . 1 ; Նչս . խթ . 23 ։
բ Սաղ . ճխդ . 1 ։
գ Սաղ . Հա . 2 ։
դ Սաղ . ժը . 1 , 2 ։
ե Սաղ . խէ . 3 ; խե . 11 ։
զ Նմ . ին . 38 ; Գործ . ե . 58 ։
է Հովհ . բ . 8 ։
ը Հօվ . ժ . 27 ։
թ Բ Օր . լբ . 30 ; ա Ծնած . ժէ . 36 ; խգ . 19 ։
ժ Սաղ . գ . 1 ; ժը . 19 ։
ի Սաղ . ղ . 7 ։
լ Սաղ . լբ . 3 ; ճբ . 3 ։
խ Հօր . ժխ . 13 ; Սաղ . լբ . 11 ; ձը . 8 , 18 ։
ծ Սաղ . խա . 8 ; Նչս . ծգ . 4 ։
կ Սաղ . կդ . 8 ։
հ Սաղ . ձը . 4 , 5 ։
ձ Երեմ . ի . 10 ։
ղ Երեմ . գ . 25 ; ի . 3 ; Ողբ . բ . 22 ։
ճ Մատ . խէ . 1 ։
մ Ծնած . ղ . 25 , 26 ; Սաղ . գ . 6 ; կէ . 1 ։
յ Սաղ . խե . 2 ։
ն Սաղ . ճժե . 17 ։
շ Սաղ . ժբ . 3 ։
ո ա Ծնած . բ . 3 ; Սաղ . ղէ . 4 ; Հեսա . ի . 15 ։
պ Նչս . կդ . 4 ; ա Կոր . բ . 9 ։
ռ Սաղ . խէ . 5 ; լբ . 7 ։
ս Հօր . ե . 21 ։
վ Սաղ . ժէ . 7 ։
տ ա Ծնած . խգ . 7 ։
ր ա Ծնած . խգ . 26 ; Սաղ . ճժդ . 11 ։
ց Նչս . լբ . 11 , 12 ; Ողբ . գ . 54 ; Հեսա . բ . 4 ։

23 [c]Տէրը սիրեցէ՛ք՝ ո՛վ անոր բոլոր սուրբերը ·
Վասն զի Տէրը հաւատացեալները կը պահէ ,
Եւ ամբարտաւանութիւն ընողներուն առատօրէն հատուցում կ՚ընէ :
24 [c]Կարի՛ճ եղէք ու ձեր սիրտը Թ֊ոդ զօրանայ ,
Դուք ամէնքդ՝ որ Տէրոջը կը յուսաք :

ՍԱՂՄ · ԼԱ

1 Երջանկութիւնը մեզքերուն թողութեանը մէջ կը կայանայ ։ 3 Սիրոյ խոստովանութիւնը խղճմտանքը կը հանդարտեցնէ ։ 8 Ապաւէնդ խոստմունքները ուրախութիւն կը պատճառեն ։

Դաւիթին [*]երգը :

1 Երանի՛ անոր՝ որուն [m]յանցանացը թողութիւն եղաւ ,
Եւ՝ անոր մեղքերը ծածկուեցան :
2 Երանի՛ այն մարդուն՝ որ Տէրը [n]անօրէնութիւն չհաշիւր անոր ,
Եւ [o]անոր հոգիին մէջը նենգութիւն չկայ :

3 Երբոր լուռ կեցայ՝ ոսկորներս մաշեցան
Իմ ամէն օր ազաղակելովս ·
4 Վասն զի ցորեկ ու գիշեր [p]քու ձեռքդ իմ վրաս ծանրացաւ ·
Իմ թացութիւնս ամառուան չորութեան դարձաւ : (Սէլայ :)
5 Իմ մեղքս քեզի յայտնեցի ,
Եւ իմ անօրէնութիւնս չծածկեցի ·
[q]Ըսի թէ՝ Տէրոջը պիտի խոստովանիմ յանցանքներս ·
Եւ դուն թողուցիր իմ մեղքիս անօրէնութիւնը : (Սէլայ :)

6 Ասոր համար ամէն սուրբ ազօթք պիտի բնէ քեզի
Վրէ դտնուելու ժամանակդ ·
Յիրաւի շատ ջուրերուն հեղեղներուն ատենը
Անոր պիտի չմօտենան :
7 [r]Դուն ես իմ ապաստանարանս ·
[s]Նեղութենէն պիտի պահես զիս ·
[t]Դուն իս պիտի պատես [u]ազատութեան երգերով : (Սէլայ :)

8 Կ՚ուզե պիտի սորվեցընեմ , ու երթալու ճամբադ պիտի ցուցընեմ քեզի ·
[v]Խորհուրդ պիտի ընեմ [w]քեզի հոգով՝ · իմ աչքս քու վրադ պիտի ըլլայ :

9 [x]Ձիի պէս ու ջորիի պէս մի ըլլաք , որ [y]միտք չունին ,
Որոնց սանձին ու պախուրցին զարդովը կապելու է , որ քեզի չմօտենան :
10 [z]Ամբարշտին տանջանքները շատ պիտի ըլլան ·
Սակայն [a]Տէրոջը յուսացողին չորս կողմը ողորմութիւնը պիտի պատէ :
11 [b]Ո՛վ արդարներ՝ Տէրոջմով ուրախ եղէք ու ցնծացէ՛ք ,
Հնծութեամբ երգեցէ՛ք դուք ամէնքդ՝ որ սրտով ուղիղ էք :

ՍԱՂՄ · ԼԲ

1 Աստուած դովաբանութեան արժանի է իր թարմութեանը համար , 6 իր կարողութեանը համար , 12 և իր նախախնամութեանը համար : 20 Ակնդ է որ մեր վստահութիւնը Աստուծոյ վրայ դնենք ։

1 [c]Ո՛վ արդարներ՝ Տէրոջմով ցնծացէ՛ք ·
Ուղիղներուն կը վայլէ [d]օրհնութիւն երգել :
2 Գովեցէ՛ք Տէրը քնարով ,
[e]Տասը լար ունեցող տաւիղով սաղմոս երգեցէ՛ք անոր :
3 [f]Նոր երգ մը երգեցէ՛ք անոր ·
Արուեստութեամբ նուագածելը զարկէ՛ք ցնծութեան ձայնով :
4 Վասն զի Տէրոջը խօսքը շիտակ է ,
Եւ անոր բոլոր գործքերը ճշմարտութեամբ են :
5 [g]Ընդկայ արդարութիւնը ու իրաւունքը կը սիրէ ·
[h]Տէրոջը ողորմութիւնովը երկիրը լեցուն է :
6 [i]Տէրոջը խօսքովը երկինքը ստեղծուեցաւ ,
Եւ [j]իր բերնին հոգիովը [k]անոր բոլոր զօրքը :
7 [l]Ծովուն ջուրերը [m]դէզի մը պէս՝ կը ժողվէ ,
Ընդունարանները շտեմարաններուն մէջը կը դնէ :
8 Երկրի երկիրը թ֊ոդ Տէրոջմէն վախնայ ,
Եւ անկէ դողան աշխարհի բոլոր բնակիչները :
9 Վասն զի [n]անկայ բսաւ , ու եղաւ ·
Ինքը հրամայեց , ու հաստատուեցաւ :

10 [o]Տէրը կը ցրուէ հեթանոսաց խորհուրդները ·
Փուճը կը հանէ ժողովրդոց դիտաւորութիւնները :
11 [p]Տէրոջը խորհուրդը յաւիտեան կը մնայ ,
Եւ անոր սրտին դիտաւորութիւնները՝ ազգէ մինչև ազգ :

12 [q]Երանի՛ այն ազգին՝ որուն Աստուածը Տէրն է ·
Եւ անոր ժողովուրդին՝ որն որ [r]իրեն ժառանգութեան համար ընտրեց :

---

[c] Սաղ · ԼՁ · 9 ։
[d] Սաղ · իէ · 14 ։

[*] Կամ խնամութեան սաղմոս ։

[m] Սաղ · ձէ · 2 ։ Հռով · ջ · 6 , 7 , 8 ։
[n] Կոր · է · 19 ։
[o] Հօ · ա · 47 ։
[p] ա Թագ · է · 6 , 11 ։ Յոբ · ԼՁ · 7 ։ Սաղ · ԼԸ · 2 ։
[q] Ռահ · իԲ · 13 ։ Նա · կէ · 24 ։ Ղու · ժէ · 18 , 21 ։ Եզ · ա Հօ · ա · 9 ։
[r] Նա · ծէ · 6 ։ Հօ · է · 34 ։
[s] Սաղ · իՀ · 9 ։ իէ · 5 ։ Լա · 20 ։ ՀԺԻՀ · 114 ։
[t] Ռշ · ժե · 1 ։ Պատ · ե · 1 ։ Ա Թագ · իԲ · 1 ։
[u] Կամ Ինէ պիտի խրատեմ ։
[v] Ռահ · իէ · 3 ։ Հռակ · ջ · 3 ։
[w] Տես Հոր · Լ · 11 ։
[x] Ռահ · ժգ · 21 ։ Հռով · ջ · 9 ։
[y] Սաղ · ԼՁ · 8 ։ ձՁ · 12 ։ Ռահ · ժգ · 20 ։ Երեմ · ժէ · 7 ։
[z] Սաղ · կՁ · 10 ։ կԸ · 3 ։

[a] Սաղ · ԼՁ · 11 ։ ղէ · 12 ։
[b] Սաղ · ՀԵՁ · 1 ։
[c] Սաղ · ղՁ · 3 ։ ՀԵՁ · 9 ։
[d] Սաղ · ղՂ · 1 ։ ղԸ · 1 ։ ՀԵՁ · 9 ։ ՀԵԹ · 1 ։ Նա · իԲ · 10 ։ Հայս · Է · 9 ։
[e] Սաղ · ժՁ · 7 ։ իե · 7 ։
[f] Սաղ · ՀՀԹ · 64 ։
[g] Ծած · ա · 6 , 7 ։ Երբ · ժՁ · 3 ։ Բ Պետ · ձ · 5 ։
[h] Հոր · իղ · 13 ։
[i] Ծած · բ · 1 ։
[j] Ծած · ա · 9 ։ Հոր · իղ · 10 ։ ԼԸ · 8 ։
[k] Կամ որպէսզի տիկն մը մէջ
[l] Ծած · ա · 3 ։ Սաղ · ՀՀԵՁ · 5 ։
[m] Նա · Ը · 10 ։ ժԹ · 3 ։
[n] Հոր · իղ · 13 ։ Ռահ · ժԹ · 21 ։ Նա · խղ · 10 ։
[o] Սաղ · կՀ · 4 ։ ՀԵՁ · 15 ։
[p] Նէ · ժԹ · 5 ։ Բ Օր · Է · 6 ։

13 [ՀԵՐ] Տէրը երկինքէն կը նայի ,
Ամբողջ մարդոց որդիները կը տեսնէ ,
14 Իր բնակութեանը տեղէն
Աշխարհի բոլոր բնակիչները կը դիտէ :
15 Անոնց սիրտերը հաւասարապէս ինքը ստեղծեց ·
[ՀԵՐ] Անոնց բոլոր ըրածները կ'իմանայ :
16 [ՀԵՐ] Ձիաւոր մը զօրքի շատութիւնով չազատիր ·
Ո՛չ ալ զօրաւոր մարդ մը ուժի շատութիւնով կը փրկուի :
17 [ՀԵՐ] Ձին՝ ազատութեան համար պարապ բան է ,
Ու իր ուժին շատութիւնովը չի՛նար ազատել :

18 [ՀԵՐ] Ահա Տէրոջը աչքը [ՀԻՄԻ] վախցողներուն ,
Որ իր ողորմութեանը յուսացողներուն վրայ է ,
19 Անոնց անձը մահուանէ փրկելու ,
Ու [ՀԱՄԱՐ] ժամանակ զանոնք ապրեցնելու համար :
20 Մեր անձը Տէրոջը կը սպասէ ·
Մեր օգնութիւնը ու մեր վահանը անիկայ է :
21 Վասն զի Անոր սիրտերը անով կ'ուրախանան ·
Ինչու որ անոր սուրբ անունը յուսացանք :
22 Ո՛վ Տէր՝ քու ողորմութիւնդ մեր վրայ ըլլայ ,
Ինչպէս որ քեզի կը յուսանք :

ՍԱՂՄՈՍ ԼԴ

1 Դաւիթ զՆաւուած կը գովաբանէ , ու իր փոքռաւութեամբը ուրիշներն ալ կը յորդորէ նոյն բանը ընելու : 8 Նաւուծոյ յուսացողին երջանկութիւնը : 11 Նաւուածմէ վախնալու յորդորանք մը : 15 Ընդարձակութիւնը :

Ա Դաղմոս Դաւթի · ան առանը՝ որ [ԱԲԻՄԵԼԵՔԻՆ] առջին յիմար ձեւացաւ · ան ալ դուրս ըրաւ զանիկայ , որ գնաց :

1 [ՀԵՐ] Ամէն ժամանակ Տէրը պիտի գովեմ ·
Անոր գովութիւնը միշտ իմ բերանս պիտի ըլլայ :
2 Իմ անձս [ՏԷՐՈՋՄով] պիտի պարծի ·
[ԽՈՆԱՐՀՆԵՐը] պիտի լսեն և ուրախ ըլլան :
3 [ՀԱՆԴԻՍ] Հետ Տէրը մեծցուցէք ,
Ու միասին բարձրացընենք անոր անունը :

4 [ՏԷՐԸ] խնդրեցի , ու ինծի պատասխան տուաւ ,
Ու իմ ամէն երկիւղներէս ինծ փրկեց :
5 Անոր նայեցան ու լոյս առին ·
Ու անոնց երեսները չամչցան :

6 [ԱՍ] աղքատը աղաղակեց , ու Տէրը լսեց ա-նոր ,
Ու [ՓԱՆԻԿԱՅ] իր բոլոր նեղութիւններէն փրկեց :
7 [ՏԷՐՈՋը] Հրեշտակը [ԻՐ] բանակը անկէ վախցողներուն չորս կողմը կը դնէ ,
Ու զանոնք կը պահէ :
8 [ՀԱՄ] առէք ու տեսէք որ Տէրը բարի է ·
[ԵՐԱՆԻ] ան մարդուն՝ որ անոր կը յուսայ :
9 [ՏԷՐՈՄԷ] վախցէք՝ ով անոր սուրբերը ·
Վասն զի անկէ վախցողներուն բան մը պակաս չըլլար :
10 [ԱԻԻԾի] կորիւնները չքաւորութիւն ու անօթութիւն կը կրեն ·
[ՍԱԿԱՅն] Տէրը փնտռողներուն բարութիւն մը պակաս պիտի չըլլայ :

11 Եկէք որդիք , մտիկ ըրէք ինծի ,
[ՏԷՐՈՋը] վախը ձեզի սորվեցընեմ :
12 [ՈՎ] է ան մարդը որ ապրիլ կ'ուզէ ,
Ու [ՇԱՏ] օրեր կը սիրէ , բարութիւն տեսնելու համար :
13 Քու լեզուդ չարութենէ պահէ ,
Ու շրթունքներդ [ՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆ] խօսելէն :
14 [ՀԱՐՈՒԹԻՒՆ] Հեռացիր , ու բարութիւն ըրէ ·
[ՀԱՇԱՂՈՒԹԻՒՆ] փնտռէ , ու անոր ետեւէն գընա :

15 [ՏԷՐՈՋը] աչքերը արդարներուն վրայ են ,
Ու անոր ականջները անոնց [ՀԱՂԱՂԱԿԻՆ] :
16 [ՏԷՐՈՋը] երեսը չարագործներուն դէմ է ,
[ՈՆոնց] յիշատակը երկրէն բնաջինջ ընելու համար :
17 [ԱՐԴԱՐՆԵՐը] կ'աղաղակեն , ու [ՏԷՐը] կը լսէ ,
Ու իրենց բոլոր նեղութիւններէն կը փրկէ զանոնք :
18 [ՏԷՐը] մօտ է անոնց՝ [ՈՐՈՆՑ] սիրտը կոտրած է ,
Ու հոգիով խնամքներնին կ'ապրեցընէ :
19 [ԱՐԴԱՐԻՆ] նեղութիւնները շատ են ·
[ՄԱՅՑ] Տէրը ամէնէն կը փրկէ զանիկայ :
20 Անոր բոլոր ոսկորները կը պահէ ·
[ՈՆոնցմէ] մէկը չի՛տորուիր :
21 [ՀԱՄԱՐՏԱԿԻՉՆԵՐը] ամբարիշտը պիտի մեռցընէ ,
Ու արդարը ատոնները պիտի կորսուին :
22 Տէրը [ԻՐ] ծառաներուն անձը կը փրկէ ·
Ու իրեն յուսացողներէն բնաւ մէկը պիտի չկորսուի :

ա ք ԱՆ . ժղ . 9 : Հոր . իբ . 24 : Սաղ . ժա . 4 : ժգ . 2 : Նահ . ժէ . 3 :
բ Հոր . Լգ . 21 : Նրեմ . Լբ . 19 :
գ Սաղ . խդ . 6 :
դ Սաղ . ի . 7 : ձխէ . 10 : Նահ . իա . 31 :
ե Հոր . Լղ . 7 : Սաղ . Լգ . 15 : ա պետ . գ . 12 :
զ Սաղ . ձխէ . 11 :
է Հոր . ե . 20 : Սաղ . Լէ . 19 :
ը Սաղ . կի . 1 , 5 : ձՂ . 6 :
թ Սաղ . ձժե . 9 , 10 , 11 :
ժ Սաղ . ժգ . 5 : Հագ . Ժ . 7 : Հոհ . ժղ . 22 :
ի ՝ի՛ Ընդունին . տես ա Մնաց . իա . 10 , ԼՀ :
ժա Նփես . ե . 20 : ա Մնս . ե . 18 : բ Մնս . ա . 3 : բ . 12 :
ժբ Նրեմ . իե . 24 : ա Կոր . ա . 31 : բ Կոր . Ժ . 17 :
ժգ Սաղ . ձժիե . 7 : ձխձ . 7 :
ժդ Սաղ . կիե . 30 : Ղռ . ա . 46 :
ժե Ման . է . 7 : Ղռ . ժա . 9 :
ժզ Սաղ . գ . 4 :
ժէ Հմոտ . 17 , 19 : բ Մնաց . իի . 1 :
ժը Դատ . Ղ . 22 : Նրբ . ա . 14 :
ի Տես Նոն . ԼԲ . 1 , 2 : գ Մնաց . Ղ . 17 : Հագ . իե . 8 :
ի՛ Ընդունին . տես ա Մնաց . իա . 10 , ԼՀ :
ի՛ա ա Պետ . բ . 3 :
ի՛բ Սաղ . բ . 12 :
ի՛գ Սաղ . Լա . 23 :
ի՛դ Հոր . գ . 10 , 11 :
ի՛ե Սաղ . ձգ . 11 :
ի՛զ Սաղ . ԼԲ . 8 :
ի՛է ա Պետ . գ . 10 , 11 :
ի՛ը ա Պետ . բ . 22 :
ի՛թ Սաղ . ԼԷ . 27 : Նա . ա . 16 , 17 :
ի՛ժ Հռով . ժբ . 18 : Նրբ . ժբ . 14 :
ի՛ի Հոր . Լղ . 7 : Սաղ . ԼՀ . 18 : ա Պետ . գ . 12 :
ի՛ժ Հմոտ . 6 , 17 :
ի՛ժա Ղ Կ . ժբ . 10 : Նրեմ . խԷ . 11 : Ըմով . ԼԹ . 4 :
ի՛ժբ Նահ . Ժ . 7 :
ի՛ժգ Հմոտ . 6 , 15 , 19 : Սաղ . ձխե . 19 , 20 :
ի՛ժդ Սաղ . ձխե . 18 :
ի՛ժե Սաղ . ծա . 17 : Նա . ծէ . 15 : կա . 1 : կգ . 2 :
ի՛ժզ Նահ . խի . 16 : բ Տիմ . գ . 11 , 12 :
ի՛ժէ Հմոտ . 6 , 17 :
ի՛ժը Հոհ . ժբ . 36 :
ի՛ի Սաղ . զէ . 23 :
ի՛ի՛ բ Հագ . գ . 9 : գ Հագ . ա . 29 : Սաղ . հա . 23 : Ձգ . 4 : Ողբ . գ . 58 :

ԱԶԳ՝ Ա · ԼԵ

1 Դաւթի իր անձին ազատութեանը համար, ու իր թշնամիներէն ազատելու համար կ՚աղօթէ. 11 անոնց անիրաւութեանը համար կը գանգատի, 22 ու զՅաստած անոնց դէմ կը գրգռէ։

Սաղմոս Դաւթի։

1 ¶ Ո՛վ Տէր՝ [a]ինձի հետ հակառակողներուն հետ
Հակառակէ.
[b]Ինձի հետ պատերազմողներուն հետը պատերազմէ։
2 [c]Վահանը ու վահանը առ,
Ու կռիւը ինձի օգնութիւն ընելու։
3 [d]Նաև նիզակը քաշէ, ու ճամբան գոցէ իմ հալածողներուն դէմ.
Ըսէ անձիս թէ՝ Ես փրկութիւնդ ես եմ։
4 Իմ անձս փնտռողները [e]ամչնան ու խայտառակ ըլլան.
[f]Նահ գառնան ու ամչնան
Անոնք որ ինձի համար չարութիւն կը խորհին։
5 [g]Հովին առջևը եղած մղեղին պէս ըլլան անոնք.
Նէ Տէրոջը հրեշտակը փախցընէ պանանք.
6 Անոնց ճամբան [h]խաւար ու սկրնգցնող ըլլայ,
Նէ Տէրոջը հրեշտակը հալածէ զանոնք.
7 Վասն զի զուր տեղը [i]իրենց որոգայթը փոսի մէջ ինձի համար ծածկեցին,
Ու՝ զուր տեղը փոս փորեցին անձիս համար։
8 Թշնամի անոր վրայ [j]յանկարծ աւերում գայ.
Նէ [k]իր ծածկած որոգայթը զինքը բռնէ.
[l]Այն աւերման մէջը ի՛նկայ։
9 Սակայն իմ անձս Տէրոջմով պիտի ցնծայ.
[m]Անոր փրկութիւնովը ուրախ պիտի ըլլայ։
10 Բոլոր ոսկորներս պիտի ըսեն.
Տէր՝ [n]ո՛վ քեզի նման է,
Որ աղքատը կ՚ազատես անկէ՝ որ կը զօրանայ անոր վրայ,
Ու աղքատը և անանկը իր յափշտակողէն։

11 [o]Սուտ վկաներ ելան,
Զիւտացածներս կը հարցընէին ինձի։
12 [p]Ղէկութեան փոխարէն՝ ինձի դէշութիւն ըրին՝
Յափշտակելով իմ անձս։
13 Բայց ես [q]անոնց հիւանդութեան ատեն քուրձ կը հագնէի.
Իմ անձս ծոմով կը չարչարէի,
Ու իմ աղօթքս իմ ծոցս [r]պիտի դառնայ։
14 Ինչպէս իմ ընկերիս կամ եղբօրս հետ՝ այնպէս ալ անոնց հետ կը վարուէի,
Իր մօրը համար սուգ ունեցողի մը պէս տրտմութեամբ կը ցածնայի։
15 Բայց անոնք իմ [s]կաղութեանս ատեն խընդացին ու ժողվուեցան.
[t]Օրինազուրկները իմ վրաս ժողվուեցան, ու ես քառ մը չէի գիտեր.
[u]Կը ճղդէին ալ ու չէին գադարեր.
16 Խնճոյքի կերպարանք խեղկատակներուն հետ
[v]Կրճտեցուցին իմ վրաս կը կճրտցընէին։

17 Ո՛վ Տէր՝ մինչև երբ [w]պիտի նայիս.
Ազատէ իմ անձս անոնց աւերումներէն,
[x]Իմ կեանքս՝ առիւծի կորիւններէն։
18 [y]Մեծ ժողովքի մէջ քեզ պիտի գովեմ.
Շատ ժողովուրդի մէջ քեզ պիտի օրհնեմ։
19 Զուր տեղը [z]Ինձի թշնամի եղողները թող իմ վրաս չխնդան.
[aa]Առանց պատճառի կես աչքով ներեցան թող չտան։
20 Ինչու որ խաղաղութիւն չեն խօսիր,
Հապա երկրի մէջ հանդարտներուն դէմ նենգութիւն կը խորհին,
21 Ու [ab]իրենց բերանը ինձի դէմ կը լայնցընեն՝ ըսելով.
[ac]Վա՛շ վա՛շ, մեր աչքերը տեսան։

22 Ո՛վ Տէր՝ դուն տեսար, [ad]լուռ մի կենար.
Ո՛վ Տէր՝ [ae]ինծմէ մի հեռանար։
23 [af]Արթնցիր ո՛վ իմ Աստուածս ու Տէրս,
Ու իմ դատաստանիս [ag]իրաւունքիս կռիւը։
24 [ah]Ինծի արդարութեանդ համեմատ [ai]իրաւունք ըրէ ինձի՝ ո՛վ իմ Տէր Աստուածս,
Նէ [aj]իմ վրաս թող չխնդան.
25 [ak]Իրենց սրտին մէջը թող չըսեն թէ՝ Ահա մեր կամքը եղաւ,
Ու՝ թող չըսեն թէ՝ [al]Կլլեցինք անիկա։
26 [am]Թող ամչնան ու միկտեղ խայտառակ ըլլան
Անոնք որ իմ չարիքիս վրայ կը խնդան.
[an]Իմ վրաս հպարտացողները
[ao]Ամօթ ու խայտառակութիւն հագնին։
27 [ap]Թող ցնծան ու ուրախանան
Անոնք որ իմ արդարութիւնս կ՚ուզեն,

[a] Սաղ · խգ · 1 · ԱՀԲ · 154 · Ողբ · գ · 58։
[b] Նէ · ժգ · 25։
[c] Նս · խբ · 13։
[d] Ելմ 26։ Սաղ · ըս · 14, 15 · ղ · 2, 3։
[e] Սաղ · ԽԲԲ · 5։
[f] Յոբ · իա · 18։ Սաղ · ա · 4 · ԼԳ · 13։ Նս · ԻԲ · 5։ ՈՀա · ժգ · 3։
[g] Սաղ · հգ · 18։ Նրեմ · իգ · 12։
[h] Սաղ · ԻԲ · 15։
[i] ա Թագ · Ե · 3։
[j] Սաղ · Է · 15, 16։ ՅԷ · 6։ ԱԶԱՀ · 9, 10։ Ընակ · Ե · 22։
[k] Սաղ · ժգ · 5։
[l] Տես Սաղ · ՅԱ · 8։
[m] Նէ · ժԷ · 11։ Սաղ · հԱ · 19։
[n] Սաղ · իԷ · 12։
[o] Սաղ · ԼԲ · 20։ ԽԲԲ · 3, 4, 5։ Նրեմ · ժԲ · 20։ Ղօղ · Ժ · 32։
[p] Յոբ · Ը · 25։ Սաղ · կԲ · 10, 11։
[q] Ծառ · Ժ · 13։ Դղ · Ժ · 6։
[r] Ա՚ի կը դառնար։
[s] Սաղ · ԼԲ · 17։
[t] Յոբ · Ը · 1, 8, 12։
[u] Յոբ · ժԶ · 9։
[v] Յոբ · ժԶ · 9։ Սաղ · Լ՚Ե · 12։ Ողբ · Բ · 16։
[w] Մգ · ա · 13։
[x] Սաղ · իԲ · 20։
[y] Սաղ · իԲ · 25, 31։ Ես · 9, 10։ ԽԺԱ · 1։
[z] Սաղ · ժգ · 4։ իԷ · 2։ ԼԲ · 16։
[aa] Սաղ · կԲ · 4։ ԽԲ · 3։ ԱԻԲ · 161։ Ողբ · գ · 52։ Ղօղ · ժԷ · 25։
[ab] Յոբ · ժԷ · 12։ Ընակ · Գ · 13։ Ժ · 10։
[ac] Սաղ · իԲ · 13։
[ad] Սաղ · Ես · 15։ ԽԳ · 7։ Ղ · 3։
[ae] Նէ · գ · 7։ Կոր · Է · 34։
[af] Սաղ · իԲ · 1։ ԼԳ · 1։
[ag] Սաղ · Ժ · 1։ իԲ · 11, 19։ ԼԲ · 21։ Հա · 12։
[ah] Սաղ · խգ · 23։ Ա · 2։
[ai] Բ Թագս · ա · 6։
[aj] Սաղ · իգ · 1։
[ak] Ա՚ի 19։
[al] Սաղ · իԲ · 12։ ղ · 3։ ԱՀա · 8։
[am] Ողբ · Բ · 16։
[an] Ա՚ի 4։ Սաղ · Ես · 14։
[ao] Սաղ · ԼԲ · 16։
[ap] Սաղ · ԽԺ · 29։ ՀԼԲ · 18։
[aq] Ա՚ռաջ · ժԲ · 15։ ա Կոր · ժԲ · 26։

Ա՝ միշտ թող ըսեն թէ՝ Աստուած մեծա-
նայ ,
՚Ո՛ր իր ծառային խաղաղութիւնը կ՚ուզէ :
28 ՚Ա՛ւ իմ լեզուս քու արդարութիւնդ պիտի խօ-
սի ,
Ո՝ ամէն օր քու գովեստիդ :

ՍԱՂՄ · Լ՚Ջ

1 Ձարերուն գէշ վիճակը : 5 Աստուծոյ ողորմութեանը դէ-
պաղանդութիւնը : 10 Դաւիթ՝ Աստուծոյ որսուցը համար
ընդհք կը խնդրէ :

Գլխաւոր երգեցողին . Սաղմոս Դաւթի
Տէրոջը ծառային :

1 Ընդարձակեայ չարութիւնները վրայիս սրտիս մէջի
խօսքը ասա է .
՚Աստուծոյ վախը չկայ անոր աչքերուն առջեւն :
2 Ինչու որ ՚ինքզինքը կը շողոքորթէ իր աչքե-
րուն առջեւն՝
Իր անօրէնութեանը գտնուելուն ու ատելի
ըլլալուն վրայով :
3 Անոր բերնին խօսքերը անօրէնութիւն ու ՚նեն-
գութիւն են .
Խարի ընելու համար ՚իմաստուն ըլլալը մէկդի
ձգեց :
4 ՚Իր անկողնին մէջը անօրէնութիւն կը մտածէ ,
Ո՝ կը կենայ ՚ադանդ ճամբու մէջ՝ որ աղէկ
չէ ,
Եւ՝ չարէն չզզուիր :
5 Ո՛վ Տէր՝ ՚քու ողորմութիւնդ մինչեւ երկինքը
կը հասնի ,
Ո՝ քու ճշմարտութիւնդ մինչեւ ամպերը :
6 Ինչու արդարութիւնդ հզօր լեռներու պէս է .
Ինչու ՚իրաւունքդ մեծ անդունդ մըն է .
՚Մարդիկը ու անասուններդ դուն կ՚ապրեցը-
նես , ով Տէր :
7 Ո՛վ Աստուած՝ ՚ի՜նչ գնահատանք է քու գո-
թութիւնդ ,
Որ մարդոց որդիքը ՚քու թեւերուդ հովանա-
ւորութեանը կ՚ապաւինին :
8 ՚Անոնք քու տանդ պարարտութենէն պիտի
կշտանան .
Ու ՚քու հաճութիւններուդ ՚գետէն պիտի
խմցընես անոնց :
9 ՚Ինչու որ կեանքին աղբիւրը քու քովդ է .
՚Ինչու լուսովդ լոյս պիտի տեսնենք :
10 Ինչ գթութիւնդ ՚քեզ ճանչցողներուն շա-
րունակէ ,
Ու քու արդարութիւնդ Աստուած ուղիներուն :
11 Ամբարտաւանութեան ոտքը թող իմ վրաս
չգայ ,
Ու չարերուն ձեռքը զիս չշարժէ :
12 Հոն ինկան անօրէնութեան գործողները .
Գետնին զարնուեցան ու ՚չկրցան վեր ելլել :

ՍԱՂՄ · Լ՚Ը

1—10 Դաւիթ՝ բարեպաշտ ու չար մարդոց տարբեր վի-
ճակները տեղեկանալով՝ համբերելու ու Աստուծոյ ապաւի-
նելու կը համոզէ մարդիկը :

Սաղմոս Դաւթի :

1 ՚Ձարերուն համար մի նեղանար ,
Ընդհանութիւն գործողներուն մի նախանձիր .
2 Վասն զի անոնք ՚խոտի պէս շուտով պիտի
կտրուին ,
Ու կանանչ խոտի պէս պիտի չթրմեան :
3 Տէրոջը յուսա ու բարութիւն ըրէ ,
Երկրի վրայ բնակէ ու ճշմարտութեան մէջ
արածուէ ,
4 Ու ՚Տէրոջմով ուրախացիր .
Եւ անիկա կու տայ քեզի քու սրտիդ խընդրուածները :
5 ՚Տէրոջը յանձնէ քու ճամբադ ,
Ու անոր յուսա ; և անիկա պիտի կատարէ .
6 ՚Ու զուրս պիտի հանէ քու արդարութիւնդ
լոյսի պէս ,
Ու քու իրաւունքդ կէս օրուան պէս :
7 ՚Տէրոջը համբերէ ՚ու անոր սպասէ ,
՚Եւ՝ մի նեղանար իր ճամբան յաջողութեամբ գացողին համար ,
Ո՝ խարէութիւն ընող մարդուն համար :
8 Դադարէ բարկութենէն , ու սրդողելը մէջդ բթէ .
՚Մի՛ նեղանար , որ չարութիւն ընես :
9 ՚Վասն զի չարագործները պիտի կտրուին ,
Սակայն Տէրոջը համբերողները ՚երկիրը պիտի ժառանգեն :
10 Վասն զի ՚քիչ ժամանակէ ետև ամբարիշտը պիտի չըլլայ ,
՚Ընտր տեղը պիտի փնտռես , ու ինքը պիտի չգտնուի :
11 Սակայն ՚հեզերը պիտի ժառանգեն երկիրը ,
Ու խաղաղութեան առատութիւնովը ուրախ պիտի ըլլան :
12 Ամբարիշտը արդարին դէմ շար կը խորհի ,
Ու անոր վրայ ակռաները կը կճրտցընէ :

՚ Սաղ · ՚ · 4 :
՚՚ Սաղ · ՃԽԹ · 4 :
՚՛ Սաղ · Ճ · 15 : Ծա · 14 : Հա · 24 :

—

ա Հռով · ՚ · 18 :
բ Ը Օբ · ԽԹ · 19 : Սաղ · Ժ · 3 : ԽԹ · 18 :
գ Սաղ · ԺԲ · 2 :
դ Երեմ · Գ · 22 :
ե Ելակ · Գ · 16 : ՍՂԲ · Բ · 1 :
զ Նա · ԿԷ · 2 :
է Սաղ · ՃԷ · 10 : ՃԸ · 4 :
ը Հոր · ԺԱ · 8 : Սաղ · ՀՀ · 19 : Հռով · ԺԱ · 33 :
թ Հոր · Է · 20 : Սաղ · ՃԱԸ · 9 : ա Տիմ · Գ · 10 :
ժ Սաղ · ՀԱ · 19 :
ի Հռովբ · Բ · 12 : Սաղ · ԺԷ · 8 : ՂԱ · 4 :
լ Սաղ · ԿԷ · 4 :
խ Սաղ · ԺՀ · 11 :
ծ Հոր · Ի · 17 : Հայտ · ԻԲ · 1 :
կ Երեմ · Բ · 13 : Հօշ · Գ · 10, 14 :
հ ա Պետ · Բ · 9 :
ձ Երեմ · ԻԲ · 16 :
ղ Սաղ · Է · 10 : ՂԳ · 15 : ՂԷ · 11 :
ճ Սաղ · ա · 5 :

—

ա Հռվ 7 : Սաղ · ՀԳ · 3 : Ընսկ · ԻՁ · 17 : ԻՁ · 1, 19 :
բ Սաղ · Ղ · 5, 6 :
գ Նա · ՃԲ · 14 :
դ Սաղ · ՃԷ · 22 : Ընսկ · ԺՀ · 3 : Սատ · Ղ · 25 : Նա · ԺԲ · 22 : ա Պետ · Ե · 7 :
ե Հոր · ԺԱ · 17 : ՄԿԲ · Է · 9 :
զ Սաղ · ԿՃ · 1 :
է Նա · Հ · 15 : ՈՂԲ · Գ · 26 :
ը Հռվ 1, 8 : Երեմ · ԺԲ · 1 :
թ Սաղ · ՀՂ · 3 : Երփես · Գ · 26 :
ժ Հոր · ԻԷ · 13, 14 :
ի Հռվ 11, 22, 29 : Նա · ՃԷ · 13 :
լ Երբ · Ժ · 36, 37 :
խ Հոր · Է · 10 : Ի · 9 :
ծ Նատ · Ե · 5 :
կ Սաղ · ԼԷ · 16 :

13 [ՀՏէրը ծաղը պիտի լնէ զանիկայ ,
Ա՝ասն զի [Հաներ օրը Հանգչելու վրայ կը տեսնէ :
14 Աղաւորները թռուր քաշեցին ,
Եւ աղեղնեն լարեցին ,
Դիքաւոր ու անանկը վար ձգելու Համար ,
[*Շիտակ Ճամբու մէջ քալողները" սպանելու Համար :
15 [Նոնց թռուրը իրենց սիրտը պիտի մտնէ ,
Եւ անոնց աղեղները պիտի կոտրտին :

16 [Ըրդարին քիչ բանը
Շատ ամբարիշտներու առատ ստացուածքէն աղէկ է :
17 Ինչու որ [ամբարիշտներուն բազուկները պիտի կոտրուին .
Հայց արդարներուն ապաւէնը Տէրն է :
18 [Ըրդարներուն օրերը գիտէ Տէրը .
Եւ անոնց ժառանգութիւնը [յաւիտենական պիտի ըլլայ .
19 փորձանքի ժամանակ պիտի չամչնան ,
Եւ Հոովի օրերը պիտի կշտանան :
20 Հայց ամբարիշտները պիտի կորսուին ,
Եւ Տէրոջը թշնամիները †գառնուկներու Ճարպին՝ պէս պիտի ոսպառին ,
*Ծուխի պէս պիտի ոսպառին :
21 Ամբարիշտը փոխ կ՝առնէ ու չի՛ճարիր .
Սակայն Հարդարը կ՝ողորմի ու կու տայ :
22 [Ինչու որ անոր օրհնածները պիտի ժառանգեն երկիրը .
Հայց անէծ անիծուածները [պիտի կորսուին :

23 [Հաչի մարդուն քայլերը Տէրոջմէ կը Հաստատուին .
Եւ Ընդհայ անոր Ճամբուն կը Հաւնի :
24 [Թէ և ինկայ , պիտի չկործանի .
Վ՝ասն զի Տէրը անոր ձեռքը կը բռնէ :
25 Տղայ եմ ու ծերացայ .
Հայց արդարը անտես եղած չեմ տեսայ ,
Կամ անոր զաւակը Հաց մուրացող :
26 [Ամէն օր կ՝ողորմի ու փոխ կու տայ .
Եւ անոր սերունդը օրհնուած է :

27 [Հարութիւնէ ետ կեցիր ու բարութիւն ըրէ ,
Եւ յաւիտեան պիտի ճեղա .
28 Ինչու որ Տէրը [կը սիրէ իրաւունքը ,
Եւ իր սուրբերը երեսէ չձգեր .
Յաւիտեան կը պահուին անոնք .
[Հայց ամբարիշտներուն սերունդը պիտի կորսուի :

29 [Ըրդարները պիտի ժառանգեն երկիրը ,
Եւ յաւիտեան անոր վրայ պիտի բնակին :

30 [Ըրդարին բերանը իմաստութիւն կը խօսի ,
Եւ անոր լեզուն իրաւունք կը զրուցէ :
31 [Իր Աստուծոյն օրէնքը իր սրտին մէջն է .
Եւ անոր քայլերը պիտի չսահին :
32 Աղաւորը [արդարը կը դիտէ ,
Եւ զանիկայ մեռցնելու հետեւ կ՝ելլայ :
33 Տէրը [անոր ձեռքը պիտի չձգէ զանիկայ ,
Եւ անոր [դատաստանը տեսնուած ատենը պիտի չգատապարտէ զանիկայ :
34 [Տէրոջը Համբերէ ու անոր Ճամբան պահէ ,
Եւ անիկայ քեզ կը բարձրացնէ որ երկիրը ժառանգես .
[Ամբարիշտներուն սատակումը պիտի տեսնես :

35 [Ամբարիշտը զօրացած տեսայ ,
Եւ իր տեղը կեցող կանաչ ծառի մը պէս տարածուած .
36 Հայց Հան անցաւ , ու ահա չկար .
Անիկայ փնտռեցի , բայց չգտնուեցաւ :
37 Ըրդարը նկատէ ու ուղիղին նայէ .
Վ՝ասն զի [Հան մարդուն վախճանը խաղաղութիւն է :
38 [Հակ անօրէնները միկտեղ պիտի կորսուին .
Ամբարիշտներուն վախճանը կորսուստ պիտի ըլլայ :
39 [Հայց արդարներուն փրկութիւնը Տէրոջմէն է ,
[*Նեղութեան ժամանակ Հնոթը անոնց ապաւէնն է :
40 Եւ [Տէրը պիտի օգնէ անոնց , և պիտի ազատէ զանոնք .
Ամբարիշտներէն պիտի ազատէ ,
Եւ պիտի փրկէ զանոնք , Նվասն զի անոր կը յուսան :

ՍԱՂՄՈՍ ԼԱ

1—22 Դաւթի իր ողորմելի վիճակին համար դիմութիւնն կը խնդրէ Աստուծմէ :

Աղաղմոս Դաւթի , յիշատակի Համար :
1 [Վ՝ա՛՛՛Տէր՛ քու սրտմտութեամբդ զիս մի յանդիմաներ ,
Եւ բարկութեամբդ զիս մի խրատեր :
2 Վ՝ասն զի [քու նետերդ իմ վրաս իջեցան ,
Եւ [ձեռքդ իմ վրաս կ՝իջնէ :

[Աղ . բ . 4 :
[ա ֆնտագ . իզ . 10 :
[Եբր . Համրով չհատակ և ղողնները
[Սէր . է . 6 :
[Առակ . ժե . 16 : ժզ . 8 : ա Տիմ . գ . 6 :
[Հոբ . լէ . 15 : Աղ . Ժ . 15 : Նզեկ . Ը . 21 , ԼԷ :
[Աղ . ա . 6 :
[Նա . կ . 21 :
[Հոբ . է . 20 : Աղ . լՀ . 19 :
[Կամ պարտքս աթօռի
[Աղ . ձբ . 3 :
[Աղ . ձժբ . 5 , 9 :
[Աղ . գ . 33 :
[ՀՄբ 9 :
[ա ֆնտագ . բ . 9 : Առակ . ժգ . 9 :
[Աղ . ԼԳ . 19 , 20 : ԽԱ . 2 : գա . 12 : Առակ . իգ . 16 : Սէր . է . 8 : բ Կոր . գ . 9 :
[Հոբ . ժէ . 23 : Աղ . ծԾ . 15 : ձԽԹ . 10 :
[բ Օր . ժէ . 8 , 10 : Աղ . ՃԽբ . 5 , 9 :
[Աղ . ձԽբ . 3 :
[Աղ . ձժբ . 5 , 9 :
[Աղ . գ . 33 :
[ՀՄբ 9 :
[ա ֆնտագ . բ . 9 : Առակ . ժգ . 9 :
[Աղ . ԼԳ . 19 , 20 : ԽԱ . 2 : գա . 12 : Առակ . իգ . 16 : Սէր . է . 8 : բ Կոր . գ . 9 :
[Հոբ . ժէ . 23 : Աղ . ծԾ . 15 : ձԽԹ . 10 :
[բ Օր . ժէ . 8 , 10 : Աղ . ՃԽբ . 5 , 9 :
[Աղ . ԼԳ . 14 : Նա . ա . 16 , 17 :
[Աղ . ժա . 7 :
[Աղ . իա . 10 : Առակ . բ . 22 : Նա . ժգ . 20 :
[Առակ . բ . 21 :
[Ման . ժբ . 35 :
[բ Օր . գ . 6 : Աղ . ԽՀ . 8 : ՃԽԹ . 98 : Նա . ծա . 7 :
[Աղ . Ժ . 8 :
[բ Պետ . բ . 9 :
[Աղ . ՃԽԹ . 31 :
[ՀՄբ 9 : Աղ . իէ . 13 : Նահ . բ . 22 :
[Աղ . ձբ . 5 , 6 : գա . 8 :
[Հոբ . Ը . 3 :
[Հոբ . ի . 5 , ԼԷ :
[Նա . ԼԲ . 17 : ձէ . 2 :
[Աղ . ա . 4 : ձբ . 5 :
[Աղ . գ . 8 :
[Աղ . ԹՀ . 9 :
[Նա . լա . 5 :
[ա Մն . Ը . 20 : Գաղ . գ . 17 , 28 : գ . 23 :
[Աղ . գ . 1 :
[Հոբ . գ . 4 :
[Աղ . ԼԲ . 4 :

3 Իմ մարմնոյս մէջ առողջութիւն չկայ քու բարկութեանդ համար ,
Ոսկորներուս մէջ հանգստութիւն չկայ իմ մեղքիս համար :
4 Ինչու որ անօրէնութիւններս գլխէս վեր բարձրացան .
Ծանր բեռի պէս ինծի վրաս ծանրացած են :
5 Վէրքերս հոտեցան ու փտեցան
Իմ յիմարութեանս պատճառովը :
6 Նուաստացայ ու խիստ ցածցայ .
Ամէն օր տրտում կը պտրտիմ .
7 Վասն զի աղիքներս ջերմութիւնով լեցուեցաւ ,
Ու մարմնոյս մէջ առողջութիւն չկայ :
8 Տկարացայ ու խիստ ճնշուեցայ .
Սրտիս հեծութենէն մռնչեցի :

9 Ով Տէր՝ իմ ամէն բաղձանքս քու առջիդ է ,
Ու իմ հեծութիւնս քեզմէ չծածկուեցաւ :
10 Սիրտս կը բաբախէ , ոյժս զիս թող առաւ ,
Ու իմ աչքերուս լոյսը՝ անգալ իմ հետս չէ :
11 Սիրականներս ու բնկերներս իմ հարշարանքէս հեռու կը կենան ,
Ազգականներս ալ հեռու կը կենան .
12 Ու անձս փնտռողները ինծի որոգայթ կը լարեն ,
Ու ինծի չարիք ուզողները անօրէնութիւն կը խօսին ,
Նաև ամէն օր նենգութիւն կը մտածեն :
13 Սակայն ես խուլի պէս չեմ լսեր ,
Ու բերանը չբացող համրի մը պէս եմ :
14 Նաև ես անոնկ մարդու մը պէս եմ՝ որ չլսեր ,
Ու հակառակ խօսք չկայ իր բերանը :

15 Վասն զի ով Տէր՝ յոյս քեզի կը յուսամ ,
Դուն պիտի պատասխանես ով իմ Տէր Աստուածս :
16 Ինչու որ ըսի . Թող չհնդհան իմ վրաս .
Ոտքիս սահած ժամանակը ինծի դէմ պէրճախօսութիւն կը մեծցընեն :
17 Վասն զի ես կաղ ըլլալու պատրաստ եմ ,
Ու իմ ցաւս ամէն առեն առջիս է :
18 Ինչու որ անօրէնութիւնս պիտի պատմեմ ,
Ու մեղքիս համար հոգ պիտի ընեմ :
19 Ինչ թշնամիներս ողջ են , ուժովցան .
Ու զիս զուր տեղը առողներս շատցան .

20 Ու ատելութեան փոխարէն դէշութիւն ընողները
Ինծի դէմ կը կենան , վասն զի ես աղէկութեան ետեւէ կ'երթամ :
21 Իս մի թողուր՝ ով Տէր ,
Ով իմ Աստուածս՝ հեռու մի հեռանար :
22 Ինծի օգնութիւն ընելու արտորդիր
Ով Տէր՝ իմ փրկութիւնս :

ՍԱՂՄՈՍ ԼԹ

1 Դաւիթին զգուշութիւնը իր խորհուրդներուն վրայով : 4 Կենաց կարճութեանը և ունայնութեանը վրայ եղած խորհրդածութիւնը , 7 Աստուծոյ գառաստաններուն հրկիզը , 10 ու ազօթքը անհամբերութեան սանձեր են :

Պսխատուր երգեցողին , Իդիթունին . Սաղմոս Դաւթի :

1 Ըսի թէ՝ Ես'ամբաններուս զգուշութիւն ընեմ ,
Որ լեզուովս մեղք չգործեմ .
Քերանս սանձով պահեմ ,
Մինչ մարթիշաը իմ առջիս եղած ատեն :
2 Մունճ եղայ լռութիւնով ,
Ընդհատեցաւ վրայով ալ լռեցի ,
Ու ցաւս շարժեցաւ :
3 Սիրտս բորբոքեցաւ ներսի դիս :
Իմ խոկերնիս մէջ հուրակ վառեցաւ .
Ես ոտիներէս լեզուովս խօսեցայ :

4 Ծանուցուր ինծի՝ ով Տէր , իմ վերջս ,
Ու օրերուս չափը որչափ է ,
Որ գիտնամ թէ ինչպէս անցաւոր եմ :
5 Ահա իմ օրերս թիզերու չափ դրիր ,
Ու իմ կեանքս ոչինչի պէս է քու առջիդ .
Արդարև ամէն մարդ ընդհանրապէս ունայնութիւն է : (Սելայ :)

6 Հիրաւի մարդը ստուերի մը պէս կը պտրտի .
Արդարև փուճ տեղը անհանգիստ կ'ըլլայ .
Կը դիզէ , բայց չգիտեր թէ ով պիտի առնէ զանոնք :

7 Ու հիմա ի՞նչ բանի սպասեմ՝ ով Տէր ,
Իմ յոյսս քեզի է .
8 Փրկէ զիս իմ բոլոր յանցանքներէս ,
Նաև յիմարներուն նախատինք ըլլալուս մի դներ :
9 Մունճ եղայ ու բերանս չբացի ,
Վասն զի դուն ըրիր :

ד Սաղ . ղ . 2 :
ה Նեղ . իթ . 6 ։ Սաղ . կե . 12 :
ו Սրտ . ժա . 28 :
ז Նեղ . ինդ :
ח Սաղ . լե . 14 :
ט Յոբ . Լ . 28 ։ Սաղ . խբ . 9 ։ խգ . 2 :
י Յոբ . է . 5 :
כ Հմր . 3 :
ל Յոբ . գ . 24 ։ Սաղ . իբ . 1 ։ Նա . ծթ . 11 :
מ Սաղ . ղ . 7 ։ ԺԲ . 9 :
נ Սաղ . լա . 11 :
ס Ող . Ժ . 31 , 32 :
ע Ող . իգ . ՀԹ , Ա :
פ ի Թագ . ժէ . 1 , 2 , 3 :
צ ի Թագ . ժգ . 7 , 8 :
ק Սաղ . լէ . 20 :
ר Տես ի Թագ . ժգ . 10 :
ש Սաղ . ԼԻԹ . 2 , 9 :
ת ի Թագ . ժգ . 12 ։ Սաղ . ԼԻԹ . 7 :
א Սաղ . ժգ . 4 :
ב Օր . լԲ . 35 :
գ Սաղ . լԷ . 26 :
ד Սաղ . ԼԲ . 5 ։ Ռահ . իԲ . 13 :
ה ի Սոր . Ա . 9 , 10 :
ו Սաղ . լե . 19 :
ז Սաղ . լԷ . 12 :
ח Տես ա Պետ . գ . 13 ։ ա Հօհ . գ . 12 :
ט Սաղ . լէ . 22 :
י Սաղ . իէ . 1 ։ կԲ . 2 , 6 ։ Նա . ժԲ . 2 :

—

כ ա Կրն . ժգ . 41 ։ իէ . 1 ։ Սաղ . կՌ , և հէ . ին վերնագիրները :
ל գ Թագ . բ . 4 ։ գ Թագ . ժ . 31 :
מ Սաղ . ՀԲ . 3 ։ Հակ . գ . 2 :
נ Սաղ . ղ . 5 :
ס Սաղ . ԼԲ . 13 :
ע Ասաք . Ա :

ף Լուկ . ի . 9 :
פ Սաղ . ՀԲ . 12 ։ ՃԺԲ . 8 :
צ Սաղ . ղ . 4 :
ק Ածիք 11 ։ Սաղ . կԲ . 9 ։ ՃՄԳ . 4 :
ר ա Կոր . է . 31 ։ Հակ . գ . 14 :
ש Հմր . իէ . 17 ։ Ժող . բ . 18 , 21 , 26 ։ է . 14 ։ Ղուկ . ԺԲ . 20 , 21 :
ת Սաղ . ԼԲ . 15 :
א Սաղ . իգ . 13 ։ ՀԲ . 4 ։ Ա Կ . Ժ . 3 ։ Յոբ . ԼԲ . 4 , 5 ։ Սաղ . ԼԲ . 13 :
ב ի Թագ . ԺԳ . 10 ։ Յոբ . ԲԲ . 10 :

10 [ՀՐու հարուածդ հեռացուր ինձմէ ։
Ձեռքիդ զարնելովը ես կորսուեցայ ։
11 Ընօրէնութեան համար յանդիմանութիւններով կը խրատես մարդը ։
[յՁեցի մը պէս կը հալեցընես անոր ցանկալի բաները ։
Իրաւ ամէն մարդ ունայնութիւն է ։ (Ա֊
լայ ։)

12 Ա՛վ Տէր՝ լսէ իմ աղօթքս ու ականջ դիր աղաղակիս ։
Ըզգունքներուս մի լռեր ։
[բԻնչու որ քու առջեդ պանդուխտ մըն եմ ես,
[գիբր մի՝ իմ բոլոր նախնիքներուս պէս ։
13 [դԹողլուութիւն ըրէ ինձի որ զուարթանամ
Յառաջ քան որ չեմ գայեր ան տեղը՝ որ [եալ պիտի չգտնուիմ ։

ՍԱՂ֊Ա֊ ԽԹ

1 Ընտուեցոյ ապաւինելուն օգուտը ։ 6 Հնազանդութիւնը խիստ ընդունելի գոհ է ։ 11 Դաւիթ իր նեղութիւնները զգացումովը աւելի չիրմնադրութեամբ կ՚աղօթէ ։

Դիւխաւոր երգեցողին ։ Սաղմոս Դաւիթի ։

1 [ՍԱպասելով սպասեցի Տէրոջը ,
Ու ծռեցաւ ինձի , ու լսեց իմ աղաղակս ։
2 Եւ զիս կորստեան փոսէն՝ [բտղմալից կաւէն հանեց ,
Ու [գոտքերս վէմի վրայ ամուրցուց , ու [դքայլուածքս հաստատեց ։
3 Ու բերանս դրաւ [եմէկ նոր երգ մը՝
Մեր Ընտուածոյն գովեստները ։
[զՀատերը պիտի տեսնեն ու պիտի վախնան ,
Ու Տէրոջը պիտի յուսան ։
4 [էԵրանի ան մարդուն՝ որ իր յոյսը Տէրոջը վրայ կը դնէ ,
Ու [ըհպարտներուն , ու սուտերեան դարձողներուն ։

5 [զՇատ են աքանչելիքներդ որ դուն ըրեր ես՝
Ա՛վ իմ Տէր Ընտուածս ,
[էՈւ մեր վրայ ունեցած խորհուրդներդ
Մէկը չկրնար կարգաւ պատմել քու առջիդ ։
Պիտի պատմեի ու խօսէի ,
Բայց համրանքէն աւելի շատ են ։
6 [թՕգտի ու ընծայի չհաւնեցար ։
Ականջներս բացիր ։
Ողջակէզ ու մեղքի պատարագ չպահանջեցիր ։

7 Ես ժամանակը ըսի թէ՝ Կը գամ ես ։
Գիրքի տոմսի մէջ [իգրուած է ինձի համար ։
8 Ա՛վ իմ Ընտուածս՝ [ժքու կամքդ կատարելու փափաքեցայ ,
Ու քու օրէնքդ [իմ ներսի դիս է ։
9 [լԸրգարութիւն քարոզեցի շատոր ժողովքի մէջ ։
Կը տես [խշրթունքներս չարգիլեցի ։
Ա՛վ Տէր՝ [ծդուն գիտես ։
10 [զԱրտիս մէջը գաղտուկ չպահեցի քու արդարութիւնդ ։
[էհաւատարմութիւնդ ու փրկութիւնդ պատմեցի ։
Կրնար ողորմութիւնդ ու ճշմարտութիւնդ շատոր ժողովքէն չծածկեցի ։

11 Դուն՝ ո՛վ Տէր , քու գթութիւնդ ետ մի պահեր ինձմէ ։
[թԿրնար ողորմութիւնդ ու ճշմարտութիւնդ ամէն ժամանակ պաշտպանեն գիս ։
12 Վասն զի անթիւ չարիքներ իս պատեցին ։
[իԸնօրէնութիւններս [լինձի հասան , ու ես չեմ կրնար տեսնել ։
Գլխուս մազէն շատ են ։ ու [խսիրտս իս թողուց ։
13 Ա՛վ Տէր՝ [ծիս փրկելու կամք ըրէ ։
Ա՛վ Տէր՝ [լինձի օգնելու արտորցիր ։
14 [ճԹող ամչնան ու միկտող խայտառակ ըլլան Իմ անձս փնտռողները անիկայ կորսընցընելու համար ։
Նա դառնան ու ամօթով ըլլան Ինձի չարութիւն ուզողները ։
15 [ռԹող [ոամչնալով կործանին Ինծի՛ որ [լինձի Վա՛շ վա՛շ կ՚ըսեն ։
16 [տԸմէն քեզ փնտռողները Կեղմով թող ցնծան ու ուրախանան ։
Կրնա՛ փրկութիւնդ սիրողները [ւԸմէն ժամանակ թող ըսեն ։ Տէրը մեծանայ ։
17 [փԱյց ես աղքատ ու տնանկ եմ ։
Սակայն [քՏէրը հոգ կը տանի [լինձի ։
Իմ օգնականս ու փրկիչս դուն ես ։
Ա՛վ իմ Ընտուածս՝ մի ուշանար ։

ՍԱՂ֊Ա֊ ԽԸ

1 Ընտուած աղքատին հոգ կը տանի ։ 4 Դաւիթ իր թշնամիներուն նենգութեանը համար կը գանգատի ։ 10 Օգնութեան համար Ընտուծոյ կը դիմէ ։

[ա Յոբ ։ ի ։ 34 ։ ժգ ։ 21 ։
[բ Յոբ ։ գ ։ 19 ։ ժգ ։ 28 ։ Ես֊ ղ ։ 9 ։ Ածմ ։ ե ։ 12 ։
[գ Ածմ ։ 5 ։
[դ Ղկ ։ իե ։ 23 ։ ա Պն ։ իծ ։ 15 ։ Սաղ ։ ճժծ ։ 19 ։ [ե Կող ։ ե ։ 6 ։ Երբ ։ ժա ։ 13 ։ ա Պետ ։ ա ։ 17 ։ [զ ։ ժա ։ 11 ։
[է Ծն ։ իէ ։ 9 ։
[ը Յոբ ։ Ժ ։ 20 , 21 ։ ժգ ։ 5 , 6 ։
[թ Յոբ ։ ժգ ։ 10 , 11 , 12 ։
—
[ժ Սաղ ։ իէ ։ 14 ։ [ի ։ 7 ։
[ի Սաղ ։ կծ ։ 2 , 14 ։
[լ Սաղ ։ իէ ։ 5 ։
[խ Սաղ ։ լէ ։ 23 ։
[ծ Սաղ ։ Լգ ։ 3 ։
[կ Սաղ ։ ծք ։ 6 ։
[հ Սաղ ։ Լգ ։ 8 ։ Երեմ ։ ժէ ։ 7 ։
[ձ Սաղ ։ Ճա ։ 3 , 7 ։
[ղ Եզ ։ ժե ։ 11 ։ Յոբ ։ Ե ։ 9 ։ ԺԲ ։ 10 ։ Սաղ ։ Հա ։ 15 ։ ղբ ։ 5 ։ Ճ֊ԺԲ ։ 6 , 17 ։
[ճ Ես ։ ձե ։ 8 ։
[մ ա Ծնագ ։ ժե ։ 22 ։ Սաղ ։ ե ։ 8 ։ ծա ։ 16 ։ Ես ։ ա ։ 11 ։ կգ ։ 3 ։ Ածմ ։ գ ։ 6 ։ Բառ ։ իԲ ։ 13 ։ ժբ ։ 7 ։ Երբ ։ ժ ։ 5 ։
[յ Ղու ։ իգ ։ 44 ։
[ն Սաղ ։ ճժԲ ։ 16 , 24 , 47 , 92 ։ Յօհ ։ գ ։ 34 ։ Հռով ։ է ։ 22 ։
[շ Սաղ ։ լէ ։ 31 ։ Երեմ ։ լա ։ 33 ։ [ը Կող ։ գ ։ 3 ։
[ո Սաղ ։ իբ ։ 22 , 25 ։ լէ ։ 18 ։
[չ Սաղ ։ ճժԲ ։ 13 ։
[պ Սաղ ։ ճ֊Բ ։ 2 ։
[ջ Կող ։ Ի ։ 20 , 27 ։
[ռ Սաղ ։ խգ ։ 3 ։ ծէ ։ 3 ։ կա ։ 7 ։
[ս Սաղ ։ Լբ ։ 4 ։
[վ Սաղ ։ կգ ։ 26 ։
[տ Սաղ ։ Ս ։ 1 , ՃԶ ։
[ր Սաղ ։ լէ ։ 4 , 26 ։ Ս ։ 2 , 3 ։ Ածմ ։ 13 ։
[ց Սաղ ։ Ս ։ 3 ։
[ւ Նա՛ իրենց ամօթին պատճառովը
[փ Սաղ ։ Ղբ ։ 4 ։
[ք Սաղ ։ կգ ։ 26 ։
[օ Սաղ ։ Ս ։ 1 , ՃԶ ։
[ֆ Սաղ ։ լէ ։ 4 , 26 ։ Ս ։ 2 , 3 ։ Ածմ ։ 13 ։
[և Սաղ ։ Ս ։ 3 ։
[ա Նա՛ իրենց ամօթին պատճառովը
[բ Սաղ ։ Ղի ։ 19 ։
[գ Սաղ ։ Ս ։ 4 ։
[դ Սաղ ։ լէ ։ 27 ։
[ե Սաղ ։ Ս ։ 5 ։
[զ ա Պետ ։ ե ։ 7 ։

Դվհաւոր երգեցողին. Աղմոս Դաւթի:

1 Երանի՛ անոր՝ որ աղքատին հոգ կը տանի.
Նեղութեան օրը Տէրը պիտի փրկէ զանիկայ:
2 Տէրը պիտի պահէ ու ապրեցընէ զանիկայ.
Երանելի պիտի ըլլայ երկրի վրայ.
[ե]Ու թշնամիներուն կամացը պիտի չմատնես զանիկայ:
3 Տէրը անոր ոյժ պիտի տայ տկարութեան անկողինին մէջը.
Ընոր ամէն անկողինը պիտի դարձընես անոր հիւանդութեան ատենը:
4 Ես ըսի. Ո՛վ Տէր՝ ողորմի՛ ինծի,
[զ]Բժշկէ՛ իմ անձս, ինչու որ ես քեզի դէմ մեղանչեցի:
5 Թշնամիներս դէշ կը խօսին իմ վրայիս,
Ըսելով ԹԷ՝ Ո՞րը պիտի մեռնի՝ ու անունը կորսուի:
6 Թէ որ ինձի գալու ըլլայ տեսնելու համար, [է]ունայնութիւն կը խօսի.
Իր սիրտը անօրէնութիւն կը ժողվէ իրեն համար,
Ու դուրս կելլելով զրուցէ:
7 Ինծի դէմ միկտեղ կը փսփսան ամէն իմ ատողները.
Իմ վրայիս չարութիւն կը խորհին.
8 Կ՚ըսէն ԹԷ՝ Զարհութեան բան մը անոր վրայ թափեցաւ.
Ու հիմա որ պառկած է, ալ պիտի չելլէ:
9 [թ]Միթէ անգամ իմ բարեկամս՝ որուն ապաւիներ էի,
[ը]Իմ հացս ուտողը՝ ինծի դէմ կրունկ վերցուց:
10 Սակայն ո՛վ Տէր՝ դուն ողորմի՛ ինծի ու կանգնեցուր զիս,
Ու ես փոխարէնը տամ անոնց:
11 Ասկէ գիտեմ որ ինծի կը հաւնիս,
Որ թշնամիս իմ վրաս չյաղթենար:
12 Ես զիս իմ անմեղութեանս մէջ կը պահես,
Ու յաւիտեան [ժ]իս քու առջեդ կը կայնեցընես:
13 [ի]Օրհնեա՛լ ըլլայ Իսրայէլին Տէր Աստուածը
Յաւիտեանս յաւիտենից: Ամէն ու ամէն:

ՍԱՂՄՈՍ ԽԱ

1 Դաւթի կը փափագի Աստուծոյ ծառայելու խորանին մէջ,
5 Իր անձը կը քաջալերէ որ Աստուծոյ ապաւինի,

Դվհաւոր երգեցողին. Կորխի որդւոցը երգը:

1 Ինչպէս որ եղջերուն ջուրի վտակներուն կը փափաքի,

[ա] Առակ. ժգ. 21:
[բ] Աղ. թէ. 12:
[գ] Աղ. ղ. 2: Ամբ. 3:
[դ] Աղ. ժգ. 2: Առակ. խղ. 24, 25, 26:
[ե] [ա]Ղտագ. ժե. 12: Հոր. ժթ. 19: Աղ. ծէ. 12; 13, 20: [բ]Ներս. թ. 10:
[զ] Ներս. 7: [գ]Ամբ. ժգ. 18:
[է] Հոր. ԼՁ. 7: Աղ. ԼՁ. 15:
[ը] Աղ. ՃԼ. 48:
[թ] Աղ. կդ. 1. ԺԳ. 2: Հօհ. է. 37:
[ժ] ա Ղտա. ա. 9:
[ի] Աղ. ձ. 5: Ամբ. 5:
[լ] Ամբ. 10: Աղ. ԿԹ. 10:

Ընանկ ալ իմ անձս քեզի կը փափաքի՝ ով Աստուած:
2 [ա]Հոգիս ծարաւի է Աստուծոյ՝ [բ]կենդանի Աստուծոյն.
Ո՞րը պիտի գամ ու երեւնամ Աստուծոյ առջեւն:
3 Յորկն ու գիշեր [գ]արցունքներս ինծի հաց եղան.
Որովհետեւ [դ]ամէն օր ինծի կ՚ըսեն ԹԷ՝ Ո՞րէ քու Աստուածդ:
4 Ես բաները միտքս կը բերեմ,
Ու [ե]հոգիս կը թափեմ իմ ներսիդիս,
Փոփոխելով որ բազմութեան հետ երթամ,
[զ]Նոյնց հետ հանդէսով Աստուծոյ տունը մըտնեմ՝
Երախտութեան ու օրհնութեան ձայնով,
Տօնախմբող բազմութեան հետ:
5 [է]Ինչո՛ւ կը ցաւնաս՝ ով իմ հոգիս,
Ու ինչո՞ւ իմ ներսիդիս անհանգիստ ես.
[ը]Աստուծոյ յուսա. ինչու որ անգամ մըն ալ զանիկայ պիտի գովեմ
Իր երեսին փրկութեանը համար:
6 Ո՛վ իմ Աստուածս՝ հոգիս իմ ներսիդիս կը ցաւնայ.
Ընոր համար քեզ կը յիշեմ Յորդանանու երկրէն
Ու Հերմոններէն ու փոքր լեռնէն:
7 [թ]Ընդունդը անդունդին կը կանչէ քու յորձանքներուդ ձայնովը.
[ժ]Բոլոր ամէն կոհակներդ ու ալիքներդ իմ վրայէս անցան:
8 Յորկը Տէրը պիտի [ի]պատուիրէ իր ողորմութիւնը.
Ու [լ]գիշերը իր երգը ինծի հետ պէտք ըլլայ.
Ո՝ աղօթքս իմ կենացս Աստուծոյն ըլլայ:
9 Պիտի ըսեմ Աստուծոյ իմ վէմիս.
Ինչո՞ւ իս մոռցեր ես,
[ա]Ինչո՛ւ տրտում պտըտիմ
Թշնամիին հարստահարութենէն:
10 Ոսկորներս կոտրտելու չափ թշնամիներս զիս կ՚նախատէին
[բ]Ամէն օր ինծի ըսելով ԹԷ՝ Ո՞ր է քու Աստուածդ:
11 [գ]Ինչո՛ւ կը ցաւնաս՝ ով իմ հոգիս,
Ու ինչո՞ւ իմ ներսիդիս անհանգիստ ես.
Աստուծոյ յուսա. ինչու որ անգամ մըն ալ զանիկայ պիտի գովեմ.
Ան է իմ երեսիս փրկութիւնը ու իմ Աստուածս:

ԺԲ. 2:
[ա] Հոր. Լ. 16: Աղ. կե. 8:
[բ] Յես. Լ. 29:
[գ] Ամբ 11: Աղ. խգ. 5:
[դ] Ողբ. գ. 24:
[ե] Երեմ. գ. 20: Հզկ. է. 26:
[զ] Աղ. ձՀ. 7: Հռովմ. բ. 3:
[է] Դվ. խե. 21: [բ] Օր. ԺԲ 8:
[ը] Հոր. Լ. 10: Աղ. ԼԲ. 7: կգ. 6: Ամբ. 5:
[թ] Աղ. ԼԲ. 6: խգ. 2:
[ժ] Ամբ 3: Հռովմ. ը. 17: Ովր. է. 10:
[ի] Ամբ. 5: Աղ. խգ. 5:

ՍԱՂՄ· Խ·

1 Դաւթի աղօթք կ'ընէ Աստուծոյ որ զինքը խորանը դարձընէ , ու կը խոստանայ ուրախութեամբ անոր ծառայել ։ 6 Իր անձը կը քաջալերէ որ Աստուծոյ ապաւինի։

1 ¶ Նման դատաստան ըրէ՝ ով Աստուած , ու [a]իրաւունքս պաշտպանէ
Սուրբ չեղող ազգէն ։
[b]Նենգաւոր ու անօրէն մարդէն իս ազատէ ։
2 Վասնզի դուն ես [c]իմ ամրութեանս Աստուածը ։
Ինչո՞ւ իս կը մերժես ,
[d]Ինչո՞ւ տրտում պտրտիմ
Թշնամիին հարստահարութենէն ։
3 [e]Ղրկե լոյսդ ու ճշմարտութիւնդ խրիչէ ։
Ընծոյք առաջնորդեն ինծի , ու իս հանեն
[f]Ղրկե սուրբ լեռդ ու քու բնակարաններդ ։
4 Ու Աստուծոյ սեղանին քովը պիտի երթամ ,
Իմ ուրախութեանս ու ցնծութեանս Աստուծոյն առջեւն ։
Ու քեզ քնարով պիտի գովեմ ,
Ով Աստուած՝ իմ Աստուածս ։

5 [g]Ինչո՞ւ կը ցածնաս՝ ով իմ հոգիս ,
Եւ ինչո՞ւ իմ ներսի դիս անհանգիստ ես ։
Աստուծոյ յուսա ։ Ինչու որ անգամ մըն ալ զանիկայ պիտի գովեմ ։
Ընէ իմ երեսիս փրկութիւնը ու իմ Աստուածս ։

ՍԱՂՄ· ԽԴ·

1 Լիկեցին իր առջեւ ընդունած շնորհքները յիշելով՝ ներկայ ժամանակի էսրիքներուն համար կը գանգատի ։ 17 Իր անկեղծութիւնը խոստովանելով՝ 24 ջերմեռանդութեամբ կ'աղօթէ օգնութեան համար ։

Վերատեսուչ երգեցողին ։ Կորխի որդւոցը երգը ։

1 Ով Աստուած՝ մեր ականջներովը լսեցինք ,
[a]Հայրերնիս մեզի պատմեցին
Ըն գործը՝ որ անոնց օրերը գործեցիր
Հնչի ժամանակը ։
2 [b]Դուն քու ձեռքովդ հեթանոսները քշեցիր ,
Ու [c]զանոնք տնկեցիր ։
Հարյարեցիր ժողովուրդները ,
Ու վռընտեցիր զանոնք ։
3 Վասնզի [d]չէ թէ իրենց սրովը ժառանգեցին երկիրը ,
Ու չէ թէ իրենց բազուկը ղերնինք փրկեց ։
Հապա քու աջ ձեռքդ ու քու բազուկդ և քու երեսիդ լոյսը ։
[e]Վասն զի անոնց հաճեցար ։

[a] Սաղ· խկ· 1 ։ չէ· 24 ։
[b] Սաղ· չէ· 1 ։
[c] Սաղ· իէ· 7 ։
[d] Սաղ· խթ· 9 ։
[e] Սաղ· ֆ· 11 ։ ծէ· 3 ։
[f] Սաղ· գ· 4 ։
[g] Սաղ· խգ· 5 , 11 ։

[a] Նկ· ժգ· 26 , 27 ։ Սաղ· հը· 3 ։
[b] Նկ· ժէ· 17 ։ բ Օր· է· 1 ։
Սաղ· հը· 55 ։ է· 8 ։
[c] ՅՈ՝ հայրերնիս
[d] բ Օր· ը· 17 ։ Հես· իգ· 12 ։
[e] բ Օր· գ· 37 ։ է· 7 , 8 ։
[f] Սաղ· հգ· 12 ։
[g] Դատ· ը· 4 ։
[h] Սաղ· լգ· 16 ։ Ամս· ա· 7 ։
[i] Սաղ· ֆ· 14 ։
[j] Սաղ· լգ· 2 ։ Երեմ· ի· 24 ։ Հռով· ը· 17 ։
[k] Սաղ· կ· 1 , 10 ։ հգ· 1 ։

4 Դուն ինքդ ես իմ թագաւորս՝ ով Աստուած ։
Հրամայեա տուր Յակոբին փրկութիւններուն համար ։
5 Վերմով թշնամիներնիս գետինը պիտի զարնենք ։
Մեր վրայ կելլողները քու անունովդ ոտքի տակ պիտի առնենք ։
6 Վասն զի [a]աղեղիս չեմ յուսար ,
Ու թուրս իս չկրնար ազատել ։
7 Հապա դուն մեզ կը փրկես մեր թշնամիներէն ,
Ու [b]մեզ ատողները ամօթով կ'ընես ։
8 Ըմէն օր [c]Աստուծով կը պարծենանք ,
Ու յաւիտեան քու անունդ պիտի գովենք ։
(Սէլա ։)

9 Սակայն [d]մեզ մերժեցիր ու խայտառակ ըրիր ,
Ու մեր զօրքերուն հետը չելար ։
10 [e]Թնդնա դիէն մեզ ետ դարձուցիր ,
Ու մեզ ատողները ձեզ յափշտակեցին իրենց համար ։
11 [f]Մեզ ոչխարի պէս ուտելու տուիր ,
Ու [g]հեթանոսներուն մէջը մեզ ցրուեցիր ։
12 [h]Ծու ժողովուրդդ ոչինչ գնով ծախեցիր ,
Ու չաւելցուցիր քու հարստութեանդ անունդ գեներովը ։
13 [i]Դրացիներնուս առջեւը մեզ խայտառակ ըրիր ,
Մեր բոլորտիքը եղողներուն ծաղր ու կատակ ։
14 Մեզ [j]հեթանոսներուն մէջը առակ ըրիր ,
Ու– ժողովուրդներուն մէջը [k]գլուխնին երերցընելու պատճառ ։
15 Ըմէն օր իմ նախատինքս առջեւս է ,
Ու երեսիս ամօթը զիս կը ծածկէ ,
16 [l]Նախատողին ու հայհոյողին ձայնէն ,
[m]Թշնամիին ու վրէժխնդրին երեսէն ։

17 [n]Այս ամէնը մեր վրայ եկաւ ։
Սակայն մենք քեզ չմոռցանք , և քու ուխտիդ սուտ չելանք ։
18 Սիրտերնիս նահ չդարձան ,
Ու քալուածքնիս քու ճամբայէդ դուրս չելան ։
19 Թէպէտ [o]ճգաբներուն եղած տեղը մեզ ճզմեցիր ,
Ու [p]մահուան ստուերովը մեզ ծածկեցիր ։

20 Թէ որ մեր Աստուծոյն անունը մոռցեր ենք ,
Կամ օտար աստուծոյ [q]ձեռքերնիս երկրնցուցեր ենք ,
21 [r]Միթէ Աստուած ասը բանը պիտի չգիտնար ,
Որովհետեւ ինքը սրտին գաղտնիքները գիտէ ։

[a] Յեր· իգ· 1 ։ Յեր· լձ· 38 ։ ՃԵ· 11 ։
[b] Ա Կո· իգ· 17 ։ բ Օր· իը· 25 ։ Հես· է· 8 , 12 ։
[c] Հռով· ը· 36 ։
[d] բ Օր· գ· 27 ։ իը· 64 ։ Սաղ· կ· 1 ։
[e] Նա· ծբ· 3 , 4 ։ Երեմ· ժէ· 13 ։
[f] ի Օր· իը· 37 ։ Սաղ· հթ· 4 ։ է· 6 ։
[g] Երեմ· իգ· 9 ։
[h] Յոբ· ժ· 4 ։ Սաղ· ծէ· 12 ։
[i] Յեր· իգ· 11 ։ Սաղ· ճժթ· 51 ։ 157 ։
[j] Նա· լգ· 13 ։ չէ· 7 ։
[k] Սաղ· իգ· 4 ։
[l] Հոր· ժ· 13 ։ Սաղ· կը· 31 ։
[m] Հոր· լ· 14 ։ Սաղ· ճլթ· 1 ։ Երեմ· ժէ· 10 ։

22 Ա՛խայցամէն օր քեզի համար կը սպաննուինք ,
Մորթուելու ոչխարի պէս կը սեպուինք :

23 Ո՞ր[1] բնդնգիր մե՛զ Տէր , ինչո՞ւ կը քնանաս ,
Նէ՛ր , Ե՛մ մերժեր յեղ յաւիտեան :
24 Ինչո՞ւ երեսդ կը ծածկես ,
Մեր տրամութիւնը ու տառապանքը կը մոռնաս :
25 Ինչու որ մեր անձը մինչեւ հողը ծռեցաւ ,
Մեր փորը գետինը փակաւ :
26 Նէ՛ր մեր օգնութեանը ,
Ու ազատէ մեզ քու ողորմութեանդ համար :

ՍԱՂՄՈՍ · ԽԵ

1 Վրիատոսին թագաւորութեանը վերնախառնութիւնը ու շնորհքը : 10 Նկեղեցիին պարտաւորութիւնները ու արժանութիւնները :

Դէմառոր երգեցողին . Ո՞շանիմի վրայ . Կորխի որդւոցը քերթուածը . երգ սիրոյ :

1 Իմ սրտէս բարի խօսք կը բղխի .
Շարադրածս թագաւորին համար կը խօսիմ.
Իմ լեզուս արագագիր գպիրին գրչին պէս է :
2 Դուն մարդոց որդիներէն աւելի գեղեցիկ ես .
Քու [2]շրթանցդ վրայ շնորհք թափուած է .
Ընոր համար Աստուած քեզ օրհնեց յաւիտեան :

3 [3]Ա՛վ հզօր՝ [4]թուրդ մէջքդ կապէ
Քու փառքովդ ու վայելչութիւնովդ :
4 Ու [5]քու վայելչութիւնովդ յաղողուէ .
Ճշմարտութեան ու հեզութեան համար արդարութեան համար հնծի .
Ու քու աջ ձեռքդ քեզի սքանչելի բաներ սիրուն սորվեցնէ :
5 Քու նետերդ սրուած են ,
Ո՞ր թագաւորին թշնամիներուն սրտին մէջը խոցոտած կեն .
Ժողովուրդները քու տակդ պիտի իյնան :

6 Ա՛վ Աստուած՝ [6]քու աթոռդ յաւիտեան յաւիտենից է .
Քու թագաւորութեանդ գաւազանը ուղղութեան գաւազան է .
7 [7]Ընդարութիւնը կը սիրես ու անօրէնութիւնը կ՚ատես .
Ընոր համար ա՛վ [8]Աստուած՝ քու Աստուածդ
[9]Ուրախութեան եղով [10]քեզ օծեց քու ընկերներէդ աւելի :

8 [11]Քու բոլոր հանդերձներդ զմուռս ու հալուէ և կասիայ կը հոտին ,
Փղոսկրէ պալատներէն [12]նուագարաններուն [13]լարերը քեզ ուրախացուցին :
9 [14]Թագաւորներուն աղջիկները քու պատուական ներուդ մէջն են .
Թագուհին [15]քու աջ կողմդ կը կանգնի Ոփիրի ոսկիով պճրպճրած :
10 Ա՛վ աղջիկ՝ լսէ ու տես , և քու ականջդ ծռէ .
[16]Մոռցիր քու ժողովուրդդ ու քու հօրդ տունը :
11 Ընատունը թագաւորը պիտի ցանկայ քու գեղեցկութեանդ ,
[17]Ինչու որ ան է քու տէրդ , ու անոր երկրպագութիւն բրէ :
12 Եւ Տիւրոսին աղջիկը , ո՛ [18]ժողովուրդին հարուստները
Ընծայով պիտի խնդրեն քու երեսդ :
13 [19]Թագաւորին աղջիկը բոլորովին փառաւոր է ներսը ,
Ոսկի թելով հիւսուած է իր հանդերձը :
14 [20]Գեղարուեստով հանդերձով [21]պիտի բերուի թագաւորին .
Ընոր հետեւէն կոյս աղջիկ ընկերները քեզի պիտի բերուին :
15 Ցնծութիւնով ու ուրախութիւնով պիտի բերուին .
Թագաւորին պալատը պիտի մտնեն :
16 Քու հայրերուդ տեղը որդիքդ պիտի ըլլան ,
Երկրի վրայ [22]իշխաններ պիտի ընես ատոնք :
17 [23]Քու անունդ հոչակել պիտի տամ ազգէ մինչեւ ազգ .
Ընոր համար ժողովուրդները քեզ պիտի գովեն յաւիտեանս յաւիտենից :

ՍԱՂՄՈՍ · ԽՕ

1 Նկեղեցիին Աստուծոյ վրայ ունեցած վստահութիւնը : 8 Օգնիկայ դիտելու համար յորդորանք մը :

Դէմառոր երգեցողին . Կորխի որդւոցը երգը Ղեմոթի վրայ :

1 Աստուած մեր [1]ապաւէնը ու զօրութիւնն է .
[2]Նեղութիւններուն մէջը խիստ օգնական կը գտնուի :
2 Ընոր համար պիտի չվախնանք , թէ և երկիրը փոխուի ,
Ու լեռները ծովուն մէջտեղը ձգուին .

1 Ա՛ստ · ը · 36 :
2 Այդ · է · 6 : Լե՛ · 23 : Ծէ՛ · 4 , 5 : Կը · 65 :
3 Ե՛ր 9 :
4 Հոր · ժդ՛ · 24 : Այդ · ժդ՛ · 1 : Ձը՛ · 14 :
5 Այդ · ՃՄԵ՛ · 25 :
—
6 Այդ · կե՛ , և Ձ՛ · ին վերնագիրները :
7 Ղու · ՟ · 22 :
8 Նո · թ՛ · 6 :
9 Նո · խե՛ · 2 : Նրբ · ՟ · 12 : Հայտ · ա՛ · 16 : Ժբ՛ · 15 :
10 Հայտ · Ի՟ · 2 :
11 Այդ · ղՃ՛ · 2 : Նրբ · ա՛ · 8 :
12 Այդ · Լ՟ · 5 :
13 Նո · կա՛ · 1 :
14 Այդ · իա՛ · 6 :
15 Ա՛ղ · ի՟ · 3 :
16 Այդ · ղե՛ · 6 : Նո · ծ՟ · 5 :
17 Այդ · իբ՛ · 29 : Կը · 10 : Նո · խե՛ · 23 : Ի՟ · 3 :
18 Հայտ · ժե՛ · 7 , 8 :
19 Ա՛ղ · ա՛ · 3 :
20 Ա՛ստ · ա՛ · 3 :
21 Նրբ · ա՛ · 8 :
22 Տե՛ս Ա՛ծ · ե՛ · 19 :
23 Տե՛ս Բ՛ Օբ · իա՛ · 13 :
24 Այդ · ղե՛ · 6 : Նո · ծ՟ · 5 :
25 Այդ · իբ՛ · 29 : Կը · 10 : Նո · խե՛ · 23 : Ի՟ · 3 :
26 Հայտ · ժե՛ · 7 , 8 :
27 Նրբ · ա՛ · 4 :
28 Ա՛ պետ · բ՛ · 9 : Հայտ · ա՛ · 6 : Ե՟ · 10 : Ի՟ · 6 :
29 Այդ · ա՛ · 11 :
—
30 Ա՛ն · ժե՛ · 20 :
31 Այդ · կբ՛ · 7 , 8 : Ղա՛ · 2 : Ձխե՛ · 5 :
32 Բ՛ Օբ · գ՟ · 7 : Այդ · Ճխե՛ · 18 :

3 [t]Ահէ՛ն ան՝որ Ջուրերը գոռան ո՛ւ պղտորին ,
Լեռները դողան անոր ուռնալովը : (Սէլայ :)
4 [u]Գետի վտակները պիտի ուրախացընեն [v]Աստուծոյ քաղաքը՝
Ամէնէն բարձր բնակարանները :
5 Աստուած [w]անոր մէջն է , անիկայ պիտի չսասանի .
Աստուած անոր պիտի օգնէ առտուանց կանուխ :
6 [x]Հեթանոսները կը խռովին , թագաւորութիւնները կը շարժին .
Բարձրեալը իր ձայնը կու տայ , [y]երկիրը կը հալի :
7 [z]Զօրաց Տէրը մեզի հետ է :
Յակոբին Աստուածը մեզի ապաւէն է : (Սէլայ :)

8 [a]Եկէ՛ք ո՛ւ տեսէ՛ք Տէրոջը գործքերը ,
Որ աւերումներ բերաւ երկրի մէջ :
9 [b]Պատերազմները կը դադրեցընէ մինչեւ երկրի ծայրը .
[c]Աղեղը կը կոտրտէ , ու նիզակը կը ջարդէ , [d]կառքերը կրակով կ'այրէ :
10 [e]Անդա՛րտ կեցէ՛ք ու ճանչցէ՛ք որ ես եմ Աստուած .
[f]Հեթանոսներուն մէջը [g]պիտի բարձրանամ , երկրի վրայ պիտի բարձրանամ :
11 [h]Զօրաց Տէրը մեզի հետ է .
Յակոբին Աստուածը մեզի ապաւէն է : (Սէլայ :)

ՍԱՂՄՈՍ · ԽԸ

1—9 Ըզգերուն յորդորանք մը՝ որ ուրախութեամբ Երթեսոսի թագաւորութիւնը ընդունին :

Դիմաւոր երգեցողին . Կորխի որդւոցը Սաղմոսը :

1 [i]Օ՛ , զարկէ՛ք ամէն ժողովուրդներ ,
Ձնծուխեան ձայնով Աստուծոյ աղաղակեցէ՛ք :
2 Վասն զի Տէրը՝ Բարձրեալ , [j]Ե՛ Երկիրս է .
Ամէն երկրի վրայ [k]մեծ թագաւոր է :
3 [l]Ժողովուրդները մեզի կը հնազանդեցընէ ,
Ու ազգերը մեր ոտքերուն տակը :
4 Ընտրեց մեզի [m]մեր ժառանգութիւնը ,
Յակոբին փառաւորութիւնը՝ որ ինքը սիրեց : (Սէլայ :)

5 [n]Աստուած ցնծութիւնով վեր ելաւ ,
Տէրը փողի ձայնով :
6 Սաղմո՛ս երգեցէ՛ք Աստուծոյ , սաղմո՛ս երգեցէ՛ք .
Սաղմո՛ս երգեցէ՛ք մեր Թագաւորին , սաղմո՛ս երգեցէ՛ք .
7 [o]Վասն զի բոլոր երկրի վրայ Թագաւոր Աստուած է ,
[p]Երգ երգեցէ՛ք հանո՛ւ :
8 [q]Աստուած ազգերուն վրայ կը թագաւորէ ,
Աստուած կը նստի իր սուրբ աթոռին վրայ :
9 Ժողովրդոց իշխանները ժողովուրդին հետ .
[r]Բրահամի Աստուծոյն ժողովուրդին հետ .
[s]Վասն զի երկրի ասպարները Աստուծոյն են .
Ինքը խիստ բարձրացած է :

ՍԱՂՄՈՍ · ԽԼ

1—14 Երեղեմին վայելուչութիւնը ու արուեստութիւնները :

Կորխի որդւոցը երգը ո՛ւ Սաղմոսը :

1 Տէրը մեծ է ու խիստ օրհնեալ է
[t]Մեր Աստուծոյն քաղաքին մէջը՝
[u]Իր սուրբ լեռանը վրայ :
2 [v]Գեղեցիկ բարձրութիւնով՝
[w]Բոլոր երկրի ուրախութիւնը՝
[x]Իւսիսային կողմերը եղող Սիօն լեռն է ,
[y]Մեծ Թագաւորին քաղաքը :
3 Աստուած անոր պալատներուն մէջը
Ապաւէն դիւցուած է :
4 Վասն զի [z]հարձ թագաւորները ժողվուեցան ,
Ա՛ն միասին անցան :
5 Անոնք տեսածնուն պէս՝ զարմացան .
Զարհուրեցան , ո՛ւ շուտով փախան :
6 [a]Սո՛ն դողումը բռնեց զանոնք ,
[b]Ա՛ն ցաւը՝ զաւակ ծնանողի ցաւե՛ր պէս :
7 [c]Արեւելեան հովով
[d]Թարսիսի նաւերը կը խորտակես :
8 Ինչպէս որ լսեցինք , անանկ ալ տեսանք
[e]Զօրութեանց Տէրոջը քաղաքին մէջ ,
Մեր Աստուծոյն քաղաքին մէջը .
Աստուած [f]անիկայ պիտի հաստատէ յաւիտեան : (Սէլայ :)

9 Ո՛վ Աստուա՛ծ , [g]քու ողորմութիւնդ վրայ կը մտածենք
Քու տաճարիդ մէջը :

---

[t] Սաղ · ղգ · 3 , 4 : Երեմ . ե · 22 : Պատ . է · 25 :
[u] Տես Երս . բ · 7 :
[v] Սաղ · խբ · 1 , 8 : Երս . ի · 14 :
[w] բ Օր · իդ · 14 : Երս . ժբ · 6 : Երզեկ · խդ · 7 , 9 : Ովս . ժա · 9 : Հովել · բ · 27 : Ամո · գ · 15 : Օբաբ · բ · 5 , 10 , 11 : ը · 3 :
[x] Սաղ · բ · 1 :
[y] Հես . բ · 9 , 24 :
[z] Ա՛ծբ 11 : Ծնու . ժգ · 9 : բ Մն . ժգ · 12 :
[a] Սաղ · կը · 5 :
[b] Երս . բ · 4 :
[c] Սաղ · հզ · 3 :
[d] Երզեկ · լթ · 9 :
[e] Երս . բ · 11 , 17 :
[f] Ա՛ծբ 7 :
[g] Երս . ծե · 12 :
[h] բ Օր · է · 21 : Նէեմ . ա · 5 : Սաղ · հզ · 12 :
[i] Սաղ · ա · 14 :
[j] Սաղ · ժբ · 47 :
[k] ա Պետ . ա · 4 :
[l] Սաղ · կը · 24 , 25 :
[m] Օբաբ · ժգ · 9 :
[n] ա Կոր · ժգ · 15 , 16 :
[o] ա Մն · ժգ · 31 : Սաղ · գ · 1 : դգ · 10 : զէ · 1 : զթ · 1 : Հայս . ժթ · 6 :
[p] Ա՛ռաջ · գ · 11 , 12 :
[q] Սաղ · ձթ · 18 :
[r] Սաղ · խզ · 4 : ձէ · 3 :
[s] Երս . բ · 2 , 3 : Միք . գ · 1 : Օբաբ · բ · 3 :
[t] Սաղ · ե · 2 : Երեմ . գ · 19 : Ողբ . բ · 15 : Դան . բ · 9 :
[u] Օբաբ · ժգ · 9 :
[v] Սաղ · ղգ · 3 , 4 : Երեմ . ե · 22 : Պատ . է · 25 :
[w] Տես Երս . բ · 7 :
[x] Սաղ · խբ · 1 , 8 : Երս . ի · 14 :
[y] բ Օր · իդ · 14 : Երս . ժբ · 6 : Երզեկ · խդ · 7 , 9 : Ովս . ժա · 9 : Հովել · բ · 27 : Ամո · գ · 15 : Օբաբ · բ · 5 , 10 , 11 : ը · 3 :
[z] Սաղ · բ · 1 :
[a] Հես . բ · 9 , 24 :
[b] Ա՛ծբ 11 : Ծնու . ժգ · 9 : բ Մն . ժգ · 12 :
[c] Սաղ · կը · 5 :
[d] Երս . բ · 4 :
[e] Սաղ · հզ · 3 :
[f] Երզեկ · լթ · 9 :
[g] Երս . բ · 11 , 17 :
[h] Ա՛ծբ 7 :
[i] Երս . ծե · 12 :
[j] բ Օր · է · 21 : Նէեմ . ա · 5 : Սաղ · հզ · 12 :
[k] Սաղ · ա · 14 :
[l] Սաղ · ժբ · 47 :
[m] ա Պետ . ա · 4 :
[n] Սաղ · կը · 24 , 25 :
[o] Օբաբ · ժգ · 9 :
[p] ա Կոր · ժգ · 15 , 16 :
[q] ա Մն · ժգ · 31 : Սաղ · գ · 1 : դգ · 10 : զէ · 1 : զթ · 1 : Հայս . ժթ · 6 :
[r] Ա՛ռաջ · գ · 11 , 12 :
[s] Սաղ · ձթ · 18 :
[t] Սաղ · խզ · 4 : ձէ · 3 :
[u] Երս . բ · 2 , 3 : Միք . գ · 1 : Օբաբ · բ · 3 :
[v] Սաղ · ե · 2 : Երեմ . գ · 19 : Ողբ . բ · 15 : Դան . բ · 9 :
ժա · 16 :
[w] Երզեկ · ի · 6 :
[x] Երս . ժգ · 13 :
[y] Պատ . ե · 35 :
[z] բ Թագ . ժ · 6 , 14 , 16 , 18 , 19 :
[a] Նե . ժե · 15 :
[b] Ովս . ժգ · 13 :
[c] Երեմ . ժբ · 17 :
[d] Երզեկ · իէ · 25 , 26 :
[e] Ա՛ծբ 1 , 2 :
[f] Երս . բ · 2 : Միք . գ · 1 :
[g] Սաղ · իզ · 3 : ի · 10 :

10 Վասն գովութիւնդ՝ ով Աստուած ,
Վասն անուանդ պէս մինչև երկրին ծայրերն է .
Արդարութիւնով լեցուն է քու աջ ձեռքդ :
11 Սիօն լեռը թող ուրախանայ ,
Յուդային աղջիկները թող ցնծան
Վասն դատաստաններուդ համար :

12 Սիոնին չորս կողմը պտըտեցէք ,
Ու անոր բոլորտիքը շրջուեցէք ,
Աշտարակները համրեցէք .
13 Ուշադրութեամբ դիտեցէք անոր պարիսպները .
Ընոր պալատները զննեցէք ,
Որ գալու ազգին պատմէք :
14 Վասն զի աս Աստուածը մեր Աստուածն է յաւիտեանս յաւիտենից .
Ընդհակառակ հպիտի առաջնորդէ մեզ մինչև ի մահ :

ՍԱՂՄ . խթ

1 Հարցաքննութիւն մը՝ որ մարդիկ իրենց յոյսը Աստուծոյ վրայ հաստատեն , և չէ թէ աշխարհային միջոցներուն վրայ դնեն : 16 Աչխարհային յաջողութիւններուն վրայ զարմանալ պէտք չէ :

Վերջաւոր երգեցողին . Կորխի որդւոցը Սաղմոս :

1 Լսեցէք ասիկայ՝ ով բոլոր ազգեր ,
Ականջ դրէք՝ աշխարհի բոլոր բնակիչները .
2 Ամիկներ ու աղնուականներ ,
Հարուստներ ու աղքատներ միասին :
3 Իմաստութիւն պիտի խօսի ,
Ու սրտիս խորհուրդները հանճար :
4 Իմ ականջս առակի պիտի ծռեմ .
Երգիս բանալիս քնարով պիտի բանամ :

5 Ինչո՞ւ վախնամ չար օրերուն մէջը ,
Երբոր զարհամարհողներուն անօրէնութիւնը չորս կողմս կը պատէ :
6 Իրենց զօրութեանը յուսացողներուն
Ու իրենց հարստութեանը շատութիւնովը պարծողներուն

7 Մէկը բնաւ չկրնար փրկել իր եղբայրը ,
Կ՚ետ ալ տանոր փրկանքը Աստուծոյ հատուցանել .
8 (Վասնզի հասուղ է անոնց անձին փրկութեան գինը .
Ու յաւիտեան պիտի դադարի .)
9 Որ ապրի յաւիտեան ,
Ապականութիւն չտեսնէ :
10 Ինչու որ կը տեսնէ թէ իմաստունները կը մեռնին ,
Յիմարը ու անխելքը միասին կը կորսուին ,
Ու իրենց ստացուածքները ուրիշներուն կը թողուն :
11 Ընոնց խորհուրդը սա է , Որ իրենց տուները յաւիտեան պէտի ձգան ,
Ու իրենց բնակարանները ազգէ մինչև ազգ .
Երկիրները իրենց անուններովը կը կոչեն :
12 Հայց մարդը պատուոյ մէջ չմնար ,
Նմանուններուն նման է որ կը կորսուին :
13 Ընոնց աս ճամբան իրենց յիմարութիւն է .
Սակայն անոնց ետեւէն եկողները անոնց խօսքին հաճութիւն պիտի տան : (Սելայ :)

14 Ընոնք ոչխարներու պէս գերեզմանը կը դրուին .
Մահը պիտի հովուէ զանոնք .
Ու ուղիղները անոնց վրայ պիտի տիրեն առտուանց .
Ու անոնց դէմքը՝ գերեզմանը պիտի մաշեցնէ իրենց բնակարանէն :
15 Սակայն Աստուած գերեզմանին ձեռքէն պիտի փրկէ իմ անձս ,
Ինչու որ իս պիտի ընդունի : (Սելայ :)

16 Մի վախնար երբոր մարդ մը հարստանայ ,
Ու անոր տան փառքը շատնայ :
17 Վասն զի մեռնելուատեն ամենևին բան մը իր հետը պիտի չառնէ ,
Ու իր փառքը իր ետեւէն պիտի չիջնէ :
18 Թէպէտև իր անձը օրհնեց իր կենդանութեանը ատեն ,
(Ու քեզ կը գովեն երբոր դուն քու անձիդ աղէկութիւն կ՚ընես ,)
19 Սակայն իր նախնիքներուն ազգին պիտի երթայ .
Մինչև յաւիտեան լոյս պիտի չտեսնեն :
20 Մարդը որ պատուոյ մէջ է , ու իմաստութիւն չունի ,
Ընաասուններուն կը նմանի որ կը կորսուին :

ՍԱՂՄ . ՀՕ

1 Աստուծոյ վհատութիւնը իր ժողովուրդին մէջը : 6 Ընոր հրամանը սուրբերը ժողվելու համար : 7 Աստուած արարողութիւններուն չհաճիր , 14 հապա անկեղծ գնացողութեան :

Սաղմոս Ասափայ :

1 Աստուածներուն Աստուածը՝ Տէրը խօսեցաւ ,
Ու երկիրը կանչեց արեւելքէն մինչև արեւմուտք :
2 Սիոնէն՝ գեղեցկութեան կատարելութենէն
Աստուած փայլեցաւ :

Ձիր . 7 :
ի Կ՚ու . ժբ . 20 :
լ Սաղ . խբ . 3 : Դան . է . 22 : Սաղ . ջ . 3 : Կ՚ու . իբ . 30 : ա Կոր . ջ . 2 : Հայտ . բ . 26 : ի . 4 :
խ Հոր . ջ . 21 : Սաղ . լի . 11 :
ծ Սաղ . ծջ . 13 : Ովս . ժգ . 14 :
կ Հոր . իէ . 19 :
հ բ Օր . իի . 19 : Կ՚ու . ժբ . 19 :
յ Ծն . ժէ . 15 :
ղ Հոր . լգ . 30 : Սաղ . ծջ . 13 :
ճ Հոբ . 12 :
մ Յով . ջ . 19 :
ն Սաղ . խը . 2 :
շ բ Օր . լգ . 2 : Սաղ . Ի . 1 :
1 բ Օր . իբ . 58 : Ելս . է . 9 : Սաղ . ձժգ . 3 : Սաղ . ա . 11 , 14 :
2 Կ՚ս . ծբ . 11 :
ն Սաղ . կի . 9 :
պ Սաղ . հը . 2 : Գաս . ժգ . 35 :
ս Սամ իմ գարշապարներուս
տ Հոր . լա . 24 , 25 : Սաղ . ծբ . 7 : կբ . 10 : Սաղ . Ժ . 24 : ա Տիմ . ը . 17 :
ր Գաս . ժգ . 26 :
ս Հոբ . լջ . 18 , 19 :
տ Սաղ . ձի . 48 :
ւ Յով . բ . 16 :
փ Ելակ . ժա . 4 : Յով . ջ . 18 , 21 :
ք Ծն . ջ . 17 :
օ Ա՚ղբ 20 : Սաղ . լի . ե :

3 Մեր Աստուածը պիտի գայ , ու պիտի չլռէ .
ՀՆոր առջին մաշող կրակ ,
Ու բոլորտիքը սաստիկ փոթորիկ պիտի ըլլայ :
4 ՏԵրկինքը պիտի կանչէ վերէն ,
Ու երկիրը՝ իր ժողովուրդը դատելու համար :
5 ԻՀնձի ժողվեցէք իմ սուրբերս ,
Ո– ՀՆիձի հետ զոհով ուխտ ընողները :
6 Ու ԻերկինքներըԻ անոր արդարութիւնը պիտի պատմեն ,
Վասն զի ՀԱստուած ինքը դատաւոր է : (Ա֊
լեյ :)

7 ԻԼսէ ո՛վ իմ ժողովուրդս , ու խօսիմ .
Մ՛վ Իսրայէլ , ու քեզի վկայութիւն ընեմ ,
Ար ԻԱստուած՝ քու Աստուածդ :
8 ԻԶի թէ Հքու զոհերուդ համար քեզ կը յան֊
դիմանեմ ,
Ու քու ողջակէզներուդ համար՝ որոնք միշտ
իմ առջեւս են :
9 ԻՉու տունէդ զուարակ չեմ առներ ,
Մ՛Հ ՝ալ քու գոմերէդ նոխազներ :
10 Ինչու որ իմս է անտառին բոլոր գազանները ,
Հազարաւոր լեռներուն անասունները :
11 Ես գիտեմ լեռներուն բոլոր թռչուները ,
Ու դաշտի *գազանները իմ քովս են՚՚ :
12 Թէ որ անօթենամ՝ քեզի պիտի չըսեմ .
ԻՎասն զի աշխարհը ու անոր լիութիւնը
իմս է :
13 Միթէ ես ցուլերու միս կ՚ուտեմ ,
Կամ նոխազներու արիւն կը խմե՞մ :
14 ԻՇնորհակալութիւն զոհէ Աստուծոյ ,
Ու Հքու ուխտերդ կատարէ ԱՀարձրեալին .
15 Ու ԻնեղութեանԻ օրը ինծի կանչէ .
Ես քեզ պիտի ազատեմ , ու դուն Հիս պիտի
փառաւորես :

16 Սակայն Աստուած ամբարշտին կ՚ըսէ .
ՎԻնչի համար՝ որ դուն իմ օրէնքներս կը պատ֊
մես ,
Ու իմ ուխտս բերանդ կ՚առնես :
17 ՍՎասն զի դուն խրատը ատեցիր ,
Ու Ի՛մ խօսքերս ետիդ ձգեցիր .
18 Գողը տեսնելով՝ Հանոր հետ միաբանեցար ,
Ու շնացողներուն Հհետ բաժին ունեցար .
19 ՎՈւ բերանդ չարութեան տուիր ,
Ու Հքու լեզուդ նենգութիւն կը շինարէ .

20 Կը նստիս եղբօրդ դէմ կը խօսիս ,
Մօրդ որդւոյն դէմ չարախօսութիւն կ՚ընես :
21 Ես բաները ըրիր Ու ես լռեցի ,
ՀԿարծեցիր թէ ես բոլորովին քեզի կը նմանիմ .
Խայց Ի֊քեզ պիտի յանդիմանեմ ,
Ու աչքերուդ առջեւը պիտի շարեմ գործը
ըրիր :
22 Ըրդ իմացէք ասիկայ՝ Իով դուք Աստուած
մոռցողներ ,
Ընդհայ որ չեղ պատռեմ , և ազատող մըն
ալ չգտնուի :

23 ՐՇնորհակալութիւն մատուցանողը իս կը փա֊
ռաւորէ .
Ու Ի՛ր ճամբուն զգուշացողին
Պիտի ցուցընեմ Աստուծոյ փրկութիւնը :

ՍԱՂՄՈՍ ՆԱ

1 Դաւիթ խոնարհութեամբ իր մեղքերը խոստովանելով՝ ա֊
նոնց համար թողութիւն կը խնդրէ . 6 սրբութեան հա֊
մար աղօթք կ՚ընէ : 16 Աստուած զոհերու չհաճիր , հա֊
պա անկեղծութեան : 18 Դաւիթ եկեղեցին համար կ՚ա֊
ղօթէ :

Կ՚ևսաւոր երգեցողին . Սաղմոս Դաւթի , ան
ժամանակը՝ որ Ո՚Նաթան մարգարէն անոր ե֊
կաւ , Ներսաբէին քովը մտնելէն ետքը :

1 Ողորմի՛ ինծի ո՛վ Աստուած՝ քու ողորմու֊
թեանդ համեմատ ,
Ու առատ գթութեանդդ համեմատ ԻՋնջի՛ իմ
յանցանքներս :
2 ՏԻմ անօրէնութենէս բոլորովին իս լուա՛ ,
Ու իմ մեղքէս իս սրբի՛ :
3 Վասն զի Հես կը ճանչնամ իմ յանցանքներս ,
Ու իմ մեղքս միշտ իմ առջեւս է :
4 ԻՎնգի՛ միայն քեզի դէմ մեղանչեցի ,
Եւ Հքու աչքերուդ առջեւը չարութիւն ըրի .
ԻՈր արդար ըլլաս խօսքերուդ մէջ ,
Ու անարատ ըլլաս դատաստանիդ մէջ :
5 ՊԻհա ես անօրէնութիւնով ծնայ ,
ՔՈւ իմ մայրս մեղքով յղացաւ զիս :

6 Ահա դուն ճշմարտութիւն կ՚ուզես ԻերկիւղածԻ
մունքներու մէջ .
Ու ծածուկ տեղը իմաստութիւն պիտի դիտ֊
ցընես ինծի :

ա Ելք . ժ . 2 : Ծնու . ժգ . 35 : Սաղ . ղէ . 3 : Դան . է . 10 :
բ Ա Օր . գ . 26 : ԼՀ . 28 : ԼԲ . 1 : Նա . ա . 2 : ՄԻք . Ձ . 1 , 2 :
գ Ա Օր . ԼՁ . 3 : Նա . ժգ . 3 :
դ Նէ . ԻԹ . 7 :
ե Սաղ . ղէ . 6 :
զ Սաղ . Հճ . 7 :
է Սաղ . Հա . 8 :
ը Նէ . Ի . 2 :
թ Նա . ա . 11 : Երեմ . է . 22 :
ժ Ովս . գ . 6 :
ի ՄԻա . Ձ . 6 : Պսր . ժէ . 25 :
լ Ամո՛ վասն զի ես ... է :
խ Նէ . ժԲ . 5 : Ա Օր . Ժ . 14 : Հնր . Խա . 11 : Սաղ . ԻԹ . 1 : ա Կոր . Ժ . 26 :
ծ Ովս . ժգ . 2 : Նբր . ժգ . 15 :
կ Ա Օր . ԻԹ . 21 : Հնր . ԻԲ . 27 : Սաղ . Հզ . 11 : Ժող . Ե . 4 , 5 :
հ Հնր . ԻԲ . 27 : Սաղ . ղա . 15 : Ձէ . 6 , 13 , 19 , 28 : Օաբ . ժգ . 9 :
ղ Ա՛ղբ 23 : Սաղ . ԻԲ . 23 :
ճ Ա՛ռակ . Բ . 21 , 22 :
մ Դևեմ . ԻԲ . 28 :
յ Ա՛ռակ . ա . 32 :
ն Ա Տիմ . Ե . 22 :
շ Սաղ . ծԲ . 2 :
ո Ժող . Բ . 11 , 12 : Նա . ԻՂ . 10 : ծՁ . 11 :
չ Տ՚ես Ա՛ռակ . Բ . 4 :
պ Սաղ . Ղ . 8 :
ջ Հնր . Բ . 13 : Սաղ . ԻԲ . 17 : Նա . ծա . 13 :
ռ Սաղ . ԻՁ . 6 : Ա՛ռակ . ժԲ . 1 :
ս Կաղ . Ղ . 16 :
—
տ Բ Թագ . ժԲ . 1 : ժա . 2 , 4 :
ր Ա՛ղբ 9 : Նա . Խգ . 25 : Խգ . 22 : Կաղ . Բ . 14 :
ց Նբր . ԻՐ . 14 : ա Հօհ . ա . 7 , 9 : Հայտ . ա . 5 :
փ Սաղ . ԼՔ . 5 : ԼԲ . 18 :
ք Ծն . Ի . 6 : ԼԻ . 9 : Ղէ . Ե . 19 : Ձ . 2 : Բ Թագ . ժԲ . 13 :
օ Կռ . ժԵ . 21 :
ֆ Ա՛ռակ . գ . 4 :
ա Հնր . ժգ . 4 : Սաղ . ծԶ . 3 : Հօհ . գ . 6 : Ա՛ռակ . Ե . 12 : Նփես . Բ . 3 :
բ Հնր . ժգ . 4 :
գ Հնր . ԼԶ . 36 :

7 [a]Օրպայի մշակիով մաքրէ զիս , ու մաքուր
ըլլամ ։
Օ.խս լուա , ու [b]ձիւնէն աւելի ճերմակ ըլ-
լամ ։
8 Ցնծութիւն և ուրախութիւն լսել տուր ինծի ։
[c]Ճմռող ցնծան ան ոսկորները որ կոտրեցիր ։
9 [d]Իմ մեղքերէս երեսդ ծածկէ ,
Ու [e]բոլոր անօրէնութիւններս ջնջէ ։
10 [f]Ո՛վ Ըստուած՝ իմ մէջս մաքուր սիրտ ստեղծէ ,
Նաև իմ ներսի դիս ուղիղ հոգի նորոգէ ։
11 Իս [g]երեսէդ մի ձգեր ,
Ու քու [h]Սուրբ Հոգիդ ինծմէ մի հաներ ։
12 Քու փրկութեանդ ցնծութիւնը ինծի ետ դար-
ձուր ,
Ու [i]*կամաւոր հոգի մը թող հաստատէ զիս ։

13 Ըմբարիշտներուն պիտի սորվեցընեմ քու ճամ-
բաներդ ,
Ու մեղաւորները քեզի պիտի դառնան ։
14 Ո՛վ Ըստուած՝ իմ փրկութեանս Ըստուածը ,
Փրկէ զիս [j]արիւնհեղութենէն .
[k]Լեզուս ցնծութեամբ պիտի խօսի քու արդա-
րութեանդ վրայով ։
15 Ո՛վ Տէր՝ իմ շրթունքներս բաց ,
Ու բերանս պիտի պատմէ քու գովութիւնդ ։
16 Վասն զի [l]զոհի չես հաճիր որ անկից մա-
տուցանէի .
Ողջակէզներէն ալ չես հաներ ։
17 [m]Ըստուծոյ զոհը կոտրած հոգին է .
Կոտրած ու խոնարհ սիրտը ո՛վ Ըստուած՝
դուն չես անարգեր ։

18 Քու բարեսիրութեամբդ Սիոնին բարիք ըրէ ,
Երուսաղէմին պարիսպները շինէ ։
19 Ընդ առնոր պիտի հաւնիս [n]արդարութեան զո-
հերուն՝
Ողջակէզներուն ու բոլորովին այրուած զոհե-
րուն .
Ընդ առնոր քու սեղանիդ վրայ զուարակներ
պիտի մատուցանեն ։

ԱԶԳ-Ա · ՀԱ

1 Դաւիթ Դովիկին չարութիւնը դատապարտելով՝ անոր կործանումը կը դուշակէ , 6 որուն վրայ արդարը պիտի ուրախանայ ։ 8 Դաւիթ՝ Ըստուծոյ վրայ ունեցած վստահութեամբը շնորհակալութիւն կը մատուցանէ ։

Վկայաւոր երգեցողին . Դաւիթին երգը , երբ-
որ [o]Դովիկ Եդոմացին եկաւ ու [p]զրուցից
Սաւուղին , ու անոր ըսաւ թէ՝ Դաւիթ Ա-
մելեքին տունը մտեր է ։

1 [q]Ինչո՞ւ անօրէնութիւնով կը պարծիս՝ ո՛վ բըռ-
նաւոր .
Ըստուծոյ գթութիւնը ամէն օր կայ ։
2 [r]Լեզուդ չարութիւններ կը հնարէ ,
[s]Նուր ածելիի պէս նենգութիւն կը գործէ .
3 Չարութիւնը բարութենէն աւելի կը սիրես ,
Ո– [t]ստութիւնը արդարութիւն խօսելէն ա-
ւելի ։ (Սելայ ։)
4 Ամէն կործանման խօսքերը ,
Ո– նենգաւոր լեզուն կը սիրես ։

5 Ըստուած ալ յաւիտեան քեզ պիտի կործա-
նէ ,
Քեզ պիտի բռնէ ու քեզ հանէ [u]ո– բնակա-
բանէդ ,
Ու [v]քեզ արմատէդ պիտի խլէ կենդանեաց
երկրէն ։ (Սելայ ։)
6 [w]Արդարները պիտի տեսնեն ու վախնան ։
Ու [x]անոր վրայ պիտի ծիծաղին՝ ըսելով .
7 Ընդ ան մարդը՝ որ զԸստուած իրեն ամրու-
թիւն չըրաւ ,
Հապա [y]իր շատ հարստութեանը վստահա-
ցաւ ,
Ո– իր անօրէնութիւնով զօրացաւ ։

8 Սակայն ես Ըստուծոյ տանը մէջ [z]կանանչ ձի-
թենիի պէս եմ .
Ըստուծոյ ողորմութեանը կը յուսամ յաւի-
տեանս յաւիտենից ։
9 Քեզ պիտի գովեմ յաւիտեան ,
Որ ասիկա կատարեցիր .
Ու քու անուանդ պիտի յուսամ ,
[a]Վասն զի բարի է սուրբերուդ առջեւն ։

ԱԶԳ-Բ · ԾՕ

1 Դաւիթ մարմնաւոր մարդուն ապականութիւնը կը ստո-
գտէ . 4 չարերը կը յանդիմանէ անոնց խղճմտանքին
լուսովը . 6 Ըստուծոյ փրկութեամբը կը պարծի ։

Վկայաւոր երգեցողին , Մահալաթին վրայ .
Դաւիթին երգը ։

1 [b]Ընդգամը իր սրտին մէջ ըսաւ թէ՝ Ըստուած
չկայ .
Ապականեցան ու պիղծ անօրէնութիւն ըրին .
[c]Մէկ մը չկայ՝ որ աղէկութիւն ընէ ։
2 Ըստուած [d]երկինքէն նայեցաւ մարդոց որդի-
ներուն վրայ ,
Որ տեսնէ թէ՝ կայ արդեօք իմաստուն մէկը
Որ [e]զԸստուած փնտռէ ։

a Ասղ · է · 5 : Աղ · է · 3 :
b ա ֆնտգ · իբ · 9 ։
c Ղգկկ · իբ · 9 :
d Ասղ · Ե · 19 ։
e Ասղ · Եչ · Ֆ ։ Ֆիբ · 7 : կդ · 3 :
f Ղրեմ · իե · 4 , 5 ։
g Ընտկ · բ · 22 :
h Հոր · իբ · 19 ։ Ասղ · լէ · 34 ։ Ես · 3 ։ կդ · 9 ։ Աղ · ա · 5 ։
i Ասղ · ծբ · 10 ։
j Ասղ · խե · 6 ։
k Ղրեմ · ժա · 16 ։ Ովս · ժգ · 6 ։
l Ասղ · Ֆդ · 6 ։
m Ասղ · Ժ · Ֆ , ժգ · 1 , ճբ ։
n Հոսվ · գ · 10 ։
o Ասղ · ԼԳ · 13 ։
p Բ Նե · ժե · 2 ։ ժե · 3 ։

1 [f]Ասղ · ժգ · Ֆ ։ 6 , 49 ։ Ովս · ժե · 18 ։ Ղրե · իե · 19 ։
2 [g]Ես · ա · 18 ։
3 [h]Աաս · Ե · Ֆ ։
4 Ղրեմ · ժգ · 17 ։
5 [i]Մբ 1 ։
6 Գոբ · ժե · 9 ։ Ղփես · ը · 10 ։
7 [j]Ծն · գ · 14 ։ գ Ֆնտգ · ժգ · 23 ։
8 [k]Հսով · ը · 9 ։ Ղփես · գ · 30 ։
9 [l]ը Կոր · գ · 17 ։
10 [m]Կամ աղնիւ .
11 [n]ի Ֆնտգ · ժա · 17 ։ ժը · 9 ։
12 [o]Ասղ · լե · 28 ։
13 [p]Ովս · ժե · 27 , 30 ։ Ասղ · իա · 6 ։ Ե · 8 ։ Ես · ա · 11 ։ Ղրեմ · է · 22 ։ Ովս · գ · 6 ։
14 [q]Ասղ · ԼԳ · 18 ։ Ես · ծէ · 15 ։ կէ · 2 ։

3 Ամենքը խոտորեցան , միեամեղ անպիտան եղան .
Ընկերութիւն ընող մը չկայ , մեկ մըն ալ չըկայ :

4 Մինչ[ե] չե՞ն ճանչնար անօրէնութիւն ընողները ,
Որոնք հաց ուտելու պէս՝ իմ ժողովուրդս կ'ուտեն ,
Ու Աստուծոյ չեն կանչեր :
5 Ընդոնք անոնք տեղը շատ վախցան՝ ո՛ր որ վախ չկար .
Ինչու որ քեզ պաշարողներուն ոսկորները ցրուեց Աստուած .
Ամչցուցիր զանոնք , վասն զի Աստուած անարգեց զանոնք :
6 Երանի թէ Իսրայէլին փրկութիւնը .
Աստուած իր ժողովուրդը դերութենէն դարձուցած ատեն ,
Յակոբը պիտի ցնծայ , ու Իսրայէլը ուրախ պիտի ըլլայ :

ՍԱՂՄՈՍ ՀԸ

1 Դաւիթ Օխիացիներէն գանգատելով՝ իր փրկութեանը համար աղօթք կ'ընէ : 4 Աստուծոյ օգնականութեանը վրայ վստահանալով՝ ոչնակէղներ մատուցանել կը խոստանայ :

Վկայասւոր երգեցողին , Նկինոթի վրայ . Դաւիթին երգը , ան ատենը որ [1]Օխիացիք եկան ու ըսին Սաւուղին . Ահա Դաւիթ մեր քովը պահուած է :

1 Ո՛վ Աստուած՝ քու անունովդ զիս ազատէ ,
Ու քու զօրութիւնովդ իրաւունք ըրէ ինծի :
2 Ո՛վ Աստուած՝ լսէ իմ աղօթքս ,
Ականջս խօսքերուն ականջ դիր .
3 Վասն զի [2]օտարները իմ վրաս եղան ,
Ու բռնաւորները կը փնտռեն իմ անձս .
Ու՝ զԱստուած իրենց առջեւը չդրին : (Սէլայ :)

4 Ահա Աստուած ինծի օգնական է .
[3]Տէրը իմ հոգիիս պաշտպաններուն հետն է :
5 Չարութիւնը թշնամիներուս վրայ պիտի դարձնէ .
[4]Քու ճշմարտութեամբդ կորսընցուր զանոնք :
6 Ես իմ կամքովս քեզի զոհ պիտի մատուցանեմ .
Ո՛վ Տէր՝ քու անունդ պիտի գովեմ . [5]Ինչու որ բարի է :
7 Վասն զի ամէն նեղութենէ իս փրկեց ,
Ու՝ իմ աչքս թշնամիներուս [6]կորուսածը տեսաւ :

[1] Երեմ . ը . 22 :
[2] Ել . իդ . 17 , 36 : Առակ . իբ . 1 :
[3] Նզեկ . գ . 5 :
[4] Սաղ . ժդ . 7 :
[5] ա Ծն . իդ . 19 : իդ . 1 :
[6] Սաղ . ձդ . 14 :
[7] Սաղ . ձժբ . 7 :
[8] Սաղ . ձթ . 49 :
[9] Սաղ . ծբ . 9 :
[10] Սաղ . ծճ . 10 : ղբ . 11 :

ՍԱՂՄՈՍ ԾԸ

1 Դաւիթ իր աղօթքին մէջ իր երկիւղալի վիճակին համար կը դանդաղի : 9 Իր թշնամիներուն դէմ կ'աղօթէ , ուսանոնց չարութեանը ու նենգութեանը համար կը գանգատի : 16 Ինքզինքը կը մխիթարէ յուսալով որ Աստուած զինքը պիտի պահպանէ , ու իր թշնամիները ամօթով պիտի ընէ :

Վկայասւոր երգեցողին , Նկինոթի վրայ . Դաւիթին երգը :

1 Ո՛վ Աստուած՝ ականջ դիր իմ աղօթքիս ,
Ու իմ խնդրուածքէս քու երեսդ մի ծածկեր :
2 Լայէ ու պատասխանէ ինծի .
Իմ դանդաղումս [7]կը մղորիմ ու կը խռովիմ ,
3 Թշնամիին ձայնէն ու ամբարշտին ճնշումէն տակնուվրայ .
[8]Ինչու որ իմ վրաս անիրաւութիւն կը բերեն ,
Ու բարկութիւնով զիս կը հալածեն :

4 [9]Սիրտս գողայ իմ ներսիս դիս ,
Ու մահուան արհաւիրքները իմ վրաս իյնան :
5 Վախ ու դող ինկաւ իմ վրաս ,
Ու սոսկումը իս ծածկեց :
6 Ու ըսի . Երանի թէ աղաւնիի նման թեւեր ունենայի ,
Որ թռչէի ու հանգիստ ըլլայի :
7 Ահա հեռուն կը փախչէի ,
Անապատին մէջ կը բնակէի : (Սէլայ :)
8 Աստիկ հոլէն ո՛ փոթորիկէն
Իմ փախչելս կ'արտորցընէի :

9 Ո՛վ Տէր՝ կորսընցուր , անոնց լեզուները բաժնէ .
Վասն զի քաղաքին մէջը [10]բռնութիւն ու կռիւ տեսայ :
10 Գործկ ու դիշեր անոր չորս կողմը՝ անոր պարիսպներուն վրայ կը պտըտին .
Անօրէնութիւն ու չարիք կայ անոր մէջը :
11 Ընոր մէջը նզովածութիւն կայ .
Եւ բռնութիւնը ու նենգութիւնը անոր հրապարակներէն չեն պատուիր :

12 [11]Ինչու որ թշնամին չէր իս նախատողը , որ համբերէի .
Կամ ատողը չէր [12]իմ վրաս հպարտացողը , որ անկէ պահուէի .
13 Հապա դուն ո՛վ մարդ՝ իմ հաւասարս ,
[13]Իմ ընկերս ու ճանչցողս ,
14 Որ իրարու հետ անուշ խօսակցութիւն կ'ընէինք ,
Ու [14]բազմութեան հետ Աստուծոյ տունը կ'երթայինք :
15 Մահը յանկարծ անոնց վրայ պիտի հասնի ,
Ու [15]ողջ ողջ դերեզմանը պիտի իջնեն .
Վասն զի իրենց բնակարաններուն ու իրենց մէջը չարութիւն կայ :

[1] Եռ . լբ . 14 :
[2] Կամ՝ կը տրամիմ
[3] բ Ծն . ժդ . 7 , 8 :
[4] Սաղ . ձժդ . 3 :
[5] Երեմ . գ . 7 :
[6] Սաղ . ծա . 9 :
[7] Սաղ . լէ . 26 : լբ . 16 :
[8] բ Ծն . ժճ . 12 : ժդ . 23 : Սաղ . ծա . 9 : Երեմ . թ . 4 :
[9] Սաղ . ծբ . 4 :
[10] Ծն . ժգ . 30 :

16 Յա՛ւ ես Աստուածդ պիտի կանչեմ ,
Ու Տէրը իս պիտի փրկէ :
17 [ժ]Իրիկուընը՝ առաւօտն ու կէս օրը պիտի բողո-
քեմ ու հառաչեմ ,
Եւ անիկայ պիտի լսէ իմ ձայնս :
18 Խաղաղութիւնով կը փրկէ իմ անձս ինձի դէմ
եղած պատերազմէն .
Ինչու որ [ի]շատերը կան իմ քովս :
19 Աստուած պիտի լսէ ,
Ու [ի]յաւիտենականութեան մէջ բնակողը պի-
տի ցածցընէ զանոնք . (Սէլայ .)
Որովհետեւ չեն փոխուիր անոնք ,
Ու Աստուծմէ չեն վախնար :
20 [ի]Ձեռքը [ի]րեն հետ հաշտուածներուն վրայ կր-
կրնցուց .
Իր ուխտը աւրեց :
21 [ի]Անոր բերնին խօսքերը կոգիէն կակուղ են ,
Հայց անոր սրտին մէջը պատերազմ կայ .
Անոր խօսքերը ձէթէն կակուղ են ,
Հայց մերկ սո՛ւրերը են :

22 [ի]Քու հոգդ Տէրոջը վրայ ձգէ ,
Ու ան քեզ պիտի խնամէ .
[ի]Անիկայ յաւիտեան սասանութիւն չտար ար-
դարին :
23 Հայց դուն ո՛վ Աստուած՝ անոնք ապականու-
թեան գուբին մէջը պիտի իջնցընես .
[ը]Բռնահեղ ու նենգաւոր մարդիկը [ի]օրերնուն
կէսին պիտի չհասնին .
Սակայն ես քեզի պիտի յուսամ :

ՍԱՂՄՈՍ ԾԲ

1 Դաւիթի՝ Աստուծոյ խօսքին վրայ վառահանալով՝ իր ա-
դօթքին մէջը իր թշնամիներուն համար կը գանգատի : 9 Կը
խոստովանի թէ իր յոյսը Աստուծոյ խօսքին վրայ է ,
ու կը խոստանայ որ զԱնիկայ գովէ :

Դիւանաւոր երգնցողին , Յօնաթ էլէմ րէհոգի-
մին վրայ . Դաւիթին երգը , Երբոր Փղշտացիք
[ա]Կթի մէջ բռնեցին զանիկայ :

1 Ո՛վ Աստուած՝ [բ]ողորմի՛ ինձի , վասն զի մարդը
կ՚ուզէ իս կլլել .
Ամէն օր պատերազմ ընելով՝ իս կը նեղէ :
2 Թշնամիներս ամէն օր [գ]կ՚ուզեն իս կլլել .
Վասն զի շատ մարդիկ *ամբարտաւանութիւ-
նով ինձի հետ կը մարտնչեն :

3 Վախցած օրս քեզի պիտի յուսամ :
4 [դ]Աստուծով պիտի գովեմ իր խօսքը .
Աստուծոյ կը յուսամ , [ե]պիտի չվախնամ .
Մարմինը ինձի ի՞նչ կրնայ ընել :

5 Ամէն օր իմ [զ]բաներուս վնաս կու տան՝ .
Իմ վասոյս անոնց բոլոր խորհուրդները չարի-
քի համար են :
6 [է]Կը ժողովուին ու կը պահուին .
Իմ շաւիղներս կը դիտեն .
Վասն զի [ը]իմ անձիս կը սպասեն :
7 Անիծք անօրէնութիւնով անոնց փրկութիւն
կ՚ըլլայ .
Բարկութիւնով ժողովուրդները վա՛ր ձգէ ,
ո՛վ Աստուած :
8 Իմ թափառական պարտիզս համրեցիր .
Արցունքներս քու տիկիդ մէջը դի՛ր .
[թ]Անիծք անոնք քու դրքիդ մէջը գրո՞ւած չի՞ն :
9 Թ.Երեք կանչած օրս ետ պիտի դառնան իմ թըշ-
նամիներս .
Սիկայ գիտեմ , [ժ]ինչու որ Աստուած ինձի
հետ է :
10 [ի]Աստուծով պիտի գովեմ էր խօսքը ,
Տէրոջմով պիտի գովեմ էր խօսքը :
11 Աստուծոյ կը յուսամ , պիտի չվախնամ .
Մարդը ինձի ի՞նչ կրնայ ընել :

12 Ո՛վ Աստուած՝ քու ուխտերդ իմ վրաս են .
Կնզի շնորհակալութիւններ պիտի հատուցա-
նեմ :
13 Որովհետեւ [լ]իմ անձս մահուանէ ազատեցիր ,
Ոտքերս ալ գայթակղելէն չի՞ս ազատեր ,
Որ Աստուծոյ առջեւը քալեմ [խ]կենդանիներուն
լոյսին մէջը :

ՍԱՂՄՈՍ ՃԾԱ

1 Դաւիթի աղօթքի մէջ Աստուծոյ դիմելով՝ իր վտանգա-
ւոր վիճակին համար կը գանգատի : 7 Ինքզինքը կը քա-
ջալերէ որ զԱստուած գովէ :

Դիւանաւոր երգնցողին . [ա]Ալթաշհէթ , Դաւի-
թին երգը , [բ]Աւազողին երեսէն դէպ՚ի քար-
այրը փախած ատենը :

1 [գ]Ողորմի՛ ինձի՝ ո՛վ Աստուած , ողորմի՛ ինձի ,
Վասն զի իմ անձս քեզի կը յուսայ .
Ու [դ]քու թեւերուդ հովանաւորութեանը տի-
տի ապաւինիմ ,
[ե]Մինչեւ որ թշուառութիւնները անցնին :
2 Կարձրեալ Աստուծոյն պիտի աղաղակեմ ,
[զ]Ինձի համար գործող Աստուծոյն :
3 [է]Երկինքէն պիտի խրկէ ու փրկէ զիս ,
Թէ [ը]իս կլլել ուզողը ինձ նախատէ . (Սէ-
լայ .)
Աստուած [թ]պիտի խրկէ իր ողորմութիւնը ու
ճշմարտութիւնը :

1 Ամբ . ա . 10 : Ղու . ժբ . 1 : Գոր . գ . 1 , 3 , 9 , 30 : ա Թես . ե . 17 :
2 բ Ամ . ա . 7 , 8 :
3 գ Օբ . ա . 27 :
4 Գոր . ժբ . 1 :
5 Աղ . է . 4 :
6 Աղ . իբ . 3 : ծէ . 4 : կբ . 4 : կգ . 3 : Ղաակ . ե . 3 , 4 : ժբ . 18 :
7 Աղ . ա . 5 : Ասա . գ . 25 : Ղու . ժբ . 22 : ա Պետ . ե . 7 :
8 Աղ . ի . 2 :
9 Աղ . ե . 6 :
10 Հնր . ժե . 32 : Ղաակ . ժ . 27 : Ժող . է . 17 :

— ա ա Թես . բա . 11 :
11 Աղ . ծէ . 1 :
12 Աղ . ծէ . 3 :
* Կամ բարձրէն , և կամ ո՛վ Հարձրեալ՝

13 Ամբ . ա . 10 , 11 :
14 Աղ . ճժ . 6 : Ես . լա . 3 : Երբ . ժգ . 6 :
15 Կամ խօսքերս կը ծանեն .
16 Աղ . ծի . 3 : ճե . 2 :
17 Աղ . հա . 10 :
18 Աղ . գ . 16 :
19 Ամբ . ը . 31 :
20 Ամբ . 4 :
21 Աղ . ճմգ . 8 :
22 Հնր . լգ . 30 :

23 Աղ . ի . 1 : իգ . 3 , ի ա Թես . իգ . 1 : իգ . 3 , Աղ . ճխբ . ին վերնագիրը :
24 Աղ . ծդ . 1 :
25 Աղ . ժէ . 8 : կդ . 7 :
26 Ես . իվ . 20 :
27 Աղ . ճէ . 8 :
28 Աղ . ճխե . 5 , 7 :
29 Աղ . ծդ . 1 :
30 Աղ . ե . 11 : խգ . 3 , ի ա 7 :

4 Իմ անձս առիւծներու մէջ է ։
Հոց փչող մարդոց որդիներուն ծէջը կը պառկիմ ,
[a]Որոնց ակռաները նիզակներ ու նետեր են ,
Եւ [b]անոնց լեզուները սրած թուրեր են ։

5 Ո՛վ Աստուած՝ [c]երկնից վրայ բարձրացիր ։
Ձեռ փառդ բոլոր երկրի վրայ բլլայ ։
6 [d]Իմ քայլերուս որոգայթ պատրաստեցին ։
Ընձս վար ծռեցաւ ։
Փոս փորեցին առջես ,
Ու՝ իրենք ինկան անոր մէջը ։ (Սէլայ ։)

7 [e]Սիրտս պատրաստ է՝ ո՛վ Աստուած , սիրտս պատրաստ է ։
Պիտի երգեմ ու սաղմոս պիտի բանամ ։
8 Բրթընցիր [f]ո՛վ իմ փառքս ։
Բրթընցիր ո՛վ տաւիղ ու քնար ։
Ես կանուխ պիտի արթըննամ ։
9 Ո՛վ Տէր՝ [g]ժողովուրդոց մէջը քեզ պիտի գովեմ ։
Սաղմոս պիտի երգեմ քեզի ազգերուն մէջը ։
10 [h]Վասն զի մեծ է քու ողորմութիւնդ մինչև երկինքը ,
Ու քու ճշմարտութիւնդ մինչև ամպերը ։
11 [i]Երկինից վրայ բարձրացիր՝ ո՛վ Աստուած ,
Ձեռ փառդ բոլոր երկրի վրայ բլլայ ։

ՍԱՂՄՈՍ · ՆԸ

1 Դաւիթի կը յանդիմանէ անիրաւ դատաւորները · 3 չարերուն բնութիւնը կը տեսորգրէ · 6 զանոնք Աստուծոյ դատաստանին կը յանձնէ , 10 որուն վրայ արդարը պիտի ուրախանայ ։

Վերնաւոր երգեցողին · Ըլ թաշհէթ , Դաւիթին երգը ։

1 Արդարութեան [a]անթարթառ արդարութիւն կը խօսիք ·
Ուղղութեամբ դատաստան՞ն կը տեսնէք , ո՛վ մարդոց որդիներ ։
2 Սիրտի սրտով անօրէնութիւններ կը գործէք ·
Երկրի վրայ [b]ձեռքերնուդ բռնութիւնը կը կշռեք ։
3 [c]Ամբարիշտները էրեխոյ ծոցը արգանդէն խոտորեցան ·
Որովայնէն կը մոլորին՝ սուտ խօսելով ։
4 [d]Ընոնց թոյնը օձի թոյնի պէս է ,
[e]Խուլ խժի պէս՝ որ կը գոցէ իր ականջները ,
5 Որ չլսեր թովիչներուն ձայնը ,
Թէկ և վարպետութեամբ կախարդութիւն կ'ընեն ։

6 Ո՛վ Աստուած՝ Հանոնց ակռաները իրենց բերաններուն մէջը փշրէ ·
Ո՛վ Տէր՝ առիւծի կորիւններուն ժանիքները կոտրտէ ։
7 [f]Թող անոնք հալին ջուրերու պէս՝ որ կը վազեն ·
Երբոր իրենց աղեղները կը լարեն , թող կոտրտին ·
8 Խխունջի պէս՝ որ քալած ատենը կը հալի ·
[g]Կնկան մը վիժած զաւակին պէս արևը չտեսնեն ։
9 Ձեր կաթսաները փուշերուն կրակը զգալէն առաջ ,
Թէ թարմ և թէ այրուող փո-[h]լէրը փոթորիկով պիտի ցրուէ ։

10 [i]Արդարը պիտի ուրախանայ , երբոր վրէժխնդրութիւնը տեսնէ ·
[j]Իր ոտքերը ամբարշտին արեանը մէջ պիտի լուայ ։
11 Ու մարդը պիտի ըսէ թէ՝ Իրաւցընէ արդարին համար վարձք կայ ·
Իրաւցընէ Աստուած կայ , որ [k]երկրի վրայ դատաւոր է ։

ՍԱՂՄՈՍ · ՆԹ

1 Դաւիթ իր թշնամիներէն ազատ ձերալու համար աղօթք կ'ընէ · 6 անոնց անխիղճութիւնը համար կը գանգատի · 8 Աստուծոյ կ'ապաւինի · 11 անոնց դէմ կ'աղօթէ · 16 զԱստուած կը գովաբանէ ։

Վերնաւոր երգեցողին · Ըլ թաշհէթ , Դաւիթին երգը , [a]ան ատենը՝ որ Սաուղ մարդիկ խրկեց , ու տունը պաշարեցին , որ մեռցընեն զանիկայ ։

1 [b]Ծանեմինակէս իս փրկէ ո՛վ իմ Աստուածս ·
Իմ վրաս եկողներէն իս վեր վերցուր ։
2 Ընօրէնութիւն գործողներէն իս ազատէ ,
Ու արիւնահեղ մարդիկներէն իս փրկէ ։
3 Ինչու որ ահա իմ անձիս համար դարանը մտան ·
[c]Օրաւոր մարդիկ իմ վրաս ժողվուեցան ,
[d]Ոչ թէ մեղքիս ու յանցանքիս համար՝ ո՛վ Տէր ։
4 Անեղք չունեցած ատենս՝ վազեցին ու պատրաստուեցան ·
[e]Արթընցիր զիս դիմաւորելու , ու նայէ ։
5 Ո՛վ Տէր Աստուած զօրութեանց՝ Աստուած Իսրայէլի ,
Բրթընցիր բոլոր հեթանոսները քննելու ·
Շար անօրէններուն բնաւ մի ողորմիր ։ (Սէլայ ։)

---

[a] Բառակ · Ը · 14 ։
[b] Սաղ · ծե · 21 ։ կդ · 3 ։
[c] Հմմ 11 ։ Սաղ · ձը · 5 ։
[d] Սաղ · է · 15 , 16 ։ ի · 15 ։
[e] Սաղ · ձը · 1 , ։
[f] Սաղ · ժզ · 9 ։ Ը · 12 ։ ձը · 1 , 2 ։
[g] Սաղ · ձը · 3 ։
[h] Սաղ · Լզ · 5 ։ ղա · 19 ։ ղէ · 11 ։ ձը · 4 ։
[i] Հմմ 5 ։

[a] Սաղ · ծէ · ին վերնագիրը ։
[b] Կամ արդեօք
[c] Սաղ · ղբ · 20 ։ Նա · Յ · 1 ։
[d] Սաղ · ծա · 5 ։ Նա · խը · 8 ։
[e] Սաղ · ձա · 3 ։ Յով · Յ · 11 ։
[f] Նմմ · բ · 17 ։
[g] Յար · գ · 10 ։ Սաղ · գ · 7 ։
[h] Ելս · է · 5 ։ Սաղ · ճժ բ · 10 ։
[i] Յար · գ · 16 ։ Յով · գ · 3 ։
[j] Բառակ · Յ · 25 ։
[k] Սաղ · ծբ · 6 ։ կդ · 10 ։ ձէ · 42 ։
[l] Սաղ · կը · 23 ։
[m] Սաղ · դ բ · 15 ։
[n] Սաղ · կէ · 4 ։ զգ · 13 ։ զը · 9 ։

[a] ա Թագ · ժբ · 11 ։
[b] Սաղ · ժը · 48 ։
[c] Սաղ · ծգ · 6 ։
[d] ա Թագ · խդ · 12 ։
[e] Սաղ · Լ · 23 ։ խդ · 23 ։

6 ՚Ընո՛ւք իրիկուան ետ կը գառնան ,
Շան պէս կ՚ոռնան ,
Ու քաղաքին չորս կողմը կը պտրտին :
7 Ես՝ իրենց բերնէն կ՚ապո՚ւիմ դուրս կը թա՚փին .
Ընոնց շրթունքներուն վրայ սուրեր կան .
Ինչու որ կ՚ըսէն ՚ին՝ ՚Ո՞վ պիտի լսէ :
8 Բայց դուն ո՛վ Տէր՝ անոնց վրայ պիտի ծի՚ծաղիս .
Բոլոր հեթանոսները ծաղր պիտի ընես :
9 Ո՛վ *իմ զօրութիւնս՚ քեզի պիտի սպա՚սեմ :
Վ՚ասն զի Աստուած է իմ ապաւէնս :
10 Ողորմութեանս Աստուածը ՚ինծի պիտի հաս՚նի .
Աստուած ՚պիտի ցուցընէ ինծի թշնամիներուս կորո՚սը :

11 ՚Մի՛ մեռցըներ անոնք , որ ժողովուրդս չմո՚ռնայ .
Օ՚անոնք ցիրուցան ըրէ քու զօրութեամբդ ,
Ու վար ձգէ զանոնք ո՛վ Տէր՝ մեր վահանը ,
12 Ընոնք ՚իրենց բերաններուն մեղքին ո՚ւ շրթունքներուն խօսքին համա՚ր՝
Իրենց ամբարտաւանութեանը մէջ թո՛ղ բռնո՚ւին .
՚Եւ անէ՚ծքին ու սուտին համա՚ր՝ որ կը խո՚սին :
13 ՚Կատընցո՛ւր բարկութիւնով , կորսընցո՛ւր պա՚նդո՛ւխտ՝ որ ոչնչանա՚ն ,
Ու ՚գիտնան թէ Աստուած կը տիրէ Յակոբին վրայ
Մինչեւ երկրի ծայրերը : (Սէլայ :)
14 ՚Ընոնք իրիկուան ետ պիտի դառնան ,
Շան պէս պիտի ոռնան ,
Ու քաղաքին չորս կողմը պտրտին .
15 ՚Հետզհետէ համար պիտի թափառին .
Ձկ՚ե որ չկշտանան՝ պիտի մնմռնան :

16 Բայց ես քու զօրութիւնդ պիտի երգեմ ,
Ու առտուընց քու ողորմութիւնովդ պիտի ցնծամ .
Վ՚ասն զի դուն ինծի պահապան եղար ,
Ու ապաւէն՝ իմ նեղութեանս օրը :
17 §Ո՛վ իմ զօրութիւնս՚ քեզի սաղմոս պիտի եր՚գեմ .
՚Ինչու որ իմ պաշտպանս Աստուած է՝
Իմ ողորմութեանս Աստուածը :

ՍԱՂՄՈՍ · Կ

1 Դաւիթ առջի պատիժներէն կը յիշատակէ . 4 հաքը բարի յուսով մը ազատութեան համար կ՚աղօթէ . 6 Աստուծոյ խոստումներուններով զինքը մխիթարելով՝ անկէ օգնութիւն կը խնդրէ :

Դիմաւոր երգեցողին . ՚Շուշան էտութի վրա՚յ . Դաւիթին երգը , սորվեցընելու համա՚ր .
Բ՚ան առնը որ պատերազմեցաւ Միջագետի Ասորւոց , ու Սուբայի Ասորւոց ,հետ , ու Յոաբ ետ դառնալով՝ Եդոմեցիներէն՝ տասներկու հազար հոգի կարկաւ Աղի ձորին մէջ :

1 Ո՛վ Աստուած՝ ՚մեզ երեսէ ձգեցիր ,
Մեզ ցրուեցիր ու՝ բարկացար . մեզի՛ դարձի՚ր :
2 Երկիրը դողացուցիր , անիկայ պատռեցիր .
՚Ընոր փլած տեղւանքը նորոգէ՛ , ինչու որ կ՚ևրբայ :
3 ՚Քու ժողովուրդիդ խստութիւն ցուցուցիր ,
Ըմեզի թմրութեան գինի խմցուցիր :
4 ՚Քեզմէ վախցողներուն դրօշակ տուիր ,
†Ճշմարտութեան համար վերցընելու՚ . (Սէլայ .)
5 ՚Որ քու սիրելիներդ փրկուին .
Ըձեռքովդ ապրեցո՛ւր , ու պատասխան տուր մեզի :

6 Աստուած ՚†իր սրբութիւնովը՚ խօսեցաւ .
Կա՛ պիտի ցնծամ՝ ՚Սիւքէմը պիտի բաժնեմ ,
Ու ՚Սոկքոթի հովիտը պիտի չափեմ :
7 Իմ է Գաղաադը , ու իմ է Մանասէն .
ՒԵփրեմը գլխուս զօրութիւնն է .
ՒՅուդան իմ օրէնսդիրս է .
8 ՚Մոաբը իմ լուացուելու ամանս է .
ՒԵդոմի վրայ պիտի ձգեմ իմ մուճակս .
ՒՈ՛վ Փղշտացիք՝ ինծի համար ձայնով ցնծա՚ցէք :

9 Ո՞վ պիտի տանի զիս պարսպաւոր քաղաքը .
Ո՞վ պիտի առաջնորդէ ինծի մինչև Եդոմ :
10 Չէ՞ որ դուն՝ ո՛վ Աստուած , ո՚ր ՚երեսէ ձգեցիր մեզ ,
Ու մեր զօրքերուն հետը չելար՝ ո՛վ Աստուած :
11 ՚Նեղութեան մէջէն մեզի օգնութիւն տուր ,
Վ՚ասն զի †փուճ է մարդուն փրկութիւնը :
12 Աստուծով ՚քաջութիւն պիտի ընենք .
Ու ան ՚պիտի կոխէ մեր թշնամիները :

ղ Հմմ. 14 :
ե Ապ. ծէ . 4 : Ընակ . ժբ . 18 :
ը Ապ. ծ . 11 , 13 : կգ . 5 : Հգ . 11 : ղգ . 7 :
ը ա Թագ . ժԻ . 16 : Ապ . բ . 4 :
* Կամ անոր զօրութիւնը
թ Հմմ 17 : Ապ . կբ . 2 :
ի Ապ . իա . 3 :
լ Ապ . Ծդ . 7 : ղբ . 11 : ձմբ . 8 :
խ Ծն . գ . 12 , 15 :
ծ Ընակ . ժբ . 13 : ժբ . 7 :
կ Ապ . Է . 9 :
հ Ապ . ձգ . 18 :
յ Հմմ 6 :
ղ Յոբ . ժԸ . 23 : Ապ . ձԻ . 10 :
ճ Ապ . ժբ . 1 :
ս Հմմ 9 , 19 :

տ Տես Ապ . ձ . ին վերնագիրը :
ր բ Թագ . բ . 3 , 13 : ա Պն . ժբ . 3 , 12 :
ց Ապ . խգ . 9 :
փ բ Պն . է . 14 :
ք Ապ . հա . 20 :
ղ Նա . ծա . 17 , 22 : Երեմ . իե . 15 :
ե Ապ . ի . 5 :
† Կամ Որ փախչին աղեղին երեսէն .
ը Ապ . ճբ . 6 , ևԸ :
ը Ապ . ձԻ . 35 :
ի Կամ իր սրբարանին մէջը
լ Ծմ . ժբ . 6 :
խ Հես . ժգ . 27 :
ծ Տես բ Օր . ԼԳ . 17 :
կ Ծմ . խԻ . 10 :
հ բ Թագ . բ . 2 :
յ Ապ . ձբ . 9 : բ Թագ . բ . 14 :
ճ բ Թագ . բ . 1 :
ս Հմմ 1 : Ապ . խգ . 9 : ձբ . 11 :
տ Հես . է . 12 :
ր Ապ . ձմբ . 8 : ձԻգ . 3 :
ց Թես . իգ . 18 : ա Պն . ժԻ . 13 :
փ Նա . կգ . 3 :

ՍԱՂՄ· ԿԵ

1 Դաւիթ իր փորձառութենէն քաջալերուելով՝ Աստուծոյ կը դիմէ. 4 յանիրաւան անոր ծառայելու ուխտ կ'ընէ՝ առնոր խոստումներուն համար:

Դէմառոր երգեցողին, Ցկնիոթի վրայ. Սաղմոս Դաւթի:

1 Ա՛ստ Աստուած՝ լսէ իմ աղաղակս,
Ո՛ւշ մտիկ ըրէ իմ աղօթքս:
2 Երկրէն ծայրէն քեզի պիտի կանչեմ, սրտիս մարելու առենը.
Ինծմէ բարձր եղած վէմին առաջնորդէ զիս:
3 Ինչու որ դուն զիս ապաւէն մը եղար,
Զմեռ աշտարակ մը՝ թշնամիին երեսէն:
4 Քու խորանիդ մէջը պիտի բնակիմ ես յաւիտեան.
Քու թեւերուդ հովանաւորութեանը տակը պիտի ապաւինիմ: (Սէլայ:)
5 Ինչու որ դուն ո՛վ Աստուած՝ լսեցիր իմ ուխտերս.
Քու անունէդ վախցողներուն ժառանգութիւնը խնձի տուիր:
6 Թագաւորին օրերուն վրայ օրեր պիտի աւելցնես.
Անոր տարիները ազգէ մինչեւ ազգ պիտի ըլլան:
7 Անիկայ յաւիտեան Աստուծոյ առջեւն պիտի նստի.
Ողորմութիւն ու ճշմարտութիւն պատրաստէ որ զանիկայ պահպանեն:
8 Այսպէս սաղմոս պիտի երգեմ քու անուանդ յաւիտեան,
Որ ամէն օր ուխտերս կատարեմ:

ՍԱՂՄ· ԿԶ

1 Դաւիթ իր յոյսը Աստուծոյ վրայ դնելով՝ իր թշնամիները յուսակտուր կ'ընէ. 5 նոյն յուսով բարեպաշտները կը քաջալերէ. 9 կը հաստատէ թէ՝ աշխարհի բաներուն վրա տնտիպ պէտք չէ, 11 և թէ կարողութիւնը ու ողորմութիւնը Աստուծոյ կը վերաբերի:

Դէմառոր երգեցողին, Ցդիթմուններն վրայ. Սաղմոս Դաւթի:

1 Յիրաւի իմ անձս լռիկ կը սպասէ Աստուծոյ,
Անկէ է իմ փրկութիւնս.
2 Յիրաւի ան է իմ վէմս ու փրկութիւնս.
Իմ ապաւէնս է, շատ պիտի չսասանիմ:
3 Մինչեւ ե՞րբ մարդու վրայ կը յարձակիք.
Դուք ամէնդդ պիտի կոտրտիք.
Օտած պատի ու խախտած ցանկի պէս պիտի ըլլաք:
4 Ընդարեւ իր պատիւէն ձգելու խորհուրդ կ'ընեն.
Սուտութիւն կը սիրեն.
Երկնց բերնով կ'օրհնեն,
Հայց իրենց սրտովը կ'անիծեն: (Սէլայ:)
5 Ո՛վ իմ անձս՝ միայն Աստուծոյ սպասէ,
Վասն զի անկէ է իմ յոյսս:
6 Յիրաւի ան է իմ վէմս ու փրկութիւնս.
Իմ ապաւէնս է, պիտի չսասանիմ:
7 Աստուծմէ է իմ փրկութիւնս ու փառքս.
Իմ զօրութեանս վէմը ու ապաւէնս Աստուած է:
8 Ամէն ժամանակ անոր յուսացէք՝ ո՛վ ժողովուրդ.
Անոր առջեւն սիրտերնիդ թափեցէք.
Աստուած ապաւէն է մեզի: (Սէլայ:)
9 Ընդարեւ ռամիկ մարդիկը փուճ են,
Ազնուական մարդիկը սուտ են.
Թէ որ կշիռքի մէջ դրուելու ըլլան,
Ամէնքն ալ ունայնութենէն նկրկա են:
10 Հարստահարութեան մի յուսաք,
Ու յափշտակութեան վրայ փուճ յոյս մի դնէք.
Հարստութիւնը թէ որ շատնայ,
Անոր վրայ սիրտ մի դնէք:
11 Մէկ անգամ խօսեցաւ Աստուած.
Երկու անգամ լսեցի ասիկայ,
Թէ զօրութիւնը Աստուծոյ է:
12 Ողորմութիւնն ալ քովդ է՝ ո՛վ Տէր,
Ինչու որ ամէն մէկուն իր գործքին համեմատ հատուցում կ'ընես:

ՍԱՂՄ· ԿԹ

1 Դաւիթին փափաքը Աստուծոյ համար. 4 անոր Աստուած օրհնելուն կերպը. 9 իր թշնամիներուն կործանումը, ու իր ապահովութեանը վրայով իր վստահութիւնը:

Սաղմոս Դաւթի, Երբոր ինքը Յուդայի անապատին մէջն էր:

1 Ա՛ստ Աստուած՝ դուն ես իմ Աստուածս,
Կը առտուանց քեզ կը փնտռեմ.
Հոգիս կը ծարաւի քեզի, ու մարմինս քեզի կը փափաքի
Չոր ու ծարաւ տեղը, ուր որ ջուր չկայ.
2 Քու զօրութիւնդ ու փառքդ տեսնելու համար,
Ինչպէս որ քեզ տեսած եմ սրբարանին մէջը:

ա Բառ. ժբ. 10:
բ Սաղ. իէ. 4:
գ Սաղ. ժէ. 8: ծէ. 1: ղա. 4:
դ Սաղ. իա. 4:
ե Սաղ. ե. 11: Բառ. ի. 28:

զ ա Պն. իէ. 1, 3:
բ Սաղ. լգ. 20:
գ Հմր. 6:

է Սաղ. լէ. 24:
ը Նա. Հ. 13:
թ Սաղ. իբ. 3:
ժ Հմր. 1, 2:
ի Երեմ. գ. 23:
լ ա Ծնած. ա. 15: Սաղ. խբ. 4: Ողբ. բ. 19:
խ Սաղ. ժբ. 2:
ծ Սաղ. լճ. 5, 11: Նա. ե. 15, 17: Հռոմ. գ. 4:
կ Հոր. լա. 25: Սաղ. ծբ. 7: Ղե. ժբ. 15: ա Տիմ. գ. 17:

ր Յոբ. լգ. 14:
ս Հայտ. ժբ. 1:
վ Սաղ. ձղ. 15: ճգ. 8: Դան. թ. 9:
տ Յոբ. լգ. 11: Բառ. իգ. 12: Երեմ. լբ. 19: Նզեկ. է. 27: լգ. 20: Ատ. ժղ. 27: Հռոմ. բ. 6: ա Կոր. գ. 8: բ Կոր. ե. 10: Եփես. գ. 8: Կող. դ. 25: ա Պետ. ա. 17: Հայտ. իբ. 12:

ր ա Ծնած. իբ. 5: իգ. 14, 15, 16:
բ Սաղ. խբ. 2: ձգ. 2: ճիգ. 6:
գ Տես ա Ծնած. գ. 21: ա Պն. ժղ. 11: Սաղ. իէ. 4: հբ. 61:

3 [ր]Որովհետև քու ողորմութիւնդ կեանքէն ա-
ղէկ է ։
Իմ շրթունքներս քեզ պիտի գովեն ։
4 Ընտեղ պիտի օրհնեմ քեզ [ե]իմ կենացս մէջ ։
Ու քու անունովդ ձեռքերս պիտի վերցը-
նեմ ։
5 Ինչ որ թէ [զ]ճարպով ու պարարտութիւնով պի-
տի կշտանայ իմ անձս ։
Ու ցնծութեան շրթունքներով պիտի գովէ
[է]րէ իմ բերանս ։
6 Երբոր [ը]անկողինիս վրայ քեզ կը յիշեմ ։
Գիւէրօ–ան պահերուն մէջ քու վրայովդ կը
մտածեմ ։
7 Վ[թ]ան զի ինծի օգնական եղար ։
Ու [ժ]քու թեւերուդ հովանաւորութեանը տա-
կը պիտի ցնծամ ։
8 Իմ անձս քեզի հետևելով կը յարի ։
Ա[ի]ռ ալ ձեռքդ իս կը պահէ ։

9 Հայց անոնք որ իմ անձս կը փնտռեն ածնիլոյ
կորսընցընելու համար ։
Գետնին խորունկ տեղերը պիտի մտնեն ։
10 [ի]Սուրի պիտի մատնուին ։
*Ընձուկներուն բաժին պիտի ըլլան ։
11 Հայց թագաւորը [ի]ասուծով պիտի ուրախա-
նայ ։
[ի]Նով երդում ընողներուն բոլորը պիտի պար-
ծին ։
Իսկ ստախօսներուն բերանը պիտի պապանձի ։

ՍԱՂՄ· ԿԴ

1 Դաւիթ իր թշնամիներէն զանգատ ընելով փրկութեան համար կ'աղօթէ · 7 կը մարգարէանայ թէ իր թշնամինե-րուն յայտնի կերպով կործանումը ինքը պիտի տեսնէ , անանկ որ արդարը անոր վրայ ուրախանայ ։

Վկնաւոր երգեցողին · Սաղմոս Դաւիթի ։

1 [ա]Ով Ասուած՝ լսէ իմ ձայնս իմ գանգա-
տելու ատենս ·
Թշնամիին վախէն իմ կեանքս պահպանէ ։
2 Ծածկէ զիս չարութեան ժողովքէն ,
Ընօքէութիւն գործողներուն բազմութենէն ,
3 [բ]Որոնք իրենց լեզուները թուրի պէս կը սրեն ,
[բ]Իրենց նետերը կը քաշեն , ոչ լեզի խօսքեր են ,
4 Կատարեալ տեղէն անմեղին նետելու համար ·
Յանկարծակի անոր կը նետեն ու չեն վախնար ։
5 [ի]Րենց մէջը չար խօսքեր կը հաստատեն ·
Որոգայթներ գնելու համար կը խօսին ,
[կ]Ըսեն թէ՝ Ընոնք ո՞վ պիտի տեսնէ ։

6 Ընօրէնութիւն կը փնտռեն ·
[կ]Ը՛սպասենք ընչ՝ կատարեցինք մեր խորհած խոր-
հուրդը՛՛ ·
Արդարեն ներսը և սիրտը խորունկ է ։

7 [Ա]յլ Ընտուած անունք պիտի զարնէ նետով ·
Ընծուք յանկարծ պիտի վիրաւորին ։
8 Ու [ի]րենց լեզուն իրենց վրայ պիտի հանդըպ-
ցընեն ·
[Ը]մէն անոնք տեսնողները պիտի փախչին ։
9 [և]Ու բոլոր մարդիկ պիտի վախնան ։
Ու [ի]Ասուծոյ գործքը պատմեն ,
Ու անոր բրածին ուշադրութեամբ պիտի նա-
յին ։
10 [ի]Երգաբը Տէրոջմով պիտի ուրախանայ , և ա-
նոր պիտի յուսայ ·
Ու ամէն ուղիղ սրտով եղողները պիտի պար-
ծին ։

ՍԱՂՄ· ԿԵ

1 Դաւիթ զԱսուած կը գովաբանէ՝ անոր ընտրեալը հա-
մար ։ 4 Ընտուծոյ ընտրեալներուն երջանկութիւնը ու ա-
նոնց վայելած բարիքները ։

Վկնաւոր երգեցողին · Դաւիթին Աաղմոսը
ո– երգը ։

1 [ա]Հեղ ‡կը սպասէ օրհնութիւնը՝ ո՛վ Ա-
տուած , Սիոնի մէջ ,
Ու քեզի ուխտը պիտի կատարուի ։
2 Ո՛վ աղօթքի լսող
[ա]Վեզի պիտի գայ ամէն մարմին ։
3 [բ]Ընօրէնութիւնները իմ վրաս զօրացան ·
[ի]Նոր մեղքերը դուն պիտի քաւես ·

4 [ե]Րանի՛ անոր՝ որ [ի]՛ընտրես , ու [ի]նեչ կը մօ-
տեցընես ,
Որ բնակի քու սրաձիներուդ մէջը ·
Ա[պ]ահի լցուինք քու տանդ՝
Քու սուրբ տաճարիդ բարութենէն ,

5 Ահաւոր բաներով՝ արդարութիւնով պիտի
պատասխանես մեզի ,
Ո՛վ մեր փրկութեան Ասուածը ,
Որ [ե]րկրի ամէն ծայրերուն ու ծովուն մէջը
հետու եղողներուն յոյսն ես ·
6 Որ քու զօրութիւնովդ լեռները հաստատեցիր՝
[կ]Ապուզութիւնով գօտի կապուելար ·
7 [ի]Որ կը ցածցընես ծովուն ձայնը ,
Ընոր ալիքներուն ձայնը ,
[և]Ու ազգերուն խռովութիւնը ։

[ր] Աղ· Լ· 5 ։
[ի] Աղ· ֆէ· 33 ։ ճխղ· 2 ։
[ղ] Աղ· ՀՁ· 8 ։
[ե] Աղ· խբ· 8 ։ ճմխ· 55 ։ ճխճ· 5 ։
[ը] Աղ· կա· 4 ։
[բ] Նէկկ· Լ· 5 ։
* Ա՛ս Ճագաքներուն
[է] Ը Օբ· Ձ· 13 ։ Նա· խե· 23 ։ կէ· 16 ։ Աթ· ա· 5 ։

— Աղ· ժա· 2 ։ ձէ· 4 ։
[բ] Աղ· ձբ· 7 ։ Նբեմ· թ· 3 ։
‡ Տճա Ղաակ· ա· 11 ։
[ր] Աղ· Ֆ· 11 ։ ձբ· 7 ։
† Ա՛ս Իրենց խոչոտ խոր-
հուրդը կը ծածկեն ·
[ի] Աղ· է· 12, 13 ։
[ղ] Ղաակ· ժբ· 13 ։ ժբ· 7 ։
[ե] Աղ· լա· 11 ։ ձբ· 6 ։
[ը] Աղ· ե· 3 ։

[բ] Նբեմ· ծ· 28 ։ ձա· 10 ։
[է] Աղ· Լբ· 11 ։ ձբ· 10 ։ կբ· 3 ։

— Ա՛ս լսիկ կը սպասէ · անս
Աղ· կբ· 1 ։
— Նա· կՁ· 23 ։
[բ] Աղ· Լբ· 4 ։ ե· 12 ։
‖ Ա՛ս Ընօրէնութեանց խոս-
քերը
‡ Աղ· ձա· 2 ։ հբ· 9 ։ Նա·

Ձ· 7 ։ Նբբ· բ· 14 ։ Հնոհ· ա· 7, 9 ։
[ր] Աղ· Լգ· 12 ։ Ա՛ղ· 4 ։
[ի] Աղ· գ· 3 ։
[ղ] Աղ· ՀՁ· 8 ։
[ե] Աղ· իբ· 27 ։
[ը] Աղ· ղՂ· 1 ։
[բ] Աղ· Ամ· 9 ։ ՀՁ· 29 ։
Պատ· բ· 26 ։
[է] Աղ· ՀՁ· 10 ։ Նա· ֆէ· 12, 13 ։

8 Ու Երկրի ծայրերը ընակողները պիտի վախնան
քու նշաններէդ.
Առտուան ու իրիկուան ելքը դուն կ'ուրախաց-
ցընես:

9 Երկրին պյցելութիւն կ'ընես ու ջանիկայ կը
ջրես.
Շատ կը հարստացընես անիկայ.
Աստուծոյ գետը ջրով լիցուն է.
Ընոնց ցորեն կը պատրաստես.
Վասն զի ասանկ պատրաստուիլ անիկայ:
10 Ընոր ակօսները կը խմցընես,
Ու անոր փոսերը կը շիտկես.
Ընձրևներով կը կակուղցընես անիկայ.
Կ'օրհնես անոր բոյսը:
11 Կը պսակես տարին քու բարութիւնովդ,
Ու քու շաւիղներդ պարարտութիւն կը կա-
թեցընեն.
12 Ընապատի արօտներուն վրայ կը կաթեցընեն.
Ու բլուրները ուրախութիւնով պատած են:
13 Ընոտները հօտերով հագուած են,
Ու հովիտները ցորենով ծածկուած են.
Ցնծութեամբ կ'աղաղակեն, ու կ'երգեն:

ՍԱՂՄ. Կ.Օ.

1 Դաւիթ կը յորդորէ մարդիկը որ գՅաստուած գովեն, 5 անոր մեծ գործերը զգուշութեամբ զննեն, 8 և զանի-
կայ օրհնեն իր բարութիւններուն համար. 12 իսկ ինքը
ուխտ կ'ընէ՝ որ Յաստուծոյ հոգւոյր ծառայութիւն մատու-
ցանէ, 16 և Յաստուծոյ իրեն ըրած մանաւոր բարութիւ-
ները կը պատմէ:

Գլխաւոր երգեցողին. Պաղմոս ո՛ր երգ:

1 Ա՛վ բոլոր երկիր՝ ցնծութիւնով Աստուծոյ
աղաղակեցէք:
2 Պաղմոս երգեցէք անոր անուանը փառքին.
փառաւոր ըրէք անոր օրհնութիւնը:
3 Աստուծոյ ըսէք Ընէ՝ Ո՞նչափս ահաւոր են
քու գործերդդ.
Քու մեծ զօրութեանդդ համար
Թշնամիներդդ քեզի խոնարհութիւն պիտի ը-
նեն:
4 Ամբոլոր երկիրը երկրպագութիւն պիտի ընէն
քեզի.
Պաղմոս պիտի երգեն քեզի,
Պաղմոս պիտի երգեն քու անուանդդ: (Ա-
ելայ:)

5 Եկէք ու տեսէք Աստուծոյ ըրածները.
Ընէկայ իր գործքովը մարդոց որդիներուն վը-
րայ:
6 Ծովը ցամաքի դարձուց,
Գետէն ոտքով անցան.
Ան տեղը իրմով ուրախացանք:
7 Իր ուժովը յաւիտեան կը տիրէ:
Ընոր աչքերը ազգերը կը դիտեն.
Ապստամբները թող չբարձրանան: (Ա-
ելայ:)

8 Ա՛վ ժողովուրդներ՝ օրհնեցէք մեր Աստուածը,
Ու լսել տուէք անոր գովութեան ձայնը:
9 Ընիկայ մեր հոգին կենդանի կը պահէ,
Ու ոտքերնուս սասանիլ չտար:
10 Ինչու որ դուն քննեցիր մեզ՝ ո՛վ Աստուած.
Փորձեցիր մեզ, ինչպէս որ արծաթը կը փոր-
ձուի:
11 Ընզ որոգայթի մէջ մտցուցիր,
Ծանր բեռ դրիր մեր կռնակին վրայ:
12 Ընր գլուխներուն վրայ մարդիկ հնծցուցիր.
Կրակը ու ջուրը մտանք,
Սակայն մեզ առատութեան տեղը հանեցիր:

13 Ողջակէզներով պիտի մտնեմ քու տունդ,
Կ'հատուցանեմ իմ ուխտերս,
14 Որ շրթունքներս խոստացան,
Ու նեղութեանս մէջ բերանս խօսեցաւ:
15 Պարարտ ողջակէզներ պիտի մատուցանեմ քե-
զի խոյերու խունկով.
Ծուարակներ պիտի զոհեմ նոխազներու հետ:
(Ա-
ելայ:)

16 Եկէք լսեցէք դուք ամէնքդ որ Աստուծմէ կը
վախնաք,
Ու պատմեմ՝ ինչ որ ըրաւ իմ անձիս:
17 Կանչեցի անոր աղաղակեցի,
Ու լեզուս անիկայ || բարձրացուցի:
18 Թէ որ սրտիս մէջը անօրէնութիւն տեսնէի,
Տէրը պիտի չլսեր:
19 Սակայն Աստուած լսեց,
Իմ աղօթքիս ձայնը մտիկ ըրաւ:
20 Օրհնեալ ըլլայ Աստուած, որ իմ աղօթքս
չդարձուց,
Ու իր ողորմութիւնը ինծմէ հետ չդարձուց:

ՍԱՂ. ԿԱ

1 Պաղմոսերգուն աղօթք կ'ընէ Յաստուծոյ արքայութեանը
ընդարձակութեանը համար, 3 որ ժողովուրդը ուրախա-
նայ, 6 ու Յաստուծոյ բարերարութիւնները տարածուին:

Գլխաւոր երգեցողին, Կինոթի վրայ. Պաղ-
մոս ո՛ր երգ:

1 Աստուած ողորմի մեզի, ու օրհնէ մեզ,
Երեսը փայլեցնէ մեր վրայ, (Ա-
ելայ,)

ՍԱՂ. ԿԲ

1 Պաղմոսերգուն Դաւիթ կը յորդորէ մարդիկը որ Աստուծոյ
գործերուն համար գովեն, 4 որ Աստուած իր ժողովուրդը
ազատեց, 13 և ուխտերը կատարեցին:

Գլխաւոր երգեցողին. Պաղմոս ո՛ր երգ:

1 Ա՛վ բոլոր երկիր՝ ցնծութեամբ Աստուծոյ
աղաղակեցէք:
2 Պաղմոս երգեցէք անոր անուանը փառքին.
Փառաւոր ըրէք անոր օրհնութիւնը:
3 Աստուծոյ ըսէք Ընէ՝ Ո՞նչափս ահաւոր են
քու գործերդդ.
Քու մեծ զօրութեանդդ համար
Թշնամիներդդ քեզի խոնարհութիւն պիտի ը-
նեն:
4 Ամբոլոր երկիրը երկրպագութիւն պիտի ընէն
քեզի.
Պաղմոս պիտի երգեն քեզի,
Պաղմոս պիտի երգեն քու անուանդդ: (Ա-
ելայ:)

5 Եկէք ու տեսէք Աստուծոյ ըրածները.
Ընէկայ իր գործքովը մարդոց որդիներուն վը-
րայ:
6 Ծովը ցամաքի դարձուց,
Գետէն ոտքով անցան.
Ան տեղը իրմով ուրախացանք:
7 Իր ուժովը յաւիտեան կը տիրէ:
Ընոր աչքերը ազգերը կը դիտեն.
Ապստամբները թող չբարձրանան: (Ա-
ելայ:)

8 Ա՛վ ժողովուրդներ՝ օրհնեցէք մեր Աստուածը,
Ու լսել տուէք անոր գովութեան ձայնը:
9 Ընիկայ մեր հոգին կենդանի կը պահէ,
Ու ոտքերնուս սասանիլ չտար:
10 Ինչու որ դուն քննեցիր մեզ՝ ո՛վ Աստուած.
Փորձեցիր մեզ, ինչպէս որ արծաթը կը փոր-
ձուի:
11 Ընզ որոգայթի մէջ մտցուցիր,
Ծանր բեռ դրիր մեր կռնակին վրայ:
12 Ընր գլուխներուն վրայ մարդիկ հնծցուցիր.
Կրակը ու ջուրը մտանք,
Սակայն մեզ առատութեան տեղը հանեցիր:

13 Ողջակէզներով պիտի մտնեմ քու տունդ,
Կ'հատուցանեմ իմ ուխտերս,
14 Որ շրթունքներս խոստացան,
Ու նեղութեանս մէջ բերանս խօսեցաւ:
15 Պարարտ ողջակէզներ պիտի մատուցանեմ քե-
զի խոյերու խունկով.
Ծուարակներ պիտի զոհեմ նոխազներու հետ:
(Ա-
ելայ:)

16 Եկէք լսեցէք դուք ամէնքդ որ Աստուծմէ կը
վախնաք,
Ու պատմեմ՝ ինչ որ ըրաւ իմ անձիս:
17 Կանչեցի անոր աղաղակեցի,
Ու լեզուս անիկայ || բարձրացուցի:
18 Թէ որ սրտիս մէջը անօրէնութիւն տեսնէի,
Տէրը պիտի չլսեր:
19 Սակայն Աստուած լսեց,
Իմ աղօթքիս ձայնը մտիկ ըրաւ:
20 Օրհնեալ ըլլայ Աստուած, որ իմ աղօթքս
չդարձուց,
Ու իր ողորմութիւնը ինծմէ հետ չդարձուց:

ՍԱՂ. ԿԳ

1 Պաղմոսերգուն աղօթք կ'ընէ Յաստուծոյ արքայութեանը
ընդարձակութեանը համար, 3 որ ժողովուրդը ուրախա-
նայ, 6 ու Յաստուծոյ բարերարութիւնները տարածուին:

Գլխաւոր երգեցողին, Կինոթի վրայ. Պաղ-
մոս ո՛ր երգ:

1 Աստուած ողորմի մեզի, ու օրհնէ մեզ,
Երեսը փայլեցնէ մեր վրայ, (Ա-
ելայ,)

ե Բ Օր. ժա. 12:
զ Պաղ. կը. 9, 10: Ածխ. 13:
Երեմ. ե. 24:
է Պաղ. խզ. 4:
ը Նա. ծե. 12:

ա Պաղ. Ա. 1:
բ Պաղ. կե. 5:
գ Պաղ. ժը. 44:
դ Եբր. պիտի ասեն. Պաղ. ժը. 44: ձա. 15:
ե Պաղ. իբ. 27: կէ. 3: Ածխ. 1:
զ Պաղ. գչ. 1, 2:
է Պաղ. խզ. 8:
ը Ա՛ս արդիներէն աւելի
թ Նէ. ժչ. 21:
ժ Հէս. գ. 14, 16:
ժա Պաղ. ժա. 4:
ժբ Պաղ. ձիա. 3:

ե Պաղ. ժէ. 3: Նա. խը. 10:
զ Օբաթ. ժգ. 9: ա Պետ. ա. 6, 7:
է Ղեբ. ա. 13:
ը Նբէ. հրեկամանքներուն
թ Նա. ծա. 23:
ժ Նա. խգ. 2:
ժա Պաղ. Ա. 4: Ածչ. 14, 17, 18, 19:
ժբ Ժող. ե. 4:
ժգ Պաղ. ժէ. 3: Նա. խը. 10:
ժդ Օբաթ. ժգ. 9: ա Պետ. ա. 6, 7:
ժե Ղեբ. ա. 13:
ժզ Նբէ. բարձրացաւ:
ժէ Հոր. իէ. 9: Բահ. ժե. 29: իը. 9: Նա. ա. 15:
Հիսո. ի. 31: Հակ. գ. 3:
ժը Պաղ. Ածչ. 1, 2:

ա Ծնա. չ. 25: Պաղ. գ. 6: ըա. 16: Ե. 3, 7, 19: Ածի. 135:

2 Որ [բ]երկրի վրայ քու ճամբադ ճանչցուի ,
Ո– [ա]մէն ազգայ մէջ քու փրկութիւնդ :
3 [գ]Թո՛ղ ժողովուրդները քեզ գովին՝ ո՛վ Ա-
տուած ,
Թո՛ղ բոլոր ժողովուրդները քեզ գովին :
4 Ըզգերը թո՛ղ ուրախանան ու ցնծան .
Վասն զի [դ]ժողովուրդները ուղղութիւնով պի-
տի դատես ,
Ու երկրի ազգերուն դուն պիտի առաջնորդես :
(Սէլայ :)
5 Թո՛ղ ժողովուրդները քեզ գովին՝ ո՛վ Ա-
տուած ,
Թո՛ղ բոլոր ժողովուրդները քեզ գովին :
6 [ե]Երկիրը իր պտուղը պիտի տայ :
Ո– Ատուած՝ մեր Ատուածը մեզ պիտի օրհ-
նէ :
7 Ատուած մեզ պիտի օրհնէ ,
Ու [զ]երկրի ամէն ծայրերը անկէ պիտի վախ-
նան :

ՍԱՂՄՈՍ ԿԷ

1 Ատուծոյ ողորմութիւններուն համար , 7 իր եկեղեցիին հոգ տանելուն համար , 19 ու իր մեծ գործերուն համար՝ դիները գովաբանելու յորդորանք մը .

Դաւիթ երգեցողին . Դաւիթին Սաղմոսը ու-
երգը :

1 [է]Ո՛վ երկիր կելլէ Ատուած , անոր թշնամիները
թո՛ղ ցրուին ,
Ու զանիկայ ատողները իր երեսէն թո՛ղ փախ-
չին :
2 [ը]Ծուխին ցրուելուն պէս ցրուէ դանոնք .
[թ]Ինչպէս որ մոմը կրակին առջին կը հալի ,
Ընդոգէս թո՛ղ կորսուին ամբարիշտները Ա-
տուծոյ երեսէն :
3 Հայց [ժ]արդարները թո՛ղ ուրախանան ,
Ատուծոյ առջին թո՛ղ ցնծան ,
Եւ ուրախութիւնով զուարճանան :

4 [ի]Երգեցէ՛ք Ատուծոյ , սաղմո՛ս երգեցէ՛ք անոր
անուանը .
Ա՛մբաւ պատրաստեցէ՛ք անապատներուն մէ-
ջէն հնձողին ,
Ո՛ր անունը [*]Եհո՛վ է ,
Ու ցնծացէ՛ք անոր առջին :
5 [լ]Որբերուն հայրը ու որբևարիներուն դատաւորը
Ատուած իր սուրբ բնակարանին մէջ :
6 [խ]Ատուած միանակ եղողները տան մէջ կը բնա-
կեցընէ ,

[կ]Կապուածները յաջողութեան կը հանէ .
Հայց [ձ]ապստամբները չոր տեղ կը բնակին :

7 Ո՛վ Ատուած՝ [հ]քու ժողովուրդիդ առջևէն
գացած ատենդ ,
Անապատէն անցած ատենդ , (Սէլայ ,)
8 [ձ]Երկիրը շարժեցաւ , երկինքն ալ լաց կաթե-
ցուց Ատուծոյ երեսէն .
Սինան ալ լարչխեցաւ Ատուծոյ՝ Իսրայէլի
Ատուծոյն առջևէն :
9 Ո՛վ Ատուած՝ [ղ]քու ժառանգութեանդ ա-
ռատօրէն անձրև տուիր .
Երբոր յոգնած էր , դուն հաստատեցիր անի-
կայ :
10 Ա՛րու ժողովուրդդ անոր մէջը բնակեցաւ .
[ճ]Ա՛րու քաղցրութեամբդ աղքատին համար
պատրաստեցիր , ո՛վ Ատուած :

11 Տէրը խօսք տուաւ .
Բաւական տուողները մեծ բազմութիւն են :
12 [մ]Օրքերուն թագաւորները կը փախչին .
Կը փախչին , ու տան մէջ բնակող կինը աւա-
րը կը բաժնէ :
13 Թէ և դոմերուն մէջտեղը պառկած ըլլաք ,
[յ]Ղաւնիի թևերուն պէս պէտք ըլլաք արծա-
թով պատած ,
Ու անոր փետուրները դեղին ոսկիով :
14 [ն]Ամենակարողը ան էրէկին վրայ թագաւորները
ցրուած ատենը՝
Էրմոնը Սելմոնին մէջ ձիւնին պէս ճերմկե-
ցաւ :

15 Ատուծոյ լեռը Բասան լեռն է ,
Բազմագագաթ լեռը Բասան լեռն է :
16 [շ]Ո՛վ բազմագագաթ լեռնե՛ր՝ ինչո՞ւ նախանձ-
ո՛վ կը նայիք .
[ո]Ա՛ն լեռն է՝ որ Ատուած հաճեցաւ անոր
մէջը բնակելու .
Ճիշդ Տէրը հոն պիտի բնակի յաւիտեան :

17 [չ]Ատուծոյ կառքերը երկու անգամ տասը հա-
զար են , †հազար հազարաց .
Տէրը անոնց մէջն է , իր սուրբ տեղն է Էբեր-
մինայի մէջ :
18 [պ]Վարձք տուղը եղար , [ջ]գերութիւնը գերի բերիր ,
Ընդունեցար տուիր մարդոց համար ,
Ու [ռ]ապստամբներուն համար ալ ,
[ս]Որ Տէր Ատուած անոնց հիմը բնակի :

[բ] Գոր . ժբ . 25 :
[գ] Ղե . բ . 30 , 31 : Տիտ . բ . 11 :
[դ] Սաղ . կդ . 4 :
[ե] Սաղ . ղշ . 10 , 13 : ղբ . 9 :
[զ] Ղե . ի . 4 : Սաղ . ձե . 12 : Ղղկ . Լէ . 27 :
[է] Սաղ . իբ . 27 :

[թ] Թուա . ժ . 35 : Նա . Լէ . 3 :
[ժ] Ես . իթ . 18 : Ովս . ժգ . 3 :
[ի] Սաղ . ղէ . 5 : Միք . ւ . 4 :
[լ] Ելս . ժբ . 16 , 18 : Դատ . ե . 4 : Նա . կգ . 1 , 3 :
[խ] Բ Օր . ժա . 11 , 12 : Ղկ . Լգ . 26 :
[ծ] Բ Օր . իդ . 5 , 9 : Սաղ . կդ . 19 :
[կ] Թուա . լա . 8 , ԼԸ : Ելս . ժ . 16 : ժբ . 8 :
[հ] Սաղ . ձե . 37 :
[ձ] Թուա . իա . 3 : Ելս . ժ . 10 : ժբ . 1 , ԼԸ :
[ղ] Սաղ . ձժգ . 4 , 6 :
[ճ] Բ Օր . ժբ . 5 , 11 : Ը Թագ . թ . 3 : Սաղ . ձէ . 1 , 2 : ձչբ . 13 , 14 :
[մ] Բ Օր . Լգ . 2 : Ը Թագ . ղ . 16 , 17 : Դան . է . 10 : Երբ . ժբ . 22 : Յայտ . իթ . 16 :
[յ] Կամ հազարաւոր հրեշտակներ .
[ն] Գոր . ւա . 9 : Երեմ . ջ . 8 :
[շ] Դատ . ե . 12 :
[ո] Գոր . բ . 4 , 33 :
[չ] Ա Տիմ . ա . 13 :
[պ] Սաղ . հը . 60 :

19 Տէրը օրհնեալ ըլլայ *օրէ օր ։
Թէ որ ծանր բեռ մը դնէ մեր վրայ՝՝ ,
Աստուած է մեր փրկիչը ։ (Սէլայ ։)
20 Աստուած մեզի փրկութեան Աստուած է ,
Եւ մահուանէ ազատութիւը Տէր Եհովային է ։
21 Սակայն [ա]Աստուած պիտի փշրէ իր թշնամի-
ներուն գլուխը ,
[բ]Եւ՝ իր անօրէնութիւններուն մէջը պտըտո-
ղին դիւաւոր գագաթը ։
22 Տէրը ըսաւ ։ [գ]Ծովուն խասանէն եւս դար-
ձընեմ ,
[դ]Ծովուն անդունդներէն եւս դարձընեմ ։
23 [ե]Նպատակ որ ոտքդ արեան մէջ թաթխուի ,
[զ]Շուներուդ լեզուն թշնամիներէն իր բաժինը
ստանի ։

24 Կու քալուածքներդ տեսան՝ ով Աստուած ,
Իմ Աստուծոյս իմ Թագաւորիս քալուածք-
ները սուրբ տեղին մէջը ։
25 [է]Առջեւէն երգեցողները գացին ,
Յետեւէն նուագածուները ,
Թմբուկ զարնող կոյսերուն մէջտեղը ։
26 Ժողովուրդներուն մէջը օրհնեցէք զԱստուած ,
Տէրը՝ ով [ը]Իսրայէլի աղբիւրէն եղողները ։
27 Ան տեղն է [թ]փոքր Բենիամինը ո՝ անոնց տի-
րապետողը ,
Յուդայի իշխանները իրենց բազմութեամբը ,
Զաբուղոնի իշխանները ո՝ [ժ]Նեփթաղիմի իշ-
խանները ։

28 Կու Աստուածդ քու զօրութիւնդ հաստա-
տեց ։
Օ զօրացուր ով Աստուած՝ ան բանը որ մեզի
համար ըրիր ։
29 [ի]Քու սաղէմդ եղող տաճարիդ համար
[ժա]Թագաւորները քեզի ընծաներ պիտի բերեն ։
30 Նղէգներու մէջ բնակող գազանները , ու [ժբ]ցու-
լերուն ժողովը
Ժողովրդոց զուարակներուն հետը սաստէ ,
[ժգ]Որ խոնարհին՝ արծաթի կտորուանք բերելով ։
Պատերազմ սիրող ժողովուրդները ցրուէ ։
31 [ժդ]Եգիպտոսէն ազնուականներ պիտի գան ։
[ժե]Եթովպիա [ժզ]իր ձեռքերը շուտով Աստուծոյ
պիտի երկնցընէ ։

32 Ով երկրի թագաւորութիւններ՝ երգեցէք Աս-
տուծոյ ,
Սաղմոս ըսէք Տէրոջը , (Սէլայ ։)
33 Ընոր՝ [ժէ]որ [ժը]յաւիտենից երկինքներուն երկին-
քին վրայ [ժի]կը նստի ։

34 [ժթ]Օրութիւն տուէք Աստուծոյ ։
Ընոր մեծվայելչութիւնը Իսրայէլին վրայ է ,
Ու անոր զօրութիւնը ամպերուն մէջն է ։
35 [ի]Երկար [իա]ով Աստուած՝ Իսրայէլին Աս-
տուածը ,
Կու տայ իր ժողովուրդին ոյժ ու կարո-
ղութիւն ։
Աստուած օրհնեալ ըլլայ ։

ԱՐԳ · Ա · ԿԹ

1 Յաւիտեան իր նեղութեանը համար կը դանգատի ։ 13 աղօթք կ'ընէ իր ազատութեանը համար , 22 ու իր թշնամիներուն կործանմանը համար ։ 30 զԱստուած կը փառաւորէ շնորհակալութեամբ ։

Դիւաւոր երգեցողին , [ա]Ջօշանիմի վրայ ։
Սաղմոս Դաւթի ։

1 [բ]Պարեցուր զիս՝ ով Աստուած ,
Վասն զի [գ]ջուրերը խիստ անձիս հասան ։
2 [դ]Խորունկ ցեխի մէջ կ'ընկղմիմ ,
Ուր որ կայնելու տեղ չկայ ։
Ջուրերուն խորունկ տեղերը մտայ ,
Ու յորձանքները իս ընկղմեցին ։
3 [ե]Յոգնեցայ ես կանչելէս ։ կոկորդս ցամքեցաւ ։
[զ]Էքերս նուաղեցան իմ Աստուծոյս սպասելէն ։
4 [է]Առանց պատճառի իս ատողները գլխուս մա-
զերէն շատ են ։
Իս փուճ տեղը կորսընցընող թշնամիներս զօ-
րացան ։
Ան բանը՝ որ չէի յափշտակեր , ան տեներ վե-
ճարկեցի ։

5 Ո՛վ Աստուած՝ իմ յիմարութիւնս դուն գի-
տես ,
Ու յանցանքներս քեզմէ ծածկուած չեն ։
6 Քեզի համբերողները իմ պատճառովս չամչը-
նան ,
Ո՛վ Տէր՝ զօրաց Տէրը ։
Քեզ փնտռողները իմ պատճառովս ամօթով
չըլլան ,
Ո՛վ Իսրայէլին Աստուածը ։
7 Վասն զի քեզի համար նախատինքի համբե-
րեցի ։
Ամօթը ծածկեց իմ երեսս ։
8 [թ]Եղբայրներուս օտար՝
Ու մօրս որդւոց անծանօթ եղայ ։

9 Վասն զի քու տանդ նախանձը զիս կերաւ ,
Ու [ժ]քեզ նախատողներուն նախատինքները
վրաս ինկան ։
10 Ես [ժա]ողբով ու պահոմով հոգիս խոնարհե-
ցուցի ,
Ու անոնց համար նախատինք եղաւ ։
11 Ես [ժբ]քուրայ հագուստ ալ հագայ ,
Ու անոնց առակ եղայ ։
12 Դարպասին նստողները զիս կը խօսին ,
Ու [ժգ]գինեմոլներուն երգ եղայ ։
13 Բայց ես քեզի՝ Տէր ,
Ընդունելի ժամանակին աղօթքս կ'ընեմ ։
Ով Աստուած՝ ողորմութեանդ մեծութեամբ ,
Փրկութեանդ ճշմարտութեամբ լսէ զիս ։
14 [ժդ]Փրկէ զիս տիղմէն ու չխրիմ ,
Ազատէ զիս [ժե]ատողներէս ու խոր ջուրերէն ։
15 Ջուրերուն յորձանքը զիս չծածկէ ,
Ու խորը զիս չկլլէ ,
Ու [ժզ]փոսը իր բերանը վրաս չգոցէ ։
16 Լսէ զիս Տէր՝ քու ողորմութիւնդ քաղցր է ,
Քու [ժէ]գթութեանդ բազմութեանը համեմատ
դարձիր ինծի ։
17 Եւ քու երեսդ ծառայէդ չծածկես ,
Վասն զի նեղութեան մէջ եմ , շուտով լսէ զիս ։
18 Մօտեցիր անձիս , ազատէ զայն ,
Թշնամիներուս պատճառով փրկէ զիս ։
19 Դուն գիտես իմ նախատինքս ,
Ու ամօթս ու պարսաւանքս ։
Քու [ի]հակառակորդներս բոլորն ալ առջեւդ են ։
20 Նախատինքը սիրտս խորտակեց ու հիւանդա-
ցաւ ,
Ու [իա]ողորմութիւն սպասեցի , բայց չեղաւ ,
Ու մխիթարողներ , բայց չգտայ ։
21 Ինծի [իբ]դառնութիւն տուին իբրեւ կերակուր ,
Ու ծարաւիս [իգ]քացախ խմցուցին ։
22 Անոնց սեղանը անոնց առջեւ թակարդ ըլլայ ,
Ու [իդ]հաշտութեան համար անոնց որոգայթ ։
23 Աչքերնին խաւարին որ չտեսնեն ,
Ու մէջքերնին միշտ դողդողայ ։
24 Վրանին [իե]բարկութիւնդ թափէ ,
Ու [իզ]բարկութեանդ բորբոքումը զանոնք գտնէ ։
25 Անոնց բնակարանը աւեր ըլլայ ,
Ու անոնց վրաններուն մէջ մէկը չբնակի ։
26 Վասն զի [իէ]զոր զարկիր՝ անոնք հալածեցին ,
Ու [իը]քու վիրաւորներուդ ցաւը աւելցուցին ։
27 Անօրէնութիւնը անօրէնութեան վրայ ընծայ
ըրէ անոնց ,
Ու քու արդարութենէդ բաժին չունենան ։
28 Կեանքի գրքէն ջնջուին ,
Ու [իթ]արդարներուն հետ չգրուին ։
29 Ես [լ]աղքատ ու ցաւագար եմ ,
Քու փրկութիւնդ , Աստուած , զիս բարձր պահէ ։
30 Աստուծոյ անունը երգով պիտի գովեմ ,
Ու [լա]գոհութեամբ պիտի մեծցընեմ զայն ։
31 Եւ [լբ]եզան մը կամ եղջիւր ու սմբակ ունեցող
ցուլ մը
Տէրոջը աւելի հաճելի պիտի ըլլայ ։
32 Խոնարհները տեսան ու ուրախացան ,
Աստուած փնտռողներ , ձեր սիրտը կենդանի
ըլլայ ։
33 Վասն զի Տէրը [լգ]աղքատներուն կ'ունկնդրէ ,
Ու [լդ]կապեալները իր ծառաները չարհամարհեր ։
34 [լե]Երկինք ու երկիր զինք գովեցէք ,
Ծովեր ու անոնց մէջ եղող ամէն շարժուն ։
35 Վասն զի Աստուած Սիոնը պիտի ազատէ ,
Ու Յուդայի [լզ]քաղաքները պիտի շինուին ,
Ու հոն պիտի բնակին ու զանիկա ժառանգեն ։
36 Ու անոր ծառաներուն սերունդը զանիկա պի-
տի ժառանգէ ,
Ու անոր անունը սիրողները հոն պիտի բնակին ։

* Կամ՝ ոչ օրէ օր մեր վրայ բեռներ դնէ ։
[ա] Ա Օր · Լբ · 39 ։ Ընակ · գ · 23 ։ Հայտ · ա · 18 ։ բ · 1 ։
[բ] Աղ · ԽՀ · 6 ։ Ծմր · գ · 13 ։
[գ] Աղ · ծԸ · 23 ։
[դ] Ծնա · բա · 33 ։
[ե] Նշ · ժգ · 22 ։
[զ] Աղ · ծբ · 10 ։
[է] Ջ Ծնա · ժգ · 8 ։ ժԸ · 16 ։ Աղ · խԸ · 5 ։
[ը] Ջ Օր · ԼՋ · 28 ։ Նս · խբ · 1 ։
[թ] ա Ծնա · բՀ · 21 ։
[ժ] Ջ Ծնա · Ժ · 10 , 24 , 25 ։ Ջ Ա · Լբ · 23 ։ Աղ · ՀԲ · 10 ։ Հգ · 11 ։ Նս · է · 16 , 17 ։
[ժա] Աղ · բՀ · 12 ։
[ժբ] Ջ Ծնա · Ը · 2 , 6 ։
[ժգ] Նս · ժԲ · 19 , 21 ։
[ժդ] Աղ · Հբ · 9 ։ Նս · խե · 14 ։ Սոփ · է · 10 ։ Գոր · Ը · 27 ։
[ժե] Աղ · խԸ · 20 ։
[ժզ] Աղ · ժբ · 10 ։ Ած · 3 ։
[ժէ] Նշ՛ր · կը Հեծնէ ։
[ժը] Աղ · իԸ · 3 , ԼՀ ։
[ժթ] Աղ · իԸ · 1 ։
[ի] Աղ · խե · 4 , կե · 5 ։ կԶ · 5 ։ Հգ · 12 ։
[իա] Աղ · խե · ին վերնագիրը ։
[իբ] Հմր 2 , 14 , 15 ։ Հռմ · բ · 5 ։
[իգ] Աղ · Ղ · 2 ։
[իդ] Աղ · Ռ · 6 ։
[իե] Աղ · ԿԺԸ · 82 , 123 ։ Նս · ԼԸ · 14 ։
[իզ] Աղ · Լ · 19 ։ Հօհ · ԺԸ · 25 ։
[իէ] Աղ · ԼՁ · 11 ։ Նս · ծՁ · 3 ։ Հօհ · ա · 11 ։ Է · 5 ։
[իը] Աղ · ԼԱ · 19 ։ Հօհ · ա · 11 ։ Ե · 5 ։
[իթ] Աղ · ՀԹ · 28 ։
[լ] Աղ · Ձ · 6 ։ Ես · ԽԲ · 7 ։
[լա] Աղ · ծԱ · 1 ։
[լբ] Աղ · ՃԱ · 31 ։
[լգ] Աղ · ժԲ · 24 ։
[լդ] Աղ · ՁԹ · 51 ։
[լե] Աղ · ՃԽ · 11 ։
[լզ] Աղ · ԿԹ · 35 ։

9 [a]Ինչու՞ որ քու տանդ նախանձը իս կերաւ ,
[b]Ու քեզ նախատողներուն նախատինքները իմ
վրաս իևան :
10 [c]Իմ անձիս ծոմ պահելովը լացի ,
Ու սա ինձի նախատինք սեպուեցաւ :
11 Նաև իմ հանդերձս քուրձ ըրի ,
[d]Ու անոնց առակ եղայ :
12 [e]Դուռը նստողները իմ վրայովս կը խօսին ,
Ու [f]արբեցողներուն խաղը եղայ :

13 Բայց ես իմ աղօթքս կ'ընեմ քեզի
Ո՛վ Տէր՝ [g]ընդունելի ժամանակին .
Ո՛վ Աստուած՝ քու մեծ ողորմութիւնովդ ,
Քու փրկութենանդ ճշմարտութիւնովը ինձի
պատասխան տուր .
14 [h]Անէծ զիս ցեխէն , ու չընկղմիմ .
[i]Ազիս ատողներէն , ու խորունկ ջուրերէն ա-
զատուիմ :
15 Ջուրերուն յորձանքը թող իս չընկղմէ ,
Ու անդունդը իս չկլլէ ,
Ու [j]ջրհորը [k]իր բերանը վրաս չգոցէ :
16 Պատասխան տուր ինձի՝ ո՛վ Տէր ,
[l]Այն զի քու ողորմութիւնդ քաղցր է .
Քու առատ գթութենանդ համեմատ [m]նայէ
ինձի .
17 Ու երեսդ մի ծածկեր քու ծառայէդ .
Այն զի ես նեղութեան մէջ եմ ,
Շուտով պատասխան տուր ինձի :
18 Իմ անձիս մօտեցիր , ու զանիկայ փրկէ .
Իմ թշնամիներուս համար իս ազատէ :

19 Դուն գիտես [n]իմ նախատինքս ,
Նաև իմ ամօթս ու իմ խայտառակութիւնս .
Քու առջիդ են բոլոր իս նեղողները :
20 [o]Նախատինքը սիրտս կոտրեց ու հիւանդ եղայ .
[p]Այ շտակից եղողի մը նայեցայ , բայց չկար ,
Ու [q]մխիթարութիւն տուողներուն՝ բայց չգտայ :
21 [r]Ապա կերակուրի տեղ թոյն տուին ինձի .
[s]Ու ծարաւած առենս քացախ խմցուցին ինձի :

22 [t]Անոնց [u]սեղանը իրենց առջին որոգայթ ,
[v]Ողջութեան տեղ վարմ ըլլայ :
Ու յաջո[w]ող մի՛ թողուն որ չտեսնեն .
23 [x]Անոնց աչքե[y]րը միշտ դողացուր :
Ու անոնց մէջ[z] անոնց վրայ թափէ .
24 [a]Քու սրտմտութի[b]դ անոնց վրայ հասնի :
Ու սաստիկ բարկութ[c]ակ ըլլայ ,
25 [d]Անոնց բնակարանը աւեր

[e] Պաղ . ճժթ . 139 ; Հյօհ . բ . 17 :
[f] Տճս Պաղ . ձթ . 50 , 51 ; Երոմ . ժե . 3 :
[g] Պաղ . չե . 13 , 14 :
[h] Գ Խոպ . ի . 7 ; Երեմ . իգ . 9 :
[i] Յոբ . Լ . 9 ; Պաղ . չե . 15 , 16 :
[j] Նա . խթ . 8 ; ծէ . 6 ; բ Կոր . Ը . 2 :
[k] Պաղ . ճխդ . 7 ; Ա՛մբ ի . 2 , 15 :
[l] Ոմն գրէքը [m] Պաղ . ճ . 13 , 14 , 23 :
[n] Պաղ . ճ . 33 :
[o] Ղեւ . ե . 3 :
[p] Պաղ . կգ . 9 ; Ղեւ . իգ . 16 :
[q] Պաղ . ի . 2 :
[r] Պաղ . ի . 6 , 7 ; Նա . ծգ . 3 ; Երեմ . ժբ . 2 :
[s] Պաղ . ճխբ . 4 ; Նա . կգ . 5 :
[t] Յոբ . ժգ . 2 :
[u] Մատ . իե . 34 , 48 ; Մար . ժե . 23 ; Յօհ . ժբ . 29 ; Ա Կոր . ժա . 9 , 10 :
[v] Նա . ի . 9 , 10 ; Յօհ . ժբ . 39 , 40 ; Հռով . ժա . 10 :
[w] Ոմն գրէքը [x] Պաղ . ճ . 13 , 14 , 23 :
[y] Պաղ . ծ . 11 ; Ղեւ . իգ . 2 :
[z] Պաղ . իբ . 26 :
[a] Նփես . գ . 1 :
[b] Պաղ . ղգ . 11 ; Ծած . 1 ; Նա . խդ . 23 ; խթ . 13 :
[c] Նա . ծե . 12 :
[d] Պաղ . ծա . 18 ; Նա . խդ . 26 :
[e] Պաղ . ճխ . 28 :

— Պաղ . Ը . ին վերնագիրը :
[f] Պաղ . խ . 13 ; Եր . հա . 12 :
[g] Պաղ . լբ : 4 ; 26 . հա : 13 :

Ո— անոնց վրաններուն մէջը բնակող չգտնուի :
26 Այն զի [a]ան որ դուն զարկիր , [b]անոնք կը
հալածեն ,
Նաև քու վիրաւորածիդ ցաւին վրայով կը խօ-
սին :
27 [c]Ընծոց անօրէնութեանը վրայ անօրէնութիւն
դիր ,
[d]Նաև քու արդարութենանդ չհասնին :
28 [e]Կենաց գրքէն թող ջնջուին ,
[f]Ու արդարներուն հետ չգրուին :

29 Բայց ես աղքատ ու վշտացած եմ .
Ո՛վ Աստուած՝ քու փրկութիւնդ թող իս
պաշտպանէ :
30 [g]Աստուծոյ անունը պիտի գովեմ երգով ,
Ու պիտի բարձրացնեմ անիկայ գոհութիւ-
նով :
31 [h]Ու ասիկայ եղջերաւոր ո՛ր կճղակաւոր եզէն
ո՛ր զուարակէն
Աւելի ընդունելի պիտի ըլլայ Տէրոջը :
32 [i]Հեզերը պիտի տեսնեն և ուրախանան .
[j]Ո՛վ Աստուած փնտռողներ՝ ձեր սիրտն ալ պի-
տի ապրի :
33 Այն զի Տէրը տնանկներուն կը լսէ ,
Ու [k]իր կապուած ները չանարգեր :

34 [l]Թող գովեն զանիկայ երկինքը ու երկիրը ,
[m]Ովկիանոսը [n]ու բոլոր անոր մէջը շարժողները :
35 [o]Ինչու որ Աստուած Սիօնը պիտի փրկէ ,
Ու Յուդայի քաղաքները պիտի շինէ .
Նաև հոն պիտի բնակին ու ժառանգեն անիկայ :
36 [p]Նաև իր ծառաներուն սերունդը պիտի ժառանգէ
անիկայ .
Ու իր անունը սիրողները անոր մէջը պիտի բը-
նակին :

ՍԱՂՄ . ՀԵ

1—5 Դաւիթ կը խնդրէ Աստուծմէ որ չուշով չարերը կոր-
ծանէ , ու բարեպաշտները պահպանէ :

Գլխաւոր երգեցողին . Սաղմոս Դաւթի , [r]յի-
շատակի համար :

1 [s]Ո՛վ Աստուած՝ իս փրկելու կամք ըլլէ ,
Ո՛վ Տէր՝ ինձի օգնելու արտորդիր :
2 [t]Թող ամչնան ու խայտառակ ըլլան
Իմ անձս փնտռողները .
Նաև դառնան ու ամօթով ըլլան
Ինձի չարիք ուզողները :

[h] Ա Կոր . ժգ . 9 ; Ա Պետ . գ . 23 :
[i] Նեղ . ժգ . 29 ; Երեմ . իբ . 3 :
[j] Պաղ . խբ . 7 :

[a] Պաղ . ճ . 13 , 14 , 23 :
[b] Պաղ . Լժ . 2 :
[c] Պաղ . իբ . 26 :
[d] Նփես . գ . 1 :
[e] Պաղ . ղգ . 11 ; Ծած . 1 ; Նա . խդ . 23 ; խթ . 13 :
[f] Նա . ծե . 12 :
[g] Պաղ . ծա . 18 ; Նա . խդ . 26 :
[h] Պաղ . ճխ . 28 :

— Պաղ . Լբ . ին վերնագիրը :
[i] Պաղ . խ . 13 ; Եր . հա . 12 :
[j] Պաղ . լբ : 4 ; 26 . հա : 13 :

3 [ג]Ձայն [*]ամէնալով եւ դառնան
Ընոնք որ ինձի վայ վայ կ՚ըսեն :
4 Ամէն քեզ փնտռողները
Կ՚ուրախանան ու ուրախանան .
Եւ քու փրկութիւնդ սիրողները
Ամէն ժամանակ Տէր ըսեն . Աստուած մե-
ծանայ :
5 [ה]Բայց ես աղքատ ու տնանկ եմ .
Ո՛վ Աստուած՝ չուտով հասիր ինձի .
Իմ օգնականս ու փրկիչս դուն ես .
Ո՛վ Տէր՝ մի ուշանար :

ՍԱՂՄՈՍ ՀԸ

1 Դաւիթի հաւատքին վստահութիւնով ու Աստուծոյ ընորհքին փորձառութեամբը՝ աղօթք կ՚ընէ իրեն համար , և իր անձին թշնամիներուն դէմ . 14 հաւատարմութիւն կը խոստանայ . 19 զԱստուած կը փառաւորէ , ու կը խոստանայ յաժար սրտիւ անանկ ընել :

1 Ո՛վ Տէր՝ [ט]քեզի յուսացայ ,
Ամէնեամ յաւիտեան :
2 [ב]Քու արդարութեամբդ զիս ապրեցուր ու ա-
զատէ զիս .
[ג]Ականջդ ծռէ ինձի , ու փրկէ զիս :
3 [ד]Ինձի ապաւինութեան վէմ եղիր ,
Որ միշտ հոն երթամ .
Դուն [ה]հրամայեր տուիր իս փրկելու ,
Ինչու որ իմ վէմս ու բերդս դուն ես :
4 [ו]Ո՛վ իմ Աստուածս՝ ամբարշտին ձեռքէն ,
Ընօրհնեալին ու բռնաւորին ձեռքէն իս փրկէ .
5 Վասն զի [ז]իմ ակնկալութիւնս դուն ես՝ ո՛վ
Տէր Եհովայ .
Մանկութենէս ի վեր իմ յոյսս դուն էս .
6 [ח]Քեզ հաստատուկայ արգանդէն ,
Մօրս որովայնէն իմ պաշտպանս դուն ես .
Իմ գովութիւնս միշտ քու վրադ է :

7 [ט]Զարմանալի բանի մը պէս եղայ շատերուն ,
Բայց իմ զօրաւոր ապաւէնս դուն ես :
8 [י]Վերանս քու գովութիւնովդ լցուի ,
Ամէն օր քու փառաբանութիւնովդ :
9 [כ]Ծերութեան առնես իս մի ձգեր .
Իմ ժամս պակսած առնեն իս մի թողուր :
10 Ինչու որ թշնամիներս ինձի համար կը խօսին ,
Ու իմ անձս պաշարողները միկտեղ խոր-
հուրդ կ՚ընեն ,
11 Ըսելով . Աստուած թողուց անիկայ .
Հալածեցէք ու բռնեցէք անիկայ .
Վասն զի ազատող մը չկայ :
12 [ל]Ո՛վ Աստուած՝ ինձմէ մի հեռանար .
Ո՛վ իմ Աստուածս՝ [מ]ինձի օգնելու արտորցիր :

13 [נ]Թշնամին ամէնան ու կորսուին իմ անձիս հակա-
ռակորդները .
[ס]Նախատինքով ու ամօթով թող ծածկուին
ինձի չարութիւն ուզողները :

14 Բայց ես ամէն ատեն պիտի յուսամ ,
Ու քու ամէն փառաբանութիւններուդ վրայ
պիտի աւելցընեմ :
15 [ע]Բերանս պիտի պատմէ քու արդարութիւնդ .
Ամէն օր քու փրկութիւնդ .
Ինչու որ ես [ֽ]անոնց համրանքը չեմ գիտեր :
16 Պիտի քալեմ Տէր Եհովային զօրութիւնովը .
Քու արդարութիւնդ՝ միայն քուկինդ պիտի
յիշեմ :
17 Ո՛վ Աստուած՝ մանկութենէս [פ]ի վեր սորվե-
ցուցիր ինձի .
Ու մինչեւ հիմա քու հրաշալի գործքերդ պատ-
մեցի :
18 [צ]Ու հիմա մինչեւ ծերութեան ու ալեւորութեան
ատենս
Իս մի ձգեր՝ ո՛վ Աստուած ,
Մինչեւ որ պատմեմ քու կարողութիւնդ գա-
լոց ազգին ,
Եւ քու զօրութիւնդ ան ամենուն՝ որ պիտի
գան :
19 [ק]Քու արդարութիւնդ ալ շատ բարձր է՝ ո՛վ
Աստուած ,
Որ դուն մեծամեծ բաներ ըրիր .
[ר]Քեզի պէս ո՞վ կայ՝ ո՛վ Աստուած :

20 [ש]Դուն որ շատ ու ծանր նեղութիւններ ցու-
ցուցիր ինձի ,
[ת]Կորէն իս պիտի կենդանացընես ,
Ու երկրին անդունդներէն նորէն իս պիտի հա-
նես :
21 Իմ մեծութիւնս պիտի շատցընես ,
Ու դառնալով իս պիտի մխիթարես :
22 Ըստի ես ալ պիտի գովեմ՝ քեզ [ה]տաւիղով
Քու ճշմարտութեանդ համար՝ ո՛վ իմ Ա-
ստուածս .
Սազմոս պիտի երգեմ քեզի քնարով ,
Ո՛վ [ק]Իսրայէլին Սուրբը :
23 Քեզի սազմոս երգած ատենս՝ իմ շրթունքներս
պիտի ցնծան ,
Ու Հիմ հոգիս՝ որ դուն փրկեցիր :
24 [ת]Իմ լեզուս ալ ամէն օր քու արդարութիւնդ
պիտի խօսի .
Ինչու որ ինձի չարիք ուզողները Համիջան ու
խայտառակ եղան :

[ד] Սազ . [ה] . 15 ։
Կամ՝ իրենց ամօթին պատ-
ճառները
[ה] Սազ . [ה] . 17 ։
[ז] Սազ . [ת]ա . 1 ։

[ח] Սազ . [ח]է . 4 ։
[ט] Սազ . [ת]ա . 1 , 4 ։
[י] Երեմ . [ժ]է . 7 , 17 ։
[כ] Սազ . [ի]ե . 9 , 10 ։ Լա . [խ]է .
3 ։
[ל] Եա . [ը] . 18 ։ Օ[ր]ա . [է] . 8 ։
[ա] Կոր . [է] . 9 ։
[מ] Սազ . [լ]ե . 28 ։
[ն] [Ե]ղ . 18 ։
[ս] [Ք]ահ . [ժ]է . 1 ։ Պատ .
[ի]է . 1 ։
[ն] Սազ . [ի]է . 11 , 19 ։ [ը] . 22 ։
[ղ]Ը . 21 , 22 ։
[պ] Սազ . [ղ] . 1 ։
[ջ] [Ե]ղ . 24 ։ Սազ . [լ] . 4 , 26 ։
[խ] . 14 ։ [ղ] . 2 ։
[ռ] [Ե]ղ . 8 , 24 ։ Սազ . [լ] . 28 ։
[վ] Սազ . [խ] . 5 ։ [ձ]ի . 17 , 18 ։
[տ] [Ե]ղ . 9 ։
[ց] Սազ . [ծ]է . 10 ։

[ւ] Սազ . [լ] . 10 . [ձ] . 8 ։ [ձ]ի .
6 , 8 ։
[յ] Սազ . [կ] . 3 ։
[շ] Ովս . [գ] . 1 , 2 ։
[չ] Սազ . [ղ]ե . 1 , 2 , 3 ։ [ձ]ե . 3 ։
[ո] [Հ]ագ . [ժ]է . 22 ։ Լա .
[կ] . 9 ։
[ճ] Սազ . [ձ]ա . 4 ։
[ղ] [Ե]ղ . 8 , 15 ։
[ք] [Ե]ղ . 13 ։

ՍԱՂՄ· ՀԵ

1 Աղաչանքություն աղօթք ընելով Աղամանին համար, անոր թագաւորութեանը օրինակովը Քրիստոսին թագաւորութեանը բարձրութիւնը ու փառքը կը յայտնէ, 18 ու գլխաւոր ՝ օրհնէ։

Աղամանին համար։

1 Ո՛վ Աստուած՝ քու դատաստաններդ թագաւորին տուր,
Ու արդարութիւնդ թագաւորին որդւոյն։
2 Ընդհայ արդարութիւնով պիտի դատէ քու ժողովուրդդ,
Ու աղքատներդ իրաւունքով։
3 Լեռները խաղաղութիւն պիտի բուսցընեն ժողովուրդին,
Ու բլուրներն ալ արդարութիւնով։
4 Ժողովուրդին աղքատներուն իրաւունք պիտի ընէ,
Տնանկին զաւակները պիտի ազատէ,
Ու բռնաւորը պիտի ջարդէ։
5 Վհղմէ պիտի վախնան քանի որ արեգակը ու լուսինը կը մնան,
Ազգէ մինչև ազգ։
6 Ինձուած խոտի վրայ ելած անձրեւի պէս պիտի իջնէ,
Հաղերու պէս՝ որ երկիրը կը թրջեն։
7 Ընոր օրերուն մէջ արդարը պիտի ծաղկի.
Ու շատ խաղաղութիւն պիտի բլլայ,
Մինչև որ ալ լուսին չբլլայ։
8 Ու ծովէն մինչև ծով պիտի տիրէ անիկայ,
Ու գետէն մինչև երկրի ծայրերը։
9 Ընոր առջեւն անապատին բնակիչները ծունկ պիտի չոքեն,
Ու անոր թշնամիները փոշի պիտի լզեն։
10 Թարսիսի ու կղզիներուն թագաւորները ընծայ պիտի մատուցանեն.
Հաբայի ու Սաբայի թագաւորները պարգեւ պիտի բերեն։
11 Ու բոլոր թագաւորները անոր երկրպագութիւն պիտի ընեն.
Բոլոր ազգերը անոր պիտի ծառայեն։
12 Վասն զի աղքատը պիտի փրկէ աղաղակելուն ատենը,
Նեղճն ալ, ու անիկայ ալ՝ որ օգնութիւն չունի։
13 Պիտի խղճայ աղքատին ու անանկին,
Ու անանկներուն անձերը պիտի ազատէ։
14 Անոնց անհնգութենէ ու բռնութենէ պիտի փրկէ անոնց անձը,
Ու անոնց արիւնը պատուական պիտի բլլայ անոր առջեւն։
15 Ու պիտի ապրի, և Հաբայի ոսկիէն անոր պիտի տրուի.
Ու ամէն ատեն աղօթք պիտի մատուցուի անոր համար.
Ամէն օր պիտի օրհնեն զանիկայ։
16 Հողիի առատութիւն պիտի բլլայ երկրին մէջ,
Լեռներուն գլուխը.
Ընոր պտուղը Լիբանանին պէս պիտի շարժի.
Ու գեաներ խոտին պէս պիտի ծաղկին քաղաքացիները։
17 Ընոր անունը յաւիտեան պիտի մնայ.
Քանի որ արեգակը կը տայ, անոր անունն ալ պիտի մնայ.
Ու հոգիով անով պիտի օրհնուին.
Ամէն ազգերը երանելի Աստուած՝ Իսրայէլին Աստուածը.
Միայնակ ինքն է հրաշքներ ընողը։
19 Ու օրհնեալ բլլայ յաւիտեան անոր փառաւոր անունը,
Ու բոլոր երկիրը թող լցուի անոր փառքովը։
Ամէն ու ամէն։
20 Յեսսէի որդւոյն Դաւիթին աղօթքները լմնցան։

ՍԱՂՄ· ՀԹ

1 Մարգարէն՝ փորձութիւնն մը մէջ յաղթող գտնուելէն ետք՝ 2 կը ցուցընէ ան փորձութիւնը պատճառը՝ այսինքն չարերուն յաջողութիւնը, 13 անոր տուած մեսը՝ այսինքն Քեռրահատութիւնը, 15 ու անոր վրայ յաղթող ըլլալուն կերպը՝ այսինքն խոնարհելով Աստուծոյ խորհուրդը՝ թէ անիկայ չարը պիտի կործանէ ու արդարը պիտի պաշտպանէ։

Սաղմոս Ասափայ։

1 Յիրաւի Աստուած բարի է Իսրայէլին,
Այնպէս սրտով մաքուր եղողներուն։
2 Բայց քիչ մնաց որ իմ ոտքերս պիտի ծռէին,
Մալ մնաց որ իմ քայլերս գայթակղէին։
3 Վասն զի նախանձեցայ հպարտներուն,
Երբ ամբարիշտներուն յաջողութիւնը տեսայ։
4 Մինչու որ իրենց մահուան ժամանակն ալ ցաւեր չունին.
Մարմինները ալ պարարտ է։
5 Ընոնք մարդոց նեղութիւնը մէջ չեն,
Ու ուրիշ մարդոց հետ չեն տանջուիր։
6 Ընոր համար փղոցի պէս ամբարտաւանութիւնը անոնք կը շրջապատէ.
Բռնութիւնը հանդերձի պէս անոնք կը ծածկէ։

ա Սաղ· ձիէ· ին վերնագիրը։
բ Սահ Սաղմոնին Սահմոսը։
գ Ելս· ժա· 2, 3, 4։ Լմ· 1։
դ Սաղ· ձե· 10։ Ելս· Լմ· 17։ Ծմ· 7։
ե Ելս· ժա· 4։
զ Հմմ 7, 17։ Սաղ· ձմ· 36, 37։
է Ա Թագ· իգ· 3։ Ովս· գ· 3։
ը Ելս· մ· 4։ Դան· ը· 44։
թ ու· ա· 33։
ժ Տճս Ելս· իգ· 31։ գ Թագ· գ· 21, 24։ Սաղ· ը· 8։ Ձ· 11։ ձմ· 25։ Օրաթ· ին· 10։
ի Սաղ· հդ· 14։
լ Ելս· խմ· 23։ Մխ· է· 17։
խ Ա Մն· ին· 21։ Սաղ· խե· 12։ կը· 29։ Ելս· խմ· 7։ Հ· 6, 9։
ծ Ելս· խմ· 22, 23։
կ Հոբ· խմ· 12։
հ Սաղ· ճժդ· 15։
ձ Տճս գ Թագ· գ· 20։
ղ Ելբ· քաղաքն։
ճ Սաղ· ձմ· 36։
մ Նմա· ժբ· 3։ իբ· 18։ Ելս բնմ· գ· 2։
յ Ղս· ա· 48։
ն ա Մն· խմ· 10։ Սաղ· խա· 13։ ճղ· 48։
շ Ելս· ժհ· 11։ Սաղ· հձ· 14։ ձղ· գ։
ո Ղևեմ· իմ· 5։
չ Ելու· ժձ· 21։ Օաթ· ժգ· 9։

ա Սաղ· ճ· ին վերնագիրը։
բ Հոր· իա· 7։ Սաղ· լճ· 1։ Ելբմ· ժբ· 1։
գ Հոր· իա· 6, ևս։
դ Սաղ· ձիե· 18։

7 [ե]Նոյնց աչքերը պարարտութենէն դուրս կ'ել-
լեն ։
Նոյնք սրտի խորհուրդներէն անդին կ'անցնին ։
8 Ծաղր կ'ընեն ու չարութիւնով կը խօսին
բռնութեան համար ։
[զ]Պարտութիւնով կը խօսին ։
9 Երկինքին [է]երկինքէն դէմ կը դնեն ,
Եւ երկնց լեզուն երկրին մէջը կը պտրտի ։
10 (Նոր համար իր ժողովուրդը հոս պիտի դառ-
նայ ,
[ը]Եւ առատութիւնով ջուր պիտի քամուի ա-
նոնց ։)
11 Եւ կ'ըսեն . [թ]Աստուած ինչո՞ր գիտէ .
Եւ Բարձրեալը քովը գիտութիւն կա՞յ ։
12 Ահա ասոնք են ամբարիշտները
Որ միշտ [ժ]յաջողութիւն ունին , ու հարստու-
թիւն կ'աւելցնեն ։
13 [ի]Ճիրաւի զուր տեղը իմ սիրտս մաքրեցի ,
Եւ [ի]իմ ձեռքերս անմեղութիւնով լուացի .
14 Որովհետեւ ամէն օր կը տանջուիմ .
Եւ ամէն առաւօտ կը խրատուիմ ։
15 Թէ որ ըսէի՝ Ինչ ես ասանկ խօսիմ ,
Ահա քու որդւոյդ ազգին նենգութիւն ըրած
պիտի ըլլայի ։
16 [ի]Երբոր խորհեցայ ասիկայ իմանալու ,
Դժուար եկաւ իմ աչքերուս .
17 Մինչեւ որ Աստուծոյ սրբարանը մտայ ,
Եւ [ի]անոնց վերջը խմացայ ։
18 Իրաւ որ [ի]զուն անոնք սահելու տեղերը դը-
րեր ես .
Կործանման մէջ իջեցուցիր անոնք ։
19 Ի՜նչպէս յանկարծակի աւերմունքի մէջ են-
կան .
Ջնասան , ու վախերով կորսուեցան ։
20 [ի]Ինչպէս երազ մը Տէրը՝ արթննալէն ետ-
քը ,
Ո՛վ Տէր՝ [ի]քաղաքին մէջը անոնց պատկերը
պիտի անարգես ։
21 Որովհետեւ իմ սիրտս դառնացաւ ,
Եւ իմ երիկամունքներէս խոցուեցայ ։
22 [ի]Ես ալ չիմար էի ու չէի իմանար ,
Քու առջիւդ անասուններու պէս էի ։
23 Սակայն ես միշտ քեզի հետ եմ .
Դուն իմ աջ ձեռքէս կը բռնես ։
24 [ի]Դուն պիտի առաջնորդես ինծի քու խորհուր-
դովդ ,
Եւ վերջը փառքով իս պիտի ընդունիս ։
25 [ի]Ո՞վ ունիմ ես երկինքի մէջ .

Երկրի վրայ ալ քեզմէ ուրիշը չեմ ուզեր ։
26 [ի]Իմ մարմինս ու սիրտս կը մաշին .
Որովհետեւ Աստուած իմ սրտիս զօրութիւնը ու
Իմ բաժինս է յաւիտեան ։

27 Վասն զի ահա՝ անոնք որ քեզմէ կը հեռանան՝
կը կորսուին .
Դուն կը սատկեցնես ամէնը՝ որ չնութիւն
կ'ընեն՝ քեզմէ դուրս ելով ։
28 Բայց [ի]Աստուծոյ մօտենալը բարի է ինծի .
Յոյս դրեր եմ Տէր Եհովային վրայ ,
Որ ձգու բոլոր գործքերդ պատմեմ ։

ՍԱՂՄՈՍ ՀԴ

1 Մեքենային ուղեկից դաւանալուն համար՝ մազգաթէն կը
դանգատի . 10 Աստուած օգնութեան կը կանչէ յիչե-
լով անոր կարողութիւնը , 18 դանդիկայ նախատող թըշ-
նամիները , անոր ժողովուրդը , ու ըրած ուխտը ։

Երգ Ասափայ ։

1 Ո՛վ Աստուած՝ ինչո՞ւ [ի]ետ բոլորովին մեր-
ժեցիր ,
Եւ [ի]բարկութիւնդ կը մխայ ձեր արօտիդ ոչ-
խարներուն վրայ ։
2 Յիչէ քու ժողովուրդդ [ի]որ սկիզբէն ստա-
ցար ես ,
[ի]Քու ժառանգութեանդ վիճակը [ի]որ փրկեր ես ,
Եւ այս Սիօն լեռը ուր որ բնակեր ես ։
3 Խարձրացուր քու ոտքերդ դէպ'ի բոլորովին
աւերուածներուն ,
Եւ սուրբ տեղին մէջը թշնամիին ըրած բոլոր
դէշ գործքերուն ։
4 Քու թշնամիներդ կը գոռան քու ժողովքիդ
մէջը .
[ի]Իրենց նշանները նշանի պէս կը դնեն ։
5 Ընկիպ անտառի ծառերուն վրայ
Կացիններ վերցնողի մը պէս գիտցուեցաւ .
6 Եւ հիմա Ճանոր քանդակագործ զարդերը ,
Ամէնը մէկէն կացիններով ու մուրճերով կը
կոտրտեն ։
7 [ի]Կրակով այրեցին քու սրբարանդ .
[ի]Մինչեւ գետինը կործանեցին քու անուանդ
բնակարանը ։
8 [ի]Իրենց սրտերուն մէջը ըսին թէ՝ Կործանեցնենք
ասոնք ամէնը միասին .
Երկրին մէջ Աստուծոյ բոլոր ժողովարանները
այրեցին ։
9 Մեր նշանները չենք տեսներ .
Եւ մարգարէ չկայ .

82 ։
ե Սաղ . ժգ . 5 ։ Առած . ի . 57 ։
զ Սաղ . ճժ . 155 ։
է Ես . Լգ . 15 ։ Ծոմ . ժէ . 39 ։ Հակ . գ . 4 ։
թ Նբր . ժ . 22 ։
ժ Սաղ . ճէ . 22 ։ Առ . ի . 17 ։

—

ա Սաղ . խդ . 9 , 23 ։ Կ . 1 , 10 ։ Հե . 7 ։ Նբեմ . լա . 37 ։ Լճ . 24 ։
բ Ա Օր . իթ . 20 ։
գ Սաղ . զե . 7 ։ Ե . 3 ։
դ Ես . ժէ . 16 ։ ե Օր . թ . 29 ։
է Ա Օր . Լբ . 9 ։ Նբեմ . ճ . 16 ։
զ Ողբ . բ . 7 ։
ը Դան . գ . 27 ։
թ Ա Թագ . գ . 18 , 29 , 32 , 35 ։
ժ Ա Թագ . իբ . 9 ։
ի Սաղ . ձթ . 39 ։
լ Սաղ . ձգ . 4 ։
խ Ա Թագ . գ . 1 ։ Ընծ . ը . 11 ։

Եւ քոյրերիս մէկն ալ չկայ ,
Որ գիտնայ թէ՝ ասկէ յետոյ մինչեւ երբ պէտք
պիտի ըլլայ :

10 Մի՛ Աստուած՝ մինչեւ երբ նախատինք պիտի
բնէ նեղիչը .
Թշնամին մինչեւ յաւիտեան քու անունդ պի-
տի անարգէ՞ :
11 Ինչո՞ւ ետ կը քաշես քու ձեռքդ՝ ու աջ
ձեռքդ .
Օ՜գնէկայ ծոցէդ հանէ՛ ու կորսընցուր անոնց :
12 Բայց սկիզբէն իմ Թագաւորս Աստուած է ,
Որ փրկութիւններ կ՚ընէ երկրին մէջ :
13 Դուն քու զօրութեամդդ ծովը պատառեցիր ,
Վիշապներուն գլուխները ջուրերուն մէջ
փշրեցիր :
14 Դուն ջարդեցիր Լեւիաթանին գլուխները .
Ընծեկայ հիւրակուր ըլլալու տուիր ետանապա-
տին մէջի ժողովուրդին :
15 Դուն ճեղքեցիր աղբիւրը ու վտակը ,
Դուն չորցուցիր մշտնջենաւոր գետերը :
16 Քուկդ է ցորեկը , և քուկդ է գիշերը .
Լոյսը ու արեւը դուն պատրաստեցիր :
17 Դուն հաստատեցիր երկրին ամէն սահման-
ները .
Ամառը ու ձմեռը դուն ստեղծեցիր :

18 Յիշէ՛ ասիկայ՝ որ թշնամին նախատինք տուաւ
Տէրոջը ,
Եւ յիմար ժողովուրդը քու անունդ անար-
գեց :
19 Մի՛ մատներ գազանին քու տատրակիդ
անձը .
Քո աղքատներուդ կեանքը մոռնար յաւիտեան :
20 Նայէ՛ ուխտիդ , ինչու որ երկրին խա-
ւար տեղերը
Ոճրութեան բնակարաններով լցուած են :
21 Ծոռդ խեղճը ետ չդառնայ ամօթով .
Աղքատը ու տնանկը օրհնեն քու ա-
նունդ :
22 Կելը ո՛վ Աստուած , քու դատդ պաշտպանէ .
Յիշէ՛ ան նախատինքը՝ որ անդադար ամէն օր
քեզի կ՚ընէ :
23 Մի՛ մոռնար քու թշնամիներուդ ձայները .
Քեզի դէմ ոտք կելլողներուն խռովութիւնը
ամէն ժամանակ կը բարձրանայ :

ՍԱՂՄՈՍ · ՀԵ

1 Մարգարէն վկայուած կը գովաբանէ . 2 կը խոստանայ
արդարութեամբ դատաստան տեսնել . 4 հպարտը կը

ե Ղեւ . բ . 3 :
զ Սաղ . խդ . 4 :
է Նհ . ժգ . 21 :
ը Նա . ծ . 9 , 10 : Նզեկ . թի . 3 : Լթ . 2 :
ի Ծնու . ժգ . 9 :
ղ Սաղ . հբ . 9 :
ճ Նհ . ժէ . 5 , 6 : Ծնու . ի . 11 : Սաղ . ձե . 41 : Նա . խը . 21 :
ճ Ելս . ջ . 13 , ԼԸ :
յ Օրն . ա . 14 , ԼԸ :
ն Գոր . ժէ . 26 :
շ Ծն . բ . 22 :
ո Հմր . 22 : Հայտ . ժգ . 19 :
չ Սաղ . Լթ . 8 :
պ Նրդ . բ . 14 :
ջ Սաղ . կը . 10 :
ռ Կամ՝ ժողովը :
ս Ծն . ժէ . 7 , 8 : Կհ . իգ . 44 , 45 : Սաղ . ձգ . 45 : Նբեմ . Լջ . 21 :
վ Հմր . 18 : Սաղ . ձի . 51 :
տ Սաղ . ծէ . ին վերնագիրը :
ր Օբդ . ա . 21 :
ց Սաղ . ե . 6 : ծբ . 11 :
ւ ա Ծնու . բ . 7 : Գաղ . դ . 21 :
փ Հեր . իա . 20 : Սաղ . ղ . 3 : Նբեմ . իե . 15 : Հայտ . ժգ . 10 : ժգ . 19 :
ք Նահ . իդ . 30 :
օ Սաղ . հդ . 10 :
ֆ Սաղ . ձա . 8 : Նբեմ . խը . 25 :
և Սաղ . ձի . 17 : Ճխը . 14 :
ա Սաղ . խը . 1 , ԼԸ :
բ Սաղ . խգ . 9 : Նզեկ . Լի . 9 :

յանգիմանէ Աստուծոյ նախախնամութիւնը յիշեցընելով .
9 վկայուած կը գովէ , ու կը խոստանայ օր արգարու-
թիւն ի գործ դնել :

Վկայասոր երգեցողին . Ալ թաշխէթ , Ա-
սափին Սաղմոսը ո՛ր երգը :

1 Կը դոչինք քեզ՝ ո՛վ Աստուած ,
Կը դոչինք , և քու անունդ մօտ է .
Քու հրաշքներդ կը պատմուին :
2 Երբոր որոշեալ ժամանակ ունենամ ,
Ուղիղ դատաստան պիտի տեսնեմ :
3 Երկիրը՝ ու անոր բոլոր բնակիչները մաշեցան .
Ընոր սիւները ես կը հաստատեմ : (Սելայ :)

4 Ըսի հպարտներուն թէ Ձպարտութիւն մի՛
ընէք .
Ու ամբարիշտներուն թէ Եղջիւր մի՛ վեր-
ցընէք :
5 Ձեր եղջիւրները վեր մի՛ վերցընէք .
Ամբարտաւան պարանոցով մի՛ խօսիք :
6 Ինչու որ բարձրանալը ո՛չ արեւելքէն է ,
Եւ ո՛չ արեւմուտքէն՝ ո՛չ ալ անապատէն ,
7 Ձայց դատաւորը Աստուած է .
Մէկը կը ցածցընէ , ու միւսը կը բարձրա-
ցընէ :
8 Ինչու որ Տէրոջը ձեռքը բաժակ կայ , ու
գինին կարմիր է .
Ընիկայ հառնուածքով լեցուն է , ու անկէ
կը թափէ .
Եւ իրաւ երկրին բոլոր ամբարիշտները
Ընոր մրուրները քամելով պիտի խմեն :

9 Բայց ես յաւիտեան պիտի պատմեմ .
Յակոբին Աստուծոյն սաղմոս պիտի երգեմ :
10 Եւ ամբարիշտներուն բոլոր եղջիւրները պիտի
փշրեմ .
Երգաբին եղջիւրները պիտի բարձրանան :

ՍԱՂ · Ձ

1 Աստուծոյ վեհափառութիւնը երկնցնոյ մէջ : 11 Ընոր
յարգանօք ծառայելու համար յորդորանք մը :

Վկայասոր երգեցողին , Նկինոթի վրայ . Ա-
սափին Սաղմոսը ո՛ր երգը :

1 Աստուած Յուդայի մէջ ճանչցուած է .
Ընոր անունը Իսրայէլի մէջ մեծ է :
2 Եւ անոր խորանը Սաղեմին մէջն է ,
Եւ անոր բնակարանը Սիօնին մէջն է :
3 Ընդ տեղը Ջարդից աղեղին նետերը ,
Վահանը , սուրը ու պատերազմը : (Սելայ :)

ժգ . 10 : ժգ . 19 :
ղ Նահ . իդ . 30 :
ե Սաղ . հդ . 10 :
զ Սաղ . ձա . 8 : Նբեմ . խը . 25 :
է Սաղ . ձի . 17 : Ճխը . 14 :
—
ը Սաղ . խը . 1 , ԼԸ :
թ Սաղ . խգ . 9 : Նզեկ . Լի . 9 :

4 Դուն լուսափայլ ես ։
ՙՅափշտակութեան լեռներէն աւելի գերազանց ես ։
5 Արտով զօրաւորները յափշտակուեցան ,
ՙՔուներնին քնացան ։
Ու բոլոր զօրեղ մարդիկները ձեռ քերնին չգտան ։
6 Ո՛վ Յակոբին Աստուածը՝ ՚քու յանդիմանելէդ
Կառքը ու ձին անզգայ պառկեցան ։
7 Դուն՝ ո՛վ Տէր , դուն սոսկալի ես ,
Ու ո՞վ կրնայ կայնիլ քու առջիդ՝ քու բարկութենանդ առեն :
8 ՚Դուն երկինքէն լսել տուիր դատաստանը ։
ՙԵրկիրը վախցաւ ու լռեց ,
9 Երբոր Աստուած ՚դատաստան ընելու ելաւ՝
Որ երկրին բոլոր ՚հեզերը փրկէ : (Սէլա :)
10 ՚Իրաւցընէ մարդուն բարկութիւնը քեզ պիտի գովէ ։
Ու՝ մնացած բարկութիւնը դուն պիտի զսպես :
11 ՚Ո՛ւխտ բրէք , ու կատարեցէք ձեր Տէր Աստուծոյն ։
ՙԸնոր բոլորտիքը եղողներուն ամէնը
Ահով ընծաներ բերեն Երուսաղէմ :
12 Ինքը իշխաններուն հոգին պիտի կտրէ ։
ՙԵհաւոր է երկրի թագաւորներուն :

ՍԱՂՄՈՍ ՀԱ

1 Աղմոսերգուն կը յայտնէ թէ ո՛րչափ սաստիկ պատերազմ ունեցաւ թերահաւատութեան դէմ , 10 և թէ Աստուծոյ մեծ ու ընորհալի գործերուն վրայ մտածելով՝ ինչպէս յաղթող դառնացաւ ։

Վերնաւոր երգեցողին , ՚Իդիթունին վրայ . Ասափին Սաղմոսը :

1 ՚Իմ ձայնս Աստուծոյ է , ու ես կ՚աղաղակեմ ։
Իմ ձայնս Աստուծոյ է , ու ան ինծի պիտի լսէ :
2 ՚Իմ նեղութեանս օրը ՚Տէրը փնտռեցի ։
Գիշերը տարածուած էր իմ ձեռքս , ու չէր թուլնար ։
Իմ անձս մխիթարուիլ չէր ուզեր :
3 Աստուած յիշեցի , ու անհանգիստ եղայ ։
Խորհեցայ , ու ՚իմ հոգիս մարեցաւ : (Սէլա :
4 Իմ աչքերս արթուն պահեցիր ։
Խռովեցայ ու չկրցայ խօսիլ :
5 ՚Միտքս բերի առջի օրերը ,
Հին ժամանակներուն տարիները :
6 Գիշերուան մէջ կը յիշեմ ՚իմ երգս ,
ՙԻմ սրտիս հետ կը խօսիմ ,
Ու իմ հոգիս ալ քննութիւն կ՚ընէ :
7 ՚Բրդուօք Տէրը յաւիտեան պիտի մերժէ՞ ,
Ու ալ ՚բնաւ պիտի չհաճի՞ :
8 Անոր անոր ողորմութիւնը բոլորովին պակսեցա՞ւ ,
Ո՞ր ՚էր խոստմունքը վերջացա՞ւ ազգէ մինչև ազգ :
9 Մոռցա՞ծ Աստուած ՙգթութիւն ընելը ,
Մեթէ բարկութիւնով արգիլեց իր ողորմութիւնը : (Սէլա :)
10 Ասոր ըսի . Ես ՚իմ տկարութիւնս ,
ՙԱրձրկողին աջ ձեռքին փոփոխութիւնը՝ :
11 ՚Տէրոջը գործքերը պիտի յիշեմ .
Յիրաւի քու առջի հրաշքներդ պիտի յիշեմ :
12 Բոլոր գործքերուդ վրայ պիտի խորհիմ ,
Ու քու բրածներուդ վրայ պիտի մտածեմ :
13 Ո՛վ Աստուած՝ քու ճամբադ սրբութեան մէջ է .
ՙԱստուծոյ պէս մեծ Աստուած ո՞վ կայ :
14 Հրաշքներ ընող Աստուածը դուն ես .
ՙՔու զօրութիւնդ ժողովուրդներուն մէջը ցուցուցիր :
15 ՙՔո՞ բազուկովդ փրկեցիր քու ժողովուրդդ՝
Յակոբին ու Յովսեփին որդիները : (Սէլա :)
16 ՚Ջուրերը քեզ տեսան՝ ո՛վ Աստուած ,
Ջուրերը քեզ տեսան ո՞ դողացին .
Ընդունդներն ալ սարսափեցան :
17 Ամպերը ջուր թափեցին .
Երկինքները ձայն հանեցին .
ՙԱետերդ ալ գացին :
18 Քու որոտմունքիդ ձայնը ‡երկինքն էր .
Փայլակները լոյս տուին աշխարհքին .
Երկիրը սասանեցաւ ու դողաց :
19 ՙՔու ճանապարհդ ծովուն մէջն է ,
Ու քու ճամբադ մեծ ջուրերուն մէջն է .
ՙՈւ քու շաւիղներդ չեն գիտցուիր :
20 ՙԱսոր պէս քու ժողովուրդիդ առաջնորդեցիր ,
Մովսէսին ու Ահարոնին ձեռքովը :

ՍԱՂՄՈՍ ՀԱ

1 Աստուծոյ օրէնքը սորվելու ու քարոզելու յորդորանք մը : 9 Աստուծոյ բարկութիւնը անհաւատներուն ու անշնորհակալներուն դէմ : 67 Աստուած Խորայէլացիները մերժելով կ՚ընտրէ Հուդան , Սիոնը ու Դաւիթը :

ՙ Նգեկ . Լբ . 12 , 13 ։ Լթ . 4 ։
ՙ Աղ . ժգ . 3 ։ Նրեմ . ծ . 39 ։
ՙ Նմ . ժե . 1 , 21 ։ Նգեկ . Լթ . 20 ։ Նաա . բ . 13 ։ Օաթ . ժե . 4 ։
ՙ Նաա . ա . 6 ։
ՙ Նգեկ . Լբ . 20 ։
ՙ Բ Մն . ի . 29 , 30 ։
ՙ Աղ . իթ . 7 , 8 , 9 ։ Հբ . 4 ։
* Կամ խնդիրը
՚ Տնս Նմ . թ . 16 ։ ժբ . 11 ։ Աղ . կե . 7 ։
ՙ Ժող . ե . 4 , 5 , 6 ։
ՙ Բ Մն . Լբ . 22 , 23 ։ Աղ . կը . 29 ։ Ամթ . 7 ։
ՙ Աղ . կը . 35 ։
— Աղ . Լթ ։ և կե . ին վերնագիրները ։
ՙ Աղ . գ . 4 ։
ՙ Աղ . ճ . 15 ։
ՙ Նս . ին . 9 , 16 ։
ՙ Աղ . ձխե . 3 ։ ձխգ . 4 ։
ՙ Բ Օր . Լբ . 7 ։ Աղ . ձխգ . 8 ։ Նս . ֆե . 9 ։
ՙ Աղ . խթ . 8 ։
ՙ Աղ . գ . 4 ։
ՙ Աղ . հգ . 1 ։
ՙ Աղ . ձբ . 1 ։
ՙ Ածով . իթ . 6 ։
ՙ Նս . խթ . 15 ։
ՙ Աղ . լա . 22 ։
ՙ Կամ Աթոյն Խարձրելոյն աչ ձեռքին տարիները պէտ չէ .
ՙ Աղ . ձխգ . 5 ։
ՙ Նմ . ժե . 11 ։
ՙ Նբ . գ . 6 ։ Բ Օր . իբ . 29 ։
ՙ Նմ . ժգ . 21 ։ Հես . գ . 15 , 16 ։ Աղ . ճժգ . 3 ։ Ամբ . գ . 8 , եև ։
ՙ Ծնած . իբ . 15 ։ Ամբ . գ . 11 ։
‡ Կամ մրրկին մէջ
ՙ Աղ . դէ . 4 ։
ՙ Բ Ծնած . իբ . 8 ։
ՙ Ամբ . գ . 15 ։
ՙ Նմ . ժգ . 28 ։
ՙ Նմ . ժգ . 21 ։ ժգ . 19 ։ Աղ . հը . 52 ։ ձ . 1 ։ Նգ . կգ . 11 , 12 ։ Ովս . ժբ . 1ե ։

Երգ Սաղմոս։

1 Ա՛վ իմ ժողովուրդս՝ [ա]մոնիկ ընդ իմ *օրէնսդիր իմ,
խոնարհեցուցէ՛ք ձեր ականջը իմ բերնոյս խօսքերուն։
2 [բ]Առակով պիտի բանամ իմ բերանս,
ու հին ժամանակի խրթնաբանութիւնները պիտի խօսիմ,
3 [գ]որոնք լսեցինք ու գիտցանք,
նաև մեր հայրերը մեզի պատմեցին։
4 [դ]Անոնք պիտի չպահենք անոնց որդիներէն.
Վերջի եկող ազգին պիտի պատմենք
Տէրոջը գովութիւնները, ու անոր զօրութիւնը,
նաև անոր լրած հրաշքները։

5 Վասն զի [ե]վկայութիւն հաստատեց Յակոբին մէջ,
ու օրէնք դրաւ Իսրայէլին մէջ,
որոնք պատուիրեց մեր հայրերուն,
[զ]որ սորվեցընեն իրենց որդւոցը։
6 [է]Որպէս զի գալու ազգը՝ ծնելու սաղաքը ասոնց իմանան,
ու ելլեն իրենց որդւոցը պատմեն.
7 Յոյսնին ալ իրենց Յոյսը Աստուծոյ վրայ դնեն,
Աստուծոյ գործքերը չմոռնան,
հապա անոր պատուիրանքները պահեն.
8 ու [ը]իրենց հայրերուն պէս
[թ]ամառոտ ու ապստամբ ազգ մը չըլլան,
անոնք ազգ մը՝ որ իրենց սիրտը չէն շիտակած,
ու իրենց հոգին հաւատարիմ չէ Աստուծոյ վրայ։

9 Եփրեմի որդիքը՝ որ սպառազինեալ աղեղնաւորներ էին,
պատերազմին օրը ետ դարձան.
10 [ժ]Աստուծոյ ուխտը չպահեցին,
ու անոր օրէնքին համեմատ չուզեցին քալել.
11 ու [ի]մոռցան անոր գործքերը,
նաև անոր հրաշքները որ իրենց ցուցուցեր էր։
12 [ի]Անոնց հայրերուն առջին հրաշքներ ըրաւ,
Եգիպտոսի երկրին՝ [ի]Տայանեայ դաշտին մէջ։

13 [լ]Ովը պատռեց, ու անոնք անցուց.
նաև ջուրերն ալ դէզի պէս կանգնեցուց։
14 Ու [խ]ցորեկը ամպով առաջնորդեց անոնց,
նաև բոլոր գիշերը կրակի լուսով։
15 [ծ]Վէմերը պատռեց անապատին մէջ,
ու խմցուց անոնց իբր թէ մեծ անդունդէ մը։
16 Նաև [կ]առուներ հանեց վէմէն,
ու ջուրերը գետերու պէս բղխեցուց։

17 Բայց անոնք նորէն մեղքերնին աւելցուցին անոր դէմ,
ու [հ]բարկացուցին Ամբարձեալը անապատին մէջ։
18 Նաև [ձ]իրենց սրտերուն մէջ Աստուած փորձեցին,
կերակուր ուզելով իրենց անձերուն համար.
19 [ղ]Նաև Աստուծոյ դէմ խօսեցան ու ըսին.
Միթէ կարո՞ղ է Աստուած
Ընապատին մէջ սեղան պատրաստելու.
20 [մ]Հա՛ վէմին զարկաւ, ու ջուրերը դուրս բղխեցին,
ու առուներ վազեցին.
Բայց հաց ալ կրնա՞յ տալ.
Բայց միս կը պատրաստէ՞ իր ժողովուրդին համար։

21 [ն]Ասոր Տէրը լսեց ու [շ]բարկացաւ.
նաև կրակ բորբոքեցաւ Յակոբին մէջ,
ու նաև բարկութիւն ելաւ Իսրայէլին վրայ.
22 Վասն զի [պ]Աստուծոյ չհաւատացին,
ու յոյսնին անոր փրկութեանը վրայ չդրին.
23 [ջ]Ամպերուն անոր փրկութեանը վրայ չդրին.
24 Ու [ռ]երկինքին դռները բացեր էր,
[ս]նաև երկինքի ցորենը տուեր էր անոնց,
25 [տ]Արդիկ հրեշտակներուն հացը կերան՝ [վ].
Կշտանալու չափ պաշար խրկեց անոնց։

26 [ր]Երկինքի մէջ արեւելեան հովը հանեց,
նաև իր զօրութեամբը հարաւային հովը բերաւ.
27 Նաև անոնց վրայ փոշիի պէս միս տեղաց,
ու ծովու աւազին չափ թեւաւոր թռչուններ,
28 Նաև անոնց բանակին մէջը՝
Անոնց վրանները շրջապատեցին չորս կողմը իրենցմէ։
29 [ց]Ու կերան, և աղէկ կշտացան.
ու իրենց ցանկութիւնը իրենց տուաւ.
30 Իրենց ցանկութենէն զուրկ չմնացին.
Նո՛ր [ք]անոնք որ իրենց կերակուրը իրենց բերանն էր,
31 Աստուծոյ բարկութիւնը անոնց վրայ բորբոքեցաւ,

ա Ած. ՀԴ. ին վերնագիրը։
բ Նա. ԾԱ. Ե։
* Կամ վարժութիւնս,
գ Ած. խթ. Ե։ Պատ. ԺԴ. 35։
դ Ած. խթ. 1։
ե Բ Օր. Դ. 9։ Ղ. 7։ Հովհ. ա. 3։
զ Նէ. ԺԲ. 26, 27։ ԺԴ. 8, 14։ Հին. Գ. 6, 7։
է Ած. ՀԱԽ. 19։
ը Բ Օր. Գ. 9։ Ղ. 7։ ԺԱ. 19։
թ Ած. ՄՁ. 18։
ժ Դ Թագ. ԺԷ. 14։ Նշեկ. ԻԸ. 18։
ի Նէ. ԼՔ. 9։ ԼԳ. 3։ ԼՁ. 9։ Բ Օր. Թ. 6, 13։ ԼԱ. 27։ Ած. կԶ. 6։
լ Ելմ. 37։ Բ Պն. Ի. 33։
խ Դ Թագ. ԺԷ. 15։
ծ Ած. ՃԶ. 13։
կ Նէ. Է. Ը. ԹԻ. Ժ. ԺԱ. և ԺԲ։
հ Ծն. ԼԲ. 3։ Թագ. ԺԲ. 23։ Ելմ. 43։ Նա. ԺԲ. 11, 13։ Նեղկ. Շ. 14։
ձ Նէ. ԺԷ. 21։
ղ Նէ. ԺԶ. 8։ Ած. ԼՁ. 7։
ճ Նէ. ԺԳ. 21։ ԺԴ. 24։ Ած. ՃԶ. 39։
մ Նէ. ԺԷ. 6։ Թագ. Ի. 11։ Ած. ՃԶ. 41։ ա Կոր. Ժ. 4։
յ Բ Օր. Թ. 21։ Ած. ՃԶ. 41։
ն Բ Օր. Թ. 22։ Ած. ղԵ. 8։ Նեղկ. Գ. 16։
շ Նէ. ԺԳ. 2։
ո Թագ. ԺԱ. 4։
չ Նէ. ԺԷ. 6։ Թագ. Ի. 11։ Ած. ՃԶ. 41։ Ա Կոր. Ժ. 4։
պ Թագ. ԺԱ. 1, 10։
ջ Նէ. ԺԳ. 18։ Հուդ. 5։
ռ Ծն. Է. 11։ Ած. Գ. 10։
ս Նէ. ԺԴ. 4, 14։ Ած. ՃԶ. 40։ Հնհ. Գ. 31։ ա Կոր. Ժ. 3։
տ Կամ Անոնց ամէն մեկը ազգ նուագածներուն հացը կերան։
վ Թագ. ԺԱ. 31։
ր Թագ. ԺԱ. 20։
ց Թագ. ԺԱ. 33։

Եւ սպանանէք անոնց պաթարտներէն ,
Եւ դնեմ՚ը զարկաւ Իսրայէլին ընտիրները :

32 Ա՚ս բոլոր բաներուն վրայ ՚ուրէն մեղանչեցին ,
Եւ ՚չհաւատացին անոր հրաշքներուն :
33 ՚Նէ ունայնութեան մէջ սպառեց անոնց օրերը ,
Նէ ահի մէջ՝ անոնց տարիները :
34 ՚Երբոր կը սպաննէր անոնք , զինքը կը խնդրէին .
Եւ նո՚ կը դառնային , և կ՚առաւած կանուխ
կը փնտռէին :
35 Եւ կը յիշէին որ ՚Աստուած իրենց Վ էմն էր .
Նէ Քարձրեալ Աստուածը ՚իրենց Փրկիչն էր :
36 Սակայն ՚իրենց բերնով կեղծաւորութիւն կ՚ը-
նէին անոր ,
Եւ իրենց լեզուով սուտ կը խօսէին անոր .
37 Նէ ՚իրենց սիրտը ուղիղ չէր անոր առջեւը ,
Եւ Հաւատարիմ չէին անոր ուխտին մէջ :

38 ՚Հայց ինքը ողորմած ըլլալով՝ անոնց անօրէ-
նութիւնը կը քաւէր ,
Եւ չէր կորսնցներ զանոնք .
Շատ անգամ ՚կը դարձնէր իր բարկութիւնը ,
՚Եւ չէր բորբոքեցներ իր բոլոր սրտմտութիւնը :
39 Ինչու որ ՚կը յիշէր ՚թէ անոնք մարմին են ,
՚Հովի մը պէս՝ որ կ՚երթայ ու նո՚ չդառնար :

40 Քանի՛ անգամ ՚անիկայ սրդողցուցին անա-
պատին մէջ ,
Եւ բարկացուցին անիկայ անջուր տեղին մէջ ,
41 Նէ ՚դարձան Աստուած փորձեցին ,
Եւ ՚Իսրայէլին Սուրբը նեղացուցին :
42 Չյիշեցին անոր ձեռքը ,
Եւ՝ այն օրը՝ որ զինքնք թշնամիէն փրկեց .
43 Նէ՚ թէ ինչպէս Իր նշանները ըրաւ Եգիպ-
տոսին մէջ ,
Եւ իր հրաշքները Տայանիսի դաշտին մէջ .
44 ՚Եւ արիւն դարձուց անոնց գետերը ,
Նէ անոնց առուները , որ չկրցան խմել .
45 ՚Հանաձանձներ խրկեց անոնց վրայ , որ կերան
զանոնք ,
Եւ ՚գորտեր՝ որ ապականեցին զանոնք .
46 Եւ ՚անոնց բերքը թրթռուրին տուաւ ,
Նէ անոնց վաստակը մարախին .
47 ՚Անոնց որթերը փճացուց կարկուտով ,
Եւ անոնց ժանտաթիղնիները խաշոր կարկու-
տով .
48 Նէ Հանոնց անասուններն ալ կարկուտին մատնեց ,
Եւ անոնց հօտերը կայծակին :
49 Իր սաստիկ բարկութիւնը խրկեց անոնց վրայ ,
Սրտմտութիւն , ու բարկութիւն , ու նեղու-
թիւն ,
*Չար հրեշտակները խրկելով :
50 Իր բարկութեանը ճամբայ բացաւ .
Անոնց անձը մահուանէ չխնայեց .
Հ՚ապա անոնց †կեանքը ժանտախտի մատնեց .
51 ՚Եւ ամէն անդրանիկը սպաննեց Եգիպտոսի մէջ ,
Նէ՝ առջինեկները ՚Քամի վրաններուն մէջ .
52 Եւ ՚իր ժողովուրդը ոչխարներու պէս հանեց ,
Եւ զանոնք հօտի պէս անապատին մէջը տա-
րաւ .
53 Նէ ՚անոնց ապահովութեամբ առաջնորդեց ,
ու չվախցան .
Իսկ Հանոնց թշնամիները ծովը ծածկեց .
54 Եւ զանոնք տարաւ իր ՚սրբութեան սահմանը ,
Ան լեռը Հոն որ իր աջ ձեռքը ստացեր էր .
55 Եւ ՚անոնց առջեւէն ազգեր վռնտեց ,
Նէ Չափով ժառանգութիւն բաժնեց անոնց ,
Եւ Իսրայէլին ցեղերը անոնց վրաններուն մէջը
բնակեցուց :

56 ՚Հայց անոնք փորձեցին ու սրդողցուցին Քարձ-
րեալ Աստուածը ,
Եւ չպահեցին անոր վկայութիւնները .
57 Նէ ՚իրենց Հայրերուն պէս նո՚ դարձան ու
նենգութիւն ըրին .
Չխաբեայ աղեղի պէս խոտորեցան :
58 ՚Ինչու որ զանիկայ սրդողցուցին իրենց †բարձր
տեղերովը ,
Եւ նախանձի շարժեցին զանիկայ իրենց կուռ-
քերովը :

59 Աստուած լսեց ու բարկացաւ ,
Նէ շատ անարգեց Իսրայէլը .
60 Եւ ՚Սիլովի խորանը մերժեց ,
Ան վրանը որ մարդոց մէջը կանդներ էր .
61 ՚Նէ ‡իր զօրութիւնը գերութեան մատնեց ,
Եւ ‡իր փառքը թշնամիներուն ձեռքը .
62 Նէ ՚իր ժողովուրդը սուրի մատնեց ,
Եւ իր ժառանգութեանը վրայ բարկացաւ :
63 Ընոր երիտասարդները կրակը կերաւ .
Եւ անոր ‖աղջիկները սուգ չերթին՝ :
64 †Ընոր քահանաները սրով իյնան .
Եւ °անոր որբևարիները չլացին :

ե Թուս . ժգ . ժդ . ժէ :
ը Ա՚մբ 22 :
թ Թուս . ժգ . 29 ; 35 : իդ . 64 , 65 :
ժ Տ՚ես Ովս . է . 15 :
ի Ը Օր . Լ՚ը . 4 , 15 , 31 :
լ Նէ . ժե . 13 : ը Օր . է . 8 : Նես . խա . 14 : խգ . 6 : կգ . 9 :
խ Նզեկ . Լէ . 31 :
ծ Ա՚մբ 8 :
կ Թուս . ժգ . 18 , 20 :
հ Նս . խը . 9 :
ձ Ա Թագ . իա . 29 :
ղ Սադ . ձգ . 14 , 16 :
ճ Ծն . ջ . 3 : Հեսի . գ . 6 :
մ Հեր . է . 7 , 16 : Հեկ . գ . 14 :
յ Ա՚մբ 17 : Սադ . զէ . 9 , 10 : Նս . է . 13 : կդ . 10 : Նփես . գ . 30 : Նբը . գ . 16 , 17 :
ն Թուս . ժգ . 22 : ը Օր . ղ . 16 :
շ Ա՚մբ 20 :
ո Ա՚մբ 12 : Սադ . ձե . 27 , ԼԶ :
չ Նէ . է . 20 : Սադ . ձէ . 29 :
պ Նէ . ը . 24 : Սադ . ձէ . 31 :
ջ Նէ . ը . 6 : Սադ . ձէ . 30 :
ռ Նէ . ժ . 13 , 15 : Սադ . ձէ . 34 , 35 :
ս Նէ . ի՚ . 23 , 25 : Սադ . ձէ . 33 :
վ Նէ . ի՚ . 23 , 24 , 35 : Սադ . ձե . 32 :
տ Կա՛ Ձարիքներու
ր Կա՛ անասունները . Նէ . ի՚ . 3 , 6 :
ց Նէ . ժի՚ . 29 : Սադ . ձե . 36 : ճՂ . 10 :
ւ Սադ . ձղ . 22 :
փ Սադ . հէ . 20 :
ք Նէ . ժգ . 19 , 20 :
օ Նէ . ժգ . 27 , 28 . ժէ . 10 :
ֆ Նէ . ժե . 17 :
և Սադ . խդ . 3 :
ֆ Սադ . խդ . 2 :
Ջ Հես . ժգ . 7 : ժի՚ . 51 : Սադ . ճՂ . 21 , 22 :
՟ Գատ . բ . 11 , 12 :
՝ Ա՚մբ ԺԱ : Նզեկ . ի՚ . 27 , 28 :
՞ Ովս . է . 16 :
՛ ի՚ Օր . Լ՚ը . 16 , 21 : Գատ . ի՚ . 12 , 20 : Նզեկ . ի՚ . 28 :
՚ ի՚ Օր . ժի՚ . 2 , Ի : գ Թագ . ժա . 7 : ժի՚ . 31 :
՛՝ ա՚ Թագ . գ . 11 : Նբեմ . է . 12 , 14 : իդ . 6 , 9 :
՝՝ Գատ . ժը . 30 :
‡ Կա՛ անոր
՞՞ ա՚ Թագ . գ . 10 :
‖ Կա՛ աղջիկներուն համար սուգ ընող չկար :
՛՛ ա՚ Թագ . գ . 11 : իբ . 18 :
՞՛ Հեր . իէ . 15 : Նզեկ . իգ . 23 :

65 Հայց Տէրը [ա]արթընցաւ՝ որպէս թէ քունէն ,
[բ]Զինեալ սթափած զօրաւոր մարդու մը պէս ,
66 Ու [գ]իր թշնամիները հետնոյն զարկաւ .
Յաւիտենական նախատինք տուաւ անոնց :

67 Եւ Յովսեփին վրանը մերժեց ,
Ու Եփրեմին ցեղը չընտրեց .
68 Հապա Յուդային ցեղը ընտրեց ,
Ո՛ր Սիօն լեռը՝ [դ]որն որ սիրեց .
69 Եւ [ե]իր սրբարանը շինեց բարձր Բլո՛ւրնե-
րու՛ պէս ,
Երկրին պէս՝ որ յաւիտեան հաստատեց :
70 [զ]Ու իր Դաւիթ ծառան ընտրեց ,
Եւ զանիկայ ոչխարի փարախներէն առաւ .
71 [է]Ծիծ տուող ոչխարներո՛ւն հետէն բերաւ զա-
նիկայ ,
[ը]Որ իր Յակոբ ժողովուրդը
Ու իր Իսրայէլ ժառանգութիւնը հովուէ :
72 Ընդհակառակ ալ հովուեց զանոնք [թ]իր սրտին անմե-
ղութեամբը .
Ու իր ձեռքերուն յաջողակութեամբը առաջ-
նորդեց անոնց :

ՍԱՂ՝ Ա · Հ

1 Սաղմոսերգուն նրուագելին աւերմանը վրայով կը գան-
գատի . 8 ապաւութեան համար աղօթք կ՚ընէ , 13 ու
կը խոստանայ գոհութիւն մատուցանել :

Սաղմոս Ասափայ :

1 Ա՛վ Աստուած՝ հեթանոսները [ա]քու ժառան-
գութեանդ մէջը մտան .
[բ]Քու սուրբ տաճարդ պղծեցին .
[գ]Երուսաղէմը աւերակներու դարձուցին :
2 [դ]Քու ծառաներուդ դիերը
Երկինքի թռչուններուն կերակուր տուին .
Քու սուրբերուդ մարմինը երկրի գազաններուն :
3 Անոնց արիւնը ջուրի պէս թափեցին Երուսա-
ղէմին բոլորտիքը ,
[ե]Ու մեկը չկար որ պահոնէ թաղէր :
4 Մեր դրացիներուն [զ]նախատինք եղանք ,
Ծաղր ու կատակ՝ մեր բոլորտիքը եղողներուն :

5 [է]Մինչև ե՞րբ՝ ա՛վ Տէր . միշտ պիտի բարկա-
նա՞ս .
[ը]Քու նախանձդ կրակի պէս պիտի բորբոքի՞ :
6 [թ]Թափէ՛ քու բարկութիւնդ այն ազգերուն վրայ՝
Որ [ժ]քեզ չեն ճանչնար ,
Ու այն թագաւորութիւններուն վրայ՝
Որ [ի]քու անունդ չեն կանչեր :
7 Ընչու որ Յակոբը կերան ,
Ու անոր բնակութիւնը աւերակ դարձուցին :

8 [ժա]Մի յիշեր մեզի դէմ առջի անօրէնութիւն-
ները .
Թող շուտով հասնի մեզի քու ողորմութիւն-
ները .
Ընչու որ [ժբ]խիստ թշուառացանք :
9 Քու անուանդ փառքին համար
[ժգ]Օգնէ մեզի՝ ա՛վ մեր փրկութեան Աստուածը .
Եւ [ժդ]քու անուանդ համար փրկէ մեզ ,
Ու մեր մեղքերը քաւէ :
10 [ժե]Ընչո՞ւ ըսեն հեթանոսները , Թէ Ա՞ր է ա-
նոնց Աստուածը .
Թող յայտնուի հեթանոսաց մէջ մեր աչ-
քերուն առջևը
Քու ծառաներուդ թափուած արիւնին վրէժը :

11 [ժզ]Կապուածին հառաչանքը քու առջիդ թող հա-
սնի .
Քու զօրութեանդ մեծութիւնովը
Պահուան մահուան ծառերը ապրեցո՛ւր .
12 Ու հեթանոսական հատուցո՛ւմ բե՛ր մեր դրա-
ցիներուն իրենց ծոցին մէջը ,
Ըն [ժէ]իրենց նախատինքին փոխարէնը , որով
քեզ անարգեցին՝ ա՛վ Տէր :
13 Հայց [ժը]մենք քու ժողովուրդդ ու քու արօտիդ
ոչխարները՝
Յաւիտեան քեզ պիտի գոհինք ,
Ո՛ր [ժթ]քու փառքդ պիտի պատմենք ազգէ մինչև
ազգ :

ՍԱՂ՝ Բ

1 Սաղմոսերգուն իր աղօթքին մէջը՝ նկնկեցին դժբազդու-
թիւններուն վրայով , 8 և Աստուծոյ առջի ընդհջումները
դատաստաններու փոխուելուն վրայով կը գանգատի . 14
ապաւութեան համար աղօթք կ՚ընէ :

Դիւահաւոր երգեցողին ; [ա]Շօշանիմ Էտութին
վրայ . Ասափին Սաղմոսը :

1 [բ]Կանչ դիր՝ ա՛վ Իսրայէլին Հովիւը ,
Որ Յովսեփին [գ]հօտի պէս կ՚առաջնորդես .
[դ]Դուն որ քերովբէից վրայ կը նստիս , [ե]պայծա-
ռացիր :
2 [զ]Եփրեմին ու Բենիամինին և Մանասէին առջեն
Երեքընցո՛ւր քու զօրութիւնդ ,
Ու եկո՛ւր մեզ փրկելու :

3 Դարձո՛ւր մեզ ա՛վ Աստուած ,
Ու [է]քու երեսդ լո՛յս ընծայէ , որ ապրինք :
4 Ա՛վ Տէր Աստուած զօրութեանց ,
Մինչև ե՞րբ պիտի [ը]բարկանաս քու ժողովուրդիդ
աղօթքին դէմ :
5 Արտասուքի հաց կերցուցիր զանոնք ,
Ու [թ]արտասուքով լի բաժակ խմցուցիր զանոնք :
6 Մեզ դրացիներուն [ժ]նախատինք ըրիր ,
Ու թշնամիները մեզի վրայ կը ծաղրեն :
7 Դարձո՛ւր մեզ ա՛վ Աստուած զօրութեանց ,
Ու [ի]քու երեսդ լո՛յս ընծայէ , որ ապրինք :

8 [ժա]Եգիպտոսէն որթատունկ մը հանեցիր ,
Հեթանոսները վռնտեցիր ու տնկեցիր զայն .
9 Անոր համար տեղ պատրաստեցիր ,
Ու անիկա արմատ ձգեց ու երկիրը լեցուց .
10 Լերանց ստուերը ծածկեց զանիկա ,
Ու անոր ճիւղերը Աստուծոյ մայրի ծառերը
պատեցին :
11 Իր ճիւղերը ծովուն մինչև հասուցանէր ,
Ու իր ոստերը գետին մինչև :
12 Ընչո՞ւ քակեցիր անոր պատնէշները ,
Որ անցորդ ամէն մարդ կողոպտէ զայն .
13 Անտառի վայրի խոզը կրծէ զայն ,
Ու դաշտի գազանները կերակրուին անով :
14 Դարձո՛ւր մեզ ա՛վ զօրութեանց Աստուած ,
Նայէ՛ երկնքէն ու տե՛ս ու այցելութիւն ըրէ
այս որթատունկին ,
15 Ու [ժբ]պահպանէ զայն որ քու աջդ տնկեց ,
Ու որդին որ քեզի համար զօրացուցիր :
16 Հրով այրուած ու կտրտուած է զայն ,
Քու երեսիդ սպառնալիքէն պիտի կորսուին :
17 Քու աջդ թող հովանի ըլլայ [ժգ]այրի մարդուն վրայ ,
Մարդուն վրայ որ քեզի համար զօրացուցիր :
18 Ու մենք քեզմէ պիտի չհեռանանք ,
Կենդանի պահէ՛ մեզ ու քու անունդ պիտի կան-
չենք :
19 Դարձո՛ւր մեզ ա՛վ Տէր Աստուած զօրութեանց ,
Նայէ՛ երկնքէն ու տե՛ս ու այցելութիւն ըրէ
այս որթատունկին :

ՍԱՂ՝ Գ

1 Սաղմոսերգուն կ՚աղաչէ որ Աստուած ազատէ զանիկա
իր թշնամիներէն . 9 ու կը յիշեցնէ անոր Աբրահամի
հետ ըրած ուխտը :

Սաղմոս Ասափայ :

1 Ա՛վ Աստուած՝ [ա]մի՛ լռեր ,
Մի՛ խուլ ըլլար ,
Մի՛ [բ]հանդարտիր ա՛վ Աստուած :
2 Ահա քու [գ]թշնամիներդ խռովեցան ,
Ու [դ]քու ատողներդ գլուխ վերցուցին :
3 Քու ժողովուրդիդ դէմ [ե]խորհուրդ հնարեցին ,
Ու քու [զ]գանձերուդ դէմ խորհուրդ ըրին :
4 Ըսին՝ Եկէ՛ք զանոնք ազգերու միջէն կտրենք ,
Որ Իսրայէլ անունը այլևս չյիշուի :
5 Որովհետև [է]միաբանեցան սրտով ,
Քու դէմդ ուխտ կապեցին .
6 Եդոմայ վրաններն ու Իսմայելացիները ,
Մովաբ ու [ը]Հագարացիները ,
7 Գեբաղ ու Ամմոն ու Ամաղեկ ,
Փղշտացիները [թ]Տյրոսի բնակիչներուն հետ :
8 Ասորին ալ անոնց հետ միացաւ ,
Եղան Լովտի որդիներուն զօրութիւն :
9 Ըրէ՛ անոնց ինչպէս Մադիամին ,
Ինչպէս Սիսարայի ու Յաբինի [ժ]Կիսոն գետին
քով ,
10 Որ Էնդորի մէջ կորսուեցան ,
Եղան գետնի պարարտութիւն :
11 Ըրէ՛ անոնց իշխաններուն պէս՝ Որեբի ու Զէեբի ,
Ու անոնց բոլոր [ի]իշխանները՝ Զեբեհի ու Սաղմունայի
պէս ,
12 Որ ըսին՝ Տիրանանք Աստուծոյ [ժա]արոտներուն :
13 Ա՛վ իմ Աստուած՝ զանոնք [ժբ]փոթորիկի պէս
դարձո՛ւր ,
Հողմի առջև եղած դարտակի պէս :
14 Ինչպէս հուր անտառը կ՚այրէ ,
Ու բոցը լեռները կը վառէ ,
15 Այնպէս [ժգ]հալածէ զանոնք քու փոթորկովդ ,
Ու քու [ժդ]սաստիկ հողմովդ զարհուրեցո՛ւր զանոնք :
16 Անարգութեամբ լեցո՛ւր անոնց երեսները ,
Որ քու անունդ փնտռեն ա՛վ Տէր :
17 Ամօթի՛ մատնուին ու միշտ զարհուրին ,
Ամչցո՛ւցուին ու կորսուին .
18 Որ գիտնան թէ միայն դուն որ [ժե]Յեհովա անունը
ունիս ,
Ամբողջ երկրին վրայ Բարձրեալ ես դուն :

3 Ո՛վ Աստուած՝ [ա]մէն զարձո՛ւր ,
Եւ [բ]քու երեսդ փայլեցո՛ւր , ու պիտի փրկուինք :

4 Ո՛վ Տէր՝ զօրաց Աստուածը ,
Մինչեւ ե՞րբ կը բարկանաս քու ժողովուրդիդ աղօթքին դէմ :
5 [գ]Ըռատասուքի հաց կը կերցընես անոնց ,
Ու մեծ չափով արտասուք կը խմցընես անոնց :
6 [դ]Դէզ կռիւի պատճառ կ՚ընես մեր դրացիներուն ,
Ու մեր թշնամիները ձեղ ծաղր կ՚ընեն իրենց մէջը :
7 Ո՛վ զօրաց Աստուածը՝ [ե]մէն զարձո՛ւր ,
Եւ քու երեսդ փայլեցո՛ւր , ու պիտի փրկուինք :

8 Եգիպտոսէն [զ]մէկ որթ մը փոխադրեցիր ,
[է]Հեթանոսները վռնտեցիր , ու զանիկայ տնկեցիր :
9 [ը]Անոր առջեւէն պէղ պատրաստեցիր ,
Ու անոր արմատները հաստատեցիր .
Եւ անիկայ երկիրը լեցուց :
10 Լեռները ծածկուեցան անոր հովանիովը ,
Ու անոր ճիւղերը Աստուծոյ եղեւիններուն պէս եղան :
11 Իր ճիւղերը երկրնկուց մինչեւ ծովը ,
Ու իր բողբոջները [թ]մինչեւ Գետը :
12 Ինչո՞ւ [ժ]փլցուցիր անոր ցանկերը ,
Որ ճամբայէն բոլոր անցնողները անիկայ փրցընեն :
13 Ընտառին խոզը ապականեց անիկայ ,
Ու դաշտի գազանները կերան անիկայ :

14 Ո՛վ զօրաց Աստուածը՝ կ՚աղաչեմ դարձիր .
[ի]Նայէ երկինքէն ու տես ,
Ու այցելո՛ւր եղեր աս որթին ,
15 Եւ աս տունկին՝ որ քու աջ ձեռքովդ անկեցիր ,
Ու որդիին՝ որ [ի]քեզի համար հաստատեցիր :
16 Կրակով այրուած ու կտրուած է .
[լ]Քու երեսիդ սաստէլէն կը կորնչին :
17 [խ]Թո՛ղ քու ձեռքդ քու աջ ձեռքիդ մարդուն վրայ ըլլայ ,
Ո՛ր մարդու որդիին վրայ՝ որն որ քեզի համար հաստատեցիր :
18 Այնպէս ալ եւս պիտի չդառնանք քեզմէ .
Կենդանացո՛ւր մեզ , ու քու անունդ պիտի կանչենք :
19 Ո՛վ Տէր՝ զօրաց Աստուածը , [ծ]մէզ զարձո՛ւր ,
Եւ քու երեսդ փայլեցո՛ւր , ու պիտի փրկուինք :

ՍԱՂՄ · Հ Ը

1 Հանդիսաւոր կերպով գՆաստուած գովաբանելու յորդորանք մը ; ի Նաստուած կը պահանջէ սա պարտաւորութիւնը իր ըրած բարիքներուն համար ։ 8 Նաստուած ինքզինքը յայտնելով ժողովուրդը , կը զանգուած անոնց անհնազանդութենէն՝ որ իրենց մեծապէս պատճառ կ՚ըլլայ :

Կ՚երգուի երգիչներուն , [ա]Կիթթիթի վրայ . Ասափին Պաղմոսը :

1 Ցնծացէ՛ք Աստուծոյ առջեւն , որ մեր զօրութիւնն է ,
Ուրախութեամբ աղաղակեցէ՛ք Յակոբին Աստուծոյն :
2 Պատմո՛ւս առէ՛ք , ու թմբո՛ւկը բերէ՛ք ,
[բ]Նո՛ւա՛ն ա՛ռնուշ քնարը տաւիղին հետ :
3 Փող ՚ի՛ջեցուցէ՛ք ամսու գլխուն ,
[գ]Նո՛ւա՛ն լուսնի լրման տաւնը՝ մեր տօնին օրը .
4 Վասն զի [դ]սահման Իսրայէլին կանոն մըն է ,
Յակոբին Աստուծոյն իրաւունքն է :
5 Զանը վկայութիւն գրաւ սահմայ Յովսեփին մէջը ,
Երբ որ երկրին վրայ ելաւ առնը .
[ե]Որ պէղ լեզու մը լսեցի որ չէի գիտեր :

6 [զ]Անոր թիկունքը հեռացուցի բեռէն ,
Անոր ձեռքերը հանդիստացան [է]կողովէն :
7 Նեղութեան մէջ կանչեցիր , ու քեզ փրկեցի .
Պատասխան տուի քեզի որոտման ծածկոցին մէջէն .
Փորձեցի քեզ Մերիպայի ջուրին քով : (Սէլա՝ :
8 [ը]Լսէ՛ ո՛վ իմ ժողովուրդս , ու վկայեմ քեզի .
Ո՛վ Իսրայէ՛լ թէ որ ինձի մտիկ ընես .
9 [թ]Օտար Աստուած չըլլայ քու մէջդ ,
Ու օտար Աստուծոյ երկրպագութիւն չընես :
10 [ժ]Ես եմ քու Տէր Աստուածդ ,
Որ հանեցի քեզ Եգիպտոսի երկրէն .
[ի]Բա՛ց քու բերանդ ,
Ու զանիկայ ես պիտի լեցընեմ :
11 Բայց իմ ժողովուրդս մտիկ չըրաւ իմ ձայնս ,
Ու Իսրայէլը [լ]ինձ չուզեց :
12 [խ]Ուստի զանոնք իրենց սրտին կամակորութեանը թողուցի ,
Որ իրենց խորհուրդներուն համեմատ քալեն :
13 [ծ]Երանի՛ թէ իմ ժողովուրդս ինձի մտիկ ընէր ,
Որ Իսրայէլը իմ ճամբաներուս մէջը քալէր .
14 Շուտով պիտի խոնարհեցնէի անոնց թշնամիները ,
Ու ձեռքս պիտի դարձընէի անոնց նեղիչներուն վրայ :

ա Ելք . ի . 2 :
բ Ելք . ի . 3 , 5 : գ Օր . լբ . 12 : դ Նե . թգ . 12 :
ե Ելք . ի . 2 :
զ Պաղ . ը . 3 , 4 : է Յով . ԺԶ . 7 : ը Ելթես . գ . 20 :
թ Ելք . ի . 3 : ժ Ելք . ի . 2 :
ի Պաղ . ՃԺ . 10 : լ Ելք . ԼԲ . 1 : գ Օր . ԼԲ . 15 , 18 :
խ Կար . Է . 42 : Ժգ . 15 : Հռով . ա . 24 , 26 :
ծ գ Օր . Ե . 29 : Ժ . 12 , 13 : ԼԲ . 29 : Նե . թը . 18 :

ա Պաղ . ը . Ին վերնագիրը :
բ Կամ Որոշուած ժամանակին
գ Ել . ի . 24 : Ծնու . Ժ . 10 :
դ Պաղ . ՃԺ . 1 :
ե Նե . ի . 4 : Ժ . 27 :
զ Ել . ա . 14 :
է Ել . բ . 23 : Ժգ . 10 : Պաղ . Ե . 15 :
ը Ել . Ժի . 19 :
թ Ել . Ժի . 6 , 7 : Ծնու . ի . 13 :
ժ Պաղ . Ե . 7 :

15 [ՃՏէրը աւտղները *խոնարհութիւն պիտի ընէ-
ին՞ իրեն ,
Ու անոնց ժամանակը յաւիտեան պիտի ըլլար :
16 Ըն [Ճպիտի կերակրէր զանոնք պարարտ ցորե-
նով .
Ու ուրախութեան մեղրով քեզ պիտի կշտաց-
ընէի :

ՍԱՂՄ · ՃԲ

1 Սաղմոսերգուն դատաւորները յորդորելէն , 5 ու անոնց անհոգութիւնը յանդիմանելէն ետև , 8 Աստուծմէ կը խնդրէ որ ինքը դատաստան ընէ :

Սաղմոս Ասափայ :

1 Աստուած [Ճկայնած է Աստուծոյ ժողովքին մէ-
ջը ,
†Աստուածներուն մէջը դատաստան կը տեսնէ :
2 Մինչև երբ անիրաւութեամբ պիտի դատէք ,
Ու ամբարիշտներուն [Ճերեսները պիտի ըն-
նէք : (Սէլայ :)
3 Դատաստան ըրէք աղքատին ու որբին .
[Ճխեղճին ու չքաւորին իրաւունք ըրէք :
4 [Ճփրկեցէք աղքատը ու անանկը ,
Ամբարիշտներուն ձեռքէն ազատեցէք պահոնիք :

5 [Ճ Չնն իմանար ու միաք չեն առներ .
Խաւարի մէջ կը պտրտին .
Երկրին բոլոր սիւները շարժեցան :
6 [Ճես ըսի թէ՝ Դուք աստուածներ էք ,
Ու դուք ամէնդդ Բարձրեալին որդիներն էք .
7 Բայց [Ճմարդոց պէս պիտի մեռնիք ,
Ու իշխաններէն մէկուն պէս պիտի իյնաք :

8 Ելլը ո՛վ Աստուած՝ դատէ երկիրը .
[Ճ Ինչու որ բոլոր ազգերը դուն պիտի ժառան-
գես :

ՍԱՂՄ · ՃԳ

1 Թշնամիներուն դաւաճանութեանը համար գանգատ մը . 9 ու եկեղեցին նեղութիւն տուողներուն դէմ աղօթք մը :

Ասափին երգը ո՛ր Սաղմոսը :

1 Ո՛վ Աստուած՝ [Ճլուռ մի կենար .
Ընձայն մի ըլլար , հանդարտ մի կենար՝ ո՛վ
Աստուած :
2 Ինչու որ ահա [Ճքու թշնամիներդ կը գոռան ,
Ու [Ճքեզ ատողները գլուխ կը վերցընեն .
3 Խորամանկութեան [Ճնարք կը գտնեն քու ժո-
ղովուրդիդ դէմ ,
Ու խորհուրդ կ՚ընեն [Ճքու պահպանեալներուդ
դէմ :
4 Կ՚ըսեն թէ՝ Եկէք , [Ճկորսընցընենք անոնք որ
ազգ չըլլան ,
Ու ալ չյիշուի Իսրայէլին անունը :
5 Ինչու որ միաբան սրտով խորհուրդ ըրին ,
Ո՛ր քեզի դէմ դաշնակցութիւն ըրին
6 [ՃԷդոմի վրաններն ու Իսմայէլացիք ,
Մովաբը ու Հագարացիք ,
7 Գեբաղը ու Ամմոնը և Ամաղեկը ,
Փղշտացիք՝ Տիւրոսի բնակչացը հետ :
8 Նաև Ասուրը անոնց հետ միաբանեցաւ .
Ղովտին որդւոցը ձեռնտու եղան : (Սէլայ :)

9 Ըրէ՛ անոնց ինչպէս [Ճ Մադիամին՝
Ինչպէս [Ճ Սիսարային՝ ու Յաբինին ընդ Կի-
սոն հեղեղատին քովը .
10 Ընոնք Ենգոդիի մէջ ոչնչացան .
[Ճ Ղգի պէս եղան երկրի վրայ :
11 Ընոնց իշխանները [Ճ Օրեբին ու Զէբին պէս ,
Ու անոնց բոլոր երեւելիները [Ճ Զեբէէին ու
Սաղմունային պէս ըրէ՛ .
12 Որոնք ըսին թէ՝ Աստուծոյ բնակարանները
Մենք ժառանգենք մեզի համար :
13 [Ճ Ո՛վ իմ Աստուածս՝ անոնք [Ճմղիղի պէս ,
[Ճ Հովի առջև եղող շիւղի պէս ըրէ՛ :
14 Ինչպէս որ կրակը անտառը կ՚այրէ ,
Ու բոցը [Ճ լեռները կը բռընկցընէ ,
15 Ընո՛ւնկ ալ հալածէ զանոնք [Ճքու մրրիկովդ ,
Ու խռովութեան մէջ ձգէ զանոնք քու փո-
թորիկովդ :
16 [Ճ Լցո՛ւր անոնց երեսները անարգանքով ,
Որ քու անունդ խնդրեն՝ ո՛վ Տէր :
17 Թո՛ղ ամչնան ու խռովին յաւիտեան ,
Ու ամօթալից ըլլան ու կորսուին .
18 [Ճ Որ գիտնան թէ միայն դուն՝ որ քու Անունդ
Եհովայ է ,
[Ճ Կարձրեալ ես բոլոր երկրի վրայ :

ՍԱՂՄ · ՃԴ

1 Մարգարէն սրբարանին հաղորդակցութենանը փափաքելով՝ 4 կը ցուցընէ թէ ո՛րչափ երանելի են անոր մէջը բնակողները . 8 Իր հոն դառնալուն համար աղօթք կ՚ընէ :

Դպետաւոր երգեցողին , [Ճկիթթիթի վրայ .
Կորխի որդւոցը Սաղմոսը :

1 Ո՜ր [Ճչափ [Ճսիրելի են քու բնակարանդ ,
Ո՛վ զօրաց Տէրը :

[Ճ Սաղ . ժը . 45 ; Հռով . ա . 30 :
* Նբ . պիտի սաէին
[Ճ ա Օր . լբ . 13 , 14 ; Սաղ . ճվե . 14 :
[Ճ Հոր . խթ . 6 :
—
ա ա Պն . ժթ . 6 ; Ժող . Ե . 8 :
† Ամ Պատուիրներուն . Նէ . ին . 6 ; իթ . 28 :
[Ճ ա Օր . ա . 17 ; ա Պն . ժթ . 7 ; Ղեւտ . ժը . 5 ;
[Ճ Երեմ . իթ . 3 :
[Ճ Հոր . իթ . 12 ; Ղեւտ . իդ . 11 :
[Ճ Մկբ . գ . 1 :
[Ճ Սաղ . ժա . 3 ; ՀԵ . 3 :
[Ճ Հմր 1 ; Հօշ . ժ . 34 :
[Ճ Հոր . իա . 32 ; Սաղ . իթ . 12 ; Ղեւտ . լա . 14 :
[Ճ Սաղ . բ . 8 ; Հայտ . ժա . 15 :
—
ա Սաղ . իբ . 1 ; լբ . 22 ; ճթ . 1 :
[Ճ ա Սաղ . բ . 1 ; Գոր . գ . 25 :
[Ճ Սաղ . ձա . 15 :
[Ճ Սաղ . իբ . 5 ; լա . 20 :
[Ճ Տես Նահ . գ . 6 , 9 ; Նա-
հում . ժա . 19 ; լա . 36 :
[Ճ Տես ա Պն . ի . 1 , 10 , 11 ;
[Ճ Ելհս . լա . 7 ; Գատ . Է . 22 :
[Ճ Գատ . գ . 15 , 24 ; Ե . 21 :
[Ճ ձ Ելսագ . ի . 37 ; Սոփ .
ա . 17 :
[Ճ Գատ . Է . 25 :
[Ճ Գատ . բ . 12 , 21 :
[Ճ Նա . ժԷ . 13 , 14 :
[Ճ Ամմ անիւք
[Ճ Սաղ . լբ . 5 :
[Ճ ա Օր . լբ . 22 :
[Ճ Հոր . ի . 17 :
[Ճ Սաղ . Է . 4 , 26 :
[Ճ Սաղ . ծի . 13 :
[Ճ Նէ . գ . 3 :
[Ճ Սաղ . գբ . 8 :
—
ա Սաղ . ը . ին վերնագիրը :
[Ճ Սաղ . իէ . 4 :

2 [ե]Իմ անձս կը փափաքի ու կը մաշի
Տէրոջը սրաձիներուն համար ։
Իմ սիրտս ու մարմինս ցնծութեամբ կ՚աղա-
ղակեն
Կենդանի Աստուծոյն ։
3 Ա՛նձղուկն ալ տուն գտաւ ,
Ու ծիծեռնիկը իրեն բոյն՝ իր ձագերը դնելու
համար ,
Քու սեղաններուդ քովը՝ ո՛վ զօրաց Տէրը ,
Իմ Թագաւորս ու Աստուածս ։

4 [զ]Երանի անոնց որ քու տանդ մէջ կը բնակին ։
Անոնք անդադար քեզ պիտի օրհնեն ։ (Ա-
լլա ։)
5 Երանի այն մարդոյը որոնց զօրութիւնը քեզ-
մէ է ։
Ու իրենց սրտին մէջը ե-ո- ճամբաներդ կան ։
6 [է]Բուռաստանց հովիտէն անցնելով աղբիւրի պէս
կ՚ընեն անիկայ ։
Առջի անձրեւն ալ [ը]օրհնութիւնով պիտի ծած-
կէ անիկայ ։
7 Անոնք [թ]զօրութենէ զօրութիւն կ՚երթան ,
Մինչև որ Սիոնի մէջ [ժ]Աստուծոյ առջին ե-
րևնան ։
8 Ո՛վ Տէր՝ զօրաց Աստուածը , լսէ իմ աղօթքս ։
Կանչէ դիր՝ ո՛վ Յակոբին Աստուածը , (Ա-
լլայ ։)
9 Ո՛վ [ը]մեր վահանը Աստուած՝ տես ,
Ու քու օծեալիդ երեսը նայէ ։
10 Ինչու որ քու սրաձիներուդ մէջը
Մէկ օրը հազարէն աղէկ է ։
Ընտրեցի իմ Աստուծոյս տանը շեմին
վրայ կենալ ,
Քան թէ ամբարշտաց վրաններուն մէջը բնա-
կիլ ։
11 Քանզի Տէր Աստուած [ի]արև ու [ի]վահան է ։
Տէրը շնորհք ու փառք պիտի տայ ։
[ի]Բարութիւն մը պիտի չպակսեցընէ
Ուղղութեամբ քալողներէն ։
12 Ո՛վ զօրաց Տէրը՝
[լ]Երանելի է քեզի յուսացող մարդը ։

ՍԱՂՄ · Հ Ե

1 Աղաղակութիւն Աստուծոյ առջի շնորհքները յիշելով՝ կը
խնդրէ որ ան շնորհքները շարունակուին ։ 8 կը խոստանայ
անոնց սպասելու՝ Աստուծոյ բարութեանը յուսալով ։

Պէհաւոթ երգեցողին ։ [ը]Կորխի որդւոցը
Սաղմոսը ։

1 Ո՛վ Տէր՝ դուն հաւնեցար քու երկիրդ ։
[բ]Յակոբին դերութիւնը դարձուցիր ։
2 [գ]Քու ժողովուրդիդ անօրէնութիւնը ներեցիր ։
Ընոնց բոլոր մեղքերը ծածկեցիր ։ (Սէլա ։)
3 [դ]Եռացուցիր քու բոլոր սրտմտութիւնդ ։
[ե]Նա դարձար քու սաստիկ բարկութենէդ ։

4 [զ]Մեզի դարձիր՝ ո՛վ մեր փրկութեան Աստուա-
ծը ,
Եւ քու բարկութիւնդ որ մեր վրայ է՝ դադ-
րեցուր ։
5 [է]Միթէ յաւիտեան պիտի բարկանաս մեզի ։
Քու բարկութիւնդ ազգ մինչև ազգ պիտի
երկընցընես ։
6 Միթէ նա պիտի չդառնաս , ու մեզ կենդա-
նացընես ,
Որ քու ժողովուրդդ քեզմով ուրախ ըլլայ ։
7 Ցուցուր մեզի՝ ո՛վ Տէր , քու ողորմութիւնդ ։
Եւ քու փրկութիւնդ մեզի տուր ։

8 [ը]Պիտի լսեմ ինչ որ կը խօսի Տէր Աստուած ։
Ինչու որ [թ]խաղաղութիւն պիտի խօսի իր ժո-
ղովուրդին ու իր սուրբերուն ։
Ու [ժ]յիմարութեան չդառնան անոնք ։
9 Երդարև [ի]իր փրկութիւնը մօտ է իրմէն վախ-
ցողներուն ,
[ի]Որ մեր երկրին մէջը փառք բնակի ։
10 Ողորմութիւնը ու ճշմարտութիւնը իրարու
պատահեցան ։
[լ]Արդարութիւնը ու խաղաղութիւնը իրար համ-
բուրեցին ։
11 [խ]Ճշմարտութիւնը երկրէն պիտի բուսանի ,
Ու արդարութիւնը երկինքէն վար պիտի նայի ։
12 [ծ]Նաև [կ]Տէրը բարութիւն պիտի տայ ,
Ու [հ]մեր երկիրը իր պտուղը պիտի տայ ։
13 [ձ]Երդարութիւնը անոր առջևէն պիտի երթայ ։
Ու [ղ]իր գնացքները ճամբու՝ պիտի դնէ ։

ՍԱՂ · Հ Զ

1 Դաւիթ իր հաւատքին վստահութենէն , 5 և Աստու-
ծոյ բարութիւնը ու կարողութիւնը յիշելով՝ իր աղօթքը
կը զօրացնէ ։ 11 առջի շնորհքին շարունակութեանը կը
ցանկայ ։ 14 Հպարտներուն համար գանգատ ընելով՝ Աս-
տուծոյ բարութեանը մէկ նշանը կը խնդրէ ։

Աղօթք Դաւթի ։

1 Ո՛վ Տէր՝ խոնարհեցո՛ւր քու ականջդ ։
Պատասխան տուր ինձի , ինչու որ աղքատ
ու տնանկ եմ ։

[ա]Աղ · խբ · 1 , 2 ։ կդ · 1 ։
հդ · 26 ։ ձմթ · 20 ։
[բ]Աղ · կե · 4 ։
[գ] բ Ցոագ · ե · 22 , 23 ։
[դ] Կամ աւազանները կը լե-
ցընէ ։
[ե] Ելակ · գ · 18 ։ բ Կօր · գ ·
18 ։
[զ] բ Օբ · ժգ · 16 ։ Օշաբ · ժգ ·
16 ։
[է] Ննդ · ժե · 1 ։ [ը]Մկ 11 ։
[ը] Ելս · է · 19 ։
[թ] Ննդ · ժե · 1 ։ [ժ]Մկ 9 ։ Աղ ·
ճմե · 9 , 10 , 11 ։ ճմբ ·
114 ։ Ելակ · բ · 7 ։
[ի] Աղ · Լգ · 9 , 10 ։
[լ] Աղ · բ · 12 ։

—

[խ] Աղ · խբ · ին վերնագիրը ։
[ծ] Ելզր · ա · 11 ։ բ · 1 ։ Աղ ·
ժգ · 7 ։ Ելբիմ · Լ · 18 ։ Լա ·
23 ։ Ելգիկ · Լիթ · 25 ։ Յո-
վել · գ · 1 ։
[կ] Աղ · Լբ · 1 ։
[հ] Օբ · ժգ · 17 ։
[ձ] Կամ Մեղ դաթնուր · Աղ ·
ձ · 7 ։
[ղ] Աղ · հգ · 1 ։ հթ · 5 ։ ձ ·
4 ։
[ճ] Ամբ · բ · 1 ։
[մ] Օշաբ · թ · 10 ։
[յ] Բ պնտ · բ · 20 , 21 ։
[ն] Ելս · խզ · 13 ։
[շ] Օշաբ · բ · 5 ։ Ցօհ · ա · 14 ։
[ո] Աղ · հբ · 3 ։ Ելս · Լբ · 17 ։
Գղտ · բ · 14 ։
[չ] Ելս · խե · 8 ։
[պ] Աղ · ձգ · 11 ։ Յակ · ա ·
17 ։
[ջ] Աղ · կէ · 6 ։
[ռ] Աղ · ձթ · 14 ։
[ս] Կամ Գղ իր քաջերուն ձամ-
բուն մէջ

—

2 Պահէ՛ իմ անձս , ինչու՛ որ ես սուրբ եմ ։
Ո՛վ իմ Աստուածս՝ ՝քեզի յուսացող ծառադ
դուն փրկէ ։
3 ՟Ողորմէ՛ ինծի՛ , ո՛վ Տէր ,
Ինչու՛ որ քեզի կը կանչեմ ամէն օր ։
4 Ուրախացո՛ւր քու ծառայիդ անձը ,
*Ինչու՛ որ դէպ ի՛ քեզի կը վերցընեմ իմ անձս՝
ո՛վ Տէր ։
5 ՟Վասն զի դուն՝ ո՛վ Տէր , բարի ու ներող ես ,
Եւ խիստ ողորմած ան ամենուն՝ որ քեզի կը
կանչեն ։
6 Ականջ դիր իմ աղօթքիս՝ ո՛վ Տէր ,
Ու մտիկ ըրէ իմ աղաչանքներուս ձայնը ։
7 ՟Նեղութեանս օրը քեզի կ՚աղաղակեմ ,
Ինչու՛ որ դուն ինծի կը պատասխանես ։

8 ՟Աստուածներուն մէջը քեզի նման մէկը չկայ՝
ո՛վ Տէր ,
Եւ ՟քու գործքերուդ պէս չկայ ։
9 ՟Բոլոր ազգերը՝ որ դուն ստեղծեցիր, պիտի գան ,
Ու երկրպագութիւն ընեն քու առջեդ՝ ո՛վ
Տէր ,
Եւ քու անուանդ փառք պիտի տան ։
10 Վասն զի դուն մեծ ու ՟հրաշքներ գործող ես ,
*Աստուած միմակ դուն ես ։
11 ՟Ո՛վ Տէր՝ սորվեցո՛ւր ինծի քու ճամբադ ,
Որ քու ճշմարտութեանդ մէջ քալեմ .
*Միացո՛ւր իմ սիրտս՚՚ , որ քու անուանդ
վախնայ ։
12 Իմ բոլոր սրտովս քեզ պիտի գովեմ՝ ո՛վ Տէր՝
իմ Աստուածս ,
Ու յաւիտեան պիտի փառաւորեմ քու ա-
նուանդ ։
13 Ինչու՛ որ քու ողորմութիւնդ մեծ եղաւ իմ վը-
րաս ,
Ո՞ դուն ՟փրկեցիր իմ անձս խորունկ դժոխ-
քէն ։

14 Ո՛վ Աստուած՝ ՟ամբարտաւանները ինծի դէմ
եկան ,
Ու բռնաւորներուն ժողովքը իմ անձս փընտ-
ռեցին ,
Եւ քեզ իրենց առջեւը չդրին ։
15 ՟Հապա դուն ո՛վ Տէր՝ գթած ու ողորմած Ա-
ստուած ես ,
Երկայնամիտ ու ողորմութիւնով և ճշմար-
տութիւնով առատ ես ։
16 ՟Նայէ՛ ինծի , ու ողորմի՛ ինծի .
Քու զօրութիւնդ տո՛ւր քու ծառայիդ ,
Ու ՟քու աղախնիդ որդին փրկէ ։
17 Ցարութեան նշան մը բո՛ւր ինծի ,
Որ իս ատողները տեսնեն ու ամչնան .
Ինչու՛ որ դուն՝ ո՛վ Տէր , ինծի օգնեցիր ու
իս մխիթարեցիր ։

ՍԱՂՄ· Զ

1 Աչեզեցիին բնութիւնը ու փառքը . ՟ամօր անգամներուն
աւելնալը , պատուիրը ու մխիթարութիւնը ։

Կորխի որդւոցը Սաղմոսը ո՞ւ երգը ։

1 Սնոր հիմերը ՝սուրբ լեռներուն վրայ են ։
2 ՟Տէրը Սիօնին դռները
Յակոբին բոլոր բնակարաններէն աւելի կը սի-
րէ ։
3 *Փառաւոր բաներ կը պատմուին քեզի համար ,
Ո՛վ Աստուծոյ քաղաքը ։ (Սէլայ ։)
4 ՝†Ռահաբը ու Բաբիլոնը պիտի յիշեմ իս
‡Ճանչցողներուն .
Ետա Փղշտացւոց երկիրը ու Տիւրոսը Քու-
շին հետ .
Այսոնք ալ հոն ծնան ։
5 Ու Սիօնին համար պիտի ըսուի թէ՝
Այս մարդը ու այն մարդը հոն ծնաւ .
Եւ Բարձրեալը ինքը պիտի հաստատէ զանի-
կայ ։
6 Տէրը ազգերը ՟գրած ժամանակը պիտի ըսէ՝
Թէ այսիկայ հոն ծնաւ ։ (Սէլայ ։)
7 Ու երգեցողներ , նոյնպէս ալ ‖սրնգահարներ
Ջուխտ գոռոզութեան հոն՚՚ .
Իմ բոլոր աղբիւրներս քեզմէ են ։

ՍԱՂՄ· ՁԸ

1—8 Չարեր գանգատ մը պարունակող աղօթք մը ։

Կորխի որդւոցը երգը ո՞ Սաղմոսը . Վկևաա-
ւոր երգեցողին , Մահալաթ լէանոթի վրայ .
՝Եւման Եզրահայիին երգը ։

1 Ո՛վ Տէր՝ ՟իմ փրկութեանս Աստուածը ,
*Ցորեկը կ՚աղաղակեմ , ո՞ գիշերը քու առ-
ջեդ եմ ։
2 Իմ աղօթքս քու առջեդ թո՛ղ հլլի .
Ունաարհեցո՛ւր քու ականջդ իմ աղաղակիս ։
3 Ինչու որ իմ անձս չարիքներով լեցուեցաւ ,
Ու իմ կեանքս ՟գերեզմանին մօտեցաւ ։
4 ՟Կարծր իմ՚նողներուն հետ սեպուեցայ .
Ես՚ոյժ չունեցող մարդու մը պէս եղայ ։

ա Եր . բկ . 3 ։
բ Սաղ . ծղ . 1 ։ ձէ . 1 ։
գ Սաղ . իե . 1 ։ ձեգ . 8 ։
դ Հմմ . 15 ։ Սաղ . ձէ . 7 ։ ձեե . 9 ։ Հովհէ . ի . 13 ։
ե Սաղ . ճ . 15 ։
զ Նէ . ժէ . 11 ։ Սաղ . ձի . 6 ։
է Բ Օր . ջ . 24 ։
ը Սաղ . իբ . 31 ։ ձբ . 18 ։ Ես . խգ . 7 ։ Հայտ . ժէ . 4 ։
թ Նէ . ժէ . 11 ։ Սաղ . հբ . 18 ։ հէ . 14 ։
ժ Բ Օր . ջ . 3 ։ Լբ . 39 ։ Ես . լէ . 16 ։ խգ . 6 ։ Ամր . ժբ . 29 ։ ա Սօր . բ . 4 ։ Եփես . ջ . 6 ։
ի Սաղ . խե . 4 ։ իբ . 11 ։ ձժի . 33 ։ ձեգ . 8 ։
լ Սաղ . ծղ . 13 ։ ձժգ . 8 ։
խ Սաղ . ծդ . 3 ։
ծ Նէ . Լի . 6 ։ Թես . ժգ . 18 ։ Ա Կոր . ժե . 51 ։
կ Սաղ . ձգ . 8 ։ ձմե . 4 ։ ձէ . 4 , 7 ։ ձեե . 8 ։ Հայտ . բ . 13 ։
հ Սաղ . խե . 16 ։ կի . 16 ։
ձ Սաղ . ձժգ . 16 ։
—
ա Սաղ . խգ . 1 ։
բ Սաղ . հը . 67 , 68 ։
գ Տես Ես . կ ։
դ Սաղ . ձի . 10 ։ Ես . ծա . 9 ։
ե ՝՚՝ Եզեկիասը ։
զ Սաղ . իբ . 9 ։ ձբ . 14 ։
է Նէ . ի . 1 ։
ը Սաղ . հբ . 18 ։
թ Սաղ . ձէ . 1 ։
ժ Սաղ . հ՚՚ . 12 ։
ի Սաղ . ճ . 9 ։
լ Սաղ . ժգ . 7 ։
խ Սաղ . ձէ . 18 ։
ծ Սաղ . իբ . 1 ։
կ Սաղ . հ՚՚ . 12 ։
հ Սաղ . ձբ . 1 ։ Ա Կոր . ժգ . 31 ։ ա Պե . բ . 6 ։
ձ Սաղ . իբ . 9 ։ ծա . 14 ։
ղ Ղու . ժբ . 7 ։
ճ Սաղ . ձէ . 18 ։
մ Սաղ . իբ . 1 ։
յ Սաղ . հ՚՚ . 12 ։

5 Աեռելներուն մէջը ինկած եմ ։
Դիերեզմանի մէջ պառկող մեռցուածներուն պէս ,
Որոնք ալ չես յիշեր ,
Ու քու ձեռքէդ [b]մերժուած են ։
6 Դուն զիս ամենէն խորունկ գուբին մէջը դրիր ,
Խաւարային անդունդներու մէջ ։
7 Վրդ. սրտմտութիւնդ ծանրացաւ իմ վրաս ,
Ու [c]քու բոլոր ալիքներովդ զիս չարչարեցիր ։
(Աելայ ։)
8 [d]Իմ ճանչցողներս ինծմէ հեռացուցիր ։
Իս գարշելի ըրիր անոնց առջեւն ։
[e]Փոցուեցայ , ու դուրս չեմ ելլեր ։
9 [f]Աարչարանքէն աչքերս մառեցան ։
[g]Ամէն օր քեզի աղաղակեցի՝ ով Տէր ,
[h]Ձեռքերս քեզի երկնցուցի ։

10 [i]Մի՛թէ մեռելներո՞ւն հրաշք պիտի ընես ։
Մի՛թէ մեռածները պիտի ելլեն ու քեզ դոհլեն ։ (Աելայ ։)
11 Մի՛թէ կը պատմուի՞ քու ողորմութիւնդ գերեզմանին մէջ ,
Ո՞ր քու ճշմարտութիւնդ կորստեան մէջ ։
12 [j]Մի՛թէ կը ճանչցուի՞ն քու հրաշքներդ խաւարին մէջ ,
[k]Ո՞ր քու արդարութիւնդ՝ մոռացման երկրին մէջ ։
13 Բայց ես՝ ով Տէր , քեզի աղաղակեցի ,
Ու [l]իմ աղօթքս առտուընդ քու առջեդ պիտի ելլէ ։

14 Ո՛վ Տէր՝ ընչո՞ւ իմ անձս կը մերժես ,
Ո՞ր [m]քու երեսդ կը ծածկես ինծմէ ։
15 Իս խեղճ եմ ու մանկութենէս ի վեր մեռնելու վրայ եմ ։
[n]Վրդ. ահերդ քաշեցի ու խռովեցայ ։
16 Վրդ. սրտմտութիւնդ իմ վրաս իջաւ ,
Ու՞ր քու զարհուրանքներդ իս կորսընցուցին ։
17 Ամէն օր ջուրի պէս իս պատեցին ։
[o]Միեկտեղ չորս կողմս առին ։
18 [p]Հեռացուցիր ինծմէ սիրելին ու բարեկամը ։
Իմ ճանչցողներս խաւարի մէջ են ։

ՍԱՂՄՈՍ · ՀԹ

1 Աաղմոսերգուն գիւտուած կը դովէ իր ուխտին համար , 5 իր հրաշալի կարողութեանը համար , 15 իր եկեղեցիին հոգ տանելուն համար , 19 ու Դաւիթին թագաւորութեանը ըրած ընծրհքին համար ։ 38 Ցաթը ձախող դիպուածներու վրայով կը դանդաղի , 46 կը բողոքէ , կ՚աղաթէ , ու գիւտուած կ՚օրհնէ ։

Ցեղան Եզրահայեին երգը ։

1 [q]Տէրոջը ողորմութիւնները յաւիտեան պիտի երգեմ ։
Վրդ. հաւատարմութիւնդ իմ բերնովս [r]ազգէ ազգ պիտի պատմեմ ։
2 Վ՚ասն զի ըսի թէ՝ Ողորմութիւնը յաւիտեան պիտի շինուի ։
[s]Երկինքի մէջ պիտի հաստատես քու հաւատարմութիւնդ ։

3 [t]Ես իմ ընտրեալս հետ ուխտ ըրի ,
[u]Իմ Դաւիթ ծառայիս երդում ըրի , ըսելով ։
4 [v]Վրդ. սերունդդ յաւիտեան պիտի հաստատեմ ,
Ու [w]գազէ ազգ պիտի շինեմ քու աթոռդ ։
(Աելայ ։)
5 [x]Երկինքն ալ կը փառաւորէ քու հրաշքներդ՝ ով Տէր ,
Ու քու հաւատարմութիւնդ [y]սուրբերուն ժողովքին մէջ ։
6 Վ՚ասն զի [z]ո՞վ կայ երկինքի մէջ Տէրոջը հաւասար ։
Ու՞ր [a]հզօրաց որդիներուն մէջ ո՞վ կը նմանի Տէրոջը ։
7 [b]Աստուած խիստ զարհուրելի է սուրբերուն ժողովքին մէջը ,
Ու ահաւոր է ամէն իր բոլորտիքը եղողներուն ։
8 Ո՛վ Տէր՝ զօրաց Աստուածը , ո՞վ է [c]քեզի պէս հզօր Տէր ։
Ու՞ր քու հաւատարմութիւնդ քու բոլորտիքդ է ։
9 [d]Դուն կը տիրես ծովուն հպարտութեանը վրայ ։
Երբոր անոր ալիքները կը բարձրանան , դուն կը հանդարտեցնես անոնք ։
10 [e]Դուն ճնշեցիր Ռահաբը խոցուածի պէս ։
Վրդ. զօրութեանդ բազուկովը ցրուեցիր քու թշնամիներդ ։
11 [f]Քոնդ է երկինքը , ու քոնդ է երկիրը ։
Դուն հիմնեցիր աշխարհքը ու անոր լեցութիւնը ։
12 [g]Հիւսիսը ու [h]արեւը դուն ստեղծեցիր ։
Թաբօր ու [i]Երմոն քու անունովդ կը ցնծան ։
13 Դուն զօրաւոր բազուկ ունես ։
Վրդ. ձեռքդ ուժով է , քու աջ ձեռքդ բարձրացած է ։

[b] Ես. ծգ. 8 ։
[c] Աաղ. խբ. 7 ։
[d] Յոբ. ժթ. 13 , 19 ։ Աաղ. լա. 11 ։ Ցհ. 4 ։
[e] Ոզ. ի. 7 ։
[f] Աաղ. Հբ. 10 ։
[g] Աաղ. ձչ. 3 ։
[h] Յոբ. ժա. 13 ։ Աաղ. Ցհգ. 6 ։
[i] Աաղ. կ. 5 ։ Հ. 9 ։ Ամբ. 17 ։ Ամբ. 17 ։ Ես. Հբ. 18 ։
[j] Յոբ. ժ. 21 ։ Աաղ. Ցհգ. 3 ։
[k] Աաղ. լա. 12 ։ Ամբ 5 ։ Ժող. ը. 10 ։ թ. 5 ։
[l] Աաղ. ե. 3 ։ Ամթ. 147 ։
[m] Աաղ. խչ. 2 ։
[n] Յոբ. ժգ. 24 ։ Աաղ. ժգ. 1 ։
[o] Յոբ. պ. 4 ։
[p] Աաղ. իբ. 18 ։
[q] Յոբ. ժթ. 13 ։ Աաղ. լա. 11 ։ Հբ. 11 ։

—

[r] գ Ցհտագ . ի. 31 ։ ա Ար . ե. 6 ։
[s] Աաղ. Ամա. 1 ։
[t] Ամբ 4 ։ Աաղ. Ամթ. 90 ։
[u] Աաղ. Ամթ. 89 ։
[v] Աաղ. ղ. 16 ։ Ես. խե. 1 ։
[w] ե Ցհտագ . Հ. 11 , Եզ. ա Ար . ժ. 10 , Եզ. Տես Երեմ. Հ. 9 ։ Երկիւ . Հգ. 23 ։ Ովս . գ. 5 ։
[x] Ամբ 29 , 36 ։
[y] Տես Ամբ 1 ։ Ղեւ . ա. 32 , 33 ։
[z] Աաղ. ժ. 1 ։ ղ. 6 ։ Ելայտ . է. 10 , 11 , 12 ։
[a] Ամբ 7 ։
[b] Ցհտագ . Ամ . 16 ։ Ես . խե . 1 ։
[c] ե Ցհտագ . Հ. 11 , Եզ. ա Ար . ժ. 10 , Եզ. Տես Երեմ . Հ. 9 ։ Երկիւ . Հգ. 23 ։ Ովս . գ. 5 ։
[d] Ամբ 29 , 36 ։
[e] Տես Ամբ 1 ։ Ղեւ . ա. 32 , 33 ։
[f] Աաղ . ժ. 1 ։ ղ. 6 ։ Ելայտ . է. 10 , 11 , 12 ։
[g] Ամբ 7 ։
[h] Ցհտ . Ես . Ամ . 5 ։ Հես . 19 ։ Ձգ . 8 ։ Ձժգ . 5 ։
[i] Աաղ . Հե . 7 ։ Ամբ 11 ։
[j] Ես . ժգ . 11 ։ ա Ցհտագ . բ . 2 ։ Աաղ . Հե . 10 ։ Հա . 19 ։
[k] Աաղ . Կե . 7 ։ ղգ . 3 , 4 ։ Ձէ . 29 ։
[l] Ես . ժգ . 26 , 27 , 28 ։ Աաղ . Ձէ . 4 ։ Ես . Հ . 7 ։ ծա . 9 ։
[m] Ծն . ա . 1 ։ ա Ար . խթ . 11 ։ Աաղ . իգ . 1 , 2 ։ ծ . 12 ։
[n] Հոբ . իգ . 7 ։
[o] Հես . ժթ . 22 ։
[p] Հես . ժբ . 1 ։

14 [f]Ընդարմութիւնը ու իրաւունքը քու աթոռիդ հիմն է ,
[g]Ողորմութիւնը ու ճշմարտութիւնը քու երեսիդ առջեւէն կ'երթան :

15 Երանի՛ ան ժողովուրդին՝ որ գիտէն [h]աղաղակարութիւան փող է քու՝ ձայնը .
Ո՛վ Տէր՝ անոնք [i]քու երեսիդ լուսովը պիտի քալեն :

16 Քու անունովդամէն օր պիտի ցնծան ,
Ու քու արդարութիւնովդ պիտի բարձրանան :

17 Վասն զի դուն ես անոնց զօրութեանը փառքը ,
[j]Ու քու հաճութեամբդ պիտի բարձրանայ մեր եղջիւրը :

18 Ինչու որ մեր վահանը Տէրոջն է ,
Ու մեր թագաւորը Իսրայէլին Սուրբինն է :

19 Ան ժամանակը տեսիլքով խօսեցար քու սուրբիդ հետ ,
Ու ըսիր . Օգնութիւն դրի զօրաւորին վրայ ,
Ժողովուրդէն ընտրուածը բարձրացուցի :

20 [k]Իմ ծառաս Դաւիթը գտայ ,
Իմ սուրբ եղոյս օծեցի անիկայ .

21 Ձեռն հետ իմ ձեռքս պիտի հաստատուի ,
Ու իմ բազուկս պիտի զօրացընէ զանիկայ :

22 [l]Թշնամին պիտի չկարենայ զանիկայ ,
Ու անօրէնութեան որդին պիտի չկարէ զանիկայ :

23 [m]Եւ անոր թշնամիները իր առջեւէն պիտի կոտրեմ ,
Ու զանիկայ ատողները պիտի զարնեմ :

24 Եւ Իմ հաւատարմութիւնս ու ողորմութիւնս անոր հետ պիտի ըլլայ :
Ու [n]անոր եղջիւրը իմ անունովս պիտի բարձրանայ :

25 [o]Ընդ ձեռքը ծովուն մէջը պիտի դնեմ ,
Ու անոր աջ ձեռքը գետերուն մէջը :

26 Անիկայ ինծի պիտի կանչէ թէ՝ Դուն ես [p]Իմ Հայրս ,
Իմ Աստուածս , ու [q]իմ փրկութեանս վէմը .

27 Ու ես զանիկայ [r]անդրանիկ պիտի ընեմ ,
[s]Երկրի թագաւորներէն աւելի բարձր :

28 [t]Իմ ողորմութիւնս յաւիտեան պիտի պահեմ անոր համար ,
Ու [u]իմ ուխտս անոր հետ հաւատարիմ պիտի ըլլայ :

29 [v]Եւ անոր սերունդը յաւիտեան ,
[w]Ու անոր աթոռը [x]երկինքի օրերուն չափ պիտի ընեմ :

30 [y]Թէ որ անոր որդիքը [z]իմ օրէնքս թողուն ,
Ու իմ իրաւունքներուս չքալեն ,
31 Թէ որ իմ կանոններս անարգեն ,
Ու իմ պատուիրանքներս չպահեն ,
32 [a]Ես ալ գաւազանով պիտի պատժեմ անոնց յանցանքը ,
Ու հարուածներով՝ անոնց անօրէնութիւնը :
33 [b]Բայց իմ ողորմութիւնս պիտի չկարեմ անկէ ,
Ու իմ հաւատարմութիւնս սուտ պիտի չհանեմ :

34 Իմ ուխտս պիտի չանարգեմ ,
Ու շրթունքներէս ելածը պիտի չփոխեմ :
35 Ընդամ մը երդում ըրի [c]իմ սրբութիւնովս ,
Որ սուտ պիտի չըսեմ Դաւիթին .
36 [d]Ընոր սերունդը յաւիտեան պիտի մնայ ,
Ու անոր աթոռը իմ առջեւս [e]արեգակին չափ .
37 Լուսնին պէս յաւիտեան պիտի հաստատուի ,
Ու երկինքին մէջ հաւատարիմ վկայի պէս : (Սէլայ :)

38 Բայց դուն [f]երեսէ ձգեցիր ու [g]անարգեցիր ,
Քու օծեալիդ բարկացար ,
39 Քու ծառայիդ ուխտը մերժեցիր .
[h]Ընոր թագը գետնին հաւասար պղծեցիր .
40 [i]Ընոր բոլոր պարիսպները փլցուցիր .
Ընոր բերդերը աւերակ ըրիր :
41 Ամէն ճամբայէն անցնողները կողոպտեցին զանիկայ .
[j]Դրացիներուն նախատինք եղաւ իր դրացիներուն :
42 Ընոր նեղիչներուն աջ ձեռքը բարձրացուցիր .
Ընոր բոլոր թշնամիները ուրախացուցիր :
43 Ընոր սուրին բերանն ալ դարձուցիր ,
Ու զինքը պատերազմին մէջ չկայնեցուցիր :
44 Ընոր փառքը դադրեցուցիր ,
Ու [k]անոր աթոռը գետինը զարկիր :
45 Ընոր երիտասարդութեան օրերը կարճեցուցիր .
Ամօթով ծածկեցիր : (Սէլայ :)

46 [l]Մինչեւ ե՞րբ ո՛վ Տէր . քու անձդ միշտ պիտի պահե՞ս .
[m]Քու սրտմտութիւնդ կրակի պէս պիտի բորբոքի՞ :

47 [n]Յիշէ իմ կեանքիս ինչ ըլլալը .
Ինչ ունայնութեան համար ստեղծեցիր մարդոց բոլոր որդիները :

---

[f] Սաղ . ղէ . 2 :
[g] Սաղ . ձե . 13 :
[h] Թուա . Ժ . 10 : Սաղ . ղբ . 6 :
[i] Առմ գնուածքեան . Եսա . խգ . 21 :
[j] Սաղ . ոգ . 6 : խե . 3 :
[k] Հմր 24 : Սաղ . կհ . 10 : ղբ . 10 : ՃԼբ . 17 :
[l] Հմր 3 : գ Թագ . ժա . 34 :
[m] ա Թագ . ժգ . 1 , 12 :
[n] Սաղ . Ճ . 17 :
[o] բ Թագ . է . 13 :
[p] բ Թագ . է . 9 :
[q] Սաղ . կա . 7 :
[r] Սաղ . կզ . 8 : Ճ . 11 :
[s] բ Թագ . է . 14 : ա Պն . խբ . 10 :
[t] բ Թագ . խբ . 47 :
[u] Սաղ . բ . 7 : Սաղ . ա . 15 , 18 :
[v] Եսա . ծե . 3 :
[w] Հմր 34 :
[x] Հմր 4 , 36 :
[y] Հմր 4 : Եսա . ի . 7 : Երեմ . լհ . 17 :
[z] բ Օր . ժա . 21 :
[a] բ Թագ . է . 14 :
[b] Սաղ . ճժե . 53 : Երեմ . ի . 13 :
[c] բ Թագ . է . 14 : գ Թագ . ժա . 31 :
[d] բ Թագ . է . 13 :
[e] Ամով . գ . 2 :
[f] բ Թագ . է . 16 : Դան . ա . 33 : Հոշ . ժբ . 34 : Հմր 4 , 29 :
[g] Սաղ . հբ . 5 , 17 : Երեմ . լհ . 20 :
[h] ա Պն . խբ . 9 : Սաղ . խդ . 9 : կ . 1 , 10 :
[i] բ Օր . լբ . 19 : Սաղ . հբ . 59 :
[j] Սաղ . հդ . 7 : Ովբ . է . 16 :
[k] Սաղ . Ճ . 12 :
[l] Սաղ . խդ . 13 : հբ . 4 :
[m] Հմր 39 :
[n] Սաղ . հբ . 5 :
[o] Սաղ . հբ . 63 :
[p] Հոր . է . 7 : Ժ . 9 : ժգ . 1 : Սաղ . լբ . 5 : ճժբ . 84 :

48 [ա]Ո՞վ է ան մարդը որ ապրի ու [բ]մահ չտեսնէ ,
Եւ իր անձը դժոխքին ձեռքէն փրկէ : (Ա-
լսյ :)
49 Ո՛վ Տէր՝ ո՞ւր են քու առջի ողորմութիւններդ,
Որ [գ]երդուար Դաւիթին [դ]քու հաւատար-
մութիւնովդ :
50 Ո՛վ Տէր՝ յիշէ քու ծառաներուդ [ե]նախատին-
քը ,
Որ իմ ծոցիս մէջը կը կրեմ բոլոր մեծ ազգերէն.
51 [զ]Որ անով քու թշնամիներդ անարգեցին՝ ո՛վ
Տէր ,
Որ անով քու օծեալիդ քայլերը անարգեցին :

52 [է]Օրհնեալ բլայ Տէրը յաւիտեան :
Ամէն ու ամէն :

ՍԱՂՄՈՍ Ղ

1 Մոմախօս Ասուածոյ նախախնամութիւնը խոստովանելով՝ 3 մարդոց ակարութեանը համար , 7 Ասուածոյ պատիժներուն , 10 և մարգկային կենաց կարճութեանը համար կը գանգատի : 12 Ընդհակայ Ասուածոյ բարի նախախնամութեանը գիտութեանը ու յաւիտեան հրնաչուն համար կ'աղաչէ :

[ը]Ասուածոյ մարդուն Մոմախօին աղօթքը :

1 Ո՛վ Տէր՝ [թ]դուն մեզի ապաւէն եղար ազգէ
մինչև ազգ :
2 [ժ]Լեռներուն ծնանելէն առաջ ,
Եւ երկրի և աշխարհի ստեղծուելէն առաջ ,
Յաւիտենից մինչև յաւիտեան դուն ես Ա-
ստուած :

3 Դուն մարդը փոշի կը դարձընես ,
Եւ կ'ըսես . [ի]Եա՛ դարձէք՝ մարդոց որդիներ :
4 [ի]Ա՛ սան զի հազար տարին քու առջիդ երէկուան
օրին պէս է՝ որ անցաւ ,
Կամ գիշերուան պահու մը պէս :
5 Կ'ընկղմես անոնք , [լ]երազի պէս կ'ըլլան .
Ասուտանց կանանչացած [խ]խոտի պէս կ'ըլլան .
6 [ծ]Ասուտանց կը ծաղկի ու կը կանանչանայ ,
Իրիկունը կը կտրուի ու կը չորնայ :
7 Վասն զի քու բարկութենէդ կը մաշինք ,
Եւ քու սրտմտութենէդ կը խռովինք :
8 [կ]Մեր անօրէնութիւնները քու առջիդ ,
Եւ մեր [հ]ծածուկ թերէրը քու երեսիդ լուսին
մէջը դրիր :
9 [ձ]Վասն զի մեր բոլոր օրերը քու բարկութիւնովդ
կ'անցնին .
Մենք տարիները ջնորքի մը պէս կ'անցընենք :
10 Մեր տարիներուն օրերը հօթանասուն տարի
են .

[ա] Ասղ . խե . 9 :
[բ] Ղբր . ժա . 5 :
[գ] Բ Թագ . է . 15 : Ղս . ծէ . 3 :
[դ] Ասղ . ծգ . 5 :
[ե] Ասղ . կե . 9 , 19 :
[զ] Ասղ . հգ . 22 :
[է] Ասղ . խա . 13 :
—
[ը] Բ Օր . ԼԳ . 1 :
[թ] Բ Օր . ԼԳ . 27 : Նգեկ . ժա . 16 :
[ժ] Ընահ . ը . 25 , 26 :
[ի] Օմն . գ . 19 : Ժող . ժբ . 7 :
[լ] Բ Պետ . գ . 8 :
[խ] Ասղ . հգ . 20 :
[ծ] Ասղ . ձգ . 15 : Ղս . ի . 6 :
[կ] Ասղ . ղբ . 7 : Ելբ . . ժգ . 2 :
[հ] Ասղ . ճ . 21 : Երեմ . ժղ . 17 :
[ձ] Ասղ . խբ . 5 : Ղա . 20 : Ղբ . 7 :
[ղ] Ասղ . ժէ . 8 :
[ճ] Ասղ . ձխբ . 5 :
[մ] Ասղ . ձխդ . 7 :
[յ] Ասղ . ժէ . 8 , ծէ . 1 : Կա . 4 :
[ն] Ելբ . է . 19 , ԼԸ : Ասղ . ձժգ . 7 : ձխա . 6 : Ընահ . գ . 23 , 24 : Ղս . խգ . 2 :

11 Ո՞վ դիտէ քու բարկութենդ զօրութիւնը ,
Եւ քու սրտմտութիւնդ քու վախիդ համե-
մատ :
12 [ղ]Ընանիլ սորվեցուր մեզի մեր օրերը համրել ,
Որ սրտի իմաստութիւն ստանանք :
13 Դարձիր ո՛վ Տէր , մինչև ե՞րբ .
Եւ [մ]զթութիւն ըրէ քու ծառաներուդ :
14 Կշտացուր մեզ [յ]առաւօտ քու ողորմութիւնովդ,
[ն]Որ ցնծանք և ուրախ բլլանք մեր բոլոր օրե-
րուն մէջը :
15 Ուրախացուր մեզ ան օրերուն չափովը , ու
տրտմեցուցիր .
Ան տարիներուն չափովը , ու չարիք տեսանք :
16 Երեւդ երևնայ [շ]քու գործդ քու ծառաներուդ ,
Եւ քու փառդ անոնց որդիներուն :
17 Եւ [ո]մեր Տէր Ասուծոյն վայելչութիւնը մեր
վրայ բլլայ .
Եւ [պ]ձեռքերնուս գործքը հաստատէ մեր վրայ .
Այո ձեռքերուն գործքը հաստատէ :

ՍԱՂՄՈՍ ՂԱ

1 Խարեպաշտ մարդոց վիճակը . 3 անոնց ապահովութիւնը . 9 անոնց ապաստանարանը :

1 [ռ]Բարձրելոյն ծածկոյին տակը բնակողը
[ս]Ամենակարողին հովանաւորութեանը տա-
կը պիտի հանգչի :
2 [տ]Տէրոջը համար պիտի ըսեմ թէ՝ Իմ ապաւէնս
ու իմ ամրոցս է .
Իմ Ասուածս՝ որուն կը յուսամ :
3 Ընդարեւ [ր]ան պիտի փրկէ քեզ որսորդին որո-
գայթէն ,
Սպանիչ ժանտամահէն :
4 [ց]Իր [փ]իւտուրներովը պիտի ծածկէ ,
Եւ իր թևերուն տակը պիտի ապաստանիս .
Անոր ճշմարտութիւնը վահան մը ու ասպար
մը պիտի բլլայ քեզի :
5 [ք]Պիտի չվախնաս գիշերուան զարհուրանքէն ,
Եւ՝ նետին որ ցորկին կ'ուղղուի ,
6 Եւ՝ [օ]Ա մահը որ խաւարով պտրտող ժանտամահէն ,
Եւ՝ կէս օրուան աւերը սատակեցնող հա-
րուածէն :
7 [ֆ]Հազար հոգի քու քովիդ ,
Եւ տասը հազար քու աջ կողմիդ պիտի իյ-
նան .
Հայդ քեզի հարուածէ մը պիտի չմօտենայ :

[ռ] Ասղ . խե . 5 : Ղա . 20 : Ղբ . 7 :
[ս] Ասղ . ժէ . 8 :
[տ] Ասղ . ձխբ . 5 :
[ր] Ասղ . ձխդ . 7 :
[ց] Ասղ . ժէ . 8 , ծէ . 1 : Կա . 4 :
[փ] Ելբ . է . 19 , ԼԸ : Ասղ . ձժգ . 7 : ձխա . 6 : Ընահ . գ . 23 , 24 : Ղս . խգ . 2 :
[ք] Ասղ . խե . 5 : Ղա . 20 : Ղբ . 7 :
[օ] Ասղ . ժէ . 8 :
[ֆ] Ասղ . ձխբ . 5 :

8 Միայն [ե]քու աչքերուդ պիտի նայիս ,
Ու ամբարիշտներուն հատուցումը պիտի տես-
նես :

9 Որովհետև դուն Տէրը [ը]իմ Ապաւէնս՝
Բարձրեալը [թ]զեղի ապաստանարան ըրիր ,
10 [ժ]Ինձի չարիք պիտի չհասնի ,
Ոչ ալ քու բնակարանիդ հարուած մը պիտի չմօ-
տենայ :
11 [ի]Ինչու որ իր հրեշտակներուն պիտի ապսպրէ
քեզի համար ,
Որ քու բոլոր ճամբաներուդ մէջը քեզ պա-
հեն :
12 Ունէք ձեռքերնուն վրայ պիտի վերցընեն
քեզ ,
[լ]Որ չրլլայ թէ ոտքդ քարի զարնես :
13 Առիւծի ու իժի վրայ պիտի քալես .
Առիւծի կորիւնը ու վիշապը պիտի կոխկրտես :

14 Որովհետև ինծի կը ցանկայ ,
Ես ալ համար կ՚ընեմ զայն պիտի փրկեմ անիկայ .
Ինծի ամրութիւն պիտի ըլլամ ,
Ինչու որ անիկայ [խ]իմ անունս դիտցաւ :
15 [ծ]Ինծի պիտի կանչէ , ու ես անոր պատասխան
պիտի տամ .
[կ]Նեղութեան մէջ անոր հետ պիտի ըլլամ .
Պիտի ապրեցընեմ ու [փ]փառաւորեմ անիկայ .
16 [յ]Երկայն օրերով պիտի կշտացընեմ անիկայ ,
Ու իմ փրկութիւնս անոր պիտի ցուցընեմ :

ՍԱՂՄՈՍ Զ

1 Առտուընէն կը յորդորէ մարդիկը որ գՅաւուած գովեն ,
4 անոր մեծ գործերուն համար , 6 նաև անոր դատաս-
տանին համար որ չարերուն կ՚ընէ , 10 ու անոր բարու-
թեանը համար որ բարեպաշտներուն կ՚ընէ :

Հաւաքի օրուան համար Պաղմոս ո՛ւրդ :

1 [ճ]Բարի է գոհանալ Տէրոջմէն ,
Ու սաղմոս ըսել քու անուանդ՝ ով Բարձ-
րեալ ,
2 Առտուանդ [բ]քու ողորմութիւնդ ,
Ու գիշերները քու հաւատարմութիւնդ պատ-
մել ,
3 [դ]Տասը լար ունեցող նուագարանով ու տաւիղ-
ով ,
Ո՛ւ քնարի ձայնով :
4 Վասն զի դուն՝ ով Տէր , քու գործքովդ ինծ
ուրախացուցիր .
Քու ձեռքերուդ գործքերուն պիտի ցնծամ :

5 [ե]Ով Տէր՝ ի՛նչ մեծ են քու գործքերդ .
[զ]Շատ խորունկ են քու խորհուրդներդ :
6 [է]Ընտիտ մարդը ասիկայ չիմանար ,
Ու յիմարը չհասկընար :
7 [ը]Ամբարիշտներուն խոտի պէս բուսնիլը ,
Ու բոլոր անօրէնութիւն գործողներուն ծաղ-
կիլը ,
Իրենց յաւիտենական կոթստանար կը պառնի :
8 [թ]Այլ դուն՝ ով Տէր , յաւիտեան բարձր ես :
9 Վասն զի ահա՛ քու թշնամիներդ՝ ով Տէր ,
Վասն զի ահա՛ քու թշնամիներդ պիտի կոր-
սուին .
Բոլոր անօրէնութիւն գործողները [ժ]պիտի
ցրուին :
10 [ժ]Այլ [ի]իմ եղջիւրս միեղջերուին պէս պիտի
բարձրացընես .
Նոր իւղով օծուելու եմ .
11 [լ]Ու իմ աչքերս թշնամիներուս կորուսոը պիտի
տեսնեն .
Իմ ականջներս ինծի դէմ ելլող չարագործ-
ներուն կատ պատմիչը պիտի լսեն :

12 [խ]Արդարը արմաւենիի պէս պիտի ծաղկի ,
Լիբանանի եղեւնիի պէս պիտի մեծնայ :
13 Տէրոջը տանը մէջ տնկուածները
[ծ]Մեր Աստուծոյն սրահներուն մէջը պիտի ծաղ-
կին .
14 [կ]Ծերութեան ատենն ալ պտուղ պիտի տան .
Պարարտ ու կանանչ պիտի մնան .
15 Որ պատմեն թէ՝ Տէրը ուղիղ է .
[ն]Ինկայ իմ վէմս է , ու [շ]անիրաւութիւն
չկայ անոր քովը :

ՍԱՂՄՈՍ Զ

1—5 Աստիսոյ թագաւորութեանը վեհափառութիւնը ,
զօրութիւնը ու սքանչելիութիւնը ,

1 [ճ]Տէրը կը թագաւորէ , [բ]մեծափառութիւն
հագած է .
Տէրը զօրութիւն հագած ու [գ]գօտեպատ է .
[դ]Աշխարհն ալ հաստատուած է որ չսասանի :
2 [ե]Քու աթոռդ հին ժամանակէն հաստատ է .
[զ]Յաւիտենից ես դուն :
3 Ով Տէր՝ գետերը բարձրացուցին ,
Գետերը բարձրացուցին իրենց ձայնը .
Գետերը կը բարձրացընեն իրենց շառաչիւնը :
4 [է]Շատ չուերուն ձայնէն ու ծովուն զօրաւոր
ալէքնէրէն
Ընդելի զօրաւոր է Տէրը բարձրութեան մէջ :

ե Պաղ · ղէ · 34 : Պաղ · ա · 5 :
զ Հմմ 2 :
է Պաղ · հա · 3 : ղ · 1 :
ը Բառ · ժբ · 21 :
թ Պաղ · ղդ · 7 : հա · 3 : Պատ · գ · 6 : Ի՛ղ · գ · 10 , 11 : Նբր · ա · 14 :
ժ Հռ · ե · 23 : Պաղ · ղէ · 24 :
ի Պաղ · ի · 10 :
լ Պաղ · ե · 15 :
խ Պաղ · ե · 2 :
ծ ա Թագ · բ · 30 :
կ Բառ · գ · 2 :

—

ն Պաղ · ձխէ · 1 :
շ Պաղ · ձի · 1 :
ո ա Մն · իդ · 5 : Պաղ · ղգ · 2 :
չ Պաղ · խ · 5 : ձչ · 17 :
պ Նտ · իի · 29 : Հռով · ժա · 32 , 34 :
ջ Պաղ · ղդ · 22 : գդ · 8 :
ռ Հռ · ժբ · 6 : իա · 7 : Պաղ · ղէ · 1 , 2 , 35 , 38 : Նրեմ. ժբ · 1 , 2 : Պաղ · գ · 15 :
ս Պաղ · ձգ · 18 :
վ Պաղ · կբ · 1 : ձի · 10 :
տ Պաղ · ձի · 17 , 24 :
ր Պաղ · իդ · 5 :
ց Պաղ · ծգ · 7 : ծի · 10 : ձխբ · 8 :
ւ Պաղ · ծբ · 8 : Նտ · կէ · 22 : Եփս · ժգ · 5 , 6 :
փ Պաղ · ձ · 4 : ձչ · 2 :
ք Օր · լբ · 4 :
և Հռով · ի · 14 :

—

օ Պաղ · զղ · 10 : զէ · 1 : զի · 1 : Նտ · ծբ · 7 : Հայտ. ժի · 6 :
ֆ Պաղ · ձչ · 1 :
ա Պաղ · կէ · 6 :
բ Պաղ · զղ · 10 :
գ Պաղ · իա · 6 : Բառ · ը · 2 : 2 : ԼԸ :
դ Պաղ · կէ · 7 : ձի · 9 :

5 Քու վկայութիւններդ շատ հաւատարիմ են.
Ո՛վ Տէր՝ սրբութիւնը քու տանդ կը վայլէ
*յաւիտեան:

ՍԱՂՄՈՍ ՂԴ

1 Սաղմոսն արդարութիւն խնդրելով՝ բռնաւորութեան
ու ամբարտաւանութեան համար կը գանգատի. 8 Աստուծոյ
նախախնամութիւնը կ'իմացընէ. 12 Վերացած մարդուն
երջանկութիւնը կը ցուցընէ. 16 կը հաստատէ թէ Աս-
տուած նեղեալը կը պաշտպանէ:

1 Ո՛վ Տէր՝ վրէժխնդրութեանց Աստուածը,
Ո՛վ վրէժխնդրութեանց Աստուածը, յայտ-
նուէ:
2 Բարձր՛ա՛ր դատաւորը,
Ամբարտաւաններուն հատուցո՛ւմ ըրէ:
3 Ո՛վ Տէր՝ մինչև ե՞րբ ամբարիշտները,
Մինչև ե՞րբ ամբարիշտները պարծենան.
4 Պոռոտութեամբ բարբառելով խօսին,
Ու բոլոր անօրէնութիւն գործողները պարծե-
նան:
5 Ո՛վ Տէր՝ անոնք քու ժողովուրդդ կը հարբա-
տահարեն,
Ու քու ժառանգութիւնդ կը չարչարեն.
6 Այրեւարին ու պանդուխտը կը սպաննեն,
Ու որբերը կը մեռցընեն.
7 Ու կ'ըսեն. Տէրը չտեսնէր,
Ու Յակոբին Աստուածը չհմանար:
8 Իմացէ՛ք՝ ո՛վ ժողովուրդին ան հիմարները,
Ու դուք ո՛վ յիմարներ՝ ե՛րբ միտք պիտի առ-
նէք:
9 Մինչէ ականջը անկողը չը՞լսէր,
Կամ թէ աչքը ստեղծողը չը՞տեսներ:
10 Մինչէ ազգերը խրատողը չը՞յանդիմաներ.
Մինչէ մարդուս գիտութիւն սորվեցընողը չը՞-
գիտեր:
11 Տէրը մարդոց խորհուրդները գիտէ
Որ ունայնութիւն են:

12 Երանի՛ ան մարդուն՝ որն որ դուն կը խրատես՝
ո՛վ Տէր,
Ու քու օրէնքէդ անոր կը սորվեցընես,
13 Որ չարութեան օրերուն մէջը անհիւյ հանդ-
չիցնես,
Մինչև որ ամբարշտին համար հոր փորուի:
14 Վասն զի Տէրը իր ժողովուրդը երեսէ պիտի
չձգէ,
Ու իր ժառանգութիւնը պիտի չմերժէ.
15 Մապա դատաստանը իրաւունքի պիտի դար-
նայ,
Ու ամէն սրտով ուղիղները անոր ետևէն պի-
տի երթան:

16 Ո՞վ ինձի համար չարերուն դէմ պիտի ելլէ,
Ո՞վ ինձի համար անօրէնութիւն գործողնե-
րուն դէմ պիտի կայնի:
17 Եթէ որ Տէրը ինձի օգնական չըլլար,
Վախչ պիտի մնար որ իմ անձս լռութեան փեղը
բնակէր:
18 Երբոր կ'ըսէի թէ՝ Իմ ոտքս կը սասանի,
Ո՛վ Տէր՝ քու ողորմութիւնդ իս կը հաստա-
տէր:
19 Իմ ներսի դիս հոգերս շատցած ատենը՝
Քու մխիթարութիւններդ իմ անձս կ'ուրա-
խացընէին:

20 Մինթէ քեզի հետ հաղորդակցութիւն ունի
անօրէնութեան աթոռը,
Որ †օրէնքին դէմ՝ չարիք կը պատրաստէ:
21 Արդարին անձին դէմ կը ժողվուին,
Ու հանճար արիւնը կը դատապարտեն:
22 Բայց Տէրը իմ ամրութիւնս է,
Ու իմ Աստուածս՝ իմ ապաւինութեանս վէմը.
23 Եւ անոնց անօրէնութիւնը իրենց վրայ պիտի
դարձընէ,
Ու զանոնք իրենց չարութիւնովը պիտի ջնջէ.
Այո՛ Տէր Աստուածը պիտի ջնջէ զանոնք:

ՍԱՂՄՈՍ ՂԵ

1 Աստուած գովաբանելու յորդորանք մը, 3 իր մեծու-
թիւնը, 6 ու իր բարութիւնը համար: 8 Աստուած
չափաձելու յորդորանք մը:

1 Եկէ՛ք ցնծութիւն ընենք Տէրոջը առջևը,
Աղաղակենք մեր փրկութեան վէմին:
2 Գոհութիւնով անոր երեսին առջևը գանք,
Սաղմոսներով աղաղակենք անոր:
3 Քանզի որ Տէրը մեծ Աստուած է,
Ու բոլոր աստուածներուն վրայ մեծ թագա-
ւոր է:
4 Անոր ձեռքին մէջն է երկրի խորունկ տեղերը,
Ու լեռներուն գագաթնութիւնները անոնն են:
5 Անոն է ծովը, ու ինքը չինեց անիկայ.
Եւ իր ձեռքերը ստեղծեցին ցամաքը:
6 Երկե՛ք երկրպագութիւն ընենք, ու ծունկ.
Ծունկ չբերնք մեզ ստեղծող Տէրոջը առջևն.
7 Քանզի որ ան է մեր Աստուածը.
Ու մենք անոր արօտին ժողովուրդը՝ և անոր
ձեռքին ոչխարներն ենք.

Եթէ այսօր թէ որ անոր ձայնին պիտի լսէք,
8 Ձեր սիրտերը մի խստացընէք ինչպէս Մերի-
պայրին մէջ,
Անապատին մէջ փորձութեան օրուանը պէս,

---

* Նէե. երկար օրեր:

— ա Օր. Լբ. 35: Նաւ. ա. 2:
բ Սաղ. է. 6:
գ Ծն. ժբ. 25:
դ Հոր. ի. 5:
ե Սաղ. լա. 18: Ղուկ. 15:
զ Սաղ. ձ. 11, 13: ծթ. 7:
է Սաղ. հգ. 22: ղբ. 6:
ը Նհ. գ. 11: Ռահ. ի. 12:
թ Հոր. լի. 11: Նա. իբ. 26:
ժ ա Կոր. գ. 20:
ի Հոր. ե. 17: Ռահ. գ. 11: ա Կոր. ժա. 32: Եբր. ժբ. 5, ԼՀ:
լ ա Յովաք. ժբ. 22: Հռով. ժա. 1, 2:
խ Սաղ. ծիգ. 1, 2:
ծ Սաղ. ԼԲ. 16:
կ Ընմ. ղ. 3:
հ Սաղ. ծբ. 2: Նա. ժ. 1:
ո Կամ իբր առաքեալ օրինաբոյս
յ Ատա. իէ. 1:
ղ Նհ. իգ. 7: Ռահ. ժէ. 15:
ճ Սաղ. ծիգ. 9: կբ. 2, 6:
մ Սաղ. է. 16: Ռահ. բ. 22: ե. 22:

— Սաղ. ձ. 1:

ն Բ Օր. Լբ. 15: բ Յովաք. իբ. 47:
շ Սաղ. ղՀ. 4: ղէ. 9: ՃԼ. 5.
ո Կամ զօրութիւնները
չ Ծն. ա. 9, 10:
պ ա Կոր. գ. 20:
ջ Սաղ. ՀԹ. 13: ձ. 1: ձ. 3.
ռ Նհ. գ. 7, 15: գ. 7:
ս Նհ. ժէ. 2, 7: Յեռ. ի. 13: Բ Օր. գ. 16:

9 Եւր որ [ե]ձեր Հայրերը զիս փորձեցին ;
Փնտռեցին զիս , ու [զ]իմ գործերս տեսան :
10 [է]Քառասուն տարի զզուեցայ ես ազգէն ,
Ու ըսի . Ընոնք սրտով մոլորած ժողովուրդ
մըն են ,
Իմ ճամբաներս չճանչցան :
11 Ուստի իմ բարկութեանս մէջ [ը]երդուայ ըսի ,
Թէ անոնք իմ հանգիստս պիտի չմտնեն :

ՍԱՂՄ · Գ · Օ

1 Բստուած գովելու յորդորանք մը , ի իր մեծութեանը , 8 իր թագաւորութեանը , 11 և իր տիեզերական դատաստանին համար :

1 Ա՛ռ երգ [ա]երգեցէք Տէրոջը .
Ա՛մ բոլոր երկիր՝ երգեցէք Տէրոջը :
2 Երգեցէք Տէրոջը , օրհնեցէք անոր անունը .
Օրէ օր անոր փրկութիւնը քարոզեցէք :
3 Ընոր փառքը ազգերուն մէջ պատմեցէ՛ք ,
Ու՝ անոր հրաշքները՝ բոլոր ժողովուրդներուն
մէջ .
4 Քանզի [բ]Տէրը մեծ է , ու [գ]խիստ գովելի .
[դ]Ընկիկոյ բոլոր աստուածներուն վրայ ահաւոր է :
5 Ընչու որ [ե]ազգերուն բոլոր աստուածները
*կուռքեր են .
[զ]Հապա Երկինքը ստեղծեց :
6 Փառք ու վայելչութիւն կայ անոր առջեւն ,
Զօրութիւն ու գեղեցկութիւն անոր սրբարանին մէջ :
7 [է]Տէրոջը տուէ՛ք՝ ա՛մ ժողովրդոց տոհմերը ,
Տէրոջը տուէ՛ք փառք ու զօրութիւն :
8 Տէրոջը տուէ՛ք իր անունին փառքը .
Ընծայ առէ՛ք , ու անոր սրաձիներուն մէջը մտէ՛ք .
9 [ը]†Սուրբ հանդերձով՝ Տէրոջը երկրպագութիւն
ըրէ՛ք .
Վախցէ՛ք անոր երեսէն՝ ա՛մ բոլոր երկիր :
10 [ը]Հեթանոսներուն մէջ ըսէ՛ք թէ՝ [թ]Տէրը կը
թագաւորէ .
Ընդհարկէն ալ հաստատուած է որ չսասանի .
[ժ]Ընկիկոյ պիտի դատէ ժողովուրդները ուղղութիւնով :
11 [ի]Երկինքը թող ուրախանայ , ու երկիրը ցնծայ .
[ծ]Ովը իր լիութեամբը թող գոռայ .
12 Դաշտը՝ ու բոլոր անոր մէջը եղողները թող
ուրախանան .
Ընաւէներ անտառին բոլոր ծառերը թող ցնծան
13 Տէրոջը առջեւը , ընչու որ կու գայ ,
Ընչու որ կու գայ երկիրը դատելու .
[ի]Պիտի դատէ աշխարհը արդարութիւնով ,
Ու ժողովուրդները իր ճշմարտութիւնով :

ՍԱՂՄ · Գ · Լ

1 Բստուծոյ թագաւորութիւնը վերհաստատութիւնը : 7 Երկեցին՝ կռապաշտներուն վրայ Բստուծոյ բերած դատաստաններովը կ'ուրախանայ : 10 Խարեպաշտութեան և ուրախութեան յորդորանք մը :

1 [ա]Տէրը կը թագաւորէ , երկիրը թող ցնծայ .
Շատ [բ]կղզիներ թող ուրախանան :
2 [գ]Ընոր բոլորտիքը ամպ ու մառախուղ կայ ,
[դ]Արդարութիւնը ու իրաւունքը անոր աթոռին
հիմերն են :
3 [ե]Ընոր առջեւէն կրակ կ'երթայ ,
Ու անոր բոլորտիքը եղած թշնամիները կ'այրէ :
4 [զ]Ընոր փայլակները աշխարհքը կը լուսաւորեն .
Երկիրը կը տեսնէ ու կը դողայ :
5 [է]Լեռները մոմի պէս կը հալին Երկնային Տէրոջմէն ,
Բոլոր երկրին Տէրոջը առջեւէն :
6 [ը]Երկինքը կը պատմէ անոր արդարութիւնը ,
Ու բոլոր ժողովուրդները կը տեսնեն անոր փառքը :
7 [թ]Թող ամչնան անոնք ամէնը որ կուռքերուն կը
ծառայեն ,
Որ ունայնութիւններով կը պարծենան .
Ա՛մ բոլոր աստուածներ՝ [ժ]անոր երկրպագութիւն ըրէ՛ք :

8 Սիօնը լսեց և ուրախացաւ ,
Ու Յուդայի աղջիկները ցնծացին
Քու իրաւունքներուդ համար՝ ո՛վ Տէր :
9 Վասն զի դուն՝ ո՛վ Տէր , [ի]Կարձրեալ ես բոլոր երկրի վրայ .
[ծ]Շատ բարձրացար բոլոր աստուածներուն վրայ :

10 Ա՛մ Տէրը սիրողնե՛ր՝ [ա]չարութիւնը ատեցէ՛ք .
[բ]Ընկիկոյ իր սուրբերուն անձերը կը պահէ ,
[գ]Զանոնք չարիչներուն ձեռքէն կը փրկէ զանոնք :
11 [դ]Երգարին համար լոյս յառնեցաւ ,
Ու սրտով՝ ուղղիներուն համար ուրախութիւն :

[ը] Ա՛ղ · Հը · 18 , 40 , 56 : [ա] Ներ · Ժ · 9 :
[բ] Ելս · Ժգ · 22 :
[գ] Ներ · գ · 10 , 17 :
[դ] Ելս · Ժգ · 23 , 28 , 30 : Ներ · գ · 11 , 18 : գ · 3 , 5 :
—
[ե] [ա] Ին · Ժգ · 23—33 : Ա՛ղ · Լգ · 3 :
[զ] Ա՛ղ · Ամե · 3 :
[է] Ա՛ղ · Ժը · 3 :
[ը] Ա՛ղ · զե · 3 :
[թ] Տես Ներմ · Ժ · 11 , 13 :
* Ա՛մ ունայնութիւններ

[ժ] Ա՛ղ · Ամե · 15 : Ելս · խը · 5 :
[ի] Ա՛ղ · խե · 1 , 2 :
[ծ] Ա՛ղ · խե · 2 : Ամ · 3 :
† Կամ Արդարութեան զարդարանքով
[ա] Ա՛ղ · զէ · 1 : զէ · 1 : Ցայտ · Ժա · 15 : Ժե · 6 :
[բ] [ե]Ը 13 : Ա՛ղ · կէ · 4 : զը · 9 :
[գ] Ա՛ղ · կե · 34 :
[դ] Ա՛ղ · զը · 7 , ըձ :
[ե] Ա՛ղ · կէ · 4 : Ցայտ · Ժե · 11 :

[զ] Ա՛ղ · զչ · 10 :
[է] Ելս · կ · 9 :
[ը] գ Ելագ · բ · 12 : Ա՛ղ · Ժը · 11 :
[թ] Ա՛ղ · ձե · 14 :
[ժ] Ա՛ղ · Ժը · 8 : ճ · 3 : Դան · է · 10 : Ա՛մ · գ · 5 :
[ի] Ներ · Ժե · 18 : Ա՛ղ · կե · 18 : Ամ · 32 :
[ծ] Ղաս · ե · 5 : Ա՛մ · ա · 4 : Նաե · ա · 5 :
[ա] Ա՛ղ · Ժը · 1 : ճ · 6 :
[բ] Ներ · ի · 4 : Ղև · խզ · 1 : [գ] Օր · է · 8 : խէ · 15 :
[դ] Ներ · ա · 6 :
[ե] Ա՛ղ · Ձզ · 18 :
[զ] Ներ · Ժը · 11 : Ա՛ղ · զե · 3 : զզ · 4 :
[է] Ա՛ղ · Լգ · 14 : լէ · 27 : Ամ · 3 : Ա՛մղ · է · 15 : Հռով · Ժը · 9 :
[ը] Ա՛ղ · լա · 23 : լէ · 28 : Ամե · 20 : Ընահ · բ · 8 :
[թ] Ա՛ղ · լէ · 39 , 40 : Դան · գ · 28 : գ · 22 , 27 :
[ժ] Ելր · իբ · 28 : Ա՛ղ · Ամբ · ձ : Ընահ · գ · 18 :

12 [j]Տէրոջմով՝ ուրախացէք՝ ով արդարներ ,
[ղ]Ու անոր սրբութիւնը յիշելով շնորհակալ ե-
ղէք :

ՍԱՂՄՈՍ · Գ·Ը

1 Աղաղնութիւն կը յորդորէ Հրէաները , 4 հեթանոսները ,
7 ու բոլոր առիթաւորները՝ որ գՅաւուած գովեն :

Յաղմոս :

1 [ա]Ով երգ երգեցէք Տէրոջը ,
Քանզի որ [բ]հրաշքներ բրաւ .
[գ]Իր աջ ձեռքը ու իր սուրբ բազուկը
Իրեն [դ]փրկութիւն տուաւ :
2 [ե]Տէրը յուսցուց իր փրկութիւնը ,
Ազգերուն առջեւ [զ]յայտնեց իր արդարութիւ-
նը :
3 [է]Յիշեց իր ողորմութիւնը ու իր հաւատար-
մութիւնը
Իսրայէլին տանը համար .
[թ]Երկրին ամէն ծայրերը
Մեր Հաւատացոյն փրկութիւնը տեսան :
4 [ը]Ցնծացէք Տէրոջը առջեւ՝ ով բոլոր երկիր .
Ուրախութեան ձայնով աղաղակեցէք ու սաղ-
մոս ըսէք :
5 Սաղմոս երգեցէք Տէրոջը քնարով ,
Քնարով ու սաղմոսի ձայնով .
6 [ժ]Փողերով ու շեփորի ձայնով
Աղաղակեցէք Տէր Թագաւորին առջեւը :
7 [ի]Ծով դոյայ ծովը ու անոր լիութիւնը .
Աշխարհքը , ու անոր բնակիչները :
8 Գետերը [լ]ծով ծափ զարնեն ,
Ու լեռները միկտեղ ծով ցնծան
9 Տէրոջը առջեւը , [խ]Քանզի որ կու գայ երկիրը դա-
տելու .
Ընիկայ պիտի դատէ աշխարհքը արդարու-
թիւնով ,
Ու ժողովուրդները ուղղութիւնով :

ՍԱՂՄՈՍ · Գ·Ը

1 Մարգարէն՝ Միսոի մէջ եղող Հաւատոյ թագաւորութիւնը
կը տառապեցնէ . 5 ու Նախահայրերուն օրինակովը կը յոր-
դորէ ամէնքն ալ որ Հաւատոյ երկրպագութիւն ընեն իր
սուրբ լեռանը վրայ :

1 [ա]Տէրը կը թագաւորէ , ժողովուրդները ծով
սարսափին .
[բ]Ինքը քերովբէից վրայ կը նստի , երկիրը ծով
շարժի :
2 Տէրը մեծ է Միսոի մէջ ,
Ու [գ]բարձրացած է բոլոր ժողովուրդներուն վը-
րայ :
3 Ծոյղ գոյլն [դ]քու մեծ ու ահաւոր անուանդ .
Ընիկայ սուրբ է :
4 [ե]Ու †թագաւորին զօրութիւնը իրաւունք կը
սիրէ՝ .
Ուղղութիւն հաստատեցիր ,
Իրաւունք ու արդարութիւն ըրիր Յակոբին
մէջը :
5 [զ]Բարձրացուցէք Տէրը՝ մեր Հաւատացը ,
Ու երկրպագութիւն ըրէք [է]անոր ոտքերուն
պատուանդանին .
[թ]Ընիկայ սուրբ է :
6 [ը]Մովսէս ու Հարոն անոր քահանաներուն մէջը ,
Ու Սամուէլ անոր անուանը կանչողներուն մէջը ,
[ժ]Տէրոջը կ՚աղաղակէին ,
Ու անիկայ պատասխան կու տար անոնց .
7 [ի]Ամպի սիւնին մէջէն կը խօսէր անոնց հետ .
Ընծան կը պահէին անոր վկայութիւնները ,
Ու այն հրամանը՝ որ իրենց տուաւ :
8 Ո՛վ Տէր՝ մեր Հաւատացը , դուն կը լսէիր ա-
նոնց .
[լ]Դուն անոնց ներող Հաւատաց էիր ,
Թէպէտ [խ]վրէժխնդիր եղար անոնց գործքե-
րուն :
9 [ծ]Բարձրացուցէք Տէրը՝ մեր Հաւատացը ,
Ու երկրպագութիւն ըրէք անոր սուրբ լեռա-
նը վրայ .
Քանզի որ Տէրը՝ մեր Հաւատացը սուրբ է :

ՍԱՂՄՈՍ · Ա

1 Ապերախտութեամբ զՅաւուած գովելու յորդորանք մը՝ 3 ա-
նոր մեծութեանը , 4 ու կարողութեանը համար :

Գոհութեան Յաղմոս :

1 [ա]Աղաղակեցէք Տէրոջը՝ ով բոլոր երկիր ,
2 [բ]Ծառայեցէք Տէրոջը ուրախութեամբ .
Ընոր առջեւն եկէք ցնծութեամբ :
3 [գ]Գիտցէք որ Եհովան է Հաւատաց .
[դ]Ընիկայ ստեղծեց մեզ , ու [ե]մենք թէ մենք՝ .
[զ]Մենք անոր ժողովուրդը ու անոր արօտին ոչ-
խարներն ենք :
4 [է]Մտէք անոր դռները գոհութեամբ ,
Ու անոր սրահները օրհնութեամբ .
Գոհացէք անկէ , ու օրհնեցէք անոր անուանը :

---

3 Պաղ · ԼՁ · 1 :
4 Պաղ · Ը · 4 :

— Պաղ · ԼՁ · 3 , ղՁ · 1 : Նա · խԲ · 10 :
[բ] Նէ · ԺԵ · 11 , Պաղ · ՀԷ · 14 , ԼՁ · 10 : ՀԵ · 5 : ՃԼՁ · 4 : ՃԼԹ · 14 :
[գ] Նէ · ԺԵ · 6 : Նա · ԺԹ · 16 : ԿՁ · 5 :
[դ] Ա՛մաղթութիւն
[է] Նա · ԺԲ · 10 : Ել · Բ · 30 , 31 :
[զ] Նա · ԿԲ · 2 : Հռով · Գ · 25 , 26 :
[է] Ել · Ա · 54 , 55 , 72 :
[թ] Նա · խԹ · 6 : ԺԲ · 10 : Ել · Բ · 30 , 31 : Գ · 6 : Կոր · ԺԳ · 47 : ԻԲ · 28 :
[ը] Պաղ · ղԲ · 1 : Ա · 1 :
[ժ] Ծաղ · ԺԵ · 11 , ՃԲ · 28 : Բ Պն · ԻԲ · 27 :
[ի] Պաղ · ղՁ · 11 , ՃՃ :
[լ] Նա · ԺԵ · 12 :
[խ] Պաղ · ղՁ · 10 , 13 :

— Պաղ · ղԲ · 1 :
[բ] Նէ · ԻԲ · 22 : Պաղ · ԺՁ · 10 : Ա · 1 :
[գ] Պաղ · ղՁ · 9 :
[դ] Ի՛մ Օր · ԻԲ · 58 : Հայտ · ԺԵ · 4 :
[ե] Հոբ · ԼՁ · 5—7 :
[զ] Ա՛մէ դուն ով իրաւասէր զօրաւոր Թագաւոր ,
[է] Հմմ 9 :
[թ] Ա Պն · ԻԲ · 2 : Պաղ · ՃԼԲ · 7 :
[ը] ՂԼ · ԺԲ · 2 :
[ժ] Նրմտ. ԺԵ · 1 :
[ի] Նէ · ԺՁ · 15 : ԺԵ · 25 : Ա Ծնած · Է · 9 : ԺԲ · 18 :
[լ] Նէ · ԼՁ · 9 :
[խ] Ծնած · ԺՁ · 20 : Նրմտ. խՁ · 28 : Ծոփ · Ձ · 7 :
[ծ] Տ՛ես Նէ · ԼԲ · 2 , ՃԷ : Ծնա · Բ · 12 , 24 : [կ] Օր · ԹԲ · 20 :
[հ] Հմր 5 : Նէ · ԺԵ · 2 : Պաղ · ԼՁ · 3 : ՃԺՁ · 28 :

— Պաղ · ղԲ · 1 , ղԲ · 4 :
[բ] Պաղ · ՃԺԲ · 73 : ՃԼԲ · 13 , ՃԷ , ՃԹԲ · 2 : Նփես · ԲՀ · 10 :
[գ] Ա՛մէ մենք անոն ենք .
[դ] Պաղ · ղԲ · 7 : Նղկէ · ԼՁ · 30 , 31 :
[ե] Պաղ · ԿՁ · 13 : ՃԺՁ · 17 , 18 , 19 :

5 Վ ասն զի Տէրը բարի է ·
ընոր ողորմութիւնը յաւիտեան է ,
Ու անոր հաւատարմութիւնը ազգէ մինչև ազգ :

ԱԾԱԼՄ· Ճ Ը

1—8 Պաւթի բարեպաշտութեան ուխտ ու խոստումնք կ՚ընէ։

Աղաչս Դաւթի :

1 Ողորմութիւն ու իրաւունք պիտի երգեմ ·
Ո՛վ Տէր՝ քեզի սազմոս պիտի ըսեմ :
2 Իմաստութիւնով պիտի քալեմ կատարելութեան ճամբուն մէջ ·
Ո՞րբ ինձի պիտի գաս ·
Իմ տանս մէջ սրտիս կատարելութիւնով պիտի վարուիմ :
3 Աչքերուս առջեւն չար բան մը պիտի չդնեմ ·
Սոդոմացներուն գործը կ՚ատեմ ·
Ծոդ անիկայ ինձի չմիակցի :
4 Ծուռ սիրտը ինծմէ զատուի ինծմէ ·
Չարը պիտի չճանչնամ :
5 Ընդ որ ծածուկ կը խօսի իր ընկերին դէմ , պիտի չնչեմ ·
Ընդ որ աչքերով բարձր է ու սրտով ամբարտաւան ,
Անոր պիտի չհամբերեմ :
6 Իմ աչքերս երկրի հաւատարիմներուն վրայ պիտի ըլլան ,
Որ ինձի հետ բնակին ·
Կատարելութեան ճամբուն մէջ քալողը
Ինծի ծառայութիւն պիտի ընէ :
7 Նենգաւորը պիտի չբնակի իմ տանս մէջ ·
Ուստ խօսողը աչքերուս առջեւն պիտի չհաստատուի :
8 Ընդ առաւօտ կանուխ պիտի չնչեմ երկրին բոլոր ամբարիշտները ,
Որ Տէրոջը քաղաքէն բոլոր անօրէնութիւն գործողները կտրսրնցընեմ :

ԱԾԱԼՄ· ՃԻ

1 Արդարէն իր աղօթքին մէջ ծանր գանգատ մը կ՚ընէ · 12 բայց Աստուծոյ յաւիտենականութիւնը ու ողորմութիւնը յիշելով՝ կը միխիթարուի · 18 Հետիոտ որ Աստուծոյ ողորմութիւնները անխիստակ մնան · 23 իր տկարութիւնը կը զգացընէ Աստուծոյ անփոփոխ բնութիւնը միտք բերելով :

Վշտահարին աղօթքը՝ երբոր սիրտը կը մարի ու իր գանգատը Տէրոջը առջեւն կը թափի :

1 Ո՛վ Տէր՝ լսէ իմ աղօթքս ·
Ու իմ ազաղակս թող քեզի հասնի :
2 Ինծի երեսդ մի ծածկեր ինծմէ իմ նեղութեանս օրը ·
Ականջդ ինծի դարձուր ·
Ուստի պատասխանս տուր ինծի այն օրը՝ որ քեզի կանչեմ :
3 Ընչուս որ իմ օրերս մուխի պէս փճացան ,
Ու ոսկորներս խոհի պէս այրեցան :
4 Սիրտս զարնուեցաւ ու խոտի պէս չորցաւ ,
Այնպէս որ իմ հացս ուտելու մոռցայ :
5 Հառաչանքիս ձայնէն
Ոսկորներս մաշ կ՚ինին փական :
6 Ընտպատուին մէջի հաւալուսնի նմանեցայ ,
Ըլերաձներուն բուին պէս եղայ :
7 Ընքուն մնացի , ու նման եղայ
Յարկին վրայ մինակ եղող ձնծղուկին :
8 Ամէն օր իմ թշնամիներս իս կը նախատեն ,
Իմ վրաս բարկացողները ինծի դէմ երդում կ՚ընեն :
9 Ընչու որ մոխիրը հացի պէս կ՚երայ ,
Ու խմելիքս արցունքով խառնեցի
10 Ձեռ բարկութեանդ ու սրտմտութեանդ համար ,
Ընչու որ իս վերցուցիր ու նետեցիր :
11 Իմ օրերս երկրընցած առուերի պէս եղան ·
Ու ես խոտի պէս չորցայ :

12 Բայց Դուն ո՛վ Տէր՝ յաւիտեան կը կենաս ,
Ու քու յիշատակդ ազգէ մինչև ազգ :
13 Դուն պիտի ելլես ու Սիոնին ողորմիս ·
Ընչու որ ժամանակ է անոր ողորմելու ,
Ընչու որ որոշուած ժամանակը հասաւ :
14 Վասն զի քու ծառաներդ անոր քարերուն կը հաւնին ,
Ու անոր հողին կը գթան :
15 Ընդ հեթանոսները պիտի վախնան Տէրոջը անունէն ,
Ու երկրի բոլոր թագաւորները քու փառքէդ :
16 Ընչու որ Տէրը պիտի շինէ Սիոնը ·
Իր փառքովը պիտի երեւնայ :
17 Ընանկներուն աղօթքը մուիկ պիտի ընէ ,
Ու անոնց աղօթքը պիտի չանարգէ :
18 Ես պիտի գրուի դալու ազգին համար ·
Ու նաեւ ծնուելու ժողովրդը Տէրոջը գոհութիւն պիտի տայ :

ա Աղ· ՃԼԿ· 1 ; ՃԼ։
գ Աղ· ձԹ· 1 ;
բ ա Թագ· ժԲ· 14 ;
գ գ Թագ· ԹՀ· 4 ; ժա· 4 ;
դ Հնս· իդ· 6 · ա Թագ· ժԲ· 20 ; 21 : Աղ· Ի· 4 ; ՃԹՀ· 5 ;
ե Աղ· ղԷ· 10 ;
զ Ա՛ստ· Է· 23 · բ Տիմ· Բ· 19 ;
է Աղ· ժԲ· 27 : Ընտկ· Ղ· 17 ;
ը Աղ· ՃԺԹ· 1 ;
թ Աղ· Հե· 10 : Ելսեմ· իա· 12 ;
ժ Աղ· Խը· 2, 8 ;
ի Աղ· Կա· 2 · ՃԽը· 2 ;
լ Ել· Բ· 23 · ա Թագ· ԹՀ· 16 : Աղ· ժԲ· 6 ;
խ Աղ· Իէ· 9 · կԹ· 17 ;
ծ Աղ· Հա· 2 : ՃԲ· 2 ;
կ Աղ· ՃՄԹ· 83 : Հնկ· գ· 15 ;
հ Հնր· Է· 30 : Աղ· լԱ· 10 : Ղեր· ա· 13 ;
ձ Աղ· ՀԷ· 2 · Հ՚Ա՛ր 11 ·
ղ Հնր· ժԹ· 20 : Ողբ· գ· 8 ;
ճ Հս· Լգ· 11 : Մախ· բ· 14 ;
մ Հնր· Ը· 29 ·
յ Աղ· ՀԷ· 4 ·
ն Աղ· ԼԲ· 11 ·
շ Կոր· ԻԿ· 11 ·
ո Կոր· Իգ· 12 ·
չ Աղ· Խբ· 3 · Ջ· 5 ·
պ Հնր· ժգ· 2 · Աղ· ՃՀ· 23 · ՃՄգ· 4 · Հոզ· Գ· 12 ·
ջ Հ՚Ա՛ր 4 · Հս· Ի· 6 ; 7, 8 · Հնկ· ա· 10 ·
ռ Հ՚Ա՛ր 26 · Աղ· ԹՀ· 7 · Ողբ· Ե· 19 ·
ս Աղ· ՃԼԶ· 13 ·
վ Հս· Կ· 10 · Ովաբ · ա· 12 ·
տ Հս· Ի· 2 ·
ր Տ՚ես Աղ· հԹ· 1 ·
ց Թագ· Ը· 43 · Աղ· ՃԼԸ· 4 · Հս· Կ· 3 ·
ւ Հս· Կ· 1 , 2 ·
փ Ելհմ· ա· 6 , 11 · Բ· 8 ·
ք Հոռվ· ԺԷ· 4 · ա Ողբ· Ժ· 11 ·
օ Աղ· Խբ· 31 · Հս· Խգ· 21 ·

19 Ա՛ման զի [a]իր սրբութեանը բարձրութենէն հա-
յեցաւ .
Տէրը երկինքէն երկրին վրայ նայեցաւ .
20 Որ [b]կապուածին հառաչանքը լսէ ,
Ու մահու որդիները արձակէ ,
21 Որ Սիօնի մէջ [c]Տէրոջը անունը պատմեն ,
Ու անոր գովութիւնը Երուսաղէմի մէջ ,
22 Երբոր ժողովուրդները միխռով ժողվուին ,
Ու թագաւորութիւնները՝ Տէրոջը ծառայելու
համար :

23 Ընդկայ զօրութիւնս ուժարացուց ճամբուն մէջ ,
Ու [d]իմ օրերս կարճրցուց :
24 [e]Ես ըսի . Ա՛վ իմ Աստուածս՝
Իմ օրերուս կէսին մէջը իս մի վերցներ .
[f]Քու տարիներդ ազգ ազգ են :
25 [g]Սկիզբէն երկրին հիմերը դրիր ,
Ու երկինքը քու ձեռքերուդ գործքն է :
26 [h]Անոնք պիտի կորսուին [i]բայց դուն պիտի կե-
նաս .
Ու անոնց ամէնը լաթի պէս պիտի մաշին .
[j]Հանդերձի պէս պիտի փոխես անոնք ,
Ու պիտի փոխուին :
27 Հայց դուն նոյն ինքն ես ,
Ու քու տարիներդ պիտի չվերջանան :
28 [k]Քու ծառաներուդ որդիքը պիտի բնակին ,
Ու անոնց սերունդը հաստատ պիտի մնայ քու
առջեւդ :

ՍԱՂՄՈՍ · Ա՛Գ

1 Խառած օրհնելու յորդորանք մը՝ անոր ողորմութեանը
համար , 15 ու անոր գթութեանը ակռոլական ըլլալուն
համար :

Սաղմոս Դաւթի :

1 Ա՛վ իմ անձս՝ [a]օրհնէ Տէրը ,
Ու ան ամէնը որ իմ ներսի դիս է՝ անոր սուրբ
անունը :
2 Ա՛վ իմ անձս՝ օրհնէ Տէրը ,
Ու անոր բոլոր բարերարութիւնները մի մոռ-
նար .
3 [b]Որ կը քաւէ բոլոր անօրէնութիւններդ :
Ո՛ր [c]կը բժշկէ քու բոլոր հիւանդութիւն-
ներդ .
4 Որ [c]կը փրկէ քու կեանքդ ապականութենէն ,
Ու [d]կը պսակէ քեզ ողորմութիւնով ու գը-
թութիւնով .
5 Որ կը լեցնէ քու ծերութիւնդ բարութիւնով .
Ո՛ր [e]քու մանկութիւնդ արծիւին պէս կը նո-
րոգուի :

6 [f]Տէրը արդարութիւններ ու իրաւունքներ կ՛ընէ
Բոլոր զրկուածներուն :
7 [g]Ընդկայ իր ճամբաները Մովսէսին ճանչցուց ,
Ու իր գործքերը՝ Իսրայէլի որդիներուն :
8 [h]Ճարեցութի ու ողորմած է Տէրը ,
Երկայնամիտ ու առատ ողորմութիւնով :
9 [i]Ընդկայ միշտ վիրջը չհակառակիր ,
Ու յաւիտեան ոխ չպահէր :
10 [j]Ընդկայ մեր մեղքերուն համեմատ չըրաւ մեզի ,
Ու մեր անօրէնութիւններուն համեմատ հա-
տուցում չըրաւ մեզի :
11 [k]Ասպա որչափ որ երկինքը երկրէս բարձր է ,
Այնչափ իր ողորմութիւնը լրմէն վախցողնե-
րուն վրայ զօրաւոր է :
12 Որչափ որ արեւելքը արեւմտեան հեռու է ,
Այնչափ [l]հեռացուց մեղքը մեր յանցանքները :
13 [m]Ինչպէս որ հայր մը կը գթայ իր որդւոցը վրայ ,
Այնպէս ալ Տէրը կը գթայ լրմէն վախցող-
ներուն վրայ :
14 Ա՛ման զի ան գիտէ մեր կազմուածքը ,
[n]Կը յիշէ որ մենք [o]հող ենք :
15 [p]Մարդուն օրերը խոտի պէս են .
[q]Ինչպէս դաշտի ծաղիկը , անանկ կը ծաղկի :
16 Ա՛ման զի հովը անոր վրայէն կ՛անցնի ու ան
կ՛ոչնչանայ ,
Ու [r]ալ անոր տեղը չճանչնար զանիկայ :
17 Հայց Տէրոջը ողորմութիւնը յաւիտեանս յա-
ւիտեանից լրմէն վախցողներուն վրայ է ,
Ու անոր արդարութիւնը [s]որդւոց որդիներու
վրայ .
18 [t]Ընծից վերայ է՝ որ կը պահէն անոր ուխտը ,
Ու կը յիշեն անոր պատուիրանքները , ու կը
կատարեն :

19 Տէրը իր [u]աթոռը երկինքի մէջ հաստատեց .
Ու [v]անոր թագաւորութիւնը ամենուն վրայ կը
տիրէ :
20 [w]Օրհնեցէք Տէրը՝ ո՛վ անոր հրեշտակները , որ
ուժով զօրաւոր էք ,
Որ անոր խօսքին ձայնը լսելով՝ [x]իր հրամանը
կը կատարէք :
21 Օրհնեցէք Տէրը՝ ո՛վ [y]անոր բոլոր զօրքերը ,
Ընոր կամքը կատարող պաշտօնեաները :

---

[a] Ա՛մբ 22 : Սաղ . ճդ . 1 :
[b] Սաղ . ճՀ . 8 : Իս . Լգ . 24 :
Մատ . ի . 2 , 6 : Մար . բ .
5 , 10 , 11 : Ղու . է . 47 :
[c] Ես . ԺՀ . 26 : Սաղ . ճխէ .
3 : Երեմ . ԺԷ . 14 :
[d] Սաղ . Լգ . 22 : ԺԳ . 13 :
[e] Սաղ . ե . 12 :
[f] Սաղ . ճխԳ . 7 :
[g] Ես . Խ . 31 :
[h] Սաղ . ճխԳ . 7 :
[i] Սաղ . ճխէ . 19 :
[j] Սաղ . ճ . 1 :
[k] Ա՛մբ 22 : Սաղ . ճդ . 1 :
[a] Սաղ . ճ . 1 : Ես . Ա . 16 :
Երեմ . գ . 5 : Մարկ . է . 18 :
[b] Սաղ . ճԼ . 5 : Ես . ԽԷ . 16 :
Երեմ . Ի . 5 : Մարկ . է . 18 :
[c] Սաղ . ճԼ . 8 : Ես . Լգ . 24 :
Մատ . ի . 2 , 6 : Մար . բ .
5 , 10 , 11 : Ղու . է . 47 :
[d] Ես . ԺՀ . 26 : Սաղ . ճխէ .
3 : Երեմ . ԺԷ . 14 :
[e] Սաղ . Լգ . 22 : ԺԳ . 13 :
[f] Սաղ . ե . 12 :
[g] Ես . Խ . 31 :
[h] Սաղ . ճխԳ . 7 :
[i] Սաղ . ճխէ . 19 :
[j] Սաղ . ճ . 1 :
[k] Ա՛մբ 22 : Սաղ . ճդ . 1 :
[a] Սաղ . ճ . 1 : Ես . Ա . 16 :
Երեմ . գ . 5 : Մարկ . է . 18 :
[b] Սաղ . Լ . 5 : Ես . ԽԷ . 16 :
Երեմ . գ . 5 : Մարկ . է . 18 :
[c] Սաղ . ճԼ . 8 : Ես . Լգ . 24 :
Մատ . ի . 2 , 6 : Մար . բ .
5 , 10 , 11 : Ղու . է . 47 :
[d] Ես . ԺՀ . 26 : Սաղ . ճխէ .
3 : Երեմ . ԺԷ . 14 :
[e] Սաղ . Լգ . 22 : ԺԳ . 13 :
[f] Սաղ . ե . 12 :
[g] Ես . Խ . 31 :
[h] Սաղ . ճխԳ . 7 :
[i] Սաղ . ճխէ . 19 :
[j] Սաղ . ճ . 1 :
[k] Ա՛մբ 22 : Սաղ . ճդ . 1 :
[a] Սաղ . ճ . 1 : Ես . Ա . 16 :
Երեմ . գ . 5 : Մարկ . է . 18 :
[b] Սաղ . Լ . 5 : Ես . ԽԷ . 16 :
Երեմ . գ . 5 : Մարկ . է . 18 :
[c] Սաղ . ճԼ . 8 : Ես . Լգ . 24 :
Մատ . ի . 2 , 6 : Մար . բ .
5 , 10 , 11 : Ղու . է . 47 :
[d] Ես . ԺՀ . 26 : Սաղ . ճխէ .
3 : Երեմ . ԺԷ . 14 :
[e] Սաղ . Լգ . 22 : ԺԳ . 13 :
[f] Սաղ . ե . 12 :
[g] Ես . Խ . 31 :
[h] Սաղ . ճխԳ . 7 :
[i] Սաղ . ճխէ . 19 :
[j] Սաղ . ճ . 1 :

22 ՙՕրհնեցէք Տէրը՝ ո՛վ անոր բոլոր գործքերը
Ընոր տէրութեանը ամէն տեղերուն մէջ.
Օրհնէ Տէրը՝ ո՛վ իմ անձս։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԱ

1 Աստուծոյ մեծ զօրութեանը 7 և արանձինն նախախնամութեանը վրայով խորհրդածութիւն մը։ 31 Աստուածային փառաց յատկանշականութիւնը։ 33 Արդարին ուխտ կ'ընէ որ միշտ դԱստուած գովէ։

1 ՙՕրհնէ Տէրը՝ ո՛վ իմ անձս.
Ո՛վ Տէր՝ իմ Աստուածս, դուն խիստ մեծ ես.
ᵇփառք ու վայելչութիւն հագած ես.
2 ᶜԼոյսը հանդերձի պէս կը հագնիս,
ᵈԵրկինքը վարագուրի պէս կը տարածես։
3 ᵉԸնկոյ իր վերնատուները ջուրերուն վրայ կը շինէ.
ᶠԱմպերը իրեն կառք կ'ընէ.
ᵍՀովին թեւերուն վրայ կը պտըտի։
4 ʰԻր հրեշտակները հոգիներ կ'ընէ,
Ո՚ր պաշտօնեաները կրակի բոց։

5 ⁱԸնկոյ հաստատեց երկիրը իր հիմերուն վրայ,
Որ յաւիտեան յաւիտենից չխախտի։
6 ʲԱնդունկոյ անդունդով ծածկեցիր՝ իբր թէ հանդերձով.
Ջուրերը լեռներուն վրայ կայնեցան.
7 ᵏՈւռ սաստիկդ փախան.
Ո՚ռ որոտմանքիդ ձայնէն արտորալով փախան.
8 ˡԼեռներուն վրայ ելան, ու՝ հովիտներուն մէջ իջան,
ᵐԸն տեղը՝ որ դուն հաստատեցիր անոնց համար։
9 ⁱԱահման դրիր, որ չանցնեն,
ᵏՈւ նորէն երկիրը չծածկեն։

10 Ձորերուն մէջը աղբիւրներ կը խրկէ.
Ջո՚ւրերը լեռներուն մէջէն կ'երթան։
11 Ընոնք բոլոր գազանները կը խմցընեն.
Ո՚ր վայրի էշերը իրենց ծարաւութիւնը կ'անցընեն։
12 Ընոնց քովը երկինքի թռչունները կը բնակին,
Աստերուն մէջէն ձայն կու տան։
13 ⁱԸնկոյ իր վերնատուներէն լեռները կը ջրէ.
Կ'աւ ՚գործքերուդ պտուղէն ᵏերկիրը կը կըշտանայ։

14 ՙԸնկոյ անասուններուն համար խոտ կը բուսցընէ,
Ո՚ւ մարդուն ծառայութեան համար բոյս,
Ո՚ր հկերակուր հանէ երկրէն,
15 Ո՚ւ ᵇգինի որ կ'ուրախացընէ մարդուն սիրտը,
Լ՚ *իւղ որ՚՚ անոր երեսը կը փայլեցընէ,
Ո՚ւ հաց որ կը հաստատէ մարդուն սիրտը։

16 Տէրոջը ծառերը կուշտ են,
Լիբանանի եղեւիններն՝ ՚որ ինքը տնկեց։
17 Հոն թռչունները բոյներնին կը շինեն,
Ո՚ւ արագիլին բնակարանը մայրիներուն վրայ է։
18 Հարթ լեռները այծամիներուն ապաւէն են,
Ո՚ւ ժմերը ՚ճաղարներուն։

19 ՙԺամանակներու համար լուսինը ստեղծեց.
Երեգակը ՚իր մայրը մտնելը կը ճանչնայ։
20 Հ՚խաւարը կը դնես, ու գիշեր կ'ըլլայ,
Որուն մէջ անտառին բոլոր գազանները կը պտրտին։
21 ՙԸռիւծներուն կորիւնները կը մռնչեն յափշտակութեան համար,
Ո՚ւ Աստուծմէ իրենց կերակուրը կը խնդրեն.
22 Երեգակը ծագելուն պէս կը ժողվուին,
Կ՚ւ իրենց օրջներուն մէջը կը պառկին։
23 Մարդը ելնէ իրկուն ՚իր գործքին
Ո՚ւ իր ծառայութեանը կ'երթայ։

24 Հ՚Ո՛վ Տէր՝ որքա՜ փառաւոր են քու գործքերդ.
Ընոնց բոլորը իմաստութեամբ ըրիր.
Երկիրը լցուած է քու ՚տեղծածներովդ։
25 Ըս ծովը մեծ ու խիստ լայն է,
Հ՚ոն անթիւ սողացողներ,
Պզտիկ ու մեծ կենդանիներ կան։
26 Հ՚ոն նաւերը կը քալեն,
Ո՚ւ ՙԼևիաթանը՝ որ անոր մէջը խաղալու համար ստեղծեցիր։
27 ՚Ընոնց ամէնը քեզի կը սպասեն,
Ո՚ր իրենց կերակուրը ժամանակին տաս։
28 Դուն անոնց կու տաս, ու՝ անոնք կը ժողվեն.
Ձեռքդ կը բանաս, ու՝ բարութիւնով կը կըշտանան։
29 Երբոր քու երեսդ կը ծածկես կը խռովին.
Երբոր ՚անոնց հոգին կ'առնես, կը մեռնին,
Կ՚ւ իրենց հողը կը դառնան։
30 ՙՀոգիդ կը խրկես ու՝ անոնք կը ստեղծուին,
Ո՚ւ երկրիս երեսը կը նորոգես։

31 Տէրոջը փառքը յաւիտեան ըլլայ.
Տէրը ՚իր գործքերուն վրայ ուրախանայ.

ա Սաղ. ձխե. 10։
ե Հմր 1։

ա Սաղ. ձգ. 1։ Հմր 35։
բ Սաղ. ղգ. 1։
գ Դան. է. 9։
դ Ես. ԽԵ. 22։ Խե. 12։
ե Յոել. ԻԲ. 6։
զ Ես. ԺԻ. 1։
է Սաղ. ԺԲ. 10։
ը Երբ. ւ. 7։
թ գ Մնաց. բ. 11։ գ. 17։
ժ Հոբ. ԽԿ. 7։ ԼԸ. ՚. 6։

Սաղ. ԽԲ. 2։ ՚ձ. 6։ Յով. ա. ՚.։
ի Ծն. է. 19։
լ Ծն. բ. 1։
խ Ծն. բ. 5։
ծ Հոբ. ԼԸ. 10, 11։
կ Հոբ. ԽԸ. 10։ Սաղ. ԼԿ. 7։ Երեմ. է. 22։
հ Ծն. Ի. 11, 15։
յ Սաղ. ձխե. 8։
ղ Երեմ. ժ. 13։ ԺԷ. 22։
ճ Սաղ. կԷ. 9, 10։
մ Ծն. ա. 29, 30։ գ. 18։

ԽԲ. 3։ Սաղ. ձխե. 8։
ն Սաղ. ՚ձ. 25։ ձխե. 9։ Հոբ. ԻԲ. 5։
շ Գատ. ԽԲ. 13։ Սաղ. ԽԷ. 5։ Բ.մակ. ԼԱ. 6, 7։
ո Երբ. խղէն, կամ խղէն ա՚՚ԽԷ
չ Ծն. ՚. 11։
պ Հոբ. ԼԲ. 12։
ջ Ես. խե. 7։
ռ Հոբ. ԼԲ. 39։ Հռվել. ա. 20։
ս Ծն. գ. 19։
վ Բ.մակ. գ. 19։
տ Կամ ասացուածներովդ։
ր Հոբ. խա. 1։
ց Սաղ. ՚ձ. 25։ ձխե. 15։ ձխե. 9։
ւ Հոբ. ԼԲ. 14, 15։ Սաղ. ձկդ. 4։ Յով. Ժբ. 7։
փ Ես. ԼԲ. 15։ Երեմ. ԼԲ. 9։
ք Ծն. ՚. 31։

32 Երկրին վայ կը նայի , ու ան [1]կը դողայ ·
[2]Լեռներուն կը դպչի , և անոնք կը միան ։
33 [3]Տէրոջը պիտի երգեմ իմ կենացս մէջ ·
Սաղմոս պիտի ըսեմ իմ Աստուծոյս՝ քանի որ ողջ եմ։
34 Ընոր վրայով իմ մտածութիւնս քաղցր պիտի ըլլայ ·
Ես Տէրոջմով պիտի ուրախանամ ։
35 [4]Մեղաւորները աշխարհքէն պիտի պակսին ,
Ու ամբարիշտները ոչնչանան ։
[5]Օրհնէ Տէրը՝ ով իմ անձս ։ [6]Ալէլուիա ։

ՍԱՂՄՈՍ · Ճ'ԱՆ

1 Աստուած զոհաբանելու ու անոր զոհերը քննելու յորդորանք մը ։ 7 Աստուծոյ նախանձամեան զութը որ ցուցուցեր էր Երբահամին , 16 Հովսեփին , 23 Եգիպտոսի մէջ Հակոբին , 26 Իսրայէլացիները ազատող Մովսէսին , 37 ու Իսրայէլացիներուն՝ որոնք Եգիպտոսէն դուրս հանուեց , անապատին մէջը կերակրուեց , ու Քանանու մէջ բնակեցուց ։

1 [7]Խոհացէք Տէրոջմէն · անոր անունը կանչեցէք ·
[8]Ընոր գործքերը ժողովուրդներուն մէջը պատմեցէք ։
2 Երգեցէք անոր · սաղմոս ըսէք անոր ·
[9]Պատմեցէք անոր բոլոր հրաշքները ։
3 Ընոր սուրբ անունովը պարծենցէք ·
Տէրը խնդրողներուն սիրտը թող ուրախ ըլլայ ։
4 Տէրը ու անոր զօրութիւնը խնդրեցէք ·
Միշտ ժամանակ [10]անոր երեսը փնտռեցէք ։
5 [11]Յիշեցէք անոր ըրած հրաշքները ,
Ընոր նշանները ու բերնին դատաստանները ,
6 Ա՛վ անոր ծառային Երբահամին սերունդը ,
Ա՛վ Յակոբին որդիքը՝ անոր ընտրեալները ·
7 Ինքնին ենթէ մեր Աստուածը ·
[12]Ընոր դատաստանները բոլոր երկրին մէջն են։

8 Ընկայ [13]իր ուխտը յաւիտեան կը յիշէ ,
Ու՝ իր պատուիրած խօսքը միւնչև հազար ազգ ·
9 [14]Ըն ուխտը՝ որ Երբահամին հետ ըրաւ ,
Ու իր երդումը՝ որ Իսահակին ըրաւ ·
10 Յակոբին ալ հաստատեց զանկայ՝ օրէնք մը ըլլալու ,
Ու՝ Իսրայէլին՝ [15]յաւիտենական ուխտ մը ,
11 Ըսելով · [16]Կեղի պիտի տամ Քանանու երկիրը՝
Ձեր ժառանգութեան վիճակը ·
12 [17]Երբոր անոնք սակաւաթիւ էին ,
Պիտի՛որ ու [18]պանդուխտ անոր մէջը ,
13 Ու ժէ ազգէ ուրիշ ազգի գացին ,
Մէկ թագաւորութենէ ուրիշ ժողովուրդի ·
14 [19]Ընկայ մէկու մը թող չտուաւ որ զանոնք նեղէ ·
[20]Թագաւորներ ալ յանդիմանեց անոնց համար ,
15 Ըսելով · Իմ օծեալներուս մի դպչիք ,
Ու իմ մարգարէներուս չարութիւն մի ընէք ։

16 Ու [21]սով կանչեց երկրին վրայ ·
[22]Հացին բոլոր զօրութիւնը կոտրեց ։
17 [23]Ընոնց առջևէն մարդ խրկեց ,
Յովսէփը՝ որ [24]ծառայութեան ծախուեցաւ ։
18 [25]Ընոր ոտքերը կապանքով նեղեցին ·
Ընոր անձը երկաթի մէջ դրուեցաւ ·
19 Մինչև ան ժամանակը որ անոր խօսքը եկաւ ,
[26]Տէրոջը խօսքը փորձեց անիկայ ։
20 [27]Թագաւորը խրկեց ու արձակեց անիկայ ·
Ժողովուրդներուն իշխանը ազատեց անիկայ ։
21 [28]Իր տանը վրայ տէր կեցուց զանիկայ ,
Ու իր բոլոր ունեցածին վրայ իշխող ·
22 Որ անոր իշխանները իր ուզածին պէս կապէ ,
Ու անոր ծերերը իմաստուն ընէ ։

23 [29]Ես Իսրայէլը Եգիպտոս եկաւ ,
Ու Յակոբը պանդուխտ եղաւ [30]Քամի երկրին մէջ ։
24 Ես [31]Տէրը իր ժողովուրդը խիստ շատցուց ,
Ու զանոնք իրենց թշնամիներէն աւելի զօրաւոր ըրաւ ։
25 [32]Ընոնց սիրտը [33]դարձուց որ իր ժողովուրդը ատեն ,
Ու իր ծառաներուն նենգութիւն ընեն ։
26 [34]Իր ծառան Մովսէսը խրկեց ,
Ես՝ Հիր ընտրած Ահարոնը ,
27 [35]Որոնք անոնց մէջը իր նշանները ըրին ,
[36]Ու հրաշքներ՝ Քամի երկրին մէջ ·

28 [37]Խաւար խրկեց ու խաւարեցուց ·
Ես [38]անոր խօսքին դէմ չկեցան ։
29 [39]Ընոնց ջուրերը արիւնի դարձուց ,
Ու անոնց ձուկերը սպաննեց ։
30 [40]Ընոնց երկիրը առատօրէն գորտեր դուրս բերաւ ,
Մինչև անոնց թագաւորներուն ննջարանները ։
31 [41]Խօսեր , ու չանճառներ եկան ,
Ընոնց բոլոր սահմաններուն մէջը եկան ։

* Ա՚մբ · ի · 10 ։
• Աղ · ճխդ · 5 ։
ֆ Աղ · կգ · 4 ։ ճխդ · 2 ։
= Աղ · լէ · 38 ։ Առակ · բ · 22 ։
[3] Հմբ 1 ։
* ՝՛ Տէրը օրհնեցէք ։
—
= ա Պն · ժգ · 8—22 ։ Ես · ժբ · 4 ։
[4] Աղ · ճխե · 4 , 5 , 11 ։
[5] Աղ · ճկի · 27 ։
[6] Աղ · իէ · 8 ։
[7] Աղ · հէ · 11 ։
[8] Ես · իկ · 9 ։
[9] Ղ · Ես · ա · 72 ։
[10] Ընն · ժէ · 2 ։ իբ · 16 , ԼԷ ։ իկ · 3 ։ իբ · 13 ։ լե · 11 ։ Ղ · Ես · ա · 73 ։ Երբ · ջ · 17 ։
[11] Ընն · ժգ · 15 ։ ժէ · 18 ։
[12] Ընն · լգ · 30 ։ բ Օր · է · 7 ։ իկ · 5 ։
[13] Երբ · ժա · 9 ։
[14] Ընն · լե · 5 ։
[15] Ընն · ժբ · 17 ։ ի · 3 , 7 ։
[16] Ընն · իա · 54 ։
[17] Ղ · իկ · 26 ։ Ես · ջ · 1 ։ Երգկ · ջ · 16 ։
[18] Ընն · խե · 5 ։ Ծ · 20 ։
[19] Ընն · լե · 28 , 36 ։
[20] Ընն · լԼ · 20 ։ ֆո · 15 ։
[21] Ընն · իա · 25 ։
[22] Ընն · իա · 14 ։
[23] Ընն · իա · 40 ։
[24] Ընն · իկ · 6 ։
[25] Աղ · հը · 51 ։ ճշ · 23 ։
[26] Երբ · ա · 7 ։
[27] Երբ · ա · 8 , ԼԷ ։
[28] Ա՚մ՛ գաթձաւ
[29] Երբ · ջ · 10 ։ ջ · 12 , 14 ։
[30] Ղ Ծ՚ոռ · ժգ · 5 ։ ժէ · 5 ։
[31] Երբ · է · բ՝ · ժ · ժա · ժբ ։ Աղ · հը · 43 , ԼԷ ։
[32] Աղ · ճջ · 22 ։
[33] Երբ · ժ · 22 ։
[34] Աղ · գբ՝ · 7 ։
[35] Երբ · է · 20 ։ Աղ · հը · 44 ։
[36] Երբ · բ · 6 ։ Աղ · հը · 45 ։
[37] Երբ · է · 17 , 24 ։ Աղ · հը · 45 ։

32 †Ընձրևի տեղ կարկուտ տուաւ անոնց ,
Ո– կրակի բոցեր անոնց երկրին մէջը :
33 †Ընոնց որթերը ու թզենիները զարկաւ ,
Ու անոնց սահմաններուն ծառերը կոտրտեց :
34 ‡Ըսաւ , ու եկաւ մարախը ,
Ու Ջրհեակը՝ առանց համրանքի ,
35 Ու անոնց երկրին մէջի բոլոր խոտը կերան ,
Ու անոնց արտերուն պտուղը կերան :
36 §Ու անոնց երկրին մէջի բոլոր անդրանիկները ,
Ո– ՚անոնց բոլոր զօրութեանը սկիզբը զարկաւ :
37 Ու Բզանոնք արծաթով ու ոսկիով հանեց ,
Ու անոնց ցեղերուն մէջ տկար մարդ չկար :
38 ‡Եգիպտոս ուրախացաւ անոնց դուրս ելլելուն ,
Ինչու որ անոնց ահը իրենց վրայ ինկած էր :

39 ՚Ցօրհէկը հովանի ըլլալու համար ամպը ,
Ու գիշերը լոյս տալու համար կրակը տարաձեց :
40 †Խնդրեցին , ու լորամարգիները բերաւ ,
Ու Հերկինքի հացով կշտացուց զանոնք :
41 †Ալ էմը պատուց , ու ջուրերը վազեցին ,
Գնաց պէս քալեցին չոր տեղերուն մէջ :
42 Ինչու որ Բիր սուրբ խօսքը յիշեց ,
Որն որ իր Ըբրահամ ծառային հետ ըրէր էր :
43 Ու իր ժողովուրդը ցնծութիւնով հանեց ,
Ո– իր ընտրածները ուրախութիւնով :
44 Բու հեթանոսաց երկիրները անոնց տուաւ ,
Ու ժողովրդոց վաստակները ժառանգեցին ա-
նոնք ,
45 †Որպէս զի անոր պատուիրանքները պահեն ,
Ու անոր օրէնքները կատարեն : Ընկերութիւն :

ՍԱՂՄՈՍ ՃԲ

1 Աղմոսերգուն կը յորդորէ մարդիկը գՅաւուած գովաբանելու : 4 Անդի թզողութեան համար աղօթք կ'ընէ , յիչելով թէ Ի՚նչպէս Ըաւուած իրենց հայրերուն մեղքերը ներեց : 7 ժողովուրդին ապստամբութիւնը՝ ու Ըաւուծոյ ողորմութիւնը կը պատմէ : 47 Ընօրհաբով ու գովութիւնով կը վերջացընէ սաղմոսը :

1 Ընկերութիւն : ՚Խոհացէք Տէրոջմէն , ինչու որ բարի է ,
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է :
2 Բի՚վ պիտի պատմէ Տէրոջը մեծ գործքերը ,
Ի՚վ պիտի իմացընէ անոր ամէն գովութիւնը :
3 Իրաւունի անոնց՝ որ իրաւունքը կը պահեն ,
Ո– †ամէն ժամանակ ՚արդարութիւն կ'ընեն :

4 †Յիշէ զիս՝ ո՛վ Տէր , քու ժողովուրդիդ վրայ
ողորմածի համբութեանդ համեմատ ,
Ինծի այցելութիւն ըրէ քու փրկութիւնովդ ,
5 Որ քու ընտրեալներուդ բարութիւնը տեսնեմ ,
Քու աղգիդ ուրախութիւնովը ուրախանամ ,
Քու ժառանգութիւնովդ պարծենամ :
6 ՚Մենք մեր հայրերուն հետ մեղանչեցինք ,
Ընօրէնութիւն ըրինք , ամբարշտութիւն գոր-
ծեցինք :
7 Մեր հայրերը Եգիպտոսի մէջ չհմացան քու
հրաշքներդ ,
Չյիշեցին քու ողորմութեանդ շատութիւնը ,
†Հապա ապստամբեցան ծովուն քովը ,
Կարմիր ծովուն քովը :
8 Ըայց զանոնք Բիր անուանը համար փրկեց ,
†Որ իր մեծ զօրութիւնը ճանչցընէ :
9 †Նէ կարմիր ծովուն սաստեց , ու ցամքեցաւ ,
Ու Հանդուներուն միջէն քալել տուաւ ա-
նոնց իբր թէ անապատին միջէն :
10 Նէ †զանոնք փրկեց ատելին ձեռքէն ,
Ու ազատեց զանոնք թշնամիին ձեռքէն :
11 †Նէ ջուրերը անոնց թշնամիները ծածկեցին ,
Ու անոնցմէ մէկը չմնաց :
12 †Ընոնք առանը հաւատացին անոր խօսքին ,
Ո– անոր օրհնութիւն երգեցին :

13 ‡Շուտով մոռցան անոր գործքերը ,
Ո– անոր խրատին չսպասեցին :
14 †Նէ անապատին մէջ խիստ ցանկացան ,
Ու գՅաստած փորձեցին անջուր տեղին մէջ :
15 †Նէ անոնց տուաւ իրենց ուզածը ,
Թէպէտ և Հիասթաժութիւն խրկեց անոնց ան-
ձերուն վրայ :

16 §Նէ Մովսէսին նախանձեցան բանակին մէջը ,
Ո– Տէրոջը սուրբին Ընարոնին :
17 †Երկիրը բացուեցաւ ու կլլեց Դաթանը ,
Ու Ընիրոնին ժողովքը ծածկեց :
18 †Նրակ բորբոքեցաւ անոնց ժողովքին մէջը ,
Հոցը այրեց ամբարիշտները :
19 ՚Նրթ շինեցին Կորէբի մէջ ,
Ու կերպարաձութիւն ըրին ձուլածոյ պատկե-
րին :
20 Նէ Կիրենց փառքը
Խոտակեր արջառի նմանութեանը փոխեցին :
21 ՚Մոռցան իրենց փրկիչ Ըաստուածը՝
Որ մեծամեծ գործքեր ըրաւ Եգիպտոսի մէջ ,
22 Ո– հրաշքներ՝ Համի երկրին մէջ ,
Նէ ահաւոր բաներ՝ Կարմիր ծովուն մէջ :

† Նէմ . թ . 23 , 25 : Սաղ . հը . 48 :
* Սաղ . հը . 47 :
* Նէմ . ժ . 4 , 13 , 14 : Սաղ . հը . 46 :
‡ Նէմ . ժբ . 29 : Սաղ . հը . 51 :
— Ելմ . խթ . 3 :
§ Նէմ . ժբ . 35 :
‡ Նէմ . ժբ . 33 :
† Նէմ . ժգ . 21 : Նէեմ . թ . 12 :
† Նէմ . ժչ . 12 , ՃԷ : Սաղ . հը . 18 , 27 :
՚ Սաղ . հը . 24 , 25 :
† Նէմ . ժէ . 6 : Ծնն . ժէ . 14 :
† Ի Օր . չ . 10 , 11 : Հնս . ժգ . 7 , ՃԷ : Սաղ . հը . 55 :
† Ի Օր . ը . 1 , 40 : ղ . 21— 25 :
—
՚ Ա՚ն . ժչ . 34 : Սաղ . ճէ . 1 : ՃԺբ . 1 : ՃԼղ . 1 :
§ Սաղ . խ . 5 :
‡ Գոր . խգ . 16 : Գաղ . չ . 9 :
† Սաղ . ժե . 2 :
† Սաղ . ՃԺթ . 132 :
† Գն . իղ . 40 : Ի Ծագ . ը . 47 : Գան . թ . 5 :
† Նէմ . ժգ . 11 , 12 :
† Եգեկ . ի . 14 :
§ Նէմ . թ . 16 :
† Նէմ . ժգ . 21 : Սաղ . ժբ . 15 : Գաս . ւե . 4 :
† Նա . կգ . 11 , 12 , 13 , 14 :
† Նէմ . ժգ . 30 :
† Նէմ . ժգ . 27 , 28 : ժե . 5 :
† Նէմ . ժչ . 31 : ժե . 1 :
† Նէմ . ժե . 24 : ժչ . 2 : ժէ . 2 : Սաղ . հը . 11 :
† Ծնն . ժա . 4 , 33 : Սաղ . հը . 18 : ա Կոր . ժ . 6 :
† Ծնն . ժա . 31 : Սաղ . հը . 29 :
† Նա . ժ . 16 :
† Ծնն . ժչ . 1 , ՃԷ :
† Ծնն . ժչ . 31 , 32 : Բ Օր . ժա . 6 :
† Ծնն . ժչ . 35 , 46 :
† Նէմ . ւբ . 4 :
† Նրեմ . բ . 11 : Հոս . ա . 23 :
† Սաղ . հը . 11 , 12 :
† Սաղ . հը . 51 : ՃԷ . 23 , 27 :

23 [a]Ասաւ ըսաւ որ զանունք կորսընցընէ ,
Եթէ որ անոր ընտրեալը Մովսէս
[*]Մէջտեղը" անոր առջին կայնած չըլլար ,
Ընոր բարկութիւնը եւս դարձընելու համար՝
որ ջաւակեցընէ :

24 [b]Կաւ Հառ ցանկալի երկիրը անարգեցին ,
Ո– [c]անոր խօսքին չհաւատացին :
25 Եւ [d]իրենց վրաններուն մէջ տրտնջացին .
Տէրոջը ձայնը չլսեցին :
26 [e]Ասաի անոնց համար [†]երդում ըրաւ" ,
Որ զանունք անապատին մէջ ձգէ ,
27 Եւ [f]անոնց սերունդը ազգերու մէջ ձգէ ,
Ու զանունք երկիրներու մէջ ցրուէ :

28 Եւ [g]անոնք Խղխղդոյին յարեցան ,
Ու մեռածներուն զոհերը կերան .
29 Եւ իրենց գործքերովը Տէրը բարկացուցին .
Ու անոնց վրայ ժանտամահ հասաւ :
30 [h]Կտրը փիննհէս եկաւ ու դատաստան ըրաւ .
Եւ ժանտամահը դադրեցաւ :
31 Ու ատ բանը անոր [i]արդարութիւն սեպուեցաւ ,
Ազգէ մինչեւ ազգ յաւիտեան :

32 [j][k]Կաւ բարկացուցին զԱԽիայ Մերիպայի ջուրերուն վրայ .
Ու [l]անոնց համար Մովսէսին գէշ եղաւ .
33 [m]Ինչու որ դառնացուցին անոր Հոգին .
Ընայ ալ անխորհրդաբար խօսեցաւ իր շրթունքներովը :

34 [n]Չկորսընցուցին ան ազգերը ,
[o]Որ Տէրը ըսեր էր անոնց .
35 [p]Հապա հեթանոսներուն հետ խառնուեցան ,
Ու անոնց գործքերը սորվեցան .
36 Եւ [q]անոնց կուռքերուն ծառայեցին ,
Ու [r]անոնք իրենց որոգայթ եղան :
37 Եւ [s]իրենց տղաքները ու աղջիկները
[t]Դեւերուն զոհեցին .
38 Ու անմեղ արիւն թափեցին ,
Իրենց տղաքներուն ու աղջիկներուն արիւնը ,
Որոնք որ զոհեցին Քանանու կուռքերուն .
Ու [u]երկիրը պղծուեցաւ արիւնով :
39 Եւ իրենց գործքերովը [v]պղծուեցան ,
Ու իրենց ըրածներովը [w]պոռնկութիւն ըրին :

40 Ասաի [x]Տէրոջը բարկութիւնը բորբոքեցաւ իր ժողովուրդին վրայ ,
Ու զայն [y]իր ժառանգութենէն .
41 Եւ [z]զանունք հեթանոսներուն ձեռքը մատնեց .
Ու զանունք ատողները տիրեցին անոնց վրայ :
42 Եւ անոնց թշնամիները նեղեցին զանունք .
Ու անոնց ձեռքին տակը խոնարհեցան :
43 [a]Շատ անգամ փրկեց զանունք .
Բայց անոնք իրենց խորհուրդներովը դառնացուցին Ընկայ ,
Ու նուաստացան իրենց անօրէնութիւններուն համար :

44 Սակայն անիկայ նայեցաւ անոնց նեղութեանը ,
Երբոր [b]անոնց աղաղակը լսեց .
45 [c]Ու անոնց համար իր ուխտը յիշեց ,
Եւ [d]իր մեծ ողորմութեանը համեմատ [e]զղջացաւ .
46 Ու [f]անոնց բոլոր գերեվարներուն առջին
Գթութիւն դտնել տուաւ անոնց :

47 [g]Փրկէ մեզ ո՛վ Տէր՝ մեր Աստուածը .
Ու ժողվէ մեզ հեթանոսներուն մէջէն ,
Որ քու սուրբ անուանդ գոհութիւն մատուցանենք ,
Ու քու օրհնութեամբդ պարծենանք :
48 [h]Օրհնեալ ըլլայ Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը
Յաւիտենից յաւիտենից .
Ու բոլոր ժողովուրդը թո՛ղ ըսէ՝
Ամէն : Ելէլուիա :

ԱԵԳԱՄ · Ա

1 Մաղմոսերգուն կը յորդորէ փրկուածները որ գՅաստուած գովելու մէջ զգուշութեամբ դնեն անոր բազմաւեսակ խնամքները , 4 որ կ'ընէ ճամբորդներուն , 10 գերիներուն , 17 հիւանդներուն , 23 նաւորդներուն , 33 ու ամէն աստիճանի մարդոց :

1 [i]Գոհացէ՛ք Տէրոջմէն , ինչու որ [j]բարի է .
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է :
2 Ասո՛ւ ասանկ ըսին Տէրոջը փրկածները ,
[k]Որոնք փրկեց թշնամիին ձեռքէն ,
3 Ու [l]ժողվեց անոնք երկիրներէն ,
Ընեւելքէն ու արեւմուտքէն , հիւսիսէն ու [m]ծովէն :

4 Ընոնք [n]մոլորեցան [o]անապատին մէջ՝ անջուր ճամբուն մէջ ,
Կնակելու քաղաք չգտան :

ա Եր. ԼԵ. 10 , 11 , 32 : բ Օր. թ. 19 , 25 : ժ . 10 : Նզկ . ի . 13 :
գ Նեէ . Խրատասէն մէջը . Նզկ . ժգ . 5 : իԹ . 30 :
դ ի Օր . ի . 7 : Երեմ . գ . 19 : Նզկ . ի . 6 :
ե Երբ . գ . 18 :
զ Ելս . ժգ . 2 , 27 :
է Ելս . ժգ . 28 ; ԼԸ : Ասղ . գե . 11 : Նզկ . ի . 15 : Երբ . գ . 11 , 18 :
ը Նեէ . Հեռուէն վերցուց . Եր . գ . 8 : բ Օր . ԼԲ . 40 :
թ Ել . իգ . 33 : Ասղ . խգ . 11 : Նզկ . ի . 23 :
ժ Ելս . իե . 2 , 3 : ԼԱ . 16 : բ Օր . գ . 3 : ԼԲ . 17 : Ո՛ր . 10 : Հայտ . բ . 14 :
ի Ելս . իե . 7 , 8 :
լ Ելս . իե . 11 , 12 , 13 :
խ Ելս . ի . 3 , 13 : Ասղ . ՀՈ . 7 :
ծ Ելս . ի . 12 : բ Օր . ա . 37 : գ . 26 :
կ Ելս . ի . 10 :
հ Դատ . ա . 21 , 27 , 28 , 29 , ԼԸ :
ձ բ Օր . է . 2 , 16 : Դատ . բ . 2 :
ղ Դատ . բ . 2 : գ . 5 , 6 : Նա . բ . 6 : ա Կոր . ե . 6 :
ճ Դատ . բ . 12 , 13 , 17 , 19 : գ . 6 , 7 :
մ Եր . իդ . 33 : բ Օր . է . 16 : Դատ . բ . 3 , 14 , 15 :
յ Ել . ի . 7 : բ Օր . ԼԲ . 17 : բ Ա՛ն . ժա . 15 : ա Կոր . Ժ . 20 :
ն Ելս . ԼԲ . 33 :
շ Նզկ . ի . 18 , 30 , 31 :
ո Ել . ԺԷ . 7 : Ելս . ԺՌ . 39 : Նզկ . ի . 30 :
չ Դատ . բ . 14 , ԼԸ : Ասղ . հԲ . 59 , 62 :
պ բ Օր . ի . 29 :
ջ Դատ . բ . 14 : Նէեմ . ի . 27 , ԼԸ :
ռ Դատ . բ . 16 : Նէեմ . ի . 27 , ԼԸ :
ս Դատ . գ . 9 : գ . 3 : Ղ . 7 : Ժ . 10 : Նէեմ . ի . 27 , ԼԸ :
վ Ել . իզ . 41 , 42 :
տ Ասղ . ծա . 1 : կի . 16 : Նա . կդ . 7 : Ոզն . գ . 32 :
ր Դատ . բ . 18 :
ց Նզր . ի . 9 : Երեմ . խԲ . 12 :
ւ ա Ա՛ն . ժգ . 35 , 36 :
փ Ասղ . խա . 13 :

ա Ասղ . ՃՂ . 1 : ՃԺ . 1 . ՃԼՂ . 1 :
բ Ասղ . ՃԺ . 68 : Դատ . ԺԻ . 17 :
գ Ասղ . ՃՂ . 10 :
դ Ասղ . ՃՂ . 47 : Նա . խգ . 5 , 6 : Երեմ . իԻ . 14 : ԼԱ . 8 , 10 : Նզկ . ԼԻ . 27 , 28 :
ե Ասմ հարաւէն :
զ Ա՛ր 40 :
է բ Օր . ԼԲ . 10 :

5 Ընօթի ու ճարաւ ըլլալով ,
Հոգինին իրենց ներսի դին կը մաղէր :
6 [a]Ու Տէրոջը աղաղակեցին իրենց նեղութեանը
մէջ ,
Ան՝ անկէ փրկեց զանոնք իրենց տառա-
պանքներէն .
7 Ու անոնց ուղիղ ճամբու մէջ առաջնորդեց ,
Որ բնակելու քաղաք երթան :

8 [b]Թող գոհանան Տէրոջմէն իր ողորմութեանը
համար ,
Ու մարդոց որդիներուն իր բրած հրաշքներուն
համար .
9 Քանզու որ [c]անկայ ճարաւած հոգին կը խմցընէ ,
Ու անօթեցեալը բարութիւնով կը լեցընէ :

10 Ընդհա՛ [d]խաւարի ու մահուան շուքի մէջ կը
նստէին ,
[e]Տառապանքով ու երկաթով կապուած էին .
11 Քանզու որ [f]Աստուծոյ խօսքերուն հակառակ կե-
ցան ,
Ու [g]Բարձրեալին խորհուրդը անարգեցին :
12 Ուստի անկայ ալ նեղութիւնով խոնարհե-
ցուց անոնց սիրտը .
Ինկան , ու [h]օգնական մը չկար :
13 Ան՝ [i]Տէրոջը աղաղակեցին իրենց նեղութեանը
մէջ ,
Ան՝ զանոնք փրկեց իրենց տառապանքներէն :
14 [j]Զանոնք խաւարէն ու մահուան շուքէն հա-
նեց ,
Ու անոնց կապանքները կոտրտեց :

15 [k]Թող գոհանան Տէրոջմէն իր ողորմութեանը
համար ,
Ու մարդոց որդիներուն իր բրած հրաշքներուն
համար .
16 Քանզու որ [l]պղնձէ դռնները փշրեց ,
Ու երկաթէ նիգերը կոտրտեց :

17 Ցիմարները [m]իրենց հար ճամբուն համար ,
Ու իրենց անօրէնութիւններուն համար նեղու-
թիւն կը կրեն .
18 [n]Ընդհա՛ անձր ամէն կերակուրէ կը զզուի .
Ու մինչև [o]մահուան դռներուն կը մօտենան :
19 Ան՝ [p]Տէրոջը կ'աղաղակեն իրենց նեղութեանը
մէջ ,
Ան՝ կը փրկէ զանոնք իրենց տառապանքներէն :
20 [q]Իր խօսքը կը խրկէ ու [r]կը բժշկէ զանոնք ,
Ու [s]կ'ազատէ զանոնք իրենց կործանումէն :

21 [t]Թող գոհանան Տէրոջմէն իր ողորմութեանը
համար ,
Ու մարդոց որդիներուն իր բրած հրաշքներուն
համար .
22 Եւ [u]գոհութեան պատարագներ մատուցանեն ,
Ու [v]անոր գործքերը ցնծութեամբ պատմեն :

23 Նաւերով ծովը կ'երթողները ,
Ան՝ մեծ ջուրերու մէջ գործ գործողները ,
24 Ընտնք Տէրոջը գործքերը
Ու անոր հրաշքները կը տեսնեն անդունդին
մէջը :
25 Վասն զի ան կ'ըսէ , ու [w]մրրկալից հովը կը
հանէ ,
Որ անոր ալիքները կը բարձրացընէ :
26 Երկինքը կ'ելլեն ո՛ անդունդը կ'իջնեն .
[x]Ընտնց անձերը նեղութենէ կը հալին .
27 Գինովի մարդու պէս կը դողդողան ու կ'երթան ,
Եւ անոնց բոլոր խմաստութիւնը կը հատնի :
28 [y]Ըն տառներ Տէրոջը կ'աղաղակեն իրենց նեղու-
թեանը մէջ ,
Ու կը փրկէ զանոնք իրենց տառապանքներէն :
29 [z]Մրրիկը հանդարտութեան կը դարձընէ ,
Ու ալիքները կը դադարին :
30 Իրենք ալ կ'ուրախանան որ դադարեցան .
Եւ կ'առաջնորդէ անոնց՝ իրենց ուզած նաւա-
հանգիստը :

31 [a]Թող գոհանան Տէրոջմէն իր ողորմութեանը
համար ,
Ու մարդոց որդիներուն իր բրած հրաշքներուն
համար .
32 Եւ թող բարձրացընեն զանիկայ [b]ժողովուրդին
ժողովքին մէջը ,
Ու ծերոց առեանին մէջը գովեն զանիկայ :

33 [c]Գետերը անապատ կը դարձընէ ,
Ու ջուրերուն գնացքները չոր երկիր ,
34 Ան՝ [d]պտղաբեր երկիրը աղի երկիր ,
Ընտ բնակիչներուն չարութեանը համար :
35 [e]Ընտպատը ջուրերու լիճի կը փոխէ ,
Ու չոր երկիրը ջուրերու գնացքի .
36 Եւ անօթիները հոն կը բնակեցընէ ,
Որ բնակելու քաղաք հաստատեն ,
37 Ու արտեր ցանեն , և այգիներ տնկեն ,
Որ արմտիքի պտուղ բերեն :
38 [f]Ու անոնք կ'օրհնէ , և անոնք [g]խիստ կը բազ-
մանան ,
Ու անոնց անասուններէն չպակսեցընեն :

---

a Ելս. 13, 19, 28: Պագ. Ճ. 15: Ովս. Է. 15:
b Նդր. Բ. 21:
c Ելս. 15, 21, 31:
d Պագ. ԼԳ. 10: Յոբ. ա. 53:
e Յոբ. ա. 79:
f Յոբ. ԼԸ. 8:
g Ոգբ. գ. 42:
h Պագ. Հգ. 24: ԽԺԲ. 24:
Յոբ. Է. 30: Գտր. Ի. 27:
i Պագ. ԻԲ. 11: Նա. կգ. 5:
j Ելս. 6, 19, 28:
k Պագ. կԲ. 6: ԽՈՒ. 7:
Գտր. Ժ. 7, ԼԶ: ԺԱ. 26, ԼԶ:
l Ելս. 8, 21, 31:
m Նա. Ի. 2:
n Ոգբ. գ. 39:
o Յոբ. ԼԳ. 20:
p Յոբ. ԼԲ. 22: Պագ. ԻԲ. 13: ՆԲ. 3:
q Ելս. 6, 13, 28:
r Ա Թագ. Ի. 4. 5: Պագ. ԽՈՒ. 15, 18: Գաղ. Բ. 8:
s Պագ. Ը. 2: ՃԳ. 3:
t Յոբ. ԼԳ. 28, 30: Պագ. Ը. 3: ԻԲ. 15: ԺԱ. 13: ՃԳ. 4:
u Ելս. 8, 15, 31:
v Ղև. Է. 12: Պագ. Ճ. 14: ԽԺԱ. 17: Եբր. Ժ. 15:
w Պագ. ԻԲ. 11: Հգ. 28: ԽՀ. 17:
x Հռոմ. ա. 4:
y Պագ. ԻԲ. 14: ԽՀԻ. 28: Ղևտ. Ի. 10:
z Ելս. 6, 13, 19:
a Պագ. ՃԻ. 9: Գաղ. Բ. 26:
b Ելս. 8, 15, 21:
c Պագ. ԻԲ. 22, 25. ԽԺա. 1:
Ա Թագ. ԺԷ. 1, 7:
d Ղևտ. Ժգ. 10: Ժգ. 3: ԺԲ. 25:
e Պագ. ԽԺգ. 8: Նա. ԻԱ. 18:
f Ղևտ. ԺԲ. 2: ԺԷ. 16, 20:
g Եզր. ա. 7:

39 ՙԱյրէն ի՛նչ պակսին ու կը ցածնան
Հոնութենէն , նեղութենէ ու տրտմութենէ :
40 ᵀԱնարգանք կը թափէ իշխաններուն վրայ ,
Ու զանոնք ճամբայ չունեցող անապատի մէջ
կը մոլորցնէ :
41 ᵁԱյլոց աղքատը խնդճութենէն կը բարձրացը-
նէ ,
Եւ ընտանոյ տոհմերը ոչխարներու հօտի պէս
կ՚ընէ :
42 ᵂԱղէկները պիտի տեսնեն և ուրախանան .
Ու ամէն ԱՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ իր բերանը պիտի
գոցէ :
43 ᵡՈ՞վ է իմաստուն , որ սա բաները պահէ .
Անիկայ Տէրոջը ողորմութիւնները պիտի հաս-
կընայ :

ՍԱՂՄՈՍ · ՃԺ

1 Դաւիթի խնդիրը կը քաջալերէ որ Աստուած գովէ . 5 ա-
ղօթքով օգնութիւն կը խնդրէ Աստուածմէ՝ անոր խոստա-
մանքը համեմատ : 11 Իր վստահութիւնը Աստուծոյ օգնա-
կանութեանը վրայ :

Դաւիթին երգը ո՛ր Աղմոսը :

1 Իմ ՚սիրոս պատրաստ է՛ ո՛վ Աստուած ,
Պիտի երգեմ ու սաղմոս պիտի ըսեմ իմ
փառքովս ալ :
2 ᵇԷրթընցիր ո՛վ տաւիղ ու քնար .
Ես կանուխ պիտի արթըննամ :
3 Ո՛վ Տէր՝ ժողովրդոց մէջը քեզ պիտի դովեմ ,
Ու սաղմոս պիտի երգեմ քեզի ազգերուն մէջը .
4 Վասն զի քու ողորմութիւնդ մեծ է ո՛ր երկին-
քէն վեր ,
Եւ քու ճշմարտութիւնդ մինչեւ ամպերը :
5 ᵈԷրկինքի վրայ բարձրացիր՝ ո՛վ Աստուած ,
Ու քու փառքդ բոլոր երկրի վրայ ըլլայ :
6 ᵉՈր քու սիրելիներդ փրկուին .
Ընդ ձեռքովդ ապրեցո՛ւր ու պատասխան տուր
մեզի :

7 Աստուած ՚իր սրբութիւնովը՚ խօսեցաւ .
Ես պիտի ցնծամ , Սիւքեմը պիտի բաժնեմ ,
Ու Սոկքովթի հովիտը պիտի չափեմ :
8 Իմն է Գաղաադը , ո՛ր իմն է Մանասէն .
Եփրեմը գլխուս զօրութիւնն է .
ᶠՅուդան իմ օրէնսդիրս է .
9 Մովաբը իմ լուացուելու ամանս է .
Եդոմի վրայ պիտի ձգեմ իմ մուճակս .
փղշտացիներուն վրայ ձայնով պիտի ցնծամ :

10 ᵍՈ՞վ պիտի տանի զիս պարսպաւոր քաղաքը .
Ո՞վ պիտի առաջնորդէ մինչեւ Եդոմ :

11 Հի՞ր որ դուն՝ ո՛վ Աստուած , ոչ երեսկ ձգե-
ցիր մեզ ,
Ու մեր զօրքերուն հետը չելլար՝ ո՛վ Աստուած :
12 ՙԵղութենան մէջէն մեզի օգնութիւն տուր ,
Վասն զի փուճ է մարդուն փրկութիւնը :
13 ᵏԱստուծով քաջութիւն պիտի ընենք .
Ու ան պիտի կոխէ մեր թշնամիները :

ՍԱՂՄՈՍ · ՃԹ

1 Դաւիթ՝ իր չարախօս թշնամիներուն համար դանդաւա-
լով՝ զանոնք կ՚անիծէ . 16 անոնց չանցնաքը կը պատմէ . .
21 իր թշուառութեանը համար դանդաւալով՝ օգնութիւն
կը խնդրէ , 29 և Աստուծոյ շնորհակալութիւն կը խոստա-
նայ :

Գլխաւոր երգեցողին . Աղաղմոս Դաւթի :

1 Ո՛վ իմ օրհնութեանս Աստուածը , ՚լուռ մի՛
կենար .
2 Ինչու որ ամբարշտին բերանը
Ու նենգաւորին բերանը բացուեցաւ իմ վրաս .
Խնդի դէմ սուտ լեզուով խօսեցան :
3 Ատելութեան խօսքերով իս պատեցին ,
Եւ ինձի հետ ᵃանիրաւ տեղը կռուեցան :
4 Իմ սիրոյս փոխարէն հակառակութիւն ըրին
ինձի ,
Բայց ես աղօթք կ՚ընէի :
5 ՙԵւ ᵇբարիին տեղը չար հատուցին ,
Ու իմ սիրոյս տեղը՝ ատելութիւն :

6 Ընոր վրայ ամբարիշտ մը մերակացո՛ւր դիր ,
Եւ †Սատանան թող կայնի անոր աջ կողմը .
7 Երբոր դատուի , յանցաւոր ելլէ ,
Ու ᶜանոր աղօթքը մեղք ըլլայ :
8 Ընոր օրերը պակսին ,
Եւ ՚անոր պաշտօնը ուրիշը առնէ .
9 ᵈԸնոր որդիները որբ ըլլան ,
Ու անոր կնիկը որբևայր :
10 Եւ անոր որդիները թափառական ըլլան ու
մուրան ,
Եւ իրենց աւերակներէն Հ[ԼԼ]ով հաց փընտ-
ռնեն :
11 ᵉՓոխ տուողը առնէ անոր բոլոր ունեցածը ,
Ու օտարները յափշտակեն անոր վաստկածը :
12 Չեսա մեկը գթութիւն չընէ անոր ,
Ու մեկը չողորմի անոր որբերուն :
13 ᶠԸնոր զաւակները ատկնելու մատնուին .
Ընոնց ᵍանունը գալու ազգին մէջ ջնջուի :
14 ʰԸնոր Հայրերուն անօրէնութիւնը Տէրոջը առ-
ջեւն յիշուի ,
Եւ անոր մօրը մեղքը չ՚ջնջուի :
15 Ընոնք ամէն ժամանակ Տէրոջը առջեւն ըլլան ,
Որ ⁱանոնց յիշատակը երկրէն վերցնէ :

ᵃ Սաղ · կ · 12 ·
—
ᵇ Սաղ · ձ · 1 ·
ᶜ Սաղ · ձ · 7 ; կԹ · 4 ; Յօհ · ժե · 25 ·
ᵈ Սաղ · ւե · 12 ; ՃԲ · 20 ·
ᵉ Օգաբ · գ · 1 ·
† Սահ՝ հակառակորդը
ᶠ Ելսա · իբ · 9 ·
ᵍ Գոր · ա · 20 ·

ʰ Ելէ · իբ · 24 ·
ⁱ Յոբ · ե · 5 ; ժբ · 9 ·
ᵃ Յոբ · ժբ · 19 ; Սաղ · ՀԷ · 28 ·
ᵇ Ըսաւ · Ժ · 7 ·
ᶜ Ելէ · ի · 5 ·
ᵈ Նէհեմ · գ · 5 ; Երեմ · ժԲ · 23 ·
ᵉ Յոբ · ժԲ · 17 ; Սաղ · ԼԳ · 16 ·

ᶠ Ա Սաղ · ձ · 32 ·
ᵍ Յոբ · ժբ · 21 , 24 ·
ʰ ա Թագ · բ · 8 ; Սաղ · ՃԺԵ · 7 , 8 ·
ᵘ Սաղ · հբ · 52 ·
ᵏ Յոբ · իբ · 19 ; Սաղ · ծբ · 6 ; ծԲ · 10 ·
ᵉ Յոբ · ե · 16 ; Սաղ · կԹ · 11 ; Ըսաւ · Ժ · 11 ; Հբոռ · գ · 19 ·

ᵖ Սաղ · կԹ · 9 ; Երեմ · իԹ · 12 ; Ովս · ժգ · 9 ·
—
ᵐ Սաղ · ծԷ · 7 ·
ᵖ Սաղ · ծԷ · 8—11 ·
ᵍ Սաղ · ծԷ · 5 , 11 ·
ᵗ Սաղ · կ · 5 , ևՀ ·
* Սահ՝ իր սրբարանին մէջը
ʰ Ելսա · խԲ · 10 ·
ᵘ Սաղ · կ · 9 ·

16 Ինչու՞ որ անիկայ ողորմութիւն ընելը չյիշեց,
Հապա խեղճը ու աղքատը հալածեց,
Որ [ժ]սիրտը կոտրածը սպաննէ։

17 [ի]Ընդեղքը սիրեց, ու թո՛ղ անոր վրայ գայ,
Նաև օրհնութիւնը չուզեց, ու թո՛ղ անկէ հեռու ըլլայ։

18 Ընդեղքը իր հանդերձին պէս հագաւ.
Ինք անիկայ [լ]ջուրի պէս անոր փորին մէջը մտնէ,
Ու ձէթի պէս՝ անոր ոսկորներուն մէջը։

19 [խ]Գաղնելու հանդերձի պէս,
Ու միշտ մէջքը կապելու գօտիի պէս ըլլայ անոր։

20 Ինծի հակառակ կկացողներուն
Ու իմ անձիս համար չար խօսողներուն վարձքը աս ըլլայ Տէրոջմէն։

21 Բայց դուն՝ ո՛վ Տէր Եհովայ, օգնէ՛ ինծի քու անուանդ համար.
Փրկէ՛ զիս քու ողորմութեանդ բարի ըլլալուն համար։

22 Ինչու որ ես խեղճ ու աղքատ եմ.
Ու իմ սիրտս ներսէն դիս խոցուած է։

23 Կ՚երթամ [ն]երկընցող սուտերի պէս անցայ.
Արարեալ պէս թօթվուեցայ։

24 [ծ]Ծունկերս ծոմապահութենէն տկարացան,
Ու մարմինս իր պարարտութենէն մաշեցաւ։

25 Ու ես [ա]անոնց նախատինք եղայ.
Երբոր զիս կը տեսնեն, [գ]գլուխնին կը շարժեն։

26 Օգնէ՛ ինծի ո՛վ Տէր՝ իմ Ըստուածս.
Փրկէ՛ զիս քու ողորմութեանդ համեմատ.

27 Ու դիտնան թէ՝ քու ձեռքդ աս է,
Ու դուն ըրիր ասիկայ՝ ո՛վ Տէր։

28 [զ]Թո՛ղ անոնք անիծեն՝ բայց դուն օրհնէ.
Երբոր [կ]ելլեն՝ թո՛ղ ամչնան.
Բայց [ե]քու ծառադ թո՛ղ ուրախ ըլլայ։

29 [է]Իմ թշնամիներս թո՛ղ նախատինք հագնին,
Ու իրենց ամօթը պատմուճանի պէս վրանին առնեն։

30 Շատ պիտի գոհանամ Տէրոջմէն իմ բերնովս,
Ու [թ]շատերուն մէջը պիտի օրհնեմ անիկայ։

31 Ինչու որ [ի]նիներէն աջ կողմը կը կայնի,
Որ անոր անձը դատապարտողներէն փրկէ։

ՍԱՂՄ · Ճ՚Ժ

1 Երիտասարդութիւնը, 4 քահանայութիւնը, 5 ու յաջողութիւնը։

Ի Սաղ. լէ. 18։
ժ Ըռաք. ժգ. 14։ Լզ.կէ. լէ. 6։
ի Ծնու. Ե. 22։
ղ Սաղ. ճի. 11։ ճխգ. 4։
ղ Ներ. ժբ. 12։
ճ Սաղ. իբ. 6, 7։
ո Սաղ. իբ. 39։
յ Բ Ծնագ. ժչ. 11, 12։
ն Նա. կե. 14։
շ Սաղ. լի. 26։ ձչբ. 18։
ո Սաղ. լե. 18։ ՃՄ. 1։
չ Սաղ. ժչ. 8։ Կգ. 23։ ՃՀ. 5։ ՃԽ. 5։

— Սաղ. իբ. 44։ Սար. ժբ. 38։ Ղու. ի. 42։ Կոր. բ. 34։ ա Կոր. ժե. 25։ Ներ. ա. 13։ ա Պետ. գ. 22։ Տես Սաղ. խե. 6, 7։
բ Գատ. Ե. 2։
գ Սաղ. ղչ. 9։
դ Սաղ. ճչ. 23։
ե Սաղ. ճչ. 9։
զ Սաղ. ճչ. 4։
է Սաղ. ճչ. 10։
թ Սաղ. ճչ. 1։
ժ Սաղ. ճչ. 2։
ի Սաղ. ճչ. 3։
լ Սաղ. ճչ. 4։
խ Սաղ. ճչ. 5։
ծ Սաղ. ճչ. 6։
կ Սաղ. ճչ. 7։
հ Սաղ. ճչ. 8։
ձ Սաղ. ճչ. 9։
ղ Սաղ. ճչ. 10։
ճ Սաղ. ճչ. 11։
մ Սաղ. ճչ. 12։
յ Սաղ. ճչ. 13։
ն Սաղ. ճչ. 14։
շ Սաղ. ճչ. 15։
ո Սաղ. ճչ. 16։
չ Սաղ. ճչ. 17։
պ Սաղ. ճչ. 18։
ջ Սաղ. ճչ. 19։
ռ Սաղ. ճչ. 20։
ս Սաղ. ճչ. 21։
վ Սաղ. ճչ. 22։
տ Սաղ. ճչ. 23։
ր Սաղ. ճչ. 24։
ց Սաղ. ճչ. 25։
ւ Սաղ. ճչ. 26։
փ Սաղ. ճչ. 27։
ք Սաղ. ճչ. 28։
օ Սաղ. ճչ. 29։
ֆ Սաղ. ճչ. 30։
և Սաղ. ճչ. 31։

ՍԱՂՄՈՍ ԴԱՒԹԻ։

1 [ա]Տէրը իմ Տէրոջս ըսաւ. Աջս իմ աջ կողմս,
Մինչեւ որ քու թշնամիներդ ոտքերուդ պատուանդան ընեմ։

2 Տէրը քու զօրութեանդ գաւազանը Սիօնէն պիտի խրկէ.
Դու թշնամիներուդ մէջտեղը դուն տիրէ։

3 [բ]Ժողովուրդդ քու զօրութեանդ օրը
Յօժարակամ պիտի ըլլայ [գ]սրբութեան զարդարանքներով.
Դու [դ]երիտասարդներդ արշալուսին արգանդի ցօղէն[ա] ըլլալ պիտի ըլլան քեզի։

4 Տէրը երդում ըրաւ, ու [ե]պիտի չզղջայ.
Դուն յաւիտեան Մելքիսեդեկի կարգին պէս քահանայ ես։

5 Տէրը [զ]քու աջ կողմդ է.
Ընդկայ [է]իր բարկութեան օրը թագաւորներ պիտի ջարդէ։

6 Ընդկայ հեթանոսներուն մէջ դատաստան պիտի ընէ.
Մեռելներով պիտի լեցնէ.
Շատ երկիրներու վրայ [թ]գլուխ եղողները պիտի ջարդէ։

7 [ժ]Ճամբուն մէջ գետէն պիտի խմէ.
[ի]Ընոր համար գլուխ պիտի վերցնէ։

ՍԱՂ · Ճ՚Ի

1 Աղքատներուն իր օրինակով ուրիշները կը յորդորէ վկայուած գթութիւն՝ անոր փառաւոր գործքերուն համար։ 10 Ուսուցչի երկիւղը ճշմարիտ իմաստութիւն կը պատճառէ։

1 Ալէլուիա։ Երջանիկ [ա]Տէրը պիտի գովեմ
Ուղիղներուն ժողովքին ու ժողովուրդին մէջը։

2 [բ]Տէրոջը գործքերը մեծ են.
Ընոնք սիրողներուն բոլորին [գ]կը քննուին։

3 Ընոր գործքը [դ]փառաւոր ու վայելուչ է,
Ու անոր արդարութիւնը յաւիտեան կը մնայ։

4 Յիշել տուաւ իր հրաշքները.
[ե]Տէրը ողորմած ու գթած է։

5 [զ]Երկեաւուր տուաւ իրմէն վախցողներուն.
Իր ուխտը յաւիտեան կը յիշէ։

6 Իր գործքերուն զօրութիւնը ցուցուց իր ժողովուրդին,
Ընոնց տալով ազգերուն ժառանգութիւնը։

* Նէե. երիտասարդութեանդ ցօղը՝ արշալուսին արգանդէն։

ա Նա. ծգ. 12։

— Սաղ. լէ. 18։ ձի. 5։ ձէ. 32։ ձխ. 30։ ձնի. 1։
բ Հոր. լբ. լե. ։ խ. ։ իա. ։ Սաղ. ղբ. 5։ ճչ. 14։ Հայտ. ժե. 3։
գ Սաղ. ճնգ. 5։
դ Սաղ. ճնե. 4, 5, 10։
ե Սաղ. ճղ. 5։ ճչ. 8։
զ Սաղ. ճղ. 5։ ճչ. 8։
է Սաղ. ճղ. 5։ ճչ. 8։
թ Սաղ. ճղ. 5։ ճչ. 8։
ժ Սաղ. ճղ. 5։ ճչ. 8։
ի Սաղ. ճղ. 5։ ճչ. 8։
ա Սաղ. ճղ. 5։ ճչ. 8։
բ Սաղ. ճղ. 5։ ճչ. 8։
գ Սաղ. ճղ. 5։ ճչ. 8։
դ Սաղ. ճղ. 5։ ճչ. 8։
ե Սաղ. ճղ. 5։ ճչ. 8։
զ Սաղ. ճղ. 5։ ճչ. 8։
է Սաղ. ճղ. 5։ ճչ. 8։

7 Ընոր ձեռքերուն գործքերը [ե]ճշմարտութիւն
ու իրաւունք են .
[զ]Ընոր բոլոր պատուիրանքները հաւատարիմ
են .
8 [է]Յաւիտեանս յաւիտենից հաստատուած են .
[ը]Ճշմարտութեամբ և ուղղութեամբ եղած են :
9 [թ]Փրկութիւն խրկեց իր ժողովուրդին .
Իր ուխտը յաւիտեան պատուիրեց .
[ժ]Սուրբ ու ահաւոր է անոր անունը :
10 [ի]Իմաստութեան սկիզբը Տէրոջը վախն է .
Հարի խոհեմութիւն ունին ան ամէնը՝ որ ա-
նոնք կ'ընեն .
Ընոր օրհնութիւնը յաւիտեան կը մնայ :

ՍԱՂ· ՃԺԱ

1 Ուսուած պաշտութիւնը թէ՛ ան կենդանիս և թէ հան-
գերձեալին խոստումնքները ունի : 10 Իմաստութիւնը՝ ըս-
կզբնութիւնը՝ չարութուն տգիտութիւն պիտի պատճառէ :

1 [ա]Լէլուիա : [բ]Երանի՛ ան մարդուն՝ որ Տէրոջ-
մէն կը վախնայ ,
Ո– [գ]անոր պատուիրանքներուն շատ կը հաճի :
2 [դ]Ընոր սերունդը զօրաւոր պիտի ըլլայ երկրի վը-
րայ .
[ե]Ուղիղներուն ցեղը պիտի օրհնուի :
3 Ընատութիւն ու հարստութիւն պիտի ըլլայ
անոր տանը մէջ ,
Ու անոր արդարութիւնը յաւիտեան պիտի մը-
նայ :
4 [զ]Խաւարի մէջ լոյս կը ծագի ուղիղներուն .
Ողորմած ու գթած ու արդար է :
5 [է]Հարի մարդը կ'ողորմի ու փոխ կու տայ .
Իր բանները [ը]իրաւունքով կը կատարէ :
6 Յիրաւի [թ]անիկայ յաւիտեան պիտի չսասանի .
[ժ]Երդարին յիշատակը յաւիտեան պիտի մնայ .
7 [ի]Ընիկայ գէշ լուրէն չվախնար .
Ընոր սիրտը հաստատ է , ո– [ի]Տէրոջը կը յու-
սայ :
8 Ընոր սիրտը հաստատուած է , [լ]չվախնար ,
Մինչև որ [խ]իր թշնամիներուն [ծ]ոտը տես-
նէ :
9 [կ]Տարածեց՝ աղքատներուն տուաւ .
[հ]Ընոր արդարութիւնը յաւիտեան կը մնայ .
[ձ]Ընոր եղջիւրը փառքով պիտի բարձրանայ :
10 [ղ]Ըմբարիշտը պիտի տեսնէ ու բարկանայ ,
[ճ]Իր ակռաները պիտի կրճտցնէ ու [մ]պիտի հալի .
[յ]Ըմբարիշտներուն ցանկութիւնը պիտի կոր-
սուի :

[ա] Յայտ · ժե · 3 :
[բ] Սաղ · ժԻ · 7 :
[գ] Լս · Ի · 8 : Առտ · Ե · 18 :
[դ] Սաղ · ժԻ · 9 : Յայտ · ժե · 3 :
[ե] Առտ · ա · 21 : Ղու · ա · 68 :
[զ] Ղու · ա · 49 :
[է] ի Օր · գ · 6 : Յոբ · իը · 28 : Բտակ · ա · 7 : Իի · 10 : Ամոզ · ժբ · 13 :

—

[ը] Սաղ · ճԻը · 1 :
[թ] Սաղ · ճժԻ · 16 , 35 , 47 : 70 , 143 :
[ժ] Սաղ · իե · 13 · լԸ · 26 · ճԻ · 28 :
[ի] Առտ · Ջ · 33 :
[լ] Յոբ · ժա · 17 : Սաղ · դԸ · 11 :
[խ] Սաղ · լԸ · 26 : Ղու · Ջ · 35 :
[ծ] Նփես · Ե · 15 : Սաղ · գ · 5 :
[կ] Սաղ · ժե · 5 :
[հ] Բտակ · ժ · 7 :
[ձ] Բտակ · ա · 33 :
[ղ] Սաղ · կդ · 10 :
[ճ] Բտակ · գ · 25 :
[մ] Սաղ · ծԻ · 10 : ճժը · 7 :
[յ] ի Սօր · Իի · 9 :
[ն] Սաղ · Ըե · 10 :
[շ] Ջես Ղու · ժԶ · 28 :

[ո] Սաղ · Ըե · 12 :
[չ] Սաղ · ծը · 7 , 8 :
[պ] Բտակ · ժ · 28 : ժա · 7 :

—

[ջ] Սաղ · ճԸ · 1 :
[ռ] Դան · իւ · 20 :
[ս] Նս · ծԻ · 19 : Սաղ · ա · 11 :
[վ] Սաղ · ղԸ · 9 · ղԻ · 2 :
[տ] Սաղ · ը · 1 :
[ր] Սաղ · ձԻ · 6 :
[ց] Սաղ · ժա · 4 : ճը · 6 : Նս · ծԸ · 15 :
[ւ] ա Թագ · ի · 8 : Սաղ · ճԸ · 41 :
[փ] Յոբ · ԼՋ · 7 :
[ք] ա Թագ · ի · 5 : Սաղ · կը · 6 : Նս · ծդ · 1 : Պաղ · գ · 27 :

—

[և] Նհ · ժգ · 3 :
[օ] Սաղ · ձա · 5 :
[ֆ] Նհ · Ջ · 7 : ժԻ · 6 : իԸ · 8 : իԻ · 45 , 46 : ի Օր · իԸ · 9 :
[ա՛] Նհ · ժգ · 21 : Սաղ · հԸ · 16 :
[բ՛] Հես · գ · 13 , 16 :
[գ՛] Սաղ · իԻ · 6 : Ամր · գ · 6 :
[դ՛] Ամր · գ · 8 :
[ե՛] Նհ · ժԸ · 6 : Ցնաւ · Ի · 11 : Սաղ · ճԸ · 35 :

ՍԱՂ· ՃԺԲ

1 Ուսուած գովելու յորդորանք մը իր գերազանցութեանը
6 ու իր ողբմածութեանը համար :

1 [ա]Լէլուիա : [բ]Օրհնեցէ՛ք՝ ով Տէրոջը ծառա-
նները ,
Օրհնեցէ՛ք Տէրոջը անունը :
2 [գ]Օրհնեա՛լ ըլլայ Տէրոջը անունը
Հիմի եւս միշտ յաւիտեան :
3 [դ]Արեւելքէն մինչև արեւմուտք
Օրհնեա՛լ ըլլայ Տէրոջը անունը :
4 Տէրը [ե]բարձր է բոլոր ազգերուն վրայ . ⁞
[զ]Ընոր փառքը երկինքէն վեր է :
5 [է]Ո՞ր Տէր Ասուածոյն պէս ո՞վ կայ ,
Որ բարձրութեան մէջ կը բնակի .
6 [ը]Որ երկինքի ու երկրի մէջ եղած բաները
Տեսնելու համար կը խոնարհի .
7 [թ]Որ աղքատը փոշիէն վեր կը վերցնէ ,
Ո– տնանկը աղբանոցէն կը բարձրացնէ ,
8 Որ [ժ]պատճառ նատցընէ իշխաններուն հետ՝
Իր ժողովուրդին իշխաններուն հետ .
9 Որ [ի]տմուտ կնիկը տուներ կը բնակեցնէ ,
Ո– որդիներու ուրախ մայր կ'ընէ : Լէլուիա :

ՍԱՂ· ՃԺԳ

1—8 Ընթացս էակներուն օրհնակոչը՝ Ասուծմէ վախնալու
յորդորանք մը :

1 [լ]Երբոր Իսրայէլը Եգիպտոսէն դուրս եկաւ ,
Ո– Յակոբին տունը [խ]օտարալեզու ժողո-
վուրդին մէջէն ,
2 [ծ]Յուդան անոր սրբարանը՝
Ո– Իսրայէլը անոր իշխանութիւնը եղաւ :
3 [կ]Ովը տեսաւ ու փախաւ .
[հ]Յորդանանը ետ դարձաւ :
4 [ձ]Լռտները խոյերու պէս ցատկռտցին ,
Ո– բլուրները գառնուկներու պէս :

5 [ղ]Կնոջ ի՞նչ եղաւ դուն՝ ծով որ փախար ,
Եւ– դուն Յորդանան՝ որ ետ դարձար :
6 Ո՛վ լեռներ՝ [ճ]նոյնո՞ւ խոյերու պէս ցատկռտե-
ցիք ,
Ո– դուք բլուրներ՝ գառնուկներու պէս :

7 Սարսափէ՛ ով երկիր՝ Տէրոջը երեսէն՝
Յակոբին Ասուածոյն երեսէն ,
8 [մ]Ըն որ վէմը լճակներու լճի դարձուց ,
Ո– ապառաժը ջուրերու աղբիւրի :

[ա] ա Թագ · ե · 5 : Սաղ · կը · 6 : Նս · ծդ · 1 : Պաղ · գ · 27 :

—

[բ] Սաղ · ձԸ · 1 :
[գ] Դան · իւ · 20 :
[դ] Նս · ծԻ · 19 : Սաղ · ա · 11 :
[ե] Սաղ · ղԸ · 9 · ղԻ · 2 :
[զ] Սաղ · ը · 1 :
[է] Սաղ · ձԻ · 6 :
[ը] Սաղ · ժա · 4 : ճը · 6 : Նս · ծԸ · 15 :
[թ] ա Թագ · ի · 8 : Սաղ · ճԸ · 41 :
[ժ] Հոբ · ԼՋ · 7 :
[ի] Սաղ · ճԸ · 1 :
[լ] Նհ · ժգ · 3 :
[խ] Սաղ · ձա · 5 :
[ծ] Նհ · Ջ · 7 : ժԻ · 6 : իԸ · 8 : իԻ · 45 , 46 : ի Օր · իԸ · 9 :
[կ] Նհ · ժգ · 21 : Սաղ · հԸ · 16 :
[հ] Հես · գ · 13 , 16 :
[ձ] Սաղ · իԻ · 6 : Ամր · գ · 6 :
[ղ] Ամր · գ · 8 :
[ճ] Նհ · ժԸ · 6 : Ցնաւ · Ի · 11 : Սաղ · ճԸ · 35 :

ՍԱՂՄ· ՃԻԵ

1 Աղաղակ Դաւթեան ճշմարիտ փառքը , 4 ու կուռքերուն ունայնութիւնը ցուցընելով , 9 կը յորդորէ Ընտուծոյ վստահելու , 12 և անոր գոհութիւն մատուցանելու՝ իր բարերարութիւններուն համար :

1 ¶ Ձէ թէ մեզի ոչ Տէր՝ ձէ թէ մեզի ,
Հապա քու անուանդ փառք տուր ,
Քու ողորմութեանդ ու ճշմարտութեանդ համար :
2 Ինչո՞ւ համար հեթանոսները ըսեն թէ՝
Ք Ո՞ւր է Հիմա անոնց Ընտուածը :
3 Հայց մեր Ընտուածը երկինքն է .
Ինկկայ իր բոլոր ուզածը ըրաւ :

4 Ընոնց կուռքերը արծաթ ու ոսկի են .
Մարդու ձեռքի գործքեր են .
5 Բերան ունին՝ բայց չեն խօսիր .
Աչքեր ունին՝ բայց չեն տեսներ .
6 Ականջներ ունին՝ բայց չեն լսեր ,
Քիթ ունին՝ բայց հոտ չեն առներ .
7 Ձեռքեր ունին՝ բայց չեն շօշափեր .
Ոտքեր ունին՝ բայց չեն քալեր ,
Ու– իրենց կոկորդովը ձայն չեն հաներ :
8 Ընոնց նման ✲ըլլան անոնք շինողները ,
Ու– բոլոր անոնց յուսացողները :

9 Ե՛ւ Ի՛մ Իսրայէլ՝ Տէրոջը յուսա՛ .
Ան է անոնց օգնութիւնը ու ասպարը :
10 ‡Ի՛մ Ահարոնի տունը՝ Տէրոջը յուսացէ՛ք՝ .
Ան է անոնց օգնութիւնը ու ասպարը :
11 ‖Ի՛մ Տէրոջմէ վախցողնե՛ր՝ Տէրոջը յուսացէ՛ք՝ .
Ան է անոնց օգնութիւնը ու ասպարը :

12 Տէրը մեզ կը յիշէ , ու– պիտի օրհնէ ,
Իսրայէլի տունը պիտի օրհնէ ,
Ահարոնի տունը պիտի օրհնէ .
13 ¤Տէրոջմէ վախցողները պիտի օրհնէ ,
Պզտիկներուն մեծերուն հետ :
14 Տէրը ձեզի բազ+ պիտի աւելցնէ ,
Ձեզի ու ձեր որդիներուն :
15 ¶Օրհնեա՛լ ըլլաք դուք Տէրոջմէն ,
Ք Ան որ երկինքը ու երկիրը ստեղծեց :

16 Երկինք երկինքը Տէրոջն է ,
Հայց երկիրը մարդոց որդիներուն տուաւ :
17 ¦Ա՛ռ ևս չեն Տէրը չեն օրհներ .
Ո՛չ ալ այն ամէնը , որ Տգնեզմանը կ՚իջնեն :
18 Հայց մենք Տէրը պիտի օրհնենք ,
Հիմի եւ միշտ յաւիտեան : Ալէլուիա :

ՍԱՂՄ· ՃԻՁ

1 Աղաղակը կը խոստովանի իր սէրը ու իր պարտաւորութիւնը առ Ընտուած՝ անոր փրկութեանը համար : 12 Ուխտ կ՚ընէ որ շնորհակալութիւն մատուցանէ Ընտուծոյ :

1 ✲Սիրած եմ՝՝ , ինչու որ Տէրը
Իմ ձայնս ու աղաչանքս լսեց .
2 Ինչու որ անիկայ իր ականջը ինծի խոնարհեցուց .
Ու իմ օրերուս մէջ անոր պիտի կանչեմ :
3 ¶Պահուան լարերը իս պատեցին ,
Ու գերեզմանին վիշտերը իս գտան .
Նեղութիւն ու արտմութիւն գտայ :
4 Հայց ես Տէրոջը անուանը կանչեցի ,
Կ՚աղաչեմ՝՝ ո՛վ Տէր , փրկէ՛ իմ անձս :
5 ¦Ողորմած ու †արդար է Տէրը ,
Ու մեր Ընտուածը գթած է :
6 Տէրը միամիտները կը պահէ .
Ես խեղճ եղայ , ու անիկայ զիս ազատեց :
7 Ո՛վ իմ անձս՝ դարձի՛ր քու ¤հանգստութեանդդ ,
Ինչու որ †Տէրը քեզի բարիք ըրաւ :
8 ¤Վ աան զի դուն իմ անձս մահուանէ փրկեցիր ,
Իմ աչքերս արցունքէն , ու– իմ ոտքերս գայթակղէն :
9 Տէրոջը առջեւը պիտի քալեմ
†Կենդանիներուն երկրին մէջը :
10 ¤Հաւատացի՝՝ անոր համար խօսեցայ .
Ես խիստ թշուառացայ :
11 ¦Իմ շփոթութեանս մէջ ըսի թէ՝
†Ամէն մարդ սուտ է :

12 Ի՞նչ հատուցանեմ Տէրոջը՝
Անոր բոլոր հնձի ըրած բարութեանը փոխարէն :
13 փրկութեան բաժակը պիտի առնեմ ,
Ու Տէրոջը անուանը պիտի կանչեմ :
14 †Իմ ուխտերս Տէրոջը պիտի հատուցանեմ
Իր բոլոր ժողովուրդին առջեւն :
15 †Պատուական է Տէրոջը առջեւն
Իր սուրբերուն մահը :
16 Ո՛վ Տէր , †ինչու որ ես քու ծառադ եմ ,
Ես քու ծառադ եմ , ու ¤քու աղախնիդ որդին .
Պոեն իմ կապերս արձրկեցիր :
17 ¦Գոհութեան պատարագ պիտի մատուցանեմ քեզի ,
Ու Տէրոջը անուանը պիտի կանչեմ :

– Տես Ես · խբ · 11 : Երեմ · ԼԶ · 32 :
բ Սաղ · խբ · 3, 10 : Հեթ · 10 : Յովել · բ · 17 :
գ ա Պն · ժԶ · 26 : Սաղ · ոչ · 6 : Դան · դ · 35 :
դ բ Օր · ԻԸ · 28 : Սաղ · ոչ · 15, 16, 17 : Երեմ · ժ · 3, եէ :
ե Սաղ · ոչ · 18 : Ես · խբ · 9, 10, 11 : Յովել · բ · 8 : Եզե · բ · 18, 19 :
զ Ա՛ս պիտի ըլլան

է Տես Սաղ · ճԺ · 2, 3, 4 : ոչ · 19, 20 :
ը Ա՛ս Իսրայէլը Տէրոջը կը յուսայ .
թ Սաղ · ԼՁ · 20 : Առակ · Շ · 5 :
ժ Ա՛ս Ահարոնի տունը Տէրոջը կը յուսան .
ժա Ա՛ս Տէրոջմէ վախցողները Տէրոջը կը յուսան .
ժբ Սաղ · ոչԼ · 1, 4 :
ժգ Ծն · ժՁ · 19 :
ժդ Ծն · ա · 1 : Սաղ · ՂՁ · 5 :
ժե Սաղ · Ձ · 5 : ձԼ · 10, 11, 12 : Ես · ԼԲ · 18 :
ժզ Աստ · լուսինները
ժէ Սաղ · ճԺ · 2 : Դան · բ · 20 :
—
ժը Ա՛ս Տէրը կը սիրեմ : Սաղ · ժԲ · 1 :
ժթ Սաղ · ժԲ · 4, 5, 6 :
ի Սաղ · ՃԳ · 8 :
իա Նեղ · ԹԻ · 15 : Նեեմ · ԹՀ · 8 : Սաղ · ճԺԹ · 137 : ՃԾ · 17 :
իբ Երեմ · Ձ · 16 : Սաս · ժա · 29 :
իգ Սաղ · ժԲ · 6 : ճԺԹ · 17 :
իդ Սաղ · ծՁ · 13 :
իե Սաղ · խԷ · 13 :
իզ Ա Սար · Ժ · 13 :
իէ Սաղ · ԼԻ · 22 :
իը Էսթ · Գ · 4 :
իթ Ա՛ՄՐ 18 : Սաղ · խԲ · 25 : Հայեղ · բ · 9 :
լ Սաղ · ՀԲ · 14 :
լա Սաղ · ՃԻՁ · 12 · ճԺԹ · 125 : ՃԻՁ · 12 :
լբ Սաղ · ՃՁ · 16 :
լգ Ա Եզ · Է · 12 : Սաղ · Ֆ · 14 : ճԷ · 22 :

18 [ה]Իմ ուխտերս Տէրոջը պիտի հատուցանեմ
Իր բոլոր ժողովուրդին առջեւն ,
19 [ט]Տէրոջը տանը սրաձիներուն մէջը ,
Քու մէջդ՝ ո՛վ Երուսաղէմ : Ալէլուիա :

ԱՇԱՐ · ՃԺԱ

1 , 2 Յաւուած փառաւորելու յորդորանք մը իր ողորմութեանը ու ճշմարտութեանը համար :

1 [א]Օրհնեցէք Տէրը՝ ո՛վ բոլոր ազգեր ,
Գովեցէք անիկայ՝ ո՛վ բոլոր ժողովուրդներ .
2 Վասն զի անոր ողորմութիւնը մեր վրայ մեծ է ,
Ու [ב]Տէրոջը ճշմարտութիւնը յաւիտեան է :
Ալէլուիա :

ԱՇԱՐ · ՃԺԲ

1 Յաւուածոյ ողորմութեանը համար զինքը փառաւորելու յորդորանք մը : 5 Աղաղակողուն իր փորձառութեամբը կը ցուցընէ թէ ա՛րդար աղէկ բան է Յաւուածոյ ապաւինիլը : 19 Աղաղակողուն օրհնակովը՝ Քրիստոսին իր թագաւորութեամբը գալը կը ցուցընէ :

1 [א]Գոհացէք Տէրոջմէն , ինչու որ բարի է .
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է :
2 [ב]Իսրայէլը թող ըսէ .
Ընոր ողորմութիւնը յաւիտեան է :
3 Ահարոնին տունը թող ըսէ .
Ընոր ողորմութիւնը յաւիտեան է :
4 Տէրոջմէ վախցողները թող ըսեն .
Ընոր ողորմութիւնը յաւիտեան է :

5 [ה]Նեղութեան մէջ Տէրոջը կանչեցի ,
Ու Տէրը պատասխան տուաւ ինձի , [ו]Լայնարձակ տեղ մը հանելով :
6 [ז]Տէրը իմ հետս է , չեմ վախնար .
Մարդը ինձի ի՛նչ կրնայ ընել :
7 [ח]Տէրը իմ օգնականներուս հետ ինկերիս իմ հետս է ,
Ու ես [ט]իմ թշնամիներուս կորոստը պիտի տեսնեմ :
8 [י]Աւե՛տ է Տէրոջը յուսալ ,
Քան թէ մարդոց ապաւինիլ :
9 [כ]Աւե՛տ է Տէրոջը յուսալ ,
Քան թէ իշխաններուն ապաւինիլ :
10 Հեղոր ազգերը զիս պաշարեցին .
Բայց Տէրոջը անունովը պիտի ջարդեմ անոնք :
11 [ל]Իմ բոլորտիքս առին , և զիս պաշարեցին .
Բայց Տէրոջը անունովը պիտի ջարդեմ անոնք :
12 [מ]Ինղուներու պէս իմ բոլորտիքս առին .
[נ]Փուշերու հրակի պէս մարեցան .
Քանի՛ Տէրոջը անունովը պիտի ջարդեմ անոնք :
13 Սաստիկ հրելիր զիս , որ վար իյնամ .
Բայց Տէրը օգնեց ինձի :
14 [ס]Տէրը իմ զօրութիւնս ու սաղմոս է ,
Ու իմ փրկութիւնս եղաւ :
15 Ըղձարներուն բնակարաններուն մէջը ցնծութեան ու փրկութեան ձայն կայ .
Տէրոջը աջ ձեռքը զօրութիւն կը գործէ :
16 [פ]Տէրոջը աջ ձեռքը բարձր է .
Տէրոջը աջ ձեռքը զօրութիւն կը գործէ :
17 [צ]Պիտի չմեռնիմ , հապա պիտի ապրիմ ,
Ու [ק]Տէրոջը գործքերը պատմեմ :
18 Տէրը [ר]զիս շատ խրատեց ,
Բայց մահուան չմատնեց զիս :

19 [ש]Հանգէք ինձի արդարութեան դռները .
Անոնց մէջը պիտի մտնեմ , ու Տէրոջը գոհութիւն մատուցանեմ :
20 [ת]Ա՛ս է Տէրոջը դուռը ,
Ըղձարները ասկէ պիտի մտնեն :
21 Կը գոհանամ քեզմէ որ ինձի պատասխան տուիր ,
Ու ինձի փրկութիւն եղար :
22 [א]Քո՛ւն քարը՝ որ շինողները անարգեցին ,
Անկիւնին գլուխը եղաւ :
23 Ասիկայ Տէրոջմէն եղաւ .
Հրաշք է ասիկայ մեր աչքերուն :
24 Ա՛ս այն օրն է , որ Տէրը ստեղծեց .
Ցնծանք և ուրախ ըլլանք անոր մէջը :
25 [ב]Իմա՛ կ՚աղաչեմ ո՛վ Տէր՝ փրկէ ,
Իմա՛ կ՚աղաչեմ ո՛վ Տէր՝ յաջողէ :

26 [ג]Օրհնեա՛լ ըլլայ ան որ Տէրոջը անունովը կու գայ .
Օրհնեցինք ձեզ Տէրոջը տունէն :
27 Տէրը Աստուած է , և [ד]լոյս կը ցուցընէ մեզի .
Հոծի անասուններով կապեցէք ,
Ու խոյանին եղջիւրներուն հասկցուցէ՛ք :
28 [ה]Դուն ես իմ Աստուածս , ու քեզի գոհութիւն պիտի մատուցանեմ .
[ו]Ո՛վ իմ Աստուածս՝ քեզ պիտի բարձրացնեմ :
29 [ז]Գոհացէք Տէրոջմէն , ինչու որ բարի է .
Ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է :

ה Հմր. 14 :
ו Սաղ. ղէ . 8 : ח . 4 : ճէ . 2 :
—
י Հռով. ժե . 11 :
כ Սաղ. ח . 5 :
—
מ ա Ոն . ժդ . 8 , 34 : Սաղ. ճղ . 1 : ճէ . 1 : ճլ . 1 :
ס Ցհս Սաղ . ճժե . 9 , ևա :
ע Սաղ . ճի . 1 :
פ Սաղ . ժչ . 19 :
צ Սաղ . թէ . 1 : ծդ . 4 , 11 : ճխդ . 5 : կա . ծա . 12 : կբբ . ժդ . 6 :
ק Սաղ . ծդ . 4 :
ר Սաղ . ծթ . 10 :
ש Սաղ . ի . 4 : կի . 8 , 9 : կրեմ . ժէ . 5 , 7 :
ת Սաղ . ճխդ . 3 :
א Սաղ . ձչ . 17 :
ב Ա Օր . ա . 44 :
ג Հով . է . 6 : Կաւ . ա . 10 :
ד Սաղ . թէ . 1 : ծդ . 4 , 11 : ճխդ . 5 : կա . ծա . 12 : կբբ . ժդ . 6 :
ה Սաղ . ծթ . 10 :
ו Սաղ . ի . 4 : կի . 8 , 9 : կրեմ . ժէ . 5 , 7 :
ז Սաղ . ճխդ . 3 :
ח Սաղ . ձչ . 17 :
ט Ա Օր . ա . 44 :
י Հով . է . 6 : Կաւ . ա . 10 :
כ Նհ . ժէ . 2 : կա . ժչ . 2 :
ל Նհ . ժէ . 6 :
מ Սաղ . ղ . 5 : Եմբ . ա . 12 :
נ Սաղ . հդ . 28 :
ס Ա Որ . ղ . 9 :
ע Կա . իդ . 2 :
פ Սաղ . իդ . 7 :
צ Կա . լէ . 8 : Հայտ . իա . 27 : իբ . 14 , 15 :
ק Ա Մտ . իա . 42 : Մար . ժբ . 10 : Կղ . ի . 17 : Գոր . բ . 11 : Հփես . բ . 20 : ա Պետ . բ . 4 , 7 :
ר Աստ . իա . 9 : իդ . 39 : Մար . ժա . 9 , 10 : Կղ . ժբ . 38 : Ցհս Հաբ . բ . 7 :
ש Հսթ . ը . 16 : ա Պետ . բ . 9 :
ת Նհ . ժէ . 2 : Կա . իէ . 1 :
א Ա Հմր . 14 :

ՍԱՂՄ · ՃԺԹ

1—176 Օրանապան աղօթքներ , գովաբանութիւններ , ու շնազանդութեան խոստումներ :

ԱԼԵՖ

1 Երանի՛ ճամբով ամրիծներուն՝
Որ Տէրոջը օրէնքին մէջ կը քալեն :
2 Երանի՛ անոնց՝ որ անոր վկայութիւնները կը պահեն ,
Որ բոլոր սրտով զինքը կը խնդրեն ,
3 Եւ [a]անօրէնութիւն չեն բներ ,
Հապա անոր ճամբաներուն մէջը կը քալեն :
4 Դուն պատուիրեցիր որ շատ զգուշութեամբ
Քու հրամաններդ պահենք :
5 Երանի՛ թէ իմ ճամբաներս յաջողին ,
Որ քու կանոններդ պահեմ :
6 [b]Ընն առնեը պիտի չամչնամ ,
Երբոր քու բոլոր պատուիրանքներուդ զգուշութիւն ընեմ :
7 Պիտի գոհիմ քեզ ուղիղ սրտով ,
Երբոր քու արդար դատաստաններդ սորվիմ :
8 Քու կանոններդ պիտի պահեմ .
Ես բոլորովին մի թողուր :

ՊԵԹ

9 Երիտասարդը ինչո՞վ մաքրէ իր ճամբան .
Քու խօսքիդ համեմատ անոր զգուշութիւն ընելով :
10 Իմ բոլոր սրտովս [c]փնդրեցի քեզ ,
Մի թողուր զիս որ [d]քու պատուիրանքներէդ մոլորիմ :
11 [e]Իմ սրտիս մէջը պահեցի քու խօսքերդ ,
Որ չմեղանչեմ քեզի դէմ :
12 Օրհնեա՛լ ես դուն՝ ո՛վ Տէր ,
[f]Սորվեցո՛ւր ինծի քու կանոններդ :
13 Իմ շրթունքներովս [g]պատմեցի
Քու բերնիդ բոլոր դատաստանները :
14 Քու վկայութիւններուդ ճամբովը ուրախացայ ,
Աղբէս թէ ամէն կերպ հարստութիւնով :
15 [h]Քու հրամաններուդ վրայով պիտի մտածեմ ,
Եւ քու ճամբաներդ պիտի դիտեմ :
16 [i]Քու կանոններովդ պիտի ուրախանամ ,
Որ քու խօսքդ պիտի չմոռնամ :

ԿԻՄԼ

17 [j]Հարութիւն ըրէ քու ծառայիդ ,
Որ ապրիմ ու քու խօսքդ պահեմ :
18 Բա՛ց իմ աչքերս ,
Որ քու օրէնքէդ հրաշքներ տեսնեմ :
19 [k]Պանդուխտ եմ ես երկրի վրայ .
Մի ծածկեր ինծմէ քու պատուիրանքներդ :
20 [l]Իմ անձս կը նեղուի
Ամէն ժամանակ քու դատաստաններուդ ցանկանալէն :
21 Դուն սաստկերը անիծած ամբարտաւանները ,
[m]Որ պատուիրանքներէդ մոլորողները :
22 [n]Նախատինքը ու անարգանքը վերցո՛ւր ինծմէ ,
Ընչու որ քու վկայութիւններդ պահեցի :
23 Իշխաններ ալ կը նստէին ու ինծի դէմ կը խօսէին .
Բայց քու ծառադ՝ [o]քու կանոններուդ վրայովկը մտածէր :
24 [p]Քու վկայութիւններդ ալ իմ ուրախութիւնս՝
Որ իմ խորհրդականներս են :

ՏԵԼԵԹ

25 [q]Իմ անձս հողին կը փակչի .
[r]Կենդանացո՛ւր զիս քու խօսքիդ համեմատ :
26 Իմ ճամբաներս պատմեցի , ու դուն ինծի պատասխան տուիր .
[s]Սորվեցո՛ւր ինծի քու կանոններդ :
27 Քու հրամաններուդ ճամբան ինծի իմացո՛ւր ,
Եւ քու սքանչելիքներուդ վրայով պիտի [t]մըտածեմ :
28 [u]Իմ անձս տրտմութենէն կը հալի .
Հաստատէ՛ զիս քու խօսքիդ համեմատ :
29 Սուտ ճամբան հեռացո՛ւր ինծմէ ,
Եւ քու օրէնքով [v]ընդհէ՛ ինծի :
30 Հաւատարմութեան ճամբան ընտրեցի ,
Եւ քու դատաստաններդ [w]իմ առջեւս դրի :
31 Քու վկայութիւններուդ յարեցայ ,
Ո՛վ Տէր՝ [x]իս մի ամչցներ :
32 Քու պատուիրանքներուդ ճամբուն մէջ պիտի վազեմ .
Ընչու որ դուն [y]իմ սիրտս պիտի լայնցընես :

ՀԷ

33 Ո՛վ Տէր՝ [z]սորվեցո՛ւր ինծի քու կանոններուդ ճամբան .
Եւ [a]մինչեւ վերջը պիտի պահեմ անիկայ :
34 [b]Հասատուն ըրէ զիս , որ քու օրէնքդ պահեմ ,
Եւ բոլոր սրտով անիկայ [c]ի գործ դնեմ :
35 [d]Առաջնորդէ՛ ինծի քու պատուիրանքներուդ շաւիղին մէջ .
Ընչու որ անոր հաւնեցայ :
36 Իմ սիրտս քու վկայութիւններուդ յօժարեցո՛ւր ,
Եւ չէ՛ թէ [e]ագահութեան :
37 [f]Դո՛ւ [g]դարձուր իմ աչքերս , որ [h]սնոտի բան չտեսնեն .
Եւ [i]զիս քու ճամբուդ մէջ կենդանացո՛ւր :

---

a Սաղ · ճիբ · 1 :
b ա՛ Հօհ · ը · 9 : ե · 18 :
c Հոգ · իբ · 26 : ա Հօհ · բ · 28 :
d ք Ի՛Ն · ժե · 15 :
e Հմր 21 , 118 :
f Սաղ · լե · 31 : Ղե · ը · 19 , 51 :
g Հմր 26 , 33 , 64 , 68 , 108 , 124 , 135 : Սաղ · իե · 4 :
h Սաղ · Լգ · 11 :
i Սաղ · ա · 2 : Հմր 23 , 48 , 78 :
j Սաղ · ա · 2 : Հմր 47 , 70 , 77 :
k Սաղ · ճժգ · 7 :
l Ծն · իե · 9 : ա Ի՛Ն · իե · 15 : Սաղ · Լե՛ · 12 : ք Կոր · ե · 6 : Ներ · ժա · 13 :
m Սաղ · իդ՛ · 1 , 2 : կգ · 1 : ձգ · 2 : Հմր 40 , 131 :
n Հմր 10 , 110 , 118 :
o Սաղ · Լե՛ · 8 :
p Սաղ · ա · 2 : Հմր 15 :
q Հմր 77 , 92 :
r Սաղ · իգ՛ · 25 :
s Հմր 40 : Սաղ · ճղգ · 11 :
t Հմր 12 : Սաղ · իե · 48 : իէ · 11 : ձղ · 11 :
u Նահ խօսիմ · Սաղ · ճղե · 5 , 6 :
v Սաղ · ճէ · 26 :
w ֆ ֆնտագ · ի · 29 : Ներ · կ · 5 : ք Կոր · ջ · 11 :
x Հմր 15 :
y Հմր 112 : Կաո · ժ · 22 : Հոգ · բ · 26 :
z Հմր 73 : Բահակ · բ · 6 : Հնակ · ա · 5 :
a Նեղկ · Լգ · 31 : Մաթ · է · 21 , 22 : Ղե · ժբ · 15 : ա Տիմ · գ · 10 : Ներ · ժգ · 5 :
b Ներ · Լգ · 15 :
c Բահակ · իգ · 5 :
d Հմր 40 :
e Հմր 12 :
f Հմր 112 : Կաո · ժ · 22 : Հոգ · բ · 26 :
g Հմր 73 : Բահակ · բ · 6 : Հնակ · ա · 5 :
h Նեղկ · Լգ · 31 : Մաթ · է · 21 , 22 : Ղե · ժբ · 15 : ա Տիմ · գ · 10 : Ներ · ժգ · 5 :
i Ներ · Լգ · 15 :
j Բահակ · իգ · 5 :
k Հմր 40 :

38 [ա] Հաստատէ քու խօսքդ
ծառային քով ։
Որով վախցող Ցուցային վրայ ։
39 Զ՚ոտ դարձուր ինծմէ իմ նախատինքս ։ ուս-
կից որ կը վախնամ ։
Ինչու որ քու դատաստաններդ բարի են ։
40 Ահա [բ]ցանկացայ քու հրամաններուդ ։
Քու արդարութեանդ մէջ [գ]կենդանացուր զիս ։

Վ

41 Ո՛վ Տէր՝ [դ]թող իմ վրաս գայ քու ողորմու-
թիւնդ ,
Քու փրկութիւնդ քու խօսքիդ համեմատ ։
42 Ու ես խօսքով պատասխան պիտի տամ իս
նախատողին ։
Վասն զի քու խօսքիդ յուսացած եմ ։
43 Ու ճշմարտութեան խօսքը բնաւ մի հեռացը-
ներ իմ բերնէս ։
Ինչու որ քու դատաստաններուդ յուսացած
եմ ։
44 Ու քու օրէնքդ միշտ պիտի պահեմ
Յաւիտեան յաւիտենից ։
45 Ու լայնարձակ տեղէ մէջ պիտի քալեմ ,
Քանզի քու հրամաններդ խնդրեցի ։
46 Ու [ե]քու վկայութիւններդ թագաւորներուն
առջեւ պիտի խօսիմ ,
Ու պիտի չամչեմ ։
47 Ու [զ]պիտի ուրախանամ քու պատուիրանքնե-
րովդ ,
Որոնք սիրեցի ։
48 Ու ձեռքերս դէպ՚ի քու պատուիրանքներուդ
պիտի վերցընեմ , որոնք սիրեցի ,
Ու [է]քու կանոններուդ վրայով պիտի մտածեմ ։

Զ

49 Յիշէ քու ծառային եղած խօսքը ,
Որուն վրայ [ը]յուսալ տուիր ։
50 Իմ նեղութեանս մէջ [թ]մխիթարութիւնս ա՛ս է ։
Վասն զի քու խօսքդ զիս կենդանացուց ։
51 Ըմբարտաւանները խիստ շատ [ժ]ծաղր ըրին
զիս ։
Բայց ես [ի]քու օրէնքէդ չխոտորեցայ ։
52 Ո՛վ Տէր՝ քու առջի դատաստաններդ յիշեցի ,
Ու մխիթարուեցայ ։
53 [ի]Սոսկումը իս բռնեց ան ամբարիշտներուն հա-
մար ,
Որ քու օրէնքդ կը թողուն ։
54 Քու կանոններդ ինծի երգեր եղան
Իմ պանդխտութեանս տանը մէջ ։
55 Ո՛վ Տէր՝ գիշերը [ի]քու անունդ յիշեցի ,
Ու քու օրէնքդ պահեցի ։

56 Ըս եղաւ ինծի ,
Ինչու որ քու հրամաններդ կը պահեմ ։

Ի

57 [ժ]Բա՜ն իմ բաժինս է՝ ա՛ռ Տէր ։
Ըսի որ քու խօսքերդ պահեմ ։
58 Բոլոր սրտով քու երեսդ խնդրեցի ։
Ողորմէ ինծի [ի]քու խօսքիդ համեմատ ։
59 [ի]Իմ ճամբաներուս վրայով մտածեցի ,
Ու իմ ոտքերս քու վկայութիւններուդ դար-
ձուցի ։
60 Քու պատուիրանքներդ պահելու
Շտապացի ու չուշացայ ։
61 Ըմբարիշտներուն [ժ]խումբերը իս պատեցին ,
Բայց ես քու օրէնքդ չմոռցայ ։
62 [ի]Կէս գիշերին կ՚ելլեմ քեզի գոհութիւն մա-
տուցանելու
Քու արդար դատաստաններուդ համար ։
63 Իս ընկեր եղայ ան ամենուն որ քեզմէ կը վախ-
նան ,
Ու քու հրամաններդ կը պահեն ։
64 Ո՛վ Տէր՝ [ի]երկիրը լեցուն է քու ողորմու-
թեամբդ ,
[ժ]Որովցուր ինծի քու կանոններդ ։

Թ

65 Բարութիւն ըրիր քու ծառային՝ ա՛ռ Տէր ,
Քու խօսքիդ համեմատ ։
66 Խարի խմաստութիւն ու գիտութիւն սորվե-
ցուր ինծի ։
Ինչու որ քու պատուիրանքներուդ հաւա-
տացի ։
67 [ժ]Քանի որ չշտացած չէի , կը սխալէի ։
Բայց հիմա քու խօսքդ կը պահեմ ։
68 [ի]Բարի ես դուն , ու բարերար ։
[ժ]Որովցուր ինծի քու կանոններդ ։
69 Ըմբարտաւանները [ժ]սուտութիւն շարեցին ինծի
դէմ ։
Բայց ես բոլոր սրտով քու հրամաններդ պա-
հեցի ։
70 [ի]Ընտոն սիրտը ճարպի պէս պաթաթացաւ ։
Բայց ես քու օրէնքովդ ուրախացայ ։
71 [ժ]Ըղէկ եղաւ ինծի որ չշտացայ ,
Որպէս զի քու կանոններդ սորվիմ ։
72 [ի]Ինծի համար բերանիդ օրէնքը
Աւելի աղէկ է քու բիրնիդ ոսկիէ ու արծաթէ
բլուրներէն ։

Ն

73 [յ]Ձեռքերդ զիս շինեցին ու ստեղծեցին ։
[ե]Խաստուն ըրէ զիս , որ քու պատուիրանքներդ
սորվիմ ։

[ա] Ամ. ի. 25 ։
[բ] Ամբ 20 ։
[գ] Ամբ 25 , 37 , 88 , 107 , 149 , 156 , 159 ։
[դ] Ամ. ոձ. 4 ։ Ամբ 77 ։
[ե] Ամ. ոձ. 1 ։ Ամա. ծ. 18 , 19 ։ Բօր. իզ. 1 , 2 ։
[զ] Ամբ 16 ։
[է] Ամբ 15 ։
[ը] Ամբ 74 , 81 , 147 ։
[թ] Ամ. ժե. 4 ։
[ժ] Նրեմ. ի. 7 ։
[ի] Յոր. իդ. 11 ։ Ամ. խղ. 18 ։ Ամբ 157 ։
[ժ] Նրդ. ի. 3 ։
[ի] Ամ. կէ. 6 ։
[ժ] Ամ. ժձ. 5 ։ Նրեմ. ծ. 16 ։ Ածր. գ. 24 ։
[ի] Ամբ 41 ։
[ժ] Ամ. ժե. 17 , 18 ։
[ի] Ամ. լարերը
[ժ] Բօր. ժձ. 25 ։
[ի] Ամ. Լձ. 5 ։
[ժ] Ամբ 12 , 26 ։
[ի] Ամբ 71 ։ Նրեմ. Լա. 18 , 19 ։ Նրդ. ժբ. 11 ։
[ժ] Ամ. ոձ. 1 ։ ոէ. 1 ։ Ամա. ժի. 19 ։
[ի] Ամբ 12 , 26 ։
[ժ] Յոր. ժգ. 4 ։ Ամ. ոէի. 2 ։
[ի] Ամ. ժէ. 10 ։ Լս. գ. 10 ։ իբ. 27 ։
[ժ] Ամբ 35 ։
[ի] Ամբ 67 ։ Նրդ. ժբ. 10 , 11 ։
[ժ] Ամբ 127 ։ Ամ. ժի. 10 ։ Ածտ. բ. 10 , 11 , 19 ։
[ի] Յոր. ծ. 8 ։ Ամ. ծ. 3 ։ ոչ. 8 ։ ոչի. 14 ։
[ժ] Ամբ 34 , 144 ։

74 [ա]Ինձմէ վախցողները իս պիտի տեսնեն և ու-
բախանան .
[բ]Ինչու որ քու խօսքիդ յուսացայ :
75 Գիտեմ ո՛վ Տէր , որ քու դատաստաններդ
արդարութիւնով են .
Ու հիրաւունքով զիս վշտացուցիր :
76 Իմա թող քու ողորմութիւնդ ինձի մխիթա-
րութիւն ըլլայ ,
Քու ծառային պոռաջ խօսքիդ համեմատ :
77 [գ]Թող քու գթութիւնները իմ վրաս գան որ
ապրիմ .
Վասն զի [դ]քու օրէնքդ իմ ուրախութիւնս է :
78 Ամբարտաւանները [ե]պիտի ամչնան .
Ինչու որ [զ]առանց պատճառի անիրաւութիւն
ըրին ինձի դէմ .
Հայց ես [է]քու հրամաններուդ վրայ պիտի մը-
տածեմ :
79 Գան թող ինձի դառնան քեզմէ վախցողները ,
Ու քու վկայութիւններդ ճանչցողները :
80 Գան թող իմ սիրտս կատարեալ ըլլայ քու կա-
նոններուդ մէջը ,
Ընանկ որ չամչնամ :

ՔԵՖ

81 [ը]Իմ անձս քու փրկութեանդ [թ]կը կարօտի ,
Ա՛ [ժ]նա քու խօսքիդ կը յուսամ :
82 [ի]Իմ աչքերս քու խօսքիդ համար կը նուաղին ,
Ըսելով թէ՝ Ե՞րբ պիտի մխիթարես զիս :
83 Ինչու որ [ի]ես ծուխի մէջ պռոաջ տիկի պէս
եղայ .
Հայց քու կանոններդ չմոռցայ :
84 [ի]Որչափ են քու ծառայիդ օրերը .
[ի]Ես հալածողներուն Ե՞րբ դատաստան պիտի ը-
նես :
85 [ի]Ամբարտաւանները փոսեր փորեցին ինձի հա-
մար ,
Որ քու օրէնքիդ պէս չեն :
86 Քու բոլոր պատուիրանքներդ ճշմարիտ են .
[ի]Օգնէ տերը՝ զիս կը հալածեն , օգնէ՛ ինձի :
87 Քիչ մնաց որ զիս կորսընկնեին երկրին մէջ .
Հայց ես քու հրամաններդ չթողուցի :
88 [ի]Քու ողորմութեանդ համեմատ կենդանացուր
զիս ,
Ու քու բերնիդ վկայութիւնը պիտի պահեմ :

ԼԱՄԱՆ

89 Ո՛վ Տէր՝ [լ]քու խօսքդ
Յաւիտեան հաստատ է երկինքի մէջ :
90 Քու հաւատարմութիւնդ ազգէ մինչև ազգ կը
մնայ ,
Դուն հաստատեցիր երկիրը ու կը կենայ :
91 [լ]Քու հրամաններուդ պէս կը կենան հինչև
այսօր .
Ինչու որ բոլորը քու ծառաներդ են :
92 Թէ որ [լ]քու օրէնքդ իմ ուրախութիւնս չըլ-
լար ,
Ըն ատեներ կորսուած պիտի ըլլայի իմ տըրտ-
մութեանս մէջ :
93 Յաւիտեան պիտի չմոռնամ քու հրամանն-
ներդ ,
Վանդի անոնցմով կենդանացուցիր զիս :
94 Ես քուկդ եմ՝ փրկէ՛ զիս .
Ինչու որ քու հրամաններդ փնտռեցի :
95 Ամբարիշտները ինձի սպասեցին , որ իս կոր-
սընցընեն .
Հայց ես քու վկայութիւններդ միտքս պիտի
բերեմ :
96 [ա]Ամէն կատարելութեան վերջը տեսայ .
Քու պատուիրանքդ շատ ընդարձակ է :

ՄԻՆ

97 Որչափ կը սիրեմ քու օրէնքդ .
[ա]Ըն է ամէն օր իմ մտածութիւնս :
98 Քու պատուիրանքներովդ զիս [բ]իմ թշնամի-
ներէս իմաստուն ըրիր .
Վանդի անոնք միշտ իմ քովս են :
99 Իմ բոլոր ուսուցիչներէս աւելի հասկցայ ,
Վասն զի քու վկայութիւններդ իմ մտածու-
թիւնս են ,
100 [գ]Ծերերէն աւելի իմաստուն եղայ ,
Վասն զի քու հրամաններդ պահեցի :
101 [դ]Ամէն գէշ ճամբայէն իմ ոտքերս ետ քաշեցի ,
Որ քու խօսքդ պահեմ :
102 Քու դատաստաններէդ չխոտորեցայ .
Ինչու որ դուն սորվեցուցիր ինձի :
103 [ե]Որչափ քաղցր է քու խօսքդ իմ քմացս .
Ա՛նեղրէն աւելի անո՛ւշ է իմ բերնիս :
104 Քու հրամաններովդ իմաստուն եղայ .
Ընոր համար [զ]ատելեան ամէն ճամբան ա-
տեցի :

ՆՈՒՆ

105 [է]Քու խօսքդ իմ ոտքերուս ճրագ է ,
Ու իմ շաւիղներուս լոյս :
106 [թ]Երդում ըրի , ու պիտի կատարեմ ,
Որ քու արդար դատաստաններդ պահեմ :
107 Շատ նեղացայ ,
Ո՛վ Տէր՝ [ժ]կենդանացուր զիս քու խօսքիդ
համեմատ :

ա Սաղ. ԼԶ. 2 :
բ ՃՀմր ԽԹ , 147 :
գ Նեեմ. Ժ՚Ա. 10 :
դ ՃՀմր ԽԱ :
ե ՃՀմր ԽԴ , 47 , 174 :
զ Սաղ. ԽԲ. 3 :
է ՃՀմր 86 :
ը ՃՀմր 23 :
թ Սաղ. ՀԶ. 26 . ԱԶ. 2 :
ժ Նեեմ. կը մնայ ,
ի ՃՀմր 74 , 114 :
լ ՃՀմր 123 : Սաղ. ԿԹ. 3 :
ա Հոբ. Շ. 30 :
բ Սաղ. ԼԹ. 4 :
գ Հայտ. Ղ. 10 :
դ Սաղ. ՀԲ. 7 : Ըռակ. Ժ՚Ղ. 27 :
ե Սաղ. ՀԵ. 19 : ՚ԼԸ. 19 :
զ ՃՀմր 78 :
է ՃՀմր 40 :
ը Սաղ. ԽԹ. 2 : Առած. ԽԳ. 34 , 35 : ա Պետ. ա. 25 :
թ Նեեմ. ԼԶ. 25 :
ժ ՃՀմր 24 :
ի Սաղ. ՃԸ. 18 : ԽԳ. 35 :
լ Սաղ. ա. 2 :
ա Ք Օբ. Գ. 6 , 8 :
բ Ք Տիմ. Գ. 15 :
գ Հոբ. ԼԲ. 7 , 8 , 9 :
դ Ըռակ. ա. 15 :
ե Սաղ. Ժ՚Բ. 10 : Ըռակ. Ը. 11 :
զ ՃՀմր 128 :
է Ըռակ. Գ. 23 :
ը Նեեմ. Ժ. 29 :
թ ՃՀմր 88 :

108 Հիմա [3]իմ բերնիս համաւոր զոհերը ընդունէ՝
ով Տէր ,
Ու դքու դատաստաններդ սորվեցո՛ւր ինձի :
109 [4]Իմ հոգիս ամէն ժամանակ ափիս մէջն է .
Բայց քու օրէնքդ չեմ մոռնար :
110 [5]Ընդարիշտները որոգայթ լարեցին ինձի համար .
Բայց ես [6]քու հրամաններէդ չմոլորեցայ :
111 [7]Քու վկայութիւններդ յաւիտեան ինձի ժառանգութիւն առի .
Սիրտս որ [8]անոնք իմ սրտիս ցնծութիւնն են :
112 Խոնարհեցուցի իմ սիրտս , որ քու կանոններդ կատարեմ
Յաւիտեան [9]մինչև վերջը :

ՍԱՄԵԽ

113 Երկմիտ մտքերը ատեցի ,
Բայց քու օրէնքդ սիրեցի :
114 [10]Իմ ապաւէնս ու ասպարս դուն ես ,
[11]Քու խօսքիդ յուսացայ :
115 [12]Հե՛ռ քաշուեցէք ինձմէ՝ ով չարագործներ ,
Որպէսզի որ Աստուծոյս պատուիրանքները պահեմ :
116 Պահպանէ զիս քու խօսքիդ համեմատ , որ ապրիմ .
Ու զիս [13]իմ յոյսէս մի ամչցընես :
117 Օգնացո՛ւր զիս որ ապրիմ ,
Ու միշտ քու կանոններուդ ուշադրութիւն ընեմ :
118 Ընարդեցիր ան ամէնը՝ որ [14]քու կանոններէդ խոտորեցան .
Որովհետև անոնց նենգութիւնը սուտ է :
119 Դուն [15]երեսաղնէրս [16]կղկղանք կը համարիս՝ երկրի բոլոր ամբարիշտները .
Ընդ որ համար ես քու վկայութիւններդ կը սիրեմ :
120 [17]Իմ մարմինս քու ահէդ դողաց ,
Ու ես քու դատաստաններէդ վախցայ :

ՑԱՅՆ

121 Իրաւունք ու արդարութիւն ըրի .
Զիս իմ նեղիչներուս մի մատներ :
122 [18]Քու ծառայիդ բարութեան համար երաշխաւոր եղիր ,
Որ ամբարտաւանները չհարստահարեն զիս :
123 [19]Իմ աչքերս նուաղեցան քու փրկութեանդ համար ,
Ու քու արդարութեանդ խօսքին համար :
124 Ըլէ՛ քու ծառայիդ քու ողորմութեանդ համեմատ ,
Ու քու կանոններդ սորվեցո՛ւր ինձի :
125 [20]Ես քու ծառադ եմ , իմաստութիւն ըրէ զիս ,
Որ քու վկայութիւններդ ճանչնամ :
126 Տէրոջը բան տանելու ժամանակն է .
[21]Անոնք՝ որ քու օրէնքդ խափանեցին :
127 [22]Ընդ որ համար քու պատուիրանքներդ
Ոսկիէն՝ ու ամենեւ ոսկիէն աւելի սիրեցի :
128 Ուստի ամէն բանի վրայով պատուիրանքներդ ուղիղ կը համարիմ ,
Ու [23]ստութեան ամէն ճամբան կ'ատեմ :

Փ

129 Քու վկայութիւններդ զարմանալի են .
Ընդ որ համար իմ անձս անոնք կը պահէ :
130 Քու խօսքերուդ յայտնութիւը լոյս կու տայ ,
Ու [24]միամիտները իմաստուն կ'ընէ :
131 Իմ բերանս բացի ու հեւացի .
Վասն զի [25]քու պատուիրանքներուդ ցանկացայ .
132 [26]Ինձի նայէ ու ողորմէ ինձի ,
Ինչպէս որ [27]սովորաբար կ'ընես քու անունդ սիրողներուն :
133 [28]Իմ դնացքներս հաստատէ քու խօսքիդ մէջը ,
Ու [29]բնաւ անօրէնութիւն մը չտիրէ ինձի :
134 [30]Փրկէ զիս մարդոց բռնութենէն ,
Որ քու հրամաններդ պիտի պահեմ :
135 [31]Երեսդ փայլեցո՛ւր քու ծառայիդ վրայ ,
Ու [32]սորվեցո՛ւր ինձի քու կանոններդ :
136 [33]Ջուրերու առուներ կ'իջնեն իմ աչքերէս .
Ընդ որ մարդիկ քու օրէնքդ չպահեցին :

ՑԸՏԻ

137 [34]Ըրդար ես դուն՝ ով Տէր ,
Ու քու դատաստաններդ ուղիղ են :
138 [35]Քու պատուիրած վկայութիւններդ
Ըրդար ու խիստ ճշմարիտ են :
139 [36]Իմ նախանձս իս մաշեց .
Ընդ որ թշնամիներս քու խօսքերդ մոռցան :
140 [37]Քու խօսքդ խիստ մաքուր է .
Ընդ որ համար քու ծառադ անիկայ կը սիրէ :
141 Ես ցած ու անարգուած եմ ,
Բայց քու հրամաններդ չմոռցայ :
142 Քու արդարութիւնդ յաւիտենական արդարութիւն է ,
Ու քու օրէնքդ [38]ճշմարտութիւն է :

---

3 Ամբ . ժդ . 2 : Երբ . ժդ . 15 :
4 Ես . 12 , 26 :
5 Յոբ . ժգ . 14 :
6 Սաղ . ճե . 5 : ճեա . 9 :
7 Ես . 10 , 21 :
8 Օր . լգ . 4 :
9 Ես . 77 , 92 , 173 :
10 Ես . 33 :
11 Սաղ . լբ . 7 : ղա . 1 :
12 Ես . 81 :
13 Սաղ . ջ . 8 : ճլթ . 19 :
14 Սաղ . իե . 2 : Առակ . ե . 5 : թ . 33 : ժ . 11 :
15 Ես . 21 :
16 Երկն . խբ . 18 :
17 Ա՛ր կղկղանքի պէս մերժեցիր
18 Ես . ջ . 16 :
19 Երբ . է . 22 :
20 Ես . 81 , 82 :
21 Ես . 12 :
22 Սաղ . ճմգ . 16 :
23 Սաղ . ճ . 23 :
24 Սաղ . ժե . 7 : Առակ . ը . 11 :
25 Ես . 10 :
26 Սաղ . ժթ . 7 : Ղաւակ . ա . 4 :
27 Ես . 20 :
28 Սաղ . ճղ . 4 :
29 Ա՛ր ճնես . ա . 6 , 7 :
30 Սաղ . ժէ . 5 :
31 Սաղ . ժթ . 13 : Առակ . ղ . 12 :
32 Յով . ա . 7 :
33 Սաղ . ջ . 6 :
34 Ես . 12 , 26 :
35 Երեմ . թ . 1 : ժդ . 17 : Տես Երգկ . թ . 4 :
36 Երբ . թ . 15 : Նեեմ . թ . 33 : Երեմ . ժբ . 1 : Գան . թ . 7 :
37 Սաղ . ժթ . 7 , 8 , 9 :
38 Սաղ . կթ . 9 : Յօհ . բ . 17 :
39 Սաղ . ժբ . 6 : ժը . 30 : ժթ . 8 : Առակ . է . 5 :
40 Ես . 151 : Սաղ . ժթ . 9 : Յօհ . ժէ . 17 :

143 [1]Լեզութիւնը ու ցաւը իս գտան ։
Բայց քու պատուիրանքներդ [2]իմ ուրախութիւնս են ։
144 Քու վկայութիւններուդ արդարութիւնը յաւիտեան է ։
[3]Իմաստուն ըրէ զիս , ու պիտի ապրիմ ։

Գ Օ Ֆ

145 Ողոր սրտով աղաղակեցի ։
Ո՛վ Տէր՝ պատասխան տուր ինծի , ու՝ քու կանոններդ պիտի պահեմ ։
146 Կեղի աղաղակեցի , փրկէ զիս ,
Ու քու վկայութիւններդ պիտի պահեմ ։
147 [4]Կանուխ եղայ արշալոյսին , ու աղաղակեցի ։
[5]Քու խօսքիդ յուսացայ ։
148 [6]Գիշերո՜ւան պահերէն առաջ բացուեցան իմ աչքերս
Քու խօսքերուդ վրայ մտածելու համար ։
149 Իմ ձայնս լսէ քու ողորմութիւնդ համեմատ ։
[7]Ո՛վ Տէր՝ քու դատաստաններուդ համեմատ կենդանացուր զիս ։
150 Ընօրէնութեան հետեւողները մօտեցան ։
Ընտնք քու օրէնքէդ հեռացան ։
151 Ո՛վ Տէր՝ դուն [8]մօտ ես ,
[9]Ու քու բոլոր պատուիրանքներդ ճշմարտութիւն են ։
152 Ընաջուց իմացած եմ քու վկայութիւններէդ ,
Որ անոնք [10]յաւիտեան հաստատեցիր ։

Ր Ի Շ

153 [11]Տես իմ խղճութիւնս , ու իս փրկէ ։
Ինչու որ քու օրէնքդ չմոռցայ ։
154 [12]Իմ իրաւունքս պաշտպանէ ու փրկէ զիս ։
Քու խօսքիդ համեմատ [13]կենդանացուր զիս ։
155 [14]Փրկութիւնը հեռու է ամբարիշտներէն ։
Վասն զի քու կանոններդ չեն դրնցին ։
156 Ո՛վ Տէր՝ քու գթութիւններդ շատ են ։
Քու դատաստաններուդ համեմատ [15]կենդանացուր զիս ։
157 Շատ են իմ հալածիչներս ու թշնամիներս ։
Բայց ես քու վկայութիւններէդ [16]չխոտորեցայ ։
158 Ընօրէնները տեսայ ու [17]դզուեցայ ։
Ինչու որ անոնք քու խօսքդ չէին պահեր ։
159 [18]Նայէ որ քու հրամաններդ կը սիրեմ ։
Ո՛վ Տէր՝ քու ողորմութիւնդ համեմատ [19]կենդանացուր զիս ։
160 Քու խօսքիդ [20]սկիզբը ճշմարտութիւն է ,
Ու քու բոլոր արդար դատաստաններդ յաւիտեան են ։

Շ Ի Ն

161 [21]Իշխանները զուր տեղը իս հալածեցին ։
Բայց իմ սիրտս քու խօսքէդ վախցաւ ։
162 Ես կը ցնծամ քու խօսքերուդ
Շատ աւար գտնողի պէս ։
163 Սուտութիւնը ատեցի ու անարգեցի ։
Բայց քու օրէնքդ սիրեցի ։
164 Օրը եօթը անգամ կ՚օրհնեմ քեզ ,
Քու արդար դատաստաններուդ համար ։
165 [22]Քու օրէնքդ սիրողներուն շատ խաղաղութիւն կայ ։
Ու անոնց դայթակղութիւն չըլլար ։
166 [23]Ո՛վ Տէր՝ քու փրկութեանդ սպասեցի ,
Ես քու պատուիրանքներդ կատարեցի ։
167 Իմ անձս քու վկայութիւններդ պահեց ,
Ու ես անոնք շատ կը սիրեմ ։
168 Քու հրամաններդ և քու վկայութիւններդ պահեցի ։
[24]Ինչու որ իմ բոլոր ճամբաներս քու առջեւդ են ։

Թ Ա Վ

169 Ո՛վ Տէր՝ թող իմ աղաղակս քու առջեւդ մօտենայ ։
Քու խօսքիդ համեմատ [25]իմաստուն ըրէ զիս ։
170 Թող իմ աղաչանքս քու առջեւդ գայ ։
Քու խօսքիդ համեմատ փրկէ զիս ։
171 Իմ շրթունքներս օրհնութիւն պիտի բղխեն ։
Վասն զի քու կանոններդ սորվեցուցիր ինծի ։
172 Իմ լեզուս քու խօսքդ պիտի պատմէ ։
Ինչու որ քու բոլոր պատուիրանքներդ արդար են ։
173 Թող քու ձեռքդ ինծի օգնական ըլլայ ։
Ինչու որ [26]քու հրամաններդ ընտրեցի ։
174 [27]Ո՛վ Տէր՝ քու փրկութեանդ ցանկացայ ,
Ու [28]քու օրէնքդ իմ ուրախութիւնս է ։
175 Թող իմ անձս ապրի ու քեզ օրհնէ ,
Ես քու դատաստաններդ օգնեն ինծի ։
176 [29]Պոռսուած ոչխարի պէս մոլորեցայ ։
Փնտռէ քու ծառադ , ինչու որ քու պատուիրանքներդ չմոռցայ ։

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս · Ճ Ի

1 Վասնիի աղօթք կ՚ընէ նեղութեան դէմ. և ինքը չարերուն հետ խօսակցութիւն ընելու սոխալուելուն համար գանգատ կ՚ընէ ։

Ա ստիճաններուն երգը ։

1 Իմ [1]նեղութեանս մէջ Տէրոջը աղաղակեցի ,
Ու անիկայ ինծի պատասխան տուաւ ։

---

1 ⁊ Մբ 77 ։
2 ⁊ Մբ 34 , 73 , 169 ։
3 Առ . Ե . 3 ։ Ձբ . 13 ։ ՃՂ . 6 ։
4 ⁊ Մբ 74 ։
5 Առ . Կզ . 1 , 6 ։
6 ⁊ Մբ 40 , 154 ։
7 Առ . Ճխե . 18 ։
8 ⁊ Մբ 142 ։
9 Ղև . Ե . 33 ։
10 Ողբ . Ե . 1 ։
11 Ա Թագ . Իգ . 16 ։ Առ . Լ . 1 ։ Մխբ . Է . 9 ։
12 ⁊ Մբ 40 ։
13 Հոբ . Ե . 4 ։
14 ⁊ Մբ 119 ։
15 Առ . Խգ . 18 ։ ⁊ Մբ 51 ։
16 Ա՛մ թուականութիւնը
17 Ա Թագ . Իգ . 12 , 15 ։ Իգ . 18 ։ ⁊ Մբ 23 ։
18 Ես . Լ . 17 ։
19 Նմն . Խե . 18 ։ ⁊ Մբ 174 ։
20 Բ Առակ . Ե . 21 ։
21 ⁊ Մբ 144 ։
22 ⁊ Մբ 136 ։ Ղ Ա Կ . Ե . 4 ։
23 ⁊ Մբ 88 ։
24 Ա Թագ . Իգ . 22 ։ Ընակ . ա . 29 ։ Առ . Ժ . 42 ։
25 ⁊ Մբ 166 ։
26 ⁊ Մբ 16 , 24 , 47 , 77 , 111 ։
27 Ես . Ծղ . 6 ։ Առ . Ժե . 4 , ՃՀ ։ ա Պետ . Բ . 25 ։
28 Առ . ՃԺ . 5 ։ Հռովմ . Ը . 2 ։
29 Ես . Ե . 6 ։

2 Մ՛ով Տէր՝ փրկէ իմ անձս սուտ շրթունքներէն,
Ո՛ւ նենգաւոր լեզուէն:
3 *Նենգաւոր լեզուն քեզի ի՞նչ կու տայ,
Եւ քեզի ի՞նչ կ՛աւելցնէ՝ :
4 Հզօրաւոր մարդուն սուր նետերը,
Ու դիհխին կայծերը:
5 Վա՛յ ինծի՛ որ †Մոսոքի մէջ պանդուխտ եղայ,
Ու †Կեդարի վրաններուն քովերը բնակեցայ:
6 Շատ ժամանակ իմ անձս բնակեցաւ
Խաղաղութիւնը ատելներուն հետ:
7 Ես խաղաղասէր էի.
Բայց երբոր կը խօսէի, անոնք կռիւ կ՛ընէին:

ՍԱՂՄՈՍ ՃԻԵ

1—8 Խարեպաշտ մարդոց ապահովութիւնը՝ որոնք Աստուծոյ պաշտպանութեանը վրայ կը դնեն իրենց յոյսը:

Ընտիճաններուն երգը:

1 Աչքերս դէպ՚ի լեռները պիտի վերցնեմ,
Ուսկից որ իմ օգնութիւնս պիտի գայ:
2 †Իմ օգնութիւնս Տէրոջմէն է,
Ան որ երկինքը ու երկիրը ստեղծեց:
3 ‡Ընիկայ քու ոտքդ չդողացընէ,
Ո՛ւ †քու Պահապանդ չքնանայ:
4 Ընդ Իսրայէլի Պահապանը
Պիտի չմրափէ ու պիտի չքնանայ:
5 Տէրը քու պահապանդ է.
Տէրը †քու աջ ձեռքիդ քովը †քու հովանիդ է:
6 Հոգոիկը արեգակը քեզ պիտի չզարնէ,
Ո՛չ ալ գիշերը լուսինը:
7 Տէրը քեզ ամէն չարէն պիտի պահպանէ.
Քու անձդ պիտի պահպանէ:
8 Տէրը †քու ելլելդ ու մտնելդ պիտի պահպանէ,
Սկիզբ հետ միշտ յաւիտեան:

ՍԱՂՄՈՍ ՃԻԲ

1 Դաւիթի հակառակորդին համար իր ունեցած ուրախութիւնը կը յայտնէ. 6 անոր խաղաղութեանը համար կ՛աղաչէ:

Դաւիթի աստիճաններուն երգը:

1 Ա՛ւրհնեալ Եհովայի երկրոր ինծի կ՛ըսէին.
—Տէրոջը տուները երթանք:
2 Մեր ոտքերը քու դռներուդ մէջը կայնեցան,
Մ՛ով Երուսաղէմ:
3 Երուսաղէմը անոնք քաղաքի մը պէս շինուած է,
Որ †ինքնիրեն միաւորուած է.
4 ‡Որ ցեղերը՝ Տէրոջը ցեղերը հոն կ՛ելլին
†Իսրայէլին պատուիրուածին պէս,
Տէրոջը անուանը գոհութիւն մատուցանելու համար:
5 †Ինչու որ հոն դրուած են դատաստանի աթոռները,
Դաւիթին տանը աթոռները:
6 Երուսաղէմի խաղաղութիւնը խնդրեցէք.
Թող յաջողուին անոնք որ քեզ կը սիրեն:
7 Խաղաղութիւն թող ըլլայ քու պարիսպներուդ մէջը,
Ո՛ւ յաջողութիւն՝ քու պալատներուդ մէջը:
8 Իմ եղբայրներուս ու ընկերներուս համար
Հիմա պիտի ըսեմ. Խաղաղութիւն ըլլայ քեզի:
9 Մեր Տէր Աստուծոյն տանը համար՝
†Քեզի բարութիւն պիտի ուզեմ:

ՍԱՂՄՈՍ ՃԻԳ

1 Խարեպաշտները իրենց վատահութիւնը Աստուծոյ վրայ կը դնեն, 3 ու կ՛աղօթեն որ մարդոց նախատինքներէն ազատ ըլլան:

Ընտիճաններուն երգը:

1 *Քեզի՞ կը բարձրացընեմ իմ աչքերս,
†Ո՛վ երկինքի մէջ Բնակող:
2 Ինչպէս որ ծառաներուն աչքերը իրենց տիրոջը ձեռքին կը նային,
Ո՛ւ ինչպէս որ աղախինին աչքերը իր տիկնոջը ձեռքին,
Նմանակ ալ մեր աչքերը Տէրոջը մեր Աստուծոյն պիտի նային,
Մինչեւ որ մեզի ողորմի:
3 Ողորմէ մեզի՝ ո՛վ Տէր, ողորմէ մեզի,
Ինչու որ խիստ լեցուցանք անարգանքով:
4 Խիստ լեցուած է մեր անձը հոգոիկներուն նախատինքովը,
Ո՛ւ ամբարտաւաններուն անարգանքովը:

ՍԱՂՄՈՍ ՃԻԴ

1—8 Նկեղեցին գերծուած կ՛օրհնէ հրաշալի ազատութեան մը համար:

Դաւիթի աստիճաններուն երգը:

1 Թող որ Տէրը մեր հետը ըլլար,
—Իսրայէլը թող ըսէ,

---

* Կա՛մ Ո՛վ նենգաւոր լեզու՛, ինչ տուի քեզի, ու ի՞նչ աւելցուի:
† Ելս. ի. 2։ Երկկ. իէ. 13։
‡ Ելս. իէ. 13։ ա Թագ. իէ. 1։ Երեմ. խթ. 28, 29։
— Սաղ. ճիդ. 8։
† ա Թագ. գ. 9։ Առակ. գ. 23, 26։
‡ Սաղ. ճիէ. 1։ Ես. իէ. 3։
† Սաղ. ժշ. 8։ ճի. 31։
† Ես. իէ. 4։
† Սաղ. զա. 5։ Ես. խէ. 10։ Հայտ. է. 16։
† Սաղ. խա. 2։ զէ. 10։ ճխե. 20։
† ա Օր. իէ. 6։ Առակ. գ. 8։ գ. 6։
— Ես. գ. 3։ Ծաղ. է. 21։
† Տես ի Թագ. է. 9։
† Ես. իգ. 17։ ի Օր. ժշ. 16։
† Ես. ժշ. 34։
† ի Օր. ժէ. 8։ ի Պտ. ժէ. 8։
† Սաղ. ծա. 18։
† Նէեմ. գ. 10։
— Սաղ. ճիա. 1։ ճկա. 8։
† Սաղ. գ. 4։ ժա. 4, ճմէ. 3։
— Սաղ. ճիէ. 1։

2 Թէ որ Տէրը մեր հետը ջլլար ,
Երբոր մարդիկ մեր վրայ ելան .
3 Ան ատենը [բ]ողջ ողջ պիտի կլլէին մեզ ,
Երբոր անոնց բարկութիւնը մեր վրայ բորբո-
քած էր .
4 Ան ատենը ջուրերը մեզ պիտի ընկղմէին ,
Հեղեղը մեր անձերուն վրայէն պիտի անցնէր .
5 Ան ատենը հպարտացած ջուրերը
Մեր անձերուն վրայէն պիտի անցնէին :
6 Օրհնեալ ըլլայ Տէրը ,
Որ մեզ անոնց ակռաներուն որս չտուաւ :
7 Մեր անձերը [դ]ձնձղուկի պէս որսորդներուն
որոգայթէն ազատեցան .
Որոգայթը կոտրտեցաւ , ու մենք ազատեցանք :
8 [ե]Մեր օգնութիւնը Տէրոջը անունովն է ,
[զ]Ան որ երկինքը ու երկիրը ստեղծեց :

ՍԱՂՄՈՍ ՃԻԵ

1 Իրենց յոյսը Աստուծոյ վրայ դնողներուն ապահովու-
թիւնը : 4 Խարեպատիր մարդոց համար՝ ու չարերուն դէմ
աղօթք :

Ասիճաններուն երգը :

1 Տէրոջը յուսացողները Սիոն լեռանը պէս են ,
Որ չասանիր , Հապա յաւիտեան կը մնայ :
2 Ինչպէս որ Երուսաղէմը լեռներով պատած է ,
Ան ալ Տէրը իր ժողովուրդին շուրս կողմն է
Հիմա եւ մինչեւ յաւիտեան :
3 Ինչու որ [է]ամբարշտին գաւազանը արդարնե-
րուն վիճակին վրայ պիտի չմնայ ,
Որ արդարները ձեռքերնին անօրէնութեան
չերկլնցընեն :
4 Ո՛վ Տէր՝ բարիք ըրէ բարիներուն ,
Ու սրտով ուղիղներուն :
5 Հակայն անոնք որ իրենց [բ]ծուռ ճամբաներուն
մէջը կը մոլորին ,
Տէրը պիտի [գ]կորսընցընէ անօրէնութիւն գոր-
ծողներուն հետ :
[դ]Խաղաղութիւն ըլլայ Իսրայէլին վրայ :

ՍԱՂՄՈՍ ՃԻԶ

1 Ակնհեղցին իր անակնկալի գերեզմանութիւնը հրատա-
րակելով՝ ու աղօթք կ'ընէ , ու անոր բարի յաջողու-
թեանը վրայ կը մտածէ անոյշ :

Ասիճաններուն երգը :

1 Երբոր Տէրը Սիոնին գերութիւնը դարձուց ,
[ե]Մեզ տեսնողներս՝ պէս եղանք :
2 Ան ժամանակը [բ]մեր բերանը խնդութիւնով
լեցուեցաւ ,
Ու մեր լեզուն ցնծութիւնով .

Ան ժամանակը հեթանոսաց մէջ ըսին թէ՝
Տէրը մտնց համար մեծ բաներ ըրաւ :
3 Տէրը մեզի համար մեծ բաներ ըրաւ ,
Որ մենք ուրախացանք :
4 Ո՛վ Տէր՝ դարձուր մեր գերութիւնը
Հարաւին առուներուն պէս :
5 [դ]Ընդք որ արցունքով կը ցանեն ,
Ցնծութիւնով պիտի հնձեն :
6 Ան որ լալով կ'երթայ
Յանկուց սերմը տանելով ,
Անշուշտ ցնծութեամբ եւ պիտի դառնայ
Իր տոքէնի խուրձերը բերելով :

ՍԱՂՄՈՍ ՃԻԸ

1 Աստուծոյ օրհնութեանը զօրութիւնը : 3 Խարի տղաքը
անոր պարգեւն են :

Սողոմոնի աստիճաններուն երգը :

1 Թէ որ Տէրը չշինէ տունը ,
Զուր տեղը կ'աշխատին անոր շինողները .
Թէ որ Տէրը չպահպանէ քաղաքը ,
Զուր տեղը կը հսկեն պահապանները :
2 Պարապ բան է ձեզի համար կանուխ կանգնիլը ,
Ու ուշ հանգչիլը ,
Որ [բ]ցաւով հաց ուտիլը .
Քանի որ անկէ իր սիրելիին քունն կու տայ :
3 Ահա [գ]տղաքը Տէրոջը ժառանգութիւնն են .
[դ]Որովայնի պտուղը անոր [ե]պարգեւն է :
4 Ինչպէս են նետերը զօրաւորին ձեռքին մէջը ,
Այնպէս են երիտասարդներուն տղաքը :
5 Երանի՛ այն մարդուն՝
Որ իր կապարճը անոնցմով լեցուց .
Երբոր դրանը մէջ թշնամիաց հետ խօսելու
ըլլան ,
[է]Պիտի չամչնան :

ՍԱՂՄՈՍ ՃԻԹ

1—6 Անձնական օրհնութիւններ՝ որոնք աստուածավախ-
ներուն կը տրուին :

Ասիճաններուն երգը :

1 [ա]Երանի՛ ան ամենուն՝ որ Տէրոջմէն կը վախ-
նայ ,
Որ անոր ճամբաներուն մէջը կը քալէ :
2 [բ]Վասն զի քու ձեռքիդ աշխատութիւնը պիտի
ուտես .
Երանի՛ է քեզի , ու քեզի բարի պիտի ըլլայ :
3 Քու կնիկդ [գ]պտղաբեր որթի մը պէս պիտի
ըլլայ
Քու տանդ ներսի դիերը ,
Որ քու որդիներդ [դ]ձիթենիի տունկերու պէս՝
Քու սեղանիդ շուրջ կողմը :

* Առակ . ժ . 15 :
* Լամ . տանի
[գ] Պաշ . ՃԻԵ . 6 : Պաշ . Ջ . 16 :

[դ] Պաշ . ՃԻԵ . 5 :
[ե] Ես . Ա . 1 : Պաշ . ՃԻԸ . 3 :

[զ] Առակ . ԻԵ . 8 : Ես . ԺԳ . 5 :

[ա] Պաշ . ՃԻ . 1 , 2 : ՃԵ . 3 : Առակ . Ա . 12 :
[բ] Պաշ . ՃԻՁ . 3 : Առակ . Ջ . 5 :
[գ] Պաշ . ՃԻՁ . 2 :
[դ] Ես . Ա . 1 : Պաշ . ՃԼԳ . 3 :

[ե] Պաշ . ՃԻԹ . 6 : Պաշ . Ջ . 16 :

[զ] Պաշ . ԺԲ . 9 :
[է] Աստ . Առակ . Ջ . 21 :

[ա] Տես Երեմ . Լ . 9 , ԼԱ :

[բ] Պաշ . ՃՂԱ . 3 , 4 , 5 :
[գ] Ելս . Ի . 17 , 19 :
[դ] Ելս . ԼԳ . 5 : Խր . 4 : Ելս . ԻԳ . 3 , 4 :
[ե] Ա Օր . ԻԲ . 4 :
[զ] Աստ . վարձկն

[է] Տես Հոր . Ե . 4 : Առակ . ԻԶ . 11 :

[ա] Պաշ . ՃԻԲ . 1 : ՃՂԵ . 13 : ՃՂԶ . 1 :
[բ] Ես . Գ . 10 :
[գ] Ելգկ . ԺԶ . 10 :
[դ] Պաշ . ՃԻ . 8 : ՃՂԴ . 12 :

4 Ընդ Տէրոջմէն վախցող՝ մարդը
Բանակ պիտի օրհնուի :
5 [b]Տէրը քեզ Սիօնէն օրհնէ ,
Ու Երուսաղէմին բարութիւնը տեսնես
Կեանցդ բոլոր օրերուն մէջը :
6 Նաեւ ՚ընդունդ որդւոցդ որդիները տեսնես .
[c]Խաղաղութիւն ըլլայ Իսրայէլին վրայ :

ՍԱՂՄՈՍ · ՃԻԹ

1 Ստուած գովելու յորդորանք մը՝ Իսրայէլը իր մեծ նեղութիւններէն փրկելուն համար : 5 Նկիզներէն առողջութիւն գալու ջերմեռանդը :

Ընտիրներուն երգը :

1 [a]Իմ [b]Իսրայէլը թող ըսէ .
[c]Իմ մանկութենէս ՚ի վեր շատ անգամ իս նեղեցին .
2 Իմ մանկութենէս ՚ի վեր շատ անգամ իս նեղեցին ,
Բայց չեմ չկարենցին :
3 Հերկողները իմ կռնակիս վրայ հերկեցին ,
Ու՝ իրենց ակօսները երկրնցուցին :
4 Տէրը արդար է .
Ընիկայ ամբարիշտներուն չուանները կտրտեց :
5 Սիօնը ատողներուն ամէնը
Պիտի ամչնան ու ետ դառնան .
6 Տանիքի վրայի [d]խոտին պէս պիտի ըլլան ,
Որ դեռ չփրցուած կը չորնայ .
7 Որ ինձողը չի՛նար անով իր ձեռքը լեցնել .
Ո՛չ ալ խուրձ կապողը իր գոգը .
8 Նաեւ անցնողները չեն ըսեր թէ՝
[e]Տէրոջը օրհնութիւնը ձեր վրայ ըլլայ .
Ու՝ ձեզ Տէրոջը անունովը կ՚օրհնենք :

ՍԱՂՄՈՍ · ՃԼ

1 Սաղմոսերգուն աղօթքի մէջ իր ունեցած յոյսը , 5 և իր յուսոյն յարատեւութիւնը կը ցուցընէ . 7 կը յորդորէ Իսրայէլացիները որ իրենց յոյսը Ստուածոյ վրայ դնեն :

Ընտիրներուն երգը :

1 [a]Աստուածդ ուխտէն քեզի կանչեցի՝ ո՛վ Տէր :
2 Ո՛վ Տէր՝ իմ ձայնս լսէ .
Ու ականջներդ թող մտիկ ընեն իմ աղօթքիս ձայներ :
3 Ո՛վ Տէր՝ [b]եթէ որ անօրէնութիւնները յիշելու ըլլաս ,
Տէր ո՛վ կրնայ կենալ :
4 Բայց [c]քու քովդ է թողութիւնը ,
Որ [d]քեզմէ վախնան :
5 [e]Ես Տէրոջը կը սպասեմ , իմ անձս կը սպասէ ,
Ու Ստուածոյ խօսքին կը յուսամ :
6 [f]Առտուան սպասողներէն՝ առտուան սպասողներէն աւելի
Իմ անձս Տէրոջը կը սպասէ :
7 [g]Իսրայէլը թող Տէրոջը յուսայ ,
Վասն որ [h]Տէրոջը քովը ողորմութիւն կայ .
Ու անոր քովը շատ փրկութիւն կայ .
8 Նաեւ [i]անիկայ պիտի փրկէ Իսրայէլը
Իր բոլոր անօրէնութիւններէն :

ՍԱՂՄՈՍ · ՃԼԸ

1 Դաւիթ իր խոնարհութիւնը ցուցընելով՝ 3 կը յորդորէ Իսրայէլը որ Ստուածոյ յուսայ :

Դաւիթի ատենաւաններուն երգը :

1 Ո՛վ Տէր՝ իմ սիրտս չհպարտացաւ ,
Նաեւ իմ աչքերս չբարձրացան .
[a]Ու ես մեծամեծ բաներու մէջ՝
Նաեւ ինծմէ բարձր բաներու մէջ չքալեցի :
2 Հիմա՛ւ իմ անձս հանդարտեցուցի ու հանդրտացուցի
[b]Իր մօրը կաթէն կտրուած տղու մը պէս .
Իմ անձս կաթէն կտրուած տղու մը պէս է :
3 [c]Իսրայէլը թող Տէրոջը յուսայ
Սկիզբ եւեւ մինչեւ յաւիտեան :

ՍԱՂՄՈՍ · ՃԼԹ

1 Դաւիթ իր աղօթքին մէջ՝ տապանակին համար իր ունեցած հոգը կը յիշէ Ստուածոյ առջեւ : 8 իր աղօթքը տապանակը վերցուցած ատենը : 11 Ստուածոյ խոստմունքնեերուն յիշատակութիւնը :

Ընտիրներուն երգը :

1 Դաւիթին համար յիշէ՛ ո՛վ Տէր ,
Ընոր բոլոր նեղութիւնը .
2 Որ ան երդում ըրաւ Տէրոջը ,
Ու՝ ուխտ դրաւ [a]Յակոբին Օրբաւորին ,
3 Թէ՝ Չեմ [b]մտներ իմ տանս բնակարանը չմտնեմ ,
Ու իմ փուած անկողինիս վրայ չեկեմ ,
4 Չեմ [c]իմ աչքերուս քունն՝
Նաեւ արտեւանունքներուս նիրհում չտամ ,
5 Մինչեւ որ [d]Տէրոջը համար տեղ մը գտնեմ ,
Ու՝ Յակոբին Օրբաւորին համար բնակարան :
6 Ընդ ահա անոր վրայով լսեցինք [e]Եփրաթայի մէջ ,
Նաեւ՝ գտանք [f]անտառի դաշտերուն մէջը :
7 Մտնենք անոր բնակարանները ,
Ու՝ երկրպագութիւն ընենք անոր պատուանդանին քովը :

---

[a] Սաղ . ՃԻ . 3 :
[b] Ծն . ե . 23 ; Ելս . խբ . 16 :
[c] Սաղ . ՃԽԵ . 5 :

[d] Սաղ . ՃԽԵ . 1 :
[e] Տես Նեղկ . իգ . 3 ; Ովս . բ . 15 ; ԺԱ . 1 :
[f] Սաղ . ՀԷ . 2 :
[g] Հռութ . բ . 4 ; Սաղ . ՃԺԸ . 26 :

[h] Սաղ . կդ . 6 ; ՃԺԸ . 147 :
[i] Սաղ . ՃՀԱ . 3 :
[a] Սաղ . ՃԺ . 5 , 15 ; Ելս . ՅԵ . 7 :
[b] Սաղ . ՃԷ . 3 , 4 ; Բաա . ա . 21 :

[c] Հռով . ԺԲ . 16 :
[d] Բաա . ԺԲ . 3 ; ա Կոր . ԺԲ . 20 :

[e] Սաղ . կդ . 1 :
[f] Ծն . խԹ . 24 :
[g] Բառակ . Ջ . 4 :
[h] Դտր . Է . 46 :
[i] ա Թագ . ԺԷ . 12 :
[a] ա Թագ . Է . 1 :
[b] ա Մն . ԺՁ . 5 :
[c] Սաղ . Ե . 7 ; ղԹ . 5 :

8 [բ]Քու հանդստութեանդ պեղը եղիր՝ ո՛վ Տէր,
Դուն՝ ու [գ]քու զօրութեանդ տապանակը :
9 Քահանաներդ [դ]թող արդարութիւն հագնին,
Եւ քու սուրբերդ ցնծան :
10 Քու Դաւիթի ծառային համար
Ընդդէմ մի դարձներ քու օծեալիդ երեսը :
11 [ե]Տէրը երդում ըրաւ Դաւիթին ճշմարտու-
թեամբ,
Ու՝ ետ չդառնար անկէ,
Թէ [զ]Քու որովայնիդ պտուղէն
Քու աթոռիդ վրայ պիտի նստեցընեմ :
12 Թէ որ քու որդիներդ պահեն իմ ուխտս ու
վկայութիւններս
Որ անոնց պիտի սորվեցընեմ,
Անոնց տղաներն ալ
Քու աթոռիդ վրայ պիտի նստին յաւիտեան :
13 [է]Ինչու որ Տէրը Սիովնը ընտրեց,
Եւ զանիկայ իրեն բնակութեան համար ուզեց,
14 Ըսելով. [ը]Ա՛յս է յաւիտեան իմ հանգիստս.
Ասոր մէջը պիտի բնակիմ, ինչու որ ախկայ
ուզեցի :
15 [թ]Ասոր պաշարը առատապէս պիտի օրհնեմ,
Ու՝ անոր աղքատները հացով պիտի կշտա-
ցընեմ :
16 [ժ]Անոր քահանաներուն փրկութիւն պիտի
հագցընեմ.
Ու անոր սուրբերը ուրախութեամբ պիտի ցըն-
ծան :
17 [ի]Անոնց տեղը Դաւիթին եղջիւր պիտի բուսցընեմ,
Ու՝ [լ]ճրագ պիտի պատրաստեմ իմ օծեալիս
համար :
18 [խ]Անոր թշնամիներուն ամօթ պիտի հագցընեմ,
Հայց անոր վրայ իր թագը պիտի ծաղկի :

ՍԱՂՄՈՍ · ՃԼԴ

1—3 Սուրբերուն միաբանութեանը օգուտը :

Դաւիթի աստիճաններուն երգը :

1 Ա՛հա որքա՜ն բարի ու որքա՜ն վայելուչ է
Որ [ա]եղբայրները խրոխտա-հեղ միաբանու-
թեամբ բնակին :
2 Ան [բ]աղնիւ իւղին պէս է,
Որ գլխուն վրայէն մօրուքին վրայ՝
Ահարոնին մօրուքին վրայ վազից,
Ու՝ մինչեւ անոր զգեստներուն ծայրը իջաւ :
3 Սիօնի լեռներուն վրայ իջած
[գ]Երմոնին շաղին պէս է.
Ինչու որ Տէրը հոն հաստատեց օրհնութիւնը
Ու՝ կեանքը մինչեւ յաւիտեան :

ՍԱՂՄ · ՃԼԹ

1—3 Ասուած օրհնելու յորդորանք մը :

Աստիճաններուն երգը :

1 Ա՛ղէ օրհնեցէ՛ք Տէրը՝ ո՛վ Տէրոջը բոլոր ծա-
ռաները,
[բ]Որ Տէրոջը տունը կը կենաք գիշերները :
2 [գ]Սուրբ տեղը ձեռքերնիդ վերցուցէ՛ք,
Ու օրհնեցէ՛ք Տէրը :
3 [դ]Երկինքը ու երկիրը ստեղծող Տէրը
[ե]Սիոնէ քեզ օրհնէ :

ՍԱՂՄ · ՃԼԺ

1 Ասուած գովելու յորդորանք մը իր ողորմութեանը հա-
մար, 5 իր կարողութեանը համար, 8 իր գործոնե-
ութեան համար : 15 Կուռքերուն ունայնութիւնը : 19 Աս-
ուած օրհնելու յորդորանք մը :

1 Ա՛լէլուիա : Օրհնեցէ՛ք Տէրոջը անունը,
Օրհնեցէ՛ք, ո՛վ Տէրոջը ծառաները,
2 [բ]Որ Տէրոջը տունը կը կենաք,
[գ]Ան Աստուծոյն տանը սրաշներուն մէջը :
3 Օրհնեցէ՛ք Տէրը, ինչու որ [դ]Տէրը բարի է.
Սաղմո՛ս ըսէ՛ք անոր անուանը, [ե]ինչու որ
քաղցր է :
4 Վասն զի [զ]Տէրը իրեն համար ընտրեց Յա-
կոբը,
Ու՝ Իսրայէլը իրեն սեփհական [է]ժողովո՛ւրդ ըլ-
լալու :
5 Վասն զի ես գիտցայ, որ [ը]Եհովան մեծ է,
Ու մեր Տէրը բոլոր աստուածներէն :
6 [թ]Տէրը ամէն ինչ որ ուզեց՝ ըրաւ,
Երկինքի ու երկրի մէջ,
Ովկիանոսներուն ու բոլոր անդունդներուն մէջը :
7 [ժ]Երկրի ծայրերէն շոգիներ կը հանէ,
[ի]Անձրեւի համար փայլակներ կը շինէ,
Ու՝ հով կը հանէ իր [լ]շտեմարաններէն :

8 [խ]Եգիպտոսին առջինեկները զարկաւ
Մարդէ մինչեւ անասուն.
9 [կ]Նշաններ ու հրաշքներ խրկեց քու մէջդ՝ ո՛վ
Եգիպտոս,
[հ]Փարաւոնին ու անոր բոլոր ծառաներուն վրայ.
10 [ձ]Շատ ազգեր զարկաւ,
Ու զօրեղ թագաւորներ սպաննեց,

[ա] Ելք · ի. 35 : [բ] Ած. · ղ. 41, 42 :
[գ] Ապաշ. հը. 61 :
[դ] Հոր. իթ. 14 : Բ՛որ 16 : Ես. ի՛ա. 10 :
[ե] Ապաշ. ձթ. 3, 4, 33 : Եզ. ի՛ե. 3 : [զ] Ապաշ. ի՛ե. 12 : [է] Ած. · ը. 25 : [ը] Ած. · ջ. 16 : Ել. · ա՛ա. 69 : Կոր · բ. 30 :
[թ] Ապաշ. խը. 1, 2 :
[ժ] Ապաշ. կը. 16 :
[ի] Ապաշ. ճխէ. 14 :
[լ] Ած. · ժ. 35 : [խ] Ած. · ղ. 41, 42 : Ապաշ. հը. 61 : [կ] Հոր. իթ. 14 : Բ՛որ 16 : Ես. ի՛ա. 10 : [հ] Ապաշ. ձթ. 3, 4, 33 : Եզ. ի՛ե. 3 : [ձ] Ած. · ը. 12 : [ղ] Ած. · ը. 25 : [ճ] Ած. · ջ. 16 : Ել. · ա՛ա. 69 : Կոր · բ. 30 :
[մ] Ապաշ. ճխ. 1 :
[յ] Ապաշ. ճխ. 1, 2 :
[ն] Ապաշ. կը. 16 :
[շ] Ապաշ. ճխէ. 14 :
[ո] Ած. · ղ. 41 : Բ՛որ 9 : Ապաշ. ճխթ. 4 :
[չ] Ելք · ժբ. 1 :
[պ] Երգ. · իբ. 21 : Ել. · ա. 69 : [ջ] Ած. · ժա. 36 : ժե. 4 : [ռ] Ած. · իա. 7 :
[ս] Ապաշ. լը. 26 : ձթ. 29 :

—

[վ] Ծն. · ժգ. 8 : Երբ. · ժգ. 1 :
[տ] Ել. · ը. 25, 30 :
[ր] Ած. · գ. 48 :

—

Ինչու որ Տէրը հոն հաստատեց օրհնութիւնը
Ու՝ կեանքը մինչեւ յաւիտեան :

ՍԱՂՄ · ՃԼԹ

1—3 Ասուած օրհնելու յորդորանք մը :

Աստիճաններուն երգը :

1 Ա՛ղէ օրհնեցէ՛ք Տէրը՝ ո՛վ Տէրոջը բոլոր ծա-
ռաները,
[բ]Որ Տէրոջը տունը կը կենաք գիշերները :
2 [գ]Սուրբ տեղը ձեռքերնիդ վերցուցէ՛ք,
Ու օրհնեցէ՛ք Տէրը :
3 [դ]Երկինքը ու երկիրը ստեղծող Տէրը
[ե]Սիոնէ քեզ օրհնէ :

ՍԱՂՄ · ՃԼԸ

1 Ասուած գովելու յորդորանք մը իր ողորմութեանը հա-
մար, 5 իր կարողութեանը համար, 8 իր գործոնե-
ութեան համար : 15 Կուռքերուն ունայնութիւնը : 19 Աս-
ուած օրհնելու յորդորանք մը :

1 Ա՛լէլուիա : Օրհնեցէ՛ք Տէրոջը անունը,
Օրհնեցէ՛ք, ո՛վ Տէրոջը ծառաները,
2 [բ]Որ Տէրոջը տունը կը կենաք,
[գ]Ան Աստուծոյն տանը սրաշներուն մէջը :
3 Օրհնեցէ՛ք Տէրը, ինչու որ [դ]Տէրը բարի է.
Սաղմո՛ս ըսէ՛ք անոր անուանը, [ե]ինչու որ
քաղցր է :
4 Վասն զի [զ]Տէրը իրեն համար ընտրեց Յա-
կոբը,
Ու՝ Իսրայէլը իրեն սեփհական [է]ժողովո՛ւրդ ըլ-
լալու :
5 Վասն զի ես գիտցայ, որ [ը]Եհովան մեծ է,
Ու մեր Տէրը բոլոր աստուածներէն :
6 [թ]Տէրը ամէն ինչ որ ուզեց՝ ըրաւ,
Երկինքի ու երկրի մէջ,
Ովկիանոսներուն ու բոլոր անդունդներուն մէջը :
7 [ժ]Երկրի ծայրերէն շոգիներ կը հանէ,
[ի]Անձրեւի համար փայլակներ կը շինէ,
Ու՝ հով կը հանէ իր [լ]շտեմարաններէն :

8 [խ]Եգիպտոսին առջինեկները զարկաւ
Մարդէ մինչեւ անասուն.
9 [կ]Նշաններ ու հրաշքներ խրկեց քու մէջդ՝ ո՛վ
Եգիպտոս,
[հ]Փարաւոնին ու անոր բոլոր ծառաներուն վրայ.
10 [ձ]Շատ ազգեր զարկաւ,
Ու զօրեղ թագաւորներ սպաննեց,

[ա] Ապաշ. ճլե. 1, 2 :
[բ] Ա՛ծ · իթ. 33 :
[գ] Ա՛ծ Տիմ. բ. 8 :
[դ] Ապաշ. ճիգ. 8 :
[ե] Ապաշ. ճիբ. 5 : ճլբ. 21 :

—

[զ] Ապաշ. ճժգ. 1 : ճլգ. 1 :
[է] Ել. · բ. 37 :
[ը] Ապաշ. գբ. 13 : գլ. 8 : ճժգ. 19 :
[թ] Ապաշ. ճմթ. 68 :
[ժ] Ապաշ. ճխէ. 1 :
[ի] Ել. · ժթ. 5 : [լ] Օր · է. 6, 7 : Ժ. 15 :
[խ] Ապաշ. գբ. 3 : գէ. 9 :
[կ] Ապաշ. ճժե. 3 :
[հ] Երեմ. Ժ. 13 : ծա. 16 :
[ձ] Հոր. իբ. 25 : 26 : Լբ. 25 : ճբ. : Ովաբ · Ժ. 1 :
[ղ] Հոր · Լբ. 22 :
[ճ] Ել. · ժբ. 12 : 29 : Ապաշ. հը. 51 : ճլգ. 10 :
[մ] Ել. · է. բ. թ. Ժ. ժե :
[յ] Ապաշ. ճլգ. 15 :
[ն] Ած. · իա. 24, 25, 26, 34, 35 : Ապաշ. ճլգ. 17, ճբ :

11 Ըմօրհացւոց Սիհոն թագաւորը ,
Հասանի Ովգ թագաւորը ,
Նաև Հ Բաանահու բոլոր թագաւորութիւնները .
12 Յ Ու անոնց երկիրը ժառանգութիւն տուաւ ,
Իր Իսրայէլ ժողովուրդին ժառանգութիւն :

13 Մ՚վ Տէր՝ Ը քու անունդ միշտ յաւիտեան կը մնայ .
Մ՚վ Տէր՝ քու յիշատակդ ազգէ միշտ ազգ :
14 Ա Ընտրու որ Տէրը իր ժողովուրդը կը դատէ ,
Եւ իր ծառաներուն կ՚ողորմի :

15 Բ Հեթանոսաց կուռքերը արծաթ ու ոսկի են .
Մարդու ձեռքի գործքեր են .
16 Հերան ունին՝ բայց չեն խօսիր .
Աչքեր ունին՝ բայց չեն տեսներ .
17 Ականջներ ունին՝ բայց չեն լսեր ,
Ու շունչ չկայ անոնց բերնին մէջը :
18 Ը Անոնց նման Ը ըլլան անոնք շինողները ,
Ո՛ր բոլոր անոնց յուսացողները :
19 Յ Մ՚վ Իսրայէլի տունը՝ օրհնեցէք Տէրը .
Մ՚վ Ը Հարոնի տունը՝ օրհնեցէք Տէրը .
20 Մ՚վ Ղևիի տունը՝ օրհնեցէք Տէրը .
Մ՚վ Տէրոյմէն վախցողներ՝ օրհնեցէք Տէրը :
21 Օրհնեալ ըլլայ Տէրը Ե Սիոնէն ,
Ան որ Երուսաղէմի մէջ կը բնակի : Ըլէլուիա :

ՍԱՂՄՈՍ ՃԱԼԶ

1—26 Ըստուծոյ մեծասքանչ ողորմութիւններուն համար՝ խրատ կ՚ընծայուի մեզի մեծարանքով մը երգել զանոնք :

1 Ը Գոհացէք Տէրոյմէն , ինչու որ բարի է .
Ը Ընտրու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է .
2 Գոհացէք Ե աստուածներուն Ըստուծմէն .
Ընտրու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է .
3 Գոհացէք տէրերուն Տէրոյմէն .
Ընտրու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է .

4 Ը Միայնակ մեծ հրաշքներ ընողէն .
Ընտրու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է .
5 Ի Երկինքը խմաստութեամբ ստեղծողէն .
Ընտրու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է .
6 Ը Երկիրը ջուրերուն վրայ տարածողէն .
Ընտրու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է .
7 Ի Մեծամեծ լուսաւորներ ստեղծողէն .
Ընտրու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է .
8 Ը Երեգակը՝ որ ցորկին իշխէ .
Ընտրու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է .
9 Լուսինը ու աստղերը՝ որ գիշերին իշխեն .
Ընտրու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է .

10 Ը Եգիպտացւոց անդրանիկները՝ սպանողէն .
Ընտրու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է .
11 Ը Ու Իսրայէլը անոնց մէջէն հանողէն .
Ընտրու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է .
12 Ե Զօր ձեռքով ու տարածուած բազուկով .
Ընտրու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է .
13 Կարմիր ծովը երկուքի բաժնողէն .
Ընտրու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է .
14 Ու Իսրայէլը անոր մէջէն անցընողէն .
Ընտրու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է .
15 Ի Եւ փարաւոնը ու անոր զօրքը Կարմիր ծովուն մէջը թօթվողէն .
Ընտրու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է .
16 Ի Իր ժողովուրդը անապատին մէջը պտըտցընողէն .
Ընտրու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է .

17 Ի Մեծ թագաւորներ զարնողէն .
Ընտրու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է .
18 Ու զօրեղ թագաւորներ սպանողէն .
Ընտրու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է .
19 Ը Ըմօրհացւոց Սիհոն թագաւորը .
Ընտրու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է .
20 Ը Ու Բաասանի Ովգ թագաւորը .
Ընտրու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է .
21 Ա Եւ անոնց երկիրը ժառանգութիւն տուողէն .
Ընտրու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է .
22 Իր Իսրայէլ ծառային ժառանգութիւն .
Ընտրու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է .
23 Մ՚Ներ խոնարհութեանը մէջ մեզ յիշողէն .
Ընտրու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է .
24 Ու մեր թշնամիներէն մեզ փրկողէն .
Ընտրու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է .
25 Յ Բոլոր մարմինի հաց տուողէն .
Ընտրու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է .
26 Գոհացէք երկինքին Ըստուծմէն .
Ընտրու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է :

ՍԱՂՄՈՍ ՃԼԶ

1 Երբ Բաբելոնի գետերուն քովը՝ հոն կը նստէինք ,
Ու Սիոնը միտքերնիս բերելով կուլայինք :
2 Ընոր մէջը ուռիներուն վրայ
Կախեցինք մեր քնարները :
3 Ընտրու որ մեզ գերի ընողները
Հոն մեզմէ երգ մը խնդրեցին ,
Ու մեր Ը հողոպտիչները ուրախութիւն ,
Ըսելով՝ Երգեցէք մեզի Սիոնին երգերէն :

ՀՀես . ժբ . 7 :
Յ Սաղ . հը . 55 ; ճղ . 21 , 22 :
Նե . գ . 15 : Սաղ . ճբ . 12 :
Բ Օր . լբ . 36 :
Սաղ . ճժե . 4 , 5 , 6 , 7 , 8 :
Կամ պիտի ըլլան
Ա Սաղ . ճժե . 9 , ևէ :
Սաղ . ճլգ . 3 :

Սաղ . ճղ . 1 : ժէ . 1 : ճժբ . 1 :

Ա Ա Ն . ժգ . 34 , 41 : Բ Ա Ն . ի . 21 :
Բ Օր . ժ . 17 :
Սաղ . հգ . 18 :
Ե Նե . ա . 1 : Ընահ . գ . 19 : Երեմ . ծա . 15 :
Զ Ա Ն . ա . 9 : Սաղ . իգ . 2 : Երեմ . ժ . 12 :
Է Ա Ն . ա . 14 :
Ը Ա Ն . ա . 16 :
Ը Նե . ժբ . 29 : Սաղ . ճէ . 8 :

Ի Ներ . Նգիպտացիները իրենց անդրանիկներուն մէջը
Ժ Նե . ժգ . 51 : ժգ . 3 , 17 :
Ի Նե . ճ . 6 :
Լ Նե . ժգ . 21 , 22 : Սաղ . հը . 13 :
Խ Նե . ժդ . 27 : Սաղ . ճվ . 9 :
Ծ Նե . ժդ . 18 : ժե . 22 : Բ Օր . բ . 15 :
Կ Սաղ . ճկե . 10 , 11 :
Հ Բ Օր . իգ . 7 :

Յ Ծա . իա . 21 :
Ղ Ծա . իա . 33 :
Ճ ՀՀես . ժբ . 1 , ևէ : Սաղ . ճվե . 12 :
Մ Ներ . բ . 1 : Բ Օր . լբ . 36 : Սաղ . ճմգ . 7 :
Յ Սաղ . ճղ . 27 : ճկե . 15 : ճկե . 9 :

Սաղ . հբ . 1 :
‡ Կամ գերեվարները

4 Տէրոջը երգը ի՞նչպէս երգենք
Օտար երկրի մէջ :
5 Ո՛վ Երուսաղէմ՝ թէ որ քեզ մոռնամ,
Մոռչ իմ աջ ձեռքս իր պալտօնը մոռնայ .
6 ե Մոռչ իմ լեզուս իմ քմացս փակչի ,
Թէ որ քեզ չյիշեմ ,
Թէ որ Երուսաղէմը իմ գլխաւոր ուրախու-
թենէս
Աւելի մեծ չհամարիմ :
7 Յիշէ՛ ո՛վ Տէր՝ զ Եդոմի որդիները
Երուսաղէմի օրուանը մէջ ,
Որ կ'ըսէին . փլցուցէ՛ք՝ փլցուցէ՛ք
Մինչեւ անոր հիմը :

8 Ո՛վ Բաբիլոնի * աւերող աղջիկը՝
Երանի՛ անոր , որ քեզի կը հատուցանէ
Ինչ որ դուն մեզ ըրած գործքերուդ փոխարէնը .
9 Երանի՛ անոր՝ որ ի քու զաւակներդ կը բռնէ
Ու քարի կը զարնէ :

ՍԱՂՄՈՍ · ՃԼԸ

1 Դաւիթ կը գովաբանէ զԱստուած իր խօսքին ճշմարտու-
թեանը համար . 4 կը մարգարէանայ թէ երկրի թագա-
ւորները զԱստուած պիտի գովաբանեն . 7 իր վստահու-
թիւնը Աստուծոյ վրայ ըլլալ կը ցուցընէ :

Առաջնոյ Դաւթի :

1 Քեզի գոհութիւն պիտի մատուցանեմ իմ բո-
լոր սրտովս .
† Աստուածներուն առջեւն քեզի սաղմոս պիտի
երգեմ :
2 ի Երկրպագութիւն պիտի ընեմ * դէպ 'ի քու
սուրբ տաճարդ ,
Ու քու անունդ գոհութիւն պիտի մատու-
ցանեմ
Քու ողորմութիւնդ ու ճշմարտութիւնդ հա-
մար .
Ինչու որ քու բոլոր անունէդ վեր † մեծցու-
ցիր քու խօսքդ :
3 Կանչած օրս պատասխան տուիր ինծի ,
Իմ անձիս մէջը զօրութիւնով զիս ուժովցու-
ցիր :
4 Ո՛վ Տէր՝ ե երկրին բոլոր թագաւորները քեզի
գոհութիւն պիտի մատուցանեն ,
Երբոր քու բերնիդ խօսքերը լսեն .
5 Ու Տէրոջը ճամբաներուն մէջը պիտի երգեն .
Ինչու որ Տէրոջը փառքը մեծ է :
6 ը Թէպէտ Տէրը բարձր է , բայց ե ցածը եղողը
կը տեսնէ ,
Ու բարձրամիտը հեռուէն կը ճանչնայ :
7 ը Թէ որ նեղութեան մէջ ալ քալեմ ,

ի Ղեկ . ջ . 26 :
ն Երեմ . խթ . 7 , ճԸ : Ողբ .
գ . 22 : Ղեկ . իե . 12 :
Երբ . 10 , ճԸ :
* Կամ աւերուելու . Ես . ԺՀ .
1 , 6 , ճԸ : խէ . 1 : Երեմ .
իե . 12 : Ե . 2 :
† Երեմ . Ե . 15 , 29 : Յայտ .
ժբ . 6 :
ե Ես . ԺՀ . 16 :

— Սաղ . ՃԺԲ . 46 :
† Կամ Հրեշտակներուն , իմ
Դատաւորներուն , և իմ
Աստուծոյ
ը Սաղ . իէ . 2 :
ե Ը գծագ . ը . 29 , 30 : Սաղ .
Ե . 7 :
† Ես . խԲ . 21 :
ի Սաղ . ՃԲ . 15 , 22 :
ղ Սաղ . ՃԺՀ . 5 , 6 : Ես . ՅԷ .
15 :

Դուն զիս պիտի կենդանացընես .
Իմ թշնամիներուս բարկութեանը դէմ
Դուն ձեռքդ պիտի երկընցընես ,
Ու քու աջ ձեռքդ իս պիտի փրկէ :
8 ե Տէրը պիտի գործէ ինծի համար .
Ո՛վ Տէր՝ քու ողորմութիւնդ յաւիտեան է .
Ձեռացդ գործքերը երեսէ մի ձգեր :

ՍԱՂՄՈՍ · ՃԼԹ

1 Դաւիթ կը գովաբանէ զԱստուած իր ամենատես նախա-
խնամութեանը , 17 ու իր անհուն ողորմութիւններուն
համար . 19 չարերը կը նախատէ . 23 իր հաւատարիմ
ըլլալուն համար կ'աղաչէ :

Գլխաւոր երգեցողին . Սաղմոս Դաւթի :

1 Ո՛վ Տէր՝ դ իս քննեցիր ու ճանչցար :
2 ե Դուն դիտես իմ նստիլս ու ելլելս .
Իմ խորհուրդս հեռուէն կ'իմանաս :
3 Իմ շաւիղս ու պառկիլս կը քննես .
Ու իմ բոլոր ճամբաներս դիտես :
4 Ինչու որ բնաւ խօսք չկայ իմ լեզուիս վրայ ,
Ընդ ո՛վ Տէր՝ ե դուն ամէնը գիտես :
5 Իմ ետեւէս ու առջեւէս զիս պաշարեցիր ,
Ձեռքդ իմ վրաս դրիր :
6 զ Ըս գիտութիւնը ինծի խիստ զարմանալի է .
Բարձր է ո՛ւ չեմ կրնար հասկընալ անոր :

7 է Ո՞ւր երթամ քու Հոգիէդ ,
Ու քու երեսէդ ո՞ւր փախչիմ :
8 ը Թէ որ երկինքը ելլեմ , դուն հոն ես .
ը Թէ որ գժոխքը անկողինս ընեմ , ահա դուն
հոն ես .
9 Թէ որ արշալոյսին թեւերը առնեմ ,
Ու ծովուն վերջի ծայրերը բնակիմ ,
10 Հոն ալ քու ձեռքդ ինծի պիտի առաջնորդէ ,
Ու քու աջ ձեռքդ զիս պիտի բռնէ :
11 Թէ որ ըսեմ . Իրաւցընէ խաւարը զիս պիտի
ծածկէ ,
Ու ապեակը գիշերն ալ լոյս կ'ըլլայ իմ բոլոր-
տիքս :
12 թ Ուրեմն ալ քեզի խաւար չէ .
Հապա գիշերը ցորեկի պէս լուսաւոր կ'ըլլայ .
Խաւարը և լոյսը մի և նոյն բան է ինծ ա-
ջեդ :
13 Ինչու որ դուն ժ ստեղծեցիր իմ երիկամունք-
ները ,
Ու իմ մօրս որովայնին մէջը դուն իս ծածկե-
ցիր :
14 Կը գոհանամ քեզմէ ,
Որ ահաւոր ա զարմանալի կերպով ստեղ-
ծուեցայ .

թ Բառ . գ . 34 : Յակ . գ .
6 : ա Պետ . Բ . 5 :
ը Սաղ . իգ . 3 , 4 :
ե Սաղ . ծԷ . 2 : փիլ . ա . 6 :
զ Տես Յոբ . Ժ . 3 , 8 : ժԷ .
15 :

— Սաղ . ժԷ . 3 : Երեմ . ժԸ . 3 :
է գ Թագ . ժի . 27 :
ը Ատտ . ի . 4 : Հով . Ը . 24 ,
25 :

ի Յոբ . լա . 4 :
ղ Երբ . գ . 13 :
ն Յոբ . խԸ . 3 : Սաղ . կ . 5 ;
ճԼա . 1 :
շ Երեմ . իդ . 24 : Յովել . ա . 3 :
ը Ամով . ի . 2 , 3 , 4 :
ե Յոբ . իդ . 6 : Բառ . ԺԷ .
11 :
զ Յոբ . իդ . 6 : ԼԴ . 22 :
Դան . բ . 22 : Երբ . գ . 13 :
է Կամ առաջաբ

Ես ուրախ եմ քու գործերդ զարմանալի են ,
Ու իմ անձս աղէկ գիտէ :
15 Իմ ոսկորներս չծածկուեցան քեզմէ ,
Երբոր գաղտուկ տեղը շինուեցայ ,
Երկրի խորութեանցը մէջ *ձարտարութեամբ
կազմուեցայ՝ :
16 Քու աչքերդ իմ անկատար կազմուածքս տե-
սան .
Ու անդամներս բոլորը քու գրքիդ մէջը
գրուած էին ,
Որ ժամանակին պիտի կազմուէին ,
Երբոր դեռ անոնցմէ մէկը չկար :

17 Ո՜րչափ պատուական են ինծի քու խորհուրդ-
ներդ՝ ով Աստուած .
Ո՜րչափ մեծ է անոնց թիւը :
18 Թէ որ համրեմ անոնք , աւազէն շատ են .
Երբոր արթննամ , դեռ քեզի հետ եմ :

19 Խրատըներ †ամբարիշտը պիտի սպաննես՝ ով
Աստուած .
‡Ուրեմն ով արիւնահեղ մարդիկ՝ հեռացէք
ինծմէ :
20 Անոնք §քեզի դէմ նենգութեամբ կը խօսին .
Ե՞ր քու †թշնամիներդ ֆո՜ ան՜ո՜նդ պարապ
տեղը կ՚առնեն՚՚ :
21 ՚Կեղ ատողները չէ՞մ ատեր՝ ով Տէր ,
Ու քեզի դէմ ելլողներէն չէ՞մ զզուիր :
22 Ո՜չ անոնք կատարեալ ատելութեամբ կ՚ատեմ ,
Ե՞ր ինծի թշնամի կը համարիմ :

23 ֈՓորձէ զիս՝ ով Աստուած , ու գիտցիր իմ
սիրտս .
Իմ քննէ՛ ու գիտցիր իմ մտածմունքներս ,
24 Ե՛ւ նայէ թէ արդեօք չար ճամբու մէջ եմ ,
Ե՛ւ ղիս դէպ՚ի յաւիտենական ճամբան ա-
ռաջնորդէ :

ՍԱՂՄՈՍ · Ա՛Խ

1 Դաւիթ իր թշնամիներուն ձեռքէն ազատութիւն կը խընդրէ . 8 անոնց դէմ կ՚ազօթէ . 12 Աստուծոյ վրայ իր ունեցած վստահութեամբը զինքը կը քաջալերէ :

Դէմահաւոր երգեցողին . Սաղմոս Դաւթի :

1 Ո՛վ Տէր՝ չար մարդէն իս փրկէ ,
Ու §բռնաւոր մարդէն իս պահէ ,
2 Որ անոնք սրտերնուն մէջ չար բաներ կը մը-
տածեն ,
Ու– ¶ամէն օր կռիւներու համար կը ժողվուին :
3 Իրենց լեզուները օձի պէս սրեցին .
#Իժի թոյն կայ անոնց շրթունքներուն տակը :
(Սէլայ :)

4 Ո՛վ Տէր՝ **ղիս ամբարշտին ձեռքէն պահէ .
††Ինծի բռնաւոր մարդէն պահպանէ ,
Որոնք իմ դնացքներս խափանելու խորհուրդ
ըրին :
5 ‡‡Ամբարտաւանները ինծի համար գաղտնի ո-
րոգայթ ու ծուանիներ լարեցին .
Լուսան մը փռեցին իմ §§ճամբուս վրայ .
Վարմեր դրին ինծի համար : (Սէլայ :)

6 Ըսի Տէրոջը . Դուն ես իմ Աստուածս .
Ո՛վ Տէր՝ լսէ իմ աղաչանքիս ձայնը :
7 Ո՛վ Տէր Եհովայ՝ իմ փրկութեանս զօրու-
թիւնը ,
Դուն իմ գլխուս հովանի եղար պատերազմին
օրը :
8 Ո՛վ Տէր՝ ամբարշտին ցանկութիւնները մի
տար .
Ընոր չար խորհուրդը մի յաջողեր ,
¶¶Որ չբարձրանան : (Սէլայ :)

9 Ինս պաշարողներուն գլուխը՝
Իրենց շրթունքներուն աշխատութիւնը պիտի
ծածկէ :
10 Վ առած ածուխներ պիտի իյնան անոնց վրայ .
Կրակի մէջ պիտի ձգէ զանոնք ,
Ու– խորունկ ջուրերու մէջ , որ բնաւ վեր չելլեն :
11 Չարախօս մարդը երկրի վրայ պիտի չհաստա-
տուի .
Թշուառութիւնը պիտի որսայ բռնաւոր մար-
դը ,
Որ պանդխայ կործանէ :
12 Գիտեմ որ Տէրը ††††զատաստան պիտի ընէ խեղ-
ճին ,
Ու– իրաւունք՝ աղքատներուն :
13 Ցիրաւի արդարները քու անունդ պիտի գո-
վեն .
Ուղիղները քու առջիւդ պիտի բնակին :

ՍԱՂՄՈՍ · Ա՛ԽԸ

1 Դաւիթ կ՚ազդէ որ իր ազօթքը ընդունելի ըլլայ , 3 իբ խղճմտանքը մարթուր , 7 ու իր կեանքը օրհնութիւնքէն ազատ :

Սաղմոս Դաւթի :

1 Ո՛վ Տէր՝ քեզի կը կանչեմ , §շուտով հասիր
ինծի .
Կ՚ականջ դիր իմ ձայնիս՝ երբոր քեզի կը կան-
չեմ :
2 ¶Ելած իմ աղօթքս խունկի պէս քեզի շիտակուի .
Ե՞ր #ձեռքերուս վեր վերցուիլը †իրիկուան
պատարագին պէս :

* Ելք . Ձ . 8 , 9 ։ Յով . ժա . 5 ։
† Նէեր . Նկարակիրպեցայ ։
‡ Սաղ . ԽԸ . 5 ։
§ Ես . ժա . 4 ։
¶ Սաղ . ԽԺԲ . 115 ։
# Ելագ . 15 ։
†† Սահ քաղաքներդ անիրա-
ւութեամբ կ՚առնեն ։

ֈ ի Մն . ժԲ . 2 ։ Սաղ . ԽԺԲ . 158 ։
** Ելք . Լ . 6 ։ Սաղ . ԻԶ . 2 ։
†† Սաղ . Ե . 8 ։ ԽԵՖ . 10 ։
—
‡‡ Հմր . Ե ։
§§ Սաղ . ՅԶ . 6 ։
¶¶ Սաղ . ԺԲ . 4 ։ Հռով . Փ . 13 ։
†††† Սաղ . Հա . 4 ։
‡‡‡ Հմր . Ա . 1 ։
§§§ Սաղ . Լե . 7 ։ Յե . 6 ։ ԽԺԲ . 110 ։ ԽԵա . 9 ։ Ներմ . ԺԲ . 22 ։
¶¶¶ Ել . Օր . ԼԲ . 27 ։
Սաղ . Է . 16 ։ գ Գ . 23 ։ Ա-
ռակ . ԺԲ . 13 ։ ԺԲ . 7 ։
†††† Սաղ . ԺԱ . 6 ։
‡‡‡‡ Ո Ծաղ . Բ . 45 ։ Սաղ . ԻԲ . 4 ։
—
§§§§ Սաղ . Ջ . 5 ։
¶¶¶¶ Հայտ . Ե . 8 ։ Ը . 3 , 4 ։
Սաղ . ՃԼԳ . 2 ։ ա Տիմ . Բ . 8 ։
†††† Նա . Ի՛Ե . 39 ։

3 Ո՛վ Տէր՝ պահապան դիր իմ բերնիս.
Ո՝ իմ շրթունքներուս դուռը պահպանէ:
4 Իմ սիրտս չար բանի եռանէ խոտորելու մի
թողուր,
Որ անօրէնութիւն գործող մարդոց հետ գէշ
գործքեր չընեմ,
[א]Ու անոնց համադամ կերակուրներէն չուտեմ:
5 [ב]Արդարը թող զիս զարնէ. ան ողորմութիւն է.
Եւ զիս յանդիմանէ. ան գլխու իւղ է.
Իմ գլուխս չմերժէ զանիկայ.
Ինչու որ անոնց նեղութիւններուն մէջն ալ
պիտի աղօթեմ:
6 Երբոր անոնց դատաւորները ապառաժներու
մէջ ձգուին,
Ան ատենը իմ խօսքերս պիտի լսեն, ինչու որ
քաղցր են:
7 Ինչպէս որ [ג]հերկողը ու ճեղքողը երկրի վրայ,
Ընանի ալ մեր ոսկորները [ד]գերեզմանին բերա-
նը ցիրուցան եղան:
8 Սակայն ո՛վ Տէր Եհովայ, [ה]իմ աչքերս դէպ ի՛
քեզի են.
Վստահ յուսացայ, իմ հոգիս մի մերկացրներ:
9 [ו]Ինծի համար լարուած որոգայթէն,
Ու անօրէնութիւն գործողներուն ծարմիրէն իս
պահէ:
10 [ז]Մարդիկները իրենց ցանցերուն մէջը պիտի
իյնան,
Երբոր ես բոլորովին անցնիմ:

ՍԱՂՄ· ՃԽԲ

1—7 Վասին կը յուցընէ թէ իր նեղութեանը մէջ իր բոլոր
ապիրատութիւնը Աստուծոյ աղօթելէն է:

[ח]Դաւիթին երգը. ո՝ աղօթքը՝ [ט]երբոր թնդը
այրին մէջն էր:

1 Իմ ձայնովս Տէրոջը կ՚աղաղակեմ.
Իմ ձայնովս Տէրոջը կ՚աղաչեմ:
2 [י]Իմ դանդաւած անոր առջևին կը թափեմ.
Իմ նեղութիւնս անոր առջևին կը պատմեմ:
3 [כ]Երբոր հոգիս իմ մէջս կը մարէր,
[ל]Դուն իմ շաւիղս գիտցար.
Իմ [מ]քալած ճամբուս մէջ
Ինծի համար գաղտուկ որոգայթ լարեցին:
4 [נ]Նայէ աջ կողմը ու տես
Որ [ס]բնաւ իս ճանչցող մը չկայ.
Ապաւէնը ինծմէ կորսուեցաւ.
Հնաւ մէկը չկայ՝ որ իմ անձիս համար հոգ ըլ-
նէ:
5 Ո՛վ Տէր՝ քեզի աղաղակեցի,
Ո՝ ըսի. [ע]Դուն ես իմ ապաւէնս,
Եւ [פ]իմ վիճակս [צ]կենդանեաց երկրին մէջ:
6 Կիմնջ դիր իմ աղաղակիս,
Ինչու որ [ק]շատ նուաստացայ.
Ազատէ զիս իմ հալածիչներէս,
Ինչու որ ինծմէ զօրաւոր են:
7 Իմ անձս բանտէն հանէ,
Որ քու անուանդ դոհութիւն մատուցանեմ.
[ר]Արդարները իմ շուրս կողմն պիտի պատեն,
[ש]Երբոր ինծի բարութիւն ընես:

ՍԱՂՄ· ՃԽԴ

1 Վասին աղօթք կ՚ընէ դատաստանի մէջ ընծրհք գտնելու համար. 3 իր սրանեղութեանը համար կը գանգատի. 5 իր հաւատքը կը զօրացընէ մտածութիւնով ու աղօթքով. 7 ընծրհքի համար, 9 ապատութեան համար, 10 արդարեան համար, 12 ու իր թշնամիներուն կործանմանը համար կ՚աղօթէ:

Սաղմոս Դաւթի:

1 Ո՛վ Տէր՝ լսէ իմ աղօթքս,
Կիմնջ դիր իմ աղաչանքիս.
[ת]Պատասխան տուր ինծի քու ճշմարտութեա-
նովդ,
Ո՝ քու արդարութիւնովդ:
2 Եւ [א]քու ծառայիդ հետ դատաստանի մի մըտ-
ներ.
Ինչու որ [ב]քեզի կենդանի մը պիտի չարդարա-
նայ քու առջևդ:
3 Վասն զի թշնամին իմ անձս հալածեց.
Իմ կեանքս գետինը զարկաւ,
Զիս չատոնցուընել մեռածներուն պէս
Մութը նստեցուց:
4 [ג]Եւ իմ հոգիս ներսի դիս մաշեցաւ,
Իմ սիրտս ներսի դիս խռովեցաւ:
5 [ד]Առջի օրերը կը յիշեմ.
Քու բոլոր գործքերուդ վրայ կը մտածեմ.
Քու ձեռացդ ըրածներուն վրայ կը խորհիմ:
6 [ה]Ձեռքերս դէպ ի՛ քեզի կ՚երկնցընեմ.
[ו]Իմ անձս չոր երկրի պէս քեզի կը ծարաւի:
(Սէլայ:)
7 Շուտով պատասխան տուր ինծի՝ ո՛վ Տէր,
Իմ հոգիս մաշեցաւ.
Քու երեսդ մի ծածկիր ինծմէ,
[ז]Որ գուբը իջնողներուն պէս չըլլամ:
8 [ח]Առտուանց քու ողորմութիւնդ ինծի լսել
տուր,
Ինչու որ քեզի յուսացայ.
[ט]Իմ երթալու ճամբաս ինծի ցուցուր,
Վասն զի [י]քեզի ճամբաս կը բարձրացուցի:

[א] Ելակ· իդ· 6:
[ב] Տես Ելակ· ի՛ն· 8: ժի՛ն· 25: իե՛· 12: Գաղ· ղ·
1:
[ג] Սա՛մ ֆայո կոթողը
[ד] ի՛ Կոր· ու· 9:
[ה] ի՛ Ես· ի՛· 12: Սաղ· իե՛·
15: ձիդ՝· 1, 2:
[ו] Սաղ· ՃԺԵ՛· 110: ձե՛· 5:
ձիզ՝· 3:
[ז] Սաղ· լէ՛· 8:
—
[ח] ու ՃԽԱ՛դ· իբ՛· 1: իդ՛· 3:
[ט] Սաղ· ձե՛· ին վիճակիրը:
[י] Սաղ· ձիզ՝· 4:
[כ] Սաղ· ձի՛· 5:
[ל] Սաղ· լ՚ու· 11: ձբ՛· 8,
18:
[מ] Սաղ· խզ՝· 1: գ՚ու· 2:
[נ] Սաղ· ժգ՝· 5: հգ՝· 26:
ՃԺԵ՛· 57: ՈՂԸ· գ՝· 24:
[ס] Սաղ· իբ՛· 13:
[ע] Սաղ· ՃԺԳ՝· 6:
[פ] Սաղ· ԼԳ՝· 2:
[צ] Սաղ· ժգ՝· 6: ՃԺԲ՛· 17:
—
[ק] Սաղ· լ՚ու· 1:
[ר] Հոր· ժգ՝· 3:
[ש] ՀԼ· ԼԳ՝· 7: Հոր· գ՝· 17:
իե՛· 2: ժե՛· 14: իե՛· 4:
Սաղ· ՃԶ՝· 3: Ժող· է՛· 20:
Հոռվ· գ՝· 20: Գաղ· բ՛· 16:
[ת] Սաղ· հէ՛· 3: ՃԽԲ՛· 3:
[א] Սաղ· հէ՛· 5, 11:
[ב] Սաղ· ՃԲ՛· 9:
[ג] Սաղ· կի՛· 1:
[ד] Սաղ· իբ՛· 1:
[ה] Տես Սաղ· իգ՝· 5:
[ו] Սաղ· ե՛· 8:
[ז] Սաղ· իբ՛· 1:

9 Մ՛ով Տէր՝ փրկէ զիս իմ թշնամիներէս ։
Ինձ՝ որ քեզ իմ ապաւէնս ըսի ։
10 Սորվեցո՛ւր ինձի որ քու կամքդ ընեմ ։
Վասնզի դուն ես իմ Աստուածս ։
Թո՛ղ քու բարի Հոգիդ զիս ուղղել երկիրը առաջնորդէ ։
11 Մ՛ով Տէր՝ քու անուանդ համար կենդանացո՛ւր զիս ։
Քու արդարութեանդ համար իմ անձս նեղութենէ հանի ։
12 Եւ քու ողորմութեամբդ սատկեցո՛ւր իմ թշնամիներս ,
Ու կորսնցո՛ւր բոլոր իմ անձս վշտացընողները ։
Ինչու որ ես քու ծառադ եմ ։

ՍԱՂՄՈՍ · Ա՛ԽԹ

1 Դաւիթ թէ՛ իրեն և թէ՛ մարդոց եղած ողորմութենանը համար գՆստուած կ՛օրհնէ ։ 5 կը խնդրէ Աստուծմէ որ նշանաւոր կերպով ազատէ զինքը իր թշնամիներէն ։ 9 կը խոստանայ գՆստուած գովել ։ 11 իր թագաւորութենանը երջանիկ վիճակին համար կ՛աղօթէ ։

Սաղմոս Դաւթի ։

1 Օրհնեա՛լ ըլլայ Տէրը՝ իմ կռիս ,
Որ իմ ձեռքերս մարտնչելու կը վարժէ ,
Ու իմ մատներս պատերազմելու ։
2 Ընդհակայ է իմ ողորմութիւնս ու պարիսպս ,
Իմ ապաւէնս ու իմ փրկիչս ,
Իմ վահանս , և ես անոր կը յուսամ ,
Որ իմ ժողովուրդս ինձի կը հնազանդեցընէ ։

3 Մ՛ով Տէր՝ մարդը ի՞նչ է որ զանիկայ կը ճանչնաս ,
Ու մարդու որդին՝ որ զանիկայ կը յարգես ։
4 Մարդը ունայնութեան պէս է ,
Անոր օրերը՝ անցնող շուքի պէս են ։

5 Մ՛ով Տէր՝ խոնարհեցո՛ւր քու երկինքդ , ու վար իջիր ։
Լեռներուն դպչէ՛ ու պիտի մխան ։
6 Փայլակը նետէ՛ ու ցրուէ զանոնք ։
Քու նետերդ խրկէ՛ ու զանոնք խռովեցո՛ւր ։
7 Քու ձեռքդ վերէն խրկէ՛ , և հազատէ՛ զիս ։
Փրկէ՛ զիս մեծ ջուրերէն , ու օտարներուն ձեռքէն ,
8 Որոնց բերանը ունայնութիւն կը խօսի ,
Եւ անոնց աջ ձեռքը սուտութեան աջ ձեռք է ։

9 Մ՛ով Աստուած՝ քեզի նոր երգ պիտի երգեմ ։
Տասը լար ունեցող տաւիղով սաղմոս պիտի ըսեմ քեզի ։
10 Թագաւորներուն փրկութիւն տուողը ,
Ու իր Դաւիթ ծառան չար սուրէն ազատողը ան է ։
11 Հա՛ զատէ՛ ու օտարներուն ձեռքէն փրկէ ,
Որոնց բերանը ունայնութիւն կը խօսի ,
Եւ անոնց աջ ձեռքը սուտութեան աջ ձեռք է ։
12 Որ մեր որդիքը իրենց երիտասարդութեանը մէջ տունկերու պէս մեծնան ,
Ու մեր աղջիկները պալատի շէնքին համար փորագրուած անկիւնի քարերու պէս ըլլան ։
13 Որ մեր ամբարները լեցուին ,
Եւ ամէն տեսակ կերակուրներէն բղխեն ։
Ու մեր ոչխարները հազարաւոր և բիւրաւոր ծնանին մեր արտերուն մէջը ։
14 Որ մեր արջառները բազմածին ըլլան ,
Ու ամենևին բռնութեամբ մտնել ու ելլել չըլլայ ,
Ո՛չ ալ աղաղակ՝ մեր հրապարակներուն մէջը ։
15 Երանի՜ սանսի վիճակի մէջ եղող ժողովուրդին ։
Երանի՜ այն ժողովուրդին՝ որուն Աստուածը Եհովան է ։

ՍԱՂՄՈՍ · Ա՛ԽԵ

1 Դաւիթ գՆստուած կը գովաբանէ՝ յիշելով անոր համբաւը , 8 անոր բարութիւնը , 11 անոր թագաւորութիւնը , 14 անոր նախախնամութիւնը , 17 ու փրկաբար ողորմութիւնը ։

Օրհնութիւն Դաւթի ։

1 Քեզ պիտի բարձրացընեմ՝ ով իմ Աստուածս , որ Թագաւոր ես ,
Ու քու անունդ յաւիտեանս յաւիտենից պիտի օրհնեմ ։
2 Ամէն օր քեզ պիտի օրհնեմ ,
Եւ քու անունդ յաւիտեանս յաւիտենից պիտի գովեմ ։
3 Մեծ ու խիստ գովելի է Տէրը ,
Ու մեծութիւնը անքննելի է ։
4 Ազգ ազգի պիտի գովէ քու գործերդ ,
Եւ քու զօրութիւններդ պիտի պատմէ ։
5 Քու փառացդ մեծութենանը վայելչութիւնը ,
Ու քու հրաշալի գործերդ պիտի զրուցեմ ։
6 Եւ քու ահաւոր գործերդ պիտի խօսին ,
Ու ես քու մեծութիւնդ պիտի պատմեմ ։
7 Քու մեծ բարերարութենանդ յիշատակը պիտի հրատարակեն ,
Եւ քու արդարութեանդ պիտի ցնծան ։
8 Ողորմած ու գթած է Տէրը ։
Երկայնամիտ և բազումողորմ է ։

Ա Սաղ · իե · 4 , 5 : ՃԼԻ · 24 :
Բ Նէեմ. ի · 20 :
Գ Նս · իզ · 10 :
Դ Սաղ · ՀԺԻ · 25 , 37 , 40 , ՀԸ :
Ե Սաղ · ծդ · 5 :
Զ Սաղ · ՀԺԴ · 16 :

Է Սաղ · ԺԲ · 2 , 31 :
Ը Ի Ծնագ · իդ · 35 : Սաղ · ԺԲ · 34 :
Թ Ի Ծնագ · իդ · 2, 3, 40, 48 :
Ժ Հայր · Ե · 17 : Սաղ · Ը · 4 : Ներ · Ի · 6 :
ԺԱ Հայր · Գ · 19 : ԺԴ · 2 : Սաղ · ԼԻ · 5 : կԲ · 9 :
ԺԲ Սաղ · ՃՀ · 11 :
ԺԳ Սաղ · ԺԴ · 9 : Նս · կԳ · 1 :
ԺԴ Սաղ · ՃԳ · 32 :
ԺԵ Սաղ · ԺԸ · 13 , 14 :
ԺԶ Սաղ · ԺԸ · 16 :
ԺԷ Ա՜մր 11 : Սաղ · կԻ · 1 , 2 , 14 :
ԺԸ Սաղ · ծդ · 3 : Մաղ · Ը · 11 :
ԺԹ Սաղ · ԺԲ · 2 :
Ի Սաղ · ԼԳ · 2 , 3 : ԲՀ · 3 :
ԻԱ Սաղ · ԺԸ · 50 :
ԻԲ Ա՜մր 7 , 8 :
ԻԳ Սաղ · ՃԻԸ · 3 :
ԻԴ Ա՜մ՛ պարբառ

ԻԵ Ի Օր · ԼԳ · 29 : Սաղ · ԼԳ · 12 : կՀ · Ֆ : ՃՀԳ · 5 :

ԻԶ Սաղ · գՂ · Ֆ : ՃԽԷ · 5 :
ԻԷ Հայր · Ե · 9 : ԲՀ · 10 : Ա՜ռամ · ԺԱ · 33 :
ԻԸ Նս · ԼԸ · 19 :
ԻԹ ՆԼ · ԼԳ · 6 , 7 : Ծաս · ԺԳ · 18 : Սաղ · ՃՂ · 5 , 15 : ՃԳ · 8 :

9 [ե]Տէրը ամենուն քարի է ·
Ու անոր ողորմութիւնները իր բոլոր գործքե-
րուն վրայ է :
10 Ո՛վ Տէր՝ [զ]քու բոլոր գործքերդ քեզ պիտի
դոյնին ·
Եւ քու սուրբերդ քեզ պիտի օրհնեն :
11 [է]Քու թագաւորութեանդ փառքը պիտի խօսին ,
Ու քու զօրութիւնդ պիտի պատմեն ·
12 Որ անոր զօրաւոր գործքերը ու անոր թագա-
ւորութեանը փառաւոր մեծութիւնը
Մարդոց որդիներուն գիտցընեն :
13 [ը]Քու թագաւորութիւնդ յաւիտենական թա-
գաւորութիւն է ,
Ու քու տէրութիւնդ ազգէ մինչեւ ազգ :

14 Տէրը կը հաստատէ բոլոր խփնալու վրայ ե-
ղողները ,
Եւ [թ]բոլոր վար ծռածները կը կանգնեցընէ :
15 [ժ]Ամենուն աչքերը քեզի կը սպասեն ·
Ու ժամանակին [ի]անոնց կերակուրը դուն ա-
նոնց կու տաս :
16 Քու ձեռքդ կը բանաս ,
[ի]Ու ամէն կենդանիին փափաքը կը լեցընես :
17 Տէրը արդար է իր բոլոր ճամբաներուն մէջ ,
Ու ողորմած է իր բոլոր գործքերուն մէջ :

18 [լ]Տէրը մօտ է ան ամենուն՝ որ զինքը կը կանչեն ,
Ըն ամենուն՝ որ [խ]ճշմարտութեամբ զինքը կը
կանչեն :
19 Ընկիայ իրմէն վախցողներուն փափաքը կը լե-
ցընէ ,
Ընոնց աղաղակը կը լսէ , ու կը փրկէ զանոնք :
20 [ծ]Տէրը բոլոր զինքը սիրողները կը պահէ ,
Սակայն բոլոր ամբարիշտները կը կորսընցընէ :
21 Իմ բերանս Տէրոջը գովութիւնը պիտի խօսի ,
Ու ամէն մարմին անոր սուրբ անունը օրհնէ
յաւիտեանս յաւիտենից :

ՍԱՂՄՈՍ ՀԱՂ

1 Սաղմոսներգուն Ասաուծոյ մշանջենաւոր գովութիւններ
մատուցանելու ուխտ կ'ընէ . 3 մարդոց յուսալը կ'արգի-
լէ . 5 ու Ասաուծոյ կարողութիւնը , արդարութիւնը ,
ողորմութիւնը ու թագաւորութիւնը յիշելով՝ միայն ա-
նոր ապաւինիլը արժանաւոր ըլլալ կը հաստատէ :

1 [ա]Ալէլուիա : [բ]Օրհնէ Տէրը , ո՛վ իմ անձս :
2 [գ]Տէրը պիտի օրհնեմ իմ կենացս մէջ ,
Կանի որ ողջ եմ՝ իմ Ասաուծոյս սաղմոս
պիտի ըսեմ :

3 [դ]Մի՛ յուսար իշխաններուն ,
Արդու որդիին՝ որուն քովը փրկութիւն չկայ :
4 [ե]Ընոր հոգին կ'ելլէ , անիկայ իր հողը կը դառ-
նայ ·
Նոյն օրը [զ]անոր խորհուրդները կը կորսուին :

5 [է]Երանի անոր՝ որուն օգնականը Յակոբին Ա-
ստուածն է ,
Ու անոր յոյսը իր Տէր Ասաուծոյն վրայ է ,
6 [ը]Ըն որ երկինքը ու երկիրը՝
Ծովը ու բոլոր անոնց մէջ եղածը ստեղծեց ,
Ճշմարտութիւն կը պահէ յաւիտեան ,
7 [թ]Իրաւունք կ'ընէ զրկուածներուն ,
Ու [ժ]հաց կու տայ անօթիներուն ·
[ի]Տէրը կ'արձրկէ կապուածները :

8 [լ]Տէրը կը բանայ կոյրերուն աչքերը ·
[խ]Տէրը կը կանգնեցընէ վար ծռածները ·
Տէրը կը սիրէ արդարները ·
9 [ծ]Տէրը կը պահէ պանդուխտները ,
Կը հաստատէ որբը ու որբևայրին ·
[կ]Հայց ամբարիշտներուն ճամբան կը ծռէ :
10 [հ]Տէրը պիտի թագաւորէ յաւիտեան ,
Քու Ասաուածդ՝ ո՛վ Սիօն , ազգէ մինչեւ ազգ :
Ալէլուիա :

ՍԱՂՄՈՍ ՀԱ

1 Մարգարէն կը յորդորէ մարգիկը գՍասւած գովելու՝ իր
խնամքին համար որ ունի եկեղեցիին վրայ , 4 իր կաթո-
ղիկեութեանը համար , 6 իր ողորմածութեանը համար , 7 իր
նախախնամութեանը համար , 12 Իսրայէլի թագաւորու-
թեանը վրայ իր բնած բարիքներուն համար , 15 մա-
տեռայից վրայ իր ունեցած իշխանութեանը համար , 19
ու եկեղեցւոյ մէջ իր դրած կարգադրութիւններուն հա-
մար :

1 [ա]Գովեցէք Տէրը . [բ]ընչու որ քարի է մեր Ա-
ստուծոյն սաղմոս ըսելը ·
[գ]Ընչու որ քաղցր ա՛ [դ]վայելուչ է օրհնութիւնը :
2 Տէրը [ե]կը շինէ Երուսաղէմը ·
[զ]Իսրայէլին ցրուածները կը ժողվէ ·
3 [է]Սրտով կոտրածները կը բժշկէ ·
Ու անոնց խոցերը կը փաթթէ ·
4 [ը]Աստղերուն թիւը կը համրէ ·
Ընոնց ամէնն ալ իրենց անուններովը կը կանչէ :
5 [թ]Մեծ է մեր Տէրը , ու [ժ]իր զօրութիւնը շատ է ·
[ի]Ընոր խմաստութիւնը անհուն է :
6 [լ]Տէրը կը հաստատէ խեղճերը ·
Ու ամբարիշտները մինչեւ հողը կը խոնարհե-
ցընէ :

[ա] Սաղ · Ա · 5 ։ [բ] Եսա · ա · 7 ։
[գ] Սաղ · ժբ · 1 ։
[դ] Սաղ · ճղ · 10 ։ [ա] Տիմ · ա · 17 ։
[ե] Սաղ · ճղ · 8 ։
[զ] Սաղ · ճէ · 27 ։
[է] Սաղ · ճկ · 25 ։
[ը] Սաղ · ճ · 21 ։ ճխ · 9 ։
[թ] Ա Օր · է · 7 ։
[ժ] Հօհ · է · 24 ։
[ի] Սաղ · լ · 23 ։ գ · 10 ։

[լ] Սաղ · ճէ · 1 ։
[խ] Սաղ · ճէ · 33 ։
[ծ] Սաղ · ճխ · 8 , 9 ։ Եսա · բ · 22 ։
[կ] Սաղ · Ա · 29 ։ Ժող · ժբ · 7 ։ Եսա · բ · 22 ։
[հ] Տիս ա Սող · բ · 6 ։
[ձ] Սաղ · ճղ · 15 ։ Երեմ · ժէ · 7 ։
[ղ] Ծն · ա · 1 ։ Հայտ · ժգ · 7 ։
[ճ] Սաղ · ճգ · 6 ։
[մ] Սաղ · ճէ · 9 ։

[յ] Սաղ · կբ · 6 ։ ճէ · 10 , 14 ։
[ն] Սաս · բ · 30 ։ Հօհ · բ · 7—32 ։
[շ] Սաղ · ճխ · 14 ։ ճխ · 6 ։ Եսա · ժգ · 13 ։
[ո] Ա Օր · ժ · 18 ։ Սաղ · կբ · 5 ։
[չ] Սաղ · ճխ · 6 ։
[պ] Եր · ժ · 18 ։ Սաղ · ժ · 16 ։ ճխ · 13 ։ Հայտ · ժա · 15 ։

[ջ] Սաղ · գբ · 1 ։
[ռ] Սաղ · ճէ · 3 ։

[ս] Սաղ · լգ · 1 ։
[վ] Սաղ · ճլ · 16 ։
[տ] Ա Օր · է · 3 ։
[ր] Սաղ · ծա · 17 ։ Եսա · ծէ · 15 ։ կա · 1 ։ Եսա · գ · 18 ։
[ց] Տիս Ծն · ժէ · 5 ։ Եսա · ք · 26 ։
[ւ] Ա Պտ · ժգ · 25 ։ Սաղ · խբ · 1 ։ ղգ · 4 ։ ճխ · 3 ։
[փ] Եսա · ա · 3 ։
[ք] Եսա · ք · 28 ։
[օ] Սաղ · ճղ · 8 , 9 ։

7 Երգեցէ՛ք Տէրոջը գոհութիւնով.
Քնար Աստուծոյն սաղմո՛ս ըսէ՛ք քնարով.
8 Ան որ երկինքը ամպերով կը ծածկէ,
Անձրեւ կը պատրաստէ երկրիս համար,
Խոտ կը բուսցընէ լեռներուն վրայ.
9 Ան անասուններուն իրենց կերակուրը կու տայ,
Ա՛ն ագռաւին ձագերուն՝ որ կ՚աղաղակեն:
10 Ընդհակայ ձիուն զօրութեանը չհաճիր,
Ա՛րգուն սրունքներուն չհաւնիր:
11 Տէրը կը հաւնի իրմէն վախցողներուն,
Ա՛ն իր ողորմութեանը յուսացողներուն:

12 Ա՛վ Երուսաղէ՛մ՝ գովէ՛ Տէրը.
Օրհնէ՛ քու Աստուածդ՝ ո՛վ Սիո՛ն:
13 Ինչու որ անիկայ քու դռներուդ նիգերը ամրցուց,
Ան՛ քու որդիներդ քու մէջդ օրհնեց:
14 Ընդհակայ քու սահմաններուդ խաղաղութիւն կու տայ,
Ա՛ն պարարտ ցորենով քեզ կը կշտացընէ:
15 Ընդհակայ իր խօսքը երկրին մէջ կը խրկէ.
Իր խօսքը շուտով կը վազէ:
16 Ընդհակայ բուրդի պէս ձիւն կու տայ,
Ա՛ն հղեամը մոխիրի պէս կը ցանէ:
17 Իր սառը պատառներու պէս կը նետէ.
Ընդդէմ ցուրտին դէմ ո՞վ կրնայ կենալ:
18 Ընդհակայ իր խօսքը կը խրկէ, ու կը հալեցընէ զանոնք.
Իր հովը փչել կու տայ, ու՝ ջուրը կը վազեն:
19 Ընդհակայ իր խօսքը կը պատմէ Յակոբին,
Ան՛ իր կանոնները ու դատաստանները՝ Իսրայէլին:
20 Հնաւ մէկ ազգի մը ասանկ չըրաւ.
Ա՛ն անոնք ան՛որ դատաստանները չճանչցան:
Ընդհակայ:

ՍԱՂՄՈՍ · ՃԽԸ.

1 Սաղմոսերգուն զՅաւուած գովելու կը յորդորէ երկնաւորները, 7 երկրաւորները, 11 ու բանական ստեղծուածները:

1 Ընդհակայ: Օրհնեցէ՛ք Տէրը երկինքէն.
Օրհնեցէ՛ք անիկայ բարձր տեղերուն մէջ:
2 Օրհնեցէ՛ք անիկայ՝ ո՛վ անոր բոլոր հրեշտակները.
Օրհնեցէ՛ք անիկայ՝ ո՛վ անոր բոլոր զօրքերը:
3 Օրհնեցէ՛ք անիկայ՝ ո՛վ արեգակ ու լուսին.
Օրհնեցէ՛ք անիկայ՝ ո՛վ բոլոր փայլուն աստղեր:
4 Օրհնեցէ՛ք անիկայ՝ ո՛վ երկնից երկինքը,
Եւ երկինքէն վեր եղող ջուրեր:
5 Գո՛վ Տէրոջը անուանը օրհնեն.
Ինչու որ ինքը հրամայեց, ու անոնք ստեղծուեցան:
6 Եւ զանոնք յաւիտեանս յաւիտենից հաստատեց.
Կանոն դրաւ, որ չխափանուի:
7 Օրհնեցէ՛ք Տէրը երկրէն,
Ո՛վ վիշապներ, ու բոլոր անդունդներ.
8 Կրակ և կարկուտ, ձիւն ու շոգի,
Ան՛որ խօսքը կատարող մրրկայէց հով.
9 Լեռներ ու բոլոր բլուրներ,
Պտղատու ծառեր ու բոլոր եղեւիններ.
10 Գազաններ ու բոլոր անասուններ,
Սողացողներ ու թռչուններ թեւաւոր.
11 Երկրի թագաւորներ և բոլոր ազգեր,
Իշխաններ ու երկրի բոլոր դատաւորներ.
12 Երիտասարդներ և կոյս աղջիկներ,
Ծերեր ու տղաքներ.
13 Գո՛վ Տէրոջը անուանը օրհնեն.
Ինչու որ Եհովայի անոր անուանը բարձր է.
Ա՛նոր փառքը երկրին ու երկինքէն վեր է:
14 Ընդհակայ բարձրացուց իր ժողովուրդին եղջիւրը,
Իր բոլոր սուրբերուն,
Իրեն մօտ եղող ժողովուրդին,
Իսրայէլի որդւոցը օրհնութիւնը: Ընդհակայ:

ՍԱՂՄՈՍ · ՃԽԹ.

1 Վարգարէն կը յորդորէ մարդիկը որ գՅաւուած գովեն՝ եկեղեցիին վրայ իր ունեցած սիրոյն համար, 5 և անէշխանութեանը համար՝ որուն որ ինքը եկեղեցիին տուաւ:

1 Ընդհակայ: Տէրոջը նոր երգ երգեցէ՛ք.
Ա՛նոր օրհնութիւնը սուրբերուն ժողովքին մէջը:
2 Իսրայէլը թո՛ղ ուրախանայ իր Ստեղծողին վրայ.
Սիոնի որդիքը թո՛ղ ցնծան իրենց Թագաւորին վրայ:
3 Գո՛վ անոր անուանը պարով օրհնեն.
Թմբուկով ու քնարով սաղմո՛ս թո՛ղ ըսեն անոր:
4 Ինչու որ Տէրը իր ժողովուրդին կը հաւնի.
Խոնարհները փրկութիւնով պիտի փառաւորէ:
5 Գո՛վ սուրբերը ուրախանան փառքով,
Ա՛ն իրենց անկողիններուն մէջը ցնծան:

ա Ելք. 26, 27: Սաղ. 13, 14:
բ Ելք. 41: Սաղ. 27, 28: Ղեւ. 25: Դեւ. 15:
գ Ելք. 41: Ասա. 26:
դ Սաղ. 16, 17, 18: Ամս. 7:
ե Ծննդոց 1, 6, 7, 9: Սաղ. 104, 6, 9:
զ Սաղ. 20: Տես Ելք. 12:
է Ելք. 6:
ը Ելմ 15: Տես Ելք. 10:
թ Օր. 2, 3, 4: Սաղ. 1: 5: 7:
ժ Սաղ. 4:
ի Տես Օր. 32, 33, 34: Հռով. 1, 2:
լ Ես. 17, 18:
խ Օր. 14: Սաղ. 16: Ղեւ. 15:
ծ Ելք. 12:
կ Ելք. 6:
հ Ելք. 10:
ձ Սաղ. 37: 90, 91: Երեմ. 35, 36: 25:
ղ Ես. 20:
ճ Սաղ. 15 18:
մ Ես. 23: 13: 12:
յ Սաղ. 1: Ես. 4:
ն Սաղ. 20, 21:
շ Ծն. 27: Սօր. 2:
ո Ծն. 7:
չ Ծն. 1, 6, 7: Սաղ. 6, 9:
պ Սաղ. 37: 90, 91: Երեմ. 35, 36: 25:
ջ Ես. 20:
ռ Սաղ. 15 18:
ս Ես. 23: 13: 12:
վ Սաղ. 1: Ես. 4:
տ Սաղ. 4:
ր Սաղ. 3: Ես. 10:
ց Տես Ելք. 10: Սաղ. 3: Ես. 5:
ւ Ծննդ. 9: Ամս. 5:
փ Սաղ. 2: 5:
ք Սաղ. 27: 16: 10:
և Ելք. 10:

6 Ըստուծոյ գովութիւնները անոնց բերնին մէջը
թնդ ըլլայ ,
Ու երկու բերնով սուր՝ անոնց ձեռքին մէջը ,
7 Որ հեթանոսներէն վրէժ առնեն ,
Ու ժողովուրդները պատժեն ,
8 Որ անոնց թագաւորները շղթաներով կա-
պեն ,
Ու անոնց ազնուականները երկաթէ կապանք-
ներով ,
9 Որ գրուած դատաստանը անոնց վրայ կատա-
րեն .
Այս անոր բոլոր սուրբերուն փառքն է : Ըլե-
լուիա :

ՍԱՂՄՈՍ Ա՛Օ

1 Հոգեպարակ գԸստուած գովելու 3 ամէն տեսակ նուագա-
րաններով :

1 Ըլելուիա : Օրհնեցէք զԸստուած իր սրբա-
րանին մէջ .
Օրհնեցէք անիկայ իր զօրութեանը հաստա-
տութեանը մէջ :
2 Օրհնեցէք անիկայ իր զօրաւոր գործքերուն
համար .
Օրհնեցէք անիկայ իր Ըմեծափառութեանը
համեմատ :
3 Օրհնեցէք անիկայ փողի ձայնով .
Օրհնեցէք անիկայ տաւիղով ու քնարով :
4 Օրհնեցէք անիկայ թմբուկով ու պարով .
Օրհնեցէք անիկայ լար ունեցող նուագա-
րաններով ու սրինգով :
5 Օրհնեցէք անիկայ ՚ամեծաձայն ծնծղաներով .
Օրհնեցէք անիկայ ցնծութեան ծնծղաներով :
6 Ամէն շունչ ունեցողը թնդ Տէրը օրհնէ :
Ըլելուիա :

ԳԻՐՔ ԸՕՒԿԸՑ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Ուսանող օգուտը : 7 Ըստուծմէ վախնալը , ու իր խոս-
քին հաւատալու համար յորդորանք մը : 10 Մեղաւոր-
ներուն հրապուրանքներէն փախչելու պատուէր : 20 Ի-
մաստութիւնը իր քամահրուելուն համար կը գանգատի .
24 դինքը քամահրողներուն ապառնայիքներ կ'ընէ :

1 Խօսքերուս թագաւորին Դաւիթի որդւոյն
Սողոմոնին առակները :
2 Իմաստութիւնը ու խրատը գիտնալու համար ,
Հանճարին խօսքերը հասկրնալու համար .
3 Իմաստութեան կրթութիւնը ընդունելու հա-
մար ,
Կեանքին արդարութիւնը , դատաստանը և
ուղղութիւնը .
4 Միամիտներուն սրամտութիւն տալու համար ,
Ու երիտասարդներուն գիտութիւն և հան-
ճար :
5 Իմաստունը թնդ լսէ , ու իր իմաստութիւնը
աւելցընէ ,
Ու հանճարեղ մարդը խոհեմութիւն ստանայ ,
6 Առակը ու *նմանութիւնը հասկընալու հա-
մար ,
Յաճախ իմաստուններուն խօսքերը , ու անոնց
Ըխրթնաբանութիւնները :
7 Իմաստութեան սկիզբը Տէրոջը վախն է ,
Հայր յիմարները իմաստութիւնը ու կրթու-
թիւնը կ'անարգեն :
8 Որդեակ իմ՝ Ըքու հօրդ խրատը մտիկ ըրէ ,
Ու քու մօրդ †օրէնքը մի մերժեր .
9 Վասնզի Ըանոնք քու գլուխդ շնորհաց պսակ ,
Եւ քու պարանոցդ՝ մանեակներ պիտի ըլլան :
10 Որդեակ իմ՝ թէ որ մեղաւորները քեզ
դրդեն հանել ուզեն ,
Դուն Ըանոնց հաւանութիւն մի տար :
11 Թէ որ ըսեն . Մեզի հետ եկուր ,
Ըրևան համար դարանամուտ ըլլանք ,
Ընտիր մարդուն համար առանց պատճառի
ծածուկ տեղ ապասինք .
12 Օձանոնք դերեզմանի պէս ողջ ողջ՝
Եւ Ըգուբը իջնողներուն պէս ամբողջ կըլ-
լինք .
13 Ամէն տեսակ պատուական ստացուածք գըտ-
նենք ,
Ու մեր տուները աւարով լեցընենք .
14 Քու վիճակդ մեր մէջը ձգէ .
Ամէնքս մէկ քսակ ունենանք .
15 Որդեակ իմ՝ Ըանոնց հետ ճամբայ մի երթար .
Ըոտնց շաւիղէն քու ոտքերդ հետ պահէ .

ը Նբդ . ի . 12 : Հայտ . ա . 16 :
ը բ Օր . է . 1 , 2 :
ե Ապդ . ձխե . 14 :
զ Ապդ . ձխե . 5 , 6 :
է բ Օր . գ . 24 :
ը Ապդ . ձ . 2 : ձխե . 3 :
թ Նէ . ժե . 20 :
ժ Ապդ . ԼԳ . 2 : ղբ . 3 : ձխգ . 9 : Նա . ԼԲ . 20 :
ժա Մն . ժե . 16 , 19 , 28 : ժդ . 5 : իե . 1 , 6 :
ժբ գ Թագ . գ . 32 : ՊԼ . Ժ . 1 : իե . 1 : Յոզ . ժբ . 9 :
ժգ ՊԼ . բ . 1 , 9 :
ժդ Պդ . Լ . 4 :
ժե ՊԼ . թ . 9 :
ժզ Կամ մեկնութիւնը
ժէ Ապդ . ղբ . 2 :
ժը Ելից . իբ . 28 : Ապդ . ձմա . 10 : ՊԼ . բ . 10 . Յոզ . ժբ . 13 :
ի ՊԼ . գ . 1 : ը . 20 :
ի՝ Ցաւ վարժութիւնը
ի ՊԼ . ղ . 22 :
ի Ծն . Լ . 7 , ԼԸ : Ապդ . ա . 1 : Ելից . ե . 11 :
ի Նրեմ . ե . 26 :
ի Ապդ . իբ . 1 : ձխգ . 7 :
ի Ապդ . ա . 1 : ՊԼ . գ . 14 :
ի Ապդ . ձ . 1 : ՊԼ . գ . 14 :
ի Ապդ . ձխթ . 101 :

16 [ժ]Քանզի անունց ոտքերը չարութեան կը վազեն ,
Եւ արիւն թափելու կ'արտորան :
17 Յիրաւի ամէն թռչունին աչքերուն առջեւը
Պարապ տեղը վարմեր կը լարուի .
18 Հայց անոնք իրենց արեանը համար դարան կը
գործեն ,
Ո՛ւ իրենց կեանցը համար ծածուկ տեղ կը
սպասեն :
19 [ի]Ամէն ագահին ճամբաները սասկ են .
Ընդհա՛ռ-նը՝ իրեն անձնատուր եղողները
կը մեռցընէ :

20 [ժա]Իմաստութիւնը դուրսը բարձրաձայն կ'ա-
ղաղակէ ,
Ո՛ւ հրապարակներու մէջ իր ձայնը կու տայ :
21 Ընիկայ բազմութիւն եղած տեղերուն գլուխը՝
Եւ դրանց մուտքերուն մէջ կ'աղաղակէ ,
Ո՛ւ քաղաքին մէջ իր խօսքերը կը խօսի , ո՛ւ
ըսէ .
22 Ո՛վ անմիտներ՝ մինչեւ ե՞րբ անմտութիւնը սի-
տի սիրէք .
Մինչեւ ե՞րբ ծաղր ընողները ծաղր ընելով սի-
տի զուարճանան ,
Ո՛ւ յիմարները գիտութիւնը ատեն :
23 Իմ յանդիմանութեանս դարձէք .
Ես՝ [ի]իմ հոգիս ձեր վրայ պիտի թափեմ .
Իմ խօսքերս ձեզի պիտի հասկրցընեմ :
24 [ի]Վասն զի կանչեցի , ու դուք չուզեցիք
լսել .
Ձեռքս երկրնցուցի , ու մարդ ընող չեղաւ .
25 [ի]Հապա [ի]իմ բոլոր խրատներս մերժեցիք ,
Եւ իմ յանդիմանութիւնս չուզեցիք .
26 [ի]Ես ալ ձեր թշուառութիւնը վրայ պիտի ծի-
ծաղեմ ,
Ո՛ւ ձեր վախը հասնելուն , ծաղր պիտի ընեմ :
27 [ի]Երբոր ձեր վախը հեղեղի պէս հասնի ,
Ձեր թշուառութիւնը մրրիկի պէս պատահի ,
Եւ՝ ձեր վրայ նեղութիւն ու տառապանք գայ ,
28 [ի]Ընտանի՝ որ ուղիղ ճամբան թողուցեր էն ,
Ո՛ւ [ի]խաւար ճամբաներու մէջ կը քալեն .
14 [ի]Չարութիւն ընելով կ'ուրախանան ,
Եւ՝ [ի]չարին նենգութիւններովը կը ցնծան .
15 [ի]Որոնց ճամբաները ծուռ են ,
Ո՛ւ անոնց ընթացքը խոտորնակ է :

16 Որ հեռա՛ քեզ ազատէ [ի]օտար կիսիկէն ,
[ի]Հաղթօրթութիւն խօսող օտար կիսիկէն .

17 Որ իր սիրելի ամուսնոյն ուխտը մոռցաւ ,
Ո՛ւ իր Աստուծոյ դաշինքը մոռցաւ :
18 Վասն զի անոր տունը մահուան կը խոնարհի ,
Ո՛ւ անոր շաւիղները մեռելներուն մէջ կ'իջնեն :
19 Ոեւէր որ անոր մտնէ՝ չի դառնար ,
Ո՛ւ կեանքի ճամբաները չի գտնար :
20 Որպէս զի դուն բարի մարդոց ճամբան երթաս ,
Ո՛ւ արդարներուն շաւիղները պահես :
21 Վասն զի ուղիղները պիտի բնակին երկրի վրայ ,
Ո՛ւ անարատները պիտի մնան անոր մէջ :
22 Բայց [ի]ամբարիշտները երկրէն պիտի կտրուին ,
Ո՛ւ [ի]անհաւատները անկէ պիտի բարձրանան :

ԳԼ . Ի

1 Իմաստութիւնը կը խոստանայ իր որդւոյը՝ բարեպաշտութիւն , 10 և զէշ ընկերներէ ազատվութիւն , 20 ու չիտակ ճամբաներու մէջ առաջնորդութիւն :

1 Որդեակ իմ՝ թէ որ իմ խօսքերս ընդունիս ,
Ո՛ւ [ի]իմ պատուիրանքներս քովդ պահես ,
2 Ընդունիս որ՝ ականջդ իմաստութեան տաս ,
Ո՛ւ սիրտդ հանճարին բանաս ,
3 Ծէ որ դուն իմաստութիւնը էնէլ կանչես ,
Եւ քու ձայնդ հանճարին ուղղես ,
4 [ի]Ծէ որ զանիկայ արծաթի պէս փնտռես ,
Ո՛ւ ծածուկ գանձերու պէս խնդրես ,
5 Ընտունիս Տէրոջը վախը պիտի հասկրնաս ,
Եւ Աստուծոյ գիտութիւնը պիտի գտնես .
6 [ի]Վասն զի իմաստութիւնը Տէրը կու տայ .
Գիտութիւնը ու հանճարը անոր բերնէն է :
7 Ընիկայ ուղիղներուն համար [ի]փրկութիւն կը
պահէ .
[ի]Ընիկայ ուղղութեամբ քալողներուն վահան է ,
8 Որ արդարութեան ճամբաները պաշտպանէ ,
Ո՛ւ [ի]իր սուրբերուն ճամբան պահէ :
9 Ընտունիս արդարութիւնը , դատաստանը և
ուղղութիւնը ,
Ընտունիս ամէն պիտի հասկրնաս :

10 Երբոր իմաստութիւնը քու սրտիդ մէջը
մտնէ ,
Եւ գիտութիւնը քու հոգւոյդ ախորժելի ըլ-
լայ ,
11 Խոհեմութիւնը քեզ պիտի պահէ ,
Ո՛ւ հանճարը քեզ պիտի պաշտպանէ ,
12 Որ քեզ չար մարդոն ճամբայէն ,
Եւ՝ խոստութիւններ խօսող մարդէն ազատէ .
13 Ընոնցմէ՝ որ ուղիղ ճամբան թողուցեր են ,
Ո՛ւ [ի]խաւար ճամբաներու մէջ կը քալեն .
14 [ի]Չարութիւն ընելով կ'ուրախանան ,
Եւ՝ [ի]չարին նենգութիւններովը կը ցնծան .
15 [ի]Որոնց ճամբաները ծուռ են ,
Ո՛ւ անոնց ընթացքը խոտորնակ է :

16 Որ հեռա՛ քեզ ազատէ [ի]օտար կիսիկէն ,
[ի]Հաղթօրթութիւն խօսող օտար կիսիկէն .

ժ Ես . ծԹ . 7 : Առակ . ի . 15 :
ի Կղ . ժԷ . 27 : ա Տիմ . գ . 10 :
ի Կղ . բ . 1 , ԺԸ : ԹԸ . 3 : Հով . է . 37 :
ի Հովհ . ԺԸ . 28 :
ի Ես . կՀ . 12 : կԳ . 4 : Երեմ . է . 13 : Ովաբ . է . 11 :
ի Առ . ԻԷ . 11 : Հեր . Ա . 30 : Ես . է . 30 :
ի Առ . բ . 4 :
ի Կղ . Ժ . 24 :
ի Հով . իէ . 9 : իէ . 12 : Ես . ա . 15 : Երեմ . ժա . 11 : ժգ . 12 : Եզեկ . բ . 13 : Միք . գ . 4 : Ովաբ . է . 13 : Հաբ . գ . 2 :
ի Հով . իա . 14 : Հեր . ԺԸ . 22 :
ի Առ . ՃՄԹ . 173 :
ի Հեր . ԺԹ . 25 : Առ . ՃԼ . 11 :
ի Հով . գ . 8 : Կղ . ժգ . 14 :
ի Առ . իգ . 11 : Կղ . Ը . 5 :
ի Թագ . բ . 9 : Առ . կգ . 9 :
ի Հով . իգ . 19 , 20 :
ի Կղ . Ժ . 23 : Երեմ . ժա . 15 :
ի Հեր . Ա . 32 :
ի Առ . ՃԼԷ . 5 :
ի Կղ . է . 20 :
ի Կղ . է . 3 : գ . 24 : է . 5 :

17 [ժ]Ըն որ իր երիտասարդութեան բարեկամը կը թողու ,
Եւ իր Ստուածոյն ուխտը կը մոռնայ .
18 [ի]Անդղն անոր տունը մահուան կը տանի ,
Ու անոր շաւիղները մեռելներուն :
19 Ընոր գացողները բնաւ չեն դառնար ,
Նե կենաց ճամբաներուն չեն հասնիր :

20 Որպէս զի բարի հետիոց ճամբան երթաս ,
Ու արդարներուն շաւիղները պահես :
21 [ի]Անդղ ուղիղները երկրի վրայ պիտի բնակին ,
Նե կատարեալները անոր մէջը պիտի մնան :
22 [ի]Բայց ամբարիշտները երկրէն պիտի կորսուին ,
Ու անօրէնները անկէ պիտի վրցուին :

ԳԼ · Գ

1 Ընդհանդութեան , 5 հաւատքի , 7 խոնարհութեան , 9 բարեպաշտութեան , 11 և համբերութեան յորդորանք մը : 13 Խոստովանութեան երջանիկ օգուտը : 19 Խոստովանութեան գործքերը , 21 ու չահը : 27 Ողորմած , 30 խաղաղարար , 31 և զոհ ըլլալու յորդորանք մը : 33 Ընթերցուն անհետաքրքիր վիճակը :

1 Որդեակ իմ՝ մի մոռնար իմ օրէնքս ,
Հապա քու սիրտդ թող իմ պատուիրանքներս պահէ .
2 Ինչու որ քեզի երկայն օրեր , ու կենդանութեան տարիներ ,
Նե [ի]յաջողութիւն պիտի աւելցընեն :
3 Ողորմութիւնը ու ճշմարտութիւնը քեզ չթողուն .
[ի]Օձանդիր քու պարանոցիդ վրայ կապէ .
[ի]Ձու սրտիդ տախտակին վրայ դրէ զանոնք :
4 [ի]Եւյտէս Ստուծոյ և մարդոց առջևը՝
Ընորհք ու բարի համարում պիտի գտնես :

5 Քու ընդոր սրտովդ Տէրոջը ապաւինէ ,
[ի]Նե քու խնամութեանդ մի վստահիր :
6 [ի]Ձու ամէն ճամբաներուդ մէջ զանիկայ ճանչցիր .
Ու անիկայ [ի]քու շաւիղներդ պիտի ուղղէ :
7 [ի]Ինուն քու աչքիդ առջևը խնամուն մի ըլլար .
[ի]Տէրոջմէ վախցիր , ու չարութենէ ետ քաշուէ :
8 Ընիկայ քու [ի]չիղերուդ առողջութիւն ,
Նե քու [ի]սկորներուդ պարարտութիւն կ'ըլլայ :
9 [ի]Տէրոջը պատիւ ըրէ քու ստացուածքդէդ ,
Նե քու բոլոր բերքերուդ երախայրիներէն .

10 [ի]Նե քու չտիմաբաններդ առատութեամբ պիտի լեցուին ,
Ու ճնճաններէդ նոր գինին դուրս պիտի թափին :

11 Որդեակ իմ՝ [ի]Տէրոջը խրատը մի անարգեր ,
Ու անոր յանդիմանութենէն մի թուլնար :
12 Վասն զի Տէրը իր սիրածը կը խրատէ ,
[ի]Ինչպէս որ հայր մը իր սիրական զաւակին կ'ընդնէ :
13 [ի]Երանի՛ այն մարդուն որ իմաստութիւն կը գտնէ ,
Ու այն մարդուն՝ որ հանճար կը ստանայ .
14 Վասն զի անոր շահը արծաթի շահէն աղէկ է ,
Ու անոր արդիւնքը մաքուր ոսկիէն :
15 Ընդիկայ †գոհարներէն պատուական է .
Նե [ի]քու բոլոր ցանկալի բաներդ չեն կրնար անոր հաւասարիլ :
16 [ի]Ընոր այ ձեռքին մէջ օրերու երկայնութիւն ,
Նե՝ ձախ ձեռքին մէջ հարստութիւն ու փառք կայ :
17 [ի]Ընոր ճամբաները հաճոյական ճամբաներ են ,
Նե անոր բոլոր շաւիղները խաղաղութիւն են :
18 Ընդիկայ իրեն յարուցներուն [ի]կենաց ծառ է .
Ու զինքը բռնողները երջանիկ կ'ըլլան :

19 [ի]Տէրը իմաստութեամբ հիմնեց երկիրը ,
Նե՝ հանճարով հաստատեց երկինքը :
20 Ընոր գիտութեամբը անդունդները կը պատռին ,
Ու [ի]ամպերը ցօղ կը կաթեցընեն :
21 Որդեակ իմ՝ ասոնք քու աչքերուդ առջևէն չերթան .
Իմաստութիւնը ու խոհեմութիւնը †ուշդ պահէ .
22 Նե քու հոգւոյդ կեանք՝
Ու [ի]քու պարանոցիդ ‡զարդ ըլլան :
23 [ի]Ըն տունը ճամբադ ապահովութեամբ պիտի քալես ,
Նե քու ոտքդ պիտի չսահի :
24 Երթէ որ պառկիս՝ պիտի չվախնաս ,
Ու թէ որ քնանաս՝ քունդ անուշ պիտի ըլլայ :
25 [ի]Պիտի չվախնաս յանկարծահաս վախէն ,
Ո՛չ ալ ամբարիշտներուն ||կորուստէն՝ երբոր գայ .
26 Վասն զի քու յոյսդ Տէրը պիտի ըլլայ ,
Նե քու ոտքդ պիտի պահէ , որ չբռնուի :

[ի] Տես Պաղ · բ · 14 , 15 ։
[ի] Կո · է · 27 ։
[ի] Պաղ · լէ · 29 ։
[ի] Հոբ · ժբ · 17 ։ Պաղ · լէ · 28 ։ ձղ · 35 ։
—
[ի] Օր · բ · 1 ։ է · 16 , 20 ։
[ի] Պաղ · ճւթ · 165 ։
[ի] Ես · ժղ · 9 ։ [ի] Օր · պ · 8 ։ Կո · պ · 21 ։ է · 3 ։
[ի] Երեմ · ժէ · 1 ։ [ի] Սոր · գ · 3 ։
[ի] Տես ա Թագ · բ · 26 ։ Ղեւ · բ · 52 ։ Կոր · բ · 47 ։ Հռով · ժղ · 18 ։
[ի] Պաղ · լէ · 3 , 5 ։
[ի] Երեմ · թ · 23 ։
[ի] ա Մն · իբ · 9 ։
[ի] Երեմ · ժ · 23 ։
[ի] Հռով · ժբ · 16 ։
[ի] Հոբ · ա · 1 ։ Կո · ժէ · 6 ։ Ասմ պարսիկ
[ի] Հոբ · իա · 24 ։
[ի] Ես · իբ · 29 ։ իղ · 19 ։ լգ · 26 ։ [ի] Օր · իէ · 2 , ըգ ։ Պաղ · գ · 10 , ըգ ։ Ղեւ · ժգ · 13 ։

[ի] [ի] Օր · իբ · 8 ։
[ի] Հոբ · կ · 17 ։ Պաղ · զէ · 12 ։ Երբ · ժբ · 5 , 6 ։ Հայտ · գ · 19 ։
[ի] [ի] Օր · բ · 5 ։
[ի] Կո · բ · 34 , 35 ։
[ի] Հոբ · իբ · 13 , ըգ ։ Պաղ · ժթ · 10 ։ Կո · բ · 4 ։ բ · 11 , 19 ։ ժղ · 16 ։
† Ասմ բուսաներէն
‡ Պաղ · ժդ · 44 ։
[ի] Կո · բ · 18 ։ ա Տիմ · գ · 8 ։
[ի] Պաղ · ժա · 29 , 30 ։
[ի] Ծն · բ · 9 ։ գ · 22 ։
[ի] Պաղ · ձդ · 24 ։ ճղ · 5 ։ Կո · բ · 27 ։ Երեմ · ժ · 12 ։ Ծա · 15 ։
[ի] [ի] Օր · լգ · 28 ։ Հոբ · լգ · 28 ։
[ի] Կո · ա · 9 ։
[ի] Երբ · Ընորհք
[ի] Պաղ · լէ · 24 ։ ղա · 11 , 12 ։ Կո · ժ · 9 ։
[ի] Կ · իղ · 6 ։ Պաղ · գ · 5 ։ գ · 8 ։
[ի] Պաղ · ղա · 5 ։ ձւթ · 7 ։
[ի] Ասմ արշաւանքէն՝

27 ¶Երբոր ձեռքէդ ապէկուԹիւն ընել կու գայ ,
*Կարօտ եղողէն" մի արգիլներ զանիկայ :
28 Հ Ա՛ու դրացիիդ ըսաւ մի ըսեր , Դնա՝ ու Խոժէը
եկուր ,
Կամ վաղը կու տամ , երբոր քու քովդ կայ :
29 Ա՛ու դրացիիդ դէմ չարուԹիւն մի մտածեր ,
Վասնի որ անիկայ վստահուԹեամբ քեզի հետ
կը բնակի :
30 ¶Ընանց պատճառի՝ մարդու հետ մի վիճիր ,
Երբոր անիկայ քեզի չարուԹիւն մը ըրած չէ :

31 ¶Ռնեաւոր մարդուն մի նախանձիր ,
Ու անոր ճամբաները բնաւ մի ընտրեր .
32 Վ՚ասն զի ծուռ մարդը Տէրոջը առջևը պիղծ է .
¶Հայց Ընոր ընտանուԹիւնը արդարոց հետ է :
33 ¶Մբարիշտ մարդուն տանը մէջ՝ Տէրոջը ա-
նէծքը կայ .
Հայց ¶արդարներուն բնակարանը Ընիկայ
կ՚օրհնէ :
34 ¶Հիրաւի Ընիկայ ծաղր ընողները ծաղր կ՚ընէ ,
Հայց խոնարհներուն շնորհք կու տայ :
35 Իմաստուններն փառք պիտի ժառանգեն .
Հայց յիմարներուն բարձրանալը անարգանք
պիտի ըլլայ :

Գ Լ . Գ

1 Սողոմոն՝ մարդիկը հնազանդուԹեան համոզելու համար ,
3 կը ցուցընէ Թէ ինչ կրԹուԹիւն առեր է ինքը իր
ծնողքէն , 5 իմաստուԹիւն սորվելու համար , 14 ու չա-
րերուն ճամբայէն փախչելու համար : 20 Հաւատքի ,
23 և սրբուԹեան յորդորանք մը :

1 ¶Որդիկ՝ ինծի հօրը խրատը լսեցէք ,
Ու մտիկ ըրէք որ իմաստուԹիւնը ճանչ-
նաք :
2 Վ՚ասն զի ձեզի աղէկ կրԹուԹիւն կու տամ .
Իմ օրէնքս մի Թողուք :
3 Վ՚ասն զի ես իմ հօրս տղան էի ,
¶Փափուկ ու սիրելի՝ իմ մօրս առջևը :
4 ¶Ընիկայ ինծի կը սորվեցընէր , ու կ՚ըսէր .
Ա՛ու սիրտդ իմ խօսքերս Թող բռնէ .
¶Իմ պատուիրանքներս պահէ , ու ապրէ :
5 ¶ԻմաստուԹիւն ստացիր , խոհեմուԹիւն ստա-
ցիր .
Մի մոռնար , ու իմ բերնիս խօսքերէն մի
խոտորիր .
6 Ա՚նիկայ մի Թողուր , ու անիկայ քեզ պիտի
պահէ .
¶Ա՚նիկայ սիրէ , ու անիկայ քեզ պիտի պաշտ-
պանէ :
7 ¶ԸզձեռնարկուԹիւնդ դլուխը իմաստուԹիւնն է . իմաս-
տուԹիւն ստացիր .
Ու ամէն ստացած բաներուդ հետ խոհեմու-
ԹիւնստացիրԹ :
8 ¶Ա՚նիկայ մեծարէ , ու անիկայ քեզ պիտի
բարձրացընէ .
Թէ որ զանիկայ գրկես , քեզ պիտի պատուէ :
9 Ընիկայ քու գլխուդ ¶շնորհաց զարդ պիտի
տայ .
Վ՚եղի փառաց պսակ պիտի պարգևէ :
10 Մ՚տիկ ըրէ՝ որդեակ իմ , ու իմ խօսքերս ըն-
դունէ .
¶Ա՚յնպէս քու կենացդ տարիները պիտի շատնան :
11 Վ՚եղի իմաստուԹեան ճամբուն մէջ ¶առնէ սոր-
վեցուցի .
Վ՚եղ ուղղուԹեան շաւիղներուն մէջ պտըտ-
ցուցի .
12 Որ քալելու ատենդ ¶ոտքիդ քայլերը չնեղ-
նան ,
Ու վազելու ատենդ չսահիս :
13 Մ՚տիր բռնէ խրատը , ո՛ր բնաւ մի Թողուր .
Ա՚նիկայ պահէ . վասն զի քու կեանքդ ա-
նիկայ է :

14 ¶Մբարիշտներուն ճամբան մի երԹար ,
Ու չարերուն ճամբուն մէջ մի քալեր :
15 Ընիկէ զգուշացիր . անոր քովէն մի անցնիր .
Ընիկէ խոտորէ , ու անցիր :
16 ¶Վ՚ասն զի անոնք մինչև որ չարուԹիւն չընեն ,
չեն քնանար .
Ու Թէ որ չհրծանեն , քուներնին կը
փախչի :
17 Վ՚անզի անոնք ամբարշտուԹեան հացը կ՚ու-
տեն ,
Ու անիրաւուԹեան գինին կը խմեն :
18 ¶Հայց արդարներուն ճամբան ¶ծագող լոյսին
պէս է ,
Որ երԹալով կը լուսաւորուի , մինչև որ կա-
տարեալ օր ըլլայ :
19 ¶Մբարիշտներուն ճամբան խաւարի պէս է ,
Ու չեն գիտեր Թէ ինչ բանով իրենց ոտքը
պիտի սահի :

20 Ո՚րդեակ իմ՝ մտիկ ըրէ իմ խօսքերս .
Վ՚ու ականջներդ իմ խօսքերուս տուր :
21 ¶Ընոնք քու աչքերուդ առջևէն չերթան .
¶Ա՚նոնք քու սրտիդ մէջը պահէ .
22 Վ՚ասն զի զանոնք գտնողներուն՝ անոնք կեանք
են ,
Ու ¶անոնց բոլոր մարմնոյն՝ բժշկուԹիւն :
23 Ըմէն զգուշուԹիւնով քու սիրտդ պահէ .
Վ՚անզի կենաց ¶աղբիւրներն անկէ է :

---

* Հռով . ժգ . 7 ։ Պաղ . գ . 10 ։
¶ Երբ . Ընոր ուբերէն
Հ Ղ . ժԹ . 13 ։ Բ Օր . իդ . 15 ։
* Հռով . ժԲ . 18 ։
¶ Պաղ . կԲ . 1 ։ Հգ . 3 ։ ՊՂ . Ի . 1 ։
¶ Պաղ . իե . 14 ։
¶ Ղ . իԲ . 14 ; ՃԸ ։ Պաղ . կԲ . 22 ։ Օաք . Ե . 4 ։ Պաղ . Բ . 2 ։
¶ Պաղ . ա . 3 ։
¶ Հաղ . գ . 6 ։ ա Պետ . Ե . 5 ։

—

* Պաղ . ԼԳ . 11 ։ ՊՂ . ա . 8 ։
Բ ա Պն . իԹ . 1 ։
¶ ա Պն . իԲ . 9 ։ Նփես . Գ . 4 ։
¶ ՊՂ . Է . 2 ։
Ի ՊՂ . Բ . 2 , 3 ։
Ղ Բ Թես . Բ . 10 ։
Ի Պատ . ժգ . 44 ։ Ղու . Ժ . 42 ։
ը ա Թագ . Բ . 30 ։
Ը ՊՂ . ա . 9 ։ գ . 22 ։
Ժ ՊՂ . գ . 2 ։
Ի Պաղ . ժԲ . 36 ։
Լ Պաղ . զա . 11 , 12 ։
Խ Պաղ . ա . 1 ։ ՊՂ . ա . 10 , 15 ։
Ծ Պաղ . ԼԳ . 4 ։ Նա . ծԷ . 20 ։
¶ Պատ . Է . 14 , 45 ։ Փիլ . Բ . 15 ։
Հ Բ Թագ . իգ . 4 ։
¶ ա Թագ . իգ . 9 ։ Հոբ . ժԲ . 5 , 6 ։ Նա . ծԲ . 9 , 10 ։ Նրեմ . իգ . 12 ։ Հօհ . ժԲ . 35 ։
¶ ՊՂ . գ . 3 , 21 ։
¶ ՊՂ . Բ . 1 ։
¶ ՊՂ . գ . 8 ։ ժԲ . 18 ։
¶ Նէբ . կեղբ

24 Ծուռ բերանը քեզմէ մէկդի ըրէ ,
Ու անիրաւ շրթունքները քեզմէ հեռացուր :
25 Քու աչքերդ ուղիղ նային ,
Ու պատուանուէներդ շիտակ դէպ՚ի առջեւդ ըլլան :
26 Ոտքերուդ շաւիղները շիտակէ ,
Եւ քու բոլոր ճամբաներդ հաստատուին :
27 Ընչ կամ ձախ կողմը մի խոտորիր .
Ոտքդ չարութենէ դարձուր :

ԳԼ· Ե

1 Մոզոմն կը յորդորէ մարդիկը խնամատարութիւն տրվելու . 3 պոռնկութեան ու անառակութեան վնասը կը ցուցընէ . 15 կը պատուիրէ գոհ , առատաձեռն ու պարկեշտ ըլլալ . 22 կ՚ինացընէ թէ չարը իր մեղքերովը պիտի բռնուի :

1 Որդեակ իմ՝ մտիկ ըրէ իմ իմաստութեանս ,
Եւ քու ականջդ իմ հանճարիս տուր ,
2 Որ խոհեմութիւն պահես ,
Ու քու շրթունքներդ գիտութիւն պահեն :
3 Զի՝ նայն օտար կնկան շրթունքներէն խորիսխի մեղր կը կաթի ,
Եւ անոր քիմքը ձեղէն կակուղ է .
4 Հայց անոր վախճանը դօշնդրի պէս դառն ,
Ու՝ երկսայրի սուրի պէս սրած է :
5 Ընոր ոտքերը մահուան կ՚իջնեն ,
Ու անոր քայլերը դժոխքը կը հասնին :
6 Ընոր ճամբաները փոփոխական են , ու չես կրնար գիտնալ ,
Որ ըլլայ թէ կենաց ճամբան մոռածես :
7 Եւ հիմա ով որդիք՝ ինծի մտիկ ըրէք ,
Ու իմ բերնիս խօսքերէն մի խոտորիք :
8 Ձեր կեղեկէն ճամբադ հեռացուր ,
Ու անոր տանը դրանը մի մօտենար .
9 Ազգայ որ քու փառքդ ուրիշներու ,
Եւ տարիներդ անողորմ մարդու տաս .
10 Ազգայ որ օտարները քու զօրութենէդ կշտանան ,
Ու քու վաստակդ օտարներուն տուներ մնայ .
11 Եւ քու վերջին ատենդ հառաչես ,
Երբոր քու մարմինդ ու անդամներդ մաշին ,
Ու ըսես . Ես ի՞նչպէս խրատար ատեցի ,
12 Ու իմ սիրտս նախատինաւթիւնը անարգեց .
13 Եւ իմ ուսուցիչներուս խօսքը մտիկ չըրի ,
Ու իմ ականջս զիս վարժողներուս չհնազանդեցաւ .
14 Ժողովքի ու ժողովուրդի մէջ
Գրեթէ ամէն թշուառութեան հանդիպեցայ :
15 Դուն քու ջրհորդէդ ջուր խմէ ,
Եւ քու ջրհորդիդ մէջը վազող ջուրէն :
16 Քու աղբիւրներդ դուրսը տարածուին ,
Ինչպէս ջուրերու վտակները հրապարակներուն մէջը :
17 Ընոնք միայն քուկդ ըլլան ,
Ու չէ թէ քուկդ և օտարներուն :
18 Քու աղբիւրդ օրհնեալ ըլլայ .
Եւ քու երիտասարդութենդ կնկանը հետ ուրախ եղիր :
19 Ընչելոյ եղնիկ սիրելի եղջիւրի պէս ,
Եւ շնորհալի այծեման պէս ըլլայ .
Անոր տանն անոր ստինքները քեզ կշտացընեն ,
Ու միշտ անոր սիրովը զմայլիս :
20 Եւ ինչու որդեակ իմ՝ դուն օտար կնկան մը սիրովը զմայլիս ,
Ու օտար կնկան ծոցը գրկես :
21 Զի՝ մարդուն ճամբաները Տէրոջը աչքերուն առջեւն են .
Ու անոր ամէն քայլերը ինք կը կշռէ :
22 Զարագործը՝ իր անօրէնութիւնները պիտի բռնեն .
Ու անիկայ իր մեղքին չուանովը պիտի բռնուի :
23 Ընիկայ առանց խրատի պիտի մեռնի ,
Ու իր մեծ յիմարութեամբը պիտի մոլորի :

ԳԼ· Զ

1 Յորաշխատութենան , 6 ծուլութենան , 12 և անզգամութենան դէմ պատուէրներ : 16 Չորս տեսակ ատելի եղած հոգիք բաներ : 20 Շնազանդութենան օրհնութիւնները , 25 Շնութենան վնասները :

1 Որդեակ իմ՝ եթէ որ քու բարեկամիդ համար երաշխաւոր եղար ,
Կամ օտար մարդու համար քու ձեռքդ տուիր ,
2 Քու բերնիդ խօսքերովը որոգայթը ինկար ,
Կեռնիդ խօսքերովը բռնուեցար :
3 Որդեակ իմ՝ շուտով ասանկ ըրէ որ ազատիս .
Որովհետև դուն քու բարեկամիդ ձեռքը մըտար ,
Գնա՛ քու բարեկամիդ խոնարհէ ,
Ու զանիկայ թախանձէ :
4 Քնչքերուդ քուն՝
Ու արտեւանունքներուդ նիրհուտ մի տար .
5 Կենց ազատէ ինչպէս որ այծեամը որսորդին ձեռքէն ,
Կամ թռչունը հաւորսին ձեռքէն :
6 Ով ծոյլ՝ մրջիւնին դնա .
Անոր ճամբաները տես , ու իմաստուն եղիր .
7 Կ՚ասն զի անիկայ ինչ իշխան ,
Կամ տիրող չունի ,
8 Իր կերակուրը ամառուընէ կը պատրաստէ .
Իր ուտելիքը հունձքի ատեն կը ժողվէ :

ג Ա Օր . ե . 32 : իբ . 14 : Հես . ա . 7 :
ד Նա . ա . 16 : Հռով . ժբ . 9 :
— —
ה Ասղ . բ . 7 :
ו ՊՀ . բ . 16 : է . 24 :
ז Ասղ . ծէ . 21 :
ח Ժող . է . 26 :
ט Նբր . գ . 12 :
י ՊՀ . է . 27 :
כ ՊՀ . ա . 29 :
ל ՊՀ . ա . 25 : ժբ . 1 :
מ Պաղ . բ . 14 :

נ Տես Նբր . բ . 9 : գ . 5 : է . 3 :
ס ՊՀ . բ . 16 : է . 5 :
ע Ա Մն . ժգ . 9 : Հոր . լա . 8 : Լգ . 21 : ՊՀ . ժէ . 3 : Ղեմ . ժգ . 17 : Լա . 19 : Ովս . է . 2 : Նբր . գ . 13 :
פ Ասղ . թ . 15 :
צ Հոր . գ . 21 : Լգ . 12 :
— —
ק ՊՀ . ժա . 15 : ժէ . 18 : ի . 16 : իբ . 26 : իէ . 13 :
ר Ասղ . ՃԼ . 4 :
ש Հոր . ժբ . 7 :

9 Ո՛վ ծոյլ՝ մինչեւ երբ կը պառկիս.
Քունէդ երբ պիտի արթննաս։
10 Քիչ մը քնանաս, քիչ մը նիրհես,
Ու քիչ մը ձեռք ձեռքի վրայ դնես ննջելու
համար.
11 Ան ատենը քու աղքատութիւնդ ճամբորդի
պէս պիտի գայ,
Ու կարօտութիւնդ՝ սպառազինեալ մարդու
պէս։

12 Ընօրէն ու չար մարդը
Ծուռ բնթռոյ կը շարժի.
13 Նենիկայ իր աչքերովը ակնարկութիւն կ'ընէ,
Ոտքերովը կը խօսի,
Ու մատներովը բան կը սորվեցընէ.
14 Ընոր սրտին մէջը ծուռութիւն կայ,
Միշտ չարութիւն կը հնարէ, ու հակիւներ կը
հանէ։

15 Ասոր համար անոր կորուստը յանկարծ պիտի
գայ.
Նենիկայ յանկարծ պիտի կոտրուի, ու անոր
դարման պիտի չգտնուի։

16 Տէրը սա վեց բանէն կը զզուի,
Ու անոր հոգւոյն ատելը եօթը բան պիղծ է.
17 Ամբարտաւան աչքեր, նատախօս լեզու,
Ու անմեղ արիւն թափող ձեռքեր,
18 Չար խորհուրդներ հնարող սիրտ,
Չարութիւն ընելու համար շուտ վազող ոտ-
քեր,
19 Սուտիկ խօսող անիրաւ վկայ,
Ու եղբարց մէջ կռիւներ գցանող մարդ։
20 Որդեակ իմ՝ քու հօրդ պատուիրանքը պահէ,
Ու քու մօրդ օրէնքը մի մերժեր։
21 Անոնք միշտ քու սրտիդ վրայ կապէ.
Անոնք քու պարանոցդ կախէ։
22 Պատած ատենդ անոնք քեզի առաջնորդու-
թիւն ընեն,
Քնացած ատենդ քեզի պահպանեն,
23 Ու արթնցած ատենդ քեզի հետ խօսակցին։
Պատուիրանքը ճրագ, ու օրէնքը
լոյս է,
Ու խրատին յանդիմանութիւնները կենաց
ճամբայ է.
24 Որ քեզ դէշ կնիկէն՝
Օտար կնկան չողոքրտիդ լեզուէն պահէ։
25 Սրտիդ մէջը անոր գեղեցկութիւնը մի ցան-
կար.
Ու քեզ իր արուեստներովը չգրաւէ։
26 Ասն զի Պոռնիկ կնկան պատճառովը
Մարդ մինչեւ պատառ մը հացի կ'իջնայ.
Ու նշանակիները հպատուական հոգին
կ'որսայ։
27 Հնարք է որ մէկը իր ծոցը կրակ դնէ,
Ու հանդերձները չայրին.
28 Հնարք է որ մէկը կրակի կայծերու վրայ քալէ,
Ու անոր ոտքերը չայրին։
29 Ասոր պէս է իր դրացիին կնկանը քով գա-
ցողն ալ.
Ո՛վ որ անոր դպչի, անմեղ չըլլար։
30 Գողը թէ որ անօթութենան համար ու իր փո-
րը կշտացընելու համար գողութիւն ընէ,
Զինք քամահրեր պանծկայ։
31 Սակայն թէ որ գտնուի, եօթնապատիկ կը
հատուցանէ.
Իր տանը բոլոր ինչքը կու տայ։
32 Կնկան հետ շնութիւն ընողին խելքը պա-
կաս է.
Ան բանը ընողը իր հոգին կը կորսընցընէ։
33 Նենիկայ վէրք ու անարգանք կը գտնէ,
Ու անոր նախատինքը անջնջելի է։
34 Վասն զի նախանձը՝ էրկանը կատաղութիւն է.
Ու անիկայ վրէժխնդրութենան օրը չխնայեր.
35 Ընդունիլ չուզեր մէկ փրկանքի մը չնայիր.
Կաշառք ալ շատցընելու րլլաս, անիկայ չհա-
ճիր։

ՓԻԼ. Ի

1 Աղաղմին կը յորդորէ ժողովուրդը որ իմաստութենան հետ հաւատարիմ ու քաղցր ընտանութիւն ունենան. 6 օրի-նակով մը կը ցուցընէ 10 պատիկին խոստանութիւնը, 22 և անպարկեշտ երիտասարդին անմտութիւնը. 24 Ու անոնց չարութիւններէն կը զգուշացընէ մարդիկը։

1 Որդեակ իմ՝ պահէ իմ խօսքերս,
Ու իմ պատուիրանքներս քու քովդ ծածկէ։
2 Իմ պատուիրանքներս պահէ որ ապրիս,
Ու իմ օրէնքիս քու աչքերուդ բիբին պէս
նայէ։
3 Անոնք մատներուդ վրայ կապէ.
Անոնք սրտիդ տախտակին վրայ գրէ։
4 Իմաստութենան ըսէ. Դուն իմ քոյրս ես.
Ու խոհեմութենանը՝ անօթի կանչէ,
5 Որ քեզ օտար կնիկէն՝
Ողջոյրներուն խօսող օտար կնիկէն
պահեն։
6 Վասն զի իմ տանս պատուհանէն՝
Իմ վանդակիս նայեցայ.
7 Ու անմիտներուն մէջը տեսայ,
Երիտասարդներուն մէջը հպակասամիտ պա-
տանի մը դտայ,
8 Որ փողոցին մէջ ան կնոջը պառկը անկիւնին
քովէն կ'անցնէր,
Ու անոր տանը ճամբան բռնեց,

ד ՊՀ. խդ. 33, 34։
ה ՊՀ. ժ. 4։ ժգ. 4։ ի. 4։
ו Ցոբ. ժե. 12։ Ասղ. լե. 19։ ՊՀ. ժ. 10։
ז Ածք. բ. 1։
ח Ածք. ժ. 19։
ט Երեմ. ժի. 11։
י Ա Պտ. հչ. 16։
כ Ասղ. ժչ. 27։ ճա. 5։
ל Ասղ. ճի. 2, 3։
מ Նա. ա. 15։
נ Ծն. գ. 5։
ס Նա. ծի. 7. Հռոմ. գ. 15։
ע Ասղ. իէ. 12։ ՊՀ. ժի. 5, 9։
פ Ածք. 14։
צ ՊՀ. ա. 8։ Երեմ. գ. 1։
ק ՊՀ. գ. 3։ է. 3։
ר ՊՀ. գ. 23, 24։
ש ՊՀ. բ. 11։
ת Ասղ. ժի. 8։ ճժի. 105։
א ՊՀ. բ. 16։ ե. 3։ է. 5։
ב Ած. ի. 28։
ג ՊՀ. իի. 3։
ד Ծն. ԼԻ. 14։
ה Երեմ. ժգ. 18։
ו Նե. իի. 1, 4։
ז ՊՀ. է. 7։
—
ח ՊՀ. բ. 1։
ט Ղև. ժի. 5։ ՊՀ. գ. 4։ Եսա. ե. 3։
י Ա Օր. ԼԲ. 10։
כ Ա Օր. գ. 8։ ժա. 18։ ՊՀ. գ. 3։ գ. 21։
ל ՊՀ. բ. 16։ է. 3։ գ. 24։
מ ՊՀ. ի. 32։ ԲԹ. 4, 16։

9 [ե]Երբոր իրիկուն եղաւ , օրը տարաժամեցաւ ,
Եւ դիշերուան մուխը տիրեց ։
10 Ես ահա անոր առջևը կնիկ մը ելաւ ։
Ընիկայ պոռնիկի կերպարանք՝ ու նենգաւոր
սիրտ մը ունէր ։
11 [ը]Ընիկայ աղաղակող ու անզգամ էր ,
[ը]Որ ոտքերը իր տանը մէջ չէր կենար ։
12 Երբեմն դուրսը , երբեմն հրապարակները ,
Ես առիւծի անկիւնի քով դարանամուտ կ'ըլլար ։
13 Զանիկայ բռնեց Համբուրից ,
Եւ լիրը երեսով անոր ըսաւ ։
14 Իմ քովս խաղաղութեան զոհեր կան ։
Ես այսօր իմ ուխտերս կատարեցի ։
15 Ընոր համար ելայ քեզ դիմաւորելու ,
Քու երեսդ փնտռելու , ու քեզ գտայ ։
16 Իմ անկողինս ծածկոցներով զարդարեր եմ՝
[ե]Եգիպտոսի ծաղկանկար բեհեզով ։
17 Ընկողինիս վրայ զմուռս ,
Հալուէ ու կինամոն ցաներ եմ ։
18 Եկուր միչեւ առաւոտ սիրով զուարճանանք ,
Եւ ցանկութիւններով զբօսնունք ։
19 Վասն զի էրիկս տունը չէ ,
Ընիկայ հեռու ճամբայ գնաց ։
20 Առաիին քսակը իր հետը առաւ ,
Եւ [զ]լուսնի լման՝ օրը իր տունը պիտի դառնայ ։
21 Բյօպէս [է]իր շատ խօսքերովը զանիկայ հրապուրից ,
Եւ [է]իր շրթունքներուն շողոքորթութիւնովը զանիկայ ստիպեց ։
22 Ըն ալ շիտակ կնկանը նման էն՝
Սպանդանոցը գացող արջառի պէս ,
Պատժուելու գոյող կապուած յիմարի մը պէս կ'երթայ ։
23 Մինչեւ որ նետը անոր լեարդը ծակէ ։
[է]Ինչպէս որ թռչուն մը արտորալով դէպ ի ծուղակը կ'երթայ ,
Եւ չգիտեր որ անիկայ իր հոգւոյն համար լաբո՛ւծ է ։

24 Եւ հիմա ով որդիք՝ լսեցէ՛ մտիկ ըրէք ,
Եւ իմ բերնիս խօսքերուն ականջ դրէք ։
25 Քու սիրտդ անոր ճամբաներուն չխոտորի ,
Եւ անոր շաւիղներուն մէջը չմոլորիս ։
26 Վասն զի անիկայ շատերը խոցոտեց ու կործանեց ։
Եւ [ը]անոր բոլոր մեռցուցած մարդիկները զօրաւոր էին ։
27 [ի]Ընոր տունը դժոխքին ճամբաներն է ։
Ընոնք մահուան չտիմարանները կ'իջնեն ։

[է] Հոր · իէ · 15 ։
[ը] ԳԼ · իթ · 13 ։
[ձ] ա Տիմ. է · 13 ։ Տես Տիտ · ա · 5 ։
[է] Ես · ժթ · 9 ։
* Առ ասնախմբութեան որոշուած

[է] ԳԼ · է · 3 ։
[է] Սաղ · ժա · 2 ։
[ը] Յով · իթ · 12 ։
[ձ] Դևտ. ժգ · 26 ։
[ի] ԳԼ · բ · 18 ։ է · 5 ։ իթ · 18 ։
—
[ա] ԳԼ · ա · 20 ։ [զ]իթ · 3 ։

ԳԼ · Ը

1 Իմաստութեան հաստատը , 6 բացայայտութիւնը , 10 գնահատանութիւնը , 12 բնութիւնը , 15 զօրութիւնը , 18 ճոխութիւնը , 22 ու յատկութիւնականութիւնը ։ 32 Իմաստութիւնը փափաքելի բան մըն է , քանզի անոր հետևանքը երջանկութիւն է ։

1 Ո՞չ [ա]իմաստութիւնը կը կանչէ ,
Եւ խոհեմութիւնը իր ձայնը կուտայ ։
2 Ընիկայ բարձր տեղերու գլուխ , ճամբու վրայ ,
Ես՝ շաւիղներու մէջ կը կայնի ։
3 Ընիկայ դուներուն քովը՝ քաղաքներուն բերանը ,
Եւ դուներուն մուտքը աղաղակելով կ'ըսէ ։
4 Ո՛վ մարդիկ՝ ձեզի կը կանչեմ ։
Ես իմ ձայնս մարդոց որդիներուն է ։
5 Ո՛վ տգէտներ՝ իմաստութիւն սորվեցէք ։
Ո՛վ անմիտներ՝ իմացող սիրտ ունեցէք ։
6 Լսեցէ՛ք , վասն զի [ը]ամենիւ բաներ պիտի խօսիմ ,
Եւ իմ շրթունքներս պիտի բանամ ուղիղ բաներ խօսելո՛ւ համար ։
7 Վասն զի իմ բերանս ճշմարտութիւն պիտի խօսի ։
Բայց իմ շրթունքս ամբարշտութենէ կը զզուի ։
8 Ամենիս բոլոր խօսքերը արդարութեամբ են ,
Ես անոնց մէջը խոտորնակ ու ծուռ բան չկայ ։
9 Ընձեն ալ հասկցողին ուղիղ են ,
Եւ դիտութիւն գտնողներուն շիտակ են ։
10 Իմ խրատս առէ՛ք , և ո՛չ թէ արծաթ ։
Եւ ընտիր ոսկիէն աւելի դիտութիւնը ա՛ռէ՛ք ։
11 [է]Վասն զի իմաստութիւնը դոհարներէն աղէկ է ։
Եւ բոլոր ցանկալի բաները չեն կրնար անոր հաւասարիլ ։
12 Ես՝ իմաստութիւնս սրամտութեան հետ կը բնակիմ ,
Եւ ճարտարութեանց գիտութիւնը կը գտնեմ ։
13 [ը]Տէրոջը վախը՝ չարութիւնը ատելն է ։
Ես [ձ]հպարտութիւնը , ամբարտաւանութիւնը , չար ճամբան ,
Եւ ընդդէմ բերանը կ'ատեմ ։
14 Խորհուրդը և խոհականութիւնը իմս է ։
Ես եմ հանճարը՝ ու [է]զօրութիւնը իմս է ։
15 [ը]Թագաւորները ինձմով կը թագաւորեն ։
Եւ նախարարները ինձմով արդարութեան կանոնները կը դնեն ։
16 Ինձմով կ'իշխեն իշխանները ,
Ընդհանականները՝ ա՛ , երկրիս բոլոր դատաւորները ։
17 [ը]Ես կը սիրեմ զիս սիրողները ,
Եւ [է]զիս կանուխ փնտռողները զիս կը գտնեն ։

[ը] Տես գԼ · իթ · 20 ։
[է] Հոր · իէ · 15 , ևճ ։ Սաղ · ժթ · 10 ։ ճժթ · 127 ։ ԳԼ · գ · 14 , 15 ։ գ · 5 , 7 ։ ժգ · 16 ։
[է] ԳԼ · ժգ · 6 ։
[ի] ԳԼ · գ · 17 ։

[ղ] ԳԼ · գ · 24 ։
[ի] Յով · է · 19 ։
[ը] Տես Գան · բ · 21 ։ Հռով · ժգ · 1 ։
[է] ա Թագ · բ · 30 ։ Սաղ · ղա · 14 ։ Հյոհ · ժգ · 21 ։
[ի] Հյակ · ա · 5 ։

18 Իմ քոմս [ե]Հարստութիւն ու փառք ,
Մնաիր ստացուածք , և արդարութիւն կայ :
19 [զ]Իմ պտուղս ոսկիէն՝ ու մաքուր ոսկիէն ,
Եւ իմ արդիւնքս ընտիր արծաթէն աղէկ է :
20 Կա արդարութեան ճամբուն մէջ ,
Իրաւանց շաւիղներուն մէջ կը քալեմ ,
21 *Որ զիս սիրողներուն ստացուածք ժառանգե-
ցընեմ՝՝ .
Ու անոնց գանձերը պիտի լեցընեմ :
22 [ը]Տէրը իր ճամբուն սկիզբը՝
Իր վաղեմի գործքերէն առաջ զիս ստացեր էր :
23 [թ]Կա յաւաջմանէ՝
Երկրիս սկիզբէն առաջ †օծուեցայ :
24 Ընդունդները չեղած՝
Ջուր ջուրերուն աղբիւրները չեղած՝ ես ծը-
նած էի :
25 [ժ]Լեռները չտնգաւորուած՝
Բլուրներէն առաջ ես ծնած էի :
26 Տակաւին երկիրը , ու բաց տեղուանքը ,
Եւ աշխարհիս հողերուն ՙառջինը չստեղ-
ծուած .
27 Երբոր երկինքները կը պատրաստէր ,
Ու անդնդոց երեսին վրայ կամար կը ձգէր ,
ես հոն էի :
28 Երբոր վերի ամպերը կ'ուժգնցնէր ,
Եւ անդնդոց աղբիւրները կը հաստատէր .
29 [լ]Երբոր ծովուն կանոն կը դնէր ,
Որ ջուրերը իր հրամանէն դուրս չելլեն ,
Ու երբոր [խ]երկրիս հիմերը կը ձգէր ,
30 [ծ]Ես ատենը ես անոր քովը ճարտարապետ էի ,
[կ]Եւ ամէն օր անոր զուարճութիւնն էի ,
Ու միշտ անոր առջևը կ'ուրախանայի :
31 Կա աշխարհիս մէջ , ու անոր երկրին վրայ
կ'ուրախանայի ,
Ու [մ]իմ զուարճութիւնս մարդոց որդիներուն
հետ էր :
32 Եւ հիմա ո՛վ որդիք՝ լսեցէ՛ ինծի մտիկ ըրէք .
Վա՛ յն զի [ն]իմ ճամբաներս պահողները երջանիկ
կ'ըլլան :
33 Խրատս մտիկ ըրէք , ու իմաստուն եղէք ,
Ու պանչկայ մի՛ մերժէք :
34 [շ]Երանի՛ այն մարդուն՝ որ ինծի մտիկ կ'ընէ ,
Ամէն օր իմ դռներուս քովը կը հսկէ ,
Եւ իմ դրանդիքներս կը դիտէ :
35 Ինչու որ զիս գտնողը կեանք կը գտնէ ,
Ու [ո]Տէրոջմէ շնորհք կը ստանայ :
36 Բայց ինծի դէմ մեղանչողը †իր հոգւոյն անի-
բաւութիւն կ'ընէ ,
Ու՝ բոլոր զիս ատողները մահը կը սիրեն :

[ե] Պր. գ. 16 ։ Առա. ղ. 33 ։
[զ] Պր. գ. 14 ։ Հագ. 10 ։
* Կամ Օրհ սիրողներուն ժա-
ռանգութիւն տալու Խօս-
ղոմէնի ունի՛.
[է] Պր. գ. 19 ։ Հոբ. ա. 1 ։
[թ] Առակ. բ. 6 ։
† Կամ հաստատուեցայ ։
[ժ] Հոբ. ժե. 7, 8 ։
[ի] Կամ բարձր տեղերը
[խ] Ծն. ա. 9, 10 ։ Հոբ. լը.
10, 11 ։ Առակ. լգ. 7։ ՚ի՛.
9 ։ Երեմ. ե. 22 ։
[ծ] Հոբ. լը. 4 ։
[կ] Հոբ. ա. 1, 2, 18 ։
[մ] Առա. գ. 17։ Առակ. ա. 13 ։
[յ] Առակ. ժգ. 3 ։
[ն] Առակ. ՚ի՛ի. 1, 2 ։ ՚ի՛ը. 1,
2 ։ Դատ. ժա. 28 ։
[շ] Պր. գ. 13, 18 ։
[ո] Պր. ժբ. 2 ։
= Պր. ի. 2 ։
—
= Առա. ժգ. 13 ։ Երեմ. բ.

ԳԼ. Թ

1 Իմաստութեան գաստիարակութիւնը , 4 ու վարդապե-
տութիւնը ։ 13 Հիմարութեան որպիսութիւնը , 16 ու
մարդութիւնը ։

1 [ա]Իմաստութիւնը †իր տունը շինեց ,
Ու՝ իր հօթը սիւները ‖կանգնեց .
2 [բ]Իր անասունները մորթեց , †իր գինին ՙխառ-
նեց ,
Ու իր սեղանը պատրաստեց :
3 Ընիկայ †իր աղախիններուն խրկեց ,
Ու՝ [գ]քաղաքին բարձր տեղերուն վրայ †կը
կանչէ .
4 [դ]Ո՛վ որ պարզամիտ է , թող հոս գայ .
Ու պակասամիտ եղողին կ'ըսէ .
5 [ե]Եկէ՛ք իմ հացէս կերէ՛ք ,
Ու *խառնած գինիէս խմեցէ՛ք .
6 Հիմարութիւնը թողուցէ՛ք՝ որ ապրիք ,
Ու խոհեմութեան ճամբուն մէջը քալեցէ՛ք :

7 [զ]Որ ընողը յանդիմանողը իրեն անար-
գանք՝
Ու ամբարիշտը իրեն արատ կը վաս-
արկի :
8 [է]Որ ընողը մի՛ յանդիմաներ , որ չըլլայ թէ
քեզի թշնամի ըլլայ .
[թ]Իմաստունը յանդիմանէ , ու քեզ պիտի սի-
րէ :
9 Իմաստունին խրատ տուր , և աւելի իմաստուն
պիտի ըլլայ .
Ըրդար մարդուն սորվեցո՛ւր , [ժ]ու իր իմաստու-
թիւնը պիտի աւելցընէ :
10 [ի]Իմաստութեան սկիզբը Տէրոջը վախն է ,
Ու ††Ըմենաւորին գիտութիւնը հանճար է :
11 [ի]Վ՛ասն զի քու օրերդ ինծմով պիտի շատ-
նան ,
Եւ քեզի կենաց տարիներ պիտի աւելնան :
12 [լ]Թէ որ իմաստուն ես , քեզի իմաստուն ես ,
Ու թէ որ ծաղր ընող ես , անոր պատկէրը մի-
նակ դուն պիտի կրես :

13 [խ]Ընդգամ կնիկը աղաղակող կ'ըլլայ .
Ընիկայ անմիտ է , ու բան մը չգիտեր :
14 Եւ [ծ]քաղաքին բարձր տեղուանքը՝
Իր տանը դուռը աթոռի վրայ կը նստի ,
15 Որ իրենց ճամբան շիտակ գացող
Ընդաւորները կանչէ .
16 [կ]Ո՛վ որ պարզամիտ է , թող հոս գայ .
Ու պակասամիտ եղողին կ'ըսէ .

20, 21, 22։ ա Պետ. բ. 5 ։
‖ Եբր. տաշեց .
[բ] Առա. իբ. 4 ։
[գ] Ածի 5 ։ Պր. իբ. 30 ։
§ Կամ լեցուց ։
[դ] Ածի 15 ։
[ե] Ածի 14 ։
[զ] Պր. ը. 1, 2 ։
[է] Ածի 16 ։ Տե՛ս գԼ. ՚ի. 32 ։
Առա. ժա. 25 ։
[թ] Ածի 2 ։ Երեք. ԺԷ. 1 ։ Լու.
ՅԷ. 1 ։ Հոհ. ՚ի. 27 ։
[ժ] Կամ լեցուցած
[ի] Առա. է. 6 ։
[լ] Առակ. ՚ի՛ա. 5 ։
[խ] Առա. ժգ. 12 ։
[ծ] Յոր. իբ. 28 ։ Առակ. ՚ի՛ա.
10 ։ Պր. ա. 7 ։
††Կամ սրբոց
[կ] Պր. ը. 2, 16 ։ ժ. 27 ։
[հ] Հոբ. լը. 6, 7 ։
[ղ] Պր. է. 11 ։
[ճ] Ածի 3 ։
[մ] Ածի 4 ։

17 ՚Պողցուած ջուրերը անուշ են ,
Եւ գաղտուկ հացը համով կ'ըլլայ :
18 Բայց անիկայ չգիտեր որ ՚անո տեղը մեռելներ
կան ,
Եւ անոր հրաւիրած մարդիկները դժոխքին
անդունդներուն մէջն են :

Գ Լ · Ժ

Ես գլխէս մինչեւ քսանուհինգերորդ գլուխը կը պարունա-
կուին զանազան առաքինութիւններու , ու անոնց հակա-
ռակ եղող մեղքերուն վրայով ծանօթութիւններ :

Պողմոնին առակները :

1 ՚Իմաստուն տղան իր հայրը կ'ուրախացընէ .
Բայց անմիտ տղան իր մօրը տրտմութիւն է :
2 ՚Ընօրէնութենան գանձերը օգուտ չեն ընծի .
՚Բայց արդարութիւնը մահուանէ կ'ազատէ :
3 ՚Տէրը արդարին հոգին անօթի չթողուր .
Բայց ամբարիշտներուն ցանկութիւնը կը խա-
փանէ :
4 ՚Ծոյլ ձեռքով բանողը աղքատ կ'ըլլայ .
Բայց ՚ժիր մարդոյ ձեռքը հարստութիւն կը
բերէ :
5 Ան որ ամառը կը ժողվէ՝ խոհեմ տղայ է .
Հունձքի ատեն քնացողը ՚ամօթոյ պատ-
ճառ եղող տղայ է :
6 Արդարին գլխուն վրայ օրհնութիւններ կան .
Բայց ՚բռնութիւնը ամբարիշտներուն բերանը
կը գոցէ :
7 ՚Արդարներուն յիշատակը օրհնեալ կ'ըլլայ .
Բայց ամբարիշտներուն անունը կը փտի :
8 Իմաստուն սիրտ ունեցողը պատուիրանքները
կը ընդունի .
՚Բայց յիմար շրթունք ունեցողը կը կործանի :
9 ՚Ուղութեամբ քալողը ապահովութեամբ
կը քալէ .
Բայց իր ճամբաները ծռողը պիտի ճանչցուի :
10 ՚Աչքով ակնարկութիւն ընողը նեղութիւն կու-
տայ .
՚Եւ յիմար շրթունք ունեցողը կը կործանի :
11 ՚Արդարին բերանը կենաց աղբիւր է .
Բայց ՚բռնութիւնը ամբարիշտներուն բերանը
կը գոցէ :
12 Ատելութիւնը կռիւներ կը հանէ .
Բայց ՚սէրը ամէն յանցանքները կը ծածկէ .
13 Իմաստունին շրթանցը վրայ իմաստութիւն կը
գտնուի .
Բայց ՚պակասամիտ եղողին կռնակին համար
գաւազան պէտք է :
14 Իմաստունները գիտութիւն կը դանձեն .
Բայց ՚յիմարին բերանը կործանման մօտ է :
15 ՚Հարուստին ճոխութիւնը իր ամուր քաղաքն է .
Բայց տնանկներուն աղքատութիւնը՝ իրենց
կործանումն է :
16 Արդարին գործը կենաց համար է .
Իսկ ամբարշտին արդիւնքը մեղաց համար է :
17 Խրատ պահողը կենաց ճամբուն մէջն է .
Բայց յանդիմանութիւնը անարգողը կը մո-
լորի :
18 Ատելութիւնը ծածկողը՝ ստախօս շրթունք
ունի ,
Եւ ՚բամբասանք հանողը անմիտ է :
19 ՚Շատ խօսքերու մէջ յանցանք պակաս չէ .
Բայց ՚իր շրթունքները զսպողը խելացի է :
20 Արդարին լեզուն ընտիր արծաթ է .
Ամբարիշտներուն սիրտը քիչ արժէք ունի :
21 Արդարին շրթունքները՝ շատերուն առաջնոր-
դութիւն կ'ընեն .
Բայց յիմարները խելքի պակասութենէն կը
մեռնին :
22 ՚Տէրոջը օրհնութիւնն է որ հարստութիւն կու-
տայ ,
Եւ անոր հետ տրտմութիւն չխառներ :
23 ՚Չարութիւն ընելը յիմարին զբօսանքն է .
Բայց խոհեմ մարդուն՝ իմաստութիւնը :
24 ՚Չար մարդուն վախցած բանը իր վրայ կու գայ .
Բայց ՚արդարներուն փափագը կը լեցուի :
25 Մրրիկը անցնելուն պէս՝ ամբարիշտը բնա-
ջինջ կ'ըլլայ .
Բայց ՚արդարը յաւիտենական հիմ ունի :
26 Ինչպէս է քացախը ակռաներուն , և ծուխը
աչքերուն ,
Այնպէս ալ ծոյլն ալ ընդը խրկողներուն այնպէս է :
27 ՚Տէրոջը վախը օրեր կ'աւելցընէ .
Բայց ՚ամբարիշտներուն տարիները պիտի կար-
ճընան :
28 Արդարներուն յոյսը ուրախութիւն է .
Բայց ՚ամբարիշտներուն ակնկալութիւնը պի-
տի կորսուի :
29 Տէրոջը ճամբան արդարին զօրութիւն է .
՚Բայց անօրէնութիւն գործողներուն կործա-
նում է :
30 ՚Արդարը պիտի չսասանի յաւիտեան .
Բայց ամբարիշտները երկրի վրայ պիտի չընա-
կին :
31 ՚Արդարին բերանը իմաստութիւն կը բղխէ .
Բայց նենգաւոր լեզուն պիտի կտրուի :

ը ՊԼ · ի · 17 :
ժ ՊԼ · ը · 18 : է · 27 :

ա ՊԼ · ժե · 20 : ժէ · 21, 25 : ժթ · 13 : իթ · 3, 15 :
բ Ասղ · խթ · 6, ԼԸ : ՊԼ · ժա · 4 : Ղռ · ժչ · 19, 20 :
գ Դան · չ · 27 :
դ Ասղ · Ժ · 14 : ԼՁ · 9, 10 : լէ · 25 :
ե ՊԼ · ժբ · 24 : ժթ · 15 :
զ ՊԼ · ժչ · 4 : իԸ · 5 :
է ՊԼ · ժէ · 2 : ժթ · 29 :
ը Ա՛մբ 11 : Նախ · է · 8 :
թ Ասղ · թ · 5, 6 : ԽԺբ · 6 : Ժող · բ · 10 :
ժ Ա՛մբ 10 :
ի Ասղ · իդ · 4 : ՊԼ · իբ · 18 : Նա · Լ · 15, 16 :
լ ՊԼ · Ղ · 13 :
խ Ա՛մբ 8 :
ծ Ասղ · լէ · 30 : ՊԼ · ժզ · 14 : ԺԲ · 4 :
կ Ասղ · ԽՀ · 42 : Ա՛մբ 6 :
հ ՊԼ · ժէ · 9 : ՚ի Նար · ժչ · 4 : ՚ի Պնա · Գ · 8 :
ձ Ասղ · իդ · 3 :
ղ ՊԼ · ժԲ · 7 : իԸ · 23 :
ճ Հար · լԸ · 24 : Ասղ · ծբ · 7 : ՊԼ · ժԲ · 11 : ՚ի Տիմ. Ղ · 17 :
մ Ասղ · ժե · 3 :
յ Ասղ · Ե · 3 :
ն Հակ · Գ · 2 :
շ Նար · իդ · 35 : իՂ · 12 : Ասղ · լէ · 22 :
ո ՊԼ · ժգ · 9 : ժե · 21 :
չ Հար · ժե · 21 :
պ Ասղ · ԽԸ · 19 : Ա՛մս · Է · 6 : ՚ի Հօհ · Է · 14, 15 :
ջ Ասղ · լէ · 9, 10 :
ռ Ա՛մբ 30 : Ասղ · ժէ · 5 : Ա՛մս · է · 24, 25 : ժՂ · 18 :
ս ՊԼ · իե · 11 :
վ Հար · ժե · 32, 33 : իբ · 16 : Ասղ · ծե · 23 : Ժող · Է · 17 :
տ Հար · բ · 13 : ժա · 20 : Ասղ · ԽԺբ · 10 : ՊԼ · ժա · 7 :
ր Ասղ · ա · 6 : լէ · 20 :
ց Ասղ · լէ · 22, 29 : ԽԸ · 1 : Ա՛մբ 25 :
ւ Ասղ · լէ · 30 :

32 Ընդարին չրթունքները հաճոյ բանը դիտեն ։
Բայց ամբարիշտներուն բերանը դէպի նենգութիւն կը խօսի ։

ԹԼ· ԺԲ

1 [a]Նենգութեան կշիռքը Տէրոջը առջևը պիղծ է ։
Բայց ուղիղ կշռոյթ քարը անոր հաճոյ է ։
2 [b]Իւրաքանչիւր պարտութիւնը գայ , անարգութիւնն ալ կու գայ ։
Բայց խոնարհութիւնը խոնարհներուն հետ է ։
3 [c]Ուղիղներուն չիտակութիւնը անոնց առաջնորդութիւն կ'ընէ ։
Բայց անօրէններուն ծռութիւնը զանոնք բռնաջինջ կ'ընէ ։
4 [d]Հարկութեան օրը հարստութիւնը օգուտ մը չընէր ։
Բայց [e]արդարութիւնը մահուանէ կ'ազատէ ։
5 Կատարեալներուն արդարութիւնը անոնց ճամբան կը շիտակէ ։
Բայց անիրաւը իր անիրաւութեամբը կ'իյնայ ։
6 Ուղիղներուն արդարութիւնը զանոնք կ'ազատէ ։
Բայց [f]անօրէնները իրենց [g]չարութեանը մէջ կը բռնուին ։
7 [h]Երբոր չար մարդը մեռնի , անոր ակնկալութիւնը կը կորսուի ։
Եւ անօրէններուն յոյսը կը կորսուի ։
8 [i]Ընդարը նեղութենէ կ'ազատի ,
Ու անոր տեղը ամբարիշտը կ'երթայ ։
9 [k]Կեղծաւորը բերնովը իր դրացին կը կորսընցընէ ։
Բայց արդարները գիտութեամբ կ'ազատին ։
10 [l]Ընդարներուն յաջողութեանը վրայ քաղաքը կ'ուրախանայ ։
Ու երբոր չարերը կորսուին , ցնծութիւն ձայն կը լսուի ։
11 [m]Ուղիղներուն օրհնութիւնովը քաղաքը կը բարձրանայ ։
Բայց ամբարիշտներուն բերնովը կը կործանի ։
12 Պակասամիտ եղողը իր դրացին կ'արհամարհէ ։
Բայց խոհեմ մարդը կը լռէ ։
13 [n]Հանապարհորդութեան պտըտողը գաղտնիքը կը յայտնէ ։
Բայց հաւատարիմ հոգի ունեցողը բանը կը ծածկէ ։
14 Ժողովուրդը [o]առանց [p]խոհականութեան կը կործանի ։
Բայց խորհրդականներու բազմութեամբ փրկութիւն կ'ըլլայ ։
15 [q]Օտարականին երաշխաւոր եղողը անշուշտ չարիքի կը հանդիպի ։
Բայց երաշխաւորութիւնը ատողը ապահով է ։
16 [r]Շնորհալի կնիկը պատիւ կը ստանայ ։
Եւ [s]հզօրաւոր մարդիկները հարստութիւն կը ստանան ։
17 [t]Ողորմած մարդը իր անձին աղէկութիւն կ'ընէ ։
Բայց անողորմ մարդը իր մարմնոյն նեղութիւն կու տայ ։
18 Չար մարդը մնոտի գործ կը գործէ ։
Բայց [u]արդարութիւն ցանողը ապահով վարձք կ'ունենայ ։
19 Ինչպէս որ արդարութիւնը կենաց կ'առաջնորդէ ,
Այնպէս ալ չարութեան հետևողը իր մահուանը կ'երթայ ։
20 [v]Ծուռ սիրտ ունեցողները Տէրոջը առջևը պիղծ են ։
Բայց ուղիղ ճամբայ քալողները անոր հաճոյ են ։
21 [w]Անօրէնները ||ձեռք ձեռքի պալով դիտեանին" , անպատիժ պիտի չմնան ։
Բայց [x]արդարներուն սերունդը պիտի ազատի ։
22 Գեղեցիկ կնիկը՝ որ խոհեմութիւն չունի ,
Խոզին քիթը ոսկի օղակին կը նմանի ։
23 Ընդարներուն ցանկութիւնը միայն բարութիւն է ։
Բայց անօրէններուն ակնկալութիւնը [y]բարկութիւն պիտի ըլլայ ։
24 Ոմանք կայ որ [z]իր ապացոյածքը ցրուելով՝ կ'աւելցընէ ,
Ու մանք կայ որ չափէ դուրս կը խնայէ ։ բայց կարօտութեան կը հասնի ։
25 [a]Հարիւրար անձը պիտի գիրնայ ։
[b]Եւ ան որ կ'ոռոգէ՝ ինքն ալ պիտի ոռոգուի ։
26 [c]Հացերը պահողին՝ ժողովուրդը անէծք կու տայ ։
Բայց [d]ղանիկայ ծախողին գլխուն վրայ օրհնութիւն կ'ըլլայ ։
27 Ըղձկութեան համար փոյթ ունեցողը հնարք կը ստանայ ։
[e]Բայց ո՛վ որ դէշութիւն կը փնտռէ , անիկայ իրեն պիտի հանդիպի ։
28 [f]Իր հարստութեանը վրայ յոյսը դնողը պիտի իյնայ ։
Բայց [g]արդարները կանանչ տերեւի պէս պիտի ծաղկին ։

---

a ՂԱ · ԺԹ · 35 , 36 ։ բ Օր · ԽԷ · 13—16 ։ Կ · ԺԿ · 11 ։ Ի · 19 , 23 ։
b Կ · ԺԷ · 33 ։ ԺՀ · 18 ։ ԺԸ · 12 ։ Դան · Ջ · 30 , 31 ։
c Կ · ԺՁ · 6 ։
d Կ · Ժ · 2 ։ Ղեկ · Է · 19 ։ Սոփ · ւ · 18 ։
e Ծն · Ե · 1 ։
f Կ · Ե · 22 ։ Յոզ · Ժ · 8 ։
g Կամ ցանկութեանը ։
h Կ · Ժ · 28 ։
i Կ · ԽՈ · 18 ։
k Ելմ · Բ · 13 ։
l Ելմ · Բ · 15 ։ Կ · ԽԶ · 12 , 28 ։
m Կ · ԽԻ · 8 ։
n ՂԱ · ԺԹ · 16 ։ Կ · Ի · 19 ։
o Ձ Ելած · ԺԲ · 1 , ՀԸ ։ Կ · ԺԵ · 22 ։ ԽԴ · 6 ։
p Կամ առաջնորդութեան
q Կ · Ջ · 1 ։
r Կ · ԼՈ · 30 ։
s Կամ բռնաւոր
t Առած · Ե · 7 ։ ԽԵ · 34 , ՀԸ ։
u Ովս · Ժ · 12 ։ Գաղ · Գ · 8 , 9 ։ Ճակ · Ջ · 18 ։
v Կ · ԺԳ · 5 ։
w Կամ ազգ ազգ
x Առած · ՀԺԲ · 2 ։
y Առած · ՀԺԲ · 9 ։
z Բ Առ · ԻՀ · 6—10 ։
a Առած · Ե · 7 ։
b Կամ բռնաւոր
c Ելմ · Բ · 5 , 6 ։
d Ճոբ · ԽԶ · 13 ։
e Ելած · Է · 19 ։ Առ · Է · 15 , 16 ։ ԻՀ · 15 , 16 ։ Ժ · 2 ։ ՃԷ · 6 ։
f Ճոբ · Հւ · 24 ։ Առ · ՃԸ · 7 ։ Սար · Ժ · 24 ։ Գալ · Ժ · 21 ։ ա Տիմ · Գ · 17 ։
g Առ · ա · 3 ։ ՃԸ · 8 ։ ղԲ · 12 , ՀՀ ։ Ելեմ · ԺԷ · 8 ։

29 Իր տանը նեղութիւն տուողը [a]հով պիտի ժառանգէ .
Ու յիմարը՝ իմաստուն սիրտ ունեցողին ծառայ պիտի ըլլայ :
30 Երդաբին պտուղը կենաց ծառ է .
Նաև [b]հոգիներ վաստրկողը իմաստուն է :
31 [c]Եհա արդարը երկրի վրայ պատիժ կը կրէ .
Ո՞ւր մնաց ամբարիշտը ու մեղաւորը :

ԳԼ. ԺԲ

1 Խրատը սիրողը գիտութիւնը կը սիրէ .
Ու յանդիմանութիւնը ատողը անմիտ է :
2 [d]Հարի մարդը Տէրոջմէ շնորհք կը ստանայ .
Հայց [e]սոտոՀած՝ նենգաւոր մարդը պիտի դատապարտէ :
3 Արդը անիրաւութեամբ հաստատութիւն չունենար .
Հայց [f]արդարներուն արմատը չշարժիր :
4 [g]Ըռաքելի կնիկը իր էրկանը պսակ է .
Հայց նախատինք բերողը՝ [h]ոսկորներուն մէջի փտութեանը պէս է :
5 Երդարներուն մտածութիւնները իրաւունք են .
Հայց ամբարիշտներուն խորհուրդները նենգութիւն են :
6 [i]Ամբարիշտներուն խօսքերը արիւնի համար դարան է .
[j]Հայց ուղիղներուն բերանը զերծնէ կ'ազատէ :
7 [k]Ամբարիշտները կը կործանին , ու բնաջինջ կ'ըլլան .
Հայց արդարներուն տունը կը հաստատուի :
8 Արդը իր խոհեմութեանը չափ կը գովուի .
[l]Հայց ծուռ սիրտ ունեցողը կ'անարգուի :
9 [m]Ընչան մարդը՝ որ ծառայ ունի ,
Քինքը մեծցընող ու հացի կարօտ եղողէն աղէկ է :
10 [n]Երդարը իր անասուններուն կենացը համար հոգ կը տանի .
Հայց ամբարիշտներուն աղիքները անողորմ են :
11 [o]Իր երկիրը դործածողը հացով կը կշտանայ .
Հայց գաւարի մարդիկներուն հետեւողը [p]պակասութիւն է :
12 Ամբարիշտը չարերուն աւարին կը փափաքի .
Հայց արդարներուն արմատը պտուղ կու տայ :
13 [q]Չարը իր շրթունքներուն յանցանքովը որոգայթը կ'ինկնայ .
[r]Հայց արդարը նեղութենէն կ'ելլէ :
14 [s]Արդը իր բերնին պտուղէն բարիքներով կը լեցուի .
[t]Ու մարդուն ձեռաց հատուցումը իրեն պիտի դառնայ :
15 [u]Յիմարին համարն՝ իր աչքերուն ևիտակ է .
Հայց խրատ մտիկ ընողը իմաստուն է :
16 [v]Յիմարը նոյն օրը կը յայտնէ իր բարկութիւնը .
Հայց անարգանքը ծածկողը խելացի է :
17 [w]Ճշմարտութիւն խօսողը արդարութիւն կը յայտնէ .
Իսկ սուտ վկան՝ նենգութիւն :
18 [x]Արդերնէ կան՝ որ իրենց շատախօսութեամբը սուրի պէս կը խոցոտեն .
Հայց իմաստուններուն լեզուն բժշկութիւն է :
19 Ճշմարտախօս շրթունքը միշտ հաստատ կը մնայ .
[y]Հայց ստախօս լեզուն վայրկենական է :
20 Չարութիւն մտածողին սրտին մէջը նենգութիւն կ'ըլլայ .
Հայց խաղաղութեան համար խորհուրդ ընողները ուրախութիւն կ'ունենան :
21 Երդարին բնաւ չարիք չհասնիր .
Հայց ամբարիշտները թշուառութիւններով կը լեցուին :
22 [z]Սուտ շրթունքը Տէրոջը գզուելի է .
Հայց հաւատարմութիւն ընողները անոր հաճոյ են :
23 [a]Խոհեմ մարդը իր գիտցածը կը ծածկէ .
Հայց յիմարներուն սիրտը՝ յիմարութիւն կը հրատարակէ :
24 [b]Ժիր մարդոց ձեռքը կ'իշխէ ,
Ու ծոյլը հարկատու կ'ըլլայ :
25 [c]Արդուն սրտին մէջը եղող վիշտը զանիկայ կը ձնշէ .
Հայց [d]աղէկ խօսքը կ'ուրախացընէ զանիկայ :
26 Երդարը՝ [e]իր ընկերին ճամբայ կը ցուցընէ" .
Հայց ամբարիշտներուն ճամբան զիրենք կը մոլորցընէ :
27 Ծոյլը իր որսը չեփեր .
Հայց ժիր մարդուն ստացուածքը պատուական է :
28 Երդարութեան ճամբուն մէջը կեանք կայ .
Հայց [f]սոՀեցուն ճամբան՝ մահուան կը տանի :

ԳԼ. ԺԳ

1 Իմաստուն տղան իր հօրը խրատը մտիկ կ'ընէ .
[g]Հայց ծաղր ընողը՝ յանդիմանութիւնը մտիկ չընէր :

---

a ՃՕՂ. ե. 16 :
b Դան. ժբ. 3 : ա Կոր. թ. 19, ըէ : Հակ. ե. 20 :
c Ժբ. իե. 29 : ա Պետ. գ. 17, 18 :
d ՍԱՂ. ե. 35 :
e ՊԼ. ՃՐ. 25 :
f ՊԼ. ՀՓ. 23 : ա Կոր. ժա. 7 :
g ՊԼ. ժգ. 30 :
h ՊԼ. ա. 11, 18 :
i ՊԼ. ժգ. 3 :
j Ասղ. ՀԷ. 36, 37 : ՊԼ. ժա. 21 : Ասա. է. 24—27 :
k ա Թագ. իե. 17 :
l ՊԼ. ժգ. 7 :
m Ծն. Ը. 19 : ՊԼ. իբ. 19 :
n ՊԼ. գ. 32 :
o ՊԼ. ժբ. 7 :
p Ք Պետ. բ. 9 :
q ՊԼ. ժգ. 2 : ժբ. 20 :
r Յոբ. ժ. 10, 11 :
s ՊԼ. գ. 7 : Դատ. ժբ. 11 :
t ՊԼ. իբ. 11 :
u ՊԼ. ժգ. 5 :
v Ասղ. ՃԷ. 8 : ՃԹ. 7 : ԿԳ. 3 :
w Ասղ. ՃԲ. 5 : ՊԼ. ժԲ. 9 :
x ՊԼ. գ. 17 : ժա. 20 : Յայտ. իե. 15 :
y ՊԼ. ժգ. 16 : ԺԸ. 2 :
z ՊԼ. ժ. 4 :
a ՊԼ. ԺԸ. 13 :
b Ես. Ը. 4 :
c Աստ իր ընկերէն գերազանց է .
---
d ա Թագ. բ. 25 :

2 ե Մարդը իր բերնին պտուղէն բարութիւն կ'ուտէ ։
Հայց անօրէններուն հոգին բռնութիւն կ'ուզէ ։
3 զ Իր բերանը զսպողը իր անձը կը պահէ ։
Հայց շրթունքները լայն բացողը պիտի կորսուի ։
4 է Ծոյլին հոգին կը ցանկայ ու բան մը չունի ։
Հայց ժրաջան մարդոյ հոգին կը գիրնայ ։
5 Սուտ խօսքը արդարին ատելի է ։
Հայց ամբարիշտը ամօթալից ու խայտառակ վարք ունի ։
6 թ Ընդարութիւնը կատարելութեամբ քալողները կը պաշտպանէ ։
Հայց չարութիւնը մեղաւորները կը կործանէ ։
7 Կան որ զերծնք հարուստ կը ցուցընեն , ու բան մը չունին ,
Կ՚ան ոչ զերծնք աղքատ կը ցուցընեն , ու շատ հարստութիւն ունին ։
8 Մարդուն կենացը փրկանքը իր հարստութիւնն է ։
Հայց աղքատը յանդիմանութիւն չլսեր ։
9 Ընդարներուն լոյսը զուարթ պիտի ըլլայ ։
ժ Հայց ամբարիշտներուն ճրագը պիտի մարի ։
10 Յիրաւի հպարտութենէ կռիւ կը ծագի ։
Հայց խրատ մտիկ ընողներուն քովը իմաստութիւն կայ ։
11 ի Ընիրաւութեամբ ժողված հարստութիւնը պիտի պակսի ։
Հայց էր աշխատութեամբը ժողվողը պիտի շատցընէ ։
12 Յուշացած յոյսը սիրտը կը հիւանդացընէ ։
Հայց ի փափագին հասնիլը կենաց ծառ մըն է ։
13 լ Խօսքը արհամարհողը պիտի կորսուի ։
Հայց պատուիրանքէն վախցողը վարձք պիտի առնէ ։
14 խ Իմաստունին օրէնքը կենաց աղբիւր է ,
ծ Որ հուսո պրոգայիներէն ազատ մնալու համար ։
15 Խորի խոհեմութիւնը շնորհք կու տայ ։
Հայց անօրէններուն ճամբան դժուարին է ։
16 կ Ըմէն խելացի իմաստութեամբ կը գործէ ։
Հայց անմիտը յիմարութիւն կը տարածէ ։
17 Չար պատգամաւորը թշուառութեան մէջ կ՚իյնայ ։
Հայց հաւատարիմ դեսպանը բժշկութիւն է ։
18 Խրատ անարգողը աղքատութիւն ու անարգութիւն կը կրէ ։
Հայց յանդիմանութիւն մտիկ ընողը պատիւ կը գտնէ ։
19 փափագին կատարուիլը հոգիին անուշ է ։
Բայց չարագործութենէ նահ կենալը յիմարներուն զզուելի է ։
20 Իմաստուններուն հետ քալողը իմաստուն կ՚ըլլայ ։
Հայց անմիտներուն հետ ընկերացողը չէսը կ՚ըլլայ ։
21 ղ Մեղաւորներուն հետևէն ձախորդութիւն կ՚երթայ ։
Հայց արդարներուն բարիք կը հատուցուի ։
22 Բարի մարդը իր որդւոցը որդիներուն ժառանգութիւն կը թողու ։
Հայց մեղաւորին ստացուածքը արդարին համար կը պահուի ։
23 ճ Ընդատներուն մշակած երկրին մէջը շատ ուտելիք կայ ։
Հայց մարդ կայ որ՝ իր անխոհեմութենէն կը կորսուի ։
24 մ Գաւազանին խնայողը իր որդին կ՚ատէ ։
Հայց զանիկայ սիրողը կանուխիկ կը խրատէ ։
25 յ Ընդարը միչև իր անձին կշտանալը կ՚ուտէ ։
Հայց ամբարիշտներուն փորը կարօտութիւն պիտի քաշէ ։

ԳԼ ։ ԺԴ

1 ն Իմաստուն կիներները իրենց տունը կը շինեն ։
Հայց յիմար կիները զանիկայ իր ձեռքովը կը փլցընէ ։
2 Իր ուղղութեանը մէջ քալողը Տէրոջմէ կը վախնայ ։
շ Հայց ծուռ ճամբայ ունեցողը զանիկայ կ՚անարգէ ։
3 Յիմարին բերանը հպարտութեան գաւազան կայ ։
ո Հայց իմաստուններուն շրթունքները զերծնք կը պահեն ։
4 Ուր որ արջառ չկայ , մսուրը մաքուր կը մնայ ։
Իսկ արդիւնքին առատութիւնը եղեն զօրութենէն առաջ կու գայ ։
5 պ Ա՛շմարտութեան վկան սուտ չխօսիր ։
Հայց անիրաւ վկան սուտութիւններ կը թափէ բերնէն ։
6 Ծաղր ընողը իմաստութիւն կը փնտռէ , ու չգտներ ։
Հայց հմաստուններուն համար՝ դիտութիւնը դիւրին է ։
7 Յիմար մարդէն հեռացիր ,
Երբոր կ՚իմանաս որ իմաստուն շրթունքներ չունի ։

ե Պղ. ժբ . 14 ։
զ Առ. լծ . 1 ։ Պղ . իա . 23 ։ Յակ . գ . 2 ։
է Պղ . ժ . 4 ։
թ Պղ . ժա . 3 , 5 , 6 ։
ժ Պղ . ժբ . 9 ։
ի Ելս . ժբ . 5 , 6 ։ իա . 17 ։ Պղ . իգ . 20 ։
լ Պղ . ճ . 2 ։ ժ . 21 ։
խ Նբծ . Հանապազ ։
ծ Ա՛մ 19 ։
կ Բ Մն . Լղ . 16 ։
հ Պղ . ժ . 11 ։ ժգ . 27 ։ ժզ . 22 ։
մ Բ Օրն . իգ . 6 ։
յ Պղ . ժբ . 23 ։ ժե . 2 ։
ն Պղ . իե . 13 ։
շ Պղ . ժե . 5 , 31 ։
ո Պղ . իգ . 3 ։
պ Ա՛մ . գ . 11 ։
ջ Ելս . ժբ . 4 ։
ռ Պղ . ժբ . 6 ։
ս Ել . ե . 16 ։ իգ . 1 ։ Պղ . ղ . 19 ։ ժբ . 17 ։ Ա՛մ 25 ։
տ Նբծ . Հակ ։
ր Պղ . ը . 9 ։ ժէ . 24 ։
ց Ա՛մ 12 ։
փ Ա՞ր չարիքի կը հանդիպի ։
ք Առ . լբ . 10 ։
օ Ելս . իզ . 16 , 17 ։ Պղ . իը . 8 ։ Ժող . բ . 26 ։
ֆ Պղ . ժբ . 11 ։
և Պղ . ժբ . 18 ։ իբ . 15 ։ իգ . 13 ։ իթ . 15 , 17 ։
ֆ Առ . լգ . 10 ։ լե . 3 ։

8 Խելացի մարդուն խմաստութիւնը իր ճամբան
հասկընալն է .
Բայց յիմարներուն անմտութիւնը նենգու-
թիւն է :
9 [ե]Յիմարները յանցանքը ծաղր կ'ընեն .
Բայց ուղիղներուն մէջը ներողամտութիւն
կայ :
10 Սրտերուն սիրտը իր հոգիին ցաւը կը ճանչ-
նայ .
Ու անոր ուրախութեանը՝ ուրիշը մասնակից
չըլլար :
11 [զ]Մարիշաներուն տունը պիտի կործանի .
Բայց ուղիղներուն վրանը պիտի ծաղկի :
12 [է]Ա՛մբայ կայ որ մարդուն շիտակ կ'երեւնայ .
Բայց [ը]անոր վախճանը մահուան ճամբաներն է :
13 Ծիծաղելուատեն ալ՝ տրտումութիւն կը զգայ ,
Եւ [թ]ուրախութեան վախճանը սուգ կ'ըլլայ :
14 Պակասած սիրտը [ժ]իր ճամբաներէն՝
Ու բարի մարդը ինքիրմէն պիտի կշտանայ :
15 Միամիտ մարդը ամէն խօսքի կը հաւատայ .
Բայց խելացին՝ իր քայլերը կը քննէ :
16 [ի]Իմաստունը կը վախնայ , ու չարութենէ կը
փախչի .
Բայց անմիտը կը հպարտանայ , ու յանձնա-
պաստան կ'ըլլայ :
17 Շուտ բարկացողը յիմարութիւն կ'ընէ .
Ու նենգամիտ մարդը ատելի է :
18 Ընկճուածները անմտութիւն կը ժառանգեն .
Բայց խելացիները գիտութեամբ կը պսա-
կուին :
19 Չարերը բարիներուն առջեւը կը խոնարհին ,
Եւ ամբարիշատները արդարներուն դրանը քո-
վը :
20 [լ]Մարտը մինչեւ անգամ իր ընկերին ատելի է .
Բայց հարուստին բարեկամները շատ են :
21 Իր ընկերը անարգողը մեղք կը գործէ .
Բայց ողորմութիւն ընողը երանելի
կ'ըլլայ :
22 [խ]Ո՛չ չարութիւն մտածողները կը մոլորին .
Բայց բարութիւն մտածողներուն՝ ողորմու-
թիւն ու ճշմարտութիւն կ'ըլլայ :
23 Ամէն աշխատանքի մէջ օգուտ մը կայ .
Բայց [ծ]դատարկաբանութիւնը՝ միայն կարօ-
տութեան կը տանի մարդը :
24 Իմաստուններուն հարստութիւնը իրենց պը-
սակն է .
Բայց անմիտներուն [կ]յիմարութիւնը յիմա-
րութիւն է :
25 [հ]Ճշմարիտ վկան հոգիներ կ'ազատէ .
Բայց խարդախը՝ ստութիւններ դուրս կու
տայ :
26 Տէրոջը վախին մէջը հաստատ վստահութիւն
կայ .
Ու անոր որդիքը ապաւէն պիտի ունենան :
27 [ձ]Տէրոջը վախը կենաց աղբիւր է ,
Մահուան որոգայթներէն ազատ մնալու հա-
մար :
28 Ժողովուրդին բազմութիւնը թագաւորին պա-
տիւն է .
Բայց ժողովուրդին նուազութիւնը իշխանին
կործանումն է :
29 [ղ]Երկայնամիտ մարդը շատ խոհեմ է .
Իսկ կարճամիտը շատ յիմարութիւն կ'ընէ :
30 ‡[ճ]Անդարտ սիրտը մարմնոյն կեանք է .
Բայց [մ]նախանձը՝ ոսկորներուն փտութիւն է :
31 [յ]Ղքատին զրկանք ընողը՝ [ն]անոր Ստեղծիչը
կ'անարգէ .
Բայց ունակին ողորմութիւն ընողը՝ զՆիկայ
կը պատուէ :
32 Ամբարիշտը իր չարութեանը համար կը վռըն-
տուի .
Բայց [շ]արդարը իր մահուան ատենը ապաւէն
կ'ունենայ :
33 Խելացի մարդուն սրտին մէջը իմաստութիւն
կը հանգչի .
Իսկ [ո]յիմարներուն ներսը եղածը կը ճանչցուի :
34 Ըրդարութիւնը ազգը կը բարձրացընէ .
Բայց մեղքը ժողովուրդներուն անարգանք է :
35 [չ]Թագաւորին հոխոմ ծառային՝ թագաւորը կը հաճի .
Բայց նախատինք բերող ծառայէն կը բար-
կանայ :

ԳԼ. ԺԵ

1 [պ]Նեղ պատասխանը սրտմտութիւնը կ'ի-
ջնցընէ .
Բայց [ռ]խիստ խօսքը բարկութիւնը կը գրգռէ :
2 Իմաստուններուն լեզուն գիտութիւնը հաճոյ
կ'երեւցընէ .
‡Բայց ան հիմներուն բերանը յիմարութիւն կը
բղխէ :
3 [ս]Տէրոջը աչքերը ամէն տեղ
Չարերը ու բարիները կը դիտեն :
4 ‖Բարեսրտութեան լեզուն կենաց ծառ է .
Բայց խռովարար լեզուն՝ սիրտ կը կոտրէ :
5 [տ]Յիմարը իր հօրը խրատը կ'անարգէ .
Բայց յանդիմանութեան ՀԱՄԱՌՈՂը խելացի
կ'ըլլայ :

[ե] Ես. ԼԶ. 23 :
[զ] Յոբ. ԺԲ. 15 :
[է] Պղ. ԺԴ. 25 :
[ը] Հռով. Ը. 21 :
[թ] Պղ. Ե. 4 : Ժող. Բ. 2 :
[ժ] Պղ. ա. 31 : ԺԲ. 14 :
[ի] Պղ. ԻԲ. 3 :
[լ] Պղ. ԺԹ. 7 :
[խ] Սաղ. խա. 1 : ԿԻԲ. 9 :
[ծ] Ես. ՀԲ. 6 : Ժող. Ա. 2 :
[կ] Պղ. ա. 31 : ԺԲ. 14 :
[հ] Պղ. Ժ. 23 :
[ձ] Յոբ. Բ. 15 :
[ղ] Պղ. ԺԲ. 25 :
[ճ] Հռով. Ը. 21 :
[մ] Պղ. Ե. 4 : Ժող. Բ. 2 :
[յ] Պղ. ա. 31 : ԺԲ. 14 :
[ն] Պղ. ԻԴ. 3 :
[շ] Պղ. ԺԲ. 7 :
[ո] Սաղ. խա. 1 : ԿԻԲ. 9 :
[չ] Ես. . ՀՌՉԱՆՔՆԵՐՈՒՆ ԽՈՍ-
ՔԸ
† Կամ մեծութիւնը
[պ] Ես. Ը. 5 :
[ռ] Պղ. ԺԶ. 14 :
[ս] Պղ. ԺԶ. 32 : Հակ. ա. 19 :
‡ Կամ Ոչէ
[տ] Սաղ. ՃԻԲ. 10 :
[ր] Պղ. ԺԲ. 4 :
[ց] Պղ. ԺԷ. 5 : Մատ. ԻԵ. 40 , 45 , 46 :
[ւ] Տես Յոբ. Լ. 15 , 16 : Պղ. ԻԲ. 2 :
[փ] Յոբ. ԺԲ. 15 : ԺԲ. 26 : Սաղ. ԻԲ. 4 : ԼԷ. 37 : ԲՌՈՓ. Ա. 9 : Է. 8 : [ք] Տիմ. Գ. 18 :
[օ] Պղ. ԺԲ. 16 : ԻԲ. 11 :
[ֆ] Մատ. ԻԲ. 45 , 47 :
—
[ա] Գաղ. Բ. 1 , 2 , 3 : Պղ. ԻԵ. 15 :
[բ] Ա ՅՈՎԱՓ. ԻԵ. 10 , ԼՀ. Գ ՅՈՎԱՓ. ԺԲ. 13 , 14 , 16 :
‡ Ես. ԺԲ. 28 : Պղ. ԺԲ. 23 , ԺԳ. 16 :
[գ] Յոբ. ԼԳ. 21 : Պղ. Է. 21 : Երեմ. ԺԷ. 17 : ԼԲ. 19 , Երբ. Գ. 13 :
‖ Կամ Խժկութիւն առող
[դ] Պղ. Ժ. 1 :
[ե] Պղ. ԺԳ. 18 : Ես. ԺԲ. 31 , 32 :

6 Երդաբին տունը մեծ գանձ կայ ։
Հայց ամբարշտին եկամուտներուն մէջը խռովութիւն կայ ։
7 Իմաստուններուն շրթունքները գիտութիւն կը տարածեն ։
Հայց յիմարներուն սիրտը *այնպէս չէ ։
8 [b]Ամբարիշտներուն զոհը Տէրոջը առջևը պիղծ է ։
Հայց ուղիղներուն աղօթքը անոր ընդունելի է ։
9 Տէրը ամբարշտին ճամբային կը զզուի ։
Հայց հարդարութեան հետևողը կը սիրէ ։
10 [c]Ո՛ղջ ճամբան մերժողին՝ †գէշ պատիժ կ՚ըլլայ՝ ։
Ո՛– [d]յանդիմանութիւնը ատողը պիտի մեռնի ։
11 [e]Ժոխքը ու կորուստը Տէրոջը առջևն է ։
Ո՛րչափ աւելի՝ մարդոց որդիներուն սիրտերը ։
12 [f]Ծաղր ընողը իր յանդիմանիչը չսիրեր ։
Ո՛չ– իմաստուններուն քովը չերթար ։
13 [g]Ուրախ սիրտը երեսը կը զուարթացընէ ։
Հայց [h]սրտին տրտմութենէն հոգին կը ճնշուի ։
14 [i]Հանճարեղ սիրտը գիտութիւն կը փնտռէ ։
Հայց անմիտներուն բերանը յիմարութեամբ կը սնանի ։
15 Վշտալից մարդուն ամէն օրերը գէշ է ։
[j]Հայց ուրախ սիրտը մշտնջենաւոր կոչունքի մէջ է ։
16 [k]Աչուելի աղէկ է քիչ բանը Տէրոջը վախովը ։
Քան թէ մեծ գանձը խռովութիւնով ։
17 [l]Աչուելի աղէկ է սէր եղած տեղը խոտեղէն կերակուրը ։
Քան թէ գէր զուարակը ատելութիւնով ։
18 [m]Բարկասիրտ մարդը վէճ կը հանէ ։
Հայց երկայնամիտը կռիւը կը դադրեցընէ ։
19 [n]Ծոյլին ճամբան փշեղէն ցանկի պէս է ։
Հայց ուղիղներուն ճամբան բանուկ է ։
20 [o]Իմաստուն տղան իր հայրը կ՚ուրախացընէ ։
Հայց անմիտ մարդը իր մայրը կ՚անարգէ ։
21 [p]Պակասամիտ մարդուն՝ յիմարութիւնը զբօսանք է ։
Հայց իմաստուն մարդը կ՚ուղղէ իր ընթացքը ։
22 [q]Առանց խորհուրդի՝ դիտաւորութիւնները կը ցրուին ։
Հայց խորհրդականներուն շատութիւնովը կը հաստատուին ։
23 Մարդ իր բերնին պատասխանովը կ՚ուրախանայ ։
Ու [r]հատնովը ըսուած խօսքը որչափ գեղեցիկ է ։
24 [s]Կեանց ճամբան խոհեմ մարդը դէպ՚ի վեր կը պտնի ։
Որ վարի դժոխքէն հեռանայ ։
25 [t]Տէրը հպարտներուն տունը կը կործանէ ։
Հայց [u]որբևարիին սահմանը կը հաստատէ ։
26 [v]Չար մարդուն խորհուրդները Տէրոջը առջևը պիղծ են ։
Հայց պարկեշտներուն խօսքերը հաճելի են ։
27 [w]Ագահութեան անձնասիրը եղծողը իր տունը խռովութեան մէջ կը ձգէ ։
Հայց կաշառքներէ զզուողը պիտի ապրի ։
28 Երդաբին սիրտը՝ [x]տալու պատասխանը կը մտածէ ։
Հայց ամբարիշտներուն բերանը չարիք կը բըղխէ ։
29 [y]Տէրը ամբարիշտներէն հեռու է ։
Հայց [z]արդարներուն աղօթքը կը լսէ ։
30 Աչաց լոյսը սիրտը կ՚ուրախացընէ ։
Հարի լուրը ոսկորները կը գերծընէ ։
31 [a]Կենաց յանդիմանութիւնը լսող ականջը իմաստուններուն մէջը կը բնակի ։
32 Խրատ մերժողը իր հոգին կ՚անարգէ ։
Հայց յանդիմանութիւն մտիկ ընողը խելք կը վաստկի ։
33 [b]Տէրոջը վախը իմաստութեան խրատն է ։
Ու [c]փառաց առջևէն՝ խոնարհութիւնը կ՚երթայ ։

ԳԼ. ԺՕ.

1 [d]Սրտին տրամադրութիւնները մարդուն կը ժլերոբէլէն ։
[e]Հայց լեզուին պատասխանը Տէրոջմէն է ։
2 [f]Մարդուն ամէն ճամբաները իրեն մաքուր կ՚երևնան ։
Հայց [g]Տէրը հոգիները կը կշռէ ։
3 [h]Դու գործքերդ Տէրոջը յանձնէ՝ ։
Նէ քու խորհուրդներդ պիտի հաստատուին ։
4 [i]Տէրը ամէն բան [j]իր նպատակին՝ համար ստեղծեց ։
[k]Ու ամբարիշտն ալ՝ ձախորդ օրուան համար ։
5 [l]Ամէն սրտով հպարտները Տէրոջը առջևը պիղծ են ։
Ու [m]ՈՒրէ՛ ձեռք ձեռքի պտլով մի՛ անպատիժ պիտի չմնան ։

---

* Կամ հաստատ
[a] Պլ. իւ. 27 ։ իբ. 9 ։ Նա. ւ. 11 ։ կն. 8 ։ կղ. 3 ։ Ներեմ. ղ. 20 ։ է. 22 ։ Բմավ. ե. 22 ։
[b] Պլ. իւ. 21 ։ ւ Տիմ. ղ. 11 ։
[c] գ Թագ. իբ. 8 ։
[d] Կամ խրատը գէշ [e]ընդ. ։
[e] Պլ. ե. 12 ։ Յ. 17 ։
[f] Հոր. իզ. 6 ։ Պաղ. ճլբ. 8 ։
[g] բ Պն. ղ. 30 ։ Պաղ. է. 9 ։ խդ. 21 ։ Հոմ. բ. 24 ։ 25 ։ իւ. 17 ։ Գոր. ա. 24 ։
[h] Բմավ. ե. 10 ։ [i] Տիմ. գ. 3 ։
[j] Պլ. ժէ. 22 ։
[k] Պլ. ժբ. 25 ։
[l] Պլ. ժէ. 22 ։
[m] Պաղ. լէ. 16 ։ Պլ. ժզ. 8 ։ ա Տիմ. ղ. 6 ։
[n] Պլ. ժէ. 1 ։
[o] Պլ. իզ. 21 ։ իբ. 22 ։
[p] Պլ. իզ. 5 ։
[q] Պլ. Յ. 1 ։ իբ. 3 ։
[r] Պլ. Յ. 23 ։
[s] Նփես. ե. 15 ։
[t] Պլ. ժա. 14 ։ ի. 18 ։
[u] Պլ. իե. 11 ։
[v] Փիլ. գ. 20 ։ Կող. գ. 1, 2 ։
[w] Պլ. ժբ. 7 ։ ժդ. 11 ։
[x] Պաղ. կբ. 5, 6 ։ Ճաղ. 9 ։
[y] Պլ. գ. 16, 18 ։
[z] Պաղ. լէ. 30 ։
[a] Պլ. ժա. 19 ։ Նա. ե. 8 ։ Ներեմ. ժէ. 11 ։
[b] ա Պետ. գ. 15 ։
[c] Պաղ. Յ. 1 ։ Ըզգ. 16 ։
[d] Պաղ. ճլե. 18, 19 ։
[e] Ա՛ոմ. 5 ։
[f] Պլ. ա. 7 ։
[g] Պլ. ժբ. 12 ։

---

[h] Ա՛ոմ. 9 ։ Պլ. ժբ. 21 ։ ի. 24 ։ Ներեմ. Յ. 23 ։
[i] Պատ. Յ. 19, 20 ։
[j] Պլ. իւ. 2 ։
[k] ա Թագ. ժգ. 7 ։
[l] Պաղ. լէ. 5 ։ ծե. 22 ։ Պատ. գ. 25 ։ Ղու. ժբ. 22 ։ Փիլ. գ. 6 ։ ա Պետ. ե. 7 ։
[m] Նա. խգ. 7 ։ Հռով. ժա. 36 ։
[n] Կամ իրեն
[o] Հոր. իւ. 30 ։ Հռով. իե. 22 ։
[p] Պլ. գ. 17 ։ բ. 13 ։
[q] Պլ. ժա. 21 ։
[r] Կամ ազգե ազգ

6 [ժ]Ողորմութեամբ և ճշմարտութեամբ անօրէնութիւնը կը քաւուի ,
Ու [ի]Տէրոջը վախովը մարդ չարութենէ կը հեռանայ :
7 Երբոր Տէրը մարդուն ճամբաներուն կը հաճի ,
Թշնամիները կը հաշտեցնէ անոր հետ :
8 [կ]Աղէկ է քիչ բան արդարութեամբ ,
Քան թէ մեծ եկամուտներ անիրաւութեամբ :
9 [մ]Արդուն սիրտը իր ճամբան կը ծնարէ .
[բ]Բայց անոր քայլերը Տէրը կ'ուղղէ :
10 Թագաւորին շրթունքներուն վրայ աստուածային ազնցութիւն կայ .
Ընոր բերանը դատաստանի մէջ չսխալիր :
11 [կ]Աղիղ կշռորդը և կշիռքը Տէրոջն է .
Պահաղին ամէն կէ-ից քարերը անոր գործքն են :
12 Չարագործութիւնը թագաւորներուն գզուելի է .
Վ[ա]ան գի [ա]թոռը արդարութեամբ կը հաստատուի :
13 [ը]Րդար շրթունքները թագաւորներուն հաճելի է .
Ու շիտակ խօսողը կը սիրեն :
14 [կ]Թագաւորին բարկութիւնը մահուան դեսպաններ են .
Բայց իմաստուն մարդը զանիկայ կ'իջեցնէ :
15 Թագաւորին երեսին լոյսը կեանք է ,
Ու [ը]անոր հաճութիւնը [ւ]վերջի անձրեւին ամպին պէս է :
16 [յ]Իմաստութիւն ստանալը ոսկիէն աղէկ է .
Եւ հանճար վաստկիլը արծաթէն աւելի ընտիր է :
17 Ուղիղներուն մեծ ճամբան՝ չարութենէ հրաժարիլն է .
Իր ճամբուն զգուշութիւն ընողը իր հոգին կը պահէ :
18 [կ]Ործածին առջևէն՝ կսպարտութիւն ,
Ու կործանման առջևէն՝ ամբարտաւանութեան ոգին կ'երթայ :
19 Խոնարհներուն հետ խոնարհ ըլլալը՝
[պ]արտներուն հետ աւար բաժնելէն աղէկ է :
20 Խորհքի մէջ խելացութեամբ վարուողը բարիք կը գտնէ .
Ու [ը]Տէրոջը ապաւինողը երանելի է :
21 Իմաստուն սիրտ ունեցողը խոհեմ կ'ըսուի .
Եւ շրթանց քաղցրութիւնը գիտութիւն կ'աւելցնէ :
22 [ի]Խոհեմութիւնը՝ ունեցողին կենաց աղբիւր է .
Բայց յիմարներուն խրատը յիմարութիւն է :
23 [ս]Իմաստունին սիրտը իր բերնին իմաստութիւն կու տայ ,
Ու իր շրթունքներուն գիտութիւն կ'աւելցնէ :
24 [վ]այելուչ խօսքերը մեղրի խորիսխին պէս է .
Հոգիին քաղցր՝ ու ոսկորներուն բժշկութիւն է :
25 [է]Ամբայ կայ որ մարդուն շիտակ կ'երեւնայ ,
Բայց անոր վախճանը մահուան ճամբաներն է :
26 [ը]Շխատող անձը իրեն համար կ'աշխատի .
Վ[ա]ասզն իր բերանը կը պահանջէ իրմէ :
27 Ընօրէն մարդը չարութիւն կը փորէ ,
Ու անոր շրթունքներուն վրայ իբր թէ այրող կրակ մը կայ :
28 [ա]Նուս մարդը կռիւ կը հանէ ,
Եւ [բ]քսուն՝ մտերիմ բարեկամները կը զատէ :
29 Ընօրէն մարդը [ի]իր ընկերը կը խաբէ ,
Ու զանիկայ դէշ ճամբաներ կը տանի .
30 [կ]ենդութիւններ մտածելու համար՝ աչքերը կը գոցէ ,
Եւ շրթունքները խածնելով՝ չարութիւնը կը կատարէ :
31 [պ]Ատղի ճերմկութիւնը փառաց պսակ է ,
Թէ որ անիկայ արդարութեան ճամբուն մէջ գտնուի :
32 [կ]Երկայնամիտ մարդը հզօր մարդէն աղէկ է ,
Ու իր ոգին զսպողը՝ քաղաք առնողէն :
33 [վ]Իճակը ծոցը կը ձգուի .
Բայց անոր ամէն կարգադրութիւնը Տէրոջմէ է :

ԳԼ . ԺԶ

1 [կ]Աղէկ է [պ]ատառ մը չոր հաց խաղաղութեամբ ,
Քան թէ տուն մը լեցուն զոհեր՝ կռիւով :
2 Խոհեմ ծառան՝ [ե]նախատինք բերող որդիին կ'իշխէ ,
Ու եղբարց մէջ ժառանգութեան բաժին կ'առնէ :
3 [ը]Րծաթի համար հալոց , և ոսկիի համար քուրայ կայ .
Բայց սիրտերը փորձողը Տէրն է :
4 Չար մարդը անիրաւին շրթանցը մտիկ կ'ընէ ,
Ու [ս]տախօսը վնասակար լեզուին ականջ կը դնէ :
5 [ը]Ղքատը ծաղր ընողը՝ անոր Ստեղծիչը կ'անարգէ ,
Եւ [ձ]ախորդութեան վրայ ուրախացողը՝ անպատիժ պիտի չմնայ :
6 [ը]Րդուց որդիները՝ ծերերուն պսակն է ,
Եւ որդուց պարծանքը՝ իրենց հայրերն են :

ժ Գատ . ի . 27 : Ղեւ . ժա . 41 :
ի ՊՂ . ժդ . 16 ,
լ Մաղ . լէ . 16 : ՊՂ . ժէ . 16 :
խ Հմր 1 : ՊՂ . ժթ . 21 ,
ծ Մաղ . լէ . 23 : ՊՂ . ի . 24 : Երեմ . Ծ . 23 :
կ Ղև . ժթ . 36 : ՊՂ . ժա . 1 :
հ ՊՂ . ին . 5 : ին . 14 :
յ ՊՂ . ժդ . 35 : իբ . 11 :
ղ ՊՂ . ժթ . 12 , ի . 2 :
ճ ՊՂ . ժթ . 12 :
մ Ելք . իթ . 23 : Հաբ . Ծ . 1 :
յ ՊՂ . ի . 11 , 19 :
ն ՊՂ . ժա . 2 , ժէ . 19 , ժը . 12 :
շ Մաղ . ի . 12 , ՀԳ . 8 : Զքե . 1 : Նա . Հ . 18 : Երեմ . ժէ . 7 :
ո ՊՂ . ժգ . 14 , ժգ . 27 ,
ղ Մաղ . լէ . 30 : Ցճս Պատ . ժբ . 34 :
ճ ՊՂ . ժգ . 12 ,
մ Ցճս գՀ . ի . 12 , Հռ . ժ . 7 :
յ ՊՂ . Ջ . 14 , 19 : ժէ . 13 , իզ . 21 : իթ . 22 :
ն ՊՂ . ժէ . 9 :
շ ՊՂ . ա . 10 , ըգ ,
ո ՊՂ . ի . 29 :
պ ՊՂ . ժթ . 11 :
ռ ՊՂ . ժէ . 17 :
ս ՊՂ . դ . 5 : ժթ . 26 ,
վ Մաղ . իզ . 2 : ՊՂ . իէ . 21 : Երեմ . ժէ . 10 : Մաղ . գ . 3 :
տ ՊՂ . ժգ . 31 :
ր Ելք . լա . 29 : Ա Թգ . 12 : Ե Թգ . 3 :
ց Մաղ . ՀՃէ . 3 : ՃԻԵ . 3 :

7 Ընտիր խօսքը անզգամին չվայլեր ·
Ո՛րչափ աւելի տախտօս շրթունքը ազնուակա-
նին :
8 Եպարգևը՝ *գործածողին առջևը պատուական
գոհարի պէս է ,
Ուր որ դառնայ՝ յաջողութիւն կը գտնէ :
9 Ընչացանքը ծածկողը բարեկամութիւն կը
փնտռէ ·
Բայց †զանիկայ պատմողը՝ մտերիմ բարեկամ-
ները կը զատէ :
10 Յոհնեմ մարդուն աւելի կ'ազդէ ծեր յանդի-
մանութիւնը ,
Քան թէ հարիւր գօ–ապտնի հարուած՝ յի-
մարին :
11 Զար մարդը միշտ ապստամբութիւն կը փնտռէ,
Ու անոր խիստ պատգամաւոր կը խրկուի :
12 Ընչ ‡աղէկ է ձագերը գողցած արջուն առ-
ջևը ելլել ,
Քան թէ յիմարի մը՝ անոր յիմարութեան ա-
տենը :
13 Ո՛վ որ §աղէկութեան փոխարէն չարիք կը հա-
տուցանէ ,
Չարիքը անոր տունէն պակաս պիտի չըլլայ :
14 Կռիւին սկզբնաւորութիւնը՝ ջուրին արձակ-
մանը կը նմանի ·
Ուրեմն Նվէճը չըսրնկած՝ նա քաշուէ :
15 ‡Ըմբարիշտը արդարացընողը՝ և արդարը մա-
բարիշտ Տանողը՝
Երկուքն ալ Տէրոջ առջևը պիղծ են :
16 Յմաստութիւնը ծախու առնելու դիներ՝ ի՞նչ
օգուտ ունի յիմարին ձեռքը ,
Որովհետև Թխելք չունի :
17 ‡Բարեկամը ամէնատեն կը սիրէ ,
Ու եղբայրը նեղութեան ատենին Համար ծը-
նած է :
18 ¦Պակասամիտ մարդը ձեռքը կու տայ ,
Ու իր բարեկամին ‡Համար երաշխաւոր կ'ըլ-
լայ :
19 Կռիւ սիրողը՝ յանցանք կը սիրէ ·
Իր դուռը բարձրացընողը՝ իր կործանումը կը
փնտռէ :
20 Ծուռ սիրտ ունեցողը աղէկութիւն չգտներ ,
Ու †նենգաւոր լեզուով մարդը՝ չարիքի մէջ
կ'իյնայ :
21 Ընգիմարը ծնանողը տրտմութիւն կը կրէ ,
Նաև անզգամին Հայրը չուրախանար :
22 §Ուրախ սիրտը դեղի պէս օգտակար է ·
Բայց կոտրած սիրտը ոսկորները կը չորցընէ :
23 Ընօրէն մարդը ¶ծոյէն կաշառք կ'առ-
նէ ,
Որ արդարութեան ճամբաները ծռէ :
24 Ըմնաստութիւնը խոհեմ մարդուն առջևն է ·
Բայց յիմարին աչքերը՝ երկրին ծայրերն են :
25 Ընիմար տղան՝ իր Հօրը տրտմութիւն ,
Ու զինքը ծնանողին դառնութիւն կ'ըլլայ :
26 Ընդէկ չէ արդարին տուգանք առնելը ,
Կամ՝ ազնիւները ծեծելը՝ իրաւունք ընդ-
դեմ Համար՝ :
27 Ընր խօսքերը զսպողը իմաստուն է ,
Ու երկայնամիտ մարդը Հանճարեղ է ·
28 ¶Յիմարը անգամ թէ որ լուռ կենայ , իմաս-
տուն՝
Ու– իր շրթունքները գոցողը՝ Հանճարեղ կը
սեպուի :

ԳԼ· ԺԲ

1 §Անձնահաճոյ մարդը էր ցանկութիւնը կը
փնտռէ
Ընդ *ամէն խորհուրդի դէմ կը կենայ՝ :
2 Յիմարը՝ խոհեմութենէ չախորժիր ·
Հապա իր սրտին Ջէջը Երեսը յայտնել կ'ու-
զէ :
3 Նրբոր ամբարիշտը գայ , անարգութիւն ալ
կու գայ ,
Ու նախատինքի Հետ խայտառակութիւն :
4 ‡Կարդուն բերնին խօսքերը խորունկ ջուրեր
են ·
Իմաստութեան աղբիւրը առատաբուղխ գետ
է :
5 §Կատաստանի մէջ արդարը սուտ Հանելու
Համար ,
Ըմբարշտին աչառութիւն ընելը աղէկ չէ :
6 Ընեմիտ մարդուն շրթունքները կռիւի մէջ կը
մտնեն ,
Ու անոր բերանը ծեծը կը կանչէ :
7 ‡Ընեմիտ մարդուն բերանը լրեն կործանում է ,
Եւ անոր շրթունքները իր անձին որոգայթ է :
8 §Ծուռ մարդուն խօսքերը՝ քաղցր պատառնե-
րու պէս են ,
Ու անոնք միջևէ փորին շտեմարանները կ'ին-
նեն :
9 Ընն որ իր գործքին մէջը թմլայ է ,
Ընկայլ մարդուն եղբայրն է :
10 §Տէրոջը անունը ամուր աշտարակ է ·
Ընդարը անոր կը դիմէ , ու ապահով ապաս-
տանարան կ'ունենայ :

1 Ծուլը ժղ · 6 ։ ժթ · 14 ։ ը · 1 ։
2 Ծլ· ժ · 1 ։ ժե · 20 ։ ժթ · 13 ։ Ածր 21 ։
3 Ածր 15 ։ Ծլ· ժը · 5 ։
4 Ած՝ Ո՛չ ու իշխանները պարտին ծեծել իրա-
ւունքին աւելի ։
5 Ճակ · ա · 19 ։
6 Ճոր · ժգ · 5 ։

—

7 Նբէր · Ձաառող
8 Ած՝ ամէն բանի կը խառնուի ։
9 Ծլ· ժգ · 6 ։ Ժող · բ · 14 ։ ը · 1 ։
10 Ծլ· ժ · 1 ։ ժե · 20 ։ ժթ · 13 ։ Ածր 21 ։
11 Ած՝ Ո՛չ ու իշխանները պարտին ծեծել իրա-
ւունքին ։
12 Ծլ· ժ · 1 ։ ժե · 13 ։ Ածր 25 ։
13 Ծլ· ժ · 1 ։ ժթ · 13 ։ Ածր 25 ։
14 Ծլ· ժը · 25 ։ ժէ · 13 , 15 ։
15 Ած՝ ամէն բանի կը խառնուի ։
16 Ծլ· ժ · 11 ։ ի · 5 ։
17 Ած՝ ամէն բանի կը խառնուի ։
18 Ած՝ վճռած
19 Ածր · առջևը
20 Ծլ· ժգ · 18 ։
21 Ճակ · գ · 8 ։
22 Ծլ· ժ · 1 ։ ժթ · 13 ։ Ածր 25 ։
23 Ծլ· ժը · 25 ։ ժէ · 13 , 15 ։
24 Ած՝ ամէն բանի կը խառնուի ։
25 Նբէր · Ձաառող
26 Ած՝ Ո՛չ ու իշխանները պարտին ծեծել իրա-
ւունքին ։
27 Ած՝ ամէն բանի կը խառնուի ։
28 Ած՝ Ո՛չ ու իշխանները պարտին ծեծել իրա-
ւունքին ։

Ա Ծլ· ժը · 16 ։ ժթ · 6 ։
* Ած՝ ընդունողին · Նբէր · իր տիրոջը
Բ Ծլ· ժ · 12 ։
Գ Ծլ· ժգ · 28 ։
Դ Ճկա · ժգ · 8 ։
Ե Ասղ · ճժ · 4 , 5 ։ Նբեմ· ժը · 20 ։ Տճա Ձառվ · ժը · 17 ։ ա Ծճա · ե · 15 ։ ա պճա · գ · 9 ։
Զ Ծլ· ի · 3 ։ ա Ծճա · գ · 10 ։
Է Նշ· իգ · 7 ։ Ծլ· իգ · 24 ։ Նա · ե · 28 ։
Ը Ած՝ վճռած
Թ Ձառվ · ա · 16 ։ Ծլ· ժը · 24 ։
Ժ Ծլ· գ · 1 ։ ժա · 15 ։
Ի Նբէր · առջևը
Լ Ծլ· ժգ · 18 ։
Խ Ճակ · գ · 8 ։
Ծ Ծլ· ժ · 1 ։ ժթ · 13 ։ Ածր 25 ։
Կ Ծլ· ժը · 25 ։ ժէ · 13 , 15 ։
Հ Ասղ· իբ · 15 ։
Ձ Նշ· իգ · 8 ։

11 [ը]Հարուստին ստացուածքը իր ամուր քաղաքն է ,
Եւ անոր երեւակայութեանը մէջ բարձր բերդի պէս է :
12 [ր]Կոտորածէն առաջ մարդուն սիրտը կը հպարտանայ ·
Հայց փառաց առջեւէն խոնարհութիւնը կ'երթայ :
13 Ո՛վ որ [բ]պատ. չը լսած պատասխան կու տայ ,
Հիմարութիւն ու նախատինք է անոր :
14 Մարդուն հոգին իր հիւանդութեանը կը համբերէ ·
Հայց վիրաւորուած հոգին ո՞վ կրնայ *ախթարել :
15 Խոհեմին սիրտը դիտութիւն կը վաստկի ·
Եւ իմաստուններուն ականջը դիտութիւն կը փնտռէ :
16 [թ]Մարդուն ընծան անոր ճամբայ կը բանայ ,
Եւ զանիկայ մեծերուն առջեւը կը տանի :
17 Իր դատը առաջ սկսողը իրաւունք ունեցող կը թե՛ռնի ·
Հայց երբոր իր †ոսոխը գայ , զանիկայ կը քննէ :
18 Վիճակը վէճերը կը դադրեցընէ ,
Եւ զօրաւորներուն մէջտեղը որոշում կ'ընէ :
19 Վշտացած եղբայր մը ամուր քաղաքէն անառնելի է ,
Եւ անոր վէճերը՝ բերդի մը նիգերուն կը նմանին :
20 [ւ]Մարդը իր բերնին պտուղէն իր փորը կը կշտացընէ ,
Եւ իր շրթունքներուն արդիւնքէն կը կշտանայ :
21 [ի]Մահը ու կեանքը լեզուին ձեռքն է ,
Եւ զանիկայ սիրողները անոր պտուղը կ'ուտեն :
22 [բ]Ողջունի կնիկ գտնողը՝ բարիք կը գտնէ ,
Եւ Տէրոջմէ շնորհք մը կը ստանայ :
23 Ընդառաջ աղաչելով կը խօսի ,
Հայց հարուստը [խ]խիստ պատասխան կու տայ :
24 Բարեկամներ ունեցող մարդը բարեկամութիւն ընելու է ·
[ձ]Եւ եղբօրմէ աւելի հաստատ բարեկամ կայ :

ԿԱ. ԺԹ

1 [ո]Իր կատարելութեանը մէջ քալող աղքատը՝
[ղ]Երկդաւոր շրթունք ունեցող յիմարէն աղէկ է :
2 [ճ]Հոգիին տգիտութիւնը աղէկ չէ ,
Եւ ոտքերովը արտորացողը կը սահի :
3 Մարդուն յիմարութիւնը՝ անոր ճամբան կ'աւերէ ,
[ճ]Եւ անոր սիրտը Տէրոջը դէմ արտունջ կ'ընէ :
4 [ճ]Հարստութիւնը շատ բարեկամներ կ'աւելցընէ ·
Հայց աղքատը իր բարեկամէն կը զատուի :
5 [ղ]Ուտ վկան անպատիժ պիտի չմնայ ,
Եւ ստութիւններ խօսողը պիտի չազատի :
6 [ե]Շատերը †առատաձեռն մարդուն՝ հաճութիւնը կը փնտռեն ,
Եւ ընծէն մէկը պարգեւատու մարդուն բարեկամ կ'ըլլայ :
7 [է]Ղքատին բոլոր եղբայրները անկէ կը զզուին ·
Անոր բարեկամները ալ աւելի հանկէ կը հեռանան ·
Անիկայ ||ոչինչ խօսքերու ետեւէ կ'իյնայ՝ :
8 Խելք վաստկողը իր հոգին կը սիրէ ·
Իմաստութիւն պահողը [բ]բարիք պիտի գտնէ :
9 [թ]Ուտ վկան անպատիժ պիտի չմնայ ,
Եւ ստութիւններ խօսողը պիտի կորսուի :
10 Հնդիմարին՝ փափկութիւն չվայլէր ·
Ո՛րչափ աւելի [ժ]ծառայի մը՝ իշխաններու վրայ իշխել :
11 [ւ]Մարդուն խոհեմութիւնը՝ անոր բարկութիւնը կը զսպէ ,
[է]Եւ յանցանք ներելը՝ անոր պարծանք է :
12 [ի]Թագաւորին բարկութիւնը՝ առիւծի կորիւնին մռնչիւնին կը նմանի ,
Իսկ անոր հաճութիւնը՝ խոտի վրայի [ց]ցօղին պէս է :
13 [ը]Ընծիա աղան իր հօրը թշուառութիւնն է ,
[ծ]Եւ կնկան կռիւները՝ շարունակ կաթիլներու պէս է :
14 [ղ]Տունը ու ստացուածքը՝ հայրերէն ժառանգ ժառանգութիւն է ·
Հայց [խ]խոհեմ կնիկը՝ Տէրոջմէ է :
15 [ճ]Ծուլութիւնը խորունկ քուն կը բերէ ,
Եւ թոյլ մարդը [ն]անօթի կը մնայ :
16 [պ]Պատուիրանքը պահողը իր հոգին կը պահէ ·
Իր ճամբաները անարգողը պիտի մեռնի :
17 [ղ]Ողջմտութիւն ընողը՝ Տէրոջը փոխ կու տայ ·
Եւ Ընդկայ անոր հատուցում պիտի ընէ :
18 [վ]Կանի որ Յոյս կայ՝ տղադ խրատէ ,
Եւ անոր աղաղակին ականջ մի դներ :

ը Կղ. Յ. 15 :
ր Կղ. ԺԱ. 2 : ԺԶ. 33 : ԺԷ. 18 :
ձ Հյօհ. Է. 51 :
* Ամ տանիէլ. Ներբ. վերջաբանէ :
ե Ծն. ԼԶ. 20 : ա Ելագ. իե. 27 : Կղ. ԺԶ. 8 : իա. 14 :
† Ներբ. ընկերը
ը Կղ. ԺԲ. 14 : ԺԷ. 2 :
թ Տես Պատ. ԺԲ. 37 :
ժ Կղ. ԺԹ. 14 : լա. 10 :
ի Հյակ. Բ. 3 :
ճ Կղ. ԺԷ. 17 :
—
ա Կղ. իբ. 6 :
բ Պաղ. լԶ. 7 :
գ Կղ. ԺԳ. 20 :
դ *Ելք 9 : Նվ. իԳ. 1 : զ Օր. ԺԹ. 16, 19 : Կղ. Ը. 19 : իա. 28 :
ե Կղ. իԹ. 26 :
է Ամ խչհանին
ը Կղ. ԺԶ. 8 : ԺԸ. 16 : իա. 14 :
թ Կղ. ԺԳ. 20 :
ժ Պաղ. ԼԲ. 11 :
|| Ամ անոնց ետեւէն կ'իյնայ խօսքերով , քանդ անոնք չեն գտնուիր :
ի Կղ. ԺԸ. 20 :
ձ Ելք 5 :
ղ Կղ. Ը. 22 : Ժող. Յ. 6 , 7 :
ճ Կղ. ԺԳ. 29 : Հյակ. ա. 19 :
ն Կղ. ԺԸ. 32 :
շ Կղ. ԺԸ. 14 , 15 : Բ. 2 : իԲ. 15 :
ո Ածս · ԺԳ. 5 :
չ Կղ. Յ. 1 : ԺԶ. 20 : ԺԶ. 21 , 25 :
պ Կղ. իա. 9 , 19 : իԶ. 15 :
ջ Ղած ԺԳ. 14 :
ռ Կղ. ԺԲ. 22 :
ս Կղ. Գ. 9 :
վ Կղ. Յ. 4 : ի. 13 : իդ. 21 :
տ Կղ. Ա. 28 : ԺԱ. 28 :
ր Կղ. իբ. 27 : Ժող. ԺԱ. 1 : Պատ. Յ. 42 : իԶ. 40 : ք Ածս · ի. 6 , 7 , 8 : Ներբ · Ը. 10 :
ֆ Կղ. ԺԳ. 24 : իդ. 13 : իԹ. 17 :

ը Պաղ. ԼԲ. 11 :
|| Ամ անոնց ետեւէն կ'իյնայ խօսքերով , քանդ անոնք չեն գտնուիր :
ղ Կղ. ԺԶ. 20 :
ճ Ածս Ա. 9 , 19 : իԶ. 15 :
ն Ած Ածս · ԺԳ. 14 :
շ Կղ. ԺԸ. 22 :
ո Կղ. Ը. 9 :
չ Կղ. Յ. 4 : ի. 13 : իդ. 21 :
պ Կղ. Ա. 28 : ԺԱ. 28 :
ջ Կղ. ի. 27 : Ժող. ԺԱ. 1 : Պատ. Յ. 42 : իԶ. 40 : ք Ածս · Ը. 6 , 7 , 8 : Ներբ · Ը. 10 :
ռ Կղ. ԺԳ. 24 : իդ. 13 : իԹ. 17 :

19 Խիստ բարկացող՝ մարդը վնաս կը կրէ ։
Ա՛յսն զի թէ որ անգթամ ՚ի ազատեա՝ նորէն ը-
նելու ես ։
20 Խրատը լսէ ։ և կրթութիւնը ընդունի ։
Որ ՚ի քոյ հոգի ատենդ իմաստուն ըլլաս ։
21 ¶ Մարդուն սրտին մէջը շատ դիտաւորութիւն-
ներ կան ։
Խայց Տէրոջը խորհուրդը հաստատուն պիտի
մնայ ։
22 Մարդուն ողորմածութիւնը՝ իր փառքն է ։
Եւ աղքատը ստահօսկէն աղէկ է ։
23 ՚Ի Տէրոջը երկիւղը կենաց պաշճառ է ։
Նէ գիշերկայ ո՛չնչացողը կուշտ կը պառկի ։ ո՛ւ
ձախորդութեան չ՚անդիպիր ։
24 ¶ Ծոյլը իր ձեռքը ամանին մէջը կը խոթէ ։
Եւ՝ զանիկայ իր բերանը անգամ չդարձընէր ։
25 ¶ Ծաղը ընողը ծեծէ ։ ու միամիտը ՚խելացի
կ՚ըլլայ ։
Նէ թէ որ ¶ իմաստունը յանդիմանես ։ հաս-
ճարը կը հասկընայ ։
26 Իր հայրը կործանողը ։ ո՛ւ նէ մայրը վռըն-
տողը՝
¶ Ամօթ ու նախատինք բերող տղայ մըն է ։
27 Ո՛րդեակ իմ՝ ՚ևս կեցիր ան խրատը մտիկ ը-
նելէն ։
Որ ՚ի՛նչ իմաստութեան խօսքերէն կը խոտոր-
ցընէ ։
28 Զար վկան արդարութիւնը ծաղր կ՚ընէ ։
Եւ ՚ամբարիշտներուն բերանը անիրաւութիւն
կը կլլէ ։
29 Ծաղը ընողներուն համար դատաստաններ ։
Նէ ՚անմիտներուն կռնակին համար՝ ծեծեր
պատրաստուած են ։

ԳԼ. Ի

1 Իմնին ՚ծաղը ընող է ։ ո՛ւ ցքին կռիւ հա-
նող ։
Նէ սիմ որ ատանց անձնատուր կ՚ըլլայ ։ իմաս-
տուն չըլլար ։
2 ՚Թագաւորին ահը՝ առիւծի կորիւնին մունչիւ-
նին պէս է ։
Եւ զանիկայ բարկացընողը՝ ՚իր անձին վնաս
կ՚ընէ ։
3 ՚Կռիւէն նէտ կենալը մարդուն փառք է ։
Խայց ամէն յիմար կռուասէր է ։
4 ՚Ծոյլը՝ Ձմեռ է ։ ըսելով գիւղինը չհերկեր ։
՚Ուստի հունձքի ատենը պիտի մուրայ ։ ու բան
մը պիտի չտունենայ ։
5 ՚Մարդու մը սրտին մէջի խորհուրդը խորունկ
ջուրերու պէս է ։
Խայց խելացի մարդը զանիկայ կը հանէ ։
6 ՚Մարդոցմէ շատերը իրենց բարերարութիւնը
կը հրատարակեն ։
Խայց ՚հաւատարիմ մարդ մը ո՞վ կրնայ գըտ-
նել ։
7 ՚Իր անարատութեանը մէջ քալողը արդար է ։
՚Ընոր որդիները իր ետևէն երջանիկ պիտի ըլ-
լան ։
8 ՚Դատաստանի աթոռը նստող թագաւորը
Իր աչքերովը ամէն չարիքը կը ցրուէ ։
9 ՚Ո՞վ կրնայ ըսել թէ՝ Իմ սիրտս սրբեցի ։
Իմ մեղքէս մաքրուեցայ ։
10 ՚Երկու տեսակ կշռաքար ։ երկու տեսակ
*չափ՝
Հաւասարապէս Տէրոջը առջևը պիղծ են ։
11 Մինչև անգամ տղու մը վարքին մաքրութիւ-
նը և ուղղութիւնը՝
՚Ընոր գործքերէն կը հասկըցուի ։
12 ՚Լսող ականջը ու տեսնող աչքը՝
Երկուքն ալ Տէրը ստեղծեր է ։
13 ՚Քունը մի սիրեր ։ որ չըլլայ թէ աղքատանաս ։
Էչքերդ բաց ։ որ հացով կշտանաս ։
14 Ծախու առնողը՝ Վատ է ։ գէշ է ։ կ՚ըսէ ։
Խայց երբոր երթայ ։ ան ատենը կը պարծենայ ։
15 Ոսկի ու շատ գոհար կը գտնուի ։
Խայց Հդիտութեան շրթունքները մեծագին
զարդեր են ։
16 ՚Օտարականի մը հրաշխատուր հղողին զգեստը
առ ։
Նէ օտար կնկան համար էրաչխատուր էղողէն
գրաւ առ ։
17 ՚Սուտութեան հացը մարդուն ախորժելի է ։
Խայց ետքը անոր բերանը խիճով պիտի լե-
ցուի ։
18 ՚Խորհուրդովը կը հաստա-
տուի ։
՚Ուստի խոհեմութեամբ պատերազմ ըրէ ։
19 ՚Հանապարհորդութեան պատճառդ զաղանիքը կը
յայտնէ ։
Ուրեմն ¶ շրթունքներովը շաղակրտիր ըլ-
նողին հետ հաղորդակցութիւն մի ընար ։
20 ՚Ո՛վ որ իր հայրը ու մայրը կ՚անիծէ ։
¶ Ընոր ճրագը մուխի խաւարի մէջ պիտի մարի ։
21 ՚Սկսյ ժառանգութիւն՝ որ սկիզբը արագութեամբ
կ՚առնուի ։
¶ Խայց անոր վերջը պիտի չօրհնուի ։

ա Ասաղ. լէ. 37 ։
գ Հնոր. իգ. 13 ։ Ասաղ. լձ. 10, 11 ։ Պաղ. ժգ. 1, 9 ։ Նա. ժգ. 26, 27 ։ իգ. 10 ։ Դատ. ե. 39 ։ Նբեր. գ. 17 ։
է ա Տիմ. գ. 8 ։
ը Պաղ. ժե. 19 ։ իգ. 13, 15 ։
թ Պաղ. իա. 11 ։
ժ Ա Օր. ժգ. 11 ։
ժա Պաղ. ի. 8 ։
ժբ Պաղ. ժէ. 2 ։
ժգ Հնոր. ժե. 16 ։ ի. 12, 13 ։ ձգ. 7 ։
ժդ Պաղ. ժ. 13 ։ իէ. 3 ։
ժե Ծն. ի. 21 ։ Պաղ. իգ. 29, 30 ։ Նա. իէ. 7 ։ Ովս. գ. 11 ։
ժզ Պաղ. ժէ. 14 ։ ժի. 12 ։
ժէ Պաղ. ի. 36 ։
ժը Պաղ. ժէ. 14 ։
ժթ Պաղ. ժ. 4 ։ ժի. 24 ։
ի Պաղ. ժի. 15 ։
իա Պաղ. ժի. 4 ։
իբ Պաղ. իե. 14 ։ Աաս. գ. 2 ։ Դատ. ժբ. 11 ։
իգ Աղ. ժի. 1 ։
իդ Ա Նոր. ա. 12 ։
իե Աղ. լէ. 26 ։ Ամի. 2 ։
իզ Ա Օր. իե. 13 ։ Ովս. ա. 10, 11 ։ Պաղ. ժգ. 1, 9 ։ Նա. ժգ. 26, 27 ։ իգ. 10 ։ Դատ. ե. 39 ։ Նբեր. գ. 17 ։
իէ Ա Օր. ժգ. 11 ։
իը Պաղ. ի. 8 ։
իթ Պաղ. ժե. 2 ։
κ Հնոր. ժե. 16 ։ ի. 12, 13 ։ ձգ. 7 ։
κա Պաղ. ժ. 13 ։ իէ. 3 ։
κբ Ա Նոր. ա. 12 ։
κգ Աղ. լէ. 26 ։ Ամի. 2 ։
κդ Ա Նոր. ա. 12 ։
κե Աղ. լէ. 37 ։
κզ Ա Օր. իե. 13 ։ Ովս. գ. 11 ։
κէ Ա Նոր. ա. 12 ։
κը Ա Նոր. ա. 12 ։
κթ Ա Նոր. ա. 12 ։
λ Ա Նոր. ա. 12 ։
λա Ա Նոր. ա. 12 ։
λբ Ա Նոր. ա. 12 ։
λգ Ա Նոր. ա. 12 ։
λդ Ա Նոր. ա. 12 ։
λե Ա Նոր. ա. 12 ։
λզ Ա Նոր. ա. 12 ։
λէ Ա Նոր. ա. 12 ։
λը Ա Նոր. ա. 12 ։
λթ Ա Նոր. ա. 12 ։
μ Ա Նոր. ա. 12 ։
μա Ա Նոր. ա. 12 ։
μբ Ա Նոր. ա. 12 ։
μգ Ա Նոր. ա. 12 ։
μդ Ա Նոր. ա. 12 ։
μե Ա Նոր. ա. 12 ։
μզ Ա Նոր. ա. 12 ։
μէ Ա Նոր. ա. 12 ։
μը Ա Նոր. ա. 12 ։
μթ Ա Նոր. ա. 12 ։
ν Ա Նոր. ա. 12 ։
νա Ա Նոր. ա. 12 ։
νբ Ա Նոր. ա. 12 ։
νգ Ա Նոր. ա. 12 ։
νդ Ա Նոր. ա. 12 ։
νե Ա Նոր. ա. 12 ։
νզ Ա Նոր. ա. 12 ։
νէ Ա Նոր. ա. 12 ։
νը Ա Նոր. ա. 12 ։
νթ Ա Նոր. ա. 12 ։
ξ Ա Նոր. ա. 12 ։
ξա Ա Նոր. ա. 12 ։
ξբ Ա Նոր. ա. 12 ։
ξգ Ա Նոր. ա. 12 ։
ξդ Ա Նոր. ա. 12 ։
ξե Ա Նոր. ա. 12 ։
ξզ Ա Նոր. ա. 12 ։
ξէ Ա Նոր. ա. 12 ։
ξը Ա Նոր. ա. 12 ։
ξթ Ա Նոր. ա. 12 ։
ο Ա Նոր. ա. 12 ։
οա Ա Նոր. ա. 12 ։
οբ Ա Նոր. ա. 12 ։
οգ Ա Նոր. ա. 12 ։
οդ Ա Նոր. ա. 12 ։
οե Ա Նոր. ա. 12 ։
οզ Ա Նոր. ա. 12 ։
οէ Ա Նոր. ա. 12 ։
οը Ա Նոր. ա. 12 ։
οթ Ա Նոր. ա. 12 ։
π Ա Նոր. ա. 12 ։
πա Ա Նոր. ա. 12 ։
πբ Ա Նոր. ա. 12 ։
πգ Ա Նոր. ա. 12 ։
πդ Ա Նոր. ա. 12 ։
πե Ա Նոր. ա. 12 ։
πզ Ա Նոր. ա. 12 ։
πէ Ա Նոր. ա. 12 ։
πը Ա Նոր. ա. 12 ։
πթ Ա Նոր. ա. 12 ։
ρ Ա Նոր. ա. 12 ։
ρա Ա Նոր. ա. 12 ։
ρբ Ա Նոր. ա. 12 ։
ρգ Ա Նոր. ա. 12 ։
ρդ Ա Նոր. ա. 12 ։
ρե Ա Նոր. ա. 12 ։
ρզ Ա Նոր. ա. 12 ։
ρէ Ա Նոր. ա. 12 ։
ρը Ա Նոր. ա. 12 ։
ρթ Ա Նոր. ա. 12 ։
σ Ա Նոր. ա. 12 ։
σա Ա Նոր. ա. 12 ։
σբ Ա Նոր. ա. 12 ։
σգ Ա Նոր. ա. 12 ։
σդ Ա Նոր. ա. 12 ։
σե Ա Նոր. ա. 12 ։
σզ Ա Նոր. ա. 12 ։
σէ Ա Նոր. ա. 12 ։
σը Ա Նոր. ա. 12 ։
σթ Ա Նոր. ա. 12 ։
τ Ա Նոր. ա. 12 ։
τա Ա Նոր. ա. 12 ։
τբ Ա Նոր. ա. 12 ։
τգ Ա Նոր. ա. 12 ։
τդ Ա Նոր. ա. 12 ։
τե Ա Նոր. ա. 12 ։
τզ Ա Նոր. ա. 12 ։
τէ Ա Նոր. ա. 12 ։
τը Ա Նոր. ա. 12 ։
τթ Ա Նոր. ա. 12 ։
υ Ա Նոր. ա. 12 ։
υա Ա Նոր. ա. 12 ։
υբ Ա Նոր. ա. 12 ։
υգ Ա Նոր. ա. 12 ։
υդ Ա Նոր. ա. 12 ։
υե Ա Նոր. ա. 12 ։
υզ Ա Նոր. ա. 12 ։
υէ Ա Նոր. ա. 12 ։
υը Ա Նոր. ա. 12 ։
υթ Ա Նոր. ա. 12 ։
φ Ա Նոր. ա. 12 ։
φա Ա Նոր. ա. 12 ։
φբ Ա Նոր. ա. 12 ։
φգ Ա Նոր. ա. 12 ։
φդ Ա Նոր. ա. 12 ։
φե Ա Նոր. ա. 12 ։
φզ Ա Նոր. ա. 12 ։
φէ Ա Նոր. ա. 12 ։
φը Ա Նոր. ա. 12 ։
φթ Ա Նոր. ա. 12 ։
χ Ա Նոր. ա. 12 ։
χա Ա Նոր. ա. 12 ։
χբ Ա Նոր. ա. 12 ։
χգ Ա Նոր. ա. 12 ։
χդ Ա Նոր. ա. 12 ։
χե Ա Նոր. ա. 12 ։
χզ Ա Նոր. ա. 12 ։
χէ Ա Նոր. ա. 12 ։
χը Ա Նոր. ա. 12 ։
χթ Ա Նոր. ա. 12 ։
ψ Ա Նոր. ա. 12 ։
ψա Ա Նոր. ա. 12 ։
ψբ Ա Նոր. ա. 12 ։
ψգ Ա Նոր. ա. 12 ։
ψդ Ա Նոր. ա. 12 ։
ψե Ա Նոր. ա. 12 ։
ψզ Ա Նոր. ա. 12 ։
ψէ Ա Նոր. ա. 12 ։
ψը Ա Նոր. ա. 12 ։
ψթ Ա Նոր. ա. 12 ։
ω Ա Նոր. ա. 12 ։
ωա Ա Նոր. ա. 12 ։
ωբ Ա Նոր. ա. 12 ։
ωգ Ա Նոր. ա. 12 ։
ωդ Ա Նոր. ա. 12 ։
ωե Ա Նոր. ա. 12 ։
ωզ Ա Նոր. ա. 12 ։
ωէ Ա Նոր. ա. 12 ։
ωը Ա Նոր. ա. 12 ։
ωթ Ա Նոր. ա. 12 ։

22 "Ձարութեան փոխարէնը Հատուցանեմ՝ մի ըսեր .
Տէրոջը ապասէ , ու անիկայ քեզ պիտի ազատէ :
23 "Երկու տեսակ կշռոյթ քարը՝ Տէրոջը առջևը պիղծ է ,
Ու նենգաւոր կշռոքը աղէկ չէ :
24 Արդուն քայլերը Տէրոջմէն է .
Ուստի մարդը իր ճամբան ի՞նչպէս հասկընայ :
25 Ընթարհրդաբար բան մը նուիրելը" , և "ուխտ ընելէն ետքը քննութիւն ընելը՝
Արդուն որոգայթ մըն է :
26 Իմաստուն թագաւորը ամբարիշտները կը ցրտուէ ,
Ու անիւը անոնց վրայ կը դարձընէ :
27 Արդուն հոգին՝ Տէրոջը լոյսն է ,
Որուն բոլոր շտեմարանները կը քննէ :
28 Ողորմութիւնը ու ճշմարտութիւնը՝ թագաւորը կը պահեն .
Ընծիկայ ալ իր ամբոռը ողորմութեամբ կը հաստատէ :
29 Երիտասարդներուն զարդը՝ անոնց ոյժն է ,
Ու ծերոց փառքը՝ ալեւորութիւնն է :
30 Վէրքի նշանները , ու փորի շտեմարանները
Համնող հարուածները՝
†Չար մարդուն" մաքրողական դեղ են :

ԳԼ· ԻԸ

1 Թագաւորին սիրտը Ջուրի վտակներու պէս է Տէրոջը ձեռքին մէջ .
Ո՛անիկայ ո՛ր կողմը ուզէ՝ կը դարձընէ :
2 "Արդուն ամէն ճամբան՝ իրեն ուղիղ կ'երեւնայ .
Բայց Տէրը սիրտերը կը կշռէ :
3 Ընդարութիւն և իրաւունք գործելը՝
Ո՛րմէն աւելի ընդունելի է Տէրոջը :
4 "Հեշտ ամբարտաւանութիւնը և սրտի հպարտութիւնը
Ու՝ ամբարշտաց վարդ մեղք է :
5 Աշխատասէր մարդուն խորհուրդները՝ միայն առատութիւն կը բերէն .
Բայց ամէն արտորացող՝ միայն կարօտութիւն կը քերէ :
6 "Սուտ լեզուով գանձեր վաստկիլը՝
Մահը փնտռողներուն հալածած ունայնութիւնն է :
7 Ընմարիշտներուն բռնութիւնը՝ զանոնք պիտի կորսընցընէ .
8 Ընդ՞որ մարդուն ճամբան ծուռ է , կը խոտորի .
Բայց մաքուր եղողին գործքը ուղիղ է :
9 "Աղէկ է տանիքի մը անկիւնը բնակիլ ,
Քան թէ կռուասէր կնկան հետ մեծ տան մէջ :
10 "Ընմարիշտ մարդուն հոգին չարութեան կը ցանկայ ,
Ո՛ր անոր ընկերը անոր աչքը շնորհք չգըտներ :
11 "Ջի որ ծաղր ընողը տուգանքի հանգիպի ,
Միամիտը իմաստուն կ'ըլլայ ,
Ու թէ որ իմաստունը խրատուի , գիտութիւն կը առնէայ :
12 Ընդարը խոհեմութեամբ ամբարշտին տունը կը դիտէ ,
Ընդ՞որ ամբարիշտները չարութեան համար կը կործանին :
13 "Ո՛վ որ աղքատին աղաղակը չլսելու համար իր ականջը կը գոցէ ,
Ինքն ալ պիտի աղաղակէ , ու իրեն լսող պիտի չըլլայ :
14 Գաղտնի պարգեւը բարկութիւնը կ'իջնցընէ ,
Ու ծոցը դրօ՛ած ընծան՝ սաստիկ կատաղութիւնը կը դադրեցնէ :
15 Իրաւունք ընելը արդարին ուրախութիւն է .
Բայց անիրաւութիւն ընողներուն տանջանք է :
16 Խոհեմութեան ճամբայէն մոլորող մարդը՝
Ո՛եռիներուն ժողովքին մէջը կ'իջնէ :
17 Ուրախութիւն սիրողը՝ կարօտութեան մէջ կ'իյնայ .
Գինին ու եղը սիրողը չհարստանար :
18 "Ընմարիշտը արդարին համար ,
Ու անօրէնը ուղիղներուն համար փրկանք կ'ըլլայ :
19 "Աղէկ է անապատ տեղ մը բնակիլ՝
Քան թէ կռուասէր ու բարկացող կնկան հետ :
20 Իմաստունին բնակարանին մէջը ցանկալի գանձ ու եղ կը գտնուի .
Բայց անմիտ մարդը "Իր ունեցածը" կը կլլէ :
21 "Ընդարութեան ու ողորմածութեան հետեւողը՝
Կեանք , արդարութիւն և փառք պիտի գտնէ :
22 Իմաստունը զօրաւորներուն քաղաքը կ'ելլէ ,
Ու ան՛ոնց ապաւինած ամրութիւնը կը փըլցընէ :
23 Իր բերանը ու լեզուն պահողը՝
Իր հոգին նեղութիւններէն կը պահէ :
24 Սպարտութեամբ և բարկութեամբ վարուող մարդուն անունը՝
Սպարտ Ե յանդուգն ծաղր ընող կ'ըսո՛ւի :

" ի Օր· լբ· 35 : Կղ· ժէ· 13 : իդ· 29 : Առակ· ժբ· 17 , 19 : ա Ծնն· ե· 15 : ա Պետ· գ· 9 :
ձ ի Ծագ· ժգ· 12 :
տ Սիր 10 :
ր Ապագ· լէ· 23 : Կղ· ժղ· 9 : Նբեմ· ժ· 23 :
* Կամ Որբը բան մը կանխէ ,
ց Ժող· ե· 4 , 5 :
— Ապագ· ձա· 5 , լէ· Սիր 8 :
ֆ ա Կոր· ը· 11 :
ր Ապագ· ձա· 1 : Կղ· իթ· 14 :
օ Կղ· ժղ· 31 :
† Կամ Ձարութեան դէմ
—
ա Կղ· ժղ· 2 :
բ Կղ· իդ· 12 : Ղե· ժղ· 15 :
գ ա Ծագ· ժէ· 22 : Ապագ· ճ· 8 : Կղ· ժէ· 8 : Նա· ա· 11 , լէ· Ովս· ղ· 6 : Միք· ը· 7 , 8 :
դ Կղ· ղ· 17 :
ե Կամ մշակութիւնը
զ Կղ· ժ· 4 : ժգ· 4 :
է Կղ· ժ· 2 : ժգ· 11 : ի· 21 : իբ Պետ· բ· 3 :
ը Սիր 19 : Կղ· ժի· 13 : իե· 24 : իէ· 15 :
թ Տես Հակ· գ· 5 :
ժ Կղ· ժի· 25 :
ի Առա· է· 2 : ժբ· 30 , լէ· Հակ· բ· 13 :
լ Կղ· ժէ· 8 , 23 : ժբ· 16 :
խ Կղ· ժ· 29 :
ծ Կղ· ժա· 8 : Նա· իգ· 3 , 4 :
կ Սիր 9 :
հ Ապագ· ձի· 3 : Առա· իե· 3 , 4 :
‖ Երբ· զանկակ
ձ Կղ· ժե· 9 : Առա· է· 6 :
ղ Ժող· ի· 14 , լէ·
ճ Կղ· ժբ· 13 : ժգ· 3 : ժբ· 24 : Հակ· գ· 3 :

25 [ա] Օրհնյալին ցանկութիւնք՝ զանիկայ կը մեծցընէ ·
Ա՛ւ ան զի անոր ձեռքերը աշխատիլ չեն ուզեր :
26 Ընդհակայ ամէն օր սաստիկ կը ցանկայ ·
Իսկ [բ] արդարը կու տայ , ու չխնայեր :
27 [գ] Ընծաբիշներուն զոհը պիղծ է ,
Մանաւանդ երբոր զանիկայ չար դիտաւորու-
թեամբ կը մատուցանեն :
28 [դ] Սուտ վկան պիտի կորսուի ·
Հայց լսող մարդը [*] հաւատարմութեամբ պիտի
խօսի :
29 Ընծաբիշ մարդը իր երեսը կը պնդացընէ ·
Հայց ուղիղը իր ճամբաները կը շիտկէ :
30 [ե] Իմաստութիւն , հանճար կամ խորհուրդ մը
չկայ ,
Որ Տէրոջը դէմ կ՚ելնայ :
31 [զ] Պատերազմի օրուան համար՝ ձին կը պատ-
րաստուի ·
Հայց [է] փրկութիւնը Տէրոջմէ է :

ԿԱ· ԻԲ

1 [թ] Քաջի անունը շատ հարստութիւնէն աւելի
ընտիր է ·
Ու շնորհքը արծաթէն ու ոսկիէն աղեկ է :
2 [ը] Հարուստը ու աղքատը իրարու կը հանդի-
պին ·
[թ] Ընծաց ամէնը ստեղծողը՝ Տէրն է :
3 [ժ] Խորագէտը չարիքը կը տեսնէ , ու կը զգու-
շանայ ·
Հայց միամիտները առաջ կ՚անցնին , ու ջնաս
կը կրեն :
4 [ի] Խոնարհութեան և Տէրոջը երկիւղին վախ-
ճանը՝
[ժա] Հարստութիւն , փառք ու կեանք է :
5 [ժբ] Օրուտ մարդուն ճամբուն մէջը՝ փուշեր ու
որոգայթներ կան ·
[ժգ] Իր հոգին պահողը՝ անոնցմէ հեռու կ՚ըլլայ :
6 [ժդ] Կրթէ մանուկը [†] իր ճամբան սկսած ատենը՝ ,
Որ իր ծերութեան ատենն ալ անկէ չհեռանայ :
7 [ժե] Հարուստը աղքատներուն վրայ կը տիրէ ,
Ու փոխ առնողը փոխ տուողին ծառայ կ՚ըլլայ :
8 [ժզ] Չարութիւն ցանողը՝ ուժայրութիւն կը հնձէ ·
Ու անոր բարկութեանը գաւազանը պիտի կոր-
սուի :
9 [ժէ] Ողորմ աչք ունեցողը օրհնած կ՚ըլլայ ·
Ա՛ւ ան զի իր հացէն աղքատին կու տայ :
10 [ժը] Օգաղը ընողը թէ որ վռնտես , կռիւը կ՚անցնի ,
Ու վէճը և անարգանքը կը դադրի :
11 [ժթ] Սրտի մաքրութիւն սիրողին շրթունքներուն
վրայ շնորհք կայ ,
Որ թագաւորը անոր բարեկամ կ՚ըլլայ :
12 Տէրոջը աչքերը գիտութիւնը կը պաշտպանեն ,
Ու [ի] նենգը անօրէնին խօսքերը կ՚աւերէ :
13 [ի ա] Օրհլը կ՚ըսէ · Դուրսը առիւծ կայ ,
Հրապարակին մէջը պիտի մեռցուիմ :
14 [ի բ] Օտար կնիկներուն բերանը խորունկ փոս է ·
[ի գ] Տէրոջը ատելի եղողը հոն կ՚իյնայ :
15 Մանուկին սրտին մէջը՝ յիմարութիւնը կա-
պուած է ·
[ի դ] Ողանիկայ՝ խրատի գաւազանը կը հեռացընէ
անկէ :
16 [ի ե] Իր ապրուստը շատցընելու համար աղքա-
տին զրկանք ընողը ,
Ու հարուստին տուողը՝ անշուշտ կարօտու-
թեան կը հասնի :

17 [ի զ] Ականջդ ծռէ , ու իմաստուններուն խօս-
քերը մտիկ ըրէ ,
Ու [ի է] քու սիրտդ իմ գիտութեանս տուր .
18 Վասն զի [ի թ] թէ որ անոնք քու սրտիդ մէջը պա-
հես , հաճելի բան է ·
Անոնք քու շրթունքներուդ վրայ ալ պիտի
հաստատուին :
19 [ի ը] Հա այսօր աս բանէրը քեզի իմացուցի ·
Որպէս զի քու ապաւինութիւնդ Տէրոջը վրայ
ըլլայ :
20 [ի ժ] Իրէք ես քեզի [‡] հնար անգամ՝՝ խրատներով ,
Ու գիտութեամբ չգրեցի՞ ,
21 [ի ժա] Որ քեզի՝ ճշմարիտ խօսքերուն ստուգութիւ-
նը սորվեցընեմ ,
[ի ժբ] Որ քեզի [‖] հարցընողներուն՝ ճշմարիտ խօսքե-
րով պատասխան տաս ·

22 [ի ժգ] Աղքատը մի կողոպտեր իր աղքատութեա-
նը համար ,
[ի ժդ] Ու անանկը դատաստանի մէջ մի կոխեր ·
23 [ի ժե] Վասն զի Տէրը անոնց իրաւունքը պիտի պաշտ-
պանէ ,
Ու զանոնք կողոպտողներուն հոգին պիտի
կողոպտէ :

24 Բարկացող մարդուն հետ ընկերութիւն
մի ըներ ,
Ու [ի ը] յաճախ մարդուն հետ մի երթար ·
25 Որ չըլլայ թէ անոր ճամբաները սորվիս ,
Ու քու հոգւոյդ որոգայթ վաստակիս :

26 [ի թ] Հեռք տուողներէն մի ըլլար ,
Ա՛ւ [ի ժ] պարտքի համար երաշխաւոր եղողնե-
րէն ·

[ա] ԿԱ· ԺԱ· 4 ·
[բ] Առ· ԺԷ· 26 : ՃԺ· 9 ·
[գ] Առ· Ե· 9 : ԿԱ· ԺԸ· 8 :
Ես· ԿԱ· 3 : Երեմ· Ա· 20 :
Ընծ· Ե· 22 ·
[դ] ԿԱ· ԺԹ· 5 , 9 :
[ե] Ես· յաւելուած
Ես· Ը· 9 , 10 : Երեմ· ԻԹ·
23 : Պօր· Ե· 39 ·
[զ] Առ· Ի· 7 : ԼԺ· 17 : Ես·
Լա· 1 ·
[է] Առ· Գ· 8 ·
[թ] Ժող· Է· 1 ·
[ը] ԿԱ· ԻԹ· 13 : Տես ա Կօր·
ԺԲ· 21 ·
[ժ] Հոր· Լա· 15 : ԿԱ· ԺԶ·
31 ·
[ի] ԿԱ· ԺԶ· 16 : ԻԷ· 12 :
[ժա] Առ· ՃԻ· 3 : Ման· Զ·
33 ·
[ժբ] ԿԱ· ԺԵ· 19 ·
[ժգ] ա Հօհ· Ե· 18 ·
[ժդ] Երեմ· Գ· 1 : Ե· 3 : Է· 5 ·
[ժե] Ես· Ը· 4 : Ե Տիմ· Գ·
15 ·
[ժզ] Ասմ իր ճամբուն համեմատ ,
[ժէ] Յակ· Բ· 6 ·
[ժը] Յոբ· Գ· 8 : Ովս· Ժ· 13 ·
[ժթ] Ի Կոր· ԻԲ· 6 ·
[ի] Ծած· ԻԲ· 9 , 10 : Առ·
ՃԱ· 5 ·
[ի ա] Առ· ՃԱ· 6 : ԿԱ· ԺՀ· 13 ·
[ի բ] ԿԱ· ԻԳ· 13 ·
[ի գ] ԿԱ· Բ· 16 : Ե· 3 : Է· 5 ·
ԻԳ· 27 ·
[ի դ] Ժող· Է· 26 ·
[ի ե] ԿԱ· ԺԳ· 24 : ԺԲ· 18 ·
ԻԳ· 13 , 14 : ԻԲ· 15 · 17 ·
[ի զ] Առ· ԺԲ· 1 : ԺԸ· 15 ·
[ի է] Առ· ամբիւ բաներ · ԿԱ·
Ի· 6 ·
[ի ը] Ա Ցու· ԻԸ· 3 , 4 ·
[ի թ] Տես ա Պետ· Գ· 15 ·
[ի ժ] Երբ· խրատներուն՝
[ի ժա] ԿԱ· ԻԳ· 6 : Հոր· Լա· 16 ,
21 ·
[ի ժբ] Ողաբ· Է· 10 : Առ· Գ· 5 ·
[ի ժգ] Երբ· դրան
[ի ժդ] ա Թագ· ԻԳ· 13 : ԻԵ· 29 ·
Առ· ԺԲ· 5 : ԼԷ· 1 , 10 ·
ԿԲ· 5 : ՃԱ· 12 : ԿԱ· ԻԳ·
11 : Երեմ· Ծա· 36 ·
[ի ժե] ԿԱ· Գ· 1 : ԺԱ· 15 ·

27 Ամէ որ վճռարելու կարողութիւն չունիս ,
Ինչո՞ւ համար ՚տակիդ քու անկողինդ առնէն :
28 ՚ՆԶրկայ որ տնղէն վերցընես ան վաղեմի սահմանին նշանը ,
Որ քու հայրերդ դրեր են :

29 Իր գործքին մէջ ժիր մարդ մը կը տեսնե՞ս ,
Նիկակ թագաւորներուն առջեւը պիտի կայնի .
Չնեղշան մարդոց առջեւը պիտի չկայնի :

ԳԼՈՒԽ ԻԹ

1 Բրդոր իշխանի հետ սեղան նստիս ,
Ընչեղդ դրուածը աղէկ նայէ .
2 Եւ թէ որ դուն ախորժակի տէր մարդ ես ,
Կոկորդիդ վրայ դանակ դիր :
3 Ընոր ազնիւ կերակուրներուն մի ցանկար .
Վասն զի անոնք խաբէութեան հաց են :

4 ՚Հարուստ ըլլալու մի աշխատիր .
Թ՚Ռու *խորհուրդդ ետ կեցիր :
5 Երէք պիտի անկե՞ս ան բանին՝ որ ոչինչ է .
Ընդհակայ անշուշտ իրեն թեւեր կը շինէ ,
Եւ արծիւի պէս օդը կը թռչի :
6 ՚Չար աչք ունեցողին ՚հացը մի ուտեր ,
Եւ անոր ազնիւ կերակուրներուն մի ցանկար .
7 Վասն զի անիկայ՝ իր սրտին մէջը ինչպէս որ կը մտածէ , այնպէս է .
Կեր ու խմէ՝ Թ՚կ՚ըսէ քեզի .
Հայց անոր սիրտը քեզի հետ չէ :
8 Կերած պատառդ պիտի փսխես ,
Եւ հաճելի խօսքերդ պիտի կորսընցընես :

9 ՚Յիմարին ականջներուն մի խօսիր .
Վանողն քու խօսքերուդ իմաստութիւնը կ՚անարգէ :
10 ՚Եվ աղեմի սահմանին նշանը տնղէն մի վերցըներ ,
Եւ որբերուն արտերը մի մտներ .
11 ՚Քանզի անոնց Ժ՚ըժխեղիչը զօրաւոր է ,
Նա՝ քեզի դէմ՝ անոնց իրաւունքը անիկայ պիտի պաշտպանէ :

12 Թ՚Ռու սիրտդ խրատի տուր ,
Եւ ականջներդ՝ գիտութեան խօսքերուն :

13 Տղայէն խրատը մի կարեր .
Վասն զի թէ որ զանիկայ գաւազանով ծեծես ,
չմեռնիր :
14 Գուն անիկայ գաւազանով կը ծեծես ,
Հայց ՚անոր հոգին դժոխքէն կ՚ազատես :

15 Ո՚րդեակ իմ՝ ՚թէ որ քու սիրտդ իմաստուն ըլլայ ,
Իմ սիրտս ալ պիտի ուրախանայ :
16 Եւ երբ որ քու շրթունքներդ ուղիղ բաներ խօսին ,
Իմ երիկամունքներս պիտի ցնծան :

17 ՚Քու սիրտդ մեղաւորներուն չնախանձի .
Հապա ՚ամէն օր Տ՚էրոջը վախին մէջ եղիր :
18 ՚Վասն զի իրաւցընէ վախճան մը կայ ,
Եւ քու յոյսդ պիտի չկտրի :

19 Ո՚րդեակ իմ՝ լսէ , ու իմաստուն եղիր ,
Եւ քու սիրտդ ո՚ղղէ ճամբուն մէջ չխոտիլ :
20 ՚Մի՛ ընկերանար գինեմոլներուն հետ ,
Եւ †իրենց մարմինը մսաշողներուն՚՚ հետ .
21 Վասն զի գինեմոլը ու շռայլը աղքատ կ՚ըլլան .
Եւ ՚լաւ քունը՝ պատառատած հանդերձներ կը հագցընէ :
22 Ը՚նդունդուխիւն ըրէ հօրդ՝ որ քեզ ծներ է ,
Եւ մի անարգեր քու մայրդ՝ երբոր կը պառաւի :
23 ՚Ճշմարտութիւնը ծախու առ , ու վաճխիայ մի ծախեր .
՚Իմաստութիւնը , խրատը ու հանճարը :
24 ՚Ըրդարին հայրը շատ պիտի ցնծայ ,
Եւ իմաստուն զաւակ ծնանողը անոր վրայ պիտի ուրախանայ :
25 Թո՛ղ քու հայրդ ու մայրդ ֏ո՚ վրդով ուրախանան ,
Եւ քեզ ծնանողը՝ թո՛ղ ցնծայ :
26 Ո՚րդեակ իմ՝ քու սիրտդ ինծի տուր ,
Եւ քու աչքերդ թո՛ղ իմ ճամբաներս դիտեն .
27 ՚Վասն զի պոռնիկը խորունկ փոս է ,
Եւ օտար կինիկը նեղ ջրհոր է .
28 ՚Նա անիկայ գողի պէս դարանը կը մտնէ ,
Եւ մարդոց մէջ անհաւատարիմները կ՚աւելցընէ :

29 ՚Ո՚ւրունն է վայը . որո՚ւնն է ո՚հը .
Ո՚րունն են կռիւները . որո՚ւնն են արտասուները .
Ո՚րունն են առանց պատճառի վէրքերը .
՚Ո՚րունն է աչաց կարմրութիւնը :
30 ՚Կինիին քովը մնացողներուն ,
՚Երթանած գինին փնտռելու գացողներուն :
31 Մի՛ նայիր գինիին կարմրութեանը՝
Գաւաթին մէջ իր գոյնը ցուցընելուն՝ ո՚ւ շիտակ վազելուն .
32 Ընդհակայ նորը օձի պէս կը խածնէ ,
Եւ քարրի պէս կը խայթէ :

ա Պղ . ի . 16 :
բ Բ Օր . ժի՛ . 14 ; իէ . 17 ; Պղ . իդ . 10 :
գ Պղ . իը . 20 ; ա Տիմ . գ . 9 , 10 :
դ Պղ . գ . 5 ; Հռով . ժգ . 16 :
ե Առ իմաստութենէդ
զ Բ Օր . ժե . 9 :
է Առ . ձիա . 4 :
ը Առ . ժբ . 2 :
թ Պղ . ի՛ . 8 ; Գաս . է . 6 :
ժ Բ Օր . ժի՛ . 14 ; իէ . 17 ; Պղ . իդ . 28 :
ի Հոր . լա . 21 , 22 ; Պղ . իբ . 23 :
լ Պղ . ժգ . 24 ; ժի՛ . 18 ; իե . 15 ; իի՛ . 15 , 17 :
խ Ա Կոր . է . 5 :
ծ Հմր 24 , 25 ; Պղ . իի՛ . 3 :
կ Առ . իէ . 1 ; հդ . 3 ; Պղ . գ . 31 ; իդ . 1 ;
հ Պղ . իբ . 14 ;
ձ Առ . իէ . 37 ; Պղ . իդ . 14 ; Ղե . ժգ . 25 ;
ղ Պղ . գ . 23 ;
ճ Նա . ե . 22 ; Գաս . իդ . 49 ; Ղե . իա . 34 ; Հռով . ժգ . 13 ; Եփես . ե . 18 ;
† Առ զգեստաւորեամբ միս ուտողներուն
յ Պղ . ժի՛ . 15 ;
ն Պղ . ա . 8 ; է . 17 ; Եփես . գ . 1 , 2 ;
շ Պղ . գ . 5 , 7 ; Գաս . ժգ . 41 ;
ո Պղ . Յ . 1 , ժե . 20 ; Հմր 15 ;
չ Պղ . իբ . 14 ;
պ Պղ . է . 12 ; Ժող . է . 26 ;
ջ Նա . է . 11 , 22 ;
ռ Ծն . խի՛ . 12 ;
ս Պղ . ի . 1 ; Եփես . ե . 18 ;
վ Պղ . ի՛ . 2 ;
տ Առ . հե . 8 ; Պղ . ի՛ . 1 , 2 ;
ր Պղ . գ . 5 , 7 ; Գաս . ժգ . 41 ;
ց Պղ . Յ . 1 , ժե . 20 ; Հմր 15 ;
ւ Պղ . իբ . 14 ;
փ Պղ . է . 12 ; Ժող . է . 26 ;
ք Նա . է . 11 , 22 ;
օ Ծն . խի՛ . 12 ;
ֆ Պղ . ի . 1 ; Եփես . ե . 18 ;
և Առ . հե . 8 ; Պղ . ի՛ . 2 ;

33 Անիկ էաթը քու աչքերդ օտար կնիկներու պի-
տի նային ,
Ու քու սիրտդ ծուռ բաներ պիտի խօսի .
34 Ու ծովուն *միջը պառկողի պէս ,
Ու կայմի վրայ պառկողի պէս պիտի ըլլաս :
35 Ու՝ պիտի ըսիս .
Զ՚ոհս ծեծեցին , ու ես ցաւ մը չզգացի ,
Ինծի զարկին , ու՝ ես բան մը չիմացայ .
Ե՞րբ պիտի արթննամ ,
Որ զանիկայ նորէն փնտռեմ :

ԴԱՆ . ԻԴ

1 ՚Ձար մարդոց մի՛ նախանձիր ,
Եւ անոնց հետ կենալու մի՛ ցանկար .
2 Վ՚ասն զի անոնց սիրտը բունութիւն կը խորհի ,
Ու անոնց շրթունքները չխաներու վրայով
կը խօսին :
3 Ցուները իմաստութեամբ կը շինուի ,
Ու հանճարով կը հաստատուի :
4 Ու շահմարանները գիտութեամբ՝
Ամէն թանաւոր պատուական ու ախորժելի ձան-
ձերով կը լեցուին :
5 Իմաստուն մարդը զօրաւոր կ՚ըլլայ ,
Ու գիտութիւն ունեցողը ոյժը կ՚աւելցնէ :
6 Վ՚ասն զի պատերազմդ խոհեմութեամբ կ՚ը-
նես .
Ու †ազատութիւնը՝ խորհրդականներու շա-
տութիւնով կ՚ըլլայ :
7 Իմաստութիւնը յիմարին համար չատ բարձր
է .
Ընդկայ դրանը մէջ իր բերանը չբանար :
8 Մի՛ որ ՚ջարութիւն ընել կը մտածէ ,
Ընդկայ նենգամիտ պիտի կոչուի :
9 Հիմարութեան խորհուրդը մեղք է ,
Ու ծաղր ընողը մարդոց գզուելի է :
10 Ցոկ որ նեղութեան օրը թուլնաս ,
Ոյժդ քիչ է :

11 ՚Ըզատէ զանոնք որ մեռցուելու կը տա-
րուին ,
Ու սպանուելու վրայ եղողները ապաթեղէն
ետ մի՛ կենար :
12 Թէե որ ըսես թէ՝ Ասոնք ասիկայ չգիտցանք ,
Հէնց †սիրտերը կշռողը ինքը կը հասկընայ .
Ու քու հոգիդ պաշտպանողը ինքը գիտէ ,
Ու ամէն մարդուն *իր գործքին չափովը պի-
տի հատուցանէ :

ԴԱՆ . ԻԴ

1 ՚Ձար մարդոց մի՛ նախանձիր ,
Եւ անոնց հետ կենալու մի՛ ցանկար .
2 Վ՚ասն զի անոնց սիրտը բունութիւն կը խորհի ,
Ու անոնց շրթունքները չխաներու վրայով
կը խօսին :
3 Ցուները իմաստութեամբ կը շինուի ,
Ու հանճարով կը հաստատուի :
4 Ու շահմարանները գիտութեամբ՝
Ամէն թանաւոր պատուական ու ախորժելի ձան-
ձերով կը լեցուին :
5 Իմաստուն մարդը զօրաւոր կ՚ըլլայ ,
Ու գիտութիւն ունեցողը ոյժը կ՚աւելցնէ :
6 Վ՚ասն զի պատերազմդ խոհեմութեամբ կ՚ը-
նես .
Ու †ազատութիւնը՝ խորհրդականներու շա-
տութիւնով կ՚ըլլայ :
7 Իմաստութիւնը յիմարին համար չատ բարձր
է .
Ընդկայ դրանը մէջ իր բերանը չբանար :
8 Մի՛ որ ՚ջարութիւն ընել կը մտածէ ,
Ընդկայ նենգամիտ պիտի կոչուի :
9 Հիմարութեան խորհուրդը մեղք է ,
Ու ծաղր ընողը մարդոց զզուելի է :
10 Ցոկ որ նեղութեան օրը թուլնաս ,
Ոյժդ քիչ է :

11 ՚Ըզատէ զանոնք որ մեռցուելու կը տա-
րուին ,
Ու սպանուելու վրայ եղողները ապաթեղէն
ետ մի՛ կենար :
12 Թէե որ ըսես թէ՝ Ասոնք ասիկայ չգիտցանք ,
Հէնց †սիրտերը կշռողը ինքը կը հասկընայ .
Ու քու հոգիդ պաշտպանողը ինքը գիտէ ,
Ու ամէն մարդուն *իր գործքին չափովը պի-
տի հատուցանէ :

13 Մ՚րդեակ իմ՝ ՚մեղր կեր , որ աղէկ է ,
Ու մեղրախորիսխ կէր , որ քաղցդ քաղցր է :
14 Ի՚մաստութեան ճանաչումն ալ քու հոգիդ
այնպէս փաղցր պիտի ըլլայ ,
Ցոկ որ գանիկայ գտնես .
Ու ՚վախճան մը կայ ,
Ու քու յոյսդ պիտի չկտրի :

15 Մ՚ի՛ չար՝ ՚արդարին տանը դարանակալ մի՛
ըլլար .
Ընոր †բնակարանը մի՛ աւերը :
16 ‡Վ՚ասն զի արդարը թէ եօթը անգամ ալ
իյնայ , պիտի կանգնի .
՚Բայց չարերը ձախորդութեան մէջ պիտի իյ-
նան :
17 ՚Նրբոր քու թշնամիդ իյնայ՝ մի՛ ուրախանար ,
Ու երբոր անոր ոտքը սահի , քու սիրտդ թո՛ղ
չցնծայ :
18 Ընդկայ որ Տէրը տեսնէ , ու իրեն անհաճոյ ե-
րեւնայ ,
Ու իր բարկութիւնը անոր վրայէն դարձնէ :
19 ՚Ընդդատողներուն համար մի՛ սրտմտիր ,
Ու՝ ամբարիշտներուն մի՛ նախանձիր .
20 Վ՚ասն զի ՚չար մարդը Բարի վախճան չունե-
նար .
՚Ամբարիշտներուն ճրագը պիտի մարի :

21 Մ՚րդեակ իմ՝ ՚Տէրոջմէ ու թագաւորէն
վախցիր ,
Ու ‖խռովարար մարդոց հետ մի՛ խառնուիր :
22 ՚Հանկերծ անոնց կործանումը յանկարծ կ՚ըլլայ ,
Ու երկուքին ալ պատուհասը ո՞վ գիտէ :

23 Ընդ բաներն ալ իմաստուններուն յատուկ է .
՚Դատաստանի մէջ աչառութիւն ընելը աղէկ
չէ :
24 ՚Մ՚ի՛ որ ամբարշտին կ՚ըսէ թէ՝ Դուն արդար ես ,
Ընդհերը անոր անէծք պիտի տան ,
Ու՝ ժողովուրդները զանիկայ պիտի անարգեն :
25 Բայց յանդիմանութիւն առաջնորդներուն՝ շնորհք
կ՚ըլլայ ,
Ու անոնց վրայ բարի օրհնութիւն կու գայ :
26 Շ՚իտակ պատասխան առնողը
Շրթունքներ կը համբուրէ :

27 ՚Պատրաստ դործքդ կանոնաւորէ ,
Ու զանիկայ քու արտիդ մէջ կարգի դիր ,
Ու տունդ ետքը շինէ :

* Ելք . սիրտը
† Ելթս . ե . 3 ։ Տես գլ . իէ . 22 ։
‡ Ելթս . ղ . 19 ։
* Տես ի Օր . իմ . 19 ։ Ես . ծղ . 12 ։

— Սաղ . լէ . 1 , ըէ ։ հգ . 3 ։ Կ . գ . 31 ։ իդ . 17 ։ Հմր 19 ։
† Բաակ . ա . 15 ։
‡ Սաղ . ժ . 7 ։
՚ Կ . իա , 22 ։ Ժող . ի . 16 ։ Կ . ժա . 14 ։ ժե . 22 ։ ի . 18 ։ Ղու . ժգ . 31 ։
† Արա՛ յազթութիւնը՝
՚ Սաղ . ժ . 5 ։ Կ . ժգ . 6 ։
† Հռով . ա . 30 ։
՚ Սաղ . ղբ . 5 ։ Ես . ծը . 6 , 7 ։ ա Կօհ . գ . 16 ։
† Կ . իա . 2 ։
՚ Կօր . ա . 11 ։ Սաղ . կբ . 12 ։ Ելթս . լը . 19 ։ Հռով . բ . 6 ։ Կայտ . բ . 23 ։ իբ . 12 ։
† Ելթ . է . 1 ։

† Սաղ . ժբ . 10 ։ Ամթ . 103 ։
† Կ . իդ . 18 ։
՚ Սաղ . ժ . 9 , 10 ։
‡ Արա՛ հանդստութեան տեղը
† Կօր . ե . 19 ։ Սաղ . ՀՀ . 19 ։ ՀԷ . 24 ։ Մեք . է . 8 ։
՚ Ելթ . է . 10 ։ Ընմղ . է . 2 ։ բ . 14 ։ Կայտ . ժբ . 21 ։
† Կօր . ՀՀ . 29 ։ Սաղ . ՀԷ . 15 , 19 ։ Կ . ժէ . 5 ։ Ընդ . 12 ։
՚ Սաղ . ՀԷ . 1 ։ հգ . 3 ։ Կ . իդ . 17 ։ Ընմ 1 ։
† Սաղ . ժե . 6 ։
† Ելթ . ժե . 5 , 6 ։ իա . 17 ։ Կ . ժդ . 9 ։ ի . 20 ։
† Հռով . ժդ . 7 ։ ա Պետ . բ . 17 ։
‖ Ելբ . փոխոխական
՚ Ղև . ժի . 15 ։ ի Օր . ա . 17 ։ ժգ . 19 ։ Կ . ժբ . 5 ։ իբ . 21 ։ Կօհ . է . 24 ։
՚ Կ . ժէ . 15 ։ Ես . է . 23 ։
՚ ՚ի Թագ . է . 17 , 18 ։ Ղու . ժգ . 28 ։

28 Աւրհնութիւն մի՛ ըներ ,
Եւ քու շրթունքներովդ մի՛ խաբեր :
29 Որ ըսեր թէ՝ Ընկերայ ինծի ինչպէս որ ըրաւ ,
ես ալ անոր այնպէս պիտի ընեմ ,
Ըն մարդուն՝ իր գործքին համեմատ հատուցում պիտի ընեմ :

30 Ծոյլ մարդուն արտին քովէն՝
Եւ պակասամիտ մարդուն այգիին քովէն անցայ .
31 Եւ ահա Եամենուն մէջը փուշերը բուսեր էին ,
Եւ անոնց երեսը եղինճներ ծածկեր էին ,
Եւ անոր քարէ պատը փլած էր .
32 Եւ երբոր զննէի՝ տեսայ , մտքիս մէջը պահեցի ,
Նայեցայ , ու անկէ խրատ առի :
33 Թէ՝ դ՚քիչ մը քնանաս , քիչ մը նիրհես ,
Եւ քիչ մը ձեռք ձեռքի վրայ դնես ննջելու համար ,
34 Աւրէ աղքատութիւնդ ճամբորդի պէս պիտի գայ ,
Եւ քու կարօտութիւնդ սպառազինեալ մարդու պէս :

Գ Լ· Ի Ն

1 Թագաւորներու վրայով , 8 Ագէներէն , ու անոնց դանազան պատճառներէն զգուշանալու վրայով :

1 Սոնք ալ Սողոմոնին առակներն են , որ Յուդայի Եզեկիա Թագաւորին մարդիկները օրինակեցին :

2 Հանը ծածկելը Աստուծոյ փառքն է .
Հայց թագաւորներուն փառքը՝ հանը ազէկ քննելն է :
3 Երկնից բարձրութիւնը , ու երկրիս խորութիւնը ,
Եւ թագաւորներուն սիրտը չքննուիր :
4 Արծաթէն կրցնուր արծաթչին կդգնաքը ,
Ու ոսկերիչին համար նոթոք անօթ կ՚ելլէ :
5 Կրցնուր թագաւորին առջևէն ամբարիշտը ,
Ու Նանոր աթոռը արդարութեամբ կը հաստատուի :
6 Թագաւորին առջևը մի պարծիր ,
Եւ մեծերուն տեղը մի կենար .
7 Եան զի աղէկ է որ քեզի ըսեն թէ՝ Նոս ելլէ ,
Քան թէ քու աչքերուդ տեսած իշխանին առջևը վար իջնցընեն քեզ :
8 Ուիւի համար շուտով դուրս մի ելլեր .
Ընկերիդ հետ քու դատդ վարէ ,
Հայց գաղտնիքը ուրիշին մի յայտներ .
10 Զրկայ որ լսողը քեզ անարգէ ,
Ու գէշ անուն անջնջելի մնայ :
11 Յարմարութեամբ ըսուած խօսքը՝
Երծաթի զարդերու մէջ ոքրոտած ոսկիէ խնձորներու կը նմանի :
12 Իմաստունին յանդիմանութիւնը՝ մտիկ ընող ականջին ,
Ոսկիէ օղ՝ ու մաքուր ոսկիէ մանեակ է :
13 Նաւատարիմ դեսպանը՝ զնոքը խրկողներուն՝
Նունձքի ատենի ձիւնին զովութեանը պէս է ,
Եւ իր տիրոջը հոգին կը զուարճացընէ :
14 Սուտ խոստումներ ընող՝
Ընանձրեւ ամպերու ու հովի պէս է :
15 Համբերութեամբ՝ իշխանին սիրտը կ՚իջնէ ,
Եւ անուշ լեզուն ոսկորները կը կոտրէ :
16 Թէ որ մեղր գտնես , քեզի բաւականն եղածին չափ կեր ,
Զրկայ որ անով կշտանաս , ու զանիկայ փսխես :
17 Աւրէ ոտքդ դրացիիդ տունը յաճախ չկոխէ ,
Զրկայ որ քեզմէ ձանձրանայ , ու քեզ ատէ :
18 Իր դրացիին համար սուտ վկայութիւն ընողը՝
Ւետի , սուրի և սրած նետի պէս է :
19 Նեղութեան օրը անհաւատարիմ մարդու ապաւինիլը՝
Փչրուող ակռայի և դիւրագլոր ոտքի սպասինելու պէս է :
20 Տրտում մարդուն առջևը երգեր երգողը՝
Ձիւրտ օրը էր զգեստը հանողին ,
Կամ բորակի վրայ քացախին կը նմանի :
21 Թէ որ թշնամիդ անօթի է , անոր հաց կերցուր ,
Ու թէ որ ծարաւ է , անոր ջուր խմցուր .
22 Վանդի սասանկ ընելով՝ անոր գլխուն վրայ կրակի կայծեր կը դիզես ,
Եւ Տէրը քեզի հատուցում պիտի ընէ :
23 Հիւսիսային հովը՝ անձրևը ֆկը ցրուէ ,
Ու խոժոռ դէմքը՝ շաքախօս լեզուն :
24 Ընդէկ է տանիքի մը անկիւնը բնակիլ ,
Քան թէ կռուասէր կնկան հետ մեծ տան մէջ :
25 Ինչպէս է պաղ ջուրը ծարաւած մարդուն՝
Նասնկ ալ է հեռու երկրէ նուիած բարի լուրը :
26 Զար մարդուն առջևը իյնող արդարը՝
Պղտորուած աղբիւրի , ու աւրուած ակի կը նմանի :

ե Լեմես · դ · 25 ։
զ Պլ· ի · 22 ։ Պատ · ե · 39 , 44 ։ Հռով· ժբ · 17 , 19 ։
է Նմն · գ · 18 ։
ը Պլ· ջ · 9 , ըէ ։
—
ա ջ Թագ · դ · 32 ։
բ բ Օր · իբ · 29 ։ Հռով· ժա · 33 ։
գ Յոբ · իբ · 16 ։
դ բ Տիմ· բ · 21 ։
ե Տիս գլ· ի · 8 ։
զ Պլ· ժգ · 12 ։ իբ · 14 ։
է Ղու · ժդ · 8 , 9 , 10 ։
ը Պլ· ժէ · 14 ։ Պատ · ե · 25 ։
* Կամ Պատի
ի Պատ · ե · 25 ։ ժբ · 15 ։
լ Պլ· ժե · 23 ։ Ես · ջ · 4 ։
խ Պլ· ժգ · 17 ։
ծ Պլ· ի · 6 ։
կ Կամ առաքի
հ Յուդ · 12 ։
ձ Օրն · լբ · 4 , ըէ ։ ա Թագ · իբ · 24 , ըէ ։ Պլ· ժե · 1 ։ ժգ · 14 ։
ղ Ընբ 27 ։
ճ Սաղ· ծէ · 4 ։ ոչ · 3 , 4 ։ Պլ· ժբ · 18 ։
յ Դատ· գ · 18 ։ Հռով· ժբ · 15 ։
ն Նէ· իդ · 4 , 5 ։ Պատ · է · 44 ։ Հռով· ժբ · 20 ։
շ բ Թագ · ժգ · 12 ։
ո Յոբ · լբ · 22 ։
չ Կամ կը յարուցանէ ։
պ Սաղ· ձա · 5 ։
ջ Պլ· ժբ · 13 · իա · 9 , 19 ։

27 Հաստ մեղը ուտելը աղէկ չէ՝
Եւ մարդուն՝ իր փառքը փնտռելը փառք չէ։
28 Իր ոգին չզսպող մարդը՝
Քաղաք ո՛ր անպարիսպ քաղաքի պէս է։

ԳԼՈՒԽ ԻԴ

1 Չիմաստներու, 13 ծոյլերու, 17 ու հակառակասէր բանասարկուներու վրայով։

1 Ինչպէս որ ամառուան մէջ ձիւն, ու հունձքի առեն անձրեւ,
Այնպէս ալ յիմարին պատիւ չվայլեր։
2 Ինչպէս որ ձնճղուկը կը պտըտի, ու ծիծեռնիկը կը թռչի,
Այնպէս ալ առանց պատճառի անէծքը չգար։
3 Ձիուն խարազան՝ ու իշուն սանձ՝
Եւ յիմարներուն կռնակին գաւազան պէտք է։
4 Յիմարին իր յիմարութեանը համեմատ պատասխան մի տար,
Գուցէ որ դուն ալ անոր նման ըլլաս։
5 Յիմարին իր յիմարութեանը համեմատ պատասխան տուր,
Գուցէ որ անիկայ զինքը իմաստուն կարծէ։
6 Յիմարին ձեռքովը խօսք խրկողը՝
Իր ոտքերը կը կարէ, ու վնաս կը քաշէ։
7 Ինչպէս որ կաղուն ոտքերը կ'երերան,
Այնպէս ալ յիմարին բերնին մէջ առակը։
8 Յիմարին պատիւ տուողը՝
Քարակոյտի մը մէջ պոպոլ-ուկան քարերու ծրար դնողին պէս կ'ընծանի։
9 Առակը յիմարին բերնին մէջ՝
Գինովին ձեռքը մտնող փուշին պէս է։
10 Մեծ է ամէն բան հատցնողը,
Որ յիմարին վարձք կու տայ, և յանցաւորներուն վարձք կու տայ։
11 Ինչպէս որ շունը իր փսխածին կը դառնայ,
Այնպէս ալ յիմարը իր յիմարութեանը կը դառնայ։
12 Ինքզինքը իմաստուն կարծող մարդ մը տեսա՞ր.
Աւելի յոյս կայ յիմարին՝ քան թէ անկէ։
13 Ծոյլը կ'ըսէ թէ՝ Առիւծ կայ,
Եւ հրապարակներուն մէջ կորիւն։
14 Ինչպէս որ դուռը իր ծղնիներուն վրայ կը դառնայ,
Այնպէս ալ ծոյլը իր անկողինին վրայ։
15 Ծոյլը իր ձեռքը ամանին մէջը կը խոթէ,
Եւ բերանը անոնք տանելու դժուարութիւն կը զգայ։
16 Ծոյլը իր աչքերուն՝
Խելացի պատասխան տուող եօթը մարդէն աւելի իմաստուն կ'երեւնայ։

17 Իրենը չեղած դատին համար բարկացող անցաւորը՝
Շունը ականջներէն բռնողին պէս է։
18 Ինչպէս կատղած մարդը՝ որ կրակի կայծեր, նետեր ու մահ կը ցանէ,
19 Այնպէս է ան մարդը՝ որ իր բարեկամին նենգութիւն կ'ընէ,
Ու ետքը կ'ըսէ. Ծէհ կատակ ըրի։
20 Ընանց փայտի կրակը կը մարի,
Եւ ծէհ որ քսուր չըլլայ, կռիւը կը դադարի։
21 Ինչպէս ածուխը կայծերուն, ու փայտը կրակին,
Այնպէս է կռուասէր մարդը վէճ բորբոքելու։
22 Խրատու մարդուն խօսքերը քաղցր պատառներու պէս են,
Ու անոնք մինչեւ փորին շտեմարանները կ'իջնեն։
23 Եռանդուն շրթունքներն ու չար սիրտը՝
Ըրծաթի կրկղանքով ապակեայ հողէ ամանի նըման են։
24 Ատելոցողը իր շրթունքներովը կը կեղծէ,
Ու սրտին մէջը նենգութիւն կը պահէ.
25 Ընոր գեղեցիկ խօսուածքին չհաւատաս.
Վասն զի անոր սրտին մէջը եօթը գզուելի բան կայ։
26 Ընոր որ իր ատելութիւնը նենգութեամբ կը ծածկէ,
Ընոր չարութիւնը ժողովքի մէջ պիտի յայտնուի։
27 Փոս փորողը ինքը մէջը պիտի իյնայ,
Եւ ան որ քար կը գլորէ, իրեն պիտի դառնայ։
28 Սատիսօս լեզուն իր ճնճղուկները՝ կ'ատէ,
Ու շողոքորթող բերանը կործատ կ'ընէ։

ԳԼՈՒԽ ԻԵ

1 Ընդհանրութեան, 5 ճշմարիտ սիրոյ, 11 զանազան յանցանքներէ զգուշանալու, 23 և ընտանեկան խնամքի վրայով խրատներ։

1 Վաղուան համար մի պարծիր.
Վասն զի չես գիտեր թէ օրը ինչ պիտի ծնանի։
2 Քեզ ուրիշը գովէ, և չէ թէ քու բերանդ,
Օտարը՝ և չէ թէ քու շրթունքներդ։
3 Վէմը ծանրութիւն, ու աւազը բեռ ո՛նէ.
Բայց յիմարին բարկութիւնը՝ երկուքէն ալ ծանր է։
4 Բարկութիւնը անողորմ է, ու սրտմտութիւնը խիստ է.
Բայց նախանձին առջեւը ո՞վ կրնայ կենալ։
5 Յայտնի յանդիմանութիւնը
Ծածուկ սէրէն աղէկ է։

1 Ելք 16։
2 Կղ. իե. 2։
3 Կղ. ժչ. 32։
4 ա Ղեպտ. ժբ. 17։
5 Ղեւտ. իդ. 8։ բ Օբ. իդ. 5։
6 Սաղ. լբ. 9։ Կղ. Ժ. 13։
7 Առած. ժչ. 1—4։ իա. 24—27։
8 Նէեր. կը խմէ։
† Ա՛մ պաբաստիկի մէջ քար կապղին
9 բ Պետ. բ. 22։
10 Նշ. բ. 15։
11 Կղ. իե. 20։ Ղեւ. ժբ. 11։ Հռով. ժբ. 16։ Գայտ. ֆ. 17։
12 Կղ. իբ. 13։
13 Կղ. ժե. 24։
14 Լփեռ. է. 4։
15 Կղ. իբ. 10։
16 Կղ. ժե. 18։ իե. 22։
17 Կղ. ժբ. 8։
18 Սաղ. իբ. 3։ Երեմ. ե. 8։
19 Սաղ. է. 15, 16։ ե. 15։ Ժ. 2։ ծչ. 6։ Կղ. իբ. 10։ Յոզ. Ժ. 8։
20 Ա՛մ զինքը ծնծղաներըը
21 Ղեւ. ժբ. 19, 20։ Հայկ. ֆ. 13, 14։
22 Կղ. իե. 27։
23 ա Հով. ֆ. 12։
24 Կղ. իբ. 23։ Գաղ. բ. 14։

6 [ե]Արևկամին պոռոճ վէրքերը հաւատարիմ են.
Հայց թշնամիին համբոյրները առատ են:
7 Կուշտ մարդը խորիսխը կ'արհամարհէ.
Հայց ընտօքի մարդուն՝ ամէն լեղի բան ա-
ռուշ կու գայ:
8 Իր տեղէն թափառական եղող մարդը՝
Իր բոյնէն թափառական եղող թռչունին
պէս է:
9 Ընդ ու խունկը՝ սիրտը կը զուարճացընեն.
[զ]Մանաւանդ բարեկամին քաղցրութիւնը՝ մտե-
րիմ խորհրդով:
10 Քու բարեկամդ, ու քու հօրդ բարեկամը մի
թողուր,
Եւ քու նեղութեանդ առնը քու եղբօրդ
տունը մի երթար.
[է]Աւօտ դրացին՝ հեռու եղող եղբօրմէ աղէկ է:
11 [ը]Որդեակ իմ՝ իմաստուն եղիր, ու սիրտս ու-
րախացուր,
[թ]Որ զիս անարդողին պատասխան տամ:
12 [ժ]Խորագէտը չարիքը կը տեսնէ, ու կը զգու-
շանայ.
Հայց միամիտները առաջ կ'անցնեն, ու վնաս
կը կրեն:
13 [ի]Օտարականի մը երաշխաւոր եղողին զգեստը
առ,
Եւ օտար կնիկան համար երաշխաւոր Եղող էն
գրաւ առ:
14 Ծիծ որ մէկը առաւօտուն կանուխ կելլէ, ու
իր դրացին բարձր ձայնով օրհնէ.
Սպիկայ անոր անէծք կը սեպուի:
15 [լ]Ընձրևուռ օրուան շարունակ կաթիլը՝
Ու կռուասէր կնիկը իրարու կը նմանին.
16 [խ]Զանիկայ ծածուկ պահողը՝ հովը կը պահէ,
Եւ աջ ձեռքին վրչ պահուածք եղը ղէնքը կը
յայտնէ:
17 Երկաթը երկաթով կը սրուի,
Ու մարդը իր բարեկամին երեսը կը սրէ:
18 [ծ]Թզենիին հոգ տանողը՝ անոր պտուղը կ'ուտէ,
Եւ իր տէրը պահպանողը՝ պատիւ կը գտնէ:
19 Ինչպէս ջուրը՝ երեսը երեսին,
[կ]Նոյնպէս ալ սիրտը՝ մարդը մարդուն կը յա-
յտնէ:
20 [ձ]Ժօխքը ու կորուստը չեն կշտանար.
[ղ]Մարդուն աչքերն ալ չեն կշտանար:
21 [ճ]Ինչպէս հալոցը արծաթը՝ և քուրան ոսկին
կը փորձէ,
Ընդպէս ալ մարդը՝ գինքը գովող բերանը
կը փորձէ:
22 [մ]Յիմարը ցորնի հետ անկանի մէջ սանդիտո-
ւով ծեծես ալ,

Ընոր յիմարութիւնը անկէ չերթար:

23 Կու ոչխարներուդ վիճակը աղէկ գիտցիր,
Եւ ոռ հօտերուդ աղէկ նայէ.
24 Վասն զի հարստութիւնը միշտ չմնար,
Ու թագը գարե՛ի գար չտևեր:
25 [ն]Վանանչը կը բուսնի, խոտը կ'երևնայ,
Եւ լեռներուն խոտերը կը ժողվուին:
26 Գառները քու հագուստիդ համար են.
Ու նոխազները գաշտերուն գինն են:
27 Կու կերակուրիդ համար, և քու տանդ կե-
րակուրին համար,
Ու քու աղախիններուդ ապրուստին համար՝
Հաւատական այծի կաթ պիտի ունենաս:

Գ Լ. Ի Մ

1—28 Ընդարձակութեան և հոգևոր անկեղծութեան վրա-
յով ընդհանուր ծանօթութիւններ:

1 [շ]Ամբարիշտը առանց մէկու մը հալածելուն կը
փախչի.
Հայց արդարները առիւծի պէս քա-
ջասիրտ կ'ըլլան:
2 Երկրին յանցանքովը՝ անոր իշխանները շատ
կ'ըլլան.
Հայց անոր վիճակը՝ իմաստուն ու գիտուն
մարդուն ձեռքովը շատ ատեն կը դիմանայ:
3 [չ]Ղքատները ղկող չքաւոր մարդը՝
Հացի կարօտութիւն բերող յորդահոս անձ-
րևի պէս է:
4 [պ]Օրէնքը մերժողները՝ ամբարիշտները կը գո-
վեն.
[ջ]Հայց օրէնքը պահողները՝ անոնց դէմ կը կե-
նան:
5 [ռ]Չար մարդիկները իրաւունքը չեն հասկը-
նար.
Հայց ըՏէրը փնտռողները ամէն բան կը հաս-
կընան:
6 [ս]Իր կատարելութեանը մէջ քալող աղքատը՝
Ծուռ ճամբաներու մէջ քալող հարուստ մար-
դէն աղէկ է:
7 [վ]Օրէնքը պահողը իմաստուն տղայ է.
Հայց շռայլներուն բարեկամ եղողը՝ իր հայ-
րը կ'ամչցընէ:
8 [տ]Իր ստացուածքը տոկոսիքով և վաշխով ա-
ւելցընողը՝
Ողորմած աղքատին ողորմութիւն ընողին հա-
մար կը ժողվէ:
9 [ր]Ընդ որ օրէնքը մտիկ ընելէն ետ կը դարձընէ
իր ականջը,
[ց]Ընոր աղօթքը անգամ պիղծ է:

ե Առաջ. Ճառ. 5:
զ Հոր. ղ. 7:
է Պռ. ժէ. 17: ժը. 24: Տես զէ. ժի. 7:
ը Պռ. ժ. 1: իդ. 15, 24:
թ Առաջ. Ճիէ. 5:
ժ Պռ. իբ. 3:
ի Տես Ել. իբ. 26: Պռ. ի. 16:
լ Պռ. ժի. 13:
խ ա Կոր. իմ. 7, 13:
ծ Պռ. Ը. 16: Էսթ. բ. 5:
կ Ժող. ա. 8: ղ. 7:
հ Պռ. ժէ. 3:
ձ Նա. ա. 5: Երեմ. է. 3: Պռ. իդ. 35:
ղ Առաջ. Ճղ. 14:

ճ Գէ. իգ. 17, 36: Առաջ. ծղ. 5:
մ Ատա. ժը. 28:
յ Առաջ. ժ. 3: իմ. 18: Հռոմ. ա. 32:
ն ղ Ծագ. ժը. 18, 21: Ատա. գ. 7: ժղ. 4: Նա-
հում. ե. 11:
շ Առաջ. զբ. 6:
ո Հով. է. 17: ա Կոր. բ. 15: ա Հով. բ. 20, 27:
չ Պռ. ժի. 1: Էսթ. 18:
պ Պռ. իմ. 3:
ջ Հոր. իէ. 16, 17: Պռ. ժղ. 22: ժող. բ. 26:
ռ Օբաղ. է. 11:
ս Առաջ. կղ. 18: ծի. 7: Պռ. ժե. 8:

10 Աղեղնաւորները չար ճամբու մէջ մոլորցնողը՝ իր
փոսին մէջը պիտի իյնայ ։
Պակասն արդարները բարիք պիտի ժառանգեն ։
11 Առուստ մարդը իր աչքերուն խնաստուն կ'ե-
րեւնայ ։
Բայց հանճարեղ աղքատը զանիկայ կը քննէ ։
12 Երբոր արդարները ուրախանան , մեծ փառք
կ'ըլլայ ։
Բայց երբոր ամբարիշտները բարձրանան , մարդ
կը փնտռուի ։
13 Իր յանցանքները ծածկողը յաջողութիւն
չգտներ ։
Բայց ըմբռնող խոստովանողը ու մեկդի ձգողը
ողորմութիւն կը գտնէ ։
14 Միշտ վախցող մարդը երանելի է ։
Բայց իր սիրտը խստացընողը չարիքի մէջ պի-
տի իյնայ ։
15 Ըզգաստ ժողովուրդի մեծայ իշխող ամբարիշտը՝
Մռնչող առիւծի ու անցագ արջու կը նմանի ։
16 Խոհեմութիւն չունեցող իշխանը շատ զրկո-
ղութիւններ կ'ընէ ։
Բայց ագահութենէ զզուողը իր կեանքը կ'ա-
ւելցընէ ։
17 Երիւնապարտ մարդը մինչեւ գուբը կը փախ-
չի ։
Թող մեկը չպաշտպանէ զանիկայ ։
18 Առատաբարութեամբ քալողը փրկութիւն կը
գտնէ ։
Բայց ծուռ մարդը որ երկու ճամբով կը քա-
ղէ , մէնակ մէկուն մէջը կ'իյնայ ։
19 Իր երկիրը գործողը հացով պիտի կշտանայ ,
Ու դատարկ մարդոց հետևողը աղքատու-
թեամբ պիտի լեցուի ։
20 Աւետարեր մարդը շատ օրհնութիւններ
կ'ստանէ ։
Բայց հարուստ ըլլալու արտորացողը պիտի
չարդարանայ ։
21 Կշռաւորութիւն ընելը աղէկ չէ ։
Այսպէս ալ պատառ մը հացի համար մարդ
յանցանք կը գործէ ։
22 Չար աչք ունեցող մարդը՝ հարուստ ըլլալու
կ'արագայ ,
Ու չգիտեր որ իր վրան աղքատութիւն պիտի
գայ ։
23 Մարդ յանդիմանողը վերջապէս շնորհք կը
գտնէ
Եղեւոյ շողոքորթութիւն ընողէն աւելի ։
24 Ին որ իր հայրը կամ իր մայրը կը կողոպտէ ,
ըսելով թէ՝ Յանցանք չէ ,
Ընկերակ ապականարար մարդուն ընկերն է ։
25 Ընդարտ սիրտ ունեցող մարդը կռիւ կը հա-
նէ ։
Բայց Տէրոջը ապաւինողը պիտի դիրնայ ։
26 Իր սրտին ապաւինողը անմիտ է ։
Բայց իմաստութեամբ քալողը պիտի ազատի ։
27 Ըզգաստին տուողը կարօտ չըլլար ։
Բայց առնէ երես դարձընողը շատ անէծքներ
կ'առնէ ։
28 Թէ որ ամբարիշտները բարձրանան , մար-
դիկները կը պահուտին ։
Բայց թէ որ անոնք կորսուին , արդարները կը
շատնան ։

ԻԹ

1 Շատ անգամ յանդիմանուած մարդը՝ որ
իր պարանոցը կը խստացընէ ,
Յանկարծ պիտի կործուի , ու բժշկութիւն
պիտի չգտնէ ։
2 Թէ որ արդարները զօրանան , ժողովուրդը
կ'ուրախանայ ։
Բայց երբոր ամբարիշտը իշխանութիւն կ'ու-
նենայ , ժողովուրդը կը հեծէ ։
3 Իմաստութիւն սիրող մարդը՝ իր հայրը կ'ու-
րախացընէ ։
Բայց պոռնիկներուն ընկեր եղողը՝ ստացուածք-
ը կը ցրուէ ։
4 Իրաւառորը արդարութեամբ կը հաստատէ իր
երկիրը ։
Բայց կաշառք առնողը՝ զանիկայ կը կործանէ ։
5 Իր ընկերին շողոքորթութիւն ընող մարդը՝
Ընոր քայլերուն որոգայթ կը լարէ ։
6 Չար մարդուն ամբարշտութիւնը մէջ որո-
գայթ կայ ։
Բայց արդարը ցնծութիւնան և ուրախութիւնան
մէջ պիտի բլլայ ։
7 Ըրդարը աղքատներուն դատը գիտէ ։
Բայց չար մարդը տեղեակ չըլլար ։
8 Օտաղը ընող մարդիկները քաղաքը կը բռընկե-
ցընեն ։
Բայց իմաստունները բարկութիւնը կը դադ-
րեցընեն ։
9 Իմաստուն մարդը երբոր յիմարին հետ վիճա-
բանութիւն կ'ընէ ,
Թէ սրդռղի և թէ ծիծաղի , հանդիստ չըլլար ։

1 Կոր . իէ . 27 ։
2 Առա . ղ . 33 ։
3 Ելմ . իե . 28 ։ Կոր . ժա . 10 ։
4 իթ . 2 ։ Տես Ժող . ժ . 6 ։
5 Առ կը պահուըտի ։
6 Առղ . լբ . 3 , 5 ։ ա Ցօհ . ա . 8 , 9 , 10 ։
7 Առղ . ժղ . 8 ։ Կոր . իգ . 17 ։
8 Հռով . բ . 5 ։ ժա . 20 ։
9 Նհ . ա . 14 , 16 , 22 ։ Առա . ի . 16 ։
10 ա Պետ . ե . 8 ։
11 Օրն . իե . 6 ։ Նհ . իա . 14 ։
12 Երե . Ընդի մը արհեստը ձեղուած
13 Կոր . ժ . 9 , 25 ։
14 Ելմ . 6 ։
15 Կոր . ժբ . 11 ։
16 Կոր . ժգ . 11 ։ ի . 21 ։ իգ . 4 ։ Ելմ . 22 ։ ա Տիմ . ղ . 9 ։
17 Կոր . ժբ . 5 ։ իգ . 23 ։
18 Երգեկ . ժգ . 19 ։
19 Ելմ . 20 ։
20 Օրն . իե . 5 , 6 ։
21 Կոր . իէ . 9 ։
22 Կոր . ժգ . 10 ։
23 ա Տիմ . ղ . 6 ։
24 Ի Ա . Ա . 15 ։ Կոր . ժա . 10 ։ իբ . 12 , 28 ։
25 Ելմ . բ . 15 ։
26 Կոր . ժ . 1 ։ ժէ . 20 ։ իէ . 11 ։
27 Կոր . է . 9 , 10 ։ ղ . 26 ։ իբ . 7 ։ Ղե . ժէ . 13 , 30 ։
28 Ելմ . իթ . 16 ։ ես . 13 ։ Առղ . խա . 1 ։
1 Կոր . ժա . 11 ։
2 Երգեկ . իբ . 30 ։
3 Առա . ժա . 17 ։

10 [ժ]Ընդհանդէպ մարդկինները արդարը կ՚ատեն ։
Բայց ուղիղները անոր որպիսութիւնը կը հարցընեն ։
11 [ի]Յիմարը իր միտքը բոլորովին կը յայտնէ ։
Բայց իմաստունը զանիկայ ուրիշ ատենի կը պահէ ։
12 Սուտ խօսքերու ականջ դնող իշխանին
Բոլոր ծառաները չար կ՚ըլլան ։
13 Ընդատը ու բռնաւորը [լ]իրարու հանդիպեցան ։
[խ]Երկուքին ալ աչքերուն լոյս տուողը Տէրն է ։
14 [ծ]Ընդատները ճշմարտութեամբ դատող թագաւորին աթոռը
Յաւիտեան հաստատ կ՚ըլլայ ։
15 [կ]Գաւազանը ու յանդիմանութիւնը իմաստութիւն կու տայ ։
Բայց [ք]էր կամացը ձգուած տղան իր մայրը կ՚ամչցընէ ։
16 Չրջող ամբարիշտները շատնան , յանցանքը կը շատնայ ։
[ձ]Բայց արդարները անոնց կ՚ինալը պիտի տեսնեն ։
17 [ղ]Խրատէ քու որդիդ , որ քեզ հանգստացընէ ,
Նաև քու հոգիդ զուարճացընէ ։
18 [ճ]Ըռանց մարգարէութեան՝ ժողովուրդը կը խոտորի ,
Բայց [մ]օրէնքը պահողը երջանիկ կ՚ըլլայ ։
19 [յ]Ծակրցող ու պատասխան չտուող ծառան
Խօսքերով չխրատուիր ։
20 Իր խօսքերուն մէջ արտորացող մարդ մը տեսա՞ր ։
[ն]Ելնելի յոյս կայ յիմարէն՝ քան թէ անկէ ։
21 Թէ որ մէկը իր ծառան տղայութենէն փափկութեամբ կը մեծցընէ ,
Ա՛ն կրջապէս անիկայ իր տղան կ՚ըլլայ ։
22 [շ]Բարկասիրտ մարդը կռիւ կը հանէ ,
Նաև ցասկոտ մարդը շատ յանցանքներ կը գործէ ։
23 [ո]Արդուն հպարտութիւնը զինքը կը կործանէ ։
Բայց հեզահոգի մարդը փառք կը վաստկի ։
24 Գողին ընկեր եղողը իր հոգին կ՚ատէ ։
[չ]Ընդիակ երդումը կը լսէ , ու իր գիտցածը չյայտներ ։
25 [պ]Արդու վախը որոգայթի մէջ կը ձգէ ։
Բայց Տէրոջը ապաւինողը ամուր ապաստանարան կ՚ունենայ ։
26 [ռ]Շատերը իշխանին երեսը կը փնտռեն ։
Բայց մարդուն իրաւունքը Տէրոջմէն է ։
27 Ընօրէն մարդը արդարներուն զզուելի է ,
Եւ ուղղութեամբ քալողը ամբարշտին զզուելի է ։

ԳԼ · Լ

1 Ընդուրն հաւատոյ խոստովանութիւնը ։ 7 անոր երկու խնդիրքը ։ 10 Չտառապի մը անիրաւութիւն չընելու վճռոյով ։ 11 Ընօրս չար ցեղը ։ 15 Ընօրս տեսակ չկշտացող բաներ ։ 17 Չմնողը չանարգելու վրայով ։ 18 Ընօրս բան՝ գիմանալու դժուար ։ 21 Ընօրս անտանելի բան ։ 24 Ընօրս տեսակ խելացի կենդանիներ ։ 29 Ընօրս կարգ գեղեցիկ քայլուածք ունեցողներ ։ 32 Խարկութիւնը պէտք է արգիլել ։

1 Յակէեան Ընդուրն խօսքերը ,
Ընյիթէ՚ պատգամը՝ որ անիկայ Իթիէլին խօսեցաւ ,
Իթիէլին և Ուքալին ։
2 [բ]Յիրաւի ես ամէն մարդէ յիմանալիս եմ ,
Ու ես մարդկային խոհեմութիւն չունիմ ։
3 Նաև իմաստութիւն չսորվեցայ ,
Ու [գ]Ընմանաբերին գիտութիւնը չիմ գիտեր ։
4 [դ]Երկինքը ո՞վ եկաւ , ու իջաւ ։
[է]Ո՞վ իր ձեռքերուն մէջը ո՞վ ժողվեց ։
Ջուրերը էր հանդերձին մէջը ո՞վ ամփոփեց ։
Երկրիս բոլոր ծայրերը ո՞վ հաստատեց ։
Ընոր անունը ի՞նչ է , ու անոր որդւոյն անունը ի՞նչ է ։
Թէ որ գիտես , ըսէ ։
5 [զ]Ստուծոյ ամէն խօսքերը մաքուր են ։
[է]Ընիկայ իրեն ապաւինողներուն ասպար է ։
6 [ը]Ուն անոր խօսքերուն վրայ քեան մի՛ աւելցըներ ,
Որ չըլլայ թէ քեզ յանդիմանէ , ու դուն սուտախօս երեւնաս ։
7 Երկուքը երկու բան կը խնդրեմ ։
Ընեռնէէս առաջ զանոնք ինծմէ մի՛ արգիլեր ։
8 Ունայնութիւնը և սուտ խօսքը ինծմէ հեռացո՛ւր ։
Ինձի աղքատութիւն կամ հարստութիւն մի՛ տար ։
[թ]Իմ սովորական հացովս զիս կերակրէ ։
9 [ի]Ընշլայ որ կշտանամ և [ժ]ուրանամ ,
Ու Տէրը ո՞վ է , ըսեմ ։
Նաև չըլլայ որ աղքատանամ , ու գողնութիւն ընեմ ,
Նաև իմ Ստուծոյս անունը պարապ տեղը բերնուս առնեմ ։
10 [ժ]Ծառայի մը համար իր տիրոջը ամբաստանութիւն մի՛ ըներ ,
Ընշլայ որ քեզի անէծք տայ , ու դուն յանցաւոր գտնուիս ։

ա Ծն · գ · 5 , 8 ։ ա Հօ · գ · 12 ։
բ Գաա · ժկ · 17 ։ Կ · ժբ · 16 ։ ժգ · 33 ։
գ Կ · իբ · 2 ։
դ Սաղ · ե · 45 ։
է Սաղ · հբ · 2 , 4 , 13 , 14 ։ Կ · ե · 28 ։ իե · 5 ։
զ Ընդ 17 ։
ը Կ · ծ · 1 ։ ժէ · 21 , 25 ։
թ Սաղ · լէ · 36 ։ ծը · 10 ։ ղա · 8 ։ զբ · 11 ։
ժ Կ · ժգ · 24 ։ ժթ · 18 ։ իբ · 15 ։ իգ · 13 , 14 ։ Ընդ 15 ։
ի ա թագ · գ · 1 ։ Ընմ · բ · 11 , 12 ։
լ Հօ · ժգ · 17 ։ Հակ · ա · 25 ։
խ Կ · իգ · 12 ։
ծ Կ · ժե · 18 ։ իգ · 21 ։
կ Հոր · իբ · 29 ։ Կ · ժե · 33 ։ ժբ · 12 ։ Ես · կգ · 2 ։ Գաա · գ · 30 , 31 ։ ըա ։ Սաա · իգ · 12 ։ Ղս · ժգ · 11 ։ ժէ · 3 , ըա ։ Ես · բ · 12 , ըա ։
հ Սաղ · ժբ · 6 ։ ժը · 30 ։ ժթ · 8 ։ ճժթ · 140 ։
ղ Սաղ · ժը · 30 ։ ճժ · 11 ։ ճժե · 9 , 10 , 11 ։
ճ Ա Օր · գ · 2 ։ ժբ · 32 ։ Հայտ · իբ · 18 , 19 ։
մ Սաա · ջ · 11 ։
յ Ա Օր · բ · 12 , 14 , 17 ։ ըը · 20 ։ ըի · 15 ։ Նեեմ · ե · 25 , 26 ։ Հոբ · ըը · 24 , 25 , 28 ։ Ովս · ժգ · 6 ։
ն Ղ · ե · 1 ։
շ Ես · ժբ · 12 ։ ե · 2 , 11 ։
ո Կ · ժե · 6 ։
չ Կ · ըը · 1 ։
պ Սաղ · հգ · 22 ։
ռ Ել՝ սրբոց
ս Հօ · գ · 13 ։
վ Հոբ · ըբ · 4 , ըգ ։ Սաղ ·

11 Հեզ կայ որ՝ իր հայրը կ՚անիծէ,
Եւ իր մայրը չօրհներ։
12 Հեզ կայ որ՝ [ա]իր աչքին առջևը մաքուր է,
Սակայն իր աղտեղութենէն լուացուած չէ։
13 Հեզ կայ որ՝ [բ]անոր աչքերը խիստ ամբարտաւան են,
Ու անոր արտեւանունքները բարձրացած են։
14 [գ]Հեզ կայ որ՝ անոր ակռաները սուրերու պէս են,
Եւ անոր ժանիքները դանակներու պէս են,
[դ]Ընդհատները երկրին վրայէն՝
Ու անանկները մարդոց միջէն ուտելու համար։

15 Տզրուկը երկու աղջիկ ունի.
Տուր՝ տուր, կ՚ըսեն։
Երս իրեքը չեն կշտանար,
Ո՛ր չորս բան կայ՝ որ [ե]երիք չ՚են ըսեր.
16 [զ]Դերեզմանը, ամուլ արգանդը,
Երկիրը՝ որ ջրով չկշտանար,
Ու կրակը՝ որ [է]երիք չ՚ըսեր։
17 [է]Ընդ աչքը՝ որ իր հայրը ծաղր կ՚ընէ,
Եւ իր մօրը հնազանդիլը կ՚անարգէ,
Ձորերուն ագռաւները պիտի փորեն,
Ու զանիկայ արծիւներուն ձագերը պիտի ուտեն։

18 Երս իրեք բանը [ը]ինծի զարմանալի կ՚երեւնայ,
Եւ չորս բան կայ որ չեմ գիտեր.
19 Օդին մէջը արծիւին ճամբան,
Վպատառժի վրայ օձին ճամբան,
Ովտիանոսին մէջը նաւուն ճամբան,
Ու աղջկան քով՝ երիկ մարդուն ճամբան։
20 Շնացող կնկան ճամբան ալ այնպէս է.
Կ՚ուտէ ու բերանը կը սրբէ,
Եւ Ձարութիւն չըրի՝ կ՚ըսէ։

21 Երիք բանէ համար երկիրը կը դողայ,
Ու չորս բան կայ՝ որոնք չկրնար տանիլ.
22 [թ]Ծառան՝ երբոր թագաւորէ,
Հիմարը՝ երբոր հացով կշտանայ,
23 Ատելի կնիկը՝ երբոր կարգուի,
Եւ աղախինը՝ երբոր իր տիկնոջը ժառանգ ըլլայ։

24 Երկրիս վրայ չորս բան կայ՝ որ պզտիկ է,
Հայց անոնք շատ խելացի են.
25 [ժ]Մրջիւնները զօրաւոր ժողովուրդ մըն չեն,
Հայց իրենց կերակուրը ամառուընէ կը պատրաստեն.
26 [ի]Ճագարները տկար ժողովուրդ մըն են,
Հայց իրենց տուները վէմերու մէջ կը շինեն.
27 Մարախները թագաւոր չունին,
Սակայն ամէնը դունդ դունդ դուրս կ՚ելլեն.
28 *Մողէսը իր ձեռքերովը պատէրազմ կը փակչի,
Ու թագաւորաց պալատներուն մէջ կը գտնուի։

29 Ըղէկ քալող իրեք բան կայ.
Եւ չորս բան կայ՝ որ գեղեցիկ քալուածք ունի.
30 Առիւծը՝ որ ամէն անասուններէն զօրաւոր է,
Ու բնաւ մէկուն երեսէն ետ չդառնար.
31 †Մէջքը կապած [կ]՚ընդ ու նոխազը,
Եւ թագաւորը՝ որուն ժողովուրդը իր հետն է։

32 Եթէ որ բարձրանալով յիմարութիւն ըրիր,
Կամ մէկ չարութիւն մը մտածեցիր,
[ղ]Ձեռքդ բերնիդ վրայ դիր.
33 Վասն զի թէ որ կաթը ծեծես, կոգի կ՚ելլէ,
Եթէ որ քիթը ճմլես, արիւն կ՚ելլէ.
Նոյնպէս թէ որ բարկութիւնը գրգռես, կռիւ կ՚ելլէ։

ԳԼ. ԼԸ

1 Պարկեշտութեան ու բարեխառնութեան վրայով Լեմուէլին խրատները։ 6 Աշտացած մարդը մխիթարելու ու պաշտպանելու վրայով։ 10 Առաքինի կնկան գովութիւնը ու օգտիւթիւնները։

1 Լեմուէլ թագաւորին խօսքերը՝
[ա]Յանձնարարական՝ պատգամը՝ որ անոր մայրը անոր սորվեցուց։

2 Ի՞նչ ըսեմ որդեակ իմ,
Ի՞նչ ըսեմ [բ]որ իմ որովայնիս որդին.
Ի՞նչ ըսեմ ուխտերուս որդին։
3 [գ]Քու զօրութիւնդ կնիկներուն մի՛ տար,
Ո՛չ ալ քու ճամբաներդ [դ]թագաւորներ բնաջինջ ընողներուն։

4 Ո՛վ Լեմուէլ՝ [ե]թագաւորներուն չվայելեր,
Գինի խմելը թագաւորներուն չվայելեր,
Եւ օղի խմելը իշխաններուն չվայելեր.
5 [զ]Զի՛ որ խմեն՝ ու օրէնքը մոռնան,
Եւ տառապեալներէն մէկուն դատաստանը ծռեն։
6 [է]Օղին կորսուելու վրայ եղողին,
Ու գինին՝ դառնահոգիներուն տուէք,
7 Որ անոնք խմեն, ու իրենց աղքատութիւնը մոռնան,
Եւ իրենց նեղութիւնը ա՛լ չյիշեն։
8 [ը]Հայց քու բերանդ համր մարդուն համար,
[թ]Ո՛ր բոլոր անխնամ մնացածներուն դատին համար։
9 Հայց քու բերանդ, [ժ]արդարութեամբ դատէ,
Եւ [ի]աղքատին ու անանկին դատաստանը տես։

ա Ա՛նց. ժբ. 11։
բ Առ. ՀՀ. 1։ Կղ. Ը. 17։
գ Հոր. իթ. 17։ Առ. ծբ. 2։ ծէ. ֆ.։ Կղ. ժբ. 18։
դ Առ. ժգ. ֆ.։ Ա՛մե. ը. ֆ.։
ե Կղ. իէ. 20։ Ա՛մբ. բ. 5։
զ Ծած. իբ. 22։ Ղև. ի. 9։ Կղ. ի. 20։ իգ. 22։
է Կղ. ժի. 10։ Ժող. Ժ. 7։
ը Կղ. Ը. 6, ՃԸ։
թ Առ. ՃԺ. 18։
* Կամ Առրգը. Եբէր. Ուիշ Ա՛Ը Ա՛ի ֆն, որով ք՚ինքնաձև հագնուած էսոբ և որմնաշէն ըրչի պիսով ՛ը։
† Կամ Աբրահան ջուանը
ժ Հոր. իա. 5։ Ես. ֆ.։ Ժող. Ը. 3։ Մ՚Ես. է. 16։
ի Կղ. Ը. 1։
ղ Նա. խթ. 15։
ռ Կղ. է. 9։
ս Ը Օր. ժէ. 17։ Դևեմ. ժգ. 28։ Կղ. է. 26։ Ա՛մո. գ. 11։
տ Ժող. Ժ. 17։
ր Ա՛մո. գ. 11։
ց Առ. ՃԺ. 15։
ւ Տ՚ես Հոր. իթ. 15, 16։
փ ա Թագ. ժէ. ֆ.։ Նա՛մ. գ. 16։
ք Դև. ժէ. 15։ ի Օր. ա. 16։
օ Հոր. իթ. 12։ Նա. ա. 17։ Նրեմ. իբ. 16։

10 Ընաքինի կնիկը ոմ կրնայ գտնել.
Ընոր գինը գոհարներէն շատ աւելի է:
11 Ընոր էրիկը սիրտը անոր վրայ վստահ է,
Ու աւարի կարօտ չըլլար:
12 Ընկիայ իր կենացը բոլոր օրերուն մէջ
Ընոր բարիք կը բերէ, և ոչ թէ չարիք:
13 Ռուրդ ու քթան կը փնտռէ,
Եւ *ուզածը ձեռքովը կը գործէ:
14 Ընկիայ վաճառականի նաւերուն կը նմանի.
Իր հացը հեռու տեղէն կը բերէ:
15 Եւ †անկիայ դիշերով կ'ելլէ, ու †տանը Տոքտրէնէրօն կերակուր,
Եւ իր աղախիններուն բաժին կու տայ:
16 Ըրտի մը վրայ կը խորհի՝ ու զանկիայ ծախու կ'առնէ,
Եւ իր ձեռքերուն պտուղէն այգի կը տնկէ:
17 Իր մէջքը զօրութեամբ կը պնդէ,
Ու իր բազուկները կը զօրացընէ:
18 Իր վաստակին աղէկ ըլլալը կը հասկընայ.
Ընոր ճրագը դիշերը չմարիր:
19 Իր ձեռքերը լծկին կ'երկընցընէ,
Ու ափովը բոքը կը բռնէ:
20 ‡Ձեռքը ազքատին կը բանայ,
Ու ձեռքերը կարօտներուն կ'երկընցընէ:
21 Իր տանը Տոքտրոցը համար՝ ձիւնէն չվախնար.
Վանգի բոլոր ընտանիքը կրկին հանդերձ հագած են:
22 Իրեն ծածկոցներ կը շինէ.
Իր հանդերձը բեհեզ ու ծիրանի է:
23 §Ընոր էրիկը կը ճանչցուի դռներուն մէջ՝
Երբոր երկրին ծերերուն հետ կը նստի:
24 Կտաւ կը գործէ, ու կը ծախէ,
Եւ վաճառականներուն գօտիներ կու տայ:
25 Զօրութիւն ու փառք կը հագնի.
Ու նաքի օրերը պիտի ուրախանայ:
26 Իր բերանը իմաստութեամբ կը բանայ,
Եւ իր լեզուին վրայ †քաղցրութեան օրէնք կայ:
27 Իր տանը ճամբաները կը քննէ,
Եւ ծուլութեան հացը չուտեր:
28 Ընոր աղաքը կ'ելլեն, ու զանկիայ երանելի կ'անուանեն.
Ընոր էրին ալ զանկիայ կը գովէ, ըսելով.
29 Շատ աղջիկներ առաքինի եղան.
Բայց դուն ամենէն գերազանց եղար:
30 Վայելչութիւնը սուտ է, ու գեղեցկութիւնը ունայն է.
Այլ Տէրոջմէ վախցող կնիկը պիտի գովուի:
31 Տուէք անոր՝ իր ձեռքին պտուղէն.
Ու անոր գործքերը դռներու մէջ գովին զանկիայ

ԳԻՐՔ ԺՈՂՈՎՈՂԻ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Ժողովողը կը ցուցընէ թէ բոլոր մարդկային բաները ունայնութիւն են, 4 որովհետև ամէն ազգատոհմները անդադար կ'աշխատին, 9 բայց նոր բան մը առաջ չեն բերեր, ու ամէն հին բաներն ալ կը մոռցուին. 12 և թէ ինչը այնպէս գտած է իմաստութեան քննութիւններով:

1 Երուսաղէմի մէջ թագաւորող Դաւիթի որդւոյն՝ Ժողովողին խօսքերը:

2 §Ունայնութիւն ունայնութեանց, ըսաւ Ժողովողը.
Ունայնութիւն ունայնութեանց, †ամէն բան ունայնութիւն է:
3 ‡Ի՞նչ օգուտ կ'ունենայ մարդ՝
Երեւուն տակը քաշած բոլոր աշխատանքէն:
4 Մէկ ազգը կ'երթայ, ու ջինջ ազգը կու գայ.
*Բայց երկիրը միշտ կը կենայ:
5 ‡Նաև արեւը կը ծագի, ու արեւը կը մտնէ,
Եւ իր ծագած տեղը արտորալով կը դառնայ:
6 §Հոլը դէպ ի հարաւ կ'երթայ,
Ու դէպ ի հիւսիս կը պտտի.
Եւ՝ հոլը աս դին ան դին պտտելով՝
Կ'երթայ իր շրջաններուն համեմատ կը դառնայ:
7 ¶Բոլոր գետերը ծովը կ'երթան,
Բայց ծովը չըլեցուիր.
Ըն տեղը՝ որ գետերը կ'երթային,
Անոր հոն կ'երթան:
8 Բոլոր խօսքերը կը հատնին".
Մարդս խօսելու կարող չէ.
*Աչքը տեսնելով չկշտանար,
Ու ականջը լսելով չըլեցուիր:
9 †Ինչ որ եղած է, նոյնը պիտի ըլլայ,
Ու ինչ որ գործուած է, նոյնը պիտի գործուի.
Եւ արեւուն տակը բնաւ նոր բան մը չկայ:
10 Այդ արդեօք անանկ բան մը՝
Որուն համար կրնայ ըսուիլ, թէ Բնկիայ նոր է.
Հոմ մեզմէ առաջ եղած դարերուն մէջ
Բնկիայ արդէն եղած էր:

ա Գլ. ժբ. 4: ժբ. 22: ժի. 14:
* Կամ յաժառութեամբ
ի Հռով. ժբ. 11:
‡ Ղու. ժբ. 42:
§ Ելից. ջ. 28: Ելբր. ժդ. 16:
¶ Գլ. ժբ. 4:
# Կամ ոգորմութեան
" Հոմ 12: Գլ. է. 27: ժբ. 8, 9, 10:
* Սաղ. լհի. 5, 6: կբ. 9: ճիդ. 4: Գլ. ժբ. 8:
† Հռով. բ. 20:
‡ Գլ. բ. 22: գ. 9:
§ Սաղ. ճդ. 5: ճմի. 90:
¶ Սաղ. ժի. 5, 6:
# Յով. է. 8:
" Յով. լբ. 10: Սաղ. ճդ. 8, 9:
† Կամ բանները կը յոգնին.
‡ Ընակ. իէ. 20:
§ Գլ. գ. 15:

11 Ըռջի բաներուն յիշատակը չկայ ·
Ու եղբը ըլլալու բաներուն ալ՝
Եղբը եկողներուն մէջ յիշատակը պիտի չըլ-
լայ :

12 [ե]Ես Ժողովոդս՝ Երուսաղեմի մէջ
Խրայէլի վրայ թագաւոր եղայ ,
13 Եւ իմ սիրոս երկինքին տակը բոլոր եղ ծնորը
Իմաստութեամբ փնտռելու ու քննելու տուի ·
[զ]Աստուած աս չար զբաղմունքը մարդոց որդի-
ներուն տուաւ ,
Որ անով զբաղին :
14 Երևուն տակը բոլոր գործուած գործքերը
տեսայ ·
Եւ ահա ամէնն ալ ունայնութիւն , ու [է]հո-
գիի տանջանք" է :
15 [ը]Ան որ ծուռ է՝ չկրնար շիտկուիլ ,
Ու ան որ պակաս է՝ չկրնար համրուիլ :
16 Ես իմ սրտիս մէջը խօսեցայ ու ըսի ·
Ահա ես մեծցայ , ու իմաստութիւն ստացայ
[թ]Երուսաղեմի մէջ ինծմէ առաջ եղողներուն
ամէնէն աւելի ·
Եւ իմ սիրոս շատ իմաստութիւն ու գիտու-
թիւն տեսաւ :
17 [ժ]Եւ իմ սիրոս՝ իմաստութիւնը ճանչնալու ,
Ու խելեմութիւնը և յիմարութիւնը գիտնա-
լու տուի ·
Հասկըցայ որ ասիկայ ալ հոգիի տանջանք է :
18 Վասն զի [ի]շատ իմաստութեան մէջ՝ շատ
տրտմութիւն կայ ·
Ու որ գիտութիւնը աւելցընողը իր վիշտը կ'ա-
ւելցընէ :

ԳԼ· Բ

1 Արդիկային կենաց ունայնութիւնը զբօսանաց մէջ : 12 Ցմահ իմաստունը յիմարէն աղէկ է , սակայն երկուքին վերջը մէկ է : 18 Արդիկային աշխատութիւններուն ու նայնութիւնը , որ երբոր կը թողուն , չեն գիտեր թէ ո-րո՛ւն համար է : 24 Մեր աշխատանքին պտուղը վայե-լելուն պէս աղէկ բան չկայ , բայց ան ալ Աստուծոյ մէկ պարգեւն է :

1 Գնա՛ իմ սրտիս մէջը ըսի · Լիկուր հիմա ու-
րախութեան միջոցով քեզ փորձեմ ·
Հաստի բարիքներ վայելէ ·
Եւ ահա [ա]ասիկայ ալ ունայնութիւն է :
2 [բ]Ծիծաղին համար ըսի՝ թէ յիմար է ,
Եւ ուրախութեան համար՝ թէ ասոր ըրածը
ի՞նչ է :
3 [գ]Սրտիս մէջը խորհեցայ որ մարմինս գի-
նիով զուարթացընեմ ,
Եւ իմաստութեան առաջնորդութեամբը ան-
մտութիւնը ճանչնամ ,
Որ տեսնեմ թէ ի՞նչ է մարդոց որդիներուն
բարին՝
Որ կրնան ընել երկինքին տակը
Իրենց կենացը բոլոր օրերուն մէջ :
4 Մեծ գործքեր ըրի ·
Տնծի տուներ շինեցի , ու՝ ինծի այգիներ տըն-
կեցի ·
5 Տնծի պարտէզներ և դրախտներ շինեցի ,
Ու անոնց մէջը ամէն տեսակ պտուղ բերող
ծառեր տնկեցի ·
6 Տնծի ջուրի աւազաններ շինեցի ,
Որ անոնցմէ՝ ծառ բուսցընող անտառը ոռո-
գուի ·
7 Ծառաներ ու աղախիններ ստացայ ,
Եւ իմ տանս մէջը ծնած ծառաներ ունեցայ ·
Ու շատ արջառներ և հօտեր ունեցայ ,
Տնծմէ առաջ Երուսաղեմի մէջ եղողներուն
ամէնէն աւելի :
8 [դ]Ահա ինծի՝ արծաթ ու ոսկի ,
Եւ թագաւորներու ու գաւառներու գանձեր
գիտցի ·
Տնծի այր և կին երգեցողներ ստացայ ,
Ու մարդոց որդիներուն զուարճութիւնները [ե]ա-
մէն տեսակ շքեղութիւն" :
9 Եւ [զ]ինծմէ առաջ Երուսաղեմի մէջ եղող-
ներուն
Ամէնէն մեծ եղայ ու բարգաւաճեցայ ·
Իմաստութիւնս ալ իմ քովս կը կենար :
10 Եւ իմ աչքերուս ամէն ցանկութիւնը՝ անոնց-
մէ չարգիլեցի ,
Ու՝ իմ սիրտս՝ ամէն փէսակ ուրախութենէ
զուրկ չթողուցի ·
Ապա իմ սիրտս իմ բոլոր աշխատութիւն-
ներէս ուրախացաւ ·
Եւ [է]իմ բոլոր աշխատութիւններէս՝ բաժինս
ասիկայ էր :
11 Ու ես՝ իմ ձեռքերուս բրած ամէն գործքե-
րուն ,
Ու ընելու համար իմ քրաշած ամէն աշխա-
տանքիս նայեցայ ,
Եւ ահա ամէնը [ը]ունայնութիւն ու հոգիի
տանջանք էր ,
Ու արեւուն տակը օգուտ չկար :

12 Եւ ես դարձայ իմաստութիւնը տեսնե-
լու ,
[թ]Յաև յիմարութիւնը , ու անմտութիւնը ·
Վասն զի թագաւորին հաւէն եկող մարդը
ի՞նչ կրնայ ընել ·
Ո՛նչ որ արդէն ըրած են :
13 Հաստի տեսայ որ իմաստութիւնը անմտութեն
նէն օգտակար է ,
Ինչպէս որ լոյսը խաւարէն օգտակար է :
14 [ժ]Իմաստունին աչքերը իր գլխուն վրայ է ,
Հակ անմիտը խաւարի մէջ կը քալէ ·

[ա] Ժող. 1 :
[բ] Ծն. գ. 19 ; Պլ. գ. 10 ; Կամ հոգի համար աշխատու-թիւն
[գ] Պլ. է. 13 :
[դ] Գ Թագ. գ. 12 , 13 ; գ. 30 ; Ժ. 7 , 23 ; Պլ. բ. 9 :
[ե] Պլ. բ. 3 , 12 ; է. 23 , 25 :
[զ] Ծն. ե. 21 :
[է] Պլ. ժբ. 12 :
[ը] Ղև. ժբ. 19 :
[թ] Ծն. ե. 11 :
[ժ] Հակ. ժէ. 13 ; Պլ. է. 6 :
[ի] Պլ. ա. 17 :
[լ] Գ Թագ. բ. 28 ; Ժ. 10 , 14 , 21 , 22 :
[խ] Կամ մեծ առատութեամբ :
[ծ] Պլ. ա. 16 :
[կ] Պլ. գ. 22 ; ե. 18 ; բ. 9 :
[հ] Պլ. ա. 3 , 14 :
[ձ] Պլ. ա. 17 ; է. 25 :
[ղ] Հակ. ժէ. 24 ; Պլ. բ. 1 :

Հայց ես հասկըցայ որ
Ընոնց ամենուն պատահած դիպուածը մեկ է :

15 Ըն ասեցի իմ սրտիս մէջը ըսի .
Որովհետեւ անմիտին պատահածը ինձի ալ պիտի պատահի ,
Ուրեմն ես ինչո՞ւ համար աւելի իմաստուն եղայ .
Ես պատճառաւ իմ սրտիս մէջը ըսի որ ասոնալ ունայնութիւն է :
16 Վասն զի ինչպէս անմիտին՝ նմանապէս իմաստունին ալ
Յաւիտեան յիշատակը չկայ .
Ինչու որ հիմա եղած բաներուն ամէնը
Ապագայ ժամանակին մէջ պիտի մոռցուի .
Ու իմաստունը ի՞նչպէս կը մեռնի .
Ընանիտին պէս :
17 Ընոր համար ես կեանքէս զզուեցայ .
Վասն զի արեւուն տակը եղած գործքերը ինծի գէշ երեցան .
Վանդի ամէնը ունայնութիւն ու հոգիի տանջանք է :
18 Ու ես՝ արեւուն տակը քաշած բոլոր աշխատութիւնէս զզուեցայ .
Վանդի Ինձմէ ետքը գալու մարդուն պիտի թողում զանիկայ .
19 Ու ո՞վ գիտէ թէ անիկայ իմաստուն պիտի ըլլայ , թէ անմիտ .
Հայց պիտի տիրէ իմ բոլոր աշխատութիւնս որուս վրայ ,
Որ արեւուն տակը աշխատեցայ ,
Ու անոնց մէջը իմաստութիւն ցուցուցի .
Ասիկայ ալ ունայնութիւն է :

20 Ու ես դարձայ , որ արեւուն տակը քաշած բոլոր աշխատանքիս վրայով
Իմ սրտէս յոյս կտրեմ :
21 Վասն զի մարդ կայ՝ որուն աշխատութիւնը
Իմաստութեամբ , գիտութեամբ և յաջողութեամբ կ'ըլլայ .
Հայց անոր մէջը չաշխատող մարդուն իբր բաժին կու տայ .
Ասիկայ ալ ունայնութիւն ու մեծ չարիք մըն է .
22 Վասն զի մարդը՝ արեւուն տակը քաշած իր բոլոր աշխատանքէն ,
Ու սրտին տանջանքէն ի՞նչ օգուտ կ'ունենայ .
23 Վանդի անոր բոլոր օրերը վիշտերով՝
Ու գործքը տրտմութեամբ լեցուն են .
Ընոր սիրտը գիշերը անգամ հանգստութիւն չգտներ .
Ասիկայ ալ ունայնութիւն է :
24 Արդս ուտելէն ու խմելէն
Ու իր աշխատանքովը իր հոգին գուարճացնելէն ի զատ՝ ոչինչ աղէկութիւն մը չունի .
Ես ասիկայ ալ տեսայ որ Ասուծոյ ձեռքովը կ'ըլլայ :
25 Վասն զի *ինձմէ զատ՝ ո՞վ կրնայ ուտել ,
Ու ո՞վ կրնայ զուարճանալ :
26 Վանզի Ասո՛ւած՝ իր առջևը հաճելի եղողմարդուն՝
Իմաստութիւն , գիտութիւն և ուրախութիւն կու տայ .
Հայց մեղաւորին զբաղմունք կու տայ ,
Որ անիկայ ապացո՛ւած+ ժողվէ ու դիզէ ,
Որ Ասուծոյ առջևը հաճելի եղողին տայ .
Ասիկայ ալ ունայնութիւն ու հոգիի տանջանք է :

ԳԼ . Գ

1 Ամէն բանին ատեն կայ ,
Ու երկինքին տակը եղող ամէն †գործին ժամանակը .
2 Ծնանելու ժամանակ , և մեռնելու ժամանակ .
Տնկելու ժամանակ , ու անիկացը խլելու ժամանակ .
3 Սպանելու ժամանակ , և բժշկելու ժամանակ .
Քանդելու ժամանակ , ու շինելու ժամանակ .
4 Լալու ժամանակ , և ծիծաղելու ժամանակ .
Սուգ ընելու ժամանակ , ու կաքաւելու ժամանակ .
5 Վարեր գուրս նետելու ժամանակ , և քարեր ժողվելու ժամանակ .
Գրկելու ժամանակ , ու գրկելէն հեռանալու ժամանակ .
6 Փնտռելու ժամանակ , և կորսընցընելու ժամանակ .
Պահելու ժամանակ , ու դուրս ձգելու ժամանակ .
7 Պատռելու ժամանակ , և կարելու ժամանակ .
Լռելու ժամանակ , ու խօսելու ժամանակ .
8 Սիրելու ժամանակ , և ատելու ժամանակ .
Պատերազմի ժամանակ , ու խաղաղութեան ժամանակ :

9 Ընշխատողին՝ իր քաշած աշխատանքէն
Ի՞նչ օգուտ կ'ըլլայ :
10 Տեսայ ան զբաղմունքը՝ որ Ասուած մարդոց որդիներուն տուաւ ,
Որ անով զբաղին :
11 Ընիկայ ամէն բան իր ժամանակին վայելուչ ըրաւ .
Ու աշխարհս ալ անոնց սրտին մէջը դրաւ .

† Ամով . է . 13 :
‡ Ղև . ժգ . 26 :
§ Կե . ա . 3 :
¶ Կե . ա . 13 :

— Մտ . 17 : Կե . ը . 6 :
† Կամ գիտութեան
‖ Նեեմ . թ . 27 :
Յովել . բ . 16 : ա Կոր . է . 5 :

ƒ Աղ . խթ . 10 : Կե . թ . 2 , 3 , 11 :
ե Աղ . խթ . 10 :
ֆ Կե . ա . 3 : գ . 9 :
ֆ Յոբ . ե . 7 : ժգ . 1 :

‡ Կե . գ . 12 , 13 , 22 : է . 18 : ը . 15 :
* Կամ առանց Ընոր
հ Յոբ . իէ . 16 , 17 : Ասակ . իբ . 8 :

Քայց [ը]Աստուծոյ ըրած գործքը
Մարդ չկրնար սկիզբէն մինչև վերջը գտնել։
12 Ա՛ս [բ]գիտեմ որ ուրախ ըլլալէն
Ու կենդանութեանատենը աղէկութիւն ընե-
լէն [գ]ի զատ՝
Ուրիշ աղէկ բան մը չկայ անոնց մէջ։
13 Ու նաև [դ]ամէն մարդուն ուտելը ու խմելը,
Ու իր բոլոր աշխատութենէն բարիք վայելելը
Աստուծոյ պարգեւն է։
14 Գիտեմ որ Աստուծոյ ամէն ըրածը յաւիտեան
պիտի մնայ.
[ե]Ոչ մէյ բան մը աւելցընել, կամ անկէ
պակսեցընել կարելի չէ.
Ու Աստուած կ՚ընէ որ իր երեսէն
վախնան։
15 [զ]Ի՛նչ որ եղած է, հիմա ալ կայ.
Ու ինչ որ պիտի ըլլայ, արդէն եղած է.
Ու Աստուած անցածը կը փնտռէ։

16 Ու նաև արեւուն տակը տեսայ որ [է]դատաս-
տանի տեղը՝ ամբարշտութիւն,
Ու արդարութեան տեղը՝ անօրէնութիւն
կար։
17 Ես իմ սրտիս մէջը ըսի թէ՝ [ը]Աստուած պիտի
դատէ արդարը ու ամբարիշտը.
Վասն զի [թ]ամէն գիտաւորութիւն ու ամէն
գործ ժամանակ ունի հոն։

18 Ես իմ սրտիս մէջը ըսի
Մարդոց որդիներուն վրայով,
Թէ Աստուած զանոնք պիտի փորձէ.
Ու պիտի տեսնեն որ իրենք անասուններ են։
19 [ի]Վասն զի մարդոց որդիներուն պատահածը՝
Ու անասուններուն պատահածը՝ մէկ է.
Մէկը ինչպէս կը մեռնի, մէկալն ալ այնպէս
կը մեռնի.
Ու ամենուն շունչը մէկ է.
Ու մարդը անասունէն աւելի բան մը չունի.
Վասն զի ամէնը ունայնութիւն է։
20 [ժ]Ամէնը մէկ տեղ կ՚երթայ.
[ի]Ամէնը հողէն եղաւ, ու ամէնը հող կը դառ-
նայ։
21 [ղ]Ո՞վ գիտէ թէ մարդոց որդիներուն հոգիները
վեր կ՚ելլեն,
Ու անասնոց ոգիները վար գետինը կ՚իջնեն։
22 [ծ]Ու տեսայ որ՝ մարդս իր գործքերովը ուրախ
ըլլալէն [կ]ի զատ
[լ]Ուրիշ աղէկութիւն մը չունի.
Վասն զի անոր բաժինը ան է.
[խ]Վասն զի ո՞վ պիտի տանի զանիկայ որ տեսնէ
Թէ իրմէ ետքը ի՞նչ պիտի ըլլայ։

[ը] ՊՂ. ք. 17։ Ա՛ռօվ. ժա. 33։ Ա՛մր 22։
[թ] ՊՂ. ք. 24։
[ժ] Հակ. ա. 17։
[ի] ՊՂ. ա. 9։
[ղ] ՊՂ. ե. 8։
[ծ] Ա՛ռօվ. ը. 6, 7, 8, ԺԸ։ ը Կօր. ե. 10։ ը Ծնն. ա. 6, 7։
[լ] Ա՛մր 1։
[խ] Ասղ. խթ. 12, 20։ Հղ. 22։ ՊՂ. ք. 16։
[ձ] Ելս. գ. 19։
[ղ] ՊՂ. ժը. 7։

ԳՂ. Գ

1 Արգելուն ունայնութիւնը կ՚աւելնայ հաքատահարու-
թեամբ, 4 նախանձով, 5 ծուլութեամբ, 7 ագահու-
թեամբ, 9 առանձնակեցութեամբ, 13 յամառութեամբ։

1 Ես դարձայ, ու տեսայ
Երեսուն տակը եղած բոլոր [ա]զրկանքները.
Ես ահա զրկուածներուն արտօսքը արցունք կար.
Քայց անոնք մխիթարող չունէին.
Ու անոնց զրկանք ընողներուն ձեռքը ոյժ կար.
Քայց անոնց մխիթարութիւն տուող չկար։
2 [բ]Ես ևս մեռածները՝ արդէն մեռածները՝
Աինչև հիմա ապրող կենդանիներէն աւելի
գովեցի։
3 [գ]Քայց ան որ մինչև հիմա եղած չէ՝ երկուքէն
ալ աղէկ է.
Վասն զի անիկայ արեւուն տակը եղած չարու-
թիւնը չտեսաւ։
4 Ու ես ամէն աշխատութիւնը,
Ես ամէն յաջող գործքը տեսայ,
Որ անոնց համար մարդ իր ընկերին կը նա-
խանձի.
Եսիկայ ալ ունայնութիւն ու հոգիի տանջանք է։
5 [դ]Ընդիմայր իր ձեռքերը կը ծալէ,
Ու իր միսը կ՚ուտէ։
6 [ե]Լեցի աղէկ է մէկ լեցուն ձեռքը հանգստու-
թեամբ,
Քան թէ երկու լեցուն ձեռքը՝ որ աշխատան-
քով ու հոգիի տանջանքով է։

7 Ես ևս դարձայ՝ ու արեւուն տակը ունայ-
նութիւն տեսայ։
8 Մէկ մարդ մը կայ՝ որ երկրորդ չունի.
Ո՛չ տղայ ունի և ոչ եղբայր.
Քայց անոր ամէն աշխատութիւնը վախճան
չունի.
Ու անոր աչքերը հարստութեամբ չեն կշտա-
նար.
[զ]Ես ըսի ԻՆՔ՝ Ես որո՞ւն համար կ՚աշխատիմ,
Ու իմ հոգիս բարիքէ կը զրկեմ.
Եսիկայ ալ ունայնութիւն ու չար զբաղմունք է։
9 Երկուքը մէկէն աղէկ է.
Վասն զի անոնց աշխատանքը աղէկ վարձք
ունի.
10 Վանզի թէ որ իյնան, մէկզմէկ կը վերցընեն.
Քայց վայ իյնող մէկուն՝
Որ զինքը վերցընող երկրորդ մը չունի։
11 Ու երկու մարդ ծէկոնիկ պառկելով՝ կը տաք-
նան.
Քայց մինակը ի՞նչպէս կրնայ տաքնալ։

[ա] Յոբ. գ. 11, 16, 21։ ՊՂ. գ. 3։
[բ] Բառկ. գ. 10։ խդ. 33։
[գ] Բառկ. ժԸ. 16, 17։ ժգ. 8։
[դ] Բառկ. խէ. 20։ ա Յօհ. ք. 16։
[ե] Սաղ. Լիթ. 6։

12 Եւ թէ որ մէկը անոնց բռնութիւն ընէ,
Երկուքը կրնան անոր դէմ դնել.
Ու երկպատիկ պարանը դիւրաւ չխզուիր:

13 Ղէկ է աղքատ ու իմաստուն տղան,
Քան թէ ծեր ու անմիտ թագաւորը՝
Որ ալ չգիտեր խրատուիլ:
14 Քանդի Գերը բանտէն կ'ելլէ՝ որ թագաւորէ,
Բայց ո՞րքէն ծը որ *թագաւոր ծնած է, աղքատ կ'ըլլայ:
15 Տնտես արևուն տակը քալող ամէն կենդանիները
Կը տեսնեմ հետ՝ որ նախաորդին երկրորդն էր,
Ու անոր տեղը պիտի անցնէր.
16 †Անոնց առջևը կեցող՝ բոլոր ժողովուրդը անթիւ էր.
Սակայն ետքը եկողները անկէ պիտի չուրախանան.
Ասիկայ ալ ունայնութիւն ու հոգիի տանջանք է:

ԳԼ. Ե

1 Պատուհասային պաշտօնը կատարելուն մէջ, 8 հարստահարութեան դէմ պայծառլու մէջ, 9 և. հարստութեան մէջ ունայնութիւններ: 18 Հարստութեան մէջ երջանկութիւնը Աստուծոյ պարգևն է:

1 Երբոր Աստուծոյ տունը կ'երթաս, ոտքիդ զգուշութիւն ըրէ.
Եւ աւելի մտիկ ընելու մօտենալիր,
Քան թէ անմիտներու զոհ մատուցանելու.
Ան զի անոնք չեն գիտեր թէ չարութիւն կ'ընեն:
2 Ներուիզ մի ուզեսպարիր.
Եւ քու սիրտդ Աստուծոյ առջևը խօսք հանելու չարտորայ.
Քանդի Աստուած երկինքն է, ու դուն երկրի վրայ ես.
Ընոր համար *քու խօսքերդ քիչ ըլլան:
3 Ան զի երազը՝ շատ զբաղմունքէն առաջ կու գայ,
Ու †յիմարին ձայնը՝ շատ խօսքերէն:

4 Երբոր Աստուծոյ ուխտ կ'ընես,
Զանիկայ կատարելը մի ուշացըներ.
Քանզի Աթոռոջ անմիտներուն չհաճիր.
Ինչ որ ուխտդ կատարէ:
5 Ղէկ է որ ուխտ չընես,
Քան թէ ուխտ ընես ու չկատարես:
6 Թող մի տար որ քու բերանդ մարմնոյդ մեղք գործել տայ,
Եւ հրեշտակին առջևը մի ըսեր թէ Ակամայից եղաւ.
Ինչո՞ւ Աստուած քու խօսքիդ համար բարկանայ,
Ու ձեռքերուդ գործքը ապէ:
7 Վասն զի երազներուն շատութեանը մէջ,
Եւ խօսքերուն շատութեանը մէջ՝
Ունայնութիւններ ալ կայ.
Բայց դուն Աստուծմէ վախցիր:
8 Թէ որ գաւառի մէջ աղքատին եղած զրկանքը
Ու իրաւանց և արդարութեան ծռութիւը տեսնես,
Ա՛ս բանիս վրայ մի զարմանար.
Վասն զի բարձրերուն վրայ բարձր եղողը կը դիտէ.
Եւ ասոնցմէ բարձրը կայ:
9 Երկիրը ամենուն օգտակար է.
Թագաւորին անգամ արտէն ծառայութիւն կ'ըլլայ:

10 Ըրծաթի սիրողը արծաթէն չհլնանար,
Ոչ ալ հարստութիւն սիրողը էրէքն բերքէն.
Ասիկայ ալ ունայնութիւն է:
11 Երբոր բարիքը կը շատնայ,
Ուտողներն ալ կը շատնան.
Ուրիմն զանիկայ ունեցողներուն՝
Էքթով տեսնելէն ի զատ ի՞նչ օգուտ կ'ըլլայ:
12 Քաղցր է աշխատող մարդուն քունը՝
Թէ շատ և թէ քիչ ուտէ.
Բայց Հարուստին Ճկուշտ ըլլալը՝
Զիրողութ որ անիկայ Հանգիստ քնանայ:
13 Ըրևուն տակը տեսայ որ մէկ գէշ բան մը կայ,
Այսինքն ան Հարստութիւնը որ իր տիրոջը ձախորդութեանը Համար պահուած է.
14 Եւ ան Հարստութիւնը մէկ ձախորդ ||դիպուածով մը կը կորսուի.
Ու ինքը տղայ կը ծնանի, և անոր ձեռքը բան մը չկայ:
15 Ինչպէս որ իր մօրը որովայնէն ելաւ,
Այնպէս միրկ կը դառնայ.
Ինչպէս որ եկաւ, այնպէս կ'երթայ,
Ու իր աշխատութենէն բան մը չառներ որ իր Հետը տանի:
16 Ա՛ս ալ գէշ բան մըն է,
Որ ինչպէս եկաւ, ճիշդ այնպէս կ'երթայ.
Եւ †ի՞նչ օգուտ կ'ըլլայ անոր՝
‡Որ Հովի Համար կ'աշխատի:
17 Ընդհակայ իր բոլոր օրերը՝ §խաւարի մէջ կ'ուտէ
Ինծ տրտմութեամբ, Հիւանդութեամբ և սրտմտութեամբ:

18 Ըհա ա՛ս աղէկութիւնը տեսայ,
‖Որ վայելուչ է ուտել ու խմել,

---

* Կամ իր թագաւորութեանը մէջ
† Կամ Ընոնցմէ առաջ եղող
— Տես Եղ. ի. 5: Ես. ա. 12, ԼԸ:
ք ա Թագ. ժե. 22: Պաշ. ֆ. 8: Առակ. ժե. 8: ի՛ա. 27: Ովս. է. 6:
ր Առակ. ժ. 19: Պատ. է. 7:
ս Առակ. ժ. 19:
տ Ծնոտ. Ը. 2: ի՛ Օր. իդ. 21, 22, 23: Պաշ. ֆ. 14: Ղե. 11:
ու Պաշ. կդ. 13, 14:
փ Առակ. ի. 25: Գոր. ե. 4, ա Կոր. ժ. 10:
ք ԳԼ. ժի. 13:
օ ԳԼ. է. 16:
ֆ Պաշ. ժի. 5: ծը. 11: Ամբ. 1:
‡ Կամ առատութիւնը
ւ ԳԼ. է. 1:
‖ Կամ գործով
ց Յոբ. ա. 21: Պաշ. խթ. 17: ա Տիմ. է. 7:
ձ ԳԼ. ա. 3:
ղ Առակ. ժա. 29:
ճ Պաշ. ձխ. 2:
յ ԳԼ. ի. 24: է. 12, 13; 22: ի՛. 7: ժա. 9: ա Տիմ. է. 17:

Եւ Ընտանեաց մէկու մը տուած կենացը բոլոր օրերուն մէջ՝
Երեւուն տակը իր քաշած բոլոր աշխատանքին բարիքը վայելել.
Ա՛ն զի անոր բաժինը ասիկայ է:
19 Եւ [1]որ մարդուն որ Ընտուած հարստութիւն ու ստացուածք կու տայ,
Ու անկէ ուտելու, և բաժինը առնելու,
Ու իր աշխատանքէն ուրախանալու իշխանութիւն կու տայ,
Ասիկայ Ընտուծոյ պարգեւն է:
20 Վասն զի անիկայ իր կենացը օրերը շատ չյիշեր.
Ա՛ն զի Ընտուած անոր սրտին ուրախութիւնովը՝ անոր պատասխան կու տայ:

ԳԼ. Ը

1 Զգործածուած հարստութեան, 3 առանց հարստութեան զաւակներ ունենալու, 6 և հարստութենէ զրկուած ծնութեան ունայնութիւնը: 9 Փոխոխական բաղձանքներուն ունայնութիւնը:

1 Երեւուն տակը տեսայ որ չարիք մը կայ.
Ու անիկայ մարդոց մէջը շատ կը գործուի:
2 Մարդ մը՝ որուն Ընտուած հարստութիւն ու ստացուածք և փառք կու տայ,
[2]Չյնպէս որ իր հոգիին ցանկացած բաներէն պակսութիւն մը չունենար.
[3]Հայց Ընտուած անոր իշխանութիւն չատ անկէ ուտելու.
Հապա զանիկայ օտար մարդ կ'ուտէ.
Ա՛ս ալ ունայնութիւն ու զէշ ցաւ մըն է:
3 Թէ որ մարդ հարիւր զաւակ ծնանի,
Ու շատ տարիներ ապրի,
Եւ անոր տարիներուն օրերը շատ ըլլայ,
Ու անոր հոգին բարութենէ չկշտանայ,
Եւ [4]անիկայ թաղում ալ չունենայ,
Կ'ըսեմ որ [5]վիժածը անկէ աղէկ է.
4 Վասն զի ասիկայ ունայնութեամբ կու գայ,
ու խաւարով կ'երթայ,
Եւ անունը խաւարի մէջ կը ծածկուի.
5 Երեն ալ չտեսաւ, ու բան մը չգիտցաւ.
Ասիկայ մեկալէն աւելի հանգիստ է:
6 Իակ անիկայ թէ և երկու հազար տարի ապրի,
Ու աղէկութիւն չտեսնի,
Մէ՞թէ ամէնքը մէկ տեղ չե՞ն երթար:

7 [6]Մարդուն բոլոր աշխատութիւնը իր բերնին համար է.
Սակայն անոր հոգին չկշտանար:
8 Վասն զի իմաստունը՝ անմիտէն աւելի ի՞նչ բան ունի.
Կենդանիներուն մէջը քալել գիտցող աղքատը ի՞նչ օգուտ կ'ունենայ:

9 Աչքերով տեսնելը՝ հոգիով [7]փափաքելէն աղէկ է.
Ասիկայ ալ ունայնութիւն ու հոգիի տանջանք է:

10 Ինչ որ եղաւ, արդէն անոր անունն դրուած է.
Եւ յայտնի է թէ մարդն է.
[8]Ու անիկայ իրմէ զօրաւորին հետ վիճելու կարող չէ:
11 Որովհետեւ ունայնութիւն շատցընող շատ բաներ կան,
Մարդուն ի՞նչ կը մնայ:
12 Վասն զի ո՞վ գիտէ թէ որ բանը աղէկ է կեանքի մարդուն՝
[9]Տուեալի պէս անցուցած իր ունայն կենացը բոլոր օրերուն մէջը.
Վասն զի [10]մարդուն ո՞վ պիտի յայտնէ,
Թէ իրմէ ետքը արեւուն տակը ի՞նչ պիտի ըլլայ:

ԳԼ. Թ

1 Բանք են որ ունայնութեան դէմ կը դնեն. բարի համբաւ, 2 սուգ, 7 համբերութիւն, 11 իմաստութիւն, 23 իմաստութիւն առանալուն դժուարութիւնը:

1 [1]Բարի անունը՝ հոտաւէտ ևղէնի,
Ու մահուան օրը՝ ծննդեան օրէն աղէկ է:

2 Սուգի տունն երթալը
Կոչունքի տունն երթալէն աղէկ է.
Վասն զի ամէն մարդուն վախճանը ան է.
Ու կենդանի եղողը՝ պահնիկայ իր սրտին մէջը կը դնէ:
3 [2]Տրտմութիւնը ծիծաղելէն աղէկ է.
[3]Վասն զի երեսին տրտմութեամբը սիրտը [4]կը ղուարճանայ:
4 Իմաստուններուն սիրտը՝ սուգի տունը,
Իսկ յիմարներուն սիրտը՝ ուրախութեան տունը կ'ըլլայ:

5 [5]Իմաստունին յանդիմանութիւնը լսելը՝
Յիմարներուն երգը լսելէն աղէկ է:
6 [6]Վասն զի ինչպէս է փուշերուն ձայնը կաթսային տակը,
Յիմարներուն ծիծաղն ալ այնպէս է.
Ասիկայ ալ ունայնութիւն է:
7 Երբ որ բռնութիւնը՝ իմաստունը յիմար կ'ընէ,
[7]Եւ պարգեւը հոգին սիրտը կ'ապականէ:
8 Աէկ բանին վախճանը՝ սկիզբէն աղէկ է.
Ու [8]երկայնամիտ ոգին՝ հպարտ ոգիէն աղէկ է:
9 [9]Արտորար հոգիով բարկանալու.
Վասն զի բարկութիւնը յիմարներուն ծոցին մէջը կը հանգչի:

ա ԳԼ. ե. 10: գ. 22:
բ ԳԼ. բ. 24: գ. 13: ը. 2:
— ԳԼ. ե. 13:
դ Հոր. իա. 10, լէ: Սաղ. ժէ. 14: հգ. 7:
ե Ղեւ. ժբ. 20:
զ Ա Թագ. ի. 35: Նա. ժդ. 19, 20: Երեմ. խբ. 19:
է Հոր. գ. 16: Սաղ. ծբ. 8: ԳԼ. գ. 3:
ը Ընակ. ժէ. 26:
թ Նեէմ. թ. 37: Նա. խե. 9: Երեմ. խի. 19:
ժ Սաղ. ձբ. 11: ձի. 23: ձպ. 4: Հայկ. գ. 14, 15:
ի Սաղ. Լի. 6: ԳԼ. ը. 7:
— Ընակ. խբ. 1:
լ Կամ Արտաքսութիւնը
խ Ի Նոր. է. 10:
ծ Կամ բարի կ'ըլլայ:
կ Ցես Սաղ. ձխա. 5: Ընակ. ժգ. 18: ժե. 31, 32:
հ Սաղ. ճժը. 12: ԳԼ. ը. 2:
ձ Նա. խդ. 8: Ի Օբ. ժգ. 19:
ղ Ընակ. ժդ. 29:
ճ Ընակ. ժգ. 17: ժգ. 32: Հայկ. ա. 19:

10 Մի՛ ըսեր թէ՝ Ինչո՞ւ համար առջի օրերը աս
օրերէն աղէկ էին.
Վասն զի աս բանիս համար ըրած հարցմունքդ
իմաստութեամբ չէ։

11 Իմաստութիւնը՝ ժառանգութեան պէս ա-
ղէկ է,
Եւ արեւը տեսնողներուն օգտակար է։
12 Վասն զի իմաստութիւնը հովանաւորութիւն
կ՚ընէ,
Ե՛ւ արծաթը հովանաւորութիւն կ՚ընէ.
Բայց գիտութեան օգուտը սա է,
Որ իմաստութիւնը՝ զինքը ստացողները կ՚ապ-
րեցընէ։

13 Աստուծոյ գործքին նայէ.
Վասն զի ո՞ւսոր ծռածը ո՛վ կրնայ շիտակել։
14 Աղէկ օրը աղէկութեամբ անցու՛ր,
Եւ գէշ օրը զգուշութիւն ըրէ.
Նա Աստուած իրարու դիմացը դրաւ ասոնք,
Որ մարդ իրմէ ետքը բան մը չգտնէ։

15 Իմ ունայնութեան օրերուս մէջը ամէնը
տեսայ.
Ա՛րդար կայ՝ որ իր արդարութեանը մէջ կը
կորսուի,
Եւ ամբարիշտ կայ՝ որ իր ամբարշտութեանը
մէջ իր կեանքը կ՚երկրնցընէ։

16 Չափա՛զ շատ արդար մի ըլլար.
Ու ինքզինքդ չափէ՛ դուրս իմաստուն մի՛ կար-
ծեր.
Ինչո՞ւ համար քեզ կորսընցընես։
17 Չափա՛զ շատ ամբարիշտ մի՛ ըլլար, ու յիմար մի՛ ըլ-
լար.
Ինչո՞ւ համար առանց ձեռնհաս մեռնես։
18 Աղէկ է որ մէկը բռնես, ու մէկալէն ալ ձեռքդ
չքաշես.
Վասն զի Աստուծմէ վախցողը ամենէն ապա-
հով կ՚ելլէ։

19 Իմաստութիւնը աւելի ոյժ կու տայ իմաս-
տունին,
Քան թէ քաղաքի մը մէջ եղող տասը իշխա-
նը՝ ան փաղաքչէն։
20 Երբեք որ երկրի վրայ արդար մարդ չկայ՝
Որ աղէկութիւն ընէ, ու մեղք չգործէ։
21 Ըրդ՝ քու սիրտդ ամէն խօսուած խօսքերուն
մի՛ տար,
Որ քու ծառայիդ քեզի անէծք տալը չլսես.
22 Վասն զի քու սիրտդ գիտէ
Որ դուն ալ շատ անգամ ուրիշներուն անէծք
տուած ես։

23 Ասոնց ամէնը իմաստութեամբ փորձեցի.
Ըսի թէ՝ Ես իմաստուն ըլլամ.
Բայց անիկայ ինծմէ հեռու էր։
24 Ո՞րն հեռուն ինչ ըլլալը,
Ու խիստ խորունկ եղածը ո՞վ կը գտնէ։
25 Ես իմ սրտովս պտըտեցայ՝ որ գիտնամ, և
քննեմ,
Ու փնտռեմ իմաստութիւնը ու հանճարը.
Եւ յիմարութեան չարութիւնը,
Ու անմտութիւնը՝ խենթութիւնը գիտնամ.
26 Ու ես մահուանէ դառն գտայ ան կինիկը՝
Որուն սրտին մէջը ցանցեր և ուռկաններ,
Ու ձեռքերուն մէջը կապանքներ կան.
Աստուծոյ առջևը հաճելի եղողը անկէ կ՚ա-
զատի.
Բայց մեղաւորը անկէ կը բռնուի։
27 Էհա ասիկայ գտայ, կ՚ըսէ Ժողովողը,
Մէկիկ մէկիկ հաշիւը գտնելու
համար.
28 (Որ հոգիս տակաւին կը փնտռէ,
Բայց չեմ կրնար գտնել.)
Հազարի մարդ՝ հազարէն մէկ գտայ.
Բայց բոլոր ասոնց մէջը մէկ կնիկ մը չգտայ։
29 Էհա միայն ասիկայ գտայ՝
Որ Աստուած մարդը ուղիղ ստեղծեց.
Բայց Անոնք շատ շաւարքներ փնտռեցին։

Գ Լ. Ը

1 Թագաւորները մեծապէս պատուելու է։ 6 Պէտք է դի-
տել Աստուծոյ նախախնամութիւնը։ 12 Աչքի աղէկ է
բարեպաշտ մարդոյ հետ չբաւորութեան մէջ ըլլալ, քան
թէ չարերուն հետ՝ յաջողութեան մէջ։ 16 Աստուծոյ գոր-
ծը անքննելի է։

1 Իմաստունին պէս ո՞վ կայ.
Ու խօսքի մեկնութիւնը ո՞վ գիտէ.
Մարդուն իմաստութիւնը՝ անոր երեսը կը
փայլեցընէ.
Ու երեսին պնդութիւնը կը փոխուի։
2 Ես կ՚ըսեմ ո՛ր, թագաւորին հրամանը պահէ,
Անաւասիկ Աստուծոյ երդումին պատճառով։
3 Ընոր առջևէն երթալու մի արտօրար.
Չար գործքի մէջ մի՛ կենար.
Վասն զի անիկայ ինչ որ ուզէ՝ կ՚ընէ։
4 Որ թագաւորին խօսքը կայ, հոն իշխա-
նութիւն կայ,
Ու ո՞վ կրնայ անոր ըսել, թէ ինչ կ՚ընես։
5 Պատուիրանքը պահողը չարիքի չհանդիպիր.
Եւ իմաստունին սիրտը՝ ժամանակը ու կար-
մարութիւնը կը ճանչնայ։
6 Վասն զի Համէն գիտութիւն էր ժամա-
նակը ու կարմարութիւնը ունի.
Վասնզի մարդուն վրայ շատ նեղութիւն կու
գայ։

ը Գաղ. ժա. 7։
ը Տես Հոռ. ժբ. 14։ Գաղ.
ա. 15։ Հռ. ժգ. 27։
ա Գաղ. գ. 4։ բ Օր. իբ. 47։
բ Գաղ. բ. 14։
գ Գաղ. բ. 16։
դ Նահ. իե. 16։
ե Հռով. ժբ. 3։
զ Հոռ. ժե. 32։ Սաղ. ծե.
23։ Նահ. Ժ. 27։
է Նահ. իա. 22։ իբ. 5։
Գաղ. ի. 16, 18։
ը Ա Թագ. ը. 46։ բ Ա՛ն.
ղ. 36։ Նահ. ի. 9։ Հռով. ի. 23։ ա Հոհ. ա. 8։
թ Հռով. ա. 22։
ժ Հոռ. իբ. 12, 20։ ա Տիմ.
ղ. 16։
ի Հռով. ժա. 33։
ժ Գաղ. ա. 17։ բ. 12։
ժա Նահ. ե. 3, 4։ իբ. 14։
ժբ Գաղ. ա. 1, 2։
ժգ Հոռ. լգ. 23։ Սաղ. ժբ. 1։
ժդ Նա՛ն. ա. 27։
ժե Նա՛ն. գ. 6, 7։
ժզ. 16։
ի Հռով. ժա. 33։
ժ Գաղ. ա. 17։ բ. 12։
ժա Նահ. ե. 3, 4։ իբ. 14։
ժբ Գաղ. ա. 1, 2։
ժգ Հոռ. լգ. 23։ Սաղ. ժբ. 1։
ժդ Նա՛ն. ա. 27։
ժե Նա՛ն. գ. 6, 7։
ժզ Նահ. ը. 8, 9։ ժէ. 24։
Տես Գաղ. գ. 15։
ը Ա Օր. իբ. 50։
թ Նզեկ. ժէ. 18։ Տես ա Պե-
տ. իբ. 24։ Հռով. ժգ. 5։
ժ Գաղ. Ժ. 4։
ի Հոռ. լգ. 18։
ի Գաղ. ա. 1։

7 [a]Այն զի անիկայ ըլլալու բանը չգիտեր ։
Ու՞մ պիտի յայտնէ անոր՝ թէ ինչպէս պիտի ըլլայ ։

8 [b]Յոդիեն վերջ իշխող մարդ չկայ , որ հոգին արգիլէ ,
Ու մահուան օրուանը վերջ տիրող չկայ ։
Ու ան պատերազմին մէջ [c]արձակում չկայ ։
Ու ամբարշտութիւնը՝ իրեն հետևողները չազատեր ։

9 Ըսուց ամէնը տեսայ ,
Ու արևուն տակը եղող ամէն գործքին՝ իմ սիրտս տուի ։
Ատեն կայ որ՝ մէկ մարդ մը ուրիշ մարդու վերջ կ՚իշխէ
Իրեն թշուառութեանը համար ։

10 Ու՛ր ասոր հետ տեսայ ամբարիշտները
Որ թաղուեցան գացին , ու սուրբ տեղէն եկան ։
Ու մոռցուեցան ան քաղաքին մէջը՝ ուր որ ասանկ ըրին ։
Ա՛ս ալ ունայնութիւն է ։

11 [d]Որովհետև դէշ գործքին վերջ՝ վճիռը շուտով չհատարուիր ,
Ա՛ս պատճառաւ մարդոց որդիներուն սիրտը
Չարութիւն ընելու փափաքով լեցուած է ։
12 [e]Թէև և մեղաւորը հարիւր անգամ չարութիւն ընէ ,
Ու անոր կեանքը երկրնայ ալ ,
Բայց ամենայնիւ ստոյգ գիտեմ որ [f]բարութիւնը՝
Աստուծմէ վախցողներուն , անոր երեսէն վախցողներուն պիտի ըլլայ ։
13 Բայց ամբարշտին բարութիւն պիտի չըլլայ ։
Ու անիկա իր օրերը պիտի չերկրնցընէ , հապա ստուերի պէս պիտի ըլլայ ։
Այն զի Աստուծոյ երեսէն չվախնար ։

14 Ունայնութիւն մը կայ , որ աշխարհիս վերջ կ՚ըլլայ ։
Բայց[g] ինկը արդարներ կան , որոնց համբարիշտներուն գործքին պէս կը պատահի ։
Ու ամբարիշտներ ալ կան , որոնց՝ արդարներուն գործքին պէս կը պատահի ։
[h]Ըսի որ՝ ա՛ս ալ ունայնութիւն է ։
15 Ու ես ուրախութիւնը գովեցի ,
Այն զի մարդը արևուն տակը՝
Ուտելէն , խմելէն , և ուրախութիւն ընելէն [i]զատ՝
Ընդհակ բան մը չունի ։
Այն զի արևուն տակը Աստուծոյ անոր տուած կենացը օրերուն մէջ՝
Իր աշխատանքէն ասիկայ կը մնայ անոր ։

16 Երբոր ես իմ սիրտս տուի իմաստութիւնը գիտնալու ,
Ու երկրի վրայ եղած զբաղմունքը տեսնելու ,
(Այն զի թէ ցորեկ և թէ գիշեր
Իր աչքը քուն չտեսնող [j]մարդ կայ ,)
17 Ըն աստեղը Աստուծոյ բոլոր գործքերէն հասկըցայ ,
Որ [k]մարդ չկրնար գտնել ան գործը՝ որ արևուն տակը կ՚ըլլայ ։
Այն զի մարդը կ՚աշխատի փնտռելու , բայց չգտներ ,
Ու թէ և իմաստունն ալ Գիտնամ ըսէ ,
[l]Գտնելու կարող չըլլար ։

Գ Լ · Թ

1 Ամէ և նոյն բաները կը պատահին բարիներուն ու չարերուն ։ 4 Մարդս անպատճառ պիտի մեռնի ։ 7 անոր բաժինը աս կեանքիս մէջ հանգիստ ապրիլն է ։ 11 Աստուծոյ նախախնամութիւնը ամէն բան կը կառավարէ ։ 13 Իմաստութիւնը ուժ էն աղէկ է ։

1 Այն զի աս ամէնը իմ սրտիս մէջը դրի ,
Ու աս ամէնը քննեմ ։
Ո՛ր արդարները և իմաստունները ու անոնց գործքերը՝
Աստուծոյ ձեռքին մէջն են ։
Ա՛րդ չգիտեր թէ սէրը և թէ ատելութիւնը ։
Ամէն բան անոնց առջևն է ։
2 [m]Ամէն բան՝ ամենուն հաւասարապէս կը պատահի ։
Բդարին ու ամբարշտին ,
Բարի [n]տոքոնա , մաքուրին ու անմաքուրին ,
Ո՛չ ընողին , ու ո՛չ չընողին
Պատահածը դիպուածը մէկ է ։
Ինչպէս է բարի տոքոը , մեղաւորն ալ այնպէս է ։
Երդում ընողը՝ երդումէն վախցողին պէս է ։
3 Ըրևուն տակը եղած բոլոր գործքերուն մէջ դէշ բանը աս է ,
Որ ամենուն պատահածը դիպուածը մէկ է ։
Ու նաև մարդոց որդիներուն սիրտը
Չարութեամբ լեցուած ըլլալով՝
Իրենց կենդանութեան աւուրը՝ իրենց սրտին մէջը խելքութիւն կայ ։
Ու հետը մեռելներուն [o]կ՚երթան ։
4 Ո՛անցի բոլոր կենդանիներուն ընկերացած մարդէն յոյս կայ ։
Այն զի ողջ շունը՝ մեռած առիւծէն աղէկ է ։
5 Որովհետև կենդանիները գիտեն որ պիտի մեռնին ։
Բայց [p]մեռելները բան մը չեն գիտեր ,
Ու [q]վարձք մը չեն առներ ։
Այն զի [r]անոնց յիշատակը մոռցուեցաւ ։

---

[a] Կաց · իգ · 22 ։ ՊՂ · գ · 12 ։ թ · 12 ։ Յ · 14 ։
[b] Ելս · կէ · 20 ։ Ղեւտ · ք · 5 ։
[c] Սաղ · ժգ · 5 ։ Սաղ · խթ · 6 , 7 ։
[d] Ես՛ զինադադարում
[e] Սաղ · յ · 6 ։ ե · 21 ։ Ես · իգ · 10 ։
[f] Ելս · կէ · 20 ։ Ղեւտ · ք · 5 ։
[g] Սաղ · լէ · 11 , 18 , 19 ։ Ըսած · ա · 32 , 33 ։ Ես · գ · 10 , 11 ։ Մատ · իէ · 34 , 41 ։
[h] Սաղ · հգ · 14 ։ ՊՂ · ք · 14 ։ է · 15 ։ թ · 1 , 2 , 3 ։
[i] ՊՂ · ք · 24 ։ գ · 12 , 22 ։ է · 18 ։ թ · 7 ։
[j] Ելս · է · 9 ։ ՊՂ · գ · 11 ։ Ղեւտ · ժա · 33 ։
[k] Սաղ · հգ · 16 ։
[l] ՊՂ · ը · 14 ։
[m] Ելս · իա · 7 , լգ ։ Սաղ · հգ · 3 , 12 , 13 ։ Սաղ · գ · 15 ։
[n] Ելս · ժգ · 21 ։
[o] Այ՛ հահ
[p] Ելս · է · 8 , 9 , 10 ։ Ես · իգ · 14 ։

6 Ամէն անունց սկիզբ՝ թէ տեսլութիւնը,
Ու թէ նախանձը արդէն կորսուեցաւ.
Ու անունք՝ արեւուն տակը եղող բաներուն մէջ
Յաւիտեան բաժին մը չունին:

7 Գնա՝ [ե]հացդ ուրախութեամբ կեր,
Ու գինիդ ուրախ սրտով խմէ.
Վասն զի արդէն Աստուած քու գործքերուդ
Հաւնեցաւ:
8 Հանգերձներդ ամէն ատեն ճերմակ ըլլան,
Ու գլխուդ վրայէն եղը պակաս ըլլայ:
9 Քու սիրած կնիկդ հետ կեանք վայելէ
Քու ունայնութեան կեանցդ բոլոր օրերուն
մէջ,
Որ Աստուած քեզի տուաւ արեւուն տակը
Քու ունայնութեանդ բոլոր օրերուն մէջ.
Վասն զի ասիկայ է
Երեւուն տակը քրտած աշխատանքիդ:
10 Ձեռքդ ինչ որ գտնէ ընելու,
Հոլով ուժովդ ըրէ.
Քանզի անդ քու երթալու դիրկումդիդ մէջը՝
Գործք, խորհուրդ, գիտութիւն ու իմաստութիւն չկայ:

11 Դարձայ [ը]ու արեւուն տակը տեսայ,
Որ ճամբան վազողներուն չէ,
Ու պատերազմը զօրաւորներուն չէ.
Ու նաեւ հացը իմաստուններուն չէ,
Ու հարստութիւնն ալ հանճարեղներուն չէ.
Ու նաեւ շնորհքը գիտուններուն չէ.
Հապա ժամանակ ու դիպուած կը պատահի
ամենուն:
12 Վասն զի [թ]մարդ իր ատենը անգամ չգիտեր.
Ինչպէս որ ձուկերը չար ուռկանով կը բռնուին,
Ու թռչունները ծուղակի մէջ կը բռնուին,
Այնպէս մարդոց որդիներն ալ [ժ]որոգայթի մէջ
կ'իյնան,
Երբոր չար ժամանակը յանկարծ անոնց վրայ
կու գայ:

13 Երեւուն տակը աս իմաստութիւնն ալ տեսայ,
Ու անիկայ ինծի մեծ երեւցաւ.
14 [ի]Մէկ պզտիկ քաղաք մը՝ ու մէջն ալ քիչ մարդ
կար.
Ու անոր վրայ մէկ մեծ թագաւոր մը եկաւ,
ու զանիկայ պաշարեց,
Ու անոր դէմ մեծ պատնէշներ շինեց.
15 Ու անոր մէջը մէկ տղքատ իմաստուն մը գըտնուեցաւ.
Ու անիկայ իր իմաստութեամբը քաղաքը ազատեց.
Բայց սա աղքատ մարդը բնաւ յիշող մը չեղաւ:
16 [ժ]Ըսի ատենը ըսի թէ՝
Իմաստութիւնը ուժէն աղէկ է,
Ինչ եւ [ի]աղքատին իմաստութիւնը կ'անարգեն,
Ու անոր խօսքերը մոռիկ չեն ըներ:

17 Իմաստուններուն մեղմ խօսքերը,
Հիմարներուն մէջ իշխան եղողին աղաղակէն
աղէկ կը լսուին:
18 [ի]Իմաստութիւնը պատերազմական զէնքերէն
աղէկ է.
Բայց [ժ]մէկ մեղաւորը շատ բարութիւններու
կորստեանը պատճառ կ'ըլլայ:

Գ Լ. Ժ

1 Իմաստութեան և յիմարութեան վրայով. 16 զեղծութեան, 18 ծուլութեան, 19 ու առակի վրայով. 20 և թագաւորներուն վայելուչ պատուոյն վրայով խօսքեր:

1 Սեւուած ճանճերը իւղագործին եղը գարշահոտ կ'ընեն.
Փիչ մը անմտութիւնն ալ [ժ]իմաստութեամբ
և պատուով երեւելի ալաբաստրէ
այնպէս կ'ըսեն՝:
2 Իմաստունին սիրտը իր աջ կողմն է,
Ու անմիտին սիրտը իր ձախ կողմն է:
3 Նաեւ անմիտ մարդը ճամբան քալելու ատենն ալ,
Խելքը պակաս ըլլալուն համար՝ [ե]իր յիմար
ըլլալը ամենուն կը յայտնէ:
4 Թէ որ իշխանին բարկութիւնը քեզի դէմ ելլէ,
[բ]Քու տեղդ մի՛ ձգեր.
Վասն զի [գ]քաղցրութիւնը մեծ յանցանքները
կը դադրեցնէ:

5 Երեւուն տակը մէկ չարութիւն մըն ալ տեսայ,
Որ իշխանին երեսէն ելած անխոհեմութիւն մը
ըլլալ կ'երեւնայ:
6 [դ]Ընտրութիւնը խիստ բարձր տեղերու վրայ կը
գրուի.
Ու հարուստները ցած տեղ մը կը նստին:
7 Տեսայ ծառաները՝ [ե]ձի հիրու վրայ հէնց էն,
Ու իշխանները՝ որ երկրի վրայ ծառաներու պէս
կը քալէին:
8 [զ]Որոս փորողը ինքը մէջը կ'իյնայ.
Ու ցանկ քակողը՝ օձը կը խածնէ:
9 Քարեր կտրողը՝ անոնցմէ կը վնասուի,
Ու փայտեր ճեղքողը վտանգի մէջ կ'ըլլայ:
10 Թէ որ երկաթը բթացած է, ու անոր բերանը
չսրէ,
Ըն ատենը ծառերը էլ ոյժը կրկնապատկելու է.
Բայց իմաստութիւնը յաջողելու օգուտը
ասոնք է:

[ե] Ելս. է. 1, 11, 12:
[զ] Ամ իմաստութենէն ու պատուիրէն առնել կ'ելլէ:
[է] Բառ. ժգ. 16: ժբ. 2:
[ը] ԳԼ. բ. 3:
[թ] Ժող. թ. 16—22:
[ժ] Բառ. իա. 22: իգ. 5:
ԳԼ. է. 19: Եսթ 18:
[ի] Ասր. գ. 2, 3:
[լ] Եսթ 16:
[խ] Ժող. իե. 24, ըէ: Բառ. իե. 15:
[ծ] Նախ. գ. 1:
[կ] Բառ. ժթ. 10: է. 22:
[հ] Բառ. է. 15: Բառ. իզ. 27:

11 *Թէ որ օձը [a]թմբլէն առաջ խածնէ,
Ան առներ թմբլիչին օգուտ մը չընար՝:
12 [b]Իմաստունին բերնին խօսքերը շնորհք է.
Հայց [b]անմիտին շրթունքները զինքը կը կլլեն:
13 Ընոր բերնին խօսքերուն սկզբնաւորութիւնը
անմտութիւն է.
Ու անոր խօսքին վերջը դէշ խենթութիւն է:
14 [c]Ու յիմարը էր խօսքերը կը շատցնէ.
Մարդս ինչ ըլլալիքը չգիտեր.
Ու [d]անոր ո՞վ պիտի յայտնէ
Թէ անկէ ետքը ինչ պիտի ըլլայ:
15 Յիմարներուն աշխատանքը զիրենք կը ձանձ-
րացնէ
Քաղաքը երթալը չգիտցողին պէս:

16 Վա՜յ քեզի երկիր՝ երբոր քու թագաւորդ
տղայ է,
Ու իշխաններդ առտուընց կ'[e]ուտեն:
17 Երանի՛ քեզի երկիր՝ երբոր քու թագաւորդ
ազնուազարմ է.
Ու [f]քու իշխաններդ՝ առնով կ'ուտեն,
Ուժի համար, և ոչ թէ գինովութեան հա-
մար:

18 Շատ ծուլութիւնով շէնքը կը փլչի,
Ու ձեռաց թուլութիւնով առունը կը կաթի:
19 Կոչունքը՝ ծիծաղելու համար կ'ընեն,
Ու [g]գինին կեանքը կ'ուրախացընէ.
Խակ արծաթը ամէն [h]բանի բաւական կ'ըլլայ:

20 Միտքիդ մէջը անգամ [i]թագաւորին անէծք
մի տար,
Ու քու պառկելու սենեակներուդ մէջ՝ մեծա-
րուն անէծք մի տար.
Վասն զի երկինքի թռչունը ան ձայնը կը տա-
նի,
Ու թեւաւորը խօսքը կը պատմէ:

ԳԼ. ԺԱ

[1] Ողորմած ըլլալու պատուէրներ: 7 Կենաց մէջ մահը, 9 ու մանկութեան առներ դատաստանի օրը միաբ բե-
րելու է:

1 Քու հացդ [a]ջուրերու երեսին վրայ ձգէ.
[b]Վասն զի շատ օրերէն ետքը զանիկայ պի-
տի գտնես:
2 [c]Եօթին ու ութին ալ [d]բաժին տուր.
[e]Վասն զի չես գիտեր թէ երկրիս վրայ ինչ պա-
տուհաս պիտի ըլլայ:
3 Թէ որ ամպերը լեցուն ըլլան,
Երկրիս վրայ անձրեւ կը թափեն.
Ու երբոր ծառ մը դէպ ի հարաւ կամ դէպ ի
հիւսիս իյնայ,
Ան ծառը ինկած տեղը կը մնայ:

4 Հովը դիտողը հերնար ցանել,
Ու ամպերուն նայողը հերնար ընձել:
5 Ինչպէս որ [f]հովին ճամբան ոբը ըլլալը,
Ու [g]յղիին որովայնին մէջ ոսկորներուն ինչպէս
կազմուելը չես գիտեր,
Այնպէս ալ ամենասաղց Աստուծոյն գործը
չես գիտեր:
6 Առտուընց քու սերմդ ցանէ,
Ու իրիկունը քու ձեռքդ պարապ մի թողուր.
Վասն զի չես գիտեր թէ ոբը օգտակար պիտի
ըլլայ, ասա՝ թէ ան.
Կամ թէ երկուքը հաւասարապէս աղէկ պիտի
ըլլան:
7 Իրաւ որ լոյսը քաղցր է,
Ու հարևը տեսնելը աչքերու ախորժելի է.
8 Հայց թէ և մարդ մը շատ տարի ապրի,
Ու անոնց ամենուն մէջը ուրախանայ,
Տաւարի օրերն ալ յիշելու է.
Վասն զի անոնք շատ պիտի ըլլան.
Հողը գալիքը ունայնութիւն է:

9 Ո՛վ երիտասարդ՝ քու մանկութեանդ մէջ
ուրախ եղիր.
Ու երիտասարդութեանդ օրերուն մէջ՝ սիրտդ
թող քեզ զուարճացընէ.
[h]Ու քու սրտիդ ճամբաներովը,
Ու աչքերուդ նայուածքովը քալէ.
Հայց գիտցիր որ ասոնց ամենուն համար
[i]Աստուած քեզ դատաստանի պիտի բերէ:
10 Ու քու սրտիդ տրտմութիւնը վերցուր,
Ու [k]մարմնիդ չարութիւնը հեռացուր.
[l]Վասն զի մանկութիւնը ու երիտասարդութիւ-
նը ունայնութիւն է:

ԳԼ. ԺԲ

[1] Առեղծիչը կանուխկեն չիշելու վրայով պատուէր: 8 Ժո-
ղովողին հոգը սոսկըցընելու համար: 13 Աստուծոյ եր-
կիւղը ունայնութեան դէմ ազատ դեղճափ մըն է:

1 Ու [a]քու Առեղծիչդ երիտասարդութեանդ օ-
րերուն մէջ յիշէ
Դեռ թշուառութեան օրերը հեկած,
Ու ան տարիները չհասած,
[b]Որոնց մէջ պիտի ըսես թէ՝ Անոնց հեմ հաւ-
նիր.
2 Երբ որ արեւը, լոյսը, լուսինը ու աստղերը չհա-
ւաքած,
Ու անձրեւին ետևէն ամպերը չդարձած.

* Կամ Օձը՝ որ առանց ձայն հանելու կը խածնէ, բամ-
բասելու մարդը անկէ տար-
բերութիւն մը չունի:
a Ղուկ. ը. 4, 5: Երեմ. ը. 17:
b Ղուկ. Յ. 32: ժբ. 13:
c Ղուկ. Յ. 14: ժբ. 7:
d Ղուկ. ժե. 2:
e Դտ. գ. 22: ը. 12: ը. 7:
a Ես. գ. 4, 5, 12: ե. 11:
b Ղուկ. լը. 4:
c Ղուկ. ձդ. 15:
d Եր. իբ. 28: Գոր. իդ. 5:
—
e Ես. Լս. ի. 20:
f ի Օր. ժե. 10: Ղուկ. ժի. 17: Մատ. Ժ. 42: ի

Կող. իե. 8: Գաղ. գ. 9, 10: Երբ. գ. 10:
g Միք. ե. 5:
h Ղուկ. ճժբ. 9: Կոր. գ. 30: ա Տիմ. գ. 18, 19:
i Նիկես. ե. 16:
k Հով. գ. 8:
l Ա՜մ հմկին
a Ղուկ. ճի. 19: Ա՜ռակ. ի. 6—11:
b ի Կող. է. 1: բ Տիմ. ի. 22:
c Ղուկ. լի. 5:
—
a Ղուկ. իբ. 6: Տես Ողբ. գ. 27:
b Տես ի Թագ. ժի. 35:

3 Ընդ օրը՝ որ տանը պահապանները պիտի դո-
ղան,
Ու զօրաւոր մարդիկները պիտի ծռին,
Եւ աղացողները՝ քիչ մնալնուն համար, պի-
տի դադարին,
Ու պատուհաններէն նայողները պիտի մթըն-
նան.
4 Ու երբոր աղօրիքին ձայնը տկարանայ,
Փողոցներուն մէջ դռները պիտի գոցուին.
Եւ թռչունի ձայնով պիտի կենին.
Ու բոլոր երգեցող աղջիկները նկուն պիտի
ըլլան.
5 Եւ բարձրէն պիտի վախնան,
Ու ճամբուն մէջ վախկոտ պիտի ըլլան.
Եւ նշենին պիտի ծաղկի,
Ու մարախը ծանրութիւն պիտի սեպուի.
Եւ *ախորժակը պիտի դադարի.
Վասն զի մարդ †իր յաւիտենական տունը
կ'երթայ,
Ու ‡լացողները փողոցներուն մէջ պիտի շրջին.
6 Մինչ արծաթի թելը չփրթած,
Ու ոսկիէ բաժակը չկոտրած,
Եւ սափորը աղբիւրին քովը չփշրած,
Ու ջրհորին վրայի անիւը չկոտրած:
7 Ընդ ատենը հողը երկիրը պիտի դառնայ՝ ուրչ
եղածին պէս:
Ու հոգին Աստուծոյ պիտի դառնայ, որ զա-
նիկայ տուաւ:
8 Ունայնութիւն ունայնութեանց, ըսաւ Ժո-
ղովողը՝
Ամէն բան ունայնութիւն է:
9 Եւ որչափ որ Ժողովողը իմաստուն էր,
Այնչափ ալ ժողովուրդին դիտութիւն սորվե-
ցուց.
Եւ †խորհելով ու քննելով՝
‡Շատ առակներ շարադրեց:
10 Ժողովողը փնտռեց որ ախորժելի խօսքեր
գտնէ.
Ու գրուածը՝ ուղիղ և ճշմարիտ խօսքեր են:
11 Իմաստուններուն խօսքերը խթաններու պէս
են,
Ու ժողովներու տէրերէն գամուած բևեռնե-
րու պէս՝ մէկ հովիւէ տրուած:
12 Վերջապէս որդեակ իմ՝ անոնցմէ խրատ առ.
Շատ գիրք շինելը վայր չունի.
Ու ‡շատ կարդալը մարմինը կը յոգնեցնէ:
13 Եւ բոլոր խօսքին վախճանը լսենք.
Աստուծմէ վախցիր՝ ու անոր պատուիրանք-
ները պահէ.
Վասն զի մարդուս բոլոր պարտաւորու-
թիւնը ասիկայ է:
14 Վասնզի Աստուած ամէն գործքը՝
Ամէն ծածուկ բաներու հետ՝
Թէ բարին և թէ չարը՝ դատաստանի պիտի
բերէ:

ԵՐԳ ԵՐԳՈՑ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Նկեղեցին Քրիստոսի վրայ իր ունեցած սէրը կը յայտնէ. 5 կը խոստովանի իր տգեղութիւնը, 7 ու կ'աղաչէ որ անոր հօտին առաջնորդուի: 8 Քրիստոս հալիւներուն վրանները կը խրկէ զանիկայ, 9 ու իր սէրը անոր յայտնելով՝ 11 Հաճոյական խոստումնքները կ'ընէ անոր: 12 Նկեղեցին ու Քրիստոս իրարու կը յայտնեն իրենց խնդակցութիւնը:

1 Երգ երգոց Սողոմոնի:
2 Իր բերանին համբոյրներովը թող համբուրէ
զիս.
Վասն զի քու սէրդ գինիէն աղէկ է:
3 Քու եղերուդ հոտը անուշիկ է.
Քու անունդ թափուած եղի պէս է.
Ընդ համար օրիորդները քեզ կը սիրեն:
4 ‡Ինձ քաշէ. *քու ետևէդ պիտի վազենք.
Թագաւորը †իր սենեակները տարաւ զիս.
Վեհզի հետ ցնծանք և ուրախանանք.
Քու սէրդ գինիէն աւելի յիշենք.
Վեհզ ‡ուղղութեամբ կը սիրեն:
5 Ով Երուսաղէմի աղջիկները՝
Ես սեւ եմ՝ բայց գեղեցիկ,
Կեդարու վրաններուն պէս,
Սողոմոնին վարագոյրներուն պէս:
6 Իմ սևցած ըլլալուս մի նայիք.
Վասն զի արևը զիս տեսաւ,
Իմ մօրս որդիքը բնճի սրգողեցան.
Ինծի այգիներու պահապան ըրին.
Բայց իմ այգիիս պահպանութիւն չըրի:
7 Պատմէ՛ ինծի, ով հոգիիս սիրածը,
Որո՞ հօտը ո՞ւր կ'արածես.
Կէս օրին ո՞ւր կը պառկեցընես.
Վասնզի քու ընկերներուդ հօտերուն քովը
Ինչո՞ւ ||թափառականի պէս ըլլամ:

ա Ել Թիւռ. ԺԲ. 35:
* Կամ կապպադը ախորժակը
բռնէ-Եւքն
† Հոր. ԺԷ. 13:
‡ Երեմ. ԻԻ. 17:
ղ Ծն. Ը. 19: Հոր. ԼԴ. 15:
Սաղ. ՂԷ. 3:
ե Պլ. Ը. 21:
ը Թիւռ. ԺԱ. 22: ԽԷ. 16:
Հոր. ԼԴ. 14: Լամ. ՅԷ. 16:
Ծաք. ԺԲ. 1:
ը Սաղ. կԲ. 9: Պլ. Ա. 2:
† Կամ կշտնալով
ժ Ել Թիւռ. Ը. 32:
ի Պլ. Ա. 18:
լ Ել Օր. Ղ. 2: Ժ. 12:
խ Պլ. ԺԱ. 9: Մատ. ԺԲ. 36: Պօր. ԺԷ. 30, 31: Հռով. Բ. 16: ԺԴ. 10, 12: Ա Կոր. Դ. 5: Ե Կոր. Ե. 10:
— ձ Թիւռ. Դ. 32:
ծ Պլ. Ե. 10:
կ Ովս. ԺԱ. 4: Հօհ. Ղ. 44: ԺԲ. 32:
հ Փիլ. Դ. 12, 13, 14:
ձ Սաղ. խե. 14, 15: Հօհ. ԺԴ. 2: Կփես. Բ. 6:
ղ Կամ ուղիղները
ճ Կամ նուագածի

8 Թէ որ դուն չես գիտեր՝ Ո՛վ կնիկներուն
գեղեցիկը ,
Ելո՛ւերուն շաւիղներէն դո՛ւրս ,
Ու հովիւներուն վրաններուն քովը գու՛ր ուլիդ
արածէ՛ :
9 Ես փարաւոնի կառքերուն լծո՛ւած ձիերուս
Նմանցուցի քեզ՝ Ո՛վ իմ սիրուհիս .
10 Գե՛ղ ալտերդ զարդերով գեղեցիկ է ,
Նա՛ քու պարանոցդ՝ քառամանեակներով :
11 Քեզի ոսկեզէն զարդեր պիտի շինենք
Ընծաքէ՛ կիտուածներով :

12 Երբոր Թագաւորը սեղանն էր ,
Իմ նարդոսս իր Հոտը բուրեց :
13 Իմ սիրականս՝ ինծի ատաշեխի ծրարին պէս է .
Թիշերը իմ ստինքներուս մէջը պիտի հանգչի :
14 Իմ սիրականս Հինայի ողկոյզին պէս է ինծի՝
Ենգադդիի այգիներուն մէջ :

15 Ահա գեղեցիկ ես՝ Ո՛վ իմ սիրուհիս .
Ահա գեղեցիկ ես . քու աչքերդ՝ աղաւնիներու
պէ՛ս կը նմանին :

16 Ո՛վ իմ սիրականս՝ ահա գեղեցիկ ես ու
վայելո՛ւչ .
Նա՛ մեր անկողինը կանանչ է :
17 Մեր տուներուն գերանները եղևնափայտ են ,
Ու մեր առիքները մայր փայտե՛ են :

ԳԼ. Բ

1 Սիրհառոսին ու իր նկեղեցիին փոխադարձ սէրը : 8 Նկեղեցիին յոյսը , 10 ու կոչումը : 14 Սիրհառոսին խնամքը իր նկեղեցիին վրայ : 16 Նկեղեցիին խոստովանութիւնը , անոր հաւատքը ու յոյսը :

1 Ես Սարօնին ծաղիկն եմ ,
Ու հովիտներուն շուշանը :

2 Ինչպէս շուշանը փուշերուն մէջ՝
Նո՛յնպէս է իմ սիրուհիս աղջիկներուն մէջ :

3 Ինչպէս խնձորենին անտառի ծառերուն մէջ՝
Նո՛յնպէս է իմ սիրականս երիտասարդաց մէջ .
Նո՛ր Հովիանիին տակը ախորժելով նստայ ,
Ու անոր պտուղը իմ քմային քաղցր է :
4 Ինձ Գինեհոյքին տունը բերաւ ,
Ու անոր դրօշը իմ վրաս սէր էր :
5 Ինձ կարկանդակներով զօրացուցէ՛ք .
Ինձ խնձորներով ուժովցուցէ՛ք .
Վասն զի ես սիրով կը նուաղիմ :
6 Ընո՛ր ձախ ձեռքը իմ գլխուս տակը ըլլայ ,
Ու աջ ձեռքը զիս գրկէ՛ :

7 Ո՛վ Երուսաղէմի աղջիկնե՛ր՝
Ձեզ այծեամներով , կամ դաշտի եղնիկներով
ի՛ երդմնցնեմ ,
Որ սիրուհին չվերցնէ՛ք , ու չարթնցնէ՛ք ,
Մինչև որ ինքը կամի՛ :

8 Ահա սիրականիս ձայնն է .
Ահա անիկա կուգէ լեռներուն վրայէն ցատկելով՝
Ու բլուրներուն վրայէն ցատկրտելով կու գա՛յ :
9 Իմ սիրականս այծեամի կամ եղնիկի ձագի
կը նմանի .
Ահա հիմա մեր պատին ետևը կայներ է .
Պատուհաններէն կը նայի .
Վանդակներէն կ՚երևնայ :
10 Իմ սիրականս պատասխան տալով՝ ինծի ը-
սաւ .
Ելլէ՛ր ո՛վ սիրուհիս , ո՛վ գեղեցիկս , ու ե-
կո՛ւր .
11 Քանզի ահա ձմեռը անցաւ ,
Ընձիւղները անցան գացին .
12 Գետնի վրայ ծաղիկներ կ՚երևնան ,
Յօտելու ժամանակը հասաւ ,
Ու մեր երկրին վրայ տատրակին ձայնը կը
լսուի :
13 Ընո՛ր թզենին իր թուզերը կը հասցընէ .
Ու որթերը ծաղկեցան , և իրենց հոտը կու-
տան .
Ելլէ՛ր ո՛վ սիրուհիս , ո՛վ գեղեցիկս , ու ե-
կո՛ւր :

14 Ո՛վ իմ աղաւնիս՝ վէմին խոռոչներուն մէջը ,
Պատառժին հովանիին տակը Եկո՛ր .
Ինծի երեսդ ցուցո՛ւր . ձայնդ ինծի լսե՛ց-
տուր .
Քանզի ձայնդ քաղցր , ու դէմքդ գեղեցիկ է :
15 Բռնեցէ՛ք մեզի համուէսները ,
Համուէսները աւերող պզտիկ աղուէսները .
Վասն զի մեր այգիները ծաղկեր են :

16 Իմ սիրականս իմս է , ու ես անոն եմ .
Ընդիկայ իր հօտը շուշաններու մէջ կ՚արածէ :
17 Օրուան հովը չփչած , ու ստուերները չեր-
ացած ,
Դարձիր ո՛վ իմ սիրականս .
Ու Լեռներուն վրայի Բաժեմման պէս
Կամ եղնիկներու ձագին պէս եղի՛ր :

ԳԼ. Գ

1 Նկեղեցիին պատերազմը ու յաղթութիւնը փոքրաթիւ հան մէջ : 6 Նկեղեցին Սիրհառոսով կը պարծի :

1 Իմ հոգւոյս սիրածը
Գիշերը անկողինիս մէջը փնտռեցի .
Զանիկայ փնտռեցի , բայց չգտայ :
2 Եղնիմ հիմա պարտիմ քաղաքին մէջը ,
Փողոցներուն ու հրապարակներուն մէջը .

ա ՊԼ. ե. 9 : ը. 1 :
բ ՓՆ. ա. 16, 17 :
գ ՊԼ. բ. 2, 10, 13 : է. 1, 7 : ե. 2 : ը. 4 : ՀՕՀ. ժե. 14, 15 :
դ Նղկ. ժը. 11, 12, 13 :
ե ՊԼ. է. 13 :
զ ՊԼ. է. 1 : ե. 12 :
— Հայտ. իբ. 1, 2 :
* Նբե. գինին
ը ՊԼ. ը. 3 :

ի ՊԼ. է. 5 : ը. 4 :
թ Ա՛մբ 17 :
ժ Ա՛մբ 13 :
ի Ա՛մբ 10 :
լ ՊԼ. ը. 13 :
խ Ասղ. Ա. 13 : Նղկ. ժե. Ա : Ղ. ժե. 32 :
ծ ՊԼ. է. 3 : ը. 10 :
կ ՊԼ. է. 6 :
հ Ա՛մբ 9 : ՊԼ. ը. 14 :
— Ես. իզ. 9 :

Իմ հոգիս սիրածը փնտռեմ։
Ոչ անիկայ փնտռեցի, բայց չգտայ։
3 [b]Պահապանները որ պտըտող պահապանները գիս գտան.
Ըրի հօք իմ հոգիս սիրածը տեսա՞ք ըսի։
4 Ընծայմէ քիչ մը առաջ անցնելով՝
Իմ հոգիս սիրածը գտայ.
Ոչ անիկայ բռնեցի, ու չթողուցի,
Մինչև որ իմ մօրս տունը՝
Ու զիս ծնանողին սենեակը տարի։

5 [h]Ո՛վ Երուսաղեմի աղջիկները՝
Ձեզ այծեամներով, կամ դաշտին եղջիւնա-
րովը կ՚երդմնցընեմ,
Որ սիրուհին չվրդովեցնէք, ու չարթընցընէք,
Մինչև որ ինքը չուզէ։

6 [i]Ո՛վ է ասիկայ՝ որ զմուռասով և կնդրուկով,
Ո՛ր փերեզակներուն ամէն փչրուկ փոշիով
Խնկոտած՝
Անապատէն կ՚ելլէ ծուխի սիւներու պէս։
7 Ահա Սողոմոնին [k]գահոյքը,
Որուն բոլորտիքը՝ Իսրայէլի զօրաւորներէն
Վաթսուն զօրաւոր կայ.
8 Անոնք ալ սուսերաւոր են,
Ու պատերազմի վարժուած են.
Գիշերուան վախին համար՝
Մէն մէկուն սուրը իր ազդրին վրայ է։
9 Սողոմոն թագաւորը Լիբանանի ծառերէն
Իրեն գահաւորակ մը շինեց իրեն համար.
10 Սիւները արծաթէ, յենարանները ոսկի,
Հաստոցը ծիրանի շինեց.
Ու մէջը՝ Երուսաղեմի աղջիկներէն
[l]Սիրած գեղեցիկ՝ նախարադրծուած էր։
11 Ո՛վ Սիօնի աղջիկները՝ ելէք,
Եւ Սողոմոն թագաւորը տեսէք
Ան թագովը, որով իր մայրը՝ իր փեսայու-
թեան օրը,
Ու սրտին ուրախութեան օրը՝ պսակեց զա-
նիկայ։

Գ Լ. Գ

1 Երեսուս կը հրատարակէ եկեղեցին ընդհանրը. 8 ա-
նոր վրայ իր ունեցած սէրը կը յայտնէ։ 16 Եկեղեցին
կը խնդրէ որ անոր ներկայութեանը համար պատրաստու-
թիւն ունենայ։

1 [m]Ա՛հա [n]գիւղ գեղեցիկ ես՝ ո՛վ իմ սիրուհիս,
[o]Ահա գիւղ գեղեցիկ ես.
Լուսկիդ մէջէն՝ քու աչքերդ աղաւնիներու
ապէրթոն կը նմանի.
Քու մազերդ Գաղաադ [p]լերան պառկող
[q]այծերուն հօտին պէս է։
2 [r]Կհառանդ լուացարանէն ելլող խուզած հօ-
տի պէս է,

[m] ՊԼ. ե. 7։
[n] ՊԼ. բ. 7։ ը. 4։
[o] ՊԼ. ը. 5։
[p] Կամ անկոզինը,
[q] Նբր. Ուխտ.

[r] ՊԼ. ա. 15։ ե. 12։
[s] Կամ լեռնէն եկեցած
[t] ՊԼ. ղ. 5։
[u] ՊԼ. գ. 6։
[v] ՊԼ. ղ. 7։
[w] ՊԼ. է. 4։

Որոնց ամէնը երկուորեակ կը ծնանին,
Ու անոնց մէջը ամուլ չկայ։
3 Քու շրթունքներդ՝ կարմիր դերձանի պէս է,
Ու խօսուածդ դեղեցիկ է.
[s]Շլեայտերդ լաչակիդ մէջէն՝
Նուռի կտորներու կը նմանի.
4 [t]Քու պարանոցդ՝ Դաւիթի աշտարակին պէս է,
Որ հոն հազար ասպար կախուած են.
Ամէնն ալ զօրաւորներուն վահաններն են։
5 [u]Քու երկու սիներդ նման է երկու ուլերու,
Որ այծեամի մը երկուորեակ ձնոտ են,
Եւ շուշաններու մէջ կ՚արածուին։
6 [v]Օրուան հովը չփչած, ու ստուերները չեռ-
ացած,
Ես զմուռասի լեռը՝ ու կնդրուկի բլուրը պիտի
երթամ։
7 [w]Բոլորովին գեղեցիկ ես՝ ո՛վ իմ սիրուհի,
Եւ քու վրադ արատ չկայ։
8 Ո՛վ Հարան՝ ինծի հետ Լիբանանէն եկո՛ւր,
Ինծի հետ Լիբանանէն եկո՛ւր.
Ամանային գագաթէն՝ Սանիրին ու [x]Հերմո-
նին գագաթէն,
Առիւծներուն մորիներէն, ո՛ւ [y]ինձերուն լեռ-
ներէն նայէ։
9 Սիրուս առիր, ո՛վ իմ Հարս քոյրս.
Սիրուս առիր քու մէկ աչքովդ,
Եւ պարանոցիդ մէկ քառամանեակովը։
10 Քու սէրդ ի՜նչ գեղեցիկ է, ո՛վ Հարս քոյրս.
[z]Քու սէրդ գինիէն ազնիկ է,
Ու քու նեղուդ անուշահոտութիւնը՝
Ամէն խառնկերէն։
11 Շրթունքներէդ խորիսխի մեղր կը կաթի՝ ո՛վ
Հարսն.
[a]Լեզուիդ տակը մեղր ու կաթ կայ.
Եւ քու զգեստներուդ անուշահոտութիւնը
[b]Լիբանանի հոտին պէս է։
12 Իմ Հարս քոյրս փակեալ պարտէզ մըն է,
Փակեալ աղբիւր ո՛ւ կնքուած աղբերակ մըն է։
13 Քու տունկերդ քաղցրահամ պտուղներով՝
[c]Հինաներով ու նարդոսներով՝ նռնենեաց դը-
րախտ է.
14 Նարդոս և քրքում՝ եղէգն և կինամոն,
Ամէն կնդրուկի ծառով, զմուռասով ու հա-
լուէով,
Եւ բոլոր գլխաւոր խառնկերով.
15 Պարտէզներու աղբիւր,
[d]Կենդանի ջուրի ջրհոր,
Ու Լիբանանէն վազած հեղեղներ։

16 Բրթընցիր ո՛վ հիւսիս, եկո՛ւր ո՛վ Հարաւ.
Իմ պարտէզիս մէջը փչէ, որ անոր խառնկերը
բուրեն.

[x] Ա. Կրն. ժդ. 14։
[y] Ելք. իե. 27։ Ամս. ժդ. 6, 7։
[z] ՊԼ. ա. 14։
[a] Յով. գ. 10։ է. 38։
[b] Ծն. իե. 13, 14։ ՊԼ. ե. 1։
[c] Ծն. իե. 27։ Ամս. ժդ. 6, 7։
[d] ՊԼ. ա. 19։
[e] ՊԼ. է. 3։ Տ՛ես Ելակ. է. 19։
[f] ՊԼ. բ. 17։
[g] Լթես. է. 27։
[h] Բ Օր. գ. 9։
[i] ՊԼ. ա. 2։

[ա]Իմ սիրականս թեժ իր պարտէզը գայ ,
Ու իրեն ախորժելի նշաւդները ուտէ :

ԳԼ. Ե

1 Իբիսաոս իր կանչելովը եկեղեցին կ'արթնցընէ : 2 Եկեղեցին Իբիսաոսի սիրոյն համը առնելով՝ կը նուագէ : 9 Իբիսաոսի շնորհներուն առարգրութիւնը :

1 [գ]Իմ պարտէզս եկայ՝ ո՛վ Հարս քոյրս .
Իմ զմուռսս խունկերուս հետ ժողվեցի .
[բ]Իմ խորիսխս մեղրիս հետ կերայ .
Իմ գինիս կաթովս խմեցի .
Կերէք՝ [դ]ո՛վ բարեկամներ ,
Խմեցէք ու գինովցէք՝ ո՛վ սիրելիներ :

2 Ես կը քնանամ , բայց իմ սիրտս արթուն է .
Ըհա իմ սիրականիս ձայնն է . [ե]դո՛ւռը կը զարնէ , ո՛ , Ը՛ըսէ .
Ո՛վ իմ քոյրս , իմ սիրուհիս ,
Իմ աղաւնիս , իմ կատարեալս , բայց լինգի .
Վասնզի իմ գլուխս ցօղով լեցուեցաւ ,
Ո՛ւ մազերիս դիշերուան շաղերով :
3 Իմ պատմուճանս հաներ եմ ,
Ո՞անիկայ ի՞նչպէս հագնիմ .
Ոտքերս լուացեր եմ ,
Ո՞անոնք ի՞նչպէս աղտեցնեմ :
4 Իմ սիրականս իր ձեռքը ծակէն ներկընդուց .
Ու անոր համար իմ աղիքս գալարեցաւ :
5 Ես ելայ որ իմ սիրականիս բանամ .
Ու ձեռքերէս զմուռս՝ ու իմ մատներէս ընտիր զմուռս կաթեց
Փակաղակին բռնելու տեղին վրայ :
6 Ես իմ սիրականիս բացի .
Բայց իմ սիրականս քաշուեր գացեր էր .
Երբոր անոնկայ կը խօսէր , իմ հոգիս նուաղեցաւ .
[զ]Ո՞անիկայ փնտռեցի , բայց չգտայ .
Ո՞անիկայ կանչեցի , բայց ինծի պատասխան չտուաւ :
7 [է]Քաղաքին մէջ պտրտող պահապանները զիս գտան .
Ո՞արիկին վիրաւորեցին զիս .
Պարսպին պահապանները քօղս վրայէս վերցուցին :
8 Ո՛վ Երուսաղէմի աղջիկներ՝ ձեզ կ'երդմնցընեմ .
Թէ որ իմ սիրականս գտնէք ,
Ընոր պատմէք որ ես սիրով կը նուաղիմ :

9 [ը]Ո՛վ կիներուն գեղեցիկը՝
Ո՞ւր սիրականդ ո՞րչափ սիրականէ ի՞նչ տարբերութիւն ունի .
Ո՞ւր սիրականդ ո՞րչափ սիրականէ ի՞նչ տարբերութիւն ունի ,
Որ մեզի այդպէս կ'երդմնցընես :

10 Իմ սիրականս սպիտակ ու կարմիր է .
Տասը հազարի մէջ երեւելի է :
11 Ընոր գլուխը զուտ ոսկի է .
Վ՚արքերը ցրուած՝ ո՛ւ ագռաւի պէս սեւ են .
12 [ը]Էջերը՝ վազող ջուրերուն քովը
Կաթով լուացուած աղաւնիներու պէս նստած են .
Գամուած գոհարներու պէս են :
13 Ընոր այտերը՝ խնկալից տունկերու ածուին ,
Ո՛ւ անուշահոտ ծաղիկներու թմաղաններուն պէս են .
Շրթունքները՝ ընտիր զմուռս կաթող շուշաններ են .
14 Ձեռքերը ոսկի մատնիներ են ,
Կարսխի քարերով լեցուած .
Որովայնը բանուած փղոսկր է ,
Շափիւզաններով ծածկուած :
15 Սրունքները՝ մարմարիոն սիւներ են ,
Ընտիր ոսկի խարխիներու վրայ հաստատուած .
Կերպարանքը Լիբանանին պէս՝
Երեւիներուն պէս ընտիր է .
16 Ընոր բիմքը քաղցր ,
Ո՛ւ ինքը բոլորովին ցանկալի է .
Ըհա այսպէս է իմ սիրականս , այսպէս է իմ բարեկամս ,
Ո՛վ Երուսաղէմի աղջիկներ :

ԳԼ. Զ

1 Եկեղեցին իր հաւատքը Իբիսաոսի վրայ բղխել կը խոստովանի : 4 Իբիսաոս կը ցուցընէ եկեղեցին շնորհքները , 10 ու իր սէրը՝ որ ունի անոր վրայ :

1 [ա]Ո՞ւր սիրականդ գնաց ,
[բ]Ո՛վ կիներուն գեղեցիկը .
Ո՞ւր սիրականդ գարձաւ ,
Որ քանիկայ քեզի հետ փնտռենք :

2 Իմ սիրականս իր պարտէզը՝
Խնկալից տունկերուն ածուները իջաւ ,
Որ պարտէզներու մէջ արածէ ,
Ո՛ւ շուշաններ ժողվէ :
3 [գ]Ես իմ սիրականիս եմ ,
Ես իմ սիրականս իմն է .
Ընիկայ շուշաններու մէջ կ'արածէ :

4 Թիրսայի պէս գեղեցիկ ես , ո՛վ իմ սիրուհիս .
Երուսաղէմի պէս հաճելի ես .
Ո՛ւ [դ]զրօշակիդ պէս ահարկու ես :
5 Էջերդ լեռնէ դարձո՛ւր .
Վասն զի անոնք ինծի յաղթեցընեն .
Մազերդ՝ [ե]գաղաադէ պատկող՝ [զ]այծերուն հօտին պէս է :
6 [է]Ակռաներդ լուացարանէն ելած մաքիներուն հօտին կը նմանի ,

[ա] Կղ. է. 1 :
—
[բ] Կղ. գ. 16 :
[գ] Կղ. գ. 11 :
[դ] Ելս. ԻԷ. 7 , 10 ; Հօհ. գ. 29 : ԻԷ. 14 :
[ե] Հայտ. գ. 20 :
[զ] Կղ. գ. 1 :
[է] Կղ. գ. 3 :
[ը] Կղ. ա. 8 :

[ը] Կղ. ա. 15 ; գ. 1 :
—
[ա] Կղ. ա. 8 :
[բ] Կղ. բ. 16 ; է. 10 :
[գ] Ընդմէջ 10 :
[դ] Կամ գաղաադէն երեցած
[ե] Կղ. գ. 1 :
[զ] Կղ. գ. 2 :

Ոչոնց ամէնը երիւրուելակ կը ծնանին ,
Ու անոնց մէջը ամուլ չկայ :
7 Ձայտերդ լաչակիդ մէջէն՝
Նուռի կտորներու կը նմանի :
8 Ճաղուհիները վաթսուն՝ ու հարճերը ութսուն ,
Ու օրիորդները անթիւ են :
9 Իմ աղաւնիս , իմ կատարեալս մէկ է .
Իր մօրը մէկ հատիկը՝
Անբիծ ծնողողին ընտրեալն է .
Աղջիկայ աղջիկները տեսան ,
Ու անոր՝ Երանի ըսին .
Ճաղուհիները ու հարճերն ալ ,
Ու զանիկայ գովեցին :
10 Ո՞վ է սա որ արշալոյսի պէս կը նայի ,
Որ լուսնի պէս գեղեցիկ , արեւու պէս մաքուր ,
Ու * դրօշակիր զօրքերու պէս ահարկու է :
11 Ընկոյզներուն պարտէզը իջայ ,
Որ ձորին կանանչութիւնը տեսնեմ ,
Ու նայիմ թէ արդեօք որթը ծլեցա ,
Ու նռնենիները ծաղկեցա՞ն :
12 Ես չգիտցած՝ իմ հոգիս Ամինադաբին կառքերուն պէս ըրաւ զիս :
13 Դարձիր՝ դարձիր , ով Սողոմացիդ ,
Դարձիր՝ դարձիր , որ քեզ տեսնենք :

Ի՞նչ պիտի տեսնէք Սողոմացիին վրայ :
Իբրեւ երկու բանակներու դունդը :

ԳԼ· Ի

1 Ակնկալիին ընդհանուրն վրայով ուրիշ առարտութիւն մը : 10 Ակնկալին կը խոստանայ իր հաւատքը ու բաշխածները :

1 Ո՞նչ գեղեցիկ են քու քայլերդ կօշիկներով՝
Ո՛վ իշխանի աղջիկ .
Քու բարձրերուդ կազմուածքը՝
Արուեստաւորի մը ձեռքով շինուած
Մանեակներու կը նմանի :
2 Քու պորտդ՝ ըմպելիքով լեցուն բոլորակ թաս մը կը նմանի .
Քու փորդ՝ շուշանով պատած ցորենի շեղջին պէս է :
3 Քու երկու ստինքդ նման է երկու ուլերու ,
Որ այծեամի մը երկուորեակ ձնոտ են :
4 Պարանոցդ՝ փղոսկրէ աշտարակի պէս է .
Ձեքերդ՝ Եսեբոնը՝ Բաթրաբբիմի դրանը քովը եղող աւազաններուն կը նմանին .
Ունեցած՝ դէպ ի Դամասկոս նայող Լիբանանին աշտարակին պէս է :
5 Գլուխդ քու վրադ Կարմեղոսի պէս ,
Ու գլխուդ հիւսուածքը՝ ծիրանիի պէս է .
Թագաւորը՝ † ոս- խոպոպիքներուդ կապուած է :
6 Որչափ գեղեցիկ և որչափ քաղցր ես ,
Իմ փափկալից սիրուհիս :
7 Քու հասակդ արմաւենիի՝
Ու ստինքներդ ողկոյզներուն կը նմանին :
8 Ըսի . Բարձրանիմ վրայ ելլեմ .
Ընոր ոստերուն փարիմ .
Ես քու ստինքներդ՝ խաղողի ողկոյզներու պէս ,
Ու ունգացդ հոտը խնձորներու հոտին պէս ըլլայ :
9 Ես քու քիմդ՝ ամենէ գինիի պէս է ,
Որ շիտակ կը վազէ իմ սիրականիս ,
Ու քնացողներուն ‡ շրթունքները կը խօսեցընէ՞ :

10 ՞Ես իմ սիրականիսն եմ ,
Ես Ինոր բաղձանքը ինծի է :
11 Երկուր իմ սիրականս , դաշտը ելլենք .
Գիշերը գեղերու մէջ անցընենք .
12 Առաւտուն կանուխ այդիները երթանք ,
Ու Տեսնենք թէ՝ որթը ծլե՞ր է , ծաղիկը բացուե՞ր է ,
Ես նռնենիները ծաղկե՞ր են .
Հոն իմ սէրս քեզի տամ :
13 ՞Մանրագորները էրէնոց հոտը կու տան .
Ու մեր դռներուն մէջը՝
՞Մէն ընտիր պտուղներէն՝ թէ նոր և թէ հին ,
Քեզի համար պահեր եմ , ով իմ սիրականս :

ԳԼ· Լ

1 Ակնկալիին սէրը Բաբիտասի վրայ : 6 Սիրոյ ուժգնութիւնը : 8 Հեթանոսներուն կոչումը : 14 Ակնկալին Բիթհոտասի գալուն համար կ'աղօթէ :

1 Երանի թէ իմ մօրս ստինքը ծծած եղբօրս պէս ըլլայիր .
Երբոր քեզ դուրսը գտնէի , պիտի համբուրէի ,
Ես զիս պիտի չանարգէին :
2 Քեզ առաջնորդելով իմ մօրս տունը կը տանէի ,
Որ ինծի ‡ սորվեցընես .
Քեզի ՞հոտաւէտ գինիէն՝ իմ նռնենիիս օշարակէն կը խմցընէի :
3 ՞Ձախ ձեռքը գլխուս տակը ,
Ու աջ ձեռքը գիս կը գրկէր .

4 ՞Ո՛վ Երուսաղէմի աղջիկներ՝ ձեզ կ'երդմնցընեմ ,
Որ ինծի սիրուհիս չարթնցընէք , ու չվրդովէք ,
Մինչև որ ինքը ջուզէ :

5 ՞Ո՞վ է սա՝ որ իր սիրականին կռթնած՝
Ընապատէն կ'ելլէ .
Քեզ խնձորենիին տակը արթնցուցի .
Քու մայրդ քեզ հոն ծնաւ ,
Քու ծնողդ քեզ հոն ծնաւ :

ա Ղև· ա· 3 :
բ * Կամ պատգամները
գ Վկ· է· 12 :

ա Աղ· խե· 13 :
բ Վկ· գ· 5 :
գ Վկ· գ· 4 :
† Կամ շրթունքներուն վրայ կը կռթի :

դ Վկ· բ· 16 ։ գ· 3 :
ե Աղ· խե· 11 :
զ Վկ· գ· 11 :
է Ծն· Լ· 14 :
ը Մատ· ժգ· 52 :

---

‡ Կամ սորվեցընէք .
ա Ներս· ե· 2 :
բ Վկ· բ· 6 ,
գ Վկ· բ· 7 ։ գ· 5 :
դ Վկ· գ· 6 :

6 Օ՛հս քու սրտիդ վրայ կնիքի պէս՝
Քու բազուկիդ վրայ կնիքի պէս դիր.
Ա՛ն զի սէրը մահուան պէս զօրաւոր՝
Ո՛ր նախանձը դերեզմանի պէս խիստ է.
Անոր կայծերը՝ սաստիկ բոցավառ կրակի կայծեր են:
7 Շատ ջուրերը չեն կրնար սէրը մարել,
Ու գետերը զանիկայ չեն կրնար ընկղմել.
Եթէ որ մէկ մարդ մը սիրոյ փոխարէն՝ իր տանը բոլոր առացուածքը տայ,
Անիկայ բոլորովին կ՛անարգուի:

8 Մէկ պզտիկ քոյր մը ունինք,
Ու անիկայ սիներ չունի.
Ինչ քրոջը ի՛նչ ընենք,
Անոր Տէրը խօսուած օրը:
9 Թէ որ անիկայ պարիսպ է,
Ա՛ն ատեն մէկ արծաթէ աշտարակ մը շինենք.
Եթէ որ դուռ է,
Անիկայ եղևնափայտի տախտակներով պատենք:

10 Ես պարիսպ եմ,
Ու իմ ստինքներս աշտարակներու պէս են.
Ես պատճառով անոր առջևը
Խաղաղութիւն գտածի պէս եղայ:
11 Սողոմոն Բաղամոնի մէջ այգի ունէր.
Ընկերայ այգին պահապաններու տուաւ.
Ամէն մէկը անոր պտուղին համար հազար կտոր արծաթ կը բերէր:
12 Իմ այգիս իմ առջևս է.
Ո՛վ Սողոմոն՝ հազարը քուկդ ըլլայ,
Ու երկու հարիւրը՝ անոր պտուղը պահպանողներուն:

13 Ո՛վ պարտէզներու մէջ նստող՝
Ընկերները քու ձայնդ կը լսեն.
Ինծի ալ լսել տուր:

14 Շո՛ւտ բուկ՝ ո՛վ իմ սիրականս,
Ու խնկաբոյր լեռներուն վրայ
Ընձյեման կամ եղնիկներու ձագի նման եղիր:

ՄԱՐԳԱՐԻՒԹԻՒՆ ԵՍԱՅԵԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Նոյն կը գանգատի Հրէաստի որդւոցը ապստամբութեանը համար. 5 անոնց վրայ գալու դատաստաններուն համար կ՛ողբայ. 10 անոնց բոլոր երկրպագութեան պաշտօնները կը մերժուին. 16 խոստումնքներով ու սպառնալիքներով ապաշխարութեան կը յորդորէ զանոնք. 21 անոնց չարութենէն վրայ ողբալով՝ Նոյնիսկ դատաստանները կը ծանուցանէ. 25 Հոգւոյն կը խոստանայ Սիօնին, 28 ու չարերուն կործանումը կը գուշակէ:

1 Ամմոնի որդւոյն Նոյնին՝ տեսիլքը՝ որ Յուդայի ու Երուսաղէմի վրայ տեսաւ, Յուդայի թագաւորներուն՝ Ոզիային, Յովաթամին, Աքազին ու Եզեկիայինն օրերը:

2 Լսե՛ք ո՛վ երկինք, և ականջ դիր ո՛վ երկիր,
Ա՛ն զի Տէրը կը խօսի.
Օ՛ւսակներ մեծցուցի ու բարձրացուցի,
Ես անոնք ինծի դէմ ապստամբեցան:
3 Եզը իր տէրը կը ճանչնայ,
Ու էշը իր տիրոջը մսուրը,
Հայր Իսրայէլը չգիտեր չճանչնար,
Իմ ժողովուրդս չհիմանար:

4 Վա՛յ մեղաւոր ազգին,
Ընծրէնութիւնով ծանրացած ժողովուրդ,

1 Նա. խե. 16; Երեմ. իբ. 24; Ընդ. իբ. 23:
2 Ցես Բաղ. ին. 35:
3 Ա՛ռա. իա. 33:
4 Դէ. ի. 14:
5 Ցես Հայտ. իդ. 17, 20:
6 Դէ. ի. 17:
— Ծնու. ժի. 6:
7 ի Օր. լի. 1; Երեմ. ի. 12; ին. 19; իդ. 29; Նահ. Լին. 4; Միք. ա. 2:

8 Զարագործներու սերունդ, ապականիչ զաւակներ.
Անոնք Տէրը թողուցին,
Իսրայէլին Սուրբը բարկացուցին,
Ու հետ քաշուեցան:
5 Ո՞ր տասնօրօք վրայ կրնաք զարնուիլ,
Երբոր ալ աւելի ապստամբիք:
Ամբողջ գլուխը հիւանդ՝
Ու բոլոր սիրտը մաշած է:
6 Ոտքին թաթէն մինչև գլուխը՝
Ոչնո՛ անոր վրայ ողջ տեղ չկնայ.
Հարուածներ, վէրքեր ու շարաւալից խոցեր կան.
Անոնք չզոցուեցան, չկապուեցան,
Ու նշով ալ չհակղացան:
7 Ձեր երկիրը աւերակ դարձեր է,
Ու ձեր քաղաքները կրակով այրուած են.
Ձեր արտերը աչքերնուդ առջևը օտարները կ՛ուտեն,
Ու անոնք օտարներուն ըմբռնած աւերակներուն պէս խոպանացած են:
8 Ու Սիօնին աղջիկը՝ այգիի մէջ խղճի թիլ պէս,

ի. 1, 2:
4 Դէ. ե. 1, 2:
5 Երեմ. ի. 7:
6 Երեմ. իե. 3, 6:
7 Դէ. ե. 12:
8 Դէ. ձէ. 3, 4; Ա՛ռա. ի. 7:
ը Դէ. իե. 13; Երեմ. ի. 30; ե. 3:
9 Երեմ. ի. 22:
10 ի Օր. իբ. 51, 52:
11 Յոբ. իե. 18; Ածբ. ի. 6:

Վ արունգի արտի մէջ Եղած հիւղի պէս ,
Պաշարուած քաղաքի պէս թողուած ինծի է :
9 Թողը որ զօրաց Տէրը մեզի քիչ մը մնացորդ
թողուցած չըլլար ,
Մենք Սոդոմին պէս պիտի ըլլայինք ,
Ու Գոմորին պիտի նմանէինք :

10 Լսեցէք Տէրոջը խօսքը , ո՛վ Սոդոմի իշխաններ ,
Ականջ դրէք մեր Աստուծոյն օրէնքին , ո՛վ
Գոմորի ժողովուրդ :
11 Ի՞նչ պէտք է ինծի ձեր զոհերուն շատութիւնը , կ՚ըսէ Տէրը .
Զէր խոյերուն ողջակէզներէն ,
Ու պարարտ անասուններուն ճարպէն կշտացած եմ ,
Չեմ զուարճանիր ոչխարներուն ու գառներուն
Չեմ նոխազներուն արիւնները չեմ ախորժիր :
12 Երբոր կու գաք Իմ առջեւս երեւնալու՝
Ո՞վ պահանջեց ձեզմէ , որ սասնկ իմ սրահներս կոխէք :
13 Ալ ինծի ունայն ընծաներ մի բերէք .
Զէր խունկը ինծի պիղծ է .
Ամսագլուխներուն ու շաբաթներուն՝
Ո՛ ժողովներու գումարուելուն չեմ կրնար տանիլ .
Զէր ոճնախմբութիւնը անգամ անօրէնութիւն է :
14 Զեր ամսագլուխներէն ու ոճներէն կը զզուի իմ հոգիս .
Ինծի բեռ եղան .
Վերջնեցէք յոգնեցայ :
15 Ու եսաի երբոր ձեռքերնիդ կը տարածէք ,
Աչքերս ձեզմէ պիտի ծածկեմ .
Եաեւ երբոր աղօթքնիդ կը շատցնէք , պիտի չլսեմ .
Ինչո՞ւ որ ձեռքերնիդ արիւնով լեցուն են :

16 Լուացուեցէք , մաքրուեցէք ,
Իմ աչքերուս առջեւէն ձեր չար գործքերը մեկդի ըրէք ,
Դադրեցէք չարութիւն գործելէն դադրեցէք .
17 Բարութիւն ընել սորվեցէք ,
Իրաւունքը փնտռեցէք , զրկուածին ուղղութիւն ըրէք ,
Որբին գատաստանը տեսէք , ու որեւարիին գատը պաշտպանեցէք :

18 Իմա եկէք ՝ վիճաբանինք , կ՚ըսէ Տէրը .
Թէ որ ձեր մեղքերը կրկնակի կարմիրի պէս են ,
Ձիւնի պէս պիտի ճերմկնան .
Ու թէ որ որդան կարմիրի նման են ,
Բուրի պէս ճերմակ պիտի ըլլան :
19 Թէ որ դուք յօժարիք ու ընդունիք ,
Երկրին բարիքը պիտի ուտէք .
20 Բայց թէ որ չկամիք մերժելով ապստամբիք ,
Սուրը պիտի ուտէ ձեզ ,
Քանզի որ Տէրոջը բերանը խօսեցաւ ասիկայ :

21 Ի՜նչպէս պոռնկեցաւ ատ հաւատարիմ քաղաքը .
Ընդհակ իրաւունքով լեցուն էր ,
Ու անոր մէջը արդարութիւն կը բնակէր .
Բայց հիմա մարդասպաններու բնակարան է :
22 Ու արծաթդ կղկղանք դարձաւ .
Գինիդ մէջը ջուր խառնուած է :
23 Ու իշխաններդ ապստամբ՝ ու գողերու ընկեր եղան .
Ամէնքն ալ կաշառք սիրելով՝ պարգեւներ կը փնտռեն .
Ընեռք որբին գատաստանը չեն տեսներ ,
Ու որեւարիին գատը անոնց առջեւը չգար :

24 Ընոր համար զօրաց Եհովայ Տէրը ,
Իսրայէլին Հզօրը ասանկ կ՚ըսէ .
Լաւ , իմ հակառակորդներուս հատուցում պիտի ընեմ ,
Ու թշնամիներէս վրէժ պիտի առնեմ :
25 Ու իմ ձեռքս քու վրադ պիտի դարձընեմ ,
Ու քու կղկղանքդ իբր թէ բորակով պիտի մաքրեմ ,
Ու բոլոր անագդ մէկդի պիտի զատեմ :
26 Ու քու դատաւորներդ առջինին պէս ,
Ու խորհրդականներդ սկիզբնէն եղածին պէս նորէն պիտի հաստատեմ .
Ընկէ ետքը դուն պիտի կոչուիս ,
Քաղաք՝ Հաւատարիմ արդարութեան քաղաք :
27 Սիօնը դատաստանով պիտի փրկուի ,
Ու հոն դարձողները՝ արդարութեամբ :
28 Բայց անօրէնները ու մեղաւորները միասին պիտի կործանին ,
Ու անոնք որ Տէրը կը թողուն , ընաջնջի պիտի ըլլան :

Ա Նհմ. գ . 17 :
Բ Ողբ . գ . 22 ; Հռով . ե . 29 :
Գ Ծն . ժե . 24 :
Դ Բ Օր . լբ . 32 ; Նգեկ . ժգ . 46 :
Ե ա Թագ . ժէ . 22 ; Սաղ . ճ . 8 , 9 ; ծա . 16 ; Ընակ . ժէ . 8 ; իա . 27 ; Պտ . կգ . 3 ; Նհմ . գ . 20 ; է . 21 ; Ամով . է . 21 , 22 ; Միք . գ . 7 :
Զ Նհ . իգ . 17 ; Լե . 23 :
Է Սաս . ժէ . 9 :
Ը Յովել . ա . 14 ; բ . 15 :
Թ Թագ . իբ . 11 :
Ժ Ղե . իդ . 2 , ԽԱ : Ողբ . բ . 6 :
ԺԱ Պտ . խգ . 24 :
ԺԲ Յոբ . իէ . 9 ; Սաղ . ՀՂ . 2 ; Ընակ . ա . 28 ; Պտ . ծիե . 2 ; Նհմ . ժդ . 12 ; Միք . գ . 4 :
ԺԳ Սաղ . կգ . 18 , ա Տիմ . բ . 8 :
ԺԴ Պտ . ծիե . 3 :
ԺԵ Նհմ . գ . 14 :
ԺԶ Սաղ . ԼԳ . 14 ; ԼԷ . 27 ; Ընմով . է . 15 ; Հռով . ժբ . 9 ; ա Պետ . գ . 11 :
ԺԷ Նհմ . իգ . 3 , 16 ; Միք . գ . 8 ; Օաբ . է . 9 ; ը . 16 :
ԺԸ Պտ . խդ . 26 ; Միք . գ . 2 :
ԺԹ Սաղ . ծա . 7 ; Յայտ . է . 14 :
Ի Ծն . իգ . 19 ; Տիտ . ա . 2 :
ԻԱ Նհմ . բ . 20 , 21 :
ԻԲ Նհմ . գ . 28 , 30 ; Նգեկ . իգ . 18 , 19 :
ԻԳ Ամո . ի . 15 :
ԻԴ Ընակ . իծ . 24 :
ԻԵ Նհմ . իբ . 17 ; Նգեկ . իբ . 12 ; Ամո . գ . 18 ; Միք . գ . 11 ; է . 3 :
ԻԶ Նհմ . է . 28 ; Օաբ . է . 10 :
ԻԷ Բ Օր . իբ . կդ ; Նգեկ . է . 13 :
ԻԸ Նհմ . գ . 29 ; իծ . 7 ; Սաղ . գ . 3 :
ԻԹ Կամ մաքրութիւնով
Ի Նհմ . լե . 7 :
ԻԱ Օաբ . ը . 3 :
ԻԲ Յոբ . լա . 3 ; Սաղ . ա . 6 ; է . 6 ; Կդ . 27 ; ղբ . 9 ; ՃԷ . 35 :

29 Վասնզի ձեր ցանկացած [ե]բևեկնեներէն պիտի
ամչնան ։
Եւ ան ձեր ընտրած [ը]պարտէզներուն համար
ամօթով պիտի մնաք ։
30 Վասն զի տերեւները թոռմած բևեկնիի պէս ,
Եւ ջուր չունեցող պարտէզի պէս պիտի ըլ-
լաք ։
31 Եւ զօրաւիրն ունեցողը՝ խծուծի պէս ,
Եւ անոր գործը կայծի նման պիտի ըլլայ ,
Եւ երկուքն ալ միևնոյն պիտի այրին ,
Եւ մարող պիտի չգտնուի ։

ԻԼ · Բ

1 Մարգարէն Աբդիասի թագաւորութեանը հաստատուի-
լը կը գուշակէ · 6 կը յանդիմանէ թէ ժողովուրդին չարու-
թիւնն է պատճառը՝ որ Ասուած զանիկայ կը մերժէ ·
10 Ասուծոյ վճռափառութեանը զօրաւոր գործքերը յի-
շեցնով՝ կը յորդորէ մարդիկը որ անկէ վախնան ։

1 Ամովսի որդւոյն Եսայիին՝ Յուդայի ու Երու-
սաղէմի վրայ տեսած թ[ա]խիլէին խօսքը ։

2 [ա]Եւթի օրերը պիտի ըլլայ որ Տէրոջը տանը
[բ]լեռը՝
Լեռներուն գլխուն վրայ պիտի հաստատուի ,
Եւ բլուրներէն վեր պիտի բարձրանայ ,
Եւ [գ]բոլոր հեթանոսները հեղհեղն պէս պիտի
դիմեն անոր ։
3 Եւ շատ ժողովուրդներ պիտի երթան ու ըսեն ·
[դ]Եկէք՝ Եհովային լեռը՝
Յակոբին Աստուծոյն տունը երթանք ,
Որ մեզի իր ճամբաները սորվեցնէ ,
Ու անոր շաւիղներուն մէջը քալենք ·
[ե]Քանզի օրէնքը՝ Սիովնէն ,
Ու Տէրոջը խօսքը՝ Երուսաղէմէն պիտի ելլէ ·
4 Եւ ան[զ]նիկայ հեթանոսներուն մէջ դատաստան
պիտի տեսնէ ,
Եւ շատ ժողովուրդներ պիտի յանդիմանէ ։
Ու [է]նոնք իրենց սուրերը խոփեր՝
Եւ իրենց նիզակները յօտոցներ պիտի շինեն ·
Ազգ ազգի վրայ սուր պիտի չվերցնէ ,
Եւ [ը]ալ պատերազմ՝ պիտի չսորվին ։

5 Ո՛վ Յակոբին տունը՝
Եկէք [թ]Տէրոջը լուսովը քալենք ։
6 Քանզի դուն քու ժողովուրդդ Յակոբին
տունը թողուցիր ,
Վասն զի [ժ]արեւելքին կախարդներովը լեցուե-
ցան ,
Եւ [ի]փղշտացւոց պէս համայութիւն կ՚ընեն ,
Ու [ի]օտարներու որդւոցը հետ դաշնադիր եղան ։

7 Եւ [լ]նոնց երկիրը արծաթով ու ոսկիով լե-
ցուեցաւ ,
Ու անոնց գանձերը անթիւ եղան ·
Անոնց երկիրը ձիերով լեցուեցաւ ,
Եւ անոնց կառքերը անթիւ են ։
8 [խ]Կուռքերով ալ լեցուն է անոնց երկիրը ·
Իրենց ձեռացը գործքերուն երկրպագութիւն
կ՚ընեն ,
Անոնց՝ որ իրենց մատները շինեցին ։
9 Եւ ոամիկ մարդը ծռեցաւ ,
Ու ազնուականը խոնարհեցաւ ,
Եւ անոնց պիտի չներես ։

10 [ծ]Տէրոջը վախին երեսէն ,
Եւ անոր վեհափառութեանը մեծութենէն՝
Վէմին մէջը մտիր , ու հողին մէջը պահուէ ։
11 [կ]Մարդուն ամբարտաւան աչքերը պիտի խո-
նարհին ,
Եւ մարդոց հպարտութիւնը պիտի ցածնայ ,
Ու [հ]ան օրը միայն Տէրը պիտի բարձրանայ ։
12 Քանզի որ զօրաց Տէրոջը օրը՝
Ամէն ամբարտաւաններուն ու բարձրամիտնե-
րուն վրայ ,
Եւ ամէն հպարտացածներուն վրայ պիտի ըլ-
լայ ·
Ու անոնք պիտի խոնարհին ։
13 Եւ [յ]Լիբանանու ամէն բարձրացած ու վեր-
ացած եղևիններուն վրայ ,
Ու Բասանի ամէն կաղնիներուն վրայ ,
14 Եւ Ամէն բարձր լեռներուն վրայ ,
Ու ամէն բարձրացած բլուրներուն վրայ ,
15 Եւ ամէն բարձր աշտարակներուն վրայ ,
Ու ամէն ամուր պարիսպներուն վրայ ,
16 Եւ [ղ]Թարսիսի ամէն նաւերուն վրայ ,
Ու ամէն հաճելի երեւցած բաներուն վրայ պէ-
տք ըլլայ ·
17 Եւ [ճ]մարդուն ամբարտաւանութիւնը պիտի
ցածնայ ,
Ու մարդոց հպարտութիւնը պիտի խոնարհի ,
Եւ ան օրը միայն Տէրը պիտի բարձրանայ ։
18 Ու կուռքերը բնաջինջ պիտի ըլլան ։
19 Եւ [մ]քարայրներու մէջ՝
Ու երկրին խոռոչները պիտի մտնեն
[ն]Տէրոջը վախին երեսէն ,
Եւ անոր վեհափառութենէն մեծութենէն ,
[շ]Երբոր ինքը երկիրը սարսեցնել ելլէ ։

20 [պ]Ին օրը մարդը՝ խլուրդներուն ու չղջիկնե-
րուն պիտի նետէ

ե Կռ · ծէ · 5 ։
զ Կռ · կե · 3 ։ կզ · 17 ։

—

ը Սկը · գ · 1 , ևէ ։
թ Սաղ · կը · 15 , 16 ։
ժ Սաղ · հձ · 8 ։ Կռ · իե · 13 ։
ի Երեմ · լա · 6 ։ ծ · 5 ։ Օաք · ը · 21 , 23 ։
լ Ելս · իդ · 47 ։
խ Սաղ · թղ · 9 ։ Ամս · բ · 18 ։ Օաք · իե · 10 ։
ծ Սաղ · հձ · 3 , 7 ։
կ Եփես · ե · 8 ։
հ Ծաւս · իդ · 7 ։
յ Օր · ժբ · 14 ։
ղ Սաղ · ձղ · 35 ։ Երեմ · ժ · 2 ։
ճ Օր · ժէ · 16 , 17 ։
մ Երեմ · իը · 28 ։
ն Ա՛ր 19 , 21 ։ Յայտ · ձ · 15 ։
շ Ա՛ր 17 ։ Կռ · ե · 15 , 16 ։ ժգ · 11 ։
ո Կռ · գ · 1 ։ ժա · 10 , 11 ։ ժբ · 1 , 4 ։ իդ · 21 ։ իե · 9 ։ իղ · 1 ։ իէ · 1 , 2 , 12 , 13 ։ իը · 5 ։ իթ · 18 ։ ը · 23 ։ ծբ · 6 ։ Երեմ · ը · 7 , 8 ։ Եզեկ · լը · 14 , 19 ։ լթ · 11 , 22 ։ Յով · բ · 16 , 18 , 21 ։ Հաբ · գ · 18 ։ Ը՛մթ · թ · 11 ։ Ընդ · 8 ։ Սկը · գ · 6 ։ ե · 10 ։ է · 11 , 12 ։ Սոփ · գ · 11 , 16 ։ Օաք · թ · 16 ։
պ Կռ · ժգ · 8 ։ լէ · 24 ։ Ես · զկ · լա · 3 ։ Օաք · ժա · 1 , 2 ։
ռ Կռ · ը · 25 ։
ս գ Թագ · ժ · 22 ։
տ Ա՛ր 11 ։
ր Ա՛ր 10 ։ Յով · ժ · 8 ։ Ես · իդ · 30 ։ Յայտ · ձ · 16 ։ իթ · 6 ։
ւ բ Թես · ա · 9 ։
փ Կռ · ը · 32 ։ Նեղ · բ · 6 , 21 ։ Երբ · ժբ · 26 ։
ք Կռ · ը · 22 ։ լա · 7 ։

Իր արծաթեղէն կուռքերը , ու իր ոսկեղէն կուռքերը ,
Որոնք իրեն շիներ են երկրպագութիւն ընելու համար .
21 Ի՛ր Տէրոջը վախին երեսէն ,
Ու անոր վհատութեանը մեծութենէն՝
Ըզպառաժներուն ծակերը ,
Ու վիմերուն ծերպերը մտնէ ,
Երբոր Ընկիկայ երկիրը սարսելու ելլէ :
22 Ընդ՛ո դիցէք մարդէն՝ Որուն շունչը իր ռնգաց մէջն է .
Վասն զի ի՞նչ բանի մէջ հասպատպ կը համարուի ան :

Գ Լ . Գ

1 Մեղքէ առաջ եկած չխոհութիւնը : 9 Ժողովուրդին անզգամութիւնը : 12 Իշխաններուն բռնաւորութիւնը ու արծաթասիրութիւնը : 16 Կնիկներուն ամբարտաւանութեան պատճառով գալու դատաստանները :

1 Ընչու որ ահա զօրաց Եհովայ Տէրը
Երուսաղէմէն ու Յուդայէն պիտի վերցնէ
զաւազանը և ցօղը ,
Հացին բոլոր զօրութիւնը ու ջուրին բոլոր զօրութիւնը .
2 Պարիճը ու պատերազմող մարդը ,
Դատաւորը ու մարգարէն , դուշակութիւն բնողը ու ծերը ,
3 Յիսնապետը ու պատուաւոր մարդը ,
Խորհրդականը ու իմաստուն ձարտարապետը
և հանճարեղ կախարդը :
4 Ու տանոնց վրայ մանուկները իշխաններ պիտի կարգեմ ,
Ու անոնց վրայ տղաքը պիտի իշխեն :
5 Ու ժողովուրդը իրարմէ՝
Ու ընկերը իր ընկերէն հարստահարութիւն պիտի կրեն .
Մանուկները ծերերուն գոռոզութիւն պիտի ընեն ,
Ու անարգները պատուականներուն :
6 Ընն ատենը պիտի բռնէ մարդ՝ իր հօրը տուն եղող իր եղբայրը , ու ըսէ .
Դուն հանդերձ ունիս ,
Մեր վրայ իշխան եղիր ,
Ու աս աւերակը քու ձեռքիդ տակը ըլլայ :
7 Ընն օրը անիկայ պատասխան պիտի տայ՝ ու ըսէ .
Ես տառապեցող չեմ ըլլար ,
Ինչու որ իմ տանս մէջ ոչ հաց կայ , և ոչ հանդերձ .
Զիս ժողովուրդին վրայ իշխան մի կարգէք :
8 Ինչու որ Երուսաղէմը սասանեցաւ , և Յուդան ինկաւ .
Վասն զի անոնց լեզուները ու գործքերը Տէրոջը դէմ են ,
Որ բարկացընեն անոր փառաւոր աչքերը :
9 Ընոնց երեսներուն տեսքը իրենց դէմ կը վկայէ ,
Ու իրենց մեղքերը Սոդոմի պէս կը յայտնեն , չեն ծածկեր .
Վա՛յ անոնց անձին , ինչու որ իրենց վրայ չարիք բերին :
10 Ըրդարին ըսէք՝ Որ էրեն աղէկ պիտի ըլլայ .
Ինչու որ անոնք իրենց գործքերուն պտուղը պիտի ուտեն :
11 Վա՛յ անօրէնին՝ դէշ պիտի ըլլայ անոր .
Ինչու որ անոր ձեռացը գործերուն փոխարքէնը իրեն պիտի տրուի :
12 Հայց իմ ժողովուրդիս վրայ տղայք բռնաւորութիւն կ'ընեն ,
Ու անոր վրայ կնիկներ կը տիրեն .
Ո՛վ իմ ժողովուրդս՝ քու առաջնորդներդ խեղ գլխէ կը հանեն ,
Ու քու շաւիղներուդ ճամբան կը խանգարեն :

13 Տէրը դատաստան տեսնելու ելեր է ,
Ու ժողովուրդները դատելու կայներ է :
14 Տէրը ինքը դատաստան ընելու պիտի գայ՝
Իր ժողովուրդին ծերերուն ու իշխաններուն հետ .
Ինչու որ դուք այգին այրեցիք ,
Ու աղքատին յափշտակուածը ձեր տունն է :
15 Ձեզի ի՞նչ եղաւ՝ որ իմ ժողովուրդս կը զգիէք ,
Ու աղքատներուն երեսը կը ճնշէք ,
Կ'ըսէ Եհովայ՝ զօրաց Տէրը :

16 Ու Տէրը այսպէս ըսաւ .
Որովհետև Սիոնի աղջիկները հպարտացան ,
Ու բարձրապարանոց կը քալեն ,
Ընհամառօտ ակնարկութիւններ կ'ընեն ,
Մանրաքայլ կ'երթան ,
Ու ոտքերով շաչիւն կը հանեն .
17 Տէրն ալ Սիոնի աղջիկներուն գագաթը պիտի կնաացընէ ,
Ու Տէրը ատոնց ամօթալքը պիտի մերկացընէ :
18 Ու ան օրը Տէրը պիտի վերցնէ
Ընոնց ոտքի մեհեանդներուն փառքը ,
Ու ցանցակերպ ծամակալները և մահիկները ,
19 Վիստերը , ապարանջանները ու շղարշաոները ,
20 Պարօշները , ոտքի շղթաները ու գօտիները ,
Ընոյհոտ ոգիներուն տուփերը , հմայեակները ,
21 Մատանիները և քիթի երնուն օղերը ,

ե Ժմր. 10 , 19 :
զ Սաղ. ճայ. 3 : Երեմ. ժէ. 5 :
է Ցոր . իէ . 3 :
ը Երեմ. լէ . 21 : ԼԲ . 9 :
թ Ղև . իդ . 26 :
ժ Ա . Թագ . իէ . 14 :
ի Ժող . ժ . 16 :
* Կամ երդում պիտի ընէ , Եբր . պիտի վերցնէ ,
† Կամ բժիշկ
լ Միք . գ . 12 :
ղ Ծն . ժգ . 13 : ժը . 20 , 21 :
ճ Գ . Թագ . ժէ . 13 :
մ Ժմր . 5 :
յ Ժող . ը . 12 :
ն Սաղ . ճժը . 2 :
շ Սաղ . ժա . 6 : Ժող . ը . 13 :
ո Ժմր . 4 :
չ Գ . Թագ . ի . 16 :
պ Միք . գ . 2 :
ջ Գ . Թագ . ժ . 7 : Մատ . իա . 33 :
ռ Գ . Թագ . ծը . 4 : Միք . գ . 2 , 3 :
ս Գ . Թագ . իէ . 2 , 3 : Երեմ. ժգ . 22 : Եսա . գ . 5 :
վ Դատ . ը . 24 :

22 Պատուհանները, վերարկուները,
Ծածկոցները ու քսակները.
23 Հայելիները ու բեհեզները,
Խոյրերը ու քօղերը:
24 Եւ պիտի ըլլայ որ՝ անուշահոտութեան տեղ՝ փտութիւն,
Ու գօտիի տեղ՝ չուան,
Եւ գանգուր մազերու տեղ՝ ᵗհիւսուածք,
Եւ լանջազգեստի տեղ՝ խորգեղէն գօտի,
Ու գեղեցկութեան տեղ՝ խարան պիտի ըլլայ:
25 Քու մարդիկներդ սրով պիտի իյնան,
Ու կորիւներդ ալ պատերազմի մէջ:
26 Եւ Սիոնը գոներն պիտի ողբան ու սուգ բռնեն,
Եւ անիկայ ամայի ըլլալով՝ ˢգետինը պիտի նստի:

ԳԼՈՒԽ Գ

1—6 Երբոր չարիքները խիտ հաւնան, Երիսաոսի թագաւորութիւնը ապաստանարան մը պիտի ըլլայ:

1 Եւ ᵘան օրը հօթը հինիկ մէկ էրիկ մարդը պիտի բռնեն ու ըսեն.
ᵛՄենք հացը ուտենք, ու մեր հանդերձը հագնինք,
Բայց միայն քու անունդ կանչուի մեր վրայ,
Մեր ʷնախատինքը վերցնելու համար:

2 Ընդ օրը ˣՏէրոջը շառաւիղը
Փառաւոր ու պատուական պիտի ըլլայ,
Եւ Իսրայէլի փրկուածներուն՝
Երկրին պտուղը պարծանաց և պատուոյ համար պիտի ըլլայ:
3 Եւ պիտի ըլլայ որ՝ Սիոնի մէջ մնացածը,
Ու Երուսաղէմի մէջ թողլը ողջ ʸկեցողները
Սուրբ պիտի ըսուին,
4 Երբոր Տէրը Սիոնի աղջիկներուն ազտը լուայ,
Ու գատաստանի հոգիով և այրող հոգիով
Երուսաղէմի արիւնները անոր մէջէն սրբէ:
5 Եւ Տէրը Սիոն լեռնանը ամէն տեղերուն վրայ՝
Ու անոր ժողովներուն վրայ՝
ᶻՅորեկը ամպ և մէգ,
Ու պիշերը ᵃբոլորուն կրակի բոց պիտի ստեղծէ.
Ինչու որ բոլոր փառքին վրայ ᵇհովանի պիտի ըլլայ:
6 Եւ յորեկը ստուն պիտի ըլլայ
Տաքութեան համար հովանի՝
Եւ մրրկի ու անձրեւի համար
ᶜապաստանարան և ծածկոց ըլլալու:

3 ᵍԳԼ. իբ. 12. ՄԿբ. ա. 16;
ᵈ Երեմ. ժգ. 2. Ողբ. ա. 4;
ᵉ Ողբ. բ. 10.
ᵘ ԳԼ. բ. 11, 17;
ᵛ Բ Թես. գ. 12;
ʷ Ա Պտ. գ. 2, 3;
ˣ Ա Տար. ա. 25;
ʸ Երեմ. իբ. 5. Ամբ. գ. 8. Զ. 12;
* Նշէք. գրուածները. ան փիլ. գ. 3. Հայտ. գ. 5;
ᶻ Ա Թագ. ժ. 21;
ᵃ Ամբ. բ. 5;
ᵇ ԳԼ. բ. 14;
ᶜ ԳԼ. իե. 4.

ԳԼ. Ե

1 Մեկ այրեի մը առակով՝ Իսրաէլ իր անհաւատ դատաստանը կ՚արդարացընէ. 8 Ընահաւեհան, 11 անառակութեան, 13 ամբարշտութեան, 20 և անիրաւութեան վրայով Իսրաէլոյ բոլոր գատաստանները: 26 Նոր դատաստանները՝ հեռու գետքերը:

1 ᵈԵս իմ իմ սիրականիս երգը
Իմ սիրելիս երգեմ ᵉիր այգիին վրայով.
Իմ սիրելիս այգի մը ուներ
Խիստ պտղաբեր բլուրի մը վրայ.
2 Ու անիկայ ցանկով պատեց, քարերը հանեց մէջէն,
Եւ ընտիր որթեր տնկեց,
Ու աշտարակ շինեց մէջտեղը,
Եւ հոն հնձան մըն ալ փորեց.
Ու ᶠկը սպասէր որ խաղող տար,
Բայց անիկայ աղտ տուաւ:

3 Ուստի հիմա դուք ով Երուսաղէմի բնակիչներ ու Յուդայի մարդիկ՝
ᵍԻմ ու այգիիս միջտեղը դատաստան ըրէք:
4 Իմ այգիիս՝ ալ ո՞րնէ ʰ՚նչ պէտք էր ընել,
Որ ես անոր չըրի.
Ինչո՞ւ համար՝ երբոր ես խաղող տալուն կը սպասէի,
Անիկայ աղտ տուաւ:
5 Եւ հիմա ես ձեզի պատմեմ՝
Թէ ի՞նչ պիտի ընեմ իմ այգիիս.
ᵏԱնոր ցանկը պիտի քակեմ, որ անասունց ճարակ ըլլայ,
Անոր պատերը պիտի փլցընեմ, որ ոտնակոխ ըլլայ.
6 Լուսպանացած պիտի թողում.
Անիկայ պիտի չհատուի ու չքրուի,
Հապա ցախ ու փուշ պիտի բուսցընէ.
Եւ ամպերուն պիտի պատուիրեմ
Որ անոր վրայ անձրեւ չտեղան:
7 Ինչու որ զօրաց Տէրոջը այգին՝ Իսրաէլի տունն է,
Ու Յուդայի մարդիկը անոր ախորժելի տունկն է.
Եւ անիկայ իրաւունքի կը սպասէր, և ահա արիւնհեղութիւն,
Արդարութեան՝ և ահա աղաղակ:

8 Վա՛յ անոնց՝ որոնք ˡտունը տան կը յարեն,
Դաշտակը ագարակի վրայ կ՚աւելցընեն,
Մինչեւ որ տեղ մը չմնայ,
Ու դուք միանակ բնակիք երկրին մէջը:
9 Զօրաց Տէրը ᵐիմ ականջներս խօսեցաւ՝ քանի՛

ᵈ Ես. ե. 1;
ᵉ Բ Օր. լբ. 6. ԳԼ. ա. 2, 3;
ᶠ Հռով. գ. 4;
ᵍ Պտ. ձ. 12;
ʰ Միք. բ. 2;
ᶦ ԳԼ. իբ. 14;
ᵏ ԳԼ. ե. 9;
ˡ Եղ. ժգ. 21;
ᵐ Զաք. բ. 5;
ᶰ ԳԼ. ը. 14;
ᵒ ԳԼ. իե. 4;
ᵖ Պաղ. ձ. 8. Երգ. բ. 12. ԳԼ. իե. 2. Երեմ. բ. 21. Ատտ. իա. 33. Մար. ժբ.
1. ᵍԼս. ի. 9;
ʳ Բ Օր. լբ. 6. ԳԼ. ա. 2, 3;
ˢ Հռով. գ. 4;
ᵗ Պաղ. ձ. 12;
ᵘ Միք. բ. 2;
ᵛ ԳԼ. իբ. 14;

Յիրաւի շատ տուներ աւերակ պիտի ըլլան ,
Մեծ ու գեղեցիկ պոռնիներ , ու անոնց մէջը
բնակող պիտի չգտնուի :
10 Վա՛յ զի տասը լծեալար այգին՝ մէկ Եմար
պիտի տայ ,
Ու մէկ քոռ սերմը մէկ արդու պիտի տայ :

11 Վա՛յ անոնց՝ որ առաւօտուն կանուխ կ'ելլեն ,
Ու ցքի խմիլու համար կ'ըլլան ,
Եւ իրիկունն ալ կ'ուշանան ,
Մինչեւ որ գինին իրենց գլուխը տաքցընէ :
12 Եւ Անոնց խնճոյքներուն մէջ քնար ու տաւիղ ,
Թմբուկ ու սրինգ և գինի կը գտնուի .
Բայց Տէրոջը ըրածներուն ուշադրութիւն չեն
ըներ ,
Եւ անոր ձեռացը գործքերուն չեն նայիր :
13 Ընոր համար իմ ժողովուրդս Տէրը չճանչնալով՝ գերի կ'ի՛ջնայ ,
Ու անոր մեծամեծ մարդիկը սով կը կրեն ,
Եւ բազմութիւնը ծարաւէն կը ցամքին :

14 Ընոր համար դժոխքը ինքզինքը կը լայնցընէ ,
Ու բերանը չափէ դուրս կը բանայ .
Եւ անոր պարծանքը ու բազմութիւնը
Եւ աղաղակը ու զուարճութիւնը անոր մէջը
պիտի իյնէ :
15 Եւ Հասիկ մարդը պիտի խոնարհի ,
Ու ազնուականը պիտի խոնարհի .
Ամբարտաւաններուն աչքերն ալ պիտի խոնարհին :
16 Եւ զօրաց Տէրը իրաւունքով պիտի բարձրանայ ,
Ու Սուրբն Աստուած արդարութիւնով պիտի
փառաւորի :
17 Եւ գառնուկները իրենց սովորութեանը պէս
պիտի արածին ,
Ու հարուստներուն աւերակները՝ օտարները
պիտի ուտեն :

18 Վա՛յ անոնց՝ որ անօրէնութիւնը ունայնութեան չուանովները կը քաշեն ,
Ու մեղքը՝ սայլի փոկովով ետեւէն պէս .
19 Որոնք կ'ըսեն . Թող արագայ ,
Իր գործը շուտով կատարէ , որ զանի՛նք տեսնենք ,
Եւ Իսրայէլի Սուրբին խորհուրդը
Թող մօտենայ գայ , որ գանի՛նք գիտնանք :
20 Վա՛յ անոնց՝ որ չարին բարի կ'ըսեն , ու բարիին չար ,
Որ խաւարը լոյսի տեղ՝ ու լոյսը խաւարի տեղ
կը դնեն ,
Որ դառնը քաղցրի տեղ՝ ու քաղցրը դառնի
տեղ կը դնեն :
21 Վա՛յ անոնց՝ որ Իրենց աչքին իմաստուն՝
Եւ իրենց առջեւն խոհական են .
22 Վա՛յ անոնց՝ որ գինի խմելու զօրաւոր՝
Ու ցքի խառնելու կարճ են .
23 Որոնք կաշառքի համար ամբարիշտը կ'արդարացընեն ,
Եւ արդարը իր իրաւունքէն կը զրկեն :

24 Ընոր համար Ահ՛ի պէս որ կրակին բոցը չարդը կ'ուտէ ,
Ու չոր խոտը բոցին մէջը կը հատնի ,
Անոնք ալ անոնց արմատը փտութիւնի պէս
պիտի ըլլայ ,
Ու անոնց ծաղիկը փոշիի պէս վեր պիտի ելլէ .
Քանզի որ զօրաց Տէրոջը օրէնքը մերժեցին ,
Եւ Իսրայէլի Սուրբին խօսքը անարգեցին :
25 Ընոր համար Տէրոջը բարկութիւնը իր ժողովուրդին դէմ բորբոքեցաւ ,
Ու անոնց վրայ ձեռքը երկընցուց ու զարկաւ
անոնք ,
Նեղնակ որ լեռները դողացին ,
Ու անոնց դիերը ճամբաներուն վրայ աղբի պէս
մնացին .
Այսու ամենայնիւ անոր բարկութիւնը չհլաւ ,
Ապա անոր ձեռքը տակաւին երկընցած է :

26 Եւ հեռաւոր ազգաց դրօշակ պիտի վերցընէ ,
Ու զանոնք երկրին ծայրէն սուլելով պիտի
կանչէ ,
Եւ ահա անոնք արտորալով արագութեամբ
պիտի գան :
27 Անոնց մէջը մէկը յոգնած պիտի չըլլայ , ու
մէկը պիտի չսահի .
Մէկը պիտի չմրափէ ու չքնանայ .
Մէկուն մէջքին գօտին պիտի չքակուի ,
Ո՛չ ալ կօշիկին կապը պիտի կտրուի :
28 Անոնց Նետերը սուր են ,
Ու բոլոր աղեղները լարուած .
Անոնց ձիերուն սմբակները գայլախազի կը նըմանին ,
Եւ կառքերուն անիւները մրրիկի պէս են :
29 Անոնց մռնչիւնը առիւծին պէս է .
Կորիւններու պէս կը մռնչեն .
Կը գոչեն , ու կողոպուտը կը յափշտակեն ,
Եւ ղանի՛նք կը փախցընեն , ու ազատող մը
չկայ :
30 Եւ ան օրը անոնց վրայ պիտի գոչեն ծովուն
գոչիւնն պէս ,

ե Նահ . խե . 11 :
ը Ուռկ . իգ . 29 , 30 : Ժող . Յ . 16 : Ամբ 22 :
թ Ամով . գ . 5 , 6 :
ժ Հոր . Լղ . 27 : Սաղ . խը . 5 :
ի Ովս . գ . 6 :
լ Կե . ա . 3 : Դտ . ժի . 44 :
խ Կե . բ . 9 , 11 , 17 :
* Եբր . սրբուի :
ծ Կե . կդ . 5 : Երեմ . ժէ . 15 : Ամով . է . 18 : բ Պետ . գ . 3 , 4 :
կ Ուռկ . գ . 7 : Հռով . ա . 22 : ժբ . 16 :
հ Հմբ 11 :
ձ Ուռկ . ժէ . 15 : իգ . 24 :
ղ Նհ . ժհ . 7 :
ճ Հոր . ժբ . 16 : Ովս . ե . 16 : Ամով . բ . 9 :
մ գ Թագ . իբ . 13 , 17 :
յ Երեմ . գ . 24 :
ն Ղե . իգ . 14 , 16 : Կե . ե . 12 , 17 , 21 : ժ . 4 :
շ Կե . ժա . 12 :
ո բ Օր . իբ . 49 : Սաղ . հբ . 8 : Մաղ . ա . 11 :
չ Կե . է . 18 :
պ Հռվհ . բ . 7 :
ջ Երեմ . ե . 16 :

Ու երբոր ինքը [a]երկրին նայի՝ սիտ խուսար կ՚առնէ,
Եւ լոյսը անոր [*]ամպերուն մէջ պիտի խաւարի։

ՊՍԱԼՄ Ը

1 Նուագի ուսուլքի մը մէջ Տէրը իր փառքովը տեսնելով՝ 5 կը զարհուրի. բայց Աստուած իր պատգամները տարածելու կը խրկէ զանիկայ։ 9 Այը ցուցընէ ժողովուրդին համակրութիւնը՝ որուն պատճառովը իրենց երկիրը աւերակ պիտի մնայ, 13 ու կը մարգարէանայ թէ միայն մէկ մնացորդ մը պիտի ազատի։

1 [a]Ով Տէր մեր Տէր, որ քու անունդ ամբողջ երկրի վրայ
Նատեր էր. ու անոր [b]գովեստդ տաճարը կը
2 լեցընէր։ Մկրտուածներուն կ՚երկնքի կոզմը սերովբէները կը կայնէին անոր առջեւը, որոնց ամէն մէկը վեց վեց թեւեր ունէին. երկուքով երեսնին կը ծածկէին, [b]երկուքով ոտքերնին կը ծածկէին, ու
3 երկուքով կը թռչէին։ Ու միսիսակին կ՚աղաղակէին ու կ՚ըսէին.
[c]Սուրբ՝ Սուրբ՝ Սուրբ է զօրաց Տէրը,
[b]Ողջ երկիրը անոր փառքովը լեցուն է։
4 Ու աղաղակողին ձայնէն անմերուն հիմերը շարժեցան
5 ու տունը ծխով լեցուեցաւ։ [b]Ես ըսի.
Վա՛յ ինծի, ահա կը կորսուիմ.
Վասն զի ես պիղծ շրթունք ունեցող մարդ մըն եմ,
Ու պղծաշրթնի ժողովուրդի մէջ կը բնակիմ,
Եւ իմ աչքերս զօրաց Տէրը՝ Թագաւորը տեսան։
6 Յետոյ սերովբէներուն մէկը դէպ՚ի ինծի թռաւ,
ու ձեռքը կրակի կայծ մը կար՝ որ [c]սեղանէն
7 առնելիքով առած էր, [b]Ու բերնիս դպցընելով՝ ըսաւ.
Ահա սիրկայ քու շրթունքներուդ դպաւ,
Ու քու անօրէնութիւնդ վերցաւ,
Եւ մեղքիդ քաւութիւն եղաւ։

8 Նաեւ լսեցի Տէրոջը ձայնը, որ ըսաւ.
[c]Ո՞վ խրկեմ, և [b]ովքե՞ր համար ճիշ պիտի երթայ.
Ու ես ըսի. Ահաւասիկ ես, զիս խրկէ։
9 Ան ատենը ըսաւ. Գնա՛, ըսէ ասոր ժողովուրդին.
[b]Անկոյս պիտի լսէք, բայց պիտի չհասկնաք,
Ու տեսնելով պիտի տեսնէք, բայց պիտի չգիտնաք։
10 Ան ժողովուրդին [a]սիրտը թմրեցուր,

[a] Ես. ը. 22։ Երեմ. գ. 23։ Ողբ. գ. 2։ Նզեկ. լբ. 7, 8։
[*] Կամ երկինքին

[a] գ Թագ. ժե. 7։
[b] գ Թագ. իբ. 19։ Հով. ժբ. 41։ Հայտ. գ. 2։
[c] Նզեկ. ա. 11։
[d] Հայտ. գ. 8։
[b] Սաղ. հբ. 19։
[c] Եր. ե. 34։ գ Թագ. ը. 10։
[b] Եր. գ. 10։ գ. 30։ Դատ. գ. 22։ ժգ. 22։ Երեմ. ա. 6։
[c] Հայտ. ը. 3։
[d] Տես Երեմ. ա. 9։ Դան. Ժ. 16։
[a] Երեմ. ա. 26։ գ. 22։ ժա. 7։ Եզեկ. ժա. 5։

[a] Կամ Երբեմն էրէն վերջ բանակցան,
[b] Ես՝ մնացորդը պիտի գառնայ։ Տես գլ. Ժ. 21։
[c] գ Թագ. ժը. 17։ Կր. լգ. 2։

Եւ ականջները ծանրացուր, ու անոր աչքերը գոցէ,
Որ [a]չերթայ թէ աչքերովը տեսնէ, ու ականջներովը լսէ,
Եւ սրտովը իմանայ, և դարձի գայ, ու բժշկուի։
11 Եւ ես ըսի. Մինչե՞ւ երբ, իմ Տէր իմ. ու ըսաւ.
[b]Մինչեւ որ քաղաքները՝ բնակիչ չմնենալով,
Եւ տուները՝ մարդ չգտնուելով, ամայի մնան,
Ու երկիրը բոլորովին աւերակ ըլլայ.
12 Ու [c]մինչեւ որ Տէրը հեռացընէ մարդիկը,
Ու երկրին մէջտեղը մեծ ամայութիւն ըլլայ։
13 Բայց անոր մէջը դեռ տասներորդ մասը պիտի գտնուի,
Եւ ան ալ դարձեալ պիտի սպառի.
Ինչպէս բեւեհինին ու կաղնին կտրուելով՝ անոնց բունը կը մնայ,
Անանկ [a]սուրբ սերունդը՝ ան [b]ծողովրդին բունը պիտի ըլլայ։

ՊՍԱԼՄ Թ

1 Ընթաց՝ Ասաղնէն ու փակչէէն վախնալով կը զարհուրի, սակայն Նուագի կը մխիթարէ զանիկայ։ 10 Ընթացին հրաման կը տրուի նշան մը ընծայել. բայց երբոր կը միտէ ան հրամանը, իրեն նշան կը տրուի խոստացուած Անսիան։ 17 Մարգարէն կը գուշակէ թէ անոր դատաստանը Ասորեստանին միջոցովը պիտի կատարուի։

1 Եւ եղաւ որ՝ [a]Յուդայի թագաւորին՝ Ողեայի որդւոյն Յովաթամի որդւոյն Ընթացին օրերը, Ասորոց Ռասին թագաւորը ու Իսրայէլի թագաւորը Ռոմելեայի որդին փակչէէն Երուսաղէմի վրայ պատերազմելու եկան, բայց չկրցան
2 ցան անոր հետ պատերազմ ընել։ Ասոր երբոր [b]Դաւիթին տանը լուր տուեցաւ՝ թէ Ասորիք [c]Եփրեմին հետ միաբանեցան՝ անոր սիրտը և անոր ժողովուրդին սիրտը շարժեցաւ, ինչպէս
3 որ անտառին ծառերը հովէն կը շարժին։ Նուագ Տէրը Եսայիին ըսաւ. Ելիմա դուն ու քու որդիդ [d]Սէարյասուբ՝ [e]Թափիչէն ազարակին ճամբուն վրայ՝ վերի աւազանին ջրմուղին ե-
4 զերքը ելէք՝ Ընթացը դիմաւորելու. Եւ ըսէ անոր.
Զգոյշ եղիր՝ որ հանդարտ ըլլաս.
Մի վախնար ու սիրտդ չմարի
Ես ծուխ հանող երկու կիսայրնաց փայտի ծայրերէն,
Ընթացին՝ Ասորիին ու Ասորւոց,
Եւ Ռոմելեայի որդւոյն սաստիկ բարկութիւնէն։

[a] Կր. խդ. 8։ Բառ. ժգ. 14։ Բար. գ. 12։ Ա ու. ը. 10։ Հով. ժբ. 40։ Գոր. իբ. 26։ Հռով. ժա. 8։
[b] Սաղ. ՃԺԹ. 70։ Կր. կգ. 17։
[c] Երեմ. ե. 21։
[d] Մխը. գ. 12։
[e] գ Թագ. իե. 21։
[a] Եզը. ի. 2։ Բաղ. ը. 15։ Հռով. ժա. 5։

[a] գ Թագ. ժգ. 5։ ը Մն. իբ. 5, 6։
[b] Կամ Երբեմի էրէէն վայ բանակցան,
[c] Ես. Ը. 21։
[d] գ Թագ. ժը. 17։ Կր. լգ. 2։

5 Որովհետեւ Սաղիք ։ Եփրեմը ու Յովմելեայի
որդին
Չհու վկայուիլ չար խորհուրդ ըրին՝ ու ըսին ։
6 Յուդայի վրայ երթանք ։ ու զանիկայ բըռ-
նադատենք ։
Եւ մեզի ՚ազատեցընենք ։
Եւ թագաւոր մէջը Տաբէելի որդին թագա-
ւոր դնենք ։
7 Եհովայ Տէրը սասկի կ՚ըսէ ։
ՙԱյ խորհուրդը պիտի չհաստատուի ու չկա-
տարուի ։
8 Վասն զի ՚Սորուց երկրին գլուխը Դամաս-
կոս ։
Եւ Դամասկոսի գլուխը Ռասիւն է ։
Եւ վեց տարուան հինգ տարիէն ետքը՝ Եփրեմը
ժողովուրդ ըլլալէն պիտի ջնջուի ։
9 Եւ Եփրեմին գլուխը Սամարիա ։
Եւ Սամարիային գլուխը Յովմելեայի որդին է ։
ՙԹէ որ չհաւատաք՝ հաստատուն պիտի չըլլաք ։

10 Դարձեալ Տէրը խօսեցաւ Աքազին ու ը-
սաւ ։
11 Հու Տէր Աստուծմէդ քեզի համար ՚նշան
խնդրէ ։
Խորութենան մէջ կամ բարձրութենան մէջ
խնդրէ ։
12 Բայց Աքազ ըսաւ ։ Չեմ խնդրեր ։ և Տէրը
չեմ փորձեր ։
13 Ըն ատենը անիկայ ըսաւ ։
Լսեցէք հիմա՝ ով Դաւիթին տունը ։
Միտքի բան կ՚երեւցնայ ձեզի մարդիկները աշ-
խատցընելնիդ՝
Որ իմ Աստուածս ալ պիտի աշխատցընէք ։
14 Ընոր համար Տէրը ինքը նշան պիտի տայ
ձեզի ։
ՙԵհա կոյսը պիտի յղանայ ։ ու ՚որդի պիտի
ծնանի ։
Եւ ՚անոր անունը ՚Էմմանուէլ պիտի կոչէ ։
15 Ընիկայ կագի ու մեղր պիտի ուտէ ։
Մինչեւ որ գիտնայ չարը մերժել ու բարին
ընտրել ։
16 Վասն զի տղան ՚չարը մերժելը ու բարին ընտ-
րելը գիտնալէն առաջ ։
ՙԳիտի թողուի այն երկիրը՝
Որուն երկու թագաւորներէն դուն կը վախ-
նաս ։
17 ՚Տէրը քու վրադ ։ ու քու ժողովուրդիդ վրայ ։
Եւ քու հօրդ տունը վրայ անոնակ օրեր պիտի
բերէ ։
Որ ՚Եփրեմը Յուդայէն զատուած օրէն ՚ի վեր
չեկան ։

Ը Բառ. ի՛ւ. 30 ։ Պէ. ը. 10 ։
Թ Տճո բ ՚Ծագ. ը. 6 ։
Ի բ Մն. ի. 20 ։
Ղ Գատ. ին. 36 ; եէ ։ Գատ. ժբ. 38 ։
Ի Գատ. ւ. 23 ։ Դբ. ։ ւ. 31, 34 ։
Ը Պէ. թ. 6 ։
Թ Տճո Ծն. գ. 1, 25 ։ ժղ. 11 ։ իմ. 32 ։ ը. 6, 8 ։ ա Ծագ. գ. 21 ։
Ի Պէ. ը. 8 ։
Ղ Տճո գէ. ը. 4 ։
* Կամ Հու դուստր կերկիրդ՝ իր երկու թագաւորներէն պի-
տի թագուի ։ Տճո գ Ծագ. ժե. 30 ։ ժղ. 9 ։
Լ ը Մն. իբ. 19 ։
Խ գ Ծագ. ժբ. 16 ։
Ձ Պէ. ե. 26 ։
Ճ Պէ. բ. 19 ։ Երեմ. ժղ. 16 ։
Հ գ Ծագ. ժղ. 7, 8 ։ ը Մն. իբ. 20, 21 ։ Տճո Եզեկ. ե. 1 ։
Յ Պէ. ե. 6 ։
ա Պէ. ը. 8 ։ Ամբ. բ. 2 ։
բ գ Ծագ. ժղ. 10 ։
† իբ՝ արտաքսով աստղաւոկէ ու չտաւալ կողոպտուա ժողո-
վէ ։

Ըյոխնդն՝ Սաղեստանի թագաւորը ։
18 Եւ պիտի ըլլայ այն օրը՝ որ Տէրը պիտի ՚սուլէ
Եգիպտոսի գետերուն ծայրը եղած ճանճե-
րուն ։
Ու Սորեստանի երկրին մէջ եղած մեղուներ-
ուն ։
19 Եւ ամէնը պիտի գան ու պիտի հանդչին
Ամայի ձորերուն մէջը ։ ու ՚վէմերուն խոռոչ-
ներուն մէջը ։
Եւ ամէն թուփերուն ու ամէն արօտներուն
մէջը ։
20 Ըն օրը Տէրը՝ ՙվարձրով առնուած ածելիով՝
Ըյոխնդն Գետին անգիի կողմը եղող Սորես-
տանի թագաւորով
Գլուխը ու ոտքերուն մազը պիտի ածիլէ ։
Եւ մօրուքն ալ ԲՀոլորովին պիտի սափրէ ։
21 Ու պիտի ըլլայ այն օրը՝ որ մարդ մը՝
Մէկ երինջ ու երկու ոչխար պահելով ։
22 Ընոնց տուած կաթին առատութենէն կագի
պիտի ուտէ ։
Վասն զի երկրին մէջ բոլոր մնացորդները
Կագի ու մեղր պիտի ուտեն ։
23 Եւ պիտի ըլլայ այն օրը՝
Ուր որ հազար որի պնդոտած է հազար արծա-
թեայի արժէքով՝
ՙՀնձախերով ու փուշերով պիտի լեցուի ։
24 ՚Նետերով ու աղեղներով հոն պիտի գան ։
Ետքու որ բոլոր երկիրը ցախերով ու փուշե-
րով պիտի լեցուի ։
25 Եւ ան ամէն լեռները՝ որ բրիչով կը փորուէին ։
Հնախի ու փուշի երկիւղին պատճառաւ հոն
պիտի չերթաք ։
Երջառներուն արօտ ու խաշիներուն կոխան
պիտի ըլլան ։

ԳԼ· Ը

1 Մահէր շալալ հաշ պազ անունին նշանակութեանը համե-
մատ՝ Նապաստ կը մարգարէանայ թէ Սորեստանեայք
պիտի աւերեն Սորոց և Իսրայէլի վրայ ։ 5 Նոյնպէս ալ
Հրեաստանց վրայ՝ իրենց անհաւատութեանը համար ։
9 կը յորդորէ թէ անկարելի է Աստուծոյ դատաստաննե-
րուն դէմ կենալ ։ 11 և թէ Աստուծմէ վախցողները պի-
տի ապրեցուին ։ 19 ու կռապաշտները մեծ նեղութեան
պիտի կրեն ։

1 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ ։ Դուն քեզի մեծ տոմս
մը առ ։ և անոր վրայ մարդու գրիչով ՙգրէ
2 Մահէր շալալ հաշ պազին վրայով ։ Եւ ինծի
հաւատարիմ վկաներ բռնեցի՝ ՚Ուրիա քահա-
3 նան ու Բարաքիայի որդին Զաքարիան ։ Եւ
մերձեցայ մարգարէուհիին ։ ու անիկայ յղա-
ցաւ ։ ու որդի մը ծնաւ ։ և Տէրը ինծի ըսաւ ։
Ընոր անունը †Մահէր շալալ հաշ պազ դիր ։

4 Ինչու՞ որ դիտ աղան՝ [a]Հայրս և մայրս կանչելը
չսրբան՝ [b]Թամանիսցին Հարսատութիւնները ու
Սամարիային աւարը Սոբեսատանի Թագաւորին
առջևը պիտի տարուի :

5 Նե դարձավ Տէրը ինձի խօսեցաւ ու ըսաւ .
6 Որովհետև աս ժողովուրդը [c]Սիլոամի հանդարտ վազող ջուրերը կ՚արհամարհէ , և [d]Ռասինին ու Ռոմելիայի որդւոյն կը հաճի ,
7 Ընոր համար ահա Տէրը անոնց վրայ Գետին զօրաւոր ու առատ ջուրերը՝
Այսինքն [e]Ասորեստանի Թագաւորը , ու անոր բոլոր զօրութիւնը պիտի հանէ .
Նե անիկայ իր ամէն յատակներէն վեր պիտի ելլէ ,
Ու իր բոլոր եղերքներուն վրայէն պիտի քալէ :
8 Նե Յուդայի մէջ յորդելով՝ պիտի անցնի ներքեայ ,
Ու [f]մինչև մատոյց պարանոցը պիտի հասնի ,
Նե անոր թևերուն տարածութիւնը՝
Քու երկիրդ լայնութիւնը պիտի լեցընէ , ով [g]Էմմանուէլ :

9 [h]Ա՛վ ժողովուրդներ՝ *դաշնակից եղէք՛՛ ,
բայց պիտի խորտակուիք .
Ա՛վ երկրին հեռաւոր տեղերը՝ ականջ դրէք .
†Պատրաստուեցէք , բայց պիտի խորտակուիք .
†Պատրաստուեցէք , բայց պիտի խորտակուիք .
10 [i]Խորհուրդ ըրէք , բայց պիտի խափանուի .
Խօսք խօսեցէք , բայց Էպիտի չհաստատուի .
Քանզի [j]Աստուած մեզի հետ է :
11 Քանզի Տէրը հզօր ձեռքով այսպէս խօսեցաւ ինծի ,
Ու խրատեց զիս՝ թէ պէտք չէ աս ժողովուրդին ճամբուն մէջը քալել , ըսելով .
12 [k]Դաշնակցութիւն մի՛ ըսէք ,
Ի՛նչ բանի որ աս ժողովուրդը դաշնակցութիւն կ՚ըսէ .
Նե [l]անոր վախովը մի՛ վախնաք , ու մի՛ զարհուրիք .
13 Միայն զօրաց Տէրը [m]փառաւորեցէք .
[n]Ընիկայ ըլլայ ձեր վախը և ձեր զարհուրանքը .
14 Նե Էանիկայ Էնէ սրբարան պիտի ըլլայ .
Հայց Իսրայէլի երկու տուներուն՝
[o]Գայթակղութեան քար և գլորելու վէմ ,
Ու Երուսաղէմի բնակիչներուն՝ թակարդ ու որոգայթ պիտի ըլլայ :
15 Նե անոնցմէ շատերը [p]պիտի գլորին ,
Ու խշնալով պիտի խորտակուին ,
Ու որոգայթի մէջ խիճալով պիտի բռնուին :
16 Վկայութիւնը կապէ ,
Աշակերտներուս մէջ օրէնքը կնքէ :

17 Ուրեմն ես պիտի սպասեմ Տէրոջը՝
Որ [q]Յակոբին տունէն իր երեսը ծածկեր է ,
Ու [r]անոր պիտի յուսամ :
18 [s]Ահաւասիկ ես ու ան զաւակները՝ որ Տէրը ինծի տուաւ ,
[t]Նշաններ ու աքանչելիքներ ըլլալու Իսրայէլի մէջ ,
Միսն լեռը բնակող զօրաց Տէրոջը կողմանէ :

19 Ու երբոր ձեզի ըսեն թէ՝
[u]Հընչող ու քրթմնջող [v]հմուկներուն
Նե նշանագէտներուն հարցուցէք ,
Ըն ապրնը ըսէ՞ ԼՒ ,
Ժողովուրդը իր Աստուծոյն պիտի չհարցընէ՞ ,
Կենդանիներուն համար՝ մեռածներո՞ւն պիտի հարցընէ :
20 [w]Օրէնքին ու վկայութեանը լո՛ղ հարցընէն .
[x]Եթէ որ աս խօսքիս համեմատ չխրատեն ,
[y]Ընոնք առաւօտեան լոյս չունին :
21 Նե [z]հոգովը–բոլը վիշտ ու սով կրելով պիտի անցնի անկէ .
Ու երբոր անօթենայ պիտի բարկանայ ,
Ու իր Թագաւորին և իր Աստուծոյն [a]պիտի հայհոյէ , ու վեր նայի ,
22 Նե [b]դէպ՚ի երկիրը պիտի նայի , և ահա վիշտ ու [c]խաւար ,
[d]Նեղութեան մէգ ու թանձր մառախուղ :

ԳԼ . Թ

1 [e]Նեղութեան առանները՝ ինչ ուրախութիւն պիտի պատճառէ [f]Բրիտասի Թագաւորութիւնը ու Ծնունդը : 8 Խոթայէլացւոց վրայ գալու դատաստանները՝ իրենց ամբարտաւանութեանը համար ; 13 իրենց կեղծաւորութեանը համար , 18 ու իրենց անզգայ ծնողքն ծնանելուն համար :

1 [g]Հայց անոնք՝ [h]խաւար պիտի չըլլայ , ինչպէս նեղութեան ժամանակը ,
Երբոր [i]առջի առներ անարգեց [j]Զաբուղոնի երկիրը ու [k]Նեփթաղիմի երկիրը .
Հետո վերջին առներ պիտի պատուէ Ծովուն ճամբան ,
Յորդանանու անդիի կողմը՝ [l]հեթանոսաց Գալիլեան :
2 [m]Խաւարի մէջ պտրտող ժողովուրդը մեծ լոյս տեսաւ ,

[a] Տես գլ . է . 16 :
[b] գ թագ . ժե . 29 : ժգ . 9 : Կր . ժե . 3 :
[c] Նեհեմ . գ . 15 : Հով . թ . 7 :
[d] Կր . է . 1 , 2 , 6 :
[e] Կր . ժ . 12 :
[f] Կր . ի . 28 :
[g] Կր . է . 14 :
[h] Հովել . գ . 9 , 11 : Ասմ ցիծեռնակներ բրէք ,
[i] Նէեր . Պատի կապակցէք ,
[j] Հոբ . է . 12 :
[k] Կր . է . 7 :
[l] Կր . է . 14 : Պատ . է . 38 , 39 : Հռով . ը . 31 :
[m] Կր . է . 2 :
[n] ա Պետ . գ . 14 , 15 :
[o] թագ . ի . 12 :
[p] Նէեր . սրբեցէք .
[q] Ասայ . հգ . 7 : Կղ . ժգ . 5 :
[r] Նգեկ . ժա . 16 :
[s] Կր . իը . 18 : Կղ . ք . 34 : Հռով . իե . 33 : ա Պետ . ք . 8 :
[t] Կր . է . 18 : Պատ . է . 38 , 39 : Հռով . ը . 31 :
[u] Կր . է . 2 :
[v] ա Պետ . գ . 14 , 15 :
[w] թագ . ի . 12 :
[x] Նէեր . սրբեցէք .
[y] Ասայ . հգ . 7 : Կղ . ժգ . 5 :
[z] Նգեկ . ժա . 16 :
[a] Կր . իը . 18 : Կղ . ք . 34 : Հռով . իե . 33 : ա Պետ . ք . 8 :
[b] Ատ . իա . ձե . 18 : Հռով . իե . 32 : ժա . 25 :
[c] Կր . ծգ . 8 :
[d] Նմբ . ք . 3 : Կղ . ք . 25 , 38 :
[e] Նբր . ք . 13 :
[f] Ասղ . հա . 7 : Օաբ . գ . 8 :
[g] Կր . իե . 4 :
[h] ա թագ . իգ . 8 : Կր . ժե . 3 :
[i] Ատ . իա . ձե . 18 : Հռով . իե . 32 : ժա . 25 :
[j] Ասղ . ձգ . 28 :
[k] Կղ . ժգ . 29 :
[l] Միք . գ . 6 :
[m] Յայտ . ժգ . 11 :
[n] Կր . ը . 30 :
[o] Կր . իե . 1 :

[p] Կր . իը . 22 :
[q] գ թագ . ժե . 29 : իը Մն . ժգ . 4 :
[r] Ատ . գ . 16 : Նփես . ե . 8 , 14 :

Ա՛ահ նաւան ազգութիւն երկիրը բնակողներուն
լոյս ծագեցաւ ։
3 Ազգը շատցուցիր , անոր ուրախութիւնը մեծ-
ցուցիր ։
Ընծան քու առջեւդ կ՚ուրախանան , հունձքի
ատենի ուրախութեան պէս ,
Ինչպէս կը ցնծան անոնք որ [a]աւար կը բաժ-
նեն ։
4 Ինչու որ [b]Ադիամին օրուանը պէս՝
Ընոր ծանր լուծը ու կռնակին ղաւազանը ,
Եւ անոր վրայ բռնութիւն ընողին գաւազանը
կոտրեցիր ։
5 Վանդի շառաչիւնով պատերազմողներուն ա-
մէն [c]զէնքերը
Եւ արիւնախաժաժ հանդերձները
Պիտի այրին և հրոյ ճարակ ըլլան ։

6 Վասն զի [d]Մեզի մանուկ մը ծնաւ ,
Մեզի [e]որդի մը տրուեցաւ ,
Եւ [f]իշխանութիւնը անոր ուսին վրայ պիտի
ըլլայ ,
Եւ անոր անունը պիտի կոչուի՝
[g]Սքանչելի , Խորհրդակից , [h]Հզօր Աստուած ,
Յաւիտենականութեան [i]Հայր , [k]Խաղաղու-
թեան Իշխան ։
7 Գաւթին աթոռին վրայ ու անոր թագաւո-
րութեանը վրայ ,
Ընոր իշխանութեանը մեծնալուն ու խաղա-
ղութեանը [l]սահման չիլայ ,
Որ հիմակուընէ մինչև յաւիտեան
Իրաւունքով ու արդարութիւնով հաստատէ
և զօրացընէ զանիկայ ։
[m]Օրհաց Տէրոջը նախանձը պիտի բնէ ասիկայ ։

8 Տէրը Յակոբին պատգամ խրկից ,
Ու անիկայ Իսրայէլին վրայ իջաւ ։
9 Եւ բոլոր ժողովուրդը պիտի իմանայ ,
Եփրեմին [n]Եւ Սամարիայի բնակիչ-
ները ,
Որոնք ամբարտաւանութեամբ և սրտի հպար-
տութեամբ կ՚ըսեն ·
10 Թխէ՛ աղիւսները խնկան ,
Հայց մենք տաշուած քարերով պիտի շի-
նենք ·
Ոլաթիզենիները կտրուեցան ,
Հայց մենք անոնց տեղը եղեւնափայտեր պի-
տի դնենք ։
11 Ակայն Տէրը անոր վրայ Ռասինին հակառա-
կորդները պիտի յարուցանէ ,
Ու անոր թշնամիները պիտի [p]դրդռէ ։
12 Ասորիները ֆարեհլքէն , փղշտացիները [q]Ա-
թեմուքէն ·
Ու անոնք լիցուն բերանով Իսրայէլը պիտի
ուտեն ։
Ասյսու ամենայնիւ անոր բարկութիւնը չիջաւ ,
[r]Ձեռա անոր ձեռքը տակաւին երկընցած է ։

13 Վանզի [s]ժողովուրդը զինքը զարնողին չդար-
նաց ,
Ու զօրաց Տէրը չփնտռեր ։
14 Եւ Տէրը Իսրայէլէն գլուխը ու պոչը՝
Ըմմաւենիին ոստը ու կնիւնը՝
[t]Մէկ օրուան մէջ պիտի կտրէ ։
15 (Ծերը ու պատուաւոր մարդը գլուխն է ·
Եւ սուտ ուսուցցնող մարգարէն պոչն է ։)
16 Ու ան ժողովուրդին ղառաչնորդները կը մո-
լորեցընեն պառաւոք ,
Եւ անոնցմէ առաչնորդուածները պիտի կոր-
լուին ։
17 Ան պատճառաւ Տէրը անոր երիտասարդնե-
րուն [u]պիտի չխնայէ ,
Եւ անոր որբևրուն ու որբևաբիներուն պիտի
չողոքմի ·
Վասն զի [v]ամէնքն ալ կեղծաւոր ու չարագործ
եղան ,
Եւ ամէն բերան անպատմութիւն կը խօսի ։
Ասյսու ամենայնիւ անոր բարկութիւնը չիջաւ ,
Ձեռա անոր ձեռքը տակաւին երկընցած է ։

18 Վանզի [w]անօրէնութիւնը հրակի պէս կ՚այ-
րէ ·
Հաւերը ու փուշերը կը սպառէ ·
Ընտտուին թանձրախիտ ծառերը կ՚այրէ ·
Ու անոնք կը ցնդին մեր կլղող ծուխի պէս ։
19 Օրհաց Տէրոջը բարկութենէն երկիրը պիտի
[x]այրի ,
Ու ժողովուրդը հրոյ ճարակ եղածի պէս պի-
տի ըլլայ ·
[y]Մարդ իր եղբօրը պիտի չխնայէ ։
20 Եւ աջ կողմը եղածը պիտի յափշտակէ , ու
անօթի պիտի մնայ ,
Եւ ձախ կողմինն ալ պիտի ուտէ , [z]ու չկըշ-
տանայ ·
[a]Մէկն մարդ իր բազուկներուն միսը պիտի ուտէ ։
21 Մանասէն Եփրեմը պիտի ո՛րթէ , ու Եփրեմը
Մանասէն ·
Եւ անոնք միասին Յուդայի վրայ պիտի յարձ-
յակին ։
[b]Ասյսու ամենայնիւ անոր բարկութիւնը չիջաւ ,
Ձեռա անոր ձեռքը տակաւին երկընցած է ։

---

[a] Դատ . է . 30 ։
[b] Դատ . է . 22 ։ Սաղ . ձէ . 9 ։ Դկ . Ժ . 26 ։
[c] Դկ . Ժ . 5 ։ ժգ . 5 ։ Ա՛մ առնապանները
[d] Դկ . է . 14 ։ Ղտ . բ . 11 ։
[e] Հօհ . գ . 16 ։
[f] Մատ . իբ . 18 ։ ա Կոր . ժե . 25 ։
[g] Դատ . ժգ . 18 ։
[h] Տիտ . բ . 13 ։
[i] Եսիա . բ . 14 ։
[k] Դան . բ . 44 ։ Ղտ . ա . 32 , 33 ։
[l] գ Ծոտ . ժԹ . 31 ։ Դկ . ԼԷ . 32 ։
[m] Ա՛մ ապառազինէ ։
[n] Եշա . առՂէն ,
[p] Եշա . հանէն .
[q] Դատ . ժ . 8 ։
[r] Երեմ . է . 3 ։ Ովս . է . 10 ։
[s] Դկ . Ժ . 17 ։ Հայտ . ժբ . 8 ։
[t] Դկ . գ . 12 ։
[u] Սաղ . ճԽէ . 10 , 11 ։
[v] Միք . է . 2 ։
[w] Ա՛մբ 12 , 21 ։ Դկ . է . 25 ։ Ժ . 4 ։
[x] Դկ . է . 25 ։ Ժ . 4 ։ Երեմ . գ . 8 ։
[y] Դկ . Ժ . 17 ։ Հայտ . ժբ . 8 ։
[z] Դկ . գ . 12 ։
[a] Սաղ . ճԽէ . 10 , 11 ։
[b] Միք . է . 2 ։
[c] Ա՛մբ 12 , 21 ։ Դկ . է . 25 ։ Ժ . 4 ։
[d] Դկ . Ժ . 17 ։ Սաղ . գ . 1 ։
[e] Ա՛մ խաւարի ,
[f] Միք . է . 2 , 6 ։
[g] Ղկ . իԹ . 26 ։
[h] Դկ . խԹ . 26 ։ Երեմ . ժԹ . 9 ։
[i] Ա՛մբ 12 , 17 ։ Դկ . է . 25 ։ Ժ . 4 ։

ՊԼ· Ժ

1 Մարգարէն բռնաւորներուն համար վա՛յ կը կարդայ ։ 5 Ը-
նթրեստան կիզեալներուն գաւազանը ըլլալով ։ իր ամ-
բարտաւանութեանը համար պիտի կոտրուի ։ 20 Խոր-
հելին մէկ մնացորդը պիտի ապաւէ ։ 24 Խորհել կը
սիրեմարէի՝ Ընթրեստանէն ազատուելու խոստմունքով ։

1 Վա՜յ անոնց՝ որ [a]անօրէնութեան կանոններ կը
սահմանեն ,
Եւ ան գրիչներուն՝ որ անիրաւութիւն կը
գրեն ,
2 Որ աղքատներուն դատաստանը խոտորեն ,
Ու իմ ժողովուրդիս տնանկներուն իրաւունք-
ը յափշտակեն .
Որ որբևայրիները իրենց աւար ըլլան ,
Ու որբերը կողոպտեն :
3 Ուրեմն [b]ի՞նչ պիտի ընէք [c]այցելութեան օրը ,
Եւ հեռուներց գալու կործանման առեներ .
Օգնութեան համար որո՞ւն պիտի դիմէք ,
Ու ձեր փառքը ո՞ւր պիտի թողուք :
4 Ընաներց [d]տակ գերիներուն [e]մէջ պիտի ծռին ,
Ու սպաննուածներուն [e]մէջ պիտի իյնան :
[f]Ա՛յս ամենայնիւ անոր բարկութիւնը չհլաւ ,
[g]Հապա անոր ձեռքը տակաւին երկրնցած է :

5 Վա՜յ Ընթրեստանի Նաբաւորին՝ որ [h]իմ
բարկութեանս գաւազանը եղաւ .
Որուն ձեռքի ցուպը իմ սրտմտութիւնս է :
6 [i]Անիկայ հեթանոս ազգի մը վրայ պիտի
խրկեմ ,
Ու իմ սրդոցած ժողովուրդիս դէմ [k]հրաման
պիտի տամ անոր ,
Որ աւար ժողվէ ու յափշտակութիւն ընէ ,
Եւ զանոնք փողոցներուն ցեխին պէս կոխ-
կրտտէ :
7 Բայց [l]անիկայ այնպէս չմտածեր ,
Ու սրտովը այնպէս չխորհիր .
[m]Հապա իր միտքը դրեր է որ կորսընցնէ ,
Եւ շատ ազգեր բնաջինջ ընէ :
8 [n]Վասն զի կ՚ըսէ .
Միթէ իմ իշխաններս՝ ամէնքն ալ թագա-
ւորներ չե՞ն .
9 [o]Կաղմանէն՝ [p]Կարքամիսին պէս չէ՞ .
Եմաթը՝ Ըրփադին պէս չէ՞ .
Սամարիան՝ [q]Դամասկոսին պէս չէ՞ :
10 Ինչպէս որ իմ ձեռքս սիրուց կռապաշտ
թագաւորութիւններուն ,
Որոնց կուռքերը Երուսաղէմի ու Սամա-
րիայի կռ-էրէն շատ էին :
11 Միթէ Սամարիային ու անոր կուռքերուն
ըրածիս պէս ,
Երուսաղէմին ու անոր կուռքերուն ալ
այնպէս պիտի չընեմ :

12 Ու երբոր Տէրը՝ [r]Սիօն լեռանը վրայ
Ու Երուսաղէմի մէջ իր ամէն գործքը կա-
տարէ ,
[s]Ընթրեստանի թագաւորին հպարտացած սրտին
պտուղը՝
Եւ անոր ամբարտաւան աչքերուն փառքը պի-
տի քննեմ :
13 Վասնզի [t]անիկայ կ՚ըսէ .
Ես իմ ձեռքիս ուժովը
Ու իմ խմաստութեամբս ըրի ասիկայ ,
Որովհետև ես խելացի եմ .
Եւ աղգերուն սահմանները վերցուցի ,
Ու անոնց գանձերը յափշտակեցի .
Եւ զօրաւորի պէս՝ բնակիչները նուաճեցի :
14 Ու [u]իմ ձեռքս՝ ժողովրդոց ստացուածքը՝
բոյնի պէս գտաւ .
Եւ բոլոր երկիրը ժողվեցի ,
Ինչպէս որ մէկը կը ժողվէ թողուած հաւ-
կիթները .
Ու թև շարժող , կամ բերան բացող ,
Կամ ճիկ հանող մը չեղաւ :
15 Միթէ [v]տապարը՝ իրմով կտրող հպարտա-
գէմ կը գոռոզանա՞յ .
Կամ սղոցը՝ զինքը գործածողին դէմ կը հը-
պարտանա՞յ .
Ընչպէս այնպէս է՝ որպէս թէ գաւազանը զին-
քը վերցնողին դէմ շարժէր ,
Եւ ցուպը՝ [w]ինծի բարձացրներ՝ թէ փայտ չէ :
16 Ընոր համար Տէրը՝ զօրաց Տէրը
Ընոր գէր հպարտնիներուս նիհարութիւն պիտի
խրկէ .
Ու անոր փառքին տակը հրդեհ մը պիտի վառէ
Հոգտահ հրդեհի պէս :
17 Եւ Իսրայէլին Լոյսը կրակ՝
Ու անոր Սուրբը բոց պիտի ըլլայ .
Եւ մէկ օրուան մէջ [x]անոր փուշերը ու ցա-
խերը
Ընդհատով պիտի ապառէ .
18 Եւ անոր անտառին ու [y]բարեբեր ագարակին
փառքը՝
Հոգին ու մարմինը պիտի հատցընէ .
Եւ [z]մարող հիւանդի պէս պիտի ըլլայ :
19 Ու անոր անտառին մնացած ծառերը քիչ պի-
տի ըլլան ,
Ընչպէս որ՝ մէկ տղայ մը կարնայ զանոնք
գրել :

20 Եւ պիտի ըլլայ ան օրը՝ որ Իսրայէլին մը-
նացորդը
Ու Յակոբին տանը ազատուածները՝
Ալ հմէն ալ պիտի [a]հպատակեն զիրենք զար-
նողին .

[a] Սաղ · ծբ · 2 ։ ղխ · 20 ։
[b] Յոբ · լա · 14 ։
[c] Ովս · թ · 7 ։ Ղու · ժթ · 44 ։
[d] Եբր · տակը
[e] Կղ · ե · 25 ։ թ · 12 ։ 17 ։ 21 ։
[f] Ընթս · ծա · 20 ։
[g] Կղ · թ · 17 ։
[h] Ընթս · ե · 22 ։
[i] Օր · ե · 20 ։ Միք · գ · 12 ։
[k] գ Թագ · ժբ · 24 ։ 33 ։ ճէ ։ ժթ · 10 ։ ճէ ։
[l] Ծմոմ · գ · 2 ։
[m] բ Մն · լե · 20 ։
[n] գ Թագ · ժգ · 9 ։
[o] գ Թագ · ժթ · 31 ։
[p] Ընթս · ե · 18 ։
[q] Կղ · ιէ · 24 ։ Ընթկ · իբ · 4 ։ ճէ ։ Դան · գ · 30 ։
[r] Յոբ · լա · 25 ։
[s] Ընթս · ծա · 20 ։
[t] Կղ · թ · 18 ։ իէ · 4 ։
[u] գ Թագ · ժթ · 23 ։
[v] Կամ գերաշխարհի մարելուն
[w] Տես գ Թագ · ժգ · 7 ։ [x] Մն · իբ · 20 ։

Հատա Ճշմարտութեամբ Տէրոջը՝ Իսրայէլի
Աստուծին պիտի ապաւինին :
21 Մնացորդը՝ Յակոբին մնացորդը
Հզօր Աստուծոյն պիտի դառնայ :
22 Զի եթէ [a]քու ժողովուրդդ՝ ով Իսրայէլ,
թէև ծովուն աւազին չափ ըլլայ,
Նոյնցնմէ [b]մնացորդ մը դարձ պիտի դառնայ.
[c]Լափաստահմանեալ աւերումը արդարութեամբ
պիտի յարձակի :
23 Զի [d]Հանդերձ զօրաց Իհովայ Տէրը՝ բոլոր երկրին մէջ
[e]Լափաստահմանեալ աւերումը՝ ի գործ պիտի դնէ :
24 Ընդ որմէ զօրաց Իհովայ Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ով Սիօնի մէջ բնակող ժողովուրդս՝
[f]Ասորեստանցիէն մի վախնար.
Նեխակ գնդ դաւազանով պիտի զարնէ,
Եւ իր ցուպը քու վրադ պիտի վերցընէ՝ [g]Եգիպտացւոց կերպովը՝ :
25 Վայ չատ [h]քիչ ժամանակի մէջ կ' [i]բարկութիւնս պիտի դադարի,
Եւ իմ սրտմտութիւնս անոնց կորստեանը պիտի դառնայ :
26 Եւ զօրաց Տէրը [j]անոր վրայ մէկ խարազան մը պիտի վերցընէ,
[k]Օրեբի վէմին քովը Մադիամու հարուածին պէս.
Եւ իր դաւազանը ծովուն վրայ պիտի վերցընէ,
[l]Ինչպէս որ ըներ Եգիպտոսի մէջ :
27 Եւ պիտի ըլլայ այն օրը՝ որ [m]անոր բեռը քու կռնակիդ,
Եւ անոր լուծը քու պարանոցիդ պիտի վերնայ.
Եւ լուծը [n]գիրութեան պատճառով պիտի կոտրի :

28 Ընդ [o]Հոդաթը եկաւ, Մադրոն անցաւ,
Ի՛ր կահ կարասիքը Մաքմասի մէջ տեղաւորեց :
29 [p]Ընդքէն անցան. Գաբայի մէջ իջևան ըրին.
Համա վախցաւ. [q]Սաւուղի Գաբաան փախաւ :
30 Ո՛վ [r]Գաղղիմի աղջիկը՝ ձայնդ վերցո՛ւր,
[s]Լայիսին լսի՛ւր՝ աղքա՛տ Անաթովթի՛ :
31 Մադմենա հեռացաւ,
Գեբիմի բնակիչները փախան.
32 Տակաւին այսօր [t]Նոբի մէջ պիտի կենայ,
Դէպ ի [u]Սիօնի աղջկան լեռը, Երուսաղէմի բլուրը
[v]Ձեռքը պիտի շարժէ :

33 Եհա զօրաց Տէր Եհովան
Եհատոր զօրութեամբ գեղեցիկ ոստերը պիտի կարէ.
Եւ [w]բարձրահասակները պիտի կարուին,
Ու բարձրերը պիտի ցածնան :
34 Եւ Ընիկայ անտառին խիտ ծառերը երկաթով պիտի կարէ.
Ու Լիբանանը [x]զօրին ձեռքովը պիտի իյնայ :

ԳԼ. ԺԲ

1 Հնամէն արմատէն ելած ընձիւղին խոստացեալ թագաւորութիւնը : 10 Հաղթանակով Իսրայէլին դարձը, ու հեթանոսաց կոչումը :

1 Ու [y]Յեսսէին բունէն [z]շառաւիղ պիտի ելլէ,
Եւ անոր արմատէն ընձիւղ պիտի բուսնի.
2 Ու [a]անոր վրայ պիտի Հանդչի Տէրոջը [b]հոգին,
Իմաստութեան ու Հանճարի [c]հոգին,
Խորհուրդի ու զօրութեան [d]հոգին,
Գիտութեան և Աստուծոյ վախին [e]հոգին :
3 Ու անիկայ Տէրոջը վախովը պիտի ||հնցուի.
Եւ իր աչքերուն տեսածին համեմատ պիտի չդատէ,
Ու իր ականջներուն լսածին համեմատ պիտի չյանդիմանէ.
4 [f]Հապա աղքատին դատը արդարութեամբ պիտի տեսնէ,
Ու երկրին զրկուածներուն համար՝ իրաւամբ պիտի յանդիմանէ.
Եւ [g]իր բերնին գաւազանովը երկիրը պիտի զարնէ,
Ու իր շրթունքներուն հոգիովը ամբարիշտը պիտի մեռցնէ :
5 Եւ իր [h]մէջքի գօտին՝ արդարութիւն,
Ու իր երիկամունքներուն գօտին՝ հաւատարմութիւն պիտի ըլլայ :
6 Եւ [i]գայլը գառին հետ պիտի բնակի,
Ու ընձը ուլին հետ պիտի պառկի.
Եւ որթը, ու առյծ առիւծը, և պարարտ գոմարակը միասին պիտի ըլլան.
Ու զանոնք մէկ պզտիկ տղայ մը պիտի քշէ :
7 Եւ կովը արջին հետ պիտի ճարակի.
Նոյնց ձագերը միասին պիտի պառկին.
Եւ առիւծը արջառի պէս յարդ պիտի ուտէ :
8 Ու կաթնակեր տղան՝ իժին ծակին վրայ պիտի խաղայ,
Եւ կաթէն կորուածը՝ ձեռքը քարբին բոյնին վրայ պիտի դնէ :
9 Ընդունք [i]պիտի չվնասեն ու չաւպականեն իմ բոլոր սուրբ լեռանս վրայ.

---

a Տես գԼ. է. 3 :
b Ես. ժ. 27 :
c ԳԼ. գ. 13 :
d ԳԼ. իբ. 22 :
e ԳԼ. իբ. 22 : Դան. թ. 27 : Հռով. թ. 28 :
f ԳԼ. լ. 6 :
g Ելբ. ժգ :
h Սամ Երկիպտոսի ձամբուն մէջ՝
i ԳԼ. ծգ. 7 :
j Դան. ժա. 36 :
k ԳԼ. ժգ. 35 :
l Դատ. է. 25 : ԳԼ. թ. 4 :
m Ես. ժգ. 26, 27 :
n ԳԼ. ժգ. 25 :
o Սամ օձմանն
p Ես. ժ. 23 :
q Ես. ժա. 4 :
r Ես. խբ. 44 :
s Դատ. ժբ. 7 :
t Սամ պատասխան առաք՝ ով Անաթովթի :
u Ես. խ. 18 :
v Ես. խա. 1 : խբ. 19 : Երեմ. ժա. 32 :
w ԳԼ. լէ. 22 :
x ԳԼ. ժգ. 2 :
y Տես Ռմով. բ. 9 :

---

z Հռով. ժ. 10 : Գաղ. ժգ. 23 :
a ԳԼ. գ. 2 : ծգ. 2 : Երեմ. խգ. 5 : Օսէ. գ. 12 : Յայտ. Ե. 5 :
b ԳԼ. կա. 1 : Պատ. գ. 16 : Հօհ. ա. 32, 33 : գ. 34 :
c Սաղ. հբ. 2, 4 : Յայտ. ժբ. 11 :
d Հոբ. գ. 9 : Պաղ. գ. 6 : Բ Թես. բ. 8 : Յայտ. ա. 16 : բ. 16 : ժբ. 15 :
e Տես Երկես. Ա. 14 :
f ԳԼ. կե. 25 : Նզեկ. ԼԳ. 25 : Ովս. բ. 18 :
g Հոբ. ե. 23 : ԳԼ. բ. 4 : լէ. 9 :

Քանզի [բ]երկիրը Տէրոջը գիտութեամբը պիտի լեցուի ,
Ինչպէս որ ջուրերը ծովը կը ծածկեն :
10 Եւ [ա]ան օրը [ե]Յեսսէին մէկ արմատը պիտի ըլլայ ,
Որ պիտի կայնի ժողովրդոց դրօշակ ըլլալու համար .
[է]Ազգերը պիտի փնտռեն ,
Ու [ը]անոր հանգիստը փառաւոր պիտի ըլլայ :
11 Եւ ան օրը պիտի ըլլայ որ
Տէրը նորէն իր ձեռքը պիտի երկրորդէ ,
Որ [թ]Ասորեստանէն , Եգիպտոսէն , Պաթրոսէն , Եթովպիայէն ,
Եղամէն , Սինաարէն , Եմաթէն ,
Ու ծովու կղզիներէն իրեն առնէ
Իր ժողովրդին մնացած մնացորդը .
12 Եւ ազգերուն դրօշակ պիտի վերցնէ ,
Ու Իսրայէլին աքսորուածները պիտի ժողվէ .
Ու երկրին չորս անկիւններէն
Յուդային [ժ]ցրուածները պիտի ժողվէ :
13 Ու [ի]Եփրեմին նախանձը պիտի վերնայ .
Եւ Յուդայի ԴԷՄ Է[ա]ղող նեղիչները պիտի կորսուին .
Եփրեմը պիտի չնախանձի Յուդային ,
Ու Յուդան պիտի չնեղէ Եփրեմը .
14 Հապա անոնք դէպ՚ի արեւմուտք փղշտացւոց [ռ]ուսերուն վրայ պիտի թռչին ,
Ու միասին արեւելքի բնակիչները պիտի կողոպտեն .
[ղ]Եդոմի և Մովաբի վրայ ձեռքերնին պիտի երկրնցրնեն .
Ու Ամմոնի որդիքը անոնց [ո]պիտի հնազանդին :
15 Եւ Տէրը՝ Եգիպտոսի [ֆ]ծովին լեզուն պիտի [ի]կործանէ .
Ու իր հովին սաստիկ զօրութեամբը ձեռքը գետին վրայ պիտի երերցնէ ,
Ու զանիկայ եօթը ձորի [ճ]ոքանչելով պիտի զարնէ ,
[ձ]Ընպէս որ ոտով վրայ կօշիկներով քալուի :
16 Եւ իր ժողովրդին մնացած մնացորդին համար
[յ]Ճանուկ ճամբայ մը պիտի ըլլայ Ասորեստանէն ,
[ղ]Ինչպէս որ եղաւ Իսրայէլին
Ան օրը՝ որ Եգիպտոսի երկրէն ելան :

ԳԼ· ԺԲ

1—6 Հաւատացեալներուն ուրախալից շնորհակալութիւնը՝ Աստուծոյ ողորմութիւններուն համար :

1 Եւ [ա]ան օրը պիտի ըսես .
Ո՛վ Տէր՝ քեզ պիտի օրհնեմ ,
Որ [բ]ինծ՝ բարկացած էիր ,
Սակայն բարկութիւնդ [գ]ինծմէ դարձաւ ,
Եւ զիս մխիթարեցիր :
2 [դ]Ահա իմ փրկութիւնս Աստուած է .
Ես պիտի յուսամ , ու պիտի չվախնամ .
Քանզի իմ [ե]զօրութիւնս ու օրհնութիւնս Տէր [զ]Եհովան է .
Ու անիկայ իմ փրկութիւնս եղաւ :
3 Եւ ուրախութեամբ [է]ջուր պիտի քաշէք
փրկութեան աղբիւրներէն :
4 Ու ան օրը պիտի ըսէք .
[ը]Գոհացէք Տէրոջմէ , անոր անունը կանչեցէք .
[թ]Անոր գործքերը ազգերուն մէջ պատմեցէք .
Յիշեցէք՝ որ [ժ]անոր անունը բարձր է :
5 [ի]Տէրոջը սաղմոս ըսէք ,
Վասն զի անիկայ մեծամեծ բաներ ըրաւ .
Ասիկայ բոլոր երկրի մէջ գիտցուած է :
6 Ո՛վ [լ]Սիօնի բնակիչները՝ աղաղակեցէք ու ցնծացէք .
Քանզի ձեր մէջը [խ]Իսրայէլին Սուրբը մեծ է :

ԳԼ· ԺԳ

1 Աստուած իր բարկութիւնը [ա]գործ դնող բանակները կը ժողվէ . 6 Մարդոց ձեռքովը Բաբելոնը կործանելու կը սպառնայ : 19 Բաբելոնի ամայութիւնը :

1 [բ]Բաբելոնի պատգամը՝ որ Ամոսին որդւոյն Եսայիին յայտնուեցաւ :
2 Մերկ [գ]լեռանը վրայ [դ]դրօշակ տնկեցէք .
Ընոց ձայն վերցուցէք ,
[ե]Ձեռքով նշան ըրէք , որ իշխաններուն դռները դան :
3 Իմ [զ]որոշածներուս հրաման ըրի .
Իմ [է]զօրաւորներս՝ Ւիմ փառքիս համար ուրախացողները՝
Իմ բարկութիւնս [ը]գործ դնելու կանչեցի :
4 Լեռներուն վրայ բազմութեան մը ձայն կայ ,
Մեծ ժողովրդի մը նայնին պէս .
Միևտեղ ժողվուած ազգերուն թագաւորութեանցը աղմուկին ձայնը կայ .
Զօրաց Տէրը պատերազմի համար իր զօրքերը աչքէ կ՚անցընէ :
5 Հեռաւոր երկրէ՝ երկնից ծայրէն՝
Տէրը ու անոր բարկութեանը գործիքները
Հոլոր երկիրը աւերելու կու գան :

[ա] Եսա· ժ· 33 :
[բ] Եսա· ը· 14 :
[գ] Դն· ժ· 11 :
[դ] Հմր· ը· 18 :
[ե] Հմր· ը· 11 :
[զ] Հմր· ը· 1 : Հռով· ժե· 12 :
[է] Հռով· ժե· 10 :
[ը] Նբր· գ· 1, ԼԸ :
[թ] Զաք· Ժ· 10 :
[ժ] Հօշ· է· 35 : Ցակ· ա· 1 :
[ի] Երեմ· գ· 18 : Եզեկ· լէ· 16, 17, 22 : Ովս· ա· 11 :
[լ] Ամ՝ սահմաններուն
[խ] Դան· ժա· 41 :
[ա] Ես· ի· 14 :
[բ] Ես· ի· 11 :
[գ] Հռ· ը· 1 : Հռով· ժե· 12 :
[դ] Հռով· ժե· 10 :
[ե] Նբր· գ· 1, ԼԸ :
[զ] Զաք· Ժ· 10 :
[է] Հօշ· է· 35 : Ցակ· ա· 1 :
[ը] Երեմ· գ· 18 : Եզեկ· լէ· 16, 17, 22 : Ովս· ա· 11 :
[թ] Ամ՝ սահմաններուն
[ժ] Դան· ժա· 41 :
[ի] Ես· ի· 11 :
[լ] Հռ· ի· 14 :
[խ] Զաք· Ժ· 11 :
[ա] Ամ՝ լսողներուն :
[բ] Հայտ· ժդ· 12 :
[գ] Ես· ժե· 23 :
[դ] Ես· ժե· 29 : Ես· ծա· 10 : կէ· 12, 13 :
—
[ե] Ես· ի· 11 :
[զ] Ես· ժե· 2 : Սաղ· ճժէ· 14 :
[է] Սաղ· ձգ· 18 :
[ը] Հօշ· գ· 10, 14 : Է· 37, 38 :
[թ] ա Մն· ժդ· 8 : Սաղ· ճէ· 1 :
[ժ] Սաղ· ճկե· 4, 5, 6 :
[ի] Սաղ· ԼԳ· 3 :
[լ] Ես· ժե· 1, 21 : Սաղ· կը· 32 : ղէ· 1 :
[խ] Ես· ծգ· 1 : Հօսի· 14 :
[ա] Սաղ· հա· 22 : ձէ· 18 :
[բ] Ես· խա· 14, 16 :
—
[գ] Ես· խա· 1 : խէ· 1 : Երեմ· ճ· ծա· :
[դ] Երեմ· ծա· 25 :
[ե] Ես· ի· 26 : ժը· 3 : Երեմ· ճ· 2 :
[զ] Ես· Ժ· 32 :
[է] Նբր· : սրբուածներուս
[ը] Հայտ· գ· 11 :
[թ] Սաղ· ճկե· 2, 5, 6 :

6 Ողբացէ՛ք , վասն զի [ա]Տէրոջը օրը մօտ է ։
[բ]Ընկիսայ Ամենակարողէն Եկաւ աւերման պէս կու գայ ։
7 Ընոր համար ամէն ձեռքերը պիտի թուլնան ,
Ու ամէն մարդուն սիրտը պիտի հալի ։
8 Ու անոնք պիտի սոսկան ։
[գ]Նեղութիւն ու անձկութիւն պիտի տիրէ ա-նոնց ։
[դ]Ծննդական կնոջ պէս ցաւ պիտի քաշեն ։
Մէն մարդ իր ընկերին վրայ պիտի նայի ո-ապշի ։
Ընոնց երեսները բոցագոյն պիտի ըլլան ։

9 [ե]Ահա Տէրոջը օրը կու գայ
Ընդթութեամբ , սրտմտութեամբ և սաստիկ բարկութեամբ ,
Որ երկիրը աւերակ դարձընէ ,
Ու անոր [զ]մեղաւորները անկէ բնաջինջ ընէ ։
10 Վասն զի երկնից աստղերը ու անոնց համաս-տեղութիւնները՝
Իրենց լոյսը պիտի չտան ։
[է]Երեքը՝ իր ելած ատենը պիտի խաւարի ,
Ու լուսինը իր լոյսը պիտի չտայ ։
11 Ու ես պիտի պատժեմ աշխարհը իր չարու-թեանը համար ,
Ու ամբարիշտները իրենց անօրէնութեանը համար ։
Ու [ը]հպարտներուն ամբարտաւանութիւնը պի-տի դադրեցընեմ ,
Ու բռնաւորներուն գոռոզութիւնը պիտի ցածցընեմ ։
12 Մարդը՝ զուտ ոսկիէն ,
Ու Ոփիրի ոսկիէն պատուական պիտի ը-նեմ ։
13 [թ]Ուստի պիտի սարսեմ երկինքը ,
Ու երկիրը իր տեղէն պիտի սասանի
[ժ]Օրաց Տէրոջը սրտմտութեամբը՝
[ի]Ընոր սաստիկ բարկութեանը օրը ։
14 Ու Խաբէլոնի [ի]նաւէնները՝ հալածուած այծե-ման պէս պիտի ըլլան ։
Ու ոչխարներու պէս՝ որ ոչնոնք ժողվող մը չկայ ։
Ընոնց ամէն մէկը իր ժողովուրդին պիտի դառ-նայ ,
Ու ամէն մարդ իր երկիրը պիտի փախչի ։
15 Որ գտնուի՝ պիտի խոցոտի ,
Ու ով որ բռնուի՝ սրով պիտի իյնայ ։
16 [լ]Ու անոնց տղաքը՝ աչքերնուն առջին գետինը պիտի զարնուին ,
Ընոնց տուները պիտի կողոպտուին ,
Ու անոնց կիներնները պիտի պղծուին ։
17 [խ]Ահա անոնց վրայ Մարաց ազգը պիտի յա-րուցանեմ ,
Որ անոնք արծաթը բանի տեղ չեն դներ ,
Ու ոսկիէն չեն ախորժիր ։
18 Ընոնց աղեղնները՝ երիտասարդները պիտի խո-յեն ։
Ու անոնք որովայնի պտուղին գթութիւն պի-տի չընեն ։
Ու անոնց աչքը պիտի չխնայէ տղաքներուն ։
19 Ու թագաւորութիւններուն փառքը՝
Ու Քաղդէացւոց փառաւորութեանը պար-ծանքը նողղ [կ]Խարիլոնը
Տախնոս-վրայ պիտի ըլլայ ,
Ինչպէս որ Աստուած [ղ]Սոդոմը ու Գոմորը կոր-ծանեց ։
20 [մ]Հոն յաւիտեան բնակութիւն պիտի չըլլայ ,
Ու ազգ ազգ մարդ պիտի չբնակի ։
Ու Հոն Արաբացիք վրան պիտի չհանգչնեն ,
Ու հովիւները իրենց հօտը Հոն պիտի չպառ-կեցընեն ։
21 [ն]Հապա Հոն [շ]վայրենի կատուներ՝ պիտի պառ-կին ։
Ու անոնց տուները ոռնացող անասուններով պիտի լեցուին ։
Ու Հոն ջայլամներ պիտի բնակին ,
Ու Հոն այծամարդիներ պիտի կաքաւեն ։
22 Ու անոր պալատներուն մէջ բորենիներ ,
Ու զբօսանաց տուներուն մէջ ճագարներ պի-տի կանչուրտան ։
Ու անոր [ո]ժամանակը Համնելու վրայ է ։
Ու անոր օրերը ալ պիտի չերկննան ։

ԳԼ ։ ԺԴ

1 Աստուածային ողորմութեամբ Իսրայէլին դերեզաքծու-թիւնը ։ 4 անոնց Խարիլոնի վրայ երգելու յաղթութեան երգը ։ 24 Աստուծոյ խորհուրդը Սենեքսաստի դէմ , 29 և անոր սպառնալիքը Փղշտացւոց դէմ ։

1 Վասն զի Տէրը [պ]պիտի ողորմի Յակոբին ,
[ռ]Ու Իսրայէլը նորէն [ս]պիտի ընտրէ ,
Ու զանոնք իրենց երկրին վրայ պիտի Հանգըս-տացընէ ։
Ու [տ]օտարազգիներ պիտի միանան անոնց ,
Ու Յակոբին տանը պիտի յարին ։
2 Ու ժողովուրդները զանոնք պիտի առնեն՝ ու [ր]իրենց տեղը պիտի տանին ։
Ու Իսրայէլի տուները պիտի ժառանգէ զանոնք Տէրոջը երկրին վրայ՝
Իբրև ծառաներ ու աղախիններ ։
Ու անոնք՝ իրենց դերեվարները դերի պիտի առնեն ,

[ա] Սոփ . ա . 7 ։ Յայտ . ձ . 17 ։
[բ] Յոբ . լ . 23 ։ Յովէլ . ա . 15 ։
[գ] Սաղ . խը . 6 ։ Դ . Թես . 3 ։
[դ] Սաղ . ծ . 1 ։
[ե] Սաղ . ձդ . 35 ։ Ամակ . բ . 22 ։
[զ] Դ . Թես . 21 , 23 ։ Նզեկ . ա . 7 ։ Հովհ . ե . 31 ։ ճ . 15 ։ Պատ . իդ . 29 ։ Մար . ժգ . 24 ։ Ղս . իա . 25 ։
[է] Դ . Թ . 17 ։
[ը] Ընդ . ը . 6 ։
[թ] Սաղ . ձճ . 5 ։ Ողբ . ա . 12 ։
[ժ] Երեմ . ծ . 16 ։ ծա . 9 ։
[ի] Սաղ . ձէ . 9 ։ Նաա . գ . 10 ։ Օաբ . ժգ . 2 ։
[լ] Դ . Թ . 2 ։ Երեմ . ծա . 11 , 28 ։ Դան . ե . 28 , 31 ։
[խ] Դ . ժգ . 4 , 22 ։
[ծ] Օսն . ժե . 24 , 25 ։ ը Օբ . իե . 23 ։ Երեմ . խե . 18 ։ ծ . 40 ։
[կ] Երեմ . ծ . 3 , 39 ։ ծա . 29 , 62 ։
[հ] Դ . Լ . 11—15 ։ Յայտ . ժը . 2 ։
[մ] Սաղ . ճբ . 13 ։
[ն] Օաբ . ա . 17 ։ բՂ . 12 ։
[շ] Դ . կ . 4 , 5 , 10 ։ Եփես . բ . 12 , 13 , ՃՀ ։
[ո] Դ . խե . 22 ։ կ . 9 ։ կԳ . 20 ։
[պ] Սամ անապատի գազաններ
[ռ] Երեմ . ծա . 33 ։
[ս] Սաղ . ճբ . 13 ։
[տ] Օաբ . ա . 17 ։ բՂ . 12 ։
[ր] Դ . կ . 4 , 5 , 10 ։ Եփես . բ . 12 , 13 , ՃՀ ։
[ց] Դ . խե . 22 ։ կ . 9 ։ կԳ . 20 ։

[ե]Ու իրենց բռնութիւն ընողներուն վրայ պիտի
տիրեն :

3 Նե պիտի ըլլայ որ՝ երբոր Տէրը քեզ հան-
գըստացընէ քու աշխատանքէդ , տանջանքէդ ,
ու քու վրադ դրուած ծանր ծառայութենէն ,
4 Բաբիլոնի թագաւորին համար ասո առակը զրու-
ցես ու ըսես .
[ա]Ի՜նչպէս դադրեցաւ բռնութիւն ընողը .
Ի՜նչպէս դադրեցաւ Հարկապահանջ քա-
ղաքը :
5 Տէրը [բ]ամբարիշտներուն գաւազանը՝
Ու իշխողներուն ցուպը կոտրեց :
6 Սրտմտութեամբ և անդադար հարուածով
ազգերը զարնողը՝
Նե բարկութեամբ ժողովուրդներուն վրայ
իշխողը
[գ]Հետ կը հալածուի , ու արգիլող մը չկայ :
7 Ամբողջ երկիրը հանգստացաւ ու հանդար-
տեցաւ ,
Նե ցնծութեան ձայներ կը հանեն :
8 [դ]Նաև [ե]մայրիները ու Լիբանանի եղևիւնները .
Քեզի համար կ'ուրախանան ու կ'ըսեն .
Քանի որ դուն պառկիր ես ,
Մեր վրայ ինոյ կտրող չելաւ :
9 [զ]Ժողքը վարէն քեզի համար դղրդեցաւ ,
Որ քու գալուստդ դիմաւորէ .
Քեզի համար արթընցուց մեռելները՝
Երկրիս բոլոր իշխանները .
Ամբողջ ազգերուն թագաւորները
Իրենց աթոռներէն վերցուց :
10 Ընդնք ամէնը պատասխան կու տան , ու
քեզի կ'ըսեն .
Միթէ դուն ալ մեզի պէս տկարացար ,
Ու մեզի նմանեցար :
11 Քու փառքդ , և տաւիղներուդ ձայները գե-
րեզմանը իջան .
Քու տակդ զեռուններ տարածուեցան ,
Ու որդերը քեզ կը ծածկեն :
12 Ո՛վ առաւօնուն ծագող Ըրուսակ՝
[է]Ի՜նչպէս երկինքէն ինկար ,
Ու մինչև գետինը կործանեցար ,
[ը]Դուն որ ազգերը նկուն կ'ընէիր :
13 [թ]Դուն սրտիդ մէջը ըսած էիր .
[ժ]Երկինքը կելլեմ ,
[ի]Ու իմ աթոռս Աստուծոյ աստղերէն վեր
բարձրացընեմ .
Նե ժողովքի լեռը՝ [ժա]Հիւսիսի կողմերը բե-
նակիմ .
14 Ամպերու բարձրութիւններուն վրայ կե-
լեմ ,
[ժբ]Բարձրելոյնն նմանիմ :
15 Բայց ահա [ժգ]դժոխքը կ'իջնես՝ դուրին խո-
րունկ տեղութիւնքը :
16 Քեզ տեսնողները քու վրադ պիտի զար-
մանան ,
Ու քեզի նայելով պիտի ըսեն .
Ըս ան մարդն է՝ որ երկիրը կը սարսեր ,
Թագաւորութիւնները կը դողացընէր .
17 Աշխարհս անապատ կը դարձընէր ,
Նե անոր քաղաքները աւերակ կ'ընէր ,
Ու իր գերիները տուներնին չէր խրկեր :
18 Ազգերուն բոլոր թագաւորները՝
Ամէն մէկը պատուով իր տանը մէջ կը
պառկին :
19 Բայց դուն գարշելի ընձիւղի մը պէս՝
Դուրի քարերուն մէջը իջնող
Սրով խոցոտած մեռելներուն հանդերձին
պէս՝
Ոտքի տակ կոխուած դիակի պէս՝
Քու գերեզմանէդ դուրս նետուեցար :
20 Դուն թագդումով անոնց հետ չես միանար .
Քանզի քու երկիրդ աւերեցիր ,
Ու ժողովուրդդ սպաննեցիր .
[ի]Չարերուն սերունդը յաւիտեան պիտի չյի-
շուի :
21 Սպանութիւն պատրաստեցէք անոր տը-
ղոցը՝
[լ]Իրենց հայրերուն անօրէնութեանը համար ,
Որ չելլեն , ու երկիրը չժառանգեն ,
Նե աշխարհիս երեսը [խ]թշնամիներով չլեց-
նեն :
22 Քանզի զօրաց Տէրը կ'ըսէ որ՝
Ընդնց վրայ պիտի կելլեմ ,
Նե Բաբիլոնի Նանունը , ու [ծ]մնացորդը ,
Նե [կ]զաւակը , ու սերունդը պիտի կտրեմ՝ կ'ըսէ Տէրը .
23 Նե [հ]զանիկայ ոջնիներուն ժառանգութիւն ,
Ու Ջուրի լճակներ պիտի ընեմ .
Նե կորստեան աւելով պիտի աւլեմ զանիկայ՝
Կ'ըսէ զօրաց Տէրը :
24 [մ]Զօրաց Տէրը երդուեցաւ ըսելով ու ըսաւ .
Ինչպէս որ խորհեցայ , անշուշտ անանկ պիտի
ըլլայ ,
Ու ինչ որ նախասահմանեցի , ան պիտի կա-
տարուի .
25 Որ Ասորեստանցին իմ երկրիս մէջը պիտի
կոտրեմ ,
Ու զանիկայ լեռներուս վրայ պիտի կոխկրտե-
մեմ .
Նե անոր լուծը անոնց վրայէն պիտի վերնայ ,
Ու անոր բեռը անոնց ուսէն պիտի վերնայ :
26 Բոլոր երկրիս համար որոշուած նախասահ-
մանութիւնը ասիկայ է .
Ու ամէն ազգերուն վրայ երկրցած ձեռքը ա-
սիկայ է :

[ա] Կղ . ԺԴ . 4 :
[բ] Կղ . ԺԴ . 19 : Ամբ . բ . 6 :
[գ] Հայտ . ԺԲ . 16 :
[դ] Սաղ . ՃԽԲ . 3 :
[ե] Կղ . ՅԶ . 12 : Եզեկ . ԼԱ . 16 :
[զ] Եզեկ . ԼԲ . 21 :
[է] Եսա . ԺԴ . 4 :
[ը] Կղ . ԺԴ . 19 : Սաղ . ԽԱ . 10 : ԼԷ . 28 : ՃԻ . 13 :
[թ] Եսա . ԺԴ . 23 :
[ժ] Դան . Բ . 10 :
[ի] Սաղ . ԽԲ . 2 :
[լ] Կղ . ԽԷ . 8 : Բ Օրին . բ . 4 : Եր . Ե . 7 : Երեմ . ՅՁ . 62 :
[խ] Ա Թագ . ԺԵ . 10 :
[ծ] Հայտ . ԺԲ . 19 :
[կ] Կղ . ԼՃ . 11 : Մաղ . բ . 14 :
[հ] Կղ . Ե . 27 :
[մ] Սաղ . ԽԳ . 5 : Եսա . ԻՃ . 35 :
[յ] Սոմ բաղաքներով

27 Վասն զի զօրաց Տէրը նախասահմանեց ,
Ո՛վ կրնայ պանդխայ խափանել .
Ու անոր ձեռքը երկրընցած է ,
Ո՛վ կրնայ զանիկայ ետ դարձնել :

28 Ընքաղ թագաւորին մեռած տարին ասպատակաց եղաւ .

29 Ո՛վ բոլոր փղշտացւոց երկիր՝
Չարիզ զքեզողին գաւազանը կոտրելուն համար մի ուրախանար .
Վասնզի օձին արմատէն քարբ պիտի ելլէ ,
Ու անոր պտուղը կիպող թեւաւոր օձ պիտի ըլլայ :

30 Ու աղքատներուն անդրանիկները պիտի կերակրին ,
Ու չքաւորները ապահովութեամբ պիտի պառկին .
Ու քու արմատդ սովալ պիտի կոտրտնցընեմ .
Ու անիկայ քու մնացորդդ պիտի մեռցընէ :

31 Ողբա՛ ո՛վ դուռն ; աղաղակէ՛ ո՛վ քաղաք .
Դուն ո՛վ բոլոր փղշտացւոց երկիր՝ տակնուվրայ պիտի ըլլաս .
Վասնզի հիւսիսէն մէկ ծուխ մը կու գայ ,
Ու անոր զօրքերէն ատամնադական մը պիտի չըլլայ :

32 Ու աղգաց դեսպաններուն ի՞նչ պատասխան պիտի տրուի :
Թէ Տէրը Սիոնին հիմունքը հաստատեց ,
Ու անոր ժողովուրդին աղքատները հոն պիտի ապաստանին :

ԳԼ . ԺԱ

1—9 Մովաբին ողբալի վիճակը :

1 Մովաբի պատգամը :

Հիրաւի Մովաբին Ար փաղաքը գիշերով կոխուեցաւ՝ ու կործանեցաւ .
Հիրաւի Մովաբին Կիր փաղաքը գիշերով կոխուեցաւ ու կործանեցաւ :
2 Ընիկայ տաճարը ու Դիբոնը՝
Ու բարձր տեղերը ելաւ լալու համար .
Նաբաւի ու Մեդաբայի վրայ Մովաբը պիտի ողբայ .
Ընոր ամէն գլուխները կնատակ պիտի ըլլայ .
Ամէն մօրուք պիտի կտրուի :
3 Ընոր փողոցներուն մէջ քուրձ պիտի հագնին .
Ընոր տանիքներուն վրայ , ու հրապարակներուն մէջ
Ամէնքը պիտի ողբան ու լան :
4 Ու Եսբոն ու Եղէաղէ պիտի աղաղակին .
Ընոնց ձայնը մինչև Յասսա պիտի լսուի .
Ընոր համար Մովաբին ապառազէնները պիտի կանչուրտուն .
Իրենց հոգին պիտի ձանձրանան :
5 Իմ սիրտս Մովաբի համար պիտի աղաղակէ .
Ընոր փախստականները Բիբէք տարեկան եւ բինչև Սէս մինչև Եգլաթ պէթ փախչին .
Վասնզի Ղ ուխիթի զառ ի ժիերը լալով պիտի ելլեն .
Ու վասն զի Հորոնայիմի ճամբան կոտրածէն աղաղակ պիտի հանեն :
6 Վասնզի Նեմերիմի ջուրերը կ'աւրուին .
Վասնզի խոտը կը չորնայ , կանանչ խոտը կը հատնի ,
Ու՝ կանանչեղէն չմնար :
7 Ընոր համար իրենց ստացուածքին մնացորդը ,
Ու բոլոր պահածնին՝ ուռիներուն ձորը պիտի տանին :
8 Վասնզի Մովաբին սահմանը աղաղակ շրջապատեց .
Ընոր ողբը մինչև Եգլայիմ ,
Ընոր ողբը մինչև Բերեղիմ հասաւ :
9 Վասնզի Դիմոնի ջուրերը արիւնով պիտի լեցուի .
Վասնզի Դիմոնի վրայ աւելի չարիք՝
Ու՝ Մովաբէն ազատուածներուն վրայ
Ու երկրին մնացորդին վրայ առիւծներ պիտի խրկեմ :

ԳԼ . ԺՀ

1 Մարգարէն կը յորդորէ Մովաբացիները որ Սիոնի թագաւորութեանը հնազանդին . 6 անոնց ապառնալիք կ'ընէ իրենց ամբարտաւանութեանը համար . 9 անոնց վրայ կ'ողբայ . 12 անոնց վրայ հառաչելու դառապատանք կ'իմացնէ :

1 Խրկեցէք գառը երկրի տիրողին ,
Վէմէն անապատի ճամբայով Սիոնի աղջկան լեռը :
2 Ու Մովաբին աղջիկները Առնոնի անցքերուն քովը՝
Ոչնչէն վռընտուած թափառական թռչունի պէս պիտի ըլլան :
3 Խորհուրդ տուր , գատաստան ըրէ .
Ու հովանիդ կէս օրուան տունը գիշերի պէս դիր ,
Ըքսորուածները պահէ , ու փախստականները ձեռք մի տար :
4 Իմ ազգորուածներս թող քու քովդ պանդուխտի պէս բնակին՝ ո՛վ Մովաբ .
Դուն անոնց ծածկոյթի եղիր կործանողին ևբնեէն .

Ընդ Պն . ի . 6 : Յոբ . ի . 12 : իդ . 13 : Պաղ . Լգ . 11 : Բառակ . ժի . 21 : իա . 30 : Պվ . խգ . 13 : Դան . գ . 31 , 35 :
ո գ Ծնդ . ժդ . 20 :
ն Ը Պն . իդ . 6 :
պ գ Ծնդ . ժը . 8 :
ջ Ասղ . ԱԷ . 1 , 5 : ԽԶ . 16 :
ռ Սոփ . գ . 12 : Օբաթ . ժա . 11 :
—
ս Երեմ . խը . 1 , ԼԸ : Եզեկ . իե . 8—11 : Ամով . բ . 1 :
Ը Ծոս . իա . 28 :
փ Պվ . ժգ . 12 :
ք Տես Ղև . իա . 5 : Պվ . գ . 24 : իբ . 12 : Երեմ . խէ . 5 : խը . 1 , 37 , 38 : Եզեկ . է . 18 :
ֆ Երեմ . խը . 38 :
* Էբ . լացի մէջ իջնեն :
ձ Պվ . ժգ . 9 :
ղ Պվ . ժգ . 11 : Երեմ . խը . 31 :
ճ Պվ . ժգ . 14 : Երեմ . խը . 34 :
Ղ Երեմ . խը . 5 :
ՠ Ծոս . Լբ . 36 Ի Ըսոռի Նամբա :
յ գ Ծնդ . ժէ . 25 :
ա գ Ծնդ . գ . 4 :
Ը գ Ծնդ . ժգ . 7 :
ե Ծոս . իա . 13 :

Վանդի բռնաւոր չմնաց , աւրողը պակսեցաւ ,
Ե՛ կոխողները երկրին վրայէն վերցան :
5 Ու [t]աթոռը ողորմութեամբ պիտի հաստատուի .
Ե՛ւ անոր վրայ՝ Դաւիթի խորանին մէջ ,
Ընանի դատաւոր մը պիտի նստի [a]ճշմարտութեամբ ,
Ու իրաւունքը պիտի փնտռէ ,
Ու արդարութիւնը շուտով [b]ի գործ պիտի դնէ :

6 Ա՛Ոխաբին ամբարտաւանութիւնը լսեցինք .
Ընիկայ խիստ ամբարտաւան է .
Ընոր գոռոզութիւնը , ամբարտաւանութիւնը
ու սրամտութիւնը լսեկինք .
[c]Ընոր մնապարծ խօսքերը պարապ են :
7 Ըս պատճառով Մ՛ոխաբ՝ Մ՛ոխաբին համար
[d]պիտի ողբայ .
Ամէն մէկը պիտի ողբայ .
[e]Կիրհարեսեթին հիմանցը համար պիտի հեծէք .
Ընոնք յիրաւի [*]կործանուած են :
8 [f]Հեսբոնի Եսբոնին դաշտերը նուաղեցան .
Ազգաց իշխանները՝ [g]Սիբամայի որթին պինտ
պատուական ճիւղերը կոտրեցին ,
Որոնք մինչև Յազեր հասեր էին . անապատը
շրջապատեր էին .
Ընոր շառաւիղները երկրնալով՝ ծովէն անցեր էին :
9 [h]Ընոր համար Սիբամայի որթին վրայ Յազերի
լացովը պիտի լամ .
Ռեզ աչքիս արցունքովը պիտի ոռոգեմ՝ [i]Ե՛ւ
Եսբոն ու Եղէալէ .
Վ՛ասն զի ամառնային պտուղդիդ և հունձքիդ
համար եղած աղաղակը դադարեցաւ :
10 Ե՛ւ պտղաբեր արտերէն՝ [j]ուրախութիւնը ու
ցնծութիւնը պիտի վերնայ .
Ու այգիներու մէջ երգով և ցնծութեան ձայն
պիտի չլսուի .
[k]Նձանի մէջ ալ գինի պիտի չկոխեն .
Ընոնց աղաղակը վերջացուցի :
11 Ըս պատճառաւ [l]իմ աղիքս Մ՛ոխաբի համար ,
Ու փորս Կիրհարեսեթի համար քնարի պէս
ձայն պիտի տայ :
12 Ընատունը պիտի երեւնայ՝
Թէ ինչպէս Մ՛ոխաբ իր [m]բարձր տեղը երթալով
պիտի յոգնի ,
Ու իր սրբարանը պիտի մտնէ աղօթք ընելու
համար ,
Բայց օգուտ մը պիտի չըլլայ :

13 Ըս է ան խօսքը՝ որ Տէրը [n]չատունցմէ Մ՛ո-
14 ւաբին համար խօսեր է . Բայց հիմա Տէրը
խօսեցաւ , ու ըսաւ .

[t] Դան . է . 14 , 27 : Միք . ե . 7 : Ղու . ա . 33 :
[a] Սաղ . հբ . 2 : ղչ . 13 : ղբ . 9 :
[b] Երեմ . խը . 29 : Սոփ . բ . 10 :
[c] Կո . իը . 15 :
[d] Երեմ . խը . 20 :
[e] ե. իե . 8 : Երեմ . խը . 33 :
[*] Կամ վշտացած
[f] Կո . իե . 7 :
[g] Հմ . 9 :
[h] Երեմ . խը . 32 :
[i] Կո . ժէ . 4 :
[j] Կո . իե . 8 : Երեմ . խը . 33 :
[k] Երեմ . խե . 23 : Ամով . ա . 3 : Օաբ . ը . 1 : Տես ե.
[l] Կո . ժէ . 5 : կէ . 15 : Երեմ . խը . 36 :
[m] Կո . ժէ . 2 :
[n] Եբր . ան առնէն
[o] Կո . իա . 16 :

Իրենք տարուան մէջ՝ [o]վարձկանի տարիներուն պէս՝
Մովաբին փառքը պիտի անարգուի
Ընի բոլոր մեծ բազմութիւնովը ,
Ե՛ւ մնացորդը խիստ քիչ ու տկար պիտի
ըլլայ :

ԳԼ. ԺԱ։

1 Ընորոշ և Իսրայէլին ապառնալիք կ՛ըլլայ : 6 Պիտի մէկ մնացորդը կազապարուելիքնիւնը պիտի ձգէ . 9 իսկ միւսները պիտի հարստահարին իրենց ամբարտաւանութեանը համար : 12 Իսրայէլի թշնամիներուն թշուառութիւնը :

1 Ա՛Համասկոսի պատգամը :

Ընա Դամասկոսը քաղաք ըլլալէն պիտի վերնայ ,
Ու աւերակի շեղջ մը պիտի ըլլայ :
2 Ըրոէրի քաղաքները պիտի թողուին .
[p]Օտարու ֆոթախնէր պիտի ըլլան ,
Որ անոնք պառկին , ու [q]վախցընող չըլլայ :
3 [r]Ու Եփրեմէն՝ պարիսպը պիտի վերնայ ,
Ե՛ւ Դամասկոսէն ու Ասորւոց մնացորդէն՝
Թագաւորութիւնը .
Ընոնք Իսրայէլի որդւոցը փառքին պէս պիտի ըլլան ,
Կ՛ըսէ զօրաց Տէրը :
4 Ե՛ւ ան օրը Յակոբին փառքը պիտի պակսի ,
Ու անոր մարմնոյն [s]գիրութիւնը պիտի նիհարանայ :
5 [t]Ե՛ւ այնպէս պիտի ըլլայ , ինչպէս որ հնձողը
երբոր ցորեն կը հնձէ ,
Թևերն ալայ հասկերը կը ժողվէ .
Ու Որափայնոց հովիտը հասկեր քաղողին պէս
պիտի ըլլայ :
6 Ա՛Ու ինչպէս որ ձիթենին կը թօթվեն ,
Ո՛ր բարձր ոստին ծայրը երկու իրեք հատ՝
Ե՛ւ խիստ պտղաբեր ոստին վրայ չորս հինգ
հատ կը մնայ ,
Ընոր վրայ ալ Ցեհովա Ճիշդ պիտի մնան ,
Կ՛ըսէ Իսրայէլին Տէր Ընաուածը :

7 Ընր օրը մարդ [u]իր Յաւղծողին պիտի նայի ,
Ու իր աչքերը Իսրայէլի Սուրբը պիտի դիտեն :
8 Ե՛ւ իր ձեռքերուն գործը եղող սեղաններուն
պիտի հնայի ,
Ու իր մատներուն շինածը ,
Թէ Ընաաթովմի կուռքերը ,
Ե՛ւ թէ արեգական կուռքերը պիտի չդիտէ :
9 Ընր օրը՝ անոր ամուր քաղաքները՝
Իսրայէլի որդւոցը երեսէն ձգուած
Ընեղուտն Թուփերու և բարձր ոստերու պիտի նմանին ,
Ու աւերակ պիտի ըլլան :

[p] Եբր . է . 33 :
[q] Կո . է . 16 : ը . 4 :
[r] Կո . ժ . 16 :
[s] Երեմ . ծա . 33 :
[t] Կո . իե . 13 :
[u] Միք . է . 7 :

10 Որովհետեւ դուն քու [a]փրկութեանդ Աստուածը մոռցար ,
Եւ քու զօրութեանդ վէմը չյիշեցիր ,
Ընոր համար հաճելի տունկեր պիտի տնկես ,
Եւ օտար խիղճ [b]Քրիստոսի տունկեր պիտի տնկես :
11 Ընկածդ՝ ցորկը պիտի ահեցընես ,
Ու ցանածդ՝ առաւօտուն պիտի բուսցընես .
Բայց բերքին օրը՝ հունձքը պիտի պակսի ,
Եւ սաստիկ արտմտութիւն պիտի ըլլայ :

12 Վա՛յ շատ ժողովրդոց բազմութեանը՝
Որ [c]ծովու ձայնին պէս կը գոռան ,
Ու ժողովուրդներուն աղմուկին՝
Որ սաստիկ ջուրերու ձայնին պէս կը գոչեն :
13 Ժողովուրդները շատ ջուրերու ձայնին պէս
կը գոչեն .
[d]Բայց Աստուած զանոնք պիտի յանդիմանէ ,
Եւ հեռու պիտի փախչին .
[e]Ու լեռներուն վրայի մղեղին պէս հովին ևրևսէն՝
Եւ մրրիկին առջեւէն գլորուած փոշիին պէս
պիտի հալածուին :
14 Ու իրիկուան առեն՝ ահա խռովութիւն պէտք
գայ .
Եւ առաւօտ չեղած՝ բնաջինջ պիտի ըլլան .
Ասոնք յափշտակիչներուն բաժինը՝
Ու մեր կողոպտիչներուն վիճակը ասիկայ է :

ԳԼ . ԺՈՐ

1 Պարգաբէն կը ցուցընէ թէ Աստուած իր ժողովուրդին խըղճամիտ տանկով՝ Եթովպացիները պիտի կոխոտընէ , 7 և թէ ան պատճառով ևկեղեցին պիտի ուշ :

1 [f]Վա՛յ Եթէոպացւոց գետերուն անդին կողմը եղող
Թռչնոտով [g]հովանաւոր երկրին .
2 Որ ծովին՝ պատուհասներով
Ջուրի երեսին վրայէն գեսպաններ կը խրկէ :
Ո՛վ արագընթաց գեսպաններ՝ գացէք
[h]†Տարածուած ու խիտ [i]ազգին ,
Սկիզբէն մինչեւ հիմա ահեղ ժողովուրդին ,
Խիտ զօրաւոր ու ամէնը կոխկրտող ազգին՝
Որուն երկիրը գետերը կ'աւերեն :
3 Ո՛վ աշխարհիս բոլոր բնակիչներըդ՝
Ու երկրի վրայ բնակողներ ,
[j]Երբոր լեռները գրօշակ կանգնուի՝ նայեցէք ,
Ու երբոր փող ըլլալի՝ լսեցէք :
4 Վասնզի Տէրը ինծի այսպէս ըսաւ .
Ես հանգիստ պիտի ըլլամ , ու իմ բնակարանէս պիտի նայիմ ,
[k]Ինչ օրուան՝ պայծառ տաքութեանը պէս ,
Ու՝ ինձոց տաքութեանը մէջ ցօղագին ամպի պէս :
5 Վասնզի հունձքի ժամանակէն առաջ ,
Երբոր ընձիւղը կը մեծնայ ,
Ու ծաղիկը ողկոյզ ըլլալով հասնելու վրայ է ,
Ընդկայ ճիւղերը յօտացով պիտի կարէ ,
Եւ ուռերը պիտի փրցընէ ևետէ :
6 Ընոնք մէկտեղ լերանց թռչուններուն՝
Ու երկրի գազաններուն պիտի թողուին .
Եւ թռչունները ամառը անոնց վրայ պիտի անցընեն .
Ու երկրի ամէն գազանները ձմեռը անոնց վրայ պիտի անցընեն :
7 Ըն ժամանակը զօրաց Տէրոջը ,
Տարածուած ու խիտ ժողովուրդէն՝
Եւ սկիզբէն մինչեւ հիմա ահեղ ժողովուրդէն ,
Խիտ զօրաւոր ու ամէնը կոխկրտող ազգէն՝
Որուն երկիրը գետերը կ'աւերուին ,
Օրաց Տէրոջը անուանը տանը՝
Սիօն լեռը [l]ընծայ պիտի բերուի :

ԳԼ . ԺՈՒ

1 Եգիպտոսին խռովութիւնը . 11 անոր իշխաններուն յիմարութիւնը : 18 Եգիպտոս կը կանչուի եկեղեցիին յաբերլու : 23 Եգիպտոսի , Ասորեստանի և Իսրայէլի միաւորութիւնը :

1 [m]Եգիպտոսի պատգամը :
Ահա Տէրը թեթեւ ամպի վրայ հեծեր է ,
Ու Եգիպտոս պիտի մտնէ .
Եւ անոր երեսէն՝ Եգիպտոսի կուռքերը պիտի շարժին ,
Ու Եգիպտոսի սիրտը իր ներսի դին պիտի հալի :
2 [n]Եւ Եգիպտացիները պիտի ||զրգռեմ Եգիպտացիներուն վրայ
Ու ամէն մէկը իր եղբօրը հետ , և ամէն մէկը իր ընկերին հետ ,
Քաղաք քաղաքի հետ , ո՛ր թագաւորութիւն թագաւորութեան հետ
Պատերազմ պիտի ընէ :
3 Ու Եգիպտոսի ոգին իր ներսի դին պիտի պակսի ,
Եւ անոր խորհուրդը պիտի ցրուեմ .
Ու անոնք կուռքերուն , կախարդներուն ,
Ու հուիներուն ու նշանագէտներուն պիտի հարցընեն :
4 Ու Եգիպտացիները հսկայասիրտ տիրոջ մը ձեռքը պիտի մատնեմ ,
Եւ անոնց վրայ մեկ անգութ թագաւոր պիտի տիրէ՝
Ասիկա զօրաց Տէրոջ խօսքն է :

a Սաղ . կը . 20 :
b Երեմ . ղ . 23 :
c Սաղ . իե . 5 :
d Սաղ . ձէ . 13 : Ովս . ժգ . 3 :
e Գլ . ի . 4 , 5 : Նզեկ . է . 4 , 5 , 9 : Սոփ . բ . 12 : ա . 10 :
f Սաղ . կը . 31 : հբ . 10 :
g Գլ . ժգ . 1 : Սոփ . է . 10 : Սաղ . ա . 11 :
h Երեմ . խղ . 13 : Նզեկ . իե . 2 :
i Սաղ . ժէ . 10 : ձգ . 3 :
j Եղ . ժբ . 12 : Երեմ . խգ . 12 :
k Գլ . ժգ . 22 , ա Թագ . ժգ . 16 , 20 : բ Մն . ի . 23 :
l Սաղ . ժգ . 19 : խէ . 12 :
m Գլ . ի . 4 : Երեմ . խղ . 26 : Նզեկ . իե . 19 :
n Գլ . ժգ . 1 : Սոփ . է . 10 : Սաղ . ա . 11 :
o Երեմ . խղ . 13 : Նզեկ . իե . 2 :
p Գլ . ի . 22 , ա Թագ . ժգ . 16 , 20 : բ Մն . ի . 23 :
q Ասյ սպառապինեմ
r Գլ . ը . 19 : խէ . 12 :
s Գլ . ի . 4 : Երեմ . խղ . 26 : Նզեկ . իե . 19 :

5 Եւ [a]ջուրերը ծովէն պիտի պակսին ։
Ու գետը պիտի ցամքի ու չորնայ ։
6 Եւ *գետերուն ջո՛ւրերը պիտի քաշուին՝ ։
Ու [b]†պարսպաւոր փողփոթները՝ գետերը պիտի պարպուին ու չորնան ։
Եղէգը ու պրտուն պիտի թառամի ։
7 Գետին քովը ։ ու գետին եզերքին վրայ եղող մարգագետինները ։
Եւ գետին բոլոր վարուցանը
Պիտի չորնայ ։ ցիրուցան ըլլայ ու կորսուի ։
8 Ձկնորսներն ալ՝ պիտի հեծծեն ։
Ու գետին բոլոր կարթընկէցները պիտի ողբան ։
Եւ ջուրին վրայ ցանց նետողները պիտի տրտմին ։
9 Ու [c]բարակ գիծան գործողները ։
Ու ճերմակ կտաւ հիւսողները պիտի ամչնան ։
10 Ընոր ‡հիւսները պիտի կոտրտին ։
Ու ամէն վարձք առնողներուն հոգին պիտի տրտմի ։
11 Իրաւ որ [d]Տայանեթի իշխանները յիմարներ են ։
Փարաւոնի իմաստուն խորհրդականներուն խորհուրդը անասնական է ։
Ի՞նչպէս փարաւոնին կրնաք ըսել ։
Թէ Ես իմաստուններու որդի եմ ։
Ես հին թագաւորներու որդի եմ ։
12 Ըրդ՝ [e]ո՞ւր են քու իմաստուններդ ։
Ու հիմա քեզի պատմեն ։ ու ‖ իմացընեն
Թէ զօրաց Տէրը ինչ վճռեր է Եգիպտոսի համար ։
13 Տայանեթի իշխանները յիմարեցան ։
[f]Մեմփեթի իշխանները խաբուեցան ։
Ու Եգիպտոսը՝ իր ցեղերուն գլխաւորները մոլորցուցին ։
14 Տէրը անոր մէջը [g]մոլորութեան ոգի խառնեց ։
Ու անոնք Եգիպտոսը իր ամէն գործքին մէջը մոլորցուցին ։
Ինչպէս որ փսխող՝ գինովը կը մոլորի ։
15 Ու Եգիպտոսի մէջ գործք պիտի չըլլայ ։
Որ [h]գլուխ կամ պոչ՝ ելլողը
Ընմաւենիի ոստ ։ կամ կիսիւն գործէ ։
16 Ընդ օրը Եգիպտոս՝ [i]կնիկներուն պէս պիտի ըլլայ ։
Ու պիտի դողայ և զարհուրի
Զօրաց Տէրոջը ձեռքին շարժմունքէն ։
[j]Որ պիտի շարժէ անոր վրայ ։
17 Եւ Յուդայի երկիրը՝ Եգիպտացւոց արհաւիրք պիտի ըլլայ ։
Ամէ՛ր որ զանիկայ յիշէ ։ պիտի վախնայ
Զօրաց Տէրոջը խորհուրդին պատճառովը՝
Որ անոր դէմ սահմաներ է ։
18 Ընդ օրը Եգիպտոսի երկրին մէջ
[k]Քանանու լեզուն խօսող՝

Ե Եբեմ. ծա. 36 ։ Եզեկ. Հ. 12 ։
* Կամ գետերը պիտի հօսին ։
Զ Ո. Ծն. ժ. 24 ։
† Կամ Եգիպտոսի
Է Ըռաք. է. 16 ։
‡ Կամ վարպետները
Ը Ծն. ժդ. 23 ։
Թ Ա Կոր. ա. 20 ։
‖ Կամ գիտնան
Լ Եբեմ. ք. 16 ։
Խ Ո Ծն. խգ. 22։ Պս. խԹ. 16 ։
Ծ Պս. իԹ. 14 ։
Կ Եբեմ. ծա. 30։ Նաե. ղ. 13։
Հ Պս. ժա. 15 ։

Եւ զօրաց Տէրոջը անուամբը երդում ընող՝ Հինգ քաղաք պիտի ըլլայ ։
Ու Եզեկ § Բրուգ քաղաք պիտի ըսուի ։
19 Ընդ օրը Եգիպտոսի երկրին մէջ [l]Տէրոջը համար սեղան ։
Ու անոր սահմանին քովը Տէրոջը համար կոթող մը պիտի ըլլայ ։
20 Եւ [m]անիկայ Եգիպտացւոց երկրին մէջ՝
Զօրաց Տէրոջը համար նշան ու վկայութիւն պիտի ըլլայ ։
Վասն զի բռնաւորներուն պատճառաւ
Տէրոջը պիտի աղաղակեն ։
Ու անիկայ՝ մէկ ազատիչ ու մեծ մարդ մը խրկելով անոնց՝ պիտի ազատէ զանոնք ։
21 Եւ Տէրը Եգիպտոսի մէջ պիտի յայտնուի ։
Ու անօրը՝ Եգիպտացիք Տէրը պիտի ճանչնան ։
Եւ [n]զոհեր ու պատարագներ պիտի մատուցանեն ։
Եւ Տէրոջը ուխտ պիտի ընեն ։ ու կատարեն ։
22 Եւ Տէրը Եգիպտացիները պիտի զարնէ ։
Պիտի զարնէ ։ ու պիտի բժշկէ ։
Եւ անոնք Տէրոջը պիտի դառնան ։
Ու անոնց պիտի ընդունի զանոնք ։ ու պիտի բժշկէ ։
23 Ընդ օրը Եգիպտոսէն դէպ՝ ի Ասորեստան [o]բանուկ ճամբայ պիտի ըլլայ ։
Ու Ասորեստանցիք Եգիպտոս՝ ու Եգիպտացիք Ասորեստան պիտի երթան ։
Ու Եգիպտացիք *Ասորեստանցւոց հետ Երկրագործ պիտի ծառայեն՝ ։
24 Ընդ օրը Իսրայէլը երրորդ պիտի ըլլայ
Եգիպտոսի ու Ասորեստանի հետ ։
Ո՛ր երկրին մէջ օրհնութիւն պէտք ըլլայ ։
25 Զանազն զօրաց Տէրը զանիկայ պիտի օրհնէ ։
Ու պիտի ըսէ ։ Օրհնեալ ըլլայ իմ ժողովուրդս՝ Եգիպտոսը ։
Ու [p]իմ ձեռքերուս գործը՝ Ասորեստանը ։
Եւ իմ ժառանգութիւնս՝ Իսրայէլը ։

ԳԼ ։ Ի

1—6 Եգիպտոսի ու Եթէովպիայի ամօթալից գերութիւնը նշանակող օրինակ մը ։

1 Ընդ տարին որ [q]Տարթանը Ասորեստանի Սարգոն թագաւորէն խրկուելով՝ Ազոտոս գընաց ։ ու Ազոտոսի հետ պատերազմ ըրաւ ։
2 ու զանիկայ առաւ ։ Ընդ ժամանակը Տէրը՝ Ամոսի որդւոյն Եսայիին ձեռքովը խօսեցաւ ։ ըսելով ։ Գնա՝ [r]մէջքէդ քուրձդ հանէ ։ ու ոտքէդ կօշիկներդ հանէ ։ ու անիկայ այնպէս ըրաւ ։
3 բաւ ։ և [s]մերկ ու բոկոտն կը շրջէր ։ Եւ Տէ-

յ Տես Մտ. գ. 9 ։
§ Կամ կրծատեան
Ա Ո. Ծն. իԹ. 18 ։ Նե. իդ. 4 ։ Հես ։ իԹ. 10, 26, 27 ։
ժ Տես Հես ։ գ. 20 ։ իԹ. 27 ։
ի Պաղ. ա. 11 ։
ր Պս. ժա. 16 ։
Ա Կամ Ասորեստանցւոց պիտի ծառայեն ։
Ն Պաղ. Դ. 3 ։ Պս. իԹ. 23։ Միք. գ. 23։ Նահում. բ. 10։
—
ա Ի Գործ. ժը. 17 ։
Բ Հ.Օբ. ժգ. 4 ։
Գ ա Գործ. ժԹ. 24 ։ Մէք. ա. 8, 11 ։

բը ըսաւ • Ինչպէս որ իմ ծառաս Եսային իր-
բեք տարի մերկ ու բոկոտն շրջեցաւ , որ Եգիպ-
տոսի համար , ու Եթէովպիայի համար Նշան
4 ու ցոյց մըն է , Ըստ նոյնպէս ալ Ասորեստանի թա-
գաւորը Եգիպտացիները գերի՝ ու Եթէովպա-
ցիները աքսոր պիտի տանի , երիտասարդները
ու ծերերը մերկ՝ բոկոտն ու իրենց ամօթոյքը
բաց , Եգիպտոսի նախատինք ըլլալո՛ համար :
5 Ու անոնք պիտի սոսկան ու ամչնան Եթէով-
պիայէն՝ որ իրենց ապաւէնն էր , ու Եգիպ-
6 տոսէն՝ որ իրենց փառքն էր : Ու այն օրը աս
ծովեզերեայ երկրին բնակիչները պիտի ըսեն •
Ըհա այսպէս եղաւ մեր ապաստանարանը՝ որ
մենք Ասորեստանի թագաւորին երեսէն ազա-
տելու համար , ու օգնութիւն դտնելու հա-
մար հոն փախանք • ուրեմն մենք ի՞նչպէս պի-
տի ազատինք :

ԻԼ • ԻԸ

1 Մարգարէին տեսիլքով կը յայտնուի թէ Բաբիլոնը Մա-
դաց և Պարսից ձեռքովը պիտի կործ : 11 Եդոմի վրայ
պատգամ մը : 13 Արաբացւոց թշուառութիւնը որոշուած
ժամանակը :

1 Ծովուն անապատին պատգամը :

Հարաւէն յարձակող մրրիկներուն պէս՝
Ընկեր անապատէն՝ սոսկալի երկրէն կու գայ :
2 Ինծի մէկ ճշտալի տեսիլք մը յայտնուեցաւ •
Բ Յափշտակողը կը յափշտակէ , ու կործանողը
կը կործանէ •
Ելո՛վ Եղամայիք՝ վեր ելէք • ո՛վ Մարք՝ պա-
շարեցէ՛ք •
Ընոր պատճառած բոլոր հառաչանքը դադ-
րեցուցի :
3 Ասոր համար Երիկամունքս ցաւով լեցուե-
ցաւ •
Ու ծննդական կնոջ ցաւերուն պէս՝ Դ ցաւեր
բռնեց զիս •
Ընանկ կծկուած եմ՝ որ չեմ կրնար լսել •
Ընանկ խռոված եմ՝ որ չեմ կրնար տեսնել՝ :
4 Սիրտս շփոթեցաւ , արհաւիրքը զիս զդոլա-
ցուց •
Իմ ուրախութեանս գիշերը ինծի սրտազողի
գիներ ըրաւ :

5 Սեղանը կը պատրաստեն • գետերը կը դնեն •
Ելէք ո՛վ իշխաններ , վահաններդ օծեցէ՛ք :
6 Տէրը ինծի այսպէս ըսաւ •
Գնա՝ մէկ դէտ մը դիր , որ տեսածը զրուցէ :
7 Ու անիկայ հեծեալներ տեսաւ , երկու ձիա-
ւոր ,
Էշերու վրայ հեծածներ , ու ուղտերու
վրայ հեծածներ ,
Ու ուշադրութեամբ՝ մեծ ուշադրութեամբ
մտիկ ըրաւ ,
8 Ու առիւծի պէս •
Ո՛վ տէր՝ ես Զ ցորեկը միշտ իմ դիտանոցիս
մէջը կը կայնիմ ,
Ու բոլոր գիշերը իմ պահպանութեանս
տեղը կը կենամ •
9 Ու ահա հեծնող մարդիկներ ,
Երկու ձիաւոր կու գան •
Ետև պատասխան առաւ , ու ըսաւ •
Է Ինկաւ Բաբիլոնը , ինկաւ •
Ու Ե անոր աստուածներուն բոլոր արձանները
Կոտրատցան ո՛ր գետինը Ը խոնարհեցան :
10 Ո՛վ իմ կոխուածներս ու իմ կալիս ցորները ,
Ես ձեզի պատմեցի ինչ որ լսած եմ
Ը Զօրաց Տէրոջմէն՝ Իսրայէլի Աստուծմէն :

11 Թ Եդոմի պատգամը :

Սէիրէն ձայն մը կու գայ ինծի •
Ո՛վ պահապան՝ գիշերուան համար ի՞նչ ,
Ո՛վ պահապան՝ գիշերուան համար ի՞նչ
Լո՛ւր կայ :
12 Պահապանը կ՝ըսէ •
Առաւօտը կու գայ ու նաև գիշերը •
Եթէ որ կ՝ուզէք հարցընել , հարցուցէ՛ք •
Դարձէ՛ք , ու եկէ՛ք :

13 Ժ Երաբիայի պատգամը :

Երաբիայի անտառին մէջ գիշերը պիտի ան-
ցընէք ,
Ո՛վ Լ Դեդանացւոց կարաւանները :
14 Ո՛վ Թեմայի երկրին բնակիչները՝
Ծարաւին առջևը ջուր բերէ՛ք ,
Ու փախստականին առջևը հացով եկէ՛ք :
15 Վասն զի անոնք կը փախչին սուրերուն առ-
ջևէն ,
Քաշուած սուրին առջևէն ,
Ու լարուած աղեղին առջևէն ,
Ու սաստիկ պատերազմին առջևէն :
16 Վանդի Տէրը ինծի այսպէս ըսաւ •
Մէկ տարուան մէջ՝ Ի վարձկանի տարիներուն
պէս՝
Կեդարի բոլոր փառքը պիտի վերջանայ •
17 Ու աղեղնաւորներուն մնացած թիւը՝
Կեդարի որդւոց զօրաւորները պիտի քիչնան •
Վանդի Իսրայէլին Տէր Աստուածը խօսեցաւ :

ԻԼ • ԻՒ

1 Պաթսից Էրէսատանի վրայ յարձակելուն համար՝ մար-
գարէն կ՝ողբայ • 8 Իր հայրենակիցներուն մարգկային ի-

Ը Կամ • ի • 18 :
Թ Ա Թագ • ժ • 4 : Կ • ի • 17 : Երեմ • ժգ • 22 , 26 :
Միք • ւ • 11 :
Ձ Ա Թագ • ժը • 21 : Կ • Ը • 3 , 5 , 7 : Ը • 6 :

ա Ղաբ • իե • 14 :

Բ Կ • Ը • 1 :
Գ Կ • ժգ • 17 : Երեմ • խե • 34 :
Դ Կ • ժե • 5 : ժՂ • 11 :
Ե Կ • ժգ • 8 :
* Կամ Լսելէն կծկուած եմ • տեսնելէն խռոված եմ :
Զ Ա Օր • իը • 67 :

Է Կան • Ե • 5 :
Ը Ամբ • 9 :
Թ Ամբ • բ • 1 :
Ժ Երեմ • ծւ • 8 : Հայտ • ժգ • 8 : ժը • 2 :
Ի Կ • խՂ • 1 : Երեմ • Ե • 2 : ծւ • ԽՂ :
Լ Երեմ • ծւ • 33 :

Խ Երեմ • խե • 7 , 8 : Եզեկ • ը • 2 : Ընդ • 1 :
Ծ Բէդ • Դատաստ • ւ Մ • ւ • 30 :
Կ Երեմ • խե • 28 :
Հ ւ Մ • ւ • 9 , 32 :
Ձ Կ • ժՂ • 14 :
Ղ Սադ • ոե • 5 : Կ • Ի • 7 :

մասամբ թիւնը և աշխարհային ուրախութիւնը կը յանդիմանէ • 15 կը մարգարէանայ Թէ Աբեղա իր պաշտօնէն պիտի զրկուի , 20 ու Եղիակիմ՝ որ Եհոյադայի թագաւորութեանը օրինակ մըն էր , անոր տեղը պիտի անցնի :

1 Տեսիլքի ձորին պատգամը :

Հիմա քեզի ի՞նչ եղաւ ,
Որ ամէնքդ տանիքներու վրայ եկաք :
2 Ո՛վ խռովութեամբ լեցուած
Ըմբռնիի քաղաք՝ զբօսասէր քաղաք ,
Քու վիրաւորներդ սրով վիրաւորուած չեն ,
Ու պատերազմի մէջ չմեռան :
3 Քոլոր իշխաններդ մէկէն փախան .
Աղեղնաւորներէն կապուեցան .
Քու ժողովուրդիս որ կրնար ուրիշներէն հեռու փախչողներէն
Քոլոր դանուածները մէկտեղ կապուեցան :
4 Ընոր համար ըսի .
Թմրիր տուէք ինծ , որ դառնապէս լամ .
Իմ ժողովուրդիս աղջկանը կործանումին համար
Զիս մխիթարելու մի աշխատիք :
5 Կանոն տեսիլքի ձորին մէջ՝ զօրաց Եհովայ Տէրոջմէն
Խռովութեան , կոխման ու շփոթութեան օր է .
Պարիսպը կը փլցընեն , և ազաղակը մինչև լեռը կը հասնի :
6 Ու Եղամը իր ձիաւոր մարդիկներովը կապարճը վերցուց .
Նե ՚Կիրը վահանը բացաւ .
7 Նե քու ընտիր հովիտներդ կառքերով լեցուեցան .
Ու ձիաւորները դուռդ կաղմեցին դռներուն քովը .
8 Նե Յուդային ծածկոցը բացուեցաւ .
Ու ան օրը ՚անտառի տանը զէնքերուն նայեցաք .
9 Նե ՚Դաւիթի քաղաքին փլած տեղերուն շատ ըլլալը տեսաք ,
Ու վարի աւազանին ջուրերը ժողվեցիք .
10 Ու Երուսաղէմի տուները համրեցիք ,
Նե պարիսպը ամրացընելու համար տուները փլցուցիք .
11 Ու հին աւազանին ջուրերուն համար՝
Երկու պարսպին մէջտեղը ջրակոյտ մը շինեցիք ,
Բայց ՚զանիկայ շինողին հնոյնացաք ,
Ու շատոնցմէ զանիկայ կաղմողին ուշադրութիւն չըրիք :
12 Նե ան օրը զօրաց Եհովայ Տէրը ՚յԷղ կանչեց
Լալու ու սգալու ,
Ու Թլուխս կնատացընելու , և քուրձ հագնելու .
13 Նե ահա ցնծութիւն ու ուրախութիւն ըրէք .
Ընչաւոներ կը սպանէիք և ոչխարներ կը մորթէիք .
Միս կ՚ուտէիք , ու գինի կը խմէիք , ըսելով՝
Ուտենք ու խմենք ,
Վանդի վաղը պիտի մեռնինք :
14 Բայց զօրաց Տէրոջը կողմանէ իմ ականջներուս յայտնուեցաւ որ
Ընչուշտ աս անօրէնութիւնը ՚ձեղի պիտի ջնթողուի ,
Մինչև որ դուք մեռնիք ,
Կ՚ըսէ զօրաց Եհովայ Տէրը :
15 Զօրաց Եհովայ Տէրը այսպէս ըսաւ .
Գնա , ու ՚պալատին հրամանատարին՝
Սերնա *գանձապետին քովը մտիր , ո՞ր ըսէ .
16 Դուն հոս ի՞նչ ունիս , և հոս ո՞վ ունիս ,
Որ հոս քեզի դերեզման փորեցիր ,
Ո՛վ դուն՝ Ըոր քու դերեզմանդ բարձր տեղ կը փորես ,
Ու քեզի վէմի մէջ բնակարան կը շինես :
17 Ետ Տէրը քեզ պիտի նետէ մեկ զօրաւորի նետումովքով մը ,
Նե քեզ բռլորովին պիտի ծածկէ :
18 Ընշուշտ գնտակի պէս
Մեկ լայնատարած երկիր մը պիտի զլորէ քեզ .
Դուն հոն պիտի մեռնիս ,
Նե քու փառացդ կառքերը հոն պիտի մնան ,
†Ո՛վ քու տիրոջդ տանը անարգանքը .
19 Ու քու պաշտօնէդ քեզ պիտի վռընտեմ ,
Նե քու աստիճանէդ քեզ պիտի զրկեմ :
20 Ու ան օրը պիտի կանչեմ իմ ծառաս՝
Ելկիայի որդին ՚Եղիակիմը ,
21 Նե քու պատմուճանդ անոր պիտի հագցընեմ ,
Ու քու գօտիովդ անոր պիտի զօրացընեմ ,
Նե քու իշխանութիւնդ անոր ձեռքը պիտի տամ .
Ու անիկայ Երուսաղէմի բնակիչներուն ,
Ու Յուդայի տանը՝ հօր պէս պիտի ըլլայ :
22 Նե Դաւիթի տանը բանալին
Ընոր ուսին վրայ պիտի դնեմ ,
Որ անիկայ ՚բանայ , և ոչոոք չըլլայ ,
Ու ոչոոք , և բացող չըլլայ :
23 Ու զանիկայ մէկ հաստատ տեղ մը
Ըհեւոի պէս պիտի գամեմ .
Նե անիկայ իր հօրը տանը՝
փառաւոր աթոռի պէս պիտի ըլլայ :
24 Ու անոր հօրը տանը բոլոր փառքը անոր վրայ պիտի կախուի ,
Ընոր սերունդէն եղող պատուականները ու անարգները ,

ա ԳԼ . լբ . 13 :
բ Երեմ . գ . 19 : թ . 1 :
գ Ողբ . ա . 5 : բ . 2 :
դ ԳԼ . լէ . 3 :
ե Երեմ . խթ . 35 :
զ ԳԼ . ժե . 1 :
է Բ Թագ . է . 2 : Ժ . 17 :
ը Բ Թագ . ի . 20 : իբ Մն . լէ . 4 , 5 , 30 :
թ Դևեմ . գ . 16 :
ժ Տես գԼ . լէ . 26 :
ի Հովել . ա . 13 :
լ Տես Նգր . թ . 3 : ԳԼ . ժե . 2 : Միք . ա . 16 :
խ ԳԼ . ծգ . 12 : ա Կոր . ժե . 32 :
ծ ԳԼ . ե . 9 :
կ ա Թագ . գ . 14 : Նզեկ . խգ . 13 :
հ Բ Թագ . գ . 6 :
ձ Բ Թագ . ժբ . 37 : ԳԼ . ԼՂ . 3 :
ղ Տես բ Թագ . ժբ . 18 : Պատ . իէ . 60 :
ճ Նախ . է . 8 :
† Այս՝ Իբրև
մ Բ Թագ . ժբ . 18 :
յ Յոբ . ժբ . 14 : Յայտ . ջ . 7 :
ն Նգր . իե . 8 :

Ամէն պզտիկ ամաններէն՝ մեսակ մեսակ թա-
սերէն
Մինչեւ ամէն տեսակ *տիկերը :
25 Ան օրը՝ կ'ըսէ զօրաց Տէրը ,
Ո՞ հատուտ տեղը զամուած բևեռը պիտի
վերցուի ,
Նաեւ պիտի կոտրի ու իյնայ .
Ու վրան եղած բեռը պիտի կոտրտի .
Վասնզի Տէրը խօսեցաւ :

ԳԼ . ԻԹ

1 Տիւրոսին ողբալի կործանումը . 17 անոր բնակչացը դէրե-
զարձութիւնը :

1 †Տիւրոսի պատգամը :

Ողբացէ՛ք՝ ով Թարսիսի նաւեր .
Վասնզի անիկայ բնաջինջ եղաւ . Հոն տուն
կամ դռուռ չմնայ .
Եւ իկիտացւոց երկրէն յայտնուեցաւ ա-
նոնց :
2 Ո՛վ կղզիի բնակիչներ՝ լռեցէ՛ք .
Ովսիէ անցնող Միդոնացւոց վաճառականները
լեցուցեր էին քեզ :
3 Եւ շատ ջուրերու մէջ գոյացող ‡Սիհորի
հունտերը՝
Գետին հունձքը՝ անոր նկամուտն էր .
Ու †անիկայ ազգերուն վաճառանոցն էր :
4 Ո՛վ Սիդո՛ն՝ ամչցիր . քանզի ծովը կը խօսի .
Ովսիոն զօրութիւնը կը խօսի ու կ'ըսէ .
Ես ծննդական չեմ՝ քաշեր , ու չեմ
ծնաներ .
Երիտասարդներ չեմ մեծցուցեր , և կոյս
աղջիկներ չեմ մեծցուցեր :
5 ‡Երբոր այս ‖նաեր կ'զգիպատացւոց ականջը հասնի ,
Տիւրոսի լուրին համար պիտի տագնապին :
6 Թարսիս անցէ՛ք .
Ո՛վ ||ծովեզերքի բնակիչներ՝ ողբացէ՛ք :
7 Զեր §ուրախութեան †պղպջիկ ասիկա՞յ է ,
Որուն հնութիւնը շատնցեմ է .
Անոր ոտքերը՝ հեռու տեղ պանդխտել ըլլա-
լու պիտի տանին զանիկայ :
8 Ո՞վ աս խորհուրդը ըրաւ Տիւրոսի դէմ ,
Որ իր ընծայներէրը կը պսակէր .
Անոր վաճառականները իշխաններ էին ,
Ո՞ւ առուտուր ընողները՝ երկրիս պատուաւոր
մարդիկներէրը :
9 Զօրաց Տէրը աս խորհուրդը ըրաւ ,
Որ ամէն փառքին ամբարտաւանութիւնը խայ-
տառակէ ,
Ու երկրիս բոլոր պատուաւորները անարգէ :

10 Ո՛վ Թարսիսի աղջիկը՝
Վարուի տեղէդ գետի պէս անցիր ,
Ասկէ եւս քեզ §գօտի չկայ :

11 Իր ձեռքը ծովուն վրայ երկրնցուց .
Թագաւորութիւնները սարսեց .
Տէրը Քանանացւոց համար հրամայեց ,
Որ անոր բերդերը աւերեն .
12 Ու ըսաւ . †Դուն ալ պիտի չուրա-
խանաս ,
Ո՛վ ‖Սիդոնի անարգուած կոյս աղջիկը .
Երէք , †Կիտիմ անցիր .
Հոգոյդ հոն ալ հանգստութիւն պիտի չունե-
նաս :
13 Ո՞վ Քաղդէացւոց երկիրը՝
Որ ¶ասկնաց ժողովուրդ չէր .
Ասորեստանցիք հիմնեցին †անապա-
տի բնակիչներուն համար .
Անոր աշտարակները կանգնեցին . անոր պա-
լատները շինեցին .
Հոգոյ անիկայ հիմա աւերակ ըրաւ ասիկայ :
14 ‡Ողբացէ՛ք՝ ով Թարսիսի նաւեր .
Վասն զի ձեր զօրութիւնը կորսուեցաւ :

15 Եւ ան օրը Տիւրոսը մոռցուած պիտի մնայ
եօթանասուն տարի՝
Մէկ թագաւորի օրերուն չափ .
Յետ եօթանասուն տարիին նաքը՝
Երգի մը պիտի երգեն Տիւրոսին՝ պոռնիկին եր-
գին պէս .
16 Ո՛վ մոռցուած պոռնիկ՝ քնարը առ ,
Ու քաղաքին միջը պտրտէ .
Ղեկի գարկ , շատ խաղ կանչէ ,
Որ քեզ յիշուին :
17 Եւ եօթանասուն տարիին նաքը՝
Տէրը այցելութիւն պիտի ընէ Տիւրոսին .
Եւ անիկայ իր շահին պիտի դառնայ ,
Ու աշխարհիս երեսը եղող բոլոր երկրիս թա-
գաւորութիւններուն հետ
‡պոռնկութիւն պիտի ընէ :
18 Եւ անոր *վաճառականութեան շահը՝ †Տի-
րոջը պիտի նուիրուի .
Ընիկայ գանձատուները պիտի չդրուի ,
Կամ շտեմարանի մէջ պիտի չպահուի .
Հապա անոր վաճառականութեան շահը՝
Տէրոջը առջեւը բնակողներուն պիտի ըլլայ ,
Որ մինչեւ կշտանալնին ուտեն ,
Ու պատուական զգեստներ հագնին :

ԳԼ . ԻԹ

1 Երիքոն վրայ Եսայեայ բերած գուշակին դատաստանն-
ը : 13 Խորհրդէն մէկ մեծցորդը ուրախութեամբ պիտի
դուէ գինիկայ : 16 Եսայեայ իր դատաստանութեամբը պի-
տի բաժնցընէ իր թագաւորութիւնը :

1 Ահա Տէրը երկիրը կը պարպէ , ու զանիկայ կը
դատարկացընէ ,
Եւ տակնուվրայ ընելով՝ անոր բնակիչները
կը ցրուէ :

* Կամ սափորները , և կամ նուագարանները :

† Նբեր . մուտք
‡ Մեծ Ղեկ . իբ . 2 , 12 :
§ Կամ արդիւք
¶ Գոյա . ժբ . 22 :
‖ Կամ կղզիի
** Մբ 1 :

† Ես . իբ . 2 :
‡ Ես . իգ . 3 :
§ Գոյա . ժբ . 22 :
¶ Ես . իգ . 16 :
‖ Ես . իգ . իբ . իը : Ամով . ա . 9 : Օբդ . թ . 2 , 4 :

†† Մբ 1 : Ղեկ . իբ . 25 , 30 :
‡‡ Գոյա . ժէ . 2 :
§§ Նբեր . վաճառականութիւնը ու շահը
¶¶ Օբդ . ժէ . 20 , 21 :

2 Ու [ի]նչպէս է ժողովուրդը՝ [ա]քահանան ալ այնպէս ,
Ինչպէս է ծառան՝ իր տէրն ալ այնպէս ,
Ինչպէս է աղախինը՝ իր տիկինն ալ այնպէս ,
[բ]Ինչպէս է ծախող առնողը՝ ծախողն ալ այնպէս ,
Ինչպէս է փոխ տուողը՝ փոխ առնողն ալ այնպէս ,
Ինչպէս է տոկոսիք առնողը՝ տոկոսիք տուողն ալ այնպէս պիտի ըլլայ :
3 Երկիրը բոլորովին պիտի պարպուի ,
Ու բոլորովին պիտի կողոպտուի .
Վասնզի ա[ս] խօսքը Տէրը խօսեցաւ :
4 Երկիրը սուգ կը բռնէ , ու կը մաքի .
Աշխարհս կը նուաղի ու կը մաքի .
Երկրիս ժողովուրդին մեծները կը նուաղին :
5 Ու [դ]երկիրը իր բնակիչներուն տակը պղծուեցաւ .
Վասնզի անոնք օրէնքները զանց ըրին ,
Պատուիրանքը փոխեցին , յաւիտենական ուխտը խափանեցին :
6 Ըս պատճառաւ [է]նդիմիքը կիրաւ երկիրը .
Ու անոր մէջը բնակողները իրենց յանցանքին պատիժը կրեցին .
Ըս պատճառաւ երկրին բնակիչները այրեցան ,
Ու քիչ մարդիկ մնացին :
7 [ե]Նոր դինին սուգ կը բռնէ . որթը կը նուաղի .
Եւ ամէն ուրախասիրտ եղողները կը հառաչեն :
8 Դհմբուկներուն ցնծութիւնը կը դադրի .
Ուրախութիւն ընողներուն աղաղակը կը կտրի .
Վնաբին ցնծութիւնը կը դադրի :
9 Երգով դինի պիտի չխմեն .
Հզքին՝ խմողներուն դառն պիտի ըլլայ :
10 Դատարկ քաղաքը կործանեցաւ .
Ամէն տուն դոցուեցաւ , որ չտրտ չը մնայ :
11 Փողոցներուն մէջ դինիի համար աղաղակ կայ .
Ամէն ուրախութիւնը մթնցաւ .
Երկրին ցնծութիւնը վերցաւ :
12 Վաղաքին մէջը ամայութիւն մնաց .
Ու դուռը զարնուեցաւ , ու աւերակ եղաւ :
13 Վասնզի երկրին մէջ՝ ժողովրդոց մէջը՝
[զ]Ձիթհմուած ձիթենիի պէս ,
Ու այգեկութէն հաքը՝ ճռաքաղին պէս պիտի ըլլայ :
14 Անոնք ձայներնին վերցընելով՝ ցնծութեամբ պիտի երգեն .
Ծովու կողմէն Տէրոջը փառքին համար բարձրաձայն պիտի աղաղակեն :
15 Անոր համար [թ]արեվելեան կողմը՝ փառաւորեցէք Տէրը ,
Ծովու կղզիներուն մէջ [ը]Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն անունը :
16 Երկրի ծայրերէն օրհնութիւններ լսեցինք .
Արդարին փառք Տա[թ]ո[ղ]էն .
Բայց ես ըսի . Նիհար եմ , նիհար եմ . վա՛յ ինձ .
Յափշտակողները կը յափշտակեն .
Յափշտակողները բոնի կը յափշտակեն :
17 Ո՛վ երկրին բնակիչը՝
[ժ]Վախ , դուր և որոգայթ պիտի ըլլայ քու վրադ .
18 Ու վախին ձայնէն փախչողը՝ դուրը պիտի իյնայ ,
Եւ դուրին մէջէն ելլողը՝ որոգայթին մէջը պիտի բռնուի .
Վասնզի [ի]բարձրէն [ի]պատուհանները բաց են ,
Ու [ի]երկրին հիմերը կը շարժին :
19 [լ]Երկիրը բոլորովին կը ճեղուի .
Երկիրը բոլորովին կը պատռի .
Երկիրը բոլորովին կը սարսի .
20 Երկիրը [խ]դինովի պէս անդադար պիտի երերայ ,
Ու հիւղի պէս պիտի շարժի .
Եւ անոր մեղքը պիտի ծանրանայ անոր վրայ .
Ու անիկայ պիտի իյնայ , ու մէյմըն ալ պիտի չկրնայ :
21 Եւ ան օրը Տէրը բարձրէն այցելութիւն պիտի բնէ հպարտներուն զօրքին ,
[ծ]Ու երկրիս վրայ՝ երկրիս թագաւորներուն :
22 Եւ անոնք պիտի ժողովուին ,
Ինչպէս որ բանտարկեալները գուբին մէջ կը ժողովուին ,
Ու բանտի մէջ պիտի դոցուին .
Եւ շատ աւուրներէ հաքը անոնց այցելութիւն պիտի ըլլայ :
23 Եւ [լ]ուսինը պիտի ամչնայ , ու արեը պիտի պատկառի ,
Երբոր զօրաց Տէրը՝ [հ]Սիօն լեռանը վրայ՝
Ու Երուսաղէմի մէջ [յ]թագաւորէ ,
Ու իր ծերերուն առջեւը փառաւորուի :

ԳԼ . ԻԵ

1 Անարգարէն գնաւած կը գոհանայ իր գտաւաւանութեան համար , 6 իր փրկարար ընդհացը համար , 9 և յաղթող փրկութեանը համար :

1 Ո՛վ Տէր՝ իմ Աստուածս դուն ես .
[ա]Կը պիտի բարձրացընեմ , քու անուանդ փառք պիտի տամ .
[բ]Վասնզի սքանչելի բաներ ըրիր .
[գ]Քու վաղեմի խորհուրդներդ հաւատարիմ և ճշմարիտ են :

[ա] Ովս . է . 9 ։
[բ] Նզեկ . է . 12 , 13 ։
[գ] Ծն . գ . 17 ։ Ծնս . լէ . 33 ։
[դ] Ած . է . 6 ։
[ե] Պղ . ժդ . 8 , 9 ։ Յովել . ա . 10 , 12 ։
[զ] Երեմ . է . 34 ։ ժդ . 9 ։ լէ . 10 ։ Նզեկ . իզ . 13 ։ Ովս . բ . 11 ։ Հայտ . ժբ . 22 ։
[է] Պէ . ժէ . 5 , 6 ։
[ը] Նէր . լոյսերուն մէջ
[թ] Մաղ . ա . 11 ։
[ժ] Տես՝ ԻՀագ . ժբ . 17 ։ Երեմ . խը . 43 , 44 ։ Ըմմէ . է . 19 ։
[ի] Ծն . է . 11 ։
[լ] Կամ սահանները
[խ] Սաղ . ժբ . 7 ։
[ծ] Երեմ . գ . 23 ։
[կ] Պէ . ժբ . 14 ։
[հ] Սաղ . հղ . 12 ։
[ձ] Պէ . ժգ . 10 ։ իզ . 19 ։ Նզեկ . լբ . 7 ։ Յովել . բ . 31 ։ գ . 15 ։
[ղ] Երր . ժբ . 22 ։
[ճ] Հայտ . ժբ . 4 , 6 ։
[մ] Ես . ժէ . 2 ։ Մաղ . ձյգ . 28 ։
[յ] Սաղ . ղբ . 1 ։
[ն] Ովս . իգ . 19 ։

2 Վանդի [a]քաղաքը՝ հողակոյտ ,
Ու պարսպատուր քաղաքը՝ աւերակ դարձուցիր ,
Որ այսօր հեծեծ քաղաք չըլլալով ,
Օտարականներուն պալատը յաւիտեան չըշինուի :
3 Ընոր համար զօրաւոր ժողովուրդը [b]քեզ պիտի պատուէ ,
Եւ ահարկու ազգայց քաղաքը քեզմէ պիտի վախնայ :
4 Վասն զի դուն ապաւէն եղար աղքատին ,
Ապաւէն չքաւորին՝ իր նեղութեան ատենը ,
[c]Ապաստանարան՝ փոթորիկէն , հովանի՝ տապէ թեւենէն ,
Երբոր անօրէն մարդոց կատաղութիւնը պատ փլցնող փոթորիկի պէս կու գայ :
5 Օտարականներուն աղաղակը
Ձոր տեղոյն տաքութեանը պէս պիտի խաղնարհեցընես .
Ինչպէս որ տաքութիւնը ամպի հովանիով կ'իջնէ ,
Նոյնպէս ալ բռնաւորներուն ցնծութեան ձայնը պիտի յուժնայ :

6 Եւ [d]ղօրաց Տէրը [e]աս լեռանս վրայ
[f]Բոլոր ազգերուն կոչունք մը պիտի ընէ ,
Գարարտ բաներու և հին գինիներու ,
Ծուծով լեցուած պարարտ բաներու ,
Ու զտուած հին գինիներու կոչունք :
7 Եւ աս լեռանս վրայ՝
Ամէն ժողովուրդներուն վրայ տարածուած ծածկոցը ,
Ու [g]ամէն ազգերուն վրայ փռուած վարագոյրը բնաջինջ պիտի ընէ :
8 [h]Մահը [i]յաւիտեան բնաջինջ պիտի ընէ ,
Ու Տէր Եհովան Նամէն երեսէ արցունքը պիտի սրբէ ,
Եւ բոլոր երկրիս երեսէն իր ժողովուրդին նախատինքը պիտի վերցընէ .
Վասն զի Տէրը խօսեցաւ :

9 Ու ան օրը պիտի ըսեն .
Ահա մեր Աստուածը ասիկայ է .
[j]Ընոր յուսացանք , ու անիկայ մեզ ազատեց .
Տէրը ասիկայ է . անոր յուսացանք .
[k]Ընոր փրկութիւնովը պիտի ցնծանք և ուրախանանք :
10 Վանդի Տէրոջը ձեռքը աս լեռանս վրայ պիտի հանգչի ,
Ու Մովաբը անոր տակը պիտի կոխուի ,
Ինչպէս որ յարդը կը կոխուի աղբանոցին մէջը :
11 Եւ իր ձեռքերը պիտի տարածէ անոր մէջը ,
Ինչպէս որ լողացողը կը տարածէ լողալու համար .
Ու անոր հպարտութիւնը՝ անոր ձեռացը հնարքներուն հետ պիտի կործանէ :
12 Եւ [l]քու բարձր պարիսպներուդ ամրութիւնը պիտի խոնարհեցընէ ,
Ու գետնի հետ հաւասարելով՝ փոշիի մէջ պիտի ձգէ :

ԳԼ· Ի·Ջ

1 Յաւուրծայ վտահելու յորդորող երգ մը , 5 իբ գաւառաւանելոցն համար , 12 և իբ ժողովուրդին իբ բան ընդրկելն համար : 20 Յաւուրծայ պատելու յորդորանք մը :

1 [m]Ան օրը Յուդայի երկրին մէջ աս երգը պիտի երգուին .

Մենք զօրաւոր քաղաք ունինք .
[n]Փրկութիւնը պարիսպներու ու պատնէշներու տեղ կը դրուի :
2 [o]Դռները բացէք ,
Որ ճշմարտութիւն պահող արդար ազգը ներս մտնէ :
3 [p]Հաստատ միտքը կատարեալ խաղաղութեան մէջ կը պահես .
Ինչու որ քեզի կը յուսայ :
4 Յաւիտեան Տէրոջը յուսացէք .
[q]Վանդի Տէր Եհովան յաւիտենական վէմ է :
5 Վանդի անիկայ բարձր տեղեանք բնակողները կը խոնարհեցընէ .
[r]Բարձր քաղաքը կը ցածցընէ ,
Մինչև գետինը կը ցածցընէ .
Զանիկայ հողի հետ հաւասար կ'ընէ :
6 Ոտքը զանիկայ պիտի կոխէ ,
Ընդհատին ոտքը ու չքաւորներուն գարշապարը :
7 Բրդարին ճամբան շիտակ է .
[s]Վ՛վ Ուղիղդ՝ արդարին ճամբան դուն կ'ուղղես :
8 Եւ [t]քու գատաստաններուդ ճամբուն մէջը քեզի կը սպասենք՝ ով Տէր .
Մեր հոգիին փափաքը՝ քու անուանդ և քու յիշատակիդ վրայ է :
9 [u]Գիշերը փափաքեցայ քեզի հոգւովս ,
Ու առաւօտուն քեզ կը փնտռեմ [v]ջրոյը պէս՝ [w]ով .
Վանդի երբոր քու գատաստաններդ երկրիս վրայ ըլլան ,
Աշխարհի բնակիչները արդարութիւն պիտի սորվին :
10 [x]Մխաբշտին ողորմութիւն ալ ըլլայ՝ արդարութիւն չսորվիր .
Ընիկայ [y]ուղղութեան երկրին մէջ անօրէնութիւն կը գործէ ,
Ու Տէրոջը մեծափառութիւնը չտեսներ :

---

a Սաղ· ը· 5 :
b ԳԼ· իզ· 5 :
c ԳԼ· ը· 11 :
d ԳԼ· կ· 18 :
e Սաղ· ճժը· 19 , 20 :
f ԳԼ· խե· 17 :
g ԳԼ· իե· 12 ։ Լը· 19 :
h Սաղ· ը· 23 ·
i ԳԼ· կդ· 5 :
j Սաղ· կդ· 6 ։ Նբղ· գ· 1 :
k Նբղ· իմ՝ նեբսի գիս եղած հոգիսով .
l Ժող· ը· 12 ։ Հռով· ը· 4 ;
m Սաղ· ճխգ· 10 :

---

1 [a]Վանդի [b]քաղաքը՝ հողակոյտ ,
Ու պարսպատուր քաղաքը՝ աւերակ դարձուցիր ,
Որ այսօր հեծեծ քաղաք չըլլալով ,
Օտարականներուն պալատը յաւիտեան չըշինուի :
2 Ընոր համար զօրաւոր ժողովուրդը [c]քեզ պիտի պատուէ ,
Եւ ահարկու ազգայց քաղաքը քեզմէ պիտի վախնայ :
3 Վասն զի դուն ապաւէն եղար աղքատին ,
Ապաւէն չքաւորին՝ իր նեղութեան ատենը ,
[d]Ապաստանարան՝ փոթորիկէն , հովանի՝ տապէ թեւենէն ,
Երբոր անօրէն մարդոց կատաղութիւնը պատ փլցնող փոթորիկի պէս կու գայ :
4 Օտարականներուն աղաղակը
Ձոր տեղոյն տաքութեանը պէս պիտի խաղնարհեցընես .
Ինչպէս որ տաքութիւնը ամպի հովանիով կ'իջնէ ,
Նոյնպէս ալ բռնաւորներուն ցնծութեան ձայնը պիտի յուժնայ :

5 Եւ [e]ղօրաց Տէրը [f]աս լեռանս վրայ
[g]Բոլոր ազգերուն կոչունք մը պիտի ընէ ,
Գարարտ բաներու և հին գինիներու ,
Ծուծով լեցուած պարարտ բաներու ,
Ու զտուած հին գինիներու կոչունք :
6 Եւ աս լեռանս վրայ՝
Ամէն ժողովուրդներուն վրայ տարածուած ծածկոցը ,
Ու [h]ամէն ազգերուն վրայ փռուած վարագոյրը բնաջինջ պիտի ընէ :
7 [i]Մահը [j]յաւիտեան բնաջինջ պիտի ընէ ,
Ու Տէր Եհովան Նամէն երեսէ արցունքը պիտի սրբէ ,
Եւ բոլոր երկրիս երեսէն իր ժողովուրդին նախատինքը պիտի վերցընէ .
Վասն զի Տէրը խօսեցաւ :

8 Ան օրը պիտի ըսեն .
Ահա մեր Աստուածը ասիկայ է .
[k]Ընոր յուսացանք , ու անիկայ մեզ ազատեց .
Տէրը ասիկայ է . անոր յուսացանք .
[l]Ընոր փրկութիւնովը պիտի ցնծանք և ուրախանանք :
9 Վանդի Տէրոջը ձեռքը աս լեռանս վրայ պիտի հանգչի ,
Ու Մովաբը անոր տակը պիտի կոխուի ,
Ինչպէս որ յարդը կը կոխուի աղբանոցին մէջը :
10 Եւ իր ձեռքերը պիտի տարածէ անոր մէջը ,
Ինչպէս որ լողացողը կը տարածէ լողալու համար .
Ու անոր հպարտութիւնը՝ անոր ձեռացը հնարքներուն հետ պիտի կործանէ :
11 Եւ [m]քու բարձր պարիսպներուդ ամրութիւնը պիտի խոնարհեցընէ ,
Ու գետնի հետ հաւասարելով՝ փոշիի մէջ պիտի ձգէ :

---

a ԳԼ· իզ· 9 ։ իդ· 13 ։ Նբմ· ծա· 37 :
b Յայտ· ժա· 13 :
c ԳԼ· գ· 6 :
d Առակ· ի· 2 ։ Պատ· իդ· 4 ։
e ԳԼ· բ· 2 , 3 :
f Գատ· է· 14 ։ Պատ· բ· 11 ։
g Ը Աղբ· գ· 15 ։ Նվես· գ· 18 ։
h Ովս· ժգ· 14 ։ ա Կոր· ժե· 54 ։ Յայտ· ի· 14 ։ իա· 4 ։
i Կամ յաղթութեան մէջ
j Յայտ· է· 17 ։ իա· 4 ։
k Նբէր· նբեսէ
l Նմն· իմի· 18 ։ Տիտ· ը· 13 ։
m ԳԼ· իե· 12 ։ Լը· 19 ։

11 Ո՛վ Տէր՝ անունդ քու ձեռքիդ բարձրանալը
[1]տեսնեն տեսանող .
Բայց ժողովուրդին վրայ խո՜ ունեցած նա-
խանձդ պիտի տեսնեն , ու ամչնան .
Եւ քու թշնամիներդ կրակը պիտի սպառէ :
12 Ո՛վ Տէր՝ մեզի խաղաղութիւն պիտի տաս .
Վ՚ասն զի մեր ամէն գործքերն ալ դուն մեզի
համար գործեցիր :
13 Ո՛վ Տէր Աստուած մեր՝ [2]քեզմէ ուրիշ տէրեր
մեզ վրայ տիրեցին .
Բայց քու անունդ՝ միայն քեզի կը յիշենք :
14 Ընեռք մեռած են , պիտի չորչ ընեան .
Ուրուականներ են , չեն կրնար հլլել .
Վ՚ասն զի դուն այցելութիւն ընելով՝ զանոնք
բնաջինջ ըրիր ,
Ու անոնց բոլոր յիշատակը կորսընցուցիր :
15 Դուն տա ազգը աւելցուցիր՝ ո՛վ Տէր .
Աո՜ ազգը աւելցընելով՝ փառաւորեցար .
Երկրին ամէն ծայրերը ընդարձակեցիր :
16 Ո՛վ Տէր՝ [3]նեղութեան մէջ քեզ փնտռեցին .
Քու պատիժդ անոնց վրայ եղած ատեն *աղաչանք ըրին՝ :
17 Ինչպէս որ [4]ծնանելու մօտ եղող յղի կինը
Իր երկանցը մէջ տանջուելով կ՚ազաղակէ ,
Մենք ալ քու առջեւդ այնպէս եղանք՝ ո՛վ Տէր .
18 Յղացանք , ցաւեր քաշեցինք ,
Հո՜վ ծնանողի պէս եղանք ,
Ու երկիրը չէրցուցանք ազատել ,
Եւ [5]աշխարհիս բնակիչները չինեան :
19 [6]Քու մեռելներդ պիտի ողջենան .
Իմ մեռելներուս մարմինները յարութիւն պի-
տի առնեն .
[7]Ելթնեցէք ու ցնծութեամբ երգեցէք՝ ո՛վ հո-
ղի մէջ բնակողներ .
Վ՚ասն զի քու ցօղդ խոտերու ցօղ է .
Ու երկիրը իր մեռելները պո՜ւտ պիտի ներտէ :

20 Գնա՛ ո՛վ իմ ժողովուրդս , [8]քու սենեակ-
ներուդ մէջը մտիր ,
Ու քու վրադ դռներդ գոցէ .
Պահուէ [9]քիչ մը՝ մէկ վայրկեան մը ,
Մինչեւ որ բարկութիւնը անցնի :
21 Վ՚ասն զի ահա Տէրը [10]իր տեղէն կ՚ելլէ ,
Որ երկրի բնակիչներուն այցելութիւն ընէ ի-
րենց անօրէնութեանը համար .
Ու երկիրը իր արիւնները պիտի յայտնէ ,
Եւ սպանեուածները՝ ալ պիտի չծածկէ :

ԳԼՈՒԽ ԻԱ

1 Աստուծոյ ունեցած խնամքը իր այգիին վրայ : 7 Անոր խրատները կը տարբերին զանազանութենէն : 12 Հրեաները ու Հեթանոսները բազկացեալ եկեղեցին :

1 Ա՚ն օրը Տէրը՝ իր ամրակուռ , մեծ ու զօրա-
ւոր սրովը
Պիտի պատժէ փախչող [1]Լեւիաթան օձը ,
Այսինքն ան ծռամածուռ Լեւիաթան օձը ,
Ու [2]ծովուն մէջը եղող վիշապը պիտի մեռցը-
նէ :
2 Ա՚ն օրը [3]գինիի [4]այգիին վրայ [5]երգեցէք .
3 [6]Ես Տէրս կը պահեմ զանիկայ .
Ամէն վայրկեանի մէջ պիտի ոռոգեմ զա-
նիկայ .
Գիշեր ու ցորեկ անոր պահպանութիւն
պիտի ընեմ ,
Որ ջըլլայ թէ անոր վրայ հարդ՝ ծը յարձակի :
4 Ես բարկութիւն չունիմ .
Երանի թէ [7]փայտերը ու փուշերը ինծի դէմ
պատերազմին .
Ես անոնց վրայ պիտի քալէի ,
Ու զանոնք միկէն պիտի այրէի :
5 Նիթէ ոչ՝ թո՛ղ [8]իմ զօրութեանս ապաւի-
նին .
Թո՛ղ [9]ինծի հետ խաղաղութիւն ընեն .
Ինծի հետ խաղաղութիւն ընեն :

6 Ապագայ ժամանակին մէջ Յակոբը [10]պիտի
արմատանայ .
Իսրայէլը պիտի ծաղկի , ու պիտի բնձիւղի ,
Եւ պտղով աշխարհիս երեսը պիտի լեցընեն :
7 Միթէ զանիկայ զարնողին հարուածի՞ն պէս
զարկաւ զանիկայ .
Կամ անոր սպանեուածներուն սպանմա՞ն պէս
սպանեուեցաւ :
8 [11]Չափաւորութեամբ վիճեցաւ անոր հետ ,
Երբոր զանիկայ խրկեցիր ,
Թէև [12]արեւելեան հովին օրը՝ սաստիկ հովով
տարիր :
9 Ուստի Յակոբին անօրէնութեանը մասով քա-
ւութիւն պիտի ըլլայ .
Եւ բոլոր [13]դիտաւորութիւնը սա է՝ որ անոր
մեղքը վերցընէ .
Երբոր զոհասեղաններուն բոլոր քարերը՝ կրոյ
փշրուած քարերու պէս ընէ ,
Աստարտեմի կուռքերը , ու արեգական աս-
ձաններն՝ ալ պիտի չհանդչին :
10 Ամրոցի պարսպաւոր քաղաքը՝ ամայի ,
Ու շէնն ու տեղը՝ անապատի պէս թողուած ու
մերժուած պիտի ըլլայ .
[14]Հոն զուարակ պիտի արածի , և հոն պիտի
պառկի ,
Ու անոր ճիւղերը պիտի հատցընէ :
11 Անոր ոստերը չորնալով պիտի կոտրին .
Կիներուները պիտի գան , ու զանոնք պիտի բը-
ռընկըրնեն .

3 : [15]Ես · 2 :
† Կամ ցանկալի
‡ Սաղ · ձ · 8 : Երեմ · ք · 21 :
ד Գաղ · ե · 1 :
ה Սաղ · ճիա · 4, 5 :
ו [16]Ծած · խդ · 6 : Գաղ · իթ · 18 :
ז Գաղ · իե · 1 :
ח Հոր · իբ · 21 :
ט Գաղ · իէ · 31 : Ամո · ժդ · 5, 6 :
י Հոր · իդ · 6 : Սաղ · կ · 1 : Երեմ · ժ · 24 : Ը · 11 : Թագ · 28 : ա Կոր · ժ · 13 :
כ Սաղ · հը · 38 :
ל Երբ · պատուղը
מ Տես գաղ · ժէ · 2 : իէ · 14 :

ա Հոր · իգ · 27 : Սաղ · իբ · 5 : Գաղ · ե · 12 :
բ [17]Ած · ժբ · 8 :
գ Ամո · ե · 15 :
* Կամ հառաչանք թափեցին :
դ Գաղ · ժդ · 8 : Հոհ · ժգ · 21 :
ե Սաղ · ժէ · 14 :
զ Նեղկ · իէ · 1 , ևբ :

է Գաղ · ժբ · 2 :
ը Եր · ժբ · 22 , 23 :
թ Սաղ · է · 5 : Գաղ · ծէ · 7 , 8 : բ Կոր · գ · 17 :
ժ Միք · ւ · 3 : Ցուգ · 14 :

ի Սաղ · հգ · 13 , 14 :
լ Գաղ · ծւա · 9 : Նեղկ · իթ ·

Վասզի Հանիկայ խմաստուն ժողովուրդ չէ ։
Ուսաի զանիկայ ստեղծողը՝ անոր վրայ պիտի
չգթայ ,
Ու ձանիկայ կազմողը՝ անոր պիտի չողորմի ։
12 Եւ պիտի ըլլայ ան օրը՝
Որ Տէրը՝ Գետին յորձանքէն մինչեւ Եգիպ-
տոսի հեղեղատը պիտի թօթվէ ։
Եւ դուք ո՛վ Իսրայէլի որդիք՝
Ժէկիկ ժէկիկ պիտի ժողվուիք ։
13 Ու ան օրը Մեծ փողը պիտի հնչուի ,
Եւ Ասորեստանի երկրին մէջ թափառական և-
ղողները ,
Ու Եգիպտոսի երկրին մէջ աքսորուածները
պիտի գան ,
Ու Երուսաղէմ սուրբ լեռանը վրայ՝
Տէրոջը երկրպագութիւն պիտի ընեն ։

ԳԼ· ԻՀ

1 Մարգարէն սպառնալիքներ կ'ընէ Եփրեմի մարդոցը՝ ի-
րենց ամբարտաւանութեանը ու գինեմոլութեանը հա-
մար · 5 կը յուսցնէ թէ մնացորդը պիտի զթգտայ ,
երբոր Ասիրիոսի թագաւորութիւնը գայ · 7 կը յանդի-
մանէ անոնց մոլորութիւնները , 9 անոնց բժամտութիւ-
նը , 14 և անոնց անհոգութիւնը : 16 Ասիրիոս կը խոս-
տացուի իբրև հաստատուն հիմ : 18 Ընոնց անհոգութիւնը
պիտի փորձուի : 23 Մարգարէն կը յորդորէ զանոնք , որ
Աստուծոյ նախախնամութեանը վրայով մնածեն ։

1 Վա՛յ Եփրեմի դինոմոլներուն հպարտութեան
պսակին՝
Որուն փառաց գարդը թառամեալ ծաղիկ
մըն է ,
Որ գինեով թմրածներուն պարարտ հովիտին
գլուխը կը կեհնայ :
2 Ընա՛ Տէրոջը կողմանէ մէկ քաջ ու զօրաւոր
ունի նա մը՝
Կարկուտի փոթորիկի պէս , աւերիչ մրրիկի
պէս ,
Ու սաստիկ ջուրերուն յորդահոս հեղեղին պէս՝
Ձեռքով գետինը պիտի գարնէ պառնոփ :
3 Եփրեմի գինոմոլներուն հպարտութեան պսակը
Ոտքերով պիտի կոխուի :
4 Եւ պարարտ հովիտին գլուխը եղող անոր
փառաց գարդը՝
Որ թառամեալ ծաղիկ մըն է ,
Հունձքէն առաջ վազահասուկ թուզի պէս
պիտի ըլլայ ,
Որ զանիկայ տեսնողը՝ ձեռքը առաձին պէս կը
կլլէ :
5 Ընա՛ օրը զօրաց Տէրը՝ իր ժողովրդեանը մնա-
ցորդին
Փառաց պսակ ու չքնղ թագ պիտի ըլլայ ·
6 Եւ դատաստանի նստողին՝ դատաստանի ոգի ,
Ու պատերազմը դէպ ի դուռը դարձնողին՝
զօրութիւն պիտի ըլլայ :
7 Բայց ասոնք ալ ընդհով կը մոլորին ,
Ու ցքիով կը դանդաչին ·
Քահանան ու մարգարէն ցքիով կը մոլորին ·
Ընոնք գինիէն կ'ընկղմին , ցքիէն կը դանդա-
չին ,
Տեսիլքի մէջ կը մոլորին , ու դատաստանի
մէջ կը սխալին :
8 Վասն զի անոնց ամէն սեղանները փսխուածքի
պղծութիւնով լեցուած են ,
Ընդհաս որ տեղ մը չկայ :
9 Որո՞ւն գիտութիւն սորվեցընէ ,
Որո՞ւն կրթութիւն հասկըցընէ ·
Կաթէն կտրուածներո՞ւն ,
Ասիներէն զատուածներո՞ւն :
10 Վասզի խրատ խրատի վրայ , խրատ խրատի
վրայ ,
Հրաման հրամանի վրայ , հրաման հրա-
մանի վրայ ,
Փիչ մը հոս , փիչ մը հոն :
11 Այրաւի ասս ժողովրդին հետ՝
Հասկրցուելու շրթունքով և օտար լե-
զուով պիտի խօսի :
12 Վասզի անոնց ըսաւ ·
Յոդնածը հանգստացընելու հանդիստիդ ա-
սիկայ է ,
Ու մխիթարութիւնը ասիկայ է ·
Բայց անոնք մտիկ ընել չուզեցին :
13 Ուսաի Տէրոջը խօսքը պիտի ըլլայ անոնց՝
Խրատ խրատի վրայ , խրատ խրատի վրայ ,
Հրաման հրամանի վրայ , հրաման հրամանի
վրայ ,
Փիչ մը հոս , փիչ մը հոն ·
Որպէս զի երթան՝ կռնակի վրայ իյնան ու կո-
տրըտին ,
Եւ որոգայթի մէջ իյնալով բռնուին :
14 Ուրեմն Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք՝
Ո՛վ ծաղր ընող մարդիկ ,
Որ Երուսաղէմի մէջ ընակող ասս ժողովր-
դին վրայ կը տիրէք :
15 Որովհետև ըսիք ·
Մենք մահուան հետ ուխտ բրինք ,
Ու գերեզմանին հետ գաշնակից եղանք ,
Որ երբ յորդահոս հեղեղը ասկէ անցնի ,
մեր վրայ պիտի չգայ ·
Վասն զի սուտութիւնը մեզի պատսպարան ը-
րինք ,
Եւ ունայնութեան մէջ պահուեցանք ·
16 Ընոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ ·
Ընա՛ ես Սիօնի մէջ քարի մը կը գնեմ իբրև
հիմ ,
Ընտիր քար , պատուական անկիւն , հաստա-
տուն հիմ ·

ե Ա Օր · լա· 28 ։ Կա· ա · 3 ։ Երեմ· ը· 7 ։
զ Ա Օր · լա· 18 ։ Կա· խդ · 1 , 7 ։ խդ · 2 , 21 , 24 ։
է Կա· բ · 11 ։
ը Ասաւ· իդ· 31 ։ Յայտ· ժա· 15 ։
ա Հմի· 3 ։
բ Հմի· 4 ։
գ Կա· ը· 30 · Եզեկ · ժգ · 11 ։
դ Հմի· 1 ։
ե Հմի· 1 ։
զ Բառ · ի · 1 ։ Ելմ · գ · 11 ։
է Կա· ծդ· 10 , 12 ։
ը Երեմ· ղ· 10 ։
թ ա Կոր · ժդ · 21 ։
ժ Երէց · Թոռիովսիոս
ի Երէց · Խորազանը
լ Բառ · ի · 1 ։ Ելմ · գ · 11 ։
խ Կա· ծդ· 10 , 12 ։
ծ Երեմ· ղ· 10 ։
կ ա Կոր · ժդ · 21 ։
հ Ելմ· բ · 4 ։
ձ Ծն · խի · 24 ։ Ասղ· ԿՀ· 22 ։ Ասաո · իա · 42 ։ Գոր · գ · 11 ։ Հռով · ի · 33 ։ Ժ · 11 ։ Հփես · բ · 20 ։ ա Պետ · բ · 6 , 7 , 8 ։

Ո՛վ որ հաւատայ անոր՝ պիտի չափատրայ փախչելու։
17 Եւ դատաստանը լսելին՝
Ու արդարութիւնը կշեռքին համեմատ պիտի դնեմ.
Եւ Խոստացեալ պատսպարանը՝ կարկուտը պիտի տանի.
Ու պահուելու տեղը՝ ջուրերը պիտի կոխեն։
18 Եւ մահուան հետ ըրած ուխտերնիդ պիտի աւրուի,
Ու գերեզմանի հետ ըրած դաշնակցութիւնը նիդ պիտի չհաստատուի.
Երբոր յորդահոս հեղեղը ասկէ անցնի,
Դուք անկէ պիտի կոխուիք։
19 Ընցնելու ատենը ձեզ պիտի առնէ.
Վասզի ամէն առաւոտ, ցորեկ ու գիշեր պիտի անցնի.
Ու անոր լուրը առնելը անդամ սոսկալի պիտի ըլլայ։
20 Վասզի անկողինը՝ երկրնալու համար կարճ է,
Ու ծածկոցը ծածկուելու համար նեղ է։
21 Վասզի Տէրը պիտի հզնի՝ ինչպէս որ [a]Փարասին լեռանը վրայ եղաւ,
Ու պիտի բարկանայ՝ ինչպէս որ [b]Գաբաւոնի ձորին մէջ բարկացաւ,
Որ իր գործը՝ [c]իր օտար գործը գործէ,
Ու իր պաշտօնը՝ իր օտար պաշտօնը կատարէ։
22 Եւ հիմա ծաղր ընողներ մի ըլլաք,
Որ չըլլայ թէ ձեր կապանքները աւելնան ու ժոլիանան.
Վասզի զօրաց Տէրը Աստուածէն կողմանէ՝
Լսեր երկրին վրայ [d]նախասահմանեալ աւերում մը լսեցի։

23 Ականջ տուէք՝ ու իմ ձայնս լսեցէք.
Ամէկ ըսէք՝ ու իմ խօսքս լսեցէք.
24 Արեգ հերկողը ցանելու համար միշտ կը հերկէ՞.
Ամէն իր երկիրը կը բանայ, ու անոր կոշտերը կը տափանէ՞.
25 Անոր երեսը շահեկէն հաքը՝
Արեգ արջնդեղը ու չամանը չը ցաներ,
Եւ ցորենը կարգով, ու գարին որոշուած տեղը,
Եւ հաճարը իր սահմանին մէջը չը դներ.
26 Վասն զի իր Աստուածը կրթութիւն կու տայ անոր,
Ո՞ր կը սորվեցնէ թէ ինչ պէտք է ընել։
27 Վասզի արջնդեղը կաթնասայլով չծեծուիր,
Ու չամանին վրայ սայլին անիւը չդառնար.
Հապա արջնդեղը գաւազանով,
Ու չամանը ցուպով կը թօթուի։
28 Հացին ցորենը կը կոխուի.
Հայց զանիկայ միշտ չծեծեր,
Ու սայլին անիւը զանիկայ չհոտրտեր,
Եւ ձիերը զանիկայ չեն փշրեր։
29 Ասիկայ ալ [e]Զօրաց Տէրոջմէն կ'ելլէ,
Որուն խորհուրդը սքանչելի է,
Ու անոր իմաստութիւնը գերազանց է։

ԳԼ. ԻԹ

1 Աստուծոյ ծանր դատաստաններըն Երուսաղէմի վրայ. 7 անոր թշնամիներուն անյագութիւնը։ 9 Ըրնից պակասութիւնը, 13 և խորին կեղծաւորութիւնը։ 18 Խաղաղապաշտ մարդոց սքանչելութեան խոստումնէր մը։

1 Վա՛յ [f]*Արիելին՝
[g]Դաւիթին բնակած Արիել քաղաքին.
Տարի տարիի վրայ աւելցուցէք.
Թո՛ղ պաշխիան տօներըն դառնան։
2 Հայց ես Արիելը նեղը պիտի ձգեմ,
Ու անիկայ տրտում ու տխուր պիտի ըլլայ.
Եւ [h]Արիելի պէս պիտի ըլլայ։
3 Ու քեզի դէմ շուրջանակի բանակ պիտի դնեմ,
Եւ քեզ պատնէշներով պիտի պաշարեմ,
Ու քեզի դէմ հողաբլուրներ պիտի կանգնեմ։
4 Եւ պիտի իյնաս՝ ու գետնէն խօսիս,
Եւ քու խօսքերդ հողին տակէն պիտի ելլեն,
Ու քու ձայնդ՝ [i]ուհուկի ձայնին պէս գետնէն պիտի ըլլայ,
Եւ քու խօսքդ՝ հողէն պիտի փսփսայ։

5 Ու քու [j]օտարականներուդ բազմութիւնը՝ մանր փոշիի պէս,
Եւ քու բռնաւորներուդ բազմութիւնը՝ [k]անցնող մղեղի պէս պիտի ըլլայ.
Ու ասիկայ [l]յանկարծ մէկ վայրկեանի մէջ պիտի ըլլայ։
6 [m]Զօրաց Տէրոջը կողմանէ՝
Որոտումով, գետնաշարժով, մեծ ձայնով,
Մրրիկով, փոթորիկով ու մաշող կրակի բոցով՝
Ընկերութիւն պիտի ըլլայ։
7 [n]Ու Արիելի վրայ պատերազմի եկող բոլոր ազգերուն բազմութիւնը,
Եւ աս [o]պաղեստինա վրայ, ու անոր պարիսպներուն վրայ բոլոր յարձակողները,
Ու զանիկայ պաշարողները՝
[p]Գիշերը տեսնուած երազի պէս պիտի ըլլան։
8 [q]Եւ ինչպէս որ անօթի եղողը՝ երազին մէջ կը տեսնէ թէ կերակուր կ'ուտէ,
Ու արթընցնալէն հաքը փորը անօթի կը մնայ,
Եւ ինչպէս որ ծարաւ մարդը՝ երազին մէջ կը տեսնէ թէ ջո՛ւր կը խմէ,
Ու արթընցնալէն հաքը կը մարի, ու հոգին կը պապակի,

a Ա Մակ. ե. 20։ ա Մն. ժգ. 11։
b Ես. Զ. 10, 12։ բ Դատ. ե. 25։ գ Մն. ժգ. 16։
c Ղեւ. գ. 33։
d Գլ. Ժ. 22, 23։ Դան. թ. 27։
e Ասղ. ղբ. 5։ Երեմ. լբ. 19։
— Տես Եղեկ. խգ. 15, 16։
f *Կամ՝ Ընտրեալ կրակաթաղնին, կամ զոհանոցին
g Կամ զոհանոցին
h Գլ. բ. 19։
i Գլ. ի. 5։
j Գլ. ե. 13։
k Գլ. իբ. 2։ լ. 30։
l Գլ. լբ. 36։
m Ես. խ. 8։
n Ասղ. հդ. 20։
o Ես. ժգ. 13։
p Գլ. լ. 13։
q Գլ. իբ. 2։ լ. 30։
r Գլ. լբ. 36։
s Ես. խ. 8։
t Ասղ. հդ. 20։

Հինգեւս սիտի բլլայ բոլոր աղվերուն բազմութիւնը՝
Որ Աիօն լեռանը դէմ պատերազմի կու գան։
9 Ըղձացէ՛ք ու զարմացէ՛ք ։
Շ լացէ՛ք ու թմրեցէ՛ք ։
Ընոնք արբած են ։ Բայց գինիէն չէ ։
Ընոնք կը գանդաղեն ։ բայց ցգինիէն չէ ։
10 Քանզի Տէրը ձեր վրայ թմրութեան ոգի թափեց ,
Եւ ձեր աչքերը գոցեց ։
Մարգարէները ու ձեր գլխաւորները՝
Որոնք տեսիլք կը տեսնէին , կուրցուց ։
11 Եւ ամէնուն տեսիլքները կնքուած գիրքի մը խօսքերուն պէս սիտի բլլան ձեզի ,
Որ կարդալ գիտցողին կու տան ,
Եւ կ՚ըսեն ։ Կ՚աղաչենք , ասիկայ կարդա ։
Եւ անիկայ կ՚ըսէ ։ Չեմ կրնար , վասն զի կնքուած է ։
12 Եւ ան գիրքը կարդալ չգիտցողին կու տան ,
Եւ կ՚ըսեն ։ Կ՚աղաչենք , ասիկայ կարդա ։
Եւ անիկայ կ՚ըսէ ։ Կարդալ չեմ գիտեր ։
13 Ընոր համար Տէրը կ՚ըսէ ։
Որովհետեւ աս ժողովուրդը բերնով կը մօտենայ ։
Եւ զիս շրթունքներով կը պատուէ ,
Բայց անոնց սիրտը բնճմէ հեռու է ,
Եւ բնճմէ ուրիշ վախերնին՝
Պատգոյ սորվեցուցած պատուիրանք մըն է ։
14 Ընոր համար ահա ես աս ժողովուրդին մէջը
Հրաշք հրաշալի գործերը ու հրաշքներ սիտի ընեմ ։
Եւ անոնց իմաստուններուն իմաստութիւնը սիտի կորսուի ,
Եւ հանճարեղներուն հանճարը բնակիլ սիտի բլլայ ։
15 Վա՜յ անոնց՝ որ խորունկ տեղ կը փնտռեն ,
Խրհուրդը Տէրոջմէ պահելու համար ։
Եւ իրենց գործերը մութի մէջ կ՚ընեն ,
Եւ կ՚ըսեն ։ Ո՞վ կը տեսնէ , ու ո՞վ գիտէ ։
16 Վա՜յ ձեր կամակորութեանը ։
Մինթէ բրուտը կաւին տակը կը դրուի ։
Քանզի կարելի է որ գործը՝ գինքը գործողին համար ըսէ ,
Թէ Ընիկայ զիս չգործեց ։
Եւ առեղծուածը՝ գինքը առեղծողին համար՝
Թէ Ընիկայ չհասկընար ։
17 Ընդ շատ քիչ ժամանակէն Լիբանանը պտղաբեր արտի սիտի դառնայ ,
Եւ պտղաբեր արտը՝ անտառ սիտի սեպուի ։
18 Եւ Նան օրը՝ խուլերը գիրքին խօսքերը սիտի լսեն ։
Եւ կուրաց աչքերը մէգէն ու խաւարէն պիտի տեսնեն ։
19 Եւ Խնդճները Տէրոջմով իրենց ուրախութիւնը սիտի աւելցընեն ,
Եւ Չքաւոր մարդիկները Իսրայէլին Սուրբովը սիտի ցնծան ։
20 Վասն զի բռնաւորը սիտի վերնայ ,
Եւ Ծաղր ընողը սիտի չմնայ ։
Եւ ամէն անոնք՝ որ Անօրէնութեան համար կը հսկեն , սիտի կորսուին ։
21 Ընոնք որ մարդը դատապարտելու մէջ յանցաւոր կը հանեն ,
Եւ Դռան մէջ Դրանը մէջ Ջատագովութիւն ընողին համար որոգայթ կը լարեն ։
Եւ արդարին իրաւունքը կը խափանեն ։
22 Ընոր համար Երբահամը փրկող Տէրը՝
Յակոբին տանը համար այսպէս կ՚ըսէ ։
Յակոբը մէյմըն ալ սիտի չամչնայ ,
Եւ անոր երեսը մէյմըն ալ սիտի չգունդի ։
23 Վասն զի երբոր տեսնէ իր տղաքը Իմ ձեռացս գործը իր մէջը ,
Ըն սրտնը իմ անուանս սիտի Փառաւորեն ։
Յակոբին Սուրբը սիտի Փառաւորեն ,
Եւ Իսրայէլի Աստուածմէն սիտի վախնան ։
24 Եւ Հոգիով մոլորածները խոհեմութիւնը սիտի ճանչնան ։
Եւ տրտնջողները իմաստութիւն սիտի սորվին ։

ԳԼՈՒԽ Լ

1 Պարգարէն սպառնալիքներ կ՚ընէ ժողովուրդին՝ իրենց յոյսը Եգիպտոսի վրայ դնելնուն համար , 8 ու Պատուհասը անարգելնուն համար ։ 18 կը նախատեսէ Պատուհասը ողորմութիւնները որ իր ներկոյին պիտի ընէ ։ 27 Նաև անոր բարկութիւնը , ու ժողովուրդին ուրախութիւնը՝ Պատուհասին կործանման առթիվ ։

1 Վա՜յ ապստամբ տղաքներուն՝ կ՚ըսէ Տէրը ,
Որ մեղք մեղքի վրայ աւելցընելու համար
Խորհուրդ կ՚ընեն , բայց ինձմով չէ ։
Եւ դաշնադրութիւն կ՚ընեն , բայց իմ Հոգւոս չէ ։
2 Որ առանց իմ բերնիս հարցընելու՝
Կ՚երթան Եգիպտոս կ՚իջնեն ,
Փարաւոնի պաշտպանութեանը տակը ամրանալու ,
Եւ Եգիպտոսի հովանիին ապաւինելու համար ։
3 Բայց փարաւոնին պաշտպանութիւնը ձեզի ամօթ ,
Եւ Եգիպտոսի հովանիին ապաւինիլը ՅԵղէ նախատինք սիտի բլլայ ։

ե Տես գլ· իը· 7 , 8 ։
զ Գլ· ծա· 21 ։
է Հռով· ժա· 8 ։
ը Սաղ· կի· 23· Գլ· ղ· 10 ։
թ Գլ· ը· 16 ։
ժ Դան· ժը· 4 , 9 ։ Յայտ· ե· 1—5 , 9 ։ ղ· 1 ։
ի Ղեկ· լգ· 31։ Պատ· ժե· 8 , 9 ։ Պար· է· 6 , 7 ։
ձ Ածղ· ը· 22 ։
ղ Ելմ· ա· 5 ։
ճ Ղեւտ· խի· 7 ։ Բրդ· 8 ։ ա Կոր· ա· 19 ։
յ Գլ· Հ· 1 ։
ն Սաղ· գձ· 7 ։
շ Գլ· խե· 9 ։ Հռով· ի· 20 ։
ո Գլ· Լի· 15 ։
չ Գլ· Հ· 5 ։
պ Գլ· կա· 1 ։
ջ Յակ· ը· 5 ։
ռ Գլ· իը· 14 , 22 ։
ս Միք· ը· 1 ։
վ Ելմզ· ե· 10 , 12 ։
տ Նէր· յանդիմանութիւն
փ Հես· իդ· 3 ։
ք Ասմ տեսնեն
օ Գլ· ժի· 25 ։ խե· 11 ։ ղ· 21 ։ Ղփես· ը· 10 ։
ֆ Նէր· սրբին ։
և Գլ· իը· 7 ։
—
ա ը Օր· խի· 19 ։
բ Գլ· խի· 15 ։
գ Ծնոտ· իհ· 21 ։ Հես· ի· 14 ։ ի Ծնոտ· իդ· 7 ։ Ներմ· իա· 2 ։ իդ· 2 , 20 ։
դ Գլ· լա· 1 ։
ե Գլ· ի· 5 ։ Երեմ· լէ· 5 , 7 ։

4 Քանզի անոր իշխանները [ե]Տայանիս գացին,
Ու դեսպանները Հանէս հասան։
5 [զ]Մեզը ամչցան ան ժողովուրդին պատճառով՝
Որ իրենց օգուտ մը ընելու կարողութիւն չունեցան.
Ընդհակայ հիմնար օգնութիւն մը կամ օգուտ մը ընել.
Հապա [է]ամօթ ու նախատինք պիտի ըլլայ։
6 Ըհա [ը]բոլ կրող անասուններուն՝" դէպ ի հարաւ՝
[թ]Նեղութեան ու վշտաց,
Առտակ առիւծի, և առյդ առիւծի,
[ժ]Իժի, ու կիպող թեւաւոր օձին երկիրը կ'երթան.
Իրենց ստացուածքը էշերու կռնակին վրայ,
Ու իրենց գանձերը ուղտի ապաստին վրայ կը տանին
Ընանկ ժողովուրդի մը՝ որ իրենց օգուտ չունի։
7 [ի]Ա՛յն ալ Եգիպտացիք պարապ ու զուր տեղը օգնութիւն կ'ընեն.
Ընոր համար անոր Պարծող նստող պարծենը կոտ կանչեցի։
8 Ուրեմն գնա, անոնց առջևը [ժ]տախտակի տախտակի վրայ գրէ,
Եւ գիրքի մէջ դրոշմէ,
Որ գալու ժամանակին մնայ՝
Յաւիտենական վկայութեան համար։
9 Քանզի [ի]տիկայ ապստամբ ժողովուրդ մըն է.
Ստախօս տղաքներ են,
Ու անհնազ տղաքներ են՝ որ Տէրոջը օրէնքը լսել չեն ուզեր.
10 [լ]Որոնք տեսանողներուն կ'ըսեն. Մի տեսնէք,
Ու մարգարէներուն՝ Մեզի համար ուղիղ բաներ մի՛ մարգարէանաք.
[խ]Մեզի շողոքորթութիւններ խօսեցէք։
Խաբէութիւններ մարգարէացէք.
11 Ձամբայէն ելա՛ք դարձուցէք,
Շաւիղէն խոտորեցուցէ՛ք,
Իսրայէլին Սուրբը մեր առջևէն վերցուցէ՛ք։
12 Ուստի Իսրայէլին Սուրբը այսպէս կ'ըսէ.
Որովհետև դուք աս խօսքը անարգեցիք,
Եւ բռնութեան ու ծռութեան ապաւինեցաք,
Ու անոնց վրայ կռթնեցաք.
13 Ընոր համար աս անօրէնութիւնը՝
Նարձր պարսպի մը [ի]ինչուան վրայ եղող
Ուռնցած ճեղքուածքին պէս պիտի ըլլայ ձեզի,
Որուն կործանումը [յ]յանկարծակի մէկ վայրկեանի մէջ կու գայ։
14 Եւ [ճ]զանիկայ բրուտներու սափորին կոտրուածքին պէս պիտի կոտրէ.
Պիտի փշրէ ու պիտի չխնայէ.
Եւ անոր կտորուանքներուն մէջը՝
Կրակարանէն կրակ առնելու
Կամ փոսէն ջուր հանելու կտոր մը պիտի չգտնուի։
15 Վ[ասն զի Տ]Էրը՝ Իսրայէլին Սուրբը այսպէս կ'ըսէ.
[յ]Դուք դառնալով ու հանգստանալով փրկութիւն կը գտնէք.
Ձեր զօրութիւնը՝ հանդարտութեամբ ու ապաւինութեամբ կ'ըլլայ.
[ղ]Բայց դուք չուզեցիք,
16 Հապա ըսիք. Ձի՛, ձի հնձնենք փախչինք.
Ընոր համար պիտի փախչիք.
Բրագընթաց չնչերո՛ վրայ հնձնենք ըսիք.
Ընոր համար ձեզ հալածողներն ալ արագընթաց պիտի ըլլան։
17 [ե]Մէկուն սպառնալիքովը հազարնիդ՝
Հինգին սպառնալիքովը ամէնդ պիտի փախչիք.
Մինչև որ լեռան գլուխը սեան պէս,
Ու բլուրի վրայ դրօշակի պէս թողուիք։
18 Բայց Տէրը կը սպասէ որ ձեզի գթութիւն ընէ,
Ու պիտի բարձրանայ որ ձեզի ողորմի.
Քանզի Տէրը արդար Աստուած մըն է.
[ր]Երանի՛ ան ամենուն՝ որ անոր կը սպասեն։

19 Քանզի ժողովուրդը [ի]Սիոնի վրայ, Երուսաղէմի մէջ պիտի բնակի.
Ըլ ընաւ պիտի չլաս.
Քու աղաղակիդ ձայնը ելածէն պէս՝ շատով քեզի պիտի ողորմի.
Ծանիկայ լսածին պէս՝ քեզի պատասխան պիտի տայ։
20 Թէև Տէրը ձեզի [ն]նեղութեան հաց և տառապանաց ջուր տայ,
[շ]Քու ուսուցիչներդ մէյմըն ալ պիտի չհեռանան.
Հապա քու աչքերդ քու ուսուցիչներդ պիտի տեսնեն։
21 Ու իրիտր "աջ կողմը կամ ձախ կողմը խոտորելու ըլլաս,
Քու ականջներդ ետևէդ մէկ խօսք մը պիտի լսեն, որ ի՛ըսէ.
Ասիկայ է ճամբան, ասոր մէջը քալեցէ՛ք։
22 [չ]Ըն տունը քու քանդակած արծաթի կուռքերուդ ծածկոցները՝
Ու ոսկի կուռքերուդ զարդերը պիտի պղծես.
Ծանոնք դաշտանի լաթի պէս պիտի նետես.
[պ]Ընոնց ամէն մէկուն պիտի ըսես. Դուրս եղիր։

ղ Պլ. ժթ. 11։
ի Երեմ. թ. 36։
ե Եբր. անասուններու բեռը
զ Ա Օր. ը. 15։
է Երեմ. լէ. 7։
ը Ելմ. բ. 2։
թ Ա Օր. ըթ. 20։ Պլ. ւ. 4։ Հմբ 1։
ժ Պլ. ժթ. 11։
ի Երեմ. թ. 36։
լ Երեմ. ժա. 21։ Ելմ. բ. 12։ է. 13։ Մխ. թ. 6։
խ գ Թագ. իբ. 13։ Մխ. թ. 11։
ծ Սաղ. կձ. 3։
կ Պլ. իթ. 5։
հ Սաղ. բ. 9։ Երեմ. ժթ. 11։
յ Պլ. է. 4։
ղ Մատ. իդ. 37։
ճ Դն. իդ. 8։ ի Օր. իը. 25։ լթ. 30։ Հես. իդ. 10։
մ Սաղ. ի. 12։ լդ. 8։ Նոսկ. ժգ. 20։ Երեմ. ժէ. 7։
յ Պլ. կն. 9։
ն գ Թագ. իբ. 27։ Սաղ. ճիէ. 2։
շ Սաղ. կշ. 9։ Տես Ելմ. ը. 11։
ո Հես. ւ. 7։
պ Ի Մն. լ. 1։ Պլ. ը. 20։ լ. 7։
ռ Ովս. ժգ. 8։

23 ¶Եւ Տէրը քու սերմանած երկրիդ հունտերուն
վրայ անձրեւ ,
Եւ երկրի արդիւնքէն հաց պիտի տայ ,
Եւ առատ ու պարարտ պիտի ըլլայ .
Ան օրը քու խաշինքդ ընդարձակ արօտի մէջ
պիտի ճարակին :
24 Եւ երկիրը գործող եղները ու էշերը՝
Թիով ու հնձանոցով հոսած
Աքաղուր *կերակուր պիտի ուտեն :
25 Եւ մեծ կոտորածին օրը ,
Եւ աշտարակներուն կործանման ատեն ,
Ամէն բարձր լեռան վրայ՝
Եւ ամէն բարձրացած բլուրի վրայ՝
Վտակներ ու ջուրի առուներ պիտի ըլլան :
26 Եւ ան օրը՝ որ Տէրը իր ժողովուրդին վէրքը
պիտի պատէ ,
Եւ անոնց հարուածքին խոցը պիտի բժշկէ ,
Լուսնին լոյսը արեւին լոյսին պէս ,
Եւ արեւին լոյսը եօթնապատիկ ուժգին ,
Եւ եօթը օրուան լոյսին չափ պիտի ըլլայ :

27 Ահա Տէրոջը անունը հեռուէն կու գայ .
Ինչ բարկութիւնը կը վառի , ու բոցը սաստիկ է .
Շրթունքները սրտմտութեամբ լեցուած է ,
Եւ լեզուն մաշող կրակի պէս է .
28 Եւ Անոր հոգին յորդահոս գետի պէս
Մինչեւ պարանոցը պիտի հասնի ,
Որ ազգերը ունայնութեան մաղով մաղէ ,
Եւ ժողովուրդներուն կռակը սանձ դնելով՝
Զանոնք խոտորցնէ :
29 Դուք սուրբ ծոմի մը գիշերուան պէս երգ
պիտի ունենաք .
Ու Իսրայէլի Վէմին՝ Տէրոջը լեռը երթալու համար՝
Սրինգով գացողին պէս՝ սրտի ուրախութիւն
պիտի ունենաք :
30 Եւ Տէրը իր փառաւոր ձայնը լսել պիտի տայ ,
Եւ իր սաստիկ բարկութեամբը , եւ մաշող կրակին բոցովը ,
Հեղեղով , փոթորիկով , ու կարկուտի քարերով՝
Իր ներկընցած բազուկը պիտի ցուցընէ :
31 Վասն զի Հաւազանով զարնող Ասորեստանցին
Տէրոջը ձայնէն պիտի ճնշուի :
32 Եւ որոշուած գաւազանին ամէն Հարուածը՝
Որ Տէրը անոր վրայ պիտի դնէ ,
Թմբուկներով ու քնարներով պիտի ըլլայ .
Եւ անոր հետ պատերազմներով
պիտի պատերազմի :
33 Ռանղի Տօփեթը չատունցմէ պատրաստուած է .

Ընկիայ ալ թագաւորին համար պատրաստուեցաւ .
Ծանկիայ խորունկցուց , ու լայնցուց .
Անոր դէզը կրակ ու շատ փայտ է .
Ծանկիայ Տէրոջը շունչը՝ ծծումբի հեղեղի պէս պիտի բռնկցընէ :

ԳԼ· ԼԸ

1 Անդրադարձն կ'անիծէ ան յիմարութիւնը՝ որով Եգիպտոսին կ'ապաւինէին , և զԱստուած կը մոռնային . 6 կը յորդորէ ժողովուրդը որ դարձի գան . 8 կը ցուցընէ Ասորեստանի կործանումը :

1 Վա՛յ անոնց՝ որ օգնութեան համար Եգիպտոս կ'իջնեն ,
Եւ ձիերու կը վստահին , և կառքերու կ'ապաւինին , որովհետեւ շատ են ,
Եւ ձիաւորներուն , որովհետեւ խիստ զօրաւոր են .
Եւ Իսրայէլին Սուրբին չեն նայիր ,
Եւ Տէրը չեն փնտռեր :
2 Բայց անիկայ ալ իմաստուն է , ու չարիք կը բերէ .
Եւ Իր խօսքերը ետ չդարձընեն .
Եւ չարերուն տանը դէմ ,
Եւ անօրէնութիւն գործողներուն օգնութեան դէմ կ'ելլէ :
3 Երբ Եգիպտացիք մարդ են , և չէ թէ Աստուած .
Եւ անոնց ձիերը մարմին են , և չէ թէ հոգի .
Եւ երբոր Տէրը իր ձեռքը երկընցընէ ,
Թէ օգնութիւն ընդունող պիտի սայթի ,
Եւ թէ օգնութիւն գտնող պիտի խլեայ .
Եւ ամէնը միասին պիտի կորսուին :
4 Վասն զի Տէրը ինծի այսպէս ըսաւ .
Որ օրինակ առիւծը , կամ կորիւնը իր որսին համար կը գոչէ ,
Եւ երբոր հովիւներուն գունդը անոր վրայ կը ժողովուին ,
Անոնց ձայնէն չվախնար ,
Եւ անոնց աղաղակէն չվհատիր ,
Այնպէս ալ զօրաց Տէրը Սիօն լեռանը համար ,
Եւ անոր բլուրին համար պատերազմելու պիտի իջնէ :
5 Ինչպէս որ թռչունները իրենց բոյները կը ծածկեն ,
Այնպէս ալ զօրաց Տէրը Երուսաղէմին պաշտպանութիւն պիտի ընէ .
Պիտի պաշտպանէ ու փրկէ զանիկայ .
Պիտի անցնի , ու պիտի ազատէ :

ջ Մատ· ղ· 33 : ա Տիմ· գ· 8 :
* Ասմ չաղուածք
ա Պէտ· բ· 14 , 15 : խդ· 3 :
ե Պէտ· կ· 19 , 20 :
զ Պէտ· ժա· 4 : բ Յովս· բ· 8 :
թ Պէտ· բ· 8 :
ը Պէտ· լէ· 29 :
ժ Մաղ· խբ· 4 :
ա Պէտ· բ· 3 :
† Պէտ· իթ· 6 :
ֆ Պէտ· իբ· 2 : լբ· 19 :
† Երբ· բազուկին իջնելը
ո Պէտ· Ժ· 5 , 24 :
֏ Պէտ· լէ· 36 :
‡ Երբ· անցքը՝

ա Պէտ· ժա· 15 : ժէ· 16 :
բ Երեմ· է· 31 : ժթ· 6 , եզ :
—
ա Պէտ· Լ· 2 : լղ· 6 : Եզեկ· ժէ· 15 :
բ Սաղ· ի· 7 : Պէտ· լղ· 9 :
‖ Ասմ բազմութիւն
† Դան· ի· 13 : Յովս· է· 7 :
ֆ Յով· խդ· 19 :
Ե Սաղ· ճխդ· 3 , 5 :
զ Յով· ժա· 10 : Ամով· գ· 8 :
Ե Պէտ· խբ· 13 :
ը բ Օբ· լբ· 11 : Մաղ· ղա· 4 :
ֆ Մաղ· լէ· 40 :
Տ Ասմ խնայէ :

6 Պուք ան Ասպատ-ծոյն զարձէք ,
Ասկից որ Իսրայէլի որդիքը [a]չարաչար ապրատամբեցան :
7 Վանդի ան օրը՝ ամէն մարդ [b]մէկդի պիտի նետէ
Իր արծաթէ կուռքերը , ու ոսկիէ կուռքերը ,
Որոնք ձեռքերնիդ շինեցին ձեզի՝ [c]մեղքի համար :
8 Եւ Ասորեստանցին [d]սրով պիտի իյնայ , բայց չէ թէ մարդու սրով .
[e]Ապա զանիկայ անդնդէ մէկ սուր մը պիտի ուտէ , որ մարդու սուր չէ .
Ու անիկայ սուրին երնեհն պիտի փախչի ,
Եւ անոր երիտասարդները հարկատու պիտի ըլլան :
9 Ու [f]անիկայ էր վախին պատճառաւը՝ իր [g]բերդը պիտի անցնի .
Եւ անոր իշխանները դրօշակէն պիտի զարհուրին ,
Ա՛յսպէս Տէրը , որուն կրակը Սիօնի մէջ է ,
Ու փուռը Երուսաղէմի մէջ :

ԳԼ· Լ Բ

1 Ախթատոսի թագաւորութեանը բարիքները : 9 Մարգարէն՝ երկրին ամայութիւնը կը նախագուշակէ . 15 ու կը խոստանայ ժողովուրդին զարձը ու բարեբաղդութիւնը :

1 Ա՛հա [h]թագաւոր մը արդարութեամբ պիտի թագաւորէ .
Ու իշխանները իրաւունքով պիտի իշխեն :
2 Եւ [i]այս մարդը՝ հովի պէս պիտի պատսպարանի պէս ,
Ու [j]փոթորիկի պէս պիտի ծածկոցի պէս ,
Ջոր տեղը [k]ջուրի վտակներու պէս ,
Եւ ծարաւուտ երկրի մէջ՝
Մեծ ապառաժի մը հովանիին պէս պիտի ըլլայ :
3 Ու [l]տեսնողներուն աչքերը պիտի չշլանան ,
Եւ լսողներուն ականջները մտիկ պիտի ընեն :
4 Ու արտաքացողներուն սիրտը դիտութիւն պիտի հասկընայ ,
Եւ թոթովախօսներուն լեզուն
Յստակ խօսելու պատրաստ պիտի ըլլայ :
5 Ընդհանին մէյ մըն ալ ազնուապարոյ պիտի չըսուի ,
Ու ագահին մէյ մըն ալ առատաձեռն պիտի չըսուի .
6 Վասն զի անզգամը անզգամութիւն կը խօսի ,
Ու անոր սիրտը անօրէնութիւն կը գործէ .
Կեղծաւորութիւն կ'ընէ , ու Տէրոջը վրայով ամբարշտութիւն կը խօսի .
Ընօթիին հոգին [m]դատարկ կը ձգէ ,
Ու ծարաւածին խմելիքը կը հատցընէ :
7 Եւ ագահին [n]ձեռքները չար են .
Ընիկայ սուտ խօսքերով աղքատները կորսընցնելու համար՝
[o]Լեզուխրիւնները կը խորհի ,
Թէեւ տնանկը արդարութեամբ խօսի :
8 Բայց ազնուապարոյ մարդը՝ ազնիւ բաներ կը խորհի ,
Ու ազնիւ բաներու վրայ հաստատ կը մնայ :
9 Ո՛վ [p]հանգիստ կնիկներ՝ կէք ,
Իմ ձայնս մտիկ ըրէք .
Ո՛վ անհոգ աղջիկներ՝
Իմ խօսքիս ականջ տուէք :
10 Օրերով ու տարիներով խռովութեան մէջ պիտի ըլլաք ,
Ո՛վ անհոգ կնիկներ .
Վանդի այգեկութը կորսուեցաւ .
[q]Ողնձէի ժամանակ պիտի չգայ :
11 Ո՛վ հանգիստ կնիկներ՝ դողացէք .
Ո՛վ անհոգ կնիկներ՝ խռովութեան մէջ կենէք .
[r]Մանուեցէք ու մերկ եղէք ,
Ու մէջքերնիդ [s]ո՛ր կապեցէք :
12 Ճանկալի արտերուն ո՛ պտղաբեր որթին համար՝
Ողբ ըրէք պիտի ծեծեն" :
13 [t]Իմ ժողովուրդիս երկրին վրայ
Փուշ և ցախ պիտի բուսնի .
Եւ ամէն ուրախութեան տուներուն վրայ
Ցնծերկրալի քաղաքին մէջ :
14 [u]Վանդի պալատները երեսէ պիտի ձգուին .
Աղմկայոյզ քաղաքը պիտի թողուի .
Բլուրները ու պարիսպները յաւիտեան քարայրներ պիտի ըլլան ,
Ճիւներու զուարճութեան համար , ո՛ խաշնիներուն արօտ ըլլալու համար ,
15 Մինչեւ որ [v]վերէն մեր վրայ [w]ոգի թափուի ,
Ու [x]անապատը պտղաբեր արտի դառնայ ,
Եւ պտղաբեր արտը անտառ համարուի :
16 Ընտանը անապատին մէջը իրաւունք պիտի բնակի ,
Ու պտղաբեր արտին մէջը արդարութիւն պիտի հանգչի :
17 [y]Եւ արդարութեան գործը՝ խաղաղութիւն ,
Ու արդարութեան արդիւնքը՝ հանգիստ ու ապահովութիւն պիտի ըլլայ յաւիտեան :
18 Եւ իմ ժողովուրդս խաղաղաւէտ բնակուածներու մէջ ,
Ու ապահով վրաններու մէջ ,
Եւ հանդարտ հանգստութեան մէջ պիտի բնակի :
19 Բայց [z]կարկուտ պիտի իջնէ [aa]անտառին վրայ ,
Ու քաղաքը բոլորովին պիտի խոնարհի :

[a] Ովս· իե· 9 :
[b] Պլ· ի· 20 : Ը· 22 :
[c] Ձ Ելած· իզ· 30 :
[d] Տես Ձ Ելած· իզ· 35, 36 : Պլ· լէ· 36 :
[e] Պլ· լէ· 37 :
[f] Կամ բնակիչն
[g] Տես Սաղ· խե· 1, լէ : Նեհեմ· իդ· 5 : Ովս· գ· 5 : Օաբ· իե· 9 :
[h] Կամ ամէն մէկը
[i] Պլ· գ· 6 : իե· 8 :
[j] Պլ· իե· 18 : լէ· 5, 6 :
[k] Նէր· դարձերնները
[l] Ամով· գ· 1 :
[m] Նէր· առինքներուն վրայ պիտի ողբան :
[n] Պլ· լգ· 13 : Ովս· ե· 6 :
[o] Պլ· իե· 2 :
[p] Պլ· իե· 10 :
[q] Սաղ· ձգ· 30 : Յովել· ե· 28 :
[r] Պլ· իե· 17 : լէ· 2 :
[s] Ղակ· գ· 18 :
[t] Պլ· Լ· 30 :
[u] Օաբ· ժե· 2 :

20 Լրանալ ձեղի՝ որ ամէն ջուրերու քով կը ցա-
նէք ,
Ու Եհուան և իշուն ոտքը հոն *կոխել կու
տաք" :

ԳԼ· ԼԴ

1 Նկեղեցիին թշնամիներուն դէմ Ասաւծոյ կատարելու դատաստանները : 13 Հարեւցասիներուն պատուհասը :

1 Ա՛ւ քեղի "ո՛վ կործանող՝ որ դուն չկործա-
նուեցար .
Ու վա՛յ *եղէ ո՛վ յափշտակող՝ որ քեզ չը-
յափշտակեցին .
Երբոր դուն կործանելը լմընցընես , քեզ պի-
տի կործանեն .
Երբոր յափշտակելէն դադարիս , քեզ պիտի
յափշտակեն :

2 Ո՛վ Տէր՝ մեղի ողորմէ , քեզի կը յուսանք .
Ամէն առտու անոնց պօրուքիւն եղիր ,
Ու նեղութեան ժամանակը մեղի փրկութիւն
եղիր :

3 Ղշմուկին ձայնէն ժողովուրդները կը փախչին .
Քու բարձրանալէդ ազգերը կը ցրուին :

4 Ու ձեր աւարը՝ թրթռուրին ժողվելուն պէս
պիտի ժողվեն .
Անոր վրայ՝ մարախներուն ցաթիկելուն պէս
պիտի ցաթիկեն :

5 Տէրը բարձրացած է . վասն զի բարձրերը կը
բնակի .
Սիօնը իրաւունքով ու արդարութիւնով լե-
ցուց :

6 Ու քու ժամանակներուդ հաստատութիւնը ,
Ու՝ փրկութեանդ զօրութիւնը՝ իմաստութիւն
ու գիտութիւն պիտի ըլլայ .
Տէրոջը վախը անոր գանձն է :

7 Ընդ անոնց զօրաւորները դուրսը կ'աղաղա-
կեն .
Խաղաղութեան դեսպանները դառնապէս կու
լան :

8 Ճանուկ ճամբաները ամայի եղան .
Ճամբայէն անցնող չմնաց .
Ընկիսայ ուխտը աւրեց . քաղաքները կ'անար-
գէ .
Մարդը բանի տեղ չսեպեր :

9 Երկիրը սուգ կը բռնէ , ու կը նուաղի .
Լիբանանը ամչցաւ , ու թառամեցաւ .
Սարօնը անապատի պէս եղաւ ,
Ու Բասանը ու Կարմեղոսը կը թօթվուին :

10 Հիմա պիտի կանգնիմ՝ կ'ըսէ Տէրը ,
Հիմա պիտի փառաւորուիմ ,
Հիմա պիտի բարձրանամ :

11 Դուք յարդով պիտի յղանաք , ու մղեղ՝ պի-
տի ծնանիք .
Ու ձեր †շունչը կրակի պէս ձեզ պիտի ուտէ :

12 Ու ժողովուրդները կիրի այրուելուն պէս պի-
տի ըլլան .
Ընտնք կրակի մէջ՝ կտրուած փուշերու պէս
պիտի այրին :

13 Ա՛վ հեռու եղողներ՝ իմ ըրածս լսեցէք .
Ու մօտ եղողներ՝ իմ զօրութիւնս գիտցէք :

14 Սիօնի մէջ մեղաւորները կը վախնան .
Սեղծաւորները դող կը բռնէ :
Ո՞վ պիտի բնակի մաշող կրակին
մէջը .
Ո՞վ պիտի բնակի յաւիտենական
բոցերուն մէջը :

15 Ըրդարութեամբ քալողը , և ուղղութիւն խո-
սողը ,
Ընիրաւութեան շահը մերժողը ,
Կաշառք առնելէն ձեռքերը թօթվողը ,
Արիւնահեղութեան խօսքէն ականջները գոցողը ,
Ու չարութիւնը չտեսնելու համար՝ աչքերը
գոցողը ,

16 Ընկիայ բարձրերը պիտի բնակի .
Անոր բերդը ամուր վէմերու վրայ պիտի ըլլայ .
Անոր հաց պիտի տրուի ,
Ու՝ անոր ջուրը անպակաս պիտի ըլլայ :

17 Քու աչքերդ՝ թագաւորը իր վայելչութեամբը
պիտի տեսնեն .
Անոնք հեռաւոր երկիր պիտի նային :

18 Քու սիրտդ վախերը պիտի մտածէ .
Ո՞ւր է գպիրը , ո՞ւր է կշռողը ,
Ո՞ւր է աշտարակները զրողը :

19 Դուն պիտի չտեսնես ան խիստ ժողովուրդը ,
Ժողովուրդը՝ որուն լեզուն անծանօթ լեզու ունեցող
ժողովուրդը ,
Որուն խօսածը չհասկցուիր ու անիմանալի լեզուով խո-
սողը :

20 Մեր տօնախմբութեանց քաղաքին՝ Սիօնին
նայէ .
Քու աչքերդ †Երուսաղէմը պիտի տեսնեն ,
Խաղաղ հանգիստ բնակարան մը , չտեղափոխուե-
լու վրան մը ,
Որուն ցիցերը յաւիտեան պիտի չհարժին ,
Ու չուանները բնաւ պիտի չկտրին :

21 Հապա հոն փառաւորեալ Տէրը պիտի ըլլայ
մեզի՝
Այնտեղ գետերու ու վտակներու տեղ ,
Որը որ թիակաթոշ նաւ պիտի չմտնէ ,
Ու անկէ մեծ նաւ պիտի չանցնի :

Ե Գաղ· ը· 24 :
* Եբր· կը խրկէք :
—
ա Գաղ· խա· 2 : Եմր· բ· 8 :
բ Հայտ· ժգ· 10 :
գ Գաղ· իէ· 9 ,
դ Սաղ· ղէ· 9 :
ե Գ Ծագ· ժբ· 18 , 37 :
զ Ելատ· է· 6 :
է Գ Ծագ· ժբ· 14—17 :
ը Գաղ· իգ· 4 :
թ Սաղ· ժբ· 5 :
ժ Սաղ· է· 14 : Գաղ· ծէ· 4 :
ի Սաղ· ղէ· 9 :
լ Գ Ծագ· ժբ· 18 , 37 :
խ Ելատ· է· 6 :
ծ Գ Ծագ· ժբ· 14—17 :
կ Գաղ· իգ· 4 :
հ Սաղ· ժբ· 5 :
ձ Սաղ· է· 14 : Գաղ· ծէ· 4 :
† Ասմ բաթխաթէխան ոզին
յ Գաղ· իէ· 18 :
ն Գաղ· խէ· 1 :
շ Սաղ· ժէ· 2 : իգ· 4 :
ո Սաղ· ձժ· 37 :
չ ա Կոր· ա· 20 :
պ Գ Ծագ· ժբ· 32 :
ջ Ա Օր· իբ· 49 , 50 : Երեմ· է· 15 :
ռ Սաղ· խը· 12 :
ս Սաղ· խը· 5 : Ածէ· 1 , 2 :
վ Գաղ· լէ· 33 : ծգ· 2 :

22 Քանզի մեր գաւառորը Տէրն է.
Մեր ²օրէնսդիրը Տէրն է.
³Մեր թագաւորը Տէրն է.
Ընդհակ մեզ պիտի ազատէ:

23 Քու չուանները թուլցան.
Իրենց կայմին խարիսխը չկրցան հաստատ բռնել.
Ընդարձակ չկրցան բանալ.
Ես առնիր մեծ աւար բաժնուեցաւ.
Մինչեւ անգամ կաղերը աւար առին:
24 Եւ Հոն բնակողը պիտի չըսէ թէ՝ Հիւանդ եմ.
⁴Հոն բնակող ժողովուրդին անօրէնութիւնը պիտի թողուի:

ԳԼՈՒԽ ԼԳ

1 Ըն գաւառանները՝ որոնցմով Աստուած իր եկեղեցիին համար վրէժխնդրութիւն պիտի ընէր: 11 Եկեղեցւոյն թշնամացը կործանումը: 16 Ըն մարգարէութիւններուն առարկութիւնը:

1 Ով ազգեր՝ ²մօտեցէք որ լսէք,
Ով ժողովուրդներ՝ ականջ տուէք.
³Երկիրը՝ ու անոր լիութիւնը,
Աշխարհքը՝ ու անոր բոլոր *բնակիչները թող մտիկ ընեն:
2 Վասն զի Տէրոջը բարկութիւնը ամէն ազգերուն վրայ,
Ու սրտմտութիւնը անոնց բոլոր զօրքերուն վրայ է.
Ընկէց զանոնք նեղութեան. զանոնք սպանման մատնեց:
3 Նաեւ անոնց սպանեուածները պիտի նետուին.
Ու †անոնց դիակներէն գէշ հոտ պիտի ելլէ.
Նաեւ անոնց արիւնէն լեռները պիտի հալին:
4 Ու երկինքին բոլոր զօրքերը պիտի հալին.
Ու երկինքը ²մագաղաթի պէս պիտի գալարի.
²Նաեւ անոր բոլոր զօրքերը վար պիտի թափին,
Ինչպէս որ տերեւը որթէն կը թափի,
Ու ինչպէս որ ³թուզենիէն կը թափի:
5 Քանզի †իմ սուրս երկինքի մէջ արբեցած է.
Ես՝ անկէ ⁴Եդոմին վրայ ու իմ նզոված ժողովուրդիս վրայ՝
Դատաստան ընելու՝ պիտի իջնէ:
6 Տէրոջը սուրը արիւնով լեցուած է,
Ու ճարպով եղուտած է.
Գառներուն և նոխազներուն արիւնովը,
Ու խոյերուն երիկամանց ճարպովը.
Քանզի ³Տէրը Բոսրայի մէջ զոհ ունի,
Ու Եդոմի երկրին մէջ մեծ սպանդ:
7 Նաեւ անոնց հետ պիտի էշեան †միեղջերուները,
Ու զուարակները ցուլերուն հետ.
Նաեւ անոնց երկիրը արիւնով պիտի գինովնայ,
Ու անոնց հողը ճարպով պիտի պարարտանայ:

8 Քանզի Տէրոջը ³վրէժխնդրութեան օրը՝
Ու Սիօնի վէճին համար՝ հատուցման տարին է:
9 Նաեւ անոր գետերը՝ ձիւթի,
Ու հողը ծծումբի պիտի դառնայ.
Նաեւ անոր երկիրը վառած ձիւթի պիտի ըլլայ.
10 Գիշեր ու ցորեկ պիտի չմարի.
³Անոր ծուխը յաւիտեան պիտի ելլէ.
Նաեւ ²դարէ ի դար աւերակ պիտի մնայ.
Յաւիտեանս յաւիտենից անկէ անցնող պիտի չըլլայ:
11 ³Հապա զանիկայ հաւալուսնները ու ոզնիները պիտի ժառանգեն.
Նաեւ հոն քամահաւը ու ագռաւը պիտի բնակի.
Ու ³անոր վրայ դատաստանի լարը
Նաեւ ունայնութեան կշիռը պիտի քաշուի:
12 Անոր ազնուականները թագաւորութեան պիտի կանչեն,
Բայց հոն Ոչինչը պիտի չգտնուի.
Ու անոր բոլոր իշխանները պիտի ոչնչանան:
13 Նաեւ ³անոր պալատներուն մէջը փուշեր,
Ու անոր պարիսպներուն վրայ նզնիճ ու եկեղ պիտի բուսնի.
Նաեւ ²ճակաղարներու բնակարան,
Ու ⁴հայրամներու դաւիթ պիտի ըլլայ:
14 Նաեւ վայրենի կատուները բորենիներուն պիտի հանդիպին,
Ու այծեամարդները իրարու ձայն պիտի տան,
Նաեւ յուշիկապարիկները հոն պիտի հանգչին,
Ու հոն իրենց հանգիստ տեղ պիտի գտնեն:
15 Հոն նետ օձը իր բոյնը պիտի շինէ, ու հաւկիթ պիտի ածէ,
Նաեւ իր ձագերը պիտի հանէ, ու իր հովանիին տակը առնելով՝ պիտի խնամէ.
Նաեւ ուրուրները հոն պիտի ժողովուին՝ ամէն մէկը իր ընկերին հետ:
16 ⁵Տէրոջը գիրքին մէջը փնտռեցէք, ու կարդացէք.
Ասոնց մէկը պիտի չպակսի.
Մէկուն ընկերը պակաս պիտի ըլլայ.
Վասն զի իր բերանը հրամայեր է,
Ու իր Հոգին պիտի ժողվէ զանոնք:
17 Նաեւ ինքը անոնց համար վիճակ ձգեր է.
Ու իր ձեռքը զանիկայ լարով բաժներ է ա-նոնց.
Յաւիտեան պիտի ժառանգեն.
Դարէ ի դար անոր մէջը պիտի բնակին:

ԳԼՈՒԽ ԼԴ

1 Բրիտանիոյ թագաւորութեանը ուրախալի կերպով ծագկիլը: 3 Տկարները կը քաջալերուին աւետարանին արտօնութիւններովը:

---

²Ցակ. գ. 12:
³Ագ. հ՚. 18:
⁴Երեմ. ծ. 20:

¹Ագ. խ՚. 1:
²Բ Օր. լ՚. 1:
Նէե. տերունդը
³Ովսէ. բ. 20:

†Ագ. ձ՚. 26: Նզեկ. լ՚. 7, 8: Յովել. բ. 31: գ. 15: Ագա. իզ. 29: բ Պետ. գ. 10:
⁴Յայտ. գ. 14:
⁵ԳԼ. ժգ. 12:
⁶Յայտ. գ. 13:
⁷Երեմ. խզ. 10:

⁸Երեմ. խե. 7, ևէ: Ագ. ա. 4:
²ԳԼ. կգ. 1: Երեմ. խե. 13: Ասփ. ա. 7:
†Սա՛ վայրենի յուլերը,
³ԳԼ. կգ. 4:
⁴Տես բ Օր. իզ՚. 23:
⁵Յայտ. ժգ. 11: ժը. 18:

ժե՚. 3:
²Ագ. ա. 4:
³ԳԼ. ժգ. 23: Ասփ. բ. 14: Յայտ. ժը. 2:
⁴Ա (Ծագ. իա. 13: Ղգբ. բ. 8:
⁵ԳԼ. 13: Ովս. ե՚. 6:
⁶ԳԼ. ժգ. 21, ևէ:
⁷Ագ. գ. 16:

1 Ա՝Նապատը ու հոր երկիրը *պիտի ուրախա-
նայ.
Եւ անապատ երկիրը պիտի ցնծայ՝ ու շուշանի
պէս պիտի ծաղկի։
2 բԸնդհակ բողբոջին պիտի ծաղկի,
Եւ ցնծութեամբ ու երգերով պիտի ուրախա-
նայ.
Անոր պիտի արուի Լիբանանին փառքը,
Կարմելոսին ու Սարոնին վայելչութիւնը.
Անոնք Տէրոջը փառքը՝
Մեր Աստուծոյն վայելչութիւնը պիտի տես-
նեն։
3 գԹուլցած ձեռքերը ուժովցուցէք,
Ու դողդոջուն ծունկերը զօրացուցէք.
4 Թուլասիրտներուն ըսէք.
Ուժովցէք, մի վախնաք.
Ահա ձեր Աստուածը վրէժխնդրութիւնով՝
Ո՛ր Աստուծոյ հատուցումովը կու գայ.
Ընդհակ պիտի գայ, ու ձեզ ազատէ։
5 Յն առնը եկոյրներուն աչքերը պիտի բացուին,
Ու եխուլերուն ականջները պիտի բացուին։
6 Յն առնը ըկաղը եղջերուի պէս պիտի ցատ-
կրտէ,
Ու եհամրին լեզուն օրհնութիւն պիտի երգէ.
զՔանզի անապատի մէջ էջուրեր,
Ու անապատ երկրի մէջ հեղեղներ պիտի բղղ-
խին։
7 Եւ խորշակահար երկիրը՝ լիճի պիտի դառնայ,
Ու ծարաւուտ երկիրը՝ ջուրի աղբիւրներ պի-
տի բղխէ.
Եւ՝ թհաճարներուն պառկած բնակարանը՝
Եղէգի ու կնիւնի գաւիթ պիտի ըլլայ։
8 Եւ հոն պողտայ ու ճամբայ պիտի ըլլայ,
Որ անիկայ սուրբ ճամբայ պիտի կոչուի.
*Ընկէ պիղծ մէկը պիտի չանցնի.
Հապա անիկայ անոնց համար պիտի ըլլայ.
Ան ճամբուն մէջ քալողը, ու յիմարները ան-
գամ պիտի չմոլորին։
9 Հոն առիւծ պիտի չըլլայ,
Ու անոր վրայ պատառոտուն գազան պիտի չելլէ,
Եւ հոն պիտի չգտնուի,
Հապա փրկուածները հոն պիտի քալեն։
10 Ու Տէրոջը փրկածները պիտի դառնան,
Ու երգերով Սիօն պիտի գան.
Եւ անոնց գլխուն վրայ յաւիտենական ուրա-
խութիւն պիտի ըլլայ.
Անոնք ցնծութիւն ու ուրախութիւն պիտի
առնեն.
Եւ տարտմութիւնը ու հեծութիւնը անոնցմէ
պիտի հեռանայ։

ԳԼՈՒԽ ԼԵ

1 Սենեքերիմ թագաւորը Հուդայի վրայ կը յարձակի։ 4 Ռաբսակ՝ Սենեքերիմին խրկուած, Հայհոյութիւն յորդորանքներով ժողովուրդը ապստամբութեան կը դրդռէ։ 22 Նոր խօսքերը Եզեկիային կը պատմեն։

1 Ա՝եղաւ որ Եզեկիա թագաւորին չորեքտա-
սաներորդ տարին՝ Ասորեստանի Սենեքերիմ
թագաւորը՝ Յուդայի բոլոր պարսպաւոր քա-
2 ղաքներուն վրայ եկաւ, ու զանոնք առաւ։ Եւ
Ասորեստանի թագաւորը՝ Ռաբսակը շատ զօր-
քով Լաքիսէն Երուսաղէմ խրկեց Եզեկիա
թագաւորին. ու անիկայ Թափիչէն ագարակին
ճամբան եղող վերի աւազանին ջրմուղին վրայ
3 կայնեցաւ։ Եւ Ելդեկիայի որդին Եղեակիմ՝
պալատին հաշուարարը, ու Սերնաատեռա-
գրիչը, ու Յիշատակաց գրիչ Ասափի որդին
Յովաքը՝ անոր եկան։
4 Եւ Ռաբսակ անոնց ըսաւ. Եզեկիային ը-
սէք. Ահա թագաւորը՝ Ասորեստանի թագա-
ւորը այսպէս կ՚ըսէ. Ո՞նչ է աս յոյսը՝ որուն
5 դուն կ՚ապաւինիս. Դուն ըսիր. Պատերազմի
համար խորհուրդ ու զօրութիւն ունիմ. բայց
չըմտնէքի խօսքեր են. հիմա որո՞ւն ապաւինե-
6 լով՝ ինծմէ ապստամբեցար։ Ահա դուն *ան
ջախջախած եղէգէ ցուպին՝ Եգիպտոսին ապա-
ւինեցար, որ եթէ անոր մէկ մարդ մը կռթնի,
ձեռքը պիտի մտնէ, ու զանիկայ պիտի ծակէ.
Եգիպտոսի փարաւոն թագաւորը բոլոր իրեն
7 ապաւինողներուն այնպէս է։ Բայց թէ որ ին-
ծի ըսես թէ՝ Մենք մեր Եհովայ Աստուծոյն
կ՚ապաւինինք. ասիկայ ան չէ՞, որուն բարձր
տեղուանքը ու սեղանները Եզեկիան վերցուց,
և Յուդային ու Երուսաղէմին ըսաւ. Ասոյն
աս սեղանիս առջեւը երկրպագութիւն ըրէք։
8 Ու հիմա իմ տիրոջս Ասորեստանի թագաւո-
րին †հետ հաշուուէ՞, ու քեզի երկու հազար
ձի տամ, թէ որ դուն քու կողմանէդ անոնց
9 վրայ հեծնողներ դնելու կարող ես։ Եւ իմ
տիրոջս պիտա պզտիկ ծառաներէն մէկ կռաս-
կալին ի՞նչպէս կրնաս դէմ դնել, որ դուն կառ-
քերու ու ձիերու համար Եգիպտոսին կ՚ապա-
10 ւինիս։ Եւ հիմա աս երկրին վրայ արդեօք ա-
ռանց Եհովայի հրամանի՞ն եկեր եմ՝ զանիկայ
աւերելու համար. Եհովան ըսաւ ինծի. Ելի
երկրին վրայ եկիր, ու զանիկայ աւերէ։
11 Ու Եղեակիմը, և Սերնան, ու Յովաքը՝
Ռաբսակին ըսին. Շնորհք ըրէ, քու ծառա-
ներուդ հետ ‡Ասորերէն խօսէ, քանզի մենք կը
հասկընանք, ու մեզի հետ Եբրայեցերէն մի՛
խօսիր որ պարսպին վրայ եղող ժողովուրդը լսէ։

ա ԳԼ. ՅԵ. 12։
* Կամ անոնց համար պիտի
բ ԳԼ. ԼԻ. 15։
գ Հօր. ՞. 3, 4։ Երբր. ԺԲ. 12։
դ ԳԼ. ԻԹ. 18։ ԼԻ. 3, 4։
ԽՒ. 7։ Աատ. ԻԹ. 27, ԼԸ։
ԺՒ. 5։ ԺԲ. 22։ Ի. 30,
ԼԸ։ ԻՒ. 14։ Հօշ. ԻՅ. 6, 7։
ե Աատ. ԺՒ. 5։ Աար. Է.
32, ԼԸ։
զ Աատ. ԺՒ. 5։ ԺԵ. 30։ ԻՒ.
14։ Հօշ. Ե. 8, 9։ Գատ.
՞. 2, ԼԸ։ ՚. 7։ ԺԳ. 8, ԼԸ։
է ԳԼ. ԼԻ. 4։ Աատ. ԻԹ.
32, 33։ ԺԲ. 22։ ԺԵ. 30։
ը ԳԼ. ԽՒ. 18։ ԽՁ. 19։
Հօշ. Է. 38, 39։
թ ԳԼ. ԼՁ. 13։
ժ ԳԼ. ՆԲ. 1։ ՀօվԼ. ՞. 17։ Հայտ. ԻՒ. 27։
ի Ղև. ԽՂ. 6։ ԳԼ. ԺՒ. 9։ Եզեկ. ԼՁ. 25։
լ ԳԼ. ՆՒ. 11։
խ ԳԼ. ԽԵ. 8։ ԿԵ. 19։ Հայտ.
Է. 17։ ԻՒ. 4։
ծ Ղ Ծատգ. ԺԲ. 13, 17։ Բ
Մն. ԼԲ. 1։
կ Ղ Ծատգ. ԺԲ. 19, ԼԸ։
հ Եզեկ. ԽԲ. 6, 7։
† Կամ պատասխանդ տուր։
‡ Կամ Ասղէերէն

12 Հայց Ոափսակ ըսաւ. Ո՛վ Տէր, ես խօսքերը
խօսելու համար իմ տէրս պիտի քու սիրոյդ ու
քեզի՞ դիմայ խրկեց. չէ՞ որ ես մարդկիներուն
ալ՝ որոնք պարսպին վրայ կը նստին ձեզի հետ
իրենց աղբը ուտելու, ու իրենց մէզը խմելու:
13 Ու Ոափսակ ոտք ելաւ, ու մեծ ձայնով
մը Եբրայեցերէն աղաղակեց, ու ըսաւ. Պնծ
Թագաւորին՝ Յորնեամի Թագաւորին խօս-
14 քերը մտիկ ըրէք. Թագաւորը այսպէս կ՚ըսէ.
Ղեզկիան ձեզ չխաբէ. քանզի անիկայ չկրնար
15 ձեզ ազատել: Ու Ղեզկիան ձեզ Եհովային
չյուսացընէ՝ ըսելով. Եհովան մեզ անշուշտ
պիտի ազատէ, ու՝ ես քաղաքը Յորնեամի
16 Թագաւորին ձեռքը պիտի չտրուի: Ղեզկիային
մտիկ մի ընէք. քանզի Յորնեամի Թագաւո-
րը այսպէս կ՚ըսէ. Ինծի հետ հաշտութիւն ը-
րէք, ու ինծի ելէք. ետև ամէն մարդ իր որ-
թէն՝ ու ամէն մարդ իր թզենիէն ուտէ, և ա-
17 մէն մարդ իր ջրհորին ջուրէն խմէ. Մինչև
որ ես գամ, ու ձեզ ձեր երկրին պէս մէկ եր-
կիր մը՝ ցորենի ու գինիի երկիր մը՝ հացի ու
18 այգիներու երկիր մը տանիմ: Զգուշացիր որ Ե-
զեկիա ձեզ դլխէ հանէ՝ ըսելով. Եհովան
մեզ պիտի ազատէ: Արդեօք աղգաց աստուած-
ները Յորնեամի Թագաւորին ձեռքէն՝ ամէն
19 մէկը իր երկիրը ազատից: Եմաթի ու Ըրփա-
թի աստուածները ո՞ւր են. Սեփարուիմի աս-
տուածները ո՞ւր են. միթէ անոնք Սամարիան
20 իմ ձեռքէս ազատեցի՞ն. Ա՞ր երկիրներուն ա-
մէն աստուածներէն որը իր երկիրը իմ ձեռքէս
ազատեց, որ Եհովան Երուսաղէմը իմ ձեռ-
21 քէս ազատէ: Ու անոնք լուռ կեցան, և ոչ
ամենևին պատասխան մը չտուին. քանզի Թա-
գաւորը հրամայեր էր, ըսելով. Ոչոր պատաս-
խան մի տաք:
22 Ու Քեղկիայի որդին Եղիակիմ՝ պալատին
հաղարապետը, և Սեբնա ատենադպիրը, ու
յիշատակաց գպիր Յասափի որդին Յովաքը՝
հանդերձներն պատռած՝ Ղեզկիային գացին, ու
Ոափսակին խօսքերը անոր պատմեցին:

ԺԹ. ԼԻ

1 Ղեզկիա սուգ ընելով՝ Եհովային մարդ կը խրկէ որ իրենց
համար աղօթք ընէ: 6 Եսայի պատգամ կը մխիթարէ:
8 Անեքերիմ՝ Թարաքա Թագաւորին դէմ պատերազմե-
լու գացած ատենը՝ նախատալէց նամակ մը կը խրկէ Ե-
զեկիային: 14 Ղեզկիային աղօթքը: 21 Եսայիին մար-
գարէութիւնը՝ Անեքերիմին հպարտութեանը ու կոր-
ծանմանը, և Սիոնին ըլլալու բարիքին վրայով: 36 Հը-
րեշտակ մը Յորհաամի զօրքերը կը ջարդէ: 37 Անե-
քերիմ իր որդւոցմին կը սպանուի Նինուէի մէջ:

1 Ու ե՛րբոր Ղեզկիա Թագաւորը լսեց, իր հան-
դերձները պատռեց, ու քուրձ հագաւ, և
2 Տէրոջը տունը մտաւ. Ու Եղիակիմ՝ պալա-
տին հաղարապետը, և Սեբնա ատենադպիրը,
ու քահանաներուն ծերերը քուրձեր հագած՝
3 Ամովսի որդւոյն Եսայի մարգարէին խրկից: Ու

անոր ըսին. Ղեզկիան այսպէս կ՚ըսէ. Այսօր
նեղութեան, կշտամբանաց ու նախատանաց
օր է. քանզի տղաքը մինչև ծննդելու վայրկիա-
4 ները հասան, բայց ծննդելու ոյժ չկայ: Գուցէ
է որ քու Տէր Ըստուածդ Ոափսակին խօսքերը
լսէ, որն որ իր տէրը Ասորեստանի Թագաւորը
խրկեց՝ կենդանի Ըստուածը նախատելու հա-
մար, ու քու Տէր Ըստուածդ ան իր լսած խօս-
քերուն համար յանդիմանութիւն տայ. ուրեմն
դուն գտնուող մնացորդին համար աղօթք ըրէ:
5 Ու Ղեզկիա Թագաւորին ծառաները Եսայիին
6 գացին: Ու Եսայի անոնց ըսաւ. Ձեր տիրոջը ա-
սանկ ըսէք. Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. Մի՛ վախնար
ան լսած խօսքերէդ, որոնցմով Ըստուծոյ
7 Թագաւորին ծառաները զիս հայհոյեցին: Ես
ես անոր վրայ մէկ ոգի մը կը խրկեմ, ու մէկ
լուր մը լսելով՝ իր երկիրը պիտի դառնայ, ու
զանիկայ իր երկրին մէջը սրով պիտի կործանեմ:
8 Ու Ոափսակ դարձաւ, ու Ըստուծոյ
Թագաւորը գտաւ, որ Լիբնայի հետ կը պատե-
րազմէր. վասն զի լսած էր որ Լաքիսէն չուեր
9 է: Ու Սենեքերիմ՝ Եթովպացւոց Թարաքա
Թագաւորին համար լսից, որ կ՚ըսէին. Ես-
անիկայ քեզի հետ պատերազմելու ելեր է. ու
երբոր ասիկայ լսեց, Ղեզկիային դեսպաններ
10 խրկից՝ ըսելով. Յուդայի Ղեզկիա Թագաւո-
րին այսպէս խօսիք ու ըսէք. Ըն քու Ըստուա-
ծրդ՝ որուն դուն ապաւիներ ես, թող քեզ
չխաբէ՝ ըսելով. Երուսաղէմը Ըստուծոյ
11 Թագաւորին ձեռքը պիտի չտրուի: Ես դուն
լսեցիր ինչ որ Ըստուծոյ Թագաւորները բո-
լոր երկիրներուն ըրին, ու ինչպէս զանոնք բո-
լորովին կործանեցին, ու Հիմա դուն պիտի ա-
12 զատուիս: Միթէ իմ հայրերուս կործանած աղ-
գերուն, այսինքն Գոզանին, Խառանին,
Ռեսեփին, ու Թելասարի մէջ եղող Եդեմի
որդւոցը աստուածները զանոնք ազատեցի՞ն:
13 Ո՞ւր է Եմաթի Թագաւորը, ու Ըրփաթի
Թագաւորը, ու Սեփարուիմ քաղաքին, Ե-
նայիի և Ըւայիի Թագաւորը:
14 Ու Ղեզկիա նամակը դեսպաններուն ձեռքէն
առաւ, ու զանիկայ կարդաց, և Տէրոջը տու-
նը ելաւ. ու Ղեզկիա՝ Տէրոջը առջևը *բացաւ
15 անիկայ: Ու Ղեզկիա Տէրոջը առջևը աղօթք
16 ըրաւ, ու ըսաւ. Ո՛վ Տէր զօրութեանց՝ Ը-
տուած Իսրայէլի, որ քերովբէներուն մէջը կը
նստիս. երկրիս ամէն Թագաւորութիւններուն
վրայ Ըստուած միմակ դուն ես. երկինքը ու
17 երկիրը դուն ստեղծեցիր: †Ո՛վ Տէր՝ ականջդ
խոնարհեցնէ ու լսէ. ո՛վ Տէր՝ աչքերդ բաց
ու նայէ, և լսէ Սենեքերիմին բոլոր խօսքերը,
որ խրկից կենդանի Ըստուածը նախատելու հա-
18 մար: Ո՛վ Տէր՝ իրաւցնէ Ըստուծոյ Թա-
գաւորները՝ բոլոր †ազգերը ու անոնց երկիրը
19 աւերեցին, Ես անոնց աստուածները կրակի
տուին. վասն զի անոնք Ըստուած չէին, հա-

7 Ծնաբ. գ. 10:
= գ Թագ. ժբ. 1, ԼԸ:
§ Երեմ. խթ. 23:
* Կամ տարածեց
‡ Դան. թ. 18:
† Եբր. երկիրները

պա մարդու ձեռագործ՝ փայտ ու քար էին ։
20 անոր համար զանոնք կորսընցուցին ։ Եւ հիմա դուն ով Տէր Աստուած մեր՝ ազատէ մեզ ա-նոր ձեռքէն , որպէս զի երկրիս բոլոր թագա-ւորութիւնները գիտնան , որ Տէրը միայն դուն ես ։
21 Ու Ամոնի որդին Նասային՝ Եղեկիային Տարտ խրկեց՝ ըսելով ։ Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ ։ Որովհետեւ Սորեստանի Սե-նեքերիմ թագաւորին համար աղօթք ըրիր ին-
22 ձի , Անոր վրայով Տէրոջը ըսած խօսքը աս է ։ Սիոնի կոյս աղջիկը քեզ անարգեց , քեզ ծաղր ըրաւ ։
Երուսաղէմի աղջիկը քու ետեւէդ գլուխ շար-ժեց ։
23 Դուն ով նախատեցիր ու հայհոյեցիր ,
Ու որո՞ւն վրայ ձայնդ վերցուցիր ,
Եւ աչքերդ Իսրայէլի Սուրբին դէմ վեր վեր-ցուցիր ։
24 Քու ծառաներուդ ձեռքովը Տէրը նախատե-լով՝ ըսիր ։
Իմ կառքերուս շատութիւնովը լեռներուն բարձրութիւնը՝
Լիբանանու քովերը եկայ ,
Ու անոր բարձր եղևիւնները
Ու՝ ընտիր մայրերը *պիտի կտրեմ" ։
Ու անոր խիտ բարձր ծայրը՝
Անոր Կարմեղոսին անտառը †պիտի մտնեմ" ։
25 Ես փորեցի ու ջուր խմեցի ,
Ու պաշարուած տեղերուն բոլոր գետերը Ոտքերուս թաթովը ցամքեցուցի ։

26 ‡Մի՞թէ լսած չես որ ասիկայ շատոնցմէ ես շի-նեցի ,
Ու առջի օրերէն՝ ի վեր ձեւակերպեցի ։
Հիմա հասուցի ,
Որ դուն պարսպաւոր քաղաքները աւերակի հողակոյտներու դարձընես ։
27 Անոնց բնակիչներուն ձեռքը կարճ ըլ-լալուն համար՝
Ողարհուրեցան ու ամչցան ։
Անոնք դաշտի խոտի , և կանանչ բանջարի պէս ,
Ու տանիքի խոտի պէս ,
Եւ դեռ չհասած ու խորշակէն զարնուած հունձքի պէս եղան ։
28 Բայց ես քու բնակութիւնդ , ելլելդ ու մտնելդ ,
Եւ ինձի ունեցած սրտմտութիւնդ գիտեմ ։
29 Որովհետեւ ինձի ունեցած սրտմտութիւնդ ,
Ու քու ամբարտաւանութիւնդ իմ ականջներս եկաւ ,
ՀԵս ալ իմ կարթս քու քիթդ՝ և իմ սանձս քու բերանդ պիտի դնեմ ,
Ու քու եկած ճամբայէդ քեզ նորէն պիտի դար-ձընեմ ։

30 Եւ ասիկայ քեզի նշան ըլլայ ։
Այս տարի ինքիրմէ բուսածը ,
Ու երկրորդ տարին՝ ինկած հատիկէն բուսածը պիտի ուտէք ։
Ու երրորդ տարին՝ ցանեցէք , ու հնձեցէք ,
Եւ այգիներ անկեցէք , ու անոնց պտուղը կերէք ։
31 Եւ Յուդայի տանը ազատուած մնացորդը՝
Վարէն արմատ պիտի արձակէ ,
Ու վերէն պտուղ պիտի տայ ։
32 Վասնզի Երուսաղէմէն մնացորդ ,
Ու Սիօն լեռնէն ազատուած պիտի ելլէ ։
Սիրկայ Հոգւոյ Տէրոջը նախանձը պիտի ընէ ։

33 Ասոր համար Ասորեստանի թագաւորին վե-րայով՝ Տէրը այսպէս կ'ըսէ ։
Անիկայ աս քաղաքը պիտի չմտնէ ,
Ու անոր նետ պիտի չձգէ ,
Եւ անոր առջեւը վահանով պիտի չգայ ,
Ու անոր դէմ պատնէշ պիտի չհանդնէ ։
34 Իր եկած ճամբայէն նո պիտի դառնայ ,
Ու աս քաղաքը պիտի չմտնէ , կ'ըսէ Տէրը ։
35 Եւ Հաս քաղաքը պիտի պաշտպանեմ , ու զա-նիկայ ազատեմ ,
Հնձի համար՝ ու իմ ծառայիս Դաւիթին հա-մար ։

36 Ու ՔՏէրոջը հրեշտակը ելաւ , և Ասորես-տանի բանակին մէջը հարիւր ութսունուհինգ հազար հոգի զարկաւ ։ ու երբոր առաւօտուն կանուխ եղան , ահա անոնց ամէնը մեռած մար-
37 միններ էին ։ Եւ Ասորեստանի Սենեքերիմ թագաւորը չուեց դնաց , ու դարձաւ Նինուէի
38 մէջ նստաւ ։ Ու երբոր անիկայ իր աստուածոյն Նեսրաքին տանը մէջ երկրպագութիւն կ'ընէր , անոր որդիքը Ադրամելէք ու Սարասար զանի-կայ սրով զարկին , ու Բրարատի երկիրը փա-խան ։ և անոր տեղը՝ անոր որդին Ասորդան թագաւոր եղաւ ։

ԳԼ ։ ԼՀ

1 Եզեկիա երբոր կը լսէ թէ պիտի մեռնի , աղօթք կ'ընէ , ու իր կեանքը կ'երկրնայ ։ 8 Ան խոստմնանշին նշան մը ըլլալու համար՝ արեւը տասը աստիճան ետ կ'երթայ ։ 9 Իր շնորհակալութեան երգը ։

1 Ան օրերը Եզեկիա մահուան աստիճանը հի-ւանդացաւ ։ Ու Ամոսի որդին Եսայի մարգարէն անոր եկաւ , ու անոր ըսաւ ։ Տէրը այսպէս կ'ըսէ ։ ՔՏանդ համար պատուէրը տուր ։ քանզի դուն պիտի մեռնիս ու ես , ու պիտի չապրիս ։
2 Ու Եզեկիա իր երեսը պատին դարձուց , ու

* Կամ կարնցի ։
† Կամ մտայ ։
‡ Գ Թագ ։ ԺԹ ։ 25 ։
Ը Գ Թագ ։ Ը ։ 28։ Նեղեմ ։ Ա ։ 4։
Ղ Գ Թագ ։ ԺԹ ։ 31 ։ Պս ։ Թ ։ 7 ։
Ե Գ Թագ ։ Ի ։ 6 ։ Պս ։ Ա ։ 6 ։
ՔՏ Գ Թագ ։ ԺԹ ։ 35 ։
ա Գ Թագ ։ Ի ։ 1 , ՃԵ ։ բ Պն ։ Ա ։ 24 ։
բ Բ Թագ ։ ԺԷ ։ 23 ։

3 Տէրոջը աղօթք բրաւ , ու ըսաւ . [†]Ով Տէր՝
կ՚աղաչեմ , քու առջևդ ճշմարտութեամբ ու
կատարեալ սրտով քալելը՝ և քու աչքիդ առ-
ջևը բարի եղածը ընելս յիշէ . ու Եզեկիա մեծ
լացով մը լացաւ :
4 Ու Տէրոջը խօսքը եղաւ Եսայիին , ըսելով .
5 Գնա՛ Եզեկիային ըսէ . Քու հօրդ Դաւիթին
Տէր Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ . Քու աղօթքդ
լսեցի , քու արտօսրդ արցունքը տեսայ . ահա՛ ես
քու օրերուդ վրայ տասնուհինգ տարի պիտի
6 աւելցնեմ . Եւ քեզ ու աս քաղաքը Ասորես-
տանի թագաւորին ձեռքէն պիտի ազատեմ , և
[†]աս քաղաքին պաշտպանութիւն պիտի ընեմ :
7 Եւ [‡]ահիկայ քեզի Տէրոջմէն նշան ըլլայ , թէ
8 Տէրը աս իր ըսած խօսքը պիտի կատարէ . Ա-
հա՛ աստիճանը՝ Աքազին արեւու ժամացոյցին
վրայ իջած աստիճաններէն՝ տասը աստիճան ետ
պիտի դարձնեմ . ու արեւը՝ իջած աստիճան-
ներէն տասը աստիճան ետ դարձաւ :

9 Ա՛ն է Յուդայի Եզեկիա թագաւորին գրա-
ծը , որ իր հիւանդանալուն ու հիւանդութենէ
ելլելուն առնը գրեց :

10 Ես ըսի . Իմ օրերուս [*]Հանդիստ ժամա-
նակին՝՝ մէջ՝
Գերեզմանին դռները պիտի երթամ .
Մնացած տարիներէս զրկուեցայ :
11 Ըսի թէ՝ Տէրը պիտի չտեսնեմ ,
Տէրը պիտի չտեսնեմ՝ երկրին մէջ .
Եւ միւս աշխարհին բնակիչը հետ ըլլալով ,
Ել մարդու պիտի չնայիմ :
12 [†]Իմ [†]շրջանս կը չուէ ,
Ու հովիւներուն տաղաւարին պէս ինծմէ կը
փոխադրուի .
Իմ կեանքս կտրեցի ոստայնանկի պէս .
Ընէէն զլս կը կտրէ .
Յօրկուրնէ մինչև գիշեր զիս պիտի լմընցը-
նես :
13 Մինչև առաւօտ սպասեցի .
Առիւծի պէս բոլոր ոսկորներս կը կոտրէ .
Յօրկուրնէ մինչև գիշեր զիս պիտի լմընցը-
նես :
14 Կռունկի պէս կամ ծիծեռնիկի պէս կը ճչեի .
[‡]Ըղաւնիի պէս կը մռնչէի .
Վեր նայել էն աչքերս տկարացան .
Ո՛վ Տէր՝ տագնապի մէջ եմ , ինծի ձեռնտու
եղիր :

15 Ի՞նչ ըսեմ . ինքը ինծի խօսեցաւ , ու ին-
քը կատարեց .
Իմ բոլոր տարիներուս մէջ
[§]Հոգւոյս ատ ցաւին համար կամաց պիտի քա-
լեմ :
16 Ո՛վ Տէր՝ մարդիկ ասոնցմով կ՚ապրին .
Ու իմ հոգւոյս կեանքը ասոնց ամենէն է .
Ետ զիս բժշկեցիր , ու ապրեցուցիր :
17 Ահա՛ խաղաղութեան տեղ՝ մեծ դառնութիւն
Էին [†]ինծի .
Բայց դուն իմ հոգիս սիրեցիր , ոա ապակա-
նութեան դուրէն փրկեցիր .
Վասն զի բոլոր մեղքերս կռնակիդ տեսար նե-
տեցիր :
18 Քանզի [‖]գերեզմանը քեզ չի՛նար օրհնել .
Մահը քեզի փառք չի՛նար տալ .
Փոսը իջնողները քու ճշմարտութեանդ չեն
կրնար յուսալ :
19 Ապրողը՝ ապրողը քեզ պիտի օրհնէ ,
Ինչպէս որ ես այսօր կ՚ընեմ .
[†]Քու ճշմարտութիւնդ՝ հայրը իր որդւոցը պի-
տի գիտցնէ :
20 Տէրը իմ փրկութիւնս եղաւ .
Ընդ համար մեր կենացը բոլոր օրերուն մէջ
Իմ օրհնութիւններս Տէրոջը տանը մէջ
Լար ուենցող նուագարաններով պիտի եր-
գենք :

21 Ա՛ն զի [‡]Եսայի ըսեր էր . Ձոր թուզեր
առնեն , մանրեն , ու վէրքին վրայ դնեն , և
22 պիտի առողջանայ : [§]Ու Եզեկիա ըսեր էր .
Տէրոջը տունը երթալուս նշանը ի՞նչ ըլլայ :

Գ Լ · Լ Թ

1 Մարոդաք բաղադան՝ նոյած հրաշքին համար Եզեկիային պատգամաւորներ խրկելով , անոր հարատեւութեանը վրայով տեղեկութիւն կը տանայ : 3 Ես ըսելով Եսային՝ կը նախաձայնէ Խարխլացուց գերութիւնը :

1 [¶]Ա՛ն ատենը Բաբիլոնի թագաւորը՝ Բաղադա-
նի որդին Մարոդաք բաղադանը նամակ-
ներ ու ընծաներ խրկեց Եզեկիային . քանզի ա-
նոր հիւանդանալը և առողջանալը լսեր էր :
2 [‖]Ու Եզեկիա անոնց վրայ ուրախացաւ , և իր
թանկագին բաներուն տունը՝ արծաթը , ու ոս-
կին , ու խունկերը , և պատուական եղը , ու
իր զէնքերուն բոլոր տունը , և իր գանձերուն
մէջը բոլոր գտնուածը ցուցուց . ու իր տանը
մէջ՝ և իր բոլոր տէրութեանը մէջ բան մը
չմնաց , որ Եզեկիա անոնց չցուցընէ :
3 Ու Եսայի մարգարէն Եզեկիա թագաւորին
եկաւ , ու անոր ըսաւ . Ա՛ս մարդիկները ի՞նչ
ըսին , և ուսկից եկան քեզի . ու Եզեկիա ը-
սաւ . Ինծի հեռու տեղէ՝ Բաբիլոնէն եկան :
4 Եւ անիկայ ըսաւ . Քու տանդ մէջ ի՞նչ տե-
սան . ու Եզեկիա ըսաւ . Տանս մէջ ինչ որ
կայ՝ տեսան , ու գանձերուս մէջ անոնց չցու-
5 ցուցած բանս չմնաց : Ես ատենը Եսայի՝ Եզե-
կիային ըսաւ . Զօրաց Տէրոջը խօսքը մտիկ
6 ըրէ . Ահա՛ օրեր կու գան՝ [#]որ քու տանդ մէջ
ինչ որ կայ , ու քու հայրերդ մինչև աս օրս

---

† Նէեմ . ժգ . 14 :
‡ Գա . ջ . 35 :
§ [#] Թագ . ի . 8 , եա : Գա . է . 11 :
* Կամ կեսին
‖ Սաղ . իէ . 13 : Ամգ . 9 :
¶ Ցօր . է . 6 :
† Կամ բնակարանս
‖ Գա . ծի . 11 :
Ցօր . է . 11 : Ժ . 1 :
‖ Սաղ . ղ . 5 : լ . 9 : ձը . 11 : Ամ . 17 : ժ . 10 :
† [#] Օր . գ . 9 : ղ . 7 : Սաղ . հը . 3 , 4 :
§ [#] Թագ . ի . 7 :
¶ [#] Թագ . ի . 8 :
—
[#] Թագ . ի . 12 , եա :
‖ [#] Մն . լբ . 31 :
† Նէեմ . ի . 5 :

ինչ որ ժողվեցին ։ Խաբիլոն պիտի տարուի ։
7 Մէկ բան մը պիտի չմնայ՝ կ՚ըսէ Տէրը։ Ու քեզ-
մէ կելլելու՝ քու ծնանելու որդիներդ պիտի առ-
նեն ։ Եւ ՚անոնք Խաբիլոնի թագաւորին պա-
8 լատին մէջը ներքինիներ պիտի ըլլան ։ Ու Ե-
զեկիա՝ Եսայիին ըսաւ ։ ՚Տէրոջը խօսքը՝ որ
դուն ըսիր ։ բարի է ։ Նաև ըսաւ ։ Որովհետև
իմ օրերուս մէջ խաղաղութիւն ու ապահովու-
թիւն պիտի ըլլայ ։

Գլ. խ

1 Ուղտաբանին հրաժարականէրուն վրայով, 3 և Հովհան-
նէս Մկրտչին, 9 ու առաքելոց քարոզութեանը վրայով
մարգարէութիւն մը։ 12 Մարդարէն Նաւուծոյ ամենա-
կարողութեամբը 18 ու անդրզականութեամբը 26 ժո-
ղովուրդը կը մխիթարէ ։

1 Մխիթարեցէք , մխիթարեցէք իմ ժողո-
վուրդս ,
Կ՚ըսէ ձեր Նաւուածը ։
2 Երուսաղէմին քաղցրութեամբ խօսեցէք ։
Ու անոր կանչեցէք՝ որ անոր պատերազմելու
ժամանակը լցացաւ ,
Ու անոր անօրէնութիւնը թողուեցաւ ։
՚Վասնզի իր բոլոր մեղքերուն համար՝
Տէրոջը ձեռքէն կրկին հապճոյճամ առաւ ։

3 ՚Ընապատի մէջ կանչողին ձայնը ։
‡Տէրոջը՚՚ ճամբան պատրաստեցէք ։
Ու ՚տափարութեան մէջ մեր Նաւուծոյն համար
շաւիղ շիտկեցէք ։
4 Ամէն ձոր պիտի բարձրանայ ,
Ու ամէն լեռ ու բլուր պիտի ցածնայ ,
՚Ու ծուռը պիտի շիտկուի ,
Ու խորաւորտ տեղերը հաւասար պիտի
ըլլան ։
5 Ու Տէրոջը փառքը պիտի յայտնուի ,
Ու ամէն մարմին միասին պիտի
տեսնէ ։
Վասնզի Տէրոջը բերանը խօսեցաւ ։

6 Մէկ ձայն մը ըսաւ ։ Կանչէ ։
Ու †ես՚՚ ըսի ։ Ի՞նչ կանչեմ ։
՚Ամէն մարմին խոտ է ,
Ու անոր բոլոր վայելչութիւնը դաշտի ծա-
ղկին պէս է ։
7 Խոտը կը չորնայ , ծաղիկը կը թառամի ,
Երբոր անոր վրայ †Տէրոջը հոգի կը փչէ ։
Իրաւցնէ ժողովուրդը խոտ է ։
8 Խոտը կը չորնայ , ծաղիկը կը թառամի ։
Բայց ՚մեր Նաւուծոյն խօսքը յաւիտեան
պիտի մնայ ։

9 Եկէք բարձր լեռան վրայ ,
Ո՛վ դուն՝ որ Սիոնին աւետիս կը բերես ։
Բարձրացուր ուժգնիւ բարձրացուր ,
Ո՛վ դուն՝ որ Երուսաղէմին աւետիս կը բերես ։
Բարձրացուր , մի վախնար ։
Յուդայի քաղաքներուն ըսէ ։ Ահա ձեր Ա-
ստուածը ։
10 Ահա Տէր Եհովան զօրութեամբ պիտի գայ ,
Ու †անոր բազուկը իրեն համար պիտի իշխէ ։
Ահա †իր վարձքը իր հետն է ,
Ու գործոյ հատուցումը իր առջևն է ։
11 Ինկայ †հովիւի պէս իր հօտը պիտի հովուէ ։
Գառնուկները իր բազուկովը պիտի ժողվէ ,
Ու պանդո՛ւխտ իր գրկացը մէջ պիտի կրէ ,
Ու ծիծ տուողները կամաց պիտի քշէ ։

12 ՚Ո՞վ իր ափովը ջուրերը չափեց ,
Ու թիզով երկինքը ծռպրկեց ,
Ու երկրին հողը չափի մէջ ամփոփեց ,
Ու լեռները կշռադրդով ,
Ու բլուրները կշեռքով կշռեց ։
13 †Ո՞վ քննեց Տէրոջը Հոգին ։
Ու անոր խորհրդակից ըլլալով՝ խելամուտ ը-
րաւ զանիկայ ։
14 Ինկայ որո՞ւն խորհուրդ հարցուց ։
Ու ո՞վ անոր խնամատարութիւն առաւ ,
Ու դատաստանի ճամբան սորվեցուց ։
Ո՞վ անոր գիտութիւն սորվեցուց ,
Ու իմաստութեան ճամբան դիտցուց ։
15 ՚Ահա ազգերը դոյլէն կաթած կաթիլի պէս
են ,
Ու կշեռքի մէջի մանր փոշիին պէս կը սեպուին ։
Ահա կղզիները ‡դրաւած փոշիի պէս են՚՚ ։
16 Ու Լիբանանը կրակի համար բաւական չէ ։
Ու անոր անասուննները ողջակէզի համար բա-
ւական չեն ։
17 Ամէն ազգերը անոր առջևը †ոչինչի պէս ,
Ո՛չինչէն պակաս , և ունայնութիւն կը սե-
պուին ։

18 Ուստի դուք ՚Աստուածը որո՞ւ կը նմանե-
ցնէք ,
Ու զանիկայ ի՞նչ նմանութեան հետ կը հա-
ւասարցնէք ։
19 ‡Բուեհատուորը կը ձուլէ կուռքը ,
Ու ոսկերիչը զանիկայ ոսկիով կը պատէ ,
Ու անոր արծաթէ շղթաներ կը շինէ ։
20 Ան աղքատ՝ որ հերնար ծածանող նուէրներ
ընել ,
Ընտիրտ փայտ կ՚ընտրէ ,

‡ Գան. ա. 2 , 3 , 7 ։
† ա Թագ. ի. 18 ։

— Տես Հոր. խբ. 10 ։ ԳԼ. կա. 7 ։
ք Մատ. ի. 3 ։ Մար. ա. 3 ։ Ղու. ի. 4 ։ Հօհ. ա. 23 ։
• Ահա Հայն մը կը կանչէ ։ Ընապատին մէջ Տէրոջը
ճամբան պատրաստեցէք ։
‡ Մաղ. ի. 1 ։
՚՚ Մաղ. կը. 5 ։ ԳԼ. խթ. 11 ։
† ԳԼ. խա. 2 ։
† Ահա է՛ս ըսի ։
՚՚ Հոր. ժի. 2 ։ Մաղ. ի. 5 ։ Ամ. 11 ։ Ամ. 15 ։ Հաղ. ա. 10 ։ ա Պետ. ա. 24 ։
† Մաղ. Ամ. 16 ։
՚՚ ա Պետ. ա. 25 ։

՚՚ ԳԼ. ծի. 16 ։
՚՚ ԳԼ. կը. 11 ։ Հայտ. խի. 12 ։
† ԳԼ. խի. 10 ։ Եզեկ. Լի. 23 ։ Լի. 24 ։ Հօհ. ի. 11 ։ Երբ. ժդ. 20 ։ ա Պետ. ի. 25 ։ Ե. 4 ։ Հայտ. Է. 17 ։
† Ղուկ. Է. 4 ։
† Հոր. իա. 22 ։ Լի. 22 , 23 ։
՚՚ Ղուկ. ժա. 34 ։ ա Պետ. ի. 16 ։
‡ Ահա կը վերցնեմ փոշիի պէս ։
† Գան. ի. 35 ։
† Մաղ. կի. 9 ։
՚՚ Ամ. 25 ։ ԳԼ. խզ. 5 ։ Պետ. ժէ. 29 ։
† ԳԼ. իա. 6 , 7 ։ խի. 12 ։ Ամ. Երեմ. ի. 3 , Ամ ։

Երկն վարպետ արուեստաւորի մը կը փնտռէ ,
Ըլլի՛ր անշարժ կուռք մը չինէ :
21 Մի՛թէ չգիտցա՞ք , կամ չլսեցի՞ք ,
Չէզի առաջուց չըսուցուեցա՞ւ .
Երկրիս հիմնադրութիւնէն չհասկըցա՞ք :
22 Ան՛դն է երկրիս շրջանին վրայ նստողը .
Ու անոր բնակիչները մարախներու պէս են .
Ան՛դն է երկինքը վարագուրի պէս տարա-
ծողը ,
Ու նստելու համար՝ գանիկայ վրանի պէս
կանգնողը :
23 Ան՛դն է իշխանները բնաջինջ ընողը ,
Ո՛ր երկրիս դատաւորները ոչնչացընողը :
24 Ընո՛ւք դեռ չտնկուած , չցանուած ,
Եւ անոնց բունը հողի մէջ չարմատացած ,
Ընիկայ անոնց վրայ կը փչէ , ու անոնք կը չոր-
նան .
Եւ փոթորիկը զանոնք մղեղի պէս կը տանի :
25 Ընդ որո՞ւն կը նմանցընէք զիս ,
Ո՛ր ես անոր հաւասար ըլլամ՝ կ՚ըսէ Սուրբը :
26 Աչքերնիդ վե՛ր վերցուցէք , ու նայեցէ՛ք .
Ասոնք ո՞վ ստեղծից .
Ընիկայ անոնց զօրքը համրանքով կը հանէ .
Ընո՛ւք ամէնը իրե՛ն անուռնով կը կանչէ .
Իր մեծ իշխանութեամբը , ու սաստիկ զօրու-
թեամբը՝
Ընո՛ւքմէ բնաւ մէկը կա՛մ չմնար :

27 Ո՛վ Յակոբ՝ ինչո՞ւ կ՚ըսես ,
Ու ո՛վ Իսրայէ՛լ՝ ինչո՞ւ կը զրուցես թէ՝
Իմ ճամբաս Տէրոջմէ ծածկուեցաւ ,
Եւ իմ իրաւունքս իմ Աստուծմէս զանց
եղաւ :
28 Մի՛թէ չգիտցա՛ր , կամ չլսեցի՞ր
Որ յաւիտենական Աստուածը Եհովան՝
Երկրիս ծայրերուն Ստեղծիչը
Չյոգնիր , ու չվհատիր .
Ընո՛ր իմաստութիւնը չքննուիր :
29 Ընիկայ է յոգնածին ոյժ տուողը ,
Ու կարողութիւն չունցողին շատ զօրութիւն
հայցընողը :
30 Երիտասարդները անգամ պիտի յոգնին ու
թուլնան ,
Եւ ընտիր կարիճները բոլորովին պիտի իյ-
նան :
31 Բայց Տէրոջը ապաւինողներուն ոյժը նորո-
գուի .
Եւ՝ անոնք արծիւներու պէս թեւերով վեր
պիտի կելլեն՝ .
Պիտի վազեն , ու չվհատին .
Պիտի քալեն , ու չյոգնին :

ԳԼ. ԽԸ

1 Ատուած իր ժողովուրդին հետ կը վիճի՝ տալ բնութով
իր ողորմութիւնները որ ակնկալեին ըրեք է , 10 իր խոստ-
մունքները , 21 ու կուռքերուն ունայնութիւնը :

1 Ո՛վ կղզիներ՝ ինծի առջեւս լո՛ւռ կեցէք .
Ու ժողովուրդները նո՛ր ոյժը նորոգեն .
Թօնենան , ո՛ւ ան ատենը խօսին .
Միեւտեղ դատաստանի մօտենանք :
2 Ո՞վ ուռ հանեց արդարը արեւելքէն ,
Ու զանիկայ իր շաւիղներուն կանչեց ,
Ազգերը անոր առջեւը գրաւ ,
Ու թագաւորներու վրայ անոր տիրել տուաւ ,
Անոնք փոշիի պէս գրաւ անոր սուրին առ-
ջեւը ,
Ու հողմաթաւ մղեղի պէս՝ անոր աղեղին առ-
ջեւը :
3 Անոնք հալածից , ու խաղաղութեամբ ան-
ցաւ
Անանկ ճամբայէ մը , ուր որ ընաւ իր ոտքը
կոխած չէր :
4 Ո՞վ է ասիկայ գործողը ու ընողը ,
Ո՛ր ջրմունները սկիզբէն կանչողը .
Ես Տէրս՝ ու առաջինն եմ ,
Ու ետքիններուն հետ եմ :

5 Կղզիները տեսան՝ ու վախցան .
Երկրիս ծայրերը դողացին .
Ընո՛ւք մօտեցան ու եկան .
6 Ընոնց ամէն մէկը իր ընկերին օգնութիւն ը-
րաւ ,
Ու ամէն մէկը իր եղբօրը՝ Օ՛գնացի՛ր ըսաւ :
7 Եւ արուեստաւորը՝ ոսկերիչին ,
Հարուածով ծեծողը՝ սալի վրայ զարնողին սիրտ
կու տայ ,
Ու կ՚ըսէ . Ելիկայ կպցընելու համար ապէկ է ,
Ու զանիկայ գամերով կը դամէ , որ չշարժի :

8 Բայց դուն ո՛վ իմ ծառաս Իսրայէ՛լ ,
Իմ ընտրեալս Յակո՛ր՝
Իմ սիրելւոյս Աբրահամին սերունդը՝
9 Ո՛ր քեզ երկրիս ծայրերէն առի ,
Ու քեզ անոր հեռաւորներէն կանչեցի ,
Եւ քեզի ըսի . Դուն իմ ծառաս ես ,
Քեզ ընտրեցի , ու քեզ չմերժեցի .
10 Մի՛ վախնար , քանզի ես քեզի հետ եմ .
Մի՛ զարհուրիր , վասն զի ես քու Աստուածդ
եմ .
Քեզ պիտի զօրացնեմ և քեզի օգնութիւն
պիտի բնեմ ,
Ու իմ արդարութեանս աջովը քեզ պիտի բռ-
նեմ :

ե ՊԼ. խա . 7 : Երեմ. Ժ . 4 :
զ Սաղ . ժԻ . 1 : Պռօ . մգ . 16 : Հռով . ա . 19 , 20 :
է Յար . Իւ . 8 : Սաղ . ՃԷ . 2 : ՊԼ. խը . 5 : խե . 24 : ծա . 13 : Երեմ. Ժ . 12 :
ը Յար . ժԻ . 21 : Սաղ . ՃԷ . 40 :
թ Հմբ . 18 : ի Օր . գ . 15 , ԼԸ :
ժ Սաղ . ՃԽԷ . 4 :
ի Սաղ . ՃԽԷ . 5 : Հռով . ժա . 33 :
լ Սաղ . ՃԷ . 5 :
խ Կամ նգովեալս պիտի զգեցուին :
ծ Օ՛ար . բ . 13 :
կ ՊԼ. խա . 11 :
հ Տե՛ս Ծն . ժգ . 14 , ԼԸ : Հմբ 25 : ՊԼ. խե . 1 :
ձ Հմբ 26 : ՊԼ. խե . 7 : խԼ. 10 :
ղ ՊԼ. խդ . 10 : խը . 6 : խը . 12 : Յայտ . ա . 17 : իբ . 13 :
ճ ՊԼ. խա . 19 : խը . 12 :
մ ՊԼ. խա . 19 :
յ ՊԼ. խա . 20 :
ն ի Օր . է . 6 : Ժ . 15 : ժգ . 2 : Սաղ . ՃԼ . 4 : ՊԼ. խգ . 1 : խգ . 1 :
շ ի Ա՛ն . է . 7 : Յակ . ա . 23 :
ո Հմբ 13 , 14 : ՊԼ. խգ . 5 :
չ ի Օր . լԻ . 6 , 8 :

11 Ես՝ քեզի դէմ ամէն բարկացողները
ԽՊիտի ամչնան ու պիտի պատկառին.
Ու քեզի հետ վիճող մարդիկները
Ընդածի պէս պիտի բլլան՝ ու պիտի կորսուին:
12 Քեզի հետ կռուող մարդիկները
Պիտի փնտռես ու պիտի չգտնես.
Քեզի հետ պատերազմ ընող մարդիկները
Ընդածի պէս ու ոչինչի պէս պիտի բլլան:
13 Վասնզի ես քու Տէր Աստուածդ եմ՝
Որ քու աջ ձեռքէդ կը բռնեմ՝ ու քեզի
կ՚ըսեմ.
ᵇՄի վախնար՝ ես քեզի օգնութիւն կ՚ընեմ:
14 Ո՛վ Յակոբին որդի՝ մի վախնար՝
Ո՛վ Իսրայէլին մնհկանացուները՝
Քեզի պիտի օգնեմ՝ կ՚ըսէ Տէրը
Ու Իսրայէլին Սուրբը՝ քու փրկիչդ:
15 Ես ահա քեզ նոր՝ սուր և առաւնաւոր կամ-
նաւոյլի պէս պիտի ընեմ.
Լեռները պիտի մանրես ու փշրես,
Ու բլուրները մղեղի պիտի դարձընես.
16 ᶜՕդանք պիտի հոսես՝ ու հովը զանոնք պիտի
տանի.
Ու փոթորիկը զանոնք պիտի ցրուէ.
Ու դուն Տէրոջմով պիտի ցնծաս՝
ᵈԻսրայէլին Սուրբովը պիտի պարծենաս:

17 Ղքթատները ու տնանկները ջուր կը փընտռեն՝ բայց չկայ.
Անոնց լեզուն ծարաւէն չորցեր է.
Ես Տէրս անոնց խնդրուածքը պիտի լսեմ.
Ես Իսրայէլին Աստուածը զանոնք երեսէ պիտի չձգեմ:
18 ᵉՀարձր տեղերու վրայ գետը՝
Ու հովիտներու մէջ աղբիւրներ պիտի բանամ.
ᶠԱնապատը ջուրի լիճի՝
Ու չոր երկիրը ջուրի աղբիւրներու պիտի
դարձընեմ:
19 Անապատին մէջ՝ եղեւին՝
Սաւիմ՝ մրտնի ու նոճի պիտի տնկեմ.
Անջուր երկրին մէջ՝ մայր՝
Սօսի ու տօսմա միկտեղ պիտի դնեմ.
20 ᵍՈրպէս զի տեսնեն ու դիտնան՝
Ու մէկտեղ մտածեն ու հասկընան՝
Որ ասիկայ Տէրոջը ձեռքը ըրաւ՝
Ու Իսրայէլին Սուրբը ստեղծեց:

21 Ձեր դատը առաջ բերէք՝ կ՚ըսէ Տէրը.
Ձեր զօրաւոր փաստերը մօտեցուցէք՝ կ՚ըսէ
Յակոբին Թագաւորը:
22 ʰԹող մօտեցընեն՝ ու ինչ բլլալիքը մեզի
պատմեն.
Առջիններուն մեզի յայտնեն թէ անոնք ինչ էին՝

ᵇ Նե. իզ. 22։ ՊԼ. խե. 24։ կ. 12։ Օաք. ժբ. 3։
ᶜ Ամր. 10։
ᵈ Միք. գ. 13։ բ Կոր. Ժ. 4, 5։
ᵉ Նբհմ. ծա. 2։
ᶠ ՊԼ. խե. 25։
ᵍ ՊԼ. Լ. 6, 7։ խդ. 19։ խդ. 3։
ʰ Ասղ. ձէ. 35։
ᶦ Ելը. ժբ. 9։
ʲ ՊԼ. խե. 21։
ᵏ ՊԼ. խբ. 9։ խդ. 7, 8։ խե. 3։ Ելհ. ժ. 19։
ˡ Նբհմ. Ժ. 5։
ᵐ Ասղ. ձժե. 8։ ՊԼ. խէ. 9։ ա Կոր. բ. 4։
ᶰ Նզր. ա. 2։

Որպէս զի միտքերնիս պահենք՝ ու անոնց վախճանը գիտնանք.
Կամ ապագայ բաները մեզի դիտցընեն:
23 ᶦԵսկէ հաքը բլլալիքները պատմեցէք՝
Որ ձեր աստուած բլլալը գիտնանք.
ᵏԱմէն աղէկ կամ գէշ բան մը ըրէք՝
Որ զարմանանք՝ ու միասին տեսնենք:
24 Ես՝ ᵐդուք ոչինչ էք՝ ու ձեր գործքն ալ ոչինչ է.
Ձեզ ընտրողը պզծութիւն է:
25 ⁿԻւսիսի կողմէն մէկը արթընցուցի՝
Ու պիտի գայ՝ ես արեւելքէն Իմ անունս
պիտի կանչէ.
ᵒԱն իշխանները տիղմի պէս պիտի կոխէ՝
Ինչպէս որ բրուտը կաւը կը կոխէ:
26 ᵖԱ՞ով պատմից սկիզբէն՝ որ գիտնանք.
Ու առջի դարերէն՝ որ ՃՀմարիտ է բսենք.
Մ՚է յայտնող մը կայ՝ ու՛չ գիտցընող մը՝
Ու ո՛չ ձեր խօսքերը մտիկ ընող մը:
27 ᵠԱռաջ Ես ըսի Սիոնին. Ահա՝ ահա անոնք.
Ու Երուսաղէմին աւետիս բերող տուի:
28 ʳԱյն նայեցայ՝ ու մարդ մը չկար,
Ու աստղմէ բնաւ մէկ խորհրդական մը կար՝
Որ հարցընեմ՝ ու պատասխան տայ:
29 ˢԱհա ամէնքը անոտի են՝ գործքերնին ոչինչ է.
Անոնց ձուլածոյ կուռքերը՝ հով ու ունայնութիւն են:

Գ Լ. Խ Ե

1 Ներածութիւն պաշտօնը, հնազանդութիւնը և հաստատութիւնը: 5 Աստուծոյ անոր բոլոր խոստումները: 10 Աստուած գովելու յորդորանք մը՝ իր ահաւորութեան համար: 17 Յովհաննէսը կը յանդիմանուի իր անհաւատութեանը համար:

1 ᵗԱհա՝ իմ ծառաս՝ որուն ձեռնտու պիտի բլլամ՝
Ու իմ ընտրածս՝ որուն իմ սիրտս ᵘհաւնեցաւ.
ᵛԻմ Հոգիս անոր վրայ դրի.
Անիկա ազգերուն իրաւունք պիտի հանէ:
2 Անիկա պիտի չպոռայ՝ ու պիտի չաղաղակէ՝
Ու իր ձայնը դուրսը լսել պիտի չտայ:
3 ʷՋախջախած եղէգը պիտի չիշխէ՝
Ու պլպլացած պատրոյգը պիտի չմարէ.
Իրաւունքը ճշմարտութեան պիտի հանէ:
4 Անիկա պիտի չհաւարանայ՝ ու պիտի չհիասթա-
նայ՝
Մինչեւ որ իրաւունքը երկրի վրայ հաստատէ.
ˣԵւ կղզիները անոր օրէնքին պիտի սպասեն:

5 ʸԱրկինքը ստեղծող՝ ու զանիկայ կազմող՝
ᶻԵրկիրը ու անոր մէջ բուսածը տարածող՝

ᵗ Մբ. 2։
ᵘ ՊԼ. խդ. 9։
ᵛ Մբ. 4։
ʷ ՊԼ. Ի. 9։
ˣ ՊԼ. կէ. 5։
ʸ Մբ. 24։
ᶻ ՊԼ. խդ. 10։ խե. 3, 6։ ծբ. 13։ ծգ. 11։ Ասա. ժբ. 18, 19, 20։ Փիլ. բ. 7։
ᵃ Ասա. գ. 17։ ժէ. 5։ Նփես. ա. 6։
ᵇ ՊԼ. ժա. 2։ Յօհ. գ. 34։
ᶜ Նէն. խե. 10։
ᵈ ՊԼ. խդ. 24։ Օաք. ժբ. 1։
ᵉ Ասղ. ձէ. 6։

Ընոր վայ եղող ժողովրդեան շունչ՝
Եւ Եանոր մէջը քաղողներուն ոչի տուող
Տէր Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ.
6 ե«Ես Տէրս քեզ արդարութեամբ կանչեցի,
Եւ ձեռքէդ պիտի բռնեմ՝ ու քեզ պիտի
պաշտպանեմ,
զԵւ քեզ ժողովուրդին ուխտ,
Ը– հ«ազգերուն լոյս պիտի տամ.
7 ։Որ կոյրերուն աչքերը բանաս,
ՀԱնտարկեալները բանտէն հանես,
Ը– ԽԱւազարի մէջ նստողները կապանքի տուներէն։

8 Ես Եհովայ եմ. իմ անունս աս է.
Ը– ե՛իմ փառքս ուրիշի մը չեմ տար,
Ը՛է ալ իմ պատիւս կուռքերուն։
9 Ընչի բաները ահա եղան,
Ը– Եւ նորերը ես կը յայտնեմ.
Ընտնք դեռ չեղած ձեղի կ՚իմացընեմ։

10 ։«Սր երգ երգեցէք Տէրոջը,
Ը– անոր գովաբթիւնը երկրին ծայրերէն,
Ը՛Ով ծովը իջնողներ, ու ամենիկ լեցընողներ,
Կղզիներ, և անոնց բնակիչները։
11 Ընապատը ու անոր քաղաքները՝
Կեդարու բնական գիղերը Յայն ըմբռընեն.
*Ը էմի բնակիչները յաղթանակի երգով՝
Լեռներուն գլխէն ձայն տան.
12 Տէրոջը փառք տան,
Եւ անոր գովաբթիւնը կղզիներուն մէջ պատմեն։

13 Տէրը հզօրի պէս պիտի ելլէ,
Պատերազմող մարդու պէս իր նախանձը պիտի արթընցընէ.
Պիտի աղաղակէ ու ։բարձրաձայն պիտի գոչէ,
Եւ իր թշնամիներուն վրայ †յաղթող պիտի ըլլայ»։

14 Ես շատոնգմէ լուռ կեցայ,
Ձայնս կարկեցի, ու զես զապեցի.
«Ինչպէս ծնանող կնկան պէս պիտի պոռամ.
‡Պիտի աւերեմ, ու մէկէն պիտի կլլեմ»։
15 Լեռներն ու բլուրները անապատ պիտի ընեմ,
Ընոնց անոնց բոլոր խոտը պիտի չորցընեմ,
Ը– գետերը ‖ ցամաքի պիտի դարձընեմ,
Եւ լիճերը պիտի ցամքեցընեմ։
16 Ը– կոյրերը իրենց չգիտցած ճամբուն մէջ պիտի պտըտցընեմ.
Ընոնց անոնք՝ իրենց չգիտցած շաւիղներուն մէջ պիտի քալեցընեմ.
Ընոնց առջևը խաւարը լոյս, ու խորտուբորտ տեղերը հաւասար պիտի ընեմ.
Ընոնց աս բաները պիտի ընեմ, ու զանոնք երբեք պիտի չձգեմ։

17 Պանդակած կուռքերու ապաւինողները,
Եւ ձուլածոյ կուռքերուն՝ Դուք մեր աստուածներն էք՝ ըսողները՝
Վայ պիտի դառնան, ու ամօթալից ըլլան։

18 Ո՛վ խուլեր՝ լսեցէք,
Ը– ո՛վ կոյրեր՝ նայեցէք որ տեսնէք։
19 ։Ո՛վ է կոյր՝ բաց ի իմ ծառայէս,
Կամ խուլ՝ իմ լուրհանդեսիս պէս.
Ո՞վ է կոյր՝ Ապու–ձոյ նուիրեալին պէս,
Եւ կոյր՝ Տէրոջը ծառային պէս։
20 Շատ բաներ կը տեսնես, ։բայց զգուշութիւն չես ըներ.
Ընանչներդ բաց են, բայց չես լսեր։
21 Տէրը իր արդարութեանը համար ածոր հաճեցաւ.
Իր օրէնքը մեծցուց ու փառաւորեց։
22 Եայց անիկայ յափշտակուած և կողոպտուած ժողովուրդ է.
Ընոնք քարայրներու մէջ որոգայթի բռնուեցան,
Ը– բանտերու մէջ պահուեցան.
Ընոնք յափշտակութեան մատնուեցան, և ազատող մը չկայ.
Կողոպտուա եղան, ու մէկը չդառնուիր որ Ը՛ա տուր՝ ըսէ։

23 Ձեր մէջը ո՞վ կայ, որ ասոր ականջ դնէ,
Ը– մտիկ ընէ ու լսէ դալու ժամանակին համար։
24 Ո՞վ մատնեց Յակոբը յափշտակութեան,
Ը– Իսրայէլը կողոպտիչներուն.
Ընչ որ Տէրը՝ որուն դէմ մեղք գործեցինք.
Վ՚ատն ալ անոր ճամբաներուն մէջը քալել չուզեցին,
Եւ անոր օրէնքին ընազանդութիւն չըրին։
25 Ընատի իր սաստիկ բարկութիւնը
Ը– պատերազմի ուժգնութիւնը անոր վրայ թափեց,
։Եւ սաւին կողմէն զանիկայ բռընկցուց, ։բայց անիկայ չգիտցաւ.
Ընանիկայ այրեց, բայց անիկայ իր սրտին մէջը չդրաւ։

ԳԼ. ԽԳ

1 Տէրը իր խոստմունքներովը եկեղեցին կը մխիթարէ. 8 ժողովուրդը կը կանչէ որ իր ամենակարողութեանը վկայութիւն տան. 14 կը նախատէ անոնց՝ Բաբելոնի կործանումը, 18 և իր ժողովուրդին հրաշալի կերպով փրկութիւը. 22 ժողովուրդը կը յանդիմանէ՝ յանցանելով թէ կարող չեն ընդունելին արդարացընելու։

1 Եւ հիմա ո՛վ Յակոբ՝ ։«քեզ ստեղծողը,
Ը– ո՛վ Իսրայէլ՝ ։քեզ ձևակերպող Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.

ե Գաղ. ժէ. 25։
զ ԳԼ. խէ. 1։
է ԳԼ. խԹ. 8։
ը ԳԼ. խԹ. 6։ Ղու. բ. 32։ Գաղ. ժգ. 47։
թ ԳԼ. լէ. 5։
ժ ԳԼ. կե. 1։ Ղու. ե. 18, 19։ ։Տիմ. բ. 26։ Նբր. բ. 14, 15։
ի ԳԼ. ի. 2։
լ ԳԼ. խը. 11։
խ Ղաղ. ԼԳ. 3։ ես. 3։ զԲ. 1։
ծ Ղաղ. ոէ. 23։
* Կամ ովքեր։
յ ԳԼ. լա. 4։

† Կամ պիտի գօրանայ։
‡ Կամ Շունչ առնելով պիտի փչեմ.
‖ Կամ կղզիներու.
ղ Ղաղ. զէ. 7։ ԳԼ. ա. 29։ խէ. 11։ խե. 16։
ճ ԳԼ. խը. 8։ Եզեկ. ժբ. 2։ Տես Հօհ. ի. 39, 41։
ն Տես Հռով. բ. 21։
շ Տես ե. Թագ. իե. 9։
ո Իմ. է. 9։

—

ա Հմր 7։
բ Հմր 21։ ԳԼ. խէ. 2, 21, 24։

Ա՛ռ վահանդ ու վահան առ ինձ ելի։
Ա՛նէծս դարձո՛ւր ի վերայ հալածողացս իմոց։
Ասա՛ ցանձն իմ՝ Ես եմ փրկութիւն քո։
3 Ամաչեցո՛ւսցին եւ ամօթահարեսցին որ խնդրեն զանձն իմ։
Դարձցին յետս եւ ամաչեսցին որ խորհին չարիս ինձ։
4 Եղիցին իբրեւ զհողմն առաջի երեսաց հողմոյ,
Եւ հրեշտակ Տեառն նեղեսցէ զնոսա։
5 Եղիցի ճանապարհ նոցա խաւար եւ սահմանք,
Եւ հրեշտակ Տեառն հալածեսցէ զնոսա։
6 Զի առանց պատճառի ծածկեցին ինձ զորս՝ զգոմ իւրեանց,
Առանց պատճառի նախատեցին զանձն իմ։
7 Եկեսցէ նոցա անգիտութիւն յանկարծակի,
Եւ զոր ծածկեցին՝ ինքեանք ընկղմեսցին ի նմա,
Եւ ի նոյն անգիտութիւն անկցին։
8 Եւ անձն իմ ի Տէր ցնծասցի,
Եւ ուրախ լիցի ի փրկութենէ նորա։
9 Ամենայն ոսկերք իմ ասասցեն՝ Տէր, ո՞վ նման է քեզ,
Որ փրկես զաղքատ յձեռնէ զօրաւորի քան զնա,
Եւ զաղքատ եւ զխեղճ յանիրաւ յափշտակողաց նորա։
10 Յարիցեն ի վերայ իմ վկայք անիրաւք,
Զոր ոչ գիտէի՝ հարցանէին զիս։
11 Հատուցանէին ինձ չարութիւն փոխանակ բարեաց,
Եւ սգացուցանէին զանձն իմ զրկանաւք։
12 Եւ ես՝ յորժամ նեղէին զիս՝ զգեցայ զգեստ մազեղէն,
Եւ խոնարհեցուցի զանձն իմ պահովք,
Եւ աղօթք իմ ի գիրկս իմ դարձան։
13 Իբրեւ զընկերի եւ զեղբաւր իմոյ՝ այսպէս գոհանայի նմա,
Իբրեւ զի սգաւոր մօր՝ այսպէս խոնարհ էի սգոյ։
14 Եւ ես՝ իբրեւ զի ոչ ունէի ընկեր եւ ոչ եղբայր,
Այսպէս տրտմեցայ եւ խոնարհեցայ յոյժ։
15 Եւ ի նեղութեան իմում ուրախ եղեն եւ ժողովեցան,
Ժողովեցան ի վերայ իմ հարուածք՝ եւ ոչ գիտէի,
Պատառեցին զիս եւ ոչ դադարէին։
16 Ի փորձս հեգնութեան ի խնդութեան իմում
Կրճտեցին ի վերայ իմ զատամունս իւրեանց։
17 Տէր, յե՞րբ տեսանես զայս։
Դարձո՛ զանձն իմ ի չարութեանց նոցա,
Եւ զմիայնակեցութիւն իմ ի առիւծոց։
18 Եւ խոստովանեսցիմ քեզ ի ժողովս բազումս,
Եւ ի ժողովրդեան զօրաւոր զքեզ գոհասցիմ։
19 Մի՛ ուրախ լիցին ինձ անիրաւք թշնամիք իմ,
Որ ատեն զիս առանց պատճառի,
Եւ մի՛ ակնարկեսցեն աչօք չարութեան։
20 Զի ոչ զխաղաղութիւն խորհին,
Եւ ի վերայ երկրի հանդարտ բնակելոց նենգութիւն խորհին։
21 Եւ բացին զբերան իւրեանց ի վերայ իմ,
Ասացին՝ Ահա՛ ահա՛ տեսին աչք մեր։
22 Տեսեր, Տէր, մի՛ լռեր,
Տէր, մի՛ հեռանար ինձանէ։
23 Յարո՛ւց զքեզ եւ զատկա՛ր զդատաստան իմ,
Աստուա՛ծ իմ եւ Տէր իմ, զդատաստան իմ։
24 Դատեա՛ զիս ըստ արդարութեան քում, Տէր Աստուա՛ծ իմ,
Եւ մի՛ ուրախ լիցին ինձ։
25 Մի՛ ասասցեն սիրտք նոցա՝ Ահա՛ ահա՛ հոգի մեր,
Մի՛ ասասցեն՝ Կլա՛ն զնա։
26 Ամաչեսցեն եւ ամօթահարեսցին ընդ միասին որ ուրախ լինին չարեաց իմոց,
Զգեցցին ամօթ եւ նախատինս որ մեծանան ի վերայ իմ։
27 Ցնծասցեն եւ ուրախ լիցին որ կամին զարդարութիւն իմ,
Եւ ասասցեն ընդ միշտ՝ Մեծացի՛ Տէր,
Որ կամի զխաղաղութիւն ծառայի իւրոյ։
28 Եւ լեզու իմ խոկասցի զարդարութիւն քո,
Զամենայն աւուր զգովութիւն քո։

---

1 Յաղթականին՝ Դաւթի։
2 Ասացի՝ Պահեցից զճանապարհս իմ,
Զի մի մեղանչեցից լեզուաւ իմով։
Դիր բերան իմում պահապան,
Եւ դուռն շրթանց իմոց զգաստ։
3 Համրացայ եւ խոնարհեցայ,
Եւ լռեցի ի բարեացն,
Եւ ցաւ իմ նորոգեցաւ։
4 Տաքացաւ սիրտ իմ ի մէջ իմ,
Եւ ի խորհրդածութեան իմում բորբոքեցաւ հուր։
Խօսեցայ լեզուաւ իմով,
5 Ցուցո՛ ինձ, Տէր, զվախճան իմ,
Եւ զչափ աւուրց իմոց որ իցէ,
Զի գիտասցեմ զանդամս իմ զինչ իցեն։
6 Ահա՛ զաւուրս մանս արարեր զաւուրս իմ,
Եւ ժամանակ կենաց իմոց իբրեւ զոչինչ առաջի քո։
Բայց զի՞ ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
7 Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
8 Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
9 Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
10 Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
11 Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
12 Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
13 Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
14 Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
15 Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
16 Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
17 Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
18 Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
19 Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
20 Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
21 Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
22 Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
23 Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
24 Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
25 Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
26 Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
27 Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
28 Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։
Ոչ ունայն ամենայն մարդ որ կայ։

Հաղա քու մեղքերովդ պիտ աշխատուցիր.
Ո՞ր քու անօրէնութիւններովդ պիտ յոգնեցուցիր:
25 Ես եմ՝ ես եմ, որ ՚քու յանցանքներդ ‡ինձի համար կը ջնջեմ,
*Ու քու մեղքերդ՝ ալ պիտի չյիշեմ:
26 Միտքս ձգէ. մեկտեղ դատի ելլինք,
Դուն զրուցէ, որպէս զի արդարանաս:
27 Քու նախահայրդ մեղք գործեց,
Ու քու ուսուցիչներդ ինձմէ ապստամբեցան:
28 Ուստի †ես ալ սրբարանին իշխանները պիղծ սեպեցի,
‡Ու Յակորը նզովքի,
Ու Իսրայէլը նախատինքի մատնեցի:

ԳԼ. ԽԴ.

1 Աստուած իր խոստումներովը կը միխիթարէ նկողնին. 7 կը ցուցընէ կուռքերուն ունայնութիւնը, 9 և կուռք շինողներուն յիմարութիւնը: 21 Աստուած զոմիրս յորդորանք մը իր փրկագործութիւնովը ու ամենակարողութեանը համար:

1 Ու հիմա մարիկ լուր՝ ՚ով իմ ծառաս Յակոբ,
Ու դուն ով իմ ընտրած ‡Իսրայէլս՝ մի վախնար.
2 Ինչ ստեղծող, և ‡արգանդի մէջ ձևակերպող,
Ո՞ր քեզի օգնութիւն ընող Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ո՛վ իմ ծառաս Յակոբ,
Ու դուն ով իմ ընտրած ‡Իսրայէլս՝ մի վախնար.
3 Ինչպէ ‡ծարաւին վրայ ջուր պիտի թափեմ,
Ու անջուր երկրին վրայ՝ հեղեղներ.
Քու սերունդիդ վրայ իմ *ոգիս պիտի թափեմ,
Ու քու արգասդ վրայ՝ իմ օրհնութիւնս:
4 Ու անոնք կբլբլէ խոտերու մէջ,
Ջուրի վտակներու քով եղող ուռիներու պէս պիտի բուսնին:
5 Մէկը պիտի ըսէ թէ՝ Ես Տէրոջն եմ.
Մէկին ալ Յակոբին անուններով պիտի կանչուի.
Ու միւսն ալ իր ձեռքովը պիտի գրէ, Ընչ Ես Տէրոջն եմ,
Ու Իսրայէլին անուններով պիտի մականուանի:

6 Տէրը՝ Իսրայէլին Փրկագործը՝
Ու †ազգաց Տէրը՝ անոր փրկիչը այսպէս կ'ըսէ.
‡Ես եմ առաջինը, ու ես եմ վերջինը,
Ու ինձմէ ուրիշ Աստուած չկայ:
7 Ու հին ժողովուրդը հաստատելէս 'ի վեր՝
ՓՈվ կրցաւ ինձի պէս ձայն տալ ու պատմել,
Ու ասիկայ ինձի համար կարգի դնել.
Անոր պատճառներ գալու ու ըլլալու բաները:
8 Մի վախնաք, ու մի՛ զարհուրիք.
ՃԱրդեօք ես ձեղի ան ատենէն չհիւացուցի՞, ու չզրուցեցի՞:
ՔԴուք վկաներս դուք եք:
Ինծմէ ուրիշ Աստուած կա՞յ:
‡Յիրաւի ո՛րբև Վէմ չկայ. ո՛րբէ Ճը չեմ գիտեր:
9 ‡Կուռք շինողներուն ամէնն ալ ունայնութիւն են.
Ու անոնց ընտիր գործերը օգուտ մը չեն ըներ.
Ու իրենք իրենց վկաներ են.
ՔՉեն տեսներ ու չեն իմանար, որ ամչնան:
10 Ո՞վ է անիկայ, որ աստուած կը շինէ,
Ու կուռք կը ձուլէ, ՚որ օգուտ մը չըներ:
11 Ահա անոր բոլոր ընկերները ‡պիտի ամչնան.
Վասն զի արուեստաւորները անգամ մարդ են.
Թող անոնք ամէնը ժողովին ու կայնին.
Պիտի վախնան, ու միասին պիտի ամչնան:
12 ‡Երկաթագործը ածուխով կը շինէ տապարը,
Ու կրակներով անոր ձև կու տայ,
Ու զանիկայ իր զօրաւոր բազուկովը կը շինէ.
Երբոր անօթենայ, ուժէ կը կտրի.
Երբոր Ջուր չխմէ, կը մարի:
13 Հիւսը լար կը քաշէ, և մատիտով †ուրուագիծը կը գծագրէ.
Ժանիկայ քանդակագործի գրիչով կը բանի,
Ու անոր վրայ կարկինով կը գծէ.
Ժանիկայ մարդու կիրպարանքով,
Ու մարդկային գեղեցկութիւնով կը շինէ,
Որ տան մէջ դրուի:
14 Ընիկայ իրեն նոճիներ կը կտրէ,
Ու գիհի ու կաղնի կ'առնէ,
Որոնք իրեն՝ անտառի ծառերէն կ'ընտրէ.
Թնդրօշ կը տնկէ, և պահնիկայ անձրևը կը մեծցընէ:
15 Ու անոնք մարդուն վառելիք կ'ըլլան.
Ու անոնցմէ կ'առնէ, որ իրաւ վառէ, ու տաքնայ.
Նոնոյ ծէն հաւը կ'այրէ, ու հայ կ'եփէ.
Նաև աստուած մը կը շինէ, և անոր երկրպագութիւն կ'ընէ.
Ժանիկայ կուռք կը ձևացընէ, ու կը պաշտէ:
16 Նոր կէսովը կրակ կը վառէ.
Կէսովը միս կ'ուտէ.
Խորոված կ'եփէ, ու կը կշտանայ.
Ու կը տաքնայ, ու կ'ըսէ.
Ահա տաքցայ, կրակը տեսայ:

ա ԳԼ. ա. 14: Մաղ. բ. 17:
բ ԳԼ. խգ. 22: խը. 9: Նբեմ. ֆ. 20: Գոր. գ. 19:
գ Նգեկ. ԼԳ. 22, ԼԸ:
դ ԳԼ. ա. 18: Նբեմ. Լ. 34:
ե ԳԼ. խէ. 6: Ովբ. բ. 2, 6, 7:
զ Աղ. հԲ. 4: Նբեմ. իգ. 9: Գան. թ. 11: Ժաք. բ. 13:

է ՚Ամբ 21: ԳԼ. խա. 8: խգ. 1: Նբեմ. Հ. 10: խղ. 27, 28:
ը ԳԼ. խգ. 1, 7:
թ ի Օբ. ԼԲ. 15:
ժ Նշդ. Հեսուբունա՝

ի ԳԼ. լի. 7: Յօվել. բ. 28: Յօհ. Հ. 38: Գոր. բ. 18:
լ ՚Ամբ 24: ԳԼ. խգ. 1, 14:
խ ԳԼ. խա. 4: խը. 12: Հայտ. ա. 8, 17: իԲ. 13:
ծ ԳԼ. խա. 4, 22: խէ. 21:
կ ԳԼ. խա. 22:
հ ԳԼ. խգ. 10, 12:
ձ ի Օբ. գ. 35, 39: ԼԲ. 39:

ղ ԳԼ. ա. 2: ի Ծագ. բ. 2: իԲ. 32: ԳԼ. խէ. 5:
մ ԳԼ. խա. 24, 29:
յ Ասղ. ՀԺԷ. 4, ԼԸ:
ն Նբեմ. Ժ. 5: Ելմ. բ. 18:
շ Ասղ. ղԷ. 7, ԳԼ. ա. 29: խգ. 17: խէ. 16:
ո ԳԼ. խա. 19: խա. 6: Նբեմ. Ժ. 3, ԼԸ:

17 Եւ անոր մնացածը աստուած՝ այսինքն կուռք
կը շինէ իրեն ,
Զանիկայ կը պաշտէ , ու անոր երկրպագու-
թիւն կ՚ընէ ,
Եւ անոր աղօթք կ՚ընէ , ու կ՚ըսէ .
Օ՛հս ազատէ , քանզի իմ աստուածս դուն
ես :
18 [a]Չեն գիտեր ու չեն հասկընար .
Վանդի [b]անոնց աչքերը՝ տեսնելէն ,
Եւ անոնց սիրտերը՝ հասկնալէն ծեփուեցաւ :
19 Ու մէկը ըմիտքը չբերէր ,
Եւ գիտութիւն ու հանճար չունի՝ որ ըսէ .
Ասոր կէսովը կրակ վառեցի ,
Եւ անոր կայծերուն վրայ հաց ալ եփեցի .
Միս խորովեցի ու կերայ ,
Եւ մնացածը պղծութիւն շինեմ .
Ծառի կո՞ճղ պաշտեմ :
20 Ընդհակառակն մոխիրով կը սնանի .
[c]Խոտ խաբուած սիրտը զինքը կը մոլորցնէ .
Եւ իր հոգին չկրնար փրկել , ու չըսեր թէ՝
Իմ աջ ձեռքիս մէջը սուտութիւն չկայ :
21 Ըսոնք միտդ բեր՝ ով Յակոբ ,
Եւ դուն ով Իսրայէլ , քանզի [d]իմ ծառաս ես .
Ես ստեղծեցի քեզ . դուն իմ ծառաս ես .
Ո՛վ Իսրայէլ՝ [e]զիս մի մոռնար՝ :
22 [f]Ջու յանցանքներդ մէգի պէս ,
Ու քու մեղքերդ ամպի պէս ընջեցի .
Ետեւդ դարձիր , քանզի [g]քեզ փրկեցի :

23 [h]Ուրախ եղէք՝ ով երկինք , քանզի Տէրը ը-
րաւ ասկից .
Ո՛վ երկրիս վարի կողմերը՝ ցնծութեամբ աղա-
ղակեցէք .
Լեռներ , անտառ՝ ու անոր մէջը եղող բոլոր
ծառեր՝
Ուրախութեան ձայներ հանեցէք .
Վանդի Տէրը փրկեց Յակոբը ,
Եւ Իսրայէլի մէջ փառաւորուեցաւ :

24 Ըսյապէս կ՚ըսէ Տէրը [i]քու փրկիչդ ,
Ու [j]քեզ արգանդի մէջ Ստեղծողը .
Ես եմ Տէրը , որ ամէն [k]բաներուն լըր-
[l]Երկինքը միեակ ես տարածեցի ,
Ու երկիրը իմ կարողութեամբս հաստատեցի .
25 [m]Ստախօսներուն նշանները [n]պարապը կը հա-
նեմ ,
Եւ դուշակողները կը յիմարեցընեմ .
Իմաստուններուն ետ կը դարձընեմ ,
[o]Ու անոնց գիտութիւնը յիմարութեան կը
հանեմ .

26 [p]Իմ ծառայիս խօսքը կը հաստատեմ ,
Եւ իմ դեսպաններուս խորհուրդը կը կատա-
րեմ :
Ես եմ՝ որ Երուսաղէմին համար կ՚ըսեմ թէ՝
Պիտի բնակուի ,
Ու Յուդայի քաղաքներուն համար՝ թէ պի-
տի շինուին .
Ու անոր աւերակները պիտի կանգնեմ :
27 [q]Եւ անդունդին կ՚ըսեմ թէ՝ Ցորցիր ,
Ու քու գետերդ պիտի չմքեցընեմ :
28 Եւ Կիւրոսին համար կ՚ըսեմ . Իմ հովիւս է ,
Ու իմ ամէն կամքս պիտի կատարէ .
Ու Երուսաղէմին կ՚ըսեմ թէ՝ [r]Պիտի շինուիս ,
Եւ տաճարին՝ թէ Քու հիմերդ պիտի ձը-
գուին :

Ի Լ· Ի Ս

1 Կատուած իր նկատղին սիրոյն համար Կիւրոսը կը կանո-
չէ . 5 իր ամենակարողութեանը իրատունքով հնազան-
թիւն կը պահանջէ ժողովուրդէն . 20 իր փրկարար զօ-
րութիւնը յիշելով՝ կը յանդիմանէ կուռքերուն ունայ-
նութիւնը :

1 [s]Ըսպէս կ՚ըսէ Տէրը իր օծեալ Կիւրոսին ,
Որուն [t]աջ ձեռքը բռնեցի ,
Որ ազգերը անոր առջեւը ճնազանդեցընեմ ,
Ու թագաւորներուն մէջքը թուլցընեմ ,
Եւ անոր առջեւը դռներուն փեղկերը բացուին ,
Ու դռները բնաւ չզոցուին .
2 Ես քու առջեւդ պիտի երթամ ,
[u]Եւ խորտուբորտ տեղւոյանները պիտի շիակեմ .
[v]Պղնձէ դռները պիտի փշրեմ ,
Ու երկաթէ նիգերը պիտի կոտրտեմ .
3 Եւ քեզի խաւարի մէջ թաքնոած գանձերը ,
Ու պահուած հարստութիւնները պիտի տամ ,
[w]Որպէս զի գիտնաս թէ ես եմ Տէրը՝
Իսրայէլին Աստուածը , որ [x]քեզ քու անու-
նովդ կը կանչեմ :
4 [y]Իմ Յակոբ ծառայիս համար ,
Եւ իմ ընտրած Իսրայէլիս համար ,
[z]Քեզ քու անունովդ կանչեցի ,
Թ՝ քեզի մականուն դրի , թէեւ [a]զիս չէիր
ճանչնար :
5 [b]Ես եմ Տէրը , ու [c]ուրիշ մը չկայ .
Ինծմէ զատ Աստուած չկայ .
[d]Ես քեզի գօտի կապեցի , թէեւ զիս չէիր ճանչ-
նար .
6 Որպէս զի արեւելքէն ու արեւմուտքէն գիտ-
նան՝
Որ ինծմէ զատ մէկը չկայ .
Ես եմ Տէրը , ու ուրիշ մը չկայ :

---

a Ես· խե· 20 :
b Բ Թ.հս· բ· 10 :
c Ես· խզ· 8 :
d Ա՛մ· դ· 12 : Հռով· ա· 21 : բ Թ.հս· բ· 11 :
e Հմր 1 , 2 :
f Սաղ ինծմէ պիտի չմոռցուիս
g Ես· խգ· 25 :
h Ես· խդ· 1 : խը· 20 : ա Կոր· գ· 20 : ա Պետ· ա· 18 ; 19 :
i Սաղ· կի· 34 : զգ· 11 , 12 : Ես· խբ· 10 : խե· 13 : Երեմ· ծա· 48 : Հայտ· ժբ· 20 :
j Ես· խդ· 14 : Հմր 6 :
k Ես· խգ· 1 :
l Յոբ· ի· 8 : Սաղ· ճէ· 2 : Ես· ի· 22 : խբ· 5 : խե· 12 : ծա· 12 :
m Երեմ· ծ· 36 :
n Ես· խե· 13 :
o ա Կոր· ա· 20 :
p Օ.հս· ա· 6 :
q Ծնց Երեմ· ե· 38 : ծա· 32 , 36 :
r Բ Մն· հգ· 22 , 23 : Եզր· ա· 1 , 11 : Ես· խե· 13 :

---

s Ես· խա· 13 :
t Ես· խա· 2 : Դան· ը· 30 :
u Ես· ի· 4 :
v Ժող· ճէ· 16 :
w Ես· խգ· 23 :
x Նհ· հգ· 12 , 17 : Ես· խէ· 1 : խե· 1 :
y Ես· խգ· 1 :
z ա Թ.հս· է· 5 ,
a Օբ· է· 35 , 39 : հբ , 39 : Ես· խէ· 8 : խզ· 9 ,
b Հմր 14 , 18 , 21 , 22 ,
c Սաղ· ժբ· 32 , 39 :
d Սաղ· ճէ· 15 : Ես· հ· 20 : Սաղ· ա· 11 ,

7 Լ֊սյսը Հաստատողը , և խաւարը ստեղծողը ,
խաղաղութիւնը ընողը , ու [b]չարիքը ստեղ֊
ծողը ,
Ես ամէն բաներըը ընողը՝ ես Տէրս եմ :

8 [c]Ո՛վ երկինքներ՝ վերէն յօ՛դ կաթեցուցէք ,
Եւ ամպերը արդարութիւն տեղան .
Երկիրը բացուի , ու փրկութեան պտուղ
[d]տայ ,
Ու մեկտեղ արդարութիւն բուսնի .
Ես Տէրս եմ ստեղծողը ես Տէրս եմ :

9 Վա՜յ անոր՝ որ [e]իր Ըարձրէն հետ կը վիճի ,
†Ո՞ւ֊ր֊ է֊ք երկրիս խեցիներուն պէս խեցի մըն է՞ .
[f]Միթէ կաւը ղինքը ձեւացրնողին կրնայ ըսել ,
թէ Ի՞նչ կը շինես ,
Կամ քու գործդ [g]նման չէ՛լ ըսել , թէ
Ձեռք չունիս :
10 Վա՜յ անոր՝ որ իր Հօրը կ'ըսէ . Ի՞նչ կը ծը֊
նանիս ,
Ու իր մօրը՝ Ի՞նչ պա֊տի կը բերես :

11 Ես֊սպէս կ'ըսէ Տէրը՝
Իսրայէլին Սուրբը ու անոր Ըարիչը .
Գալու բաներուն վրայով [h]ինձի հարցուցէք .
[i]Իմ որդւոցս համար ու Իմ ձեռացս գործ֊
քերուն համար
Ինձի պատուէր տուէք :
12 [j]Երկիրը ես շինեցի ,
Ու [k]անոր վրայ մարդը ստեղծեցի .
Երկինքը իմ ձեռքերս տարածեցին ,
Եւ [l]անոր բոլոր զօրքին ես պատուէր տուի :
13 [m]Ես զանիկայ արդարութեամբ արթընցուցի ,
Ու անոր ամէն ճամբաները պիտի շիտակեմ .
Ընիկայ Իմ քաղաքս պիտի շինէ ,
Եւ իմ աքսորուածներս ետ պիտի դարձընէ
Ըսանց դնոյ ու առանց կաշառքի՝
Կ'ըսէ զօրաց Տէրը :

14 Տէրը այսպէս կ'ըսէ .
[n]Եգիպտոսին վաստակը ,
Ու Եթովպացւոց , և երկայնահասակ Սա֊
բայեցւոց վաճառականութիւնը
Կ'եղի պիտի անցնի , ու քուկդ պիտի ըլլայ .
Ընոնք քու ետեւդ պիտի քալեն ,
Եւ [o]շղթաներով պիտի պտրտին ,
Ու քեզի երկրպագութիւն ընելով՝
Կ'եղի պիտի աղաչեն , ո՜ ըսե֊ն .
[p]Միայն քու մէջդ Ըստուած կայ ,
Ու [q]ա՛նկէ՛ ի զատ ուրիշ Ըստուած մը չկայ :

15 Յիրաւի [r]դուն քեզ ծածկող Ըստուած
մըն ես ,
Ո՛վ Իսրայէլին փրկիչ Ըստուածը :
16 Ընոնք ամէնը պիտի ամչնան ու պատկա֊
ռին .
[s]Կ'ուռնք շինողները միասին ամօթով պիտի
երթան :
17 [t]Իսրայէլը յաւիտենական փրկութիւնով Տէ֊
րոջմէ պիտի փրկուի .
Դուք յաւիտեանս յաւիտենից պիտի չամչի֊
նաք , ու չպատկառիք :

18 Կ'անցկն այսպէս կ'ըսէ [u]երկինքը ստեղծող
Տէրը ,
Ան Ըստուածը որ երկիրը կազմեց ,
[v]Ամրիկայ շինեց , և հաստատեց .
[w]Ամրիկայ պարապ տեղը չստեղծեց ,
[x]Հապա բնակութեան համար կազմեց .
[y]Տէրը ես եմ , ու [z]ինձմէ ուրիշը չկայ :
19 Ես [aa]ծածկաբար՝ երկրիս մութ տեղը չխօսե֊
ցայ .
Յակոբին սերունդին չըսի թէ՝
Ինծի տեղը զիս փնտռեցէք .
[ab]Ես Տէրս արդարութիւն կը խօսիմ ,
Եւ ճշմարիտ բաներ կը յայտնեմ :
20 Ժողովուեցէք ու եկէք .
Միասին մօտեցէք դուք՝ ազգերէն ազա֊
տուածներ .
[ac]Ընոնք գիտութիւն չունին , որ իրենց կուռ֊
քին փայտը կը կանգնեն ,
Ու փրկելու կարողութիւն չունեցող աստու֊
ծոյ աղօթք կ'ընեն :
21 Կ'արտոնցէք , ու պահուհ մօտեցուցէք ;
Եւ անոնք միասին խորհուրդ ընեն .
[ad]Ըսկիզբ՝ ի սկզբանէ ո՞վ դիտցուց ,
Ըն ժամանակէն ի վեր ո՞վ պատմեց .
Չէ՞ որ ես Տէրս , [ae]որ ինծմէ զատ ուրիշ Ըս֊
տուած չկայ ,
Ու ինծմէ ուրիշ ճշմարիտ Ըստուած ու փրը֊
կիչ չկայ :
22 [af]Ո՛վ երկրիս բոլոր ծայրերը՝ ինձի նայեցէք ,
որ փրկուիք .
Կ'անցկն ես եմ Ըստուած , և [ag]ինձմէ ուրիշը
չկայ :
23 [ah]Իմ անձիս վրայ երդում ըրի .
Իմ բերնէս արդարութեան խօսք ելաւ , ու ետ
չդառնար ,
Որ [ai]ամէն ծունկ ինձի պիտի կրկնուի ,
Եւ [aj]ամէն լեզու երդում պիտի ընէ :

[b] Ելմտ . գ . 6 :
[c] Սաղ . հբ . 3 : ձէ . 11 :
[d] Նէեր . տան ,
[e] Կռ . կդ . 8 :
† Կամ խեցին՝ երկրիս խե֊
ցիներուն հետ [f]ուզ չէ՛ն .
[g] Կռ . իե . 16 : Նէեմ . ժը .
6 : Հռոմ . ի . 20 :
[h] Նէեմ . լա . 9 :
[i] Նս . իե . 23 :
[j] Կռ . իէ . 5 : Նէեմ . իէ . 5 :
[k] Ծն . ա . 26 , 27 :
[l] Ծն . բ . 1 :
[m] Կռ . խա . 2 :
[n] բ Մն . լ . 22 , 23 : Նզր .
ա . 1 , լձ : Կռ . խգ . 28 :
[o] Կռ . ծբ . 3 : Տես Հռոմ .
գ . 24 :
[p] Սաղ . կլ . 31 : հբ . 10 , 11 :
Կռ . խե . 23 : ի . 9 , 10 ,
14 , 16 : Օսք . ը . 22 , 23 :
[q] Սաղ . ճխթ . 8 :
[r] ա Կոր . ժգ . 25 :
[s] Հմր . 5 :
[t] Կռ . խա . 22 : խգ . 9 : խգ .
7 : խդ . 10 : խը . 14 :
[u] Հմր . 5 , 14 , 18 : Կռ . խգ .
8 : խդ . 9 : խը . 3 , լձ :
[v] Սաղ . իբ . 27 : կե . 5 :
[w] Ծն . իբ . 16 : Նզր . գ .
13 , 14 :
[x] Հռոմ . ժգ . 11 : Փիլ . բ .
10 :
[y] Ծն . լա . 53 : բ Օր . գ .
13 : Սաղ . կգ . 11 : Կռ .
կե . 16 :
[z] Կռ . խա . 22 : խգ . 9 : խգ .
7 : խդ . 10 : խը . 14 :
[aa] Հմր 5 , 14 , 18 : Կռ . խգ .
8 : խդ . 9 : խը . 3 , լձ :
[ab] Սաղ . իբ . 27 : կե . 5 :
[ac] Ծն . իբ . 16 : Նզր . գ .
13 , 14 :
[ad] Հռոմ . ժգ . 11 : Փիլ . բ .
10 :
[ae] Ծն . լա . 53 : բ Օր . գ .
13 : Սաղ . կգ . 11 : Կռ .
կե . 16 :
[af] Սաղ . խգ . 24 : Կռ . ը . 17 :
ծէ . 17 :
[ag] Կռ . խդ . 11 :
[ah] Կռ . իգ . 4 : Հմր 25 : Հռո֊
մ . ժա . 26 :
[ai] Կռ . իգ . 5 :
[aj] Հմր 5 :
բ Օր . Ը . 11 : Կռ . խը . 16 :
Սաղ . ժբ . 8 : ձժբ . 137 ,
138 :
Կռ . խդ . 17 , 18 , 19 : խգ .
7 : խդ . 7 : Հռոմ . ա . 22 , 23 :

24 Մեհլը պիտի բակ.
Միայն Տէրոջմով [ա]արդարութիւն ու զօրութիւն ունեմ.
Ընդ Ինձ մեծը անոր պիտի գայ.
Եւ ՚բոլոր անոր դէմ բարկացողները պիտի ամչնան:
25 [բ]Իսրայէլին բոլոր սերունդը
Տէրոջմով պիտի արդարանայ, ու [գ]պիտի պարծենայ:

ԳԼ. ԽՕ

1 Խորհրդանի կուռքերը չեն կրնար դիմանալ, 3 Ծառայ մինչև վերջը կը փրկէ իր ժողովուրդը: 5 Պէտք չէ պաշտած կուռքերու հետ բաղդատել իր կարողութիւնները 12 ու փրկութիւնը կոդմանէ:

1 Բեհլը [դ]խոնարհեցաւ. Նաբաւը ծռեցաւ.
Անոնց կուռքերը կենդանիներու ու անասուններու վրայ էին.
Զեր բեռցուած բեռները
[ե]Յոգնած անասուններուն ծանրութիւն եղան:
2 Անոնք ծռեցան, ու միասին խոնարհեցան.
Հնոր ազատելու կարող չեղան,
[զ]Եւ իրենք ալ գերութեան գացին:

3 Ինծի մտիկ ըրէք՝ ո՛վ Յակոբին տունը,
Ու Իսրայէլի տանը բոլոր մնացորդը,
[է]Որ ձեզ որովայնէ կը կրեմ, և արգանդէ կը վերցընեմ.
4 Մինչև ձեր ծերութիւնը անգամ [ը]ես նոյն եմ.
Ու մինչև ձեր ալեւորութիւնը Ես ձեզ պիտի կրեմ.
Ես առեղծեցի, ու ես պիտի վերցընեմ.
Ես պիտի կրեմ, ու պիտի ազատեմ:

5 [թ]Ումի հետ կրնմանցընէք, և որո՞ւ հաւասար կը սեպէք.
Ինծի կ՚նմանութիւն կը շինէք, որ նման ըլլանք:
6 [ժ]Քսակէն ոսկի կը թափեն, ու կշռոքով արծաթ կը կշռեն.
Վարձքով ոսկերիչ կը բռնեն, որ անով աստուած կը շինէ.
Անոր կ՚երկրպագեն, և անոր կը խոնարհին.
7 [ի]Զանիկայ ուսերու վրայ կը վերցընեն կը տանեն,
Իր տեղը կը հաստատեն, ու կը կայնի.
Անկէ՚ոյ իր տեղէն չշարժիր.
Եւ [ժա]թէ որ մէկը անոր աղաղակէ, պատասխան չտար.
Զանիկայ իր նեղութենէն չազատեր:

8 Ասկէ՚ոյ յիշեցէք, ու մարդ եղէք,
[ժբ]Միաբերնիդ բերէք՝ ով յանցաւորներ,
9 Ա՚ւ յաւիտենից եղածի առջի բաները յիշեցէք.
Քանզի ես եմ Աստուած, և [ժգ]ինծմէ ուրիշը չկայ.
Ես եմ Աստուած, և ինծի պէս մէկը չկայ,
10 Որ [ժդ]վերջինը՝ սկիզբէն,
Ու դեռ չեղածը՝ առաջուընէ պատմեցի.
Ու կ՚ըսեմ թէ՝ [ժե]Իմ խորհուրդս պիտի հաստատուի,
Եւ իմ ամէն կամքս պիտի կատարեմ:
11 Ես եմ որ [ժզ]արեւելքէն գիշատիչ թռչունը կը կանչեմ,
Ու՝ հեռու երկրէ՝ [ժէ]իմ խորհուրդս՝ Ի գործ դնելու՝ մարդը.
Ես խօսեցայ, ու ես պիտի կատարեմ.
Ես խորհեցայ, ու ես՝ Ի գործ պիտի դնեմ:
12 Ո՛վ [ժը]արդարութենէ հեռացած խստասիրտներ՝
Ինծի մտիկ ըրէք.
13 [ժթ]Իմ արդարութիւնս մօտեցուցի.
Ընդկայ պիտի չհեռանայ.
Եւ իմ փրկութիւնս [ի]պիտի չուշանայ.
Ու իմ փառքս Եղջ Իսրայէլին համար
[ի]Սիօնի մէջ փրկութիւն պիտի դնեմ:

ԳԼ. ԽԱ

1 Աստուծոյ դատաստանը Խորհրդոյն ու Վաւրէացւոց վրայ՝ 6 իրենց անդիմադրելիութեան, 7 ամբարտաւանութեանը, 10 և յանդգնութեանը համար՝ 11 անհրաժեշտ պիտի բլլայ:

1 Ով [ա]Խորհրդոյն կոյս աղջիկը՝
[բ]Էլիը, ու [գ]Հողի վրայ նստէ.
Ով Վաւրէացւոց աղջիկը՝
Գետնի վրայ առանց աթոռի նստէ.
Քանզի մէկմէն ալ քնքուշ ու փափուկ պիտի չկոչուիս:
2 [դ]Աղօրիքին քարերը առ, ալիւր ազա.
Լաչակդ հանէ, քղանցքդ վերցուր,
Սրունքդ բաց, գետերէն անցիր:
3 [ե]Ծածկդ քու մերկութիւնդ բացուի,
Եւ նախատինքդ ալ երեւնայ.
[զ]Վրէժխնդիր պիտի առնեմ,
Ու մարդու մը միջնորդութիւնը պիտի չընդունիմ:
4 (Ա՚ր փրկչին անունը՝ *Եհովայ Սաբաւովթ՚ է.
Ընդկայ Իսրայէլին Սուրբն է:)
5 Լուռ նստէ, խաւարի մէջ մտիր՝ ով Վաղդէացւոց աղջիկը՝

ա Երեմ. իդ. 5: ա Կոր. ա. 30:
գ Պղ. խա. 11:
դ Հմր 17:
ե ա Կոր. ա. 31:

ա Պղ. խա. 9: Երեմ. ճ. 2: ճա. 44:
բ Երեմ. ժ. 5:
գ Երեմ. խը. 7:
դ Եր. ժթ. 4: ը Օր. ա. 31: լբ. 11: Սաղ. հա. 6:
ե Երեմ. իդ. 5: ա Կոր. ա. 30:
զ Պղ. խա. 11:
է Հմր 17:
ը ա Կոր. ա. 31:

ա Պղ. խա. 9: Երեմ. ճ. 2: ճա. 44:
բ Երեմ. ժ. 5:
գ Երեմ. խը. 7:
դ Եր. ժթ. 4: ը Օր. ա. 31: լբ. 11: Սաղ. հա. 6:
ե Պղ. կդ. 9:
զ Աղ. ազբ. 27: Սաղ. ք. 6:
է Սաղ. խը. 14: հա. 18:
ը Պղ. ի. 18, 25:
թ Պղ. ի. 19: խա. 6: խդ. 12, 19: Երեմ. ժ. 3:
ժ Երեմ. ժ. 5:
ի Պղ. խե. 20:
ժա Պղ. խդ. 19: խէ. 7:
ժբ Ը Օր. լբ. 7:
ժգ Պղ. խե. 5, 21:
ժդ Պղ. խե. 21:
ժե Աղ. լդ. 11: Բաակ. ժթ. 21: ի. 30: Պոր. ե. 39: Երբ. ղ. 17:
ժզ Պղ. խա. 2, 25:
ժէ Պղ. խդ. 28: խե. 13:
ժը Ամոս. ի. 19:
ժթ Հռով. ժ. 3:
ի Պղ. ծա. 5: Հռով. ա. 17: գ. 21:
իա Ելմ. բ. 3:
իբ Պղ. կբ. 11:

ա Երեմ. խը. 18:
բ Պղ. գ. 26:
գ Պղ. ժա. 5: Գատ. ժգ. 21: Աղ. խդ. 41:
դ Երե. ժա. 5: Գատ. ժգ. 21: Աղ. խդ. 4: Երեմ. ժդ. 22, 26: Նաա. գ. 5:
ե Հռով. ժբ. 19:
զ Պղ. խգ. 3, 14: Երեմ. ե. 34:
է Ք՚. Տէր զօրութեանց:

[ե]Քանզի մէյմըն ալ թագաւորութեանց տիկին պիտի չհոչուիս :
6 [զ]Ես իմ ժողովուրդիս բարկացայ ,
Ես [է]իմ ժառանգութիւնս պղծեցի ,
Ու զանոնք քու ձեռքդ տուի .
Դուն անոնց գթութիւն չցուցուցիր .
[ը]Ծերին վրայ քու լուծդ խիստ ծանրացուցիր .
7 Ես ըսի . Ես [թ]յաւիտեան տիկին պիտի մնամ .
Հնդպէս որ [ժ]ասիկայ մտքիդ մէջը չդրիր ,
[ի]Ասոր վախճանը չյիշեցիր :
8 Ու հիմա մտիկ ըրէ
Ո՛վ անհոգութեամբ նստող հեշտասէր ,
Որ սրտիդ մէջը կ՚ըսես .
[ժ]Ես եմ , ու ինծմէ ուրիշը չկայ .
[ի]Որբեւայր պիտի չեսամ ,
Ու անզաւակութիւն պիտի չգիտնամ :
9 Հիմա [ժ]ասնոց կրկուքն ալ՝
Յանկարծ մէկ օրուան մէջ քու վրադ պիտի գան .
Հրու դիւթութիւններուդ շատութիւնը մէջ ,
Ես քու անթիւ կախարդութիւններուդ մէջ ,
Ընոնք ամբողջ քու վրադ պիտի գան :
10 Ու դուն [ը]քու չարութեանդ ապաւինեցար ,
[ժ]Ու ըսիր . Ոչ ոք տեսնող չկայ :
Քեզ գլխէ հանողը՝ քու իմաստութիւնդ ու գիտութիւնդ է .
[ի]Ես սրտիդ մէջը ըսիր . Ես եմ , ու ինծմէ ուրիշը չկայ :
11 Ընոր համար քու վրադ մէկ ձախորդութիւն մը պիտի գայ ,
Որ անոր ուսկից ծագիլը պիտի չգիտնաս .
Ես քու վրադ թշուառութիւն մը պիտի կայնայ ,
Որ զանիկայ ետ դարձնելու կարող պիտի չըլլաս .
Ու քու վրադ [ժ]յանկարծ աւերում մը պիտի գայ ,
Որ դուն պատրաստ պիտի չգիտնաս :
12 Հիմա քու կախարդութիւններուդ և շատ գիւթութիւններուդ մէջը կեցիր ,
Որոնցմով քու մանկութենէդ ի վեր աշխատեր ես .
Գուցէ օգուտ մը գտնելու կարող ըլլաս ,
Գուցէ կարենաս յաղթել :
13 [ժ]Խորհուրդներուդ շատութենէն ձանձրացար .
Հիմա [ի]երկինքը գնողները , աստղագէտները ,
[ժ]Նոր ամիսներով դուշակութիւն ընողները
Թող կայնին ,

[ե]Եսա . 7 : Պա . ժգ . 19 : Դան . բ . 37 :
[զ]Տես բ Թագ . խգ . 14 : բ Պտ . խը . 9 : Ծնդ . ա . 15 :
[է]Պա . խգ . 28 :
[ը]բ Օր . խբ . 50 .
[թ]Եսա 5 : Յայտ . ժը . 7 :
[ժ]Պա . խգ . 8 :
[ի]բ Օր . լբ . 29 :
[ե]Եսա 10 : Սոփ . բ . 15 :
[զ]Յայտ . ժը . 7 :
[է]Պա . ժե . 19 :
[ը]Ա թագ . ժ . 3 :
[թ]Ա . Պտ . ա . 4 :
[ժ]Պտ . ծբ . 7 :
[ի]Պա . խբ . 15 : Ղեկ . ը . 12 : ի . 9 :
[ե]Եսա 8 :
[զ]Ա թագ . է . 3 :

Ես քու վրադ գալու ջրիփէնն քեզ ազատեն :
14 Ընհա անոնք նմրեղի պէս պիտի ըլլան ,
Որ զանոնք կրակը պիտի այրէ .
Իրենց հոգին բոցին զօրութենէն պիտի չկրնան ազատել .
Տաքնալու համար կայծ մը
Կամ դիմացը նստելու համար կրակ մը պիտի չմնայ :
15 Ընդպէս պիտի ըլլան քեզի անոնք՝ որոնց հետ աշխատեցար ,
Ու մանկութենէդ ի վեր առուտուր ըրիր .
Ընոնք մէկը իր ճամբան էրլալով դիրուցան պիտի ըլլան ,
Ու քեզ ազատող մը պիտի չըլլայ :

ԳԼ . ԽԸ

1 Եսաւան իր մարդաբանութիւնները կը յայտնէ , որ ժողովուրդը յանդիմանէ իրենց կամակորութեանը համար . 9 իր փառացը համար զանոնք կը փրկէ . 12 իր կարողութիւնը ու նախախնամութիւնը առաջ բերելով՝ զանոնք հնազանդութեան կը յորդորէ . 16 անոնց բժամտութեանը վրայ կ՚ողբայ . 20 իր ժողովուրդը մեծ զբօսութեամբ կը փրկէ Խաբելոնէն :

1 Լսեցէք ասիկայ՝ ո՛վ Յակոբի տունը ,
[ե]Որ Իսրայէլին անունովը կանչուած էք ,
Ու [զ]Յուդային [է]ազգութենէն եկեր էք ,
Ես [ը]Տէրոջը անունովը երդում կ՚ընէք ,
Ու Իսրայէլին Աստուածը կը յիշէք .
[թ]Հայց ճշմարտութեամբ չէ , ու արդարութեամբ չէ :
2 (Քանզի անոնք [ժ]Սուրբ քաղաքին անունովը կը յիշուին ,
Ես [ի]Իսրայէլի Աստուածոյն կը կոթողնին ,
Որուն անունը Եհովայ Զաբաւովթ է :)
3 [ե]Ընձի բաները հին ժամանակէն ի վեր պատմեցի .
Ու անոնք իմ բերնէս եղան , և զանոնք իմացուցի .
Յանդուկ յանկարծ րրի , [զ]ու եղան :
4 Որովհետև զիտէի որ դուն խիստ ես ,
Ես [է]քու պարանոցդ երկաթէ ջիղեր ունի ,
Ու պղնձէ ճակատ մը ունիս :
5 [ը]Ասոր քեզի հին ժամանակէն ի վեր պատմեցի ,
Ու դեռ չիզած՝ քեզի իմացուցի ,
Որ չըլլայ թէ ըսես . Ոչ անոնք իմ արձանս բրաւ ,
Ես իմ քանդակած ու ձուլածոյ կուռքս հրամայեց :
6 Դուն անունդ լսեցիր . նայէ անոնց ամէնը կատարուեցաւ .
Ու դուք պատմիչ պիտի չհրատարակէք .

[ե]Պա . ծէ . 10 :
[զ]Պա . խդ . 25 : Դան . բ . 2 :
[է]Նաա . ա . 10 : Պաղ . է . 1 :
Պաղ . կը . 26 :
Նէե . Ջուրերէն
[ը]բ Օր . ջ . 13 : Պա . կէ . 16 : Սոփ . ա . 5 :
[թ]Երեմ . է . 2 : Ե . 2 :
[ժ]Պա . ծբ . 1 :
[ի]Ամբ . է . 11 : Հռով . բ . 17 :
[ե]Պա . խա . 22 : խդ . 9 : խգ . 9 : խդ . 7 , 8 : խե . 21 : խգ . 9 , 10 :
[զ]Հես . ի . 45 :
[է]Ես . լբ . 9 : բ Օր . լա . 27 :
[ը]Հրե . 3 :

Ես քեզի ասկէ ետքը նոր ու ծածուկ բաներ
պիտի դիտցընեմ,
Որ դուն անոնք չգիտցար։
7 Ընդհ հիմա ստեղծուեցան, և չէ թէ առա-
ջուց.
Եւ ասկէ օրէս առաջ դանոնք չլսեցիր,
Որ չըլլայ թէ ըսես. Ես՝ գանոնք գիտցայ։
8 Դուն ո՛չ լսեցիր, ո՛չ ալ գիտցար.
Ես սկիզբէն քու ականջդ չբացուեցաւ.
Վասն զի գիտցայ որ դուն խիստ նենգաւոր ես,
Եւ դուն *որովայնէ ապստամբ կոչուեցար։
9 Ես *իմ անուանս համար երկարաթիւնս պի-
տի ուշացընեմ.
Եւ իմ փառացս համար համբերող պիտի ըլ-
լամ քեզի,
Որ քեզ չկտրսընցընեմ։
10 †Ես՝ քեզ մաքրեցի, բայց չէ թէ *արծաթի
պէս՝.
Ես քեզ նեղութեան հալոցին մէջը փորձեցի։
11 ‡Ես՝ինձի համար՝ ինձի համար պիտի ը-
նեմ.
ՀՎանզի ի՞ս անուանս կանշոտուի.
Եւ *ես իմ փառքս ուրիշին չեմ տար։
12 Լո՛վ Յակոբ ու իմ կանչած Իսրայէլ՝ ինձի
մտիկ ըրէ.
Ես նոյն եմ, *առաջինը ես եմ, վերջինն ալ
ես եմ։
13 ՛Նաև երկիրը իմ ձեռքս հիմնեց,
Եւ երկինքը իմ աջ ձեռքս տարածեց.
Երբոր *ես անոնք կանչեմ,
Ընդհ մէկտեղ իմ առջեւս կը կայնին։
14 Ժողովուեցէք ու մտիկ ըրէք.
Ընդհնցմէ ո՞վ պատմեց աս բաները.
Տէրոջը սիրածը՝ Իսրայէլի մէջ անոր կամքը
*ի գործ պիտի դնէ,
Եւ իր բազուկը Քաղդէացւոց վրայ պիտի եր-
կընցընէ։
15 Ես՝ ես խօսեցայ, ու Նզանիկայ կանչեցի,
Ընկիկայ բերի, և անոր ճամբան յաջող պիտի
ըլլայ։
16 Ինձի մօտեցէք. ասիկայ լսեցէք.
Սկսաջուց ծածուկ չխօսեցայ.
Ես բոնէրը եղած ժամանակէն *ի վեր ես հոն
եմ.
Եւ հիմա զես Տէր Եհովան ու անոր Հոգին
խրկեց։
17 ԸՅայտէս կ՛ըսէ Տէրը՝
Ես՝ քու փրկիչդ՝ Իսրայէլին Սուրբը.
Ես եմ քու Տէր Ըստուածդ,
Որ քեզի օգտակար եղածը կը սորվեցընեմ,
Ու *քալելու ճամբուդ մէջ քեզ կ՛առաջ-
նորդեմ։
18 Նէրանի՛ թէ իմ պատուիրանքս մտիկ ընէիր.
Ես ատենը քու խաղաղութիւնդ գետի պէս,
Ու արդարութիւնդ ծովուն ալիքներուն պէս
պիտի ըլլար.
19 Եւ քու սերունդդ աւազի չափ՝
Ու որովայնիդ ծնունդը անոր *խիճին չափ պի-
տի ըլլար.
Ընոր անունը իմ առջեւէս պիտի չկտրուէր,
ու չկորսուէր։
20 *Բաբիլոնէն ելէք, Քաղդէացիներէն փա-
խէք.
Ասիկայ Յաղթութեան երգով պատմեցէք, ա-
հրատարակեցէք.
Ասիկայ մինչեւ երկրիս ծայրը տարածեցէք,
Ըսելով. Տէրը *իր Յակոբ ծառան փրկեց։
21 Ու երբոր ղանոնք անապատներու մէջ պըտը-
տցուց, *չծարաւեցան.
*Ընոնց համար վէմէն ջուրեր վաղցուց.
Վէմը պատռեց, ու անկէ ջուրեր բղխեց։
22 Ըմբարիշտներուը խաղաղութիւն պիտի չունե-
նան, կ՛ըսէ Տէրը։

ԳԼՈՒԽ ԽԹ

1 Քրիստոս Հրեաներուն խրկուած ըլլալով, անոնցմէ կը գանգատի. 5 Հեթանոսներուն կը խրկուի իր Ընդհ-հաւը խոստումնքներով. 13 Ցաւուծոյ մշանջենաւոր սէրը իր եկեղեցիին վրայ։ 18 Եկեղեցիին գերեզարձութիւնը և զարգանալը։

1 *Ով կղզիներ՝ ինձի մտիկ ըրէք,
Ու *ով ժողովուրդներ՝ հեռուէն ականջ
տուէք.
*Տէրը զես արգանդէն կանչեց.
Իմ անուանս մօրս որովայնէն յիշեց.
2 Եւ *իմ բերանս սրած թուրի պէս ըրաւ,
*Հիս իր ձեռքին հովանիին տակը ծածկեց,
Եւ զիս *փայլուն նետի պէս ըրաւ.
Իր կապարճին մէջը պահեց զիս.
3 Եւ ինձի ըսաւ. Ղ*Իսուն իմ ծառաս ես,
Ով Իսրայէլ՝ *որ քեզմով պիտի փառաւո-
րուիմ։

ա Ասղ. ծբ. 3։
բ Ասղ. չիթ. 9։ Ամ. ի. 8։ ԳԼ. խդ. 25։ Հմր 11։ Նեղկ. ի. 9, 14, 22, 44։
գ Ասղ. չը. 38։
դ Ասղ. կդ. 10։
ե Տես Նեղկ. իբ. 20, 21, 22։
զ Կամ արձամբով.
է Հմր 9։
ը Ծես ի Օր. լբ. 26, 27։
թ Ես. ի. 9։
ժ ԳԼ. խբ. 8։
ի Օր. լբ. 39։
ժա ԳԼ. խա. 4։ խդ. 6։ Հայտ. ա. 17։ իբ. 13։
ժբ Ասղ. ծբ. 25։
ժգ ԳԼ. ե. 26։
ժդ ԳԼ. խա. 22։ խդ. 9։ խդ. 7։ խե. 20, 21։
ժե ԳԼ. խե. 1։
ժզ ԳԼ. խդ. 28։
ժէ ԳԼ. խե. 1, 2, ԼԸ։
ժը ԳԼ. խե. 19։
ժթ ԳԼ. կա. 1։ Ովաբ. բ. 8, 9, 11։
ի ԳԼ. խդ. 14։ խդ. 6, 24։ Հմր 20։
իա Ասղ. լբ. 8։
իբ Օր. լբ. 29։ Ասղ. ձա. 13։
իգ Ասղ. ռժթ. 165։
իդ Ովս. իբ. 17։ Ովս. ա. 10։
իե Կամ որովայնին ձեռնադիւն
իզ ԳԼ. ծբ. 11։ Երեմ. ծ. 8։ ծա. 6, 45։ Ովաբ. բ. 6, 7։ Հայտ. ժբ. 4։
իէ Նէ. ժթ. 4, 5, 6։ ԳԼ. խդ. 22, 23։
իը Տես գԼ. խա. 17, 18։
իթ Նէ. ժէ. 6։ Ծառ. ի. 11։ Ասղ. ձէ. 41։
κ ԳԼ. ծէ. 21։
κա ԳԼ. խա. 1։
κբ Հմր 5։ Երեմ. ա. 5։ Ասա. իա. 20, 21։ Ղու. ա. 15, 31։ Հօշ. ժ. 36։ Գատ. ա. 15։
κգ ԳԼ. ժա. 4։ ծա. 16։ Ովս. գ. 5։ Երբ. գ. 12։ Հայտ. ա. 16։
κդ ԳԼ. ծա. 16։
κե Ասղ. խե. 5։
κզ ԳԼ. խբ. 1։ Ովաբ. է. 8։
κէ ԳԼ. խդ. 23։ Հօշ. ժգ. 31։ ժէ. 8։ Երեմ. ա. 6։
κը ԳԼ. խա. 1։
κթ Հմր 5։ Երեմ. ա. 5։ Ասա. իա. 20, 21։ Ղու. ա. 15, 31։ Հօշ. ժ. 36։ Գատ. ա. 15։
λ ԳԼ. ժա. 4։ ծա. 16։ Ովս. գ. 5։ Երբ. գ. 12։ Հայտ. ա. 16։
λա ԳԼ. ծա. 16։
λբ Ասղ. խե. 5։
λգ ԳԼ. խբ. 1։ Ովաբ. է. 8։
λդ ԳԼ. խդ. 23։ Հօշ. ժգ. 31։ ժէ. 8։ Երեմ. ա. 6։

4 [ե]Ալ ես ըսի . Պարապ տեղը աշխատեցայ .
Ես իմ զօրութիւնս ոչինչ ու դատարկ տեղը
զործածեցի .
Այլ իմ իրաւունքս Տէրոջը առջևն է ,
Ես իմ գործքս իմ Աստուծոյս քովն է :
5 Ալ հիմա այսպէս կ'ըսէ Տէրը՝
[ը]Որ զիս որովայնէ իրեն ծառայ ըլլալու համար
առնղծեց ,
Որ Յակոբը անոր դարձընեմ ,
Ես [թ]Իսրայէլը անոր ժողվուի ,
Որ Տէրոջը առջևը փառաւորուիմ ,
Ես իմ Աստուածս ինծի զօրութիւն ըլլայ .
6 Այսպէս կ'ըսէ . Յակոբին ցեղերը նորէն հաս-
տատելու համար ,
Ու Իսրայէլին ազատուածները դարձընելու
համար ,
Իմ ծառաս ըլլալդ քեզի քիչ է .
Հա՛ քեզ [ժ]ազգերուն լոյս պիտի դնեմ ,
Որ մինչև երկրին ծայրը իմ փրկութիւնս ըլ-
լաս :

7 Այսպէս կ'ըսէ Տէրը՝ Իսրայէլին փրկիչը՝
անոր Սուրբը
[ի]Ընարդուած անձին՝ ազգաց ատելի եղողին՝
իշխանաց ծառային .
[ի]Թագաւորները պիտի տեսնեն , ու ոտք պիտի
կոչեն .
Իշխաններն ալ երկրպագութիւն պիտի ընեն ,
Տէրոջը համար՝ որ հաւատարիմ է ,
Իսրայէլի Սուրբին համար՝ որ քեզ ընտրեր է :
8 Տէրը այսպէս կ'ըսէ .
[ի]Ընդունելի ժամանակի մը մէջ քեզի լսեցի ,
Ես փրկութեան օրը քեզի օգնութիւն ըրի ,
Ու քեզ պահեցի , [ի]և ժողովուրդին ուխտ
ըլլալու տուի ,
Որ երկիրը հաստատես ,
Ու աւերած ժառանգութիւնները ժառան-
գեցընես .
9 Ես [ի]կապուածներուն ըսես . Ելէք ,
Ու խաւարի մէջ եղողներուն՝ Յայտնուեցէք :
Ընթք ճամբաներու վրայ պիտի արածին ,
Ես անոնց արօտը ամէն բլուրներու վրայ պի-
տի ըլլայ :
10 Ընթք [ի]պիտի չանօթենան , ու չծարաւին .
Ես [ի]զանոնք խորշակը կամ արևը պիտի չզար-
նէ .
Վասնզի անոնց ողորմութիւն ընողը՝ [ի]պիտի ա-
ռաջնորդէ անոնց ,
Ու ջուրի աղբերակներուն քովը պիտի տանի
զանոնք :
11 [ի]Ես ամէն լեռներս՝ ճամբաներ պիտի ընեմ .
Ու իմ պողոտաներս պիտի բարձրանան :
12 Եհա՛ [ն]ոմանք հեռուէն ,
Ես ահա ոմանք հիւսիսէն ու արևմուտքէն ,
Ես ոմանք Ասուանայ երկրէն պիտի գան :
13 [ն]Ով երկինք՝ ուրախ եղիր , ու ով երկիր՝ ցըն-
ծութիւն ըրէ ,
Ես ով լեռներ՝ ուրախութեան ձայնով ա-
ղաղակեցէք .
Վասնզի Տէրը իր ժողովուրդին մխիթարութիւն
տուաւ ,
Ու իր տառապեալներուն ողորմեցաւ :

14 [ո]Բայց Սիոնը ըսաւ .
Տէրը զիս թողուց ,
Ու Տէրը զիս մոռցաւ :
15 [ո]Մէյմէկ կինիկը իր կաթնակեր մանուկը կրնա՞յ
մոռնալ ,
Ընթնք որ իր որովայնին ծնեղեանը վայ չգթայ .
Անոնք անոնք մոռնան ,
[ո]Բայց ես քեզ պիտի չմոռնամ :
16 Եհա՛ Ես քեզ իմ ձեռացս մէջ նկարագրեցի .
Ու պարիսպներդ միշտ իմ առջևս են :
17 Ու տղաքներդ պիտի արտորան .
Ո՞ [ր]քեզ փլցընողները և աւերողները քեզմէ
պիտի ելլեն :
18 [ր]Չքերդ վերցուր , ու բոլորտիքդ նայէ .
Ամենքը կը ժողվուին ու քեզի կու գան .
Տէրը կ'ըսէ որ՝ Ես կենդանի եմ .
Ընշուշտ անոնց ամէնը [ր]զարդերու պէս պիտի
հագնիս ,
Ես անոնցմով հարսի պէս պիտի զարդարուիս :
19 Վասնզի քու աւերակներդ ու ամայի տեղուանքդ ,
Ու քու կործանմանդ երկիրը՝
[ր]Հիմա էր բնակիչներուն նեղ պիտի գայ .
Ես քեզ կլողինները պիտի հեռանան :
20 [ր]Որ անզաւակութենէդ ետև [ծ]ծնանելու որ-
դիքդ
Ու ականջներուդ պիտի ըսեն .
Ես տեղը ինծի նեղ է .
Տեղ տուր ինծի որ բնակիմ :
21 Ու դուն քու սրտիդ մէջը պիտի ըսես .
Ասոնք ինծի ո՞վ ծնաւ .
Ես անզաւակ ու ամուլ էի .
Ես գերի ու աքսորուած էի ,
Ասոնք ո՞վ մեծցուց .
Եհա՛ ես մինակ մնացեր էի ,
Ասոնք ո՞ւր էին :

22 [ծ]Այսպէս կ'ըսէ Տէր Եհովան .
Եհա՛ իմ ձեռքս ազգերու վրայ պիտի վերցը-
նեմ ,

ը Գծ. ի . 19 :
թ Հմմ . 1 :
ժ Ասա . իդ . 37 :
ի ՊՂ . խբ . 6 ; կ . 3 ; Գաղ . բ . 32 ; Գաղ . ժգ . 47 ; Եզ . 18 :
ի ՊՂ . ծգ . 3 ; Ասա . իզ . 67 :
ի Ասղ . ուբ . 10 , 11 ; Հմմ . 23 :
ի Տես Ասղ . կիե . 13 ; բ Կոր . գ . 2 :
ի ՊՂ . խզ . 6 :
ի ՊՂ . խբ . 7 ; Օաբ . ի . 12 :
ի Հայտ . է . 16 :
ի Ասղ . ոիա . 6 :
ի Ասղ . իդ . 2 :
ի ՊՂ . ի . 4 :
ն ՊՂ . խզ . 5 , 6 :
ո ՊՂ . խզ . 23 :
ո Տես գՂ . ի . 27 :
ո Տես Ասղ . ոչ . 13 ; Ասղ . գ . 17 ; Ասա . է . 11 :
ո Հմմ . ժա . 29 :
ո Տես Եզ . ժգ . 9 ; Երգ . ը . 6 :
ր Հմմ . 19 :
ր ՊՂ . կ . 4 :
ր Ընտ . ժէ . 6 :
ր Տես գՂ . ծգ . 1 , 2 ; Օաբ . բ . 4 ; ժ . 10 :
ր Ասա . գ . 9 ; Հմմ . ժա , 11 , 12 , ևբ :
ր ՊՂ . կ . 4 :
ր ՊՂ . կ . 4 ; կգ . 20 :

Ու իմ գթոշակս ժողովուրդներու մէջ պիտի
կանգնեմ.
Նե անունք քու տղաքներդ էրենց ծոցին մէջը
պիտի բերեն,
Ու քու աղջիկներդ անոնց ուսերուն վրայ
պիտի վերցուին:
23 †Նե թագաւորները քու մնուցիչներդ պիտի
ըլլան,
Ու անոնց թագուհիները քու դայեակներդ.
Երեսին գետինը ֆռնլով քեզի երկրպագու-
թիւն պիտի բնեն,
Ու †ոտքերուդ փոշին պիտի լզեն.
Նե պիտի գիտնաս որ ես եմ Տէրը.
Վասն զի †ինծի ապաւինողները պիտի չամչը-
նան:
24 ‡Մինթէ հզօրէն աւարը կ'առնուի,
Կամ *ահարկու մարդուն գերի առածը կ'ա-
զատի:
25 Բայց Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Հզօրին գերի առածը անշուշտ պիտի առնուի,
Ու բռնաւոր մարդուն աւարը պիտի ազատուի.
Ու քեզի հետ վիճողներուն դէմ ես պիտի վի-
ճիմ,
Նե քու տղաքներդ ես պիտի ազատեմ:
26 Ու †քեզ հարստահարողներուն էրենց մար-
մինները պիտի կերցնեմ.
Նե էրենց †արիւնը նոր գինիի պէս խմելով
պիտի գիտնան.
Նե ամէն մարմին †պիտի գիտնայ
Թէ ես եմ Տէրը՝ որ քեզ ազատեցի,
Ու քու փրկիչդ՝ Յակոբին Հզօրը:

Գ Լ · Ը

1 Բրիտաան կը ցուցնէ թէ Հրէից մերժուելը երեն պիտի
չտեւողութիւն, որովհետեւ ինքը փրկելու կարող է, 5 և ան
գործը կատարելու յանձնառու եղեր է, 7 և Ըստուծոյ
օգնականութիւնը ապահովեր է: 10 Ըստուծոյ և չէ թէ
մեր անձերուն ապահովելու յարդարանք մը:

1 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
†Ո՞ւր է ձեր մօրը ապահարզանի թուղթը,
Որով ես զանիկայ արձակեցի.
Կամ ո՞վ է ան †պարտատէրս՝
Որուն ես ձեզ ծախեցի.
Ես՝ դուք ձեր անօրէնութիւնացը համար †ծա-
խուեցաք,
Ու ձեր մայրը ձեր յանցանացը համար ար-
ձակուեցաւ:
2 Ինչո՞ւ համար իմ ներած ատենս մարդ մը չկար,

— ‡ Ը Օր · իզ · 1 : Երեմ. գ · 8 : Ովս · բ · 2 :
§ Տես գ Օազ · գ · 1 : Ըստ. ժբ · 25 :
‖ Պէտ · ծբ · 3 :
¶ Ըստ · ա · 24 : Պէտ · կե · 12 : կզ · ե : Երեմ. է · 13 :
լե · 15 :
** Թագ. · ժա · 23 : Պէտ · ծբ · 1 :
†† Ա Օազ · ձզ · 9 : Ղաւ. · ա · 4 :
‡‡ Ես · ժգ · 21 :

* Ես · գ · 16 :
† Ես · է · 18, 21 :
‡ Ես · ի · 21 :
§ Հայտ · գ · 12 :
‖ Ես · գ · 11 :
¶ Ըստ · ժա · 28 :
** Օազ · իա · 6, 7, 8 :
†† Ըստ · իզ · 39 : Հօշ · ժգ · 31 : Փիլ · բ · 8 : Երբ · ժ · 5, ՃԸ :
‡‡ Ըստ · իզ · 67 : իէ · 26 : Հօշ · ժի · 22 :

§ Ես · ի · 30 :
‖ Ես · է · 8, 9 :
¶ Ա Օազ · բ · 32, 33, 34 :
** Հօր · ժգ · 28 : Օազ · ձբ · 26 : Պէտ · ծա · 6 :
†† Պէտ · ծա · 8 :
‡‡ Օազ · իգ · 4 :
§§ Ա Օն · ի · 20 : Օազ · ի · 7 :
‖‖ Հօշ · իա · 39 :
¶¶ Օազ · ժգ · 4 :

ԹԼ· ՆՕԵ

1 Աստուծոյ ապաւինելու յորդորանք մը՝ 3 իր միխիթարական խոստմունքներուն, 4 և իր արդարութիւնը ու փրկութիւնը, 7 և մարդոց մոռնալութեանը համար։ 9 Ինքնաոս իր սրբազան բազուկովը իրենները կը պաշտպանէ մարդոց երկիւղէն։ 17 Երկնաւորի թշնամութեանը վրայ կ՚ողբայ, 21 ու փրկութիւն կը խոստանայ։

1 Ա՛վ դուք՝ արդարութեան հետևողներ,
Ու՝ Տէրը փնտռողներ՝ [a] լինճի մտիկ ըրէք.
Դուք ան վէմին նայեցէք, ուսկից որ կըտրուեցաք,
Եւ ան դուրին փոսին, ուսկից որ փորուեցաք։
2 [b] Ձեր հօրը Աբրահամին
Ու ձեզ ծնանող Սարրային նայեցէք.
[c] Քանզի անիկայ կանչեցի՝ որ մէկ հատը էր,
Եւ [d] զանիկայ օրհնեցի, ու բազմացուցի։
3 Վասն զի Տէրը [e] Սիոնը պիտի մխիթարէ.
Ընոր բոլոր աւերակները պիտի մխիթարէ.
Եւ անոր անապատը Եդեմի պէս,
Ու անոր ամայութիւնը [f] Տէրոջը դրախտին պէս պիտի ընէ.
Ընոր մէջը ցնծութիւն և ուրախութիւն,
Գոհութիւն, և օրհնութեան ձայն պիտի գըտնուի։
4 Ա՛վ իմ ժողովուրդս՝ լինճի մտիկ ըրէ,
Ա՛վ իմ ազգս՝ լինճի ականջ տուր.
[g] Քանզի լինճմէ օրէնք պիտի ելլէ.
Եւ իմ իրաւունքս [h] ժողովուրդներուն լոյս ըլլալու համար պիտի հաստատեմ։
5 [i] Իմ արդարութիւնս մօտ է. իմ փրկութիւնս ելած է.
[j] Ու իմ բազուկներս ժողովուրդները պիտի դատեն.
[k] Կղզիները լինճի պիտի յուսան,
[l] Եւ իմ բազուկիս պիտի ապաւինին։
6 [m] Երկինքին վէր վերցուցէք դէպ՚ի երկինքը,
Ու վար նայեցէք դէպ՚ի երկիրը.
Քանզի [n] երկինքը ծուխի պէս պիտի անցնի,
[o] Ու երկիրը հանդերձի պէս պիտի մաշի.
[p] Եւ անոր բնակիչներն ալ պիտի մեռնին.
Բայց իմ փրկութիւնս յաւիտենական պիտի ըլլայ,
Ու իմ արդարութիւնս պիտի չպակսի։

7 [q] Լինճի մտիկ ըրէք՝ ով արդարութիւն ճանչցողներ,
Եւ Իմ օրէնքս ձեր սրտին մէջը պահող ժողովուրդ.
[r] Արդոց նախատինքէն մի վախնաք,
Ու անոնց բամբասանքէն մի զարհուրիք։
8 Վասն զի [s] ցեցը պիտի ուտէ զանոնք հանդերձի պէս,
Եւ մեղը պիտի ուտէ զանոնք բուրդի պէս.
Բայց իմ արդարութիւնս յաւիտեան,
Ու իմ փրկութիւնս ամէն գարերու մէջ պիտի ըլլայ։

9 [t] Զթընցիր, արթընցիր, [u] ով Տէրոջը բազուկը՝ զօրութիւն հագիր.
Զթընցիր [v] առջի օրերուն պէս,
Հատնեցմէ անցած գարերուն պէս.
[w] Դուն անիկայ չէ՞ որ Ռահաբը կարկըտեցիր,
Ու [x] վիշապը վիրաւորեցիր։
10 Դուն անիկայ չէ՞ որ ԾովՀը՝
Ինծ անդունդին ջուրերը ցամքեցուցիր,
Եւ ծովուն խորունկ տեղուանքը ճամբայ ըրիր,
Որ փրկուածները անկէ անցնին։
11 Ու [y] Տէրոջը փրկածները պիտի դառնան,
Ու երգելով Սիոն պիտի գան.
Եւ անոնց գլխուն վրայ յաւիտենական ուրախութիւն պիտի ըլլայ.
Ընոնք ցնծութիւն ու ուրախութիւն պիտի առնեն.
Տրտմութիւնը ու հեծութիւնը անոնցմէ պիտի հեռանայ։

12 Ես եմ, ես եմ [z] որ ձեզ կը մխիթարեմ.
Դուն ո՛վ ես՝ որ [a] մահկանացու մարդէն,
Ու [b] խոտի նմանելու մարդու զաւակէն կը վախնաս.
13 Եւ քեզ ստեղծող՝ [c] երկինքները տարածող՝
Ու երկրին հիմերը դնող Տէրը կը մոռնաս.
Ու բռնաւորին սրտմտութենէն միշտ ամէն օր կը վախնաս,
Երբ թէ [d] Ել կորսընցընելու պատրաստուած է.
[e] Բայց հիմա ո՞ւր է բռնաւորին սրտմտութիւնը։
14 Կապուածը շուտով պիտի արձակուի,
[f] Ու գուբին մէջը պիտի չմեռնի,
Եւ իր հացը պիտի չպակսի։
15 Քանզի քու Տէր Աստուածդ ես եմ՝
Որ [g] ծովը կը յանդիմանեմ, երբոր անոր ալիքները կը գոռան.
Իմ անունս Տէրութեան Աբաւոթովը է։
16 Ու [h] իմ խօսքերս քու բերանդ դրի,
Եւ [i] քեզ ձեռքիս հովանիովը ծածկեցի,

a Ես. ի· 30—32։
b Ես. ե· 7։
c Եսա. գ· 1, 16։ Երբ· ժա· 11, 12։
d Ծն. ժբ· 1, 2։
e Ծն. իգ· 1, 35։
f Սաղ. ձբ· 13։ Պէտ. ա· 1։ ծբ· 9։ Ես. ե· 12։
g Ծն. ժգ· 10։ Հովհէ. բ· 3։
h Պէտ. բ· 3։ խբ· 4։
i Պէտ. խբ· 6։
j Պէտ. խգ· 13։ ծգ· 1։ Ես. ոա· ա· 16, 17։
k Սաղ. կէ· 4։ ղբ· 9։
l Պէտ. կ· 9։
m Ես. ե· 16։
n Պէտ. ա· 26։
o Սաղ. ձբ· 26։ Մատ. իգ· 35։ բ Պետ. գ· 10, 12։
p Պէտ. ծ· 9։
* Կամ Մեծեխ պէս
q Ես. ե· 1։
r Սաղ. լբ· 31։
s Մատ. ծ· 28, Յոբ. ծ· 41։
t Պէտ. կ· 9։
u Սաղ. ղբ· 1։ Հայտ. ժա· 17։
v Սաղ. իգ· 1։
w Հոբ. իզ· 12։
x Սաղ. ձէ· 4։ էբ· 10։
y Սաղ. հգ· 13, 14։ Պէտ. լէ· 1։ Երկնկ. լբ· 3։
z Եր. ժգ· 21։ Պէտ. իգ· 16։
a Պէտ. լբ· 10։
b Ես. ե· 3։ բ Սոր· ա· 3։
c Սաղ. ճժբ· 6։
d Պէտ. ե· 6։ ա Պետ. ա· 2ի։
e Հոբ. իե· 8։ Սաղ. ճգ· 2։ Պէտ. ե· 22։ խբ· 5։ խգ· 2ի։
f Հոբ. ի· 7։
g Ծնար. իե· 11։
h Հոբ. իզ· 12։ Սաղ. հէ· 13։ Երեմ. լա· 35։
i բ Օբ. ժբ· 18։ Պէտ. ծբ· 21։ Յօհ. գ· 3ի։
j Պէտ. խբ· 2։

[ֆ]Ո՛ր երկինքը հաստատեմ՝ ու երկրին հիմերը դնեմ՝
Եւ Աիօնին ըսեմ. Դուն իմ ժողովուրդս ես:

17 [ա]Աղթընցիր՝ արթընցիր ո՛ւ երի՛ր՝ ով Երուսաղէմ՝
Որ [բ]Տէրոջը ձեռքէն անոր բարկութեանը բաժակը խմեցիր.
[գ]Թմրութեան բաժակին մրուրը քամելով խըմեցիր:
18 Ընոր բոլոր ծնած որդիներէն՝ իրեն առաջնորդող չկայ՝
Ու բոլոր մեծցուցած տղաքներէն՝ իրեն ձեռնտու չկայ:
19 [դ]Այս երկու բաները քեզի պատահեցան.
Ո՞վ քեզի պիտի ցաւի.
Կործանում ու կոտորած՝ սով ու սուր.
[ե]Քեզ ինչո՞վ մխիթարեմ:
20 [զ]Ձու տղաքդ մարած՝
Ամէն փողոցներուն գլուխը կը պառկին՝
Որոգայթի մէջ բռնուած յաղուկի պէս.
Ընոնք Տէրոջը բարկութեանմըը՝
Ձու Ըստուծոյդ յանդիմանութեամբը լեցուած են:
21 Ուրեմն ասիկայ մտիկ ըրէ՝ ով ողորմելի՝
Որ արբած ես՝ [է]բայց գինիէն չէ:
22 Այսպէս կ'ըսէ քու Էհովայ Տէրդ՝
Եւ քու Ըստուածդ՝ [ը]որ իր ժողովուրդին դատը կը պաշտպանէ.
Ընդա՛ քու ձեռքէդ թմրութեան բաժակը՝
Իմ բարկութեանս բաժակին մրուրը առի.
Այնեւիայ մէյմըն ալ պիտի չխմես.
23 Եւ [թ]զանիկայ քեզ հարատահարողներուն ձեռքը պիտի դնեմ՝
[ժ]Որոնք քու անձիդ կ'ըսէին. Ծռէ՛ որ անցնինք.
Ու դուն կռնակդ՝ անցնողներուն համար՝
Գետնի պէս ու փողոցի պէս դրիր:

ԳԼ. Ծ

1 Տէրը կը յորդորէ հնդհղեցին՝ որ իր ձրի փրկութեանը հաւատայ, 7 և անոր պատգամաւորները ընդունի, 9 անոր մեծութեանը ուրախանայ, 11 և ինքզինքը ծառայութեան պատրաստէ։ 13 Երիտասարդութեանը փառքը։

1 [ա]Ընդընցիր՝ արթընցիր՝ քու զօրութիւնդ հագիր՝ ով Սիօն.
Քու փառաւոր հանդերձներդ հագիր՝ ով Երուսաղէմ [բ]սուրբ քաղաք.
Որովհետեւ [գ]անթլփատ ու պիղծ մէկը քու միջդ պիտի չմտնէ:
2 [դ]Փոշին քեզմէ թօթուէ՝
Ելլէ նստէ՝ ով Երուսաղէմ.
[ե]Քու պարանոցիդ կապերը քակէ՝
Ո՛վ Սիօնի գերի աղջիկը:
3 Վասն զի Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
[զ]Ձրի ծախուեցաք՝
Եւ առանց ստակի պիտի փրկուիք:
4 Քանզի Տէր Էհովան այսպէս կ'ըսէ.
Իմ ժողովուրդս առաջ [է]Եգիպտոս իջաւ՝
Որ հոն պանդխտութիւն ընէ.
Ու Ասորեստանցիք առանց պատճառի անոր բռնութիւն ըրին:
5 Եւ հիմա հոս ի՞նչ ունիմ՝ կ'ըսէ Տէրը՝
Որ իմ ժողովուրդս պարապ տեղը քշուեցաւ.
Ընոր վրայ իշխողները կ՚ողիայ կը պոռացընեն՝ կ'ըսէ Տէրը՝
Ու միշտ ամէն օր իմ անունս [ը]կը հայհոյուի:
6 Ասոր համար իմ ժողովուրդս պիտի գիտնայ իմ անունս.
Ասոր համար ան օրուան մէջ պիտի գիտնայ՝
Թէ ես ան եմ՝ որ կը խօսէի. ահա ես եմ:
7 [թ]Ի՜նչ գեղեցիկ են լեռներուն վրայ անոր ոտքերը՝
Որ աւետիս կը բերէ՝ խաղաղութիւն կը քարոզէ.
Բարութեան աւետիս կը բերէ՝ փրկութիւն կը քարոզէ՝
Ու՝ Սիօնին կ'ըսէ. [ժ]Քու Ըստուածդ կը թագաւորէ:
8 Քու պահապաններդ ձայն պիտի վերցընեն.
Ընդհանուր ձայնով միասին պիտի երգեն.
Քանզի երբոր Տէրը Սիօնը նո դարձընէ՝
Ընոնք [ի]յայտնապէս պիտի տեսնեն:
9 Ո՛վ Երուսաղէմի աւերակներ՝
Ընդհանուր ձայնով միասին պիտի երգեն.
[ժա]Քանզի Տէրը իր ժողովուրդը մխիթարեց՝
Ու՝ Երուսաղէմը [ժբ]փրկեց:
10 [ժգ]Տէրը իր սուրբ բազուկը մերկացուց
Հողոր ազգաց աչքերուն առջեւը.
Ու [ժդ]երկրիս ամէն ծայրերը
Պիտի տեսնեն Ըստուծոյն փրկութիւնը:
11 [ժե]Հաշուեցէք՝ քաշուեցէք՝ անկէ ելէ՛ք.
Պիղծ բանի մի դպչէք.
Ընոր մէջէն ելէ՛ք.
[ժզ]Որ աքսոր եղէք՝ ով Տէրոջը սպասները վերցընողներ:

[ֆ] Պլ. կէ. 17։ կգ. 22։
[ա] Պլ. ծթ. 1։
[բ] Յոր. իա. 20։ Երեմ. իե. 15, 16։
[գ] Տես թ Օր. իթ. 28, 34։ Սաղ. ղ. 3։ կե. 8։ Նզեկ. իդ. 32, 33, 34։ Ամոս. ժբ. 2։ Հայտ. ժբ. 10։
[դ] Պլ. իե. 9։
[ե] Ածմ. է. 2։
[զ] Ողբ. բ. 11, 12։
[է] Ելք. ա. 11։ Բ Օր. ժ. 22։
[ը] Տես հմր 17։ Ողբ. գ. 15։
[թ] Երեմ. ե. 34։
[ժ] Երեմ. իե. 17, 26, 28։ Ամոս. ժբ. 2։
[ժա] Սաղ. կղ. 11, 12։
[ժբ] Պլ. ծա. 9, 17։
[ժգ] Ելեմ. ժա. 1։ Պլ. իզ. 2։ Գործ. գ. 5։ Հայտ. իա. 2։
[ժդ] Պլ. լե. 8։ կ. 21։ Ղաւ. ա. 15։ Հռոմ. ժ. 15։
[ժե] Սաղ. ղգ. 1։ ղզ. 10։ ղէ. 1։
[ժզ] Պատ. ժե. 4։ Յեր. ծ. 6։ Ա Կոր. զ. 17։ Հայտ. ժէ. 4։
* Կամ գէմ յանդիման էրաբ՝ երբոր աչք աչքի
[թ] Պլ. ծա. 3։
[ժ] Տես գլ. իզ. 20։
[ժա] Տես Սաղ. գլ. 2, 3։
[ժբ] Ելս. գ. 6։
[ժգ] Պլ. իզ. 20։ Երեմ. ե. 8։ ծա. 6, 15։ Ամոս. բ. 6։ 7։ թ Կոր. զ. 17։ Հայտ. ժէ. 4։
[ժդ] Պլ. իզ. 2, 10։
[ժե] Եսա. իբ. 2, 10։

12 Վասնզի [j]չէ՛ թէ արտորալով պիտի ելլէք ,
Եւ չէ՛ թէ փախչելով պիտի երթաք .
Ա՛ռաջս Տէրը ձեր առջևէն պիտի երթայ ,
[s]Ու Իսրայէլին Աստուածը ձեղի թիկնապահ պիտի ըլլայ :

13 Ընդ [l]իմ ծառաս յաջողութիւն պիտի գտնէ ,
Եւ [m]պիտի մեծնայ , ու պիտի բարձրանայ , ու խիստ պիտի փառաւորի :
14 Ինչպէս որ շատերը *ան՚որ վրայ՚ ապշեցան ,
(Վասն [n]՚երեսը՝ մարդու էրեսէն ,
Ու կերպարանքը՝ մարդու որդւոցմէն աւելի աւրած ըլլալուն համար ,)
15 Ընդհակառակ՝ շատ ազգեր պիտի †զարմացընէ .
[o]Թագաւորները անոր առջևը իրենց բերանը պիտի գոցեն .
Վասն զի ՚իրենց չպատմուածը պիտի տեսնեն ,
Եւ իրենց չլսածը պիտի իմանան :

ԳԼ· ՆՕԳ

1 Արդարէն անհաւատութեան համար դանդատելով՝ խոչին գայթակղութիւնը կ՚արգելացընէ , 4 յիշելով Աբեսոսի շարչարանքին օգուտը , 10 և բարի յաջողութիւնը :

1 [p]Ո՞վ հաւատաց մեր պատմած լուրին ,
Ու [q]Տէրոջը բազուկը որո՞ւ յայտնուեցաւ :
2 Վասնզի [r]անիկայ՝ անոր առջևը մանուկի պէս բուսաւ ,
Եւ ծարաւուտ երկրի ելլող արմատի պէս բուսաւ .
[t]Ընդհակառակ կերպարանք կամ վայելչութիւն չունէր՝ որ անոր նայէինք ,
Ո՛չ ալ անանկ երեւոյթ մը՝ որ անկէ սիրուժէինք :
3 [u]Ընդհակառակ մարդոցմէ անարգուեցաւ , ու երեսկ ձգուեցաւ .
Վշտաց տէր ու ըցաւոց ծանօթ եղաւ .
Եւ անկէ երես դարձընելու մարդու պէս եղաւ .
Ընարգուեցաւ , ու [v]զանիկայ չյարգեցինք :
4 Իրաւցընէ [w]անիկայ մեր ցաւերը վերցուց ,
Ու մեր վիշտերը իր վրան առաւ .
Եւ մենք զանիկայ վիրաւորուած , Աստուծմէ զարնուած ,
Ու չարիքի Հանդիպած տեսեցինք :
5 Բայց անիկայ [x]մեր մեղքերուն համար վիրաւորուեցաւ ,

Եւ մեր անօրէնութիւններուն համար ծեծուեցաւ .
Մեր խաղաղութեան պատիժը անոր վրայ եղաւ .
Եւ անոր [y]վէրքերովը մենք բժշկուեցանք :
6 [z]Ընդհակառակ ոչխարներու պէս մոլորեցանք .
Ընդհակառակ մեկնեցինք իր ճամբուն դարձաւ .
Եւ Տէրը մեր ամենուն անօրէնութիւնը անոր վրայ դրաւ :
7 Ընդհակառակ անիրաւութիւն կրեց , ու չարչարուեցաւ ,
Բայց [a]իր բերանը չբացաւ .
[b]Որթմուելու տարուող ոչխարի պէս ,
Ու իր խուզողներուն առջևը մունջ կեցող մաքիի պէս՝
Ընդհակառակ իր բերանը չբացաւ :
8 ‡[c]Նեղութեամբ և դատապարտութեամբ՚՚ վերցաւ .
Ու անոր ազգատոհմը ո՞վ կրնայ պատմել .
Վասնզի [d]անիկայ կենդանեաց երկրէն կտրուեցաւ .
Ընդհակառակ իմ ժողովուրդիս յանցանքին համար զարնուեցաւ :
9 [e]Եւ անոր գերեզմանը ամբարիշտներու հետ դրուեցաւ .
Բայց երբոր մեռաւ , հարուստին հետ եղաւ .
||Վասնզի անիկայ անօրէնութիւն մը չգործեց ,
Ու անոր բերնին մէջ [f]նենգութիւն մը չերեւնուեցաւ :
10 Բայց Տէրը հաճեցաւ որ զանիկայ ծեծելով ցաւերու մատնէ .
Ընդ անձը [g]մեղաց համար զոհ ՚ըլլալէն ետքը՝
Ընդհակառակ սերունդ պիտի տեսնէ , ու իր օրերը պիտի երկընցընէ ,
Ու [h]Տէրոջը կամքը անոր ձեռքովը պիտի յաջողի :
11 Իր անձին աշխատութենէն պտուղը տեսնելով՝ պիտի կշտանայ .
[i]Իմ արդար [j]ծառաս՝ [k]իր գիտութեամբը [l]շատերը պիտի արդարացընէ .
[m]Վասնզի անոնց անօրէնութիւնները ինքը պիտի կրէ :
12 [n]Ընդ համար մեծերուն հետ բաժին պիտի տամ անոր ,
[o]Եւ հզօրներուն հետ աւարէն բաժին պիտի առնէ .
Վասնզի իր անձը մահուան [p]մատնեց ,

[j] Տես Եր· ժբ· 33 , 39 :
[k] Ինք· բ· 13 :
[l] Պէտ· ծբ· 8 : Տես Եր· ժգ· 19 : Ինս· ժ· 25 :
[m] Պէտ· խբ· 1 :
[n] Փիլ· բ· 9 :
[o] Եբր· քսե վրադ
[p] Սաղ· խբ· 6 , 7 : Պէտ· ծգ· 2 , 3 :
† Կամ սրտկէ .
[q] Պէտ· խե· 7 , 23 :
[r] Պէտ· ծե· 5 : Հռով· ժե· 21 : ժգ· 25 , 26 : Եփես· գ· 5 , 9 :
[s] Ել· ժգ· 33 , 39 :
[t] Ինք· բ· 13 :
[u] Պէտ· ծբ· 8 : Տես Եր· ժգ· 19 : Ինս· ժ· 25 :
[v] Պէտ· խբ· 1 :
[w] Փիլ· բ· 9 :
[x] Եբր· քսե վրադ
[y] Սաղ· խբ· 6 , 7 : Պէտ· ծգ· 2 , 3 :
† Կամ սրտկէ .
[z] Պէտ· խե· 7 , 23 :
[a] Պէտ· ծե· 5 : Հռով· ժե· 21 : ժգ· 25 , 26 : Եփես· գ· 5 , 9 :
[b] Հօհ· ժբ· 38 : Հռով· ժ· 16 :
[c] Պէտ· ծա· 9 : Հռով· ա· 16 : ա Կոր· ա· 18 :
[d] Պէտ· ժա· 1 :
[e] Պէտ· ծբ· 14 : Պար· իե· 11 :
[f] Սաղ· խբ· 6 : Պէտ· խե· 7 :
[g] Եբր· գ· 15 :
[h] Հօհ· ա· 10 , 11 :
[i] Պատ· բ· 17 : Եբր· իե· 28 : ա Պետ· բ· 24 :
[j] Հռով· գ· 25 : ա Կոր· ժե· 3 : ա Պետ· գ· 18 :
[k] ա Պետ· բ· 24 :
[l] Պաղ· ՀԺԲ· 176 : ա Պետ· բ· 25 :
[m] Պատ· խգ· 63 : խե· 12 , 14 : Պար· ժգ· 61 : ժե· 5 : ա Պետ· բ· 23 :
[n] Պատ· բ· 32 :
‡ Կամ դատաստանէ
[o] Դան· իե· 26 :
[p] Պատ· խե· 57 , 58 , 60 :
|| Կամ ինչ և
[q] ա Պետ· բ· 22 : ա Հօհ· գ· 5 :
[r] բ Պտր· ե· 21 : ա Պետ· բ· 24 :
[s] Կամ ընդէղ
[t] Հռով· գ· 9 :
[u] Եփես· ա· 5 , 9 : բ Խոս· ա· 11 :
[v] ա Հօհ· բ· 1 :
[w] Պէտ· խե· 1 : խե· 3 :
[x] Հօհ· ժէ· 3 : բ Պետ· ա· 3 :
[y] Հռով· ե· 18 , 19 :
[z] Հռով· 4 , 5 :
[a] Սաղ· բ· 8 : Փիլ· բ· 9 :
[b] Կող· բ· 15 :
[c] Եբր· Թափից ,

Ու Հյանցաւորներու հետ սեպուհցայ ։
Եւ շատերուն մեղքը վերցուց ,
Ու Հյանցաւորներուն համար միջնորդութիւն
ըրաւ ։

ԳԼՈՒԽ ՆԻԳ

1 Առգարէն՝ հնեհանոնեներուն միխիթարութիւն ըլլալու համար , կը նախաձայնէ անոնց ներկեցիին ընդարձակութիւնը , 4 անոնց ապահովութիւնը , 6 նեղութենէ ազատուիլը , 11 յաւաջադիմութիւնը , 15 և անոնց ապահովութեամբ պահպանուիլը ։

1 ՈՒվ չծնանող ամուլ՝ ցնծա ·
Ո՛վ ծննդական ցաւ չքաշող՝ ցնծութեամբ
գոչէ և աղաղակէ ·
Քանզի երեսէ ձգուածին տղաքները
Հրիկ ունեցողին տղաքներէն շատ պիտի ըլ-
լայ , կ՚ըսէ Տէրը ։
2 Ընդարձակ տեղը լայնցուր ,
Ու քու բնակարանիդ վարագոյրները տարա-
ծուին ·
Մի խնայեր · երկընցուր , ու ցիցերդ ամրացուր ։
3 Քանզի աջ ու ձախ կողմը պիտի տարածուիս ·
Եւ քու սերունդդ ազգեր պիտի ժառանգէ ,
Ու աւերած քաղաքները բնակիչներով պիտի
լեցնէ ։
4 Մի՛ վախնար , վասն զի պիտի չամչնաս ·
Ու մի պատկառիր , վասն զի պիտի չեսխա-
տուիս ·
Քանզի քու մանկութենանդ ամօթը պիտի մո-
նաս ,
Եւ քու որբևարութենանդ նախատինքը մէյմըն
ալ պիտի չյիշես ։
5 Քանզի քու երիկդ քու Ստեղծիչդ է ·
Ընոր անունը Եհովայ Սաբաւովթ է ·
Ու քու Փրկիչդ Իսրայէլին Սուրբն է ·
Երկիրս բոլոր երկրին Աստուածը պիտի կո-
չուի ։
6 Քանզի Տէրը քեզ՝ լերեսէ ձգուած և հոգւով
վշտացած կնկան պէս ,
Ու մերժուած նորահասակ հարսի պէս կանչեց ,
կ՚ըսէ քու Աստուածդ ։
7 Փոքր վայրկեան մը քեզ թողուցի ,
Հայց մեծ ողորմութիւններով քեզ պիտի ըն-
դունիմ ։
8 Սրիչ մը սրտմտութեամբ՝ մէկ վայրկեան մը
երեսս քեզմէ ծածկեցի ,
Հայց յաւիտենական ողորմութիւնով քեզի
պիտի ողորմիմ ,
Կ՚ըսէ քու Փրկիչդ Եհովան ։
9 Քանզի ասիկայ ինծի Նոյի ջուրերուն պէս է ·
Ինչպէս որ երդում ըրի , թէ Նոյի ջուրերը
մէյմըն ալ երկրի վրայ չանցնին ,
Նմանապէս ալ երդում ըրի որ քեզի չբարկա-
նամ , ու քեզ չյանդիմանեմ ։
10 Քանզի լեռները պիտի վերնան ,
Եւ բլուրները պիտի սասանին ·
Հայց իմ ողորմութիւնս քեզմէ պիտի չվերնայ ,
Ու իմ խաղաղութեանս ուխտը պիտի չսա-
սանի ,
Կ՚ըսէ Տէրը՝ որ քեզի կ՚ողորմի ։
11 Ո՛վ փոթորիկէ զարնուած անմխիթար ողոր-
մելի ,
Ես քու քարերդ դոյնզգոյն պիտի դնեմ ,
Ու քեզ շափիւղաներով պիտի հիմնեմ ·
12 Եւ քու մարտկոցներդ յասպիս քարերով՝ ,
Ու դռներդ կարկհաններով ,
Ու բոլոր պարիսպներդ թանկագին քարերով
պիտի շինեմ ։
13 Եւ քու բոլոր որդիդ Տէրոջմէ սորված պի-
տի ըլլան ,
Ու քու որդւոցդ խաղաղութիւնը շատ պիտի
ըլլայ ։
14 Դուն արդարութեամբ պիտի հաստատուիս ·
Հեռու եղիր հնոռ պիտի ըլլաս , որ չվախնաս ,
Ու արհաւիրքէն՝ որ քեզի չմօտենայ ։
15 Ես՝ անշուշտ ժողով պիտի ընեն , բայց
ինծմէ չէ ·
Ո՛վ որ քու վրադ ժողվուի՝ , քու կողմդ պի-
տի դառնայ ։
16 Ես՝ կրակի մէջ ածուխները փչող՝
Եւ իր գործքին համար գործիք շինող դար-
բինը ես ստեղծեցի ,
Ու աւերելու համար՝ կործանողը ես ստեղծեցի ։
17 Քեզի դէմ շինուած գործիքը ամենևին պիտի
չյաջողի ,
Եւ քու վրադ դատաստանի եկող ամեն լե-
զուն պիտի դատապարտուի ·
Տէրոջը ծառաներուն ժառանգութիւնը ասի-
կայ է ,
Ու անոնց արդարութիւնը ինծմէ է , կ՚ըսէ
Տէրը ։

ԳԼՈՒԽ ՆԻԶ

1 Առգարէն՝ Քրիստոսի խոստումներովը՝ հաւատքի 6 և ապաշխարութեան կը յորդորէ , 8 Հաւատացեալներուն բարի յաջողութիւնը ։

1 ՈՒվ՝ բոլոր ծարաւածներ՝ ջուրերուն եկէք ·
Եւ ստակ չունեցողներ՝ եկէք , ծախուձ ա-
ռէք ու կերէք ·

ջ Մատ · ժէ · 28 : Ղու · իբ · 37 :
ռ Ղու · իգ · 3֊ : Հռով · ը · 3֊ : Եբր · է · 25 : իա · 24 :
ա Հօհ · բ · 1 :

ռ Մտթ · գ · 14 : Գաղ · գ · 27 :
Բ ա Ելհ · բ · 5 :
գ ԳԼ · խբ · 19 , 20 :
դ ԳԼ · ծէ · 8 : կա · 9 :
ե Ծ.աք · ժգ · 9 : Հռով · գ · 29 :
զ ԳԼ · կբ · 4 :
է Պաղ · Ը · 5 : ԳԼ · իգ · 20 : ի · 10 : բ Կոր · գ · 17 :
ը Ա՛ր Հանկարծական
Ը ԳԼ · ծէ · 3 : Եբեմ · լա · 3 :
Թ Ծն · ը · 21 : իծ · 11 : ԳԼ · ծէ · 11 : Տես Եբեմ · լա · 35 , 36 :
ժ Պաղ · իգ · 2 : ԳԼ · ծա · 6 :
ի Ա՛ր · ծէ · 28 : ԳԼ · ծգ · 4 :
ժա Ա՛ր · իգ · 33 , 34 :
ժբ ա Մն · իծ · 2 : Հայտ · իա · 18 , ԼԸ :
ժգ Ա՛ր Ծարաւով
ժդ Ա՛ր կարմիր յակինթներով
ժե Նէեր · սահմաններդ
ժզ ԳԼ · ժա · 9 : Եբեմ · լա · 34 : Հօհ · Ա · 45 : ա Կոր · բ · 10 : ա Թես · գ · 9 : ա Հօհ · բ · 20 ·
ժէ Պաղ · ԽՄԲ · 165 ·
ժը Ա՛ր ինծմէ լեզուդ պաշտպանները պիտի դան · ո՛վ որ քու դիմդ պանդխտութիւն կ՚ընէ ,
ժթ ԳԼ · խե · 24 , 25 ·

ռ Հօհ · գ · 14 : Է · 37 : Հայտ · իա · 6 : իբ · 17 ·
Բ Մատ · ժգ · ՏՏ , 16 : Հայտ · գ · 18 ·

Ականջ առանց առակի և առանց գնոյ
Գինի ու կաթ ծախուն առէք :
2 Ինչո՞ւ ձեր ստակը կը վատնէք՝ չէ թէ հացի
համար ,
Ու ձեր վաստակը անանկ բանի համար՝ որ
չկշտացընէ .
Ուշադրութեամբ լսեցէք ինծի մտիկ ըրէք , որ բա-
րիքներ ուտէք ,
Ու ձեր հոգին պարարտութեամբ զուարճանայ :
3 Ձեր ականջը խոնարհեցուցէք , ու [1]ինծի ե-
կէք .
Մտիկ ըրէք , ու ձեր հոգին պիտի ապրի .
[2]Ու ձեզի հետ յաւիտենական ուխտ մը պիտի
ընեմ ,
[3]Պաւիթին մնայուն ողորմութիւնները յետ
պոլով :
4 Ըհա զանիկայ [4]ժողովուրդներուն վկայ՝
[5]Իշխերուն առաջնորդ ու հրամանատար դրի :
5 [6]Ըհա չգիտցած ազգդ պիտի կանչես ,
[7]Ու քեզ չճանչցող ազգերը քեզի պիտի դի-
մեն ,
Քու Տէր Աստուծոյդ համար ,
Ու Իսրայէլի Սուրբին համար .
[8]Քանզի անիկայ քեզ փառաւորեց :

6 [9]Տէրը փնտռեցէք , քանի որ անիկայ կը
գտնուի .
Անիկայ կանչեցէք , քանի որ անիկայ մօտ է :
7 Թո՛ղ [10]ամբարիշտը իր ճամբայէն՝
Ու անօրէնը մարդը [11]իր խորհուրդներէն հրա-
ժարի ,
Ու Տէրոջը դառնայ , [12]ու անիկայ պիտի ո-
ղորմի անոր .
Ու մեր Աստուծոյն , ինչու որ անիկայ առա-
տապէս կը ներէ :
8 [13]Քանզի իմ խորհուրդներս՝ ձեր խորհուրդնե-
րը չեն ,
Ու ձեր ճամբաներդ՝ իմ ճամբաներս չեն , կ'ը-
սէ Տէրը .
9 [14]Հապա որչափ որ երկինքը երկրէս բարձր է ,
Ա՛յնչափ ալ իմ ճամբաներս ձեր ճամբաներէն
բարձր է ,
Ու իմ խորհուրդներս ձեր խորհուրդներէն :
10 Վասն զի [15]ինչպէս որ անձրեւը ու ձիւնը եր-
կինքէն կ'իջնէ , և հոն չդառնար ,
Հապա երկիրը կ'ոռոգէ , ու զանիկայ պտղա-
բեր և արգասաւոր կ'ընէ ,
Ու ցանողին հունար՝ և ուտողին հաց կու տայ ,
11 [16]Իմ բերնէս ելած խօսքս ալ այնպէս պիտի ըլ-
լայ .
Ինծի պարապ պիտի չդառնայ .
Հապա իմ կամքս պիտի կատարէ ,
Ու յաջողութեամբ [17]ի գործ դնէ ան բանը՝ ո-
րուն համար զանիկայ խրկեցի :
12 [18]Ուրախութեամբ պիտի ելլէք ,
Ու խաղաղութեամբ պիտի առաջնորդուիք .
Լեռները ու բլուրները [19]ձեր առջեւէն ցնծու-
թեամբ պիտի աղաղակեն ,
Ու [20]դաշտերուն բոլոր ծառերը ծափ պիտի
զարնեն :
13 Թուփին [21]տեղը՝ մայր ,
Ու դժնիկին տեղը՝ մրտենի պիտի բուսնի .
Ու սոխնայ Տէրոջը [22]անուանը փառքին համար
Ընդհանուր ու յաւիտենական նշան մը պիտի ըլ-
լայ :

ԳԼ. ՆՕՂ

1 Մարգարէն կը յորդորէ ժողովուրդը արդարութիւն գոր-
ծելու . 3 կը խոստանայ թէ Աստուծոյ շնորհքը հաւա-
սարապէս ամենուն պիտի տրուի առանց ազատութեան .
9 կոյր պահապանները կը յանդիմանէ :

1 Տէրը այսպէս կ'ըսէ .
Իրաւունքը պահեցէք , ու արդարութիւն
ըրէք .
[1]Քանզի իմ փրկութիւնս գալու ,
Ու արդարութիւնս յայտնուելու մօտ է :
2 Երանի՛ այն մարդուն՝ որ ասիկայ կ'ընէ ,
Ու մարդու որդին՝ որ ասիկայ ամուր կը
բռնէ ,
Ու [2]շաբաթը կը պահէ , ու զանիկայ
չպղծեր ,
Ու ամէն անիրաւութիւն ընելէն իր ձեռքը
հետ կը պահէ :

3 Ու [3]Տէրոջը յարող օտարականի որդին թո՛ղ
չըսուցէ՝ ըսելով .
Տէրը զիս իր ժողովուրդէն բոլորովին զա-
տեց .
Ու ներքինին ալ թո՛ղ չըսէ .
Ըհա ես չոր ծառ մըն եմ :
4 Քանզի Տէրը այսպէս կ'ըսէ ան ներքինիներ-
ուն ,
Որոնք իմ շաբաթներս կը պահեն ,
Ու ինծի հաճոյ եղածը կ'ընտրեն ,
Ու իմ ուխտիս մէջ հաստատ կը կենան .
5 Ընծայ՝ [4]իմ տանս մէջ և պարիսպներուս մէջ
Տղաքներէ ու աղջիկներէ աւելի աղէկ տեղ ու
[5]անուն պիտի տամ .
Ընծայ յաւիտենական անուն պիտի տամ ,
Որ պիտի չկտակի :

[1] Կատ . ժա . 28 ։
[2] Կղ . ծգ . 8 ։ կա . 8 ։ Ն-
բհմ . լգ . 40 ։
[3] ք Ծնած . է . 8 , ըգ ։ Սաղ .
ձթ . 28 ։ Գոր . ժգ . 3 ։
[4] Ես . ժբ . 37 ։ Հայտ . ա . 5 ։
[5] Ն բհմ . է . 9 ։ Նգեկ . լգ .
23 ։ Ամս . գ . 5 ։ Ղան . թ .
25 ։
[6] Կղ . ծբ . 15 ։ Նփես . բ .
11 , 12 ։
[7] Կղ . է . 5 ։
[8] Կղ . է . 9 ։ Գոր . գ . 13 ։
[9] Սաղ . լբ . 6 ։ Կատ . ե .
25 ։ թե . 11 ։ Հես . է . 3½ ։
ը . 21 ։ ք Կոր . գ . 1 , 2 ։
Ն բբ . գ . 13 ։
[10] Կղ . ա . 16 ։
[11] Ա՛ղաք . բ . 17 ։
[12] Սաղ . ճէ . 7 ։ Ն բհմ . ծ . 12 ։
[13] ք Ծնած . է . 19 ։
[14] Սաղ . ճդ . 11 ։
[15] ք Օբ . լբ . 2 ։
[16] Կղ . ծգ . 9 ։
[17] Կղ . լե . 10 ։ կե . 13 , 14 ։
[18] Սաղ . գղ . 12 ։ ղը . 8 ։ Կղ .
ժգ . 8 ։ լե . 1 , 2 ։ խբ . 11 ։
[19] ա Ա՛ն . ժգ . 33 ։
[20] Կղ . խա . 19 ։
[21] Ն բհմ . ժգ . 11 ։
[22] ա Կղ . խղ . 13 ։ Կատ . ֆ . 2 ։
գ . 17 ։ Հռով . ժբ . 11 ։
12 ։
[1] Կղ . ծբ . 13 ։
[2] Տճա ք Օբ . խգ . 1 ։ 2 ։ 3 ։
Գոր . բ . 27 ։ ճ . 1 , 2 , 3½ ։
ժբ . 4 ։ ժբ . 7 ։ ա Պետ .
ա . 1 ։
[3] ա Տիմ . գ . 15 ։
[4] Հես . ա . 12 ։ ա Հժհ . գ . 1 ։

6 Եւ ան օտարականի որդիքը որ Տէրոջը յա-
բեր են՝
Ընոր ծառայութիւն ընելու ,
Տէրոջը անունը սիրելու ,
Ու անոր ծառաներ ըլլալու համար ,
Ը յաինչն ամէն անոնք որ շաբաթը կը պահեն
ու չեն պղծեր ,
Եւ իմ ուխտիս մէջ հաստատ կը կենան ,
7 Ո՛անոնք ալ Իմ սուրբ լեռս պիտի բերեմ ,
Եւ իմ աղօթքի տանս մէջ զանոնք պիտի ու-
րախացընեմ .
Ընոնց ողջակէզները ու զոհերը իմ սեղանիս
վրայ ընդունելի պիտի ըլլան .
Քանզի Իմ տունս բոլոր ազգերուն համար՝
աղօթքի տուն պիտի կոչուի :
8 Ը յապէս կ՛ըսէ Տէր Եհովան ,
Որ Իսրայէլին աքսորուածները կը ժողվէ .
Ընոր ժողվուածներուն վրայ ևս-ըն ալ պի-
տի ժողվեմ անոր :

9 Ա՛մ դաշտի բոլոր գազաններ ,
Ա՛մ անտառի բոլոր գազաններ՝ ուտելու ե-
կէք :
10 Ընոր բոլոր պահապանները կոյր են . քան զ
չեն գիտեր .
Ը մէնքն ալ համր շուներ են , հաչելու կարող
չեն .
Ընոնք *կը ցնորին , կը պառկին , քունը կը սի-
րեն .
11 Ը յո՛ շատակեր ու անյագ շուներ են .
Ու անոնք իմացողութենէ զուրկ հովիւներ են .
Ը մէնքը իրենց ճամբաներուն դարձան՝
Ը մէն մէկը իր կողմէն իր անիրաւ վաստակը
փնտռելով . ո՝ ըսէն .
12 Եկէք , գինի բերեմ ,
Ու ցքիով արբենանք .
Վաղն ալ աս օրուան պէս ,
Ու՝ ալ աւելի առատ պիտի ըլլայ :

ԳԼՈՒԽ ԾՒ

1 Երդարին բարի մահը : 3 Ասուած կը յանդիմանէ Ա-
բեքսանդրը իրենց կռապաշտական պռոնկութիւնները համար .
13 ապաշխարողին՝ աւետարանական խոստմունքներ կու
տայ :

1 Ը րդարը կը կորսուի , և ուշադրութիւն ընող
մարդ չկայ .
Ու՝ բարի մարդիկը ալեհասկ կը վերցուին ,
Ը նանց մէկուն մը իմանալուն՝ թէ արդարը չա-
րիքին երեսէն կը վերցուի :

2 Ընկերայ խաղաղութեան մէջ կը մտնէ .
Ուղղութեամբ քալողները
Իրենց անկողիններուն վրայ հանգստութիւն
կը գտնեն :
3 Բայց դուք մո՛ հմուկի որդիք ,
Շնացողի ու պոռնիկի սերունդ՝ հոս մօտեցէք .
4 Դուք ո՞վ ծաղր կ՛ընէք .
Ձեր բերանը որո՞ վրայ կը լայնցընէք ,
Ո՞ր լեզուներ կ՛երկընցընէք .
Չէ՞ որ դուք անօրէնութեան զաւակներ՝ ո՞
ստութեան սերունդ էք :
5 Դուք Ըամէն կանանչ ծառերու տակ՝
Ի՛ կուռքերուն՝ ցանկո-ընկոյզ կը տաք-
նաք .
Ը ղաքները ձորերու մէջ՝
Վ էմերու խոռոչներուն մէջը կը մորթէք :
6 Վ՚ռ բաժինդ՝ ձորին տափակ խոպբոն մէջն է .
Վ՚ռ վիճակդ անոնք են՝ անոնք .
Ընոնց անդամ նուէր թափեցիր , ընծայ մա-
տուցիր .
Մ՚իթէ ես ասոնց կրնամ համբերել :
7 Դուն Ըբու անկողինդ Ըարձր ու վերացած
լեռան վրայ դրիր .
Ը՚ն ալ գոհ ընելու ելար :
8 Եւ դռներուն ու գրանդիներուն ետեւը քու
յիշատակդ դրիր .
Վ՚անզի ինծմէ ո՞-ըչէնէ քու անձդ մերկացու-
ցիր ,
Ու վեր ելլելով անկողինդ լայնցուցիր .
Եւ անոնց հետ դաշնադրութիւն ըրիր .
Ընոնց անկողինը սիրեցիր , ո՞ անոր համար
տեղ պատրաստեցիր :
9 Եւ Ըթագաւորին քովը Հոռոո-Լիա եղով գա-
ցիր ,
Ու անուշահոտութիւններդ շատցուցիր ,
Եւ դեսպաններդ հեռաւոր տեղ-ուանք խրկե-
ցիր ,
Ու ինքզինքդ մինչև դժոխքը խոնարհեցուցիր :
10 Վ՚ռ ճամբուդ երկայնութենէն յոգնեցար .
Ըայց Ձոյս չկայ՝ ըսիր .
Վ՚ռ ձեռքիդ կեանքը գտար .
Ընոր համար չհուլցար :
11 Եւ դուն Ը-որմէ՞ զարհուրեցար ու վախցար , որ
ստախօս եղար ,
Եւ զիս չյիշեցիր , ու սիրտդ չդրիր .
Ը՞չ որ իմ շատունգմէ լուռ կենալուս համար է
Որ ինծմէ չես վախնար :
12 Ես քու արդարութիւնդ ու գործքերդ պիտի
հրատարակեմ ,
Որ անոնք քեզի օգուտ պիտի չընեն :

ղ ԳԼ . ը . 2 :
ե Հառ . ժբ . 1 : Նբբ . ժբ . 15 : ա Պետ . բ . 5 :
ը Ա՚ատ . իա . 13 : Ա՚ար . ժա . 17 : Ղու . ժբ՛ . 46 :
ի Ա՚աղ . ա . 11 :
ժ Ա՚աղ . Հխէ . 2 : ԳԼ . ժա . 12 :
ի Հօշ . ժ . 16 : Նփես . ա . 10 : բ . 14 , 15 , 16 :
լ Նբեմ . ժբ . 9 :
խ Ա՚ատ . ժէ . 14 : իե . 16 :
ձ ՓԼ . գ . 2 :
* Կա՛մ կը՝նիբհեն ,
ձ ՄԽ . գ . 11 :
հ Նզեկ . Լբ . 2 , 3 :
ղ Ա՚աղ . ժ . 6 : Բ՚ատ . իե . 35 : ԳԼ . իբ . 13 : Ղու . ժբ . 19 : ա Ա՚ար . ժէ . 32 :
— Ա՚աղ . ժբ . 1 : ՄԽ . է . 2 :

բ գ Ա՚ատ . ժբ . 13 : Տ՚ես գ Ա՚ատ . իբ . 20 :
ձ բ Ա՚ն . ժղ . 14 :
ժ Ա՚ատ . ժղ . 4 :
ի գ Ա՚ատ . ժղ . 4 : ժէ . 10 : Նբեմ . բ . 20 :
լ Կա՛մ Խնկենիներուն մէջ . ԳԼ . ա . 29 :
ծ Ղէ . ժբ . 21 : ի . 2 : գ Ա՚ատ . ժղ . 3 : իե . 10 : Նբեմ . է . 31 : Նզեկ . ժղ . 20 : ի . 26 :
ի Նզեկ . իե . 41 :
ը Նզեկ . ժղ . 16 , 25 :
ի Նզեկ . ժղ . 26 , 28 : իե . 2—20 :
ժ ԳԼ . Ը . 6 : Նզեկ . ժղ . 33 : իե . 16 : Ա՚ղա . է . 11 : ժբ՛ . 1 :
ձ Նբեմ . բ . 25 :
ծ ԳԼ . ծա . 12 , 13 :
ի Ա՚աղ . ճ . 21 :

13 Երբոր դուն ազաղակես, թո՛ղ քու ժողվածները քեզ փրկեն.
Բայց ամենը հովը պիտի տանի.
Մեկ շունչ մը պահոնի պիտի առնէ.
Սակայն ինծի յուսացողները երկիրը իրեւ կալուածք պիտի առնեն,
Ու իմ սուրբ լեռս պիտի ժառանգեն.
14 Ես պիտի ըսեմ.
[a]Կարձրացուցէք, բարձրացուցէք.
Ա՛մբայ պատրաստեցէք,
Ետջը իմ ժողովուրդիս ճամբայէն վերցուցէք:
15 Վասնզի այսպէս կ՚ըսէ Հարձրը ու Հարձրեալը՝
Որ յաւիտենականութեան մէջ կը բնակի, [b]ու անոր անունը Սուրբ է.
[c]Ես բարձր ու սուրբ տեղը կը բնակիմ.
[d]Բայց կոտրած ու խոնարհ հոգի ունեցողին հետ եմ,
Ես խոնարհներուն հոգին կենդանացընեմ,
Ես կոտրած սիրտերը ապրեցընեմ:
16 [e]Վասնզի յաւիտեան պիտի չվիճիմ,
Ու միշտ պիտի չբարկանամ.
Վասն զի իմ առջեւս հոգիները պիտի մաքէին,
Ես ան կենդանիները՝ [f]որ ես ստեղծեցի:
17 [g]Ընոր ագահութեանը անօրէնութեանը համար բարկացայ,
Ու զանիկայ զարկի, [h]էմ էրէսս ծածկեցի, ու սրդոռնացայ.
[i]Ես ապստամբը իր կամացը ճամբուն հետեւեցաւ:
18 Ընոր ճամբաները տեսայ, ու [j]զանիկայ պիտի բժշկեմ,
Ես անոր առաջնորդութիւն պիտի ընեմ,
Ու զանիկայ ու Ես անոր սգաւորները պիտի մխիթարեմ:
19 [k]Շրթունքներուն պտուղը ես կը ստեղծեմ.
Խաղաղութիւն՝ խաղաղութիւն ըլլայ [l]Հեռուն եղողին,
Ես մօտը եղողին՝ կ՚ըսէ Տէրը.
Ու ես զանիկայ պիտի բժշկեմ:
20 [m]Բայց ամբարիշտները ալէծուփ ծովու պէս են, որ չկրնար հանդարտիլ,
Որ անոր ջուրերը՝ տիղմ ու ցեխ դուրս կը նետեն:
21 [n]Ամբարիշտները խաղաղութիւն պիտի չունենան, կ՚ըսէ իմ Աստուածս:

ԳԼ. ՆՕՐ

1 Մարգարէն կեղծաւորութիւնը յանդիմանելու խրատած ըլլալով, 3 կեղծեալ ու չմշմրիա ծոմապահութիւն մը

[a] Պէտ. ի. 3 : կի. 10 :
[b] Ելս. ին. 10 : Ղե. ա. 49 :
[c] Օ՚աթ. բ. 13 :
[d] Սաղ. լԷ. 18 : Ծա. 17 : ՃԼԲ. 6 : Պէտ. կԲ. 2 :
[e] Սաղ. ՃԼԷ. 3 : Պէտ. կա. 1 : Սաղ. ՃԲ. 5 : ՃԲ. 9 : Միք. է. 18 :
[f] Ծնու. ժԲ. 22 : Ելս. լԲ. 14 : Երբ. ժԲ. 9 :
[g] Երեմ. Ա. 13 :
[h] Պէտ. ը. 17 : Խե. 15 :
[i] Պէտ. ի. 13 :
[j] Երեմ. Ա. 22 :
[k] Պէտ. կա. 2 :
[l] Երբ. ժգ. 15 :
[m] Երբ. ը. 39 : Եփես. բ. 17 :
[n] Ելս. ժԷ. 20, ԼՃ : Բառ. գ. 16 :

կը նկարագրէ. 8 կը ցուցընէ թէ ինչ խոստումներ կը տրուին ատոնց ապաշխարութեան, 13 և շաբաթը պահողներուն :

1 [*]Բարձրաձայն կանչէ, և մի խնայեր,
Այնպէս փողի պէս բարձրացուր.
Ես իմ ժողովուրդիս՝ իրենց յանցանքը,
Ու Յակոբին տանը՝ իրենց մեղքերը պատմէ:
2 Բայց անոնք ամէն օր զիս կը փնտռեն.
Ես իմ ճամբաներս գիտնալու կը փափագին,
Ինչպէս ազգի մը պէս՝ որ արդարութիւն կ՚ընէ,
Ու իր Աստուծոյն իրաւունքը զանց չընէր.
Ինծի արդարութեան կանոնները կը հարցընեն.
Աստուծոյ մօտենալու կը փափագին.
3 Ու՝ կ՚ըսեն.
[a]Ինչը ինչո՞ւ ծոմ պահեցինք, և դուն չտեսար,
[b]Մեր անձերը չարչարեցինք, ու դուն չգիտցար.
Ահա ձեր ծոմապահութեան օրը ձեր բաղձանքը կը կատարէք,
Ես ձեր ամէն [†]պահանջմունքները խստութեամբ կը պահանջէք":
4 [‡]Ահա կռիւի ու վէճի համար՝
Ես չարութեան բռունցքով զարնելու համար ծոմ կը պահէք.
Դուք օրուան պէս ծոմ՝ մի պահէք,
Որ ձեր ձայնը բարձրիը լսել տաք:
5 [†]Այդ ընտրած ծոմապահութիւնս,
Ու [‡]մարդու մը իր անձը խոնարհեցընելու օրը այսպէ՞ս կ՚ըլլայ.
Իր գլուխը կնիւնի պէս ծռելով,
Ես շուր պռնիկը քուրձ ու մոխիր տարածելո՞վ կ՚ըլլայ.
Այդիկայ ծոմապահութիւն ու Տէրոջը ընդունելի օր պիտի անուանես:
6 Ահա աս է իմ ընտրած ծոմապահութիւնս,
Որ անիրաւութեան կապերը քակես,
Ես [‡]լուծին կապերը թօւլցընես,
Ու [‡]հարստահարութիւն կրողները ազատ թողուս,
Ես ամէն լուծը կոտրես,
7 [‡]Քու հացդ անօթիին բաժնես,
Ես թափառական տնանկները տունդ ընդունես,
[‡]Երբոր մերկ մը տեսնես՝ զանիկայ հագուեցընես,
Ու [‡]քու մարմինդ քեզ չպահես:
8 [§]Ընե առտուը քու լոյսդ առաւօտի պէս պիտի ծագի,
Ու բժշկութիւնդ շուտով պիտի [‡]յայտնուի,

[*] Պէտ. խը. 22 :
—
[*] Եբր. Սոկօրոյով
[†] Մաղ. գ. 14 :
[‡] Ամմ Ծառանները կը հարստահարեք :
[‡] Ա. Թագ. իա. 9, 12, 13 :
[‡] Օ՚աթ. է. 5 :
[‡] Ղև. ժԶ. 29 :
[‡] Նախ. գ. 3 : Հոբ. բ. 8 : Դան. Ք. 3 : Հոռիա. գ. 6 :
[‡] Ելեմ. է. 10, 11, 12 :
[‡] Երեմ. լԲ. 9 :
[‡] Նղեկ. ժբ. 7, 16 : Ծատ. իե. 35 :
[‡] Հոբ. լա. 19 :
[‡] Ծան. իԲ. 14 : Ելեմ. է. 5 :
[§] Հոբ. ժա. 17 :
[‡] Եբր. բուռանի,

Նե քու արդարութիւնդ քու առջևէդ պիտի երթայ ,
Ո՛ Տէրոջը փառքը քու ետևէդ քեզ պիտի պաշտպանէ :
9 Ընե առնեը պիտի կանչես , և Տէրը պատասխան պիտի տայ .
Պիտի աղաղակես , ու անիկայ պիտի ըսէ՝ Ես հա՛ ես :
Թէ որ քու մէջէդ լուծը ,
Մատով ցուցընելը , ու չար խօսքերը վերցընես .
10 Թէ որ անօթիին յօժարութեամբ կերակրես՝ ,
Նե կաթօտին հոգին կշտացընես .
Ընե առնեը քու լոյսդ խաւարի մէջ պիտի ծագի ,
Ու քու խաւարդ կէս օրուան պէս պիտի ըլլայ .
11 Նե Տէրը միշտ քեզի առաջնորդութիւն պիտի ընէ ,
Ու քու հոգիդ՝ երաշտութեան առեեը՝ պիտի կշտացընէ ,
Նե ոսկորներդ պիտի զօրացընէ .
Ու դուն՝ ջրարբի պարտէզի պէս ,
Նե ջուրը չպակսող աղբերակի պէս պիտի ըլլաս :
12 Ու քեզմէ ձնանձնէրը՝ հին աւերակները պիտի շինեն .
Ո՛ւ դարերուն հիմերը պիտի վերականգնես .
Նե դուն՝ փլածներ նորոգող ,
Ո՛ բնակութեան համար ճամբաներ շինող պիտի կոչուիս :
13 Թէ որ շաբաթը՝ իմ սուրբ օրս՝
Քու ցանկութիւնդ կատարելէն ոտքդ դարձընես ,
Ու շաբաթը՝ ժոյ զուարճութիւնդ ,
Նե Տէրոջը նուիրուած օրը՝ պատուական անուանես ,
Ու զանիկայ պատուես , քու ճամբաներուդ չհետևելով ,
Քու ցանկութիւնդ չկատարելով , ու պարապ խօսք չխօսելով ,
14 Ընե առնեը Տէրոջմով պիտի ուրախանաս .
Նե քեզ երկրիս բարձր տեղերուն պիտի հանեմ ,
Ու քու հօրդ Յակոբին ժառանգութիւնը քեզի պիտի կերցընեմ .
Քանզի Տէրոջը բերանը խօսեցաւ :

ԳԼՈՒԽ ԾԸ

1 Սեղքը գատապարտութեան պատճառ կ'ըլլայ : 3 Հրեից մեղքերը : 9 Ծշմարտութիւնը մեզմէն հեռանայր է : 16 Փրկութիւնը միայն Աստուծմէ է : 20 Փրկիչն ուխտը :

1 Ահա Տէրոջը ձեռքը՝ փրկելէն չհարճրցաւ ,
Ո՛ւ անոր ականջը լսելէն չծանրացաւ :
2 Հապա ձեր՝ ու ձեր Աստուծոյն մէջտեղը բաժանում ձգողը՝
Ձեր անօրէնութիւնները եղան ,
Նե ձեր մեղքերը անոր երեսը ձեզմէ ծածկեցին , որ չլսէ :
3 Քանզի ձեր ձեռքերը արիւնով՝
Ո՛ւ ձեր մատները անօրէնութիւնով պղծուեցան .
Ձեր շրթունքը սուտ խօսեցան ,
Նե ձեր լեզուները անիրաւութիւն արտաբերեցին :
4 Ձկայ մէկը՝ որ արդարութեան համար բողոքէ ,
Ո՛ւ չկայ մէկը՝ որ ճշմարտութեամբ դատ վարէ .
Ընտնք սնոտի բաներու կը յուսան , և ունայնութիւն կը խօսին .
Ճնշուառութիւն կը յղանան , ու անօրէնութիւն կը ծնանին .
5 Քարերի հաւկիթներ կը տաքցընեն ,
Ո՛ւ սարդի ոստայն կը գործեն .
Ընտնց հաւկիթները ուտողը կը մեռնի ,
Ո՛ւ բացուածէն իժ կ'ելլէ :
6 Ընտնց ոստայններէն հանդերձ չըլլար ,
Նե իրենց գործքերովը չեն կրնար ինքնիրենք ծածկել .
Ընտնց գործքերը անօրէնութեան գործքեր են ,
Ո՛ւ անոնց ձեռացը մէջ բռնութեան գործ կայ :
7 Ընտնց ոտքերը չարութեան կը վազեն ,
Ո՛ւ անմեղ արիւն թափելու կ'արագրան .
Ընտնց խորհուրդները անօրէնութեան խորհուրդներ են .
Ընտնց ճամբաներուն մէջը՝ կործանում ու կոտորած կայ :
8 Խաղաղութեան ճամբան չեն գիտեր .
Նե անոնց ընթացքին մէջ արդարութիւն չկայ .
Իրենց շաւիղները խոտորցուցին .
Ընտնց մէջը քալողներուն ամէնը՝ խաղաղութիւն չեն գիտեր :
9 Ընոր համար իրաւունքը մեզմէ հեռացաւ ,
Ո՛ւ արդարութիւնը մեզի չհասնիր .
Լոյսի կը սպասենք , և ահա խաւար կայ .
Պայծառութեան կը սպասենք , և ահա մառախուղի մէջ կը շրջինք :
10 Կոյրերուն պէս պատերը կը շօշափենք ,
Ո՛ւ աչք չունեցողներուն պէս կը խարխափենք .
Կէս օրը գիշերուան պէս կը գլորինք .
Պաղարեր սպոնդոս մէջ՝ մեռելներու պէս ենք :
11 Ամենքս արջերու պէս կը մռնչենք ,
Ո՛ւ ազաւնիներու պէս անգադար կը մնջենք .
Դատաստանի կը սպասենք , բայց չկայ .

ա Ես. ԽԸ. 19 : ՊՀ. ՃԺ. 12 :
բ Սաղ. ԺԶ. 2 :
գ Եբր. քու հոգիդ անօթիին ընծայես ,
դ Կամ անջուր տեղերու մէջ
ե ՊՀ. կԱ. 3 :
զ ՊՀ. ՃՂ. 2 :
է Յոբ. ԽԲ. 26 :
ը Ծն. Օր. ԼԲ. 13 : ԼՂ. 29 :
թ ՊՀ. Ա. 20 : Ա. 5 : Ամբ. գ. 4 :
ժ Ծնու. ԺԱ. 23 : ՊՀ. Ե. 2 :
ի ՊՀ. Ա. 15 :
լ Յոբ. ԺԵ. 35 : Սաղ. Է. 14 :
խ Յոբ. Ը. 14 , 15 :
ծ Ընակ. Ա. 16 : Հռոմ. գ. 15 :
կ Սաղ. ՃԼԵ. 5 : Ընակ. Բ. 15 :
հ Երեմ. Ը. 15 :
ձ Ա Օր. ԻԲ. 29 : Յոբ. Է. 14 : Յեմվ. Բ. 9 :
ղ Կամ Պարարտներուն մէջը ,
Ե. Կամ Ծնանձր խաւարին մէջ
մ ՊՀ. ԼԲ. 14 : Երեմ. Է. 16 :

փրկութեան համար կը նայինէ ; բայց անիկայ մեզմէ հեռացած է :
12 Պանդի մեր յանցանքները քու առջեւդ շատացան ,
Ու մեր մեղքերը մեզի դէմ վկայութիւն կու տան .
Ինչու որ մեր յանցանքները մեր քովն են ,
Ու մեր անօրէնութիւնները գիտենք :
13 Ելանցանք ըրինք , Տէրը ուրացանք ,
Ու մեր Աստուծոյն հետեւելէն խոտորեցանք .
Ընիրաւութիւն ու ապստամբութիւն խօսեցանք .
[a]Սէր սրտին մէջը սուտ խօսքեր մտածեցինք ու զրուցեցինք :
14 Ու դատաստանը հետ դարձաւ ,
Ու արդարութիւնը հեռուն կայնեցաւ .
Պանդի ճշմարտութիւնը հրապարակին մէջը ինկաւ ,
Ու ուղղութիւնը չկրնար ներս մտնել :
15 Ու ճշմարտութիւնը կը պակսի ,
Ու չարութենէ զգուշացողը կը կողոպտուի .
Ու Տէրը տեսաւ , և աչիկայ անոր առջեւը դէշ երեցաւ .
Պանդի իրաւունք չկար :
16 [b]Ու տեսաւ որ մարդ մը չկար ,
Ու Ելզարմացաւ որ միջնորդ մը չէր դտնուեր .
[c]Ուստի իր բազուկը իրեն օգնեց ,
Ու իր արդարութիւնը իրեն ձեռնտու եղաւ :
17 [d]Ու արդարութիւնը զրահի պէս՝
Ու փրկութիւնը իր գլուխը սաղաւարտի պէս հագաւ ,
Ու վրէժխնդրութեան զգեստը՝ պատմուճանի պէս հագաւ ,
Ու նախանձը վերարկուի պէս իր վրան առաւ :
18 Ի[e]նչպէս վարմունքին համեմատ հատուցում պիտի ընէ .
Բարկութիւն՝ իր հակառակորդներուն ,
Հատուցում՝ իր թշնամիներուն .
[f]Կղզիներուն հատուցում պիտի ընէ :
19 [g]Ու արեւմուտքը՝ Տէրոջը անունէն ,
Ու արեւելքը անոր փառքէն պիտի վախնան .
Երբոր թշնամին [h]գետի պէս գայ ,
Տէրոջը [i]Հոգին [j]անոր դէմ դրօշակ պիտի կանգնէ՝ :
20 Ու [k]փրկիչ պիտի գայ Սիօնին ,
Ու Յակոբի մէջ չարութենէ դարձողներուն ,
կ՚ըսէ Տէրը :
21 [l]Ես անոնց հետ ընկերս՝ ուխտս ասիկայ է՝ կ՚ըսէ Տէրը .
Իմ [m]Հոգիս՝ որ քու վրադ է ,
Ու իմ խօսքերս՝ որ քու բերանդ դրած եմ ,

[a] Առա . ԺԹ . 34 ;
[b] Եզեկ . ԻԲ . 30 :
[c] Սաղ . Ղ . 6 :
[d] Սաղ . ՂԲ . 1 ; ՊՀ . ԿԲ . 5 :
[e] Երեմ . Ծ . 14, 17 ։ ա Օրէս . Է . 8 :
[f] Ա՜մ Հեռաւոր երկիրներուն Սաղ . ՃԺԲ . 3 ; Սաղ . ՃԺ . 11 ;
[g] Հայտ . ԺԲ . 15 :
[h] Այտ . ԺԹ . 15 :
[i] Այժմ գանիկայ պիտի հալածէ :
[j] Հռով . ԺԱ . 26 :
[k] Երբ . Բ . 10 ; Ժ . 16 :

[l] Երեմ . Ե . 14 :
[m] Սաղ . Ջ . 2 :
[n] ՊՀ . Իսի . 6 , 23 ; Հայտ . ԻԲ . 24 ;
[o] ՊՀ . Իսի . 18 :
[p] ՊՀ . Իսի . 20 , 21 , 22 ; կղ . 12 :
[q] Ծն . իե . 4 :
[r] Սաղ . Կբ . 10 :
[s] ՊՀ . կԱ . 6 ։ Սաս . բ . 11 :
[t] Ծն . իե . 13 :

Պ՚ու բերնէդ , ու քու զաւակներուդ բերնէն ,
Ես քու զաւակիդ զաւակներուն բերնէն՝
Հիմակուընէ մինչեւ յաւիտեան պիտի չպակսին , ի՚րսէ Տէրը :

Գ Լ Կ

1 Եկեղեցիին փառքը՝ հեթանոսներուն դարձի գալովը . 15 և մեծ օրհնութիւնները՝ սակաւաթիւ նեղութենէ մը ետքը :

1 Ելմը [a]լուսաւորուէ . քանզի քու լոյսդ եկաւ ,
Ու [b]Տէրոջը փառքը քու վրադ ծագեցաւ :
2 Վ՚ասն զի ահա երկիրը՝ խաւար ,
Ու ազգերը՝ մառախուղ պիտի ծածկէ .
Բայց քու վրադ Տէրը պիտի ծագի .
Ես անոր փառքը քու վրադ պիտի երեւնայ :
3 Ու [c]քու լոյսիդ ազգեր պիտի գան ,
Ես քու վրադ ծագած պայծառութեանը՝ թագաւորներ :
4 [d]Ընչքերդ վերցուր , ու բոլորտիքդ նայէ .
Ընդհքը կը ժողվուին , ու [e]քեզի կու գան .
Պանդի տղաքներդ հեռուէն պիտի գան ,
Ես քու աղջիկներդ դիրկի մէջ պիտի վերցուին :
5 Ընդ առնը պիտի տեսնես և ուրախանաս ,
Ու սիրտդ պիտի շարժի ու բացուի .
Պանդի ծովուն առատութիւնը քեզի պիտի դառնայ .
Ըղդաց հարստութիւնը քեզի պիտի գայ :
6 Պնդ ուղտերուն երամակը՝
Մադիամու ու [f]Եփեթայի տաճիկ ուղտերը պիտի ծածկեն .
Ընդհքը [g]Սարայէն պիտի գան ,
[h]Ոսկի ու կնդրուկ պիտի բերեն ,
Ես Տէրոջը գովութիւնները պիտի աւետեն :
7 [i]Կեդարին բոլոր հօտերը քու քովդ պիտի ժողվուին ,
Ու [j]Նաբէօթին խոյերը քեզի պիտի ծառայեն .
Ընծան իմ սեղանիս վրայ պիտի ելլեն՝ ընդունելի ըլլան .
Ես իմ փառաց տունը պիտի փառաւորեմ :

8 Ո՞վ են ասոնք , որ կը թռչին ամպի պէս ,
Ու դէպ՚ի իրենց վանդակը [k]աղաւնիներու պէս :
9 [l]Պանդի կղզիները՝ ու նախ [m]Թարսիսի նաւերը
Ինձի համար պատրաստ պիտի ըլլան ,
Որ հեռուէն [n]քու տղաքներդ ,
Ես [o]անոնց հետ անոնց արծաթը ու ոսկին բերեն ,
[p]Քու Տէր Աստուծոյդ անուանը համար ,
Ու Իսրայէլի Սուրբին համար . [q]քանզի անիկայ քեզ կը փառաւորէ :

[a] Ընդ . բ . 7 , 9 .
[b] Սաղ . հԲ . 10 ; ՊՀ . խԲ . 4 ։ ԺԱ . 5 :
[c] Գաղ . գ . 26 :
[d] Սաղ . կԲ . 30 ; Օբաբ . ԺԳ . 14 :
[e] Երեմ . Գ . 17 :
[f] ՊՀ . ՃԲ . 5 :

10 Եւ [h]օտարաց որդիքը քու պարիսպներդ պի-
տի շինեն,
[i] Ու անոնց թագաւորները քեզի ծառայութիւն
պիտի ընեն.
Վասնզի Իմ բարկութեամբս քեզ զարկի,
[k]Հայց բարեհաճութեամբս քեզի պիտի ողորմիմ։
11 Եւ քու դռներդ միշտ բաց պիտի ըլլան,
Ցորեկ ու գիշեր պիտի չգոցուին,
Որ քեզի աղգերուն ստացուածքը կրեն,
Եւ անոնց թագաւորները [l]գերուին։
12 Վասնզի [m]քեզի ծառայութիւն չընող ազգը ու
թագաւորութիւնը պիտի կորսուի,
Ու ազգերը բոլորովին պիտի կործանին։
13 [n]Լիբանանին փառքը քեզի պիտի գայ,
Մայրը, սօսին ու [o]սօսախը միասին,
Իմ սրբարանիս տեղը զարդարելու համար,
Եւ Իմ ոտքերուս տեղը պիտի փառաւորեմ։
14 Ու քեզի նեղութիւն տուողներուն տղաքները
[p]Ծռնելով քեզի պիտի գան,
Եւ քեզ անարգողներուն ամէնը
[q]Վրու ոտքերուդ դարշապարներուն երկրպա-
գութիւն պիտի ընեն.
Ու քեզ՝ Տէրոջը քաղաքը,
[r]Իսրայէլի Սուրբին Սիօնը պիտի անուանեն։
15 Թուն որ երեսէ ձգուած ու ատելի եղար,
Եւ [s]եղջի անցնող չեղար,
Վասնզի Յաւիտենական փառք
Ու ազգէ ազգ փոխող ուրախութիւն պիտի ը-
նեմ։
16 Եւ ազգերուն կաթը պիտի ծծես,
[t]Ու թագաւորներուն ստինքը պիտի ծծես.
Եւ պիտի գիտնաս որ Ես Տէրս եմ քու Ը-
զգաստիչդ,
Ու քու փրկիչդ՝ Յակոբին [u]զօրը։
17 Պղինձի տեղ՝ ոսկի պիտի բերեմ,
Ու երկաթի տեղ՝ արծաթ,
Եւ փայտերու տեղ՝ պղինձ,
Ու քարերու տեղ՝ երկաթ պիտի բերեմ.
Եւ քու վերակացուներդ խաղաղութիւն պէրող
Ու քու իշխաններդ արդարութիւն գործող
պիտի ընեմ։
18 Մէյմըն ալ քու երկրիդ մէջը բռնութիւն,
Եւ քու սահմաններուդ մէջը յափշտակու-
թիւն ու կոտորած պիտի չլսուի.
Հապա [v]քու պարիսպներդ՝ փրկութիւն,
Ու դռներդ՝ Գովութիւն պիտի անուանես։
19 [w]Մէյմըն ալ ցորեկը քու լոյսդ արեւը պիտի
չըլլայ,

Ու գիշերը լուսինը իր պայծառութեամբը քե-
զի լոյս պիտի չտայ.
Հապա Եհովան քեզի յաւիտենական լոյս՝
Եւ Քու Աստուածդ քու փառքդ պիտի ըլ-
լայ։
20 [x]Քու արեգդ մէյմըն ալ պիտի չմտնէ,
Ու քու լուսինդ պիտի չնուազի.
Հապա Եհովան քեզի յաւիտենական լոյս պի-
տի ըլլայ,
Եւ սուգի օրերդ պիտի վերջանայ։
21 Ու [y]քու ժողովուրդդ ամէնը արդար պիտի
ըլլան,
Ու [z]երկիրը յաւիտեան պիտի ժառանգեն.
[a]Իմ անկած տունկս՝ [b]Իմ ձեռքերուս գործքը՝
Իմ փառքիս համար պիտի ըլլայ։
22 [c]Պզտիկը հազարաւոր,
Ու քիչերը մեծ ազգ պիտի ըլլայ.
Ես Տէրս շուտով պիտի կատարեմ ասիկայ
իր ժամանակին։

ԳԼ. ԿԸ

[1] Խրիստոսի պաշտօնը։ 4 Հաւատացեալներուն յոժա-
րութիւնը, 7 ու օրհնութիւնները։

1 [d]Տէր Եհովային Հոգին իմ վրաս է.
Վասն զի Տէրը [e]զիս օծեց,
Ու զիս խրկեց աղքատներուն աւետիս տալու,
[f]Կոտրած սիրտ ունեցողները բժշկելու,
[g]Գերիներուն ազատութիւն՝
Եւ բանտարկեալ՝ բանտին բացուիլը հրատա-
րակելու.
2 [h]Տէրոջը ընդունելի տարին,
Ու Մեր Աստուծոյն վրէժխնդրութեան օրը
հրատարակելու,
[i]Բոլոր սգաւորները մխիթարելու,
3 Սիօնի սգաւորներուն որոշելու,
Ու [j]անոնց՝ մոխրի տեղ՝ փառք,
Սուգի տեղ՝ ուրախութեան իւղ,
Կոտրած հոգիի տեղ՝ գովութեան պատմուճան
տալու.
Եւ պիտի անուանեն զանոնք՝ Արդարութեան
բեւեհներ,
Որ [k]Տէրը անկիր է [l]իր փառքին համար։
4 Եւ [m]հին աւերակները պիտի շինեն,
Ու առջի կործանուածները պիտի կանգնեն,
Եւ աւերուած քաղաքները,
Ու շատ դարերէն [n]ի վեր աւերակ մնացածները
պիտի նորոգեն։

[2] Օաք. ը. 15։
[3] Կղ. խէ. 23։ Հայտ. իա. 24։
[4] Կղ. ծէ. 17։
[5] Կղ. ծզ. 7, 8։
[6] Հայտ. իա. 25։
[7] Կամ հանդէսով գան։
[8] Օաք. ժգ. 17, 19։ Մատ. իա. 44։
[9] Կղ. լէ. 2։ Յովս. 19։
[10] Ես ես Ես Կղ. իբ. 2։ Մաղ. ձ. 7։
[11] Կղ. խէ. 23։ Հայտ. ը. 9։
[12] Երր. ժբ. 22։ Հայտ. ժգ. 1։
[13] Կղ. խէ. 23։ կա. 6։ կզ. 11, 12։
[14] Կղ. խգ. 3։
[15] Կղ. խգ. 1։
[16] Հայտ. իա. 23։ իբ. 5։
[17] Օաք. ը. 5։
[18] Ես Ես Ամով. բ. 9։
[19] Կղ. ծբ. 1։ Հայտ. իա. 27։

[20] Կղ. լէ. 11, 22։ Մատ. ե. 5։
[21] Կղ. կա. 3։ Մատ. ժե. 13։ Հօղ. ժե. 2։
[22] Կղ. իբ. 23։ խե. 11։ Ներ. բ. 10։
[23] Մատ. ժգ. 31, 32։
[24] Կղ. ժա. 2։ Ղու. գ. 18։ Հօղ. ա. 32։ գ. 34։
[25] Մաղ. խե. 7։
[26] Մաղ. ճխե. 3։ Կղ. ծէ. 15։
[27] Կղ. խէ. 7։ Ես Երեմ. լգ. 8։
[28] Ես Ղև. խէ. 9։
[29] Ես Կղ. ժէ. 11, 22։ Մատ. ժգ. 13։ Հօղ. ա. 12։ Յայտ. ի. 8։
[30] Կղ. խէ. 8։ ծբ. 12։ Ներ. լգ. 33—36։

5 Եւ Հօտաբարձանները պիտի ելլեն, ու ձեր Հօտերը պիտի Հովուեն.
Ու օտարաց որդիքը՝ ձեր երկրագործները և այգեգործները պիտի ըլլան:
6 Բայց դուք Տէրոջը քահանաները պիտի կոչուիք.
Մեր Աստուծոյն պաշտօնեաները պիտի ըսուիք.
Ազգաց Հարստութիւնը պիտի ուտէք,
Ու անոնց փառքովը պիտի փառաւորուիք:
7 Զի ամօթին տեղը՝ կրկին ո՞րախութիւն,
Եւ անարգանաց փոխը՝ իրենց ժառանգութեանը մէջ պիտի ցնծան.
Ուստի իրենց երկրին մէջը կրկին ժառանգութիւն պիտի առնեն.
Անոնք յաւիտենական ուրախութիւն պիտի ունենան:
8 Զանզի Ես Տէրս արդարութիւնը կը սիրեմ,
Ընթրաւթիւնը ու յափշտակութիւնը կ'ատեմ.
Իրաւցընէ անոնց գործքերուն վարձքը պիտի տամ,
Ու անոնց հետ յաւիտենական ուխտ պիտի ընեմ:
9 Եւ անոնց սերունդը ազգերուն մէջ՝
Ու անոնց տղաքները ժողովուրդներուն մէջ պիտի գիտցուին.
Անոնք ամէն տեսնողները պիտի ճանչնան,
Թէ անոնք Տէրոջը օրհնած սերունդն են:
10 Ես Տէրոջմով պիտի ցնծամ,
Ո՛ իմ Հոգիս իմ Աստուծովս պիտի ուրախանայ.
Զանզի ինծի փրկութեան հանդերձներ հագուց,
Ինծ արդարութեան պատմուճանով ծածկեց,
Փեսայի պէս՝ որ իրեն փառաւոր խոյր կը դնէ,
Ու Հարսի պէս՝ որ իր զարդերովը կը զարդարուի:
11 Զանզի ինչպէս որ երկիրը իր առունկը կ'առճեցընէ,
Ու պարտէզը իր մէջը ցանուածները կը բուսցընէ,
Այնպէս ալ Տէր Եհովան բոլոր ազգերուն առջեւը
Արդարութիւն ու Գովութիւն պիտի բուսցընէ:

Գ Լ· ԿԲ

Նեհաներուն գործը աւերակի քարոզութեանը համար, 10 ու ժողովուրդը անոր պատրաստելու համար:

1 Սիոնի սիրոյն համար պիտի չլռեմ,
Ու Երուսաղէմի սիրոյն համար պիտի չհանգարտիմ,
Մինչեւ որ անոր արդարութիւնը՝ լոյսի պէս,
Եւ անոր փրկութիւնը՝ բոցավառ ջահի պէս ճառագայթէ:
2 Ու ազգերը քու արդարութիւնդ՝
Եւ բոլոր թագաւորները քու փառքդ պիտի տեսանեն.
Ան դուն նոր անունով պիտի կոչուիս,
Որն որ Տէրոջը բերանը պիտի անուանէ:
3 Եւ Տէրոջը ձեռքին մէջ Փայլէզութեան պսակ.
Ու քու Աստուծոյդ ձեռքին մէջ արքայական թագ պիտի ըլլաս:
4 Դուն մէյմըն ալ Թողուած պիտի չկոչուիս,
Ու քու երկիրդ մէյմըն ալ Ամլացած պիտի չըսուի.
Հապա դուն՝ Իմ Հաւնածս՝,
Ու քու երկիրդ՝ Ամուսնացեալ պիտի ըսուի.
Զանզի Տէրը քեզի պիտի հաւնի,
Ու քու երկիրդ պիտի ամուսնանայ:
5 Զաս պէս որ երիտասարդ մը կոյսի մը հետ կ'ամուսնանայ,
Այնպէս ալ քու տղաքներդ քեզի հետ պիտի ամուսնանան.
Եւ ինչպէս որ փեսան հարսին վրայ կ'ուրախանայ,
Այնպէս ալ քու Աստուածդ քու վրադ պիտի ուրախանայ:
6 Քու պարիսպներուդ վրայ ո՛վ Երուսաղէմ՝ պահապաններ դրի.
Անոնք բոլոր օրը ու բոլոր գիշերը բնաւ պիտի չլռեն.
Դուք ո՛վ Տէրը յիշողներ՝ լուռ մի կենաք,
7 Ու անոր հանգստութիւն մի տաք,
Մինչեւ որ անիկայ Հաստատէ,
Ու մինչեւ որ երկրի վրայ Երուսաղէմը գովքի ընէ:
8 Տէրը իր աջ ձեռքին վրայ ու իր զօրաւոր բազուկին վրայ այսպէս երդում ըրաւ,
Թէ քու ցորենդ մէյմըն ալ քու թշնամիներուդ կերակուր պիտի չտամ.
Եւ օտարայ որդիքը պիտի չխմեն քու գինիդ,
Որուն համար դուն աշխատեցար.
9 Հապա զանիկայ ընդողները պիտի ուտեն,
Ու Տէրոջը փառք պիտի տան.
Եւ զանիկայ քաղողները՝ իմ սուրբ սրահներուս մէջը պիտի խմեն:

---

1 Արգաբէին եհանդուն փափաքը՝ նկեղեցին Աստուծոյ խոստումնքներուն մէջ հաստատելու համար: 5 Պաշտօ-

ե Ելք. բ. 12:
զ Ել. ժէ. 6: Պլ. կդ. 21:
է Պետ. բ. 5, 9: Հայտ. ա. 6: ե. 10:
ը Պլ. է. 5, 11, 16:
թ Պլ. ի. 2: Օբ. իե. 12:
ժ Ապ. ժա. 7:
ի Պլ. ա. 11, 13:
լ Պլ. ձե. 3:
խ Պլ. կե. 23:
ծ Ելմ. գ. 18:
կ Ապ. ձլբ. 9, 16:
հ Պլ. խթ. 18: Հայտ. իա. 2:
ձ Ապ. հե. 3: ձե. 11:
ղ Պլ. է. 18: կե. 7:

ճ Պլ. կ. 3:
մ Տես հմր ֆ, 12: Պլ. կե. 15:
յ Օաբ. իե. 16:
ն Ամս. ա. 10: ա Պետ. բ. 10:
շ Պլ. խթ. 14: ձդ. 6, 7:
ո Պլ. ձդ. 1:
պ Եբր. Լծեալեալ, իբ՝ իմ հաւանութիւնս անոր մէջ:
ջ Պլ. կե. 19:
ռ Նեղկ. գ. 17: լգ. 7:
ս Պլ. կա. 11: Սոփ. գ. 20:
վ բ Օր. իբ. 31, 32: Երեմ. է. 17:
տ Տես բ Օր. ժբ. 12: ժդ. 23, 26: ժձ. 11, 14:

10 Ընցէք , անցէք դռներէն .
[l]Ժողովուրդին ճամբայ պատրաստեցէք .
Շխեցէք , շինեցէք շաւիղները .
Վարերը ածէք ժողվեցէք .
[m]Ժողովուրդներուն դրօշակ վերցուցէք :
11 Ահա Տէրը մինչև երկիրս ծայրը լսել տուաւ .
[n]Սիոնի աղջկանը ըսէք .
Ահա քու փրկիչդ կու գայ .
Ահա [o]անոր վարձքը իր հետն է ,
Եւ գործոց հատուցումը իր առջևն է :
12 Եւ անոնք Սուրբ ժողովուրդ՝ Տէրոջը փրկածները պիտի ըսուին .
Եւ դուն՝ փնտռուած , ո՛ [p]Ըմեղուած քաղաք պիտի կոչուիս :

ԻԼ· ԿԴ

1 Խրիստոս կը յուսցընէ թէ ինքը ուղէ է , 2 թէ ինչ է իր յաղթականութիւնը իր թշնամիներուն վրայ , 7 և թէ ինչ է իր ողորմութիւնը որ պիտի ընէ իր հնկղեցիին . 10 իր արգաք բարկութեանը մէջ իր ձրի ողորմութիւնը կը յիշէ : 15 Եկեղեցին իր աղօթքին 17 ու իր դանդատելուն մէջ իր հաւատքը կը խոստովանի :

1 Ո՞վ է ասիկայ որ կու գայ Եդոմէն ,
Կարմրագոյն զգեստով Բոսորայէն ,
Որ փառաւոր հանդերձով զարդարուած է ,
Եւ իր շատ զօրութեամբը պանծալով կը քալէ :

Ես եմ՝ որ արդարութիւն կը խօսիմ ,
Ո՛ փրկելու կարողութիւն ունիմ :

2 Ինչո՞ւ համար [q]քու հանդերձդ կարմիր է ,
Ու քու զգեստներդ հնձանի մէջ կոխողին պէս է :

3 [r]Հնձանին մէջ մինակ ես կոխեցի ,
Եւ ժողովուրդներէն՝ ինծի հետ մարդ մը չը-կար .
Ու զանոնք իմ բարկութեամբս կոխեցի ,
Եւ իմ սրտմտութեամբս զանոնք ճմլեցի .
Ու անոնց արիւնը իմ զգեստներուս վրայ ցամքեցաւ ,
Եւ բոլոր հանդերձներս ներկեցի .
4 Վասն զի [s]իմ սրտիս մէջը վրէժխնդրութեան օր կար .
Ու իմ փրկածներուս տարին հասած էր .
5 [t]Եւ նայեցայ , բայց [u]օգնող չկար ,
Եւ զարմացայ որ ձեռնտու եղող մը չկար .
Ուստի իմ [v]բազուկս ինծի համար փրկութիւն ըրաւ ,
Ու իմ բարկութիւնս ինծի ձեռնտու եղաւ :
6 Եւ իմ բարկութեամբս ժողովուրդներ կոխեցի ,
Ու [w]զանոնք իմ սրտմտութեամբս *գինովցուցի ,
Եւ անոնց արիւնը գետինը իջեցուցի :

7 Տէրոջը ողորմութիւնները , Տէրոջը գովեստ-թիւնները պիտի յիշեմ ,
Տէրոջը բոլոր մեղի ըրածներուն համեմատ ,
Եւ ան շատ բարիքներուն համեմատ ,
Որ իր գթութեամբը և առատ ողորմութեամբը
Իսրայէլի տունը ըրած է :
8 Վասն զի ըսաւ . Իրաւցընէ անոնք իմ ժողովուրդս են ,
Սուտ չելլելու որդիներ են .
Ու անիկայ անոնց փրկիչ եղաւ .
9 [x]Անոնց ամէն նեղութիւններուն առներն՝ նեղութիւն քաշեց .
[y]Եւ իր երեսին հրեշտակը զանոնք ազատեց .
[z]Իր սիրովը ու գթութիւնովը զանոնք փրկեց ,
Եւ [a]զանոնք վերցուց ու հին ժամանակին բոլոր օրերուն մէջ զանոնք կրեց :
10 Բայց անոնք [b]ապստամբեցան , ու [c]անոր Սուրբ [d]Ոգին բարկացուցին .
[e]Ընդհակառակն ալ դարձաւ անոնց թշնամի եղաւ ,
Ու ինքը անոնց հետ պատերազմ ըրաւ :
11 Ան առներն առջև օրերը , ո՛ Մովսէսը , և ա-նոր ժողովուրդը [f]յիշեցին .
Ո՞ւր է անիկայ , որ [g]իր հօտին հովիւովը զանոնք ծովէն հանեց .
[h]Ո՞ւր է անիկայ , որ անոնց մէջը իր Սուրբ [i]Ոգին դրաւ .
12 [j]Իր փառաւոր բազուկը Մովսէսին աջ ձեռքին հետ պարտցուց .
Երկնի յաւիտենական անուն [k]վաստկելու համար՝
[l]Ընտց առջևէն ջուրերը պատռեց .
13 Ո՛ [m]զանոնք անդունդներէն առանց սահելու անցուց ,
Ինչպէս որ ձի մը անապատէն կ՚անցնէ :
14 Տէրոջը [n]Ոգին զանիկայ հանգստացուց՝
[o]Հովտի մէջ իջնող անասուններու պէս .
Դուն քու ժողովուրդիդ՝ այնպէս առաջնորդեցիր ըրիր ,
[p]Որ քեզի փառաւոր անուն վաստկիս :

15 [q]Նկրկնքէն նայէ ,
Եւ [r]քու սուրբ ու փառաւոր բնակութենէդ տես .
Ո՞ւր է քու նախանձդ ու զօրութիւնդ .

---

[l] ԿԼ· ի֊ . 3 : ծէ . 14 :
[m] ԿԼ· ժա . 12 :
[n] Ա֊աք · ի֊ . 9 : Ա֊ատ · իա . 5 : Հօհ · ժբ . 15 :
[o] ԿԼ· ի֊ . 10 : Հայտ · իբ . 12 :
[p] [1]ՄԸ 4 :

[q] Հայտ · ժի֊ . 13 :
[r] Ոգբ · ա֊ . 15 : Հայտ · ժգ . 19 , 20 : ժի֊ . 15 :
[s] ԿԼ· Լգ֊ . 8 : կա֊ . 2 :
[t] ԿԼ· խա֊ . 28 : ծի֊ . 16 :
[u] Հօհ · ժգ . 32 :
[v] Ա֊ագ · ղբ֊ . 1 : ԿԼ· ծի֊ . 16 :
[w] Հայտ · ժգ . 6 :
* Ա֊մ չախջախեցի ,
[x] Դատ · ժ֊ . 16 : Ա֊աք · բ֊ . 8 : Գոբ · ի֊ . 4 :
[y] Եզ· ժգ . 19 : իգ֊ . 20 , 21 : Լգ֊ . 14 : Ա֊ագ · գ . 1 : Գոբ · ժբ֊ . 11 :
[z] ի֊ Օբ · է . 7 , 8 :
[a] ԿԼ· ժի֊ . 4 : ի֊ Օբ · ա֊ . 31 : Լգ֊ . 11 , 12 : ԿԼ· խգ֊ . 3 , 4 :
[b] Եզ· ժէ . 24 : Թուա . ժգ . 11 : Ա֊ագ · հբ . 56 : ղե . 9 :
[c] Ա֊ագ · հբ . 40 : Գոբ · է . 51 : Երե֊ա . գ . 30 :
[d] Եզ· իգ֊ . 21 :
[e] Ա֊մ յիշեց .
[f] Եզ· ժգ . 30 : Լգ֊ . 11 , 12 : Թուա . ժգ . 13 , 14 , եև Եզ· բեմ· ի֊ . 6 :
[g] Թուա . ժա֊ . 17 , 25 : Նէեմ· ի֊ . 20 : Գատ · գ . 8 : Ընգ· ի֊ . 5 :
[h] Եզ· ժէ . 6 :
[i] Եզ· ժգ . 21 : Հես · գ . 10 :
[j] Ա֊ագ · ձղ֊ . 9 :
[k] ի֊ Թագ · է . 23 :
[l] ի֊ Օբ · իգ֊ . 15 : Ա֊ագ· ի֊ . 14 :
[m] Ա֊ագ · Լգ֊ . 14 :

Ե.Լրու աղիքներուդ գալարիլը , և ինձի ըղձալի ո-
ղորմութիւններդ արգիլուեցան ։
16 Վանգլ մեր Հայրը դուն ես ,
Թէ և Բրրահամ Ինձ չգիտեր ,
Եւ Իսրայէլը մեզ չճանչնար ։
Դուն ո՛վ Տէր՝ մեր Հայրն ես ,
Ո՛ր քու անունդ Ի սկզբանէ մեր փրկիչն է ։
17 Ո՛վ Տէր՝ ինչո՞ւ համար Մեզ քու ճամբաներէդ
ըէդ կը մոլորցընես ։
Ինչո՞ւ Ձեր սիրտը կը խստացընես , որ քեզմէ
չվախնանք ։
Ե՛լրու ծառաներուդ համար՝
Որ ժառանգութեանդ ցեղերուն համար դար-
ձիր ։
18 Ե՛լրու սուրբ ժողովուրդդ իրենց ժառանգու-
թիւնը քիչ առեն վայելեցին ։
Ելիր թշնամիները քու սրբարանդ ոտնակոխ
ըրին ։
19 Մենք Ի սկզբանէ Հո՛ւէ՛ն ենք ։
Դուն անոնց վրայ չտիրեցիր ,
Ո՛ր քու անունդ անոնց վրայ չկանչուեցաւ ։

ԳԼ ։ ԿԹ

1 Նկճեցիր ազգեր կ'ընէ Ըստուծոյ կարողութիւնը յայտա-
նութեան համար ։ 5 Ըստուծոյ ողորմութիւնը հրատա-
րակելով՝ իր բնական ապականութիւնը կը խոստովանի ։
9 իր նեղութեանը համար կը գանգատի ։

1 Ընդանի թէ երկինքը ճեղքելով վար իջնէիր ։
Որ ներկայութենէդ լեռները Հալէին՝
2 Խոխունները բռընկցընող կրակի պէս ,
Ջուրերը եռացընող կրակի պէս ,
Որ քու անունդ թշնամիներուդ յայտնէիր ,
Ո՛ր ազգերը քու երեսէդ դողային ,
3 Երբոր ահ սոսկալի բաներըը ըրիր , որոնց հեղինք
յուսար ,
Իջար , քու երեսէդ լեռները Հալեցան ։
4 Վանգլ Հոլիզէն Ի վեր չլսուեցաւ , ու ա-
կանջ չլսեց ,
Եւ աչք չտեսաւ քեզմէ ուրիշ Ըստուած մը ,
Որ իրեն յուսացողներուն սասկ ընելը ընէ ։
5 Ուրախ եղողին , Հու արդարութիւն գործողին ,
Եւ Ձքու ճամբաներուդ մէջը քեզ յիշողնե-
րուն հասար ։
Ընդ՝ բարկացար , վասն զի մեղք գործեցինք ։
Թէև որ միշտ անոնց մէջը Հայինք , փրկու-
թիւն կը գտնէինք ։
6 Բայց ամէնքս պիղծ բանի պէս եղանք ,
Ու Ձեր բոլոր պատրաստութիւնները գաշտանի
լաթին պես է ։
Եւ ամէնքս Տերեւի պէս կը թառամինք ,
Ու մեր անօրէնութիւնները Հովի պէս մեզ կը
վերցընեն ։
7 Եւ Ձքու անունդ կանչող չկայ ,
Որ արթննայ , ու քեզմով բյժ դանէ ։
Վանգլ քու երեսդ մեզմէ ծածկեցիր ,
Ու մեր անօրէնութիւններուն պատճառովը
մեզ մաշեցիր ։
8 Բայց հիմա ո՛վ Տէր՝ դուն մեր Հայրն ես ։
Մենք կաւ ենք , Հու դուն մեր Խրուտն ես ։
Եւ ամէնքս Ձքու ձեռացդ գործքն ենք ։
9 Շատ մի բարկանար՝ ո՛վ Տէր ,
Ու Ձեր անօրէնութիւնը յաւիտեան մի յիշեր ։
Եհա նայէ , կ'աղաչենք , ամէնքս քու ժողո-
վուրդդ ենք ։
10 Սուրբ քաղաքներդ անապատ եղան ։
Սիօնը անապատ եղաւ ։
Երուսաղէմը աւերակ եղաւ ։
11 Մեր սուրբ ու փառաւոր տունը՝
Որուն մէջ մեր Հայրերը քեզ կ'օրհնէին ,
Հրոյ ճարակ եղաւ ,
Եւ Ձմեր ամէն ցանկալի փեղջուանդը ամայի
եղան ։
12 Ասոնց վրայ ինքզինքդ պիտի զսպե՞ս՝ ո՛վ Տէր ։
Տակաւին պիտի լռե՞ս , ու մեզ խիստ շատ
պիտի նեղե՞ս ։

ԳԼ ։ Կ

1 Հեթանոսաց կոչումը ։ 2 Հրէայք կը մերժուին իրենց
անհաւատութեանը , կռապաշտութեանը ու կեղծաւորու-
թեանը համար ։ 8 Մէկ մնացորդ մը պիտի փրկուի ։ 11
Հաթերուն վրայ հանելու դատաստանները , ու աս-
տուածապաշտներուն տրուելու բարիքները ։ 17 Նո-
բուսաղեմին երջանիկ վիճակը ։

1 Ո՛վ իս Հարցընողներէն փնտռուեցայ ,
Ո՛վ իս չխնդրողներէն գտնուեցայ ։
Ես Վանգլս չկանչող ազգին՝
Եհա ես , ահա ես՝ ըսի ։
2 Ամէն օր իմ ձեռքերս երկրնցուցի ապստամբ
ժողովուրդի մը՝
Որոնք անանկ ճամբու մէջ կը քալեն որ ա-
ղէկ չէ ,
Ո՛ր իրենց խորհուրդներուն կը հետեւին ։
3 Ընտնկ ժողովուրդի մը՝ որ միշտ երեսիս դէմ
զիս կը սրդողցընեն ։

ա Երեմ. լա. 20 ։ Ամս. ժա. 8 ։
բ Օբ. լբ. 6 ։ ա Պն. իբ. 10 ։ Գվ. կդ. 8 ։
գ Ծար. ժգ. 21 ։ Ժող. իե. 5 ։
դ Ապ. ձժբ. 10 ։
ե Տես գվ. ջ. 10 ։ Հօհ. ժբ. 40 ։ Հռով. իե. 18 ։
զ Ծնս. ե. 36 ։ Ապ. ջ. 13 ։
է Օբ. է. 6 ։ իդ. 19 ։ Գվ. կբ. 12 ։ Գան. բ. 24 ։
ը Ապ. հդ. 7 ։
* Կամ Մենք այնպէս եղանք , որպէս ըն դուն մեր վրայ
բնաւ չէիր տիրեր , և քու անունդ մեր վրայ չէը կան-
չուեր ։
—
ա Ապ. ձկա. 5 ։
բ Գատ. է. 5 ։ Մկբ. ա. 4 ։
† Կամ ասոնցնէն՝
ֆ Նհ. լգ. 10 ։ Գատ. է. 4 , 5 ։ Ապ. կբ. 8 ։ Ամբ. գ. 3 , 6 ։
† Կամ ասոնցնցան ։
գ Ապ. լա. 19 ։ ա Կոր. բ. 9 ։
դ Գոր. ժ. 35 ։
ե Գվ. իդ. 8 ։
զ Մաղ. գ. 6 ։
է Փիլ. գ. 9 ։
ը Ապ. գ. 5 , 6 ։
թ Ալմ. է. 7 ։
ժ Գվ. կգ. 16 ։
ի Գվ. իգ. 16 ։ խե. 9 ։ Նհմ. ժբ. 6 ։ Հռով. իե. 20 , 21 ։
լ Նփես. բ. 10 ։
խ Ապ. հդ. 1 , 2 ։ հգ. 8 ։
ծ Ապ. հգ. 13 ։
կ Ապ. հգ. 1 ։
հ Ա թագ. իե. 9 ։ բ Պն. լգ. 19 ։ Ապ. հգ. 7 ։
ձ Ղեկ. իբ. 21 , 25 ։
ճ Գվ. խբ. 14 ։
յ Ապ. ձգ. 1 ։
—
ա Հռով. իե. 24 , 25 , 26 , 30 ։ ջ. 20 ։ Նփես. բ. 12 , 13 ։
‖ Կամ անունովս չկանչուած ։ Գվ. կգ. 19 ։
բ Հռով. ջ. 21 ։
ֆ Բ Օբ. լբ. 21 ։

տ Զարտէզներու մէջ կ՚զբօսնեն ,
Ու աղեւսներու վրայ խունկ կը ծխեն .
4 ի Դերեզմաններու մէջ կը նստին ,
Եւ գիշերը առանձին տեղուանք կ՚անցընեն .
Լոզի միս կ՚ուտեն
Ու իրենց ամաններուն մէջը գարշելի բաներու
արգանակ կայ ,
5 Որոնք կ՚ըսեն .
ք Մէկդի կեցիր , ինծի մի դպչիր .
Վասնզի ես քեզմէ սուրբ եմ :
Ըսոնք իմ ռնգանց մէջ ծուխ են ,
Ու ամէն օր բորբոքած կրակ են :
6 Ընդ Ահա իմ առջեւս գրուած է .
ղ Զիւռի չքեմ , Հատպ պիտի հատուցանեմ .
Եւ յո՛ , անոնց ծոցին մէջը պիտի հատուցանեմ
7 Ձեր անօրէնութիւնները՝ ձեր հայրերուն ան-
օրէնութեանցը հետ միասին ,
Որոնք լեռներուն վրայ խունկ ծխեցին ,
Ու բլուրներուն վրայ զիս անարգեցին , կ՚ըսէ
Տէրը .
Ուստի անոնց առջի գործքերը՝ իրենց ծոցը-
բուն մէջը պիտի լեցընեմ :

8 Տէրը այսպէս կ՚ըսէ .
Օդոր օրինակ երբոր ողկոյզի մը վրայ քաղցու
գտնուի , կ՚ըսեն թէ՝
Ասիկայ մի կորսընցընէք ,
Վասնզի աւոր վրայ օրհնութիւն կայ .
Նա ալ իմ ծառաներուս համար այնպէս պի-
տի ընեմ ,
Որպէս զի ամէնը չկորսընցընեմ :
9 Ու Յակոբէն սերունդ ,
Եւ Յուդայէն իմ լեռներուս ժառանգորդ մը
պիտի հանեմ .
Ու իմ ընտրեալներս անոնք երկրին պիտի ժա-
ռանգեն ,
Եւ իմ ծառաներս հոն պիտի բնակին :
10 Ու վասն փնտռող ժողովուրդիս համար Սա-
րոնը՝ հօտերու փարախ ,
Եւ Աքովրի ձորը՝ արջառներու մակաղատեղ
պիտի ըլլայ :
11 Հայց դուք Տէրը թողուցիք ,
Ու Իմ սուրբ լեռս մոռցաք .
Գադ կռապին սեղան պատրաստեցիք ,
Ու Մնիին խմափլուս նուէր լեցուցիք :
12 Նա ալ ձեզ սուրի պիտի մատնեմ .
Եւ ամէնքդ պիտի ծռիք մորթուելուս համար .
Վասնզի կանչեցի , ու պատասխան չտուիք
Խօսեցայ , ու մտիկ չըրիք .
Հապա իմ առջեւս չարութիւն ըրիք ,
Եւ ինծի հաճելի չեղածը ընտրեցիք :
13 Ընդ Համար Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ .
Ահա իմ ծառաներս պիտի ուտեն ,
Բայց դուք անօթի պիտի մնաք .
Ահա իմ ծառաներս պիտի խմեն ,
Բայց դուք ծարաւ պիտի մնաք .
Ահա իմ ծառաներս պիտի ուրախանան ,
Բայց դուք ամօթալից պիտի ըլլաք .
14 Ահա իմ ծառաներս սրտի ուրախութեամբ
պիտի ցնծան ,
Բայց դուք սրտի ցաւէն պիտի աղաղակէք ,
Եւ հոգիի ձնշումէն պիտի ոռնաք :
15 Ու ձեր անունը՝ իմ ընտրածներուս անէծքի
համար պիտի թողուք .
Եւ Տէր Եհովան քեզ պիտի մեռցընէ ,
Ու իր ծառաները ուրիշ անունով պիտի կանչէ ,
16 Որ երկրի վրայ օրհնուողը՝
Ճշմարիտ Աստուծով օրհնուի ,
Ու երկրի վրայ երդում ընողը՝
Ճշմարիտ Աստուծով երդում ընէ .
Վասնզի առջի նեղութիւնները մոռցուեցան ,
Ու անոնք իմ աչքերէս ծածկուեցան :
17 Վասնզի ահա ես Նոր երկինք ու նոր երկիր կը
ստեղծեմ .
Եւ առջիններուն պիտի չյիշուին , ու Տարբե-
միտքը պիտի չգան :
18 Հայց դուք իմ ստեղծագործութիւնովս
Յաւիտեան յաւիտենից ուրախացէք և ցըն-
ծացէք .
Վասն զի ահա ես Երուսաղէմը ցնծութեան
համար ,
Ու անոր ժողովուրդը ուրախութեան համար
կը ստեղծեմ :
19 Ու Երուսաղէմի վրայ պիտի ցնծամ ,
Եւ իմ ժողովուրդիս վրայ պիտի ուրախա-
նամ .
Ու Հոն մէկ մըն ալ լացի ձայն ու ողբի ձայն
պիտի չլսուի :
20 Հոն մէկ մըն ալ քիչ օր ապրող տղայ ,
Կամ օրերը չլեցուած ծեր պիտի չըլլայ .
Վասնզի երիտասարդը՝ հարիւր տարեկան պիտի
մեռնի ,
Եւ հարիւր տարեկան մեղաւորը՝ անէծքի պի-
տի հանդիպի :

տ Պլ . ա . 29 : կղ . 17 : Տես Ղև . ժէ . 5 :
ի Ա Օր . ժբ . 11 :
ղ Պլ . կղ . 17 : Տես Ղև . ժա . 7 :
ի Տես Պատ . իթ . 11 : Ղոս . ե . 30 : ժբ . 11 : Յուդ . 19 :
ա Ա Օր . լբ . 34 : Պաղ . ջ . 16 :
բ Պաղ . ն . 3 :
գ Պաղ . հթ . 12 : Երեմ . ժղ . 18 : Եզեկ . ժա . 21 :
դ Նշ . ի . 5 :
ե Եզեկ . ժբ . 6 :
զ Եզեկ . ի . 27 , 28 :
է Յովել . բ . 14 :
ը Ամբ . 15 , 22 : Պատ . իզ . 22 : Հռոմ . ժա . 5 , 7 :
թ Պլ . լգ . 9 : Հբ . 2 :
ժ Ելս . է . 24 , 26 : Ովս . բ . 15 :
ի Պլ . ծղ . 7 : ծէ . 13 : Ամբ 25 :
* Կամ Խաղցին
ձ Եզեկ . իզ . 11 : ա Կոր . ժ . 21 :
ղ Ելս . ի . 8 :
ճ Ա Կամ Ա՛ակատագրին
ջ Ելբր . խառնուածք
ռ Ելբր . Հակառակորդիմ .
ս Ա Պն . լզ . 15 , 16 : Ղուկ . ա . 24 , ևբ : Պլ . կղ . 4 : Երեմ . է . 13 : Օբաթ . է . 7 : Պատ . իա . 34—43 :
տ Պատ . բ . 12 : Ղս . ժզ . 28 :
ր Ամբ 9 , 22 :
ց Տես Երեմ . իթ . 22 : Օբաթ . բ . 13 :
ւ Պլ . կբ . 2 : Պոթ . ժա . 26 :
փ Ասղ . հբ . 17 : Երեմ . ջ . 2 :
ք Ա Օր . ջ . 13 : Ասղ . կջ . 11 : Պլ . ժթ . 18 : Ամբ . 23 : Ասփ . ա . 5 :
օ Պլ . ծա . 16 : կջ . 22 : Ա Պետ . ջ . 13 : Յայտ . իա . 1 :
ֆ Պլ . կբ . 5 :
և Պլ . լբ . 10 : ծա . 11 : Յայտ . է . 17 : իա . 4 :
Ա Ժող . բ . 12 :

21 Ու *տուներ պիտի չլինեն, ու պիտի բնակին,
Ու այգիներ պիտի անեն, ու անոնց պտուղը պիտի ուտեն։
22 Ընեռք պիտի չշինեն՝ որ ուրիշները բնակին,
Ընեռք պիտի չտնկեն՝ որ ուրիշները ուտեն.
Վասն զի †իմ ժողովուրդիս օրերը՝ ծառի օրերու չափ պիտի ըլլան.
Ու †իմ ընտրածներս իրենց ձեռացը գործքերը պիտի հինցընեն։
23 Ընեռք պարապ տեղը պիտի չաշխատին,
Ու գժբաղդութեան համար պղտոնէք պիտի չծնանին.
Վասն զի ‡անոնք Տէրոջը օրհնածներուն սերունդն են,
Ու անոնց հետ անոնց զաւակներն ալ։
24 Ու պիտի ըլլայ որ՝ †անոնք դեռ չիաղաչած՝ պատասխան պիտի տամ,
Ու քանի որ դեռ կը խօսին՝ պիտի լսեմ։
25 °Գայլը ու գառը միկտեղ պիտի արածին,
Ու առիւծը արջառի պէս չորդ պիտի ուտէ.
‡Ու օձին կերակուրը հող պիտի ըլլայ.
Ընեռք իմ բոլոր սուրբ լեռանս մէջ վնաս պիտի չտան,
Ու պիտի չապականեն, կ'ըսէ Տէրը։

ԳԼ. Կ.Օ

1 Փառաւոր Աստուծոյ ծառայութիւնը պէտք է որ ըլլայ խոնարհութեամբ և անկեղծութեամբ։ 5 Աստուած կը միխիթարէ խոնարհները՝ յիշելով եկեղեցիին զարմանալի զարգացումը, 10 ու անոր վայելչութ բարիքները։ 15 Աստուծոյ անաչառ դատաստանները չարերուն դէմ։ 19 Հեթանոսները սուրբ եկեղեցի մը պիտի ունենան, 24 ու չարերուն դատապարտութիւնը պիտի տեսնեն։

1 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Երկինքը իմ աթոռս է,
Ու երկիրը իմ ոտքերուս պատուանդանն է.
Ո՞ս տունէ տուն է որ ինծի համար կրնաք շինել,
Ու ո՞ս տեղ է իմ հանգստութեանս համար.
2 Վասն զի ասոնց ամէնը իմ ձեռքս չինեց,
Ու ասոնց ամէնը եղան, կ'ըսէ Տէրը.
‡Բայց ես ասոր պիտի նայիմ,
‡Ո՛վ խիղճն խոնարհին, և կոտրած հոգի ունեցողին,
Ու †իմ խօսքիս դողացողին։

3 ‡Ով ջրհատ մորթողը՝ մարդ սպանողի պէս է,
Գառնուկ զոհողը՝ շուն մորթողի պէս,
Ու նուէր մատուցանողը՝ խոզի արիւն մատուցանողի պէս,
Կնդրուկ ծխողը՝ °կուռք պաշտողի՛ պէս.
Իրենց ընտրութիւնները անոնք իրենց ճամբաները ընտրեցին,
Ու անոնց հոգիները իրենց գարշելիներէն կ'ախորժին։
4 Ես ալ անոնց թշուառութիւնները պիտի ընտրեմ,
Ու իրենց վախցած յաները իրենց վրայ պիտի բերեմ.
†Վասն զի կանչեցի, ու պատասխան տուող չեղաւ.
Խօսեցայ, ու մտիկ չըրին.
Հապա իմ առջեւս չարութիւն ըրին,
Ու իմ չհաւնածս ընտրեցին։

5 Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք՝
‡Ո՛վ անոր խօսքէն դողացողներ.
Իմ անուանս համար ձեզ ատող,
Ու ձեզ անարգող ձեր եղբայրները ըսին.
‡Յայտ Տէրը փառաւորուի,
‡Ու ձեր ուրախութիւնը տեսնենք.
Բայց անոնք պիտի ամչնան։

6 Վաղաքէն աղաղակի ձայն՝ տաճարէն մէկ ձայն մը կու գայ՝
Տէրոջը ձայնը՝ որ իր թշնամիներուն պատիժ կը հատուցանէ։
7 Յաւ չքաշած՝ ծնաւ,
Յաւը չհասած՝ արու զաւակ ծնաւ։
8 Ո՞ւմ բան մը ասիկ լսեց, ասանկ բան մը ո՞վ տեսաւ.
Միթէ երկիրը մէկ օրուա՞ն մէջ ծնաւ,
Կամ մէկ ազգ մը մէկ անգամի՞ն ծնաւ.
Վասն զի Սիօնը ցաւ քաշածին պէս՝ իր տղաքները ծնաւ։
9 Ես որ ծնանելու վայրկեանը կը բերեմ,
Ծնանիլ պիտի չտամ, կ'ըսէ Տէրը.
Ես որ ծնանիլ կու տամ,
Ետպանդը պիտի գոցեմ, կ'ըսէ քու Աստուածդ։
10 Երուսաղէմին հետ ուրախացէք, ու անոր հետ ցնծացէք
Դուք ամէնդ որ զանիկայ կը սիրէք.
Անճատպէս ուրախացէք անոր հետ՝
Դուք ամէնդ որ անոր համար սուգ կը բռնէք.
11 Վասն զի անոր միխիթարութեան ստինքներէն պիտի ծծէք, ու կշտանաք.
Վասն զի դուք պիտի գիւէք,
Ու անոր փառքին առատութիւնովը զուարճանաք։

12 Վասն զի Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ահա ես †անոր վրայ խաղաղութիւնը գետի պէս,
Ու ազգերուն փառքը յորդահոս հեղեղի պէս պիտի տարածեմ.

* Տճն Ղև. իէ. 16։ բ Օր. իէ. 30։ Կռ. կբ. 8։ Ամով. ի. 14։
† Պաղ. զբ. 12։
‡ Ածր 9, 15։
~ Տճն բ Օր. իէ. 41։ Ովս. ի. 12։
‡ Պռ. կա. 9։
† Պաղ. լբ. 5։ Դան. ի. 21։
‡ Կռ. ժա. 6, 7, 9։
‡ Ծն. գ. 14։
— գ Ծագ. բ. 27։ բ Ած. գ. 18։ Ած. ե. 34, 35։ Պօր. է. 48, 49։ ժէ. 24։
բ Կռ. ծէ. 15։ կա. 1։
‡ Պաղ. լգ. 18։ ծա. 17։
† Նգր. ի. 4։ ժ. 3։ Ամակ. իբ. 14։ Ածր 5։
‡ Կռ. ա. 11։
° Եբր. ունայնութիւն օրհնողներ
* Ածակ. ա. 24։ Կռ. կէ. 12։ Երեմ. է. 13։
† Ածր 2։
‡ Կռ. ե. 19։
‡ բ Մնաց. ա. 10։ Տիտ. բ. 13։
† Կռ. խբ. 18։ ղ. 5։

Եւ Հպիտի դիւեք • Գրիչի վրայ պիտի վերջուիք ,
Որ ծռնկերու վրայ պիտի դրուիք :
13 Ինչպէս որ մէկ մայր *իր "տղան" կը միխիթարէ ,
Ես ձեզ պիտի միխիթարեմ •
Եւ Երուսաղէմէն միխիթարուիլուն պիտի գըտնէք :
14 Եւ պիտի տեսնէք , ու սրտերնիդ պիտի ուրախանայ •
Եւ Հձեր ոսկորները կանանչ խոտի պէս պիտի ծաղչին •
Եւ Տէրոջը ձեռքը՝ իր ծառաներուն վրայ՝
Եւ անոր բարկութիւնը՝ իր թշնամիներուն վրայ պիտի յայտնուի :
15 Ւ Քանզի ահա Տէրը կրակով կու գայ ,
Եւ անոր կառքերը մրրիկի պէս են ,
Որ իր բարկութիւնը սրտմտութիւնով ,
Եւ իր սպառնալիքը՝ կրակի բոցով՝ ի գործ դնէ :
16 Ւ Քանզի Տէրը կրակով ու Հիր սրովը պիտի դատէ ամէն մարմինը •
Եւ Տէրոջմէ սպանուածները շատ պիտի ըլլան :

17 Ւ Ո՛վ իրենք սրբոցները , և պարտէզներու մէջ-տեղը իրարմէ ետև մաքրուողները ,
Եւ՝ խոզի միս , ու պիղծ բաներ , և մուկ ու-ուողները՝
Միասին բնաջինջ պիտի ըլլան , կ'ըսէ Տէրը :
18 Բայց ես անոնց գործքերը ու խորհուրդները գիտեմ •
Եւ՝ պիտի ըլլայ որ՝ բոլոր ազգերը ու լեզուները պիտի ժողվեմ •
Եւ անոնք պիտի գան , ու իմ փառքս տեսնեն :
19 Եւ անոնց մէջը նշան պիտի դնեմ ,
Եւ անոնցմէ ազատուածները ազգերուն պիտի խրկեմ ,
Այսինքն դէպ՚ի Թարսիս , դէպ՚ի Փուղ և Ղուդ՝ (աղեղնաւորները ,)
Դէպ՚ի Թոբէլ ու Յաւան ,
Ըն հեռու կղզիները , որ իմ համբաւս չլսեցին ,
Եւ իմ փառքս չտեսան •
Եւ իմ փառքս ազգերու մէջ պիտի պատմեն :
20 Եւ անոնք՝ ձիերով ու կառքերով ,
Վահաւորաներով , ջորիներով , ու տաճիկ ուղտերով՝
Ձեր բոլոր եղբայրները ամէն ազգերէն
Իմ սուրբ լեռս Երուսաղէմը
Տէրոջը ընծայ պիտի բերեն , կ'ըսէ Տէրը ,
Ինչպէս որ Իսրայէլի որդիքը
Մաքուր ամանով Տէրոջը տաճարը ընծայ կը բերեն :
21 Եւ անոնցմէ ալ պիտի առնեմ ,
Ւ Քահանաներ ու Ղեւտացիներ ըլլալու համար , կ'ըսէ Տէրը :
22 Ւ Քանզի ինչպէս որ իմ ստեղծելու Ւ նոր երկինքս ,
Ու նոր երկիրս իմ առջեւս պիտի կենայ , կ'ըսէ Տէրը ,
Այնպէս ալ ձեր սերունդը ու ձեր անունը պիտի կենայ :
23 Եւ Հպիտի ըլլայ որ՝ նոր ամիսէ նոր ամիս ,
Եւ շաբաթէ շաբաթ ,
Ւ Ամէն մարմին իմ առջեւս երկրպագութիւն ընելու պիտի գայ , կ'ըսէ Տէրը :
24 Եւ անոնք պիտի ելլեն ,
Եւ Հինձի ապստամբ եղող մարդոց դիերը պիտի տեսնեն •
Ւ Քանզի Ո անոնց որդը պիտի չմեռնի ,
Եւ անոնց կրակը պիտի չմարի •
Եւ անոնք ամէն մարմնոյ գզուանք պիտի ըլլան :

ՄԸՐԳԸՐԱՑՈՒԹԻՒՆ ԵՐԵՄԻԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Երեմիային ժամանակը , 3 ու կոչումը • 11 իր մարգարէական տեսլեանները՝ որոնց մէջ նշենիի պատառան մը ու հառագայ կաթսայ մը կը տեսնէ • 15 իր ծանր պատգամը Հուդայի դէմ : 17 Պատուհաս կը քարոզելէ զանիկայ խոտանալով որ անոր օգնական պիտի ըլլայ :

1 Եհովայի Երկիրը՝ Ո Ընտանիքի մէջ եղող քահանաներէն Ի Եղկիայի որդւոյն Երեմիա-

2 Ւ Ես խօսքերն են , Ո որ անոր՝ Տէրոջը խօսքը եղաւ , Յուդայի Թագաւորին Ամոնի որդւոյն Յոսիայեայ օրերը՝ Ւ անոր Թագաւորութեանը
3 տասներեքերորդ տարին • Նաև Յուդայի Թագաւորին Յոսիայի որդւոյն Յոյակիմի օրերը՝ մինչև Յուդայի Թագաւորին Յոսիայի որդւոյն Ւ Սեդեկիայի մետասաներորդ տարւոյն վերջը՝ Ւ մինչև Երուսաղէմի գերութիւնը՝ Ւ որ հինգերորդ ամսուն մէջ եղաւ :

Ի Պէս • կ • 16 ։
Լ Պէս • խ • 22 ։ կ • 4 ։ Երէր • մկը
Խ Տճա Նգկ • լէ • 1 , ԼՀ ։
Ծ Պէս • ի • 5 ։ ք Ցհես • ա • 8։
Կ Պէս • իէ • 1 ։
Հ Պէս • կէ • 3 , 4 ։
Ձ Պաղ • ա • 11 ։
Ղ Հռով • ժե • 16 ։
Ճ Նէ • ժի • 6 ։ Պէ • կա • 6 ։ ա Պհես • ք • 9։ Հայտ • ա • 6։
Մ Պէ • կէ • 17 ։ ք Պհես • ձ •
13 ։ Հայտ • իա • 1 ։
Յ Հաբ • ժէ • 16 ։
Ն Ցաղ • կէ • 2 ։
Շ Հմր 16 ։
Ո Ծար • ի • 43 , 45 , 47 ։
ա Հես • իա • 18 ։ ա Ծն • Ը • 60 ։ Պէ • լի • 7 , 8 , 9 ։
Բ Պէ • իճ • 3 ։
Գ Պէ • լճ • 2 ։
Դ Պէ • ծի • 12 , 15 ։
Ե Ձ ցնաձ • իճ , 8 ։

4 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ ՝ ըսելով.
5 Ես քեզ որովայնի մէջ չստեղծած՝ ճանչցայ,
Ու դուն ծոծրակէդ չելած՝ քեզ սրբեցի.
Քեզ ազգերուն մարգարէ ըրի:
6 Ես ատենը ես ըսի.
Ո՛հ, Տէր Եհովայ, ահա ես խօսիլ չեմ գիտեր.
Վասն զի ես մանուկ եմ.
7 Բայց Տէրը ինծի ըսաւ.
Մի ըսեր թէ՝ Ես մանուկ եմ.
Վասն զի ո՛ւր որ քեզ խրկեմ, պիտի երթաս,
Ու ի՛նչ որ քեզի պատուիրեմ, պիտի խօսիս:
8 Անոնց երեսէն մի՛ վախնար.
Քանզի ես քեզի հետ եմ
Քեզ ազատելու համար, կ՚ըսէ Տէրը:

9 Եւ Տէրը իր ձեռքը երկնցուց, ու իմ բերնիս դպաւ. և Տէրը ինծի ըսաւ.
Ահա իմ խօսքերս քու բերանդ դրի:
10 Այլ, ես այսօր քեզ ազգերուն վրայ՝
Եւ թագաւորութիւններուն վրայ կայնեցուցի,
Որ խլես, ու փլցնես, և կործանես, ու աւերես.
Լաս՝ շինես ու տնկես:

11 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով.
Երեմիա՝ ի՞նչ կը տեսնես:
Ու ես ըսի. Նշենիի գաւազան մը կը տեսնեմ:
12 Ես ատենը Տէրը ինծի ըսաւ. Աղէկ տեսար.
Վասն զի ես իմ խօսքիս համար՝ զանիկայ կատարելու պիտի արտօրամ՝:
13 Եւ երկրորդ անգամ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով. Ի՞նչ կը տեսնես:
Ու ես ըսի. Ուռացող կաթսայ մը կը տեսնեմ՝
Որ անոր երեսը դէպ ի հիւսիս է:

14 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ.
Չարիքը հիւսիսէն պիտի բորբոքի
Երկրին բոլոր բնակիչացը վրայ:
15 Քանզի ահա ես հիւսիսի թագաւորութիւններուն բոլոր ազգատոհմերը պիտի կանչեմ, կ՚ըսէ Տէրը.
Ու պիտի գան, և ամէն մէկը իր աթոռը
Երուսաղէմի դռներուն առջեւը՝
Եւ անոր շրջակայ պարիսպներուն վրայ՝
Ու Յուդայի բոլոր քաղաքներուն վրայ պիտի դնեն:

16 Եւ պիտի խօսիմ անոնց իմ դատաստաններս,
Անոնց բոլոր չարութիւններուն համար.
Վասն զի անոնք զիս թողուցին,
Եւ ուրիշ աստուածներու խունկ ծխեցին,
Ու իրենց ձեռացը չործքերուն երկրպագութիւն ըրին:

17 Ուրեմն դուն՝ քու ջիղդ պնդէ, ու ելլէր,
Եւ քեզի բոլոր հրամայածս անոնց ըսէ.
Անոնց երեսէն մի՛ վախնար.
Զըլլայ որ քեզ անոնց առջեւը ամօթով ընեմ:
18 Եւ ես ահա այսօր քեզ բոլոր երկրին դէմ՝
Այսինքն Յուդայի թագաւորներուն, անոր իշխաններուն,
Անոր քահանաներուն և երկրին ժողովուրդին՝
Երմուր քաղաքի պէս, ու երկաթէ սիւնի պէս,
Ու պղնձէ պարիսպներու պէս դրի.
19 Եւ անոնք քեզի հետ պիտի պատերազմին,
Բայց պիտի չկրնան քեզ յաղթել.
Վասն զի ես քեզի հետ եմ՝
Քեզ ազատելու համար, կ՚ըսէ Տէրը:

ԳԼ. Բ

1 Աստուած իր առջի բարերարութիւնները յիշելով՝ կը վճռէ Հրէից հետ՝ իրենց անհնազանդութեանը համար, 9 որուն նմանը չկար. 14 կը ցուցնէ թէ իրենք են իրենց թշուառութիւններուն պատճառը. 20 Յուդայի մեղքերը. 31 Անոր յոյսը պարապ կ՚ելլէ.

1 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ, ըսելով.
2 Գնա՛ ու Երուսաղէմին ականջներուն կանչէ ու ըսէ.
Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Ընտպատուին մէջ՝ ման չդանուած երկիրը՝
Իմ հեռէս եկած ատենդ՝
Քու իմանկութեանդ քաղցրութիւնը,
Քու հարսնութեանդ սէրը քեզի համար յիշեցի:
3 Իսրայէլը՝ Տէրոջը սուրբ էր.
Անոր արմտեացը երախայրին էր.
Ամէն անոնք որ զանիկայ կ՚ուտէին, յանցաւոր կ՚ըլլային.
Անոնց վրայ չարիք կը հասնէր, կ՚ըսէ Տէրը:
4 Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք՝ ո՛վ Յակոբի տունը,
Ու Իսրայէլի տանը բոլոր ազգատոհմերը.
5 Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Ձեր հայրերը ի՞նչ անիրաւութիւն գտան իմ վրաս,
Որ ինծմէ հեռացան,
Եւ ունայնութեան հետեւ երթալով՝ ունայն եղան.

16 Եւ Օր. իբ. 20: Պլ. ժէ. 13:
17 Ել. ժգ. 6:
18 Եւ. ջ. 7:
19 Եւ. ժա. 16: Պլ. ե. 14:
20 Եր. ժ. 20:
21 Եր. գ. 6, գ. 9: Ամբ 17:
22 Եր. գ. 12: Ա Օր. լա. 6, 8: Յես. ա. 5: Պլ. ժե. 20: Դտր. իզ. 17: Եբր. ժգ. 6:
23 Եւ. ջ. 7:
24 Եւ. ծա. 16: Պլ. ե. 14:
25 Ա Թագ. ժբ. 17:
26 Պլ. ժգ. 7: Ա Կոր. ժ. 4, 5:
27 Երբ. կը հակիմ:
28 Երզկ. ժա. 3, 7: իզ. 3:
29 Պլ. գ. 6: ջ. 1:
30 Պլ. ե. 15: ջ. 22: ժ. 22: իե. 9:
31 Պլ. լթ. 3: խգ. 10:
32 Ա Օր. իբ. 20: Պլ. ժէ. 13:
33 Ա Թագ. ժբ. 46: Ա Թագ. գ. 29: թ. 1: Յոբ. լբ. 3: Ամս. ժգ. 35: ա Պետ. ա. 13:
34 Եր. գ. 12: Ամբ 8: Երզկ. ե. 6:
35 Եւ. ե. 7: Պլ. ջ. 27: ժե. 20:
36 Ամբ 8:
37 Ա Օր. ի. 7:
38 Երզկ. ժգ. 8, 22, 60: խգ. 3, 8, 19: Ովս. ը. 15:
39 Եր. ժթ. 5, 6:
40 Հակ. ա. 18: Յայտ. ժգ. 4:
41 Պլ. ժգ. 14: ե. 7:
42 Եւ. ե. 4: Մտթ. գ. 3:
43 Ա Թագ. ժէ. 15: Յովել. ը. 8:

6 Եւ [a]ըսին թէ՝ Ո՞ւր է Տէրը՝
Որ [b]մեզ [c]Եգիպտոսի երկրէն հաներ.
Որ մեզ [d]անապատէն պտրտցուց,
Մայրութեան եւ փոսերու երկրէն,
Ցորութեան եւ մահուան ստուերի երկրէն,
Ընտնկ երկրէ մը՝ ոսկից որ մարդ չէր անցներ,
Ու հոն մարդ չէր բնակեր:
7 Ես ձեզ [e]բարեբեր երկիրը մը բերի,
Որ անոր պտուղը ու բարիքը ուտէք.
Եւ դուք մտաք, ու [f]իմ երկիրս անմաքուր
ըրիք,
Եւ իմ ժառանգութիւնս պղծեցիք:
8 Քահանաները չըսին թէ՝ Տէրը ո՞ւր է,
Ու [g]օրինաց վարդապետները զիս չճանչցան,
Եւ հովիւները ինծմէ ապստամբեցան,
[h]Ու մարգարէները Բահաղով մարգարէութիւն
ըրին,
Եւ [i]անօգուտ բաներու հետեւ գացին:
9 Ասոր համար [j]ձեղի հետ տակաւին պիտի վիճիմ՝ կ'ըսէ Տէրը.
Ու [k]ձեր որդւոցը որդիներուն հետ պիտի վիճիմ:
10 Վասն զի Կիտացւոց կղզիները անցէք, ու նայեցէք:
Եւ Կեդարը դարդ խրկեցէք, ու աղէկ հասկըցէք,
Եւ տեսէք թէ այսպէս բան մը եղե՞ր է.
11 [l]Միթէ մէկ ազգ մը իր աստուածները փոխեց,
Թէեւ և անոնք Աստուած չեն.
[m]Բայց իմ ժողովուրդս իր փառքը՝
[n]Անօգուտ բանի հետ փոխեց:
12 [o]Ա՛վ երկինք՝ ասոր վրայ զարմացէք.
Սպշեցէք ու խիստ սոսկացէք, կ'ըսէ Տէրը.
13 Վասն զի իմ ժողովուրդս երկու չարութիւն գործեց.
[p]Ինձ՝ հեղնաց ջուրին աղբիւրը թողուցին,
Եւ իրենց գուբեր փորեցին,
Ծակոտ գուբեր՝ որ չեն կրնար ջուր պահել:
14 Միթէ Իսրայէլը [q]ծառայ է,
Կամ [r]ծառայի զաւակ՞ է.
Ընդհակառակն ինչո՞ւ համար յափշտակութեան մատնուեցաւ.
15 [s]Ընոր վրայ առիւծի կորիւնները գոչեցին,
Ու ձայներնին հանեցին,
Եւ անոր երկիրը աւերակ ըրին.
Ընոր քաղաքները այրեցան, անբնակ եղան:

16 Միմփացւոց ու [t]Տափնացւոց տղաքները անգամ՝
Վրդ գլխուդ գագաթը կոտրեցին:
17 [u]Զի՞ որ ասիկայ գուն քու վրադ բերիր
Վրդ Տէր Աստուածդ ձգելով,
Երբոր Եանիկայ ճամբուն մէջ քեզի առաջնորդութիւն կ'ընէր:
18 Եւ հիմա գուն [v]Եգիպտացւոց ճամբան ի՞նչ բան ունիս,
Որ [w]Սիհորի ջուրը խմելու կ'երթաս.
Կամ Ասորեստանի ճամբան ի՞նչ բան ունիս,
Որ Գետին ջուրը խմելու կ'երթաս:
19 Վրդ [x]չարութիւնդ քեզ պիտի խրատէ,
Ու քու անհաւատարմութիւններդ քեզ պիտի յանդիմանեն.
Երդ՝ գիտցիր ու տես՝ թէ դէշ ու դառն բան մըն է,
Որ քու Տէր Աստուածդ կը թողուս,
Եւ քու վրադ իմ վախս չկայ,
Կ'ըսէ զօրաց Տէր Աստուածդ Տէրը:
20 Վասն զի քու լուծդ շատոնցմէ [y]կոտրեցիր,
Վրդ կապերդ փրցուցիր,
Ու ըսիր. [z]Ծառայութիւն չեմ ըներ.
Բայեպէս որ [aa]ամէն բարձր բլուրի վրայ,
Եւ ամէն կանանչ ծառի տակ
Ծռեցար [ab]պոռնկութիւն ըրիր:
21 Ես [ac]քեզ ընտիր որթ,
Ամբողջովին հարազատ սերմ տնկեր էի.
Եւ գուն ի՞նչպէս [ad]վայրենի որթի անպիտան ճիւղերու պէս եղար ինծի:
22 Թէեւ որ [ae]բորակով լուացուիս,
Ու շատ օճառ ալ գործածես,
[af]Վրդ անօրէնութիւնդ առջեւս բիծի պէս կը մնայ,
Կ'ըսէ Տէր Եհովան:
23 [ag]Ի՞նչպէս կրնաս ըսել.
Ես չպղծուեցայ.
Բահաղին ետեւէն չգացի.
[ah]Հովիտին մէջ քու ճամբադ նայէ,
Ի՛նչ ըրածդ գիտցիր,
Ա՛վ խոտորնակ ճամբաներ պտրտող ագամ գընթաց տաճիկ ուղտ:
24 Ընապատը սովրած [ai]վայրենի էշը՝
Որ իր հոգւոյն ցանկութեամբը օդը կը ծծէ,
Իր ցանկութենէն ո՞վ կրնայ ետ դարձընել.
Ամենիկայ ամէն փնտռողները չեն յոգնիր.
Ամենիկայ իր ամսուն մէջ կը գտնեն:

---

[a] Ես. կգ. 9, 11, 13: Ովս. ժգ. 4:
[b] ես Օր. բ. 15: Լբ. 10:
[c] Ամս. ժգ. 28: ժգ. 7, 8: ես Օր. բ. 7, 8, 9:
[d] Ղ Ե. ժբ. 25, 27, 28: Ամս. լե. 33, 34: Ասղ. հբ. 58, 59: ռղ. 38: Կլ. գ. 1: ժգ. 18:
[e] Աղ. բ. 6, 7: Հռով. բ. 20:
[f] Կլ. խգ. 13:
[g] Հեր. ե. 11: Ես. ք. 18:
[h] Ղ Ե. ժբ. 35, 36: Մկբ. գ. 2:
[i] Ղ Ե. ե. 5: Դ Կ. ե. 5:
[j] Մկբ. գ. 5:
[k] Ասղ. ռժե. 4: Ես. լե. 19: Կլ. ժգ. 20:
[l] Ասղ. ռգ. 20: Հռով. ա. 23:
[m] Հեր. 8:
[n] Ես. ա. 2: Կլ. գ. 19:
[o] Ասղ. Լգ. 9: Կլ. ժե. 13: ժբ. 14: Հոչ. գ. 14:
[p] Տես Ղ Ե. գ. 22:
[q] Եբր. Ընդոծին
[r] ես. ա. 7: Կլ. գ. 7:
[s] Կլ. խգ. 7, 8, 9:
[t] Կլ. գ. 18:
[u] ես Օր. լբ. 10:
[v] Ես. Լ. 1, 2:
[w] Հեռ. ժգ. 3:
[x] Ես. գ. 9: Ովս. Ե. 5:
[y] Կամ կասկեցի, քու կապանքներդ փրցուցի, ու դուն ըսիր. Օրինազանց չեմ բլլար. սակայն
[z] ես Օր. ժբ. 2: Ես. ծէ. 5, 7: Կլ. գ. 6:
[aa] Ղ Ե. ժե. 17: Ասղ. խգ. 2: ձ. 8: Ես. Ե. 1, ԼԶ: Կ. 21: Առտ. իա. 33: Առ. ժբ. 1: Կղ. Ե. 9:
[ab] ես Օր. լբ. 32: Ես. ա. 21: Ե. 4:
[ac] Հոր. իե. 30:
[ad] ես Օր. լբ. 34: Հոր. ժգ. 17: Ովս. ժգ. 12:
[ae] Ղ ասակ. Լ. 12:
[af] Կլ. Է. 31:
[ag] Հոր. լԶ. 5, ԼԶ: Կլ. ժգ. 6:

25 Ոաքդ մերկութենէ՝ ու կոկորդդ ծարաւէն ետ պահէ.
Բայց [a]դուն ըսիր.
*Ընկարելի է՛՝ չըլլար.
Վասն զի [b]օտարները սիրեր եմ,
Ու անոնց ետեւէն պիտի երթամ:

26 Ինչպէս որ գողը բռնուած ատենը կ՚ամչնայ,
Ընանկ ալ ամչցան Իսրայէլի տունը՝
Իրենք, իրենց թագաւորները ու իշխանները,
Ու քահանաները ու մարգարէները.
27 Որոնք փայտին կ՚ըսեն. Դուն իմ Հայրս ես,
Ու քարին՝ Դուն զիս ծնար.
Վասնզի ինծի կռնակ դարձուցին, և չէ թէ երես.
Բայց [c]իրենց ձախորդութեան ժամանակը կ՚ըսեն.
Ելլէր, ու մեզ ազատէ:
28 Ու [d]ո՞ւր են քու աստուածներդ՝ որոնք քեզի շինեցիր.
Թէ որ քու ձախորդութեանդ ժամանակը
Քեզի կրնան ազատել, թող ելլեն.
Վասն զի [e]քու աստուածներդ՝ ով Յուդա՝
Քու քաղաքներուդ թուոյն չափ եղան:
29 [f]Ինչո՞ւ համար ինծի հետ կը վիճիք.
Դուք ամէնդդ ինծի ապստամբեցաք, կ՚ըսէ Տէրը:
30 [g]Զարթապ տեղը ձեր տղաքը ծեծեցի.
Ընոնք խրատ չառին.
[h]Ձեր սուրը՝ ապականարար առիւծի պէս՝
Ձեր մարգարէները կերաւ:

31 Ո՛վ ազգ՝ Տէրոջը խօսքին նայեցէք.
[i]Միթէ ես անապատ եղայ Իսրայէլին,
Կամ մութ երկիր մը.
Ի՞մ ժողովուրդս ինչո՞ւ կ՚ըսեն.
[j]Մենք ինքնագլուխ կը պտըտինք.
[k]Մէ՛կ չմըն ալ քեզի չենք դար:
32 Միթէ կոյսը իր զարդերը,
Կամ հարսը իր գօտին կը մոռնայ.
Բայց իմ ժողովուրդս [l]անթիւ օրեր իս մոռացաւ:
33 Սէր փնտռելու համար՝ ինչո՞ւ քու ճամբադ աղէկ կը ցուցընես,
Ընանկ որ քու ճամբաներդ չար կիներուն ալ սորվեցուցիր:
34 [m]Կեանք քու քղանցքներուդ վրայ՝
[n]Ընտիր աղքատաց հոգիներուն արիւնները գտնուեցաւ.
Օ՛անոնք դաղտուկ տեղուանք չգտայ,
Հապա աս ամէն բաներուն վրայ:
35 [o]Բայց դուն կ՚ըսես թէ՝
Ընանկ ըլլալուս համար՝
Ընոր բարկութիւնդ անշուշտ ինծմէ պիտի դառնայ:
Ընա [p]ես քեզի հետ դատ պիտի վարեմ՝
Վասն մեղք չգործեցի՝ ըսելուդ համար:
36 [q]Ինչո՛ւ ճամբադ փոխելով՝ այսչափ կը թափառիս.
[r]Դուն Եգիպտոսէն ալ պիտի ամչնաս,
[s]Ինչպէս որ Ասորեստանէն ամչցար:
37 Դուն ասկէ ալ պիտի ելլես՝
[t]Ձեռքերդ գլխուդ վրայ դրած.
Վասնզի Տէրը քու յոյսերդ մերժեց,
Ու անոնցմով յաջողութիւն պիտի չունենաս:

ԳԼ. Գ

1 Ըստուծոյ մեծ ողորմութիւնը՝ Հրեաներն դարձնելի պատճառ կ՚ըլլայ նաեւ հեթանոսներու համար: 6 Հրեաստան խստապատիժ եւ ահի չար կ՚ըլլայ: 12 Ըստուածային խոստումները դէպ ի ապաշխարողներուն: 20 Խորհրդով յանդիմանութեամբ, ու Ըստուծմէ կանչուելով՝ իր մեղքերը կը խոստովանի:

1 Կ՚ըսեն թէ՝ Մէկ մարդ մը թէ որ իր կնիկը արձակէ,
Ու անիկայ՝ անոր քովէն երթայ ու մէկ ուրիշ էրիկ մը առնէ,
[u]Անիկայ մէյմըն ալ ան կնկանը կը դառնայ.
[v]Ըն երկիրը բոլորովին չը պղծուիր.
Բայց դուն՝ [w]ըլ՝ շատ հոմանիներու հետ շնութիւն ըրիր,
[x]Դարձի՛ր ինծի՝ կ՚ըսէ Տէրը:
2 [y]Լերդերդ բլուրներուն վերցուր, ու նայէ,
Ո՞ւր պոռնկութիւն չըրիր.
[z]Դուն անոնց համար ճամբաներուն վրայ նստար
Ընապատի Ըրաբացիին պէս,
[a]Ու քու պոռնկութիւններովդ ու չարութիւնովդ երկիրը պղծեցիր:
3 Ասոր [b]անձրեւները խափանուցան,
Ու վերջին անձրեւը չեղաւ.
Ընայց [c]քու ճակատդ պոռնիկի ճակատին պէս եղաւ.
Ըմօթը մէկդի ձգեցիր:
4 Միթէ ասկէ ետքը ինծի պիտի հաղաղակո՞ս՝
[d]Ըհէլով.
Ո՛վ Հայր իմ՝ դուն ես [e]իմ մանկութեանս առաջնորդը:

[a] Կղ. ժբ. 12:
Նեեր. Հայս չկայ:
[b] ի Օր. լբ. 16: Կղ. գ. 13:
[c] Դատ. Ժ. 10: Ասղ. ին. 34: Նա. իդ. 16:
[d] ի Օր. լբ. 37: Դատ. Ժ. 14:
[e] Նա. թճ. 20:
[f] Կղ. ժա. 13:
[g] Հբկ. 23, 35:
[h] Նա. ա. 5: ի. 13: Կղ. ե. 3:
[i] ի Ած. լղ. 16: Ներեմ. ի. 26: Ած. իգ. 29: Ծոր. է. 52: ա Յնես. ի. 15:
[j] Հբկ 5:
[k] Ասղ. ժբ. 4:
[l] ի Օր. լբ. 15:
[m] Ասղ. ձղ. 21: Կղ. ժգ. 25: Ովս. ը. 14:
[n] Ասղ. ձղ. 38: Կղ. ժի. 4:
[o] Հբկ 23, 29:
[p] Հբկ 9:
[q] Ած. իբ. 13: ա Հօշ. ա. 8, 10:
[r] Հբկ 18: Կղ. լա. 22: Ովս. ե. 13: ժբ. 1, 2:
[s] Նա. Ը. 3: Կղ. լէ. 7:
[t] ի Ած. իբ. 16, 20, 21:
[u] ի Ցնա. ժգ. 19:
[v] ի Օր. իգ. 4:
[w] Կղ. ի. 7:
[x] Կղ. ի. 20: Եզեկ. ժգ. 26, 28, 29:
[y] Ած. իբ. 13: Ովս. ե. 8: Եզեկ. ժգ. 1, 2:
[z] Նա. Ը. 3: Կղ. լէ. 7:
[a] ի Ած. իբ. 16, 20, 21:
[b] Ցնա. ժգ. 19:
[c] Կղ. ի. 1: Օգթ. ա. 3:
[d] Տես ի Օր. ժբ. 2: Կղ. ի. 20:
[e] Ծն. լբ. 14: Բաւակ. իգ. 28: Եզեկ. ժգ. 24, 25:
[f] Կղ. ի. 7: Հբկ 9:
[g] Կղ. իգ. 19: ի Օր. իը. 23, 24: Կղ. ի. 12: ժգ. 4:
[h] Կղ. ե. 3: Ել. ժ. 15: ի. 12: Եզեկ. ժ. 7: Սոփ. ը. 5:
[i] Կղ. ի. 2: Ովս. ը. 15:

5 [ա]Մինչեւ յաւիտեան պիտի բարկանա՞յ ,
Կամ էր պատիժ-ընդ-միշտ պիտի պահէ՞.
Ահա դուն ասանկ խօսեցար ,
Եւ քու կարողութեանդ չափ չարութիւն գոր-
ծեցիր :

6 Ու Յովսիա թագաւորին օրերը Տէրը ինծի
ըսաւ .
[բ]Պատառը Իսրայէլին ըրածը տեսա՞ր .
Ընդհակառակն բարձր լեռան վրայ ,
Ու ամէն կանանչ ծառի տակ գնաց ,
Եւ հոն շնութիւն ըրաւ :
7 [գ]Ու անդիկայ ասս ամէն բանը ընդունեցի եւ քը՝
Բայց ինծի դարձիր . բայց անդիկայ չդարձաւ .
Եւ անոր ուխտադրուժ [դ]քոյրը Յուդա տեսաւ :
8 Ու երբոր [ե]ապստամբ Իսրայէլին շնութիւն ը-
նելուն պատճառաւը՝
[զ]Զանդիկայ արձակեցի , և արձակման թուղթը
անոր տուի ,
Տեսայ որ դաւոր ուխտադրուժ քոյրը Յուդա
չվախցաւ ,
Հապա գնաց ինքն ալ շնութիւն ըրաւ :
9 Ու եղաւ որ՝ անդիկայ իր շնութեան լրբութիւ-
նովը [է]երկիրը պղծեց ,
Քանզի [ը]քարի ու փայտի հետ շնութիւն ը-
րաւ :
10 Բայց ամենայնիւ անոր ուխտադրուժ քոյրը
Յուդան ալ
[թ]Զոլոր սրտովը ինծի չդարձաւ ,
Հապա ստութեամբ պարզա՛ , [ի]կ'ըսէ Տէրը :
11 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ .
[ժ]Ապստամբ Իսրայէլը ուխտադրուժ Յուդայէն
աւելի զինքը արդարացուց :
12 Գնա՝ ասս խօսքերը [ի]դէպ'ի հիւսիս կանչելով
ըսէ .
Դարձիր ո՛վ ապստամբ Իսրայէլ՝ [ի]կ'ըսէ Տէրը .
Իմ բարկութիւնս ձեր վրայ չեմ թափեր .
Քանզի ես [լ]ողորմած եմ , [ի]կ'ըսէ Տէրը .
Յաւիտեան ոխ չեմ պահեր .
13 [խ]Միայն թէ քու անօրէնութիւնդ ճանչցիր ,
Որ քու Տէր Աստուածդ ապստամբեցար ,
Եւ [ծ]ամէն կանանչ ծառի տակ՝
[կ]Ձու ճամբաներդ [հ]օտարներուն տարածեցիր .
Ու իմ խօսքիս ձայնդ չլսեցիք , [ի]կ'ըսէ
Տէրը :
14 Դարձէ՛ք՝ ո՛վ ապստամբ որդիք , [ի]կ'ըսէ Տէրը .
Քանզի [մ]ձեր վրայ տիրող ես եմ ,
Եւ [ն]ձեզ պիտի առնեմ՝ [շ]մէկ քաղաքէ մէկ
հոգի ,
Ու մէկ ազգատոհմէ երկու հոգի ,
Ու ձեզ Սիօն պիտի բերեմ .
15 Եւ ձեզի՝ իմ սրտիս յարմար [ղ]հովիւներ պի-
տի տամ ,
Ու ձեզ գիտութեամբ և հանճարով [ճ]պիտի
հովուեն :
16 Ու երբոր դուք ան օրերը երկրի վրայ շատնաք
ու աճիք , [ի]կ'ըսէ Տէրը ,
Ա՛լ մէյմըն ալ Տէրոջը ուխտին տապանակը՝ պի-
տի չըսեն .
[մ]Եւ անդիկայ դիտո՛ղ մը միտքը պիտի չդայ ,
Ու զանդիկայ պիտի չյիշեն ,
Եւ անոր այցելութիւն պիտի չընեն .
Ու ասս [յ]ամէնը ալ պիտի չըլլայ :
17 Ընդ ատենը Երուսաղէմը՝ Տէրոջը աթոռը պի-
տի անուանեն .
Եւ ամէն ազգերը հոն՝ [ն]Տէրոջը անունը հա-
մար Երուսաղէմ պիտի ժողովուին .
Եւ [շ]մէյմըն ալ իրենց չար սրտին կամակորու-
թեանը ետեւէն պիտի չերթան :
18 Ընդ օրերը [ո]Յուդայի տունը
Իսրայէլի տանը հետ պիտի երթայ .
Ու երկո՛ւքը միասին [պ]Հիւսիսի երկրէն՝
[ջ]Անոնց հայրերուն ժառանգութիւն տուած եր-
կիրս պիտի գան :
19 Բայց ես ըսի . Քեզ ի՛նչպէս որդւոց մէջ
դնեմ ,
Եւ քեզի [ռ]ան ցանկալի երկիրը՝
Ազգաց խիստ գեղեցիկ ժառանգութիւնը տամ .
Ու ըսի . Ինծի՝ [ս]հայր իմ՝ պիտի աղաղակես ,
Եւ ինծի հետեւելէն ետ պիտի չդառնաս :
20 Իրաւցընէ՝ ո՛վ Իսրայէլի տունը՝
Ինչպէս որ մէկ կնկի մը իր էրկանը անհաւա-
տարիմ կ'ըլլայ ,
Ընդհակառակ [տ]դուք ինծի անհաւատարիմ ե-
ղաք , [ի]կ'ըսէ Տէրը :

21 [ր]Լսուրներուն վրայ ձայն մը լսուեցաւ ,
Իսրայէլի որդւոցը աղաչանքի ո՛ւ լացի ձայնը .
Վասն զի անունք իրենց ճամբան խոտորցուցին .
Իրենց Տէր Աստուածը մոռցան :

22 [ս]Ո՛վ ապստամբ որդիք՝ դարձէ՛ք ,
[տ]Ես ձեր ապստամբութիւնները կը բժշկեմ .

Ընդհակառակ մենք քեզի կու գանք .
Քանզի դուն մեր Տէր Աստուածն ես :
23 [ու]Յիրաւի բլուրներուն՝
Ու լերանց բազմութեանը յո՛ւսալը պա-
տրաստ բան է .

ա Սաղ . հէ . 7 , ըէ : ձէ . 9 :
Ես . ծէ . 16 : Ա՛մբ 12 :
բ Ա՛մբ 11 , 14 : Պլ . է . 24 :
գ Պլ . բ . 20 :
դ Ո՛ր ինագ . մէ . 13 :
ե Նդկ . ժզ . 46 : իդ . 2 , 4 :
զ Նդկ . իդ . 9 :
է Ո՛ր ինագ . ժէ . 6 , 18 :
ը Նդկ . իդ . 11 , ըէ :
թ Պլ . բ . 7 : Ա՛մբ 2 :
ժ Պլ . բ . 27 :
ի Բ Ա՛ն . Լ՚Ե . 33 : Ովս . է . 14 :
լ Նդկ . ժզ . 51 : իդ . 11 :
խ Ո՛ր ինագ . մէ . 6 :
ծ Սաղ . ձղ . 15 : ձդ . 8 , 9 :
Ա՛մբ 5 :
կ Ղ՚Ե . իդ . 30 , ըէ : բ Օր . Ը . 1 , 2 , ըէ : Ընահ . իբ . 13 :
հ Բ Օր . ժբ . 2 :
մ Ա՛մբ 2 . Նդկ . ժզ . 15 , 24 , 25 :
յ Պլ . բ . 25 :
ն Ա՛մբ 12 : Պլ . լե . 8 :
շ Ը՛մով . իդ . 15 :
ո Սաղ . ձղ . 24 : Նդկ . ի . 6 : Դան . ը . 9 : ժե . 16 , 41 , 45 :
պ Նա . կէ . 16 :
ջ Նա . խը . 8 : Պլ . է . 11 :
ռ Նա . ժէ . 2 :
ս Ա՛մբ 14 : Ովս . ժդ . 1 :
տ Ովս . ղ . 1 : ժդ . 4 :
ր Սաղ . ճիե . 1 , 2 :
ս Ո՛վ . ընէ ձեզ մերժելի , բայց
տ Ա՛ռավ . ժե . 5 :
ու Պլ . իդ . 4 : Նդկ . լէ . 23 : Նդկես . դ . 11 :
փ Պ՚որ . ի . 28 :
ք Նա . կէ . 17 :
օ Նա . կ . 9 :
֊ Պլ . ժե . 8 :
֏ Տես Նա . ժե . 13 : Նդկ . լէ . 16—22 : Ովս . ե . 11 :
՝ Ա՛մբ 12 : Պլ . լե . 8 :
՞ Ը՛մով . իդ . 15 :
՟ Սաղ . ձղ . 24 : Նդկ . ի . 6 : Դան . ը . 9 : ժե . 16 , 41 , 45 :
ՠ Նա . կէ . 16 :
ա Նա . խը . 8 : Պլ . է . 11 :
բ Նա . ժէ . 2 :
գ Ա՛մբ 14 : Ովս . ժդ . 1 :
դ Ովս . ղ . 1 : ժդ . 4 :
ե Սաղ . ճիե . 1 , 2 :

[c]Ազգ Իսրայէլի փրկութիւնը մեր Տէր Աստուածմէն է :
24 Ա՛ման զի մեր մանկութենէն՝ի վեր մեր հայրերուն վաստակը՝
Ընդոց հօտերը , և արջառները ,
Ընդոց տղաքները , ու աղջիկները [d]ամօթը կերաւ :
25 Մեր ամօթով կը պառկինք ,
Ու մեր անարգանքը մեզ կը ծածկէ .
[e]Ա՛ման զի մեր մանկութենէն մինչև աս օրս՝
Մենք և թէ մեր հայրերը՝
Մեր Տէր Աստուծոյն դէմ մեզ գործեցինք ,
Ու [f]մեր Տէր Աստուծոյն ձայնին չհնազանդութիւն չըրինք :

Գ Լ· Գ

1 Աստուած իր խոստմունքովը կը կանչէ Իսրայէլը . 3 կը յորդորէ Յուդան որ ապաշխարէ՝ յիշելով իր երկիւղալի դատաստանները . 19 Յուդային թշուառութիւններուն վերայ ցաւալի ողբ մը :

1 Ըսէ որ գառնաս՝ ո՛վ Իսրայէլ , կ'ըսէ Տէրը ,
[g]Ինծի պիտի դառնաս .
Ու թէ որ քու պղծութիւններդ իմ առջևէս վերցընես ,
Ըլ թափառական պիտի չըլլաս :
2 Նաև [h]ճշմարտութեամբ , իրաւամբ ու արդարութեամբ
[i]Երդուիս՝ պիտի ընես թէ՝ Տէրը կենդանի է .
[j]Եւ ազգերը անով պիտի օրհնուին ,
Ու անով [k]պիտի պարծին :
3 Ա՛ման զի Տէրը Յուդայի ու Երուսաղէմի մարդիկներուն այսպէս կ'ըսէ .
[l]Ճմշակուած երկիրներ հերկեցէք ձեզի .
Ու [m]փուշերու մէջ մի ցանէք :
4 Ո՛վ Յուդայի մարդիկներ , ու Երուսաղէմի բնակիչներ ,
[n]Տէրոջը թլփատուեցէք ,
Նաև ձեր սրտին անթլփատութիւնը վերցուցէք .
Ըլ [o]չըլլայ թէ իմ բարկութիւնս ձեր չար գործքերուն համար՝
Կրակի պէս բորբոքի ու այրէ , և մարող մը չըլլայ :

5 Յուդայի մէջ պատմեցէք ,
Ու Երուսաղէմի մէջ քարոզեցէք , ու ըսէք .
Երկրի վրայ փող ՚ի հնչեցուցէք .
Ահարձրաձայն աղաղակեցէք , ու ըսէք .
[p]Ժողվուեցէք , ու պարսպաւոր քաղաքները մտնենք :

6 Դէպ ՚ի Սիօն դրօշ վերցուցէք .
Կ՚աշխուհցէք , մի կայնիք .
Ա՛ման զի ես չարիք ու մեծ կոտորած պիտի բերեմ [q]՚Հիւսիսէն :
7 [r]Առիւծը իր [s]օրջէն ելաւ ,
Եւ [t]ազգերը Ջարդողը իր տեղէն ելաւ՝ ձամբայ [u]ինկաւ ,
[v]Որ քու երկիրդ աւերակ ընէ .
Քաղաքներդ պիտի փլչին ,
Ու անոնց Նստօղը բնակիչ պիտի չմնանուի :
8 Ասոր համար [w]քուրձեր հագէք ,
Եւ սուգ ընելով ողբացէք .
Ա՛ման զի Տէրոջը սաստիկ բարկութիւնը մեզմէ չդարձաւ :

9 Ու պիտի ըլլայ ան օրը՝ կ'ըսէ Տէրը ,
Որ թագաւորին սիրտը ու իշխաններուն սիրտը պիտի հատնի .
Եւ քահանաները պիտի ապշին ,
Ու մարգարէները պիտի հիանան :

10 Ըն ատենը ըսի .
Ըւահ , ո՛վ Տէր Եհովայ .
[x]Յիրաւի դուն աս ժողովուրդը ու Երուսաղէմը խաբելով խաբեցիր , [y]ըսելով .
Ձեզի խաղաղութիւն պիտի ըլլայ .
Եւ ահա սուրը մինչև անոնց հոգին հասաւ :

11 Ըն ատենը աս ժողովուրդին ու Երուսաղէմին պիտի ըսուի .
[z]Լերող հով մը անապատին բլուրներէն կը փչէ՝
Իմ ժողովուրդիս աղջկանը Ճամբուն մէջ ,
Ըլ թէ հոսկլու համար , ո՛չ ալ մաքրելու համար :
12 Ըսկէ սաստիկ հով մը պիտի դայ ինծի .
[a]Հիմա ես ալ անոնց հետ դատաստաններով պիտի խօսիմ :

13 [b]Ահա ամպիպէս ամպերու պէս պիտի ելլէ .
Եւ [c]անոր կառքերը մրրիկի պէս ,
[d]Անոր ձիերը արծիւներէն արագընթաց են .
Վա՜յ մեզի՝ որ կ'աւերուինք :
14 Ո՛վ Երուսաղէմ՝ [e]սիրտդ չարութենէ լուա ,
Որպէս զի փրկութիւն գտնես .
Քու չար խորհուրդներդ՝ մինչև ե՞րբ սրտիդ մէջը պիտի մնան :
15 Ա՛ման զի ձայն մը [f]Դանէն լուր կը բերէ ,
Ու Եփրեմի լեռնէն թշուառութիւն լսել կուտայ :
16 [g]Ազգերուն յիշեցէք ,
Ահա Երուսաղէմին վրայով պատմեցէք ,

---

a Պաղ· գ· 8 ։
b Պլ· ժա· 13։ Ովս· թ· 10։
c Նեղ· ե· 7 ։
d Պլ· իե· 21 ։

e Պլ· գ· 1 , 22· Յովէլ· բ· 12 ։
f Նա· խղ· 1 ։ Օգէ· ը· 8 ։
g Ա Օր· ժ· 20 ։ Նա· խե· 23 ։ կէ· 16 ։ Տիս գլ· ե· 2 ։

h Պաղ· գ· 8 ։
i Պլ· ժա· 13։ Ովս· թ· 10։
j Նեղ· ե· 7 ։
k Պլ· իե· 21 ։

l Պլ· գ· 1 , 22· Յովէլ· բ· 12 ։
m Նա· խղ· 1 ։ Օգէ· ը· 8 ։
n Ա Օր· ժ· 20 ։ Նա· խե· 23 ։ կէ· 16 ։ Տիս գլ· ե· 2 ։

o Ղեւ· ժզ· 7 , 22 ։
p Ա Օր· ժ· 16 ։ Ը· 6 ։ Պլ· թ· 26 ։ Հռով· բ· 28 , 29 ։ Պաղ· բ· 11 ։
q Պլ· ը· 14 ։

r Ծն· իե· 18 ։ Պաղ· հգ· 17 ։ Պաղ· գ· 8 ։
s Նա· խե· 25 ։ ա Պոր· ա· 31 ։
t Ովս· ժ· 12 ։
u Պատ· ժգ· 7 , 22 ։
v Ա Օր· ժ· 16 ։ Ը· 6 ։ Պլ· թ· 26 ։ Հռով· բ· 28 , 29 ։ Պաղ· բ· 11 ։
w Պլ· ը· 14 ։

x Պլ· ա· 13 , 14 , 15 ։ Ը· 1 , 22 ։
y Ը· Ծաղ· իդ· 1 ։ Պլ· ե· 6 ։ Պատ· է· 4 ։
z Նեղ· մաքառէն
a Պլ· իե· 9 ։
b Նա· ա· 7 ։ Պլ· բ· 15 ։
c Նա· իբ· 12 ։ Պլ· Ը· 26 ։
d Նախկ· ժգ· 9 ։ Ա Մակ· բ· 11 ։

e Պլ· ե· 12 ։ ժգ· 13 ։
f Պլ· ծա· 1 ։ Նեղկ· ժէ· 10 ։ Ովս· ժգ· 15 ։
g Պլ· ա· 16 ։
h Նա· ե· 28 ։
i Ա Օր· իբ· 49 ։ Ողբ· գ· 19 ։ Ովս· բ· 1 ։ Նմր· ա· 8 ։
j Նա· ա· 16 ։ Յակ· գ· 8 ։
k Պլ· բ· 16 ։

Որ Հեռաւոր երկրէ պաշտօղներ կու գան,
Եւ Յուդայի քաղաքներուն վրայ իրենց ձայնը կ՚արձակեն։
17 Ընօր չորս կողմը ազգերուն պահապաններու պէս պիտի պաշարեն.
Վասն զի անիկայ ինծմէ ապստամբեցաւ, կ՚ըսէ Տէրը։
18 Ես բաները՝ քու ճամբաներդ ու գործքերդ բերին քու վրադ.
Ասիկայ քու չարութիւնդ է, վասն զի դառն է.
Որովհետեւ մինչեւ քու սիրտդ հասաւ։

19 Փո՜ր, փո՜ր. մինչեւ սրտիս *շանմարանները ցաւ կը զգամ.
Սիրտս իմ ներսի դիս կը խառնվի, չեմ կրնար լռել.
Վասն զի դուն՝ ո՛վ իմ անձս, փողոն ձայնը,
Պատերազմին աղաղակը լսեցիր։
20 Ետորած կոտորածի վրայ կը կանչուի,
Վասն զի բոլոր երկիրը կործանեցաւ.
Յանկարծակի՝ Ես իմ վրաններս
Եւ խորաններս մէկէն կործանեցան.
21 Մինչեւ երբ դրօշը պիտի տեսնեմ,
Եւ փողոն ձայնը պիտի լսեմ։

22 Վասն զի իմ ժողովուրդս յիմար է, զիս չճանչցան.
Ընօնք անմիտ զաւակներ են,
Եւ անոնց քովը հանճար չկայ.
*Ընօնք չարութիւն ընելու խմաստուն են,
Հայց աղէկութիւն ընել չեն գիտեր։

23 Երկրի վրայ նայեցայ, և ահա *անձև ու պարապ էր.
Երկինքը նայեցայ, ու լոյս չունէր։
24 Լեռներուն նայեցայ, և ահա կը դողային,
Եւ ամէն բլուրները կը սասկէին։
25 Նայեցայ, և ահա մարդ մը չկար,
Եւ երկինքի բոլոր թռչուննները փախած էին։
26 Նայեցայ, և ահա պտղաբեր երկիրը անապատ եղած էր,
Եւ ամէն քաղաքները Տէրոջը երեսէն՝
Ընօր սաստիկ բարկութեանը երեսէն փլած էին։

27 Վասն զի Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Երկոր երկիրը պիտի աւերուի.
*Հայց բոլորովին ա՛խորժ պիտի չընեմ։
28 Ընօր վրայ *երկիրը սուգ պիտի բռնէ,
Եւ վերէն *երկինքը պիտի խաւարի.
Վասն զի խօսեցայ, որոշեցի,

Եւ *պիտի չղղջամ, ու անկէ ետ պիտի չդառնամ։
29 Հեծելոնեներուն և աղեղնաւորներուն ձայնէն
Երոլոր քաղաքը պիտի փախչի.
Ընօնք թանձրախիտ անտառներու մէջ պիտի մտնեն,
Եւ ապառաժներու վրայ պիտի ելլեն.
Ամէն քաղաքները պիտի թողուին,
Եւ անոնց մէջ մարդ պիտի չբնակի։
30 Եւ դուն ո՛վ աւերուած, ի՞նչ պիտի ընես.
Թէև կարմիրներ հագնիս,
Թէև ոսկի զարդերով զարդարես,
Եւ *աչքերուդ վրայ շատ ծարոյր ալ դնես՝
Պարապ տեղը կը զարդարուիս.
*Քու հոմանիներդ քեզ մերժեցին, և քու հոգիդ կը փնտռեն։
31 Հանզի ձայն մը լսեցի ծննդականի կնոջ հայհոյի պէս,
Եւ իր անդրանիկը ծնանողին երկանցը պէս.
Սիոնի աղջկանը ձայնը՝ որ կը հառաչէ, ու *ձեռքերը բանալով՝ կ՚ըսէ.
Ա՛խ ես վա՛յ ինծի.
Հանզի սպանողներուն պատճառաւը հոգիս մաշեցաւ։

ԳԼՈՒԽ Ե

1 Պատուիրեցէք այս բաները՝ որ Եբրէից վրայ պիտի գան իրենց հպարտութեանը համար, 7 իրենց շնութեանը համար, 10 իրենց ամբարշտութեանը համար, 19 զպատուաստ անարգելնուն համար, 25 և իրենց ապականութեանը համար՝ թէ՛ քաղաքական բաներու մէջ 30 և թէ եկեղեցական։

1 Երուսաղէմի փողոցներուն մէջ պտըտեցէք,
Եւ հիմա նայեցէք, և գիտցէք,
Եւ անոր հրապարակներուն մէջ փնտռեցէք.
*Թէ որ մարդ մը կրնաք գտնել,
*Թէ որ իրաւունք ընող, ճշմարտութիւն փնտռող մը կայ,
*Ես անոր *ապրեցնելէն թողութիւն ընեմ։
2 *Եւ թէ և *Տէրը կենդանի է՝ կ՚ըսեն,
Հայց *սուտութեամբ երդում կ՚ընեն։

3 Ո՛վ Տէր՝ միթէ *քու աչքերդ ճշմարտութեան չե՞ն նայիր.
*Զանոնք ծեծեցիր, բայց ցաւ մը չզգացին.
Զանոնք հատցուցիր, բայց *խրատ ընդունիլ չուզեցին.
Իրենց երեսը ապառաժէն աւելի կարծրացուցին,
Եւ դառնալ չուզեցին։

ա Կղ. է. 15։
բ Ա՛ռ. ա՛ձ. 1, ֆ։
գ Սաղ. ձե. 17։ Նա. ծ. 1։ Կղ. ք. 17, 19։
դ Նա. ժե. 5։ ժձ. 11։ իա. 3։ իբ. ֆ։ Կղ. ի. 1, 10։ Տի՛ա Ղ՚ու. ժի. 42։
* Նէբ. պատերը
ե Սաղ. խբ. 7։ Եզեկ. է. 26։
զ Կղ. ժ. 20։
է Հռով. ժդ. 19։
ը Նա. խբ. 19։
թ Ծն. ա. 2։
ժ Նա. է. 25։ Եզեկ. ԼԵ. 20։
ի Մա՛ռ. ա. 3։
ժա Կղ. է. 10, 18։ Ը. 11։ Խղ. 28։
ժբ Ովս. գ. 3։
ժգ Նա. է. 30։ ծ. 3։
ժդ Ովս. խգ. 19։ Կղ. է. 16։
ժե Ա՛ռ. ի. 30։ Եզեկ. խբ. 40։
ժզ Նէբ. աչքերդ ծարոյրով պատռես,
ժէ Կղ. խբ. 20, 22։ Ովբ. ա. 2, 19։
ժը Նա. ա. 15։ Ովբ. ա. 17։
—
ի Եզեկ. խբ. 30։
ի Ա՛ռ. խգ. 19։ Կղ. է. 16։
ի Ա Եզեկ. ի. 30։ խբ. 40։
ի Նէբ. աչքերդ ծարոյրով պատռես,
ի Կղ. խբ. 20, 22։ Ովբ. ա. 2, 19։
ի Նա. ա. 15։ Ովբ. ա. 17։
ի Ծն. ժբ. 23, իգ։ Սաղ. ժբ. 1։
ի Ծն. ժբ. 26։
ի Տի՛ա. ա. 16։
ի Կղ. է. 2։
ի Կղ. է. 9։
ի Ա Մ՚ն. ժձ. 9։
ի Նա. ա. 5։ ի. 13։ Կղ. ք. 30։
ի Կղ. է. 28։ Սոփ. գ. 2։

4 Ա՛ւ ես ըսի. Խրաւցընէ անունք աղքատ են.
Ընոնք անմիտ են. [a]քանզի Տէրոջը ճամբան՝
Իրենց Աստուծոյն դատաստանը չեն գիտեր:
5 Ես մեծերուն երթամ,
Եւ անոնց հետ խօսիմ.
Վասն զի [b]անոնք Տէրոջը ճամբան՝
Իրենց Աստուծոյն դատաստանը գիտեն.
Բայց անոնք ալ [c]լուծը կոտրեցին.
Կապերը փրցուցին:
6 Ընոր համար [d]զանոնք անտառին առիւծը պիտի մեռցընէ.
Օ՛անոնք [e]անապատներուն գայլը՝ պիտի սատկեցնէ.
[f]Ընոնց քաղաքներուն վրայ լինելը պիտի հսկէ.
Ընոնցմէ ամէն դուրս ելլողը պիտի փատաստուի.
Վասն զի անոնց յանցանքները շատցան,
Ո՛ւ անոնց ապստամբութիւնները բազմացան:

7 Ես քանիս համար քեզի ներում չնորհեցի.
Քու որդիներդ իս թողուցին,
Եւ [g]չաստուածներով [h]երդում ըրին.
Ու [i]երբոր զանոնք կշտացուցի, անոնք շնութիւն ըրին,
Եւ բազմութեամբ բոզանոցը գացին:
8 [k]Ձիաւոր՝ գիրցած ձիերու պէս են.
Ամէն մարդ [l]իր դրացիին կնկանը կը վրնջէ:
9 [m]Միթէ ես բաներուն համար այցելութիւն պիտի չընեմ, կ՛ըսէ Տէրը.
[n]Կամ սասկի ազգէ մը իմ հոդիս վրէժ պիտի չառնէ՞:

10 [o]Ընոր պարիսպներուն վրայ ելէք ու կործանեցէք,
[p]Բայց չէ թէ բոլորովին.
Ընոր մարտկոցները վերցուցէք,
Վասն զի անոնք Տէրոջը չեն:
11 [q]Զանզի [r]Իսրայէլի տունը եւ Յուդայի տունը՝
Ինծի խիստ անհաւատարիմ եղան, կ՛ըսէ Տէրը.
12 [s]Ընոնք Տէրը ուրացան, ու ըսին. [t]Ընդիկայ չէ,
Ու մեր վրայ չարիք պիտի չգայ.
[u]Եւ սուր ու սով պիտի չտեսնենք.
13 Եւ մարգարէները հովի պէս են,
Ու անոնց բերանը Տէրոջը խօսքը չկայ.
Ընոնց այնպէս ըլլայ:

14 Ընոր համար զօրաց Տէր Աստուածը այսպէս կ՛ըսէ.
Քանի որ խօսքը խօսեցնուդ համար,
[v]Ես իմ խօսքերս քու բերնիդ մէջը՝ կրակ,
Եւ աս ժողովուրդը փայտ պիտի ընեմ,
Ու զանոնք պիտի սպառէ:
15 Ես ձեր վրայ [w]հեռուէն ազգ մը կը բերեմ՝
Ո՛վ Իսրայէլի տունը, կ՛ըսէ Տէրը.
Ընդիկայ զօրաւոր ազգ է.
Ընդիկայ հին ազգ է,
Եւ անանկ ազգ մըն է, որ դուն անոր լեզուն չես գիտեր,
Ու խօսածը չես հասկընար.
16 Ընոնց կապարձանները բաց գերեզմանի պէս են.
Ամէնքն ալ զօրաւոր մարդիկ են:
17 Եւ անիկայ պիտի ուտէ քու [x]հունձքդ,
Ու քու տղաքներուդ ու աղջիկներուդ ուտելու հացը.
Քու հօտերդ և արջառներդ պիտի ուտէ,
Քու այգիներդ ու թզենիներդ պիտի ուտէ.
Քու ապաւինած պարսպաւոր քաղաքներդ
Սրով պիտի աւրէ:
18 Բայց ան օրերն ալ՝ կ՛ըսէ Տէրը,
[y]Զեզ պիտի չկատարընեմ:
19 Եւ թէ որ ըսէք.
[z]Ինչո՞ւ պատճառով մեր Տէր Աստուածը աս ամէնը մեզի ըրաւ.
Դուն անոնց ըսես.
Ինչպէս որ դուք [a]ինձ թողուցիք,
Ու ձեր երկրին մէջ օտար աստուածներու ծառայութիւն ըրիք,
Այնպէս ալ դուք ձերը չեղած երկրին մէջ
[b]Օտարներու ծառայութիւն պիտի ընէք:

20 Եսիկայ Յակոբին տանը մէջ պատմեցէք,
Ու Յուդայի մէջ հրատարակելով ըսէք.
21 [c]Լսա մոռնկ ըրէք ասիկայ՝
Ո՛վ [d]յիմար ու անմիտ ժողովուրդ,
Որ աչքեր ունիք, բայց չէք տեսներ.
Կանջներ ունիք, բայց չէք լսեր:
22 [e]Ինծմէ պիտի չվախնաք, կ՛ըսէ Տէրը,
Իմ երեսէս պիտի չդողաք,
Որ յաւիտենական հրամանով մը՝ աւազը ծովուն [f]սահման դրի,
Եւ անկէ չանցնիր.
Թէև անոր ալիքները կը ծփին, բայց չեն կրնար յաղթել,
Թէև անոնք կը գոչեն, բայց անկէ չեն կրնար անցնիլ:
23 Սակայն աս ժողովուրդը անլնազանդ ու ապըստամբ սիրտ մը ունի.
Ընոնք երթալով իրենց ճամբան ծռեցին,
24 Եւ իրենց սրտին մէջը չըսին.
Մեր Տէր Աստուածմէն վախնանք,

[a] Կղ. ը. 7:
[b] Ածք. ի. 1:
[c] Յաղ. բ. 3:
[d] Կղ. գ. 7:
[e] Կամ երեկոյեան գայլը. Յաղ. ձզ. 20 : Ըմբ. ա. 8: Սոփ. գ. 3:
[f] Ովս. ժգ. 7:
[g] բ Օր. լբ. 21: Կաղ. գ. 8:
[h] Ովս. իգ. 7: Սոփ. ա. 5:
[i] բ Օր. լբ. 15:
[k] Երեմ. իբ. 11:
[l] Կղ. ժգ. 27:
[m] Հռ՚ոմ 29 : Կղ. իե. 9:
[n] Կղ. խգ. 22:
[o] Կղ. լե. 8:
[p] Կղ. գ. 27 : Հռ՚ոմ 18:
[q] Կղ. գ. 20:
[r] բ Ան. լգ. 16: Կղ. գ. 10:
[s] Նա. իբ. 15:
[t] Կղ. ժգ. 13:
[u] Կղ. ա. 9:
[v] Նա. լե. 3: Կղ. գ. 16:
[w] բ Օր. իբ. 49: Նա. ե. 26: Կղ. ա. 15: գ. 22:
[x] Ղև. իգ. 16: բ Օր. իբ. 31, 33:
[y] Կղ. գ. 27:
[z] բ Օր. իե. 24, եէ: գ Թագ. ի. 8, 9: Կղ. ժգ. 22:
[a] Կղ. ժգ. 10:
[b] Կղ. բ. 13:
[c] բ Օր. իբ. 48:
[d] Նա. գ. 9: Նգեկ. ժբ. 2: Առած. ժգ. 18: Հօշ. ժբ. 40: Կոր. իբ. 26: Հռոմ. ժա. 8:
[e] Հայտ. ժե. 4:
[f] Հայտ. իդ. 10: ԼԲ. 10, 11: Յաղ. ձզ. 9: Նահակ. բ. 20:

[f]Ընդ որ անձրևը՝ [g]առջի ու վերջի անձրևը ,
իր առաւնին կու տայ ,
Եւ [h]հունձքի համար որոշուած շաբաթներ մեզի կը պահէ :
25 [i]Ձեր անօրէնութիւնները ասոնք հեռացուցին .
Ձեր մեղքերը՝ բարիքը ձեզմէ արգիլեցին :
26 Վասն զի իմ ժողովուրդիս մէջը ամբարիշտներ գտնուեցան .
Ընծանք հրոսորներուն կ'ակնակուռն պէս՝ դաբաններ կ'լրանան .
Որոգայթ կը լարեն , մարդիկներ կը բռնեն :
27 Ինչպէս որ վանդակը թռչուններով լեցուն է ,
Ընչպէս ալ անոնց տուները նենգութեամբ լեցուն են .
Ընոր համար անոնք մեծցան , ու հարստացան .
28 [k]Գիրցան , [l]պարարտացան .
Եւ չարերուն գործքերէն ալ դերազանցեցին .
Ընծանք [m]դիւտակ դատաստան չեն ըներ ,
Որբին իրաւունքը չեն պաշպաներ .
([n]Այսու ամենայնիւ յաջողութիւն կը գտնեն .)
Եւ աղքատին դատը չեն տեսներ :
29 [o]Մի՞թէ աս բաներուն համար այցելութիւն պիտի չընեմ՝ կ'ըսէ Տէրը .
կամ ասանկ ազգէ մը իմ հոգիս վրէժ պիտի չառնէ :
30 Երկրի վրայ զարմանալի ու [p]սոսկալի գործ կ'ըլլայ .
31 Մարգարէները [q]սուտութեամբ մարգարէութիւն կ'ընեն ,
Եւ քահանաները անոնց ձեռքովը կ'իշխեն ,
Ու իմ ժողովուրդս [r]այսպէս կ'ախորժի .
Հայց ի՞նչ պիտի ընէք , երբոր ասոնց վախճանը հասնի :

ԳԼ . Ը

1 Բառգայի վրայ խրճուած թշնամիները 4 մէկդմէկ կը քաջալերեն ։ 9 Մարգարէն անոնց մեղքին պատճառովը Նաուածոյ բերելու գատաստաններուն համար կ'ողբայ . 18 Նաուածոյ բարկութիւնը կը ծանուցանէ . 26 Ժողովուրդը կը յորդորէ որ իրենց մեղքերուն գատաստանին համար սուգ ընեն ։

1 [s]Ո՛վ Ներնիամինի որդիք՝ Երուսաղէմի մէջէն քաշուեցէք ,
Ու Թեկուէի մէջ փող ընէցուցէք ,
Եւ [t]Ներթաքարմայի վրայ նշան վերցուցէք .
[u]Վասն զի հիւսիսէն չարիք ու մեծ կոտորած կ'երևնայ :
2 Աիօնի աղջիկը գեղեցիկ ու փափուկ կինան մը նմանցուցի :
3 Հովիւները և անոնց հօտերը անոր պիտի երթան .

[v]Ընոր դէմ շուրջանակի վրանները պիտի կանգնեն .
Ամէն մէկը իր սահմանին մէջը պիտի հովուէ :
4 [w]Ընոր վրայ պատերազմ պատրաստեցէք .
Ելէք , ու [x]կէս օրին յարձակինք .
Վա՜յ մեզի . վասն զի օրը կ'անցնի ,
Եւ իրիկուան ստուերները կ'երկրընտան :
5 Ելէք , ու գիշերով յարձակինք ,
Եւ անոր [y]երդերը կործանենք :
6 Վասն զի զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ .
Ծառեր կտրեցէք՝ ու Երուսաղէմի դէմ պատնէշ կանգնեցէք .
Ասիկայ այցելութիւն ընելու քաղաք մըն է .
Ամբողջովին հարստահարութեամբ լեցուած է :
7 Ինչպէս որ ջրհորը իր ջուրերը կը բղխէ ,
Ընդհակ ալ իր չարութիւնը այնպէս կը բղխէ .
[z]Ընոր մէջը զրկանք ու յափշտակութիւն կը լսուի .
Իմ առջևս միշտ ցաւեր ու հարուածներ կան :
8 Ի՛մ Երուսաղէմ՝ խրատուէ ,
Զրլայ որ [a]հիմ հոգիս քեզմէ զատուի .
Զրլայ որ քեզ աւերակ և անբնակ երկրի մը դարձընեմ :

9 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ .
Իսրայէլի մնացորդները այգիի պէս
Ամբողջովին ճառաքաղ պիտի ընեն .
Ու ձեռքդ՝ կիթողի պէս կողովներուն դարձուր :

10 Որովհետև խօսիմ ու վկայութիւն ընեմ , որ լսեն .
Ընդ անոնց [b]ականջները անթլփատ են ,
Եւ չեն կրնար մտիկ ընել .
Ընդ [c]Տէրոջը խօսքը անոնց առջևը անարգանք եղաւ .
Ընկէ չեն ախորժեր :
11 Սակայն ես Տէրոջը բարկութեամբը լեցուած եմ .
[d]Ինքզինքս զսպելէն յոգնեցայ .
Զանիկայ դուրսը պիտի թափեմ Երաքնեղբուն վրայ ,
Ու նաև երիտասարդաց ժողովին վրայ ,
Ամանդ էրիկ ու կնիկ միասին ,
Ծերը ու տարիքը առածը պիտի բռնուին :
12 Եւ [e]անոնց տուները , ագարակները ու կիներնին միասին՝
Օտարաց ձեռքը պիտի անցնին .
Վասն զի երկրին բնակիչները վրայ
Իմ ձեռքս պիտի երկրընդնեմ , կ'ըսէ Տէրը :

---

[a] Առ . ՃԾԷ . 8 ։ ՊԼ . ԺԷ . 22 ։ Պատ . Է . 45 ։ Պոր . ԺԷ . 16 ։
[b] Ա Օր . ԺԱ . 14 ։ Հռովհ . Բ . 29 ։
[c] Ելս . Ը . 22 ։
[d] ՊԼ . Գ . 3 ։
[e] Բառկ . Ա . 11, 17, 18 ։ Եմր . Ա . 15 ։
[f] Ա Օր . ԼԲ . 15 ։
[g] Եզր . փայլուն եղան .
[h] Ղև . Ա . 23 ։ Օրդ . Է . 10 ։
[i] Հռոմ . ԺՐ . 6 ։ Առ . Հդ . 12 ։ ՊԼ . ԺԲ . 1 ։
[j] Հմր 9 ։ Պաղ . Գ . 5 ։
[k] ՊԼ . ԻԳ . 14 ։ Ովս . Չ . 10 ։
[l] ՊԼ . ԺԳ . 14 ։ ԻԳ . 25 , 26 ։ Նգկ . ԺԳ . 6 ։
[m] Սիք . Բ . 11 ։
[n] Յոբ . ՃԻ . 6 ։ Առ . Հդ . 12 ։ ՊԼ . ԺԲ . 1 ։
[o] Հմր 9 ։ Պաղ . Գ . 5 ։
[p] ՊԼ . ԻԳ . 14 ։ Ովս . Չ . 10 ։
[q] ՊԼ . ԺԳ . 14 ։ ԻԳ . 25 , 26 ։ Նգկ . ԺԳ . 6 ։
[r] Սիք . Բ . 11 ։
[s] Ես . ՃԼ . 8 ։ Պաղ . ՃԷ . 9 , 10 , 11 ։ ՊԼ . ՃԷ . 8 ։
[t] Ես . ՃԽ . 20 ։
[u] Պաղ . ՃԷ . 9 , 10 , 11 ։ ՊԼ . Ա . 14 ։
[v] ՊԼ . Ա . 14 ։ Գ . 6 ։
[w] Գ ԹԱգ . ԻԲ . 1 , 4 ։ ՊԼ . Գ . 17 ։
[x] ՊԼ . ԾԱ . 27 ։ ՅովԼ . Գ . 9 ։
[y] ՊԼ . ԾԷ . 8 ։
[z] Ա պատառները
[a] Ես . ԾԷ . 20 ։
[b] Պաղ . ԾԷ . 9 , 10 , 11 ։ ՊԼ . Է . 8 ։ Նգկ . Է . 11 , 23 ։
[c] Նգկ . ԻԳ . 18 ։ Ովս . Բ . 12 ։
[d] ՊԼ . Է . 26 ։ Պոր . Է . 51 ։ Տես ՆԼ . Գ . 12 ։
[e] ՊԼ . Ի . 8 ։
[f] ՊԼ . Ի . 9 ։
[g] ՊԼ . ԻԲ . 21 ։
[h] Ա Օր . ԻԲ . 30 ։ ՊԼ . Ի . 10 ։

13 Ինչու որ անոնց պզտիկէն մինչև մեծը՝
Ամէնքը [a]ագահութեան հևւէ հզան.
Ու մարգարէէն մինչև քահանան՝
Ամէնքը սուտութեամբ կը վարուին։
14 Նե [b]իմ ժողովուրդիս աղջկանը վէրքը հա-
բեանցի բժշկելով՝
[c]Խաղաղութիւն, խաղաղութիւն է՝ կ'ըսեն,
Երբոր խաղաղութիւն չկայ։
15 Մի՞թէ [d]պղծութիւն ըրած ատեննին կ'ամչե-
նա՞ն.
Հնաւ չեն ամչնար,
Ու պատկառիլ չեն գիտեր.
Ընոր համար իյնողներուն մէջը պիտի իյնան.
Անոնց այցելութիւն ըրած ատենս պիտի գլո-
րին, կ'ըսէ Տէրը։

16 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ճամբաներու վրայ կայնեցէք, ու նայեցէք,
Նե հին շաւիղներուն համար հարցուցէք,
Թէ որն է բարի ճամբան.
Ու անոր մէջը քալեցէք,
Որ [e]ձեր հոգիներուն հանգիստ գտնէք.
Բայց անոնք ըսին. Ընոր չենք քալեր։
17 Նե [f]ձեր վրայ դէտեր դրի, ըսելով.
Փողին ձայնը մտիկ ըրէք.
Բայց անոնք ըսին. Մտիկ չենք ըներ։
18 Ուրեմն ով ազգեր՝ լսեցէք.
Ով ժողովը՝ անոնց մէջը եղած բանը գիտցիր.
19 [g]Լսէ ով երկիր.
Ահա ես աս ժողովուրդին վրայ չարիք՝
[h]Անոնց խորհուրդներուն պտուղը պիտի բերեմ.
Վասն զի իմ խօսքերս մտիկ չըրին,
Նե իմ օրէնքս ալ մերժեցին։
20 [i]Ինչո՞ւ ինծի այսպէս [j]Սաբայէն կնդրուկ գայ,
Ու հեռաւոր երկրէ անուշահոտ խունկիկ գայ.
[k]Չեր ողջակէզները ընդունելի չեն,
Նե ձեր զոհերը ինծի հաճելի չեն։
21 Ընոր համար Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ահա ես աս ժողովուրդին առջևը խոչընդոտներ դնեմ,
Ու հայրերը որդւոցը հետ միասին անոնց
դարնուելով պիտի ջլջրին.
Դրացին ու բարեկամը պիտի կորսուին։

22 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ահա [l]հիւսիսի երկրէն ժողովուրդ մը կու գայ,
Ու երկրիս ծայրերէն մեծ ազգ մը կ'ելլէ.
23 Անոնք աղեղ և նիզակ կը կրեն.
Անոնք անգութ ու անողորմ են.
Անոնց ձայնը ծովու պէս կը գոռայ.
Նե անոնք ձիերու վրայ կը հեծնեն,
Ո՛ պատերազմող մարդու պէս
Դէպի դէմ կը շարուին՝ ով դուստր Սիոնի։

24 Ընոր լուրը լսեցինք.
Ձեռքերնիս թմրեցան,
Նե ցաւերը մեզ պաշարեցին՝
Ծննդական կնոջ երկանցը պէս։
25 Բրտերը մի՛ ելլէք, ու ճամբաները մի պտըտիք.
Վասն զի չորս կողմը թշնամիին սուրը, ո-
վահ կայ։
26 Ո՛վ իմ ժողովուրդիս աղջիկը՝ [m]քուրձ հա-
գիր,
[n]Նե մոխիրի մէջ թաւալէ,
Ու [o]խիստ դառն ողբով լայ,
Ինչպէս որ մէկ հատիկ տղու վրայ կու լան.
Վասն զի կործանողը յանկարծ մեր վրայ պիտի
գայ։

27 [p]Դնէզ իմ ժողովրդեանս մէջ՝ փորձիչ ո-
[q]րբէրդ դրի,
Որ անոնց ճամբան գիտնաս և փորձես։
28 [r]Ամէնքը կամակոր ապստամբներ են.
[s]Հանապարհորդեհան կը պտըտին. [t]պղինձ ու
երկաթ են.
Ամէնքը ապականագործ են։
29 Փուքը այրեցաւ.
Կապարը կրակէն հատաւ.
Ըրծաթագործը պարապ տեղը կ'աշխատի.
Վասն զի չարերը չերտորուեցան։
30 [u]Անոնց՝ Ընպիտան արծաթ՝ պիտի կանչեն.
Վասն զի Տէրը զանոնք մերժեց։

ԳԼ. Լ

1 Երեմիա կը խրիտի ճշմարիտ ապաշխարութիւն քարոզե-
լու, ու Հրէից դերութեանը առջին առնելու. 8 անոնց
պարապ յոյսը կը մերժէ՝ 12 Ասլովին օրինակովը. 17 ա-
նոնց սպառնալիքներ կ'ընէ՝ իրենց կատպաշուութեանը
համար. 21 կը յայտնէ թէ անհնազանդ մարդոց զոհե-
րը Աստուծոյ ընդունելի չեն. 29 կը յորդորէ ժողովուր-
դը որ Տօփհէթի մէջ եղած գարշելի գործերուն, 32 ու
անոնց պատճառովը իրենց վրայ եկած դառնաստանները
համար սուգ ընեն։

1 Տէրոջը կողմանէ՝ Երեմիայեան եղած խօսքն է,
որ ըսաւ.
2 [a]Տէրոջը տանը դուռը կայնէ,
Ու հոն ան խօսքը կանչէ, ու ըսէ.
Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք՝ ով բոլոր Յուդա,
Որ ան դռներէն կը մտնէք՝
Տէրոջը երկրպագութիւն ընելու համար։
3 Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլեան Աստուածը այսպէս
կ'ըսէ.
[b]Չեր ճամբաները ու գործքերը ուղղեցէք.
Նե ձեզ պիտի թողում որ ան տեղը բնակիք։

[a] Նա. ծգ. 11։ Կղ. ը. 10։ ժգ. 18։ իգ. 11։ Ամբ. գ. 5, 11։
[b] Կղ. ը. 11։ Նգկ. ժգ. 10։
[c] Կղ. գ. 10։ ժգ. 13։ իգ. 17։
[d] Կղ. գ. 3։ ը. 12։
[e] Նա. ը. 20։ Կղ. ժը. 15։ Մաղ. գ. 4։ Դտ. ժգ. 29։
[f] Նա. իա. 11։ ծը. 1։ Կղ. իե. 4։ Նգկ. գ. 17։ Ամբ. բ. 1։
[g] Նա. ա. 2։
[h] Բաակ. ա. 31։
[i] Սաղ. ի. 6։ ե. 7, 8, 9։ Նա. ա. 11։ կգ. 3։ Ժամ. ե. 21։ Ամբ. գ. 6, ԼԸ։
[j] Ա՚ատ. ժա. 29։
[k] Նա. ծգ. 11։ ծը. 1։ Կղ. իե. 4։ Նգկ. գ. 17։ Ամբ. բ. 1։
[l] Նա. ա. 2։
[m] Բաակ. ա. 31։
[n] Սաղ. ի. 6։ ե. 7, 8, 9։ Նա. ա. 11։ կգ. 3։ Ժամ. ե. 21։ Ամբ. գ. 6, ԼԸ։
[o] Նա. ի. 6։
[p] Կղ. ե. 21։
[q] Կղ. ա. 15։ ե. 15։ ժ. 22։ ե. 11, 12, 13։
[r] Նա. ե. 30։
[s] Կղ. գ. 31։ ժգ. 21։ իե. 24։ ե. 13։
[t] Կղ. գ. 8։
[u] Կղ. իե. 34։ Ամբ. ա. 10։
[a] Օբ. ժբ. 10։
[b] Կղ. ա. 18։ ժե. 20։
[c] Կղ. ե. 23։
[d] Կղ. իե. 4։
[e] Նգկ. իե. 18։
[f] Նա. ա. 22։
[g] Կղ. իգ. 2։
[h] Կղ. ժը. 11։ իգ. 13։

4 [ք]Թուք մի ապաւինիք սուտ խօսքերուն՝ որ կ'ըսեն.
Տէրոջը տաճարը, Տէրոջը տաճարը,
Տէրոջը տաճարը ասոնք են:
5 Վասնզի թէ որ ձեր ճամբաները ու գործքերը
բոլորովին ուղղէք,
Նաև թէ որ մարդուն ու անոր ընկերին միջտեղը
[ր]Իրաւունքը զուգշտեմեամբ [ի] գործ դնէք,
6 Պանդուխտին, որբին ու որբևարիին զրկանք
չընէք,
Ու աս տեղս անմեղ արիւն չթափէք,
Նաև [օ]օտար աստուածներու ետևէ չերթաք,
որ ձեզի չարիքի պատճառ կ'ըլլայ,
7 [պ]Ես ատենը աս տեղս՝ [բ]ձեր հայրերուն տուած
երկրիս մէջը
Պիտի բնակեցընեմ ձեզ յաւիտեան յաւիտեանից:

8 Եհա դուք [գ]սուտ խօսքերու [դ]կ'ապաւինիք,
Որոնք չեն կրնար օգուտ մը ընել:
9 [ե]Գողնա՞ք գողութիւն, մարդասպանութիւն և
շնութիւն ընելով,
Ու սուտ երդում ընելով, և Բահաղին խունկ
ծխելով,
Ու ձեր չգիտցած [զ]օտար աստուածներուն ետևէ
տևէն երթալով,
10 [է]Գայնաք գալ, ու իմ առջևս կայնիլ աս տանս
մէջ՝
[ը]Որուն վրայ իմ անունս կոչուած է,
Նաև ըսել թէ՝ Ազատեցանք որ աս ամէն պղծութիւնները ընենք:
11 [թ]Ես տունը՝ որուն վրայ իմ անունս կոչուած է,
Միթէ ձեր աչքերուն առջևը [ժ]աւազակներու
քարանձը եղաւ.
Եհա ես ալ տեսայ, կ'ըսէ Տէրը:
12 Բայց հիմա դուք [ի]Սիլովի մէջ եղող իմ տեղս
գացէք,
[լ]Ուր որ առաջ իմ անունս հաստատեցի,
Նաև տեսէք ընէ՛ որ անոր ըրած եմ՝
Իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին չարութեանը համար:

13 Ու հիմա որովհետև աս բոլոր գործքերը
ըրիք՝ կ'ըսէ Տէրը,
Ու թէպէտ ձեզի խօսեցայ [խ]կանուխ կանխելով
ու խօսելով, բայց դուք մտիկ չըրիք,
[ծ]Ձեզ կանչեցի, բայց դուք պատասխան չտուիք,
14 Նաև ալ աս ձեր ապաւինած տանը՝
Որուն վրայ իմ անունս կոչուած է,
Նաև ձեզի, ու ձեր հայրերուն տուած տեղս՝
[կ]Սիլովին ըրածիս պէս պիտի ընեմ.
15 Նաև [ղ]ինչպէս որ ձեր բոլոր եղբայրները,
[հ]Եփրեմի բոլոր սերունդը վռնտեցի,
Այնպէս ալ ձեզ իմ առջևէս պիտի վռնտեմ:

16 Ուստի [մ]դուն աս ժողովուրդին համար աղօթք մի ըներ.
Նաև անոնց համար աղաղակ ու աղաչանք մի
մատուցաներ,
Ու ինծի բարեխօսութիւն մի ըներ.
[ն]Վասնզի քեզի մտիկ չեմ ըներ:
17 Դուն չե՞ս տեսներ թէ անոնք [շ]ինչ կը գործեն
Յուդայի քաղաքներուն մէջ՝ ու Երուսաղեմի
փողոցներուն մէջ:
18 [ո]Տղաքները փայտ կը ժողվեն,
Նաև հայրերը կրակ կը վառեն,
Ու կիներները խմոր կը շաղեն,
Երկինքի թագուհիին բլիթներ շինելու համար.
Նաև օտար աստուածներուն [պ]թափելու նուէրներ կը մատուցանեն,
Որ զիս բարկացընեն:
19 [ջ]Միթէ անոնք զի՞ս կը բարկացընեն, կ'ըսէ Տէրը.
Չէ՞ որ իրենց անձը [ռ]խովէն՝ իրենց երեսին
ամօթին համար:

20 Ընոր համար այսպէս կ'ըսէ Տէր Եհովան.
Եհա իմ բարկութիւնս ու սրտմտութիւնս
Աս տեղս այս վրայ պիտի թափի,
Մարդու վրայ, և անասունի վրայ,
Ու դաշտի ծառերուն վրայ,
Ու երկրի պտուղներուն վրայ.
Նաև պիտի բռնկի, ու պիտի չմարի:

21 Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ'ըսէ.
[ս]Ձեր ողջակէզները ձեր զոհերուն վրայ աւելցուցէք, և միս կերէք:
22 Վասն զի ձեր հայրերը Եգիպտոսի երկրէն
հանած օրս՝
[տ]Անոնց քառ՛ ոչ խօսեցայ ողջակէզի ու զոհի
վրայով,
Ոչ ալ անոնց հրամայեցի.
23 Հապա անոնց աս բանը հրամայեցի ու ըսի.
[ֆ]Իմ ձայնս մտիկ ըրէք,
Նաև [ձ]ես ձեզի Աստուած ըլլամ,
Ու դուք ինծի ժողովուրդ ըլլաք.
Նաև ձեզի ամէն հրամայած ճամբաներուս մէջը
քալեցէք,
Որ ձեզի աղէկ ըլլայ:

ք Մեք. գ. 11:
տ Կաղ. իբ. 3:
ե [բ] Օր. ղ. 14, 15 · ը. 19 · ժա. 28 · Կաղ. ժգ. 10:
զ [բ] Օր. գ. 40:
է Կաղ. գ. 18:
ը Կաղ. է. 31 · ժգ. 13, 14:
թ Հռ. ֆ. 4:
ժ [գ] Թագ. ժը. 21: Ովս. գ. 1, 2: Ամո. ա. 5:
ի Նհ. ի. 3 · Հռ. 6:
լ Նզեկ. իդ. 39:
խ Հռ. 11, 14, 30 · Կաղ. լի. 34 · Լգ. 15:
ծ Նա. ծգ. 7:
կ Մատ. իա. 13 · Մար. ժա. 17: Ղու. ժի. 46:
հ Հես. ժը. 1: Դատ. ժը. 31:
ղ [բ] Օր. ժը. 11:
ճ [գ] Թագ. գ. 10, 11: Սաղ. հը. 60:
մ [բ] Մտ. ի. 15 · Հռ. 25: Կաղ. ժա. 7:
յ Բսակ. ա. 24 · Նա. կ. 12 · կգ. 4:
ն [գ] Թագ. գ. 10, 11: Սաղ. հը. 60 · Կաղ. իդ. 6:
շ [գ] Թագ. ժէ. 23:
ո Սաղ. հը. 67, 68:
պ Նհ. լի. 10 · Կաղ. ժա. 14: ժգ. 11:
ջ Կաղ. ժէ. 1:
ռ Կաղ. ժէ. 17, 19:
ս Կաղ. ժի. 13:
տ [բ] Օր. լի. 16, 21:
ֆ Նա. ա. 11 · Կաղ. գ. 20: Ամով. է. 21 · Տես Ովս. ը. 13:
ձ [գ] Թագ. ժէ. 22 · Սաղ. ծա. 16, 17 · Ովս. գ. 6:
ղ Նհ. ժէ. 26 · [բ] Օր. գ. 3 · Կաղ. ժա. 4, 7:
ր Նհ. ժի. 5 · Ղև. իգ. 12:

24 [z]Բայց անոնք մտիկ չըրին, ու ականջնին չդուե-
ցին.
Հապա [y]իրենց չար սրտին կամակորութեամբը
Իրենց խորհուրդներուն հետեւեցան,
Ու [x]ետ դացին, և չէ թէ առաջ:
25 Ձեր հայրերը Եգիպտոսի երկրէն ելած օրէն
մինչեւ աս օրս՝
[w]Իմ բոլոր ծառաներս մարգարէները ձեզի խրկե-
կեցի.
[v]Ամէն օր կանուխ կելլելով կը խրկէի.
26 [u]Ու ինծի մտիկ չըրին, և ականջնին չդուեցին.
Հապա [t]իրենց պարանոցը խստացուցին.
[s]Իրենց հայրերէն աւելի չար եղան:

27 Եւ դուն [r]ա բոլոր խօսքերը անոնց պիտի
ըսուցնես,
Բայց քեզի մտիկ պիտի չընեն.
Կանոչ պիտի կանչես,
Բայց քեզի պատասխան պիտի չտան:
28 Ըն ատոնք անոնց ըսես.
Իր Տէր Աստուծոյն ձայնը մտիկ չընող՝
[q]Ու խրատ չընդունող ազգը ասիկայ է.
[p]Ճշմարտութիւնը կորսուեցաւ՝ ու անոնց
բերնէն կտրեցաւ:

29 [o]Պազերդ կտրէ՛, ու նետէ՛ հո՛ Երուսաղէմ,
Եւ բլուրներուն վրայ ողբա.
Քանզի Տէրը մերժեց ու երեսէ ձգեց այն ազգը՝
Որուն դէմ շատ սրդողեր էր:
30 Վասն զի Յուդայի որդիքը իմ առջեւս չարու-
թիւն գործեցին, կ'ըսէ Տէրը.
[n]Իրենց գարշելի բանները՝ իմ անուանով կոչուած
տանը մէջ դրին,
Որ զանիկայ պղծեն:
31 Ու [m]Ենոմի որդւոյն ձորին մէջը եղող [l]Տոփե-
թի բարձր տեղերը շինեցին,
[k]Իրենց աղաքը ու աղջիկները կրակով այրելու
համար.
[j]Որ ատոնց չհրամայեցի, ու միաքէս ալ ան-
ցած չէր:
32 Ուստի ահա [i]օրեր կու գան, կ'ըսէ Տէրը,
Որ ալ Տոփեթի, կամ Ենոմի որդւոյն ձորը
պիտի չըսուի,
Հապա՝ Սպանութեան ձոր.
[h]Եւ Տոփեթի մէջ ուրիշներէ պիտի թաղուին
[g]մինչեւ որ ալ տեղ չմնայ՝:
33 Ու [f]աս ժողովուրդին դիակը՝
Երկինքի թռչուններուն ու երկրի գազաննե-
րուն կերակուր պիտի ըլլայ.
Եւ պահող մը պիտի չըլլայ:
34 Ու Յուդայի քաղաքներէն, ու Երուսաղէմի
փողոցներէն՝
[e]Ցնծութեան ձայնը, և ուրախութեան ձայները,
Փեսային ձայնը, ու հարսին ձայնը պիտի
դադրեցընեմ.
Վասն զի [d]երկիրը ամայի պիտի ըլլայ:

ԳԼ. Ը.

1 Թէ՛ մեռած և թէ ողջ մնացած Հրէաներուն թշուա-
ռութիւնը: 4 Մարգարէն կը յանդիմանէ անոնց յիմա-
րութիւնը և ամեհիացից անդիջութիւնը. 13 կը ցուցընէ
անոնց վրայ հասնելու ծանր դատաստանը, 18 ու անոնց
յուսահատեալ վիճակին վրայ կ'ողբայ:

1 [c]Ն ժամանակը՝ կ'ըսէ Տէրը,
Յուդայի թագաւորներուն ոսկորները,
Ու անոր իշխաններուն ոսկորները,
Եւ քահանաներուն ոսկորները,
Ու մարգարէներուն ոսկորները՝
Ու Երուսաղէմի բնակիչացը ոսկորները
Իրենց գերեզմաններէն պիտի հանեն,
2 Եւ պիտի տարածեն զանոնք արեւուն առջեւը,
ու լուսնին առջեւը,
Եւ երկինքի բոլոր զօրքին առջեւը,
Որ զանոնք սիրեցին, ու անոնց ծառայեցին,
Եւ անոնց հետեւեցան,
Ու զանոնք փնտռեցին, և [b]անոնց երկրպա-
գութիւն ըրին.
Չհոգւոր պիտի չժողովուին, [a]ու պիտի չթաղուին.
Երկրի երեսին վրայ [z]աղբի պէս պիտի ըլլան:
3 Եւ [y]մահը կեանքէն աւելի ցանկալի պիտի ըլ-
լայ
Այս չար ազգին բոլոր մնացորդներուն՝
Որոնք մնացեր են այն ամէն տեղերուն,
Ուր որ զանոնք վռնտեր եմ, կ'ըսէ զօրաց
Տէրը:

4 Ու անոնց ըսես. Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Միթէ անոնք պիտի իյնան, ու պիտի չելլեն.
Կամ դիւր ճամբայէն կը խոտորի՝ ու հոն չը-
դառնար.
5 Ինչո՞ւ աս Երուսաղէմի ժողովուրդը [x]մշտատեւ
խոտորումով մը խոտորեցաւ.
[w]Չնոնք նենգութեան յարեցան, ու [v]դառնալ
չուզեցին:
6 [u]Կանջ դրի, ու մտիկ ըրի.
Չնոնք շիտակ չեն խօսիր.
Մարդ մը չկայ որ իր չարութենէն ղղջայ,
Ու ըսէ թէ, Ես ի՞նչ գործեցի.

---

[z] Սաղ. ձա. 11: Պլ. ժա. 8:
[y] Ը Օր. իե. 19: Սաղ. ձա. 12:
[x] Պլ. ը. 27: լէ. 33:
[w] Ը Մն. լէ. 15: Պլ. իե. 4: իե. 19:
[v] Հմմտ. 13:
[u] Հմմտ. 24: Պլ. ժա. 8: ժէ. 23: իե. 3, 4:
[t] Նեեմ. ը. 17, 29: Պլ. ժե. 15:
[s] Պլ. ժչ. 12:
[r] Նշկ. ը. 7:
[q] Պլ. է. 3: լէ. 33:
[p] Պլ. ը. 3:
[o] Յոբ. ա. 20: Նա. ժէ. 2: Պլ. ժչ. 6: խը. 37: Միք. ա. 16:
[n] Ա Թագ. իա. 4, 7: Ը Մն. լէ. 4, 5, 7: Պլ. իզ. 11: լէ. 34: Նշկ. է. 20: Ը. 5, 6, ձէ: Դան. ը. 27:
[m] Ա Թագ. իզ. 10: Պլ. ժե. 5: լէ. 35:
[l] Սաղ. ձչ. 38:
[k] Տես Ը Օր. ժէ. 3:
[j] Պլ. ժե. 6:
[i] Ա Թագ. իզ. 10: Պլ. ժե. 11: Նշկ. ժ. 5:
[h] Կամ՝ սուրէ տեղ չըլլալուն համար:
[g] Ը Օր. իբ. 26: Սաղ. հե. 2: Պլ. ժբ. 9: ժչ. 4: լէ. 20:
[f] Նա. իզ. 7, 8: Պլ. ժչ. 9: իե. 10: լէ. 11: Նշկ. իզ. 13: Հմմ. բ. 11: Յայտ. ժբ. 23:
[e] Դ. իզ. 33: Նա. ա. 7: ը. 26:
[d] Պլ. ժե. 10: Պլ. ժե. 11: Նշկ. ժ. 5:
[c] Ա Թագ. իզ. 5: Նշկ. բ. 16:
[b] Պլ. իե. 19:
[a] Ա Թագ. ե. 37: Սաղ. ձդ. 10: Պլ. ե. 22: ժչ. 4:
[z] Յոբ. ժ. 21, 22: է. 15, 16: Յայտ. ե. 6:
[y] Պլ. է. 24:
[x] Պլ. ե. 6:
[w] Պլ. է. 3:
[v] Ը Պետ. ժ. 9:

Ամէնքը իրենց ընթացքին դարձան՝
Պատերազմի վազող ձիու պէս :
7 [ա]Բազիլը անգամ օդին մէջ իր որոշ ժամանա-
կը գիտէ ,
Ու [բ]տատրակը , և կռունկը , ու ծիծեռնիկը
Իրենց գալստեան ժամնակը կը դիտեն .
Բայց [գ]իմ ժողովուրդս Տէրոջը դատաստանը
չգիտեր :
8 Ի՞նչպէս կ'ըսէք թէ՝ Մենք իմաստուն ենք ,
Եւ Տէրոջը օրէնքը մեր քովն է .
Իրաւցընէ ահա [դ]դպիրներուն սուտ գրիչը
սուտութիւն կը դործէ :
9 [ե]Իմաստուները ամչցան .
Ընկճեք զարհուրեցան , ու բռնուեցան .
Ահա Տէրոջը խօսքը անարգեցին .
Եւ անոնց քովը ի՞նչ իմաստութիւն կը մնայ :
10 Ասոր [զ]անոնց կիներուն օտարներուն ,
Ընծց ագարակները՝ անոնց տիրողներուն պի-
տի տամ .
Մինչեւ որ պզտիկէն մինչեւ մեծը՝ ամէնքը [է]ա-
գահութեան եռեւ եղան .
Մարգարէէն մինչեւ քահանան՝ ամէնքը սուտ
թեամբ կը վարուին :
11 Եւ [ը]իմ ժողովուրդիս աղջիկները վէրքը հա-
բեւանցի բժշկելով՝
[թ]Խաղաղութիւն , խաղաղութիւն է՝ կ'ըսեն ,
Երբոր խաղաղութիւն չկայ :
12 Մի՞թէ [ժ]պղծութիւն ըրած ատենին կ'ամչ-
նա՞ն .
Բնաւ չեն ամչնար ,
Ու պատկառիլ չեն դիտեր .
Ընոր համար իյնողներուն մէջը պիտի իյնան .
Ընծց այցելութիւն եղած ատենը պիտի գլո-
րին , կ'ըսէ Տէրը :
13 [ի]Ամանք բոլորովին բնաջինջ պիտի ընեմ , կ'ը-
սէ Տէրը .
[ի]Որթին վրայ խաղող պիտի չըլլայ ,
Եւ [լ]թզենիին վրայ թուզ պիտի չըլլայ .
Ընոնց տերեւն ալ պիտի թառամի ,
Ու անոնց տուածը՝ անոնցմէ պիտի անցնի :

14 Մենք ինչո՞ւ կը նստինք .
[խ]Ժողովուեցէք , ու պարսպաւոր քաղաքնե-
րու մէջ մտնենք
Եւ հոն լուռ կենանք .
Վասն զի մեր Տէր Աստուածը մեզ լռեցուց ,
Ու մեզի [ծ]դառնութեան ջուր խմցուց .
Քանզի Տէրոջը դէմ մեղք գործեցինք :
15 [կ]Խաղաղութեան սպասեցինք , բայց բարու-
թիւն չկար .
Ժշկութեան ժամանակին սպասեցինք , [հ]
բայց ահա խռովութիւն եկաւ :
16 Ընոր ձիերուն փռնչիւնը [ղ]Դանէն լսուեցաւ .
Ընոր [մ]հրնչաբներուն խնչմանը ձայնէն
Հողը երկիրը շարժեցաւ .
Վասն զի պիտի գան , ու երկիրը և անոր լի-
ութիւնը ,
Քաղաքը ու անոր բնակիչները պիտի ուտեն :
17 Քանզի ահա ես ձեր մէջը օձեր՝
Քարերը կը խրկեմ , որ [ն]անոնց թոյնէն չա-
զդեր ,
Եւ ձեզ պիտի խածնեն , կ'ըսէ Տէրը :

18 [շ]Իմ զուարթութիւնս տրտմութեան փո-
խուեցաւ .
Իմ սիրտս ներսի դիս կը մարի :
19 Ահա [ո]հեռաւոր երկրէ եկողներուն պատճա-
ռաբ՝
Իմ ժողովուրդիս աղջկանը ողջոյ ձայնը .
Միթէ Տէրը Սիոնի մէջ չէ՞ .
Ընոր թագաւորը հոն չէ՞ .
Ինչո՞ւ [պ]իրենց քանդակած կուռքերովը ,
Ու օտարաց ունայնութիւններովը զիս բարկա-
ցուցին :

20 [ռ]Հունձքի ատենը անցաւ , ամառը վերջա-
ցաւ .
Բայց մենք չփրկուեցանք :

21 [ս]Իմ ժողովուրդիս աղջկանը վէրքին համար
վիրաւորեցայ .
Խաւարեցայ , ու ապշութիւնը իս պաշարեց :
22 Միթէ [տ]Գաղաադու մէջ բալասան չկայ՝
Հոն բժիշկ չկա՞յ .
Հապա ինչո՞ւ համար իմ ժողովրդեանս աղ-
ջկիկը բժշկութիւն չգտաւ :

Գլ . Թ

1 Երեմիա կ'ողբայ Հրէից վրայ՝ իրենց զանազան մեղքե-
րուն համար , 9 ու անոնց պատիժին համար . 12 անշնա-
զանդութիւնը պատճառ կը դնէ իրենց անասանելի թշուա-
ռութեանը . 17 կը յորդորէ ժողովուրդը՝ որ իրենց կոծ-
ձանմանը համար սուգ բնեն , 23 և իրենց անձերուն չյե-
ղաստին , հապա միայն Տէրոջը . 25 Հրէանտերուն և մի-
անդամայն Հեթանոսներուն սպառնալիքները կ'ընէ :

1 Երանի՛ թէ [ա]գլուխս ջուր ,
Ու աչքերս՝ արցունքի աղբիւր ըլլային ,
Որ ցորեկ ու գիշեր լայի
Իմ ժողովուրդիս աղջկանը սպանուածներուն
համար :
2 Երանի՛ թէ անապատի մէջ [բ]ճամբորդներու ի-
ջեւան մը ունենայի ,
Որ իմ ժողովուրդս թողուի , ու անոնցմէ հե-
ռանայի .

[ա] Կս . ա . 3 :
[բ] Երեմ . բ . 12 :
[գ] Կռ . Ե . 4 , 5 :
[դ] Հռոմ . բ . 17 :
[ե] Կս . Ժ . 1 :
[զ] Կռ . Ղ . 15 :
[է] Ա Օր . իբ . 30 ; Կռ . Ղ . 12 ; Ա Մակ . ե . 11 ; Սոփ . ա . 18 ;
[ը] Կս . ծդ . 11 ; Կռ . Ղ . 13 ;
[թ] Կռ . Ղ . 14 :
[ժ] Կռ . ժգ . 10 :
[ի] Կռ . գ . 3 ; Ղ . 15 :
[լ] Կս . Ե . 1 ; Ղ . 2 ; Հովել . ա . 7 ;
[խ] Ա Կս . իա . 19 ; Կռ . ժգ . 6 , 12 :
[ծ] Կռ . գ . 5 :
[կ] Կս . ծդ . 11 ; Կռ . Ղ . 13 ;
[հ] Կռ . Ղ . 14 :
[ղ] Երեմ . ժգ . 10 :
[մ] Կռ . գ . 3 ; Ղ . 15 :
[ն] Կս . Ե . 1 ; Ղ . 2 ; Հովել . ա . 7 ; 11 :
[շ] Ա Կս . իա . 19 ; Կռ . ժգ . 6 , 12 :
[ո] Կռ . գ . 5 :
[պ] Կռ . Ե . 15 ; իգ . 15 ;
[ռ] Կռ . ժգ . 19 :
[ս] Կռ . գ . 15 :
[տ] Կռ . խէ . 3 :
[ք] Ա Կաղ . ծբ . 4 , 5 ; Հովհ . ժ . 11 :
[օ] Կս . Լ . 3 :
[ֆ] Ա Օր . Լ . 21 ; Կս . ա . 4 ;
[ա] Կռ . ժգ . 19 ; իբ . 1 ; ժգ . 17 ;
[բ] Ծն . լ . 25 ; խգ . 11 ; Կռ . խգ . 11 ; ծա . 8 ;
[գ] Կս . իբ . 4 ; Կռ . գ . 19 ; ժգ . 17 ; ժգ . 17 ; Ողբ . բ . 11 ; գ . 18 .

Վասն զի [a]ամէնքը հնացողներ են,
Ու նենգաւորներու ժողով են.
3 Նա [b]իրենց լեզուները՝ իրենց աղեղներուն պէս
կը լարեն սուտ խօսելու համար,
Հայց ճշմարտութեան համար երկրի վրայ քա-
ջութիւն չունին.
Վասն զի չարութենէ՝ ի չարութիւն կ'երթան,
Ու [c]զիս չեն ճանչնար, կ'ըսէ Տէրը:
4 [d]Ամէն մարդ թող իր ընկերէն զգուշանայ,
Ու բնաւ մէկ եղբօր մը մի ապաւինիք.
Վասն զի ամէն եղբայր խարխուլութիւն կը [e]ներէ,
Ու ամէն ընկեր [f]բանսարկութիւն կը պարտի.
5 Ու ամէն մարդ իր ընկերը կը խաբէ,
Ու ճշմարտութիւն չեն խօսիր.
Ընտնք իրենց լեզուները սուտ խօսելու սորվե-
ցուցած են.
Ընօրհնուելիութիւն ընելով կը յոգնին:

6 Քու բնակարանդ նենգութեան մէջ է.
[g]Նենգութեան պատճառաւ զիս ճանչնալ չեն
ուզեր, կ'ըսէ Տէրը:
7 Ընտր համար զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ահա [h]զանոնք պիտի հալեցընեմ, ու պիտի
փորձեմ.
[i]Վասն զի իմ ժողովուրդիս աղջկանը համար
ի՞նչպէս ընեմ:
8 Ընտնց լեզուն մահաբեր նետ է.
[j]Նենգութիւն կը խօսի.
[k]Երկուքը իր ընկերին հետ խաղաղութիւն կը
խօսի,
Հայց սրտովը անոր դարան կը պատրաստէ:
9 [l]Միթէ աս բաներուն համար անոնց այցելու-
թիւն պիտի չընեմ, կ'ըսէ Տէրը.
Կամ այսպիսի ազգէ մը իմ հոգիս վրէժ պիտի
չառնէ՞:

10 Լեռներուն համար լաց ու ողբ՝
Ու [m]անապատի արօտներուն համար կոծ պի-
տի ընեմ.
Վասն զի այրեցան, անոնք մարդ չանցնիր,
Ու խաշնէրնոնց ձայն չլսուիր.
[n]Օդին թռչուններէն մինչև անասունները փա-
խան՝ գացին:
11 Ու Երուսաղէմը [o]ա-եր-մէն-եր-ո- դէզեր,
Ու [p]ճագարներու բնակարան պիտի ընեմ,
Ու Յուդայի քաղաքները՝ անբնակ ամայու-
թեան պիտի դարձընեմ:
12 [q]Ո՞վ է այն իմաստունը մարդը, որ ասիկայ հաս-
կընայ.
Ու անոր՝ Ատուծոյ բերանը խօսած ըլլայ,
որ ասիկայ պատմէ,

[a] Կր. է. 7, 8:
[b] Սաղ. կգ. 3: Նա. ծբ. 8, 13, 15:
[c] ա Թագ. բ. 12: Ովս. գ. 1:
[d] Կր. ժբ. 6: Միք. է. 5, 6:
[e] Կր. զ. 28:
[f] Նա. ա. 25: Սաղ. գ. 3:
[g] Ովս. ժա. 8:
[h] Սաղ. ժբ. 2: ձբ. 3: Հմր 3.
[i] Սաղ. իբ. 3: ծէ. 21:
[j] Կր. է. 9, 29:
[k] Կր. ժբ. 4: իդ. 10: Ովս. գ. 3:
[l] Կր. գ. 25:
[m] Կր. զ. 9, 29:
[n] Կր. գ. 17: է. 24:
[o] Կաղ. ա. 14:
[p] Կր. բ. 14: իդ. 15: Ովս. գ. 15, 19:
[q] Սաղ. ձէ. 5:

Թէ երկիրը ինչո՞ւ համար աւրուեցաւ,
Ու այրած անապատի պէս եղաւ,
Ուսկից որ մարդ չանցնիր:
13 Նա Տէրը ըսաւ.
Վասն զի անոնք իմ օրէնքս ձգեցին,
Որ որ իրենց առջևը դրեր էի,
Ու իմ ձայնիս մխիկ չընելով՝ անոր համեմատ
չգալեցին,
14 Հապա [r]իրենց սրտին կամակորութեանը՝
Նա [s]Հայրերնուն իրենց սորվեցուցած Հահա-
ղիմին ետևէն գացին:

15 Ընտր համար զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Ա-
տուածը այսպէս կ'ըսէ.
Ահա ես աս ժողովուրդին՝ [t]օշինգր [u]պիտի
կերցընեմ,
Ու անոնց՝ դառնութեան ջուր պիտի խմցընեմ:
16 Նա [v]զանոնք պիտի ցրուեմ ան ազգերուն մէջը,
Որոնք ո՛չ իրենք գիտցան, ո՛չ ալ իրենց հայ-
րերը,
[w]Ու անոնց վրայ սուր պիտի խրկեմ,
Մինչև որ զանոնք հատցընեմ:

17 Օրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Մտածեցէք, ու [x]լալիան կիներ կանչեցէք,
որ գան,
Նա հանճարեղ կիներուն լո՛ւր խրկեցէք,
որ գան,
18 Ու մեզի համար շուտով ողբի ձայն վերցընեն,
Որ [y]մեր աչքերը արցունքներ իջեցընեն,
Ու մեր արտեւանունքը ջուրեր վազցընեն.
19 Վասն զի Սիոնէն ողբի ձայն լսուեցաւ.
Ի՞նչպէս կործանեցանք. խիստ ամչցանք.
Վասն զի երկիրը թողուցինք.
Վասն զի [z]Բնակութիւնները հիմնայատակ ըրին
մեր բնակարանները:
20 Ուրեմն ո՛վ կիներ՝ Տէրոջը խօսքը մտիկ ը-
րէք,
Ու ձեր ականջները անոր բերնին խօսքը թող
ընդունին.
Ու ձեր աղջիկներուն ողբ սորվեցուցէք.
Ու ամէն կնիկ իր դրացիին եղերերդութիւն
սորվեցընէ:
21 Վասն զի մահը մինչև մեր պատուհանները ե-
լաւ,
Մեր պալատները մտաւ,
Որ [a]փողոցներէն աղաքները՝
Ու հրապարակներէն երիտասարդները բնա-
ջինջ ընէ:
22 Խօսէ որ՝ Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Մարդոց դիակունքը պիտի [b]իյնան՝

[r] Նա. ժգ. 22: Լգ. 13: Կր. ձ. 22:
[s] Սաղ. ձէ. 43: Ովս. ժգ. 9:
[t] Կր. գ. 17: է. 24:
[u] Կաղ. ա. 14:
[v] Կր. բ. 14: իդ. 15: Ովս. գ. 15, 19:
[w] Սաղ. ձ. 5:
[x] Լ. խլ. 33: [a] Օր. իբ. 64:
[y] Լ. իդ. 33: Կր. խգ. 27: Եզեկ. ե. 2, 12:
[z] [b] Մն. լբ. 25: Հով. գ. 8: Ժող. ժբ. 5: Ամավ. ե. 16: Մատ. իձ. 23:
[a] Կր. ժբ. 17:
[b] Կր. զ. 11:

ՙԸրտևրու հրեսին վրայ հղող ագռնին պէս ,
Ամ՚ ինձ՚ողներուն հտևը ՚ճոպաչ խուրձի պէս .
Եւ պիտի ջլլայ մէկը՝ որ պահոնտ ժողվէ :

23 Տէրը այսպէս կ՚ըսէ .
Հմտասուռները իր իմաստութեամբը չպարծի ,
Ու զօրաւորը իր զօրութեամբը չպարծի .
Հարուստը իր հարստութեամբը չպարծի .
24 Հապա՞ ան որ կը պարծի՝ թո՛ղ ասով պարծի ,
Որ կը հասկընայ ու զիս կը ճանչնայ ,
Եր- գիւրթ թէ ես եմ Տէրը ,
Որ երկրի վրայ ողորմութիւն , իրաւունք ու արդարութիւն կ՚ընեմ .
ՙՔանզի ես ասոնց կը հաճիմ , կ՚ըսէ Տէրը :
25 Ահա օրեր պիտի գան՝ կ՚ըսէ Տէրը ,
Որ Համն թլփատուածներուն ու անթլփատներուն ,
26 Եգիպտոսին , և Յուդային , ու Եդոմին ,
Եւ Ամմոնի որդւոցը , ու Մովաբին ,
Ու ՚՚Երեմոյ Հօրս-էյն ծայրերը կտրող՚՚ անապատի բոլոր բնակիչներուն
Հայկերութիւն պիտի ընեմ .
Վասն զի ամէն ազգերը անթլփատ են ,
Ու բոլոր Իսրայէլի տունը՝ ՚սրտով անթլփատ է :

ԳԼ . Ժ

1 Ըսառնոյ և կատարման անհանգստութիւնը : 17 Արգահատին գալու բարկութենէն փախչելու կը յորդորէ ժողովուրդը . 19 անմիտ հովիւներուն չար գործերուն համար կ՚ողբայ , 23 ու խնդարկ աղաչանք մը կ՚ընէ :

1 Ո՛վ Իսրայէլի տունը՝
Տէրոջը ձեզի համար ըսած խօսքը մտիկ ըրէք :
2 Տէրը այսպէս կ՚ըսէ .
՚՚Ազգերուն ճամբաները մի սորվիք ,
Ու երկինքին նշաններէն մի զարհուրիք .
Վասն զի անոնցմէ հեթանոսները կը զարհուրին :
3 Ինչուր ժողովրդոց սովորութիւնները ունայնութիւն են .
ԲՔանզի անտառէն փայտ կը կտրեն .
Ընիկայ արուեստագէտին ձեռացը գործն է՝ տապարով գործածուած :
4 Ոսկիով արծաթով և ոսկիով կը զարդարեն ,
Ու- դամբռով և ուռևրով կը դամեն զանիկայ ,
Որ չշարժիր :
5 Ընոնք արմաւենիի պէս շիտակ են , ՚բայց չեն խօսիր .

Ընոնք՝ ի հարկէ Իպիտի վերցուին , վասն զի չեն կրնար քալել .
Ընոնցմէ մի՛ վախնաք . վասն զի չարիք մը չեն կրնար հասցընել ,
Ո՛չ ալ բարիք ընելու կարող են :

6 Ո՛վ Տէր՝ Էքիզն նման մէկը չկայ .
Դուն մեծ ես , ու քու անունդ զօրութեամբ մեծ է :
7 ՚Կ՚երկմէ ո՞վ չվախնայ՝ ով ազգաց թագաւորը .
Քանզի քեզի կը վայլէ .
Վասն զի ՚ազգաց բոլոր իմաստուններուն մէջը՝
Եւ անոնց բոլոր թագաւորութիւններուն մէջը
Քեզի նման մէկը չկայ :
8 Բայց անոնք բոլորովին Իանբան ու անմիտ են .
Ընոնց կրօնքը ունայնութենէն վարդապետութիւն է . փայտ է :
9 Թարսիսէն ճնճռած արծաթ ,
Եւ Ուփազէն ոսկի կը բերուի .
Ընոնք վարպետի ու ոսկերիչի ձեռացը գործքն են .
Ընոնց զգեստը կապուտակ ու ծիրանի է .
Ամէնը Հանճարեղներու գործքեր են :
10 Մակայն Եհովան է ճշմարիտ Աստուածը .
Ընիկայ է Կենդանի Աստուածը , և Յաւիտենական Թագաւորը .
Ընոր բարկութենէն երկիրը կը դողայ .
Ու ազգերը անոր սրտմտութենէն չեն դիմանար :
11 [†Ընոնց այսպէս ըսէք .
Ըն աստուածները՝ որոնք երկինքը ու երկիրը չշինեցին ,
Երկրէ՝ ու աս երկինքներուն տակէն պիտի կորսուին :]
12 Երկիրը իր զօրութեամբը շինեց .
Շնարհքը իր իմաստութեամբը հաստատեց ,
Ու երկինքը իր խոհրդովը տարածեց :
13 Երբոր իր ձայնը կու տայ , երկինքի մէջ ջուրերու բազմութիւն կ՚ըլլայ .
Եւ երկրի ծայրերէն շոգիներ կը հանէ .
Ընձրևի համար փայլակներ կը շինէ ,
Ու հովը կը հանէ իր շտեմարաններէն :
14 Ամէն մարդ Գիտութենէ պրկուած՝ անասուն դարձաւ .
ՙԱմէն ոսկերիչ՝ իր քանդակած կուռքին պատճառաւ ամօթով եղաւ .
Նայն ան զի ձուլած կուռքը սուտութիւն է .
Ու անոնք հոգի չունին :

15 Ընոնք՝ ի հարկէ Իպիտի վերցուին , վասն զի չեն կրնար քալել .
Ընոնցմէ մի՛ վախնաք . վասն զի չարիք մը չեն կրնար հասցընել ,
Ո՛չ ալ բարիք ընելու կարող են :

16 Ո՛վ Տէր՝ Էքիզն նման մէկը չկայ .
Դուն մեծ ես , ու քու անունդ զօրութեամբ մեծ է :
17 ՚Կ՚երկմէ ո՞վ չվախնայ՝ ով ազգաց թագաւորը .
Քանզի քեզի կը վայլէ .
Վասն զի ՚ազգաց բոլոր իմաստուններուն մէջը՝
Եւ անոնց բոլոր թագաւորութիւններուն մէջը
Քեզի նման մէկը չկայ :
18 Բայց անոնք բոլորովին Իանբան ու անմիտ են .
Ընոնց կրօնքը ունայնութենէն վարդապետութիւն է . փայտ է :
19 Թարսիսէն ճնճռած արծաթ ,
Եւ Ուփազէն ոսկի կը բերուի .
Ընոնք վարպետի ու ոսկերիչի ձեռացը գործքն են .
Ընոնց զգեստը կապուտակ ու ծիրանի է .
Ամէնը Հանճարեղներու գործքեր են :
20 Մակայն Եհովան է ճշմարիտ Աստուածը .
Ընիկայ է Կենդանի Աստուածը , և Յաւիտենական Թագաւորը .
Ընոր բարկութենէն երկիրը կը դողայ .
Ու ազգերը անոր սրտմտութենէն չեն դիմանար :
21 [†Ընոնց այսպէս ըսէք .
Ըն աստուածները՝ որոնք երկինքը ու երկիրը չշինեցին ,
Երկրէ՝ ու աս երկինքներուն տակէն պիտի կորսուին :]
22 Երկիրը իր զօրութեամբը շինեց .
Շնարհքը իր իմաստութեամբը հաստատեց ,
Ու երկինքը իր խոհրդովը տարածեց :
23 Երբոր իր ձայնը կու տայ , երկինքի մէջ ջուրերու բազմութիւն կ՚ըլլայ .
Եւ երկրի ծայրերէն շոգիներ կը հանէ .
Ընձրևի համար փայլակներ կը շինէ ,
Ու հովը կը հանէ իր շտեմարաններէն :
24 Ամէն մարդ Գիտութենէ պրկուած՝ անասուն դարձաւ .
ՙԱմէն ոսկերիչ՝ իր քանդակած կուռքին պատճառաւ ամօթով եղաւ .
Նայն ան զի ձուլած կուռքը սուտութիւն է .
Ու անոնք հոգի չունին :

ա ԳԼ . ը . 2 : ժղ . 4 :
բ Ժող . ի . 11 :
գ ա Կոր . ա . 31 : ը Կոր . ժ . 17 :
դ Աիր . ե . 8 : է . 18 :
ե Հռով . ը . 8 , 9 :
զ ԳԼ . իե . 23 : խի . 32 :
է Կամ Երեմիա Ծայրերը հղող
ը ԳԼ . իվ . 41 : Երեմ . խգ . 7 : Հռով . ը . 28 , 29 :

թ ԳԼ . ժը . 3 : ի . 23 :
ժ Եա . ի . 19 , 20 : խգ . 9 , 10 , իե : խե . 20 :
ի Եա . խա . 7 : խգ . 7 :
ր Ասղ . ռժե . 5 : ռչե . 16 : Ամի . ը . 19 : ա Կոր . ժը . 2 :
ս Ասղ . ռժե . 7 : Եա . խգ . 1 , 7 :
վ Եա . խաա . 23 :
տ Եր . ժե . 11 : Ասղ . ռչ . 8 , 10 :
ր Հայտ . ժե . 4 :
ց Ասղ . ռիե . 6 :
ւ Ասղ . ռժե . 8 : Եա . խաա . 29 : Ամի . ը . 18 : Օաթ . ժ . 2 : Հռով . ա . 21 , 22 :
փ Գան . ժ . 5 :
ք Ասղ . ռժե . 4 :
օ ա Տիմ . գ . 17 :
ֆ Ասղ . ժ . 16 :
† Ընա համար Պատգէտներն լեզուով գրուած է :
և Տես Ասղ . զչ . 5 :
ձ Հռով . ժե . 4 : Ամի . ի . 15 : Եա . ը . 18 : Օաթ . ժչ . 2 :
ղ Ծն . ա . 1 , 6 , 9 : Ասղ . ռչ . 5 , 6 : ԳԼ . ծա . 15 , իե :
ճ Ասղ . զի . 1 :
մ Հար . իե . 8 : Ասղ . ռչ . 2 : Եա . ե . 22 :
յ Հար . ԼԸ . 34 :
ն Ասղ . ռչե . 7 :
շ ԳԼ . ծա . 17 , 18 :
ո Բաակ . Ը . 2 :
չ Եա . խգ . 17 : խգ . 11 : խե . 16 :
պ Ամի . ը . 18 :

15 Ընո՛ւք ունայնութեան և խաբէութեան գործ-
քեր են.
Ընոյց այցելութիւն եղած ատենը՝ ¹անոնք պի-
տի կորսուին:
16 ²Յակոբին Բաժինը ասոնց պէս չէ.
Վասն զի անիկայ ամէն բանը Ստեղծողն է,
Ու ³Իսրայէլը անոր ժառանգութեանը վի-
ճակին է.
Եւ՝ անոր անունը՝ ⁴ԵՀՈՎԱՅ Զաբաւովթ է:

17 Ո՛վ բնակիչ՝ մեջ բնակող՝
Հրո՛ւ վաճառներդ հրկիզէն ժողվէ:
18 Քանզի Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Ես ալ ասոնց անգամ ⁵հրկիզին բնակիչները
⁶դուրս պիտի հանեմ,
Ու զանոնք նեղութեան մէջ պիտի ձգեմ, ⁷որ
իրենց չարութիւնը գտնեն:

19 ⁸Վա՛յ ինծի՝ իմ հարուածքիս համար.
Իմ վիրքս անդարմանելի է.
Բայց ես ըսի. ⁹Իրաւցընէ ասիկայ ցաւ է,
Ու ¹⁰զանիկայ քաշելու եմ:
20 ¹¹Իմ վրանս կործանեցաւ, և ամէն չուանները
փրթան.
Տղաքներս ինծմէ ելան, ու չկան.
Ընէ հետս վրանս կանգնող,
Ու վարագոյրներս դնող չկայ:
21 Վասն զի հովիւները անասուն դարձան,
Եւ Տէրը չհետրկրցին.
Ընոր համար յաջողութիւն չգտան.
Ու անոնց բոլոր հօտը ցրուեցաւ:
22 Ընէ ¹²հիւսիսի կրկիզէն գուժի ձայն,
Եւ մեծ խռովութիւն կու գայ,
Որ Յուդայի քաղաքները աւերակ՝
Ու ¹³ճագարներու բնակարան ընէ:

23 Գիտեմ՝ ո՛վ Տէր, որ ¹⁴մարդուն ճամբան
իր ձեռքը չէ.
Պատշ մարդը՝ իր քալուածքը շիտկելու կա-
րող չէ:
24 Ո՛վ Տէր՝ ¹⁵զիս խրատէ, բայց չափաւորու-
թեամբ,
Եւ ո՛չ թէ քու բարկութեամբդ, չըլլայ որ
զիս սպառես:
25 ¹⁶Հրո՛ւ սրտմտութիւնդ՝ ¹⁷քեզ չճանչցող ազգե-
րուն վրայ,
Եւ քու անունդ չկանչող ազգատոհմերուն
վրայ թափէ.
Վասն զի Յակորը կերան.

¹Օձանիկայ կերան ու հատցուցին,
Եւ անոր բնակութիւնը աւերակ դարձուցին:

ԹԼ. ԺԱ

1 Երեմիա կը հրատարակէ Ուխտին ուխտը, 8 ու անոր անհնազանդութիւն ընող Հրեաները կը յանդիմանէ. 11 կը մարգարէանայ թէ չարիք պիտի գայ անոնց վրայ, 18 և Ընտիմոթի մարդոցը վրայ, զինքը սպաննելու խորհուրդ ընելնուն համար:

1 Ա՛ն խօսքը որ Տէրոջը կողմանէ Երեմիային և-
2 ղաւ՝ ըսելով. Ես ուխտիս խօսքերը մտիկ
ըրէք, և Յուդայի մարդոցը ու Երուսաղէմի
3 բնակիչները խօսեցէք. Եւ դուն անոնց ըսես.
Իսրայէլի Տէր Ընտուածը այսպէս կ՚ըսէ. ²Ը-
նիծեալ ըլլայ ան մարդը՝ որ մտիկ չընէր աս
4 ուխտին խօսքերը, Որն որ ես ձեր Հայրերուն
պատուիրեցի, Եգիպտոսի երկրէն ³ան երկա-
թի ⁴հոցէն զանոնք հանած օրս՝ ու ըսի. ⁵Իմ
ձայնս մտիկ ըրէք, ու ձեզի բոլոր հրամայածիս
համեմատ՝ ի գործ դրէք, որ դուք իմ ժողո-
վուրդս ըլլաք, ու ես ձեր Ընտուածը ըլլամ.
5 Որպէս զի հաստատեմ այն ⁶երդումը որ ձեր
Հայրերուն ըրի, անոնք երկիր մը տալու անոնց՝
որ կաթ ու մեղր կը բղխէ, ինչպէս որ այսօր
է՚ներնայ: Եւ ես պատասխան տուի ու ըսի.
Ամէն՝ ո՛վ Տէր:
6 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ. Ես բոլոր խօսքերը
Յուդայի քաղաքներուն մէջ ու Երուսաղէմի
փողոցներուն մէջ կանչելով ըսէ. Ես ուխտին
խօսքերը մտիկ ըրէք, ու ⁷զանոնք ի գործ դը-
7 րէք. Վասն զի ձեր Հայրերը փութով խրա-
տեցի, զանոնք Եգիպտոսի երկրէն հանած օ-
րէս մինչև աս օրս. ⁸կանուխ կելլելով ու խրա-
8 տելով ըսի. Իմ ձայնս մտիկ ըրէք: ⁹Բայց
անոնք մտիկ չըրին, ու իրենց ականջը չկռնար-
հեցուցին. ¹⁰հապա ամէն մարդ իր չար սրտին
կամակորութեանը համեմատ քալեց. ուստի ես
անոնց վրայ կը բերեմ աս ուխտիս բոլոր խօս-
քերը, որն որ ես անոնց պատուիրեցի որ ընեն,
9 ու անոնք չըրին: Եւ Տէրը ինծի ըսաւ. ¹¹Յու-
դայի մարդոցը մէջ, ու Երուսաղէմի բնակիչնե-
10 րուն մէջ դաւաճանութիւն գտնուեցաւ. Անոնք՝
իմ խօսքերս մտիկ ընել չուզողը ¹²իրենց նա-
խահայրերը անօրէնութիւններուն դարձան, և օ-
տար աստուածներու ետևէ գացին՝ որ անոնց
ծառայութիւն ընեն. Խրայէլի տունը ու Յու-
դայի տունը՝ իրենց հայրերուն հետ բրած ուխտս
աւրեցին:

¹ Ա՛մբ 11:
² Ա՛ռ. ժզ. 5: հգ. 26: ԺԺ՚ի. 57: Պլ. ծ՚ա. 19: Ոզր. գ. 24:
³ ՚ի Օր. ԼԲ. 9: Առ. հգ. 2:
⁴ Նա. խէ. 4: ծա. 15: ծգ. 5: Պլ. լ՚ա. 35: ԼԲ. 18: ՚ճ. 34:
⁵ Ցէ՚ս գլ. գ. 1: Նզեկ. ժԲ. 3, ԼԶ:
⁶ Պլ. ժգ. 13:
⁷ Նէբ. պարսատիկով. ա Թագ. իէ. 29:
⁸ Նզեկ. գ. 10:
⁹ Պլ. գ. 19: ը. 21: ի՚ի. 1:
¹⁰ Առ. հէ. 10:
¹¹ Անք. Է. 9:
¹² Պլ. գ. 20:
¹³ Պլ. ա. 15: գ. 6: Է. 15: գ. 22:
¹⁴ Պլ. ի՚ի. 11:
¹⁵ Ըսաղ. ժգ. 1: ի. 24:
¹⁶ Առ. գ. 1: ԼԲ. 1: Պլ. Ը. 11:
¹⁷ ՚ի Օր. Է. 12, 13: Առ. ծՀ. 9, 10:
¹⁸ Հռով. ը. 13: Յակ. ա. 22:
¹⁹ Պլ. Է. 13, 25: Լ՚ե. 15:
²⁰ Պլ. Է. 26:
²¹ Պլ. գ. 17: Է. 24: ի՚ի. 14:
²² Նզեկ. իգ. 25: Ովս. գ. 9:
²³ Նզեկ. ի. 18:

11 Ընդ համար Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Ես ևս անանկ չարիք կը բերեմ անոնց վրայ,
Որ անկէ ելլելու կարող պիտի չըլլան.
Եւ ինծի պիտի աղաղակեն, ու անոնց մտիկ պիտի չընեմ:
12 Եւ Յուդայի քաղաքները ու Երուսաղէմի բնակիչները պիտի երթան,
Ու խունկ ծխող աղաղակեն այն աստուածներուն՝ որոնց խունկ ծխեր էին.
Բայց անոնց ձախորդութեան ժամանակը՝
Բնաւ պիտի չազատեն զանոնք:
13 Քանզի քու աստուածներդ ով Յուդա՝
Քու քաղաքներուդ թուոյն չափ եղան.
Ու Երուսաղէմի փողոցներուն թուոյն չափ՝
Ամօթալից կռապաշտութեան համար սեղաններ,
Խունկ ծխելու համար՝ սեղաններ կանգնեցիք:
14 Ուստի դուն այ մի ժողովուրդին համար աղօթք մի ըներ,
Ու անոնց համար խնդրուածքով ու պաղատանքով մի աղաչեր.
Քանզի երբոր իրենց վրայ հասած չարիքին համար ինծի աղաղակեն,
Անոնց մտիկ պիտի չընեմ:

15 Իմ սիրելիս ի՞նչ բան ունի իմ տանս մէջ,
Որովհետև շատերուն հետ անօրէնութիւն գործեր է.
Մսուրը միան ալ քեզմէ պիտի վերցուի,
Քանզի բուն քու չարութիւնովդ ուրախանաս:
16 Տէրը՝ քու անունդ՝
Կանանչ, գեղեցիկ ու բարեպտուղ ձիթենի կոչեց.
Բայց անոր վրայ մեծ աղմուկի ձայնով կրակ բռնկեցուց.
Եւ անոր ճիւղերը կոտրեցան:
17 Եւ քեզ տնկող զօրաց Տէրը
Քու վրայդէն չարիք խօսեցաւ,
Իսրայէլի տանը ու Յուդայի տանը չարութեանը համար՝
Որ անոնք գործեցին,
Եւ Բահաղին խունկ ծխելով՝ զիս բարկացուցին:

18 Եւ Տէրը ինծի դիտցուց, ու գտայ զայն.
Ես ատենը ինծի անոնց գործքերը ցուցուցիր:

19 Բայց ես մորթուելու տարուող ընտանեցած գառի մը պէս էի,
Ու չէի գիտեր որ՝ անոնք ինծի համար նենգութիւններ կը հնարեին, ըսելով.
Ծառը իր պտղովը կործանենք,
Եւ զանիկայ կենդանւոց երկրէն բնաջինջ ընենք,
Որ անոր անունը մէյմըն ալ չյիշուի:
20 Սակայն ով Տէր զօրութեանց՝ արդար Դատաւոր,
Որ երիկամունքը ու սիրտը կը քննես,
Ընծայ՝ առնեմ քու վրէժդ տեսնեմ.
Քանզի իմ դատս քեզի յայտնեցի:

21 Ուստի Տէրը այսպէս կ՚ըսէ Ընտանովթի մարդոցը համար՝
Որոնք քու հոգիդ կը փնտռեն, ու կ՚ըսեն.
Տէրոջը անունովը մարգարէութիւն մի ըներ,
Որ մեր ձեռքերովը չմեռնիս:
22 Ընդ համար զօրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Ես ևս անոնց այցելութիւն պիտի ընեմ.
Կարիճները սրով պիտի մեռնին.
Անոնց տղաքները ու աղջիկները սովամահ պիտի ըլլան.
23 Եւ անոնք մնացորդ պիտի չունենան.
Վասն զի ես Ընտանովթի մարդոցը վրայ՝
Ընծայ այցելութեան տարին՝ չարիք պիտի բերեմ:

ԳԼ. ԺԻ

1 Երեմիա կը գանգատի չարերուն յաջողութեանը համար, բայց հաւատալ անոնց կործանումը կը տեսնէ. 5 Տէրոջմէ կը յայտնուի իրեն՝ իր եղբայրներուն նենգութիւնը որ իրեն դէմ կը հնարեն. 7 Ուսուած իր ժառանգութեանը վրայ կ՚ողբայ. 14 ապաշխարողներուն գերեզմանութիւն կը խոստանայ:

1 Ով Տէր՝ երբոր քեզմէ հետ վիճիմ, դուն արդար պիտի գտնուիս.
Սակայն քեզմէ դիրաւունքի վրայով պիտի խօսիմ.
Ինչո՞ւ ամբարիշտներուն ճամբան յաջողած է,
Ու բոլոր նենգութիւն ընողները հանգստութիւն կը վայելեն:
2 Դուն զանոնք տնկեցիր, և անոնք արմատացան:
Ընծայ կ՚աճին, ու պտուղ կու տան.
Դուն անոնց բերնին մօտ ես,
Բայց անոնց երիկամունքէն հեռու ես:
3 Եւ դուն ով Տէր՝ զիս գիտես.
Ինծի տեսար, ու իմ սիրտս քու առջեւդ քննեցիր.

ա Մազ. ժէ. 41: Եսայ. ա. 28, Նա. ա. 15: Պէտ. ժգ. 12: Նշկ. ը. 18: Միք. գ. 4: Զաք. է. 13:
բ Օբ. ԼԲ. 37, 38:
գ Պէտ. ը. 28:
դ Նէտ. ԼԲ. 10: Պէտ. է. 16: ժգ. 11: ա Հյոչ. ի. 16:
ե Մազ. ծ. 16: Նա. ա. 11, ԼԷ:
զ Նշկ. ժգ. 25, ԼԷ:
է Մազ. ժգ. 41: Եսայ. ա. 28, Նա. ա. 15: Պէտ. ժգ. 12: Նշկ. ը. 18: Միք. գ. 4: Զաք. է. 13:
ը Օբ. ԼԲ. 37, 38:
թ Պէտ. ը. 28:
ժ Նէտ. ԼԲ. 10: Պէտ. է. 16: ժգ. 11: ա Հյոչ. ի. 16:
ի Մազ. ծ. 16: Նա. ա. 11, ԼԷ:
ժ Նշկ. ժգ. 25, ԼԷ:
ի Մազ. ժգ. 41: Եսայ. ա. 28, Նա. ա. 15: Պէտ. ժգ. 12: Նշկ. ը. 18: Միք. գ. 4: Զաք. է. 13:
ա Ես. ԼԲ. 37, 38:
բ Պէտ. ը. 28:
գ Նէտ. ԼԲ. 10: Պէտ. է. 16: ժգ. 11: ա Հյոչ. ի. 16:
դ Մազ. ծ. 16: Նա. ա. 11, ԼԷ:
ե Նշկ. ժգ. 25, ԼԷ:
զ Մաթ. ժգ. 7: ա Մն. ի. 9: Մազ. է. 9: Պէտ. ժգ. 10: ի. 12: Հայտ. գ. 23:
է Պէտ. ժգ. 5, 6:
ը Նա. է. 10: Եմոլ. ը. 12: է. 13, 16: Միք. ը. 6:
թ Պէտ. ի. 12: Ես. 21: Ես. ԽԲ: ծ. 27: Ղտ. ժգ. ԽԲ:
ժ Մազ. ծա. 4:
ի Մաթ. ժգ. 7: ա Մն. ի. 9: Մազ. է. 9: Պէտ. ժգ. 10: ի. 12: Հայտ. գ. 23:
ա Պէտ. ժգ. 5, 6:
բ Նա. է. 10: Եմոլ. ը. 12: է. 13, 16: Միք. ը. 6:
գ Պէտ. ի. 12: Ես. 21: Ես. ԽԲ: ծ. 27: Ղտ. ժգ. ԽԲ:
դ Մազ. ծա. 4:
ե Մաթ. ժգ. 7: ա Մն. ի. 9: Մազ. է. 9: Պէտ. ժգ. 10: ի. 12: Հայտ. գ. 23:
զ Պէտ. ժգ. 5, 6:
է Նա. է. 10: Եմոլ. ը. 12: է. 13, 16: Միք. ը. 6:
ը Պէտ. ի. 12: Ես. 21: Ես. ԽԲ: ծ. 27: Ղտ. ժգ. ԽԲ:
թ Մազ. ծա. 4:
ժ Մաթ. ժգ. 7: ա Մն. ի. 9: Մազ. է. 9: Պէտ. ժգ. 10: ի. 12: Հայտ. գ. 23:
ի Պէտ. ժգ. 5, 6:
ա Նա. է. 10: Եմոլ. ը. 12: է. 13, 16: Միք. ը. 6:
բ Պէտ. ի. 12: Ես. 21: Ես. ԽԲ: ծ. 27: Ղտ. ժգ. ԽԲ:
գ Մազ. ծա. 4:
դ Մաթ. ժգ. 7: ա Մն. ի. 9: Մազ. է. 9: Պէտ. ժգ. 10: ի. 12: Հայտ. գ. 23:
ե Պէտ. ժգ. 5, 6:
զ Նա. է. 10: Եմոլ. ը. 12: է. 13, 16: Միք. ը. 6:
է Պէտ. ի. 12: Ես. 21: Ես. ԽԲ: ծ. 27: Ղտ. ժգ. ԽԲ:
ը Մազ. ծա. 4:
թ Մաթ. ժգ. 7: ա Մն. ի. 9: Մազ. է. 9: Պէտ. ժգ. 10: ի. 12: Հայտ. գ. 23:
ժ Պէտ. ժգ. 5, 6:
ի Նա. է. 10: Եմոլ. ը. 12: է. 13, 16: Միք. ը. 6:
ա Պէտ. ի. 12: Ես. 21: Ես. ԽԲ: ծ. 27: Ղտ. ժգ. ԽԲ:
բ Մազ. ծա. 4:

---

* Կամ չատ անօրէնութիւններ
ե Ընդ. ը. 12, 13, 14: Տիտ. ա. 15:
զ Նահում. ը. 14:
է Մազ. ծը. 8: Հռով. ժա. 17:
ը Նա. է. 2: Պէտ. ը. 21:
թ Պէտ. ժգ. 18:
ժ Մազ. ձգ. 4:
ի Մազ. իզ. 13: ՃԻԶ. 9: ՃԽԸ. 5:
ա Մազ. ծա. 4:
† Կամ՝ տես դատաստաններ
բ Հյոբ. ժգ. 6: ԻԱ. 7: Մազ. ԼԷ. 1, 35: Հգ. 3, ԼԷ: Պէտ. է. 28: Ես. ա. 4: Մազ. գ. 15:
գ Նա. ԽԶ. 13: Ատա. ՅԷ. 8: Մտը. է. 6:
դ Մազ. է. 3: ՃԼԶ. 1:
ե Պէտ. ժա. 20:

Զատէ անոնք մոլեռւելու ոչխարներու պէս ,
Ու Հսպանման օրուան համար *պատրաստէ :
4 Մինչև երբ Ւերկիրը սուգ պիտի բռնէ ,
Ըւր բնակիչացը չարութեանը համար ,
Ու բոլոր դաշտին խոտը պիտի չորնայ .
Ընասուններն ու թռչուններըը կորսուեցան .
Վասն զի ըսին . Ընիկայ մեր վախճանը պիտի
չտեսնէ :

5 Թէ որ դուն հետեւակներուն հետ վազեցիր ,
ու քեզ յոգնեցուցին ,
Ըսպա ձիաւորներու հետ ի՞նչպէս մրցարէը
պիտի մտնես .
Ու դուն որ խաղաղութեան երկրին մէջ ա-
պահով ես ,
Ի՞նչ պիտի ընես՝ երբոր Յորդանան գետը
բարձրանայ :
6 Քանզի Ւքու եղբայրներդ՝ ու քու հօրդ տունն
ալ՝
Ընոնք անդամ քեզի դէմ նենգութիւն ըրին ,
Ու քու ետեւդ բարձրաձայն աղաղակեցին .
Թէև անոնք քեզի աղէկ բաներ ալ խօսին ,
Ւդուն անոնց մի հաւատար :

7 Իմ տունս թողուցի . իմ ժառանգութիւնս
ձգեցի .
Ըոդիս սիրածը՝ իր թշնամիներուն ձեռքը
տուի :
8 Իմ ժառանգութիւնս անտառի առիւծին պէս
եղաւ ինծի .
Ընիկայ իր ձայնովը իմ վրաս պոռաց .
Ես պատճառով զանիկայ ատեցի :
9 Միթէ իմ ժառանգութիւնս՝ Ֆգիշատիչ թռու-
չունի՞ մը պէս եղաւ ինծի .
Ցռչուններըը անոր չորս կողմն են .
Եկէք , անտպատին բոլոր գազանները ժողո-
վեցէք .
ՒԿերէք որ ուտեն :
10 Շատ Ֆհովիւներ Ւիմ այգիս աւերեցին .
Ւիմ բաժինս ոտնակոխ ըրին ,
Ես՝ իմ ցանկալի վիճակս՝ անապատի ամայու-
թեան դարձուցին :
11 Ըզանիկայ ամայութեան դարձուցին .
Ու՝ ամայի ըլլալով՝ Ֆիմ առջևս սուգ բռնեց .
Ցողոր երկիրը ամայութեան դարձաւ .
Քանզի Ֆմարդ մը չկայ որ սա բաները մտածէ :
12 Ընապատին ամէն բլուրներուն վրայ աւարա-
ռուներ եկան .
Վասն զի երկրին մէկ ծայրէն մինչև մէկալ
ծայրը՝
Տէրոջը սուրը կ՚ուտէ .
Ես՝ ամէն մարմնոյ խաղաղութիւն չկայ :

13 Ֆ Ցորեն ցանեցին , բայց փուշը պիտի հնձեն .
Ընհատանք քաշեցին , Ֆբայց օգուտ պիտի չը-
տեսնեն .
Ու Տէրոջը սաստիկ բարկութեանը համար՝
Ձեր արդիւնքներէն պիտի ամչնաք :

14 Ընյսպէս կ՚ըսէ Տէրը իմ չար դրացիներուս
համար ,
Որոնք իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին տուած
ժառանգութեանս Ֆկը դպչին .
Ընհա ես Ֆդանոնք իրենց երկրին վրեւէն պիտի
խլեմ .
Ցուդայի տունն ալ անոնց մէջէն պիտի խլեմ :
15 Ֆ Ու պիտի ըլլայ որ զանոնք խլեցէս ետքը՝
Պիտի գառնամ անոնց ողորմիմ ,
ՒԵւ ամէն մէկը իր ժառանգութեանը՝
Ու ամէն մէկը իր երկիրը պիտի դարձընեմ :
16 Եւ թէ որ անոնք իմ ժողովրդեանս ճամբաներ-
ը սորվին ,
Ու՝ իմ անուանս երդուին՝ ըսելով , Կեն-
դանի է Տէր ,
(Ինչպէս որ անոնք իմ ժողովուրդիս՝ Բահա-
ղին անուանով երդուիլ ընել սորվեցուցին .)
Ըն ատենը Ւիմ ժողովուրդիս մէջը պիտի
Ֆհաստատուին :
17 Ցայց թէ որ մտիկ չընեն ,
Ըն ատենը ան ազգը արմատապի պիտի խլեմ ,
Ու պիտի կորսընցընեմ , կ՚ըսէ Տէրը :

ԳԼ . ԺԴ

1 Երբոր դեսին քովը պահուած կուաէ զօսիի մը օրի-
նակով՝ Ըսուած իր ժողովուրդին կործանումը կը յայ-
տնէ . 12 դիմիով լեցուն տիկերու օրինակով՝ կը նախա-
ձայնէ անոնց վրայ գալու Թշնամութիւնը . 15 կը յոր-
դորէ զանոնք որ գալու դառաստանէն առջև առնեն .
22 կը յայտնէ թէ իրենց պղծութիւններն է ատոց պատ-
ճառը :

1 Տէրը ինծի այսպէս ըսաւ . Գնա , քեզի մէկ
քթմանէ զօսի մը ծախուս առ , և զանիկայ
մէջդ կապէ , ու զանիկայ ջուրը մի խոթեր :
2 Ըստի Տէրոջը խօսքին համեմատ՝ զօսին ծա-
3 խուս առի , ու մէջդ կապեցի : Եւ երկրորդ
անգամ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով .
4 Ըն ծախուս առած զօսիդ՝ որ քու մէջքիդ վրայ
է , ան. ու ելլիր Եփրատ գնա , և հոն վէմին
5 ծակին մէջը պահէ զանիկայ : Ըւ ես գացի ,
և զանիկայ Եփրատի եղերքը պահեցի , ինչպէս
6 որ Տէրը ինծի պատուիրեց : Եւ շատ օրերէն
ետքը՝ Տէրը ինծի ըսաւ . Ելլիր Եփրատ գնա ,
ու անկէ առ ան զօսին , որ քեզի հրամայեցի
7 որ հոն պահես : Ես ալ Եփրատ գացի , ու
փորելով՝ զօսին ան պահած տեղէս առի . և

Ւ Ճակ . ե . 5 ։
* Եբր . սրբէ , ի՞մ նուիրէ ։
ե Կէր . իդ . 10 ։ Ովս . գ . 3 ։
ը Ռագ . ձէ . 34 ։
Ը Կէր . գ . 25 ։ է . 20 ։ թ . 10 ։ Ովս . գ . 3 ։
Ժ Ճեռ . գ . 15 ։ ա Մն . ժբ . 15 ։ Կէր . խթ . 19 ։ ծ .
ԺԱ ։
ի Կէր . թ . 4 ։ ժա . 19 , 21 ։
լ Ըռակ . իդ . 25 ։
† Կամ դիշատուած
խ Ես . ծդ . 9 ։ Կէր . է . 33 ։
ծ Կէր . գ . 3 ։
կ Ես . ե . 1 , 5 ։
հ Ես . կգ . 18 ։

յ Հմր 4 ։
ղ Ես . խը . 25 ։
ճ Ղև . իդ . 16 ։ բ Օր . իբ . 38 ։ Մկր . գ . 15 ։ Ընդ . ա . 6 ։
մ Օպ . բ . 8 ։
յ Տն բ Օր . է . 3 ։ Կէր . լբ . 37 ։

Ն Ղգիկ . իբ . 25 ։
շ Ըմով . թ . 14 ։
ո Կէր . գ . 2 ։
Շ Ղգես . բ . 20 , 21 ։ ա գլուս . բ . 5 ։
Չ Եբր . չիտնին ։
ո Ես . կ . 12 ։

ահա դօսին փտեր էր ; ու ընաւ մէկ բանի մը
8 չէր դար : Ու Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով.
9 Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
՝Յուդային հպարտութիւնը ,
Ու Երուսաղէմին մեծ հպարտութիւնը այդ-
պէս պիտի աւերեմ :
10 Ա՛ս չար ժողովուրդը՝
Որ իմ խօսքերս լսել չեմն ուզեր ,
Ու՝ իրենց սրտին կամակորութեամբը կը քալեն,
Ու օտար աստուածներու հետէ կ՚երթան՝
Անոնց ծառայութիւն ընելու , և անոնց երկ-
կրպագութիւն ընելու համար ,
Ա՛ռ անպիտան դօսիին պէս պիտի ըլլան :
11 Վա՛ռն զի ինչպէս որ դօսին մարդուն մէջքը
կը փակչի ,
Հոլոր Իսրայէլի տունը ու բոլոր Յուդայի
տունը
Ինծի այնպէս փակցուցեր էի՝ կ՚ըսէ Տէրը ,
Որ ինծի ժողովուրդ ըլլան ,
Եւ՝ անուն , և փառք ու պարծանք .
Հայց անոնք մտիկ չըրին :

12 Դուն ասոնց խօսքը ըսես անոնց .
Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ .
Ամէն սիկ գինիով պիտի լեցուի .
Հայց անոնք քեզի պիտի ըսեն .
Մի՞թէ մենք չե՞նք գիտեր որ ամէն սիկ
գինիով պիտի լեցուի :
13 Իսկ դուն անոնց ըսես .
Տէրը այսպէս կ՚ըսէ .
Ահա ես աս երկրին բոլոր բնակիչները ,
Ու Դաւիթի աթոռին վրայ նստող թագա-
ւորները ,
Եւ քահանաները , ու մարգարէները ,
Ու Երուսաղէմի բոլոր բնակիչները՝ արբեցու-
թեամբ պիտի լեցընեմ .
14 Եւ զանոնք իրարու ջոկելով պիտի կոտրե-
տեմ ,
Հայրերը տղոցը հետ միասին՝ կ՚ըսէ Տէրը .
Եւ ոչնոյ պիտի չգթամ , ու պիտի չխնայեմ ,
Եւ առանց ողորմելու՝ զանոնք բնաջինջ պիտի
ընեմ :

15 Մտիկ ըրէք , ականջ տուէք , մի՛ հպար-
տանաք .
Վա՛ռն զի Տէրը խօսեցաւ :
16 Տուէք Ձեր Տէր Աստուծոյն փառք տուէք ,
Գիւռ խաւարը վտանգէ չհասած ,
Ու ձեր ոտքերը մըթի լեռներու վրայ հասած ,
Եւ ձեր լոյսի ապասած ատեն՝
Սպառած զանիկայ մահուան ստուերի չփո-
խած ,
Ու զանիկայ թանձր մէղի չդարձուցած :
17 Հայց թէ որ մտիկ չընէք ,
Ձեր հպարտութեանը համար իմ հոգիս ծա-
ծուկ տեղ տանք պիտի լայ ,
Եւ իմ աչքս խիստ շատ լալով արցունք պի-
տի թափէ .
Վա՛ռն զի Տէրոջը հօտը գերի առնուեցաւ :
18 Թագաւորին ու թագուհիին ըսէ .
Ձեր անձը խոնարհեցուցէք , ո՛ գեղեցիկ վրայ
նստէք .
Վա՛ռն զի ձեր գլուխէն ձեր փառաց թագը ինկաւ :
19 Հարաւային քաղաքները գոցուեցան ,
Ու բացող մը չկայ .
Հոլոր Յուդան գերութեան գնաց .
Ամէնը գերութեան գնաց :
20 Աչքերնիդ վերցուցէք , և Հիւսիսի կողմէն
եկողներուն նայեցէք .
Ուղի տրուած հօտը , քու փառացդ խաշնե-
քը ո՞ւր ունիս :
21 Ի՞նչ պիտի ըսես՝ երբոր քեզի այցելութիւն
ընէ .
Վա՛ռն զի դուն անոնց սորվեցուցիր որ քու վե-
րադ իշխան և գլուխ ըլլան .
Մի՞թէ քեզ՝ ծննդական հիւծ պէս՝ ցաւեր
պիտի չբռնե՞ն :
22 Ու թէ որ սրտիդ մէջը ըսես .
Ա՛ս բաները ինչո՞ւ հանդիպեցան ինծի .
Քու անօրէնութեանդ շատութենէն՝ քու քե-
ղանցքներդ բացուեցան ,
Եւ գարշապարներդ բռնութեամբ մերկացան :
23 Մի՞թէ կարելի՞ է որ Եթովպացին իր մորթը ,
Կամ ինձը իր խայտուցները փոխէ ,
Որ դուք ալ չարութիւն ընելու սորված ըլ-
լալով ,
Կարենաք աղէկութիւն ընել :
24 Ուստի անապատի հովէն վերցուած մղեղի
պէս
Պիտի ցրուեմ զանոնք :
25 Ա՛ս է քու վիճակդ՝ քու բաժինդ՝
Որն որ ես քեզի որոշեցի , կ՚ըսէ Տէրը .
Վասնզի իս մոռցար , ու սուտութեան ապաւինե-
ցար :
26 Ուստի հես ալ քու քղանցքներդ՝ քու երեսիդ
վրայ վերցուցի .
Ու քու անարգանքդ երեցաւ :
27 Ա՛ս քու շնութիւններդ , ու ցնծութիւններդ ,
Ե՛ քու լիրբ պոռնկութիւնդ ,
Ո՛ բլուրներու վրայ , և դաշտի վրայ քու
ըծած պղծութիւններդ տեսայ .
Վա՛յ քեզի , ով Երուսաղէմ .
Պիտի չմաքրուի՞ս արդեօք . մինչև երբ :

ա Կե . իզ . 19 :
բ Կո . թ . 14 ; ժա . 8 ; ժգ . 12 :
գ Եր . ժթ . 5 :
դ Կո . լգ . 9 :
ե Ա՛ս . ծա . 17 , 21 ; կգ . 6 ; Կո . իե . 27 : ծա . 7 :
զ Սաղ . ք . 9 :
է Ձիս . է . 19 :
ը Ա՛ս . է . 30 ; ը . 22 ; Ամո . ը . 9 :
թ Ա՛ս . ծթ . 9 :
ժ Սաղ . իզ . 19 :
ի Կո . ժ . 17 ; Ղե . ա . 2 , 16 ; ք . 18 :
լ Տե՛ս գ Թագ . իգ . 12 ; Կո .
իք . 26 :
խ Կո . չ . 22 :
ծ Կո . չ . 24 :
կ Կո . է . 19 ; ժգ . 10 :
հ Ա՛ս . գ . 17 . իէ . 2 , 3 ; Հռ . 26 ; Եզեկ . ժգ . 37 , 38 , 39 ; Նաե . գ . 5 :
ձ Սաղ . ա . 4 ; Ամո . ժգ . 3 ;
ղ Ձոր . ի . 29 ; Սաղ . ժա . 6 ;
ճ Կո . ժ . 14 :
մ Հռ . 22 ; Ղե . ա . 8 ; Եզեկ . ժգ . 37 , իգ . 29 ; Ամո . ք . 10 :
յ Կո . է . 8 :
ն Ա՛ս . կէ . 7 ; Կո . ք . 20 ; գ . 2 , 6 ; Եզեկ . չ . 13 :

ՊՍ. ԺԴ

1 Մեծ սովին համար՝ 7 Եբեմիան կ՚ապօթէ։ 10 Տէրը չուզեր մոռիկ ընել աս ազգին՝ ժողովուրդին չարութեանը համար։ 13 Կը ցուցընէ թէ՝ իրենց մէջը սուտ մարգարէներ ըլլալովը իրենք չեն կրնար պդտրանալ։ 17 Եբեմիա անոնց վրայ կ՚ողբայ։

1 Տէրոջը խօսքը որ Եբեմիային եղաւ՝ երաշտութեան վրայով։

2 Յուդան սուգ կը բռնէ,
Եւ անոր դռները կը նուաղին.
Անոնք գետնի վրայ տրտում կը նստին.
Եւ Երուսաղէմի աղաղակը վեր ելաւ։

3 Եւ անոնց ազնուականները՝ իրենց երիտասարդները ջուրի կը խրկին.
Հասանները դացին, ջուր չգտան,
Ու դարձան՝ իրենց ամանները պարապ բերելով.
Ամչցան ու պատկառեցան, եւ գլուխնին ծածկեցին։

4 Երկրին վրայ անձրեւ չըլլալուն պատճառովը
Գետինը ճաթելուն համար,
Երկրագործները ամչցան, և գլուխնին ծածկեցին։

5 Արտնէն նաեւ եղնիկը դաշտի մէջ ծնաւ,
Եւ խոտ չըլլալուն համար էր յոտը թողուց։

6 Եւ վայրենի էշերը բլուրներու վրայ կայնեցան,
Նէ ձագարներու պէս օդը ծծեցին,
Եւ աչքերնին տկարացաւ, վասն զի խոտ չկար։

7 Թէեւ մեր անօրէնութիւնները մեզի դէմ վկայեր են,
Սակայն ո՛վ Տէր՝ հանուանդ համար ըրէ.
Արտնէն մեր յանցանքները շատ են.
Քեզի դէմ մեղք գործեցինք։

8 Ո՛վ Իսրայէլին Յոյսը՝
Նեղութեան առնը անոր փրկիչը,
Ինչո՞ւ համար երկրի վրայ հիւրի պէս,
Եւ գիշերը իջեւան ընելու դարձող ճամբորդի պէս ըլլաս։

9 Ինչո՞ւ համար ապշած մարդու պէս,
Կամ հասատելու կարողութիւն չունեցող հզօրի մը պէս ըլլաս.
Նէ դուն ո՛վ Տէր՝ մեր մէջն ես,
Եւ քու անունդ մեր վրայ կոչուած է.
Մեզ մի թողուր։

10 Ասոնց համար Տէրը աս ժողովուրդին կ՚ըսէ.
Անոնք աստանդական ըլլալը այսպէս սիրեցին,
Եւ իրենց ոտքերը չզսպեցին.
Անոր համար Տէրը անոնց չհաճեցաւ.
Հիմա անոնց անօրէնութիւնը պիտի յիշէ,
Եւ անոնց մեղքերուն պատիժ պիտի ընէ։

11 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ.
Այս ժողովուրդին բարիք ըլլալու համար աղօթք մի՛ ըներ։

12 Թէ որ անոնք ծոմ պահեն,
Անոնց աղաղակը մտիկ պիտի չընեմ.
Եւ թէ որ ողջակէզ կամ ընծայ մատուցանեն,
Անոնք պիտի չընդունիմ.
Հապա սրով, սովով և ժանտախտով
Պիտի սպառեմ զանոնք։

13 Եւ ես ըսի. Ա՜հաղ՝ ո՛վ Տէր Եհովայ,
Հա՛ մարգարէները անոնց կ՚ըսեն.
Սուր պիտի չտեսնէք,
Եւ ձեր մէջը սով պիտի չըլլայ.
Հապա ձեզի աս տեղս ճշմարիտ խաղաղութիւն պիտի տամ։

14 Ես առիս Տէրը ինծի ըսաւ.
Սարգարէները իմ անունովս սուտ մարգարէութիւն կ՚ընեն.
Զանոնք ես չխրկեցի, և անոնց չհրամայեցի,
Եւ անոնց չխօսեցայ.
Անոնք ձեզի սուտ տեսիլքներ, մոտի գուշակութիւններ,
Եւ իրենց սրտին խարէութիւնները կը մարգարէանան։

15 Եւստի Տէրը այսպէս կ՚ըսէ
Ես մարգարէներուն համար, որոնք իմ անունովս մարգարէութիւն կ՚ընեն,
(Թէպէտև զանոնք ես չխրկեցի,)
Եւ կ՚ըսեն թէ՝ Ես երկրիս մէջը սուր ու սով պիտի չըլլայ,
Ես մարգարէները սրով ու սովով պիտի կորսուին.

16 Եւ ան ժողովուրդը՝ որոնց անունք մարգարէութիւն կ՚ընեն,
Սուրին ու սովին պատճառովը
Երուսաղէմի փողոցները պիտի ձգուին.
Եւ զանոնք, անոնց կիներն, տղաքները ու աղջիկները
Թաղող պիտի չգտնուի.
Եւ անոնց վրայ՝ իրենց չարութիւնը պիտի թափեմ։

17 Եւստի անոնց աս խօսքը պրուցես.
Արիշտը ու ցորեկ աչքերս արցունք պիտի թափեն,
Եւ ընաւ պիտի չդադարին.
Վասն զի իմ ժողովուրդիս կոյս աղջիկը մեծ կոտորածով,
Խիստ սաստիկ հարուածով կոտրեցաւ։

ա Նա. գ. 26։
բ Ցճա ա ֆնագ. ե. 12։
գ Սաղ. ե. 14։
դ ք ֆնագ. ժե. 30։
ե Պղ. բ. 24։
զ Եբր. պատասխան տուիր
է Սաղ. ք. 11։
ը Պղ. ժե. 13։
թ Նա. ծ. 1։
ժ Նէ. իթ. 45, 46։ Ղե. իզ. 11, 12։
ի Գան. թ. 18, 19։
լ Ցճա գղ. բ. 23, 24, 25։
խ Ովս. ը. 13։ թ. 9։
ծ Նէ. լբ. 10։ Պղ. է. 16։ ժա. 14։
կ Ամոս. ա. 28։ Նա. ա. 15։ ծը. 3։ Պղ. ժա. 11։ Նզեկ. ը. 18։ Միք. գ. 4։ Օբ. է. 13։
հ Պղ. ղ. 20։ է. 21, 22։
ձ Պղ. թ. 16։
ղ Պղ. գ. 10։
ճ Պղ. իգ. 21։ իէ. 15։ իթ. 8, 9։
մ Պղ. է. 12, 13։
յ Սաղ. հթ. 3։
ն Պղ. թ. 1։ ժգ. 17։ Ողբ. ա. 16։ բ. 18։
շ Պղ. ը. 21։

18 Ահա որ [a]դաշտը կ'ելլամ՝
Էհա սրով մեռցուածներ,
Եւ թէ որ քաղաքը մտնեմ,
Էհա սովով տկարացածներ կան.
Վասն զի թէ մարգարէն եւ թէ քահանան
Իրենց չգիացած երկիրը կը պարտին:

19 [b]Միթէ Յուդան բոլորովին մերժեցիր.
Կամ Սիովնէն զզուեցաւ.
Ինչո՞ւ այնպէս զարկիր՝ որ մեզի բժշկութիւն չկայ.
[c]Մենք խաղաղութեան սպասեցինք, բայց բարութիւն չկար.
Ժշկութեան ժամանակին սոսկալի՛ , բայց ահա խռովութիւն կայ:
20 Մենք՝ ո՛վ Տէր՝ մեր ամբարշտութիւնը
Ու՝ մեր հայրերուն անօրէնութիւնը դիտենք.
Վասն զի [d]քեզի դէմ մեղք գործեցինք:
21 Վասն անուանդ համար ծեղքէ մի զզուիր.
Վասն փառացդ աթոռը մի անարգեր.
[e]Մտիր հետ ըռաք ուխտդ յիշէ , և անիկայ մի ապրեր:
22 Միթէ [f]հեթանոսաց ունայնութիւններուն մէջ [g]անձրեւ տուող մը կայ՝
Կամ թէ անձրեւը երկինքները կրնա տան.
[h]Չէ՞ որ սա՛կայ քեզմէ դուն ես , ո՛վ մեր Տէր Աստուածը.
Ուստի քեզի կը յուսանք.
Վասն զի սոնց ամէնը դուն ըրիր:

ԳԼ. ԺԵ

1 Հրէաներուն բոլորովին մերժուիլը , ու անոնց վրայ գալու զանազան դատաստանները. 10 Երեմիա անոնց ապաքինութիւնը համար զանգատ ընելով՝ իրեն համար խոստումնք մը կ'ընդունի , 12 ու անոնց համար ապառնալիք մը: 15 Ինքը ազօթք կ'ընէ , 19 ու բարի խոստումնք մը ձեռք կը բերէ:

1 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ.
[i]Թէեւ և [j]Մովսէս ու [k]Սամուէլ իմ առջեւս կայնելու ըլլային ,
Ես ժողովուրդին վրայ հաճութիւն պիտի չունենայի.
Հանեցէք առջեւէս զանոնք , ու թող երթան:
2 Եւ թէ որ քեզի՝ [l]Ո՞ւր երթանք ըսեն ,
Ես անոնց ըսես. Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
[m]Մահուան համար որոշուածները՝ մահուան ;
Ու սուրի համար որոշուածները՝ սուրի ,
Եւ սովի համար որոշուածները՝ սովի ,
Ու գերութեան համար որոշուածները՝ գերութեան երթան:
3 Եւ [n]անոնց վրայ չորս տեսակ պատիժ պիտի խրկեմ՝ կ'ըսէ Տէրը.
Սպանելու համար՝ սուրը ,
Ու պատառելու համար՝ շուները ,
Եւ ուտելու ու ոչնչանալու համար՝
Երկինքի թռչուները ու երկրի գազանները:
4 Եւ [o]զանոնք նեղութիւն կրելու համար
Երկրիս բոլոր թագաւորութիւններուն ձեռքը պիտի մատնեմ ,
Յուդայի թագաւորին Եզեկիայի որդւոյն [p]Մանասէին պատճառաւը՝
Որ Երուսաղեմի մէջ ըրած բաներուն համար:
5 Վասն զի [q]ո՞վ քեզի պիտի խնայէ՝ ո՛վ Երուսաղէմ ,
Ու ո՛վ քեզի ցաւակից պիտի ըլլայ ,
Եւ քու ողջոյնդ հարցնելու համար ո՛վ պիտի դառնայ:
6 [r]Դուն իս թողուցիր՝ կ'ըսէ Տէրը , ու [s]ետ դացիր .
Ես ալ իմ ձեռքս քու վրադ պիտի երկլընցնեմ , և քեզ պիտի կորսընցնեմ.
[t]Թթութիւն ընելէն ձանձրացայ:
7 Ու զանոնք երկրին դռներուն մէջը պիտի հռսեմ խըր ընէ հեծանոցով.
Իմ ժողովուրդս անզաւակ պիտի թողում և պիտի կորսընցնեմ.
Վասն զի [u]անոնք իրենց ճամբաներէն չդարձան:
8 Անոնց որբևարիները ծովու աւազէն աւելի շատցան իմ առջեւս .
[v]Անոնց վրայ ու երիտասարդին՝ մօրը վրայ կէս օրեան ասանը աւարառու բերի .
Ընոր վրայ յանկարծ արհաւիրք ու սոսկում ձգեցի:
9 [w]Յօթը պատուկ ծնանողը նուաղեցաւ .
Իր հոգին աւանդեց .
[x]Յորեկեան ատենը անոր արեւը մտաւ .
Ընդհայր ամչցաւ ու պատկառեցաւ .
Եւ անոնց մնացորդը իրենց թշնամիացը առջեւը՝
Սուրի պիտի մատնեմ , կ'ըսէ Տէրը:

10 [y]Վա՛յ ինծի՝ ո՛վ մայրս , որ զիս բոլոր երկրին համար
Կռիւի մարդ ու վէճի մարդ ծնար .
Ո՛չ ես շահով տակ տուի , ո՛չ ալ ինծի շահով տակ տուին .
Սակայն ամէնը ինծի անէծք կրնա տան:
11 Տէրը կ'ըսէ որ՝ Ընդուշտ քեզ պիտի ազատեմ ,
ու երջանիկ պիտի ըլլաս .
Եւ անշուշտ նեղութեան ու ատելութեան ժամանակը՝
[z]Թշնամիիդ քեզի աղաչել պիտի տամ:
12 Միթէ երկաթը՝ հիւսիսի երկաթը ու պղինձը կը կոտրի՞:

---

a Երեմ. է. 15:
b Ողբ. ե. 22:
c Կռ. ժե. 18:
d Կռ. ը. 15:
e Սաղ. ճզ. 6: Դան. թ. 8:
f Սաղ. հգ. 2 , 20: ճզ. 45:
g Բ Օր. լբ. 21:
h Ղեւտ. ժ. 1 , 2:
i Սաղ. ճը. 7: ճխէ. 8: Եսա. ը. 23 . Կռ. է. 24: ժ. 13:
—
j Երեմ. ժգ. 14 , ըգ:
k Նկ. լ. 11 , 12: Սաղ. զթ. 6:
l ա Թագ. է. 9:
m Կռ. խդ. 11: Երեմ. է. 2 , 12: Ղեւտ. ժա. 9:
n Տես Կ. ի. 16 , ըգ:
o Բ Օր. իը. 26: Կռ. է. 33:
p Բ Օր. իը. 25: Կռ. իդ. 9: Երեմ. խգ. 46.
q Ա Թագ. իա. 11 , ըգ: իդ. 26: իգ. 3 , 4:
r Եսա. ծա. 19:
s Կռ. բ. 13:
t Կռ. է. 24:
u Ամո. ժգ. 14:
v Եսա. թ. 13: Կռ. է. 3: Յեռեմ. գ. 10 , 11:
* Ասի Ընոնց երիտասարդներուն
w ա Թագ. բ. 5:
x Յեռեմ. ը. 9:
y Հոբ. գ. 1 , ըգ: Կռ. ի. 14:
z Կռ. լի. 11 , 12: ի. 5:

13 Վա՛ռ բոլոր մեղքերուդ համար՝ բոլոր սահմանադրութեանդ մէջ՝
Վա՛ռ սաստիկ ածգդ ու զանձերդ հրդեհեցին հայրապետական պիտի մատնեմ.
14 Եւ *պանծա՛ք քու թշնամիներուդ հետ †քու չգիտցած երկիրդ պիտի փոխադրեմ՝՝.
Վասն զի ‡իմ բարկութենէս կրակ վառեցաւ,
Ո՛ր ձեր վրայ պիտի բորբոքի:

15 Ո՛վ Տէր՝ §դուն իմ վիճակս գիտես.
Հիմ յիշէ, և ինծի այցելութիւն բրէ,
Ու ‖իմ հալածիչներէս իմ վրէժս առ.
Վա՛ռ երկայնմտութեանդ համար զիս մի վերցներ.
Գիտցիր որ ¶քեզի համար նախատինք կրեցի:
16 Եւ քու խօսքերդ գտածիս պէս՝ **զանոնք կերայ.
Եւ †քու խօսքդ իմ սրտիս ցնծութիւն և ուրախութիւն եղաւ.
Վասն զի քու անունդ իմ վրաս կոչուած է՝
Ո՛վ զօրաց Տէր Աստուածը:
17 ††Հաղը ընկերներուն ժողովքին մէջ չնստայ,
ու չզուարճացայ.
Վա՛ռ ձեռքիդ պատճառովը առանձին նստայ.
Վասն զի ‡‡ո՛ր բարկութիւնովդ զիս լեցուցիր:
18 Ինչո՞ւ §§իմ ցաւս մշտնջենաւոր, և իմ վէրքս անդարմանելի է.
Ընիկայ բժշկուիլ չուզեր.
Պիտի ‖‖դուն ինծի բոլորովին սուտ ¶¶անհաւատարիմ ջուրերու պէս պիտի ըլլաս:

19 Ընդ հանդ Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Թէ որ դառնաս, ես քեզ նո՛ր պիտի բերեմ.
Ո՛ր †††իմ առջեւս պիտի կայնիս.
Եւ թէ որ §§§պատուականը անարգէն որոշես,
իմ բերնիս պէս պիտի ըլլաս.
Ընդ հանդ քեզի դառնան,
Բայց դուն անոնց մի՛ դառնար:
20 Ու քեզ ‖‖‖այս ժողովուրդին՝ պղնձէ ամուր ¶¶¶պարիսպի պէս պիտի ընեմ.
Եւ քեզի հետ պիտի պատերազմին,
Բայց †††պիտի չկրնան քեզ յաղթել.
Վասն զի ես քեզի հետ եմ՝՝՝
Քեզ փրկելու ու ազատելու համար, կ՚ըսէ Տէրը:
21 Եւ քեզ §§§չարերուն ձեռքէն պիտի ազատեմ,
Ու բռնաւորներուն ձեռքէն պիտի փրկեմ:

ԳԼ. ԺԱ.

1 Մարգարէն իր ամուսնութենէն հրաժարելուն, և սուգի ու կոչնականքի տուներ չերթալուն օրինակովը՝ Հրեից կործանումը կը նախանշանէ, 10 իրենց հայրերէն աւելի չարութիւն ընծյնուն համար: 14 Ընդ հանդ գերեզմանեա-

թիւնը՝ իրենց Աղիպատոէն ազատուելէն աւելի զարմանալի գործ մը պիտի ըլլար: 16 Աստուած կրկին հաստատում պիտի ընէ իրենց դարձին համար:

1 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ, ըսելով.
2 Վա՛ռ կնիկ մի՛ առներ,
Ու աս տեղս տղաքներ ու աղջիկներ չունենաս.
3 Վասն զի աս տեղս ծնած տղաքներուն ու աղջիկներուն համար,
Եւ աս երկրիս մէջ զանոնք ծնանող մայրերուն համար,
Ու զանոնք ծնանող հայրերուն համար,
Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
4 Ընո՛ւք մահահիւծ հիւանդութիւններով պիտի մեռնին.
Ընոնց համար սո՛ւգ պիտի չբռնուի, ու անոնք պիտի չթաղուին.
Երկրի երեսին վրայ աղբի պէս պիտի ըլլան,
Եւ սրով ու սովով պիտի հատնին.
Եւ անոնց դիակները երկինքի թռչուններուն,
Ու երկրի գազաններուն կերակուր պիտի ըլլան:
5 Վասն զի Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Սո՛ւգի տուն մի՛ մտներ, ու լալու մի՛ երթար,
Եւ անոնց համար մի՛ ողբար.
Վասն զի իմ խաղաղութիւնս աս ժողովուրդէն վերցուցի՝ կ՚ըսէ Տէրը,
Ողորմութիւնը ու գթութիւնը վերցո՛ւցի:
6 Ու աս երկրիս մէջ մեծերը ու պզտիկները պիտի մեռնին, և պիտի չթաղուին.
Ու անոնց համար սուգ պիտի չընեն,
Եւ իրենց մարմիններուն վրայ կտրածներ պիտի չընեն,
Ու անոնց համար իրենց մազերը պիտի չփետտեն:
7 Եւ մեռելի մը վրայով մխիթարութիւն տալու համար՝
Սո՛ւգի հաց պիտի չբաժնեն,
Ու անոնց հայրերուն ու մայրերուն համար՝
Մխիթարութեան բաժակը անոնց պիտի չըմպցնեն:
8 Նաև կոչնականքի տուն մի՛ մտներ,
Որ անոնց հետը նստիս ուտելու ու խմելու համար.
9 Վասն զի Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ.
Ահա ես աս տեղէն՝ ձեր աչքին առջեւէն ու ձեր օրերուն մէջը՝
Ցնծութեան ձայնը և ուրախութեան ձայնը,
Փեսային ձայնը, ու հարսին ձայնը պիտի դադրեցնեմ:
10 Ու երբոր աս բոլոր խօսքերը աս ժողովուրդին պատգամես, և անոնք քեզի ըսեն.

ա Նաե. խդ. 12: Ել. ժէ. 3:
* Կամ քու թշնամիներդ քու չգիտցած երկիրդ պիտի բերեմ.
† Ել. ժդ. 13: ժէ. 4:
‡ ե Օր. լբ. 22:
§ Ել. ժբ. 3:
‖ Ել. ժա. 20: ի. 12:
¶ Աղ. կի. 7:
** Նգկ. գ. 1, 3: Յայտ. ժ. 9, 10:
†† Հոր. իդ. 12: Աղ. ՃԺԲ. 72, 111:
‡‡ Աղ. ա. 1: իգ. 4, 5:
§§ Ել. ը. 15:
‖‖ Հոր. գ. 15, ԼԸ:
¶¶ Հաբ. գ. 7:
††† Հռմ. 1:
§§§ Նգկ. իբ. 26: խգ. 23:

ա Ել. ա. 18: գ. 27:
բ Ել. ի. 11:
—
գ Ել. ժէ. 2:
դ Ել. իբ. 18, 19: իե. 33:
ե Աղ. ձգ. 10: Ել. բ. 2: իթ. 22:
զ Աղ. հի. 2: Ել. է. 33: ԼԸ. 20:
է Նգկ. իդ. 17, 22, 23:
ը Ել. իբ. 18:
թ Դ. Ա. ժի. 28: ի Օր. ժգ. 1: Ել. խա. 5: խէ. 5:
ժ Նա. իբ. 12: Ել. է. 29:
ի Ում. ի. 4: Տես ի Օր. իգ. 14: Հոր. խգ. 11:
ի Նահ. լա. 6, 7:
լ Նա. իդ. 7, 8: Ել. է. 34: իե. 10: Նգկ. իդ. 13:
խ Ում. բ. 11: Յայտ. ժբ. 23:

Վասն զի ես Տէրը բոլոր աս մեծ չարիքը
մեր վրայ խօսեցաւ,
Ու ի՞նչ է մեր անօրէնութիւնը ու մեր մեղքը
Որ մեր Տէր Աստուծոյն դէմ գործեր ենք,
11 Ես առնեմ անոնց ըսես.
Վասն զի ձեր Հայրերը զիս թողուցին, կ՚ըսէ
Տէրը,
Ու ուրիշ աստուածներու հետեւ գացին,
Ու անոնց ծառայութիւն ըրին, և անոնց երկրպագութիւն ըրին.
Զիս թողուցին, ու իմ օրէնքս չպահեցին:
12 Ես դուք ձեր Հայրերէն աւելի չարութիւն
ըրիք.
Ես ահա ինձի մտիկ չընելով,
Զեզմէ ամէն մէկը իր չար սրտին կամակորութեանը հետեւելն գնաց.
13 Ահա ալ աս երկրիս երեսէն ձեզ պիտի ներհանեմ
Ընտանիք երկիր մը՝ որ չէք ճանչնար՝ ոչ դուք՝
ոչ ալ ձեր Հայրերը.
Ու հոն ցորեկ ու գիշեր օտար աստուածներու
ծառայութիւն պիտի ընէք.
Ինչու որ ձեզի ողորմութիւն պիտի չընեմ:

14 Ընդ որում ահա օրերը կու գան՝ կ՚ըսէ
Տէրը,
Որ ալ պիտի չըսուի թէ՝ Կենդանի է Տէրը՝
Որ Իսրայէլի որդիքը Եգիպտոսի երկրէն հանեց.
15 Հապա՝ Կենդանի է Տէրը՝
Որ Իսրայէլի որդիքը հանեց Հիւսիսի երկրէն,
Ես ան բոլոր երկիրներէն՝ ուր որ զանոնք քշեր
էր.
Ու զանոնք պիտի դարձընեմ իրենց երկիրը՝
Որն որ իրենց Հայրերուն տուի:

16 Ես ահա շատ ձկնորսներ բերել պիտի տամ՝
կ՚ըսէ Տէրը,
Ու զանոնք պիտի որսան.
Ես անկէ ետքը շատ որսորդներ բերել պիտի
տամ,
Ու զանոնք ամէն լեռան վրայէն,
Ես ամէն բլուրի վրայէն,
Ու վէմերուն ծակերէն պիտի որսան:
17 Վասն զի իմ աչքերս անոնց ամէն ճամբաներուն վրայ է.
Իմ երեսէս ծածկուած չեն.
Ու անոնց անօրէնութիւնը իմ աչքերուս առջեւէն պահուած չէ:
18 Ես նախ անոնց անօրէնութեանը ու մեղքին
Կրկնապատիկ հատուցում պիտի ընեմ,

Որովհետեւ Իմ երկիրս պղծեցին,
Ես իրենց գարշելութիւններուն ու պղծութիւններուն դիակովը
Իմ ժառանգութիւնս լեցուցին:

19 Ո՛վ Տէր՝ իմ զօրութիւնս և իմ բերդս,
Ու նեղութեան օրը իմ ապաստանարանս,
Երկրին ծայրերէն ազգերը քեզի պիտի գան,
Ու պիտի ըսեն.
Խրաւցրնէ մեր Հայրերը՝ սուտութիւն,
Ունայնութիւն ու անօգուտ բաներ ժառանգեցին:

20 Միթէ մարդ իրեն աստուածներ պիտի ընէ.
Ու Ասոնք աստուածներ չեն:
21 Ընդ որում ահա ես անոնց աս անգամ պիտի դիտցընեմ.
Իմ ձեռքս ու իմ զօրութիւնս պիտի գիտցընեմ անոնց.
Ես պիտի գիտնան որ՝ Իմ անունս Եհովայ է:

ԳԼ. ԺԱ

1 Հնդպային դերութիւնը իր մեղքին համար: 5 Արգու ապաւինելը կ՚անիծուի, 7 իսկ Աստուծոյ ապաւինիլը կ՚օրհնուի: 9 Խաբեբայ սիրտը չկրնար պատասխանել: 12 Աստուծոյ փրկութիւնը: 15 Արդարէն զանգատ կ՚ընէ իր մարգարէութիւնը ծաղր ընդունելուն համար. 19 ու կը խրատուի որ շաբաթը սուրբ պահելուն ուխտը նորոգէ:

1 Յուդային մեղքը՝ երկաթի գրիչով,
Ու անդամանդի ծայրով գրուած է.
Անոնց սրտին տախտակին վրայ,
Ես անոնց սեղաններուն եղջիւրներուն վրայ փորուած է.
2 Որպէս զի անոնց տղաքը միտքերնին բերեն
Անոնց սեղանները ու անոնց Աստարովթի կուռքերը,
Որոնք կանաչ ծառերուն քովը բարձր բլուրներուն վրայ չինուած են:
3 Ո՛վ իմ լեռս՝ ով դաշտի մէջ ես,
Քու ստացուածքդ, քու բոլոր գանձերդ,
Ես բոլոր սահմաններուդ մէջը մեղքի համար
չինուած բարձր տեղերդ
Յափշտակութեան պիտի մատնեմ:
4 Ես դուն ալ պիտի զրկուես քու ժառանգութենէդ՝ որ քեզի տուի.
Ես Էքս չգիտցած երկրիդ մէջը
Քու թշնամիներուդ ծառայ պիտի ընեմ քեզ.
Վասն զի Իմ բարկութեանս մէջ կրակ վառեցիք,
Որ յաւիտեան պիտի բորբոքի:

ա Ես Օր. իԲ. 24: Պլ. Ե. 19: ժԷ. 22: իԲ. 8:
բ Ես Օր. իԲ. 25: Պլ. իԲ. 9:
գ Պլ. Է. 26:
դ Պլ. ժԷ. 10:
ե Ես Օր. Է. 26, 27, 28: իԲ. 36, 63, 64, 65:
զ Պլ. ժԸ. 14:

է Ես Օր. իԲ. 18: Պլ. իԷ. 7, 8:
ը Պլ. իԲ. 6: Ը. 3: ԼԲ. 37:
թ Տես Ընմ. Ե. 2: Ընթ. ա. 15:
ժ Հոր. ԼԷ. 21: Բաակ. Ե. 21: ժԸ. 3: Պլ. ԼԲ. 19:
ի Ես. Բ. 2: Պլ. ժԸ. 18:
լ Ներկ. իԷ. 7, 9:

խ Ես. իԷ. 18: Պլ. իԷ. 7, 8:
ծ Պլ. իԲ. 6: Ը. 3: ԼԲ. 37:
կ Տես Ընմ. Ե. 2: Ընթ. ա. 15:
հ Հոր. ԼԷ. 21: Բաակ. Ե. 21: ժԸ. 3: Պլ. ԼԲ. 19:
ձ Ես. Բ. 2: Պլ. ժԸ. 18:
ղ Ներկ. իԷ. 7, 9:

մ Պաղ. ժԲ. 2:
ն Պլ. ժԷ. 17:
շ Ես. իԷ. 10: Պլ. Բ. 11: Ժ. 5:
ո Ես. ԼԷ. 19: Պլ. Բ. 11: Պաղ. Ե. 8:
չ Ես. ժԸ. 3: Պաղ. ձՁ. 18: Պլ. ԼՁ. 2: Ընմ. Է. 8:

—

ռ Հոբ. ժԲ. 24:
ս Բաակ. Ե. 3: Ա Սոր. Գ. 3:
վ Դատ. Գ. 7: Ա Պտ. իԲ. 18: ԼՁ. 3, 19: Ես. ա. 29: ժՁ. 8: Պլ. Բ. 20:
տ Աս լեռնաբնակ
ր Պլ. ժԷ. 13:
ց Պլ. ժՁ. 13:
ւ Պլ. ժԷ. 14:

5 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
[b]Ընդհակառակ ըլլայ ան մարդը՝ որ մարդու կ'ապաւինի,
Ու [c]մարմինը իրեն բազուկ կ'ընէ,
Եւ իր սիրտը Տէրոջմէ կը խոտորի:
6 Ընդհակայ [d]անապատի մէջ թափառողի պէս պիտի ըլլայ.
Ու [e]երբոր աղէկութիւն գայ, պիտի չտեսնէ.
Եւ անապատին այրուած տեղերուանքը՝
[f]Աղի ու անբնակ երկրի մէջ պիտի բնակի:
7 [g]Օրհնեալ ըլլայ ան մարդը՝ որ Տէրոջը կ'ապաւինի,
Ու անոր յոյսը Տէրն է:
8 Ընդհակայ [h]ջուրերու քով տնկուած ծառի պէս պիտի ըլլայ,
Որ իր արմատները գետի քով կրկընցընելով՝
Տաքութեան գալը չտեսնիր.
Հապա անոր տերեւը կանանչ կ'ըլլայ,
Ու երաշտութեան տարին նեղութիւն չքաշեր,
Ու պտուղ տալէն ետ չմնար:

9 Միտքը ամէն բանէն աւելի խարեբայ ու խիստ չար է.
Ո՞անիկայ ո՞վ կրնայ գիտնալ:
10 Ես Տէրս [i]սիրտը կը քննեմ,
Երիկամունքները կը փորձեմ,
[j]Որ մարդուն՝ իր ճամբաներուն համեմատ,
Ո՛ր իր գործքերուն պտուղին համեմատ հատուցում ընեմ:

11 Ընդերաւութեամբ հարստութիւն դիզողը՝
Իր [k]ածած հաւկընէրուվը թուխսի նստող կաքաւի պէս է.
Ո՞անիկայ [l]իր օրերուն կէսին պիտի թողու,
Ու վերջը [m]անմիտ պիտի ըլլայ:

12 Մե՛ր սրբարանին տեղը՝
[n]Ի սկզբանէ փառաւոր ո՛ր բարձր աթոռ է:
13 Մի՛ Տէր՝ [o]Իսրայէլին յոյսը,
[p]Ամէն անոնք որ քեզ կը թողուն՝ պիտի ամչնան.
[q]Քեզմէ հեռացողները՝ [r]երկրի հողին վրայ պիտի գրուին.
Վասն զի Տէրը՝ [s]կենաց ջուրին աղբիւրը թողուցին:

14 Ո՛վ Տէր՝ զիս բժշկէ, ու պիտի բժշկուիմ.
Օ՛գնա փրկէ, ու պիտի փրկուիմ.
Վասն զի [t]իմ պարծանքս դուն ես:

15 Ընդհա՛ անոնք [u]ինծի կ'ըսեն.
[v]Տէրոջը խօսքը ո՞ւր է. հիմա թող գայ:
16 Բայց ես [w]քու հետէդ՝ հովիւ ըլլալէն չփախայ,
Ու չարիքի օրուան չցանկացայ, [x]գիտես որ դուն գիտես.
Իմ շրթունքներէս ելածը քու առջեդ էր:
17 Ինծի արհաւիրք մի ըլլար.
[y]Եղերութեան օրը իմ ապաւէնս դուն ես:
18 [z]Հալածողները թող ամչնան, ու ես չամչնամ.
Թող անոնք զարհուրին, ու ես չզարհուրիմ.
Վրանց վրայ թշուառութեան օրը բե՛ր,
Եւ [aa]զանոնք կրկին կոտրածով կոտրէ՛:

19 Տէրը այսպէս ըսաւ ինծի. Գնա՛, ու ժողովուրդին որդւոցը դուռը՝ ուսկից որ Յուդայի թագաւորները կը մտնեն ու կ'ելլեն, ու Երուսաղէմին ամէն դռները կայնէ. 20 եւ անոնց ըսէ. [ab]Ո՛վ Յուդայի թագաւորներ, ու բոլոր Յուդա, ու Երուսաղէմի բոլոր բնակիչներ՝ որ այս դռներէն կը մտնէք, Տէրոջը խօսքը մտիկ 21 ըրէք. Տէրը այսպէս կ'ըսէ. [ac]Ձեր անձերուն զգուշութիւն ըրէք, և շաբաթ օրը բեռ մի՛ վերցընէք, ու Երուսաղէմի դռներէն ներս մի՛ 22 բերէք. Եւ շաբաթ օրը ձեր տուներէն դուրս բեռ մի՛ հանէք, ու բնաւ գործ մը չընէք. Հապա շաբաթ օրը սուրբ պահեցէք, [ad]ինչպէս որ 23 [ae]ձեր հայրերուն պատուիրեցի. [af]Բայց անոնք մտիկ չըրին, ու ականջնին չծռեցուցին. հապա իրենց պարանոցը խստացուցին որ մտիկ չընեն, 24 ու խրատ չընդունին: Իսկ թէ որ ուշադրութեամբ լսեցէք մտիկ ընէք, կ'ըսէ Տէրը, որ շաբաթ օրը այս քաղաքին դռներէն ներս բեռ չբերէք, ու շաբաթ օրը սուրբ պահէք, բնաւ 25 անոր մէջ գործ մը չընելով, [ag]Ընդ այսներ Դաւիթի աթոռին վրայ նստող թագաւորներ ու իշխաններ՝ կառքերու ու ձիերու վրայ հնձած՝ այս քաղաքին դռներէն պիտի մտնեն, իրենք և իրենց իշխանները՝ Յուդայի մարդիկներն, ու Երուսաղէմի բնակիչները. ու այս քաղաքը յա- 26 ւիտեան պիտի մնայ: Եւ Յուդայի քաղաքներէն ու [ah]Երուսաղէմի շրջակայ տեղերէն, ու Բենիամինի երկրէն, և [ai]դաշտերէն, ու լեռներէն ու հարաւէն պիտի գան, և ողջակէզ, ու զոհ, և հացի ընծայ, ու կնդրուկ պիտի բերեն, և Տէրոջը տունը [aj]շնորհակալութեան 27 ընծաներ պիտի բերեն: Բայց թէ որ ինձի մտիկ չընէք, որ շաբաթ օրը սուրբ պահէք, ու շա-

---

b Յես. Ը. 1, 2 ։ Լա. 1 ։
c Տես Յես. Լա. 3 ։
d Գաղ. Խբ. 6 ։
e Յար. Ի. 17 ։
f Բ Օր. Ի՛Ը. 23 ։
g Սաղ. Բ. 12 ։ ԼԳ. 8 ։ Առած. 1 ։ Ա՛Ղ. 5 ։ Ընակ. Ժ՚Ղ. 20 ։ Յես. Ը. 18 ։
h Սաղ. Ա. 3 ։
i Ա՛ր ՓԱԳ. Ժ՚Ղ. 7 ։ Ա Մն. ԻԸ. 9 ։ Սաղ. Է. 9 ։ Ա՚Ը՛Ի. 23, 24 ։ Ընակ. Ժ՚Է. 3 ։ ԳԿ. Ժ՚Ա. 20 ։ Ի. 12 ։ Ա՚Ը՛ռակ. Ը. 27 ։ Յայտ. Բ. 23 ։
j Սաղ. Կ՚Բ. 12 ։ ԳԿ. Լ՚Բ. 19 ։ Ա՚ռակ. Բ. 6 ։
k Սաղ. Ծ՚Ե. 23 ։
l Ղ՚Ա. Ժ՚Բ. 20 ։
m ԳԿ. Ժ՚Ը. 8 ։
n Սաղ. Հ՚Է. 27 ։ Յես. Ա. 28 ։
o Կամ Ի՚ննմէ
p Տես Գաղ. Ա. 20 ։
q ԳԿ. Ժ՚Բ. 13 ։
r Բ Օր. Ծ. 21 ։ Սաղ. ՃԻ. 1 ։ Ճ՚ղ. 14 ։
s Յես. Ի. 19 ։ Նզեկ. Ժ՚Բ. 22 ։ Յ՚ռմ. Ե. 18 ։ Բ Պետ. Գ. 4 ։
t ԳԿ. Ա. 4 ։ ՚Ա՛Ե ։
u ԳԿ. Ժ՚Ղ. 19 ։
v Սաղ. Լ՚Ե. 4 ։ Ի՛ւ. 14։ Ը՛. 2 ։
w Սաղ. Ի՛Ե. 2 ։
x ԳԿ. Ժ՚Ա. 20 ։
y ԳԿ. Ժ՚Ի. 3 ։ Խ՚Բ. 2 ։
z Ի՛ռե. Ժ՚Ե. 32 ։ ՚Ա՛Ե ։ Պ՚Լ՚ՀՄ. Ժ՚Ղ. 19 ։
aa Նհ. Ի. 8 ։ Խ՚Գ. 12 ։ Լ՚Ա. 13 ։ Նզեկ. Ի. 12 ։
ab ԳԿ. Է. 24, 26 ։ Ժ՚Ա. 10 ։
ac ԳԿ. Իբ. 4 ։
ad ԳԿ. Լ՚Բ. 22 ։ Լ՚Է. 13 ։
ae Ա՚ռաք. Է. 7 ։
af Սաղ. Ա՚Է. 22 ։ Ճ՚ժ՚Ղ. 17 ։

բաժ օրը բնա չվերցընէք , ու Երուսաղէմի
գործերէն ներս չմտնէք , ²ես ալ անոր գոր-
ծուն մէջ կրակ պիտի բռնկցընեմ . ³ու Երու-
սաղէմին պալատները պիտի ուտէ , ու պիտի
չմարի :

ԳԼ . ԺԲ

1 Խրատ մը օրինակով՝ մարգարէն կը ցուցընէ Աստուծոյ
բացարձակ իշխանութիւնը ազգերը կառավարելու մէջ ։
11 Հնուդային՝ դատաստաններու սպառնալիք կ'ըլլայ՝ իր
ապօրինակ ապստամբութեանը համար ։ 18 Երեմիա ի-
րեն դաւադրութիւն ընողներուն դէմ կ'աղօթէ ։

1 Տէրոջը կողմանէ Երեմիային եղած խօսքն է ,
2 որ ըսաւ . Երթիր , ու բրուտին տունը իջիր .
3 և հոն քեզի իմ խօսքերս լսել տամ : Ու ես
բրուտին տունը իջայ . և ահա անիկայ ձախա-
4 րակով կը գործէր : Ու կաւէ շինած ամանը՝
բրուտին ձեռքին մէջը ապրուեցաւ . և զանիկայ
նորէն ուրիշ աման մը շինեց՝ ինչպէս որ բրու-
5 տին հաճոյ եղաւ , որ ընէ : Ու Տէրոջը խօս-
քը ինծի եղաւ՝ ըսելով .

6 Մի՞թէ ձեզի՝ ո՛ւս բրուտին ըրածին պէս ը-
նելու կարող չեմ՝
Ո՛վ Իսրայէլի տունը , կ'ըսէ Տէրը .
Ընդ ²ինչպէս է կաւը բրուտին ձեռքին մէջ՝
Դուք իմ ձեռքիս մէջը այնպէս էք , ո՛վ Իս-
րայէլի տունը :
7 Երբոր մէկ ազգի մը , կամ թագաւորութեան
մը համար ըսելու ըլլամ ,
Թէ ³պիտի քակեմ , պիտի փլցընեմ ու պիտի
կորսընցընեմ ,
8 ⁴Թէ որ այն ազգը՝ որուն վրայով խօսեցայ , իր
չարութենէն դառնայ ,
⁵Ես ալ պիտի զղջամ այն չարիքին համար՝ որ
անոր ընելու մտածեր էի :
9 Իսկ երբոր մէկ ազգի մը , կամ թագաւորու-
թեան մը համար ըսելու ըլլամ ,
Թէ պիտի շինեմ , ու պիտի տնկեմ ,
10 Թէ որ անիկայ իմ խօսքս մտիկ չընելով՝ իմ
աչքիս չարութիւն ընէ ,
Ես ալ պիտի զղջամ այն բարիքին համար՝ որ
ըսեր էի՝ թէ անոր պիտի ընեմ :

11 Ու հիմա Յուդայի մարդիկներուն
Ու Երուսաղէմի բնակիչներուն խօսէ ու ըսէ .
Տէրը այսպէս կ'ըսէ .
Ընդ ես ձեզի համար չարիք կը պատրաստեմ ,
Ու ձեզի համար խորհուրդ մը կը խորհիմ .
Դ-ի՛մա ամէն մէկիդնիդ ձեր չար ճամբաներէն
դարձէք ,
Ու ձեր ճամբաները ու ձեր գործքերը ուղ-
ղեցէք :

12 Խօսք անոնք կ'ըսեն . ⁶Յոյս չկայ .
Այո՛ն զի մենք մեր խորհուրդներուն ետևէն
պիտի երթանք ,
Ու ամէն մէկիդնիս՝ մեր չար սրտին կամա-
կորութեանը պէս պիտի ընենք :

13 Ընդ համար Տէրը այսպէս կ'ըսէ .
Դ-իմա ազգերուն մէջ հարցուցէք .
Ասանկ բան ո՞վ լսեր է :
Իսրայէլին կոյսը ⁷խիստ սոսկալի բան ըրաւ :
14 Մի՞թէ Լբանանի ձիւնը՝ ⁸արտին վէմէն՝ կը
պակսի ,
Կամ հեռուէն վազող յուրա ջուրերը կը ցամ-
քի՞ն :
15 Խօսք իմ ժողովուրդս ⁹զիս մոռցաւ .
¹⁰Ունայնութիւններու խունկ ծխեցին .
Ու զանոնք իրենց քալած ¹¹հին ճամբաներուն
մէջը սայթաքցուցին ,
Որ ո՛ւրիշ շաւիղներու մէջ՝ չշինուած ճամ-
բայի մէջ քալեն ,
16 Որ իրենց երկիրը ¹²աւերակ ,
Ու յաւիտեան ¹³սուլելու ենթակայ ընեն .
Ընդհ ամէն անցնողը պիտի հիանայ ,
Ու գլուխը պիտի շարժէ :
17 ¹⁴Օ՛անոնք թշնամիին առջեւը պիտի ցրուեմ
Իբր թէ արեւելեան հովով .
Ընդոնց թշուառութեան օրը՝
¹⁵Ընդոնց կռնակ պիտի ցուցընեմ , և ո՛չ թէ երես :

18 Ու ըսին .
¹⁶Եկէք՝ Երեմիային դէմ չնաքներ խորհինք .
¹⁷Այո՛ն զի քահանային՝ օրէնք ,
Ու խմաստունէն՝ խորհուրդ ,
Ես մարգարէէն խօսք պիտի չկորսուի .
Եկէք՝ զանիկայ լեզուով զարնենք ,
Ու անոր ամէն խօսքերուն ականջ չտանք :

19 Ո՛վ Տէր՝ ինծի ականջ տուր ,
Ու ինծի հետ վէճ ընողներուն ձայնը լսէ :
20 ¹⁸Մի՞թէ աղէկութեան փոխարէն՝ չարիք կը հա-
տուցուի՞ :
Այո՛ն զի ¹⁹անոնք իմ անձիս համար փոս փո-
րնցին .
Յիշէ որ քու առջեւդ կայնեցայ ,
Որ անոնց համար բարեխօսութիւն ընեմ ,
Ու քու բարկութիւնդ անոնցմէ դարձընեմ :
21 Ընդ համար ²⁰անոնց տղաքները սովի մատնէ ,
Ու զանոնք սուրին ձեռքը յանձնէ .
Ընդոնց կիներն անզաւակ ու որբևարի ըլլան ,
Ես երիկնները մահուամբ կոտրուին ,
Ո՛ր երիտասարդները պատերազմի մէջ սրով
զարնուին :

ա Գլ . իա . 14 : իթ . 27 :
Ներ . գ . 11 : Ընդե . ա . 4 ,
7 , 10 , 12 : բ . 2 , 5 :
գ Ա Թագ . իե . 9 : Գլ . ծբ .
13 :
—
ե Ես . իե . 9 : Հռով . իթ .
20 , 21 :
զ Ես . կգ . 8 :

է Գլ . ա . 10 :
ը Ես . ժ . 21 : Լգ . 11 :
թ Գլ . իդ . 3 : Հայնե . գ . 10 :
ժ Ա Թագ . ժէ . 13 : Գլ . է .
3 : իե . 5 : իդ . 13 : լէ . 15 :
ի Գլ . բ . 25 :
լ Գլ . բ . 10 : Տես ա Կոր .
ե . 1 :
խ Գլ . ե . 30 :

* Կամ Աւերակներն
ծ Գլ . բ . 13 , 32 : գ . 21 :
ժգ . 25 : ժէ . 13 :
կ Գլ . ժ . 15 : ժգ . 19 :
հ Գլ . ղ . 16 :
ձ Գլ . ժբ . 8 : իթ . 13 : ծ .
13 :
ղ Ա Թագ . իե . 8 : Ներ . բ .
15 : Միք . գ . 16 :

մ Գլ . ժգ . 24 :
յ Սաղ . խբ . 7 :
ն Տես գլ . բ . 27 .
շ Գլ . ժա . 19 :
ո Ղ ե . ժ . 11 : Սաղ . բ . 7 :
Հօհ . է . 48 , 49 :
չ Սաղ . ճի . 4 , 5 :
պ Սաղ . լէ . 7 : ծէ . 6 : Հբր 22 :
ջ Սաղ . ճի . 9 , 10 :

22 Երբոր անոնց վրայ յանկարծակի ապստամբ-
ողք դուռդիր բերես ,
Ընոնց տուներէն աղաղակ լսուի .
Ինչու որ Ղէմ բռնելու համար փոս փորկցին ,
Եւ իմ ոտքերուս համար ծածուկ որոգայթ-
ները լարեցին :
23 Ու դուն ո՛վ Տէր՝ դիտես անոնց բոլոր խոր-
հուրդը
Ինծի դէմ՝ ինչ մեռցընելու համար .
Ընոնց անօրէնութիւնը մի քաւեր ,
Եւ անոնց մեղքը քու առջեւդ մի ջնջեր .
Հապա անոնք քու առջեւդ կործանին .
Քու բարկութեանդ առնեը անոնց այնպէս-
ընէ՛ն ըրէ :

ԳԼ . ԺԹ

1—15 Իրուսի ամանի մը կտրուելուն օրինակովը կը յայ-
տնուի Հրէից կործանումը իրենց մեղքերուն համար :

1 Տէրը այսպէս ըսաւ . Գնա , բրուսի չինած
հողէ կուժ մը ծախսւ սո , ու ժողովուրդին
ծերերէն և քահանաներուն ծերերէն հետդ սա .
2 Եւ խեցիներու դրանը դիմացը ելլող՝ Ինոմի
որգոյն ձորը ելլեր , ու հոն քարոզէ ան խօս-
3 քերը որ քեզի պիտի զրուցեմ . Ըսէ՛ . ո՛վ
Յուդայի թագաւորներ , ու Երուսաղէմի բնա-
կիչներ՝ Տէրոջը խօսքը մտիկ րնէք . Զօրաց Տէ-
րը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ . Ահա
ես սա տեղս վրայ անհաղ չարիք պիտի բե-
րեմ , որ զանիկայ ամէն լսողին ականջները պի-
4 տի խօսին . Վասն զի անոնք զիս թողուցին ,
ու սա տեղս ինծի օտարացուցին , և հոս խունկ
ծխեցին ուրիշ աստուածներու՝ որ ո՛չ իրենք , և
ո՛չ իրենց հայրերը , ո՛չ ալ Յուդայի թագա-
ւորները ճանչցեր էին . ու սա տեղս անմեղ ա-
5 րիւնով լեցուցին . Եւ Վահաղին բարձր տե-
ղեւանքը շինեցին , որ իրենց տղաքները կրա-
կով այրին՝ Վահաղին ողջակէզ ընեն , որն որ
ես չհրամայեցի , չխօսեցայ , ու միտքէս ալ
6 չանցաւ : Ասոր համար օրեր կու գան՝ կ՚ըսէ
Տէրը , որ մէկմէկ ալ սա տեղս Տոփեթի ու Ե-
նոմի որգոյն ձորը՝ պիտի չըսուի , հապա՝
7 Սպանութեան ձոր : Եւ սա տեղս Յուդային
ու Երուսաղէմին խորհուրդը պիտի խափանեմ .
Ու զանոնք իրենց թշնամիներուն առջեւը սր-
բով , և իրենց հոգին փնտռողներուն ձեռքովը
պիտի կործանեմ . ու անոնց դիակները երկինքի
թռչուններուն , ու երկրի գազաններուն կերա-
8 կուր պիտի տամ . Եւ սա քաղաքը՝ սուրբ
ու նախատինք պիտի ընեմ . անկէ ամէն անց-
նողը՝ անոր բոլոր հարուածներուն պատճառա-
9 ը՝ պիտի հիանայ ու պիտի սուլէ : Եւ պա-
շարման ատենը՝ ան նեղութեանը մէջ որով ա-
նոնց թշնամիները և անոնց հոգին փնտռողները՝
զանոնք պիտի նեղեն , Իրենց տղոցը միսը ու
իրենց աղջիկներուն միսը պիտի կերցընեմ ա-
նոնց . ու իրարու միսը պիտի ուտեն :
10 Ետքը ան կուժը՝ քեզի հետ եկող մար-
11 դիներուն աչքին առջեւը կոտրէ . Ու անոնց
ըսէ . Զօրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ . Այս ժո-
ղովուրդը ու սա քաղաքը այնպէս պիտի կոտ-
րեմ , ինչպէս որ Դիէ իրուսի ամանը կը կոտրէ ,
որ ալ չկրնար նորոգուիլ . ու Տոփեթի
մէջ պիտի թաղեն՝ մինչեւ որ ալ թաղելու
12 տեղ չմնայ : Սա տեղս ու անոր բնակիչնե-
այսպէս պիտի ընեմ՝ կ՚ըսէ Տէրը . և սա քա-
13 ղաքը Տոփեթի պէս պիտի ընեմ . Ու Երու-
սաղէմի տուները , և Յուդայի թագաւորներուն
տուները՝ Տոփեթի տեղին պէս պիղծ պիտի
ըլլան , ան բոլոր տուներուն պատճառովը՝ ո-
րոնց տանիքներուն վրայ երկինքի բոլոր զօր-
քերուն խունկ ծխեցին , և օտար աստուածներ-
ուն ըմպելիք նուէրներ մատուցին :
14 Ու Երեմիա Տոփեթէն եկաւ , ուր որ Տէրը
զանիկայ խրկեր էր մարգարէութիւն ընելու
համար . և Տէրոջը տանը գաւիթը կայնեցաւ ,
15 ու բոլոր ժողովուրդին ըսաւ . Զօրաց Տէրը՝
Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ . Ահա սա
քաղաքիս վրայ , ու անոր բոլոր գիւղաքաղաք-
ներուն վրայ պիտի բերեմ ան բոլոր չարիքները՝
որ անոր դէմ խօսեցայ . վասն զի իրենց պա-
րանոցը խստացուցին , որ իմ խօսքերս մտիկ չը-
նեն :

ԳԼ . Ի

1 Փաշուր՝ Երեմիային կը զարնէ և նոր անուն մը կ՚ըն-
դունի , ու սոսկալի դատապարտութիւն մը : 7 Երեմիա
կը դանգատի իր անարգուելուն համար , 10 իրեն դէմ
եղած նենգութեան համար , 14 և իր ծննդեանը համար :

1 Եւ Տէրոջը տանը գլխաւոր վերակացուն՝ Էմ-
մերի որդին Փաշուր քահանան լսեց սա խօս-
2 քերը՝ որ Երեմիա կը մարգարէանար : Ու Փա-
շուր՝ Երեմիա մարգարէին զարկաւ , և զանի-
կայ՝ Տէրոջը տանը մէջ եղող Բենիամինի վե-
3 րի դրանը քանաղ զրաւ : Ու հետեւեալ օրը
Փաշուր՝ Երեմիան բանտէն հանեց . ու Երե-
միա անոր ըսաւ . Տէրը քու անունդ Փաշուր
4 չկոչեց , հապա Մակոր միսապիլ . Վասն զի

ա Ձ՚որ 20 :
բ Այլ . լբ . 4 : ՃԲ . 14 : Կ՚Լ . ժա . 20 : ԺԲ . 15 :
գ Հին . ԺԲ . 8 : գ Ծագ . իգ . 10 : Կ՚Լ . է . 31 :
դ Կ՚Լ . ԺԷ . 20 :
ե ա Ծագ . գ . 11 : գ Ծագ . իա . 12 :
զ Բ Օր . իբ . 20 : Նա . կե . 11 : Կ՚Լ . բ . 13 , 17 , 19 :
է . 6 : ԺԷ . 13 :
ը գ Ծագ . իա . 16 : Կ՚Լ . բ . 34 :
թ Կ՚Լ . է . 31 , 32 : ԼԲ . 35 :
ժ Դ Ա . ԺԲ . 21 :
ի Հին . ԺԲ . 8 :
լ Դ Ա . իկ . 17 : Բ Օր . իբ . 25 :
խ Այլ . հԲ . 2 : Կ՚Լ . է . 33 : ԺԲ . Ա : ԼՃ . 20 :
ծ Կ՚Լ . ԺԲ . 16 : խԲ . 13 : Ֆ . 13 :

կ Դ Ա . իկ . 29 : Բ Օր . իբ . 53 : Նա . թ . 20 : Ողբ . գ . 10 :
հ Կ՚Լ . ծա . 63 , 64 :
ձ Այլ . բ . 9 : Նա . Ը . 14 : Ողբ . գ . 21 :
ղ Կ՚Լ . է . 32 :
ճ Այո՛ , ուրիշ թաղելու տեղ չըլլալուն համար :
ն գ Ծագ . իգ . 10 :
շ Այո՛ այսինքն ան բոլոր տուները՝

ո գ Ծագ . իգ . 12 : Կ՚Լ . ԼԲ . 29 : Այօ . ա . 5 :
չ Կ՚Լ . է . 18 :
պ Տես բ Պն . ի . 5 :
ջ Կ՚Լ . է . 26 : ԺԷ . 23 :
ռ ա Պն . իդ . 14 :
ս Այո՛ կոչեր :
վ Այո՛ ամէն կողմանէ վախ . Այլ . լա . 13 : Ձ՚որ 10 : Կ՚Լ . Ղ . 25 : խղ . 5 : խԲ . 29 :

Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ըհա ես քեզ արհաւիրք պիտի ընեմ քու անձիդ, ու քու բոլոր բարեկամներուդ. և անոնք իրենց թշնամիներուն սրովը պիտի իյնան. ու քու աչքերդ պիտի տեսնեն. և բոլոր Յուդան Բաբիլոնի թագաւորին ձեռքը պիտի մատնեմ. ու զանոնք Բաբիլոն գերի պիտի տանի, ու զանոնք սրով պիտի զարնէ:
5 Նե [b]սա քաղաքին բոլոր հարստութիւնը, ու անոր բոլոր վաստակը, ու անոր բոլոր պատուական բաները պիտի տամ. և Յուդայի թագաւորներուն բոլոր գանձերը իրենց թշնամիներուն ձեռքը պիտի տամ. և զանոնք պիտի յափշտակեն ու առնեն, և Բաբիլոն տանին:
6 Նե դուն ո՛վ փաշուր՝ ու քու տանդ բոլոր բնակիչները՝ գերութեան պիտի երթաք. և Բաբիլոն պիտի երթաս, ու հոն պիտի մեռնիս, և հոն պիտի թաղուիս՝ թէ դուն և թէ քու բոլոր բարեկամներդ, որոնց [c]սուտ մարգարէութիւն ըրիր:

7 Ո՛վ ես համոզեցիր ո՛վ Տէր, ու ես համոզուեցայ.
[d]Դուն ինծմէ զօրաւոր ես, ու յաղթեցիր.
[e]Ամէն օր խաղը եղայ.
Ամէնը զիս ծաղր կ'ընեն.
8 Քանզի քանի որ կը խօսիմ՝ կ'աղաղակեմ,
Ե՛ւ [f]բռնութեան ու ղրկանաց համար կը բողոքեմ.
Վասն զի Տէրոջը խօսքը ամէն օր նախատինք ու անարգանք եղաւ ինծի:
9 Ու ես ըսի. Ո՛չ անիկայ չյիշեմ,
Նե՛ւ ինչպէս անոր անունովը չխօսիմ.
Հայց սրտիս մէջը [g]վառած կրակի պէս եղաւ ոսկորներուս մէջը գոցուած.
Նե յոդնեցայ ղանդիլ կրնէի, ու [h]ետ չեմ կրնար:
10 [i]Վասն զի շատերէն չարախօսութիւն լսեցի.
Ամէն կողմանէ վախ [k]ըլլա:
Համբաւեցէ՛ք, ու բամբասանք՝ ըսի՛ն.
[l]Իմ բոլոր բարեկամներս՝ [m]իմ սխալիս կը դիտեին, ըսելով՝".
Գուցէ անիկայ խաբուի, ու անոր յաղթենք,
Նե անկէ մեր վրէժը առնենք:
11 Հայց [n]Տէրը ինծի հետ է զօրաւոր ահոյականի պէս.
Անոր համար զիս հալածողները պիտի գլորին, ու չպիտի չյաղթեն.
Անոնք խիստ պիտի ամչնան. քանզի անխելքութեամբ կը վարուին,
Անոնց կբլլա [o]անարգանքը յաւիտեան պիտի չմոռցուի:
12 Հայց դուն՝ ո՛վ զօրաց Տէրը՝ որ [p]արդարը կը փորձես,
Երիկամունքը, ու սիրտը կը տեսնես.
Անոնց վրայ [q]քու վրէժխնդրութիւնդ տեսնեմ.
Քանզի քու քեզի յայտնեցի:
13 Տէրոջը երգեցէ՛ք, Տէրը գովեցէ՛ք.
Քանզի [r]անապատին հոգին չարագործներուն ձեռքէն ազատեց:

14 [s]Նիզակեալ ըլլայ ան օրը՝ որ ես ծնայ.
Իմ մօրս զիս ծնած օրը օրհնեալ չըլլայ:
15 Նիզակեալ ըլլայ ան մարդը՝ որ իմ հօրս աւետիս բերաւ,
Ու զանիկայ խիստ շատ ուրախացուց՝ ըսելով.
Քեզի արու զաւակ մը ծնաւ:
16 Նե ան մարդը ան քաղաքներուն պէս ըլլայ՝
Որոնք Տէրը Կործանեց, ու չխնայեց.
Նիկայ առաւօտուն [t]ողբ լսէ,
Ու կէսօրուան առներն աղաղակ:
17 [u]Վասն զի Տօքս արգանդէն զիս չմեռուցուց,
Որ մայրս ինծի գերեզման ըլլար.
Նե անոր արգանդը յաւիտեան յղի մնար:
18 [v]Ինչո՞ւ այսպէս Տօքս արգանդէն եկայ,
Որ աշխատանք ու ցաւ տեսնեմ,
Նե իմ օրերս ամօթով սպառին:

ԳԼ. ԻԸ

1 Սեդեկիա մարդ կը խրկէ որ Երեմիային հարցընեն թէ Նաբուգոդոնոսորին պատերազմը ինչ վախճան պիտի ունենայ: 3 Երեմիա կը նախատագրէ մեկ սաստիկ պաշարում մը, ու վտանգ գերութեան մը. 8 կը խրատէ ժողովուրդը որ Քաղդէացւոց հնազանդին, 11 ու թագաւորին տունը կը մեղադրէ:

1 Տէրոջը կողմանէ Երեմիային եղած խօսքն է, երբոր Սեդեկիա թագաւորը՝ Մեղքիայի որդին [a]Փաշուրը, ու Մաասիայի որդին [b]Սոփոնիա քահանան անոր խրկեց, ըսելով.
2 փնտիա քահանան անոր խրկեց, ըսելով. [c]Հըրնորհք ըրէ՝ մեզի համար Տէրոջը հարցո՛ւր. Վասն զի Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը մեզի հետ պատերազմ կ'ընէ. գուցէ Տէրը մեզի համար իր բոլոր սքանչելիքներուն համեմատ ընէ. և անիկայ [d]մեզմէ դառնայ":
3 Ու Երեմիա անոնց ըսաւ. Սեդեկիային այսպէս ըսէ՛ք. Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Ըհա ես ձեր ձեռքերուն մէջը եղող պատերազմական զէնքերը պիտի դարձընեմ, որոնցմով դուք պարսպին դուրսէն ձեզ պաշարող Բաբիլոնի թագաւորին, ու Քաղդէացիներուն հետ կը պատերազմիք. և [e]զայնները ժողվելով

[b] ՚ի Յոր. լբ. 18։ Պօղ. ժբ. 5։
[c] Պաղ. լա. 13։
[d] Յոր. ժբ. 19։ Պաղ. խա. 9, ծե. 13, 14։ Ղս. ժա. 53, 54։
[e] Սմ ինծի յարուցները ։
[f] ՊՂ. ա. 8, 19։
[g] ՊՂ. ժե. 20։ ժէ. 18։
[h] ՊՂ. խդ. 40։
[i] ՊՂ. ժա. 20։ ժէ. 10։
[k] Պաղ. ծգ. 7։ ծթ. 10։
[l] Պաղ. կէ. 9, 10։ ոթ. 30, 31։
[m] Յոր. գ. 3։ Տես գՂ. ժե. 10։
[n] Ծն. ժթ. 25։
[o] ՊՂ. ժբ. 22։
[p] Յոր. գ. 10, 11։
[q] Յոր. գ. 20։
[r] Ողբ. գ. 1։
[s] ՊՂ. ԼԲ. 1։
[t] գ Ղեւտ. խե. 18։ ՊՂ. խթ. 25։ լէ. 3։
[u] ՊՂ. լէ. 3, 7։
[v] Նէե. մեր վրայէն հլէ։
[w] Նա. ժգ. 4։

5 Նոնք աս քաղաքիս մէջը պիտի ժողվեմ։ Ու ես
ալ [a]երկընցած ձեռքով, և զօրաւոր բազուկով,
սրտմտութեամբ, բարկութեամբ ու մեծ յա-
6 ւսմով ձեզի հետ պիտի պատերազմիմ։ Ես
աս քաղաքիս բնակիչները՝ թէ մարդ և թէ ան-
ասուն պիտի զարնեմ. անոնք մեծ ժանտախ-
7 տով պիտի մեռնին։ Ու անկէ ետքը՝ կ՚ըսէ
Տէրը՝ Յուդայի թագաւորը Սեդեկիան, և
անոր ծառաները, ու ժողովուրդը, և աս քա-
ղաքիս մէջ՝ ժանտախտէն, սուրէն ու սովէն
մնացածները՝ Բաբիլոնի [b]արքունի թա-
գաւորին ձեռքը, և անոնց թշնամիներուն ձեռ-
քը, ու անոնց հոգիները փնտռողներուն ձեռքը
պիտի մատնեմ. և զանոնք սուրի բերնէ պիտի
անցընեմ. [c]անոնց պիտի չխնայէ, պիտի չգթայ,
ու ողորմութիւն պիտի չընէ։
8 Ես աս ժողովուրդին ըսես. Տէրը այսպէս
կ՚ըսէ. Ահա [d]ես ձեր առջևը կը դնեմ կենաց
9 ճամբան, ու մահուան ճամբան. [e]Ան քաղաքիս
մէջ կեցողը՝ սրով, սովով ու ժանտախտով
պիտի մեռնի. իսկ ելլողը՝ ու ձեզ պաշարող
Քաղդէացիներուն իյնողը ողջ պիտի մնայ, ու
[f]անոր կեանքը իրեն աւարի մը պէս պիտի ըլ-
10 լայ։ Քանզի [g]իմ երեսս աս քաղաքիս վրայ
հաստատեցի չարիք ընելու համար, և ոչ թէ
բարիք՝ կ՚ըսէ Տէրը. [h]անիկայ Բաբիլոնի թա-
գաւորին ձեռքը պիտի տրուի, ու [i]զանիկայ
կրակով պիտի այրէ։
11 Ես Յուդայի թագաւորին տանը վրայ ես
12 բոլը խօսքը լսեցէք՝ Դ՚ավիթի տունը, Տէ-
րը այսպէս կ՚ըսէ. [j]առտուընց [k]իրաւունքով
դատաստան տեսէք, ու ղրկուածը հարստա-
հարողին ձեռքէն ազատեցէք. չըլլայ որ ձեր
չար գործքերուն համար՝ իմ բարկութիւնս կը-
բամի պէս ելլէ, ու մարող մը չըլ-
13 լայ։ Ահա [l]ես ձեզի դէմ եմ, ով հովիտին՝
դաշտական վէմին բնակիչները, որ կ՚ըսէք թէ
[m]Անոր դէմ ո՞վ պիտի իջնէ, կամ մեր բնա-
14 կարաններուն մէջը ո՞վ պիտի մտնէ. Բայց ես
ձեզի՝ [n]ձեր գործքերուն պտուղին համեմատ՝
այցելութիւն պիտի ընեմ, կ՚ըսէ Տէրը, ու
անոր անտառին մէջը կրակ պիտի բռնկցընեմ,
որ [o]անոր ամէն բոլորտիքը եղածը պիտի ուտէ։

ԳԼ. ԻԲ

1 Երեմիա խոտանութիւններով ու սպառնալիքներով կը յօր-
դորէ Ժողովուրդը որ ապաշխարեն։ 10 Սեդեկիային, 13 Յո-
վակիմին, 24 ու Ջեքոնիային վրայ հատնելու դատաստանը։

1 Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. Յուդայի թագաւորին
տունը իջիր, ու հոն աս խօսքը խօսէ.

[a] Նէ. գ. 6։
[b] Կե. ՃԼ. 17։ ԼԻ. 5։ ՃԲ. 9։
[c] [p] Օբ. ԻԲ. 50։ [p] Ա՛ն. Լ՚Գ. 17։
[d] [p] Օբ. Ը. 19։
[e] Կե. ՀԲ. 2, 17, 18։
[f] Կե. ԼԻ. 18։ ԽԵ. 5։
[g] Ղև. ԺԷ. 10։ Կե. ԽԳ. 11։ Ըսմ. ԻԹ. 4։
[h] Կե. ՀԲ. 3։
[i] Կե. ԼՃ. 2, 22։ ՀԷ. 10։ ԼԲ. 18, 23։ ՃԲ. 13։
[j] Սաղ. ՃՁ. 8։
[k] Կե. ԻԲ. 3։ Ովաբ. Ը. 9։
[l] Եզեկ. ԺԳ. 8։
[m] Կե. ԽԵ. 4։
[n] Բ՚ած. ՃԱ. 31։ Ես. Գ. 10, 11։
[o] [p] Ա՛ն. Լ՚Գ. 19։ Կե. ՃԲ. 2։ ԻԲ. 21, 25։ Դ Թագ. ԻԲ. 8, 9։
[p] Դ Թագ. ԻԲ. 17։ [p] Ա՛ն. Լ՚Գ. 25։
[q] Դ Թագ. ԻԲ. 20։
[r] Ե՚սթ. 11։
[s] Տես ա Ա՛ն. Գ. 15. և բազ-
դատ՝ Դ Թագ. ԻԳ. 30ին հետ։
[t] Տես Դ Թագ. ԻԳ. 34։

2 Ու ըսէ. Լո՛վ Դաւիթի աթոռին վրայ նստող
Յուդայի թագաւոր՝ Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէ,
թէ դուն և թէ քու ծառաներդ ու ժողովուրդդ՝
3 որ աս դռներէն կը մտնէք։ Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
[a]Իրաւունք ու արդարութիւն ըրէք,
Ու զրկուածը հարստահարողին ձեռքէն ազա-
տեցէք,
Ես օտարականին, որբին ու որևաթիին
[b]Ընթրաւութիւն ու բռնութիւն մի ընէք,
Ես աս տեղս անմեղ արիւն մի թափէք։
4 Վասն զի թէ որ ամէն կերպով աս խօսքը
կատարէք,
[c]Ես ատոնք Դաւիթի աթոռին վրայ նստող
թագաւորներ
Կառքերու ու ձիերու վրայ հեծած՝
Ես տանը դռներէն պիտի մտնեն,
Իրենք, և իրենց ծառաները ու ժողովուրդը։
5 Հապա թէ որ աս խօսքերը մտիկ չընէք,
[d]Իմ անձիս վրայ երդում կ՚ընեմ, կ՚ըսէ Տէրը,
Որ աս տունը աւերակ պիտի ըլլայ։
6 Քանզի Յուդայի թագաւորին տանը վրայով
Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Դուն՝ ինծի Գաղաադու պէս,
Ու Լիբանանու գագաթին պէս ես,
Սակայն անշուշտ քեզ անապատ պէս,
Ու անբնակ քաղաքներու պէս պիտի ընեմ։
7 Ես քու վրադ կործանողներ պիտի [e]հանեմ.
Ամէն մէկը իր զէնքովը պիտի գայ.
Ու [f]քու ընտիր եղևիններդ պիտի կտրեն,
[g]Ես կրակը ձգեն։
8 Ու աս քաղաքէն շատ ազգեր պիտի անցնին.
Ես իրարու պիտի ըսեն.
[h]Ինչո՞ւ համար Տէրը աս մեծ քաղաքին այս-
պէս ըրաւ։
9 Ես պիտի ըսեն.
[i]Վասն զի իրենց Տէր Ըստուծոյն ուխտը
թողուցին,
Ես ուրիշ աստուածներու երկրպագութիւն
ըրին, ու անոնց ծառայեցին։
10 [j]Մեռնողին համար մի լաք,
Ու անոր համար մի ողբաք.
[k]Աւազ [l]գացողին համար դառնապէս լացէք,
Որովհետև ան չի դառնար, պիտի չտեսնայ,
Ու իր հայրենիքը պիտի չտեսնէ։
11 Վասն զի Տէրը այսպէս կ՚ըսէ Յուդայի թա-
գաւորին Յոսիայի որդւոյն [m]Սեղղումին հա-
մար, որ իր հօրը Յոսիային տեղը թագաւոր
նստաւ, [n]ու աս տեղէս ելաւ.
Ընդհակառակ մէկդի ալ հոս պիտի չդառնայ.

[a] Ես. Ա. 17։ Երե. ԻԲ. 15։ Եզեկ. ԺԸ. 5, 8։ ԽԵ. 9։ Ամովս. Ե. 24։ Միք. Զ. 8։
[b] Ղև. ԺԹ. 13։ Բ Օր. ԻԴ. 14։ Յակ. Ե. 4։
[c] Ես. ԼԶ. 7։ Երե. ԼԱ. 38։ ԽԹ. 2։ Զաք. ԺԴ. 10, 11։
[d] Ես. ԽԵ. 23։ Երե. ԽԲ. 5։ Եզեկ. ԼԵ. 8։ Ամովս. Զ. 8։ Եբր. Զ. 13, 14։
[e] Երե. ԻԲ. 7։ Եզեկ. ԺԳ. 8։
[f] Ես. Ժ. 33, 34։ Զաք. ԺԱ. 2։
[g] Երե. ԻԲ. 8։ Դ Թագ. ԻԵ. 9։ Բ Մնաց. ԼԶ. 19։
[h] Բ Մնաց. Է. 21։ Երե. Ե. 19։ ԺԶ. 10։ Բ Եսդ. Ա. 4։
[i] Երե. ԻԲ. 9։ Դ Թագ. ԻԱ. 13։ Բ Մնաց. ԻԴ. 18։ ԼԴ. 25։
[j] Երե. ԻԲ. 10։
[k] Ես. ԼԸ. 19։ Երե. ԽԲ. 6։
[l] Երե. ԻԲ. 12։
[m] Դ Թագ. ԻԳ. 29։ Բ Մնաց. ԼԵ. 20։
[n] Երե. ԻԲ. 11։
[o] Երե. ԻԲ. 13։

12 Հապա անիկայ իր գլխի քշուած տեղը պիտի մնայի ։
Որ մէյմըն ալ առ երկիրը պիտի չտեսնէի ։

13 Վա՛յ անոր՝ որ իր տունը զրհաքով ,
Ու իր վերնատուներըն անիրաւութեամբ կու շինէ ,
Իր դրացին ձրի կը բանեցնէ ,
Եւ անոր աշխատութեանը վարձքը չի տար ,

14 Ինծի ընդարձակ տուն ,
Ու հոծաձաւ վերնատուներ շինեմ ըսելով
Երեսն պատուհաններ կը բանայ ,
Ու սենեկայ եղեւնափայտով կը պատէ ,
Ու նօթիով կը ներկէ :

15 Միթէ դուն «Հա՛ն եղեւնափայտեր ժողվելով»
Թագաւոր պիտի ըլլաս :
Հայրդ մի՞թէ կերաւ ու խմեց .
Ան իրաւունք ու արդարութիւն ըրաւ .
Ես ատենը անոր աղէկ եղաւ .

16 Ղեքատին ու անանկին դատը տեսաւ .
Ես ատենը անոր աղէկ եղաւ .
Միթէ զիս գիտնալը ասիկայ չէ՞ , կ՚ըսէ Տէրը :

17 Վա՛յ ան զի քու աչքերդ ու սիրտդ՝ ուրիշ բանի վրայ չէ ,
Հապց միայն քու ագահութեանդ ,
Եւ անմեղ արիւն թափելու ,
Եւ անիրաւութեան ու բռնաւորութեան վրայ է , որ անոնք ընես :

18 Ընոր համար Յուդայի թագաւորին Յովսիայի որդւոյն Յեհոյակիմին վրայով՝ Տէրը այսպէս կ՚ըսէ . Ընոր վրայ պիտի չողբան՝ ըսելով . Վա՛յ եղբայրս , կամ վա՛յ քոյրս . ան ընոր վրայ պիտի չողբան՝ ըսելով . Վա՛յ տէր
19 իմ , կամ վա՛յ անոր փառացը : Ընկերայ իշու թաղումով պիտի թաղուի , և քաշելով պիտի տարուի , ու Երուսաղէմի դռներէն դուրս պիտի նետուի :

20 Լեռանները կերթ , ու աղաղակէ :
Ու Բասանի վրայ ձայնդ ձգէ ,
Ու Աբարիմէն աղաղակէ .
Վասն զի քու բոլոր համանեխներդ կոտրուեցան :

21 Երբոր դուն յաջողութեան մէջ կերր՝ քեզի զգուշացի .
Ըսի դուն ըսիր . Ատիկ չեմ ըներ .
Քու մանկութենէդ ի վեր ճամբադ ասանկ է ,
Որ իմ խօսքս մտիկ չընես :
22 Քու բոլոր հովիւներդ հովը պիտի կերծանէ ,
Ու քու համանեխներդ գերութեան պիտի երթան .
Յետոյ ան ատենը բոլոր չարութեանդ համար պիտի ամչնաս ու պիտի պատսխ :
23 Ով Լիբանանի մէջ բնակող ,
Ու եղեւնիներուն մէջ բոյն ունեցող ,
Երբոր ցաւեր՝ ծննդական կնոջ երկանցը պէս ցաւեր քեզ ,
Քեզի ողորմելի պիտի ըլլաս :
24 Ես կենդանի եմ՝ կ՚ըսէ Տէրը ,
Մէվ Յուդայի թագաւոր՝ Յովակիմի որդին Ծեքոնիա ,
Թէ և իմ աջ ձեռքիս վրայ կնիք ալ ըլլաս ,
Անկէ ալ քեզ պիտի փրցընեմ .
25 Եւ քեզ՝ քու հոգիդ փնտռողներուն ձեռքը՝
Ու ան մարդիկներուն ձեռքը՝ որոնց երեսէն դուն կը վախնաս ,
Եւ Քաղդէացւոց Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին ձեռքը
Ու Քաղդէացւոց ձեռքը պիտի մատնեմ .
26 Եւ քեզ՝ ու քու մայրդ որ քեզ ծնաւ ,
Օտար երկիր պիտի նետեմ ,
Ուր որ ծնած չէք ,
Եւ հոն պիտի մեռնիք :
27 Ու պիտի չդառնան ան երկիրը ,
Ուր որ դառնալու ձկը յուսան :
28 Միթէ այս Ծեքոնիա ըսուածդ մարդը անարգուած ու կոտրած սափոր մըն է ,
Կամ թէ անանկ աման մըն է՝ որուն մէկը չհաճիր .
Ինչու համար ինքը ու իր սերունդը նետուեցան ,
Ու իրենց չգիտցած երկիրը քշուեցան :
29 Ով երկիր , երկիր , երկիր ,
Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէ .
30 Տէրը այսպէս կ՚ըսէ .
Այս մարդը անզաւակ գրեցէք .
Այս մարդը իր օրերուն մէջը յաջողութիւն պիտի չգտնէ .
Քանզի անոր սերունդէն ոեւէ մէկը յաջողութիւն պիտի չգտնէ ,
Ու Դաւիթի աթոռին վրայ նստի ,
Եւ այսուհետեւ Յուդայի վրայ թագաւորութիւն ընէ :

ԳԼ . ԻԳ

1 Մարգարէն կը նախատձայնէ թէ ցրուած հօտը նորէն պիտի ժողվուի : 5 Արիւնաոս գահակալ պիտի կառավարէ ու փըրկէ : 9 Ուստ մարգարէներուն դէմ : 33 ու. Աշխարհս մարգարէութիւնները ծաղր ընողներուն դէմ խօսք :

1 Վա՛յ անոնց հովիւներուն՝
Որ իմ արօտիս ոչխարները կը կորսընցընեն ու կը ցրուեն , կ՚ըսէ Տէրը :

ֆ Գ . ժդ . 4 , 6 ։
ք Տ՚ես գ Թագ . իդ . 30 ։
ր Բ Մն . հզ . 6 ։ Գ . հգ . 30 ։
ս Գ . գ . 25 ։ է . 33 , ըգ ։
տ Գ . իդ . 1 ։
ր Հմր 20 ։
ց Գ . գ . 24 ։
ւ Տ՚ես գ Թագ . իդ . 6 , 8 ։ ա Գ . ա . 10 ։ բ Նգհկ . ժբ . 6 ։

գ գ Թագ . իդ . 35 ։ Հմր 18 ։
դ Ղ . Ա . 13 ։ ե Օր . իդ . 14 , 15 ։ Ա՚ք . գ . 10 ։ Ես՚ե . ե . 9 ։ Հակ . ե . 4 ։
է Եբր . հղինախայտին նահանձելով
զ գ Թագ . իդ . 25 ։
ը Ապ . ձԺ՚ք . 2 ։ Նա . գ . 10 ։

Պ . ա . 16 ։ Գ . է . 1 ։
թ Եբր . Ռեհաբ ,
ժ Երդ . ը . 6 ։ Ընգ . ե . 23 ։ — Գ . հգ . 20 ։
ի գ Թագ . իդ . 15 ։ ե Պն . հդ . 10 ։
լ Եբր . Իրենց անձը կը վերցընեն ։
խ Ապ . լե . 12 ։ Գ . խե . 38 ։ Ովս . ը . 8 ։
ծ Ե Օր . հձ . 1 ։ Ն՚ա . ա . 2 ։ հդ . 1 ։ Մ՚ք . ա . 2 ։
կ Տ՚ես ա Պն . գ . 16 , 17 ։ Պատ . ա . 12 ։
հ Գ . ի . 30 ։
մ Գ . Յ . 21 ։ իե . 22 ։ Ն՚զհկ . հգ . 2 ։

2 Ընոր համար՝ այսպէս կ՚ըսէ Իսրայէլին Տէր Աստուածը՝
Ես հովիւներուն վրայով՝ որ իմ ժողովուրդս կը հովուեն.
Դուք իմ ոչխարներս ցրուեցիք՝ ու զանոնք վռնտեցիք՝
Եւ անոնց այցելութիւն չըրիք.
[բ]Ահա ես ձեր գործոցը չարութիւնաը համար՝
Ձեզի այցելութիւն պիտի ընեմ, կ՚ըսէ Տէրը.
3 Ու [գ]ես իմ ոչխարներուս մնացորդը պիտի ժողվեմ
Ես բոլոր երկիրներէն՝ ուր որ զանոնք քշեր եմ,
Եւ զանոնք իրենց [դ]փարախները պիտի դարձնեմ.
Եւ պիտի աճին ու շատնան:
4 Ու անոնց վրայ [ե]հովիւներ պիտի դնեմ, որ զանոնք հովուեն.
Եւ անոնք ալ պիտի չվախնան՝ ու պիտի չզարհուրին՝
Ու պիտի չպակսին՝ կ՚ըսէ Տէրը:

5 Ահա [զ]օրեր կու գան՝ կ՚ըսէ Տէրը,
Որ Դաւիթին արդարութիւնան շառաւիղ մը պիտի հանեմ՝
Որ թագաւորի պէս թագաւորութիւն պիտի ընէ,
Խոհեմութեամբ պիտի վարուի,
Ու [է]երկրի վրայ իրաւունք ու արդարութիւն պիտի ընէ:
6 [ը]Ընոր օրերը Յուդան պիտի ազատի,
Եւ Իսրայէլը [թ]ապահովութեամբ պիտի բնակի.
Ու [ի]սա է անոր անունը՝ որով պիտի կոչուի՝
Տէրը մեր արդարութիւնը:
7 Ընոր համար ահա [ժ]օրեր կու գան՝ կ՚ըսէ Տէրը,
Որ ալ պիտի չըսուի թէ Կենդանի է Տէրը՝
Որ Իսրայէլի որդիները Եգիպտոսի երկրէն հանեց.
8 Հապա՝ Կենդանի է Տէրը՝
Որ Իսրայէլի տանը սերունդը հանեց ու բերաւ հիւսիսի երկրէն,
Եւ [ի]ան բոլոր երկիրներէն՝ ուր որ զանոնք քշեր էր.
Ու անոնք իրենց երկրին մէջը պիտի բնակին:

9 Մարգարէներուն համար՝ սիրտս ներսի դիս կը կոտրի.
[ժա]Բոլոր ոսկորներս կը դողան.
Տէրոջը երեսէն, ու անոր սուրբ խօսքերուն երեսէն
Դինուած մարդու պէս,
Եւ գինեն դուրս գարիած մարդու պէս եղայ:
10 Քանզի [ժբ]երկիրը շնացողներով լեցուած է.
Քանզի [ժգ]անէծքի պատճառով երկիրը սուգ կը բռնէ.
[ժդ]Անապատին արօտները չորցան,
Որովհետեւ անոնց ճամբան չար եղաւ.
Եւ անոնց յիմը ուղղութեան համար չէ:
11 Վասն զի [ժե]մարգարէն և թէ քահանան պղծուեցան.
[ժզ]Անոնց չարութիւնը իմ տանս մէջն ալ գտայ՝
Կ՚ըսէ Տէրը:
12 [ժէ]Ընոր համար անոնց ճամբանները՝
Խաւարի մէջ սահելիքնող տեղերու պէս պիտի ըլլան անոնց.
Ընոնք պիտի մղուին ու հոն պիտի իյնան.
Վասն զի ես անոնց այցելութեան տարին՝
[ժը]Անոնց վրայ չարիք պիտի բերեմ՝ կ՚ըսէ Տէրը:

13 Եւ Սամարիայի մարգարէներուն մէջը անզգամութիւն տեսայ.
[ժթ]Բահաղին անուամբ մարգարէութիւն կ՚ընեին՝
Եւ [ի]մ ժողովուրդս Իսրայէլը կը մոլորցնէին:
14 Ու Երուսաղէմի մարգարէներուն մէջը սոսկալի բան տեսայ.
[ի ա]Անոնք շնութիւն կ՚ընեն, ու [ի բ]սուտութեան մէջ կը քալեն,
Եւ [ի գ]չարագործներուն ձեռքերը կ՚ուժովցնեն,
Որ չդառնան՝ ամէն մէկը իր չարութենէն.
Անոնց ամէնը ինծի [ի դ]Սոդոմի պէս,
Ու անոր բնակիչները Գոմորի պէս եղան:
15 Ընոր համար զօրաց Տէրը՝ մարգարէներուն վրայով այսպէս կ՚ըսէ.
Ահա ես անոնց [ի ե]օշինդը պիտի կերցնեմ,
Եւ անոնց դառնութեան ջուր պիտի խմցնեմ.
Վասն զի Երուսաղէմի մարգարէներէն ամբարշտութիւն ելաւ,
Ո՛ր բոլոր երկրին մէջ պղծութիւն եղաւ:

16 Զօրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Ձեզի մարգարէութիւն ընող մարգարէից խօսքերուն մի՛ լսէք.
Ընոնք ունայնութեան կը տանին ձեզ,
[ի զ]Իրենց սրտին տեսիլքը կը խօսին,
Ո՛չ թէ Տէրոջը բերնէն:
17 Ընոնք իս անարգողներուն կը խօսին ու կ՚ըսեն.
Տէրը ըսաւ. [ի է]Ձեզի խաղաղութիւն պիտի ըլլայ.
Եւ իրենց սրտին կամակորութեանը մէջ բոլոր քալողներուն կ՚ըսեն.
[ի ը]Ձեր վրայ չարիք պիտի չգայ:

[բ] Նե. ԼԲ. 34:
[գ] ՊԼ. ԼԲ. 37: Նգեկ. ԼԳ. 13, ԼԷ:
[դ] Կամ արօտները
[ե] ՊԼ. Գ. 15: Նգեկ. ԼԴ. 23, ԼԷ:
[զ] Նա. Գ. 2: ԺԱ. 1: Ե. 10, 11: ՊԼ. ԼԴ. 14, 15, 16: Գան. Թ. 24: Հաբ. Գ. 8: Զ. 12: Ըօչ. Ա. 45:
[է] Ամ. Հէ. 2: Նա. Թ. 7: ԼԲ. 1, 18:
[ը] Բ Օր. ԼԳ. 28: Յաբ. ԺԳ. 11:
[թ] ՊԼ. ԼԲ. 37:
[ի] ՊԼ. ԼԴ. 16: Ա Կոր. Ա. 30:
[ժ] ՊԼ. ԺԶ. 14, 15:
[ժա] Նա. ԽԳ. 5, 6: Հռ. 3:
[ժբ] Տես Ըմբ. Գ. 16:
[ժգ] ՊԼ. Ե. 7, 8: Թ. 2:
[ժդ] Ովս. Գ. 2, 3:
[ժե] ՊԼ. Թ. 10: ԺԲ. 4:
[ժզ] ՊԼ. Զ. 13: Ը. 10: Սոփ. Գ. 4:
[ժէ] ՊԼ. Է. 30: ԺԱ. 15: ԼԲ. 34: Նգեկ. Ը. 11: ԽԳ. 39:
[ժը] Սաղ. ԼԶ. 6: Յռակ. Գ. 19: ՊԼ. ԺԳ. 16:
[ի ա] ՊԼ. ԺԱ. 23:
[ի բ] ՊԼ. Ը. 8:
[ի գ] Նա. Թ. 16:
[ի դ] ՊԼ. ԽԲ. 23:
[ի ե] Հռ. ԺԱ. 26:
[ի զ] Նգեկ. ԺԳ. 22:
[ի է] Բ Օր. ԼԲ. 32: Նա. Ա. 9, 10:
[ի ը] ՊԼ. Ը. 14: Թ. 15:
[ի թ] ՊԼ. ԺԳ. 14: Հռ. 21:
[ի ժ] ՊԼ. Զ. 14: Ը. 11: Նգեկ. ԺԳ. 10: Յաբ. Յ. 2:
[ի ժա] Միք. Գ. 11:

18 Վա՜յ ան գլ[ե] Տէրոջը խորհուրդին մէջ ո՞վ կայ-
նեցաւ.
Ո՞վ տեսաւ, ու անոր խօսքը լսեց.
Ընոր խօսքին ո՞վ ականջ տուաւ, ու մտիկ
ըրաւ:
19 Ընդ[ա] [ա]Տէրոջը մրրիկը սրտմտութեամբ ելաւ.
Ընդկայ սաստիկ մրրիկ է.
Ամբարիշտներուն գլխուն վայ պիտի յարձակի:
20 [բ]Տէրոջը բարկութիւնը ետ պիտի դառնայ,
Մինչեւ ոչ իր սրտին խորհուրդները գործադրէ
ու չհաստատէ.
[գ]Յետքի օրերը ասիկայ պիտի հասկընաք:
21 [դ]Ես մարգարէները ղրկեցի, բայց անոնք
կը վազեն.
Ես անոնց չխօսեցայ, բայց անոնք կը մար-
գարէանան:
22 Ետկ [ե]թէ որ անոնք իմ խորհուրդիս մէջը կե-
ցած ըլլային,
Ըն ատենը իմ խօսքս՝ իմ ժողովուրդիս լսել
պիտի տային.
Եւ զանոնք՝ [զ]իրենց չար ճամբաներէն,
Ու իրենց չար գործքերէն պիտի դարձըներէի:

23 Միթէ ես մօտա՞նց Աստուած եմ,
Ու հեռուանց Աստուած չեմ՝ կ'ըսէ Տէրը:
24 Կամ թէ մէկը [է]ծածուկ տեղուանք կրնայ
պահուիլ,
Որ ես զանիկայ չտեսնեմ, կ'ըսէ Տէրը.
[ը]Միթէ երկինքը ու երկիրը լեցընողը ես չեմ՝
կ'ըսէ Տէրը:
25 Իմ անունովս սուտ մարգարէութիւն ընող
մարգարէներուն ըսածները լսեցի,
Որ կ'ըսեն. Երազ տեսայ, երազ տեսայ:
26 Մինչեւ ե՞րբ ասկիայ սուտ մարգարէութիւն ը-
նող մարգարէներուն սրտին մէջը պիտի ըլլայ,
Որ իրենց սրտին նենգութիւնները կը մարգա-
րէանան:
27 Ընոնք իրենց երազներով՝ որ իրարու կը պատ-
մեն,
Իմ անունս՝ իմ ժողովուրդիս մոռցընել կը
խորհին.
[թ]Ինչպէս որ անոնց հայրերը Բահաղին պատ-
ճառով իմ անունս մոռցան:
28 Երազ ունեցող մարգարէն՝ թող երազ պատմէ,
Իսկ իմ խօսքս ունեցողը՝ ճշմարտութեամբ
թող իմ խօսքս խօսի.
Ցարդը՝ ցորենին քամը ի՞նչ է՝ կ'ըսէ Տէրը:
29 Միթէ իմ խօսքս կրակի պէս չէ՞, կ'ըսէ Տէրը,
Ու ապառաժը կոտրտող մուրճի պէս չէ՞:
30 Ընոր համար ահա [ժ]ես ան մարգարէներուն
դէմ եմ, կ'ըսէ Տէրը,
Որոնք ամէն մէկը իր ընկերէն իմ խօսքերս կը
գողնան:
31 Ընդ[ա] ես ան մարգարէներուն դէմ եմ, կ'ըսէ
Տէրը,
Որ իրենց լեզուները կը գործածեն, ու կ'ըսեն.
Ընիկայ ըսաւ:
32 Ընդ[ա] ես ան սուտ երազներ մարգարէացողնե-
րուն դէմ եմ, կ'ըսէ Տէրը,
Որ զանոնք պատմելով իմ ժողովուրդս կը մո-
լորցընեն՝
Իրենց սուտութիւններովը [ի]ու անապարժութիւ-
նովը.
Ու ես զանոնք չղրկեցի, և անոնց չպատուի-
րեցի.
Ու անոնք աս ժողովուրդին ամենևին օգուտ
մը պիտի չընեն, կ'ըսէ Տէրը:

33 Ասոի երբոր աս ժողովուրդը, կամ մար-
գարէ մը, կամ քահանայ մը քեզի հարցնէ
ու ըսէ թէ՝ Տէրոջը [լ]բեռը ի՞նչ է. ան ատենը
անոնց ըսես.
Ի՞նչպէս բեռ.
[խ]Ես ձեզ անշուշտ պիտի թօղում, կ'ըսէ Տէրը:
34 Եւ ան մարգարէն, կամ քահանան, կամ ժո-
ղովուրդը
Որ Տէրոջը բեռը կ'ըսէ,
Ըն մարդուն՝ ու անոր տունը այցելութիւն
պիտի ընեմ:
35 Ընէն մարդ իր ընկերին,
Ու ամէն մարդ իր եղբօրը այսպէս ըսէք.
Տէրը ի՞նչ պատասխան տուաւ,
Եւ Տէրը ի՞նչ խօսեցաւ:
36 Ու մէյմին ալ Տէրոջը բեռը չյիշէք.
Վա՜յ ան ոնոր բեռը՝ ամէն մարդուն խօսքը
պիտի ըլլայ:
Հայց դուք կ'ընդդիմանք Աստուծոյն՝
Հօրքաց Տէրոջը մեր Աստուծոյն խօսքը փո-
խեցիք:
37 Մարգարէին այսպէս ըսես.
Տէրը քեզի ի՞նչ պատասխան տուաւ,
Եւ Տէրը ի՞նչ խօսեցաւ:
38 Հայց որովհետև Տէրոջը բեռը կ'ըսէք,
Ընոր համար Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Որովհետև աս խօսքը՝ այսինքն Տէրոջը բեռը
կ'ըսէք,
Թէև ես ձեզի լա՛ր խրկեցի, ու Տէրոջը բե-
ռը մի՛ ըսէք՝ ըսի,
39 Ընոր համար ահա ես [կ]ձեզ բոլորովին պիտի
մոռնամ,
Ու հրեսէս պիտի ձգեմ ձեզ՝
Եւ ան քաղաքը՝ որ ձեզի ու ձեր հայրերուն
տուի.
40 Եւ ձեր վրայ [մ]յաւիտենական նախատինք,
Ու յաւիտենական անարգանք պիտի դնեմ,
Որ պիտի չմոռցուի:

ա Ելք. ժե. 8։ ա Կոր. ի. 16։
բ Կո. իե. 32։ ը. 23։
գ Կո. ը. 24։
դ Ծն. խե. 1։
ե Կո. ժգ. 14։ իե. 15։ իթ. 9։
զ Հոր. ժե. 8։ ա Կոր. ի. 16։
է Ա՛մբ 18։
ը Կո. իե. 5։
թ Սաղ. ճլիե. 7, ըգ։ Ա՛մով. իե. 2, 3։
ժ գ Թագ. ը. 27։ Սաղ. ճլիե. 7։
ի Դատ. գ. 7։ ը. 33, 34։
լ ի Օր. ժը. 20։ Կո. ժգ. 14, 15։
խ Սոփ. գ. 4։
կ Ա՛մբ 39։
մ Ովս. գ. 6։
ն Ա՛մբ 33։
յ Կո. ի. 11։
* յի՝ պատգամը

ԳԼ· Ի Դ

1 Ընդկ ու դէզ Թուզկերուն օրինակովը՝ Երմարգարէն կը ծա-
նուցանէ դերութեան մէջ եղողներուն գառնալը , 8 և
Սեղնկիային և ուրիշներուն կործանումը :

1 ՚Բաբիլոնի ՚Նարուգոդոնոսոր Թագաւորը՝
Յուդայի Թագաւորը ²Յոյակիմի որդին
Յեքոնիան , և Յուդայի իշխանները , ու Հիւ-
սերը , ու դարբիններն Երուսաղէմէն դերի առ-
նելէն ու Բաբիլոն տանելէն ետքը , ³Տէրը ին-
ծի ԹՆԽԷ՟ ցուցուց , որ ահա Տէրոջը տաճարին
առջևը դրուած երկու կողով թուզ կար :
2 Մէկ կողովին մէջը խիստ աղէկ թուզեր կային՝
հանիահաս Թուզերու պէս , ու մէկալ կողովին
մէջը խիստ գէշ Թուզեր կային , այնպէս որ՝
գէշութենէն անոնց ուտուիլը անկարելի էր :
3 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ . Ո՛վ Երեմիա՝ ի՞նչ կը
տեսնես . ու ես ըսի . Թուզեր . աղէկ Թուզերը՝
խիստ աղէկ են , ու գէշերը՝ շատ գէշ են . այն-
պէս որ՝ գէշութենէն անոնց ուտուիլը անկա-
րելի է :
4 Ես առնոր Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ , ըսե-
5 լով . Իսրայէլին Տէր Ըստուածը այսպէս կ՚ը-
սէ . Ես աղէկ Թուզերուն պէս պիտի բռնեմ
Յուդայէն գերի քշուածները՝ որոնք ասկէ
Քաղդէացւոց երկիրը խրկեցի՝ երկնց աղէկ ըլ-
6 լալու համար . Եւ իմ աչքերս անոնց վրայ պի-
տի հաստատեմ բարութեան համար , ու ²զա-
նոնք ասկից երկիրը պիտի դարձընեմ , և ³զանոնք
պիտի չքնեմ , ու պիտի չխլեմնեմ , և զանոնք
7 պիտի տնկեմ , ու պիտի չխլեմ : Եւ անոնց
Ըանանկ սիրտ մը պիտի տամ , որ ինս ճանչնան
Թէ ես եմ Տէրը . ու անոնք ⁴իմ ժողովուրդս
պիտի ըլլան , ու ես անոնց Ըստուածը պիտի
ըլլամ . վասն զի ²իրենց բոլոր սրտովը ինծի պի-
8 տի դառնան : Եւ ինչպէս են ասոնք ²գէշ Թուզերը
որ գէշութենէն չեն ուտուիլը , Տէրը այսպէս
կ՚ըսէ . Յուդայի Թագաւորը Սեդեկիան , ու
անոր իշխանները , ու Երուսաղէմի մնացորդը՝
որ աս երկրիս մէջ մնացեր են , նաև ⁴Եգիպ-
տոսի երկրին մէջ բնակողները՝ այնպէս պիտի
9 ընեմ . Եւ զանոնք ⁴երկրիս բոլոր Թագաւորու-
թիւններուն մէջ նեղութեան ու Թշուառու-
թեան պիտի մատնեմ , որպէս զի անոնք Նա-
խատինք , առակ , անարգանք ու ⁵անէծք ըլ-
լան ան բոլոր տեղուանքը՝ ուր որ զանոնք պի-
10 տի քշեմ . Եւ անոնց վրայ՝ սուրը , սովը ու
Ժանտախտը պիտի խրկեմ , մինչև որ Հատնին
ան երկրին վրայէն՝ որն որ իրենց ու իրենց Հայ-
րերուն տուի :

՚ ՚ի Թագ· ԻԲ· 12, ԼԵ· ի Ա՚ն· ԼՀ· 10
² Տ՚ես գԼ· ԻԲ· 24, ԼԵ· ԻԲ· 2 :
³ Ը՚մմ· Է· 1 , 4 : ի· 1 :
⁴ ԳԼ· ԺԲ· 15 : ԻԲ· 10 :
⁵ ԳԼ· ԼՔ· 11 : ԼՂ· 7 : ԽԲ· 10 :
⁶ ի Օր· Է· 6 : ԳԼ· ԼՔ· 39 : Եզեկ· ԺՁ· 19 : ԼՂ· 26 , 27 :
⁷ ԳԼ· Է· 22 : ԼՁ· 33 : ԼԲ· 38 :
⁸ ԳԼ· ԻԲ· 13 :
⁹ ԳԼ· ԻԲ· 17 :
¹⁰ ԳԼ· ԽԲ· ԽԴ :
¹¹ ի Օր· ԻԲ· 25, 37 : ՚ի Թագ· Թ· 7 : ի Ա՚ն· Է· 20 : ԳԼ· ԺՀ· 4 : ԻԲ· 18 : ԼՂ· 17 :
¹² Ասղ· ԽԲ· 13 , 14 :
¹³ ԳԼ· ԻԲ· 18 , 22 :

ԳԼ· Ի Ե

1 Երեմիա կը յանդիմանէ Հրէաները՝ մարգարէներուն
չհնազանդելնուն համար , 8 ու կը նախասացնէ հօթա-
սուն տարուան գերութիւնը , 12 և այնուհետև Խաբէլնէի
կործանումը . 15 դինիի ՚գաւաթի մը օրինակով՝ շատ ազ-
գերու կործանումը կը ցուցընէ : 34 Հովիւներուն աղա-
ղակը :

1 ՚Յուդայի Թագաւորին Յոսիայի որդւոյն
Յոյակիմին չորրորդ տարին՝ որ Բաբիլոնի
՚Նարուգոդոնոսոր Թագաւորին առաջին տարին
էր , բոլոր Յուդայի ժողովուրդին վրայով՝ Ե-
2 րեմիային եղած խօսքն է , Որն որ Երեմիա մար-
գարէն բոլոր Յուդայի ժողովուրդին ու բոլոր
Երուսաղէմի բնակիչներուն խօսեցաւ ու ըսաւ .
3 ²Յուդայի Թագաւորին Ըմոնի որդւոյն Յո-
սիային տասուերեքերորդ տարիէն մինչև աս օր՝
որ քսանուերեք տարի է , Տէրոջը խօսքը ինծի
եղաւ , ու ես ձեզի խօսեցայ կանուխ կանխով
4 ու խօսելով , ²բայց մտիկ չըրիք : Եւ Տէրը
ձեզի խրկեց իր բոլոր ծառաները՝ մարգարէնե-
րը , ²կանուխ կանխով ու խրկելով , բայց մտիկ
չըրիք , ու մտիկ ընելու համար ականջնիդ
5 չծռեցիք , որոնք կ՚ըսէին . ³Ըմէն մէկնիդ
ձեր չար ճամբայէն ու ձեր չար գործքերէն դար-
ձէք , որ բնակիք յաւիտեանս յաւիտենից ան
երկրին մէջը՝ որ Տէրը ձեզի ու ձեր Հայրերուն
6 տուաւ . Եւ օտար աստուածներուն ետևէն
մի երթաք՝ անոնց ծառայելու ու երկրպագու-
թիւն ընելու համար . և ինս ձեր ձեռացը
գործքերովը մի բարկացընէք , որ ձեզի չարիք
7 չընեմ . Բայց դուք ինծի մտիկ չըրիք՝ կ՚ըսէ
Տէրը , որ ²ինս ձեր ձեռացը գործքերովը բար-
կացընէք , ու ձեզի գէշ ըլլայ :
8 Ըսոր համար զօրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ .
9 Որովհետև իմ խօսքերս մտիկ չըրիք , Ընդ ես
պիտի խրկեմ , ⁴ու բոլոր Հիւսիսի ազգատոհմ-
ները , և ²իմ ծառաս Բաբիլոնի ՚Նարուգոդո-
նոսոր Թագաւորը պիտի առնեմ , կ՚ըսէ Տէրը ,
ու զանոնք աս երկրիս վրայ , և անոր բնակիչացը
վրայ , ու բոլոր աս շրջակայ ազգերուն վրայ
պիտի բերեմ , ու զանոնք ղողմածի պէս բնա-
ջինջ պիտի ընեմ , և ²զանոնք զարմանքի ու
սուլելու ենթակայ պիտի ընեմ , ու յաւիտե-
10 նական աւերակի պիտի դարձընեմ : Եւ անոնցմէ
⁴ցնծութեան ձայնը և ուրախութեան ձայնը ,
փեսային ձայնը ու Հարսին ձայնը , ³աղօրիքին
ձայնը ու ձրագին լոյսը պիտի կորսընցընեմ .
11 Եւ աս բոլոր երկիրը անապատ ու ամայութիւն
պիտի ըլլայ . և աս ազգերը հօթանասուն տարի
Բաբիլոնի Թագաւորին պիտի ծառայեն :

՚ ԳԼ· ԼՁ· 1 :
² ԳԼ· ՚ի· 2 :
³ ԳԼ· Է· 13 : ԺՁ· 7, 8, 10 : ԺՁ· 10, 11 : ԺՁ· 12 : ԺԷ· 23 : ԺՁ· 12 : ԺԹ· 15 : ԽԲ· 21 :
⁴ ԳԼ· Է· 13 , 25 : ԽՁ· 5 : ԽԹ· 19 :
⁵ ՚ի Թագ· ԺԷ· 13 : ԳԼ· ԺԸ· 11 : ԼՀ· 15 : Յոել· ՚Գ· 8 :
⁶ ի Օր· ԼՔ· 21 : ԳԼ· Է· 19 : ԼԲ· 30 :
⁷ ԳԼ· ՚ի· 15 :
⁸ ԳԼ· ԽԲ· 6 : ԽՂ· 10 : Տ՚ես Լա· ԽՂ· 28 : ԽԸ· 1 : ԳԼ· ՚ի· 2 :
⁹ ԳԼ· ԺՁ· 16 :
¹⁰ Լա· ԻԹ· 7 : ԳԼ· Է· 34 : ԺՁ· 9 : Եզեկ· ԻՁ· 13 : Ովս· Բ· 11 : Յայտ· ԺՁ· 23 :
¹¹ Ժող· ԺՁ· 4 :

12 Ու Հոթամանասուն տարին լմննալէն ետքը՝
Խարիղոնի թագաւորին ու ան ազգին այցելու-
թիւն պիտի ընեմ իրենց անօրէնութիւնը հա-
մար. նաև Յազդեացւոց երկրին այցելու-
նի՝ պիտի ընեմ, կ'ըսէ Տէրը, և զանիկայ
յաւիտենական ամայութեան պիտի դարձընեմ.
13 Ու ան երկրին վրայ պիտի բերեմ ան բոլոր խօս-
քերը որ ես անոր դէմ խօսեցայ, այսինքն Ե-
րեմիային բոլոր ազգերուն վրայով ըրած մար-
գարէութիւնը աս գրքին մէջը գրուած բոլոր
14 բանները: Քանզի զանոնք ալ՝ շատ ազգեր ու
մեծ թագաւորներ՝ իրենց ծառայ պիտի ընեն.
ու ես անոնց հատուցում պիտի ընեմ իրենց
գործոցն ու իրենց ձեռացը գործերուն
համեմատ:

15 Քանզի Իսրայէլին Տէր Աստուածը ինծի
այսպէս ըսաւ. Ա՛ս գարինութիւնի գի-
նիին գաւաթը ձեռքէս առ, ու զանիկայ խմցնէ ան
16 բոլոր ազգերուն՝ որոնց որ ես քեզ կը խրկեմ. Ե-
խմին, ու խառնին, ու անոնց մէջը խրկած
17 սուրին երեսէն յիմարին: Ուստի Տէրոջը ձեռ-
քէն գաւաթը առի, ու խմցուցի ան բոլոր ազ-
18 գերուն, որոնց որ Տէրը զիս խրկից. Երուսա-
ղէմին, ու Յուդայի քաղաքներուն, և անոր
թագաւորներուն, ու անոր իշխաններուն՝ որ
զանոնք անապատ, ամայութիւն, անարգանք
ու անէծք ընէ, ինչպէս որ այսօր կ'երեւնայ.
19 Եգիպտոսի փարաւոն թագաւորին, և անոր
ծառաներուն ու իշխաններուն, ու անոր բոլոր
20 ժողովուրդին. Ու բոլոր խառնիճաղանճ ժո-
ղովուրդներուն, ու Ուսաց երկրին բոլոր թա-
գաւորներուն, Ու փղշտացւոց երկրին բոլոր
թագաւորներուն, այսինքն Ասկաղոնի, Գա-
զայի, ու Եկրոնի, և Ազովտոսի մնացորդ-
21 ին. Եդոմին, ու Մովաբին, ու Ամմոնի
22 որդւոցը. Ու Տիւրոսի բոլոր թագաւորնե-
րուն, ու Սիդոնի բոլոր թագաւորներուն, և
Ծովուն անդին կողմը եղող կղզիներու թա-
23 գաւորներուն. Դեդանին, ու Թեմային, և
Բուզին, ու ամէն իրենց մօրուքին ծայրերը
24 կտրողներուն. Ու Արաբացւոց բոլոր թագա-
ւորներուն, ու անապատը բնակող խառնի-
ճաղանճ ժողովուրդին բոլոր թագաւորներուն.
25 Ու Զամբրիի բոլոր թագաւորներուն, ու Ե-
ղամի բոլոր թագաւորներուն, ու Մարաց բո-
26 լոր թագաւորներուն. Ու հրաբու մօտ կամ
հեռու եղող Հիւսիսի բոլոր թագաւորներուն,
ու երկրի երեսին վրայ եղող երկրիս բոլոր թա-
գաւորութիւններուն խմցուցի. Ու անոնցմէ
27 ետքը Սիսակի թագաւորը պիտի խմէ: Ու ա-
նոնց ըսես. Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Ա-
ստուածը այսպէս կ'ըսէ. Խմեցէք, ու գի-
նովցէք, ու փսխեցէք, և ձեր մէջը խրխինջ
28 սուրիս երեսէն ինկէք, ու մի կենէք: Ու թէ
որ գաւաթը քու ձեռքէդ առնել չուզեն խմե-
լու համար, ան ատենը անոնց ըսես. Զօրաց
Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ընշուշա պիտի խմէք.
29 Քանզի ահա ես իմ անունովս կոչուած քա-
ղաքին վրայ չարիք բերելու սկսայ. միթէ դուք
անպատիժ պիտի մնաք. անպատիժ պիտի չմը-
նաք. քանզի երկրիս բոլոր բնակիչներուն վրայ
սուր պիտի կանչեմ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը:

30 Ուստի դուն ան բոլոր խօսքերը անոնց մար-
գարէանալով՝ անոնց ըսես.
Տէրը բարձրէն պիտի գոռայ,
Ու իր սուրբ բնակութենէն իր ձայնը պիտի
տայ.
Իր բնակարանին վրայ Սահարիու ձայնով պի-
տի գոռայ.
Յօդոց կոխողներուն պատասխան պի-
տի տայ:
31 Ընդ բարձր ձայնը մինչև երկրիս ծայրերը պի-
տի հասնի.
Վասն զի Տէրը ազգերուն հետ դատաստան
ունի.
Ընդհակառակն մարմնոյ հետ դատ պիտի վարէ,
Ու ամբարիշտները սուրի պիտի տայ, կ'ըսէ
Տէրը:

32 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ահա չարիք պիտի երթայ, ազգէ ազգի
պիտի անցնի.
Ու երկրիս ծայրերէն մեծ մրրիկ պիտի երթայ:
33 Ու ան օրը Տէրոջմէ սպանուածները՝
Երկրիս մէկ ծայրէն մինչև երկրիս մէկալ ծայ-
րը պիտի ըլլան.
Ընծոյց համար սուգ պիտի չբռնուի.
Ընծոյք պիտի չժողովուին, ու պիտի չթաղուին.
Երկրի երեսին վրայ աղբի պէս պիտի ըլլան:

34 Ողբացէք հով հովիւներ՝ ու աղաղակեցէք,
Ու մոխրի մէջ թաւալեցէք՝ հով հօտին ըն-
տիրները.

ե բ ԱՆ. ԼՁ. 21, 22: Եզր. ա. 1: Պէ. իԹ. 10: Դան. իԹ. 2:
ը Ես. ժգ. 19, ժգ. 23: իա. 1, ԼԷ: խէ. 1: Պէ. ճ. 3, 13, 23, 39, 40, 45: ծա. 25, 26:
թ Պէ. ճ. 9: ծա. 27, 28:
ժ Պէ. ճ. 41: ծա. 27:
ի Պէ. խէ. 7:
լ Պէ. ճ. 29: ծա. 6, 24:
խ Յոբ. իա. 29: Սաղ. ՀՀ. 8: Ես. ծա. 17: Հայտ. ժգ. 10:
կ Պէ. ծա. 7: Եզեկ. խգ. 34: Նաե. գ. 11:
ձ Հմր 9, 11:
ղ Պէ. խգ. 9:
ն Պէ. խգ. 2, 25:
շ Հմր 24:
ո Հոր. ա. 1:
չ Պէ. խէ. 1, 5, 7:
պ Տես Ես. ի. 1:
ջ Պէ. խԹ. 7, ԼԷ:
ռ Պէ. խգ. 1:
ս Պէ. խԹ. 1:
վ Պէ. խէ. 4:
տ Պէ. խԹ. 23:
ր Ամ ծովեզերեայ երկիրներու:
ց Պէ. խԹ. 8:
ւ Պէ. ԽԹ. 14:
փ Տես ՀՄՁ. 20: Պէ. խԹ. 31: ճ. 37: Եզեկ. Հ. 5:
ք Ամ. Ողբերգացւոց
օ Պէ. խԹ. 34:
ֆ Պէ. ճ. 9:
և Պէ. ծա. 41:
ա Հմր. իՀ. 16:
բ Ես. ծա. 21: կգ. 6:
գ Դան. Թ. 18, 19:
դ Բաան. ժա. 31: Պէ. խԹ. 12: Եզեկ. Թ. 6: Ընդ. 16: Նեղ. իէ. 31: ա Պետ. գ. 17:
ե Եզեկ. ԼԸ. 21:
զ Ես. խԷ. 13: Յովէլ. գ. 16: Ամոս. ա. 2:
է Սաղ. ժա. 4: Պէ. ժէ. 12:
ը գ Մնաց. Թ. 3: Սաղ. ՃԼԸ. 14:
թ Ես. ժգ. 9: Պէ. խԷ. 33:
ժ Ովս. գ. 1: Միք. Չ. 2:
ի Ես. կղ. 16: Յովէլ. գ. 2:
լ Պէ. իգ. 19: Հ. 23:
խ Ես. կՁ. 16:
կ Պէ. ժՁ. 4, 6:
ձ Սաղ. ՀԹ. 3: Պէ. Ը. 2: Հայտ. ժա. 9:
ղ Պէ. գ. 8: Չ. 26:

Վասն զի ձեր մոլեռուելու և չիրուցան ըլլալու օրերը լրացած է ։
Ու պատուական ամանի պէս պիտի խշնաք ։
35 Նէ Տովիներուն փախչելու համար՝
Ու հօտին ընտրեներուն ազատուելու միջոցը պիտի կորսուի ։
36 Հովիներուն ազաղակին ձայնը ,
Նէ հօտին ընտրեներուն ռնալուն Յայնը կայ ։
Վասն զի Տէրը անոնց պատուները կորսընցուց ։
37 Ու Տէրոջը սաստիկ բարկութեանը երևնէն՝
Հաղաղութեան փարախները ամայութեան դարձան ։
38 Առոյգ առիւծի պէս՝ իր բնակարանը թողուց ։
Վանդի *բռնաւորին բարկութեանը երևնէն ,
Ու անոր սաստիկ սրամտութեանը երևնէն ,
Ընտնց երկիրը ամայի եղաւ ։

ԳԼ ։ Ի.Օ.

1 Երեմիա խոստմունքներով ու ապառնաբերներով՝ ապաշխարութեան կը յորդորէ ժողովուրդը ։ 8 ասպատառով կը բռնաւի , 10 ու կ'ամբաստանուի ։ 12 Իր անձին ջատագովութիւնը ։ 16 Վճռաստանին մէջ կ'արդարացնայ ։ Մեքիսին 20 և Ներիային օրհնութիւնը յիշելով , 24 և Բաբիլոնին խնամքով ։

1 Յուդայի թագաւորին՝ Յոսիայի որդւոյն Յովակիմին թագաւորութեանը սկիզբը՝ Տէրոջը կողմանէ ասս խօսքը եղաւ՝ ըսելով ։
2 Տէրը այսպէս կ'ըսէ ։ *Տէրոջը տաճը դաւթին մէջը կայնէ , ու Տէրոջը տունը երկրպագութիւն ընելու եկող Յուդայի բոլոր քաղաքներուն խօսէ *ան ամէն խօսքերը՝ որ քեզի պատուիրեցի անոնց խօսելու համար ։ *մէկ խօսք
3 մը ևս մի ձգեր ։ *Գուցէ մոլի ընեն , ու ամէն մարդ իր չար ճամբայէն դառնայ ։ Ես ալ *զղջամ՝ ան չարիքին համար՝ որ անոնց չար գործքերուն պատճառով իրենց վրայ բերելու
4 կը խորհիմ ։ Նէ անոնց ըսես ։ Տէրը այսպէս կ'ըսէ ։ *Ինչ որ ինձի մոլի չընելով՝ ձեր առ-
5 ջևը դրած օրէնքիս մէջ չքալէք , Ու ձեզի խրկած ծառաներուս մարգարէներուն խօսքերը մոլի չընէք , որ *կանուխ կրկնելով դրածոյ կը
6 խրկեի , ու դուք մոլի չըլլիք ։ Ըն ատենը ասս տունը *Սիլովի պէս պիտի ընեմ , և ասս քաղաքը երկրիս բոլոր ազգերուն *անէծք պիտի ընեմ ։
7 Ու քահանաները , և մարգարէները , ու բոլոր ժողովուրդը լսեցին , երբոր Երեմիա՝ Տէ-
8 րոջը տաճը մէջ ասս խօսքերը կը խօսէր ։ Ու երբոր Երեմիա լմընցուց ան բոլոր խօսքերը զոր Տէրը հրամայեր էր բոլոր ժողովուրդին խօսելու , քահանաները ու մարգարէները ու բոլոր ժողովուրդը զանիկայ բռնեցին՝ ու ը-
9 սին ։ Գուն անպատճառ պիտի մեռնիս ։ Ինչո՞ւ համար Տէրոջը անունովը մարգարէութիւն ը-րիր՝ ըսելով ։ Ես տունը Սիլովի պէս պիտի ըլլայ , ու ասս քաղաքը աւերակ պիտի ըլլայ , և հոն բնակիչ պիտի չըլլայ ։ ու բոլոր ժողովուրդը Տէրոջը տաճը մէջ Երեմիային վրայ ժողովուեցաւ ։
10 Ու երբոր Յուդայի իշխանները ասս բաները լսեցին , թագաւորին տունէն Տէրոջը տունը ելան , և Տէրոջը *նոր դրանը մուտքը նըս-
11 տան ։ Ու քահանաները և մարգարէները՝ իշխաններուն ու բոլոր ժողովուրդին խօսեցան ու ըսին ։ Ըս մարդը մեռնելու արժանի է ։ քանզի *ասս քաղաքիս դէմ մարգարէութիւն ըրաւ , ինչպէս որ դուք ձեր ականջներովը լսեցիք ։
12 Ու Երեմիա բոլոր իշխաններուն ու բոլոր ժողովուրդին խօսեցաւ , ու ըսաւ ։ Տէրը զիս խրկեց որ ասս տաճը ու ասս քաղաքիս վրայով ձեր լսած բոլոր խօսքերը պրօ-*յէկով՝ մարգա-
13 րէութիւն ընեմ ։ Նէ հիմա *ձեր ճամբաները ու դործքերը ուղղեցէք , ու ձեր Տէր Ըստուծոյն ձայնը մոլի ըլլէք ։ և *Տէրը ձեր վրայով բասած
14 չարիքին համար պիտի զղջայ ։ Բայց ես *ահա ձեր ձեռքն եմ ։ ձեր աչքին աղէկ ու շիտակ
15 երևցածը ըրէք ինծի ։ Սակայն աղէկ դիտցէք՝ որ եթէ դուք զիս մեռցնէք , ձեր վրայ՝ ու ասս քաղաքիս վրայ՝ և անոր բնակիչներուն վրայ անշուշտ անմեղ արիւնին պատիժը պիտի բերէք ։ վասն զի ճշմարտապէս Տէրը զիս ձեզի խրկեց , որ ասս բոլոր խօսքերը ձեր ականջներուն զրուցեմ ։
16 Ըն ատենը իշխանները ու բոլոր ժողովուրդը՝ քահանաներուն ու մարգարէներուն ըսին ։ Ըս մարդը մեռնելու արժանի չէ ։ վասն զի մեր Տէր
17 Ըստուծոյն անունովը մեզի խօսեր է ։ *Ու երիցներէն ծերերէն քանի մը մարդիկ ելան , և ժողովուրդին բոլոր ժողովքին խօսեցան՝ ըսելով ։
18 Յուդայի Եզեկիա թագաւորին օրերը՝ *Մօրասացի Միքիան մարգարէութիւն ըրաւ ։ և բոլոր Յուդայի ժողովուրդին խօսեցաւ՝ ու ըսաւ ։ Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ ։ *Սիոնը ագարակի պէս պիտի հերկուի , ու Երուսաղէմը աւերակներու դէզեր , ու Տէրոջը տաճը լեռը՝ անտառի
19 բարձր տեղերու պէս պիտի ըլլայ ։ Մի՞թէ Յուդայի Եզեկիա թագաւորը , ու բոլոր Յուդան զանիկայ մեռցուցի՞ն ։ չէ՞ որ անկից *Տէրոջմէ վախնալով՝ Տէրոջը առջևը աղօթք ըրաւ , և *Տէրը անոնց վրայով բասած չարիքին համար զղջաց ։ ուրեմն *մենք մեծ չարիք մը ըրած կ'ըլլանք մեր անձերուն ։
20 Ու նաև Կարիաթարիմէն Սեմայիայի որդի Ուրիա անուանով մարդ մը կար , որ Տէրոջը անունովը մարգարէութիւն կ'ընէր ։ և անկից ասս քաղաքիս վրայ ու ասս երկրիս վրայ՝ Երե-

---

ա Սաղ. հե. 2 ։
* Կամ բռնաւորը տասնին

բ Կղ. ԺԹ. 14 ։
գ Եզեկ. ի. 10 ։ Մատ. իե. 20 ։
դ Գոր. ե. 27 ։
ե Կղ. ԼԴ. 3 ։
զ Կղ. ԺԶ. 8 ։ Յոել. գ. 8, 9 ։
է Դն. իդ. 14, ԺԸ. ։ ի Օր. իե. 15 ։
* ը Կղ. է. 13, 25 ։ ԺԱ. 7 ։ իե. 3, 4 ։
թ Կղ. Լ. 3 ։
ժ Կղ. է. 2 ։
ի Կղ. ԺԲ. 12 ։
լ Ա Թագ. գ. 10, 11 ։ Սաղ. հշ. 60 ։ Կղ. է. 12, 14 ։
խ Ելս. կհ. 15 ։ Կղ. իդ. 9 ։
ծ Կղ. Լ. 4 ։
կ Կղ. է. 2 ։
հ Ժող. ե. 3 ։
ձ Ելս. Լ. 5 ։
ղ Գոր. ե. 34, ԽԱ ։
ճ Միք. ա. 1 ։
մ Միք. գ. 12 ։
յ Բ Մն. Լ. 26 ։
ն Նե. Լ. 14 ։ շ Ա Թագ. իդ. 16 ։
ո Գոր. ե. 39 ։

միայն բոլոր խօսքերուն պէս մարգարէացաւ։
21 Ու երբոր Յովակիմ թագաւորը, ու անոր բոլոր զօրաւոր մարդիկը, ու բոլոր իշխանները անոր խօսքերը լսեցին, թագաւորը ուղեց որ զանիկայ մեռցնէ. բայց Ուրիան առ Քանը լսելով՝ վախցաւ, ու փախաւ Եգիպտոս գնաց։
22 Ու Յովակիմ թագաւորը մարդիկներ խրկեց Եգիպտոս. Ելնաթանը որդին Եղնաթանը, ու անոր հետ քանի մը մարդիկ Եգիպտոս.
23 ու անոնք Ուրիան Եգիպտոսէն հանեցին, ու զանիկայ Յովակիմ թագաւորին բերին. ան ալ զանիկայ սրով զարկաւ, ու անոր մարմինը ժողովրդին որդւոցը գերեզմաններէն նետեց։
24 Բայց Սափանի որդւոյն Ելքիամին ձեռքը Երեմիային հետ էր, որ չըլլայ թէ անիկայ ժողովուրդին ձեռքը մատնուելով՝ մեռցուի։

ԳԼ. ԻԶ

1 Երեմիա՝ կապերու և լուծերու օրինակով կը մարգարէանայ թէ Սեդեկիայ թագաւորները Բաբելոնի պիտի յաղթուին. 8 կը յորդորէ զանոնք որ անոր հնազանդին և սուտ մարգարէներուն չհաւատան. 12 նոյնպէս ալ Սեդեկիան կը յորդորէ. 19 կը նախատձայնէ թէ մնացած անօթները Բաբելոն պիտի տարուին, ու հոն պիտի մնան մինչև այցելութեան օրը։

1 Յուդայի թագաւորին Յովսիայի որդւոյն Սեդեկիային թագաւորութեանը սկիզբը՝ Տէրոջը կողմանէ Երեմիային առ խօսքը եղաւ, ըսելով.
2 Տէրը ինծի այսպէս ըսաւ. Վիզդ կապեր ու լուծեր շինէ, ու զանոնք պարանոցիդ վրայ դիր.
3 ու զանոնք Երուսաղէմ՝ Յուդայի Սեդեկիա թագաւորին եկող դեսպաններուն ձեռքովը Եդոմի թագաւորին, ու Մոաբի թագաւորին, ու Ամմոնի որդւոցը թագաւորին, և Տիւրոսի թագաւորին, ու Սիդոնի թագաւորին խրկէ։
4 Ու անոնց պատուէր տուս իրենց տէրերուն համար՝ ու ըսես. Զօրաց Տէրը Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Ձեր տէրերուն ասանկ
5 ըսէք. Ես իմ մեծ զօրութեամբս ու երկընցած բազուկովս՝ երկիրը, մարդը ու երկրի երեսին վրայ եղող անասունները ստեղծեցի, և զանիկայ կու տամ, որուն որ իմ աչքիս առջևը
6 հաճոյ կ'երևնայ պատը։ Ու հիմա ես բոլոր երկիրներդ՝ ես իմ ծառայիս՝ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին ձեռքը կու տամ, ու դաշտի գազաններն ալ անոր կու տամ, որ
7 անոր ծառայութիւն ընեն։ Ու բոլոր ազգերը ծառայութիւն պիտի ընեն անոր, ու անոր որդւոյն, ու անոր որդիին որդւոյն, մինչև որ անոր երկրին ժամանակն ալ հասնի, ու զանիկայ ալ շատ ազգեր ու մեծ թագաւորներ իրենց ծառայ ընեն։
8 Ու ազգը կամ թագաւորութիւնը որ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին ծառայութիւն չընէ, ու իր պարանոցը Բաբելոնի թագաւորին լուծին տակը չդնէ, ան ազգին՝ սրով, սովով ու ժանտախտով այցելութիւն պիտի ընեմ՝ կ'ըսէ Տէրը, մինչև որ զանոնք անոր ձեռքովը հատցընեմ։
9 Ու դուք մեզի մի ընէք ձեր մարգարէներուն, բաղդ նայողներուն, երազատեսներուն, գուշակողներուն, ու կախարդներուն՝ որոնք ձեզի կը խօսին՝ ըսելով. Բաբելոնի թագաւորին ծառայ պիտի չըլլաք.
10 Քանզի ստուտ մարգարէութիւն կ'ընեն, որպէս զի ձեր երկրին վռնտէն ձեզ հեռացընեն, ու ես ձեզ վռնտեմ, ու կորսուիք։ Բայց իր պարանոցը Բաբելոնի թագաւորին լուծին տակը դնող՝ և անոր ծառայութիւն ընող ազգը՝ անշուշտ իր երկրին վրայ հանգիստ պիտի թողում, կ'ըսէ Տէրը, ու պիտի մշակէ զանիկայ, ու անոր մէջը պիտի բնակի։
12 Յուդայի Սեդեկիա թագաւորին ալ՝ ատ բոլոր խօսքերուն համեմատ զրուցեցի, ու ըսի. Ձեր պարանոցը Բաբելոնի թագաւորին լուծին տակը դրէք՝ և անոր ու անոր ժողովուրդին
13 ծառայութիւն ըրէք, որ ապրիք։ Կընչո՞ւ համար դուն ու քու ժողովուրդդ սրով, սովով ու ժանտախտով մեռնիք, ինչպէս որ Տէրը՝ Բաբելոնի թագաւորին ծառայութիւն չընող ազգին դէմ համար խօսեցաւ։ Ու դուք մեզի մի ընէք ան մարգարէներուն խօսքերը, որոնք ձեզի կը խօսին՝ ըսելով. Բաբելոնի թագաւորին ծառայ պիտի չըլլաք. վասնզի անոնք ձեզի ստուտ
15 մարգարէութիւն կ'ընեն. Քանզի ես զանոնք չխրկեցի՝ կ'ըսէ Տէրը. հապա անոնք իմ անունովս սուտ մարգարէութիւն կ'ընեն, որպէս զի ես ձեզ վռնտեմ, և դուք՝ ու ձեզի մարգարէութիւն ընող մարգարէները կորսուիք։
16 Ու ես քահանաներուն, և ատ բոլոր ժողովուրդին զրուցեցի, ու ըսի. Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ձեր մարգարէներուն խօսքերը մեզի մի ընէք՝ որոնք ձեզի մարգարէութիւն կ'ընեն՝ ըսելով. Էհա Տէրոջը տանը անօթները Բաբելոնէն ետ պիտի բերուին. քանզի անոնք սուտ
17 մարգարէութիւն կ'ընեն ձեզի. Ականջ մեզի մի ընէք. Բաբելոնի թագաւորին ծառայեցէք, որ ապրիք. ինչո՞ւ ատ քաղաքը աւերակ ըլլայ։
18 Բայց թէ որ անոնք մարգարէներ են, ու թէ որ անոնց քովը Տէրոջը խօսքը կայ, թող հիմա զօրաց Տէրոջը աղօթք ընեն, որ Տէրոջը տանը մէջ, և Յուդայի թագաւորին տանը մէջ, ու Երուսաղէմի մէջ մնացած անօթները Բաբելոն
19 չերթան։ Վասն զի զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ

ա Ել. իբ. 12, 14։ ԳԼ. ԼԺ. 14։

* Նբ. յատկան օրինակներուն մէջ տասը պէտք Յովսեփին ուներն է. Բայց պէտք չէր 3, 12, 19, 20։ ԳԼ. իբ. 1։

բ ԳԼ. իբ. 10, 12։ Ցես Նզեկ. ի. 1։ Ժբ. 3։ իբ. 3, ԼԶ։
գ Սաղ. ՃԺԸ. 15։ Ածկ. 6։ Նա. խե. 12։
դ Սաղ. ՃԺԸ. 16։ Դան. ի. 17, 25, 32։
ե ԳԼ. իբ. 14։
զ ԳԼ. իբ. 9։ խդ. 10։ Նզեկ. իե. 18, 20։
է ԳԼ. իբ. 14։ Դան. բ. 38։
ը Ա Պտ. Լդ. 20։
թ ԳԼ. իբ. 12։ ծ. 27։ Դան. ե. 26։
ժ ԳԼ. իբ. 14։
ի Ելմր 14։
լ ԳԼ. իբ. 1։ Լբ. 17։
խ Նզեկ. Ժբ. 31։
ծ ԳԼ. Ժդ. 13։ իդ. 21։ իե. 8, 9։
կ Ա Պտ. Լդ. 7, 10։ ԳԼ. իբ. 3։ Դան. ա. 2։

Նախիներուն ։ ու ծոմին ։ և մեքենովքներուն ։
ու աս քաղաքիս մէջ մնացած անօթներուն վը-
20 բայով ։ Որոնք Խարիլոնի Նաբուզոդոնոսոր թա-
գաւորը չառաւ ։ երբոր Յուդայի թագաւորը
Յեքոնիան ։ և Յուդայի ու Երուսաղէմի բոլոր ազնուականները Երու-
21 զեմէն Խարիլոն գերի տարաւ ։ Յիրաւի զօրաց
Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ
Տէրոջը տանը մէջ ։ և Յուդայի թագաւորին
տանը մէջ ։ ու Երուսաղէմի մէջ մնացած անօթ-
22 ներուն համար ։ Ընծան Խարիլոն պիտի տա-
րուին ։ և հոն պիտի մնան մինչև այն օրը՝ որ
անոնց այցելութիւն ընեմ ։ կ՚ըսէ Տէրը ։ ետքը
զանոնք պիտի հանեմ ։ ու աս տեղս պիտի
դարձընեմ ։

ԳԼ ։ ԻԸ

1 Ընանիա առաւ մարգարէութեամբով կ՚խոսցընէ թէ տա-
ճարին անօթները ու Յեքոնիան պիտի դառնան ։ 5 Երե-
միա բաղձալով որ ան մարգարէութիւնը ճշմարիտ ըլլայ ,
կը ցուցընէ թէ դիպուածը պիտի յայտնէ թէ ճշմարիտ
մարգարէները որոնք են ։ 10 Ընանիա կը կոտրէ Երե-
միային լուծը ։ 12 Երեմիա երկաթէ լուծի վրայով կը
խօսի , 15 ու կը նախառաջնէ Ընանիային մահը ։

1 Ու եղաւ որ ՚նոյն տարին՝ Յուդայի թագա-
ւորին Սեդեկիայեն թագաւորութեանը սկիզ-
բը՝ չորրորդ տարւոյն հինգերորդ ամիսը՝ Գա-
բաւնեէն եղող Ազուրի որդին Ընանիա մարգա-
րէն՝ Տէրոջը տանը մէջ քահանաներուն ու բո-
2 լոր ժողովուրդին առջեւը ինձի խօսեցաւ՝ ու ը-
սաւ ։ Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը
այսպէս կը խօսի՝ ու կ՚ըսէ ։ Խարիլոնի թա-
3 գաւորին ՚լուծը կոտրեցի ։ ՚Մինչև երկու տա-
րի՝ Խարիլոնի Նաբուզոդոնոսոր թագաւորին
աս տեղէն առած ։ ու Խարիլոն տարաւ Տէ-
րոջը տանը բոլոր անօթները աս տեղս պիտի
4 դարձընեմ ։ Ու Յուդայի թագաւորը Յոա-
կիմի որդին Յեքոնիան ։ ու Խարիլոն գացած
Յուդայի բոլոր գերիները աս տեղս պիտի դար-
ձընեմ՝ կ՚ըսէ Տէրը ։ վասն զի Խարիլոնի թա-
գաւորին լուծը պիտի կոտրեմ ։
5 Ու Երեմիա մարգարէն՝ Տէրոջը տանը մէջ
կայնող քահանաներուն ու բոլոր ժողովուրդին
աչքին առջեւը՝ Ընանիա մարգարէին խօսեցաւ ։
6 Ու Երեմիա մարգարէն ըսաւ ։ ՚Ամէն ։ Տէրը
այնպէս ընէ ։ Տէրը քու մարգարէացած խօս-
քերդ հաստատէ ։ ու Տէրոջը տանը անօթները ու
բոլոր գերիները Խարիլոնէն աս տեղս դարձը-
7 նէ ։ Բայց հիմա քու ականջներուդ և բոլոր
ժողովուրդին ականջներուն աս իմ ըսելու-
8 խօսքս մտիկ ըրէ ։ Ինծմէ առաջ ու քեզմէ ա-
ռաջ՝ սկիզբէն ի վեր եղող մարգարէները՝ շատ
երկիրներու դէմ ու մեծ թագաւորութեանց
դէմ՝ պատերազմի ։ չարիքի ու ժանտախտի
9 վրայով մարգարէացան ։ ՚Երբոր մէկ մարգարէ
մը խաղաղութիւն կը մարգարէանայ ։ ու ան
մարգարէին խօսքը կը կատարուի ։ ան ատենը
կը հասկըցուի որ անիկայ Ճշմարտապէս Տէ-
րոջմէ խրկուած մարգարէ մըն է ։
10 Ընանիա մարգարէն Երեմիա մար-
գարէին պարանոցէն ՚լուծը առաւ ։ ու զանի-
11 կայ կոտրեց ։ Ու Ընանիա բոլոր ժողովուրդին
աչքին առջեւը խօսեցաւ՝ ու ըսաւ ։ Տէրը այս-
պէս կ՚ըսէ ։ Մինչև երկու տարի՝ Խարիլոնի
Նաբուզոդոնոսոր թագաւորին լուծը ՚ամէն
ազգերուն պարանոցին վրայէն այսպէս պիտի
կոտրեմ ։ ու Երեմիա մարգարէն իր ճամբան
գնաց ։
12 Ու Ընանիա մարգարէն՝ Երեմիա մարգա-
րէին պարանոցին վրայէն լուծը կոտրելէն ետ-
քը՝ Տէրոջը խօսքը Երեմիային եղաւ՝ ըսելով ։
13 Գնա՛ Ընանիային խօսէ՛ ։ ու ըսէ ։ Տէրը այսպէս
կ՚ըսէ ։ Դուն փայտէ լուծերը կոտրեցիր ։ սա-
կայն անոնց տեղը երկաթէ լուծեր պիտի շինես ։
14 Վասնզի զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը
այսպէս կ՚ըսէ ։ Ես ՚բոլոր ազգերուն պարանո-
ցին վրայ երկաթէ լուծ դրի ։ որ Խարիլոնի Նա-
բուզոդոնոսոր թագաւորին ծառայութիւն ը-
նեն ։ և անոր պիտի ծառայեն ։ ՚դաշտի գա-
զաններն ալ անոր տուի ։
15 Ու Երեմիա մարգարէն՝ Ընանիա մարգա-
րէին ըսաւ ։ ՚Լսէ՛ մի՛ Ընանիա ։ Տէրը
քեզ խրկած չէ ։ ու դուն աս ժողովուրդը
16 ՚սուտի յուսացուցիր ։ Ասոր համար Տէրը
այսպէս կ՚ըսէ ։ Ահա ես քեզ երկրի երեսէն
վռայէն պիտի վռընտեմ ։ դուն աս տարի պիտի
մեռնիս ։ վասն զի Տէրոջը դէմ ՚ապստամբու-
17 թիւն խօսեցար ։ Ու Ընանիա մարգարէն ան
տարւոյն հօթներորդ ամսուն մէջ մեռաւ ։

ԳԼ ։ ԻԹ

1 Երեմիա Խարիլոնի մէջ եղող գերիներուն նամակ կը խրկէ՝
յորդորելով զանոնք որ հանգարտ բլլան , 8 և իրենց
մարգարէներուն երազներուն չհաւատան , 10 և կ՚խոստանայ
թէ հօթանասուն տարիէն նոր Յառաջդէմ խնամքով պի-
տի դառնան ։ 15 կը նախառաջնէ Սեմայեհլոմին կործանումը
իրենց անհնազանդութեանց համար ։ 20 կը ցուցընէ ե-
րեք սուտ մարգարէներուն ՚ըրածին ու Սեդեկիային
երկիւղալի վախճանը ։ 24 Սեմայիա նամակ մը կը գրէ
Երեմիային դէմ ։ 30 Երեմիա անոր աղէտալի վախճանը
կը տեսրագրէ ։

1 Սոսկ են այն նամակին խօսքերը ՚ որ Երե-
միա մարգարէն Երուսաղէմէն խրկեց գերութեա-
նը մնացած ծերերուն ։ քահանաներուն ։ և մար-
գարէներուն ։ ու բոլոր ժողովուրդին ։ որոնք
՚Նաբուզոդոնոսոր Երուսաղէմէն Խարիլոն քշեր

1 ՚ Ա Թագ . իե . 13 , ԼԸ : ՊԼ . ծԸ . 17 , 20 , 21 :
2 ՚ Ա Թագ . իե . 14 , 15 : ՊԼ . իՁ . 1 :
3 ՚ Ա Թագ . իե . 13 : ՚ Ա Ն . ԼՁ . 18 :
ը ՚ Ա Ն . ԼՁ . 21 : ՊԼ . իԹ . 10 : ԼԸ . 5 :
4 Նգը . ա . 7 : Ը . 19 :
—
ա ՊԼ . իԸ . 1 :
՚ ՊԼ . իԸ . 12 :
4 ՊԼ . իԸ . 16 :
ը ՚ Ա Թագ . ա . 36 :
6 ՚ Ա Օբ . ժԸ . 22 :
ը ՊԼ . իԸ . 2 :
է ՊԼ . իԸ . 7 :
ը ՚ Ա Օբ . իԸ . 48 : ՊԼ . իԸ . 4 , 7 :
ի ՚ ՊԼ . իԸ . 6 :
՚ ՊԼ . իԹ . 31 : Նզկ . ժՁ . 22 :
լ ՚ Ա Օբ . ժՁ . 5 : ՊԼ . իԹ . 32 :

2 էր, «Յեքոնիա թագաւորը, և թագուհին, ու
պալատականները, Յուդայի ու Երուսաղէմի
իշխանները, ու հիւսները, և դարբիններըն Ե-
3 րուսաղէմէն հալելէն ետքը, Սափանի որդւոյն
Եղեասային, ու Քեղկիայի որդւոյն Յոսի-
բիային ձեռքովը, (որ զանոնք Յուդայի թա-
գաւորը Անգեկիան՝ Բաբիլոնի Նաբուգոդո-
նոսոր թագաւորին Բաբիլոն խրկեր էր,) ըսե-
լով.
4 Այսպէս կ'ըսէ զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Ա-
տուածը բոլոր գերիներուդ՝ որոնք Երուսաղէ-
5 մէն Բաբիլոն քշել տուի եմ. Տուներ շինե-
ցէք, ու բնակեցէք. պարտէզներ անկեցէք,
6 ու անոնց պտուղը կերէք. Կիներ առէք, և
տղաքներ ու աղջիկներ ունեցէք. ու ձեր որ-
ղոցը կիներ առէք, և ձեր աղջիկները երիկ-
նեռու տուէք, որ տղաքներ ու աղջիկներ ծը-
7 նանին. և հոս բազմացէք, ու չքիչնաք: Ու
ան քաղաքին խաղաղութիւնը փնտռեցէք, ուր
որ ձեզ քշել տուեր եմ, և անոր համար Տէ-
րոջը աղօթք ըրէք. վասն զի անոր խաղաղու-
8 թիւնովը ձեզի խաղաղութիւն կ'ըլլայ: Վասնզի
զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս
կ'ըսէ. Ձեր մէջը եղող ձեր մարգարէները,
ու ձեր բաղդ նայողները ձեզ չխաբեն. և ձեր
տեսնել տուած երազներուն մտիկ մի ընէք:
9 Վասն զի անոնք իմ անունովս սուտ մարգա-
բէութիւններ կ'ընեն ձեզի. զանոնք ես չխրկե-
10 ցի՝ կ'ըսէ Տէրը: Վասնզի Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Երբոր Բաբիլոնին համաձայնասուն տարին լմնա-
նայ, ձեզի այցելութիւն պիտի ընեմ, և ձեզ
աս տեղս դարձընելով՝ իմ բարի խոստմունքս
11 ձեր վրայ պիտի կատարեմ: Վասնզի ես՝ ձեր վրա-
յով խորհած խորհուրդները գիտեմ՝ կ'ըսէ
Տէրը. ան են «յերկայացած վախճանը» ձեզի
տալու համար՝ խաղաղութեան խորհուրդներ
12 եմ՝ և ոչ թէ չարիքի: Ու դուք ինծի պիտի
կանչէք, և պիտի երթաք՝ ու ինծի աղօթք պի-
13 տի ընէք, և ձեզի պիտի լսեմ: Ու ըղիս պի-
տի փնտռէք, և պիտի գտնէք. վասն զի ձեր
14 բոլոր սրտովը պիտի խնդրէք զիս. Ու ես ձեզի
պիտի գտնուիմ՝ կ'ըսէ Տէրը, և ձեր գերու-
թիւնը ետ պիտի դարձընեմ. ու ձեզ պիտի
ժողվեմ բոլոր ազգերէն, ու ան բոլոր տեղե-
րէն՝ ուր որ ձեզ քշեր էի, կ'ըսէ Տէրը, և ձեզ
պիտի դարձընեմ՝ ան տեղը՝ ուսկից որ ձեզ
15 գերութեան քշել տուի: (Վասն զի դուք ը-
սիք թէ՝ Տէրը մեզի Բաբիլոնի մէջ մարգարէ-
ներ հանեց:)
16 Վասնզի Դաւիթի աթոռին վրայ նստող թա-
17 րը այսպէս կ'ըսէ. Օգոստոս Տէրը այսպէս կ'ը-
սէ. Ես ան անոնց մէջ պիտի խրկեմ սուրը,
սովը ու ժանտախտը, և զանոնք խիստ դէշ
թուզերուն պէս պիտի ընեմ, որոնք դէշնա-
18 լնին չեն ուտուիր. Ու զանոնք սրով, սովով
ու ժանտախտով պիտի հալածեմ, և զանոնք
նեղութիւն կրելու պիտի մատնեմ երկրիս բո-
լոր թագաւորութիւններուն մէջ. ու պատճառ
անէծքի, զարմանքի, սուլելու, ու նախա-
տինքի էնէ ամէն բոլոր ազգերուն
19 մէջը՝ ուր որ զանոնք պիտի քշեմ. Որովհետև
իմ խօսքերս մտիկ չըրին՝ կ'ըսէ Տէրը, երբոր
իմ ծառաներս մարգարէները անոնց խրկեցի,
կանուխ ելլելով ու խրկելով. ու դուք մտիկ
20 չըրիք՝ կ'ըսէ Տէրը: Ուրեմն Տէրոջը խօս-
քը մտիկ ըրէք՝ ով դուք բոլոր գերիներդ՝ որ
21 Յեռուսաղէմէն Բաբիլոն խրկեցի: Իմ ա-
նունովս ձեզի սուտ մարգարէութիւն ընող Կով-
ղիայի որդւոյն Աքաաբին վրայով, ու Մա-
սիայի որդւոյն Սեդեկիային վրայով՝ զօրաց
Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ'ըսէ.
Ահա ես զանոնք Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր
թագաւորին ձեռքը պիտի տամ. ու զանոնք
22 ձեր աչքերուն առջեւը պիտի զարնէ. Նէ Բա-
բիլոն եղող Յուդայի բոլոր գերիներուն մէջ՝
անունդ պատուհասնէն անէծք պիտի առնուի
ըսելով. Տէրը քեզ՝ Բաբիլոնի թագաւորին
կրակի մէջ խորտակած Սեդեկիային ու Աքաա-
23 բին պես ընէ: Վասն զի Իսրայէլի մէջ անզ-
գամութիւն գործեցին, և իրենց ընկերներուն
կանանցը հետ շնութիւն ըրին, ու իմ ա-
նունովս սուտ խօսքեր խօսեցան, որ ես անոնց
չհրամայեցի. բայց ես գիտեմ, ու վկայ եմ՝
կ'ըսէ Տէրը:
24 Ու Նեհելամցի Սեմայիային խօսիս ու ը-
25 սես. Օգոստոս Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը
այսպէս կը խօսի՝ ու կ'ըսէ. Որովհետև դուն
Երուսաղէմ եղող բոլոր ժողովուրդին, և Մա-
սիայի որդւոյն Սոփոնիա քահանային, ու բո-
լոր քահանաներուն քու անունովդ թուղթեր
26 խրկեցիր, ըսելով. Տէրը քեզ Յովիադա քա-
հանային տեղը քահանայ դրաւ, որ Տէրոջը
տանը վերակացու ըլլաս, ու ամէն խելացնոր
մարդը՝ որ զինքը մարգարէ կը ձևացնէ, բան-
27 տը ու երկաթը դնես: Նէ հիմա ինչու Ա-
նաթովթացի
28 Երեմիան չյանդգնեցաւ. Վասն զի անիկայ

ա ձ Թագ. իգ. 12, ըէ: ՊԼ. իգ. 26: իը. 4:
բ Հմր 28:
գ Նեղ. ջ. 10: ի Տիմ. բ. 2:
դ ՊԼ. ժդ. 14: իդ. 21: իէ. 14, 15: Նփես. ե. 6:
ե Հմր 31:
զ ը Մն. ԼԶ. 21, 22: Նեղ. ի. 1: ՊԼ. իե. 12: իէ. 22: Դան. թ. 2:
* Նէր. վախճան և յոյս
ե Դան. թ. 3, ըէ:
ը ՂԼ. իզ. 39, 40, ըէ: բ Օր. է. 1, ըէ:
թ ՊԼ. իդ. 7:
ժ ի Օր. ջ. 7: Ա Պալ. ԼԲ. 6: իզ. 1: Նտ. ծէ. 6:
ի ՊԼ. իդ. 3, 8: Հ. 3: ԼԲ. 37:
լ ՊԼ. իգ. 10:
խ ՊԼ. իդ. 8:
ծ բ Օր. իբ. 25: բ Մն. իթ. 8: ՊԼ. ժե. 4: իզ. 9: ԼԶ. 17:
կ ՊԼ. իզ. 6: իը. 18:
հ ՊԼ. իե. 4: ԼԶ. 33:
ձ Տես ծՆ. իը. 20: Նտ. կէ. 15:
ղ Դան. ջ. 6:
ճ ՊԼ. իգ. 14:
մ ջ Թագ. իե. 18: ՊԼ. իա. 1:
յ ՊԼ. Հ. 1:
ն ջ Թագ. իթ. 11: Պօր. իզ. 24:
շ ՊԼ. Հ. 2:
† Այո՛ զինքը մարգարէ ձևացնող

մեզի այսպէս նամակ խրկից Խարիլեն, ու ըսաւ. Ա՛ գԵբօ–Ղե–Նը պիտի երկրնայ. "առուներ շինեցէք, ու բնակեցէք. պարտէզներ մնկեցէք,
29 և անոնց պտուղը կերէք: Ու Մոփոնիա քա-
Հանան՝ աս թուղթը երեմիա մարգարէին ա-
30 կանջներուն կարդաց: Եւ Տէրոջը խօսքը ե-
31 բեմիային եղաւ՝ ըսելով. Բոլոր գերեներուն ե՛ր խրկէ, ու ըսէ. Ա՛յնհէլամացի Սեմայիա-
յին համար Տէրը այսպէս կ՛ըսէ. Որովհետև Սեմայիան ձեզի մարգարէութիւն ըրաւ, թէ-
պէտև զանիկայ ես չխրկեցի, ու ձեզ ստուե-
32 թեան յուսացուց; Ընդ համար Տէրը այսպէս կ՛ըսէ. Ա՛յս ես Ա՛նհէլամացի Սեմայիային ու անոր սերունդին այցելութիւն պիտի ընեմ. աս ժողովուրդին մէջը բնակող անոր մէկ մարդը պիտի չմնայ, և իմ ժողովուրդիս ընելու բա-
րիքս անիկայ պիտի չտեսնէ, կ՛ըսէ Տէրը. "վասն զի Տէրոջը դէմ ապստամբութիւն խո-
սեցաւ:

ԳԼ. Լ

1 Աստուած կը յայտնէ Երեմիային թէ Հրեայք պիտի դառնան, և թէ իրենց թշնամութենէն ետև պիտի ազատին. 10 Յակոբը կը մխիթարէ: 18 Անոնց ուրախալի գերեզմանութիւնը: 23 Զարհուրելի վտանգ հասնելու բարկութիւնը:

1 Տէրոջը կողմանէ երեմիային եղած խօսքն է՝
2 որ ըսաւ. Խարայէլին Տէր Աստուածը այսպէս կը խօսի ու կ՛ըսէ. Բոլոր քեզի ըսած խօսքերս
3 գիրքի մը մէջ գրէ. Վասն զի ահա օրեր կու-
գան՝ կ՛ըսէ Տէրը, որ "իմ ժողովուրդիս Խա-
րայէլին և Յուդային գերութիւնը պիտի դար-
ձընեմ՝ կ՛ըսէ Տէրը, ու զանոնք իրենց հայ-
րերուն տուած երկիրս պիտի դարձընեմ, ու զանիկայ պիտի ժառանգեն:
4 Եւ Խարայէլին համար ու Յուդային հա-
մար՝ Տէրոջը ըսած խօսքերը ասոնք են.

5 Տէրը այսպէս կ՛ըսէ.
Սոսկալի ձայն լսեցինք.
Վա՛խ կայ, ու խաղաղութիւն չկայ:
6 Հիմա հարցուցէք ու տեսէք,
Թէ արդեօք երիկ մարդը պաւակ կը ծնանի՞.
Ինչո՞ւ համար ամէն կարիճը՝
Օձնդական կնոջ պէս ձեռքերը մէջքը դրած,
Ու բոլոր երեսները դեղնած կը տեսնեմ:
7 Վա՛յ, քանզի անիկայ մեծ օր է. Ասոր պէս չկայ.
Ու անիկայ Յակոբին նեղութեան ժամանակ պիտի ըլլայ.
Բայց անկէ պիտի ազատի.
8 Վասն զի ան օրը՝ կ՛ըսէ զօրաց Տէրը,

Ընաք լուծը քու պարանոցէդ պիտի կոտրեմ,
Եւ քու կապերդ պիտի փրցընեմ.
Ու զանիկայ մէյմըն ալ օտարները պիտի չծա-
ռայեցընեն.
9 Հապա անոնք՝ իրենց Տէր Աստուծոյն,
Ու իրենց Դաւիթ թագաւորին ծառայութիւն պիտի ընեն,
Որն որ ես Հպիտի հանեմ անոնց:
10 Բայց դուն մի՛ վախնար Յակոբ՝ իմ ծառաս՝ ըսի՛ Տէրը,
Ու մի՛ խորտկիր՝ Իսրայէլ՝ մի՛ զարհուրիր.
Վասն զի ահա ես քեզ հեռուէն՝
Եւ քու սերունդդ իրենց գերութեանը երկրէն պիտի ազատեմ.
Ու Յակոբը պիտի դառնայ, և հանդարտ ու հանգիստ պիտի ըլլայ.
Եւ պանիկայ վախցընող պիտի չըլլայ:
11 Վասն զի ես՝ քեզ ազատելու համար քեզի հետ եմ, կ՛ըսէ Տէրը.
Վասն զի պիտի սպառեմ ան բոլոր ազգերը՝
Որոնց մէջը քեզ ցրուեցի.
Բայց քեզ պիտի չսպառեմ.
Հապա քեզ Հատուցումով պիտի խրատեմ,
Ու քեզ բոլորովին անմեղ պիտի չհանեմ.
12 Վասն զի Տէրը այսպէս կ՛ըսէ.
Քու հարուածդ անբժշկելի է, ու վէրքդ անդարմանելի է.
13 Օգնիկայ պատելու համար՝ քու դատաստանդ տեսնող մը չկայ.
Քեզի համար դեղ ու սպեղանի չկայ:
14 Քու բոլոր համբիներդ քեզ մոռցան.
Քեզ չեն փնտռեր.
Վասն զի քեզ Թշնամիի հարուածքով՝
Ընդունի մէկու մը պատիժով զարկի
Քու անօրէնութիւններուդ շատութեանը համար.
Քանզի քու մեղքերդ շատցան:
15 Քու բեկմանդ համար ինչո՞ւ կ՛աղաղակես.
Քու ցաւդ անբժշկելի է.
Ես բաները քու անօրէնութիւններուդ շատութեանը համար քեզի ըրի.
Քանզի քու մեղքերդ շատցան:
16 Ընդ համար ամէն անոնք որ քեզ կը կլլեն՝ պիտի կլլուին,
Եւ քու բոլոր թշնամիներդ գերութեան պիտի երթան,
Ու քեզ յափշտակողները պիտի յափշտակուին.
Ու քեզ կողոպտողներուն ամէնը կողոպտուելու պիտի մատնեմ.

ᵃ Ա՛մէն 5:
ᵇ ԳԼ. իբ. 15:
ᶜ ԳԼ. իբ. 16:

ᵈ Ա՛մէն 18: ԳԼ. լբ. 44: Եզեկ. լճ. 25: Ամոս. թ. 14, 15:
ᵉ ԳԼ. ժչ. 15:
ᶠ ԳԼ. գ. 31: ղ. 24:
ᵍ Յովել. բ. 11, 31: Ամոս. ե. 18: Սոփ. ա. 14, ԼՃ:
ʰ Դան. ժբ. 1:
ᶦ Նա. ծԼ. 3, 4: Եզեկ. ԼԳ. 23: լչ. 24: Ովս. գ. 5:
ʲ Ա՛ռ. ա. 69: Գոր. բ. 30: ժգ. 23:
ᵏ Նա. խա. 13: խգ. 5: խզ. 2: ԳԼ. խզ. 27, 28:

ˡ ԳԼ. գ. 18:
ᵐ Ամոս. իմ. 8:
ⁿ ԳԼ. գ. 27:
ᵒ Սաղ. ղ. 1: Նա. խէ. 8: ԳԼ. ճ. 24: խղ. 28:
ᵖ Բ ԱՆ. ԼՂ. 16: ԳԼ. ժէ. 18:
ᵠ ԳԼ. չ. 22:

ʳ Ողբ. ա. 2:
ˢ Յոր. ժգ. 24: ժչ. 9: ժք. 11:
ᵗ Յոր. ը. 21:
ᵘ ԳԼ. ե. 6:
ᵛ ԳԼ. ժե. 18:
ʷ Եզ. իգ. 22: Նա. Լգ. 1: խա. 11: ԳԼ. ճ. 25:

17 Վ[ա]ան զի քու վէրդ պիտի պատեմ,
Եւ քեզ քու վէրքերէդ պիտի բժշկեմ, կ'ըսէ Տէրը.
Վանդզի քեզի՝ Ընդարուած կանչեցին.
Ըս ան Սիօնն է, որ զանիկայ փնտռող չկայ՝ ըսին:

18 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ես[ա] ես [b]Յակոբին վրանները դերութիւնը պիտի դարձընեմ,
Եւ անոր բնակարաններուն ողորմութիւն պիտի ընեմ.
Ու քաղաքը իր աւերակներուն վրայ պիտի շինուի,
Եւ պալատը [c]առջինին պէս՝ պիտի կանգնուի:
19 Ու [d]անոնցմէ պիտի ելլէ գոհութիւն՝
Եւ ուրախութիւն ընդոներու ձայն.
[e]Ու զանոնք պիտի շատցընեմ, ու պիտի չքիչնան,
Եւ զանոնք պիտի փառաւորեմ, ու պզտիկ պիտի չիյնան:
20 Եւ անոնց աղաքները [f]առջինին պէս պիտի ըլլան.
Ընոնց ժողովքը իմ առջեւս պիտի հաստատուի,
Ու բոլոր անոնց նեղութիւն տուողներուն այցելութիւն պիտի ընեմ:
21 Եւ անոնց իշխանը իրենցմէ պիտի ըլլայ,
[g]Ու անոնց վրայ տիրողը իրենց մէջէն պիտի ելլէ.
Եւ [h]զանիկայ պիտի մօտեցընեմ, ու ինծի մօտ պիտի ըլայ.
Վ[ա]ան զի [i]ո՞վ է անիկայ՝ որ իր սիրտը պատրաստց ինծի մօտենալու, կ'ըսէ Տէրը.
22 Եւ դուք [k]ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլաք,
Ես ալ ձեզի Ըստուած պիտի ըլլամ:

23 Ես[ա] [l]Տէրոջը մրրիկը սրամտութեամբ ելաւ.
Ընիկայ աւլող մրրիկ է.
Ամբարիշտներուն գլխուն վրայ պիտի յարձակի:
24 Տէրոջը սաստիկ բարկութիւնը ետ պիտի չդառնայ,
Մինչեւ որ իր սրտին խորհուրդները չկատարէ ու չի դործ չընէ.
[m]Նաթի օրերը ասիկայ պիտի հասկընաք:

Ի[ր]. Լ[Ը]

1 Իսրայէլին գերնդաբձութիւնը. 10 անոր հրաւառակութիւը: 15 Իսաբէլ որ սուդ կ'ընէր, կը մխիթարուի: 18 Նփ-

[a] Կ[ո]. Լ[է]. 6:
[b] Ես[ա]. [ծ]է. 3: Կ[ո]. Լ[է]. 7, 11:
[c] Սաղ. [ճ]է. 13:
[d] Նէ[ե]. իբ սովդրութեանը պէս
[e] Ես[ա]. [լ]է. 10: [ծ]ա. 11: Կ[ո]. [լ]ա. 4, 12, 13: Լ[է]. 10, 11:
[f] Ովս. [ժ]. 8:
[g] Ես[ա]. [ա]. 26:
[h] Նում. [խ]թ. 10:
[i] [Ե]ռե. [ժ]Ը. 5:
[k] Կ[ո]. [խ]է. 7: [լ]ա. 1, 33: Լ[է]. 38: Ես[ա]. [ժ]ա. 20: Լ[է]. 28: [լ]է. 27:
[l] Կ[ո]. [խ]է. 19, 20: [խ]է. 32:
[m] Ծն[ա]. [խ]թ. 1:

—

[a] Կ[ո]. Է. 24:
[b] Կ[ո]. Է. 22:
[c] [Ե]ռե. [ժ]. 33: [p] Օբ. [ա]. 33: Սաղ. [ղ]է. 11: Ես[ա]. [կ]է. 14:
[d] Հռով. [ժ]ա. 28, 29:
[e] Սաղ. [ա]. 2:
[f] Ա[մ]ո՛ քեզի ողորմութիւն եղիցի՞:
[g] Ովս. [ժ]ա. 4:
[h] Կ[ո]. Լ[է]. 7:
[i] Ես[ա]. [ժ]է. 20: Դատ. [ժ]ա. 34: Սաղ. [ձխ]թ. 3:
[k] Ես[ա]. [կ]է. 21: Ամով. [ի]. 14:
[l] Ես[ա]. [բ]. 3: Մաք. [գ]. 2:
[m] Ես[ա]. [ժ]է. 5, 6:
[n] Ա[մ]ո՛ մէջ
[o] Կ[ո]. [ա]. 12, 18: [խ]թ. 8:
[p] Ես[ա]. [ի]. 34: 41: Լ[է]. 13:
[q] Սաղ. [ձխ]Ը. 5, 6: Կ[ո]. 4:
[r] Ես[ա]. [լ]է. 8: [խ]է. 19: [խ]թ. 10, 11:
[s] Ես[ա]. [գ]. 22:

[1] Ա[ն] առնը՝ կ'ըսէ Տէրը,
[a] Իսրայէլին բոլոր ազգատոհմներուն Ըստուած պիտի ըլլամ,
Ու անոնք ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլան:
2 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Սուրէն փախած ժողովուրդը՝ անապատին մէջ շնորհք գտաւ,
Երբոր [b]ի՛սրէլի Իսրայէլին հանդստութիւն տալու.
3 Տէրը շատոնցմէ ինծի երեցաւ, ըսելով.
Այո՛ [c]յաւիտենական սիրով Իսրիեցի,
Ընոր համար [d]ողորմութեամբ՝ քեզ քաշեցի՛:
4 [e]Այո՛ նորէն պիտի շինեմ, ու պիտի շինուիս՝ ո՛վ Իսրայէլի կոյսը.
[f]Նորէն քու թմբուկներովդ պիտի զարդարուիս,
Եւ ցնծութեամբ պար բռնողներուն խումբին հետ պիտի ելլես:
5 [g]Նորէն Սամարիայի լեռներուն վրայ այգիներ պիտի անկես.
Տնկողները պիտի տնկեն, ու անոնց պտուղը պիտի ուտեն:
6 Վ[ա]ան զի օր պիտի դայ որ՝
Եփրեմի լեռանը վրայ պահապանները պիտի կանչեն.
[h]Ելէք, ու մեր Տէր Ըստուծոյն՝ դէպ ի Սիօն ելլենք:

7 Վանդզի Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
[i]Յակոբին համար ուրախութեամբ երդեցէք,
Եւ ազգաց գլուխին [k]համար ցնծացէք.
Լսելի տուէք, օրհնեցէք, ու ըսէք.
Ո՛վ Տէր՝ քու ժողովուրդդ՝
Իսրայէլին մնացորդը փրկէ:
8 Ես[ա] ես [l]զանոնք հիւսիսի երկրէն պիտի բերեմ.
Եւ [m]զանոնք երկրի ծայրերէն՝
Ի[ս] անոնց հետ կոյրը ու կաղը,
Յղին ու ծնած կնիկը միասին պիտի ժողվեմ.
Անոնք ժողովք մը հոս պիտի դառնայ:
9 [n]Լալով պիտի գան, ու աղաչանքներով զանոնք պիտի բերեմ.
[o]Անոնք ջուրերու վտակներուն քովէն պիտի պտըտցընեմ,
Հարթակ ճամբայէն՝ որ անոր մէջը չգայթակղին.
Վ[ա]ան զի Իսրայէլին Հայր եղայ.
Ու Եփրեմը [p]իմ անդրանիկս է:

10 Ո՛վ ազգեր՝ Տէրոջը խօսքը մտի՛ք ընէք ,
Ու հեռաւոր կղզիներուն պատմեցէ՛ք , ու ը-
սի՛ք .
Իսրայէլը ցրուողը՝ [1]զանիկայ պիտի ժողվէ .
Նէ զանիկայ պիտի պահպանէ , ինչպէս որ
հովիւը իր հօտը կը պահպանէ :
11 Քանզի [2]Տէրը փրկեց Յակոբը ,
Ու զանիկայ [3]անկէ զօրաւորին ձեռքէն ազա-
տեց :
12 Նէ պիտի գան , ու [4]Սիոնին բարձրութեանը
վրայ ուրախութեան ձայն պիտի վերցնեն ,
Նէ պիտի ցնծան [5]Տէրոջը բարիքներուն՝
Ցորենին , գինիին , ու ձիւիին , ու հղեն ,
Նէ հօտերուն , ու արջառներուն համար .
Նէ անոնց անձերը [6]ջրուած պարտէզի պէս
պիտի ըլլան ,
[7]Ու մէյմըն ալ պիտի չհուաղին :
13 Ընտանեաց կոյսը պար բռնելով պիտի ուրա-
խանայ ,
[8]Նաև երիտասարդները և ծերերը միասին .
Վասն զի անոնց սուգը ուրախութեան պիտի
դարձընեմ ,
Նէ անոնց տրտմութենէն զանոնք մխիթարե-
լով՝ պիտի ուրախացընեմ :
14 Ու քահանաներուն հոգիները պարարտու-
թիւնով պիտի լեցընեմ .
Նէ իմ ժողովուրդս իմ բարիքներուս պիտի
կշտանայ , կ՛ըսէ Տէրը :

15 Տէրը այսպէս կ՛ըսէ .
[9]Ռամայի մէջ [10]ձայն մը լսուեցաւ ,
Ողբի ու դառնագին լացի ձայն .
Ռաքել իր տղոցը համար կու լար ,
Ու իր տղոցը համար մխիթարուիլ չէր ու-
զեր , վասն զի [11]անոնք չկային :
16 Տէրը այսպէս կ՛ըսէ .
Կու ձայնդ լալէն ,
Նէ աչքերդ արցունքէն դադրեցո՛ւր .
Վասն զի քու գործիդ համար վարձք կայ ,
կ՛ըսէ Տէրը .
Ու [12]թշնամիին երկրէն պիտի դառնան :
17 Նէ քու ապագայ ժամանակիդ համար յոյս
կայ , կ՛ըսէ Տէրը ,
Որ [13]ու՝ տղաքներդ իրենց սահմանը դառնան :

18 Ճիրաւի Եփրեմին ասոնկ ողբալը լսեցի .
[14]Զիս խրատեցիր , ու խրատուեցայ
Լու՝[15]ջրտված զուարակի պէս .
[16]Զիս դարձո՛ւր , որ դառնամ .
Վասն զի իմ Տէր Աստուածս դուն ես :
19 Իրաւցընէ [17]դառնալէս ետքը զղջացի .
Ու կրծուելէս ետքը՝ իմ ազդրիս զարկի .
Ամչցայ , ու պատկառեցայ .
Վասն զի իմ մանկութեանս անարգանքը
կրեցի :
20 Միթէ Եփրեմը իմ պատուական որդին է ,
Կամ սիրական զաւակ մըն է .
Վասն զի քանի որ ես անոր վրայով կը խօսիմ ,
Շարունակ զանիկայ կը յիշեմ .
[18]Ուս պատճառով իմ աղիքս կը դալարի անոր
համար .
[19]Ընշուշտ անոր ողորմութիւն պիտի ընեմ ,
կ՛ըսէ Տէրը :

21 Քեզի կոթողներ կանգնէ . քեզի սիւներ
տնկէ .
[20]Միտդ մեծ ճամբուն՝ քու գացած շաւիղիդ
դիր .
Դարձիր ո՛վ Իսրայէլի կոյսը՝
Ուս քու քաղաքներդ դարձիր :
22 Ո՛վ [21]ապստամբ աղջիկ՝
Մինչև ե՞րբ [22]աստանդական պիտի շրջիս .
Քանզի Տէրը երկրի վրայ նոր բան ստեղծեց .
Կնիկ մարդը պիտի շրջապատէ էրիկ մարդը :
23 [23]Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս
կ՛ըսէ .
Ես յուշիկաւ Յուդայի երկրին մէջ՝
Ու անոր քաղաքներուն մէջ ասա խօսքը պիտի
ըսեն ,
Երբոր անոնց գերութիւնը դարձընեմ .
[24]Տէրը քեզ օրհնէ
Ո՛վ արդարութեան բնակարան՝ [25]սուրբ լեռ :
24 Նէ հոն՝ Յուդայի մէջ ու [26]միանդամայն անոր
բոլոր քաղաքներուն մէջ
Երկրագործներ , ու հօտերու հետ չուողներ
պիտի բնակին :
25 Քանզի յոգնած հոգին պիտի զովացընեմ ,
Ու ամէն մաշած հոգին պիտի կշտացընեմ :
26 Ասոր վրայ արթնցայ , ու նայեցայ .
Նէ իմ քունս ինծի անուշ էր :

27 Ահա օրեր կու գան՝ կ՛ըսէ Տէրը ,
Որ [27]Իսրայէլի տունը ու Յուդայի տունը
Մարդու սերմ ու անասունի սերմ պիտի ցա-
նեմ :
28 Ինչպէս որ [28]խելլու , փլցընելու , ու աւերելու ,
Նէ կորսընցընելու ու չարիք հասցընելու հա-
մար՝
[29]Ընտնց վրայ հսկեցի ,
Նոյնպէս ալ [30]շինելու ու տնկելու համար՝
Ընտնց վրայ պիտի հսկեմ՝ կ՛ըսէ Տէրը :
29 Ընդ [31]օրերը մէյմըն ալ պիտի չըսեն .
Հայրերը ազռես կերան ,
Ու որդւոցը ակռաները առին .

[1] Նա . ե . 11 : Նզեկ . լէ . 12 , 13 , 14 :
[2] Նա . խդ . 23 : խե . 20 :
[3] Նա . խի . 24 , 25 :
[4] Նզեկ . ժէ . 23 : ի . 40 :
[5] Ովս . գ . 5 :
[6] Նա . ծը . 11 :
[7] Նա . լէ . 10 : կե . 19 : Հայտ . իա . 4 :
[8] Հես . ժը . 25 :
[9] Մատ . բ . 17 , 18 :
[10] Օրն . խը . 13 :
[11] Հես . ի . 5 : Նզր . ա . 5 : Ովս . ա . 11 :
[12] Ոզր . Ե . 21 :
[13] Ը Օր . Հ . 2 :
[14] Ը Օր . լբ . 36 : Նա . կդ . 15 : Ովս . ժա . 8 :
[15] Նա . ծէ . 18 : Ովս . ժգ . 4 :
[16] Կս . ճ . 5 :
[17] Կս . գ . 6 , 8 , 11 , 12 , 14 , 22 :
[18] Կս . բ . 18 , 23 , 36 :
[19] Տ՚ես Սաղ . ճիբ . 5—8 : Նա . ա . 26 :
[20] Օգաջ . բ . 3 :
[21] Կս . լգ . 12 , 13 :
[22] Նզեկ . լՀ . 9 , 10 , 11 : Ովս . բ . 23 :
[23] Կս . ա . 10 : ժբ . 7 :
[24] Կս . խգ . 27 :
[25] Կս . իգ . 6 :
[26] Նզեկ . ժբ . 2 , 3 :

30 [ե] Հապա ամէն մարդ իր անօրէնութեանը հա-
մար պիտի մեռնի.
Ամէն մարդ որ ազոխ կ'ուտէ,
Ատոր ակռաները պիտի առնեն:

31 Ահա օրեր կու գան՝ կ'ըսէ Տէրը,
Որ Իսրայէլի տանը հետ ու Յուդայի տանը
հետ
[զ]Նոր ուխտ պիտի ընեմ,
32 Ո՛չ թէ ան ուխտին պէս՝ որ անոնց հայրերուն
հետ ըրի,
Ա՛ն օրը որ [է]անոնց ձեռքէն բռնեցի՝
Զանոնք Եգիպտոսի երկրէն հանելու համար.
Ինչու որ անոնք իմ ուխտս զանց ըրին,
*Ես ալ անոնք մերժեցի՛՝ կ'ըսէ Տէրը.
33 Հապա ան օրերէն ետքը՝
[ը]Իսրայէլի տանը հետ ընելու ուխտս ասիկայ է,
կ'ըսէ Տէրը.
[թ]Իմ օրէնքս անոնց ներսն դնել պիտի դնեմ,
Ու զանիկայ անոնց սրտին վրայ պիտի գրեմ,
[ժ]Ու ես անոնց Աստուած պիտի ըլլամ,
Ու անոնք ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլան:
34 Ու անկէ ետքը մէկ մարդ մը իր ընկերին,
Ու մէկ մարդ մը իր եղբօրը պիտի չսորվեցնէ՝
Ըսելով թէ՝ Տէրը ճանչցէք.
Հապա անոնց պզտիկէն մինչև մեծը՝
[ի]Ամէնը զիս պիտի ճանչնան, կ'ըսէ Տէրը.
Վասն զի [ժ]անոնց անօրէնութիւնը պիտի նեղեմ,
Ու անոնց մեղքը մէյմըն ալ պիտի չյիշեմ:
35 Այսպէս կ'ըսէ Տէրը՝ [ի]որ արևը հաստատեց
օրուան լոյսին համար,
Ու գիշերուան լոյսին համար՝ լուսինին ու
աստղերուն կանոնները դրաւ,
Որ [ի]ծովը կը յանդիմանէ՝ երբոր անոր ալիք-
ները կը գոռան.
[ի]Ընոր անունը Եհովայ Սաբաւովթ է.
36 [ի]Թէ որ աս կանոնները իմ առջևէս դադրին,
կ'ըսէ Տէրը,
Իսրայէլին սերունդն ալ իմ առջևս միշտ ազգ
ըլալէն պիտի դադրի:
37 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
[ի]Թէ որ երկինքները կրնան վերէն չափուիլ,
Ու երկրին հիմերը վարէն քննուիլ,
Ես ալ բոլոր Իսրայէլին սերունդը՝
Իրենց բոլոր բաներուն համար պիտի մեր-
ժեմ, կ'ըսէ Տէրը:

38 Ահա օրեր կու գան՝ կ'ըսէ Տէրը,
Որ [ը]Ընաւոյելի աշտարակէն մինչև Ընկեան
դուռը՝
Քաղաքը Տէրոջը համար պիտի շինուի.
39 Ու անոր գիմացէն [ի]չափին լարը՝
Մինչև Գարիբի բլուրը պիտի հլլէ,
Ու գէպ ի Գոատի պիտի դառնայ:
40 Ու դիակուն ու մոխրոց բոլոր ձորը,
Ու բոլոր արտերը մինչև Կեդրոն հեղեղատը,
[ի]Մինչև Ձիերուն դրանը անկիւնը գէպ ի ա-
րևելք՝
[ի]Սուրբ պիտի ըլլայ Տէրոջը.
Ա՛եմբն ալ պիտի չքակուի, ու չկործի յա-
ւիտեան:

ԳԼ. ԼՐ

1 Երեմիա իր մարգարէութեանը համար Սեդեկիային բանա-
րկուած՝ 6 Ընտանեկան արտ մը գնել կ'առնէ. 13 ու
անոր մասնաւորները Բարուքին յանձնելով՝ կը պատուիրէ
որ զանոնք պահէ իրեն նման ժողովուրդին դառնալուն:
16 Երեմիա իր աղօթքին մէջ Աստուծոյ գործած կ'ընէ:
26 Աստուած դերութեան սպառնալիքը կը նորոգէ ժո-
ղովուրդին մեղքերուն համար, 36 և կը խոստանայ բեկ-
բալի գերեզմանութիւն մը:

1 Յուդայի [ե]Սեդեկիա թագաւորին տասներորդ
տարին՝ այսինքն [ը]Նաբուգոդոնոսորին տաս-
ներեքերորդ տարին՝ Տէրոջը կողմանէ Երեմի-
2 այի եղած խօսքն է: Ընդ ատենը Խարիլոնի
թագաւորին զօրքը Երուսաղէմը կը պաշարէր,
ու Երեմիա մարգարէն՝ Յուդայի թագաւորին
տունը եղող [բ]բանտին դաւիթին մէջը արգել-
3 լուած էր: Վասն զի Յուդայի Սեդեկիա թա-
գաւորը զանիկայ արգիլեց՝ ըսելով. Դուն ին-
ձի համար մարգարէութիւն ըրիր ու ըսիր թէ՝
Տէրը այսպէս կ'ըսէ. [ի]Ահա ես աս քաղաքը
Խարիլոնի թագաւորին ձեռքը պիտի տամ, ու
4 զանիկայ պիտի առնէ. Ընդ Յուդայի Սեդեկիա
թագաւորը [ե]Քաղդեացւոց ձեռքէն պիտի չա-
զատի. հապա անշուշտ Խարիլոնի թագաւորին
ձեռքը պիտի տրուի, ու անոր հետ բերան ա-
բերան պիտի խօսի, և անոր հետ աչք աչքի
5 պիտի տեսնուի. Ու անիկայ Սեդեկիան Խա-
բիլոն պիտի տանի. ու անիկայ հոն պիտի մնայ,
[ե]մինչև որ ես անոր այցելութիւն ընեմ՝ կ'ըսէ
Տէրը. Եթէ որ Քաղդեացւոց հետ պատերազմ
ընէք, յաջողութիւն պիտի չունիք:
6 Ընդ ատենը Երեմիան բաւ. Տէրոջը խօսքը
7 ինծի եղաւ՝ ըսելով. Ահա քու հօրեղբօրդ Սեղ-
ղումին որդին Ընամայելը քեզի պիտի գայ, ու
պիտի ըսէ. Ընաթովթի մէջ եղող ագարակս
քեզի ծախու առ. վասն զի [ը]ազգականութեան
իրաւունքով քեզի կ'իյնայ որ ծախու առնես:
8 Ընդ Տէրոջը խօսքին համեմատ՝ իմ հօրեղբօրս

[ե] Գաղ. ձ. 5, 8:
[զ] ԳԼ. ԼԲ. 40: ԼԳ. 14: Ես-
զեկ. ԼԶ. 26: Երբ. Բ. 8—
12: Ժ. 16, 17:
[է] Բ Օր. ւն. 31:
* Կամ թէ՛ և անոնց վրայ սի-
րողը ես էի,
[ը] ԳԼ. ԼԲ. 40:
[թ] Սաղ. ևթ. 8: Եզեկ. ժն.
19, 20: ԼԶ. 26, 27: [ի]
Ասր. գ. 3:
[ժ] ԳԼ. ԽԳ. 7: Շ. 22: ԼԲ. 38:
[ի] Ես. ծգ. 13: Հօվ. ձ. 45:
ա Կոր. ի. 10: ա Հօվ. Բ.
20:
[լ] ԳԼ. ԼԳ. 8: Ե. 20: Միք.
է. 18: Գոր. Ժ. 43: Ժգ.
39: Հռով. ժա. 27:
[խ] Օրն. ւն. 16: Սաղ. Հբ. 5,
17: Հբ. 2, 36, 37: Ա՛բ.
89:
[ծ] Ես. ծա. 15:
[կ] ԳԼ. Ժ. 16:
[հ] Սաղ. ճղբ. 6: Ես. ծգ.
9, 10: ԳԼ. Լգ. 20, ևն:
[ձ] ԳԼ. Լգ. 22:
[ղ] Նեհեմ. գ. 1: Հռաք. Ժգ.
10:
[ճ] Նդեկ. Ես. 8: Հռաք. Բ. 1:
[մ] [ի]Ես. Խ. 15: Նեհեմ. գ.
28:
[յ] Յովել. գ. 17:
[ն] ա Թագ. իե. 1, 2: ԳԼ.
Լ[ի]. 1:
[շ] [ը]Նեհեմ. գ. 25: ԳԼ. Լգ. 1:
Լե. 21: Լբ. 6: Լ[ի]. 14:
[ո] ԳԼ. Լգ. 2:
[չ] ԳԼ. Լգ. 3: Լբ. 18, 23:
Լ[ի]. 5: Ծբ. 9:
[պ] ԳԼ. իե. 22:
[ջ] ԳԼ. իա. 4: Լգ. 5:
[ռ] Ղև. իե. 24, 25, 32: Հռա-
ւաթ. գ. 4:

որդին Ընամայելը ինձի՝ բանտին գաւիթը և
կաւ ։ ու ինձի ըսաւ ։ Ահա՛ ես ներհակ քեզ ։ Խնդ-
ամինի երկիրը՝ Ընամօղլի մէջ ունեցած ագա-
րակս ծախուս առ ։ վասն զի ժառանգութեան
իրաւունքը քուկդ է ։ ու քեզի կ՚իյնայ որ փրը-
կես ։ քեզի ծախուս առ ։ ան առուներ դիտցայ որ
9 ասիկայ Տէրոջը խօսքն էր ։ Եւ հօրեղբօրս որ-
դիէն՝ Ընամայելէն Ընամօղլի մէջ եղող ա-
գարակը ծախուս առի ։ ու ըստակը՝ տասնու-
10 հօթը սիկղ արծաթ կշռեցի անոր ։ Եւ մուրհակ մը գրեցի ու կնքեցի ։ ու վկաներ բռնեցի ։
11 և արծաթը կշռոքով կշռեցի ։ Ու ստացուածքի մուրհակը՝ թէ հրամանին ու կանոններուն համեմատ կնքուածը ։ և թէ բաց եղածը առի ։
12 Ու ստացուածքի մուրհակը՝ հօրեղբօրս որդ-ոյն Ընամայելին աչքերուն առջևը՝ ու ըս-
տացուածքի մուրհակին մէջը գրուող Վկայից աչքերուն առջևը՝ բանտի գաւիթին մէջը նս-
տող բոլոր Հրէից աչքերուն առջևը՝ Մա-
ասիայի որդւոյն Նէրիայի որդւոյն Բարուքին
13 տուի ։ Եւ անոնց աչքերուն առջևը Բարուքին
14 պատուիրեցի ու ըսի ։ Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէ-
լին Ընաուածը այսպէս կ՚ըսէ ։ Ես մուրհակ-
ները՝ ասա կնքուած ստացուածքի մուրհակը ։
ու ասա բաց մուրհակը առ ։ և զանոնք հոգէ ա-
15 մանի մը մէջ դիր ։ որ շատ օրեր մնան ։ Վասն զի զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Ընաուածը այսպէս
կ՚ըսէ ։ Ես երկրիս մէջ՝ նորէն տուներ ու ա-
գարակներ և այգիներ ծախուս պիտի առնուին ։
16 Ու ստացուածքի մուրհակը՝ Նէրիայի որ-
դւոյն Բարուքին տալէն ետքը՝ Տէրոջը աղօթք
17 ըսի ու ըսի ։ Ով՝ Տէր Եհովայ՝ ահա դուն քու մեծ զօրութեամբդ ու երկրնցած բազու-
կովդ ։ Երկինքը ու երկիրը ստեղծիր ։ Քեզ ա-
18 մէկ բան մը քեզի դժուարին չէ ։ Դուն Հա-
զարներուն ողորմութիւն կ՚ընես ։ ու Հայրերուն անօրէնութիւնը պատիժը՝ անոնցմէ ետքը ա-
նոնց որդիներուն ծոցը կրս տաս ։ դուն մեծ ու Հզօր Աստուած ես ։ Քու անունդ Զօրաց
19 Տէր է ։ Դուն խորհրդով մեծ ։ ու գործքով զօրաւոր ես ։ որովհետև որ Ադամին մէկուն իր ճամ-
բաներուն համեմատ ։ ու անոր գործքերուն պը-
տուղին համեմատ հատուցում ընելու համար՝
քու աչքերդ մարդոց որդիներուն բոլոր ճամ-
20 բաներուն վրայ բաց է ։ Դուն որ մինչև ասա օրս՝
Եգիպտոսի երկրին մէջ ։ ու Իսրայէլի մէջ ։ և
ընդոլոր մարդոց մէջ նշաններ ու հրաշքներ ընե-
լով՝ քեզի անուն վաստրկեցար ։ ինչպէս որ այս-
21 օր կ՚երևի ։ Եւ քու ժողովուրդդ Իսրայէլը՝ նշաններով ։ ու հրաշքներով ։ և զօրաւոր ձեռ-
քով ։ ու երկրնցած բազուկով ։ և մեծ ահաբ-
22 կուով ։ ու երկրացած բազուկով ։ և մեծ ահաբ-
կութեամբ Եգիպտոսի երկրէն հանեցիր ։ Ու
անոնց տուիր ասա երկիրը՝ որուն որ իրենց Հայրե-
րուն երդում ըրեր էիր՝ իրենց տալու ։ Հոսող
23 երկիր մը որ կաթ ու մեղր կը բղխէ ։ Ու մտան
զանիկայ ժառանգեցին ։ բայց Քու ձայնիդ ա-
կանջ չտուին ։ և քու օրէնքիդ համեմատ չքա-
լեցին ։ անոնք ընբին ինչ որ անոնց պատուի-
րեցիր որ ընեն ։ ուստի ասա բոլոր չարիքը անոնց
24 վրայ բերիր ։ Ահա քաղաքին դէմ Պատնէշներ կանգնուեցաւ որ զանիկայ առնուն ։ և քաղաքը՝
Սուրին ։ սովին ու ժանտախտին պատճառաւը՝
անոր դէմ պատերազմ ընող Քաղդէացւոց
ձեռքը արուեցաւ ։ և քու ըսածդ կատարուե-
25 ցաւ ։ ու ահա կը տեսնես ։ Բայց դուն՝ ով Տէր Եհովայ ։ ինձի ըսիր որ՝ Զգարակը ստա-
կով քեզի ծախուս առ ։ ու վկաներ բռնէ ։ և
ահա Քաղաքը Քաղդէացւոց ձեռքը կը մատ-
նուի ։
26 Եւ Տէրոջը խօսքը Երեմիային եղաւ՝ ըսե-
27 լով ։ Ահա ես եմ Եհովայ Ամէն մարմնոյ Աս-
տուածը ։ Միթէ ինձի դժուարին բան մը կայ ։
28 Ընդ Համար Տէրը այսպէս կ՚ըսէ ։ Ահա ես
ասա քաղաքը Քաղդէացւոց ձեռքը ու Բաբիլո-
նի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին ձեռքը պիտի
29 տամ ։ ու զանիկայ պիտի առնէ ։ Եւ ասա քա-
ղաքիս դէմ պատերազմ ընող Քաղդէացիները
պիտի գան ։ ու ասա քաղաքը կրակի պիտի տան
ու այրեն ։ նաև ալիսի այբեն ան տուներուն՝ ո-
րոնց տանիքներուն վրայ Բահաղին խունկ կը
ծխէին ։ և օտար աստուածներուն թափելու
նուէրներ կը մատուցանէին՝ զիս բարկացընելու
30 Համար ։ Վասն Իսրայէլի որդիքը ու Յու-
դայի որդիքը իրենց մանկութենէն ի վեր իմ
առջևս միայն չարութիւն կը գործեն ։ որովհետև
Իսրայէլի որդիքը իրենց ձեռացը գործքերովը
անդադար զիս կը բարկացընեն՝ կ՚ըսէ Տէրը ։
31 Վասն ասա քաղաքը՝ իր շինուած օրէն մինչև
ասա օրս՝ իմ բարկութեանս ու սրտմտութեանս
համար եղաւ ։ որ զանիկայ երեսիս առջևէն
32 վերցընեմ ։ Իսրայէլի որդւոցը ։ ու Յուդայի
որդւոցը ։ թէ իրենց և թէ իրենց թագաւոր-
ներուն ։ իշխաններուն ։ քահանաներուն ։ ու
մարգարէներուն ։ և Յուդայի մարդիկներուն ։
ու Երուսաղէմի բնակիչացը բոլոր չարութիւնը
պատճառած՝ որ զիս զբարկացընելու հա-
33 մար ։ Եւ ինձի կնակ դարձուցին և չէ թէ
երես ։ ու թէև անոնց սորվեցուցի ։ կանուխ
կանխով ու սորվեցընելով ։ բայց անոնք մտիկ
34 չըրին ։ որ խրատ ընդունին ։ Ասա իմ ա-

ը Ծն. իդ. 16։ Օաբ. ժա. 12։
ի Տճա Նա. ը. 2։
ա ՊՀ. Լղ. 4։
բ Ելմբ 37, 43։
գ Ջ. Ծատ. ժծ. 15։
դ Ծն. ժբ. 14։ Ելմբ 27։ Նե. ա. 37։
ե Նհ. ի. 6։ Լղ. 7։ Ը Օբ. ե. 9, 10։
զ Նա. ծ. 6։
է ՊՀ. ժ. 16։
ը Նա. իբ. 29։
թ ՊՀ. ժէ. 10։
ժ Յոբ. Լղ. 21։ Ապ. Լղ. 13։ Ընտկ. ի. 21։ ՊՀ. ժգ. 17։
ժա Նհ. ծ. 16։ ա Պն. ժէ. 21։ Նա. կգ. 12։ Դան. ծ. 15։
ժբ Նհ. գ. 6։ ը Ծատ. է. 23։ ա Պն. ժէ. 21։ Ապ. Ծ. Գ. 11, 12։
ժգ Նհ. գ. 8, 17։ ՊՀ. ժա. 5։
ժդ Գնճմ. ծ. 26։ ՊՀ. ժա. 8։ Դան. ծ. 10—14։
ժե ՊՀ. Լղ. 4։
ժզ ՊՀ. ժգ. 12։
ժէ Ելմբ 25, 36։
ժը Ելմբ 24։
ժթ Ծատ. ժգ. 22։
ի Ելմբ 17։
իա Ելմբ 3։
իբ ՊՀ. իա. 10։ լէ. 8, 10։ ծբ. 13։
իգ ՊՀ. ժբ. 13։
իդ ՊՀ. բ. 7։ գ. 25։ է. 22—26։ իբ. 21։ Նզկ. ի. 28։
իե Ջ. Ծատ. իգ. 27։ իդ. 3։
իզ Նա. ա. 4, 6։ Դան. թ. 8։
իէ ՊՀ. բ. 27։ է. 24։
իը ՊՀ. է. 13։
իթ ՊՀ. է. 30, 31։ իգ. 11։ Նզկ. ը. 5, 6։

նունեմ կոչուած տանը մէջ իրենց պղծու-
թիւնները դրին՝ զանիկայ պղծելու համար։
35 Ու Աշնէմի որդւոյն Ձորին մէջը եղող Ա-
հաղեին բարձր տեղերը շինեցին՝ իրենց տղաք-
ները ու աղջիկները [b]Մողոքին համար կրակի
անցընելու ; [c]որն որ ես անոնց հրամայած չէի,
ու միտքէս ալ անցած չէր, որ անոնք աս պղծ-
ութիւնը ընեն՝ Յուդային մեղանչել տալու
համար։
36 Ասոր հիմա Իսրայէլին Տէր Աստուածը
այսպէս կ'ըսէ աս քաղաքիս համար՝ որ դուք
կ'ըսէք թէ՝ սրով, սովով ու ժանտախտով
[d]Բաբիլոնի թագաւորին ձեռքը կը մատնուի.
37 Ահա ես [e]զանոնք պիտի ժողվեմ ան բոլոր եր-
կիրներէն, ուր որ զանոնք՝ իմ բարկութեամբս,
սրտմտութեամբս ու մեծ ցասումովս վռնտեցի,
և զանոնք աս տեղս պիտի դարձընեմ, ու [f]ա-
38 պահովութեամբ պիտի բնակեցընեմ։ Ու անոնք
[g]ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլան, ես ալ անոնց
39 Աստուած պիտի ըլլամ. Ու [h]անոնց մէկ սիրտ
ու մէկ ճամբայ պիտի տամ, որ միշտ ինծմէ
վախնան, և իրենց՝ ու իրենցմէ ետքը իրենց
40 զաւակներուն աղէկ ըլլայ։ Ու [i]անոնց հետ
յաւիտենական ուխտ մը պիտի ընեմ, որ ա-
նոնց բարիք ընելէն՝ անոնցմէ ետ չդարձայ. ու
[j]իմ վախս անոնց սրտին մէջը պիտի դնեմ, որ
41 ինծմէ չհեռանան։ Ու [k]անոնց բարիք ընելով՝
անոնց վրայ պիտի ուրախանամ, ու [l]զանոնք՝
բոլոր սրտովս ու բոլոր հոգիովս՝ ճշմարտու-
42 թեամբ աս երկրիս մէջը պիտի անկիտ։ Վասնզի
Տէրը այսպէս կ'ըսէ. [m]Ինչպէս որ աս ժողո-
վուրդին վրայ աս բոլոր մեծ չարիքը բերի, այն-
պէս ալ անոնց վրայ պիտի բերեմ ան բոլոր բա-
43 րիքը՝ որ անոնց համար խօսացայ։ Ու [n]նորէն
ագարակներ ծախուս պիտի առնուի աս երկրին
մէջ, [o]որուն համար դուք կ'ըսէք թէ՝ Ամայա-
ցած է, ու մարդ և անասուն զուրկ է, ո-
44 [p]Քաղդէացւոց ձեռքը տրուած է։ [q]Մինիա-
մինի երկրին մէջ, ու Երուսաղէմին շրջակայ տե-
ղուանքը, և Յուդայի քաղաքներուն մէջ, ու
լեռնային քաղաքներուն մէջ, և դաշտային քա-
ղաքներուն մէջ, ու հարաւային քաղաքներուն
մէջ ստակով ագարակներ ծախուս պիտի առ-
նեն. և մատչանները պիտի գրեն, ու պիտի
կնքեն, ու վկաներ պիտի բռնեն. վասն զի [r]ա-
նոնց գերութիւնը եմ պիտի դարձընեմ, կ'ըսէ
Տէրը։

ԳԼ. ԼԴ

1 Աստուած կը խոստանայ դիրեզարձութիւն մը, 9 ուրա-
խալի վիճակ մը, 12 և հաստատուն կառավարութիւն
մը, 15 Իբրեամայ արդարութեան Ճառախիղը, 17 Թա-
գաւորութեան և քահանայութեան տևողութիւնը, 20 և
հաստատուն սուրբ սերունդ մը։

1 Ու Տէրոջը խօսքը երկրորդ անգամ Երեմի-
այեան եղաւ, երբոր անիկայ տակաւին [a]բան-
տին գաւիթին մէջը արգիլուած էր, ըսելով.
2 Այսպէս կ'ըսէ Տէրը [b]որ աս գործը շինեց,
Տէրը՝ [c]որ զանիկայ հաստատելու համար՝ զա-
նիկայ ստեղծեց, [d]որուն անունը Կհովայ է.
3 [e]Ինծի կանչէ, ու քեզի պատասխան տամ, և
քեզի մեծ ու խորին բաներ պատմեմ, որ դուն
4 չես գիտեր։ Վասն զի աս քաղաքին տուներ-
ուն համար, ու Յուդայի թագաւորներուն
տուներուն համար՝ որոնք [f]պատնէշներէն ու
սուրէն փլած են, Իսրայէլին Տէր Աստուածը
5 այսպէս կ'ըսէ. [g]Քաղդէացւոց դէմ՝ պա-
տերազմ ընելու կու գան. և ան գո-[h]նէրը մե-
ռած մարդոց դիակովը պիտի լեցուին, որոնք
իմ բարկութեամբս ու սրտմտութեամբս պիտի
զարնեմ. վասն զի ես աս քաղաքէն իմ երեսս
ծածկեցի, անոնց բոլոր չարութեանը համար։
6 Կհա [i]անոր առողջութիւն ու բժշկութիւն պի-
տի բերեմ, ու զանոնք պիտի բժշկեմ, և խա-
ղաղութեան ու ճշմարտութեան առատութիւ-
7 նը անոնց պիտի յայտնեմ։ Ու [j]Յուդային
գերութիւնը ու Իսրայէլին գերութիւնը պիտի
դարձընեմ, ու զանոնք [k]առջինին պէս պիտի
8 †հաստատեմ։ Ու անոնց ինծի դէմ գործած
բոլոր անօրէնութենէն [l]զանոնք պիտի սրբեմ.
ու անոնց ինծի դէմ ըրած [m]բոլոր անօրէնու-
9 թիւնները ու յանցանքները պիտի ներեմ։ [n]Ու
ասիկայ ինծի ուրախութեան անուն, փառք
ու պարծանք պիտի ըլլայ երկրիս բոլոր ազգերուն
մէջը՝ որոնք պիտի լսեն ան ամէն բարիքը՝ որ ես
անոնց պիտի ընեմ. և [o]պիտի վախնան ու դո-
ղան ան ամէն բարիքին ու ամէն յաջողութեա-
նը համար՝ որ ես աս [p]տեղին պիտի ընեմ։
10 Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Դուք տակաւին այս
տեղս՝ [q]որուն համար դուք կ'ըսէք թէ՝ մարդ ու անա-
սուն զուրկ ըլլալով՝ անապատ դարձած է, և
Յուդայի քաղաքներուն մէջ, ու Երուսաղէմի
փողոցներուն մէջ՝ որոնք անմարդ ու անբնակ,
ու անասուն զուրկ ըլլալով՝ ամայացած են,
11 նորէն պիտի լսուի [r]ձնծուխեան ձայն, և ու-

---

a Գլ. է. 31։ ժբ. 5։
b Կ'ել. ժբ. 21։ գ Թագ. ժա. 33։
c Գլ. է. 31։
d [e]Որ. Ը. 3։ Գլ. իգ. 3։ իբ. 14։ լա. 10։ Նզկ. լէ. 21։
e Գլ. իգ. 6։ լգ. 16։
f Գլ. իգ. 7։ Ը. 22։ լա. 33։
g Գլ. իգ. 7։ Նզկ. ժա. 19, 20։
h [i]Յս. ծէ. 3։ Գլ. լա. 31։
i Գլ. լա. 33։
j [k]Որ. Ը. 9։ Սոփ. գ. 17։
k Գլ. իգ. 6։ լա. 28։ Ըմով. իբ. 15։
l Գլ. լա. 28։
m [n]Որ. 15։
n Գլ. լգ. 10։
o Գլ. լգ. 10։
p Գլ. լգ. 26։
q Գլ. լգ. 7, 11, 26։

a Գլ. լբ. 2, 3։
b Յս. լէ. 26։
c Նէմ. ժէ. 3։ Ըմով. Ե. 8։ իբ. 6։
d Ամո. զա. 15։ Գլ. իբ. 12։
e Գլ. լբ. 2ա։
f Գլ. լբ. 5։
g Ա՛ն՛ Քաղդէացիք
h Գլ. Ը. 17։
i Գլ. Ը. 3։ լբ. 44։ [j]Ամր 11։
k Յս. ա. 26։ Գլ. իգ. 6։ Ը. 20։ լա. 4, 28։ իբ. 10։
† Նբբ. չնկնմ։
l Նզկ. լձ. 25։ Օպ. ժգ. 1։ Նբբ. իա. 13, 14։
m Գլ. լա. 3ա։ Միք. է. 18։
n Յս. կբ. 7։ Գլ. ժգ. 11։
o Տես Յս. կ. 5։
p Գլ. լբ. 43։
q Գլ. է. 34։ ժգ. 9։ իբ. 10։ Հայտ. ժբ. 23։

բախտութեան ձայն, փեսայի ձայն, ու հարսի ձայն, նաև անոնց ձայնը՝ որոնք Տէրոջը տուները գոհութեան ընծաներ բերելով՝ կ'ըսեն. «Գոհացէ՛ք զօրաց Տէրոջմէն. ինչու որ Տէրը բարի է, ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է. ը՛ռնգի ան երկրին գերիները իրենց առջի
12 վիճակին պիտի դարձընեմ՚ կ'ըսէ Տէրը: Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ. «Ան տեղացս մէջ՝ որ մարդէ ու անասունէ զուրկ ըլլալով՝ անապատ դարձած է, և անոր ամէն քաղաքներուն մէջ՝ նորէն հօտեր պառկեցնող հովիւներու
13 բնակարաններ պիտի ըլլան: Լեռնային քաղաքներուն մէջ՝ դաշտային քաղաքներուն մէջ՝ ու Հարաւային քաղաքներուն մէջ՝ և Բենիամինի երկրին մէջ՝ ու Երուսաղէմին շրջակայ տեղւոյն՝ և Յուդայի քաղաքներուն մէջ՝ հօտերը դարձեալ պիտի անցնին՝ կ'ըսէ Տէրը:
14 Ահա օրեր կու գան՝ կ'ըսէ Տէրը, որ Իսրայէլի տան համար և Յուդայի տան համար
15 բան եմ հաստատեմ: Ան օրերը ու ան ժամանակը՝ Դաւիթին արդարութեան շառաւիղ մը պիտի բուսցընեմ. և անիկայ երկրի վրայ իրաւունք ու արդարութիւն պիտի
16 ընէ: Ան օրերը Յուդան պիտի ազատի, ու Երուսաղէմը ապահովութեամբ պիտի բնակի. և ան է անոր անունը՝ որով պիտի կոչուի.
17 Տէրը մեր արդարութիւնն է: Վասն զի Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Դաւիթին չիսրայէլի տան աթոռին վրայ նստող մարդ պակաս պիտի չըլ-
18 լայ. Ու Ղեւտացի քահանաներէն՝ ողջակէզ, հացի ընծայ ու զոհ մատուցանող մարդ յաւիտեան պակաս պիտի չըլլայ իմ առջեւս:
19 Եւ Տէրոջը խօսքը Երեմիային եղաւ՝ ըսե-
20 լով. Տէրը այսպէս կ'ըսէ. «Թէ որ ցորեկուան ուխտս ու գիշերուան ուխտս կրնաք աւրել, որ ցորեկը ու գիշերը իրենց ժամանակովը չըլ-
21 լան՝ Իմ ծառային Դաւիթին հետ ունեցած ուխտս ալ պիտի աւրուի, որ իր աթոռին վրայ թագաւորութիւն ընելու որդի չունենայ. անանկ ալ Ինծի ծառայութիւն ընող Ղեւտացի քահա-
22 նաներուն հետ ուխտիս: Ինչպէս որ երկինքի զօրքերը չեն համրուիր, ու ծովուն աւազը չչափուիր, իմ ծառային Դաւիթին սերունդը՝ և Ինծի ծառայութիւն ընող Ղեւտացիները այնպէս պիտի շատցնեմ:
23 Եւ Տէրոջը խօսքը Երեմիային եղաւ՝ ըսե-
24 լով. Չե՞ս տեսներ որ աս ժողովուրդը ինչ կը խօսի, ու կ'ըսէ. Տէրը իր ընտրած երկու ազ-

գատոհմերը երեսէ ձգեց. ու անոնք իմ ժողովուրդս կ'անարգեն, մինչև զանիկայ իրենց
25 առջեւը ազգ չեն ներելով: Տէրը այսպէս կ'ըսէ. «Թէ որ ցորեկուան ու գիշերուան համար ուխտ րնած չեմ, և երկինքն ու երկրիս կանոն-
26 ներ դրած չեմ, Յակոբին ու իմ ծառային Դաւիթին սերունդն ալ երեսէ պիտի ձգեմ, որ Աբրահամին, Իսահակին ու Յակոբին սերունդին վրայ իշխաններ չառնեմ. վասն զի անոնց գերութիւնը պիտի դարձընեմ, ու անոնց պիտի ողորմիմ:

ԳԼ. ԼԴ

1 Երեմիա կը նախազգայէ Սեդեկիային ու Երուսաղէմին գերութիւնը: 8 Իշխանները ու ժողովուրդը իրենց ծառանները ազատելէն ետև՝ կ'ստուերոյ ուխտին դէմ՝ զանոնք նորէն կը ծառայեցընեն: 12 Երեմիա Ռեքէյ անհնազանդութեանը համար կը մարգարէանայ Թէ անոնք ու Սեդեկիան իրենց թշնամիներուն ձեռքը պիտի մատնուին:

1 Երբոր Բաբիլոնի թագաւորը իր բոլոր զօրքովը, ու իր իշխանութեան տակը եղող երկրին բոլոր թագաւորութիւններովը, և բոլոր ժողովուրդներով՝ Երուսաղէմի վրայ, ու անոր բոլոր քաղաքներուն վրայ պատերազմ կ'ընէր, Տէրոջը կողմանէ Երեմիային ան խօսքը եղաւ, ըսելով.
2 Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Գնա, Յուդայի Սեդեկիա թագաւորին խօսէ, ու անոր ըսէ. Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ահա քաղաքը Բաբիլոնի թագաւորին ձեռքը պիտի
3 տամ, ու զանիկայ կրակով պիտի այրէ. Եւ դուն անոր ձեռքէն պիտի չազատիս. հապա անշուշտ պիտի բռնուիս, ու անոր ձեռքը պիտի տրուիս. և քու աչքերդ Բաբիլոնի թագաւորին աչքերը պիտի տեսնեն. ու անոր բերանքու բերնիդ հետ պիտի խօսակցի. ու Բաբիլոն
4 պիտի երթաս: Բայց Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէ՛ ով Սեդեկիա Յուդայի թագաւոր. Տէրը քեզի համար այսպէս կ'ըսէ. Դուն սրով պի-
5 տի չմեռնիս. Դուն խաղաղութեամբ պիտի մեռնիս. և ինչպէս որ զբեզմէ առաջ եղող քու հայրերուդ՝ առջի թագաւորներուն համար խունկ կ'ընէր ու ան կու լային՝ ո՛վ տէր իմ՛ ըսելով, քու վրադ պիտի ողբան. վասն զի աս խօսքը ես խօսեցայ՝ կ'ըսէ Տէրը:
6 Ու Երեմիա մարգարէն աս բոլոր խօսքերը Յուդայի Սեդեկիա թագաւորին խօսեցաւ Եր-
7 ուսաղէմի մէջ: Եւ Բաբիլոնի թագաւորին

ե Կե. է. 12: Սաղ. ձէ. 22: ճժգ. 17:
ը ա Մն. ժգ. 8, 34: բ Մն. է. 13: է. 3: Նգր. գ. 11: Սաղ. ճԼգ. 1: Նա. ժբ. 4:
թ Ամբ 7:
ժ Նա. կի. 10: Կե. լա. 24: ծ. 19:
ի Կե. ժէ. 26: ԼԲ. 44:
լ Կե. է. 32:
խ Կե. ի՛գ. 5: լա. 27, 31:
ծ Կե. իԲ. 10:
կ Նա. գ. 2: ժա. 1: Կե. ի՛գ. 5:
հ Կե. ի՛գ. 6:
ձ Բ ճնաղ. է. 16: գ ճնաղ. բ. 4: Սաղ. ձի. 29, 36: Ղե. ա. 32, 33:
ղ Հռով. ժբ. 1: ժե. 16: ա Պետ. բ. 5, 9: Յայտ. ա. 6:
ռ Սաղ. ձի. 37: Նա. ծգ. 9: Կե. լա. 36: Ամբ 25:
ն Սաղ. ձի. 34:
շ Ծն. ժգ. 16: ժե. 5: իբ. 17: Կե. լա. 37:
ո Ամբ 21, 22:
չ Ամբ 20: Ծն. բ. 22:
պ Սաղ. ճի. 16, 17: ձգ. 19: Կե. լա. 35, 36:
ջ Կե. լա. 37:
ռ Ամբ 7, 11: Նգր. բ. 1:
ս Ի ճնաղ. իե. 1, ԼԸ: Կե. Լի. 1: ծբ. 4:
վ Կե. ա. 15:
տ Կե. իա. 10: Լբ. 3, 28:
ր Կե. Լբ. 29: Ամբ 22:
ց Կե. Լբ. 4:
ւ Տես Բ Մն. ժգ. 14: իա. 19:
փ Տես Գան. բ. 46:
ք Տես գԼ. իբ. 18:

զօրքը՝ Երուսաղէմի դէմ ու Յուդայի մնացած բոլոր քաղաքներուն դէմ Լաքիսին ու Ազեկային հետ պատերազմ կ՚ընէր. վասն զի [b]Յուդայի քաղաքներէն՝ պարսպաւոր քաղաքներ ասոնք մնացեր էին:

8 Տէրոջը կողմանէ Երեմիային եղած խօսքն է՝ երբոր Նեբուքադնեսար Բաբելոնի թագաւորը Երուսաղէմի մէջ եղող բոլոր ժողովուրդին հետ ուխտ բռաւ որ
9 [c]ազատութիւն քարոզեն, [d]Որ ամէն մարդ իր ծառան, ու ամէն մարդ իր աղախինը, Եբրայեցի մարդը ու Եբրայեցի կնիկը ազատ արձակէ, [e]ու մէյմըն ալ ոչ մարդ մը իր [f]բերայ
10 եղբայրը չծառայեցնէ: Ու [g]հնազանդեցան բոլոր իշխանները, ու բոլոր ժողովուրդը՝ որոնք այն ուխտին մէջ մտան, որ ամէն մարդ իր ծառան, ու ամէն մարդ իր աղախինը ազատ արձակէ, և ալ զանոնք չծառայեցնէ. [h]հնազան-
11 դեցան, և զանոնք արձակեցին. Բայց [i]ետկէ հանկէ՝ եկան ու իրենց ազատ թող տուած ծառաները ու աղախինները նոր գարձուցին, և զանոնք բռնադատեցին՝ որ ծառաներ ու աղախիններ ըլլան:
12 Ու Տէրոջը խօսքը Երեմիային եղաւ Տէ-
13 րոջմէն, ըսելով. Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ. Ես ձեր Հայրերուն հետ ուխտ ըրի՝ զանոնք Եգիպտոսի երկրէն ծառայութեան տունէն հանած օրս, ու ըսի.
14 [j]Յօրէը տարիէն ետքը՝ ձեզմէ ամէն մէկը ազատ պիտի արձակէ իր Եբրայեցի եղբայրը, որ քեզի ծախուած է, ու վեց տարի քեզի ծառայեր է. զանիկայ քովէդ ազատ արձակես. բայց ձեր Հայրերը ինծի մտիկ չըրին, ու ականջնին չդուե-
15 ցին: Ես դուք այսօր դարձաք, ու ամէն մարդ իր ընկերին ազատութիւն քարոզելով՝ իմ առջեւս ուղիղ եղածը ըրիք, և [k]իմ առջեւս ուխտ ըրիք [l]անո տանը մէջ՝ որուն վրայ իմ անունս
16 կոչուած է. Բայց [m]դարձեալ՝ [n]իմ անունս պղծեցիք. ու ամէնքդ ալ ձեր ազատ արձակած, ոմ իրենց կամացը [o]ղող պոռաճ ծառաները ու աղախինները նոր դարձուցիք, ու զանոնք բռնադատեցիք՝ որ ձեզի ծառաներ ու աղախիններ ըլլան:
17 Վնոր համար Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. Դուք [p]ինծի մտիկ չըրիք, որ [q]ձեղմէ ամէն մէկը իր եղբօրը համար, ու ամէն մէկը իր ընկերին համար ազատութիւն քարոզէ. ահա ես ձեզի համար՝ կ՚ըսէ Տէրը, [r]սուրին՝ ժանտախտին ու սովին ազատութիւն կը քարոզեմ. ու ձեզ՝ [s]երկրիս բոլոր թագաւորութիւններուն մէջ [t]նեղու-
18 թիան պիտի մատնեմ: Ու [u]զուարակը երկուքի կտրելով, ու անոր կտորներուն մէջէն անց-

[b] ՚ի Թագ. ԺԴ. 13, ԺԶ. 8, Ա Մն. ԺԱ. 5, 9:
[c] Նե. ԲՈ. 2, Ղ. ԼԶ. 10, Հմր 14:
[d] Ղեւտ. Ե. 11:
[e] Ղ. ԼԶ. 39—46:
[f] Ցես ՀՄԲ 21, Գ. Ղ. 5:
[g] Նե. ԲՈ. 2, ԼԳ. 10, [h] Օր. ԺԵ. 12:
[i] ՚ի Թագ. ԼԳ. 3, Ղեմ. Ժ. 29:
[j] Գ. Ե. 10:
[k] Նե. Ի. 7, Ղ. ԺԶ. 12:
[l] Գ. ՂՔ. 24, 36:
[m] Ա Օր. ԼԶ. 25, 64, Գ. ԼԶ. 18:
[n] ՚ի Թագ. Ի. 3, Ղեմ. Ժ. 29:
[o] Գ. Ե. 10:
[p] Նե. ԲՈ. 2, Ղ. ԼԶ. 10, [q] Ա Մն. ԺԱ. 5, 9:
[r] Նե. ԲՈ. 2, ԼԳ. 10, Հմր 14:
[s] Ղեւտ. Ե. 11:
[t] Ղ. ԼԶ. 39—46:
[u] Ցես ՀՄԲ 21, Գ. Ղ. 5:

նելով՝ իմ առջեւս ըրած ուխտերուն խօսքերը չհաստատող, [v]իմ ուխտս զանց ընող մարդիկ-
19 ները պիտի մատնեմ, Այսինքն Յուդայի իշխանները, ու Երուսաղէմին իշխանները, պալատականները, և քահանաները, ու երկրին բոլոր ժողովուրդը՝ որոնք զուարակին կտորնե-
20 րուն մէջտեղէն անցան, Զանոնք իրենց թշնամիներուն ձեռքը, ու իրենց հոգին փնտռողներուն ձեռքը պիտի մատնեմ. և անոնց [w]դիերը երկինքի թռչուններուն ու երկրի գազաններուն
21 կերակուր պիտի ըլլան: Նե Յուդայի Սեդեկիա թագաւորը, ու անոր իշխանները՝ իրենց թշնամիներուն ձեռքը, ու իրենց հոգին փնտռողներուն ձեռքը, և [x]Քաղդէացւոց Բաբելոնի թագաւորին զօրքերուն ձեռքը պիտի մատ-
22 նեմ: [y]Ընդա ես հրամայեցի՝ կ՚ըսէ Տէրը, ու զանոնք աս քաղաքը նոր պիտի բերեմ, և անոր դէմ պատերազմ պիտի ընեն, [z]ու զանիկայ պիտի առնեն ու կրակով այրեն. և [a]Յուդայի քաղաքները՝ անբնակ ամայութեան պիտի դարձնեմ:

ԻԶ

1 Երեմիա Ներեքաբեանց հնազանդութիւնը յիշելով, 12 կը դատապարտէ Հրէից անհնազանդութիւնը: 18 Աստուած կ՚օրհնէ Ռեքաբեանները իրենց հնազանդութեանը համար:

1 Յուդայի թագաւորին Յովսիայի որդւոյն Յովակիմին օրերը՝ Տէրոջը կողմանէ Երեմի-
2 ային եղած խօսքն է, որ ըսաւ. [b]Ռեքաբեանց տունը գնա, ու անոնց հետ խօսէ, և զանոնք Տէրոջը տունը՝ մէկ [c]սենեակ մը տար, ու ա-
3 նոնց գինի խմցուր: Նե Հաբասինիայի որդւոյն Երեմիային որդին Յեզոնիան, ու անոր եղբայրները, և բոլոր որդիները, ու Ռեքաբեանց բո-
4 լոր տունը առի. Նե զանոնք Տէրոջը տունը տարի Անդղամի որդւոյն Մաասիա [d]Ղոնդապատնին սենեակին վրայ եղող իշխաններուն սենեակին քովի՝ Մաասէայ մարգուն Հնդդողիայի որ-
5 դւոյն Շնանի որդւոյը սենեակը. Ու Ռեքաբեանց տանը որդւոյը առջեւը գինիով լեցուն ամաններ ու գաւաթներ դրի, և անոնց ըսի.
6 Գինի խմեցէք: Ու անոնք ըսին. Գինի չենք խմեր. քանզի մեր Հայրը՝ [e]Ռեքաբի որդին Յովնադաբ մեզի պատուիրեց ու ըսաւ. Դուք
7 ու ձեր որդիքը յաւիտեան գինի չխմիք. Նե տուն չշինիք, ու սերմ չցանիք, և այդի չպընկիք ու չտանաք. Հապա ձեր բոլոր օրերը վրանները մէջ բնակիք. [f]որպէս զի ձեր պանդխտեան եղած երկրին վրայ շատ օրեր ապրիք:
8 Ու մեր Հօրը Ռեքաբի որդւոյն Յովնադաբին բոլոր մեզի հրամայածին պէս՝ անոր խօսքը մտիկ

[v] Ցես ՀՄԲ. 10, 17:
[w] Գ. Է. 33, ԺԹ. 9, ԺԹ. 7:
[x] Ցես ՂԼ. ԼԶ. 5, 11:
[y] Գ. ԼԶ. 8, 10:
[z] Գ. ԼԲ. 3, ԼԹ. 1, 2, 8, ՃԲ. 7, 13:
[a] Գ. Թ. 11, ԽԲ. 2, 6:

[b] ՚ի Թագ. Ժ. 15, ՚ա Մն. Բ. 55:
[c] Գ. Ղ. 5:
[d] Ա Թագ. ԺԲ. 9, ԼԲ. 18, ՚ա Մն. ԹԲ. 18, 19:
[e] Ա Թագ. Ժ. 15:
[f] Նե. Ի. 12, Եփես. Գ. 2, 3:

ընելով՝ մեր բոլոր օրերուն մէջ՝ մենք ու մեր կըն-
նկիները ու մեր աղաքնները ու մեր աղջիկները
9 դինի չենք խմեր. Եւ բնակելու համար տուներ
չենք շիներ ու այգի եւ ագարակ ու սերմ
10 չենք ստանար. Հապա վրաններու մէջ կը բնա-
կինք ու հնազանդութիւն ընելով՝ մեր հօր
Յովնադաբին բոլոր հրամայածը ի դործ կը դը-
11 նենք. Բայց երբոր Խալիլոնի Նաբուզոդոնո-
սոր թագաւորը ասա երկիրը եկաւ ու ըսինք. Ե-
կէք ու Պաղեստացւոց զօրքին երեսէն ու Ասո-
ւոց զօրքին երեսէն Երուսաղէմ երթանք. այս-
պէս Երուսաղէմի մէջ կը բնակինք:
12 Եւ Տէրոջը խօսքը Երեմիային եղաւ ու ըսաւ.
13 Լաւ. Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը
այսպէս կ'ըսէ. Գնա՝ Յուդայի մարդիկներուն
ու Երուսաղէմի բնակիչներուն ըսէ. Իմ խօս-
քերս մտիկ ընելու համար չխրատա չե՞ք ըն-
14 դունիր՝ կ'ըսէ Տէրը: Ռէքաբի որդւոյն Յով-
նադաբին՝ իր որդւոցը դինի չխմելու համար
պատուիրած խօսքերը հաստատ պահուեցան.
մանչ իրենց հօրը հրամանին ընդունելով՝ մին-
չեւ ասօր չեն խմեր. բայց թէ ես ձեզի խօսեցայ՝ կանուխ ելլելով ու խօսելով
15 սակայն ինձի մտիկ չըրիք: Եւ իմ բոլոր ծա-
ռաներս մարգարէները ձեզի խրկեցի՝ կանուխ
ելլելով ու խրկելով՝ ու ըսի. Ամէն մարդ իր
չար ճամբայէն դառնայ ու բարի գործերը ը-
րէք ու օտար աստուածներու ետեւէ մի եր-
թաք՝ որ անոնց ծառայութիւն ընէք՝ որպէս զի
ձեզի ու ձեր հայրերուն տուած երկրիս մէջը
բնակիք. բայց ձեր ականջը չդներ ու ինձի
16 մտիկ չըրիք: Եւ Ռէքաբի որդւոյն Յովնադա-
բին որդիքը՝ իրենց հօրը պատուիրած հրամանը
հաստատ պահեցին. բայց աս ժողովուրդը ին-
17 ձի մտիկ չըրաւ: Ընդ հետեւ զօրաց Տէր Ա-
ստուածը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ'ըսէ.
Ահա ես Յուդային ու Երուսաղէմի բոլոր
բնակիչներուն վրայ պիտի բերեմ ան բոլոր չա-
րիքը՝ որ անոնց համար խօսեր եմ. վասն զի
անոնց խօսեցայ՝ բայց մտիկ չըրին՝ ու անոնց
կանչեցի՝ բայց պատասխան չտուին:
18 Ու Երեմիա Ռէքաբեանց տանը ըսաւ. Զօ-
րաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ'ը-
սէ. Որովհետեւ ձեր հօրը Յովնադաբին պա-
տուէրը մտիկ ըրիք ու անոր բոլոր հրաման-
ները պահեցիք ու ձեզի ամէն պատուիրածին
19 պէս ըրիք. Ընդ հետեւ զօրաց Տէրը՝ Իսրա-
յէլին Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Ռէքաբեան
Յովնադաբին՝ միշտ իմ առջեւս կայնող մարդ
պակաս պիտի չըլլայ:

ԳԼ. Լ.Զ

1 Երեմիա իր մարգարէութիւնը գրել կուտայ Բարու-

ք քին, 5 ու հրապարակաւ կարդալ կուտայ: 11 Իչհան-
նները Միքիայեն միջոցով կ'իմանան ան բանը, և Յոյ-
դին կը խրկեն որ բերէ ան գրուածը, ու զանիկայ կը
կարդան: 19 Կ'ուզեն որ Բարուքը ու Երեմիան պահուին:
20 Յովակիմ թագաւորը ան մարգարէութիւնը մէկ մասը
մտիկ կ'ընէ, ու տանը այրել կուտայ: 27 Երեմիա անոր
դատաստանը կը յանուցանէ: 32 Բարուք մէկ նոր օրինակ
մը կը գրէ:

1 Ու եղաւ որ Յուդայի թագաւորին Յոսիայի
որդւոյն Յովակիմին չորրորդ տարին՝ Տէրոջը
կողմանէ ան խօսքը եղաւ Երեմիային՝ ըսե-
2 լով. Քեզի Մէկ գիրքի տոմս մը առ, ու ա-
նոր վրայ գրէ ան բոլոր խօսքերը՝ որ քեզի հետ
խօսելու սկսայ օրէս՝ Յոսիայի օրերէն մինչեւ
ասօր Իսրայէլի վրայով, ու Յուդայի վրա-
յով, և բոլոր ազգերուն վրայով խօսեցայ:
3 Գուցէ Յուդայի տունը լսէ ան բոլոր
չարիքը՝ որ ես կը մտածեմ անոնց ընելու, որ-
պէս զի դառնայ մարդ իր չար ճամբայէն դառ-
նայ, և ես անոնց անօրէնութիւնը ու մեղքը
ներեմ:
4 Ու Երեմիա Նէրիայի որդին Բարուքը
կանչեց. և Բարուք Երեմիային բերնէն Տէ-
րոջը անոր ըսած բոլոր խօսքերը ան գիրքի տոմ-
5 սին վրայ գրեց: Ու Երեմիա Բարուքին պա-
տուիրեց ու ըսաւ. Ես ասա պէտք արգիլուած
6 եմ. Տէրոջը տունը երթալու կարող չեմ. Ուս-
տի դուն երթաս, ու Ծոմապահութեան օրը
Տէրոջը տանը մէջ ժողովուրդին ականջներուն
իմ բերնէս գրած տոմակդ Տէրոջը խօսքերը կար-
դաս, ու նաև իրենց քաղաքներէն եկող բո-
լոր Յուդային ականջներուն զանոնք կարդաս:
7 Թուզէ Տէրոջը առջեւը իյնալով աղօթք ը-
նեն, և ամէն մարդ իր չար ճամբայէն դառ-
նայ. քանզի մեծ է ան բարկութիւնը ու սրտա-
մոյութիւնը որ Տէրը ասա ժողովուրդին համար
8 խօսեցաւ: Ու Նէրիայի որդին Բարուք Ե-
րեմիա մարգարէին բոլոր իրեն հրամայածին պէս
ըրաւ, և ան գիրքէն Տէրոջը խօսքերը կար-
դաց Տէրոջը տանը մէջ:
9 Ու եղաւ որ Յուդայի թագաւորին Յոսի-
այի որդւոյն Յովակիմին հինգերորդ տարին՝
իննսերորդ ամիսը՝ բոլոր Երուսաղէմի ժողովուր-
դին, ու Յուդայի քաղաքներէն Երուսաղէմ
եկող բոլոր ժողովուրդին՝ Տէրոջը առջեւը ծո-
10 մապահութիւն քարոզեցին: Եւ Բարուք՝ Սա-
փանի գրիչին որդւոյն Գամարիային սենեակը՝
Տէրոջը տանը՝ նոր դրանը մուտքը՝ վերի գա-
ւիթին մէջ բոլոր ժողովուրդին ականջներուն՝
ան գիրքէն Երեմիային խօսքերը կարդաց:
11 Եւ Սափանի որդւոյն Գամարիային որդին
Միքիան, երբոր գիրքէն Տէրոջը բոլոր խօսքերը
12 լսեց, թագաւորին տունը՝ գրիչին սենեակը
իջաւ. և ահա բոլոր իշխանները՝ Եղիսամա
գրիչը, ու Սեմայիայի որդին Դալայիան, ու

ը Գվ. լբ. 33:
թ Ա՛ն. լգ. 15: Գվ. է. 13: իե. 3:
ժ Գվ. է. 25: իե. 4:
ի Գվ. ժբ. 11: իե. 5, 6:
ժ Ելակ. ա. 24: Նա. կե.

12: կղ. 4: Գվ. է. 13:
ի Գվ. ժե. 19:

— Նա. բ. 1: Եզեկ. բ. 9: Օբաղ. ե. 1:
ո Գվ. է. 2:

ֆ Գվ. իե. 3:
ֆ Գվ. իե. 15, 16:
ֆ Հեր 7: Գվ. իզ. 3:
ֆ Գվ. ժբ. 8: Յովե. ի. 8:
ֆ Գվ. լբ. 12:
ֆ Տ՛ես գվ. իե. 1:

ֆ Վ՛ե. ժզ. 29: իզ. 27—32: Գոր. իէ. 9:
ֆ Հեր 3:
* Նէր. անոնց աղօթքը Տէրոջը առջեւը իյնայ,
ի Գվ. իզ. 10:

Ելքորի որդին Եղնաթանը, և Յափեանի որդին Գամարիան, ու Շաբանիայի որդին Ագաքիա, և բոլոր իշխանները հան նատեր էին։ Ու
13 Միքիա անոնց պատմեց ան բոլոր խօսքերը որ լսեր էր, երբոր Բարուք ժողովուրդին ականջները կարդացած տմմդ ձեռքդ առ, ու Հինա նկուր։ ուստի Նէրիայի որդին Բարուք տոմսը ձեռքը
15 առաւ, ու անոնց գնաց։ Եւ անոնք բոլոր ատենները։ Կ՚աղաչենք նատէ, ու մեր ականջներուն ալ կարդա զանիկայ։ Եւ Բարուք անոնց ա-
16 կանջներուն կարդաց։ Ու երբոր ան բոլոր խօսքերը լսեցին, վախով իրարու կը նայէին։ ու Բարուքին ըսին։ Շուշա ատ բոլոր խօսքերը
17 Թագաւորին պիտի պատմենք։ Եւ Բարուքին հարցուցին ու ըսին։ Շնորհք ըրէ՝ պատմէ մեզի թէ ինչպէս գրեցիր ատ խօսքերը անոր
18 բերնէն։ Եւ Բարուք անոնց բսաւ։ Ան խօսքերուն ամենը անիկայ ինձի բերնով արտասանեց, ու ես զանոնք մելանով ատ գրքին մէջը
19 գրեցի։ Ըն ատենը իշխանները Բարուքին ըսին։ Գնա պահուըտէ՝ թէ դուն և թէ Երեմիան, և ալ ըլլալիդ մարդ չգիտնայ։
20 Ու անոնք սրահը Թագաւորին մտան։ բայց տոմսը Եղիսամա գպիրին սենեակին մէջ պահեր էին։ և ատ բոլոր խօսքերը Թագաւորին ա-
21 կանջներուն պատմեցին։ Եւ Թագաւորը խրկեց Յուդին որ ան տոմսը առնէ։ ու զանիկայ Եղիսամա գպիրին սենեակէն առաւ։ և Յուդին զանիկայ՝ Թագաւորին ականջներուն ու Թագաւորին քովը կայնող բոլոր իշխաններուն ականջ-
22 ներուն կարդաց։ Եւ ինները ամիսը ըլլալով՝ Թագաւորը [a]ձմերատունը մէջ նատած էր, ու
23 առջևը վառած կրակարան կար։ Ու երբոր Յուդի խրնք կամ չորս երես կարդաց, զանիկայ դանակով կտրեց, ու կրակարանին կրակին մէջը նետեց։ մինչև որ բոլոր տոմսը կրակարանին կրա-
24 կին մէջը հատաւ։ Եւ Թագաւորը ու անոր բոլոր ծառաները՝ որոնք ատ բոլոր խօսքերը կը լսէին, չվախցան, ան ալ [b]հանդերձները պատ-
25 ռեցին։ Թէպէտև Եղնաթանը, Դաղայիան ու Գամարիան Թագաւորին աղաչեցին որ տոմ-
26 սը չայրե, բայց անոնց մտիկ չըրաւ։ Եւ Թագաւորը՝ Թագաւորի որդւոյն Յերամէլին, ու Եզրիելի որդւոյն Սարայիային, ու Աբդիելի որդւոյն Սեղեմիային հրամայեց, որ Բարուք գպիրը ու Երեմիա մարգարէն բռնեն։ բայց Տէրը զանոնք պահեց։
27 Եւ Թագաւորը ան տոմսը, ու Երեմիայի բերնէն Բարուքին գրած խօսքերը այրեչէն հետքը, Տէրոջը խօսքը եղաւ Երեմիային՝ ըսելով։
28 Դարձեալ դնա, քեզի մէկ ուրիշ տոմս մը առ, ու անոր վրայ գրէ՝ ան բոլոր առջի խօսքերը՝ որ Յուդայի Յովակիմ Թագաւորին այրած առջի
29 տոմսին մէջը կային։ Եւ Յուդայի Յովակիմ Թագաւորին ըսես։ Տէրը այսպէս կ՚ըսէ։ Դուն ատ տոմսը այրեցիր, ըսելով թէ՝ Ինչու՞ համար անոր վրայ գրեցիր թէ՝ Բաբիլոնի Թագաւորը անպատճառ պիտի գայ, ու աս երկիրը պիտի աւրէ, և անկէ մարդը ու անասունը պիտի վերցնէ։
30 Ընոր համար Տէրը՝ Յուդայի Յովակիմ Թագաւորին վրայով այսպէս կ՚ըսէ։ [c]Ընիկայ՝ Դաւիթի աթոռին վրայ նստող մարդ պիտի չունենայ։ և անոր մեռելը ցորեկը տաքի մէջ՝
31 ու գիշերը ցուրտի մէջ [d]պիտի ձգուի։ Ու անոր և անոր սերունդին ու անոր ծառաներուն [e]այցելութիւն պիտի ընեմ իրենց անօրէնութեանը համար։ և անոնց վրայ, ու Երուսաղեմի բնակիչներուն վրայ, ու Յուդայի մարդոցը վրայ պիտի բերեմ ան ամէն չարիքը որ [f]անոնց խօսեցայ, և անոնք մտիկ չըրին։
32 Ու Երեմիա մէկ ուրիշ տոմս մը առաւ, ու զանիկայ Նէրիայի որդւոյն Բարուք գպիրին տուաւ։ և անիկայ անոր վրայ Երեմիային բերնէն՝ Յուդայի Յովակիմ Թագաւորին կրակով այրած գիրքին բոլոր խօսքերը գրեց։ ու անոնց վրայ՝ անոնց պէս ուրիշ շատ խօսքեր աւելցաւ։

ԳԼ. ԼԱ

1 Երբոր Քաղդէացիք Երեմիայէն պատճառով Երուսաղէմը պաշարեցէն նոյ կը քաշուին, Մեղեկիա Թագաւորը լուր կը խրկէ Երեմիային՝ որ ժողովուրդին համար աղօթք ընէ։ 6 Երեմիա կը մարգարէանայ թէ Քաղդէացիք անշուշտ պիտի դառնան և յաղթութիւն ընեն։ 11 Ինքը իրեն փախատական կը բռնուի, կը ծեծուի ու բանտը կը դրուի։ 16 Կը հաստատ թէ Մեղեկիան գերի պիտի տարուի։ 18 Իր ազատութեանը համար աղաչանք կ՚ընէ, ու քիչ մը հանգստութիւն կը շնորհուի իրեն։

1 Եւ Յովսիայի որդին [g]Մեղեկիա Թագաւորը՝ Յովակիմի որդւոյն Յեքոնիային տեղը Թագաւորեց, որն որ Բաբիլոնի [h]Նաբուգոդոնոսոր Թագաւորը Յուդայի վրայ Թագաւոր դրաւ։
2 [i]Բայց անիկայ՝ ու անոր ծառաները ու երկրին ժողովուրդը՝ Տէրոջը Երեմիա մարգարէին ձեռքովը խօսած խօսքերը մտիկ չըրին։
3 Ու Մեղեկիա Թագաւորը՝ Սեղեմիայի որդին Յուքաղը՝ ու Մաասիայի որդին [k]Սոփոնիա քահանան՝ Երեմիա մարգարէին խրկեց, ըսելով։ Շնորհք ըրէ՝ մեզի համար մեր Տէր Աստուծոյն աղօթք ըրէ։ Ըն ժամանակը Երեմիա ժողովուրդին մէջ կը մտնէր կ՚ելլէր։ ու զանի-
5 կայ պահեր էին։ Ու Եգիպտոսէն [l]փարաւոնին զօրքը ելաւ։ [m]ու Երուսաղէմին պաշարող Քաղդէացիները երբոր անոնց լուրը լսեցին, Երուսաղէմին վրայէն քաշուեցան։

---

a Տես Ամով. գ. 15։
b գ Թագ. իբ. 11։ Նա. ԼՂ. 22։ լէ. 1։
c Կր. իբ. 30։
d Կր. իբ. 19։
e Կր. իդ. 34։
* Կամ՝ անոնց համար

f գ Թագ. իդ. 17։ g Մն. ԼՂ. 10։ Կր. իբ. 24, ԼԸ։
h Ա Մն. ԼՂ. 12, 14։
i Կր. իա. 1, 2։ իբ. 25։ ծբ. 24։
k Տես գ Թագ. իբ. 7։ Ըզկ. ժէ. 15։
l Ամբ. 11։ Կր. ԼԳ. 21։

6 Եւ Տէրոջը խօսքը Երեմիա մարգարէին և-
7 դաւ, ըսելով. Իսրայէլին Տէր Աստուածը այս-
պէս կ'ըսէ. Ինծի հարցընելու համար ղՁեզ
ինծի խրկող Յուդայի թագաւորին այսպէս ը-
սէք. Ընդ ձեզի օդնութեան համար ելլող
փարաւոնի զօրքը իր երկիրը Եգիպտոս պիտի
8 դառնայ. եԵւ Քաղդէացիք պիտի դառնան,
և աս քաղաքիս դէմ պատերազմ պիտի ընեն.
ու զանիկայ պիտի առնեն, և զանիկայ կրակով
9 այրեն: Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Մի խաբէք ձեր
անձերը, ըսելով թէ՝ Քաղդէացիք անշուշտ
մեզմէ պիտի երթան. վասն զի պիտի չերթան.
10 ըՔանզի թէև ձեզի հետ պատերազմ ընող
Քաղդէացւոց բոլոր զօրքը զարնէք, ու ա-
նոնցմէ հիւանդ մէկ քանի վիրաւորուած մարդիկ
մնան, անոնց ամէն մէկը իր վրանէն ելլելով՝
աս քաղաքը կրակով պիտի այրեն:
11 եԵւ երբոր Քաղդէացւոց զօրքը՝ փարաւոնի
զօրքին պատճառաւ՝ Երուսաղէմի վրայէն քա-
12 շուեցան. Երեմիա Երուսաղէմէն ելաւ որ Բե-
նիամինի երկիրը երթայ, ու անկէ ժողովրդեան
13 մէջը իր բաժինը առնէ: Ու երբոր անիկայ Բե-
նիամինի դուռն էր, հոն Ընանիայի որդւոյն
Սեղեմիայի որդին՝ Յերիա անուշով ոստիկան
մը կար. և անիկայ Երեմիա մարգարէն բռնե-
նոց ու ըսաւ. Դուն Քաղդէացւոց կողմը
14 կ'անցնիս: Ու Երեմիա ըսաւ. Սուտ է, ես
Քաղդէացւոց կողմը չեմ անցներ. բայց անի-
կայ անոր մտիկ չընաւ. ու Յերիա բռնեց Ե-
րեմիան, ու զանիկայ իշխաններուն տարաւ:
15 Եւ իշխանները Երեմիային սրդողացան, ու զա-
նիկայ ծեծեցին, եև բանտարկեցին Յովնաթան
դպիրին տանը մէջ. վասն զի անոնք բանտ
16 ըրեր էին: Երբոր Երեմիա եբանտը ու խուցերուն մէջը
17 մնաւ, ու հոն շատ աուն նստաւ, Սեղեկիա
թագաւորը մարդ խրկեց՝ զանիկայ առաւ, և
թագաւորը իր տանը մէջ գաղտուկ անոր հար-
ցուց, ու ըսաւ. Բզիաք Տէրոջմէ մէկ խօսք
մը կայ: Ու Երեմիա ըսաւ, Կայ. նաև ըսաւ.
Դուն Բաբիլոնի թագաւորին ձեռքը պիտի
18 տրուիս: Ու Երեմիա ըսաւ Սեղեկիա թագա-
ւորին. Վնաս, կամ ծառաներուդ, կամ աս
ժողովուրդին դէմ ի՞նչ մեղք գործեցի որ զիս
19 բանտը գրիք: Եւ ո՞ւր են ձեր մարգարէները,
որ ձեզի մարգարէութիւն ըրին, ու ըսին. Բա-
բիլոնի թագաւորը ձեր վրայ, ու աս երկիրս
20 վրայ պիտի չգայ: Եւ հիմա կ'աղաչեմ՝ ով
տէր իմ թագաւոր, մխիթ ըրէ, թող իմ ա-
ղաչանքս քու առջեդ ընդունելի ըլլայ. ու զիս
Յովնաթան գպիրին տուներ նո՛ւ խրկես, որ
21 հոն չմեռնիմ: Եւ Սեղեկիա թագաւորը հրա-
մայեց, ու Երեմիան բանտին դաւիթը դրին.
ու ամէն օր հացագործներուն փողոցէն՝ մէյ-
մէկ նիհատակ հաց կու տային անոր, եմինչև որ
քաղաքին հացը բոլորովին հատաւ. ու Երեմիա
բանտին դաւիթին մէջը կը նստէր:

ԳԼ. ԼՐ.

1 Երեմիա՝ մէկ աստւա բարեպանդուխտ մը Մեղքիային գուբը
կը ձգուի. 7 Եբեդմելէք ազատանդուխտ մը ազատութիւն
կը ստանայ անոր համար: 14 Երեմիա գաղտնի խօսակ-
ցութիւն ընելով թագաւորին հետ, կը յորդորէ զանիկայ
որ հնազանդի Քաղդէացւոց, ու իր կեանքը ազատէ.
24 թագաւորին պատուէրին համեմատ իշխաններէն կը
պահէ իրենց ըսած գաղտնի խօսակցութիւնը:

1 Եւ Մատթանի որդին Սափատիա, ու Փա-
սուրի որդին Գեդողիա և Սեղեմիայի որդին
ՀՅուքաղ, ու Մեղքիայի որդին բՓասուր՝
գԵրեմիային բոլոր ժողովրդեան հետ խօսած
2 խօսքերը լսեցին, որ ըսաւ. Տէրը այսպէս կ'ը-
սէ. դԱն քաղաքիս մէջ կեցողը՝ սրով, սովով
ու ժանտախտով պիտի մեռնի. իսկ Քաղդէ-
ացւոց ելլողը ողջ պիտի մնայ. և անոր կեան-
քը իրեն աւարի մը պէս պիտի ըլլայ, ու պիտի
3 ապրի: Տէրը այսպէս կ'ըսէ. եԱն քաղաքը ան-
պատճառ Բաբիլոնի թագաւորին զօրքին ձեռ-
քը պիտի տրուի, ու զանիկայ պիտի առնէ:
4 Եւ իշխանները թագաւորին ըսին. Կ'աղաչենք,
զմեռ աս մարդը մեռցուի. ինչու որ աս քա-
ղաքիս մէջ մնացած պատերազմական մարդոց
ձեռքերը, ու բոլոր ժողովուրդին ձեռքերը կը
թուլցընէ՝ անոնց առանկ խօսքեր խօսելով.
վասն զի աս մարդը աս ժողովուրդին խաղաղու-
5 թիւնը չփնտռեր, հապա անոր չարիքը: Եւ
Սեդեկիա թագաւորը ըսաւ. Ընդ անիկայ ձեր
ձեռքն է. որովհետև թագաւորը ձեր քովը կա-
6 րողութիւն մը չունի: եՈւ Երեմիան առին, և
զանիկայ՝ թագաւորի որդւոյն Մեղքիային գու-
բը նետեցին, որ բանտին գաւիթին մէջն էր.
ու Երեմիան չուաններով իջեցուցին. և ան
գուբին մէջը ջուր չկար, հապա մինակ տիղմ.
ու Երեմիա տիղմին մէջը կ'ընկղմէր:
7 եԵւ թագաւորին տուներէն եղող Եթէոմպացի
Եբեդմելէք լսեց որ Երեմիան գուբը
ձգեցին. ու թագաւորը Բենիամինի դուռը կը
8 նստէր: Եւ Եբեդմելէքը թագաւորին տունէն
ելաւ, ու թագաւորին խօսեցաւ, ու ըսաւ.
9 Իմ տէր իմ թագաւոր՝ աս մարդիկները դէշ
ըրին՝ ամէն բան որ Երեմիա մարգարէին ըրին՝
զանիկայ գուբը նետելով. քանզի քաղաքիս մէջ
հաց չգտնուելուն համար՝ անիկայ իր տեղը ա-
10 նօթութենէն ժպիտի մեռնի՝: Եւ թագաւորը
Եթէոմպացի Եբեդմելէքին հրամայեց ու ը-
սաւ. Քսէք քեզի հետ երեսուն մարդ ասոր, ու
Երեմիա մարգարէն գուբէն հանէ, քանի որ
11 մեռած չէ: Եւ Եբեդմելէք իր հետը առաւ

ղ Գլ. իա. 2:
ճ Գլ. լգ. 22:
ե Գլ. իա. 4, 5:
զ Հմր 5:
է Գլ. լձ. 26:
ը Գլ. լձ. 6:
թ Գլ. լձ. 2; լբ. 13, 28:
ժ Գլ. լձ. 9; ծբ. 6:
ի Գլ. լէ. 3:
բ Գլ. իա. 1:
գ Գլ. իա. 8:
դ Գլ. իա. 9:
ե Գլ. իա. 10; լբ. 3:
զ Տ՚ես գլ. իզ. 11:
է Գլ. լէ. 21:
ը Գլ. լձ. 16:
* Կամ աբրէն կը մեռնի:

մարդիկները ։ ու թագաւորին տունը՝ շտեմարանին տակը դնաց ։ և անկէ պատառած լաթեր ու հին լաթեր առաւ ։ և զանոնք չուաններով
12 գուբը Երեմիային իջեցուց ։ Ու Եբեդմելեքը Երեմիային ըսաւ . Ըս պատառած ու հին լաթերը թևերուդ տակը՝ չուաններուն
13 տակէն դիր . ու Երեմիա այնպէս ըրաւ ։ Ու Երեմիան չուաններով քաշեցին , և զանիկայ գուբէն դուրս հանեցին . ու Երեմիա ⁺բանտին գաւիթին մէջը նստաւ ։
14 Եւ Սեդեկիա թագաւորը Տարպ խրկից՝ ու Երեմիա մաքգարէն իր քովը առաւ Տէրոջը տունը եղող երրորդ մուտքը . և թագաւորը Երեմիային ըսաւ . Քեզի մէկ բան մը պիտի հարցնեմ ։ ինծմէ բան մի պահեր ։
15 Ու Երեմիա ըսաւ Սեդեկիային . Եթէ որ քեզի պատմեմ , չէ՞ որ զիս անշուշտ պիտի մեռցնես . և թէ որ քեզի խրատ տամ , ինծի մտիկ պիտի չընես ։
16 Այլց Սեդեկիա թագաւորը Երեմիային գաղտուկ երդում ըրաւ , ու ըսաւ . ⁺Կենդի աս հոգին ստեղծող Տէրը կենդանի է՝ որ քեզ պիտի չմեռցնեմ , և քեզ պիտի չմատնեմ աս մարդիներուն ձեռքը՝ որոնք քու հոգիդ կը փնտռեն ։
17 ետեւ : Ըսաւ Երեմիա Սեդեկիային ըսաւ . Զօրաց Տէր Ըստուածը՝ Իսրայէլին Ըստուածը այսպէս կ'ըսէ . Եթէ որ Կարիւնի թագաւորին իշխաններուն ելլես , քու հոգիդ ողջ պիտի մնայ . և աս քաղաքը կրակով պիտի չայրի . հապա դուն ու քու տունդ ողջ պիտի մնաք .
18 Այլց թէ որ Կարիւնի թագաւորին իշխաններուն չելլես , ան ատենը աս քաղաքը Քաղդէացւոց ձեռքը պիտի տրուի , ու զանիկայ կրակով պիտի այրեն . և ⁺դուն անոնց ձեռքէն
19 պիտի չազատիս ։ Ու Սեդեկիա թագաւորը Երեմիային ըսաւ . Քաղդէացւոց կողմը անցած Հրեաներէն կը վախնամ . չըլլայ որ զիս անոնց ձեռքը տան , ու ⁺ինծի հետ անարգանօք վա-
20 րուին ։ Ու Երեմիա ըսաւ . Պիտի չտան . կ'աղաչեմ՝ Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէ որ քեզի պիտի ըսեմ , որպէս զի քեզի աղէկ ըլլայ , ու քու
21 անձդ ապրի ։ Այլց թէ որ ելլել չուզես , Տէ-
22 րոջը ինծի ցուցուցած բանը աս է . Ընդ Յուդայի թագաւորին տունը մնացած բոլոր կիներնը՝ Կարիւնի թագաւորին իշխաններուն պիտի տարուին . ու ան կիներնը պիտի ըսեն . Քեզ բարեկամներդ քեզ հրապուրեցին , ու քեզ յաղթեցին . ոտքերդ տիղմի մէջ ընկղմեցուն
23 պէս՝ անոնք ետ քաշուեցան ։ Եւ քու բոլոր կիներդ ու ⁺աղաքներդ Քաղդէացիներուն պիտի հանեն . ⁺դուն ալ անոնց ձեռքէն պիտի չազատիս . հապա Կարիւնի թագաւորին ձեռքովը պիտի բռնուիս . և դուն ⁺պատճառ պի-
24 տի ըլլաս որ աս քաղաքը կրակով այրի՛ ։ Ու Սեդեկիա ըսաւ Երեմիային . Ըս խօսքերը մարդ
25 մը չիմանայ , ու դուն պիտի չմեռնիս ։ Եւ թէ որ իշխանները քեզի հետ խօսիլս լսեն , ու քեզի գան , ու քեզի ըսեն . Հիմա թագաւորին հետ ի՞նչ խօսեցար՝ մեզի պատմէ . մեզմէ մի պահեր , ու քեզ չենք մեռցներ . և թագա-
26 ւորը քեզի հետ ի՞նչ խօսեցաւ . Ըն ատենը ա-նոնց ըսես . Ես թագաւորին առջևը աղաչանք ըրի , որ զիս ⁺Յոնաթանին տունը հետ
27 չխրկէ , որ հոն մեռնիմ ։ Եւ բոլոր իշխանները Երեմիային եկան , ու անոր հարցուցին . և ան-նոնց պատմեց աս ամէն խօսքերուն համեմատ՝ որ թագաւորը պատուիրեր էր . ու անոր խօսքէն գաղրեցան . վասն զի բանը չէր յայտնուած :
28 Եւ Երեմիա բանտին գաւիթին մէջը կը նստէր՝ մինչև Երուսաղէմին առնուած օրը . ու երբոր Երուսաղէմը առնուեցաւ , անիկայ հոն էր ։

ԳԼՒԽ ԼԸ

1 Երուսաղէմը կ'առնուի : 4 Սեդեկիային աչքերը կը հանեն , ու Խարիլոն կը տանին : 8 Ղազարը կը կործանի : 9 Ժողովուրդը գերի կը տարուի : 11 Նաբուզարատան պատուէր կու տայ որ Երեմիային աղէկ խնամք ընեն : 15 Ըստուծոյ խոստումները Ըբեդմելեքին :

1 Յուդայի Սեդեկիա թագաւորին իննևրորդ տարին տասներորդ ամիսը՝ Կարիլոնի Նաբուզոդոնոսոր թագաւորը իր բոլոր զօրքովը Ե-
2 րուսաղէմ եկաւ . ու զանիկայ պաշարեցին : Սեդեկիային միւսասաներորդ տարին չորրորդ ամիսը՝ ամսուն իննին քաղաքին պարիսպը ճեղ-
3 քուեցաւ : Եւ Կարիլոնի թագաւորին բոլոր ⁺իշխանները՝ այսինքն Ներգեղսարասար , Սամգարնաբաւ , †Սարսեքիմ ներքիսեսիմը , Ներգեղսարասար մագպիտը՝ ու Կարիլոնի թագաւորին բոլոր մնացած իշխանները եկան միջին դուռը նստան :
4 ⁺Ու երբոր Յուդայի Սեդեկիա թագաւորը , ու բոլոր պատերազմական մարդիկները զանոնք տեսան , փախան , ու քաղաքէն՝ գիշերով թագաւորի պարտէզին ճամբայովը երկու պարսպին մէջի դռնէն ելան . ու ինքը գաշտի ճամբան ե-
5 լաւ : Եւ Քաղդէացւոց զօրքը անոնց եւեւէն հասան , ու Երիքովի գաշտերուն մէջ ⁺Սեդեկիային հասան , և զանիկայ բռնեցին , ու Եմաթի երկիրը ⁺Ռիբղային մէջ՝ Կարիլոնի Նաբուզոդոնոսոր թագաւորին առջևը հանեցին , որ անոր դատաստանը տեսաւ : Եւ Կարիլոնի
6 թագաւորը Ռիբղային մէջ՝ Սեդեկիային աղաքը անոր աչքերուն առջևը մորթեց . ու Կարիլոնի թագաւորը՝ Յուդայի բոլոր ազնուականները
7 նները մորթեց : Եւ ⁼Սեդեկիային աչքերը կու-

ք Տես Հիւ 6 ։
ֆ ՊԼ · լԷ · 21 ։
ֆ Նա · ծԷ · 16 ։
Ն ՊԼ · ԼԹ · 3 ։
Ֆ գ Թագ · իԹ · 12 ։
ֆ ՊԼ · ԼԲ · Ձ · ԼԳ · 3 ։ Հմր 23 ։
ֆ ա Թագ · լԲ · Ձ ։
ֆ ՊԼ · ԼԹ · 6 ։ Թա · 10 ։
ֆ Հմր 18 ։
* Նբ՛ · աս քաղաքը կրակով պիտի այրեն ։
ֆ ՊԼ · լԷ · 20 ։
ֆ ՊԼ · լԷ · 15 ։
ֆ ՊԼ · լԷ · 21 ։ ԼԹ · 14 ։
—
= գ Թագ · իԲ · 1—Ձ ։ ՊԼ · ծԲ · Ձ — 7 ։
ք ՊԼ · ԼԲ · 17 ։
† Այլ Սարսեքիմ , Նաբուսարբոս , Ներգեղսարասար , Նաբոմագ ։
ֆ գ Թագ · իԲ · Ձ , ԼԱ ։ ՊԼ · ծԲ · 7 , ԼԱ ։
ֆ ՊԼ · ԼԲ · Ձ ։ ԼԲ · 18 , 23 ։
Ֆ գ Թագ · իԳ · 33 ։
ֆ Ղգկ · ժԲ · 13 ։ ՊԼ · ԼԲ · Ձ ։

բացուց ։ ու զանիկայ շղթաներով կապից ։ որ
8 Խարիլոն տանի ։ Նե Ռաղդեացիք [ե]կրակով
այրեցին թագաւորին տունը ։ ու ժողովուրդին
տուները ։ ու Նրուսաղեմին պարիսպները փըլ-
9 ցուցին ։ [ը]Նե Նաբուզարդան [թ]գահճապետը
քաղաքին մէջ մնացած ժողովուրդին մնացորդը ։
ու իրեն ինկած փախստականները ։ և ժողո-
վուրդին ուրիշ մնացորդները Խարիլոն գերի տա-
10 րաւ ։ Ու Նաբուզարդան գահճապետը՝ Յու-
դայի երկրին մէջ թողուց ժողովուրդին աղ-
քատներէն՝ որոնք բան մը չունէին ։ և նոյն օրը
անոնց այգիներ ու արտեր տուաւ ։
11 Ու Խարիլոնի Նաբուզոզոնոսոր թագաւորը՝
Նրեմիային համար՝ Նաբուզարդան գահճապե-
12 տին պատուիրեց ու ըսաւ ։ Զանիկայ առ ։ և
աչքդ անոր վրայ ըլլայ ։ ու անոր ամենևին չա-
րիք մի հասցըներ ։ հապա ինչ որ քեզի ըսէ ։
13 անոր այնպէս ըրէ ։ Նե Նաբուզարդան գահ-
ճապետը ։ ու Նաբուսազարան նէրքիւնապետը ։
ու Նէրգեզաբասար մոգպետը ։ և Խարիլոնի
թագաւորին բոլոր նախարարները դրկե-
14 ցին ։ Ու Նրեմիան [ի]բանտին գաւիթէն առին ։
ու զանիկայ Սափանի որդւոյն [կ]Աքիկամի որ-
դւոյն [լ]Գոդոդիային տուին ։ որ զանիկայ տուներ
տանի ։ ու անիկայ ժողովուրդին մէջը բնակե-
ցաւ ։
15 Նե Տէրոջը խօսքը եղաւ Նրեմիային ։ երբոր
անիկայ բանտին գաւիթին մէջը արգիլուած էր ։
16 ըսելով ։ Գնա՝ [մ]Նեթովպացի Աբդեմելեքին խօ-
սէ ։ ու ըսէ ։ Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Ա-
տուածը այսպէս կ'ըսէ ։ Ընէ՛ս ու քաղաքիս
վրայով [ն]ըսած խօսքերս՝ ի գործ պիտի գնեմ ։
չարիքի և չէ թէ բարիքի համար ։ ու ան օրը
17 քու աչքերուդ առջեւը պիտի կատարուին ։ Նե
ան օրը քեզ պիտի ազատեմ՝ կ'ըսէ Տէրը ։ ու
պիտի չտրուիս ան մարդիկներուն ձեռքը՝ որոնց
18 երեսէն դուն կը վախնաս ։ Վ[ս]ասն զի քեզ ան-
շուշտ պիտի ազատեմ ։ ու սրով պիտի չիյնաս ։
և [ր]քու կեանքդ քեզի աւարի մը պէս պիտի բե-
րայ ։ քանզի [շ]ինձի ապաւինեցար՝ կ'ըսէ Տէրը ։

ԻԼ ։ Ի

1 Նրեմիա՝ Նաբուզարդանէն ազատ թող տուելով՝ Գո-
դոդիային քովը կ'երթայ ։ 7 Հրուսաղեմէն ալ ա-
նոր քովը կը ժողովին ։ 13 Յօհանան Իսմայէլին դա-
ւաճանութիւնը կը յայտնէ ։ բայց Գոդոդիա անոր չհա-
ւատար ։

1 Այն խօսքը՝ որ Տէրոջը կողմանէ Նրեմիային ե-
ղաւ ։ Նաբուզարդան գահճապետը զանիկայ
Ռամայէն [ա]րձակելէն ետքը ։ վասն զի Խա-
րիլոն տարուելու Նրուսաղեմի ու Յուդայի բո-
լոր գերիներուն մէջ զանիկայ ալ շղթաներով
կապած առեր էին ։

[ե] Գ Թագ ։ իե ։ 9 ։ ԳԼ ։ ԼԸ ։ 18 ։ ծԲ ։ 13 ։
[զ] Գ Թագ ։ իե ։ 11 , ԼԷ ։ ԳԼ ։ ծԲ ։ 15 , ԼԷ ։
[է] Ա՛ՄԲ 10 , 11 , ԼԷ ։ Տիս Նէն ։ ԼԲ ։ 36 ։
[ը] ԳԼ ։ ԼԸ ։ 28 ։
[թ] ԳԼ ։ իզ ։ 24 ։
[ժ] ԳԼ ։ ԼՌ ։ 5 ։
[ի] ԳԼ ։ ԼԸ ։ 7 , 12 ։
[ծ] Գաո ։ ԼՌ ։ 12 ։
[կ] ԳԼ ։ իա ։ 9 ։ իե ։ 5 ։
[հ] ա Մն ։ ե ։ 20 ։ Մաղ ։ Ը ։ 10 ։

2 Նե գահճապետը Նրեմիան առնելով՝ [ղ]ասոր
ըսաւ ։ Վա՛ս Տէր Ա[ռ]ատուածդ աս տեղս ըսաւ
3 աս չարիքը խօսած է ։ Ու Տէրը զայնիկայ բե-
րաւ ։ ու իր ըսածին պէս ըրաւ ։ [ճ]քանզի Տէ-
րոջը դէմ մեղք գործեցիք ։ և անոր ձայնին
4 մտիկ չըրիք ։ ու սա բանը ձեզի եղաւ ։ Նե հի-
մա ահա այսօր քու ձեռքերուդ շղթաները քա-
կեցի ։ [մ]թէ որ ինծի հետ Խարիլոն երթալը քու
աչքիդ առնելը աղէկ է ևկուր ։ ու իմ աչքս
քու վրադ պիտի ըլլայ ։ բայց թէ որ ինծի հետ
Խարիլոն երթալը քու աչքիդ գէշ կ'երեւնայ ։
գանց ըրէ ։ ահա [ն]րոլոր երկիրը քու առջեւդ է ։
ուր որ քիզի աղէկ ու հաճոյ կ'երեւնայ երթա-
5 լը ։ հո՛ն գնա ։ Նեւսոր դեռ Խարիլոնի թա-
գաւորին՝ Յուդայի քաղաքներուն վրայ դրած
Սափանի որդւոյն Աքիկամին որդին Գոդոդիան
դեռ ետ չդարձած՝ անոր գնա ։ ու անոր հետ
ժողովուրդին մէջը բնակէ ։ և կամ ուր որ քեզի
աղէկ կ'երեւնայ երթալու ։ հո՛ն գնա ։ ու գահ-
ճապետը անոր պաշարներ ու պարգեւ տուաւ ։
6 և զանիկայ արձակեց ։ Նե [ո]Երեմիա [պ]Մասփա
գնաց Աքիկամի որդւոյն Գոդոդիային ։ և ա-
նոր հետ՝ երկրին մէջ մնացած ժողովուրդին
մէջ անոնք բնակեցաւ ։
7 [ր]Նե զաշտը եղող բոլոր զօրավարները՝ իրենք
ու իրենց մարդիկները երբոր լսեցին թէ Խա-
րիլոնի թագաւորը՝ Աքիկամի որդին Գոդոդիան
երկրին վրայ դրաւ ։ և Խարիլոն հրշեւած մար-
դիկները ։ ու կիներն ու տղաքները ։ ու
8 [ս]երկրին աղքատներէն անոր յանձնեց ։ Մասփա
եկան Գոդոդիային ։ այսինքն՝ [տ]Նաթանիայի
որդին Խամայէլը ։ ու Կարէի որդիքը՝ Յօհա-
նանը ու Յովնաթանը ։ և Թանհումեթի որդին
Սարայիան ։ ու Նեւտոփաթացի Եփային որդի-
քը ։ ու Մաքաթիի որդին Յեզոնիան ։ թէ ի-
9 րենք և թէ իրենց մարդիկները ։ Նե Սափանի
որդւոյն՝ Աքիկամին որդին Գոդոդիան՝ անոնց
ու անոնց մարդիկներուն երդում ըրաւ ։ ու ը-
սաւ ։ Վհաղդեացւոց ծառայութիւն ընելէն մի
վախնաք ։ սա երկրին մէջ բնակեցէք ։ և Խա-
րիլոնի թագաւորին ծառայութիւն ըրէք ։ ու
10 ձեզի աղէկ պիտի ըլայ ։ Նե ես ահա Մաս-
փայի մէջ կը բնակիմ՝ որ մեզի եկող Վհաղդէա-
ցիներուն առջեւը կենամ ։ ու դուք գինի ։ և
ամառնային պտուղ ։ ու եղ ժողվեցէք ։ ու ձեր
ամաններուն մէջը դրէք ։ և ձեռքերուդ տակը
11 եղած քաղաքներուն մէջ բնակեցէք ։ Ու Մո-
վաբ մէջ ։ և Ամմոնի որդւոցը մէջ ։ ու Եդոմի
մէջ ։ և ամէն երկիրներու մէջ եղող [ֆ]թէա-
նոնն ալ երբոր լսեցին որ Խարիլոնի թագաւորը
[ք]Թէաստանի մէջ մնացորդ թողուցեր է ։ ու ա-
նոնց վրայ՝ Սափանի որդւոյն Աքիկամին որդին

[ղ] Գ Թագ ։ իե ։ 22 , ԼԷ ։
[ճ] ԳԼ ։ ԼՌ ։ 14 ։
[մ] ԳԼ ։ ծ ։ 7 ։
[ն] ք Օր ։ իՌ ։ 24 , 25 ։ Գաո ։ իՌ ։ 11 ։
[պ] ԳԼ ։ ԼՌ ։ 12 ։
[ր] Գաո ։ ի ։ 1 ։
[ս] գ Թագ ։ իե ։ 23 , ԼԷ ։
[տ] ԳԼ ։ ԼՌ ։ 10 ։
[ֆ] ԳԼ ։ իա ։ 1 ։

12 Դաւդղեան դրեր է, Եւ ոչ Երբեմն ամէն իրենց ցրուած տեղերէն դարձան, ու Յուդայի երկիրը՝ Դաւդղեային Մասիա եկան, և խիստ շատ գինի ու ամառնային պտուղներ ժողվեցին։

13 Եւ Կարէի որդին Յօհանանը, ու զաշտը եղող բոլոր զօրավարները՝ Մասիա եկան Դաւդղեային, 14 ու անոր ըսին. Գիտես որ Ամմոնի որդւոցը Թագաւորը Նաալիս՝ Նաթանիայի որդին Իսմայէլը խրկից քեզ մեռցընելու համար. բայց Աքիկամի որդին Դաւդղեան անոնց չհաւատաց։ Եւ Կարէի որդին Յօհանանը Մասիայի մէջ Դաւդղեային հետ գաղտուկ խօսեցաւ, ու ըսաւ. Ելիմ երթամ, ու Նաթանիայի որդին Իսմայէլը զարնեմ, ու մարդ չիմանայ. ինչո՞ւ անիկայ քեզ մեռցընէ, ու քովը ժողվուած բոլոր Երբեանները ցրուին, և 16 Յուդայի մնացորդը կորսուի։ Ու Աքիկամի որդին Դաւդղեան՝ Կարէի որդւոյն Յօհանանին ըսաւ. Ըտ բանը մի ըներ. վասն զի դուն Իսմայէլին վրայով սուտ կը խօսիս։

ԳԼ. ԽԸ

1 Իսմայէլ՝ Նաթանիայի որդին Դաւդղեան և ուրիշները սպանանելով, կը խորհի մնացորդին հետ Յիմնացւոց երկիրը երթալ, 11 Յօհանան դիրիները կ'ազատէ, ու մեռքը կը դնէ որ Եդիպտոս փախչի։

1 Ու եղաւ որ՝ եօթներորդ ամսուն մէջ թագաւորական սերունդէն եղող Եղիսամայի որդւոյն Նաթանիային որդին Իսմայէլը՝ թագաւորին նախարարներովը ու իր հետը տասը մարդով՝ Մասիա եկաւ Աքիկամի որդւոյն Դաւդղեային. ու հոն միասին հաց կերան 2 Մասիայի մէջ։ Եւ Նաթանիայի որդին Իսմայէլը ու իր հետը եղող տասը մարդը ելան՝ և Մասիան որդւոյն Աքիկամին որդին Բաւդղեան սրով զարկին, ու մեռցուցին զանիկայ՝ որն որ Խարիւնի թագաւորը երկրին վրայ դրեր էր։ 3 Նաև Դաւդղեային հետ Մասիայի մէջ եղող բոլոր Երբեանները, և հոն գտնուած Քաղդէացի պատերազմականները՝ Իսմայէլը կոտրեց։

4 Ու եղաւ որ Դաւդղեան մեռցընելէն եաքը՝ 5 հինգերորդ օրը դեռ մարդ չիմացած, Սիւքեմէն, Սիղովէն ու Սամարիայէն՝ ութսունքսին ածիլած, և հանդերձները պատռած, ու իրենց մարմինները վրայ կտրածներ ըրած ութսուն մարդ եկան, և անոնց ձեռքը ընծաներ ու կնդրուկ կար՝ Տէրոջը տունը տանելու համար։ 6 Եւ Նաթանիայի որդին Իսմայէլը՝ Մասիայէն ելաւ զանոնք դիմաւորելու. անիկայ գացած ատենը՝ լալով կ'երթար. ու երբոր անոնց հասաւ, անոնց ըսաւ. Աքիկամի որդւոյն Դաւդղեային

7 ղեկային եկէք։ Ու եղաւ որ՝ երբոր անոնք քաղաքին մէջտեղը եկան, Նաթանիայի որդին Իսմայէլը՝ ինքը՝ իր հետը եղող մարդիկներովը 8 զանոնք մեռցուց, ու փոսին մէջը նետեց։ Եւ անոնց մէջ տասը մարդ գտնուեցաւ՝ որ Իսմայէլին ըսին. Մի մի մեռցրներ. վասն զի մենք գաշտը ցորեն, գարի, ձէթ ու մեղրի ծածուկ շտեմարաններ ունինք. ուստի անիկայ զանոնց ըրաւ, և զանոնք իրենց եղբարցը մէջ չմեռցուց։

9 Ու ան փոսը՝ որուն մէջը Իսմայէլ Դաւդղեային *պատճառաւը բոլոր մեռցուցած մարդկիներուն դիները նետեց, Նոյնն էր Որ Ըսա Թագաւորը շիներ էր՝ Իսրայէլի Հասաս Թագաւորին երեսէն վախնալուն համար. Նաթանիայի որդին Իսմայէլը զանիկայ մեռնելովը լեցուց։

10 Եւ Իսմայէլ Մասիայի մէջ եղող ժողովուրդին բոլոր մնացորդը գերի ըրաւ, Ղեմաւաւորին աղջիկները, ու Մասիայի մէջ մնացած բոլոր ժողովուրդը, որոնց վրայ Նաբուզարդան գահճապետը Աքիկամի որդին Դաւդղեան վիրակացու դրեր էր. և Նաթանիայի որդին Իսմայէլը զանոնք գերի առնելով՝ գնաց Ըմմոնի որդւոյը անցնելու։

11 Եւ Կարէի որդին Յօհանանը, ու անոր հետ եղող բոլոր զօրավարները՝ երբոր Նաթանիայի որդւոյն Իսմայէլին ըրած բոլոր չարութիւնը 12 լսեցին, Իրենց բոլոր մարդիկները առին, ու Նաթանիայի որդւոյն Իսմայէլին հետ պատերազմելու գացին, և զանիկայ Գաբաւոնի շատ ջուրերուն քովը գտան։ 13 Ու Իսմայէլին հետը եղող բոլոր ժողովուրդը՝ երբոր Կարէի որդին Յօհանանը, ու անոր հետը եղող բոլոր զօրավարները 14 տեսան, ուրախացան։ Եւ Իսմայէլին Մասփայէն գերի բռնած բոլոր ժողովուրդը երեսին դարձուցին, ու նա դառնալով՝ Կարէի որդւոյն 15 Յօհանանին դացին։ Բայց Նաթանիայի որդին Իսմայէլը ութը մարդով Յօհանանին երեսէն փախաւ, ու Ըմմոնի որդւոյը գնաց։

16 Եւ Կարէի որդին Յօհանանը, ու անոր հետ եղող բոլոր զօրավարները՝ Նաթանիայի որդին Իսմայէլէն հետ բերած ժողովուրդին բոլոր մնացորդը Մասիայէն առին՝ Աքիկամի որդւոյն Դաւդղեային մեռցուելէն եաքը, այսինքն զօրաւորները հետ բերած պատերազմող կարճահասակները, ու կնիկները, և տղաքները, ու ներքինիները, 17 ու գացին Քեմհէհամին քովը եղող Գամաամի պանդոկին մէջ նստան, որ երթան Եդիպտոս 18 Ըմմոնի Քաղդէացւոց երեսէն. վասն զի անոնցմէ վախցան. քանզի Նաթանիայի որդին Իսմայէլը՝ Խարիւնի թագաւորին երկրին վրայ դրած Աքիկամի որդին Դաւդղեան մեռցուցեր էր։

ե Տես գլ. խա. 10։

ա գ Թագ. իե. 25։ Գլ. ի. 8։
բ գ Թագ. իե. 25։
գ Ղե. ժթ. 27, 28։ դ Օր. ժչ. 1։ Նա. ժե. 2։
ե ա Թագ. ա. 7։ Տես գ Թագ. իե. 9։
* Կամ հետը
զ Գե. ժթ. 22։ է Ա՛ն. ժչ. 6։
ը Գլ. խգ. 6։
թ Գլ. ի. 7։
ժ Գլ. ի. 11։
ի Գլ. ի. 7, 8, 13։
ձ է Թագ. է. 13։
ղ է Թագ. ժե. 37, 38։
ծ Գլ. ի. 5։

Գ Լ · ԽԹ

1 Յօհանան կը խնդրէ Երեմիային , որ Տէրոջը հարցընէ , ու կը խոստանայ թէ պիտի հնազանդի անոր կամացը : 7 Երեմիա կ՚իմացընէ անոր՝ որ եթէ Ազբաատանի մէջ մնան , ապահով պիտի ըլլան , 13 իսկ թէ որ Եգիպտոս երթան , պիտի կոբսուին : 19 կը յանդիմանէ անոնց կեղծաւորութիւնը , որ Տէրոջը բան կը հարցընեն ու միտք չունին կատարելու :

1 Ա՛ւ բոլոր զօրավարները , ու Կարէի որդին Յօհանանը , և Ովսէիայի որդին Յեզոնիան , ու բոլոր ժողովուրդը պզտիկէն մինչև մեծը մօ-
2 տեցան ՝ Ու Երեմիա մարգարէին ըսին . Մեր խնդիրքը քու առջևդ ընդունելի ըլլայ . ու Մեզի համար՝ այսինքն աս բոլոր մնացորդնե-
րուն համար՝ քու Տէր Աստուծոյդ աղօթք ը-
րէ . վասն զի շատէն քիչ մնացինք , ինչպէս
3 որ աչքերդ մեզ կը տեսնեն . Ա՛ւ քու Տէր Ա-
ստուածդ մեր երթալու ճամբան ու մեր ընելու
4 բանը մեզի իմացընէ : Ու Երեմիա մարգա-
րէն անոնց ըսաւ . Լսեցի . Ահա ձեր Տէր Ա-
ստուծոյն աղօթք կ՚ընեմ ձեր խօսքերուն հա-
մեմատ ՝ և Տէրը ձեզի համար ինչ պատաս-
խան որ տալու ըլլայ , ձեզի կ՚իմացընեմ . Ձեզմէ
5 բան մը չեմ պահեր : Ու անոնք Երեմիային
ըսին . Տէրը մեր մէջը ճշմարիտ ու հաւատա-
րիմ վկայ ըլլայ՝ թէ որ չընենք ան ամէն բանե-
րուն համեմատ՝ որոնց համար քու Տէր Ա-
6 ստուածդ քեզ մեզի պիտի խրկէ : Թէ բարի և
թէ չար՝ մեր Տէր Աստուծոյն ձայնին պիտի
հնազանդինք , որուն որ քեզ կը խրկենք . որ-
պէս զի մեր Տէր Աստուծոյն ձայնին հնազանդե-
լով՝ մեզի աղէկ ըլլայ :
7 Ա՛ւ տասը օրէն ետքը՝ Տէրոջը խօսքը եղաւ
8 Երեմիային . Ու Կարէի որդին Յօհանանը , և
անոր հետ եղող բոլոր զօրավարները , ու պըզ-
տիկէն մինչև մեծը՝ բոլոր ժողովուրդը կանչեց ,
9 Ու անոնց ըսաւ . Իսրայէլին Տէր Աստուածը՝
որուն որ դուք զիս խրկեցիք ձեր աղաչանքը
10 մատուցանելու համար , այսպէս կ՚ըսէ . Թէ
որ շարունակէք աս երկրիս մէջ բնակելու , ես
ալ ձեզ պիտի շինեմ ու պիտի չքայքայեմ , և
ձեզ պիտի տնկեմ , ու պիտի չկորսնցնեմ . վասն զի
11 ձեզի ըրած չարիքիս վրայով զղջացի : Մի՛
վախնաք Բաբիլոնի թագաւորին երեսէն՝ ուսկից
որ կը վախնաք . անկէ մի՛ վախնաք՝ կ՚ըսէ Տէ-
րը . վասն զի ձեզ անոր ձեռքէն ազատելու հա-
մար , ու ձեզ ապրեցընելու համար՝ ես ձեզի
12 հետ եմ . Ու ձեզի ողորմութիւններ գթանել
պիտի տամ . և անիկայ ձեզի պիտի ողորմի , ու
13 ձեզ ձեր երկիրը դարձընէ : Բայց թէ որ Ը-
սէք . Ես երկրիս մէջ չենք բնակիր . ու ձեր
14 Տէր Աստուծոյն խօսքը մտիկ չընելով՝ Ըսէք ,
Ո՛չ . հապա Եգիպտոսի երկիրը մտնենք , որ
հոն պատերազմ պիտի չտեսնենք , ու փողի
ձայն պիտի չլսենք , և հացի համար անօթի
15 պիտի չմնանք , ու հոն պիտի բնակինք . Ա-
րդ հիմա Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք՝ ո՛վ Յու-
դայի մնացորդը . Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին
Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ . Եթէ որ դուք ձեր
երեսները շիտակէք Եգիպտոս մտնելու , ու հոն
16 պանդխտանալու երթաք , Ընտտուն ան սուրը՝
որուկից որ կը վախնաք , հոն Եգիպտացւոց
երկրին մէջ ձեր վրայ պիտի դայ , և ան սովը՝
ուսկից որ դուք կը զարհուրիք , հոն Եգիպ-
տացւոց երկրին մէջ ձեր ետևէն պիտի պաշա-
17 րէ , ու հոն պիտի մեռնիք : Ա՛ւ ան ամէն մար-
դիկը՝ որոնք իրենց երեսները կը շտկեն Եգիպ-
տոս երթալու՝ հոն պանդխտանալու համար ,
սրով , սովով ու ժանտախտով պիտի մեռնին .
ու ՚ինձմէ անոնց վրայ բերելու չարիքիս երեսէն
անոնցմէ մնացորդ ու ազատուած պիտի չմնայ :
18 Վասն զի զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը
այսպէս կ՚ըսէ . Ինչպէս որ իմ բարկութիւնս
ու սրտմտութիւնս Երուսաղէմի բնակիչներուն
վրայ թափեցաւ , այնպէս ձեր վրայ պիտի թա-
փի իմ սրտմտութիւնս , երբոր Եգիպտոս մըտ-
նէք . և ՚անէծքի , զարմանքի , նզովքի ու նա-
խատինքի էնխնայ պիտի ըլլաք , ու ձեզմէ
19 ալ աս տեղը պիտի չտեսնէք : Ո՛վ Յուդայի
մնացորդնե՛րը՝ Տէրը ձեզի համար՝ Եգիպտոս
մի՛ մտնէք՝ ըսաւ . ո՛ստի աղէկ գիտցէք՝ որ
20 այսօր ձեզի վկայութիւն կ՚ընեմ : Վասն զի
դուք ձեր հոգւոյն դէմ նենգութիւն ըրիք ,
երբոր դիս ձեր Տէր Աստուծոյն խրկեցիք՝ ըսե-
լով . Մեզի համար մեր Տէր Աստուծոյն աղօթք
ըրէ , ու մեր Տէր Աստուծոյն ամէն ըսած խօսքը
21 մեզի պատմէ , ու պիտի ընենք : Ա՛ւ ես այսօր
ձեզի պատմեցի , ու դուք մտիկ չըրիք ձեր Տէր
Աստուծոյն ձայնը , ու ան ամէն խօսքերը՝ ո-

22 րոնց համար զիս ձեզի խրկեց : Ա՛ւ հիմա աղէկ
գիտցէք՝ որ ՚դուք սրով , սովով ու ժանտախ-
տով պիտի մեռնիք ան տեղը՝ ուր որ կ՚ուզէք
երթալ հոն պանդխտանալու համար :

Գ Լ · Խ Գ

1 Յօհանան նախատելով Երեմիային մարգարէութիւնը , Եգիպտոս կը տանի զանիկայ և ուրիշները : 8 Երեմիա մեկ օրինակով մը կը նախաձայնէ Եգիպտոսի նուաճիլը Խարիաղոց ձեռքով :

1 Երբոր Երեմիա բոլոր ժողովուրդին՝ անոնց Տէր
Աստուծոյն բոլոր խօսքերը լմընցուց , որոնց համար անոնց Տէր Աստուածը զա-

ա Գլ · ի · 8 , 13 : խա . 11 :
բ ա ՀԹագ · է · 8 : ժբ · 19 : Նա · լէ · 3 : Հայ · ե · 16 :
գ Վև · իզ · 22 :
դ Նզր · ը · 21 :
ե գ ՀԹագ · իբ · 14 :
զ ա ՀԹագ · գ · 18 : Գոր · ի · 20 :
է Ծմ · լա · 50 :
ը բ Օբ · գ · 3 : Գլ · է · 23 :
թ Գլ · իդ · 6 : լա · 28 : լգ · 7 :
ժ բ Օբ · լբ · 36 : Գլ · ժբ · 8 :
ի Նա · խգ · 5 : Հռով · ը · 31 :
լ Սաղ · ձղ · 45 , 46 :
խ Գլ · խգ · 16 :
ծ բ Օբ · ժէ · 16 : Գլ · խգ · 12 , 13 , 14 :
կ Վղ · թ · 51 :
հ Նզկէ · ժա · 8 :
ձ Գլ · իդ · 10 : Հմր 23 :
ղ Տին գլ · խգ · 14 , 28 :
ճ Գլ · է · 20 :
մ Գլ · ժբ · 16 · իգ · 9 : իվ · 6 : իթ · 18 , 22 : խէ · 12 : Օաբ · բ · 13 :
յ բ Օբ · ժէ · 16 :
ն Հմր 2 :
շ Հմր 17 : Նզկէ · ղ · 11 :

ՊԼ· Խ Գ

1 Երեմիա կը նկարագրէ Հուդային ահաբեկումը իրենց կատարելութեանը համար։ 11 Նշխարոսի մէջ կատարելութեան մեծը զօրծողներուն կործանումը կը նախադասէ։ 15 Հրէից կամնհորութիւնը, 20 որուն համար Երեմիա սպառնալիք կ՚ընէ անոնց, 29 և ան սպառնալիքին կատարուելուն նշան՝ Նշխարոսի կործանումը կը դնէ։

1 Եգիպտոսի երկրին մէջ բնակող բոլոր Հրէաներուն համար, այսինքն՝ Մագդոլը, [b]Տափնասը, [c]Մեմփիսը, ու Պաթրուսի երկրին մէջ բնակողներուն համար՝ Երեմիային եղած խօսքն է, որ ըսաւ.

2 Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ. Դուք տեսաք ան ամէն չարիքը որ Հրուսաղէմին վրայ, ու բոլոր Հուդայի քաղաքներուն վրայ բերի. և ահա անոնք այսօր [d]աւերակ են, ու անոնց մէջը բնակող չկայ,

3 Իմ բարկացընելու համար ըրած չարութիւնին պատճառաւը, որ գացին [e]խունկ ծխելնելու, ու ուրիշ աստուածներու, որոնք ո՛չ իրենք ճանչցեր էին, ո՛չ դուք, ո՛չ ալ ձեր հայրերը։

4 Եւ [f]ես ձեզի խրկեցի իմ բոլոր ծառաներս մարգարէները՝ կանուխ կելլելով ու խրկելով, և ըսի. Ա՛ս պիղծ գործը մի ընէք, որն որ ես կ՚ատեմ։

5 Հայց մտիկ չըրին, ու ականջնին չծռեցին՝ որ իրենց չարութիւններէն դառնան, և ուրիշ

6 աստուածներու խունկ չծխեն։ Ասոնի համար սրտմտութիւնս ու բարկութիւնս թափեցաւ, և Հուդայի քաղաքներուն մէջ, ու Հրուսաղէմի փողոցներուն մէջ բորբոքեցաւ. ու անոնք՝ ա՛ս օրուան նըմանին պէս՝ անապատ ու ամայի

7 եղան։ Եւ հիմա զօրաց Տէր Աստուածը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ. Ինչո՞ւ համար դուք [g]ձեր հոգւոյն դէմ ա՛ս մեծ չարութիւնը կը գործէք, որ Հուդայի մէջէն՝ էրիկ մարդը ու կինը, տղան ու կաթնկերը մանուկը կորսընցընէք, այնպէս որ ձեզի մնայորդ մը չըմնայ.

8 [h]Ձեր ձեռացը գործքերովը զիս սրգողցնելով, և ուրիշ աստուածներու խունկ ծխելով Եգիպտոսի երկրին մէջ, ուր որ դուք մտաք հոն պանդխտանալու համար, որպէս զի ձեր անձը կորսընցընէք, ու երկրիս բոլոր ազգերուն

9 մէջը [i]անէծք ու նախատինք ըլլաք։ Մոռցա՞ք Հուդայի երկրին մէջ, ու Հրուսաղէմի փողոցներուն մէջ ձեր հայրերուն ըրած չարութիւնները, և Հուդայի թագաւորներուն չարութիւնները, ու անոնց կինէրնուն չարութիւնները, և ձեր չարութիւնները, ու ձեր կինէրնուն

10 ըրած չարութիւնները մոռցաք։ Ընոնք մինչև ա՛ս օրս իրենց անձերը չխոնարհեցուցին, ու [j]չվախցան, և ձեր առջևը, ու ձեր հայրերուն

[a] ՊԼ· խբ· 1։
[b] ՊԼ· խ· 11, 12։
[c] ՊԼ· խա· 10։
[d] ՊԼ· լբ· 10։ [e] ՀՕ· 7։
[f] ՊԼ· բ· 16։ խգ· 1։ Իսկ Նա· Ը· ՝ի ըստոյ Հանէս։
[g] ՊԼ· լե· 9։ լէ· 6։ Տես Նշեկ· խէ· 18, 20։
[h] ՊԼ· խգ· 13։ խզ· 13։
[i] ՊԼ· ժե· 2։ Օրաց· ժա· 9։
[j] ՊԼ· խզ· 25։
[k] ՀԼ· ժգ· 2։ ՊԼ· խզ· 14։
[l] ՊԼ· խգ· 7։
[m] Նա· ժէ· 13։
[n] ՊԼ· իբ· 11։ ԼԳ· 22։
[o] ՊԼ· ժբ· 4։
[p] Օր· ժգ· 6։ լբ· 17։
[q] Ա՛Ն· Լ՚Ղ· 15։ ՊԼ· է· 25։ իե· 4։ իզ· 5։ իխ· 19։
[r] ՊԼ· իգ· 18։
[s] Ծած· ժՂ· 38։ ՊԼ· է· 19։
[t] ՊԼ· իե· 6, 7։
[u] ՊԼ· իբ· 18։ Հմր 12։
[v] Բաակ· իբ· 14։

առչևը դրած օրէնքիս ու պատուիրանքներուս
11 մէջ չգալնիցին: Ընդ Համար զօրաց Տէրը՝ Իսրայելին Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ. Եհա ես
Էձեր վրայ կը հառատամ իմ երկնաւ չարիքի
Համար, ու բոլոր Յուդան կորընչցընելու Հա-
12 մար. Նէ պիտի առնեմ Յուդայի մնացորդը՝ որոնք երեսնին Հառատացին Եգիպտոսի երկիրը մտնելու՝ Հոն պանդխտանալու Համար. ու ՚ամէն
մէնքը Եգիպտոսի երկրին մէջ պիտի Հատնին.
սրով, սովով պիտի լ՚նան ու մինչև պզտիկէն մինչև մեծը սրով ու սովով պիտի մեռնին,
և ՚անէծքի, զարմանքի, նզովքի ու նախատինքի
13 ենթակայ պիտի ըլլան: Եվ Եգիպտոսի երկիրը բնակողներուն այցելութիւն պիտի ընեմ, ինչպէս որ Երուսաղէմին՝ սրով, սովով ու ժանտա-
14 ախտով այցելութիւն ըրի: Նէ Յուդայի մնացորդէն՝ այսինքն Եգիպտոսի երկիրը պանդխտանալու գացողներէն՝ մնացորդ ու ազատուած պիտի չմնայ, որ Յուդայի երկիրը դառնան, ուր որ անոնք կը յուսան դառնալու, և Հոն բնակելու. վասն զի ՚Եփեպոսէն փախչողները միայն պիտի դառնան:
15 Նէ ան բոլոր մարդիկները՝ որ դիտէին թէ իրենց կիներները օտար աստուածներու խունկ կը ծխէին, և բոլոր ներկայ եղող կիները՝ մեծ ժողով մը, ու Եգիպտոսի երկիրը՝ Պաթուրեսի
16 մէջ բնակող բոլոր ժողովուրդը՝ Երեմիային պատասխան տուին, ըսելով. Տէրոջը անունովը մեզի խօսած խօսքիդ վրայով՝ Ընք քեզի
17 մտիկ չենք ըներ. Հապա անշուշտ ՚մեր բերնէն ելած ամէն խօսքը պիտի ընենք, ՚երկնից Թագուհիին խունկ ծխելով, և անոր Թափելու նուէրներ մատուցանելով, ինչպէս որ մենք ու մեր Հայրերը, մեր Թագաւորները ու մեր իշխանները՝ Յուդայի քաղաքներուն մէջ, ու Երուսաղէմի փողոցներուն մէջ, ուր որ Հացով կշտացանք, և Հանգիստ էինք, ու չարիք
18 մը չտեսանք: Սակայն ան ատենէն ՚ի վեր՝ որ երկնից Թագուհիին խունկ ծխելէն, ու անոր Թափելու նուէրներ մատուցանելէն ետ կեցանք, ամէն բանի կարօտ եղանք, և սրով ու սովով
19 Հատանք: ՚Ու երբոր երկնից Թագուհիին խունկ կը ծխէինք, և անոր Թափելու նուէրներ կը մատուցանէինք. միթէ առանց մեր էրիկներուն Հրամանի՞ն՝ զանիկայ պաշտելու Համար բլիթներ չենեցինք, ու անոր Թափելու նուէրներ մատուցինք:
20 Ու Երեմիա բոլոր ժողովուրդին, էրիկներուն և կիներուն, ու իրեն ատ պատասխանը տուող բոլոր ժողովուրդին խօսեցաւ ու ըսաւ.
21 Միթէ ան խունկը՝ որ Յուդայի քաղաքներուն մէջ, ու Երուսաղէմի փողոցներուն մէջ կը ծխէիք՝ դուք ու ձեր Հայրերը, ձեր Թագաւորները ու ձեր իշխանները, ու երկրին ժողովուրդը, Տէրը չյիշեց, ու անոր միտքը չեկաւ:
22 կա՞ւ: Նէ Տէրը ձեր չար գործքերուն, ու ձեր ըրած գարշելութիւններուն՝ ալ չկրցաւ Համբերել. ուստի ձեր երկիրը ՚անապատ, ամայի, ու նզոված, և անբնակ եղաւ, Հինչպէս որ այս-
23 օր կ՚երեւայ: Որովհետև դուք խունկ ծխեցիք, ու Տէրոջը դէմ մեղք գործեցիք, և Տէրոջը ձայնին Հնազանդութիւն չըրիք, ու անոր օրէնքին, պատուիրանքներուն ու վկայութիւններուն մէջ չգալնիցիք, ՚անոր Համար աս չարիքը ձեզի եկաւ, ինչպէս որ այսօր կ՚երեւայ:
24 Ու Երեմիա բոլոր ժողովուրդին ու բոլոր կիներուն ըսաւ. Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք՝ Նմ Եգիպտոսի երկրին մէջ եղող բոլոր Յու-
25 դա. Օրաց Տէրը՝ Իսրայելին Աստուածը այսպէս կը խօսի ու կ՚ըսէ. ՚Դուք ու ձեր կիներնիդը ձեր բերնովը խօսեցաք, ու ձեր ձեռքովը ի գործ դրիք, ու ըսիք. Ընշուշտ ըրած ուխտերնիս պիտի կատարենք, այսինքն երկինից Թագուհիին խունկ պիտի ծխենք, ու անոր Թափելու նուէրներ պիտի մատուցանենք. այո՝ դուք ձեր ուխտերուն վրայ Հաստատ պիտի
26 կենաք, և ձեր ուխտերը պիտի կատարէք: Ընդ Համար Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք՝ ով բոլոր Յուդա, որ Եգիպտոսի երկրին մէջ կը բնակիք. Եհա ես իմ մեծ անունովս երդում ըրի՝ կ՚ըսէ Տէրը, որ Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ ալ իմ անունս պիտի չհանջուի՝ ըսելով. ՚Իմ անունս պիտի չհանջուի՝ ըսելով.
27 Նհովայ Տէրը կենդանի է: ՚Եհա ես անոնց վրայ կը հսկեմ չարիքի Համար, և չէ թէ բարիքի Համար. ու Եգիպտոսի երկրին մէջ եղող Յուդայի բոլոր մարդիկները Նրով ու սովով
28 պիտի կատրէին մինչև որ Հատնին: Նէ ՚սխոտ քիչ մարդիկ պիտի ըլլան որ սուրէն ազատուելով՝ Եգիպտոսի երկրէն Յուդայի երկիրը պիտի դառնան, ու Եգիպտոսի երկիրը պանդխտանալու գացող Յուդայի բոլոր մնացորդները պիտի գիտնան թէ որուն ՚խօսքը պիտի Հաս-
29 տատի, իմն՝ թէ իրենցը: Նէ ասիկայ ձեզի նշան ըլլայ՝ կ՚ըսէ Տէրը, որ աս տեղը ձեզի այցելութիւն պիտի ընեմ, որպէս զի գիտնաք որ իմ խօսքս ձեր վրայ ՚անշուշտ պիտի Հաստա-
30 տուի չարիքի Համար: Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. Եհա ՚ես Եգիպտոսի փարաւոն Ափրաս Թագաւորը իր թշնամիներուն ձեռքը՝ ու իր հոգին փնտռողներուն ձեռքը պիտի մատնեմ. ինչպէս որ ՚Յուդայի Սեդեկիա Թագաւորը՝ իր թշնամիին, ու իր հոգին փնտռող Նաբուզոդոնոսոր Թագաւորին ձեռքը մատնեցի:

ի Գե. ԺԷ. 10 ։ է. 5, 6 ։ Պէ. իա. 10 ։ Ամո. է. 4։
ձ Պէ. խգ. 15, 16, 17, 22։
ղ Պէ. խգ. 18։
ճ Պէ. խդ. 11։
յ Հմր 28։
ն Պէ. Ջ. 16։
շ Թնտ. Հ. 12։ ո Օր. իդ. 23 ։ Պատ. ժա. 36 ։ Տես Հմր 25։
չ Պէ. է. 18։
պ Պէ. է. 18։
ջ Պէ. իե. 11, 18, 38։
ռ Հմր 6։
ս Դան. իե. 11, 12։
վ Պէ. խզ. 7 ։ Հմր 15։
տ Հմր 15, ԼԷ։
ր Ծն. իդ. 16։
ց Նզկ. ի. 39։
ւ Պէ. ա. 10 ։ Լա. 28 ։ Նզկ. է. 6։
փ Հմր 12։
ք Հմր 14 ։ Նա. իէ. 13։
օ Հմր 17, 25, 26։
ֆ Սադ. Ա. 11։
և Պէ. խզ. 25, 26 ։ Նզկ. իե. 3, ԼԷ։ Ը. 21, ԼԷ։
֊ Պէ. Լե. 5։

ԳԼ· ԽԵ

1 Խարուք թխատ տղտուամ ըլլալով, 4 Երեմիա խրատ ու մխիթարութիւն կու տայ անոր։

1 Երեմիա մարգարէին [a]խօսքն է, որ [b]Անդիայի որդւոյն Խարուքին խօսեցաւ, երբոր անիկայ առ խօսքերը Երեմիային բերնէն գիրքի մէջ գրեց՝ Յուդայի թագաւորին Յովսիայի որդւոյն Յովակիմին չորրորդ տարին· ու ըսաւ·

2 Ա՛մ Բարուք՝ Իսրայէլի Տէր Աստուածը
3 քեզի համար այսպէս կ՚ըսէ· Դուն ըսիր· Ա՛հ-
մա վա՛յ ինծի՛, վասն զի Տէրը իմ ցաւիս վրայ
տրտմութիւն աւելցուց· իմ հեծութենէս
յոգնեցայ, ու հանգստութիւն չեմ գտներ։
4 Ընոր ասանկ ըսիս· Տէրը այսպէս կ՚ըսէ· Ես
[c]ես իմ շինածս պիտի փլցընեմ, ու իմ տընկածս պիտի խլեմ՝ այսինքն աս բոլոր երկիրը։
5 Եւ դուն քեզի մեծ բաներ կը փնտռես· մի՛
փնտռեր· քանզի ահա՛ [d]ես ամէն մարմնոյ վրայ
չարիք պիտի բերեմ՝ կ՚ըսէ Տէրը· բայց քու
կեանքդ քեզի [e]աւարի մը պէս պիտի տամ քու
ամէն երթալու տեղերուդ։

ԳԼ· ԽԶ

1 Երեմիա կը մարգարէանայ թէ փարաւոնին զօրքը Եփրատին քովը պիտի կոտրուի, 13 և թէ Նաբուգոդոնոսոր Եգիպտոսին պիտի տիրէ· 27 Իսրայէլացիները կը մխիթարէ՝ իրենց վրայ հասնելու պատուհասին վրայով։

1 Տէրոջը խօսքը՝ որ եղաւ Երեմիա մարգարէին՝
[a]ազգերուն վրայով·
2 Եգիպտոսի համար· Եգիպտացւոց թագաւորին՝ [b]փարաւոն [c]Նեքաւոնին Քարքամիսի մէջ Եփրատ գետին քովը եղող զօրքին վրայ՝ որն որ Բաբիլոնի [d]Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը զարկաւ՝ Յուդայի թագաւորին Յովսիայի որդւոյն Յովակիմին չորրորդ տարին։

3 [e]Սպար ու վահան պատրաստեցէ՛ք,
Եւ պատերազմի մօտեցէ՛ք·
4 Ձիերը լծեցէ՛ք, ու դուք ա՛մ ձիաւորներ՝ հեծէ՛ք·
Սաղաւարտներով կայնեցէ՛ք·
[f]Նիզակները փայլեցուցէ՛ք, զրահները հագէ՛ք։
5 Ո՞վ անոնք [g]նկուճ համար զարհուրած ո՞ւ եա
դարձած կը տեսնեմ·
Ընոնց զօրաւորները անգամ զարնուեցան,
Ու արտորնօք փախչելով եւ չնային հետեցան·
[h]Ամէն կողմէն վախ կայ՝ կ՚ըսէ Տէրը։
6 Հ՚ուտ վազողը թող չփախչի,
Ու զօրաւորը չազատի·
Ընոնք հիւսիսային կողմը՝ Եփրատ գետին քովը
[i]Թլորելով պիտի իյնան։
7 Ո՞վ է ասիկայ՝ որ [j]գետի պէս վեր կ՚ելլէ,
Որուն ջուրերը գետերուն պէս կը ծփին։
8 Եգիպտոսը գետի պէս վեր կ՚ելլէ,
Եւ անոր ջուրերը գետերուն պէս կը ծփին·
Ու կ՚ըսէ· Վե՛ր ելլեմ· երկիրը ծածկեմ՛,
Քաղաքը ու անոր բնակիչները բնաջինջ ընեմ։
9 Ա՛մ ձիե՛ր՝ ելէ՛ք, ու ա՛մ կառքե՛ր՝ կատղեցէ՛ք·
Եւ զօրաւորները թո՛ղ ելլեն,
Վ՚ահան բռնող Եթէոպացիք ու Փուտացիք,
Ո՛ւ [k]Հաղել բռնող՝ ո՛ւ Լարող Ղուդացիք·
10 Վ՚ասն զի [l]Հայոց զօրաց Տէր Աստուծոյ վրէժխնդրութեան օրն է,
Որ իր թշնամիներէն վրէ՛ժ առնէ·
Եւ սուրը պիտի ուտէ ու կշտանայ,
Եւ անոնց արիւնովը պիտի գինովնայ·
Վ՚ասն զի Հիւսիսի երկրին մէ՛ջ՝ Եփրատ գետին քովը
Հայոց Տէր Աստուծոյ [m]զոհ ունի։
11 [n]Գաղաադ ելլէ՛ր, ու Հալասան առ՝
[o]Ո՛վ Եգիպտոսին կոյս աղջիկը·
Դեղերը պարապ տեղը կը շատցընես·
[p]Քեզի բժշկութիւն չկայ։
12 Ազգերը քու անարգանքդ լսեցին,
Ու քու աղաղակդ երկիրը լեցուց·
Վ՚ասն զի զօրաւորը զօրաւորին վրայ գլորեցաւ·
Երկուքը միասին՝ [q]իրենց մէկտեղ [r]ինկան։

13 Խօսքն է ան խօսքը՝ որ Տէրը Երեմիա մարգարէին խօսեցաւ Բաբիլոնի [s]Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին գալուն՝ ո՛ [t]Եգիպտոսի երկիրը զարնելուն վրայով։
14 Եգիպտոսի մէջ պատմեցէ՛ք, Մագդոլի մէջ հրատարակեցէ՛ք,
Եւ Նեմփիսի ու Տափնասի մէջ հրատարակեցէ՛ք,
Ու՝ ըսէ՛ք· [u]Կայնէ՛, ու պատրաստ եղիր·
Վ՚ասն զի [v]քու բոլորտիքդ սուրը պիտի ուտէ։
15 Քու զօրաւորներդ ինչո՞ւ կործանեցան·
Ընոնք չկրցան կենալ· վասն զի Տէրը զանոնք վար ձգեց։
16 Թլորուածները շատցուց· ու [w]իրարու վրայ իյնան·
Ու ըսին· Ելլէ՛ր, ու բնաւորը սուրին երեսէն՝
Մեր ժողովուրդին, ու մեր ծնած երկիրը դառնանք։
17 Հո՛ն կը կանչէին·
Եգիպտոսի փարաւոն թագաւորը՝ պարապ աղաղակ է·
Ընկիկայ էր որոշուած ժամանակը անցուց։
18 Ես կենդանի եմ՝ կ՚ըսէ ան թագաւորը
Որուն անունը Հայոց Տէր է,
Ինչպէս որ Թաբօրը լեռներու մէջ է,
Ու ինչպէս որ Կարմէղոսը միւնչև ծովը կը հառնի՝

---

a ՊԼ· ԼՁ· 1; Ն, 32։
b Ես· Ե· 5։
c Պլ· խԸ· 26։
d Պլ· խԸ· 9։ ԼԲ· 2։ ԼԻ· 18։
e Պլ· խԸ· 15, ԽԶ։
f Ե՛ղ թագ· խՁ· 29։ g Ա՛ն· ԼԵ· 20։
h Պլ· ծԻ· 11, 12, Նաե· Բ· 1։ Գ· 14։
i Պլ· Ջ· 25։ խԶ· 29։
j Դան· ժԻ· 19։
k Տե՛ս Ես· Ը· 7, 8։ Պլ· խԷ· 2։ Դան· ժԱ· 22։
l Ես· կՁ· 19։
m Ես· ԺԳ· 6։ Յովել· Ա· 15։ Բ· 1։
n Ա՛մ Օբ· ԼԲ· 42։ Ես· ԼԳ· 6։
o Ես· ԼԳ· 6։ Մախ· Ա· 7։ Տե՛ս Նզեկ· ԼԶ· 17։
p Պլ· Ը· 22։ ծԱ· 8։
q Ես· խԷ· 1։
r Նզեկ· Շ· 21։
s Ես· ԺԲ· 1։ Պլ· խԳ· 10։ 11։ Նզեկ· խԹ· Շ· ԼԲ։
t Ա՛մբ 3, 4։
u Ա՛մբ 10։
v Գ՚Ե· խԶ· 37։
w Ես· խԷ· 4։ խԸ· 2։ Պլ· խԸ· 15։

Ը յԱՆԷՒ ամէնքայ պիտի գայ :
19 ՛Մ՛վ Եգիպտոս բնակող աղջիկ՝
՛Դերութեան կարասիներ պատրաստէ քեզի .
Վ՚ասն զի Մեմփիսը ամայի պիտի ըլլայ ,
Ու՚ աւերակ՝ առանց բնակիչի :

20 Եգիպտոսը խիստ գեղեցիկ ՛հրինջ մըն է .
Հայց կոտորած կու գայ . ՚Հիւսիսէն կու գայ :
21 Ու՚ անոր մէջը վարձքով բռնուած պօղտէրը՝
դիրցած զուարակներու պէս են .
՛Քանզի անոնք ալ դարձան , մէկտեղ փախան ,
չկայնեցան .
Վ՚ասն զի անոնց վրայ՝ ՚անոնց կորստեան օրը ,
Ո՚ անոնց այցելութեան ժամանակը հասաւ :
22 "Ընոր ձայնը օձի ՝ձայնին պէս պիտի ըլլայ .
Վ՚ասն զի զօրքով պիտի հասնին ,
Ու՚ անոր վրայ՝ փայտահարներու պէս տա-
պարներով պիտի գան .
23 ՚Ընոր անտառը պիտի կարուին , կ՚ըսէ Տէրը ,
թէպէտև անոր ծառերը անթիւ են .
՛Քանզի անոնք "մորախէն շատ են ,
Ը՚յնպէս որ չեն համրուիր :
24 Եգիպտոսի աղջիկը ամօթով պիտի ըլլայ .
Ը՚իւսիսային ժողովուրդին ձեռքը պիտի մատ-
նուի :
25 Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Ը՚աստուածը կ՚ըսէ .
Ը՚հա ես *"՚Յովացի Ը՚մէնին" , և փարաւոնին ,
Ու՚ Եգիպտոսին , "և անոր աստուածներուն ,
ու թագաւորներուն ,
Ը՚յսինքն փարաւոնին , ու անոր ապաւինող-
ներուն այցելութիւն պիտի ընեմ .
26 ՚Ա՚յս զանոնք՝ անոնց հոգին փնտռողներուն
ձեռքը ,
Ու Խարիլոնի ՚Նաբուզոդոնոսոր թագաւորին
ձեռքը ,
Ու անոր ծառաներուն ձեռքը պիտի մատնեմ .
Ե՚տ "անկէ ետքը առջի օրերուն պէս պիտի
բնակուի՝ կ՚ըսէ Տէրը :

27 "Հայց դուն մի՛ վախնար , ո՛վ իմ ծառաս Յակոբ՝ մի՛ վախ-
նար ,
Ու ո՛վ Իսրայէ՛լ՝ մի՛ զարհուրիր .
՛Քանզի ահա ես քեզ հեռուէն՝
Ե՚տ քու սերունդդ իրենց գերութեանը երկրէն
պիտի ազատեմ .
Ու Յակոբը պիտի դառնայ , և հանգարտ ու
հանգիստ պիտի ըլլայ .
Ե՚տ ոանիկայ վախցնող պիտի չըլլայ :
28 ՚Դուն մի՛ վախնար , ո՛վ իմ ծառաս Յակոբ՝
կ՚ըսէ Տէրը .
Վ՚ասն զի ես քեզի հետ եմ .
՛Քանզի պիտի ապառեմ՚ան բոլոր ազգերը՝
Որոնց մէջը քեզ ցրուեցի .
Հայց ՚քեզ պիտի չապառեմ .
՚Ապա քեզ չափաւորութեամբ պիտի խրա-
տեմ ,
Ու քեզ բոլորովին անմեղ պիտի չհանեմ :

ԳԼ . ԽԼ

1—7 փղշտացւոց կործանումը :

1 Տէրոջը խօսքը՝ որ Երեմիա մարգարէին եղաւ
՚փղշտացւոց վրայով՝ Բ՚դեռ փարաւոնը
Գազան չզարկած :
2 Տէրը այսպէս կ՚ըսէ .
Ը՚հա ՚հիւսիսէն ՚ջուրեր կ՚ելլեն ,
Ու յորդած հեղեղի պէս պիտի ըլլան .
Ու երկիրը և անոր լիութիւնը ,
՛Քաղաքը ու անոր բնակիչները պիտի կոխեն .
Ե՚տ մարդիկները պիտի աղաղակեն ,
Ու երկրին բոլոր բնակիչները պիտի ոռնան :
3 Ընոր Ե՚րիւաթներուն ամրակներուն ձայնէն ,
Ընոր կառքերուն շաչիւնէն ,
Ու անիւներուն շառաչիւնէն ,
Ը՚այրերը էրէնց ազոցը պիտի չնային՝
Էրէնց ձեռքերը թուլնալուն համար ,
4 Բոլոր փղշտացիները կորսընցընելու ,
Ե՚տ ՚Տիւրոսին ու Սիդոնին բոլոր մնացած օգ-
նականները կտրելու եկող օրուանը
պատճառաւ .
՛Քանզի Տէրը փղշտացիները՝
Կափթոր կղզիին Ը՚մնացորդները պիտի կորսըն-
ցընէ :
5 Բ՚Գազայի վրայ կնաւելիւն եկաւ .
Բ՚Ա՚շկաղոնը իր հովիտին մնացորդովը աւերակ ե-
ղաւ .
Մինչև ե՞րբ Բ՚քու մարմնոյդ վրայ կտրածներ պի-
տի ընես :

6 Ո՛վ ՚Տէրոջը սուրը՝ մինչև ե՞րբ հանգարտ
չես կենար .
՛Քու պատեանդ դարձիր .
Ը՚անդչէ , ու լռէ :
7 Ի՞նչպէս կրնայ հանգարտ կենալ .
Վ՚ասն զի Տէրը Ե՚անոր հրաման տուեր է
Ը՚շկաղոնի ու ծովեզերքի դէմ .
Ը՚ն խրկեր է զանիկայ :

ԳԼ . ԽՀ

1 Մովաբին դատաստանը՝ 7 իր հպարտութեանը համար ,
11 իր անհոգութեանը համար , 14 իր մարմնաւոր վստա-

ե Տես գլ . խը . 18 :
զ Ես . ի . 4 :
է Ամս . Զ . 11 :
ը Գն . ա . 14 ; խէ . 2 ; Ա՚ր
6, 10 :
թ Սաղ . լէ . 13 : Գն . ե .
27 :
ժ Տես Ես . խԹ . 4 :
ի Ես . Զ . 34 :
լ Դատ . գ . 5 :
խ Գն . ա . 15 :

ծ Ա՞ր՛ Նովին Հայ բազմու-
թիւնը ,
կ Տես Նզեկ . Ը . 14, 15, 16 :
Նաե . գ . 8 :
հ Գն . խէ . 12, 13 : Նզեկ .
Ը . 13 :
ձ Գն . խէ . 30 : Նզեկ . ԼԲ .
11 :
ղ Նզեկ . խԹ . 11, 13, 14 :
ճ Ես . խա . 13, 14 : խէ . 5 :
խէ . 2 : Գն . Ը . 10, 11 :

յ Գն . Զ . 24 : Ը . 11 :
—
ն Գն . խէ . 20 : Նզեկ . խէ .
15, 16 : Մոփ . բ . 4, 5 :
շ Ը՚ռմվ . ա . 6, 7, 8 :
ո Գն . ա . 14 : խշ . 20 :
չ Ես . Ը . 7 : Գն . խշ . 7, 8 :
պ Գն . Ը . 16 : Նաե . գ . 2 :
ջ Գն . խէ . 22 :
ռ Ծն . Զ . 14 : Ը՚ռմվ . Թ .
7 :

ս Նզեկ . խէ . 16 : Ը՚ռմվ . ա . 8 :
վ Ը՚ռմվ . ա . 7 : Միք . ա . 16 :
Մոփ . բ . 4, 7 : Ո՚բաթ . Թ .
5 :
տ Գն . խէ . 20 :
ր Գն . ժգ . 6 : խա . 5 : խը .
37 :
ց Բ՚ Օր . ԼԲ . 41 : Նզեկ . խա .
3, 4, 5 :
ւ Նզեկ . ժգ . 17 :

Հալածեանը համար, 26 և զԱստուած ու անոր ժողովուրդը արհամարհելուն համար: 47 Մոաբին դարձեալ թիւնը:

1 ա Մոաբի վրայով՝ զորաց Տէրը՝ Իսրայէլին
Աստուածը այսպէս կ'ըսէ.
Վա՜յ բ Նաբաւին, վասն զի աւերուեցաւ.
գ Կարիաթեմ ամչցաւ, ու՝ առնուեցաւ.
Մատաթ ամչցաւ, ու զարհուրեցաւ:
2 դ Մոաբը մեյմէն ալ պիտի չպարծի ե Հեսբոնի
մէջ.
Ընոր վրայ չարիք խորհեցան, ըսելով.
Եկէք, ու զանիկայ ազգ ըլլալէն կտրենք:
Դուն ալ, ո՛վ Մադմէն՝ պիտի կտրուիս.
Սուր եառնէդ սուր կու գայ:
3 զ Հորնայիմէն աղաղակի ձայն կու գայ.
Ըւևրուտ ու մեծ կոտորած կայ:
4 Մոաբը կատրեցաւ.
Ընոր պզտիկ տղաքները աղաղակ վիրցուցին:
5 է Հանդի Ղուխիթի զառ՝ի վերին վրայ
Լեռ լացով պիտի երթան.
Հանդի Հորնայիմի զառ՝ի վայրին վրայ
Թշնամիները կոտորածի աղաղակ լսեցին:
6 ը Փախէք, ձեր անձը ազատեցէք,
Եւ ը անապատի մէջ թափառողին պէս եղէք:
7 Հանդի քու գործքերուդ ու գանձերուդ ա-
պաւինելուդ համար՝
Դուն ալ պիտի առնուիս.
Եւ թ Քամոսը գերութեան պիտի երթայ
Իր ք քուրմերովը ու իր իշխաններովը միասին:
8 Եւ ի Համէն քաղաքի վրայ կործանողը պիտի գայ.
Ու քաղաք մը պիտի չազատի.
Հովիտը պիտի կորսուի, ու դաշտը պիտի
աւերուի,
Ինչպէս որ Տէրը ըսաւ:
9 լ Մոաբին թեւեր տուէք, որ թռչելով փախչի.
Ու անոր քաղաքները ամայի պիտի ըլլան՝ բը-
նակիչ չունենալով:
10 խ Տէրոջը գործը մ նենգութեամբ կատարողը ա-
նիծեալ ըլլայ,
Ու իր սուրը արիւնէն խնայողը անիծեալ ըլլայ:

11 Մոաբը իր տղայութենէն՝ ի վեր հանգըս-
տութեան մէջ էր.
Ու ո Գինիի պէս իր մրուրին վրայ կը նստէր.
Եւ ամանէ աման չէ թափուեցաւ,
Ու գերութեան չգնաց.
Ընոր համար իր համը իր մէջը մնաց,
Ու հոտը չփոխուեցաւ:
12 Ուստի ահա օրեր կու գան՝ կ'ըսէ Տէրը,
Որ անոր փոխադրողներ պիտի խրկեմ,
Ու զանիկայ պիտի փոխադրեն.
Եւ անոր ամաններըը պիտի պարպեն,
Ու տիկերը կտոր կտոր պիտի ընեն:
13 Եւ Մոաբը պ Քամոսէն պիտի ամչնայ,
Ինչպէս որ Իսրայէլ տունը իր ապաւինած
ր Բեթելէն ամչցաւ:
14 Ո՞նչպէս կ'ըսէք թէ՝ ս Մենք կարիճներ ենք,
Ու պատերազմի համար զօրաւոր մարդիկներ
ենք:
15 տ Մոաբը աւերուեցաւ, և անոր քաղաքները
եայրեցան.
Ու անոր ընտիր երիտասարդները մորթուելու
իջան՝
Կ'ըսէ ն ան թագաւորը՝ որուն անունը զ Օրաց
Տէր է:
16 Մոաբին կորուստը գալու մօտ է,
Եւ անոր պատուհասը խիստ կ'արագայ:
17 Ո՛վ անոր բոլորտիքը եղողներ՝ ամենքդ զանի-
կայ ողբացէք,
Ու ըսէք դուք ամենքդ որ անոր անունը գի-
տէք.
Ո՞օրուընան գաւազանը՝ պարծանաց ցուպը
Ի՞նչպէս կոտրեցաւ:
18 ո Ո՛վ Դիբոնի մէջ բնակող աղջիկ՝
փառքէն իջիր, ու ծարաւութեան մէջ նստէ.
Վասն զի ր Մոաբը կործանողը քու վրադ պի-
տի գայ,
Եւ քու պարիսպներդ պիտի աւրէ:
19 ս Ճամբու վրայ կայնէ, ու դիտէ,
Ո՛վ ե Արոերի բնակիչ.
Փախչողին ու ազատողին հարցուր,
Ու՝ ըսէ թէ՝ Ի՞նչ եղաւ:

20 Մոաբը ամչցաւ, վասն զի կատրեցաւ.
Հեծէ, ու աղաղակէ.
Մոաբին աւերուիլը ը Առնոնի մէջ պատմեցէք:
21 Եւ թ դաշտային երկրին վրայ՝
Հոլօնի, Յասայի, ու Մեփայաթի վրայ
գատաստան եկաւ.
22 ի Նաև Դիբոնի վրայ, Նաբաւի վրայ, Բեթ-
դիբլաթեմի վրայ,
23 Ու Կարիաթեմի վրայ, և Բեթգամուղի վրայ,
ու Բեթմաւնի վրայ,
24 Եւ ա Կարիօթի վրայ, ու Բոսրայի վրայ,
Ու Մոաբի երկրին բոլոր քաղաքներուն վրայ՝
Թէ հեռաւոր և թէ մօտաւոր:
25 բ Մոաբին եղջիւրը կտրուեցաւ,
Ու գ բազուկը կոտրեցաւ՝ կ'ըսէ Տէրը:

ա Նս. ԺԸ. ԺԹ: ՊԼ. ԽԸ. 21: ԽԷ. 3: Նզեկ. ԽԵ. 9: Ը-
մուվ. Բ. 1, 2:
բ Թագ. Ա. 38: ԼԲ. 47: Նս. ԺԸ. 2:
գ Թագ. Ա. 37:
դ Նս. ԺԹ. 14:
ե Նս. ԺԸ. 4:
զ Ա՛մբ 5:
է Նս. ԺԸ. 5:
ը ՊԼ. ՅՅ. 6:
թ ՊԼ. ԺԷ. 6:
ի Թագ. Բ. 29. Դատ. ԺՅ. 24: Տճս Նս. ԽԷ. 1, 2:
ՊԼ. ԽԶ. 12:
լ ՊԼ. ԽԶ. 3:
խ ՊԼ. Ջ. 26: Ա՛մբ 18:
ծ Ասդ. ՅԵ. 6: Ա՛մբ 28:
կ Տճս Դատ. Ե. 23: ի Թագ. ԺԸ. 3, 9: գ Թագ. Բ. 42:
* Կամ Թաւալումներ
ձ Սոփ. Ա. 12:
ղ Դատ. ԺՅ. 24: ճ Թագ. ԺՅ. 7:
ն գ Թագ. ԺՔ. 29:
շ Ասդ. Ժ. 6:
ո Նս. ԺԶ. 6:
չ Ա՛մբ 8, 9, 18:
պ Եբր. վեր եկան.
ջ ՊԼ. Ջ. 27:
ռ ՊԼ. ԽԶ. 18: ՅԱ. 57:
ս Տճս Նս. Բ. 4: ԺԳ. 4, 5:
վ Թագ. ԽԵ. 30: Նս. ԺԸ. 2:
տ Տճս Նս. ԽԷ. 1: ՊԼ. ԽԶ. 19:
ր Ա՛մբ 8:
ց Ա Թագ. Գ. 13:
ւ Բ Օր. Բ. 36:
փ Նս. ԺԶ. 7:
ք Տճս Թագ. ԽԱ. 13:
օ Ա՛մբ 8:
ֆ Ըմուվ. Բ. 2:
և Ասդ. Կե. 10:
ֆ Տճս Նզեկ. Ը. 21:

26 ~Օ՜անիկայ գինովցուցէք ։
Վասն զի Տէրոջը դէմ հպարտացաւ ։
Ու Մովաբը թմոռ իր փսխուներին մէջը թաւալի ,
Նա ինքն ալ ծաղր ըլլայ ։
27 †Մինթէ Իսրայէլը քեզի ծաղր չեղա՞ւ ։
†Ընիկայ գողերո՞ւ մէջ գտնուեցաւ ,
Որ դուն քանի որ անոր վրայով կը խօսէիր՝
գլուխ կը շարժէիր ։
28 Ո՛վ Մովաբի բնակիչներ՝
Քաղաքները թողուցէք՝ ՛վէմերու մէջ բնակեցէք ։
Ու փոսի բերնին քովերը իր բոյնը շինող աղաւնիին պէս եղէք ։

29 ‡Մովաբին ամբարտաւանութիւնը լսեցինք ։
Ընիկայ խիստ ամբարտաւան է ։
Ընոր հպարտութիւնը , ամբարտաւանութիւնը , գոռոզութիւնը ,
Ու սրտին բարձրութիւնը լսեցինք ։
30 Նա անոր սրամտութիւնը գիտեմ՝ կ'ըսէ Տէրը ,
Հայց պարապ է ։
~Ընոր մնապարծ խօսքերը պարապ պիտի ելլեն ։
31 Ուստի ‡Մովաբին համար պիտի ողբամ ,
Ու բոլոր Մովաբին համար պիտի աղաղակեմ ։
Կիրհարեսի մարդիկներուն համար սուգ պիտի բռնուի ։
32 †Ո՛վ Սիբամայի որթը՝ քու վրադ Յազերի լացովը պիտի լամ ։
Քու շառաւիղներդ ծովէն անցնելով՝
Մինչեւ Յազերի ծովը հասեր էին ։
Քու ամառնային պաուղիդ վրայ , և այգեկութիդ վրայ աւարառու ինկաւ ։
33 Ու †պտղաբեր արտերէն և Մովաբի երկրէն՝
Ուրախութիւնը ու ցնծութիւնը պիտի վերնայ ։
Ու ՛ձիձաններէն դինին դադրեցուցի ։
Ցնծութեամբ խաղող պիտի չկոխուի ,
Ու– ցնծութեան ձայն պիտի չլսուի ։
34 ‡Նսերոնին աղաղակէն մինչեւ Եղէաղէ ,
Մինչեւ Յասա իրենց ձայները տուին ,
Իրենք տարիական երինջի պէս՝ ՛Նեգոմէէն մինչեւ Հորնայիմ ։
Քանզի ՛Նիմրիմի ջուրերը անգամ կ'աւերուին ։
35 Նա Մովաբէն՝ †բարձր տեղը ողջակէզ մատուցանողը ,
Ու իր աստուածներուն խունկ ծխողը
Պիտի վերցնեմ՝ կ'ըսէ Տէրը ։

36 Ես պատճառաւ ‡իմ սիրտս Մովաբի համար սրինգներու պէս պիտի ՛ձէնէ ,
Ու Կիրհարեսի մարդոցը համար իմ սիրտս սրինգներու պէս պիտի ՛ձէնէ ։
Վասն զի †ստացած հարստութիւնը կորսուեցաւ ։
37 Քանզի ‡ամէն գլուխ կնատակ պիտի ըլլայ ,
Նա ամէն մօրուք պիտի կտրուի ։
Ու ամէն ձեռքերու վրայ կտրածներ պիտի ըլլայ ,
Նա †ամէն մէջքերու վրայ քուրձ պիտի ըլլայ ։
38 Մովաբին բոլոր տանիքներուն վրայ ,
Ու անոր փողոցներուն մէջը բոլորովին կոծ պիտի ըլլայ ։
Վասն զի Մովաբը կոտրեցի Նանանկ ամանի մը պէս ,
Որուն մէկը չհաճիր՝ կ'ըսէ Տէրը ։
39 Ի՜նչպէս կոտրեցաւ Մովաբը ,
Ու ի՜նչպէս ամօթով կռնակ դարձուց՝ ըսելով , պիտի ողբան ։
Ու Մովաբը ամէն իր բոլորտիքը եղողներուն՝
Խայտառակութեան ու սոսկումի պատճառ պիտի ըլլայ ։
40 Վասն զի Տէրը այսպէս կ'ըսէ ։
Ընդ †Ինձնոյն արծիւի պէս պիտի թռչի ։
Ու ‡իր թեւերը Մովաբի վրայ պիտի տարածէ ։
41 *Քաղաքները կ'առնուին՝՝ ,
Նա բերդերը կը նուաճին ։
Ու այն օրը ‡Մովաբի զօրաւորներուն սիրտը՝
Իր երկանցը մէջ եղող կնկան սրտին պէս պիտի ըլլայ ։
42 Նա Մովաբը ՛ժողովուրդ ըլլալէն պիտի կորսուի ։
Վասն զի Տէրոջը դէմ հպարտացաւ ։
43 ‡Ո՛վ Մովաբի բնակիչ՝
Քու վրադ վախ , գուբ ու որոգայթ պիտի ըլլայ՝ կ'ըսէ Տէրը ։
44 Վախէն փախչողը՝ գուբը պիտի իյնայ ։
Նա գուբէն ելլողը՝ որոգայթի մէջ պիտի բռնուի ։
Քանզի ՛նոր վրայ՝ Մովաբին վրայ՝
Ընծոց այցելութեան տարին պիտի բերեմ՝ կ'ըսէ Տէրը ։
45 †Ուժէն փախչողները՝ Նսերոնի հովանիին տակը կայնեցան ։
Հայց ‡Նսերոնէն կրակ ,
Ու Սիհոնին մէջէն բոց ելաւ ,
Նա Մովաբին ծայրը ,
Ու աղաղակողներուն գագաթը կերաւ ։
46 ‡Վա՜յ քեզ՝ Մովաբ ։
Քամոսի ժողովուրդը կորսուեցաւ ։
Քանզի քու աղաքներդ գերի առնուեցան ,
Ու աղջիկներդ գերութեան գացին ։

~ Կր · ել · 15 , 27 ։
‡ Ամո · բ · 8 ։
† Տես գր · բ · 26 ։
° Սաղ · ծէ · 6 , 7 ։ ՛Մկ 9 ։
‡ Նա · ժգ · 6 , ԼԸ ։
~ Նա · ժգ · 6 ։ Կր · ճ · 36 ։
‡ Նա · ժէ · 5 ։ ժգ · 7 , 11 ։
† Նա · ժգ · 8 , 9 ։
† Նա · ժգ · 10 ։ Յակբ · ա · 12 ։
‡ Նա · ժէ · 4 , 5 , 6 ։
† Նա · ժէ · 5 , 6 ։ ՛Մկ 5 ։
‡ Նա · ժէ · 2 ։ ժգ · 12 ։
† Նա · ժէ · 5 ։ ժգ · 11 ։
‡ Նա · ժէ · 7 ։
† Նա · ժէ · 2 , 3 ։ Կր · խէ · 5 ։
‡ Ովս · լէ · 34 ։

‡ Կր · իբ · 28 ։
‡ ‡ Օր · իբ · 49 ։ Կր · խէ · 22 ։ Դան · է · 4 ։ Ովս · է · 1 ։ Ամբ · ա · 8 ։
† Նա · է · 8 ։
* Ամ Աստիճ կ'առնուի ։ ՛Մկ 24 ։
‡ Նա · ժգ · 8 ։ իա · 3 ։ Կր · է · 6 ։ ՛Խէ · 22 , 24 ։ ծ · 43 ։
ծա · 30 ։ Ակդ · գ · 9 ։
‡ Սաղ · ձդ · 4 ։ Նա · է · 8 ։
‡ Նա · իէ · 17 , 18 ։
† Տես գր · ժա · 23 ։
‡ Ամ Գնախօղները ուժէ ինկած՝
‡ Ծն · իա · 28 ։
‡ Տես Թուա · իէ · 17 ։
‡ Ծն · իա · 29 ։

47 Հայց [a]հետքի օրերը՝
Մոլարին դերութիւնը պիտի դարձընեմ, կ՚ըսէ Տէրը։

Մոլարին դատաստանը մինչև հոս է։

ԳԼՈՒԽ ԽԸ

1 Ըմմոնացւոց դատաստանը. 6 անոնց գերեզաբձութիւնը, 7 Եդոմի, 23 Դամասկոսի, 28 Կեդարի, 30 Հասորի, 34 ու Էղամի դատաստանները, 39 Էղամի գերեզաբձութիւնը։

1 [b]Ըմմոնի որդւոցը վասոյ Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Միթէ Իսրայէլը տղաքներ չունի՞.
Միթէ անիկայ ժառանգ չունի՞.
Ինչո՞ւ Մեղքոմը [c]Գադին ժառանգ եղաւ,
Ու իր ժողովուրդը՝ անոր քաղաքներուն մէջը բնակեցաւ։
2 Ըսոր համար ահա օրեր կու գան՝ կ՚ըսէ Տէրը,
Որ Ըմմոնի որդւոցը [d]Հաբբային մէջ
Պատերազմի աղաղակ լսել պիտի տամ.
Ու անիկայ աւերակներու դէզ պիտի ըլլայ,
Նաև անոր *գեղերը կրակով պիտի այրին.
Ու Իսրայէլը իրեն տիրողներուն վասոյ պիտի տիրէ՝ կ՚ըսէ Տէրը։

3 Ողբա՛ ո՛վ Հեսբոն. վասն զի Գային կոչուեցաւ.
Ղաղաղակեցէ՛ք՝ ո՛վ Հարբայի աղջիկները.
[e]Վրուընէր հագէք, լացէք,
Ու ցանգ ցանգ վազեցէք.
Վասն զի [f]Մեղքոմը գերութեան կ՚երթայ՝
Իր [g]քուրմերովը ու իշխաններովը միասին։
4 Ինչո՞ւ փո՜ս հովիտներովդ կը պարծիս.
Վրու հովիտդ աւրեցաւ՝ ո՛վ [h]ապստամբ աղջիկ,
Որ քու գանձերուդ ապաւիներ էիր,
[i]Ու՝ կ՚ըսէիր ԹԸ՝ Իմ վրաս ո՛վ կրնայ գալ։
5 Ընհա ես՝ կ՚ըսէ զօրաց Տէր Եհովան՝ քու վրադ վախ պիտի բերեմ,
Վրու բոլորտիքդ եղողներէն.
Նաև ամէն մէկը իր առջևի ճամբան էրլուելով պիտի ցրուիք.
Ու փախստականները ժողվող պիտի չըլլայ։
6 Նաև [j]անկէ ետքը Ըմմոնի որդւոցը գերութիւնը պիտի դարձընեմ՝ կ՚ըսէ Տէրը։

7 [k]Եդոմի վրայով զօրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
[l]Բրդեօք թէմանի մէջ՝ ալ իմաստութիւն չկայ.
Ու՝ հանճարեղներէն խորհուրդը կորսուեցա՞ւ.
Ընոնց իմաստութիւնը հատա՞ւ։
8 [m]Փախէ՛ք, դարձէ՛ք, խորունկ տեղ մտնելո՛ւ բնակեցէ՛ք՝

ա Պլ. խե՛. 6, 39։
— բ Նշեկ. խա. 28։ խե՛. 2։ Ըմով. ա. 13։ Ոսե. ե՛. 8, 9։
գ Ըմով. ա. 13։
դ Նշեկ. խե՛. 5։ Ըմով. ա. 14։
ե Նէբ. ազգիկները
զ Նա. լե՛. 11։ Պլ. գ. 8։
է. 26։
ը Ա Թագ. ժա. 5, 33։
թ Պլ. խը. 7։ Ըմով. ա. 15։
ժ Պլ. գ. 14։
ի Պլ. իա. 13։
լ Ամո. 39։ Պլ. խը. 47։
խ Նշեկ. խե՛. 12։ Ըմով. ա. 11։
ծ Երե. 8։
կ Ես. ԼԴ. 6։ կգ. 1։
հ Երե. 1, 2, 3։
ձ Երե. 4։
ղ Հեր. լե՛. 27։
ճ Ըմով. ե՛. 2։
մ Պլ. ժը. 16։ ե. 13։
յ Պլ. ժը. 16։ ե. 13։
ն Ես. ժե՛. 25։ Օբ. խե՛. 23։ Պլ. ե. 40։ Ըմով. գ. 11։

9 Թէ որ [a]քեզի կիթողներ գային,
Միթէ ճիւռեր պիտի չթողուի՞ն.
Թէ որ գիշերով գողը գայ՝
Իրենց բաւական եղածին չափ պիտի յափըշտակեին։
10 [b]Հայց ես Եսաւը մերկացուցի.
Ընոր ծածուկ տեղերը բացի.
Ու անիկայ պահուըտելու կարող չէ.
Ընոր զաւակները, անոր եղբայրները ու անոր դրացիները կորսուեցան,
Նաև [c]ինքը չկայ։
11 Որբերդ թող տուր, ես զանոնք ողջ կը պահեմ.
Ու քու որբևարիներդ թող ինձի ապաւինին։
12 Վասն զի Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Ընդա՛ նանոնք որ բաժակը խմելու պարտաւոր չէին, անշուշտ պիտի խմին.
Եւ դուն բոլորովին անպատի՞ժ պիտի մնաս.
Ընպատիժ պիտի չմնաս.
Հապա անպատճառ պիտի խմես։
13 Վասն զի [d]իմ անձիս վասոյ երդում կ՚ընեմ, կ՚ըսէ Տէրը,
Որ [e]Բոսրան ամայութիւն, նախատինք, աւերակ ու անէծք պիտի ըլլայ.
Նաև անոր ամէն քաղաքները յաւիտենական աւերակներ պիտի ըլլան։

14 [f]Տէրոջը կողմանէ լուր լսեցի,
Ու ազգերուն դեսպան խրկուած է՝ որ կ՚ըսէ.
Ժողովուեցէ՛ք, և անոր վրայ գացէ՛ք,
Ու պատերազմի ելէ՛ք.
15 Վանդի ահա քեզ ազգերու մէջ պզտիկ,
Ու՝ մարդոց մէջ անարգ ըրի։
16 Վրու ահաւորութիւնդ՝ քու սրտիդ հպարտութիւնը քեզ խաբեցին,
Ո՛վ վէմին խոռոչներուն մէջը բնակող,
Ու բարձր բլուրներուն փակչող.
Թէև ե՛ք քու [g]բոյնդ արծիւի պէս բարձրերը շինես,
[h]Վեր անկէ պիտի իջեցընեմ, կ՚ըսէ Տէրը։
17 Ու Եդոմը ամայի պիտի ըլլայ.
[i]Ընկէ ամէն անցնողը պիտի հիանայ,
Նաև անոր բոլոր հարուածներուն համար պիտի սուլէ։
18 [j]Սոդոմի ու Գոմորի, և անոր շրջակայ [k]ազգներուն կործանմանը պէս՝ կ՚ըսէ Տէրը,

ա Տ՚ես Նա. ժե՛. 11։
բ Եր. 30։
գ Պլ. խե՛. 23։
դ Երե. 5։
ե Ա Թագ. ա. 3։
զ Նա. ժէ. 14։
է Պլ. խե՛. 28, 29։ Երե. 16։
ը Ծան. ժե՛. 25։ Ա Օբ. խե՛. 23։ Պլ. ե. 40։ Ըմով. գ. 11։
թ Նա. լե՛. 6։ կգ. 1։
ժ Երե. 1, 2, 3։
ի Երե. 4։
լ Հեր. լե՛. 27։
խ Ըմով. ե՛. 2։
ծ Պլ. ժը. 16։ ե. 13։
կ Պլ. ժը. 16։ ե. 13։
հ Ծան. ժե՛. 25։ Ա Օբ. խե՛. 23։ Պլ. ե. 40։ Ըմով. գ. 11։

Էրն ալ մարդ մը պիտի չնտաի ,
Ու անոր մէջ մարդու զաւակ պիտի չընտակի :
19 Ընդ անիկայ առիւծի պէս ամուր բնակարա-
նին վրայ պիտի կլլէ՝
Յորդանանու ԼՈՐԴԻՆ Յորդկլէն .
Հապա անոր վրայէն շուտով պիտի փախցընեմ
զանիկայ .
Ու ո՞վ է ան ընտրեալը՝ որ անոր վրայ դնեմ .
Վասն զի ՚ինծի նման ո՞վ կայ .
Ու *ինծի հետ ո՞վ պիտի վիճաբանի՞՝ .
Եւ Հո՞վ է ան հովիւը՝ որ իմ առջեւս պիտի
կենայ :
20 ՚Ընդ համար Եդոմի վրայով Տէրոջը խոր-
հած խորհուրդը ,
Ու Թեմանի բնակչաց վրայով մտածած մը-
տածմունքը մտիկ ըրէք .
Հօտին պիտի պզտիկը անպատճառ պիտի քշէ
զանոնք .
Ընշուշտ անոնց բնակարանները անոնց հետ
պիտի աւրէ :
21 ՚Ընդ նոց իյնալուն ձայնէն՝ երկիրը կը շարժի .
Ընդ նոյ աղաղակին ձայնը մինչեւ Կարմիր ծովը
կը լսուի :
22 Ընդ հա ՚ինչպէս արծիւի պէս բարձրանալով պի-
տի թռչի ,
Ու իր թեւերը Բոսրայի վրայ պիտի տարածէ .
Եւ ան օրը Եդոմի զօրաւորներուն սիրտը՝
Իր երկունքը մէջ եղող կնկան սրտին պէս պի-
տի ըլլայ :

23 ՚Դամասկոսի վրայով .

Եմաթը ու Արփադը ամչցաւ .
Վանդի գէշ լուր լսեցին , ո՛ր մոլորան .
*Օվտնուն մէջը տառապանք կայ .
Ո՛ր անիկայ չհրնար հանդարտիլ .
24 Դամասկոսը տկարացաւ .
փախչելու դարձաւ .
Ընդհարիքը անոր վրայ հասաւ .
Օ՛անիկայ ծննդական կնոջ պէս ՚նեղութիւն
ու ցաւեր բռնեցին :
25 ՚Ի՜նչպէս չթողուցաք երեւելի քաղաքը ,
Իմ ուրախութեանս քաղաքը :
26 ՚Անոր անոր կործիճները իր հրապարակներուն
մէջը պիտի լռեան ,
Եւ բոլոր պատերազմական մարդիկները
Ան օրը բնաջինջ պիտի ըլլան , կ՚ըսէ զօրաց
Տէրը :
27 Ու Դամասկոսի պարսպին մէջ ՚՚կրակ պիտի
բռնկեցընեմ՛ ,
Ու Ղինադադին պալատները պիտի ուտէ :

28 ՚Կեդարու վրայով , ու Հասորի թագաւո-
րութեանցը վրայով , որոնք Բաբիլոնի Նաբու-
դոդոնոսոր թագաւորը զարկաւ , Տէրը այսպէս
կ՚ըսէ .
Ելէք , Կեդարու վրայ գացէք ,
Ու *արեւելքի բնակիչները կործանեցէք :
Ընոնց ՚վրաններըը ու հօտերը պիտի առնեն .
29 Ընոնց վարագոյրները , ու բոլոր կարասիները ,
Ու ուղտերը իրենց համար պիտի տանին .
Ու անոնց ձայն պիտի տրուի՝ թէ ՚Ամէն կող-
մանէ վախ կայ :

30 ՚՚Փախէք , շուտով հեռացէք , խորունկ տե-
ղեր բնակեցէք՝
Ո՛վ Հասորի բնակիչներ , կ՚ըսէ Տէրը .
Վասն զի Բաբիլոնի Նաբուդոդոնոսոր թա-
գաւորը
Ձեզի դէմ խորհուրդ մը խորհեցաւ ,
Ու ձեզի դէմ դիտաւորութիւն մը մտածեց :

31 Ելէք , ու ՚հանդարտութեան և ապահո-
վութեան մէջ բնակող ազգին դացէք՝
կ՚ըսէ Տէրը ,
Որ անիկայ դռներ ու նիգեր չունի , ու Ե-
ռանձին կը բնակի :
32 Եւ անոնց ուղտերը աւար պիտի ըլլայ ,
Ու անոնց խաշնէքներուն բազմութիւնը պիտի
յափշտակուի .
Եւ ՚Իրենց մօրուքին ծայրը կտրողները *ամէն
հովի պիտի ցրուեմ՛ ,
Ու անոնց կործանումը ամէն կողմէն պիտի բե-
րեմ՝ կ՚ըսէ Տէրը :
33 Եւ Հասորը ՚Ճգաբարներու բնակարան՝
Յաւիտենական ամայութիւն պիտի ըլլայ .
՚՚Ո՛ն մարդ պիտի չնտաի ,
Ու Հոն մարդու զաւակ պիտի չընտակի :

34 Յուդայի թագաւորին Սեդեկիայի թագա-
ւորութեանը սկիզբը՝ ՚Եղամի վրայով Երեմիա
մարգարէին եղած Տէրոջը խօսքն է , որ ըսաւ .

35 Օ՛զրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ .
Ընդ հա ես ՚Եղամի աղեղը՝
Ընոնց գլխաւոր զօրութիւնը պիտի կոտրեմ :
36 Ու Եղամի վրայ՝ երկինքին չորս կողմէն չորս
հովերը պիտի բերեմ ,
Եւ ՚զանոնք աս բոլոր հովերուն պիտի ցրուեմ .
Ու պիտի չըլլայ ազգ մը , որուն Եղամի
փախստականները չհրթան :
37 Ու Եղամացիք՝ իրենց թշնամիներուն առջեւը ,
Եւ իրենց հոգին փնտռողներուն առջեւը պի-
տի վախցընեմ ,

ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ ԱՍՏՎԱԾԱՇՈՒՆՉ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ ԱՍՏՎԱԾԱՇՈՒՆՉ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ

Ու անոնց վրայ պատուհաս պիտի բերեմ,
Այնինչ իմ սաստիկ բարկութիւնս՝ կ'ըսէ Տէրը։
[f] Ու անոնց հետևէն սուր պիտի խրկեմ,
Մինչև որ զանոնք հատցընեմ։
38 Ու [g] իմ աթոռս Եղամի մէջ պիտի դնեմ.
Ու անկէ թագաւոր ու իշխաններ պիտի կորսընցնեմ՝ կ'ըսէ Տէրը։
39 Հայց վերադարձի օրերը՝
Եղամի գերութիւնը պիտի դարձընեմ՝ կ'ըսէ Տէրը։

ԳԼՈՒԽ ՀՕ

1, 9, 21, 35 Բաբիլոնի գառամանը. 4, 17, 33 Խոյակէն փրկութիւն։

1 [h] Բաբիլոնի վրայով՝ Քաղդէացւոց երկրին վրայով՝ Երեմիա մարգարէին ձեռքովը Տէրոջը խօսած խօսքն է։

2 Ազգերուն մէջ պատմեցէք.
[i] քարոզարկեցէք, ու գրօշ վերցուցէք.
[j] քարոզարկեցէք ու մի ծածկէք, ու ըսէք.
Բաբիլոնը առնուեցաւ.
[k] Բէլը ամչցաւ.
Մարոդաքը կոտրեցաւ.
[l] Անոր արձանները ամչցան.
Անոր կուռքերը կոտրտեցան.
3 [m] Վասն զի անոր վրայ հիւսիսէն [n] ազգ մը ելաւ.
Անիկայ անոր երկիրը աւերակ պիտի ընէ.
Ու հոն բնակիչ պիտի չմնայ.
Մարդ մինչև անասուն պիտի փախչին երթան։

4 Ան օրերը ու ան ժամանակը՝ կ'ըսէ Տէրը՝
Իսրայէլի որդիքը՝ Հրինք, ու Յուդայի որդիքը միասին պիտի գան,
[o] Բաղխելով ու լալով պիտի երթան,
[p] Ու իրենց Տէր Աստուածը պիտի փնտուեն։
5 Սիոնի համար պիտի հարցընեն՝
Երնեց երեսը դէպ ի հոն դարձընելով.
Ու էկէք, ու Տէրոջը յարինք՝
[q] Յաւիտենական ուխտով մը։

6 Իմ ժողովուրդս [r] կորսուած ոչխարներու պէս եղաւ.
Անոնք իրենց հովիւները մոլորցուցին.
Անոնք [s] լեռներու վրայ պատցուցին.
Անոնք լեռէ ու բլուրէ բլուրը գացին,
Ու իրենց մահաղատեղը մոռցան։

7 Ամէն գտնողները [t] զանոնք կերան.
Ու [u] անոնց թշնամիները ըսին.
[v] Մենք յանցանք չունինք.
Վասն զի անոնք՝ [w] արդարութեան բնակարան եղող Տէրոջը դէմ,
Ու [x] իրենց հայրերուն յոյսը եղող Տէրոջը դէմ մեղք գործեցին։
8 [y] Բաբիլոնի միջէն փախէք,
Ու Քաղդէացւոց երկրէն ելէք,
Ու հօտերուն առջևէն գացող նոխազներուն պէս եղէք։
9 Զի ահա ես՝ Բաբիլոնի վրայ՝
[z] Հեսկի երկրէն մեծ ազգերու ժողովը պիտի արթընցնեմ ու հանեմ.
Ու [a] անոր առջևը դասնգերով պիտի շարուին.
Անկէ պիտի առնուի.
Անոնց նետերը՝ յաջողակ պատերազմողի նետերուն պէս պարապ պիտի չդառնան։
10 Ու Քաղդէացւոց երկիրը աւար պիտի բլլայ,
Ու [b] զանիկայ բոլոր թալանողները պիտի կշտանան՝ կ'ըսէ Տէրը։

11 [c] Ուրախ եղաւ դուք ու բախացաք ու խնդացիք՝
Ով իմ ժառանգութեանս կողոպտիչները.
[d] Կանանչ խոտերու մէջ արածուող [e] երինջի պէս ցոփիկեցիք,
Ու երիվարներու պէս վնջեցիք.
12 Ձեր մայրը խիստ ամչցաւ.
Ձեզ ծնանողը ամօթով եղաւ.
Էհա անիկայ ազգերուն յետինը,
Անապատ, անջուր ու ամայի պիտի բլլայ։
13 Տէրոջը բարկութեանը պատճառաւ հոն մարդ պիտի չբնակի.
[f] Ամբողջ բոլորովին ամայի պիտի բլլայ.
[g] Բաբիլոնէն ամէն անցնողը,
Անոր բոլոր հարուածներուն վրայ
Պիտի հիանայ ու սուլէ։
14 [h] Բաբիլոնին դէմ շուրջանակի շարուեցէք՝ ով բոլոր [i] աղեղ լարողներ.
Անոր նետեցէք. նետին մի խնայէք.
Անոնցմէ անիկայ Տէրոջը դէմ մեղք գործեց։
15 Անոր դէմ շուրջանակի աղաղակ վերցուցէք.
Անիկայ [j] իր ձեռքը տուաւ.
Անոր հիմերը կործանեցան.
[k] Անոր պարիսպները աւերեցան.
Վասն զի [l] սա Տէրոջը վրէժխնդրութիւնն է.
Անկէ վրէժ առէք.
[m] Անոր՝ իր ըրածին համեմատ ըրէք։

[a] Պշ. իե. 16։ իզ. 2։
[b] Տ՚ես գշ. իզ. 10։
[c] Պշ. իզ. 47։ [d] Սղ. 6։

[e] Նա. ժգ. 1։ իա. 1։ իէ. 1։
[f] Նա. իզ. 1։ Պշ. ծա. 44։
[g] Տ՚ես գշ. իգ. 12, 13։
[h] Պշ. ծա. 48։
[i] Նա. ժգ. 17, 18, 20։ [j] Սղ. 39, 40։
[k] Ովս. ա. 11։
[l] Նգր. գ. 12, 13։ Սաղ. ղէ. 5, 6։ Պշ. լա. 9։ Օգդ. ժբ. 10։
[m] Ովս. գ. 5։
[n] Պշ. լե. 31, 32։ լզ. 40։
[o] Նա. ծգ. 6։ [p] Սղ. 17։ ա Պետ. բ. 25։
[q] Պշ. ի. 20։ գ. 6, 23։
[r] Սաղ. հի. 7։
[s] Պշ. ի. 2, 3։ Օգդ. ժա. 5։
[t] Տ՚ես գշ. ի. 3։ Դան. իի. 16։

[u] Սաղ. դա. 1։
[v] Սաղ. իբ. 4։
[w] Նա. իզ. 20։ Պշ. ծա. 6, 45։ Օգդ. ի. 6, 7։ Հայտ. ժբ. 4։
[x] Պշ. իե. 14։ ծա. 27։ [y] Սղ. 3, 41։
[z] Սղ. 14, 29։
[a] Ա Թագ. ա. 22։
[b] Հայտ. ժէ. 16։
[c] Նա. իզ. 6։
[d] Կամ Հարին ծնծաղ

[e] Ովս. ժ. 11։
[f] Պշ. իե. 12։
[g] Պշ. իզ. 17։
[h] Սղ. 9։ Պշ. ծա. 2։
[i] Պշ. իե. 35։ Սղ. 29։
[j] Ա Պտ. իե. 24։ [k] Ա Պտ. ի. 8։ Ովս. 5, 6։ Նշմկ. ժէ. 18։
[l] Պշ. ծա. 58։
[m] Պշ. ծա. 6, 11։
[n] Սաղ. ղէ. 8։ Սղ. 29։ Հայտ. ժբ. 6։

16 Խորհրդանէն սերմնաւորը՝ ու Ցնծոյ ժամանակը
մանգաղ բռնողը կոտրիցէք.
Հունաւոր սուբին երեսէն
[r]Ամէն մարդ իր ժողովրդին պիտի դառնայ,
Ու ամէն մարդ իր երկիրը պիտի փախչի:

17 Իսրայէլը [s]մոլորեալ ոչխար մըն է.
[t]Առիւծները վռնդեցին զայն.
Առաջին նախ [u]Ասորեստանի թագաւորը կերաւ.
Ու հոքը՝ ասոր [v]Խորհրդոցնոսր թագաւորը անոր ոսկորները կրծեց:

18 Ասոր համար զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ'ըսէ.
Ահա ես Խորհրդոցի թագաւորին ու անոր երկրին այցելութիւն պիտի ընեմ,
Ինչպէս որ Ասորեստանի թագաւորին այցելութիւն ըրի:

19 [w]Ես Իսրայէլը իր բնակարանը պիտի դարձնեմ.
Ու Կարմէղոսի և Բասանի մէջ պիտի արածի.
Ու անոր հոգին՝ Եփրեմի լեռանը վրայ
Ու Գաղաադու վրայ պիտի կշտանայ:

20 Ըն օրերը, ու ան ժամանակը՝ կ'ըսէ Տէրը՝
[x]Իսրայէլին անօրէնութիւնը պիտի փնտռուի,
Բայց անիկայ անօրէնութիւն՝ պիտի չգտնուի.
Ես Յուդային մեղքերը պիտի գտնուին.
Բայց պիտի չգտնուին.
Վասն զի [y]ներմ պահած մնացորդներուս՝ զորս պիտի ներեմ:

21 [z]Մերաթայիմի երկրին վրայ,
Ես [a]Փակուդի բնակիչներուն վրայ ելիր.
Ընտնց եղէն աւերէ,
Ու նզովածի պէս բնաջինջ ըրէ՝ կ'ըսէ Տէրը.
Ես [b]քեզի ամէն պատուիրածիս պէս ըրէ:

22 [c]Երկրին մէջը պատերազմի ձայն,
Ու մեծ կոտորած կայ:

23 Քանի [d]երկրին մուրճը ի՛նչպէս կոտրեցաւ ու մանրեցաւ.
Բաբիլոնը ազգերուն մէջ ի՛նչպէս աւերակ եղաւ:

24 Վասն զի որոգայթի լարեցի, ու բռնուեցար, ո՛վ Բաբիլոն.
[e]Քեզ դուն չգիտցար.
Գտնուեցար, ու ձեռք անցար.
Վասն զի Տէրոջը դէմ հակառակեցար:

25 Տէրը իր զինարանը բացաւ,
Ու [f]իր բարկութեան զէնքերը հանեց.
Քանզի Քաղդէացւոց երկրին մէջ
Օգրաց Տէր Եհովան գործ ունի:

26 Երկրէս ծայրէն անոր վրայ եկէք.
Ընոր շտեմարանները բացէք.
Զանիկայ շեղջերու պէս դիզեցէք
Ու նզովածի պէս զանիկայ բնաջինջ ըրէք.
Ընոր՝ մնացորդ մը չմնայ:

27 Ընոր բոլոր [g]զուարահիները հերթընդուցէք.
Թող անոնք սպանդանոցը իջնեն.
Վա՜յ անոնց, քանզի անոնց օրը՝
[h]Ընտնց այցելութեան ժամանակը հասած է:

28 Բաբիլոնի երկրէն փախչողներուն ու ազատուածներուն ձայնը կո՛ղայ,
Որ մեր Տէր Աստուծոյն վրէժխնդրութիւնը՝
Ընոր տաճարին վրէժխնդրութիւնը [i]Սիոնի մէջ պատմէ:

29 Բաբիլոնի վրայ [j]հաղեղնաւորները կանչեցէք.
[k]Ո՛վ բոլոր աղեղ լարողներ՝ անոր բոլորտիքը անոր դէմ բանակեցէք.
Ձերկայ որ մարդ մը ազատի.
[l]Ընոր՝ իր գործոցը համեմատ հատուցէք անոր.
Ընոր՝ իր ամէն ըրածին համեմատ ըրէք.
[m]Վասն զի անիկայ Տէրոջը դէմ՝
Իսրայէլի Սուրբին դէմ հպարտութիւն ըրաւ:

30 [n]Անոր անոր կարիճները իր հրապարակներուն մէջը պիտի իյնան.
Ես անոր բոլոր պատերազմական մարդիկները
Ըն օրը բնաջինջ պիտի ըլլան, կ'ըսէ Տէրը:

31 Ընտ ես քեզի դէմ եմ, ո՛վ հպարտ,
Կ'ըսէ զօրաց Տէր Եհովան.
Քանզի քու օրդ՝ քեզի այցելութիւն ընելու ժամանակս հասած է:

32 Ես հպարտը պէրծրէլով պիտի իյնայ.
Ու մէկը պիտի չըլլայ որ զանիկայ վերցնէ.
Ես [o]անոր քաղաքներուն մէջը կրակ պիտի բռնկեցնեմ,
Որ անոր բոլոր շրջակայ տեղուանքը պիտի ուտէ:

33 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Իսրայէլի որդիքը, ու Յուդայի որդիքը միասին՝ ընկուզք կրնկին.
Ու անոնց բոլոր գերեվարները զանոնք բռնեցին,
Ու չեն ուզեր զանոնք արձակել:

34 [p]Ընտնց փրկիչը զօրաւոր է.
[q]Ընոր անունը՝ Զօրաց Տէր է.
Ընիկայ անշուշտ անոնց դատին Հատածով պիտի ըլլայ.
Որպէս զի երկրին հանգստութիւն տայ,
Ու Բաբիլոնի բնակիչները խռովկցընէ:

---

r Ներ. ժգ. 14։ Պլ. ծա. 9։
s Էմր 6։
t Պլ. ք. 15։
u Ղ ֆատ. ժէ. 6։
v Ղ ֆատ. իզ. 10, 14։
w Ներ. կե. 10։ Պլ. լղ. 12։ Նղեկ. լղ. 13, 14։
x Պլ. լա. 34։
y Ներ. ա. 9։
z Ցր՝ ապստամբութեան։
a Ցր՝ այցելութեան։
b Տ՚ես ք ֆատ. ժշ. 11։ ղ ֆատ. ժբ. 25։ ք Ես. լշ. 23։ Ներ. ժ. 6։ իզ. 28։ իբ. 14։ Պլ. լղ. 22։
c Պլ. ծա. 54։
d Ներ. ժ. 5։
e Ամ. իբ. 12։ Ներ. լղ. 7։ Պլ. իշ. 21։
f Պլ. իբ. 44։ Էմր 31։
g Պլ. ծա. 10, 11։
h Աստ՚ ջատերը
i Էմր 14։
j Էմր 15։ Պլ. ծա. 56։ Յայտ. ժբ. 6։
k Ներ. իէ. 10։
l Ներ. իէ. 10։
m Պլ. իզ. 26։ ծա. 4։
n Էմր 27։
o Պլ. իա. 14։
p Յայտ. ժբ. 8։
q Ես. իէ. 4։

35 Տէրը կ՚ըսէ՝ որ՝ Վաղդէացւոց վրայ,
Ու Բաբիլոնի բնակիչներուն վրայ,
Ու [a]անոր իշխաններուն ու [b]իմաստուններուն
վրայ ասը կո՛գայ։
36 [c]Պատմօններուն վրայ ասը կո՛գայ, ու պիտի
խենթենան.
Ընոր կարիճներուն վրայ ասը կո՛գայ, ու
պիտի զարհուրին.
37 Ընոր ձիերուն ու կառքերուն վրայ,
Ու անոր մէջը եղող [d]բոլոր խառնիճաղանճ
բազմութեանը վրայ ասը կո՛գայ,
Ու [e]կիներու պէս պիտի ըլլան.
Ընոր գանձերուն վրայ ասը կո՛գայ, ու պի-
տի յափշտակուին.
38 [f]Ընոր ջուրերուն վրայ չորութիւն կո՛գայ, ու
պիտի ցամքին.
Վասնզի անիկայ Դրօշեալներու երկիր է.
Ու [g]էրեանց կուռքերովը կը յիմարին։
39 [h]Ընոր համար հոն՝ վայրենի կատուներ ու բո-
րենիներ պիտի բնակին.
Ու հոն ջայլամներ պիտի բնակին.
[i]Ան անիկայ մէյմըն ալ մարդաբնակ պիտի չըլ-
լայ.
Ու ազգ ազգ հոն բնակիչ պիտի չըլլայ։
40 [j]Աստուծոյ կործանած Սոդոմին ու Գոմորին,
Ու անոր շրջակայ փողոցներուն պէս՝ կ՚ըսէ
Տէրը,
[k]Հոն ալ մարդ մը պիտի չնստի,
Ու անոր մէջը մարդու զաւակ պիտի չբնակի։
41 [l]Ահա հիւսիսէն ժողովուրդ կու գայ.
Ու մեծ ազգ, և շատ թագաւորներ՝
Երկրիս ծայրերէն պիտի արթընցան։
42 [m]Նոնք աղեղ ու նիզակ կը կրեն.
[n]Նոնք անգութ ու անողորմ են.
[o]Նոնց ձայնը ծովու պէս կը գոռայ.
Ու անոնք ձիերու վրայ կը հեծնեն,
Ու պատերազմող մարդու պէս
Վրեզի դէմ կը շարուին՝ ո՛վ Բաբիլոնի աղջիկ։
43 Երբոր Բաբիլոնի թագաւորը անոնց լուրը լը-
սից,
Ընոր ձեռքերը թո՛ւլցան.
[p]Նեղութիւնը շրջապատեց զանիկայ՝
Ծննդական կնոջ երկանցը պէս։
44 [q]Ահա անիկայ առիւծի պէս ամբոր բնակարա-
նին վրայ պիտի ելլէ՝
Յորդանանու ջո՛ւրերուն յորդելէն.
Բայց անոր վրայէն շուտով պիտի փախցընեմ
զանոնք.
Ու ո՞վ է ան ընտրեալը՝ որ անոր վրայ դնեմ.
Վասնզի ինձի նման ո՞վ կայ.
Ու ինձի հետ ո՞վ պիտի վիճաբանի.
Ու [r]ո՞վ է ան հովիւը՝ որ իմ առջեւս պիտի
կենայ։
45 Ընոր համար [s]Բաբիլոնի վրայով Տէրոջը խոր-
հած խորհուրդը,
Ու Վաղդէացւոց երկրին վրայ մտածած մը-
տածմունքը մի՛ղկ ըրէք.
[t]Օտարին պիտի ոչխարիկը անպատճառ պիտի քշէ
զանոնք.
Ընշուշտ անոնց բնակարանները անոնց հետ
պիտի աւրէ։
46 [u]Բաբիլոնին առնուելուն ձայնէն՝ երկիրը կը
շարժի,
Ու ազգերու մէջ աղաղակ կը լսուի։

ԳԼ. ՆՕԸ

1 Աստուծոյ անաչառ գատաստանը Բաբիլոնի դէմ։ 59 Ե-
րեմիա աս մարգարէութիւնը տանը Սարայիային կու-
տայ որ Եփրատ գետը տանէ, ինչպէս Բաբիլոնի յաւի-
տենական կործանումները։

1 Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Ահա ես Բաբիլոնի վրայ,
Ու իմ [a]հակառակներուս մէջտեղը բնակողներուն
վրայ
[b]Սպականիչ հով մը պիտի հանեմ։
2 Ու Բաբիլոնի վրայ [c]հողմներ պիտի խրկեմ,
Ու զանիկայ պիտի հողմն՝ և անոր երկիրը
պիտի պարպեն.
[d]Վասնզի պատուհասին օրը՝ անոր վրայ ամէն
կողմէն պիտի դան։
3 [e]Աղեղնաւորը պիտի լարէ իր աղեղը՝ աղեղնա-
ւորին դէմ,
Ու իր զրահովը հպարտացողին դէմ.
Ու անոր երիտասարդներուն մի՛ խնայէք.
[f]Անոր բոլոր զօրքը նզովածի պէս բնաջինջ ը-
րէք։
4 Ու Վաղդէացւոց երկրին մէջ սպաննուածներ,
Ու [g]անոր հրապարակներուն մէջը խոցո-
տուածներ պիտի իյնան։
5 Վասնզի Իսրայէլը ու Յուդան՝ իր Աստուծմէն
Օ՛զօրաց Տէրոջմէն չէ մերժուեցաւ,
Թէպէտև անոնց երկիրը Իսրայէլի Սրբոյն
դէմ յանցանքով լեցուեցաւ։
6 [h]Բաբիլոնի մէջէն փախէք.
Ու ամէն մարդ [i]իր անձը ազատէ,
Որ անոր անօրէնութեանմը չկործանիք.
Վասնզի [j]ասիկայ՝ Տէրոջը վրէժխնդրութեան
ժամանակն է.
[k]Ինքը անոր հատուցում պիտի ընէ։
7 [l]Բաբիլոնը Տէրոջը ձեռքին մէջ

a Գաղ. ե. 30։
b Իսա. խէ. 13։
c Իսա. խէ. 25։ ԳԼ. խը. 30։
d ԳԼ. իե. 20, 24։ Նզկ. է. 5։
e ԳՀ. ծա. 30։ Նաա. գ. 13։
f Իսա. խգ. 27։ ԳԼ. ծա. 32, 36։ Յայտ. ժգ. 12։
g Հմր 2։ ԳԼ. ծա. 44, 47, 52։
h Իսա. ժգ. 21, 22։ Լղ. 14։ ԳԼ. ծա. 37։ Յայտ. ժը. 2։
i Իսա. ժգ. 20։ ԳԼ. իե. 12։
j Ծն. ժը. 25։ Իսա. ժգ. 19։ ԳԼ. խթ. 18։ ծա. 26։
k Հմր 9։ ԳԼ. գ. 22։ իե. 14։ ծա. 27։
l ԳԼ. գ. 23։
m Իսա. ժգ. 18։
n Իսա. է. 30։
o ԳԼ. խթ. 24։
p ԳԼ. խթ. 19, ԼԸ։
q Յոր. խա. 10։ ԳԼ. խթ. 19։
r Իսա. ժգ. 24, ԼԸ։ ԳԼ. ծա. 11։
s Յայտ. ժը. 9։
t ԳԼ. գ. 11։
u ԳԼ. ժե. 7։
a ԳԼ. ե. 14։
b ԳԼ. ե. 14։
c ԳԼ. ե. 21։
d ԳԼ. խթ. 26։ ե. 30, 37։
e ԳԼ. ե. 8։ Յայտ. ժը. 4։
f ԳԼ. ե. 15, 28։
g ԳԼ. իե. 14։
h Յայտ. ժէ. 4։

Հոլոր երկիրը գինովցնող ոսկի գաւաթ եղաւ.
Ընոր գինեհէն ազգերը խմեցին.
Ընոր համար ազգերը խիմարեցան:
8 Հարիլոնը յանկարծ [ե]ինկաւ կոտրեցաւ.
[զ]Ընոր վայ ողբացէք.
[է]Ընոր վէրքին համար բալասան առէք,
Թուդ բժշկութիւն գտնէ:
9 Հարիլոնին դէղ ըրինք. բայց բժշկութիւն
չգտաւ.
Օձանիկայ թողէք, ու համէն մէկզնիս իր
երկիրը երթայ.
[ը]Վասն զի անոր դատաստանը մինչև երկին-
քը հասաւ,
Ու մինչև ամպերը եկաւ:

10 Տէրը մեր արդարութիւնը երեւան հանեց.
Եկէք, ու Սիոնի մէջ
[թ]Մեր Տէր Աստուծոյն գործը պատմենք:

11 [ժ]Նետերը փայլեցուցէք, վահանները առէք.
[ի]Տէրը Մարայ թագաւորներուն հոգին ար-
թընցուց.
[ի]Վասն Հարիլոնի վրայով խորհեցաւ որ զա-
նիկայ բնաջինջ ընէ.
Վասն զի սակայն [լ]Տէրոջը վրէժխնդրութիւնը՝
Իր տաճարին վրէժխնդրութիւնն է:
12 [խ]Հարիլոնի պարիսպներուն դէմ դրօշ վերցու-
ցէք.
Պահապան զօրքը ուժովցուցէք.
Դէտեր կարգեցէք, գաբաններ պատրաստե-
ցէք.
Վասն զի Տէրը որոշեց,
Նաև Հարիլոնի բնակիչացը վրայով ըսած խօսքը
[ծ]Ի գործ դրաւ:
13 [կ]Ո՛վ շատ ջուրերու քով բնակող, ո՜ շատ
գանձեր ունեցող,
Քու վախճանդ, ո՜ քու ագահութեանդ չափը
եկաւ:
14 [հ]Զօրաց Տէրը իր անձին վրայ երդում ըրաւ՝
ըսելով.
Ընշուշտ քեզ [մ]մարախի բազմութիւնը չափ՝
մարդիկներով պիտի լեցընեմ,
Ու [ն]քու վրադ բարձր ձայնով պիտի պոռան:

15 [շ]Երկիրը իր զօրութեամբը շինեց.
Հաստատեց իր իմաստութեամբը հաստատուց,
Ու [ո]երկինքը իր խորհրդովը տարածեց:
16 [պ]Երբոր իր ձայնը կու տայ, երկինքի մէջ ջու-
րերու բազմութիւն կ'ըլլայ.
Նա [ռ]երկրի ծայրերէն շոգիներ կը հանէ.
Անձրեւի համար փայլակներ կը շինէ,
Ու հով կը հանէ իր շտեմարաններէն:
17 [ս]Ամէն մարդ գիտութենէ պրկուածէ՝ անասուն
դարձաւ.
Ամէն ոսկերիչ՝ իր քանդակած կուռքին պատ-
ճառաւ ամօթով եղաւ.
[վ]Վասն զի իր ձուլածոյ կուռքը ստութիւն է.
Ու անոնք հոգի չունին:
18 [տ]Անոնք ունայնութենան և խաբէութենան գործ-
քեր են.
Անոնց այցելութեան եղած ատենը՝ անոնք պի-
տի կորսուին:
19 [ր]Յակոբին Բաժինը ասոնց պէս չէ.
Վասն զի անիկայ՝ ամէն բանը Ստեղծողն է,
Ու Իսրայէլը անոր ժառանգութենանը վիճակն
է.
Նո՝ անոր անունը՝ Եհովայ Զաբաւովթ է:

20 [ց]Դուն իմ կռանս՝ պատերազմական զոր-
ծիքս ես.
Նէ քեզմով ազգեր պիտի կոտրեմ,
Ու քեզմով թագաւորութիւններ պիտի ա-
բեմ,
21 Նէ ձին ու անոր հեծեալը քեզմով պիտի կոտ-
բեմ,
Ու կառքը և անոր վրայ հեծնողը քեզմով
պիտի կոտրեմ,
22 Ու քեզմով մարդը ու կինիկը պիտի կոտրեմ,
Նէ քեզմով [ֆ]ծերը ու երիտասարդը պիտի
կոտրեմ,
Ու կարճիճը և երկայը քեզմով պիտի կոտրեմ,
23 Ու հովիւը և անոր հօտը քեզմով պիտի կոտ-
բեմ,
Երկրագործը ու անոր եղնէրուն զոյգը քեզ-
մով պիտի կոտրեմ,
Նէ կուսակալները ու նախարարները քեզմով
պիտի կոտրեմ:
24 [ա]Նէ Հարիլոնին ու Վաղէացւոց երկրին
բոլոր բնակիչներուն՝
Պիտի հատուցանեմ իրենց բոլոր չարութիւնը,
Որ ձեր աչքերուն առջեւը Սիոնին ըրին՝ ի'ըսէ
Տէրը:
25 Ո՛վ բոլոր երկիրը աւերող [բ]ապականիչ լեռ՝
Էհա ես քեզի դէմ եմ՝ ի'ըսէ Տէրը,
Նէ իմ ձեռքս քու վրադ պիտի երկընցընեմ,
Ու քեզ վէմերէն վար պիտի դլորցընեմ,
Ու [գ]նէ քեզ այրած լեռ պիտի ընեմ.
26 Ու քեզմէ անկիան քար, և հիման քար պի-
տի չառնեն.
[դ]Վասն զի յաւիտենական աւերակ պիտի ըլլաս՝
ի'ըսէ Տէրը:

[ե] Ելայա. ԺԳ. 8:
[զ] ԿԼ. ԽԵ. 16:
[է] Նա. ԲՒ. 9: Ելայա. ԺԳ. 8, ԺԵ. 2:
[ը] ԿԼ. ԽԵ. 20: Ելայա. ԺԵ. 9, 11, 19:
[թ] ԿԼ. ԽԶ. 11:
[ժ] Նա. ԺԳ. 14: ԿԼ. Ե. 16:
[ի] Ելայա. ԺԵ. 5:
[լ] Ելայա. ԺԴ. 8:
[խ] ԿԼ. ԽԵ. 6:
[ծ] ԿԼ. Ե. 28:
[կ] ԿԼ. ԽԶ. 4:
[հ] Նա. ԺԳ. 17: Ա՛Ր 28:
[մ] ԿԼ. Ե. 45:
[ն] ԿԼ. Ե. 28:
[շ] Նաա. ԲՒ. 1: ԺՒ. 14:
[ո] Ելայա. ԺԶ. 1, 15:
[պ] ԿԼ. ԽԹ. 13: Ա՛մով. Գ. 8:
[ռ] ԿԼ. Ե. 15:
[ս] ԿԼ. Ե. 15:
[վ] Օսե. Ա. 1, 6: ԿԼ. Ժ. 12, ԼԸ:
[տ] Ելար. ԼԹ. 8: Ղազ. ԽԳ. 2: Նա. ԼԵ. 22:
[ր] ԿԼ. Ժ. 13:
[ց] Ղազ. ՃԼԷ. 7:
[փ] ԿԼ. Ժ. 14:
[ք] ԿԼ. Ե. 2:
[և] ԿԼ. Ժ. 15:
[օ] ԿԼ. Ժ. 16:
[ֆ] Նա. Ժ. 5, 15: ԿԼ. Ե. 23:
[ա] Ա՛Ռ. ԼԹ. 17:
[բ] ԿԼ. Ե. 15, 29:
[գ] Նա. ԺԳ. 2: Օաբ. Գ. 21:
[դ] Ելայա. ԼԲ. 8:
[ե] ԿԼ. Ե. 40:

27 [a]Երկրին մէջ պրծչ վերցուցէք ։
Ըզգերուն մէջ փող չչեցուցէք ։
[b]Ընոր դէմ ազգեր պատրաստեցէք ։
Ընոր վրայ [c]Ըրարատի , Մինեայի , ու Ասքանա-
ազի թագաւորութիւնները կանչեցէք ։
Ընոր վրայ զօրապետներ դրէք ,
Պաղտա մարախներուն պէս ձիեր հանեցէք ։
28 Ընոր վրայ ազգեր՝ [d]Պարսց թագաւորները ,
Ընոց կուսակալները , ու բոլոր նախարարները ,
Եւ անոց իշխանութիւնը բոլոր երկիրը պատ-
րաստեցէք ։
29 Ու երկիրը պիտի գողայ ու նեղութիւն կրէ ։
Վասն զի Բաբիլոնի վրայով Տէրոջը ունեցած
խորհուրդները պիտի հաստատուին ,
[e]Բաբիլոնի երկիրը անբնակ ամայութիւն ընելու
համար ։
30 Բաբիլոնի զօրաւոր մարդիկները պատերազմե-
լէն դադրեցան ։
Հերդերու մէջ բնակեցան ։
Ուժերնին կտրեցաւ ։ [f]Կիներու պէս եղան ։
Ընոր բնակարանները այրեցին ։ [g]Անոր նիգերը
կոտրեցան ։
31 [h]Սուրհանդակը սուրհանդակի հանդիպելու ,
Ու լուրերը լուրերի հանդիպելու պիտի վազէ ,
Բաբիլոնի թագաւորին պատմելու համար՝
Թէ անոր քաղաքը մէկ ծայրէն առնուեցաւ ,
32 Եւ թէ [i]անցքերը բռնուեցան ,
Ու եղէգները կրակով այրեցան ,
Եւ պատերազմական մարդիկները զարհուրե-
ցան ։
33 Վասնզի զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը
այսպէս կ'ըսէ ։
Բաբիլոնի աղջիկը [k]կալի պէս է ։
[l]Ընոր ծեծուելու առնին է ։
Վրէ՛ւ առնէն ետքը՝ [m]անոր հունձքին ժամա-
նակը պիտի գայ ։

34 Բաբիլոնի [n]Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը
[o]զիս կերաւ . զիս բնաջինջ ըրաւ ։
[p]Հս պարապ ամանի պէս ըրաւ ։
Վ[q]իշապի պէս զիս կլլեց ։
Իմ փափկութիւններէս իր փորը կշտացուց ։
[r]Հս դուրս նետուց ։
35 Սիոնի բնակիչը պիտի ըսէ ։
Ինծի ու իմ մարմնոյս եղած զրկանքը՝ Բա-
բիլոնին վրայ բլլայ ։
Ու Երուսաղէմը պիտի ըսէ ։
Իմ արիւնս Քաղդէացւոց երկրին բնակիչնե-
րուն վրայ բլլայ ։
36 Ընոր համար Տէրը այսպէս կ'ըսէ ։
Էհա ես քու դատիդ պաշտպան պիտի կայ-
նեմ ,
Ու քեզի համար վրէժխնդիր պիտի բլլամ ։
[s]Եւ անոր ծովը ցամաք պիտի ընեմ ,
Ու անոր աղբիւրը պիտի չորցնեմ ։
37 Եւ Բաբիլոնը ա՜ւերակ դիզքեր ,
[t]Աղաւնիներու բնակարան ,
Ո՜[u]զարմանքի և սուլելու նախատինք պիտի բլ-
լայ ,
Ու հոն մարդ պիտի չբնակի ։
38 Ընոնք առիւծներու պէս միասին պիտի
մռնչեն ,
Եւ կորիւններու պէս պիտի կանչուրտան ։
39 Երբոր անոնք գինեվին տաքնան՝ անոնց կոչունք
պիտի ընեմ .
Ու [v]զանոնք պիտի գինովցնեմ , որպէս զի
զուարթանան ,
Եւ յաւիտենական քունով քնանան ,
Ու չարթնցնան , կ'ըսէ Տէրը ։
40 [w]Զանոնք սպանդանոցը պիտի իջցնեմ գառ-
նուկներու պէս՝
Կամ խոյերու պէս՝ նոխազներու հետ ։

41 [x]Ո՜ր նշուեցաւ առնուեցաւ Սիսակը ,
Ու [y]բոլոր երկրին պարծանքը բռնուեցաւ .
Բաբիլոնը ի՜նչպէս աւերակ եղաւ ազգերուն
մէջ ։
42 [z]Ծովը Բաբիլոնին վրայ եկաւ ,
Ընոր ալիքներուն շառաչութիւնէն ծածկուեցաւ ։
43 [a]Ընոր քաղաքները՝ աւերակ ,
Ընդարձակ երկիր , ու անապատ եղաւ .
Եւ անանկ երկիր մը եղաւ , որ հոն մարդ մը
չբնակիր ,
Ու անկէ մարդու զաւակ չանցնիր ։
44 [b]Եւ Բաբիլոնի մէջ Բէլին այցելութիւն պիտի
ընեմ ,
Ու անոր բերնէն՝ անոր կլլածը պիտի հանեմ .
Ու ազգերը այլ ազգերը անոր պիտի չհոսին .
[c]Բաբիլոնի պարիսպն ալ պիտի փլչի ։
45 [d]Ընոր մէջէն ելէք , ո՛վ իմ ժողովրդս .
Եւ ամէն մարդ թող իր անձը ազատէ
Տէրոջը սաստիկ բարկութենէն ։
46 Ու չքլլայ որ [e]երկրին մէջ լսուելու լուրէն
Ձեր սիրտը թուլնայ ու վախնաք ,
Երբոր մէկ տարւոյն մէջ մէկ լուր մը ,
Եւ հետևեալ տարւոյն մէջ մէկ ուրիշ լուր մը
գայ ,
Ու երկրին մէջ բռնութիւն բլլայ ,
Եւ իշխան իշխանի դէմ ոտք ելլէ ։

47 Ընոր համար ահա օրեր կու գան՝
Որ [f]Բաբիլոնի կուռքերուն այցելութիւն պի-
տի ընեմ .
Ու անոր բոլոր երկիրը ամօթով պիտի բլլայ .

a Եր. ժգ. 2։
b ՊԼ. խե. 14։
c ՊԼ. Ե. 41։
d Ա՛մբ 11։
e ՊԼ. Ե. 13, 39, 40։ Ա՛մբ 43։
f Եր. ժե. 16։ ՊԼ. խը. 41։ Ե. 37։
g Ողբ. բ. 9։ Ա՛մՀ. ա. 5։ Նաա. գ. 13։
h ՊԼ. Ե. 21։
i ՊԼ. Ե. 38։
k Եր. խա. 10։ Ա՛մՀ. ա. 3։ Միք. գ. 13։
l Եր. խա. 15։ Ա՛մբ. գ. 12։
m Եր. ժէ. 5, ԼԶ։ Ովս. Ը. 11։ Հովհ. գ. 13։ Հայտ. ժգ. 15, 18։
n ՊԼ. Ե. 17։
o ՊԼ. Ե. 34։
p ՊԼ. Ե. 38։
q Եր. ժգ. 22։ ՊԼ. Ե. 39։ Հայտ. ժը. 2։
r ՊԼ. խե. 9, 18։
s Ա՛մբ 57։
t ՊԼ. խե. 26։
u Եր. ժգ. 19։ ՊԼ. խե. 25։ Դան. գ. 30։
v Տես Եր. ը. 7, 8։
w ՊԼ. Ե. 39, 40։ Ա՛մբ 29։
x Եր. խլ. 1։ ՊԼ. Ե. 2։
y Ա՛մբ 58։
z Ա՛մբ 6։ ՊԼ. Ե. 8։ Հայտ. ժը. 4։
a Գ Թագ. ժե. 7։
b ՊԼ. Ե. 2։ Ա՛մբ 52։

Եւ անոր բոլոր սպասնուաճները անոր մէջը
պիտի իյնան :
48 Եւ [a]երկինքը ու երկիրը՝ և բոլոր անոնց մէջը
եղածը՝
Բաբիլոնին վրայ պիտի ցնծան .
[b]Վասն զի աւերողները հիւսիսէն պիտի գան ա-
նոր՝ կ՚ըսէ Տէրը :
49 Ինչպէս որ Բաբիլոնը Իսրայէլին սպանուած-
ները վար ձգեց ,
Այնպէս ալ Բաբիլոնի մէջ բոլոր երկրին ըս-
պանուածները պիտի իյնան :
50 [c]Ո՛վ սուրէ ազատուածներ՝ գացէք , մի կայնիք .
Հեռուէն Տէրը յիշեցէք .
Եւ Երուսաղէմը ձեր միտքը բերէք գայ :
51 [d]Նախատինք լսեցնուս համար՝ ամչցանք .
Ամօթը մեր երեսը ծածկեց .
Որովհետև օտարազգիներ մտան
Տէրոջը տանը սրբարաններուն մէջ՝
52 Ընոր համար ահա օրեր կու գան՝ կ՚ըսէ Տէրը ,
[e]Որ անոր կուռքերուն այցելութիւն պիտի ընեմ ,
Եւ անոր բոլոր երկրին մէջ վիրաւորներ պիտի
հեծծեն :
53 [f]Թէև Բաբիլոնը մինչև երկինքը ելլէ ,
Եւ իր [g]զօրութիւնը բարձրութեան մէջ հաս-
տատէ՝ ,
Իմ կողմանէս աւերողներ պիտի գան անոր՝
կ՚ըսէ Տէրը :
54 [h]Բաբիլոնէն աղաղակի ձայն ,
Ու Քաղդէացւոց երկրէն մեծ կոտրածի ձայն
կու-գայ :
55 Որովհետև Տէրը Բաբիլոնը կ՚աւերէ ,
Եւ անոր մէջէն մեծ ձայները կը խափանէ .
Որովհետև անոնց ալէքները շատ ջուրերու
պէս կը գոչեն .
Եւ անոնց ձայները աղմկալից կ՚ելլէ :
56 Որովհետև անոր վրայ՝ Բաբիլոնին վրայ՝ աւերող մը
եկաւ .
Եւ անոր զօրաւորները առնուեցան ,
Անոնց աղեղները կոտրեցան .
[i]Որովհետև Տէրը՝ Հատուցիչ Աստուած է .
Անշուշտ Հատուցում պիտի ընէ :
57 [j]Եւ անոր իշխանները ու իմաստունները ,
Կուսակալները ու նախարարները ,
Եւ զօրաւոր մարդիկները պիտի գինովցնեմ .
Եւ անոնք յաւիտենական քունով պիտի քնա-
նան ,
Եւ պիտի չարթննան՝ կ՚ըսէ [k]Թագաւորը՝
Որուն անունը՝ Զօրաց Տէր է :
58 Զօրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ .
[l]Բաբիլոնին լայն պարիսպները բոլորովին պի-
տի փլչին ,
Ու անոր բարձր դռները կրակով պիտի այրին .
Եւ [m]ժողովուրդները պարապ տեղը ,
Ու ազգերը՝ կրակի համար պիտի աշխատին
ու յոգնին :

59 Ան խօսքն է որ Երեմիա մարգարէն պա-
տուիրեց Մաասիայի որդւոյն՝ Ներիայի որդւոյն
Սարայիային , երբոր անիկայ Յուդայի Սեդե-
կիա Թագաւորին [n]կողմանէ՝ անոր Թագաւո-
րութեանը չորրորդ տարին՝ Բաբիլոն գնաց . ու
60 Սարայիան գլխաւոր աւետեսան էր : Վասն զի
Երեմիա՝ Բաբիլոնին վրայ գալու ամէն չարիք-
ները մէկ գրքի մը մէջ գրեց , այսինքն սա բո-
լոր խօսքերը որ Բաբիլոնի դէմ գրուած են :
61 Եւ Երեմիա՝ Սարայիային ըսաւ . երբոր Բաբի-
լոն հասնիս , [o]նայէ որ կարդաս՝ սա բոլոր խօս-
62 քերը , Եւ ըսես . Ո՛վ Տէր՝ դուն սա տեղւոյս
համար խօսեր որ զանիկայ պիտի աւերես , ու Ոչ-
ոք մինչև անասուն անոր մէջ բնակիչ պիտի
չըլայ . Հապա յաւիտենական ամայութիւն
63 պիտի ըլայ : Եւ երբոր սա գիրքը կարդալը
վերջացնես , [p]անոր վրայ քար մը կապես , ու
64 զանիկայ Եփրատի մէջ նետես , Եւ ըսես . Այս-
պէս պիտի ընկղմի Բաբիլոնը , ու ուրեմն ալ
պիտի չհանգչի , իմ անոր վրայ բերելու չա-
րիքներուս պատճառաւ . [q]և անոնք պիտի
յոգնին :

Երեմիային խօսքերը մինչև հոս են :

ԳԼ . ՆՕԹ

1 Սեդեկիայի ապստամբութիւնը : 4 Երուսաղէմ կը պա-
շարուի ու կ՚առնուի : 8 Սեդեկիային ոտքը կը մնայուն ,
և իր աչքերը կը փորուին : 12 Տաճարը քաղաքը
կ՚այրի ու աւերը կ՚առնէ . 24 գերիները հետը կ՚առնէ
կը տանի : 32 Յեհոյաքինդան կը բաձրացնէ Յոյաքինը :

1 Սեդեկիա [r]քսանեւմէկ տարեկան էր՝ երբոր
թագաւոր եղաւ . ու Երուսաղէմի մէջ տասն-
ումէկ տարի թագաւորութիւն բրաւ . և անոր
մօրը անունը Ամիտաղ էր , ո՛ր Լիբնացի Երե-
2 միայեն աղջիկն էր : Եւ անիկայ Յովակիմին
բոլոր ըրածին պէս՝ Տէրոջը առջեւը չարութիւն
3 ըրաւ : Որովհետև Տէրոջը բարկութիւնը Երու-
սաղէմին ու Յուդային վրայ էր , մինչև որ զա-
նոնք իր երեսէն ձգէ . անոր համար Սեդեկիա՝
Բաբիլոնի թագաւորին ապստամբեցաւ :
4 Եւ եղաւ որ՝ [s]անոր թագաւորութեանը
իններորդ տարին [t]տասներորդ ամիսը՝ ամսուն
տասներորդ օրը՝ Բաբիլոնի [u]Նաբուզոդոնոսոր
թագաւորը իր բոլոր զօրքովը Երուսաղէմի վրայ
եկաւ , ու անոր դիմացը բանակցաւ . և անոր
5 դէմ շուրջանակի պատնէշներ շինեցին . Ու

[a] Ես . խբ . 23 : Յեր . ծ . 3 , 41 : Զաք . բ . 13 : [b] Յեր . խբ . 16 : Ամոս . թ . 2 : Բրդ . 4 : [c] Եսա . զօրութիւնները բարձրանալը ամբաստանել , [d] Յեր . ծ . 22 , [e] Ես . խբ . 28 : [f] Ամոս . դբ . 1 : Յեր . ծ . 29 : [g] Սաղ . խզ . 15 , 16 , հե . 4 : [h] Եսա . խդ . 23 : [i] Սաղ . ժբ . 20 : [j] Յեր . ծ . 39 : [k] Եսա . խդ . 18 : խը . 15 : [l] Եսա . խդ . 13 : Յեր . ծ . 58 : [m] Եսա . խդ . 8 : [n] Յեր . խդ . 59 : [o] Եսա . խ . 8 : [p] Յեր . ծ . 3 , 39 : [q] Եսա . ժբ . 21 : [r] Բ Թագ . խդ . 18 : [s] Բ Թագ . խե . 1—27 : Յեր . լե . 1 : [t] Օգդ . բ . 19 :

մինչև Սեղեկիա թագաւորին մեռանելորդ
6 տարին՝ քաղաքը պաշարման մէջ էր։ Ու՝ Երե-
միա մարգարէն խօսեցաւ Երուսաղէմի
7 համար ըսելով. Ու Քաղդէացիք քաղաքին
դէմ կռուելու էին, ու բոլոր պատերազմողները փախան ու դիշե-
րով՝ թագաւորի պարտէզին քովը եղող երկու
պարսպին մէջի դռնէն ճամբայով քաղաքէն ե-
լան. ու Քաղդէացիք քաղաքին բոլորտիքը
կ՚եղեր էին. ու անոնք դաշտի ճամբայէն գա-
8 ցին։ Ու Քաղդէացւոց զօրքը թագաւորին
հետեւէն հասան, ու Երիքովի դաշտերուն մէջը
Սեղեկիային հասան. և անոր բոլոր զօրքը ա-
9 նոր քովէն ցրուեցաւ. Ու թագաւորը բռնե-
ցին, ու զանիկայ Հարիլոնի թագաւորին՝ Ռիբ-
ղա տարին՝ Համաթի երկրին մէջ. և անոր դա-
10 տաստանը տեսաւ։ Ու Հարիլոնի թագաւորը՝
Սեղեկիային տղաքները անոր աչքերուն առջևը
մորթեց. Յուդայի բոլոր իշխաններն ալ Ռիբ-
11 ղայի մէջ մորթեց. Ու Սեղեկիային աչքերը
կուրացուց, ու զանիկայ շղթաներով կապեց,
և Հարիլոնի թագաւորը զանիկայ Հարիլոն
տարաւ, ու զանիկայ մինչև իր մահուան օրը
բանտի մէջ պահեց։

12 Ու Հարիլոնի թագաւորի՝ Նաբուզարդան-
սար թագաւորին տասնունեններորդ տարին Հին-
գերորդ ամիսը՝ ամսուն տասնին՝ Հարիլոնի թա-
գաւորին առջևը կայնող Նաբուզարդան գահ-
13 ճապետը Երուսաղէմի մէջ մտաւ. Ու Տէրոջը
տունը, և թագաւորին տունը այրեց. ու Ե-
րուսաղէմին բոլոր տունները, ու ամէն մեծ տու-
14 նները կրակով այրեց։ Ու գահճապետին հե-
տը եղող Քաղդէացւոց բոլոր զօրքերը՝ Երու-
սաղէմին բոլոր շրջակայ պարիսպները փլցու-
15 ցին։ Ու ժողովուրդին աղքատներէն, և քա-
ղաքին մէջը մնացած ժողովուրդը, ու
Հարիլոնի թագաւորին իյնող փախստա-
կանները, ու մնացած բազմութիւնը՝ Նաբու-
16 զարդան գահճապետը գերի տարաւ։ Ու Նա-
բուզարդան գահճապետը երկրին աղքատներէն
թողուց՝ այգեգործներ ու երկրագործներ ըլլա-
լու համար։

17 Ու Քաղդէացիք Տէրոջը տանը մէջ եղող
պղնձէ սիւները ու մեքենայքերը, ու Տէրոջը
տանը մէջ եղող պղնձէ ծովը կտոր կտոր ըրին,
18 ու անոնց բոլոր պղինձը Հարիլոն տարին։ Ու
ղթագաղները, ու թիակները, և բազմակալ-
ները, ու գինքերը, և խնկամանները, ու պաշ-
տօնի համար գործածուած բոլոր պղնձէ անօթ-
19 ները առին։ Ու գաւաթները, ու բուրվառ-
ները, և կոնքերը, ու թագաղները, ու աշտա-
նակները, և խնկամանները ու բաժակները ա-

ռաւ գահճապետը, ինչ որ ոսկիէ էր՝ ոսկի, ու ինչ որ արծաթէ էր՝ արծաթ.
20 Նաև Սողոմոն թագաւորին՝ Տէրոջը տանը համար շինած երկու սիւները, մէկ ծովը, ու *մեքենայքներուն տակը եղած տասներկու պղնձէ եղները։ Բոլոր այս գործիքներուն
21 պղինձը կշռելի չէր գար։ Ու սիւներուն մէկուն բարձրութիւնը տասնուութը կանգուն էր, ու անոր շրջապատը տասներկու կանգուն էր, և անոր թանձրութիւնը չորս մատնա-
22 չափ էր, ու մէջը պարապ էր։ Ու անոր վրայ պղնձէ խոյակ կար. ու մէկ խոյակին բարձրութիւնը հինգ կանգուն էր, և խոյակին վրայ շուրջանակի ցանցակիրպ զարդ ու նռուներ կա-
յին. ամէնն ալ պղնձէ էին. մէկալ սիւնն ալ
23 նռուներով այնպէս էր։ Ու նռուները ոչինչ կող-
մէն իննսունեուկից էին. ու ցանցակիրպ զար-
դին վրայ շուրջանակի բոլոր նռուները հարիւր էին։

24 Ու գահճապետը առաջին քահանան Սա-
րայիան՝ ու երկրորդ քահանան Սոփոնիան՝ ու
25 դրան իրեք պահապանները առաւ. Ու քաղա-
քէն մէկ ներքինի մը առաւ, որ անիկայ պա-
տերազմող մարդիկներուն զօրագլուխն էր. ու
քաղաքին մէջը գտնուած՝ թագաւորին դաջևը
կայնողներէն՝ եօթը մարդ, ու երկրին ժողո-
վուրդը զինուորութեան գրող՝ զօրքին մեծ գրա-
գիրը, և քաղաքին մէջը գտնուած երկրին ժո-
26 ղովուրդէն վաթսուն մարդ ատոնք։ Ու Նա-
բուզարդան գահճապետը զանոնք առաւ, ու
27 Հարիլոնի թագաւորին՝ Ռիբղա տարաւ։ Ու
Հարիլոնի թագաւորը զանոնք զարկաւ, ու Ա-
մաթի երկրին Ռիբղային մէջ զանոնք մեռցուց։
Ընչպէս Յուդան իր երկրէն գերի տարուե-
ցաւ։

28 Նաբուզարդանոսորին գերի քշած ժողովուրդը
ասիկայ է. Եւօթներորդ տարին՝ երեք հա-
29 զար քսանուերեք Հրէայ. Նաբուզարդանոսորին
տասնուութերորդ տարին՝ Երուսաղէմէն ութը
30 հարիւր երսունեւերկու հոգի. Նաբուզարդա-
նոսորին քսանուերեքերորդ տարին՝ Նաբուզար-
դան գահճապետը՝ Հրէաներէն եօթը հարիւր
քառասունեհինգ հոգի գերի քշեց. ամէնը չորս
հազար վեց հարիւր հոգի էր։

31 Եւ եղաւ որ Յուդայի Յովաքին թագաւո-
րին գերութեանը երսունեւեօթներորդ տարին
երկոտասաներորդ ամիսը՝ ամսուն քսանուհին-
գերորդ օրը, Հարիլոնի Եղմարոդաք թագա-
ւորը՝ իր թագաւոր եղած տարին, Յուդայի
Յովաքին թագաւորին գլուխը բարձրացուց,
32 ու զանիկայ բանտէն հանեց. Ու անոր հետ
քաղցրութեամբ խօսեցաւ, ու անոր աթոռը՝

† ՊԼ. ԼԲ. 4։
ի Երեմ. ԺԲ. 13։
ա Տես հմր 29։
բ Օբաթ. Է. 5։ Ը. 19։
գ ՊԼ. ԼԲ. 9։
դ ՊԼ. ԼԲ. 8, 9։
ե ՊԼ. ԽԷ. 19, ԼԶ։
զ Տես ը թագ. Է. 15, 23, 27, 50։
է Ես. Խէ. 3։ ը թագ. ԽԷ. 14, 15, 16։
* Կամ՝ սեռը տակը եղած տասներկու եզներուն ոտ մեքենայքները.
թ ը թագ. Է. 47։
ժ ը թագ. Է. 15։ ը թագ. ԽԷ. 17։ ի Մն. ը. 15։
ի Տես ը թագ. Է. 20։
լ ը թագ. ԽԷ. 18։
խ ՊԼ. իա. 1։ ԽԵ. 25։
ծ Եբր. երեսը տեսնողներն
կ Տես ը թագ. ԽԷ. 12։
հ Տես ը թագ. ԽԷ. 14։
ձ Տես հմր 12։ ՊԼ. ԼԵ. 9։
ղ ը թագ. ԽԷ. 27, 28, 29, 30։
ճ Տես Նեհ. Ա. 13, 20։

Բաբիլոնի մէջ իր հետը եղող թագաւորներուն
33 աթոռէն մեր դրաւ. Նէ անոր բանակի լսեցիները
փոխեց. Նու անոնք իր կենացը բոլոր օրերուն
34 մէջ միշտ անոր առջևը հաց կ'ուտէր. Նէ ա-
նոր ոռճիկը միշտաւոր ոռճիկ ըլլալով, անոր կե-
նացը բոլոր օրերուն մէջ՝ մինչև անոր մահուան
օրը՝ Բաբիլոնի թագաւորին կողմէն օրէ օր ա-
նոր կը տրուէր:

ՈՂՔՔ ԵՐԵՄԻԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Երուսաղէմի թշուառ վիճակը իր մեղքին պատճառովը:
12 Ընկերայ իր տառապանացը համար կը գանգատի, 18
ու կը խոստովանի թէ Աստուծոյ դատաստանը արդար է:

1 Ո՞նչպէս առանձին կը նստի բազմամարդ քա-
ղաքը.
Ըզգերուն մէջ մեծ եղողը [a]որբևարիի պէս ե-
ղաւ.
Գաւառներուն մէջ [b]իշխանուհի եղողը հար-
կատու եղաւ:
2 [c]Գիշերը անդադար [d]կու լայ, ու իր արցունք-
ները իր այտերուն վրայ են.
Ընոր բոլոր [e]սիրելիներէն՝ անոր [f]մխիթարու-
թիւն տուող չկայ.
Ընոր բոլոր բարեկամները անոր նենգութիւն
ըրին, անոր թշնամի եղան:
3 [g]Յուդան տառապանաց և խիստ ծառայութեան
համար գերի քշուեցաւ.
[h]Հեթանոսներուն մէջը կը բնակի. Հանգստու-
թիւն չգտաներ.
Ընոր բոլոր հալածիչները՝ ան[i]որ նեղութեանցը
մէջ՝ անոր վրայ հասան:
4 Սիովնին ճամբաները սուգ կը բռնեն, հանդի-
սաւոր ատներուն եկողներ չըլլալուն
համար.
Ընոր բոլոր դռները ամայացած են, անոր քա-
հանաները կը հեծծեն.
Ընոր կոյսերը կը տրտմին, ու ինքը դառնու-
թեան մէջ է:
5 Ընոր նեղիչները [j]իշխան եղան, անոր թշնամի-
ները յաջողութիւն գտան.
Վասն զի Տէրը զանիկայ տրտմութեան մատ-
նեց՝ [k]անոր շատ յանցանքներուն հա-
մար.
Ընոր պզտիկ տղաքը թշնամիին առջևէն գերի
գացին:
6 Նէ Սիոնի աղջիկէն՝ իր բոլոր վայելչութիւնը
գնաց.
Ընոր իշխանները ճարակ չգտնող եղջերուներ-
րու պէս եղան,
Ու հալածողին առջևէն առանց ուժի կ'եր-
թան:
7 Երուսաղէմ իր տառապանաց ու թշուառու-
թեան օրերը՝
Իր առաջուց ունեցած բոլոր [l]ցանկալի բաները
յիշեց,
Երբոր իր ժողովուրդը թշնամիին ձեռքը ին-
կաւ, ու իրեն օգնութիւն ընող չե-
ղաւ.
Թշնամիները զանիկայ տեսան, ո՛ անոր կոր-
ծանմանը վրայ խնդացին:
8 Երուսաղէմ ծանր [m]մեղք գործեց. անոր հա-
մար [n]պիղծ անպուեցաւ".
Ոմանիկայ ամէն պատուողները՝ զանիկայ ան-
արգեցին. վասն զի [o]անոր մերկու-
թիւնը տեսան.
Ընդհակ ալ հառաչեց, ու ետ դարձաւ:
9 Ընոր պղծութիւնը իր զգեստներուն վրայ է.
անիկայ իր [p]վախճանը չյիշեց.
Ու զարմանալի կերպով մը նուաստացաւ. ա-
նդիկայ [q]մխիթարիչ չունի:
Ո՛վ Տէր՝ իմ տառապանքիս նայէ. վասն զի
թշնամին հպարտացաւ:
10 Ընոր բոլոր [r]ցանկալի բաներուն՝ թշնամին ձեռք
երկնցուց.
Վասնզի [s]հեթանոսները տեսան, որ իր սրբարա-
նին մէջը մտան,
Որոնց համար դուն [t]պատուիրեր էիր՝ որ անոնք
քու ժողովքիդ մէջը չմտնեն:
11 Ընոր բոլոր ժողովուրդը՝ [u]հաց փնտռելէն հա-
ւասէց.
Իրենց հոգին ուժոյզընելու համար՝ իրենց ցան-
կալի բաները՝ կերակուրի փոխարէն
տուին.
Տես ո՛վ Տէր, ու նայէ. վասն զի անար-
գուեցայ:
12 Երդիւոք հոդ չէք ըներ, ո՛վ բոլոր ճամբայէ
անցնողներ.

a Եր Ա Թագ. Ի. 13:
b Ես. խէ. 7, 8:
c Երդս. ա. 20:
d Հեր. է. 3: Աղ. ջ. 6:
e Երեմ. ժգ. 17:
f Եսր 19:
g Բ Օր. իբ. 64, 65: ԳԼ. ի. 9:
h Բ Օր. իբ. 43, 44:
i Երեմ. է. 14, 15: Դան. Ի. 7, 16:
j Եսր 10:
k Գ Թագ. ը. 46:
* Կամ թափառական եղաւ.
l Երեմ. ժգ. 22, 26: Եզեկ. ժջ. 37: իգ. 29: Ովս. ը. 10:
m Բ Օր. Լ. 29: Նա. խէ. 7:
n Եսր 2, 17, 21:
o Եսր 7:
p Երեմ. ծա. 51:
q Բ Օր. իգ. 3: Եղեմ. ժգ. 1:
r Երեմ. Լը. 9: ծը. 6: ԳԼ. ի. 12: ի. 4:
s Եսր 9, 16, 17, 21:
t Երեմ. ծը. 27:
u Եսր 10:
v Գ Թագ. ը. 46:
* Կամ թափառական եղաւ.
w Երեմ. ժգ. 22, 26: Եզեկ. ժջ. 37: իգ. 29: Ովս. ը. 10:
x Բ Օր. Լ. 29: Նա. խէ. 7:
y Եսր 2, 17, 21:
z Եսր 7:
a Երեմ. ծա. 51:
b Բ Օր. իգ. 3: Եղեմ. ժգ. 1:
c Երեմ. Լը. 9: ծը. 6: ԳԼ. ը. 12: ի. 4:

ՙՆայեցէ՛ք ու տեսէ՛ք , թէ արդեօք ՚իմ ցաւս պէս ցաւ կա՞յ , որ իմ վրաս եկաւ ։
Վասն զի Տէրը ես նեղեց իր սաստիկ բարկութեան օրը ։
13 Հաթձրէն իմ ոսկորներուս կրակ խրկեց , որ ա՛նոնց տիրեց ։
Ոտքերուս ՚ցանց տարածեց , և զիս ետ դարձուց ։
Օ՛ ամայի ըրաւ , ո՛ր բոլոր օրը ղէո մարած Թողո՛ց ։
14 Իմ յանցանքներուս ՚լուծը՝ անոր ձեռքովը կապուեցաւ ։
Ընոնք *միացան , ու իմ պարանոցիս վրայ եկան ։ իմ ոյժս կարեց ։
Տէրը զիս անանկ ձեռքերու մատնեց , որ ա՛նոնցմէ չեմ կրնար †ազատիլ ։
15 Տէրը իմ մէջս՝ իմ բոլոր զօրաւորներս անարգեց ։
Իմ երիտասարդներս կոտրելու համար՝ իմ վրաս ժողովք կանչեց ։
Տէրը՝ Յուդայի կոյս աղջիկը ՚ճնճղուկի մէջ կոխեց ։
16 Ընոնց համար կու լամ ։ "աչքերս՝ աչքերս ‡արցունք կ՚իջեցնեն ։
Վասն զի ինծմէ հեռացաւ Մխիթարիչը , որ իմ հոգիս պիտի ներոգէր ։
Իմ տղաքս նուաղեցան ։ վասն զի թշնամին զօրացաւ ։
17 "Սիոնը իր ձեռքերը տարածեց ։ Ա՛նոր մխիթարութիւն տուող չկայ ։
Տէրը՝ Յակոբին համար հրամայեց , որ անոր թշնամիները զանիկայ շրջապատեն ։
Երուսաղէմ անոնց մէջ դաշտանեղու նման պէս եղաւ ։
18 ~Տէրը արդար է ։ "վասն զի անոր հրամանին ապստամբ եղայ ։
Հիմա ա՛վ բոլոր ժողովուրդնե՛ր՝ մտիկ ըրէ՛ք , ու իմ ցաւս տեսէ՛ք ։
Իմ կոյսերս ու երիտասարդներս գերութեան գացին ։
19 Իմ սիրականներս կանչեցի ։ Անոնք զիս խաբեցին ։
Իմ քահանաներս ու ծերերս քաղաքին մէջ հոգին տալով մեռան ,
Երբոր իրենց համար կերակուր կը փնտռէին , "իրենց հոգին ուժովցնելու համար ։
20 Ո՛վ Տէր նայէ , վասն զի նեղեցայ ։ ՚աղիքներս խռովեցան ։
Սիրտս ներսիդիս տակնուվրայ է ։ վասն զի խիստ շատ ապստամբեցայ ։
:Դուրսէն սուրը զիս կը զրկէ , ո՛ր ներսը մահ կայ ։
21 Իմ հառաչանքս լսեցին ։ Բայց ինձի ՚մխիթարութիւն տուող չկայ ։
Իմ բոլոր թշնամիներս՝ իմ թշուառութիւնս լսելով ուրախացան ։ վասն զի դուն ըրիր տուիր ։
‡Կանչած օրդ պիտի բերես ։ ու անոնք ինծի պէս պիտի ըլլան ։
22 Ընոնց բոլոր չարութիւնը ՚թո՛ղ քու առջեդ հասնի ։
Ու անոնց այնպէս ըրէ , ինչպէս որ ինծի ըրիր իմ բոլոր յանցանքներուս համար ։
Վասն զի իմ հեծութիւններս շատ են , ու իմ °սիրտս նուաղած է ։

ԳԼ ։ Բ

1 Երեմիա կ՚ողբայ Երուսաղեմի թշուառութիւնը վրայ , 20 ու Աստուծոյ գանգատ կ՚ընէ անոր համար ։

1 Ո՛հ նշպէս Տէրը իր բարկութեամբը խաւարտով ծածկեց Սիոնին աղջիկը ։
"Իսրայէլէն փառքը *երկինքէն վար նետեց , Ու իր բարկութեան օրը՝ իր †ոտքերուն պատուանդանը չյիշեց ։
2 Տէրը ՚առանց խնայելու Յակոբին բոլոր բնակարանները կլլեց ։
Յուդայի աղջկանը ամրոցները իր բարկութեամբը փլցուց ո՛ հիմնայատակ ըրաւ ։
*Թագաւորութիւնը ու անոր իշխանները պղծեց ։
3 Սաստիկ բարկութեամբ Իսրայէլին բոլոր եղջիւրը փշրեց ։
ՙԸնոր աջ ձեռքը՝ թշնամիին երեսէն ետ դարձուց ։
Ու Յակոբին մէջ *կրակի բոցի պէս բռնկեցաւ , որ անոր բոլորտիքը կերաւ ։
4 ՚Իր աղեղը թշնամիի պէս լարեց ։ իր աջ ձեռքովը հակառակորդի պէս կեցաւ ։
Ու բոլոր *աչքի հաճոյ եղողները մեռցուց ։
Իր բարկութիւնը կրակի պէս թափեց Սիոնի աղջկանը խորանին մէջ ։
5 Տէրը *թշնամիի պէս եղաւ , Իսրայէլը կլլեց ։
Ընոր բոլոր ՚պալատները կլլեց ։ անոր ամրոցները կործանեց ։
Ու Յուդայի աղջկանը մէջ ողբը ու կոծը շատցուց ։
6 ՚Ընոր ‖հիւղը պարտէզի հո՛ւղ պէս" բռնութեամբ կործանեց ։ անոր ժողովատեղին աւերեց ։

ƒ Պան . թ . 12 ։
յ Լդեկ . ժբ . 13 ։ ժէ . 20 ։
ն բ Օր . իբ . 48 ։
* Նէբ . հիւսուածան ,
† Նէբ . ոտք կըսէ ։
՚ Նա . կգ . 3 ։ Հայտ . ժդ . 19 , 20 ։ ժթ . 15 ։
՛ Նրեմ . ժչ . 17 ։ ժչ . 17 ։ ՊԼ բ . 18 ։
‡ Նէբ . ջուր
՝ Ա՛մր 2 , 9 ։
պ Նրեմ . դ . 31 ։
ջ Ա՛մր 2 , 9 ։
~ ՚Նհեմ . թ . 33 ։ Պան . թ . 7 , 14 ։
" ՙ Ծնագ . ժբ . 14 , 15 ։
վ Ա՛մր 2 ։ Նրեմ . Ը . 14 ։
տ Ա՛մր 11 ։
ր Հնր . Ը . 27 ։ Նա . ժդ . 11 ։ Նրեմ . Ի՛ . 19 ։ Խը . 36 ։ ՊԼ . բ . 11 ։ Ովս . ժա . 8 ։
ց բ Օր . ԼԲ . 25 ։ Նգեկ . է . 15 ։
– Ա՛մր 2 ։
ֆ Նա . ժդ , ԼԸ ։ Նրեմ . խգ , ԼԸ ։
+ Ասդ . ձԹ . 15 ։
ο ՊԼ . ի . 17 ։
—
– բ Ծնագ . ա . 19 ։
Բ Ասա . ժա . 23 ։
ֆ ա Մ՚ն . իբ . 2 ։ Ասդ . ղԹ . 5 ։ ձՀ . 7 ։
ֆ Ա՛մր 17 , 21 ։ ՊԼ . գ . 43 ։
Ի Ասդ . ձԹ . 39 ։
ղ Ասդ . հդ . 11 ։
Ի Ասդ . ձԹ . 46 ։
Ը Նա . կգ . 10 ։ Ա՛մր 5 ։
Ի Նգեկ . իդ . 25 ։
ֆ Ա՛մր 4 ։ Նրեմ . Ը . 14 ։
Խ գ Ծնագ . իո . 9 ։ Նրեմ . ծբ . 13 ։
Լ Ասդ . Ձ . 12 ։ ձԹ . 40 ։ Նա . Ե . 5 ։
‖ Ա՛մ՚ գանգը՝ պարտէզի ցանկ պէս

Տէրը Աիոնի մէջ [a]հանդիսաւոր ուրախութիւն ու ցնծութիւնը մտցուց ։
Եւ իր սասանիլ բարկութեամբը թագաւորը ու քահանան անարգեց ։
7 Տէրը իր սեղանը մերժեց , ու իր սրբարանէն զզուեցաւ ։
Պարիսպներուն պարիսպները թշնամիին ձեռքը մատնեց ։
Անոնք [b]Տէրոջը տանը մէջ հանդիսաւոր ուրախութիւն օրուան պէս ձայն տուին ։
8 Տէրը խորհեցաւ Աիոնի աղջկանը պարիսպը աւերել ։
[c]Լարը քաշեց ։ իր ձեռքը կործանելէն ետ չդարձուց ։
Պատնէշն ու պարսպին սուգ բռնել տուաւ ։ անոնք միասին տրտմութեան մէջ են ։
9 Անոր դռները գետինը անցան ։ անոր [d]նիգերը աւրեց ու կոտրեց ։
Անոր [e]թագաւորը ու իշխանները ազգաց մէջն են ։ [f]Օրէնք չկայ ։
[g]Անոր մարգարէներն ալ Տէրոջմէ տեսիլք չունին դաներ ։
10 Աիոնի աղջկանը ծերերը [h]գետնի վրայ նստած՝ լուռ կը կենան ։
[i]Իրենց գլուխն վրայ հող դրին ։ [k]քուրձեր հագան ։
Երուսաղէմի կոյսերը գլուխնին գետինը իջեցուցին ։
11 Իմ ժողովուրդիս աղջկանը բնկճմանը համար՝ [l]աչքերս արցունք լեափնէն աւրեցան ։
[m]Ընդերքներս խառնեցան ։ [n]Լերդս գետինը թափեցաւ ։
Վասն զի [o]տղաքներն ու կաթնեկիրները՝ քաղաքին հրապարակներուն մէջ կը մաքրին ։
12 Անոնք իրենց մայրերուն կ'ըսեն ։ Ո՞ւր է ցորեն ու գինի ,
երբոր վիրաւորուածներու պէս կը մաքրին քաղաքին հրապարակներուն մէջ ,
ու իրենց հոգին կ'աւանդեն իրենց մայրերուն գրկացը մէջ ։
13 Քեզի ի՞նչ բան վկայութիւն բերեմ ։ [p]քեզի ի՞նչ օրինակ բերեմ՝ ո՛վ Երուսաղէմի աղջիկը ։
Քեզ միխիթարելու համար՝ քեզի ի՞նչ նմանութիւն բերեմ՝ ո՛վ Աիոնին կոյս աղջիկը ։
Քանզի քու խորտուբութիւնդ ծովու չափ մեծ է ։ ո՞վ կրնայ քեզ բժշկել ։
14 [q]Քու մարգարէներդ քեզի համար սնոտի ու յիմարական տեսիլքներ տեսան ,
[r]Եւ քու անօրէնութիւնդ գլխէ չհայտնեցին , որ քու գերութիւնդ ետ դարձնեն ։
Հապա քեզի համար սնոտի [s]տեսիլքներ ու մոլորութիւններ տեսան ։
15 Բոլոր [t]ճամբայէ անցնողները քեզի համար [u]ծափ զարկին ,
Եւ սուլելով՝ [v]գլուխնին շարժեցին Երուսաղէմին աղջկան համար ,
ու ըսին ։ Ա՞ն է ան քաղաքը՝ որ [w]Գեղեցկութեան կատարելութիւն՝ ու [x]Բոլոր երկրին ուրախութիւնը կ'ըսուէր ։
16 Քու բոլոր թշնամիներդ՝ [y]իրենց բերանը քու վրադ բացին ։
Եւ սուլելով՝ ակռայ կճաղցուցին , ու ըսին ։ [z]Ոչնչեցինք կլլեցինք ։
Էհ ասիկա է մեր ապասած օրը ։ գտանք , [a]տեսանք պանծկայ ։
17 Տէրը [b]իր խորհածը կատարեց ։ առջի օրերէն պատուիրած խօսքը [c]ի դերծ դրաւ ։
[d]Փլցուց ու չներեց ։ եւ թշնամին քու վրադ [e]ուրախացուց ։
Քու թշնամիներուդ եղջիւրը բարձրացուց ։
18 Անոնց սիրտը Տէրոջը աղաղակեց ։
Ո՛վ Աիոնի աղջկանը [f]պարիսպը՝ ցորեկ ու գիշեր հեղեղի պէս [g]արցունք թափէ ։
Քեզի հանդիստ մի տար ։ աչքիդ բիբը չդադարի ։
19 Ելիր , [h]գիշերով աղաղակէ գլխէրսա՜ն պահերուն սկիզբը ։
[i]Քու սիրտդ ջուրի պէս թափէ Տէրոջը երեսին առջեւը ։
Ձեռքերդ դէպ'ի անոր վերցուր քու տղոցդ հոգիներուն համար ,
Որոնք [k]ամէն փողոցներուն գլուխը [l]անօթութենէ կը մաքրին ։
20 Տես ո՛վ Տէր , ու նայէ ։ որուն այսպէս ըրիր ։ Արիթէ [m]կանայք իրենց պտուղը՝ նրբին գրկած տղաքները ուտե՞ն ։
[n]Քահանան ու մարգարէն Տէրոջը սրբարանին մէջը սպանուի՞ն ։
21 [o]Տղան ու ծերը փողոցներու մէջ գետնի վրայ պառկեցան ։
Իմ կոյսերս ու երիտասարդներս սուրէն ինկան ։

---

[a] Կղ . ա . 4 ։ Սոփ . գ . 18 ։
[b] Սաղ . հգ . 4 ։
[c] գ Եռագ . բիա . 13 ։ Եսա . լգ . 11 ։
[d] Երեմ . ծա . 30 ։
[e] բ Օր . իբ . 36 ։ գ Եռագ . իգ . 15 ։ իբ . 7 ։ Կղ . ա . 3 ։ գ . 20 ։
[f] բ Մն . ժէ . 3 ։
[g] Սաղ . հգ . 9 ։ Երկն . է . 26 ։
[h] Յոբ . բ . 13 ։ Եսա . գ . 26 ։ Կղ . գ . 28 ։
[i] Յոբ . բ . 12 ։
[k] Եսա . ժէ . 3 ։ Երկն . է . 18 ։ իէ . 31 ։
[l] Սաղ . կգ . 7 ։ Կղ . գ . 48, լէ ։
[m] Կղ . ա . 20 ։
[n] Յոբ . ժշ . 13 ։ Սաղ . իբ . 14 ։
[o] Հմր 19 ։ Կղ . գ . 5 ։
[p] Կղ . ա . 12 ։ Դան . թ . 12 ։
[q] Երեմ . բ . 8 ։ է . 31 ։ ժգ . 14 ։ իգ . 16 ։ իէ . 14 ։ իհ . 8 ։ 9 ։ Երկն . ժգ . 2 ։
[r] Եսա . ծբ . 1 ։
[s] Երբ . պատգամներ ,
[t] գ Եռագ . իթ . 8 ։ Երեմ . ժբ . 16 ։
[u] Սաղ . կբ . 8 ։ Կղ . գ . 16 ։
[v] Երկն . իէ . 6 ։ Եսա . գ . 19 ։
[w] գ Եռագ . ժթ . 21 ։ Սաղ . խգ . 14 ։
[x] Սաղ . ծ . 2 ։
[y] Սաղ . խբ . 2 ։
[z] Յոբ . ժշ . 9 , 10 ։ Սաղ . իբ . 13 ։ Կղ . գ . 46 ։
[a] Սաղ . ծղ . 2 ։
[b] Սաղ . լբ . 21 ։
[c] Կղ . իգ . 16 , լէ ։ բ Օր . իբ . 15 , լէ ։
[d] Հմր 2 ։
[e] Սաղ . լբ . 16 ։ ձթ . 42 ։
[f] Հմր 8 ։
[g] Երեմ . ժգ . 17 ։ Կղ . ա . 16 ։
[h] Սաղ . ӂթ . 147 ։
[i] Սաղ . կբ . 8 ։
[k] Եսա . ծա . 20 ։ Կղ . գ . 1 ։ Նաա . գ . 10 ։
[l] Հմր 11 ։
[m] Կղ . իգ . 29 ։ բ Օր . իբ . 53 ։ Երեմ . ժթ . 9 ։ Կղ . գ . 10 ։ Երկն . է . 10 ։
[n] Կղ . գ . 13 , 16 ։
[o] բ Մն . լգ . 17 ։

Վրու բարկութեանդ օրը՝ ողջոյնէ մեռցուցիր ։
Մորթեցուիր ։ ու չխնայեցիր ։
22 Ընկէն կողմէն իմ վախերս հանդիսաւոր ժողովն
օրուան պէս կանչեցիր ։
Ու Տէրոջը բարկութեան օրը՝ մնացորդ կամ
ազատուած չմնաց ։
Իմ գրկածներս ու մեծցուցածներս՝ իմ թշնա-
միս հատցուց ։

ԳԼ· Գ

1 Ըղձացող ոդբը իրենց թշուառութիւններուն համար · 22 անոնց յոյսը Աստուծոյ ողորմութիւններովը կ'ամէ · 37 անոնք Աստուծոյ արդարութիւնը կը ճանչնան · 55 ազա-
տութեան համար , 61 ու իրենց թշնամիներուն հատուցում ըղձալու համար կ'աղօթեն ։

1 Ես ան մարդն եմ , որ տառապանք տեսայ ա-
նոր բարկութեանը գաւազանովը ։
2 Զիս տարաւ խաւարի մէջ պտըտցուց , և
ոչ թէ լոյսի մէջ ։
3 Այո՛ ինծի դէմ դարձաւ · ամէն օր իր ձեռքը
կը վրաս դարձուց ։
4 Իմ մարմինս ու մորթս մաշեց · ոսկորներս
կոտրտեց ։
5 Ինծի դէմ պատնէշներ շինեց , և զիս դառ-
նութեամբ ու նեղութեամբ շրջապատ-
տեց ։
6 Զիս մութ տեղերու նստեցուց՝ շատոնցմէ
մեռածներուն պէս ։
7 Իմ բոլորտիքս ցանգ քաշեց , ու չեմ կրնար
դուրս ելլել · իմ շղթաներս ծանրա-
ցուց ։
8 Մինչեւ անգամ աղաղակած ու կանչած ատենս ,
անիկա իմ աղօթքս մերժեց ։
9 Իմ ճամբաներս տաշուած քարերով շրջապա-
տեց · իմ շաւիղներս ծռեց ։
10 Անիկա ինծի դարանակալ արջու պէս , ու
ծածուկ տեղ ուանը պահուըտած ա-
ռիւծի պէս եղաւ ։
11 Իմ ճամբաներս խոտորցուց , և զիս փառա-
տեց · զիս ամայի ըրաւ ։
12 Իր աղեղը լարեց · ու զիս նետի նպատակի
պէս կայնեցուց ։
13 Իր թիներուն երիկամնէրուս մէջը խոթեց ։
14 Իմ բոլոր ժողովրդիս ծաղր եղայ , ու բոլոր
օրը անոնց երգը ։
15 Զիս դառնութիւններով կշտացուց · զիս օ-
ղիներով գինովցուց ։
16 Նաև ակռաներս խիճերով կոտրտեց · զիս
մոխիրով ծածկեց ։
17 Հոգիս իմ խաղաղութենէ հեռացու-
ցիր · բարիքը մոռցայ ։
18 Ու ըսի · Կորսուեցաւ իմ զօրութիւնս և իմ
ակնկալութիւնս Տէրոջմէ ։
19 Յիշէ իմ տառապանքս ու թշուառութիւնս ,
օշինդրը ու դառնութիւնը ։
20 Իմ հոգիս միշտ կը յիշէ զանոնք , ու իմ
ներսի դիս կը նուաստանայ ։
21 Այսպէս միտքս կը բերեմ , անոր համար յոյս
կ'ունենամ ·
22 Տէրոջը ողորմութիւններէն է , որ չհատանք ·
վասն զի անոր գթութիւնը չպակսի-
գաւ ·
23 Ընծաք առտու կը նորոգուին · քու հաւա-
տարմութիւնդ մեծ է ։
24 Իմ հոգիս ըսաւ · Տէրը իմ բաժինս է · ան
պատճառով անոր պիտի յուսամ ։
25 Տէրը բարի է իրեն ապաւինողներուն , ոգի զին-
քը փնտռող հոգիին ։
26 Տէրոջը փրկութիւնը ապասելը ու լռութեամբ
յուսալը աղեկ է ։
27 Աղեկ է մարդուս , որ իր երիտասարդութեան
առնեը լուծը կրէ ։
28 Առանձին կը նստի , ու լուռ կը կենայ · քանզի
նո՛ւճը իր վրան առաւ ։
29 Իր բերանը հողին կոխ տայ , գուցէ յոյս կայ ·
30 Իր ծնօտը զանիկայ զարնողին կոխ տայ · ու
նախատինքով կը կշտանայ ։
31 Քանզի Տէրը յաւիտեան չմերժէ ·
32 Այլ զի թէև ցաւ կու տայ , իր ողորմու-
թեանը շատութիւնովը գթութիւն
ալ կ'ընէ ։
33 Չանզի իր կամքովը նեղութիւն չտար , ու
մարդու որդիները չտրամեցընէր ։
34 Երկրիս բոլոր բանտարկեալները ոտից տակ
ճզմելը ,
35 Բարձրելոյն առջևը մարդու մը իրաւունքը
ծռելը ,
36 Մարդու մը՝ իր դատին մէջ անիրաւութիւն
ընելը՝ Տէրոջը հաճելի չէ ։
37 Ո՞վ է անիկա որ խօսի , ու անոր խօսքը
կը կատարուի , փոխն որ Տէրը հրա-
մայած չէ ։
38 Ամէնէ բարիքը ու չարիքը Բարձրելոյն բեր-
նէն չելլեր ։
39 Ապրող մարդը ինչո՞ւ տարտնջ ընէ , մար-
դը իր մեղքերուն պատիժին համար ։

Լ Կս· գ· 33 ։
Խ Սաղ· լա· 13 ։ Երեմ· գ· 25 ։ Ին· 5 ։
Ծ Ովս· ի· 12, 13 ։

ա Հոբ· ժգ· 8 ։
Բ Սաղ· ծա· 8 ։ Ես· լբ· 13 ։ Երեմ· ճ· 17 ։
գ Սաղ· ձբ· 5, 6 ։ Ածգ· 3 ։
Դ Հոբ· գ· 23 ։ ժի· 8 ։ Ովս· բ· 6 ։
Ե Հոբ· ը· 20 ։ Սաղ· խբ· 2 ։
Զ Նէեր · դուրսը ապրելից ։
Է Հոբ· ժ· 16 ։ Ես· լբ· 13 ։ Ովս· ե· 14 ։ ժգ· 7, 8 ։
Ը Ովս· գ· 1 ։
Թ Հոբ· ե· 20 ։ ժգ· 12 ։ Սաղ· լբ· 2 ։
Ժ Հոբ· գ· 4 ։
Ի Նէեր · կապարճին որդիները ։
Լ Երեմ· ի· 7 ։
Խ Հոբ· ը· 9 ։ Սաղ· կի· 12 ։ Ածգ 63 ։
Ծ Երեմ· ի· 15 ։
Կ Առակ· ի· 17 ։
Հ Սաղ· լա· 22 ։
Ձ Երեմ· ի· 15 ։
Ղ Սաղ· գ· 6 ։
Ճ Ես· լգ· 2 ։
Մ Սաղ· ժգ· 5 ։ հգ· 26 ։ ածի· 57 ։ Երեմ· ժ· 16 ։
Յ Սաղ· ձշ· 6 ։ Ես· ը· 18 ։ Սիք· է· 7 ։
Ն Սաղ· լէ· 7 ։
Շ Սաղ· գ· 12 ։ ածի· 71 ։
Ո Երեմ· ժե· 17 ։ Կս· ը· 10 ։
Չ Հոբ· խբ· 6 ։
Պ Ես· ջ· 6 ։ Գաս· ե· 39 ։
Ջ Սաղ· ղէ· 14 ։
Ռ Նղկ· լգ· 11 ։ Երբ· ժբ· 10 ։
Ս Ամբ· ա· 13 ։
Վ Սաղ· լգ· 9 ։
Տ Հոբ· բ· 10 ։ Ես· խե· 7 ։ Ամաղ· գ· 6 ։
Ր Ռաակ· ժի· 3 ։
Ց Սիք· է· 9 ։
Ւ Ամ՛ իր մեղքերուն վասյ ըսո՛ղ տրտփ ։

40 Արի ճամբաները քննենք ու փորձենք, և Տէրոջը դառնանք:
41 Արի սիրտերը դէպ ձեռքերուն հնա երկինքը եղող Աստուծոյն վերցընենք:
42 Մենք յանցանք ըրինք, ու ապստամբեցանք. դուն թողութիւն չտուիր:
43 Խարկութեամբ ծածկեցիր ու՝ հալածեցիր, ու մեզ սպաննեցիր. ողորմութիւն ու՝ չխնայեցիր:
44 Ամպով ծածկեցիր որ՝ աղօթքը չանցնի:
45 Մեզ ժողովուրդներուն մէջտեղը խառնան ու անարգ ըրիր:
46 Արի բոլոր թշնամիները մեզի դէմ բերաննին բացին:
47 Արի վախ ու գուբ, ապառում ու կոտրած եկաւ:
48 Իմ ժողովուրդիս աղջկանը բնկմանը համար՝ աչքերս ջուրի հեղեղներ կիջնեն:
49 Իմ աչքս անդադար արցունք կը թափէ, ու բնաւ հանգստութիւն պիտի չունենայ,
50 Մինչեւ որ Տէրը երկինքէն նայի ու տեսնէ:
51 Իմ քաղաքիս բոլոր աղջիկներուն համար՝ աչքս հոգուցս նեղութիւն կու տայ:
52 Իմ թշնամիներս զուր տեղը՝ անդադար զիս ձնճղուկի պէս կ'որսան:
53 Իմ կեանքս Ղուբի մէջ կտրեցին, վրաս քար նետեցին:
54 Ջուրերը գլխէս վեր բարձրացան. ըսի թէ. Ես կտրեցայ.
55 Խորունկ գուբէն քու անունդ կանչեցի՝ ով Տէր:
56 Իմ ձայնս լսեցիր. իմ հառաչանքիս ու աղաղակիս քու ականջդ մի դոցեր:
57 Երեզն կանչած օրս մօտեցար. ըսիր թէ՝ Մի վախնար:
58 Իմ հոգուցս գատը վարեցիր, ով Տէր. իմ կեանքս ազատեցիր:
59 Ով Տէր՝ ինծի եղած զրկանքը տեսար. իմ իրաւունքս պաշտպանէ:
60 Ընոնց բոլոր վրէժխնդրութիւնը՝ անոնց ինծի դէմ ունեցած բոլոր դիտաւորութիւնները տեսար:
61 Ընոնց նախատինքը լսեցիր՝ ով Տէր, անոնց ինծի դէմ ունեցած բոլոր դիտաւորութիւնները,
62 Իմ վրաս եղողներուն շրթունքները, ու ամէն օր ինծի դէմ անոնց խորհած ընաբքները:
63 Ընոնց նստելուն ու կենալուն նայէ. ես անոնց երգն եմ:
64 Ով Տէր՝ անոնց հատուցում պիտի ընես՝ ըստ ձեռացդ գործքերուն համեմատ:
65 Ընոնց սրտի տարտմութիւն պիտի տաս. քու անէծքդ պիտի ըլլայ անոնց:
66 Խարկութեամբ պիտի հալածես զանոնք, ու Տէրոջը երկինքներուն տակէն բնաջինջ պիտի ընես:

ԳԼ. Գ

1 Ասիան իր զգօրութի վրայ կ'ողբայ. 13 իր մեղքերը կը խոստովանի: 21 Երեմիան ապառնագիտ կ'ընայ: 22 Սիօն կը մխիթարուի:

1 Ո՛վ տեսնէ իր նեղութիւնը՝ ես եմ,
Որ տեսայ իր զգոյնը կորսընգուց, ու մահքուր ոսկին փոխուեցաւ.
Սրբատաճարին քարերը ամէն փողոցներուն դլուխը թափուեցան:
2 Սիօնի պատուական տղաքները՝ որոնք ըտաիր ոսկիի հատասար էին,
Ո՛նչափս բրուտի ձեռքով շինուած խեցիներէն համարներու պէս սեպուեցան:
3 Ով չշատոնները անգամ ծիծերնին կը հանեն, ու իրենց լակոտներուն կաթ կու տան.
Իմ ժողովուրդիս աղջիկը անապատի ջայլամնց պէս անգութ եղաւ:
4 Կաթնկերին լեզուն ծարաւութենէն իր քմացը փակաւ.
Տղաքները հաց ուզեցին. բայց անոնց կարդող չիար:
5 Ընչիւ կերակուրներ ուտողները՝ փողոցներուն մէջը յուսահատուր մնացին.
Կարմիր հագուածոնքով մեծցողները՝ աղբատնոյներ գրկեցին:
6 Ու իմ ժողովուրդիս աղջիկանը անօրէնութիւնը՝ Սոդոմին մեղքէն մեծ եղաւ.
Որ ան մէկ վայրկեանի մէջ տակնուվրայ եղաւ, առանց ձեռքերը անոր դպչելու:
7 Անոր աղնուականները ձիւնէն մաքուր՝ կաթէն ճերմակ էին.
Անոնց մարմինը յակինթներէն կարմիր էր. անոնց կերպարանքը շափիւղայի կը նմանէր:
8 Անոնց դէմքը ածուխէն աւելի սեւ եղաւ. ու փողոցներուն մէջը չեն ճանչցուիր.
Անոնց մորթը իրենց ոսկորներուն փակաւ. չորցաւ ու փայտի պէս եղաւ:

---

1 Ասղ. ձղ. 4:
2 Դան. թ. 5:
3 Կղ. բ. 2, 17, 21:
4 Հմմ. 8:
5 ա Կոր. գ. 13:
6 Կղ. բ. 16:
7 Նա. թգ. 17: Երեմ. խը. 43:
8 Նա. ծա. 19:
9 Երեմ. գ. 19: թ. 1: ժգ. 17: Կղ. բ. 11:
10 Ասղ. հէ. 2: Կղ. ա. 16:
11 Նա. կգ. 15:
12 Ասղ. լե. 7, 19: կթ. 4: ձթ. 3: ճմթ. 161:
13 Երեմ. լէ. 16: լբ. 6, 9, 10:
14 Դան. գ. 17:
15 Ասղ. կի. 2: ձկղ. 4, 5:
16 Ասղ. լա. 22: Նա. լբ. 10, 11: Հմմ 18:
17 Ասղ. ձէ. 1: Հռթ. բ. 2:
18 Ասղ. գ. 4: գ. 8: ժբ. 6: կգ. 19: ճմգ. 1:
19 Հակ. գ. 8:
20 Ասղ. լե. 1: Երեմ. ֆա. 36:
21 Ասղ. հա. 23:
22 Ասղ. ի. 4: լբ. 23:
23 Երեմ. ժա. 19:
24 Ասղ. ձի. 2:
25 Հմմ 14:
26 Ասղ. իբ. 4: Տես Երեմ. ժա. 20: բ Տեմ. գ. 14:
27 Ասի ծածկոց.
28 Ասղ. ը. 3:
29 բ Օր. իի. 19: Երեմ. ժ. 11:
30 Կղ. բ. 19:
31 Նա. Ը. 14: Երեմ. ժի. 11: բ Կոր. գ. 7:
32 Ասի Հ'ագաբները
33 Կոր. լի. 14, 16:
34 Ասղ. իգ. 15:
35 Կղ. բ. 11, 12:
36 Հոր. իգ. 8:
37 Օրն. ժի. 25:
38 Ասի բուսաներէն
39 Կղ. ե. 10: Հռվկ. բ. 6:
40 Նաա. բ. 10:
41 Ասղ. ձբ. 5:

9 Այրե՛ք մեռածները՝ անօթասէրնե՛ր մեռածներէն
երջանիկ էին.
Ա՛յսն գի՛ ասոնք ագարակի արդեանցը պակասութենէն մաշեցան ու մեռան:
10 [ա]Ողջմա՛ծ կնիկներուն ձեռքերը [ի]րենց տղաքը եփեցին.
Իմ ժողովուրդիս աղջկանը կոտորածին ատենը՝ [ա]նոնց կերակուր եղան:
11 Տէրը իր զայրոյթը կատարեց. [ի]ր սաստիկ բարկութիւնը թափեց.
Եւ Սիօնի մէջ [բ]կրակ բռնկեցուց, որ անոր հիմերը կերաւ:
12 Երկրի թագաւորները, ու աշխարհի բոլոր բնակիչները չէ՛ աւատացին
Թէ հակառակորդը ու թշնամին Երուսաղէմի դռներէն պիտի մտնէ:
13 [ե]Անոր մարգարէներուն մեղքերէն, անոր քահանաներուն անօրէնութիւններէն՝
[զ]Որոնք անոր մէջտեղը արդարներուն արիւնը թափեցին,
14 Փողոցներուն մէջը կոյրերու պէս աստանդական պտրտեցան. [է]արիւնով պղծուեցան.
Ը[թ]էպէս որ մարդ մը կարող չէր անոնց զգեստներուն դպչելու:
15 *Ընո՛նց կը կանչէին. Կ՚ա՛ք քաշուեցէ՛ք՝ ո՛վ [ը]պիղծներ՝՝, կ՚ա՛ք քաշուեցէ՛ք, կ՚ա՛ք քաշուեցէ՛ք, մի՛ դպչի՛ք.
Ընո՛նք փախան ու ասդին անդին պտրտեցան. ազգերուն մէջ ըսուեցաւ. Ընո՛նք մէ՛յմըն ալ հոս չընակին:
16 Տէրոջը բարկութիւնը ցրուեց զանո՛նք. անոնց մէ՛յմըն ալ չեայիր.
Քահանայից երեսին պատիւ չբերին. [թ]ոներուն դէմ ո՛չ մէ՛կ ալ խնդրեցաւ:
17 [ժ]Մեզի ըլլա՛ օգնութեանը համար՝ պարապ տեղը մինչև հիմա աչքերնիս մաշեցան.
Դիտակով սպասեցինք անհնո՛ղ ազգի մը՝ որ չէր կրնար մե՛զ ազատել:
18 [ի]Մեր քայլերը կ՚որսան, որ մեր փողոցներուն մէ՛յնը չպտրտինք.
[լ]Մեր վախճանը մօտեցաւ. մեր օրերը լեցուեցան. յիրաւի մեր վախճանը հասաւ:
19 Մեզ հալածողները [խ]երկինքի արծիւներէն աբադընթաց եղան.
Մեզ լեռներու վրայ սաստիկ հալածեցին. անապատի մէջ մեզի համար դարանամուտ եղան:
20 Մեր [ն]ոնգաստը չունէը՝ [ծ]Տէրոջը օծեալը՝ [ո]անոնց որոգայթներուն մէջը բռնուեցաւ,
Որուն համար մենք կ՚ըսէինք. Ընդերուն մէջ անոր հովանիին տակը պիտի ապրինք:
21 [պ]Ցնծա՛ և ուրախ եղի՛ր՝ ո՛վ Եդոմի աղջիկը, որ Օստեր երկրին մէջ կը բնակիս.
[ր]Քեզի ալ պիտի անցնի բաժակը. պիտի գինովնաս, ու ինքզինքդ պիտի մերկացընես:
22 [ս]Քու անօրէնութիւնդ վերջացաւ՝ ո՛վ Սիօնի աղջիկը. քեզ մէ՛յմըն ալ գերի պիտի չքշէ.
[տ]Քու անօրէնութենանդ այցելութիւն պիտի ընէ՝ ո՛վ Եդոմի աղջիկը. քու մեղքերդ պիտի յայտնէ:

Գ Լ. Ե

1—22 Ողբերգի մէջ Սիօնին ցաւալի դանդաղը առ Աստուած:

1 Մեզի եղածը յիշէ՛ ո՛վ Տէր.
[ն]այէ՛, ու [բ]մեր նախատինքը տե՛ս:
2 [գ]Մեր ժառանգութիւնը օտարներուն անցաւ, Մեր տուները՝ օտարազգիներուն:
3 Հայր չունեցող որբեր եղանք. Մեր մայրերը որբևարիներու պէս են:
4 Մեր ջուրը սակով խմեցինք. Մեր փայտը գնով կու գայ:
5 [ե]Լո՛ծը մեր պարանոցին վրայ ըլլալով հալածուեցանք.
Կ՚աշխատինք, ու հանգստութիւն չունինք:
6 [զ]Ասպով կշտանալու համար՝ Դէպ ի՛ [է]Գիպտոս ու Ասորեստան ձեռք երկրընծուցինք:
7 [ը]Մեր հայրերը մեղք գործեցին, և [թ]էհան. Ու անոնց անօրէնութիւններուն պատիժը մենք կը կրենք:
8 [ժ]Ծառաներ տիրեցին մեր վրայ. Ընո՛նց ձեռքէն ո՛չ ազատող կիայ:
9 Ընապատի սուրին երեսէն՝ Մեր հացը՝ մեր կեանքին վտանգովը ձեռք բերինք:
10 Սովին սաստկութենանը պատճառաւ՝ [ի]Մեր մորթը փուռի պէս սեւցաւ:
11 [ի]Կնիկները Սիօնի մէջ խայտառակեցին, Ա՛ կոյսերը Յուդայի քաղաքներուն մէջ:
12 Իշխանները [լ]ո՛նով ձեռքով՝՝ կախուեցան. [խ]Ծերոց երեսին պատիւ չբերին:

ա Նա. խի. 15:
բ ՊԼ. բ. 20:
գ Բ Օր. իբ. 57: դ Թագ. գ. 29:
ե Նբեմ. է. 20:
զ Բ Օր. լբ. 22: Նբեմ. իա. 14:
է Նբեմ. է. 31: գ. 13: ժգ. 14: իդ. 11, 21: Եզեկ. իբ. 26, 28: Առա. գ. 4:
ը Ա՚առ. իդ. 31, 37:
թ Նբեմ. բ. 34:
ժ Թագ. ժբ. 16:
ի Այո՛ Ընոնց համար կը կանչէին՝ Կ՚ա՛ք քաշուեցէ՛ք, պիղծ են.
լ Կ՚ա. ժգ. 15:
խ ՊԼ. ե. 12:
ծ դ Թագ. իդ. 7: Նա. բ. 5: է. 6, 7: Նբեմ. է. 7: Նեզեկ. իթ. 16:
կ դ Թագ. իե. 4, 5:
հ Նեզեկ. է. 2, 3, 6: Ա՚մով. բ. 2:
ձ Բ Օր. իբ. 49: Նբեմ. գ. 13:
ղ Ծոն. բ. 7:
ճ ՊԼ. բ. 9:
մ Նբեմ. ծբ. 9: Նեզեկ. ժգ. 13: ժթ. 4, 8:
յ Տ՚ես Ա՚ող. ժա. 9:
ն Նբեմ. իե. 15, 16, 21: Բրդ. 10:
շ Նա. ե. 2:
ո Սաղ. ձէ. 7:
—
ռ Սաղ. ձթ. 50, 51:
ս ՊԼ. բ. 15: Սաղ. հթ. 4:
վ Սաղ. հթ. 1:
տ Բ Օր. իբ. 48: Նբեմ. իբ. 14:
ր Ովս. ժգ. 1:
ց Նբէ. առաքած:
ւ Նբեմ. լա. 29: Եզեկ. ժբ. 2:
փ Ծոն. իգ. 13: Ա՚ար. ա. 5:
ք Կ՚ես. ձ. 15:
օ Հեր. Ը. 30: Սաղ. ճթ. 83: ՊԼ. գ. 8:
ֆ Նա. ժգ. 16: Ա՚ար. ժգ. 2:
և Ա՚ո՛չ իրենց ձեռքէն
ֈ Նա. խէ. 6: ՊԼ. գ. 16:

13 Եղիտաձարպները երկնաքարեր վերցուցին,
Ու աղաքը փայտի տակ ինկան։
14 Օձերը դադարեցան գուռը նոթէլէն,
Ո՛ր երիտասարդները իրենց երաժշտութեան
նէին։
15 Ո՛ր սրտին ուրախութիւնը դադարեցաւ.
Ո՛ր կաքաւելը սուգի փոխուեցաւ։
16 Ո՛ր գլխուն [b]թագը ինկաւ.
Հիմա վա՛յ մեզի, վասնզի մեղք գործեցինք։
17 Ասոր համար [c]մեր սիրտը նուաղած է.
Ասոնց պատճառաւը [d]աչքերնիս խաւարեցան.
18 Սիօն լեռանը պատճառաւ՝ որ ամայի եղաւ.
Ընոր վրայ աղուէսներ կը պտըտին։
19 [e]Դուն ո՛վ Տէր՝ յաւիտեան կը մնաս.
[f]Գահդ ամեռդ գարէ՛ի գար կը տեւէ։
20 Վերջո՞ւ համար յաւիտեան մեզ կը մոռնաս։
Ո՛ր երկար ժամանակ մեզ կը թողուս։
21 [g]Դարձո՛ւր մեզ՝ ո՛վ Տէր, ու դառնանք.
Մեր օրերը առջինին պէս նորոգէ։
22 Մակայն դուն բոլորովին մեզ մերժեցիր.
Մեր վրայ խիստ շատ բարկացար։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ Ե.ՕՆԿԻԵԼԻ

ԹԼՓԻԿ Ը

1 Նզեկիելին մարգարէութեան ժամանակը՝ Քորաբ գետին քովը. 4 անոր տեսիլքը՝ որուն մէջ չորս քերովբէները, 15 չորս անիւները, 26 ու Աստուծոյ փառքը տեսաւ։

1 Ու եղաւ որ երեսներորդ տարին՝ չորրորդ ամսոյն հինգին՝ երբոր ես գերիներուն մէջը [a]Քորաբ գետին քովն էի, [b]երկինքը բացուեւ-
2 յաւ, ու [c]Աստուծոյ տեսիլքները տեսայ։ Յմ-
սուն հինգերորդ օրը՝ այսինքն [d]Յոյակնին թա-
գաւորին գերութեանը հինգերորդ տարին,
3 Քաղդէացւոց երկրին մէջ՝ Քորաբ գետին քովը՝ Բուզիի որդւոյն Եզեկիել քահանային յայտ-
նապէս Տէրոջը խօսքը եղաւ. և հոն անոր վը-
րայ [e]Տէրոջը ձեռքը եղաւ։
4 Ու տեսայ որ ահա հիւսիսային կողմէն [f]մրրկալից հով՝ մեծ ամպ ու բռնկած կրակ կու-
գար, որուն բոլորտիքը պայծառութիւն կար,
ու մէջտեղէն՝ կրակին մէջէն ոսկեպղինձի նմա-
5 նութիւն մը կ'երեւնար։ Ես անոր մէջը [g]չորս կենդանիի կերպարանք կար. ու [h]անոնց երեւոյ-
թը սա էր. [i]անոնք մարդու կերպարանք ու-
6 նէին։ Ես [j]ամէն մէկը չորս երես ունէր. ու
7 անոնց ամէն մէկը չորս թեւ ունէր։ Ես անոնց ոտքերը՝ շիտակ ոտքեր էին, ու անոնց ոտքե-
րուն թաթը՝ զուարակի ոտքին թաթին պէս էր.
8 ու [k]փայլուն պղինձի պէս կը փայլէին։ Ես [l]ա-
նոնց չորս կողմերը՝ անոնց թեւերուն տակը մար-
դու ձեռքեր կար. ու չորսն ալ երեսներ ու
9 թեւեր ունէին։ [m]Անոնց թեւերը իրարու կցուած
էին. [n]անոնք երթալու ատեննին չէին դառնար.
10 ամէն մէկը շիտակ առաջ կ'երթար։ Ես ա-
նոնց [o]երեսներուն ձեւը առաջի էր. չորսն ալ
մարդու երես ունէին, ու աջ կողմէն առիւծի
երես. նաեւ չորսն ալ ձախ կողմէն եզի երես,
11 ու չորսն ալ արծիւի երես ունէին։ Ու անոնց
երեսները այսպէս էին. և անոնց թեւերը վե-
րէն կը տարածուէին. երկուքը իրարու կցուած
էին, [p]ու երկուքը անոնց մարմինը կը ծածկէին։
12 Ես ամէն մէկը [q]շիտակ առաջ կ'երթար.
ո՞ [r]ոգին ուր որ երթալու ըլլար, անոնք հոն
կ'երթային. [s]դարձած ատեննին չէին դառնար։
13 Ես կենդանիներուն կերպարանքը՝ անոնց երե-
ւոյթը՝ կրակի վառած կայծերու պէս՝ [t]ջահերու
երեւոյթին պէս էր, որ կենդանիներուն մէջտեղը
կը պտրտէր. ու ան կրակը լուսափայլ էր. ու
14 կրակէն փայլակներ կ'ելլէր։ Ես կենդանիները
[u]փայլակի երեւոյթին պէս կ'ելլէին ու կը
դառնային։
15 Ու կենդանիներուն նայեցայ, և ահա գետնի
վրայ՝ կենդանիներուն առջեւ [v]չորս քարէ
16 երեսով [w]անիւ մը կար։ [x]Անիւներուն երեւոյթը
ու անոնց շինուածքը [y]ոսկեքարի կը նմանէր.
և չորսին ձեւը մէկ էր. ու անոնց երեւոյթը ու
շինուածքը այնպէս էր, որպէս թէ անիւ ա-
17 նիւի մէջ եղած ըլլար։ Դարձած ատեննին՝ իրենց
չորս կողմերուն վրայ կ'երթային. և դարձած ա-
տեննին երբեմն ալ հոն նոյն կողմը չէին դառնար։
18 Ես անոնց շրջանակները բարձր ու ահեղ էին.

---

a Դատ. ժղ. 21։
b Ծնր. ժէ. 9։ Ասղ. ձէ. 39։
c Պէ. ա. 22։
d Ասղ. ղ. 7։ Պէ. ք. 11։
e Ասղ. թ. 7։ Յ. 16։ իե. 10։ ղ. 2։ ոչ. 12, 26, 27։ ձեա. 13։ Ես. ա. 12։
f Ասղ. խե. 6։
g Ասղ. ժգ. 1։
h Ասղ. ձ. 3, 7, 19։ Երեմ. լա. 18։

---

i Պէ. ք. 15, 23։ Յ. 15, 20, 22։ իգ. 3։
j Ման. ձ. 16։ Կոր. է. 55։ Յ. 11։ Հայտ. ժե. 11։
k Պէ. ը. 3։
l ՊԵՍ. իգ. 12, 15։
m ՊԵՍ. ժը. 46։ ՊԵՍ. ոչ. 15։ Պէ. ղ. 14, 22։ ը. 1։ ես. 1։

---

n Երեմ. ա. 14։ ղ. 6։ ղ. 1։
o Երեմ. իգ. 19։ իե. 32։
p Հայտ. ղ. 6, լէ։
q Պէ. Յ. 8, լէ։
r Ես. 10։
s Պէ. Յ. 14, 21։
t Դան. Յ. 6։ Հայտ. ա. 15։
u Պէ. Յ. 8, 21։
v Ես. 11։
w Ես. 12։ Պէ. Յ. 11։
x Հայտ. ղ. 7։

---

y Նա. ղ. 2։
z Ես. 9։ Պէ. Յ. 22։
a Ես. 20։
b Ես. 9, 17։
c Հայտ. ղ. 5։
d Ման. իգ. 27։
e Տես Օաբ. ղ. 10։
f Պէ. Յ. 9։
g Պէ. Յ. 9, 10։
h Դան. Յ. 6։
i Ես. 12։

և չորսին ալ շրջանակները ամէն կողմէն ՚աչ-
19 քերով լեցուն էին : Ու ՚երբոր կենդանիները
կ՚երթային , անիւներն ալ անոնց քովէն կ՚եր-
թային . ու երբոր կենդանիները երկրի երեսէն
կը վերանային , անիւներն ալ կը վերանային :
20 ՚Ո՛ղին ուր որ երթալու ըլլար , անոնք հոն՝ ո-
դին դացած տեղը կ՚երթային . անիւներն ալ
անոնց հետ մէկտեղ կը վերանային . ՚քանզի ա-
21 նիւներուն մէջը կենդանիներուն ոգին կար : ՚Երբ-
որ անոնք կ՚երթային , ասոնք ալ կ՚երթային ,
ու երբոր անոնք կը կայնէին , ասոնք ալ կը կայ-
նէին . ու երբոր անոնք երկրի երեսէն կը վերա-
նային , անիւները անոնց հետ կը վերանային .
քանզի անիւներուն մէջը կենդանիներուն ոգին
22 կար : Ու ՚կենդանիներուն գլխուն վրայ՝ երկնից
հաստատութեանը նմանութիւնը՝ վերէն անոնց
գլուխներուն վրայ տարածուած էր՝ լուսափայլ
23 ակնեղէնի նման : Ու ան հաստատութեանը
տակը՝ անոնց թեւերը իրարու կը հետևուէին .
ամէն մէկը մէկ կողմէն իր տարբեր ծածկող ու-
րու ունէր , և ամէն մէկը մեռալ կողմէն
24 իր մարմինը ծածկող ուրու ունէր : ՚Ու
երբոր կ՚երթային , անոնց թեւերուն ձայնը լսե-
ցի , ՚շատ ջուրերու ձայնին պէս՝ ՚Ամենակարո-
ղին ձայնին պէս , աղմուկի ձայնի , ո՛ բանակի
ձայնի պէս . երբոր կը կայնէին , իրենց թեւե-
25 րը կ՚իջեցընէին : Ու երբոր անոնք կը կայնէին ,
ո՛ թեւերնին կ՚իջեցընէին , անոնց գլուխն վրայ
եղող հաստատութենէն ձայն մը կ՚ելլէր :
26 ՚Ու անոնց գլուխն վրայ եղող հաստատու-
թենէն վեր՝ ՚շափիւղայ քարի երեւոյթով ա-
թոռի նմանութիւն մը կար , ու ան աթոռի
նմանութեանը վրայ՝ մարդու կերպարանքով նը-
27 մանութիւն մը կար վերէն : ՚Ու անոր երիկա-
մանցը երեւութէն վեր՝ ոսկեպղինձի նման՝ բո-
լորտիքը ո՛ ներսը կրակի նմանութեան պէս
տեսայ . ու երիկամանցը երեւութէն վար՝ կրակի
նմանութեան պէս տեսայ . ու պայծառութեամբ
28 շրջապատած էր . ՚Ինչպէս է անձրեւի օրը ամպի
մէջ եղող ծիածանին երեւոյթը , այնպէս էր ան
շրջապատած պայծառութեանը երեւոյթը : ՚Ա-
սիկայ Տէրոջը փառացը նմանութեանը երեւոյթն
էր . ու երբոր տեսայ , ՚երեսիս վրայ իյնայ . ու
մէկ խօսողի մը ձայնը լսեցի :

Գ Լ . Բ

1 Եզեկիէլին յանձնուած պաշտօնը . 6 իրեն տրուած պա-
տուէրը . 9 իր ծանր մարգարէութեանը տումը :

՚ ԳԼ . Ժ . 12 : Օթաք . ը . 10 :
՚՚ ԳԼ . Ժ . 16 , 17 :
՚՛ Ա՛ՄՔ 12 :
՚՜ ԳԼ . Ժ . 17 :
՚՝ Ա՛ՄՔ 19 , 20 : ԳԼ . Ժ . 17 :
՚՞ ԳԼ . Ժ . 1 :
՚՟ ԳԼ . Ժ . 5 :
՚ ԳԼ . Խղ . 2 : Դան . Ժ . 6 :
Հայտ . ւ . 15 :
՛ Հռ . Լ՛ . 4 , 5 : Սաղ . իե՛ . 3 , 4 : կԼ . 33 :
՛՚ ԳԼ . Ժ . 1 :
՛՛ ՆԼ . իգ . 10 :
՛՜ ԳԼ . Ը . 2 :
՛՝ Հայտ . գ . 3 : Ժ . 1 :
՛՞ ԳԼ . գ . 23 : Ը . 4 :
՛՟ ԳԼ . գ . 23 : Դան . Ը . 17 :
Գոր . իե՛ . 4 : Հայտ . ւ՛ . 17 :

՚ՠ Դան . Ժ . 11 :
՚ա ԳԼ . գ . 24 :
՚բ ՆԵՀ . գ . 25 : ԳԼ . Ի . 18 ,
21 , 30 :
՚գ ԳԼ . գ . 7 :
՚դ ԳԼ . գ . 11 , 26 , 27 :
՚ե ԳԼ . ԼԳ . 33 :
՚զ ՆԵՀ . ւ՛ . 8 , 17 : Ա՛ռ . ժԻ . 4 :
՚է ՆԵՀ . գ . 28 : Տ՛ես Նռ . իե՛ . 18 : Ա՛ՄՔ . Է . 4 :
՚ը Կամ . փուչիը ու տատասկ-
ները
՚թ ԳԼ . գ . 9 , ւ՛ պետ . գ . 14 :
՚ժ ԳԼ . գ . 9 , 26 , 27 :
՚ի ՆԵՀ . ւ՛ . 7 , 17 :
՚լ Ա՛ՄՔ 5 :
՚խ Հայտ . Ժ . 9 :
՚ծ ԳԼ . Ը . 3 : ՆԵՀ . ւ՛ . 9 :
՚կ ԳԼ . գ . 1 :

՚հ ԳԼ . Ր . 8 , 9 :
՚ձ Հայտ . Ժ . 9 : Տ՛ես ՆԵՀ . Ժե . 16 :
՚ղ Սաղ . ժԻ . 10 : ՃԺԻ . 103 :

1 Ու ինձի ըսաւ . Որդի՛ մարդոյ . ՚՛ուրիերուդ
2 վրայ կայնէ , ու քեզի հետ խօսիմ : Ու ինձի
հետ խօսածին պէս՝ ՚՚ոդին իմ վրաս հկաւ ,
և զիս ուրիերուս վրայ վերցուց . ու ինձի հետ
3 խօսողին ձայնը լսեցի . Ու ինձի ըսաւ . Որդի՛
մարդոյ՝ ես քեզ Իսրայէլի որդւոցը՝ ինձի դէմ
ապստամբող ապստամբներու ազգին կը խրկեմ ,
որ ՚՜ինք իրենք և իրենց հայրերը մինչև աս
4 օրս ինձի դէմ յանցաւոր գտնուեցան . ՚՝Ու
անոնք պինտերես և խստասիրտ որդիներ են . ես
քեզ անոնց կը խրկեմ . ու անոնց ըսես . Տէր
5 Եհովան այսպէս կ՚ըսէ : ՚՞Ու անոնք՝ թէ լսեն ,
և թէ զանց ընեն , (քանզի անոնք ապստամբ-
ներու տուն են ,) սակայն ՚՟պիտի գիտնան թէ
6 մէջերնին մարգարէ կայ : Ու դուն որդի՛ մարդոյ՝ ՚անոնցմէ մի վախնար ,
և անոնց խօսքերէն մի վախնար . թէև քու
քովդ ՚*կամակոր ու ժուռ մարդիկ՝ կան , և
կարիճներու քով կը բնակիս . ՚անոնց խօսքերէն
մի վախնար , և անոնց երեսէն մի զարհուրիր ,
7 ՚թէև անոնք ապստամբներու տուն են : ՚Ու
անոնց իմ խօսքերս խօսիս , ՚թէ լսեն և թէ
զանց ընեն . քանզի անոնք ապստամբ են :
8 Ու դուն որդի՛ մարդոյ՝ քեզի ըսածս մարիկ
ըրէ . ան ապստամբ տանը պէս ապստամբ մի
ըլլար . բերանդ բաց , ու ՚քեզի տուածս կիր :
9 Ու նայեցայ , և ահա ՚ինձի երկրնցած ձեռք
մը , և ահա ՚՛անոր մէջը դիրքի տոմս մը կար .
10 Ու զանիկայ իմ առջեւս բացաւ . և անիկայ ներ-
սէն ու դուրսէն գրուած էր . ու անոր վրայ
ողբեր , հառաչանք ու վայ գրուած կար :

Գ Լ . Գ

1 Եզեկիէլ ան տումը կ՚ուտէ : 4 Խօսուած կը քաջալերէ
զանիկայ . 15 կը տարվեցընէ անոր՝ մարգարէութեան կա-
նոնը . 22 կը յայտնէ թէ ինչը կը դրժ ու կը բանայ
մարգարէին բերանը :

1 Ու ինձի ըսաւ . Որդի՛ մարդոյ՝ ՚՜ինչ գտածդ
կիր . ՚՝ատ տումը կիր , ու գնա՝ Իսրայէլի
2 տանը խօսէ : Ու իմ բերանս բացի , ու ան տում-
3 սը ինձի կերցուց . Ու ինձի ըսաւ . Որդի՛ մար-
դոյ՝ ատ իմ քեզի տուած տումս փորիդ կեր-
ցուր , ու աղիքներդ լեցուր . ու ես ՚՞զանիկայ
կերայ . ու բերնիս մէջը ՚՟մեղրի պէս անուշ հ-
4 ղաւ : Ու տանը ինձի ըսաւ . Որդի՛ մարդոյ՝
աղէ Իսրայէլի տանը գնա , ու իմ խօսքերովս
5 անոնց խօսէ : Վասն զի դուն դժուարիմաց խօսք
և ծանր լեզու ունեցող ազգի մը չկրկուեցար ,

՚ ԳԼ . գ . 9 , 26 , 27 :
՚՚ ՆԵՀ . ւ՛ . 7 , 17 :
՚՛ Ա՛ՄՔ 5 :
՚՜ Հայտ . Ժ . 9 :
՚՝ ԳԼ . Ը . 3 : ՆԵՀ . ւ՛ . 9 :
՚՞ ԳԼ . գ . 1 :

՚՟ ԳԼ . Ր . 8 , 9 :
՛ Հայտ . Ժ . 9 : Տ՛ես ՆԵՀ . Ժե . 16 :
՛՚ Սաղ . ժԻ . 10 : ՃԺԻ . 103 :

6 Հոպպա Իսրայէլի տանը. Պժռաբիմաց խօսք ու
ծանր լեզու ունցողաց չատ ազգերուն չէ, որոնց
խօսքերը դուն չես հասկընար. լիրաւի եթէ որ
քեզ անոնց խրկէի, անոնք քեզի մտիկ պիտի
7 ընէին: Բայց Իսրայէլի տունը քեզի մտիկ ը-
նել պիտի չուզեն. վասն զի չեն ուզեր ինձի
մտիկ ընել. որովհետև բոլոր Իսրայէլի տունը
8 պինտարնս ու խստասիրտ է: Ահա անոնց ե-
րեսին դէմ քու երեսդ պինա, ու անոնց ճա-
9 կատին դէմ քու ճակատդ պինա ըրի: Որպէս
ճակատդ էմէնի ամուր՝ անդամանդի պէս ըրի.
մի՛ անոնցմէ չվախնաս, ու անոնց երեսէն չզարհու-
րիս, թէև անոնք ապստամբներու տուն են:
10 Ու Տէրը ինձի ըսաւ. Որդի մարդոյ, իմ
բոլոր խօսքերս՝ որ քեզի պիտի խօսիմ, սրտիդ
11 մէջը ընդունէ, ու ականջներովդ լսէ. ու գնա՛
գերիներուն մէջը մտիր՝ քու ժողովուրդիդ որ-
դւոցը մէջ, ու անոնց խօսէ, և անոնց ըսէ.
Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. թէ՛ մտիկ ընեն,
և թէ զանց ընեն:
12 Ես առներ Ոգին զիս վերցուց, ու հառիչ
մեծ շարժուելի ձայն մը լսեցի, որ կ՚ըսէր. Տէ-
13 րոջը փառքը օրհնեալ ըլլայ իր տեղէն: Ու
կենդանիներուն թևոցը իրարու զարնելուն ձայ-
նը, ու անոնց քովի անիւներուն ձայնը, ու մեծ
14 շարժուելի ձայն լսեցի: Ու Ոգին զիս վեր-
ցուց տարաւ, ու ես իմ հոգիիս տաքութենէն
գառնութեամբ գացի. ու Տէրոջը ձեռքը իմ
15 վրաս եղաւ զօրութեամբ: Ու Քովար գետին
քովը բնակող Թէլաբիպի գերիներուն եկայ,
ու անոնց նստած տեղը նստայ, և հոն եօթը
օր անոնց մէջը ապշած նստայ:
16 Ու եօթը օրէն եղաւ՝ Տէրոջը խօսքը ինձի
17 եղաւ՝ ըսելով. Որդի մարդոյ՝ քեզ Իսրայէլի
տանը դէտ դրի. ու իմ բերնէս խօսք լսես,
18 ու իմ կողմանէս զանոնք զգուշացընես: Երբոր
ամբարշտին ըսեմ՝ թէ Ընդհարտ պիտի մեռնիս,
ու դուն զանիկայ չզգուշացընես, ու չխրատես
որ ամբարիշտը ապրեցընելու համար՝ իր չար
ճամբայէն զգուշացընես. ան ամբարիշտը իր
անօրէնութեանը մէջ պիտի մեռնի. բայց անոր
19 արիւնը քու ձեռքէդ պիտի փնտռեմ: Իսկ թէ
որ դուն ամբարիշտը զգուշացընես, ու անիկայ
իր ամբարշտութենէն ու չար ճամբայէն չդառ-
նայ, անիկայ իր անօրէնութեանը մէջ պիտի
մեռնի. բայց դուն քու հոգիդ ազատած կ՚ըլ-
20 լաս: Ու երբոր Արդարը իր արդարութենէն
դառնայ, ու չարութիւն ընէ, ու ես անոր առ-
ջևը գայթակղութիւն դնեմ որ անիկայ մեռնի.
զանիկայ չզգուշացընելուդ համար՝ անիկայ իր
մեղքին մէջը պիտի մեռնի, և անոր ըրած ար-
դարութիւնը պիտի չյիշուի. բայց անոր արիւ-
21 նը քու ձեռքէդ պիտի փնտռեմ: Իսկ թէ որ
դուն անարդարը զգուշացընես՝ որ արդարը մեղք
չգործէ. ու թէ որ անիկայ մեղք չգործէ, ա-
նիկայ անշուշտ պիտի ապրի՝ խրատ մտիկ ընե-
լուն համար. ու դուն քու հոգիդ ազատած
պիտի ըլլաս:
22 Ու Տէրոջը ձեռքը իմ վրաս եղաւ, ու
ինձի ըսաւ. Ելի՛, գաշտը գնա՛, ու հոն քեզի
23 հետ պիտի խօսիմ: Ես ելայ՝ գաշտը գա-
ցի. և ահա հոն կայներ էր Տէրոջը փառքը,
Քովար գետին քովը տեսած փառքին պէս.
24 ու երեսիս վրայ ինկայ: Ու Ոգին իմ վե-
րաս եկաւ, ու զիս ոտքի վրայ կայնեցուց. և
ինձի հետ խօսեցաւ, ու ինձի ըսաւ. Գնա՛
25 տունդ մէջ պահուըտի՛: Ու դուն որդի՛ մարդոյ՝
ահա Քեզ վրադ կապանքներ պիտի դնեն, և ա-
նոնցմով քեզ պիտի կապեն. ու անոնց մէջը
26 պիտի չելլես: Ու Քու լեզուդ քու քմացդ
պիտի փակցընեմ, ու համր պիտի ըլլաս. և
անոնց մէջը՝ յանդիմանող մարդու պէս պիտի
չըլլաս. վասն զի անոնք ապստամբներու տուն
27 են: Բայց երբոր ես քեզի հետ խօսիմ, քու
բերանդ պիտի բանամ. ու անոնց պիտի ըսես.
Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ: Լսողը թող լսէ,
ու զանց ընողը թող զանց ընէ. վասն զի ա-
նոնք ապստամբներու տուն են:

Գ Լ. Գ

1 Պաշարման օրինակով մը կը ցուցուի Հերուսաղէմին կա-
պաշարութիւն. Եհովային մինչև վերջացումն ժամանա-
կին միջոցը: 9 Պաշարման առնչի պարագաները՝ սովին
սաստկութիւնը կը ցուցուի:

1 Ես դուն որդի՛ մարդոյ՝ քեզի մէկ աղիւս մը
առ, ու զանիկայ առջևդ դիր, և անոր վրա-
ն քաղաք մը՝ այսինքն Երուսաղէմը գծա-
2 գրէ: Ու անոր բոլորտիքը պաշարում դիր, և
անոր դէմ մարտկոց շինէ, ու անոր դէմ պատ-
նէշ կանգնէ, և անոր դէմ բանակ կազմէ, ու
անոր բոլորտիքը պատերազմական մեքենա-
3 ներ դիր: Ու դուն քեզի երկաթէ տապակ մը
առ, ու զանիկայ՝ քովիդին ու քաղաքին միջտե-
ղը՝ երկաթէ պարիսպի պէս դիր, ու քու ե-
րեսդ անոր դէմ շինակէ, որ անիկայ պաշարուի.
ու զանիկայ պաշարէ. Ասիկայ Իսրայէլի տա-
նը նշան ըլլայ:
4 Ու դուն քու ձախ կողմիդ վրայ պառկէ,
ու անոր վրայ դիր Իսրայէլի տանը անօրէնու-
թիւնը. անոր վրայ պառկած օրերուդ թիւովը՝

ե Ելս. ժա. 21, 23:
զ Եզեկ. ժե. 20:
է ԳԼ. բ. 4:
ը Ելս. ճ. 7: Երեմ. ա. 18: ժե. 20: Տես Սէք. ի. 8:
թ Երեմ. ա. 8, 17: ԳԼ. բ. 6:
ժ ԳԼ. բ. 5, 7: Հզկ. 27:
ի Հզկ. 14: ԳԼ. բ. 3: Տես գ Թագ. ժբ. 12: գ Թագ. բ. 16: Գօղ. բ. 39:
լ Հզկ. 12: ԳԼ. բ. 3:
խ գ Թագ. գ. 15: ԳԼ. ա. 3: բ. 1: լբ. 1:
ծ Եզեկ. գ. 13: Ասղ. ձբ. 1:
կ ԳԼ. լգ. 7, 8, 9:
հ Ելս. ծբ. 8: ծգ. 10: կբ. 6: Երեմ. գ. 17:
ձ ԳԼ. լգ. 6: Եզեկ. բ. 21, 24:
ղ Ելս. խթ. 4, 5: Գօղ. բ. 26:
ճ ԳԼ. ժբ. 24: Լգ. 12, 13:
մ Հզկ. 14: ԳԼ. ա. 3:
յ ԳԼ. բ. 4:
ն ԳԼ. ա. 28:
շ ԳԼ. ա. 1:
ո ԳԼ. ա. 28:
չ ԳԼ. բ. 2:
պ ԳԼ. գ. 8:
ջ ԳԼ. իգ. 27: Ելս. ա. 20, 22:
ռ ԳԼ. բ. 5, 6, 7:
ս ԳԼ. իգ. 27: Լգ. 22:
վ Հզկ. 11:
տ Հզկ. 9, 26: ԳԼ. ժբ. 2, 3:
ր ԳԼ. իա. 22:
* Եբր. խոյեր
բ ԳԼ. ժբ. 6, 11: իգ. 24, 27:

5 անոնց անօրէնութիւնը կրնա : Վասնզի ես ա-
նոնց անօրէնութեանը տարիները օրերու թուով
քու վրադ դրի՝ իրենք հարիւր ինսնուն օր ; որ
6 †Իսրայէլի տանը անօրէնութիւնը կրնա : Ու
երբոր ան օրերը լմընցընես , նորէն պառկիս քու
աջ կողմիդ վրայ , ու քառասուն օր Յուդայի
տանը անօրէնութիւնը կրնա . քեզի ամէն մէկ
տարիին տեղը մէյմէկ օր տուի :
7 Ու քու երեսդ դէպ՝ի Երուսաղէմի պաշա-
րումը շիտակնա , ու քու բազուկդ մերկացընես ,
8 ու անոր վրայ մարգարէութիւն ընես : Ու ես
ահա քու վրադ կապանքներ պիտի դնեմ , որ
մէկ կողմիդ մէկալ կողմդ չդառնաս , մինչև որ
քու պաշարման օրերդ լմընցընես :
9 Ու դուն քեզի ցորեն , գարի , բակլայ , ոսպ ,
կորեկ , ու հաճար առ , և զանոնք ամանի մը
մէջ դիր , ու անոնցմէ քեզի հաց չինէ . զա-
նիկայ՝ քու յոխ կողմիդ վրայ պառկած օրերուդ
համրանքովը՝ իրենք հարիւր ինսնուն օր ուտես :
10 Ու ուտելու կերակուրդ կշռութով ըլլայ , օրը
քսան սիկղ . զանիկայ ժամանակ ժամանակ ու-
11 տես : Ու ջուրը չափով՝ հինգեն մը վեցերորդ
մասը խմես . զանիկայ ժամանակէ ժամանակ
12 խմես : Ու զանոնք գարիղէն շօթե-
րու պէս ընդեղով ուտես . ու զանիկայ՝ անոնց
13 աչքին առջևը՝ մարդու աղբի վրայ եփես : Ու
Տէրը ըսաւ . †Իսրայէլի որդիները այսպէս պըղ-
ծուած հացերնին պիտի ուտեն իրենց հացը ան ազ-
14 գերուն մէջ , ուր որ զանոնք պիտի քշեմ : Ու
ես ըսի . Ա՛հ , Տէր Եհովայ՝ ահա իմ անձս
չպղծուեցաւ . և իմ տղայութենէս մինչև հի-
մա †մեռելոտի կամ գազանաբեկ չկերայ . ու իմ
15 բերանս †սրիղծ միս չմտաւ : Ու ինծի ըսաւ .
†Նայէ , քեզի մարդու աղբին տեղը՝ կովի քա-
կոր տուի , ու քու հացդ անոր վրայ եփես :
16 †Նաև ինծի ըսաւ . Որդի մարդոյ՝ ահա ես
Երուսաղէմի մէջ †հացին ցուպը պիտի կոտրեմ ,
ու †հացը կշռութով և անձկութեամբ պիտի ու-
տեն , ու †ջուրը չափով և սպշուխեամբ պի-
17 տի խմեն : Վ՚ասն զի հացի ու ջուրի կարօտու-
թիւն պիտի քաշեն , ու իրարու հայեցվով պիտի
ապշին , և Իրենց անօրէնութիւնովը պիտի հա-
լչին :

Գ Լ · Ե

1 Ու դուն որդի մարդոյ՝ քեզի սուր դանակ մը
առ , քեզի սափրիչի ածելի մը առ , ու հա-
նիկայ գլխուդ վրայէն ու մօրուքիդ վրայէն ան-
ցուր . և քեզի կշռոք մը առ , ու մազերը բա-
2 ժին ժին բաժնէ : †Երբորդ մասը՝ †քաղաքին
մէջը կրակով այրես , երբոր †պաշարման օրերը
լմընցան . ու երրորդ մասը առնես , և դանա-
կով զարնես անոր բոլորտիքը . ու երրորդ մա-
սը հովին ցրուես . ու ես անոնց ետևէն սուր
3 պիտի քաշեմ : †Ու անոնցմէ քիչ թուով առ-
նես , ու զանոնք քղանչքներուդ մէջը ծրարես :
4 Ու դարձեալ անոնցմէ առնես , ու †զանոնք
կրակը նետես , և զանոնք կրակով այրես . ան-
կէ բոլոր Իսրայէլի տանը կրակ պիտի ելլէ :
5 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ . Ասիկայ Ե-
րուսաղէմն է . զանիկայ ազգերուն մէջը , ու իր
6 բոլորտիքը եղող երկիրներուն մէջը դրի : Ու
անիկայ իմ *դատաստաններս՝ ազգերէն , ու իմ
կանոններս՝ իր բոլորտիքը եղող երկիրներէն ա-
ւելի ամբարշտութեան փոխեց՝ . վասն զի իմ
դատաստաններս մերժեցին , և իմ կանոննե-
7 րուս չքալեցին : Ընոր համար Տէր Եհովան
այսպէս կ՚ըսէ . Որովհետև ձեր բոլորտիքը ե-
ղող ազգերէն աւելի †տպաւորեր եղաք , իմ
կանոններուս չքալեցիք , և իմ դատաստաններս
՚ի դործ չդրիք . Եւ՚ չ ալ ձեր բոլորտիքը եղող
հեթանոսներուն սովորութեանցը համեմատ ը-
8 րիք . Ընոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ՚ը-
սէ . Ընդ ես քեզի դէմ եմ . ու ազգաց աչքե-
րուն առջևը քու մէջդ դատաստաններ ՚ի դործ
9 պիտի դնեմ : Ու քու բոլոր պղծութիւններուդ
համար՝ †անանկ բան մը պիտի ընեմ քու մէջդ ,
որուն նմանը ո՛չ ըրած եմ , ո՛չ ալ պիտի ը-
10 նեմ : Ընոր համար քու մէջդ հայրերը †իրենց
տղաքը պիտի ուտեն , ու տղաքը իրենց հայ-
րերը պիտի ուտեն . և քու մէջդ դատաստան-
ներ ՚ի դործ պիտի դնեմ , ու քու բոլոր մնա-
11 ցորդդ †ամէն հովի պիտի ցրուեմ : Ընոր հա-
մար ես կենդանի եմ՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան , ո-
րովհետև դուն քու †բոլոր գարշութիւններովդ ,
ու բոլոր պղծութիւններովդ Իմ սրբարանս պըղ-
ծեցիր , ես ալ անշուշտ †Ես պիտի կոտրեմ .
†և իմ աչքս պիտի չխնայէ , ու պիտի չողոր-
12 միմ : †Քու երրորդ մասդ ժանտախտով պիտի
մեռնին , և քու մէջդ սովով պիտի ապառին .
և քու երրորդ մասդ չորս կողմդ սրով պիտի
իյնան . ու †երրորդ մասդ ամէն հովի պիտի
ցրուեմ , ու †անոնց ետևէն սուր պիտի քաշեմ :

---

1 Մազ կարելու օրինակով 5 կը ցուցուի Երուսաղէմի դա-
տաստանը իր ապստամբութեանը համար , 12 սովով ,
սուրով , ու ցիրուցան ըլլալով :

ե Թուս . ժգ . 34 :
զ Կրկ . գ . 25 :
է Կվս . իե . 3 :
ը Գոր . Ե . 14 :
թ Ել . իբ . 31 ; Ղև . ժա . 30 ;
ժէ . 15 :
ժ Ել . իբ . 3 ; Ես . կե .
ե ;
ժա Ղև . իդ . 26 ; Ապդ . ձե .
16 ; Ես . գ . 1 ; Կրկ . է . 16 ;
ժգ . 13 :
ժբ Էմր 10 ; Կրկ . ժբ . 19 ;
ժգ Էմր 11 ;
ժդ Ղև . իդ . 39 ; Կրկ . իե .
23 :

ա Տես Ղև . իա . 5 ; Ես . է .
20 ; Կրկ . իգ . 20 :
բ Էմր 12 :
գ Կրկ . գ . 1 :
դ Կրկ . գ . 8 , 9 :
ե Ելբեմ . իա . 6 ; ծբ . 16 :
զ Ելբեմ . իա . 1 , 2 ; ձէ ; իգ .
14 :
է Սա դատաստաններուս՝ ազ-
գերէն , ու իմ կանոններուս՝
իր բոլորտիքը եղող երկիր-
ներէն աւելի ամբարշտու-
թեամբ դէմ կեցաւ .
ը Սա խոտակոյտը
թ Ելբեմ . բ . 10 , 11 ; Կրկ .
ժգ . 47 :
ժ Ոզը . գ . 6 ; Դան . իե . 12 ;
Ամով . գ . 2 :
ժա Ղև . իդ . 29 ; բ Օր . իբ .
53 ; գ Թագ . գ . 29 ; Ես-
բեմ . ժե . 9 ; Ոզը . բ . 20 ;
գ . 10 :
ժբ Էմր 12 ; Ղև . իդ . 33 ; բ
Օր . իբ . 64 ; Կրկ . ժբ . 14 ;
Ամբ . բ . 6 :
ժգ Կրկ . ժա . 21 :
ժդ Բ Կն . Լվ . 14 ; Կրկ . ը . 5 ;
ձէ ; իգ . 38 :
ժե Կրկ . է . 4 , 9 ; ը . 18 ; իե .
10 :
ժզ Ես Հմբ 2 ; Ելբեմ . ժե . 2 ;
իա . 9 ; Կրկ . գ . 12 ;
ժէ Ելբեմ . իե . 16 ; Էմր 2 ;
10 ; Կրկ . գ . 8 :
ժը Ղև . իդ . 33 ; Էմր 3 ; Կը
ժբ . 14 :

13 Ես այսպէս [j]իմ բարկութիւնս պիտի կատարեմ, և իմ սրտմտութիւնս անոնց վրայ պիտի իջնէ ցրնեմ, [k]ու վրէժ պիտի առնեմ. ու երբոր իմ սրտմտութիւնս անոնց վրայ կատարեմ, [l]պիտի գիտնան թէ ես Տէրս՝ իմ նախանձոտս խօսե-
14 ցայ: Ես ամէն անցնողին աչքերուն առջևը՝ քու բոլորտիքդ եղող ազգերուն մէջը՝ [m]աւերման ու
15 անարգութեան պիտի մատնեմ քեզ: Ու երբոր բարկութեամբ, և սրտմտութեամբ, ու [n]սաստմտութեան պատիժներով քու վրադ դատաստաններ ի դերծ դնեմ, ասս Բառը քու բոլորտիքդ եղող ազգերուն մէջը՝ [o]անարգանք, նախատինք, առակ ու զարմացում պիտի ըլլայ.
16 ես Տէրս խօսեցայ: Երբոր ես [p]սովուն չար ու ապականիչ նետերը խրկեմ, որոնք ձեզ ապականելու համար պիտի խրկեմ, սովը ձեր վրայ պիտի աւելցընեմ. ու ձեզի համար [q]հացին
17 ցուպը պիտի կոտրեմ: Այսպէս ձեր վրայ սով [r]ու չար գազաններ պիտի խրկեմ. ու քեզ անզաւակ պիտի թողուն. և քու մէջդ [s]ժանտախտ ու արիւն պիտի անցնի. ու քու վրադ սուր պիտի բերեմ. ես Տէրս խօսեցայ:

ԳԼ. Օ

1 Իսրայէլի գառաստանը իրենց կապաստութեանը համար, 8 Ամէն մեացորդ մը պիտի պահուի, 11 Ընդարձակը յորդորուած են անոնց թլատաւութիւններուն վրայ ոչ բալու:

1 [t]Ես Տէրոջը խօսքը ինձի եղաւ՝ ըսելով.
2 Որդի մարդոյ՝ [u]երեսդ [v]Իսրայէլի լեռներուն
3 դարձուր, ու անոնց մարգարէութիւն ըրէ, Ու ըսէ. Ա՛վ Իսրայէլի լեռներ՝ Տէր Եհովային խօսքը մտիկ ըրէք. այսպէս կ՚ըսէ Եհովայ Տէրը՝ լեռներուն, բլուրներուն, ձորերուն ու հովիտներուն. Ահա ես ձեր վրայ սուր պիտի բերեմ, ու [w]ձեր բարձր տեղւոյնքը պիտի կործա-
4 նեմ. Ես ձեր սեղանները աւերակ պիտի ընան, ու ձեր արեգական կուռքերը պիտի կոտրտին. և [x]ձեզմէ սպաննուածները ձեր կուռքերուն
5 առջևը ինկած պիտի ձգեմ: Ու Իսրայէլի որդւոցը դիակունքը իրենց կուռքերուն առջևը պիտի դնեմ, և ձեր ոսկրտները ձեր սեղաննե-
6 րուն բոլորտիքը պիտի ցրուեմ: Ձեր ամէն բնակած տեղերուն մէջ քաղաքները աւերակ պիտի ըլլան, ու բարձր տեղւոյնքը ամայի պիտի ըլլան. որպէս զի ձեր սեղանները աւերակ ու ամայի ըլլան, և ձեր կուռքերը կոտրտին ու խափանուին, և ձեր արեգական կուռքերը կոր-

[j] Ղեւ. դ. 11: Պնդ. չ. 12: է. 8:
[k] Պնդ. իա. 17:
[l] Ես. ա. 24:
[m] Պնդ. ԼՁ. 6: ԼԸ. 19:
[n] Ղեւ. իդ. 31, 32: Նէեմ. ը. 17:
[o] Պնդ. իե. 17:
[p] Ը Օր. իը. 37: գ Թագ. ի. 7: Սաղ. հի. 4: Ես. բեմ. իդ. 9: Ղեւ. բ. 15:
[q] Ը Օր. Լ. 23, 24:
[r] Ղև. իդ. 26: Պնդ. դ. 16: ժգ. 13:
[s] Ղև. իդ. 22: ը Օր. Լ. 24: Պնդ. ժգ. 21: ԼՂ. 27: ԼՂ. 25:
[t] Պնդ. ԼԸ. 22:

---

[u] Պնդ. ի. 46: իա. 2: իե. 2:
[v] Պնդ. ԼՂ. 1:
[w] Ղև. իդ. 30:
[x] Ղև. իդ. 30:
[y] Ձ՚ը 13: Պնդ. է. 4, 9: ժա. 10, 12: ժբ. 15:
[z] Երեմ. իգ. 28: Պնդ. ե. 2, 7 Ճանեին, ու ձեր գործքերը չնչուին: Ու ձեր մէջը սպաննուածներ պիտի իյնան. և [y]պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը:
8 Բայց երբոր դուք երկիրներու մէջ ցրուիք, [z]ձեզմէ սուրէն ազատուածները՝ ազգերուն մէջ
9 մեացորդ պիտի թողում: Ես ձեր ազատուածները զիս պիտի յիշեն ան ազգերուն մէջը, ուր որ գերի պիտի քշուին. *վասն զի [a]երինց չնացող ու [b]ինձմէ խոտորած սրտովը, ու [c]իրենց կուռքերուն ետևէն պոռնկութիւն ընող աչքերովը տանջուեցայ՝՝. և [d]անոնք իրենց բոլոր պղծութիւններուն համեմատ ըրած չարութիւններուն պատճառովը իրենց անձերէն պիտի
10 զզուին: Ու պիտի գիտնան թէ ես Տէրս պարապ տեղը չխօսեցայ՝ թէ ասս չարիքը անոնց
11 պիտի ընեմ: Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. [e]Ձեռքերդ իրարու զարկ, ու ոտքդ գետինը զարկ, ու ըսէ. Վա՛յ ոս Իսրայէլի տանը բոլոր չար պղծութիւններուն. [f]վասն զի սրով, սովով ու
12 ժանտախտով պիտի իյնան: Հեռուն եղողը՝ ժանտախտով պիտի մեռնի, ու մօտ եղողը՝ սրով պիտի իյնայ, և մեացածը ու [g]պաշարման մէջ եղողը՝ սովով պիտի մեռնի. Այսպէս իմ սրտմտութիւնս անոնց վրայ պիտի կատարեմ:
13 Ու երբոր անոնց սպաննուածները՝ իրենց կուռքերուն մէջտեղը՝ իրենց սեղաններուն բոլորտիքը, [h]ամէն բարձր բլուրի վրայ, [i]ամէն լեռներու գլուխ, ու [j]ամէն կանանչ ծառի տակ, և ամէն տերեւախիտ բեւեհնիի տակ [k]խոտաճ ըլլան, ուր որ անոնք իրենց բոլոր կուռքերուն անուշ հոտ կը մատուցանէին, [l]պիտի գիտնաք
14 թէ ես եմ Տէրը: Այսպէս [m]իմ ձեռքս անոնց վրայ պիտի երկընցընեմ. ու երկիրը՝ այսինքն անոնց բոլոր բնակած տեղւոյնքը [n]Դերեզմի կողմը եղող անապատէն աւելի ամայի ու աւերակ պիտի ընեմ. ու պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը:

ԳԼ. Ի

1 Իսրայէլի վերջին ամայութիւնը: 16 Հացառուածներուն սուգը: 20 Թշնամիները պիտի պղծեն սրբարանը՝ Իսրայէլացւոց գաղտնութիւններուն համար: 23 Շղթայի մը օրինակով կը ցուցուի անոնց ողբալի գերութիւնը:

1 [o]Ես Տէրոջը խօսքը ինձի եղաւ՝ ըսելով.
2 Ու դուն որդի մարդոյ՝ [p]մարգարէացիր ըսէ. Տէր Եհովան Իսրայէլի երկրին այսպէս կ՚ըսէ.
[q]Վախճան՝ երկրին չորս կողմին վախճանը հասեր է:

---

[a] Պնդ. է. 12:
[b] Կամ երբոր կուռքեմ իրենց չնացող ու ինձմէ խոտորած սիրտը, ու իրենց կուռքերուն ետևէն պոռնկութիւն ընող աչքերը.
[c] Ասղ. հը. 40: Ես. է. 13: թգ. 2ե: կդ. 10:
[d] Ծնտ. ժէ. 39: Պնդ. է. 7, 24:
[e] Ղև. իդ. 39: Զար. խբ. 6: Պնդ. է. 43: ԼՂ. 31: Պնդ. իա. 14:
[f] Պնդ. է. 12:
[g] Կամ պահուրտածը
[h] Պնդ. է. 13:
[i] Երեմ. բ. 20:
[j] Ովս. դ. 13:
[k] Ես. ծէ. 5:
[l] Ձ՚ը 7:
[m] Ես. է. 25:
[n] Ծնտ. ԼՂ. 46: Երեմ. խբ. 22:

---

[o] Ձ՚ը 3, 6: Ա՚մով. բ. 2: Գատ. իդ. 6, 13, 14:

3 Հիմա քու վրադ վախճան կու գայ ·
Ու իմ բարկութիւնս քու վրադ պիտի խրկեմ·
Ու [բ]քու ճամբաներուդ համեմատ՝ քեզի դատաստան պիտի ընեմ ;
Ու քու բոլոր պղծութիւններդ քու վրադ պիտի բերեմ :
4 Ու [գ]իմ աչքս քեզի պիտի չխնայէ , ու պիտի չողոքեմ·
Հապա քու ճամբաներդ քու վրադ պիտի դնեմ ·
Ու քու պղծութիւններդ քու մէջդ պիտի ըլլան ·
[դ]Ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը :

5 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ ·
Չարիք մը՝ ահա մէկ չարիք մը կու գայ :
6 Վախճանը կու գայ , վախճանը կու գայ ·
Քեզի վրադ արթնցաւ · ահա կու գայ :
7 Ո՛վ երկրին բնակիչը՝ [ե]կարգը քեզի կու գայ ·
[զ]Ժամանակը կու գայ · խռովութեան օրը մօտեցաւ ,
Ու ոչ թէ լերանց ցնծութիւնը :
8 Հիմա մօտերս՝ իմ սրումտութիւնս քու վրադ պիտի թափեմ,
Ու իմ բարկութիւնս քու վրադ պիտի կատարեմ ,
[է]Ու քու ճամբաներուդ համեմատ՝ քեզի դատաստան պիտի ընեմ ,
Ու քու բոլոր պղծութիւններդ քու վրադ պիտի բերեմ :
9 Ու [ը]իմ աչքս պիտի չխնայէ , ու պիտի չողոքեմ·
Քու ճամբաներուդ համեմատ քեզի հատուցում պիտի ընեմ·
Ու քու պղծութիւններդ քու մէջդ պիտի ըլլան ·
[թ]Ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը՝ որ կը պատնեշեմ :
10 Ընդ՝ օրը՝ ահա կու գայ ·
[ժ]Կարգը փթաւ ·
Գաւազանը ծաղկեցաւ · ամբարտաւանութիւնը ընձիւղեցաւ :
11 [ի]Բռնաւորութիւնը կ՚ելլայ , ամբարշտութեան գաւազան կ՚ըլլայ ·
Ընդմէջ մարդ պիտի չմնայ ·
Ու անոնց բազմութենէն ու առատութենէն բան մը պիտի չմնայ ,
Ու անոնց մէջը [ի՚]ցաւելութիւն պիտի չըլլայ :
12 [ի՛]Ժամանակը կուգայ · օրը մօտեցաւ ·
Գնողը չուրախանայ , ու ծախողը չողբայ ·
Վասն՚զի անոր բոլոր բազմութեանը վրայ բարկութիւն կո՚գայ :
13 Ինչու որ ծախողը՝ ծախուածին պիտի չդառնայ ,
Թէ և ողջ ըլլան ·
Վասն զի անոր բոլոր բազմութեանը համար ետ առնուածք ետ պիտի չդառնայ ·
Ու մարդ մը իր կեանքը անօրէնութեամբը պիտի չզօրացնէ :

14 Փողը հնչեցուցէն · ամէն բան պատրաստեցէն ·
Բայց պատերազմի դացող՝ չկայ ·
Վասն զի իմ բարկութիւնս անոր բոլոր բազմութեանը վրայ է :
15 [ի՛]Դուրսէն սուր , ու ներսէն ժանտախտ ու սով պիտի ըլլայ ·
Դաշտը եղողը՝ սրով պիտի մեռնի ,
Ու քաղաքին մէջ եղողը՝ սովը ու ժանտախտը պիտի ուտէ :
16 Ու [ի՛]անոնց ազատուածներն՝ որ պիտի ազատին ,
Լեռներուն վրայ՝ ձորերու աղաւնիներուն պէս պիտի ըլլան ·
Ամէնքը պիտի հեծծեն , ամէն մէկը իր անօրէնութեանը համար :
17 Ամէն [ձ]ձեռքերը պիտի թուլնան ,
Ու ամէն ծունկերը ջուրի պէս պիտի հալին :
18 Ու անոնք [ղ]քուրձեր պիտի հագնին ·
Ու [ղ՚]զանոնք սոսկումը պիտի ծածկէ ·
Ու ամէն երեսի վրայ՝ ամօթ ,
Ու անոնց ամէն գլուխն վրայ՝ կեռութիւն պիտի ըլլայ :
19 Իրենց արծաթը փողոցներու մէջ պիտի նետեն ·
Ու անոնց ոսկին անարդ բան մը պիտի սեպուի ·
Վասն՚զի [ճ]արծաթը ու ոսկին Տէրոջը բարկութեան օրը՝
Կարող պիտի չըլլայ զանոնք ազատելու ·
Անով պիտի չկրնան իրենց անձը կշտացընել ,
Ո՛չ ալ իրենց փորը լեցընել ·
Վասն զի անիկայ՝ իրենց անօրէնութեանը գայթակղութիւնը եղաւ :
20 †Ընդ զարդերուն փառքը՝ հպարտութեան դարձուցին ·
Ու անով իրենց գարշելութիւնները՝ իրենց պղծութիւններուն պատկերները չեներին ·
Ա՛ս պատճառաւ անոնց առջևը անարդ բան մը կ՚ընեմ զանիկայ ·
21 Ու զանիկայ օտարներուն ձեռքը պիտի տամ՝ որ յափշտակեն ,
Ու երկրի ամբարիշտներուն՝ որ զանիկայ թալանեն ·
Ու զանիկայ պիտի պղծեն :
22 Ու իմ երեսս անոնցմէ պիտի դարձընեմ ·
Ու իմ գաղտնի տեղս պիտի պղծեն ·

[բ] Հմմտ. 8, 9 ։
[գ] Հմմտ. 9 · Պտ. ե. 11։ ը. 18։ ի. 10։
[դ] Հմմտ. 27 · Պտ. գ. 7 ։ ժգ. 20 ։
[ե] Հմմտ. 10 ։
[զ] Հմմտ. 12 · Սոփ. ա. 14, 15։ [է] Պտ. է. 8, 21 ։
[ը] Հմմտ. 3 ։
[թ] Հմմտ. 4 ։
[ժ] Հմմտ. 7 ։
[ի] Երեմ. գ. 7 ։
* Կամ սուգ

[ի՚] Հմմտ. 7 ։
[ձ] Ի Օր · լե. 25 ։ Ողբ · ա. 20։ Պտ. է. 12 ։
[ղ] Պտ. գ. 8 ։
[ղ՚] Ես · ժգ. 7 ։ Երեմ. գ. 24 ։ Պտ. իա. 7 ։
[ճ] Ես · գ. 24 ։ ժե. 2, 3 ։ Երեմ. ե. 30 ։ Եզեկ. լթ. 37։ Ամոս. ը. 10։
† Ա՛ստ. ծե. 5 ։
Ղռաբ. ժա. 4 ։ Սոփ. ա. 18 ։
Պտ. ժգ. 3, 4 ։ խդ. 12 ։
Կամ Իրենց

Եւ հնձն բռնաւորներ պիտի մտնեն ,
Ու զանիկայ պիտի պղծեն :

23 Մէկ ղեկտայ մը չլինի .
Ա՛ման զի [a]երկիրը արեան դատաստանով լեցուեցաւ .
Ու քաղաքը բռնութիւնով լեցուեցաւ :
24 Եւ ազգերուն խիստ չարերը պիտի բերեմ .
Ու անոնց տուները պիտի ժառանգեն .
Եւ բռնաւորներուն ամբարտաւանութիւնը պիտի դադրեցընեմ .
Ու անոնց սուրբ տեղերը պիտի պղծուին :
25 Կործանումը կու գայ .
Ու խաղաղութիւն պիտի փնտռեն , բայց պիտի չգտնուի :
26 [b]Պատուհասի վրայ պատուհաս պիտի գայ ,
Եւ գուժի վրայ գոյժ պիտի ըլլայ .
[c]Ու մարգարէէն տեսիլք պիտի ուզեն .
Եւ քահանային օրէնքը՝ ու ծերերէն խորհուրդը պիտի կորսուի :
27 [d]Թագաւորը սուգ պիտի բռնէ ,
Ու իշխանը սոսկում պիտի հագնի .
Ու երկրին ժողովուրդին ձեռքերը վախով պիտի թմրին .
Ընոնց ճամբաներուն համեմատ՝ անոնց հատուցում պիտի ընեմ ,
Եւ անոնց դատաստաններուն համեմատ՝ զանոնք պիտի դատեմ ,
[e]Ու պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը :

ԳԼ. Ը.

1 Երուսաղէմի մէջ տեսանեան տեսիլքով կը ցուցուի Եզեկիէլին՝ 5 Աղտանոյ կուռքը , 7 պատկերներու տեսնելը , 13 Թամուզին համար սուգ ընողները , 15 արեգակին երկրպագութիւն ընողները , 18 Աստուծոյ բարկութիւնը անոնց կատարեալ կերպով համար :

1 Ու եղաւ որ վեցերորդ տարին՝ վեցերորդ ամսուն հինգերորդ օրը՝ ես իմ տանս մէջ կը նստէի , և [f]Յուդայի ծերերը իմ առջեւս կը նստէին . ու հոն [g]Տէր Եհովային ձեռքը իմ
2 վրաս ինկաւ . [h]Ու նայեցայ , ու ահա նմոյշ-կերպարանք մը կար՝ կրակի երեւոյթով . անոր երիվարանցը երեւութէն վար՝ կրակ էր , ու ա-նոր երիվարանքներէն վար՝ [i]ոսկեպղինձի նման
3 փայլուն երեւոյթ մը կար : Ու անիկա [k]ձեռքի նմանութիւն մը երկրընցուց , ու իմ գլխուս վարքէն բռնեց . ու [l]Հոգին զիս երկրի ու երկինքի մէջտեղը վերցուց , և [m]զիս Աստուծոյ տեսիլքով Երուսաղէմ՝ դէպ ի հիւսիս նայող ներքին դրանը մուտքը բերաւ , [n]ուր որ [o]նախանձ դրդող [p]Աստուծոյ կուռքը կը կենար :
4 Ու ահա հոն՝ դաշտի մէջ [q]տեսած տեսիլքի պէս՝ Իսրայէլի Աստուծոյն փառքը կար :
5 Ու ինծի ըսաւ . Որդի մարդոյ՝ հիմա քու աչքերդ դէպ ի հիւսիս վերցուր . ու երբոր աչքերս դէպ ի հիւսիս վերցուցի , ահա սեղանին դրանը մուտքին հիւսիսային կողմը աս [r]նախանձ-
6 ձու կուռքը կար : Ըն ատեներ ինծի ըսաւ . Որդի մարդոյ՝ կը տեսնես անոնց ըրածը՝ ան մեծ պղծութիւնները որ Իսրայէլի տունը հոս կ՚ընէ , որպէս զի ես իմ սրբարանէս հեռանամ . բայց նորէն դարձիր , ու [s]ասկէ մեծ պղծութիւններ պիտի տեսնես :
7 Եւ զիս գաւիթին դուռը տարաւ . ու տեսայ , և ահա պատին վրայ մէկ ծակ մը կար :
8 Ու ինծի ըսաւ . Որդի մարդոյ՝ հիմա աս պատը փորէ . ու երբոր պատը փորեցի , ահա մէկ դուռ
9 մը կար : Եւ ինծի ըսաւ . Մտիր , ու տես ան
10 չար պղծութիւնները՝ որ անոնք հոս կ՚ընեն : Ու ես մտայ , ու տեսայ , և ահա ամէն տեսակ սողուններու ու գարշելի անասուններու պատկերներ՝ և Իսրայէլի տանը բոլոր կուռքերը պա-
11 տին վրայ շուրջանակի փորուած էր : Ու անոնց առջեւը կայնած էին Իսրայէլի տանը ծերերէն եօթանասուն մարդ , և Սափանի որդին Յեզոնիան ալ անոնց մէջը կայնած էր . ամէն մէկը ձեռքը բուրվառ ունէր . ու խունկին ծուխը
12 ամպի պէս վեր կ՚ելլէր : Եւ Տէրը ինծի ըսաւ . Որդի մարդոյ՝ կը տեսնես թէ Իսրայէլի տանը ծերերը մութ տեղը՝ ամէն մարդ իր ծածուկ պատկերատանը մէջ . վասն զի անոնք կ՚ըսեն թէ՝ Տէրը մեզ չտեսներ . Տէրը երկիրը
13 թողուց : Ու ինծի ըսաւ . Նորէն դարձիր , և անոնց ըրած ան-[t]ասկէ մեծ պղծութիւնները պիտի տեսնես :
14 Ու զիս Տէրոջը տանը դէպ ի հիւսիս եղող դրանը մուտքը բերաւ . և ահա հոն [u]Թամուզին
15 զին համար լացող կիներները կը նստէին : Ու ինծի ըսաւ . Որդի մարդոյ՝ կը տեսնես . նորէն դարձիր , ան-տասնմէ աւելի մեծ պղծութիւններ պիտի տեսնես :
16 Եւ զիս Տէրոջը տանը ներքին գաւիթը բերաւ . և ահա Տէրոջը տաճարին դուռը՝ նախասրահն ու սեղանին միջտեղը՝ [v]քսանուհինգ մարդու չափ կային . անոնք [w]կռնակնին Տէրոջը տաճարին դարձուցեր էին , ու երեսնին արեւելքին , ու դէպ ի արեւելք՝ [x]արեւուն երկրպա-
17 գութիւն կ՚ընէին : Եւ ինծի ըսաւ . Որդի մարդոյ՝ տեսա՞ր . միթէ Յուդայի տանը պզտիկ բան կ՚երեւնայ իրենց հոս ըրած պղծութիւնները ընելը , որ [y]երկիրն ալ բռնութիւնով լեցուցին , ու զիս բարկացընելու դարձան . ահա ճիւղը իրենց քիթին կ՚երկընցընեն : [z]Ու
18 ես ալ սրտմտութեամբ պիտի վարուիմ անոնց

[a] ՚ի Թագ . իա . 16 : Պշ . ՚ի . 9 : ժա . 6 :
[b] ՚ի Օր . ԼՒ . 23 : Երեմ . գ . 20 :
[c] Սող . հգ . 9 : Ողբ . բ . 9 : Պշ . ի . 1 , 3 :
[d] Հմր 4 :
[e] Պշ . ժգ . 1 : ի . 1 : ԼԳ . 31 :
[f] Պշ . ը . 3 : գ . 22 :
[g] Պշ . ը . 26 , 27 :
[h] Պշ . ը . 4 :
[i] Դան . ի . 5 :
[k] Պշ . գ . 14 :
[l] Պշ . ժը . 1 , 24 : իա . 2 :
[m] Պշ . ը . 3 : ԽԱ . 1 :
[n] Երեմ . է . 30 : ԼԲ . 34 : Պշ . ի . 11 :
[o] ՚ի Օր . ԼՒ . 16 , 21 :
[p] Պշ . ը . 28 : գ . 22 , 23 :
[q] Պշ . իա . 9 :
[r] Յովել . բ . 17 :
[s] Պշ . ժը . 1 :
[t] Երեմ . բ . 27 : ԼԲ . 33 :
[u] ՚ի Օր . գ . 19 : ՚ի Թագ . իգ . 5 , 11 : Հոբ . ԼԱ . 26 : Եզեկ . խգ . 17 :
[v] Պշ . ՚ի . 9 :
[w] Պշ . ի . 13 : ժԶ . 42 : իգ . 13 :

հէաւ • Հաչքս պիտի չխնայէ , ու պիտի չողոր-
միմ • և անոնք [3]իմ ականջներուս մէջ ձայնով
պիտի կանչեն , սակայն անոնց մօրիկ պիտի չը-
նեմ :

ԳԼ • Թ

1 Երկ տեսլեան մը միջոցով կը ցուցուի թէ ամէնք պիտի
փրկուէին , 5 և մեռածները պիտի կորսուէին • 8 և թէ
Իսրաէլ անոնց համար աղաչանք պիտի չընդունէր :

1 Եւ մեծ ձայնով կանչեց իմ ականջներուս , ու
ըսաւ • Վհատութեան վայ որոշուածները մօ-
տեցուցէք , ու ամէն մէկը իր ապականիչ զոր-
2 ծիքը իր ձեռքը ունենայ : Եւ ահա զէպ ի
հիւսիս նայող վիրի դրանը ճամբայէն վեց մարդ
կու գար • ու ամէն մէկուն կոտորիչ զործիքը
իր ձեռքն էր • [1]և անոնց մէջը կտաւէ զգեստ
հագած մարդ մը կար , ու մէջքը գրագիրի կա-
ղամար ունէր • և անոնք գացին պղնձէ սեղա-
3 նին քովը կայնեցան : Եւ [2]Իսրայէլի Աստու-
ծոյն փառքը՝ որ քերովբէներուն վրան էր , ա-
նոնց վայրէն տանը սեմը եկաւ :

Եւ ան կտաւէ զգեստ հագած , ու մէջքը
գրագիրի կաղամար ունեցող մարդը կանչեց •
4 Եւ Տէրը անոր ըսաւ • Վհատութեան մէջէն՝ Ե-
րուսաղէմին մէջէն անցիր , ու անոր մէջը եղած
[3]բոլոր պղծութիւններուն համար հառաչող ու
ողբացող մարդոցը ճակտներուն վրայ [4]նշան
5 դիր : Եւ քանի որ ես կը լսէի • միւսներուն ը-
սաւ • Ետեւէն քաղաքէն անցէք , ու զար-
կէք • [5]աչքերնիդ չխնայէ , ու մի ողորմիք •
6 [6]Ծերը , երիտասարդը ու կոյսը , պզտիկ տը-
զաքը ու կիներները սպաննեցէք ու կոտորեցու-
ցէք • բայց [7]վրան նշան ունեցող մարդոմ մը
ամենևին մի մօտենաք • ու [8]իմ սրբարանէս
սկսեցէք : [9]Ասոնք տանը առջևը եղող ծեր
7 մարգիկներէն սկսան : Եւ անոնց ըսաւ • Տու-
նը պղծեցէք , ու գաւիթները մեռելներով լե-
ցուցէք ու՝ ելէք : Եւ անոնք ելան ու քաղա-
քին մէջը զարկին :

8 Եւ երբոր զանոնք զարկին , ու ես մնացի , ան
առնը [10]երեսիս վրայ ինկայ , և աղաղակելով
ըսի • [11]Ո՛հ Տէր Եհովայ՝ դուն Երուսաղէմի վը-
րայ քու բարկութիւնդ թափելով՝ Իսրայէլի
9 բոլոր մնացորդը բնաջի՞նջ պիտի ընես : Եւ ին-
ծի ըսաւ • Իսրայէլի և Յուդայի տանը անօ-
րէնութիւնը խիստ շատ մեծ է • ու [12]երկիրը ա-
րիւնով լեցուեցաւ , և քաղաքը անիրաւու-
թեամբ լեցուեցաւ • վասն զի ըսին • [13]Տէրը եր-
10 կիրը թողուց , ու [14]Տէրը չտեսներ : Եւ ին-
ծի [15]աչքս ալ պիտի չխնայէ , ու պիտի չողոր-
միմ • [16]իրենց ճամբաները՝ իրենց գլուխը պիտի
բերեմ :
11 Եւ ահա կտաւէ զգեստ հագած , ու մէջքը
կաղամար ունեցող մարդը լուր բերաւ՝ ու ը-
սաւ • Ինծի հրամայածիդ պէս ըրի :

ԳԼ • Ժ

1 Արդարէն տեսլեքի մէջ կը տեսնէ քաղաքին վրայ ցա-
նուելու կրակի կայծերը • 8 Երովպէներուն տեսլեքը :

1 Եւ տեսայ որ ահա քերովբէներուն գլխուն
վրայի [1]հաստատութեանը մէջ՝ շափիւղայ
քարի պէս աթոռի ձեւով նմանութիւն մը կ'ե-
2 րեւար անոնց վրայ : [2]Եւ կտաւէ զգեստ հա-
գած մարդուն խօսեցաւ , ու ըսաւ • Վհերով-
բէներուն տակը եղող անիւներուն մէջտեղը մը-
տիր , և ձեռքերդ քերովբէներուն մէջտեղը ե-
ղող [3]կրակի կայծերէն լեցուր , ու [4]քաղաքին
վրայ ցանէ • և անիկայ իմ աչքերուս առջևը
3 մտաւ : Եւ երբոր ան մարդը մտաւ , քերովբէ-
ները տանը աջ կողմը կայներ էին • և ամպը
4 ներքին գաւիթը լեցուցեր էր : [5]Եւ Տէրոջը
փառքը քերովբէներուն վրայէն տանը սեմը վե-
րացաւ , և տունը ամպով լեցուեցաւ , ու
սրահը Տէրոջը փառքին պայծառութեամբը լե-
5 ցուեցաւ : Եւ [6]քերովբէից թևերուն ձայնը՝
մինչև արտաքին գաւիթը կը լսուէր՝ [7]Յամենա-
կարող Աստուծոյն ձայնին պէս , երբոր կը խո-
6 սի : Եւ երբոր կտաւէ զգեստ հագած մարդուն
հրամայեց , ու ըսաւ թէ՝ Վհերովբէներուն մէջ-
տեղը եղող անիւներուն մէջէն կրակ առ , ա-
7 նիկայ դնաց անիւներուն քովը կայնեցաւ : Եւ
քերովբէներուն մէջէն քերովբէին մէկը իր ձեռ-
քը քերովբէներուն մէջտեղը եղող կրակին կր-
կնցուց՝ ու առաւ , և կտաւէ զգեստ հագնո-
ղին ձեռքը տուաւ • անիկայ ալ առաւ ու ե-
8 լաւ : [8]Եւ քերովբէից թևերուն տակը՝ մարդու
ձեռքի նմանութիւն կ'երեւնար :
9 [9]Եւ տեսայ որ՝ ահա քերովբէներուն քովը
չորս անիւ կար , ամէն մէկ քերովբէին քովը մէ-
մէկ անիւ • ու անիւներուն երեւոյթը՝ [10]տարբա-
10 րի կը նմանէր : Եւ անոնց երեւոյթը՝ չորսին ալ
ձեւը մէկ էր , որպէս թէ անիւ անիւի մէջ ե-
11 ղած ըլլար : [11]Գացած ատեննին՝ իրենց չորս
կողմերուն վրայ կ'երթային • գացած ատեննին
չդառնար երբեք ոչ հոն ուր գլուխը կը դառնար ,

ա Գլ • է • 11 ։ է • 4 , 9 ։ թ • 5 , 10 ։
բ Ելսկ • ա • 28 ։ Իս • ա • 15 ։ Երեմ • ժա • 11 ։ ժգ • 12 ։ Միք • գ • 4 ։ Հաբ • է • 13 ։

գ Գէն • ժգ • 4 ։ Գլ • ժ • 2 , 6 , 7 ։ Հայտ • մէ • 6 ։
դ Տես զէ • գ • 23 ։ ը • 4 ։ ժ • 4 , 18 ։ ժա • 22 , 23 ։
ե Սաղ • ճիթ • 53 , 136 ։ Իսրեմ • ժգ • 17 ։ ը Կող • ժգ • 21 ։ ը Պետ • գ • 8 ։
զ Իզ • ժգ • 7 ։ Հայտ • է • 3 ։ ի • 4 ։ Տես Հայտ • ժգ • 16 , 17 ։ ի • 4 ։
է Ածգ 10 ։ Գլ • է • 11 ։
ը Ե Սրն • լգ • 17 ։
թ Հայտ • ի • 4 ։
ժ Իրեմ • խէ • 29 ։ ա Պետ • գ • 17 ։
ի Գլ • ը • 11 , 12 , 16 ։
ձ Ծնոտ • ժգ • 5 ։ ժգ • 4 , 22 ։

45 ։ Հես • է • 6 ։
ղ Գլ • ժա • 13 ։
ճ Ե Ծնոտ • իա • 16 ։ Գլ • ը • 17 ։
ե Գլ • ը • 12 ։
ձ Սաղ • ժ • 11 ։ Իա • իի • 15 ։
ի Գլ • է • 11 ։ է • 4 ։ ը • 18 ։
ձ Գլ • ժա • 21 ։

ա Գլ • ա • 22 , 26 ։
բ Գլ • ի • 2 , 3 ։
գ Գլ • ա • 13 ։
դ Տես Հայտ • ը • 5 ։
ե Տես Հմր 18 ։ Գլ • ա • 28 ։ ի • 3 ։
զ Ե Ծածգ • ը • 10 , 11 ։ Գլ • խգ • 5 ։
ե Գլ • ա • 24 ։
ը Սաղ • իի • 3 , ՃԸ ։
թ Գլ • ա • 8 ։ Ածգ 21 ։
ժ Գլ • ա • 15 ։
ի Գլ • ա • 16 ։
ձ Գլ • ա • 17 ։

զի որ կողմը որ դլուխը կը նայէր, անոր նուէնն
կ'երթային. գացած առաններին չէին դառնար:
12 Եւ անոնց բոլոր մարմինը, կռնակները, ու
ձեռքերը, ու թևերը, և [a]անիւները՝ այնչափ
ան չորսին անիւները՝ ամէն կողմէն աչքերով լե-
13 ցուն էին: Անիւներուն համար լսեցի որ՝ անոնց
14 անուն դրուեցաւ՝ [b]Մրրիկ: [c]Ու ամէն մէկը
չորս երես ունէր. առջի երեսը քերովբէի երես
էր, երկրորդ երեսը մարդու երես էր, ու եր-
րորդը՝ առիւծի երես էր, և չորրորդը՝ արծիւի
15 երես էր: Ու քերովբէները վերացան: [d]Որքար
գետին քովը [e]տեսած կենդանիներս ասոնք էին:
16 [f]Ու երբոր քերովբէները կ'երթային, անիւներն
ալ անոնց քովէն կ'երթային, ու երբոր քերով-
բէները երկրէն բարձրանալու համար՝ թևերնին
կը վերցընէին, ասս անիւներն ալ անոնց քովէն
17 չէին զատուեր: [g]Երբոր անոնք կայնէին, ասոնք
ալ կը կայնէին. երբոր անոնք վերանային, ա-
սոնք ալ կը վերանային անոնց հետ. վասն զի
անոնց մէջը կենդանիներուն ոգին կար:
18 Եւ [h]Տէրոջը փառքը տանը սեմին վրայէն և-
19 լաւ, ու քերովբէներուն վրայ կայնեցաւ: Եւ
իմ աչքերուս առջևը [i]քերովբէները ելևլով՝
թևերնին վերցուցին, ու երկրէն բարձրացան.
անիւներն ալ անոնց հետ էին. ու Տէրոջը տա-
նը արևելեան դրանը մուտքը կայնեցան. ու
Իսրայէլի Աստուծոյն փառքը վերէն անոնց վը-
20 րայ էր: [j]Որքար գետին քովը՝ Իսրայէլի Աս-
տուծոյն տակը [k]տեսած կենդանիներս ասոնք էին.
21 ու գիտցայ որ անոնք քերովբէներ են: [l]Ամէն
մէկը չորս երես՝ ու ամէն մէկը չորս թև ունէր.
[m]և անոնց թևերուն տակը մարդու ձեռքերու-
22 նմանութիւն կար: Ու [n]անոնց երեսներուն ե-
րեսները՝ նոյն երեսներուն նմանէր՝ որ Որքար
գետին քովը տեսայ, թէ անոնց կերպարանքը,
և թէ իրենք. [o]ամէն մէկը շիտակ առաջ կ'եր-
թար:

ԳԼ. ԺԵ

1 Իշխաններուն մեղադրութիւնը. 4 անոնց մեղքը ու
դատաստանը. 13 Երբոր Եզեկիէլ կը դանդաղի, Աս-
տուած անոր կը յայտնէ իր դիտաւորութիւնը՝ թէ պի-
տի ազատէ մէկ մնացորդ մը, 21 և պիտի պատժէ չա-
րերը. 22 Աստուծոյ փառքը քաղաքէն կը վերնայ, 24
Եզեկիէլ գերիներուն կը դառնայ:

1 Եւ [p]Հոգին զիս վերցուց, ու Տէրոջը տանը
դէպ'ի [q]արևելք նայող արևելեան դուռը
բերաւ. և ահա [r]դրանը մուտքը քսանուհինգ
մարդ կար. ու անոնց մէջը Ժողովրդին իշ-

[a] ՊՂ. ա. 18։
[b] Կամ Դիւրաթափաւալ, նոյն. Պաղպաղ։
[c] ՊՂ. ա. 6, 10։
[d] ՊՂ. ա. 5։
[e] ՊՂ. ա. 19։
[f] ՊՂ. ա. 12, 20, 21։
[g] Հմմ. ԺԱ. 22։
[h] ՊՂ. ժա. 22։
[i] ՊՂ. ա. 1։
[j] ՊՂ. ա. 22։ Հմմ. 15։
[k] ՊՂ. ա. 6։ Հմմ. 14։
[l] ՊՂ. ա. 8։ Հմմ. 8։
[m] ՊՂ. ա. 10։
[n] ՊՂ. ա. 12։

[o] ՊՂ. ա. 12, 14։ Բ. 3։ Հմմ. 24։
[p] ՊՂ. Ժ. 19։
[q] Տես գՂ. Բ. 16։
[r] ՊՂ. ժբ. 22, 27։ [s] Պետ. գ. 4։

խանները՝ Ազուրի որդին Յազնիան, ու Բե-
2 նայի որդին Փաղատիան տեսայ: Ու անիկայ
ինծի ըսաւ. Որդի մարդոյ՝ ասոնք են ան մար-
դիկները որ անօրէնութիւն կը մտածեն, ու չար
3 խորհուրդներ կու տան այս քաղաքիս մէջ, Ու
կ'ըսեն. [s]Այօտ ժամանակներս տուներ պիտի
չշինուին. Եաս [t]պաղատը կաթսայ է, ու մենք միս
4 ենք: Անոր մարգարէացիր անոնց վրայ, մարգ-
5 գարէացիր՝ որդի մարդոյ: Ու առիներ [u]Տէրոջը
Հոգին իմ վրաս իջաւ, ու ինծի ըսաւ.

Ըսէ որ՝ Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Դուք այսպէս ըսիք՝ ով Իսրայէլի տուներ.
Հայց ես ձեր միաքերն անցածը գիտեմ:
6 [v]Դուք այս քաղաքիս մէջ ձեր սպանուածները
շատցուցիք,
Ու անոր փողոցները սպանուածներով լեցու-
ցիք:
7 Ասոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ.
[w]Ձեր սպանուածները որ անոր մէջը դրիք,
Անոնք միսն են, ու անիկայ կաթսան է.
[x]Հայց ձեզ անոր մէջէն պիտի հանեմ:
8 Դուք սուրէն վախցաք.
Ու ես սուրը ձեր վրայ պիտի բերեմ՝
Կ'ըսէ Տէր Եհովան:
9 Ու ձեզ անոր մէջէն պիտի հանեմ,
Ու ձեզ օտարներուն ձեռքը պիտի մատնեմ,
Ու [y]ձեր մէջը դատաստաններ կ'ընէմ:
10 [z]Դուք սրով պիտի իյնաք.
Իսրայէլի սահմանին վրայ ձեզ պիտի դատեմ.
[a]Ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը:
11 [b]Այս [c]պաղատը ձեզի համար կաթսայ պիտի չըլլայ,
Որ դուք անոր մէջը միս ըլլաք:
Իսրայէլի սահմանին վրայ ձեզ պիտի դատեմ.
12 Ու [d]պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը.
Վասն զի իմ օրէնքներուս չքաւնեցիք,
Ու իմ իրաւունքներս [e]ընդդէմ չգրիք.
Հապա [f]ձեր բոլորտիքը եղող ազգերուն սովո-
րութեանցը համեմատ վարուեցաք:
13 Ու եղաւ որ՝ իմ մարգարէութիւն ըրած ա-
տենս՝ [g]Պաղատիայի որդին Փաղատիան մեռաւ.
Հան ատենը երեսիս վրայ ինկայ, բարձր ձայնով
աղաղակեցի, ու ըսի. Ա՛հ, Տէր Եհովայ՝ մի-
թէ Իսրայէլի մնացորդը բոլորովին պիտի սպա-
14 նուի: Եւ [h]ինծի
15 ըսելով. Որդի մարդոյ՝ քու եղբայրներդ, քու
եղբայրներդ, քու ազգականներդ ու բոլոր Իս-
րայէլի տուները՝ ամէնը ան մարգիկներուն են՝ որոնց

[t] Տես Երեմ. ա. 13։ ՊՂ. իգ. 3։ Եզ.։
[u] ՊՂ. ը. 2։ ի. 24։
[v] ՊՂ. է. 23։ իբ. 3, 4։
[w] ՊՂ. իբ. 3, 6, 10, 11։ Մէք. գ. 3։
[x] Հմմ. 9։
[y] ՊՂ. ե. 8։
[z] Ի [թ]ագ. իբ. 19, 20, 21։ Երեմ. ԼԹ. 6։ ծբ. 10։
[a] Ի [թ]ագ. ը. 65։ Ի [թ]ագ. ժդ. 25։
[b] Ես Երեմ. ա. 13։ ՊՂ. իգ. 3։ Եզ.։
[c] ՊՂ. ը. 2։ ի. 24։
[d] ՊՂ. է. 23։ իբ. 3, 4։
[e] ՊՂ. իբ. 3, 6, 10, 11։ Մէք. գ. 3։
[f] Հմմ. 9։
[g] ՊՂ. ե. 8։
[h] Ի [թ]ագ. իբ. 19, 20, 21։ Երեմ. ԼԹ. 6։ ծբ. 10։
[i] Ի [թ]ագ. ը. 65։ Ի [թ]ագ. ժդ. 25։
[j] Ասղ. իթ. 16։ ՊՂ. ջ. 7։ Հմմ. 9, 14, 21, 23։
[k] Տես հմմ. 3։
[l] Հմմ. 10։
[m] Ղև. Հմմ. 3, 24, եէ։ ը Օր. Հմ. 30, 31։ ՊՂ. ը. 10, 14, 16։
[n] Հմմ. 1։ Տես Պտր. ե. 5։
[o] ՊՂ. իթ. 8։

Երուսաղէմի բնակիչները լսին • Տէրոջը քաջին
հետացէք • ա՛ս երկիրը մեղի ժառանգութիւն
տրուած է :
16 Ընո՛ր համար ըսէ • Տէր Եհովան այսպէս ի՛ր-
սէ •
Թէպէտեւ զանոնք ազգերուն մէջը հետացուցի,
Ու զանոնք երկիրներուն մէջը ցրուեցի •
[s]Բայց անոնց մնած երկիրներուն մէջը՝
Փիւ մը ապէն անոնց արբարան պիտի ըլլամ:
17 Ընո՛ր համար ըսէ • Տէր Եհովան այսպէս ի՛ր-
սէ •
[t]Ձեզ ժողովուրդներէն պիտի հաւաքեմ,
Եւ ձեզ պիտի ժողվեմ ան երկիրներէն՝
Ո՛ւր որ դուք ցրուած էք,
Ու ձեզի պիտի տամ Իսրայէլի երկիրը :
18 Եւ հոն պիտի մտնեն,
Ու [u]անոր բոլոր գարշութիւնները,
Ու բոլոր պղծութիւնները անկէ պիտի վերցը-
նեն :
19 Եւ [v]անոնց մէկ սիրտ պիտի տամ,
Ու [w]անոնց ներսի դին նոր հոգի պիտի դնեմ •
Եւ անոնց մարմինէն [x]քարեղէն սիրտը պիտի
հանեմ,
Ու անոնց մարմնեղէն սիրտ պիտի տամ •
20 [y]Որպէսզի իմ օրէնքներուս մէջը քալեն,
Ու իմ իրաւունքներս պահեն, ու զանոնք [z]ի
գործ դնեն •
[a]Եւ անոնք ինծի ժողովուրդ ըլլան •
Ես ալ անոնց Աստուած ըլլամ :
21 Հապա ան[b]ոնո՛ր որոնց սիրտը իրենց կամացը գար-
շութիւններուն,
Ու պղծութիւններուն հաւէն կ'երթայ,
[c]Անոնց ճամբան իրենց գլուխը պիտի բերեմ,
Կ'ըսէ Տէր Եհովան :

22 Ու Իսրայէլները [d]իրենց թեւերը վերցու-
ցին • ու անիւները անոնց քովն էր • և Իսրա-
էլի Աստուծոյն փառքը վերէն անոնց վրան էր :
23 Ու [e]Տէրոջը փառքը քաղաքին մէջտեղէն վրա-
յէն ելաւ, և քաղաքին [f]արեւելեան կողմը հա-
ղաղ [g]լեռանը վրայ կայնեցաւ :
24 Ու [h]Հոգին զիս վերցուց, ու [i]Քաղդէացւոց
երկիրը եղաղ գերիներուն քովը բերաւ • Ես տե-
սիլքի մէջ •
25 ու ան տեսած տեսիլքս իմ վրայէս ելաւ : Ու
ես գերիներուն խօսեցայ Տէրոջը բոլոր խօսքերը՝
որ ինծի յայտներ էր :

ԻԵ· ԺԲ

1 Նզովկիելին չուելուն օրինակովը 8 Անզովկիային գերու-
թիւնը կը յուցուի: 17 Նզովկիելին դողալը Հրէից ա-

մայութիւնը կը նշանակէր: 21 Հրէից անապատ առակը
կը յանդիմանուի: 26 Տեսիլքին շուտով կատարուիլը:

1 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով •
2 Որդի մարդոյ՝ դուն [j]ապստամբներու տանը
մէջ բնակած ես, որ անոնք [k]տեսնելու աչքեր
ունին, ու չեն տեսներ, և լսելու ականջներ
ունին, ու չեն լսեր • [l]Վասն զի անոնք ապըս-
3 տամբներու տուն են : Ու դուն որդի մարդոյ՝
քեզի չուելու կարասիներ պատրաստէ, ու ա-
նոնց աչքերուն առջեւը ցորեկով չուէ, և անոնց
աչքերուն առջեւը քու Հոլածի տեղէդ ուրիշ
տեղ մը չուէ, գուցէ [m]ուշադրութիւն ընեն,
4 թէեւ անոնք [n]ապստամբներու տուն են: Եւ ա-
նոնց աչքերուն առջեւը քու կարասիներդ ցորե-
կով հանեմ՝ չուելու կարասիներու պէս • բայց
դուն անոնց աչքերուն առջեւը իրիկուանը ելլես՝
5 գերութեան գացողներուն պէս : Անոնց աչքե-
րուն առջեւը պատը ծակեմ, ու անկէ հանես •
6 Անոնց աչքերուն առջեւը պահոդ ուսիդ վրայ
վերցնես, ու մթընցած ատենը հանես • երեսդ
ծածկէ՛ որ երկիրը չտեսնես • [o]Վասն զի քեզ Իս-
րայէլի տանը նշան տուի :
7 Եւ այնպէս ըրի, ինչպէս որ ինծի հրամա-
յուեցաւ • իմ կարասիներս՝ չուելու կարասի-
ներու պէս ցորեկով հանեցի, ու իրիկուանը
ձեռքովս պատը ծակեցի, ու մթընցած ատե-
նը հանեցի • անոնց աչքերուն առջեւը ուսիս
8 վրայ վերցուցի: Եւ առաւտանց Տէրոջը խօսքը
9 ինծի եղաւ՝ ըսելով • Որդի մարդոյ՝ Իսրայէլի
տունը՝ [p]ան ապստամբներու տունը քեզի չը-
10 սի՞ն թէ՝ Ինչ [q]ը՞նէ կ'ընես : Անոնց ըսի՛ • Տէր
Եհովան այսպէս կ'ըսէ • Այս [r]պատգամը՝ Ե-
րուսաղէմի մէջ եղող իշխանին, ու հոն [s]բնա-
11 կող Իսրայէլի բոլոր տանը համար է : Ըսէ •
[t]Ես ձեզի համար նշան եմ •
Ես ինչպէս որ ըրի, անոնց այնպէս պիտի ըլ-
լայ •
[u]Անոնք պիտի չուեն, ու գերութեան երթան :
12 Եւ անոնց մէջը եղող [v]իշխանը՝ իր ուսին վրայ
[w]բե՛ պիտի վերցնէ,
Ու մթընցած ատենը պիտի ելլէ •
Պատը պիտի ծակեն՝ որ անկէ հանեն •
Ընկերայ իր երեսը պիտի ծածկէ,
Որ երկիրը աչքով չտեսնէ :
13 Եւ [x]ես ալ վրայ իմ ցանցս պիտի տարածեմ •
Ու անիկայ իմ որոգայթիս մէջ պիտի բռնուի •
Եւ [y]զանիկայ Քաղդէայի Քաղդէացւոց երկիրը
պիտի տանեմ •
Ու անիկայ ան [z]փորը պիտի չտեսնէ,
Թէեւ հոն պիտի մեռնի :

[s] Ապ· է· 1 : ղ՚ա· 9 : Նա· ը· 14 :
[t] Երեմ· իդ· 5 : ՊԼ· իը· 25 : Լե՛· 13 : Լե՛· 24 :
[u] ՊԼ· Լէ՛· 23 :
[v] Երեմ· Լը· 39 : ՊԼ· Լ՚Ե· 26, 27 : Տես Սօփ· գ· 9 :
[w] Ապ· ծ՚ա· 10 : Երեմ· Լ՚ա· 33 : Լը· 39 : ՊԼ· ժը· 31 :
[x] Ծ՚աք· է· 12 :
[y] Ապ· է· 1 : ղ՚ա· 9 : Նա· ը· 14 :
[z] Երեմ· իդ· 5 : ՊԼ· իը· 25 : Լե՛· 13 : Լե՛· 24 :
[a] ՊԼ· Լէ՛· 23 :
[b] Երեմ· Լը· 39 : ՊԼ· Լ՚Ե· 26, 27 : Տես Սօփ· գ· 9 :
[c] Ապ· ծ՚ա· 10 : Երեմ· Լ՚ա· 33 : Լը· 39 : ՊԼ· ժը· 31 :
[d] Ծ՚աք· է· 12 :
[e] ՊԼ· ժէ· 12 : իդ· 19 :
[f] Պ՚Ապ· ը· 1 :
[g] Ե՚ղ· 6 :
[h] Ա՚Ապ· իե· 4, 5, 7 :
[i] Երեմ· Լ՚Ե· 4 :
[j] Հ՚Ապ· ժ՚Ե· 6 : Երեմ· ծէ՛· 9 : Ող· ա· 13 : ՊԼ· ժէ· 20 :
[k] Ա՚Ապ· իե· 4, 5, 7 :
[l] ՊԼ· ժէ· 12 : իդ· 19 :
[m] Պ՚Ապ· ա· 1 :
[n] Ե՚ղ· 6 :
[o] Ա՚Ապ· իե· 4, 5, 7 :
[p] Երեմ· Լ՚Ե· 4 :
[q] Հ՚Ապ· ժ՚Ե· 6 : Երեմ· ծէ՛· 9 : Ող· ա· 13 : ՊԼ· ժէ· 20 :
[r] Պ՚Ապ· իե· 4, 5, 7 :
[s] Երեմ· ծէ՛· 11 : ՊԼ· ժէ· 16 :
[t] ՊԼ· ը· 3, 6, 7, 8 : գ· 26 : 27 :
[u] Նա· գ· 9 : խգ· 20 : Երեմ· ե· 21 : Պատ· ժգ· 13, 14 :
[v] ՊԼ· ը· 5 :
[w] Պատ· ժգ· 13, 14 :
[x] Նա· ը· 18 : ՊԼ· գ· 3 : իդ· 24 : Ե՚ղ 11 :
[y] ՊԼ· ը· 5 :
[z] ՊԼ· ը· 3, 6, 7, 8 : գ· 26 : 27 :
[a] Նա· գ· 9 : խգ· 20 : Երեմ· ե· 21 : Պատ· ժգ· 13, 14 :
[b] ՊԼ· ը· 5 :
[c] Ասմ տեսնեն Թէ ինչը
[d] Նա· ը· 18 : ՊԼ· գ· 3 : իդ· 24 : Ե՚ղ 11 :
[e] ՊԼ· ը· 5 :

14 Եւ [h]անոր բոլորտիքը եղող բոլոր օդնականները ,
ու անոր բոլոր զունդերը՝
Ընդեն հովելու պիտի ցրուեմ ,
Եւ [i]անոնց եռևէն սուր պիտի քաշեմ :
15 Ու կրծոր զանոնք ազգերու մէջ ցրուեմ ,
Ու զանոնք երկիրներու մէջ ցանեմ ,
[j]Պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը :
16 [k]Եւ անոնցմէ՝ սուրէն , սովէն ու ժանտախտէն՝
Քիչ մարդ ինացորդ պիտի թողում .
Որպէս զի իրենց բոլոր պղծութիւնները պատմեն
Ընդ ազգերուն մէջը՝ ուր որ պիտի մտնեն .
Ու պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը :

17 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով .
18 Որդի մարդոյ՝ [l]քու հացդ դողալով ուտես ,
Ու ջուրդ տագնապով և անձկութեամբ խըմես :
19 Ու երկրին ժողովուրդեանը ըսես .
Իսրայէլի երկրին մէջ եղող Երուսաղէմի բնակիչներուն վրայով՝
Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ .
Անոնք իրենց հացը անձկութեամբ պիտի ուտեն ,
Ու իրենց չուրը տագնութեամբ պիտի խմեն .
Որպէս զի իրենց երկիրը [m]բոլորովին դամպլի մնայ՝
[n]Իր բոլոր բնակիչացը անիրաւութեանը պատճառաւ :
20 Եւ մարդաբնակ քաղաքները պիտի աւրուին ,
Ու երկիրը ամայի պիտի ըլլայ .
Ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը :

21 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով .
22 Որդի մարդոյ՝ [o]ձեզի պիտի ըլլայ ձեզի ան առակը որ դուք Իսրայէլի երկրին մէջ կը գործածէք , ու կ'ըսէք . [p]Օրերը կ'երկննան . ու
23 ամէն տեսիլք պարապ կ'ելլէ : Ընդ Համար անոնց ըսէ . Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ .
Ես առակը պիտի խափանեմ .
Եւ ան առակը մէյմէն ալ Իսրայէլի մէջ պիտի չգործածեն .
Հապց անոնց ըսէ . [q]Օրերը մօտեցան ,
[r]Եւ ամէն տեսիլքին կատարումը :
24 Վասն զի Իսրայէլի տանը մէջ [s]մէյմէն ալ [t]ունայն տեսիլք ,
Եւ շողոքորթութեան դուշակութիւն պիտի չըլլայ :
25 Վասնզի [u]ես Տէրս կը խօսիմ՝՝ ,
Ու [v]խօսած խօսքս [w]ի դործ պիտի դրուի .
Ալ պիտի չուշանայ .
Վասն զի ձեր օրերուն մէջը՝ ո՛վ ապստամբներու տուն ,
Խօսք պիտի խօսիմ , ու պիտի կատարեմ ,
Ա՛յսպէս Տէր Եհովան :

26 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով .
27 Որդի մարդոյ՝ Ահա Իսրայէլի տունը կ'ըսէն թէ՝ Սոր տեսած տեսիլքը [x]շատ օրերու համար է . ու ապիկայ հեռաւոր ժամանակներու
28 համար մարգարէութիւն կ'ընէ : Ընդ Համար անոնց ըսէ . Եհովան կ'ըսէ Տէր Եհովան . Եհովահաւ ինաւ մէկ խօսքս պիտի չուշանայ . հապա իմ խօսած խօսքս պիտի կատարուի՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան :

ԳԼ . ԺԹ

1 Սուտ մարգարէներուն յանդիմանութիւը , 10 և անոնց պատ ծեփելը . 17 մարգարէուհիներուն ու անոնց բարձերուն վրայով :

1 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով .
2 Որդի մարդոյ՝ [y]մարգարէութիւն ընող Իսրայէլի մարգարէներուն դէմ մարգարէացիր , ու իրենց [z]սրտէն մարգարէութիւն ընողներուն ըսէ .
Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք .
3 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ .
Ա՛յ անզգամ մարգարէներուն՝
Որոնք իրենց հոգիին եռևէն կ'երթան ,
Ու բան մը տեսած չեն :
4 Իսրայէլ՝ ո՛վ Իսրայէլ ,
[a]Աւերակներու մէջ եղող աղուէսներու պէս եղան :
5 [b]Ւրամասառութեան տեղուանքը չելաք ,
Ու Տէրոջը օրը՝ պատերազմի մէջ հաստատ կայնելու համար՝
Իսրայէլի տունը պարսպով չպատեցիք :
6 [c]Ընդ ունայն տեսիլք , և սուտ դուշակութիւն կը տեսնեն ,
Եւ կ'ըսեն թէ՝ Տէրը ըսաւ ,
Թէ և Տէրը զանոնք խրկած չէ .
Եւ յոյս կուտան՝ թէ իրենց խօսքը պիտի կատարուի :
7 Միթէ դուք ունայն տեսիլքներ չտեսաք ,
Եւ սուտ դուշակութիւններ չխօսեցաք ,
Ու չըսիք թէ՝ Տէրը խօսեցաւ ,
Երբոր ես խօսած չէի :
8 Ընդ Համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ .
Ձեր խօսքը ունայն ,
Ու ձեր տեսիլքը սուտ ըլլալուն համար ,
Ահա ես ձեզի դէմ եմ՝
Կ'ըսէ Տէր Եհովան .

[h] ֊ի ֆծագ . ֆբ . 4 , 5 : ՊԼ . ֆ . 10 :
[i] Պագ . ֆի . 16 : ՊԼ . ղ . 7 ; 14 : ժա . 10 : Հբ 16 , 20 :
[j] ՊԼ . ղ . 8 , 9 , 10 :
[k] ՊԼ . ղ . 16 :
[l] Եբր . իր լեռնթենէն
[m] Ղաբ . ի . 14 :
[n] Պագ . ֆէ . 34 :
[o] Հբ 27 : ՊԼ . ժա . 3 : Ընմտ . ղ . 3 : [p] պիտ . գ . 4 :
[q] Հաղկ . ի . 1 : Մտի . ա . 14 :
[r] ՊԼ . ժգ . 23 :
[s] Ղաբ . ի . 14 :
[t] Պատ . ֆ . 12 : Պղ . իա . 33 :
[u] Հբ 22 :
[v] [p] պիտ . գ . 4 :
[w] Հբ 23 , 25 :
[x] Եզեկ . ժգ . 14 : իդ . 16 , 26 :
[y] Եզեկ . ժգ . 15 :
[z] Պագ . ֆղ . 23 , 30 : ՊԼ . իբ . 30 :
[a] Հբ 23 : ՊԼ . ժգ . 24 : իբ . 28 :
[b] Հբ 17 :
[c] Եզեկ . ժգ . 14 : իդ . 16 , 26 :
[d] Եզեկ . ժգ . 15 :
[e] Պագ . ֆղ . 23 , 30 : ՊԼ . իբ . 30 :
[f] Հբ 23 : ՊԼ . ժգ . 24 : իբ . 28 :

9 Եւ իմ ձեռքս՝ ունայն տեսիլք տեսնող,
Եւ սուտ գուշակութիւն ընող մարգարէնեբուն դէմ պիտի ըլլայ.
Ընտրք իմ ժողովրդեանս խորհուրդին մէջ պիտի չըլլան,
Ու Իսրայէլի տանը գրքին մէջ պիտի չգրուին,
Եւ Իսրայէլի երկիրը պիտի չմտնեն.
Եւ պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէր Եհովան:
10 Որովհետեւ անոնք իմ ժողովրդս կը մոլորցընեն.
Եւ [a]խաղաղութիւն է՝ կ'ըսեն, երբոր խաղաղութիւն չկայ.
Ու անիկայ պատ կը շինէ,
Եւ անոնք [b]կիրով կը ծեփեն զանիկայ.
11 Ըն կիրով ծեփողներուն ըսէ որ՝ Անիկայ պիտի փլչի.
[c]Յորդահոս անձրեւ պիտի ըլլայ.
Եւ դուք մեծ կարիւտի քարեր՝ պիտի իյնաք.
Ու ըռնիկայ մրրկայից հովը պիտի ճեղքէ:
12 Եւ ահա էրծոր պատը փլչի,
Չեզի պիտի չըսե՞ն թէ՝
Որ է այն ծեփը, որ դուք ծեփեցիք:
13 Ընոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ.
Իմ սրտմտութեամբս մրրկայից հով պիտի հանեմ.
Եւ իմ բարկութեամբս յորդահոս անձրեւ,
Ու սրտմտութեամբս կարկուտի քարեր պիտի ըլլան,
Որ զանիկայ բնաջինջ ընեն:
14 Ու կիրով ծեփած պատերնիդ պիտի փլցընեմ,
Եւ զանիկայ գետնին հետ հաւասար պիտի ընեմ.
Որ անոր հիմը պիտի երեւնայ. և անիկայ պիտի իյնայ.
Ու դուք անոր մէջը բնաջինջ պիտի ըլլաք.
[d]Ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը:
15 Եւ ես իմ սրտմտութիւնս պատին վրայ,
Ու զանիկայ կիրով ծեփողներուն վրայ պիտի կատարեմ,
Ու ձեզի պիտի ըսեմ.
Պատը չ՚ու զանիկայ ծեփողները ոչինչ եղան,
16 Այսինքն Իսրայէլի մարգարէները՝
Որոնք Երուսաղէմի վրայ մարգարէութիւն կ'ընեն,
Եւ անոր վրայով [e]խաղաղութեան տեսիլքներ կը տեսնեն,
Պանի որ խաղաղութիւն չկայ՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան:

17 Եւ դուն որդի՛ մարդոյ՝ [f]երեսդ շիտակէ քու ժողովրդիդ աղջիկներուն դէմ՝ [g]որոնք իրենց սրտէն մարգարէութիւն կ'ընեն, ու անոնց վր-
18 րայ մարգարէացիր, Ու ըսէ. Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Վա՛յ այն հնիկներուն՝ որ ամէն թեւերու տակ բարձ կը կարեն, և ամէն հասակի գլուխներուն [h]լաչակներ կը շինեն, որ հոգիներ որսան. միթէ դուք [i]իմ ժողովրդիս հոգիները որսալով ձեր հոգիները պիտի
19 ապրեցընէք: Եւ [j]ամբեր չեցուն գարիի համար, ու հացի պատառներու համար՝ իմ ժողովրդիս առջեւը սուտ պիտի անարգէք, որպէս զի սուտ թեան ականջ դնող ժողովրդիս սուտ թիւն զրուցելով՝ չմեռնելու հոգիները մեռցը-
20 նէք, ու չապրելու հոգիները ապրեցընէք: Ընոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Ես ձեր բարձերուն դէմ եմ՝ որոնցմով դուք հոգիները կ'որսաք՝ [k]թռչուններու պէս՝՝, և զանոնք ձեր թեւերէն պիտի պատռեմ, ու ան հոգիները պիտի արձակեմ, այսինքն ան հոգիները որոնք դուք կ'որսաք [l]թռչուններու պէս՝՝:
21 Եւ ձեր լաչակները պիտի պատռեմ, ու իմ ժողովրդս ձեր ձեռքէն պիտի ազատեմ, ու ալ ձեր ձեռքին մէջը որս պիտի չըլլան.
22 Ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը: Վա՛յ այն դուք արդարին սիրտը ՅԷՐ սուտ թիւններով տրտմեցուցիք, որ ես զանիկայ չէի տրտմեցուցած. ու [m]ամբարշտին ձեռքը ուժովցուցիք, որպէս զի իր չար ճամբայէն չդառնայ, ու ապ-
23 րի: Ընոր համար [n]մեկնութիւն ալ ունայն տեսիլք պիտի չտեսնէք, և գուշակութիւն պիտի չընէք. ու իմ ժողովրդս ձեր ձեռքէն պիտի ազատեմ. Ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը:

ԳԼՈՒԽ ԺԴ

1 Երեսուած կը պատասխանէ կռապաշտներուն՝ իրենց սրտին համեմատ. 6 զանոնք կը յորդորէ որ ապաշխարեն, ա-ռաջ բերելով մարգարէներուն պատճառովը դալու դատաստանները: 12 Երեսունը անպատասխանելի մեղ-ը սովի վրայով, 15 ապականիչ գազաններու, 17 սու-բի, 19 և ժանտախտի վրայով: 22 Մեկ մեացորդ մը պիտի ազատուէր՝ ուրիշներուն օրինակ ըլլալու համար:

1 Ու [o]Իսրայէլի ծերերէն քանի մը մարդիկ ին-
2 ծի եկան, ու իմ առջեւս նստան: Եւ Տէ-
3 րոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով. Որդի՛ մարդոյ՝ ատ մարդիկը իրենց կուռքերը իրենց սրտերուն մէջը կանգնեցին, ու [p]իրենց անօրէնութեանը գայթակղութիւնը իրենց երեսներուն առջեւը դրին. [q]միթէ բնաւ Ես անոնց պատասխան պիտի
4 տամ՝՝: Ուստի անոնց հետ խօսէ, ու անոնց ըսէ. Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Իսրայէլի տունէն ոմն որ իր կուռքերը իր սրտին մէջը կանգնէ, ու իր անօրէնութեանը գայթակղութիւնը իր երեսին առջեւը դնէ, ու մարգարէին գայ, ան եկողին ես Տէրս անոր կուռքերուն շա-
5 տութեանը համեմատ պատասխան պիտի տամ. Որպէս զի Իսրայէլի տունը իրենց սիրտերէն

ա Եզեկ. ի. 59, 62: Նեեմ. է. 5: Ասղ. կի. 28:
բ Կղ. ի. 38:
գ Կղ. ժա. 10, 12:
դ Երեմ. ջ. 14: իե. 11:
ե Կղ. իե. 28:
զ Կղ. ԼԸ. 22:
է Ելք. ի. 8:
ը Ելք. ի. 21: Ամբ. գ. 5:
թ Կամ որ թռչէն,
ժ Ելք. իզ. 9:
ի Երեմ. իզ. 14: իե. 9:
լ Կղ. ի. 46: իա. 2:
խ Ելք. իզ. 14:
ծ Կղ. իե. 28:
կ Ելք. ի. 21: Ամբ. գ. 5:
հ Ելք. ի. 21: Ամբ. գ. 6:
ձ Ելք. ի. 21: Ամբ. գ. 6:
ղ Ելք. ի. 21: Ամբ. գ. 6:
ճ Ելք. ի. 21: Ամբ. գ. 6:
մ Ելք. ի. 21: Ամբ. գ. 6:
յ Ելք. ի. 21: Ամբ. գ. 6:
ն Ելք. ի. 21: Ամբ. գ. 6:
շ Ելք. ի. 21: Ամբ. գ. 6:
ո Ելք. ի. 21: Ամբ. գ. 6:
չ Ելք. ի. 21: Ամբ. գ. 6:
պ Ելք. ի. 21: Ամբ. գ. 6:
ջ Ելք. ի. 21: Ամբ. գ. 6:
ռ Ելք. ի. 21: Ամբ. գ. 6:
ս Ելք. ի. 21: Ամբ. գ. 6:
վ Ելք. ի. 21: Ամբ. գ. 6:
տ Ելք. ի. 21: Ամբ. գ. 6:
ր Ելք. ի. 21: Ամբ. գ. 6:
ց Ելք. ի. 21: Ամբ. գ. 6:
ւ Ելք. ի. 21: Ամբ. գ. 6:
փ Ելք. ի. 21: Ամբ. գ. 6:
ք Ելք. ի. 21: Ամբ. գ. 6:
օ Ելք. ի. 21: Ամբ. գ. 6:
ֆ Ելք. ի. 21: Ամբ. գ. 6:

բռնեմ. վասն զի անոնց ամէնը՝ իրենց կուռքերովը ինծմէ օտարացան։
6 Ընո՛ր համար Իսրայէլի տունը ըսէ. Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Դարձէ՛ք, ու ձեր կուռքերէն դի՛ւղ դարձուցէ՛ք. և ձեր ամէն պղծութիւններէն երեսիդ դարձուցէ՛ք։
7 Թիւնեցիներէն եւ նեսիդ դարձուցէ՛ք։ Քանզի Իսրայէլի տունէն կամ Իսրայէլի մէջ պանդխտող եղող օտարականներէն ո՛վ որ ինծմէ դառնաւ, և իր կուռքերը իր սրտին մէջը կանգնէ, ու իր անօրէնութեանը գայթակղութիւնը իր երեսին առջեւը դնէ, և մարգարէին գա՛յ՝ անոր միջոցովը ինծի հարցընելու համար, ես Տէրս՝ ինծմէ պատասխան պիտի տամ անոր։ 8 Ու իմ երեսս դէմ մարդուն վրայ պիտի հաստատեմ, և զանիկա՛յ նշան ու առակ պիտի ընեմ, ու զանիկա՛յ իմ ժողովուրդիս մէջէն բնաջինջ պիտի ընեմ. ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը։
9 Ու թէ որ մէկ մարգարէ մը սխալելով բան մը խօսի, եան մարգարէն ես Տէրս սխալեցուցի. ու իմ ձեռքս անոր վրայ պիտի երկրնցընեմ, և իմ ժողովուրդիս Իսրայէլէն զանիկա՛յ պիտի կորսընցընեմ։ 10 Ու անոնք իրենց պատիժը պիտի կրեն. քահանային պատիժը պիտի ըլլայ, ու մարգարէին պատիժը նոյնպէս պիտի ըլլայ։ 11 Որպէս զի Իսրայէլի տունը ետեւ չդառնայ ինծմէ հետոտի, ու ետքը իրենց բոլոր յանցանքներովը չպղծուին. հապա անոնք ինծի ժողովուրդ ըլլան, ես ալ անոնց Աստուած ըլլամ՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան։
12 Ու Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով.
13 Որդի մարդո՛յ, թէ որ մէկ երկիր մը անհաւատարմութիւն ընելով ինծի դէմ մեղանչէ, ու ես անոր վրայ իմ ձեռքս երկրնցընեմ, ու հացին ցուպը կոտրեմ, և անոր վրայ սով խրկեմ, ու մարդը և անասունը անկէ կտրեմ.
14 թէ Նոյ, Դանիէլ ու Յոբ անոր մէջը ըլլան, անոնք Իրենց արդարութեամբը ջոյն իրենց հոգին պիտի ազատեն՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան։
15 Թէ որ երկրին վրայ չար գազաններ բերեմ, որ զանիկա՛յ անպտուղ թողուն, ու ամայի ըլլայ. այնպէս որ գազաններուն պատճառաւ
16 անկէ անցնող չըլլայ. թէ որ այն իրիք մարդիկը անոր մէջը ըլլան, ես կենդանի եմ՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան, որ իրենց տղաքները ու աղջիկները պիտի չկարենան ազատել. միայն իրենք պիտի ազատին, ու երկիրը ամայի պիտի ըլլայ։
17 Կամ թէ որ այն երկրին վրայ սուր բերեմ, և ըսեմ թէ՝ Սո՛վ սուր՝ երկրին մէջէն անցիր. 18 ու անկէ մարդը ու անասունը կտրեմ. Ընդ

Տ Կ՚ել. ժէ. 10։ է. 3, 5, 6։ Երեմ. խզ. 11։ Կ՚ել. ժէ. 7։
Ի Ծնու. խզ. 10։ ը Օբ. իը. 37։ Կ՚ել. է. 15։
Ղ Կ՚ել. չ. 7։
Ե Ջ Ծնած. իբ. 23։ Յոբ. ժբ. 16։ Երեմ. ղ. 10։ բ Ծնա. բ. 10։
ը բ Պետ. բ. 15։
բ Կ՚ել. ժա. 20։ լէ. 27։
գ Կ՚ել. իզ. 26։ Լսա. գ. 1։ Կ՚ել. գ. 16։ է. 16։
դ Երեմ. ժէ. 1։ Ա՛մբ 16, 18, 20։ Տիս Երեմ. է. 16։ ժա. 14։ ժգ. 11։
ե Բահակ. ժա. 4։
զ Կ՚ել. իզ. 22։ Կ՚ել. է. 17։
է Ա՛մբ 14, 18, 20։
ը Կ՚ել. իզ. 25։ Կ՚ել. ե. 12։ իա. 3, 4։ իբ. 8։ լբ. 24։
թ Կ՚ել. իբ. 13։ Ասի. ա. 3։
ժ Ա՛մբ 14։
ի Ջ Ծնած. իզ. 15։ Կ՚ել. լբ. 24։
ղ Կ՚ել. է. 8։
ծ Ա՛մբ 14։
կ Կ՚ել. է. 17։ լգ. 27։
հ Կ՚ել. չ. 8։
ձ Կ՚ել. է. 43։
ղ Երեմ. իբ. 8, 9։
— ո Ըօհ. ժէ. 6։

ոչ ան իրիք մարդիկը անոր մէջը ըլլան, ես կենդանի եմ՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան, որ իրենց տղաքներն ալ ազատեն. բայց միայն իրենք պիտի ազատին։
19 Կամ թէ որ ան երկրին վրայ ժանտախտ խրկեմ, ու արիւնով իմ բարկութիւնս անոր վրայ թափեմ, այնպէս որ մարդը ու անասունը անկէ կտրեմ. 20 Նո անկէ կտրեմ. Ու Նոյ, Դանիէլ ու Յոբ անոր մէջը ըլլան, ես կենդանի եմ՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան, որ իրենց մէկ տղան կամ աղջիկը պիտի չկարենան ազատել. անոնք իրենց արդարութեամբը ջոյն իրենց անձը պիտի ազատեն։
21 Վասն զի Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Որչափ աւելի, երբոր չորս իմ չարս սաստիկ պատիժներս՝ սուրը, սովը, չար գազանները ու ժանտախտը Երուսաղէմի վրայ խրկեմ, մարդը
22 ու անասունը անկէ կտրելու համար։ Ահայց ահա հոն ազատուած մնացորդ մը պիտի ըլլայ, այսինքն տղաքներուն ու աղջիկներուն՝ որոնք պիտի ելլեն. ահա անոնք ձեզի պիտի ելլեն. և անոնց ճամբան ու անոնց գործքերը պիտի տեսնէք. ու Երուսաղէմի վրայ բերած չարիքին վրայ՝ անոր վրայ բերած բոլոր չարիքին վրայ
23 յոյժ պիտի մխիթարուիք։ Ու երբոր անոնց ճամբան ու գործքերը տեսնէք, անոնք ձեզ պիտի մխիթարեն. և պիտի գիտնաք՝ թէ ինչ որ բան անոր մէջը, առանց պատճառի չըրի՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան։

ԵԼ. ԺԵ

1 Որթին ճիւղը բանի մը օգտակար չըլլալուն օրինակովը՝ 6 Երուսաղէմի մեծութիւնը կը ցուցնի։

1 Ու Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով.
2 Որդի մարդո՛յ, որթին փայտը ի՞նչ առաւելութիւն ունի ամէն ծառերէն, կամ որթենիէն մասնիկ շառաւիղ մը՝ որ անտառի ծառերուն մէջէն է։
3 Արդեօք անկէ փայտ կ՚առնուի՞ բանի մը գործածելու համար. կամ թէ անկէ ցից մը կ՚առնուի՞ անկէ աման մը կախելու համար։
4 Ահա՛ կրակի մէջ կը նետուի, անոր կեբակուբ ըլլալու համար. կրակը անոր երկու ծայրերը կ՚ուտէ. ու մէջը կ՚այրի. Արդեօք անկէ բանի մը օգտակար է։
5 Ահա անկէ ամբողջ եղած ատենը՝ բանի մը չգար. Ո՛ւր մնաց որ անկէ բանի մը օգտակար ըլլայ՝ կրակը զանիկա՛յ ուտելէն ու այրելէն եաքը։

6 Ընոր համար Տէր Աստուած այսպէս կ՚ըսէ.
Ընտառի փայտերուն մէջը խնձորենս է որթին փայտը՝
Որուն որ կրակին տուի կերակուրի համար,
Այնպէս ալ Երուսաղէմի բնակիչները տուի:
7 Եւ ես իմ երեսս անոնց վրայ պիտի հաստատեմ.
Անոնք պիտի կրակէ պիտի ելլեն,
Եւ ո՞րքէ կրակ մը զանոնք պիտի ուտէ.
Եւ կրթոր իմ երեսս անոնց վրայ հաստատեմ,
Պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը:
8 Եւ իրենց անհաւատարմութիւն ընելուն համար,
Երկիրը ամայի պիտի ընեմ՝
Կ՚ըսէ Տէր Աստուած:

ԳԼՈՒԽ ԺԶ

1 Արդարեն թշնամւոյ երախայի մը նմանութիւնով՝ Երուսաղէմի բնական վիճակը կը տեսորագրէ: 6 Ջատուծոյ շափազանց սէրը անոր վրայ: 15 Երուսաղէմի այլանդակ պոռնկութիւնը. 35 անոր ծանր դատաստանները: 44 Ընոր մեզբը՝ իր մօրը մեզբին հետ հաւասար, և իր քոյրերուն՝ Սոդոմին ու Սամարիային մեզբերէն աւելի ընչացուցիչ՝ սաստիկ պատիժներու կ՚արժանանայ: 60 Վերջը խաղաղութիւն կը խոստացուի անոր:

1 Երկրորդ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով.
2 Որդի մարդոյ՝ Երուսաղէմին՝ իր պղծութիւնները գիտցուր.
3 Եւ ըսէ. Տէր Աստուած այսպէս կ՚ըսէ Երուսաղէմին.
Քու սկիզբդ ու ծնունդդ՝ Քանանացւոց երկրէն էր.
Քու Հայրդ Ամորհացի, ու մայրդ Քետացի էր:
4 Եւ քու ծնունդդ այսպէս էր.
Քու ծնած օրդ՝ պորտդ չկարուեցաւ,
Եւ մաքրուելու համար՝ ջրով չլուացուեցար,
Եւ աղով չաղուեցար, ու խանձարուրով չփաթթուեցար:
5 Աչք մը քեզի չխնայեց, որ քեզի ողորմի,
Եւ ասոնցմէ մէկը քեզի ընէ.
Հապա ծնած օրդ՝
Քու անձիդ գարշելիութիւնը դաշտի երեսին վրայ նետուեցար.
6 Եւ ես քու քովիդ անցայ,
Եւ քեզ արիւնդ մէջ կոխուած տեսայ.
Եւ երբոր արիւնդ մէջն էիր, քեզի՝ Ապրէ՛ ըսի.
Այո՛ երբոր արիւնդ մէջն էիր, քեզի՝ Ապրէ՛ ըսի.
7 Դաշտի բոյսերուն պէս բիւրաւոր րրի.
Եւ շատցար ու մեծցար,
Եւ կատարեալ գեղեցկութեան հասար.
Ծիներդ գոյացան, ու մազերդ աճեցան.
Հապա դուն մերկ ու անծածկոյթ էիր:

8 Եւ քու քովիդ անցայ, ու քեզի նայեցայ.
Եւ ահա քու ժամանակդ սիրոյ ժամանակ էր.
Վրաս ես իմ քղանցքս քու վրադ տարածեցի,
Եւ քու մերկութիւնդ ծածկեցի.
Եւ քեզի երդում ընելով՝ քեզի հետ ուխտ ըրի՝ կ՚ըսէ Տէր Աստուած,
Եւ դուն իմ եղար:
9 Եւ քեզ ջրով լուացի,
Եւ քու վրայէդ քու արիւնդ ապէկ մաքրեցի,
Եւ քեզ եղով օծեցի.
10 Եւ քեզի նկարագործ հանդերձ հագցուցի,
Եւ քեզի թխհաշի մորքի չեզոծաձ մուճակներ հագցուցի,
Եւ քու մէջդ բհհեղէ գօտի կապեցի,
Եւ քեզ մետաքսներով ծածկեցի.
11 Եւ քեզ զարդերով զարդարեցի,
Եւ ձեռքերուդ վրայ ապարանջաններ դրի,
Եւ պարանոցիդ վրայ մանեակ դրի.
12 Եւ քու քթիդ օղակ,
Եւ ականջներդ դիւտեր,
Եւ գլուխդ պարծանաց պսակ դրի:
13 Եւ դուն ոսկիով ու արծաթով զարդարուեցար.
Եւ քու հանդերձներդ բհհեղ, մետաքս ու նկարագործ եղան.
Հաշիհ, ու մեղր, ու եղ կերար,
Եւ խիստ շատ գեղեցկացար,
Եւ թագաւորութեան հասար:
14 Եւ քու գեղեցկութեանդ համար քու անունդ ազգերուն մէջը տարածուեցաւ.
Վասն զի անիկայ կատարեալ եղաւ այն վայելչութիւնը որ ես քու վրադ դրի՝ կ՚ըսէ Տէր Աստուած:

15 Հապա դուն քու անուանդ պատճառաւ՝
Պոռնկութիւնդ ապաւինելով՝ շնութիւն ըրիր,
Եւ քու պոռնկութիւնդ ամէն անցնողին առջեւը թափեցիր. անոր կ՚ըլլար:
16 Եւ քու հանդերձներէդ առիր,
Եւ քեզի դոյնզգոյն զարդերով բարձր տեղեր շինեցիր,
Եւ անոնց վրայ շնութիւն ըրիր.
Անոնց նման չեղաւ, ոչ ալ պիտի ըլլայ:
17 Եւ իմ քեզի տուած ոսկիէս ու արծաթէս՝
Որ պարծանացդ զարդերը առիր,
Եւ քեզի արուական պատկերներ շինեցիր,
Եւ անոնցմով պոռնկեցար:
18 Եւ քու նկարագործ հանդերձներդ առնելով՝
Զանոնք ծածկեցիր,
Եւ իմ ձէթս ու խունկս անոնց առջեւն դրիր.
19 Եւ քեզի տուած հացս,

ք Վե. ժէ. 10: Պէ. ժգ. 8:
ր Ես. իե. 18:
տ Պէ. գ. 7: է. 4: ժա. 10: ի. 38, 42, 44:
ա Պէ. է. 4: իբ. 2: լգ. 7, 8, 9:
բ Պէ. իա. 30:
գ Հմր 45:
դ Ամս. բ. 3:
ե Եզ. ա. 7:
զ Հառմ. գ. 9:
է Եզ. ժէ. 5: Երեմ. բ. 2:
ը Ովս. իգ. 22, 47:
թ Յաակ. ա. 9:
ժ Ես. գ. 21:
ի Ը Օր. լբ. 13, 14:
լ Ասղ. խը. 2:
խ Ոզս. բ. 15:
ծ Տես Ը Օր. լբ. 15: Երեմ. է. 4: Միք. գ. 11:
կ Ես. ա. 21: ծէ. 8: Երեմ. բ. 20: գ. 2, 6, 20: Պէ. իշ. 3, 8, 11, 12: Ովս. ա. 2:
հ Գ Թագ. իէ. 7: Պէ. է. 20: Ովս. բ. 8:
ձ Ովս. բ. 8:

Վկայի կերդուածք նաչհա , եղս ու մեղրս ալ
Ընոյց առջին դրիր անուշ հոտի համար .
Ու ասիկայ եղաւ՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան :
20 Նէ ինձի համար ծնած տղաքներդ ու աղջիկներդ առիր ,
Ու զանոնք կերակուրի համար զոհ ըրիր անոնց .
Ա քու պոռնկութիւնդ քիչ բան է ,
21 Որ իմ տղաքներս մորթեցիր ,
Ու զանոնք անոնց տուիր՝ կրակի անցընելով :
22 Նէ քու բոլոր պղծութիւններուդ ու պոռնկութիւններուդ մէջ
Չես մանկութեանդդ օրերը հյիշեցիր ,
Երբոր մերկ ու անծածկոյթ ,
Նէ քու արեանդ մէջ կոխուած էիր :
23 Ու եղաւ որ բոլոր չարութիւններէդ ետքը՝
(Վա՜յ՝ վա՜յ քեզի՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան ,)
24 Դուն քեզի բազանոց ալ շինեցիր ,
Ու քեզի ամէն հրապարակի մէջ բարձր տեղ ըրիր :
25 Ամէն ճամբու գլուխ՝ քու բարձր տեղերդ շինեցիր ,
Ու քու գեղեցկութիւնդ զզուելի ըրիր ,
Նէ ամէն անցնողին՝ քու ոտքերդ բացիր ,
Ու քու պոռնկութիւններդ շատցուցիր :
26 Նէ քու մեծանդամ սահմանակիցներուդ՝
Եգիպտոսի որդւոցը հետ պոռնկութիւն ըրիր ,
Ու զիս սրդողցընելու համար՝ քու պոռնկութիւններդ շատցուցիր :
27 Նէ ահա իմ ձեռքս քու վրադ երկընցուցի ,
Ու քու ռոճիկդ պակսեցուցի ,
Ու քեզ քու թշնամիներուդ՝ Փղշտացւոց աղջիկներուն կամքը յանձնեցի ,
Որոնք քու անհամեստ վարմունքէդ կ'ամչնան :
28 Նէ չհշտանալով՝ Ասորեստանի որդւոցը հետ պոռնկութիւն ըրիր ,
Նէ թէպէտ անոնց հետ պոռնկութիւն ըրիր ,
սակայն չհշտացար :
29 Ու Քանանացւոց երկիրն Քաղդէացւոց երկիրը՝
Քու պոռնկութիւններդ շատցուցիր .
Ասոր ալ չհշտացար :
30 Քու սիրտդ որշափ տկար է՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան ,
Որ ասոնք ամէն բաները ըրիր ,
Կնամոլի պոռնիկ կնկան մը գործքը :
31 Ամէն ճամբու գլուխ՝ քու բազանոցներդ շինեցիր ,
Նէ քեզի ամէն հրապարակի մէջ բարձր տեղ ըրիր ,
Ու վարձքը անարգելով՝ պոռնիկ կնկան պէս չեղար ,
32 Հապա ան շնութիւն ընող կնկանը պէս էղար ,
Որ իր էրկանը տեղը օտարներ կ'առնէ :
33 Ամէն բազերուն վարձք կու տան .
Բայց դուն ամէն հոմանիներուդ քու վարձքերդ կու տաս .
Հյո կաշառք կու տաս անոնց՝ որ ամէն կողմէն քեզի գան ,
Քու պոռնկութիւնդ ընելու համար :
34 Նէ քու պոռնկութեանդդ մէջ կինկինութիւն ես ,
Ղածին ներհակը կ'ըլլայ քեզի .
Վասն զի պոռնկութեան համար քու հետեւդ եկող մարդ չկայ .
Նէ քու վարձք տալովդ , ու ուրիշէն վարձք չառնելովդ ,
Դուն ներհակը եղար :
35 Ասոր համար՝ ո՛վ պոռնիկ՝ Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէ .
36 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ .
Որովհետեւ քու պղինձդ տարաճուճացաւ ,
Նէ քու պոռնկութիւններովդ մերկութիւնդ՝
Քու հոմանիներուդ , ու ամէն գարշելի կուռքերուդ յայտնուեցաւ ,
Նէ անոնց նուիրած տղոցդ արիւնը ներս-ը-յա՜ ,
37 Ասոր համար ահա ես պիտի ժողվեմ քու բոլոր հոմանիները՝
Որոնց դուն հաճոյ եղար ,
Նէ ամէն անոնք՝ որ սիրեցիր , ու ամէն անոնք՝ որ ատեցիր .
Նէ զանոնք ամէն կողմէն քու վրադ պիտի ժողվեմ ,
Ու քու մերկութիւնդ անոնց պիտի բանամ .
Նէ անոնք քու բոլոր մերկութիւնդ պիտի տեսնեն :
38 Ու քեզ պիտի դատեմ՝
Շնութիւն ընող ու արիւն թափող կնիկներուն դատաստանովը ,
Ու քեզի՝ բարկութեամբ ու նախանձով արիւն վճռ-ը-պիտի տամ .
39 Նէ քեզ անոնց ձեռքը պիտի տամ .
Ու քու բազանոցդ պիտի փլցընեն ,
Ու քու բարձր տեղերդ պիտի աւերեն ,
Նէ քու հանդերձներէդ քեզ պիտի մերկացընեն ,
Ու քու պարծանացդ զարդերը պիտի առնեն ,
Նէ քեզ մերկ ու անծածկոյթ պիտի թողուն .
40 Ու քու վրադ ժողովք մը ոտք պիտի հանեն ,
Նէ քեզ քարկոծեն ,
Ու իրենց սուրերովը քեզ պիտի խոցոտեն .
41 Նէ քու տուներդ կրակով պիտի այրեն ,

ղ ձ Ծնած . ժշ . 3 ; Այդ. ձշ . 37 , 38 ; Նա . ծէ . 5 ; Երեմ. է . 31 ; Լէ . 35 ; Պշ . է . 26 ; իէ . 37 ;
ճ Երեմ. է . 2 ; Ամբ 13 , 60 ; Ովս . ժա . 1 ;
յ Ամբ 4 , 5 , 6 ;
ն Ամբ 31 ;
շ Նա . ծէ . 5 , 7 ; Երեմ. է . 20 ; ձ . 2 ;
չ Ծածկ . իէ . 14 ;
ո Պշ . է . 10 , 14 ; է . 7 , 8 ; իէ . 19 , 20 , 21 ;
ջ է Ին. իբ . 18 , 19 ; Ամբ 57 ;
ռ ձ Ծնած . ժշ . 7 , 10 ; է Ին. իբ . 23 ; Երեմ. է . 18 , 36 ; Պշ . իէ . 12 , ըգ ;
վ Պշ . իէ . 14 , ըգ ;
տ Ամբ 24 , 31 ;
ր Ես . ի . 10 ; է Օր . իե . 22 ; Պշ . իէ . 45 ;
ց Ելք . ի . 6 ; Նշ . իա . 12 ; Ցնա հմբ 20 , 36 ;
ւ Ամբ 24 , 31 ;
փ Պշ . իէ . 26 ; Ովս . է . 3 ;
ք Պշ . իէ . 10 ; 47 ;
օ Հյօհ . է . 5 , 7 ;
ֆ է Օր . ժչ . 16 ; ձ Ծնած . իե . 9 ; Երեմ. լէ . 8 ; ծչ . 13 ;

Ա՞շատ կիներու առջին քու վրադ դատաստանները ի դրած պիտի դնեն ։
Եւ քեզ [a]պատկառելիւն ընելէն պիտի դադրեցընեմ ,
Ա՛ւ ակմէն ալ պարգև պիտի չտաս ։
42 Ելլակէս [b]պիտի դադրեցընեմ իմ բարկութիւնս որ քեզի դէմ է ։
Ա՛ւ իմ նախանձս քեզմէ պիտի վերնայ ,
Ա՛ւ պիտի հանդարտիմ , ու ալ պիտի չբարկանամ ։
43 Որովհետև [c]դուն քու մանկութեանդ օրերը չյիշեցիր ,
Հապա ասանկ ամէն բաներով զիս սրդոցուցիր ։
Ընոր համար ահա ես ալ քու ճամբադ [d]գլուխդ պիտի բերեմ ,
Կ՚ըսէ Տէր Եհովան ։
Ա՛ւ դուն քու բոլոր պղծութիւններուդ վրայ՝
Ա՛ս եղեռնագործութիւնը պիտի չընես ։

44 Ահա ամէն առակ խօսողը
Քու վրադ առակ պիտի խօսի՝ ըսելով ։
Ինչպէս է մայրը , աղջիկն ալ այնպէս է ։
45 Դուն քու մօրդ աղջիկն ես ,
Որ իր էրիկէն , ու տղաքներէն զզուեցաւ ։
Եւ քու քոյրերուդ քոյրն ես ,
Որ անոնք իրենց էրիկներէն ու տղաքներէն զզուեցան ։
[e]Ձեր մայրը Քետացի , ու ձեր Հայրը Ամորհացի է ։
46 Ա՛ւ քու մեծ քոյրդ Սամարիան է ,
Որ իր աղջիկներովը քու ձախ կողմդ կը բնակի ,
Եւ [f]քեզմէ պզտիկ քոյրդ Սոդոմն է ,
Որ իր աղջիկներովը քու աջ կողմդ կը բնակի ։
47 Ա՛ւ դուն անոնց ճամբաներուն մէջը չքալեցիր ,
Եւ անոնց պղծութիւններուն պէս չըրիր ։
Հապա որպէս թէ անոնց ըրածը պզտիկ ոեւէնչէին էր ,
Քու բոլոր ճամբաներուդ մէջ [g]անոնցմէ աւելի ապականեցար ։
48 Ես կենդանի եմ՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան ,
[h]Որ քու քոյրդ Սոդոմը՝ ինքը ու իր աղջիկները այնպէս չըրին ,
Ինչպէս որ դուն ու քու աղջիկներդ ըրիք ։
49 Եհա քու քրոջդ Սոդոմին անօրէնութիւնը աս էր ։
Ինքնիայ իր աղջիկներովը՝
Հպարտութիւն , [i]հացի կուշտութիւն ու անհոգ հանգստութիւն ունեցաւ ,
Եւ աղքատին ու անանկին ձեռքը չզօրացուց ։
50 Ա՛ւ հպարտացան , և [j]իմ առջեւս պղծութիւն ըրին ։
Ա՛ւ [k]զանոնք տեսածիս պէս՝ վերցուցի ։
51 Եւ Սամարիան՝ քու մեղքերուդ կէսին չափ մեղք չգործեց ։
Ա՛ւ դուն քու պղծութիւններդ անոնցմէ աւելի շատցուցիր ,
Եւ քու բոլոր [l]պղծութիւններովդ քու քոյրերդ արդարացուցիր ։
52 Ա՛ւ դուն՝ որ քու քոյրերդ դատապարտեցիր ,
Քու անարգանքդ կրէ՛ քու մեղքերուդ համար ,
Որ դուն անոնցմէ աւելի պղծութիւն ըրիր ։
Ընոնք քեզմէ արդար են ։
Իսկ դուն՝ քոյրերդ արդարացընելուդ համար ,
Ամչցիր ու քու անարգանքդ կրէ՛ ։
53 [m]Ա՛ւ ես պիտի դարձընեմ անոնց գերութիւնը ,
[n]Սոդոմին , ու անոր աղջիկներուն գերութիւնը ,
Եւ Սամարիային , ու անոր աղջիկներուն գերութիւնը ։
Ընոնց մէջը քու գերութիւնդ ալ [o]պէտք պիտի չըլլայ ։
54 Որպէս զի քու անարգանքդ կրես ,
Ա՛ւ ամէն բանէդ ամչնաս ,
[p]Ընոնց մխիթարութիւն ըլլալուդ համար ։
55 Եւ քու քոյրերդ՝ Սոդոմ , ու անոր աղջիկները
Իրենց առջի վիճակին պիտի դառնան ։
Եւ Սամարիան ու անոր աղջիկներն ալ
Իրենց առջի վիճակին պիտի դառնան ։
Ա՛ւ դուն , և քու աղջիկներդ ալ
Ձեր առջի վիճակին պիտի դառնաք ։
56 Վասն զի քու հպարտութեանդ օրը՝
Քու քոյրդ Սոդոմը քու բերնէդ չլուեցաւ ,
57 Քանի որ դեռ քու չարութիւնդ յայտնուած չէր ,
Ինչպէս որ հիմա յայտնուեցաւ , երբոր [q]Ասորւոց աղջիկներուն առջեւը ,
Ա՛ւ անոնց բոլորտիքը եղող բոլոր [r]վրէշատացուց աղջիկներուն առջեւը ամբոխով եղաք ,
Որ անոնք ամէն կողմէն քեզ նախատեցին ։
58 [s]Քու եղեռնագործութիւնդ և քու պղծութիւններդ
Դուն պիտի կրես՝ կ՚ըսէ Տէրը ։

59 Վասն զի Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ ։
Քու ըրածդ համեմատ պիտի ընեմ քեզի ,
Որ [t]երդումը [u]անարգեցիր , և ուխտը աւրեցիր ։
60 Հապց ես քու մանկութեանդ օրերը [v]քեզի հետ ըրած ուխտս պիտի յիշեմ ,
Ա՛ւ քեզի հետ [w]յաւիտենական ուխտ պիտի հաստատեմ ։
61 Եւ [x]դուն քու ճամբաներդ պիտի յիշես ,
Ա՛ւ պիտի ամչնաս՝ երբոր ընդունիս քեզմէ մեծ և քեզմէ պզտիկ քոյրերդ ,

[a] ՊՀ . է . 8 ։ իե . 10 ։
[b] ՊՀ . իե . 27 ։
[c] ՊՀ . է . 13 ։
[d] Ածր . 22 ։ Առ . հբ . 42 ։
[e] ՊՀ . իե . 10 ։ ժա . 21 ։ իե . 31 ։
[f] Ածր 3 ։
[g] Ը Օր . ԼԵ . 32 ։ Նա . ա . 10 ։
[h] Ը Ղեւտ . իա . 9 ։ ՊՀ . է . 6 , 7 ։ Ածր 48 , 51 ։
[i] Առա . ժ . 15 ։ ժա . 24 ։
[j] Ծն . ժդ . 10 ։
[k] Ծն . ժդ . 13 ։ ժբ . 20 ։ ժի . 5 ։
[l] Ծն . ժբ . 24 ։
[m] Երեմ . դ . 11 ։ Առա . ժբ . 41 , 42 ։
[n] Տես Նա . ա . 9 ։ Ածր 60 , 61 ։
[o] Երեմ . ի . 16 ։
[p] ՊՀ . ժդ . 22 , 23 ։
[q] Դ Թագ . ժդ . 5 ։ [r] Ծն . իե . 18 ։ Նա . է . 1 ։
[s] Երեմ . Լ . 40 ։ Ե . 5 ։
[t] ՊՀ . իե . 43 ։ ԼԶ . 31 ։
[u] Ծն . ժդ . 28 ։ Ածր 27 ։
[v] ՊՀ . իե . 49 ։
[w] Ը Օր . իե . 12 , 14 ։
[x] ՊՀ . ժէ . 13 , 16 ։
[y] Առ . ՃԶ . 45 ։
[z] Երեմ . Լ . 40 ։ Ե . 5 ։
[a] ՊՀ . է . 43 ։ ԼԶ . 31 ։

Ու ՙերբեք զանոնք քեզի Հաղթիներու տուղ տամ,
Խոյց չէ թէ քու ուխտովդ.
62 Ո՚ապա ես քեզի հետ իմ ուխտս պիտի հաստատեմ,
Եւ պիտի դիտնաս թէ ես եմ Տէրը։
63 Որպէս զի ՚յիշես ու ամչնաս.
Ո՚ւ ամչնալուդ պատճառովը մէյմըն ալ բերանդ չբանաս,
Երբոր քու ըրած բոլոր գործքերուդ համար՝
Քեզի քաւութիւն ընեմ՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան։

ԳԼ. ԺԱ։

1 Երիու արձիւններու ու մէկ որթի օրինակով՝ 11 կը ցուցուի Բաաւժոյ դատաստանը Երուսաղէմի վրայ, որովհետեւ Խարիլոնէն ապստամբելով Եդիպտոսին ապաւինեցան։ 22 Բաաւսա կը խոստանայ աւետարանին նվիրիլ։

1 Ե՚ւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով.
2 Որդի մարդոյ՝ Իսրայէլի տանը Հանելո՚ւկ
3 պատմէ, ու առակ խօսէ, Ո՚ւ ըսէ. Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. ՙԱրկի մեծ արծիւ մը՝ մեծ թեւերով, երկայն փետուրներով ու գոյնզգոյն բարակ փետուրներով լեցուն՝ Լիբանան եկաւ,
4 ու ՚եղեւիններն ամենաբարձր ճիւղը առաւ. Ընոր ընձիւղներուն ծայրը փրցուց, և զանիկայ վաճառականի երկիրը տարաւ, ու զանիկայ վաճառականաց քաղաքը դրաւ։
5 Եւ ան երկրին հունտէն առաւ, ու զանիկայ ՚բարերիր արտի մէջ դրաւ. զանիկայ շատ ջուրերու քով տա-
6 բաւ. ՚Ուռիի պէս դրաւ. (Եւ անիկայ բուսաւ, ու տարածուած՝ ՚կարճահասակ որթի մը եղաւ.) անանկ որ անոր ոստերը դէպ՚ի իրեն նային, ու արմատները իր տակը ըլլան. և ապա նէնիայ որթի ըլլալով՝ ոստեր բուսցուց, ու ընձիւղներ արձակից։
7 Եւ մէկ ուրիշ մեծամեծ ու բազմափետուր մեծ արծիւ մըն ալ կար. և ահա՚ Հաս որթը՝ իր արմատները դէպ՚ի անոր ծռեց, ու իր ոստերը դէպ՚ի անոր երկրնցուց. որպէս զի իր
8 ոռոգուած ածուներովը ղինքը ոռոգէ։ Ընդիկայ բարերիր արտի մէջ, շատ ջուրերու քով տնկուած, որ ոստեր արձակէ, և պտուղ բե-
9 րէ, ու ազնիւ որթի ըլլայ։ Ըսէ՛ որ՝ Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Ընդհօք անիկայ պիտի յաջողի՞. ՚միթէ ան առաջ ոտքերը անոր արմատները պիտի չխլէ՞, ու անոր պտուղը պիտի չփրցնէ՞, որ չորնայ։ Ընոր ամէն բուսած տերևները պիտի չորնան. և առանց մեծ բազուկի ու շատ ժողովուրդի զանիկայ արմատէն պիտի
10 խլէ։ Ւրէ ահա՚ տնկուածյաւ. միթէ պիտի յաջողի՞. ՚չէ՞ որ արևելեան հովը անոր դպածին պէս՝ բոլորովին պիտի չորնայ. անիկայ իր բուսած ածուներուն վրայ պիտի չորնայ։
11 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսե-
12 լով. ՚Հիմա ապստամբներու տանը ըսէ. Ընտնց ինչ ըլլալը չէ՞ք գիտեր. ըսէ որ՝ Ընդհա ՚Բարիլոնի թագաւորը Երուսաղէմ եկաւ. և անոր թագաւորը ու իշխանները առաւ, ու զա-
13 նոնք իր հետը Բարիլոն տարաւ։ ՚Ւրէ թագաւորին սերունդէն ՚ձիլը առնելով, անոր հետ ուխտ ըրաւ, Ու անոր երդում ընել տուաւ. նաև
14 երկրին զօրաւորները առաւ. Որպէս զի թագաւորութիւնը ՚ցած ըլլայ, ու չվերնայ զինքը բարձրացընել. և իր ուխտը պահելով անոր
15 վրայ հաստատ կենայ։ Բայց ՚անիկայ անկե ապստամբեցաւ, ու Եդիպտոս դեսպաններ խրկից, ՚որ իրեն ձիեր ու շատ զօրքեր տան. ՚միթէ անիկայ յաջողութիւն պիտի գտնէ՞. ան բաները ընողը պիտի ազատի՞, կամ թէ ուխտը
16 աւրելով պիտի ազատի՞։ Ւս կենդանի եմ՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան, որ անիկայ անշուշտ ՚ան թագաւորին ՚Քնակած տեղը՝ որ զինքը թագաւոր ըրեր էր, որուն երդումը անարգեր էր, ու անոր ուխտը աւրեր էր, անոր քովը Բարիլոնի
17 մէջ պիտի մեռնի։ Ու Փարաւոնը մեծ զօրքով ու շատ բազմութիւնով պատերազմի մէջ անոր համար բան մը պիտի չընէ, ՚երբոր պատնէշներ կանգնուի, ու մարտկոցներ շինուի՝
18 շատ հոգիներ կորսնցնելու համար։ Վ՚ան զի անիկայ երդումը անարգեց, և ուխտը աւրեց. և ահա՚ անիկայ ՚իր ձեռքը տալէն ետքը, ասանկ բաները ընելուն համար պիտի չազատի։
19 Ընոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Ւս կենդանի եմ՝ որ անշուշտ անոր դլուխը պիտի դարձընեմ իմ երդումս որ անիկայ անար-
20 գեց, ու իմ ուխտս՝ որ աբրեց. Եւ ՚անոր վրայ իմ ցանցս պիտի տարածեմ, ու անիկայ իմ որոգայթիս մէջ պիտի բռնուի. և զանիկայ Բարիլոն պիտի տանիմ, ու ՚հոն անոր հետ դատ պիտի վարեմ, անոր ըրած դէմ ըրած յան-
21 ցանքին համար։ Ու ՚անոր բոլոր փախստական զինուորները և անոր բոլոր զօրքերը սրով պիտի իյնան. ու անոր մնացորդները ամէն հովերու պիտի ցրուին. ու պիտի գիտնաք թէ ես Տէրս խօսեցայ։
22 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Ւս ալ բարձր եղէւիին ամենաբարձր ՚ճիւղէն պիտի առնեմ, ու պիտի տնկեմ. ես անոր ընձիւղներուն ծայրէն Համառօտը պիտի փրցընեմ, ու ՚մէկ բարձր

ե Ւս. ծդ. 1։ ձ. 4։ Պատ. գ. 26, ԼԸ։
է Երեմ. լա. 31, ԼԸ։
ը Ովս. բ. 19, 20։
թ ՚Ածք 61։
ժ ՚Ռոմ. գ. 19։

ի Տես հմր 12, ԼԸ։
լ գ Թագ. իդ. 12։
խ ՚Ծն. Օբ. ը. 7—9։
ծ Ւս. խդ. 4։
կ ՚Ածք 14։
հ ՚Ածք 15։
ձ գ Թագ. իդ. 7։
ղ ՊԼ. ժԹ. 12։ Ովս. ժգ. 15։
մ ՊԼ. բ. 5։ ԺԹ. 9։
յ ՚Ածք 3։ գ Թագ. իդ. 11—16։
ն գ Թագ. իդ. 17։

ո Ը Ծն. ԼԹ. 13։
շ ՚Ածք 6։ ՊԼ. իԹ. 14։
ռ գ Թագ. իդ. 20։ բ Ծն. ԼԹ. 13։
ս Բ Օբ. ժէ. 16։ Ւս. լե. 1, 3։ ԼՂ. 6, 9։
տ ՚Ածք 9։
ր Երեմ. ԼԲ. 5։ ԼՂ. 3։ ծԲ. 11։ ՊԼ. ժԲ. 13։
ց Երեմ. ԼԷ. 7։
փ Երեմ. ծԲ. 4։ ՊԼ. գ. 2։
ք Ողբ. ե. 6։ Տես ա Ծն. իԹ. 24։
օ ՊԼ. ժԲ. 13։ ԼԲ. 3։
ֆ ՊԼ. ի. 36։
և ՊԼ. ժԲ. 14։
ա Ւս. ժե. 1։ Երեմ. իՂ. 5։ Ովաբ. գ. 8։
բ Ւս. ծդ. 2։
գ Ասղ. բ. 6։

ու վերացած լեռան մը վրայ պիտի անկեմ։
23 Ե.Օանիկայ Իսրայէլի բարձր լեռանը վրայ պիտի տնկեմ. և անիկայ ոստեր պիտի արձակէ, ու պտուղ պիտի տայ. ու ամենեւ եղևին պիտի ըլլայ. և ՚ամեն տեսակ թռչուններ պիտի նստին. ամեն ոստերուն հովանիին տակը պիտի բնակին։
24 Ես գաշտի բոլոր ծառերը պիտի գիտնան՝ թէ ես Տէրս ՚բարձր ծառը ցածցուցի. ու ցած ծառը բարձրացուցի. կանանչ ծառը չորցուցի, ու չոր ծառը կանանչցուցի. ՚Ես Տէրս խօսեցայ, ու պիտի կատարեմ։

ԳԼ. ԺԲ.

1 Ամսուան կը յանդիմանէ ապստին անիրաւ առակը. 5 կը ցուցընէ թէ ինքը ինամը կը վարուի արդար հօր մը հետ, 10 արդար հօր մը չար զաւակին հետ, 14 չար հօր մը արդար զաւակին հետ, 19 չար մարդու մը հետ՝ որ կ՚ապաշաւէ, 24 բարի մարդու մը հետ՝ որ կ՚ապստամբի. 25 իր արդարութիւնը կը պաշտպանէ, 31 և մարդկէ ապաշխարութիւն կը յորդորէ։

1 ՚Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով.
2 Ի՞նչ պիտի ըլլայ ձեզի ան առակը՝ որ դուք Իսրայէլի երկրին մէջ կը խօսիք՝ ըսելով. Հայրերը ՚ազոխ կերան, ու որդւոցը ակռաները առին։
3 Ահա կենդանի եմ՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան, որ Իսրայէլի մէջ ասա առակը մէյմէն ալ պիտի
4 չըլլուցիք։ Ընդհա՛ բոլոր հոգիները իմ են. ինչպէս հօրը հոգին՝ նոյնպէս ալ որդւոյն հոգին իմ է. ՚ան անձը որ մեղք կը գործէ՝ անիկայ
5 պիտի մեռնի։ Իսկ թէ որ մէկ մարդ մը արդար ըլլայ, և իրաւունք ու արդարութիւն ընէ,
6 ՚լեռներու վրայ չուտէ, ու աչքերը դէպ՚ի Իսրայէլի տանը կուռքերուն չվերցընէ, ու ՚իր դրացիին կնիկը չպղծէ, և ՚իր դաշտանին մէջ
7 եղող կնիկան մը չմօտենայ, ՚Ու ՚մարդու մը ղրկանք չընէ, ու պարտականին՝ ՚գրաւ եւ տայ, բռնութեամբ բան մը չյափշտակէ, և ՚իր հացը քաղցածին տայ, ու մերկը հանդերձ
8 ձով ծածկէ, Պոռնը ՚վաշխով չտայ, ու տոկոսիք չառնէ, իր ձեռքը անօրէնութենէ եւ պահէ, ՚ճշմարիտ դատաստան
9 տան տնօնէ, Հ՚շմարտութիւն ընելով՝ իմ օրէնքներուս մէջը քալէ, ու իմ իրաւունքներս պահէ. անիկայ արդար է. անշուշտ ՚պիտի ապրի՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան։
10 Բայց թէ որ անիկայ անիրաւ ու ՚արիւնահեղ որդի մը ծնանի, որ ասոնց պէս բան մը
11 ընէ. Ընթնքն՝ թէ որ անիկայ ան ամէն ապէ-

բաները չընէ, հապա միայն լեռներու վրայ ու-
12 տէ, ու իր դրացիին կնիկը պղծէ, Ընդհատին ու անանկին ղրկանք ընէ, բռնութեամբ բան մը յափշտակէ, գրաւը հա չտայ, ու իր աչքերը կուռքերուն վերցընելով՝ ՚պղծութիւն գործէ,
13 Վաշխով ապաւ տայ, ու տոկոսիք առնէ. ա՞նիկայ պիտի ապրի՞. պիտի չապրի. անիկայ՝ ասա բոլոր գարշելիութիւնները ընելուն համար, անշուշտ պիտի մեռնի. ՚անոր արիւնը իր վրան պիտի ըլլայ։
14 Ես թէ որ անիկայ որդի մը ծնանի, ու անիկայ իր հօրը ըրած բոլոր մեղքերը տեսնելով՝ վախ-
15 նայ ու անոնց համեմատ չընէ. ՚լեռներու վրայ չուտէ, ու իր աչքերը դէպ՚ի Իսրայէլի տանը կուռքերուն չվերցընէ, իր դրացիին կը-
16 նիկը չպղծէ, Ես մարդու մը ղրկանք չընէ, գրաւը չպահէ, ու բռնութեամբ բան մը չյափշտակէ, իր հացը քաղցածին տայ, ու մերկը
17 կը հանդերձով ծածկէ, Ընդհատին անկո՞ո-ղ՞ն ընե՞լն իր ձեռքը ետ քաշէ, վաշխ ու տոկոսիք չառնէ, իմ դատաստաններս ի գործ դնէ, ու իմ օրէնքներուս մէջը քալէ. անիկայ իր հօրը անօրէնութեանը համար պիտի չմեռնի.
18 անիկայ անշուշտ պիտի ապրի։ Ես ա՞նոր հայրը՝ որովհետեւ ղրկանք ըրաւ, ու իր եղբօրմէն բռնութեամբ բան յափշտակեց, և ազգիկ չըրաւ իր ժողովուրդին մէջ, ահա ՚անիկայ իր անօրէնութեանը մէջ պիտի մեռնի։
19 Ես դուք կ՚ըսէք թէ՝ Ինչո՞ւ համար ՚որդին չի՞ կրեր հօրը անօրէնութիւնը. Որովհետեւ որդին իրաւունք ու արդարութիւն ըրաւ, և իմ բոլոր օրէնքներս պահեց ու զանոնք ի գործ
20 դրաւ, անշուշտ պիտի ապրի։ Ընչ անձը որ մեղք կը գործէ՝ անիկայ պիտի մեռնի. ՚որդին հօրը անօրէնութիւնը պիտի չկրէ, ու հայրը որդւոյն անօրէնութիւնը պիտի չկրէ. ՚արդարին արդարութիւնը իր վրայ պիտի ըլլայ, ՚ու ամբարիշտին ամբարշտութիւնը իր վրայ պիտի ըլլայ։
21 Ես թէ որ ՚ամբարիշտը իր գործած բոլոր մեղքերէն դառնայ, ու իմ բոլոր օրէնքներս պահէ, և իրաւունք ու արդարութիւն ընէ, անիկայ անշուշտ պիտի ապրի, պիտի չմեռնի։
22 Ընոր ըրած բոլոր յանցանքները իրեն դէմ պիտի չյիշուին. հապա անիկայ իր ըրած արդա-
23 րութեամբը պիտի ապրի։ Ա՞կթէ ես բնաւ ամբարշտին մեռնիլը կ՚ուզե՞մ՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան. չէ՞ որ ես կ՚ո՞ւզեմ որ անիկայ իր ճամ-
24 բայէն դառնայ ու ապրի։ Բայց Թէ որ ար-

ը Եհ. բ. 2, 3։ Կը. ի. 40։ Միք. գ. 1։
ռ Տին գը. լա. 6։ Գան. գ. 12։
ս Ղե. ա. 52։
վ Կը. իբ. 14։ իգ. 14։
տ Եբեմ. լա. 29։ Ողբ. ե. 7։
ր Հմր 20։ Հռով. գ. 23։
ց Կը. իբ. 9։
ւ Ղե. ժը. 20։ ի. 10։
փ Ղե. ժը. 19։ ի. 18։
ք Եղ. իբ. 21։ Ղե. ժի. 15։ իե. 14։
օ Եղ. իբ. 26։ բ Օր. իդ. 12, 13։
ֆ Եհ. ծթ. 7։ Պատ. իե. 35, 36։ Տին բ Օր. ժե. 7, 8։
ա Եղ. իբ. 25։ Ղե. իե. 36, 37։ բ Օր. իդ. 19։ Նեհմ. ե. 7։ Ապ. ժե. 5։
բ բ Օր. ա. 16։ Ջաք. բ. 16։
գ Կը. ի. 11։ Ընթ. ե. 4։
դ Եղ. իբ. 21։ Ղե. ժի. 15։ իե. 14։
ե Ծն. իի. 6։ Եղ. իա. 12։ Թագ. ի. 31։
զ Կը. բ. 6, 17։
է Ղե. ի. 9, 11, 12, 13, 16, 27։ Կը. գ. 18։ Ա. 4։ Պսղ. ժը. 6։
ը Ելմ 6։ ՃԼ։
թ Կը. գ. 18։
ժ Տին Եղ. ի. 5։ բ Օր. ե. 9։ գ Թագ. իգ. 26։ իդ. 3, 4։
ի Ելմ 4։
լ բ Օր. իգ. 16։ գ Թագ. ժգ. 6։ բ Պն. իե. 4։ Ըսեմ. լՃ. 29, 30։
խ Եհ. գ. 10, 11։
ծ Հռով. բ. 9։
կ Ելմ 27։ Կը. Ա. 12, 19
հ Կը. Ա. 16։
ձ Ելմ 32։ Կը. Ա. 11։ ՃՃ Տիմ. բ. 4։ բ Պետ. գ. 9։
ղ Կը. գ. 20։ Ա. 12, 13, 18։

դարը իր արդարութենէն դառնայ , ու ամբարբըշտին ըրած բոլոր գարշելութիւններուն պէս անօրէնութիւն ընէ , պիտի ապրի՞ . ամէնը ըրած բոլոր արդարութիւնը պիտի չյիշուի . անիկայ իր ըրած յանցանքովը , ու գործած մեղքովը՝ անոնցմով պիտի մեռնի :

25 Ու դուք կ՚ըսէք թէ՝ Տէրոջը ճամբան ուղիղ չէ . Հիմա մտիկ ըրէք՝ ով Իսրայէլի տունը . միթէ իմ ճամբաս ուղիղ չէ , չէ՞ որ ձեր 26 ճամբան ուղիղ չէ : Երբոր արդարը իր արդարութենէն դառնայ , ու անօրէնութիւն ընէ , և անոր մէջը մեռնի , անիկայ իր ըրած անօրէնութեան համար կը մեռնի : Ու երբոր ամբարշտութենէն դառնայ , և իրաւունք ու արդարութիւն ընէ , անիկայ իր 28 անձը պիտի ապրեցնէ : Որովհետև անիկայ ուշադրութիւն ըրաւ , ու իր ըրած բոլոր յանցանքներէն ետ դարձաւ , անշուշտ պիտի ապրի , պիտի չմեռնի : 29 Բայց Իսրայէլի տունը կ՚ըսէ թէ՝ Տէրոջը ճամբան ուղիղ չէ . Ով Իսրայէլի տունը՝ միթէ իմ ճամբաներս ուղիղ չեն . չէ՞ որ ձեր ճամ- 30 բաները ուղիղ չեն : Ընո համար ով Իսրայէլի տունը՝ ձեզմէ ամէն մէկը իր ճամբաներուն համեմատ պիտի դատեմ՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան. դարձի եկէք , ու ձեր բոլոր յանցանքներէն ետ դարձէք . որպէս զի անօրէնութիւնը ձեր 31 կորստեանը պատճառ չըլլայ : Ձեր ըրած բոլոր յանցանքները ձեր վրայէն նետեցէք , և ձեզի նոր սիրտ ու նոր հոգի շինացէք . քանզի 32 ինչո՞ւ մեռնիք՝ ով Իսրայէլի տունը : Վասն զի մեռնողին մեռնիլը չեմ ուզեր՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան . ուստի դարձէք , ու ապրեցէք :

ԳԼ . ԺԹ

1 Մարգարէն Իսրայէլի իշխաններուն վրայ կ՚ողբայ՝ նմանցընելով զանոնք փոսի մէջ բռնուած առիւծի կորիւններու . 10 նաև Երուսաղէմի վրայ կ՚ողբայ՝ նմանցընելով զանիկայ փճացած որթի մը :

1 Ու դուն՝ Իսրայէլի իշխաններուն վրայ ողբ 2 հընչե , ու ըսէ .
Վա՜ մայրդ ի՞նչ է . մատակ առիւծ մըն է ,
Որ առիւծներու մէջ կը պառկի .
Ու իր կորիւնները առոյգ առիւծներու մէջ կը մեծցընէ :
3 Ու անիկայ իր կորիւններուն մէկը մեծցուց .
Ան՝ առիւծ առոյգ առիւծ եղաւ ,
Ու յափշտակութիւն ընել սորվեցաւ , ու՝ մարդ կ՚ուտէր :
4 Ու անոր վրայով ազգերը լսեցին .
Անիկայ անոնց փոսին մէջը բռնուեցաւ .
Ու զանիկայ կարթերով Եգիպտոսի երկիրը տարին :
5 Ու երբոր անիկայ տեսաւ որ պապակ ծոցը կը սպասէ , յոյսը կտրեցաւ .
Ու իր կորիւններէն մէկ ուրիշը առաւ ,
Ու զանիկայ առոյգ առիւծ ըրաւ :
6 Ու անիկայ առիւծներու մէջ պտրտող առոյգ առիւծ եղաւ ,
Ու յափշտակութիւն ընել սորվեցաւ , ու՝ մարդ կ՚ուտէր :
7 Ու անոնց պալատները գիտցաւ ,
Ու անոնց քաղաքները կործանեց .
Ու անոր մռնչելուն ձայնէն ,
Երկիրը իր լիութեամբը սարսափեցաւ :
8 Ու շրջակայ գաւառներէն անոր վրայ ազգեր եկան ,
Ու անոր դէմ իրենց ցանցը տարածեցին .
Ան՝ անոնց փոսին մէջը բռնուեցաւ :
9 Ու զանիկայ կարթերով վանդակի մէջ դրին ,
Ու զանիկայ Բաբիլոնի թագաւորին տարին ,
Ան՝ զանիկայ բերդը դրին .
Որպէս զի անոր ձայնը մէյմըն ալ Իսրայէլի լեռներուն վրայ չլսուի :

10 Վա՜ մայրդ քու նմանութիւնովդ՝ Ջուրիրու քով տնկուած որթի պէս է ,
Որ շատ ջուրերուն պատճառաւ՝ պտղատու ոստերով լեցուն եղաւ :
11 Ու անիկայ զօրաւոր շառաւիղներ ունեցաւ՝ իշխանաց գաւազաններու համար .
Ու իր հասակը խիտ ճիւղերուն մէջէն բարձրացաւ .
Ու իր բարձրութեամբը ու բարուեակներուն շատութեամբը երեցաւ :
12 Բայց անիկայ բարկութեամբ խլուեցաւ , ու գետինը ձգուեցաւ .
Ու արեւելեան հովը անոր պտուղը չորցուց .
Անոր զօրաւոր շառաւիղները կոտրեցան , ու չորցան .
Ան՝ զանոնք կրակը կերաւ :
13 Ու հիմա անապատի մը մէջ ,
Ջոր ու անջուր տեղ մը տնկուեցաւ :
14 Ու անոր ոստերուն մէկ շառաւիղէն կրակ ելաւ ,
Ան՝ անոր պտուղը կերաւ .
Ու անոր վրայ՝ իշխանի գաւազանի համար՝ զօրաւոր շառաւիղ մը չմնաց :

Սա՝ ողբ է , ու ողբի տեղ պիտի ըլլայ :

ա ի Պետ . իե . 20 :
բ Ամր 29 : Պլ . Լե . 17, 20 :
գ Ամր 24 :
դ Ամր 21 :
ե Ամր 14 :
զ Ամր 25 :
է Պլ . է . 3 : Լգ . 20 :
ը Պատ . գ . 2 : Հայտ . իե . 5 :
թ Երէց . ձեզի խոչընդոտան
ժ Երեմ . գ . 22, 23 :
ի Երեմ . Լե . 39 : Պլ . ժա . 19 : Լգ . 26 :
լ Երէց . ըսէ՛ք .
խ Ողբ . գ . 33 : Ամր 23 : Պլ . Լգ . 11 : ի Պետ . գ . 9 :

—

ծ Պլ . խգ . 17 : խե . 2 :
կ Երէց . վերցո՛ւը ,
հ Ամր 6 : ի Յոել . իե . 31, 32 :
ձ Երեմ . իե . 33 : ի Ա՛ն . Լգ . 4 : Երեմ . իե . 11, 12 :
ղ ի Յոել . իե . 34 :
ճ Երեմ . իե . 13—17 :
մ Ամր 3 :
յ Ա՞մէ որբևաբլնները
ն ի Յոել . իե . 2 :
շ Ամր 4 :
ո Բ Մ՛ն . Լգ . 6 : Երեմ . իե . 18 :
պ Երգով . գ . 2 :
ջ Ա՞մէ արեանդ մէջ՝
ռ Պլ . ժէ . 6 :
ս Ո՛ր Օր . ը . 7—9 :
վ Պլ . լա՛ . 3 : Պատ . ի . 11 :
տ Պլ . ժէ . 10 : Ի՛մ . ժգ . 15 :
ր Պատ . իՅ . 15 : Տե՛ս ի Յոել . իե . 20 : Պլ . ժէ . 18 :
ց Ողբ . գ . 20 :

—

ԳԼ. Ի

1 Ընտուած չուգեր պատասխան տալ Իսրայէլի ծերերուն. 5 կը տեսորագրէ անոնց ապստամբութիւնը որ ըսեր էին Եգիպտոսի մէջ, 10 անապատին մէջ, 27 ու իրենց երկրին մէջ. 33 կը խոստանայ դանոնք ժկտել ժողովել աւետարանին միջոցովը. 45 կը ցուցնէ Նբուսադնէզմի կործանումը՝ զանիկայ անտառ անուանելով։

1 Եւ եղաւ որ եօթներորդ տարին՝ հինգերորդ ամսուն տասներորդ օրը՝ Տէրոջը Հարցընելու համար՝ Իսրայէլի ծերերէն մարդիկներ եկան, և իմ առջեւս նստան։

2 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով.

3 Որդի մարդոյ՝ Իսրայէլի ծերերուն հետ խօսէ, ու անոնց ըսէ. Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Միթէ դուք ինծի հարցընելո՞ւ եկաք. ես կենդանի եմ՝ որ ֆ֊ձեզի պատասխան պիտի չտամ՝՝,

4 կ'ըսէ Տէր Եհովան։ Միթէ ֊անոնց դատաստան պիտի ընեմ, դատաստան պիտի ընե՞ս՝ որդի մարդոյ. ֊անոնց հայրերուն պղծութիւնները անոնց դիտցուր,

5 Եւ անոնց ըսէ. Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Ընդ օրը՝ որ Իսրայէլը ընտրեցի, և Յակոբին տանը սերունդին երեմ ձեռքս վերցուցի՝՝, ու Եգիպտոսի երկրին մէջ ֊անոնց յայտնուեցայ, և իմ ձեռքս անոնց վերցընելով, ըսի թէ՝ Ես Ձեր Տէր Ընտուածը ես եմ. Ընդ օրը իմ ձեռքս անոնց վերցուցի, ֊որ զանոնք Եգիպտոսի երկրէն՝ ան կաթ ու մեղր բղխող, ու ֊ամէն երկիրներուն պարծանքը եղող երկիրը հանեմ, որն որ անոնց համար ‡պատրաստեր էի. Եւ անոնց ըսի. Ընդ մարդ իր աչքերուն Իգարշութիւնները Իթող մի՛ կտրէք ձեզ. ու Եգիպտոսի կուռքերովը մի՛ պղծուիք. ես եմ ձեր Տէր Ընտուածը։

8 Բայց անոնք ինծմէ ապստամբեցան, և չուզեցին ինծի մտիկ ընել, ոո մէկդի չձգեցին՝ ամէն մէկը իր աչքերուն գարշութիւնները, ու Եգիպտոսի կուռքերը չթողուցին. ան առանց ըսի որ՝ Իմ սրտմտութիւնս անոնց վրայ թափեմ, ու Եգիպտոսի երկրին մէջ իմ բարկութիւնս անոնց վրայ կատարեմ։ Բայց ես ըրի իմ անուանս համար, որ չըլլայ թէ պղծուի՝ անոնց ազգերուն առջեւին՝ որոնց մէջը անոնք կը գտնուէին, և որոնց առջեւը ես անոնց յայտնուեցայ, երբոր անոնք Եգիպտոսի երկրէն հանեցի։

10 Ես ֊զանոնք Եգիպտոսի երկրէն հանեցի, ու 11 զանոնք անապատը բերի. Ես իմ օրէնքներս ա-

ա ԳԼ. ը. 1։ ժէ. 1։
բ Ա՛մբ. 31։ ԳԼ. ժդ. 3։
գ Նբր. ձեզմէ պիտի չհարցուցի,
դ ԳԼ. իբ. 2։ իդ. 36։
ե ԳԼ. ժշ. 2։
զ Նէ. ղ. 7։ բ Օր. է. 6։
է ՝՚՝ երդում ըսի. տես Ներեց ղ. 8։
ը Նէ. գ. 8։ գ. 31։ բ Օր. գ. 34։
թ Նէ. բ. 8։
ժ Նէ. ի. 7։ բ Օր. է. 6։
ի ՝՚՝ երդում ըսի. տես Ներեց ղ. 8։
ժա Նէ. գ. 8։ գ. 31։ բ Օր. գ. 34։
ժբ Նէ. բ. 8։
ժգ Նէ. ի. 7։ բ Օր. է. 6։
ժդ ՝՚՝ երդում ըսի. տես Ներեց ղ. 8։
ժե Նէ. գ. 8։ գ. 31։ բ Օր. գ. 34։
ժզ Նէ. բ. 8։
ժէ ԳԼ. է. 8։ Ա՛մբ 13, 21։
ժը Տես Նէ. ԼԱ. 12։ Ծնոտ. ժգ. 13։ ՃԼ. բ Օր. ի. 28։ Ա՛մբ 14, 22։ ԳԼ. ԼԳ. 21, 22։
ժթ Նէ. ժգ. 18։
ի բ Օր. գ. 8։ Ղեւեմ. ի. 13, 14։ Ասղ. ՃԽԷ. 19, 20։
ի Ղեւ. ժբ. 5։ Ա՛մբ 13, 21։ Ա՛ռակ. ժ. 5։ Գաղ. գ. 12։
իա Նէ. ի. 8։ լա. 13։ ՃԼ. լԷ. 2։ բ Օր. է. 12։ Ղեւեմ. ի. 14։
իբ Ծնոտ. ժգ. 22։ Ասղ. հԲ. 40։ ղէ. 8, 9, 10։
իգ Ա՛մբ 16, 24։ Ընակ. ա. 25։
իդ Նէ. ժղ. 27։
իե Ծնոտ. ժգ. 29։ իղ. 65։ Ասղ. ՃԶ. 23։
իզ Ա՛մբ 9, 22։
իէ Ծնոտ. ժգ. 28։ Ասղ. ղէ. 11։ ՃԶ. 26։
իը Ա՛մբ 6։
իթ Ա՛մբ 13, 24։
իժ Ծնոտ. ժէ. 39։ Ասղ. հԲ. 37։ Ընդմ. է. 25, 26։ Գոր. է. 42, 43։
իի Ասղ. հԲ. 38։
իժա Բ Օր. է. 32, 33։ ղ. է. ը. ժ. ժա. ժբ։
իժբ Ա՛մբ 12։ Ներեմ. ժէ. 23։
իժգ Ծնոտ. իե. 1, 2։ բ Օր. ի. 23, 24։ լա. 27։
իժդ Ա՛մբ 11, 13։
իժե Ա՛մբ 8, 13։
իժզ Ասղ. հԲ. 38։ Ա՛մբ 17։
իժէ Ա՛մբ 9, 14։

ոնց տուի, ու իմ դատաստաններս անոնց գիտցուցի, ֊որ մարդ անոնցմով կ'ապրի, թէ որ զանոնք կատարէ. Ես իմ Շաբաթներս ալ անոնց տուի, որ իմ ու անոնց միջեւը նշան ըլլան, որպէս զի գիտնան թէ ես եմ Տէրը՝ որ զանոնք կը սրբեմ։

13 Բայց Իսրայէլի տունը անապատին մէջ ֊ինծմէ ապստամբեցաւ. իմ օրէնքներովս չքալեցին, ու ֊իմ դատաստաններս մերժեցին, որ մարդ անոնցմով կ'ապրի, թէ որ զանոնք կատարէ, և իմ շաբաթներս մեծապէս ֊պղծեցին. անոր համար ըսի որ՝ իմ սրտմտութիւնս անոնց վրայ թափեմ ֊անապատին մէջ, ու զանոնք սպառեմ. ֊Բայց ես ըրի իմ անուանս համար, որ չըլլայ թէ պղծուի առջեւին՝ որոնց առջեւը զանոնք հանեցի. ֊Նաեւ ֊անապատին մէջ իմ ձեռքս անոնց վերցուցի, որ զանոնք չտանիմ ան կաթ ու մեղր բղխող, ու ֊ամէն երկիրներուն պարծանքը եղող երկիրը, որ ահռնց տուեր էի. ֊Անզի իմ դատաստաններս մերժեցին, ու իմ օրէնքներովս չքալեցին, և իմ շաբաթներս պղծեցին. վասն զի ֊անոնց սիրտը իրենց կուռքերուն ետեւէն կ'երթար. ֊Բայց իմ աչքս անոնց խնայեց, որ զանոնք չկորսընցընեմ. ուստի անապատին մէջ զանոնք չսպառեցի։

18 Եւ անապատին մէջ անոնց որդիներուն ըսի. Ձեր հարցը կանոններովը մի՛ քալէք, ու անոնց սովորութիւնները մի՛ պահէք, և անոնց կուռքերովը մի՛ պղծուիք. ես եմ Տէրը ձեր Ընտուածը. ֊Իմ օրէնքներովս քալեցէք, ու իմ դատաստաններս պահեցէք, ու զանոնք Ի գործ դրէք. Եւ իմ շաբաթներս սուրբ պահեցէք. ու անոնք իմ ու ձեր միջեւը նշան ըլլան. որպէս զի գիտնաք՝ թէ ես եմ Տէրը ձեր Ընտուածը։

21 Բայց ֊անոնց որդիներն ալ ինծմէ ապստամբեցան. իմ օրէնքներովս չքալեցին, ու իմ դատաստաններս կատարելու ուշադրութիւն չըրին, ֊որ մարդ անոնցմով կ'ապրի, թէ որ զանոնք կատարէ, և իմ շաբաթներս ֊պղծեցին. ուստի ըսի որ՝ ֊Իմ սրտմտութիւնս անոնց վրայ թափեմ, ու անապատին մէջ իմ բարկութիւնս անոնց վրայ կատարեմ։ ֊Ետ կեցայ իմ ձեռքս քաշեցի, ու ֊ըրի իմ անուանս համար, որ չըլ-

լայ թէ պղծուի ան ազգերուն առջին՝ որոնց առջևը զանոնք Հանեցի :
23 Եւ անապատին մէջ իմ ձեռքս անոնց վրայ դուզի , որ զանոնք ազգերու մէջ ցրուեմ , ու
24 զանոնք երկիրներու մէջ ցիրուցան ընեմ : Վասն զի իմ դատաստաններս չի գործ դրին , ու իմ օրէնքներս մերժեցին , և իմ շաբաթներս պղծեցին . ու անոնց աչքերը իրենց հարցը կուռ-
25 քերուն ետևէն եղաւ : Ես ալ անանկ օրէնքներ տուի անոնց՝ որ բարի չէին , ու անանկ դատաստաններ , որ անոնցմով չէին կրնար
26 նար ապրիլ : Եւ զանոնք իրենց ընծաներովը պղծեցի , պատճառ ըլլալով որ ամէն արգանդ բացողը կրակի անցընեն , որպէս զի զանոնք կորսընցընեմ , որ գիտնան թէ ես եմ Տէրը :
27 Վասն համար՝ որդի մարդոյ , Իսրայէլի տունը խօսէ , ու անոնց ըսէ . Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ . Ձեր հայրերը սոսով ալ ինծի դէմ յան-
28 ցանք ընելով , զիս նախատեցին : Վասն զի երբ որ զանոնք տարի ան երկիրը , որն որ անոնց տալու համար ձեռքս վերցուցեր էի . հոն ամէն բարձր բլուրը , ու ամէն տերևախիտ ծառը տեսնելով , հոն իրենց զոհերը մատուցին , և իրենց բարկութիւն գրգռող ընծաները հոն տարին , ու իրենց անուշահոտ խունկերը հոն ծխեցին , և իրենց թափելու նուէրները հոն մա-
29 տուցին : Ու անոնց ըսի . Ո՞նչ էատ բարձր տեղը՝ որ դուք հոն կ'երթաք . և անոր անունը մինչև աս օրս Հարձր տեղ կ'ըսուի :
30 Վասն համար Իսրայէլի տանը ըսէ . Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ . Դուք որ ձեր հայրերուն ճամբուն մէջը կը պղծուիք , և անոնց գարշելութիւններուն հետևելով պոռնկութիւն կ'ը-
31 նէք , Եւ ձեր ընծաները մատուցանելով , ու ձեր տղաքը կրակի անցընելով , ձեր բոլոր կուռքերովը կը պղծուիք մինչև աս օրս . Եւ ինձի ես ձեզի պատասխան պիտի տամ՝ ով Իսրայէլի տունը . ես կենդանի եմ՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան ,
32 որ ձեզի պատասխան պիտի չտամ : Եւ ձեր սրտին խորհուրդը ամենևին պիտի չկատարուի , որ կ'ըսէք թէ՝ Ինչ փայտ ու քար պաշտելով , հեթանոսներուն պէս՝ երկիրներուն ազգա-
33 տոհմիներուն պէս պիտի ըլլանք : Ես կենդանի եմ՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան , որ անշուշտ ձեր վրայ՝ զօրաւոր ձեռքով , ու երկրընցած բազուկով , ու թափուած բարկութիւնով թագաւորութիւն
34 պիտի ընեմ : Եւ զօրաւոր ձեռքով , ու երկրընցած բազուկով , և թափուած բարկութիւնով ձեզ ժողովուրդներէն պիտի հանեմ , ու ձեզ պիտի ժողվեմ ան երկիրներէն՝ ուր որ դուք ցրուած
35 եք : Եւ ձեզ ժողովուրդոց անապատը պիտի տանիմ , ու հոն ձեզի հետ երես երեսի դատ
36 պիտի վարեմ : Ինչպէս որ Եգիպտոսի երկրին անապատին մէջ ձեր հայրերուն հետը դատ վարեցի , այնպէս ալ ձեզի հետ դատ պիտի վա-
37 րեմ՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան : Եւ ձեզ գաւազանին տակէն պիտի անցընեմ , ու ձեզ ուխտին
38 կապին տակը պիտի մտցընեմ : Եւ ապստամբները ու ինծի դէմ յանցաւոր եղողները ձեզմէ պիտի զատեմ . զանոնք իրենց պանդխտութեան երկրէն պիտի հանեմ . ու անոնք Իսրայէլի երկիրը պիտի չմտնեն . ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը :
39 Եւ դուք՝ Ով Իսրայէլի տունը՝ Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ . Գացէք , այսուհետև ալ ամէն մէկերնիդ ձեր կուռքերուն ծառայութիւն ըրէք , քանի որ դուք ինծի մսիկ չէք ըներ . բայց իմ սուրբ անունս ձեր ընծաներովը
40 ու ձեր կուռքերովը մի պղծէք : Վասն զի Իմ սուրբ լեռանս վրայ , Իսրայէլին բարձր լեռանը վրայ , կ'ըսէ Տէր Եհովան , բոլոր Իսրայէլ տունը՝ ամէնը իրենց երկրին մէջ ընծայով հոն ինծի ծառայութիւն պիտի ընեն . հոն անոնց պիտի հաճիմ . և ձեր պատարագները , ու ձեր ընծաներուն երախայրիները , ձեր բոլոր սուրբ
41 բաներովը հոն պիտի փնտռեմ : Երբոր ձեզ ազգերէն հանեմ , ու ձեզ ժողվեմ՝ ան երկիրներէն , ուր որ դուք ցրուած էք , անուշահոտ խոնկով ձեզի պիտի հաճիմ , և ձեր մէջը՝ ազ-
42 գաց աչքերուն առջևը սուրբ պիտի ըլլամ : Երբոր ձեզ Իսրայէլի երկիրը տանիմ , այն երկիրը՝ որն որ ձեր հայրերուն տալու համար ձեռքս վերցուցի , պիտի գիտնաք թէ ես
43 եմ Տէրը : Եւ հոն պիտի յիշէք ձեր ճամբաները , ու ձեր բոլոր գործքերը՝ որոնցմով պղծուեցաք . և ձեր ըրած բոլոր չարութիւններ-
44 ուն համար՝ դուք ձեզմէ պիտի զզուիք : Եւ պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը , երբոր ձեզի այսպէս ընեմ իմ անուանս համար , և ձեր չար ճամբաներուն , ու ձեր ապականած վարմունքին համեմատ , ով Իսրայէլի տունը , կ'ըսէ Տէր Եհովան :
45 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով .
46 Որդի մարդոյ՝ երեսդ դէպ'ի Հարաւ շիտակէ ,

---

† Ղև . իդ . 33 ; բ Օր . իբ . 6 ; Նազ . ճգ . 27 ; Երեմ . ԺԷ . 4 :
* Ելմ 13 , 16 :
ֆ Տես գլ . Գ . 9 :
= Տես Նազ . ձա . 12 ; Ելմ 39 ; Հռով . ա . 24 ; բ Ծնոս . բ . 11 :
բ գ Ծնոս . ԺԷ . 17 ; իա . 6 ; բ Ած . իբ . 3 ; ԼԳ . 6 ; Երեմ . Լբ . 35 ; Կ . ԺԶ . 20 , 21 :
գ Կ . Գ . 7 ;
դ Ես . ծէ . 5 ; ճէ : Կ . Գ . 13 :
ե Կ . ԺԶ . 19 :
զ Ելմ 26 :
է Ելմ 3 :
ը Կ . ԺԸ . 5 :
թ Երեմ . իա . 5 :
ժ Երեմ . բ . 9 , 35 ; Կ . ԺԷ . 20 :
ի Տես Ծնոս . ԺԶ . 21 , 22 , 23 , 28 , 29 : Ղև . իէ . 32 : Երեմ . ԼԳ . 13 :
ի Կ . ԼԶ . 17 , 20 : Ասա . իե . 32 , 33 :
լ Երեմ . իգ . 14 :
խ Կ . Գ . 7 : ԺԷ . 7 : իզ . 49 :
ծ Գաս . Ժ . 14 : Նազ . ձա . 12 : Ընմ . գ . 4 :
կ Ես . ա . 13 : Կ . իզ . 38 , 39 :
հ Ես . բ . 2 , 3 : Կ . ԺԷ . 23 : Ամբ . գ . 1 :
ձ Ես . ծԶ . 7 : է . 7 : Օաբ . բ . 20 ; ճէ : Նազ . է . 4 :
ղ Ելմ . ԺԸ . 1 :
ճ Երկես . ե . 2 : Փիլ . գ . 18 :
ն Կ . ԺՁ . 17 : ԼԳ . 13 : ԼՁ . 24 :
շ Ելմ 38 , 44 : Կ . ԼՁ . 23 : ԼԲ . 23 :
ո Կ . ԺԶ . 61 :
չ Ղև . իՁ . 39 : Կ . Գ . 9 : Ովս . ե . 15 :
պ Ելմ 38 : Կ . իզ . 24 :
ջ Կ . ԼՁ . 22 :
ռ Կ . Գ . 2 : իա . 2 :

ու դէպ՝ի Հարաւ խօսէ՝ ու Հարաւային դաշտին անտառին վրայ մարգարէութիւն ըրէ՝
47 Եւ Հարաւային անտառին ըսէ՝ Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէ՝ Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ՝ Ահա՛ ես քու մէջդ կրակ պիտի բռընկցընեմ՝ և քու մէջդ է՛ղած ամէն կանանչ ծառը ու ամէն չոր ծառը պիտի ուտէ՝ բռընկած բոցը պիտի չմարի՝ ու անով՝ Հարաւէն մինչև
48 Հիւսիս ամէն կողմերը պիտի այրին: Եւ ամէն մարմին պիտի տեսնէ՝ թէ ես Տէրս զանիկայ
49 բռընկցուցի՝ ու անիկայ պիտի չմարի: Ես ա՛ռաջինը ես ըսի՝ Ա՛հ՝ Տէր Եհովայ՝ անոնք ինծի համար կ՚ըսեն՝ Ա՞յլ որ ասիկայ առակներ կը խօսի:

ԻԱ

1 Երկնիքէ Հառաչանքի օրինակով Երուսաղէմի դէմ մարգարէութիւն կ՚ընէ՝ 8 կը նախազգայնէ անոր սպառ ու փայլուն սուրը՝ 18 որ Երուսաղէմի դէմ՝ 25 Իսրայէլի թագաւորութեանը դէմ՝ 28 և Ամմոնացւոց դէմ պատրաստած էր:

1 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով՝
2 Որդի մարդոյ՝ երեսդ դէպ՝ի Երուսաղէմ շեմակէ՝ ու սուրբ տեղերուն խօսէ՝ ու Իսրայէլի երկրին մարգարէութիւն ըրէ՝
3 Եւ Իսրայէլի երկրին ըսէ՝ Տէրը այսպէս կ՚ըսէ՝ Ահա ես քեզի դէմ եմ՝ ու իմ սուրս իր պատեանէն պիտի հանեմ՝ և արդարը ու ամբարիշտը
4 քեզմէ պիտի կտրեմ: Որովհետև արդարը ու ամբարիշտը քեզմէ պիտի կտրեմ՝ անոր համար հարաւէն մինչև հիւսիս ամէն մարմնոյ դէմ՝
5 իմ սուրս իր պատեանէն պիտի քաշուի: Եւ ամէն մարմին պիտի գիտնայ՝ թէ ես Տէրս իմ սուրս իր պատեանէն հաներ եմ՝ անիկայ մէյ-
6 մըն ալ ետ պիտի չդառնայ: Եւ դուն՝ որդի մարդոյ՝ հեծէ՝ մէջքը կոտրածի պէս դառնութեամբ անոնց աչքերուն առջևը հեծէ:
7 Ու երբոր քեզի ըսեն՝ թէ Ինչո՞ւ կը հեծես՝ ան ատենը ըսես՝ Լուրին համար՝ վասն զի կուգայ՝ և ամէն սիրտ պիտի հալի՝ և ամէն ձեռք պիտի թուլնայ՝ ու ամէն հոգի պիտի մարի՝ և ամէն ծունկ ջուրի պէս պիտի ըլայ՝ ահա՛ կուգայ՝ ու պիտի կատարուի՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան:
8 Վերջապէս Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով՝
9 Որդի մարդոյ՝ մարգարէացիր՝ ու ըսէ՝ Տէրը այսպէս կ՚ըսէ՝ Ըսէ՛ որ՝ Սուրը՝ սուրը սրուեցաւ՝ ու նաև սրբուեցաւ:
10 Մինչ կտոր-կտոր ընելու համար սրուեցաւ՝ փայլելու համար սրբուեցաւ՝ Հիմա մենք ուրախանա՞նք՝ իմ որդուոյս գաւազանը ամէն փայտը կ՚անարհ-
11 գէ: Բայց հնարը սրբուելու տուաւ զանիկայ՝ որ ձեռքով բռնուի՝ սա սուրը սրուած է ու սրբուած է՝ որ զանիկայ սպանողին ձեռքը
12 տայ: Ողաղակէ՛ ու ողա՛՝ որդի մարդոյ՝ քանզի անիկայ իմ ժողովուրդիս վրայ՝ Իսրայէլի բոլոր իշխաններուն վրայ՝ իմ ժողովուրդիս վրայ՝ սուրի պատճառաւ վախեր պիտի ըլայ՝ անոր համար ո՛ւռդ ազդրիդ զարկ:
13 Վասն զի փորձը եղաւ՝ ու ի՞նչ պիտի ըլայ՝ թէ որ ան անարգող գաւազանը չըլայ՝
14 կ՚ըսէ Տէր Եհովան: Եւ դուն՝ որդի մարդոյ՝ մարգարէութիւն ըրէ՝ ու ձեռքերդ իրարու զարկ՝ և սուրը՝ սպանուածներուն սուրը իրենք անգամ պիտի կրկնուի՝ մեծամեծաց վերաբերեալ սուրը ասիկայ է՝ որ անոնց բոլորտիքը
15 պաշարեց: Սիրտերը նուաղելու համար՝ ու գոգայթներուն վրայ սուրին վախը դրի՝ աւաղ՝ նիկայ փայլելու համար շինուեցաւ՝ մորթելու
16 համար սրուեցաւ: Ինքզինքդ ժողվէ՝ քու աջ կամ ձախ կողմդ՝ ուր որ երեսդ դարձած է՝
17 զարկ: Ես ես ալ ձեռքերս իրարու պիտի զարնեմ՝ և իմ սրտմտութիւնս պիտի հասցընեմ՝ ես Տէրս խօսեցայ:
18 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով՝
19 Որդի մարդոյ՝ դուն քեզի երկու ճամբայ պատրաստէ՝ որ Բաբիլոնի թագաւորին սուրը գայ՝ անոնց երկուքն ալ մէկ երկրէ պիտի ելլեն՝ ու մէկ տեղ մը ընտրէ՝ քաղաքին ճամբուն գլուխ
20 խը ընտրէ: Ճամբայ պատրաստէ՝ որ Ամմոնի որդւոցը Հարբային վրայ՝ և Յուդայի մէջ եղող պարսպապատ Երուսաղէմին վրայ սուր գայ:
21 Վասն զի Բաբիլոնի թագաւորը ճամբուն բաժանուելին վրայ՝ երկու ճամբուն գլուխը կայնեցաւ՝ որ համայութիւն ընէ՝ անիկայ իր նետերը երերցուց՝ թերափիմներուն հարցուց՝
22 լերդին նայեցաւ: Ընոր աջ ձեռքին մէջ համայութիւն կար Երուսաղէմի համար՝ որ ծեքենաներ դնեն՝ պատերազմի մէջ բերանին բանան՝ ու ղաղաղակով ձայն վերցընեն՝ դրներու դէմ ծեքենաներ դնեն՝ հողաթումբ կանգնեն՝
23 նեն՝ ո՛ր մարտկոց շինեն: Բայց անիկայ անոնց աչքերուն առջին սնոտի համայութիւն մը պէս պիտի ըլայ՝ ուրկէ անոնց երդումներ ըրեր էին՝ բայց անիկայ ԷՂԲԱՅ անօրէնութիւնը պիտի յիշեցընէ՝ որպէս զի բռնուին:
24 Ընոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ՝ Որովհետև դուք ձեր անօրէնութիւնը յիշեցուցիք՝ երբոր ձեր յանցանքները յայտնուեցան՝ ու բոլոր գործերնուդ մէջ ձեր մեղքերը երևցան՝ պատճառ յիշեցընելնուդ համար՝ ձեռ-
25 քով պիտի բռնուիք: Եւ գուն՝ ո՛վ պիղծ ո՛

ա Երեմ. իե. 14:
բ Ղեւ. իէ. 31:
գ Կղ. իա. 4:
դ Նէե. երեմները
ե Կղ. ի. 46:
զ Հոբ. թ. 23:
է Կղ. ի. 47:
ը Ես. խե. 23, 3է. 11:
թ Ես. իբ. 4:
ժ Կղ. է. 17:
ի Բ Օր. լբ. 41, Հմր 15, 28:
լ Երեմ. լա. 19:
խ Հոբ. թ. 23, Բ Կոր. բ. 2:
ծ Ես. խե. 23, 3է. 11:
կ Ես. իբ. 4:
հ Երեմ. խթ. 2, Կղ. ք. 5, Ամով. ա. 14:
ձ Կղ. ի. 2:
ղ Երեմ. 3ա. 14:
ճ Կղ. ի. 2:
մ Կղ. ժէ. 13, 15, 16, 18:
յ Բ Մն. իգ. 13, Երեմ. 3է. 2, Կղ. ժէ. 19:
ն Հմր. խթ. 2, Կղ. ք. 5, Ամով. ա. 14:
շ Կղ. ի. 2:
ո Երեմ. 3ա. 14:
չ Կղ. ի. 2:
պ Կղ. ժէ. 13, 15, 16, 18:
ջ Բ Մն. իգ. 13, Երեմ. 3է. 2, Կղ. ժէ. 19:
ռ Ամբ 27:
ս Թագ. խդ. 10, Ամբ 17, Կղ. ի. 11:
վ Սամ զանոնք խոցեց:
տ Ամբ 10, 28:
ր Կղ. ժգ. 17:
ց Ամբ 14, Կղ. իբ. 13:
ւ Կղ. է. 13:

ամբարիշտ՝ իշխան Իսրայէլի ։ 5որ քու օրդ հասեր է ։ +ո՛ անօրէնութեանդ ժամանակին վախ-
26 ճանը ։ Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ ։ Իսրը վերցուր ։ ու թագը հանէ ։ ասիկայ այսպէս չըլլար ։ Ցածը բարձրացուր ։ ու բարձրը ցած-
27 ցուր ։ Ո՛ւռնիկայ տակնուվրայ ։ տակնուվրայ ։ տակնուվրայ պիտի ընեմ. 5ու ալ պիտի չըլլայ ։ մինչև որ դայ անիկայ՝ որուն իրաւունքն է ։ ու անոր պիտի տամ ։
28 Եւ դուն՝ որդի մարդոյ՝ մարգարէացիր ։ ու ըսէ ։ Ը՚մմոնի որդւոցը համար ։ ու անոնց նա-խատանացը համար Տէր Եհովան այսպէս կ՚ը-սէ ։ ու ըսէս ։ 5Սուրը՝ սուրը քաշուած է ։ ո՛ր մորթելու համար սրբուած է ։ *որ իր փայլ-
29 մամբը հատցընէ՞ ։ Երբոր ՙքեզի համար ու-նայն տեսիլքներ կը տեսնեն ։ և սուտ մմայու-թիւններ կ՚ընեն ։ որ քեզ սպաննուելու ամ-բարիշտներուն պարանոցին վրայ բերին ։ 5որոնց օրը հասեր է ։ ո՛ռնիկ անօրէնութեանը ժամա-
30 նակին վախճանը ։ 5Ո՛ռնիկայ իր պատեանը դարձընե՞մ. քեզ՝ քու ստեղծուած տեղդ ։ ու ՙքու ծննդեանդ երկրին մէջ 5պիտի դատեմ.
31 Եւ 5քու վրադ իմ բարկութիւնս պիտի թա-փեմ. 5քու վրադ իմ սրտմտութեանս կրակովը պիտի փչեմ ։ ու քեզ բարբարոս մարդիկներուն՝ ապականելու վարպետ եղողներուն ձեռքը պի-
32 տի տամ ։ Հրոյ ճարակ պիտի ըլլաս. քու ա-րիւնդ երկրին մէջտեղը պիտի ըլլայ. 5դուն պիտի չյիշուիս. վասն զի ես Տէրս խօսեցայ ։

ԳԼ. ԻԲ

1 Ւրեւսագիրի բնակչացը գործած մեղքերուն պատիժը։ 18 Նաեւսած կ՚ուզէ զգնոնք այրել իբրև կրկդանք իր հա-յոցին մէջ։ 23 Արգարէներուն, իշխան-ներուն ու ժողովուրդին միօրինակ ապականութիւնը ։

1 Եւ Տէրոջը խօսքը ինձի եղաւ՝ ըսելով.
2 Ու դուն՝ որդի մարդոյ՝ 5դա արիւնահեղ քաղաքին ՚դատաստան պիտի ընե՞ս ։ դատաս-տան պիտի ընե՞ս. ուրեմն անոր բոլոր ՚պղծու-
3 թիւնները իրեն դիտցուր ։ Ու ըսէ. Տէր Ե-հովան այսպէս կ՚ըսէ. Ո՛վ քաղաք՝ որ քու մէջդ արիւն կը թափես ։ որպէս զի քու ժամա-նակդ գայ ։ և քու անձդ պղծելու համար՝ քե-
4 զի դէմ կուռքեր կը շինես ։ Դուն՝ քու 5թա-

փած արիւնովդ յանցաւոր եղար ։ ու շինած կուռքերովդ պղծուեցար ։ և քու օրերդ մո-տեցուցիր ։ ու քու տարիներուդ հասար. Ե՛ա-նոր համար քեզ ազգերուն՝ նախատինք ։ ու
5 ամէն երկիրներուն՝ ծաղր ըլլալո՛ւ տուի ։ Ո՛ւրե՛ք մօտ եղողները ։ ու քեզմէ հեռու եղողները քեզ ծաղր պիտի ընեն ։ ո՛վ վատահամբաւ ու աղմկալից +սպաս ։
6 Ո՛հա քու մէջդ 5Իսրայէլի իշխանները՝ ամէն մէկը իր բազուկովը՝ արիւն թափելու համար
7 կայներ են ։ Ո՛ւր մէջդ 5հայրը ու մայրը ան-արդեցին. քու մէջդ 5օտարականին բռնութիւն ըրին. քու մէջդ որբին ու որեւարիին զրկանք
8 ըրին ։ 5Իմ սուրբ բաներս արհամարհեցիր ։ և
9 *իմ շաբաթներս պղծեցիր ։ Ո՛ւր մէջդ 5բան-սարկու մարդիկներ եղան արիւն թափելու հա-մար ։ Ո՛ւ քու մէջդ լեռներու վրայ կերան ։ և
10 քու մէջդ եղեռնագործութիւն ըրին ։ Ո՛ւր մէջդ 5պղծած իր հօրը մերկութիւնը յայտնեց. քու մէջդ ՚դաշտաին պատճառով անմաքուր եղող
11 կնիկը բռնադատեցին ։ 5Եւ մէկը 5իր դրա-ցիին կնկանը հետ պղծութիւն ըրաւ ։ ու մէկը 5եղեռնագործութիւն ըրաւ՝ իր հարսը պղծե-լով ։ և քու մէջդ ուրիշ մէն ալ 5իր քոյրը՝ իր
12 հօրը աղջիկը բռնադատեց ։ Ո՛ւր մէջդ 5ա-րիւն թափելու համար կաշառք առին. 5վաշխ ու տոկոսիք առիր ։ և բռնութիւն ընելով քու դրացիներէդ բան վաստկեցար ազահութեամբ ։
13 ու 5զիս մոռցար՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան ։ Ւսասի ահա քու ըրած ազահութիւնդ ։ ու քու մէջդ եղած արիւնահեղութիւնդ համար 5ձեռքերս
14 իրարու զարկի ։ 5Միթէ քու սիրտդ կրնա՞յ դի-մանալ ։ կամ թէ ձեռքերդ կրնան ուժ ունենալ՝ օրերը՝ որ ես քեզի հաշուեյոյս պիտի ընեմ. 5ես
15 Տէրս խօսեցայ ։ ու պիտի կատարեմ ։ Եւ 5քեզ ազգերու մէջ պիտի ցրուեմ ։ ու քեզ երկիրներու մէջ ցիրուցան պիտի ընեմ ։ և ՙքու պղծու-
16 թիւնդ քեզմէ պիտի հատցընեմ ։ Ու դուն քեզ-մէ պիտի պղծուիս աղգաց աչքերուն առջեւը ։ ու 5պիտի դիտնաս թէ ես եմ Տէրը ։
17 Եւ Տէրոջը խօսքը ինձի եղաւ՝ ըսելով.
18 Որդի մարդոյ՝ 5Իսրայէլի տունը ինձի կղկղան-քի պէս եղաւ. ամէնը Հալոցի մէջ՝ պղինձի, անագի, երկաթի ու կապարի պէս՝ արծաթի
19 կղկղանք եղան ։ Ընոր համար Տէր Եհովան

ն Հմմ. 29 ։ Պղ. լէ. 5 ։
ե Պղ. ժէ. 24։ Ղե. ա. 52։
ս Ծն. խթ. 10 ։ Հմմ. 13 ։ Ղե. ա. 32, 33 ։ Հն՚հ. ա. 49 ։
ի Ներմ. խթ. 1 ։ Պղ. իե. 2, 3, 6 ։ Սոփ. բ. 8, 9, 10 ։
ոյ Հմմ. 9, 10 ։
* Այ՚ս խիստ շատ արբառոյն է՝ որ փայլի ։
չ Պղ. ժբ. 24 ։ իբ. 28 ։
ռ Հմմ. 25 ։ Հն՚հ. ժբ. 20 ։ Ապ. լէ. 13 ։
ն Ներմ. խէ. 6, 7 ։
է Պղ. ժդ. 3 ։
ծ Ծն. ժբ. 14 ։ Պղ. ժդ. 38 ։
բ Պղ. է. 8 ։ ժդ. 19 ։ իբ. 22 ։
ղ Պղ. իբ. 20, 21 ։
ր Պղ. իե. 10 ։

—

ա Պղ. իդ. 6, 9 ։ Նաա. գ. 1 ։
բ Պղ. ի. 4 ։ իդ. 36 ։
գ Պղ. ժչ. 2 ։
դ գ Թագ. իա. 16 ։
ե Ա Օր. իբ. 37 ։ գ Թագ. իթ. 7 ։ Պղ. է. 14 ։ Գան. իթ. 16 ։
զ Նա. ա. 23 ։ Միք. գ. 1, 2, 3 ։ Սոփ. գ. 3 ։
է Ա Օր. իէ. 16 ։
ը Ներ. իբ. 21, 22 ։
թ Հմմ. 26 ։
ժ Ղե. ժթ. 30 ։ Պղ. իդ. 38 ։
ի Ներ. իդ. 1 ։ Ղե. ժթ. 16 ։
լ Պղ. ժը. 6, 11 ։
խ Ղե. ժը. 7, 8 ։ ի. 11 ։ ա Կոր. ե. 1 ։
ծ Ղե. ժը. 19 ։ ի. 18 ։ Պղ. ժը. 6 ։
կ Ղե. ժը. 20 ։ ի. 10 ։ Ա Օր. իբ. 22 ։ Ներմ. ե. 8 ։ Պղ. ժը. 11 ։
հ Ղե. ժը. 15 ։ ի. 12 ։
յ Ղե. ժը. 9 ։ ի. 17 ։
ղ Ներ. իդ. 8 ։ Ա Օր. ժչ. 19 ։ իէ. 25 ։
ճ Ներ. իբ. 25 ։ Ղե. իե. 36 ։ Ա Օր. իդ. 19 ։ Պղ. ժը. 13 ։
ռ Ա Օր. լբ. 18 ։ Ներմ. գ. 21 ։ Պղ. իդ. 35 ։
ն Պղ. իա. 17 ։
շ Տ՚ես գլ. իա. 7 ։
ո Պղ. ժէ. 24։
ն Ա Օր. գ. 27 ։ իբ. 25, 64 ։ Պղ. ժբ. 14, 15 ։
ւ Պղ. իդ. 27, 48 ։
փ Սաղ. իճ. 16 ։ Պղ. ղ. 7 ։
ք Ես. ա. 22 ։ Ներմ. ղ. 28, 2ե ։ Տ՚ես Սաղ. ճժճ. 119 ։

այսպէս կ՚ըսէ. Որովհետև ամէնքդ կղկղանքի պէս եղաք, անոր համար ահա ես ձեզ կ՚ըու-
20 սաղեմի մէջ պիտի ժողվեմ. Ինչպէս որ արծաթը, ու պղինձը, ու երկաթը, և կապարը, ու անագը հալոցի մէջ կը ժողվեն, ու անոր վրայ կրակը կը փչեն՝ զանոնկայ հալեցընելու համար, այնպէս ալ ձեզ իմ բարկութեամբս ու սրտմտութեամբս պիտի ժողվեմ, և պիտի
21 թողում, ու պիտի հալեցընեմ: Կը ձեզ մէկտեղ բերելով՝ վրայ իմ բարկութեանս կրակովը պիտի փչեմ, և դուք անոր մէջը պի-
22 տի հալիք: Ինչպէս որ արծաթը հալոցին մէջը կը հալի, դուք ալ անոր մէջը այնպէս պիտի հալիք. ու պիտի գիտնաք՝ որ ես Տէրս Աստուծմս թափեցի ձեր վրայ:

23 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով.
24 Որդի մարդոյ՝ անոր ըսէ. Դուն անանկ երկիր մըն ես, որ ո՛չ մաքրուած է, ո՛չ ալ բարկու-
25 թեան օրը անձրեւով թրջուած: Անոր մէջը իր մարգարէներուն դաւաճանութիւնը կայ, որ-պէս առիւծ յափշտակող ու մռնչող առիւծի պէս՝ հոգիներ կ՚ուտեն. անոնք գանձ, ու պատուական բաներ առին, ու անոր մէջը անոր
26 որբևայրիները շատցուցին: Անոր քահանաները իմ օրէնքս աւրեցին, ու իմ սուրբ բաներս պղծեցին. սուրբը պիղծէն չորոշեցին, և անմաքուրին ու մաքուրին տարբերութիւնը չգիտցուցին, և իրենց աչքերը իմ շաբաթներէս ծածկեցին, ու ես անոնց մէջը պիղծ սեպուե-
27 ցայ: Անոր իշխանները անոր մէջը յափշտակող գայլերու պէս՝ արիւն թափելու, ո՛հոգի կորսընցընելու համար, որպէս զի ագահու-
28 թեամբ բան վաստկին: Եւ անոր մարգարէները նաեւայն տեսիլքներ տեսնելով, ու անոնց սուտ գուշակութիւն ընելով՝ զանոնք կիրով ծեփեցին, ու ըսին. Տէր Եհովան այսպէս կ՚ը-
29 սէ, թէև Տէրը խօսած չէր: Երկրին ժողովուրդը մեծ զրկանք ըրին, ու մեծ յափշտակութիւն ըրին, և աղքատը ու անանկը բռնադատեցին, ու օտարականին անիրաւութեամբ
30 զրկանք ըրին: Եւ անոնցմէ մարդ մը փնտռեցի, որ պարիսպ շինէ, ու խրամատին մէջ իմ առջեւս կայնի երկրին համար, որ զանիկայ
31 չաւերեմ. բայց չգտայ: Ուստի իմ բարկութիւնս անոնց վրայ թափեցի. զանոնք իմ սրբատմտութեանս կրակովը սպառեցի. անոնց ճամբաները իրենց գլուխը տուի՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան:

ԿԼ. ԻԳ

1 Ոզայի ու Ոզիբայի պոռնկութիւնը: 22 Ոզիբային կրնու. նզովութիւնը իր համանիններէն: 36 Այդպէսէն կը յանդիմանէ անոնց երկուքին ընութիւնն ալ, և կը ցուցնէ անոնց դատաստանները:

1 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով.
2 Որդի մարդոյ՝ երկու կիներ կային մէկ
3 մօր աղջիկներ. Ու անոնք Եգիպտոսի մէջ պոռնկութիւն ըրին. իրենց մանկութեան առնները պոռնկութիւն ըրին. անոնց ծիծերը հոն ճնշուեցաւ, ու անոնց կուսութեանը տիւքները
4 հոն շօշափուեցաւ: Եւ անոնց անունները՝ մեծինը Ոողայ, ու անոր քրոջը՝ Ոողիբայ էր. ու անոնք իմս եղան. և տղաքներ ու աղջիկներ ծնան. (ու անոնց անունները՝ Ոողայ՝ Սամարիան է, ու Ոողիբայ Երուսաղէմն է:)
5 Եւ Ոողան՝ քանի որ իմս էր, պոռնկութիւն ըրաւ, ու իր համանիներուն սիրահարեցաւ,
6 այսինքն Ասորեստանցի զրայինները, Կապուտակ հագնող կուսակալներուն ու նախարարներուն, ձի հեծնող ձիաւորներուն՝ որոնք
7 ամէնը շնորհալի երիտասարդներ էին: Եւ անոնց պոռնկութիւն ըրաւ անոնց հետ՝ այսինքն Ասորեստանի ամէն ընտիր որդւոցը հետ. նաև ան ամէնուն հետ՝ որոնց սիրահարեցաւ, ո-
8 անոնց ամէն կուռքերովը պղծուեցաւ: Ու Եգիպտոսէն բերած պոռնկութիւնները չթողուց. վասն զի անոր մանկութեան առնը անոր հետ պառկեր էին, և անոր կուսութեանը տիւքները շօշափեր էին, ու իրենց պոռնկու-
9 թիւնը անոր վրայ թափեր էին: Անոր համար զանիկայ իր համանիներուն ձեռքը տուի, Ասորեստանի որդւոցը ձեռքը՝ որոնց սիրահարած
10 էր: Անոնք անոր մերկութիւնը յայտնեցին. անոր տղաքներն ու աղջիկները առին, ու զանիկայ սրով մեռցուցին. այսպէս անիկայ կիներուն մէջը անուանի եղաւ. և անոր վրայ դատաստաններ՝ ի դերձ դրին:
11 Ու երբոր անոր քոյրը Ոողիբան տեսաւ, իր սիրահարելովը անկէ աւելի ապականեցաւ. և իր պոռնկութիւնները՝ իր քրոջը պոռնկու-
12 թիւններէն աւելի չապուպոյ. Ու իր դրացիներուն սիրահարեցաւ, այսինքն Ասորեստանի որդիներուն, շքեղութեամբ հագուած կուսակալներուն ու նախարարներուն, ձի հեծնող ձիաւորներուն՝ որոնք ամէնը շնորհալի երի-
13 տասարդներ էին: Եւ տեսայ որ պղծեցաւ.
14 ու երկուքին ալ ճամբան մէկ եղաւ: Եւ իր

ա Կղ. իա. 31:
բ Կղ. ի. 8, 33: Ա՛ղբ 31:
գ Ովս. գ. 9:
դ Տե՛ս Ատա. իղ. 14:
ե Ամբ. գ. 11: Ասփ. գ. 3, 4:
զ Ատգ. բ. 8:
է Ղև. իբ. 2, ըէ: ա Ձնագ. բ. 29:
ը Ղև. ժ. 10: Երեմ. ժե. 19: Կղ. խգ. 23:
թ Նա. ա. 23: Կղ. իբ. 6:
ժ Ամբ. գ. 2, 3, 9, 10, 11: Ասփ. գ. 3:
ի Կղ. ժգ. 10:
լ Կղ. ժգ. 6, 7: իա. 29:
խ Երեմ. ե. 26, 27, 28: Կղ. ժը. 12:
ծ Եզ. իբ. 21: իգ. 9: Ղև. ժթ. 33: Կղ. իբ. 7:
կ Երեմ. ե. 1:
հ Կղ. ժգ. 5:
ձ Ատգ. ՃՂ. 23:

ղ Ա՛ղբ 22:
ճ Կղ. իթ. 10: ժա. 21: ժՂ. 43:
—
մ Երեմ. գ. 7, 8, 10: Կղ. ժգ. 46:
յ Ղև. ժէ. 7: Հես. խգ. 14: Կղ. ի. 8:
ն Կղ. ժՂ. 22:
շ Կղ. ժՂ. 8; 20:
ո գ Ձնագ. ժէ. 19: ժՂ. 7:
չ Ովս. ը. 9:
պ Ա՛ղբ 3:
ջ գ Ձնագ. ժէ. 3, 4, 5, 6, 23: ժը. 9, 10, 11:
ռ Կղ. ժՂ. 37, 41:
ս Երեմ. գ. 8:
վ Երեմ. գ. 11: Կղ. ժՂ. 47, 51:
տ գ Ձնագ. ժՂ. 7, 10: բ Մն. իբ. 16—23: Կղ. ժՂ. 28:
ր Ա՛ղբ 6, 23:

պառնկութիւնները աւելցուց • քանզի երբոր պա-
տի վասն նկարուած մարդիկներ՝ նօթով նկա-
15 րուած Ղադդէացւոց պատկերները տեսաւ ; Ա-
բրոնք մէջքերնին գօտի կապած էին ; և իրենց
գլուխներուն վասն *ներկուած խոյրեր՝՝ ունէին ;
ու ամէնքը իշխաններու կերպարանքով էին ,
իրենց ծննդեան երկրին՝ Խաբիլունի որդւոյը՝
16 Ղադդէացւոց նմանութեամբ պէս , †Օհոնոհ
իր աչքերովը տեսածին պէս՝ անոնց սիրահարե-
ցաւ , և անոնց՝ Ղադդէացւոց երկիրը դես-
17 պանները խրկեց : Եւ Խաբիլունի որդիքը անոր
հետ սիրոյ անկողինը մտան , և զանիկայ իրենց
պոռնկութիւններովը պղծեցին • ու անիկայ անոնց
հետ պղծուեցաւ , ու †անոր հոգին ա-
18 նոնցմէ զատուեցաւ : Եւ իր պոռնկութիւնները
յայտնեց , ու իր մերկութիւնը բացաւ • ուստի
‡իմ §հոգիս անկէ զատուեցաւ , ինչպէս որ ա-
19 նոր քրոջմէն զատուեր էր : Եւ յաւէս անիկայ
իր պոռնկութիւնները շատցուց , յիշելով իր
մանկութեան օրերը , ¶Եգիպտոսի երկրին մէջ
20 ընութիւն ըրած ժամանակը • Եւ սիրահարեցաւ
անոնց տարփածուներուն , ‖որոնց մարմինը է-
շերու մարմին է , ու անոնց զօրութիւնը ձիե-
21 րու զօրութիւն է : Եւ դուն նորէն քու ման-
կութեանդ պղծագործութիւնը ձեռք առիր ,
որ քու մանկութեանդ ծիծերուն Եղոյելովը՝
սուինքներդ Եգիպտացիներէն շօշափուեցաւ :
22 Վասն որոյ՝ ով Օողիբայ , Տէր Եհովան
այսպէս կ՚ըսէ • Ահա ես քու վրադ պիտի ար-
թընցնեմ քու համակիրներդ , որոնցմէ քու հո-
գիդ զատուեցաւ , ու զանոնք ամէն կողմէն քու
23 վրադ պիտի բերեմ , Խաբիլունի որդիքը , ու բո-
լոր Ղադդէացիները , #Փեկուդը , Շուէն ,
ու Կուէն՝՝ , և անոնց հետ Ասորեստանի բոլոր
որդիքը , ¶ամէնը շնորհալի երիտասարդներ , կու-
սակալներ , ու նախարարներ , ամէնը ձի հեծ-
նող զօրագլուխներ ու անուանի մարդիկներ •
24 Եւ անոնք զէնքերով , կառքերով , ու անիւ-
ներով , ու ժողովրդականու բազմութիւնով
քու վրադ պիտի գան , և ամէն կողմէն քեզի
դէմ՝ վահան , ասպար ու սաղաւարտ պիտի
դնեն • և դատաստանը անոնց ձեռքը պիտի
25 տամ • ու քեզ իրենց դատաստաններովը պիտի
դատեն : Եւ իմ նախանձս քեզի դէմ պիտի
դնեմ • ու քեզի հետ բարկութեամբ պիտի վա-
րուին • քու քիթդ ու ականջներդ պիտի կըտ-
րեն • և քու մնացորդդ սրով պիտի իյնայ •
անոնք քու տղաքներդ ու աղջիկներդ պիտի
առնեն • ու քու մնացորդդ կրակով պիտի այ-
26 րի : Եւ քու հանդերձներդ քեզ պիտի մեր-
կացընեն , ու քու պարծանացդ զարդերը պիտի
27 առնեն : Եւ †քեզմէ պիտի դադրեցընեմ քու
պղծագործութիւնդ , ու †քու պոռնկութիւն-
ներդ՝ որ Եգիպտոսի երկրէն Բերելը • ու աչքերդ
անոնց պիտի չվերցընես , ու մէյմըն ալ Եգիպ-
տոսը պիտի չյիշես :
28 Վասնզի Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ • Ըհա
ես քեզ պիտի մատնեմ անոնց ձեռքը՝ որոնք
՚դուն ատեցիր , և անոնց ձեռքը՝ Նորոնցմէ քու
29 հոգիդ զատուեցաւ : Եւ անոնք քեզի հետ ա-
տելութեամբ պիտի վարուին , ու քու բոլոր
վաստակդ պիտի առնեն , և †քեզ մերկ ու
անծածկելի պիտի թողուն • ու քու պոռնկու-
թիւններուդ մերկութիւնը , քու պղծագործու-
թիւնդ ու պոռնկութիւնդ պիտի յայտնուի :
30 Ըզգերուն հետևելով՝ պոռնկութիւն ընելուդ
համար , և անոնց կուռքերովը պղծուելուդ
31 համար , աս բաները քեզի պիտի ընեմ : Դուն
քու քրոջդ ճամբան գացիր , ես ալ անոր
32 բաժակը քու ձեռքդ պիտի տամ : Տէր Եհո-
վան այսպէս կ՚ըսէ • Դուն քու քրոջդ խորունկ
ու լայն բաժակը պիտի խմես • †խադք ու խայ-
տառակ պիտի ըլլաս • ան բաժակը շատ բան
33 կ՚առնէ • Դուն արբեցութեամբ ու տրտմու-
թեամբ պիտի լցուիս • ապշութեան ու զար-
մայման բաժակ մըն է քու քրոջդ Սամարիային
34 բաժակը • Եւ դուն †զանիկայ պիտի խմես , ու
պիտի քամես , և անոր կտորները պիտի ֆլզես ,
ու ստինքներդ պիտի պատռտես • քանզի ես
35 խօսեցայ՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան : Ասոր համար
Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ • ՚Օրիս մոռնա-
լուդ ու ՚հետևակիդ ետևը նետելուդ համար ,
դուն ալ քու պղծագործութիւնդ ու պոռնկու-
թիւններդ կրէ :
36 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ • Որդի մարդոյ՝ Ոողա-
յին ու Ոողիբային ՚դատաստանը պիտի տես-
նես • ուրեմն ՚անոնց պղծութիւնները իրենց
37 պատմէ : Վասն զի շնութիւն ըրին , ու †ձեռ-
քերնուն մէջը արիւն կայ • և իրենց կուռքե-
րովը շնութիւն ըրին , ու †իրենց ինծի ծնած
տղաքն ալ էրակէ անցուցին , որ անոնց կերա-
38 կուր ըլլան : Ան ալ ըրին ինծի • նոյն օրը իմ
սրբարանս անմաքուր ըրին , ու °իմ շաբաթներս
39 պղծեցին : Վասն զի երբոր իրենց տղաքը ի-
րենց կուռքերուն զոհեցին , նոյն օրը իմ սրբ-
բարանս մտան՝ որ զանիկայ պղծեն • և ահա
40 °իմ տանս մէջ այսպէս ըրին : Եւ նաև հե-
ռուէն գալու մարդիկներուն լուր խրկեցիք •
՚որ անոնց պատգամաւորներ խրկուելուն պէս՝
ահա անոնք եկան • և դուն անոնց համար

---

* Կամ մեծ ապարօշներ
† Ա Թագ • իբ • 1 : Կղ • ժգ • 29 ,
‡ Հբհմ • ղ • 8 ,
§ Հբհմ • ե • 21 ,
¶ Կղ • ժգ • 26 ,
‖ Կղ • ժգ • 37 : Հմր 38 ,
Կղ • ժգ • 37 : Հմր 28 ,
†† Կամ իշխանները , հարուստ-
ները ու աղնուականները ,
‡‡ Հմր 12 ,
§§ Կղ • ժգ • 39 ,
¶¶ Կղ • ժգ • 41 : իբ • 15 ,
‖‖ Հմր 3 , 19 ,
Կղ • ժգ • 37 ,
¶¶ Հմր 17 ,
Կղ • ժգ • 39 : Հմր 26 ,
Ղ Կղ • ջ • 9 ,
՚ Հբհմ • իե • 15 , 16 ,
՚՚ Կղ • իբ • 4 , 5 ,
Հ Ա Պտ • հե • 8 : Հս • ծա • 17 ,
‡‡ Կամ կրծես ,
՚՚՚ Հբհմ • ի • 32 : գ • 21 : ժգ • 25 : Կղ • իբ • 12 ,
՚՚՚՚ Ա Թագ • ժգ • 9 : Նհմ • ի • 26 ,
՚՚՚՚՚ Կղ • ի • 4 : իբ • 2 ,
՚՚՚՚՚՚ Հս • ծբ • 1 ,
՚՚՚՚՚՚՚ Կղ • ժգ • 38 : Հմր 45 ,
՚՚՚՚՚՚՚՚ Կղ • ժգ • 20 , 21 , 36 , 45 : ի • 26 , 31 ,
՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Կղ • իբ • 8 ,
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Ա Թագ • խա • 4 ,
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Հս • ծբ • 8 ,

ք լուացուեցաք ; ու հաչքերուդ վրայ ծարոյը դը-
41 րիր ; ու զարդերով զարդարուեցար • Եւ պա-
տուական ֊բազմոցի վրայ նստար ; որուն առ-
ջևը պատրաստուած սեղան կար ; և իմ խունկս
42 ու եղս անոր վրայ դրիր : Ու հոն ուրախութիւն
ընող բազմութեան ձայն կը լսուէր • ու ան
բազմաթիւ մարդկիններէն ի զատ՝ անապատէն
գինեմոլ մարդիկներ բերուեցան ; որոնք անոնց
ձեռքերը՝ ապարանջաններ ; ու անոնց գլուխ-
ները՝ պարծանաց թագեր կը դնէին :
43 Եւ ընութեան մէջ պառաւածին վրայով ը-
սի • Հիմա ալ ասոր հետ պոռնկութիւն պիտի
44 ընէ՞ն : Ու անոր քովը կը մտնէին • ինչպէս որ
պոռնիկ կնկան քովը կը մտնեն ; անանկ ալ Ո-
ղայն ու Ողիբային՝ ան պղծագործ կիներն-
45 քուն քովը կը մտնէին : Հայց արդար մարդիկ-
ները՝ Հշնացող կիներուն դատաստանովը ; ու
արիւն թափող կիներուն դատաստանովը պի-
տի դատեն զանոնք • վասն զի անոնք շնացող
կիներ են ; ու Ըանոնց ձեռքերուն մէջը ա-
րիւն կայ :
46 Վասնզի Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ • ԸԵ-
նոնց դէմ ժողովը պիտի հանեմ՝ և զանոնք նե-
ղութեան ու յափշտակութեան պիտի մատնեմ:
47 Ու ժողովքը զանոնք քարերով պիտի քարկո-
ծեն ; և զանոնք իրենց սուրերովը պիտի կըտ-
րեն • Ըանոնց տղաքները ու աղջիկները պիտի
մեռցընեն ; ու անոնց տուները կրակով պիտի
48 այրեն : Ու Խերկրէն պղծագործութիւնը պիտի
վերջցնեմ ; Խոր ամէն կիներները խրատուին ; ու
49 ձեր պղծագործութիւնաը պէս չընեն : Եւ ձեր
պղծագործութիւնը ձեր վրայ պիտի դնեն • ու
դուք Նձեր կուռքերուն մեղքերը պիտի կրէք ;
Ըու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէր Եհովան :

ԳԼ· ԻԴ

1 Նշանացող կաթսայի մը օրինակով ; 6 կը ցուցուի Երու-
սաղէմի անհրաժեշտ կործանումը : 15 Եզեկիէլին իր կնո-
կանը մահուանը համար սուգ չընելուն օրինակովը՝ 19
կը ցուցուի թէ Հրեից թշուառութիւնը չափազանց սքան-
չելութեամբ պիտի բլլայ :

1 Եւ իննևերորդ տարին տասներորդ ամիսը՝ ամ-
սուն տասներորդ օրը՝ Տէրոջը խօսքը ինծի
2 եղաւ՝ ըսելով • Որդի մարդոյ՝ դուն քեզի սա
օրուան անունը՝ բուն սա օրը գրէ՝ • Խաբիլոնի
թագաւորը ֊բուն սա օրս Երուսաղէմին մօ-
3 տեցաւ : Ըև ան ապստամբներուն տանը առակ
խօսիս ; ու անոնց ըսես • Տէր Եհովան այսպէս
կ'ըսէ • Կաթսան դիր ՝ դիր՝ ալ ջուր լեցուր :
4 Ընոր կտորները՝ ամէն աղէկ

կտորները ; ազդրը ՝ և ուսը անոր մէջը ժո-
ղովէ • ո՜ ընտիր ոսկորներով լեցուր :
5 Ոչխարներուն ընտիրները առ ; ու ոսկորներն ալ
տակը դիզէ • զանիկայ խիստ շատ եռացուր ;
այնպէս որ մէջի ոսկորներն ալ եփին :
6 Ընոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ •
Վա՜յ ֊արիւնահեղ քաղաքին ՝ ան կաթսային՝
որուն ժանգը իր մէջն է ՝ ու ժանգը մէջէն ե-
լած չէ • զանիկայ իր ջնջել կտորներովը հանէ •
7 Ըանոր վրայ վիճակ չձգուի • Վասն զի անոր ա-
րիւնը իր մէջն է • զանիկայ չոր ապառաժի վրայ
դրաւ • ֊զանիկայ գետնի վրայ չթափից որ զա-
8 նիկայ հողով ծածկէ : Իմ սրտմտութիւնս հա-
նելու ՝ ու վրէժ առնելու համար ՝ Ըանոր ա-
րիւնը չոր ապառաժի վրայ դրի ՝ որ չծածկուի :
9 Ընոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ •
Ըվա՜յ արիւնահեղ քաղաքին ՝ ես ալ կրակին
10 դէզը պիտի մեծցընեմ : Փայտերը շատցուր ՝
կրակը բռնկեցուր՝ որ միսը հալի ՝ համեմներ
11 ալ դիր ՝ ու ոսկորները այրին : Եւ զբաղ պարապ
խառնուն կայծերուն վրայ դիր ՝ որպէս զի պղին-
ձը տաքնայ ու այրի ՝ ու Ըմէջի պղծութիւնը
12 հալի ՝ ու ժանգը հատնի : Ընիկայ աշխա-
տութիւնով չէ յոգնեցուց • ու անոր շատ
ժանգը իրմէն չելաւ • անոր ժանգը կրակով
13 էլաւ : Վրու անմաքրութեանդ մէջ պղծա-
գործութիւն կայ • որովհետև քեզ ֊մաքրելու
աշխատեցայ՝՝ ՝ ու դուն չմաքրուեցար • այսու-
հետև քու անմաքրութենէդ պիտի չմաքրուիս ՝
Ըմինչև որ իմ բարկութիւնս քու վրադ հինցը-
14 նեմ : Ըես Տէրս խօսեցայ • իմ խօսածս պիտի
գայ ՝ ու պահիկ պիտի կատարեմ • ֊պիտի
հներեմ՝՝ ՝ Ըու պիտի չխնայեմ ՝ և պիտի չզղջ-
նամ • քու ճամբաներուդ ՝ ու քու գործքերուդ
համեմատ պիտի դատուիս՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան :
15 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով •
16 Որդի մարդոյ՝ ահա ես Հարուածով մը քու
աչքերուդ ցանկութիւնը քեզմէ պիտի առնեմ •
ու դուն չողբաս ; ու չլաս ՝ և քու ակնբիղ ար-
17 ցունք չգայ : Լռութեամբ ըլլայ քու հեծու-
թիւնդ ՝ Ըմեռելի սուգ մի բռներ • Քու ապա-
խոյդ գլուխդ փաթթէ • Ոչխիններդ ոտքերդ
հագիր ՝ ու Ղնիժանքդ մի ծածկեր ՝ և մարդոց
հացը մի ուտեր :
18 Եւ առաւօտուն ժողովուրդին խօսեցայ • ու
իրիկունը կինիկս մեռաւ • ու հետևեալ առաւօ-
19 տուն՝ ինծի հրամայուածը ըրի : Եւ ժողովուր-
դը ինծի ըսաւ • Ըմեզի չես պատմեր թէ ասիկա
քու ըրածներիդ ի՞նչ պէտք ևնանաև մեզ :

ք Ղուաթ · ա · 3 :
գ ա Ծնած · ի · 30 ։ Նբեմ· ա · 30 :
դ Նահ · ա · 6 ։ Նա · ծէ · 7 :
ե Նահ · է · 17 ։ Կն· ժէ · 18 , 19 ։ Ովս · բ · 8 :
զ Կն· ժէ · 38 :
է Ղ՚ր 37 :
ը Կն· ժէ · 40 :
թ է Ած · ԼՀ · 17 , 19 ։ Կն· իգ · 21 :
ժ Կն· իգ · 15 ։ Ղ՚ր 27 :
ի ը Օր · ժէ · 11 ։ ը պնա · բ · 6 :
լ Ղ՚ր 35 :
խ Կն· ի · 38 , 42 , 44 ։ իե · 5 ։
—
ա գ Ծած · իե · 1 ։ Նբեմ· Լի · 1 ։ ծբ · 4 :
բ Կն· ժէ · 12 :
գ Տ՚ես Նբեմ· ա · 13 ։ Կն· ժա · 3 :
դ Կն· ի · 13 ։ բ · 18 ։ ժՀ · 42 ։
ե ա Ծած · ժե · 29 :
զ Այս պիտի չգիտեմ իմ դէպս-
ատրաբնինս ,
է Կն· ե · 11 :
ը Նբեմ· ժՀ · 5 , 6 , 7 :
թ Տ՚ես Ղև · ժ · 6 ։ իա · 10 :
ժ ի Ծած · ժե · 30 :
ի Ղ՚ր 22 ։ Ղև · ժէ · 45 ։ Մրք · գ · 7 :
լ Կն· ժբ · 9 ։ Լ · 18 ։
խ Կն· ի · 3 ։ իբ · 37 ։ Ղ՚ր 9 ։
ծ Տ՚ես բ Ծած · Ա · 2 ։ Յո-
վել · գ · 3 ։ Նբդ · 11 ։ Նաա ·
գ · 10 :
կ Ղև · ժէ · 13 ։ ը Օր · ժէ ·
16 , 24 :
հ Ասա · է · 2 :
ձ Ղ՚ր 6 ։ Նաա · գ · 1 ։ Ծմր ·
բ · 12 :
ղ Կն· իգ · 15 :
* Նբէ · մաքրեցի ,
ր Կն· իբ · 3 ։ իթ · 37 ։ Ղ՚ր 9 ։
ս Տ՚ես բ Ծած · Ա · 2 ։ Յո-
վել · գ · 3 ։ Նբդ · 11 ։ Նաա ·
գ · 10 :
տ Ղև · ժէ · 13 ։ ը Օր · ժէ ·
16 , 24 :
ւ Ասա · է · 2 :
փ Ղ՚ր 6 ։ Նաա · գ · 1 ։ Ծմր ·
բ · 12 :
ք Կն· իգ · 15 :
օ Նբէ · մաքրեցի ,
ֆ Կն· ե · 13 ։ բ · 18 ։ ժՀ · 42 ։
ֆ ա Ծած · ժե · 29 :
† Այս պիտի չգիտեմ իմ դէպս-
ատրաբնինս ,
և Կն· ե · 11 :
ֆ Նբեմ· ժՀ · 5 , 6 , 7 :
ֆ Տ՚ես Ղև · ժ · 6 ։ իա · 10 :
ֆ ի Ծած · ժե · 30 :
ֆ Ղ՚ր 22 ։ Ղև · ժէ · 45 ։
Մրք · գ · 7 :
ֆ Կն· ժբ · 9 ։ Լ · 18 ։

20 Ու ես անոնց ըսի. Տէրոջը խօսքը լսեցէք և
21 դաս՝ ըսելով. Ամպահարը ասիկա կ՚ըսէ. Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Ահա ես իմ սրբարանս՝ ձեր զօրութեանը պարծանքը, ձեր աչացը ցանկութիւնը, ու ձեր հոգւոյն խնայածը պիտի պղծեմ. ձեր թողուցած տղաքնիդ ու
22 աղջիկնիդ սրով պիտի իյնան: Ու դուք իմ ըրածիս պէս պիտի ընէք. ոտքերնիդ ծածկէք, ու մօրուագ հացը պիտի չուտէք,
23 ոտքերնիդ. Ու ձեր ապարօշները դլուխներնիդ, և ձեր կօշիկները ոտքերնիդ պիտի ըլլայ. պիտի չողաք, ու պիտի չլաք. հապա ձեր անօրէնութիւններուն պիտի մաշիք, և իրարու
24 հետ պիտի հեծէք: Ու Եզեկիէլը ձեզի նշան մըն է. դուք անոր բոլոր ըրածին պէս պիտի ընէք. Ու երբոր ասիկայ ըլլայ, պիտի դիտնաք թէ ես եմ Տէր Եհովան:
25 Ու դուն՝ որդի մարդոյ՝ երբոր ես անոնցմէ առնեմ Ամրոց զօրութիւնը, անոնց պարծանաց ցնծութիւնը, անոնց աչացը ցանկութիւնը, ու անոնց հոգւոյն սիրած տղաքնիկը ու աղջիկ-
26 նիկը, Այն օրը ազատուածը քեզի պիտի գայ, և ինքը պիտի պատմէ:
27 Այն օրը քու բերանդ պիտի բացուի ազատուածին, ու պիտի խօսիս, և այլ համր չըլլաս. ու Եզեկիէլ անոնց նշան պիտի ըլլաս. ու պիտի դիտնան թէ ես եմ Տէրը:

ԳԼ. ԻԵ

1 Ազատուծոյ վերծինդրութիւնը Ամմոնացւոց դէմ, 8 նաև Մոաբին ու Սէիրին դէմ, 12 Եդոմին 15 ու Փղշտացւոց դէմ, որովհետև Հրեից հետ արհամարհանօք վարուեցան:

1 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով.
2 Որդի մարդոյ՝ երեսդ դարձուր դէպի Ամմոնի որդիներուն ու մարգարէութիւն ըրէ
3 անոնց վրայ. Ու Ամմոնի որդւոցը ըսէ. Տէր Եհովային խօսքը լսեցէք. Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Վասն զի դուն՝ Ահաղ ըսիր իմ սրբարանիս վրայով, երբոր պղծուեցաւ, ու Իսրայէլի երկրին վրայով, երբոր աւերակ եղաւ, և Յուդայի տանը վրայով, երբոր գերութեան
4 գնաց. Ընոր համար ահա ես քեզ արևելքի բնակիչներուն ժառանգութիւն կու տամ. ու քու մէջդ իրենց գիղերը պիտի հաստատեն, ու քու մէջդ իրենց վրանները պիտի դնեն. քու պտուղներդ պիտի ուտեն, և քու կաթդ պիտի
5 խմեն: Ու Ռաբբան ուղտերու փարախ՝ և

Ամմոնի որդւոց Երկիրը հօտերու մսկաղատեղ պիտի ընեմ. Ու պիտի դիտնաք թէ ես եմ
6 Տէրը: Վասն զի Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Որովհետև դուն ծափ զարկիր, ու ոտքդ գետինը զարկիր, ու Իսրայէլի երկրին վրայ՝ քու հոգւոյդ բոլոր արհամարհանօքը ուրախացար,
7 Ընոր համար ահա ես իմ ձեռքս քու վրադ պիտի երկրնցընեմ, ու քեզ ազգերուն յափշտակութիւն ըլլալու պիտի տամ, և քեզ ժողովուրդներէն պիտի կտրեմ, ու քեզ երկիրներուն մէջէն պիտի կորսընցընեմ. քեզ բնաջինջ պիտի ընեմ. ու պիտի դիտնաս թէ ես եմ Տէրը:
8 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Որովհետև Մոաբը ու Սէիրը ըսին, թէ Ահա Յուդայի
9 տունը ամէն ազգերուն պէս է. Ընոր համար ահա ես Մոաբի սահմանը իր քաղաքներէն՝ իր ծայրը եղող քաղաքներէն, երկրին պարծանքը եղող Բեթեսիմոթի, Բեէլմէոնի ու Կարիաթեմի կողմէն պիտի բանամ Բրեզէքի բնակիչներուն, որ Ամմոնի որդւոցը վրայ գոն. ու անոնք Ամմոնի որդիքը ազգերուն մէջ չյիշուին:
10 Ու Մոաբի ալ դատաստաններ՝ ի գործ պիտի դնեմ. ու պիտի դիտնան թէ ես եմ Տէրը:
11 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Որովհետև Եդոմը Յուդայի տանը դէմ գնելով՝ մեծ յանցանք
12 ըրաւ, Ընոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Եդոմի վրայ անշուշտ ձեռքս պիտի երկրնցընեմ, և մարդը ու անասունը անկէ պիտի կտրեմ, և զանիկայ անապատ պիտի ընեմ Թեմանէն. ու մինչև Դիդանը սրով պիտի իյնան:
13 Նաև: Ու իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին ձեռքով՝ իմ վրէժխնդրութիւնս Եդոմի վրայ պիտի կատարեմ. ու անոնք իմ սրտմտութեանս ու բարկութեանս համեմատ պիտի ընեն Եդոմի մէջ. և իմ վրէժխնդրութիւնս պիտի դիտնան՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան:
14 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Որովհետև Փղշտացիք վրէժխնդրութեամբ վարուեցան, ու հոգիի արհամարհանօք վրէժ առին՝ հինաւուրցատելութեամբ աւերելով, Ընոր համար
15 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Ահա ես իմ ձեռքս փղշտացւոց վրայ պիտի երկրնցընեմ, և Քրեթեացիները պիտի կտրեմ, ու ծովեզերքը
17 եղողներուն մնացորդը բնաջինջ պիտի ընեմ. Ու անոնց վրայ՝ իմ սրտմտութեանս յանդիմանու-

---

ա Երեմ. է. 14: Պա. է. 20, 21, 22:
բ Սաղ. իէ. 4:
գ Պա. իէ. 47:
դ Երեմ. ժգ. 6, 7: Ամբ 17:
ե Հոբ. իէ. 15: Սաղ. հբ. 64:
զ Ղե. իզ. 39: Պա. լգ. 10:
է Նա. ի. 3: Պա. գ. 3: ժբ. 6, 11:
ը Երեմ. ժէ. 15: Հօհ. ժգ. 19: ժգ. 29:
թ Պա. գ. 7: իի. 5:
ժ Ամբ 21:
ի Պա. լգ. 21, 22:
լ Պա. գ. 26, 27: իթ. 21: լգ. 22:
խ Ամբ 24:

ա Պա. գ. 2: լբ. 2:
բ Երեմ. խթ. 1, ԼԸ: Պա. իա. 28: Ամոս. ա. 13: Սոփ. բ. 9:
գ Ծեփ. ժէ. 5: Պա. իզ. 2:
դ Պա. իա. 20:
ե Նա. ժէ. 2: լբ. 14: Սոփ. բ. 14, 15:
զ Պա. իգ. 24: իզ. 6: լբ. 9:
է Հոբ. իէ. 23: Ոզը. բ. 15: Սոփ. բ. 15:
ը Պա. լգ. 5: Սոփ. բ. 8, 10:
թ Պա. լբ. 3:
ժ Նա. ժէ. ժգ: Երեմ. խը. 1, ԼԸ: Ամոս. բ. 1:
ի Պա. լբ. 2, 5, 12:
լ Ամբ 4:
խ Պա. իա. 32:
ծ Բ Մն. իը. 17: Սաղ. ճէ. 7: Երեմ. խթ. 7, 8, ԼԸ: Պա. լբ. 2, ԼԸ: Ամոս. ա. 11: Ովբ. 10, ԼԸ:
կ Տ՚ես Նա. ժա. 14: Երեմ. խթ. 2:
հ Երեմ. իե. 20: իէ. 1, ԼԸ: Հեսեկ. ջ. 4, ԼԸ: Ամոս. ա. 6:
ձ Բ Մն. իը. 18:
ղ Սոփ. բ. 4, ԼԸ:
ճ ա Թագ. ը. 14:
մ Երեմ. խէ. 4:
յ Պա. ե. 15:

թիւններուն մէջ վրէժխնդրութիւններ պիտի կատարեմ։ [ե]Ու երբոր իմ վրէժս առնեմ՝ պիտի դիանան թէ ես եմ Տէրը։

ԳԼ. Ի.Օ

1 Տիւրոսին սպառնալիք կ'ըլլայ, Եբրատացիին դէմ խրոխտացուն համար։ 7 Նաբուգոդոնոսորին յարձակումը։ Նոր վրայ։ 15 Տիւրոս սուգ կը բռնէ ու կը զրմռնայ։ Նոր կործանումները վրայ։

1 Ու եղաւ որ միւսասաներորդ տարին՝ ամսուն առաջին օրը՝ Տէրոջը խօսքը [ը]նծի եղաւ՝ ը-
2 սելով։ Որդի մարդոյ՝ [տ]որովհետեւ Տիւրոսը Երուսաղէմի վրայով ըսաւ։ [բ]Վա՛յ՝ ժողովրդոց դռները կոտրեցաւ։ անոր աշէն բաները ինձի փոխադրուեցաւ։ անոր անապատ դառնա-
3 լովը ես պիտի լեցուիմ։ Ասոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ։ Ես՝ ահա քեզի դէմ եմ՝ ով Տիւրոս, ու քու վրադ շատ ազգեր պիտի յարուցանեմ՝ ինչպէս որ ծովը իր ալիքները կը
4 յարուցանէ։ Եւ անոնք Տիւրոսին պարիսպները պիտի աւերեն, ու անոր աշտարակները պիտի փլցնեն։ ու ես անոր հողը անկէ պիտի աւլեմ, և [դ]զանիկայ չոր ապառաժի պիտի դարձընեմ։
5 Ընդհայ [տ]ծովուն մէջը ուռկաններ փռելու տեղ պիտի ըլլայ։ Վասն զի ես խօսեցայ՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան։ ու անիկայ ազգերուն աւար պիտի
6 ըլլայ։ Եւ անոր աղջիկները որ դաշտի մէջ են, սրով պիտի սպանուին։ [ե]և Տարդիւն պիտի դիանան թէ ես եմ Տէրը։
7 Վասն զի Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ։ Ես՝ ահա հիւսիսէն Տիւրոսի վրայ պիտի բերեմ [զ]թագաւորաց թագաւորը՝ Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը՝ ձիերով, կառքերով, ձիաւորներով, բազմութիւնով ու շատ ժո-
8 ղովուրդով։ Անիկայ քու աղջիկներդ դաշտի մէջ սրով պիտի մեռցընէ, և [ը]քեզի դէմ մատակոց պիտի շինէ, ու քեզի դէմ հողաբլուր պիտի կանգնէ, ու քեզի դէմ վահան
9 պիտի վերցընէ։ Եւ քու պարիսպներուդ դէմ՝ իր պատերազմական մեքենաները պիտի դնէ, ու իր տապարներովը քու աշտարակներդ պիտի
10 փլցընէ։ Անոր ձիերուն բազմութիւնէն՝ անոնց փոշին քեզ պիտի ծածկէ։ ձիաւորներուն, ու անիւներուն, և կառքերուն ձայնէն քու պարիսպներդ պիտի սասանին, երբոր ինքը քու դռներէդ մտնէ՝ պարիսպը փլած քաղաքի մէջ
11 մտնողներուն պէս։ Իր ամէն փողոցներդ իր ձիերուն սմբակներովը պիտի կոխէ։ քու ժողովուրդդ սրով պիտի սպանէ։ և քու ամուր բեր-
12 դերդ գետնի հետ հաւասար պիտի ըլլայ։ Ու քու հարստութիւնդ պիտի թալնեն, ու ապ-

[ը]բանքներդ աւար պիտի առնեն, և քու պարիսպներդ պիտի փլցընեն, ու դեղցիկ տուներդ պիտի քակեն, և քու քարերդ, փայտերդ, ու հողդ ջուրերուն մէջը պիտի ձգեն։
13 Եւ [բ]քու երգերուդ աղաղակը [գ]պիտի դադրեցընեմ։ ու քու քնարներուդ ձայնը մէյմըն ալ
14 պիտի չլսուի։ Եւ [դ]քեզ չոր ապառաժի պիտի դարձընեմ։ ուռկաններ փռելու տեղ պիտի ըլլաս։ մէյմըն ալ պիտի չշինուիս։ Վասն զի ես Տէրս խօսեցայ՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան։
15 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ Տիւրոսին։ Միթէ [ե]քու կործանմանդ ձայնէն կղզիները պիտի չսասանի՞ն, երբոր քու մէջդ կոտրած ըլլալով՝
16 վիրաւորները հեծեծն։ Ընդ առնը [զ]ծովուն բոլոր իշխանները [է]իրենց աթոռներուն վրայէն պիտի իջնեն, և իրենց պատմուճաններուը պիտի հանեն, ու իրենց նկարադործ հանդերձները պիտի մերկանան, սոսկում պիտի հագնին, [ը]գետնի վրայ պիտի նստին, և [թ]ամէն վայրկեան պիտի սարսափին, ու [ժ]քու վրայդ պիտի ապշին։
17 Եւ [ի]քու վրայդ ողբ [ժ]ընելով՝ քեզի պիտի ըսեն։ Ի՞նչպէս կործանեցար՝ ով ծովերնակ անուանի քաղաք, որ [լ]ծովուն մէջը զօրաւոր էիր դուն ու քու բնակիչներդ՝ որ ահարկու էիք
18 ծովեզերեայքին բոլոր բնակիչներուն։ Հիմա քու կործանմանդ օրը՝ [խ]կղզիները պիտի դողան, ու ծովու մէջ եղող կղզիները քու բնաջինջ ըլլալուդ վրայով պիտի ապշին։
19 Վասն զի Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ։ Երբոր քեզ աւերակ քաղաք մը ընեմ՝ ան քաղաքներուն պէս՝ որոնք բնակիչ չունին, և քու վրադ անդունդը հանեմ, ու շատ ջուրերը քեզ ծած-
20 կեն, և [ճ]քեզ դուրը իջնողներուն հետ հին ժողովուրդին իջեցընեմ, ու քեզ դուրը իջնողներուն հետ գետնին տակերը՝ յաւիտենական աւերակներուն մէջը նստեցընեմ, այնպէս որ՝ ջեյլըն ալ չբնակուիս։ ան տեղը ես կեն-
21 դանեայ հրկիզին մէջ փառք պիտի դնեմ։ [լ]Քեզ ահաւոր սոսկում պիտի ընեմ, ու պիտի ոչընչանաս։ [մ]Ու երբոր փնտուուիս, ալ յաւիտեան պիտի չգտնուիս, կ'ըսէ Տէր Եհովան։

ԳԼ. Ի.Ը

1 Տիւրոսին առատ ճոխութիւնը։ 26 անոր մեծ ու անվերադարձելի կործանումը։

1 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը [ն]ինծի եղաւ՝ ըսե-
2 լով։ Որդի մարդոյ՝ Տիւրոսի վրայ
3 [ո]ողբ ըրէ։ Եւ Տիւրոսին ըսէ։ [բ]Վա՛յ ծովուն մուտքերը բնակող՝ շատ կղզիներու մէջ ժո-
ղովուրդներուն հետ [գ]վաճառականութիւն ը-

ն Աղ. ի. 16։

— ո Նա. իդ. 1 Բրնմ. իե. 22։ իէ. 4։ Բմով. ա. 9։ Օ.աթ. ի. 2։
բ ԳԼ. իե. 3։ լդ. 2։
գ Ամբ 14։
դ ԳԼ. իէ. 32։
ե ԳԼ. իե. 28։ լ. 16։
զ Նգ. է. 12։ Դան. բ. 37։
է ԳԼ. իա. 22։
ը Նա. իդ. 16։ ԳԼ. իբ. 13։ Հայտ. ժբ. 22։
թ Նա. ժգ. 11։ իդ. 8։ Նբեմ. է. 34։ ժզ. 9։ իե. 10։
ժ Ամբ 4, 5։
ի Երեմ. խի. 21։ Ամբ 18։ ԳԼ. իէ. 28։ լ. 16։
լ Նա. իդ. 8։
խ Հեսկ. գ. 6։
ծ Հոր. բ. 13։
կ ԳԼ. լբ. 10։
հ ԳԼ. իէ. 35։
ձ ԳԼ. իէ. 32։ Հայտ. ժբ. 9։
• Նբէր. վերցընելով՝
ղ Նա. իգ. 4։
ճ Ամբ 15։

յ ԳԼ. լբ. 18, 24։
յ ԳԼ. լբ. 23, 26, 27, 32։
ն ԳԼ. իէ. 36։ իբ. 19։
շ Աղ. լէ. 36։

— ո ԳԼ. ժի. 1։ իգ. 17։ իբ. 12։ լբ. 2։
բ ԳԼ. իբ. 2։
գ Նա. իգ. 3։

նոց՝ Տէր Աստուած այսպէս կ՚ըսէ. Մի՛ Իսրայէլ դուն ըսիր թէ՝ Ես գերեզկութեան մէջ
4 կատարեալ եմ: Ո՛ւռ սահմաններդ *Ծովուն մէջտեղն է. քեզ շինողները քու գերեզկութիւնդ կատարեալ ըրին:
5 Ընեռք քու ամէն նաւ-ո- տախտակներդ՝ Սանիրի մայրէն շինեցին. Լիբանանէն եղեւն
6 ներ առին, որ քեզի կայմեր չշինեն: Ո՛ւռ թիերդ Բասանի կաղնիներէն շինեցին, քու †նստարաններդ՝ Աիտացւոց կղզիներէն Եւթ ոստա-
7 խէ շինեցին փղոսկրով պատած: Ո՛ւռ բայած առագաստդ՝ Եղիպտոսի նկարագործ բեհեզն էր. քու ծածկոցդ՝ Եղիսայի կղզիներուն կապու-
8 տակ ու ծիրանեգոյն էրպատան էր: Սիդոնի ու Արուադի բնակիչները՝ քու թիավարներդ էին. քու մէջդ եղող իմաստուններդ՝ ով Տիւրոս,
9 անոնք քու նաւավարներդ էին: Եվերագին ծեր բերը, ու անոր իմաստուններդ քու մէջդ էին, քու ծակուած նաւ-էրդ նորոգելու համար. Ծո-վուն բոլոր նաւերը, ու անոնց նաւաստիները՝ քու առուտուրդ ընելու համար քու մէջդ էին:
10 Ո՛ւռ զօրքերուդ մէջ պատերազմական մարդիկ-ներդ՝ Պարսք, Ղուդացիք ու Փուդացիք էին. քու մէջդ վահան ու սաղաւարտ կախողը անոնք
11 էին, ո- անոնք քեզ փառաւորեցին: Արուա-դացիք քու զօրքիդ հետ՝ շուրջանակի քու պա-րիսպներուդ վրայ, ու ‡Գամադացիք քու աշ-տարակներուդ մէջն էին. անոնք իրենց վահան-ները շուրջանակի քու պարիսպներուդ վրայ կը կախէին. անոնք Քու գեղեցկութիւնդ կատա-րեալ ըրին:
12 Ամէն պէսակ ապրանքը շատ ըլլալուն համար՝ Թարսիսի բնակիչները քու վաճառականներդ էին. անոնք քու վաճառանոցներուդ մէջ ար-ծաթի, երկաթի, անագի ու կապարի առ-
13 ուտուր կ՚ընէին: Յաւան, Թուբէլ ու Մո-սոք քու վաճառականներդ էին. անոնք քեզի հետ Մարդոց հոգիներու ու պղնձէ անօթնե-
14 րու առուտուր կ՚ընէին: Թոգրգոմայի տու-նէն քու վաճառանոցներդ կը բերէին ձիեր
15 ու ձիաւորներ, և ջորիներ: Դեդանի մարդիք՝ քու վաճառականներդ էին. շատ կղզինե-րու վաճառականութիւնը քու ձեռքդ էր. ա-նոնք քեզի հետ փղոսկրի ժանիքներով ու ոս-
16 նիազով փոխանակութիւն կ՚ընէին: Ձեռագործ-ներուդ շատութեանը համար՝ Ասորիք քու վա-ճառականներդ էին. Ե- քու վաճառանոցներուդ մէջ՝ կարկեհանի, ծիրանեգոյնի, նկարագործ կերպասի, բեհեզի, բուստերու, ու կար-
17 միր յակինթի առուտուր կ՚ընէին: Յուդան ու Իսրայէլի երկիրը քու վաճառականներդ էին. անոնք քեզի հետ Մինեթի ցորեան, խմորեղէնի, մեղրի, եղի ու բալասանի առ-
18 ուտուր կ՚ընէին: Ձեռագործներուդ շատու-թենէն՝ ամէն պէսակ ապրանք շատ ըլլալուն համար՝ Դամասկոսը քու վաճառականդ էր՝
19 Վեղբանի գինիով ու ճերմակ բուրդով: Վէ-դան, ու Յաւան՝ քու վաճառանոցներդ մանած կը բերէին. քու վաճառներուդ մէջը՝ բանուած
20 երկաթ, կասիա, ու խունկեղէնը կար: Կառ-քերու համար պատառատակներ բերող վաճա-
21 ռականներդ էր: Արաբացիք, ու Կե-դարի բոլոր իշխանները՝ քու պատրաստ վաճա-ռականներդ էին. անոնք քեզի հետ գառներուկ-ներու, խոյերու ու նոխազներու առուտուր
22 կ՚ընէին: Սաբային ու Ռեգմային վաճառական-ները՝ քու վաճառականներդ էին. անոնք քու վաճառանոցներուդ մէջ ամէն պէսակ բնաիր խունկերու, և ամէն պէսակ պատուական քա-
23 րեր, ու ոսկիի առուտուր կ՚ընէին: Հա-ւան, Քանէ, ու Եդեմ, Սաբային վաճա-ռականները, Ասորեստան ու Քաղմադ՝ քու
24 վաճառականներդ էին: Ընոնք քու վաճառա-նոցներուդ մէջ քեզի հետ շքեղ հանդերձնե-րով, կապուտակ ու նկարագործ վերարկուներ-րով, ու երփնագեղ գործուածներով լեցուած՝ ու չուաններով կապուած՝ եղևնափայտէ սնտուկ-
25 ներու առուտուր կ՚ընէին: Թարսիսի նաւերը՝ քու առուտուրիդ համար կը պտրաւին. ու դուն լեցուեցար, ու խիստ փառաւոր եղար Ծովուն մէջտեղը:
26 Ո՛ւռ թիավարներդ՝ քեզ շատ չուրերուն բե-րին. Արևելեան հովը քեզ Ծովուն մէջտեղը
27 կտրեց: Ո՛ւռ ապրանքներդ ու վաճառանոց-ներդ ու- առուտուրդ, քու նաւաստիներդ ու նաւավարներդ, քու նաւերդ նորոգողները ու քեզի հետ առուտուր ընողները, և քու մէջդ եղող բոլոր պատերազմական մարդիկներդ, ու քու մէջդ եղող բոլոր բազմութիւնդ՝ քու կոր-ծանմանդ օրը Ծովուն մէջտեղը պիտի իյնան:
28 Ո՛ւռ նաւավարներուդ ազազակին ձայնէն՝ Ա-
29 րուարձանները պիտի սարսին: Ան- ամէն թի քաշող նաւաստիները, ամէն Ծովու նաւավար-ները՝ իրենց նաւերէն պիտի իջնեն, ու ցամաքը
30 պիտի կայնին. Ան իրենց ձայնը քու վրայդ-լսել պիտի տան, ու դառնապէս պիտի աղա-ղակեն, և իրենց գլուխներուն վրայ հող պի-
31 տի դնեն, ու Մոխիրի մէջ պիտի թաւալին. Ու քեզի համար՝ մազերնին պիտի փետեն, և քուրձ պիտի հագնին. ու քեզի համար՝ սրտի

† Կ. իը. 12:
Եբր. Ծովերուն սրտին մէջն
ի. Օր. ը. 9:
† Ամ տախտակամածդ՝
Ե. Երեմ. ի. 10:
ե. Ել. իը. 18: Ապ. ձդ. 7:
Ը. Երեմ. իզ. 9: Կ. Ը. 5: Եզ. 5:
‡ Ամ քաջախրանները
ի. Հմր 3:
ժ. Օն. Ժ. 4: ի Պն. ի. 36:
ի. Օն. Ժ. 2:
լ. Յայտ. ժը. 13:
խ. Օն. Ժ. 3: Կ. ւբ. 6:
ծ. Օն. Ժ. 7:
կ. Դատ. ժա. 33:
հ. ը. Ել. ե. 9, 11: Երգ. ը. 7: Գոր. ժը. 20:
ձ. Երեմ. ը. 22:
‖ Ամ Նբ Գան
ղ. Օն. իե. 3:
ճ. Օն. իե. 13: Նա. ի. 7:
մ. Օն. Ժ. 7: ը. Ել. ժ. 1, 2: Ապ. Ըի. 10, 15: Նա. ի. 6:
յ. Օն. ժա. 31: ը. Ել. ժ. 12:
§ Ամ Վազանէ,
ն. Օն. իե. 3:
շ. Ապ. խը. 7: Նա. ի. 16: իզ. 14:
ո. Հմր 4:
չ. Ապ. խը. 7:
պ. Ռաք. ժա. 4: Հմր 34: Տես Յայտ. ժը. 9, ևն:
ջ. Կ. իզ. 15, 18:
ռ. Յայտ. ժը. 17, ևն:
ս. Հոր. ը. 12: Յայտ. ժը. 19:
վ. Նահ. ի. 1, 3: Երեմ. ի. 26:
տ. Երեմ. ժդ. 6: խէ. 5: Միք. ւս. 16:

32 ցաւով ու դառն ողբով պիտի լան : Եւ իրենց
սուգին մէջը՝ [r]քեզի համար ողբալու յոյն պի-
տի վերցընեն , ու քու վրադ ողբան ըսելով ·
[s]Ո՞նչ քաղաք կար Տիւրոսի նման , որ ծովուն
33 մէջը բնակեալ եղաւ : [t]Քանի որ քու վաճառ-
ներդ ծովէն կ'ելլէր , շատ ազգեր կը կշտացը-
նէիր , շատ ապրանքներովդ ու առուտուրնե-
րովդ երկրի թագաւորները կը հարստացընէիր :
34 [u]Ցորեանուն խորտիկանոր մէջ ծովերէն կոտ-
րուած առնեդ՝ [v]քու վաճառականութիւնդ , ու
35 բոլոր բազմութիւնդ քու մէջդ իսկան : [w]Կղզի-
ներուն բոլոր բնակիչները քու վրայովդ ապշե-
ցան · ու անոնց թագաւորները խիստ զարհու-
36 րեցան · [x]Երեսնին երեսները դեղնեցան : Ազգերուն
մէջ վաճառականները [y]քու վրադ սուլեցին ·
[z]դուն սոսկումի պատճառ եղար , և յաւիտեան
ոչնչացար :

ԻԸ

1 Յառաջով գառասաներ Տիւրոսի իշխանին վրայ , անոր ամբարիշտ հպարտութեանը համար : 11 Մարդարէն կ'ողբայ անոր մեծ վաճառականութեանը վրայ՝ որ մեզքով ապականեր էր : 20 Սիդոնին դառասանը : 24 Իսրայէլին դերեզարձութիւնը :

1 Եւ Տէրոջը խօսքը ինձի եղաւ՝ ըսելով ·
2 Որդի մարդոյ՝ Տիւրոսի իշխանին ըսէ թէ՝
Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ · Որովհետեւ քու
սիրտդ հպարտացաւ · ու [a]ըսիր թէ՝ Ես աս-
տուած մըն եմ · ես [b]Ծովուն մէջտեղը Աստուծոյ
աթոռը կը նստիմ · [c]սակայն դուն մարդ ես և ոչ
Թէ Աստուած · Թէեւ քու սիրտդ՝ Աստուծոյ
3 սրտին տեղը դրիր · Ընդհ [d]դուն Դանիէլէն իւ-
մաստուն ես · գնաւ մէկ գաղտնիք մը քեզմէ
4 չպահուեցաւ · Քու իմաստութեամդդ ու հան-
ճարովդ քեզի հարստութիւն ստացար , և գան-
5 ձերուդ մէջը ոսկի ու արծաթ ժողվեցիր : [e]Քու
իմաստութեամդդ ու վաճառականութեամդդ
քու հարստութիւնդ շատցուցիր · և քու հա-
րստութեանդ պատճառով սիրտդ հպարտա-
ցաւ :
6 Ընդհ համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ ·
Որովհետեւ դուն քու սիրտդ Աստուծոյ սրտին
7 տեղը դրիր , Ընդհ համար ահա ես քու վրադ
օտարներ՝ [f]ազգայ բռնաւորները պիտի բերեմ ·
և անոնք քու իմաստութեանդ գեղեցկութեան-
ներ վրայ սուրերնին պիտի քաշեն , ու քու վա-
8 յելչութիւնդ պիտի ապականեն · Քնդ գուրբ
պիտի իջեցընեն · ու ծովուն մէջտեղը վիրաւոր-
9 ներուն մահուամբը պիտի մեռնիս : Արդեօք քեզ
սպաննողներուն առջեւը [g]պիտի կրնաս ըսել ,

[r] Պաղ. իէ. 17 : Հմմ. 2 :
[s] Հայտ. ժը. 18 :
[t] Հայտ. ժը. 19 :
[u] Պաղ. իէ. 19 :
[v] Հմմ. 27 :
[w] Պաղ. իէ. 15 , 16 :
[x] Երեմ. ժը. 16 :
[y] Պաղ. իէ. 21 :
[z] Հմմ. 9 :

[a] Պաղ. իէ. 3 , 4 :
[b] Եսա. լա. 3 :
[c] Օազ. ի. 2 :
[d] Սաղ. կա. 10 : Օազ. ի. 3 :
[e] Պաղ. է. 11 : լա. 12 : լի. 12 :
[f] Հմմ. 2 :
[g] Պաղ. լա. 18 : լի. 19 , 21 , 25 , 27 :

[h] Պաղ. իէ. 2 :
[i] Պաղ. իէ. 3 : Հմմ. 3 :
[j] Պաղ. լա. 8 , 9 :
[k] Պաղ. իէ. 13 : Այժմ օձուած
[l] Ես. իգ. 4 , 12 : Երեմ. իե. 22 : իէ. 3 : Պաղ. լի. 30 :
[m] Եր. ժգ. 4 , 17 : Պաղ. լի. 13 :
[n] Պաղ. ի. 41 : լդ. 23 : Հմմ. 25 :
[o] Սաղ. իի. 16 :
[p] Պաղ. լի. 22 :
[q] Պաղ. ջ. 2 : իե. 2 : իի. 2 :
[r] Ես. իդ. 4 , 12 : Երեմ. իե. 22 : իէ. 3 : Պաղ. լի. 30 :
[s] Եր. ժգ. 4 , 17 : Պաղ. լի. 13 :
[t] Պաղ. ի. 41 : լդ. 23 : Հմմ. 25 :
[u] Սաղ. իի. 16 :
[v] Պաղ. լի. 22 :

թէ Ես Աստուած եմ · դուն քեզ մեռցընող-
ներուն ձեռացը մէջ մարդ պիտի ըլլաս , ու չէ
10 թէ Աստուած : Օտարաց ձեռքովը [h]անթլփա-
տներուն մահուամբը պիտի մեռնիս · քանզի
ես խօսեցայ՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան :
11 Եւ Տէրոջը խօսքը ինձի եղաւ՝ ըսելով ·
12 Որդի մարդոյ՝ [i]Տիւրոսի թագաւորին վրայով
ողբ ըսէ , ու անոր ըսէ · Տէր Եհովան այսպէս
կ'ըսէ · [j]Դուն որ կատարելութեան կնիքն ես ,
իմաստութեամբ լեցուած , ու գեղեցկութեան
13 մէջ կատարեալ ես , Դուն Աստուծոյ դրախ-
տին՝ [k]Եդեմին մէջն էիր · քու ծածկոցդ ամէն
պատուական քարերն էին · սարդիոն , տպազիոն
ու անպատմուճ , ոսկեքար , եղինձնաքար և յաս-
պիս , շափիւղայ , կարկինհան և զմրուխտ , ու
ոսկի · քու [l]թմբուկներուդ ու սրինգներուդ
գործը՝ քու ստեղծուած օրդ քեզի պատրաս-
14 տուեցաւ : Դուն [m]տարածուած ես [n]ծածկող
քերովբէ մըն էիր · ու ես քեզ դրի · և դուն
[o]Աստուծոյ սուրբ լեռանը վրայ էիր · դուն
հրեղէն քարերուն մէջ տեղտեղուելը կը շրջէիր :
15 Դուն քու ճամբաներուդ մէջը կատարեալ էիր ,
քու ստեղծուած օրդ մինչեւ ան օրը՝ որ քու-
16 վրադ անօրէնութիւն գտնուեցաւ : Քու առ-
ուտուրիդ շատութեանդ համար քու մէջդ զըր-
կանքով լեցուցին · ու մեղք գործեցիր · ես ալ
քեզ Աստուծոյ լեռնէն իրրեւ պիղծ մարդ նետե-
ցի , և քեզ՝ ով [p]ծածկող քերովբէ , հրեղէն
17 քարերուն մէջէն բնակեալ ըրի : Քու գեղեց-
կութեանդ համար [q]սիրտդ հպարտացաւ · քու
փայլչութեանդ պատճառով քու իմաստու-
թիւնդ ապականեցիր · ես ալ քեզ գետինը նետե-
ցի · քեզ թագաւորներուն առջեւը դրի տեսա-
18 նութեան համար : Քու խարդախ վաճա-
ռականութեանդդ բազմաթ շատ անօրէնութիւն-
ներովդ քու սրբութիւններդ պղծեցիր · ես
ալ քու մէջդէդ կրակ հանեցի · անիկայ քեզ
կերաւ · ու քեզ տեսնողներուն աչքին
19 առջեւը՝ քեզ գետինի վրայ մոխիր ըրի : Ազգե-
րուն մէջ ամէն քեզ ճանչցողները քու վրայով
ապշեցան · [r]դուն սոսկումի պատճառ եղար ,
ու յաւիտեան ոչնչացար :
20 Եւ Տէրոջը խօսքը ինձի եղաւ՝ ըսելով ·
21 Որդի մարդոյ՝ երեսդ [s]Սիդոնին դարձուր , ու
22 անոր վրայով մարգարէութիւն ըրէ , Ու ըսէ ·
Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ · [t]Ահա ես քեզի
դէմ եմ՝ ով Սիդոն , և քու մէջդ պիտի փա-
ռաւորուիմ · ու երբոր անոր մէջը դատաստան-
ներ ընեմ , ու [u]անոր մէջը սուրբ սեպուիմ ,
23 [v]պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը : [w]Ան զի

անոր մէջը՝ ժանեակաձեւ ու անոր փողոցներուն մէջը՝ արիւն պիտի խրկեմ. և շուրջանակի անոր վրայ եղող սրտիը՝ անոր մէջը վիրաւորներ պիտի լինեան. ու պիտի գիտեան թէ ես եմ
24 Տէրը։ Եւ Իսրայէլի տունը մէյմըն ալ խայթող տատասկ ու ցաւցընող փուշ պիտի չըլլայ՝ իրենց բոլորտիքը եղող կիրնակ ամէն նախատողներէն. ու պիտի գիտեան թէ ես եմ Տէր Եհովան։
25 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Երբոր Իսրայէլի տունը ժողվեմ անոնց ժողովրդներէն՝ որոնց մէջը որ ցրուած են. ան առիներ անոնց մէջը՝ ազգաց աչքերուն առջեւը՝ սուրբ պիտի սեպուիմ. ու անոնք պիտի բնակին իրենց երկրին մէջ՝ որն որ ես իմ Յակոբ ծառայիս տուի։
26 Եւ անոր մէջը հանգիստով պիտի բնակին, ու տուներ պիտի շինեն, և տունկեր պիտի տնկեն. ու երբոր դատաստաններ ի գործ դնեմ ամէն անոնց բոլորտիքը եղողներուն վրայ՝ որ զանոնք նախատեցին, անոնք ապահովութեամբ պիտի բնակին, ու պիտի գիտեան թէ ես եմ իրենց Տէր Աստուածը։

ԹԼ. ԻԹ

1 Փարաւոնին վրայ հանելու գառաւառանը՝ Իսրայէլին դէմ բրած անհաւատարմութեանը համար։ 8 Եգիպտոսի աւմայութիւնը. 13 քառասուն տարին եւթը անոր վերահաստատուիը։ 17 Եգիպտոս իբրև վարձք կը տրուի Նաբուզոդոնոսորին։ 21 Իսրայէլին խառնացած երջանիկ վիճակը։

1 Տասներորդ տարին՝ տասներորդ ամսուն երկուտասներորդ օրը՝ Տէրոջը խօսքը ինծի եւ
2 ըսաւ՝ ըսելով. Որդի մարդոյ՝ երեսդ Եգիպտոսի փարաւոն թագաւորին դարձուր, ու առնոր դէմ, ու բոլոր Եգիպտոսին դէմ մարգա-
3 բէութիւն ըրէ, ւոյսէ, ու ըսէ. Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Ահա ես քեզի դէմ եմ՝ ով Եգիպտոսի փարաւոն թագաւոր՝ քու գետերուդ մէջը պառկող մեծ վիշապ, որ կ՚ըսես թէ՝ Իմ գետս իմս է, ու ես ինծի
4 համար շինեցի։ Բայց ես քու կզակներուդ կարթեր պիտի անցընեմ, և քու գետերուդ ձուկերը՝ քու թեփերուդ պիտի փակցընեմ, ու քեզ գետերուդ մէջէն պիտի հանեմ. ու գետերուդ բոլոր ձուկերը քու թեփերուդ պի-
5 տի փակչին։ Եւ քեզ՝ ու գետերուդ բոլոր ձուկերը անապատը պիտի նետեմ. դուն դաշտի երեսին վրայ պիտի իյնաս, ու պիտի չժողովուիս ու չամփոփուիս. քեզ երկրի գազաններուն ու երկինքի թռչուններուն կերակուր
6 տուի։ Ու Եգիպտոսի բոլոր բնակիչները պիտի գիտենան թէ ես եմ Տէրը. վասն զի Իսրայէլի
7 տանը եղէգնէ ցուպ եղան։ Երբոր անոնք քեզ ձեռքով բռնացին, դուն կոտրեցար, ու անոնց բոլոր բազուկը ճեղքեցիր. ու երբոր քեզի կռթնեցան, փշրուեցար, ու անոնց բոլոր մէջքը դողացուցիր։
8 Ասոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Ահա ես քու վրադ սուր պիտի բերեմ, և մարդ ու անասունը քեզմէ պիտի կտրեմ։
9 Ու Եգիպտոսի երկիրը՝ աւերակ ու անապատ պիտի ըլլայ. ու պիտի գիտեան թէ ես եմ Տէրը. ո-
10 րովհետեւ անիկայ ըսաւ. Գետը իմս է, ու պանդխայ ես շինեցի։ Ասոր համար ահա ես քեզի և քու գետերուդ դէմ եմ. ու Եգիպտոսի երկիրը՝ Մագդոլէն մինչեւ Սուհէնը, ու մինչեւ Եթիովպացւոց սահմանը՝ աւերակ ու անշէն
11 անապատ պիտի ընեմ. Ընկէ մարդու ոտք պիտի չանցնի, ոչ ալ անասունի ոտք անկէ պիտի անցնի. և քառասուն տարի անբնակ պիտի
12 մնայ։ Ու Եգիպտոսի երկիրը՝ ամայացած երկիրներու մէջ ամայի պիտի ընեմ, և անոր քաղաքները աւերուած քաղաքներու մէջ՝ քառասուն տարի ամայի պիտի մնան, ու Եգիպտացիները ազգերուն մէջ պիտի ցրուեմ, ու զանոնք երկիրներուն մէջ ցիրուցան պիտի ընեմ։
13 Սակայն Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Քառասուն տարին եւթը Եգիպտացիները պիտի ժողվեմ ան ազգերէն՝ որոնց մէջը որ ցրուեցան.
14 Ու Եգիպտացւոց գերութիւնը կը պիտի դարձընեմ, և զանոնք Պաթուրեսի երկիրը՝ իրենց հայրենի երկիրը պիտի դարձընեմ. ու հոն ցած
15 թագաւորութիւն մը պիտի ըլլան։ Թագաւորութիւնները խիստ ցածը պիտի ըլլայ, ու ուրիշ ազգերուն վրայ պիտի չբարձրանայ. զանոնք պիտի պզտիկցընեմ, որ ազգե-
16 րուն վրայ չիշխեն։ Եւ անոնք ուրիշ Իսրայէլի տունը ապաւինութիւն պիտի չըլլան, որ իրենց եւեէն երթալնուն անօրէնութիւնը յիշուի. ու պիտի գիտեան թէ ես եմ Տէր Եհովան։
17 Ու եղաւ որ քսանուհինգերորդ տարին՝ առաջին ամսուն առաջին օրը՝ Տէրոջը խօսքը ին-
18 ծի եղաւ՝ ըսելով. Որդի մարդոյ՝ Բաբիլոնի Նաբուզոդոնոսոր թագաւորը՝ իր զօրքը մեծ ծառայութեան դրծածին Տիւրոսի դէմ. ամէն գլուխ կեռացաւ, ու ամէն ուսին մորթը ելաւ. սակայն իրեն ու իր զօրքին մէկ հատուցում մը չեղաւ Տիւրոսէն՝ ան ծառայութեանը

ա Ծնուա. Լձ. 55։ Ելս. խգ. 13։
բ Նա. ժա. 12։ Պլ. ժա. 17։ Ի. 41։ Լձ. 13։ Ղէ. 21։ գ Հմր 22։
դ Երեմ. իգ. 6։ Պլ. Լղ. 28։
ե Նա. կե. 21։ Ամով. Ի. 14։
զ Երեմ. լա. 5։
է Պլ. իբ. 21։
ը Նա. ժի. 1։ Երեմ. իե. 19։ խղ. 2, 25։
թ Երեմ. խղ. 30։ Պլ. իբ. 22։ Հմր 10։
ժ Ապ. Հդ. 13, 14։ Նա. իե. 1։ Ծա. 9։ Պլ. Լի. 2։
ի Տես գլ. իբ. 2։
լ Նա. ձե. 29։ Պլ. Լբ. 4։
խ Երեմ. բ. 2։ ժղ. 4։ իե. 33։
ծ Երեմ. է. 33։ Ղէ. 20։
կ Ագ. ժբ. 21։ Նա. Լղ. 6։
հ Երեմ. ձե. 5, 7, 11։ Պլ. ժե. 17։
ձ Եբր. ուաը
ղ Պլ. ժգ. 17։ Լի. 11, 12, 13։
ճ Եզ. ժգ. 2. Երեմ. խղ. 1։ Պլ. Ը. 6։
մ Պլ. Ը. 12։
յ Պլ. Լի. 13։
ն Պլ. Ը. 7, 26։
շ Նա. ժի. 23։ Երեմ. խղ. 26։
ո Պլ. ժե. 6, 14։
չ Նա. Ը. 2, 3։ Լղ. 4, 6։
պ Երեմ. իե. 6։ Պլ. իղ. 7, 8։

19 համար որ անոր դէմ ըլաւ։ Ընոր Համար Տէր
Եհովան այսպէս ի՛ըսէ. Ես Հա՛ս ես Եգիպտոսի
երկիրը Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւո-
րին պիտի տամ. ու անոր բազմութիւնը պիտի
առնէ ; և անոր կողոպուտը պիտի կողոպտէ ;
ու անոր աւարը պիտի յափշտակէ. և ասիկայ
20 անոր զօրքին վարձք մը պիտի ըլլայ։ Ա՛ն ը-
րած գործքին համար՝ Եգիպտոսի երկիրը անոր
տուի. վասն զի ինծի համար աշխատեցան՝ ի՛ը-
21 սէ Տէր Եհովան։ Ա՛ն օրը Իսրայէլի տանը
եղջիւրը պիտի բուսցընեմ. ու անոնց մէջը քե-
զի բերնի բացութիւն պիտի տամ. ու պիտի
գիտնան թէ ես եմ Տէրը։

Ի. Լ.

1 Եգիպտոսին ու անոր օգնականներուն կործանումը։ 20 Նաբուքոնոսորին բազուկը պիտի զօրանայ՝ որ Եգիպտոսին բա-
զուկը կոտրէ։

1 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով.
2 Որդի մարդոյ՝ մարգարէութիւն բրէ, ու
ըսէ. Տէր Եհովան այսպէս ի՛ըսէ. Ողբացէք,
3 ո՛ւ ըսէ՛ք. Ըւա՜ղ, ցա՜ւէ օր. վ՚ա՛ն զի Բօ՛ր
մօտ է. Տէրոջը օրը մօտ է. անիկայ ամ-
պոտ օր է. ազգերուն ժամանակը պիտի ըլլայ։
4 Ու Եգիպտոսի վրայ սուր պիտի գայ, ու Ե-
թէովպիայի մէջ սաստիկ խռովութիւն պի-
տի ըլլայ, երբոր Եգիպտոսին մէջը վիրաւորներ
իյնան. և Բ՚անոր բազմութիւնը պիտի առնեն.
5 ու Ր՚անոր հիմերը պիտի կործանին։ Ետիովպացիք, Ք՚փուգացիք, և Ղ՚ուդացիք, ու
Ն՚բոլոր խառնիճաղանճ ժողովուրդը, և Ս՚Քու-
բացիք, և ուխտի երկրին որդիքը անոնց հետ
6 մեկտեղ սրով պիտի իյնան։ Տէրը այսպէս ի՛ը-
սէ. Եգիպտոսի օգնականներն ալ պիտի իյ-
նան. ու անոր զօրութեանը հպարտութիւնը
պիտի խոնարհի. Մ՚ագդոլէն մինչև Սուենէը
սրով պիտի իյնան անոր մէջ՝ ի՛ըսէ Տէր Եհո-
7 վան. Ե՚ու ամայացած երկիրներու մէջ ամայի
պիտի ըլլան, և անոր քաղաքները՝ կործանուած
8 քաղաքներու մէջ պիտի ըլլան։ Ու երբոր Ե-
գիպտոսի մէջ կրակ ձգեմ, ու անոր բոլոր օգնա-
կաններըը կոտրին, պիտի գիտնան թէ ես եմ
9 Տէրը։ Ա՛ն օրը Բ՚իմ առջեւս նաւերով դես-
պաններ պիտի ելլեն, որ ապահովութեան մէջ
եղող Եթէովպացիները վախցընեն. և անոնց
վրայ սաստիկ խռովութիւն պիտի ըլլայ Եգիպ-
տոսի օրուանը պէս. վասն զի ահա կու գայ։
10 Տէր Եհովան այսպէս ի՛ըսէ. Բ՚Եգիպտոսի
բազմութիւնն ալ՝ Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր
թագաւորին ձեռքովը բնաջինջ պիտի ընեմ։

11 Ընիկայ ու անոր հետ իր ժողովուրդը՝ Հզգե-
րուն բռնաւորները՝ երկիրը աւերելու պիտի բե-
րուին. անոնք իրենց սուրերը Եգիպտոսի վը-
րայ պիտի քաշեն, ու երկիրը սպաննուածնե-
12 րով պիտի լեցընեն։ Ու Ես գետերը պիտի
ցամքեցընեմ, Բ՚ու երկիրը չարերուն ձեռքը պի-
տի մատնեմ. ու երկիրը, և բոլոր անոր մէջը
եղածը օտարներուն ձեռքովը պիտի կոպրնըց-
նեմ. Ես Տէրս խօսեցայ։

13 Տէր Եհովան այսպէս ի՛ըսէ. Բ՚կուռքերն ալ
բնաջինջ պիտի ընեմ, ու Մեմփիսէն չաստուած-
ները պիտի ոչնչացընեմ. Բ՚ու Ափմէն ալ Ե-
գիպտոսի երկրէն իշխան պիտի չըլլայ. Բ՚ու Ե-
14 գիպտոսի երկրին մէջը վախ պիտի դնեմ։ Ե՚Ե
Պաթուրէսը աւերակ պիտի ընեմ, ու Ց՚Տայա-
նիսը կրակի պիտի տամ, Բ՚ու Ա՚նոյին մէջ դա-
15 տաստաններ Բ՚ի գործ պիտի դնեմ։ Ես Եգիպ-
տոսին ամրութիւնը եղող Ասինի վրայ իմ սրըդա-
մուտութիւնս պիտի թափեմ, ու Բ՚Ա՚նոյին բազ-
16 մութիւնը պիտի կտրեմ։ Ու Բ՚Եգիպտոսի մէջ
կրակ պիտի ձգեմ. Ասինը սաստիկ պիտի տադ-
նապի, ու Բ՚Նոյին պատռտին խրամատութիւն պի-
տի ըլլայ. և Մեմփիսին ցորեկով պէխ պէ-
17 խ պիտի ըլլայ։ Բ՚Եւն թշնամիները։ Բրիգ քաղաքին, ու Բու-
բաստին կտրիճները սրով պիտի իյնան. ու ա-
նոնց ընակիչները գերութեան պիտի երթան։
18 Ա՚ւսև Բ՚Տափնեսի մէջ ցորեկը խաւար պիտի
ըլլայ, երբոր հոն Եգիպտոսի լուծերը կոտրեմ.
ու հոն անոր զօրութեանը հպարտութիւնը պի-
տի ոչնչանայ. զանիկայ ամպ պիտի ծածկէ. և
անոր աղջիկները գերութեան պիտի երթան։
19 Ե՚Այսպէս Եգիպտոսի մէջ դատաստաններ Բ՚ի
գործ պիտի դնեմ. ու պիտի գիտնան թէ ես
եմ Տէրը։

20 Ու եղաւ որ միւսասնեւերորդ տարին՝ առաջին
ամսուն եօթներորդ՝ Տէրոջը խօսքը ինծի ե-
21 ղաւ՝ ըսելով. Որդի մարդոյ՝ Եգիպտոսի Փա-
րաւոն թագաւորին Բազուկը կոտրեցի. և ա-
հա Բ՚անիկայ պիտի չկապեմ, Ա՚զ ալ անոր
վրայ դեղեր ու կապեր դնելով՝ զանիկայ պիտի
22 պատեն, որ զօրանայ սուր բռնելու։ Ընոր հա-
մար Տէր Եհովան այսպէս ի՛ըսէ. Ես Հա՛ս ես Ե-
գիպտոսի Փարաւոն թագաւորին դէմ եմ, ու
Բ՚անոր բազուկները պիտի կոտրեմ, թէ զօրա-
ւորը, և թէ կոտրածը. և սուրը անոր ձեռ-
23 քէն վար ձգել պիտի տամ։ Բ՚Ու Եգիպտացի-
ները ազգերուն մէջ պիտի ցրուեմ, և զանոնք
24 երկիրներուն մէջ ցիրուցան պիտի ընեմ։ Ու
Բաբիլոնի թագաւորին բազուկները պիտի զօ-
րացընեմ, և իմ սուրս անոր ձեռքը պիտի տամ.
հակ Փարաւոնին բազուկները պիտի կոտրեմ.

ք Տես երեմ. իե. 9։
ր Սաղ. ձլ. 17։
ն Պէլ. իէ. 27։
—
ա Ես. ժգ. 6։
բ Պէլ. է. 7, 12։ Հազկ. ե. 1։ Մահ. ա. 7։
գ Պէլ. իի. 19։
դ Երեմ. ճ. 15։
ե Պէլ. իէ. 10։
զ Երեմ. իէ. 20, 24։
է Ամմ. Նաբիքացիք,
ը Պէլ. իի. 10։
թ Պէլ. իի. 12։
ժ Ես. ժը. 1, 2։
ի Պէլ. իի. 19։
լ Պէլ. իի. 7։
խ Ես. ժի. 5, 6։

ծ Ես. ժի. 4։
կ Ես. ժի. 1։ Երեմ. խգ. 12։ խդ. 25։ Ովաբ. ժգ. 2։
հ Ովաբ. ճ. 11։
ձ Ես. ժի. 16։
ղ Պէլ. իի. 14
ճ Սաղ. հը. 12, 43։
մ Եաւ. ջ. 8, 9, 10։
յ Երեմ. խդ. 25։
շ Ամո. 8։
ն Երեմ. ք. 16։
ո Երեմ. խդ. 25։
չ Երեմ. խդ. 11։
պ Սոփ. լէ. 17։
ջ Ամո. 26։ Պէլ. իի. 12։

ու անիկայ անոր առջևը՝ ի մահ վիրաւորուա-
25 ծին հնծութեամբը սիտի հնծէ։ Այսպէս Խա-
բէլոնի թագաւորին բազուկները սիտի զօրացը-
նեմ. ու փարաւոնին բազուկները սիտի իյ-
նան. Նու կերտը իմ սուրս Խարիլոնի թագա-
ւորին ձեռքը տամ. և ան ալ զանիկայ Եդիպ-
տոսի երկրին վրայ երկընցընէ, սիտի դիտնան
26 թէ ես եմ Տէրը։ Ու Եդիպտացիները ազ-
գերուն մէջ սիտի ցրուեմ, և զանոնք երկիր-
ներուն մէջ ցիրուցան սիտի ընեմ. ու սիտի
դիտնան թէ ես եմ Տէրը։

ԳԼ. ԼԸ

1 Փարգարէն իր խօսքը փարաւոնին ուղղելով՝ 3 կը սաս-
պարէ անոր Ասորեստանի խօսքը, 10 և անոր կործա-
նումը իր հպարտութեանը համար. 18 և նոյն կործա-
նումը կը սպառնայ Եդիպտոսին ալ։

1 Ու եղաւ որ միտասաներորդ տարին երրորդ
ամսուն առաջին օրը՝ Տէրոջը խօսքը
2 ինձի եղաւ՝ ըսելով. Որդի մարդոյ՝ Եդիպտո-
սի փարաւոն թագաւորին, ու անոր բազմու-
թեանը ըսէ. Որուն քու մեծութեամդ պիտի
3 կրնամնես։ Ահա Ասորեստացին Լիբանանի
մէջ եղող եղևինի մը պէս էր. անոր ոստերը
գեղեցիկ, ու տերևախիտ շառաւիղները հոյա-
նաւոր էին, ու հասակը բարձր էր. և անոր
4 գլուխը խիտ ճիւղերուն մէջ էր։ Ջուրերը
զանիկայ մեծցուցին. անդունդները զանիկայ
բարձրացուցին. իրենց գետերը անոր տնկուած
տեղին բոլորտիքը կը պարտէին, ու իրենց վը-
տակները դաշտին բոլոր ծառերուն կը խրկէին։
5 Ասոր պատճառով անոր հասակը դաշտին բոլոր
ծառերէն բարձր եղաւ. ու տարածուելով՝
ջուրերուն շատութենէն անոր ոստերը շատ-
6 ցան, և շառաւիղները երկրընցան։ Անոր ոստե-
րուն վրայ՝ երկինքի բոլոր թռչուները բոյն կը
շինէին, ու շառաւիղներուն տակը դաշտի բո-
լոր գազանները կը ծնանէին, և անոր հովանիին
7 տակը բոլոր մեծ ազգերը կը բնակէին։ Ու իր
մեծութեամբը, ու իր ոստերուն երկայնութեամ-
բը գեղեցիկ էր. վասն զի անոր արմատը շատ
8 ջուրերու քով էր։ Աստուծոյ դրախտին ե-
ղևիները զանիկայ չէին ծածկեր. մայր ծառ-
րը անոր ոստերուն չէին նմաներ, ու սօսիները
անոր շառաւիղներուն պէս չէին. Աստուծոյ
դրախտին մէջ բնաւ մէկ ծառ մը գեղեցիկու-
9 թիւն տալով անոր նման չէր։ Զանիկայ՝ իր
ոստերուն շատութիւնովը գեղեցիկ շիներ էի.
ու Աստուծոյ դրախտին մէջ եղող Եդեմի բո-
լոր ծառերը անոր կը նախանձէին։
10 Ասոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ.
Որովհետև հասակով բարձրացար, ու գլուխը
խիտ ճիւղերուն մէջը վերցուց, և իր սիրտը
11 իր բարձրութեամբը հպարտացար, Ես ալ զա-
նիկայ ազգերուն զօրաւորին ձեռքը տուի, որ
անշուշտ անոր հպարտ-ցոյ սիտի ընէ. զանի-
12 կայ իր չարութեանը համար քշեցի։ Ու օտար-
ները՝ հազգերուն բռնաւորները զանիկայ կտրե-
ցին, և զանիկայ թողուցին. Անոր ոստերը
լեռներու վրայ՝ ու ամէն հովիտներու մէջ ին-
կան, և անոր շառաւիղները՝ երկրին ամէն ձո-
րերուն մէջ կոտրեցան. ու երկրիս ամէն ժո-
ղովուրդները՝ անոր հովանիէն իջան, ու զանի-
13 կայ թողուցին։ Անոր ինկած ոստերուն
վրայ՝ երկինքի բոլոր թռչուները սիտի բնա-
կին, և անոր շառաւիղներուն վրայ՝ դաշտի
14 բոլոր գազանները սիտի ըլլան։ Որպէս զի ջրա-
ւուն ծառերը՝ բնաւ իրենց հասակին վրայ չվե-
րպարտանան, և իրենց գլուխը խիտ ճիւղերուն
մէջը չվերցընեն, ու բոլոր ջրով ֆոդուածա-
ները անոնց հպարտութեանը համար անոնց
չդարին։ վասն զի ամէնը դեռևս տակերը մա-
հուան ձեռքը տրուած են դուրս իջնող մար-
15 դոց որդիներուն մէջ։ Տէր Եհովան այսպէս
կ'ըսէ. Գերեզմանը իջած օրը՝ սուգ բռնել
տուի. անոր համար անդունդը ծածկեցի, ու
անոր գետերը արգիլեցի. և շատ ջուրեր ար-
գիլուեցան. ու անոր համար Լիբանանին սուգ
հադցուցի. և անոր համար դաշտի բոլոր ծա-
16 ռերը թառամեցան։ Երբոր զանիկայ գուրը
իջնողներուն հետ գերեզմանը իջեցուցի, անոր
կործանմանը ձայնէն ազգերը դողացուցի. ու
Եդեմին բոլոր ծառերը՝ Լիբանանին ընտիր ու
գեղեցիկ ջուրով ոռոգուածները՝
17 գետնին տակերը միխիթարուեցան։ Անոնք ալ
անոր հետ՝ սրով սպանուածներուն քովը՝ գե-
րեզմանը իջան. ու նաև անոր բազուկը Եղող-
նէրը, որ անոր հովանիին տակը՝ ազգերուն մէջ
կը նստէին։
18 Ո՞ւն ատանկ փառքով ու մեծութեամբ
որո՞ւ կը նմանիս Եդեմի ծառերուն մէջը. դուն
Եդեմի ծառերուն հետ գետնին տակը պիտի
նետուիս, ու սրով սպանուածներուն հետ
անթլփատներուն մէջը պիտի պառկիս։ Փա-
րաւոնը, ու անոր բոլոր բազմութիւնը այսպէս
պիտի ըլլայ, կ'ըսէ Տէր Եհովան։

ԳԼ. ԼՐ

1 Մարգարէն կ'աղաչէ Եդիպտոսի սոսկալի կործանումը վե-
րայ. 11 կը նախատնձէ թէ Խարիլոնի սուրը պիտի
կորընչացնէ զանիկայ, 17 որ բոլոր անթլփատ ազգերուն
մէջտեղը գժոխքը պիտի իջնէ։

1 Ու եղաւ որ երկոտասաներորդ տարին՝ երկո-
տասաներորդ ամիսը՝ ամսուն առաջին օրը՝

ջ Սաղ. ֆի. 16։
ռ Հմր 23։ ԴԼ. ի֊. 12։
ս Հմր 18։
վ Դան. գ. 10։
* Կամ ամպերու.
տ Տես Նշեմ. ծա. 36։
ր Դան. գ. 11։
ց ԴԼ. ժէ. 23։ Դան. գ. 12։
ւ Օմն. բ. 8։ ժգ. 10։ ԴԼ. իբ. 13։
փ Նբր. բարձրացար։
ք Դան. է. 20։
օ ԴԼ. իբ. 7։
ֆ ԴԼ. լբ. 5։ լէ. 8։
ա Նա. ժբ. 6։ ԴԼ. լբ. 4։
բ Կամ ոռոգուած անոնց կաղ-
նիները իրենց հպարտու-
թեանը մէջ հասատատ չկե-
նան.
գ ԴԼ. լբ. 18։
դ Սաղ. ձբ. 7։
ե Նա. ժգ. 15։
զ ԴԼ. իզ. 15։
է Նա. ժգ. 8։
ը ԴԼ. լբ. 31։
թ Ոզբ. գ. 20։
ժ Հմր 2։ ԴԼ. լբ. 19։
ի ԴԼ. իբ. 10։ լբ. 19, 21, 24, լէ։

2 Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով.
Որդի մարդոյ՝ Եգիպտոսի փարաւոն Թագաւորին վայ [ա]ո՛ղբ ըսէ, ու անոր ըսէ.
[բ]Դուն ազգաց մէջ առոյգ առիւծի կը նմանիս,
[գ]Եւ ծովերու մէջ վիշապի պէս ես.
Դուն գետերուդ վայ կը յարձակիս,
Ու ոտքերովդ ջուրերը կը խառնես,
Եւ [դ]անոնց գետերը կը պղտորես:
3 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ.
Ահա շատ ազգերու ժողովրդով՝
[ե]Իմ ցանցս քու վրադ պիտի տարածեմ.
Եւ քեզ իմ ուռկանովս պիտի հանեն:
4 Ու քեզ գետինը պիտի նետեմ,
Եւ քեզ դաշտի երեսին վայ պիտի ձգեմ,
Ու [զ]քու վրադ երկինքին բոլոր թռչունները պիտի իջեցնեմ.
Ու բոլոր երկրին գազանները քեզմէ պիտի կշտացընեմ.
5 Եւ քու մարմինդ [է]լեռներուն վայ պիտի դնեմ,
Ու քու դէզերովդ ձորերը պիտի լեցնեմ:
6 Եւ քու լողացած երկիրդ՝ մինչև լեռները՝ քու արիւնովդ պիտի ոռոգեմ.
Ու հեղեղատները քեզմէ պիտի լեցուին:
7 Ու երբոր քեզ մարեմ, [ը]երկինքը պիտի ծածկեմ,
Ու անոր աստղերը պիտի խաւարեցընեմ.
Երեսը ամպով պիտի ծածկեմ.
Ու լուսինը իր լոյսը պիտի չտայ:
8 Քու վրադ երկինքին բոլոր լուսաւորները պիտի խաւարեցընեմ,
Եւ քու երկիրդ վայ մթութիւն պիտի բերեմ,
Կ'ըսէ Տէր Եհովան:
9 Ու երբոր քու կործանմանդ լո՛ւրը՝
Ազգերուն ու քու չգիտցած երկիրներուդ հասցընեմ,
Շատ ժողովրդներուն սիրտը պիտի խռովեցընեմ:
10 Եւ [թ]քու պատճառաւդ շատ ժողովրդներ պիտի ապշեցընեմ.
Ու քու պատճառաւդ անոնց թագաւորները խիստ պիտի զարհուրին,
Երբոր իմ սուրս անոնց երեսին առջեւը երեւցընեմ.
Ու քու կործանմանդ օրը՝
Մէն մարդ իր հոգիին համար [ժ]ամէն վայրկեան պիտի սարսափի:

11 [ի]Քանզի Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ.
Բաբելոնի թագաւորին սուրը քու վրադ պիտի գայ:
12 Քու բազմութիւնդ զօրաւորներուն սուրերովը վար պիտի ձգեմ.
Անոնց ամէնը [լ]ազգաց բռնաւորներն են.
Ու [խ]անոնք Եգիպտոսի փառքը պիտի կողոպտեն.
Ու անոր բոլոր բազմութիւնը պիտի կորսուի:
13 Եւ անոր բոլոր անասունները՝
Շատ ջուրերուն քովէն պիտի կորսընցընեմ.
Ու [մ]մէյմըն ալ մարդու ոտքը զանոնք պիտի չպղտորէ.
Ընասունի կճղակներն ալ զանոնք պիտի չպղտորեն:
14 Յետոյ անոնց ջուրերը ախտակիտ պիտի ընեմ,
Եւ անոնց գետերը ձէթ պէս պիտի քալեցընեմ՝
Կ'ըսէ Տէր Եհովան,
15 Երբոր Եգիպտոսի երկիրը աւերակ դարձընեմ,
Ու երկիրը [ն]բոլորովին ամայի մնայ,
Որ երբոր անոր բոլոր բնակիչները զարնեմ.
[ծ]Եւ պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը:

16 Այս [ո]ողբն է, որ պիտի զրուցեն.
Օձանիկայ ազգաց աղջիկները պիտի զրուցեն.
Եգիպտոսի վայ, ու անոր բոլոր բազմութեանը վայ զանիկայ պիտի զրուցեն,
Կ'ըսէ Տէր Եհովան:

17 Ու եղաւ որ երկուտասաներորդ տարին՝ ամսուն տասնուհինգին՝ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով.
18 Որդի մարդոյ՝ Եգիպտոսի բազմութեանը վայ ողբա.
Եւ զանիկայ՝ ու երեւելի ազգերուն աղջիկները՝
Դժոխքը իջնողներուն հետ՝ գետնի տակերը ի՛ջեցուր:
19 [պ]Դուն որքա՞ն գեղեցիկ ես.
[ր]Իջի՛ր, ու անթլփատներուն հետ պառկէ:
20 Անոնք սրով սպաննուածներուն մէջը պիտի իյնան.
Անիկայ սուրի տրուեցաւ.
Օձանիկայ ու անոր բոլոր բազմութիւնը քաշկռտեցէ՛ք:
21 [ս]Կռիւզմանին մէջէն զօրաւոր կարիճները՝
Անոր օգնութիւն ընողներուն հետ՝ անոր պիտի զրուցեն.
[տ]Անոնց սրով սպաննուած անթլփատները հոն իջած կը պառկին:

22 [ու]Ասուրը, ու իր բոլոր ժողովքը հոն է.
Անոր գերեզմանները իր բոլորտիքն է.
Ամէնը սպաննուած՝ սրով ինկած են.

ա Պէ. իէ. 2. Էմ. 16:
բ Պէ. ԺԲ. 3, 6. ԼԲ. 13:
գ Պէ. իԲ. 3:
դ Պէ. ԼՀ. 18:
ե Պէ. Ժ. 13. ԺԲ. 20. Ովս. Է. 12:
զ Պէ. իԲ. 5:
է Պէ. Լ. 13:
ը Պէ. Լ. 12:
թ Նա. Ժ. 10. Հեզեկ. Բ. 31. Գ. 15. Ըմոզ. Բ. 9. Հայտ. Գ. 12, 13. Պատ. իԳ. 29:
ժ Պէ. իէ. 35:
ի Պէ. իէ. 16:
լ Երեմ. խԲ. 26. Պէ. Է. 4:
խ Պէ. իԲ. 7:
ծ Պէ. իԲ. 19:
կ Պէ. իԲ. 11:
հ Ներք. իր լեռութենէն
ձ Նէ. Է. 5. Ժ. 4, 18. Պաղ. Բ. 16. Պէ. Գ. 7:
ղ Էմ. 2. Տես Բ Թագ. Ա. 17. Բ Պտ. Լ. 25. Պէ. իԲ. 17:
ճ Պէ. Լ. 2, 18:
մ Էմ. 21, 24, ԼԱ. Պէ. իԲ. 10:
յ Նա. Ա. 31. Ժ. 9, 10. Էմ. 27:
ն Էմ. 19, 25, ԼԱ:
շ Տես Էմ. 24, 26, 29, 30:

23 "Որուն գերիզմանները գուբին խորունկ տեղաւորուած են ;
Ու անոր ժողովուրդը իր գերիզմանին բոլորտիքն է.
Ամէնը սպանուած՝ սրով ինկած են ,
Ընդեր որ Կենդանեաց երկրին մէջ վախ կու տային :

24 "Եդոմը , ու իր բոլոր բազմութիւնը հոն անոր գերիզմանին բոլորտիքն է.
Ամէնը սպանուած՝ սրով ինկած են ,
Ու Գիհինոմի տափերը անթլփատ իջան ,
"Ընդեր որ կենդանեաց երկրին մէջ իրենց վախը կու տային .
Սակայն գուբը իշնողներուն հետ իրենց ամօթը կը կրեն :

25 Սպանուածներուն մէջը անիծողին դրին անոր ,
ու իր բոլոր բազմութեանը .
Անոր գերիզմանները իր բոլորտիքն է .
Ամէնը սրով սպանուած անթլփատներ են .
Թէպէտ և անոնք կենդանեաց երկրին մէջ իրենց վախը կու տային ,
Սակայն գուբը իշնողներուն հետ իրենց ամօթը կը կրեն .
Անիկայ սպանուածներուն մէջը դրուած է :

26 "Ասորը ու Թոբէլը , և անոր բոլոր բազմութիւնը հոն է .
Անոր գերիզմանները իր բոլորտիքն է .
Ամէնը †սրով սպանուած անթլփատներ են ,
Թէպէտ և անոնք կենդանեաց երկրին մէջ իրենց վախը կու տային :

27 "Ու անոնք անթլփատներէն իյնող զօրաւորներուն հետ պիտի չպառկին ,
Որոնք իրենց պատերազմական զէնքերովը գերեզմանը իջան ,
Ու իրենց սուրերը իրենց գլուխներուն տակը դրին .
Սակայն անոնց անօրէնութիւնները իրենց ոսկորներուն վրայ պիտի ըլլայ ,
Թէ և անոնք կենդանեաց երկրին մէջ զօրաւորներուն ահարկութիւն էին :

28 Ու գուն անթլփատներուն մէջը պիտի կոտրուիս ,
Ու սրով սպանուածներուն հետ պիտի պառկիս :

29 "Եդոմը՝ անոր թագաւորները , ու բոլոր իշխանները հոն են ,
Որոնք իրենց զօրութեամբը սրով սպանուածներուն հետ դրուած են .
Անոնք անթլփատներուն հետ ,
Ու գուբը իշնողներուն հետ կը պառկին :

30 "Հիւսիսի բոլոր իշխանները և բոլոր "Սիդոնացիք հոն են ,
Որոնք սպանուածներուն հետ իջան .
Անոնք իրենց ահարկութեամբը իրենց զօրութենէն կ'ամչնան ,
Ու անոնք սրով սպանուածներուն հետ անթլփատ կը պառկին ,
Ու գուբը իշնողներուն հետ իրենց ամօթը կը կրեն :

31 Փարաւոնը զանոնք պիտի տեսնէ ,
Ու իր բոլոր բազմութեանը համար †պիտի մխիթարուի .
Փարաւոնը ու իր բոլոր զօրքը սրով սպանուելնան ,
Կ'ըսէ Տէր Եհովան :

32 "Քանզի կենդանեաց երկրին մէջ իմ վախս դրի .
Ու" անիկայ անթլփատներուն մէջ սրով բսպանուածներուն հետ պիտի պառկի ,
Այսինքն փարաւոնը ու անոր բոլոր բազմութիւնը ,
Կ'ըսէ Տէր Եհովան :

ԳԼ. ԼԴ

1 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով .
2 Որդի մարդոյ՝ "քու ժողովրդեանդ որդւոցը խօսէ , ու անոնց ըսէ . ‡Եթէ որ երկրի մը վրայ սուր բերեմ , ու այն երկրին ժողովուրդը իրենց մէջէն մէկ մարդ մը ընտրեն , ու զանիկայ իրենց համար †դէտ դնեն . 3 Ու անիկայ սուրին երկրին վրայ սուրին գալը տեսնէ , և փողը չնչէ ու ժողովուրդը զգուշացնէ . 4 Ան ատենը թէ որ փողին ձայնը լսողը չզգուշանայ , և սուրը գայ՝ զանիկայ վերցնէ , "անոր արիւնը իր գլուխը պիտի ըլլայ : Անիկայ փողին ձայնը լսեց , ու չզգուշացաւ . անոր արիւնը իր վրայ պիտի ըլլայ . բայց զգուշացողը իր հոգին կ'ազատէ : 6 Իսկ թէ որ դէտը սուրին գալը տեսնէ , և փողը չչնչցընէ , ու ժողովուրդը չզգուշանայ , և սուրը գայ՝ ու անոնցմէ մէկ հոգի մը վերցնէ , ‡անիկայ իր անօրէնութեանը համար վերցուելնայ . բայց անոր արիւնը դէտին ձեռքէն պիտի պահանջեմ :

7 "Ձեզ դուն՝ որդի մարդոյ՝ քեզ Իսրայէլի տանը դէտ դրի . ու իմ բերնէս խօսք լսես , 8 և իմ կողմանէս զանոնք զգուշացընես : Երբոր ամբարշտին ըսեմ թէ՝ Ո՛վ ամբարիշտ՝ անշուշտ պիտի մեռնիս , ու դուն ամբարիշտը իր ճամ-

" Նա . ժդ . 15 :
ւ ՊՂ . իզ . 17 , 20 : Ածր 24 , 25 , 26 , 27 , 32 :
† Երեմ . խե . 34 , ևայլն :
§ Ածր 21 :
" Ածր 23 :
" Ծն . ժ . 2 : ՊՂ . իէ . 13 : Լե . 2 :
ւ Ածր 19 , 20 , ևայլն :
" Ածր 21 : Նա . ժդ . 18 , 19 :
† ՊՂ . իե . 12 , ևայլն :
§ ՊՂ . լե . 6 , 15 : Լե . 2 :
" ՊՂ . իը . 21 :
‡ ՊՂ . լա . 16 :
" Կամ Թէ և կենդանեաց երկրին մէջ անոր վախը դրի , բայց
—
" ՊՂ . գ . 11 :
† ՊՂ . ժգ . 17 :
‡ Բ Թագ . ժբ . 24 , 25 : Ե Թագ . իե . 17 : Ածր 7 :
" ՊՂ . ժբ . 13 :
ւ Ածր 8 :
§ ՊՂ . գ . 17 , ևայլն :

բայէն զգուշացընելու համար չխօսիս ։ ան ամբարիշտը իր անօրէնութեանը մէջ պիտի մեռնի • բայց անոր արիւնը քու ձեռքէդ պիտի
9 փնտռեմ ։ Իսկ թէ որ դուն ամբարիշտը իր ճամբայէն զգուշացընես՝ որ անկէ դառնայ ; ու անիկայ իր ճամբայէն չդառնայ ; անիկայ իր անօրէնութեանը մէջ պիտի մեռնի • բայց դուն քու հոգիդ ազատած կ՚ըլլաս ։
10 Եւ դուն՝ որդի մարդոյ՝ Իսրայէլի տանը բան • Դուք այսպէս կը խօսիք ու կ՚ըսէք • Ի՛նչ յանցանքները ու մեղքերը մեր վրայ են • ու մենք ⁴անոնց մէջը կը մաշինք • ⁵ուրեմն ի՛նչ-
11 պէս պիտի ապրինք ։ Անոնց ըսէ • Ես կենդանի եմ՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան ; որ ⁶ամբարշտին մեռնիլը չեմ ուզեր • Հապա որ ամբարիշտը իր ճամբայէն դառնայ ու ապրի • դարձէ՛ք՝ դարձէ՛ք ձեր չար ճամբաներէն • վասն զի ⁷ինչո՞ւ մեռնիք՝ ո՛վ Իսրայէլի տուն ։
12 Եւ դուն՝ որդի մարդոյ՝ քու ժողովրդիդ որդւոցը ըսէ • ⁸Արդարին արդարութիւնը՝ անոր յանցանք ըրած օրը՝ զանիկայ պիտի չազատէ • ու ամբարշտին ամբարշտութիւնը՝ ⁹իր ամբարշտութենէն դարձած օրը՝ իրեն գլորման պատճառ պիտի չըլլայ • ո՛չ ալ արդարը՝ մեղք գործած օրը՝ իր արդարութենէն պիտի կրնայ
13 ապրիլ ։ Երբոր ես արդարին ըսեմ՝ թէ անշուշտ պիտի ապրի • ու ¹⁰անիկայ իր արդարութեանը ապաւինելով՝ անօրէնութիւն ընէ ; անոր բոլոր արդարութիւնը պիտի չյիշուի • Հապա անիկայ իր ըրած անօրէնութեանը մէջ պիտի մեռնի ։
14 Ու ¹¹երբոր ամբարշտին ըսեմ՝ թէ Պուն անշուշտ պիտի մեռնես • ու անիկայ իր մեղքէն դառնայ ; և իրաւունք ու արդարութիւն ընէ •
15 Ան ամբարիշտը ¹²գրաւը ետ տայ ; ո՛ր ¹³յափշտակածը հատուցանէ ; և անօրէնութիւն չընելով՝ ¹⁴կենաց կանոններուն համեմատ քալէ ; անիկայ անշուշտ պիտի ապրի ; պիտի չմեռնի •
16 ¹⁵Անոր գործած բոլոր մեղքերը իրեն դէմ պիտի չյիշուին • անիկայ իրաւունք ու արդարութիւն ըրաւ ; անշուշտ պիտի ապրի ։
17 ¹⁶Եւ քու ժողովուրդիդ որդիքը կ՚ըսեն թէ՝ Տէրոջը ճամբան ուղիղ չէ • սակայն իրենց ճամ-
18 բան է որ ուղիղ չէ ։ ¹⁷Երբոր արդարը իր արդարութենէն դառնայ՝ ու անօրէնութիւն ընէ ;
19 անիկայ անոր մէջը պիտի մեռնի ։ Ու երբոր ամբարիշտը իր ամբարշտութենէն դառնայ ; և իրաւունք ու արդարութիւն ընէ ; անիկայ անոնց-
20 մով պիտի ապրի ։ Հայց դուք կ՚ըսէք թէ՝ ¹⁸Տէրոջը ճամբան ուղիղ չէ • Ես ձեր ամէն մէկուն զատաստանը իր ճամբաներուն համեմատ պիտի տեսնեմ՝ ո՛վ Իսրայէլի տուն ։
21 Ու եղաւ որ ¹⁹մեր գերութեանը երկոտասաներորդ տարին՝ տասներորդ ամսուն հինգերորդ օրը՝ Երուսաղէմէն ²⁰ազատուածին մէկը ինծի եկաւ ; ու ըսաւ • ²¹Քաղաքը զարնուեցաւ ։
22 Եւ ան ազատուածը հիմած՝ իրիկունը ²²Տէրոջը ձեռքը իմ վրաս եղաւ ; ու իմ բերանս բացաւ մինչև որ առաւօտուն անիկայ ինծի եկաւ ; ²³ու երբոր բերանս բացուեցաւ ; ալ համր չեղէ ։
23 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով •
24 Որդի մարդոյ՝ աս Իսրայէլի երկրին ²⁴աւերակներուն բնակիչները կը խօսին ու կ՚ըսեն • ²⁵Աբրահամ մէկ հատ մըն էր ; ու երկիրը ժառանգեց • ²⁶մենք որ շատեր ենք ; երկիրը մեզի ժա-
25 ռանգութիւն տուեցաւ ։ Անոր համար ըսէ անոնց • Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ • ²⁷Դուք միսը արիւնով կ՚ուտէք ; ու ²⁸աչքերնիդ ձեր կուռքերուն կը վերցընէք ; և ²⁹արիւն կը թա-
26 փէք • ու երկիրը պիտի ժառանգէ՞ք ։ Դուք ձեր սուրերուն կ՚ապաւինիք ; պղծութիւն կ՚ընէք • ու ³⁰ամէն մէկդ իր ընկերին կինը կը
27 պղծէ • ու երկիրը պիտի ժառանգէ՞ք ։ Անոնց այսպէս ըսես • Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ • Ես կենդանի եմ՝ որ ³¹աւերակներուն մէջ եղողները սրով պիտի իյնան ; ու դաշտին երեսը եղողները՝ ³²գազաններուն կերակուր ըլլալու պիտի տամ ; և բնդգերուն ; ու ³³քարայրներուն մէջ եղողները՝ ժանտախտով պիտի մեռնին •
28 ³⁴Ու երկիրը բոլորովին ամայի պիտի ընեմ • և ³⁵անոր զօրութեանը հպարտութիւնը պիտի կոր-
29 սուի • ³⁶Իսրայէլի լեռներն ալ ամայի պիտի ըլլան ; և անոնց վրայէն անցնող պիտի չըլլայ ։
30 Ու երբոր երկիրը բոլորովին ամայի ընեմ՝ իրենց ըրած բոլոր գարշութիւններուն համար ; պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը ։
31 Եւ դուն՝ որդի մարդոյ՝ քու ժողովուրդիդ որդիքը պատերուն քովը ու տուներուն դռները՝ քու վրայովդ խօսակցութիւն կ՚ընեն • և իրա-
32 րու՝ ³⁷ամէն մարդ իր եղբօրը կը ըսէ՝ ու կ՚ըսէ • ³⁸Ելէք ա՛ռ ու լսեցէ՛ք թէ ինչ է Տէ-
33 րոջը խօսքը ։ ³⁹Անոնք ժողովուրդին գալուն պէս քեզի կու գան ; ու ⁴⁰քու առջեւդ իմ ժողովուրդս պէս կը նստին ; և քու խօսքերդ կը լսեն ; բայց զանոնք չեն ըներ • ⁴¹վասն զի ա-
նոնք իրենց բերնովը հաճութիւն կը ձեւացընեն •

ե Կղ • խգ • 23 ։
զ Նա • խի • 14 ։ Կղ • լէ • 11 ։
է ը Ծնած • ժգ • 14 ։ Կղ • ժբ • 23, 32 ։ ը Պետ • գ • 9 ։
ժ Կղ • ժբ • 31 ։
ի Կղ • գ • 20 ։ ժբ • 24, 26, 27 ։
լ ը Ա՛ն • է • 14 ։
խ Կղ • գ • 20 ։ ժբ • 24 ։
ծ Կղ • գ • 18, 19 ։ ժբ • 27 ։
կ Կղ • ժբ • 7 ։
հ Նղ • իբ • 1, 4 ։ Ղե • գ • 2, 4, 5 ։ Ծնած • է • 6, 7 ։ Ղու • ժխ • 8 ։
յ Ղե • ժբ • 5 ։ Կղ • ի • 11, 13, 21 ։
ղ Կղ • ժբ • 22 ։
ճ ²²Ես 20 ։ Կղ • ժբ • 25, 29 ։
մ Կղ • ժբ • 26, 27 ։
յ ²³Ես 17 ։ Կղ • ժբ • 25, 29 ։
ն Կղ • ա • 2 ։
շ Կղ • իգ • 26 ։
ո Գ Ծնած • իե • 4 ։
չ Կղ • ժբ • 6 ։
պ Կղ • իգ • 6, 9 ։
ջ Կղ • ժբ • 6 ։ իբ • 11 ։
ռ ²⁴Ես 24 ։
ս Կղ • իգ • 27 ։
վ ²⁵Ես 27 ։ Կղ • լղ • 4 ։
տ Նա • ծա • 2 ։ Պար • է • 5 ։
ր Տ՚ես Մէկ • գ • 11 ։ Մատ • գ • 9 ։ Հօշ • բ • 39 ։
ց Նդն • ի • 4 ։ Ղե • գ • 17 ։ է • 26 ։ ժէ • 10 ։ ժի • 26 ։ Ը՛ր • ժբ • 16 ։
ւ Կղ • ժբ • 6 ։
փ Կղ • իգ • 6, 9 ։
ք Կղ • ժբ • 6 ։ իբ • 11 ։
օ ²⁶Ես 24 ։
ֆ Կղ • լի • 4 ։
ա Գատ • ղ • 2 ։ ա Ծնած • ժգ • 6 ։
բ Երեմ • խդ • 2, 6, 22 ։ Կղ • լղ • 34, 35 ։
գ Կղ • է • 24 ։ իգ • 21 ։ Ը • 6, 7 ։
դ Կղ • գ • 2, 3, 6 ։
ե Նա • իգ • 13 ։
զ Կղ • ժգ • 1 ։ ի • 1, ԼԸ ։
է Կղ • ը • 1 ։
ը Ասղ • ղբ • 36, 37 ։ Նա • իգ • 13 ։

Քայց Տէրտէրին իրենց ազատութիւնը նուէրն
32 կ'երթայ : Ու ահա դուն անոնց՝ քաղցրաձայն
ու հմուտ նուագածուի մը պարծիլն երգին պէս
ես , որ քու խօսքերդ կը լսեն , բայց զանոնք
33 չի գործ չեն դներ : Եայց երբոր ասիկայ ըլ-
լայ , (ահա պիտի ըլայ ,) ան ատենը Պիտի
գիտնան՝ թէ իրենց մէջը մարգարէ կար :

ԳԼ· ԼԴ

1 Հպիհներուն յանդիմանութիւն մը: 7 Ըստուծոյ գո-
ռոտանքը անոնց դէմ. 11 իր հօտին փոյթ ունենալ խոս-
տմամբը: 20 Աբխազոսի թագաւորութիւնը:

1 Պարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսե-
2 լով· Որդի մարդոյ՝ Իսրայէլի Հովիւներուն
դէմ մարգարէութիւն ըրէ , մարգարէութիւն
ըրէ , ու անոնց ըսէ · Տէր Եհովան այսպէս
կ'ըսէ Հովիւներուն · Վա՛յ Իսրայէլի Հովիւնե-
րուն՝ որոնք ինքզինքնին կ'արածեն · Հովիւնե-
3 րը՝ հօտը արածելու չէ՞ն : Դուք ճարպը
կ'ուտէք , ու բուրդը կը հագնիք , և գէրը
4 կը մորթէք , բայց հօտը չէք արածեր : Տկիա-
ները չուժովցուցիք , ու հիւանդները չբժշկե-
ցիք , և կոտրածը չկապեցիք , ու մոլորածը
չդարձուցիք , և կորսուածը չփնտռեցիք · հա-
պա Հրոնութեամբ ու խստութեամբ անոնց վը-
5 րայ տիրեցիք : Եւ անոնք՝ հովիւ չունենալ-
նուն համար ցրուեցան , ու ցրուելով՝ դաշ-
6 տի բոլոր գազաններուն կերակուր եղան : Իմ
ոչխարներս ամէն լեռներու վրայ , ու ամէն բարձր
բլուրներու վրայ մոլորեցան , և իմ ոչխարներս
բոլոր երկրի երեսին վրայ ցրուեցան , ու խնդրող
չկայ , ու փնտռող չկայ :
7 Ընդր համար ով հովիւներ՝ Տէրոջը խօսքը
8 մտիկ ըրէք · Ես կենդանի եմ՝ կ'ըսէ Տէր Ե-
հովան · որովհետև հովիւ չըլլալուն համար իմ
հօտս յափշտակուեցաւ , ու իմ ոչխարներս
դաշտի բոլոր գազաններուն կերակուր եղան ·
և իմ հովիւներս՝ իմ ոչխարներս չփնտռեցին ,
ու հովիւները ինքզինքնին արածեցին , ու իմ
9 հօտս չարածեցին · Ընդր համար ով հովիւներ՝
10 Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք · Տէր Եհովան այս-
պէս կ'ըսէ · Ես հովիւներուն դէմ եմ ·
ու Իմ ոչխարներս անոնց ձեռքէն պիտի պա-
հանջեմ , և զանոնք ոչխար արածելէն պիտի
արդիլեմ · ու հովիւները Եմէյն ալ ղիրենք
պիտի չարածեն · ու իմ ոչխարներս անոնց բեր-
նէն պիտի հանեմ , որպէս զի մէյմէն ալ անոնց
կերակուր ըլլան :

11 Վ ատ զի Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ · Ես
ես ինքնին իմ ոչխարներս պիտի խնդրեմ ու
12 պիտի փնտռեմ : Ինչպէս որ հովիւը՝ երբոր իր
ցրուած ոչխարներուն մէջը կը գտնուի , իր հօ-
տը կը փնտռէ , այնպէս ալ ես իմ ոչխարներս
պիտի փնտռեմ , ու պիտի ազատեմ զանոնք ա-
մէն տեղերէն , ուր որ Եամպի ու մառախուղի
13 օրը ցրուեցան · Եւ զանոնք ժողովուրդներէն
պիտի հանեմ , ու զանոնք երկիրներէն պիտի
ժողվեմ , ու զանոնք իրենց երկիրը պիտի բե-
րեմ , և զանոնք Իսրայէլի լեռներուն վրայ՝ ձորե-
րուն մէջ՝ ու երկրին ամէն բնակուելու տեղերուն
14 քը պիտի արածեմ · Հանոնք աղէկ արօտի
մէջ պիտի արածեմ · ու անոնց փարախը Ի-
սրայէլի բարձր լեռներուն վրայ պիտի ըլայ ·
Հհոն աղէկ փարախի մէջ պիտի պառկին , ու
Իսրայէլի լեռներուն վրայ՝ պարարտ արօտի մէջ
15 պիտի արածին : Իմ ոչխարներս ես պիտի արա-
ծեմ , ու զանոնք ես պիտի պառկեցնեմ՝ կ'ը-
16 սէ Տէր Եհովան : Ըկորսուածը պիտի փընտ-
ռեմ , ու մոլորածը պիտի դարձնեմ , և կոտ-
րածը պիտի փաթթեմ , ու հիւանդը պիտի ու-
ժովցնեմ · բայց պարարտը ու զօրաւորը պի-
տի կորնչցնեմ · զանոնք իրաւունքով պիտի
արածեմ :
17 Եւ դուք՝ ով իմ ոչխարներս՝ Տէր Եհովան
այսպէս կ'ըսէ · Ես ես ոչխարին ու ոչխարին ,
խոյերուն ու նոխազներուն մէջտեղը դատաստան
18 պիտի ընեմ : Միթէ աղէկ արօտի մէջ արա-
ծուիլը քիչ բան է ձեզի , որ ձեր արօտներուն
մնացորդը ձեր ոտքերովը կը կոխէք · ու մաքուր
ջուրերն ալ խմելը , որ մնացածները ձեր ոտ-
19 քերովը կը պղտորէք : Եւ իմ ոչխարներս ձեր
ոտքերուն կոխածը կը ճարակեն , ու ձեր ոտ-
քերէն պղտորածը կը խմեն :
20 Ընդր համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ
անոնց · Ես ես ինքնին դատաստան պիտի
21 ընեմ պարարտ ոչխարին ու նիհար ոչխարին մէջ-
տեղը : Որովհետև դուք ձեր կողովը և ուսովը
հրմշտիք , ու ձեր եղջիւրներովը բոլոր անասունները
զարկիք , մինչև որ դուրսը ցրուեցիք զանոնք ;
22 Ես ալ իմ ոչխարներս պիտի ազատեմ , ու
մէյմէն ալ պիտի չյափշտակուին , և Ոչխարին
ու ոչխարին մէջտեղը դատաստան պիտի ընեմ :
23 Ու անոնց վրայ Մէկ Հովիւ մը՝ Հայնդան իմ
ծառայ Դաւիթը պիտի կեցնեմ , որ զանոնք հո-
վուէ · անիկայ պիտի հովուէ զանոնք , և անիկայ
24 պիտի ըլայ անոնց Հովիւը : Ու Ես Տէրս ա-
նոնց Ըստուած պիտի ըլայմ · և իմ ծառայ

ղ Ած· ժդ· 22 ։
ի ա ֆնտգ· ի· 20 ։
ձ ԳԼ· բ· 5 ։

— Երեմ· իզ· 1 ։ Օաբ· ժա· 17 ։
բ Ես· ծղ· 11 ։ Օաբ· ժա· 16 ։
գ Կամ կաթը
դ ԳԼ· Լգ· 25, 26 ։ Ածք· գ· 1, 2, 3 ։ Օաբ· ժա· 5 ։
ե Էմբ 16 ։ Օաբ· ժա· 16 ։
զ Ել· ժէ· 4 ։
է ա պնա· է· 3 ։
ը գ ֆնտգ· իբ· 17 ։ Ած· ք· 36 ։
թ ԳԼ· Լգ· 21, 28 ։
ժ Ես· ծղ· 9 ։ Երեմ· ժբ· 9 ։ Էմբ 8 ։
ի Էմբ 5, 6 ։
լ Էմբ 2, 10 ։
խ ԳԼ· գ· 18 ։ Երբ· ժգ· 17 ։
ծ Էմբ 2, 8 ։
կ ԳԼ· է 3 ։ Հովել· բ· 2 ։
հ Ես· կե· 9, 10 ։ Երեմ· իզ· 3 ։ ԳԼ· իբ· 25 ։ Լղ· 24 ։ լէ· 21, 22 ։
ձ Ած· իգ· 2 ։
ղ Երեմ· Լգ· 12 ։
ճ Տես մէջ կ ։ Ես· ք· 11 ։ Ածք· գ· 6 ։ Ած· ժբ· 11 ։ Ած· բ· 17 ։ Ել· ե· 32 ։
մ Ես· Ջ· 16 ։ Ըմոլ· գ· 1 ։
յ ԳԼ· ի· 37, 38 ։ Էմբ 20, 22 ։ Օաբ· Ջ· 3 ։ Ած· իե· 32, 33 ։
ն Էմբ 17 ։
շ Էմբ 17 ։
ո Ես· ք· 11 ։ Երեմ· իզ· 4, 5 ։ Հով· Ջ· 11 ։ Երբ· ժգ· 20 ։ ա պնա· բ· 25 ։ ե· 4 ։
ջ Երեմ· Լ· 9 ։ ԳԼ· լէ· 24, 25 ։ Ովս· գ· 5 ։
ռ Էմբ 30 ։ Եւ· իզ· 45 ։ ԳԼ· լէ· 27 ։

Դաւիթը ¶անունց մէջը իշխան պիտի ըլլայ • ես
25 Տէրս խօսեցայ : Ու Հանունց հետ խաղաղու-
թեան ուխտ մը պիտի ընեմ , ու ¶ան երկրէն
չար գազանները բնաջինջ պիտի ընեմ . և ա-
նապատին մէջ ¶ապահովութեամբ պիտի բնա-
կին , ու անտառներուն մէջ պիտի քնանան :
26 Ու զանունք՝ ու Հիմ լեռանս շրջակայ տեղուան-
քը ¶օրհնութեամբ պիտի լեցընեմ , ու ¶անձրև-
ները իրենց ժամանակին պիտի իջեցընեմ . ա-
27 նոնք ¶օրհնութեան անձրևներ պիտի ըլլան : Ու
¶դաշտի ծառերը իրենց պտուղը պիտի տան .
ու երկիրը իր բերքը պիտի տայ . և անոնք ի-
րենց երկրին վրայ ապահովութեամբ պիտի բը-
նակին . ու երբոր ‡անունց լուծին կապերը կոտ-
րեմ , ու ‡զանոնք իրենց ծառայեցնողներուն
ձեռքէն ազատեմ , պիտի գիտնան թէ ես եմ
28 Տէրը : Ու անոնք ալ ¶ազգերէն պի-
տի չյափշտակուին . ու երկրին գազանները
զանոնք պիտի չուտեն . այլ ¶ապահովութեամբ
պիտի բնակին . ու վախցընող մը պիտի չըլլայ :
29 Ու անոնց՝ ¶մէկ անուանի տունկ մը պիտի
բուսցընեմ . ու ալ երկրին վրայ սովով
պիտի չսպաուին , ¶ու ալ ազգերէն նա-
30 խատինք պիտի չկրեն : Ու պիտի գիտնան թէ
‡ես անոնց Տէր Աստուածը՝ անոնց հետ եմ .
ու անոնք Իսրայէլի տունը՝ իմ ժողովրդիս են ,
կ՚ըսէ Տէր Եհովան :
31 Ու դուք՝ իմ ¶ոչխարներս՝ իմ արօտիս ոչ-
խարները՝ մարդիկ էք , ու ես ձեր Աստուածն
եմ՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան :

ԳԼ· Լ Ե

1—15 Աէիր լեռանը բնակիչներուն դատաստանը՝ Իսրա-
յէլը առնչուն համար :

1 Պարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով .
2 Որդի մարդոյ՝ ¶երեսդ ‡Աէիր լեռանը վրայ
դարձուր , ու ‡անոր դէմ մարգարէութիւն ը-
3 ըսի , Ու անոր ըսէ . Տէր Եհովան այսպէս կ՚ը-
սէ . Ընձա ես քեզի դէմ եմ՝ ով Աէիր լեռ .
ու ‡իմ ձեռքս քու վրադ պիտի երկընցընեմ ,
4 ու քեզ բոլորովին ամայի պիտի ընեմ . ‡Քու
քաղաքներդ աւերակ պիտի ընեմ , և դուն ա-
մայի պիտի ըլլաս , ու պիտի գիտնաս թէ ես
եմ Տէրը :
5 Վասնզի դուն ‡հինաւուրց ատելութիւն
ունեցար , ու Իսրայէլի որդիքը՝ անոնց պա-
տուհասին ժամանակը , ¶անօրէնութեան ժա-

¬ ԳԼ· ԼԷ· 22 : Ալ· ա· 32, 33 :
ջ ԳԼ· ԼԷ· 26 :
՚ Ալ· խԳ· 6 : Իս· ժա· 6— 9 : ԼԷ· 9 : Ամս· բ· 18 :
՛ ‡Աէր 28 : Երեմ· խԳ· 6 :
՝ Ծն· ձԳ· 7 : ԳԼ· Ի· 40 :
՞ Ծն· ժԳ· 2 : Իս· ժԻ· 24 : Ծաք· ը· 13 :
՟ Ալ· խԳ· 4 :
ՠ Ալ· կը· 9 : Մաղ· գ· 10 :
՚ Ալ· խԳ· 4 : Սաղ· ձՀ· 12 : Իս· գ· 2 :
‡ Ալ· խԳ· 13 : Երեմ· բ· 20 :
† Երեմ· խԸ· 14 :
՝ Տճա Հմր 8 : ԳԼ· ԼԳ· 4 :
‡ ‡Աէր 25 : Երեմ· Ը· 10 : խՂ· 27 :
՟ Իս· ժա· 1 : Երեմ· խԳ· 5 :
ՠ ԳԼ· ԼԳ· 3 , 6 , 15 :
‡ ‡Աէր 24 : ԳԼ· ԼԷ· 27 :
† Սաղ· Ձ· 3 · Հծծ· Ֆ· 11 :

՟ ԳԼ· Գ· 2 :
ՠ ‡ Օբ· ը· 5 :
‡ Երեմ· խԹ· 7, 8 : ԳԼ· խԸ· 12 : Ա՚մով· ա· 11 : Ընդ· 10 , ԱՀ :
† Ա՚մր 9 :
՝ ‡Աէր 9 :
՟ ԳԼ· խԸ· 12 : Ընդ· 10 :
ՠ ԳԼ· խԸ· 15 :
‡ Սաղ· ՃԷ· 7 : ԳԼ· խա· 25, 29 : Տճա Դան· ԺԹ· 24 : Ընդ· 11 :
† Սաղ· ՃԹ· 17 :
՟ Գատ· Ե· 6 : ԳԼ· խԹ· 11 :
ՠ ԳԼ· լա· 12 : ԼՔ· 5 :
‡ Երեմ· խԹ· 17, 18 : ‡Աէր 4 : ԳԼ· խԸ· 13 : Մաղ· ա· 3 , 4 :
* Այս ընթերցուած :

† ԳԼ· Գ· 14 :
՝ ‡Աէր 9 :
՟ ԳԼ· խԸ· 12 : Ընդ· 10 :
ՠ ԳԼ· խԸ· 15 :
‡ Սաղ· ՃԷ· 7 : ԳԼ· խա· 25, 29 : Տճա Դան· ԺԹ· 24 : Ընդ· 11 :
† Սաղ· ՃԹ· 17 :
՟ Գատ· Ե· 6 : ԳԼ· խԹ· 11 :
ՠ ԳԼ· լա· 12 : ԼՔ· 5 :
‡ Երեմ· խԹ· 17, 18 : ‡Աէր 4 : ԳԼ· խԸ· 13 : Մաղ· ա· 3 , 4 :
* Այս ընթերցուած :

† ԳԼ· Գ· 7 : Է· 4 , 9 : ԼԳ· 11 :
՝ Մաղ· ՃՂ· 4 , 12 : ԳԼ· ԼԳ· 5 : Ընդ· 13 :
՟ Մաղ· խը· 1 , 3 : ՃԼ· 13 , 14 : Տճա գԼ· խԳ· 35 :
ՠ Պատ· Է· 2 : Հակ· բ· 13 :
‡ ա Թագ· բ· 3 : Հայտ· ԺԳ· 6 :
† Իս· կԸ· 13 , 14 :
՝ Ընդ· 12 , 15 :
՟ ‡Աէր 3 , 4 :

ՠ ԳԼ· Գ· 2 , 3 :

Իսրայէլի լեռներ՝ Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք։
2 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Որովհետև [ե]թշնամին ձեզի համար բաւ. Վա՜շ՝ յաւիտենական բլուրներն ալ [ը]մեզի ժառանգութիւն և
3 ղան։ Ընոր համար մարգարէութիւն ըրէ, ու ըսէ. Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Որովհետև ձեզ աւերցին, ու ամէն կողմէն կլլեցին, այնպէս որ՝ մնացած ազգերուն ժառանգութիւն ըլլաք. [տ]ու դուք լեզուաւոր մարդկանց խօս-
4 քը, ու ժողովուրդին նախատինքը եղաք. Ընոր համար՝ ով Իսրայէլի լեռներ՝ Տէր Եհովային խօսքը մտիկ ըրէք. Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ լեռներուն ու բլուրներուն, ձորերուն ու հովիտներուն, և ամայի եղած աւերակներուն, ու պարապ թողուած քաղաքներուն՝ որոնք շրջակայ ազգերուն մնացորդին [յա-
5 փշտակութիւն ու նախատինք եղած են։ Ընոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Անշուշտ իմ նախանձիս կրակովը խօսեր եմ. վասն զի անոնք բոլոր սրտի ուրախութեամբ, ու հոգիի հպարտութեամբ [ի]մի երկիրս իրենց ժառանգութիւն ըլլալու որոշեցին, որ զանիկայ աւարի պէս յափշտակեն։

6 Ընոր համար Իսրայէլի երկրին վրայ մարգարէութիւն ըրէ, և լեռներուն, ու բլուրներուն, ձորերուն, ու հովիտներուն ըսէ. Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Դուք [բ]ազգերէն նախատինք կրեցնուգ համար, ահա ես իմ նախան-
7 ձոյս, ու իմ բարկութեամբս խօսեցայ։ Ընոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Ես [գ]իմ ձեռքս վերցուցի՝ որ ձեր բոլորտիքը եղող ազգերը՝ իրենց անարգանքը իրենք պիտի կրեն։
8 Իսկ դուք՝ ով Իսրայէլի լեռներ՝ ձեր ոստերը պիտի երկրնքնէք, ու իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին համար ձեր պտուղները պիտի բերէք.
9 վասն զի անոնք մօտերս պիտի գան։ Վասն զի ահա ես ձեր կողմն եմ, ու ձեզի պիտի դառնամ. և դուք պիտի մշակուիք, ու պիտի սերմա-
10 նուիք. Ու ձեր վրայ մարդիկներ՝ բոլոր Իսրայէլի տունը՝ ամէնը պիտի շատցընեմ. ու քաղաքները պիտի բնակուին, և [ե]աւերակները պի-
11 տի շինուին։ Ու [զ]ձեր վրայ մարդը ու անասունը պիտի շատցընեմ. և անոնք պիտի շատնան ու պտղաբեր պիտի ըլլան. և ձեր առջի կացութեանը պէս ձեզ պիտի բնակեցընեմ, ու ձեր առջի վիճակէն աւելի ազդկ պիտի ընեմ
12 ձեզի. [է]ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը։ Ես ձեր վրայ մարդիկներ՝ իմ ժողովուրդս Իս-
13 րայէլը պիտի պտըտցընեմ. [ը]ու անոնք քեզ պիտի ժառանգեն, և դուն անոնց ժառանգութիւնը պիտի ըլլաս. ու ալ զանոնք [թ]պիտի չզրկես։
13 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Որովհետև ձեզի համար կ՚ըսեն թէ՝ [ժ]դուն մարդակեր
14 էիր մեր եւ. քու ազգերդ սպառեցիր. Ընոր համար ալ մարդ պիտի չուտես ու ալ մեր մեր ալ քու ազգերդ պիտի չզրկես՝ կ՚ըսէ
15 Տէր Եհովան։ [ի]Ես քու մէջդ մեր ալ ազգերուն նախատինքը լսել պիտի չտամ. ու մեր մեր ալ ժողովուրդներուն անարգանքը պիտի չիրես, և քու ազգերդ ալ պիտի չզրկես՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան։
16 Ու Տէրոջը խօսքը [ի]ինձի եղաւ՝ ըսելով.
17 Որդի՛ մարդոյ՝ Իսրայէլի տունը իրենց երկրին մէջ բնակեցան, և [ի]զանիկայ իրենց ճամբայովը ու գործերովը պղծեցին. անոնց ճամբան իմ առջեւս ղազաստաւոր կնկան անմաքրութեանը
18 պէս եղաւ։ Ուստի իմ բարկութիւնս անոնց վրայ թափեցի [ի]ան արիւնին համար՝ որ իրենք թափեցին երկրին վրայ, ու զանիկայ իրենց
19 կուռքերովը պղծեցին. Ու [ի]զանոնք ազգերուն մէջ ցրուեցի, ու երկիրներուն մէջ ցիրուցան եղան. [ի]զանոնք իրենց ճամբուն, ու գործերուն
20 համեմատ դատեցի։ Ու իրենց գացած ազգերուն մէջ երթալնուն պէս՝ [ի]իմ սուրբ անունս պղծեցին, երբոր իրենց համար ըսուեցաւ թէ՝ Ասոնք Եհովային ժողովուրդն են, ու անոր երկ-
21 րէն ելան։ Սակայն ես խնայեցի [ի]իմ սուրբ անունս համար, որն որ Իսրայէլի տունը իրենց մտած ազգերուն մէջ պղծեցին։
22 Ընոր համար Իսրայէլի տանը ըսէ որ՝ Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Չէ թէ ձեզի համար կ՚ընեմ տալիքս՝ ով Իսրայէլի տունը, [ա]հայս իմ սուրբ անունուս համար, որն որ դուք ձեր
23 մտած ազգերուն մէջ պղծեցիք։ Ու սուրբ պիտի ընեմ իմ մեծ անունս, որ ազգերուն մէջ պղծուեցաւ, որն որ դուք անոնց մէջը պղծեցիք. ու ազգերը պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը, կ՚ըսէ Տէր Եհովան, երբոր անոնց աչքին-
24 քուն առջեւը [ե]ձեր մէջը սրբուիմ։ Ու [ա]ձեզ ազգերէն պիտի առնեմ, ու ամէն երկիրներէն ձեզ պիտի ժողվեմ, ու ձեզ ձեր երկիրը պի-
25 տի բերեմ. [ե]Ու ձեր վրայ մաքուր ջուր պիտի սրսկեմ, ու պիտի մաքրուիք. [ա]ձեր բոլոր պղծութիւններէն, ու ձեր բոլոր կուռքերէն ձեզ
26 պիտի մաքրեմ. Ու [ա]ձեզի նոր սիրտ պիտի տամ, ու ձեր ներսի դին նոր հոգի պիտի դնեմ,

---

ա Պղ. ի՛ե. 3։ իզ. 2։
բ Պղ. լ՛ե. 10։
գ ՚ա Օր. իբ. 37։ գ Թագ. ի՛ը. 7։ Նգե. ա. 15։ Գան. ի՛ը. 16։
դ Պղ. լձ. 28։
ե Պաղ. հ՛ի. 4։
զ ՚ա Օր. գ. 24։ Պղ. լբ. 19։
է Պղ. լ՛ե. 10, 12։
ը Պաղ. ձի. 3, 4։ Պղ. լձ. 29։ Ամբ. 15։
թ Պղ. ի. 5։
ժ Ամբ. 33։ Նա. ծբ. 12։ կա. 4։ Ընմ. ի՛ի. 14։
ի Նրեմ. լա. 27։ լձ. 12։
ի Պղ. լ՛ե. 9։ լ՛ե. 6, 13։
ձ Ընդ. 17, ըձ։
* Նշ՚ր. անգաւակ պիտի ըլլան։
ղ Թուա. ժգ. 33։
ճ Պղ. լձ. 29։
յ Ղև. ժբ. 25, 27, 28։ Նրեմ. բ. 7։
ղ Ղև. ժե. 19, ըձ։
ն Պղ. ժղ. 36, 38։ իզ. 37։
շ Պղ. իբ. 15։
ո Պղ. ի. 3։ ժբ. 30։ լ՛ի. 24։
չ Տես Նա. ծբ. 5։ Հռով. բ. 24։
պ Պղ. ի. 9, 14։
ջ Պաղ. ձղ. 8։
ռ Պղ. ի. 41։ իբ. 22։
ս Պղ. լձ. 13։ լ՛ե. 21։
վ Նրբ. ժ. 22։
տ Նրեմ. լձ. 8։
ր Նրեմ. լ՛ի. 39։ Պղ. ժա. 19։

և ձեր մարմիններէն քաղեցէք սիրտը պիտի հաներեմ , ու ձեզի մարմիններէն սիրտ պիտի տամ .
27 Ու իմ [ե]Հոգիս ձեր ներսի դին պիտի դնեմ , ու ձեզի՝ իմ օրէնքներուս մէջ քալել պիտի տամ , ու իմ իրաւունքներս պիտի պահէք ու ի գործ
28 դնէք . [ժ]Ու ձեր հայրերուն տուած երկրին մէջ պիտի բնակիք , [ը]ու դուք ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլաք , ես ալ ձեզի Աստուած պիտի ըլ-
29 լամ : Ու [թ]ձեր բոլոր պղծութիւններէն ձեզ պիտի ազատեմ , [ի]ու ցորենը պիտի կանչեմ , և չանիկայ պիտի շատցնեմ , ու [ժա]ձեր վրայ սով
30 պիտի չբերեմ : [ժբ]Ու ծառերուն պտուղը , ու արտերուն բերքը պիտի շատցնեմ . որպէս զի ալ ազգերուն մէջ սովի նախատինքը չը-
31 կրէք : Ու [ժգ]ձեր դէշ ճամբաները , և անպարի գործքերը պիտի յիշէք , ու [ժդ]ձեր անօրէնութիւնացը համար , և ձեր պղծութիւնացը համար
32 դուք ձեր անձերնէն պիտի զզուիք : [ժե]Ձէ՛ թէ ձեզի համար կ՚ընեմ ասիկայ՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան , ձեզի յայտնի ըլլայ . ձեր ճամբաներէն ամչցէք ու պատկառեցէք՝ ով Իսրայէլի
33 տունը : Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ . Ձեզ օրը՝ որ ձեր բոլոր անօրէնութիւններէն ձեզ մաքրեմ , քաղաքները մարդաբնակ պիտի ընեմ . [ժզ]ու աւե-
34 րակները պիտի շինուին : Ու ան ամայացած երկիրը՝ ամէն անցնողին աչքերուն առջեւը ա-
35 մայի ըլլալուն տեղը՝ պիտի մշակուի : Ու պիտի ըսեն . Այս ամայացած երկիրը՝ [ի]Եդեմի դրախտին պէս եղաւ . և աւերակ , ամայի ու փլած քաղաքները՝ պարսպաւոր ու մարդաբնակ եղան :
36 Ու ձեր բոլորտիքը մնացած ազգերը պիտի գիտենան՝ թէ ես Տէրս փլածները կը շինեմ , ու ամայացած Երկիրը կը տնկեմ . [ի]ես Տէրս խօսեցայ , ու պիտի կատարեմ :
37 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ . Իսրայէլի [ի]տունը խնդրուածքը ալ պիտի ընդունեմ՝ , որ ատոնց ասիկայ ընեմ . անոնց մարդիկները [ի]Հօտի
38 պէս պիտի շատցնեմ : Սուրբ Հօտին պէս՝ Երուսաղէմի հանդիսաւոր տօներուն Հօտին պէս՝ աւերած քաղաքները մարդոց հօտերով այնպէս լիցուն պիտի ըլլան . ու պիտի գիտենան թէ ես եմ Տէրը :

ԳԼՈՒԽ ԼԷ

1 Ջոր ացած ոսկրներուն յարութիւն առնելովը , 11 Իսրայէլի մեռած յոյսը կը կենդանանայ : 15 Երկու փայտերուն միանալովը՝ 18 կը ցուցուի Իսրայէլին միաբանութիւնը Հոգեպարին հետ : 20 Երիտասարդ Թագաւորութիւնը վրայով խոստումները :

1 [ա]Տէրոջը ձեռքը իմ վրաս եղաւ , և [բ]Տէրը զիս Հոգիով՝ հանեց , ու զիս դաշտին մէջը
2 դրաւ . և անիկայ ոսկորներով լիցուն էր : Ու զիս անոնց քովէրէն պտըտցուց չորս կողմանէն . և ահա անոնք դաշտին երեսին վրայ խիստ շատ էին , և ահա անոնք խիստ չորցած էին :
3 Ու [գ]ինծի ըսաւ . Որդի մարդոյ՝ ասոր-ոսկորները կրնա՞ն կենդանանալ . ու ըսի . Ո՛վ Տէր
4 Եհովայ՝ [դ]դուն գիտես : Ու ինծի ըսաւ . Այս ոսկորներուն վրայ մարգարէութիւն ըսէ , ու ա-նոնց ըսէ . Ո՛վ չորցած ոսկորներ՝ Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք . այսպէս կ՚ըսէ Տէր Եհովան
5 ասոր ոսկորներուն . Ահա ես [ե]ձեր մէջը Հոգի պի-
6 սի գնեմ , ու պիտի կենդանանաք . Ու ձեր վրայ ջիլեր պիտի դնեմ , ու ձեզ միսով պիտի պատեմ , ու ձեզ մորթով պիտի ծածկեմ , և ձեր մէջը շունչ պիտի դնեմ , ու պիտի կենդանանաք . և [զ]պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը :
7 Ու ես մարգարէութիւն ըրի՝ ինչպէս որ ինծի հրամայուեցաւ . ու մարգարէութիւն ըրածիս պէս՝ ձայն մը եղաւ . և ահա շարժում մը եղաւ . ու ոսկորները իրարու մօտեցան՝ ոսկորը
8 իր ոսկորին : Ու անոնց որ՝ ահա անոնք ջիղերով ու միսով պատեցան , ու վրայէն մորթով ծածկուեցան . բայց անոնց մէջը շունչ
9 չկար : Ըն ասաւ ինծի ըսաւ . Հոգիին մարգարէութիւն ըսէ , մարդոյ որդի մարգարէութիւն ըսէ՝ որդի մարդոյ՝ ու շունչին ըսէ . Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ . [է]Ո՛վ շունչ՝ չորս հովերէն եկո՛ւր , ու սա սպաննուածներուն վրայ փչէ՝ որ
10 կենդանանան : Ու ես մարգարէութիւն ըրի , ինչպէս որ ինծի հրամայեց . [ը]ու շունչը անոնց մէջը մտաւ , ու կենդանացան , և իրենց ոտքերուն վրայ կայնեցան . ու խիստ մեծ զօրք մը եղաս :
11 Ու [թ]ինծի ըսաւ . Որդի մարդոյ՝ ասոր-ոսկորները բոլոր Իսրայէլի տունն է . ահա անոնք կ՚ըսեն . [ի]Մեր ոսկորները չորցան , ու մեր յոյսը
12 կարեցաւ . մենք կորսուած ենք : Ընոր համար մարգարէութիւն ըսէ , ու անոնց ըսէ . Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ . Ահա ես [ժ]ձեր գերեզմանները պիտի բանամ , ու ձեր գերեզմաններէն ձեզ պիտի հանեմ՝ ով իմ ժողովուրդս , և
13 [ժա]ձեզ Իսրայէլի երկիրը պիտի բերեմ : Ու երբոր ձեր գերեզմանները բանամ , ու ձեզ ձեր գերեզմաններէն հանեմ՝ ով իմ ժողովուրդս , պի-
14 տի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը : Ու [ժբ]իմ Հոգիս ձեր ներսի դին պիտի դնեմ , ու պիտի կենդանանաք . ու ձեր երկրին մէջ ձեզ պիտի հան-

ա Ել . ժ . 19 ; լէ . 14 ;
բ Ել . խբ . 25 ; լէ . 25 ;
գ Ծն . ե . 23 ; Ել . ժ . 20 ; լէ . 27 ;
դ Սամ . ե . 21 ; Հով . ժ . 26 ;
ե Տես Սաղ . ճէ . 16 ;
զ Ել . լգ . 29 ;
է Ել . լգ . 27 ;
ը Ել . ժգ . 61 , 63 ;
թ Ել . խդ . 39 ; Ել . դ . 9 ; ի . 43 ;
ժ բ Օր . ի . 5 ; Հմր 22 ;
ժա Հմր 10 ;
ժբ Ծն . ծ . 3 ; Ել . խբ . 13 ; Հովել . բ . 3 ;
ժգ Ել . ժէ . 24 ; խբ . 14 ; լէ . 14 ;
ժդ Ներ . առանձին՝ ալ պիտի վիճառի . Տես գլ . ժէ . 3 ;
ժե Ել . ժ . 10 ;
ժզ Ել . ե . 3 ;
ժէ Ել . դ . 14 ; բ . 3 ; ժա . 24 ; Դան . գ . 1 ;
ժը Նահ Տէրոջը Հոգիով գիս
ի բ Օր . լբ . 39 ; ա Թագ . բ . 6 ; Հօհ . ե . 21 ; Հռոմ . գ . 17 ; բ Կոր . ա . 9 ;
ժ Հմր 10 ;
ժա Ել . ե . 3 ;
ժբ Ել . ա . 3 ; ժա . 24 ; Դան . գ . 1 ;
ժգ Նահ Տէրոջը Հոգիով գիս
ի բ Օր . լբ . 39 ; ա Թագ . բ . 6 ; Հօհ . ե . 21 ; Հռոմ . գ . 17 ; բ Կոր . ա . 9 ;
ժդ Սաղ . ձէ . 30 ; Հմր 9 ;
ժե Ել . գ . 7 ; լբ . 12 ; Հովել . բ . 27 ; գ . 17 ;
ժզ Սաղ . ձէ . 30 ; Հմր 5 ;
ժէ Հայտ . ժա . 11 ;
ը Սաղ . ճկա . 7 ; Տես Ես . խե . 14 ;
ժը Ես . իշ . 19 ; Մա . ժգ . 14 ;
ի Ել . լգ . 24 ; Հմր 25 ;
ի Ել . լգ . 27 ;

գըստացընեմ • ու պիտի դիտենաք *որ ես Տէրս խօսեցայ ու ըրի՚՝ կ՚ըսէ Տէրը :

15 Նե Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով.
16 Ու դուն՝ որդի մարդոյ՝ Եքեզի մէկ փայտ մը առ , ու անոր վրայ գրէ • Յուդայի համար ու Ընաոր ընկերներուն Իսրայէլի որդւոցը համար • ետքը մէկ ո՚րջէլ փայտ մը առ , ու անոր վրայ գրէ • Յովսեփի համար , Եփրեմին ու անոր
17 ընկերներուն բոլոր Իսրայէլի տանը փայտը • Նե Ըզանոնք իրարմէ մօտիցուր , որ մէկ փայտ ըլ-
18 լան , ու քու ձեռքիդ մէջը միանան : Ու երբոր քու ժողովուրդիդ որդիքը քեզի խօսին ու ը-սեն • Ի՚նչ պիտի ըլլայ քեզի աս բաները •
19 մեզի չէս պատմեր • Ենոնց ըսէ • Տէր Եհո-վան այսպէս կ՚ըսէ • Ես ես պիտի առնեմ Յովսեփին փայտը՝ որ Եփրեմին ձեռքն է , ու անոր ընկերները՝ Իսրայէլի ցեղերը , և զանոնք անոր հետ մէկտեղ Յուդայի փայտին հետը պիտի դնեմ , ու զանոնք մէկ փայտ պիտի ը-նեմ • ու իմ ձեռքիս մէջը մէկ պիտի ըլլան :
20 Նե ան փայտերը՝ որոնց վրայ գուն պիտի գրես , Ընոնց աչքերուն առջեւը՝ քու ձեռքիդ
21 մէջը ըլլան : Ու անոնց ըսէ • Տէր Եհովան այս-պէս կ՚ըսէ • Ես ես Իսրայէլի որդիքը պիտի առնեմ ան ազգերուն մէջէն՝ ուր որ գացին , ու զանոնք ամէն կողմէն պիտի ժողվեմ , ու զա-
22 նոնք իրենց երկիրը պիտի բերեմ • Նե Ըզանոնք երկրին մէջը՝ Իսրայէլի լեռներուն վրայ՝ մէկ ազգ պիտի ընեմ • ու Ընոնց ամենուն վրայ մէկ թագաւոր մը պիտի թագաւորէ • ու մէյմըն ալ երկու ազգ պիտի չըլլան , ու մէյմըն ալ երկու
23 թագաւորութեան պիտի չբաժնուին • Ենե մէյ-մըն ալ իրենց կուռքերովը , ու գարշելութիւն-ներովը , ու իրենց բոլոր յանցանքներովը պիտի չպղծուին • ու Ես անոնք պիտի ազատեմ իրենց բոլոր բնակութիւններէն , որոնց մէջը որ իրենք մեղք գործեցին , և զանոնք պիտի սրբեմ • ու անոնք ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլան • ես ալ ա-
24 նոնց Ընաուած պիտի ըլլամ : Նե անոնց վրայ՝ իմ ծառաս Դաւիթը թագաւոր պիտի ըլլայ • ու Համիքը մէկ հովիւ պիտի ունենան , Ե՚ւ իմ իրաւունքներուս մէջ պիտի քալեն , ու իմ օ-րէնքներս պիտի պահեն , ու զանոնք պիտի կա-
25 տարեն • Ենե պիտի բնակին ան երկրին վրայ՝ որ ես որ իմ Յակոբ ծառայիս տուի , որուն մէջ ձեր հայրերը բնակեցան • ու անոր վրայ՝ իրենք , ու իրենց որդիքը , և իրենց որդւոցը որդիքը Ետիտեան պիտի բնակին • ու Ե՚իմ ծառաս Դա-ւիթը յաւիտեան անոնց իշխան պիտի ըլլայ :
26 Նե անոնց հետ Խաղաղութեան ուխտ պիտի ընեմ • անիկայ անոնց յաւիտենական ուխտ պիտի ըլլայ • և զանոնք պիտի տնօրէնեմ , ու Ե՚պիտի շատցընեմ , և իմ Ե՚սրբարանս անոնց մէջը պիտի
27 դնեմ յաւիտեան : Ու Ե՚իմ խորանս անոնց քովը պիտի ըլլայ • և ես Ե՚անոնց Ընաուած պիտի ըլլամ , ու անոնք ինծի ժողովուրդ պիտի ը-
28 լան : Նե իմ սրբարանս յաւիտեան անոնց մէջը ըլլալով , Ե՚ազգերը պիտի դիտեան թէ ես եմ Տէրը՝ որ Ե՚Իսրայէլը կը սրբեմ :

ԹԼ՝ ԼՐ

1 Պոզին բանակը , 8 ու անոր չար դիտաւորութիւնը : 14 Ընաուծոյ դատաստանը անոր դէմ:

1 Պ Ետարձակ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով.
2 Ե՚Որդի մարդոյ՝ Ե՚երեսդ Ընագոգի երկիրը Եոգով Իտովի , Ե՚Ընոսբի ու Թոտիւելի իշխանին՝ Ե՚Պոզին գարձուր , և անոր վրայով մարգա-
3 րէութիւն ըրէ , Ու ըսէ • Տէր Եհովան այս-պէս կ՚ըսէ • Ես ես քեզի գէմ եմ՝ ով Պոզ ,
4 Իտովի , Ընոսբի ու Թոտիւելի իշխաններ • Ու Ե՚քեզ պիտի գարձընեմ , և քու կզակներուդ կարթեր պիտի անցընեմ , ու քեզ՝ ու քու բո-լոր զօրքդ պիտի հանեմ , ձիերը , ու ձիաւոր-ները՝ Եամէնն ալ կատարելապէս հագուած • Եմ մահանաւորներուն ու ասպարաւորներուն մեծ
5 ժողովքը՝ ամէնն ալ սուր բռնող • Ընոնց հետ Պարսիկները , Եթովպացիները ու Ե՚Փուդա-գիները , ամէնն ալ ասպարաւոր ու սաղաւար-
6 տաւոր • Կոմեր Ե՚Պոմեր , ու անոր բոլոր գունդ-երը , Ե՚Թորգոմայի տունը Հիւսիսի ծայրերէն , ու անոր բոլոր գունդերը , շատ ժողովուրդներ քեզի հետ պիտի հաւաքեմ :
7 Ե՚Պատրաստ եղիր , և քեզ , ու քու քովդ ժողովուած բոլոր ժողովներդ պատրաստէ՚ , ու
8 դուն անոնց պահապան եղիր : Ետատ օրերէն հետը *քու զօրքերդ պիտի Համրես՚՝ • ետքի տարիներուը պիտի գաս ան երկրին վրայ՝ որ սու-րէն ազատուած է , և ան Ե՚ժողովուրդին վրայ՝ որ Ետատ ազգերէն ժողվուած է Ե՚Իսրայէլի լեռ-ներուն վրայ՝ որոնք մշտնջենաւոր աւերակ էին • բայց անիկայ ազգերէն ելած ըլլալով , Ե՚ամէնքը

---

* Կամ թէ ես եմ Տէրը • ես խօսեցայ , ու պիտի կատա-րեմ՝:
Տ Տես Ծառ . ԺԷ . 2 :
Ե Ե՚ Պէն . ԺԱ . 12 , 13 , 16 : ԺԲ . 9 : Ը . 11 , 18 :
Զ Տես Կմր 22 , 24 :
Է Կ . ԺԲ . 9 : ԽԴ . 19 :
Ը Ծաք . Ժ . 6 :
Թ Ե՚մր 16 , 17 :
Ժ Կ . ԺԲ . 3 :
Ի Կ . Լ՚Գ . 24 :
Ձ Նս . ԺԱ . 13 : Երեմ . Գ . 18 : Ե . 4 : Ովս . Ա . 11 :
Ղ Կ . Լ՚Գ . 23 , 24 : Ընօ . Ե . 16 :
Ճ Կ . Լ՚Գ . 25 :
Ն Կ . Լ՚Գ . 28 , 29 :
Շ Նս . Ե . 11 : Երեմ . ԽԴ . 5 : Ը . 9 : Կ . Լ՚Գ . 23 , 24 : Ովս . Գ . 5 : Ղ . Ա . 32 :
Ո Ե՚մր 22 : Ընօ . Ժ . 16 :
Չ Կ . Լ՚Գ . 27 :
Պ Կ . Լ՚Գ . 28 :
Ջ Նս . Ի . 21 : Ընովել . Գ . 20 : Ընմոլ . Ե . 15 :
Ռ Ե՚մր 24 : Ընօ . ԺԵ . 34 :
Ս Ընաղ . ԱԲ . 3 : Նս . ՅԵ . 3 : Երեմ . ԼԵ . 40 : Կ . Լ՚Գ . 25 :
Վ Կ . Լ՚Գ . 10 , 37 :
Տ Բ Կոր . Ը . 16 :
Ր Ղէ . ԻՀ . 11 , 12 : Կ . ԽԳ . 7 : Ընօ . Ա . 14 :
Ց Կ . ԺԱ . 20 : ԺԲ . 11 : Լ՚Գ . 28 :
Ւ Կ . Լ՚Գ . 23 :
Փ Կ . Ե . 12 :
—
Ք Կ . Լ՚Ե . 1 :
Օ Կ . Լ՚Ե . 2 , 3 :
Ֆ Կ . Լ՚Ե . 26 :
Ա Ընայ . Ե . 8 :
Բ Ե Թնաղ . ԺԲ . 28 : Կ . Լ՚Ե . 4 : Լ՚Ե . 2 :
Գ Կ . ԽԲ . 12 :
Դ Կ . ԽԷ . 10 : Ը . 5 :
Ը Ընօս . Ժ . 2 :
Զ Կ . ԽԷ . 14 :
Է Նս . Ը . 9, 10 : Երեմ . ԽՁ . 3 , 4 , 14 : ՅԱ . 12 :
Թ Ընօս . ԽԵ . 1 : Ը Օբ . Գ . 30 : Ե՚Մր 16 :
Ժ ՆէԷ . պիտի Համրուիս .
Ի Ե՚Մր 12 : Կ . Լ՚Է . 13 :
Լ Կ . Լ՚Գ . 1 , 4 , 8 :
Խ Երեմ . ԽԳ . 6 : Կ . ԽԲ . 26 : Լ՚Է . 25 , 28 : Ե՚Մր 11 :
Ծ Կ . Լ՚Գ . 10 :
Կ Ե՚Մր . 2 :
Հ Կ . ԽԶ . 12 :
Ձ Կ . ԽԷ . 10 : Ը . 5 :
Ղ Ընօ . Ը . 9, 10 : Երեմ . ԽՁ . 3 , 4 , 14 : ՅԱ . 12 :
Ճ Ընօն . ԽԶ . 1 : Ը Օբ . Գ . 30 : Ե՚Մր 16 :
Մ ՆէԷ . պիտի Համրուիս .
Յ Ե՚Մր 12 : Կ . Լ՚Է . 13 :
Ն Կ . Լ՚Գ . 1 , 4 , 8 :
Շ Երեմ . ԽԳ . 6 : Կ . ԽԲ . 26 : Լ՚Է . 25 , 28 : Ե՚Մր 11 :

9 ապահովութեամբ պիտի բնակին : Իսկ դուն
[1]մրրիկի պէս պիտի գաս , ու՝ երկիրը ծած-
կելու համար [2]ամպի պէս պիտի ըլլաս , դուն
և քու բոլոր գունդերդ ու շատ ժողովուրդներ
քեզի հետ :
10 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ . Ան օրը պիտի
ըլլայ որ՝ քու միտքդ բաներ պիտի դնէ , ու
11 չար խորհուրդ մը պիտի մտածես . Ու պիտի
ըսես . Ընդարձակ գետներուն երկիրը կ'երթամ .
[3]Հանդարտութեան մէջ եղողներուն , ապահո-
վութեամբ բնակողներուն վրայ երթամ . անոնց
ամէնը անպարիսպ [4]բնակարան կը բնակին , և
12 նիդեր ու դռներ չունին . Որ աւար յափշտա-
կես , և կողոպուտ կողոպտես . և քու ձեռքդ՝
[5]բնակուած աւերակներուն վրայ , [6]ու ազգերէն
ժողվուած , և խաշինք ու ապրանք ստա-
ցած , ու երկրին [7]բարձր տեղը բնակած
13 ժողովուրդին վրայ դարձընես : [8]Սաբա , ու
[9]Դեդան , և [10]Թարսիսի վաճառականները , ու
անոր բոլոր [11]առոյգ առիւծները քեզի պիտի ը-
սեն . Միթէ աւար յափշտակելու եկար . կո-
ղոպո՞ւտ կողոպտելու համար քու ժողովդ
ժողվեցիր , որ արծաթ ու ոսկի վերցընես , խա-
շինք ու ապրանք առնես , մեծ աւար յափըշ-
տակես :
14 Ընոր համար մարգարէութիւն ըսէ՝ որդի
մարդոյ , ու Գոգին ըսէ . Տէր Եհովան այս-
պէս կ'ըսէ . [12]Ան օրը՝ որ իմ ժողովուրդս Իս-
րայէլը ապահովութեամբ բնակի՝ ա՜ն դուն
15 պիտի դիտուես , [13]Ու քու տեղէդ՝ հիւսիսի
ծայրերէն պիտի գաս , դուն ու [14]քեզի հետ շատ
ժողովուրդներ՝ ամէնը ձիեր հեծած , մեծ բազ-
16 մութեամբ , ու շատ զօրքով . Ու [15]իմ ժողո-
վուրդիս Իսրայէլին վրայ՝ ամպի պէս երկիրը
ծածկելու պիտի ելլես . [16]Ա՛խ այդ ետքի օրերը
պիտի ըլլայ . ու քեզ իմ երկրիս վրայ պիտի
բերեմ , [17]որպէս զի ազգերը զիս ճանչնան՝ երբոր
ես անոնց աչքերուն առջեւը՝ քու վրադ [18]փա-
ռաւորեմ՝ ա՛յ Գոգ :
17 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ . Դուն անիկա՞յ
ես , որ քեզի համար առջի օրերը՝ ան օրերը ո՞
մարգարէները մարգարէութիւն ընող Իսրայէլի
մարգարէներուն՝ իմ ծառաներուս միջոցով ը-
18 սի թէ՝ քեզ անոնց վրայ պիտի բերեմ : Ու ան
օրը՝ Գոգը Իսրայէլի երկրին վրայ եկած օրը՝
կ'ըսէ Տէր Եհովան , իմ սրտմտութիւնս [19]երեսս
19 պիտի ելլէ : Ու [20]իմ նախանձովս՝ [21]իմ բարկու-
թեանս կրակովը խօսեցայ , որ [22]ան աւուրը ան-
շուշտ Իսրայէլի երկրին վրայ մեծ խռովութիւն
20 պիտի ըլլայ . Ու [23]ծովու ձուկերը , ու երկինքի
թռչուունները , և դաշտի գազանները , ու գետնի
վրայ սողացող բոլոր սողուունները , ու երկրի
երեսին վրայ եղող բոլոր մարդիկները իմ երե-
սէս պիտի խռովին . [24]և լեռները պիտի փլչին ,
ու զահավէժ ժայռերը պիտի իյնան , ու բոլոր
21 պարիսպները դիահիմ պիտի իյնան : Ու անոր
դէմ՝ իմ բոլոր լեռներուս վրայ [25]սուր [26]պիտի
կանչեմ , կ'ըսէ Տէր Եհովան . [27]Մարդուն սուրը
22 իր եղբօրը վրայ պիտի ըլլայ : Ու անոր հետ
[28]ժանտախտով ու արիւնով [29]պիտի վիճիմ , և
անոր վրայ , ու անոր զօրացը դունդերուն վրայ ,
ու անոր հետ եղող շատ ժողովուրդներուն վր-
րայ՝ յորդահոս անձրեւ , ու [30]կարկուտի քարեր ,
23 կրակ ու ծծումբ պիտի տեղամ : Ու շատ
ազգերու առջեւ պիտի փառաւորուիմ , ու [31]սրբ-
բուիմ , [32]և ճանչցուիմ . ու պիտի դիտուան թէ
ես եմ Տէրը :

ԳԼ . Լ Թ

1 Ընտուծոյ գառաւասանը Գոգին դէմ , 8 Իսրայէլի յաղ-
թութիւնը : 11 Գոգին թաղումը Գոգի բազմութեան
ձորին մէջ : 17 Գիշատիչներուն խնճոյքը : 23 Իսրայէլ՝
իր միացը համար ապերախտ եղբը , յաւիտենական չը-
նորհքով մը նորին մեկնող պիտի ժողվուի :

1 Ու [1]դուն՝ որդի մարդոյ՝ Գոգին վրայով
մարգարէութիւն ըսէ , ու ըսէ . Տէր Եհո-
վան այսպէս կ'ըսէ . Ընդ ես քեզի դէմ եմ՝
ա՛վ Գոգ , Գոգի , Մոսոքի ու Թոբելի իշ-
2 խանը . Ու ես քեզ պիտի դարձընեմ , քեզ
պիտի տանեմ , [2]և հիւսիսի ծայրերէն քեզ պի-
տի հանեմ , ու քեզ Իսրայէլի լեռներուն վրայ
3 պիտի բերեմ : Ու քու աղեղդ քու ձախ ձեռ-
քեդ վար պիտի ձգեմ , ու քու նետերդ՝ աջ
4 ձեռքեդ վար պիտի նետեմ : [3]Դուն քու բո-
լոր գունդերովդ , ու քու հետդ եղող ժողո-
վուրդներով Իսրայէլի լեռներուն վրայ պիտի
իյնաս . [4]քեզ ամէն տեսակ թռչուն եւ դիշատիչ
5 գուն կերակուր պիտի տամ . Դաշտի երեսին
վրայ պիտի իյնաս . վասն զի ես խօսեցայ՝
6 կ'ըսէ Տէր Եհովան : [5]Ու Մագոգի վրայ ,
ու [6]կղզիներուն մէջ ապահովութեամբ բնա-
կողներուն վրայ կրակ պիտի խրկեմ . ու պիտի
7 դիտուան թէ ես եմ Տէրը : [7]Ու իմ սուրբ ա-
նունս՝ իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին մէջը պիտի
ճանչցնեմ . ու պիտի չթողուեմ որ մէյմըն ալ

---

[1] Ես . իբ . 2 :
[2] Երեմ . ա . 13 : Եզր 16 :
[3] Երեմ . խթ . 31 :
[4] Եզր 8 :
[5] Կած . իգ . 34 , 35 :
[6] Եզր 8 :
[7] Գատ . իթ . 37 :
[8] Կած . իէ . 22 , 23 :
[9] Կած . իէ . 15 , 20 :
[10] Կած . իէ . 12 :
[11] Տես գած . ժթ . 3 , 5 :
[12] Ես . ա . 1 :
[13] Եզր 8 :
[14] Կած . իթ . 2 :
[15] Եզր 6 :
[16] Եզր 9 :
[17] Եզր 8 :
[18] Երեմ . ժգ . 4 : Կած . իշ . 23 : Իթ . 21 :
[19] Երես . սրբութիւն :
[20] Գաս . բարկութեանցս
[21] Կած . իշ . 5 , 6 : Իթ . 25 :
[22] Սաղ . ձթ . 36 :
[23] Ընդ . բ . 6 , 7 : Յայտ . ժդ . 18 :
[24] Ամո . գ . 3 :
[25] Կած . իշ . 24 : Դաս . ա . 5 , 6 :
[26] Կած . ժգ . 17 :
[27] Սաղ . ձե . 16 :
[28] Գատ . է . 22 : ա Թագ . ժգ . 20 : ի Մն . ի . 23 :
[29] Կած . ի . 17 :
[30] Ես . կղ . 16 : Երեմ . խե . 31 :
[31] Կած . ժգ . 11 : Յայտ . ժչ . 21 :
[32] Սաղ . ժա . 6 : Տես Ես . խթ . 6 : Ը . 30 :
[1] Կած . իբ . 2 :
[2] Կած . իէ . 15 , 20 :
[3] Կած . իգ . 8 :
[4] Կած . իգ . 12 :
[5] Ծն . ժ . 2 :
[6] Ես . կզ . 19 :
[7] Եզր 8 :
[8] Ես . կթ . 3 :
[9] Ես . իթ . 8 :
[10] Ես . կգ . 1 :
[11] Եզր 8 :
[12] Կած . իշ . 23 :
[13] Սաղ . ձ . 16 : Կած . է . 28 : Եթ . 7 : Եզր 16 :
[14] Կած . իբ . 16 :
[15] Կած . իբ . 15 :
[16] Կած . իբ . 21 : Եզր 17 :
[17] Կած . իգ . 27 :
[18] Կած . իբ . 22 : Ամո . ա . 4 :
[19] Սաղ . ղբ . 10 :
[20] Եզր 22 :

ըիմ սուրբ անունս պղծուի. [ը]ու ազգերը պիտի
գիտենան թէ ես եմ Տէրը՝ Իսրայէլի մէջ եղող
8 Սուրբը։ [թ]Ետ կու գայ, ու պիտի կատարուի՝
կ՚ըսէ Տէր Եհովան. [ժ]իմ բուռ օրս ասիկայ է։
9 Ու Իսրայէլի քաղաքներուն բնակիչները պիտի
ելլեն, ու կրակ պիտի վառեն, ու զէնքերը պի-
տի այրեն. և ասպարներով, վահաններով, ա-
զեղներով, նետերով, բիրերով, ու նիզակ-
10 ներով հօթը տարի կրակ պիտի վառեն։ [ի]Ե-
դաշտէն փայտ պիտի չբերեն, ոչ ալ անտառ-
ներէն պիտի կտրեն. հապա զէնքերով կրակ
պիտի վառեն. [ժ]ու զերծնք թալանողները պիտի
թալանեն, ու զերծնք կողոպտողները պիտի կո-
ղոպտեն՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան։
11 [ժ]Ու պիտի ըլլայ որ ան օրը՝ հոն Իսրայէլի մէջ
Գոգին գերեզմանի տեղ պիտի տամ անցաւո-
րաց ձորը՝ ծովուն արեւելեան կողմին. և անի-
կայ անցաւորները պիտի արգիլէ. ու հոն Գո-
գը, ու անոր բոլոր բազմութիւնը պիտի թա-
ղեն, և զանիկայ Գոգի բազմութեան ձորը՝ պի-
12 տի կոչեն։ [ի]Ու Իսրայէլի որդիքը՝ [ի]երկիրը մաք-
րելու համար՝ հօթը ամիս զանոնք պիտի թա-
13 ղեն։ [ի]Ու երկրին բոլոր ժողովուրդը պանծա-
պիտի թաղեն. և ասիկայ անոնց անուն մը պի-
տի ըլլայ այն օրը՝ որ [ի]ես փառաւորուիմ, կ՚ըսէ
14 Տէր Եհովան։ [ի]Ու մարդիկներ պիտի որոշեն՝
որ շարունակ երկրին մէջը պտրտին, ու անց-
նողներուն հետ՝ երկրի երեսին վրայ մնացածնե-
րը թաղեն, [ի]որպէս զի զանիկայ մաքրեն. ա-
15 ռնոնք հօթը ամիսէն ետքը պիտի փնտռեն։ [ի]Ու
երկրին մէջէն անցնողները անցած ատեններին՝ երբոր
մարդու ոսկոր տեսնեն, քովը նշան մը պիտի
կանգնեն մինչեւ որ թաղողները զանիկայ Գոգի
16 բազմութեան ձորը թաղեն։ [ի]Ու քաղաքին ա-
նունն ալ՝ [ա]Համոնա պիտի ըլլայ. այսպէս
[հ]երկիրը պիտի մաքրեն։
17 Ու դուն՝ [ի]որդի մարդոյ՝ Տէր Եհովան այս-
պէս կ՚ըսէ. [յ]Ամեն տեսակ թռչուններուն,
ու դաշտի բոլոր գազաններուն ըսէ. [ե]Ժողո-
վուեցէք, ու եկէք. իմ ձեզի համար զոհած
զոհիս՝ [ի]Սրայէլի լեռներուն վրայ խոշոր ո-ւ-
18 ղո– մեծ զոհին ամեն կողմէն մօտեցէք, որ միս
ուտէք, ու արիւն խմէք. [զ]Օգաւորներուն մի-
սը ուտէք, ու երկրի իշխաններուն արիւնը խըմ-
էք, խոյերու, գառներու, նոխազներու, ու
ցուլերու՝ որոնց ամէնը [լ]Բասանի գէր ան-
19 ասուններ են։ [ի]Ու ձեզի համար զոհած զոհիս՝
մինչեւ կշտանալնիդ ճարպ ուտէք, ու մինչեւ
20 գինովնալնիդ արիւն խմէք։ [ի]Ու իմ սեղանիս
վրայ՝ ձիերէն, ու [փ]առքի անասուններէն՝
[զ]օրաւորներէն ու ամէն պատերազմող մարդէն
21 կշտանաք՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան։ [ե]Ու ազգերուն
մէջ իմ փառքս պիտի դնեմ, ու ամէն ազգե-
րը իմ բրած դատաստաններս, ու [ի]անոնց վրայ
22 դրած ձեռքս պիտի տեսնեն։ [գ]Ու Իսրայէլի
տունը անկէ օրէն ետեւ՝ ալ պիտի գիտնան թէ ի-
23 րենց Տէր Եհովան ես եմ։ [ի]Ու ազգերը պի-
տի գիտնան թէ Իսրայէլի տունը՝ իրենց ան-
օրէնութեանը համար՝ ինծի ապստամբ ըլլալ-
նուն համար գերի եղան, ու [ես] իմ երեսս ա-
նոնցմէ ծածկեցի, և [զ]անոնք իրենց թշնամեացը
24 ձեռքը տուի, ու ամէնքը սրով ինկան։ [ի]Ա-
րենց պղծութեանը համեմատ՝ ու իրենց յան-
ցանացը համեմատ՝ իրենց հետ-ցո-ւ ըրի, ու
իմ երեսս իրենցմէ ծածկեցի։
25 Ընդ համար Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ.
[ա]Հիմա Յակոբին գերութիւնը պիտի դարձը-
նեմ, ու [բ]ողոր Իսրայէլի տունը պիտի ողորմիմ,
և իմ սուրբ անունս համար նախանձաւոր [գ]ըլ-
26 ուի։ [ի]Ու երբոր անոնք [ը]իրենց երկրին մէջ
ապահովութեամբ բնակին, ու վախցնող մը
չըլլայ, այն ատենը [ը]իրենց անարգանքը ու իրենց
ինծի դէմ բրած բոլոր յանցանքները պիտի կրեն"։
27 [ի]Երբոր զանոնք ժողովուրդներէն դարձընեմ,
ու զանոնք իրենց թշնամեացը երկիրներէն ժո-ղ-
վեմ, ան ատենը անոնց մէջը՝ [շ]յատ ազգաց աչ-
28 քերուն առջեւը պիտի սրբուիմ։ [ի]Ու պիտի գի-
տնան թէ ես եմ անոնց Տէր Եհովածը. ո-
րովհետեւ զանոնք ազգերու մէջ գերի գըցի,
ու զանոնք նորէն իրենց երկիրը ժողվեցի, և
29 անոնցմէ հոն հարիւր մը չձգուցի։ [ի]Ու մէյ-
մըն ալ իմ երեսս անոնցմէ պիտի չծածկեմ,
քանզի [ի]մ Հոգիս Իսրայէլի տունը վրայ թա-
փեցի՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան։

ԳԼ. Խ

1 Մարգարէին տեսիլքին ժամանակը, նշանակը ու նպատա-
կը։ 6 Բնեկեան գրանը, 20 Հրեայական գրանը, 24
Հարաւային գրանը, 32 Նեռի գաւթին արեւելեան գը-
բանը, 35 և հիւսիսային գրանը տարազգեստները։ 39
Ուխտ անգանները։ 43 Սեղանները։ 48 Տանը սրահը։

1 [ա]Ուր դերութեանը քսանեւհինգերորդ տարին՝
[ա]Հաղի ամիսը՝ ամսուն տասներորդ օրը՝ [ը]քա-
ղաքին գարնունեալուն չորեքտասաներորդ տարին՝
նոյն օրը՝ [գ]Տէրոջը ձեռքը իմ վրաս եղաւ, ու զիս
2 հոն տարաւ. [դ]Հիս Աստուծոյ տեսիլքներով

ը Ղե. ժը. 21։ ՊԼ. ի. 39։
ի ՊԼ. ԼԸ. 16, 23։
ժ Տես Հայտ. ժղ. 17։ իա. 6։
ի ՊԼ. ԼԸ. 17։
լ Նա. ժգ. 2։
խ ի Օր. իա. 23։ Ա՚մբ 14,
16։
ծ ՊԼ. իը. 22։
կ Ա՚մբ 12։
ա՚ բաժանութիւն։
հ Ա՚մբ 12։
յ Հայտ. ժի. 17։
ղ Նա. ժը. 6։ ԼԳ. 6։ Նա-
ւմ. ժը. 9։ Սոփ. ա. 7։
ճ Ա՚մբ 4։
ն Հայտ. ժի. 18։
շ ի Օր. ԼԸ. 14։ Սաղ. իը.
12։
ո Սաղ. հղ. 6։ ՊԼ. ԼԸ. 4։
չ Ա՚մ հատը Հէնոնէնէն,
պ Հայտ. ժի. 18։
ջ ՊԼ. ԼԸ. 16, 23։
ռ Նե. է. 4։
ս Ա՚մբ 7, 28։
վ ՊԼ. ԼՂ. 18, 19, 20, 23։
տ ի Օր. ԼՁ. 17։ Նա. ժի.
2։
ր Ղե. իղ. 5, 6։
ց Դան. թ. 16։
ւ ՊԼ. իը. 25, 26։
փ ՊԼ. ԼՂ. 23, 24։ ԼԸ. 16։
ք ՊԼ. ԼՓ. 30։ Ա՚մբ 22։
օ Նա. ծգ. 8։
ֆ Հովէլ. ը. 28։ Օ՚ազ. ժը.
10։ Կոր. ը. 17։

‖ Նէր. տաբուղն գլուխը
ա ՊԼ. ԼՃ. 21։
բ ՊԼ. ՁՁ. 3։
գ ՊԼ. ը. 3։

Իսրայէլի երկիրը տարաւ ; ե՚ւ զնա խիստ բարձր լեռան մը վրայ դրաւ • ու անոր վրայ՝ Հարաւային կողմը՝ քաղաքի մը շինուածքի պէս Ե-
3 ր՚ուսղէմ մը կար : Ու երբոր զնա տարաւ , ահա մէկ մարդ մը՝ որուն երեւոյթը ե՚պղնձի երեւոյթի պէս էր , և ե՚անոր ձեռքը՝ քթմանէ լար , ե՚ու չափի եղէգ կար • ու անիկայ դուռը կայներ էր :
4 Նէ ան մարդը ինծի ըսաւ • ե՚Որդի՛ մարդոյ՝ աչքերովդ տես , ու ականջներովդ լսէ , ու քեզի ամէն ցուցուցածներուս ուշադրութիւն բրէ • զանոնք զի դուն հոս բերուեցար , որ ատ ը՚նդերը քեզի ցուցընեմ. ե՚ամէն տեսածդ Իսրայէլի տան պատմէ :
5 Նէ ահա տանը դուրսէն շուրջանակի ե՚պարիսպ կար • ու ան մարդուն ձեռքը՝ մէկ կանգուն էրկայնութեամբ չափի եղէգ մը կար , կանգունովը՝ մէկ կանգուն ու չորս մատնաչափ ըլլալով • ու *պարսպին լայնութիւնը եղէգ մը՝ ու բարձրութիւնը եղէգ մը չափից :
6 Նէ անիկայ դէպ՚ի արեւելք նայող դուռը եկաւ , ու անոր աստիճաններուն վրայ ելաւ , ու դրանը մէկ սեամը՝ եղէգ մը լայն , ու մէ-
7 կալ սեամը եղէգ մը լայն չափից : Նէ ասիկա եղէգ մը լայն էր • ու խուցերուն միջոցը հինգ կանգուն էր • և դրանը սրահին քովը եղող դրանը սեամը
8 ներսէն՝ մէկ կանգուն էր : Ու անիկայ՝ դրանը
9 սրահը ներսէն՝ մէկ եղէգ չափից : Նէ դրանը սրահը ութը կանգուն չափից • ու անոր դրանդիքը երկու կանգուն էր • ու դրանը սրահը
10 ներսի կողմէն էր : Ու դէպ՚ի արեւելք եղող դրանը խուցերը՝ մէկ կողմէն իրենք՝ ու մէկալ կողմէն իրենք էին , ու իրենցին չափը մէկ էր • և դրանդեացը չափը՝ մէկ կողմէն ու մէկալ կող-
11 մէն մէկ էր : Ու դրանը մուտքին լայնութիւնը տասը կանգուն չափից , ու՝ դրանը երկայնու-
12 թիւնը տասուերկու կանգուն : Նէ խուցերուն առջեւը՝ մէկ կողմէն մէկ կանգունի սահման՝ ու մէկալ կողմէն մէկ կանգունի սահման մը կար • ու խուցերը մէկ կողմէն մէկ կանգուն՝ ու մէ-
13 կալ կողմէն մէկ կանգուն էին : Նէ դուռը չափից մէկ խուցին տանիքէն մինչեւ մէկալին տանիքը • անոր լայնութիւնը քառասուն հինգ կանգուն էր • ու մուտքերը դիմացի դի-
14 մաց էին : Նէ դրանդեացը վարդիրը վաթսուն կանգուն բրաւ , մինչեւ դրանը բոլորտիքը եղող
15 դաւիթին դրանդիքը : Նէ դուրսի դրանը երեսէն մինչեւ ներսի դրանը սրահին երեսը՝ յիսուն
16 կանգուն էր : Ու խուցերուն , և անոնց դրանդեացը քովը՝ դրանը ներսի կողմէն շուրջանակի ե՚փանդակապատ պատուհաններ կային • սրահներն ալ այսպէս էին • ու ներսի կողմէն շուրջանակի պատուհաններ կային • և դրանդեացը վրայ արմաւենիներ կային :

17 Ու զնա ե՚դուրսի դաւիթը բերաւ • և ահա հոն ե՚սենեակներ՝ ու դաւիթին համար շինուած շուրջանակի քարայատակ կար • ու քարայատա-
18 կին վրայ ե՚հերսուն սենեակ կար : Նէ դռներուն քովի քարայատակը՝ դռներուն երկայնութեա-
19 նը դիմացը եղող վարի քարայատակն էր : Ու անիկայ՝ վարի դրանը առջեւէն մինչեւ ներքին բակին առջեւը դուրսէն՝ դէպ՚ի արեւելք ու հիւսիս՝ լայնութիւնը հարիւր կանգուն չափից :
20 Նէ դուրսի դաւիթին դէպ՚ի հիւսիս նայող դրանը երկայնութիւնը ու լայնութիւնը չափից :
21 Ու անոր խուցերը՝ իրենք մէկ կողմէն էր , ու իրենք մէկալ կողմէն • և անոր դրանդիքը ու սրաՀերը՝ առջի դրանը չափովին էին • անոր եր-
կայնութիւնը յիսուն կանգուն , ու լայնու-
22 թիւնը քառասունհինգ կանգուն էր : Նէ պատուհանները , ու սրահները , ու արմաւենիները դէպ՚ի արեւելք նայող դրանը չափովին էին • ու հօթը աստիճանով ան դ՚ո՛ւռը կ՚ելլէին • և
23 սրահները անոնց առջեւն էին : Ու ներսի դաւիթը դուռ մը ունէր՝ հիւսիսային դրանը՝ ու արեւելեան դրանը դիմացը , ու ծկ դռնէն մինչեւ ծկ՚ուռը՝ հարիւր կանգուն չափից :
24 Նէ զնա հարաւային կողմը տարաւ • և ահա հարաւային կողմը դուռ մը կար • ու անոր դրանդիքը , ու սրաՀերը չափից , որ նոյն չա-
25 փերուն համեմատ էին : Նէ անիկայ ու անոր սրաՀերը նոյն պատուհաններուն պէս պատուհաններ ունէին շուրջանակի • անոր երկայնութիւնը յիսուն կանգուն , ու լայնութիւնը քր-
26 ասունհինգ կանգուն էր : Նէ ան ը՚ո՛ւռը կելլելու համար հօթը աստիճան կար • ու անոր սրաՀերը անոնց առջեւն էին • ու անոր դրանդեացը վրայ՝ մէկ կողմէն ու մէկալ կողմէն արմաւենիներ կային :
27 Ու ներսի դաւիթը դուռ մը ունէր դէպ՚ի հարաւ • ու ծկ դռնէն մինչեւ ծկ՚ուռը
28 դէպ՚ի հարաւ՝ հարիւր կանգուն չափից : Նէ զնա հարաւային դռնէն ներսի դաւիթը բերաւ , ու հարաւային դուռը չափից , որ նոյն չափե-
29 րուն համեմատ էր : Նէ անոր խուցերը , ու դրանդիքը , ու սրաՀերը՝ նոյն չափերուն համեմատ էին • և անիկայ , ու անոր սրաՀերը շուրջանակի պատուհաններ ունէին • անոր եր-
կայնութիւնը յիսուն կանգուն , ու լայնու-
30 թիւնը քառասունհինգ կանգուն էր : Նէ սրահները շուրջանակի ե՚քառասունհինգ կանգուն եր-
31 կայն , ու հինգ կանգուն լայն էին : Նէ սրահները դէպ՚ի դուրսի դաւիթն էին • ու դրանդեացը վրայ արմաւենիներ կային • և ան ը՚ո՛ւռը կելլելու համար ութը աստիճան կար :
32 Նէ զնա ներսի դաւիթը տարաւ դէպ՚ի արեւելք , ու դուռը չափից , որ նոյն չափերուն
33 համեմատ էր : Նէ անոր խուցերը , ու դրան-

ե՚ Հայտ • իե՛ • 10 :
ե՛ Պէ • ա՛ • 7 : Պատ • ժ՛ • 6 :
ը Պէ • խէ՛ • 3 :
ը՛ Հայտ • ժե՛ • 1 : իե՛ • 15 :
ը՚ Պէ • խզ՛ • 5 :
ը՛ Պէ • խզ՛ • 10 :
ը՛՚ Պէ • խզ՛ • 20 :
* Եբր • չէնքին
ը՛՛ Ձ Հայտ • Ձ՛ • 4 :
ը՛՛՚ Կամ՝ ներսէն լայն դուրսէն նեղ
ը՛՛՛ Հայտ • ժե՛ • 2 :
ը՛՛՛՚ Ձ Հայտ • Ձ՛ • 5 :
ը՛՛՛՛ Պէ • խէ՛ • 5 :
† Տես գիր 21 , 25 , 33 , 36 :

դիքը ։ ու սրաձևերը նոյն չափերուն համեմատ էին . և անիկայ ու անոր սրաձևերը շուրջանակի պատուհաններ ունէին . անոր երկայնութիւնը յիսուն կանգուն ։ ու լայնութիւնը քսանուհինգ
34 կանգուն էր : Եւ անոր սրաձևերը դէպ՚ի դուրսի գաւիթն էին . ու անոր դրանդիքը մէկ կողմէն ու մէկալ կողմէն արմաւենիներ ունէին . և ան պոռտը ելլելու համար ութը աստիճան կար :
35 Ու զիս հիւսիսային դուռը բերաւ . ու նոյն
36 չափերուն համեմատ չափից Լուցկերը , դրանդիքը ու սրաձևերը . և շուրջանակի պատուհաններ ունէր . անոր երկայնութիւնը յիսուն կանգուն ։ ու լայնութիւնը քսանուհինգ կանգուն
37 էր : Եւ անոր դրանդիքը դէպ՚ի դուրսի գաւիթն էր . ու դրանդիքը մէկ կողմէն ու մէկալ կողմէն արմաւենիներ ունէին . և ան պոռտը ելլելու համար ութը աստիճան կար :
38 Ու մէկ սենեակ մը կար , որ անոր մուտքը դռներուն քովն դրանդեացը մօտ էր . ողջակէզը
39 հոն կը լուային : Եւ դրանը սրահին մէջ մէկ կողմէն երկու սեղան՝ ու մէկալ կողմէն երկու սեղան կար , որ անոնց վրայ ողջակէզը ։ ու մեղքի պատարագը ։ ու յանցանքի պատարագը
40 մորթեն : Եւ հիւսիսային դրանը մուտքը ելլելուն դուրսի կողմը՝ երկու սեղան ։ ու մէկալ կողմը նզոյզ դրանը սրահին մէջ՝ երկու սեղան
41 կար : Դրանը քովը մէկ կողմէն չորս սեղան ։ ու մէկալ կողմէն չորս սեղան կար . ութը սե-
42 ղան էր . ո՞ անոնց վրայ կը մորթէին : Եւ չորս սեղանները՝ որոնք ողջակիզի համար էին ։ տաշտուած քարէ՝ մէկ ու կէս կանգուն երկայն ։ ու մէկ ու կէս կանգուն լայն ։ ու մէկ կանգուն բարձր էին . և ողջակէզը ու զոհը մորթելու
43 գործիքները անոնց վրայ կը դնէին : Ու ներսէն շուրջանակի չորս մատնաչափ *եղերք մը՝ շինուած էր ։ ու սեղաններուն վրայ զոհին միսը կը դրուէր :
44 Եւ ներսի դրանը դուրսի կողմը՝ հիւսիսային դրանը քովը նզոյզ ներսի գաւիթին մէջ՝ †երգիցողներուն սենեակները կար . ու անոնց երեսը դէպ՚ի հարաւ էր . մէկը արեւելեան դրանը քովն էր ։ ո՞ երեսը դէպ՚ի հիւսիս էր :
45 Եւ ինձի ըսաւ . Ս սենեակը որ դէպ՚ի հարաւ կը նայի , ‡տաճարը պահպանութիւնը ընող
46 քահանաներուն համար է . Ու ան սենեակը որ դէպ՚ի հիւսիս կը նայի , ‡սեղանին պահպանութիւնը ընող քահանաներուն համար է . ա-նոնք §Սադոկի որդիքն են , որոնք Կ Ղևիի որդւոցմէ Տէրոջը կը մօտենան՝ անոր ծառայութիւն ընելու համար :
47 Եւ գաւիթը չափից , որ ո՞ երկայնութիւնը հարիւր կանգուն էր . ունիկայ քառակուսի էր . ու սե-
48 դանը տանը առջևն էր :
Եւ զիս տանը սրահը տարաւ . ու սրահին դրանդիքը չափից՝ հինգ կանգուն մէկ կողմէն , ու հինգ կանգուն մէկալ կողմէն . և դրանը լայնութիւնը՝ մէկ կողմէն երեք կանգուն ։ ու
49 մէկալ կողմէն երեք կանգուն էր : ¶Սրահին երկայնութիւնը քսան կանգուն ։ ու լայնութիւնը տասնումէկ կանգուն էր . և հոն տասը ա-տիճաններով կ՚ելլէին՝ . ու **դրանդեացը քովը սիւներ կային ։ մէկը՝ մէկ կողմէն ։ մէկալն ալ՝ մէկալ կողմէն :

ԳԼ ԼԵ

1—26 Տաճարին չափերը ։ բաժանումը ։ սենեակները ու զարդերը ։

1 Եւ զիս տաճարը տարաւ ։ ու անոր դրանդիքը չափից . մէկ կողմէն վից կանգուն լայն ։ ու մէկալ կողմէն վից կանգուն լայն էր ։ խորանին
2 լայնութեանը համեմատ : Եւ դրանը լայնութիւնը տասը կանգուն էր . ու դրանը քովերը մէկ կողմէն հինգ կանգուն ։ ու մէկալ կողմէն հինգ կանգուն էին . և անոր երկայնութիւնը քառասուն կանգուն ։ ու լայնութիւնը քսան կանգուն չափից :
3 Ու ներս մտաւ . և դրանը դրանդիքը երկու կանգուն ։ ու դուռը վից կանգուն չափից . ու դրանը լայնութիւնը եօթը կանգուն էր :
4 Եւ ¶անոր երկայնութիւնը չափից քսան կանգուն ։ ու լայնութիւնը քսան կանգուն՝ տաճարին լայնութեանը համեմատ . ու ինձի ըսաւ . Ա սրբութիւն սրբութեանց է :
5 Եւ տանը պատը վից կանգուն ։ ու տանը բոլորտիքը եղող սենեակներուն լայնութիւնը՝ չորս կանգուն չափից :
6 Ու սենեակները իրարու վրայ էին երեք պօպիլիոնով ։ ու թառուղ երեսուն . և անոնց գե-րանդեացը կը մտնէին տաճարին այն պատին մէջը՝ որ սենեակներուն համար էր շուրջանակի ։ որ անոր կռթնէին . բայց տանը պատին
7 մէջը չէին կռթնէր : Ու սենեակները կ՚ելլելու համար՝ ‡լայնցող ու շրջանակաւոր սանդուխ մը կար ։ որ տանը բոլորտիքը՝ վեր կ՚ելլելու համար տուներ կը պարունակէր . անոր համար կ՚ելլէիր տուներ կը լայնանար . և այսպէս վերի դասիկներէն վերի դասիկները՝ միջին դասիկներէն կ՚ելլէին :
8 Ու շուրջանակի տանը բարձրութիւնը տեսայ . սենեակներուն հիմերը՝ §ամբողջ մէկ եղէգ՝ վից
9 մեծ կանգուն էր : Սենեակներուն պատին լայնութիւնը՝ դուրսէն հինգ կանգուն էր . ու միա-
10 ցածը՝ սենեակներուն ներսի միջոցն էր : Եւ պռոյսի սենեակներուն մէջտեղը՝ տանը բոլոր-

---

ե Կ՚ել . ա . 2 , 3 ։
զ Կ՚ել . է . 6 ։ ը . 6 ։ է . 1 ։
* Կամ կաթեթը
է Ա Ն . ը . 31 ։
ը Կ՚ել . է . 35 ։ Թագ . գ . 27 , 28 , 32 , 38 ։ ժբ . 5 ։ Ա Ն . թ . 23 ։ բ Ա Ն . ժգ . 11 ։ Պագ . ձև . 1 ։
‡ Թագ . ժբ . 5 ։ Պէտ . խգ . 15 ։
§ գ Թագ . բ . 35 ։ Պէտ . խգ . 19 ։ խգ . 15 , 16 ։
¶ գ Թագ . ը . 3 ։
† Կամ էր՝ ան տաճարներուն մէկուն՝ որով հոն կ՚երթէին ։
է գ Թագ . է . 21 ։
** գ Թագ . ը . 20 ։ բ Ա Ն . գ . 8 ։
†† գ Թագ . ը . 5 , 6 ։
‡‡ գ Թագ . ը . 8 ։
§§ Պէտ . թ . 5 ։

11 տիքը՝ քսան կանգուն լայն միջոց մը կար։ Ու անոնց մուտքերը միացած տեղին կը նայէին. մուտքին մէկը՝ դէպ ի հիւսիս, և մուտքին մէկը դէպ ի հարաւ կը նայէր. ու միացած տեղին լայնութիւնը՝ չուրջանակի հինգ կանգուն էր։

12 Նաև զատուած տեղին առջևը՝ դէպ ի արևմտեան ծայրը եղող շէնքին լայնութիւնը՝ եօթանասուն կանգուն էր. ու շէնքին պատը՝ շուրջանակի հինգ կանգուն լայն, ու երկայնութիւնը՝ իննսուն կանգուն էր։

13 Նաև զատուած տեղին երկայն էր։ Նաև տանը՝ ու զատուած տեղին երկար դէպ ի արևելք՝ հարիւր կանգուն էր։

14 Ու պատը եւս երկու կողմին՝ զատուած տեղին դիմացը եղող շէնքին երկայնութիւնը, և անոր սիւնազարդ սրահները մէկ կողմէն ու մէկալ կողմէն՝ երեքին տասնհինգ, ու դաւիթին սրահները հետ հարիւր կանգուն չափով։ Դրսոյն սեմերը, ու ծանգակապատ պատուհանները, և շուրջանակի ան իրեք շէնքերուն սեմոցը դիմացը եղող սիւնազարդ սրահները՝ ամէն կողմէն տախտակամած չինուած էին դետնէն մինչև պատուհանները. ու պատուհանները ծածկուած էին. ու դռնակ դրանը վրան, ու մինչև ներքին տունը, և դուրսէն, ու բոլոր պատը շուրջանակի ներսէն ու դուրսէն չափերովը։

18 Ու պսակաձեւ ծայր ջերմուկներ ու արմաւենիներ քանդակուած էին, ու երկու քերմուկներուն մէջը արմաւենի մը. ու ամէն մէկ քերմուկէնը երկու երես ունէր։ Ու յարմիկն մէկ կողմէն դէպ ի արմաւենին մարդու երես՝ ու մէկալ կողմէն դէպ ի արմաւենին առոյգ առիւծի երես. բոլոր տանը քանդակը շուրջանակի այսպէս էր։ Յատակէն մինչև դրանը վրան՝ քերմուկներ ու արմաւենիներ քանդակուած էին, նոյնպէս ալ տաճարին պատին վրայ։ Տաճարին սեմերը քառակուսի էին. ու սրբարանին երեսին երևոյթը՝ Ինչպէս երևութին պէս էր։

22 Սփյատ սեղանը իրեք կանգուն բարձր էր. ու երկայնութիւնը երկու կանգուն էր, և անոր անկիւնները իրմէ էին, ու անոր երկայնութիւնը ու քովերը փայտէ էին. ու անիկայ ինծի ըսաւ. ասիկայ է Տէրոջը առջևը եղող սեղանը։

23 Նաև տաճարը, ու սրբարանը երկու
24 դուռ ունէին. Ու դռները երկերկու փեղկ ունէին. ու փեղկերը երկուքի կը ծալուէին. երկու փեղկ մէկը ունէր, ու երկու փեղկ մեկալը։

25 Նաև անոնց վրայ՝ տաճարին դռներուն վրայ՝ պատերուն վրայի քանդակին պէս՝ քերմուկներ ու արմաւենիներ քանդակուած էին. ու դուրսէն սրահին երեսը՝ փայտէ *սանդուխ մը կար։

26 Նաև սրահին քովերը, ու տանը սենեակներուն մէջ, և սանդուխներուն վրայ՝ մէկ կողմէն ու մէկալ կողմէն՝ Խիտ պատուհաններ, ու արմաւենիներ կային։

ԳԼ. ԽԱ

1 Ծխահանային սենեակները. 13 անոնց գործածութիւնը. 19 Ընթացին դաւիթին չափերը։

1 Ետքը հարաւ դէպ ի հիւսիս եղող ճամբովը արտաքին դաւիթը հանեց, և զիս զատուած տեղին դիմացը եղող՝ ու դէպ ի հիւսիս նայող
2 շէնքին դիմացի սենեակները բերաւ։ Որ երկայնութիւնը հիւսիսային մուտքին առջևի երկայնութիւնը հարիւր կանգուն, ու լայնութիւնը հիսուն կանգուն էր։
3 Ներսի դաւիթին քսան կանգուններուն դէմ, ու դուրսի դաւիթին քարայատակին դէմ՝ իրարու դիմացը իրեք
4 գետիկոնով սիւնազարդ սրահներ կային։ Ու սենեակներուն առջևը՝ ներսէն տասը կանգուն լայն ճեմելիք մը՝ ու մէկ կանգուն ճամբայ մը կար. և անոնց դռները դէպ ի հիւսիս էր։
5 Ու վերի սենեակները կարճ էին. վասն զի սիւնազարդ սրահները անոնցմէ՝ այսինքն շէնքին վերի ու միջին սենեակներէն պզտիկ կ՚առնէին։
6 Վասնզի անոնք իրեք գետիկոն էին, ու գաւիթներուն սիւներուն պէս սիւներ չունէին. անոր համար գետնէն՝ այսինքն վերի ու միջին
7 սենեակներէն կը նեղնային։ Ու սենեակներուն դիմացը՝ դուրսի դաւիթին կողմը՝ սենեակներուն առջևի դուրսի պատին երկայնութիւնը՝
8 հիսուն կանգուն էր։ Վասնզի դուրսի դաւիթը նայող սենեակներուն երկայնութիւնը հիսուն կանգուն էր. և ահա տաճարին դիմացը
9 հարիւր կանգուն էր։ Ու սա սենեակներուն տակէն՝ դուրսի դաւիթէն անոնց երթալուս հա-
10 մար՝ արևելեան կողմէն մուտք մը կար։ Ներ դաւիթին պարսպին լայնութեանը մէջ դէպ ի արևելք՝ ու շէնքին դիմացը՝ զատուած տեղին
11 դիմացը՝ սենեակներ կային։ Նաև †անոնց առջևը ճամբայ մը կար դէպ ի հիւսիս եղող սենեակներուն երևութին պէս, թէ անոնց երկայնութիւնը՝ թէ անոնց լայնութիւնը՝ և թէ անոնց բոլոր ելքերուն՝ և անոնց ձևերուն ու դրներուն
12 համեմատ։ Նոյնպէս ալ էին դէպ ի հարաւ եղող սենեակներուն մուտքերը. ճամբուն գլուխը մուտք մը կար, այսինքն արևելեան ճամբուն բերանը՝ պատին առջևի շիտակ ճամբան։

13 Նաև ինծի ըսաւ. Զատուած տեղին առջևը եղող հիւսիսային կողմի սենեակները, ու հարաւային կողմի սենեակները՝ Տէրոջը մօտեցող քահանաներուն սուրբ սենեակներն են, ուր որ ‡անհնաւորը բաները պիտի ուտեն. հոն պիտի

---

† ԳԼ. ԽԱ. 16։ Ա՛ր 26։
‡ ՂՎ. Խ. 29։
§ Տես գլ. Ա. 10։
‖ ՆԼ. Ը. 1։

* Կամ վայրագաթի
¶ ԳԼ. ԽԱ. 16։ Ա՛ր 16։
—
** ԳԼ. ԽԱ. 12, 15։

†† ԳԼ. ԽԱ. 16։
‡‡ Ա՛ր 4։
§§ ՂԼ. Ա. 16, 26, ԽԴ. 9։

դնեն ամենասուրբ բաներըդ ու Հացի ընծան ու միգոյի պատարագը և յանցանքի պատա-
14 րագը. քանզի ան տեղը սուրբ է: Ղերբոր քա-
հանաներըդ հոն մտնեն սուրբ տեղէն դուրսի գաւիթը պիտի չելլեն. հապա իրենց պաշտօնի զգեստներըդ հոն պիտի թողուն վասն զի անոնք սուրբ են և ուրիշ հանդերձներ հագնելով ժողովուրդին վերաբերեալ բաներուն պիտի մօտենան:
15 Ու երբոր անիկայ տները չափից լըմընցուց գլխ դէպ ի արևելք նայող դուռը
16 հանեց ու զանիկայ ամէն կողմէն չափից: Ընդ արևելեան կողմը չափի եղէգով շուրջանակի հինգ հարիւր եղէգ չափից չափի եղէգով:
17 Հիւսիսային կողմը շուրջանակի չափի եղէգով
18 հինգ հարիւր եղէգ չափից: Հարաւային կողմը չափի եղէգով շուրջանակի հինգ հարիւր եղէգ չափից:
19 Ընդ արևմտեան կողմը դարձաւ ու չափի եղէգով
20 հինգ հարիւր եղէգ չափից: Զանիկայ չորս կողմէն չափից. անիկայ հինգ հարիւր եղէգ երկայն ու հինգ հարիւր եղէգ լայն էր ու սպարիսպ ունէր սուրբ ու անսուրբ տեղերուն միջը զատելու համար:

ԳԼ. ԽԳ

1 Պատուհոյ փառքը նորէն տաճարին մէջը կը դառնայ: 7 Պատուհոյ ներկայութեանը հետևանքն պատճառը Իսրայէլի մէջն էր: 10 Մարգարէն ժողովրդը կը յորդորէ որ ապաշխարեն ու տաճարը օրէնքը պահեն: 13 Սեղանին չափերը, 18 և կանոնները:

1 Եւ զիս դուռը՝ դէպ ի արևելք նայող դու-
2 ռը տարաւ: Եւ ահա արևելեան ճամբայէն Իսրայէլի Պատուհոյն փառքը կու գար. ու ձա-
նոր ձայնը շատ ջուրերու ձայնին պէս էր. ու
3 երկիրը անոր փառքէն լուսաւորուեցաւ: Եւ տեսած տեսիլքս նման էր այն տեսիլքին, որ որ տեսայ, երբոր Երքեմն քաղաքը աւերելու եկայ. ու տեսիլքները՝ Քորաբ գետին քովը տեսած տեսիլքիս պէս էր. ու երեսիս վրայ իյնկայ:
4 Եւ Տէրոջը փառքը դէպ ի արևելք նայող
5 դրանը ճամբայէն տուաւ: Ու Հոգին զիս վերցուց և զիս ներքին գաւիթը տարաւ. և ահա Տէրոջը փառքը տունը լեցուցեր էր:
6 Եւ ես լսեցի որ տաճարէն ինծի կը խո-
7 սէր. (ու իմ քովս մարդ մը կայներ էր.) Ու ինծի ըսաւ. Որդի մարդոյ՝ Իսրայէլի որդւոց միջ յաւիտեան բնակելու տեղը, և իմ ոտքերուս զարշապարներուն տեղը ա-
պիկայ է, ու Իսրայէլի տունը՝ իրենք ու իրենց

ե Կէ. բ. 3, 10: դ. 14, 17, 25, 29: է. 1: ժ. 13, 14: Ամս. ժբ. 9, 10:
զ Կղ. իգ. 19:
է Կղ. իե. 2:
ը Կղ. լ. 5:
—
ա Կղ. ժ. 19: իգ. 1: իզ. 1:
բ Կղ. ժա. 23:
գ Կղ. ա. 24: Հայտ. ա. 15: ժգ. 2: ժբ. 1, 6:
դ Կղ. ժ. 4: Հայտ. ժբ. 1:
ե Կղ. ա. 4, 28: բ. 4:
զ Երեմ. ա. 10:
է Կղ. ա. 3: գ. 23:
ը Տես գլ. ժ. 19: իգ. 2:
թ Կղ. գ. 12, 14: բ. 3:
ժ գ Ամպ. բ. 10, 11: Կղ. իզ. 4:
ի Կղ. լ. 3:

թագաւորները՝ իրենց պոռնկութիւններովը ու իրենց թագաւորներուն դիակներովը իրենց բարձր տեղերուն մէջ՝ մօտ իմ սուրբ տունս պիտի
8 ըլլզնեն: Այն ատեն իրենց սեմերը՝ իմ սեմոցս ու իրենց դրանգիքը՝ իմ դրանգեացս մօտ դրբին, այնպէս որ՝ իմ ու անոնց մէջտեղը ցոյն մէկ պատ մը կար. և իրենց ըրած գարշութիւններովը իմ սուրբ անունս պղծեցին. ես ալ
9 իմ բարկութեամբս սպառեցի զանոնք: Հիմա թող իրենց պոռնկութիւնը ու իրենց թագաւորներուն դիակները ինծմէ հեռացընեն, ու յաւիտեան անոնց մէջը պիտի բնակիմ:
10 Դուն՝ որդի մարդոյ՝ Իսրայէլի տան զտունը դիտցուր, որ իրենց անօրէնութիւնները ամչնան. ու թող անոր գաղափարը չա-
11 փեն: Եւ թէ որ իրենց բոլոր ըրածներէն ամչնան, տանը ձևը ու կարգաւորութիւնը, և անոր ելքը, ու մուտքը, ու բոլոր ձևերը, և բոլոր կանոնները, ու բոլոր օրէնքները անոնց դիտցուր. ու անոնց աչքերուն առջևը գրէ. և անոր բոլոր ձևերը՝ ու բոլոր կանոնները պա-
12 հեն, ու զանոնք կատարեն: Այս է տաճարին օրէնքը. Անոր բոլոր սահմանը շուրջանակի լեռանը գլխուն վրայ՝ ամենասուրբ պիտի ըլլայ. ահա տաճարին օրէնքը ասիկայ է:
13 Եւ սոսկը են սեղանին չափերը՝ կանգուներով. (Կանգուները՝ մէկ կանգուն ու չորս մատնաչափ է.) ու խոր տեղը մէկ կանգուն, ու անոր լայնութիւնը մէկ կանգուն, և անոր սահմանը անոր եզերքին վրայ շուրջանակի՝ մէկ թիզ մը պիտի ըլլայ. ու սա պիտի ըլլայ սեղանին հիմը:
14 Ու գետնին խոր տեղէն մինչև վարի շրջանակը երկու կանգուն, և անոր լայնութիւնը մէկ կանգուն պիտի ըլլայ. ու պզտիկ շրջանակէն մինչև մեծ շրջանակը չորս կանգուն, ու լայ-
15 նութիւնը մէկ կանգուն պիտի ըլլայ: Եւ կրակարանը չորս կանգուն բարձր պիտի ըլլայ. ու
16 կրակարանէն վեր չորս եղջիւր պիտի ըլլայ: Եւ *կրակարանը տասներկու կանգուն երկայն, ու տասներկու կանգուն լայն. չորս կողմն ալ հաւասար ըլլալով:
17 Եւ անոր բոլորտիքը եղող շրջանակը տասնեւչորս կանգուն երկայն, ու տասնեւչորս կանգուն լայն պիտի ըլլայ. և բոլորտիքը եղող սահմանը կէս կանգուն, ու խոր տեղը շուրջանակի մէկ կանգուն պիտի ըլլայ. ու Անոր աստիճանները դէպ ի արևելք պիտի ըլլան:
18 Եւ ինծի ըսաւ. Որդի մարդոյ՝ Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Սոսկը պիտի ըլլան սեղանին կանոնները՝ ան օրը որ զանիկայ շինեն, ա-

---

լ Նմ. իե. 45: Սալ. կը. 16: Ճ.իբ. 14: Հռովհ. գ. 17: Հօս. ա. 14: բ Կոր. գ. 16:
խ Ապ. գիե. 1:
ծ ա Սմ. իբ. 2: Ապ. գիե. 5:
կ Կէ. իզ. 30: Երեմ. ժգ. 18:
հ Կղ. լիե. 7:
ձ Տես գ Թագ. ժգ. 14: իա. 4, 5, 7: Կղ. բ. 3: իգ. 39: իզ. 7:
ղ Հմր իե. 7:
ճ Հմր 7:
մ Կղ. ի. 4:
յ Կղ. ի. 2:
ն Կղ. ի. 5: իա. 8:
շ Նէեր. Ընթեր. Նս. իե. 1:
ո Տես Նմ. է. 26:

նոր վասն ողջակիզեցն մատուցանելոյ, ու 19 նոր վասն արիւն սրսկելոյ համար։ Սադոկի սերունդէն եղող Վեսացի քահանաներուն (որոնք ինձի ծառայութիւն ընելու համար ինծի պիտի մօտենան, ի՛մսկ Տէր Եհովան) մեղքի պատարագի համար՝ արջառներէն զուարակ 20 մը պիտի տաս։ Ու անոր արիւնէն պիտի առնես, ու սեղանին չորս եղջիւրներուն վրայ, ու շրջանակին չորս անկիւներուն վրայ, և շուրջանակի անոր սահմանին վրայ դնես, ու զանիկայ պիտի սրբես, և անոր համար քաւութիւն 21 ընես։ Ու մեղքի պատարագին զուարակը պիտի առնես, և Տաբրաանէն դուրս տաճարին ո- 22 րոշուած տեղը պիտի այրուի։ Ու երկրորդ օրը՝ մեղքի պատարագի համար՝ այծերէն անարատ նոխազ մը մատուցանես, ու սեզանը պիտի սրբեն, ինչպէս որ զուարակով սրբեցին։ 23 Երբոր սրբելը լմընցնես, արջառներէն անարատ զուարակ մը, ու ոչխարներէն անարատ 24 խոյ մը պիտի մատուցանես, Ու զանոնք Տէրոջը առջևը պիտի մօտեցընես, ու քահանաները անոնց վրայ աղ պիտի ցանեն, ու զանոնք Տէրոջը ողջակիզ պիտի մատուցանեն։ 25 Եօթը օր մեղքի պատարագի համար՝ օրը մէկ մէկ նոխազ պիտի մատուցանես, նաև արջառներէն զուարակ մը, ու ոչխարներէն խոյ մը պիտի մատուցանեն, որ անարատ պիտի ըլլան։ 26 Եօթը օր սեզանին քաւութիւն պիտի բնեն, և 27 զանիկայ պիտի սրբեն ու զանիկայ նուիրեն։ Ու երբոր այն օրերը լմընցան, ութերորդ օրը՝ ու անկէ առքը՝ քահանաները սեզանին վրայ ձեր ողջակիզեցները ու ձեր խաղաղութեան զոհերը պիտի մատուցանեն, և ես ձեզ պիտի ընդունիմ՝ ի՛մսկ Տէր Եհովան։

ԿԼ։ ԽԴ

1 Բրնեղեան դուռը միայն իշխանին համար կ՚արգելուի։ 4 Քահանաները կը յանդիմանուին արբանեակը պղնելնուն համար։ 9 Կառապետներուն արգիլուած է քահանայից պաշտօնը կատարելը։ 15 Ադովկին որդիքը կ՚ընդունուին ա դործս համար։ 17 Քահանայից վրայով պատուէրներ։

1 Եւ զիս արբանեակն դէպ ի արեւելք նայող դուռնի դրանը ճամբան դարձուց, ու անիկ 2 կայ զոց էր։ Եւ Տէրը ինծի ըսաւ. Այս դուռը զոց պիտի մնայ, պիտի չբացուի, ու անկէ մարդ պիտի չմտնէ, քանզի անկէ Իսրայէլին Տէր Աստուածը մտաւ, անոր համար զոց պի-

3 տի մնայ։ Ընկերայ իշխանին համար պիտի ըլլայ, հոն միայն իշխանը պիտի նստի՝ Տէրոջը առջևը հաց ուտելու համար, Տանիկայ դրանը սրահին ճամբայէն պիտի մտնէ, ու նոյն ճամբայէն պիտի ելլէ։

4 Եւ զիս՝ հիւսիսային դրանը ճամբայէն տանը առջևը բերաւ, ու տեսայ որ Տէրոջը փառքը Տէրոջը տունը լեցուցեր էր, Ու ես- 5 սիս վրայ իյնայ։ Եւ Տէրը ինծի ըսաւ. Որդի մարդոյ՝ Տէրոջը տանը բոլոր կանոններուն, ու անոր բոլոր օրէնքներուն վրայով՝ քեզի ամէն բանս սրտիդ մէջը դիր, ու աչքերովդ նայէ, և ականջներովդ լսէ, ու տանը մուտքերը ու- 6 սրբարանին բոլոր ելքերը աղէկ դիտէ, Եւ ապստամբներուն՝ Իսրայէլի տանը ըսես. Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Իսրայէլի հերիք է ձեզի ձեր բոլոր պղծութիւնները՝ ով Իսրայէլի տու- 7 նը, Որ զուք՝ սրտով անթլփատ, ու մարմնով անթլփատ օտարազգիներ մտցուցիք, որ իմ սրբարանիս մէջը ըլլան, ու իմ տունս պղծեն, երբոր զուք իմ հացս՝ ճարպը ու արիւնը կը մատուցանէիք, ու ձեր բոլոր պղծութիւններէն ի զատ՝ անոնք իմ ուխտս խափա- 8 նեցին։ Եւ իմ սուրբ բաներուս պահպանութիւնը չպահեցիք, հապա իմ սրբարանիս մէջ ձեր ուզածին պէս իմ պահպանութեանս վրայ պահապաններ դրիք։

9 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Իսրայէլի որդւոցը մէջ եղող բոլոր օտարազգիներէն՝ սրտով անթլփատ ու մարմնով անթլփատ բնաւ մէկ օտարազգի մը իմ սրբարանս պիտի չմտնէ։ 10 Ու Ղեւտացիները՝ որ ինծմէ հեռացան, երբոր Իսրայէլը պղծեցաւ ինծմէ մոլորեցան, ու իրենց կռապը եաւէն գացին, իրենց 11 անօրէնութիւնը պիտի կրեն. Եւ իմ սրբարանիս մէջ՝ տանը դռները որոշուած սպասաւորներ, ու տաճարին սպասաւորները պիտի ըլլան. ժողովուրդին համար ողջակիզները ու զոհերը անոնք պիտի մորթեն, ու անոնց ծառայութիւն ընելու համար՝ անոնց առջևը անոնք 12 պիտի կայնին։ Որովհետև անոնց համար, անոնց կռապքերուն առջևը ծառայութիւն ըրին, ու Իսրայէլի տանը գայթակղութիւն ո- անօրէնութեան պատճառ եղան, անոր համար անոնց վրայով Իմ ձեռքս վերցուցի՝ ի՛մսկ Տէր Եհովան, որ իրենց անօրէնութիւնը պիտի կրե- 13 րեն. Ու ինծի պիտի չմօտենան՝ ինծի քահանայութիւն ընելու, ու իմ բոլոր սուրբ բա-

---

ա Վե. ա. 5։
բ Կղ. ի. 15։
գ Եզ. իե. 10, 12։ Վե. բ. 14, 15։ Կղ. խ. 18, 19։
դ Երբ. ժդ. 11։
ե Եզ. իե. 14։
զ Վե. բ. 13։
է Եզ. իե. 35, 36։ Վե. բ. 33։
ը Ցն. Վե. ի. 1։
թ Հօր. խբ. 8։ Կղ. ի. 10, 41։ Հռով. ժբ. 1։ ա Պետ. բ. 5։

—

ա Կղ. խդ. 1։
բ Կղ. խդ. 4։
գ Օմն. ղ. 54։ ա Կոր. Ժ. 18։
դ Կղ. խդ. 2, 8։
ե Կղ. գ. 23։ խդ. 5։
զ Կղ. ա. 28։
է Կղ. ի. 4։
ը Կղ. ի. 5։
թ Կղ. խե. 9։ ա Պետ. գ. 3։
ժ Վե. խդ. 41։ բ Օր. Ժ. 16։ Դտր. է. 51։
ի Վե. իբ. 25։
լ Կղ. խդ. 8։ Հռ. 9։ Կղ. բ. 28։
խ Վե. 21. 6, 8, 17, 21։
ծ Վե. գ. 16։ ժէ. 11։
կ Վե. իբ. 2, ՃՀ։
հ Հռ. 14, 16։ Կղ. ի. 45։
յ Հռ. 7։
ղ Տճն գ. Թագ. խդ. 8, ՃՀ։ բ Պն. խի. 4, 5։ Կղ. խը. 11։
ճ ա Պն. իդ. 1։
մ բ Պն. խի. 34։
յ Յնտ. ժդ. 9։
ն Իս. ի. 16։ Կղ. ժդ. 3, 4։ Պաղ. բ. 8։
շ Սաղ. ՃՂ. 26։
ո գ Թագ. խդ. 9։ Յնտ. ժբ. 3։

ներուս և ամենասուրբ բանիերուս մօտենալու ։
Հատա Հիրենց անարգանքը , ու իրենց ըրած
14 պղծութիւնները պիտի կրեն ։ Ականչն զանոնք՝
զատեր պահպանութեանը վրայ պահապան պի-
տի դնեմ , անոր ամէն ծառայութեանը համար ,
ու անոր մէջը ըլլալու ամէն գործին համար ։
15 Հայց Ղեւտացի քահանաներէն՝ Ասպովի
որդիքը , որ՚ը իմ սրբարանիս պահպանու-
թիւնը պահեցին , երբոր Իսրայէլի որդիքը
ինծմէ մոլորեցան , անոնք ինծի ծառայութիւն
ընելու համար ինծի պիտի մօտենան , և Հար-
պը ու արիւնը ինծի մատուցանելու համար՝
անոնք իմ առջեւս պիտի կայնին՝ կ՚ըսէ Տէր
16 Եհովան ։ Անոնք իմ սրբարանս պիտի մտնեն ,
ու ինծի ծառայութիւն ընելու համար՝ անոնք
պիտի մօտենան իմ սեղանիս , և իմ պահպա-
17 նութիւնս պիտի պահեն ։ Ու երբոր ներսի դա-
ւիթին դռներէն մտնեն , կտաւէ զգեստներ
պիտի հագնին , ու ներսի դաւիթին դռները ,
ու ներսը ծառայութիւն ըրած ատեննին՝ վրա-
18 նին բուրդ պիտի չհագնին ։ Գլխնց գլուխնե-
րուն վրայ կտաւէ ապարօշներ ըլլայ , ու մէջ-
քերնին՝ կտաւէ վարտիքներ ըլլայ ։ ու քրտին-
19 ցընող բան պիտի չհագնին ։ Ու երբոր դուրսի
դաւիթը ժողովուրդին ելլեն , իրենց պաշտօնի
զգեստները պիտի հանեն , ու զանոնք սուրբ
սենեակներուն մէջը դնեն , և ուրիշ զգեստներ
պիտի հագնին , որպէս զի իրենց զգեստներովը
20 ժողովուրդը չսրբեն ։ Ու գլուխնին պիտի
չածիլեն , ոչ ալ վարսերնին երկրնցընեն ։ Հա-
21 պա միայն գլուխնուն մազերը փոքրեն ։ Ու քնաւ
մէկ քահանայ մը գինի չխմի՝ երբոր ներքին գա-
22 ւիթը կը մտնէ ։ Ու այրեւարին՝ և արձակուածը
իրենց կնիկ չառնեն ։ Հապա Իսրայէլի տանը
սերունդէն եղող կոյս , կամ քահանայէ մը
23 որեւարի մեռցած կնիկը առնեն ։ Ու իմ ժո-
ղովուրդիս՝ սուրբ ու անսուրբ բանիերուն տար-
բերութիւնը պիտի սորվեցնեն , և անմաքուրին
ու մաքուրին տարբերութիւնը անոնց գիտցը-
24 նեն ։ Ու դատերու վրայ անոնք պիտի կենան
դատաստան ընելու համար , ու իմ իրաւունք-
ներուս համեմատ զանոնք դատեն , և իմ բոլոր
ժողովներուս մէջը՝ իմ օրէնքներս ու կանոններս
պիտի պահեն , ու իմ շաբաթներս սրբեն ։
25 Ու մարդու մեռելի քով չերթան՝ որ պղծու-
թիւն , հապա միայն Հօր Համար , կամ մօր հա-
մար , կամ տղու համար , կամ աղջկան համար ,
եղբօր համար , կամ չամուսնացած քրոջ համար
26 պղծութիւն ։ Ու՚մէկը սրբուելէն ետքը եօթը օր
27 պիտի համրէ իրեն ։ Ու անիկայ սրբարանին
մէջ ծառայութիւն ընելու համար՝ ներսի դա-
ւիթը սրբարանը մտած օրը՝ ժանիկայ իր մեղքի
պատարագը պիտի մատուցանէ , կ՚ըսէ Տէր Ե-
հովան ։
28 Ու ասիկայ անոնց ժառանգութիւն ըլլայ ։
ես՚անոնց ժառանգութիւնը ես եմ ։ ու Իսրայէլի
մէջ անոնց կալուածք չտաք ։ անոնց կալուածքը
29 ես եմ ։ Հացի ընծան , ու մեղքի պատարագը ,
և յանցանքի պատարագը անոնք պիտի ուտեն ։
ու Իսրայէլի մէջ ամէն նուէր անոնց պիտի
30 ըլլայ ։ Ու ամէն պէսպէս բանին երկրորդ երախայ-
րիներուն առջինը , ու ձեր բոլոր ընծաներէն
ամէն բանի ընծային բոլորը՝ քահանային պիտի
ըլլայ ։ ու ձեր խմորներուն երախայրին քահա-
նային պիտի տաք , որ քու տանդ վրայ օրհ-
31 նութիւն իջեցնես ։ Քահանաները ընտ ամեռած
կամ գազանաբեկ անասունէ մը ձուն պիտի
չուտեն , թէ մարդուն ըլլայ այն և թէ չորքո-
տանի ։

ԳԼ ։ ԽՆ

1 Սրբարանին համար , 6 քաղաքին համար , 7 և իշխանին համար երկրին որոշուելը բաժինը ։ 9 Իշխանին համար պատուէրներ ։

1 Ու երբոր՚երկիրը վիճակով ժառանգութիւն
բաժնէք , երկրէն բաներս Հինգ հազար Ե-
ղէգ երկայնութեամբ , ու տասը հազար լայ-
նութեամբ՝ սուրբ ընծայ մատուցանէք Տէրո-
ջը ։ ասիկայ շուրջանակի իր բոլոր սահմաններ-
2 բուն մէջը սուրբ ըլլայ ։ Ասկէ քառակուսի հա-
փուռած՝ հինգ հարիւրով հինգ հարիւրը սրբե-
բարանին համար ըլլայ ։ ու անիկայ շուրջանակի
3 յիսուն կանգուն արուարձան ունենայ ։ Ու այս
չափով՝ երկայնութիւնը քառասունհինգ հա-
զար , ու լայնութիւնը տասը հազար չափես ։
որ՚ու անոր մէջը պիտի ըլլայ սրբարանը՝ ամենա-
4 սուրբ տեղը ։ Երկրէն Տէրոջը ծառայութիւն
ընելու մօտեցող սրբարանի պաշտօնեաներուն
քահանաներուն համար՝ սուրբ ըլլայ երկրէն ,
որ անոնց՝ տուներու համար տեղ մը , ու սրբա-
րանին համար սուրբ տեղ մը ըլլայ ։
5 Ու ասոնք ծառայութիւնը ընող Ղեւտացի-
ները՝ քառասունհինգ հազար երկայնութեամբ ու
տասը հազար լայնութեամբ կալուածք պիտի
ունենան , հետ՚քսան սենեակ ։

ա Պլ · լբ · 30 ։ լդ · 7 ։
բ Ծնն · ժբ · 4 ։ ա Պն · իդ · 28 , 32 ։
գ Պլ · կ · 46 ։ խշ · 19 ։
դ ա Ծնգ · բ · 35 ։
ե Հզր 10 ։
զ Հզր 7 ։
է բ Օր · Ժ · 8 ։
ը Պլ · խա · 22 ։
թ Նհ · իբ · 39 , 40 , 43 ։ լվ · 27 , 28 ։
ժ Նեղ · ելուկ ·
ի Նհ · իբ · 40 , 42 ։ լվ · 28 ։
լ Պլ · լբ · 14 ։
խ Պլ · խշ · 20 ։ Տես նշ · իվ · 37 ։ Ը · 29 ։ Ղև · դ · 27 ։ Ծատ · իգ · 17 , 19 ։
ծ Ղև · իա · 5 ։
կ Ղև · Ժ · 9 ։
հ Ղև · իա · 7 , 13 , 14 ։
ձ Ղև · Ժ · 10 , 11 ։ Պլ · իբ · 26 ։ Մաղ · բ · 7 ։
ղ բ Օր · ժԸ · 8 , ԼԸ ։ բ Պն · ժվ · 8 , 10 ։
մ Տես գլ · իբ · 26 ։
յ Ղև · իա · 1 , ԼԸ ։
ն Ծնգ · ձ · 10 · ժվ · 11 , ԼԸ ։
շ Հզր 17 ։
ո Ղև · գ · 3 ։
չ Ծնգ · ժը · 20 · բ Օր · Ժ · 9 · ժբ · 1 , 2 ։ Հես · ժգ · 14 , 33 ։
պ Ղև · ձ · 18 , 29 · Է · 6 ։
ջ Ղև · իէ · 21 , 28 , բազդաւոր Ծնգ · ժը · 14 ին հետ ։
ռ Նհ · ժգ · 2 ։ իբ · 29 , 30 · իգ · 19 ։ Ծնգ · գ · 13 · ժը · 12 , 13 ։
ս Ծնգ · ժե · 20 · Ելեմ · Ժ · 37 ։
վ Ելակ · գ · 9 , 10 ։ Մաղ · գ · 10 ։
տ Ամո բ սերկ ։
ր Նհ · իբ · 31 ։ Ղև · իբ · 8 ։

ց Պլ · խէ · 22 ։
ւ Պլ · խը · 8 ։
փ Պլ · խը · 20 ։
ք Ամո չափէն՝
օ Պլ · խը · 10 ։
ֆ Հզր 1 ։ Պլ · խը · 10 , ԼԸ ։
և Պլ · խը · 13 ։
ֆ Տես գլ · կ · 17 ։

6 [ը]Նե հինգ հազար լայնութեամբ ու քսանու-
հինգ հազար երկայնութեամբ՝ քաղաքին կա-
լուածքը պիտի տաք՝ սրբարանին ընծային քո-
ռը • ասիկայ բոլոր Իսրայէլի տանը ըլլայ:
7 [է]Նե իշխանին կողմո՛ն՝ սուրբ ընծային ,
ու քաղաքին կալուածքին մէկ կողմէն ու մէկ
կողմէն , սուրբ ընծային , և քաղաքին կալուած-
քին դիմացը՝ արեւմտեան ծայրէն դէպ՚ի արե-
մուտք՝ ու արեւելեան ծայրէն դէպ՚ի արեւելք
ըլլայ • ու երկայնութիւնը՝ արեւմտեան սահմա-
նէն մինչև արեւելեան սահմանը՝ ինո՛ բաժին-
8 ներուն մէկուն հետ հաւասար ըլլայ : Իսրայէլի
մէջ՝ երկրէն ասիկա անոր կալուածք ըլլայ •
ու [ը]իմ իշխաններս ալ՝ իմ ժողովուրդս
չհարստահարեն • ու հետագայ երկիրը՝ Իսրայէլի
տանը տրուի իրենց ցեղերուն համեմատ :
9 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ • [ի]Ա՛լ հերիք է
ձեզի՝ ո՛վ Իսրայէլի իշխանները , բռնկանքը ու
յափշտակութիւնը վերցուցէ՛ք , և իրաւունք
ու արդարութիւն ըրէ՛ք • իմ ժողովուրդս ձեր
բունի պահանջմունքները վերցուցէ՛ք՝ կ՚ըսէ Տէր
10 Եհովան : Ձեր [ժ]կշիռները արդա՛ր՝ ձեր ա-
11 դուն արդար ու ձեր մարը արդար ըլլայ : Ար-
դուն ու մարը մէկ չափ ըլլան , որ մարը՝ քոռին
տասնորդը պարունակէ , ու արդուն ալ՝ քո-
ռին տասնորդը • քոռին նայելով պիտի ըլ-
12 լայ անոնց չափը : Ան [ի]սիկղը քսան կերաս պի-
տի ըլլայ • ձեր մնասը՝ քսան սիկղ , քսանուհինգ
սիկղ , տասնուհինգ սիկղ պիտի ըլլայ :
13 Ձեր մատուցանելու ընծան ասիկայ ըլլայ •
ցորենի քոռէն՝ արդուին վեցերորդ մասը , ու
14 գարիի քոռէն՝ արդուին վեցերորդ մասը • Ու
ձէթին կանոնը՝ ձէթի մարին՝ մա-
րին տասնորդը՝ ամէն քոռէն , այսինքն ամէն
խօմերէն , որ տասը մար կը պարունակէ , վասն
15 զի տասը մարը մէկ խօմեր մըն է • Ու Իսրա-
յէլին ջրարբի արօտներուն հօտերէն՝ երկու
հարիւրէն մէկ ոչխար : Ասոնք պիտի տրուին
ցոնէն իրրև հացի ընծայ , ու ողջակէզ , և
խաղաղութեան զոհ , որ [է]րնոց համար քաւու-
16 թիւն ըլլայ՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան : Երկրին բո-
լոր ժողովուրդը՝ այս ընծան Իսրայէլի մէջ իշ-
խան եղողին պարտաւոր պիտի ըլլան :
17 Ու ամոնները՝ ու ամսագլուխներու՝ ու շա-
բաթներու մէջ՝ Իսրայէլի տանը ամէն հանդի-
սաւոր օրերուն մէջ՝ ողջակէզները , ու հացի
ընծան , և թափելու նուէրը իշխանին վրայ պի-
տի ըլլայ • մեղքի պատարագը , ու հացի ըն-
ծան , ու ողջակէզը , և խաղաղութեան զոհը՝
անիկայ պիտի մատուցանէ՝ Իսրայէլի տանը
քաւութիւն ընելու համար :
18 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ • Ա՛ռջի ամսուն
առջի օրը՝ արջառներէն մէկ անարատ զուարակ
19 մը առնես , ու [ը]սրբարանը մաքրես : [ի]Ու քա-
հանան մեղքի պատարագին արիւնէն պիտի առ-
նէ , և տանը սեմացը վրայ , ու սեղանին շրջա-
նակին չորս անկիւններուն վրայ , և ներքին գա-
20 ւիթին դրանը սեմացը վրայ դնէ : Ըմսուն եօթ-
ներորդ օրն ալ՝ [ա]սխալած կամ անմիտ մարդու
համար այնպէս ընես • և տանը համար քաւու-
թիւն պիտի ընէք :
21 [ե]Ա՛ռջի ամսուն չորեքտասաներորդ օրը՝ ձեզի
զատիկ ըլլայ • եօթը օր անոն պէտք պահո՛ք ,
22 ու բաղարջ ուտուի : Ան օրը իշխանը իրեն
համար , ու երկրին բոլոր ժողովուրդը համար՝
[զ]մէկ զուարակ մը պիտի մատուցանէ քէբո՛ մեղ-
23 քի պատարագ • Ու [է]անոնի եօթը օրը Տէրո-
ջը ողջակէզ պիտի մատուցանէ , ան եօթը օ-
րուան մէջ՝ օրը եօթը զուարակ , ու եօթը ան-
արատ խոյ , և ամէն օր այծերէն [ը]մէկ նոխազ
24 մը քէբո՛ մեղքի պատարագ • [թ]Ու ամէն մէկ
զուարակին համար՝ մէկ արդու մը , և ամէն մէկ
խոյին համար՝ մէկ արդու մը հացի ընծայ , ու
ամէն մէկ արդուին համար՝ մէկ հիմէն ձէթ մա-
25 տուցանէ : [ժ]Եօթնեքորդ ամսուն
ձգնաժամանակորդ օրը՝ [ի]անոնի տասնը եօթը օր՝
ատ մեղքի պատարագին , ողջակէզին , հացի
ընծային , ու ձէթին պէս պիտի մատուցանէ :

ԳԼ. ԽԶ

1 Իշխանին , 9 և մոզովուրդին երկրպագութեանը վերա-
բերեալ պատուէրներ : 16 Իշխանին ժառանգութեանը
վերյալ կանոն մը : 19 Օրհները եռացընելու ու եփելու
դասիները :

1 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ • [ա]Արեւելեան գա-
ւիթին դէպ՚ի արեւելք նայող դուռը՝ գործի
վեց օրերը գոց ըլլայ , ու շաբաթ օրը բացուի ,
2 ու ամսագլուխն օրը բացուի : [բ]Ու իշխանը
անդրանը սրահին ճամբայէն դուրսէն պիտի
մտնէ , ու դրանը սեմացը քովը կայնի • և քա-
հանաները՝ անոր ողջակէզը , ու խաղաղութեան
զոհերը պիտի մատուցանեն • ու անիկայ դրա-
նը սեմին վրայ երկրպագութիւն պիտի ընէ՝ ու
ելլէ • և ան դուռը մինչև իրիկուն պիտի չգո-
3 ցուի : Ու երկրին ժողովուրդը՝ շաբաթ օրերը
ու ամսագլուխները Տէրոջը առջեւը ան դրանը
մուտքին մէջ երկրպագութիւն պիտի ընեն :
4 Ու [բ]իշխանին շաբաթ օրը Տէրոջը մատու-
ցանելու ողջակէզը՝ վեց անարատ գառն , ու
5 մէկ անարատ խոյ ըլլայ : [է]Ու խոյին համար
հացի ընծայ՝ մէկ արդու մը , ու գառանց հա-
մար հացի ընծայ՝ [ը]ձեռքէն եկածը , և ամէն մէկ

ը ՊՀ. խը . 15 :
բ ՊՀ. խը . 21 :
գ ՊՀ. խգ . 18 : Տես Եզեկ.
խե . 17 : ՊՀ. խե . 27 :
դ ՊՀ. խգ . 6 :
ե Եզեկ. խե . 3 :
է ՂՀ. ժե . 35 , 36 : Եսայ .
ժա . 1 :
ը ՂՀ. Ը . 13 : ՂՀ. խէ . 25 :
Թագ. գ . 47 :
թ ՂՀ. ա . 4 :
ժ ՂՀ. ժգ . 16 :
ի ՊՀ. խգ . 20 :
լ ՂՀ. գ . 27 :
խ Եզե. ժը . 18 : ՂՀ. խդ . 5 ,
6 : Թագ . իե . 2 , 3 : խը .
16 , 17 : ի Օր . ժգ . 1 , ԼԶ :
կ ՂՀ. գ . 14 :
հ ՂՀ. խգ . 8 :
ձ Տես Թագ . իը . 15 , 22 , 30 :
իե . 5 , 11 , 16 , 19 , ԼԶ :
ղ ՊՀ. խգ . 5 , 7 :
ճ ՂՀ. խդ . 33 , ԼԶ : Թագ .
իե . 12 : ի Օր . ժգ . 13 :

մ ՊՀ. խգ . 3 : Ամբ 8 :
յ ՊՀ. խե . 17 :
ն ՊՀ. խե . 24 : Ամբ 7 , 11 :
շ ի Օր . ժգ . 17 :

արդուի համար մէկ հիմէն ևղ Հապտոյանէ :
6 Ու ամսագլխուն օրը՝ արջառներէն մէկ անա-
բատ զուարակ մը , ու մեկ գառն , ու մէկ
7 խոյ մը , որոնք անարատ պիտի ըլլան : Եւ զուա-
րակին համար մէկ արդու մը , ու խոյին հա-
մար մէկ արդու մը հացի ընծայ մատուցանէ ,
ու գառանց համար՝ ինչ որ ձեռքէն կու գայ ,
և ամէն մէկ արդուի համար՝ մէկ հիմէն ևղ ըլ-
լայ :
8 [b]Ու երբոր իշխանը գայ , դրանը սրահին ճամ-
9 բայէն մտնէ , և նոյն ճամբայէն ելլէ : Ու երկ-
րին ժողովուրդը՝ [c]հանդիսաւոր օրերուն մէջ
երկրպագութիւն ընելու համար Տէրոջը առ-
ջևը եկած ատեննին , հիւսիսային դրանը ճամ-
բայէն մտնողը՝ հարաւային դրանը ճամբայէն
ելլէ , ու հարաւային դրանը ճամբայէն մտնո-
ղը՝ հիւսիսային դրանը ճամբայէն ելլէ . մտած
դրանը ճամբայէն չդառնայ , հապա անոր դի-
10 մացինէն ելլէ : Եւ իշխանը՝ անոնց մտած ա-
տենը՝ անոնց հետը մտնէ , ու անոնց ելած ա-
տենը՝ անոնց հետը ելլէ :
11 Եւ տօներու մէջ , ու հանդիսաւոր օրերու
մէջ [d]հացի ընծան՝ ամէն զուարակի համար մէկ
արդու մը , և ամէն խոյի համար մէկ արդու մը
ըլլայ , ու գառանց համար՝ ձեռքէն եկածը .
ու ամէն մէկ արդուի համար մէկ հիմէն ևղ
12 ըլլայ : Եւ թէ որ իշխանը մէկ կամաւոր ողջա-
կէզ մը , կամ մէկ կամաւոր խաղաղութեան
պոհ մը Տէրոջը մատուցանելու ըլլայ , [e]ինչ՝ի
արևելք նայող դուռը անոր բանան . ու անի-
կայ իր ողջակէզը , ու խաղաղութեան պոհը
մատուցանէ՝ ինչպէս որ շաբաթի օրը կը մատու-
ցանէ , ու ելլէ . և անոր ելլելէն ետքը դուռը
դոցին :
13 [f]Ու ամէն օր մէկ տարեկան անարատ գառ-
նուկ մը Տէրոջը ողջակէզ մատուցանես . զա-
14 նիկայ ամէն առաւօտ մատուցանես . Եւ անոր
հետ ամէն առաւօտ՝ արդուին վեցերորդ մասը
հացի ընծայ մատուցանես , ու հիմնէին երրորդ
մասը ևղ՝ նաշեհին հետ խառնելու համար .
տանիկայ յաւիտենական կանոնով Տէրոջը միշտ-
15 ջնեաւոր հացի ընծայ ըլլայ : Եւ գառնուկը
ևղը , ու հացի ընծան , ու ևղը՝ ամէն առաւօտ
մատուցանեն . տանիկայ միշտնջենաւոր ողջակէզ
ըլլայ :
16 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ . Երբոր իշխա-
նը իր որդւոցը մէկուն պարգև տայ , անոր ժա-
ռանգութիւնը անոր որդւոցը ըլլայ . անիկայ
ժառանգութեան կալուածք մը ըլլայ անոնց .
17 Իսկ երբոր իր ժառանգութենէն իր ծառանե-
րուն մէկուն պարգև տայ , անի տանէր անիկայ
մինչև [g]ծողովութեան տարին անորը պիտի ըլլայ ,
ետքը իշխանին պիտի դառնայ . վասն զի անոր
ժառանգութիւնը միայն իր որդւոցը պիտի ըլ-
18 լայ : Եւ [h]իշխանը ժողովուրդին ժառանգութի-
նէն չառնէ , զանոնք իրենց կալուածքէն զրկե-
լով . իր որդւոցը՝ իր կալուածքէն ժառանգու-
թիւն տայ , որպէս զի իմ ժողովուրդս՝ ամէն
մէկը իր կալուածքէն չցրուի :
19 Եւ զիս դրանը քովը եղող մուտքէն քահա-
նաներուն դէպ՝ի հիւսիս նայող սուրբ սենեակ-
ները տարաւ . և ահա հոն՝ հեռի կողմերը
20 դէպ՝ի արևմուտք մէկ տեղ մը կար . Ու [i]ինծի
ըսաւ . Այսիկա այն տեղն է՝ ուր որ քահանա-
ները յանցանքի պատասխանին , ու մեղքի պա-
տասխին ջնջը [k]պիտի խաշեն , ոո հոն հացի
ընծան [l]պիտի եփեն , որ չըլլայ թէ գուբսի դա-
21 րիները հանեն , ու [m]ժողովուրդը սրբեն : Եւ զիս
գուբսի դաւիթը հանեց , ու զիս դաւիթին չորս
անկիւնները անցուց . և ահա դաւիթին ամէն
22 մէկ անկիւնը՝ մէկմէկ դաւիթ կար : Դաւիթին
չորս անկիւններուն մէջ քառասուն կանգոն եր-
կայնութեամբ , ու երսուն լայնութեամբ՝ [n]չոր-
քանակի գոգուած՝ դաւիթներ կային . չորսին
23 չափը մէկ էր անկիւններուն մէջ : Եւ անոնց
բոլորտիքը՝ չորսին ալ բոլորտիքը՝ [o]էնթերթո-
կարգ մը կար . ու ան կարգերուն տակը շուր-
24 [p]քանակի եփարաններ շինուած էին : Ու [q]ինծի
ըսաւ . Ասոնք եփողներուն տեղերն են , ուր որ
տաճար պաշտօնեաները ժողովրդեան զոհը [r]պիտի
եփեն :

ԳԼ . ԽԱ

1 Սուրբ ջուրերուն տեսիլքը . 6 անոնց գործութիւնը : 13 Նուիրեալ առմունքները . 22 տաճարին բաժնուիլը :

1 Ու զիս նորէն տանը դրանը առջևը բերաւ . և
ահա արևելեան կողմէն տանը սեմին տակէն
[a]ջուրեր կ'ելլէին . քանզի տանը երեսը՝ դէպ՝ի
արևելք էր . ու ջուրերը տանը աջ կողմին տա-
2 կէն՝ սեղանին հարաւային կողմէն կ'իջնէին : Եւ
զիս հիւսիսային դրանը ճամբայէն հանեց , ու
զիս դուրսի ճամբան՝ դուրսի դրանը արևելք
նայող ճամբան պտցուց . և ահա աջ կող-
մէն ջուրեր կը վազէին :
3 [b]Ու մարդը որ իր ձեռքը լար ունէր , դէպ՝ի
արևելք ելաւ , ու հազար կանգուն չափեց , և
զիս ջուրերէն անցուց , ոո ջուրերը մինչև գար-
4 շապարներս կ'հասնէին . Հազար ևս չափեց , ու
զիս ջուրերէն անցուց , ոո ջուրերը մինչև ծունր-
կերս կ'հասնէին . Հազար ևս չափեց , ու զիս ջո-
րերէն անցուց , և ջուրերը մինչև մէջքս կ'հաս-
5 նէին . Ետքն . Երթէն հազար ալ չափեց . ոո անանկ
գետ մը եղած էր , որ չեմ կրնար անցնիլ . վասն
զի ջուրերը յորդեր էին . [c]ոո անանկ գետ մը
եղեր էին , ուսկից որ մարդ չէր կրնար անցնիլ՝
բայց միայն լողալով" :

[a] Հզ. 2 :
[b] Եզ. խդ . 14—17 : [c] Օր . ժգ . 16 :
[d] Հզ. 5 :
[e] Դն. թդ . 3 : Հզ. 2 :
[f] Եզ. խդ . 38 : Ծնն . իբ . 3 :
[g] Ղև. իե . 10 :
[h] Դն. ըե . 8 :
[i] Ած . լ . 13 :
[k] Ղև. ե . 4 , 5 , 7 :
[l] Դն. խդ . 19 :
[m] Առ՝ պղպեղ
[n] Տես Հմր 20 :
[o] Հովել . գ . 18 : Օաբ . ժգ . 1 : ժգ . 8 : Հայտ . իե . 1 :
[p] Դն. ե . 3 :
[q] Եզր . լողալու ջուրեր , անանցանելի պես հասկ հասկ :

6 Ընտանեաց հնձի բաւ. Տեսա՛ր՝ որդի մարդոյ. և դիս տարաւ՝ ու դեռին եղերքը պատ-
7 ցոյց: Եւ քանի որ Հոն կը պտրտէի, տեսայ որ դեռին եղերքը մէկ կողմէն ու մէկալ կողմէն
8 խիստ շատ [t]ծառեր կային: Եւ հնձի բաւ. Ըս ջուրերը արեւելեան կողմը կ՚երթան, ու ա-
ռապատը կ՚իջնեն, ու ծովը կ՚երթան. և ծովը եղիւով՝ անոր ջուրերը բժշկութիւն կը գտնեն:
9 Եւ [*]գետին ամէն գացած տեղը՝ ամէն շարժուն կենդանիները պիտի ապրին, ու ձուկերը խիստ շատ պիտի ըլլան. քանզի ասջուրերը հոն պի-
տի երթան. ու գետին ամէն գացած տեղը՝ բժշկութիւն պիտի ըլլայ, ու պիտի ապրին:
10 Եւ անոր վրայ՝ Ինգադդիէն մինչև Ինեգլայիմ ձկնորսներ պիտի կայնին. հոն ուռկաններ փռե-
լու տեղ պիտի ըլլայ. ձուկերը տեսակ տեսակ պիտի ըլլան. [t]մեծ ծովուն ձուկերուն պէս խիստ
11 շատ պիտի ըլլան: Հապայց անոր ողմալից տե-
ղերուանքը ու ճահիճները բժշկութիւն պիտի չգտնեն. անոնք աղի համար պիտի որոշուին:
12 Իւ [b]գետին եղերքը՝ մէկ կողմէն ու մէկալ կող-
մէն՝ ամէն պէսակ պտղաբեր ծառեր պիտի բուս-
նին, Տորոնց տերեւը պիտի չթառամի, ու պը-
տուղը չվատնի. ամէն ամիս նորէն պտուղ պի-
տի տան. վասն զի անոր ջուրերը սրբարանէն
ի՛ելլեն. և անոնց պտուղը՝ կերակուրի համար,
ու տերեւները՝ [b]բժշկութեան համար պիտի ըլ-
լան:
13 Տէր Եհովան այսպէս ի՛ըսէ. Ըս է երկրին
սահմանը՝ որ դուք պիտի ժառանգէք Իսրայէլի
տասներկու ցեղերուն համեմատ. (Եւսէպէրը
14 Էրէոս բաժին պիտի ունենայ.) Ու զանիկայ
ամէն մարդ իր եղբօրը պէս պիտի ժառանգէ.
վասն զի [b]իմ ձեռքս վերցուցի որ զանիկայ ձեր
հայրերուն տամ. և աս երկիրը [t]ձեզի ժառան-
15 գութիւն պիտի ըլլայ: Ու երկրին սահմանը
սա է. Հիւսիսային կողմը՝ մեծ ծովէն [b]Եթլոնի
16 ճամբան՝ մինչև [b]Սեդադ, [b]Եմաթ, [b]Պերոթա,
Սիբրայիմ՝ որ Դամասկոսի սահմանին ու Ե-
մաթի սահմանին մէջտեղն է, ո՛ն գիւղ Ես-
17 բանի սահմանը հողդ Ըսեր ամէնքը: Ու
Էրէոն սահմանը՝ ծովէն մինչև [t]Ըսար Ենան՝ որ
Դամասկոսի սահմանն է դէպ՚ի հիւսիս, նաև
Եմաթի սահմանը պիտի ըլլայ. և հիւսիսային
18 կողմը՝ ասիկայ ըլլայ: Ու արեւելեան կողմը՝ Ես-
բանի մէջէն, ու Դամասկոսի մէջէն, և Գա-
ղաադի մէջէն, ու Իորդանանոս գետը Էղող
Իսրայէլի երկրին մէջէն՝ սահմանէն մինչև ա-
րեւելեան ծովը չափեք. ու արեւելեան կողմը
19 ասիկայ ըլլայ: Եւ դէպ՚ի Տարաւ Տարաւային
կողմը՝ [b]Թամարէն մինչև [b]Կ [b]Ինճաբանութեան
ջուրերը՝ Կադեսի մէջ, ո՛ն մինչև մեծ ծովը Էջ-
20 նող հեղեղատը պիտի ըլլայ. և դէպ՚ի Տա-
րաւ՝ Տարաւային կողմը ասիկայ ըլլայ: Ու ա-
րեւմտեան կողմը՝ մեծ ծովը պիտի ըլլայ, սահ-
մանէն մինչև Եմաթի դիմացը. արեւմտեան
կողմը ասիկայ ըլլայ:
21 Եւ աս երկիրը ձեզի բաժնեք՝ Իսրայէլի ցե-
22 ղերուն համեմատ: Ու զանիկայ ժառանգու-
թեան համար վիճակով բաժնեք՝ թէ ձեզի, [b]և
թէ ձեր մէջը բնակող ու ձեր մէջը զաւակներ
ծնանող օտարականներուն. Ու անոնք ձեզի
բնակներու պէս պիտի ըլլան Իսրայէլին որդւոցը
մէջ, ո՛ն անոնք ձեզի հետ ժառանգութիւն պի-
23 տի առնեն Իսրայէլին ցեղերուն մէջ: Եւ որ
ցեղին մէջ որ օտարականը պանդխտացած է,
հոն անոր ժառանգութիւնը պիտի տաք՝ ի՛ըսէ
Տէր Եհովան:

ԳԼ. ԽԸ.

1, 23 Տասներկու ցեղերուն, 8 սրբարանին, 15 քաղա-
քին ու արուարձաններուն, 21 իշխանին բաժիններուն,
30 Դարպասին չափերը ու դռները:

1 Եւ ցեղերուն անուանները ասոնք են: Հիւ-
սիսի ծայրէն՝ Եթլոնի ճամբուն քովը դէպ՚ի Ե-
մաթի երթալով՝ մինչև Ըսար Ենան՝ որ Դա-
մասկոսի սահմանն է դէպ՚ի հիւսիս՝ մինչև Ե-
մաթին քովը, ու արեւելեան կողմէն մինչև ա-
2 րեւմտեան՝ Դանին մէկ բաժին ըլլայ. Եւ Դա-
նի սահմանին քովը՝ արեւելեան կողմէն մինչև
արեւմտեան կողմը՝ Ասերին մէկ բաժին ըլլայ.
3 Ու Ասերին սահմանին քովը՝ արեւելեան կողմէն
մինչև արեւմտեան կողմը՝ [b]Նեփթաղիմին մէկ
4 բաժին ըլլայ. Ու [b]Նեփթաղիմին սահմանին քո-
վը՝ արեւելեան կողմէն մինչև արեւմտեան կողմը՝
5 Մանասէին մէկ բաժին ըլլայ. Եւ Մանասէին
սահմանին քովը՝ արեւելեան կողմէն մինչև ա-
րեւմտեան կողմը՝ Եփրեմին մէկ բաժին ըլլայ.
6 Ու Եփրեմի սահմանին քովը՝ արեւելեան կողմէն
մինչև արեւմտեան կողմը՝ Ռուբինին մէկ բաժին
7 ըլլայ. Եւ Ռուբինի սահմանին քովը՝ արեւե-
լեան կողմէն մինչև արեւմտեան կողմը՝ Յուդա-
յին մէկ բաժին ըլլայ:
8 Եւ Յուդայի սահմանին քովը՝ արեւելեան
կողմէն մինչև արեւմտեան կողմը պիտի ըլլայ
[t]ան ընծան՝ որ պիտի նուիրէք, ո՛ն անչափ
քսանուհինգ հազար եղէգ լայնութիւն, և միւս
բաժիններուն մէկուն չափ երկայնութիւն պէտի
ո՛ն ըլլայ, արեւելեան կողմէն մինչև արեւմտեան
կողմը. և սրբարանը անոր մէջտեղը պիտի ըլ-
9 լայ: Ընծային նուիրելու ընծանիդ՝ քսանուհինգ
հազար երկայնութիւն, ու տասը հազար լայ-
10 նութիւն ունենայ: Եւ սուրբ ընծան ասոնց

ա Ելմ. 12: Հայտ. իբ. 2:
* Կամ երկու գետերուն
բ Ծնտ. լգ. 6: Ելս. իզ. 4: Պտ. խը. 28:
գ Ելմ. 7:
դ Աղ. ւ. 3: Երեմ. ժէ. 8:
ե Հայտ. իբ. 2:
զ Ծնտ. խը. 5: ւ Պտ. ե. 1: Պտ. խը. 4, 5:
է Ծնտ. ժբ. 7: ժգ. 15: ժե. 7: ժէ. 8: իզ. 3: իը. 13: Պտ. ի. 5, 6, 28, 42:
ը Պտ. խը. 29:
թ Պտ. խը. 1:
ժ Ծնտ. լգ. 8:
ի Ծնտ. լգ. 8:
լ ի Ծնտ. ը. 8:
խ Ծնտ. լգ. 9: Պտ. խը. 1:
ծ Ծնտ. ի. 13: ի Օր. լբ. 51: Աղ. ձւ. 7: Պտ. խը. 28:
կ Տես Եփես. գ. 6: Հայտ. է. 9, 10:
հ Տես Հռոմ. ժ. 12: Գաղ. գ. 28: Կող. գ. 11:
ո Պտ. խէ. 15, ըէ:
պ Պտ. խո. 1—6:

ըլլայ՝ այսինքն քահանաներուն. հիւսիսէն՝ Էքեկայոն-ղիւռնէն քսանուհինգ հազար, ու արևմուտքէն՝ լայնութիւնը տասը հազար, և արևելքէն՝ լայնութիւնը տասը հազար, ու հարաւէն՝ երկայնութիւնը քսանուհինգ հազար եղիք. ու Տէրոջը սրբարանը անոր մէջտեղը ըլ-
11 ԼԱՎ: ⁴Ո՛ր քահանաները Սադոկին որդւոցմէ սրբուած քահանաներուն ըլլայ, որ անոնք իմ պահպանութիւնս պահեցին, ու երբոր Իսրայէլի որդիքը մոլորեցան, անոնք չմոլորեցան, ⁵ինչպէս
12 որ Ղեւտացիները մոլորեցան: Ու երկրին ընծայէն՝ աս ընծան անոնց համար ամենասուրբ պիտի ըլլայ՝ Ղեւտացւոց սահմանին քովը:
13 Նաև քահանային սահմանին քովը Ղեւտացւոց բաժինը ըլլայ՝ քսանուհինգ հազար երկայնութեամբ ու տասը հազար լայնութեամբ. բոլոր երկայնութիւնը քսանուհինգ հազար, ու
14 լայնութիւնը տասը հազար ըլլայ: ⁶Նէ անկէ պիտի չծախեն, ու չփոխեն, ու երկրին երախայրիքը ո՛րեւէ ձեռք չդարձընեն. վասն զի սրբութիւնկայ Տէրոջը նուիրուած է:
15 Նաև քսանուհինգ հազարին քովը լայնութենէն մնացած հինգ հազարը հասարակ պիտի ըլլայ՝ քաղաքին համար, բնակութեան համար ու արուարձաններուն համար. և քաղաքը ա-
16 նոր մէջտեղը ըլլայ. Ու անոր չափերը ասոնք ըլլան. հիւսիսային կողմը՝ չորս հազար հինգ հարիւր, և հարաւային կողմը՝ չորս հազար հինգ հարիւր, և արևելեան կողմը՝ չորս հազար հինգ հարիւր, ու արևմտեան կողմը՝ չորս հազար հինգ
17 հարիւր: Նաև քաղաքին արուարձանը՝ դէպ՝ի հիւսիս՝ երկու հարիւր յիսուն, ու դէպ՝ի հարաւ՝ երկու հարիւր յիսուն, և դէպ՝ի արևելք՝ երկու հարիւր յիսուն, ու դէպ՝ի արև-
18 մուտք՝ երկու հարիւր յիսուն ըլլայ: Նաև սուրբ ընծային քովը՝ երկայնութենէն մնացած դէպ՝ի արևելք տասը հազարը, ու դէպ՝ի արևմուտք տասը հազարը՝ (որ սուրբ ընծային քովն է,) անոր բերքը՝ քաղաքին ծառայութիւնը ընող-
19 ներուն կերակուր ըլլայ: ⁷Նաև քաղաքին ծառայութիւնը ընողները՝ Իսրայէլին ամէն ցեղերէն պիտի ըլլան:
20 Հոլոր ընծան քսանուհինգ հազարով քսանուհինգ հազար ըլլայ, ո՛ր սուրբ ընծան քաղաքին կալուածքին հետ մէկտեղ՝ քառակուսի մատուցանէք:
21 Նաև սուրբ ընծային, ու քաղաքին կալուածքին մէկ կողմէն ու մէկալ կողմէն ⁸մնացածը՝ իշխանին համար ըլլայ. նուիրուած քսանուհինգ հազարին դիմացը մինչև արևելեան սահմանը՝
ու դէպ՝ի արևմուտք քսանուհինգ հազարին դիմացը մինչև արևմտեան սահմանը՝ ցեղերուն բաժիններուն քովը՝ իշխանին համար ըլլայ: Ա-
22 նիկայ պիտի ըլլայ սուրբ ընծան. ⁹ու տաճարին սրբարանը անոր մէջտեղը պիտի ըլլայ: Իշխանին բաժինին մէջտեղը եղող Ղեւտացւոց կալուածքէն ո՛ւ քաղաքին կալուածքէն դուրս, Յուդայի սահմանին, ու Բենիամինի սահմանին մէջտեղը՝ իշխանին պիտի ըլլայ:
23 Նաև մնացած ցեղերուն՝ արևելեան կողմէն մինչև արևմտեան կողմը՝ Բենիամինին մէկ բա-
24 ժին ըլլայ. Ու Բենիամինի սահմանին քովը՝ արևելեան կողմէն մինչև արևմտեան կողմը՝ Շմաւոնի մէկ բաժին ըլլայ. Նաև Շմաւոնի սահ-
25 մանին քովը՝ արևելեան կողմէն մինչև արևմտեան կողմը՝ Իսաքարին մէկ բաժին ըլլայ. Ու Իսաքարի սահմանին քովը՝ արևելեան կողմէն մինչև արևմտեան կողմը՝ Զաբուղոնին մէկ բա-
27 ժին ըլլայ. Նաև Զաբուղոնի սահմանին քովը՝ արևելեան կողմէն մինչև արևմտեան կողմը՝
28 Դադին մէկ բաժին ըլլայ. Ու Դադի սահմանին քովը՝ հարաւային կողմը՝ դէպ՝ի հարաւ՝ Թամարէն մինչև Մաղէ Կադեսի ջուրերը Կադեսի մէջ, ո՛ւ մինչև
29 մեծ ծովը կերթայ՝ հեղհեղատը պիտի ըլլայ: ¹⁰Ա՛յս է այն երկիրը՝ որ Իսրայէլի ցեղերուն պիտի բաժնէք ժառանգութեան համար. ու անոնց բաժինները ասոնք են, կ՛ըսէ Տէր Եհովան:
30 Նաև քաղաքին ելքերը ասոնք են. Հիւսիսային կողմէն՝ չորս հազար հինգ հարիւր չափ ըլ-
31 լայով, (¹¹Ու քաղաքին դռները՝ Իսրայէլի ցեղերուն անուններուն համեմատ պիտի ըլլայ.) երեք դուռ դէպ՝ի հիւսիս. մէկ դուռ մը Ռուբենին, մէկ դուռ մը Յուդային, ո՛ւ մէկ դուռ
32 մը Ղեւիին. Նաև արևելեան կողմէն չորս հազար հինգ հարիւր չափ ըլլալով, երեք դուռ պիտի ըլլայ. մէկ դուռ մը Յովսեփին, մէկ դուռ մը
33 Բենիամինին. ո՛ւ մէկ դուռ մը Դանին. Նաև հարաւային կողմէն՝ չորս հազար հինգ հարիւր չափ ըլլալով, երեք դուռ պիտի ըլլայ. մէկ դուռ մը Շմաւոնին, մէկ դուռ մը Իսաքա-
34 րին, ո՛ւ մէկ դուռ մը Զաբուղոնին. Արևմտեան կողմէն ալ՝ չորս հազար հինգ հարիւր չափ ըլլալով, երեք դուռ պիտի ըլլայ. մէկ դուռ մը Դադին, մէկ դուռ մը Ասերին, ո՛ւ
35 մէկ դուռ մը Նեփթաղիմին: Բոլոր շրջապատը տասնուհինգ հազար չափ պիտի ըլլայ. ու անօրէն քաղաքին անունը՝ ¹²Եհովաշամա պիտի ըլլայ:

ե ՊԼ. խէ. 15:
զ ՊԼ. խէ. 10:
է ՆԼ. իբ. 29. ՂԼ. իէ, 10, 28, 33:
ը ՊԼ. խե. 6:
թ ՊԼ. խբ. 20:
ժ ՊԼ. խե. 6:
ի ՊԼ. խե. 7:
լ Հէզ. ՄՀ. 8, 10:
խ ՊԼ. խէ. 19:
ծ ՊԼ. խէ. 14, 21, 22:
կ Հայտ. իա. 12, 13:
հ Նրեմ. ԼԳ. 16:
ձ Տես ՆԼ. ԺԷ. 15: Դատ. գ. 24:
ղ Ը՛ Տէրը հան է. Նրեմ. Ճ. 17: Յովել. գ. 21: Օաբ. ի. 10: Հայտ. իա. 3: իբ. 3:

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԴԱՆԻԵԼԻ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Յոյակիմին գերութիւնը : 3 Ասիանդ ներքինին կ՚առնէ Դանիէլը , Ընանեան , Միսայէլը , ու Ազարիան : 8 Ուտելք թագաւորին խրխռած կերակուրը մերժելով՝ ընդհակառակն ջրով ու բոլոյով հաշտագոյ և զուարթագէմ կ՚ըլլան : 17 Ընոնց գերազանց իմաստութիւնը :

1 Յուդայի թագաւորին՝ Յոյակիմին թագաւորութեանը երրորդ տարին՝ Բաբիլոնի Նաբուզոդոնոսոր թագաւորը Երուսաղէմ եկաւ ,
2 ու զանիկայ պաշարեց : Եւ Տէրը անոր ձեռքը տուաւ Յուդայի Յոյակիմ թագաւորը , ու Աստուծոյ տանը [a]անօթներուն մէկ մասը . և անիկայ զանոնք [b]Սինաար երկիրը՝ իր աստուծոյն տունը տարաւ , [c]ու անօթները իր աստուծոյն գանձատունը դրաւ :
3 Եւ թագաւորը իր ներքինապետին Ասփանեղին ըսաւ որ՝ [d]Իսրայէլի որդիներէն , ու թագաւորական սերունդէն , և իշխաններէն՝ Հնաոտ տասն չունցող , գեղեցիկ դէմքով , ու ամէն իմաստութեան հմուտ , ու գիտութեան տիղեակ՝ հանճարող , և թագաւորին պալատին մէջ կայնելու կարողութիւն ունեցող տղաքներ բերէ , և Քաղդէացւոց գիրը ու լեզուն սորվիլ տայ : 5 Ու թագաւորը անոնց օրական ռաճիկ սահմանեց՝ թագաւորին ամենը կերակուրէն , ու իր խմած գինիէն , որ զանոնք երեք տարի պահել տալ անոնց վերջը թագաւորին առջևը կայնին : 6 Եւ անոնց մէջէն էին Յուդայի որդիներէն՝ Դանիէլը , Ընանեան , Միսայէլը ու Ազարիան : 7 [e]Ու ներքինապետը անոնց անուններ դրաւ . [f]Դանիէլին՝ Հաղտասասար , Ընանեային՝ Սեդրաք , Միսայէլին՝ Միսաք , ու Ազարիային՝ Աբեդնագով անունները դրաւ :
8 Եւ Դանիէլ միտքը դրաւ որ՝ [g]թագաւորին ամենը կերակուրովը , ու անոր խմած գինովը չպղծուի . և ներքինապետէն խոյտառնութիւն
9 խնդրից , որ ասոնցով [h]ընքզինքը չպղծէ : Ու [i]Աստուած՝ ներքինապետին առջևը շնորհք ու
10 ողորմութիւն գտնել տուաւ Դանիէլին : Եւ ներքինապետը Դանիէլին ըսաւ . Ես կը վախնամ իմ թագաւոր տիրոջմէս որ ձեր ուտելիքը ու խմելիքը սահմանեց . վասն զի ինչո՞ւ համար անիկայ ձեր երեսները՝ ձեզի հասակակից տղոց տղոցը նըմանելքեն աւրած տեսնէ , ու զիս թագաւորին առջևը գլխատարած ընէք : Եւ Դանիէլ բսաւ [j]ամտակին՝ որն որ ներքինապետը Դանիէլին , Ընանեային , Միսայէլին ու Ազարիային վրայ դրեր էր . Շնորհք ըրէ , քու ծառաներդ տասը օր փորձէ , ու մեզի՝ ուտելու համար՝ ընդեղէն , ու խմելու համար՝ ջուր տուր . Եւ քու առջևդ մեր դէմքը , ու թագաւորին ամենու կերակուրը ուտող տղոցը դէմքը երևնան , և ինչպէս որ տեսնես , անոր համեմատ քու ծառաներուդ : Ու անիկայ՝ ասը բանին համար անոնց մտիկ ըրաւ , ու զանոնք տասը օր փորձեց : Եւ տասը օրէն նոքը անոնց դէմքը՝ թագաւորին ամենու կերակուրը ուտող ամէն տղոցը պէտքէն աւելի ազիկ ու գեր երեւցաւ : Ասոր անունով անոնց ամենու կերակուրը , ու խմելու գինին կը վերցնէր , ու անոնց ընդեղէն կու տար :
17 Եւ Աստուած սա չորս տղոցը՝ ամէն գրպրութեան ու իմաստութեան մէջ [k]գիտութիւն ու հանճար տուաւ . ու Դանիէլ [l]ամէն տեսիլքը ու երազը կը հասկընար :
18 Եւ ան օրերը լմընալէն նոքը՝ որ թագաւորը հրաման ըրեր էր որ զանոնք բերեն , ներքինապետը զանոնք
19 Նաբուզոդոնոսորին առջևը տարաւ : Ու թագաւորը անոնց հետ խօսեցաւ , և անոնց ամենուն մէջը՝ Դանիէլին , Ընանեային , Միսայելին ու Ազարիային պէս չգտաւ . ու [m]անոնք թագաւորին առջևը կը կայնէին :
20 Ինչ թագաւորը անոնց հարցուցած ամէն իմաստութեան ու գիտութեան վերաբերեալ բաներուն մէջը՝ զանոնք իր բոլոր թագաւորութեանը մէջ եղող բոլոր մոգերէն ու հմայողներէն՝ տասնապատիկ գերազանց գտաւ :
21 Եւ Դանիէլ մինչև Կիւրոսի առաջին տարին մնաց :

ԳԼ· Բ

1 Նաբուզոդոնոսոր իր տեսած երազը մոռնալով՝ խռովմունքներով ու ազատնալիքներով կը պահանջէ Քաղդեացիներէն՝ որ զանիկայ իրեն պատմեն . 10 որոնք իրենց անկարողութիւնը խոստովանելով՝ մեռնելու կը դատապարտուին : 14 Դանիէլ քիչ մը պայմանաժամ ձեռք բերելով՝ երազը կը գտնէ . 19 Աստուած կ՚օրհնէ . 24 թագաւորին առջևը կը տարուի : 31 Երազը , 36 ու անոր մեկնութիւնը : 46 Դանիէլին յարգանալը :

[a] ՚ի Դան· ա· 1 : [b] Ծն· ժա· 6 :
[c] Եզեկ· իե· 19 , 20 :
[d] Ելս· իե· 10 : ժա· 2 : Լս· ժա· 11 : Օբաթ· ե· 11 :
[e] ի Ա՛ն· լխ· 7 :
[f] Տե՛ս ՚ի Դան· ե· 17 , 18 : Լս· լխ· 7 :
[g] Տե՛ս Դան· է· 22 :
[h] Ա՛ղբ 19 : Ծն· խա· 46 : ՚ի Դան· ե· 8 :
[i] Տե՛ս Ծն· խա· 45 : ՚ի Դան· իե· 17 :
[j] ԳԼ· ՚ի· 8 : է· 12 :
[k] Տե՛ս Դան· է· 22 :
[l] Ա՛ղբ 19 : Ծն· խա· 46 : ՚ի Դան· ե· 8 :
[m] Տե՛ս Ծն· խա· 45 : ՚ի Դան· իե· 17 :
[n] Տե՛ս ՚ի Օբ· լբ· 38 : Եզեկ· ՚ի· 13 : Ովս· ի· 3 :
[o] Տե՛ս Ծն· լխ· 21 : Ասգ· ձէ· 46 : Ընահ· ժդ· 7 :
[p] Կամ Միսայէլն՝
[q] ՚ի Դան· ՚ի· 12 : Ցակ· ա· 5 , 17 :
[r] Տե՛ս Դան· է· 22 :
[s] Ծն· ժբ· 6 : [t] Ա՛ն· իե· 5 : ԴԼ· է· 11 , 12 , 14 : Ժ· 1 :
[u] Ծն· խա· 46 : Ա՛ղբ 5 :
[v] ՚ի Դան· Ժ· 1 :
[w] ԴԼ· Ը· 28 : Տե՛ս գԼ· Ժ· 1 :

1 Ո՛ւ Նաբուզոդոնոսորին թագաւորութեանը
երկրորդ տարին՝ Նաբուզոդոնոսոր երազներ
տեսաւ. [a]եւ անոր ոգին խռովեցաւ, ու [b]քունը
2 փախաւ: [c]Ու թագաւորը հրամայեց որ մա-
գերը, հմայողները, կախարդները ու Քաղ-
դեացիները կանչեն, որպէս զի թագաւորին՝ իր
երազները պատմեն. եւ անոնք եկան, ու թա-
գաւորին առջեւը կայնեցան:
3 Ու թագաւորը անոնց ըսաւ. Երազ տեսայ,
ու իմ ոգիս կը խռովի որ ան երազը գիտնամ:
4 Ու Քաղդեացիները թագաւորին [d]Ասորերէն ը-
սին. [e]Ո՛վ թագաւոր՝ յաւիտեան ապրի կեցիր.
ըսէ երազը քու ծառաներուդ, ու մենք անոր
5 մեկնութիւնը յայտնենք: Թագաւորը պա-
տասխան տուաւ, ու Քաղդեացիներուն ըսաւ.
[f]Խոսքը ինծմէ ելաւ. թէ որ երազը, ու անոր
մեկնութիւնը ինծի չյայտնէք, գուբ [g]կտոր կը-
տոր պիտի ըլլաք, ու ձեր տուները աղբանոց
6 պիտի ըլլան: [h]Հապա թէ որ երազը, ու անոր
մեկնութիւնը ինծի յայտնէք, ինծմէ պարգե-
ներ, [i]տուրքեր ու շատ պատիւներ պիտի առ-
նէք. ուրեմն երազը, ու անոր մեկնութիւնը ին-
7 ծի յայտնեցէք: Անոնք նորէն պատասխան
տուին, ու ըսին. Թագաւորը թող ըսէ երազը
իր ծառաներուն, ու անոր մեկնութիւնը յայ-
8 ցնենք: Թագաւորը պատասխան տուաւ, ու
ըսաւ. Ըղէկ գիտեմ որ գուբ [j]ժամանակը ծա-
խու կ՚առնէք. վասն զի կը տեսնէք որ [k]խոսքը
9 ինծմէ ելած է: Հապա թէ որ գուբ երազը ինծի
չյայտնէք, [l]ձեզի համար մէկ վճիռ կայ.
վասն զի գուբ սկզբնիպ պրպտեցիք՝ որ իմ առ-
ջեւս սուտ ու խաբէական խօսք մը ըրուցէք՝
մինչեւ որ ժամանակը փոխուի. ուստի ըսէք ին-
ծի երազը, որ գիտնամ թէ պիտի կարենաք
10 անոր մեկնութիւնը յայտնել: Քաղդեացիները
թագաւորին առջեւը պատասխան տուին ու ը-
սին. Երկրի վրայ անանկ մարդ մը չկայ, որ
կարող ըլլայ թագաւորին պահանջած բանը ի-
մացընելու. անոր համար բնաւ մէկ թագաւոր
մը, նախարար մը, կամ իշխան մը տակաւին բան
պահանջած չէ մէկ մոգէ մը, կամ հմայողէ մը,
11 կամ Քաղդեայէ մը. Ու թագաւորին պա-
հանջած բանը դժուար է. եւ ուրիշ մէկը չկայ
որ զանիկայ թագաւորին առջեւը յայտնէ,
[m]բայց հեթ աստուածները՝ որ մեղեայց մէջ չեն
բնակիր:
12 Ասոր վրայ թագաւորը սրդոռնացաւ ու խիստ
բարկացաւ, եւ հրամայեց որ Բաբիլոնի բոլոր
13 իմաստուններուը կոտրեն: Ու հրամանը ելաւ,
եւ իմաստուններուը կը կոտրուէին. ու փնտռե-
ցին Դանիէլը ու անոր ընկերները որ սպաննեն:
14 Ան ատեն Դանիէլ իմաստութեամբ ու խոհե-
մութեամբ խօսեցաւ թագաւորին [n]պահակա-
պետին Երիովքին հետ՝ որ Բաբիլոնի իմաստուն-
15 ները կոտրելու ելեր էր. Ո՛ր թագաւորին իշ-
խանին Երիովքին խօսեցաւ, ու ըսաւ. Ինչո՞ւ
համար սա հրամանը թագաւորին երեսէն ար-
տորնօք ելաւ. ան ատեն Երիովք բանը Դա-
16 նիէլին յայտնեց: Ու Դանիէլ մտաւ, ու թա-
գաւորէն խնդրեց, որ իրեն ժամանակ տայ,
17 որ մեկնութիւնը թագաւորին իմացընէ: Ու
Դանիէլ իր տունը գնաց, և սա բանը իր ըն-
կերներուն՝ Ընանիային, Միսայելին ու Ազա-
18 րիային յայտնեց, Հոն սա գաղտնիքին համար՝
երկնից Աստուծմէն գթութիւն խնդրեն, որպէս
զի Դանիէլը ու անոր ընկերները՝ Բաբիլոնի մե-
կալ իմաստուններուն հետ չկոտրսնցընեն:
19 Ու գաղտնիքը [o]գիշերուան տեսիլքի մէջ
Դանիէլին յայտնուեցաւ. ան ատեն Դանիէլ
20 երկնից Աստուածը օրհնեց: Դանիէլ խօսեցաւ,
ու ըսաւ. [p]Աստուծոյ անունը յաւիտեան յա-
ւիտենից օրհնեալ ըլլայ. [q]վասն զի իմաստու-
21 թիւնը ու զօրութիւնը անորն է. Ու [r]ա-
ժամերուն ու ժամանակներուը փոխողը, [s]թագա-
ւորներ վերցընողը, ու թագաւորներ դնողը ա-
նիկայ է. Հանճարեղներուն իմաստու-
թիւն կու տայ, ու հանճարեղներուն գիտու-
22 թիւն. [t]Խորունկ ու ծածկուած բաները բեր
կը յայտնէ, [u]մութի մէջ եղածը գիտէ, ու
23 [v]լոյսը անոր քովը կը բնակի: Ես քեզի գոհու-
թիւն ու փառք կը մատուցանեմ՝ ով իմ Հայ-
րիերուս Աստուածը, որ ինծի իմաստութիւն ու
զօրութիւն տուիր. ու հիմա ինծի գիտցուցիր
ինչ որ քեզմէ խնդրեցինք. քանզի թագաւո-
րին բանը մեզի գիտցուցիր:
24 Ասսի Դանիէլ՝ Երիովքին առջեւը ելաւ,
որն որ թագաւորը զրեր էր Բաբիլոնի իմաս-
տուները կորսնցընելու. գնաց ու անոր այս-
պէս ըսաւ. Բաբիլոնի իմաստունները մի կոր-
սնցըներ. զիս թագաւորին առջեւը տար, ու
25 մեկնութիւնը թագաւորին իմացընեմ: Ան ա-
տեն Երիովք արագութեամբ Դանիէլը թագաւո-
րին առջեւը հանեց, ու անոր այսպէս ըսաւ.
Հրէաստանի գերիներէն մարդ մը գտայ, որ
մեկնութիւնը պիտի գիտցընէ թագաւորին:
26 Պատասխան տուաւ թագաւորը ու ըսաւ Դա-
նիէլին, որուն անունը Բաղտասարայ [w]էր, Կարո՞ղ ես գուն իմ տեսած երազս, ու
անոր մեկնութիւնը ինծի գիտցընելու:
27 Դանիէլը թագաւորին առջեւը պատասխան

ա Ելն. խա. 8: Պլ. ի. 5:
բ Նմի. գ. 1: Պլ. իգ. 18:
գ Ելն. խա. 8: Նհ. է. 11: Պլ. է. 7:
դ Սահ Քաղդեարէն
ե ՟ի Թագ. ա. 31: Պլ. ի. 9: է. 10: իգ. 6, 21:
զ Սահ Հրամանը
է ՟ի Թագ. ժ. 27: Նգր. իգ. 11: Պլ. գ. 29:
ը Պլ. է. 16:
թ Պլ. է. 17: Հռմ. 58:
ժ Նմի. է. 16:
ի Սահ Հրամանը
ժա Նմի. գ. 11:
ժբ Հռմ. 28: Պլ. է. 11:
ժգ Ելն. իէ. 36:
ժդ Սաս. ժբ. 19:
ժե Թագ. ժբ. 6: Յոբ. լի. 15, 16:
ժզ Սաղ. ձժ. 2: ձժ. 18:
ժէ Նրեմ. լբ. 19:
ժը Պլ. է. 25:
ժթ Յոբ. ժբ. 18: Սաղ. ղե. 6, 7: Նրեմ. խէ. 5: Պլ. ի. 17:
ի Յակ. ա. 5:
իա Յոբ. ժբ. 22: Սաղ. խէ. 14: Հռմ. 28, 29:
իբ Սաղ. ռվի. 11, 12: Նրբ. ի. 13:
իգ Պլ. է. 11, 14: Յակ. ա. 17:
իդ Հռմ. 18:

տուաւ ու ըսաւ • Թագաւորին Հարցուցած գաղտնիքը՝ իմաստունները , Հմայողները , մոգերը ու բաղդ նայողները՝ Թագաւորին յայտ-
28 նել չեն կարող , Հայց երկինքի մէջ գաղտնիքները յայտնող Աստուած կայ , ու Նաբուգոդոնոսոր Թագաւորին կը յայտնէ ինչ որ ետքի օրերը պիտի ըլլայ : Երազդ , ու անկողնիդ մէջ
29 գլխուդ տեսիլքը՝ ասիկայ է • Դուն ով Թագաւոր՝ քու անկողնիդ մէջը կը մտածէիր թէ ասկէ ետքը ինչ պիտի ըլլայ • Ու գաղտնիքները
30 յայտնողը՝ ըլլալու բանը քեզի գիտցուց : Ու ես գաղտնիքը՝ չէ թէ ամէն ապրողներէն աւելի իմաստութիւն ունենալուս համար ինծի յայտնուեցաւ , հապա միտքերը Թագաւորին գիտցնելու համար , ԵՒս որ դուն քու սրտիդ խորհուրդները գիտնաս :
31 Դուն՝ ով Թագաւոր՝ կը տեսնէիր որ այնպէս մեծ արձան մը կար • ասոնց մեծ ու խիստ պայծառ արձանը քու դիմացդ կայներ էր , և անոր
32 երեսոյթը ահաւոր էր : Այս արձանին գլուխը՝ զուտ ոսկիէ , անոր կուրծքը ու թեւերը՝ արծա-
33 թէ , մէջքը ու ազդրերը՝ պղնձէ , Սրունքները՝ երկաթէ , ու ոտքերուն մէկ մասը՝ երկաթէ ,
34 ու մէկ մասը՝ կաւէ էր : Դուն կը նայէիր , մինչեւ որ մէկ քար մը կտրուեցաւ առանց ձեռքի , ու ան արձանին երկաթէ ու կաւէ ոտքե-
35 րուն զարկաւ , ու զանոնք փշրեց : Ան ատեն երկաթը , կաւը , պղինձը , արծաթը ու ոսկին մէկտեղ փշրուեցան , և ամառուան կալերուն մղկղին պէս եղան • ու հովը զանոնք տարաւ , ու ամենևին անոնց տեղ մը չգտնուեցաւ • բայց արձանը զարնող քարը՝ մեծ լեռ մը և-
36 ղաւ , ու բոլոր երկիրը լեցուց : Երազը ասիկա է • ու Թագաւորին առջևը անոր մեկնութիւնը ը-
37 սենք : Ով Թագաւոր՝ դուն Թագաւորաց Թագաւոր ես • Որուն ձեռքին Աստուածը քեզի՝ Թագաւորութիւն , կարողութիւն , զօրութիւն
38 ու պատիւ տուեր է • Ու մարդոց որդիները բոլոր բնակած տեղերուն մէջ՝ դաշտի գազանները , ու երկինքի թռչունները քու ձեռքդ տուեր է , և անոնց ամենուն վրայ քեզ իշխան
39 ըներ է • Ան ոսկի գլուխը դուն ես : Ու քեզմէ ետքը՝ մէկ ուրիշ Թագաւորութիւն մը պիտի ելլէ քեզմէ ցած , ու պղնձէ մէկ ուրիշ երրորդ Թագաւորութիւն մը՝ որ բոլոր երկրին
40 պիտի տիրէ : Ու չորրորդ Թագաւորութիւնը երկաթի պէս ամուր պիտի ըլլայ • ու ինչպէս որ երկաթը ամէն բանը կը փշրէ ու կը մանրէ , ա-
41 սիկայ ալ՝ ան ամէն բաները կոտրող երկաթին պէս՝ փշրելով պիտի կոտրէ : Ու որովհետև ոտքերը ու մատները՝ մէկ մասը բրուտի կաւէ , ու մէկ մասը երկաթէ տեսար , ան Թագաւորութիւնը պիտի բաժնուի , բայց երկաթի պնդութիւնէն բաժին պիտի ունենայ • քանզի երկաթը տղմուտ կաւի հետ խառնած տեսար :
42 Ու ոտքերուն մատները՝ մէկ մասը երկաթէ ու մէկ մասը կաւէ ըլլալը ան է որ՝ ան Թագաւորութիւնը մէկ մասը ամուր , ու մէկ մասը դիւ-
43 րաբեկ պիտի ըլլայ : Ու տղմուտ կաւին հետ երկաթը խառնած տեսնելդ ան է որ՝ անոնք մարդոց սերունդին հետ պիտի խառնուին • բայց անոնք իրարու պիտի չհակչռին , ինչպէս որ երկաթը կաւին հետ չխառնուիր :
44 Ու ան Թագաւորներուն օրերը՝ երկինքի Աստուածը մէկ Թագաւորութիւն մը պիտի հաներ , որ անիկայ յաւիտեան պիտի չաւրի • և ան Թագաւորութիւնը ուրիշ ժողովուրդի պիտի չթողուի • Հանիկայ ան բոլոր Թագաւորութիւնները պիտի փշրէ ու պիտի հատցընէ , ու ինքը
45 յաւիտեան պիտի մնայ : Որովհետև դուն առանց ձեռքի լեռնէն կտրած քար մը տեսար • և անիկայ՝ երկաթը , պղինձը , կաւը , արծաթը ու ոսկին փշրեց , մեծ Աստուածը՝ ասկէ ետքը ինչ ըլլալիքը Թագաւորին գիտցուց • ու երազը ճշմարիտ է , և անոր մեկնութիւնը հաւատարիմ :
46 Ան ատեն Նաբուգոդոնոսոր Թագաւորը իր երեսին վրայ ինկաւ , ու Դանիէլին երկրպագութիւն ըրաւ , և հրամայեց որ ընծայ՝ ու-
47 նեչ Հոտեր մատուցանեն անոր : Ու Թագաւորը Դանիէլին պատասխան տուաւ , ու ըսաւ • Իրաւցընէ ձեր Աստուածը՝ ինքն է աստուածներուն Աստուածը , և Թագաւորաց Տէրը , ու գաղտնիքները յայտնողը • քանզի դուն
48 կարող եղար աս գաղտնիքը յայտնելու : Ան ատեն Թագաւորը մեծցուց Դանիէլը , ու անոր շատ ու մեծ պարգևներ տուաւ , և զանիկայ Բաբիլոնի բոլոր գաւառին վրայ կառավարիչ , ու Բաբիլոնի Իրոլոր իմաստնոց գլխաւորներուն
49 վրայ իշխան դրաւ : Ու Դանիէլը Թագաւորէն խնդրեց , ու Բաբիլոնի գաւառին գործոցը վրայ՝ Սիդրաքը , Միսաքը ու Աբեդնագոն դրաւ • ու Դանիէլը Թագաւորին դուռն էր :

Գ Լ • Գ

1 Նաբուգոդոնոսոր Դաւթայի մէջ ոսկիէ արձան մը կանգնեցուց՝ անոր նաւակատիքը կ'ընէ : 8 Սկզբաքին , Միսա-

ե Ելն • ի • 8 : ի՛ա • 16 : Ա՛մր 18 , 47 : Ը՛ժոգ • գ • 13 :
ը Ելն • խ՛ե • 1 :
թ Ա՛մր 22 , 28 :
ժ Տ՛ես Ելն • ի՛ա • 16 : Պար • գ • 12 :
ի Ա՛մր 47 :
ժա Տ՛ես Ա՛մր 38 , ԼԸ :
ժբ Ա՛մր 45 : Պէտ • ի • 25 : Օ՛աբ • գ • 6 : ը Կոր • ե • 1 : Երբ • ի՛ • 24 :
ա Սաղ • ա • 4 : Ամո • ժգ • 3 :
ժգ Սաղ • լ՛ • 10 , 36 :
ը Ես • ը • 2 , 3 :
ի Սաղ • Ձ • 9 :
ժա Երգ • է • 12 : Տ՛ես Ես • խ՛ • 5 : Երեմ • խ՛ • 6 , 7 : Երկ • խ՛ • 7 : Ամո • ը • 10 :
ժբ Երգ • ա • 2 :
ի Պէտ • գ • 21 , 22 : Երեմ • խ՛ • 6 :
ա Ա՛մր 32 :
ժգ Պէտ • է • 28 , 31 :
ա Ա՛մր 32 :
ը Պէտ • է • 7 , 23 :
ժ Ա՛մր 33 :
ի Ա՛մր 28 :
ժա Պէտ • գ • 3 , 34 : ի • 26 : է • 14 , 27 : Մի՛ք • գ • 7 : Ղու • ա • 32 , 33 :
ժբ Սաղ • ը • 9 : Ես • Ձ • 12 : ա Կոր • ժե • 24 :
ե Ա՛մր 34 : Ես • խ՛ • 16 :
ը Տ՛ես Պար • Յ • 25 : ժգ • 12 : խ՛ • 6 :
թ Երգ • ձ • 10 :
ժ Ա՛մր 28 :
ի Ա՛մր 6 :
ժա Պէտ • գ • 9 : ժբ Պէտ • ի • 16 :

քին ու Աբեղնագոմին վրայով ամբաստանութիւն կ'ըլլայ Թագաւորին, ըսելով թէ՝ արձանին երկրպագութիւն չեն ըներ : 13 Երբոր անոնց ազատանալիքնեը կ'ըլլայ, անոնք համարձակութեամբ կը գտանին ճշմարտութիւնը : 19 Աստուած կը փրկէ զանոնք Հնոցին մէջէն : 26 Աբեդնագոնոսր եղած հրաշքը տեսնելով զԱստուած կ'օրհնէ :

1 Նաբուգոդոնոսր Թագաւորը մէկ ոսկիէ արձան մը շինեց , անոր բարձրութիւնը վաթսուն կանգուն , ու լայնութիւնը վեց կանգուն . զանիկայ Բաբիլոնի գաւառը՝ Դուրա դաշտին մէջ
2 կանգնեց : Ու Նաբուգոդոնոսր Թագաւորը Հրաման իղկից՝ կուսակալները , նախարարները , գառաւաքիչները , դատաւորները , գանձապետները , խորհրդականները , օրէնսգէտները , ու գաւառներուն բոլոր իշխանները ժողվելու , որ Նաբուգոդոնոսր Թագաւորին կանգնած արձանին նաւակատիքին գան :
3 Ընտանները կուսակալները , նախարարները , գառաւաքիչները , դատաւորները , գանձապետները , խորհրդականները , օրէնսգէտները , ու գաւառներուն բոլոր իշխանները Նաբուգոդոնոսր Թագաւորին կանգնած արձանին նաւակատիքին ժողվուեցան , ու Նաբուգոդոնոսորին կանգնած արձանին առջեւը կայնեցան :
4 Ու մունետիկը ուժով կը կանչէր . «Ո՛վ ժողովուրդներ , ազգեր ու լեզուներ՝ ձեզի կը զրուցուի .
5 յուի . Երբոր փողին , սրինգին , քնարին , Ջուրթամկին , տաւիղին , տիկին , ու ամէն տեսակ նուագարաններուն ձայնը լսէք , Նաբուգոդոնոսր Թագաւորին կանգնած ոսկի արձանին առ-
6 ջեւը կայնաք , ու երկրպագութիւն ընէք . Ու ով որ չկայնայ , ու երկրպագութիւն չընէ , նոյն ժամուն՝ բորբոքած կրակի Հնոցին մէջը պիտի
7 նետուի : Ուստի երբոր բոլոր ժողովուրդները՝ փողին , սրինգին , քնարին , Ջուրթամկին , տաւիղին , ու ամէն տեսակ նուագարաններուն ձայնը լսեցին , բոլոր ժողովուրդները , ազգերը ու լեզուները կ'կայնային , և Նաբուգոդոնոսր Թագաւորին կանգնած ոսկի արձանին երկրպագութիւն կ'ընէին :
8 Ուստի ան ատենը քանի մը Քաղդէացի մարդիկ Հնաւեցան , ու Հրէաներուն վրայով
9 ամբաստանութիւն բերին . Նաբուգոդոնոսր Թագաւորին խօսեցան , ու ըսին . «Ո՛վ Թա-
10 գաւոր՝ յաւիտեան ապրիս կեցիր . Դուն՝ ով Թագաւոր՝ Հրաման բերիր որ ամէն մարդ որ փողին , սրինգին , քնարին , Ջուրթամկին , տաւիղին , տիկին , և ամէն տեսակ նուագարաններուն ձայնը լսէ , կայնայ ու ոսկի արձանին երկրպագութիւն
11 ընէ . Ու ով որ չկայնայ ու երկրպագութիւն չընէ , բորբոքած կրակի Հնոցին մէջը նետուի :
12 Բայց մէկ Հրէայ մարդիկ կան , որոնք գուն Բաբիլոնի գաւառին գործոց վրայ դրիր , այսինքն Սեդրաք , Միսաք և Աբեդնագով . այս մարդիկը քեզ բանի տուր չեն տեսներ՝ ով Թագաւոր . քու աստուածներդ չեն պաշտեր , և քու կանգնած ոսկի արձանիդ երկրպագութիւն չեն ըներ :
13 Ընտանները Նաբուգոդոնոսր սրտմտութեամբ և բարկութեամբ Հրամայեց , որ Սեդրաքը , Միսաքը ու Աբեդնագովը բերուին . ուստի ան
14 մարդիկը Թագաւորին առջեւը բերին : Պատասխան տուաւ Նաբուգոդոնոսր , ու անոնց ըսաւ . «Ո՛վ Սեդրաք , Միսաք ու Աբեդնագով՝ իրաւ է որ իմ աստուածներս չէք պաշտեր , և իմ կանգնած ոսկի արձանիս երկրպագութիւն
15 չէք ըներ : Հիմա թէ որ պատրաստ էք , փողին , սրինգին , քնարին , Ջուրթամկին , տաւիղին , տիկին , ու ամէն տեսակ նուագարաններուն ձայնը լսած ատենիդ՝ կայնալու ու իմ շինած արձանիս երկրպագութիւն ընելու , պղէ . բայց թէ որ երկրպագութիւն չընէք , նոյն ժամուն՝ բորբոքած կրակի Հնոցին մէջը պիտի նետուիք . Ու ո՞վ է ան Աստուածը , որ ձեզ իմ ձեռքէս պիտի ազատէ :
16 Պատասխան տուին Սեդրաք , Միսաք ու Աբեդնագով , ու Թագաւորին ըսին . «Ո՛վ Նաբուգոդոնոսր՝ Հաս բանիս վրայով քեզի պատասխան տալու Հարկաւորութիւն մը չունինք :
17 Հա՛ մեր պաշտած Աստուածը՝ մեզ բորբոքած կրակի Հնոցէն ազատելու կարող է . քու ձեռքէդ ալ Ով պիտի ազատէ , ով Թագաւոր :
18 Պա թէ ոչ՝ քեզի յայտնի ըլլայ՝ ով Թագաւոր , որ մենք քու աստուածներդ չենք պաշտեր , և քու կանգնած ոսկի արձանիդ երկրպագութիւն չենք ըներ :
19 Ընտանները Նաբուգոդոնոսր բարկութեամբ լեցուեցաւ , ու անոր երեսին երեւոյթը փոխուեցաւ՝ Սեդրաքին , Միսաքին ու Աբեդնագովին վրայ , և պատասխան տալով՝ Հրամայեց որ Հնոցը վառելու սովորութենէն եօթնապատիկ աւելի
20 վառուն . Ու իր զօրքին մէջը եղող զօրաւոր մարդոցը Հրամայեց՝ որ Սեդրաքը , Միսաքը ու Աբեդնագովը կապեն , ու բորբոքած կրակի Հնո-
21 ցին մէջը նետուն : Ընտանները աս մարդիկը լրիւ անդրավարտիքներովը , բաճկոններովը , վերարկուներովը , ու ամէն Հանդերձներովը կապեցին , ու բորբոքած կրակի Հնոցին մէջը նետեցին :
22 Ու Թագաւորին Հրամանը ստիպողական ըլլալուն , ու Հնոցը շատ տաքցած ըլլալուն Համար , Սեդրաքը , Միսաքը ու Աբեդնագովը վերցնող
23 մարդիկները՝ կրակին բոցը սպաննեց : Ու աս իրեք մարդիկը՝ Սեդրաք , Միսաք ու Աբեդնագով՝ կապուած ինկան բորբոքած կրակի Հնոցին մէջը :
24 Ընտանները Նաբուգոդոնոսր Թագաւորը ապշած՝ արտրնոք ոտք կ'ելլէ , իր խորհրդականներուն խօսեցաւ , ու ըսաւ . «Մենք կրակին մէջը իրեք կապուած մարդ չնետեցինք . ա-
25 նոնք պատասխան տուին , ու Թագաւորին ը-սին . Այո՛ , ով Թագաւոր : Ընդկայ պատաս-

---

= Դն . գ . 1 ; ղ . 25 : * Տես Երեմ . իթ . 22 ; Հայտ . ժգ . 15 :

† Դն . ղ . 12 ; ‡ Դն . բ . 4 ; ե . 10 ; ղ . 6 , 21 ;

§ Դն . ե . 49 ; ¶ Դն . ե . 2 ; # Թագ . ժբ . 35 ; Տես Մատ . Յ . 19 ;

խան տուաւ ։ ու ըսաւ ։ Ահա ես [ա]կրակին մէջը
ջորս արձկուած մարդ կը տեսնեմ՝ որ կը քա-
լեն ։ անոնք ամենևին ոեաս մը չեն քաշեր ։ ու
չորրորդին դէմքը [բ]աստուածներու որդիի մը կը
26 նմանի : Ընե աստիճանը՝ Նաբուգոդոնոսոր՝ բորբոքած
կրակի ընդոչին դրանը մօտենալով ՝ խօսեցաւ ու
ըսաւ ։ Ով Հարթրեալ Աստուծոյն Ծառանել-
բը՝ Սիդրաք , Միսաք և Աբեդնագով՝ դուրս
ելէք ու հոս եկէք : Ընե աստիճանը Սիդրաք ,
Միսաք ու Աբեդնագով կրակին մէջէն ելան :
27 Եւ կուսակալները , նախարարները ու կառա-
վարիչները , ու թագաւորին խորհրդականները
ժողովուեցան , և տեսան սա մարդիկները , [գ]որ
անոնց մարմիններուն վրայ կրակը ամենևին չը-
տիրեց , ու անոնց գլխուն մէկ մազը չհասնեցաւ ,
ու անոնց անդրաւարտիքները դոյներնին չնե-
տեցին ։ անոնց վրայ կրակին հոտը անգամ չը-
կար :
28 Պատասխան տուաւ՝ Նաբուգոդոնոսոր՝ ու ը-
սաւ ։ Օրհնեալ ըլլայ Սիդրաքին , Միսաքին
ու Աբեդնագոյին Աստուածը , որ իր հրեշտա-
կը ղրկեց , ու իր ծառաները ազատեց ։ վասն
զի [դ]անոր ապաւինելով՝ թագաւորին խօսքը ան-
արշեցին , ու իրենց մարմինները կրակի տուին ,
որպէս զի իրենց Աստուծմէն զատ՝ ուրիշ ա-
ստուծոյ մը ծառայութիւն ու երկրպագութիւն
29 չընեն : [ե]Բրդ՝ ես հրաման կու տամ՝ որ ամէն
ժողովուրդ , ազգ ու լեզու , որ Սիդրաքին ,
Միսաքին ու Աբեդնագոյին Աստուծոյն դէմ
սխալ բան մը ըսէ , [զ]կտոր կտոր ըլլայ , ու ա-
նոր տունը աղբանոց ըլլայ ։ [է]վասն զի ուրիշ ա-
ստուած չկայ , որ կարող ըլլայ այսպէս ազա-
30 տելու : Ընե աստիճանը թագաւորը աւելի մեծցուց
Սիդրաքը , Միսաքը ու Աբեդնագոյը Բարելոնի
գաւառին մէջ :

Գ.Լ. Գ

1 Նաբուգոդոնոսոր կը խոստանայ Աստուծոյ թագաւորու-
թիւնը ։ 4 կը խօսի իր երազին վրայով , որ մեկները չէին
կրցեր մեկնել ։ 8 Դանիէլ երազը կը լսէ ։ 19 զանիկայ
կը մեկնէ ։ 28 Նշուելին կատարելուն պատմութիւնը ։

1 [ա]Նաբուգոդոնոսոր թագաւոր՝ բոլոր երկրի վրայ
բնակող [բ]բոլոր ժողովրդներուն , ազգերուն
ու լեզուներուն ։ Ձեր խաղաղութիւնը շատնայ :
2 Իմ առջեւս հաճոյ երեւցաւ , որ [գ]Բարթրեալ
Աստուծոյն ինձի ըրած նշանները ու հրաշքնե-
3 րը յայտնեմ : [դ]Ընոր նշանները ի՜նչ մեծ , ու
հրաշքները ի՜նչ զօրաւոր են ։ անոր թագա-
ւորութիւնը [ե]յաւիտենական թագաւորութիւն
է ։ ու անոր իշխանութիւնը դարէ՝ ի դար կը
մնայ :

4 Ես [զ]Նաբուգոդոնոսոր երջոր իմ տանս մէջ
հանգիստ էի , ու պալատիս մէջ կը զուարճա-
5 նայի , [է]երազ տեսայ , որ զիս վախցուց ։ [ը]և
անկողնիս վրայ իմ խորհուրդներս , ու իմ
6 գլուխս տեսիլքները զիս [թ]խռովեցուցին : Ես-
տի Բարիլոնին բոլոր իմաստուններն իմ առջեւս
բերելու հրաման ըրի , որ անոնք ինձի երազին
7 մեկնութիւնը գիտցընեն : [ժ]Ընե աստիճանը մոգերը ,
հմայողները , Քաղդեացիները ու բաղդ նայող-
ները եկան , ու ես երազը անոնց առջեւը ըսի ։
բայց անոնք չկրցան մեկնութիւնը ինձի գիտ-
8 ցընել : Եւ վերջապէս Դանիէլը առջեւս եկաւ ,
[ի]որուն անունը՝ իմ աստուծոյս անուանը համե-
մատ՝ Բաղտասասար կը կոչէ՝ , [լ]և որ իր ներ-
սի կին սուրբ աստուածներուն Հոգին կայ , ու
9 անոր առջեւը երազը պատմեցի ո՜ր ըսի ։ Ով
[խ]մոգերուն իշխանը Բաղտասասար ։ որովհետեւ
գիտեմ որ քու ներսի դիւք սուրբ աստուածնե-
րուն Հոգին կայ , ու քեզի բնաւ մէկ գաղտնիք
մը նեղութիւն շատ ։ ահա տեսած երազիս տե-
սիլքները , ու դուն անոնց մեկնութիւնը ըսէ :
10 Իմ անկողնիս մէջ գլուխս տեսիլքները ա-
սոնք էին ։ Ես կը տեսնէի որ՝ ահա երկրին մէջ
[ծ]ծառ մը կար , ու անոր բարձրութիւնը մեծ էր :
11 Ընե ծառը մեծցաւ , և ուժգնցաւ , ու անոր
բարձրութիւնը մինչեւ երկինքը հասաւ ։ ու ա-
12 նիկայ բոլոր երկրիս ծայրերէն կը տեսնուէր : Ը-
նոր տերեւները գեղեցիկ , ու պտուղը առատ
էր ։ և անոր վրայ ամենուն համար կերակուր
կար ։ [կ]դաշտի անասուունները անոր շուքին տա-
կը կը նստէին , ու երկինքի թռչուունները անոր
ոստերուն վրայ կը բնակէին , և ամէն մարմին
13 անկէ կը կերակրուէր : Անկողնիս վրայ գլուխս
տեսիլքներուն մէջ կը տեսնէի որ՝ ահա երկին-
14 քէն [ծ]սուրբ հրեշտակ մը՝ իջաւ ։ Ընկկոյ ու-
ժով կանչեց , ու ասանկ ըսաւ ։ [ձ]Ծառը կըտ-
րեցէք , ու ոստերը մէկդի հանեցէք , տերեւ-
ները թօթափեցէք , ու պտուղները ցրուեցէք ։
[ղ]անոր տակէն անասուունները , ու ոստերէն թռչո-
15 ւունները փախչին ։ Հայց արմատներուն բունը
երկրի մէջ թողուցէք ։ ու երկաթէ և պղնձէ
կապանքով դաշտի խոտերուն մէջը ըլլայ , ու
երկինքին ցօղովը թրջուի , և անոր բաժինը
անասուուններու հետ՝ երկրի խոտին մէջ ըլլայ ։
16 Ընոր սիրտը մարդու սրտէն փոխուի , ու անոր՝
անասուունի սիրտ տրուի , և անոր վրայէն եօթը
17 [ճ]ժամանակ անցնի : Ես բանը հրեշտակներուն
վճիռովն է , ու սա խնդիրքը սուրբներուն խօս-
քովն է ։ [յ]որպէս զի ապրողները գիտնան թէ
Բարձրեալը կը տիրէ մարդոց թագաւորութեանը

ը Նա. թէ. 2 ։
թ Ցոր. ւա. 6 ։ Լը. 7 ։ Աագ. Լէ. 7 ։ Հմբ. 28 ։
ժ Երբ. ժա. 34 ։
ի Աագ. Լէ. 7, 8 ։ Երեմ. ժէ. 7 ։ Տ՚ես գլ. գ. 22, 23 ։
լ Ես. գ. 26 ։
խ Ես. բ. 5 ։
ծ Ես. գ. 27 ։
ձ Ես. ե. 4 ։ գ. 25 ։
ղ Ես. ե. 26 ։
յ Ես. գ. 27 ։
ճ Հմբ. 34 ։ Ես. բ. 44 ։ գ. 26 ։
ա Ես. բ. 28, 29 ։
գ Ես. բ. 1 ։
դ Ես. բ. 2 ։
ե Ես. ա. 7 ։

ը Նա. կգ. 11 ։ Հմբ. 18 ։ Ես. բ. 11 ։ ե. 11, 14 ։
ժ Ես. բ. 48 ։ ե. 11 ։
ի Երկեկ. լա. 3, 6 ։ Հմբ. 20 ։
լ Երկեկ. ժէ. 23 ։ լա. 6 ։ Տ՚ես Ոզբ. դ. 20 ։
խ Բ Օր. լգ. 2 ։ Աագ. Ճէ. 20 ։ Հմբ. 17, 23 ։ Ես. բ. 13 ։ Ծաթ. ժգ. 5 ։ Ըստ. 14 ։
* Գաղտ. պահպան ու սուրբ մը
ծ Պատ. գ. 10 ։
կ Երկեկ. լա. 12 ։
հ Ես. ժբ. 7 ։
ձ Աագ. ԻԲ. 16 ։
ղ Ես. բ. 21 ։ ե. 21 ։ Հմբ. 23, 32 ։

վայ ։ ու զանիկայ իր ուզածին կու տայ ։ ու
18 անոր վրայ՝ մարդոց անարգը կը դնէ ։ Նա Նա-
բուզոդոնոսոր թագաւորս՝ աս երազը տեսայ ։
ու դուն՝ ով Բաղտասասար՝ անոր մեկնութիւ-
նը ըսէ ։ [5]վասն զի իմ թագաւորութեանս բո-
լոր իմաստունները կարող չեղան անոր մեկնու-
թիւնը ինծի դիւցընելու ։ բայց դուն կարող
ես ։ քանզի քու ներսի դիդ սուրբ աստուած-
ներուն հոգին կայ ։
19 Ընդ առնէր Դանիէլ՝ որուն անունը Բաղ-
տասասար էր ։ [6]մէկ ժամու չափ՝ հիացած մը-
նաց ։ ու անոր խորհուրդները զանիկայ խռովե-
ցուցին ։ Պատասխան տուաւ թագաւորը ։ ու
ըսաւ ։ Ով Բաղտասասար՝ երազը ։ կամ անոր
մեկնութիւնը քեզ չվռովցընէ ։ պատասխան
տուաւ Բաղտասասար ։ ու ըսաւ ։ Ով տէր
իմ ։ երազը՝ քեզ ատոդներուն ։ ու անոր մեկ-
20 նութիւնը՝ քու թշնամիներուդ ըլլայ ։ Ընդ տե-
սած ծառդ՝ որ մեծցաւ ։ և ուժովցաւ ։ ու ա-
նոր բարձրութիւնը մինչև երկինքը հասաւ ։ ու
21 անիկայ բոլոր երկրի մէջ կը տեսնուէր ։ Նէ ա-
նոր տերևները գեղեցիկ ։ ու պտուղը առատ
էր ։ ու անոր վրայ ամենուն համար կերակուր
կար ։ անոր տակը դաշտի անասունները կը բը-
նակէին ։ ու անոր ոստերուն վրայ երկինքի թռըչ-
22 չուները կը կենային ։ Ընդիակ դուն ես՝ ով
թագաւոր ։ որ մեծցար ։ և ուժովցար ։ և քու
մեծութիւնդ բարձրացաւ ։ ու մինչև երկինքը
հասաւ ։ Նու քու իշխանութիւնդ մինչև երկրիս
23 ծայրերը հասաւ ։ Նէ որովհետև թագաւորը
մէկ սուրբ հրեշտակ մը տեսաւ ։ որ երկինքէն ի-
ջաւ ։ ու ըսաւ ։ Ծառը կտրեցէք ։ ու զանի-
կայ աւրեցէք ։ բայց անոր արմատներուն բու-
նը երկրի մէջ թողուցէք ։ ու երկաթէ և պըղ-
ընձէ կապանքով դաշտի խոտերուն մէջը ըլ-
լայ ։ ու երկինքին ցօղովը թրջուի ։ Նև անոր
բաժինը դաշտի անասուններուն հետ ըլլայ ։
մինչև որ անոր վրայէն եօթը ժամանակ անցնի ։
24 Ընդ է մեկնութիւնը՝ ով թագաւոր ։ և աս է
Բարձրելոյն վճիռը՝ որ իմ թագաւոր տիրոջս
25 վրայ հասած է ։ [7]Քեզ մարդոց մէջէն պիտի
վռընտեն ։ և քու բնակութիւնդ դաշտի անա-
սուններուն հետ պիտի ըլլայ ։ ու քեզ պիտի
թողուն՝ որ արջառներու պէս խոտ ուտես ։ ու
երկինքին ցօղովը թրջուիս ։ և քու վրայէդ եօ-
թը ժամանակ պիտի անցնի ։ [8]մինչև որ դիտ-
նաս թէ մարդոց թագաւորութեանը վրայ
Բարձրեալը կը տիրէ ։ ու [9]զանիկայ իր ուզածին
26 կու տայ ։ Նէ որ ըսուեցաւ թէ՝ ան ծառին ար-
մատներուն բունը թողուի ։ աս է որ՝ դուն երկ-
նաւոր իշխանութիւնը ճանչնալէդ ետքը ։ քու
թագաւորութիւնդ քեզի պիտի հաստատուի ։
27 Ընդ համար՝ ով թագաւոր ։ թող իմ խրա-
տը քեզի հաճոյ երևնայ ։ քու մեղքերդ՝ ար-
դարութեամբ ։ ու քու անօրէնութիւններդ՝
[10]ողորմելով [11]քաւէ ։ դուշխ
[12]հանդստութիւնդ երկրընայ ։
28 Ընդ ամենը՝ Նաբուզոդոնոսոր թագաւորին
29 վրայ եկաւ ։ Տասներկու ամիսէն ետքը՝ երբոր
Բաբիլոնի թագաւորութեանը պալատին վրայ
30 կը ճեմէր ։ [13]թագաւորը [14]խօսեցաւ ։ ու ըսաւ ։
Ընդ չէ՞ ան մեծ Բաբիլոնը՝ որ ես իմ զօրու-
թեամս ու կարողութեամս՝ իմ մեծութեանս
փառքին համար թագաւորութեան տուն շինե-
31 ցի ։ [15]Երբոր խօսքը դեռ թագաւորին բերանն
էր ։ [16]երկինքէն ձայն մը իջաւ ։ Քեզի կ'ըսուի ։
ով Նաբուզոդոնոսոր թագաւոր ։ թագաւորու-
32 թիւնը քեզմէ դնաց ։ Նու [17]քեզ մարդոց մէջէն
պիտի վռընտեն ։ և քու բնակութիւնդ դաշտի
անասուններուն հետ պիտի ըլլայ ։ քեզ պիտի
թողուն՝ որ արջառներու պէս խոտ ուտես ։ ու
քու վրայէդ եօթը ժամանակ պիտի անցնի ։
մինչև որ դիտնաս թէ մարդոց թագաւորու-
թեանը վրայ Բարձրեալը կը տիրէ ։ ու զանիկայ
33 իր ուզածին կու տայ ։ Նոյն ժամուն մէջ աս
խօսքը Նաբուզոդոնոսորին վրայ կատարուե-
ցաւ ։ ու մարդոց մէջէն վռընտուեցաւ ։ ու ար-
ջառներու պէս խոտ կ'ուտէր ։ և անոր մար-
մինը երկինքին ցօղովը կը թրջուէր ։ մինչև որ
մազերը՝ արծիւներու փետուրներուն պէս ։ ու
ըղունգները՝ թռչուններու հաֆիներուն պէս
երկընցան ։
34 Նէ [18]ան օրերուն վերջը՝ ես Նաբուզոդոնոսոս՝
աչքերս երկինքը վերցուցի ։ ու խելքս ինծի
դարձաւ ։ և Բարձրեալը օրհնեցի ։ ու զովեցի
ու փառաւորեցի զանիկայ՝ [19]որ յաւիտեան կեն-
դանի է ։ ու անոր իշխանութիւնը [20]յաւիտենա-
կան իշխանութիւն է ։ և անոր թագաւորու-
35 թիւնը գարէ՛ գար կը մնայ ։ Նե [21]երկրիս բո-
լոր բնակիչները ոչինչի պէս կը սեպուին ։ և [22]ա-
նիկայ երկինքի զօրքերուն մէջ ։ ու երկրի բնա-
կիչներուն մէջ իր ուզածը կը գործէ ։ ու [23]ա-
նոր ձեռքին դէմ դնող ։ կամ անոր՝ [24]ինչ
36 կ'ընես ըսող չկայ ։ Ընդ առնէր խելքս ինծի
դարձաւ ։ Նու իմ թագաւորութեանս պատուոյն
հետ՝ իմ փառքս ու մեծվայելչութիւնս ինծի
դարձաւ ։ և իմ խորհրդականներս ու մեծա-
մեծներս ինծ փնտռեցին ։ ու իմ թագաւորու-
թեանս մէջ հաստատուեցայ ։ և [25]ինծի աւելի
մեծ վեհափառութիւն տրուեցաւ ։
37 [26]Հիմա ես Նաբուզոդոնոսոս՝ երկինքից գով-
դաւորը կը գովեմ ։ կը բարձրացընեմ ու կը փա-

---

5 Օն. խա. 8, 15։ Կ. ե. 8, 15։
6 [27]Մէկ 8։
7 [28]Մէկ 8։
8 Կամ ժամանակ մը
9 Տե՛ս բ Թագ. իգ. 32։
10 [29]Մէկ 10, 11, 12։
11 Կ. բ. 38։
12 Երեմ. իէ. 6, 7, 8։
13 [30]Մէկ 13։
14 Կ. ե. 21։
15 [31]Մէկ 32։ Կ. ե. 21, իէ։
16 [32]Մէկ 17, 32։ Սաղ. ղգ. 18։
17 Երեմ. իէ. 5։
18 Սաղ. խա. 1, իէ։
19 Կամ մեկնէ ձգէ։
20 ջ Թագ. խա. 29։
21 [33]Մէկ 13։
22 Կ. ե. 21։
23 [34]Մէկ 32։ Կ. ե. 21, իէ։
24 [35]Մէկ 17, 32։ Սաղ. ղգ. 18։
25 Երեմ. իէ. 5։
26 Սաղ. խա. 1, իէ։
27 Կամ մեկնէ ձգէ։
28 Ես. ամ. 13։ Կ. ե. 20։
29 Կ. ե. 5։ Տես Նա. ժբ. 20։
30 [36]Մէկ 24։
31 [37]Մէկ 25։
32 [38]Մէկ 26։
33 Կ. ժբ. 7։ Հայտ. ի. 10։
34 Սաղ. ժ. 16։ Կ. բ. 44։
35 Նաև. ժբ. 18։ Կ. ե. 20։
36 Կ. ե. 20։
37 Ես. իդ. 14։ Մաթ. ի. 7։ Նա. ա. 33։
38 Նա. խե. 15, 17։
39 Սաղ. ղմե. 3։ ղբե. 6։
40 Հոր. լգ. 29։
41 Հոր. իթ. 12։ Նա. խե. 9։ Հռով. իթ. 20։
42 [39]Մէկ 26։
43 Տես Հոր. խբ. 12։

ռաւորեմ • ինչու որ ըանոր բոլոր գործքերը ճշմարտութիւն ; ու ճամբաները լրաւունք են • եւ անիկայ կարող է ամբարտաւանութեամբ քալողները ցածցնելու :

ԳԼ • Ե

1 Նաղտասարին ամբարիշտ խնճոյքը ։ 5 Ձեռքի մը գրուածը՝ որ կախարդները չեն կրնար կարդալ, թագաւորին սրտին խռովութիւն կը պատճառէ ։ 10 Թագուհին խրատովը Դանիէլը կը բերէ • 17 որ թագաւորին ամբարտաւանութիւնը ու կռապաշտութիւնը յանդիմանելով, 25 կը կարդայ ու կը մեկնէ անոր գրուածը ։ 30 Թագաւորութիւնը Մարաց ձեռքը կ՚անցնի ։

1 Նաղտասար թագաւորը իր մեծամեծներէն հազար Հոգիի ըմեծ կոչունք ըրաւ, ու հա-
2 զարին առջեւը գինի խմեց : Ու երբոր Նաղտասար գինեհին գուարթացաւ • հրամայեց որ իր *Հօրը Նաբուգոդոնոսորին Երուսաղէմի տաճարէն հանած ոսկիէ ու արծաթէ անօթները բերին • որպէս զի թագաւորը , ու իր մեծամեծները , իր կիներն ու հարճերը անոնցմով խըմին : Ասոր Երուսաղէմ եղող Աստուծոյ տանը տաճարէն հանուած ոսկի անօթները բերին • և թագաւորը , ու իր մեծամեծները , իր
4 կիներն ու հարճերը անոնցմով խմեցին : Անոնք գինի խմեցին , եու ոսկիէ , արծաթէ , պղնձէ , երկաթէ , փայտէ ու քարէ աստուածները գովեցին :
5 Երայն ժամուն մէջ մարդու ձեռքի մատներ ելան , ու աշտանակին դիմացը՝ թագաւորական պալատին պատին ծեփին վրայ գրեցին • և թագաւորը ան գրող ձեռքին թաթը տեսաւ :
6 Անոր համար թագաւորին գոյնը փոխուեցաւ , ու անոր խորհուրդները զանիկայ խռովցուցին • այնպէս որ մէջքին յօդուածները կը քակուէին ,
7 ու Էծունկները իրարու կը զարնէին : Թագաւորը բարձրաձայն աղաղակեց՝ որ Էհմայողները , Քաղդեացիները ու բաղդ նայողները բերին • թագաւորը Բաբիլոնի իմաստուններուն խօսեցաւ՝ ու ըսաւ • Ով որ աս գիրը կարդայ , ու մեկնութիւնը ինձի իմացընէ , ծիրանի պիտի հագնի , ու անոր պարանոցը ոսկի մանեակ պիտի դրուի • և թագաւորութեանը մէջ երրորդ իշխան պի-
8 տի ըլլայ : Ասոր համար թագաւորին բոլոր իմաստունները եկան • բայց գիրը կարդալու , ու անոր մեկնութիւնը թագաւորին գիտցընելու
9 կարող չեղան : Անոնք Նաղտասար թագաւորը աւաւիկ Էխռովեցաւ , ու երեսին գոյնը փոխուեցաւ • անոր մեծամեծներն ալ ապշած մնացան :
10 Ան թագուհին՝ թագաւորին ու անոր մեծամեծացը խօսքերուն պատճառաւ՝ կոչունքին

տունը եկաւ • ու թագուհին խօսեցաւ՝ ու ըսաւ • Ով թագաւոր՝ յաւիտեան դուն կեցիր • քու խորհուրդներդ քեզ չխռովեցընեն , ու ե-
11 րեսիդ գոյնը չփոխուի • Քու թագաւորութեանդ մէջ մարդ մը կայ , ու անոր ներսի դին սուրբ աստուածներուն Հոգին կայ , և քու Հօրդ օրերը՝ անոր մօտ լոյս , Հանճար , ու աստուածոց իմաստութեանը պէս իմաստութիւն գըտնուեցաւ , և քու Հայրդ Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը՝ զանիկայ Էմոգերուն , Հմայողներուն , Քաղդեացիներուն ու բաղդ նայողներուն մօտ
12 իշխան դրաւ : Քանզի աս Տպդոն՝ քոմը այնդան Դանիէլին՝ որուն անունը թագաւորը՝ Նաղտասասար դրաւ , գերազանց Հոգի , գիտութիւն ու Հանճար կայ՝ երազները մեկնելու , առեղծուածները յայտնելու , ու դժուարին խնդիրները լուծելու • Հիմա Դանիէլը թող կանչուի , ու անիկայ մեկնութիւնը պիտի իմացընէ :
13 Անոնք Դանիէլը թագաւորին առջեւը տարուեցաւ • թագաւորը խօսեցաւ , ու Դանիէլին ըսաւ • Իմ թագաւոր Հօրս՝ Էրեսատանէն գերած Էրեսատանի գերիներէն եղող
14 Դանիէլը դո՞ւն ես • Ես քեզի համար լսեցի որ՝ Էքու ներսի դիդ աստուածներուն Հոգին կայ , և քու քովդ լոյս , Հանճար ու գի-
15 տութիւն կը գտնուի : Ու հիմա իմ առջեւս Էիմաստուններ ու Հմայողներ բերուեցան , որ աս գրուածը կարդան , ու անոր մեկնութիւնը ինձի գիտցընեն • բայց անոնք չկրցան աս խօսքին մեկնութիւնը իմացընել •
16 Ու ես քեզի համար լսեցի որ՝ մեկնութիւններ տալու , ու դժուարին խնդիրներ լուծելու կարող ես • Հիմա թէ որ դուն ան գրուածը կարդալու , և անոր մեկնութիւնը ինձի գիտցընելու կարող ըլլաս , ծիրանի պիտի հագնիս , և քու պարանոցդ ոսկի մանեակ պիտի դրուի , ու թագաւորութեանը մէջ երրորդ իշխան պիտի ըլլաս :
17 Անոնք Դանիէլ պատասխան տուաւ , ու թագաւորին առջեւը ըսաւ • Քու պարգեւներդ քեզի ըլլան , ու ետուրքերդ ուրիշին տուր • բայց ես ան գրուածը թագաւորին պիտի կար-
18 դամ , ու մեկնութիւնը անոր գիտցընեմ : Ով թագաւոր՝ Ձարձրեալ Աստուածը՝ քու Հօրդ Նաբուգոդոնոսորին՝ թագաւորութիւն ու մե-
19 ծութիւն և պատիւ ու փառք տուաւ • Եւ անոր տուած մեծութենէն՝ Իբոլոր ժողովուրդներ , ազգերը ու լեզուները՝ անոր երեսէն կը դողային ու կը վախնային • անիկայ ուզածը կը սպաներ , և ուզածը ողջ կը թողուր • անի-

---

ը Սաղ • Լէ • 4 : Յայտ • ժե • 3 : ժգ • 7 :
ը Նե • ժբ • 11 : ԳԼ • ե • 20 :
—
ա Նահ • ա • 3 :
բ ԳԼ • ա • 2 : Տե՛ս Երեմ • ծբ • 19 :
* յի՛ Նախահօրը • հմբ 11 , 13 :
գ Թագ • թ • 7 : դ Ան • ժե • 16 : Երեմ • իէ • 7 :
է Յայտ • ի • 20 :
զ ԳԼ • գ • 31 :
է Դատ • բ • 10 :
ը ԳԼ • ը • 2 : է • 6 :
թ Նա • խէ • 13 :
ժ Տե՛ս գԼ • գ • 2 :
ի ԳԼ • բ • 27 : գ • 7 :
լ ԳԼ • բ • 1 :
խ ԳԼ • բ • 4 : գ • 9 :
ծ ԳԼ • բ • 48 : գ • 8 , 9 , 18 :
կ ԳԼ • գ • 9 :
հ ԳԼ • գ • 3 :
ձ ԳԼ • ա • 7 :
ղ Էմբ 11 , 12 :
ճ Էմբ 7 , 8 :
մ Էմբ 7 :
յ ԳԼ • բ • 6 :
ն ԳԼ • բ • 37 , 38 : գ • 17 , 22 : 25 :
շ Երեմ • իէ • 7 : ԳԼ • է • 4 :

կայ ուզածը կը բարձրացընէր , և ուզածը կը
20 ցածցընէր : Հայց երբոր անոր սիրտը բարձ-
րացաւ , ու անոր հոգին ամբարտաւանութեամբ
կարծրացաւ , իր թագաւորութենէն աթոռէն
21 ինկաւ , ու պատիւը անկէ առնուեցաւ . Եւ ա-
նկից Մարդոց որդիներուն մէջէն վռնտուե-
ցաւ , ու անոր սիրտը անասնոց պէս եղաւ , և
անոր բնակութիւնը վայրենի էշերուն հետ ե-
ղաւ . արջառներու պէս խոտ կը կերցընէին ա-
նոր . ու անոր մարմինը երկինքէն ցօղովը կը
թրջուէր , մինչև որ գիտցաւ թէ մարդոց թա-
գաւորութեանը վրայ Բարձրեալ Աստուածը
22 կը տիրէ , ու իր ուզած մարդը անոր վրայ կը
23 դնէ : Ու դուն՝ ո՛վ Բաղտասար անոր որդին՝
Ըրտ սիրտդ չխոնարհեցուցիր , թէև ա՛ս ամէնը
գիտցար . Երկնից Տէրոջը դէմ քեզ
բարձրացուցիր . ու անոր տանը անօթները քո
առջևդ բերին . և դուն , ու քու մեծամեծներդ ,
քու կնիկներդ ու հարճերդ՝ անոնցմով գինի
խմեցիք . և դուն՝ արծաթէ , ոսկիէ , պղնձէ ,
երկաթէ , փայտէ ու քարէ կռոտած աստուած-
ները գովեցիր , Որոնք ո՛չ կը տեսնեն , ո՛չ կը
լսեն , ո՛չ ալ բան մը գիտեն . և ան Աստուածը՝
որուն ձեռքն է քու շունչդ , Ե՛ւ որուն են քու
24 ամէն ճամբաներդ , չիփառաւորեցիր . Անոր հա-
մար ան ձեռքի թաթը անոր երեսէն խրկուե-
25 ցաւ , ու ա՛ս գրուածը գրուեցաւ : Եւ գրուած
գիրը ասիկայ է . ՄԵՆԷ , ՄԵՆԷ , ԹԵԿԷԼ
26 ՈՒ ՓԱՐՍԻՆ : Ա՛ս խօսքին մեկնութիւնը ա՛ս
է . Մանէ . Աստուած քու թագաւորութիւնդ
27 համրեց , ու զանիկայ վերջացուց : Թեկէլ .
Կշեռքով կշռուեցար , ու պակաս գտնուե-
28 ցար : Փարէս . քու թագաւորութիւնդ բաժ-
նուեցաւ , և Պարսից ու Պարսից տրուե-
ցաւ :
29 Ան ատենը Բաղտասար հրամայեց , ու Դա-
նիէլին ծիրանի հագցուցին , ու պարանոցը ոս-
կի մանեակ դրին , և անոր համար մունետիկ
կանչել տուին՝ որ թագաւորութեանը մէջ Երե-
քորդ իշխան ըլլայ :
30 Այն գիշերը Քաղդէացւոց Բաղտասար
31 թագաւորը սպանուեցաւ : Ու թագաւորու-
թիւնը Պարսից Դարեհ Քաղաքացւոյը առաւ ,
Երեսուն վեցհազարկու տարեկանի չափ էր :

Գ Լ Ո Ւ Խ Ը Ն

1 Դանիէլ՝ թագաւորութեանը երեսէն հրամանատարը կ'ըլ-
լայ . 4 միւս հրամանատարները և կուսակալները Դա-
նիէլին դէմ դաւաճանութեան խորհուրդ ընելով՝ մէկ
հռապաշտական վճիռ մը ձեռք կը բերեն . 10 Դանիէլ
կ'ամբաստանուի պատուիրանազանցութեան յանցանքով ,
ու առիւծներուն գուբը կը ձգուի . 18 Դանիէլ կ'ապա-

ան . 24 իսկ անոր թշնամիները առիւծներէն կը պատա-
ռուին : 25 Թագաւորը հրովարտակով մը կը փառաւորէ
Աստուած :

1 Դարեհին առջևը հաճոյ երևցաւ , որ ՚հա-
զաւորութեանը վրայ հարիւր քսան կուսա-
կալներ դնէ , որոնք բոլոր թագաւորութեանը
2 մէջ ըլլան . Եւ անոնց վրայ իրենք հրամանա-
տար՝ որոնց մէկը Դանիէլ էր . որպէս զի ան
կուսակալները ասոնց հաշիւ տան , որ թագա-
3 ւորին վնաս չըլլայ : Ու ա՛ս Դանիէլը՝ ՚հա-
հրամանատարներէն և կուսակալներէն նախա-
պատիւ էր . ՚վասն զի անոր վրայ գերազանց
հոգի կար . ու թագաւորը միտք ունէր որ զա-
նիկայ բոլոր թագաւորութեանը վրայ դնէ :
4 ՚Եւ հրամանատարները ու կուսակալները՝
թագաւորութեանը Քրջէ՛ն կողմէ Դա-
նիէլին դէմ պատճառ մը գտնելու կը ջանա-
յին . բայց անոնք բնաւ մէկ պատճառ մը կամ
յարութիւն մը գտնելու կարող չեղան . վասն զի
անիկայ հաւատարիմ էր . ու անոր վրայ բնաւ
մէկ յանցանք մը կամ յարութիւն մը չգտնուե-
5 ցաւ : Ասոր ա՛ս մարդիկը ըսին . Անոնք ա՛ս
Դանիէլին դէմ ամենևին մէկ պատճառ մը պի-
տի չգտնենք . բայց եթէ անոր դէմ՝ անոր Աս-
տուծոյն օրէնքին կողմանէ գտնենք :
6 Ան ատենը հրամանատարները ու կուսակալ-
ները թագաւորին քովը ժողվուեցան , ու անոր
այսպէս ըսին . ՚Ո՛վ Դարեհ թագաւոր՝ յա-
7 ւիտեան ո՛ղջ կեցիր : Թագաւորութեանը բոլոր
հրամանատարները , նախարարները , կուսա-
կալները , խորհրդականները ու կառավարիչ-
ները խորհուրդ ըրին , որ թագաւորական հրա-
ման մը որոշուի , և արգելիչ օրէնք մը հաս-
տատուի , թէ ո՛վ որ մինչև երեսուն օր խնդ-
րուած մը խնդրէ մէկ աստուծմէ մը , կամ
մարդէ մը , բայց քե՛զմէ՝ ո՛վ թագաւոր , ա-
8 ռիւծներուն գուբը նետուի : Հիմա ո՛վ թա-
գաւոր՝ ան արգելիչ օրէնքը հաստատէ՛ , ու
հրովարտակը ստորագրէ՛ , որ ՚Պարսից ու Պար-
սից անխափանելի օրէնքին համեմատ չփոխուի :
9 Անոր համար Դարեհ թագաւորը հրովարտա-
կը՝ ու արգելիչ օրէնքը ստորագրեց :
10 Ու երբոր Դանիէլ իմացաւ թէ հրովար-
տակը ստորագրուեցաւ , իր տունը գնաց . ու
իր սենեակին մէջը պատուհանները Երուսաղէմ բաց էին , և ՚օրը երեք անգամ
ծունկի վրայ գալով աղօթք կ'ընէր , ու իր Աս-
11 տուծոյն գոհութիւն կը մատուցանէր իր առջև
սովորութեանը պէս : Ասոր ա՛ս մարդիկները
ժողվուեցան , ու Դանիէլը գտան՝ որ իր Աս-
տուծոյն առջևը աղօթք ու աղաչանք կ'ընէր :

* ՚ի՛՛ Համրուած , Համրուած , կշռուած ու բաժնուած :
ա Ես . ԻԶ . 6 : Սաղ . կԹ . 9 :
բ Ելս . իբ . 2 : Հմմ 31 : Պլ . ԻԹ . 1 :
գ Պլ . գ . 28 :
դ Հմմ . 7 :
ե Ելս . ծա . 31 , 39 , 57 :
զ Պլ . ԻԹ . 1 :
—
է Ես . Ելս . ա . 1 :
ը Պլ . ե . 12 :
թ Ժող . գ . 4 :
ժ Նէհեմ . բ . 3 : Հմմ 21 : Պլ . բ . 4 :
ի Ելս . ա . 19 : բ . 8 : Հմմ 12 , 15 :
լ ՚ի ՚Ծագ . բ . 44 , 48 : Սաղ . ե . 7 : Հեսկ . բ . 4 :
խ Սաղ . ծԹ . 17 : Փսղ . բ . 1 , 2 , 15 : գ . 1 : ՚Ժ . 9 :

12 ե[ե] Ընտանիքը մեռնեցան, ու թագաւորին առջևը՝ թագաւորին արգելիչ օրէնքին վրայով ըսին. Դուն մեկ արգելիչ օրէնք մը չսաորագրեցիր, թէ ով որ մինչև երեսուն օր քեզմէ մեկ աստուածէ մը, կամ մարդէ մը, բայց ի քեզմէ՝ ով թագաւոր, առիւծներուն գուբը նետուի. թագաւորը պատասխան տուաւ, ու ըսաւ. Ճշմարիտ է խօսքը ըստ Մարաց ու Պարսից օրէնքին, որ չի փոխանակուիր։ 13 Ընտանիքը պատասխան տուին, ու թագաւորին առջևը ըսին. Գերեվարներէն Յուդայի գերեվարներէն որդիներէն եղող Դանիէլը՝ քեզ և քու սաորագրած արգելիչ օրէնքդ բանի տեղ չսեպեր՝ ով թագաւոր, հապա օրը իրեք անգամ իր խնդ- 14 գրուածքը կը մատուցանէ։ Ընտանիքը թագաւորը ա խօսքերը լսածին պէս, Էինքնիրեն շատ տրտմեցաւ, ու իր սիրտը Դանիէլին վրայ դրաւ որ զանիկայ ազատէ, ու մինչև արեւուն 15 մտնելը կը ջանար որ զանիկայ ապրեցընէ։ Այդ ան մարդիկները թագաւորին քովը ժողվուեցան, ու թագաւորին ըսին. Ո՛վ թագաւոր՝ գիտցիր որ Մարաց ու Պարսից օրէնքը սա է, որ թագաւորին ամէն հաստատած արգելիչ օ- 16 րէնքը ու հրամանը չփոխուիր։ Ընտանիքը թագաւորը հրամայեց, ու Դանիէլը բերին, և զանիկայ առիւծներուն գուբը նետեցին։ Թագաւորը Դանիէլին խօսեցաւ, ու ըսաւ. Քու Աստուածդ՝ որ դուն անդադար կը պաշտես, 17 անիկայ քեզ պիտի ազատէ։ Մի մեկ քար մը բերին, ու գուբին բերանը դրին. և թագաւորը զանիկայ իր կնիքովը, ու իր մեծամեծներուն կնիքովը կնքեց, որ Դանիէլին վրայով բան 18 մը չփոխուի։ Յետը թագաւորը իր տունը դընաց, ու գիշերը անօթի անցուց, և իր առջևը *նուագարաններ բերել չտուաւ. ու քունը իրմէ փախաւ։

19 Եւ թագաւորը արշալոյսին կանուխ ելաւ, 20 ու արտերնօք առիւծներուն գուբը գնաց։ Ու երբոր գուբին մօտեցաւ, տրտում ձայնով մը Դանիէլին պոռաց. Ե՛ Թագաւորը խօսեցաւ, ու Դանիէլին ըսաւ. Ո՛վ Դանիէլ՝ կենդանի Աստուծոյ ծառան, քու Աստուածդ՝ որն որ դուն անդադար կը պաշտես, կարող եղաւ քեզ 21 առիւծներէն ազատելու։ Ընտանիքը Դանիէլը թագաւորին ըսաւ. Ո՛վ թագաւոր՝ յաւիտեան 22 ժղջ կեցիր. Իմ Աստուածս իր հրեշտակը խրկեց, ու առիւծներուն բերանը գոցեց, ու ինծի վնաս չտուին. վասն զի անոր առջևը՝ իմ վրաս անմեղութիւն գտնուեցաւ. և քու առջեւդ ալ՝ ով թագաւոր, մեկ յանցանք մը ը- 23 րած չեմ։ Ընտանիքը թագաւորը չատ ուրախացաւ, ու հրամայեց որ Դանիէլը գուբէն հանեն. և Դանիէլը գուբէն հանեցին, ու անոր վրան ամենևին մեկ վնաս մը չգտնուեցաւ. 24 վասն զի իր Աստուծոյն հաւատաց։ Եւ թագաւորը հրամայեց, ու Դանիէլին վրայով չարախօսութիւն ընող մարդիկները բերին, և զանոնք, ա՛ նոնց տղաքները ու կիներները առիւծներուն գուբը նետեցին. ու անոնք դեռ գուբին յատակը չհասած՝ առիւծները անոնց վրայ տիրեցին, ու անոնց բոլոր ոսկորները փշրեցին։

25 Ընտանիքը Դարեհ թագաւորը՝ բոլոր երկրի վրայ բնակող ժողովուրդներուն, ազգերուն ու լեզուներուն այսպէս գրեց. Ձեր խաղա- 26 ղութիւնը շատնայ. Ինծմէ հրաման ելաւ՝ որ իմ թագաւորութեանս բոլոր իշխանութեանցը մէջ՝ Դանիէլին Աստուծոյն երկնէն գողան ու վախնան. վասն զի անիկայ կենդանի Աստուած է, ու յաւիտեան կը կենայ, և անոր թագաւորութիւնը չաւերուիր, ու անոր իշխանութիւնը 27 մինչև վերջը կը մնայ։ Ընդկայ կ՚ազատէ ու կը փրկէ, և երկինքի մէջ ու երկրի վրայ նշաններ ու հրաշքներ կ՚ընէ, որ Դանիէլը առիւծներուն երեսէն ազատեց։

28 Եւ ասա Դանիէլը՝ Դարեհին թագաւորութեանը, ու Պարսիկ Կիւրոսին թագաւորութեանը աւետը յաջողութիւն գտաւ։

Գ Լ Ը

1 Դանիէլին տեսած տեսիքը չորս կենդանիներու վրայով։ 9 Աստուծոյ թագաւորութեանը վրայով։ 15 Ընոնց մեկնութիւնը։

1 [Բ]աբիլոնի Բաղտասար թագաւորին առջի տարին՝ Դանիէլ երազ տեսաւ, ու իր անկողնին մէջ իր դլխուն տեսիլքները. և անիկայ երազը գրեց, ու բաներուն համառօտու- 2 թիւնը ըսաւ։ Դանիէլ խօսեցաւ ու ըսաւ. Գիշերը տեսիլքիս մէջ տեսայ որ՝ ահա երկինքին չորս հովերը մեծ ծովուն վրայ կը յարձա- 3 կէին։ Եւ ծովէն չորս մեծ գազաններ ելան, որոնք իրարմէ տարբեր էին։

4 Առաջինը առիւծի պէս էր, ու արծիւի թեւեր ունէր. ու կը տեսնէի մինչև որ անոր թեւերը փրցուեցան, ու երկրէն վերացաւ, և մարդու պէս ոտքերուն վրայ կայնեցաւ, ու անոր մարդու սիրտ տրուեցաւ։

5 Եւ ահա մէկ ուրիշ երկրորդ գազան մը արջու նման՝ որ մէկ քովին վրայ կայնեցաւ, ու

ե ԳԼ. գ. 8։
զ Հմմ 8։
է ԳԼ. ա. 6։ Ե. 13։
ը ԳԼ. գ. 12։
թ ԳԼ. գ. 26։
ժ Հմմ 8։
ի Ոզբ. գ. 53։
լ Ասա. խէ. 66։
* Ամ համաձայ՝ կերակուրներ

ա ԳԼ. բ. 1։
բ Տես գԼ. գ. 15։
գ ԳԼ. բ. 4։
դ ԳԼ. գ. 28։
ե Գբբ. ժա. 33։
զ Գբբ. ժա. 33։
է Նախ. ի. 10։ Տես բ Օր. իզ. 16։ գ Թագ. ժգ. 6։
ը ԳԼ. գ. 1։

թ ԳԼ. գ. 29։
ժ Ասդ. դ ի. 1։
ի ԳԼ. գ. 34։
լ ԳԼ. բ. 44։ գ. 3, 34։ է. 14, 27։ Գբս. ա. 33։
խ ԳԼ. գ. 3։
ծ Ուշադ. ձեռքին
կ Նզր. ա. 1, 2։
հ ԳԼ. ա. 21։

ձ Ծն. ժբ. 6։ Տես Ամաւ. գ. 7։
ղ ԳԼ. բ. 28։
ճ Հայտ. ժգ. 1։
մ ք Օր. իբ. 49։ ք Թագ. ա. 23։ Նեհմ. գ. 7, 13։ իբ. 40։ Նզեկ. ժէ. 3։ Ամբ. ա. 8։
յ ԳԼ. բ. 39։

բերանը՝ ականներուն մէջը՝ իրենք կողք օսկոր
կար • և անոր այսպէս ըսին • Երկեր , շատ միս
կեր :
6 Ասկէ ետքը կը տեսնէի • և ահա ինձի նման
մէկ ուրիշ մը՝ որուն կռնակին վրայ չորս թռչու-
նունի թևեր կային • և սա գազանը չորս գլուխ
ունէր , ու անոր իշխանութիւն տրուեցաւ :
7 Ասկէ ետքը՝ գիշերուան տեսիլքներու մէջ
կը տեսնէի , և ահա [a]մէկ չորրորդ գազան մը •
անիկայ ահեղ՝ սոսկալի ու խիստ զօրաւոր էր •
և անիկայ մեծ երկաթէ ակռաներ ունէր • անի-
կայ կ՚ուտէր , ու կը փշրէր , ու մնացածը ոտ-
քերովը կը կոխէր , ու իրմէ առաջ եղող ամէն
գազաններէն տարբեր էր • [b]և տասը եղջիւր ու-
8 նէր : Երբոր ես ան եղջիւրները կը դիտէի , ա-
հա [c]անոնց մէջը մէկ ուրիշ պզտիկ եղջիւր մը
ելաւ , որ անոր առջևէն՝ առջի եղջիւրներուն
իրենք խլուեցաւ • և ահա աս եղջիւրին վրայ՝
[d]մարդու աչքերու պէս աչքեր , [e]ու մեծ բաներ
խօսող բերան կար :
9 [f]Ես կը տեսնէի մինչև որ աթոռներ դրուե-
ցան , ու [g]Հինաւուրցը նստաւ • [h]անոր զգեստը
ձիւնի պէս ճերմակ՝ ու գլխուն մազը մաքուր
բուրդի պէս էր • անոր աթոռը կրակի բոցի պէս ,
10 [i]ու անիւները վառած կրակի պէս էր • [j]Գետ
առջևէն կրակի գետ կ՚ելլէր ու կը վազէր • [k]հա-
զարք հազարաց ծառայութիւն կ՚ընէին անոր ,
և բիւրք բիւրուց անոր առջևը կը կայնէին •
Դատաստանը բազմեցաւ , ու գիրքերը բացուեցան :
11 Ես առինքն կը նայէի ան եղջիւրին խօսած մեծ
խօսքերուն ձայնին համար , [l]ու նայեցայ մինչև
որ ան գազանը սպանուեցաւ , և անոր մար-
մինը կորսուեցաւ , ու կրակի բոցերու տրուե-
12 ցաւ : Իր միւս գազաններուն իշխանութիւնը
վերցուեցաւ • բայց մինչև ժամանակ մը ու ա-
տեն մը՝ կենաց երկարութիւն տրուեցաւ ա-
13 նոնց : Տեսիլքներու մէջ կը տես-
նէի , և ահա երկինքի ամպերով [m]մարդոյ Որ-
դւոյն նման Էնը կու գար , ու մինչև [n]Հինա-
ւուրցը հասաւ • և զանիկայ անոր առջևը մօտե-
14 ցուցին : [o]Ու անոր իշխանութիւն՝ պատիւ ու
թագաւորութիւն տրուեցաւ , որ ամէն [p]ժողո-
վուրդները , ազգերը ու լեզուները անոր ծա-
ռայութիւն ընեն • անոր իշխանութիւնը [q]յա-
ւիտենական իշխանութիւն է՝ որ չանցնիր , ու
թագաւորութիւնը չաւրուիր :
15 Ես Դանիէլս [r]հոգւովս վշտացայ իմ ներսի
դիս , և իմ գլխուս տեսիլքները զիս խռովե-
16 ցուցին : [s]Ես կայնողներէն մէկուն մօտեցայ ,
ու սա ամէն բաներուն ճշմարտութիւնը անոր
հարցուցի • և անիկայ ինծի խօսեցաւ , ու սա
17 բաներուն մեկնութիւնը ինծի դիտցուց : [t]Այս
չորս մեծ գազանները՝ չորս թագաւորներ են , ո-
18 րոնք երկրէն պիտի ելլեն : Եւ թագաւորու-
թիւնը՝ [u]Վարձրելոյն սուրբերը պիտի առնեն ,
ու անոնք պիտի ժառանգեն թագաւորութիւնը
յաւիտեան , և յաւիտենից յաւիտենից :
19 Անոր [v]չորրորդ գազանին վրայով ճշմարիտը
դիտնալ ուզեցի , որ անիկայ բոլոր միւաներէն
տարբեր էր , ու խիստ ահեղ էր • անոր ակ-
ռաները երկաթէ , և ըղունդները պղնձէ էին •
անիկայ կ՚ուտէր , կը փշրէր , ու մնացածը ոտ-
20 քերովը կը կոխէր • Եւ անոր գլուխը եղող տա-
սը եղջիւրներուն վրայով , ու մէկալ ելածին
վրայով՝ որ անոր առջևէն իրենք թևկան , այս-
ինքն ան եղջիւրին վրայով՝ որ աչքեր ու մեծ
բաներ խօսող բերան ունէր , և անոր դէմքը
21 միւսներէն մեծ էր : Ես կը տեսնէի որ [w]ան եղ-
ջիւրը սուրբերուն հետ պատերազմ կ՚ընէր , ու
22 անոնց յաղթեց , [x]Մինչև որ [y]Հինաւուրցը ե-
կաւ , [z]և Վարձրելոյն սուրբերուն իրաւունք
տրուեցաւ , ու ժամանակը հասաւ որ սուրբերը
23 թագաւորութիւնը առին : Ընդհակ այսպէս ը-
սաւ • Չորրորդ գազանը՝ երկրի վրայ [a]չորրորդ
թագաւորութիւն պիտի ըլլայ , որ ամէն թա-
գաւորութիւններէն տարբեր պիտի ըլլայ , ու
բոլոր երկիրը պիտի ուտէ , ու զանիկայ պիտի
24 կոխէ ու փշրէ : [b]Եւ ան տասը եղջիւրները՝
ան թագաւորութենէն ելլելու տասը թագա-
ւորներ են , ու անոնցմէ ետքը մէկ ուրիշը պի-
տի ելլէ , ու անիկայ առջիններէն տարբեր պի-
տի ըլլայ , և անիկայ իրենք թագաւոր պիտի
25 կոծանէ • [c]Ու Վարձրելոյն դէմ խօսքեր պի-
տի ըսէ , ու [d]Վարձրելոյն սուրբերը պիտի մա-
շէ , և [e]պիտի մտածէ ժամանակներ ու օրէնք-
ներ փոխելու • ու անոնք [f]մինչև ժամանակ մը ,
ժամանակներ , ու կէս ժամանակ [g]անոր ձեռքը
26 պիտի տրուին : [h]Բայցատեանը պիտի բազմի ,
ու անոր իշխանութիւնը պիտի վերցնեն • պա-
նելով մինչև վերջը բնաջինջ պիտի ընեն ու կոր-
27 սընցնեն : [i]Եւ թագաւորութիւնը , ու իշխա-
նութիւնը , ու բոլոր երկինքին տակը եղող թա-

ա Կռ. ը • 8 , 22 :
բ Կռ. բ • 40 : Հմր 19 , 23 :
գ Հայտ. ժգ • 1 : Տես գռ. բ • 41 :
դ Հմր 20 , 21 , 24 : Կռ. ը • 9:
ե Հայտ. ի • 7 :
զ Սաղ. ժը • 3 : Հմր 25 : Հայտ. ժգ • 5 :
է Հայտ. ի • 4 :
ը Սաղ. ղ • 2 : Հմր 13 , 22 :
թ Սաղ. ձղ • 2 : Հայտ. ա • 14 :
ժ Նկղկ • ա • 15 , 16 :
ի Սաղ. ծ • 3 : ղէ • 3 : Նա • Հ • 33 : կղ • 15 :
ձ ջ Ծագ • իբ • 19 : Սաղ • կը • 17 : Երբ • ժբ • 22 : Հայտ • ե • 11 :
ղ Հայտ • ի • 4 , 12 :
ճ Հայտ • ժի • 20 :
մ Նկղկ • ա • 26 : Սաա • իդ • 30 : իղ • 64 : Հայտ • ա • 7 , 13 : ժգ • 14 :
յ Հմր 9 :
ն Սաղ • ը • 6 , 7 , 8 : ը • 6 : ճծ • 1 , 2 : Սաա • ժա • 27 : իը • 18 : Հօշ • գ • 35 : ա Կոր • ժե • 27 : Նկես • ա • 22 :
շ Կռ • գ • 4 :
ո Սաղ • ճխ • 13 : Կռ • բ • 44 : Հմր 27 : Մկբ • գ • 7 : Դտ • ա • 33 : Հօշ • ժբ • 34 : Երբ • ժբ • 28 :
չ Հմր 28 :
պ Հմր 3 :
ջ Նա • կ • 12 , 13 , 14 : Հմր 22 , 27 : ը Տիմ • բ • 11 , 12 : Հայտ • ը • 26 , 27 : գ • 21 : ի • 4 :
ռ Հմր 7 :
ս Կռ • ը • 12 , 24 : ժա • 31 : Հայտ • ժա • 7 : ժգ • 7 : ժէ • 14 : ժի • 19 :
վ Հմր 9 :
տ Հմր 18 : ա Կոր • գ • 2 : Հայտ • ա • 6 : ե • 10 : ի • 4 :
ր Կռ • բ • 40 :
ց Հմր 7 , 8 , 20 : Հայտ • ժէ • 12 :
ւ Նա • լէ • 23 : Կռ • ը • 24 , 25 : ժա • 28 , 30 , 31 , 36 : Հայտ • ժգ • 5 , 6 :
փ Հայտ • ժէ • 6 : ժը • 24 :
ք Կռ • բ • 21 :
օ Կռ • ժբ • 7 : Հայտ • ժբ • 14 :
ֆ Հայտ • ժգ • 7 :
ա Հմր 10 , 22 :
բ Հմր 14 , 18 , 22 :

գաւառութեանց մեծութիւնը՝ Խարձրելոյն սուբ-
բերուն Ժողովուրդին պիտի տրուի • [f]ետոր թա-
գաւորութիւնը յաւիտենական թագաւորու-
թիւն է , [g]ու բոլոր իշխանները անոր պիտի ծա-
ռայեն , ու պիտի հնազանդին :
28 Այսօրին վերջը մինչև հոս է : Ես Դա-
նիէլս՝ իմ խորհուրդներս խիստ խռովեցուցին •
ու երեսս գոյնը փոխուեցաւ • և հոս խօսքը
սրտիս մէջը պահեցի :

ԳԼ • Բ

1 Դանիէլին տեսիլքը խոյի ու քօշի վրայով : 15 Գաբրիէլ
կը բացատրէ Դանիէլը , ու տեսիլքը կը մնայ :

1 Բաղտասար թագաւորին թագաւորութեանը
երրորդ տարին՝ ինծի Դանիէլիս տեսիլք ե-
2 րեւցաւ , ան[a]ուէրէն առաջին էր : Ես տե-
սիլքի մէջ տեսայ • ու եղաւ որ տեսած ատենս ,
ես Եղամի գաւառին մէջը եղող [b]Շուշան մայ-
րաքաղաքն էի , ու տեսիլքի մէջ տեսայ որ՝
Ուլայ գետին քովն էի :
3 Ես իմ աչքերս վերցուցի ու տեսայ , և ա-
հա գետին [c]քովը խոյ մը կայնած էր , ու ա-
նիկայ երկու եղջիւր ունէր , և ան եղջիւրները
բարձր էին , ու մէկը մէկալէն բարձր էր , ու ան
4 բարձրը նորէն եկաւ : Ես տեսայ ան խոյը՝ որ
իր եղջիւրովը դէպ ի արեւմուտք , դէպ ի
հիւսիս , ու դէպ ի հարաւ կը զարնէր , ու բնաւ
մէկ գազան մը անոր առջեւը չէր կրնար կայնիլ ,
և անոր ձեռքէն ազատող չկար • [d]հապա անի-
կայ իր ուզածին պէս ըրաւ , ու մեծցաւ :
5 Ու երբոր ես կը մտածէի , ահա արեւմուտքէն
բոլոր երկրի երեսին վրայ այծերու քօշ մը ե-
կաւ , ու գետնին չէր դպչիր • ու քօշը իր աչ-
քերուն մէջտեղը՝ [e]մէկ նշանաւոր եղջիւր մը ու-
6 նէր • Ես անիկայ հասաւ մինչև երկու եղջիւր
ունեցող խոյը , որն որ տեսայ որ գետին քովը
կայնած էր , ու իր կատաղի զօրութեամբը ա-
7 նոր վրայ յարձակեցաւ : Ես տեսայ որ խոյին
մօտեցաւ , ու անոր վրայ կատղելով՝ խոյը
զարկաւ , և անոր երկու եղջիւրը կոտրեց • ու
խոյը այժ չունէր որ անոր առջեւը կայնի • ու
զանիկայ գետինը զարկաւ , ու զանիկայ կոխ-
կրտեց • և մէկը չկար որ խոյը անոր ձեռքէն
8 ազատէ : Ու այծերու քօշը խիստ մեծցաւ • ու
անիկայ ուժգնացին պէս՝ ան մեծ եղջիւրը կոտ-
րեցաւ , և անոր տեղը՝ դէպ ի երկինքին չորս

9 հովերը՝ [h]չորս նշանաւոր եղջիւրներ եկան : [i]Ու
անոնց մէկէն պզտիկ եղջիւր մը եկաւ • և անի-
կայ [k]դէպ ի հարաւ , դէպ ի արեւելք ու դէպ ի
10 [l]փառաւոր երկիրը մեծցաւ • Ու [m]մինչև
երկինքի զօրքը [n]մեծցաւ , և [o]զօրքէն ու աստ-
ղերէն գետինը ձգեց , ու զանոնք կոխկռտեց •
11 Ու մինչև [p]զօրաց Իշխանը [q]զինքը բարձրա-
ցուց • [r]ու անկէ [s]մշտնջենաւոր պահը վերցուե-
ցաւ , և անոր սրբարանին բնակարանը կործա-
12 նեցաւ : Ու [t]զօրք մը ամբարշտութեամբ մշտ-
նջենաւոր պահին դէմ դրաւ՝ , ու [u]ճշմար-
տութիւնը գետինը զարկաւ , ու [v]բան տեսաւ ,
13 և յաջողեցաւ : Ու լսեցի որ [w]մէկ սուրբ մը կը
խօսէր • և ան խօսողին մէկ ուրիշ սուրբ մը ը-
սաւ • Այնջենաւոր պահին , ու աւերող ամ-
բարշտութեանը , ու սրբարանին , և զօրքին կո-
խուելու տրուելուն տեսիլքը մինչև ե՞րբ պիտի
14 ըլլայ : Ու անիկայ ինծի ըսաւ • Այնուհետև երկու
հազար իրիկուընբաղ ճօր • ետքը սրբարանը պի-
տի մաքրուի :
15 Ու երբոր ես Դանիէլս տեսիլքը տեսայ , ու
[x]ճանչնալու կը փնտռէի որ հասկրնամ , ա-
հա իմ դիմացս [y]մարդու կերպարանքով կեր
16 կը կայնէր : Ես [z]Ուլայ գետին մէջէն մարդու
ձայն լսեցի , որ կը կանչէր ու կ՚ըսէր • [a]Ո՛վ
17 Գաբրիէլ՝ տեսիլքը ատոր հասկրցուր : Ու ա-
նիկայ իմ կեցած տեղիս մօտ եկաւ • ու երբոր
եկաւ , վախցայ , ու [b]երեսս վրայ ինկայ • և
անիկայ ինծի ըսաւ • Հասկրցիր՝ որդի մարդոյ ,
որ աս տեսիլքը վերջին ժամանակին համար է :
18 [c]Ու երբոր անիկայ ինծի հետ կը խօսէր , ես
թմրած՝ երեսս վրայ գետինը ինկած էի • [d]և
անիկայ ինծի դպաւ , ու զիս իմ կեցած տեղս
19 կայնեցուց • Ու ըսաւ • Ահա քեզի կ՚իմացը-
նեմ բարկութեան վերջը ինչ ըլլալիքը • Նշաան
դի աս պէտքէտը վերջին ժամանակին համար է :
20 [e]Ուն քու տեսած խոյդ՝ որ երկու եղջիւր ու-
21 նէր , Մարայ ու Պարսից թագաւորներն է : [f]Ես
Այծերու քօշը՝ Յունաց թագաւորն է • ու ա-
նոր աչքերուն մէջտեղի մեծ եղջիւրը՝ Առաջին
22 թագաւորն է : [g]Ես ան որ կոտրեցաւ , ու ա-
նոր տեղը չորսը եկաւ , աս է որ՝ ան ազգէն
չորս թագաւորութիւն պիտի կանգնի , բայց չի թէ
23 անոր զօրութեամբը : Ու անոնց թագաւորու-
թեանը վերջը՝ երբոր մեղաւորները իրենց մե-
քայլայուինեանը լրիւ լեցընեն , մէկ [h]պիտակոտիս
24 ու խորագէտ թագաւոր մը [i]պիտի կանգնի • Ես

ա Գլ • բ • 44 : Գլ • ա • 33 : Հյօհ • ժբ • 34 : Հայտ • ժա • 15 :
բ Տե՛ս Լյս • է • 12 :
գ Ա՛մր 15 : Գլ • ը • 27 : Յ • 8, 16 :
դ Գլ • բ • 19, 51 :

ե Գլ • է • 1 :
զ Լսմի • ա • 2 :
է Լ՚Բբ • առջևը
ը Գլ • է • 19 : ժա • 3, 16 :
թ Ա՛մր 21 :
ժ Գլ • է • 6 : ժա • 4 : Ա՛մր 24 :
ի Գլ • է • 8 : ժա • 21 :
լ Գլ • ժա • 25 :
խ Ասգ • խը • 2 : Լգհկ • է • 6, 15 : Գլ • ժա • 16, 41, 45 :
ծ Լյս • ժգ • 13 :
կ Գլ • ժա • 28 :
հ Հայտ • ժբ • 4 :
ձ Հես • է • 14 :
ղ Լ՚բեմ • խը • 26, 42 : Գլ • ժա • 36 : Ա՛մր 25 :
ճ Գլ • ժա • 31 : ժբ • 11 :
մ Լե • իթ • 38 : Թուս • իը • 3 : Լգհկ • խզ • 13 :
յ Գլ • ժա • 31 :

ն Գլ • ժա • 21 :
շ Ամգ • խը • 2 : Լգհկ • է • 8 : ժա • 21 : Ա՛մր 24 : Ա՛մր 25 :
ո Ես • ժա • 14 : Ամգ • խը • 2 : Լգհկ • է • 8 : ժա • 21 : Ա՛մր 24 : Ա՛մր 25 :
չ Ես • ժա • 14 : Ամգ • խը • 2 : Լգհկ • է • 8 : ժա • 21 : Ա՛մր 24 : Ա՛մր 25 :
պ Ես • ժա • 14 : Ամգ • խը • 2 : Լգհկ • է • 8 : ժա • 21 : Ա՛մր 24 : Ա՛մր 25 :
ջ Ես • ժա • 14 : Ամգ • խը • 2 : Լգհկ • է • 8 : ժա • 21 : Ա՛մր 24 : Ա՛մր 25 :
ռ Ես • ժա • 14 : Ամգ • խը • 2 : Լգհկ • է • 8 : ժա • 21 : Ա՛մր 24 : Ա՛մր 25 :
ս Ես • ժա • 14 : Ամգ • խը • 2 : Լգհկ • է • 8 : ժա • 21 : Ա՛մր 24 : Ա՛մր 25 :
վ Ես • ժա • 14 : Ամգ • խը • 2 : Լգհկ • է • 8 : ժա • 21 : Ա՛մր 24 : Ա՛մր 25 :
տ Ես • ժա • 14 : Ամգ • խը • 2 : Լգհկ • է • 8 : ժա • 21 : Ա՛մր 24 : Ա՛մր 25 :
ր Ես • ժա • 14 : Ամգ • խը • 2 : Լգհկ • է • 8 : ժա • 21 : Ա՛մր 24 : Ա՛մր 25 :
ց Ես • ժա • 14 : Ամգ • խը • 2 : Լգհկ • է • 8 : ժա • 21 : Ա՛մր 24 : Ա՛մր 25 :

† Կամ ամբարշտութեան հա-
մար՝ մշտնջենաւոր պահին դէմ
խրէին զօրք տրուեցաւ •
ա Ասգ • ՀՀ • 43, 142 : Լյս • ծ • 14 :
բ Ա՛մր 4 : Գլ • ժա • 28, 36 :
գ Գլ • ը • 13 : ժբ • 6 : Ա պե-
տ • ա • 12 :
դ Լ՚Բբ • Իրիկուն առաւօտ •
ե Տե՛ս գլ • ժբ • 8 : Ա պետ • ա • 10, 11 :
զ Լգհկ • ա • 26 :
է Գլ • ժբ • 6, 7 :
ը Գլ • ը • 21 : Ղե • ա • 19, 26 :
թ Ես • ժա • 3 :
ժ Ա՛մր 8 : Գլ • ժա • 4 :
ի Ո՛ր • իը • 50 :
լ Ա՛մր 6 :
խ Ա՛մր 3 :
ծ Ա՛մր 5 :
‖ Կամ մնգռտ
կ Գլ • ժա • 3 :
հ Ա՛մր 8 : Գլ • ժա • 4 :
ձ Ա՛մր 6 :
ղ Գլ • ժ • 9, 10 : Ղե • ի • 32 :
ճ Լգհկ • ը • 2 :
մ Գլ • ի • 27 : ժա • 27, 35 ; 36 : ժբ • 7 : Ընդ • բ • 3 :
յ Ա՛մր 3 :
ն Ա՛մր 5 :
շ Ա՛մր 8 : Գլ • ժա • 4 :
ո Ա՛մր 6 :

անոր իշխանութիւնը պիտի զօրանայ ։ [a]բայց չէ թէ իր զօրութեամբը • ու անիկայ սքանչելի կերպով պիտի աւերէ • [b]և պիտի յաջողի , ու բան պիտի տեսնէ ։ [c]ու զօրաւորները , և սրբոց
25 ժողովուրդը պիտի աւերէ • [d]Ու [e]իր խելքին մէջ խորհուրդը իր ձեռքին մէջ նենգութիւնը պիտի յաջողի , [f]և իր սրտին մէջ պիտի հպարտանայ , ու խաղաղութեան մէջ շատերը պիտի կորսընցնէ , և [g]իշխանաց Իշխանին դէմ պիտի դնէ • բայց [h]առանց ձեռքի պիտի կործի ։
26 [i]Նե իրիկուան ու առաւուան տեսիլքը՝ որ ըսուեցաւ , ճշմարիտ է ։ [k]ու դուն տեսիլքը գոցէ • քանզի շատ օրերու համար է ։
27 [l]Ու ես Դանիէլս մնացայ , և քանի մը օր հիւանդացայ • հետը ելայ [m]թագաւորին գործը տեսայ • ու տեսիլքին համար զարմացման մէջ էի • [n]ու մէկը չկար որ [o]ինձի հասկըցնէր" ։

ԻԱ • Թ

1 Դանիէլ դերութեան ժամանակին վրայ խորհելով , 3 մեզաց խոստովանութիւն մը կ'ընէ , 16 ու աղօթքով կը խնդրէ որ Երուսաղէմը նորոգուի ։ 20 Գաբրիէլ կ'երեցնէ անոր՝ եօթանասուն շաբաթներուն վրայով ։

1 Ա[p]սուերոսի որդւոյն [q]Դարեհին առջի տարին՝ որ անիկայ Քաղդէացւոց թագաւորութեանը վրայ թագաւոր
2 դրուեցաւ , Ընոր թագաւորութեանը առջի տարին՝ ես Դանիէլս դիրքերէն իմացայ այն տարիներուն թիւը՝ որոնց համար Տէրոջը խօսքը եղեր էր [r]Երեմիա մարգարէին , թէ եօթանասուն տարիով պիտի վերջացնէր Երուսաղէմի աւերումները ։
3 [s]Ու ես իմ երեսս Տէր Աստուծոյ դարձուցի , որ ծամապահութեամբ , քուրձով ու մո-
4 խիրով աղօթք ու աղաչանք մատուցանեմ• Ու իմ Տէր Աստուծոյս աղօթք ըրի , խոստովանեցայ , ու ըսի • Ո՛վ [t]Տէր՝ մեծ և ահաւոր Աստուած , որ քեզ սիրողներուն և քու պատուիրանքներդ պահողներուն ուխտ ու ողոր-
5 մութիւն կը պահես • [u]Մենք մեղք գործեցինք , անօրէնութիւն ըրինք , ու ամբարշտութիւն ըրինք , և ապստամբ եղանք , ու քու պատուիրանքներէդ ու իրաւունքներէդ խոտորե-
6 ցանք • [v]Ու քու ծառաներուդ՝ մարգարէներուն մտիկ չըրինք , որոնք մեր թագաւորներուն , մեր իշխաններուն , ու մեր հայրերուն ,

---

[a] Հայտ . ժէ . 13 , 17 ։
[b] Էմր 12 ։ Կղ . ժա . 36 ։
[c] Էմր 10 ։ Կղ . է . 25 ։
[d] Կղ . ժա . 21 , 23 , 24 ։
[e] Էմր 11 ։ Կղ . ժա . 36 ։
[f] Էմր 11 ։ Կղ . ժա . 36 ։
[g] Հոր . ԼՁ . 20 ։ Ողբ . գ . 6 ։ Կղ . բ . 34 , 45 ։
[h] Կղ . Ժ . 1 ։
[i] Նկղկ . ժբ . 27 ։ Կղ . Ժ . 14 ։ ժբ . 4 , 9 ։ Տես Հայտ . իբ . 10 ։
[k] Կղ . է . 28 ։ Ժ . 8 , 16 ։
[l] Կղ . գ . 2 , 3 ։
[m] Տես հմր 16 ։
[n] Կամ ես բանը իմանաք ։
[o] Կղ . ա . 21 ։ է . 31 ։ գ . 28 ։
[p] Բ Մն . Լ Ձ . 21 ։ Երեմ . իե . 11 , 12 ։ իե . 10 ։
[q] Նէեմ . ա . 4 ։ Կղ . գ . 10 ։ Երեմ . իե . 12 , 13 ։ Հակ . գ . 8 , 9 , 10 ։
[r] Երեմ . ի . 6 ։ ի Օր . է . 9 ։ Նէեմ . ա . 5 ։ իե . 32 ։
[s] գ Ծագ . բ . 47 , 48 ։ Նէեմ . ա . 6 , 7 ։ իե . 33 , 34 ։ Մաղ . Ձ . 6 ։ Ես . կգ . 5 , 6 , 7 ։ Երեմ . ժգ . 7 ։ Էմր 15 ։
[t] ի Մն . Լ Ձ . 15 , 16 ։ Էմր 10 ։
[u] Նէեմ . իե . 33 ։
[v] Էմր 7 ։
[w] Նէեմ . իե . 17 ։ Մաղ . Ձ . 4 , 7 ։
[x] Էմր 6 ։
[y] Ես . ա . 4 , 5 , 6 ։ Երեմ . բ . 5 , 10 ։
[z] Ղե . իզ . 14 , ԼԸ ։ ի Օր . իէ . 15 , ԼԸ ։ իը . 15 , ԼԸ ։ իե . 20 , ԼԸ ։ Լ . 17 , 18 ։ լա . 17 , ԼԸ ։ Լի . 19 , ԼԸ ։ Ողբ . բ . 17 ։
[aa] Օբաթ . ա . 6 ։
[bb] Ողբ . ա . 12 ։ բ . 13 ։ Նզեկ . է . 9 ։ Ըմոլ . գ . 2 ։
[cc] Ղե . իզ . 14 , ԼԸ ։ ի Օր . իը . 15 ։ Ողբ . բ . 17 ։
[dd] Ես . իե . 13 ։ Երեմ . բ . 30 ։ է . 3 ։ Ովս . է . 7 , 10 ։
[ee] Երեմ . լա . 28 ։ խզ . 27 ։
[ff] Նէեմ . իե . 33 ։ Էմր 7 ։
[gg] Էմր 10 ։
[hh] Նղ . գ . 1 , 6 ։ Լի . 11 ։ գ Թագ . բ . 51 ։ Նէեմ . ա . 10 ։ Երեմ . Լի . 21 ։
[ii] Նղ . ժդ . 18 ։ Նէեմ . իե . 10 ։ Երեմ . Լի . 20 ։
[jj] Էմր 5 ։
[kk] Ի՛ր . արդարութիւններուդ
[ll] Էմր 20 ։ Օբաթ . բ . 3 ։
[mm] Նղ . ի . 5 ։
[nn] Ողբ . բ . 15 , 16 ։
[oo] Մաղ . խդ . 13 , 14 ։ Հի . ձ ։

17 բոլորտիքը եղողներուն նախատինք եղան : Եւ
հիմա ո՛վ Աստուած մեր՝ քու ծառայիդ ա-
ղօթքը ու աղաչանքը լսէ ; ու ե Տէրոջը համար՝
՚քու ամայացած սրբարանիդ վրայ ՚երեսդ փայ-
18 լեցուր : ե Ականջդ խոնարհեցո՛ւր՝ ո՛վ Աստուած
իմ ; ու լսէ , աչքերդ բա՛ց , ՚ու տե՛ս մեր ա-
ւերումները , և ան քաղաքը՝ ՚որուն վրայ քու
անունդ կոչուած է . վասն զի մեր աղաչանքը չէ
թէ մեր արդարութիւններուն համար քու առ-
ջեւդ կը մատուցանենք . հապա քու մեծ ողոր-
19 մութեանդ համար : Ո՛վ Տէր՝ լսէ , ո՛վ Տէր՝
ներէ , ո՛վ Տէր՝ մտիկ ըրէ , ու կատարէ . մի՛
ուշանար ե քեզի համար՝ ո՛վ Աստուած իմ .
քանզի քու քաղաքիդ վրայ , ու քու ժողովուր-
դեանդ վրայ քու անունդ կոչուած է :
20 ՚Ու երբոր ես տակաւին կը խօսէի , կ՚աղո-
թէի , և իմ մեղքս , ու իմ ժողովուրդիս Իս-
րայէլին մեղքը կը խոստովանէի , և իմ Աստու-
ծոյս սուրբ լեռանը համար՝ իմ աղաչանքս իմ
21 Տէր Աստուծոյս առջեւը կը մատուցանէի . Երբ-
որ ես տակաւին աղօթքի մէջ կը խօսէի , ահա
այն առջի տեսիլքին մէջը տեսած մարդս ե Գաբ-
րիէլը՝ շուտ մը թռչելով՝ ե ինծի դպաւ ե իրի-
22 կուան զոհին ատենը , Ու ինձի հասկըցնելով՝
ինծի հետ խօսեցաւ , ու ըսաւ . Ո՛վ Դանիէլ՝
հիմա ելայ , որ քեզի իմաստութիւն սորվեց-
23 նեմ : ՚Քու աղաչանքիդ սկիզբը՝ պատգամ ե-
լաւ , ու ե ես եկայ որ պատմեմ . ՚Վասն զի դուն
Աստո՛ծոյ սիրելի ես . ուրեմն ե պատգամը մը-
24 տիկ ըրէ , ու տեսիլքը հասկըցիր : Եօթանասնը
վերջացընելու , ու մեղքը հատցընելու , ե և ան-
օրէնութիւնը քաւելու , ՚ու յաւիտենական ար-
դարութիւնը բերելու , և տեսիլքը ու մարգա-
րէութիւնը կնքելու , ու ե սրբոց Սուրբը օծելու
համար՝ քու ժողովուրդիդ վրայ , ու սուրբ քա-
ղաքիդ վրայ՝ ՚եօթանասուն եօթնեակ որոշուած
25 է : Եւ ե գիտցիր ու հասկըցիր , որ ե Երուսա-
ղէմը նորէն շինելու հրամանը ելլելէն մինչեւ
ե* Օծեալ ե իշխանը եօթը եօթնեակ , ու վաթ-
սունեւերկու եօթնեակ կայ . Ե՛ նորէն հրապա-
րակը ու ե պարիսպը պիտի շինուի նեղութեան
26 ժամանակներու մէջ : Եւ վեցասունեւերկու եօթ-

ե Հայ. խե՛. 7։ Ղ. ա. 35։ Ծօհ. ա. 41։ Երբ. ի՛. 11։
Ղ Տ՚ես Ծնու. ժգ. 34։ Նզկէ. գ. 6։
ե Հմմ. ժգ. 23։ Աստ. իդ. 15։
ը Նշդ. գ. 24։ Ղ. 1, 15։ Է. 1։ Նեհմ. բ. 1, 3, 5, 6, 8։
ը Ծօհ. ա. 41։ գ. 25։ Նբհ. Աննման
ժ Նա. ծթ. 4։
ի Նեհեմ. գ. 8, 16, 17, 18։
լ Նա. ծգ. 8։ Աստ. ի՛. 11։ Ղ. խգ. 26, 46։
խ ա Պետ. բ. 21։ գ. 18։
ծ Աստ. իբ. 7։
կ Ղ. ժի՛. 44։
հ Աստ. իգ. 2։
յ Աստ. իգ. 6, 14։
ղ Նա. ը. 7, 8։ ԳԼ. ժա. 10, 22։ Նաե. ա. 8։
ճ Նա. ծգ. 11։ Աստ. իդ. 28։ Ժամ. ի. 15, 19։ Երբ. ի՛. 28։
մ Նա. խբ. 6։ ծէ. 3։ Նբհմ. իա. 31։ Նզկէ. ժգ. 60, 61, 62։
† Ո՛վ աւերող պղծութիւնը աշտարակին վրայ տէրէ ըն-
ծայ , և ի՛ւր պղծութեանց թեւին վրայ աւերող տէրէ
ենայ ,
յ Աստ. իգ. 15։ Մատ. ժգ. 14։ Ղ. իա. 20։
ն Տ՚ես Նա. ծ. 22, 23։ իը. 22։ ԳԼ. ժա. 36։ Ղ. իա. 24։

—

ա ԳԼ. ա. 7։
բ ԳԼ. ը. 26։ Հայտ. ժի՛. 9։
‡ Նբր. զբրբը մեծ էր , ի՛մ պատեհապէսը մեծ էր .
գ ԳԼ. ա. 17։ ը. 16։
դ Տ՚ես Աստ. գ. 17։
ե Օգն. բ. 14։
զ Տ՚ես Հես. ե. 13։
է ԳԼ. ժբ. 6, 7։
ը Նբհմ. ծ. 9։
թ Հայտ. ա. 13, 14, 15։ ժե. 6։
ժ Նզկէ. ա. 16։
ի Նզկէ. ա. 14։
լ Հայտ. ա. 14։ ժի՛. 12։
խ Նզկէ. ա. 7։ Հայտ. ա. 15։
ծ Նզկէ. ա. 24։ Հայտ. ա. 15։
կ Տ՚ես գ Մնաց. գ. 17։ Ելս. ի՛. 7։
հ ԳԼ. ը. 27։
յ ԳԼ. է. 28։

նեակէն ետքը ե Օծեալը պիտի կորուի . ե բայց
չէ թէ իրեն համար . ու ե դալու իշխանին ժո-
ղովուրդը՝ ե քաղաքը ե ու սրբարանը պիտի աւե-
րէ . ե և վերջը ե Հեղեղով պիտի ըլլայ . ու մինչեւ
պատերազմին վերջը աւերումներ սահմանուած
27 են : Ու մէկ եօթնեակ մը՝ ե շատերուն հետ
ե ուխտ պիտի հաստատէ , և եօթնեկին մէջտեղը
զոհը ու պատարագը պիտի դադրեցընէ . ու
ե աւրողը՝ ե պղծութեանց աշտարակին վրայ պէտք
է լլայ՚՚ , մինչեւ որ աւրուածին վրայ ե նախասահ-
մանեալ կորուստը թափուի :

ԳԼ . Ժ

1 Դանիէլ իր անունը խնամարհելընելէն ետև տեսիլք մը կը
տեսնէ . 10 երբոր կը զարհուրի , հրեշտակը զանիկայ կը
մխիթարէ :

1 Պարսից Կիւրոս թագաւորին երրորդ տարին՝
խօսք մը յայտնուեցաւ Դանիէլին , ՚որուն
անունը Բաղտասասար կոչուած էր . ե ու ան
խօսքը ճշմարիտ էր , ու ‡մեծ տառապանաց վե-
րաբեր էր՚՚ . ու ե անիկայ խօսքը հասկըցաւ , ու
2 տեսիլքին տեղեակ եղաւ : Ըն օրերը ես Դա-
3 նիէլս՝ լման երեք շաբաթ սուգի մէջ էի . Ը-
խորժակի կերակուր չկերայ , ու բերանս միս կամ
գինի չմտաւ . ՚ու ամենեւին եղով չօծուեցայ ,
մինչեւ որ երեք շաբաթը լմընցաւ :
4 Եւ առաջին ամսուն քսանուչորսերորդ օրը՝ ես
5 ե Տիգրիս խոշո՛ւոյ մեծ գետին եղերքն էի . Ու
ե աչքերս վերցուցի ու նայեցայ , և ե ահա կտաւ
հագած , ու մէջքը ե Փազ ոսկիէ ե գօտի կա-
6 պած մարդ մը կար . Եւ անոր մարմինը ե ոս-
կեզարի պէս , ու երեսը ե փայլակի երեւոյթի
պէս , Ե և աչքերը կրակի բոցերու պէս , ու
թեւերը ե ու ոտքերը փայլուն պղինձի գոյնին
պէս , ե և իր խօսքերուն ձայնը բազմութեան
7 ձայնին պէս էր : Ու ես տեսիլքը՝ Ես՝նիակ ես
Դանիէլս տեսայ , ու ինծի հետ եղող մար-
դիկները տեսիլքը չտեսան . Հապա անոնց վե-
րայ մեծ վախ ինկաւ , ու փախան որ պահուր-
8 տին : Եւ ես միտակ մնայի , ու ես մեծ տե-
սիլքը տեսայ , ՚ու իմ վրաս ոյժ չմնաց , և իմ
ե վայելչութիւնս ապականութեան դարձաւ , ու

ե Աղ. խե՛. 7։ Ղ. ա. 35։ Ծօհ. ա. 41։ Երբ. ի՛. 11։
Ղ Տ՚ես Ծնու. ժգ. 34։ Նզկէ. գ. 6։
ե Հմմ. ժգ. 23։ Աստ. իդ. 15։
ը Նշդ. գ. 24։ Ղ. 1, 15։ Է. 1։ Նեհմ. բ. 1, 3, 5, 6, 8։
ը Ծօհ. ա. 41։ գ. 25։
ժ Նբհ. Աննման
ի Նա. ծթ. 4։
լ Նեհեմ. գ. 8, 16, 17, 18։
խ Նա. ծգ. 8։ Աստ. ի՛. 11։ Ղ. խգ. 26, 46։
ծ ա Պետ. բ. 21։ գ. 18։
կ Աստ. իբ. 7։
հ Ղ. ժի՛. 44։
յ Աստ. իգ. 2։
ղ Աստ. իգ. 6, 14։
ճ Նա. ը. 7, 8։ ԳԼ. ժա. 10, 22։ Նաե. ա. 8։
մ Նա. ծգ. 11։ Աստ. իդ. 28։ Ժամ. ի. 15, 19։ Երբ. ի՛. 28։
† Նա. խբ. 6։ ծէ. 3։ Նբհմ. իա. 31։ Նզկէ. ժգ. 60, 61, 62։
յ Ո՛վ աւրող պղծութիւնը աշտարակին վրայ տէրէ ըն-
ծայ , և ի՛ւր պղծութեանց թեւին վրայ աւրող տէրէ
ենայ ,
ն Աստ. իգ. 15։ Մատ. ժգ. 14։ Ղ. իա. 20։
շ Տ՚ես Նա. ծ. 22, 23։ իը. 22։ ԳԼ. ժա. 36։ Ղ. իա. 24։

—

ա ԳԼ. ա. 7։
բ ԳԼ. ը. 26։ Հայտ. ժի՛. 9։
‡ Նբր. զբրբը մեծ էր , ի՛մ պատեհապէսը մեծ էր .
գ ԳԼ. ա. 17։ ը. 16։
դ Տ՚ես Աստ. գ. 17։
ե Օգն. բ. 14։
զ Տ՚ես Հես. ե. 13։
է ԳԼ. ժբ. 6, 7։
ը Նբհմ. ծ. 9։
թ Հայտ. ա. 13, 14, 15։ ժե. 6։
ժ Նզկէ. ա. 16։
ի Նզկէ. ա. 14։
լ Հայտ. ա. 14։ ժի՛. 12։
խ Նզկէ. ա. 7։ Հայտ. ա. 15։
ծ Նզկէ. ա. 24։ Հայտ. ա. 15։
կ Տ՚ես գ Մնաց. գ. 17։ Ելս. ի՛. 7։
հ ԳԼ. ը. 27։
յ ԳԼ. է. 28։

9 ալ այժ չունենայ : Եւ անոր խօսքերուն ձայ-
նը լսեցի , Դու անոր խօսքերուն ձայնը լսածիս
պէս՝ ապշած երեսիս վրայ գետինը հնկայ :
10 [a]Նէ ահա ինծի մէկ ձեռք մը դպաւ , ու զիս
ծունկերուս ու ձեռքերուս թմրեցուց վրայ
11 վերցուց . Եւ ինծի ըսաւ . Ով Դանիէլ՝ [b]սի-
րելի մարդ , քեզի ըսելու խօսքերս հասկըցիր ,
ու եղած տեղդ կայնէ . քանզի հիմա քեզի
խրկուեցայ . ու երբոր անիկայ աս խօսքը ինծի
12 ըսաւ , դողալով կայնեցայ : Եւ ինծի ըսաւ .
[c]Մի վախնար , Ով Դանիէլ . քանզի ան առաջի
օրէն՝ ի վեր՝ որ քու սիրտդ տուիր հասկնալ
լոյս , և քու [d]Աստուծոյդ առջեւը քու անձդ խո-
նարհեցնելու , [e]քու խօսքերդ լսուեցան . ու
13 ես քու խօսքերուդ համար եկայ : [f]Բայց Պար-
սից թագաւորութեանը իշխանը քսան ու մէկ օր
իմ երեսիս դէմ կեցաւ . սակայն ահա [g]Մի-
քայէլ՝ առաջին իշխաններէն մէկը՝ ինծի օգնու-
թեան եկաւ . ու ես՝ Հոն Պարսից թագաւոր-
14 ներուն քովը մնացի . Եւ հիմա եկայ , որ ևս-
քի օրերը քու ժողովուրդիդ ինչ ըլլալիքը քե-
զի հասկրցնեմ . [h]Վասն զի տեսիլքը դեռ օր
15 րերուն համար է : Եւ անիկայ ինծի ասանկ
խօսքեր ըսածին պէս , Երեսս դէպ ի գետինը
ծռեցի , ու համր մնացի :
16 Եւ ահա [i]մարդու որդւոյ կերպարանքով
ձեռք [j]շրթունքներուս դպաւ . ու բերանս բացի ,
ու խօսեցայ . ու դիմացս կայնողին ըսի . Ով
տէր իմ՝ ասո տեսիլքով [k]ցաւերս վրաս դար-
17 ձան , և ալ այժ չունենայ : Եւ աս իմ տիրոջս
ծառան՝ աս իմ տիրոջս հետ ի՞նչպէս խօսելու
կարող ըլլայ . վասն զի հիմակուընէ վրաս այժ
18 չկայ , ու վրաս շունչ չմնաց : Եւ ան մարդու
կերպարանք ունեցողը՝ նորէն ինծի դպաւ , և զիս
19 ուժոյցուց . [l]Ու ըսաւ . [m]Մի վախնար՝ Ով
սիրելի մարդ , խաղաղութիւն ըլլայ քեզի . ու-
ժոյիր , և քա՛ջ եղիր . ու երբոր անիկայ ինծի
հետ խօսեցաւ , ուժոյցայ , ու ըսի . Խո՛սիր իմ
տէրս . վասն զի ուժոյցուցիր զիս :
20 Եւ անիկայ ըսաւ . Գիտե՞ս թէ ինչո՛ւ հա-
մար քեզի եկայ . ու հիմա [n]Պարսից իշխանին
դէմ պատերազմելու պիտի գառնամ . ու երբ
լուս պէս , ահա Յունաց իշխանը պիտի գայ :
21 Բայց ես ճշմարտութեան գիրքին մէջը գրուածը
քեզի պիտի պատմեմ . ու ասոնց [o]մէջ մէկը
չկայ որ ինծի օգնէ , [p]բայց միայն ձեր իշխանը
Միքայէլ :

ԳԼ . ԺԱ

1 Պարսից կործանումը Յունաց թագաւորին ձեռքովը ,
5 Հարաւի և հիւսիսի թագաւորներուն միջտեղը եղած
պատերազմները , 30 Հռովմայեցւոց յարձակումը ու բռնաւորութիւնը :

1 Ա՛ [q]Մարտց Դարեհ Հնգետասներին [r]առջի տա-
րին՝ ես կայնեցայ որ զանիկայ ուժովցնեմ
2 ու զօրացնեմ : Եւ հիմա քեզի ճշմարտութիւն
պիտի պատմեմ . Ահա Պարսից Երիքին մէջ ի-
նըն թագաւոր ալ պիտի կանգնի . ու չորրորդը մեծ
հարստութիւնով՝ ամենէն հարուստ պիտի ըլ-
լայ , ու երբոր իր հարստութիւնովը ուժովցայ ,
ամենը ոտք պիտի հանէ Յունաց թագաւորու-
թեանը դէմ :
3 Ետքը [s]մէկ զօրաւոր թագաւոր մը պիտի կան-
գնի , ու մեծ իշխանութիւնով պիտի տիրէ , և
4 [t]իր կամացը պէս պիտի ընէ . Ու կանգնուն պէս՝
[u]անոր թագաւորութիւնը պիտի կոտրի , ու եր-
կինքին չորս հովերուն պիտի բաժնուի . բայց
իր յաջորդներուն չէ , Նո՛ր ալ իր վարած իշ-
խանութեանը պէս . վասն զի անոր թագաւո-
րութիւնը պիտի քակուի , ու անոնցմէ ուրիշ-
ներուն պիտի ըլլայ :
5 Եւ Հարաւի թագաւորը պիտի ուժոյնայ ,
ու անոր իշխաններէն Դիկը անոր վրայ պիտի ու-
ժոյնայ , ու պիտի տիրէ . անոր իշխանութիւնը՝
6 մեծ իշխանութիւն պիտի ըլլայ : Եւ մէկ քանի
տարիէն հաքը՝ իրարու հետ դաշնակցութիւն
պիտի ընեն . վասն զի Հարաւի թագաւորին աղ-
ջիկը՝ Հիւսիսի թագաւորին պիտի մտնէ հաշ-
տութիւն ընելու համար , բայց բազուկի ոյժ
պիտի չունենայ . և ան [v]Թագաւորը ու անոր
բազուկը պիտի չկարենայ դիմանալ . Հապա ան
աղջիկը՝ ու զանիկայ բերողները , ու զանիկայ
ծնանողը , և զանիկայ ժամանակներուն համե-
մատ ուժովցնողը ձեռք պիտի տրուի :
7 Բայց անոր արմատներուն ընձիւղներէն Դիկը
պիտի եղէ անոր տեղը , ու անիկայ զօրքով պի-
տի գայ , և Հիւսիսի թագաւորին ամրոցները
պիտի մտնէ , ու անոնց մէջը բան պիտի տես-
8 նէ , ու յաղթող պիտի ըլլայ . Եւ անոնց աս-
տուածներն ալ՝ ձուլածոյ կուռքերուն ու ոս-
կեղէն ու արծաթեղէն ընտիր անօթներուն հետ՝
Եգիպտոս գերութեան պիտի առնէ . ու անի-
կայ [w]Հիւսիսի թագաւորէն աւելի շատ տարի-
9 ներ պիտի կայնի" . Ու Հարաւի թագաւորին
թագաւորութեանը մէջ պիտի մտնէ , ու նորէն
իր երկիրը պիտի դառնայ :
10 Եւ անոր որդիքը պատերազմի պիտի գային ,
ու շատ զօրքերու բազմութիւն պիտի ժողվէին .
[x]ինքն ալ անպատճառ պիտի գայ , [y]ու հեղեղի
պէս պիտի անցնի , և դարձեալ [z]մինչև անոր
11 ամրոցը պիտի պատերազմի : Խո՛ հարաւի թա-

ա ԳԼ . Ը . 18 :
բ Նրեմ . ա . 9 : ԳԼ . Թ . 21 : Յայտ . ա . 17 :
գ ԳԼ . Թ . 23 :
դ Յայտ . ա . 17 :
ե ԳԼ . Թ . 3 , 4 , 22 , 23 : Ծար . Ժ . 4 :
զ Էմր 20 :
է Էմր 21 : ԳԼ . ԺԲ . 1 : Յուդ . 9 : Յայտ . ԺԲ . 7 :
ը Ծն . Խթ . 1 : ԳԼ . Բ . 28 :
թ ԳԼ . Ը . 26 : Ումբ . Բ . 3 :
ժ Էմր 9 : ԳԼ . Ը . 18 :
ի ԳԼ . Ը . 15 :
լ Էմր 10 : Նրեմ . ա . 9 :
խ Էմր 8 :
ծ Էմր 11 :
կ Դատ . Ջ . 23 :
հ Էմր 13 :
ձ Կամ գէմ
ղ Էմր 13 : Յոե . 9 : Յայտ . ԺԲ . 7 :
մ ԳԼ . Ե . 31 :
յ ԳԼ . Ի . 1 :
ն ԳԼ . Ե . 6 : Ը . 5 :
շ ԳԼ . Ը . 4 : Էմր 16 , 36 :
ո ԳԼ . Ը . 8 :
չ ԳԼ . Ը . 22 :
պ Կամ մէկ քանի տարի հիւ-
սիսի թագաւորէն աւելի պե-
տի ուժոյնայ .
ջ Նա . Բ . 8 : ԳԼ . Թ . 26 :
ռ Էմր 7 :

գաւառը պիտի կատղի , ու պիտի ելլէ , և ա-
նոր հետ՝ այնչափ հիւսիսի թագաւորին հետ
պատերազմ պիտի ընէ . ան ալ շատ բազմու-
թիւն ոտք պիտի հանէ . բայց բազմութիւնը
12 անոր ձեռքը պիտի տրուի : Ու երբոր ան բազ-
մութիւնը առնէ , իր սիրտը պիտի բարձրանայ ,
ու բիւրաւորներ պիտի կործանէ , բայց պիտի
13 չհաժոյենայ . Վասնզի հիւսիսի թագաւորը պիտի
դառնայ , ու առջինէն աւելի բազմութիւն ոտք
պիտի հանէ , ու մէկ քանի տարիէն ետքը՝ մեծ
զօրքով , ու մեծ պատրաստութեամբ անշուշտ
14 պիտի գայ : Եւ ան ժամանակները հարաւի
թագաւորին վրայ շատերը պիտի ելլեն . ու
քու ժողովուրդիդ բռնաւորներուն որդիքը ոտք
պիտի ելլեն՝ տեսիլքը կատարելու համար ,
15 բայց պիտի կրկրին : Եւ հիւսիսի թագաւորը
պիտի գայ , ու հողաթումբներ պիտի կանգնէ ,
ու պարսպաւոր քաղաքներ պիտի առնէ . և հա-
րաւի [a]հոգիներուն բազուկները , ու անոր ըն-
րելեալները պիտի չդիմանան , ոչ ալ դիմանա-
16 լու ոյժ պիտի ունենան : Եւ անոր վրայ եկո-
ղը [b]իր ուզածին պէս պիտի ընէ . ու [c]անոր ե-
րեսին դէմ դնող պիտի չըլլայ . և [d]փառաւոր
երկրին մէջը պիտի կենայ , որ անոր ձեռքովը
17 պիտի աւրի : Ու երեսը պիտի շիտակէ իր բոլոր
թագաւորութեանը ուժովը գալու . և իր հե-
տը ուղիղներ պիտի բլլան , ու բան պիտի տես-
նէ . և կանանց աղջիկը անոր պիտի տայ , որ
անոր [e]հոգիովը աւրէ . բայց անիկայ
անոր հետ պիտի չկայնի , ու անոր պիտի չը-
18 լայ : Երեսը իր երեսը դէպ ի կղզիները պիտի
դարձընէ , ու շատերը պիտի առնէ . և մէկ
իշխան մը անոր նախատինքը պիտի դադրեցընէ ,
ու ասկէ ի զատ անոր նախատինքը վրան պիտի
19 դարձընէ : Եւ իր երեսը դէպ ի իր երկրին ամ-
րոցները պիտի դարձընէ , բայց պիտի կրկրի ,
պիտի կայնայ ու պիտի չգտնուի :
20 Եւ անոր տեղը մէկը պիտի ելլէ , որ հար-
կապահանջը պիտի խրկէ իր թագաւորութեանը
*[f]փառքին համար" . բայց անիկայ քիչ օրերու
մէջ պիտի կոտրի . սակայն ոչ բարկութեամբ ,
և ոչ պատերազմով :
21 Ու անոր տեղը [g]մէկ անարգ մը պիտի ելլէ ,
որ անոր թագաւորական պատիւ պիտի չտան .
բայց անիկայ հանդարտութեամբ պիտի գայ ,
ու շողոքորթութիւններով թագաւորութիւնը
22 պիտի առնէ : Եւ անոր առջևէն [h]հեղեղին բա-
զուկներովը պիտի ընկզմին , ու պիտի կոտրին .
23 [i]նաև ուխտին իշխանը : Վասնզի անոր հետ
դաշնակցութիւն ընելէն ետքը , [j]անիկայ նենգ-
գութիւն պիտի ընէ , և պիտի ելլէ , ու պզտիկ
24 աղգով պիտի յաղթէ : Ընդհակառակ հանդարտու-
թեամբ խիստ պարարտ գաւառին մէջը պիտի
մտնէ , ու իր հայրերուն , ու հարցը հայրերուն
չըրածը [k]ինքը պիտի ընէ . անոնց մէջը աւար
և կողոպուտ ու ստացուածք պիտի բաշխէ ,
ու միևչև ժամանակ մը պարիսպներուն դէմ
25 իր խորհուրդները պիտի խորհի : Ու մեծ զօր-
քով՝ իր զօրութիւնը ու սիրտը պիտի զրդռէ
հարաւի թագաւորին դէմ . հարաւի թագա-
ւորն ալ խիստ մեծ ու զօրաւոր զօրքով պատե-
րազմի պիտի ելլէ . բայց պիտի չկարենայ դի-
մանալ . վասնզի անոր դէմ խորհուրդներ պի-
26 տի խորհին : Անոր ամենէն կերակուրները ու-
տողները անդամ զանիկայ պիտի կոտրեն . և ա-
նոր զօրքը պիտի [l]ցրուի . ու շատերը սպան-
27 նուած պիտի իյնան : Եւ ան թագաւորներուն
երկուքին ալ սիրտը չարութիւն ընելու հակա-
դիմակ պիտի բլլայ , ու մէկ սեղանի վրայ սուտ
պիտի խօսին . բայց պիտի չյաջողի . վասնզի
[m]վախճանը որոշուած ժամանակի մէջ պիտի ըլ-
28 լայ : Ու անիկայ շատ հարստութիւնով իր եր-
կիրը պիտի դառնայ . և [n]իր սիրտը սուրբ ու-
խտին դէմ պիտի բլլայ , ու բան պիտի տեսնէ ,
ու իր երկիրը պիտի դառնայ :
29 Որոշուած ժամանակի մէջ պիտի դառնայ ,
ու հարաւի վրայ պիտի երթայ . բայց վերջինը
30 [o]առջինին պէս պիտի չըլլայ : [p]Վասնզի Կիտա-
ցւոց նաւերը անոր վրայ պիտի երթան . և ա-
նիկայ պիտի թուլնայ . ու դառնալով [q]սուրբ
ուխտին դէմ պիտի բարկանայ , ու բան պիտի
տեսնէ . և պիտի դառնայ , ու սուրբ ուխտը
31 [r]հողոնելուն ուշադրութիւն պիտի ընէ : Ու
անոր կողմէն բազուկներ պիտի կայնին , [s]և
սրբարանը ու ամրոցը պիտի պղծեն , ու միշտը-
ջնջուած պօհը պիտի վերցընեն , ու աւրող
32 պղծութիւնը պիտի դնեն : Եւ ուխտին դէմ
ամբարշտութիւն ընողները՝ շողոքորթութիւն-
ներով դրեթէ պիտի հանէ . բայց իրենց [t]Ա-
ստուածը ճանչցողներուն ժողովուրդը՝ ոյժ պի-
33 տի գտնեն , ու բան պիտի տեսնեն : Եւ ժո-
ղովուրդին խելացիները շատերուն պիտի սորվե-
ցընեն , [u]ու աւուն մը՝ սուրի , կրակի , գերու-
թեան և յափշտակութեան պիտի հանդիպին :
34 Ու երբոր աս [v]քանդիպին , քիչ մը
օգնութիւն պիտի գտնեն . ու շատերը շողո-
35 քորթութիւններով անոնց պիտի յարին : Եւ
խելացիներէն ոմանք աս [w]քանդրուն պիտի հան-
դիպին , որպէս զի անոնք վերջին ժամանակը
[x]զտնեն՝ փորձէ , մաքրէ ու ճերմկցընէ . [y]քան-
զի անիկայ տակաւին որոշ ժամանակ մը պիտի
36 գան : Եւ ան թագաւորը [z]իր ուզածը պիտի

---

[a] Դն . ը . 4 , 7 ։ Ամբ 3 , 36 ։
[b] Ելս . ամ . 5 ։
[c] Դն . ը . 9 ։ Ամբ 41 , 45 ։
[d] Ելս . ի . 8 ։ Պաղ . լէ . 36։ Նզեկ . իզ . 21 ։
[e] Կամ փառաւոր մնակէն .
[f] Դն . է . 8 ։ ը . 9 , 23 , 25 ։
[g] Ամբ 10 ։
[h] Դն . ը . 10 , 11 , 25 ։
[i] Դն . ը . 25 ։
[j] Կամ կոխէ , նբէ . յորգի .
[k] Ամբ 29 , 35 , 40 ։ Դն . ը . 19 ։
[l] Ամբ 22 ։
[m] Ամբ 25 ։
[n] Յհտ . իի . 24 ։ Նբեմ . բ . 10 ։
[o] Ամբ 28 ։
[p] Դն . ը . 11 ։ ժբ . 11 ։
[q] Պաղ . բ . 7 ։
[r] Նբր . ժա . 35 , ԼԶ ։
[s] Դն . ը . 17 , 19 ։ Ամբ 40 ։
[t] Դն . ը . 29 ։ Ամբ 16 ։
[u] Ամբ 29 ։
[v] Դն . ը . 32 ։
[w] Դն . ժբ . 10 ։ ա Պետ . ա . 7 ։
[x] Ամբ 29 ։
[y] Ամբ 16 ։

5 Դանիէլ ժամանակներուն վրայով տեղեկութիւն կը տառնայ :

1 Եւ ան ժամանակը քու ժողովուրդիդ որդւոցը
վրայ կայտղ ՝Ա՛ռ թայէլ մեծ իշխանը պիտի
կայնի • ²ու անոնկ նեղութեան ժամանակ պիտի
ըլլայ , որ ազգ ըլլալէն մինչեւ անոնկը
եղած չէ • և ան ժամանակը քու ժողովուրդդ
³պիտի ազատի , այսինքն ամէն որ ⁴գրքին մէջը
2 գրուած գտնուի : Եւ երկրիս-Հողին մէջը քնա-
ցողներուն շատերը պիտի արթննան , ⁵ոմանք
յաւիտենական կենաց համար , և ոմանք ալ
նախատանաց ²ու յաւիտենական անարգանաց
3 համար : Եւ իմաստունները երկինքի հաստա-
տութեանը լոյսին պէս , ²ու անոնք որ շատե-
րը արդարութեան կ՚առաջնորդեն ²աստղերուն
պէս ³պիտի փայլին յաւիտեանս յաւիտենից :
4 Եւ դուն՝ ո՛վ Դանիէ՛լ , սա խօսքերը դոցէ ,
ու գիրքը կնքէ՛ մինչեւ վերջին ժամանակը • շա-
տերը ‖ուշադրութեամբ պիտի կարդան՝ , ու
գիտութիւնը պիտի շատնայ :
5 Ես Դանիէլս տեսայ որ՝ ահա ուրիշ եր-
կու հոգւոյ կայներ էին . մէկը գետին մէկ ե-
6 զերքը , ու մէկալը ²գետին մէկալ եզերքը : Ու
ձիւղ բաւ ³ան կտաւ հագած մարդուն՝ որ գե-
տին ջուրերուն վրայ կայնած էր • ⁴Ա՛ս աբանելէն
7 յառներուն վերջը մինչեւ երբ պիտի ըլլայ : Եւ
լսեցի որ՝ ան կտաւ հագած մարդը գետին ջու-
րերուն վրայ կայնած էր , որ ²իր աջ ու ձախ
ձեռքերը երկինքը վերցնելով՝ ³յաւիտեան
կենդանի եղողին վրայ երդում բրաւ , Որ ժա-
մանակ մը , ժամանակներ , ու կէս ⁴ժամանակ
պիտի ըլլայ • ⁵ու երբոր ⁶սուրբ ժողովուրդին
զօրութիւնը բոլորովին ցրուի , ասոնց ամէնը պի-
տի կատարուի :
8 Ու ես լսեցի , բայց չհասկըցայ • ու ըսի • Ո՛վ
9 տէր իմ՝ ասոնց վերջը ի՞նչ պիտի ըլլայ : Եւ
անիկայ ըսաւ • Գնա՝ ո՛վ Դանիէլ • քանզի սա
խօսքերը ²մինչեւ վերջին ժամանակը դոցուած
10 ու կնքուած են : ²Շատերը պիտի մաքրուին ,
ու պիտի ճերմկին , ու պիտի փորձուին •
Բայց ամբարիշտները ամբարշտութիւն պիտի
ընեն • ու բնաւ մէկ ամբարիշտ մը պիտի չհաս-
կընայ • հապա ³իմաստունները պիտի հասկը-
11 նան : Ու ⁴ամէնօրեայ զոհին ⁵վերցուելուն ,
և աւերող պղծութեանը դրուելուն ժամանա-

ընէ , ու ²զինքը բոլոր աստուածներէն վեր պի-
տի բարձրացընէ ու պիտի մեծցընէ , և ³աս-
տուածոց Աստուածին դէմ սոսկալի բաներ պիտի
խօսի , ու յաջողութիւն պիտի գտնէ՝ ⁴մինչեւ
որ բարկութիւնը կատարուի • քանզի նախա-
37 սահմանուածը ՝ի գործ պիտի դրուի : Եւ անի-
կայ իր հարցը աստուածները բանի տեղ պիտի
չդնէ • ²և կանանց ցանկութիւնը , ³ու բնաւ
մէկ աստուած մը պիտի չդնէ • վասն զի զինքը
38 ամենուն վրայ պիտի մեծցընէ : Հապա բերդե-
րուն աստուածը իր եղած տեղը պիտի պատուէ ,
ու իր հայրերուն չճանչցած աստուածը՝ ոսկիով ,
արծաթով , պատուական քարերով ու ցանկալի
39 բաներով պիտի պատուէ : Եւ ան օտար աս-
տուածոյն հետ զօրաւոր բերդերու մէջ բան պի-
տի տեսնէ , ու զանիկայ ճանչցողներուն փառքը
պիտի շատցընէ , և շատերուն վրայ տիրել պի-
տի տայ անոնց , ու երկիրը ⁵իրեն վարձք՝ պի-
տի բաժնէ :
40 ՝Ու վերջին ժամանակը հարաւի թագաւորը
անոր հետ պիտի ծեծկուի • ու հիւսիսի թա-
գաւորը կառքերով , ²ձիաւորներով ու շատ
նաւերով՝ ³մրրիկի պէս անոր դէմ պիտի եր-
թայ , ու երկիրները պիտի մտնէ , ⁴ու կոխկռտ
41 պիտի անցնի • Եւ փառաւոր երկիրը պիտի
մտնէ • ու շատ էրկիրներ տակնուվրայ պիտի ըլ-
լան • բայց անոր ձեռքէն ասոնք պիտի ազատին •
²Եդոմ՝ , Մովաբ , ու Ամմոնի որդւոց գլխա-
42 ւոր ³պաղծոցը : Եւ իր ձեռքը երկիրներուն վրայ
պիտի երկընցընէ , ու Եգիպտոսի երկիրը պի-
43 տի չհարնայ ազատիլ : Եւ ոսկիին ու արծաթի
գանձերուն , ու Եգիպտոսի բոլոր պատուական
բաներուն պիտի տիրէ • և Լիբացիք ու Եթէ-
44 ովպացիք անոր †հետեւող պիտի ըլլան : Հապց
արեւելքէն ու հիւսիսէն լուրեր պիտի գան , և
զանիկայ պիտի խռովեցընեն • ու մեծ բարկու-
թեամբ պիտի ելլէ որ շատերը կոտորեցընէ ու
45 բնաջինջ ընէ : Եւ պալատներու պէս վրան-
ները՝ ‡Ծովերուն մէջտեղը ²փառաւոր ու սուրբ
լեռան վրայ՝ պիտի կանգնէ • ³բայց անիկայ
մինչեւ իր վախճանը պիտի հասնի • ու անոր օգ-
նութիւն ընող պիտի չըլլայ :

ԺԱ • ԺՒ

1 Ու ⁴ի՛նքն էլ պիտի ազատի
ամէն մէկ որ որ գրքին մէջ գրուած գտնուի :
2 Ու շատեր որ հողին տակ քնացողներէն պիտի
արթննան , ոմանք յաւիտենական կենաց , ոմանք
ալ նախատանաց և յաւիտենական անարգանաց :
3 Ու իմաստունները երկինքի հաստատութեանը
պէս պիտի փայլին , ու շատերը արդարութեան
կ՚առաջնորդեն՝ աստղերուն պէս յաւիտեան
յաւիտենից :
4 Բայց դուն , ո՛վ Դանիէ՛լ , այս խօսքերը գոցէ ,
ու գիրքը կնքէ՛ մինչեւ վերջին ժամանակը • շա-
տերը ուշադրութեամբ պիտի կարդան՝ , ու
գիտութիւնը պիտի շատնայ :
5 Ես Դանիէլս տեսայ որ՝ ահա ուրիշ եր-
կու հոգւոյ կայներ էին . մէկը գետին մէկ ե-
6 զերքը , ու մէկալը ²գետին մէկալ եզերքը : Ու
ձիւղ բաւ ³ան կտաւ հագած մարդուն՝ որ գե-
տին ջուրերուն վրայ կայնած էր • ⁴Ա՛ս աբանելէն
7 յառներուն վերջը մինչեւ երբ պիտի ըլլայ : Եւ
լսեցի որ՝ ան կտաւ հագած մարդը գետին ջու-
րերուն վրայ կայնած էր , որ ²իր աջ ու ձախ
ձեռքերը երկինքը վերցնելով՝ ³յաւիտեան
կենդանի եղողին վրայ երդում բրաւ , Որ ժա-
մանակ մը , ժամանակներ , ու կէս ⁴ժամանակ
պիտի ըլլայ • ⁵ու երբոր ⁶սուրբ ժողովուրդին
զօրութիւնը բոլորովին ցրուի , ասոնց ամէնը պի-
տի կատարուի :
8 Ես լսեցի , բայց չհասկըցայ • ու ըսի • Ո՛վ
9 տէր իմ՝ ասոնց վերջը ի՞նչ պիտի ըլլայ : Եւ
անիկայ ըսաւ • Գնա՝ ո՛վ Դանիէլ • քանզի սա
խօսքերը ²մինչեւ վերջին ժամանակը դոցուած
10 ու կնքուած են : ²Շատերը պիտի մաքրուին ,
ու պիտի ճերմկին , ու պիտի փորձուին •
Բայց ամբարիշտները ամբարշտութիւն պիտի
ընեն • ու բնաւ մէկ ամբարիշտ մը պիտի չհաս-
կընայ • հապա ³իմաստունները պիտի հասկը-
11 նան : Ու ⁴ամէնօրեայ զոհին ⁵վերցուելուն ,
և աւերող պղծութեանը դրուելուն ժամանա-

ա ԴԼ • է . 8 , 25 : բ . 25 : գ Ես. ի . 4 : Հայտ . ժդ . 5 , 6 :
դ ԴԼ • ը . 11 , 24 , 25 :
ե ԴԼ • ի . 27 :
զ ա՛ Տիմ . գ . 3 :
է Նա • ժգ . 13 : ը Ես . ի . 4 :
թ Այ՛ս գնով
ժ Էմ՛ 35 :
ի Նզեկ • լը . 4 , 15 : Հայտ . ի՛ . 16 :
ժա Նա • իա՛ . 1 : Ովաբ . ի՛ . 14 .
ժբ Էմ՛ 10 , 22 :
ժգ Տե՛ս Նա . ժա՛ . 14 :
ժդ Նէ՛ր . քայլերուն մէջ
ժե Այ՛ս ծովերուն ու փառաւոր լեռանը մէջտեղը
ժզ Այց . խը՛ . 2 : Էմ՛ր 16 , 41 : Տե՛ս բ Ես . ի . 4 :
ժէ Տե՛ս բ Ես . ի . 8 : Հայտ . ժի՛ . 20 :

—

ա ԴԼ . Ժ . 13 , 21 :
բ Նա . իզ . 20 , 21 : Նրեմ . ը . 7 : Աա՛ իզ . 21 : Հայտ . ժգ . 18 :
գ Հռով . ժա՛ . 26 :
դ Նէ . լը՛ . 32 : Այգ . ծգ . 8 : կի՛ . 28 : Նզեկ . ժգ . 9 : Դա՛ . Ժ . 20 : Փիլ . գ . 3 : Հայտ . գ . 5 : ժգ . 8 :
ե Աա՛ . իե՛ . 47 : Հօհ . ե . 28 , 29 : Գաղ . իգ՛ . 15 :
զ Նա՛ . կգ՛ . 24 :
է ԴԼ . ժա՛ . 33 , 35 :
ը Հակ . ե . 20 :
թ ա՛ Կող . ժէ . 41 , 42 :
ժ Բահ . գ՛ . 18 : Աա՛ . ժգ . 43 :
ի ԴԼ . ը . 26 : Էմ՛ր 9 : Հայտ . Ժ . 4 : Տե՛ս Հայտ . իբ՛ . 10 :
լ Էմ՛ր 9 :
խ Այ՛ս հոս հոն պիտի պաըսէն ,
ծ ԴԼ . Ժ . 4 :
կ ԴԼ . Ժ . 5 :
հ ԴԼ . ը . 13 :
ձ բ Օր . լբ՛ . 40 : Հայտ . Ժ . 5 , 6 :
ղ ԴԼ . գ՛ . 34 :
ճ ԴԼ . է . 25 : ժա՛ . 13 : Հայտ . ժբ՛ . 14 :
մ Յով . իա՛ . 24 : Հայտ . Ժ . 7 :
յ ԴԼ . ը՛ . 24 :
ն Էմ՛ր 4 :
շ ԴԼ . ժա՛ . 35 : Ովաբ . ժգ՛ . 9 :
ո Ովա . ժգ՛ . 9 : Հայտ . ի՛ . 20 : իբ՛ . 11 :
չ ԴԼ . ժա՛ . 33 , 35 : Հօհ . է . 17 : ը . 47 : ժբ՛ . 37 :
պ ԴԼ . ը՛ . 11 : ժա՛ . 31 :
ջ Այ՛ս վերցուած ժամանակն՝ մինչեւ աւերող պղծութեանը դրուիլը՝

կէն՝՝ հազար երիւր հարիւր ինսնսուն օր պիտի
12 ըլլայ : Երանի՛ անոր՝ որ պիտի սպասէ , ու հա-
զար իրնք հարիւր երսուներկինդ օրուան պիտի
13 հասնի : Բայց ՝՝դուն գնա՛ մինչև վախճանը .
Ելիան պի պիտի հանգչիս . ու օրերուն վերջը
՝՝քու վիճակիդ մէջը պիտի կայնիս :

ՄԸՐԹԸՐԻՑՈՒԹԻՒՆ ՈՎՍԵԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Ովսէէ՝ հոգեւոր պատնկուելնան դէմ Ըսուռնոյ դատաս-
տանը յուշընկալու համար , իբրեւ կինի կ՝առնէ Գոմերը ,
4 որ կը ծնանի Յեզրայէլը , 6 Լօրուհաման , 8 ու Լօամ-
մին : 10 Յուդային ու Իսրայէլին գերնդարձութիւնը :

1 Տէրոջը խօսքը՝ որ Բէերիի որդւոյն Ովսէէին
եղաւ , Յուդայի թագաւորներուն Ոզիայէին ,
Յոթամայէին , Ըքազէին , ու Եզեկիայէին օրե-
րը , և Իսրայէլի թագաւորին Յոաասի որդւոյն
Երոբոամայէին օրերը :
2 Ովսէէին սկիզբովը Էղած Տէրոջը խօսքին
սկիզբը : Եւ Տէրը ըսաւ Ովսէէին . ՝՝Գնա՛ ,
քեզի պոռնկութեան կնիկ մը , ու պոռնկու-
թեան տղաքներ առ . քանզի ֊երկիրը Տէրոջմէ
խոտորելով , խիստ շատ պոռնկեցաւ :
3 Եւ անիկայ գնաց , ու Դաբելայիմի աղջիկը
Գոմերը առաւ . և անիկայ յղացաւ , ու անոր
4 որդի մը ծնաւ : Եւ Տէրը անոր ըսաւ . Ընոր
անունը Յեզրայէլ դիր . քանզի քիչ ատենէն
Եհուի ֊Յեզրայէլի ծէլ Լափօ֊ամի արիւնները
Եհուին տունէն պիտի պահանջեմ , ֋ու Իս-
րայէլի տանը թագաւորութիւնը պիտի դադ-
5 րեցընեմ : ֋Եւ պիտի ըլլայ որ ան օրը՝ Յեզ-
րայէլի Հովիտին մէջ Իսրայէլին աղեղը պիտի
կոտրեմ :
6 Եւ Գոմէր զարձեալ յղացաւ , ու աղջիկ մը
ծնաւ : Եւ Տէրը ըսաւ Ովսէէին . անոր անու-
նը՝ *Լօրուհամա դիր . ֊քանզի ալ պիտի չո-
ղորմիմ Իսրայէլի տանը , †հապա զանիկայ
7 բոլորովին պիտի վերցընեմ՝՝ : ֋Բայց Յուդայի
տանը ողորմութիւն պիտի ընեմ , ու զանոնք՝
իրենց Տէր Ըսուռնոյը պիտի փրկեմ , և ֋զա-
նոնք աղեղով , կամ սրով , կամ պատերազմով ,
ձիերով , կամ ձիաւորներով պիտի չփրկեմ :
8 Ու երբոր Լօրուհաման կաթէն կտրեց , նոա-
9 րէն յղացաւ , ու որդի մը ծնաւ : Ըսն ատենը
Տէրը ըսաւ . Ընոր անունը՝ ‡Լօամմի դիր . քան-

1 Ելմ . 9 :
2 Ելս . ծէ . 2 : Յայտ . ժգ . 13 :
3 Սաղ . ա . 5 :
4 ԳԼ . գ . 1 :
5 Բ Օբ . լա . 16 : Սաղ . հգ . 27 : Երեմ . բ . 13 : Եզեկ . իգ . 3 , եէ :
6 Գ Թագ . ժ . 11 :
7 Տես գ Թագ . ժէ . 10 , 12 :
8 Տես գ Թագ . ժէ . 29 :
* Յո՛ ՝՝ողորմեալ՝՝ :
9 Գ Թագ . ժէ . 6 , 23 :
† Այո՛ ոչ անոնց մէկ կերպով մը ներեմ :
10 Գ Թագ . ժթ . 35 :
11 Տես Ովաբ . գ . 6 : Բ . 10 :
‡ Յո՛ ՝՝իմ ժողովուրդս չէ՝՝ :
Բ Ծննդ . ԼԶ . 12 : Ելոսէ . իթ . 26 , 27 :
Ա Ելոսէ . իթ . 25 , 26 : ա Պետ . բ . 10 :
Բ ԳԼ . բ . 23 :
Լ Հով . ա . 12 : ա Հով . գ . 1 :
Ե Ելս . ժա . 12 , 13 : Երեմ . գ . 18 : Եզեկ . ԼԶ . 23 : ԼԷ . 16—24 :

‖ Յո՛ ՝՝իմ ժողովուրդս՝՝ :
§ Յո՛ ՝՝ողորմեալ՝՝ :
ա Ելս . ծ . 1 :
Բ Եզեկ . ժԶ . 25 :
Ե Երեմ . ժգ . 22 , 26 : Եզեկ . ժԶ . 37 , 39 :
Զ Եզեկ . ժգ . 4 :
Է Եզեկ . ժԹ . 13 :
Ը Ամոս . բ . 11 , 13 :
Թ Հով . բ . 41 :
Ժ Ելս . ա . 21 : Երեմ . գ . 1 , 6 , 8 , 9 : Եզեկ . ժԶ . 15 , 16 , եէ :
ԺԱ Ելոսէ . 8 , 12 : Երեմ . խէ . 17 :

զի դուք իմ ժողովուրդս չէք , ու ես ձեզի Ե֊
10 հով֊աի պիտի չըլլամ : Բայց ֋Իսրայէլի որ-
դւոցը թիւը ծովու աւազին պէս պիտի ըլլայ ,
որ անչափ ու անթիւ է . ֋՚ու ան տեղը որ անոնց
ըսուելոցաւ թէ՝ ֋՚Դուք իմ ժողովուրդս չէք ,
հոն անոնք ֋Կենդանի Ըսուռնոյն որդիքը պի-
11 տի ըսուին : ֋Եւ Յուդայի որդիքը , ու Իս-
րայէլի որդիքը միասին պիտի ժողովուին , ու
իրենց վրայ իշխան մը պիտի դնեն , ու երկրէն
պիտի ելլեն . քանզի Յեզրայէլին օրը մեծ պի-
տի ըլլայ :

ԳԼ . Բ

1 Ժողովուրդին կոտպաշտութիւնը : 6 Ընոնց դէմ Ըսուռ-
նոյ դատաստանները : 14 Ընոնց հետ հաշտուելուն խոստ-
մունքները :

1 Ձեր եղբայրներուն ‖Ըմմի ,
Ու ձեր քոյրերուն՝ §Րուհամա՝ ըսէք .
2 Վիճեցէք ձեր մօրը հետ , վիճեցէք .
Քանզի ՝՝անիկայ իմ կինիկս չէ ,
Ու ես անոր էրիկը չեմ .
Եւ անիկայ իր երեսէն իր ֋պոռնկութիւնները ,
Ու իր ծիծերուն մէջէն իր շնութիւնները թող
վերցընէ .
3 Որ չըլլայ թէ ֊զանիկայ մերկացընեմ ,
Ու զանիկայ իր ՝՝ծնած օրուանը պէս թողում ,
Եւ զանիկայ անապատի դարձընեմ ,
Ու զանիկայ անջուր երկրի պէս ընեմ ,
Ու զանիկայ ՚ծարաւով մեռցընեմ :
4 Եւ անոր որդւոցը ողորմութիւն պիտի չընեմ .
Քանզի անոնք ֋պոռնկութեան որդիք են :
5 ֋Քանզի անոնց մայրը պոռնկութիւն ըրաւ .
Ամանք յղացողը խայտառակութիւն գործեց .
Վասն զի ըսաւ . Իմ հոմանիներուս ետեւէն
երթամ ,
֋Որոնք իմ հացս ու ջուրս , բուրդս ու քթանս ,
Եղս ու խմելիքներս կ՚ինձի կու տան :

ա . 10 :
Բ ԳԼ . բ . 23 :
Լ Հով . ա . 12 : ա Հով . գ . 1 :
Ե Ելս . ժա . 12 , 13 : Երեմ . գ . 18 : Եզեկ . ԼԶ . 23 : ԼԷ . 16—24 :

‖ Յո՛ ՝՝իմ ժողովուրդս՝՝ :
§ Յո՛ ՝՝ողորմեալ՝՝ :
ա Ելս . ծ . 1 :
Բ Եզեկ . ժԶ . 25 :
Ե Երեմ . ժգ . 22 , 26 : Եզեկ . ժԶ . 37 , 39 :
Զ Եզեկ . ժգ . 4 :
Է Եզեկ . ժԹ . 13 :
Ը Ամոս . բ . 11 , 13 :
Թ Հով . բ . 41 :
Ժ Ելս . ա . 21 : Երեմ . գ . 1 , 6 , 8 , 9 : Եզեկ . ժԶ . 15 , 16 , եէ :
ԺԱ Ելոսէ . 8 , 12 : Երեմ . խէ . 17 :

6 Ընոր համար ահա ես զ փուշերով ցանդ պիտի փակեմ զ*անոր ճամբուն՝
Ու անոր Բոլորքին+ը պատ պիտի շինեմ,
Որ իր ճամբաները չկրնայ գտնել։
7 Եւ անիկայ իր հոմանիներուն հետևէն պիտի երթայ, բայց անոնց պիտի չհասնի
Ու զանոնք պիտի փնտռէ, բայց պիտի չկրնայ գտնել.
Ընտտւնը պիտի ըսէ. զ Երթամ իմ Առաջի Երկնոս դառնամ.
Քանզի այն ատենը Հիմակուընէ աղէկ վիճակ Ունէր էի։
8 Եւ անիկայ զ հզիտցաւ որ ցորենը ու գինին ու Նը ես անոր կուտայի,
Եւ անոր արծաթը ու ոսկին ես կը շատցընէի,
Որոնցմով անոնք Բահաղի կռո+ին չընծեցին։
9 Ընոր համար պիտի դառնամ, ու զ իմ ցորենս իր եղանակին մէջ,
Ու իմ գինիս իր որոշ ժամանակին մէջ պիտի առնեմ,
Եւ անոր մերկութիւնը ծածկող բուրդս ու քթանս ես պիտի առնեմ։
10 Ու հիմա անոր հոմանիներուն առջևը՝
զ Ընոր անզգամութիւնը պիտի յայտնեմ.
Ու մարդ մը պիտի չըլլայ որ զանիկայ իմ ձեռքէս ազատէ։
11 ց Եւ անոր բոլոր ուրախութիւնը,
Ընոր Տօնները, ամսագլուխները, ու շաբաթները,
Եւ բոլոր Հանդիսաւոր օրերը պիտի խափանեմ։
12 զ Ու պիտի աւերեմ անոր որթերը, ու թզենիները,
Որոնց համար կ'ըսէր Թէ՝ Ընոնք իմ Հոմանիներուս Նը տուած պարգևներն են,
Եւ զ զանոնք անտառի պիտի դարձընեմ.
Ու զանոնք դաշտի գազանները պիտի ուտեն։
13 Եւ զանիկայ պիտի պատժեմ այն օրերուն Համար,
Որոնց մէջ անիկայ Բահաղիներուն խունկ կը Նվէր.
զ Իր օղերովը ու մանեակներովը կը զարդարուէր,
Եւ իր հոմանիներուն հետևէն կ'երթար,
Ու զիս մոռցեր էր, կ'ըսէ Տէրը։

14 Ընոր համար ահա ես զանիկայ պիտի Համոզեմ,
Եւ զ զանիկայ անապատը պիտի տանիմ,
Ու անոր սրտին պէս պիտի խօսիմ։
15 Եւ անկէ անոր այգիները,

Ու Ակոռի Ձորը՝ Յոյսի դուռի համար անոր պիտի տամ.
Եւ հոն՝ ՚իր մանկութեան օրերուն պէս,
Ու Եգիպտոսի երկրէն ելած օրուանը պէս՝ երգեր պիտի երգէ։
16 Ու պիտի ըլլայ որ այն օրը՝ կ'ըսէ Տէրը,
Օ՛իս՝ Իմ Երկիս՝ պիտի կոչես,
Ու Ժմէնն ալ զիս՝ Իմ †Հահաղս՝ պիտի չկոչես։
17 Ու ՚անոր բերնէն Բահաղիմին անուանները պիտի վերցընեմ.
Ու անոնք Ժմէնն ալ իրենց անուններովը պիտի չյիշուին։
18 Եւ անոնց համար՝ այն օրը՝
Դաշտի գազաններուն հետ, ու երկինքի թռչուններուն հետ,
Ու երկրի սողուններուն հետ ուխտ պիտի Նը նեմ,
Ու երկրէն ՚աղեղը, սուրը ու պատերազմը պիտի կոտրեմ,
Եւ զանոնք ՚ապահովութեամբ պիտի պառկեցընեմ։
19 Ու քեզ Յաւիտեան Նիճի պիտի նշանեմ,
Եւ քեզ՝ արդարութիւնով, իրաւունքով,
Ողորմութիւնով ու գթութիւնով Նիճի պիտի նշանեմ.
20 Այո՛ քեզ Ճշմարտութիւնով Նիճի պիտի նշանեմ.
Ու Տէրը պիտի ճանչնաս։
21 Եւ պիտի ըլլայ որ այն օրը՝ կ'ըսէ Տէրը, ՚պատասխան պիտի տամ.
Նը երկինքներուն պատասխան պիտի տամ,
Ու անոնք երկրին պատասխան պիտի տան,
22 Ու երկիրը ցորենին, գինիին ու եղին պատասխան պիտի տայ,
Եւ անոնք ‡Յեզրայելին պատասխան պիտի տան։
23 Ու ՚զանիկայ Նիճի համար երկրի վրայ պիտի սերմանեմ,
Ու ՚Ողորմեալին պիտի ողորմիմ,
Եւ ՚՚իմ Ժողովրդիս չըսողին՝ Դուն իմ Ժողովրդիս Նս՝ պիտի ըսեմ.
Ընն ալ ինձի՝ իմ Աստուածս Նս՝ պիտի ըսէ։

ԳԼ. Գ

1 Շնացող կնկան մը օրինակովը՝ Ն կը ցուցուի Իսրայելին ամպարտութիւնը իրենց գարձին դալէն առաջ։

1 Ընկէ առքը Տէրը Նիճի ըսաւ. ՚՚Երթէն գնա, էր բարեկամէն սիրուած շնացող կնիկ մը սի-

քէ, ինչպէս որ Տէրը Իսրայէլի որդիքը կը սիրէ, թէ և անոնք օտար աստուածներու կը դառնան, ու չամչիղէն կարկանդակներ կը սիրեն։
2 Ուսաի զանիկայ տատնուհինդ պիղծ արձաթով,
3 ու մէկ ու կէս քոռ գարիով ինծի առի. Էս անոր քսի. Ինծի համար շատ օրեր նստիս, շնութիւն ընես, և ոՒրիշ մարդու մը չմտանաս. ու ես ալ քեզի համար այնպէս պիտի ըլլամ։
4 Վասնզի Իսրայէլի որդիքը շատ օրեր առանց թագաւորի, առանց իշխանի, առանց զոհի, առանց կուռքի, առանց եփուդի ու ընտրափիլի
5 պիտի նստին։ Ետքը Իսրայէլի որդիքը պիտի դառնան, ու իրենց Տէր Աստուածը, և իրենց Դաւիթ թագաւորը պիտի փնտռեն. ու հետքի օրերը Տէրոջը՝ ու անոր բարութեանը պիտի ապաւինին։

ԳԼ. Դ

1 Աստուծոյ դատաստանները՝ ժողովուրդին, 6 ու քահանաներուն մեղայը համար, 12 և անոնց կռապաշտութեանը համար։ 15 Հնուգան կը յորդորուի որ Իսրայէլի վրայ եկած չարիքներէն խրատ առնէ։

1 Տէրոջը խօսքը մարիկ ըսէք, ամէ Իսրայէլի որդիք.
Վասնզի Տէրը երկրի բնակիչներուն հետ ովէճ ունի.
Վասնզի երկրի վրայ ճշմարտութիւն չկայ, ու ողորմութիւն չկայ,
Ու ընտուծոյ գիտութիւնը չկայ։
2 Երդումը, ստախօսութիւնը, մարդասպանութիւնը,
Գողութիւնը ու շնութիւնը շատցեր են,
Ու արիւնները արիւններու կը հասնին։
3 Ընոր համար երկիրը սուգ պիտի բռնէ,
Ու ոանոր բոլոր բնակիչները՝
Դաշտի գազաններուն, ու երկինքի թռչուններուն հետ պիտի նուազին,
Ու ծովու ձուկերն ալ պիտի սպառին։
4 Սակայն մարդ մը թող չվիճի, ու մարդ մը թող չյանդիմանէ.
Վասնզի քու ժողովուրդդ՝ քահանային հետ վիճաղներու պէս է։
5 Ուսաի դուն ցօրեկով պիտի պլորիս,
Ու մարգարէն ալ քեզի հետ գիշերով պիտի պլորի.
Ես քու մայրդ բնաջինջ պիտի ընեմ։

6 Իմ ժողովուրդս՝ գիտութիւն չունենալուն համար բնաջինջ եղաւ.
Որովհետև դուն գիտութիւնը մերժեցիր,
Ես ալ քեզ պիտի մերժեմ, որ ինծի քահանայ չըլլաս.
Ես որովհետև քու Աստուծոյդ օրէնքը մոռցար,
Ես ալ քու որդիներդ պիտի մոռնամ։
7 ընոնք որչափ որ բազմացան,
Ինչափ ալ ինծի դէմ մեղք գործեցին.
Որ անոնց փառքը անարգութեան պիտի փոխեմ։
8 Ընոնք իմ ժողովուրդիս մեղքը կ'ուտեն,
Ու անոնց հոգիները իրենց անօրէնութեանը կը տամպլեն։
9 Ուրեմն ինչպէս ժողովուրդին՝ նոյնպէս ալ քահանային պիտի ըլլայ.
Ես զանոնք իրենց ճամբաներուն համեմատ պիտի պատժեմ,
Ու անոնց՝ իրենց գործքերուն փոխարէնը պիտի հատուցանեմ։
10 Ես ուտեն, բայց պիտի չկշտանան.
Պոռնկութիւն պիտի ընեն, բայց պիտի չբազմանան.
Վասնզի Տէրոջը ուշադրութիւն ընելը թողուցին։

11 Շնութիւնը, գինին ու քաղցուն՝
Միտքը կը խաբեն։
12 Իմ ժողովուրդս իր փայտին կը հարցընէ,
Ու իր ցուպը իրեն կ'իմացընէ.
Վասնզի պոռնկութեան ոգին պանծոնէ դուրս հանեց.
Ու իրենց Աստուածը թող տալով, պոռնկեցան։
13 Լեռներուն գլուխները զոհ կը մատուցանեն,
Ու բլուրներուն վրայ՝ կաղնիի, կազամախի ու բևեհիի տակ՝
Ընոնց հովանին հաճելի ըլլալուն համար, խունկ կը ծխեն.
Ընոր համար ձեր աղջիկները պոռնկութիւն պիտի ընեն,
Ու ձեր հարսները շնութիւն պիտի ընեն։
14 Ձեր աղջիկները պիտի չպատժեմ՝ երբոր պոռնկութիւն ընեն,
Ո՛չ ալ ձեր հարսները՝ երբոր շնութիւն ընեն.
Վասնզի հայրերը՝ իրենք պոռնիկներուն հետը կը գատուին,
Ու բոզերուն հետը կը զոհեն.
Ուսաի հանհանճար ժողովուրդը պիտի կործանի։

ե Տես Ելմ. Ա. 4, 5։ Ժէ. 8։
զ Ես. Ե. 13։
է Կ. Ժգ. 6։
ը Ա Թագ. Բ. 30։ Մաղ. Բ. 9։ Փիլ. գ. 19։
թ Ես. Խդ. 2։ Ելմ. Ե. 31։
ժ Կ. Խդ. 26։ Միք. Գ. 14։ Ընդ. Ա. 6։
ի Ես. Խբ. 7։ Տես Ծոզ. Է. 7։
լ Ես. Խ. 13։
խ Ելմ. Բ. 27։ Եմր. Բ. 19։
ծ Ես. Խգ. 20։ Կ. Ե. 4։
կ Ես. Ա. 29։ Ծէ. 5, 7։ Նզկ. Գ. 13։ Ի. 28։
հ Ընձ. Է. 17։ Հոզ. Ա. 28։
ձ Ամր. 1, 6։

ղ Տես Ելմ. Գ. 4, 5։ Ժէ. 8։
ճ Ես. Ա. 18։ Գ. 13, 14։ Ելմ. Խէ. 31։ Կ. ժբ. 3։ Միք. Գ. 2։
մ Ելմ. Գ. 22։ Ե. 4։
յ Ելմ. Գ. 28։ ժբ. 4։ Ընմ. Ե. 16։ Բ. 8։
ն Ամո. Ա. 3։
շ Բ Օր. ժէ. 12։ Բ. 28։ Միք. Գ. 1։
ո Ես. Ա. 18։ Գ. 13, 14։ Ելմ. Խէ. 31։ Կ. ժբ. 3։ Միք. Գ. 2։
պ Ելմ. Գ. 22։ Ե. 4։
ջ Ելմ. Գ. 28։ ժբ. 4։ Ընմ. Ե. 16։ Բ. 8։
ռ Ամո. Ա. 3։
ս Բ Օր. ժէ. 12։

15 Թէ և դուն պառնկութիւն կ՚ընես, ով Իսրայէլ՝
Յուդան թող յանցաւոր չըլլայ.
Ու Գաղգաղա մի մտնէք, ու Բեթաւան մի ելլէք,
Ո՛չ Տէրը կենդանի է՝ ըսելով՝ երդում մի ընէք:
16 Վանդի Իսրայէլը համակոր երինջի պէս ա-
պըստամբեր է.
Հիմա Տէրը լայնարձակ տեղ մը դառներու
պէս պիտի արածէ զանոնք:
17 Եփրեմը կուռքերուն յարեր է.
Անոր մոռնա՛ր տուր:
18 Ընոնց խնճոյքը ապականած է.
Շատ պոռնկութիւն ըրին.
Տուէք ըսելը կը սիրեն.
Ամօթ Հանոնց իշխաններուն:
19 Հովը զանոնք իր թեւերուն վրայ պիտի կապէ.
Ու Հանոնք իրենց զոհերէն պիտի ամչնան:

ԻԼ. Ե

1 Իսրայէլի քահանաներուն, մոդոլուրդին ու իշխաններուն զանազան մեղքերուն համար՝ Աստուծոյ դատաստանները անոնց վրայ պիտի ըլլար, 15 մինչև իրենց ապաշխարելը:

1 Լսեցէ՛ք ասիկայ՝ ով քահանաներ,
Ու մտիկ ըրէք՝ ով Իսրայէլի տուներ,
Ու ականջ տուէ՛ք՝ ով թագաւորին տուներ.
Վնչու որ ձեզի համար դատաստան կայ.
Վանդի Մասփայի մէջ որոգայթ,
Ու լարուած վրայ տարածուած վարսի եղաք:
2 Մոլորածները սպանութիւն ընելով հեղէն ջիղ
խորասոյզ եղան,
Թեև ես անոնց ամենուն խրատ էի պոյէ":
3 Ես Եփրեմը կը ճանչնամ,
Ու Իսրայէլը ինծմէ պահուած չէ.
Այո՛ հիմա՝ ով Եփրեմ, դուն շնութիւն
կ՚ընես,
Ու Իսրայէլը պղծուած է:
4 Ընոնք իրենց գործքերը չեն ղիտեր" որ իրենց
Աստուծոյն դառնան.
Վանդի անոնց մէջը պոռնկութեան ոգի կայ,
Ու Տէրը չեն ճանչնար:
5 Ասատ Իսրայէլին հպարտութիւնը իր երեսին
առջևը պիտի խոնարհի".
Նաև Իսրայէլը ու Եփրեմը իրենց անօրէնու-
թեամբը պիտի գլորին.
Յուդան ալ անոնց հետ պիտի գլորի:

6 Ընոնք իրենց ոչխարներովը ու արջառներովը
Տէրը փնտռելու պիտի երթան, բայց պիտի
չգտնեն.
Ընդհակառակն անոնցմէ քաշուեցաւ:
7 Ընոնք Տէրոջը անհաւատարմութիւն ըրին.
Վանդի օտար տղաքներ ծնան.
Հիմա իրենց վերահներովը միկտեղ ընդմէջ ամ-
սուան մէջ պիտի ոտնատին":

8 Գաբաայի մէջ շեփոր հնչեցուցէ՛ք,
Նաև Ռամայի մէջ աւազափող.
Բեթաւանի մէջ բարձրաձայն կանչեցէ՛ք,
Հետ քեզի՝ ով Բենիամին:
9 Յանդիմանութեան օրը՝ Եփրեմը ամայի պի-
տի ըլլայ.
Իսրայէլի ցեղերուն մէջ ճշմարիտը դիտցուցի:
10 Յուդայի իշխանները սահմաններ փոխող-
րու պէս եղան.
Ընոնց վրայ ջուրի պէս պիտի թափեմ իմ բար-
կութիւնս:
11 Եփրեմը հարստահարուած, ու դատաստա-
նով կտորուած է.
Վանդի յօժար կամօք հրամանին ետևէն քա-
լեց:
12 Ասատ ես Եփրեմին ցեցի պէս՝
Նաև Յուդայի տանը՝ փայտի որդի պէս պիտի
ըլլամ:
13 Երբոր Եփրեմ իր ախտը, և Յուդան իր
վէրքը տեսաւ,
Եփրեմը Ասորեստան գնաց,
Ու Յարեբ թագաւորին դեսպաններ խրկեց.
Հայց անիկա ձեզ չդժշկելու, ու ձեր վէրքը
առողջացընելու կարող չէ:
14 Վանդի ես Եփրեմին՝ առիւծի պէս,
Նաև Յուդայի տանը՝ առոյգ առիւծի պէս պի-
տի ըլլամ.
Ո՛չ՝ ես պիտի պատառեմ, ու պիտի երթամ.
Պիտի տանիմ, ու ազատող մը պիտի չըլլայ:
15 Նաև պիտի երթամ, ու իմ տեղս դառնամ,
Մինչև որ անոնք իրենց յանցաւոր ըլլալը խոս-
տովանին, ու իմ երեսս փնտռեն.
Երբոր նեղութեան մէջ մնանին, կանուխ
պիտի փնտռեն:

ԻԼ. Զ

1 Ընդհանրական յորդորանք մը, և Իսրայէլի կամակորու-
թեանը և անօրէնութեանը վրայով դանդատ մը:

ե ԻԼ. ի. 15: ժբ. 12: Ը-
մով. գ. 4: ե. 5:
զ գ Թագ. ժբ. 29: ԻԼ. ժ. 5:
է Ամով. բ. 14: Սոփ. ա. 5:
ը Երեմ. գ. 6: է. 24: ը.
5: Օաբ. է. 11:
թ Ատտ. ժե. 14:
* Կամ դինին
ժ Միք. գ. 11: է. 3:
ի Երեմ. գ. 11, 12: ծա. 1:
լ Ես. ա. 29: Երեմ. ը. 26:

— ԻԼ. գ. 9:
† Կամ Ատտ ես անոնց ամե-
նուն վրայ պատիժ պիտի բե-
րեմ:
բ Ամով. գ. 2:
գ Երեմ. իդ. 5, 6: ԻԼ. գ.
17:
‡ Կամ Իրենց գործքերը չե-
ղան Թողուր,
դ ԻԼ. գ. 12:
‖ Կամ Ու Իսրայէլին հպար-
տութիւնը անոր երեսին դէմ
կը վկայէ.
ե ԻԼ. է. 10:
զ Առակ. ա. 28: Ես. ա. 15:
Երեմ. ժա. 11: Երեկ. ը.
18: Միք. գ. 4: Յօհ. է.
34:
է Ես. խը. 8: Երեմ. գ. 20:
Հ. 11: ԻԼ. գ. 7: Մաղ.
բ. 11:
ը Օաբ. ժա. 8:
թ Երէց. մէկ ամիսը զանոնք
պիտի ուտէ:
ժ ԻԼ. բ. 1: Յոելիէլ. բ. 1:
ի Ելես. է. 2: ԻԼ. գ. 15:
լ Ես. ժ. 30:
խ Դատ. Հ. 14:
ծ ը Օբ. ժե. 14: իէ. 17:
կ ը Օբ. իը. 33:

ա Գաղ. ժբ. 28: Միք. գ.
16:
բ Երեմ. Հ. 12:
գ գ Թագ. ժե. 19: ԻԼ. է.
11: ժբ. 1:
դ ԻԼ. ժ. 6:
ե Կամ թէ՛նամութիւն ընող
զ Ղեր. գ. 10: ԻԼ. ժգ. 7, 8:
է Սաղ. ծ. 22:
ը Ել. իդ. 40, 41: Երեմ.
իե. 12, 13: Երեկ. գ. 9:
ի. 43: Հգ. 31:
թ Սաղ. կը. 34:

1 Եկէ՛ք , ու Տէրոջը դառնանք ։
Վասզի ՝անիկա պատառեց , ու [բ]անիկայ մեզ պիտի բժշկէ ։
Ընիկայ զարկաւ , ու անիկայ մեզ պիտի պատէ ։
2 Երկու օրէն հաքը մեզ պիտի կենդանացընէ ։
Երրորդ օրը մեզ պիտի կանգնեցընէ ։
Ու անոր առջևը պիտի ապրինք ։
3 [գ]Ու Տէրը պիտի ճանչնանք , ո՛ ջանկայ ճանչնալու ետևէ պիտի ըլլանք ։
Ընոր ելքը [դ]արշալոյսի պէս պատրաստուած է ։
Ու [ե]անիկայ մեզի պիտի գայ՝ [զ]անձրևի պէս ,
Երկիրը թրջող վերջի անձրևին պէս ։

4 [է]Կեղի ի՞նչ ընեմ՝ ո՛վ Եփրեմ ։
Կեղի ի՞նչ ընեմ՝ ո՛վ Յուդա ։
Վասն զի ձեր բարեպաշտութիւնը [ը]առաւօտեան ամպին պէս ,
Ու կանուխ իջած ցօղին պէս է , որ կ՛անյնի ։
5 Ասոր համար [թ]մարգարէներուն ձեռքովը ջոկեցի ։
[ժ]Կտրեցի ։
[ժա]Կերնիս խօսքերովը զանոնք մեռցուցի ։
Ու [ժբ]իմ իրաւունքս՝՝ լոյսի պէս պիտի ելլէ ։
6 Վասնզի ես [ժգ]ողորմութիւն կ՛ուզեմ , և [ժդ]չէ թէ զոհ ,
Ու ոչ ակնեղներէն աւելի՝ [ժե]Աստուծոյ գիտութիւնը ։
7 Իսկ անոնք [ժզ]‡Ադամին պէս [ժէ]ուխտազանց եղան ։
Հոն [ժը]ինծի անհաւատարմութիւն ըրին ։
8 [ժթ]Գաղաադը անօրէնութիւն ընողներու քաղաք է ։
Երեսն չաւիղներով լեցուն է ։
9 Ու ինչպէս որ աւազակաց դունդերը
Մարդու համար դարանամուտ կ՛ըլլան ,
Այնպէս ալ ՚քահանաներուն խումբը
Սիւքեմի ճամբուն մէջ սպանութիւն կ՛ընեն ։
Վասնզի անոնք եղելապղծութիւն կ՛ընեն ։
10 Իսրայէլի տանը մէջ [ի]սոսկալի բան տեսայ ։
[իա]Եփրեմին պոռնկութիւնները հոն է ։
Իսրայէլը պղծուեցաւ ։
11 [իբ]Կեղի ալ հունձք մը պատրաստուած է՝ ո՛վ Յուդա ,
[իգ]Երբոր իմ ժողովուրդիս դերութիւնը դարձնեմ ։

Գ Լ · Ը

1 Ժողովուրդին զանազան մեղքերուն համար յանդիմանութիւն մը ։ 11 Ընոց կեղծաւորութեանը համար Աստուծոյ բարկութիւնը անոնց դէմ կը բորբոքի ։

ա [բ] Օր · ԼԲ · 39 ։ [գ]ած · Բ · 6 ։ Յով · ե · 18 ։ Կ Լ · ե · 14 ։
բ Երեմ. Ը · 17 ։
գ Յս · ծԺ · 13 ։
դ [բ] [գ]ած · իդ · 4 ։
ե Սաղ · ՀԲ · 6 ։
զ Յով · իԲ · 23 ։
է Կ Լ · ժա · 8 ։
ը Կ Լ · ժգ · 3 ։
թ Երեմ. ա · 10 ։ ե · 14 ։
* Նբր · տաշեցի ։
ժ Երեմ · իդ · 29 ։ Երբ · գ · 12 ։
† Սամ քեզի Էլաէ գառասառաններդը
ժա ա [գ]ած · ժԲ · 22։ Յով · ե · 1 ։ Ամբ · Ը · 8 ։ Առաք · [բ] · 13 ։ ժԲ · 7 ։
ժբ Սաղ · ծ · 8 , 9 ։ Առակ · իա · 3 ։ Յս · ա · 11 ։
ժգ Երեմ · իԲ · 16 ։ Հօս · ժԷ · 3 ։
ժդ Յով · լա · 33 ։
‡ Սամ մարդու
ժե Կ Լ · Բ · 1 ։

1 Երբոր Իսրայէլը պիտի բժշկէի ,
Եփրեմին անօրէնութիւնը ,
Ու Սամարիայի չարութիւնները յայնուհետեւ .
Վասնզի ՝անոնք ստութիւն կը գործեն ։
Ու գողը ներս կը մտնէ ։
Ո՛ դուրսը աւազակներուն դունդը կը մերկացընէ ։
2 Ես իրենց սրտին մէջը չեն մտածեր ,
Թէ ես [բ]անոնց բոլոր չարութիւնը կը յիշեմ ։
Հիմա [գ]անոնց գործքերը՝ զիրենք պաշարեցին ։
Անոնք [դ]իմ երեսս առջևն են ։
3 Իրենց չարութիւնովը թագաւորը՝
Ու իրենց ստութիւններովը իշխանները կ՛ուրախացընեն ։
4 [ե]Անոնց ամէնը շնացողներ են՝
Հոգ եփողէն վառուած թոնիրի պէս ,
Որ անիկայ զանգուածը շաղկէն հաքը՝
Մինչև անոր խմորիլը վառելէն կը դադարի ։
5 Մեր թագաւորին օրը ,
Իշխանները գինիին տաքութենէն [զ]Հիւանդացուցին՝՝ ։
Անիկայ իր ձեռքը ծաղր ընողներուն երկընցուց ։
6 Վասնզի անոնք գարանամուտ բլալով ,
Իրենց սիրտը թոնիրի պէս պատրաստեցին ։
Անոնց եփողը բոլոր գիշերը կը քնանայ ։
Առաւուտն անիկայ բոցավառ կրակի պէս կը վառի ։
7 Ամէնը թոնիրի պէս տաքցան ,
Ու իրենց դատաւորները կերան ։
[է]Անոնց բոլոր թագաւորները [ը]ինկան ։
[թ]Անոնց մէջը ինծի կանչող մը չկայ ։

8 Եփրեմը [ժ]ժողովուրդներուն հետ խառնուեցաւ ։
Եփրեմը չդարձուած շօթի պէս է ։
9 [ժա]Անոր զօրութիւնը օտարները կերան , ու ինքը չգիտեր ։
Մազերուն մէջը անգամ ճերմակ ինկաւ , ու ինքը չգիտեր ։
10 Ես [ժբ]Իսրայէլին հպարտութիւնը՝ իր երեսին առջևը խոնարհած է ։
Այսու ամենայնիւ Նանոնք իրենց Տէր Աստուծոյն չեն դառնար ,
Ու զանիկայ չեն փնտռեր ։
11 [ժգ]Ու Եփրեմը միամիտ ո՛ անխելք աղաւնիի պէս եղաւ ։

զ Կ Լ · է · 7 ։
է Կ Լ · ժԲ · 11 ։
ը Երեմ. ժա · 9 ։ Եզեկ · իԲ · 25 ։ Կ Լ · է · 1 , 2 ։
թ Երեմ. է · 30 ։
ժ Կ Լ · գ · 12 , 13 , 17 ։
ժա Երեմ. Ծա · 33 ։ Հովիլ. գ · 13 ։ Հայտ · ժԳ · 15 ։
ժբ Սաղ · ՃՀԳ · 1 ։

ա Կ Լ · է · 1 ։ Ը · 10 ։
բ Երեմ. ժԷ · 1 ։
գ Սաղ · [բ] · 16 ։ Առակ · է · 22 ։
դ Սաղ · Ճ · 8 ։
ե Երեմ · [բ] · 2 ։
զ Սամ հիւանդացան ։
է Կ Լ · ը · 4 ։
ը [բ] [գ]ած · ժԷ · 10 , 14 , 25 , 30 ։
թ Յս · կԳ · 7 ։
ժ Սաղ · ՃԼ · 35 ։
ժա Կ Լ · ը · 7 ։
ժբ Կ Լ · է · 5 ։
ժգ Յս · [բ] · 13 ։
ժդ Տես գԼ · ժա · 11 ։

[a]Եգիպտացիները կը կանչեն, Ասորեստան կ'երթան :
12 Երբոր անոնք երթան, [b]անոնց վրայ իմ վարմս պիտի տարածեմ,
Որ զանոնք երկինքի թռչուններ պէս իջնցընեմ,
Ու զանոնք պատժեմ, [c]ինչպէս որ անոնց ժողովքը լսեր է :

13 Վա՛յ անոնց, քանզի [d]խնդմէ փախան.
Կորուստը անոնց պէտք հասնի, քանզի [e]ինձի դէմ յանցաւոր եղան.
Ու թէ ես [f]զանոնք ես փրկեցի,
Հայց անոնք [g]ինձի դէմ սուտութիւններ կը խօսին :
14 Ու երբոր անոնք իրենց անկողիններուն վրայ կ'ողբային,
[h]Իրենց սրտովը [i]ինձի չաղաղակեցին.
Ընոնք ցորենի ու գինիի համար կը ժողվուին,
Ու [j]ինձմէ կ'ապստամբին :
15 Ես թէպէտ պաղուկ խրատեցի,
Ու անոնց բազուկները զօրացուցի,
Սակայն [k]ես ինձի չարութիւն սեպեցին" :
16 [l]Ընոնք կը դառնան, [m]բայց Խարձրևլոյն չէ.
[n]Ընոնք խաբեայ աղեղի պէս են.
Ընոնց իշխանները [o]իրենց լեզուին կատաղութիւնովը համար սրով պիտի իյնան.
Ասիկա պիտի ըլլայ անոնց նախատինքը [p]Եգիպտոսի երկրին մէջ :

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Մարգարէն կոչնանուամ կը սպառնայ Իսրայէլացւոց՝ իրենց ամբարշտութեանը 5 ու կռապաշտութեանը համար :

1 [q]Փողը բերանդ դիր.
Թշնամին [r]տիրոջը տանը վրայ [s]արծիւի պէս պիտի գայ.
Վասնզի [t]իմ ուխտս զանց ըրին.
Ու իմ օրէնքիս դէմ յանցաւոր եղան :
2 [u]Իսրայէլը ինձի կ'աղաղակէ, «Ո՛վ կ'ըսէ.
Մե՛զ իմ Աստուածս՝ [v]մենք քեզ կը ճանչնանք :
3 Իսրայէլը բարին մերժեց.
Օձանիկայ թշնամին պիտի հալածէ :
4 [w]Ընոնք թագաւորներ դրին, բայց ինձմով չէ.
Իշխաններ ընտրեցին, բայց ես չգիտցայ.
[x]Իրենց արծաթովը ու ոսկիովը իրենց կուռքեր շինեցին,
Որպէս զի բնաջինջ ըլլան :
5 Վռա որթիդ՝ ով Սամարիա, պաղուկ մերժեց.
Իմ բարկութիւնս անոնց վրայ բորբոքեցաւ.
[y]Մինչև երբ անմեղութիւնը ձեռք պիտի չբերեն :
6 Վասնզի ասիկայ ալ Իսրայէլէն է.
Օձանիկայ արուեստաւորը շինեց. ուրեմն Աստուած չէ.
Հապա կտոր կտոր պիտի ըլլայ Սամարիայի որթը :
7 Վասնզի [z]հով ցանեցին, ու մրրիկ պիտի հնձեն.
Ընիկայ հասուն ցորեն պիտի չբերէ,
Ու ոեւոր արդիւնքէն ալիւր պիտի չբերայ.
Ու թէ որ ըլլայ ալ, [a]օտարները պիտի կլլեն զանիկայ :
8 [b]Իսրայէլը կլլուեցաւ,
[c]Հիմա ազգերուն մէջ Հանպիտան սամանի պէս պիտի ըլլան :
9 Վասնզի անոնք [d]առանձնակեաց վայրենի իշու պէս [e]Ասորեստան գացին.
Եփրեմը [f]վարձքով սիրականներ բռնեց :
10 Թէև ազգերէն օգնականներ վարձքով բռնեն ալ, հիմա [g]զանոնք պիտի ժողվեմ.
Ու [h]իշխանաց թագաւորին բեռէն քիչ մը հանգստութիւն պիտի կրեն" :
11 Վասնզի Եփրեմը շատ սեղաններ շինեց մեղքի համար.
Ան սեղանները իրեն մեղքի համար եղան :
12 [i]Իմ օրէնքիս մեծ բաները անոր գրեցի.
Սակայն օտար բանի պէս սեպուեցան :
13 [j]Իմ ընծաներուս զոհերուն համար՝ անոնք միս կը զոհեն, ու կ'ուտեն.
[k]Հայր Տէրը անոնց չհաւնիր.
[l]Հիմա անոնց անօրէնութիւնը պիտի յիշէ,
Ու անոնց մեղքերուն պցելութիւն պիտի բնէ.
[m]Ընոնք Եգիպտոս պիտի դառնան :
14 [n]Վասնզի Իսրայէլ իր [o]Արարչը մոռցաւ, ու [p]‡մեհեաններ շինեց,
Ու Յուդան պարսպաւոր քաղաքներ շատցուց.
Հայց [q]ես անոր քաղաքները կրակ պիտի խրկեմ,
Ու անոր պալատները պիտի ուտէ :

ԳԼՈՒԽ Թ

1—17 Իսրայէլի թշուառութիւնը ու գերութիւնը՝ իրենց պանապան մեղքերուն ու կռապաշտութեանը համար :

[a] Ես ը. Թագ. ժէ. 19 : ժէ. 4 : Պղ. է. 13 : թ. 3 : ժբ. 1 :
[b] Եզեկ. ժբ. 13 :
[c] Գէ. է. 14 ; ըէ. : ը Օբ. է. 15 ; ըէ. : ը Թագ. ժէ. 13, 18 :
[d] Մէք. ը. 4 :
[e] Հոբ. լբ. 9, 10 : Ամգ. հը. 36 : Երեմ. ը. 10 : Օաբ. է. 5 :
[f] Կամ ինձի դէմ չարութիւն խորհեցան :
[g] Պղ. ժա. 7 :
[h] Ամգ. հը. 57 :
[i] Ամգ. հդ. 9 :
[k] Պղ. թ. 3, 6 :
—
[l] Պղ. է. 8 :
[m] ը Օբ. է. 49 : Երեմ. ը. 13 : Ամբ. ա. 8 :
[n] Պղ. ը. 7 :
[o] Ամգ. հը. 34 : Պղ. է. 15 :
[p] Տիտ. ա. 16 :
[q] ը Թագ. ժէ. 13, 17, 25 :
[r] Պղ. բ. 8 : ժգ. 2 :
[s] Երեմ. ժգ. 27 :
[t] Բաակ. է. 8 : Պղ. ժ. 12, 13 :
[u] Պղ. է. 9 :
[v] ը Թագ. ժէ. 6 :
[w] Երեմ. ժ. 28 : խը. 38 :
[x] Երեմ. բ. 24 :
[y] ը Թագ. ժէ. 19 :
[z] Յս. է. 6 : Եզեկ. ժը. 33, 34 :
[a] Եզեկ. ժը. 37 : Պղ. ժ. 10 :
[b] Կամ թագաւորին ու իշխանաց բեռէն քիչ մը պիտի հանգստանան :
[c] Յս. ժ. 8 : Եզեկ. իզ. 7 : Դան. բ. 37 :
[d] Պղ. ժբ. 11 :
[e] ը Օբ. ը. 6, 8 : Ամգ. ձժ. 18 : ձխէ. 19, 20 :
[f] Երեմ. է. 21 : Օաբ. է. 6 :
[g] Երեմ. ժը. 10, 12 : Պղ. է. 6 : թ. 4 : Ամոս. է. 22 :
[h] Պղ. թ. 9 : Ամոս. ը. 7 :
[i] ը Օբ. իզ. 68 : Պղ. թ. 3, 6 : ժա. 5 :
[k] ը Օբ. լբ. 18 :
[l] ը Թագ. ժբ. 31 :
[m] Կամ պալատներ
[n] Երեմ. ժէ. 27 : Ամոս. ը. 5 :

1 Յողովուրդներուն պէս ցնծութեամբ մի ու-
րախանար , ով Իսրայէլ .
Քանզի՝ քու Աստուածդ Հեռանալով պոռնը-
կուեցիր ըլլիւն .
Ամէն ցորեան կալերուն վրայ [a]պոռնկոցնիւն
վարձք սիրեցիր :
2 [b]Կալը ու ճնձանը զանոնք պիտի չկերակրէ .
Նոր քաղցուն հոն պիտի [c]աւրուի :
3 Ընդնք [d]Տէրոջը երկիրն մէջ պիտի չընակին .
[e]Հապա Եփրեմը Եգիպտոս պիտի դառնայ ,
Ու [f]Ասորեստանի մէջ [g]պիղծ բաներ պիտի ու-
տեն :
4 [h]Տէրոջը գինիի նուէր պիտի չմատուցանեն ,
[i]Ու անոր ընծայուելի պիտի չըլլան .
[j]Ընծոյց զոհերը սգաւորաց հացին պէս պիտի
ըլլան իրենց .
Ամենիակ ամէն ուտողները պիտի պղծուին .
Քանզի անոնց հացը՝ իրենց անձերուն համար է ,
Տէրոջը տունը պիտի չմտնէ :
5 Ի՞նչ պիտի ընէք [k]հանդիսաւոր օրը ,
Ու Տէրոջը տօնին օրը :
6 Քանզի ահա կործանուածին [l]պատճառով կ'եր-
թան .
[m]Եգիպտոսը զանոնք պիտի ժողվէ .
Ամմիփիսը զանոնք պիտի թաղէ .
Ընծոյց արծաթին գեղը տառնոտած ցանկալի
տեղուանքը
[n]Եղինճը պիտի ժառանգէ .
Ընծոյց վրաններուն մէջը փուշեր պիտի բուսանին :
7 Հսկողութեան օրերը հասան ,
[o]Հատուցման օրերը հասան .
Իսրայէլը պիտի դիտայ .
Քու անօրէնութեանդ շատութեանը համար ,
Ու [p]որ մեծ հակառակութեանդ համար ,
Մարգարէն՝ անմիտ , ու [q]հոգևոր մարդը՝
խենթի եղաւ :
8 Եփրեմը իմ Աստուծոյս կը դիտէ .
Մարգարէն իր ամէն ճամբաներուն մէջը որո-
գայթ կը լարէ ,
Ո՛ր իր Աստուծոյն տանը մէջ հակառակութեան
պատճառ է :
9 [r]Գարաայի օրերուն պէս [s]խիստ շատ ապակա-
նեցան .
[t]Ընծոյց անօրէնութիւնը պիտի յիշէ ,
Ու՛ր անոնց մեղքերուն այցելութիւն պիտի ընէ :

10 Իսրայէլը՝ անապատի մէջ եղող խաղողի պէս
գտայ .
Ձեր հայրերը դիզնիին առջի կանխահաս պը-
տուղին պէս տեսայ .
[u]Պակաս անոնք [v]Բեելփեգորը մտան ,
[w]Ու իրենց անձը [x]ամօթալուց գործ եղոծ հա-
մար զատեցին ,
[y]Ինչ իրենց սիրած բաներն պէս իրենք ալ պիղծ
եղան :
11 Եփրեմին փառքը՝
[z]Ծնունդին , և արգանդէն , ու յղութենէն՝
Թռչունի պէս պիտի թռչի :
12 [a]Թէև և իրենց տղաքները մեծցընեն ,
[b]Ծանոնք մարդէ զուրկ պիտի թողում .
[c]Եաւ [d]վայ անոնց՝ երբոր [e]անոնցմէ քաշուիմ :
13 Եփրեմն ալ՝ [f]ինչպէս որ Տիւրոսը տեսայ ,
զուարճալի տեղ մը անկուած էր .
[g]Հայց Եփրեմ իր տղաքները մեռցընողին պի-
տի հանէ :
14 Տո՛ւր անոնց՝ ով Տէր . ի՞նչ պիտի տաս .
Ընծոյց վիժող արգանդ , ու չոր ստինքներ տուր :
15 Ընծոյց բոլոր չարութիւնը [h]Գաղգաղայի մէջ է .
Քանզի հոն անոնցմէ զզուեցայ .
[i]Ընծոյց չար գործերուն պատճառաւ՝
Ծանոնք իմ տունէս պիտի վռընտեմ .
Ծանոնք մէ յիրն ալ պիտի չսիրեմ .
[j]Ընծոյց բոլոր իշխանները ապստամբներ են :
16 Եփրեմը զարնուեցաւ .
Ընծոյց արմատը չորցաւ . պտուղ պիտի չտան .
[k]Թէև որ անոնք ծնանին ալ ,
Ընծոյց արգանդին ցանկալի պտուղներն ալ պի-
տի մեռցընեմ :

17 Իմ Աստուածս զանոնք պիտի մերժէ ,
Քանզի անոր մտիկ չըրին .
Ու [l]ազգերու մէջ թափառական պիտի ըլլան :

ԳԼ. Ժ

1 Իսրայէլին յանդիմանութիւն ու ապառնալիք կ'ըլլայ՝ իր
ամբարշտութեանը ու կռապաշտութեանը համար :

1 Իսրայէլը լայնատարած որթի մըն է .
Իրեն համար պտուղ կը բերէ .
Իր պտուղին շատութեանը չափ [m]սեղաններ
շատցուց .
Իր երկրին գեղեցկութեանը պէս՝ [n]գեղեցիկ
կուռքեր շինեցին :
2 Ընծոյց սիրտը [o]փոփոխական է . հիմա յանցա-
ւոր պիտի ելլին .
Ընիկայ՝ անոնց սեղանները պիտի փլցընէ .
Ընծոյց կուռքերը պիտի աւրէ :

---

[a] ԳԼ. գ. 12 : ե. 4 , 7 :
[b] ԳԼ. ը. 12 :
[c] ԳԼ. ը. 9 , 12 :
[d] Նբր. առէ :
[e] Ղև. իե. 23 : Երեմ. ը. 7 : Ժէ. 18 :
[f] ԳԼ. ը. 13 : Տ՚ես գԼ. ժա. 5 :
[g] գ Թագ. ժէ. 6 : Տ՚ես գԼ. ժա. 11 :
[h] Նզեկ. գ. 13 : Դան. ա. 8 :
[i] ԳԼ. գ. 4 :
[j] Երեմ. ղ. 20 : ԳԼ. ը. 13 :
[k] ը Օր . իզ. 14 :
[l] ԳԼ. ը. 11 :
[m] ԳԼ. է. 16 : Հմր 3 :
[n] Նս . է. 6 : Լը. 13 : Լե. 13 : ԳԼ. Ժ. 8 :
[o] Նզեկ . Ժգ. 3 , ըգ : Ամբ . ը. 11 : Սոփ . գ. 4 :
[p] Դատ . Ժի. 22 :
[q] Նս . լը. 6 : ԳԼ. Ժ. 9 :
[r] ԳԼ. ը. 13 :
[s] Նս . իը. 4 : Ամբ . է. 1 :
[t] Ծաւս . իե. 3 : Սապ . ձղ. 28 :
[u] ԳԼ. գ. 14 :
[v] Երեմ . ժա. 13 :
[w] Սապ . ձա. 12 : Նզեկ . ի. 8 : Ըժող . գ. 5 :
[x] Հոր . իէ. 14 :
[y] ը Օր . իը. 41 , 62 :
[z] ը Օր . լա. 17 : գ Թագ . ժէ. 18 : ԳԼ. է. 6 :
[a] Տ՚ես ա Թագ . իը. 15 , 16 :
[b] Տ՚ես Նզեկ . իգ. իէ. իը :
[c] Հմր 16 : ԳԼ. ժգ. 16 :
[d] ԳԼ. գ. 15 : ժը. 12 :
[e] ԳԼ. ա. 6 :
[f] Նս . ա. 23 :
[g] Հմր 13 :
[h] ը Օր . իը. 64 , 65 :

---

[i] ԳԼ. ը. 11 : ժը. 12 :
[j] ԳԼ. ը. 4 :
[k] գ Թագ . ժԼ. 21 : Տ՚ես Աման . գ. 24 :

3 ᵗՎա՛ն զի հիմա անունք պիտի ըսէն.
Մինչ թագաւորը չունինք,
Վասնզի Տէրոջմէ չվախցանք.
Ու թագաւորը մեզի ի՛նչ պիտի ընէ:
4 Ուխտ լուած առէնեն՝ սուտ երդում ընելով
խօսքեր խօսելան.
Ու գառաստանը՝ արտին ակօսներուն մէջը
ᵘթռուեաւոր խոտ-էրս պէս պիտի բուսնի:
5 Սամարիայի բնակիչները՝ ᵛՎէթաւենի
բուն պատճառաւը պիտի վախնան.
Վասնզի անոր վրայ անոր ժողովուրդը սուգ պիտի ընէ,
Ու անոր ᵚքուրմերը ᵖանոր փառացը համար
պիտի դողան.
Վասնզի անոր իրմէ գերութեան կ՚երթայ:
6 Ընդհակառակ ալ Ասորեստան պիտի տարուի՝
ᵠՅարէբ թագաւորին պարգեւ ըլլալու.
Եփրեմը ամօթի պիտի կրէ,
Ու Իսրայէլը ʳիր խորհուրդէն պիտի ամչնայ:
7 ˢ*Սամարիայի թագաւորը՝ ᵗբնաջինջ պիտի ըլլայ,
ᵘՋուրի երեսին վրայ հղող փրփուրին պէս:
8 Նաեւ ʷԱվէնի բարձր տեղերուանքը՝ ˣԻսրայէլին
մեղքը՝ աւերակ պիտի ըլլան.
Ընոնց սեղաններուն վրայ ʸփուշ ու տատասկ
պիտի բուսնի.
ᶻԼեռներուն պիտի ըսեն. Մեզ ծածկեցէք.
Ու բլուրներուն՝ Մեր վրայ իյնէք.

9 ᵃᵃԳաբաայի օրերէն ի վեր մեղք գործեցիր՝ ո՛վ
Իսրայէլ.
Հոն կայնեցան ֆո՛ւ-կռիւներէն.
ᵇԳաբաայի մէջ չարութեան որդւոցը դէմ ե՞ւ
զա՛ն պատերազմը անոնց չհասաւ:
10 ᶜՕ՛անոնք խրատելու կը ցանկամ.
Ու ᵈ՛անոնց վրայ ժողովուրդներ պիտի ժողվուին,
Երբոր իրենց երկու †անօրէնութեանցը համա՛ր կապուին:
11 Ու Եփրեմը ᶜհերնէ մըն է, որ սորված է ու
կը սիրէ ցորեն ծեծել.
Հայց ես անոր պարանոցին գեղեցկութեանը
վրայ լո՛ւծ մը անցուցի.
Եփրեմը կառքի պիտի լծեմ.
Յուդան պիտի հերկէ.
Յակոբը անոր էսխէնն պիտի տափանէ:

12 Ձեզի արդարութիւնով ցանեցէք,
Ո՛ողորմութիւնով ընձեցէք,
Նո՛ր ᵍվարդակաւած երկիրը հերկեցէք.
Վասնզի Տէրը փնտռելու ատեն է,
Մինչեւ որ ինքը գայ ու ձեր վրայ արդարութիւն տեղայ:
13 ʰԸմբարշտութիւնամբ հերկեցիք, ու անօրէնութիւն ընձեցիք.
Պտուղը կերաք.
Վասնզի դուն քու ճամբուդ, և քու զօրաւորներուդ բազմութեանը ապաւինեցար:
14 ᵐԱսոի քու ժողովուրդներուդ մէջը խռովութիւն պիտի ելլէ.
Ու քու բոլոր բերդերդ պիտի կործանին,
Ինչպէս որ Սալման՝ պատերազմին օրը ʲՎնթաբէլը կործանեց.
Որ ʲ՛մայրը իր տղոցը վրայ գետինը զարնուեցաւ:
15 Ինթէլը ձեզի ասոր պէս պիտի ընէ,
Ձեր չափազանց չարութեանը համար.
Երշալեմին առաւօտ ʲԻսրայէլի թագաւորը բոլորովին բնաջինջ պիտի ըլլայ.

ԳԼ. ԺԱ

1 Ծառայ բարութիւններուն փոխարէն՝ Իսրայէլին ապերախտութիւնը: 5 Ծառայ պատասխանը, 8 և ժողովուրդին վրայ ունեցած գործը:

1 Երբոր ᵐԻսրայէլը մանուկ էր, զանիկայ կը սիրէի,
Ու ᵇիմ որդիս ᵏԵգիպտոսէն կանչեցի:
2 Մ՛որչափ որ զանոնք կանչեցին, այնչափ անոնց երեսէն դացին.
ᵗԱհաղինմներուն զոհ մատուցին,
Ու կուռքերուն խունկ ծխեցին:
3 ʰՈւ Եփրեմը ես քալեցուցի.
Ձեռքերնուն ‡վրայէն թեւերէն՝ կը բռնէի.
Սակայն չգիտցան թէ ᵘզիրենք բժշկողը ես եմ:
4 Ձառնուք մարդու հեւանեներով, սիրոյ կապերով քաշեցի,
Ու էառնոց ‖պարանոցէն լուծը հանողներու պէս եղայ իրենց,
Ու ᵉառնոց հանգստութեամբ կերցուցի:
5 ᵖԸնիկայ Եգիպտոսի երկիրը պիտի չդառնայ.
Հապա Ասորեստանցին պիտի ըլլայ անոր թագաւորը.
ᵠՎասնզի դառնալ չուզեցին:
6 Ու անոր քաղաքներուն վրայ սուրը պիտի յարձակի,
Ու անոր ՞ իշխանները պիտի ուտէ հատցընէ,
ʲԸնոնց խորհուրդներուն համար:

ᵗ Ել. գ. 4: ժա. 5: Ասք. գ. 9: Հմր 7:
ᵘ Տես ի Օր. իթ. 18: Ես. ե. 7: ը. 12: Պտր. ը. 23: Երբ. ժբ. 15:
ᵛ Ել. գ. 15:
ʷ գ Թագ. ժբ. 28, 29: Ել. ը. 5, 6:
ˣ գ Թագ. իգ. 5: Ասք. ա. 4:
ʸ ա Թագ. գ. 21, 22: Ել. իթ. 11:
ᶻ Ել. է. 13:
ᵃᵃ Ել. ժա. 6:
ᵇ Հմր 3, 15:
ᶜ Կամ Սամարիան իր թագաւորովը
ᵈ Ել. գ. 15:
ᵉ ի Օր. իթ. 21: գ Թագ. ժբ. 30:
ᶠ Ել. իթ. 6:
ᶜ Էս. ի. 19: Երե. իգ. 30: Հայտ. գ. 16: իթ. 6:
ᵍ Ել. իթ. 9:
ʰ Տես Դատ. ի:
ⁱ ի Օր. իբ. 63:
ʲ Երեմ. ժգ. 16: Եզեկ. իգ. 46, 47: Ել. ը. 10:
ᵏ Կամ ակօսներուն մէջ
ˡ Երեմ. ծ. 11: Ասք. գ. 13:
ᵐ Երեմ. գ. 3:
ⁿ Հոր. գ. 8: Ամակ. իբ. 8: Ել. ը. 7: Գատ. գ. 8:
ᵒ Ել. ժգ. 16:
ᵖ գ Թագ. ժը. 34: ժի. 13:
ᵠ Ել. ժգ. 16:
ʳ Հմր 7:
ˢ Ել. ի. 15:
ᵗ Երեմ. ծ. 11: Ասք. գ. 13:
ᵘ Երեմ. գ. 3:
ᵛ Ել. ժգ. 16:
ʷ գ Թագ. ժբ. 34: ժի. 13:
ˣ Ել. ժգ. 16:
ʸ Հմր 7:
ᶻ Ել. ի. 15:
ᵃᵃ Ել. ի. 22, 23:
ᵇ Առա. ի. 15:
ᶜ գ Թագ. ժէ. 16: Ել. ի. 13: ժգ. 2:
ᵈ ի Օր. ա. 31: Լի. 10, 11, 12: Նա. ին. 3:
ᵉ Կամ թեւերով
ᶠ Ել. ժէ. 26:
ᶜ Վէ. իդ. 13:
ʰ Երբ. Ձնծաններին
ⁱ Առ. հը. 25: Ել. ի. 8:
ʲ Տես գԼ. ը. 13: ին. 3:
ᵏ գ Թագ. ժէ. 13, 14:
ˡ Երբ. Նիւթերը
ᵐ Ել. ժ. 6:

7 Եւ իմ ժողովուրդս՝ [ա]ինձի զլմ ապստամբե-
լու հակամիտեալ է.
Ոչ [բ]թէ և անունը Բարձրելոյն կը հրաւիրուին,
Սակայն ընաւ մեկը պանիկայ չբարձրացըներ:

8 [գ]Վհզ լ՚ընչեցաս տամ՝ ում Եփրեմ,
Վհզ լ՚ալքէս յանձնեմ՝ ում Իսրայէլ.
Վհզ [դ]նետի Ադմայի պէս ընեմ,
Վհզ [ե]Սեբոյիմի պէս դնեմ.
[զ]Իմ սիրտս ներսի դիս կը խռովի,
Կարեկցութիւններս ալ միանգամայն կը բորբո-
քին:

9 Իմ սաստիկ բարկութիւնս [է]ի դորձ պիտի չը-
դնեմ.
Եփրեմը աւերելու պիտի չդառնամ.
[ը]Քանզի ես Աստուած եմ, և չէ թէ մարդ.
Ձեր մէջդ եղող Սուրբը Ես եմ,
Ոչ *բարկութեամբ պիտի չգամ՝՝:

10 Տէրոջը ետևէն պիտի երթան.
Ընդկայ առիւծի պէս պիտի գոչէ.
Երբոր անդկայ գոչէ,
[թ]Երեմուաքի կողմէն աղաքները պատրնօք պի-
տի գան:

11 Ընտնք Եգիպտոսէն թռչունի պէս՝
Ու Ասորեստանի երկրէն [ժ]աղաւնիի պէս պա-
տրնօք պիտի գան.
[ի]Ու զանոնք իրենց տուներուն մէջը պիտի բնա-
կեցընեմ՝ կ՚ըսէ Տէրը:

ԳԼ. ԺՌ

1 Եփրեմին, Ձուգային, ու բոլոր Իսրայէլին յանդիմա-
նութիւն մը: 4 Մարգարէն առջի շնորհքները յիշելով՝
ապաշխարելու կը յորդորէ զանոնք: 8 Եփրեմի մեղքերը
բարկութեան կը դրդռանն զԱստուած:

1 [ա]Եփրեմը զիս կը պաշարէ՝ ստութեամբ,
Ու Իսրայէլի տունը՝ նենդութեամբ.
Բայց Յուդան տակաւին Աստուծով կը տիրէ,
Ու սուրբերուն մէջը Հաւատարիմ է:
2 Եփրեմը [բ]հով կը ճարակէ, ու արևելեան
հովին ետևէն կը վազէ.
Ամէն օր ստութիւնը ու յափշտակութիւնը կը
շատցընէ.
[գ]Ասորեստանի հետ դաշնակցութիւն կ՚ընեն,
[դ]Ու Եգիպտոս եղ կը տանին:
3 [ե]Տէրը Յուդային հետ ալ վէճ ունի.
Ու Յակոբին՝ անոր ճամբաներուն համեմատ
այցելութիւն պիտի ընէ,
Ու անոր գործոցը համեմատ հատուցում պի-
տի ընէ անոր:

4 Ընթկայ արգանդի մէջ [զ]իր եղբօրը գաբշա-
պարէն բռնեց,
Ու իր ուժովը [է]Աստուծոյ հետ ըմբշամարտեցաւ:
5 Ու հրեշտակին հետ ըմբշամարտեցաւ, և յաղթ
հատաւ.
Լացաւ, և անկէ շնորհք խնդրեց.
Ծանիկայ [ը]Բեթելի մէջ գտաւ.
Ու հոն մեզի հետ խօսեցաւ Ընկկայ,
6 Յիսնքն զօրաց Տէր Աստուածը,
Որուն [թ]յիշատակը Եհովայ է:
7 [ժ]Ուրեմն դուն քու Աստուծոյդ դարձիր,
Ողորմութիւն ու իրաւունք պահէ,
Ու [ի]միշտ քու Աստուծոյդ յուսա:

8 Ենթէ՛ վաճառական է. անոր ձեռքը նենգ-
դութեան կշիռ կայ.
Ընթկայ հարստահարելը կը սիրէ:
9 Ու Եփրեմը ըսաւ. [ի]Իրաւցընէ հարստացայ.
Մնծի ստացուածք գտայ.
Իմ ամէն վաստակներուս կողմէ՝
Ընօրէնութիւն պիտի չգտնեն իմ վրաս, որ
մեղք ըլլայ:
10 Իսկ ես Եգիպտոսի երկրէն [ի]ի վեր [ձ]քու Տէր
Աստուածդ եմ.
[ե]Ինչ տաճարին վրանները մէջ պիտի բնակե-
ցընեմ՝ հանդիսաւոր ժողի օրերուն պէս:
11 [ճ]Եւ մարգարէներուն միջոցով խօսեցայ,
Ու տեսիլքները շատցուցի,
Ու մարգարէներուն ձեռքովը նմանութիւններ
դործածեցի:
12 [ղ]Գիրաւի Գաղաադը անօրէն է. յիրաւի ու-
նայնութիւն եղան.
[ղ]Գաղգաղայի մէջ արջառներ մորթեցին.
[ի]Ընոնց սեղանները անդամ արտի ակօսներուն
վրայ եղող քարակոյտներու պէս է:
13 Եւ Յակոբ [ճ]Ասորւոց դաշտը փախաւ,
Ու Իսրայէլ [ի]նկան համար ծառայութիւն
ըրաւ,
Ու կնկան համար հովիւ եղաւ:
14 [ն]Եւ Տէրը մէկ մարգարէով Եգիպտոսէն հա-
նեց Իսրայէլը.
Ու անիկայ՝ մէկ մարգարէով պահպանուեցաւ:
15 [շ]Եփրեմ դառնապէս բարկացուց զԱստուած.
Ընոր համար անոր արիւնները անոր վրայ պի-
տի ձգէ,
[ո]Ու անոր Տէրը անոր նախատինքը անոր պիտի
հատուցանէ:

ա Ամմ. ա. 2:
բ Օմն. լբ. 7:
գ Ես. ղ. 8: Պլ. է. 11:
դ Եզեկ. իբ. 25, 26: լէ. 21, 25:

—

ե Ա՚Մոր 2:
զ Պլ. բ. 7:
է Ա. Թագ. ժէ. 4: Պլ. է. 13: է. 11:
ը Ես. լ. 6: ծէ. 9:
թ Պլ. ղ. 1: Միք. գ. 2:
ժ Ծն. իէ. 26:
ի Ամմ. ա. 2:
ճ Օ.աթ. բ. 7:
ղ Ես. ղ. 8: Պլ. է. 11:
ն Եզեկ. իբ. 25, 26: լէ. 21, 25:

—

շ Ա՚Մոր 2:
ո Պլ. բ. 7:
չ Ա. Թագ. ժէ. 4: Պլ. է. 13: է. 11:
պ Ես. ղ. 8: Պլ. է. 11:
ջ Ես. ծ. 1: Միք. գ. 2:
ռ Ծն. իէ. 26:
ս Օմն. լբ. 24, ճէ:
վ Ծն. իբ. 12, 19: լէ. 9, 10, 15:
տ Պլ. գ. 15:
ր Պլ. ժգ. 1: Միք. գ. 8:
ց Պաղ. լէ. 7:
ւ Բռակ. ժա. 1: Ամմ. բ. 5:
փ Օ.աթ. ժա. 5: Յայտ. գ. 17:
ք Պլ. ժգ. 4:
օ Ղև. իգ. 42, 43: Ղևհմ. բ. 17: Օ.աթ. ժգ. 16:
ֆ Ա. Թագ. ժէ. 13:
և Ծն. լբ. 24, ճէ:
ա Ծն. իբ. 12, 19: լէ. 9, 10, 15:
բ Պլ. գ. 15:
գ Պլ. ժգ. 1: Միք. գ. 8:
դ Պաղ. լէ. 7:
ե Բռակ. ժա. 1: Ամմ. բ. 5:
զ Օ.աթ. ժա. 5: Յայտ. գ. 17:
է Պլ. ժգ. 4:
ը Ղև. իգ. 42, 43: Ղևհմ. բ. 17: Օ.աթ. ժգ. 16:
թ Ա. Թագ. ժէ. 13:
ժ Պլ. ե. 1: գ. 8:
ի Պլ. գ. 15: իե. 15: Ամմ. գ. 4: ե. 5:
ճ Պլ. բ. 11: Ժ. 1:
ղ Ծն. իբ. 5: բ Օր. իղ. 5:
ն Ծն. իբ. 20, 28:
շ Ես. ժբ. 50, 51: ժգ. 3: Պաղ. կե. 20: Ես. կգ. 11: Միք. գ. 4:
ո Ա. Թագ. ժէ. 11—18:
չ Գան. ժա. 18:
պ Բ Օր. իբ. 37:

—

ԳԼ· ԺԹ

1 Եփրեմին վառքը՝ կառապետութեան պատճառով կ՚ունէա-
նայ ։ 5 Ընդդէմ անզգամութեանը համար Սաուլած կը
բարկանայ ։ 9 Սաուլոյ ողբմութեանը խոստմունքը ։ 15
Պատարագութեան պատիժը ։

1 Եփրեմը՝ կրօնք դողալով կը խօսէր ։ Իսրա-
յէլի մէջ բարձրացաւ ։
Բայց [a]կրօնք Հաճողով յանցաւոր եղաւ ։ մե-
ռաւ ։
2 Եւ հիմա նորէն մեղք կը գործեն ։
Եւ [b]իրենց համար իրենց արծաթէն՝
Իրենց խելքովը ձուլածոյ կուռքեր ։ ո՛ր ար-
ձաններ կը շինեն ։
Որոնց ամէնը արուեստաւորի գործքեր են ։
Իրենք անոնց համար կ՚ըսեն ։
[c]Օ՛հ ընող մարդիկը [d]զոհ որթերը համ-
բուրեն ։
3 Ընոր համար անոնք [e]առաւօտեան ամպին պէս ։
Եւ կանուխ իջած վաղանցիկ ցօղին պէս ։
Կալէն փոթորիկով վերցուած [f]մղիղին պէս ։
Եւ ծխնելոյզէն ելած ծուխին պէս պիտի ըլ-
լան ։
4 Սակայն ես Եգիպտոսի երկրէն [g]ի վեր [h]քու
Տէր Աստուածդ եմ ։
Եւ [i]ինծմէ ուրիշ աստուած չգիտնաս ։
Վասնզի [k]ինծմէ ուրիշ Փրկիչ մը չկայ ։
5 [l]Ես քեզ անապատի մէջ՝
[m]Լիիսո անջուր երկրի մէջ ճանչցայ ։
6 [n]Ընանք՝ իրենց արօտին համեմատ կշտացան ։
Կշտացան ։ ու անոնց սիրտը բարձրացաւ ։
Ընոր համար [o]զիս մոռցան ։
7 Ուստի Եանոնց՝ առիւծի պէս պիտի ըլլամ ։
[p]Ճամբուն քովը ինձի պէս դարանամուտ պիտի
ըլլամ ։
8 [q]Իր ձագերը կորսընցուցած արջու պէս՝ անոնց
պիտի հանդիպիմ ։
Եւ անոնց սրտին վարագուրը պիտի պատառեմ ։
Եւ զանոնք հոն առիւծի պէս պիտի ուտեմ ։
Օ՛անոնք գազանի գազանը պիտի պատառէ ։
9 Ո՛ուն [r]քեզ կորսընցուցիր՝ ո՛վ Իսրայէլ ։
[s]Քայց քու օգնութիւնդ ինծմէ է ։
10 [t]Հիմա [u]ո՛ւր է քու թագաւորդ ։
[v]Որ քու բոլոր քաղաքներուդ մէջ քեզ ազատէ ։
Եւ ո՞ւր են անոր դատաւորները ։
Որոնց համար [w]ըսիր թէ՝ Ինծի թագաւոր ու
իշխաններ տուր ։
11 [x]Իմ բարկութեամբս քեզի թագաւոր տուի ։
Եւ իմ սրտմտութեամբս առի ։
12 [y]Եփրեմին անօրէնութիւնը կապուած ։
Անոր մեղքը պահուած է ։
13 [z]Անոր վրայ՝ ծննդական կնոջ ցաւերը պիտի
հասնին ։
Անիկայ [a]իմաստուն տղայ չէ ։
Ապա թէ ոչ՝ [b]արգանդին բերանը այնպէս ա-
տեն չէր կենար ։
14 [c]Օ՛անոնք գերեզմանին ձեռքէն պիտի փրկեմ ։
Օ՛անոնք մահուանէ պիտի ազատեմ ։
[d]Վա՛ռ ժանտախտդ պիտի ըլլամ՝ ո՛վ մահ ։
Վա՛ռ աւերումդ պիտի ըլլամ՝ ո՛վ գերեզ-
ման ։
Չէմ աչքերէս զղջումը պիտի ծածկեր ։
15 Թէեւ [e]անիկայ եղբայրներուն մէջը պտղաբեր
ըլլայ ։
[f]Բուն Լանի հովը պիտի գայ ։
Եւ անապատէն Տէրոջը հովը պիտի ելլէ ։
Եւ անոր աղբիւրը պիտի ցամքի ։
Եւ անոր աղբերակը պիտի չորնայ ։
Անիկայ բոլոր [g]ցանկալի անմանութեան գանձը
պիտի կողոպտէ ։
16 [h]Սամարիան աւերակ պիտի ըլլայ ։
[i]Վասնզի իր Աստուծմէն ապստամբեցաւ ։
[k]Անոնք սրով պիտի իյնան ։
Անոնց պզտիկ տղաքը գետինը պիտի զարնուին ։
Եւ յղի կիներնին պիտի ճղռտուին ։

ԳԼ· ԺԹ

1 Պաշխարելու յորդորանք մը ։ 4 Սաուլոյ շնորհացը
խոստմունքը ։

1 [l]Ո՛վ Իսրայէլ՝ [m]քու Տէր Աստուածդ դարձիր ։
[n]Վասնզի քու անօրէնութեանդ պատճառաւ
գլորեցար ։
2 Ձեր հետը խօսքեր առէք ։ ու Տէրոջը դարձէք ։
Անոր ըսէք ։
Ամէն անօրէնութիւնը վերցուր ։ և [o]բա-
րութեամբ ընդունէ ։
Եւ [p]մեր շրթունքներուն [q]զոհերը պիտի մա-
տուցանենք ։
3 [r]Ասորեստանցին մեզ պիտի չփրկէ ։
[s]Ձիերու վրայ պիտի չհեծնենք ։
[t]Ու մէյմըն ալ մեր ձեռացը գործքին՝ Ա՛ր
Աստուածն ես՝ պիտի չըսենք ։
[u]Վասնզի որբը քեզմէ ողորմութիւն կը գտնէ ։

---

[a] Ա՛ռակ ։ իբ ։ 3 ։
[b] Տես ա՛ն մեռած ։ ժբ ։ 3 ։
[c] Յով ։ իե ։ 8 ։ Յղեկ ։ լէ ։ 12 ։
[d] ա՛ն Սար ։ ժե ։ 54, 55 ։
[e] Յոբեմ ։ ժէ ։ 6 ։ Տես Հռով ։
ժա՛ ։ 29 ։
[f] Տես Ծա՛ն ։ խա՛ ։ 52 ։ խգ ։ 19 ։
[g] Յրեմ ։ գ ։ 11 ։ Յղեկ ։ ժէ ։
10 ։ ժբ՛ ։ 12 ։ Պաղ ։ գ ։ 19 ։
[h] Նաե ։ բ՛ ։ 9 ։
[i] գ՛ մեռած ։ ժէ ։ 6 ։
[k] գ՛ մեռած ։ ժգ ։ 12 ։
[l] գ՛ մեռած ։ գ՛ ։ 12 ։ ժէ ։ 16 ։
Նա ։ ժգ ։ 16 ։ Պաղ ։ ժ ։ 14 ։
[m] Ա՛ռակ ։ ժբ ։ 8 ։ Ա՛ռակ ։
ժէ ։ 12 ։
[n] Ա՛ռակ ։ գ՛ ։ 32 ։ Պաղ ։ ժգ ։
1 ։ Պաղ ։ ա՛ ։ 9 ։
[o] Հռով ։ ժ ։ 5՝ ։
[p] Հռով ։ ժէ ։ 4 ։
[q] բ՛ Օր ։ լբ՛ ։ 38 ։ Հռ՛ ։ 4 ։
[r] ա՛ մեռած ։ բ՛ ։ 5, 19 ։
[s] ա՛ մեռած ։ բ՛ ։ 7 ։ ժ՛ ։ 19 ։
ժէ ։ 22, 23 ։ ժգ ։ 1 ։ Պաղ ։
ժ ։ 3 ։
[t] բ՛ Օր ։ լբ՛ ։ 34 ։ Հռո ։ ժգ ։
17 ։
[u] Նա ։ ժգ ։ 8 ։ Յրեմ ։ ղ ։ 6 ։
[v] Յրեմ ։ ե ։ 6 ։
[w] գ՛ մեռած ։ ժէ ։ 18 ։ Պաղ ։
ժա՛ ։ 2 ։
[x] Պաղ ։ բ՛ ։ 8 ։ բ՛ ։ 4 ։
[y] գ՛ մեռած ։ ժբ՛ ։ 18 ։
[z] Պաղ ։ գ՛ ։ 4 ։
[a] Դան ։ բ՛ ։ 35 ։
[b] Նա ։ խգ ։ 11 ։ Պաղ ։ ժբ՛ ։ 10 ։
[c] Նա ։ խգ ։ 11 ։ խե ։ 21 ։
[d] բ՛ Օր ։ բ՛ ։ 7 ։ ղբ՛ ։ 10 ։
[e] բ՛ Օր ։ բ՛ ։ 15 ։ ղբ՛ ։ 10 ։
[f] բ՛ Օր ։ բ՛ ։ 12, 14 ։ ղբ՛ ։ 15 ։
[g] Պաղ ։ բ՛ ։ 14 ։
[h] Ոզե ։ գ՛ ։ 10 ։ Պաղ ։ ե ։ 14 ։
[i] Յրեմ ։ ե ։ 6 ։
[k] Ա՛ռակ ։ իբ՛ ։ 3 ։
[l] Տես գ՛ մեռած ։ ժբ՛ ։ 3 ։
[m] Նա ։ իբ՛ ։ 8 ։ Յղեկ ։ ղբ՛ ։ 12 ։
[n] ա՛ Սար ։ ժ ։ 54, 55 ։
[o] Յրեմ ։ ժե ։ 6 ։ Տես Հռով ։
ժա՛ ։ 29 ։
[p] Տես Ծա՛ն ։ խա՛ ։ 52 ։ խգ ։ 19 ։
[q] Յրեմ ։ գ՛ ։ 11 ։ Յղեկ ։ ժէ ։
10 ։ ժբ՛ ։ 12 ։ Պաղ ։ գ ։ 19 ։
[r] Ա՛նա ։ բ՛ ։ 9 ։
[s] գ՛ մեռած ։ ժէ ։ 6 ։
[t] գ՛ մեռած ։ ժգ ։ 12 ։
[u] գ՛ մեռած ։ գ՛ ։ 12 ։ ժէ ։ 16 ։
Նա ։ ժգ ։ 16 ։ Պաղ ։ ժ ։ 14 ։
15 ։ Բմով ։ ա՛ ։ 13 ։ Նաե ։
գ ։ 10 ։

---

[a] Պաղ ։ ժբ՛ ։ 7 ։ Հռովել ։ բ՛ ։ 13 ։
[b] Պաղ ։ ժգ ։ 9 ։
[c] Յոբ ։ ժգ ։ 15 ։
[d] Նբբ ։ զուարահները
[e] Տես Յրեմ ։ լա՛ ։ 18, լգ ։
Պաղ ։ ե ։ 13 ։ ժբ՛ ։ 2 ։
[f] Տես բ՛ Օր ։ ժէ ։ 16 ։ Պաղ ։
լգ՛ ։ 17 ։ Նա ։ Բ ։ 2, 16 ։
լա՛ ։ 1 ։
[g] Պաղ ։ բ՛ ։ 17 ։ Հ՛ ։ 8 ։
[h] Պաղ ։ ժ ։ 14 ։ կբ ։ 5 ։

4 Ընտից ապստամբութիւնը պիտի բժշկեմ.
Զանոնք ձրիապէս պիտի սիրեմ.
Վասնզի իմ բարկութիւնս անոնցմէ դարձաւ:
5 Իսրայէլին՝ ցօղի պէս պիտի ըլլամ.
Շնիկայ շուշանի պէս պիտի ծաղկի,
Եւ իր արմատները Լիբանանի նման պէս պիտի արձակէ:
6 Ընոր ոստերը պիտի տարածուին.
Ու անոր վայելչութիւնը ձիթենիի պէս պիտի ըլլայ,
Եւ անոր անուշահոտութիւնը Լիբանանի պէս պիտի ըլլայ:
7 Ընոր հովանիին տակը նստողները պիտի դառնան.
Ցորնի պէս պիտի կենդանանան,
Ու որթի պէս պիտի ծաղկին.
Ընոր յիշատակը Լիբանանի գինիին պէս պիտի ըլլայ:
8 Եփրեմը պիտի ըսէ. Կռուտքերու հետ՝ ալ ի՞նչ բան ունիմ:
Ես անոր խնդրուածքը լսեցի, ու անոր խնամք տարի.
Ես կանանչ մայրի ծառի պէս եմ.
Քու պտուղդ ինծմէ է:

9 Ո՞վ է իմաստուն, որ ասոնք հասկնայ,
Կամ խոհեմ, որ ասոնք գիտնայ.
Վասնզի Տէրոջը ճամբաները շիտակ են,
Ու արդարները անոնց մէջը պիտի քալեն.
Հայց յանցաւորները անոնց մէջը պիտի կ՚երթին:

ՄԱՐԳԱՐԻՒԹԻՒՆ ՅՈՎՀԵԼԵՑՒ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Յոռի Ասուծոյ զանազան դատաստաններուն յայտնելով՝ կը յորդորէ ժողովուրդը որ զգուշութիւն ընեն անոնց, 8 սուգ բռնեն, 14 և ծոմապահութեան ու ազգալու օր մը սահմանեն:

1 Տէրոջը խօսքը՝ որ եղաւ Փաղուելի որդւոյն Յովհելին:
2 Լսեցէ՛ք ասիկայ՝ ով ժողովուրդ.
Ու ականջ տուէ՛ք՝ ով երկրիս բոլոր բնակիչները.
Միթէ ասանկ բան մը եղա՞ծ ձեր օրերուն մէջ,
Կամ ձեր հարցը օրերուն մէջ:
3 Ընթիկայ ձեր որդւոցը պատմեցէ՛ք,
Ու ձեր որդիքը իրենց որդւոցը,
Ու անոնց որդիքը յետագայ ազգին պատմեն:
4 Ես ուտուեհիճին թողածը՝ մարախը կերաւ,
Ու մարախին թողածը՝ ջրհեղեղը կերաւ,
Ու ջրհեղեղին թողածը՝ թրթուրը կերաւ:

5 Արթնցէ՛ք՝ ով գինովնաններ, ու լացէ՛ք,
Եւ գուք ամէնքդ՝ ով գինի խմողներ,
Սո՛ւգ բռնեցէ՛ք քաղցրութեան համար,
Վասնզի ձեր բերնէն կտրեցաւ:
6 Վասն զի իմ երկրիս վրայ
Ազգ մը ելաւ. զօրաւոր ու անթիւ ազգ մը ելաւ.
Ընոր ակռաները առիւծի ակռաներ են,
Ու անիկայ մատակ առիւծի ժանիքներ ունի:
7 Ընդիկայ իմ որթս աւերեց,
Եւ իմ թզենիս կոտրտեց.
Զանիկայ բոլորովին մերկացուց ու վար ձգեց.
Ընոր ուռիները ճերմկեցան:

8 Ող ըրէ կոյսի մը պէս,
Ու իր մանկութեան էրկանը համար քուրձ հագած կ՚ողբայ:
9 Ասպի ընծան ու թափելու նուէրը Տէրոջը տունէն կտրեցաւ.
Տէրոջը պաշտօնը կատարող քահանաները սուգ կը բռնեն:
10 Ընտրը աւերեցան. Երկիրը սուգ կը բռնէ.
Վասնզի ցորենը աւերեցաւ.
Նոր գինին չորցաւ. նեղ պակսեցաւ:

11 Ամչցէ՛ք՝ ով երկրագործներ,
Ողբացէ՛ք՝ ով այգեգործներ,
Ցո՛ւ ցորենին համար, և թէ գարիին համար.
Վասնզի արտերուն բերքը կորսուեցաւ:
12 Որթը չորցաւ, ու թզենին նուազեցաւ.
Նռնենին, արմաւենին, խնձորենին,
Ընտին բոլոր ծառերը չորցան.
Վասկա մարդոց որդիներէն ուրախութիւնը վերցաւ:

13 Քահանանե՛ր հագէք, ու ողբացէ՛ք, ով քահանաներ.

ը Ցոր. իե. 19: Ընակ. ժե. 12:
ճ Ապդ. ծչ. 8: Ծիշ. 3:
ա Նոմ. իէ. 27: Երդ. ե. 11:
ի Ապդ. զա. 1:
լ Ամո. 3:
խ Երեմ. լա. 18:
ձ Հակ. ա. 17:
ղ Ապդ. ձէ. 43: Երեմ. իե. 12: Դան. ժբ. 10: Հօշ. բ. 47: ժբ. 37:
հ Ընակ. ժ. 29: Դատ. բ. 34: բ. Կոր. բ. 16: ա Պետ. բ. 7, 8:
—
ա Կո. բ. 2:
բ Ապդ. հբ. 4:
գ բ Օր. իբ. 38: Կո. բ. 25:
դ Նա. լբ. 10:
ե Ընակ. բ. 25, 26, 27: Կո. բ. 2, 11, 25:
զ Հայտ. ի՛. 8:
է Նա. է. 6:
ը Նա. իբ. 12:
թ Ընակ. բ. 17:
ժ Ամո. 13: Կո. բ. 14:
ի Երեմ. ժբ. 11: ժգ. 2:
լ Նա. իդ. 7: Ամո. 12:
խ Երեմ. ժգ. 3, 4:
ծ Ամո. 10:
կ Նա. իդ. 11: Երեմ. խը. 33: Ծն Ապդ. գ. 7: Նա. իմ. 3:
հ Ամո. 8: Երեմ. ե. 8:

Հառաջեցէք , ո՛վ սեղանին պաշտօնեաները ։
Եկէք՝ ո՛վ իմ Ըստուծոյս ծառանները ։
Գիշերը քուրձերու մէջ անցուցէք ։
Ո՛ւրանղն Հացի ընծան ու թափելու նուէրը՝
Ձեր Ըստուծոյն տունէն վերցան ։
14 Ընդհանուր ժողով հրամայեցէք ։
Հաւաքեցէք ժողով քարոզեցէք ։
Ծերերը , ո՛ւ երկրին բոլոր բնակիչները՝
Ձեր Տէր Ըստուծոյն տունը ժողվեցէք ,
Եւ Տէրոջը աղաղակեցէք ։

15 Այ այն օրուան համար ։
Ո՛ւրանղն Տէրոջը օրը մօտ է ,
Եւ Ըմենակարողէն Եկած աւերման պէս պիտի գայ ։
16 Ըհա մեր աչքին առջև էն՝ կերակուրը ,
Մեր Ըստուծոյն տունէն՝ ուրախութիւնը ու ցնծութիւնը կտրեցաւ ։
17 Հողին տակ կոշտերուն սերմերը փտեցան ։
Շտեմարանները ամայի մնացին , ամբարները աւերեցան ։
Ո՛ւրանղն ցորենը խորշակահար եղաւ ։
18 Ի՜նչ եղէտ կը հիծծեն անասունները ։
Երջանկերուն անդհանները աւտանգական կը պտրտին ։
Ո՛ւրանղն անոնց համար արօտ չկայ ։
Ոչխարներուն հօտերն ալ կորսուեցան ։
19 Քեզի պիտի աղաղակեմ , ո՛վ Տէր ։
Ո՛ւրանղն անասատաին արօտները՝ կրակը կերաւ ,
Եւ դաշտին բոլոր ծառերը՝ բոցը այրեց ։
20 Դաշտին անասուններն անգամ Հքեզի կը նային ։
Ո՛ւրանղն Ջուրերուն վտակները ցամքեր են ,
Եւ անապատին արօտները կրակը կերեր է ։

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Մարգարէն կը ցուցընէ Սիօնին Ըստուծոյ գաւառաւոնին ահաւորութիւնը ։ 12 կը յորդորէ ժողովուրդը որ ապաշխարէն ։ 15 ու ձոմ պահին ։ 18 և անոնց օրհնութիւն մը կը խոստանայ ։ 21 Սիօնը կը մխիթարէ թէ հիմակուան , 28 և թէ գալու օրհնութիւններով ։

1 Սիօնի մէջ փող հնչեցուցէք ,
Եւ իմ սուրբ լեռանս վրայ հաղագարարութեան ձայն վերցուցէք ։
Երկրին բոլոր բնակիչները դողան ։
Ո՛ւրանղն Տէրոջը օրը կու գայ , վասն զի մօտ է ,
2 Խաւարի ու մէգի օրը՝
Ամպի ու մառախուղի օրը ։
Ինչպէս որ արշալոյսը լեռներուն վրայ կը տարածուի ,
Ըյնպէս ալ մեկ շատուր ու զօրաւոր ժողովուրդ մը պիտի գայ ,
Որ ի յաւիտենից անոր նմանը չէ եղած ,
Եւ անկէ ետքը մէյմըն ալ պիտի չըլլայ
Հնատապայ ժամանակին մէջ՝ դարէ ի դար ։
3 Ընոր առջևէն կրակը պիտի սպառէ ,
Եւ ետևէն բոցը պիտի այրէ ։
Երկիրը անոր առջևը Եդեմի դրախտին պէս ,
Եւ անոր ետևը ամայի անապատ պիտի ըլլայ ։
Եւ անկէ բան մըն ալ պիտի չազատի ։

4 Ընոնց կերպարանքը ձիերու կերպարանքին պէս է ։
Եւ անոնք ձիաւորներու պէս պիտի վազեն ։
5 Լերանց գլուխներուն վրայ կառքերու ձայնին պէս ,
Յարդը ուտող կրակի բոցին ձայնին պէս ,
Պատերազմի շարուած զօրաւոր ժողովուրդի պէս պիտի ցաթիկնի ։
6 Ընոնց երեսէն ժողովուրդները պիտի ահագնանային ։
Ամէն երեսները դոյնէդնին պիտի նետուին ։
7 Ընոնք զօրաւորներու պէս պիտի վազեն ։
Պատերազմական մարդոց պէս պարիսպներու վրայ պիտի ելլեն ։
Եւ ամէն մէկերնին իրենց ճամբուն մէջ պիտի քալեն ,
Եւ իրենց շաւիղները պիտի չփոխեն ։
8 Եւ մէկզմէկ պիտի չհրեն ։
Եւ ամէն մէկը իր ճամբուն մէջ պիտի քալէ ։
Եւ թէ որ սուրի վրայ ալ իյնան , պիտի չվիրաւորին ։
9 Ո՛ւրաքին մէջը պիտի պատրտին ,
Եւ պարսպին վրայ պիտի վազեն ։
Տուները պիտի ելլեն ։
Գողի պէս պատուհաններէն պիտի մտնեն ։
10 Ընոնց երեսէն երկիրը պիտի դողայ ։
Երկինքը պիտի սարսի ։
Արեգ ու լուսինը պիտի խաւարի ,
Եւ աստղերը իրենց պայծառութիւնը եւս պիտի քաշեն ։
11 Եւ Տէրը Իր զօրացը առջևը իր ձայնը պիտի տայ ։
Ո՛ւրանղն անոր բանակը խիստ մեծ է ։
Ո՛ւրանղն անոր խօսքը ի գործ դնողը զօրաւոր է ։
Ո՛ւրանղն Տէրոջը օրը մեծ ու խիստ ահեղ է ,
Եւ ո՛վ կրնայ անոր դիմանալ ։

12 Սակայն հիմա ալ Տէրը այսպէս կ՚ըսէ ։
Դարձէք ձեր բոլոր սրտովը ,

ա Ելմ. ժ. 14 ։
բ Կրն. ը. 19 , 20 ։
գ Ծննդ. բ. 8 ։ Ժգ. 10 ։ Ես. ծա. 3 ։
դ Օրաք. է. 14 ։
ե Հայտ. ի. 7 ։
զ Հայտ. ի. 9 ։
է Ամբ. բ. 21 ։ Ողբ. գ. 8 ։ Նահ. բ. 10 ։
ը Ելմ. ի. 21 ։
թ Սաղ. ժը. 7 ։
ժ Ելմ. ժ. 14 ։
ի Կրն. ի. 19 , 20 ։
լ Ծննդ. բ. 8 ։ Ժգ. 10 ։ Ես. ծա. 3 ։
խ Հայտ. ի. 7 ։
ծ Հայտ. ի. 9 ։
կ Ամբ. բ. 21 ։
հ Ես. Ժգ. 10 ։ Երեմ. լբ. 7 ։ Ամբ. ա. 15 ։ Ամաս. իզ. 29 ։
ձ Ելմ. իբ. 30 ։ Կր. գ. 16 ։ Ամով. ա. 2 ։
ղ Ամբ. 25 ։
ճ Ելմ. ը. 7 ։ Ամով. ե. 18 ։ Ամո. ա. 15 ։
մ Ծննդ. իզ. 23 ։ Սաղ. գ. 2 ։
յ Ելմ. գ. 1 ։ Ամս. Ժբ. 7 ։ Ժգ. 1 ։

Ո՛մանապահութեամբ ։ լալով ու սգալով ։
13 Եւ [a]ձեր սիրտերը պատռեցէ՛ք ։ և չէ թէ [b]ձեր
հանդերձները ։
Եւ ձեր Տէր Աստուծոյն դարձէ՛ք ։
Վասնզի անիկայ [c]ողորմած ու գթած ։
Երկայնամիտ ու բազում[d]ողորմ է ։
Ու չարիքի համար կը զղջայ ։
14 [e]Ո՞վ գիտէ ։ դուցէ անիկայ դառնայ ու զղջայ ։
Ու իր հետևէն [f]օրհնութիւն թողու ։
Որ [g]ընծայ ու թափելու նուէր Տեր
Աստուծոյն [h]Հացի
ընծայ ու թափելու նուէր Տեր Աստուծոյն Հացի
ընծայ ։

15 Սիովնի մէջ [i]փող հնչեցուցէ՛ք ։
[j]Ո՛մանապահութեան օր որոշեցէ՛ք ։
[k]Հանդիսաւոր ժողով քարոզեցէ՛ք ։
16 Ժողովուրդը ժողվեցէ՛ք ։ [l]ժողովը սրբեցէ՛ք ։
[m]Ծերերը հաւաքեցէ՛ք ։
[n]Տղաքները ու կաթնկեր մանուկները ժողվեցէ՛ք ։
փեսան իր սենեակէն թող ելլէ ։
Ու հարսը իր առագաստէն ։
17 Տէրոջը պաշտօնը կատարող քահանաները՝
[o]Սրահին ու սեղանին մէջտեղը թող լան ։ ու
ըսեն ։
Ո՛վ Տէր՝ [p]քու ժողովուրդիդ խնայէ՛,
Եւ քու ժառանգութիւնդ նախատինքի մի
տար ։
Որ ազգերը անոնց վրայ տիրեն ։
[q]Ինչո՞ւ համար ժողովուրդներուն մէջը ըսեն
թէ՝
Ո՞ր է անոնց Աստուածը ։

18 Ետքն տէրը [r]իր երկրին համար պիտի նա-
խանձի ։
[s]Ու իր ժողովուրդին պիտի ողորմի ։
19 Եւ Տէրը պատասխան պիտի տայ ։ ու իր ժո-
ղովուրդին ըսէ ։
Ես ահա ձեզի [t]ցորեն ։ գինի ու եղ պիտի ղրը-
կեմ՝
Ու անոնցմով պիտի կշտանաք ։
Եւ ձեզ ալ ազգաց մէջ նախատինք
պիտի չընեմ ։
20 Ու [u]հիւսիսայինը զօրքը [v]ձեր վրայէն պիտի հե-
ռացընեմ ։
Ու անոր երեսը [w]դէպ՝ ի արևելեան ծովը ։
Ու հետևը դէպ՝ ի արևմտեան ծովը ըլլալով ։
[x]Անկից չոր ու ամայի երկիր մը պիտի քշեմ.
Ու անոր գէշ հոտը պիտի ելլէ ։
Եւ անոր գարշահոտութիւնը պիտի բարձրա-
նայ ։
Վասնզի մեծ բաներ ըրաւ ։
21 Մի վախնար՝ [y]ով երկիր ։ ցնծա՛ և ուրախացի՛ր ։
Վասնզի Տէրը մեծ բաներ պիտի ընէ ։
22 [z]Ո՛վ դաշտի անասուններ՝ մի՛ վախնաք ։
Վասնզի [a]անապատին արօտները կը կանանչին ։
Վասնզի ծառը իր պտուղը կու տայ ։
Թզենին ու որթը իրենց զօրութիւնը կու տան։
23 Եւ դուք՝ [b]ով Սիոնի որդիք ։
[c]Ձեր Տէր Աստուծով ցնծացէ՛ք և ուրախ եղէք ։
Վասնզի անիկայ [d]չափաւորապէս առջի անձրևը
ձեզի կու տայ ։
[e]Ձեզի անձրև կ՚իջեցընէ՝ [f]առջի անձրևը ։ ու
վերջի անձրևը առջի ամսո՛ւն մէջ ։
24 Եւ կալերը ցորենով պիտի լեցուին ։
Ու [g]ճաններն գինիով ու եղով պիտի յորդին ։
25 Եւ ձեզի ետ պիտի տամ այն տարիներուն պը-
պո՛ղները՝
[h]Որ մարախը ։ ջրհակը ։ թրթռուրը ու խառ-
նիճը ։
Ձեր մէջը խրկած [i]իմ մեծ զօրքս կերաւ ։
26 Եւ [j]առատօրէն պիտի ուտէք ։ ու կշտանաք ։
Ու ձեր Տէր Աստուծոյն անունը պիտի օրհնէք ։
Որ ձեզի համար հրաշքներ ըրաւ ։
Եւ իմ ժողովուրդս յաւիտեան պիտի չամչնայ ։
27 [k]Ու պիտի գիտնաք՝ թէ ես [l]Իսրայէլին մէջն
եմ ։
Եւ թէ [m]ձեր Տէր Աստուածը ես եմ ։ ու ու-
րիշ մը չկայ ։
Եւ իմ ժողովուրդս յաւիտեան պիտի չամչնայ ։

28 [n]Ու պիտի ըլլայ որ ասկէ ետև՝
[o]Իմ [p]հոգիս ամէն մարմնոյ վրայ պիտի թափեմ ։
[q]Ու ձեր տղաքը ։ և [r]ձեր աղջիկները պիտի
մարգարէանան ։
Ձեր ծերերը երազներ պիտի տեսնեն ։
Ու ձեր երիտասարդները տեսիլքներ պիտի
տեսնեն ։
29 Եւ [s]ծառաներուն վրայ ։ ու աղախիններուն
վրայ ալ՝
Ա՛ն օրերը իմ [t]հոգիս պիտի թափեմ ։
30 Ու [u]երկինքի մէջ ։ ու երկրի վրայ նշաններ պի-
տի դնեմ՝
Արիւն ։ ու կրակ ։ և ծուխի սիւներ ։

[a] Ամո. է. 18 ։ Ծն. 17 ։
[b] Ծն. 37. 34 ։ Յեր. 4. 8 ։ Յով. 2. 11 ։ Հով. 31. 20 ։
[c] Նէ. է. 6 ։ Ամո. ձ. 5, 15 ։ Յովն. ը. 2 ։
[d] Հես. ժդ. 12 ։ Ես. ի. 7 ։ Ժէ. 22 ։ Ը. ի. 4 ։ Ա՛մով. Ե. 15 ։ Յովն. ը. 9 ։ Ո՛ճ. Ը. 3 ։
[e] Նա. կե. 8 ։ Ընդ. Ը. 19 ։
[f] Գէ. ա. 9, 13 ։
[g] Ծնու. Ժ. 3 ։ Ա՛ր 1 ։
[h] Գէ. ա. 14 ։
[i] Նէ. ժԺ. 10, 22 ։
[j] Գէ. ա. 14 ։
[k] Յես. ա. 13 ։ Ես. ի. 13 ։
[l] Նզկ. ը. 16 ։ Մատ. իզ. 35 ։
[m] Նէ. է. 11, 12 ։ Ը Օր. Ժ. 26—29 ։
[n] Ամո. իա. 1 ։ Ա՛ր. Ժ. 10 ։ Ա՛ր. 2 ։ Մկբ. է. 10 ։
[o] Օաբ. ա. 14 ։ Ը. 2 ։
[p] Ը Օր. է. 36 ։ Նա. Ի. 10։
[q] Տն. գ. ա. 10 ։ Մաղ. գ. 10, 11, 12 ։
[r] Տն. Նրմ. ա. 14 ։
[s] Տն. Նէ. Ժ. 19 ։
[t] Նզկ. խե. 18։ Օաբ. ժգ. 8 ։
[u] Ը Մն. Ի. 13 ։
[v] Նզկ. ը. 16 ։ Մատ. իզ. 35 ։
[w] Նէ. է. 11, 12 ։ Ը Օր. Ի. 26—29 ։
[x] Ամո. է. 10 ։ Հի. 10 ։ ԶԺէ. 2 ։ Մկբ. է. 10 ։
[y] Օաբ. ա. 14 ։ Ը. 2 ։
[z] Ը Օր. է. 36 ։ Նա. Ի. 10։
[a] Տն. գ. ա. 10 ։ Մաղ. գ. 10, 11, 12 ։
[b] Տն. Նրմ. ա. 14 ։
[c] Տն. Նէ. Ժ. 19 ։
[d] Նզկ. խե. 18։ Օաբ. ժգ. 8 ։
[e] Ը Օր. ժա. 24 ։
[f] Գէ. ա. 18, 20 ։
[g] Օաբ. Ը. 12 ։ Տն. գ. ա. 19 ։
[h] Նա. խա. 16 ։ կա. 10 ։ Ա՛մ. գ. 18 ։ Օաբ. Ժ. 7 ։
[i] Նէ՛ր. ասդարարութեամբ.
[j] Ա՛ն. խդ. 4 ։ Ը Օր. ժա. 14 ։ խը. 12 ։
[k] Յակ. Ե. 7 ։
[l] Գէ. ա. 4 ։
[m] Ա՛ր 11 ։
[n] Ա՛ն. խդ. 5 ։ Մաղ. խը. 26։ Տն Ա՛ն. խդ. 26 ։ Մկբ. գ. 14 ։
[o] Գէ. գ. 17 ։
[p] Ա՛ն. խդ. 11, 12 ։ Նզկ. Ա՛ե. 26, 27, 28 ։
[q] Նա. խե. 5, 21, 22 ։ Նզկ. Ա՛ե. 22, 28 ։
[r] Նա. խգ. 3 ։ Նզկ. Ա՛ե. 29 ։ Գոր. ը. 17 ։
[s] Օաբ. ժգ. 10 ։ Յօհ. Ե. 39 ։
[t] Նա. Ծգ. 13 ։
[u] Գոր. իա. 9 ։
[v] ա Պտ. ժգ. 13 ։ Գաղ. գ. 28 ։ Պտ. գ. 11 ։
[w] Մատ. խգ. 29 ։ Մաթ. ժգ. 24 ։ Ա՛ռ. իա. 11, 25 ։

31 Երեք՝ խաւարի պիտի դառնայ, ու լուսինը արիւնի,
Որովհետեւ մեծ ու ահեղ օրը Տէրոջը գալուստէն առաջ կու գայ։
32 Եւ պիտի ըլլայ որ՝ ամէն ոք որ Տէրոջը անունը կանչէ, պիտի ազատի.
Քանզի Տէրոջը խօսածին պէս՝
Սիօն լեռանը վրայ ու Երուսաղէմի մէջ փրկութիւն պիտի ըլլայ.
Ու նահապետներուն մէջը՝ որոնք Տէրը պիտի կանչէ։

ԳԼՈՒԽ Գ

1 Ազատուելոց դատաստանները իր ժողովուրդին թշնամիացը դէմ։ 9 Ազատած իր դատաստաններովը պիտի ձանչցուի։ 18 Ազատուելոց օրհնութիւնները իր եկեղեցիին վրայ։

1 Քանզի ահա՛ այն օրերը, ու այն ժամանակը,
Որ ես Յուդայի ու Երուսաղէմի գերութիւնը եւս պիտի դարձընեմ,
2 Ես ամէն բոլոր ազգերը պիտի ժողվեմ,
Ու զանոնք Յովսափատայ հովիտը պիտի իջեցընեմ,
Եւ հոն անոնց հետ դատ պիտի վարեմ,
Իմ ժողովուրդիս, ու իմ ժառանգութեանս Իսրայէլին համար,
Որն որ ազգերու մէջ ցրուեցին,
Ու իմ երկիրս բաժնեցին.
3 Եւ իմ ժողովուրդիս համար վիճակ ձգեցին,
Ու տղան՝ պոռնիկի վարձքի տակ տուին,
Եւ աղջիկը՝ գինիի համար ծախեցին, որ խմեն։

4 Ու նաեւ դուք ինծի հետ ի՛նչ բան ունիք,
Ո՛վ Տիւրոս, ու Սիդոն, և Փղշտացւոց բոլոր սահմանները.
Միթէ դուք ինծի հատուցո՞ւմ պիտի ընէք.
Թէ որ դուք ինծի հատուցում ընէք,
Շուտով ու անյապաղ ձեր հատուցումը ձեր գլուխը պիտի դարձընեմ։
5 Քանզի իմ արծաթս ու ոսկիս առիք,
Ու իմ աղէկ ու ցանկալի բաներս ձեր մեհեանները տարիք.
6 Եւ Յուդայի որդիքը, ու Երուսաղէմի որդիքը՝
Յունաց որդւոցը ծախեցիք,
Որպէս զի զանոնք իրենց սահմանէն հեռացընէք։
7 Եհա ես զանոնք պիտի արթընցընեմ ան տեղէն՝ ուր որ դուք զանոնք ծախեցիք,
Եւ ձեր հատուցումը ձեր գլխուն վրայ պիտի դարձընեմ.
8 Ու ձեր տղաքները, ու աղջիկները Յուդայի որդւոց ձեռքը պիտի ծախեմ.
Եւ անոնք Հեռաւոր ազգի՝ Սաբայեցւոց պիտի ծախեն զանոնք.
Քանզի Տէրը խօսեցաւ։

9 Ազիկայ ազգերու մէջ հրատարակեցէք.
Պատերազմ քարոզեցէք.
Զօրաւորները արթընցուցէք.
Բոլոր պատերազմական մարդիկները մօտենան ու ելլեն։
10 Ձեր խոփերը՝ սուրեր շինեցէք,
Ու ձեր յօտոցները՝ նիզակներ.
Տկար եղողը՝ Ես զօրաւոր եմ՝ թող ըսէ։
11 Շուտով եկէք՝ ամէն բոլոր շրջակայ ազգեր, ու ժողովուեցէք.
Քու զօրաւորներդ՝ ամէն՝ հոն իջեցուր։
12 Ազգերը թող արթընցան, ու Յովսափատայ հովիտը ելլեն.
Քանզի բոլոր շրջակայ ազգերը դատելու համար հոն պիտի նստիմ։

13 Մանգաղը երկրնցուցէք, քանզի հունձքը հասած է.
Եկէք, իջէք. քանզի հնձանը լեցուեցաւ,
Եւազանները կը յորդին.
Քանզի անոնց չարութիւնը մեծ է։
14 Հաղթութիւններ՝ բազմութիւններ կը ժողո՛վեն
Վճռոյ հովիտին մէջ.
Քանզի Տէրոջը օրը մօտ է Վճռոյ հովիտին մէջ։
15 Երեւը ու լուսինը պիտի խաւարի,
Եւ աստղերը իրենց պայծառութիւնը եւս պիտի քաշեն.
16 Տէրը Սիոնէն պիտի գոչէ,
Ու Երուսաղէմէն իր ձայնը պիտի տայ,
Եւ երկինքը ու երկիրը պիտի սասկին.
Բայց Տէրը իր ժողովուրդին ապաւէն՝
Ու Իսրայէլի որդւոցը ամրութիւն պիտի ըլլայ։
17 Եւ Ձեր Աստուածը Եհովան եմ ես ձեր Տէրը Սիոնի մէջ կը բնակիմ.
Ու Երուսաղէմը սուրբ պիտի ըլլայ.
Եւ անկէ մէյմէն ալ օտարներ պիտի չանցնեն։

ա Ելմ. ը. 3։ Ելկ. լը. 14։
բ Օաբ. ժէ. 2, 3, 4։
գ Ամբ 12։
* այս՝ Տէրոջը դատաստանին
դ Ես. կդ. 16։ Ելկ. լը. 22։
ե Ամբ. 11։ Ես. ջ. 10։
զ Ամոզ. ա. 6, 9։
է Ելկ. իե. 15, 16, 17։
ը Դան. ժա. 38։
թ Ես. իգ. 5, 6։ իե. 12։ Ելմ. իգ. 8։
ժ Ելմ. ջ. 20։
ի Տես Ես. բ. 9, 10։ Ելմ. իգ. 7։
լ Տես Ես. բ. 4։ Միք. ե. 3։
խ Ամբ. ե. 4։ Միք. ե. 3։
ծ Եբր. ծեծեցէք,
կ Օաբ. ժբ. 8։
հ Ամբ 2։
ձ Սաղ. ձգ. 20։ Ես. ժգ. 3։
ղ Ամբ 2։
ճ Սաղ. զչ. 13։ զը. 9։ ձժ. 6։ Ես. բ. 4։ գ. 13։ Միք. ե. 3։
մ Ամս. ժգ. 39։ Հայտ. ժգ. 15, 18։
յ Տես Ես. ջ. 8։ Մատ. ժգ. 39։
ն Ելմ. ծա. 33։ Ամս. ջ. 11։
շ Ես. կե. 3։ Ողբ. ա. 15։ Հայտ. ժգ. 19, 20։
ո Ամբ 2։
չ Պտ. բ. 1։
պ Պտ. բ. 10, 31։
ջ Ելմ. իե. 30։ Պտ. բ. 11։ Ամոզ. ա. 2։
ռ Ընգ. բ. 6։
ս Ես. ծա. 5, 6։
վ Պտ. բ. 27։
տ Դան. ժա. 45։ Ամբ. 16։ Օաբ. բ. 3։
ր Ես. լե. 8։ ծբ. 1։ Ես. ա. 15։ Հայտ. իա. 27։

18 Եւ պիտի ըլլայ որ՝ ան օրը լեռները [ա]քաղցու
պիտի կաթեցընեն,
Ու բլուրները կաթ պիտի վազցընեն,
Եւ Յուդային [բ]բոլոր ձորերը ջուրեր պիտի
քալեցընեն.
Ու [գ]Տէրոջը տունէն աղբիւր պիտի ելլէ,
Եւ [դ]Սատիմի ձորը պիտի ոռոգէ:
19 Յուդայի որդւոցը Եղած անիրաւութեանը
համար,
[ե]Եգիպտոսը ամայութիւն պիտի ըլլայ,
Ու [զ]Եդոմը ամայի անապատ պիտի ըլլայ.
Վասնզի անոնց երկրին մէջ անմեղ արիւն թա-
փեցին:
20 Բայց Յուդան մարդաբնակ պիտի ըլլայ [է]յա-
ւիտեան,
Եւ Երուսաղէմը գարէ՛ գարէ:
21 Եւ [ը]պիտի մաքրեմ անոնց արիւնը որ մաք-
րած չէի՛. [թ]
Եւ Տէրը Սիօնի մէջ պիտի բնակի:

ՄԵՐԳԵՐՈՒԹԻՒՆ ԵՄՈՎՍԵՑ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Եմովս կը նախաձայնէ Եսայեայ դատաստաններուն Եսա-
ւոյ վրայ, 6 փղշտացւոց, 9 Տիւրոսի, 11 Եդոմացւոց,
13 ու Ամմոնացւոց վրայ:

1 [ա]Ահաւասիկ [բ]Հովիւներուն մէջէն եղող Եմոխին
խօսքերն են, որ Յուդային թագաւորին
[գ]Ոզիային օրերը, ու Իսրայէլի թագաւորին Յո-
ւաշի որդւոյն [դ]Երոբոամին օրերը [ե]գետնա-
շարժէն երկու տարի առաջ անսիքով անոր
2 յայտնուեցաւ Իսրայէլի վրայով: Ու ըսաւ.

Տէրը [զ]Սիօնէն պիտի գոչէ,
Ու Երուսաղէմէն իր ձայնը պիտի տայ.
Եւ հովիւներուն արօտները սուգ պիտի բըռ-
նեն,
Ու [է]Կարմէղոսին գլուխը պիտի չորնայ:

3 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
[ը]Դամասկոսի իրեք յանցանքին համար,
Ու չորսին համար՝ [թ]անոր պատիժը չեմ
դարձընեմ.
[ժ]Վասնզի անոնք Գաղաադը երկաթէ կամնասայ-
լերով ծեծեցին.
4 [ի]Սակայն Ազայելին տունը վրայ կրակ պիտի
խրկեմ,
Ու Բենհադադին պալատները պիտի ուտէ:
5 Եւ Դամասկոսին [լ]նիւխը պիտի կոտրեմ,
Ու Աւենի դաշտէն՝ բնակիչը,
Ու Եդէմի տունէն՝ գաւազան բռնողը պիտի
կոտրեմ.
Եւ [խ]Ասորւոց ժողովուրդը [ծ]Կիր գիրի պիտի
քշուի, կ'ըսէ Տէրը:

6 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
[կ]Գազային իրեք յանցանքին համար,
Ու չորսին համար՝ անոր պատիժը չեմ դար-
ձընեմ.
Վասնզի անոնք գերիները բոլորովին գիրի քշե-
ցին,
[հ]Որ Եդոմին ձեռքը մատնեն.
7 [ձ]Սակայն Գազային պարսպին վրայ կրակ պիտի
խրկեմ,
Ու անոր պալատները պիտի ուտէ:
8 Եւ [ղ]Ազոտոսէն՝ բնակիչը,
Ու Աշկաղոնէն գաւազան բռնողը պիտի կոտ-
րեմ,
Եւ [ճ]իմ ձեռքս Եկրոնի վրայ պիտի դար-
ձընեմ.
Ու [մ]փղշտացւոց մնացորդը պիտի կորսուի,
Կ'ըսէ Տէր Եհովան:

9 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
[յ]Տիւրոսի իրեք յանցանքին համար,
Ու չորսին համար՝ անոր պատիժը չեմ դար-
ձընեմ.
Վասնզի գերիները բոլորովին Եդոմին ձեռքը
մատնեցին,
Ու [ն]Եղբայրական ուխտը չյիշեցին.
10 [շ]Սակայն Տիւրոսին պարսպին վրայ կրակ պիտի
խրկեմ,
Ու անոր պալատները պիտի ուտէ:

ա Ամով. ի. 13:
բ Եսա. Ը. 25:
գ Սաղ. ղշ. 6: Երեմ. խէ. 1: Օաբ. ժդ. 8: Հայտ. իբ. 1:
դ Ծնուա. իե. 1:
ե Եսա. ժի. 1, ԼԸ:
զ Երեմ. խի. 17: Երեմ. իե. 12, 13: Ամով. ա. 11: Ընդ. 10:
է Ամով. ի. 15:
ը Եսա. ջ. 4:
թ Սամ անոնց արեանը վրէժ-
խնդիրը պիտի ըլլամ, ու ան-
պատ պիտի չթողում.
ժ Երեմ. խը. 35: Հմկ. 17: Հայտ. իա. 3:

ի Ա Թագ. ժդ. 2: Բ Մն. ի. 20:
լ ԳԼ. է. 14:
խ Ովս. ա. 1:
ծ ԳԼ. է. 10:
կ Օաբ. ժդ. 5:
հ Երեմ. իե. 30: Հայկ. ջ. 16:
ձ Ա Թագ. իե. 2: Եսա. ԼՁ. 9:

ղ Եսա. ը. 4: ժէ. 1: Երեմ. խի. 23: Հաբ. ի. 1:
ճ Հմկ. 6, ԼԸ:
մ Ա Թագ. ժ. 33: ժգ. 7:
յ Երեմ. ժէ. 27: խի. 27: Հմկ. 7, 10, 12: ԳԼ. ը. 2, 5:
ն Երեմ. ծա. 30: Ողբ. ը. 9:
շ Ա Թագ. ժդ. 9:
ո ԳԼ. ի. 7:
չ Ա Մն. իը. 18: Եսա. ժգ. 29: Երեմ. խէ. 4, 5: Եզկ. իե. 15: Սոփ. բ. 4:

պ Հմկ 9:
ջ Երեմ. խէ. 1:
ռ Ամով. բ. 4: Օաբ. ի. 5, 6:
ս Սաղ. ձա. 14:
վ Երեմ. խէ. 4: Եզկ. իե. 16:
տ Երեմ. խը. 1: Երեմ. խէ. 4: Եզկ. իդ. իէ. իբ: Հովել. գ. 4, 5:
ր Հմկ 6:
ց Ա Թագ. Բ. 11: Ա Թագ. Է. 1: ի. 11—14:
ւ Հմկ 4, 7:

11 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Եղովմի իրիք յանցանքին համար,
Ու չորսին համար՝ անոր պատիժը եւս պիտի
չդարձընեմ.
Քանզի [a]իր եղբայրը [b]սրով հալածեց,
Ու իր ողորմութիւնը կարեց.
[c]Ու իր բարկութիւնը միշտ պատռեց.
Ու իր կատաղութիւնը յաւիտեան պահեց.
12 Սակայն [d]Թեմանի վրայ կրակ պիտի խրկեմ,
Ու Բոսրայեայ պալատները պիտի ուտէ:

13 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ամմոնի որդւոցը իրիք յանցանքին համար,
Ու չորսին համար՝ անոնց պատիժը եւս պիտի
չդարձընեմ.
Քանզի Գաղաադի [e]յղի կիներուն ճղքեցին,
Որպէս զի իրենց սահմանները լայնցընեն.
14 Սակայն [f]Հաբբայի պարսպին վրայ կրակ պիտի
բռնկցընեմ,
Ու անոր պալատները պիտի ուտէ.
Հոկիոյ պատերազմի օրը՝ [g]աղաղակով,
Ու փոթորիկի օրը՝ խառնաքեամբ պիտի ըլլայ:
15 Ու [h]անոնց թագաւորը՝ [i]անոնց իշխանները
միասին պիտի
երթայ,
Ինքը՝ ու իր իշխանները միասին, կ'ըսէ Տէրը:

ԳԼ. Բ

1 Բաւուծոյ բարկութիւնը Մոաբի դէմ, 4 Հնդկայի, 6 ու
Իսրայէլի դէմ. 9 Բաւուած կը գանգատի անոնց ապի-
տախտութեանը համար:

1 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
[a]Մոաբի իրիք յանցանքին համար,
Ու չորսին համար՝ անոր պատիժը եւս պիտի
չդարձընեմ.
Քանզի Եդովմի թագաւորին ոսկորները մինչեւ
կիր դառնալը այրեց.
2 Սակայն Մոաբին վրայ կրակ պիտի խրկեմ.
Ու [b]Կարիօթին պալատները պիտի ուտէ.
Ու Մոաբը խառնաքեամբ, [c]աղաղակով, ու
փողի ձայնով պիտի մեռնի.
3 Ու անոր միջէն [d]գաւառորը բնաջինջ պիտի
ընեմ,
Ու անոր հետ անոր բոլոր իշխանները պիտի
մեռցընեմ, կ'ըսէ Տէրը:

4 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Յուդայի իրիք յանցանքին համար,
Ու չորսին համար՝ անոր պատիժը եւս պիտի
չդարձընեմ.
Քանզի Տէրոջը օրէնքը անարգեցին,
Ու անոր պատուիրանները չպահեցին.
[e]Սպա [f]իրենց սուտերնին՝ զորս հետ մոլոր-
ցուցին,
[g]Որոնց հետեւող եղեր էին իրենց հայրերը.
5 [h]Սակայն Յուդայի վրայ կրակ պիտի խրկեմ.
Ու Երուսաղէմին պալատները պիտի ուտէ:

6 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Իսրայէլի իրիք յանցանքին համար,
Ու չորսին համար՝ անոր պատիժը եւս պիտի
չդարձընեմ.
Քանզի [a]անոնք արդարը՝ ստակով,
Ու անանկը զոյգ մը կօշիկով ծախեցին.
7 [b]Ընձոք [c]աղքատներուն գլխուն վրայ Երկրի
հողին կը ցանեն՝ [d],
Ու [e]հեզաւորներուն ճամբան կը ծռեն.
Ու Իմ սուրբ անունս պղծելու համար՝
[f]Տղան ու հայրը՝ ջի Ե նոյն աղջկան կը մտնեն.
8 Ու [g]ամէն սեղանի քով՝
[h]Գրաւ առնուած հանդերձներու վրայ կը պառ-
կին,
Ու իրենց աստուածներուն տանը մէջ
Օրհուածներուն գինին կը խմեն:
9 Բայց ես անոնց առջեւէն [i]Ամորհացին բնաջինջ
ըրի,
[j]Որուն բարձրութիւնը եղեւինեներու բարձրու-
թեանը պէս էր.
Ու անիկայ կաղնիներու պէս ամուր էր.
Ու [k]վերէն անոր պտուղը,
Ու վարէն անոր արմատները բնաջինջ ըրի:
10 Ու [l]ես ձեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի,
Ու [m]ձեզ քառասուն տարի անապատին մէջը
պարտցուցի,
Որ Ամորհացիին երկիրը ժառանգէք:
11 Ու ձեր տղաքներէն՝ մարգարէներ,
Ու ձեր երիտասարդներէն՝ [n]ուխտաւորներ հա-
նեցի.
[o]Եթէ ասանկ չէ՞, ով Իսրայէլի որդիքը՝ կ'ը-
սէ Տէրը:
12 Բայց դուք՝ ուխտաւորներուն գինի խմցու-
ցիք,
Ու մարգարէներուն պատուիրեցիք՝ [p]ըսելով.
Մարգարէութիւն մի ընէք:

---

a Ամո. իե. 11։ Լզ. 5։ Երեմ. խե. 8, ԾԸ։ Եզկ. իէ. 12, 13, 14։ լէ. 2, ԾԸ։ Յովել. գ. 19։ Ընդ. 1, ԾԸ։ Մաղ. ա. 4։
b Ծն. իէ. 41։ ի Օբ. իդ. 7։ Մաղ. ա. 2։
c ի Ած. իե. 17։
d Եզկ. լէ. 5։
e Ընդ. 9, 10։
f Եր. խե. 1, 2։ Եզկ. իե. 2։ Սոփ. բ. 9։
g Ամո. ժգ. 16։
h Երեմ. խե. 1։
i ի Օբ. գ. 11։ ի Ծած. ժե. 26։ Երեմ. խե. 2։ Եզկ. իե. 5։
j Պլ. բ. 2։
k Առ Աղբամբ. Երեմ. խե. 3։

—

a Ամո. ժէ. ժգ։ Երեմ. խը։ Եզկ. իե. 8, ԾԸ։ Սոփ. բ. 8։
b Երեմ. խը. 24, 41։
c Պլ. ա. 14։
d Ծնո. իգ. 17։ Երեմ. խը. 7։
e Ել. իգ. 14, 15։ Նէեմ. ա. 7։ Գատ. ի. 11։
f Ամո. իը. 15։ Երեմ. ժգ. 19, 20։ Հռով. ա. 25։
g Եզկ. ի. 13, 16, 18, 24, 30։
h Երեմ. ժէ. 27։ Մաղ. բ. 11։
i Ամո. իե. 21։ Գաղ. բ. 6։
k Առ ազգատոհմերուն գլուխը հրկիզ հողին վրայ ապտակ կը կոխեն։
l Ամո. ժ. 2։ Պլ. ե. 12։
m Ել. ի. 3։ Եզկ. լգ. 20։ Հռով. բ. 24։
n Եզկ. իբ. 11։
o Եզկ. իբ. 41։ ա Սոր. ը. 10։ ժ. 21։
p Ել. իբ. 26։
q Ամո. իա. 24։ ի Օբ. բ. 31։ Ղեւս. իգ. 8։
r Ծնո. ժգ. 29, 33, 34։
s Ել. ե. 24։ Մաղ. գ. 1։
t Ել. ժբ. 51։ Միք. գ. 4։
u ի Օբ. բ. 7։ ը. 2։
v Ծնո. գ. 2։ Դատ. ժգ. 5։
w Ել. ը. 10։ Երեմ. ժա. 21։ Պլ. ե. 12, 13։ Միք. բ. 6։

13 Ընդ ես *ձեր եղած տեղը յետ պիտի կոխեմ,
Ինչպէս որ որաններով լեցուն սայլը իր անցած
տեղը կը կոխէ՝» :
14 Եւ արագընթացը պիտի չկրնայ փախչիլ,
Ու ուժով մարդը պիտի չկրնայ իր յաժը գործածել,
Եւ զօրաւորը պիտի չկրնայ իր անձը ազատել,
15 Ու աղեղ բռնողը պիտի չկրնայ կայնիլ,
Եւ շուտ վազողը պիտի չկրնայ ինքզինքը ազատել,
Ու ձի հեծնողը պիտի չկրնայ իր անձը ազատել,
16 Եւ զօրաւորներուն մէջ քաջասիրտ եղողը՝
Ան օրը մերկ պիտի փախչի՝ ըսաւ Տէրը :

ԳԼՈՒԽ Գ

1 Ծառուածոյ դատաստանին հարկաւորութիւնը, 9 ու անոր հրատարակութիւնը :

1 Լսեցէք ասոր խօսքը՝ ո՛վ Իսրայէլի որդիք,
Որ Տէրը ձեր վրայ կը խօսի,
Ան բոլոր ազգատոհմին վրայ՝
Որ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի, ըսելով.
2 «Երկրիս բոլոր ազգատոհմերէն միայն ձեզ
ճանչցայ,
Ուստի ձեր բոլոր անօրէնութիւններուն
համար ձեզ պիտի պատժեմ :
3 Կարելի՞ է որ երկու մարդ միասին քալեն,
Թէ որ միաբանութիւն չունենան :
4 Արիւծ առիւծը անտառին մէջ կը մռնչէ՞,
Թէ որս մը չունենայ.
Առյոգ առիւծը իր մորիէն իր ձայնը կուտա՞յ,
Թէ որ բան մը առած չըլլայ :
5 Արիւծ թռչունը երկրի վրայ վարմի մէջ կ'իյնա՞յ,
Թէ որ անոր համար որոգայթ լարուած չըլլայ.
Ո՞ր վարմէն երկրէն կը վերցուի՞,
Երբոր բան մը բռնած չէ :
6 Թէ որ քաղաքին մէջ փող հնչուի,
Ժողովուրդը չը՞վախնար.
Արիւծ քաղաքին մէջ չարիք մը կ'ըլլա՞յ,
Թէ որ Տէրը զանիկայ ըրած չէ :
7 Հիրաւի Տէր Եհովան բան մը չընար,
Մինչեւ որ իր գաղտնիքը իր ծառաներուն՝
մարգարէներուն չյայտնէ :
8 Առիւծը մռնչեց, ո՛վ պիտի չվախնայ.
Տէր Եհովան խօսեցաւ, ո՞վ պիտի չմարգարէանայ :

9 Ազոտոսի մէջ՝ պալատներու վրայ,
Ու Եգիպտոսի երկրին մէջ՝ պալատներու վրայ
Հանչեցէք, ու ըսէք.
Ամարիայի լեռներուն վրայ ժողվուեցէք,
Եւ անոր մէջը շատ խռովութիւններ,
Ու անոր մէջը բռնութիւններ տեսէք :
10 Վրանցի ուղղութիւն ընել չեն գիտեր, կ'ըսէ
Տէրը.
Իրենց պալատներուն մէջը զրկանք ու յափշտակութիւն կը դիզեն :
11 Ընոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ.
Թշնամին երկրին բոլորտիքը պիտի ըլլայ,
Ու քեզմէ քու յաժդ պիտի իջնցնէ.
Եւ քու պալատներդ պիտի կողոպտուին :

12 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ինչպէս որ հովիւը առիւծին բերնէն
Երկու ազդր, կամ մէկ ականջի կտոր կ'ազատէ,
Այնպէս ալ պիտի ազատին Իսրայէլի որդիքը,
Որոնք Սամարիայի մէջ բազմոցի անկիւնը,
Ու «Դամասկոսի մէջ» անկողնին վրայ կը
նստին :

13 Լսեցէք, ու Յակոբին տանը վկայութիւն
ըրէք,
Կ'ըսէ զօրաց Ծառուածը՝ Տէր Եհովան,
14 Որ ան օրը որ Իսրայէլին յանցանքներուն պատիժը անոր վրայ բերեմ,
Բեթելին սեղաններն ալ պիտի պատժեմ.
Ու սեղանին եղջիւրները պիտի կտրին, ու
գետինը պիտի իյնան :
15 Եւ ձմեռնային տունը, ու ամառնային տունը պիտի զարնեմ.
Եւ փղոսկրեայ տուները պիտի կորսուին,
Ու մեծ տուները բնաջինջ պիտի ըլլան, կ'ըսէ
Տէրը :

ԳԼՈՒԽ Դ

1 Ծառուած կը յանդիմանէ Իսրայէլը հարստահարութեան համար, 4 հաւապաշտութեան համար, 6 և իրենց խրատ չընդունելուն համար :

1 Լսեցէք ասս խօսքը,
Ո՛վ Սամարիայի լեռնանը վրայ եղող «Բասանի կովեր,
Որ աղքատներուն զրկանք կ'ընէք,
Ու անանկներուն ոտքի տակ կ'առնէք,
Եւ ձեր տէրերուն՝ Ձեր որ խմենք՝ կ'ըսէք :
2 Տէր Եհովան իր սրբութիւնովը երդում ըրաւ,
Թէ ահա ձեր վրայ օրեր կուգան,
Որ ձեզ կարթերով պիտի վերցնէ,
Ու ձեր ծնացողը՝ ձուկի կարթերով :
3 Եւ փլած տեղերէն պիտի ելլէք, ամէն մէկդիերնիդ իր երեսին դարձած կողմէն,
Ու բերդը պիտի նետուիք, կ'ըսէ Տէրը :

---

* Կամ ձեր տակը ձեղուած եմ, ինչպէս որ որաններով լեցուն սայլը կը ձեղուի :
ա Գաղ. ե. 1, ԺԷ : Երեմ. ե. 23 :
բ Սաղ. ԼԴ. 16 :
գ Սաղ. ԼԴ. 17 :
դ Ել. Օր. է. 6 : Ժ. 15 : Սաղ. ՃՂԷ. 13, 20 :
ե Տես Դան. ե. 12 : Ասա. ժա. 22 : Ղեւ. ժբ. 47 : Հռով. բ. 9 : ա Պետ. դ. 17 :
զ Նա. խե. 7 :
է Յոն. ը. 13 : ժբ. 17, Սաղ. խե. 14 : Հոս. ժէ. 15 :
ը Գաղ. ա. 2 :
թ Ել. ժ. 20 : Ե. 20, 29 : ա Կոր. ե. 16 :
ժ Երեմ. է. 22 :
ի Դ Թագ. ժէ. 3, 6 : ժբ. 9, 10, 11 :
լ Կամ Դամասկոսի կեղծաւոր զարդարուած
խ Երեմ. Լ. 22 :
ծ Դատ. գ. 20 :
կ Դատ. ի. 39 :
հ Ազգ. խբ. 12 : Նզեկ. Լ. 18 :
ձ Սազ. ձբ. 35 :
ղ Երեմ. ժզ. 16 : Ամբ. ա. 15 :
ճ Նզեկ. ժբ. 5, 12 :

4 [ե]Ելեք՝ ու յանգիստ գործեցէք.
[զ]Պաղպաղայի մէջ յանգիստ ընելը շատցուցէք.
Ես [ը]ամէն առտու ձեր զոհերը,
[թ]Ո՛ւ ամէն իրիկուն օրը ձեր տասանորդները բե-
րէք:
5 [ժ]Ես ընորհակալութեան զոհը խմորեալ մա-
տուցէք,
Ու [ի]կամաւոր ընծաներ քարոզեցէք ու՛ հրա-
տարակեցէք.
[ի]Քանզի այսպէս սիրեցիք՝ ո՛վ Իսրայէլի որդիք,
Կ՚ըսէ Տէր Եհովան:
6 Ես ես ալ ձեզի՝ ձեր ամէն քաղաքներուն մէջ՝
սովայի մաքրութիւն,
Ու ձեր ամէն տեղուանքը՝ հացի կարօտու-
թիւն տուի.
[լ]Սակայն ինծի չդարձաք, կ՚ըսէ Տէրը:
7 Ու ես ալ հունձքէն իրիկ ամիս առաջ՝ անձրևը
ձեզմէ արգիլեցի.
Ու մէկ քաղաքին վրայ անձրև իջեցուցի,
Ես միւս քաղաքին վրայ անձրև չիջեցուցի.
Մէկ վիճակին վրայ անձրև եկաւ,
Ու մէկալ վիճակը՝ որուն վրայ անձրև չեկաւ,
չորցաւ:
8 Ու երկու իրիկ քաղաք՝ ջուր խմելու համար
Մէկ քաղաքի մէջ ժողվուելցան,
Կայց բաւական չգտան.
[խ]Սակայն ինծի չդարձաք, կ՚ըսէ Տէրը:
9 [ձ]Ձեզ խորշակահարութեամբ, ու դալուկով
զարկի.
[ծ]Ատենիձը կերաւ ձեր բազմաթիւ պարտէզ-
ները,
Ու այգիները, և թզենիները, ու ձիթենիները.
Սակայն ինծի չդարձաք, կ՚ըսէ Տէրը:
10 [կ]Եգիպտոսի *ճամբուն մէջ՚՚ ձեր վրայ ժանտա-
խտա խրկեցի.
Ձեր երիտասարդները սրով մեռցուցի,
Ու ձեր ձիերը գերի ըրի,
Ես ձեր բանակներուն գարշահոտութիւնը
մինչև ձեր քիթը հանեցի.
[յ]Սակայն ինծի չդարձաք, կ՚ըսէ Տէրը:
11 Ձատուծոյ կործանած [ս]Սոդոմին ու Գոմորին
պէս՝ ձեզ ալ կործանեցի.
[ջ]Ու կրակէ հանուած խանձողի պէս եղաք.
[ռ]Սակայն ինծի չդարձաք, կ՚ըսէ Տէրը:
12 Ընոր համար քեզի այսպէս պիտի ընեմ, ո՛վ
Իսրայէլ.
Ես՝ որովհետև քեզի ասիկա պիտի ընեմ,
[վ]Ձու Ձատուածդ դիմաւորելու պատրաստուէ,
ո՛վ Իսրայէլ:

13 [վ]Քանզի ահա ան որ լեռները հաստատեց, ու
հովը ստեղծեց,
[ն]Ես կը յայտնէ մարդուն՝ թէ ինչ է անոր
խորհուրդը,
[ս]Ընշալոյսը խաւար կ՚ընէ,
[ո]Ու երկրիս բարձր տեղերուն վրայ կը քալէ,
[ս]Ընոր անունը՝ Եհովայ՝ զօրաց Ձատուած է:

ԳԼՈՒԽ Ե

1 Իսրայէլի վրայով ողբ մը: 4 Ընաշխարհիս յորդորանք
մը: 21 Ձատուած կը մերժէ անոնց կեղծաւորութեամբ ը-
բած ծառայութիւնը:

1 [ա]Ակեցէք ասս խօսքը՝ [բ]ձեր վրայ բրած ողբս,
[գ]Ո՛վ Իսրայէլի տունը:
2 Իսրայէլի կոյսը ինկած է. մէյմըն ալ պիտի
չելլէ.
Իր երկրին վրայ ձգուած է. զանիկայ վերցը-
նող չկայ:
3 Քանզի Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ.
Ընէ քաղաքին մէջը՝ ուսկից որ հազար կ՚ելլէր,
[ե]Արիւր պիտի մնայ,
Ես ուսկից որ հարիւր կ՚ելլէր,
Տասը պիտի մնայ Իսրայէլի տանը:
4 Քանզի Տէրը Իսրայէլի տանը այսպէս կ՚ըսէ.
[բ]Ձիս փնտռեցէք, [զ]ող ապրիք.
5 Կայց [է]Բեթէլը մի՛ փնտռէք,
Ու Գաղգաղա մի՛ մտնէք,
Ու [ը]Բերսաբէէ մի՛ անցնիք.
Քանզի Գաղգաղան անշուշտ գերութեան պի-
տի քշուի,
Ու [թ]Բեթէլը պիտի ոչնչանայ:
6 [ժ]Տէրը փնտռեցէք, ող ապրիք.
Ձրկայ որ Յովսեփին տանը մէջ կրակի պէս
իյնայ,
Ես ջանիկայ ուտէ, ու Բեթէլի մէջ մարող
չըլլայ:
7 Դուք որ [ի]իրաւունքը օշինդրի կը դարձնէք,
Ու արդարութիւնը գետինը կը ձգէք,
8 [կ]Նաթաքեայէ՛ զանիկայ, որ [լ]Բազմաստղը ու
Ձայկը շինեց,
Ու մահուան ստուերը՝ առաւօտեան լոյսի կը
դարձընէ,
[մ]Ես ցորեկը գիշերուան պէս կը մթընցընէ,
Ու [ն]ծովուն ջուրերը կը կանչէ,
Ու զանոնք երկրի երեսին վրայ կը թափէ.
[ս]Ընոր անունը Եհովայ է.
9 Որ զօրաւորին վրայ յանկարծ կորուստ կը
բերէ,
Ու կորուստը մինչև ամրոցը կը հասնի:

ե Ելկ. ի. 39:
զ Ամս. գ. 15: ժգ. 12: Կղ. ե. 5:
է Ծոմ. իբ. 3, 4:
ը Բ Օր. ժգ. 28:
թ Ղև. է. 13: իգ. 17:
ժ Ղև. իբ. 18, 21: Բ Օր. ժգ. 6:
ի Սաղ. ճա. 12:
լ Նա. իզ. 11: Երեմ. ե. 3: Ընգ. բ. 17: Ձմր 8, 9:
խ Ձմր 6, 10, 11:

ձ Բ Օր. իբ. 22: Ընգ. բ. 17:
ղ Հավկ. ա. 4: բ. 25:
ճ Երե. ի. 3, 6: ժգ. 29: Բ Օր. իբ. 27, 60: Սաղ. հբ. 50:
* Կամ կերպովը
յ Ձմր 6:
ղ Ծնն. ժի. 24, 25: Նա. ժգ. 19: Երեմ. իզ. 18:
ճ Ովաբ. գ. 2: Յուդ. 23:
ռ Ձմր 6:

յ Տնա Երկ. ժգ. 5: իգ. 30: Ղու. ժգ. 31, 32:
ն Սաղ. ճվի. 2: Դան. բ. 28:
ս Կղ. ե. 8: ը. 9:
ո Բ Օր. լի. 13: լէ. 29: Միք. ա. 3:
ս Նա. իզ. 4: Երեմ. ժ. 16: Կղ. ե. 8: ի. 6:
—
տ Երեմ. է. 29: Երկ. ժի. 1: իէ. 2:

ր Բ Ար. ժ. 2: Երեմ. իի. 13: Ձմր 6:
ց Նա. ծե. 3:
ւ Կղ. գ. 4:
փ Կղ. ը. 14:
ք Ամս. գ. 15: ժ. 8:
օ Ձմր 6:
ֆ Կղ. ձ. 12:
և Հոբ. լը. 9: լէ. 31:
ֆ Սաղ. ճէ. 20:
թ Հոբ. լը. 34: Կղ. ի. 6:
լ Կղ. է. 13:

10 [ա]Երբոնը մէջ յանդիմանողը կ'ատեն ,
Ու [բ]չհետաք խօսողէն կը զզուին :
11 Աստի՝ որովհետև աղքատին վրայ կը կոխէք ,
Ու անկէ ցորենի պարգևներ կ'առնէք ,
Թէև [գ]տաշտաձև քարէ տուներ շինէք ,
Հայց անոնց մէջը պիտի չբնակիք .
Ո՛ր [դ]է ցանկալի այգիներ տնկէք ,
Հայց անոնց գինին պիտի չխմէք :
12 Վասնզի ձեր շատ յանցանքներնիը , ու ձեր ծանր մեղքերը գիտեմ .
[ե]Ընդարը կը նեղէք , կաշառք կ'առնէք ,
Ու դրանը մէջ [զ]տնանկներուն պատճառ կը ծռեցնէք :
13 Ընոր համար խելացի եղողը ան ատենը՝ պիտի լռէ .
Վասնզի ժամանակը չար է :
14 Բարութիւն փնտռեցէք , ու չէ թէ չարութիւն , որպէս զի ապրիք .
Եւ այսպէս զօրաց Տէր Աստուածը ձեզի հետ պիտի ըլլայ , [է]ինչպէս որ ըսիք :
15 [ը]Չարութիւնը ատեցէք , ու բարութիւնը սիրեցէք ,
Եւ դրանը մէջ իրաւունքը հաստատեցէք .
[թ]Գուցէ զօրաց Տէր Աստուածը՝ Յովսեփին մնացորդին ողորմութիւն ընէ :

16 Ընոր համար զօրաց Աստուածը՝ Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ .
Ամէն հրապարակներու մէջ ողբ պիտի ըլլայ ,
Ու ամէն փողոցներու մէջ Ա՛յ ալ՝ պիտի ըսեն ,
Ու երկրագործը սուգի , ու [ժ]ողբ գիտցողները՝ ողբալու պիտի կանչեն :
17 Եւ ամէն այգիներու մէջ ողբ պիտի ըլլայ .
Վասնզի [ի]քու մէջէդ պիտի անցնիմ՝ կ'ըսէ Տէրը :

18 [ի]Վա՛յ անոնց՝ որ Տէրոջը օրուան կը ցանկան .
Ձեզի ի՞նչ պիտի ըլլայ [լ]Տէրոջը օրը .
Ան[խ]նայ խաւար է , և չէ թէ լոյս .
19 [ծ]Ինչպէս երբոր մարդ մը առիւծին երեսէն փախչի ,
Ու արջ մը անոր հանդիպի ,
Եւ կամ տունը մտնէ , ու ձեռքը պատին վրայ կռթնցընէ ,
Եւ զանիկայ օձը խածնէ :
20 Ան[կ]այ Տէրոջը օրը խաւար է , և չէ թէ լոյս ,
Ու անոր մէջը մռայլութիւն կայ , և չէ թէ պայծառութիւն :

21 [լ]Ձեր տօները կ'ատեմ ու՝ կը մերժեմ ,
Եւ ձեր հանդիսաւոր ժողովներուն մէջ՝ [խ]հոտ պիտի չառնեմ :
22 [խ]Թէ որ ինծի ողջակէզներ , ու ձեր հացի ընծաները մատուցանէք ալ ,
Պիտի չընդունեմ ,
Եւ ձեր գէր անասուններուն խաղաղութեան զոհերուն պիտի չնայիմ :
23 Վասն երգերուդ աղաղակը ինծմէ հեռացուր .
Վասնզի քու տաւիղներուդ եղանակը պիտի չլսեմ :
24 [ծ]Հայց իրաւունքը ջուրի պէս թող վազէ ,
Ու արդարութիւնը՝ զօրաւոր գետի պէս :
25 [կ]Միթէ անապատին մէջ քառասուն տարի ինծի զոհեր ու ընծաներ մատուցիք , ո՛վ Իսրայէլի տուներ .
26 Հապա դուք [կ]ձեր Մողոքի խորանները ,
Ու ձեր Քիւնի կուռքերը ,
Եւ ձեզի համար շինած աստուածներնուդ աստղը կրեցիք :
27 Աստի ձեզ [մ]Դամասկոսէն անդին գերի պիտի քշեմ ,
Կ'ըսէ Տէրը , [ն]որուն անունը Զօրաց Աստուած է :

ԳԼՈՒԽ Զ

1 Իսրայէլի հեշտասիրութիւնը 7 երկրին ամայութեամբը պիտի պատժուէ . 12 Նոյնպէս ալ անոնց կամակորութիւնը :

1 [ա]Վա՛յ Սիոնի մէջ հանգիստ բնակողներուն ,
Ու [բ]Սամարիայի լեռանը վրայ ապահովութեամբ նստողներուն ,
[գ]Ազգաց գլուխին երևելիներուն՝
Որ Իսրայէլի տունը անոնց կը գիմէ :
2 [դ]Գացէք , ու տեսէք ,
Ու անկէ [ե]մեծ Եմաթը գացէք ,
Ու [զ]Փղշտացւոց Գէթը իջէք .
[է]Միթէ անոնք աս թագաւորութիւններէն աղէկ են ,
Կամ անոնց սահմանը՝ ձեր սահմանէն մե՞ծ է :
3 Վա՛յ անոնց՝ որ [ը]չար օրը [թ]կը հեռացնեն ,
Ու [ժ]բռնութեան աթոռը կը մօտեցընեն ,
4 Փղոսկրեայ մահիճներու մէջ կը պառկին ,
Ու իրենց անկողիններուն վրայ կ'երկրնտան ,
Եւ հօտերէն՝ գառնուկները ,
Ու գոմերու մէջէն՝ պարարտ որթերը կ'ուտեն ,
5 [ի]Տաւիղի ձայնով խաղ կը կանչեն ,
Ու [լ]Դաւիթին պէս՝ իրենց երաժշտական գործիքներ կը շնորհեն ,

6 Գաւաթներով գինի կը խմեն ,
Ու [խ]ամենէն նշանաւոր իւղերով կ'օծուին ,
Բայց Յովսեփին վշտին համար չեն տրտմիր :
7 Ասոր համար հիմա գերութեան մէջ պիտի երթան առաջինները ,
Ու [ծ]զուարճացողներուն խումբը պիտի վերնայ :
8 [կ]Տէր Եհովան իր անձին երդում ըրաւ ,
Զօրաց Աստուածը՝ Տէրը , ասիկա ըսաւ .
Ես [մ]Յակոբին պարծանքին գարհուրելի եմ ,
Ու անոր պալատները կ'ատեմ ,
Ասոր համար քաղաքը անոր մէջ եղողներովը կը մատնեմ :
9 Ու եթէ տունը մէկ հատ տասը մարդ մնայ ,
Անոնք ալ պիտի մեռնին :
10 Ու [ն]հարազատ մը՝ անոր մարմինը վառելու համար զայն պիտի առնէ ,
Ու տունէն ներս եղողին պիտի ըսէ .
Մնացողներ կա՞ն քեզի հետ .
Ան ալ պիտի ըսէ .
Չկան .
Ու պիտի ըսէ .
Լռէ՛ , վասնզի [շ]Տէրոջը անունը չենք յիշեր :
11 Վասնզի ահա Տէրը պիտի հրամայէ ,
Ու մեծ տունը պիտի ջարդուի ,
Ու փոքրիկ տունը՝ կտորներու :
12 Ձիերը [ո]կրնա՞ն վազել ,
Կամ մարդ ցուլերով [պ]կրնա՞ն հերկել ,
Որ դուք դատաստանը թոյնի ,
Ու արդարութեան պտուղը՝ [ջ]դառնութեան վերածեցիք :
13 Որ [ռ]Լոտեբարին մէջ կը ցնծաք ,
Ու կ'ըսէք .
Մեր զօրութեամբը [ս]Կառնեմին չառինք՝ հապա չէ՞ :
14 Վասնզի ահա ես ձեր վրայ ազգ մը պիտի յարուցանեմ , ո՛վ Իսրայէլի տուն ,
Կ'ըսէ Տէր Եհովան զօրաց Աստուածը ,
Որ ձեզ [տ]Եմաթի մտնելու տեղէն մինչև [ր]Արաբայի ձորը պիտի նեղէ :

ԳԼՈՒԽ Է

1 Տեսիլք մը՝ որ Տէրը Ամովսին ցուցուց , երբոր թագաւորին համար խոտը նոր բուսած էր , ետքը թագաւորին համար հնձուած խոտերը :
Ահա ան [ա]մարիք կը շինէր ,
Ու [բ]ծիրանի ներկուած ոչխարներ կ'ունենար :
2 Ու [գ]երբոր երկրի խոտը կերած վերջացուցին ,
Ես ալ ըսի .
Ո՛վ Տէր Եհովա , ներէ՛ , խնդրեմ .
Ո՞վ [դ]Յակոբը պիտի կանգնեցնէ ,
Վասնզի փոքրիկ է :
3 Տէրը զղջացաւ այս բանին համար .
Չ'ըլլար , ըսաւ Տէրը :
4 Ահա Տէր Եհովան ինծի ցուցուց ,
Ու ահա [ե]կրակով դատաստան մը կը կանչէր ,
Ու անդունդը կուլ տուաւ ,
Ու [զ]բաժինն ալ կերաւ :
5 Ես ալ ըսի .
Ո՛վ Տէր Եհովա , դադրեցո՛ , խնդրեմ .
Ո՞վ [է]Յակոբը պիտի կանգնեցնէ ,
Վասնզի փոքրիկ է :
6 Տէրը զղջացաւ այս բանին համար .
Ասիկա ալ չ'ըլլար , ըսաւ Տէր Եհովան :
7 Ու ինծի ցուցուց ,
Ահա [ը]Տէրը կանգնած էր պատուած պատի վրայ ,
Ու ձեռքին մէջ պատուող մը կար :
8 Ու Տէրը ինծի ըսաւ .
Ո՛վ Ամովս , ի՞նչ կը տեսնես .
Ես ալ ըսի .
Պատուող մը :
Ու Տէրը ըսաւ .
Ահա պատուող մը պիտի դնեմ իմ [թ]ժողովուրդիս Իսրայէլի մէջտեղ ,
Ու անոնց [ժ]յանցանքները ալ պիտի չներեմ :
9 Ու [ի]Իսահակին բարձր տեղերը պիտի աւերուին ,
Ու Իսրայէլի [լ]սրբատեղիները պիտի ամայանան ,
Ու [խ]Երոբովամի տունին դէմ սուրով պիտի յարձակիմ :
10 Ու [ծ]Բեթէլի քահանայապետ Ամասիա [կ]Իսրայէլի տան մէջ Ամովսին դէմ դրկեց՝ ըսելով .
Ամովս քեզի դէմ դաւադրութիւն կ'ընէ Իսրայէլի տան մէջտեղ .
Երկիրը չի կրնար անոր բոլոր խօսքերը տանիլ :
11 Վասնզի Ամովս ըսաւ .
[մ]Երոբովամ սուրով պիտի մեռնի ,
Ու Իսրայէլ անշուշտ պիտի գերի երթայ իր երկրէն :
12 Ու Ամասիա Ամովսին ըսաւ .
Ո՛վ [ն]տեսանող , գնա՛ , փախի՛ր Յուդայի երկիրը ,
Ու հոն հաց կե՛ր ,
Ու հոն [շ]մարգարէացի՛ր .
13 Բայց Բեթէլի մէջ այլևս մարգարէացիր չընես ,
Վասնզի [ո]թագաւորին սրբատեղին է ,
Ու թագաւորութեան [պ]տունն է :
14 Ամովս պատասխանեց ու Ամասիայի ըսաւ .
Մարգարէ մը չեմ ,
Ու մարգարէի որդի մը չեմ ,
Հապա [ջ]արօտավար եմ ,
Ու [ռ]սիկամորի ծառեր կը կտրեմ :
15 Տէրը ինծի առաքեց հօտին ետևէն գալէս ,
Ու Տէրը ինծի ըսաւ .
Գնա՛ , [ս]մարգարէացի՛ր իմ ժողովուրդիս Իսրայէլի :
16 Հիմա դուն Տէրոջը խօսքը լսէ .
Դուն կ'ըսես .
Իսրայէլի դէմ մարգարէացիր չընես ,
Ու [տ]Իսահակի տան դէմ խօսք մը չհանես :
17 Ասոր համար Տէրը ըսաւ .
Քու [ր]կնիկդ քաղաքին մէջ պոռնկութիւն պիտի ընէ ,
Ու քու [ց]որդիներդ ու աղջիկներդ սուրով պիտի իյնան ,
Ու քու [ւ]երկիրդ պիտի չափուի պարանով ,
Ու դուն անշուշտ պիտի մեռնիս [փ]պղծուած երկրի մէջ ,
Ու Իսրայէլ անշուշտ պիտի գերի երթայ իր երկրէն :

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Տեսիլք մը՝ որ Տէրը ինծի ցուցուց , ահա [ա]պտուղ մը կար :
2 Ու ըսաւ .
Ո՛վ Ամովս , ի՞նչ կը տեսնես .
Ես ալ ըսի .
Պտուղ մը :
Ու Տէրը ինծի ըսաւ .
Իմ [բ]ժողովուրդիս Իսրայէլի վախճանը եկած է ,
Ու անոնց [գ]յանցանքները ալ պիտի չներեմ :
3 Ու [դ]տաճարին երգերը պիտի ողբալի ըլլան այն օրը ,
Կ'ըսէ Տէր Եհովան ,
Ու [ե]դիակներ շատ պիտի ըլլան ,
Ամէն տեղ պիտի նետեն լռութեամբ :
4 Լսեցէ՛ք այս բանը , ո՛վ [զ]որ կը կոխկրտէք աղքատը ,
Ու երկրին [է]նեղեալները կ'ոչնչացնէք ,
5 Որ կ'ըսէք .
Ե՞րբ [ը]նորալուսինը պիտի անցնի , որ ցորեն ծախենք ,
Ու [թ]շաբաթը , որ հացահատիկ բանանք ,
Եփան չափը պզտիկցընենք ,
Ու [ժ]սիկղը մեծցընենք ,
Ու նենգութեամբ կշիռները սխալցընենք ,
6 Որ [ի]արծաթով խեղճերը գնենք ,
Ու [լ]կօշիկներու համար աղքատը ,
Ու [խ]ցորենին աղտերը ծախենք :
7 Տէրը Յակոբին պարծանքին երդում ըրաւ .
Անշուշտ [ծ]անոնց գործերէն բնաւ պիտի չմոռնամ :
8 Ասոր համար [կ]երկիրը պիտի չդողայ ,
Ու անոր բնակիչները պիտի չսգան ,
Ու ամբողջ [մ]երկիրը պիտի բարձրանայ ,
Ու [ն]Եղիպտոսի գետին պէս պիտի ալեկոծի ու պիտի ցածնայ :
9 Ու [շ]այն օրը պիտի ըլլայ ,
Կ'ըսէ Տէր Եհովան ,
Որ [ո]կէսօրին արևը պիտի մտցնեմ ,
Ու երկիրը [պ]ցերեկուընէ պիտի խաւարեցնեմ :
10 Ու [ջ]տօներնիդ սգոյ պիտի փոխեմ ,
Ու բոլոր [ռ]երգերնիդ՝ ողբի ,
Ու ամէն մէջքի վրայ [ս]քուրայ պիտի կապեցնեմ ,
Ու ամէն գլուխ պիտի [տ]ճաղատցնեմ ,
Ու [ր]միածնի սգոյ պէս պիտի ընեմ զանիկայ ,
Ու անոր վախճանը դառնութեան օրուան պէս պիտի ընեմ :
11 Ահա [ց]օրեր կու գան ,
Կ'ըսէ Տէր Եհովան ,
Որ երկրի վրայ սով պիտի ղրկեմ ,
Ոչ հացի սով ,
Ոչ ալ [ւ]ջուրի ծարաւ ,
Հապա Տէրոջը խօսքը լսելու սով :
12 Ու [փ]ծովէ ծով պիտի թափառին ,
Ու հիւսիսէն արևելք պիտի շրջին ,
Տէրոջը խօսքը պիտի փնտռեն ,
Ու չպիտի գտնեն :
13 Այն օրը գեղեցիկ կոյսերը ,
Ու [ք]երիտասարդները պիտի նուաղին ծարաւէն :
14 Անոնք որ [օ]Սամարիայի յանցանքին երդում կ'ընեն ,
Ու կ'ըսեն .
Դանի , քու աստուածդ կեցած է ,
Ու Բերսաբեի [ֆ]ճամբան կեցած է ,
Անոնք պիտի իյնան ,
Ու երբեք պիտի չկանգնին :

ԳԼՈՒԽ Թ

1 Տեսիլք մը՝ որ Տէրը ինծի ցուցուց , ահա Տէրը [ա]սեղանին քով կեցած էր ,
Ու ըսաւ .
Սեմի՛ սեղանին գլուխը ,
Որ [բ]շեմքերը շարժին ,
Ու բոլորին գլուխը կտրատէ՛ ,
Ու անոնց [գ]վերջինները սուրով պիտի սպաննեմ ,
Անոնցմէ մէկը պիտի չփախչի ,
Ու անոնցմէ ոչ մէկը պիտի ազատի :
2 Թէև [դ]մինչև դժոխք փորուին ,
Անկէ պիտի չառնէ զանոնք իմ ձեռքս ,
Թէև [ե]մինչև երկինք բարձրանան ,
Անկէ պիտի չիջեցնեմ զանոնք :
3 Թէև [զ]Կարմելի գագաթը պիտի պահուըտին ,
Անկէ պիտի չգտնեմ ու պիտի չառնեմ զանոնք ,
Թէև [է]ծովուն յատակէն պիտի պահուըտին ,
Անկէ պիտի չհրամայեմ օձին ,
Որ զանոնք խածնէ :
4 Թէև [ը]թշնամիներուն առջև գերութեան մէջ պիտի երթան ,
Անկէ պիտի չհրամայեմ սրին ,
Որ զանոնք սպաննէ :
Ու [թ]աչքս անոնց վրայ պիտի դնեմ չարութեան համար ,
Ու չբարութեան համար :
5 Ու [ժ]Տէր Եհովան զօրաց Աստուածը՝ որ երկրին կը դպչի ու կը հալի ,
Ու անոր բոլոր բնակիչները կու լան ,
Ու ամբողջ [ի]երկիրը պիտի ալեկոծի ու պիտի ցածնայ [լ]Եղիպտոսի գետին պէս :
6 Ան [խ]որ իր վերնայարկները երկինքը կը շինէ ,
Ու իր [ծ]կամարները երկրի վրայ կը հաստատէ ,
Ան որ ծովուն ջուրերը կը կանչէ ,
Ու երկրի երեսը կը ցանէ ,
Անոր անունը Տէր Եհովան է :
7 Ո՛վ Իսրայէլի տուն , [կ]ինծի համար Եթովպացիներուն պէս չէ՞ք ,
Կ'ըսէ Տէրը .
Չէ՞ որ [մ]Իսրայէլը Եգիպտոսի երկրէն ,
Ու [ն]Փղշտացիները Կափտորէն ,
Ու [շ]Ասորիները Կիրայէն ելլել տուի :
8 Ահա Տէր Եհովային աչքերը [ո]այս պղծուած թագաւորութեան վրայ են ,
Ու երկրի երեսէն պիտի բնաջնջեմ զանիկայ ,
Սակայն [պ]Յակոբի տունը բոլորովին պիտի չկորսնցընեմ ,
Կ'ըսէ Տէրը :
9 Վասնզի ահա ես պիտի հրամայեմ ,
Ու [ջ]Իսրայէլի տունը պիտի մաղեմ ազգերուն մէջ ,
Ինչպէս որ ցորենը մաղի մէջ կը մաղուի ,
Ու անոր [ռ]հատ մը անգամ անգետին պիտի չիյնայ :
10 Իմ ժողովուրդիս [ս]բոլոր յանցաւորները սուրով պիտի մեռնին ,
Որոնք կ'ըսեն .
Չարը մեզի չպիտի հասնի ,
Ու չպիտի գայ մեզի :
11 Այն օրը [տ]Դաւիթին քակուած խրճիթը պիտի կանգնեցնեմ ,
Ու անոր [ր]աւերակները պիտի նորոգեմ ,
Ու զանիկայ պիտի շինեմ ինչպէս որ հինէն էր :
12 Որպէս զի [ց]Եդովմի մնացորդը ,
Ու ամէն ազգեր որ իմ անունս կը կոչուին ,
Տիրանան ,
Կ'ըսէ Տէրը՝ որ [ւ]այս բանը կ'ընէ :
13 Ահա [փ]օրեր կու գան ,
Կ'ըսէ Տէրը ,
Որ հնձողը հերկողին հասնի ,
Ու [ք]խաղողի հաւաքողը՝ սերմ ցանողին ,
Ու [օ]քաղցր գինին լերանց պիտի կաթկթի ,
Ու բոլոր բլուրներուն վրայ պիտի հոսի :
14 Ու [ֆ]գերութենէն դարձուցած պիտի ըլլամ իմ ժողովուրդիս Իսրայէլ ,
Ու [ա]աւերակ քաղաքները պիտի շինեն ու բնակին ,
Ու [բ]խաղողի պարտէզներ պիտի տնկեն ու անոնց գինին պիտի խմեն ,
Ու [գ]պարտէզներ պիտի շինեն ու անոնց պտուղը պիտի ուտեն :
15 Ու [դ]զանոնք իրենց հողին վրայ պիտի տնկեմ ,
Ու անոնք ալ պիտի չկործանին ,
Ես տուած հողերնուս վրայէն ,
Կ'ըսէ Տէր Եհովան քու Աստուածդ :

ա Ղև . իզ . 31 :
բ Նա . կգ . 3 : Միք . գ . 6 , 7 :
գ Ամս . գ . 6 : Միք . գ . 8 :
դ Բ Օր . լբ . 17 : Ելս . իդ . 14 : Երկնկ . ի . 8 , 16 , 24 : Պտր . է . 42 , 43 : Տ՚ես Նա . խդ . 23 :
ե Ա Թգ . ժ . 27 : Ա Մն . իդ . 6 :
զ Ա Թգ . ժ . 33 :
է Ա Թգ . ժէ . 6 :
ը Կռ . գ . 13 :
—
թ Ղև . իդ . 5 :
ժ Նա . ժ . 9 :
ի Երեմ . գ . 10 :
լ Ա Թգ . ժգ . 34 :
խ Ա Մն . իչ . 6 :
ծ Ելս . է . 8 :
կ Կռ . է . 18 : իդ . 10 :
հ Երկնկ . ժգ . 27 :
ձ Ապ . զգ . 20 : Կռ . է . 12 : Հմր 12 :
ղ Նա . է . 12 :
ճ Ա Մն . իգ . 5 :

6 Գաւաթներով գինի կը խմեն ,
Ու ծանրագին եղիրով կ'օծուին ,
Եւ Յովսեփին բնկմանը վրայ չեն ցաւիր :
7 Ընոր համար հիմա առջի գերիներուն հետ
գերի պիտի քշուին .
Ու անկողնակիցներուն ուրախութեան ձայնը պիտի վերնայ :

8 ՚Տէր Եհովան իր անձին վրայ երդում ըրաւ ,
Կ'ըսէ զօրաց Տէր Աստուածը .
Ես Յակոբին պարծանքէն կը զզուիմ ,
Ու անոր պալատները կ'ատեմ ,
Եւ քաղաքը ու բոլոր անոր մէջը եղողը՝ Ընձեռնին պիտի մատնեմ .
9 Ու թէ որ մէկ տան մէջ տասը մարդ մնալու ըլլայ ,
Անոնք ալ պիտի մեռնին :
10 Եւ մէկուն հօրեղբայրը , կամ դեռևս այրող մարդը զանիկայ պիտի վերցնէ ,
Ոսկորները առնէ դուրս հանելու համար ,
Ու տանը մէջ եղողին պիտի ըսէ .
Եղ ուրիշ մէկը կայ քովդ .
Եւ անիկայ պիտի ըսէ . Ո՛չ .
Ու դեռ պիտի ըսէ . ՚Լռէ՛ . կեցիր .
՚Քանզի Տէրոջը անունը յիշելու ատեն չէ :
11 Այ տան դի ահա ՚Տէրը կը հրամայէ .
՚Ու մեծ տունը կործանումով ,
Ու պզտիկ տունը պատառումով պիտի զարնէ :

12 Արդեօք ձիերը ապառաժի վրայ կը վազե՞ն .
Կամ անոնով եզներով կը հերկուի՞ .
՚Քանզի դուք իրաւունքը՝ դառնութեան ,
Եւ արդարութեան պտուղը՝ օշինդրի դարձուցիք ,
13 Ո՛վ ոչինչ բանով ուրախացողներ ,
Որ ըսիք թէ՝ Զէ՞ որ մեր ուժովը մեզի եղջիւրներ առինք :
14 Ընոր համար ահա ես՝ ո՛վ Իսրայէլի տուներ՝
՚Զեր վրայ մէկ ազգ մը ուղղ պիտի հանեմ ,
Կ'ըսէ զօրաց Տէր Աստուածը ,
Ու ձեզ ՚Լեմաթի մուտքէն մինչև անապատի ձորը պիտի նեղեն :

ԳԼ· Լ

1 Մարգարէութ , 4 և կրակի գատաստանները՝ Եմոսին աղթքովը կ'արգիլուին , 7 Դեռատիկ լսող չենուած պատի մը օրինակովը կը ցուցուի Իսրայէլին մեծութիւը : 10 Եմասիա ամբաստանութիւն կ'ընէ Եմոսին վրայով , 14 Եմոս կը յայտնէ իր կոչումը , 16 և Եմասիային վրայ գալու պատիժը :

1 Տէր Եհովան ինձի այսպէս ցուցուց ,
Որ ահա վերջին խոտին բուսնելուն սկիզբը՝ մարախներ ստեղծեց .

Եւ ահա վերջին խոտը՝ թագաւորին հունձքէն ետքն էր :
2 Ու եղաւ որ՝ անոնք երկրին խոտը բոլորովին ուտելէն ետքը ,
Ես ըսի . Ո՛վ Տէր Եհովայ՝ ների՛ , նե՛րէ .
՚Յակոբը ի՞նչպէս պիտի կանգնի , քանզի քիչ էր :
3 ՚Տէրը ասոր համար զղջաց ,
Եսիկայ չըլլայ , ըսաւ Տէրը :

4 Տէր Եհովան ինծի այսպէս ցուցուց ,
Որ ահա Տէր Եհովան կրակը կը կանչէր որ անով գատաստան ընէ .
Եւ անիկայ մեծ անդունդը կլլեաւ ,
Ու արտերը սպառեց :
5 Ու ես ըսի . Ո՛վ Տէր Եհովայ՝ ի՛նդհատ , դադարէ .
՚Յակոբը ի՞նչպէս պիտի կանգնի , քանզի քիչ էր :
6 Տէրը ասոր համար զղջաց ,
Եսիկայ ալ չըլլայ , ըսաւ Տէր Եհովան :

7 Ինծի այսպէս ցուցուց ,
Որ ահա Տէրը գնառակի լարով չինուած պարսպի մը վրայ կայներ էր ,
Ու ձեռքը գնառակ մը կար :
8 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ .
Ի՞նչ կը տեսնես՝ ով Եմոս :
Ու ես ըսի . Գնառակ մը :
Եւ Տէրը ըսաւ .
Ահա ես իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին մէջը ՚գնառակ մը կը դնեմ .
՚Եւ անոնց անօրէնութիւնը անտես պիտի չընեմ :
9 Եւ Իսահակին ՚բարձր տեղերը աւերակ պիտի ըլլան ,
Ու Իսրայէլին սրբարանները պիտի աւրին ,
Ու ՚Յերոբոամին տանը վրայ սրով պիտի ելլեմ :

10 Եւ ՚Ամասիա քուրմը Եմասիա՝ Իսրայէլի ՚Յերոբոամ թագաւորին ղրկեց՝ ըսելով .
Իսրայէլի տանը մէջ՝ Եմոս քեզի դէմ դաւաճանութիւն կ'ընէ .
Երկիրը չկրնար անոր բոլոր խօսքերը տանիլ .
11 Քանզի Եմոս այսպէս կ'ըսէ .
Յերոբոամը սրով պիտի մեռնի ,
Ու Իսրայէլը իր երկրին վրայէն անշուշտ գերութեան պիտի երթայ :

12 Եւ Եմասիա ըսաւ Եմոսին .
Ո՛վ տեսանող՝ գնա՝ Յուդայի երկիրը փախիր ,
Ու հո՛ն հաց կեր , և հո՛ն մարգարէութիւն ըրէ ,

Ե Ելթ. ծա . 14 ; Ելբ . ջ . 13 , 14 , 17 ։
Զ ՊՀ . Ե . 13 ։
Է ՊՀ . Ը . 3 ։
Ը Ես . ծԸ . 11 ։
Թ ՊՀ . Գ . 15 ։
Ժ Ամս . Ժ . 4 ։ ՊՀ . Ե . 7 ։
ԺԱ Ելթ . Է . 15 ։
ԺԲ Մտ . Հ . 8 ։ Գ Մտ . Ը . 65 ։
—
ԺԳ Ես . ծԸ . 19 ։ Հմր 5 ։

Բ Բ Օր . Հ . 36 ։ Հմր 6 ։ Յոն . Գ . 10 ։ Հակ . Ե . 16 ։
Գ Հմր 2 , 3 ։
Դ Տես գ Մտ . իա . 13 ։ Ես . իը . 17 ։ Հ . 11 ։ Ոզ . Բ . 8 ։
Ե ՊՀ . Ը . 2 ։ Մխ . Է . 18 ։
Զ Տես Ծն . իգ . 23 ։ Թ . 1 ։ ՊՀ . Ե . 5 ։ Ը . 14 ։
Է Տես գ Մտ . ԺԷ . 10 ։
Ը գ Մտ . ԺԷ . 32 ։
Թ գ Մտ . ԺԷ . 23 ։

13 Ու [a]ՄԿՅՄՆ ալ Ա՛նթելի մէջ մարգարէութիւն
մի ըներ ,
[b]Ա՛նեղի անիկայ թագաւորին սրբարանն է ,
Ու թագաւորութիւնը տունն է :

14 Եւ Ըմոխ պատասխան տուաւ , ու Ըմա-
սիային ըսաւ .
Նա ո՛չ մարգարէ էի , ո՛չ ալ Ըմարգարէի որդի .
[c]Հապա ես արջառներու հովիւ , ու մոլաթուզ
քաղող էի .
15 Եւ Տէրը զիս հօտին ետևէն առաւ ,
Եւ Տէրը ինծի ըսաւ .
Գնա , իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին մարգա-
բէութիւն ըրէ :
16 Եւ հիմա Տէրոջը խօսքը մտի՛կ ըրէ .
Դուն կ՛ըսես որ՝ Իսրայէլի համար մարգա-
բէութիւն մի՛ ըներ .
Ու [d]Յահաքի տանը վրայով խօսք մի՛ խօսիր :
17 [e]Ընո՞ր համար Տէրը այսպէս կ՛ըսէ .
[f]Քու կնիկդ քաղաքին մէջը պոռնկութիւն պի-
տի ընէ ,
Եւ քու աղաքներդ ու աղջիկներդ սրով պի-
տի իյնան ,
Ու քու երկիրդ լարով պիտի բաժնուի ,
Եւ դուն պիղծ երկրի վրայ պիտի մեռնիս .
Ու Իսրայէլը իր երկրին վրայէն անշուշտ գե-
րութեան պիտի երթայ :

Գ Լ· Ը

1 Կողով մը լեցուն ամառնային պտուղներու օրինակով կը ցուցուի թէ Իսրայէլին պատուհասը մօտցած է : 4 Մար-գարէն կը յանդիմանէ անիրաւները , 11 ու կը սպառնայ Ասուածոյ խօսքին սուլը :

1 Տէր Եհովան ինծի այսպէս ցուցուց .
Եւ ահա մէկ կողով մը ամառնային պտուղ :
2 Ու ըսաւ . Ի՞նչ կը տեսնես՝ ո՛վ Ըմոխ .
Ու ես ըսի . Կողով մը ամառնային պտուղ :
Եւ Տէրը ինծի ըսաւ .
[g]Իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին վրայ վախճան
հասած է .
[h]Ըլ անոնց ահօբէնո-Ռիւնէը անտես պիտի չընեմ :
3 Ու ան օրը [i]պալատի [k]երգերը հառաչանքներ
պիտի ըլլան ,
Կ՛ըսէ Տէր Եհովան .
Շատ մեռելներ պիտի ըլլան .
[l]Ու զանոնք ամէն տեղ լռութեամբ պիտի նե-
տուն :

4 Ըսիկայ մտի՛կ ըրէք ,
Դուք որ [m]տնանկը կլլելու ,
Ու երկրին աղքատները կորսընցնելու կը ցան-
կաք ,

5 Ու կ՛ըսէք .
Ըմասգլուխը երբ պիտի անցնի , որ ընդե-
ղէն ծախենք ,
Եւ Շաբաթը՝ որ ցորենը ծախու հանենք ,
Ու [n]Արգուն պզտիկցնենք , ու սիկղը մեծ-
ցընենք ,
Եւ նենգութեամբ խարդախ կշռքներ
գործածենք .
6 Որ աղքատները [o]ստակով ,
Ու տնանկները զոյգ մը կօշիկով ծախու
առնենք ,
Ու ցորենին խոտանը ծախենք :
7 Տէրը Յակոբին մեծվայելչութեանը վրայ եր-
դում ըրաւ , ըսելով .
[p]Ընտնց բոլոր գործքերը յաւիտեան պիտի չը-
մոռնամ :
8 [q]Չէ՞ որ աս բանիս համար երկիրը պիտի դողայ ,
Ու ամէն անոր մէջ բնակողը սուգ պիտի բռնէ ,
Եւ բոլոր Երկիրը դեսի պէս վեր պիտի ելլէ ,
Ու պիտի քշուի ու պիտի ընկղմի [r]որպէս թէ
Եգիպտոսի գետով :
9 Եւ պիտի ըլլայ որ ան օրը՝ կ՛ըսէ Տէր Եհովան ,
[s]Ըրևը՝ կէս օրուան ատենը՝ մարը պիտի մըտ-
ցընեմ ,
Ու ցորեկուան լոյսին աւուրը՝ երկիրը պիտի
խաւարեցընեմ :
10 Եւ ձեր տօները՝ սուգի ,
Ու ձեր բոլոր երգերը ողբի պիտի դարձընեմ .
[t]Ու ամէն մէջքերու վրայ քուրձ՝
Եւ ամէն գլուխ վրայ ճաղատութիւն պիտի բերեմ .
[u]Ու էրիկին վրայ սո՜գ պիտի բերեմ՝ մէկ հատիկ
զաւակի համար եղած սուգին պէս ,
Եւ անոր վախճանը՝ դառնութեան օրուան պէս
պիտի ըլլայ :

11 Ահա օրեր կու գան , կ՛ըսէ Տէր Եհովան ,
Որ երկրին վրայ սով մը պիտի խրկեմ .
Ո՛չ թէ հացի սով , և ո՛չ թէ ջուրի ծարաւ .
Հապա [v]Տէրոջը խօսքերը լսելուն սովը :
12 Ու մէկ ծովէն մինչև միւսը ,
Եւ հիւսիսէն մինչև արևելք պիտի թափառին .
Տէրոջը խօսքը փնտռելու համար՝ հոս հոն
պիտի պտրտին ,
Բայց պիտի չգտնեն :
13 Ըն օրը գեղեցիկ կոյսերը ,
Ու երիտասարդները ծարաւով պիտի մարին ,
14 Որոնք [w]Սամարիայի յանցանքովը [x]երդում կ՛ը-
նեն , ու կ՛ըսեն .
Կենդանի է քու աստուածդ , ո՛վ Դան ,
Ու Կենդանի է Ղերսաբէէին ճամբան .

---

a ՊԼ· ք· 12 :
b ՁԹ ՃԱԾ· ԺՔ· 32 : ԺՁ· 1 :
c ՁԹ ՃԱԾ· ԻՔ· 35 : ՁԹ ՃԱԾ· ՔՀ· 5 : ՁԹ· 38 : ՂՀ· 1 :
d ՊԼ· ՅՅ· 1 : ՀԱՔ· ԺՁ· 5 :
e ՄԿՔ· ՔՀ· 6 :
f ՏՍա Նբեմ· ԻՔՀ· 12 : ԻՔՅ· 21, 25, 31, 32 :
g Նա· ԺՁ· 16 : Ողբ· Ե· 11 : Ովս· Ձ· 13 : Հաք· ԺՁ· 2 :

---

h ՄԿՔ· Ձ· 10, 11 :
i ՊԼ· ՔՀ· 6 :
k Ովս· Ը· 13 : ԻՅ· 9 :
l Ովս· Գ· 3 :
m ՊԼ· ԻՅ· 5 :
n Յօր· Ե· 14 : Նա· ԺՁ· 10 : ՅԻ· 9, 10 : Նբեմ· ԺԵ· 9 : ՄԿՔ· Գ· 6 :
o Նա· ԺԵ· 2, 3 : Նբեմ· Խ Ը· 37 : Նղեկ· Է· 18 : ԻՀ· 31 :
p Նբեմ· Ձ· 26 : Հաք· ԺՔ· 10 :
q ՁԹ ՃԱԾ· Գ· 1 : Ասղ· ՀԳ· 9 : Նղեկ· Է· 26 :
r Ամ Օր· ԻՔ· 21 :
s Ովս· Դ· 15 :
t ՊԼ· Ե· 5 :

Ընոնք պիտի իյնան , ու մէյմըն ալ պիտի
ջնջուին :

Պ Ս · Թ

1 Պաղտ կործանման առաջադրութիւնը : 11 Պաւիթին խոստանին վերականգնումը :

1 Տէրը տեսայ որ սեղանին վրայ կայներ էր ,
ու ըսաւ ·
Խոյակին զարկ , որ սեմերը դողան ,
Եւ զանոնք կտոր կտոր ըրէ անոնց ամենուն
գլխուն վրայ ·
Ու անոնց ետեւցորդը սրով պիտի մեռցընեմ ·
[a]Ընոնց փախստականը պիտի չկարենայ փախչիլ ,
Ու անոնց ազատուածը պիտի չկարենայ ազատիլ :
2 [b]Թէկ ու անոնք մինչեւ դժոխքը փորուին ,
Իմ ձեռքս անկէ պիտի առնէ զանոնք ·
[c]Ու թէկ ու երկինքը ելլեն ,
[d]Անոնք անկէ պիտի իջեցընեմ ·
3 Ու թէկ ու Կարմէղոսի գլուխը պահուըտին ,
[d]Անոնք պիտի փնտռեմ , անկէ պիտի առնեմ ·
Ու թէկ ու իմ աչքերուս առջեւէն ծովուն խորութեանը մէջ ծածկուին ,
[e]Հոն օձին պիտի հրամայեմ , ու զանոնք պիտի խայթէ ·
4 Ու թէկ ու անոնք իրենց թշնամիներուն առջեւէն գերութեան երթան ,
[f]Հոն սուրին պիտի հրամայեմ , ու զանոնք պիտի մեռցընէ ·
Եւ [g]իմ աչքս անոնց վրայ պիտի դնեմ չարիքի համար ,
Եւ ոչ թէ բարիքի համար :

5 Տէր Աստուած Տէր Զաւակն ինքն է
Որ երկրիս կը դպչի , ու անիկայ կը հալի ,
[h]Ու անոր բոլոր բնակիչները սուգ կը բռնեն ,
Եւ բոլոր երկիրը գետի պէս վեր կ'ելլէ ,
Ու կ'ընկղմի՝ որպէս թէ Եգիպտոսի գետով :
6 Ինքն է որ երկինք մէջ իր [i]վերնատուները կը շինէ ,
Ու անոր կամարը երկրիս վրայ կը հիմնէ ,
[j]Ծովուն ջուրերը կը կանչէ ,
Ու զանոնք երկրի երեսին վրայ կը թափէ ·
[k]Անոր անունը Տէր է :

7 Միթէ դուք ինծի Եթովպացւոց որդիներուն պէս չէք ,
Ո՛վ Իսրայէլի որդիք՝ կ'ըսէ Տէրը ·
Չէ՞ որ Իսրայէլը Եգիպտոսի երկրէն ,
Ու [l]փղշտացիները Կափթորէն ,
Եւ Ասորիները [m]Կիրէն հանեցի :
8 Ահա [n]Տէր Եհովային աչքերը ամէն մեղաւոր թագաւորութեանը վրայ է ,
Ու [o]զանիկայ երկրիս երեսէն վերացնեմ ·
Սակայն Յակոբին տունը բոլորովին պիտի չկորսընցնեմ , կ'ըսէ Տէրը :
9 Վասնզի ահա ես կը հրամայեմ ,
Ու Իսրայէլի տունը բոլոր ազգաց մէջ պիտի խարբալեմ ,
Ինչպէս որ ցորենը մաղով կը խարբալեն ·
Բայց մէկ [p]հատ մը գետինը պիտի չկայնայ :
10 Իմ ժողովուրդիս բոլոր մեղաւորները սրով պիտի մեռնին ,
[q]Որոնք կ'ըսեն թէ՝ Չարիքը մեր վրայ պիտի չհասնի ,
Ու մեր առջեւը պիտի չառնէ :

11 [r]Յն օրը Պաւիթին ինկած խորանը պիտի կանգնեմ ,
Եւ անոր վէրածները պիտի նորոգեմ ,
Ու աւերածները պիտի կանգնեմ ,
Եւ զանիկայ հին օրերուն պէս պիտի շինեմ ·
12 [s]Որպէս զի անոնք՝ որոնց վրայ իմ անունս կոչուած է ,
[t]Եդոմին մնացորդը , ու բոլոր ազգերը ժառանգեն ,
Կ'ըսէ Տէրը՝ որ ասիկա կ'ընէ :
13 Ահա [u]օրեր կու գան , կ'ըսէ Տէրը ,
Որ հերկողը՝ հնձողին ,
Եւ խաղող կոխողը՝ սերմանացանին պիտի հասնի ·
[v]Ու լեռները քաղցու պիտի կաթեցընեն ,
Եւ ամէն բլուրները պիտի հալին :
14 [w]Եւ իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին գերութիւնը պիտի դարձընեմ ·
[x]Ու աւերած քաղաքները պիտի շինեն , ու անոնց մէջը բնակին ·
Եւ այգիներ պիտի անկեն , ու անոնց գինին խմեն ,
Եւ պարտէզներ պիտի շինեն , ու անոնց պտուղները ուտեն :
15 Եւ զանոնք իրենց երկրին վրայ պիտի տնկեմ ·
Ու [y]մէյմըն ալ պիտի չհալուին իրենց երկրէն ,
որ իրենց տուի ,
Կ'ըսէ քու Տէր Աստուածդ :

---

[a] ՊՂ · ը · 14 :
[b] Ամգ · ձէ · 8 , ըձ :
[c] Յոբ · ի · 6 : Երեմ · ծա · 53 : Բրդ · Ա :
[d] Ղև · իզ · 33 : [e] Օր · իէ · 65 : Նզկ · ե · 12 :
[f] Ղև · ժէ · 10 : Երեմ · իզ · 11 :
[g] Սէք · ա · Ա :
[h] ՊՂ · ը · 8 :
[i] Ամգ · ձզ · 3 , 13 :
[j] ՊՂ · ե · 8 :
[k] ՊՂ · գ · 13 :
[l] Երեմ · խէ · Ա :
[m] [e] Օր · ը · 23 : Երեմ · խէ · Ա :
[n] ՊՂ · ա · 5 :
[o] Ամո · Ա :
[p] Ես · իզ · 5 :
[q] Յովել · է · 18 :
[r] Երեմ · ը · 3 :
[s] Նա · կա · Ա : կէ · 21 : Նզկ · ըզ · 33—36 :
[t] Նա · կ · 21 : Երեմ · լը · 41 : Նզկ · լզ · 28 : Յովել · գ · 20 :
[u] Ամո · իզ · 5 :
[v] Յովել · է · 18 :
[w] Երեմ · ը · 3 :
[x] Ղև · իզ · 11 : լա · 35 , 36 : Բրդ · 16 , 17 :
[y] Սամ խոչ
[z] ՊՂ · գ · 3 :
[a] Պոր · ժե · 16 , 17 :
[b] Բրդ · 19 :
[c] Ծոս · իզ · 18 :

ՄԱՐԳԱՐԻՒԹԻՒՆ ԵՐԳԻՈՒ

1 Դաւթի կործանումը 3 իր հպարտութեանը համար , 10 ու իր անիրաւութեանը համար , որ Յակոբին ըրեր էր ։ 17 Յակոբին փրկութիւնը ու յաղթութիւնը ։

1 Ա Երգիու տեսիլքը :

Տէր Եհովան ա Դաւթի վրայով այսպէս կ՚ըսէ ։
Տէրոջմէ լուր լսեցինք ։
Ու ազգերուն դեսպան խրկուեցաւ , քաջերով ։
Ելլէք , ու անոր վրայ պատերազմի ելլենք :
2 Ըհա՛ քեզ ազգերու մէջ պզտիկ ըրի ։
Դուն խիստ անարգուած ես :
3 Քու սրտիդ հպարտութիւնը քեզ խաբեց ,
Որ բ՚ժիժին խոռոչներուն մէջը բնակող ,
Ո՞ր բարձր բնակարան ունեցող ,
Որ սրտիդ մէջ կ՚ըսես ։
Ո՞վ զիս գետինը պիտի իջեցնէ :
4 Թէև գ արծիւի պէս բարձրանաս ,
Եւ Քու բոյնդ աստղերուն մէջը դնես ,
Քեզ անկէ պիտի իջեցնեմ , կ՚ըսէ Տէրը :
5 Թէ որ դ Քեզի գողեր կամ գիշերային աւազակներ գային ,
(Ո՜նպէս կործանեցար ։)
Ընոնք իրենց բաւական եղածին չափ պիտի չգողնային՞ն ։
Թէ որ քեզի կթօղներ գային ,
Ե Մինչեւ ճիւռեր պիտի չթողուի՞ն :
6 Եսաւը ի՜նչպէս քննուեցաւ ։
Ընոր ծածուկ տեղերը փնտռուեցան :
7 Քու բոլոր դաշնակիցներդ՝ քեզ մինչեւ սահմանը խրկեցին ։
Զ Քեզի հետ խաղաղութիւն ունեցող մարդիկները քեզ խաբեցին ,
Ո՜ր քեզ յաղթեցին ։
Քու հացդ ուտողները՝ քու տակդ որոգայթ դրին ։
է Ընոր քովը հանճար չկայ :

8 Ը Ըհա՛ ան օրը՝ կ՚ըսէ Տէրը ,
Եդոմէն իմաստուները ,
Ու Եսաւի լեռնէն հանճարը բնաջինջ պիտի ընեմ :

9 Եւ քու ժ զօրաւորներդ՝ ո՛վ Թեմանի՝ պիտի զարհուրին ։
Որպէս զի Եսաւի լեռնէն ամէն մարդ սպանուելով կոտրուի :
10 ի Քու եղբօրդ Յակոբին եղած անիրաւութեանը համար՝
Ըմօթը քեզ պիտի ծածկէ ,
Ու յաւիտեան բնաջինջ պիտի ըլլաս :
11 Ընդ դիմացը կայնած օրդ՝
Երբոր օտարազգիները անոր զօրքը գերի առին ,
Ու օտարները անոր դռները մտան ,
Ու ե Երուսաղէմի վրայ վիճակ ձգեցին ,
Դուն ալ անոնց միկուն պէս էիր :
12 Ու պէտք չէր որ ի՛քու եղբօրդ օրը ,
Ընոր օտարութեան օրը ը Դէմացէն նայէիր ,
Եւ Յուդայի որդւոցը վրայ՝
Ընոնց կորստեան օրը ի՛ն նդայիր ,
Ու անոնց նեղութեան օրը՝
Քու բերանդ մեծցընէիր ,
13 Ո՛չ ալ իմ ժողովուրդիս դուռը՝
Ընոնց թշուառութեան օրը մտնէիր ,
Ընոնց կործանման օրը՝
Դուն ալ անոնց չարիքին վրայ նայէիր ,
Եւ անոնց կործանման օրը՝
Ընոնց ստացուածքին վրայ ձեռք ձգէիր ։
14 Եւ ո՛չ անոր ազատուածները կոտրելու համար՝
Ո՛մբուն բերանը կայնէիր ,
Ու անոր նեղութեան օրը՝
Ընոր մնացորդները մատնէիր :
15 ժ Քանզի բոլոր ազգերուն վրայ Տէրոջը օրը մօտ է ։
Ինչպէս՝ քու ըրածիդ պէս պիտի ընեն ։
Քու հատուցումդ գլուխդ պիտի դառնայ :
16 Լ Քանզի ինչպէս որ դուք իմ սուրբ լեռանս վրայ խմեցիք ,
Բոլոր ազգերն ալ շարունակ պիտի խմեն ։
Պիտի խմեն , ու պիտի կլլեն ,
Ու չեղածի պէս պիտի ըլլան :

17 Ի Բայց Սիօն լեռանը վրայ փրկութիւն պիտի ըլլայ ,
Եւ սրբութիւն պիտի ըլլայ ։

ա Ես . ի՜ւ . 11 ; Լ՚ի . 5 ; Երեմ . խ՚ե . 12 , 13 , 14 ; Յովել . ի . 19 ; Մաղ . ւ՚ . 3 ։
բ Երեմ . խ՚ե . 14 , ԼԶ ։
գ Յով . ժ՚ի . 7 ։
դ Ես . ժ՚ի . 13 , 14 , 15 ; Յայտ . ժ՚ը . 7 ։
ե Ելք . ի՛ . 6 ։ Երեմ . խ՚ե . 16 ; Ծ՚ւ . 53 ; Ը՚մով . ի՛ . 2 ։
զ Ը՚մբ . ի՛ . 9 ։
է Երեմ . խ՚ե . 9 ։
ը Ի՛ Օբ . խ՚ե . 21 ։ Ես . ժ՚է . 6 ; խ՚ի . 13 ։
թ Երեմ . լ՚ի . 22 ։
ժ Ես . ժ՚ի . 11 , 12 ։
ի Յով . ե . 12 , 13 ։ Ես . խ՚ե . 14 ։ Երեմ . խ՚ե . 7 ։
լ Մաղ . հ՚ե . 5 ։ Ը՚ովբ . ի՛ . 16 ։
խ Երեմ . խ՚ե . 7 ։
ծ Մաղ . ձ՚է . 7 ։ Երզեկ . ի՛ . 12 ; լ՚ե . 5 ։ Ը՚մով . ւ՚ . 11 ։
կ Երզեկ . լ՚ե . 9 ։ Մաղ . ւ՚ . 4 ։
հ Յովել . ի՛ . 3 ։ Նաա . ի՛ . 10 ։
ձ Մաղ . լ՚է . 13 ։ ձ՚է . 7 ։
ղ Մաղ . խ՚է . 17 ։ ծ՚ի . 7 ։ ծ՚է . 10 ։ Միք . ի՛ . 11 ։ է . 10 ։
ճ Յով . լ՚ւ . 29 ։ Ը՚ռակ . ժ՚է . 5 ։ խ՚ի . 17 , 18 ։ Միք . է . 8 ։
մ Երզեկ . է . 3 ։ Յովել . ի՛ . 14 ։
յ Երզեկ . լ՚ե . 15 ։ Ը՚մբ . ի՛ . 8 ։
ն Երեմ . խ՚ե . 28 , 29 ։ խ՚ի . 12 ։ ւ՚ Պետ . ի՛ . 17 ։
շ Յովել . ի՛ . 32 ։
ո Ը՚մով . խ՚ի . 8 ։

Ու Յակոբին տուները իրենց կալուածքներուն
պիտի տիրեն :
18 Եւ Յակոբին տունը՝ Եվրակ ,
Ու Յովսեփին տունը՝ բոց ,
Ու Եսաւին տունը՝ յարդ պիտի ըլլայ .
Եւ անոնց մէջը պիտի բռնկին ,
Ու զանոնք պիտի ուտեն .
Ու Եսաւի տանը միացորդ մը պիտի ըլլայ .
Քանզի Տէրը խօսեցաւ :
19 Եւ հարաւայինները՝ Եսաւի լեռը պիտի
ժառանգեն ,
Ու դաշտայինները՝ Փղշտացւոց երկիրը .
Եւ Եփրեմի գաշտը , ու Սամարիայի դաշտը պիտի ժառանգեն .
Ու Բենիամին՝ Գաղաադը պիտի ժառանգէ :
20 Եւ Իսրայէլի որդւոցը աս զօրքին գերիները՝
Քանանացւոց եղածը պիտի ժառանգեն մինչեւ
Սարեփթա ,
Ու Երուսաղէմի գերիները՝ որոնք Սեփարադի
մէջ են ,
Հարաւային քաղաքները պիտի ժառանգեն :
21 Եւ ազատողներ պիտի ելլեն Սիօն լեռը ,
Եսաւի լեռը դատելու համար .
Ու Թագաւորութիւնը Տէրոջը պիտի ըլլայ :

ՄԵՐԳԱՐԻՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՆԱՆՈՒ

ԹԼՈՒԽ Ը

1 Յովնան՝ Նինուէ քաղաքը խրկուելով՝ դէպ՚ի Թարսիս կը փախչի ։ 4 Ծովուն մէջ փոթորիկ ըլլալով՝ անոր յանցանքը կը յայտնուի . 11 անիկայ ծովը կը ձգուի , 17 ու ձուկէ մը կը կլլուի :

1 Եւ Տէրոջը խօսքը Ամաթիի որդւոյն Յով-
2 նանին եղաւ , ըսելով . Ելիր , Նինուէ
մեծ քաղաքը գնա՛ , ու անոր դէմ քարոզութիւն
ըրէ . քանզի անոնց չարութիւնը իմ առջեւս
3 ելաւ : Բայց Յովնան հրաւ որ Տէրոջը երեսէն
Թարսիս փախչի . և Յոպպէ իջաւ , ու մէկ
նաւ մը գտաւ որ Թարսիս կ՚երթար , և անոր
վարձքը տուաւ , ու անոր մէջը մտաւ , որ ա-
նոնց հետ Թարսիս երթայ Տէրոջը երեսէն :
4 Եւ Տէրը ծովուն մէջ մեծ հով մը հանեց ,
ու ծովուն մէջ մեծ փոթորիկ մը եղաւ , այնպէս
5 որ նաւը խորտակուելու վտանգի մէջ էր : Ու
նաւավարները վախցան , և ամէն մէկը իր աս-
տուածոյն կ՚աղաղակէր . ու նաւուն մէջի կա-
բասիները ծովը նետեցին , որ զանիկայ իրենցմէ
թեթեւցընեն . բայց Յովնան նաւուն խորշը իջ-
նելով պառկեր էր , ու խորունկ կը քնանար :
6 Եւ նաւապետը անոր մօտեցաւ , ու անոր ը-
սաւ . Քնելդ ի՞նչ եղաւ՝ ով խորունկ քնացող .
ելիր , քու Աստուծոյդ աղաղակէ , գուցէ Աս-
տուած մեզ յիշէ , որ չկորսուինք :
7 Եւ իրարու ըսին . Եկէք՝ վիճակ ձգենք ,
ու գիտնանք թէ աս չարիքը որմէն պատճառով
մեր վրայ եկաւ : Եւ վիճակ ձգեցին . ու վի-
8 ճակը Յովնանին ելաւ : Եւ անոնք ըսին անոր .
Իմա պատմէ մեզի՝ թէ աս չարիքը որմէն
պատճառով մեր վրայ եկաւ . քու գործդ ի՞նչ
է , և ուսկից կու գաս , քու երկիրդ որն է ,
9 ու դուն որ ժողովուրդէն ես : Եւ անիկայ ը-
սաւ անոնց . Ես Եբրայեցի եմ , և Տէրոջը ու
ցամաքը ստեղծող երկնից Աստուծմէն կ՚վա-
10 յէն կը վախնամ : Եւ այն մարդիկը խիստ շատ
վախցան , ու անոր ըսին . Ա՛ս բանը ինչո՞ւ ը-
րիր . քանզի այն մարդիկը գիտցան որ անիկայ
Տէրոջը երեսէն կը փախչէր , ինչու որ անոնց
11 պատմեր էր : Եւ անոր ըսին . Քեզի ի՞նչ ը-
նենք , որ ծովը մեզմէ դադարի . քանզի ծովը
12 երթալով աւելի կը սաստկանար : Ու անիկայ
բսաւ անոնց . Օ՛ս վերցուցէք , ու զիս ծովը
նետեցէք . ու ծովը ձեզմէ պիտի դադարի .
քանզի ես գիտեմ որ աս մեծ փոթորիկը իմ
պատճառով ձեր վրայ եղաւ :
13 Եւ այն մարդիկը թէք քաշելով կը ջանային
նաւը ցամաքը դարձընել . բայց չկրցան .
քանզի ծովը երթալով կը սաստկանար անոնց վը-
14 րայ : Ու Եհովային աղաղակեցին ու ըսին . Ա՛հ ,
Եհովայ՝ կ՚աղաչենք , աս մարդուս հոգիին հա-
մար չկորսուինք . ու մեր վրայ անմեղ արիւն
մի դներ . քանզի դուն՝ ով Եհովայ , ուզա-
15 ցիդ պէս ըրիր : Եւ Յովնանը վերցուցին , ու
ծովը նետեցին . ու ծովը իր սաստկութենէն
16 դադարեցաւ : Ու այն մարդիկը Եհովային մեծ
վախով վախցան , ու Եհովային զոհ մատու-
ցին , և ուխտեր ըրին :
8 Ձակը Յովնանին ելաւ : Եւ անոնք ըսին անոր .
Իմա պատմէ մեզի՝ թէ աս չարիքը որմէն
պատճառով մեր վրայ եկաւ . քու գործդ ի՞նչ
է , և ուսկից կու գաս , քու երկիրդ որն է ,
9 ու դուն որ ժողովուրդէն ես : Եւ անիկայ ը-
սաւ անոնց . Ես Եբրայեցի եմ , և Տէրոջը ու
ցամաքը ստեղծող երկնից Աստուծմէն կ՚վա-
10 յէն կը վախնամ : Եւ այն մարդիկը խիստ շատ
վախցան , ու անոր ըսին . Ա՛ս բանը ինչո՞ւ ը-
րիր . քանզի այն մարդիկը գիտցան որ անիկայ
Տէրոջը երեսէն կը փախչէր , ինչու որ անոնց
11 պատմեր էր : Եւ անոր ըսին . Քեզի ի՞նչ ը-
նենք , որ ծովը մեզմէ դադարի . քանզի ծովը
12 երթալով աւելի կը սաստկանար : Ու անիկայ
բսաւ անոնց . Օ՛ս վերցուցէք , ու զիս ծովը
նետեցէք . ու ծովը ձեզմէ պիտի դադարի .
քանզի ես գիտեմ որ աս մեծ փոթորիկը իմ
պատճառով ձեր վրայ եղաւ :
13 Եւ այն մարդիկը թէք քաշելով կը ջանային
նաւը ցամաքը դարձընել . բայց չկրցան .
քանզի ծովը երթալով կը սաստկանար անոնց վը-
14 րայ : Ու Եհովային աղաղակեցին ու ըսին . Ա՛հ ,
Եհովայ՝ կ՚աղաչենք , աս մարդուս հոգիին հա-
մար չկորսուինք . ու մեր վրայ անմեղ արիւն
մի դներ . քանզի դուն՝ ով Եհովայ , ուզա-
15 ցիդ պէս ըրիր : Եւ Յովնանը վերցուցին , ու
ծովը նետեցին . ու ծովը իր սաստկութենէն
16 դադարեցաւ : Ու այն մարդիկը Եհովային մեծ
վախով վախցան , ու Եհովային զոհ մատու-
ցին , և ուխտեր ըրին :

ա Ծագ . ժբ . 6 : Ցես Լս . ժ . 17 ։
գ Ելմ . իբ . 12 ։
դ Սաք . իբ . 7 ։
ե գ Թագ . ժէ . 9 , 10 ։
զ Երեմ . լբ . 44 ։
է Սաղ . իբ . 28 ։ Պան . բ . 44 ։ է . 14 , 27 ։ Ծագ . ժգ . 9 ։ Ղւս . ա . 33 ։ Հայտ . ժա . 15 ։ ժբ . 6 ։
ը գ Թագ . ժգ . 25 ։ Առտ . ժբ . 39 ։
թ Ծն . ժ . 11 , 12 ։ Գաղ . գ . 2 , 3 ։ գ . 11 ։
ժ Ծն . ժբ . 20 , 21 ։ Երք . իթ . 6 ։ Հակ . ե . 4 ։ Հայտ . ժբ . 5 ։
ի Գաղ . գ . 2 ։
լ Հես . ժբ . 46 ։ բ Մն . բ . 16 ։ Գոր . իթ . 36 ։
խ Ծն . դ . 16 ։ Հոր . ա . 12 ։ բ . 7 ։
ծ Սաղ . ձէ . 25 ։
կ Գոր . իէ . 18 , 19 , 38 ։
հ Սաղ . ձէ . 28 ։
ձ Յովել . բ . 14 ։
ղ Հես . է . 14 ։ 16 ։ ա Թագ . ժ . 20 , 21 ։ ժգ . 41 , 42 ։ Ղւսակ . ժգ . 33 ։ Գոր . ա . 26 ։
ճ Հես . է . 19 ։ ա Թագ . ժգ . 43 ։
մ Սաղ . ճխգ . 6 ։ Գոր . ժէ . 24 ։
յ Ցես Յօհ . ժա . 50 ։
ն Բ.սակ . իա . 30 ։
շ բ Օր . իա . 8 ։
ո Սաղ . ձմե . 3 ։
չ Սաղ . ձքե . 9 ։ Ղւս . ը . 24 ։
պ Մար . գ . 40 ։ Գոր . է . 11 ։

17 Եւ Տէրը մէկ մէծ ձուկին մը հրամայեց որ Յովնանը կլլէ. ու [f]Յովնան երեք օր ու երեք գիշեր ձուկին փորը մնաց:

ԳԼ. Բ

1 Յովնանին աղօթքը: 10 Ninկիայ ձուկին փորէն կ'ազատի:

1 Եւ Յովնան ձուկին փորէն իր Տէր Աստուծոյն աղօթք ըրաւ. ու ըսաւ.
2 [a]Իմ նեղութենէս Տէրոջը աղաղակեցի.
[b]Եւ անիկայ ինծի պատասխան տուաւ.
Դերեզմանին փորէն կանչեցի,
ու՝ իմ ձայնս լսեցիր:
3 [c]Ինչու որ զիս ծովերուն մէջը՝ անդունդը նետեցիր.
Ու հեղեղները զիս պաշարեցին.
[d]Բոլ ամէն կոհակներդ ու ալիքներդ իմ վրայէս անցան:
4 [e]Ու ես ըսի.
Քու աչքերուդ առջևէն վռնտուեցայ,
Հայց տակաւին Ըքու սուրբ տաճարիդ պիտի նայիմ:
5 [f]Ջուրս մինչև հոգիս ջուրերը պաշարեցին.
Ընդունդը ամէն կողմէն զիս շրջապատեց.
Ինծիւնները գլուխս փաթթուեցան:
6 Լեռներուն տակերը իջայ.
Երկիրը իր նիգերովը յաւիտեան իմ բոլորտիքս էր.
Հայց դուն իմ կեանքս [g]գուբէն հանեցիր,
Ո՛վ իմ Տէր Աստուածս:
7 Երբոր հոգիս իմ վրաս մարեցաւ, Տէրը յիշեցի.
[h]Ու իմ աղօթքս քեզի՝ քու սուրբ տաճարդ հասաւ:
8 [i]Սուտ ուներկրպագութիւններու նայողները՝
Իրենց ողորմութիւնը կը թողուն:
9 Հայց ես [j]գնորհակալութեան ձայնով քեզի զոհ պիտի մատուցանեմ,
Ու՝ ըրած ուխտս պիտի կատարեմ.
[k]Փրկութիւնը Տէրոջն է:

10 Եւ Տէրը ձուկին հրաման տուաւ, ու Յովնանը ցամաքը փսխեց:

ԳԼ. Գ

1 Յովնան երկրորդ անգամ խրկուելով՝ Ninուէացիներուն կը քարոզէ: 5 Ninուէ կ'ապաշխարէն. 10 և Աստուած անոնց կը խնայէ:

1 Եւ Տէրոջը խօսքը երկրորդ անգամ Յովնան-
2 նին եղաւ՝ ըսելով.Ելլէ՛, Ninուէ մէծ քա-

[f] Մատ. ժբ. 40: Ղուկ. ժա. 30:
[a] Սաղ. ԽԵ. 1: ՃԺ. 1: ՃԽԲ. 1: Ղեր. ԺԸ. 55, 56:
[b] Սաղ. ԿԵ. 2.
[c] Սաղ. ԽԶ. 6:
[d] Սաղ. ԽԲ. 7:
[e] Սաղ. ԼՈ. 22:
[f] Ձ Թագ. Բ. 38:
[g] Սաղ. ԿԶ. 1: Ղեր. Ժ. 5 և 6:
[h] Սաղ. Ժ. 10:
[i] Սաղ. Ժբ. 6:
[j] Ձ Թագ. Ժէ. 15: Սաղ. ԼՈ. 6: Երեմ. Ժ. 8: ԺԳ. 19:
[k] Սաղ. Ե. 14, 23: ԽԺԳ. 17, 18: Ովս. Ժգ. 2: Երբ. Ժգ. 15:
[l] Սաղ. Գ. 8:

ղաքը գնա՛, ու քարոզէ անոր ան քարոզութիւ-
3 նը՝ որ ես քեզի կը խօսիմ: Եւ Յովնան Տէրոջը խօսքին համեմատ եկաւ Ninուէ գնաց: Իսկ Ninուէ [*]խիստ մէծ քաղաք մըն էր, երեք օ-
4 րուան ճամբու պտրաճդ-[m]ԼԵՄԲ: Եւ Յովնան սկսաւ քաղաքը մտնել, ու մէկ օրուան ճամբայ պտրաճդ-[n]ԼԵՄԲ կը քարոզէր ու կ'ըսէր. Դեռ քառասուն օր կայ, ու Ninուէն պիտի կործանի:
5 Եւ Ninուէի մարդիկը [o]Աստուծոյ հաւատալով՝ ծոմապահութիւն քարոզեցին, ու ա-
նոնց մէծէն մինչև պզտիկը քուրձ հագան:
6 Եւ ան խօսքը Ninուէի թագաւորին հասաւ, ու անիկայ իր աթոռէն ելաւ, ու վրայէն պատմուճանը հանեց, և քուրձ հագաւ, [p]ու մո-
7 խրի վրայ նստաւ. [q]Եւ Ninուէի մէջ մունետիկ կանչել տուաւ, ու թագաւորին ու իր մեծամեծներուն հրամանովը պատուիրեց ըսելով. Մարդ ու անասուն, արջառ ու ոչխար՝
8 բան մը չուտեն, չարածին, ու ջուր չխմեն. Եւ մարդիկներն ու անասուները քուրձ հագնին, ու բովանդակ ուժով Աստուծոյ աղաղակեն. և
Թամէն մարդ իր չար ճամբայէն, ու [r]իր ձեռքի-
9 րուն մէջ եղած անիրաւութենէն դառնայ. [s]Գիտէ՝ գուցէ Աստուած դառնայ, ու զղջայ, և իր սաստիկ բարկութենէն դառնայ, ու չկոր-
10 սնինք: [t]Եւ Աստուած անոնց գործքերը տեսաւ, որ իրենց չար ճամբաներէն դարձան. ու Աստուած զղջաց ան չարիքին համար՝ որ ըսեր էր թէ անոնց ընէ, ու չանկիայ չըրաւ:

ԳԼ. Դ

1 Յովնան Աստուծոյ ողորմութեանը համար նեղանալով՝ 4 դպրութեան մը օրինակով կը յանդիմանուի:

1 Եւ Յովնան խիստ դժուարացաւ, ու նեղա-
2 ցաւ. Ու Տէրոջը աղօթք ըրաւ, ու ըսաւ. Ա՛հ Տէր, երբոր ես դեռ իմ երկիրս էի, իմ խօսքս ասկէ չէիր. ասոր համար [u]առաջ [v]Թարսիս փախչելու եղայ. քանզի գիտէի որ դուն [w]ողորմած, գթած, երկայնամիտ և բազումողորմ Աստուած ես, ու չարիքի համար կը զղջաս:
3 [x]Եւ հիմա ո՛վ Տէր, կ'աղաչեմ, իմ հոգիս [y]ինծմէ առ. քանզի [z]մեռնիլս՝ ապրելէս աղէկ է:
4 Եւ Տէրը ըսաւ. [a]Միթէ այդպէս նեղանալով աղէ՞կ կ'ընես":
5 Եւ Յովնան քաղաքէն դուրս ելաւ, ու քաղաքին արևելեան կողմը նստաւ, և հոն իրեն տաղաւար մը շինեց, ու անոր հովանիին տակը նստաւ, մինչև որ տեսնէ թէ քաղաքին ինչ-
6 պիտի ըլլայ: Եւ Տէր Աստուած դդմենիի մը

[*] Եբր. Աստուծոյ
[m] Տես բ Օր. ժբ. 22:
[n] Մատ. ժբ. 41: Ղուկ. ժա. 32:
[o] Յոն. բ. 8:
[p] Մես. ը. 3: Յովել. բ. 15:
[q] Յով. ծբ. 6:
[r] Յով. ծբ. 6:
[s] Ձ Թագ. ժբ. 22: Յովել. բ. 14:
[t] Երեմ. ժբ. 8: Ամով. է. 3, 6:
[u] Գաղ. ա. 3:
[v] Յով. Ա. 6: Սաղ. ՃՂ. 5: Յովել. բ. 13:
[w] Ձ Թագ. ժբ. 4:
[x] Ա՛մբ 8:
[y] Կամ Երա՞է ես որ խիստ նեղացեր ես:

Հրամայից • ու Յովնանին վայ եղաւ ։ որ անոր գլխուն վայ Հովանի ըլլայ ։ որպէս զի զանիկայ իր տառապանքէն ազատէ • և Յովնան դժուներին համար մեծ ուրախութիւնով ուրախացաւ ։

7 Ու հետևեալ օրը երբոր առաւօտ կ'ըլլար ։ Աստուած հրամայից որդի մը ։ որ դդմենին զարկաւ ։ ու անիկայ չորցաւ ։ 8 Ու եղաւ որ՝ երբոր արևը կը ծագէր ։ Աստուած խորշակաբեր արևելեան հովի մը հրամայից • ու արևը Յովնանին գլխուն վայ զարկաւ ։ այնպէս որ անիկայ մարեցաւ • ու անիկայ ինքնիրեն մահը ուզելով՝ ըսաւ • Աւելիս՝ ապրելէս աղէկ է ։

9 Եւ Աստուած Յովնանին ըսաւ • Միթէ դդմենիին համար նեղանալովդ աղէ՞կ կ'ընես • ու անիկայ ըսաւ • Մինչև ի մահ նեղանալովս աղէկ կ'ընեմ ։

10 Ան ատենը Տէրը ըսաւ • Դուն դդմենիին խընայեցիր ։ որ անոր համար աշխատութիւն չքաշեցիր ։ ու զանիկայ չմեծցուցիր • որ մէկ գիշերուան մէջ բուսաւ ։ ու մէկ գիշերուան մէջ 11 կորսուեցաւ • Ու ես պիտի չխնայե՞մ Նինուէին՝ նէն մեծ քաղաքին ։ որուն մէջը հարիւր քսան հազարէն աւելի մարդիկ կան ։ որոնք աջ ու ձախ ձեռքին տարբերութիւնը չեն գիտեր ։ ու նաև շատ անասուններ ։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՄԻՔԵԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Մեքիա կը ցուցընէ թէ Աստուծոյ բարկութիւնը բորբոքած է Յակորին դէմ՝ անոր կռապաշտութեանը համար • 10 կը յորդորէ որ սուգ բռնեն ։

1 Տէրոջը խօսքը որ Յուդայի թագաւորներուն՝ Յոթամայի՛ն, Ահազի՛ն ու Եզեկիայի՛ն օրերը՝ Մօրաշտացի Միքեայի՛ն եղաւ ։ և Սամարիայի ու Երուսաղէմի վրայով ըսաւ • 2 Լսեցէ՛ք՝ ո՛վ բոլոր ժողովուրդներ •
Մտի՛կ ըրէ՛ ո՛վ երկիր ։ ու անոր բոլոր բնակիչները՝ ։
Եւ Տէր Եհովան վկայ ըլլայ ։
Տէրը իր սուրբ տաճարէն ։
3 Քանզի ահա Տէրը իր տեղէն կ'ելլէ ։
Եւ պիտի իջնէ ։ ու երկրին բարձր տեղերուն վրայ պիտի պատրուի ։
4 Ու լեռները անոր տակը պիտի հալին ։
Եւ հովիտները պիտի պատուին ։
Կրակին առջևը հալած մոմի պէս ։
Ու զառ ի վայրէն թափուած ջուրի պէս ։
5 Այս ամէնը Յակորին յանցանքին համար ։
Ու Իսրայէլի տանը մեղացը համար է •
Յակորին յանցանքին պատճառը ո՞վ է •
Սամարիան չէ՞ •
Եւ Յուդայի բարձր տեղերուն պատճառը ո՞վ է •
Երուսաղէմը չէ՞ ։

6 Հետևի Սամարիան՝ դաշտի քարակոյտի ։
Ո՛ր այդի անկելու տեղի պիտի դարձընեմ •
Անոր քարերը ձորին մէջը պիտի գլորցընեմ ։
Ու անոր հիմերը պիտի բանամ •
7 Եւ անոր բոլոր կուռքերը պիտի կոտրտին ։
Ու անոր բոլոր նուիրուած բաները կրակով պիտի այրին •
Եւ անոր բոլոր արձանները բնաջինջ պիտի ընեմ •
Քանզի անոնք բոզի վարձքով ժողվեց ։
Ու բոզի վարձքի պիտի դառնան ։

8 Ասոր համար պիտի ողբամ ու պիտի հառաչեմ •
Ընձածկոյթի ու մերկ պիտի շրջիմ •
Ագաւներու պէս կոծ ։ ու ջայլամներու պէս սուգ պիտի ընեմ ։
9 Քանզի անոր վէրքերը անբժշկելի է •
Քանզի մինչև Յուդան եկաւ ։
Մինչև իմ ժողովուրդիս դուռը՝ մինչև Երուսաղէմ հասաւ ։
10 Գէթի մէջ մի պատմէք ։ ո՛ր լսաւ մի լաք •
Աղեթաբրայի մէջ փոշիի մէջ թաւալէ ։
11 Ո՛վ Սաֆիրի բնակիչ՝ քու մերկութիւնդ բաց ունենալով անցի՛ր •
Սաանանի բնակիչը դուրս չելլեր •
Բեթեսելի կոծը իր օթևանը ձեզմէ կ'առնէ ։
12 Վասն զի Մարոթի բնակիչը բարիքի համար կը վհատանայ •

ե Հմր. 3 ։
ը ՊԼ. ա • 2 ։ գ • 2, 3 ։
թ Օբ • ա • 39 ։
ի Աղ • ԼՂ • 6 ։ ձեռ • 9 ։

ա Երեմ. իզ • 18 ։
բ Ամով • ա • 1 ։
գ Օբ • ԼԲ • 1 ։ Նա • ա • 2 ։ Երբ • յիսունքանը ։
դ Աղ • ծ • 7 ։ Մաղ • գ • 5 ։
ե Աղ • ժա • 4 ։ Յովե • բ • 7 ։ Ամբ • բ • 20 ։
զ Նա • իզ • 21 ։
է Աղ • ՃՄԵ • 3 ։
ը Բ Օր • ԼԲ • 13 ։ ԼԳ • 29 ։ Ամով • գ • 13 ։
թ Գատ • Ե • 5 ։ Աղ • ղԵ • 5 ։ Նա • կգ • 1, 2, 3 ։ Ամով • ԻԲ • 5 ։ Ամբ • գ • 6, 10 ։
ժ Գ Թագ • ԺԲ • 25 ։ ՊԼ • գ • 12 ։
ի Երեմ. ժգ • 14 ։
լ Նա • իա • 3 ։ իբ • 4 ։ Երեմ. գ • 19 ։
խ Նա • բ • 2, 3, 4 ։
ծ Յոբ • Ը • 29 ։ Աղ • ՃԲ • 6 ։
կ Գ Թագ • ԺԲ • 13 ։ Նա • Ը • 7, 8 ։
հ Բ Թագ • ա • 20 ։
ո Երեմ. գ • 26 ։
պ՝ փոշիի տուն ։
ջ՝ գեղեցկութիւն ։
ռ Նա • բ • 4 ։ խե • 2, 3 ։ Երեմ. ԺԳ • 22 ։ Նաա • գ • 5 ։
վ՝ հօտեր ունեցող ։
տ՝ մերձակայ տուն, իմա իջևանի տուն ։
ր՝ դառնութիւններ ։

Վանդի միջէն. Երուսաղէմի գուռը՝ ֊Տէրոջմէ
հարիւր իջաւ :
13 Երիվարը կառքին լծէ՝ ով ‡Լաքիսի բնակիչ.
Սիոնի աղջկանը մեղքին սիզուը անիկայ է.
Վանդի քու մէջդ Իսրայէլին յանցանքները
գտնուեցան :
14 Ընոր համար Մօրեսեթգեթին ընծաներ պիտի
տաս.
յ*Աքզիբի տուները՝ Իսրայէլի թագաւորներուն պիտի ստեն :
15 Ձեզի բնակիչ պիտի բերեմ՝ ով †Մարեսայի բնակիչ.
Իսրայէլի փառքը՝ մինչև ‖Ադողամ պիտի հասնի :
16 Քու *սիրելի որդւոցդ համար՝ ‖մազերդ փետա՛ւ, ու կորէ.
Կնտուելիութիւնդ՝ արծիւի պէս շատցո՛ւր,
Վանդի քեզմէ գերուելեան գացին :

ԳԼ. Ը

1 Օգնութեան դէմ վայ կը կարդայ : 4 Ոդը մը : 7 Ընթաւելեան ու կատարելութեան դէմ յանդիմանութիւն մը : 12 Հակոբին գերեզմանելեանը խոստումները :

1 Վ աչ անոնց՝ *որ անօրէնութիւն կը խորհին,
Ու †իրենց անկողիններուն վրայ չարութիւն կը հնարեն.
Ընոնք առաւօտեան լոյսին առնը զանիկայ
‘ի գործ կը դնեն,
Վանդի Էրենց ձեռքերուն մէջը զոյժ կայ.
2 Ու անոնք ‘ագարակներու կը ցանկան, ու զո֊
նոնք կը յափշտակեն,
Նէ տուներու՝ ու պահոնք կ’առնեն.
Նէ մարդուն, ու իր տունը,
Մարդուն, ու իր ժառանգութեանը զրկանք
կ’ընեն :
3 Ընոր համար Տէրը այսպէս կ’ըսէ.
Ես’ա ես‘աս ազգին վրայով չարիք մը կը խորհիմ,
Որմէկից պիտի չկրնաք ձեր պարանոցը հանել.
Ու պիտի չկրնաք հպարտութեամբ քալել.
Ըվի առն դի ժամանակը շար է :
4 Ըն օրը ձեր վրայ ‘առակ պիտի խոսին,
Ու արտասուքի ողբով ‘պիտի ողբան, ու ըսեն.
Խոլորովին յափշտակուեցանք.
Իմ ժողովուրդիս բաժինը փոխանց.
Օ,անիկայ ի՛նչպէս ինծմէ վերցուց.
Մեր ագարակները՝ նա տալու տեղը՝ բաժանեց :
5 Ընոր համար Տէրոջը ժողովքին մէջ՝
Ով չհաւկով լար քաշող մը պիտի չունենաս :
6 Մարգարէութիւն ընողներուն՝ ‘Մարգարէութիւն մի՛ ընէք, կ’ըսէն.
Ընոնց մարգարէութիւն պիտի չընեն, չանպէ նախատինքը պիտի չվերնայ :
7 Ո՛վ Յակոբի տուն ըսուող՝ միթէ Տէրոջը ոգին կարճրցա՞ւ.
Ընոր գործքերը ասո՞նք են.
Միթէ ուղղութեամբ քալողին՝ իմ խօսքերս աղէկ չե՞ն :
8 Նէ իմ ժողովուրդս չառաջեմ՝ ոսոխ եղաւ՝ թշնամի ըլլալու համար.
Պատերազմէ դարձողներէն՝ պատեռազմէ դարձողներէն՝
‡Անգերձներուն §հետ պատմուճանը կը կողոպտէք :
9 Իմ ժողովուրդիս կնիկները՝ իրենց գուարճալի տուներէն կը վռնտէք.
Ընոնց տղաքներէն՝ յաւիտեան իմ փառքս կ’առնէք :
10 Նէ՛ք ու գացէ՛ք.
Վանդի ասիկայ ‘հանգստութեան տեղ չէ.
‘Իր պիղծ ըլլալուն պատճառով
Մեծ կործանումով ընակչիլ պիտի ըլլայ :
11 Ով որ մէկ մարդ մը ‘հովի եւ ունայնութեան ետեւէ երթայ,
Ու սուտութիւն խօսի՝ ըսելով.
Գինիի ու օղիի համար քեզի մարգարէութիւն ընեմ.
Ընիկայ պիտի ըլլայ աս ժողովուրդին մարգարէն :
12 ‘Ո՛վ Յակոբ՝ ամէնքդ անշուշտ պիտի ժողվեմ.
Իսրայէլին մնացորդը պիտի հաւաքեմ,
Ո֊ ‘Բոսրայի ոչխարներուն պէս՝
Իրենց փարախին մէջը եղող հօտերու պէս՝
Միկտող պիտի դնեմ.
‘Արդոց բազմո֊ընակը համար աղմուկ պիտի ըլլայ :
13 Իրամատութիւն ընողը անոնց առջեւը կ’ելաւ.
Ընոնք խրամատեցին ու դռնէն անցան, և անկէ ելան.
Ու ‘անոնց թագաւորը անոնց առջեւը անցաւ.
Նէ Տէրը իրեւ անոնց գլուխ առջեւէն կ’երթար :

ԳԼ. Գ

1 Իշխաններուն անպիտանութիւնը : 5 Մարգարէներուն սուտութիւնը : 8 Սիոնի ամենուն ալ անհոգութիւնը :

1 Ու ըսի. Լմա մտիկ ըրէք, ով Յակոբին գլխաւորներ,

ե Լմպ. է. 13 : Նփես. է. 16 :
ը Լմպ. բ. 6 :
թ Թագ. ա. 17 :
ժ Ծ Օբ. ԼԲ. 8, 9 :
ի Նա. Շ. 10 : Լմպ. բ. 12 : է. 16 :
լ Սամ վրայէն
խ Ծ Օբ. ԺԲ. 9 :
ծ Լմպ. ժ. 6 :
կ Գ Թագ. ԺԲ. 11, 17 :
հ Հես. ԺԵ. 44 :
ձ Յր՝ սուտութիւն :
ղ Հես. ԺԵ. 44 :
ն Յր՝ ժառանգութիւն, նմ գլխաւոր :
շ Ը Ած. Ժա. 7 :
ո Ոզը. գ. 5 :
չ Յոր. ա. 20 : Նա. ԺԵ. 2, ԻԲ. 12 Երեմ. է. 29 : ԺԶ. 6 : խէ. 5 : խը. 37 :
ռ Ովս. է. 6 :
ց Ասղ. ԼՁ. 4 :
ւ Օմն. լա. 29 :
փ Նա. է. 8 :
ք Երեմ. է. 3 :
օ Լմպ. է. 13 : Նփես. է. 16 :
ֆ Ը Ած. Ժա. 7 :
և Ովս. է. 6 :
ու Ասղ. ԺԵ. 25, 28 : Երեմ. գ. 2 :
ա Նզեկ. ԺԶ. 3 :
բ Պէլ. գ. 6, 7 :
գ Նզեկ. ԼՁ. 10 :
դ Երեմ. լա. 10 :
ե Նզեկ. ԼՁ. 37 :
զ Ովս. գ. 5 :
է Նա. ծբ. 12 :

Ո՛վ Իսրայէլի տանը իշխանները.
[a]Պէտք չէ՞ որ դուք իրաւունքը ճանչնաք.
2 Դուք որ ազիկութիւնը կ՚ատէք, ու չարութիւնը կը սիրէք.
[#]Մարդոց վրայէն մորթելը, ու անոնց ոսկորներէն միսերը կը հանէք.
3 Ու անոնք որ [b]իմ ժողովուրդիս միսը կ՚ուտեն,
Ու անոնց վրայէն մորթելը կը հանեն,
Ու անոնց ոսկորները կը փշրեն,
Ու զանոնք պատուկի մէջ, ու [c]կաթսայի մէջ եփելու միսի պէս կտոր կտոր կ՚ընեն,
4 Ին ատենը [d]Տէրոջը պիտի աղաղակեն,
Բայց անոնց պատասխան պիտի չտայ,
Ու ան ժամանակը իր երեսը անոնցմէ պիտի ծածկէ.
Վասն զի անոնք չար գործքեր ըրին:

5 Ա՛յսպէս կ՚ըսէ Տէրը [e]ան մարգարէներուն համար՝
Որոնք իմ ժողովուրդս կը մոլորցընեն,
Ու [f]իրենց ակռաներովը կը խածնեն,
Ու խաղաղութիւն կը քարոզեն,
Ու [g]ո՛վ որ անոնց բերանը բան չդներ,
Ընոր դէմ պատերազմ կը հրատարակեն:
6 [h]Ընոր համար ձեզի գիշեր պիտի ըլլայ,
Որ տեսիլք չտեսնէք.
Ու ձեզի խաւար պիտի ըլլայ,
Որ գուշակութիւն չընէք.
[i]Ու մարգարէներուն վրայ արեւը պիտի մտնէ,
Ու անոնց վրայ օրը պիտի խաւարի.
7 Ու տեսանողները պիտի ամչնան,
Ու գուշակողները ամօթով պիտի բլլան.
Ամէնքն ալ իրենց շրթունքը պիտի ծածկեն.
[j]Վասն զի Աստուծմէ պատասխան մը պիտի չըլլայ:
8 Սակայն ես Տէրոջը [k]ոգւովը՝
Զօրութեամբ, դատաստանով, և արիութեամբ լեցուած եմ,
[l]Որ Յակոբին՝ իր յանցանքը,
Ու Իսրայէլին՝ իր մեղքը յայտնեմ:

9 [m]Լսեցէք ասիկա մոլիկ ըրէք,
Ո՛վ Յակոբի տանը գլխաւորներ,
Ու Իսրայէլի տանը իշխաններ,
Դուք որ իրաւունքին կը գզուիք,
Ու ամէն ուղղութիւնը կը ծռէք,
10 [n]Սիօնը՝ [o]արիւններով,
Ու Երուսաղէմը՝ անիրաւութեամբ կը շինէք:
11 [p]Ընոր գլխաւորները կաշառքով կը դատեն,

[a] Երեմ. Ե. 4, 5:
[b] Նբե. Ինծից
[c] Սաղ. Ժգ. 4:
[d] Նզեկ. ժա. 3, 7:
[e] Սաղ. ժբ. 41: Բաւակ. ա. 28: Նա. ա. 15: Նզեկ. իգ. 18: Օաբ. Ե. 13:
[f] Նա. Ծգ. 10, 11: Նզեկ. ժգ. 10: իբ. 25:
[g] ԴԼ. ի. 11: Մատ. է. 15:
[h] Նզեկ. ժգ. 18, 19:
[i] Նա. իբ. 20, 22: Նզեկ. ժգ. 23: Օաբ. ժգ. 4:
[j] Ընմով. իբ. 9:
[k] Սաղ. Կգ. 9: Ընմով. իբ. 11:
[l] Նա. Ծբ. 1:
[m] Երեմ. խբ. 13:
[n] Նզեկ. իբ. 27: Ընթ. իբ. 12: Սոփ. գ. 3:
[o] Նա. ա. 23: Նզեկ. իբ. 12: Ովս. գ. 18: ԴԼ. Ե. 3:
[p] Երեմ. Ը. 13:
[q] Նա. խբ. 2: Երեմ. Ե. 4: Հռով. բ. 17:
[r] Երեմ. իդ. 18: ԴԼ. ա. 6:
[s] Սաղ. Կեթ. 1:
[t] ԴԼ. գ. 2:
[u] Նա. բ. 2, ԼԶ: Նզեկ. ժԵ. 22, 23:
[v] Նա. բ. 4: Տ՚ես Յովել. գ. 10:
[w] Սաղ. Կբ. 7:
[x] Ա Թագ. գ. 25: Օաբ. գ. 10:
[y] Երեմ. բ. 11:
[z] Օաբ. Ժ. 12:
[aa] Նզեկ. ԼԳ. 16: Սոփ. գ. 19:
[ab] Սաղ. ՃԽԵ. 2: Նզեկ. ԼԳ. 13: ԼԵ. 21:

Ո՛վ [q]անոր քահանաները վարձքով կը սորվեցընեն,
Ու անոր մարգարէները ստակով գուշակութիւն կ՚ընեն,
[r]Ու Տէրոջը վրայ կը կռթընեին, ու կ՚ըսեն.
Ա՛յնչափ որ Տէրը մեր մէջն է.
Մեր վրայ չարիք պիտի չգայ:
12 Ուրեմն ձեր պատճառաւը՝ Սիօնը [s]ագարակի պէս պիտի հերկուի,
Ու Երուսաղէմը աւերակներու դէզեր,
Ու [t]Տէրոջը տանը լեռը՝ անտառի բարձր տեղերու պէս պիտի բլլայ:

ԳԼ. Գ

1 Նկեղեցին փառքը, 3 խաղաղութիւնը, 8 թագաւորութիւնը, 11 ու յաղթութիւնը,

1 [u]Բայց [v]ետքի օրերը պիտի բլլայ որ Տէրոջը տանը լեռը՝
Լեռներուն գլխուն վրայ պիտի հաստատուի,
Ու բլուրներէն վեր պիտի բարձրանայ,
Ու ժողովուրդները հեղեղի պէս անոր պիտի դիմեն.
2 Ու շատ ազգեր պիտի երթան՝ ու ըսեն.
Եկէք, Տ՚Հովային լեռը՝
Յակոբին Աստուծոյն տունը երթնք,
Որ մեզի իր ճամբաները սորվեցընէ,
Ու անոր շաւիղներուն մէջը քալենք.
Ինչու որ օրէնքը Սիօնէն՝
Ու Տէրոջը խօսքը՝ Երուսաղէմէն պիտի ելլէ.
3 Ու ան[w]իկայ շատ ժողովուրդներու մէջ դատաստան պիտի ընէ,
Ու զօրաւոր ազգեր՝ մինչեւ հեռաւոր տեղեր պիտի յանդիմանէ.
Ու [x]անոնք իրենց սուրերը խոփեր՝
Ու իրենց նիզակները յօտոցներ պիտի շինեն.
Ազգ ազգի վրայ սուր պիտի չվերցընէ,
Ու ալ պատերազմ պիտի չսորվին.
4 [y]Հապա ամէն մարդ իր որթին տակը,
Ու իր թզենիին տակը պիտի նստի,
Ու վախցընող պիտի չըլլայ.
Ինչու որ զօրքից Տէրոջը բերանը խօսեցաւ:
5 Վասնզի [z]բոլոր ժողովուրդներուն ամէն մէկը իր աստուծոյն անունովը կը քալէ.
Բայց մենք յաւիտեան յաւիտենից մեր Տէր Աստուծոյն անունովը պիտի քալենք:

6 Ա՛ն օրը՝ կ՚ըսէ Տէրը, [aa]կաղը պիտի ժողվեմ,
Ու [ab]աքսորուածը պիտի հաւաքեմ,
Ու զանիկայ ալ որ նեղեցի.

7 Եւ կաղը՝ [f]ձեացորդ պիտի ըլլայ,
Ու հեռուն վերնաւաճը՝ զօրաւոր ազգ.
Եւ Տէրը Սիօն լեռանը մէջ՝ [g]անոնց վրայ պիտի թագաւորէ,
[h]Իմակուընէ մինչեւ յաւիտեան:
8 Ու դուն՝ ո՛վ հօտի աշտարակ, Սիօնի աղջկանը բլուրը,
Մինչեւ քեզի պիտի դայ,
Վերջէն պիտի հասնի առջի իշխանութիւնը,
Ու թագաւորութիւնը՝ Երուսաղէմի աղջկանը:

9 [i]Իմա ինչո՞ւ բարձրաձայն կը պոռաս.
[j]Միթէ քու մէջդ թագաւոր չկա՞յ,
Կամ թէ քու խորհրդականդ կորսուեցա՞ւ,
Որ քեզ՝ [k]ծննդական կնոջ պէս ցաւ բռնեց:
10 Ձաւ քաշէ, ու ծննդականի պէս երկանց մէջ եղիր, ո՛վ Սիօնի աղջիկը.
Վասնզի հիմա քաղաքէն պիտի ելլես,
Ու դաշտի մէջ պիտի բնակիս,
Ու մինչեւ Բաբիլոն պիտի երթաս,
Եւ հոն պիտի ազատիս.
[l]Հոն Տէրը պիտի ազատէ քեզ՝ քու թշնամիներուդ ձեռքէն:
11 [m]Ու հիմա քու վրադ շատ ազգեր ժողովուեցան,
որոնք կ'ըսեն.
Թող անիկայ պղծուի,
Ու մեր աչքերը [n]Սիօնը տեսնեն:
12 Բայց անոնք [o]Տէրոջը խորհուրդները չեն գիտեր,
Ու անոր դիտաւորութիւնը չեն հասկընար.
Վասնզի ինքը զանոնք կը ժողվէ՝ [p]ինչպէս ոռոմները կալին մէջ կը [q]ժողովեն:
13 [r]Ելիր, ու կալը ծեծէ, ո՛վ Սիօնի աղջիկը.
Վասնզի քու եղջիւրդ երկաթէ պիտի ընեմ,
Եւ քու կճղակներդ պղնձէ պիտի ընեմ,
Ու շատ ժողովուրդներ պիտի մանրես.
[s]Ու անոնց վաստակը Եհովային,
Եւ անոնց առացուածքը՝ բոլոր երկրին Տէրոջը պիտի նուիրեմ:

Գ Լ. Ե

1 Ներհատոսի ծնունդը, 4 անոր թագաւորութիւնը, 8 անոր յաղթութիւնը:

1 [t]Իմա ո՛վ գունդի աղջիկ՝ քեզի դէմ կազմ.
Մեր վրայ պաշարում դրուեցաւ.
[u]Իսրայէլի դատաւորին ծնօտին գաւազանով զարկին:
2 Եւ դուն՝ ո՛վ [v]Բեթլեհէմ Եփրաթա,
Թէեւ Հուդայի [w]հազարաւորներուն մէջը ըլլալու պզտիկ ես,
Բայց քեզմէ պիտի ելլէ ինձի ան որ Իսրայէլի վրայ [x]իշխան պիտի ըլլայ.
[y]Ու անոր ելքը՝ ի՛ նուց՝ յաւիտենական օրերէն է:
3 Ընոր համար զանոնք յետ պիտի տայ,
Մինչեւ [z]ծնանողին ծնանելու ժամանակը.
Եւ [a]անոր եղբայրներուն մնացորդը՝
Իսրայէլի որդւոցը պիտի դառնայ:
4 Ու անիկայ պիտի կենայ, ու Տէրոջը զօրութեամբը՝
Եւ իր Տէր Ընտուծոյն անուանը մեծվայելչութեամբը [b]պիտի հովուէ.
Ու անոնք պիտի բնակին.
Վասնզի հիմա [c]մինչեւ երկրին ծայրերը պիտի մեծանայ:
5 Եւ անիկայ [d]խաղաղութիւն պիտի ըլլայ.
Երբոր Ասորեստանցին մեր երկիրը մտնէ,
Ու մեր պալատներուն մէջը ոտք կոխէ,
Ընոր դէմ հօթը հովիւ,
Եւ ութը իշխանաւոր մարդիկ պիտի հանենք:
6 Ու անոնք Ասորեստանի երկիրը սրով
Ու [e]Ներովթի երկիրը՝ իր դռներուն մէջը պիտի սպառեն.
Եւ անիկայ [f]Ղեղ պիտի ազատէ Ասորեստանցիներէն,
Երբոր անոնք մեր երկիրը մտնեն,
Ու մեր սահմաններուն մէջը ոտք կոխեն:

7 Եւ [g]Յակոբին մնացորդը շատ ժողովրդոց մէջ՝
[h]Յօղի պէս պիտի ըլլայ՝ որ Տէրոջմէ կու գայ,
Եւ շաղի պէս՝ որ կանանչ խոտի վրայ կ'իջնէ.
Որ անիկայ մարդէ չապասի,
Ու մարդու որդիներէն չյուսայ:
8 Եւ Յակոբին մնացորդը ազգաց մէջ,
Շատ ժողովրդոց մէջ՝ առիւծի պիտի ըլլայ,
Ինչպէս առիւծ մը՝ անտառի գազաններուն մէջը,
Կամ առոյգ առիւծ մը՝ ոչխարաց հօտերուն մէջը.
Որ երթէ անցնի, կը կոխկռտէ, ու կը պատառէ,
Եւ ազատող մը չըլլար:
9 Քու ձեռքդ՝ քու հակառակորդներուդ վրայ պիտի վերնայ.
Ու բոլոր թշնամիներդ պիտի կտրին:

10 [i]Եւ պիտի ըլլայ որ ան օրը՝ կ'ըսէ Տէրը,
Քու ձիերդ քու մէջդէն պիտի ընաջնջեմ,
Եւ քու կառքերդ պիտի կորսընցնեմ.

---

[a] ԳԼ. բ. 12: ե. 3, 7, 8: է. 18:
[b] Նա. ի. 6: իդ. 23: Դան. է. 14, 27: Ղւ. ա. 33: Հայտ. ժա. 15:
[c] Երեմ. բ. 19:
[d] Նա. ժէ. 8: իա. 3: Երեմ. է. 6: ե. 43:
[e] Ոզե. բ. 16:
[f] Ընդ. 12: ԳԼ. է. 10:
[g] Նա. ծե. 8: Հռով. ժա. 33:
[h] Նա. իա. 10:
[i] Նա. իա. 15, 16: Երեմ. ծա. 33:
[j] Դան. բ. 44:
[k] Նա. ժբ. 7: իգ. 18: ղ. 6, 9:
[l] Օաբ. ի. 14: ղ. 5:
—
[m] Ոզե. ի. 30: Մատ. ե. 39: իէ. 30:
[n] Մատ. բ. 6: Հօհ. է. 42:
[o] ԳԼ. բ. 12: ե. 3, 7, 8: է. 18:
[p] Նա. ի. 6: իգ. 23: Դան. է. 14, 27: Ղւ. ա. 33: Հայտ. ժա. 15:
[q] Երեմ. բ. 19:
[r] Նա. ժէ. 8: իա. 3: Երեմ. է. 6: ե. 43:
[s] Ոզե. բ. 16:
[t] Բրդ. 12: ԳԼ. է. 10:
[u] Նա. ծե. 8: Հռով. ժա. 33:
[v] Նա. ի. 6: իգ. 23: Դան. է. 14, 27: Ղւ. ա. 33: Հայտ. ժա. 15:
[w] Երեմ. բ. 19:
[x] Նա. ժէ. 8: իա. 3: Երեմ. է. 6: ե. 43:
[y] Ոզե. բ. 16:
[z] Բրդ. 12: ԳԼ. է. 10:
[a] Նա. ծե. 8: Հռով. ժա. 33:
[b] Նա. իա. 10:
[c] Նա. իա. 15, 16: Երեմ. ծա. 33:
[d] Դան. բ. 44:
[e] Նա. ժբ. 7: իգ. 18: ղ. 6, 9:
[f] Օաբ. ի. 14: ղ. 5:
—
[g] Ոզե. ի. 30: Մատ. ե. 39: իէ. 30:
[h] Մատ. բ. 6: Հօհ. է. 42:
[i] Նա. ծե. 8: Հռով. ժա. 33:
[j] Նա. իա. 10:
[k] Նա. իա. 15, 16: Երեմ. ծա. 33:
[l] Դան. բ. 44:
[m] Նա. ժբ. 7: իգ. 18: ղ. 6, 9:
[n] Օաբ. ի. 14: ղ. 5:
—
[o] Ոզե. ի. 30: Մատ. ե. 39: իէ. 30:
[p] Մատ. բ. 6: Հօհ. է. 42:
[q] ԳԼ. ժբ. 25: ա Թագ. իդ. 23:
[r] Ծն. խթ. 10: Նա. ի. 6:
[s] Պաղ. ղ. 2: Նահ. ը. 22, 23: Հօհ. ա. 1:
[t] ԳԼ. գ. 10:
[u] ԳԼ. է. 7:
[v] Նա. ի. 11: խթ. 10: Նաղկ. Լ. 23: ԳԼ. է. 14:
[w] Պաղ. ղբ. 8: Նա. ծբ. 13: Օաբ. ի. 10: Ղւ. ա. 32:
[x] Պաղ. հբ. 7: Նա. բ. 6: Օաբ. ի. 10: Ղւ. բ. 14: Նթես. բ. 14:
[y] Ծն. ժ. 8, 10, 11:
[z] Ղւ. ա. 71:
[a] Հմ. 3:
[b] ա Օր. Լբ. 2: Պաղ. հբ. 6: ճէ. 3:
[c] Օաբ. ի. 10:

11 Եւ քու երկրիդ քաղաքները բնաջինջ պիտի
ընեմ,
Ու բոլոր պարիսպներդ պիտի փլցընեմ,
12 Եւ քու ձեռքիդ կախարդութիւնները բնա-
ջինջ պիտի ընեմ.
Ու ալ [ա]գուշակութիւն ընդունող պիտի չունե-
նաս.
13 [բ]Եւ քու մէջէդ քու դրօշակներդ,
Ու արձաններդ բնաջինջ պիտի ընեմ.
Ու ալ երբեք քու ձեռացդ գործքերուն կր-
կրպադութիւն պիտի չընես:
14 Եւ քու մէջէդ Աստարովթի կուռքերդ պիտի
կործանեմ,
Ու քու քաղաքներդ պիտի աւրեմ:
15 Եւ [գ]բնդի մտիկ չընող ազգերէն՝
[դ]Սրտմտութեամբ ու բարկութեամբ վրէժ պի-
տի առնեմ:

ԹԼՈՒԽ Ծ.

1 Բաւուած կը վիճի իր ժողովուրդին հետ՝ անոր ապիրաս-
տութեանը, 6 ոգեւորութեանը, 10 անօրէնութեանը,
16 ու կռապաշտութեանը համար:

1 [ե]Լսա՛ Տէրոջը բսածը մտիկ ըրէք:
Լեռներ, ու լեռներուն առջեւը դատ վարէ,
Եւ բլուրները քու ձայնդ թո՛ղ լսեն:
2 [զ]Ո՛վ լեռներ, ու երկրին ամուր հիմերը՝
[է]Տէրոջը դատը մտիկ ըրէք.
Վասնզի [ը]Տէրը իր ժողովուրդին հետ դատ ունի,
Ու Իսրայէլին հետ պիտի վիճի:

3 Ո՛վ իմ ժողովուրդս՝ [թ]քեզի ի՛նչ ըրի,
Ու ի՛նչ բանով քեզ յոդնեցուցի.
Ինծի դէմ պատասխան տուր:
4 [ժ]Զ ձեզ զքեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի,
Ու ծառայութեան տունէն քեզ փրկեցի,
Եւ քու առջեւդ Մովսէսը, Ահարոնը ու
Մարիամը խրկեցի:
5 Ո՛վ իմ ժողովուրդս՝ միտքդ բեր
Ինչ որ [ի]Մովաբացւոց Բաղակ թագաւորը
խորհեցաւ,
Ու ինչ որ Բէովրեան Բաղաամը անոր պա-
տասխանեց,
Եւ՝ [ի]նչ որ Եղա՝ [լ]Սատիմէն մինչեւ Գաղգա-
ղա.
Որպէս զի [խ]Տէրոջը արդարութիւնը գիտնաս:

6 Տէրոջը առջեւը [ծ]ինչո՞վ երթամ,
Ու Բարձրեալ Աստուծոյն առջեւը խ[կ]նամ.
Ընդհօք անոր առջեւը ողջակէզներո՞վ,
Մէկ տարեկան որթերո՞վ երթամ:
7 [հ]Ընդհօք Տէրը հազարաւոր խոյերու,
Կամ բիւրաւոր [ձ]ղի դետերու պիտի հաճի՞.
Ընդհօք իմ յանցանքիս համար՝ [ղ]իմ ան-
դրանիկս,
Ո՞ր հոգւոյս մեղքին համար՝ որովայնիս պը-
տուղը տամ:

8 [մ]Քեզի, յայտնեց՝ ո՛վ մարդ, թէ ինչ է աղէկը.
Ու Տէրը քեզմէ ի՛նչ կը պահանջէ,
Բայց միայն [յ]իրաւունք ընել, ողորմութիւն
սիրել,
Ու խոնարհութեամբ քու Աստուծոյդ հետը
քալել:

9 Տէրոջը ձայնը քաղաքին կը կանչէ.
Ու իմաստութիւնը քու անունդ պիտի տեսնէ.
Գաւազանը, ու անոր հրամայողը լսեցէք:
10 Ընօրէնին տանը մէջ տակաւին անօրէնութեան
գանձեր կա՞ն,
Ու պակաս արդու՝ [ն]որ պիղծ է:
11 Միթէ [շ]անօրէնութեան կշեռներ,
Ու խարդախ քարերու քսակ ո՞նէցողը մաքուր
պիտի սեպեմ:
12 Վասնզի անոր հարուստները զրկանքով լեցուն
են,
Եւ անոր բնակիչները սուտ կը խօսին,
Ու իրենց բերնին մէջ [ո]ենթադաւոր լեզու ունին:
13 Ուստի ես ալ քեզ զարնելով [պ]հիւանդ պի-
տի ընեմ,
Եւ քու մեղքերուդ համար [ռ]քեզ աւերակ պի-
տի ընեմ:
14 [ս]Դուն պիտի ուտես, ու պիտի չկշտանաս.
Եւ քու անօթութիւնդ փորիդ մէջը պիտի ըլ-
լայ.
Պիտի յափշտակես, բայց պիտի չազատեցնես ա-
զատել,
Ու ազատածդ սուրի պիտի մատնեմ:
15 Դուն [տ]պիտի սերմանես, բայց պիտի չհնձես.
Դուն ձիթապտուղ պիտի կոխես, բայց ևղով պիտի չօծուիս.
Գաղջու պէիսի պտղաբաղնես, բայց գինի պիտի
չխմես:
16 Վասնզի [ւ]Ամրիին հրամաններդ [փ]կը պահուին,
Եւ [ք]Ախաբին տանը բոլոր գործքերը.
Եւ դուք անոնց խորհուրդներովը կը քալէք,
Որպէս զի քեզ [օ]համայի ընեմ,

[ա] Նա. բ. 6:
[բ] Օաք. ժգ. 2:
[գ] Նա. բ. 8:
[դ] Սաղ. ճխե. 7: Հմբ 8: բ
ճնես. ա. 8:

—

[ե] բ Օր. լբ. 1: Սաղ. ծ. 1,
4: Նա. 1, 2:
[է] Սկս. ժբ. 3:
[ը] Նա. ա. 18: Հ. 3, 4: խգ.
26: Սկս. գ. 1:
[թ] Երեմ. բ. 5, 31:
[ժ] Նհ. ժբ. 51: ժգ. 30: ք.
2: բ Օր. գ. 20: Ամով.
բ. 10:
[ի] Ծոս. խբ. 5: խդ. 7: խգ.
10, 11: բ Օր. խգ. 4, 5:
Հնս. խգ. 9, 10: Հայտ.
բ. 14:
[լ] Ծոս. խբ. 1: Հ. 49: Հես.
գ. 19: Հ. 10:
[խ] Գատ. Հ. 11:
[ծ] Սաղ. ծ. 9: ծա. 16: Նա.
ա. 11:
[հ] Հով. խժ. 6:
[ձ] գ Թագ. ժգ. 3: խա. 6:
խգ. 10: Երեմ. է. 31: ժխ.
5: Հզեկ. խգ. 37:
[ղ] բ Օր. ժ. 12: ա Թագ.
ժհ. 22: Սկս. գ. 6: ժբ.
7:
[մ] Միտ. ժբ. 19: Նա. ա. 17:
[յ] բ Օր. խե. 13—16: Ե-
սայ. ժա. 1: ք. 10, 23:
[ն] Սկս. ժբ. 8:
[շ] Երեմ. ե. 3, 5, 6, 8:
[ո] Հոբ. խժ. 6:
[պ] գ Թագ. ժգ. 3: խա. 6:
խգ. 10: Երեմ. է. 31: ժխ.
5: Հզեկ. խգ. 37:
[ռ] բ Օր. ժ. 12: ա Թագ.
ժհ. 22: Սկս. գ. 6: ժբ.
7:
[ս] Միտ. ժբ. 19: Նա. ա. 17:
[տ] բ Օր. խե. 13—16: Ե-
սայ. ժա. 1: ք. 10, 23:
[ւ] Սկս. ժբ. 8:
[փ] Երեմ. ե. 3, 5, 6, 8:
[ք] Ա. խգ. 16: Սաղ. ճէ.
17, 18:
[օ] Ա. խգ. 26: Սկս. գ. 10:
[ֆ] բ Օր. խբ. 38, 39, ձ6:
Ամով. է. 11: Սոփ. ա. 13:
Ընգ. ա. 6:
[ջ] գ Թագ. ժգ. 25, 26:
[ռց] Սկս. է. 11:
[ւյ] գ Թագ. ժգ. 30, ըէ: խա.
25, 26: գ Թագ. խա. 3:
[ռչ] գ Թագ. խ. 8: Երեմ. ժբ.
8:

Նէ *քու բնակիչներդ սուլելու Էնդոհայ ։
Ուստի "իմ ժողովուրդիս նախատինքը պիտի
կրեք ։

Գ Լ · Ի

1 Ինկեղեցին իր քիւրութեանը , 3 և ընդհանուր ապա-
կանութեանը համար դանդատ ընելով, 5 իր յոյսը Ա-
տուածոյ վրայ կը դնէ՝ և չէ թէ մարդու վրայ · 8 իր թըշ-
նամիներուն վրայ յաղթական կը հանդիսանայ : 14 Ա-
տուած ղանիկայ կը քաշալերէ բարի խոստմունքներով,
16 թշնամւոց խոտորութեանը , 18 և իր ողորմութիւնովը :

1 Ա՛ւ՝ ինձի՛ որ ամառնային պտուղը քաղուա-
ծի պէս ,
Էյգնկուղիէն ճռաչած "ձիւներու պէս եղայ ·
Ուտելու ողկոյզ չկայ ·
Բ Հոգիս կանխահաս պտուղներուն կը ցանկայ :
2 Բարեպաշտը երկրէս կորսուեցաւ ,
Ու մարդոց մէջ ուղիղ մեկը չկայ ·
Ամէնքը արիւններու համար դարան կը դործեն ·
Ամէն մարդ իր եղբայրը որոգայթով կ'որսայ :
3 Չարքերով շատ չարութիւն ընելու համար՝
Իշխանը պարգեւ կը պահանջէ ,
Նէ դատաւորը կաշառքի կը նայէ ,
Ու մեծ մարդը իր սրտին ցանկութեանը հա-
մաձայն կը խօսի ·
Էյսպէս զանիկայ կը ծռնեն :
4 Ընոնց աղեկը՝ Բ փուշի պէս ,
Ըիտակը՝ փշեղէն ցանդէն գէշ է ·
Կու դէտերուդ օրը՝ քու այցելութիւնդ և-
կաւ ·
Ընոնց շփոթութիւնը հիմա պիտի բլլայ :
5 Բարեկամի մի հաւատաք ·
Ծտերիմ բարեկամ մի ապաւինիք ·
Ծոցդ պառկողէն բերնիդ դռնները պահէ :
6 Կանգի Բ տղան իր հայրը կ'անարգէ ·
Աղջիկը իր մօրը վրայ , ու հարսը իր կեսու-
բին վրայ կ'ելլէ ·
Մարդուն թշնամիները իր ընտանիքն են :
7 Բայց Բ ես Տէրոջը պիտի սպասեմ ·
Իմ փրկութեանս Աստուծոյն պիտի յուսամ ·
Իմ Աստուածս ինձի պիտի լսէ :
8 Մ՛ի՛ իմ թշնամիս՝ Բ վրաս մի խնդար ·
Բ Թէև ես իյնամ , պիտի ելլեմ ·
Թէև խաւարի մէջ նստիմ , Բ Տէրը ինձի լոյս
պիտի բլլայ :
9 Բ Տէրոջը բարկութիւնը պիտի կրեմ ,
(Կանգի անոր դէմ մեղք գործեցի ,)
Մինչև որ անիկայ իմ դատս պաշտպանէ , ու
ինձի իրաւունք ընէ ,

Ես Օձիս լոյսը հանէ , ու անոր արդարութիւնը
տեսնեմ :
10 Ընոնց ետևը իմ թշնամիս պիտի տեսնէ ·
Ամօթը պիտի ծածկէ զանիկայ , որ ինծի կ'ը-
սէր թէ՝
Բ Աւր է քու Տէր Աստուածդ ·
Իմ աչքերս զանիկայ պիտի տեսնեն ·
Հիմա անիկայ Բ փողոցներուն ցեխին պէս ոտից
կոխան պիտի բլլայ :
11 Ընդ օրը որ քու Բ պարիսպներդ պիտի շինուին ,
Նոյն օրը պատուէրը հեռացած պիտի բլլայ :
12 Ընդ օրը Ասորեստանէն , և Բպարսպաւոր քա-
ղաքներէն ,
Ու Բպարիսպէն մինչև Գետը ,
Նէ ծովէ ծով , ու լեռնէ լեռ քեզի պիտի գան :
13 Սակայն երկիրը ամայի պիտի բլլայ իր բնակիչ-
ներուն ||պատճառաւ ,
Որ Նիրենց գործքերուն պտուղէն ։—պէտն :
14 Կու դաւազանովդ Նհովուէ քու ժողո-
վուրդդ ,
Կու ժառանգութեանդ խաշինքը՝
Որ առանձին կը նստի Էբէհ "անտառ մը
Կարմելոսի մէջ ·
Ընոնք աուչի օրերուն պէս՝
Հասանի , ու Գաղաադի մէջ թող արածին :
15 Ընոր հրաշքներ պիտի ցուցընեմ ,
Նինչպէս ան օրերը՝ որ Եդիպտոսի երկրէն ե-
լար :
16 Ազգերը "պիտի տեսնեն ,
Ու իրենց բոլոր քաջութենէն պիտի ամչնան ·
Բերնի վրայ ձեռք պիտի դնեն ·
Ու՝ անոնց ականջները պիտի խլանայ :
17 Օձի պէս "հող պիտի լզեն ·
Երկրի սողուններուն պէս
"Իրենց պահուըտած տեղերէն պիտի դողան ·
Վրնոր Տէր Աստուծմէն պիտի զարհուրին ,
Ու քեզմէ պիտի վախնան :
18 "Կեղծ պէս Աստուած ո՞վ կայ ,
Որ Բանօրէնութիւնը կը ներէ ,
Ու իր ժառանգութեանը Բմնացորդին յան-
ցանքը անտես կ'ընէ ·
Որ բարկութիւնը յաւիտեան չպահէր ·
Կանգի ողորմութիւնը կը սիրէ :
19 Ընիկայ պիտի դառնայ , մեզի ողորմութիւն
պիտի ընէ ·
Որ անօրէնութիւնները ոտքին տակը պիտի
առնէ ·

---

* Նէբ · անոր
ա Տճս Նս · իե · 8 ։ Նրեմ. ծա. 51 ։ Ոզբ · է · 1 ։
—
ա Նս · ժէ · 6 ։ իդ · 13 ։
բ Նս · իը · 4 ։ Ոմս · թ · 10։
գ Աող · ժբ · 1 ։ ժդ · 1 , 3 ։ Նս · ծէ · 1 ։
դ Ամբ · ա · 15 ։
ե Ոմս · գ · 18 ։
զ Նս · ա · 23 ։ Գէ · գ · 11 ։
է Ք Ծնած · իգ · 6 , 7 ։ Նշմկ · բ · 6 ։ Տճս Նս · ծէ · 13 ։
ը Նրեմ. թ · 4 ։
թ Նշմկ · իբ · 7 ։ Ատ · Ժ · 21, 35, 36 ։ Ղս · ժբ · 53 ։ իա · 18 ։ ք Տեմ. գ · 2 , 3 ։
ժ Նս · ը · 17 ։
ի Եսայ · իդ · 17 ։ Տճս Ոզբ · գ · 21 ։
լ Աող · լէ · 24 ։ Եսայ · իդ · 16 ։
խ Աող · իէ · 1 ։
ծ Ոզբ · գ · 39 ։
կ Աող · լէ · 6 ։
հ Աող · լե · 26 ։

ձ Աող · իբ · 3 , 10 ։ հի · 10 ։ Ամ · 2 ։ Հաբ. բ · 17 ։
ղ Գէ · գ · 11 ։
ճ Ք Ծնած · իբ · 43 ։ Ելաք · ժ · 5 ։
մ Ըմով · ի · 11 , եև ։
յ Նս · ժա · 16 ։ ժի · 23, եև ։ իէ · 13 ։ Ոմս · ժա · 11 ։
ն Սմ Նդիպտոսի
շ Սմ Նդիպտոսէն
ո Սմ Հետ ,
չ Նրեմ. իա · 14 ։ Գէ · գ · 12 ։
պ Աող · իբ · 9 ։ Գէ · ե · 4 ։
ջ Նս · լէ · 24 ։
ռ Աող · կբ · 22 ։ հբ · 12 ։
ս Նս · իէ · 11 ։
վ Հաբ · իա · 5 ։ իի · 9 ։
տ Աող · հբ · 9 ։ Նս · իի · 23 ։
ր Աող · ժբ · 45 ։
ց Նրեմ. լգ · 9 ։
ւ Նշ. ժե · 11 ։
փ Նշ. լգ · 6 , 7 ։ Նրեմ. ե · 20 ։
ք Գէ · գ · 7 ։ է · 3 , 7 , 8 ։
օ Աող · ձդ · 9 ։ Նս · ծե · 16 ։ Նրեմ. գ · 5 ։

Ել՝ անոնց բոլոր մեղքերը ծովուն խորութեանը մէջ պիտի նետես :
20 †Յակոբին ճշմարտութիւն պիտի ընես ,
Եւ Աբրահամին ողորմութիւն ,
Ինչպէս որ առջի օրերէն ի մեր
†Մեր հայրերուն երդումով խոստացար :

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՆԷՒՈՒՄԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ը

1—15 Նաումայ մեհափառութիւնը կը յայտնուի , իր ժողովուրդին բարութիւն՝ և իր թշնամիներուն խստութիւն ցուցընելովը :

1 ¶Նինուէի պատգամը . Եղկեսացի Նաումին տեսիլքին գիրքը :

2 Եհովան †նախանձոտ ու †վրէժխնդիր Աստուած է .
Եհովան վրէժ առնող ու բարկութեան տէր է .
Եհովան իր հակառակորդներէն վրէժ կ՚առնէ ,
Ու իր թշնամիներուն բարկութիւն կը պահէ :
3 Եհովան †երկայնամիտ է , ու †անոր զօրութիւնը մեծ է .
Խայց չանգստացորը ամենևին անպատիժ չթողուր :
¶Եհովային ճամբան՝ մրրիկի ու փոթորիկի մէջ է .
Ու ամպերը անոր ոտքերուն փոշին են :
4 †Ծովուն կը սաստէ , ու զանիկայ կը ցամքեցընէ ,
Եւ բոլոր գետերը կը չորցընէ .
‡Բասանը ու Կարմեղոսը կը թառամի ,
Եւ Լիբանանին ծաղիկը կը թառամի :
5 †Լեռները անկէ կը դողան , ու †բլուրները կը հալին .
†Երկիրը անոր երեսէն կը խախտի ,
Աշխարհքը ու անոր բոլոր բնակիչները :
6 Անոր ցասմանը առջեւը ո՞վ կրնայ կայնիլ ,
Եւ անոր սաստիկ բարկութեանը նո՞վ կրնայ դէմ դնել .
†Անոր սրտմտութիւնը կրակի պէս կը թափի ,
Ու ապառաժները անկէ կը խորտակին :

7 †Եհովան բարի է . նեղութեան օրը ամրութիւն է .
Ու †իրեն ապաւինողները կը ճանչնայ :
8 Խայց ան փայլատէն տեղը †յորդահոս հեղեղով բոլորովին պիտի աւրէ .
Եւ խաւարը պիտի հալածէ անոր թշնամիները :
9 †Եհովային դէմ ի՞նչ կը խորհիք .
¶Ինաջինջ ընողը անիկայ է .
†Նեղութիւնը երկրորդ անգամ պիտի չելլէ :
10 Քանզի քանի որ անոնք †փուշերու պէս փաթթուած են ,
†Ու երինց ըմպելիքովը գինովցածի պէս են ,
†Ոլորովին չորցած յարդի պէս պիտի այրին :
11 ¶Քեզի Եհովային դէմ չարութիւն մտածող մը ,
Ընօրէն խորհրդական մը ելաւ :
12 Տէրը այսպէս կ՚ըսէ .
Թէև անոնք խաղաղութեան մէջ են , ու բազմաթիւ են .
Սակայն Նանոնք պիտի կտրին , երբոր †անիկայ անցնի .
Թէև քեզ նեղեցի , ալ պիտի չնեղեմ :
13 Եւ հիմա քու վրայէդ Նանոր լուծը պիտի կոտրեմ ,
Ու քու կապերդ պիտի կտրեմ :
14 Եւ Տէրը քեզի համար հրամայեց ,
Որ մէյմըն ալ քու անունէդ †սերմ չառաջացուի .
Քու աստուածներուդ տունէն
Քանդակած և ձուլածոյ կուռքերը բնաջինջ պիտի ընեմ .
†Ծանիկայ քու գերեզմանդ պիտի ընեմ .
Քանզի դուն անարդ եղար :
15 Եհա Լեռներուն վրայ աւետիս բերողին՝
Խաղաղութիւն քարոզողին ոտքերը .
Տօներդ պահէ՝ ո՛վ Յուդա , ուխտերդ կատարէ .
Քանզի մէյմըն ալ քու մէջդ †անօրէն պիտի չանցնի .
Ընիկայ բոլորովին կտրուեցաւ :

† Ել . ա . 72 , 73 :
* Առ . ձե . 9 , 10 :

— Սոփ . բ . 13 :
† Նհ . ի . 5 : Լգ . 14 : ‡ Օբ . գ . 24 : Հես . իդ . 19 :
† ‡ Օբ . Լբ . 35 : Առ . ղդ . 1 : Նա . ծբ . 18 :
† Նհ . Լգ . 6 , 7 : Նէեմ . իա . 17 : Առ . ձդ . 8 : Հոզե . գ . 2 :
† Հոբ . իդ . 4 :
‡ Առ . ժբ . 7 , ևէ : զէ . 2 : Ամբ . գ . 5 , 11 , 12 :
† Առ . ձդ . 9 : Նա . ծ . 2 : Մատ . ը . 26 :
‡ Նա . Լգ . 9 :
† Առ . կը . 8 :
‡ Դատ . ե . 5 : Առ . զէ . 5 : Միք . ա . 4 :
† ‡ Պետ . գ . 10 :
† Առ . գ . 2 :
† Նա . ա . 2 :
† Առ . ժբ . 4 : Ամբ . գ . 5 , 11 , 12 :
† Առ . ձդ . 9 : Նա . ծ . 2 : Մատ . ը . 26 :
‡ Առ . կը . 8 :
† Ել . ի . 5 : Նա . Լգ . 9 :
† Առ . ձդ . 9 : Նա . ծ . 2 :
† Առ . ա . 6 : ‡ Տիմ . բ . 19 :
† Դան . իդ . 26 : Ժա . 10 , 22 , 40 :
† Առ . բ . 1 :
† ‡ Ծն . Ժղ . 1 :
† ա Մն . Ժղ . 24 : Առ . ծ . 5 : Երեմ . Լգ . 11 : Ողբ . գ . 25 :
† Առ . ա . 6 : ‡ Տիմ . բ . 19 :
† Դան . իդ . 26 : Ժա . 10 , 22 , 40 :
† Առ . բ . 1 :
† ա Ծն . Ժղ . 24 : Առ . ծ . 5 : Երեմ . Լգ . 11 : Ողբ . գ . 25 :
† Կղ . գ . 11 :
† Առ . գ . 1 :
† գ Ծագ . ԺԹ . 22 , 23 :
† Ծագ . ԺԹ . 35 , 37 :
† Նա . բ . 8 : Դան . Ժա . 10 :
† Երեմ . բ . 20 : Լ . 8 :
† գ Ծագ . ԺԹ . 37 :
† Նա . ծբ . 7 : Հռով . ժ . 15 :
— Հմր 11 , 12 :

ԳԼ· Բ

1—13 Յաւուրց աշատոր և յայլեւայն զօրքը Նինուէի վասն կռուի։

1 Խօրտակողը քու երեսիդ դէմ եկաւ.
Պարիսպը պահպանէ, ճամբան դիտէ.
Մէջքերը ուժովցուր, ո՛ր չափով ըլլալ ժողվէ։
2 Վասնզի Տէրը Յակոբին վայելչութիւնը՝
Իսրայէլին վայելչութեանը պէս նորոգեց.
Վասն զի պարպողները զանոնք պարպեցին,
Եւ անոնց որթի ուռիները աւերեցին։
3 Ընոր զօրաւորներուն վահանը կարմրեցաւ.
Ընոր քաջ մարդիկները կարմիրով ներկուեցան.
Պատրաստութեան օրը՝ կառքը երկաթի փայլունութիւն պիտի ունենայ,
Եւ նիզակները պիտի երերցուին։
4 Կառքերը փողոցներուն մէջը պիտի կատղին.
Բապարաններուն մէջը իրար պիտի բաղխեն.
Ընոնց երեւոյթը չահերու պէս պիտի ըլլայ,
Ո՛ր փայլակներու պէս պիտի վազեն։

5 Իր կորիձները պիտի յիշէ.
Ընոնք քալած ատեննին պիտի գլորին,
Իսկ Ըղնաձիները պարսպին մօթեղնելո՛ւ պիտի արտորան,
Եւ պատսպարան պիտի պատրաստուի։
6 Գետերուն դռները պիտի բացուին,
Եւ պալատը պիտի փլչի։
7 Եւ Ջնախատահմանուեցաւ, ոչ՛՝ անիկայ գերութեան պիտի երթայ.
Եւ անոր աղախինները կուրծքերնուն զարնելով,
Ո՛ր հաւուներու պէս ճիչ ելլով, անոր հետը պիտի երթան։
8 Եւ Նինուէն շատ ժամանակէ ի վեր Ջուրերու աւազանի պէս էր.
Սակայն անոնք փախչելով՝ Կայնեցէ՛ք, կայնեցէ՛ք՝ պիտի ըսեն.
Հայց դարձող պիտի չըլլայ։
9 Ըրծաթի յափշտակեցէ՛ք, ոսկի յափշտակեցէ՛ք.
Վասնզի անոր զարդերը անթիւ են,
Եւ ամէն ցանկալի սպասներու առատութիւն կայ։
10 Պարապ ու պարպած ու գատարկացած է.
Եւ Սիրտերը կը հալին, ու Ծունկերը իրարու կը զարնեն,
Եւ ամէն մէջքերը կը դողան,
Եւ Ամէնուն երեսները գոյներնին կը նետեն։
11 Ո՞ր է Առիւծներուն բնակարանը,
Եւ առոյգ առիւծներուն արօտը,
Ո՛ր արու առիւծը, մատակ առիւծը,
Եւ առիւծի կորիւնը Հոն կը պտըտէին,
Եւ պանդո՛ւխտ վախցընող մը չկար։
12 Ընիւծը իր կորիւններուն բաւական ղաճին չափ կը պատառէր,
Եւ իր մատակ առիւծներուն համար կը խեղդէր,
Եւ իր մորիները՝ որսով,
Եւ իր բնակարանները՝ յափշտակութեամբ կը լեցնէր։
13 Ընհա՛ես քեզի դէմ եմ, կ՚ըսէ զօրաց Տէրը,
Եւ անոր կառքերը պիտի այրեմ, ո՛ր ծուխի պէսի դարձընե՛մ.
Եւ քու առոյգ առիւծներդ սուրը պիտի ուտէ,
Եւ քու որսդ երկրին վրայէն պիտի Ջնջեմ.
Եւ Ետքու դեսպաններուդ ձայնը մէյմին ալ պիտի չլսուի։

ԳԼ· Գ

1—19 Նինուէին յաւարի կորուստը։

1 Ա՛յ՝ արիւններու քաղաքին.
Ոլորտովին սուտութեամբ ո՛ր յափշտակութեամբ լեցուն է.
Հան որսը պակաս չէ։
2 Ընհա՛ խարազանին ձայնը,
Եւ անիւին շարժման ձայնը,
Եւ սրընթաց ձիին, ու ցնցուղ կառքին լո՛ւնը։
3 Ձիաւորը կը վերցընէ փայլուն սուրը, ու շողշողուն նիզակը՝
Եւ շատ վիրաւորներ ու խիստ շատ մեռելներ կ՚ըլլան,
Եւ դիները անթիւ են, դիներուն վրայ կը գըրթին,
4 Ընպոռնիկին պոռնկութեանցը շատութեանը համար,
Որ խիստ շնորհալի ու կախարդութեանցը տէր ըլլալով,
Իր պոռնկութիւններովը ազգեր,
Եւ իր կախարդութիւններովը ազգատոհմեր կը ծախէր։
5 Ընհա՛ես քեզի դէմ եմ, կ՚ըսէ զօրաց Տէրը.
Եւ Քու երեսիդ դէմ քու քղանցքդ պիտի բանամ.
Եւ քու մերկութիւնդ ազգերուն՝
Եւ քու անարգանքդ թագաւորութիւններուն պիտի յուշընեմ.

ա Երեմ. Ե. 23։
բ Երեմ. Ծա. 11, 12։ ԳԼ· Գ. 14։
գ Ասղ. Ե. 12։
դ Նա. կգ. 2, 3։
* Ասի Ջահերու լոյս
† Երէր. Հալի։
‡ Ասի Թէ և պահապաններ դրուած են,
ե Նա. ԼԲ. 14։ ԾԲ. 11։
զ Նա. ժգ. 7, 8։
է Դատ. Ե. 6։
ը Երեմ. Ը. 6։
թ Հաբ. Բ. 6։
ժ Հօր. գ. 10, 11։ Երգկ. ժԲ. 2—7։
ի Երգկ. ԻԲ. 3։ ԼԲ. 3։ ԼԲ. 1։ ԳԼ· գ. 5։
լ Ա Թագ. ժԲ. 17, 19։ ժԲ. 9, 23։
—
ա Երգկ. ԻԲ. 2, 3։ ԻԳ. 6, 9։ Ամբ. Բ. 12։
բ Երեմ. ԽԷ. 3։
‖ Երէր. սուրն բոցը, ու նիզակին փայլակը։
գ Նա. խէ. 9, 12։
դ ԳԼ· Բ. 13։
ե Նա. խէ. 2, 3։ Երեմ. ժգ. 22, 26։ Երգկ. ԺԶ. 37։ Միք. ա. 11։
զ Ամբ. Բ. 16։

6 Եւ քու վրադ պղծութիւններ պիտի նետեմ,
Եւ քեզ խայտառակ պիտի ընեմ,
Եւ քեզ օրինակ պիտի դնեմ։
7 Եւ պիտի բլլայ որ՝ ամէն քեզ տեսնողը
[a]Քեզմէ պիտի փախչի, ու պիտի ըսէ.
[b]Կիւտէն աւերակ եղաւ.
[c]Ո՞նոր վրայ ո՞վ պիտի ողբայ.
Քեզի ուսկի՞ց մխիթարիչներ փնտռեմ։

8 [d]Մինչեւ գուն [e]Նով ամենէն աղէկ ես,
Որ գետերուն մէջը կը բնակիէր,
Եւ ջուրերով շրջապատած էր,
Որ ծովը անոր խրամ եղած էր,
Ո՞ր ծովը անոր պարիսպն էր.
9 Ո՞նոր զօրութիւնը Եթէոպիան ու Եգիպտոսն էր,
Եւ ծայր չունէր.
Փութացիք ու Լիբացիք քեզի օգնական էին։
10 Ո՞նիկայ ալ աքսոր ու գերութեան դնաց.
[f]Ո՞նոր տղաքները անգամ [g]ամէն ճամբու գլուխ գետինը զարնուեցան.
Եւ անոր պատուականներուն վրայ [h]վիճակ ձգեցին.
Եւ անոր բոլոր մեծամեծները շղթաներով կապուեցան։
11 Գուն ալ [i]պիտի գինովնաս, ու անյայտ բլլաս.
Գուն ալ թշնամիէն ամրանալու տեղ պիտի փնտռես։
12 Քու բոլոր բերդերդ՝ կանխահաս պտուղներ ունենցող [j]թզենիներու պէս պիտի բլլան,
Որոնք երբոր թօթվուին, ուտողին բերանը կ'իյնան։
13 Ահա [k]քու ժողովուրդդ՝ քու մէջդ կիներու պէս պիտի բլլան.
Քու երկրիդ դռները անշուշտ քու թշնամիներուդ պիտի բացուին.
Կրակը պիտի ուտէ քու նիզակդ։
14 Պաշարման համար քեզի ջուրիր քաշէ.
[l]Ամրացուր.
Հողի մէջ մտիր, ու կաւը կոխէ,
Եւ աղիւսին փուռը նորոգէ.
15 Հոն կրակը քեզ պիտի ուտէ.
Սուրը քեզ պիտի կտրէ,
Ու [m]Ջրհակի պէս քեզ պիտի հատցընէ.
Քեզ Ջրհակի պէս շատցուր.
Քեզ մարախի պէս շատցուր։
16 Քու վաճառականներդ երկինքի աստղերէն աւելի շատցուցիր.
Ջրհակը սպաննեցաւ, նետը թռաւ։
17 [n]Քու թագակիրներդ մարախի պէս,
Եւ զօրավարներդ անթիւ մարախներու պէս են,
Որ ցուրտ օրը ցանկերու վրայ կը հանգչին,
Երբոր արեւը ծագի կը չուեն,
Ու անոնց տեղը ո՛ւր բլլալը չգիտցուիր։
18 [o]Քու հովիւներդ կը քնանան, ով [p]Սորհատանի թագաւոր.
Քու ազնուականներդ կը պառկին,
Քու ժողովուրդդ [q]լեռներուն վրայ ցրուեցան.
Եւ մէկը չկայ որ ղեռնոխ ժողվէ։
19 Քու բնկմանդ ձար չկայ.
Քու Հիերդդ անդարմանելի է.
[r]Ամէն անոնք որ քու լուրդ կը լսեն, քեզի համար ծափ պիտի զարնեն.
Քանզի ամէն ժամանակ քու չարութիւնդ որո՞ւ վրայ անցած չէ։

ՄԱՐԳԱՐԻՒԹԻՒՆ ԱՄԲԱԿՈՒՄԱՅ

ԹԼՓԻԱ Ը

1 Երկրին անօրէնութեանը համար գանգատ ընող Ամբակումին 5 կը ցուցուի այն սոսկալի վրէժխնդրութիւնը՝ որ Հաղթացուց ձեռքովը պիտի բլլար։ 12 Մարգարէն կը գանգատի որ այն վրէժխնդրութիւնը խիստ չար մարդոց ձեռքովը պիտի կատարուէր։

1 [s]Մրահուում մարգարէին՝ տեսիլքով յայտնուած պատգամը։

2 Մինչեւ ե՞րբ ով Տէր՝ [t]աղաղակեմ, ու լսես,
Եւ զիրանաց համար քեզի կանչեմ, ու չազատես։

3 Ինչո՞ւ համար ինծի անօրէնութիւն կը ցուցընես,
Եւ նեղութիւն կ'երեւցընես.
Քանզի իմ առջեւս յափշտակութիւն ու զրկանք կայ.
Եւ դատ ու վէճ հանող կայ։
4 Ո՛նոր համար օրէնքը կը խափանի,
Եւ իրաւունքը՝ ի գործ չզրուիր.
Վասն զի [u]անօրէնը արդարին բոլորտիքը կ'առնէ.
Ա՛ս պատճառաւ դատաստանը ծուռ կ'ելլէ։

[a] Նաղ. բ. 9։ Երբ. ծ. 33։
[b] Տես Հայտ. ժբ. 10։
[c] Տես Երեմ. ժե. 5։
[d] Ամով. գ. 2։
[e] Երեմ. խզ. 25, 26։ Եզեկ. Ը. 14—16։
[f] Նաղ. ագէ. 9։ Ես. ժգ. 16։ Ովս. ժգ. 18։
[g] Նաղ. ագէ. 13։ Երեմ. ծա. 30։
[h] Ովբ. բ. 19։
[i] Հաբ. գ. 3։ Երբ. 11։
[j] Երեմ. խե. 17, 27։ Կա. ա. 10։
[k] Հայտ. ը. 13։
[l] Երեմ. Ե. 37։ ծա. 30։
[m] Նաղ. ագէ. 13։ Երեմ. ծա. 30։
[n] Կա. բ. 1։
[o] Հաբ. ա. 4։
[p] Տես Հայտ. թ. 7։
[q] Տես Նա. ժե. 16։ Ապ. Հզ. 6։
[r] Երեմ. Ե. 18։ Եզեկ. լա. 3, եա։
[s] Ա՛ր. ա. 9։
[t] Ովբ. բ. 15։ Սոփ. բ. 15։ Տես Ես. ժգ. 8, եա։
[u] Ովբ. գ. 8։
[v] Հաբ. խա. 7։ Ապ. զե. 3, եա։ Երեմ. ժբ. 1։

5 †Ըզգերուն մէջ նայեցէ՛ք , ու տեսէ՛ք ,
Եւ զարմանալով ապշեցէ՛ք .
Վասն զի ձեր օրերուն մէջը անանկ գործ մը
պիտի գործեմ ,
Որ եթէ ձեզի պատմուի , պիտի չհաւատաք :
6 Վասնզի ահա *ես պիտի արթնցնեմ Քաղ-
դեացիները ,
Ան դառն ու արագընթաց ազգը ,
Որ իրենը չեղող բնակութիւններուն տիրելու
համար ,
Երկրիս լայնութիւնը կը պտըտի :
7 Ընիկայ սոսկալի և ահարկու է .
Ինոր դատաստանը ու իշխանութիւնը իրմէ
կ'ելլէ :
8 Ինոր ձիերը ինձերէն աւելի արագաշարժ են ,
Ու †երեկոյեան գայլերէն աւելի կատաղած են .
Եւ անոր ձիաւորները պիտի ցամքին ,
Ու անոր ձիաւորները հեռուէն պիտի գան ,
Ու Հկերակուրի վրայ արտորացող արծիւի պէս
պիտի թռչին :
9 Ընդ ինքը զրկանաց համար պիտի գան .
Դէմերնուն երեսները դէպ ի *առաջ պիտի
ըլլայ .
Ու աւազի պէս գերիներ պիտի ժողվէ :
10 Եւ անիկայ թագաւորները ծաղր պիտի ընէ .
Ու իշխանները անոր խաղալիք պիտի ըլլան .
Ընիկայ ամէն պարսպի վրայ պիտի խնդայ .
Վասն զի հող պիտի դիզէ , ու զանիկայ պի-
տի առնէ :
11 Ընաւոնը անոր միտքը պիտի փոխուի , ու պի-
տի հպարտանայ .
Եւ †աս իր զօրութիւնը իր աստուծոյն ոչխե-
լով , յանցաւոր պիտի ըլլայ :

12 ըՄինէ դուն ի յաւիտենից չես , ով իմ
Տէր Ընստուածս , իմ Սուրբս .
Պիտի չմեռնինք :
Ո՛վ Տէր՝ †զանիկայ դատաստանի համար ո-
րոշեցիր .
Ո՛վ Վէմ՝ զանիկայ յանդիմանելու համար
հաստատեցիր :
13 ‡Դուն՝ որ քու աչքերդ չարութիւն տեսնելէն
մաքուր են ,
Ու անիրաւութեան նայելու կարող չես ,
‡Ինչո՞ւ անհնաւանդներուն նայիս ,
Եմրարիշտը՝ իրմէ արդար եղողը կլլած ատեն
էնչո՞ կը լռես .
14 Ու մարդը ծովու ձուկերուն պէս կ'ընես ,
Սողուններուն պէս՝ որոնք իրենց վրայ տիրող
չունին :
15 ԼԸնոնց ամէնը կարթով կը հանէ .
Ձանոնք իր ուռկանովը կը բռնէ ,
Եւ զանոնք իր ցանցովը կը ժողվէ .
Ընոր համար կ'ուրախանայ ու կը ցնծայ .
16 Ընոր համար իր ուռկանին զոհ կը մատուցանէ ,
Ու իր ցանցին խունկ կը ծխէ .
Վասն զի անոնցմով իր բաժինը գէր ,
Ու իր կերակուրը պարարտ է :
17 Երդեօք ան պատճառաւ իր ուռկանը պիտի
պարպէ ,
Ու միշտ ազգերը կոտրելէն պիտի չդադարի :

Գլ. Բ

1 Պատասխան մը ընդունելու սպասող Եմրակումին կը ցու-
ցուի թէ պատի հաւատքով սպասել : 5 Քաղդեացւոց
վրայ հանելու դատաստանը՝ իրենց անկագութեանը , 9
ապահութեանը , 12 անպիտութեանը , 15 արբեցութեա-
նը , 18 ու կռապաշտութեանը համար :

1 Եմ ըպահպանութեանս տեղը պիտի կենամ ,
Ու պարսպին վրայ պիտի կայնիմ ,
†Ու պիտի սպասեմ , որ տեսնեմ թէ ինծի հետ
ինչ պիտի խօսի ,
Եւ թէ իմ կրած յանդիմանութեանս վրայ ինչ
պատասխան պիտի տամ :

2 Եւ Տէրը ինծի պատասխան տուաւ , ու ը-
սաւ .
Տեսիլքը †գրէ , ու տախտակներու վրայ յայտ-
նի նշանակէ ,
Որ զանիկայ կարդացողը †համարձակ կարդայ" :
3 Վասնզի *տեսիլքը տակաւին որոշուած ժամա-
նակի համար է .
Հայց վախճանին կ'արտորայ , սուտ պիտի չել-
լէ .
Թէև որ ուշանայ , անոր սպասէ .
Վասնզի †անշուշտ պիտի գայ , ետ պիտի չմնայ :
4 Ընէ՛ հպարտ Նաթդոն Հոգին իր ներսի դին
ուղիղ չէ .
Հայց Ներդարը իր հաւատքովը պիտի ապրի :
5 Վանաւանդ գինին կը հատցնէ .
‡Հպարտ մարդը հանդարտ չկենար ,
Վասնզի իր Հոգին †դերեզմանի պէս կը լայնցնէ ,
Ու մահուան պէս բլլալով՝ չկշտանար .
‡Ցտպա բոլոր ազգերը իրեն կը ժողվէ ,
Ու բոլոր ժողովուրդները իր քովը կը դիզմարէ :
6 Միթէ ասոնց ամէնը †անոր վրայ առակ պիտի
չհանեն ,
Ու անոր համար ծաղրական խօսքերով պիտի
չքնարեն .
Վայ անոր՝ որ իրենը չեղածը կը շատցնէ .
(Մինչև ե՞րբ պիտի տեւէ .)
Ու իր վրայ †գրաւներ կը բեռնաւորէ :
7 Միթէ յանկարծ քեզ խածնողներ պիտի չել-
լեն ,

† Ես . իթ . 14 : Պոր . ժգ . 41 :
† Բ Օբ . իը . 49 , 50 : Երեմ . Ե . 15 : Տես բ Մն . Լ . 6 :
Ի Երեմ . Ե . 6 : Սոփ . գ . 3 :
Ղ Երեմ . գ . 13 :
* Կամ արևելք

Ի Դան . Ե . 4 :
ը Սաղ . ղ . 2 : ղէ . 2 : Ողբ . Ե . 19 :
† ղ Թագ . ժբ . 25 : Ես . Ջ . 5 , 6 , 7 : Եզեկ . Հ . 25 :
‡ Սաղ . Ե . 5 :
† Երեմ . ժէ . 1 :

Լ Երեմ . ժգ . 16 : Եմով . գ . 2 :
—
= Ես . իա . 8 , 11 :
† Սաղ . ձէ . 8 :
‡ Ես . Ը . 1 : Հ . 8 :
† Երբ . վազէ :

† Դան . Ջ . 14 : ժա . 27 , 35 :
Ի Երբ . Ջ . 37 :
Ղ Հաբ . գ . 36 : Հառաջ . ա . 17 : Պաղ . գ . 11 : Երբ . Ջ . 38 :
Ի Բաակ . իէ . 20 : Հ . 16 :
ը Միք . բ . 4 :
‡ Կամ թռանդր ցեխ

Ու՞ քեզի նեղութիւն տուողներ պիտի չարթընանա՞ն ,
Նէ գուն անոնց աւար պիտի ըլլա՞ս :
8 [b]Որովհետեւ դուն շատ ազգեր կողոպտեցիր ,
Ինչ ալ ժողովուրդներուն բոլոր մնացորդները պիտի կողոպտեն ,
[c]Արդոց արիւններուն համար ,
Ու երկրին , քաղաքին և բոլոր անոր մէջը բնակողներուն զրկանացը համար :

9 Վա՛յ անոր՝ որ իր տանը համար [d]չար ագահութեամբ քա՜ն կը վաստկի ,
Որպէս զի [e]իր բոյնը բարձր տեղ դնէ ,
Չարին ձեռքէն զինքը ազատելու համար :
10 Շա՜տ ժողովուրդներ կոտրեցիր ,
Ու տանդ վրայ անարգանք [*]բերիր ,
Նէ քու հոգւոյդ դէմ մեղք գործեցիր :
11 Քանզի քարը՝ պատէն պիտի աղաղակէ ,
Ու գերանը՝ ըէնէֆէն փայտերուն մէջէն պատասխան պիտի տայ անոր :

12 Վա՛յ անոր՝ որ [f]արիւններով քաղաք կը շինէ ,
Ու անիրաւութեամբ աւան կը հաստատէ :
13 Չէ՞ ահաւասիկ զօրաց Տէրոջմէն էլ՞ ,
[g]Որ ժողովուրդները կրակի համար կ՚աշխատին ,
Ու ազգերը պարապ տեղը կը յոգնին :
14 Քանզի երկիրը՝ [h]Տէրոջը փառացը գիտութեամբը պիտի լեցուի ,
Ինչպէս որ ջուրերը ծովը կը ծածկեն :

15 Վա՛յ [i]ընկերիդ գինի կը խմցընես ,
Նէ քու [j]սրբեցուցիչ լմպելիքդ՝ առատ կը բաշխես ,
Որ ո՜րբևնէնդն ալ գինովցնես ,
Որպէս զի [k]անոնց մերկութիւնը տեսնես :
16 Փառքէն աւելի ամօթով կշտացար .
[l]Դուն ալ խմէ՛ , ու մերկացիր .
Տէրոջը աջ ձեռքին բաժակը քեզի պիտի դառնայ ,
Նէ քու փառացդ վրայ անարգանք պէտք գայ :
17 Քանզի Լիբանանին զրկանքը քեզ պիտի ծածկէ ,
Ու գազաններուն յափշտակութիւնը պիտի վախցընէ ,
[m]Արդոց արիւններուն համար ,
Ու երկրին , քաղաքին և բոլոր անոր մէջը բնակողներուն զրկանացը համար :

18 [n]Ի՞նչ օգուտ ունի արուեստաւորին քանդակած կուռքը ,
Զուլածոյ կուռքը , և [o]ստութիւն սորվեցնողը ,
Որ շինողը՝ իր շինած բանին ապաւինի ,
Ու [p]համր կուռքեր շինէ :
19 Վա՛յ անոր՝ որ փայտին կ՚ըսէ . Արթնցիր ,
Նէ համր քարին՝ Կեր .
Միթէ անիկայ [q]ըսե՞լ պիտի սորվեցընէ .
Հա՛ անիկայ ոսկիով ու արծաթով պատած է .
[r]Հայց անոր մէջը ամենևին հոգի չկայ :
20 Սակայն [s]Տէրը իր սուրբ տաճարին մէջն է .
[t]Ընոր երեսին առջևը լռութիւն կեցիր՝ ով բոլոր երկիր :

ԳԼ . Գ

1 Ամբակում իր աղօթքին մէջ Աստուծոյ վեհափառութենէն կը սարսափի . 17 Իր հաստատուն հաւատքը :

1 [u]Շիկիովնոթի վրայ . Ամբակում մարգարէին աղօթքը :

2 Ո՛վ Տէր՝ քու լուրդ լսեցի , ու վախցայ .
Տէր , քու գործդ տարիներուն մէջը նորոգէ , ո՛վ Տէր .
Տարիներուն մէջը գիտցուր .
Բարկութեան մէջ ողորմութիւն յիշէ :

3 Աստուած Թեմանէն գայ ,
[v]Ու Սուրբը Փառան լեռնէն . (Սելայ .)
Ընոր փառքը երկինքը ծածկեց .
Ու երկիրը անոր գովութեամբը լեցուեցաւ :
4 Նէ անոր պայծառութիւնը լուսոյ պէս էր .
Ընոր ձեռքէն՝ ճառագայթներ կ՚ելլէին ,
Ու անոր զօրութեանը ծածկոյթը հոն էր .
5 [w]Ընոր առջևէն ժանտախտը կ՚երթար ,
Նէ անոր ոտքերուն հետևէն [x]‖հրատապնապ տենդը՝ կ՚ելլէր :
6 Ընդկայ կայնեցաւ , ու երկիրը չափեց .
Նայեցաւ , և ազգերը դողացուց .
[y]Ու էյաւիտենական լեռները փշրուեցան ,
Նէ վաղեմի բլուրները խոնարհեցան .
Ընդկայ յաւիտենական ճամբաներ ունի :

7 [z]Կուշանի վրանները նեղութեան տակ տեսայ .
Մադիամու երկրին վրանները դողացին :
8 Միթէ գետերուն բարկացա՞ւ Տէրը ,
Կու սրտմտութիւնդ գետերուն վրա՞յ էր ,
Բարկութիւնդ ծովուն վրա՞յ էր ,
[a]Որ քու ձիերդ , ու փրկութեան կառքերդ հեծար :
9 Կու աղեղդ բոլորովին մերկ եղաւ ,

---

[b] Նա . ԼԺ . 1 :
[c] Հմմտ . Ե . 17 :
[d] Նա . Ե . 13 :
[e] Նմմտ . Խե . 16 : Բզդ . Ե :
[*] Նէբ . խորհեցար ,
[f] Նմմտ . Իբ . 13 : Նդեկ . Խդ . 9 : Միք . գ . 10 : Նաե . գ . 1 :
[g] Նմմտ . ծա . 58 :
[h] Նա . ԺԱ . 9 :
[i] Նէբ . տաքութիւնդ
[j] Ծն . ի . 22 :
[k] Նմմտ . Խե . 26 , 27 : ծա . 57 :
[l] Հմմտ . Բ . 8 , 14 : Ովաբ . 3 . 2 :
[m] Սաղ . ՃԺԵ . 5 : ա Կոր . ժբ . 2 :
[n] Սաղ . ՃԼԵ . 17 :
[o] Սաղ . ԺԱ . 4 :
[p] Սոփ . ա . 7 : Ովաբ . բ . 13 :
—
[q] Կամ Սկզբնաբար . տես Սաղ . է ին վերնագիրը :
[r] Օր . Լգ . 2 : Գատ . է , 4 : Սաղ . կե . 7 :
[s] Տես Նաե . ա . 3 :
[t] Բ Օր . Լ . 24 :
[u] Կամ կայծակ . Սաղ . ԺԸ . 8 :
[v] Նաե . ա . 5 :
[w] Ովն . խե . 26 :
[x] Կամ Աքիլեսպիայի
[y] Բ Օր . Լգ . 26 , 27 : Սաղ . ՃԳ . 3 : Հմմտ . 15 :

Իսրայէլի ցեղերուն ըրած երդումներուդ՝ ու
ինծի խօսքիդ պէս։ (Թուոց։)
Երկիրը գետերով պատուեցիր։
10 Լեռները քեզ տեսան՝ ու դողացին։
Ջուրերուն յորդութիւնը անցաւ։
Ընդունդը իր ձայնը տուաւ՝
Ու ձեռքերը վեր վերցուց։
11 Արեգակ ու լուսինը իրենց կարգին մէջը կայ-
նեցան։
Նետերուդ լուսովը՝
Նիզակիդ պայծառութեան
նոցա քալեցին։
12 Երկիրն վրայ սրտմտութեամբ պտըտեցար՝
Ու բարկութեամբ հազգերը կոխեցիր։
13 Ժողովուրդիդ փրկութեանը համար՝
Օծեալիդ հետ փրկութեան համար ելար։
Ընօրէնին տունէն գլուխ ձգեցիր՝
Ժիր մինչև պարանոցը բանալով։ (Թուոց։)
14 Իրենց գաւազաններովը իրենց գլխաւորներուն
գլուխը խորտակեցիր։
Ցրուիլ ընելու համար փոթորիկի պէս եկան։
Ընծց ուրախութիւնը՝ տնանկը գաղտուկ ու-
տելու պէս էր։
15 Ձիերովդ ծովուն վրայ՝
Շատ ջուրերուն խառնուածքը վրայ քալեցիր։
16 Լսեցի՝ ու իմրաս սարսափեցաւ։
Ձայնէն շրթունքներս դողացին։
Ոսկորներուս մէջը փտութիւն մտաւ՝
Ու եղած տեղս սարսափեցայ՝
Որ հանգստութիւն ունենամ նեղութեան օրը՝
Երբոր ժողովուրդին ելլէ անոր որ իր գունդե-
րովը անոր վրայ պիտի յարձակի։

17 Թէև թզենին ընձիւղ չտայ՝
Ու որթերու վրայ պտուղ չըլլայ՝
Ձիթենիին բերքը սուտ՝
Ու արտերը կերակուր չտան՝
Փարախէն ոչխարը կտրի՝
Ու գոմերու մէջ արջառ չըլլայ՝
18 Սակայն ես Տէրոջմով պիտի ցնծամ։
Իմ փրկութեանս Աստուծմով պիտի ուրա-
խանամ։
19 Տէր Եհովան իմ զօրութիւնս է՝
Ու իմ ոտքերս եղնիկի ոտքերուն պէս պիտի
ընէ՝
Ու զիս իմ բարձր տեղերուս վրայ պիտի
պտըտցընէ։

Գլխաւոր երգնցողին՝ իմ չաբնելու նուա-
գարաններուս վրայ։

ՄԵՐԳԵՐԼՈՒԹԻՒՆ ՍՈՓՈՆԻԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ը

1—18 Օձանացան մեղքերու համար Աստուծոյ անաչառ
դատաստանները Հուդայի դէմ։

1 Տէրոջը խօսքը՝ որ Եզեկիայի որդւոյն Ամա-
րիայի որդւոյն Կողողիայի որդւոյն Կուսիի
որդւոյն Սոփոնիային եղաւ՝ Հուդայի թագա-
ւորին Ամոնի որդւոյն Յովսիային օրերը։

2 Երկրի երեսէն ամէն բանը բոլորովին պիտի
կորսընցընեմ՝ կ'ըսէ Տէրը։
3 Մարդը ու անասունը պիտի կորսընցընեմ։
Երկինքին թռչուունները՝ ու ծովուն ձուկերը՝
Ու գայթակղութիւնները ամբարիշտներուն
հետ պիտի կորսընցընեմ՝
Ու երկրէս երեսէն մարդը պիտի կտրեմ՝ կ'ը-
սէ Տէրը։

4 Ու իմ ձեռքս Հուդայի վրայ՝
Ու Երուսաղէմի բոլոր բնակիչը վրայ պիտի
երկրնցընեմ։
Ու տես տեղէս բնաջինջ պիտի ընեմ Բահա-
ղին մնացորդը՝
Քուրմերուն անունը՝ քահանաներուն հետ՝
5 Ու տանիքներու վրայ երկինքի զօրքերուն եր-
կրպագութիւն ընողները՝
Ու երկրպագութիւն ընելով՝ Տէրոջմով եր-
դում ընողները՝
Ու Մելքոմով երդում ընողները՝
6 Ու Տէրոջմէ ետ դարձողները՝ ու Տէրը չըզ-
փնտռողները՝
Ու զանիկայ չխնդրողները։

7 Տէր Եհովային առջեւը լուռ կեցիր։
Քանզի Տէրոջը օրը մօտ է։

ա Օր. ԼԲ. 13։ ԼԳ. 29։
գ Ովս. դ. 3։
բ Նզեկ. Է. 19։ ժդ. 3, 4, 7։ Ասատ. ժդ. 41։
ե դ Թագ. իդ. 4, 5։
զ Ովս. Ժ. 5։
է դ Թագ. իդ. 12։ Երեմ. ժԹ. 13։
ը դ Թագ. ժը. 21։ դ Թագ. ժԷ. 33, 41։
թ Նա. խը. 1։ Ովս. դ. 15։
ժ Հես. իդ. 7։ դ Թագ. ժա. 33։
ժա Նա. ա. 4։ Երեմ. բ. 13, 17։ ժԸ. 6։
ժբ Ովս. Է. 7։
ժգ Ամբ. բ. 20։ Զաք. Բ. 13։
ժդ Նա. ժդ. 6։

ᵃՎանզի Տէրը զոհ պատրաստեց , իր կոչեա-
կանները ᵇ*հրաւիրեց :
8 Եւ պիտի ըլլայ որ Տէրոջը զոհին օրը՝
ᶜԻշխանները ու թագաւորին տղաքները ,
Ու բոլոր օտար զգեստ հագնողները պիտի
պատժեմ :
9 Եւ ան օրը սեմին վրայէն բոլոր ցատկողները՝
Իրենց տիրոջը տունը զրկանքով ու նենգու-
թեամբ լեցնողները պիտի պատժեմ :
10 Ու պիտի ըլլայ որ ան օրը՝ կ'ըսէ Տէրը ,
ᵈՁկանց դունէն աղաղակի ձայն ,
Եւ Մասնայէն հառաչանք ,
Ու բլուրներէն մեծ կոտորած պիտի ըլլայ :
11 ᵉՂղձացէք՝ ով Մաքթեսի բնակիչները .
Վանզի բոլոր վաճառական ժողովուրդը կոր-
սուեցաւ .
Կորոր արծաթի բեռնողները կտրեցան :

12 Ու պիտի ըլլայ որ ան ժամանակը՝
Երուսաղէմը ճրագներով պիտի քննեմ ,
Ու ᶠգինուի պէս իրենց մրուրին վրայ հանգիստ
նստող մարդիկները պիտի պատժեմ ,
Որոնք իրենց սրտին մէջը կ'ըսեն .
Տէրը ոչ բարիք պիտի ընէ , և ոչ չա-
րիք :
13 Եւ անոնց ստացուածքը՝ աւար ,
Ու անոնց տուները՝ աւերակ պիտի ըլլան .
Եւ տուներ պիտի շինեն , բայց ᵍանոնց մէջը
պիտի չբնակին ,
Ու այգիներ պիտի տնկեն , բայց ʰանոնց գի-
նին պիտի չխմեն :

14 ᶦՏէրոջը մեծ օրը մօտ է ,
Մօտ է , ու խիստ կ'արագոյ .
Տէրոջը օրուան ձայնը կո՛ղոյ .
Հզօրաւորը հոն դառնապէս պիտի աղաղակէ :
15 ᵏՆո՛ւ օրը՝ բարկութեան օր է .
ˡՑաղութեան ու տառապանաց օր ,
Կործանման ու աւերման օր ,
Խաւարի ու մէգի օր ,
Ամպի ու մառախուղի օր է .
16 Պարսպաւոր քաղաքներու դէմ ,
Եւ բարձր աշտարակներու դէմ՝ ᵐփողի ու
աղաղակի օր է :
17 Ու մարդիկները նեղութեան մէջ պիտի ձգեմ .
Եւ ⁿկոյրերու պէս պիտի պտըտին ,
Վանզի Տէրոջը դէմ մեղք գործեցին .
Ու Նանոնց արիւնը փոշիի պէս ,
Ու մարմինները ᵒաղբի պէս պիտի թափուի :

18 ᵖՏէրոջը բարկութեան օրը՝
Ոնոնց արծաթը ու ոսկին անգամ
Չկրնան ազատելու կարող պիտի ըլլան .
Ամբողջ աշխարհը ᵠանոր նախանձին կրա-
կովը պիտի սպառի .
Վանզի ᵠանիկայ խիստ շուտով երկրին բոլոր
բնակիչները պիտի հատցընէ :

ԳԼ . Ը

1 Ազգերուն յորդորանք մը : 4 Փղշտացւոց , 8 Մո-
վաբի ու Ամմոնի , 12 Եթովպիայի ու Ասորեստանի
դատաստանները :

1 †Քննեցէք ձեր անձերը , քննեցէք՝՝ ,
Ո՛վ չամչցող ազգ ,
2 Դեռ նախասահմանութիւնը չծնած ,
Օրը ᵃմղձի պէս չանցած ,
Դեռ ᵇՏէրոջը սաստիկ բարկութիւնը ձեր վրայ
չեկած ,
Դեռ Տէրոջը բարկութեան օրը ձեր վրայ չե-
կած :
3 ᶜՏէրը փնտռեցէք՝ ᵈով երկրիս բոլոր խոնարհ-
ները ,
Դուք որ անոր իրաւունքը ᵉի գործ կը դնէք .
Արդարութիւն փնտռեցէք , խոնարհութիւն
փնտռեցէք ,
ᶠԴուցէ Տէրոջը բարկութեան օրը պահուիք :
4 Վանզի ᶢԳազան պիտի թողուի .
Ասկաղոնը ամայի պիտի ըլլայ .
Աշդոդտօսը ʰկէս օրուան ատենը պիտի վռըն-
տեն .
Եւ Եկկարոնը արմատէն պիտի խլուի :
5 Վա՛յ ⁱԾովիզներուն բնակողներուն , Քերեթի-
ներուն ազգին .
Տէրոջը խօսքը քեզի դէմ է , ով ᵏՓղշտա-
ցւոց երկիրը Քանան .
Վնդ ալ պիտի աւերեմ , անանկ որ բնակիչ
չմնայնաս :
6 Եւ Ծովիզներուն՝ հովիւներու ˡընակարանները ,
ո՜ աւազաններ՝՝ ,
Ու ᵐՀօտերու փարախներ պիտի ըլլայ :
7 Եւ Ծովիզները՝ Յուդայի տանը ⁿմնացորդին
պիտի ըլլայ .
Հոն պիտի արածին .
Իրիկունը Ասկաղոնի տուներուն մէջ պիտի
պառկին .
Վանզի անոնց Տէր Աստուածը Նանոնց այցե-
լութիւն պիտի ընէ .
Եւ ᵒանոնց դերութիւնը պիտի դարձնէ :

---

† Կամ Հաւղումեցէք՝ Հաւղումե-
ցէք . Հաւիլ . բ . 16 :
ա Հոր . իւ . 18 : Ասղ . ա . 4 :
Նս . ժէ . 13 : Ովս . ժդ . 3 :
բ Դ Թագ . իդ . 26 :
գ Սաղ . ձէ . 4 : Ամով . է . 6 :
դ Սաղ . հզ . 9 :
ե Հաւիլ . բ . 14 : Ամով . է .
15 : Հաղն . գ . 9 :
զ Երեմ . խէ . 4 , 5 : Երկն .
իե . 15 : Ամով . ա . 6 , 7 , 8 :
է Ամր . 2 , 3 :

ը Երեմ . գ . 4 : ժե . 8 :
թ Երկն . իե . 16 :
ժ Հես . ժդ . 3 :
ի Կամ գետաձիսր բնակարան-
ներ ,
լ Տես Նս . ժէ . 2 : Ամր 14 :
խ Նս . ժա . 11 : Ալք . գ . 7 :
է . 7 , 8 : Ընգ . ա . 12 : բ .
2 : Ամր 9 :
ծ Նէ . գ . 31 : Ղու . ա . 68 :
կ Սաղ . ձիգ . 1 : Երեմ . իե .
14 : Պէ . գ . 20 :
օ Աք . իե . 5 , 6 :
ֆ Երեմ . գ . 4 : ժե . 8 :
ք Երկն . իե . 16 :
ռ Հես . ժդ . 3 :
ս Կամ գետաձիսր բնակարան-
ներ ,
տ Տես Նս . ժէ . 2 : Ամր 14 :
ր Նս . ժա . 11 : Ալք . գ . 7 :
է . 7 , 8 : Ընգ . ա . 12 : բ .
2 : Ամր 9 :
ց Նէ . գ . 31 : Ղու . ա . 68 :
ւ Սաղ . ձիգ . 1 : Երեմ . իե .
14 : Պէ . գ . 20 :

8 [ա]Ոմանքին նախատինքը ,
Ու [բ]Ամենի որդւոցը Հայհոյութիւնները լսեցի ,
Որ անոնք իմ ժողովուրդս նախատեցին ,
Ու [գ]անոնց սահմանին դէմ Հպարտացան :
9 Ընո՛ր համար Իսրայէլին Աստուածը՝ զօրաց
Տէրը այսպէս կ՚ըսէ .
Կենդանի եմ ես , որ [դ]Ոմանը Սոդոմի պէս ,
Ու [ե]Ամենի որդիքը Գոմորի պէս՝
[զ]Եղինճներու կալուածք , և աղի հանք ,
Ու յաւիտեան ամայութիւն պիտի ըլլայ .
[է]Իմ ժողովուրդիս մնացորդը զանոնք պիտի
յափշտակէ ,
Ու իմ ազգիս մնացորդները զանոնք պիտի ժա-
ռանգեն :
10 Սիկայ [ը]անոնց Հպարտութեանը համար ի-
րենց պիտի ըլլայ .
Քանզի անոնք զօրաց Տէրոջը ժողովուրդը նա-
խատեցին ,
Ու անոր դէմ Հպարտացան :
11 Տէրը անոնց վրայ ահարկու պիտի ըլլայ .
Քանզի անիկայ երկրիս բոլոր աստուածները
բնաջինջ պիտի ընէ ,
Նէ [թ]ազգաց բոլոր կղզիները՝
Մէն մէկը իր տեղէն՝ երկրպագութիւն պի-
տի ընեն անոր :

12 [ժ]Դուք ալ՝ ով Եթովպացիք՝
Իմ սրոյս պիտի սպաննուիք :

13 Նէ անիկայ իր ձեռքը հիւսիսին վրայ պի-
տի երկնցընէ ,
Ու [ի]Ասորեստանցին պիտի կորսընցընէ .
Նէ Նինուէն աւերակի ,
Որ անապատի պէս չոր երկրի պիտի դարձընէ .
14 Նէ [լ]անոր մէջը հօտեր՝
[խ]Ազգաց բոլոր գազանները պիտի պառկին .
[ծ]Հաւալուսը ու ոզնին ալ՝
Անոր խոյակներուն մէջ տնզուածքը դիշերը
պիտի անցընեն .
Պատուհաններէն ձայն պիտի ՚ի՛ջնէ .
Սեմերուն մէջ աւերում պիտի ըլլայ .
Քանզի [կ]եղեւնափայտը պիտի քակուի :
15 [ձ]Ուրախասէր քաղաքը ասիկայ է , [հ]որ ապա-
հովութեամբ կը բնակէր ,
[ղ]Որ իր սրտին մէջը կ՚ըսէր թէ՝
Ես եմ , ու ինծմէ ուրիշ չկայ .
[ճ]Ընչպէս աւերակ , ու գազանաց խշտի եղաւ .
Ընկէ ամէն անցնողը [մ]պիտի սուլէ , ու [յ]ձեռ-
քը պիտի շարժէ :

ԳԼ. Գ

1 Երուսաղէմը ստոյգ կը յանդիմանուի զանազան մեղքե-
րու համար . 8 կը քաջալերուի որ Իսրայէլին դերեզմա-
նութեանը սպասէ , 14 ու անոր Աստուծով փրկուելուն
համար ուրախանայ :

1 [ա]Այ ապստամբ ու պիղծ քաղաքին ,
[բ]Հարստահարութիւն ընող քաղաքին :
2 [գ]Ձայն մտիկ չըրաւ , [դ]խրատ չընդունեց .
Տէրոջը չապաւինեցաւ , իր Աստուծոյն չմօ-
տեցաւ :
3 [ե]Ընո՛ր իշխանները անոր մէջը մնչող առիւծ-
ներ են .
Ընո՛ր դատաւորները [զ]երեկոյեան գայլեր են ,
Որ մինչև առտու բան մը չեն թողուր :
4 Ընո՛ր [է]մարգարէները անպարկած ու նենգաւոր
մարդիներ են .
Ընո՛ր քահանաները սրբութիւնը պղծեցին ,
Ու Օրէնքը բռնադատեցին :
5 [ը]Բայց Տէրը [թ]անոր մէջն է .
Անիկա անօրէնութիւն չգործեր .
Առտուէ առտու իր իրաւունքը ի լոյս կը հա-
նէ , ու նո՛ր չմնար .
Այլ [ժ]անիրաւը ամչնալ չգիտեր :
6 Ազգերը բնաջինջ ըրի .
Անոնց աշտարակները կործանեցան .
Անոնց փողոցները աւերեցի ,
Անոնք որ անոնցմէ անցնող չըլլայ .
Անոնց քաղաքները ամայացան ,
Անմարդ ու անբնակ եղան :
7 [ի]Ըսի որ՝ Դուն անշուշտ ինծմէ պիտի վախնաս ,
Ու խրատ պիտի ընդունիս .
Նէ անոր բնակարանը բնաջինջ չըլլայ ,
Որչափ որ զանիկայ պատժեմ .
Սակայն անոնք կանուխ նէան ,
Ու [լ]իրենց բոլոր գործքերը ապականեցին :

8 Ուրեմն [խ]ինծի սպասեցէք , կ՚ըսէ Տէրը ,
Մինչև ան օրը՝ որ որսի համար ոտք եղեմ .
Քանզի իմ վճիռս [ծ]ազգերը ժողվել ,
Թագաւորութիւնները գումարել է ,
Որ անոնց վրայ իմ սրտմտութիւնս՝
Իմ բոլոր սաստիկ բարկութիւնս թափեմ .
Քանզի բոլոր երկիրը իմ [կ]նախանձիս կրակովը
պիտի սպառի :

9 Վա՛տն ալ ան ժամանակը ժողովուրդներուն
[ձ]բիւրեղէնը՝
Աւրուր շրթունքներու պիտի դարձընեմ ,

ա Երեմ. խը. 27։ Եզեկ. իե. 8։
բ Եզեկ. իե. 3, 6։
գ Երեմ. խե. 1։
դ Ես. ԺԳ։ Երեմ. խը։ Եզեկ. իե. 9։ Ամով. բ. 1։
ե Ամով. ա. 13։
զ Ծեփ. ԺԶ. 25։ ՚ի Օր. իե. 23։ Ես. ԺԹ. 19։ Երեմ. խե. 18։ Ծ. 40։
է Ազգ. 7։
ը Ես. Ժ. 6։ Երեմ. խը. 29։
թ Ծեփ. Ժ. 5։
ժ Ամ. ա. 11։ Հօվ. գ. 21։
ի Ես. ԺԷ. 1։ ԻԶ. 4։ Երեմ. խղ. 9։ Եզեկ. Հ. 9։
լ Ամ. ԺԷ. 13։
խ Ես. Ժ. 12։ Եզեկ. լա. 3։ Նաւ. ա. 1։ բ. 10։ գ. 15, 18։
ծ Ազգ. 6։
կ Ես. ԺԳ. 21, 22։
հ Ես. ԼՀ. 11, 14։
ձ Երեմ. իբ. 14։

ղ Ես. խէ. 8։
ճ Հայտ. ԺԲ. 7։
մ Հայտ. իէ. 23։ Ովս. բ. 15։ Եզեկ. իէ. 36։
յ Նաւ. գ. 19։
—
ն Երեմ. իբ. 21։
շ Երեմ. Ե. 3։
ո Եզեկ. իբ. 27։ Միք. գ. 9, 10, 11։
չ Ելմ. ա. 8։
պ Երեմ. իդ. 11, 22։ Ովս. ա. 14։ Ովս. թ. 7։
ջ Եզեկ. իբ. 26։
ռ Ը Օր. Հբ. 4։
ս Ազգ. 15, 17։ Տես Մեք. գ. 11։
վ Երեմ. գ. 3։ Ձ. 15։ Ը. 12։
տ Երեմ. Ը. 6։
ր Ծեփ. գ. 12։
ց Ամ. իէ. 14։ Հէ. 34։ Ընաակ. ի. 22։
ւ Հագէ. գ. 2։
փ Դ. ա. 18։

Ամէն ամենքը Տէրոջը անունը կանչեն ;
Ու մէկ *սրտով անոր ծառայութիւն ընեն :
10 Երեմիայի գետերուն անդիի կողմէն
Իմ աղօթողներս , իմ ցրուածներուս աղջիկը՝
Իմ ընծաս պիտի բերեն :
11 Ընդ որը պիտի չամչնաս քու բոլոր գործքերէդ ,
Որոնցմով ինծի դէմ յանցանք ըրիր .
Վասնզի անմիջապէս քու մէջէդ պիտի
վերցընեմ .
Ու ալ յիմարի պէս սուրբ լեռանս վրայ գոռո-
զութիւն պիտի չընես :
12 Ու քու մէջդ խոնարհ ու աղքատ ժողովուրդ՝
Ձնոցդրդ պիտի թողում ,
Ու Տէրոջը անունը պիտի յուսան :
13 Իսրայէլին մնացորդը անօրէնութիւն պիտի
չընեն ,
Ու սուտ պիտի չխօսին ,
Ու անոնց բերնին մէջ նենգաւոր լեզու պիտի
չգտնուի .
Վասնզի հանգիստ պիտի արածին , ու պիտի
պառկին ,
Ու վախցընող պիտի չըլլայ :

14 Ցնծա , ով Սիօնի աղջիկ ,
Բարձրաձայն աղաղակէ , ով Իսրայէլ .
Խրոխտ սրտով ուրախ ու զուարթի եղիր ,
Ով Երուսաղէմի աղջիկ :
15 Տէրը քու դատաստաններդ վերցուց ,
Քու թշնամիդ վռնտուց .
Իսրայէլին թագաւորը՝ Տէրը՝ քու մէջդ է .
Որէմն ալ չարիք պիտի չտեսնես :

16 Ընդ օրը Երուսաղէմին պիտի ըսուի . Ով
վախնար ,
Սիօնին՝ Ձեռքերդ չթուլնան :
17 Քու Տէր Աստուածդ՝ քու մէջդ զօրաւոր է ,
Ընդկայ *եղ պիտի փրկէ .
Ընդկայ քեզի համար ուրախութեամբ պիտի
զուարճանայ ,
Իր սիրովը *նոր թողութիւն պիտի տայ ,
Ու քու վրադ ցնծութեամբ պիտի ուրախա-
նայ :
18 Հանդիսաւոր ժողովոյն համար տրտմածները
պիտի ժողվեմ ,
Որոնք քեզմէ էին ,
Որ անոնց վրայ նախատինքը բեռ էր :
19 Ընդ ես ան ժամանակը՝ քու բոլոր նեղիչներդ
պիտի սպառեմ .
Ու կաղը պիտի ազատեմ , ու վռնտուածը
պիտի ժողվեմ .
Ու զանոնք դովելի ու անուանի պիտի ընեմ
Ընդ բոլոր երկիրներուն մէջ՝ ուրկից նախատինք
կրեր էին :
20 Ընդ ատեն ձեզ *նոր պիտի բերեմ ,
Ու ատեն ձեզ պիտի ժողվեմ .
Վասն զի երկրիս բոլոր ժողովուրդներուն մէջ
ձեզ անուանի ու դովելի պիտի ընեմ ,
Երբոր ձեր դերութիւնը ձեր աչքերուն առջեւ
հա դարձընեմ , կ'ըսէ Տէրը :

ՄԱՐԳԱՐԻՒԹԻՒՆ ԱՆԳԵԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Ընդ կը յանդիմանէ ժողովուրդը՝ որ ապաշխարին չհնա-
զանդութեանը համար անհոգութիւն կ'ընէին , 7 չհնազանդութիւնը
առաջ տանելու կը դրդռէ զանոնք . 12 Աստուծոյ օգ-
նութիւնը կը խոստանայ անոնց՝ երբոր իրենք յօժարա-
մտութեամբ գործը առաջ տանին :

1 Ձայնիդ թագաւորին երկրորդ տարին վեցե-
րորդ ամիսը՝ ամսուն առաջին օրը՝ Տէրոջը
խօսքը Ընդկէ մարգարէին ձեռքովը Յուդայի
իշխանին Սաղաթիէլեան Օբդարաբելին , ու
մեծ քահանային՝ Յովսադեկեան Յեսուին և-
2 դաս , ըսելով . Օրդաց Տէրը կը խօսի ու այս-

* Եբր . ուսով
† Տ՚ես Սաղ . կը . 31 : Եսա . ժբ . 1 , 7 : կ . ֆ , ՃԸ : Մատ . ա . 11 : Գործ . ը . 27 :
‡ Երեմ . է . ֆ : Միք . գ . 11 : Մատ . գ . 9 :
§ Եսա . ժգ . 32 : Օբդ . ժա . 11 : Մատ . է . 2 : ա Պօր . ա . 27 , 28 : Հակ . բ . 5 :
¶ Միք . գ . 7 : Գաղ . բ . 7 :
# Եսա . կ . 21 :
‖ Եսա . կդ . 8 : Հայտ . ժգ . 5 :
** Երեմկ . ԼԳ . 28 : Միք . գ . 4 : է . 14 :
†† Եսա . ժբ . 6 : ծգ . 1 : Օբդ . բ . 10 : ԹԻ . 9 :
‡‡ Հոէլ . ա . 49 :
§§ Հբր 5 , 17 : Երեմկ . խը . 35 : Հայտ . է . 15 : իա . 3 , 4 :
¶¶ Եսա . լԸ . 3 , 4 :
Երբ . ժբ . 12 :
*** Հբր 15 :

ՊԷս կ'ըսէ : Ես ժողովուրդը կ'ըսէ թէ , Ժա-
մանակը չէ հասած , Տէրոջը տունը չվնելու
3 ժամանակը : Ընդ Ընդկ մարգարէին ձեռքովը
Տէրոջը խօսքը եղաւ , ըսելով .
4 Արդեօք ժամանակ է որ դուք ձեզ ուռնացած
տուներուդ մէջ բնակիք ,
Ու աս տունը աւերակ մնայ :
5 Սակայն հիմա զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ .
Ձեր ճամբաներուն վրայով մտածեցէք :
6 Հասւ ցանեցիք , բայց քիչ բերիք .
Կերաք , բայց չկշտացաք .
Խմեցիք , բայց ծարաւնիդ չանցաւ ցիք .

— Բ Օբ . Է . 9 : Եսա . կբ . 5 : կէ . 19 : Երեմ . ԼԲ . 41 :
— Ագգ . բ . 6 :
Հ Երզկ . ԼԴ . 16 : Միք . գ . 6 , 7 :
Ա Եսա . ժա . 12 : իէ . 12 : ծչ . 8 : Երզկ . իբ . 25 : ԼԳ . 13 : լէ . 21 : Ամով . ի . 14 :
—
— Երզ . գ . 24 , է . 1 : Օբդ . ա . 1 :
Բ ա Պն . գ . 17 , 19 : Երզ . ֆ . 2 : Պատ . ա . 12 : Յհ . գ . 27 :
Գ ա Պն . գ . 15 :
Դ Երզ . գ . 2 : է . 2 :
Ե Երզ . է . 1 :
Զ Բ Ծնած . է . 2 : Սաղ . ՃԼԲ . 3 , ՃԸ :
Է Ագ . գ . 40 : Հմր 7 :
Ը Բ Օբ . իԲ . 38 : Ովս . գ . 10 : Միք . Ձ . 14 , 15 : Գաղ . բ . 16 :

Հագուեցաք , բայց չտաքցաք ։
Ու [b]վարձքով բանողը՝ ծակ քսակի համար
կը վաստկի իր վարձքը ։

7 Օրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ ։
Ձեր ճամբաներուն վրայով մտածեցէք ։
8 Լեռը երթաք , փայտ բերէք ,
Ու տունը շինեցէք , և անոր պիտի հաճիմ ,
Ու պիտի փառաւորիմ , կ՚ըսէ Տէրը ։
9 [c]Հարուստ նայեցաք , և ահա քիչ եղաւ ։
Ձեր տուները անգամ բերիք , [d]բայց անոր
վրայ փչեցի ։
Ինչո՞ւ համար՝ կ՚ըսէ զօրաց Տէրը ։
Իմ տանս համար , որ անիկայ աւերակ է ։
Ու ձեզմէ ամէն մէկը իր տունը կը վազէ ։
10 Ընոր համար [e]երկինքը ձեր վրայէն էր ցօղը
ետ կը պահէ ,
Ու երկիրն ալ իր պտուղը չտաւ ։
11 Ու ես երկրի վրայ , ու լեռներուն վրայ ,
Ու ցորենին վրայ , ու դինիին վրայ , ու եղէն
վրայ ,
Ու գետնի բերքերուն վրայ ,
Ու մարդոց վրայ , ու անասուններուն վրայ ,
Ու [f]ձեռաց բոլոր վաստակին վրայ՝ [g]երաշ-
տութիւն կանչեցի ։

12 [h]Ընտ առնոր Սաղաթիէլեան Օրաբաբէլը ,
ու մեծ քահանայ Յովսեդեկեան Յեսուէ , և
ժողովուրդին բոլոր մնացորդը մտիկ ըրին իրենց
Տէր Աստուծոյն ձայնին , ու Ընդէ մարգարէին
խօսքերուն , [i]ինչպէս որ իրենց Տէր Աստուածը
զանիկայ խրկեր էր . ու ժողովուրդը Տէրոջը
13 երեսէն վախցաւ ։ Ու Տէրոջը դեսպանը Ընդէ
Տէրոջը դեսպանութեամբը ժողովուրդին
խօսեցաւ , ու ըսաւ . [j]Ես ձեզի հետ եմ , կ՚ը-
14 սէ Տէրը ։ [k]Ու Տէրը՝ [l]Յուդայի իշխանին՝
Սաղաթիէլեան Օրաբաբէլին հոգին , ու մեծ
քահանային Յովսեդեկեան Յեսուէին հոգին ,
և ժողովուրդին բոլոր մնացորդին հոգին ար-
թընցուց . [m]ու գացին , և իրենց Աստուածին՝
15 զօրաց Տէրոջը տունը մէջ աշխատեցան , Դա-
րեհ թագաւորին երկրորդ տարին՝ վեցերորդ ամ-
սուն քսանուչորսերորդ օրը ։

ԳԼ · Բ

1 Աթգարէն կը քաջալերէ ժողովուրդը որ բոլոր զօրով գործեն , խոստանալով որ առջի տաճարին փառքէն աւելի պիտի ըլլայ աս երկրորդին փառքը ։ 10 Սուրբ ու անսուրբ բաներուն օրինակովը կը ցուցընէ թէ իրենց մեղքերը գործին արդիւք կ՚ըլլան ։ 20 Աստուծոյ խոստումները Օրաբաբէլին կը տուէ ։

1 Եօթներորդ ամսուն քսանուվեցերորդ օրը
Ընդէ մարգարէին ձեռքովը Տէրոջը խօսքը

[a] Օրաբ · ը · 10 ։
[b] Կաւ · բ · 16 ։
[c] Կաւ · բ · 17 ։
[d] Կա · ի · 19 ։ [e] Օր · իը · 23 ։ [f] Ծագ · ը · 35 ։
[g] Կաւ · բ · 17 ։
[h] Ագ · ժէ · 1 ։ [i] Ծագ · ը · 1 ։
[j] Կզր · և · 2 ։
[k] Ասո · իը · 20։ [l] Հագ · ը · 21 ։
[m] Կզր · և · 2 , 8 ։

2 եղաւ , ըսելով . Խօսա Յուդայի իշխանին՝ Սա-
ղաթիէլեան Օրաբաբէլին , ու մեծ քահանային՝
Յովսեդեկեան Յեսուէին , և ժողովրդեան մնա-
ցորդին խօսէ ու ըսէ .

3 [n]Ձեր մէջը մնացած ո՞վ կայ ,
Որ աս տունը իր առջի փառաւորութեամբը
տեսած ըլլայ .
Ու հիմա զանիկայ ի՞նչպէս կը տեսնէք ,
[o]Միթէ ասիկայ անոր քովը ոչինչ բանի մը պէս
չէ՞ ձեր աչքերուն առջեւ ։
4 Բայց արդ [p]զօրացէ՛ ո՛վ Օրաբաբէլ , կ՚ըսէ
Տէրը .
Ու ո՛վ Յովսեդեկեան Յեսու մեծ քահանայ՝
զօրացի՛ր .
Ու դուք՝ ո՛վ երկրին բոլոր ժողովուրդը՝
Օրացէ՛ք , կ՚ըսէ Տէրը , ու աշխատեցէ՛ք .
Որովհետեւ ես ձեզի հետ եմ , կ՚ըսէ զօրաց Տէրը ,
5 [q]Ինչպէս որ ձեր Եգիպտոսէն ելած ատենը՝ ձե-
զի հետ խօսք կապեցի .
Ու [r]իմ Հոգիս ձեր մէջը կը կենայ . մի վախ-
նաք ։
6 Որովհետեւ զօրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ .
Ահիւ ատենէն հարքը նորէն երկինքը ու երկիրը ,
Ու ծովը , ու ցամաքը պիտի շարժեմ ։
7 Նաեւ ամէն ազգերը պիտի շարժեմ ,
Ու ամէն ազգերուն ցանկալի բաները պիտի
գան .
Ու աս տունը փառքով պիտի լեցընեմ , կ՚ըսէ
զօրաց Տէրը ։
8 Արծաթը իմս է , ու ոսկին իմս է , կ՚ըսէ զօ-
րաց Տէրը ։
9 [s]Ես վերջի տանը փառքը՝ առջինէն մեծ պիտի
ըլլայ , կ՚ըսէ զօրաց Տէրը ,
Ու աս տեղս [t]խաղաղութիւն պիտի տամ ,
կ՚ըսէ զօրաց Տէրը ։

10 Դարհէին երկրորդ տարին՝ իններորդ ամսուն՝
քսանուչորսերորդ օրը՝ Ընդէ մարգարէին ձեռ-
11 քովը Տէրոջը խօսքը եղաւ , ըսելով . Օրաց
Տէրը այսպէս կ՚ըսէ . [u]Հիմա օրէնքին վրայով
հարցմունք ըրէ քահանաներուն , ու ըսէ .
12 Թէ որ մէկ մարդ մը իր հանդերձին քղանցքովը
սուրբ միս վերցընէ , ու քղանցքովը՝ հացի ,
կամ ապուրի , կամ գինիի , կամ եղի , կամ
ինչ և իցէ կերակուրի դպչի , անիկայ սուրբ
կ՚ըլլա՞յ ։ Ու քահանաները պատասխան տուին ,
13 ու ըսին . Ո՛չ ։ Ու Ընդէ ըսաւ . Եթէ որ [v]մե-
ռելէ պղծուած մը ասոնց մէկուն դպչելու ըլ-
լայ , կը պղծուի՞ ։ Ու քահանաները պատաս-
14 խան տուին , ու ըսին . Կը պղծուի ։ Ու Ընդէ
պատասխան տուաւ , ու ըսաւ .

[n] Կզր · գ · 12 ։
[o] Օրաբ · ը · 10 ։
[p] Օրաբ · ը · 9 ։
[q] Ել · իզ · 45 , 46 ։
[r] Ագեմ. իզ · 20 ։ Նա · կգ · 11 ։
[s] Ագ · ժէ · 1 ։ [t] Ծաղ · ա · 8 , 9 ։ Գա · ը · 14 ։ Կթես · ը · 14 ։
[u] Գա · ժ · 10 , 11 ։ [v] Օր · Լղ · 10 ։ Մաղ · բ · 7 ։
Կթբ · ժբ · 26 ։
Տես Հօհ · ա · 14 ։
Ծաղ · ա · 8 , 9 ։ Գա · ը · 14 ։ Կթես · ը · 14 ։
Գա · ժ · 10 , 11 ։ Օր · Լղ · 10 ։ Մաղ · բ · 7 ։
Ծաս · ժբ · 11 ։

[1] Ընչպէս է աս ժողովուրդը ,
Ու այսպէս է աս ազգը իմ առջեւս , կ'ըսէ Տէրը ,
Ու այսպէս է իրենց ձեռացը բոլոր գործքը .
Ու ինչ որ հոն ընծայ կը մատուցանեն պիղծ է :
15 Ուրեմն հիմա աս օրէն առաջ եղածը մոռացուցէք ,
Երբոր դուռ Տէրոջը տաճարին մէջ քար քարի վրայ դրուած չէր .
16 Որ ան ատենը [2]երբոր ցորենը քսան փոս ցոբէնէ դէղին քովը կ'երթար ,
Տասը փոս կը գտնուէր .
Ու երբոր իր դիւղոյ աւազանին քովը կ'երթար՝ ընձանէն յիսուն տոպ հանելու ,
Քսան տոպ կը գտնուէր :
17 Զիզ , ու [3]ձեր ձեռացը բոլոր գործքը
[4]Խորշակահարութեամբ և դալուկով ու կարկուտով զարկի .
[5]Սակայն ինձի չդարձաք , կ'ըսէ Տէրը :
18 Հիմա աս օրէն առաջ եղածը մոռացուցէք ,
[6]Տէրոջը տաճարին հիմնարկութեանը օրէն ,
Իններորդ ամսուն քսանուչորսերորդ օրէն առաջ եղածը մոռացուցէք :
19 [7]Հունտը տակաւին ամբարին մէջն է .
Ու որթը ու թզենին և նռնենին ու ձիթենին
Դեռ պտուղ չտուին .
Ես օրէն՝ ի վեր սիւի օրհնեմ :

20 Եւ Տէրոջը խօսքը երկրորդ անգամ Ընդէին եղաւ ամսուն քսանուչորսերորդ օրը՝ ըսելով .
21 [8]Յուդայի իշխանին՝ Զօրաբաբելին խօսէ , ու ըսէ .
[9]Ես երկինքը ու երկիրը պիտի շարժեմ ,
22 Ու [10]թագաւորութեանց աթոռը տակնուվրայ պիտի ընեմ ,
Ու ազգաց թագաւորութիւններուն զօրութիւնը պիտի կորսընցընեմ ,
Ու [11]կառքը , ու անոր հնձեալները տակնուվրայ պիտի ընեմ .
Ու ձիերը , ու անոնց հնձեալները պիտի իյնան ,
Մէկն մէկը իր եղբօրը սրովը :
23 Ըն օրը՝ կ'ըսէ զօրաց Տէրը ,
Զիզ պիտի առնեմ՝ ո՛վ Սաղաթիէլեան Զօրաբաբել՝ իմ ծառաս , կ'ըսէ Տէրը ,
Ու քեզ կնիքի պէս պիտի դնեմ .
[12]Քանզի քեզ ընտրեր եմ , կ'ըսէ զօրաց Տէրը :

ՄԱՐԳԱՐԻՒԹԻՒՆ ՕԱՔԵՐԻՑ

ԹԼՈՒԽ Ը

1 Զաքարիա մարգարէին յորդորանք մը կ'ընէ , 7 Ձիւռնու տեսիլքը : 12 Երեւակին աղօթքովը բարկացող խոստմունքներ կ'ըլլայ Երուսաղէմին : 18 Ցօրս նզիերներու , ու չորս արուեստաւորներու տեսիլքը :

1 [1]Դարեհին երկրորդ տարին ութերորդ ամիսը՝ Տէրոջը խօսքը Ադդովին որդուն Բարաքիայի որդուն [2]Զաքարիա մարգարէին եղաւ , ըսելով .
2 Տէրը ձեր հայրերուն խիստ բարկացաւ :
3 Ու անոնց ըսես . Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ . [3]Ինծի դարձէք , կ'ըսէ զօրաց Տէրը ,
Ու ես ձեզի պիտի դառնամ , կ'ըսէ զօրաց Տէրը :
4 Ձեր հայրերուն պէս մի ըլլաք ,
[4]Որ առջի մարգարէները անոնց կը կանչէին՝ ըսելով .
Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ ,
[5]Ձեր չար ճամբաներէն , ու չար գործքերէն դարձէք .
Հայց անոնք մտիկ չըրին ,
Ու ինծի ականջ չտուին , կ'ըսէ Տէրը :

5 Ձեր հայրերը ո՞ւր են .
Ու մարգարէները յաւիտեան կ'ապրի՞ն :
6 Սակայն ինծի խօսքերս ու հրամաններս
Որ իմ ծառաներուս մարգարէներուն պատուիրեր էի ,
Ձեր հայրերուն չհասա՞ն .
Դարձան ու ըսին .
[6]Զօրաց Տէրը ինչ որ միտք ընելու որոշեր էր՝
Մեր ճամբաներուն ու գործքերուն համեմատ ,
Այնպէս մեր վրայ ի գործ դրաւ :

7 Դարեհին երկրորդ տարին՝ Սեբատ ամսուն՝ այսինքն Վեցերորդ ամսուն քսանուչորսերորդ օրը՝ Տէրոջը խօսքը Ադդովին որդուն Բարաքիայի որդուն Զաքարիա մարգարէին
8 եղաւ , ըսելով . Գիշերով տեսայ որ՝ ահա աշնեակ ձիի վրայ հնձած մարդ մը ձորին մէջը եղող մրտենիներուն մէջ տեղը կը կայնէր . ու անոր ետեւը՝ [7]աշնեակ , պիտակ ու ճերմակ ձիեր
9 կային : Ու ըսի . Սոնք ի՞նչ են՝ ո՛վ տէր իմ .

[1] Տես . ա . 15 :
[2] Կշ . ա . 5 :
[3] Կշ . ա . 6 , 9 ։ Տես Զաք . ը . 10 :
[4] Կշ . ա . 11 :
[5] ը Օր . իը . 22 ։ գ Ծագ . ը . 37 ։ Կշ . ա . 9 ։ Ըմմվ . գ . 9 ։
[6] Երեմ . ե . 3 ։ Ըմմվ . գ . 6 , 8 , 9 , 10 , 11 ։
[7] Զաք . ը . 9 :
[8] Զաք . ը . 12 :
[9] Կշ . ա . 14 :
[10] Հագ . 6 , 7 ։ Երր . ժբ . 26 ։ Յեան . բ . 44 ։ Մատ . իդ . 7 ։
[11] Ելք . ե . 10 ։ Զաք . գ . 6 ։ իե . 10 ։
[12] Երգ . ը . 6 ։ Տես Երեմ . իբ . 24 ։
[1] Նա . ևը . 1 ։ Խգ . 10 ։
[2] Նգը . գ . 24 ։ Ընգ . ա . 1 ։
[3] Երգ . ե . 1 ։ Մատ . իդ . 35 ։
[4] Երեմ . իե . 5 ։ լե . 15 ։ Միք . է . 19 ։ Մազ . գ . 7 ։ Ղա . ժե . 20 ։ Հակ . գ . 8 ։
[5] ը Մն . լգ . 15 , 16 ։
[6] Նա . լա . 6 ։ Երեմ . գ . 12 ։ ժը . 11 ։ Եզեկ . ժը . 30 ։ Ովս . ժգ . 1 ։
[7] Նա . ծե . 1 ։
[8] Ագգ . ա . 18 ։ բ . 17 ։
[9] Տես Հես . ե . 13 ։ Հայտ . գ . 4 ։
[10] Գկ . գ . 2—7 ։

ու ինձի հետ խօսող հրեշտակը ինձի ըսաւ ։
10 Ըսանց ինչ ըլլալը քեզի պիտի ցուցընեմ ։ Եւ
մրտնեներուն մէջը կայնող մարդը պատասխան
տուաւ ու ըսաւ ։ [b]Ըսանք անոնք են որ Տէրը
11 խրկից երկիրը պտըտելու համար ։ Եւ մրտա-
նեներուն մէջը կայնող [c]Տէրոջը հրեշտակին պա-
տասխան տուին ու ըսին ։ Երկիրը պտրտե-
ցանք և ահա բոլոր երկիրը հանդստութեամբ
12 կը նստի ։ Եւ Տէրոջը հրեշտակը պատասխան
տուաւ ու ըսաւ ։ [d]Ո՛վ զօրաց Տէրը՝ մինչև
ո՛ր չես ողորմիր Երուսաղէմին ու Յուդայի
քաղաքներուն որոնց [e]սա հօթանասունն տարին
13 բարկացար ։ Եւ Տէրը ինձի հետ խօսող հր-
եշտակին [f]բարի խօսքերով ու մխիթարական
14 խօսքերով պատասխան տուաւ ։ Եւ ինձի հետ
խօսող հրեշտակը ինձի ըսաւ ։ Կանչէ ու ըսէ ։

Օ զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ ։
[g]Երուսաղէմի համար ու Սիոնի համար՝
Մեծ նախանձով կը նախանձիմ ։
15 Եւ հանդիստ եղող ազգերուն խիստ շատ բար-
կացած եմ ։
[h]Քանզի [i]ես քիչ բարկացայ
Եւ անոնք չարիքը աւելցուցին ։
16 Ընդ համար Տէրը այսպէս կ'ըսէ ։
[j]Երուսաղէմին՝ ողորմութեամբ դարձայ ։
Իմ տունս անոր մէջ պիտի շինուի կ'ըսէ
զօրաց Տէրը
Եւ [k]Երուսաղէմի վրայ լար պիտի քաշուի ։
17 Դարձեալ կանչէ ու ըսէ ։
Օ զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ ։
Իմ քաղաքներս նորէն բարիքներով պիտի
յորդին
[l]Եւ Տէրը նորէն Սիոնը պիտի մխիթարէ
Եւ [m]նորէն Երուսաղէմը պիտի ընտրէ ։

18 Եւ աչքերս վերցուցի ու նայեցայ ։ և ահա
19 չորս եղջիւր ։ Եւ ինձի հետ խօսող հրեշտա-
կին ըսի ։ Ըսանք ի՞նչ են ։ ու ինձի ըսաւ ։ Ը-
սանք են ան եղջիւրները՝ որոնք Յուդան, Իս-
20 րայէլը ու Երուսաղէմը ցրուեցին ։ Եւ Տէ-
21 րը ինձի չորս արուեստաւոր ցուցուց ։ Եւ ըսի ։
Ըսանք ի՞նչ ընելու կու գան ։ և անիկայ խօ-
սեցաւ ու ըսաւ ։ Ըսանք են ան եղջիւրները՝
որ Յուդան ցրուեցին այնպէս որ մարդ մը
չկրցաւ իր գլուխը վերցընել ։ ուստի ասոնք ե-
կան որ զանոնք վախցընեն ու Յուդայի երկ-
րին վրայ՝ զանիկայ ցրուելու համար [n]եղջիւր
վերցընող ազգերուն եղջիւրները վար ձգեն ։

ԳԼ ։ Բ

1 Ըսուաւ Երուսաղէմին խնամք ընելով, հրաման կ'ընէ
որ զանիկայ չափեն ։ 6 Սիոնին փրկութիւնը ։ 10 Ա-
ռաւձոյ ներկայութեան խոստումները ։

1 Եւ աչքերս վերցուցի ու նայեցայ ։ և ահա
[a]Ձկ մարդ մը՝ որուն ձեռքին մէջ չափիլու
2 չուան կար ։ Եւ ըսի ։ Դուն ո՞ւր կ'երթաս ։
ու ինձի ըսաւ ։ [b]Երուսաղէմը չափելու, որ
լայնութիւնը որչափ, ու երկայնութիւնը որչափ
3 ըլլալը տեսնեմ ։ Եւ ահա ինձի հետ խօսող
հրեշտակը ելաւ, ու անոր դիմացը ուրիշ հր-
4 եշտակ մը ելաւ ։ Եւ անոր ըսաւ ։ Վազէ՝ սա
երիտասարդին խօսէ ու ըսէ ։
[c]Երուսաղէմը առանց պարսպի պիտի բնակուի,
Մարդոց ու անասունի բազմութեանը համար,
որ անոր մէջը պիտի ըլլան ։
5 Եւ ես [d]անոր բովորտիքը հրեղէն պարիսպ պի-
տի ըլլամ, կ'ըսէ Տէրը ։
[e]Եւ անոր մէջը փառաց համար պիտի ըլլամ ։

6 Ընդ՝ ազէ, ՚հիւսիսի երկրէն փախէք, կ'ը-
սէ Տէրը ։
Քանզի [f]ձեզ երկինքի չորս հովերուն պէս
ցրուեցի, կ'ըսէ Տէրը ։
7 [g]Ընդ՝ քեզ ազատէ, ով Սիոն,
Որ Բաբելոնի աղջկանը հետ կը բնակիս ։
8 Քանզի զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ ։
փառաց ետեւէն զիս ձեզ կողոպտող ազգերուն
խրկեց ։
Քանզի [h]ձեզի դպչողը, իր աչքին բիբին կը
դպչի ։
9 Վասն զի ահա ես [i]իմ ձեռքս անոնց վրայ պի-
տի շարժեմ ։
Եւ անոնք իրենց ծառաներուն առաջ պիտի ըլ-
լան ։
Եւ [j]պիտի գիտնաք որ զօրաց Տէրը զիս խրկեր
է ։
10 [k]Ցնծա, և ուրախացիր՝ ով Սիոնի աղջիկ ։
Քանզի ահա ես կու գամ,
Եւ [l]քու մէջդ պիտի բնակիմ, կ'ըսէ Տէրը ։
11 Եւ [m]ան օրը [n]շատ ազգեր Տէրոջը պիտի յարին,
Եւ ինձի ժողովուրդ պիտի ըլլան ։
Եւ ես քու մէջդ պիտի բնակիմ ։
Եւ [o]պիտի գիտնաս որ զօրաց Տէրը զիս քեզի
խրկեր է ։
12 Եւ Տէրը [p]իր բաժինը Յուդան՝
Սուրբ երկրին մէջ ժառանգութիւն պիտի առ-
նէ ։

ա Ներս · ա · 14 ։
բ Սաղ · ձդ · 20, 21 ։
գ Սաղ · ձբ · 13 ։ Տես Յայտ. դ · 10 ։
դ Ներմ · իե · 11, 12 ։ Ղած · ի · 2 ։ Պղ · է · 5 ։
ե Ներմ · իի · 10 ։
զ Յովել · բ · 18 ։ Պղ · ը · 2 ։
է Ես · խէ · 6 ։
ը Ես · ոժբ · 1 ։ Ծղ · 8 ։ Պղ · բ · 10 ։ բ · 3 ։
թ Պղ · բ · 1, 2 ։
ժ Ես · ծա · 3 ։
ի Ես · ժգ · 1 ։ Պղ · բ · 12 ։ գ · 2 ։
լ Սաղ · կե · 4, 5 ։

—

ա Տես Նզեկ · ևա · 3 ։
բ Յայտ · ժա · 1 ։ իա · 15, 16 ։
գ Ներմ · լա · 27 ։ Նզեկ · լէ · 10, 11 ։
դ Ես · իզ · 1 ։ Պղ · իի · 8 ։
ե Ես · ի · 19 ։ Յայտ · իա · 23 ։
զ Ես · խը · 20 ։ ծբ · 11 ։ Ներմ · ա · 14 ։ ծ · 8 ։ ծա · 6, 45 ։
է Բ Օր · իբ · 64 ։ Նզեկ · ժէ · 21 ։
ը Յայտ · ժբ · 4 ։
թ Բ Օր · լբ · 19 ։ Սաղ · ժէ · 8 ։ Բ Թագ · ա · 6 ։
ժ Ես · ժա · 15 ։ ժի · 16 ։
ի Պղ · գ · 9 ։
լ Ես · ժբ · 6 ։ ծգ · 1 ։ Սոփ · գ · 14 ։
խ Գէ · իղ · 12 ։ Նզեկ · լէ · 27 ։ Պղ · բ · 3 ։ Հօշ · ա · 14 ։ Բ Սոր · գ · 16 ։
ծ Պղ · գ · 10 ։
կ Ես · բ · 2, 3 ։ իի · 22 ։ կ · 3, ղէ ։ Պղ · ը · 22, 23 ։
հ Նզեկ · լգ · 33 ։ Հմր 9 ։
ձ Բ Օր · լբ · 9 ։

Եւ ընդէն Երուսաղէմի պիտի ընտրէ :
13 Տէրոջը առջևը յուզուկցիր՝ ով բոլոր մարմին. Դանդի անիկայ իր սուրբ բնակութենեն արթընցաւ :

ԳԼ· Գ

1 Ցնծութին օրինակովը կը ցուցուի եկեղեցիին վերականգնումը : 8 Հառաջիդի օրինակով Երիստոս կը խոստացուի :

1 Ես Տէրը ինծի ցուցուց՝ մեծ քահանան Յեսուն , որ Տէրոջը հրեշտակին առջևը կայներ էր . ու Սատանան անոր աջ կողմը կայներ էր՝ անոր դէմ դնելու համար : 2 Եւ Տէրը Սատանային ըսաւ . Տէրը քեզ յանդիմանէ՝ ով Սատանայ , ու յիշէ Երուսաղէմը ընտրող Տէրը յանդիմանէ . միթէ ասիկայ կրակէ հանուած խանձող չէ՞ :
3 Եւ Յեսու հագուստ հանդերձներ հագեր էր , ու հրեշտակին առջևը կը կայնէր : 4 Եւ իր առջևը կայնողներուն պատասխան տուաւ , ու խօսեցաւ ըսելով . Հագուստ հանդերձները սորվայէն հանեցէք . և անոր ըսաւ . Նայէ , քու անօրէնութիւնդ վրադ վերցուցի , ու քեզի 5 պատուական զգեստներ պիտի հագցընեմ : Եւ ես ըսի՝ որ անոր գլուխը մաքուր խոյր դնեն . և անոր գլուխը մաքուր խոյրը դրին , ու անոր հանդերձներ հագցուցին . ու Տէրոջը հրեշտակը կայներ էր :
6 Եւ Տէրոջը հրեշտակը Յեսուին վկայութիւն ըրաւ՝ ու ըսաւ . 7 Օրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ . Թէ որ իմ ճամբաներուս մէջը քալես , ու իմ պահպանութիւնս պահես , ան ատենը դուն ալ իմ տունս պիտի դատես , և իմ սրահներս ալ պիտի պահես , ու քեզի ասոնցմէ կայ գոնուողներուն մէջէն առաջնորդներ պիտի տամ : 8 Լսէ՛ս մեծ քահանայ՝ դուն ու քու առջևդ նստող բարեկամներդ . քանզի անոնք նշան ըլլալու մարդիկ են . վասն զի ահա ես Իմ ծառաս Հառաջիդը պիտի բերեմ : 9 Քանզի ահա Յեսուին առջևը դրած քարս . քառասն մէկ քարին վրայ եօթը աչք պիտի ըլլայ . ահա ես անոր փորագրութիւնը պիտի փորագրեմ՝ կ'ըսէ զօրաց Տէրը , և ան երկրին անօրէնութիւնը մէկ օրուան 10 մէջ պիտի վերցընեմ : Ըն օրը՝ կ'ըսէ զօրաց Տէրը՝ ձեզմէ ամէն մէկը իր դրացին ընդհի տակ , ու թզենիի տակ պիտի կանչէ :

ԳԼ· Գ

1 Ոսկի աշտանակին օրինակովը կը ցուցուի Օրաբաբելին հիմնադրութեանը բարի յաջողութիւնը : 11 Երկու ձիթենիներով կը ցուցուի երկու օծեալները :

1 Ու ինծի հետ խօսող հրեշտակը դարձաւ , և զիս՝ իր քունէն արթընցող մարդու 2 պէս արթընցուց : Ու ինծի ըսաւ . Ի՞նչ կը տեսնես . ու ըսի . Կը տեսնեմ որ ահա բոլորովին ոսկիէ աշտանակ մը կայ , ու անոր վրայ բաժակ մը , և անոր վրայ եօթը ճրագ , ու անոր վրայի եօթը ճրագներուն համար՝ եօթը խողովակ կայ . 3 Եւ անոր քովը երկու ձիթենի կայ . մէկը բաժակին աջ կողմէն , ու մէկալը ձախ կողմէն : 4 Եւ պատասխան տուի , ու ինծի հետ խօսող հրեշտակին խօսեցայ՝ ու ըսի . Ո՛նք են , ով տէր իմ : 5 Եւ ինծի հետ խօսող հրեշտակը պատասխան տուաւ ու ինծի ըսաւ . Գո՞նց ինչ ըլլալը չգիտես . ու ես 6 ըսի . Չէ , ով տէր իմ : Եւ պատասխան տուաւ , ու ինծի խօսեցաւ ըսելով . Ես Տէրոջը խօսքը որ Օրաբաբելին կ'ըսէ .

Ո՛չ զօրութեամբ չէ , և ուժով չէ ,
Հապա իմ Հոգւովս՝ կ'ըսէ զօրաց Տէրը :
7 Դուն՝ ով մեծ լեռ , ո՛վ ես .
Օրաբաբելին առջևը դաշտ պիտի ըլլաս .
Եւ գլուխի քարը ինքը պիտի հանէ .
Եւ պիտի աղաղակեն . Շնո՛րհք՝ շնորհք անոր :

8 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ , ըսելով .
9 Ես տունը Օրաբաբելին ձեռքերը հիմնեցին , Եւ անոր ձեռքերը պիտի կատարեն զանիկայ . Եւ պիտի գիտնաս որ զօրաց Տէրը զիս ձեզի խրկած է :
10 Քանզի պզտիկ բաներուն օրը ո՞վ անարգեց . Վասն զի սոյն եօթը աչքերը ուրախութեամբ պիտի տեսնեն դնուտակը Օրաբաբելին ձեռքին մէջ .
Անոնք Տէրոջը աչքերն են , որ բոլոր երկրին մէջ կը պտրտին :

11 Եւ ես պատասխան տուի , ու անոր ըսի . Ձիտուռնակին աջ կողմը , ու անոր ձախ կողմը 12 եղող ասոնք երկու ձիթենիները ի՞նչ են : Եւ երկրորդ անգամ պատասխան տուի , ու անոր ըսի . Երկու ոսկի խողովակներուն միջոցով

ա Կն· ա· 17 :
բ Մա· բ· 20 : Ասփ· ա· 7 :
գ ի Օր· իզ· 15 : Մաղ· կը· 5 : Նա· ծէ· 15 : կգ· 15 :
—
ա Ընդ· ա· 1 :
բ Մաղ· ԽՀ· 6 : Հայտ· ժբ· 10 :
գ Յուդ· 9 :
դ Կն· ա· 17 : Հռոմ· բ· 33 :
ե Ըմամ· գ· 11 : Հռոմ· ժա· 5 : Յուդ· 23 :
զ Նա· կգ· 6 :
է Նա· կա· 10 : Գա· ժե· 22 : Հայտ· ժԹ· 8 :
ը Նհ· իԹ· 6 : Կն· գ· 11 :
թ Ղե· բ· 35 : գ Թագ· բ· 3 : Նղեկ· խգ· 16 :
ժ ի Օր· ժէ· 9 : Մաղ· բ· 7 :
ի Կամ մէջ Քեմիւքներ
ժա Նա· բ· 18 : ի· 3 :
ժբ Նա· խգ· 1 : խԹ· 3 , 5 : ծբ· 13 : ծգ· 11 : Նղեկ· Լգ· 23 , 24 :
ժգ Նա· գ· 2 : ժա· 1 : Երեմ· իգ· 5 : Լգ· 15 : Կն· գ· 12 :
ժդ Մաղ· ԽԺբ· 22 : Նա· իբ· 16 :
ժե Կն· ա· 7 :
ժզ ի Ած 11 , 12 : Հայտ· ժա· 4 :
ժէ Մա· ա· 7 :
ժը Երեմ· ծա· 25 : Մատ· իա· 21 :
ժԹ Մաղ· ԽԺբ· 22 :
ի Տն Նղո· գ· 11 , 13 :
իա Նղո· գ· 10 :
իբ Նղո· գ· 15 :
իգ Կն· բ· 9 , 11 : գ· 15 :
իդ Նա· խբ· 16 : Կն· բ· 1 :
իե Ընդ· բ· 3 :
իզ ի Մն· ժգ· 9 : Բառ· ժ· 3 : Տն Գէ· գ· 9 :
իէ Ած 3 :

Եղջ իբրեւզմէ ոսկիի պէս թափող երկու ձիթե-
13 նիի ոստերը ի՞նչ են : Եւ ինձի խօսեցաւ ու
ըսաւ . Ասոնց ինչ ըլլալը չե՞ս գիտեր . ու ես
14 ըսի . Չէ , ա՛մ տէր իմ : Ու ըսաւ . Ասոնք
երկու [a]օծեալներն են , որ Երոյը երկրին Տէրո-
ջը [b]առջեւը կը կայնին :

ԳԼ . Ե

1 Թռչող տոմարին միջոցովը կը դատուի գողերուն ու երդումով ընողներուն ըլլալու անէծքը : 5 Ըզդուխ մէջ ձգուած կնկան տեսիլքը :

1 Ես դարձայ , ու աչքերս վերցուցի , ու տե-
սայ . և ահա թռչող [c]տոմս մը : 2 Ու ինձի ըսաւ .
Ի՞նչ կը տեսնես . ու ըսի . Թռչող տոմս մը
կը տեսնեմ . երկայնութիւնը քսան կանգուն ,
3 ու լայնութիւնը տասը կանգուն է : Եւ ինձի
ըսաւ . Ասիկա՝ [d]երկրի երեսին վրայ ել-
լող անէծքն է . քանզի ամէն գողութիւն ը-
նողը՝ ատ կողմէն Ջրհաւէնին համեմատ պիտի
կտրուի , ու ամէն երդումով ընողը՝ միւսկողմէն
4 Գրհաւէնին համեմատ պիտի կտրուի : Զանի-
կայ ես կը հանեմ , կ՚ըսէ զօրաց Տէրը , ու գո-
ղին տունը , և իմ անունովս [e]սուտ երդումով
ընողին տունը պիտի մնայ , ու անոր տանը մէջ
պիտի մնայ . և [f]զանիկայ իր փայտերովը ու իր
քարերովը պիտի սպառէ :
5 Ու ինձի հետ խօսող հրեշտակը ելաւ , ու
ինձի ըսաւ . Աչքերդ վերցո՛ր , ու նայէ՛
6 թէ ատ ելլողը ինչ է : Ու ես ըսի . Ի՞նչ է .
ու ըսաւ . Ա՛ն ելլողը արդու է . ու ըսաւ . Երկրի
երկրի վրայ անոնց նմանութիւնը ասիկայ է :
7 Ու ահա կապարեայ տաղանդ մը վերցուեցաւ .
8 ու կնիկ մը արդուին մէջը կը նստէր : Եւ ը-
սաւ . Ա՛ս է Չարութիւնը . ու զանիկայ ար-
դուին մէջը ձգեց , և ան կապարեայ կշիռքը ան
9 բերանը ձգեց : Ես աչքերս վերցու-
ցի , ու տեսայ . և ահա երկու կնիկ ելաւ , ու
հովը անոնց թևերուն մէջն էր . և անոնք արա-
գիլի թևերու նման թևեր ունէին , ու ան ար-
10 դուն երկրի ու երկինքի մէջտեղը վերցուցին : Ես
ինձի հետ խօսող հրեշտակին ըսի . Ասոնք ո՞ւր
11 կը տանին արդուն : Ու անիկայ ինձի ըսաւ .
Կը պատրաստեն որ անոր [g]տուն շինեն Շինեաց երկ-
րին մէջ . ու պիտի հաստատուի , և հոն իր
խարսխին վրայ պիտի դրուի :

ԳԼ . Զ

1 Զօրս կառքերուն տեսիլքը : 9 Հիւսուին պսակներովը կը յուշուի Յառաւիզ կոչուած Քրիստոսին տաճարը , ու թագաւորութիւնը :

1 Ես դարձայ , ու աչքերս վերցուցի , ու տե-
սայ . և ահա երկու լեռներու մէջէն չորս
կառք կ՚ելլէր , ու լեռները պղնձէ լեռներ էին :
2 Առջի կառքին՝ [h]աշխատ ձիեր լծուած էին , ու
3 երկրորդ կառքին՝ [i]սև ձիեր , Ու երրորդ կառ-
քին՝ [k]ճերմակ ձիեր , և չորրորդ կառքին՝ պի-
4 սակ ու դորշագոյն ձիեր : Ես պատասխան
տուի , [l]ու ինձի հետ խօսող հրեշտակին ըսի .
5 Ասոնք ի՞նչ են , ա՛մ տէր իմ : Ու հրեշտա-
կը պատասխան տուաւ , ու ինձի ըսաւ . [m]Ա-
սոնք երկինքի չորս հովերուն հոգիներն են , որ
Երոյը երկրին Տէրոջը առջեւը կայնելէն կ՚ել-
6 լեն . Ան ձիերը՝ որ ան կատէին լծուած էն ,
հիւսիսի երկիրը կ՚ելլեն , ու ճերմակները անոնց
ետևէն կ՚ելլեն , ու պիսակները հարաւոյ եր-
7 կիրը կ՚ելլեն : Ու գորշագոյնները ելան , և
ուզեցին որ երթան , ու [n]երկրի վրայ պտրտին .
և անիկայ ըսաւ . Գացէ՛ք , երկրի վրայ պը-
տրտեցէ՛ք . ու անոնք երկրի վրայ պտրտեցան :
8 Ես անիկայ ինձի աղաղակեց , ու ինձի խօսե-
ցաւ , ըսելով . Տե՛ս՝ հիւսիսի երկիրը ելլող-
ները՝ իմ հոգիս հիւսիսային երկրին մէջը հանգ-
ստեցուցին :
9 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինձի եղաւ , ըսե-
10 լով . Վերցուցէ՛ք գերիներէն՝ Հողայէն ,
Տուբիայէն , ու Յեդայիայէն ա՛ռ , ու նոյն օրը
գնա՛ Հարիւնեղէն եկող Սոփոնիայի որդւոյն Յով-
11 սիային տունը մտի՛ր . Արծաթ ու ոսկի ա՛ռ ,
ու [o]պսակներ շինէ՛ , ու մեծ քահանային՝ Յով-
12 սեդեկեան Յեսուին դլուխը դի՛ր . Ես անոր
խօսէ՛ ըսելով .

Զօրաց Տէրը կը խօսի ու այսպէս կ՚ըսէ .
Ահա [p]ան մարդը՝ որուն անունը [q]Հասուիղ է .
Ընդիակայ իր տեղէն պիտի բուսնի ,
[r]Ու Տէրոջը տաճարը պիտի շինէ :
13 Ընդիակայ պիտի շինէ Տէրոջը տաճարը ,
Ու պատիւ պիտի ունենայ ,
Եւ իր աթոռին վրայ նստելով՝ իշխանութիւն
պիտի վարէ .
Ու [s]քահանայ պիտի ըլլայ իր աթոռին վրայ .
Ու երկուքին մէջը խաղաղութեան խորհուրդ
պիտի ըլլայ :

14 Ես պսակները՝ Հելեմին , Տուբիային , ու
Յեդայիային , և Սոփոնիայի որդւոյն Հենին
պիտի ըլլան՝ Տէրոջը տաճարին մէջ [t]յիշատակ
15 ըլլալու համար : Եւ [u]հեռուն եղողները պի-
տի գան , ու Տէրոջը տաճարին մէջ պիտի շի-
նեն . և [v]պիտի գիտնաք որ զօրաց Տէրը զիս
ձեզի խրկեր է . ու ասիկա պիտի ըլլայ , թէ որ

---

a Հայտ . ժա . 4 :
b Ներ . կղի որդիք
c Տես Հես . ջ . 11 , 13 : Կե . ջ . 5 :
d Կե . ջ . 7 : Ղե . ա . 19 :
—
e Լսղկ . բ . 9 :
f Մաղ . գ . 6 :
g Ղե . ժ[ժ] . 12 : Կե . բ . 17 : Մաղ . գ . 5 :
h Տես Ղե . ժ[ժ] . 45 :
i Նեհ . ի[ժ] . 5 , 28 :
k Ծն . ժ . 10 :
—
l Կե . ա . 8 : Հայտ . ջ . 4 :
m Հայտ . ջ . 5 :
n Հայտ . ջ . 2 :
o Կե . ե . 10 :
p Մաղ . ձդ . 4 : Նեբ . ա . 7 , 14 :
q Ծն . ժ . 10 :
—
r Կե . ա . 19 : Դան . է . 10 : Կե . գ . 14 : Ղե . ա . 19 :
s Կե . ա . 10 :
t Նհ . իբ . 36 : ի[ժ] . 6 : Ղե . բ . 9 : Կե . գ . 5 :
u Տես Ղե . ա . 78 : Ծն . ա . 45 :
v Կե . գ . 8 :
x Կե . գ . 9 : Մատ . ժ[ժ] . 18 : Նփես . բ . 20 , 21 , 22 : Նեբ . գ . 3 :
y Մաղ . ձդ . 4 : Նեբ . գ . 1 :
z Նհ . ժ[ժ] . 14 : Մար . ժ[ժ] . 9 :
a Նա . ծ[ժ] . 19 : Ի . 10 : Նփես . բ . 13 , 19 :
b Կե . բ . 9 : գ . 9 :

ուշադրութեամբ ձեր Տէր Աստուծոյն ձայնին մտիկ ընէք :

ԳԼ. Լ.

1 Դէպքերը ծոմ պահելու վրայով կը հարցընեն : 4 Օգտաբերիա կը յանդիմանէ անոնց ծոմապահութիւնը, 8 ցուցընելով թէ իրենց դէրութեանը պատճառը ասիկա է :

1 Ու եղաւ որ Յարհ թագաւորին չորրորդ տարին՝ ինն երորդ ամսուն՝ այսինքն Յաղեղին չորրորդ օրը՝ Տէրոջը խօսքը Օգաբարիային եւ
2 ղաւ , Ներդոր Սարասար , ու Ռեկեմմելէք , և անոնց մարդիկները Աստուծոյ տունը խրկուե-
3 ցան , որ Տէրոջը առջեւը աղօթք ընեն , Ու զօրաց Տէրոջը տանը մէջ եղող քահանաներուն ու մարգարէներուն խօսին՝ ու ըսեն . Ընդհակառակ ամսուն մէջ իմ անձս զատելով լամ , ինչպէս որ այսչափ տարիներ ըրի :
4 Ես առնեը զօրաց Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝
5 ըսելով . Ես երկրիս բոլոր ժողովուրդին , ու քահանաներուն խօսէ ու ըսէ . Երբ հօթանասուն տարին՝ երբոր հինգերորդ ու հօթներորդ ամիսներուն մէջ Ծոմապահութիւն կ'ընէիք , ու սուգ կը բռնէիք , միթէ ինծի՞ համար ծո-
6 մապահութիւն կ'ընէիք : Ու երբոր կ'ուտէիք ու կը խմէիք , ձեզի համար չէիք ուտեր , ու
7 ձեզի համար չէիք խմեր : Ասոնք չէ՞ն ան խօսքերը , որ Տէրը առջի մարգարէներուն ձեռքովը հրատարակեց , երբոր Երուսաղէմը ու անոր շրջակայ քաղաքները բնակուած ու հանդիստ էին , և հարաւային ու դաշտային կողմերը բնակուած էին :
8 Յարձեալ Տէրոջը խօսքը Օգաբարիային եւ
9 ղաւ , ըսելով . Օգրաց Տէրը այսպէս խօսեցաւ , ու ըսաւ . Ըզգար դատաստան տեսէք , և ձեղմէ ամէն մէկը իր եղբօրը ողորմութիւն ու գը-
10 թութիւն ընէ . Ու այրեւարին ու որբը , օտարականը և տնանկը մի հարստահարէք , ու բնաւ մէկը իր եղբօրը համար իր սրտին մէջ
11 չարութիւն չմտածէ . Բայց անոնք չուզեցին մտիկ ընել . հապա ներքինց ուսը կտրեցին ,
12 և ականջնին ծանրացուցին , որ չլսեն . Ու իրենց սիրտը անզամանդի պէս ըրին , որ չլսեն ան օրէնքը ու ան խօսքերը , որ զօրաց Տէրը իր Հոգւովը առջի մարգարէներուն ձեռքովը անոնց խրկեց . անոր համար զօրաց Տէրոջը
13 կողմանէ մեծ բարկութիւն եղաւ : Ու եղաւ որ՝ ինչպէս որ անիկայ կանչեց , ու անոնք մտիկ չը-

բին , այնպէս ալ անոնք կանչեցին , ու ես մտիկ
14 *չըրի՝ կ'ըսէ զօրաց Տէրը . Հապա զանոնք ՚ի-րենց չգիացած ՚բոլոր ազգերուն մէջը փոթորիկով ցրուեցի . և ՚անոնց ետեւէն երկիրը՝ անցնողէ ու դարձողէ ամայի մնաց . այսպէս ՚ցանկալի երկիրը ամայի ըրին :*

ԳԼ. Ը.

1 Երուսաղէմին վերականգնումը : 9 Յաղորմութիւնը Աստուծմէ ընդունելու շնորհքները կը յորդորուի չհնազանդելու դարձը առաջ տանելու : 16 Ուրախութիւն կը պատանդուի : 18 Ուրախութիւն և անդորրութիւն կը խոստացուի անոնց :

1 Զարձեալ զօրաց Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ ,
2 ըսելով . Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ . Սիօնի համար խիստ մեծ նախանձով նախանձեցայ , ու անոր համար մեծ սրտմտութիւնով նախան-
3 ձեցայ : Տէրը այսպէս կ'ըսէ . Սիօնին դարձած եմ , ու Երուսաղէմի մէջ պիտի բնակիմ , ու Երուսաղէմը՝ Ճշմարտութեան քաղաք , և լերան Տէրոջը լեռը՝ Սուրբ լեռ պիտի կոչուի :
4 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ . Երուսաղէմի հրապարակներուն մէջ տակաւին ծեր մարդիկներ ու պառաւ կիներներ պիտի նստին , որ օրերու շատութենէն ամէն մէկուն ձեռքը ցուպ
5 պիտի բռնէ . Ու քաղաքին հրապարակները՝ աղաքներով ու աղջիկներով պիտի լեցուին , որոնք անոր հրապարակներուն մէջը պիտի խաղան :
6 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ . Թէ որ ան օրերը՝ աս ժողովուրդին մնացորդին աչացը՝ սա պիկայ դժուար երևնայ , Միթէ իմ աչքերուս ալ դժուար պիտի երևնայ , կ'ըսէ զօրաց Տէրը :
7 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ . Ես իմ ժողովուրդս արևելեան երկրէն , ու արևմտեան
8 երկրէն պիտի փրկեմ . Ու զանոնք պիտի բերեմ , ու Երուսաղէմի մէջ պիտի բնակին . և անոնք ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլան , ես ալ Ճշմարտութեամբ և արդարութեամբ անոնց Աստուած պիտի ըլլամ :
9 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ . Ձեր ձեռքերը թող ուժովնան , դուք՝ որ աս օրերս կը լսէք աս խօսքերը ան մարգարէներուն բերնէն , որոնք զօրաց Տէրոջը տանը հիմնարկութեան՝ ու տաճարին նորոգութեան օրը խօսեցան :
10 Քանզի ան օրերէն առաջ՝ մարդու համար

ա ։ Ա Թագ . ժգ . 12 : Պէտ . ը . 21 :
բ ։ Ը Օր . ժէ . 9 , 10 , 11 : Լգ . 10 : Ասղ . ի . 7 :
գ ։ Նէհեմ . ծգ . 12 : Պէտ . ը . 19 :
դ ։ Պէտ . ա . 12 :
ե ։ Նէհեմ . խա . 1 : Պէտ . ը . 19 :
զ ։ Նա . ծը . 5 :
է ։ Տես Հառմ . ժգ . 6 :
ը ։ Նէհեմ . ժէ . 26 :
թ ։ Նա . ծը . 6 , 7 : Նէհեմ . է . 23 : Մէկ . գ . 8 : Պէտ . ը . 16 : Ասա . իգ . 23 :
ժ ։ Նէ . իգ . 21 , 22 : ի Օր . իգ . 17 : Նա . ա . 17 : Տես Նէհեմ . է . 28 :
ի ։ Ասղ . էգ . 4 : Մէկ . ի . 1 : Պէտ . ը . 17 :
լ ։ Դէհեմ . իե . 29 : Նէհեմ . է . 24 : Ովս . գ . 16 :
խ ։ Տես Գօր . է . 56 :
ծ ։ Նզեկ . ժա . 19 : էգ . 26 :
կ ։ Դէհեմ . իե . 29 , 30 :
հ ։ ի Մէն . էգ . 16 : Գան . իե . 11 :
ձ ։ Բառգ . ա . 24—28 : Նա . ա . 15 : Նէհեմ . ժա . 11 : ժգ . 12 : Մէկ . գ . 4 :
ղ ։ Ը Օր . իբ . 33 :
ճ ։ Ը Օր . գ . 27 : իե . 6 : Նզեկ . էգ . 19 : Պէտ . ի . 6 :
մ ։ Դէ . իգ . 22 :
յ ։ Տես Գան . ը . 9 :
—
ն ։ Գաս . ա . 2 : Պէտ . ա . 14 :
շ ։ Պէտ . ա . 16 :
ո ։ Պէտ . ի . 10 :
չ ։ Նա . ա . 21 , 26 :
պ ։ Նա . ի . 2 , 3 :
ջ ։ Նէհեմ . էա . 23 :
ռ ։ Տես ա Գթագ . ի . 31 : Նա . կէ . 20 , 22 :
ս ։ Ովս . ժը . 14 : Յօե . ա . 37 : ժը . 27 : Հառմ . գ . 21 :
վ ։ Նա . ժա . 11 , 12 : Խգ . 5 , 6 : Նզեկ . էջ . 21 : Ամով . իդ . 14 , 15 :
տ ։ Նէհեմ . ը . 22 : էա . 1 , 33 : Պէտ . ժգ . 9 :
ր ։ Նէհեմ . գ . 2 :
ց ։ Ընգ . ի . 4 :
ւ ։ Նզը . ե . 1 , 2 :
փ ։ Ընգ . ի . 18 :
ք ։ Ընգ . ա . 6 , 9 , 10 : ի . 16 :

վարձք չկար, ու անասունի համար վարձք չկար։
և նեղութեան պատճառաւ՝ [b]նկղմին ու մնոն-
ղին խաղաղութիւն չկար. քանզի ես ամէն մար-
11 դը իր ընկերին դէմ ոտք հաներ էի։ Բայց հի-
մա ես ժողովրդեանս մնացորդին՝ առջի օրե-
րուն պէս պիտի չվարուիմ, [c]ի՛նք զօրաց Տէրը։
12 [d]Քանզի հունտը խաղաղութիւն պիտի փթի.
որթը իր պտուղը պիտի տայ, ու [e]երկինքը իր
ցօղը պիտի տայ. և ես ամէն բաները ես ժողովրդեանս մնա-
13 ցորդին ժառանգել պիտի տամ։ Ու պիտի լի-
ւայ որ՝ ինչպէս որ դուք [f]անէրու մէջ անէծք
եղաք, ո՛վ Յուդայի տունը ու Իսրայէլի տու-
նը, այնպէս ալ ձեզ պիտի ազատեմ, ու [g]օրհ-
նութիւն պիտի ըլլաք. մի՛ վախնաք, [h]ձեր ձեռ-
14 քերը թո՛յլ ուժովնան։ Քանզի զօրաց Տէրը
այսպէս կ՚ըսէ. [i]Ինչպէս որ ձեզի չարիք ընե-
լու դիտաւորութիւն ըրի, երբոր ձեր հայրերը
զիս սրդոզցուցին, կ՚ըսէ զօրաց Տէրը, [j]ու չը-
15 զղջացի, Այնպէս ալ դարձայ, ու ես օրերը
Երուսաղէմին, ու Յուդայի տունը բարիք ը-
16 նելու դիտաւորութիւն ըրի. մի՛ վախնաք։ Ձեր
ընելու բաները ասոնք են. [k]Ճշմարտութիւն
խօսեցէք՝ ամէն մէկդ՚ի՛ր ընկերին հետ. ձեր
դռներուն մէջ արդարութեամբ և խաղաղու-
17 թեամբ դատաստան տեսէք. [l]Ու ձեզմէ մէկը
իր սրտին մէջ իր ընկերին համար չարութիւն
չմտածէ. և [m]սուտ երդումը մի՛ սիրէք. վասն զի
ես ասոնք բոլոր բաները կ՚ատեմ, կ՚ըսէ Տէրը։
18 Դարձեալ զօրաց Տէրոջը խօսքը [n]ինծի եղաւ,
19 ըսելով. Զօրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. [o]Չորր-
րորդ ամսուան ծոմը, [p]ու հինգերորդին ծոմը,
[q]ու եօթներորդին ծոմը, [r]և տասներորդին ծո-
մը՝ Յուդայի տանը [s]ցնծութիւն և ուրախու-
թիւն, ու խնդալից տօներ պիտի ըլլան. [t]ուստի
ճշմարտութիւնը ու խաղաղութիւնը սիրեցէ՛ք։
20 Զօրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. [u]Դարձեալ ժողո-
վուրդներ ու շատ քաղաքներու բնակիչներ պի-
21 տի գան. Ու մէկուն բնակիչները մէկալին պիտի
երթան [v], ու ըսեն. [w]Երթ՛ինք Տէրոջը առջևը ա-
ղօթք ընելու, և զօրաց Տէրը փնտռելու եր-
22 թանք. ես ալ պիտի երթամ։ Ու [x]շատ ժողո-
վուրդներ, և զօրաւոր ազգեր Երուսաղէմի մէջ
զօրաց Տէրը փնտռելու, ու Տէրոջը առջևը ա-
23 ղօթք ընելու պիտի գան։ Զօրաց Տէրը այս-
պէս կ՚ըսէ. Ըն օրերը՝ ազգերուն ամէն լեզու-
ներէն տասը մարդ՝ [y]Հրէայ եղող մարդուն քղանցքը
պիտի բռնեն, ու ըսեն. Ձեզի հետ երթանք.
քանզի լսեցինք [z]որ Աստուած ձեզի հետ է։

Գլ. Թ

1 Աստուած իր հակառակորդները պիտի պատժէ։ 9 Միօնը կը յորդորուի որ Մեսիային դիմաւորէ, ու անոր խաղաղարար թագաւորութեանը վրայով ուրախանայ։ 12 Աստուծոյ խոստումներուն յոյսով ապրելու եւ պաշտպանութիւն ընելու վրայով։

1 [a]Հրաբան երկրին դէմ Տէրոջը խօսքին պատ-
գամն է,
Ու [b]Դամասկոսի վրայ պիտի հանգչի.
(Քանզի Տէրոջը աչքը մարդու,
Ու Իսրայէլի բոլոր ցեղերուն [c]ըլ նայի.)
2 Ու [d]Եմաթնալ անոր սահմանակից է,
[e]Նաև [f]Տիւրոսը ու [g]Սիդոնը՝ թէև շատ [h]ի-
մաստուն են։
3 Եւ Տիւրոս իրեն ամրոց շինեց.
Ու [i]արծաթը՝ հողի պէս,
Եւ գետնատկին փողոցներու ցեխի պէս դիզեց։
4 Ահա [j]Տէրը զանիկայ պիտի քշէ,
Եւ ծովուն մէջ [k]անոր ունեցած զօրութիւնը
պիտի զարնէ.
Ու անիկայ կրակով պիտի սպառի։
5 [l]Ասկաղոնը պիտի տեսնէ, ու պիտի վախնայ.
Գազան ալ, ու մեծապէս պիտի տագնապի։
Եկկարոնն ալ, քանզի իր յոյսը [m]պարապ պի-
տի ելլէ՛.
Եւ Գազային թագաւորը պիտի կորսուի.
Ու Աշկաղոնը պիտի չբնակուի.
6 Եւ [n]Ազոտոսի մէջ †օտարազգի պիտի բնակի.
Ու փղշտացւոց հպարտութիւնը պիտի ջնջեմ.
7 Եւ անոնց արիւնը իրենց բերնէն,
Ու անոնց պղծութիւնները իրենց ակռաներուն
մէջէն պիտի վերցնեմ.
Ու մնացորդը՝ անիկայ ալ մեր Աստուծոյն պի-
տի ըլլայ,
Եւ Յուդայի մէջ հազարապետի պէս,
Ու Եկկարոնը՝ Յերուսացիին պէս պիտի ըլլայ։
8 Եւ անցնող ու դարձող զօրքին պատճառաւ՝
[o]Իմ տանս բոլորտիքը պիտի բանակիմ,
Ու նեղիչը ալ անոնց մէջէն բռնաւոր պիտի
չանցնի.
Քանզի հիմա [p]իմ աչքերովս տեսայ։
9 [q]Ուրախացի՛ր, ո՛վ Սիօնի աղջիկ.
Ցնծութեամբ աղաղակէ՛, ո՛վ Երուսաղէմի աղ-
ջիկ.

ա Նա. ի. 3։ Միք. ի. 1, 2։
բ Նա. կ. 3, ՃԺ. կգ. 23։
գ Նա. գ. 6։ դ. 1։
ե ա Կոր. ժդ. 25։

զ Ծմով. ա. 3։
է Երեմ. խթ. 23։
ը Նա. իդ. Նգեկ. իգ. իէ. իը։ Ծմով. ա. 9։
թ Նգեկ. իը. 21։
ժ Նգեկ. իը. 3, ՃԺ։
ի Նգեկ. իը. 16։ Յով. ե. 1։

ա Ե, 5։
բ Նա. իե. 1։
գ Նգեկ. իդ. 17։
դ Երեմ. խէ. 1, 5։ Սոփ. բ. 4։
* Նշ՚ր. պիտի առնուի։
ե Ծմով. ա. 8։
զ Սահ պողնկորդի
է Սաղ. ՀԳ. 7։ ԳԼ. բ. 5։
ը Նա. կ. 18։ Նգեկ. իէ. 2դ։
թ Նշ. գ. 7։
ժ Նա. կն. 11։ ԳԼ. բ. 10։
Սաա. իա. 5։ Հօվ. ԺԲ. 15։

Ընդ [1]քու ննադաւորդ քեզի կու գայ ։
Ընդիկայ արդար ։ ու փրկիչ է ։
Հեզ է ։ ու իշու վրայ հեծած ։
Եւ իշու ձագի՝ աւանակի վրայ ։
10 Ու եփրեմէն [2]կառքը ։
Ու երուսաղէմէն ձին պիտի ջնջեմ ։
Ու պատերազմին աղեղը պիտի կոտրի ։
Եւ անիկայ ազգերուն [3]խաղաղութիւն պիտի խօսի ։
Ու անոր իշխանութիւնը [4]ծովէն մինչև ծով ։
Ու գետէն մինչև երկրի ծայրերը պիտի ըլլայ ։
11 Եւ քեզի ասս ըլի ։ քու ուխտիդ արիւնովը
Քու [5]գերիներդ ջուր չունեցող դուրէն հանեցի ։
12 Ըմրոցը դարձէք՝ ։ [6]ով յուսոյ գերիներ ։
Ես այսօր ալ կը ծանուցանեմ,
Որ [7]քեզի կրկնապատիկ հատուցում պիտի ընեմ ։
13 Վասն զի Յուդան ինծի համար աղեղի պէս պիտի լարեմ,
Ու եփրեմը [8]նետի պէս պիտի դնեմ՝՝ ,
Եւ քու որդիքդ՝ ով Սիօն ,
Յունաց որդւոցը վրայ պիտի յարուցանեմ ,՝
Ու քեզ զօրաւորին սուրին պէս պիտի ընեմ ։
14 Եւ Տէրը անոնց վրայ պիտի երեւնայ ։
Ու [9]անոր նետը փայլակի պէս պիտի ելլէ ,
Եւ Տէր Եհովան փող պիտի հնչեցրնէ ,
Ու [10]հարաւային մրրիկներով պիտի քալէ ։
15 Զօրաց Տէրը զանոնք պիտի պաշտպանէ ։
Եւ անոնք ընակիչը պիտի ընեն ,
Ու †պարսաքարերու վրայ՝՝ պիտի կոխեն ,
Եւ պիտի խմեն ու դինովի պէս պիտի աղաղակեն ։
Ու անոնք սրաշտի պէս՝
՝՝Եղանին անկիւններուն պէս պիտի լիցուին ։
16 Եւ ան օրը՝ անոնց Տէր Եհովան
Զանոնք իր ժողովրդեան հօտին պէս պիտի փրկէ ։
Քանզի անոնք երկրի վրայ Աթագի թարիերու պէս պիտի բարձրանան ։
17 Քանզի [11]անոր բարութիւնը , ու գեղեցկութիւնը ի՞նչ մեծ է ։
Ընդհօրինքն՝ երիտասարդները , ու քաղցուն՝ կոյսերը պիտի մեծցրնէ ։

ԳԼ· Ժ·

1 Մարգարէն կը պատուիրէ գնացուած փնտռել և ա՛չ թէ կուռքերը , 5 ցուցընելով թէ ինչպէս որ մեզաց համար

[1] Երեմ· խգ· 5 ։ Ը· 9 ։ Հոհ· ա· 49 ։ Ղու· ժխ· 38 ։
[2] Ամո· ա· 7 ։ բ· 18 ։ Միք· ե· 10 ։ Ընգ· բ· 22 ։
[3] Երեմ· թ· 14, 17 ։
[4] Սաղ· հբ· 8 ։
[5] Ես· խբ· 7 ։ ծ· 14 ։ կա· 1 ։
[6] Ես· խե· 9 ։
[7] Ես· կա· 7 ։
[8] Երբ· պիտի լեցրնեմ,
[9] Սաղ· ժբ· 14 ։ ղէ· 17 ։ Զեք· 6 ։
[10] Ես· խա· 1 ։
[11] Կամ պարսաքարերով
՝՝ Ղէ· բ· 18, 25 ։ բ Օր· ժբ· 27 ։
[1] Ես· կբ· 3 ։ Սաղ· գ· 17 ։
[2] Սաղ· լա· 19 ։
[3] Յովել· գ· 18 ։ Եմով· թ· 13 ։

իր ժողովուրդը պատժեց , այնպէս ալ զանոնք պիտի փրկէ , ու երկնց առջի վիճակին պիտի դարձընէ ։

1 Ետքի անձրեւին ժամանակը
[4]Տէրոջմէ [5]անձրեւ խնդրեցէք ·
Տէրը [6]փայլակներ պիտի ընէ ,
Եւ անոնց առատ անձրեւ պիտի տայ ,
Ո՝ ամէն մէկուն ագարակին խոտը ։
2 Քանզի [7]թերափիմները [8]ունայնութիւն խօսեցան ,
Ու գուշակութիւն ընողները սուտ տեսան ,
Եւ սուտ երազներ զրուցեցին ·
[9]Զարտապ մխիթարութիւն տուին ·
Ընդ համար հօտերու պէս հուեցին ·
[10]Հովիւ չըլլալուն համար տառնապեցան ։
3 Հովիւներուն վրայ իմ բարկութիւնս բռնկեցաւ ,
[11]Ու նոխազներուն այցելութիւն պիտի ընեմ ·
Քանզի զօրաց Տէրը [12]իր հօտին՝
Յուդայի տանը այցելութիւն ըրաւ ,
Եւ զանոնք՝ իր պատերազմի մէջ հեծած գեղեցիկ ձիին պէս պիտի ընէ ։
4 ‡Ընկիւնը անկէ՝ [13]երեւեր անկէ՝՝
Պատերազմի աղեղը անկէ՝
Եմեն զօրապետ մէկտեղ անկէ պիտի ելլէ ·
5 Ու ահաւոր զօրաւորներու պէս պիտի ըլլան ,
Որ պատերազմի մէջ [14]ընդհոտին փողոցներուն ցեխին մէջը կը կոխեն ·
Ու անոնք պատերազմ պիտի ընեն ·
Քանզի Տէրը անոնց հետ է ·
Ու ձիերու վրայ հեծնողները պիտի ամչնան ։
6 Եւ Յուդայի տուները պիտի զօրացրնեմ,
Ու Յովսեփի տուները պիտի փրկեմ ,
Եւ [15]զանոնք նորէն պիտի բնակեցրնեմ ,
Քանզի [16]անոնց ողորմեցայ ·
Ու անոնք այնպէս պիտի ըլլան ,
Որպէս թէ զանոնք երեսէ ձգած չէի ·
Քանզի անոնց Տէր Եհովան ես եմ ,
Ու [17]անոնց պիտի լսեմ ։
7 Ու Եփրեմը զօրաւորի պէս պիտի ըլլայ ,
Եւ անոնց [18]սիրտը ուրախ պիտի ըլլայ՝ էբր թէ գինիով ·
Անոնց աղաքներն ալ պիտի տեսնեն , ու պիտի ուրախանան ·
Անոնց սիրտը Տէրոջմով պիտի ցնծայ ։
8 [19]Անոնց պիտի սուլեմ , ու զանոնք պիտի ժողվեմ ·
Ընչըւոր զանոնք փրկեցի ·
Ու անոնք պիտի շատանան , ինչպէս որ շատ էին ։

[1] Եհ· իգ· 23 ։ Յովել· բ· 23 ։
[2] Երեմ· ժգ· 22 ։
[3] բ Օր· ժա· 14 ։
[4] Երեմ· ժ· 13 ։
[5] Դատ· ժէ· 5 ։
[6] Երեմ· ժ· 8 ։ Ըմբ· բ· 18։
[7] Հոր· ժգ· 4 ։
[8] Երգեկ· լհ· 5 ։
[9] Երգեկ· լէ· 17 ։
[10] Ղու· ա· 68 ։
[11] Կամ Իշխանը անկէ՝ գլխաւորը անկէ՝
[12] Ես· խբ· 23 ։
[13] Ես· խե· 19 ։ Երգեկ· լէ· 37 ։
[14] Սաղ· ժբ· 42 ։
[15] Երեմ· գ· 18 ։ Երգեկ· լէ· 21։
[16] Ամո· ա· 7 ։
[17] Դղ· ժգ· 9 ։
[18] Սաղ· ճգ· 15 ։ Դղ· իե· 15։
[19] Ես· ե· 26՝։

9 Թէ և զանոնք ժողովրդներու մէջ ցանեմ.
Սակայն [a]հեռաւոր տեղուանք զիս պիտի յիշեն,
Եւ իրենց որդւոցը հետ պիտի ապրին,
Ու նա պիտի դառնան:
10 Եւ [b]զանոնք Եգիպտոսի երկրէն պիտի դարձնեմ,
Ու զանոնք Ասորեստանէն պիտի ժողվեմ,
Եւ զանոնք Գաղաադու երկիրը,
Ու Լիբանանը պիտի բերեմ.
Ու անոնց համար [c]բաւական պիտի չգտնուի:
11 [d]Եւ ծովէն [*]նեղութիւն պիտի անցնի,
Ու ծովուն ալիքները պիտի զարնէ.
Ու գետին բոլոր խորութիւնները պիտի ցամքին,
Եւ [e]Ասորեստանին հպարտութիւնը պիտի իջնէ,
Ու [f]Եգիպտոսին գաւազանը պիտի վերցուի:
12 Եւ զանոնք Տէրոջմով պիտի զօրացընեմ,
Ու [g]անոր անունովը պիտի պարտին, կ'ըսէ Տէրը:

ԳԼՈՒԽ ԺԱ

1 Լիբանանի կործանումը: 3 Հովիւ կը խնայէ ընտրեալներուն, ու մնացածները կը մերժէ: 10 Վերջաւորի մերժուելովը՝ Գեղեցկութիւնն և Կապերու գաւազանները կը կոտրուին: 15 Հիմար հովիւին օրինակը ու անէծքը:

1 [h]Բանալ դուռ, ով Լիբանան,
Ու կրակը քու եղևիններդ ուտէ:
2 Սայր ծառը թող ողբայ,
Վասն զի արզեւաւոր ծառերը կողոպտուեցան.
Վասնու կաղնիները թող ողբան,
Վասն զի [h]անմատչելի անտառը †կարուեցաւ:
3 Հովիւներուն ողբալուն ձայնը կը լսուի.
Վասն զի անոնց փառքը յափշտակուեցաւ.
Առյուծ առիւծներու մռնչելուն ձայնը կը լսուի.
Վասն զի Յորդանանու շքեղութիւնը յափշտակուեցաւ:

4 Իմ Տէր Աստուածս այսպէս կ'ըսէ.
[i]Արածուելու ոչխարները ագռաձէ.
5 Ովանոնք՝ որ ծախու առնողները կը մորթեն,
Ու [j]յանցաւոր չեն սեպուիր.
Եւ զանոնք ծախողները [k]կ'ըսեն.
Տէրը օրհնեալ բլլայ, որ հարստացայ.
Ու անոնց հովիւները անոնց վրայ դութ չունին:
6 Վասն զի ես ալ երկրի բնակիչներուն պիտի չգթամ, կ'ըսէ Տէրը.
Սակայն՝ ահա ես ամէն մարդը իր ընկերին ձեռքը,
Ու իր թագաւորին ձեռքը պիտի մատնեմ.
Ու երկիրը պիտի զարնեն.
Եւ անոնց ձեռքէն պիտի չփրկեմ:

7 Ու [l]մորթուելու ոչխարները՝
Այո՛ Հօտին խեղճերը արածեցի:
Ու ինծի երկու գաւազան առի,
Մէկուն անունը՝ Գեղեցկութիւն,
Ու մէկալին անունը՝ Կապեր դրի,
Եւ ոչխարները արածեցի:
8 Ու [m]մէկ ամսուան մէջ իրենք հովիւը կտրեցի.
Վասն զի հոգիս անոնց նեղացաւ.
Եւ անոնց հոգին ալ ինծմէ զզուեցաւ:
9 Ու ըսի. Չեզ պիտի չհովուեմ,
[n]Որ եղողը թող մեռնի,
Ու կտրուողը թող կտրուի,
Եւ մնացածները թող իրարու միս ուտեն:
10 Ու Գեղեցկութիւն կոչուած գաւազանս առի, և զանիկայ կոտրեցի,
Որ բոլոր ժողովրդներուն հետ ըրած ուխտս աւրեմ.
11 Ու նոյն օրը աւրեցաւ.
Եւ ինծի սպասող [o]հօտին խեղճերը
Հաստատ գիտցան որ ասիկայ Տէրոջը խօսքն է:

12 Ու անոնց ըսի.
Թէ որ ձեր աչքերուն հաճոյ կ'երևնայ, իմ վարձքս տուէք,
Ըպա թէ ոչ՝ զանոց ըրէք.
Ու [p]իմ վարձքիս համար երեսուն արծաթի կշռացին:
13 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ.
Ովանիկայ [q]էրրուտին նետէ.
Սքանչելի վայելուչ գին մըն է,
Որ անոնք ինծի համար կարժեցին.
Ու երեսուն արծաթը առի,
Եւ զանիկայ Տէրոջը տունը՝ [r]էրրուտին նետեցի:
14 Եւ տարբ՝ կապեր կոչուած մէկալ գաւազանս կոտրեցի,
Որ Յուդայի ու Իսրայէլի մէջ եղող եղբայրութիւնը աւրեմ:

15 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ.
[s]Դեղն նորէն յիմար հովիւի գործիքներ առ.
16 Վասն զի ահա ես երկրի վրայ մէկ հովիւ մը պիտի հանեմ.
Ընկիսյ կորսուելու վրայ եղողներուն այցելութիւն պիտի չընէ,
Ցրուածը պիտի չփնտռէ,
Եւ կոտրածը պիտի չբժշկէ,
Ու [t]ողջը պիտի չսնուցանէ.
Հապա դէրերուն միսը պիտի ուտէ,
Ու անոնց կճղակները պիտի խորտակէ:

---

a Բ Օբ. Ը. 1:
b Նա. ժա. 11, 16: Ովս. ժա. 11:
c Նա. խԹ. 20:
d Նա. ժա. 15, 16:
* Կամ նեղութեամբ
e Նա. ժդ. 25:
f Ես. Ժ. 13:
g ՄԿը. գ. 5:
—
h Նա. ԼԲ. 19:
† Նբր. իբաւ.
i Ա՛Ժբ 7:
j Նեմ. Ը. 3: Ե. 7:
k Ովս. գ. 12: Մատ. ժա. 5:
l Ովս. Ե. 7:
m Նեմ. ժԸ. 2: խԷ. 11:
n Ա՛Ժբ 9:
o Ա՛Ժբ 4:
p Ովս. գ. 12: Մատ. ժա. 5:
q Ովս. Ե. 7:
r Նեմ. ժԸ. 2: խԷ. 11:
s Ովս. գ. 12: Ա՛Ժբ 7:
t Ովս. գ. 12:
u Նա. խԲ. 15:
v Մատ. խԷ. 9, 12:
w Կամ գանձատունը
x Նզկ. Լգ. 2, 3, 4:
‖ Կամ ես մնացածը

17 [ժ]Վա՛յ ունայնութեան հովիւին՝ որ ոչխարները
կը թողու.
Նետ բազուկին վրայ, ու աջ աչքին վրայ ամբ
պիտի ըլլայ.
Նետ բազուկը բոլորովին պիտի չորնայ,
Ու աջ աչքը բոլորովին պիտի խաւարի:

ԳԼ. ԺԹ

1 Վարգաբէն կը ցուցընէ թէ՝ Նրուսաղէմ աբրկութեան
բաժակ մը, 3 և ծանր քար մը պիտի ըլլայ իր թշնա-
միներուն: 6 Հուդային յաղթանակաւ գերեզմանու-
թիւնը: 9 Նրուսաղէմին ապաշնորհութիւնը:

1 [ա]Նորայէլի վրայով Տէրոջը խօսքին պատգամը:
[բ]Երկինքը տարածող, ու երկիրը հիմնարկող,
Ու [գ]մարդուն հոգին անոր մէջը ստեղծող Տէ-
րը կ'ըսէ.
2 Ես՝ ես Նրուսաղէմը՝ բոլոր շրջակայ ազգե-
րուն՝
[դ]Թմրութեան բաժակ պիտի ընեմ.
[ե]Նաև Հուդայի վրայ ալ պիտի ըլլայ՝ Նրուսա-
ղէմի պաշարման ատենը:
3 Ու պիտի ըլլայ որ [զ]ան օրը Նրուսաղէմը՝
Հողոր ժողովուրդներուն [է]ծանր քար պիտի ը-
նեմ.
Ամէն անոնք որ անով կը բեռնաւորուին, բո-
լորովին պիտի կոտրին,
Թէև երկրին բոլոր ազգերը անոր վրայ ժողո-
վուին:
4 Ես օրը՝ կ'ըսէ Տէրը,
[ը]Ամէն ձին սոսկումով պիտի զարնեմ,
Ու անոր հեծեալը ապշութեամբ.
Ես Հուդայի տանը վրայ աչքերս պիտի բանամ,
Ու ժողովուրդներուն բոլոր ձիերը կուրրու-
թեամբ պիտի զարնեմ:
5 Ես Հուդայի հազարապետները իրենց սրտին
մէջը պիտի բսեն.
Նրուսաղէմի բնակիչները [թ]մեր զօրութիւնն՝ են
Հօրաց Տէրոջմով՝ իրենց Աստուծոյը:
6 Ես օրը Հուդայի հազարապետները
[ժ]Արակի վառարանի պէս պիտի ընեմ՝ փայտե-
րու մէջ,
Ու կրակի ջահի պէս՝ snաւներու մէջ.
Ես անոնք աջ կողմէն ու ձախ կողմէն
Հողոր շրջակայ ժողովուրդները պիտի ուտեն.
Ես դարձեալ Նրուսաղէմ իր տեղը՝
Նրուսաղէմի մէջ պիտի բնակուի:
7 Ես Տէրը նախ Հուդային վրանները պիտի
փրկէ,
Որպէս զի Դաւիթին տանը պարծանքը,
Ու Նրուսաղէմի բնակիչներուն պարծանքը՝
Հուդայի վրայ չհպարտանայ:
8 Ես օրը Տէրը Նրուսաղէմի բնակիչներուն
պաշտպանութիւն պիտի ընէ.
Ու անոնց մէջը [ի]տկար եղողը՝ ան օրը Դաւի-
թին պէս պիտի ըլլայ,
Ես Դաւիթին տունը՝ Աստուծոյ պէս,
Տէրոջը Հրեշտակին պէս պիտի ըլլայ անոնց
առջեւը:
9 Ու պիտի ըլլայ որ ան օրը՝
[լ]Նրուսաղէմի վրայ եկող բոլոր ազգերը՝
Հետքինջ ընելու համար պիտի ըլլամ:
10 [խ]Ես Դաւիթին տանը վրայ,
Ու Նրուսաղէմի բնակիչներուն վրայ՝
Շնորհաց և աղօթից Հոգին պիտի թափեմ.
Ես անոնք [ծ]ինձ իրենց խոցածին պիտի նային.
Ու անոր վրայ՝ [կ]մէկ հատիկ զաւակի վրայ ող-
բալու պէս՝ պիտի ողբան,
Ու անոր վրայ անդրանիկ զաւակի վրայ ցաւե-
լու պէս պիտի ցաւին:
11 Ես օրը [հ]Նրուսաղէմի մէջ մեծ ողբ պիտի ըլլայ,
[ձ]Մակեդովի գաշտին մէջ Ադադ ռեմմոնին ող-
բին պէս.
12 [ղ]Ու երկիրը պիտի ողբայ, տունե տունե ազգա-
տոհմը առանձին.
Դաւիթին տանը ազգատոհմը առանձին, ու
անոնց կիներնին առանձին.
[ճ]Նաթանէլին տանը ազգատոհմը առանձին, ու
անոնց կիներնին առանձին.
13 Ղևիին տանը ազգատոհմը առանձին, ու ա-
նոնց կիներնին առանձին.
Սեմեիին ազգատոհմը առանձին, ու անոնց
կիներնին առանձին.
14 Հողոր մնացած ազգատոհմներուն ամէն մէկը
առանձին, ու անոնց կիներնին ա-
ռանձին:

ԳԼ. ԺԳ

1 Նրուսաղէմին մաքրութեանը համար որոշուած ազբիւրը՝
2 որով անիկայ կատարեալ կերպով մաքրուելէ ու սուտ մարգարէու-
թիւններէ պիտի մաքրուէր: 7 Վրիպասոխ մնչը, ու ժո-
ղովուրդին երբորդ մնալն փորձութիւնը:

1 [ա]Յն օրը Դաւիթի տանը ու Նրուսաղէմի
բնակիչներուն
[բ]Բացուած աղբիւր մը պիտի ըլլայ,
Մեղքի համար ու պղծութեան համար:
2 Ես պիտի ըլլայ որ՝ ան օրը՝ կ'ըսէ զօրաց Տէրը,
[գ]Կուռքերուն անունները երկրէն պիտի ջնջեմ,
Ու ալ չյիշուին.
Ես [դ]ստանոնց մարգարէները, ու պիղծ ոգին ալ
երկրէն պիտի վերցընեմ:

ե Նրեմ. խդ. 1։ Նզեկ. լէ. 2։ Յօհ. ժ. 12, 13։
ա Նս. խբ. 5։ խդ. 24։ խե. 12, 18։ խը. 13։
բ Յոել. ժգ. 22։ Ժող. ժբ. 7։ Նս. ծէ. 16։ Նբր. ժբ. 9։
գ Նս. ծա. 17, 22, 23։
դ Ամր 4, 6, 8, 9, 11։ Ժգ. 1։ Ժգ. 4, 6, 8, 9, 13։
ե Ա՝ատ. իա. 44։
զ Սաղ. հվ. 6։ Նզեկ. լը. 4։
* Նբր. իմ զօրութիւնս
է Նբգ. 18։
ը Յովել. գ. 10։
թ Ընդ. բ. 22։ Ամր 3։
ժ Նրեմ. լա. 9։ ծ. 4։ Նզեկ. լժ. 29։ Յովել. բ. 28։
ի Յօհ. ժժ. 34, 37։ Յայտ. ա. 7։
լ Նրեմ. կ. 26։ Ըմով. ը. 10։
խ Պոր. բ. 37։
ծ Ա՝ Թագ. իգ. 29։ բ Պն. լե. 24։
կ Ատա. իդ. 30։ Յայտ. ա. 7։
հ բ Թագ. ե. 14։ Դա. գ. 31։
ձ Պլ. ժբ. 3։
ղ Նբր. ժ. 14։ ա պետ. ա. 19։ Հայտ. ա. 5։
ճ Նէ. իդ. 13։ Հես. իգ. 7։ Սաղ. ժգ. 4։ Նզեկ. է. 13։ Ովս. բ. 17։ Միք. ե. 13, 14։
յ բ պետ. բ. 1։

3 Եւ պիտի ըլլայ որ՝ երբոր մէկ մարդ մը անկէ
նուէ մարգարէութիւն ընէ,
Ծնողքերը անոր պիտի ըսեն.
Պատրիս քանզի Տէրոջը անունովը սուտ
խօսեցար.
Եւ անոր մարգարէութիւն ըրած ատենը՝
Ծնողքերը հայրը ու մայրը [1]զանիկայ
պիտի խոցեն։
4 Եւ պիտի ըլլայ որ ան օրը [2]մարգարէները՝
Մարգարէութիւն ըրած ատեննին պիտի ամչ-
նան, ամէն մէկը իր տեսիլքէն,
Եւ խաբելու համար՝ [3]մազոտ վերարկու պիտի
չհագնին։
5 [4]Եւ ան՝ ոեւէն ալ՝ Ձկէ պիտի ըսէ.
Ես մարգարէ չեմ. ես երկրագործ մարդ եմ.
Քանզի իմ մանկութենէս՝ ի վեր [5]գնս ստա-
ցուածքներու վրայ դրին՝։
6 Եւ անոր պիտի ըսուի.
Ձեռքերուդ մէջ ասիկ վէրքերը ի՞նչ են.
Եւ անիկայ պիտի ըսէ.
Ասոնք իմ բարեկամներուս տանը մէջ ըն-
դունած վէրքերս են։

7 Ընթընցիր սո՛ւր՝ [6]իմ հովիւիս վրայ,
Եւ [7]իմ ընկերս եղող մարդուն վրայ, կ՚ըսէ
զօրաց Տէրը.
[8]Հովիւը զարկէ, ու ոչխարները ցրուին.
Եւ իմ ձեռքս [9]պզտիկներուն վրայ դարձընեմ։
8 Եւ պիտի ըլլայ բոլոր երկրին մէջ՝ կ՚ըսէ Տէրը՝
Որ երկու մասը պիտի կտրուի, ու պիտի մեռնի,
[10]Եւ երրորդ մասը պիտի մնայ անոր մէջը։
9 Եւ ան երրորդ մասը [11]կրակէ պիտի անցընեմ,
Եւ [12]զանոնք պիտի զտեմ, ինչպէս որ արծաթը
կը զտուի,
Եւ զանոնք պիտի փորձեմ, ինչպէս որ ոսկին
կը փորձուի.
[13]Ընեք իմ անունս պիտի կանչեն, ու ես անոնց
պատասխան պիտի տամ.
[14]Ես պիտի ըսեմ թէ՝ Ընկերս իմ ժողովուրդս է.
Ընեք ալ՝ Տէրը իմ Աստուածս է՝ պիտի ը-
սեն։

ԿԱ. ԺԴ.

1 Երուսաղէմը կործանողներուն կործանումը։ 4 Բերքատուի գալուեանը, ու անոր թագաւորութեանը շնորհքները։ 12 Երուսաղէմի թշնամիներուն վրայ գալու հարուածը։ 16 Անոնց տրուը Տէրոջը պիտի գառնայ, 20 ու անոնց բոլոր կարասիները սուրբ պիտի սեպուին։

1 [1]Ահա [2]Տէրոջը օրը կու գայ,
Եւ քու աւարդ քու մէջդ պիտի բաժնուի։

2 Քանզի [3]բոլոր ազգերը պատերազմի համար Ե-
րուսաղէմի վրայ պիտի ժողվեմ.
Եւ քաղաքը պիտի առնուի,
Եւ [4]տուները պիտի կողոպտուին,
Եւ կիներուն պիտի պղծուին,
Ու քաղաքին կէսը գերութեան պիտի ելլէ.
Հայց ժողովուրդին մնացորդը քաղաքէն պի-
տի չկտրի։
3 Եւ Տէրը պիտի ելլէ,
Եւ այն ազգերուն հնա պիտի պատերազմի,
Ինչպէս որ պատերազմին օրը պատերազմեցաւ։
4 Եւ այն օրը՝ անոր ոտքերը՝
[5]Ձիթենեաց լեռանը վրայ պիտի կայնին,
Որ Երուսաղէմին առջեւն է՝ դէպ՚ի արեւելք.
Եւ Ձիթենեաց լեռը՝ դէպ՚ի արեւելք ու դէպ
՚ի արեւմուտք՝ կէսէն պիտի պատռի,
Մ– խիստ մեծ ձոր պիտ՚ ըլլայ.
Եւ լեռանը կէսը դէպ՚ի հիւսիս,
Եւ կէսը դէպ՚ի հարաւ պիտի քաշուի։
5 Եւ դուք լեռներուն ձորը պիտի փախչիք.
Քանզի լեռներուն ձորը մինչեւ Ասել պիտի
հասնի.
Եւ պիտի փախչիք, ինչպէս որ [6]գետնաշար-
ժէն փախաք՝
Յուդայի թագաւորին Ոզիայի օրերը.
Եւ Աստուածս պիտի գայ.
[7]Եւ իմ Տէր Աստուածս պիտի դայ.
[8]Բոլոր սուրբերը քու հետդ պիտի ըլլան։
6 Եւ պիտի ըլլայ որ ան օրը՝
[9]Լոյսը պայծառ կամ աղօտ պիտի չըլլայ՝։
7 Եւ անիկայ՝ [10]Տէրոջը յայտնի [11]օր մը՝
Մ՚է ցորեկ, ու մ՚է գիշեր պիտի ըլլայ.
Մակայն [12]երեկոյեան ժամանակը լոյս պիտի ը-
լայ։
8 Եւ ան օրը [13]Երուսաղէմէն կենդանի ջուրեր
պիտի ելլեն.
Կէսը դէպ՚ի [14]արեւելեան ծովը,
Ու կէսը դէպ՚ի արեւմտեան ծովը.
Ամառ ու ձմեռ այնպէս պիտի ըլլայ։
9 Եւ Տէրը բոլոր երկրի վրայ [15]թագաւոր պիտի
ըլլայ.
Ան օրը [16]Տէրը մէկ՝ ու անոր անունը մէկ պի-
տի ըլլայ։
10 Բոլոր երկիրը [17]գաշտ պիտի դառնայ,
Գաբայէն մինչեւ Ռեմմոն, Երուսաղէմին հա-
րաւային կողմը,
Ու պիտի բարձրանայ, ու [18]իր տեղը պիտի
բնակուի,
Բենիամինի դռնէն մինչեւ Առաջին դրանը տե-
ղը՝ մինչեւ Ընկեանց դուռը,

ա Ես. ԺԳ. 9։ Յովել. Բ. 31։ Ծեփ. Բ. 20։
բ Յովել. Գ. 2։
գ Ես. ԺԴ. 16։
դ Տես Նզեկ. Ա. 23։
ե Ընդ. Ա. 1։
զ Աստ. ԺԷ. 27։ ԽԳ. 30, 31։ ԽԸ. 31։ Յայտ. 14։
է Յովել. Գ. 11։
ը Աստ. ԽԳ. 36։
թ Յայտ. ԽԲ. 5։
ժ Ես. Է. 26։ Ի. 19, 20։ Յայտ. ԻԱ. 23։
ի Նզեկ. ԽԷ. 1։ Յովել. Գ. 18։ Յայտ. ԻԲ. 1։
լ Յովել. Բ. 20։
խ Դատ. Ե. 4։ Յայտ. Ա. 15։
ծ Նզեկ. Գ. 5, 6։
կ Ես. Ի. 4։
հ Ծն. ԺԲ. 6։

ա [1] Օբ. ԺԳ. 6, 8։ ԺԲ. 20։
բ [2] Ամբ. Գ. 6, 7։
գ [3] Զաք. Ա. 4։ Ատ. Ը. 4։
դ Ըմմ. Է. 14։
ե [4] Սահ մարդ մը պիտ ատացաւ։
զ Ես. Ե. 11։ Նզեկ. Լ. 23։
է Հօշ. Ֆ. 30։ ԺԳ. 10, 11։ Փիլ. Բ. 6։
ը Ատ. ԽԶ. 31։ Ատ. ԺԳ. 27։
թ Ատ. ԺԲ. 10, 14։ Ղս. ԺԲ. 32։
ժ [5] Ամով. ԺԱ. 5։
ի [6] Ես. Խը. 10։
լ [7] Ա Պետ. Ա. 6, 7։
խ [8] Ատ. Ֆ. 15։ Զաք. 15։ Ղս. Ժ. 6։
ծ [9] Ատ. Զխդ. 15։ Երեմ. Ը. 22։ Նզեկ. ԺԱ. 20։ Ովս. Բ. 23։ Ղս. Ը. 8։

ա [1] Ես. ԺԳ. 9։ Յովել. Բ. 31։ Ծեփ. Բ. 20։
բ Յովել. Գ. 2։
գ Ես. ԺԴ. 16։
դ Տես Նզեկ. ԺԱ. 23։
ե Ընդ. Ա. 1։
զ Աստ. ԺԷ. 27։ ԽԳ. 30, 31։ ԽԸ. 31։ Յայտ. 14։
է Յովել. Գ. 11։
ը [2] Սահ Երես պիտի չըլլայ։ Հա-
պա ցուրտ և սառ։
թ Աստ. ԽԳ. 36։
ժ Յայտ. ԽԲ. 5։
ի Ես. Ը. 26։ Ի. 19, 20։ Յայտ. ԻԱ. 23։
լ Նզեկ. ԽԷ. 1։ Յովել. Գ. 18։ Յայտ. ԻԲ. 1։
խ Յովել. Բ. 20։
ծ Դատ. Ե. 4։ Յայտ. Ա. 15։
կ Նզեկ. Գ. 5, 6։
հ Ծն. ԺԲ. 6։

[3] Ու Ընտանեաց աշտարակէն մինչև թադաւորին ձիաններըը :
11 Եւ հոն պիտի բնակին , ու հոն ալ ընդմէյն ալ նղովք պիտի չըլլայ .
[6] Ու Երուսաղէմը ապահովութեամբ պիտի բնակուի :

12 Եւ ան պիտի ըլլայ ան հարուածը՝
Որով Տէրը պիտի զարնէ ամէն ժողովուրդները՝
Որոնք Երուսաղէմի դէմ պատերազմեցան .
Ու աչքի վրայ կայնած ատնունին՝ անոնց մարմինը պիտի հալի ,
Ու անոնց աչքերը՝ իրենց խորշերուն մէջը պիտի հալին ,
Եւ անոնց լեզուն՝ անոնց բերնին մէջը պիտի հալի :
13 [f] Ու պիտի ըլլայ որ՝ ան օրը անոնց մէջը
Մեծ խռովութիւն պիտի ըլլայ Տէրոջմէ ,
Եւ ամէն մէկը իր ընկերին ձեռքը պիտի բռնէ .
Ու չանոր ձեռքը իր ընկերին ձեռքին դէմ պիտի վերցուի :
14 Եւ Յուդան ալ Երուսաղէմի [*] մէջ պիտի պատերազմի .
[h] Ու բոլոր չորջակայ ազգերուն առացուածքը՝
Ոսկի , ու արծաթ , ու հանդերձներ՝ մեծ առատութեամբ հոն պիտի ժողովուի :
15 [l] Եւ ձին , ջորիին , ուղտին , ու իշուն ,
Եւ ան բանակներուն մէջի բոլոր անասուններուն հարուածը՝
[n] Նոյն հարուածին պէս պիտի ըլլայ :
16 Ու Երուսաղէմի վրայ եկած բոլոր ազգերէն ամէն մնացորդը՝
Ըն առնեն [o] տարին տարի թադաւորին՝ զօրաց Տէրոջը երկրպագութիւն ընելու ,
Եւ տաղաւարահարաց տօնը կատարելու պիտի երթան :
17 [p] Ու երկրի ազգատոհմներէն ոմ որ Երուսաղէմ չելլէ
Թադաւորին՝ զօրաց Տէրոջը երկրպագութիւն ընելու ,
Անոր վրայ անձրեւ պիտի չըլլայ :
18 Եւ թէ որ Եգիպտացւոց ազգատոհմը չելլէ ու չգայ ,
(Ան՝ որ անոնք առնչութիւն չունին ,)
Անոնց վրայ պիտի ըլլայ ան հարուածը ,
Որով Տէրը պիտի զարնէ ան ազգերը՝
Որոնք տաղաւարահարաց տօնը կատարելու չեն երթար :
19 Ասիկայ պիտի ըլլայ Եգիպտոսին պատիժը ,
Եւ տաղաւարահարաց տօնը կատարելու չելլող բոլոր ազգերուն պատիժը :

20 Ան օրը ձիերուն սանձի զարդերուն վրայ՝
[r] ՍՐԲՈՒԹԻՒՆ ՏԵՐՈՒՆ պիտի ըլլայ .
Ու Տէրոջը տանը մէջի կաթսաները՝
Սկահանին առջեւի կնքերուն պէս պիտի ըլլան :
21 Ու Երուսաղէմի մէջ , և Յուդայի մէջ ամէն կաթսայ՝
Զօրաց Տէրոջը սուրբ պիտի ըլլայ .
Եւ ամէն զոհ ընողները պիտի գան ,
Ու անոնցմէ պիտի առնեն , ու անոնց մէջը պիտի եփեն .
Եւ ան օրը մէյմըն ալ [t] զօրաց Տէրոջը տանը մէջ Քանանացի պիտի չըլլայ :

ՄԱՐԳԱՐԻՒԹԻՒՆ ՄԱՂԱՔԻԱՅԻ

ԹԼՈՒԽ Ը

1 Աղաքիայի ձեռքով Իսրայէլին ապերախտութեանը , 6 անկրօնասիրութեանը , 12 և պղծութեանը համար :

1 Աղաքիային ձեռքով Իսրայէլին Եղած Տէրոջը խօսքին պատգամը :
2 [u] Ես ձեզ սիրեցի , կ'ըսէ Տէրը .
Ու դուք՝ Ինձմով սիրեցիր՝ կ'ըսէք :
Մինէ Եսաւը Յակոբին եղբայրը չէր , կ'ըսէ Տէրը ,
Ու [v] Յակոբը սիրեցի ,
3 Բայց Եսաւը ատեցի .
Եւ [w] անոր լեռները՝ ամայութեան ,

[3] Ծննդ . գ . 1 ։ ԺԲ . 39 ։ Ես . ԼԱ . 38 ։
[4] Երեմ . լա . 40 ։
[5] Երեմ . իդ . 6 ։
[f] ա Թագ . ԺԴ . 15 , 20 ։
[g] Դատ . Է . 22 ։ բ Մն . ի . 23 ։ Երեմ . Լբ . 31 ։
[*] Կամ դէմ
[h] Ծննդ . Լճ . 10 , 17 , ԼԶ ։
[l] Հմմտ . ԺԲ . 12 ։
[n] Ես . է . 6 , 7 , 9 ։ կդ . 23 ։
[o] Ղև . իդ . 34 , 43 ։ Ծննդ . ԺԴ . 14 ։ Ովս . ԺԲ . 10 ։ Զաք . Է . 2 ։

3 Ծննդ . գ . 1 ։ ԺԲ . 39 ։ Երեմ . լա . 38 ։
4 Երեմ . լա . 40 ։
5 Երեմ . իդ . 6 ։
[u] ա Թագ . ԺԴ . 15 , 20 ։
[v] Դատ . Է . 22 ։ բ Մն . ի . 23 ։ Երեմ . Լբ . 31 ։
[w] Ես . է . 6 , 7 , 9 ։ կդ . 23 ։
[x] Ղև . իդ . 34 , 43 ։ Ծննդ . ԺԴ . 14 ։ Ովս . ԺԲ . 10 ։ Զաք . Է . 2 ։

Ու անոր ժառանգութիւնը՝ անապատի գընաց կուտեանց գաբձուցի՝ :
4 Թէ որ Եդոմը ըսէ թէ՝ Կործանեցանք ,
Բայց պիտի գառնանք , ու աւերակները շինենք ,
Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ .
Անոնք պիտի շինեն , բայց ես պիտի փլցընեմ .
Եւ անոնք պիտի կոչուին . Ընծրէնութեան սահման ,
Ու ժողովուրդ՝ որուն դէմ Տէրը յաւիտեան բարկացեր է :
5 Եւ ձեր աչքերը պիտի տեսնեն , ու պիտի ըսէք .
Տէրը Իսրայէլի [*] սահմանէն անդին՝ փառաւորուի :

[3] Ես . կ . 12 ։
[4] բ Օբ . ժա . 10 ։
[5] Տես Ես . իդ . 18 ։
[6] Երեմ . իգ . 18 , 19 , 20 , 21 , 22 ։
[7] Ես . լե . 8 ։ Յայտ . իա . 27 ։ իբ . 15 ։
[8] բ Օբ . է . 8 ։ Ժ . 15 ։
[9] [*] Ասոմ . իծ . 13 ։
[10] Երեմ . իծ . 18 ։ Եզեկ . լե . 3 , 4 , 7 , 9 , 14 , 15 ։ Եզր . 10 , ԼԶ ։
† Կամ ձագարներուն տուի ։
‡ Կամ սահմանին վրայ

6 Տղան [a]իր հօրը,
Ու ծառան իր տիրոջը պատիւ կ'ընէ.
[b]Թէ որ ես հայր եմ, իմ պատիւս ո՞ւր է,
Ու թէ որ տէր եմ, ինծի վախնալը ո՞ւր է,
Կ'ըսէ ձեզի զօրաց Տէրը,
Ո՛վ քահանաներ՝ որ իմ անունս կ'անարգէք.
[c]Եւ դուք կ'ըսէք. Ո՞ւր անունդ ի՛նչ բանով անարգեցինք:
7 Իմ սեղանիս վրայ [d]պիղծ հաց կը մատուցանէք,
Ու կ'ըսէք. Ո՞վ ինչո՞վ պղծեցինք.
[e]Տէրոջը սեղանը անարգ է՝ բսելովնիդ:
8 Ու [f]երբոր կոյրը զոհի համար կը մատուցանէք, գէշ չէ՞.
Որ երբոր կաղը, կամ հիւանդը կը մատուցանէք, գէշ չէ՞.
Ըղէ, զանիկայ քու իշխանիդ ընծայէ,
Միթէ քեզի պիտի հաճի,
Կամ [g]*քեզ սիրով՞ պիտի ընդունի, կ'ըսէ զօրաց Տէրը:
9 Եւ հիմա [h]աղաչեցէք երեսը ապաչեցէք,
Որ մեզի ողորմութիւն ընէ.
[i]Այսիպայ ձեր ձեռքէն եղաւ.
Միթէ ձեզ սիրով պիտի ընդունի, կ'ըսէ զօրաց Տէրը:
10 Ձեր մէջը անգամ դռնները չէի գոցող՞ մի կայ.
Իմ սեղանիս կրակին ալ ձրի չէք վառեր.
Ձեզի չեմ հաճիր, կ'ըսէ զօրաց Տէրը,
[j]Ու ձեր ձեռքէն ընծայ չեմ ընդունիր:
11 Արեւուն [k]ծագած տեղէն մինչեւ անոր մտած տեղը՝
[l]Ազգաց մէջ իմ անունս մեծ պիտի ըլլայ.
Եւ [m]ամէն տեղ իմ անունս՝
[n]Խունկ ու սուրբ ընծայ պիտի մատուցուի.
[o]Արդարեւ իմ անունս ազգաց մէջ մեծ պիտի ըլլայ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը:
12 Ու դուք զանիկայ կը պղծէք,
Երբոր թէ՝ [p]Տէրոջը սեղանը պիղծ է,
Ու անոր բերքը այլեւս կերակուրը՝ անարգ:
13 [q]Նաեւ կ'ըսէք. Ըհա ի՛նչ աշխատութիւն է,
Ու անոր վրայ կը փչէք, կ'ըսէ զօրաց Տէրը.
Եւ յափշտակուածը, ու կաղը, ու հիւանդը բերիք.
Այսպէս ընծայ բերիք.
[r]Միթէ զանիկայ ձեր ձեռքէն պիտի ընդունիմ, կ'ըսէ Տէրը:
14 Հայց անիծեալ ըլլայ ան խաբեբայ մարդը,
Որ իր հօտին մէջը արձն ունենալով, ուխտ կ'ընէ,
Եւ արատաւորը [s]Տէրոջը կը մատուցանէ.
Վասնզի [t]հսկ մեծ թագաւոր եմ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը,
Ու իմ անունս ազգաց մէջ ահարկու է:

Գ Լ. Բ

1 Արդարէն սասարկ կը յանդիմանէ քահանաները՝ որ իրենց ուխտը զանց կ'ընեն, 11 նաեւ ժողովուրդը՝ իրենց կռապաշտութեանը, 14 ընտիրութեանը, 17 ու անհաւատութեանը համար:

1 Եւ հիմա ասոնք պատուէրը ձեզի է՝ ո՛վ քահանաներ:
2 [u]Թէ որ մտիկ չընէք,
Ու թէ որ յիշէ սրտին մէջը չդնէք,
Որ իմ անունս պատիւ տաք, կ'ըսէ զօրաց Տէրը,
Ես առնեմ ձեզի անէծք պիտի խրկեմ,
Ու ձեր օրհնութիւնները պիտի անիծեմ.
Եւ՛ զանոնք արդէն անիծեր եմ.
Վասնզի դուք յիշէ սրտին մէջը չէք դներ:
3 Ըհա ես ձեր սերմնեղը պիտի յանդիմանեմ,
Ու ձեր երեսին վրայ աղբ՝
Ձեր տօներուն աղբը պիտի ցանեմ.
Եւ անիկայ [v]ձեզ իր հետը պիտի տանի:
4 Ու պիտի գիտնաք, որ ես ձեզի խրկեցի ասոնց պատուէրը,
Որպէս զի իմ ուխտս Ղեւիին հետ ըլլայ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը:
5 [w]Իմ ուխտս անոր հետ էր՝ կենաց ու խաղաղութեան համար.
Ու զանոնք անոր տուի [x]ան երկիւղին համար՝
Որով ինծմէ կը վախնար,
Ու իմ անունիս երեսէն կը սարսափէր:
6 [y]Ճշմարտութեան օրէնքը անոր բերնին մէջն էր,
Եւ անոր շրթունքներուն մէջ անիրաւութիւն չգտնուեցաւ.
Խնդի հետ խաղաղութեամբ եւ ուղղութեամբ կը քալէր,
Ու [z]շատերը անօրէնութենէ դարձուց:
7 [a]Քահանային շրթունքները գիտութիւն պահելու են.
Եւ մարդիկ անոր բերնէն օրէնքը փնտռելու են.
[b]Քանի անիկայ զօրաց Տէրոջը հրեշտակն է:
8 Հայց դուք ճամբայէն խոտորեցաք,
[c]Շատերը օրէնքին մէջ գայթակղեցուցիք,
[d]Ղեւիի ուխտը աւրեցիք, կ'ըսէ զօրաց Տէրը:
9 Ասոր [e]հա ես ալ ձեզ բոլոր ժողովուրդին առջեւը անարգուած, [f]ու ցած ըրի,
Ինչպէս որ դուք իմ ճամբաներս չպահեցիք,
Ու օրէնքին մէջ ակնառութիւն ըրիք:

---

[a] Եղ. ի. 12:
[b] Ղու. ին. 46:
[c] ՊՀ. ը. 14, 17: ին. 7, 8, 13:
[d] ը Օր. ժե. 21:
[e] Ելզեկ. խա. 22: Հմր 12:
[f] Ղև. խը. 22: ը Օր. ժե. 21: Հմր 14:
[g] Հոր. խը. 8:
[h] Ելբ. գու. երեսդ
[i] Մա. ժգ. 9:
[j] Տես ա Կոր. իե. 13:
[k] Ես. ա. 11: Ելբեմ. գ. 20: Ըմով. հ. 21:
[l] Սաղ. ձժգ. 3: Ես. ծիե. 19:
[m] Ես. կ. 3, 5:
[n] Հօհ. գ. 21, 23: ա Տիմ. ը. 8:
[o] Հայտ. ը. 3:
[p] Ես. կԼ. 19, 20:
[q] Հմս. ե. 13:
[r] Ես. ա. 11: Ելբեմ. գ. 20: Ըմով. հ. 21:
[s] Սաղ. ձժգ. 3: Ես. ծիե. 19:
[t] Ես. կ. 3, 5:
[u] Հօհ. գ. 21, 23: ա Տիմ. ը. 8:
[v] Հայտ. ը. 3:
[w] Ես. կԼ. 19, 20:
[x] Հմս. ե. 13:
[y] Ղև. խը. 20, ՃՀ:
[z] Ըմով. հ. 21:
[a] Սաղ. ձժգ. 3: Ես. ծիե. 19:
[b] Ղև. խը. 14, ՃՀ: ը Օր. խը. 15, ՃՀ:
[c] գ Թագ. ժգ. 10:
[d] Թես. խե. 12: Ելզեկ. լգ. 25: լէ. 26:
[e] ը Օր. լգ. 8, 9:
[f] ը Օր. լգ. 10:
[g] Ելբեմ. խգ. 22: Հակ. է. 20:
[h] ը Օր. ժէ. 9, 10: խը. 8: Ղև. ժ. 11: Ելզը. է. 10: Ելբեմ. ժը. 18: Ընգ. ը. 11, 12:
[i] Կաղ. գ. 14:
[j] ա Թագ. ը. 17: Ելբեմ. ժը. 15:
[k] Ելեմ. ժգ. 29:
[l] ա Թագ. ը. 30:

10 ՙԱխիմ ամէնքս մէկ Հայր չունի՞նք .
ՙԱխիմ մէկ Աստուած չստեղծից մեզ .
Ինչո՞ւ համար մեր Հայրերուն ուխտը աւրինալով ,
Մեզմէ ամէն մէկը իր եղբօրը նենգութիւն
կ՚ընէ :
11 Յուդան նենգութիւն ըրաւ .
Եւ Իսրայէլի մէջ ու Երուսաղեմի մէջ պղծութիւն գործուեցաւ .
Վասն զի Յուդան պղծեց Տէրոջը սրբարանը ,
որն որ ինքը կը սիրէր ,
ՙԵւ օտար աստուծոյ աղջկանը էրիկ եղաւ :
12 Տէրը Յակոբի վրաններէն ընաջնջէ պիտի ընէ
աս բանը ընող մարդը ,
*Ըրթուն եղողը ու պատասխան տուողը՚ ,
ՙԵւ զօրաց Տէրոջը ընծայ մատուցանողը :

13 Եւ դարձեալ ասիկայ ըրիք .
Տէրոջը սեղանը արցունքներով ,
Լացով ու ողբով ծածկեցիք .
Ընդհակառակ որ՝ Ընիկայ մէյմըն ալ ընծային չընայիր ,
Որ գոհունակ ձեր ձեռքէն հաճութեամբ ընդունի :
14 Բայց դուք ըսիք , Ինչո՞ւ .
Վասն զի որ՝ Տէրը վկայ եղաւ քու և քու
երիտասարդութեանդ կնկանը մէջտեղը ,
Որուն հետ անհաւատարմութեամբ վարուեցար .
Ու ՙանիկայ քու ընկերդ , ու քու ուխտիդ կընիկն է :
15 Եւ մէկը չըրա՞ւ , որ Հոգիին առատութիւնը
ունէր .
Եւ ան մէկը ի՞նչ կը փնտռէր . Աստուծոյ
սերունդ .
Ուրեմն ձեր Հոգիին զգուշութիւն ըրէք ,
Ու ձեզմէ մէկը իր երիտասարդութեանը կընկանը հետ անհաւատարմութեամբ
չվարուի :
16 Վասն զի ՙԻսրայէլի Տէր Աստուածը կ՚ըսէ թէ՝
†Ինքը կ՚ատէ կնիկ արձակելը՚ .
Բայց ծածկէ իր հանդերձանքը զրկանքը կը
ծածկէ , կ՚ըսէ զօրաց Տէրը .
Ուստի ձեր Հոգիին զգուշութիւն ըրէք , ու անհաւատարիմ մի ըլլաք :

17 ՙՁեր խօսքովը Տէրը ձանձրացուցիք .
Բայց դուք կ՚ըսէք . Ինչո՞վ ձանձրացուցինք :
Երբոր կ՚ըսէք . Ամէն չարութիւն ընող Տէրոջը աչքերուն առջևը Հաճոյ է .
Ու ինքը անոնց կը հաւնի .
Կամ թէ՝ Դատաստանի Աստուածը ո՞ւր է :

ՓԼ · Փ

1 Երթալուն առջևէն գալուս գնացքը , ու Երթալուն վերափոխութիւնը ու շնորհքը : 7 Ժողովուրդին ապստամբութեանը , 8 սրբապղծութեանը , 13 ու անհաւատարմութեանը վրայով : 16 Աստուծմէ վախցողներուն տուելիք օրհնութիւններուն խոստումնքը :

1 Ա՜հա ՙիս իմ դիսպանս կը խրկեմ .
Ու *իմ առջևս ճամբայ պիտի պատրաստէ .
Եւ ձեր փնտռած Տէրը՝ այսինքն †ուխտին հրեշտակը՝ որուն կը հաւնիք ,
Յանկարծ իր տաճարը պիտի գայ .
Ահա կու գայ՝ կ՚ըսէ զօրաց Տէրը :
2 Ու անոր գալստեանը օրը ՙո՞վ կրնայ դիմանալ ,
Եւ ՙանոր երեւնալունատենը՝ ո՞վ կրնայ կայնիլ .
Վասն զի ՙանիկայ հալեցնողին կրակին պէս ,
Ու թափիչներուն օճառին պէս պիտի ըլլայ .
3 Եւ ՙանիկայ արծաթ հալեցնողն ու մաքրողին պէս պիտի նստի ,
Ու Ղևիի որդիները պիտի մաքրէ ,
Եւ զանոնք ոսկիի պէս ու արծաթի պէս պիտի զտէ .
Ու անոնք արդարութեամբ ՚Տէրոջը ընծայ մատուցանողներ պիտի ըլլան .
4 Եւ Յուդային ու Երուսաղեմին †ընծան
*Էն օրերուն պէս , ու առջի տարիներուն պէս՝
Տէրոջը ընդունելի պիտի ըլլայ :
5 Ու դատաստանի համար ձեզի պիտի մօտենամ ,
Եւ կախարդներուն , ու շնացողներուն ,
ՙՈւ սուտ երդում ընողներուն ,
Եւ վարձկանին՝ իր վարձքին վրայով ,
Որբևարիին , ու որբին զրկանք ընողներուն ,
Եւ պանդուխտին էքսոտոնէը խոտորցնողներուն ,
Ու ինծմէ չվախցողներուն դէմ՝ արագ վկայ պիտի ըլլամ , կ՚ըսէ զօրաց Տէրը :
6 Վասն զի ես Եհովայ եմ , ՙէս փոխուիր .
ՙԸնոր համար դուք՝ ով Յակոբի որդիք չսպառեցաք :

7 ՙՁեր հայրերուն օրերէն ՚ի վեր
Իմ հրամաններէս զատուեցաք , ու պահեցիք չպահեցիք .
ՙԻնծի դարձէք , ու ես ձեզի պիտի դառնամ ,
կ՚ըսէ զօրաց Տէրը .
ՙՍակայն դուք կ՚ըսէք . Ինչո՞վ դառնանք :
8 Մարդ ՚Աստուած կը կողոպտէ ,
Որ դուք զիս կը կողոպտէք .
Բայց դուք կ՚ըսէք . ՙԻզմէ ի՞նչ կողոպտեցինք .

ՙ ա Կոր · ը · 6 : Ելից · ջ · 6 :
ՙ Հայր · լա · 15 :
ՙ Երկ · ի · 1 : ժ · 2 : Ելեմ · ժգ · 23 :
* Կամ Ընտրեալը ու աշակերտը ,
ՙ Ելեմ · ժգ · 28 , 29 :
ՙ Ընահ · ե · 18 :
ՙ Ընահ · ի · 17 :
ՙ Տես Աստ · ե · 32 : ժէ · 8 :
† Կամ ինչ որ կ՚ատէ կնիկ արձակէ . ի Օր · իզ · 1 :
ՙ Երկ · իզ · 24 : ԳԼ · գ · 13 , 14 , 15 :
—
ՙ Աստ · ժա · 10 : Աստ · ա · 2 : ԳԼ · ա · 76 : է · 27 :
ՙ ԳԼ · ա · 11 :
ՙ Օրէ · ե · 4 : Ընահ · ե · 4 , 12 :
ՙ Ելեմ · իզ · 19 : Հռով · ժա · 29 : Ընահ · ա · 17 :
Ը Պղտ · գ · 22 :
ՙ Գոր · է · 51 :
ՙ Օրէ · ա · 3 :
ՙ ԳԼ · ա · 6 :

[ա] Տասանորդներ ու ընծաներ։
9 Դուք անէծքով անիծուած էք.
Զանգի դուք՝ բոլոր ազգդ ինձ կողոպտեցիք։
10 Բոլոր տասանորդները դանձատունը տարէք,
Որ իմ տանս մէջ պաշար ըլլայ.
Եւ ասով զիս փորձեցէք, կ'ըսէ զօրաց Տէրը,
Թէ արդեօք ձեզի երկինքին պատուհանները
չե՞մ բանար,
Ու [բ] ձեզի օրհնութիւն մինչեւ
Հընդէս որ՝ առատ բաւականութիւն չըլլայ։
11 Եւ ձեզի համար [գ] ոչ ապրը պիտի յանդիմանեմ.
Ու անիկայ ձեր երկրին պտուղը պիտի հատուցանէ.
Եւ ձեր այգիին մէջ որթը անպտուղ պիտի չըլլայ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը։
12 Եւ ամէն ազգերը ձեզի երանի պիտի ըսեն.
Զանգի դուք՝ [դ] ցանկալի երկիր պիտի ըլլաք,
կ'ըսէ զօրաց Տէրը։

13 [ե] Ձեր խօսքերը ինծի դէմ խիստ եղան, կ'ըսէ Տէրը.
Հայդ դուք կ'ըսէք. [զ] Ինչի դէմ ի՞նչ խօսեցանք։
14 [է] Դուք ըսիք. Աստուծոյ ծառայութիւն ընելը պարապ բան է.
Եւ անոր պահպանութիւնը պահելէն
Ու զօրաց Տէրոջը առջեւը սուգով քալելէն ի՞նչ շահեցանք.
15 Եւ հիմա [ը] մենք հպարտներուն՝ երանի կ'ըսենք.
Ըմբարշտութիւն ընողները անգամ բարձրէն կ'ըլլան.
[թ] Աստուած ալ կը փորձեն ու կ'ազատին։

16 Ըն առներ [ժ] Տէրոջմէ վախցողները [ի] իրարու հետ խօսեցան.
Եւ Տէրը մտիկ ըրաւ ու լսեց.
Եւ իր առջեւը [ի] յիշատակի դիրք գրուեցաւ
Տէրոջմէ վախցողներուն համար,
Ու անոր անունը մտածողներուն համար։
17 Եւ [լ] անոնք իմս պիտի ըլլան, կ'ըսէ զօրաց Տէրը,
Ըն օրը՝ որ [խ] սեփհական դանձս ժողվեմ.
Ու [ծ] անոնց պիտի խնայեմ,
Ինչպէս որ մարդ մը կը խնայէ իր որդւոյն՝
Որ իրեն ծառայութիւն կ'ընէ։
18 Եւ պիտի դառնաք ու տարբերին ու ամբարշտին,
Աստուծոյ ծառայութիւն ընողին ու անոր ծառայութիւն չընողին
Տարբերութիւնը պիտի տեսնէք։

Գ Լ Ո Ւ Խ

1 Մարգարէն կը յայտնէ Աստուծոյ դատաստանը՝ որ պիտի գայ չարերուն վրայ, 2 ու օրհնութիւնը՝ բարիներուն վրայ. 4 կը յորդորէ ժողովուրդը որ օրէնքին ուշադրութիւն ընէն, 5 ու Նոյեմին գալուն՝ և անոր պատրաստին վրայով կը խօսի։

1 [ա] Զանգի ահա՝ [բ] փուռի պէս վառած օրը կու գայ.
Ու բոլոր [գ] հպարտները, և բոլոր ամբարշտութիւն ընողները
[դ] Յարդի պէս պիտի ըլլան.
Ու գալու օրը զանոնք պիտի այրէ՝ կ'ըսէ զօրաց Տէրը,
Հընդէս որ՝ [ե] անոնց արմատ կամ ոստ պիտի չձգուի։
2 Հայդ ձեզի՝ [զ] իմ անունէս վախցողներուդ՝
[է] Արդարութեան արեգակը պիտի ծագի,
Եւ անոր թեւերուն վրայ բժշկութիւն պիտի ըլլայ.
Ու դուք դուի պարարտ որթերուն պէս
Դուրս պիտի կելլէք, ու պիտի ցատկէք։
3 [ը] Եւ ամբարիշտները պիտի կոխէք.
Վասն զի իմ գործ տեսնելու օրս՝
Ընծոյք ձեր ոտից թաթերուն տակը մոխիր պիտի ըլլան, կ'ըսէ զօրաց Տէրը։

4 Յիշեցէք իմ ծառայիս [թ] Մովսէսին օրէնքը,
Հորէբէն [ժ] ան կանոնները ու դատաստանները,
Որ անոր պատուիրեցի [ի] Որեսի մէջ բոլոր Իսրայէլին համար։
5 Ընդ եւ՝ [լ] Եղիա մարգարէն ձեզի պիտի խրկեմ,
[խ] Որ Տէրոջը մեծ ու ահեղ օրը հասած.
6 Ու անիկայ՝ հայրերուն սիրտը՝ որդւոցը,
Ու որդւոցը սիրտը՝ հայրերուն պիտի դարձնէ.
Որ ջըլլայ թէ ես գամ, ու երկիրը [ծ] անէծքով [կ] զարնեմ։

ա Եսա. ԽԳ. 10, 12։
բ Բաւակ. գ. 9, 10։
գ ՟ա Մ՚ն. իկ. 20։ բ Մ՚ն. լա. 11։ ՟նէեմ. Ժ. 33։ ԺԳ. 12։
դ Ծն. է. 11։ է Ծն. է. 2։
ե Բ Մ՚ն. լա. 10։
զ Բ՚մով. է. 9։
է Դան. բ. 9։
ը ԳԿ. է. 17։
թ Հոբ. իա. 14, 15։ իբ. 17։
ժ Սաղ. Ծ. 13։ Առ. ա. 12։
ի Սաղ. Ծ. 12։ ԳԼ. բ. 17։
լ Սաղ. ղ. 9։
խ Սաղ. կԼ. 16։ ԳԼ. գ. 2։
ծ Լբր. է. 13։
կ Սաղ. ծԶ. 8։ Լս. կ. 6։ Հայտ. ի. 12։
ա Նէ. Ժ. 5։ բ Օր. է. 6։ Սաղ. ղԵ. 4։ Տ՚ես. բ. 14։ ա Պետ. բ. 9։
գ Սաղ. ՀԳ. 13։ Առ. ա. 12։
դ Սաղ. ծԶ. 11։
—
ե Հռոմ. բ. 31։ ԳԼ. է. 2։ բ Պետ. է. 7։
զ Տ՚ես գԼ. է. 18։
է Ըզդ. 18։
ը Բ՚մով. բ. 9։
թ ԳԼ. է. 16։
ժ Ա՚ես. Ժա. 14։ ԺԼ. 11։ Մաթ. ի. 11։ Գղտ. ա. 17։
ի Հռոմ. բ. 31։
լ Օաբ. Ե. 3։
խ Օաբ. ԺՀ. 12։
ծ Հայտ. բ. 28։
կ Բ Թագ. իբ. 33։ Միք. Է. 10։ Օաբ. Ժ. 5։
ա Նէ. ի. 3։ ՃԶ։
բ Սաղ. ՀԽԵ. 19։
գ Բ Օր. է. 10։
դ Ա՚ես. Ժա. 14։ ԺԼ. 11։ Մաթ. ի. 11։ Գղտ. ա. 17։
ե Հռոմ. բ. 31։
զ Օաբ. Ե. 3։
է Օաբ. ԺՀ. 12։

ՆՈՐ

ԿՏԱԿԱԲԱՆ

ՏԵՄԱՆ ՄԵՐՈՑ

ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ՐՆԹԵՐՒՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԱԾ

Ի ՋԱՄԻՒՌՆԻԱ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԱՄԵՆԻՒԻԱՄՈՑ ԱՐՒՈՒԵՍՏԻ

1853

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՄԱՏԹԷՈՍԻ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Քրիստոսի ազգաբանութիւնը Աբրահամէն մինչև Յովսեփ ։ 18 Կոյս Մարիամը՝ որ Յովսեփին նշանուած էր, Սուրբ Հոգիէն կը յղանայ ։ 19 Հրեշտակը Յովսեփին տիալ կարծիքը կ՚ուղղէ, և կը մկնէ Քրիստոսի անունները ։

1 Գիրք ՚ծննդեան Յիսուսի Քրիստոսի ՚Դաւիթի որդւոյն ՝ Աբրահամի որդւոյն ։
2 ՚Աբրահամ ծնաւ Իսահակը. ՚Իսահակ ծնաւ
Յակոբը. ՚Յակոբ ծնաւ Յուդան՝ ու անոր
3 եղբայրները. ՚Յուդա ծնաւ Փարէսը ու Զա-
րան՝ Թամարէն. ՚Փարէս ծնաւ Եսրոնը. Ես-
4 րոն ծնաւ Ըրամը. Ըրամ ծնաւ Ամինադաբը.
Ամինադաբ ծնաւ ՚Նաասոնը. ՚Նաասոն ծնաւ
5 Սալմոնը. Սալմոն ծնաւ Բոոսը՝ Ռախաբէն.
Բոոս ծնաւ Ովբէդը՝ Հռութէն. Ովբէդ ծնաւ
Յեսսէն. ՚Յեսսէ ծնաւ Դաւիթ թագաւորը.
6 ՚Դաւիթ թագաւորը ծնաւ Սողոմոնը՝ Ուրիայէ
7 կնիկէն. ՚Սողոմոն ծնաւ Ռոբովամը. Ռոբո-
8 վամ ծնաւ Աբիան. Աբիա ծնաւ Ասան. Ասա
ծնաւ Յովսափատը. Յովսափատ ծնաւ Յով-
9 րամը. Յովրամ ծնաւ Ոզիան. Ոզիա ծնաւ Յո-
թամը. Յովթամ ծնաւ Աքազը. Աքազ
10 ծնաւ Եզեկիան. ՚Եզեկիա ծնաւ Մանասէն.
Մանասէ ծնաւ Ամոնը. Ամոն ծնաւ Յովսիան.
11 ՚Յովսիա ծնաւ Յեքոնիան ու անոր եղբայրները՝
12 ՚Բաբելոնական գերութիւնը. Բա-
բելոն գերութիւնէն ետքը՝ ՚Յեքոնիա
ծնաւ Սաղաթիէլը. Սաղաթիէլ ծնաւ ՚Զո-
13 բաբաբելը. Զորբաբաբել ծնաւ Աբիուդը. Ա-
բիուդ ծնաւ Եղիակիմը. Եղիակիմ ծնաւ Ա-
14 զովրը. Ազովր ծնաւ Սադովկը. Սադովկ ծնաւ
15 Աքինը. Աքին ծնաւ Եղիուդը. Եղիուդ ծը-
նաւ Եղիազարը. Եղիազար ծնաւ Մատթա-
16 նը. Մատթան ծնաւ Յակոբը. Յակոբ ծնաւ
Յովսէփը՝ Մարիամին էրիկը, որմէ ծնաւ Յի-
17 սուս, որ ըսուեցաւ Քրիստոս ։ Ըրդ՝ բոլոր
ազգերը Աբրահամէն մինչև Դաւիթ՝ տասնու-
չորս ազգ, և Դաւիթէն մինչև Բաբիլոնական
գերութիւնը՝ տասնուչորս ազգ, ու Բաբիլոնական

՚ Ղու. գ. 23։
՝ Սաղ. ՃԼԲ. 11։ Նա. ժա. 1։ Երեմ. իդ. 5։ Իս. իբ. 42։ Հաղ. Է. 12։ Զաք. Բ. 30։ ժգ. 23։ Հռոմ. ա. 3։
՞ Ծն. ժբ. 3։ իբ. 18։ Գաղ. գ. 16։
՟ Ծն. իա. 2, 3։
ՠ Ծն. իե. 26։
ա Ծն. իե. 35։
բ Ծն. լԸ. 27։
գ Հռութ. գ. 18, ևԸ։ ա Պն. բ. 5, 9, ևԸ։
դ ա Մնաց. ժղ. 1։ ժէ. 12։
ե բ Մնաց. ժբ. 24։
զ ա Պն. գ. 10, ևԸ։
է գ Մնաց. ի. 21։ ա Պն. գ. 13։
ը Տե՛ս ա Պն. գ. 15, 16։
թ գ Մնաց. իգ. 14, 15, 16։ իե. 11։ բ Պն. ԼԳ. 10, 20։ Երեմ. իէ. 20։ ԼԸ. 9։ ծբ. 11, 15, 28, 29, 30։ Դան. ա. 2։
ժ ա Պն. գ. 17, 19։
ի Նեղ. գ. 2։ ե. 2։ Ագէա. ժբ. 1։ Ընդ. ա. 1։
լ Ղու. ա. 27։
խ Ղու. ա. 35։
ծ բ Օր. իգ. 1։
կ Ղու. ա. 35։
հ Ղու. ա. 31։
ձ Փրկիչ։
ղ Գոր. գ. 12։ ե. 31։ ժգ. 23, 38։
ճ Նա. է. 14։
մ Նէ. ժգ. 2։ Ղու. ի. 7, 21։

յ Ղու. բ. 4, 6, 7։
ն Ծն. Ջ. 30։ իե. 6։ գ Մնաց. գ. 30։
շ Ղու. բ. 11։
ո Մնաց. իգ. 17։ Նա. է. 3։

գերութենէն մինչև Քրիստոս՝ տասնուչորս ազգ ։
18 Ըս ՚Յիսուսի Քրիստոսի ծնունդը սա կեր-
պով էր. անոր մայրը Մարիամ՝ Յովսեփին
նշանուած, դեռ իրարու քով չհասած՝ ՚Սուրբ
19 Հոգիէն յղացած գտնուեցաւ ։ Ըս Յովսեփ
անոր էրիկը արդար մարդ ըլլալով՝ ու չուզե-
լով որ զանիկայ ՚խայտառակ ընէ, մտածեց
20 որ ծածկաբար արձակէ զանիկայ ։ Ըս քանի
որ անիկայ սա բանը կը մտածէր, ահա Տէրոջը
հրեշտակը երազին մէջ երեւցաւ անոր՝ ու ըսաւ.
Յովսեփ՝ Դաւիթի որդին, մի վախնար քեզի
առնել քու Մարիամ կնիկդ, ՚ինչու որ անոր
21 ներսի դին ծնածը Սուրբ Հոգիէն է ։ Ըս ՚որ-
դի մը պիտի ծնանի, ու անոր անունը ՚Յի-
սուս դնես. ՚քանզի անիկայ իր ժողովուրդը ի-
22 րենց մեղքերէն պիտի փրկէ ։ Ըս սա ամենը ե-
ղաւ, որ կատարուի Տէրոջմէն ըսուածը՝ մար-
23 գարէին ձեռքովը, որ կ՚ըսէ. ՚Ահա կոյսը պի-
տի յղանայ, ու որդի պիտի ծնանի, և անոր
անունը Էմմանուէլ պիտի կոչուի, որ կը թարգ-
24 մանուի՝ Աստուած մեզի հետ ։ Ըս Յովսեփ
քունէն արթընցալով՝ ինչպէս որ Տէրոջը հր-
եշտակը իրեն հրամայեց, այնպէս բրաւ, ու
25 իր կնիկը քովը առաւ. Ըս չէր գիտեր զանիկայ,
մինչև իր ՚անդրանիկ որդին ծնաւ, ու անոր
անունը Յիսուս դրաւ ։

ԳԼ. Բ

1 Բեթղեհէմ մոգերը Երուսաղէմ կ՚երթան՝ աստղի մը առաջնորդութեամբը, 11 և երկրպագութիւն կ՚ընեն անոր, ու իրենց ընծաները կը մատուցանեն ։ 13 Յովսէփ առնելով Յիսուսը ու անոր մայրը՝ Եգիպտոս կը փախչի ։ 16 Հերովդէս մանչերը աղաներ կոտորել ։ 20 անոր մահը ։ 23 Յիսուս Նազիրեցին կը ստուտի Գալիլեայի Նազարեթ քաղաքը ։

1 Ու ՚երբոր Յիսուս ծնաւ ՚Բեթաստանի Հռե-
ղեհեմին մէջ ՚հերովդէս թագաւորին օրերը,
2 ահա ՚արեւելքէն մոգեր հասան Երուսաղէմ՝ ՚ը-
ըսին. ՚՚Որ տեղ է ան՝ որ ՚Հրեաներուն թագա-
ւոր ծնաւ. ինչու որ մենք արեւելքի մէջ ՚՚անոր
աստղը տեսանք, ու հիանք անոր երկրպագու-

՝ Ղու. գ. 1։ Գոր. ա. 5։
՞ Ղու. ա. 5։
՟ Ղու. ա. 26։
ՠ Ղու. ա. 32։
ա Ղու. ա. 35։
բ Ղու. ա. 31։
գ Ղու. ա. 33։
դ Ղու. ա. 69։
ե Ղու. ա. 71։
զ Ղու. ա. 74։
է Ղու. ա. 77։
ը Ղու. ա. 78։
թ Ղու. ա. 79։
ժ Ղու. բ. 1։
ի Ղու. բ. 4։
լ Ղու. բ. 7։
խ Ղու. բ. 11։
ծ Ղու. բ. 14։
կ Ղու. բ. 15։
հ Ղու. բ. 16։
ձ Ղու. բ. 17։
ղ Ղու. բ. 18։
ճ Ղու. բ. 19։
մ Ղու. բ. 20։
յ Ղու. բ. 21։
ն Ղու. բ. 22։
շ Ղու. բ. 23։
ո Ղու. բ. 24։
չ Ղու. բ. 25։
պ Ղու. բ. 26։
ջ Ղու. բ. 27։
ռ Ղու. բ. 28։
ս Ղու. բ. 29։
վ Ղու. բ. 30։
տ Ղու. բ. 31։
ր Ղու. բ. 32։
ց Ղու. բ. 33։
ւ Ղու. բ. 34։
փ Ղու. բ. 35։
ք Ղու. բ. 36։
օ Ղու. բ. 37։
ֆ Ղու. բ. 38։
և Ղու. բ. 39։
ֈ Ղու. բ. 40։
։ Ղու. բ. 41։

3 թիւն ընելու : Ու երբոր Երոմիա թագաւորը լսեց , խռովեցաւ , և բոլոր Երուսաղէմը ի-
4 րեն հետ . Եւ Յոզովելով բոլոր [a]քահանայապետները ու ժողովուրդին [b]պղիրները ,
5 անոնց՝ թէ Քրիստոսը ո՞ւր պիտի ծնանի : Ա-
նոնք ալ իրեն ըսին . Հրէաստանի Բեթլեհե-
մին մէջ . [c]ինչու որ ասանկ գրուած է մարգա-
6 բէին ձեռքովը . [d]Եւ դուն Բեթլեհէմ՝ Յու-
դայի երկիրը , Յուդայի իշխաններուն մէջ բը-
նաւ պզտիկ մը չես . [e]ինչու որ քեզմէ իշխան մը
պիտի ելլէ [f]ինծի , [g]որ իմ Իսրայէլ ժողովուրդս
7 պիտի հովուէ : Ան ատենը [h]Երոմիա ծածկա-
բար մոգերը կանչեց , ու աղէկ մը ատուկց ա-
8 նոնցմէ ատղնին երեցած ատենը . Եւ զանոնք
Բեթլեհէմ խրկելով՝ ըսաւ . Գացէք ատոր-
դը իմացէք ան մանուկին վրայով , ու երբոր գըտ-
նէք , [i]ինծի իմացուցէք , որ ես ալ գամ՝ անոր
9 երկրպագութիւն ընեմ : Ու երբոր անոնք թա-
գաւորին ասս Քանը լսեցին , գացին . և ահա
ան աստղը որ արեւելքի մէջ տեսեր էին , անոնց
առջեւէն դնաց , մինչև որ եկաւ կեցաւ մանուկին
10 եղած տեղին վրայ : Երբոր տեսան աստղը , շատ
11 մեծ ուրախութիւնով ուրախացան : Եւ տու-
նը մտնելով , տեսան մանուկը իր մօրը Մա-
րիամին հետ , ու [j]իյնալ երկրպագութիւն ըրին
անոր , և իրենց գանձերը բանալով՝ [k]ընծաներ
12 տուին անոր , ոսկի ու կնդրուկ և զմուռս : Ու
հրաման առնելով [l]երազի մէջ՝ որ Նորէին [m]Երոմ-
դեսին չդառնան , ուրիշ ճամբով գացին իրենց
երկիրը :
13 Ու երբոր անկէ գացին անոնք , ահա Տէրոջը
հրեշտակը երազի մէջ երեւցաւ Յովսեփին՝ ու
ըսաւ . Ելլէ՝ առ մանուկը ու անոր մայրը ,
ու Եգիպտոս փախիր , և հոն կեցիր մինչև որ
ես քեզի ըսեմ , քանզի [n]Երոմիա պիտի փընտ-
14 ռէ առ մանուկը կորսընցընելու համար : Ան
ալ ելաւ , մանուկը ու անոր մայրը գիշերով
առաւ , և գնաց Եգիպտոս . ու մինչև [o]Երոմ-
15 դեսին մահը հոն եր . Որ կատարուի Տէրոջմէն
ըսուածը մարգարէին ձեռքովը , որ կ'ըսէ . [p]Ե-
գիպտոսէն կանչեցի իմ որդիս :
16 Ան ատենը երբոր տեսաւ [q]Երոմիա թէ խա-
բուեցաւ մոգերէն , սաստիկ սրդոդեցաւ , ու
խրկեց Ջարդեց Բեթլեհեմի և անոր ամէն սահ-
մաններուն մէջ գտնուած բոլոր մանր տղաքը՝
երկու տարուընէն վար , ան ժամանակին հա-
17 մեմատ՝ որ մոգերէն ատուկց : Ան ատենը կա-
տարուեցաւ Երեմիա մարգարէին ձեռքովը ը-
18 սուածը , որ կ'ըսէ . [r]Ռամայի մէջ ձայն մը

լսուեցաւ , ողբ , լաց ու մեծ կոծ . Ռաքէլ
կու լար իր տղոցը համար , ու չէր ուզեր մխի-
թարուիլ , [s]ինչու որ չկային :
19 Ու երբոր [t]Երոմիա մեռաւ , ահա Տէրոջը
հրեշտակը Եգիպտոս երազի մէջ Յովսեփին
20 երեւցաւ , Ու ըսաւ . Ելլէ՝ առ մանուկը ու ա-
նոր մայրը , և գնա Իսրայէլի երկիրը , քանզի
մեռան անոնք՝ որ մանուկին կեանքը կը փընտ-
21 ռէին : Ան ալ ելաւ՝ մանուկը ու անոր մայրը
22 առաւ , և եկաւ Իսրայէլի երկիրը : Իսկ երբոր
լսեց՝ թէ Երքեղայոս թագաւորեց [u]Երոմ-
նի վրայ իր հօրը [v]Երոմդեսին տեղը , վախցաւ
հոն երթալու . ու երազի մէջ հրաման առնե-
23 լով՝ [w]Գալիլեայի կողմերը գնաց . Եւ եկաւ
[x]Նազարէթ բնակեցաւ . որ մարգարէներուն խօսքը կատարուի՝ թէ [y]Նա-
զովրեցի պիտի կոչուի :

Գ Լ . Գ

1 Յովհաննէսին քարոզութիւնը , պաշտօնը , վարքը , և մկրտութիւնը : 7 Յովհաննէս կը յանդիմանէ փարիսեցիները , 13 և կը մկրտէ ՔՐիստոս Յորդանանու մէջ :

1 Ան օրերը [z]Յովհաննէս մկրտիչը եկաւ , [a]ու
[b]Հրէաստանի անապատին մէջ կը քարոզէր ,
2 Ու կ'ըսէր . Ապաշխարեցէք , [c]ինչու որ [d]երկինից
3 թագաւորութիւնը մօտեցած է : Վասն զի ա-
սիկայ ան է՝ որուն համար Եսայի մարգարէին
ձեռքով ըսուեցաւ , որ կ'ըսէ . [e]Ընտապատի
մէջ կանչողին ձայնը , [f]Տէրոջը ճամբան պատ-
4 րաստեցէք , անոր շաւիղները շիտակեցէք : Եւ
ան [g]Յովհաննէսը իր հանդերձը [h]ուղտի մա-
զէ , ու իր մէջքը կաշիէ գօտի ունէր . և իր
5 կերակուրը՝ [i]մարախ ու [j]վայրենի մեղր էր : [k]Ան
ատենը Երուսաղէմ և բոլոր [l]Հրէաստան ու
Յորդանանու բոլոր կողմերը իրեն կ'ելլէին ,
6 Եւ կը մկրտուէին իրմէն Յորդանանու մէջ ,
7 ու [m]իրենց մեղքերը կը խոստովանէին : Ու երբոր
տեսաւ փարիսեցիներէն ու սադուկեցիներէն
շատերը իր մկրտութեանը եկած , ըսաւ անոնց .
[n]Լիժիրու ծնունդներ , ո՞վ իմացուց ձեզի [o]դա-
8 լուը բարկութենէն փախչիլ : Ուրեմն ապաշխա-
9 րութեան արժանաւոր պտուղ բերէք . Եւ մի՛
խորհիք ձեր [p]մէջերնիդ ըսել , թէ [q]Մենք
Աբեղ հայր՝ Աբրահամ ունինք . քանզի կ'ըսեմ
ձեզի , որ Աստուած կարող է սա քարերէս Ա-
10 բրահամին որդիներ հանելու : Եւ հիմա կայծերը
ծառերուն արմատին քովը կը դրուի . ուստի [r]ա-
մէն ծառ որ բարի պտուղ չբերեր , կը կտրուի
11 ու կրակը կը ձգուի : [s]Ես ձեզ ջրով կը մկըր-

[a] Ա Մն . ԼԶ . 14 :
[b] Ա Մն . ԼԶ . 13 :
[c] Մաղ . Բ . 7 :
[d] Սիք . Ե . 2 ; Յօհ . Է . 42 :
[e] Հայտ . Ի . 27 :
[f] Սաղ . ՀՃ . 10 ; Նա . Ի . 6 :
[g] ԳԼ . ա . 20 :
[h] Ովս . Ժա . 1 :
[i] Երեմ . ԼԱ . 15 :
[j] ԳԼ . Է . 13 ; Ղա . Բ . 39 :
[k] Յօհ . ա . 45 :
[l] Մար . ա . 4 , 15 ; Ղա . Է . 2 , 3 ; Յօհ . ա . 28 :
[m] Ընս . ժԲ . 10 :
[n] Դան . Բ . 44 ; ԳԼ . Է . 17 ; Ժ . 7 :
[o] Նա . Ե . 3 ; Մար . ա . 3 ; Ղա . Է . 4 ; Յօհ . ա . 23 :
[p] Ղա . ա . 76 :
[q] Մար . ա . 6 :
[r] Է Թագ . ա . 8 ; Օբաթ . ժԲ . 4 :
[s] Ղ Ա . ժա . 22 :
[t] ա Թագ . ժԲ . 25 , 26 :
[u] Մար . ա . 5 ; Ղա . Է . 7 ; Գոր . ժԲ . 4 :
[v] Գոր . ժԲ . 18 :
[w] ԳԼ . ժԲ . 34 ; ԻԷ . 33 ; Ղա . Է . 7 , 8 , 9 :
[x] Հռով . Ե . 9 ; ա Թես . ա . 10 :
[y] Յօհ . Բ . 33 , 39 ; Գոր . ժԷ . 26 ; Հռով . Է . 1 , 11 , 16 :
[z] ԳԼ . Ե . 19 ; Ղա . ժԷ . 7 , 9 ; Յօհ . ժԵ . 6 :
[a] Մար . ա . 8 ; Ղա . Է . 16 ; Յօհ . ա . 15 , 26 , 33 ; Գոր . ա . 5 ; ժա . 16 ; ժԲ . 4 :

տեմ ապաշխարութեան համար ։ բայց իմ ետեւէս եկողը ինծմէ զօրաւոր է ։ ու ես անոր կօշիկները կրելու արժանի չեմ ։ [3]անիկայ ձեզ պիտի մկրտէ Հոգւով Սրբով ու կրակով ։
12 [4]Հրուն հնձանոցը իր ձեռքն է ։ և իր կալը պիտի մաքրէ ։ ու իր ցորենը հաւաքարը պիտի ժողվէ [5]՝ և [6]յարդը չմարելու կրակով պիտի այրէ ։
13 [7]Ան ատենը Յիսուս [8]Գալիլեայէն Յորդանան եկաւ Յովհաննէսին ։ որ անկէ մկրտուի ։
14 Եւ Յովհաննէս կ՚արգիլէր անիկայ՝ ու կ՚ըսէր ։ Ինծի պէտք է որ քեզմէ մկրտուիմ ։ ու դուն
15 ինծի՞ կու գաս ։ Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր ։ Թո՛ղ տուր հիմա ։ ինչու որ այսպէս կը վայելէ մեզի որ բոլոր արդարութիւնը կատարենք ։ Եաքը թող տուաւ անոր ։ [9]Ու
16 երբոր Յիսուս մկրտուեցաւ ։ շուտ մը ջուրէն դուրս ելաւ ։ և ահա երկինքը անոր բացուեցաւ ։ ու տեսաւ [10]Աստուծոյ Հոգին որ աղաւնիի պէս կ՚իջնէր ։ ու կու գար իր վրայ ։
17 [11]Եւ ահա երկինքէն ձայն մը եկաւ՝ որ կ՚ըսէր ։ [12]Ասիկայ է իմ սիրելի Որդիս ։ որուն հաւներ եմ։

ԳԼ ։ Դ

1 Ապրիստոս ծամ կը պահէ ու կը փորձուի ։ 11 Հրեշտակները անոր սպասաւորութիւն կ՚ընեն ։ 13 Ապրիստոս Կապառնայումի մէջ կը բնակի ։ 17 կը սկսի քարոզել ։ 18 կը կանչէ Պետրոսը ու Անդրեասը, 21 Յակոբոսը և Յովհաննէսը, 23 ու կը բժշկէ բոլոր հիւանդները ։

1 [1]Ան ատենը [2]Յիսուս անապատը տարուեցաւ [3]Սատանան [4]Հոգիէն՝ որ Սատանային փորձուի ։
2 Եւ քառասուն ցորեկ ու քառասուն գիշեր ծոմ պահելէն եաքը անօթեցաւ ։
3 Եւ փորձողը անոր մօտենալով՝ ըսաւ ։ Թէ որ դուն Աստուծոյ Որդին ես, ըսէ որ աս քարերը հաց ըլլան ։ Բնիկայ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ ։ Գրուած է թէ ։ [5]Ո՛չ միայն հացով կ՚ապրի մարդ, հապա ան ամէն խօսքով՝ որ Աստուծոյ բերնէն կ՚ելլէ ։
5 Ան ատենը Սատանան առաւ տարաւ զանիկայ [6]սուրբ քաղաքը ։ և կայնեցուց զանիկայ
6 տաճարին աշտարակին վրայ ։ Ու ըսաւ անոր ։ Թէ որ դուն Աստուծոյ Որդին ես ։ քեզ ասկէ վար ձգէ ։ ինչու որ գրուած է թէ՝ [7]Իր հրեշտակներուն պիտի ապսպրէ քեզի համար ։ ու ձեռքերնուն վրայ պիտի վերցրնեն քեզ ։ որ ջելայ
7 թէ ոտքդ քարի զարնես ։ Յիսուս ըսաւ անոր ։ Դարձեալ գրուած է թէ՝ [8]Քու Տէր Աստուածդ չփորձես ։
8 Սատանան նորէն առաւ հանեց զանիկայ խիստ բարձր լեռան մը վրայ ։ և ցուցուց անոր աշխարհի բոլոր թագաւորութիւնները ու անոնց
9 փառքը ։ Ու ըսաւ անոր ։ Ասոնք ամէնը քեզի կու տամ, թէ որ [9]իյնաս՝ [10]ինծի երկրպագութիւն
10 ընես ։ Ան ատենը Յիսուս ըսաւ անոր ։ [11]Դո՛ւրս գնա՝ Սատանայ ։ [12]ինչու որ գրուած է թէ՝ [13]Քու Տէր Աստուածդ երկրպագութիւն ընես ։ ու
11 միայն զանիկայ պաշտես ։ Ան ատենը Սատանան զանիկայ թողուց ։ և ահա [14]հրեշտակներ եկան՝ ու իրեն սպասաւորութիւն կ՚ընէին ։
12 Եւ [15]երբոր լսեց Յիսուս թէ Յովհաննէս
13 մատնուեցաւ ։ ելաւ գնաց Գալիլեա ։ Ու ձրդելով [16]Նազարէթը ։ եկաւ բնակեցաւ Կափառնայումի՝ ծովեզերեայ [17]գաւառը ։ [18]Զաբուղոնի ու
14 [19]Նեփթաղիմի սահմաններուն մէջ ։ Որ կատարուի Եսայի մարգարէին ձեռքով ըսուած խօս-
15 քը ։ [20]Զաբուղոնի երկիրը ու [21]Նեփթաղիմի երկիրը, ծովու ճամբով Յորդանանու անդիի կողմը, Հեթանոսաց Գալիլեան ։
16 [22]Ժողովուրդը մեծ լոյս տեսաւ, և լոյս ծագեցաւ անոնց՝ որ մահուան երկրին ու շուքին մէջ կը նստէին ։ [23]Անկէ ետեւ Յիսուս սկսաւ քարոզել ու ըսել ։ [24]Ապաշխարեցէք, ինչու որ երկինից թագաւորութիւնը մօտ է ։
18 [25]Երբոր Յիսուս Գալիլեացւոց ծովուն քովերը կը պտրտէր ։ տեսաւ երկու եղբայրներ՝ [26]Պետրոս կոչուած Սիմոնը ։ և անոր եղբայրը Անդրէասը՝ ծովը ուռկան ձգած ։ [27]ինչու որ ձկնորս
19 էին ։ Եւ ըսաւ անոնց ։ Իմ ետեւէս եկէք ։ ու
20 [28]ձեզ մարդոց որսորդ ընեմ ։ [29]Անոնք ալ շուտ մը ուռկանները թողուցին ։ ու անոր ետեւէն գա-
21 ցին ։ [30]Ու անկէ առաջ երթալով՝ տեսաւ ուրիշ երկու եղբայրներ ։ Զեբեդեան Յակոբոսը ու անոր եղբայրը Յովհաննէսը նաւին մէջ [31]իրենց հօրը Զեբեդէոսին հետ ։ երբ իրենց ուռկանները կը կարկտէին ։ ու կանչեց զանոնք ։
22 Անոնք ալ շուտ մը նաւը ու հայրերնին թողուցին ։ ու անոր ետեւէն գացին ։
23 Եւ Յիսուս բոլոր Գալիլեան պտրտելով ։ [32]կը սորվեցնէր անոնց ժողովարաններուն մէջ ։ և [33]աւետարանը կը քարոզէր ։ ու [34]ժողովուրդին մէջն ամէն կերպ հիւանդութիւնները ու ամէն կերպ ցաւերը կը բժշկէր ։
24 Եւ անոր համբաւը Ասորւոց բոլոր երկիրը տարածուեցաւ ։ և բերին անոր՝ բոլոր հիւանդները որ կերպ կերպ ցաւերով ու տանջանքներով կը նեղուէին ։ և դիւահարները ու լուսնոտները

---

3 Նա. ՟. 4 ։ Ղկ. 3 ։ Մազ. ՟. 2 ։ Գործ. ՟. 3, 4 ։ ա Սոր. ԺՀ. 13 ։
4 Տճս Մազ. ՟. 3 ։
5 Մազ. ՟. 1 ։ ԳԼ. ԺՀ. 30 ։
6 Մար. ա. 9 ։ Ղս. ՟. 21 ։
7 ԳԼ. ՟. 22 ։
8 Մար. ա. 10 ։
9 Նա. ԺԱ. 2 ։ Ղկ. 1 ։ Ղս. ՟. 22 ։ Յօհ. ա. 32, 33 ։
10 Յօհ. ԺԸ. 28 ։
11 Մազ. ՟. 7 ։ Նա. Ղկ. 1 ։ ԳԼ. ԺՀ. 18 ։ ԺՀ. 5 ։ Մար. ա. 11 ։ Ղս. ՟. 35 ։ Նա. փխ. ա. 6 ։ Կող. ա. 13 ։ ՟. Պետ. ա. 17 ։

ա Մար. ա. 12 ։ Ղս. ՟. 1 ։
բ Տճս ՟. Ծնած. ԺՀ. 12 ։ Նզկ. ՟. 14 ։ ՟. 3 ։ ԺԱ. 1, 24 ։ ՟. 2 ։ Ղկ. 5 ։ Գործ. ՟. 39 ։
գ ՟. Օր. ՟. 3 ։
դ Ղեւտ. ՟. 1, 18 ։ Նա. Ղկ. ՟. 2 ։ ՟. 1 ։ ԳԼ. Ղ. 53 ։ Հայտ. ԺԱ. 2 ։
ե Սազ. ՟. 11, 12 ։
զ ՟. Օր. Ղ. 16 ։
է ՟. Օր. Ղ. 13 ։ Ժ. 20 ։ Յես. Ղ. 14 ։ ա Թագ. Է. 3 ։
ը Նբր. ա. 14 ։
թ Մար. ա. 14 ։ Ղս. ՟. 20 ։ ՟. 14, 31 ։ Յօհ. ՟. 43 ։
ժ Նա. ՟. 1, 2 ։
ի Նա. Ղ. 7 ։ Ղս. ՟. 32 ։
լ Մար. ա. 14, 15 ։
խ ԳԼ. ՟. 2 ։ Ժ. 7 ։
ծ Մար. ա. 16, 17, 18 ։ Ղս. Է. 2 ։
կ Յօհ. ա. 42 ։
հ Ղս. Է. 10, 11 ։
ձ Մար. Ժ. 28 ։ Ղս. ԺՀ. 28 ։
ղ Մար. ա. 19 ։ Ղս. Է. 10 ։
ճ ԳԼ. Ղ. 35 ։ Մար. ա. 21, 39 ։ Ղս. ՟. 15, 45 ։
մ ԳԼ. Ղ. 14 ։ Մար. ա. 14 ։
յ Մար. ա. 34 ։

25 և անգամալոյծները ու բժշկից զանոնք : Եւ
[ե]շատ ժողովուրդներ անոր հետևէն կ'երթային՝
Գալիլեայէն ու Դեկապօլիսէն ու Երուսա-
ղէմէն ու Իդիւմեայէն ու Յորդանանու
անդիի կողմէն :

ԳԼ. Ե

1 Քրիստոս կը սկսի իր քարոզութիւնը լեռանը վրայ, 3 և կ'ինայցնէ թէ օրհնած են երանելիները. 13 իր աշակերտները կոչուած են երկրի աղ, 14 աշխարհի լոյս, լեռան վրայ կեցած քաղաք. 17 կը յայտնէ թէ ինքը հկաւ օրէնքը կատարելու. 21 կը բացատրէ թէ ինչ է սպանութիւն ընելը, 27 շնութիւն ընելը, 33 երդում ընելը. 38 կը յորդորէ չարին հակառակ չկենալ, 44 մինչև անգամ թշնամիները սիրել, 48 և կատարեալ ըլլալու չափ ընել :

1 Եւ տեսնելով ժողովուրդները՝ լեռը ելաւ. ա
ու երբոր նստաւ հոն, իր աշակերտները քո-
2 վը գացին. Եւ իր բերանը բանալով՝ կը սոր-
վեցընէր անոնց ու ի'րսէր.
3 [բ]Երանի՛ հոգւով աղքատներուն , ինչու որ
4 երկնից թագաւորութիւնը անոնցն է : [գ]Երանի՛
սգաւորներուն , ինչու որ անոնք պիտի միխիթա-
5 րուին : [դ]Երանի՛ հեզերուն , ինչու որ [ե]անոնք
6 պիտի ժառանգեն երկիրը : Երանի՛ անոնց՝ որ
անօթի ու ծարաւ են արդարութեան , ինչու որ
7 [զ]անոնք պիտի կշտանան : [է]Երանի՛ ողորմած-
ներուն , ինչու որ անոնք ողորմութիւն պիտի
8 գտնեն : [ը]Երանի՛ անոնց՝ որ սրտով մաքուր
են , ինչու որ [թ]անոնք պիտի տեսնեն զԱստուած :
9 Երանի՛ խաղաղութիւն ընողներուն , ինչու որ
10 անոնք Աստուծոյ որդիներ պիտի կոչուին : [ժ]Ե-
րանի՛ անոնց՝ որ հալածուած են արդարութեան
համար , ինչու որ երկնից թագաւորութիւնը ա-
11 նոնցն է : [ի]Երանի՛ ձեզի՝ երբոր կ'նախատեն
ձեզ ու կը հալածեն , և սուտ տեղը ամէն կերպ
[ի]գէշ խօսքեր կը խօսին վրաներդ՝ ինծի համար .
12 [ի]Ցնծացէ՛ք և ուրախ եղէք , ինչու որ ձեր վարձ-
քը շատ է երկինքը . քանզի ասանկ կ'երպով հա-
լածեցին ձեզմէ առաջ եղած մարգարէները :
13 [լ]Դուք էք երկրի աղը . [խ]հապա թէ որ աղը
իր համը կորսընցնէ , ինչո՞վ պիտի ա-
ղուի . անկէ ետև բանի մը չպար , միայն թէ
դուրս ձգուելու և մարդոց ոտքին տակը կո-
14 խուելու : [ծ]Դուք էք աշխարհի լոյսը . քաղաք
մը՝ որ լեռան վրայ կեցած է , չկրնար պա-
15 հուիլ : Ու [կ]ճրագը չեն վառեր և զնոր դրուանի

տակ , հապա աշտանակի վրայ , և լոյս կու տայ
16 բոլոր տանը մէջ եղողներուն : Ընանկ թող
լուսաւորէ ձեր լոյսը մարդոց առջեւ , որ տես-
նեն ձեր բարի գործքերը , ու [հ]փառաւորեն ձեր
Հայրը՝ որ երկինքն է :
17 [մ]Մի կարծէք թէ ես հկայ օրէնքը կամ մար-
գարէները բերելու . չհկայ բերելու , հապա
18 կատարելու : Վասղի ճշմարտապէս կ'ըսեմ
ձեզի . [ն]Մինչև որ երկինք ու երկիր անցնին ,
օրէնքէն յոտ մը՝ կամ նշանագիր մը պիտի
19 չանցնի , մինչև որ բոլորն ալ կատարուին : [շ]Ա-
ստի ո՛վ որ ասոնց ամենափոքր պատուիրանքներուն
մէկը բերէ , ու մարդոց անանկ սորվեցընէ , ա-
նիկայ ամենափոքր պիտի կոչուի երկնից թա-
գաւորութեանը մէջ . բայց ո՛վ որ ընէ և սոր-
վեցընէ , անիկայ մեծ պիտի կոչուի երկնից թա-
20 գաւորութեանը մէջ : Վասղի կ'ըսեմ ձեզի .
Թէ որ ձեր արդարութիւնը Դպիրներուն ու
փարիսեցիներուն արդարութենէն աւելի չըլլայ ,
չնաւ պիտի չմտնէք երկնից թագաւորութիւնը :
21 Լսեր էք որ ըսուեցաւ առաջիններուն .
[ո]Սպանութիւն մի ըներ . և ո՛վ որ սպանութիւն
ընէ , դատաստանի պարտաւոր պիտի ըլլայ :
22 Բայց ես ձեզի կ'ըսեմ . [պ]Ո՛վ որ իր եղբօրը
պարապ տեղը Նոյդողի , դատաստանի պարտա-
ւոր պիտի ըլլայ . և ո՛վ որ իր եղբօրը Յիմար
ըսէ , տանջանի պարտաւոր պիտի ըլլայ . և ո՛վ
որ իր եղբօրը [ջ]Նամիա ըսէ , գեհենի կրակին պար-
23 տաւոր պիտի ըլլայ : Ուրեմն [ռ]թէ որ քու ընծ-
ան սեղանին վրայ բերես , ու հոն միտքդ գայ՝
24 թէ քու եղբայրդ քեզի դէմ բան մը ունի , [ս]ձն
ընծան քու ընծան սեղանին առջեւը , և գնա ա-
ռաջ եղբօրդ հետ հաշտուէ , ու ետքը եկուր
25 որ քու ընծան մատուցանես : [տ]Արի ոսոխիդ
հետ շուտով միաբանէ , քանի որ անոր հետ ճամբուն մէջն ես . չըլլայ որ քու ոսոխդ քեզ
դատաւորին մատնէ , և դատաւորը դահիճին և
26 բանտը ձգուիս : [ւ]Ճշմարիտ կ'ըսեմ քեզի , պի-
տի չելլես անկէ , մինչև որ վերջի նաքարակիսը
չվճարես :
27 Լսեր էք որ ըսուեցաւ . [փ]Շնութիւն մի ը-
28 ներ : Բայց ես ձեզի կ'ըսեմ . [ք]Ո՛վ որ կնիկ
մարդու կը նայի անոր ցանկանալու համար , ալ
անիկայ իր սրտին մէջ շնութիւն ըրաւ անոր
29 հետ : [և]Երդ՝ թէ որ քու աջ աչքդ քեզ կը
գայթակղեցընէ , հանէ զանիկայ՝ ու քեզմէ

ե Մար . գ . 7 :

— Մար . գ . 13 , 20 :
բ Ղու . ջ . 20 : Տես Սաղ .
ծզ . 17 : Բաակ . ժգ . 19 :
իճ . 23 : Ես . ծէ . 15 : կղ .
2 :
գ Ես . կա . 2 , 3 : Ղու . ջ .
21 : Հով . ժջ . 20 : ը Կոր .
ա . 7 : Հայտ . իա . 4 :
դ Սաղ . լէ . 11 :
ե Տես Հռով . գ . 13 :
զ Ես . ծէ . 1 : կէ . 13 :
է Սաղ . խա . 1 : Կղ . ջ . 14 :
Մար . ժա . 25 : ը Տիմ . ա .
16 : Երբ . ջ . 10 : Հակ .
բ . 13 :
ը Սաղ . ժէ . 2 : իդ . 4 : Երբ .
ժբ . 14 :
թ ա Կոր . ժգ . 12 : ա Հով .
գ . 2 , 3 :
ժ բ Կոր . գ . 17 : ը Տիմ . բ .
12 : ա Պետ . գ . 14 :
ի Ղու . ջ . 22 :
լ ա Պետ . գ . 14 :
խ Ղու . ջ . 23 : Կոր . է . 41 :
Հռով . է . 3 : Հակ . ա . 2 :
ա Պետ . գ . 13 :
ծ Գնեմ . իճ . 26 : ը Մն . ԼՂ .
10 : Կղ . իդ . 34 , 37 : Կոր .
է . 52 : ա Թես . բ . 15 :
կ Մար . իճ . 49 : Ղու . ժգ .
34 , 35 :
հ Բաակ . գ . 18 : Փիլ . բ . 15 :
յ Մար . գ . 21 : Ղու . ը . 16 :
ժա . 33 :
ղ ա Պետ . բ . 12 :
ճ Հով . ժէ . 8 : ա Կոր . ժգ .
25 :
մ Հռով . գ . 31 : Ժ . 4 : Կաղ .
գ . 24 :
յ Ղու . ժկ . 17 :
ն Հակ . բ . 10 :
շ Հռով . իճ . 31 : Ժ . 3 :
ո Նէ . ի . 12 : ը Օբ . է . 17 :
պ Ես . ծ . 22 :
ռ Ես . կա . 3 : Ղու . ը . 16 :
ժա . 33 :
ս ա Պետ . բ . 12 :
տ Հով . ժէ . 8 : ա Կոր . ժգ .
25 :
ւ Հռով . գ . 31 : Ժ . 4 : Կաղ .
գ . 24 :
փ Ղու . ժկ . 17 :
ք Հակ . բ . 10 :
և Հռով . իճ . 31 : Ժ . 3 :
ֆ Նէ . ի . 12 : ը Օբ . է . 17 :
և ա Հով . գ . 15 :
ֆ Կղ . ը . 4 : իբ . 19 :
զ Կղ . ժը . 19 : ա Տիմ . բ .
8 : ա Պետ . գ . 7 :
ը Բաակ . իե . 8 : Ղու . ժբ .
58 , 59 :
թ Նէ . ի . 14 : ը Օբ . է . 18 :
ժ Հով . լա . 1 : Բաակ . Ա .
25 : Տես Ծն . ԼԲ . 2 : ը
Թագ . ժա . 2 :
ի Կղ . ժը . 8 , 9 : Մար . իճ .
46 :
լ Տես գԼ . ժի . 12 : Հռով .
բ . 13 : ա Կոր . իճ . 27 :
Կող . գ . 5 :

ձգէ • ինչու որ աղէկ է քեզի որ անդամներուդ մէկը կորսուի , ու քու բոլոր մարմինդ դժոխքը
30 չձգուի : Ու թէ որ աջ ձեռքդ քեզ կը գայթեցնէ , կարէ զանիկայ՝ ու քեզմէ ձգէ • ինչու որ աղէկ է քեզի որ անդամներուդ մէկը կորսուի , ու քու բոլոր մարմինդ դժոխքը չձգուի :
31 Ըսուեցաւ թէ՝ Ով որ իր կնիկը կ'արձակէ , թող անոր արձակման թուղթը տայ •
32 Հայց ես ձեզի կ'ըսեմ թէ՝ Ով որ իր կնիկը կ'արձակէ առանց պոռնկութեան պատճառի , ինքը պատճառ կ'ըլլայ անոր շնութիւն ընելուն , և ով որ ան արձակուածը առնէ , շնութիւն կը գործէ :
33 Դարձեալ լսեր էք որ հնուեցաւ առաջիններուն • Ուստի երդում մի ընար , հապա
34 ընած երդումներդ վճարէ Տէրոջը : Հայց ես ձեզի կ'ըսեմ • Ընենէին երդում մի ընէք • ոչ երկինքի վրայ՝ որ Աստուծոյ աթոռն է ,
35 Ու ոչ երկրի վրայ՝ որ անոր ոտքերուն պատուանդանն է , ոչ ալ Երուսաղէմի վրայ՝ որ
36 Մեծ թագաւորին քաղաքն է • Ու ոչ քու գլխուդ վրայ երդում ընես , ինչու որ չես կրնար մէկ մազ մը ճերմկցընել կամ սևցընել :
37 Ձեր խօսքը ըլլայ այո՝ այո , Ո՛չ՝ ոչ • ու ասկէ աւելին՝ չարէն առաջ կու գայ :
38 Լսեր էք որ ըսուեցաւ • Աչքի տեղ՝ աչք • ու
39 ակռայի տեղ՝ ակռայ : Հայց ես ձեզի կ'ըսեմ • Չարին հակառակ մի կենաք • Հապա թէ որ մէկը ապտակ մը զարնէ աջ ծնօտիդ՝ դարձուր
40 անոր միւսն ալ : Ու մէկը որ կ'ուզէ քեզի հետ դատ վարել՝ ու քու շապկիդ առնել , թող տուր
41 անոր ֆոթ վերարկուդ ալ : Ու ով որ քեզ պահակ բռնէ՝ ու մղոն մը ճամբայ քշէ , գնա
42 անոր հետ երկուք : Անոնմէ ուզողին տուր , ու ետես մի դարձներ անկէ՝ որ կ'ուզէ քեզմէ փոխ առնել :
43 Լսեր էք որ ըսուեցաւ • Հրու ընկերդ սի-
44 րես , ու թշնամիդ ատես : Հայց ես ձեզի կ'ըսեմ • Սիրեցէք ձեր թշնամիները • օրհնեցէք ձեզ անիծողները • բարի ըրէք անոնց՝ որ ձեզ կ'ատեն , և աղօթք ըրէք անոնց համար՝ որ
45 ձեզ կը չարչարին ու կը հալածեն • Որ ձեր երկնաւոր Հօրը որդիքը ըլլաք • Ինչու որ իր արևը կը ծագեցընէ թէ չարերուն և թէ բարիներուն վրայ , և անձրև կը խրկէ թէ արդար-
46 ներուն և թէ մեղաւորներուն վրայ : Վասն զի թէ որ դուք ձեզ սիրողները սիրէք , ի՞նչ վարձք

կ'ունենաք • չէ՞ որ մաքսաւորներն ալ նոյնը կ'ը-
47 նեն : Ու թէ որ միայն ձեր եղբայրներուն բարև տաք , ի՞նչ աւելի կ'ընէք • Հրէլներէն • չէ՞
48 որ մաքսաւորներն ալ նոյնը կ'ընեն : Ուրեմն դուք կատարեալ եղիք՝ Ինչպէս որ ձեր երկնաւոր Հայրն ալ կատարեալ է :

ԳԼ • Զ

1 Խրիստոս կը շարունակէ իր քարոզութիւնը լեռանը վրայ , ու կը խօսի ողորմութեան , 5 աղօթք ընելու , 14 մեր եղբայրը յանդգնաբար նեղելու , 16 ծոմ պահելու , 19 մեր գանձը ուր պահելու , 24 Աստուծոյ և մամոնայի ծառայութիւն ընելու վրայով • 25 կը յորդորէ որ աշխարհային բաներու համար հոգ չընենք , 33 հապա Աստուծոյ թագաւորութիւնը խնդրենք :

1 Զգոյշ եղիք որ ձեր ողորմութիւնը մարդոց առջևը չընէք՝ անոնց երևնալու համար • եթէ ոչ՝ վարձք չէք առներ ձեր Հօրմէն՝ որ
2 երկինքն է : Ուստի երբոր ողորմութիւն կ'ընես , առջևդ փող մի հնչեցըներ , ինչպէս որ կեղծաւորները ժողովարաններուն ու փողոցներուն մէջ կ'ընեն , որ մարդոցմէ փառաւորուին • Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի , անոնք ի-
3 րենց վարձքը առած կ'ըլլան : Իսկ դուն երբոր ողորմութիւն կ'ընես , ձախ ձեռքդ թող չգիտնայ աջ ձեռքիդ ինչ գործելը • Որ քու ող-
4 որմութիւնդ գաղտուկ ըլլայ • և քու Հայրդ որ գաղտուկը կը տեսնէ , Քեզի յայտնապէս հատուցում պիտի ընէ :
5 Ու երբոր աղօթք կ'ընես , կեղծաւորներուն նման չըլլաս , որ կը սիրեն ժողովարաններուն մէջ ու հրապարակներուն անկիւնները կայնելով՝ աղօթք ընել , որ մարդոց երևնան • Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի , անոնք իրենց վարձքը ա-
6 ռած կ'ըլլան : Իսկ դուն երբոր աղօթք կ'ընես , մտիր քու ներքին սենեակդ , ու դուռդ գոցէ՝ և աղօթք ըրէ քու Հօրդ՝ որ գաղտուկ տեղ կը գտնուի • և քու Հայրդ որ գաղտուկը կը տեսնէ , քեզի յայտնապէս հատուցում
7 պիտի ընէ : Ու երբոր աղօթք կ'ընէք , Հեթանոսներուն պէս շատախօս մի ըլլաք • Վասն զի կը կարծեն թէ իրենց շատ խօսելուն համար
8 պիտի լսուին : Ուրեմն անոնց նմանիք • Ինչու որ ձեր Հայրը ձեզի պէտք եղածը գիտէ՝ դեռ
9 դուք իրմէ չխնդրած : Ուստի ասանկ աղօթք ըրէք դուք •

Ով՝ Հայր մեր՝ որ երկինքն ես , քու անունդ
10 սուրբ ըլլայ • Քու թագաւորութիւնդ գայ ,

ց Ա Օր • իզ • 1 : Երեմ. գ • 1 : Տես գլ. ժե • 3 : Պար • Ժ • 2 , ԼԶ :
ա Պլ • ժե • 9 : Ղու • ժղ • 18 : Հռով. է • 3 : ա Կոր • է • 10 , 11 :
բ Պլ • իգ • 16 :
գ Եր • ի • 7 : Ղե • ժե • 12 : Ծնու • Ը • 2 : Ա Օր • ե • 11 :
դ Ա Օր • իգ • 23 :
ե Պլ • իգ • 16 , 18 , 22 : Հակ. է , 12 :
զ Նա • կղ • 1 :
է Ամ • խը • 2 : Ձե • 3 :
ը Կող • ա • 6 : Հակ • ե • 12 :
թ Եր • իա • 24 : Ղե • իգ • 20 : Ա Օր • ժե • 21 :
ի Ռահ • ի • 22 : իգ • 29 : Ղու • գ • 29 : Հռով • ժբ • 17 , 19 : ա Կոր • գ • 7 : ա Թես • ե • 15 : ա Պետ • գ • 9 :
լ Նա • Ե • 6 : Ողբ • գ • 30 :
խ Պլ • իէ • 32 : Մար • ժե • 21 :
ծ Ա Օր • ժե • 8 , 10 : Ղու • գ • 30 , 35 :
կ Ղե • ժե • 18 :
հ Ա Օր • իգ • 6 : Ամ • խա • 10 :
յ Ղու • գ • 27 , 35 : Հռով • ժբ • 14 , 20 :
ղ Ղու • իգ • 34 : Գաղ. Է • 59 : ա Կոր • գ • 12 , 13 : ա Պետ • Բ • 23 : գ • 9 :
ճ Հոր • իե • 3 :
մ Ղու • գ • 32 :
յ Ընդ • ժէ • 1 : Ղե • ժա • 44 : ժե • 2 : Ղու • գ • 36 : Կող. գ • 30 , 35 :
ն Ղե • ժե • 18 :
շ Ա Օր • իգ • 6 : Ամ • խա • 10 :
ո Ղու • գ • 27 , 35 : Հռով • ժբ • 14 , 20 :
չ Ղու • իգ • 34 : Գաղ. Է • 59 : ա Կոր • գ • 12 , 13 : ա Պետ • Բ • 23 : գ • 9 :
պ Հոր • իե • 3 :
ջ Ղու • գ • 32 :
ռ Ընդ • ժէ • 1 : Ղե • ժա • 44 : ժե • 2 : Ղու • գ • 36 : Կող. ա • 28 : գ • 12 : Հակ • ա • 4 : ա Պետ • ա • 15 , 16 :
ս Նփես • Ե • 1 :

տ Ա Օր • իգ • 13 : Ամ. ԶԺԲ • 9 : Գաղ • գ • 27 : Բ Կոր • ԺԲ • 9 , 10 :
ր Հռով • ժԲ • 8 :
ց Ղու • ժգ • 14 :
ւ Գ Գաղ • գ • 33 :
փ Ժող. Ե • 2 :
ք Գաղ • գ • 26 , 29 :
օ Ղու • ժա • 2 :

ընդու կամքդ ըլլայ , [ե]ինչպէս որ երկինքը՝ ա-
11 նանկ ալ երկրիս վրայ . [զ]Մեր ամէն աւուր հա-
12 յր՝ այսօր մեզի տուր . Եւ [է]մեզի ներէ մեր
պարտքերը , ինչպէս որ մենք ալ կը ներենք մեր
13 պարտականներուն . Եւ [ը]մեզ փորձութեան մի
տաներ . Հապա [թ]ազատէ . [ժ]ինչու-
որ քուկդ է թագաւորութիւնը և զօրութիւնը
ու փառքը յաւիտեան . ամէն :
14 [ի]Վ ասն զի թէ որ դուք ներէք մարդոց իրենց
յանցանքները , ձեր երկնաւոր [ի]այրն ալ ձեզի
15 կը ներէ . [ի]ապա [ի]թէ որ դուք չներէք մարդոց
իրենց յանցանքները , ձեր [ի]այրն ալ ձեզի չե-
ները ձեր յանցանքները :
16 Եւ [ի]երբոր ծոմ կը պահէք , կնգձաւորներուն
պէս տրտում մի ըլլաք . քանզի իրենց ե-
րեսները կ'աւրեն որ մարդոց երևնան թէ ծոմ
կը պահեն . ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի , [ի]նոնք ի-
17 րենց վարձքը առած կ'ըլլան : Հապա դուն երբոր
ծոմ կը պահես , [ղ]լուխդ օծէ , ու երեսդ լուա՛ ,
18 Որ մարդոց ծոմ պահողի պէս չերևնաս , հապա
քու [ի]օրդ՝ որ գաղտուկ տեղ կը գտնուի , և
քու [ի]այրդ որ գաղտուկը կը տեսնէ , [ի]քեզի
հատուցում պիտի ընէ :
19 [ի]Երկրի վրայ ձեզի գանձեր մի դիզէք , ուր
որ ցեցը ու ժանգը կ'ապականեն , և ուր գո-
20 ղերը պոռ կը ծակին ու կը գողնան . [ի]ապա
ձեզի գանձեր դիզեցէք երկինքը , ուր որ ո՛չ
ցեցը և ոչ ժանգը կ'ապականէ , ու ոչ գող-
21 ը պոռ կը ծակին և կը գողնան : Վասնզի ձեր
գանձը ուր որ է , սիրտերնիդ ալ հոն պիտի
22 ըլլայ : [ա]Մարմնին ճրագը աչքն է . հապա թէ
որ քու աչքդ պայծառ է , բոլոր մարմինդ լու-
23 սաւոր կ'ըլլայ . Հապա թէ որ քու աչքդ վատ
է , բոլոր մարմինդ մութ կ'ըլլայ . ուրեմն թէ
որ քու մէջդ եղած լոյսը խաւար է , ալ ան
24 խաւարը որչափ է : [ա]Մարդ մը չկրնար երկու
տէրոջ ծառայութիւն ընել . ինչու որ կամ մէ-
կը պիտի ատէ և միւսը սիրէ , կամ [բ]մէկը պի-
տի մեծարէ՝ և միւսը արհամարհէ . Չէք կրը-
25 նար ծառայել Աստուծոյ ու մամոնայի : Ուստի
կ'ըսեմ ձեզի . [գ]Հոգ մի ընէք ձեր կեանքին հա-
մար՝ թէ ինչ պիտի ուտէք , կամ ինչ պիտի
խմէք . ոչ ալ ձեր մարմիններուն համար , թէ
ինչ պիտի հագնիք . չէ՞ որ կեանքը կերակուրէն
26 աւելի է , ու մարմինը հագուստէն : [դ]Այցեցէք
երկինքի թռչուններուն , որ ո՛չ կը սերմա-
նեն և ո՛չ կը հնձեն և ո՛չ ամբարի մէջ կը ժողո-
վեն , ու ձեր երկնաւոր [ի]այրը կը կերակրէ զա-

ը Կղ. իգ. 39 , 42 : Գործ . իա . 14 :
ը Ասղ. ձգ . 20 , 21 :
թ Տես Հռով . իգ . 12 : Ըսակ . Ը . 8 :
ժ Կղ . ժը . 21 :
ի Կղ . իգ . 41 : Ղս . իգ . 40 , 46 : ա Կործ . ժ . 13 : բ Պետ . բ . 9 : Հայտ . գ . 10 :
ի Հօվ . ժէ . 15 :
ձ ա Մն . իգ . 11 :
ղ Մաթ . ժա . 25 , 26 : Լ փետ . գ . 32 : Կղ . գ . 13 :
ճ Կղ . ժբ . 35 : Հակ . բ . 13 :
յ Ես . ծը . 5 :
ն Հռով . գ . 3 : Գաղ . ժ . 3 :
շ Ա՛նտ քեզի յայտնապես
ո Ըսակ . իգ . 4 : ա Տիմ . գ . 17 : Նբր . ժգ . 5 : Հակ . ե . 1 , ԼԷ :
չ Կղ . ժԹ . 21 : Ղս . ժբ . 33 , 34 : ժը . 22 : ա Տիմ . գ . 19 : ա Պետ . ա . 4 :
ջ Ղս . ժա . 34 , 36 :
ռ Ղս . ժգ . 13 :
ս Կամ մէկուն պիտի յարի

ն Գաղ . ա . 10 : ա Տիմ . կ . 17 : Հակ . գ . 4 : ա Հօվ . բ . 15 :
ո Ասղ . ծէ . 22 : Ղս . ժբ . 22 , 23 : Փիլ . գ . 6 : ա Պետ . ե . 7 :
ռ Հռով . իգ . 4 : ա Տիմ . գ . 17 : Նբր . ժգ . 5 : Հակ . ե . 1 , ԼԷ :
ս Հռով . ԼԸ . 41 : Ասղ . ձԱէ . 9 : Ղս . ժբ . 24 , ԼԷ :
տ Տես գիմագ . գ . 13 : Ասղ . ԼԷ . 25 : Մաթ . ժ . 30 : Ղս . ժբ . 31 : ա Տիմ . գ . 8 :

—

ր Ղս . ջ . 37 : Հռով . բ . 1 : ժգ . 3 , 4 , 10 , 13 : ա Կոր . գ . 3 , 5 : Հակ . գ . 11 , 12 :
բ Մաթ . գ . 24 : Ղս . Ջ . 38 :
գ Ղս . Ջ . 41 , 42 :
դ Ըսակ . իթ . 7 , 8 : իգ . 9 : Գործ . ժգ . 45 , 46 :
ե Գս . իա . 22 : Մաթ . ժա . 24 : Ղս . ժա . 9 , 10 : ժբ . 1 : Հօվ . ժգ . 13 : ժե . 7 : ժջ . 23 , 24 : Հակ . ա . 5 , 6 : ա Հօվ . գ . 22 : ե . 14 : 15 :

ԳԼ . Լ

1 Ներհատոս իր քարոզութիւնը վերջացնելով՝ կը յանդիմանէ անխոհեմութեան դառնագոյժ հետևանքը ընելը . 6 կ'արգիլէ սուրբ բաները չանարգուան տալը . 7 կը յորդորէ ազօթք ընել , 13 նեղ դռնէն ներս մտնել , 15 ուշ մնդգաբերներէն զգոյշ կենալ , 21 իր խօսքը միայն լսողներ չըլլալ՝ հապա կատարողներ , 24 նմանելով անձկի մարդու մը՝ որ իր տունը վէմի վրայ կը շինէ , 26 և ո՛չ թէ աւազի վրայ :

1 [ա]Ա՛ի դատէք՝ որ չդատուիք : (2) Վասնզի ինչ
դատաստանով որ դատէք , անով պիտի
դատուիք . և [բ]ինչ չափով որ չափէք , անով
3 պիտի չափուի ձեզի : [գ]Ու ինչո՞ւ քու եղ-
բօրդ աչքին մէջի շիւղը կը տեսնես , ու քու աչ-
4 քիդ մէջի գերանին չես նայիր : Կամ ի՞նչպէս
կրնաս ըսել քու եղբօրդ . Թո՛ղ տուր աչքէդ
շիւղը հանեմ . և ահա քու աչքիդ մէջը գերան
5 կայ : Կ'եղծաւոր՝ առաջ քու աչքէդ գերանը
հանէ , ու հետքը պիտի նայիս եղբօրդ աչքէն
շիւղը հանելու :
6 [դ]Սուրբ բաները շուներուն մի տաք , և ձեր
մարգարիտները խոզերուն առջևը մի ձգէք , որ
ոտքերնուն տակը հետևակաւին զանոնք , ու
դառնան ձեզ փառատին :
7 [ե]Խնդրեցէք՝ և պիտի տրուի ձեզի . փընտ-

ա Գաղ . ա . 10 : ա Տիմ . կ . 17 : Հակ . գ . 4 : ա Հօվ . բ . 15 :
բ Մաթ . ծէ . 22 : Ղս . ժբ . 22 , 23 : Փիլ . գ . 6 : ա Պետ . ե . 7 :
գ Հռով . իգ . 4 : ա Տիմ . գ . 17 : Նբր . ժգ . 5 : Հակ . ե . 1 , ԼԷ :
դ Մաթ . ժգ . 6 : Ղս . ժբ . 33 , 34 : ժգ . 22 : ա Տիմ . գ . 19 : ա Պետ . ա . 4 :
ե Ղս . ժա . 34 , 36 :
զ Ղս . ժգ . 13 :
է Կամ մէկուն պիտի յարի
ը Գործ . իգ . 39 , 42 : Գործ . իա . 14 :
թ Մաղ . ձգ . 20 , 21 :
ժ Տես Հռով . իգ . 12 : Ըսակ . Ը . 8 :
ի Կղ . ժբ . 21 :
լ Կղ . իգ . 41 : Ղս . իգ . 40 , 46 : ա Կործ . ժ . 13 : բ Պետ . բ . 9 : Հայտ . գ . 10 :
խ Հօվ . ժէ . 15 :
ծ ա Մն . իգ . 11 :
կ Մաթ . ժա . 25 , 26 : Լ փետ . գ . 32 : Կղ . գ . 13 :
հ Կղ . ժբ . 35 : Հակ . բ . 13 :
ձ Ես . ծը . 5 :
ղ Հռով . գ . 3 : Գաղ . ժ . 3 :
ճ Ա՛նտ քեզի յայտնապես
մ Ըսակ . իգ . 4 : ա Տիմ . գ . 17 : Նբր . ժգ . 5 : Հակ . ե . 1 , ԼԷ :
յ Կղ . ժգ . 21 : Ղս . ժբ . 33 , 34 : ժգ . 22 : ա Տիմ . գ . 19 : ա Պետ . ա . 4 :
ն Ղս . ժա . 34 , 36 :
շ Ղս . ժգ . 13 :
ո Կամ մէկուն պիտի յարի
չ Գաղ . ա . 10 : ա Տիմ . կ . 17 : Հակ . գ . 4 : ա Հօվ . բ . 15 :
պ Մաղ . ձգ . 22 : Ղս . ժբ . 22 , 23 : Փիլ . գ . 6 : ա Պետ . ե . 7 :
ռ Հռով . իգ . 4 : ա Տիմ . գ . 17 : Նբր . ժգ . 5 : Հակ . ե . 1 , ԼԷ :
ս Հօվ . ԼԸ . 41 : Մաղ . ձԱէ . 9 : Ղս . ժբ . 24 , ԼԷ :
տ Տես գիմագ . գ . 13 : Մաղ . ԼԷ . 25 : Մաթ . ժ . 30 : Ղս . ժբ . 31 : ա Տիմ . գ . 8 :

—

ր Ղս . Ջ . 37 : Հռով . բ . 1 : ժգ . 3 , 4 , 10 , 13 : ա Կոր . գ . 3 , 5 : Հակ . գ . 11 , 12 :
ց Մաթ . գ . 24 : Ղս . Ջ . 38 :
փ Ղս . Ջ . 41 , 42 :
ք Ըսակ . իթ . 7 , 8 : իգ . 9 : Գործ . ժգ . 45 , 46 :
օ Գս . իա . 22 : Մաթ . ժա . 24 : Ղս . ժա . 9 , 10 : ժբ . 1 : Հօվ . ժգ . 13 : ժե . 7 : ժջ . 23 , 24 : Հակ . ա . 5 , 6 : ա Հօվ . գ . 22 : ե . 14 : 15 :

ուցէք՝ և պիտի դանէք • պռոտը զարկէք՝ և
8 պիտի բացուի ձեզի • Ո՞ման ալ Հոմէն ոմ որ
կը խնդրէ՝ կ՚առնէ ; և ոմ որ կը փնտռէ՝ կը
գտնէ ; և ոմ որ պռոտը կը զարնէ՝ պիտի բա-
9 ցուի անոր : Ո՞Ձեզմէ ո՞ր մարդը կայ՝ որմէն իր
որդին հաց որ ուզէ , միթէ քար պիտի տայ ա-
10 նոր • Եւ կամ թէ որ ձուկ ուզէ , միթէ օ՞ձ
11 պիտի տայ անոր : Ուստի եթէ դուք՝ Ոնր չար
էք , ձեր զաւակներուն աղէկ ընծաներ տալ գի-
տէք , որչափ աւելի ձեր Հայրը՝ որ երկինքն է ,
բարի բաներ պիտի տայ անոնց՝ որ իրմէ կը
խնդրեն :

12 Ուստի Ոամէն ինչ որ կ՚ուզէք՝ որ մարդիկ ձեզի ընեն , դուք ալ անոնց անանկ րսէք • քան-
զի Հաս է օրէնքը ու մարգարէները :

13 Ո՛նեղ դռնէն մտէք • ինչու որ լայն է
ան դուռը՝ ու ընդարձակ ան ճամբան , որ դէպ ՚ի
կորուստ կը տանի • և շատ ուր են անոնք՝ որ ան-
14 կէ կը մտնեն : Ինչու որ նեղ է ան դուռը՝ ու
նեղուցագը է ան ճամբան , որ դէպ ՚ի կեանք կը
տանի • և քիչ ուր են անոնք՝ որ զանիկայ կը գըտ-
նեն :

15 Ո՛Զգո՛յշ կեցէք սուտ մարգարէներէն՝ Ոորոնք
ձեզի կու գան ոչխարի հանդերձներով , բայց
16 նեռսէն Յափշտակող գայլեր են : Իրենց պըտ-
ուղէն պիտի ճանչնաք զանոնք • Միթէ փուշ-
ներէն խաղող կը քաղեն , կամ տատասկէն՝
17 թուզ • Ասանկ ալ Համէն բարի ծառ՝ բարի պը-
ուղ կու տայ , և չար ծառ՝ չար պտուղ կու-
18 տայ : Բարի ծառը չկրնար չար պտուղ տալ ,
19 ոչ ալ չար ծառը բարի պտուղ տալ : ԸՀմէն
ծառ որ բարի պտուղ չտար՝ կը կտրուի , ու
20 կրակը կը ձգուի : Ուրեմն իրենց պտուղէն պի-
տի ճանչնաք զանոնք :

21 Ո՛Չ թէ ամէն մէկը՝ որ ինծի Տէր Տէր կ՚ը-
սէ , պիտի մտնէ երկինքի թագաւորութիւնը •
Հապա անիկայ որ իմ երկնաւոր Հօրս կամքը կը
22 կատարէ : Շատերը ան օրը ինծի պիտի ըսեն •
Տէր Տէր՝ Ոչ որ քու անունովդ մարգարէու-
թիւն ըրինք , և քու անունովդ դեւեր հանե-
ցինք , ու քու անունովդ շատ հրաշքներ ըրինք :
23 Եւ Հան ատենը անոնց յայտնապէս պիտի ը-
սեմ՝ թէ Երբեք ձեզ չեմ ճանչնար • Ոմեկդի
գացէք քովէս դուք որ անօրէնութիւն կը գոր-
ծէիք :

24 Ըսրդ՝ Ոոմ որ ասս իմ խօսքերս կը լսէ՝ ու կը
կատարէ ատոնք , զանիկայ պիտի նմանցընեմ
խելացի մարդու մը՝ որ իր տունը վէմի վրայ
25 շինեց • Եւ անձրեւները իջան , ու գետերը վա-
զեցին , ու հովերը փչեցին , և պարկեցին ան տա-
նը , ու չինաւ • ինչու որ վէմի վրայ հաստա-
26 տուած էր : Եւ ոմ որ ասս իմ խօսքերս կը լսէ
ու չկատարեր ատոնք , կը նմանի անխելք մար-
27 դու մը՝ որ իր տունը աւազի վրայ շինեց • Եւ
անձրեւները իջան , ու գետերը վազեցին , ու հո-
վերը փչեցին , և զարկին ան տանը , ու փլաւ ,
և մեծ էր անոր կործանումը :

28 Ոե երբոր Յիսուս լմընցուց ատ խօսքերը ,
Ոժողովուրդները կը զարմանային անոր վարդա-
29 պետութեանը վրայ • Ոինչու որ իշխանութիւն
ունեցողի մը պէս կը սորվեցընէր անոնց , ու չէր
թէ գպիրներուն պէս :

ԿԼ • Ը

2 Ուրիսաոս կը մաքրէ բորոտը , 5 կը բժշկէ հարիւրապետին
ծառան , 14 Պետրոսին զօքանչը , 16 և ուրիշ շատ հի-
ւանդներ • 18 կը ցուցընէ թէ ինչ կերպով իր հետևէն
երթալ պէտք է • 23 Ծովուն ալեկոծութիւնը կը հան-
գարտեցընէ • 28 երկու դիւահարներէ դեւերը կը հանէ ,
31 և զանոնք կը թողու որ երթան խոզերուն մէջ մտնեն :

1 Ոե երբոր ան լեռնէն վար իջաւ , շատ ժողո-
2 վուրդներ գացին անոր հետևէն : Ոեւ ահա
բորոտ մը եկաւ , երկրպագութիւն կ՚ընէր ա-
նոր՝ ու կ՚ըսէր • Տէր՝ թէ որ ուզես , կրնաս զիս
3 մաքրել : Եւ Յիսուս իր ձեռքը երկնցընելով
դպաւ անոր՝ ու ըսաւ • Կ՚ուզեմ՝ մաքրուի •
և շուտ մը անոր բորոտութիւնը մաքրուեցաւ :
4 Եւ Յիսուս ըսաւ անոր • Ո՛Զգո՛յշ կեցիր՝
մէկու մը չըսես • Հապա գնա՝ քեզ քահա-
նային ցուցո՛ւր , և Ո՛Մովսէսին պատուիրած
ընծան տո՛ւր , անոնց վկայութիւն ըլլալու հա-
մար :

5 Ոե երբոր Կափառնայում մտաւ , հարիւ-
6 րապետ մը եկաւ քովը , կ՚աղաչէր անոր , Ոու
կ՚ըսէր • Տէր՝ իմ ծառաս տունը անդամալոյծ
7 պառկած չարաչար կը տանջուի : Եւ Յիսուս
ըսաւ անոր • Ես կու գամ ու զանիկայ կը բժշը-
8 կեմ : Եւ Հարիւրապետը պատասխան տալով՝
ըսաւ • Տէր՝ Ես արժանի չեմ որ դուն իմ յար-
կիս տակը մտնես • Ոմիայն թէ խօսքով ըսու-
9 ցէ՛ , ու իմ ծառաս պիտի բժշկուի • Ինչու որ
ես ալ իշխանութեան տակ մարդ մըն եմ , ու
իմ հրամանիս տակը զինուորներ ունիմ • և ա-
սոր կ՚ըսեմ • Գնա՛ , ու կ՚երթայ • և մեկալին՝
թէ Եկո՛ւր , ու կու գայ • և ծառայիս՝ թէ Ա-
10 րա՛ր բան ըրէ՛ , ու կ՚ընէ : Յիսուս երբոր լսեց՝ զար-
մացաւ , և իր հետևէն գացողներուն ըսաւ •
Ո՛Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի , Իսրայէլի մէջ ան-

ա Ղեւտ . ժդ . 17 : Երեմ . իզ . 12 , 13 :
բ Ղու . ժա . 11 , 12 , 13 :
գ Ծն . գ . 5 : ը . 21 :
դ Ղու . գ . 31 :
ե Ղե . ժբ . 18 : ԳԼ . իգ . 40 : Հռով . ժդ . 8 , 9 , 10 : Գաղ . ե . 14 : ա Տիմ . ա . 5 :
զ Ղու . ժդ . 24 :
է ը Օր . ժդ . 2 : Երեմ . իգ . 16 : ԳԼ . իզ . 4 , 5 , 11 , 24 : Ասր . ժդ . 22 : Հռով . ժդ . 17 , 18 : Ւբկս . ե . 6 : Կող . ը . 8 : ը Պնտ . ը . 1 , 2 , 3 : ա Ցօհ . գ . 1 .
թ Ասիր . գ . 5 : ը Տիմ . գ . 5 :
ժ Գոր . ի . 29 , 30 :
ի Հմր 20 : ԳԼ . ժբ . 33 :
լ Ղու . ջ . 43 , 44 :
խ Երեմ . ժա . 19 : ԳԼ . ժբ . 33 :
ծ ԳԼ . ի . 10 : Ղու . գ . 9 : Ցօհ . ժե . 2 , 6 :
կ Ոմտ . ը . 2 : ԳԼ . իե . 11 , 12 : Ղու . ջ . 41 : ժբ . 25 : Գոր . ժԹ . 13 : Հռով . ը . 13 : Ցակ . ա . 22 :
հ Ծնա . իդ . 4 : Ցօհ . ժա . 51 : ա Կոր . ժգ . 2 :
ձ ԳԼ . իե . 12 : Ղու . ժգ . 25 , 27 : ը Տիմ . ը . 19 :
ղ Ասղ . ե . 5 : ջ . 8 : ԳԼ . իե . 41 :
ճ Ղու . ջ . 47 , ՃԼ :
մ ԳԼ . ժգ . 54 : Ասր . ա . 22 : ջ . 2 : Ղու . գ . 32 :
յ Ցօհ . է . 46 :
ն Ասր . ա . 40 . Ղու . է . 12 , ՃԼ :
շ ԳԼ . ԹԼ . 30 : Ասր . է . 43 :
ո Ղե . ժգ . 3 , 4 , 10 : Ղու . է . 14 :
չ Ղու . է . 1 , ՃԼ :
պ Ղու . ժե . 19 , 21 :
ջ Ասղ . ՃԷ . 20 :

11 ես այսչափ հաւատք չգտայ : Եւ ձեզի կ'ըսեմ
որ [ա]արեւելքէն ու արեւմուտքէն շատեր պիտի
գան , ու երկնից թագաւորութեանը մէջ պիտի
բազմին՝ Աբրահամին ու Իսահակին և Յակո-
12 բին հետ . Իսկ [բ]թագաւորութեանը որդիքը
[գ]դուրսի խաւարը պիտի հանուին . հոն պիտի
13 լլայ լալ՝ ու ակռաներ կճրտցընել : Եւ Յի-
սուս հարիւրապետին ըսաւ . Գնա՝ ու ինչպէս
որ դուն հաւատացիր , անանկ թող լլայ քե-
զի . և նոյն ժամուն անոր ծառան բժշկուեցաւ :
14 Եւ [դ]Յիսուս Պետրոսին տունը գալով՝ տե-
սաւ որ անոր [ե]զքանչը ջերմին բռնուած պառ-
15 կած էր . Եւ անոր ձեռքէն բռնեց , ու ջերմը
թող տուաւ զանիկայ . ան ալ ոտքի վրայ ե-
լաւ , և անոր սպասաւորութիւն կ'ընէր :
16 Երբոր իրիկուն եղաւ , շատ դիւահարներ
բերին անոր , ու խօսքով հանեց չար ոգիները ,
17 և բոլոր հիւանդները բժշկեց . Որ Եսայի մար-
գարէին ձեռքով ըսուած խօսքը կատարուի .
[է]Ընկիկայ մեր հիւանդութիւնները վերցուց , և
ցաւերը կրեց :
18 Յիսուս իր բոլորտիքը շատ ժողովուրդ տես-
նելով , հրաման ըրաւ որ մէկալ կողմը երթան :
19 [ը]Եւ գալիր մը մօտենալով՝ ըսաւ անոր . Վա-
րդապետ՝ ես քու ետևէդ պիտի գամ , ուր որ
20 երթաս : Եւ Յիսուս ըսաւ անոր . Աղուէսները
որջեր ունին , ու երկնից թռչունները բոյներ .
բայց Որդին մարդոյ գլուխ [թ]ը չունի , որ հոն իր
21 գլուխը դնէ : Եւ մէկ ուրիշը՝ որ անոր աշա-
կերտներէն էր , ըսաւ անոր . [ժ]Էր՝ ինծի հրա-
մայեմ տուր , որ երթամ առաջ իմ հայրս թա-
22 ղեմ : Յիսուս ըսաւ անոր . Կ'ուզբ իմ ետևէս ,
ու թող տուր մեռելները որ թաղեն իրենց
մեռելները :
23 Ու երբոր նաւը մտաւ , իր աշակերտները իր
24 ետևէն գացին . [ի]Եւ ահա մեծ ալեկոծութիւն
մը եղաւ ծովուն մէջ , անանկ որ նաւը ալիք-
ներէն կը ծածկուէր . իսկ ինքը կը քնանար :
25 Եւ աշակերտները մօտ գացին արթընցուցին
զանիկայ՝ ու ըսին . Էր՝ ազատէ մեզ , կ'ոչ-
26 նչ կը կորսուինք : Եւ ըսաւ անոնց . Ով-
քահաւատներ՝ ինչո՞ւ ապրանք վախկոտ էք . ան
առաջ ելաւ հովերուն ու ծովուն սաստեց ,
27 և մեծ խաղաղութիւն եղաւ : Ու մարդիկը զար-
մացան՝ և կ'ըսէին . [լ]Ո՞նչպէս մարդ է սա՝ որ
հովերը ու ծովը ասոր կը հնազանդին :
28 [մ]Ու երբոր մէկալ կողմը [ն]Գերգեսացւոց եր-
կիրը անցաւ , երկու դիւահար պատահեցան ի-
րեն՝ գերեզմաններէն ելած՝ սաստիկ կատղած ,
անանկ որ ՚ճար չէր մէկու մը ան ճամբայէն անց-

29 նիլ : Եւ ահա աղաղակեցին ու ըսին . Յիսուս
Որդի Աստուծոյ՝ դուն մեր հետը [պ]ինչ բան
ունիս . առնէն առաջ մեզ տանջելո՞ւ համար
30 հոս եկար : Եւ անոնցմէ հեռու շատ խոզերու
31 երամակ մը կար , որ կ'արածուէին : Ու դեւերը
կ'աղաչէին իրեն՝ ու կ'ըսէին . Եթէ որ մեզ կը
հանես , հրամայեմ տուր մեզի որ երթանք խոզե-
32 րուն երամակին մէջը մտնենք : Եւ ըսաւ անոնց .
Գացէք . ու անոնք ելան գացին խոզերուն ե-
րամակին մէջը մտան . և ահա բոլոր երամակը
գահավէժ տեղէն ծովը վազեցին , ու ջուրերուն
33 մէջը մեռան : Խոզարածներն ալ փախան , և
քաղաքը երթալով՝ բոլորը պատմեցին , ու դի-
34 մահարներուն պատահածը բանները : Եւ ահա
բոլոր քաղաքը Յիսուսին դէմ ելաւ . ու երբոր
տեսան զանիկայ , [ռ]աղաչեցին որ իրենց սահ-
մաններէն երթայ :

Գ Լ · Թ

2 Ւրբխատոս անդամալոյծ մը կը բժշկէ . 9 Մատթէոսը մաքսաւորութիւն ընդունի իրեն կը կանչէ . 10 մաքսաւորներու և մեղաւորներու հետ կ'ուտէ . 14 իր աշակերտներուն ծոմ չպահելը կ'արգարացընէ . 20 տեառատես կինը կը բժշկէ . 23 Հայրոսի աղջիկը կը յարուցանէ . 27 երկու կոյրերու աչքերը կը բանայ . 32 Համր դիւահարը կը բժշկէ , 36 և կը խղճայ բազմութեանը վրայ :

1 Եւ նաւը մտնելով՝ մէկալ կողմը անցաւ , [ա]ու
2 եկաւ իր քաղաքը : [բ]Եւ ահա բերին իրեն
անդամալոյծ մը , որ մահիճի մէջ պառկած էր .
և [գ]Յիսուս անոնց հաւատքը տեսնելով՝ ըսաւ
անդամալոյծին . Քաջալերուէ՝ որդեակ , քու
3 մեղքերդ քեզի ներուած են : Եւ ահա դպիր-
ներէն ոմանք իրենց մտքին մէջը ըսին . Այրիկայ
4 հայհոյութիւն կ'ընէ : Յիսուս ալ [դ]անոնց խոր-
հուրդները իմանալով՝ ըսաւ . Ինչո՞ւ սրտեր-
5 նուդ մէջ չար բաներ կը խորհիք . Քա-
զի որը աւելի դիւրին է . Քու մեղքերդ նե-
րուած են ըսելը , թէ Յառիր ու քալէ ըսելը :
6 Հայդ որպէս զի գիտնաք՝ թէ Որդին մարդոյ իշ-
խանութիւն ունի երկրի վրայ մեղքերու թողու-
թիւն տալու , (ան առնելը անդամալոյծին ը-
սաւ ,) Յառիր՝ մահիճդ առ՝ ու տունդ գնա :
7 Ու անիկայ յառաւ՝ իր տունը գնաց : (8) Ժողո-
վուրդները երբոր տեսան՝ զարմացան , ու փա-
ռաւորեցին զԱստուած , որ մարդոց անանկ իշ-
խանութիւն տուեր էր :
9 [ե]Եւ Յիսուս անկէ առաջ անցնելով՝ մարդ
մը տեսաւ Մատթէոս անուն՝ որ մաքս ըն-
դունելու տեղը նստեր էր , ու ըսաւ անոր . Ե-
տևէս եկուր . ան ալ ելաւ անոր ետևէն գը-

[ա] Ես . ժբ . 3 : Ղս . բ . 2 , 8 : ժա . 10 : Մաղ . ա . 11 : Ղս . ժդ . 28 : Կոր . Ժ . 45 : ժա . 18 : ժբ . 26 : Հռով . ժե . 9 , ԼԸ : Նփես . գ . 6 :
[բ] Կղ . թա . 43 :
[գ] Կղ . ժբ . 42 , 50 : թբ . 13 : թգ . 51 : թե . 30 : Ղս . ժբ . 28 : [գ] Պետ . բ . 17 : Յուդ . 13 :
[դ] Մար . ա . 29 , 30 , 31 : Ղս . գ . 38 , ԼԸ :
[ե] Տես ա Կոր . թ . 5 :
[զ] Մար . ա . 32 , ԼԸ : Ղս . գ . 41 , 42 :
[է] Ղս . ծգ . 4 : ա Պետ . բ . 24 :
[ը] Ղս . թ . 57 , 58 :
[թ] Ղս . թ . 59 , 60 :

[ժ] Տես գ Թագ . ժթ . 20 :
[ի] Մար . գ . 37 , ԼԸ : Ղս . ը . 23 , ԼԸ :
[լ] Սաղ . կե . 7 : ձթ . 9 : ճէ . 29 :
[խ] Մար . ե . 1 , ԼԸ : Ղս . ը . 26 , ԼԸ :
[ծ] Ամմէ Պատարագոց
[կ] Տես բ Օր . ե . 25 : գ Թագ . ժէ . 18 : Ղս . ե . 8 : Կոր . ժչ . 39 :

[ա] Կղ . գ . 13 :
[բ] Մար . բ . 3 : Ղս . է . 18 :
[գ] Կղ . ը . 10 :
[դ] Սաղ . ճվ . 2 : Կղ . ժբ . 25 : Մար . ժբ . 15 : Ղս . է . 22 : ը . 8 : թ . 47 : ժա . 17 :
[ե] Մար . բ . 14 : Ղս . է . 27 :

10 նաց ։ Եվ եղաւ որ տունը սեղան նստած ա-
տենը՝ ահա ուրիշ շատ մաքսաւորներ և մեղա-
ւորներ եկած՝ ու սեղան նստած էին Յիսուսին
11 ու անոր աշակերտներուն հետ ։ Ու փարիսե-
ցիները երբոր տեսան , ըսին անոր աշակերտնե-
րուն . Ինչո՞ւ ձեր վարդապետը մաքսաւորնե-
12 րուն ու մեղաւորներուն հետ կ՚ուտէ ։ Բայց
Յիսուս երբոր լսեց , ըսաւ անոնց . Առողջնե-
րուն բժիշկ պէտք չէ , հապա հիւանդներուն ։
13 Գացէք սորվեցէք թէ ի՛նչ է սա խօսքը՝ Ո-
ղորմութիւն կ՚ուզեմ , և չէ թէ զոհ . ինչու-
որ ես արդարները կանչելու չեկայ , հապա մե-
ղաւորները ։
14 Ան ատեն Յովհաննէսին աշակերտները ա-
նոր եկան՝ ու ըսին . Ինչո՞ւ մենք ու փարիսե-
ցիները շատ անգամ ծոմ կը պահենք , և քու
15 աշակերտներդ չեն պահեր ։ Ու Յիսուս ըսաւ
անոնց . Միթէ կարելի՞ է որ հարսնիքին տը-
ղաքը սուգ պահեն քանի որ փեսան իրենց
հետն է . բայց օրեր պիտի գան՝ որ երբ փեսան
իրենցմէ վերցուի , հետո ատեն ծոմ պիտի պա-
16 հեն ։ Ու մեկը չէգեր նոր լաթի կտոր հին
հանդերձի վրայ . քանզի ան որ անոր լրութիա-
ւը համար դրուած է , կ՚առնէ հանդերձէն , ու
17 պատռուածքը աւ աւելի գէշ կ՚ըլլայ . Ո՛չ ալ
նոր գինին հին տիկերու մէջ կը գնեն . եթէ
ոչ՝ տիկերը կը պատռին՝ ու գինին կը թափի ,
և տիկերը կը կորչին . հապա նոր գինին նոր՝
տիկերու մէջ կը գնեն , ու երկուքն ալ կը պա-
հուին ։
18 Երբոր անիկայ անոնց հետ սա բաները կը
խօսէր , ահա իշխան մը եկաւ , երկրպագու-
թիւն կ՚ընէր անոր՝ ու կ՚ըսէր . Աղջիկս՝ ալ
մինչև հիմա մեռած է , բայց եկո՛ւր ձեռքդ ա-
19 նոր վրայ դիր , ու պիտի ապրի ։ Ան Յիսուս
եկաւ , ու իր աշակերտներուն հետ անոր ետևէն
գնաց ։
20 Ահա տասներկու տարուան տեղատես
կին մը մօտեցաւ ետևէն՝ անոր հանդերձին քղ-
21 ան ջանքին դպաւ . Որովհետև իր մտքին մէջ կ՚ը-
սէր , Թէ որ միայն անոր հանդերձին դպչիմ ,
22 պիտի բժշկուիմ ։ Բայց Յիսուս երբոր ետին
դարձաւ՝ ու տեսաւ զանիկայ , ըսաւ . քաջա-
լերուի՛ , աղջիկ , քու հաւատքդ քեզ բժշկեց .
և կինկը նոյն ժամէն բժշկուեցաւ ։
23 Ու երբոր Յիսուս իշխանին տունը եկաւ ,
ու տեսաւ փողահարները և խռոված բազմու-
24 թիւնը , Ըսաւ անոնց . Մեկկէ գացէք . քան-
զու որ աղջիկը մեռած չէ , հապա կը քնանայ .
25 և ծաղր կ՚ընէին անիկայ ։ Ու երբոր բազմու-
թիւնը դուրս եղաւ , ինքը ներս մտաւ՝ անոր
26 ձեռքէն բռնեց , ու աղջիկը ոտք եղաւ ։ Եւ
սա լուրը ան բոլոր երկիրը տարածուեցաւ ։
27 Ու երբոր Յիսուս անկէ առաջ անցաւ , եր-
կու կոյր իրեն անոր ետևէն . կ՚աղաղակէին՝
28 ու կ՚ըսէին . Ողորմի՛ մեզի՝ Որդի Դաւթի ։ Ու
երբոր տունն եկաւ , կոյրերը իրեն եկան . և Յի-
սուս անոնց ըսաւ . Կը հաւատաք՝ թէ կրնամ սա
29 բանը յեղլ ընել . ըսին անոր . Այո՛ Տէր ։ Ան
ատենը անոնց աչքերուն դպաւ՝ ու ըսաւ . Ձեր
30 հաւատքին պէս ըլլայ ձեզի ։ Ու անոնց աչ-
քերը բացուեցան . և Յիսուս սաստիկ պատուէր
տուաւ անոնց՝ ու ըսաւ . Զգոյշ կեցէք , մէ-
31 կը չիմանայ ։ Բայց անոնք ելան ան բոլոր երկ-
րին մէջ անոր համբաւը տարածեցին ։
32 Եվ երբոր անոնք դուրս ելան , ահա մէկ
33 համր դիւահար մարդ մը բերին իրեն ։ Ու երբ-
որ դևը ելաւ , համրը խօսեցաւ . և ժողո-
վուրդները զարմացան՝ ու կ՚ըսէին թէ՝ Ի-
սրա-
յէլի մէջ բնաւ ասանկ բան մը տեսնուած չէ ։
34 Բայց փարիսեցիները կ՚ըսէին թէ՝ Դևերուն իշխանովը դևերը կը հանէ ։
35 Եւ Յիսուս կը պտրտէր բոլոր քաղաքնե-
րը ու գիւղերը , և անոնց ժողովարաններուն
մէջ կը սորվեցնէր , ու կը քարոզէր արքայու-
թիան աւետարանը , և կը բժշկէր բոլոր ախ-
տերը ու բոլոր հիւանդութիւնները ժողովուր-
36 դին մէջ ։ Եվ ժողովուրդները տեսնելով՝ ա-
նոնց վրայ խղճաց . ինչու որ յոգնած ու ցիր-
ուցան եղած էին՝ Հովիւ չունեցող ոչխարնե-
37 րու պէս ։ Ան ատեն ըսաւ իր աշակերտնե-
րուն . Հունձքը շատ է , բայց մշակները քիչ .
38 Եվ աստի հունձքին Տէրոջը աղաչեցէք , որ մը-
շակներ հանէ իր հունձքին ։

ԳԼ. Ի՛Ա

1 Երբ իր տասներկու առաքեալները կը խրկէ՝ հրաշք-
ներ ընելու իշխանութիւն տալով անոնց . 5 պատուէրներ
կու տայ անոնց և կը սորվեցնէ թէ ինչ պատմի քնել .
16 կը մխիթարէ զանոնք հալածմանքներու վրայով , 40
և օրհնութիւն կը խոստանայ զանոնք ընդունողներուն ։

1 Եւ իր քովը կանչելով իր տասներկու ա-
շակերտները , անոնց իշխանութիւն տուաւ
պիղծ ոգիներուն վրայ՝ որ զանոնք հանեն , և
ամեն ցաւերը ու ամեն հիւանդութիւնները
բժշկեն ։
2 Ու տասներկու առաքելոց անունները ա-
սոնք են . առաջինը Սիմոն՝ Պետրոս ըսուածը ,

ղ Մար . բ . 15 , ԼԺ ; Ղու . է . 29 , ԼԺ ։
ի Կղ . ժ . 19 ։ Ղու . է . 30 ։ ԺԷ . 2 ։
ը Գաղ . բ . 15 ։
թ Ովս . Զ . 6 ։ Միք . Զ . 6 , 7 , 8 ։ Գղ . ԺԲ . 7 ։
ժ Սիմ . ։ 15 ։
ի Մար . բ . 18 , ԼԺ ։ Ղու . է . 33 ։ ԺԲ . 12 ։
լ Հով . Գ . 29 ։
խ Գոր . ԺԳ . 2 , 3 ։ ԺԳ . 22 ։ ։ Կոր . է . 5 ։
ծ Մար . ե . 22 , ԼԺ ։ Ղու . ը . 41 , ԼԺ ։
կ Մար . է . 25 ։ Ղու . բ . 43 ։
հ Ղու . է . 50 ։ բ . 48 ։ ԺԷ . 19 ։ ԺԲ . 42 ։
ձ Մար . ե . 38 ։ Ղու . ը . 51 ։
ղ Տես բ Պն . ԺԷ . 25 ։
ճ Գոր . ի . 10 ։
մ Գղ . ԺԷ . 22 ։ ի . 30 , 31 ։ Մար . Զ . 47 , 48 ։ Ղու . ԺԲ . 38 , 39 ։
յ Գղ . ը . 4 ։ ԺԲ . 16 ։ ԺԷ . 9 ։ Ղու . է . 14 ։
ն Մար . է . 36 ։
շ Տես գղ . ԺԲ . 22 ։ Ղու . ժ . 14 ։
ո Գղ . ԺԲ . 24 ։ Մար . Ջ . 22 ։ Ղու . ժ . 15 ։
չ Մար . Գ . 6 ։ Ղու . ԺԲ . 22 ։
պ Գղ . Ջ . 23 ։
ջ Մար . Գ . 34 ։
ռ Ծնու . ԻԷ . 17 ։ Ջ Ծնած . ԻԷ . 17 ։ Ինկն . Լ . 5 ։ Ղաք . Ջ . 2 ։
ս Ղու . Ջ . 2 ։ Հով . Ջ . 35 ։
վ Բ Ծնս . Ջ . 1 ։
տ Մար . Ջ . 13 , 14 ։ Գ . 7 ։ Ղու . Գ . 13 ։ Ի . 1 ։
ր Հով . ։ 42 ։

3 և անոր եղբայրը Յակոբոս Հաղբէայ • Յակոբոս Օ֊ևրե֊
դեան ՝ և անոր եղբայրը Յովհաննէս • Փիլիպ֊
պոս՝ և Բարթուղիմէոս • Թովմաս՝ և Մատ֊
թէոս մաքսաւոր • Յակոբոս Ալփեան ՝ և Ղե֊
4 բէոս՝ որ Թադէոս մականուանեցաւ • ՚Սիմոն
Կանանացի՝ և ՚՚Յուդա Իսկարիովտացի ՝ որ
նաև մատնեց զնիկայ ։
5 Ես տասներկուքը Յիսուս խրկեց ՝ և անոնց
պատուիրեց՝ ըսելով • ՚Հեթանոսներու ճամբայ
մի երթաք ՝ ու ՚՚Սամարացիներու քաղաք մի
6 մտնէք • ՚Հապա աւելի Իսրայէլի տանը ՚կոր֊
7 սուած ոչխարներուն գացէք ։ ՚Ու երբոր կ՚ե֊
թաք ՝ քարոզեցէք ու ըսէք թէ՝ ՚Երկինից թա֊
8 գաւորութիւնը մօտեցած է ։ ՚Հիւանդները բը֊
ժշկեցէք ՝ բորտանները ՚*մաքրեցէք ՝ դեւերը հա֊
9 նեցէք • ՚Ձրի առեր էք ՝ ձրի տուէք ։ ՚Ոսկի
ստանաք ոսկի՝ և ոչ արծաթ՝ և ոչ ՚պղինձ ձեր
10 գօտիներուն մէջը ՝ ՚Ո՛չ ճամբու համար տոպ֊
րակ ՝ և ոչ կրկին հանդերձ ՝ ոչ կօշիկ ՝ ոչ
գաւազան • ՚Ինչու որ մշակը իր կերակուրին
11 արժանի է ։ Ու ՚նոր քաղաք կամ գիւղ մտնէք ՝
հարցուցէք՝ թէ ո՞վ է անոր մէջը արժանաւոր •
12 ու հո՛ն կեցէք մինչև որ անկէ ելլէք ։ Ու երբոր
13 տունը կը մտնէք ՝ բարև տուէք †անոր ։ Ու
՚թէ որ այն տունը արժանաւոր է ՝ ձեր բարեւը
անոր վրայ գայ • Հապա թէ որ արժանաւոր չէ ՝
14 ՚ձեր բարեւը ձեզի դառնայ ։ ՚՚Ու ո՛վ որ ձեզ
չընդունի՝ ու ձեր խօսքերը մտիկ չընէ ՝ երբոր
այն տունէն կամ՝ քաղաքէն կ՚ելլէք ՝ ՚ձեր ոտ֊
15 քերուն փոշին թօթվեցէք ։ Ա՛մէնիսիկ կ՚ըսեմ
ձեզի • ՚Սոդոմացւոց ու Գոմորացւոց երկրին
աւելի դիւրին պիտի ըլլայ դատաստանին օրը՝
քան թէ այն քաղաքին ։
16 ՚Ահա ես ձեզ կը խրկեմ իբրև ոչխարներ
գայլերու մէջ • ՚՚Ուստի օձերու պէս խորագէտ
17 եղէք ՝ և հաղուստներու պէս միամիտ ։ Իսկ
մարդոցմէ զգուշացէ՛ք • ինչու որ ՚՚ձեզ առհան֊
ներու պիտի մատնեն ՝ ու ՚իրենց ժողովարան֊
18 ներուն մէջը ձեզ պիտի ծեծեն • ՚՚Ու իմ ա֊
նո՛ւանս համար կուսակալներու ու թագաւոր֊
ներու առջև պիտի տարուիք ՝ անոնց՝ և հե֊
թանոսներուն վկայութիւն ըլլալու համար ։
19 ՚Երբոց երբոր ձեզ մատնեն ՝ հոգ մի ընէք թէ
ինչո՛ւ կամ ինչ պիտի խօսիք • ինչու որ ՚՚ձեզ
ի պիտի տրուի ան ժամուն՝ ինչ որ պիտի խո֊
20 սիք ։ ՚՚Վասն զի չէ թէ դուք էք որ կը խօսիք ՝
հապա ձեր ՚՚Հօրը ՚՚Հոգին՝ որ ձեր ներսի դին կը
21 խօսի ։ Ու ՚եղբայր՝ եղբայրը մահուան պիտի
մատնէ ՝ և հայրը՝ որդին • և որդիք երեսից կո֊
ղացը վրայ պիտի ելլեն՝ ու մեռցընեն զանոնք ։
22 Ու իմ անուանս համար ՚*ամենուն ատելի պի֊
տի ըլլաք • ՚բայց ո՛վ որ մինչև վերջը համբե֊
23 րէ ՝ անկէ պիտի ապրի ։ Ու ՚երբոր ասոնք քա֊
ղաքին մէջ ձեզ կը հալածեն ՝ ուրիշ †տեղ փա֊
խեցէք • Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի ՝ Իսրայէլի
քաղաքները պիտի չհատցընէք ՝ ՚մինչև որ Որ֊
24 դին մարդոյ գայ ։ ՚Աշակերտը իր վարդապե֊
տէն աւելի չէ ՝ և ոչ ծառան իր տիրոջմէն ։
25 ՚Երթիք է աշակերտին՝ որ իր վարդապետին պէս
ըլլայ ՝ ու ծառայն՝ իր տիրոջը պէս • ՚Թէ որ
տանուտէրը Ա֊ելզեբուղ կոչեցին ՝ որչափ ա֊
26 ւելի անոր ընտանիքը ։ Ուստի մի վախնաք ա֊
նոնցմէ • ՚ինչու որ բան մը չկայ ծածուկ՝ որ
պիտի չյայտնուի ՝ և գաղտուկ՝ որ պիտի չը֊
27 գիտցուի ։ Ո՛նչ որ ձեզի մութի մէջ կ՚ըսեմ ՝
ա֊նկնիկ լոյսի մէջ խօսեցէք ՝ և ինչ որ ականջէն
՝ի վար կը լսէք ՝ տանիքներուն վրայ քարոզե֊
28 ցէք ։ ՚՚Ու մի վախնաք անոնցմէ՝ որ մարմինը
կը սպաննեն ՝ ու չեն կրնար հոգին սպաննել •
Հապա աւելի անկէ վախցէք դուք ՝ որ կրնայ
հոգին ու մարմինը դ֊ահնեմի մէջ կորսընդրնել ։
29 ՚Չէ՞ որ երկու ճնճղուկ մէկ դանկի կը ծախուին ՝
և անոնցմէ մէկը գետինը չի՛նար առանց ձեր
30 ՚Հօրը ։ ՚Բայց ձեր գլխուն բոլոր մազերն ալ
31 համրուած են ։ Ուրեմն մի՛ վախնաք • ինչո֊ որ
32 շատ ճնճղուկներէն լաւ էք դուք ։ Ըրդ՝ ՚ո՛վ
որ մարդոց առջև զիս կը դաւանի ՝ ՚ես ալ ա֊
նկնկայ պիտի դաւանիմ իմ ՚Հօրս առջևը՝ որ
33 երկինքն է • ՚Ու ո՛վ որ մարդոց առջև զիս
կ՚ուրանայ ՝ ես ալ անկնկայ պիտի ուրանամ իմ
34 ՚Հօրս առջևը՝ որ երկինքն է ։ ՚՚Մի կարծէք՝
թէ ես երկրի վրայ խաղաղութիւն ձգելու ե֊
կայ • խաղաղութիւն ձգելու չեկայ ՝ հապա՝
35 սուր • Ինչու որ եկայ ՚մարդը իր հօրմէն զա֊
տելու ՝ ու աղջիկը՝ իր մօրմէն ՝ ու հարսը՝ իր
36 կնոջմէն • Ու ՚մարդուն թշնամիները իր ըն֊
37 տանիքը պիտի ըլլան ։ ՚Ան որ հայրը կամ մայ֊
րը ինծմէ աւելի կը սիրէ ՝ ինծի արժանի չէ •

ֆ Լու • ի • 15 ։ Գոր • ա • 13 ։
ֆ Հօհ • ժգ • 26 ։
ֆ Գլ • գ • 15 ։
ֆ Տե՛ս գ Մատ • ժէ • 24։ Հօհ • գ • 9 , 20 ։
ֆ Գլ • ժէ • 24։ Գոր • ժգ • 46։
ֆ Ես • ծգ • 6 ։ Երեմ • ՟ • 6 , 17 ։ Երկ • լգ • 5, 6, 16 ։
ա Պետ • բ • 25 ։
ֆ Լու • ֆ • 2 ։
ֆ Գլ • գ • 2 ։ գ • 17 ։ Լու • ՟ • 9 ։
* Մտէ • մաքրեցէք ՝ մեռելները յարուցէ՛ք ,
ֆ Գոր • բ • 18 , 20 ։
ֆ ա Մատ • ֆ • 7։ Մար • գ • 8 ։ Լու • ֆ • 3։ ՟ • 4։ բ • 35։
ֆ Տե՛ս Մար • գ • 8 ։
ֆ Լու • ՟ • 7 ։ ա Մար • ֆ • 7, ֆֆ ։ ա Տիմ • է • 18 ։
ֆ Լու • ՟ • 8 ։
† Մէ՛նթ՝ անոր՝ ու ըսէ՛ք , Խաչև ասա տանս ։
ֆ Լու • ՟ • 5, 6 ։
ֆ Մաշ • լբ • 13 ։
ֆ Մար • գ • 11 ։ Լու • ֆ • 5։ ՟ • 10 , 11 ։
ֆ Ղեհմ • է • 13 ։ Գոր • ժգ • 51 ։ ժբ • 6 ։
ֆ Գլ • ժա • 22 , 24 ։
ֆ Լու • ՟ • 3 ։
ֆ Հռով • ժգ • 19 ։ Եփես • է • 15 ։
ֆ ա Մոր • ժգ • 20 ։ Փիլ • բ • 15 ։
ֆ Գլ • իգ • 9 ։ Մար • ժգ • 9 ։ Լու • ժբ • 11 ։ իա • 12 ։
ֆ Գոր • է • 40 ։
ֆ Գոր • ժբ • 1 ։ իգ • 10։ իէ • 7, 23 ։ բ Տիմ. գ • 16 ։
ֆ Մար • ժգ • 11 , 12 , 13 ։ Լու • ժբ • 11։ իա • 14, 15։
ֆ Լէ • գ • 12 ։ Երեմ. ա • 7 ։
ֆ բ Մատ • իգ • 2 ։ Գոր • գ • 8 ։ գ • 10 ։ բ Տիմ. գ • 17։
ֆ Մէթ • է • 6 ։ ՟՚Ր 35 , 36 ։ Լու • իա • 16 ։
ֆ Լու • իա • 17 ։
ֆ Դան • ժբ • 12 , 13 ։ Գլ • իգ • 13 ։ Մար • ժգ • 13 ։
ֆ Գլ • բ • 13 ։ գ • 12 ։ ժբ • 15 ։ Գոր • ֆ • 1 ։ իէ • 25 ։ ժգ • 6 ։
ֆ Գլ • ժգ • 28 ։
ֆ Լու • գ • 40 ։ Հօհ • ժգ • 16։ ժէ • 20 ։
ֆ Գլ • ժբ • 24 ։ Մար • գ • 22։ Լու • ժա • 15 ։ Հօհ • ֆ • 48 , 52 ։
ֆ Մար • գ • 22 ։ Լու • ֆ • 17։ ժբ • 2 , 3 ։
ֆ Լո • ֆ • 12 , 13 ։ Լու • ժբ • 4 ։ ա Պետ • գ • 14 ։
ֆ ա Պետ • ժգ • 45 ։ բ Մատ • ժգ • 11 ։ Լու • իա • 18 ։ Գոր • իէ • 34 ։
ֆ Լու • ժբ • 8 ։ ՟՚Ռով • ՟ • 9 , 10 ։
ֆ Հայտ • գ • 5 ։
ֆ Մար • ֆ • 38 ։ Լու • ֆ • 26 ։ բ Տիմ. բ • 12 ։
ֆ Լու • ժբ • 49 , 51, 52 , 53 ։
ֆ Մէթ • է • 6 ։
ֆ Մաշ • իա • 9 ։ ծԼ. 13 ։ Մէթ • է • 6 ։ Հօհ , ժգ • 18 ։
ֆ Լու • ժբ • 26 ։

և ան որ տղան կամ աղջիկը ինծմէ աւելի կը
38 սիրէ , ինծի արժանի չէ : [ե]Եւ ան որ իր խաչը
չառներ ու իմ ետեւէս գար , ինծի արժանի չէ :
39 [զ]Ան որ իր անձը կը գտնէ , պիտի կորսընցընէ
զանիկայ . և ան որ իր անձը ինծի համար կը
40 կորսընցընէ , պիտի գտնէ զանիկայ : [է]Ան որ ձեզ
կ'ընդունի , ինծ կ'ընդունի . և ան որ ինծ կ'ըն-
41 դունի , զիս խրկողը կ'ընդունի : [ը]Ան որ մար-
գարէ մը կ'ընդունի մարգարէի անունով , մար-
գարէի վարձք կ'առնէ . և ան որ արդար մը
կ'ընդունի արդարի անունով , արդարի վարձք
42 կ'առնէ : [թ]Ու ան որ աս պզտիկներէն մէկուն
միայն գաւաթի մը պաղ ջուր կը խմցընէ աշա-
կերտի անունով , ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի , չնաւ
իր վարձքը պիտի չկորսընցընէ :

ԺԱ. ԺԸ

2 Յովհաննէս իր աշակերտները Քրիստոսին կը խրկէ : 7 Քրիստոսի վկայութիւնը Յովհաննէսին համար : 18 Յո-
ղովուրդ կարծիքը Յովհաննէսին ու Քրիստոսի վրայով : 20 Քրիստոս կը նախատէ Բեթսայիդան և Կափառնայումը իրենց ապերախտութեանները և անդղջ մնալուն համար . 25 և կը փառաւորէ իր Հօրը խնամա-
թիւնը՝ Աւետարանը պարզամիտներուն յայտնելուն հա-
մար . 28 իրեն կը կանչէ ամէն անոնք որ իրենց մեղքին
ծանրութիւնը կը զգան :

1 Եւ եղաւ որ երբ Յիսուս լմընցուց իր տաս-
ուերկու աշակերտներուն պատուէր տալը ,
գնաց անկէ անոնց քաղաքներուն մէջ քարո-
զելու և սորվեցընելու :
2 Իսկ Յովհաննէս [ա]բանտին մէջը [բ]երբոր լսեց
Քրիստոսի գործքերը , իր աշակերտներէն կր-
3 կուքը խրկելով՝ ըսաւ անոր . [գ]Դուն ա՞ն ես՝
4 որ գալու էիր , թէ ուրիշի մը սպասենք : Եւ
Յիսուս պատասխան տալով՝ անոնց ըսաւ . Գա-
ցէք պատմեցէք Յովհաննէսին՝ ինչ որ կը լսէք
5 ու կը տեսնէք . [դ]Կոյրերը կը տեսնեն , կաղերը
կը քալեն , բորոտները կը մաքրուին , խուլերը
կը լսեն , մեռելները յարութիւն կ'առնեն ,
[ե]ու աղքատներուն աւետարան կը քարոզուի :
6 Եւ երանի անոր , [զ]որ իմ վրայովս չգայթակղիր :
7 [է]Ու երբոր անոնք գացին , Յիսուս սկսաւ Ժո-
ղովուրդներուն ըսել Յովհաննէսին համար .
Ի՞նչ տեսնելու ելաք անապատին մէջ . [ը]եղէգ
8 մը հովին շարժուած : Հապա ի՞նչ տեսնելու
ելաք . փափուկ հանդերձներ հագած մարդ մը .
ահա փափուկ հագնուածներ հագնողները թա-
9 գաւորաց տուներն են : Հապա ի՞նչ տեսնելու

ելաք . մարգարէ՞ . այո՝ կ'ըսեմ ձեզի , [թ]Ար-
10 գարէէ մէն ալ աւելի : [ժ]Վասն զի ասիկայ է՝ ո-
րուն համար գրուած է . [ի]Ահա ես իմ դիսպանս
կը խրկեմ քու երեսիդ առջեւէն , որ քու ճամ-
11 բադ պիտի պատրաստէ քու առջեւէդ : [ի]Ամէն-
բան կ'ըսեմ ձեզի , Կնիկներէն ծնածներուն մէջը
Յովհաննէս Մկրտիչէն մեծը եղած չէ . սակայն
երկնից թագաւորութեանը մէջ պիտի գտնուի
12 անկէ մեծ է : [ի]Ու Յովհաննէս Մկրտիչէն օրերէն
մինչեւ հիմա երկնից թագաւորութիւնը ուժով
կ'առնուի , և ուժեղները կը յափշտակեն անի-
13 կայ : [ի]Վասն զի բոլոր մարգարէները ու օրէնքը
14 մինչեւ Յովհաննէս մարգարէութիւն ըրին . Եւ
եթէ կ'ուզէք ընդունիլ , անիկայ է [ի]Եղիան՝ որ
15 պիտի գար : [ի]Ան որ լսելու ականջ ունի , թող
16 լսէ : Հապա [ի]որո՞ւ նմանցընեմ աս ազգը . կը նը-
մանի տղոց , որ շուկաները նստելով՝ իրենց
17 ընկերներուն կը կանչեն , Ու կ'ըսեն . Փող ՀնՀ-
ցուցինք ձեզի՝ ու չպարեցիք , ողբ կարդացինք
18 ձեզի՝ ու չլացիք : [ի]Վասն զի Յովհաննէս ե-
կաւ , ո՛չ կ'ուտէր և ո՛չ կը խմէր , ու կ'ըսեն .
19 Դեւ կայ անոր ներսի կէն : [ի]Որդին մարդոյ ե-
կաւ՝ կ'ուտէ ու կը խմէ , և կ'ըսեն . Ահա ու-
տող և արբեցող մարդ մը՝ [ի]մաքսաւորներու
ու մեղաւորներու բարեկամ . [ի]և իմաստութիւ-
նը արդարացաւ իր գործովն :
20 [ի]Ան ատենը սկսաւ նախատել ան քաղաք-
ները , որոնց մէջ զօրձուեր էին իր հրաշքնե-
21 րուն շատերը . քանզի չապաշխարեցին . Վա՛յ
քեզ Քորազին , վա՛յ քեզ Բեթսայիդա . [ի]նչու-
որ եթէ Տիւրոսի ու Սիդոնի մէջ եղած ըլլային
ան հրաշքները՝ որ ձեր մէջը եղան , շատոնց-
[ի]քուրձով ու մոխիրով ապաշխարած պիտի ըլ-
22 լային : Հապա ձեզի կ'ըսեմ . [ի]Տիւրոսին և Սի-
դոնին աւելի դիւրին պիտի ըլլայ դատաստանին
23 օրը՝ քան թէ ձեզի : Եւ դուն Կափառնա-
յում՝ [ի]որ մինչեւ երկինքը բարձրացած ես ,
մինչեւ դժոխքը պիտի իջնես , [ի]նչու որ եթէ Սո-
դոմի մէջ եղած ըլլային ան հրաշքները՝ որ քու
մէջդ եղան , իրաւ որ մինչեւ աս օրս դեռ պիտի
24 մնար : Հապա ձեզի կ'ըսեմ՝ որ [ի]Սոդոմացւոց
երկրին աւելի դիւրին պիտի ըլլայ դատաստա-
նին օրը , քան թէ քեզի :
25 [ի]Յայն ժամանակին պատասխան տուաւ Յի-
սուս՝ ու ըսաւ . Շնորհակալ եմ քեզմէ հայր
Հայր՝ Տէր երկինի և երկրի , [ի]որ աս բաները ծա-
ծուկ պահեցիր խմաստուններէն և դիտուններ-

ա ՓԼ. ԺՁ. 2ե : Մար. բ. 3ե : Ղու. թ. 23 : ԺՁ. 27 :
բ ՓԼ. ԺՁ. 25 : Ղու. ԺԷ. 33 : Յով. ԺՁ. 25 :
գ ՓԼ. ԺՁ. 5 : Ղու. ԹԸ. 48 : Ժ. 16 : Յով. ԺՁ. 44 : ԺՁ. 20 : Գաղ. գ. 14 :
դ ՁԻԱԳ. ԺԷ. 10 : ԺՂ. 4 : ՁԻԱԳ. ԻԳ. 8 :
ե ՓԼ. Ղ. 5, 6 : ԹԸ. 40 : Մար. ԹԸ. 40 : Ներ. Ձ. 10 :

զ ՓԼ. ԺՁ. 3 :
է Ղու. Է. 18, 19, ԼԵ :
ը Ղու. ԹԸ. 18 : ԼԸ. 4, 5, 6 : ԽՁ. 7 : Յով. Ք. 23 : Ձ. 2 : Է. 36 : Ժ. 25, 38 : ԺՁ. 11 :
թ Սաղ. ԽՁ. 26 : Ես. կԱ. 1 : Ղու. Ձ. 18 : Հակ. Ք. 5 :
ժ Ես. Ք. 14, 15 : ՓԼ. ԺՁ. 57 : ԽՂ. 10 : ԽՂ. 31 : Հր-
ռոմ. ԹԸ. 32, 33 : Ա Կոր. Ա. 23 : Ք. 14 : Գաղ. Ե.
11 : Ա Պետ. Ք. 8 :
ի Ղու. Է. 24 :
ր Ներեմ. Ձ. 14 :
ռ ՓԼ. ԺՁ. 5 : ԽԱ. 26 : Ղու. Ա. 76 : Է. 26 :
ս Մաղ. Ձ. 1 : Մար. Ա. 2 : Ղու. Ա. 76 : Է. 27 :
վ Ղու. ԺՁ. 16 :
տ Մաղ. Ձ. 6 :
ր Մաղ. Ձ. 5 : ՓԼ. ԺԷ. 12 : Ղու. Ա. 17 :
ց ՓԼ. ԺՁ. 9 : Ղու. Ք. 8 : Յայտ. Ք. 7, 11, 17, 29 : Ձ. 6, 13, 22 :
ւ Ղու. Է. 31 :
փ ՓԼ. ԹԻ. 10 :
ք Ղու. Է. 35 :
օ Ղու. Ժ. 13, ԼԵ :
ֆ Յովե. Ձ. 7, 8 :
և ՓԼ. Ժ. 15 : Հռ. 24 :
ֈ Տես Ես. ԺՁ. 13 : Ողբ. Ք. 1 :
ն ՓԼ. Ժ. 15 :
շ Ղու. Ժ. 21 :
ո Տես Սաղ. Ք. 2 : Ա Կոր. Ա. 19, 27 : Ք. 8 : Ե Կոր. Ձ. 14 :

26 բէն ։ ու Նաղոց յայտնեցիր ։ Ըյո՛ ոմվ Հայր ։
ինչու որ քու առջիդ ասանկ հաճելի եղաւ ։
27 Ամէն բան ինծի տրուեցաւ իմ Հօրմէս ։ ու
մէկը ճանչնար Որդին՝ բայց Հայրը ։ Եւ մէկը
ճանչնար Հայրը՝ բայց Որդին ։ և ան՝ որուն
28 որ Որդին կ՚ուզէ յայտնել ։ Եկէք ինծի բոլորը
յոգնած ու բեռնաւորածներ ։ և ես ձեզ պիտի
29 Հանգչեցընեմ ։ Իմ լուծս ձեր վրայ առէք ։ ու Նէ
ինծմէ սորվեցէք որ հեզ եմ ու սրտով խո-
նարհ ։ և Հոգիներուդ համար հանգստութիւն պի-
30 տի գտնէք ։ Քանի որ իմ լուծս քաղցր է ։
և իմ բեռս թեթև ։

ԳԼ· ԺԲ

1 Քրիստոս կը յանդիմանէ փարիսեցւոց կուրութիւնը շա-
բաթի օրուան վրայով, 3 Մաբը Պիբգիրով, 9 ժաստով,
13 և հրաշքով մը ։ 22 Կոյր ու համր դիւահար մը կը
բժշկէ ։ 31 Կ՚իմացընէ թէ Սուրբ Հոգիին դէմ եղած
հայհոյութիւնը պիտի ներուի ։ 36 և թէ դատարկ խօս-
քերու համար հաշիւ պիտի տրուի ։ 38 Կը յանդիմանէ
անհաւատները որ նշան կը խնդրեն, 49 և կը ցուցընէ թէ
ո՛վ է իր եղբայրը՝ իր քոյրը և իր մայրը ։

1 Ան ատենը Յիսուս շաբաթի օրը դնաց արտա-
րուն միջէն ։ և իր աշակերտները անօթե-
ցան ։ ու սկսան ցորեններ հասկեր փրցընել և ու-
2 տել ։ Փարիսեցիները երբոր տեսան ։ ըսին անոր ։
Կ՚նայ քու աշակերտներդ կը գործեն ինչ որ ար-
3 ժան չէ շաբաթի օրը գործել ։ Ան ալ անոնց ը-
սաւ ։ Չէք կարդացեր դուք Դաւիթին ըրած-
ը , երբոր անօթեցաւ ինքը՝ ու անոնք որ իր
4 հետն էին ։ Ինչպէս մտաւ Աստուծոյ տունը ,
և առաջաւորութեան հացերը կերաւ ։ որ ոչ ի-
րեն օրինաւոր էր ուտել , և ոչ անոնց՝ որ իր
5 հետն էին , բայց միայն քահանաներուն ։ Կամ
թէ՝ Օրէնքին մէջը չէք կարդացեր ։ որ քահա-
նաները շաբաթի օրերը տաճարին մէջ շաբաթը
6 կը պղծեն՝ ու անմեղ են ։ Բայց ձեզի կ՚ըսեմ
7 որ աս տեղը Տաճարէն մեծ մէկը կայ ։ Եւ
թէ որ դուք գիտնայիք թէ ինչ բան է , Ողորմու-
թիւն կ՚ուզեմ՝ ու չէ թէ զոհ , ան ատենը ան-
8 պարտները չէիք դատապարտեր ։ Վասնզի Որ-
դին մարդոյ շաբաթին տէրն է ։
9 Անկէ երթալով՝ հոնտեղ անոնց ժողովա-
10 րանը ։ Եւ հոն մէկ մարդ մը կար՝ որուն ձեռ-
քը չորցած էր ։ և հարցուցին անոր՝ ու ըսին ,
թէ Շաբաթի օրը բժշկել արժան է , որ անոր
11 վրայով ամբաստանութիւն ընեն ։ Ան ալ ըսաւ
անոնց ։ Ձեզմէ ո՞ր մարդը կայ՝ որ մէկ ոչխար մը
ունենայ , և անիկայ շաբաթի օրը փոսի մէջ ի-
նայ , պիտի չբռնէ՞ ու վեր հանէ զանիկայ ։
12 Որչափ աւելի է մարդը ոչխարէն ։ ուրեմն
13 շաբաթի օրը բարի գործել արժան է ։ Ան ատե-
նը ըսաւ ան մարդուն ։ Երկրնցուր ձեռքդ ։
ան ալ երկրնցուց , ու ողջացաւ ձեռկալին պէս ։
14 Յետոյ Փարիսեցիները դուրս ելլելով՝ անոր վրայ
խորհուրդ կ՚ընէին՝ թէ ինտո՞ր անիկայ կորսըն-
ցընեն ։
15 Եւ Յիսուս կրկոր գիտցաւ , Հազաւեցաւ
անկէ ։ Եւ շատ ժողովուրդներ անոր կտևէն
16 գացին , ու ամէնը բժշկեց ։ Եւ Նաստիկ պա-
տուիրեց անոնց , որ զինքը Ցեղո՛ ըլ չհայտ-
17 նեն ։ Որ կատարուի Եսայի մարգարէին ձեռ-
18 քով ըսուած խօսքը ։ Կ՚նայ իմ Ծառաս՝ որ
ընտրեցի , և իմ սիրելիս՝ հորուն հաւնեցաւ իմ
անձս ։ իմ Հոգիս անոր վրայ պիտի դնեմ , ու
19 Հեթանոսներուն իրաւունք պիտի պատմէ ։ Ո՛չ
պիտի վիճի , և ո՛չ պիտի աղաղակէ ։ և ո՛չ
մէկը պիտի լսէ անոր ձայնը հրապարակներուն
20 մէջ ։ Ջախջախած եղէգը պիտի չփշրէ , ու
պլպլացած պատրոյգը պիտի չմարէ , մինչև որ
21 դատաստանը յաղթութեան հանէ ։ Եւ հե-
թանոսները անոր անունը պիտի յուսան ։
22 Ան ատենը կոյր ու համր դիւահար մը բե-
րին իրեն , և զանիկայ բժշկեց , անանկ որ համր
23 որ ու կոյրը խօսեցաւ ու տեսաւ ։ Եւ բոլոր
ժողովուրդները զարմացան՝ ու կ՚ըսէին ։ Ըր-
24 դեօք ասիկայ է Դաւիթի որդին ։ Հոգւոյ փա-
րիսեցիները երբոր լսեցին , ըսին ։ Ասիկայ ո՛ր-
չէ Բաաղով հիմներ գևերը՝ բայց գևերուն
25 Իշխանովը ։ Եւ Յիսուս անոնց
խորհուրդները իմանալով՝ ըսաւ անոնց ։ Ամէն
թագաւորութիւն իրեն դէմ բաժնուած՝ կ՚աւեր-
րի ։ և ամէն քաղաք կամ տուն իրեն դէմ բաժ-
26 նուած՝ հիմնար կենալ ։ Եւ թէ որ Սատանան՝
Սատանայ կը հանէ , իրեն դէմ բաժնուեցաւ ։
ուստի հետո՞ր պիտի կենայ անոր թագաւորու-
27 թիւնը ։ Ու թէ որ ես Բէեղզեբուղով դևերը
կը հանեմ , ձեր որդիները ինչո՞վ կը հանեն ։
ուրեմն անոնք պիտի ըլլան ձեր դատաւորները ։
28 Բայց թէ որ ես Աստուծոյ Հոգիովը կը հանեմ
դևերը , ուրեմն Աստուծոյ թագաւորութիւնը
29 ձեր վրայ հասած է ։ Կամ հետո՞ր կրնայ մէ-
կը զօրաւոր մարդու մը տունը մտնել , և անոր
կարասիները յափշտակել , թէ որ առաջ ան
զօրաւոր մարդը չկապէ , ու յետոյ անոր տունը
30 կողոպտէ ։ Ան որ իմ հետս չէ , ինծի հա-
կառակ է , և ան որ ինծի հետ չժողվեր , ցըր-

ե ԳԼ· ԺԶ· 17 ։
զ ԳԼ· ԽԲ· 18 ։ Ա՛ռ· Ժ· 22 ։
Հօհ· Ա· 35 ։ ԺԱ· 3 ։ ԺԷ·
2 ։ ա Կոր· ԺԲ· 27 ։
է Հօհ· ա· 18 ։ Ղ· 46 · Ժ·
15 ։
ը Հօհ· ԺՂ· 15 ։ Փիլ· Բ· 5 ։
ա Պետ · Բ· 21 ։ ա Հօհ ·
Բ· 6 ։
ի Ածաք · Ե· 9 ։ Փիլ· Բ· 7,
8 ։
ձ Նբեմ· Ղ· 16 ։
ղ ա Հօհ· Ե· 3 ։

—

ա Բ Օր· ԽԲ· 25 ։ Ա՛ռ · Բ ·
23 ։ Ա՛ռ · Ա· 1 ։
բ ա Մատ · Իա· 6 ։
գ Նէ· Ե՛ · 30 ։ Ա՛ն · Խ· 5 ։
դ Նէ· Ե՛ · 32 , 33 ։ Ա՛ն · Ը·
31 ։ Խ· 9 ։
ե Մատ· Խը· 9 ։ Հօհ· Է· 22 ։
զ Բ Ա՛ն · Ղ· 18 ։ Ա՛ռ · Գ· 1 ։
է Ա՛ն · Ղ· 6 ։ Ա՛ն · Գ· 6 , 7,
8 ։ Ա՛ն · Ղ· 6 ։
ը Մաբ · Գ· 1 ։ Ա՛ռ · Ղ· 6 ։
թ Ա՛ռ · Ժգ· 14 ։ Ժգ· 3 ։
Հօհ· Ե՛ · 16 ։
ժ Տ՚ես Նէ· Խ՛ · 4 , 5 ։ Բ Օր ·
Խ՛ · 4 ։
ի ԳԼ· Խ՛ · 1 ։ Ա՛ռ · Գ· 6 ։
Ա՛ռ · Գ· 11 ։ Հօհ· Ե· 18 ։
Ժ· 39 ։ ԺԱ· 53 ։
լ Տ՚ես գԼ· Ժ· 23 ։ Ա՛ռ · Գ· 7 ։
խ ԳԼ· ԺԵ՛ · 2 ։
ծ ԳԼ· Ե՛ · 30 ։
կ Նա · Խ՛ · 1 ։
հ ԳԼ· Գ· 17 ։ Ժէ· 5 ։
ձ Տ՚ես գԼ· Ե՛ · 32 ։ Ա՛ռ · Է·
11 ։ Ա՛ռ · ԺԱ· 14 ։
ղ ԳԼ· Ե՛ · 34 ։ Ա՛ռ · Է· 22 ։
Ա՛ռ · ԺԱ· 15 ։
ճ ԳԼ· Ե՛ · 4 ։ Հօհ· Բ· 25 ։
Հայտ · Բ· 23 ։
մ Դան · Բ· 44 ։ Է· 14 ։ Ա՛ռ ·
Ա· 33 ։ ԺԱ· 20 ։ ԺԷ· 20 ։
21 ։
յ Նա · Խ՛ · 24 ։ Ա՛ռ · ԺԱ·
21 , 22 , 23 ։

31 ուզան կ'ընէ: Ընոր համար ձեզի կ'ըսեմ. [ա]Ը-
մէն մեղք ու հայհոյութիւն պիտի ներուի մար-
դոց. [բ]բայց ԱՀՈԳԻՆ դէմ խօսածի հայ-
32 հոյութիւնը պիտի չներուի մարդոց: Եւ ով
որ [գ]Որդւոյ մարդոյ դէմ բան կ'ըսէ, պիտի նե-
րուի անոր. բայց ով որ [դ]ՍՈՒՐՋԻՆ Աիրոյ դէմ
կ'ըսէ, պիտի չներուի անոր, ո՛չ աս աշխարհիս
33 մէջ՝ և ո՛չ գալու ալէհաւրհին մէջ: Կամ ծառը
բարի ըրէք, ու [ե]անոր պտուղը բարի. կամ ծա-
ռը չար ըրէք, ու անոր պտուղը չար. [զ]ծառը
34 պտուղէն կը ճանչցուի: [է]Իժերու ծնունդ-
ներ՝ [ը]ինչպէս կրնաք բարի խօսիլ, որ չար էք.
[թ]ինչու որ [ի]սրտին աւելցուքէն բերանը կը խօսի:
35 Խարի մարդը՝ իր սրտին բարի գանձէն բարի
բաներ կը հանէ. և չար մարդը՝ իր պոռին չար
36 գանձէն չար բաներ կը հանէ: Բայց ձեզի կ'ը-
սեմ, [ժ]թէ Ամէն դատարկ խօսքերուս համար՝ որ
մարդիկ կը խօսին, դատաստանին օրը հաշիւ
37 պիտի տան: [ի]Ինչու որ քու խօսքերէդ պիտի ար-
դարանաս, և քու խօսքերէդ պիտի դատապար-
տուիս:

38 [ա]Ան ատենը դպիրներէն ու փարիսեցիներէն
ոմանք պատասխան տուին իրեն՝ ու ըսին.
[բ]Վարդապետ՝ կ'ուզենք քեզմէ նշան մը տեսնել:
39 [գ]Նիկայ պատասխան տուաւ՝ ու անոնց ըսաւ.
Չար և [դ]շնացող ազգը նշան կ'ուզէ, և [ե]ո՛չինչ
նշան պիտի չտրուի անոր, բայց միայն [զ]Յովնան
40 մարգարէին նշանը: [է]Կանգուն [ը]ինչպէս որ Յով-
նան իրեք օր ու իրեք գիշեր կէտ ձուկին փորին
մէջն էր, անանկ ալ Որդին մարդոյ պիտի ըլ-
լայ երկրիս սրտին մէջը իրեք օր ու իրեք գիշեր:
41 [թ]Նինուէի մարդիկը դատաստանին օրը աս ազ-
գին դէմ պիտի ելլեն, ու [ժ]պիտի դատապար-
տեն ասիկայ. [ի]ինչու որ Յովնանին քարոզու-
թեամբը զղջի եկան. և ահա Յովնանէն մեծ
42 մէկը կայ հոս: [ի]Հարաւի թագուհին դատաս-
տանին օրը աս ազգին դէմ պիտի ելլէ, [ա]ան-
ջուր տեղուանք կը պտըտի, հանգստութիւն
44 կը փնտռէ՝ ու չգտներ. [բ]Ան ատենը կ'ըսէ.
Դառնամ ներկէն իմ տունս՝ ուրկից որ ելայ.
և կու գայ պարապ կը գտնէ պարապ՝ մաք-
45 րուած ու պատրաստուած: [գ]Ան ատենը կ'եր-
թայ՝ և իր հետը կ'առնէ եօթը ուրիշ ոգիներ
իրմէ աւելի չար, ու մտնելով՝ հոն կը բնա-

կին. և [դ]ան մարդուն վերջը առջինէն դէշ կ'ըլ-
լայ. ասանկ պիտի ըլլայ աս չար ազգին ալ:
46 Ու քանի որ [ե]ինքը ժողովուրդին կը խօսէր,
[զ]ահա իր մայրը ու [է]եղբայրները դուրսը կայ-
47 ներ էին, և կ'ուզէին իր հետը խօսիլ: [ը]Ու մէ-
կը իրեն ըսաւ. [թ]Ահա քու մայրդ ու եղբայր-
ներդ դուրսը կայներ են, և կ'ուզեն հետդ խօ-
48 սիլ: [ժ]Ան ալ իրեն ըսողին պատասխան տուաւ՝
ու ըսաւ. [ի]Ո՞վ է իմ մայրս, և ո՞վ են իմ
49 եղբայրներս: [ա]Եւ իր ձեռքը դէպ ի իր աշա-
կերտներուն երկնցընելով՝ ըսաւ. [բ]Ահա իմ
50 մայրս՝ և իմ եղբայրներս. [գ]Ամէն զի [դ]ով որ
իմ երկնաւոր [ե]Հօրս կամքը կատարէ, անիկայ
է իմ եղբայրս և քոյրս ու մայրս:

ԳԼ. ԺԳ

3 Ներմանացանին առակը. 18 անոր մեկնութիւնը: 24 Ա-
րտմին, 31 մանանեխին, 33 խմորին, 44 ծածկուած գան-
ձին, 45 մարգարիտին 47 ու ծովը ձգուած ուռկանին
առակները: 53 Կը հեռանայ ի՛անարգուի իր հայրենակից-
ներէն:

1 [ա]Ան օրը Յիսուս տունէն ելլելով՝ [բ]ծովուն ե-
2 զերքը նստաւ: [գ]Եւ շատ ժողովուրդներ քո-
ղը ժողվուեցան, անանկ որ [դ]ինքը նաւը մտաւ՝
ու նստաւ. և բոլոր ժողովուրդը ծովեզերքը
3 կայներ էր: Ու շատ բաներ խօսեցաւ անոնց ա-
ռակներով՝ և ըսաւ.
4 [ե]Ահա սերմ ցանողը ելաւ՝ որ սերմ ցանէ.
ու երբոր կը ցանէր՝ մէկ քանիները ճամբուն քո-
ղը ինկան, և թռչունները եկան՝ ու կերան զա-
5 նոնք: [զ]Ուրիշները ապառաժուտ տեղերու
վրայ ինկան՝ ուր որ շատ հող չունէր. և շուտ
մը բուսան, հողը խորութիւն չունենալուն
6 համար. [է]Արեւուն ծագած ատենը այ-
րուցան, ու արմատ չունենալնուն համար չոր-
7 ցան: [ը]Ուրիշները փուշերու մէջ ինկան, և
8 փուշերը ելան՝ ու խեղդեցին զանոնք: [թ]Ուրիշները բնկան աղէկ հողի մէջ, ու պտուղ
կու տային՝ մէկը հարիւրհո՛ն, [ժ]մէկը վաթսուն,
9 և մէկը երեսուն: [ի]Ան որ լսելու ա-
կանջ ունի, թող լսէ:
10 [ա]Ու աշակերտները մօտենալով՝ ըսին իրեն.
Ինչո՞ւ համար առակներով կը խօսիս անոնց:
11 [բ]Ան ալ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց.
[գ]Ընոր համար՝ որ [դ]ձեզի տրուած է գիտնալ երկ-
նից թագաւորութեանը խորհուրդները, և ա-
12 նոնց տրուած չէ: [ե]Ով զի ով որ ունի,
անոր պիտի տրուի՝ ու պիտի աւելնայ. և ով

ն Մար. գ. 28: Ղու. ժբ. 10: Ղբր. գ. 4: Ժ. 26, 29: ա Հօհ. ե. 16:
ե Գոր. է. 51:
զ Գղ. ժա. 19: ժգ. 55: Հօհ. է. 12, 52:
է ա Տիմ. ա. 13:
ը Գղ. է. 17: Ղու. գ. 43, 44:
թ Գղ. գ. 7: իզ. 33:
ժ Ղու. գ. 45:
ի Գղ. ժգ. 1: Մար. ը. 11: Ղու. ժ. 16, 29: Հօհ. բ. 18: ա Կոր. ա. 22:
ա Ես. ծէ. 3: Գղ. ժգ. 4: Մար. ը. 38: Հօհ. գ. 48:
բ Հովել. ա. 17:
գ Ղու. ժա. 32:
դ Տես Երեմ. գ. 11: Եզեկ. ժգ. 51, 52: Հռով. բ. 27:
ե Հովել. գ. 5:
զ Ա Թես. ա. 1: բ Տես. ի. 1: Ղու. ժա. 31:
է Ղու. ժա. 24:

ը Յոբ. ա. 7: ա Պետ. ե. 8:
թ Երբ. գ. 4: ժ. 26: բ Պետ. բ. 20, 21, 22:
ժ Մար. գ. 31: Ղու. ը. 19, 20, 21:
ի Գղ. ժգ. 55: Մար. գ. 3: Հօհ. բ. 12: է. 3, 5: Գոր. ա. 14: ա Կոր. ի. 5: Գաղ. ա. 19:
ա Տես Հօհ. ժե. 14: Գաղ. ե. 6: գ. 15: Կող. գ. 11: Երբ. բ. 11:
բ Մար. գ. 1:
գ Ղու. ը. 4:
դ Ղու. ե. 3:
ե Ղու. ը. 5:
զ Հյոն. իզ. 12:
է Գղ. ժա. 15: Մար. գ. 9:
ը Գղ. ժա. 25: ժգ. 17: Մար. գ. 11: ա Կոր. բ. 10: ա Հօհ. բ. 27:
թ Գղ. իե. 29: Մար. գ. 25: Ղու. ը. 18: ժի. 26:

որ չունի , ունեցածն ալ անկէ պիտի առնուի :
13 Ընոր համար առակներով կը խօսիմ անոնց , որ
կը տեսնեն՝ ու չեն տեսներ , և կը լսեն՝ ու չեն
14 լսեր , ու միտք չեն առներ : Եւ անոնց վրայ
կը կատարուի Եսայիին մարգարէութիւնը՝ որ
կ՚ըսէ . [a]Լսելով պիտի լսէք՝ ու պիտի չհաս-
նաք , և տեսնելով պիտի տեսնէք՝ ու պիտի
15 չտեսնէք : Ինչու որ ասոր ժողովուրդին սիրտը
[b]թանձրացաւ , և [c]իրենց ականջներովը ծանր
լսեցին , ու աչքերնին գոցեցին , որ չըլլայ թէ
քնաւ աչքերով տեսնեն , և ականջներով լսեն ,
և սրտով իմանան , ու դարձի գան , և ես ա-
16 ռնեմ բժշկիմ : Բայց [d]երանի է ձեր աչքերուն՝
որ կը տեսնեն , ու ձեր ականջներուն՝ որ կը
17 լսեն : Վասնզի ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի , որ [e]շատ
մարգարէներ և արդարներ փափաքեցան ձեր
տեսածները տեսնելու՝ ու չտեսան , և ձեր
լսածները լսելու՝ ու չլսեցին :
18 [f]Ուրեմն դուք սերմ ցանողին առակը լսե-
19 ցէք : Ամէն որ [g]թագաւորութեան խօսքը
կը լսէ՝ ու միտք չառներ , չարը կու գայ՝ ու
անոր սրտին մէջ ցանուածը կը յափշտակէ .
ասիկայ ան է՝ որ ճամբուն քովը ցանուեցաւ :
20 Եւ ապառաժուտ տեղերու վրայ ցանուածը ան
է՝ որ երբ կը լսէ խօսքը , շուտ մը [h]ուրախու-
21 թեամբ կ՚ընդունի զանիկայ . Բայց իր մէջը
արմատ չունենալով՝ քիչ ժամանակ կը տեւէ .
ու երբոր նեղութիւն կամ հալածանք ըլլայ
խօսքին համար , շուտ մը [i]կը գայթակղի :
22 Եւ [j]փուշերուն մէջ ցանուածը ըսն է՝ որ երբ
կը լսէ խօսքը , աշխարհիս զգաստութիւնը՝ և
հարստութեան խաբէութիւնը խօսքը կը խեղ-
23 դեն , ու կ՚ըլլայ անպտուղ : Իսկ ազնիւ հողի
մէջ ցանուածը ան է՝ որ երբ կը լսէ խօսքը ,
միտք կ՚առնէ , և պտուղ կու տայ՝ ոմն հա-
րիւր , ոմն վաթսուն , ու ոմն երեսուն :
24 Ուրիշ առակ մըն ալ առաջ բերաւ անոնց՝
ու ըսաւ . Երկինից թագաւորութիւնը նմանե-
ցաւ մէկ մարդու մը , որ իր արտին մէջ բարի
25 սերմ ցանեց . Ու երբոր մարդիկ կը քնանա-
յին , իր թշնամին եկաւ , ու ցորենին մէջ ո-
26 րոմ ցանեց , և գնաց . Ու երբոր խոտը բու-
սաւ՝ ու պտուղ բերաւ , անկէ ետև որոմն ալ
27 երեւցաւ : Ուստի տանուտիրոջը ծառաները մօ-
տեցան՝ ու իրեն ըսին . Տէր՝ չէ՞ որ դուն քու
արտիդ մէջ բարի սերմ ցանեցիր , ուրեմն որոմը
28 ուսկից ունի : Եւ անիկայ ըսաւ անոնց . Ա՛կ
թշնամի մարդ մը ըրած է ասիկայ . Ծառաները

[a] Եսա . ձ . 9 ։ Երեկ . ժբ . 2 ։ Մար . դ . 12 ։ Ղուկ . ը . 10 ։ Հօհ . ժբ . 40 ։ Գործ . իբ . 26 , 27 ։ Հռով . ժա . 8 ։ [b] Կոր . գ . 14 , 15 ։
[c] Երբ . ե . 11 ։
[d] Ղկ . ժդ . 17 ։ Ղուկ . ժ . 23 , 24 ։ Հօհ . ի . 29 ։
[e] Երբ . ժա . 13 ։ ա Պետ . ա . 10 , 11 ։
[f] Մար . դ . 14 ։ Ղուկ . ը . 11 ։
[g] Ղկ . ժդ . 17 ։ Ղուկ . ժ . 23 , 24 ։ Հօհ . ի . 29 ։
[h] Երբ . ժա . 13 ։ ա Պետ . ա . 10 , 11 ։
[i] Մար . դ . 14 ։ Ղուկ . ը . 11 ։
[j] Ղկ . դ . 23 ։
[k] Եսա . ժբ . 2 ։ Երեկ . լէ . 31 , 32 ։ Հօհ . ե . 35 ։
[l] Ղկ . ժա . 6 ։ [m] Տիմ . ա . 15 ։
[n] Երեմ . գ . 3 ։
[o] Ղկ . ժԹ . 23 ։ Մար . ժ . 23 ։ Ղուկ . ժը . 24 ։ ա Տիմ . գ . 9 ։ [p] Տիմ . դ . 10 ։
[q] Ղկ . գ . 12 ։
[r] Եսա . բ . 2 , 3 ։ Միք . գ . 1 ։ Մար . դ . 31 ։ Ղուկ . ժգ . 18 , 19 ։
[s] Ղուկ . ժգ . 20 ։
[t] Մար . դ . 33 , 34 ։
[u] Մաղ . հը . 2 ։
[v] Հռով . ժգ . 25 , 26 ։ ա Կոր . բ . 7 ։ Երես . դ . 9 ։ Կող . ա . 26 ։
[w] Ղկ . իԹ . 14 ։ իբ . 19 ։ Մար . ժգ . 15 , 20 ։ Ղուկ . իԹ . 47 ։ Հռով . ծ . 18 ։ Կող . ա . 6 ։
[x] Ցոն . գ . 13 ։ Հօհ . ը . 44 ։ Գործ . ժգ . 10 ։ ա Հօհ . գ . 8 ։
[y] Հովհ . գ . 13 ։ Յայտ . ժգ . 15 ։
[z] Ղկ . ժ . 7 ։ [a] Պետ . բ . 1 , 2 ։
[b] Ղկ . գ . 12 ։ Յայտ . ժԹ . 20 ։ ի . 10 ։
[c] Ղկ . ը . 12 ։ Հռ 50 ։
[d] Գաղ . ժբ . 3 ։ ա Կոր . ժե . 42 , 43 ։
[e] Հռ 9 ։

իրեն ըսին . Հիմա կ՚ուզես որ երթանք անիկայ
29 մէկդի քաղենք : Ան ալ ըսաւ . Չէ . չըլլայ թէ
որոմը քաղած ատենիդ՝ ցորենն ալ անոր հե-
30 տ փրցնէք : Թոդ տուէք որ երկուքն ալ
մինչեւ հունձքի ատենը . և հունձքին ատենը
հնձողներուն պիտի ըսեմ . Առաջ
որոմը քաղեցէք , և անիկայ խուրձ խուրձ կա-
պեցէք այրելու համար , իսկ [z]ցորենը իմ ամ-
բարս ժողվեցէք :
31 Ուրիշ առակ մըն ալ առաջ բերաւ անոնց՝ ու
ըսաւ . [a]Երկինից թագաւորութիւնը մանանեխի
հատի նման է , որն որ մարդ մը առաւ՝ իր ար-
32 տին մէջը ցանեց . Որ ամէն սերմերէն պզտիկ է ,
ու երբոր աճի՝ ամէն խոտհնձանէն մեծ է ,
ու ծառ կ՚ըլլայ , անանկ որ՝ երկինից թռչուն-
ները կու գան , և անոր ճիւղերուն վրայ կը
հանգչին :
33 Ուրիշ առակ մըն ալ ըսաւ անոնց՝ Ը-
սաւ . Երկինից թագաւորութիւնը խմորի նման
է , որն որ կնիկ մը առաւ՝ իրեք գրուա ալիւրի
մէջ պահեց , մինչեւ որ ամէնն ալ խմորնցաւ :
34 Յիսուս [b]ասոնց ամէն բաները առակներով խօ-
սեցաւ ժողովուրդին , ու առանց առակի բան
35 մը չէր խօսեր անոնց . Որ կատարուի մարգա-
րէին ձեռքով ըսուած խօսքը . [c]Բառնիներով
պիտի բանամ իմ բերանս . [d]աշխարհի սկիզբէն
ի վեր ծածկուած բաները առաջ պիտի բերեմ :
36 Ան առներ Յիսուս ժողովուրդները թողուց ,
տունը եկաւ . և իր աշակերտները մօտեցան ի-
րեն՝ ու ըսին . Բացին որմներուն առակը մեկ-
37 նէ մեզի : Ան ալ պատասխան տուաւ՝ ու ը-
սաւ անոնց . Բարի սերմը ցանողը Որդին մար-
38 դոյ է . Եւ դաշտը աշխարհս է . իսկ բարի սերմը
անոնք են , որ թագաւորութեանը որդիքն են .
39 բայց որոմը [e]չարին որդիքն են . Եւ թշնամին՝
որ անոնք ցանեց , Սատանան է . ու [f]հունձքը՝
աշխարհիս վերջն է . և հնձողները՝ հրեշտակ-
40 ներն են : Ընդ [g]ինչպէս որ որոմը կը ժողվուի
ու կրակի մէջ կ՚այրի , աշխարհիս վերջն ալ
41 անանկ պիտի ըլլայ : Որդին մարդոյ իր հրեշ-
տակները պիտի խրկէ , ու [h]պիտի ժողվեն անոր
թագաւորութենէն բոլոր գայթակղութիւնները՝
42 և անոնք որ անօրէնութիւն կը գործեն , [i]Ու
կրակի հնոցին մէջ պիտի ձգեն զանոնք . [j]Հոն
43 պիտի ըլլայ լալ՝ ու ակռաներ կրճտցընել : [k]Ա-
ռաքինները արեւի պէս պիտի փայլին արդարներն
իրենց [l]Հօրը թագաւորութեանը մէջ : [m]Ան որ
լսելու ականջ ունի , թող լսէ :

44 Դարձեալ երկնից թագաւորութիւնը գործի
մէջ պահուած գանձի նման է, որ անիկայ մէկ
մարդ մը գտնելով՝ կը ծածկէ. և ուրախու-
թենէն կ'երթայ ²բոլոր ունեցածը կը ծախէ, ու
³գան գործը կը գնէ:
45 Դարձեալ երկնից թագաւորութիւնը վա-
ճառական մարգու մը նման է, որ գեղեցիկ
46 մարգարիտներ կը փնտռէ. Եւ ⁴մէկ պատուա-
կան մարգարիտ մը գտնելով՝ գնաց իր բոլոր
ունեցածը ծախեց, ու զանիկայ գնեց:
47 Դարձեալ երկնից թագաւորութիւնը ծովը
ձգուած ուռկանի մը նման է, որ ⁵ամէն տեսա-
48 կէն կը ժողվէ: Որ երբոր լեցուեցաւ՝ ցամաքը
հանեցին, ու նստան աղէկները ամաններու մէջ
49 ժողվեցին, և անշահը դուրս ձգեցին: Ասանկ
պիտի ըլլայ աշխարհիս վերջը. հրեշտակները
պիտի ելլեն՝ ու ⁶արդարներուն մէջէն չարերը
50 պիտի զատեն, Եւ ⁷պիտի ձգեն զանոնք կրա-
կի հնոցին մէջ. Հոն պիտի ըլլայ լալ՝ ու ակ-
ռաներ կճրտցրնել:
51 Ըսաւ անոնց Յիսուս. Հասկըցաք աս ամէն
52 բաները. ըսին անոր. Այո Տէր: Եւ անիկայ
ըսաւ անոնց. Ասոր համար ամէն գիր՝ որ երկ-
նից թագաւորութեան աշակերտուած է, նման
է տանուտէր մարդու մը՝ որ իր գանձէն ⁸նոր
ու հին բաներ կը հանէ:
53 Ու երբոր կատարեց Յիսուս աս առակները,
54 անկէ մեկնեցաւ. ⁹Ու գնաւ իր գաւառը, ու
անոնց կը սորվեցնէր՝ իրենց ժողովարանին մէ-
ջը. մինչև որ կը զարմանային անոնք՝ ու կ'ըսէին.
Այիկայ ուսկից ունի աս իմաստութիւնը և
55 հրաշքները. ¹⁰Այիկայ հիւսին որդին չէ՞. ասոր
մայրը Մարիամ չը կոչուիր, ու ¹¹ասոր եղբայր-
ները՝ ¹²Յակոբոս, և Յովսէս, ու Սիմոն, և
56 Յուդա: Ու ասոր քոյրերը՝ ամէնը մեր քովը
չէ՞ն. ալ ինքը ուսկից ունի աս ամէն բաները:
57 Ու անոր վասով ¹³կը գայթակղէին. բայց Յի-
սուս ըսաւ անոնց. ¹⁴Մարգարէ մը անպատիւ
չէ՝ բայց միայն իր գաւառին ու իր տանը մէջ:
58 Ու ¹⁵հոն շատ հրաշքներ չըրաւ՝ անոնց անհա-
ւատութեանը համար:

Ի Ա. ԺԴ

1 Յերոդէսին կարծիքը Քրիստոսի վասով: 3 Յովհաննէս մկրտչին գլխատուելուն պատճառը: 13 Յիսուս անապատ տեղ մը կ'երթայ: 15 ուր տեղ հինգ հազար հոգի կը կերակրէ հինգ նկանակով ու երկու ձուկով. 22 Յովսէն վտով քալելով՝ իր աշակերտներուն կ'երթայ, 34 և Գենեզարեթի ցամաքը հասնելով՝ հիւանդները կը բժշկէ՝ անոնց իր հանդերձին ծայրին դպչելով:

1 ¹⁶Ան ժամանակը ¹⁷Յերոդէս չորրորդապետը
2 ¹⁸Յիսուսին համբաւը լսեց: Ու իր ծառա-

ներուն ըսաւ. Անիկայ Յովհաննէս մկրտիչն է.
անիկայ մեռելներէն յարութիւն առած է, և
անոր համար հրաշքներ կ'ըլլան անով:
3 Վասնզի ¹⁹Յերոդէս՝ Յովհաննէսը բռներ,
զանիկայ կապեր ու բանտը դրեր էր՝ իր եղբօրը
Փիլիպպոսին կնկանը Յերոդիային համար:
4 Վասն զի Յովհաննէս անոր կ'ըսէր. ²⁰Կնզի օ-
5 րինաւոր չէ անիկայ քեզի ունենալ: Ուզեր
զանիկայ սպաննել, բայց ժողովուրդէն կը
վախնար. ²¹ինչու որ իրրև մարգարէ կ'ընդունէին
6 զանիկայ: Ու երբոր Յերոդեսին ծննդեան օ-
րը եղաւ, Յերոդիային աղջիկը խաղաց հան-
դիսի մտաին մէջ, ու Յերոդեսին հաճելի ե-
7 ղաւ: Ուստի երդումով խոստացաւ՝ որ տայ
8 անոր ինչ որ ուզելու ըլլայ: Եւ անիկայ ա-
ռաջ իր մօրմէն խրատուելով՝ ըսաւ. Տուր
ինծի հոս Յովհաննէս մկրտչին գլուխը սինու-
9 տեղ մը վրայ: Եւ թագաւորը տրտմեցաւ.
բայց երդումներուն համար՝ ու իր հետ նստող-
10 ներուն համար՝ հրաման ըրաւ որ տրուի: Եւ
մարդ խրկելով՝ Յովհաննէսը բանտին մէջ գլե-
11 խատեց: Եւ անոր գլուխը սկուտեղով բերուե-
ցաւ ու տրուեցաւ աղջկանը. ան ալ իր մօրը
12 տարաւ: Եւ անոր աշակերտները եկան՝ ու մար-
մինը վերցրնելով թաղեցին. և գացին Յիսու-
սին պատմեցին:
13 Ու ²²երբոր լսեց Յիսուս, անկէ նաւով անա-
պատ տեղ մը գնաց առանձին. երբոր լսեցին
ժողովուրդները՝ ոտքով անոր ետևէն գացին
14 իրենց քաղաքներէն:
Ու ²³երբոր դուրս ելաւ, շատ ժողովուրդ
տեսնելով՝ ²⁴խղճաց անոնց վրայ, ու անոնց հի-
15 ւանդները բժշկեց:
²⁵Ու իրիկուան դէմ՝ իր աշակերտները իրեն
եկան, ու ըսին. Ասա անապատ տեղ մին է,
և ժամանակը ուշացած է. արձակէ ժողովուրդ-
ները, որ գեղերը երթան՝ ու իրենց կերա-
16 կուր գնեն: Եւ Յիսուս անոնց ըսաւ. Պարկ
չէ որ անոնք երթան. դուք տուէք անոնց որ
17 ուտեն: Անոնք ալ ըսին անոր. Հոս ո՞րէն
բան մը չունինք, բայց միայն հինգ նկանակ՝
18 ու երկու ձուկ: Ան ըսաւ անոնց. Հոս ինծի
19 բերէք զանոնք: Եւ հրաման ըրաւ որ ժողո-
վուրդները խոտին վրայ նստին. և հինգ նկա-
նակը ու երկու ձուկը առաւ, ու դէպ'ի երկինքը
նայելով՝ օրհնեց. ու կտրելով նկանակները՝
աշակերտներուն տուաւ, և աշակերտները ժո-
20 ղովուրդին: Եւ ամէնը կերան ու կշտացան,
և տաստեփերու լողով լեցուն՝ աւելցած կտոր-
21 ուանքները վերցուցին: Եւ անոնք որ կերան,
հինգ հազարի չափ երիկ մարդիկ էին՝ կնիկնե-
րէն և տղաքներէն զատ:

ա Փիլ. գ. 7, 8:
բ Ղկ. ձ. 1: Յայտ. գ. 18:
գ Նահ. բ. 4: գ. 14, 15:
դ 10, 19:
ե Գկ. իբ. 10:
զ Գկ. իբ. 32:
է 42:
ը Ղրգ. է. 13:
թ Գկ. ի. 23: Մար. գ. 1: Ղս. դ. 16, 23:
ժ Ղս. դ. 3: Ղս. գ. 23: Հօհ. գ. 42:
ի Գկ. ժգ. 46:
լ Մար. ժգ. 40:
խ Գկ. ժա. 6: Մար. գ. 3, 4:
ծ Ղս. գ. 21: Հօհ. դ. 44:
կ Մար. գ. 5, 6:
—
հ Մար. գ. 14: Ղս. իգ. 7:
ձ Մար. գ. 17: Ղս. գ. 19, 20:
ղ Ղե. ժգ. 16: ի. 21:
ճ Գկ. իմ. 26: Ղս. ի. 6:
մ Գկ. ի. 23: ժգ. 15: Մար. գ. 32: Ղս. ի. 16: Հօհ. գ. 1, 2:
յ Ասան երբոր Յիսուս
ն Գկ. ի. 36: Մար. գ. 61:
շ Մար. գ. 35: Ղս. ի. 12: Հօհ. գ. 5:
ո Գկ. ժե. 38:

22 *Եւ շուտ մը աշակերտները արտորդուց որ նաւը մտնեն, և իրմէ առաջ մկալ կողմը անցնին, մինչև որ ինքը ժողովուրդները արձակէ: 23 Եւ ձակէ: [a]Եւ ժողովուրդները արձակելէն ետքը՝ ինքը լեռը ելաւ առանձին աղօթք ընելու. ու 24 [b]երբոր իրիկուն եղաւ, հոն միայնակ էր. իսկ նաւը արդէն ծովուն մէջտեղը ալէկոծութեան 25 մէջ էր, ընդոր հովը դէմ էր: Ու գիշերուան չորրորդ պահուն Յիսուս դէպ ի անոնց գնաց՝ 26 ծովուն վրայ քալելով: Եւ աշակերտները երբոր անիկայ տեսան՝ որ [c]ծովուն վրայ կը քալէր, խռովեցան, և ըսին թէ աչքի երեւոյթ բան մըն է. ու վախերնուն կանչուըտուցին: 27 Եւ շուտ մը Յիսուս խօսեցաւ անոնց՝ ու ըսաւ. Քաջ եղէք՝ ես եմ, մի վախնաք: 28 Պետրոս պատասխան տուաւ անոր՝ ու ըսաւ. Տէր՝ թէ որ դուն ես, հրամայեն ըրէ ինձի՝ որ քեզի գամ ջուրերուն վրայէն: 29 Ան ալ ըսաւ. Եկուր. Պետրոս ալ նաւէն իջաւ, ջուրերուն վրայէն քալեց որ Յիսուսին քովը երթայ. բայց հովը սաստիկ տեսնելով՝ վախցաւ, ու երբոր 30 սկսաւ ընկղմիլ, աղաղակեց ու ըսաւ. Տէր՝ ա- 31 զատէ զիս: Եւ Յիսուս շուտ մը իր ձեռքը երկնցուց, բռնեց զանիկայ՝ ու անոր ըսաւ. 32 Ով երես Հաւատ՝ ինչո՞ւ երկմտեցար: Ու երբոր 33 նաւը ելան, հովը դադրեցաւ: Եւ անոնք որ նաւուն մէջն էին, եկան երկրպագութիւն ըրին անոր՝ ու ըսին. Իրաւցընէ [d]Որդի Աստուծոյ ես դուն:

34 [e]Ու մկալ կողմը անցնելով՝ Գեննեսարեթի 35 երկիրը հասան: Ու երբոր այն տեղը մարդիկը ճանչցան զանիկայ, տարտ խրկեցին բոլոր շրջակայ տեղացւոնքը, ու բոլոր հիւանդները անոր 36 բերին. Եւ կ'աղաչէին անոր, որ միայն իր հանդերձին քղանցքին դպչին. և [f]անոնք որ դպան՝ բժշկուեցան:

Գ Լ. ԺԵ

3 Փրիստոս կը յանդիմանէ դպիրները և փարիսեցիները՝ որոնք իրենց աւանդութեանց պատճառաւ զանց կ'ընէին Աստուծոյ պատուիրանքները. 11 ու կը սորվեցնէ թէ բերանը մտած բանը մարդս չպղծեր. 21 կը բժշկէ Քանանացի կինանը աղջիկը, 30 և ուրիշ շատ ժողովուրդներ. 32 հօթը նկանակով ու քանի մը ձուկով շրջս հազար երկի մարդիկը կը կշտացընէ, կնկինդրէն ու տղաքներէն զատ:

1 [g]Եւ անոնք [h]Յիսուսին եկան դպիրները ու փարիսեցիները՝ որ Երուսաղէմէն էին, ու ըսին. 2 [i]Ինչո՞ւ քու աշակերտներդ [j]ծերերուն աւանդութիւնը զանց կ'ընեն. ընչու որ ձեռքերնին 3 չեն լուար, երբոր հաց կ'ուտեն: Ան ալ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց. [k]Ապա դուք ինչո՞ւ Աստուծոյ պատուիրանքը զանց կ'ընէք՝ 4 նէք՝ ձեր աւանդութեանը պատճառաւ: Վասն զի Աստուած պատուիրեց՝ ըսելով. [l]Պատուէ հայրդ ու մայրդ պատուէ. Եւ [m]ով որ էր 5 հայրը կամ մայրը անիծէ, մահով թող մեռնի: Բայց դուք կ'ըսէք. Ով որ էր հօրը կամ մօրը ըսէ թէ՝ Ինչ բանը՝ որ ինծմէ պիտի շահիս, Ընծայ է. ու ըսէ որ իր հայրը կամ իր մայրը չպատուէ, պարապ է. 6 և այսպէս ձեր աւանդութեանը պատճառաւ՝ Աստուծոյ պատուիրանքը խափանած էք: 7 [n]Կեղծաւորներ՝ աղէկ մարգարէութիւն ըրաւ 8 ձեր վրայ Եսային՝ ու ըսաւ. [o]Այս ժողովուրդը ինձ [p]շրթունքներովը կը պատուէ. բայց իրենց սիրտը հեռացած զատուած է ինձմէ. 9 մէ. Ու պարապ տեղը զիս կը պաշտեն, [q]մարդոց պատուիրած բաները ուսքա- վարդապետութիւն սորվեցընելով:

10 [r]Եւ ժողովուրդները իրեն կանչելով՝ ըսաւ 11 անոնց. Լսեցէք ու միտք առէք. [s]Ոչ թէ ինչ որ բերանը կը մտնէ՝ կը պղծէ մարդը, հապա ինչ որ բերնէն կ'ելլէ՝ անիկայ կը պղծէ մարդը:

12 Ան ատենը իր աշակերտները եկան՝ ըսին իրեն. Գիտե՞ս որ փարիսեցիները գայթակղեցան՝ երբոր լսեցին ան խօսքը: 13 Ան ալ պատասխան տալով՝ ըսաւ. [t]Ամէն տունկ՝ որ իմ երկնաւոր Հայրս չէ տնկեր, պիտի խլուի: 14 Թոդ տուէք անոնք. [u]Երկնէ կոյր են՝ կոյրերու առաջնորդ. իսկ թէ որ կոյրը կոյրին առաջնորդ 15 դէ, երկուքն ալ փոսը պիտի իյնան: Եւ [v]Պետրոս պատասխան տալով՝ անոր ըսաւ. 16 Մեկնէ մեզի այս առակը: Ըսաւ Յիսուս. 17 [w]Դուք ալ տակաւին անմիտ էք. Ու չէք հասկընար, թէ [x]ամէն ինչ որ բերանը կը մտնէ, 18 փորը կ'երթայ՝ ու արտաքոցը կը ձգուի. Բայց [y]բերնէն ելած բաները սրտէն առաջ կու գան. 19 և անոնք կը պղծեն մարդը: Վընչու որ սրտէն կ'ելլեն չար խորհուրդներ. սպանութիւններ, շնութիւններ, պոռնկութիւններ, գողութիւններ, սուտ վկայութիւններ, հայհոյութիւններ: 20 Սոսնք են՝ որ կը պղծեն մարդը. բայց անլուայ ձեռքով հաց ուտելը՝ չպղծեր մարդը:

21 [z]Եւ Յիսուս անկէ ելլելով՝ Տիւրոսի ու Սիդոնի կողմերը գնաց: Եւ ահա Քանանացի կինկ

---

* Մտ. Եւ Յիսուս
a Մար. գ. 46։
b Յով. գ. 16։
c Յոբ. թ. 8։
d Սաղ. բ. 7։ Մար. ա. 1։ Գծ. ժգ. 16։ իգ. 63։ Ղուկ. գ. 42։ Յով. ա. 49։ գ. 70։ ժա. 27։ Կոր. ը. 37։ Հռով. ա. 4։
e Մար. գ. 53։
f Գծ. ի. 20։ Մար. զ. 10։ Ղուկ. գ. 19։ Գոր. ժի. 12։

—

g Մար. է. 1։
h Մար. է. 5։
i Ղեւ. ժե. 8։
j Գծ. ի. 12։ Ղեւ. ժի. 3։ ի Օր. է. 16։ Ղուկ. ի. 22։ Ածխա. գ. 2։
k Ելք. ի. 17։ Ղեւ. է. 9։ ը Օր. ի. 16։ Ղուկ. է. 20։ Ը. 17։
l Մար. է. 11, 12։
m Մար. է. 6։
n Ես. իթ. 13։ Եզեկ. լգ. 31։
o Մտ. բեր. 8։ Ղուկ. ի. 18 —22։ Տիտ. ա. 14։
p Մար. է. 14։
q Գոր. ժ. 15։ Հռով. ժգ. 14, 17, 20։ ա Տիմ. գ. 4։ Տիմ. ա. 15։
r Մար. է. 17։ Ղուկ. է. 9։
s Մար. է. 11, 12։
t Մտ. ժե. 2։ ա Կոր. գ. 12, ՌԼ։
u Ես. իթ. 16։ Մաղ. բ. 8։ Գծ. իգ. 16։ Ղուկ. ը. 39։
v Մար. է. 17։
w Գծ. ժգ. 9։ Մար. է. 18։
x ա Կոր. ը. 13։
y Հակ. գ. 6։
z Ծն. գ. 5։ ը. 21։ Ղուկ. գ. 14։ Երեմ. ժէ. 9։ Մար. է. 21։
a Մար. է. 24։

մը ան սահմաններէն ելած՝ կ՚աղաղակէր ա-
նոր ու կ՚ըսէր . Աղբամէ Որդի Դաւ-
23 թի , աղջիկս դեւէն սաստիկ կը չարչարուի : Ան
ինքը ետեւ պատասխան մը չտուաւ անոր . ու
իր աշակերտները մօտենալով՝ կ՚աղաչէին իրեն՝
ու կ՚ըսէին . Արձակէ զայն , վասն զի մեր
24 ետեւէն կ՚աղաղակէ : Ան ինքը պատասխան
տուաւ՝ ու ըսաւ . Չեմ ղրկուած՝ բայց միայն Իսրայէլի տան կորսուած ոչխար-
25 ներուն : Ան անիկայ եկաւ երկրպագութիւն
կ՚ընէր անոր՝ ու կ՚ըսէր . Տէր՝ օգնէ ինծի :
26 Ան ալ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ . Ողկ
չէ տղոց հացը առնել , ու շուներուն ձգել :
27 Ան անիկայ ըսաւ . Այո՛ Տէր . ինչու որ շու-
ներն ալ իրենց տիրոջը սեղանէն թափած փըշ-
28 րանքներէն կը կերակրուին : Ան առնը Յիսուս
պատասխան տուաւ անոր՝ ու ըսաւ . Ով կին՝
քու հաւատքդ մեծ է . քու ուզածիդ պէս ըլ-
լայ քեզի . և նոյն ժամէն անոր աղջիկը բը-
ժշկուեցաւ :
29 Ու Յիսուս անկէ գնաց՝ Գալիլեայի ծովե-
զերքը եկաւ , և լեռը ելլելով՝ հոն նստաւ :
30 Ան շատ ժողովուրդներ իրեն եկան , որ իրենց
հետ ունէին կաղեր , կոյրեր , համրեր , հաշմ-
անդամներ , և ուրիշ շատեր . ու ձգեցին ա-
31 նոնք Յիսուսի ոտքը , և բժշկեց զանոնք . Ա-
նոնկ որ ժողովուրդները զարմացան , տեսնելով
որ համրերը կը խօսէին , հաշմանդամները կը
բժշկուէին , կաղերը կը քալէին , և կոյրերը կը
տեսնէին , ու Իսրայէլի Աստուածը կը փառա-
ւորէին :
32 Ան Յիսուս իր աշակերտները քովը կան-
չելով՝ ըսաւ . Կը խղճամ այս ժողովուրդին վը-
րայ . ինչու որ հիմա իրեք օր է որ իմ քովս են ,
և բան մը չունին ուտելու . ու անոնք անօթի
արձակել չեմ ուզեր , չըլլայ որ ճամբան մաքին :
33 Իսկ աշակերտները անոր ըսին . Ինք անա-
պատի մէջ ուսկից պիտի ունենանք այնչափ հաց ,
34 որ այսչափ բազմութիւնը կշտացընենք : Ան
Յիսուս ըսաւ անոնց . Քանի՞ նկանակ ունիք .
անոնք ալ ըսին . Եօթը , ու քանի մը մանր
35 ձուկեր : Ան հրամայեց ըսաւ ժողովուրդին որ
36 գետնին վրայ նստին : Ու եօթը նկանակը՝
և ձուկերը առաւ , գոհացաւ և կոտրեց , ու
տուաւ աշակերտներուն , աշակերտներն ալ՝ ժո-
37 ղովուրդին : Ուրան ամէնքը՝ և կշտացան , ու
եօթը զամբիւղ լեցուն՝ աւելցած կտորուանք-
38 ները վերցուցին : Ան անոնք որ կերան՝ չորս
հազար երկի մարդիկ էին , կնիկներէն և
տղաքներէն զատ :
39 Ու երբոր ժողովուրդը արձակեց , նաւը մը-
տաւ , ու Մադդաղայի սահմանները եկաւ :

ԳԼ. Ժ.Զ

1 Փարիսեցիք նշան մը կ՚ուզեն : 6 Յիսուս կը պատուիրէ
իր աշակերտներուն որ զգոյշ ըլլան փարիսեցւոց և սա-
դուկեցւոց խմորէն : 13 Ժողովուրդին կարծիքը Քրիս-
տոսի վրայով , 16 և Պետրոսի դաւանութիւնը : 21 Յի-
սուս կ՚իմացընէ աշակերտներուն իր մահը . 23 կը յան-
դիմանէ Պետրոսը՝ որ կ՚ուզէր դէմ կենալ . 24 և իրեն
հետեւիլ ուզողները կը խրատէ որ իրենց խաչը կրեն :

1 Ան փարիսեցիներն ու սադուկեցիները քովը
եկան՝ փորձելով իրմէն կ՚ուզէին որ երկին-
2 քէն նշան մը ցուցընէ իրենց : Ընդիկայ պա-
տասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց . Երբոր ի-
րիկուն կ՚ըլլայ , կ՚ըսէք թէ՝ Պարզ պիտի ըլայ ,
3 ինչու որ երկինքը կարմրած է : Ան առտուանց՝
Այսօր մրրիկ պիտի ըլայ , ինչու որ երկինքը
միգապատ ու կարմրած է : Կեղծաւորներ՝ եր-
կինքին երեսը քննելը գիտէք , բայց ժամանակ-
4 ներուն նշանները չէք կրնար գիտնալ : Չար ու
շնացող ազգը նշան կ՚ուզէ . և ոչինչ նշան
պիտի չտրուի անոր , բայց Յովնան մարգարէին
նշանը . և թողուց անոնք՝ ու գնաց :
5 Ու երբոր իր աշակերտները միւսակողմը անց-
6 ան՝ հաց առնելու մոռցեր էին : Ան Յիսուս
անոնց ըսաւ . Նայեցէք ու զգուշացէք փա-
7 րիսեցւոց և սադուկեցւոց խմորէն : Անոնք մէ-
ջերնին կը խորհէին՝ ու կ՚ըսէին , թէ Հաց չեւ-
8 րնք հետերնիս : Իսկ Յիսուս անոնց խոր-
հուրդը գիտնալով՝ ըսաւ անոնց . Ո՛վ քիչ
հաւատացեալներ՝ ինչո՞ւ կը խորհիք թէ հաց
9 չառիք : Դեռ չէք հասկընար և չէք յի-
շեր հինգ նկանակը՝ հինգ հազարին , ու քանի՛
10 կողով վերցուցիք . Ո՛չ ալ եօթը նկանակը՝
չորս հազարին , ու քանի՛ զամբիւղ վերցուցիք :
11 Ի՞նչպէս չէք հասկընար՝ թէ ես հացի համար
չըսի ձեղի՝ փարիսեցւոց և սադուկեցւոց խմո-
12 րէն զգուշանալ չըսաւ , հապա փարի-
սեցւոց ու սադուկեցւոց վարդապետութենէն :
13 Ան Յիսուս Փիլիպպոսի Կեսարիային կողմերը
երթալով , իր աշակերտներուն հարցուց՝ ու ը-
սաւ . Մարդիկ ո՞վ կ՚ըսեն թէ եմ ես Որդի մար-
14 դոյ : Ու անոնք ըսին . Մանք կ՚ըսեն Ով-
հաննէս Մկրտիչն է , ուրիշներ՝ Եղիան , ուրիշ-
ներն ալ Երեմիան , կամ մարգարէներէն մէկը :
15 Ըսաւ անոնց . Հապա դուք ինծի համար ո՞վ կ՚ը-
16 սէք թէ եմ : Սիմոն Պետրոս պատասխան տուաւ՝
ու ըսաւ . Դուն ես Քրիստոս՝ կենդանի Աս-
17 տուծոյ Որդին : Ան Յիսուս պատասխան տուաւ՝

ʃ ՊԼ . Յ . 5 , 6 : Գոր . գ . 25 ,
26 : Ժգ . 46 : Հռով . ժե .
8 :
յ ՊԼ . է . 6 : Փիլ . գ . 2 :
ն Մար . է . 31 :
շ ՊԼ . գ . 18 :
ո Նա . լե . 5 , 6 : ՊԼ . ժա . 5 :
Ղու . է . 22 :

ղ Մար . ը . 1 :
ղ գ Ծագ . գ . 43 :
ճ ՊԼ . ժգ . 19 :
մ ա Ծագ . թ . 13 : Ղու .
իբ . 19 :
մ Մար . ը . 10 :

—

մ ՊԼ . ժգ . 38 : Մար . ը . 11 :

Ղու . ժա . 16 : ժգ . 54 —
56 : ա Կոր . ա . 22 :
բ ՊԼ . ժբ . 39 :
գ Մար . ը . 14 :
դ Ղու . ժգ . 1 :
ե ՊԼ . ժգ . 17 : Հօհ . Ձ . 9 :
զ ՊԼ . ժե . 34 :
է Մար . ը . 27 : Ղու . թ . 18 :

ը ՊԼ . ժգ . 2 : Ղու . թ . 7 ,
8 , 9 :
թ ՊԼ . ժգ . 33 : Մար . ը . 29 :
Ղու . թ . 20 : Հօհ . Ձ .
70 : ժա . 27 : Գոր . ը . 37 :
թ . 20 : ա Հօհ . գ . 15 :
ե . 5 : Երբ . ա . 2 , 5 :

ած. ըսաւ անոր. Երանի քեզ Սիմոն՝ Յովնա-
նէին որդին, *[17]*զի՛նչու որ մարմինը և արիւնը քեզի
հայտնեց առնիայ, հապա *[a]*իմ Հօրս՝ որ եր-
18 կինքն է: Ես ալ քեզի կ'ըսեմ որ Դ*[b]*ուն Պետ-
րոս ես, ու *[c]*ասա վէմին վրայ պիտի շինեմ իմ
եկեղեցիս, և *[d]*դժոխքին դռները անիկայ պիտի
19 չյաղթեն: *[e]*Ու երկնից թագաւորութեան բա-
նալիները քեզի պիտի տամ. և ինչ որ երկրի
վրայ կապես, երկինքի մէջ կապուած պիտի
20 ըլլայ. ու ինչ որ երկրի վրայ արձակես, երկինքի
մէջ արձակուած պիտի ըլլայ: *[f]*Ընտ առնեը աշա-
կերտներուն պատուիրեց, որ մէկու մը չը-
ան՝ թէ ինքը Քրիստոսն է:
21 Ընկէ ետև սկսաւ Յիսուս իր *[g]*աշակերտներուն
ցուցընել՝ թէ պէտք է որ ինքը Երուսաղէմ
երթայ, ու շատ չարչարուի՝ երէցներէն և
քահանայապետներէն ու դպիրներէն, և
սպանուի, ու երրորդ օրը յարութիւն առնէ:
22 Ու Պետրոս մէկդի առաւ զանիկայ, և սկսաւ
յանդիմանել զանիկայ՝ ու ըսել. Աւա՛ լեցի քեզ
23 Տէր՝ ատ բանը քեզի չըլլայ: Ու ինքը դառ-
նալով՝ Պետրոսին ըսաւ. Ետին դնա *[h]*Սա-
տանայ, *[i]*ինծի գայթակղութիւն ես դուն. ին-
չու որ Աստուծոյ բաները չես մտածեր, հապա
մարդոց բաները:
24 *[j]*Ընտ առնեը Յիսուս իր աշակերտներուն ը-
սաւ. Թէ որ մէկը իմ ետևէս գալ կ'ուզէ,
թո՛ղ իր անձը ուրանայ, և իր խաչը վերցընէ,
25 ու իմ ետևէս գայ: Վ*[k]*ասն զի *[l]*ո՛վ որ կ'ուզէ
իր անձը ապրեցընել, պիտի կորսընցընէ անի-
կայ. և ո՛վ որ ինծի համար իր անձը կը կոր-
26 սընցընէ, պիտի գտնէ անիկայ: Վ*[m]*ասզի ի՞նչ
կը շահի մարդ մը՝ թէ որ բոլոր աշխարհը վաս-
տակի, և իր անձը կորսընցընէ. կամ *[n]*ի՞նչ ան-
ձին համար ի՞նչ ազատչէք պիտի տայ մարդ:
27 Վ*[o]*ասզի *[p]*Որդին մարդոյ իր *[q]*Հօրը փառքովը
պիտի գայ *[r]*իր հրեշտակներուն հետ. ԵՒ ան
ատեն ամէն մէկուն իր գործքերուն համեմատ
28 հատուցում պիտի ընէ: *[s]*Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, որ *[t]*Հոս ներկայ եղողներէն մէկ քանիներ
կան՝ որոնք մահուան համը պիտի չառնեն,
մինչև որ տեսնեն Որդին մարդոյ իր թագաւո-
րութիւնովը եկած:

ԳԼՈՒԽ ԺԷ

1 Քրիստոսի այլակերպութիւնը: 14 Քրիստոս կը բժշկէ

չուտոտը: 23 կը նախատձայնէ իր աշակերտները, 24 ու
երկդրամեան տուրքը կը հատուցանէ:

1 Ե*[u]*տ*[v]*ից օրէն ետև Յիսուս իր հետը առաւ
Պետրոսը ու Յակոբոսը և անոր եղբայրը
Յովհաննէսը, ու անոնք մէկ բարձր լեռ մը հա-
2 նեց առանձին. Ու անոնց առջևը այլակեր-
պուեցաւ, ու իր երեսը փայլեցաւ արեգակի պէս,
ու իր հանդերձները ճերմկցան լուսոյ պէս:
3 Ու ահա երևցան անոնց Մովսէս ու Եղիա,
4 ու իր հետը կը խօսէին: Պետրոս ատեն
պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ Յիսուսին. Տէր՝ աղէկ է
որ հոս կենանք. թէ որ կ'ուզես, երեք խրճիթ
շինենք հոս, մէկը քեզի՝ և մէկը Մովսէսին՝
5 ու մէկը Եղիային: Ու *[w]*քանի որ անիկայ կը
խօսէր, ահա լուսաւոր ամպ մը անոնց վրայ
հովանի եղաւ. և ահա ամպէն ձայն մը լսե՛-
ցաւ՝ ըսելով. *[x]*Ասիկայ է իմ սիրելի Որդիս, *[y]*որուն
6 հաճեր եմ. *[z]*Անոր մտիկ ըրէք: *[a]*Աշակերտ-
ները երբոր լսեցին, երեսնուն վրայ իյնան, ու
7 խիստ վախցան: Ու Յիսուս մօտենալով
*[b]*դպաւ անոնց՝ ու ըսաւ. Եղէ՛ք ու մի՛ վախ-
8 նա՛ք: Աչքերնին վերցուցին՝ ու մէկը չտեսան,
բայց միայն Յիսուսը:
9 Ու երբոր ան լեռնէն վար կ'իջնէին, *[c]*Յիսուս
պատուիրեց անոնց՝ ու ըսաւ. Ձեռ տեսիլքը
մարդու մի՛ պատմէք, մինչև Որդին մարդոյ մե-
10 ռելոնեներէն յարութիւն առնէ: Ու իր աշակերտ-
ները իրեն հարցուցին՝ ու ըսին. Ուրեմն *[d]*ին-
չո՞ւ համար դպիրները կ'ըսեն թէ՝ Պէտք է որ
11 առաջ Եղիան գայ: Պատասխան տուաւ Յի-
սուս՝ ու ըսաւ անոնց. Յիրաւի առաջ Եղիան
12 հոս գայ, և *[e]*ամէն բան կարգի կը դնէ: Կ'ա-
սեմ ձեզի կ'ըսեմ, որ Եղիան արդէն եկած է, և
անիկայ չճանչցան, հապա *[f]*ինչ որ ուզեցին՝ ը-
րին անոր. անանկ ալ *[g]*Որդին մարդոյ անոնցմէ
13 պիտի չարչարուի: *[h]*Ընտ առնեը հասկըցան ա-
շակերտները, որ Յովհաննէս մկրտչին համար
ըսաւ անոնց:
14 *[i]*Ու երբոր ժողովուրդին քովը եկան, մարդ
մը մօտեցաւ անոր, և ծունկ չոքելով՝ կ'ըսէր.
15 Տէր՝ իմ որդուս ողորմի՛, որ կը լուսնոտի, և
չարաչար կը տանջուի. քանզի շատ անգամ կը-
րակի մէջ կ'իյնայ, ու շատ անգամ ջուրի մէջ:
15 Ու անիկայ քու աշակերտներուդ բերի, ու
16 չկրցան զանիկայ բժշկել: Յիսուս պատասխան
տուաւ՝ ու ըսաւ. Ա՛վ անհաւատ և խոտորեալ

---

[a] Լ՝փես. բ. 8:
[b] ա Կոր. բ. 10: Գաղ. ա. 16:
[c] Հով. ա. 42:
[d] ՝ Ա Է՛ս:
[e] Լ՝փես. բ. 20: Հայտ. խա. 14:
[f] Հով. լբ. 17: Մաղ. բ. 13: Ա՛ե. 48: Լու. լբ. 10:
[g] Դա. ժբ. 18: Հով. ի. 23:
[h] Դա. ժէ. 9: Մար. բ. 30: Գա. ի. 21:
[i] Դա. ի. 17: Մար. բ. 31: ի. 31: ժ. 33: Գա. ի. 23: ժբ. 31: իզ. 6, 7:
[j] Տ՛ես բ Թագ. ժի. 22:
[k] Ա՛ռած. բ. 7:
[l] Դա. ժ. 38: Մար. բ. 34: Գա. ի. 23: ժգ. 27: Գար. ժգ. 21: ա Թագ. գ. 3: բ Տիմ. գ. 12:
[m] Գա. ժէ. 33: Հով. ժբ. 25:
[n] Մաղ. խի. 7, 8:
[o] Դա. իդ. 64: Մար. բ. 38: Գա. ի. 29:
[p] Դան. է. 10: Օազ. ժգ. 5: Դա. իե. 31: Հռոպ. 14:
[q] Հով. լգ. 11: Մաղ. կթ. 13: Բաղ. իգ. 12: Ես. չ. 7:
[r] Դա. ժ. 38: Մար. բ. 34: Գա. ի. 23: ժգ. 27: Գար. ժգ. 21: ա Թագ. գ. 3: բ Տիմ. գ. 12:
[s] Գա. ժէ. 33: Հով. ժբ. 25:
[t] Մաղ. խի. 7, 8:
[u] Դա. իդ. 64: Մար. բ. 38: Գա. ի. 29:
[v] Դան. է. 10: Օազ. ժգ. 5: Դա. իե. 31: Հռոպ. 14:
[w] Հով. լգ. 11: Մաղ. կթ. 13: Բաղ. իգ. 12: Ես. չ. 7:
[x] Դա. ժ. 38: Մար. բ. 34: Գա. ի. 23: ժգ. 27: Գար. ժգ. 21: ա Թագ. գ. 3: բ Տիմ. գ. 12:
[y] Գա. ժէ. 33: Հով. ժբ. 25:
[z] Մաղ. խի. 7, 8:
[a] Դա. իդ. 64: Մար. բ. 38: Գա. ի. 29:
[b] Դան. է. 10: Օազ. ժգ. 5: Դա. իե. 31: Հռոպ. 14:
[c] Հով. լգ. 11: Մաղ. կթ. 13: Բաղ. իգ. 12: Ես. չ. 7:
[d] Դա. ժ. 38: Մար. բ. 34: Գա. ի. 23: ժգ. 27: Գար. ժգ. 21: ա Թագ. գ. 3: բ Տիմ. գ. 12:
[e] Գա. ժէ. 33: Հով. ժբ. 25:
[f] Մաղ. խի. 7, 8:
[g] Դա. իդ. 64: Մար. բ. 38: Գա. ի. 29:
[h] Դան. է. 10: Օազ. ժգ. 5: Դա. իե. 31: Հռոպ. 14:
[i] Հով. լգ. 11: Մաղ. կթ. 13: Բաղ. իգ. 12: Ես. չ. 7:
[j] Դա. ժ. 38: Մար. բ. 34: Գա. ի. 23: ժգ. 27: Գար. ժգ. 21: ա Թագ. գ. 3: բ Տիմ. գ. 12:
[k] Գա. ժէ. 33: Հով. ժբ. 25:
[l] Մաղ. խի. 7, 8:
[m] Դա. իդ. 64: Մար. բ. 38: Գա. ի. 29:
[n] Դան. է. 10: Օազ. ժգ. 5: Դա. իե. 31: Հռոպ. 14:
[o] Հով. լգ. 11: Մաղ. կթ. 13: Բաղ. իգ. 12: Ես. չ. 7:
[p] Դա. ժ. 38: Մար. բ. 34: Գա. ի. 23: ժգ. 27: Գար. ժգ. 21: ա Թագ. գ. 3: բ Տիմ. գ. 12:
[q] Գա. ժէ. 33: Հով. ժբ. 25:
[r] Մաղ. խի. 7, 8:
[s] Դա. իդ. 64: Մար. բ. 38: Գա. ի. 29:
[t] Դան. է. 10: Օազ. ժգ. 5: Դա. իե. 31: Հռոպ. 14:
[u] Հով. լգ. 11: Մաղ. կթ. 13: Բաղ. իգ. 12: Ես. չ. 7:
[v] Դա. ժ. 38: Մար. բ. 34: Գա. ի. 23: ժգ. 27: Գար. ժգ. 21: ա Թագ. գ. 3: բ Տիմ. գ. 12:
[w] Գա. ժէ. 33: Հով. ժբ. 25:
[x] Մաղ. խի. 7, 8:
[y] Դա. իդ. 64: Մար. բ. 38: Գա. ի. 29:
[z] Դան. է. 10: Օազ. ժգ. 5: Դա. իե. 31: Հռոպ. 14:
[a] Հով. լգ. 11: Մաղ. կթ. 13: Բաղ. իգ. 12: Ես. չ. 7:
[b] Դա. ժ. 38: Մար. բ. 34: Գա. ի. 23: ժգ. 27: Գար. ժգ. 21: ա Թագ. գ. 3: բ Տիմ. գ. 12:
[c] Գա. ժէ. 33: Հով. ժբ. 25:
[d] Մաղ. խի. 7, 8:
[e] Դա. իդ. 64: Մար. բ. 38: Գա. ի. 29:
[f] Դան. է. 10: Օազ. ժգ. 5: Դա. իե. 31: Հռոպ. 14:
[g] Հով. լգ. 11: Մաղ. կթ. 13: Բաղ. իգ. 12: Ես. չ. 7:
[h] Դա. ժ. 38: Մար. բ. 34: Գա. ի. 23: ժգ. 27: Գար. ժգ. 21: ա Թագ. գ. 3: բ Տիմ. գ. 12:
[i] Գա. ժէ. 33: Հով. ժբ. 25:
[j] Մաղ. խի. 7, 8:
[k] Դա. իդ. 64: Մար. բ. 38: Գա. ի. 29:
[l] Դան. է. 10: Օազ. ժգ. 5: Դա. իե. 31: Հռոպ. 14:
[m] Հով. լգ. 11: Մաղ. կթ. 13: Բաղ. իգ. 12: Ես. չ. 7:
[n] Դա. ժ. 38: Մար. բ. 34: Գա. ի. 23: ժգ. 27: Գար. ժգ. 21: ա Թագ. գ. 3: բ Տիմ. գ. 12:
[o] Գա. ժէ. 33: Հով. ժբ. 25:
[p] Մաղ. խի. 7, 8:
[q] Դա. իդ. 64: Մար. բ. 38: Գա. ի. 29:
[r] Դան. է. 10: Օազ. ժգ. 5: Դա. իե. 31: Հռոպ. 14:
[s] Հով. լգ. 11: Մաղ. կթ. 13: Բաղ. իգ. 12: Ես. չ. 7:
[t] Դա. ժ. 38: Մար. բ. 34: Գա. ի. 23: ժգ. 27: Գար. ժգ. 21: ա Թագ. գ. 3: բ Տիմ. գ. 12:
[u] Գա. ժէ. 33: Հով. ժբ. 25:
[v] Մաղ. խի. 7, 8:
[w] Դա. իդ. 64: Մար. բ. 38: Գա. ի. 29:
[x] Դան. է. 10: Օազ. ժգ. 5: Դա. իե. 31: Հռոպ. 14:
[y] Հով. լգ. 11: Մաղ. կթ. 13: Բաղ. իգ. 12: Ես. չ. 7:
[z] Դա. ժ. 38: Մար. բ. 34: Գա. ի. 23: ժգ. 27: Գար. ժգ. 21: ա Թագ. գ. 3: բ Տիմ. գ. 12:
[a] Գա. ժէ. 33: Հով. ժբ. 25:
[b] Մաղ. խի. 7, 8:
[c] Դա. իդ. 64: Մար. բ. 38: Գա. ի. 29:
[d] Դան. է. 10: Օազ. ժգ. 5: Դա. իե. 31: Հռոպ. 14:
[e] Հով. լգ. 11: Մաղ. կթ. 13: Բաղ. իգ. 12: Ես. չ. 7:
[f] Դա. ժ. 38: Մար. բ. 34: Գա. ի. 23: ժգ. 27: Գար. ժգ. 21: ա Թագ. գ. 3: բ Տիմ. գ. 12:
[g] Գա. ժէ. 33: Հով. ժբ. 25:
[h] Մաղ. խի. 7, 8:
[i] Դա. իդ. 64: Մար. բ. 38: Գա. ի. 29:
[j] Դան. է. 10: Օազ. ժգ. 5: Դա. իե. 31: Հռոպ. 14:
[k] Հով. լգ. 11: Մաղ. կթ. 13: Բաղ. իգ. 12: Ես. չ

աղջ՝ մինչև երբ ձեզի հետ պիտի բլլամ, մինչև երբ ձեզի պիտի համբերեմ. զանիկայ հոս բնձի
17 բերէք: Եւ Յիսուս սաստից անոր, ու դևը անկէ ելաւ. և բժշկուեցաւ աղան նոյն ժա-
18 մէն: Ըն առանձը աշակերտները առանձին Յի-սուսին քովը երթալով՝ ըսին. Մենք ինչո՞ւ
19 չկրցանք անիկայ հանել: Եւ Յիսուս ըսաւ ա-նոնց. Ձեր թերահաւատութեանը համար. քանզի ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի. [f]թէ որ մա-նանեխի հատի չափ հաւատք ունենաք, ա-ս լեռանս պիտի ըսէք՝ Սկէ անդին փոխադրուէ, և պիտի փոխադրուի. ու բան մը անկարին
20 պիտի ջլլայ ձեզի: Սակայն ա-ս տեսակը ո՛րևէ քաոնով չելլեր, բայց միայն աղօթքով և ծո-մասպահութեամբ:
21 [g]Ու երբոր անոնք Գալիլեայի մէջ կը պտրա-ւէին՝ Յիսուս ըսաւ անոնց. Մարդուն որդին
22 պիտի մատնուի մարդոց ձեռքը. Եւ զանիկայ պիտի սպաննեն, ու երրորդ օրը յարութիւն պիտի առնէ. ու խիստ տրտմեցան:
23 [h]Երբոր անոնք Կափառնայում եկան, [i]երկ-դրամեան գոտ-էին առնողները Պետրոսին եկան՝ ու ըսին. Ձեր վարդապետը երկդրամեանը չը՞
հատուցաներ. Ան անիկայ ըսաւ. Այո՛, նը հա-
24 տուցանէ: Ու երբոր տունը մտաւ, Յիսուս անոր դիմը ելաւ՝ ու ըսաւ. Սիմո՛ն ի՞նչպէս կ'երևնայ՝ Սիմոն. երկրիս թագաւորները որ-մէ՞ն կ'առնեն հարկը կամ տուրքը, իրենց որ-
25 դիներէ՞ն, թէ օտարներէն: Պետրոս անոր ը-սաւ՝ Թէ Օտարներէն. Յիսուս անոր ըսաւ.
26 Ուրեմն որդիքը ազատ են: Բայց զջլայ որ անոնք գայթակղեցընենք, գնա ծովը՝ և կարթ ձգէ, ու առջի ձուկը որ կ'երևի՝ առ, և անոր բերանը բանալով՝ սատեր մը պիտի գտնես. զանիկայ առ՝ անոնց տուր ինձի և քեզի համար:

ԳԼ. ԺԸ.

1 Բրիտաս կը պատուիրէ իր աշակերտներուն խոնարհ ու հեզ ըլլալ. 7 գայթակղութիւն չտալ, և պղտիկները չան-արգել. 15 կը սորվեցընէ թէ ի՛նչպէս վարուելու ենք մեր եղբայրներուն հետ, երբոր անոնք մեզի դէմ մեղանչեն, 21 և թէ քանի՛ անգամ ներելու ենք անոնց. 23 ասիկայ կը բացատրէ թագաւորի մը առակով, որ հաշիւ ուզեց իր ծառաներէն, 32 ու իր ընկերին ողորմութիւն չցուցընողը պատժեց:

1 [a]Այն ժամանակը աշակերտները Յիսուսին քովը եկան՝ ու ըսին. [b]Ո՞վ է մեծ երկնից
2 թագաւորութեանը մէջ: Եւ Յիսուս տղայ մը կանչեց իրեն, զանիկայ անոնց մէջտեղը կայնե-
3 ցուց, Ու ըսաւ. Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի,

[f] Ղ. ԻՀ. 21: Մար. ԺԱ. 23: Ղ. Ա. 6: ԺԷ. Կոր. ԺԲ. 9: ԺԳ. 2:
[g] Ղ. Ժ. 21: Ի. 17: Մար. Ը. 31: ԻՀ. 29, 30: Ժ. 33: Ղ. ԻՀ. 22, 44: Ժը. 31: ԻՀ. 6, 7:
[h] Մար. ԻՀ. 32:
[i] Տես Նե. Ը. 13: ԼԲ. 26:
— Մար. ԻՀ. 32: Ղ. ԻՀ. 46: ԻՁ. 24:
[a] Ղ. ԻՁ. 2: Ղ. ԺԻ. 14: Մար. Ժ. 14: Ղ. Ժը. 16: Ա Կոր. Ժգ. 20: Ա Պետ. Ե. 2:
[b] Ղ. Ի. 27: ԻՁ. 11:
[c] Ղ. Ժ. 42: Ղ. ԻՀ. 48:
[d] Մար. ԻՀ. 41: Ղ. ԺԷ. 1, 2:
[e] Ղ. ԺԷ. 1: Ա Կոր. Ժա. 19:
[f] Ղ. ԻՁ. 24:
[g] Ղ. Ե. 29, 30: Մար. ԻՀ. 42, 44:
[h] Մաղ. Լգ. 7: Օ.ադ. Ժգ. 7: Ելբր. Ա. 14:
[i] Ելսէ. Ա. 14: Ղ. Ա. 19: Ղ. ԻՀ. 56: ԺԸ. 10: Հօհ. Գ. 17: ԺԷ. 47:
[j] Ղ. Ժ. 4:
[k] Ո՞շահ չը՞ձգեր, ու լեռները
[l] Ղ. ԺԸ. 17: Ղ. Ժ. 3:
[m] Ելսէ. Ե. 20: Ա Պետ. Գ. 1:
[n] Ը Օբ. Ժ. 6: ԺԸ. 15: Հօհ. Ը. 17: Ը Կոր. Ժգ. 1: Ելբր. Ժ. 28:
[o] Հռոմ. Ժգ. 17: Ա Կոր. Ե. 9: Ը Ցնծա. Գ. 6, 14: Ը Հօհ. 10:
[p] Ղ. Ժգ. 19: Հօհ. Ի. 23: Ա Կոր. Ե. 4:

19 մէջ արձակուած պիտի ըլլայ : ՂՊարձակ կ'ըսեմ ձեզի . Թէ որ ձեզմէ երկու հոգի երկրի վրայ միաբանին ամէն ինչ բանի համար որ խնդրեն , ⁶ պիտի ըլլայ անոնց իմ Հօրմէս՝ որ երկնքին է : 20 Վասնզի ուր որ երկու կամ երեք հոգի ժողովուած ըլլան իմ անունովս , հոն եմ ես անոնց մէջը :

21 Ընտ ատենը Պետրոս մօտենալա անոր՝ ու ըսաւ . Տէր՝ քանի՞ անգամ թէ որ եղբայրս ինծի դէմ մեղանչէ՝ ներեմ անոր . ⁷ մինչև եօթը անգամ : 22 Յիսուս անոր ըսաւ . Կ'ասղի չեմ ըսեր թէ մինչև եօթը անգամ , ²հապա մինչև եօթանասուն անգամ եօթը : 23 Նոյնպէս անգամ եօթը : Ընոր համար երկնից թագաւորութիւնը կը նմանի թագաւորի մը , որ իր ծառաներէն հաշիւ առնել ուզեց : 24 Ու երբոր սկսաւ առնել , տասը հազար տաղանդի պարտական մը բերուեցաւ իրեն : 25 Բայց անիկայ վճարելու կարողութիւն չունենալով , իր տէրը հրաման ըրաւ ³որ անիկայ՝ և անոր կինը՝ ու որդիքը և անոր բոլոր ունեցածը ծախուի , ու 26 պարտքը վճարուի : Ուստի ծառան անոր առջևը իյնալով՝ երկրպագութիւն կ'ընէր ու կ'ըսէր . Տէր՝ համբերէ ինծի , և ամէնը քեզի կը վճարեմ : 27 Իսկ անի ծառային տէրը վրան խղճալով՝ արձակեց զանիկայ , ու պարտքը ընորհեց անոր : 28 Բայց նոյն ծառան երբ որ ելաւ , իր ծառայակիցներէն մէկը գտաւ՝ որ իրեն հարիւր դահեկան պարտք ուներ , ու զանիկայ բռնելով՝ կը խեղդէր , ու կ'ըսէր . Հատո՛ր ինծի ունեցած պարտքդ : 29 Ուստի անոր ծառայակիցը անոր ոտքը ինկաւ , կ'աղաչէր անոր՝ ու կ'ըսէր . Համբերէ՛ ինծի , ու ամէնը քեզի կը վճարեմ : 30 ⁴Բայց կը վճարեմ : Իսկ երբ չէր ուզեր . հապա գնաց՝ բանտը դրաւ զանիկայ , մինչև որ պարտքը վճարէ : 31 Ուրբոր իր ծառայակիցները տեսան եղած բաները , խիստ տրտմեցան , ու եկան իրենց տիրոջը հասկըցուցին բոլոր եղածը : 32 Ընտ անոր տէրը կանչեց զանիկայ՝ ու ըսաւ անոր . Չա՛ծ ծառա՛ , ան բոլոր պարտքը ես քեզի ընորհեցի , որովհետև դուն ինծի աղաչեցիր : 33 Եւ չէ՞ր պէտք քուկդ ալ քու ծառայակիցիդ ողորմիլ , ինչպէս ես որ քեզի ողորմեցայ : 34 Ու տէրը բարկանալով՝ դահիճներուն մատնեց զանիկայ , մինչև որ բոլոր պարտքը վճարէ : 35 Նոյնպէս ալ իմ երկնաւոր Հայրս պիտի ընէ ձեզի , եթէ որ ձեր սրտերէն չէք ներեր , ամէն մէկը իր եղբօրը , իրենց յանցանքները :

ԳԼ . ԺԹ

2 Ուրիսաոս կը բժշկէ հիւանդները . 3 պատասխան կու տայ կնոջ արձակելու վրայով փարիսեցւոց ըրած հարցմունքին . 13 մանր տղաքները կ'ընդունի . 16 կը սորվեցնէ պատանիին թէ ինչպէս կրնայ ստանալ յաւիտենական կեանքը , 20 և թէ ինչ ընելու է որ կատարեալ ըլլայ . 23 իր աշակերտներուն կ'ըսէ թէ ինչպէս դժուար է հարուստին՝ Աստուծոյ թագաւորութիւնը մտնել , 27 և վարձք կը խոստանայ անոնց՝ որ իր համար հեռանան հարցմունք որ և իցէ բան կը թողուն :

1 Ու եղաւ որ երբ Յիսուս ՚այս խօսքերը լմնցուց , Գալիլեայէն ելաւ , ու եկաւ ²Յրէաստանի սահմանները Յորդանանու անդիի կողմը : 2 ³Նէ անոր ետևէն շատ ժողովուրդներ գացին , ու հոն բժշկեց զանոնք :

3 Նէ փարիսեցիները անոր մօտենալով , զանիկայ կը փորձէին՝ ու կ'ըսէին թէ՝ Արժա՞ն է որ մարդ մը իր կնիկը արձակէ ամէն պատճառի համար : 4 Ընիկայ ալ պատասխան տուաւ՝ ու անոնց ըսաւ . Չէ՞ք կարդացեր , ⁴թէ ան որ սկիզբէն ստեղծեց , արու և էգ ստեղծեց զանոնք , 5 ու ըսաւ . ⁵Ընոր համար մարդ իր հայրը ու մայրը պիտի ձգէ , և իր կնիկը պիտի յարի , ու ⁶երկուքը մէկ մարմին պիտի ըլլան : 6 Ուստի ալ երկուք չեն , հապա մէկ մարմին . ուրեմն ան որ Ընոստուած միաւորեց՝ մարդ թող չդնէ : 7 Ղըսին իրեն . Ընչո՞ւ Մովսէս ընձեռեց պատուիրեց արձակման թուղթ տալ և արձակել : 8 Կսաւ անոնց . Մովսէս ձեր սրտերուն կարծրութեանը համար ձեզի հրաման տուաւ կնիկներնիդ արձակել . բայց սկիզբէն անանկ չեղաւ : 9 ⁷Բակայն ձեզի կ'ըսեմ . Ո՛վ որ առանց պոռնկութեան պատճառի իր կնիկը արձակէ՝ և ուրիշ մը առնէ , շնութիւն կ'ընէ . և ո՛վ որ արձակուածը առնէ՝ շնութիւն կ'ընէ : 10 Իր աշակերտները ըսին իրեն . ⁸Թէ որ այսպէս բան կայ էրկան ու կնոջ մէջտեղը՝ չամուսնանալը աղէկ է : 11 Նէ ինքը անոնց ըսաւ . ⁹Ընէ բոլորը չեն առ բանին . հապա անոնք՝ որոնց 12 տրուած է : Ընչու որ կան ներքինիներ , որ էրէնց մօրը որովայնէն անանկ ծնան . և կան ¹⁰ներքինիներ , որ մարդոցմէ ներքինի եղան . և կան ներքինիներ՝ որ ինքզինքնին ներքինի ըրին երկնից թագաւորութեանը համար . ո՛վ որ կրնայ առնել , թող առնէ :

13 ¹¹Ընոր ատենը մանր տղաք բերուեցան իրեն , որ անոնց վրայ ձեռք դնէ՝ և աղօթք ընէ , ու աշակերտները կը յանդիմանէին զանոնք : 14 Բայց Յիսուս ըսաւ . Թողէ՛ տուէք ¹²որ մանր տղոցը , և մի արգիլէք առնոք ինծի գալէն . ընչու որ երկնից թագաւորութիւնը առանկներունն է : 15 Նէ անոնց վրայ ձեռք դնելէն ետև՝ գնաց անկէ :

16 ¹³Նէ ահա մէկը մօտենալով՝ ըսաւ անոր . Բարի ¹⁴վարդապետ՝ ինչ բարի գործ գործեմ , որ յաւիտենական կեանքը ընդունիմ : 17 Նէ ան ներկայ ըսաւ անոր . Ընչո՞ւ զիս բարի կ'անուանես . մէկէն՝ ի զատ բարի չկայ , որ է Ընստուած . եթէ որ կ'ուզես կեանքին մտնել , պահէ պատուիրանները :

ա Կղ . ե . 24 :
բ ՚՚ Հօհ . ի . 22 : ե . 14 :
գ Ղղ . ԺԷ . 4 :
դ Կղ . Ջ . 14 : Մար . ԺՈ . 25 : Ող . է . 13 :
ե է Թագ . է . 1 : Նէեմ . ե . 8 :
զ Որոնք ամէնը քեզի

է Ընաւ . իա . 13 : Կղ . Ջ . 12 : Մար . ԺՈ . 26 : Հակ . բ . 13 :

—

ը Մար . Ժ . 1 : Հօհ . Ժ . 40 :
թ Կղ . ԺԲ . 15 :
ժ Ծն . ՚՚ . 27 : ե . 2 : Մաղ . բ . 15 :
ի Ծն . բ . 24 : Մար . Ժ . 5—9 : Եփես . ե . 31 :
լ ՚՚ Ող . Ջ . 16 : է . 2 :
խ Բ Օր . իդ . 1 : Կղ . ե . 31 :
ծ Կղ . ե . 32 : Մար . Ժ . 11 : Ղղ . ԺԲ . 18 : ՚՚ Ող . է . 10 , 11 :
կ Ընաւ . իա . 19 :
հ ՚՚ Ող . է . 2 , 7 , 9 , 17 :
ձ ՚՚ Ող . է . 32 , 34 : Թ . 5 , 15 :
ղ Մար . Ժ . 13 : Ղղ . ԺԲ . 15 :
ճ Կղ . ԺԲ . 3 .
մ Մար . Ժ . 17 : Ղղ . ԺԲ . 18 :
յ Ղղ . Ժ . 25 :

Հապա թէ որ կ'ուզես կեանքը մտնել, պատուի-
18 րանքները պահէ։ Եսաւ անոր. «Ո՞րը։ Եւ Յիսուս ըսաւ. «Մա՛ռնաս. «Պատուէրէն մի ըլ-
19 նես, Պոռնկութիւն մի ընես, Գողութիւն մի ընես, Սուտ վկայութիւն մի ընես, Հայրդ ու մայրդ պատուէ, և Ձեզի ընկերդ քու ան-
20 ձիդ պէս սիրես։ Պատանին ըսաւ անոր. «Ամէնը մանկութենէս ի վեր պահեր եմ. ալ
21 ի՞նչ բանով պակաս եմ։ Եսաւ անոր Յիսուս. «Թէ որ կ'ուզես կատարեալ ըլլալ, Երթա՛ ու-
նեցածդ ծախէ, և տո՛ւր աղքատներուն, ու երկինքը գանձ պիտի ունենաս, և եկո՛ւր իմ
22 ետեւէս։ Երբոր պատանին այս խօսքը լսեց՝ տրտմած գնաց. ինչու որ շատ ստացուածք ու-
նէր։

23 Եւ Յիսուս ըսաւ աշակերտներուն. «Ճշմա-
րիտ կ'ըսեմ ձեզի՝ որ Հարուստը դժուարաւ
24 պիտի մտնէ երկինքի թագաւորութիւնը։ Դար-
ձեալ կ'ըսեմ ձեզի. Դիւրին է որ ուղտը ա-
սեղին ծակէն անցնի, քան թէ Հարուստը Ա-
25 տուծոյ թագաւորութիւնը մտնէ։ Աշակերտա-
ները երբոր լսեցին, շատ զարմացան՝ ու ըսին.
26 «Ուրեմն ո՞վ կրնայ փրկուիլ։ Յիսուս անոնց
նայելով՝ ըսաւ. «Մարդոց կողմանէ ան-
կարելի է՝ բայց Աստուծոյ կողմանէ ամէն բան կարելի է։

27 Ապա առնոր Պետրոս պատասխան տուաւ՝ ու
ըսաւ անոր. «Ահա մենք ամէն բան թողու-
ցինք՝ և քու ետեւէդ եկանք. ուստի մեզի ի՞նչ
28 պիտի ըլլայ։ Եսաւ անոնց Յիսուս. «Ճշմարիտ
կ'ըսեմ ձեզի, Թէ դուք որ իմ ետեւէս եկաք,
Վերածնութեան մէջ երբոր Որդին մարդ-
ոյ իր փառաց աթոռը նստի, Դուք ալ տա-
սներկու աթոռներու վրայ պիտի նստիք՝ Իս-
29 րայէլի տասներկու ցեղերը դատելու։ Եւ
ո՛վ որ թողուց տուներ, կամ եղբայրներ, կամ
քոյրեր, կամ հայր, կամ մայր, կամ կին, կամ
որդիներ, կամ արտեր՝ իմ անուանս համար,
Հարիւրապատիկ պիտի առնէ, և յաւիտենա-
30 կան կեանք պիտի ժառանգէ։ Բայց շատ ա-
ռաջիններ պիտի ըլլան յետին, և յետիններ՝ առաջին։

ԳԼՈՒԽ Ի

1 Կը խրատա այդիի բանւորներու առակով կը ցուցընէ թէ Աստուած բնաւ մէկ մարդու մը պարտական չէ. 17 իր չարչարանքը կը նախաձայնէ. 20 Հերեդէսի որդւոցը մօրը պատասխան տալով՝ կը սորվեցընէ իր աշակերտներուն խոնարհ ըլլալ. 29 ու երկու կոյրերու աչքերը կը բանայ։

1 Քանզի երկինքի թագաւորութիւնը տանուտէր
մարդու մը նման է, որ առտուընէ կանուխ
2 ելաւ՝ իր այգիին համար բանւորներ բռնե-
լու։ Եւ բանւորներուն հետ օրը մէկ դահե-
կանի մը խօսք կապից, ու զանոնք խրկեց իր
3 այգին։ Եւ ժամը իրեքին առնելները ելաւ՝ ու
բիշները տեսաւ, որ շուկային մէջ պարապ կայ-
4 ներ էին. Ըսաւ անոնց. Դուք ալ գացէք
Իմ այգիս, և ինչ որ արժան է՝ կու տամ ձեզ-
5 մէ։ Անոնք ալ գացին. ու նորէն ժամը վեցին
և ժամը իննին առնելները ելաւ՝ անանկ ըրաւ։
6 Եւ ժամը տասնումէկին առնելները ելաւ, ու
բիշները գտաւ՝ որ պարապ կայներ էին. ու ա-
նոնց ըսաւ. Ինչո՞ւ հոս բոլոր օրը պարապ կայ-
7 ներ էք։ Ըսին իրեն. Վասն զի մեզ վարձքով չբռնեց. ըսաւ անոնց. Դուք
ալ այգին գացէք, ու ինչ որ արժան է՝ պիտի
8 առնէք։ Եւ իրիկուն որ եղաւ, այգիին տէրը
իր տնտեսին ըսաւ. Հաւաքողները կանչէ, և ա-
նոնց վարձքը տուր, հետքիններէն սկսելով
9 մինչև առջինները։ Ու երբոր եկան անոնք որ
ժամը տասնումէկին գացեր էին, մէկական դա-
10 հեկան առին. Եւ առջինները գալով՝ կը կար-
ծէին որ աւելի պիտի առնեն, ու անոնք ալ ա-
11 նին մէկական դահեկան։ Երբոր առին, տանտ
տիրոջը դէմ տրտունջ կ'ընէին ու կ'ըսէին թէ՝
12 Այս հետքինները մէկ ժամ մը գործեցին, և ա-
նոնք հաւասար ըրիր մեզի, որ օրուան ծանրու-
13 թիւնը ու տաքութիւնը քաշեցինք։ Բնիկայ
պատասխան տուաւ անոնցմէ մէկուն՝ ու ըսաւ.
Ընկեր՝ ես քեզ չեմ զրկեր. չէ՞ որ դուն իմ
14 հետս մէկ դահեկանի մը խօսք կապեցիր. Ա-
ռըէ՛ քուկդ՝ ու գնա, կ'ուզեմ որ այս հետքինին՝ քեզի
15 պէս տամ։ Թո՞յլ չեմ իշխանութիւն
չունենալ իմ բաներուս վրայ՝ ինչ որ ուզեմ ընե-
լու. կամ թէ քու աչքդ չարը է՝ որ ես բարի եմ։
16 Այսպէս յետինները առջինի պիտի ըլլան, և
առջիններըը՝ յետին. Վասն զի կանչուածները
շատ են, բայց ընտրուածները քիչ։

17 Ու երբոր Յիսուս Երուսաղէմ կ'ելլէր,
Ճամբան տասներկու աշակերտները հետը ա-
18 ռաւ առանձին, ու ըսաւ անոնց. Ահա Ե-
րուսաղէմ կ'ելլենք, և Որդին մարդոյ պիտի
մատնուի քահանայապետներուն ու դպիրնե-
րուն, և զանիկայ մահուան պիտի դատապար-
19 տեն, և զանիկայ հեթանոսներուն պիտի մատ-
նեն՝ ծաղր ընելու ու ծեծելու, և խաչը հանե-
լու. ու երրորդ օրը յարութիւն պիտի առնէ։

---

1 Ղկ. ի. 13։ բ Օր. ե. 17։
2 Կ. ժե. 4։
3 Ղ. ժի. 18։ Կ. իբ. 39։ Հռով. ժգ. 9։ Կաղ. ե. 14։ Հակ. բ. 8։
4 Կ. չ. 20։ Ղ. ժբ. 33։ ժգ. 9։ Փոր. բ. 45։ գ. 34, 35։ ա. Տիմ. գ. 18, 19։
6 Կ. ժդ. 22։ Մար. ժ. 24։ ա Կոր. ա. 26։ ա Տիմ. գ. 9, 10։
* Մնահ պարանը
ժ Ծն. ժը. 14։ Ելս. խբ. 2։ Երեմ. լբ. 17, Օբաթ. ը. 6։ Ղ. ա. 37։ ժբ. 27։
յ Կար. ժ. 28։ Ղ. ժբ. 28։
ն բ Օր. լգ. 9։ Կ. գ. 20։ Ղ. ե. 11
† Յատ. վերջին ծննդեանը մէջ
շ Կ. ի. 21։ Ղ. ի. 28, 29, 30։ ա Կոր. չ. 2, 3։ Յայտ. բ. 26։
ո Մար. ժ. 29, 30։ Ղ. ժբ. 29, 30։
չ Կ. ի. 16։ իա. 31, 32։ Մար. ժ. 31։ Ղ. ժդ. 30։
ա Հռով. իե. 21։
բ բ Օր. ժե. 9։ Ռաք. իե. 6։ Կ. չ. 23։
գ Կ. ժե. 30։
դ Կ. իբ. 14։
ե Մար. ժ. 32։ Ղ. ժբ. 31։ Ցօհ. ժբ. 12։
զ Կ. ժչ. 21։
է Կ. իե. 2։ Մար. ժե. 1, 16։ Ղ. իե. 1։ Ցօհ. ժբ. 28, ըէ։ Փոր. գ. 13։

20 ըՆա ասոնք [ը]Յակոբեդէոսին որդւոցը մայրը իր
որդւոցը հետ եկաւ անոր ՝ երկրպագութիւն
21 կ'ընէր՝ ու բան մը կը խնդրէր անկէ : Ան ալ
ըսաւ անոր . Ի՞նչ կ'ուզես : Ըսաւ անոր . Ըսէ՝
որ աս իմ երկու որդիքս [բ]մէկը ալ կողմդ ՝ և
մէկալը ձախ կողմդ նստին քու թագաւորու-
22 թեանդ մէջ : Պատասխան տուաւ Յիսուս՝ ու
ըսաւ . Չէք գիտեր՝ ինչ կը խնդրէք . կրնաք
խմել [գ]ան գաւաթը՝ որ ես պիտի խմեմ ՝ կամ
[դ]ան մկրտութիւնովը մկրտուիլ՝ որ ես պիտի
23 մկրտուիմ . ըսին իրեն . Կրնանք . Ան ըսաւ ա-
նոնց . [ե]Իմ գաւաթս պիտի խմէք ՝ և ան մկր-
տութիւնովը որ ես մկրտուելու եմ ՝ պիտի մը-
կրտուիք . բայց իմ ալ կողմս ու ձախ կողմս
նստիլը՝ իմս չէ [զ]տալը ՝ հապա որոնց որ պատ-
24 րաստուած է իմ [է]օրհնէ : [ը]Ու երբոր տէրէաղ
տասը ալ [թ]այրերուն լսեցին ՝ ան երկու եղբայր-
25 ներուն նեղացան : Իսկ Յիսուս իրեն կանչեց
զանոնք՝ ու ըսաւ . Գիտէք որ ազգաց իշխանները
կը տիրեն անոնց ՝ և մեծամեծները կ'իշխեն
26 անոնց . Հայց ձեր մէջը [ժ]անանկ պիտի չըլլայ .
Հապա [ի]ձեզմէ ով որ մեծ ըլլալ կ'ուզէ ՝ թող
27 անիկայ ձեր սպասաւորը ըլլայ . [լ]Ու ձեզմէ ով
որ առաջին ըլլալ կ'ուզէ ՝ թող անիկայ ձեր
28 ծառան ըլլայ : [խ]Ինչպէս [ծ]Որդին մարդոյ չեկաւ
սպասաւորութիւն ընդունելու ՝ [կ]հապա սպա-
սաւորութիւն ընելու ՝ և [հ]իր կեանքը [ձ]փրկա-
նութեան համար փրկանք տալու :
29 "Ու երբոր անոնք Երիքովէն ելան ՝ մեծ բազ-
30 մութիւն անոր հետեւեցաւ : Եւ ահա ճամ-
բուն քովը [ղ]երկու կոյր նստած էին . երբոր լը-
սեցին թէ Յիսուս կ'անցնի ՝ աղաղակեցին ու
31 ըսին . [մ]Ողորմէ մեզի Տէր՝ [ն]Որդի Դաւթի : Եւ
բազմութիւնը կը յանդիմանէր զանոնք ՝ որ լռե-
ցնեն . բայց անոնք՝ ալ աւելի կ'աղաղակէին ու
32 կ'ըսէին . [շ]Ողորմէ մեզի Տէր՝ որդի Դաւթի : Եւ
Յիսուս կանգ առնելով կանչեց զանոնք՝ ու ը-
33 սաւ . Ի՞նչ կ'ուզէք որ ձեզի ընեմ : Ըսին ա-
34 նոր . Տէր՝ որ աչքերնիս բացուին : Եւ Յի-
սուս խղճալով՝ անոնց աչքերուն դպաւ . և
շուտ մը անոնց աչքերը բացուեցան ՝ ու անոր
հետեւեցին :

ԳԼ. ԻԸ

1 Երբ Յիսուս Իլյա վայ հետած՝ Երուսաղէմ կը մտնէ . 12 տաճարէն դուրս կը վռնտէ առուտուր ընողները . 17 թզենին կ'սնիծէ . 23 կը պատասխանէ քահանաներուն ու ծերերը , 28 և կը յանդիմանէ զանոնք՝ օրինակ բերելով հօր մը երկու որդիները , 35 ու ան մշակները՝ որ իրենց խրկուածները սպաննեցին :

1 Ու [ա]երբոր Երուսաղէմին մօտեցան ՝ ու եկան
[բ]Եթփագէ դէպի [գ]Ձիթենեաց լեռը ՝ ան ա-
տենը Յիսուս իր աշակերտներէն երկուքը խրր-
2 կեց . Եւ ըսաւ անոնց . Գացէք ատ ձեր դի-
մացի գիւղը ՝ և շուտ մը պիտի գտնէք կապած
էշ մը՝ ու անոր հետ աւանակ մը . արձկեցէք
3 ա[դ]ոնք՝ ու բնծին բերէք . Եւ թէ որ մէկը ձեզի
բան մը ըսէ ՝ ըսէք թէ՝ Տէրոջը պէտք են . և
4 շուտ մը անոնք պիտի խրկէ : Ա՛ս ամէն բա-
ները եղաւ ՝ որ կատարուի մարգարէին խօս-
5 քը՝ որ կ'ըսէ . [ե]Ըսէք Սիօնի աղջկանը . Ահա
քու թագաւորդ քեզի կու գայ ՝ հեզ՝ ու իշու-
վրայ հնձած՝ և իշու ձագի աւանակի վրայ :
6 [զ]Աշակերտները գացին ՝ և ինտոր որ Յիսուս
7 իրենց պատուիրեր էր ՝ ըրին . [է]Ու բերին էշը և
աւանակը ՝ և [ը]անոնց վրայ իրենց հանդերձները
8 դրին ՝ ու նստաւ անոնց վրայ : Եւ ժողովուր-
դէն շատերը իրենց հանդերձները ճամբուն վրս-
բայ փռեցին ՝ և ուրիշները ծառերէն ճիւղեր
9 կը կոտրէին ՝ ու ճամբուն վրայ կը տարածէին : Եւ
ժողովուրդները որ առջևէն ու հետևէն կ'երթա-
յին ՝ կ'աղաղակէին ու կ'ըսէին . [թ]Ովսաննա
որդւոյ Դաւթի . [ժ]օրհնեալ է ան՝ որ Տէրոջը
անունովը կու գայ . [ի]Ովսաննա ի բարձունս :
10 [ի]Ու երբոր անիկայ Երուսաղէմ մտաւ ՝ բո-
լոր քաղաքը շարժեցաւ ՝ ու ըսաւ . [լ]Ո՞վ է
11 սա : Եւ ժողովուրդները ըսին . Անիկայ Յի-
սուս [խ]մարգարէն է՝ Դալիլեացի [ծ]Նազարեթէն :
12 [կ]Եւ Յիսուս Աստուծոյ տաճարը մտաւ ՝ ու
դուրս հանեց ամէն անոնք՝ որ տաճարին մէջ
կը ծախէին ու կը գնէին ՝ և [հ]ատակ փոխողնե-
րուն սեղանները՝ ու աղաւնի ծախողներուն ա-
13 թոռները կոտրեցնց . Եւ ըսաւ անոնց . Գը-
րուած է թէ՝ [ձ]Իմ տունս աղօթքի տուն պիտի
կոչուի ՝ [ղ]բայց դուք աւազակներու այր
ըրիք :
14 Եւ տաճարին մէջ կոյրեր ու կաղեր եկան ի-
15 նեն ՝ և բժշկեց զանոնք : Երբոր քահանայա-
պետները ու դպիրները տեսան անոր ըրած հր-
բաշքները ՝ և տղաքը որ տաճարին մէջ կ'ա-
ղաղակէին ու կ'ըսէին ՝ Ովսաննա որդւոյ Դաւ-
16 թի ՝ բարկացան . [մ]Ու ըսին անոր . Կը լսե՞ս ինչ
կ'ըսեն սոոնք . և Յիսուս ըսաւ անոնց . Ե-
ա՛ . բնաւ չէ՞ք կարդացեր ՝ թէ [ն]Մանկանց ու

ը Մար . ժ . 35 :
թ Գլ . ի . 21 :
ժ Գլ . ժ[ե] . 28 :
ի Գլ . իզ . 39 , 42 : Մար . ժ[է] . 36 : Ղս . ի[բ] . 42 :
Յօհ . ժ[բ] . 11 :
լ Ղս . ժ[գ] . 50 :
խ Գործ . ժ[գ] . 2 : Հռով . [բ] . 17 : [բ] Կոր . ա . 7 : Եբայ . ա . 9 :
ծ Գլ . ի[ե] . 34 :
կ Մար . ժ . 41 : Ղս . ի[է] . 24 , 25 :
հ ա Պետ . ե . 3 :
ձ Գլ . իդ . 11 : Մար . [թ] . 34 : ժ . 43 :
ղ Գլ . ժ[բ] . 4 :
մ Յօհ . ժ[գ] . 4 :
ն Փիլ . բ . 7 :
շ Ղս . ի[բ] . 27 : Յօհ . ժ[գ] . 14 :
ն Ղս . ծ[դ] . 10 , 11 : Դան . [ե] . 24 , 26 : Յօհ . ժ[ա] . 51 , 52 : ա Տիմ . բ . 6 : Տիտ . [բ] . 14 : ա Պետ . ա . 19 :
ւ Գլ . իզ . 28 : Հռով . ե . 15 , 19 : Երբ . [ե] . 28 :
ա Մար . ժ . 46 : Ղս . ժ[բ] . 35 :
ե Գլ . [ե] . 27 :
—
ա Մար . ժ[ա] . 1 : Ղս . ժ[ե] . 29 :
բ Օբաթ . ժ[գ] . 4 :
գ Նա . կ[բ] . 11 : Օբաթ . [ե] . 9 : Յօհ . ժ[բ] . 15 :
դ Մար . ժ[ա] . 4 :
ե գ Թագ . [ե] . 13 :
զ Տես Դև . իզ . 40 : Յօհ . ժ[բ] . 13 :
է Աղ . ջ[ժ] . 25 :
ը Աղ . ջ[ժ] . 26 : Գլ . իզ . 39 :
թ Մար . ժ[ա] . 15 : Ղս . ժ[ե] . 45 : Յօհ . բ . 13 , 15 :
ժ Գլ . բ . 23 : Ղս . է . 16 : Յօհ . [գ] . 14 : է . 40 : [ե] . 17 :
ի Մար . ժ[ա] . 11 : Ղս . ժ[ե] . 45 : Յօհ . բ . 15 :
լ [բ] Օր . ժ[գ] . 25 :
խ Նա . ծ[գ] . 7 :
ծ Երեմ . է . 11 : Մար . ժ[ա] . 17 : Ղս . ժ[ե] . 46 :
կ Աղ . [ջ] . 2 :

կամ՝նկեր աղայոց բնդունէն գովութիւն կատարե-
ցիր ։
17 Եւ թողուց անոնք՝ քաղաքէն դուրս [ե]Բե-
թանիա եկաւ , ու գիշերը հոն կեցաւ ։
18 [զ]Եւ առտուընց երբոր քաղաքը կը դառնար ,
19 անօթեցաւ ։ Եվ հանդուն վայց թզենի մը
տեսնելով՝ քովը գնաց , և անոր վայց տերև-
ներէն չի գտաւ բան մը բայց եթե տերև ։ ու ըսաւ անոր ։
Ըսկի եւս քեզմէ պտուղ յերկայ յաւիտեան ։
20 և խսկոյն թզենին չորցաւ ։ [է]Եւ աշակերտները
երբոր տեսան , զարմացան ու ըսին , Թէ Ինչպէս
21 թզենին շուտ մը չորցաւ ։ Յիսուս պատասխան
տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց ։ Ամէնքիս կ'ըսեմ
ձեզի ։ [ը]Թէ որ հաւատք ունենաք՝ ու չերկ-
մտիք , չէ թէ միայն այս թզենիին եղածը պի-
տի ընէք , [թ]Հապա նաև՝ թէ որ այս լեռանը ը-
22 սէք՝ Երթ ու ծովը ինկիր , պիտի ըլլայ ։ Եւ
ամէն ինչ որ աղօթքի մէջ հաւատքով կը խնդ-
րէք , պիտի առնէք ։
23 [ժ]Եւ երբոր անիկայ տաճարը եկաւ , քահա-
նայապետները և ժողովրդին ծերերը անոր
մօտեցան՝ երբոր կը սորվեցընէր , ու [ի]ըսին ։
Ո՞ր իշխանութիւնով կ'ընես այս բաները , և
24 ո՞վ տուաւ քեզի այս իշխանութիւնը ։ Պա-
տասխան տուաւ Յիսուս՝ ու ըսաւ անոնց ։ Ես
ալ ձեզի բան մը հարցընեմ՝ , որ եթէ անիկայ
ինծի ըսէք , ես ալ ձեզի պիտի ըսեմ թէ ինչ
25 իշխանութիւնով կ'ընեմ այս բաները ։ Յով-
հաննէսին մկրտութիւնը ուսկից էր ։ երկին-
քէ՞ն թէ մարդոցմէ ։ և անոնք ժէղերնին կը
26 խորհէին՝ ու կ'ըսէին ։ Թէ որ ըսենք՝ Երկին-
քէն , մեզի պիտի ըսէ թէ՝ [ձ]Ապա ինչո՛ւ չհա-
ւատացիք անոր ։ իսկ թէ որ ըսենք՝ Մարդոցմէ ,
ժողովուրդէն կը վախնանք , ընչու որ [ղ]բոլորն
ալ Յովհաննէսը իբրև մարգարէ կ'ընդունին ։
27 Եւ պատասխան տալով Յիսուսին՝ ըսին ։ Չենք
գիտեր ։ և ինքը ըսաւ անոնց ։ Ես ալ ձեզի
չեմ ըսեր թէ ինչ իշխանութիւնով կ'ընեմ այս
բաները ։
28 Բայց ի՞նչպէս կ'երևնայ ձեզի ։ Մէկ մարդ մը
երկու որդի ունէր , ու գնաց առջինին ըսաւ ։
29 Որդեակ՝ դնա այսօր այգիս մէջ գործէ ։ Ե-
նիկայ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ ։ Չեմ
ուզեր երթալ , բայց ետքը զղջացաւ՝ ու գնաց ։
30 Մեկալին ալ գնաց , և անանկ ըսաւ ։ անիկայ
պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ ։ Կ'երթամ՝
31 տէր ։ և չգնաց ։ Ո՞ր սա երկուքին կրը էր

հօրը կամքը կատարեց ։ ըսին անոր՝ Առջինը ։
Յիսուս ըսաւ անոնց ։ Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձե-
զի , որ մաքսաւորները ու պոռնիկները ձեզմէ
առաջ կը մտնեն Աստուծոյ թագաւորութիւնը ։
32 Ընչու որ [ի]Յովհաննէս արդարութեան ճամբա-
յով եկաւ ձեզի , և դուք անոր չհաւատացիք ։
[ա]բայց մաքսաւորները ու պոռնիկները անոր հա-
ւատացին ։ և դուք տեսաք՝ ու ետքը չզղջա-
ցիք անոր հաւատալու ։
33 Ուրիշ առակ մըն ալ լսեցէք ։ Մարդ տանու-
տէր մարդ մը կար՝ [ե]որ այգի մը տնկեց , ու
ցանգով պատեց զանիկայ , և անոր մէջը հնձան
փորեց , ու աշտարակ շինեց ։ և զանիկայ մը-
շակներու յանձնեց , ու [զ]ինքը օտար երկիր մը
34 գնաց ։ Երբոր պտուղն ժամանակը մօտեցաւ ,
իր ծառաները մշակներուն խրկեց , [է]որ անոր
35 պտուղները առնեն ։ [թ]Եւ մշակները անոր ծա-
ռաները բռնեցին , մէկը ծեծեցին՝ միւսը սպան-
36 նեցին՝ մէկ ուրիշը քարկոծեցին ։ [ժ]Դարձեալ ու-
րիշ ծառաներ խրկեց՝ առջիններէն շատ , և ա-
37 նոնց ալ անանկ ըրին ։ Վերջը իր որդին խրկեց
անոնց՝ ըսելով ։ Զո՛ւյն ամէնան իմ որդիէս ։
38 Բայց մշակները երբոր տեսան որդին , իրարու
ըսին ։ [ի]Սա՛ կ'ժառանգը , [ձ]եկէք զանիկայ
սպաննենք , ու անոր ժառանգութեանը տի-
39 րենք ։ [ղ]Եւ առին զանիկայ՝ այգիէն դուրս հա-
40 նեցին , ու սպաննեցին ։ Ուստի երբոր այգիին
տէրը գայ , ի՞նչ պիտի ընէ ան մշակներուն ։
41 [ե]Ըսին իրեն ։ [զ]Ըն չարիքը չարաչար պիտի կոր-
սընցնէ՝ , [է]և այգին պիտի յանձնէ ուրիշ մը-
շակներու , որոնք պտուղները իրենց ժամանա-
42 կին պիտի տան իրեն ։ Ըսաւ անոնց Յիսուս ։
[թ]Կնաւ չէք կարդացեր գրքին մէջ , Ըն քարը որ
շինողները անարգեցին , անիկայ անկիւնին գը-
լուխը եղաւ ։ ասիկայ Տէրոջմէ եղաւ , և զար-
43 մանալի է մեր աչքերուն ։ Ասոր համար կ'ըսեմ
ձեզի , որ [ժ]Աստուծոյ թագաւորութիւնը ձեզմէ
պիտի առնուի , ու անանկ ազգի մը պիտի տը-
44 րուի՝ որ անոր պտուղները բերէ ։ Եւ ով որ
[ի]սա քարիս վրայ իյնայ՝ պիտի կոտրտի , և որու
վրայ որ իյնայ՝ [ձ]պիտի փորէ զանիկայ ։
45 Ու երբոր քահանայապետները՝ և փարիսեցի-
ները անոր առակները լսեցին , իմացան որ իրենց
46 համար կ'ըսէր ։ Եւ կը փնտռէին ըն ինդալ
բռնեն զանիկայ , բայց ժողովրդէն վախցան ։
ընչու որ [ղ]մարգարէի պէս կ'ընդունէին զանի-
կայ ։

ա Մար . ժա . 11 ։ Յօհ . ժա . 18 ։
բ Մար . ժա . 12 ։
գ Մար . ժա . 13 ։
դ Մար . ժա . 20 ։
ե Ղկ . ժէ . 19 ։ Ղա . ժէ . 6 ։
զ Հակ . ա . 6 ։
է Ա Կոր . ժգ . 2 ։
թ Ղկ . է . 7 ։ Մար . ժա . 24 ։ Ղա . ժա . 9 ։ Հակ . ե . 16 ։ ա Յօհ . գ . 22 ։ ե . 14 ։
ժ Մար . ժա . 27 ։ Ղա . ի . 1 ։
ի Նկ . բ . 14 ։ Գոր . գ . 7 ։ է . 27 ։
ձ Գկ . ժգ . 5 ։ Մար . գ . 20 ։ Ղա . ի . 6 ։
ղ Ղա . է . 29 , 50 ։
ճ Ղկ . գ . 1 , ԼԶ ։
ն Ղա . գ . 12 , 13 ։
շ Ամգ . ձ . 9 ։ Նրդ . ը . 11 ։ Նա . ե . 1 ։ Նրեմ . ը . 21 ։ Մար . ժգ . 1 ։ Ղա . ի . 9 ։
ո Գկ . իե . 14 , 15 ։
չ Նրդ . ը . 11 , 12 ։
պ Ը Մն . իգ . 21 ։ Ղկ . 16 ։ Ագեմ . իե . 26 ։ Գկ . ե . 12 ։ իգ . 34 , 37 ։ Գոր . է . 52 ։ ա Ցնոս . ը . 15 ։ Նրդ . ժա . 36 , 37 ։
ս Ամգ . ը . 8 ։ Նրդ . ա . 2 ։
վ Ամգ . ը . 2 ։ Գկ . իզ . 3 ։ իե . 1 ։ Յօհ . ժա . 53 ։ Գոր . գ . 27 ։
տ Գկ . իզ . 50 , ԼԶ ։ Մար . ժգ . 46 , ԼԶ ։ Ղա . իգ . 54 , ԼԶ ։ Յօհ . ժը . 12 , ԼԶ ։ Գոր . ը . 23 ։
ր Տես Ղա . ի . 16 ։
ց Ղա . իա . 24 ։ Նրդ . ը . 2 , 3 ։
ւ Գոր . ժգ . 46 ։ ժե . 7 ։ ժը . 6 ։ իը . 28 ։ Հռով . իե . 3 ։ ժա ։
փ Ամգ . Ա Ժը . 22 ։ Նա . իը . 16 ։ Մար . ժբ . 10 ։ Ղա . ի . 17 ։ Գոր . գ . 11 ։ Նփես . ը . 20 ։ ա Պետ . ը . 6 , 7 ։
ք Գկ . ը . 12 ։
օ Նա . ը . 14 , 15 ։ Ծաբ . ժբ . 3 ։ Ղա . ի . 18 ։ Հռով . իթ . 33 ։ ա Պետ . ը . 8 ։
ֆ Նա . է . 12 ։ Գան . ը . 44 ։
և Հբ 11 ։ Ղա . է . 16 ։ Յօհ . է . 40 ։

ԳԼ. ԻԲ

1 Թագաւորի որդւոյն հարսնիքին առակը։ 9 Հրաւիրեալ-
ներուն երկնից թագաւորութեան հրաւիրելը։ 12 Հարս-
նիքի հանդերձ չունեցողին պատիժը։ 15 Կայսրին տուրք
տալու վրայով։ 25 Մեռելոց յարութիւնը յայտնեցաւ վրայով։ 34 պատաս-
խան կու տայ օրինականին թէ ո՛րն է մեծ ու առաջին
պատուիրանքը։ 41 փարիսեցւոց հարցմունք կ՚ընէ Մե-
սիային վրայով, ու կը պատձէնցընէ զանոնք։

1 Յարձեալ պատասխան տուաւ Յիսուս՝ ու ա-
2 ռակներով ըսաւ անոնց. Երկնից թագա-
ւորութիւնը թագաւոր մարդու մը կը նմանի,
3 որ իր որդւոյն համար հարսնիքը ըրաւ։ Ու իր
ծառաները խրկից՝ որ կանչեն հարսնիքի հրա-
4 իրուածները. և անոնք չուզեցին գալ։ Նորէն
ուրիշ ծառաներ խրկից՝ ու ըսաւ. Ըսէք հրա-
ւիրուածներուն. Ահա իմ ճաշս պատրաստե-
ցի, ցուլերս ու դէր կենդանիներս մոր-
թուած են, և ամէն բան պատրաստ է. Հարս-
5 նիք եկէք։ Ու անոնք անհոգութիւն ընե-
լով գացին, մէկը իր արտը, ու մէկալը իր առ-
6 ուտուրին. Ու ուրիշները անոր ծառաները
7 բռնեցին, նախատեցին ու սպաննեցին։ Թա-
գաւորն ալ բերոր լսեց՝ բարկացաւ, և իր զօր-
քերը խրկից՝ ու ան սպաննողները ոտակիցուց,
8 ու անոնց քաղաքը այրեց։ Ըն ատեն իր ծա-
ռաներուն ըսաւ. Հարսնիքը պատրաստ է՝
9 բայց հրաւիրուածները արժանի չեղան։ Ուստի
գացէք ճամբու գլուխները, և որ որ գտնէ-
10 լու ըլլաք՝ հարսնիքի հրաւիրեցէք։ Ու ան
ծառաները ելան ճամբաներուն վրայ, ու որ
գտան թէ չար և թէ բարի՝ ամէնն ալ ժողվե-
ցին. ու հարսնիքը հարսնեւորներով լեցուեցաւ։
11 Ու թագաւորը երբոր մտաւ հարսնեւորները
տեսնելու, հոն մէկ մարդ մը տեսաւ, որ
12 հարսնիքի հանդերձ հագած չէր. Ու ըսաւ ա-
նոր. Ընկեր՝ ինչո՞ւ համար հոս մտար, առանց
հարսնիքի հանդերձ ունենալու. և անիկայ պա-
13 պանձեցաւ։ Ըն ատեն թագաւորը սպասա-
ւորներուն ըսաւ. Կապեցէք ասոր ոտքերը ու
ձեռքերը, և առէք ու հանեցէք զանիկայ դուր-
սի խաւարը. հոն պիտի ըլլայ լալ՝ ու ակռա-
14 ներ կրճռցընել։ Վասնզի որ կանչուածները շատ
են, ու ընտրուածները քիչ։
15 Ըն ատեն փարիսեցիները գացին խորհուրդ
ըրին, թէ ինչպէս անոր որոգայթի մը գնեն խօս-
16 քով։ Ու իրենց աշակերտները Հերովդեսեան-
ներուն հետ մէկտեղ խրկեցին անոր՝ ու ըսին.
Վարդապետ՝ գիտենք որ ճշմարիտ ես, և ճըշ-
մարտութեամբ Աստուծոյ ճամբան կը սորվեցը-
նես, ու մէկու մը համար հոգդ չէ. քանզի

17 մարդոց երեսպաշտութիւն չես ըներ. Ուստի
մեզի ըսէ, քեզի ի՞նչպէս կ՚երեւնայ. Կայսրին
18 տուրք տալ արժանի է՝ թէ չէ։ Յիսուս գիտ-
նալով անոնց խորամանկութիւնը՝ ըսաւ. Ին-
19 ձէ զիս կը փորձէք՝ կեղծաւորներ. Ցուցու-
ցէք ինծի տուրքին դրամը. և անոնք դահեկան
20 մը բերին իրեն։ Ու ըսաւ անոնց՝ Որո՞ւնն է սա
21 պատկերը ու գիրը։ Ըսին անոր՝ Կայսրին. ան
ատեն ըսաւ անոնց. Ուրեմն տուէք կայսրինն
է՝ կայսրին տուէք, և ան որ Աստուծոյն է՝
22 Աստուծոյ պո՛ւէք։ Երբոր լսեցին՝ զարմացան,
և թողուցին զանիկայ՝ ու գացին։
23 Նոյն օրը անոր քովը եկան սադուկեցինե-
րը, որոնք կ՚ըսեն թէ յարութիւն չկայ, և անոր
24 հարցուցին՝ Ըսելով. Վարդապետ՝ Մովսէս
ըսաւ. Թէ որ մէկը առանց զաւակի մեռնելու
ըլլայ, անոր եղբայրը առնէ անոր կինը, և իր
25 եղբօրը զաւակ հանէ։ Բրդ՝ եօթը եղբայրներ
կային մեր մէջը. և առջինը կնիկ առաւ՝ ու մե-
ռաւ, և զաւակ չունենալուն համար՝ իր կինը
26 ձգեց իր եղբօրը։ Նոյնպէս ալ երկրորդը՝ ու
27 երրորդը՝ մինչև եօթնորդը։ Ամենն ետքը
28 կինն ալ մեռաւ։ Ուրեմն յարութեան առներ
ան եօթներէն որո՞ւն կնիկը պիտի ըլլայ. ինչու-
29 որ ամէնքն ալ զանիկայ ունեցան։ Ու Յի-
սուս պատասխան տալով՝ անոնց ըսաւ. Դուք
մոլորած էք, որ ո՛չ գիրքերը գիտէք՝ և ո՛չ Աս-
30 տուծոյ զօրութիւնը. Վասնզի յարութեան ա-
տեներ ո՛չ կնիկ կ՚առնեն և ո՛չ էրկան կը տրուին.
Հապա երկինքի մէջ Աստուծոյ հրեշտակներուն
31 պէս են։ Բայց մեռելներուն յարութիւն առ-
նելուն համար՝ չէք կարդացիր Աստուծմէ ձեզի
32 ըսուած խօսքը. Ես եմ Աբրահամին Աստուա-
ծը, և Իսահակին Աստուածը, ու Յակոբին
Աստուածը. Աստուած՝ մեռելներուն Աստուա-
33 ծը չէ, հապա կենդանիներուն։ Ու ժողո-
վուրդները լսելով՝ իր զարմանային անոր վար-
դապետութեանը վրայ։
34 Բայց փարիսեցիները երբոր լսեցին թէ ա-
նիկայ պատասխանեցուց սադուկեցիները, մէկտեղ
35 ժողվուեցան։ Ու անոնցմէ մէկը՝ օրինական
մը հարցուց՝ զանիկայ փորձելով, ու ըսաւ.
36 Վարդապետ՝ որ պատուիրանքը մեծ է օրէնքին
37 մէջ։ Ու Յիսուս ըսաւ անոր. Կրու Տէր
Աստուածդ սիրես քու բոլոր սրտովդ և քու
38 բոլոր անձովդ ու քու բոլոր մտքովդ. Ասիկա
39 առաջին ու մեծ պատուիրանքը։ Ու երկրորդը ա-
սոր նման՝ Կրու ընկերդ սիրես քու անձիդ պէս։
40 Ըս երկու պատուիրանքէս կախուած են բոլոր
օրէնքը և մարգարէները։

ա Ղու. ժգ. 16։ Յայտ. ժե. 7, 9։
բ Ռաք. ե. 2։
գ Դան. թ. 26։ Ղու. ժե. 27։
դ ԳԼ. Ժ. 11, 13։ Գործ. ժգ. 46։
ե ԳԼ. ժգ. 38, 47։
զ Ելից. է. 3։ Երեմ. ջ. 2ի։ Ողջ. գ. 10, 12։ Յայտ. գ. 4։ ժդ. 15։ ժե. 8։
է ԳԼ. բ. 12։
ը ԳԼ. ի. 16։
թ Մար. ժբ. 13։ Ղու. ի. 20։
ժ ԳԼ. ժէ. 25։ Հռով. ժգ. 7։
ի Մար. ժբ. 18։ Ղու. ի. 27։
ա Մար. ժբ. 38։
ե Ղու. Ժ. 25։
զ Բ Օր. ե. 5։ Ժ. 12։ Ը. 6։ Ղու. Ժ. 27։
է Ղե. ժե. 18։ ԳԼ. ժե. 19։ Մար. ժբ. 31։ Ղու. Ժ. 27։ Հռով. ժգ. 9։ Գաղ. ե. 14։ Հակ. բ. 8։
ը ԳԼ. է. 12։ ա Տիմ. ա. 5։

41 Եւ երբոր փարիսեցիները ժողովուեցան, Յի-
42 սուս հարցուց անոնց՝ ու ըսաւ. Քրիստոսի
վրայով ի՞նչ կարծիք ունիք. անկէ որո՞ւ որ-
43 դին է: Ըսին իրեն. Դաւիթին: Ըսաւ անոնց
Յիսուս. Հապա ի՞նչպէս Դաւիթ Հոգիով
44 զանիկայ Տէր կը կոչէ՝ ու կ'ըսէ. "Տէրը իմ
Տէրոջս ըսաւ. Նստէ իմ աջ կողմս, մինչև
որ քու թշնամիներդ ոտքերուդ պատուանդան
45 ընեմ: Ուրեմն թէ որ Դաւիթ զանիկայ Տէր կը
կոչէ, ի՞նչպէս անիկայ անոր որդին կ'ըլլայ:
46 Եւ մէկը չէր կրնար անոր խօսք մը պատաս-
խանել. ու ան օրէն հետ մէկը չէր համար-
ձակիր անոր բան մը հարցնելու:

ԳԼ. ԻԳ

1 Քրիստոս խրատ կու տայ Հոգեւորականներուն որ գործոց ու փարիսեցւոց բարի վարդապետութիւնը հետեւին, և չէ թէ անոնց չար օրինակներուն. 5 նոյնպէս ալ իր աշակերտները կը խրատէ որ գոյշ կենան անոնց փառասիրութենէն. 13 ուեղք անգամ վայ կու տայ անոնց կեղծաւորութեանը և կուրութեանը. 34 ու Երուսաղէմի կործանումը կը նախագուշակէ:

1 Ապա Յիսուս խօսեցաւ Հոգեւորականներուն
2 և իր աշակերտներուն՝ ու ըսաւ. "Մովսէսին աթոռը գրիչները և փարիսեցիները նստած
3 են. Ուրեմն ինչ որ ձեզի կ'ըսեն՝ որ պահէք, պահեցէք ու ըրէք, բայց անոնց գործքերուն պէս մի՛ ընէք. ինչու որ կ'ըսեն ու չեն
4 ըներ: Կապեր ծանր և տանելու դժուար բեռներ կը կապեն՝ ու կը դնեն մարդոց ուսերուն վրայ, և իրենց մատովը չեն ուզեր զանոնք շար-
5 ժել: Ան բոլոր գործքերը՝ մարդոց երեւնալու համար կ'ընեն. կը լայնցնեն իրենց գրապանները, ու կ'երկնցնեն իրենց հան-
6 գերձներուն քղանցքները. Ընթրիքներու մէջ առաջին բազմոցները կը սիրեն, և ժողովարաններուն մէջ առաջին աթոռները, ու շուկաներուն մէջ
7 բոլոր ողջոյները, Ան մարդոցմէ Ռաբբի
8 Ռաբբի կոչուիլ: Բայց դուք Ռաբբի մի կոչուիք. ինչու որ ձեր Ուսուցիչը մէկ մըն է, այսինքն Քրիստոս, և դուք ամէնքդ եղբայր էք:
9 Ու երկրի վրայ ոեւէ ձեզի Հայր մի կոչէք. Ինչու որ ձեր Հայրը մէկ մըն է, որ երկինքն
10 է: Ան դուք ուսուցիչներ մի կոչուիք. ինչու որ ձեր Ուսուցիչը մէկ մըն է, այսինքն Քրիստոս:
11 Ան Ձեր մէջէն մեծը ձեր սպասաւորը պիտի
12 ըլլայ: Որ որ իր անձը կը բարձրացնէ, պիտի խոնարհի. և որ որ իր անձը կը խոնարհեցնէ, պիտի բարձրանայ:

13 Բայց վայ ձեզի կեղծաւոր դպիրներ ու փարիսեցիներ՝ որ երկինքից թագաւորութիւնը մարդոց առջեւը կը գոցէք. քանզի դուք չէք մտնար, և մտնողներն ալ չէք թողուր որ մտնեն:
14 Վայ ձեզի կեղծաւոր դպիրներ ու փարիսեցիներ՝ Որ որբևայրուհւոց տուները կ'ուտէք, ու
Ձեզ երկար երեւնալու համար աղօթքը կ'երկնցնէք. անոր համար աւելի դատապարտութիւն
15 պիտի ընդունէք: Վայ ձեզի կեղծաւոր դպիրներ ու փարիսեցիներ՝ որ ծով ու ցամաք կը պտըտիք մէկը Նորահաւատ ընելու. ու երբոր ըլլայ, զանիկայ ձեզմէ երկու անգամ աւելի
16 գեհենի որդի կ'ընէք: Վայ ձեզի Կոյր առաջնորդներ՝ որ կ'ըսէք թէ՝ Որ տաճարին վրայ երդում ընէ, բան մը չէ. բայց որ տաճարին մէջի ոսկիին վրայ երդում ընէ, պար-
17 տաւոր կ'ըլլայ: Ո՛վ յիմարներ ու կոյրեր՝ որը մեծ է, ոսկի՞ն կամ տաճարը, որ կը սրբացնէ
18 ոսկին: Նաեւ թէ՝ Որ սեղանին վրայ երդում ընէ, բան մը չէ, բայց որ սեղանին վրայի պատարագին վրայ երդում ընէ, պարտաւոր
19 կ'ըլլայ: Յիմարներ ու կոյրեր՝ որը մեծ է, պատարագը՝ կամ սեղանը, որ կը սրբացնէ պա-
20 տարագը: Ուստի որ սեղանին վրայ երդում ընէ, երդում կ'ընէ անոր վրայ՝ և անոր վրայի
21 ամէն բաներուն վրայ. Նաեւ որ տաճարին վրայ երդում ընէ, երդում կ'ընէ անոր վրայ՝
22 և անոր մէջ բնակողին վրայ. Նաեւ որ երկինքին վրայ երդում ընէ, երդում կ'ընէ Աստուծոյ աթոռին վրայ՝ և անոր վրան նստո-
23 ղին վրայ: Վայ ձեզի կեղծաւոր դպիրներ ու փարիսեցիներ՝ որ անանուխին ու սամիթին և չամանին տասանորդը կը վճարէք, ու կը ձգէք օրէնքին ծանր ծանր բաները՝ դատաստանը և ողորմութիւնը ու հաւատքը. ասոնք պէտք էր
24 ընել, և անոնք չձգել: Կոյր առաջնորդներ՝ որ
25 մժղուկը կը քամէք, և ուղտը կը կլլէք: Վայ ձեզի կեղծաւոր դպիրներ ու փարիսեցիներ՝ որ Դուրսէն ու վնասին դուրսի կողմը կը մաքրէք, ու ներսէն յափշտակութեամբ և *անի-
26 րաւորութեամբ լեցուն են: Կոյր փարիսեցի՛, առաջ դատարկէ ու վնասին ներսի կողմը մաքրէ,
27 որ անոնց դուրսի կողմն ալ մաքուր ըլլայ: Վայ ձեզի կեղծաւոր դպիրներ ու փարիսեցիներ՝ Որ կը նմանիք ծեփած դերեզմաններու, ո-
րոնք դուրսէն գեղեցիկ կ'երեւնան, և ներսէն մեռելներու ոսկորներով և ամէն կերպ պղծու-
28 թիւնով լեցուն են: Նոյնպէս ալ դուք դուրսէն մարդոց արդար կ'երեւնաք, ու ներսէն կեղ-

ե Առ. ժբ. 35: Ղու. ի. 51:
զ Մաղ. ձգ. 1: Գոր. բ. 34:
է Ղոր. ժե. 25: Ներ. ա. 13: Ժ. 12, 13:
ը Ղու. ժգ. 6:
թ Առ. ժբ. 34: Ղու. ի. 40:

ժ Ածեմ. ը. 4, 8: Մաղ. ը. 7: Առ. ժբ. 38: Ղու. ի. 45:
ի Հովհ. բ. 19, իգ:
ի Ղու. ժա. 46: Գոր. ժե. 10: Գաղ. ե. 13:
ի Գաղ. ե. 1, 2, 5, 16:
ի Ծնոտ. ժե. 38: բ Օր. ե. 8: իբ. 12: Բաամ. գ. 3:
ի Առ. ժբ. 38, 39: Ղու. ժա. 43: ի. 46: գ Հով. 9:
ի Հակ. գ. 1: Տի՛ս բ Կոր. ա. 24: ա Պետ. ե. 3:
ը Մաղ. ա. 6:
ի Գաղ. ե. 13:

ի Հոր. իբ. 29: Բաամ. ժե. 33: իթ. 23: Ղու. ժգ. 11: ժը. 14: Հակ. գ. 6: ա Պետ. ե. 5:
ի Ղու. ժա. 52:
ի Առ. ժբ. 40: Ղու. ի. 47: բ Տիմ. գ. 6: Տիտ. ա. 11:
ի Գաղ. ժե. 14: Հմր 24:
ի Գաղ. ե. 33, 34:
ի Նեհ. ը. 29:
ի Նեհ. իթ. 37:

ի ի Ծնոտ. ը. 13: բ Ա՛ն. գ. 2: Մաղ. իդ. 8: ձ. բ. 14:
ի Գաղ. ե. 34: Ասա. ժա. 4: Գոր. է. 49:
ի Ղու. ժա. 42:
ի ա Ծնոտ. ժե. 22: Հով. գ. 6: Միք. գ. 8: Գաղ. թ. 13: ժբ. 7:
ի Առ. է. 4: Ղու. ժա. 39:
* Ամէն անբարեխառնութիւն
ի Ղու. ժա. 44: Գոր. իգ. 3:

ծառութեամբ և անօրէնութեամբ լեցուն
29 էք ։ Եվ այ ձեզի կեղծաւոր գպիրներ ու փա-
րիսեցիներ՝ որ մարգարէներուն տապանները կը
շինէք , և արդարներուն գերեզմանները կը
30 զարդարէք ։ Ու կ՚ըսէք ։ Թէ որ մեր հայրե-
րուն օրերը ըլլայինք , անոնց հետ մարգարէ-
31 ներուն արեանը մասնակից չէինք ըլլար ։ Ու-
րեմն դուք ձեր վրայ կը վկայէք՝ թէ անոնց զա-
ւակներն էք՝ որ մարգարէները կը սպաննէին ։
32 Ա՛սիկ դուք ալ ձեր հայրերուն չափը լեցու-
33 ցէք ։ Օ՛ձեր՝ իժերու ծնունդներ , ի՞նչպէս
պիտի փախչիք դահնեին դատապարտութենէն ։
34 Ընդ որում՝ ահա ես կը խրկեմ ձեզի մար-
գարէներ և իմաստուններ ու գպիրներ , և ա-
նոնցմէ ոմի՛կ սանդիրէրը պիտի սպաննէք , ու խաչը
հանէք , և մի՛կ քանիները ձեր ժողովարաններուն
մէջը պիտի ծեծէք , ու քաղաքէ քաղաք հա-
35 լածէք ։ Որպէս զի երկրի վրայ թափուած բո-
լոր արդար արիւնը ձեր վրայ գայ , արդար
Աբելին արիւնէն՝ մինչև Բարաքիայի որդւոյն
Զաքարիային արիւնը , որ տաճարին ու սեղա-
36 նին մէջտեղը սպաննեցիք ։ Ճշմարիտ կ՚ըսեմ
ձեզի ։ Այս ամէն բաները պիտի գայ այս ազգիս
վրայ ։
37 Ո՛վ Երուսաղէմ՝ Երուսաղէմ , որ մարգա-
րէները կը սպաննէիր , ու քեզի խրկուածները կը քարկոծէիր , քանի՛ անգամ քոյս տը-
ղաքներդ ժողվել ուզեցի՝ ինչպէս որ հաւը իր
ձագերը թեւերուն տակը կը ժողվէ , և դուք
38 չուզեցիք ։ Ահա ձեր տունը ձեզի աւերակ պիտի
մնայ ։ Ինչու որ ձեզի կ՚ըսեմ , որ ալ ասկէ եւս
պիտի չտեսնէք զիս , մինչև որ ըսէք ։ Օրհ-
նեալ է ան՝ որ Տէրոջը անունովը կու գայ ։

ԳԼՈՒԽ ԻԴ

1 Երիտասարդները կը նախապատրաստուին տաճարին կործանումին ; 3 անկէ առաջ հանդիպելիք մեծ թշուառութիւնները , 29 և իր գա-
լուստեան գալուն նշանները ։ 36 Ան օրը ու ժամը
միայն անձնաւորի բլլալուն համար , 42 կը պատուիրէ որ
արթնութեամբ ան բարի ծառային պէս՝ որ ամէն վայր-
կեան իր տիրոջը գալուն կը սպասէ ։

1 Ու Յիսուս տաճարէն դուրս ելլելով՝ կ՚եր-
թար , ու աշակերտները անոր քովը գացին՝
2 տաճարին շէնքերը իրեն ցուցնելու ։ Ու Յի-
սուս անոնց ըսաւ ։ Չէք տեսներ ասոնք ամէն բա-
նները ։ Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի , պիտի չմնայ հոս
քար քարի վրայ՝ որ չքակուի ։
3 Ու երբոր անիկայ Ձիթենեաց լերան նստեր էր ,
աշակերտները իրեն եկան առանձին՝ ու ըսին ։
Ըսէ՛ մեզի՝ երբ պիտի բլլան ասոնք բաները ։ և
քու գալստեանդ՝ ու աշխարհիս վերջին նշանը
4 ի՞նչ պիտի բլլայ ։ Ու Յիսուս պատասխան
տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց ։ Զգոյշ կեցէք՝ չըլ-
5 լայ որ մէկը ձեզ խաբէ ։ Քանզու որ շատերը
պիտի գան իմ անունովս՝ ու ըսեն , թէ Ես
եմ Քրիստոսը ։ ու շատերը պիտի մոլորցը-
6 նեն ։ Ու պիտի լսէք պատերազմներ՝ ու պա-
տերազմներու լուրեր ։ զգոյշ կեցէք որ չխռո-
վիք ։ Ինչու որ ան ամէն բաները պէտք է որ
7 ըլլան , բայց դեռ վերջը չէ ։ Վասն զի ազգ
ազգի վրայ պիտի ելլէ , ու թագաւորութիւն
թագաւորութեան վրայ , և տեղ տեղ սովեր
ու մահատարած մահեր , և երկրաշարժութիւն-
8 ներ պիտի ըլլան ։ Բայց ասոնք ամէնը՝ ցաւե-
9 րուն սկիզբն են ։ Ընդ առնեն ձեզ նեղութեան
պիտի մատնեն , և ձեզ պիտի սպաննեն՝ ու իմ
անունիս համար ամէն ազգերուն ատելի պիտի
10 ըլլաք ։ Ու ան ատեն շատերը պիտի դա-
թակղին , ու միմեանք պիտի մատնեն , և մի-
11 մեանք պիտի ատեն ։ Ու շատ սուտ մարգարէ-
ներ պիտի ելլեն , ու շատերը պիտի մոլորցը-
12 նեն ։ Ու անօրէնութիւնը շատնալուն համար՝
13 շատերուն սէրը պիտի պաղի ։ Բայց ով որ
մինչև վերջը համբերէ , անիկայ պիտի ապրի ։
14 Ու արքայութեան ասա աւետարանը բոլոր աշ-
խարհի մէջ պիտի քարոզուի՝ բոլոր ազգե-
րուն վկայութիւն ըլլալու , և անկէ ետև վերջը
պիտի գայ ։
15 Ուստի երբոր տեսնէք աւերմունքին պղծ-
ութիւնը՝ որ Դանիէլ մարգարէին ձեռքովը
բսուած է , թէ սուրբ տեղը կը կենայ ։ (ով
16 որ կարդայ՝ թող հասկընայ ։) Ընդ առնեն՝ Հո-
րեաստանի մէջ եղողները՝ լեռները թող փախ-
17 չեն ։ Ու ան որ տանիքին վրայ է՝ թող չիջնէ
18 իր տունէն բան մը առնելու ։ Ու ան որ ար-
տին մէջն է՝ թող ետ չդառնայ իր հանդերձ-
19 ները առնելու ։ Բայց վայ ան օրերը յղի և-
20 ղողներուն ու ծիծ տուողներուն ։ Ու աղօթք
ըրէք՝ որ ձեր փախչիլը ձմեռը չբլլայ , ոչ ալ
21 շաբաթի օրը ։ Վասն զի ան ատեն մեծ
նեղութիւն պիտի բլլայ , որուն նմանը աշխար-
հի սկիզբէն մինչև հիմա եղած չէ , ոչ ալ պի-
22 տի բլլայ ։ Ու թէ որ ան օրերը չկրճտային ,

ե Լու. ժա. 47 ։
զ Գոր. է. 51, 52 ։ ա Գծ. ը. 15 ։
է Ծն. ժե. 16 ։ ա Գծ. ը. 16 ։
ը ԳԼ. գ. 7 ։ ժբ. 34 ։
թ ԳԼ. իա. 34, 35 ։ Լու. ժա. 49 ։
ժ Գոր. ե. 40 ։ է. 57, 58 ։ իբ. 19 ։
ժա ԳԼ. ժ. 17 ։ բ Կոր. ժա. 24, 25 ։
ժբ Հայտ. ժբ. 24 ։
ժգ Ծն. գ. 8 ։ ա Հօվ. գ. 12 ։
ժդ Ա Ներ. իգ. 20, 21 ։
ժե Լու. ժբ. 34 ։
ժզ Ա Ներ. իգ. 21 ։
ժէ Օբ. լբ. 11, 12 ։
ժը Առաք. ժէ. 8 ։ գա. 4 ։
ժթ Առաք. ԺՀ. 26 ։ ԳԼ. իա. 9 ։

ի Առաք. ժգ. 1 ։ Լու. իա. 5 ։
ա Ա Մակ. իժ. 7 ։ Երեմ. իվ. 18 ։ Ա Կո. ժբ. 44 ։
բ Առաք. ժգ. 3 ։
գ ա Գծ. է. 1 ։
դ Երեմ. է. 6 ։ Ազգ. բ. 8, 18 ։ բ Գծ. ը. 3 ։ ա Հօվ. գ. 1 ։
ե Ա Կո. ժգ. 14 ։ իգ. 21, 25 ։ Մրկ. ժգ. 24 ։ Հօվ. է. 43 ։
զ Մրկ. 11 ։
է բ Ա Ներ. ժէ. 6 ։ Ես. ժբ. 2 ։ Ընգ. բ. 22 ։ Օաբ. ժգ. 13 ։
ը ԳԼ. ժ. 17 ։ Առաք. ժգ. 9 ։ Լու. իա. 12 ։ Հօվ. ժէ. 20 ։ ժՀ. 2 ։ Գոր. գ. 2, 3 ։ է. 58 ։ ժբ. 1 ։ ա Պետ. գ. 16 ։ Հայտ. բ. 10, 13 ։
թ ԳԼ. ժա. 6 ։ ժգ. 57 ։ բ Տիմ. ա. 15 ։ գ. 10, 16 ։
ժ ԳԼ. է. 15 ։ Գոր. ի. 29 ։
ժա Ա Տիմ. գ. 1 ։ Մրկ. 5, 24 ։
ժբ ԳԼ. ժ. 22 ։ Առ. ժգ. 13 ։ Երբ. գ. 6, 14 ։ Հայտ. բ. 10 ։
ժգ ԳԼ. գ. 23 ։ իթ. 35 ։
ժդ Հռով. ժ. 18 ։ Կող. ա. 6, 23 ։
ժե Առ. ժգ. 14 ։ Լու. իա. 20 ։
ժզ Գաղ. իթ. 27 ։ ժբ. 11 ։
ժէ Գաղ. իթ. 23, 25 ։
ժը Լու. իգ. 29 ։
ժթ Գաղ. իթ. 26 ։ ժբ. 1 ։ Հովհ. բ. 2 ։

բնաւ մէկ մարմին մը պիտի չապրէր։ Բայց ընա-
բնալներուն համար՝ ան օրերը պիտի քիչնան։
23 Ընն աւուրը թէ որ մէկը ձեղի ըսէ, թէ Ահա
հոս է Քրիստոսը՝ կամ հոն, մի հաւատաք։
24 Վասնզի որ սուտ քրիստոսներ և սուտ մարգարէ-
ներ պիտի ելլեն, ու մեծ նշաններ և հրաշքներ
պիտի ցուցընեն, որ եթէ կարելի էր՝ ընտ-
25 րեալներն ալ մոլորցընեն։ Ահա ձեղի առաջուց
26 ըսի։ Ուստի թէ որ ձեղի ըսեն՝ թէ Ահա ան-
նապատին մէջն է, մի ելլէք. և թէ՝ Ահա ներ-
քին սենեակներուն մէջն է, մի հաւատաք։
27 Վասն զի ինչպէս որ փայլակը արեւելքէն կ'ել-
լէ՝ ու մինչև արեւմուտք կ'երեւայ, անանկ պի-
28 տի ըլլայ Որդւոյ մարդոյ գալուստը։ Որանդեղ
ուր որ մեռած մարմին կայ, հոն պիտի ժողո-
վուին արծիւները։
29 Իսկ յետու մը ան նեղութենան օրերէն ետև՝
արեգակը պիտի խաւարի, ու լուսինը իր լոյսը
պիտի չտայ, և աստղերը երկինքէն պիտի իյ-
նան, ու երկնից զօրութիւնները պիտի շար-
30 ժին։ Եւ ան ատեն Որդւոյ մարդոյ նշանը
պիտի երեւայ երկինքի մէջ, ու ան ատեն
երկրիս բոլոր ազգերը կոծ պիտի ընեն, ու պի-
տի տեսնեն Որդին մարդոյ երկինքի ամպերուն
վրայ եկած՝ զօրութիւնով ու մեծ փառքով։
31 Եւ անիկայ իր հրեշտակները պիտի խրկէ մե-
ծաձայն փողով, ու պիտի ժողվեն իր ընտրեալ-
ները չորս հովերէն՝ երկինքին մէկ ծայրէն մինչև
մեկալ ծայրը։
32 Ինդունեցէք առակ մը սոսմանջէք. որ երբ ա-
նոր ոստերը կը կակուղնան, ու տերեւները կը
33 ցցուին, գիտէք թէ ամառը մօտ է։ Այնպէս
ալ դուք երբոր ասոնք ամէն բաները տեսնէք, գիտ-
34 ցէք որ մօտ է դռներուն քովը։ Ամէնարիւտ
կ'ըսեմ ձեղի, որ ասոնք ամէն բաները չըլլան,
35 որ ան ատենը չանցնի։ Երկինքը ու եր-
կիրը պիտի անցնին, բայց իմ խօսքերս բնաւ
պիտի չանցնին։
36 Ինակ ան օրուան և ան ժամուն համար՝ մէկը
գիտեր, ոչ ալ երկնից հրեշտակները, հապա
37 միայն իմ Հայրս։ Բայց ինչպէս որ Նոյի օրերը
եղան, Որդւոյ մարդոյ գալուստն ալ այնպէս
38 պիտի ըլլայ։ Վասնզի ինչպէս էին ան օրերը
ջրհեղեղէն առաջ, կ'ուտէին կը խմէին՝ կնիկ
կ'առնէին ու երիան կու տային, մինչև ան օրը՝
39 որ Նոյ տապանը մտաւ, Եւ չգիտցան՝ մինչև

15։ Ամով. ե. 20։ ը. 9։ Ամո. ժգ. 24։ Ղու. իա. 25։ Գոր. ի. 20։ Հայտ. ա. 12։
ա Դան. է. 13։
ե Օաբ. ժբ. 12։
զ Ամ. ժգ. 27։ Ամո. ժգ. 26։ Հայտ. ա. 7։
է Ամ. ժգ. 41։ ա Կոր. ժե. 52։ ա Թես. գ. 15։
ը Ղու. իա. 29։
թ Հայկ. ե. 9։
ժ Ամ. ժգ. 28։ իգ. 36։ Ամո. ժգ. 30։ Ղու. իա. 32։
ժա Ամ. ճբ. 26։ Նա. ծ. 6։ Երեմ. լ. 85, 86։ Ամ.
ոչ. 3։ ժգ. 15։
ի Ամ. իե. 13։ ա Թես. ե. 6։
ժա Ղու. ժբ. 42։ Գոր. ի. 28։ ա Կոր. գ. 2։ Երբ. գ. 5։
ժբ Հայտ. ժգ. 15։
ժգ Ամ. իե. 21, 23։ Ղու. իգ. 29։
ժդ Ամ. ը. 12։ իե. 30։

ժե Լուկ. ե. 29, 30։ Հայտ. ժբ. 7։ իա. 2, 9։
ժզ Ամ. ժգ. 47։ իգ. 10։
ժէ ա Թես. ե. 6։
ժը Ամ. իգ. 31։ ա Թես. գ. 16։

որ ջրհեղեղը եկաւ, ու ամէնը վերցուց. Որդւոյ
40 մարդոյ գալուստն ալ այնպէս պիտի ըլլայ։ Ընն
աւուրը երկու հոգի արտի մը մէջ ըլլան,
41 մէկը պիտի առնուի՝ ու մեկալը ձգուի. Եր-
որ երկու հնիկ մէկ աղօրիքի մէջ աղալու վրայ
դառնուին, մէկը պիտի առնուի՝ ու մեկալը ձգ-
ուի։
42 Արթուն կեցէք. ինչու որ չէք գի-
43 տեր թէ ո՛ր ժամուն ձեր Տէրը կու գայ։ Բայց
ասիկա գիտցէք, որ եթէ տանուտէրը գիտնար՝ թէ
գիշերապահ ո՛ր պահուն գողը կու գայ, արթուն
կը կենար, և թող չէր տար որ իր տունը ծա-
44 կեն։ Ընոր համար դուք ալ պատրաստ կեցէք,
քանզի Որդին մարդոյ կու գայ անանկ ժամու
45 մէջ՝ որ դուք չէք կարծեր։ Ուստի ո՞վ է ան
հաւատարիմ ու խմաստուն ծառան՝ որն որ իր
տէրը իր ծառաներուն վրայ դրաւ, որ ատենին
46 անոնց կերակուր տայ։ Երանի է ան ծառա-
յին, որն որ իր տէրը եկած ատենը՝ անանկ ը-
47 նած պիտի գտնէ։ Ամէնարիւտ կ'ըսեմ ձեղի,
որ իր բոլոր ունեցածին վրայ պիտի կեցընէ զա-
48 նիկայ։ Բայց եթէ որ ան չար ծառան իր սրտին
49 մէջը ըսէ. Իմ տէրս իր գալը կ'ուշացընէ. Եւ
սկսի իր ծառայակիցները ծեծել, ու գինովնե-
50 րուն հետ ուտել ու խմել, Ընն ծառային տէրը
պիտի գայ անոնկ մէկ օր մը՝ որ չսպասեր, և
51 անոնկ մէկ ժամ մը՝ որ չգիտեր. Եւ զանիկայ
մէջտեղէն պիտի կտրէ, ու անոր բաժինը կեղ-
ծաւորներուն հետ պիտի դնէ. Հոն պիտի ըլլայ
լալ՝ ու ակռաներ կրճտցընել։

ԻԵ

1 Տասը կուսանաց առակը, 14 ու տապանդներուն առակը։
31 Վերջին դատաստանին սարսափելիութիւնը։

1 Ընն ատենը երկինքի թագաւորութիւնը պիտի
նմանի տասը կոյսերու, որոնք իրենց լապ-
տերները առնելով՝ փեսան դիմաւորելու ելան։
2 Որոնցմէ հինգը խմաստուն էին, և հինգը յի-
3 մար, Որ յիմարները առին իրենց լապտերները,
4 ու հետերնին ձէթ չառին. Բայց խմաստուններն
իրենց լապտերներուն հետ ամանիներով ձէթ ալ
5 առին։ Եւ փեսան որ ուշացաւ, ամէնն ալ
6 թմրցան ու քնացան։ Եւ կէս գիշերին ձայն
մը եղաւ. Ահա փեսան կու գայ՝ զանիկայ դի-
7 մաւորելու ելէք։ Ընն ատենը բոլոր կոյսերը ե-

ե Ղու. ժբ. 31։
զ Ղու. իա. 33։ Երբ. ա. 11։
է Ամո. ժգ. 32։ Գոր. ա. 7։ ա Թես. ե. 2։ բ Պետ. գ. 10։
* Ոմանք հրեշտակները, և ո՛չ Որդին,
ը Օաբ. ժբ. 7։
թ Ծն. գ. 3, 4, 5։ է. 5։ Ղու. ժէ. 26։ ա Պետ. գ. 20։
ժ Ղու. ժէ. 34, ևն։
ժա Ղու. իե. 13։ Ամո. ժգ. 33, ևն։ Ղու. իա. 36։
ժբ Ղու. ժբ. 39։ ա Թես. ե. 2։ բ Պետ. գ. 10։ Հայտ.

8 լան ։ ու [ե]իրենց լապտերները չհանկցին ։ Նե-
յիմարները ըսին իմաստուններուն ։ տուէք մեզի
ձեր եղէն ։ ինչու որ մեր լապտերները մարելու
9 վրայ են ։ Պատասխան տուին իմաստունները՝ ու
ըսին ։ Զըլլայ որ մեզի ու ձեզի չբաւականանայ ։
այլ յաւէտ ծախողներուն գացէք՝ և գնեցէք
10 ձեզի համար ։ Երբոր անոնք գային գնելու՝ փե-
սան եկաւ ։ ու պատրաստ եղողները անոր հետ
11 հարսնիքը մտան ։ և դուռը գոցուեցաւ ։ Նաքը
մէկալ կոյսերը եկան՝ ու ըսին ։ [ի]Տէր Տէր՝ բաց
12 մեզի ։ Բայց անիկայ պատասխան տուաւ՝ ու
ըսաւ ։ Ա՛մէնիրաւ կ՚ըսեմ ձեզի՝ թէ [ը]չես ձեզ
13 ճանչնար ։ [ը]Արթուն կենցէք ։ ինչու որ ո՛չ օրը գիտէք ։ և ո՛չ *ժամը ։
14 Վասնզի [բ]ինչպէս օտար երկիր գացող մարդ
մը՝ կանչեց իր ծառաները ։ և իր ունեցածը ա-
15 նոնց յանձնեց ։ Մէկուն տուաւ հինգ տաղանդ ։
ու մէկուն՝ երկուք ։ և մէկուն՝ մէկ ։ ամէն մէ-
կուն իր կարողութեանը չափ ։ ու անմիջապէս
16 ճամբայ ելաւ ։ Նէ ան որ հինգ տաղանդը ա-
ռած էր ։ գնաց անոնցմով գործ տեսաւ ։ և
17 ուրիշ հինգ տաղանդ շահեցաւ ։ [գ]Միանապէս
ան որ երկուքը առած էր ։ ուրիշ երկուք ալ
18 շահեցաւ ։ Իսկ ան որ մէկը առած էր ։ գնաց
գետինը փորեց ։ ու իր տիրոջը ստակը պահեց ։
19 Ետ ժամանակ եւս ան ծառաներուն տէրը
20 եկաւ ։ և անոնց [դ]հաշիւ ուզեց ։ Նէ հինգ
տաղանդը առնողը եկաւ՝ ուրիշ հինգ տաղանդ
ալ բերաւ ։ ու ըսաւ ։ Տէր՝ հինգ տաղանդ
յանձնեցիր ինծի ։ ահա ուրիշ հինգ տաղանդ
21 ալ անոնց վրայ շահեցայ ։ [ե]Սաւ անոր իր Տէրը ։
Ըաղին՝ բարի ու հաւատարիմ ծառայ ։ դուն
որ քիչ բանին մէջ հաւատարիմ եղար ։ [զ]քեզ
շատ բաներու վրայ պիտի կեցընեմ ։ մտիր [է]քու
22 տիրոջդ ուրախութեանը մէջ ։ Երկու տաղանդը
առնողն ալ եկաւ՝ ու ըսաւ ։ Տէր՝ երկու տա-
ղանդ յանձնեցիր ինծի ։ ահա ուրիշ երկու տա-
23 ղանդ ալ անոնց վրայ շահեցայ ։ Ըսաւ անոր իր
տէրը ։ [ը]Ըաղին՝ բարի ու հաւատարիմ ծառայ ։
դուն որ քիչ բանին մէջ հաւատարիմ եղար ։
քեզ շատ բաներու վրայ պիտի կեցընեմ ։ մտիր
24 քու տիրոջդ ուրախութեանը մէջ ։ Մէկ տա-
ղանդը առնողն ալ եկաւ՝ ու ըսաւ ։ Տէր՝ դի-
տէի որ դուն խիստ մարդ մըն ես ։ հնձելու տեղ
չսերմանած տեղէդ կը ժողո-
25 վես ։ Ուստի վախնալով ։ գացի քու տաղանդդ
գետինն տակը պահեցի ։ ահա քուկդ
26 քեզի ։ Պատասխան տուաւ անոր տէրը՝ ու ըսաւ
անոր ։ Ձար և ծոյլ ծառայ՝ դիտէիր որ չսեր-
մանած տեղէս կը հնձեմ ։ ու չցանած տեղէս կը
27 ժողվեմ ։ Արդեմն պէտք էր քեզի որ իմ ստակս
սեղանաւորներուն տայիր ։ որ ես եկած առնէս
28 շահովը առնէի իմս ։ Երդ՝ առէք անկէ տա-
ղանդը ։ ու տասը տաղանդ ունեցողին տուէք ։
29 [ի]Ինչու որ ամէն ունեցողին պիտի տրուի ։ ու
պիտի աւելնայ ։ և չունեցողին ունեցածն ալ
30 անկէ պիտի առնուի ։ Նէ ատ անպիտան ծա-
ռան [ը]դուրսի խաւարը հանեցէք ։ հոն պիտի
լլլայ լալ՝ ու ակռաները կճդռընել ։
31 Ըե [ե]երբոր Որդին մարդոյ իր փառքովը գայ ։
և բոլոր [բ]սուրբ հրեշտակները իր հետը ։ ան ա-
32 տոռը իր փառաց աթոռը պիտի նստի ։ Նէ հա-
նոր առջևը պիտի ժողովուին բոլոր ազգերը ։ ու
[ջ]զանոնք իրարմէ պիտի զատէ ։ ինչպէս որ հո-
33 վիւ մը ոչխարները այծերէն կը զատէ ։ Նէ ո՛չ-
խարները իր աջ կողմը պիտի կայնեցընէ ։ ու
այծերը՝ ձախ կողմը ։
34 Ըէն ատենը թագաւորը իր աջ կողմը եղող-
ներուն պիտի ըսէ ։ Նկէք իմ Հօրս օրհնած-
ները ։ [մ]աշխարհի սկիզբէն ձեզի համար պատ-
րաստուած թագաւորութիւնը [ժ]ժառանգեցէք ։
35 [ի]Ինչու որ անօթեցայ ։ և ինծի ուտելիք տուէք ։
ծարաւեցայ ։ ու ինծի խմցուցիք ։ Հօտարական
36 էի ։ և զիս ներս առիք ։ [ա]Մերկ էի ։ և զիս
հագուեցուցիք ։ հիւանդ էի ։ ու ինծի մտիկ ե-
37 կաք ։ Նրանտի մէջ էի ։ և ինծի եկաք ։ Ետ ա-
տենը արդարները անոր պատասխան պիտի տան՝
ու ըսեն ։ Տէր՝ երբ քեզ անօթեցած տեսանք՝
ու կերակրեցինք ։ կամ ծարաւած՝ ու խմցու-
38 ցինք ։ Եր երբ քեզ օտարական տեսանք՝ և ներս
39 առինք ։ կամ մերկ՝ ու հագուեցուցինք ։ Եր երբ
քեզ հիւանդ կամ բանտի մէջ տեսանք ։ ու
40 քեզի եկանք ։ Նէ թագաւորը պատասխան տա-
լով՝ պիտի ըսէ անոնց ։ Ա՛մէնիրաւ կ՚ըսեմ ձե-
զի ։ [գ]Որովհետև ասոնց իմ եղբայրներուս պիտի
պզտիկներէն մէկուն ըրիք ։ ինծի ըրիք ։
41 Ըէն ատենը ձախ կողմը եղողներուն ալ պիտի
ըսէ ։ [է]Մէկզի գացէք ինծմէ անիծեալներ՝ յա-
ւիտենական կրակին մէջը ։ որ պատրաստուած
42 է [բ]Սատանային՝ ու իր հրեշտակներուն ։ Ետ-
ջու որ անօթեցայ ։ և ինծի ուտելիք չտուիք ։
43 ծարաւեցայ ։ ու ինծի չխմցուցիք ։ Օտարա-

[ե] Գլ. ժբ. 35։
[զ] Գլ. ժբ. 25։
[է] Գլ. է. 21, 22, 23։
[ը] Սաղ. է. 5։ Ելն. ա. 13։ Հօվ. խ. 31։
[թ] Գլ. խդ. 42, 44։ Մար. ժգ. 33, 35։ Գլ. իա. 36։ ա Կոր. ժգ. 13։ ա Թես. ե. 6։ ա Պետ. ե. 8։ Հայտ. ժգ. 15։
* Յունե. ժամը, որուն մէջ Որդին մարդոյ կու գայ։
[ժ] Գլ. ժբ. 12։ Գլ. իա. 33։
[ի] Հռով. ժբ. 6։ ա Կոր. ժբ. 7, 11, 29։ Եփես. դ. 11։
[լ] Գլ. խդ. 47։ Հմր. 34, 46։ Գլ. ժբ. 44։ խբ. 29, 30։
[խ] Երբ. ժբ. 2։ [բ] Տիմ. բ. 12։ ա Պետ. ա. 8։
[ծ] Հմր. 21։
[կ] Գլ. ժգ. 12։ Մար. գ. 25։ Գլ. ը. 18։ ժբ. 26։ Հօվ. ժե. 2։
[հ] Գլ. բ. 12։ խգ. 51։
[ղ] Օբա. ժդ. 5։ Գլ. ժգ. 27։ Գլ. ժգ. 28։ Մար. ը. 38։ Գործ. ա. 11։ ա Թես. դ. 15։ [բ] Թես. ա. 7։ Հուդ. 14։ Հայտ. ա. 7։
[+] Ի՛մաստ [ը]ասելն սուրբ [բ]ոգին։
[պ] Հռով. ժգ. 10։ [բ] Կոր. ե. 10։ Հայտ. ի. 12։
[ֆ] Նզեկ. ի. 38։ Լգ. 17, 20։ Գլ. ժգ. 49։
[ր] Գլ. ի. 23։ Մար. ժ. 40։ ա Կոր. բ. 9։ Երբ. ժա. 16։
[ց] Հռով. ը. 17։ ա Պետ. ա. 4, 9։ գ. 9։ Հայտ. իա. 7։
[ւ] Ելն. ժբ. 7։ Նզեկ. ժբ. 7։ Հակ. ա. 27։
[ւ] Երբ. ժբ. 2։ գ Յօհ. 5։ " Հակ. բ. 15, 16։
[ւ] [բ] Տիմ. ա. 16։
[ռ] Նահ. ժգ. 31։ ժբ. 17։ Գլ. ժ. 42։ Մար. թ. 40։ Երբ. ղ. 10։
[ր] Նաղ. ղ. 8։ Գլ. է. 23։ Գլ. ա. 27։
[ս] Գլ. ժգ. 40, 42։
[վ] [բ] Պետ. բ. 4։ Յուդ. 6։

կան էի, և զնս ներս չառիք. մերկ էի, և զնս
չհագուեցուցիք. հիւանդ ու բանտի մէջ էի,
44 և ինձի տես չեկաք: Ընտաւնը անոնք ալ պա-
տասխան պիտի տան՝ ու ըսեն. Տէր՝ ե՞րբ տե-
սանք քեզ անօթեցած կամ ծարաւած՝ կամ օ-
տարական՝ կամ մերկ՝ կամ հիւանդ՝ կամ բան-
տի մէջ, ու քեզի սպասաւորութիւն չբրինք:
45 Ընտաւնը պատասխան պիտի տայ անոնց՝ ու ը-
սէ. Ա՛մէնիմ կ'ըսեմ ձեզի. Որովհետև ա-
սոնց պիտա պզտիկներէն մէկուն չբրիք, ինձի ալ
չբրիք:
46 Եւ սոնք պիտի երթան յաւիտենական
տանջանքը, իսկ արդարները՝ յաւիտենական
կեանքը:

ԻԼ. ԻԲ.

1 Յուդասներքը խորհուրդ կ'ընեն Յիսուսի դէմ: 6 Անոկ մը
եղով կ'օծէ անոր գլուխը: 14 Յուդա կը մատնէ Յիսու-
սոս: 17 Յիսուս կ'ուտէ զատիկը. 26 կը սահմանէ իր
սուրբ ընթրիքը. 36 աղօթք կ'ընէ պարտէզին մէջ. 47 և
մէկ համբուրով մը մատնուած՝ 57 կայիափայի առջեւն
կը տարուի: 69 Պետրոս կ'ուրանայ զՅիսուս:

1 Ու երբոր Յիսուս լմընցուց սա բոլոր խօսքե-
2 րը, ըսաւ իր աշակերտներուն. Գիտէք որ
երկու օրէն նոր զատիկ կ'ըլլայ, և Որդին մար-
դոյ կը մատնուի խաչը հլնլու:
3 Ընտաւնը քահանայապետները՝ ու դպիր-
ները՝ և ժողովուրդին ծերերը ժողվուեցան քա-
հանայապետին սրահը, որուն անունը Կայիա-
4 փա էր. Ու խորհուրդ ըրին՝ որ նենգութեամբ
5 բռնեն Յիսուսը՝ ու մեռցընեն: Բայց կ'ըսէին,
թէ Ո՛չ սա տօնին մէջ, որ ժողովուրդին մէջ
խռովութիւն չըլլայ:
6 Ու երբոր Յիսուս Բեթանիա էր բորոտ
7 Սիմոնին տունը, Անոկ մը կնկա անոր՝ որ ու-
նէր ծանրագին եղի շիշ մը. և թափեց անոր
գլխուն վրայ՝ երբոր անիկայ սեղան նստած էր:
8 Եւ անոր աշակերտները տեսնելով, դժուարա-
ցան՝ ու ըսին. Ինչո՞ւ սա կորուստը ըլլայ.
9 Վանդի սա եղը կրնար սուղ գնով ծախուիլ,
10 ու աղքատներուն տրուիլ: Ու Յիսուս խնա-
նալով՝ ըսաւ անոնց. Ինչո՞ւ անհանգիստ կ'ը-
նէք կնիկը. քանզի առիկայ բարի գործ մը
11 գործեց ինձի: Վասնզու որ աղքատները ամէն
առեն ձեր հետը ունիք, բայց զնս ամէն ա-
12 տեն չունիք: Վասն զի առիկայ որ սա եղը
իմ մարմինիս վրայ թափեց, իմ թաղմանս հա-
13 մար ըրաւ: Ա՛մէնիմ կ'ըսեմ ձեզի, թէ քա-

ա Ածակ. ժգ. 31: ժէ. 5:
Օաք. իբ. 8: Գոր. իե. 5:
բ Դան. ժբ. 2: Հօս. Ե. 29:
Հռով. ը. 7, ԼԸ:

—

գ Մար. ժգ. 1: Ղու. իբ. 1:
Հօս. ժգ. 1:
դ Մաղ. ը. 2: Հօս. ժա. 47:
Գոր. ե. 25, ԼԸ:
ե Մար. ժգ. 3: Հօս. ժա.
1, 2: ժէ. 3:
զ ԳԼ. իա. 17:
է Հօս. ժբ. 4:
ը Օր. ժէ. 11: Հօս. ժբ.
8:
թ Տես գԼ. ժը. 20: իբ. 20:
Հօս. ժգ. 33: ժէ. 19:
ժղ. 5, 28: ժէ. 11:
ժ Մար. ժգ. 10: Ղու. իբ.
3: Հօս. ժգ. 2, 30:
ի ԳԼ. ժ. 4:
լ Օաք. ժա. 12: ԳԼ. իէ. 3:
* Ասմ խոստացան
խ Ածբ. ժը. 6, 18: Մար. ժգ.
12: Ղու. իբ. 7:
ծ Մար. ժգ. 17—21: Ղու.
իբ. 14: Հօս. ժգ. 21:
կ Մաղ. խա. 9: Ղու. իբ.
21: Հօս. ժգ. 18:
հ Մաղ. իբ: Նա. ծգ: Գան.
թ. 26: Մար. թ. 11:
Ղու. իգ. 25, 26, 46: Գոր.
ժէ. 2, 3: իղ. 22, 23: ա
Կոր. ժէ. 3:
ձ Հօս. ժէ. 12:
ղ Մար. ժգ. 22: Ղու. իբ.
19:
ճ ա Կոր. ժա. 23, 24, 25:
ղ ա Կոր. ժ. 16:
ռ Մար. ժգ. 23:
ս Տես Ածբ. իգ. 8: Ղև. ժէ.
11:
վ Երեմ. լա. 31:
տ ԳԼ. ի. 28: Հռով. Ե. 15:
Երբ. թ. 22:
ր Մար. ժգ. 25: Ղու. իբ. 18:
ց Գոր. ժ. 41:
ւ Մար. ժգ. 26:

ղէ ամէն տեղ որ աս աւետարանս
քարոզուի, ատոր ըրածն ալ պիտի խօսուի իր-
բեն յիշատակ ըլլալու համար:
14 Ընտաւնը տասներկուքէնն մէկը՝ որ Յու-
դա Իսկարիովացի կ'ըսուէր, գնաց քահանա-
15 յապետներուն՝ ու ըսաւ. Ի՞նչ կ'ուզէք ին-
ձի տալ, ու ես ձեզի մատնեմ զանիկայ. և ա-
նոնք երեսուն արծաթ կշռեցին անոր:
16 Ու անկէ ետև պատեհութիւն մը կը փնտռէր,
որ զանիկայ մատնէ ամբոխ:
17 Ու բաղարջակերաց առջի օրը աշակերտնե-
րը Յիսուսին եկան՝ ու ատոր ըսին. Ո՞ւր կ'ու-
զես որ քեզի պատրաստենք՝ զատիկը ուտելու
18 համար: Ու անիկայ ըսաւ. Գացէք քաղաքը
այս ինչ մարդուն՝ ու ըսէք անոր. Վարպա-
պետը կ'ըսէ. Ժամանակս մօտ է, աշակերտա-
ներուս հետ քու քովդ պիտի ընեմ
19 զատիկը: Աշակերտներն ալ ըրին՝ ինչպէս որ
Յիսուս իրենց հրաման ըրաւ, ու պատրաստե-
ցին զատիկը:
20 Ու երբոր իրիկուն եղաւ տասներկուքէնն
21 հետ սեղան նստաւ: Ու քանի որ կ'ուտէին՝
ըսաւ. Ա՛մէնիմ կ'ըսեմ ձեզի, որ ձեզմէ մէ-
22 կը զնս պիտի մատնէ: Ու շատ տրտմեցան,
և անոնցմէ ամէն մէկը սկսաւ ըսել անոր. Տէր՝
23 միթէ ե՞ս եմ: Ընտիկայ պատասխան տուաւ՝ ու
ըսաւ. Ան որ իմ հետս իր ձեռքը պնակը
24 խօթեց, նոյնը պիտի մատնէ զնս: Որպէս
Որդին մարդոյ կ'երթայ՝ ինչպէս որ գրուած է
իրեն համար. բայց ո՛վայ ան մարդուն՝ որուն
ձեռքովը Որդին մարդոյ կը մատնուի. աղէկ
25 էր ան մարդուն, որ ծնած չըլլար: Պատաս-
խան տուաւ Յուդան՝ որ անիկայ պիտի մատ-
նէր՝ ու ըսաւ. Վարպապետ՝ միթէ ե՞ս եմ.
ըսաւ անոր. Դուն ըսիր:
26 Ու քանի որ անոնք կ'ուտէին, Յիսուս
հաց առաւ՝ օրհնեց ու կտրեց, և տուաւ աշա-
կերտներուն՝ ու ըսաւ. Ընէք կերէք, Սա է
27 իմ մարմինս: Ու գաւաթը առաւ՝ գոհացաւ,
ու տուաւ անոնց՝ և ըսաւ. Ըմպեցէք ալ ամէ-
28 ջիդ ասկէ. Քանզու որ ասիկայ է իմ արիւնս
Նոր ուխտի, որ շատերու համար կը թափուի
29 մեղաց թողութեան համար: Բայց կ'ըսեմ
ձեզի. Ըսկէ ետև որթին բերքէն չեմ պիտի
խմեմ մինչև այն օրը՝ երբոր ձեր հետը անիկայ
նոր խմեմ իմ Հօրս թագաւորութեանը մէջ:
30 Ու օրհնութիւն մը երգելէն ետև՝ Ձիթե-
31 նեաց լեռը ելան: Ընտաւնը Յիսուս ըսաւ ա-

նոյնպէս։ 31Ասուք ամէնքդ ասոնց դիշեր Հիմ վրայնիս պիտի գայթակղիք. ինչու որ գրուած է թէ՝ Հովիւը պիտի զարնեմ, ու հօտին ոչխարները 32 պիտի ցրուին։ Բայց յարութիւն առնելէս ետք՝ ձեզմէ առաջ Գալիլեա պիտի երթամ։ 33Պատասխան տուաւ Պետրոս՝ ու ըսաւ անոր. Թէպէտ ամէնքն ալ քու վրայնիդ գայթակղին, 34 բայց ես բնաւ պիտի չգայթակղիմ։ Ըսաւ անոր Յիսուս. Ճշմարիտ կ՚ըսեմ քեզի. Ա՛ս գիշերը գոռ հաւը չհաստած՝ երեք անգամ պիս 35 պիտի ուրանաս։ Ըսաւ անոր Պետրոս. Թէև քեզի հետ մեռնելու ալ ըլլամ՝ բնաւ քեզ պիտի չուրանամ։ Նոյնպէս կ՚ըսէին նաև ամէն աշակերտները։

36 Յետոյ Յիսուս անոնց հետ տեղ մը եկաւ, որուն անունը Գեթսեմանի էր, ու ըսաւ աշակերտներուն. Նստեցէք՝ մինչև 37 որ ես երթամ հոն աղօթք ընեմ։ Եւ իր հետը առնելով Պետրոսը ու Զեբեդեոսին երկու 38 որդիները, սկսաւ տրտմիլ և վշտանալ։ Յետոյ ըսաւ անոնց. Իմ անձս մեռնելու չափ տրտում է. հոս կեցէք, և ինծի հետ արթնցուն 39 մնացէք։ Ու քիչ մը առաջ երթալով՝ իր երեսին վրայ ինկաւ, և աղօթք ըրաւ՝ ըսելով. Ով Հայր իմ՝ թէ որ կարելի է, թող այս գաւաթը ինձմէ անցնի. բայց ըլլի թէ ինչպէս որ ես կ՚ուզեմ, հապա ինչպէս որ դուն կ՚ուզես։ 40 Եւ եկաւ աշակերտներուն՝ ու զանոնք քնացած գտաւ, և ըսաւ Պետրոսին. Այդպէս մէկ ժամ մըն ալ չկրցաք ինծի հետ արթնցուն կենալ։ 41 Արթնցուն կեցէք՝ և աղօթք ըրէք, որ փորձութեան մէջ չմտնէք. հոգին յօժար է, բայց 42 մարմինը տկար։ Դարձեալ երկրորդ անգամ գնաց աղօթք ըրաւ՝ ըսելով. Ով Հայր իմ՝ եթէ անկարելի է որ այս գաւաթը ինձմէ անցնի՝ առանց անոնք խմելուս, թող քու կամքդ 43 ըլլայ։ Եւ եկաւ զանոնք նորէն քնացած գտաւ. 44 որովհետև աչքերնին ծանրացած էր։ Եւ թողուց անոնք, ու նորէն գնաց երրորդ անգամ 45 աղօթք ըրաւ՝ նոյն խօսքը ըսելով։ Ետքը աշակերտներուն՝ ու ըսաւ անոնց. Ասկէ ետև քնացէք՝ ու հանգչեցէք. ահա ժամը հասաւ, և Որդին մարդոյ մեղաւորներուն ձեռքը 46 կը մատնուի։ Ելէք՝ երթանք, ահա մօտեցաւ անիկա՝ որ զիս պիտի մատնէ։

47 Եւ դեռ անիկա որ կը խօսէր, ահա Յուդան՝ տասներկուքէն մէկը եկաւ. և իր հետը շատ բազմութիւն սուրերով ու բիլիրով՝ քահանայապետներէն և ժողովուրդին ծերերէն։ 48 Եւ զանիկա մատնողը անոնց նշան մը տուեր էր՝ ըսելով. Որ ես համբուրեմ՝ ան է, 49 բռնեցէք անիկա։ Եւ շուտ մը Յիսուսին մօտենալով՝ ըսաւ. Ողջո՛յն քեզ՝ վարդապետ. 50 ու համբուրեց զանիկա։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր. Բարե՛կամ՝ ինչո՞ւ համար եկար դուն. ան ատենը մօտեցան՝ ձեռք զարկին Յիսուսին՝ ու 51 բռնեցին զանիկա։ Եւ ահա Յիսուսի հետ եղողներուն մէկը ձեռքը երկնցուց, և իր սուրը հանելով՝ զարկաւ քահանայապետին ծառա 52 յին, և անոր ականջը մէկդի հանեց։ Ընծաները Յիսուս ըսաւ անոր. Սուրդ իր տեղը դարձո՛ւր. ինչու որ ամէն սուր առնողները սրով պիտի 53 կորսուին։ Կը կարծե՞ս թէ չեմ կրնար Հիմա իմ Հօրս աղաչել, և ինծի համար երեք հազարէ աւելի հրեշտակներու 54 դունդին չտալ։ Բայց ի՞նչպէս պիտի կատարուին գիրքերը, թէ պէտք է այսպէս ըլլալ։

55 Ընծաները Յիսուս ըսաւ ան բազմութիւններ. Իբր թէ աւազակի՞ վրայ ելլած՝ սուրերով ու բիլիրով զիս բռնելու. ամէն օր տաճարին մէջ ձեզի հետ կը նստէի՝ ու կը սորվեցընէի, և զիս 56 չբռնեցիք։ Բայց այս ամէն բաները եղաւ՝ որ կատարուին մարգարէից գիրքերը։ Ընծաները բոլոր աշակերտները թողուցին անիկա՝ ու փախան։

57 Եւ անոնք բռնեցին Յիսուսը՝ Կայիափա քահանայապետին տարին, ուր որ դպիրները ու 58 ծերերը ժողովեր էին։ Եւ Պետրոս հետևանց անոր հեռէն գնաց՝ մինչև քահանայապետին դատիճը, ու ներս մտաւ պահապաններուն հետ 59 նստաւ, որ վերջը տեսնէ։ Իսկ քահանայապետները ու ծերերը և բոլոր ժողովքը Յիսուսի դէմ սուտ վկայութիւն մը կը փնտռէին, որ 60 անիկա մեռցընեն. Ու չգտան. թէև շատ սուտ վկաներ ալ եկան, բայց չգտան. հետը վերջը 61 սուտ վկայ եկան, Ու ըսին, թէ Այսիկա ըսաւ, Ես կրնամ Աստուծոյ տաճարը քակել, 62 և զանիկայ երեք օրուան մէջ շինել։ Եւ քահանայապետը ոտք ելլելով՝ ըսաւ անոր. Պատասխան մը չե՞ս տար. ի՞նչ կը վկայեն ատոնք 63 քեզի գէմ։ Եւ Յիսուս լուռ կը կենար։ Պատասխան տուաւ քահանայապետը՝ ու ըսաւ անոր. Կենդանի Աստուծով քեզ կ՚երդմնցընեմ՝ որ մեզի ըսես, թէ դո՛ւն ես Քրիստոս 64 Որդին Աստուծոյ։ Ըսաւ անոր Յիսուս. Դուն ըսիր. բայց կ՚ըսեմ ձեզի. Ետքէ ետև պիտի

ա Մաթ. ԻԶ. 27։ Յովհ. ԺԲ. 32։
բ Գաղ. Ա. 6։
գ Օգաթ. ԺԴ. 7։
դ Գաղ. ԺԲ. 7, 10, 16։ Մարկ. ԺԴ. 28։ ԺԴ. 7։
ե Մաթ. ԺԴ. 30։ Ղուկ. ԻԲ. 34։ Յովհ. ԺԴ. 38։
զ Մաթ. ԺԴ. 32—35։ Ղուկ. ԻԲ. 39։ Յովհ. ԺԲ. 1։
է Գաղ. Գ. 21։
ը Յովհ. ԺԲ. 27։
թ Մաթ. ԺԴ. 36։ Ղուկ. ԻԲ. 42։ Ներք. Ե. 7։
ժ Յովհ. ԺԲ. 27։
ի Գաղ. Ի. 22։
լ Յովհ. Ե. 30։ Ա. 38։ Փիլ. Ը. 8։
խ Մաթ. ԺԴ. 33։ ԺԴ. 38։ Ղուկ. ԻԲ. 40, 46։ Նփխա. Ա. 18։
ծ Մաթ. ԺԴ. 43։ Ղուկ. ԻԲ. 47։ Յովհ. ԺԲ. 3։ Գոր. Ա. 16։
կ Ը Օգաթ. Ի. 9։
հ Սաղ. ԼԱ. 9։ ՅԵ. 13։
ձ Յովհ. ԺԲ. 10։
ղ Նդն. Թ. 6։ Յայտ. ԺԴ. 10։
ճ Ա Օգաթ. Ա. 17։ Գաղ. Է. 10։
* Հոռմ. Լեգէոնէն
ն Ես. ՅԳ. 7։ ԼՃ։ Ամբ 24։ Ղուկ. ԻԲ. 25, 44, 46։
շ Ողբ. Ա. 20։ Ամբ 54։
ո Տես Յովհ. ԺԲ. 15։
չ Մաթ. ԺԴ. 53։ Ղուկ. ԻԲ. 51։ Յովհ. ԺԲ. 12, 13, 24։
պ Սաղ. ԼԱ. 12։ ԼԸ. 11։ Մաթ. ԺԴ. 55։ Գոր. Ա. 13։
ջ Ը Օր. ԺԲ. 15։
ռ Գաղ. ԼԱ. 40։ Յովհ. Բ. 19։
ս Մաթ. ԺԴ. 60։
վ Ես. ՅԳ. 7։ Գաղ. ԼԸ. 12, 14։
տ Ղուկ. Ե. 1։ ա Օգաթ. ԺԴ. 24, 26։
ր Գաղ. Է. 13։ Գաղ. ԺԲ. 27։ ԻԲ. 30։ Ղուկ. ԻԱ. 27։ ԻԸ. 31։ Յովհ. ԺԸ. 51։ Հռոմ. ԺԲ. 10։ ա Օգաթ. Գ. 16։ Յայտ. Ա. 7։

անանկը Աբդին մարդոյ ը Օձրուխեան ալ կողմը նստած , ու երկնից ամպերուն վրայ նկած :
65 ՚Ան ատենը քահանայապետը իր հանգերձները պատռեց՝ ու ըսաւ . Հայհոյութիւն ըրաւ . ալ ի՞նչ պէտք է մեզի վկաներ . ահա հիմա
66 լսեցիք աստր Հայհոյութիւնը . Ձեզի ի՞նչպէս կ՚երեւնայ . անոնք պատասխան տուին ու ըսին .
67 ՚Մահապարտ է : ՚Ան ատենը անոր երեսը թքուքին , ու բռունցքով ծեծելին անկից . ՚ոմանք
68 ալ ապտակ զարնելով՝ ըսին . ՚Մարգարէացիր մեզի՝ գիւն Քրիստոս , ովիկ է ան՝ որ քեզի զարկաւ :
69 ՚Իսկ Պետրոս դուրսը գաւիթը նստած էր . և մէկ աղախին մը եկաւ անոր՝ ու ըսաւ . Դուն
70 ալ Գալիլեացի Յիսուսին հետ էիր : Հայց անկից ամենուն առջեւը ուրացաւ՝ ու ըսաւ .
71 Ձեմ գիտեր գուն ինչ կը խօսիս : Ու երբոր դուռը ելաւ , ուրիշ աղախին մը զանկից տեսաւ , և հոն եղողներուն ըսաւ . Ասիկայ ալ
72 Յիսուս Նազովրեցին հետ էր : Ու Պետրոս նորէն երդումով ընկերով՝ ուրացաւ , թէ Չը ճանչնար
73 մարդը ձեմ ճանչնար : Ու քիչ մը ատենէն և անոնք հոն եղողները եկան՝ և ըսին Պետրոսին . Յերաւի գուն ալ անոնցմէ ես . ինչու որ քու
74 Գղուցուածքդ ալ քիզ յայտնի կ՚ընէ : Ան ատենը ՚սկսաւ անիծել ու երդումով ընկերով՝ ըսել , թէ Չը ճանչնար ձեմ ճանչնար . և իսկ
75 կոյն հաւը խօսեցաւ : Ու Պետրոս միտքը բերաւ Յիսուսին խօսքը՝ որ իրեն ըսեր էր , թէ Քանի հաւը չխօսած՝ իրեք անգամ պիտի ուրանաս զիս . ու դուրս ելլելով՝ դառնապէս լացաւ :

ԳԼ. ԻԶ

1 Քրիստոս Պիղատոսի ձեռքը կը տրուի կապուած : 3 Յուդան խղդամահ կ՚ըլլայ : 19 Պիղատոս իր կինին խրատուած՝ 24 իր ձեռքերը կը լուայ , 26 ու Բարաբբան կ՚արձակէ : 29 Քրիստոս փուշերով կը պսակուի , 34 կը խաչուի , 39 կը նախատուի , 50 կը մեռնի ու կը թաղուի : 66 Քրիստոսի գերեզմանը Հրեայք կը կնքեն , ու պահապան զինուորներ կը դնեն :

1 Երբոր առտու եղաւ , ՚բոլոր քահանայապետները ու ժողովուրդին Ծերերը Յիսուսի դէմ
2 խորհուրդ ըրին որ զանիկայ մեռցնեն : Ու կապելով զանիկայ տարին , ու ՚Պոնտացի Պիղատոս կուսակալին ձեռքը տուին :
3 ՚Ան ատենը Յուդան՝ որ զանիկայ մատնեց , տեսնելով թէ դատապարտուեցաւ , զղջալի և կաւ , ու երեսուն արծաթը նոր դարձուց քա-
4 հանայապետներուն՝ և Ծերերուն , Ու ըսաւ . Մեղայ , որ անմեղ արիւն մատնեցի . և անոնք

ը Ալ . ՃԻ . 1 : Գործ . է . 55 :
ձ Ջ . Ա . Ժ . 37 : Ժ . 1 :
ճ Ղկ . իդ . 16 : Հօհ . ԺԲ . 7 :
յ Նա . Ե . 6 : Ծգ . 3 : Կղ . իէ . 30 :
ն Ղղ . իբ . 63 : Հօհ . ԺԲ . 3 :
շ Մար . Ժդ . 65 : Ղղ . իբ . 64 :
ո Մար . Ժգ . 66 : Ղղ . իբ . 55 : Հօհ . ԺԲ . 16 , 17 , 25 :
չ Ղղ . իբ . 59 :
պ Մար . Ժգ . 71 :
ջ Հմր 34 : Մար . Ժգ . 30 : Ղղ . իբ . 61 , 62 : Հօհ . Ժգ . 38 :

—

ռ Ալ . Բ . 2 : Մար . Ժէ . 1 : Ղղ . իբ . 66 : իդ . 1 : Հօհ . ԺԲ . 28 :
ս Կղ . Ե . 19 : Գործ . Ջ . 13 :
վ Ղղ . իբ . 63 :
տ Ա՛ . Մար . Ժ . 3 :
ր Ա՛ . Մար . Ժ . 4 :
ց Ա՛ . Մար . Ժ . 5 :
ւ Ա՛ . Մար . Ժ . 6 :
փ Ա՛ . Մար . Ժ . 7 :
ք Ա՛ . Մար . Ժ . 8 :
օ Ա՛ . Մար . Ժ . 9 :
ֆ Ա՛ . Մար . Ժ . 10 :
և Ա՛ . Մար . Ժ . 11 :

ՀԱՅԵՐԷՆ ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉ ԱՒԵՏԱՐԱՆ

5 ըսին . Ինչի՞ համար , դուն նայէ : Ու արծաթը տաճարին մէջ ձգեց՝ ու դուրս ելաւ , և
6 գնաց ինքզինքը խեղդեց : Քահանայապետներն ալ արծաթը առնելով՝ ըսին . Չրժան չէ արձակել *կորբանին մէջ՝ գնել . ինչու որ արիւն
7 գին է : Ուստի խորհուրդ ըրին , և անով բրուտին արտը ծախու առին՝ օտարներու գերեզմանատուն ըլլալու համար :
8 Ըս պատճառով՝ ան արտը ՚Արիւն արտ ըսուեցաւ մինչև այսօր :
9 Ան ատենը կատարուեցաւ †Երեմիա մարգարէին ձեռքով ըսուած խօսքը . ՚Ու առին երեսուն արծաթը՝ գին կտրուածին գինը , որ Իսրայէլի
10 որդւոցմէ ոմանք գին կտրեցին , Ու տուին անիկայ բրուտին արտին , ինչպէս որ ինձի հրամայեց ըսաւ Տէրը :
11 Ու Յիսուս՝ կուսակալին առջեւը կայնեցաւ . և կուսակալը ՚հարցուց անոր՝ ու ըսաւ . Հրէից թագաւորը դո՞ւն ես : Ու Յիսուս
12 ըսաւ անոր . ըԴուն կ՚ըսես : Ու քահանայապետներն և ծերերէն ամբաստանուած ատենը
13 ՚բնաւ պատասխան մը չտուաւ : ՚Ան ատենը Պիղատոս ըսաւ անոր . ՚Չե՞ս լսեր թէ որչափ քեզ
14 դի դէմ կը վկայեն ատոնք : Ու անոր բան մը պատասխան չտուաւ , մինչև շատ զարմացաւ կուսակալը :
15 ՚Հայց կուսակալը սովորութիւն ունէր , որ տօնին ատենը կապուած մը արձակէր ժողովուրդին
16 դին , ովիկ որ ուզէին : Ան ատենը Բարաբբա անուանով մէկ երեւելի բանտարկեալ մը ունէին :
17 Երբոր ժողովուրդը՝ ըսաւ անոնց Պիղատոս . Որը կ՚ուզէք՝ որ ձեզի արձակեմ . Բարաբբա՞ն ,
18 թէ Յիսուսը՝ որ Քրիստոս կ՚ըսուի . Գիտեր թէ նախանձի համար մատնեցին զանիկայ :
19 Ու երբոր անկից ատենը նստեր էր , անոր կնիկը Ղրկեց խրկից անոր՝ ու ըսաւ . Դուն ան արդարին հետ բան մը չունենաս . ինչու որ այսօր երազիս մէջ շատ դիպուածներ անցան զրէխէս անոր համար :
20 ՚Հայց քահանայապետները և ծերերը ժողովուրդը համոզեցին , որ Բարաբբան խնդրեն՝ ու
21 Յիսուսը կորսընցնեն : Պատասխան տուաւ կուսակալը՝ ու ըսաւ անոնց . Ան երկուքէն որը կ՚ուզէք՝ որ ձեզի արձակեմ . և անոնք ըսին ,
22 Բարաբբան . Ըսաւ անոնց Պիղատոս . Հապա ի՞նչ ընեմ Յիսուսը՝ որ Քրիստոս կ՚ըսուի :
23 Ամենքն ալ ըսին անոր . Խաչ խաչուի . և կուսակալը ըսաւ . Հայց ի՞նչ չար գործ ըրաւ . և անոնք և աւելի կ՚աղաղակէին ու կ՚ըսէին .

ղ Ղղ . իբ . 63 :
ճ Յօհ . ԺԲ . 37 : ա Տիմ . Ը . 13 :
բ Կղ . իզ . 63 : Յօհ . ԺԲ . 9 :
գ Կղ . իզ . 62 : Յօհ . ԺԲ . 10 :
դ Մար . Ժէ . 6 : Ղղ . իզ . 17 : Յօհ . Ժդ . 39 :
ե Մար . Ժէ . 11 : Ղղ . իզ . 18 : Յօհ . ԺԲ . 40 : Գործ . Գ . 14 :

24 Ծո՛ղ խաչուի : Եւ Պիղատոս տեսնելով որ օ-
գուտ մը չըլլար , հապա աւելի խռովութիւն
ի՛ըլլայ , [a]ջուր առաւ՝ ձեռքերը լուայ ժողո-
վուրդին առջեւը՝ ու ըսաւ . Եսատ արդարին ա-
25 րիւնէն անպատաս եմ . դո՛ւք մտածեցէք : Եւ
բոլոր ժողովուրդը պատասխան տալով՝ ըսաւ .
[b]Մեր արիւնը մեր վրայ՝ ու մեր որդւոցը վրայ
26 ըլլայ : Ան ատենը Հարաբբան արձակեց անոնց ,
եւ [c]Յիսուսը ծեծելով՝ անոնց ձեռքը տուաւ որ
խաչուի :
27 [d]Ան ատենը կուսակալին զինուորները պալա-
տին ներսը առին Յիսուսը , ու բոլոր պէնո-որ-
28 [e]նէրուն գունդը անոր վրայ ժողվեցին . Եւ զա-
նիկայ մերկացընելով՝ [f]կարմիր վերարկու մը
29 հագցուցին անոր : [g]Ու փուշերէ պսակ մը հիւ-
սելով՝ անոր գլուխը դրին , ու եղէգ մը անոր աջ
ձեռքը . եւ անոր առջեւը ծնկան վրայ գալով՝
ծաղր կ՚ընէին զանիկայ , ու կ՚ըսէին . Ողջո՛յն
30 քեզ՝ [h]Հրէից թագաւոր : Եւ [i]թքնելով անոր
վրայ՝ եղէգը կ՚առնէին , ու անոր գլուխը կը
31 ծեծէին : Ու երբոր ծաղր ըրին անիկայ , վերար-
կուն վրայէն հանեցին , ու իր հանդերձները
հագցուցին անոր , [j]և տարին զանիկայ խաչը
հանելու :
32 Եւ [k]դուրս ելլելով՝ [l]Կիւրենացի մարդ մը
գտան Սիմոն անունով , զանիկայ պահակ ըրա-
33 [m]նեցին՝ որ անոր խաչը վերցընէ : Ու [n]հիան Կող-
34 գոթա ըսուած տեղը , որ է գանկի տեղ . Եւ
[o]լեղիով խառնած քացախ տուին անոր՝ որ խմէ .
35 ու երբոր համը առաւ , խմել չէր ուզեր : [p]Եւ
զանիկայ խաչը հանելով , անոր հանդերձները
վիճակով բաժնեցին . [q]որ մարգարէէն ըսուածը
կատարուի . [r]Իմ հանդերձներս իրենց մէջը
բաժնեցին , և իմ պատմուճանիս վրայ վիճակ
36 ձգեցին :] [s]Ու նստեր անիկայ կը պահէին :
37 Եւ [t]անոր գլխուն վրայ իր յանցանքը գրուած
դրին , թէ Ասիկայ է Յիսուս՝ [u]Հրէից թագա-
38 ւորը : [v]Ան ատենը անոր հետ երկու աւազակ
խաչուեցան . մէկը անոր աջ կողմէն , ու մէկը
ձախ կողմէն :
39 Եւ [w]Անոնք որ ի՛անցնէին՝ կը հայհոյէին ա-
40 նոր , գլուխնին կը շարժէին , Ու ի՛ըսէին . [x]Դուն
որ տաճարը կը քակէիր , և իրիք օրուան մէջ
կը շինէիր , ինքզինքդ ազատէ . [y]Թէ որ Ա-
41 տուծոյ Որդին ես , իջի՛ր ատ խաչէդ : [z]Նոյնպէս
ալ քահանայապետները դպիրներուն ու ծեր-
42 րուն հետ ծաղր ընելով՝ կ՚ըսէին . Ուրիշները

[a] ՚ի Օր . ի՜ . 6 :
[b] ՚ի Օր . ժ՚ . 10 : Հես . ի՛ . 19 : ՚ի՜ . ֆ՚ . ա՜ . 16 : գ
Թագ . ի՛ . 23 : Ղոր . է՛ . 28 :
[c] Ես . ծ՚ . 5 : Մար . ժ՛ . 15 :
Ղու . ի՛ . 16, 24 : 25 : Հօհ .
ժ՚ . 1 , 16 :
[d] Մար . ժ՛ . 16 : Հօհ . ժ՚ .
2 :
[e] Ղու . ի՛ . 11 :
[f] Սաղ . կ՚ . 19 : Ես . ծ՚ . 3 :
[g] Ես . ծ՚ . 6 : Ղէ . ի՛ . 67 :
[h] Ես . ծ՚ . 7 :
[i] Թուա . ժ՛ . 35 : գ Թագ .
ի՜ . 13 : Դան . է՛ . 57 : Ղոր .
ժ՚ . 12 :
[j] Մար . ժ՛ . 21 : Ղու . ի՛ .
26 :
[k] Մար . ժ՛ . 22 : Ղու . ի՛ .
33 : Հօհ . ժ՚ . 17 :
[l] Սաղ . կ՚ . 21 : Տես ՚ի՛ր 48 :
[m] Մար . ժ՛ . 24 : Ղու . ի՛ .
34 : Հօհ . ժ՚ . 24 :
[n] Սաղ . ի՛ . 18 :
[o] ՚Ա՛ր 54 :
[p] Մար . ժ՛ . 26 : Ղու . ի՛ .
38 : Հօհ . ժ՚ . 19 :
[q] Ես . ծ՚ . 12 : Մար . ժ՛ .
27 : Ղու . ի՛ . 32 , 33 :
Հօհ . ժ՚ . 18 :
[r] Սաղ . ի՜ . 7 : ՚Ա՛ր . 25 : Մար .
ժ՛ . 29 : Ղու . ի՛ . 35 :
[s] Ի՜ . ի՛ . 61 : Հօհ . ի՛ . 19 :
[t] Ի՜ . ի՛ . 63 :
[u] Սաղ . ի՜ . 8 :
[v] Մար . ժ՛ . 32 : Ղու . ի՛ .
39 :
[w] Ա՛մ . ի՛ . 9 : Մար . ժ՛ . 33 :
Ղու . ի՛ . 44 :
[x] Երր . է՛ . 7 :
[y] Սաղ . ի՛ . 1 :
[z] Սաղ . կ՚ . 21 : Մար . ժ՛ .
36 : Ղու . ի՛ . 36 : Հօհ .
ժ՚ . 29 :
[a] Մար . ժ՛ . 37 : Ղու . ի՛ .
46 :
[b] Ես . ի՛ . 31 : ի՛ Պն . ֆ՚ . 14 :
Մար . ժ՛ . 38 : Ղու . ի՛ .
45 :
[c] ՚Ա՛ր 36 : Մար . ժ՛ . 39 :
Ղու . ի՛ . 47 :
[d] Ղու . ի՛ . 2 , 3 :
[e] Մար . ժ՛ . 40 :
[f] Մար . ժ՛ . 42 : Ղու . ի՛ .
50 : Հօհ . ժ՚ . 38 :
[g] Ես . ծ՚ . 9 :

ապատեց , ինքզինքը չկրնար ազատել . Թէ որ
Իսրայէլի թագաւոր է , թող հիմա իջի՛ նէ խա-
43 չէն , և իրեն հաւատանք : [a]Աստուծոյ յուսա-
ցեր է , հիմա թող փրկէ ատիկայ՝ եթէ կ՚ուզէ
ատիկայ . [b]Ինչու որ ըսաւ , Թէ Ես Որդի Ա-
44 տուծոյ եմ : [c]Իր հետը խաչուած աւազակներն
ալ նոյնպէս կը նախատէին զանիկայ :
45 [d]Ու վեցերորդ ժամէն մինչեւ իններորդ ժա-
46 մը բոլոր երկրին վրայ խաւար եղաւ : Եւ ժամը
իններն ատենները՝ [e]Յիսուս մեծ ձայնով ազա-
ղակեց՝ ու ըսաւ . Էլի՛ Էլի՛ լամա սաբաքթա-
նի . որ ըսել է՝ [f]Աստուած իմ՝ Աստուած իմ ,
47 ինչո՞ւ զիս թողուցիր : Ոմանք անոնց որ հոն
կայներ էին , երբոր լսեցին՝ կ՚ըսէին . Աիկայ
48 Եղիան կը կանչէ : Եւ շուտ մը անոնցմէ մէկը
վազեց սպունգ մը առաւ՝ [g]քացախով լեցուց ,
ու եղէգի մը անցընելով՝ տուաւ անոր որ խմէ :
49 Ու մէկալները կ՚ըսէին . Ծո՛ղ տուր՝ տեսնենք
թէ Եղիան կու գա՞յ ատիկայ ազատելու :
50 [h]Եւ Յիսուս գոչելով մեծ ձայնով ազա-
ղակեց՝ ու հոգին աւանդեց :
51 Եւ ահա [i]տաճարին վարագուրը վերէն ի վար
երկու բի՛ ճեղքուեցաւ , ու երկիրը շարժեցաւ ,
52 և քարերը պատռեցան : Եւ գերեզմանները
բացուեցան , ու շատ սուրբ ննջեցեալներու մար-
53 միններ յարութիւն առին . Եւ գերեզմաններէն
ելան անոր յարութենէն ետև , մտան սուրբ քա-
ղաքը , ու շատերուն երեւցան :
54 [j]Հայց հարիւրապետը և անոր հետ Յիսուսը
պահողները՝ երբոր տեսան երկրաշարժը ու ե-
ղած բաները , շատ վախցան՝ ու ըսին . Իրաւի
ասիկայ Որդի Աստուծոյ էր :
55 Եւ հոն շատ կիներ կային որ հեռուէն կը
նայէին , [k]որոնք Գալիլեայէն Յիսուսի ետևէն
56 եկան իրեն ծառայութիւն ընելու . [l]Որոնց մէջն
էր Մարիամ Մագդաղենացին , և Յակոբոսին
ու Յովսեսին մայրը Մարիամ , և Զեբեդեոսի
որդւոցը մայրը :
57 [m]Ու երբոր իրիկուն եղաւ , Արիմաթիայէն
Յովսէփ էր , որ հարուստ մարդ մը եկաւ՝ որուն անունը
58 Յովսէփ էր , որ ինքն ալ Յիսուսի աշակերտ էր :
Այիկայ Պիղատոսին գնաց երթալով՝ Յիսուսին
մարմինը խնդրեց . ան ատենը Պիղատոս հրաման
59 ըրաւ՝ որ մարմինը տրուի : Եւ Յովսէփ մար-
60 մինը առաւ՝ մաքուր կտաւով պատնեց , Ու
[n]դրաւ իր նոր գերեզմանին մէջ՝ որն որ քարէ
փորած էր . և գերեզմանին դուռը մեծ քար մը

61 գլորցընելով դնայ : Եւ հոն էր Մարիամ Մագդաղենացին՝ և միւս Մարիամը՝ գերեզմանին դիմացը նստած :
62 Եւ հետեւեալ օրը՝ որ ուրբաթէն ետև էր , քահանայապետները ու փարիսեցիները ժողո-
63 վուեցան Պիղատոսին քովը , Եւ ըսին . Տէր՝ կը յիշենք որ ան մոլորեցուցիչը իր կենդանու-թեան ատենը կ'ըսէր , Թէ Երեք օրէն ետև
64 յարութիւն կ'առնեմ : Ուստի հրամայեն որ մինչեւ երրորդ օրը գերեզմանին զգուշութիւն ը-նեն . չըլլայ թէ իր աշակերտները գիշերով գան՝ գանիկայ գողնան , և ժողովուրդին ըսեն , Թէ Մեռելներէն յարութիւն առաւ . ու ետքի
65 մոլորութիւնը առջինէն գէշ ըլլայ : Պիղատոս անոնց ըսաւ . Դուք ունիք պահապան զի-նուորներ . գացէ՛ք՝ զգուշութիւն ըրէք ինչպէս
66 որ գիտէք : Անոնք ալ գացին գերեզմանին զգուշութիւն ըրին , Քարը կնքելով ու պա-հապան զինուորներ դնելով :

ԻԼ. ԻԸ

1 Հրեշտակը կ'աւետէ կանանց Յրիստոսի յարութիւնը ; 9 Յրիստոս ինքը կ'երեւնայ անոնց ; 11 Քահանայապետ-ները սուտ կու տան զինուորներուն որ ըսեն Թէ անիկայ իր գերեզմանէն դողցուեցաւ : 16 Յրիստոս իր աշա-կերտներուն կ'երեւնայ , 19 և կը խրկէ զանոնք բոլոր հե-թանոսները աշակերտելու և մկրտելու :

1 Եւ շաբաթ Ցդիշերը՝ որ մէկշաբթին կը լուս-նար , եկաւ Մարիամ Մագդաղենացին , Ցու միւս Մարիամը՝ գերեզմանը տեսնելու :
2 Եւ ահա մեծ երկրաշարժ մը եղաւ . ինչու որ Տէրոջը Հրեշտակը երկինքէն իջնելով , գնաց գոռնէն մէկդի գլորցուց քարը , ու անոր վրայ
3 նստաւ : Եւ անոր տեսքը փայլակի պէս էր ,
4 ու անոր հանդերձները ձիւնի պէս ճերմակ : Եւ անոր վախէն պահապանները խռովեցան , ու մե-
5 ռածի պէս եղան : Պատասխան տուաւ Հրեշ-տակը՝ ու ըսաւ կիներուն . Դուք մի վախ-նաք . քանզի գիտեմ որ կը փնտռէք Յիսու-
6 սը՝ որ խաչուեցաւ . Չկիսայ հոս չէ , ինչու որ յարութիւն առաւ , Ինչպէս որ ըսաւ . եկէք տեսէք ան տեղը՝ ուր որ Տէրը պառկած էր :
7 Եւ շուտ մը գացէք անոր աշակերտներուն ը-սէք , Թէ անիկայ մեռելներէն յարութիւն ա-ռաւ . և Ահա ձեզմէ առաջ Գալիլեա կ'եր-թայ , հոն պիտի տեսնէք անիկայ . ահա ձեզի
8 զգուշացի : Եւ անոնք շուտ մը գերեզմանէն երան վախով ու մեծ ուրախութիւնով՝ և կը վազէին աշակերտներուն պատմելու :
9 Եւ երբոր կ'երթային՝ անոր աշակերտներուն պատմելու , ահա Յիսուս անոնց դէմը ելաւ՝ ու ըսաւ . Ողջո՛յն ձեզ : Եւ անոնք մօտենա-լով՝ անոր ոտքերը բռնեցին , ու երկրպագու-
10 թիւն ըրին անոր : Ընծառներ Յիսուս ըսաւ ա-նոնց . Մի՛ վախնաք , գացէ՛ք Ըմ՝ եղբայրնե-րուս ըսէ՛ք՝ որ Գալիլեա երթան , ու հոն զիս պիտի տեսնեն :
11 Երբոր անոնք կ'երթային՝ ահա պահապան զինուորներէն մէկ քանին քաղաքը եկան , ու քահանայապետներուն պատմեցին բոլոր եղած
12 բաները : Եւ անոնք ծերերուն հետ մէկտեղ ժողովուելով՝ ու խորհուրդ ընելով՝ շատ ստակ
13 տուին զինուորներուն , Ու ըսին . Ընէ՛ք , Թէ Ընոր աշակերտները գիշերով եկան անիկայ գող-
14 ցան՝ երբոր մենք կը քնանայինք : Եւ թէ որ ատ բանը կուսակալին ականջը հասնի , մենք անի-կայ կը համոզընենք , և ձեզ ապահով կ'ը-
15 նենք : Ընոնք ալ ստակը առին՝ ու սորված-նուն պէս ըրին . և ատ ձայնը Հրէից մէջ տա-րածուեցաւ մինչեւ ատ օրս :
16 Իսկ տասնումէկ աշակերտները գացին Գա-լիլեա ան լեռը՝ Ցուր որ Յիսուս իրենց որոշեր
17 էր : Ու երբոր զանիկայ տեսան , երկրպագու-թիւն ըրին անոր , բայց ոմանք տարակուսեցան :
18 Եւ Յիսուս մօտենալով՝ խօսեցաւ անոնց ու ըսաւ . Ըմէն իշխանութիւն ինծի տրուեցաւ
19 երկինքի ու երկրի մէջ : Ուրեմն գացէ՛ք Ցրո-ղոր ազգերը աշակերտեցէ՛ք . մկրտեցէ՛ք զանոնք Յանուն Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն Սրբոյ .
20 Ցորովհետեւ անոնց որ ան ամէն բաները պա-հեն՝ ինչ որ ես ձեզի պատուիրեցի . և ահա ամէն օր ես ձեզի հետ եմ մինչեւ աշխարհիս վերջը :

ը ՊԼ . ժղ . 21 : ժէ . 22 : ի . 19 : իզ . 61 : Մար . ը . 31 : Ժ . 34 : Ղու . թ . 22 : ժը . 33 : իզ . 6 , 7 : Յով . ե . 19 :
թ Դան . ղ . 17 :
ժ Մար . ժղ . 1 : Ղու . իզ . 1 : Յով . ի . 1 :
ի ՊԼ . իէ . 56 :
լ Տ՛ես Մար . ժղ . 5 : Ղու . իզ . 4 : Յով . ի . 12 :
խ Դան . Ժ . 6 :
ծ ՊԼ . ժը . 40 : ժղ . 21 : ժէ . 22 : ի . 19 :
կ ՊԼ . իզ . 32 : Մար . ժղ . 7 :
հ Տ՛ես Մար . ժղ . 9 : Յով . ի . 14 :
ձ Տ՛ես Յով . ի . 17 : Հռով . ը . 29 : Ղբր . ե . 11 :
ղ Յով . անհոգ .
ճ ՊԼ . իղ . 32 : Հմր 7 :
մ Դան . է . 13 , 14 : ՊԼ . ժա . 27 : ժղ . 28 : Ղու . ա . 32 : Ժ . 22 : Յով . գ . 35 : է . 22 : ժգ . 3 : ժէ . 2 : Գոր . ը . 36 : Հռով . ժգ . 9 : ա Կոր . ժէ . 27 : Եփես . ա . 10 , 21 : Փիլ . բ . 9 , 10 : Ղբր . ա . 2 : ը . 8 : ա Պետ . գ . 22 : Յայտ . ժէ . 14 :
յ Մար . ժղ . 15 :
ն Ղու . ծը . 10 : Ղու . իզ . 47 : Գոր . ը . 38 , 39 : Հռով . Ժ . 18 : Կող . ա . 23 :
ծ Գոր . ը . 42 :

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՄԱՐԿՈՍԻ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Յովհաննէս մկրտչին պատմութիւն։ 9 Յիսուս կը մկրտուի։
12 կը փորձուի։ 14 կը քարոզէ։ 16 իրեն հետեւելու կը
կանչէ Պետրոսը, Անդրեասը, Յակոբոսը եւ Յովհան-
նէսը։ 23 կը բժշկէ դիւահար մը, 29 Պետրոսին զբաղո-
ւիլը, 32 ու շատ հիւանդներ, 41 եւ կը մաքրէ բորոտը։

1 [a]Աստուծոյ Որդւոյն Յիսուս Քրիստոսի ա-
2 [b]ւետարանին սկիզբը։ Ինչպէս որ մարգա-
րէից մէջ գրուած է. [c]Ահա ես իմ դիւցանս
կը խրկեմ քու երեսիդ առջեւէն, որ քու ճամ-
3 բադ պիտի պատրաստէ քու առջեւիդ։ [d]Ձնա-
պատի մէջ կանչողին ձայնը. Տէրոջը ճամբան
պատրաստեցէք, անոր շաւիղները ւղիտկեցէք։
4 [e]Յովհաննէս անապատին մէջ կը մկրտէր, եւ
ապաշխարութեան մկրտութիւն կը քարոզէր՝
5 մեղքերու թողութեան համար։ [f]Եւ բոլոր
Հրէաստանի երկիրը՝ ու Երուսաղէմացիք կ'եր-
թային անոր, ու ամէնքը կը մկրտուէին անկէ
Յորդանան գետին մէջ՝ մեղքերնին խոստովա-
6 նելով։ Եւ Յովհաննէս հագեր էր ուղտի
մազ, և իր մէջքը կաշեայ գօտի. ու իր կերա-
7 կուրը [g]մարախ ու վայրենի մեղր էր։ Եւ կը
քարոզէր ու կ'ըսէր. [h]Իմ ետեւէս ինծմէ զօրա-
ւորը կու գայ, որ ես արժանի չեմ ծռելու՝ ու
8 անոր կօշիկներուն կապերը արձկկելու։ [i]Ես
ձեզ ջրով մկրտեցի, բայց անիկայ ձեզ [j]Սուրբ
Հոգիով պիտի մկրտէ։
9 [k]Ու եղաւ որ՝ ան օրերը Յիսուս Գալիլեայի
[l]Նազարեթէն եկաւ, ու Յովհաննէսէն մկրը-
10 տուեցաւ Յորդանանու մէջ։ [m]Եւ շուտ մը ջու-
րէն ելլելուն պէս՝ երկինքը բացուած տեսաւ,
և [n]Հոգին աղաւնիի պէս՝ որ իր վրայ կ'իջնէր։
11 Եւ ձայն մը եկաւ երկինքէն՝ որ [o]ըսէր. [p]Դուն
ես իմ սիրելի Որդիս, որուն հաւնեցայ եմ։
12 [q]Եւ շուտ մը Հոգին անապատը հանեց զա-
13 նիկայ։ Ու քառասուն օր հոն էր անապատին
մէջ՝ Սատանայէն փորձուած. և գազաններու
հետ էր, [r]ու հրեշտակները իրեն սպասաւորու-
թիւն կ'ընէին։
14 [s]Եւ Յովհաննէսին մատնուելէն ետեւ՝ Յի-
սուս Գալիլեա եկաւ, [t]Աստուծոյ արքայու-
15 թիւան աւետարանը կը քարոզէր՝ ու կ'ըսէր. Թէ
[u]ժամանակը լցուած է, և [v]Աստուծոյ թա-
գաւորութիւնը մօտեցած է. ապաշխարեցէք՝
ու աւետարանին հաւատացէք։
16 [w]Երբոր Գալիլեացւոց ծովուն քովէրը կը
պտըտէր, տեսաւ Սիմոնը՝ ու Սիմոնին եղբայ-
րը Անդրեասը՝ ծովը ուռկան ձգած, [x]ինչու որ
17 ձկնորս էին։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց. [y]Իմ
ետեւէս եկէք, ու ես ձեզ [z]ընեմ որ մարդու-
18 որսորդ ըլլաք։ Անոնք ալ շուտ մը իրենց [a]ուռ-
կանները թողուցին, ու անոր ետեւէն գացին։
19 [b]Եւ անկէ քիչ մը առաջ երթալով՝ տեսաւ
Զեբեդեան Յակոբոսը ու անոր եղբայրը Յով-
հաննէսը, որ անոնք ալ նաւին մէջ ուռկան-
20 [c]ները կը կարկըտէին. Եւ շուտ մը զանոնք
կանչեց. անոնք ալ իրենց Հայրը Զեբեդեոսը
վարձկաններուն հետ նաւին մէջ ձգելով, ա-
նոր ետեւէն գացին։
21 [d]Ու մտան Կափառնայում. և իսկոյն շա-
բաթ օրը ժողովարանը մտնելով՝ կը սորվեցը-
22 [e]ներ։ Եւ [f]կը զարմանային անոր վարդապետու-
թեանը վրայ, [g]ինչու որ իշխանութիւն ունեցողի
մը պէս կը սորվեցընէր անոնց, ու չէ թէ դը-
23 պիրներուն պէս։ [h]Եւ անոնց ժողովարանին մէջ
մարդ մը կար, որ պիղծ ոգի ունէր իր ներսի
24 դին, որ աղաղակեց ըսելով. [i]Ծո՛ղ տուր,
[j]դուն մեզի հետ ի՞նչ բան ունիս՝ Յիսուս [k]Նա-
զովեցի. միթէ մեզ կորսընցընելո՞ւ եկար.
25 գիտեմ քեզ՝ ո՛վ ես, [l]Աստուծոյ Սուրբը։ Եւ
Յիսուս [m]հառաչեց անոր՝ ըսելով. [n]Պապանձէ ու
26 [o]ել անկէ։ Եւ պիղծ ոգին [p]ասաիկ ցնցից զա-
նիկայ, ու մեծ ձայնով մը աղաղակեց, ու ան-
27 կէ եղաւ։ Եւ ամէնքը զարմացան, անանկ որ ի-
րարու հարցուփորձ կ'ընէին՝ ու կ'ըսէին. [q]Ա՛ս
ի՞նչ է. ի՞նչ նոր վարդապետութիւն է աս,
որ իշխանութիւնով պիղծ ոգիներուն ալ կը
28 հրամայէ, ու իրեն կը [r]հնազանդին։ Եւ շուտ
մը իր համբաւը Գալիլեացւոց ամէն կողմերը
եղաւ։
29 [s]Եւ շուտ մը ժողովարանէն ելլելով՝ Սի-
մոնին ու Անդրեասին տունը մտան՝ Յակոբոսին և

---

[a] Մատ. ժէ. 33։ Ղուկ. ա. 35։ Յովհ. ա. 34։
[b] Մարկ. գ. 1։ Մատ. ժա. 10։ Ղուկ. է. 27։
[c] Ես. խ. 3։ Մատ. գ. 3։ Ղուկ. գ. 4։ Յովհ. ա. 15, 23։
[d] Մատ. գ. 1։ Ղուկ. գ. 3։ Յովհ. գ. 23։
[e] Մատ. գ. 5։
[f] Ղուկ. ժ. 22։
[g] Մատ. գ. 11։ Յովհ. ա. 27։ Գործ. ժգ. 25։
[h] Գործ. ա. 5, ժա. 16։ ԺԹ. 4։
[i] Ես. խգ. 3։ Յովհլ. բ. 28։ Գործ. բ. 4։ Ժ. 45։ ժա. 15, 16։ ա Կորնթ. ժբ. 13։
[j] Մատ. գ. 13։ Ղուկ. գ. 21։
[k] Մատ. գ. 16։ Յովհ. ա. 32։
[l] Մարկ. բ. 7։ Մատ. գ. 17։ Գղ. ե. 6։
[m] Մատ. գ. 1։ Ղուկ. գ. 1։
[n] Մատ. գ. 11։
[o] Մատ. գ. 12։
[p] Մատ. գ. 23։
[q] Ղուկ. ե. 25։ Գործ. գ. 4։ Լուսիս. ա. 10։
[r] Մատ. գ. 2։ գ. 17։
[s] Մատ. գ. 18։ Ղուկ. է. 4։
[t] Մատ. ժ. 27։ Ղուկ. է. 11։
[u] Մատ. գ. 21։
[v] Մատ. ժ. 13։ Ղուկ. գ. 31։
[w] Մատ. է. 28։
[x] Ղուկ. գ. 33։
[y] Մատ. բ. 29։
[z] Մկ. ե. 34։
[a] Գղ. ե. 19։
[b] Մատ. բ. 14։ Ղուկ. գ. 38։

30 Յովհաննէսին հետ : Եւ Սիմոնին զբանդչը կեր-
մէ բռնուած պառկած էր , և շուտ մը անոր
31 համար ըսին իրեն : Ու Յիսուս մօտեցաւ ա-
նոր ձեռքէն բռնեց՝ վերցուց անիկայ . և իսկոյն
կերմը թող տուաւ զանիկայ , ու անոնց սպա-
սաւորութիւն կ՚ընէր :
32 Ա՛ւ երբոր իրիկուն եղաւ՝ արեգակին մտած
ատենը , բոլոր հիւանդները և դիւահարները
33 իրեն կը բերէին : Ու բոլոր քաղաքը դուռը
34 ժողվուեր էր : Եւ շատ հիւանդներ կերպ կերպ
ցաւերէն բժշկեց , ու շատ դևեր հանեց . ու
*դևերուն խօսիլ չէր տար , ինչու որ զինքը կը
ճանչնային :
35 Եւ առաւօտուն շատ կանուխ ելլելով դուս
ելաւցած՝ ելաւ ու դնաց անապատ տեղ մը ,
36 և հոն աղօթք կ՚ընէր : Ու Սիմոն և իր հետը
37 եղողները զացին անոր ետևէն : Ու երբոր գը-
տան զանիկայ՝ ըսին անոր , թէ Ամէնը քեզ կը
38 փնտռեն : Եւ ըսաւ անոնց . Երթանք
մերձակայ գիւղաքաղաքները , որ հոն ալ քա-
րոզեմ . քանզի ասա բանիս համար ելեր եմ :
39 Եւ անոնց ժողովարաններուն մէջը կը քարո-
զէր բոլոր Գալիլեայի մէջ , ու դևեր կը հա-
նէր :
40 Մէկ բորոտ մը ևկաւ անոր՝ կ՚աղաչէր , ծունկ
կը բերէր՝ ու կ՚ըսէր անոր . Թէ որ ուզես ,
41 կրնաս զիս մաքրել : Եւ Յիսուս խղճալով՝
ձեռքը երկնցուց , դպաւ անոր՝ ու ըսաւ անոր .
42 Կ՚ուզեմ՝ մաքրուէ : Ու երբոր ասա ըսաւ անոր ,
շուտ մը բորոտութիւնը անկէ գնաց , ու մաք-
43 րուեցաւ : Եւ սաստիկ պատուէր տալով անոր՝
շուտ մը դուրս հանեց անիկայ , ըսաւ անոր .
44 Զգոյշ կեցիր՝ մէկուն բան մը չըսես . հապա
գնա քեզ քահանային ցուցուր , և ձրի քու
մաքրուելուդ ընծան , որ Մովսէս պատուի-
45 րեց՝ անոնց վկայութիւն ըլլալու համար : Բայց
*անիկայ ելլելով՝ սկսաւ շատ հրատարակել ,
ու բանը տարածել , անանկ որ՝ ալ ինքը չէր
կրնար յայտնի կերպով քաղաք մը մտնել . հա-
պա դուրսը անապատ տեղուանք էր , և ամէն
կողմերէն իրեն կու գային :

ԳԼ . Ի

1 Կբժշկուաս կը բժշկէ անդամալոյծ մը . 14 իրեն հետևելու
կը կանչէ Մատթէոս մաքսաւորը . 15 մաքսաւորներու ու
մեղաւորներու հետ հաց կ՚ուտէ . 18 կ՚արդարացնէ իր
աշակերտներուն ծոմ չպահելը , 23 և շաբաթ օրը ցորենի
հասկեր փրցնելը :

1 Եւ նորէն Կափառնայում մտաւ քանի մը օ-
2 րէն ետև . Ու լսուեցաւ որ անիկայ տան
մէջ է . և շուտով շատ մարդիկ ժողվուեցան ,
անանկ որ՝ ալ տեղ չկար , ոչ ալ դրանը քո-

ա Մատ . ը . 16 : Ղ . ա . 41 :
բ Ղ . ե . 12 : Ղ . ա . 42 :
Տես Գործ . ժԲ . 17 , 18 :
գ Ղ . ե . 43 :
դ Ղ . ե . 44 :
ե Ա՛ս . կա՛ . 1 : Հօվ . ժԲ . 28 :
ժէ . 4 :
զ Մատ . ե . 23 : Ղ . ե . 45 :
է Մատ . ը . 2 : Ղ . է . 12 :
ը Ղ . է . ժԲ . 3 , 4 ; 10 : Ղ . է . 14 :
թ Ղ . է . 15 :
ժ Գ . ե . 13 :

վերը . ու կը խօսէր անոնց Աստուծոյ խօսքը :
3 Եւ կու գային իրեն՝ չորս մարդով վերցուած
4 անդամալոյծ մը կը բերէին : Ու երբոր բազմու-
թենէն չէին կրնար անոր մօտենալ , քակեցին
պատը յարկը՝ ուր որ Յիսուս էր , ու ծակ մը
բանալով՝ վար իջեցուցին մահիճը՝ որուն վրայ
5 պառկած էր անդամալոյծը : Եւ Յիսուս ա-
նոնց հաւատքը տեսնելով՝ ըսաւ անդամալոյ-
ծին . Որդեակ՝ քու մեղքերդ քեզի ներուած
6 են : Ու գրագէտներէն մէկ քանիները կային՝ որ հոն
նստեր էին , և իրենց սրտերուն մէջ կը խոր-
7 հէին՝ ըսելով . Ինչո՞ւ համար ասիկայ ասանկ
հայհոյութիւններ կը խօսի . Ո՞վ կրնայ մեղաց
8 թողութիւն տալ , բայց միայն Աստուած : Եւ
Յիսուս իսկոյն իմանալով իր հոգիին մէջ՝ որ
անանկ այնպէս կը խորհին մէջերնին , ըսաւ ա-
նոնց . Ա՛ս ի՞նչ կը խորհիք սրտերնուդ մէջ :
9 Որը աւելի դիւրին է , անդամալոյծին ըսել՝
Քու մեղքերդ ներուած են , եթէ ըսել . Ե-
10 լիր , մահիճդ առ՝ ու քալէ : Բայց որպէս զի
գիտնաք՝ թէ Որդին մարդոյ իշխանութիւն ու-
նի երկրի վրայ մեղքերու թողութիւն տալու ,
11 (ըսաւ անդամալոյծին ,) Կեցի կ՚ըսեմ , Ե-
12 լիր մահիճդ առ՝ ու տունդ դնա : Ին ալ շուտ
մը ելաւ , և իր մահիճը առնելով՝ ամենուն
առջևը դուրս ելաւ , անանկ որ ամէնքը զարմա-
ցան , և փառք տուին Աստուծոյ՝ ու ըսին ,
Թէ Բնաւին բան մը ասոնց պէս չենք տեսած :
13 Եւ ելաւ նորէն ծովեզերքը , ու բոլոր ժո-
ղովուրդը իրեն կու գային , և կը սորվեցնէր ա-
14 նոնց : Ու երբոր կ՚անցնէր , տեսաւ Ղևի Ալ-
փէոսեանը , որ մաքս ընդունելու տեղը նստեր
էր . ու ըսաւ անոր . Կիսուր իմ ետևէս . ան
15 ալ ելաւ անոր ետևէն գնաց : Ու եղաւ որ
երբոր սեղան նստած էր անոր տանը մէջ , շատ
մաքսաւորներ ու մեղաւորներ ալ սեղան նստած
էին Յիսուսի հետ ու անոր աշակերտներուն
հետ . քանզի շատեր էին , ու անոր ետևէն
16 գացին : Եւ գրագէտները ու փարիսեցիները երբոր
տեսան՝ թէ անիկայ մաքսաւորներուն ու մե-
ղաւորներուն հետ կ՚ուտէ , ըսին անոր աշա-
կերտներուն . Ինչո՞ւ համար մաքսաւորներուն
ու մեղաւորներուն հետ կ՚ուտէ ու կը խմէ :
17 Եւ Յիսուս երբոր լսեց , ըսաւ անոնց . Ա-
ռողջներուն բժիշկ պէտք չէ , հապա հիւանդ-
ներուն . ես արդարները կանչելու չեկայ , հա-
պա մեղաւորները :
18 Եւ Յովհաննէսին աշակերտները ու փարի-
սեցիները ծոմ կը պահէին . և եկան ու ըսին
անոր . Ինչո՞ւ Յովհաննէսին ու փարիսեցինե-
րուն աշակերտները ծոմ կը պահեն , ու քու
19 աշակերտներդ ծոմ չեն պահեր : Եւ Յիսուս

ա Մատ . թ . 1 : Ղ . է . 18 :
բ Յոբ . ժԲ . 4 : Նա՛ . խԴ . 25 :
գ Մատ . թ . 4 :
դ Մատ . թ . 5 :
ե Մատ . թ . 9 :
զ Մատ . թ . 9 : Ղ . է . 27 :
է Մատ . թ . 10 :
ը Մատ . թ . 12 , 13 : ժԲ . 11 : Ղ . է . 31 , 32 : ժԹ . 10 :
թ Տիմ . ա . 15 :
ժ Մատ . թ . 14 : Ղ . է . 33 :

ըսաւ անոնց • Միթէ կարելի՞ է որ հարսնիքին տղաքը՝ քանի որ փեսան իրենց հետն է , ծոմ պահեն • 20 որչափ ժամանակ որ փեսան իրենց հետը ունին , կարելի չէ ծոմ պահել : 21 Հապա այն օրը ծոմ պիտի պահեն : Մէկը կարկրտան չհգեր նոր լաթի կտոր մը հին հանդերձի վրայ • թէ չէ՝ ան նորը որ անոր լրութիանը համար դրուածքէ կը , հինէն կ'առնէ , ու պատ- 22 ռուածքը ալ աւելի գէշ կ'ըլլայ • Ու՛չ ալ մէկը նոր գինին հին տիկերու մէջ կը դնէ • եթէ ոչ՝ նոր գինին տիկերը կը պատռէ , ու գինին կը թափի , և տիկերը կը կորչին , հապա նոր գինին նոր տիկերու մէջ դնելու է :

23 [b]Ու եղաւ որ շաբաթի օրը հնձը արտերուն մէջէն կ'անցնէր , և իր աշակերտները որ կ'եր- 24 թային , սկսան [b]ցորեն հասկեր փրցընել : Ու փարիսեցիները ըսին իրեն • Նայէ շաբաթի օրը 25 ի՞նչ կ'ընեն , որ արժան չէ : Ինքն ալ անոնց ըսաւ • Կնաւ չէք կարդացեր դուք Դաւիթին ըրածը՝ երբոր պէտք ունեցաւ , և անօթեցաւ 26 ինքը՝ ու անոնք որ իր հետն էին • Ի՛նչպէս մտաւ Աստուծոյ տունը Աբիաթար քահանայապետին օրով , և առաջաւորութիան հացերը կերաւ , ու տուաւ անոնց ալ՝ որ իր հետն էին • Որ չկրնար մը օրինաւոր չէ ուտել , բայց միայն 27 քահանաներուն : Նաև ըսաւ անոնց • Շաբաթը մարդուն համար եղաւ , ու չէ թէ մարդը շա- 28 բաթին համար : Ուրեմն [b]Որդին մարդոյ շաբաթին ալ տէրն է :

Գ Լ • Գ

1 Վրխատաս կը բժշկէ ձեռքը չորցած մարդը , 10 և ուրիշ շատ ցաւագարնեը • 11 պիղծ ոգիները կը յայտնեն • 13 իր տասներկու առաքեալները կ'ընտրէ • 22 փաստով կը ցուցընէ որ անոնց ըսածը՝ թէ ինքը Խէկղեբուղով դևերը կը հանէ , հայհոյութիւն է • 31 և կ'իմացընէ թէ որոնք են իր եղբայրը՝ քոյրը և մայրը :

1 Նաև [m]նորէն ժողովարանը մտաւ • ու հոն մարդ 2 մը կար , որուն ձեռքը չորցած էր : Նաև իրենն կը սպասէին՝ թէ արդեօք շաբաթի օրը զանիկայ պիտի բժշկէ՞ , որ իր վրայով ամբաստա- 3 նութիւն ընեն : Նաև ինքը ձեռքը չորցած մար- 4 դուն ըսաւ • Եղիր մէջտեղը կայնէ : Ու ըսաւ անոնց • Շաբաթի օրը բարիք ընել արժան է , թէ չարիք ընել • հոգի մը ապրեցընել , թէ 5 մեռցընել • բայց անոնք լուռ կեցան : Նաև զա- ռոտա բարկութեամբ շուրջանակի անոնց վրայ նայելով՝ անոնց սրտերուն կուրութեանը համար տրտմած , ըսաւ ան մարդուն • Ձեռքդ երկընցուր • ան ալ երկընցուց , և անոր ձեռ- 6 քը [n]ողջացաւ : [b]Ու փարիսեցիները [f]Հերովդեսեաններուն հետ մէկտեղ շուտ մը գուրս ելլելով , անոր դէմ խորհուրդ կ'ընէին՝ թէ ինչպէս կորսընցընեն անիկայ :

7 Հայց Յիսուս իր աշակերտներովը ծովեզերքը գնաց • և շատ բազմութիւն անոր ետևէն գա- 8 ցին Գալիլեայէն , ու [f]Հրէաստանէն , նաև Երուսաղէմէն , ու Եդոմէն և Յորդանանու անդիի կողմէն , ու անոնք որ Տիւրոսի ու Սիդոնի շրջակայ տեղերէն էին , շատ բազմութիւն 9 երբոր լսեցին ինչ որ կ'ընէր , իրեն եկան : Նաև իր աշակերտներուն ըսաւ որ նաւակ մը պատրաստ կենայ իրեն համար՝ ժողովուրդին բազմու- 10 թեանը պատճառաւ , որ զինքը չնեղեն : Քանզի շատերը բժշկեց , անանկ որ ցաւ ունեցողնե- 11 ները վրան կը դիզուէին որ իրեն դպչին : [b]Նաև պիղծ ոգիները երբոր զինքը կը տեսնէին , կ'իյնային իր առջևը , կը կանչէին ու կ'ըսէին • 12 Դուն ես Աստուծոյ Որդին • և [b]ինքը սաստիկ կը յանդիմանէր զանոնք , որ զինքը չըսեյայտնեն :

13 [b]Նաև լեռը ելլելով , իր ուզածները իրեն կան- 14 չեց • ու գացին անոր քովը : Նաև տասներկու հոգի որոշեց , որ իր հետը ըլլան , և որ անոնք 15 խրկէ քարոզել , Ու իշխանութիւն ունենալ 16 ցաւերը բժշկելու , և դևերը հանելու : Ու 17 Սիմոնին [b]անունը Պետրոս դրաւ • Նաև Յակոբոսին՝ Զեբեդեայի՝ ու Յակոբոսին եղբօրը Յովհաննէսին՝ անոնց անունները Բոանեռգէս 18 դրաւ , որ ըսել է՝ Որդիք որոտման • Նաև Անդրէասը , ու փիլիպպոսը , և Բարթուղիմէոսը , ու Մատթէոսը , և Թովմասը , ու Ալփեոսին Յակոբոսը , և Թադէոսը , ու Սիմոն Կա- 19 նանացին • Նաև Յուդա Իսկարիովտացին , որ նաև մատնեց զանիկայ :

20 Տուն մը եկան , և նորէն ժողովրդը ժողովուեցաւ , [b]անանկ որ հաց ուտելու ալ ժամա- 21 նակ չկրցան գտնել : Ու երբոր իրենները լսեցին , ելան որ զինքը բռնեն , [b]քանզի կ'ըսէին 22 թէ խելքնաց է : Նաև անդպիրները որ Երուսաղէմէն իջեր էին , կ'ըսէին , թէ [b]Սոր նախայի դին Բէէլզեբուղ կայ , և դևերուն իշխանովը դևերը կը հանէ : [b]Նաև իրեն կանչելով զանոնք , առակներով կ'ըսէր անոնց • Ի՞նչպէս կրնայ 24 Սատանան Սատանայ հանել : Ու թէ որ մէկ թագաւորութիւն մը իրեն դէմ բաժնուի , ան 25 թագաւորութիւնը չհրնար կենալ : Նաև թէ որ տուն մը իրեն դէմ բաժնուի , ան տունը չհրնար 26 կենալ , Ու թէ որ Սատանան իրեն դէմ ելաւ՝ ու բաժնուած է , անիկայ չհրնար կենալ , 27 հապա անոր վերջը հասած է : [b]Մէկը չհրնար

---

[b] Պատ • ժբ • 1 : Ղուկ • ղ • 1 :
[b] Բ Օր • իդ • 25 :
[m] Ա Թագ • իա • 6 :
[b] Նէէ իթ • 32 , 33 : Ղևս • իդ • 9 :
[b] Պատ • ժբ • 8 :
[m] Պատ • ժբ • 9 : Ղուկ • ղ • 6 :
[n] Մնան՝ ողջացաւ մկալին պէս
[b] Պատ • ժբ • 14 :
[b] Պատ • իդ • 16 :
[f] Ղուկ • ղ • 17 :
[b] Գէ • ա • 23 , 24 : Ղուկ • ը • 42 :
[b] Պատ • ժբ • 33 : Գէ • ա • 1 :
[b] Գէ • ա • 25 , 34 : Պատ • ժբ • 16 :
[b] Պատ • Յ • 1 : Ղուկ • ղ • 12 : Յհ • իդ • 1 :
[b] Ելս • ժ • 5 : Յ • 20 :
[b] Պատ • իթ • 34 : Յ • 25 : Ղուկ • ժա • 15 : Ելս • է • 20 : ը • 48 , 52 : Յ • 22 :
[b] Պատ • ժբ • 25 :
[b] Նա • իդ • 24 : Պատ • ժբ • 29 :

զօրաւոր մարդու մը տունը մտնելով՝ անոր կա-
թսեղները յափշտակել, թէ որ առաջ ան զօրա-
ւոր մարդը չկապէ ; ու ետքը անոր տունը կո-
28 ղոպտէ : Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, որ Ամէն
մեղքերը պիտի ներուին մարդոց որդիներուն, և
29 հայհոյութիւնները՝ որչափ որ հայհոյեն. Բայց
ով որ Հոգւոյն Սրբոյ դէմ հայհոյէ, յաւի-
տեան թողութիւն պիտի չունենայ. հապա յա-
ւիտենական դատաստանի պարտաւոր պիտի ըլ-
30 լայ. Վասն զի կ՚ըսէին, Թէ Պիղծ ոգի կայ
անոր ներսի դին :
31 Ետքը անոր մայրը ու եղբայրները եկան, և
դուրսը կայնելով՝ խրկեցին ու կը կանչէին
32 զանիկայ : Ու ժողովուրդը անոր բոլորտիքը
նստեր էր. ու իրեն ըսին Թէ, Ահա քու մայրդ
ու եղբայրներդ դուրսը կայներ են՝ և քեզ կ՚ու-
33 զեն : Ու անիկայ պատասխան տուաւ անոնց՝
ու ըսաւ. Ո՞վ է իմ մայրս՝ կամ եղբայրներս :
34 Ու իր բոլորտիքը նստողներուն նայելով՝ ը-
սաւ. Ահա իմ մայրս ու իմ եղբայրներս.
35 Վասն զի ով որ Աստուծոյ կամքը կը կատարէ,
անիկայ է իմ եղբայրս և քոյրս ու մայրս :

Գ Լ. Գ

1 Ականատեսներուն առակը, 14 և անոր առակին մեկնութիւ-
նը. 21 Անոնք պատրաստ են մեր դիտութեան լոյսը ու-
րիշներուն ալ հաղորդելու. 26 Չյաջածուկ ամեցող սեր-
մին, 30 և մանանեխի հատին առակը. 35 Երբեմն կը
հանդարտեցընէ ծովուն ալեկոծութիւնը :

1 Կարձեալ սկսաւ սորվեցընել ծովեզերքին
վրայ. և շատ ժողովուրդ անոր քովը ժողո-
վուեցաւ, անանկ որ՝ ինքը նաւը մտաւ, ու
նստաւ ծովուն վրայ. և բոլոր ժողովուրդը ցա-
2 մաքը ծովուն եղերքն էր : Ու անոնց շատ բա-
ներ կը սորվեցընէր առակներով, ու կ՚ըսէր ա-
3 նոնց իր վարդապետութեանը մէջ. Լսեցէք՝ ա-
4 հա սերմ ցանողը ելաւ որ սերմ ցանէ : Ու երբոր
կը ցանէր, մէկ քանին ճամբուն քովը ինկաւ, և
5 թռչունները եկան ու կերան զանիկայ : Ու
ուրիշը ինկաւ ապառաժուտ տեղի վրայ, ուր որ
շատ հող չկար. և շուտ մը բուսաւ, հողը
6 խորունկութիւն չունենալուն համար. Արեւուն ծագած ատենը՝ սկրնցաւ, ու արմատ
7 չունենալուն համար չորցաւ : Ու ուրիշը ինկաւ
փուշերու մէջ, և փուշերը ելան՝ ու խեղդեցին
8 զանիկայ, ու պտուղ չտուաւ : Ու ուրիշը ին-
կաւ աղէկ հողի մէջ, ու ելաւ մեծցաւ, և
պտուղ կու տար. և կը բերէր մէկուն տասը
երեսուն, ու մէկուն տասը վաթսուն, և մէ-
9 կուն տասը հարիւր : Ու կ՚ըսէր. Ան որ լսե-
լու ականջ ունի, թող լսէ :
10 Ու երբոր առանձին էր, իր քովը եղողնե-

ր՚ը՝ տասներկուքին հետ մեկտեղ՝ հարցուցին
11 իրեն ան առակը : Ու ըսաւ անոնց. Ձեզի տը-
րուած է դիտենալ Աստուծոյ թագաւորութեա-
ն խորհուրդը, բայց անոնց՝ որ դուրսէն են,
12 ամէն բան առակներով կ՚ըլլայ. Որ տես-
նելով տեսնեն՝ ու չտեսնեն, և լսելով լսեն՝
ու չհասկնան. որ չըլլայ թէ դարձի գան, և ի-
13 րենց մեղացը թողութիւն ըլլայ : Ու ըսաւ ա-
նոնց. Ձեզ առակը չէք դիտեր. ուրեմն ինչ-
14 պէս պիտի դիտնաք ամէն առակները : Հերմ
15 ցանողը խօսքը կը ցանէ : Ու ճամբուն քովինե-
ները անոնք են՝ որոնց մէջ խօսքը կը ցանուի.
ու երբոր կը լսեն, շուտ մը Սատանան կու
գայ՝ և անոնց սրտերուն մէջ ցանուած խօսքը
16 կը հանէ : Նոյնպէս ալ ապառաժուտ տեղը-
րու վրայ ցանուածները անոնք են, որ երբոր
կը լսեն խօսքը՝ շուտ մը ուրախութեամբ կ՚ըն-
17 դունին զանիկայ. Ու իրենց մէջը արմատ չու-
նենալով՝ քիչ ժամանակ կը տեւեն. ետքը երբ-
որ նեղութիւն կամ հալածանք ըլլայ խօսքին
18 համար, շուտ մը կը գայթակղին : Ու փուշ-
երուն մէջ ցանուածները անոնք են՝ որ երբ
19 խօսքը կը լսեն, Աշխարհիս զգաստմունքները Ու
հարստութեան խաբէութիւնները, և ուրիշ
բաներուն ցանկութիւնները մէջ մտնելով՝ խօս-
20 քը կը խեղդեն, ու կ՚ըլլայ անպտուղ : Ու աղէկ
հողի մէջ ցանուածները անոնք են, որ խօսքը
կը լսեն՝ և կ՚ընդունին, ու պտուղ կու տան՝
մէկուն տեղը երեսուն, և մէկուն տեղը վաթ-
սուն, ու մէկուն տեղը հարիւր :
21 Ետքը ըսաւ անոնց. Մէթէ ճրագը գրուա-
նին կամ մահճին տակը գրուելու համար կու
գայ. չէ՞ որ աշտանակին վրայ գրուելու հա-
22 մար : Քանզու որ ծածուկ բան մը չկայ, որ
պիտի չյայտնուի. և գաղտուկ բան մը չէ և-
23 ղած՝ որ երեան պիտի չելլէ : Եթէ որ մէկը լսե-
լու ականջ ունի, թող լսէ :
24 Ու ըսաւ անոնց. Նայեցէք ինչ կը լսէք.
Ինչ չափով որ դուք կը չափէք, նոյն չա-
փովը պիտի չափուի ձեզի. և ձեզի՝ որ կը
25 լսէք, պիտի աւելնայ : Վասն զի ով որ ու-
նի, անոր պիտի տրուի. և ով որ չունի, ու-
նեցածն ալ անկէ պիտի առնուի :
26 Ու կ՚ըսէր. Աստուծոյ թագաւորութիւնը
ասանկ է, որպէս թէ մէկ մարդ մը հողին մէջը
27 սերմ ձգէ, Ու քնանայ և արթննայ գիշեր ու
ցորեկ, և սերմը բուսնի ու մեծնայ, ո՛ր ինքը
28 չգիտեր թէ ինչպէս : Քանզի հողը ինքիրմէն
պտուղ կու տայ. առաջ խոտը, ետքը հասկը,
29 անկէ ետև լեցուն ցորենը հասկին մէջ : Ու
երբոր պտուղը հասունցնայ, շուտ մը մանգաղը
կը խրկէ, ինչու որ հունձքի ատենը հասած է :

ե Մատ. ժբ. 31 : Ղու. ժբ. 10 : ը Հօհ. ե. 16 :
է Մատ. ժբ. 46 : Ղու. բ. 19 :

ա Մատ. ժգ. 1 : Ղու. բ. 4 :
բ ԳԼ. ժբ. 38 :
գ Հօհ. ժե. 5 : Կող. ա. 6 :
դ Մատ. ժգ. 10 : Ղու. բ. 9, ԼԷ :
ե ը Կօր. ե. 12 : Կող. գ. 5 : ը Ֆես. գ. 12 : ը Տիմ. գ. 7 :
զ Յհ. գ. 9 : Մատ. ժգ. 14 :
է Մատ. ժգ. 19 :
ը ը Տիմ. գ. 9, 17 :
թ Մատ. ե. 15 : Ղու. ը. 16 : ժե. 33 :
ժ Մատ. ժ. 26 : Ղու. ժգ. 2 :
ի Մատ. ժե. 15 : Ա՛ր 9 :
լ Մատ. է. 2 : Ղու. գ. 38 :
խ Մատ. ժգ. 12 : Ել. 29 : Ղու. ը. 18 : ժԼ. 26 :
ծ Մատ. ժգ. 24 :
կ Հայտ. ժգ. 15 :

30 Եւ կ'ըսէր. Ըստուծոյ թագաւորութիւնը
հի՞նչ բանի նմանցընենք, կամ ի՞նչ առակով
31 անիկայ բաղդատենք: Մանանեխի հատին
նման է, որ հողի մէջ ցանուած ատեն՝ երկրի
32 վրայ եղած սերմերուն ամենէն պզտիկն է. Եւ
երբոր ցանուի, կը բուսնի, և ամէն խոտերէն
ներէն ալ մեծ կ'ըլլայ, ու մեծ ճիւղեր կ'ա-
ձակէ, անանկ որ երկինքի թռչուններուն հերիք
կ'ըլլայ անոր շուքին տակը բնակելու:
33 Եւ ասանկ շատ առակներով կը խօսէր ա-
նոնց հետ խօսքը որչափ որ կրնային մտիկ ը-
34 նել. Եւ առանց առակի բան մը չէր խօսեր ա-
նոնց. բայց առանձին իր աշակերտներուն կը
մեկնէր ամէնը:
35 Ու նոյն օրը երբոր իրիկուն կ'ըլլար, ըսաւ
անոնց. Երթա՛նք միւս կողմը անցնինք:
36 Ընծաք ալ ժողովուրդը թող տալով՝ առին
զինքը ինչպէս որ էր նաւուն մէջ. և ուրիշ
37 նաւակներ ալ կային անոր հետ: Եւ հովի մեծ
փոթորիկ մը եղաւ, և ալիքները նաւուն վը-
րայ կու գային, անանկ որ գրեթէ լեցուն էր:
38 Եւ ինքը նաւուն ետեւի կողմը բարձի վրայ կը
քնանար. արթընցուցին զանիկայ և կ'ըսէին
անոր. Վարդապետ՝ հոգդ չէ՞, որ կը կոր-
39 սուինք: Ան ելլելով՝ սաստեց հովին, և ծո-
վուն ըսաւ. Դադարէ՛, լռուր կեցիր. ու հովը
դադրեցաւ, և մեծ խաղաղութիւն եղաւ:
40 Եւ ըսաւ անոնց. Ինչո՞ւ ատանկ վախկոտ էք,
ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ հաւատք չունիք: Եւ ա-
նոնք խիստ վախցան, ու կ'ըսէին իրարու.
Արդեօք ո՛վ է ասիկայ, որ հովը ու ծովը ասոր
կը հնազանդին:

Գ Լ Ո Ւ Խ

1 Արբեսաս լեգէան անհնազոյ մարդը կը բժշկէ. 13 և անկէ
եկող դեւերը խոզերուն մէջ կը մտնեն: 25 Արիւնոտ
կը բժշկէ անուանուն կնիկը, 35 և Յայրոսի աղջիկը կը
յարուցանէ:

1 Եւ [a]անկան ծովուն միւս կողմը *Գադարա-
2 ցւոց երկիրը: Եւ երբոր [b]նաւէն ելաւ,
դիմավորեցին զինքը յանկարծ մարդ մը պատահեցաւ
3 [c]իրմէ, որ պիղծ ոգի ունէր. Որ անոր բնակած
տեղն ալ գերեզմաններուն մէջն էր. ու շղթայով
4 ալ մէկը չէր կրնար զանիկայ կապել. Որովհետև
շատ անգամ ոտնակապերով և շղթաներով
կապուեր էր, բայց անիկայ շղթաները կոտրեր,
ու ոտնակապերը կոտրտեր էր, և մէկը չէր
5 կրնար զանիկայ նուաճել. Եւ միշտ գիշեր ու
ցորեկ [d]գերեզմաններուն մէջ ու լեռներուն մէջ[e]
կը կանչուրտէր, ու իր մարմինը քարերով կը
6 ճեղքռտէր: Երբոր հեռուէնէն Յիսուսը տե-
սաւ, վազեց ու երկրպագութիւն ըրաւ անոր,
7 Եւ մեծ ձայնով մը աղաղակեց՝ ու ըսաւ.
Դուն իմ հետս ի՞նչ բան ունիս Յիսուս Որ-

դի Ըստուծոյ բարձրելոյ. քեզ Ըստուծով
8 կ'երդմնցընեմ, զիս մի տանջեր: (Վասն զի կ'ը-
9 սէր անոր. Պիղծ ոգի՝ ելիր ատ մարդէն:) Եւ
անոր հարցուց թէ՝ Քոնուդ ի՞նչ է. ու ըսաւ
անոր. Իմ անունս Լեգէան է, ինչու որ մենք
10 շատուր ենք: Եւ շատ [f]կ'աղաչէին անոր՝ որ
11 զիրենք ան երկրէն դուրս չհրկէ: Եւ հոն լե-
ռանը մօտ խոզերու մեծ երամակ մը կար՝ որ
12 կ'արածուէին: Եւ բոլոր դեւերը աղաչեցին ա-
նոր՝ ու ըսին. Մեզ խոզերուն խրկէ, որ ա-
13 նոնց մէջը մտնենք: Եւ Յիսուս շուտ մը հը-
րաման տուաւ անոնց. ու երբոր պիղծ ոգիները
ելան՝ խոզերուն մէջը մտան. և երամակը
դահավէժ տեղէն ծովը վազեց, (երկու հազարի
14 չափ կային,) ու ծովուն մէջը խեղդուեցան: Եւ
խոզարածները փախան, ու պատմեցին քաղաքը
ու ագարակները. և Տարբեխ եկան տեսնելու՝
15 թէ ինչ բան է որ եղաւ: Եւ եկան Յիսուսին,
և տեսան դիւահարը՝ որ լեգէան ունէր, որ
հագուած ու խելքը վրան եկած նստեր էր, ու
16 վախցան: Եւ անոնք որ տեսեր էին, պատմե-
ցին անոնց՝ թէ ինչ եղաւ դիւահարին. նաև
17 խոզերուն վրայով: [g]Եւ սկսան աղաչել անոր,
18 որ իրենց սահմաններէն երթայ: Եւ երբոր ա-
նիկայ նաւը մտաւ, [h]դիւահարը կ'աղաչէր ա-
19 նոր՝ որ հետը ըլլայ: Եւ Յիսուս թող չտուաւ
անոր, Հապա ըսաւ անոր. Գնա՛ քու տունդ
քոնըն ընտանիներուդ, ու պատմէ անոնց ինչ որ
20 Տէրը քեզի ըրաւ, և ողորմեցաւ քեզի: Ան ալ
գնաց, և սկսաւ Դեկապօլիսի մէջ քարոզել
ինչ որ Յիսուս իրեն ըրաւ. և ամէնը կը զար-
մանային:
21 [i]Եւ երբոր Յիսուս նաւով նորէն ծովուն
միւս կողմը անցաւ, շատ բազմութիւն ժող-
վուեցաւ անոր քովը, և [j]ինքը ծովեզերքն էր:
22 [k]Եւ ահա ժողովրդապետներուն մէկը կու գար,
որուն անունը Յայրոս էր. ու երբոր տեսաւ
23 զանիկայ, անոր ոտքը ինկաւ. Եւ շատ կ'ա-
ղաչէր անոր՝ ու կ'ըսէր, թէ Իմ աղջիկս մեռ-
նելու մօտ է, որ գաս անոր վրայ ձեռք դնես,
24 որպէս զի ազատի, ու պիտի ապրի: Եւ գնաց
անոր հետ. ու շատ բազմութիւն իր ետեւէն
կ'երթային՝ ու կը նեղէին զինքը:
25 Եւ կնիկ մը՝ [l]որ տասներկու տարի արիւնի
26 [m]հոսանքութեան մէջ էր, Եւ խիստ չտա-
ցած էր շատ բժիշկներէն, և իր բոլոր ունեցա-
ծը վատներ էր, ու օգուտ մը չէր գտեր, հա-
27 պա ևս առաւել զայրացեր էր, Երբոր Յիսու-
սին վրայով լսեց, ետեւէն եկաւ բազմութեանը
28 մէջ, ու անոր հանդերձին դպաւ. Վասն զի կ'ը-
սէր, Թէ որ միայն անոր հանդերձներուն դպը-
29 չեմ, պիտի բժշկուիմ: Եւ շուտ մը իր ա-
րիւնին աղբիւրը չամքեցաւ. ու իր մարմինին
մէջ իմացաւ՝ թէ տանջանքէն բժշկուեցաւ:

---

a Մատ. ժդ. 31: Ղուկ. ժդ. 18: Գործ. բ. 41: գ. 4: ե. 14: ժԹ. 20:
b Մատ. ժդ. 34: Ես. ժգ. 13:
c Մատ. ը. 18, 23: Ղուկ. ը. 22:
d Մատ. ը. 28: Ղուկ. ը. 26:
e Հմմտ. Գործ. ժգ. 39:
f Մատ. ը. 34: Գործ. ժգ. 39:
g Ղուկ. ը. 38:
h Մատ. ԹԻ. 1: Ղուկ. ը. 40:
i Մատ. ԹԻ. 18: Ղուկ. ը. 41:
j Ղուկ. ժե. 25: Մատ. ԹԻ. 20:
k Հմմտ. լեռներուն մէջ ու գերեզմաններուն մէջ
l Նայ կ'աղաչէր:
m Ղեւտ. ժե. 25:

30 Եւ Յիսուս չուտ մը գիտնալով իր անձին մէջ
ան [ա]զօրութիւնը՝ որ իրմէն ելաւ, դարձաւ
բազմութեանը մէջ ու ըսաւ. Ո՞վ դպաւ իմ
31 հանդերձներուս: Եւ իր աշակերտները ըսին ի-
րեն. Կը տեսնես որ բազմութիւնը քեզ կ'նե-
32 ղէ, ու կ'ըսես թէ Ո՞վ ինծի դպաւ: Եւ իր
բոլորտիքը կ'նայէր որ աս բանը ընողը տեսնէ:
33 Ու կինկը վախցաւ՝ ու դողաց, ինչու որ գի-
տէր թէ իրեն ինչ եղաւ. և եկաւ՝ անոր առ-
ջևը ինկաւ, ու բոլոր ճշմարտը շիտակ շիտակ
34 զրուցից անոր: Եւ Յիսուս ըսաւ անոր. Ո՛դ-
ջկի՝ [բ]քու հաւատդ քեզ բժշկեց. դնա խա-
ղաղութեամբ, ու բժշկուած եղիր քու տան-
ջանքէդ:
35 [գ]Երբոր ինքը դեռ կը խօսէր, ժողովրդապե-
տին տունէն ոմանք եկան՝ ու ըսին, թէ Ո՛դ-
ջկիդ մեռաւ, ալ ինչո՞ւ վարդապետը կը յոդ-
36 նեցընես: Յետ Յիսուս լսուած խօսքը լսածին
պէս՝ ժողովրդապետին ըսաւ. Մի վախնար,
37 միայն թէ հաւատայ: Եւ մէկը թող չտուաւ
իր հետը երթալու, բայց միայն Պետրոսը ու
Յակոբոսը և Յակոբոսին եղբայրը Յովհան-
38 նէսը: Ու ժողովրդապետին տունը գալով՝
տեսաւ աղմուկ և սաստիկ լացողներ ու աղա-
39 ղակողներ: Եւ ներս մտնելով՝ ըսաւ անոնց.
Ինչո՞ւ խռովիլ էք՝ ու կու լաք. մանուկը մե-
40 ռած չէ, հապա [դ]կը քնանայ: Եւ ծաղր կ'ը-
նէին անկից. [ե]բայց ինքը ամէնը դուրս հանե-
լով՝ իր հետը առաւ մանուկին հայրը ու մայ-
րը՝ և անոնք որ իր հետն էին, ու մտաւ հոն՝
41 ուր որ մանուկը պառկած էր: Եւ մանուկին
ձեռքէն բռնելով՝ ըսաւ անոր. Տալիթա՝ կում-
42 մ, որ կը թարգմանուի, Ո՛ղջկի՝ (քեզի կ'ը-
սեմ,) կեցիր: Եւ իսկոյն աղջիկը ոտք եկաւ,
ու կը քալէր, [զ]ինչու որ տասներկու տարեկան
43 էր. ու մեծ ապշութեամբ ապշեցան: Եւ [է]աս-
տիկ պատուէր տուաւ անոնց՝ որ մէկը չգիտ-
նայ աս բանը. ու ըսաւ որ անոր ուտելիք տան:

ԳԼՈՒԽ Զ

1 Բերթասա անարգութիւն կը կրէ իր բաղաքակիցներէն. 7 աշակերտներուն իշխանութիւն կու տայ պիղծ ոգիները հանելու. 14 Հանգաման կարծիքներ Յիսուսի վրայով. 27 Հովհաննէս Մկրտիչ կը գլխատուի, 29 և կը թաղուի. 30 Առաքեալները իրենց քարոզութենէն Յիսուսի կը դառնան. 34 Հինգ հարիւր ու երկու ձուկին հրաշքը. 48 Յիսուս ծովուն վրայ կը քալէ. 53 և ամէն հիւն դպչող ցաւագարները կը բժշկէ:

1 Եւ [ա]անկէ ելլելով՝ եկաւ իր երկիրը, ու ա-
2 նոր աշակերտները իր ետևէն գացին: Եւ
շաբաթի օրը հասնելուն՝ սկսաւ ժողովարանին

[ա] Մատ. ժգ. 54: Ղու. դ. 16:
[բ] Ցօհ. ը. 42:
[գ] Մատ. ժբ. 46: Գործ. ա. 19:
[դ] Մատ. ժա. 6:
[ե] Մատ. ժգ. 57: Ցօհ. ա. 44:
[զ] Տես Ծն. ժբ. 22: ԼԶ. 25: Մատ. ժգ. 58: Գղ. բ. 22:
[է] Ելս. ծդ. 16:
[ը] Մատ. բ. 35: Ղու. ժգ. 22.
[թ] Մատ. ֆ. 1: Գղ. գ. 13: 14: Ղու. բ. 1:
[ժ] Գործ. ժբ. 8:
[ի] Մատ. ֆ. 11: Ղու. բ. 4: ֆ. 7, 8:
[լ] Մատ. ֆ. 14: Ղու. ֆ. 10:
[խ] Գործ. ժգ. 51: ժգ. 6:
[ծ] Ամէն չտանէն:
[կ] Հակ. ե. 14:
[հ] Մատ. ժգ. 1: Ղու. բ. 7:
[ձ] Մատ. ժգ. 14: Գղ. ը. 28:
[ղ] Մատ. ժգ. 2: Ղու. գ. 19:

18 Ա՛սան զի Յովհաննէս Հերովդեսին կ՚ըսէր. «Չ՚Հնգի օրինաւոր չէ քու եղբօրդ կնիկը ունե-
19 նալ»։ Նա՛ Հերովդիա ոխ ունէր անոր դէմ, ու
20 կ՚ուզէր անիկայ մեռցընել, ու չէր կրնար. Ան-
չու որ Հերովդէս կը վախնար Յովհաննէսէն, գիտնալով թէ անիկայ արդար և սուրբ մարդ
մըն է. և անոր բերանը կը նայէր, ու անկէ լսե-
լով՝ շատ բան կ՚ընէր, և քաղցրութեամբ ա-
21 նոր մտիկ կ՚ընէր։ Եւ երբոր դիպուկ օր մը ե-
ղաւ, որ Հերովդէս իր ծննդեան օրը ընթրիք
կ՚ընէր իր մեծամեծներուն և հազարապետնե-
22 բուն՝ ու Գալիլեայի երեւելիներուն. Ու Հե-
րովդիային աղջիկը հանդիսի սրահը մտնելով
խաղաց, ու հաճեցուց Հերովդեսին՝ և
իր հետը նստողներուն. թագաւորը ըսաւ աղջ-
կանը. Խնդրէ ինձմէ ինչ որ կ՚ուզես, ու պի-
23 տի տամ քեզի։ Ու անոր երդում ըրաւ ըսե-
լով. Ինչ որ դուն ինձմէ խնդրես, պիտի տամ
24 քեզի, մինչեւ թագաւորութեանս կէսը։ Ու ա-
նիկայ դուրս ելլելով՝ իր մօրը ըսաւ. Ի՞նչ
ուզեմ. ան ալ ըսաւ. Յովհաննէս Մկրտչին
25 գլուխը։ Ու շուտ մը արտորալով թագաւո-
րին քովը մտաւ՝ ու խնդրեց՝ ըսելով. Կ՚ուզեմ
որ շուտով սկուտեղի մը վրայ Յովհաննէս
26 Մկրտչին գլուխը տաս ինձի։ Ու թագաւորը
խիստ տրտմեցաւ. բայց երդումներուն համար՝
ու իր հետը նստողներուն համար՝ չուզեց որ ա-
27 նոր խնդիքը մերժէ։ Ու թագաւորը իսկոյն
դահիճ խրկեց, ու հրաման ըրաւ անոր գլու-
խը բերելու. ան ալ գնաց բանտին մէջ գլխա-
28 տեց զանիկայ. Ու սկուտեղով մը բերաւ ա-
նոր գլուխը՝ ու տուաւ աղջիկանը, և աղջիկը
29 զանիկայ իր մօրը տուաւ։ Ու անոր աշակերտ-
ները լսելով, եկան անոր մարմինը վերցուցին,
ու գերեզմանի մէջ դրին։

30 Ու առաքեալները Յիսուսին քովը ժողո-
վուեցան, ու պատմեցին անոր՝ ամէն ինչ որ ը-
31 րին՝ և ինչ որ սորվեցուցին։ Ու անիկայ ը-
սաւ անոնց. Ձեզի՛ք դուք առանձին՝ անապատ
տեղ մը, և քիչ մը հանգչեցէք. քանզի շա-
տերը կային՝ որ կու գային ու կ՚երթային. և հայ
32 ուտելու ալ ժամանակ չէին ունենար։ Ու նա-
33 ւով անապատ տեղ մը գացին առանձին։ Ու
ժողովուրդները տեսան զանոնք որ կ՚երթային,
և շատերը զանիկայ ճանչցան, ու ոտքով բոլոր
քաղաքներէն հոն կը վազէին, և անոնցմէ ա-
34 ռաջ հասնելով՝ անոր քովը ժողովուեցան։ Ու
Յիսուս երբոր դուրս ելաւ, շատ ժողովուրդ
տեսնելով՝ խղճաց անոնց վրայ. ինչու որ հովիւ
չունեցող ոչխարներու պէս էին. և սկսաւ
շատ բաներ սորվեցընել անոնց։

35 Ու երբոր ժամանակը շատ ուշացաւ, իր ա-
շակերտները իրեն եկան՝ ու ըսին. Տեղ անապատ
36 տեղ մըն է, ու ժամանակը ուշացած է, Ը-
ձակէ՛ք Յողովուրդները որ երթան բոլորտիքի
ագարակները ու գիւղերը՝ ու իրենց հաց գնեն,
37 ինչու որ ուտելու բան մը չունին։ Ան ալ
կայ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց. Դուք
տուէք ատոնց որ ուտեն։ Ու ըսին իրեն. Երթանք երկու հարիւր դահեկանի հաց գնե՞նք՝
38 և տանք ատոնց որ ուտեն։ Ան ըսաւ անոնց. Քա-
նի՞ նկանակ ունիք, գացէք նայեցէք. ու երբ-
որ գիտցան՝ ըսին. Հինգ, ու երկու ձուկ։
39 Ու հրաման ըրաւ անոնց՝ որ կանանչ խոտին
40 վրայ դունդ դունդ նստին։ Ու դաս դաս նս-
41 տան՝ հարիւրական ու հիսունական։ Ու հինգ
նկանակը ու երկու ձուկը առաւ՝ ու դէպ ի եր-
կինքը նայելով, Օրհնեց. և մանրեց նկանակ-
ները՝ ու տուաւ իր աշակերտներուն, որ անոնց
առջեւը դնեն. ու երկու ձուկը ամենուն ալ
42 բաժնեց։ Ու ամէնքը կերան ու կշտացան.
43 Ու տասներկու կողով լցուն՝ կտորուանքնե-
44 րը վերցուցին, և ձուկերէն ալ։ Ու ան հա-
ցերէն ուտողները հինգ հազարի չափ էրիկ մար-
դիկ էին։

45 Ու շուտ մը իր աշակերտները արտորցուց
որ նաւը մտնեն, և երթ առաջ մեկալ կողմը
Բեթսայիդա անցնեն, մինչեւ որ ինքը ժողովուրդը
46 արձակէ։ Ու անոնցմէ զատուելով՝ լեռը և-
47 լաւ աղօթք ընելու։ Եւ երբոր իրիկուն եղաւ,
նաւը ծովուն մէջտեղն էր, ու ինքը մինակ ցա-
48 մաքն էր։ Ու տեսաւ անոնք որ կը տագնա-
պէին հովէն՝ թէ քաշելու առնենին, ինչու որ
հովը իրենց դէմ էր. և գիշերուան չորրորդ
պահուն առնոնները՝ ծովուն վրայ քալելով կու
49 գայ անոնց, ու կ՚ուզէր անոնցմէ անցնիլ։ Ը-
նոնք երբոր տեսան որ ծովուն վրայ կը քալէր,
կարծեցին թէ աչքի երեւոյթ բան մըն է, ու
50 կանչեցրտուցին. Վասնզի ամէնքն ալ զանիկայ
տեսան, ու խռովեցան. և ինքը շուտ մը խօ-
սեցաւ անոնց հետ՝ ու ըսաւ անոնց. Վայ՛ե-
51 ղէք՝ ես եմ, մի վախնաք։ Ու նաւը ելաւ ա-
նոնց քովը, ու հովը դադրեցաւ. և անոնք
մտքերնուն մէջ չափէ դուրս ապշած էին՝ ու կը
52 զարմանային։ Ա՛սան զի հացին վրայ խելք
հրաշքը չմտցան. ինչու որ սիրտերնին թըմ-
բած էր։

53 Ու մեկալ կողմը անցնելով, Գեննեսարեթի
54 երկիրը հասան, և նաւը տեղաւորեցին։ Ու
երբոր նաւէն ելան, ան պահուն ժողովուրդը
55 ճանչցան զանիկայ. Ու ասդին անդին վազելով
բոլոր շրջակայ տեղուանքը, սկսան մահիճնե-
րով հիւանդները բերել՝ ուր որ կը լսէին թէ
56 հոն է։ Ու ուր որ կը մտնէր՝ գիւղերը կամ քա-

ձ Գ Ա. ժդ. 16։ ի. 21։
ճ Պատ. ժդ. 5։ իա. 26։
յ Պատ. ժդ. 6։
ղ Ծնդ. ե. 20։
ն Նախ. ե. 3, 6։ է. 2։
շ Պատ. ժդ. 9։
ո Գա. ե. 10։
չ Պատ. ժդ. 13։
պ Պկ. դ. 20։
ջ Պատ. ժդ. 13։
ռ Պատ. ե. 36։ ժդ. 14։
ս Գա. ե. 11։
վ Պատ. ժդ. 15։ Գա. ե. 12։
տ Ա. ժդ. 22։ Հօհ. դ. 17։
ր Պատ. ժդ. 17։ Գա. ե. 13։ Հօհ. դ. 9։ Տե՛ս Պատ. ժէ. 34։ Պկ. դ. 5։
ց Ա Գաղ. ե. 13։ Պատ. իդ. 26։
ւ Ա. ժդ. 22։ Հօհ. դ. 17։
փ Պատ. ժդ. 23։ Հօհ. դ. 16, 17։
ք Տե՛ս Գա. իդ. 28։
օ Պկ. ը. 17, 18։
ֆ Պկ. դ. 5։ ժդ. 14։
և Պատ. ժդ. 34։

ղաքները կամ ագարակները , հրապարակեն-
բուն մէջ կը դնէին հիւանդները , ու կ՚աղա-
չէին իրեն՝ որ [b]զոնե իր հանդերձին քղանցքին
դպչէին . և որոնք որ դպան , բժշկուեցան :

ԳԼՈՒԽ Ը.

1 Փարիսեցիք կը մեղադրեն Յիսուսի աշակերտները՝ ան-
լուայ ձեռքով հաց ուտելնուն համար : 3 Յոյն ինքը կ՚ա-
պացուցանէ թէ անոնք մարդոյ աւանդութիւնները բըռա-
նելով՝ Աստուծոյ պատուիրանքը կ՚անարգեն . 14 և թէ
կերակուրը մարդը չպղծեր . 24 Փիւնիկ Կսորի կինանը
աղջիկը պիղծ ոգիէ մը կ՚ազատէ , 31 և խուլ ու դժուարա-
խօս մարդ մը կը բժշկէ :

1 Ա՜յն [a]իր քովը ժողովուեցան փարիսեցիները , ու
դպիրներէն ոմանք՝ որ Երուսաղէմէն եկած
2 էին : Ու երբոր տեսան որ անոր աշակերտներէն
ոմանք պիղծ՝ այսինքն անլուայ ձեռքերով հաց
3 կ՚ուտէին , մեղադրեցին : Ինչուոր փարիսեցիները
ու բոլոր Հրէաները մինչև որ աղէկ մը ձեռքե-
նին չլուան , հաց չեն ուտեր . քանզի ծերերուն
4 աւանդութիւնը կը բռնեն . Ու շուկայէն եկած
ատենին՝ թէ որ չլուացուին , չեն ուտեր . և
ուրիշ շատ բաներ կայ՝ որ ընդունած են ու կը
բռնեն , այսինքն գաւաթներու և փարչերու ու
պղնձէ ամաններու և անկողիններու լուաց-
5 մունքներ : [b]Ուստի փարիսեցիները ու դը-
պիրները հարցուցին անոր , թէ Ինչո՞ւ քու ա-
շակերտներդ ծերերուն աւանդութիւնը պէս չեն
երթար , հապա անլուայ ձեռքերով հաց կ՚ու-
6 տեն : Ան ալ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ ա-
նոնց . Ընդկ մարգարէութիւն ըրաւ Եսայի՝ ձե-
զի կեղծաւորներուդ համար , ինչպէս որ գրուած
է . [c]Այս ժողովուրդը ձոյն շրթունքներովը զիս
կը պատուէ , բայց իրենց սիրտը հեռացած գա-
7 տուած է ինծմէ . Ու պարապ տեղը զիս կը
պաշտեն , մարդոյ պատուիրած բաները իբրև
8 վարդապետութիւն սորվեցընելով : Վասն զի
Աստուծոյ պատուիրանքը թողլով՝ մարդոց աւանդութիւնը կը բռնէք , [d]ինչպէս՝ փար-
չերու և գաւաթներու լուացմունքներ . և ա-
9 նոնց նման շատ ուրիշ բաներ կ՚ընէք : Ու ըսաւ
անոնց . Ընդկ կ՚անարգէք Աստուծոյ պատուի-
10 րանքը , որ ձեր աւանդութիւնը պահէք : Քանզի Մովսէս ըսաւ . [e]Քու հայրդ ու մայրդ
պատուէ . և [f]ով որ չար հայրը կամ մայրը ա-
11 նիծէ , մահով թող մեռնի : Հայց դուք կ՚ը-
սէք . Թէ որ մեկը չար հօրը կամ մօրը ըսէ , Ո՞ր
բանը որ ինծմէ պիտի շահիս , Աստուածոյ պա-
տարան է , (որ ըսել է՝ ընծայ ,) ապա թէ
12 կ՚ըլլայ ան՝ նոյն . Ու ալ թող չէք տար անոր
13 բան մը ընել իր հօրը կամ իր մօրը : Ու Աստուծոյ խօսքը կը խափանէք ձեր աւանդու-
թիւնովը , որ կ՚աւանդէք . և ասոր նման շատ
ուրիշ բաներ կ՚ընէք :

14 [g]Ու բոլոր ժողովուրդը իրեն կանչելով՝ ը-
սաւ անոնց . Լսեցէք ինծի ամէնքդ՝ ու հաս-
15 կըցէք : Ոչ մէն մի չկայ որ դուրսէն մարդուն
ներսը մտնէ . ու կարող ըլլայ զանիկայ պըղ-
ծելու . հապա ան բաները որ անկէ կ՚ելլեն ,
16 անոնք են որ մարդը կը պղծեն : [h]Ով որ լսե-
լու ականջ ունի , թող լսէ :
17 [i]Ու երբոր ան բազմութենէն պատո՛ւելով՝
տուն մտաւ , իր աշակերտները հարցուցին իրեն
18 ան առակին համար : Ու ըսաւ անոնց . Դո՞ւք
ալ ատանկ անմիտ եք . չէք հասկընար թէ ամէն
ինչ որ դուրսէն մարդուն ներսի դին կը մտնէ ,
19 չկրնար անիկայ պղծել . Վասն զի չէ թէ անոր
սրտին մէջը կը մտնէ , հապա փորը , և ար-
տաքնոցը կ՚ելլէ , ու բոլոր կերածները կը մաք-
20 րէ : Ու կ՚ըսէր թէ՝ Ինչ որ կ՚ելլէ մարդուն
21 ներսէն , անիկայ կը պղծէ մարդը : [j]Ինչուոր
ներսէն մարդոյ սրտէն կ՚ելլեն չար խորհուրդ-
22 ները . շնութիւններ , պոռնկութիւններ , սպա-
նութիւններ , գողութիւններ , ագահութիւն-
ներ , չարութիւններ , նենգութիւն , գիճու-
թիւն , չար աչք , հայհոյութիւն , ամբարտա-
23 ւանութիւն , անզգամութիւն : Այս բոլոր չար
բաները ներսէն կ՚ելլեն , ու կը պղծեն մարդը :
24 [k]Ու անկէ ելլելով՝ Տիւրոսի ու Սիդոնի սահ-
մանները գնաց . և տուն մը մտնելով՝ չէր ու-
զեր որ մէկուն յայտնուի , բայց չկրցաւ ծած-
25 կուիլ . Քանզի կնիկ մը՝ որուն աղջիկը պիղծ
ոգի ունէր էր նէրսէ պէն , լսեց անոր վրայով ,
26 ու եկաւ՝ անոր ոտքը խնկաւ : Ու ան կինկը
*Հեթանոս էր՝ ազգով Փիւնիկ Կսորի , ու կ՚ա-
27 ղաչէր անոր՝ որ դեւը իր աղջիկէն հանէ : Ու
Յիսուս ըսաւ անոր . Թո՛ղ առաջ տը-
ղաքը կշտանան . քանզի աղէկ չէ տղոց հացը
28 առնել , ու շուներուն ձգել : Ընդիակ պատաս-
խան տուաւ՝ ու ըսաւ անոր . Այո՛ Տէր . ին-
չու որ շուներն ալ սեղանին տակը տղոցը փըշ-
29 րանքներէն կը կերակրուին : Ու ըսաւ անոր .
Ա՛ս խօսքիդ համար դո՛ւն գնա , քու աղջիկդ դեւը
30 ելաւ : Ու կնկինը իր տունը երթալով՝ գտաւ
որ դեւը ելած , ու աղջիկը անկողնին վրայ
պառկած էր :
31 Ու նորէն Տիւրոսի ու Սիդոնի սահմաննե-
րէն ելլելով՝ ուկաւ Գալիլեայի ծովուզերքը Դե-
32 կապօլիսի սահմաններուն մէջէն : Ու [l]մէկը
բերին անոր առջին՝ խուլ ու դժուարախօս , ու
33 կ՚աղաչէին որ անոր վրայ ձեռք դնէ : Ու ժողո-
վուրդէն մէկդի առնելով զանիկայ , իր մատ-
րը անոր ականջներուն մէջը խօթեց՝ ու [m]թու-
34 քաւ , և անոր լեզուին դպաւ , [n]Ու երկինքը
նայելով՝ հառաչեց , ու ըսաւ անոր . Էփ-
35 փաթա , (որ ըսել է՝ բացուէ ,) [o]Ու իսկոյն ա-

---

[a] Մատ . ի . 20 : Կղ . ե . 27, 28 : Կող . ժբ . 12 :
[b] Մատ . ժե . 1 :
[c] Մատ . ժե . 2 :
[d] Ելս . իե . 13 : Մատ . ժե . 8 :
[e] Ելս . ի . 12 : [f] Օր . ե . 16 : Մատ . ժե . 4 :
[g] Ել . ի . 17 : Ղև . ի . 9 : Ուսակ . ի . 20 :
[h] Մատ . ժե . 5 : իդ . 18 :
[i] Մատ . ժե . 10 :
[j] Մատ . ժը . 15 :
[k] Մատ . ժե . 15 :
[l] Ծն . դ . 5 : ը . 21 : Մատ . ժե . 19 :
[m] Մատ . ժե . 21 :
[n] Հռոմ . Հոյն
[o] Մատ . ժե . 29 :
[p] Մատ . ի . 32 : Ղս . ժը . 14 :
[q] Կղ . ը . 23 : Հօհ . ի . 6 :
[r] Կղ . գ . 41 : Հօհ . ժը . 41 : ժե . 1 :
[s] Հօհ . ժը . 33, 38 :
[t] Ելս . ե . 5, 6 : Մատ . ժը . 5 :

նոր սկանձները քացուեցան , ու անոր լեզուին
86 կապը քակուեցաւ , և շիտակ կը խօսէր : Ու
Հպատուիրեց անոնց՝ որ մէկու մը չըսեն . և ո՛ր-
չափ ինքը կը պատուիրէր անոնց , անոնք՝ ալ
37 աւելի կը քարոզէին . Ու չափէ դուրս կը զար-
մանային՝ և կ՚ըսէին . Ամէն բաները ալ՝ կը
լաւ ասիկայ , որ խուլերուն լսել կու տայ՝ և համ-
բերուն խօսիլ :

ԳԼ. Ը

1 Երիսաոս հրաշքով կը կերակրէ ժողովուրդը . 11 փարի-
սեցւոց խնդրած նշանը չուզէր տալ . 15 կը պատուիրէ
իր աշակերտներուն որ զգոյշ ըլլան փարիսեցիներուն խո-
մորին և Հերովդէսեաններուն խմորին . 22 կույրի մը աչ-
քերը կը բանայ . 27 կը ծանուցանէ թէ ինքը Քրիստոսն
է , որ պիտի չարչարուի ու յարուխիւն առնէ . 34 և իր
աշակերտները կը յորդորէ որ համբերեն , երբոր հալա-
ծանքն աւետարանի դատաստանին համար :

1 Ա՚Ն օրերը ՝ժողովուրդը խիստ շատ ըլլալով ,
և ուտելու բան մը չունենալով , Յիսուս ի-
րենն կանչեց իր աշակերտները՝ ու ըսաւ անոնց .
2 Կը խղճամ այս ժողովուրդին վրայ . ինչու որ
հիմա իրեք օր է՝ որ իմ քովս են , և բան մը
3 չունին ուտելու . Ու թէ որ զանոնք անօթի
խրկեմ իրենց տուները , ճամբուն մէջ պիտի
մաքին , ինչու որ ասոնցմէ ոմանք հեռու տե-
4 ղէ եկած են : Ու իր աշակերտները պատաս-
խան տուին իրեն . Ա՚ս անապատիս մէջ ուրկից
5 կրնայ մէկը հացով կշտացընել զասոնք : Ե՚ւ
հարցուց անոնց . Քանի՞ նկանակ ունիք . ու
6 անոնք ըսին . Եօթը : Ու հրաման ըրաւ ժո-
ղովուրդին՝ որ գետնին վրայ նստին . ու առաւ
եօթը նկանակը , գոհացաւ , և կարեց , ու
տուաւ աշակերտներուն , որ ժողովուրդին տա-
7 ջեր դնեն . և դրին : Ու քանի մը մանր ձուկ
կը ունէին , և Ա՚նոնց , ու հրաման ըրաւ որ
8 անոնք ալ դնեն անոնց առջեւը : Ու կերան ու
կշտացան , ու աւելցած կտորտանքները վեր-
9 ցուցին եօթը զամբիւղ : Ու ուտողները չորս
10 հազարի չափ էին . ու արձակեց զանոնք : Ու
Բ՚նաւ մը նաւը մտնելով աշակերտներուն հետ ,
եկաւ Դալմանութայի կողմերը :
11 Ե՚ւ փարիսեցիները ելլելով՝ սկսան անոր
հետ վիճաբանութիւն ընել , և զանիկայ փոր-
12 ձելով՝ իրմէն նշան մը կ՚ուզէին երկինքէն : Ու
անիկայ իր հոգիին մէջ հառաչելով ըսաւ .
Ի՚նչ է որ այս ազգը նշան կ՚ուզէ . Ճշմարիտ
կ՚ըսեմ ձեզի որ այս ազգին նշան պիտի չտրուի :
13 Ու զանոնք թողլով՝ նորէն նաւը մտաւ ,
ու գնաց Յովհ՚ան մեկալ կողմը :
14 Ը՚նչ հաց առնելու մոռցեր էին , ու նաւուն
մէջ իրենց հետը միայն մէկ նկանակ մը ունէին :
15 Ե՚ւ կը պատուիրէր անոնց՝ ու կ՚ըսէր . Տ՚ես-
յեցէք և զգուշացէք փարիսեցւոց խմորէն ,
16 ու Հերովդեսին խմորէն : Ու իրարու հետ կը
խորհէին ու կ՚ըսէին , թէ Հ՚աց չունենալնուս
17 համար է : Իսկ Յիսուս անոնց խորհուրդը
գիտնալով՝ ըսաւ անոնց . Ինչո՞ւ կը խորհիք թէ
հաց չունիք . Տ՚ակաւին չէք հասկնար , ու
18 չէք իմանար . դեռ սիրտերնիդ թմրա՞ծ է . Աչ-
քեր ունիք , ու չէք տեսներ , և ականջներ ու-
19 նիք , ու չէք լսեր , և չէք յիշեր : Ե՚րբոր
հինգ նկանակը հինգ հազարին կտրեցի , քանի՞
կողով լեցուն կտորտանք վերցուցիք . ըսին ա-
20 նոր . Տասներկու : Ու Է՚րբոր եօթը նկանակը
չորս հազարին կոտրեցի , քանի՞ զամբիւղ լեցուն
կտորտանք վերցուցիք . անոնք ալ ըսին . Եօ-
21 թը : Ու ըսաւ անոնց . Հ՚ապա հիսաո՞ր Հ՚ձէք
հասկնար :
22 Ու Բեթսայիդա կուգաւ , ու անոր առջեւը
կոյր մը բերին , ու կ՚աղաչէին իրեն որ դպչէ ա-
23 նոր . Ու անիկայ կոյրին ձեռքէն բռնելով՝ գե-
ղէն դուրս հանեց , Բ՚ու անոր աչքերուն թքա-
նելով՝ ձեռքը անոր վրայ դրաւ , ու կը հարցը-
24 նէր անոր՝ թէ բան մը կը տեսնէ՞ . Ան ալ նա-
յեցաւ՝ ու կ՚ըսէր . Մարդիկներ կը տեսնեմ ծա-
25 ռերու պէս՝ որ կը պտրտին : Հ՚ետէն ձեռքը
անոր աչքերուն վրայ դրաւ , ու անոր նայիլ
տուաւ . և ողջացաւ ու ամէն բան համաձակ
26 կը տեսնէր : Ետքը զանիկայ իր տունը խրկե-
լով՝ ըսաւ . Գիւղը մի մտներ , ու Բ՚գիղին մէջ
մէկուն մի ըսեր :
27 Ի՚ւ Յիսուս իր աշակերտներուն հետ մէկտեղ
Փիլիպպոսի Կեսարիային գիւղերը ելաւ . ու ճամ-
բուն մէջ կը հարցընէր իր աշակերտներուն՝ ու
կ՚ըսէր անոնց . Ինծի համար ո՞վ կ՚ըսեն մար-
28 դիկ՝ թէ եմ : Ու անոնք պատասխան տուին՝
ու ըսին . Մ՚եռած՝ Յովհաննէս մկրտիչը , և
ուրիշները՝ Եղիան , ուրիշներն ալ՝ մարգարէ-
29 ներէն մէկը : Ու ինքը ըսաւ անոնց . Հ՚ապա
դուք ինծի համար ո՞վ կ՚ըսէք՝ թէ եմ . պա-
տասխան տուաւ Պետրոս՝ ու ըսաւ անոր .
30 Ք՚ուն ես Քրիստոսը : Ե՚ւ սաստիկ պատուի-
րեց անոնց՝ որ իրեն համար մէկու մը չպրուցեն :
31 Ու Ը՚սկսաւ սորվեցընել անոնց , թէ Պէտք
է որ Որդին մարդոյ շատ չարչարանքներ կրէ ,
ու երէցներէն և քահանայապետներէն ու դպ-
րիններէն մերժուի , ու սպաննուի , և իրեք
32 օրէն հետ յարութիւն առնէ : Ու այս խօսքը
յայտնի խօսեցաւ . և Պետրոս մէկդի առաւ
զանիկայ , ու սկսաւ յանդիմանել զանիկայ :
33 Ե՚ւ ինքը դարձաւ՝ ու իր աշակերտներուն նա-
յելով , յանդիմանեց Պետրոսը՝ ու ըսաւ .
Ետեւս գնա՝ Սատանայ , ինչու որ դուն Ը՚ս-

ե ԳԼ. Ե . 43 :
—
ա Մատ . ԺԷ . 32 :
բ Մատ . ԺԶ . 34 : Տես գլ. Ը . 38 :
գ Մատ . ԺԸ . 19 : Գլ. Ը . 41 :
դ Մատ . ԺԷ . 39 :
ե Մատ . ԺՃ . 38 : ԺԴ . 1 : Հով. Ը . 30 :
զ Մատ . ԺԴ . 5 :
է Մատ . ԺԴ . 6 : Ղս . ԺՃ . 1 :
ը Մատ . ԺԴ . 7 :
թ Գլ. Ը . 52 :
ժ Մատ . ԺՃ . 20 : Գլ. Ը . 43 : Ղս . Ի . 17 : Հով . Ը . 13 :
ի Մատ . ԺԶ . 37 : Ա՚ր 8 :
լ Գլ. Ը . 52 : Ա՚ր 17 :
խ Գլ. Է . 33 :
ծ Մատ . Բ . 4 : Գլ. Ե . 43 :
կ Մատ . ԺԴ . 13 : Ղս . Ի . 18 :
հ Մատ . ԺՃ . 2 :
ձ Մատ . ԺԴ . 16 : Հով . Ը . 70 : ԺԱ . 27 :
ղ Մատ . ԺԴ . 20 :
ճ Մատ . ԺԴ . 21 : ԺԷ . 21 : Ղս . Ի . 22 :

տուածոյ բաները չես մտածեր ։ Հապա մարդոց բաները ։

34 Եւ Յիսուս պատասխանելով ասաց անոնց. Ո՞վ որ ինձ հետեւիլ կ՚ուզէ, թող ուրանայ զինքը եւ իր խաչը վերցնէ ու ինծի հետեւի։

35 Վասն զի ո՞վ որ կ՚ուզէ իր անձը ապրեցնել, պիտի կորսնցնէ զայն. եւ ո՞վ որ իմ եւ աւետարանին համար իր անձը կորսնցնէ, պիտի ապրեցնէ զայն։

36 Վասն զի ի՞նչ օգուտ է մարդուն որ բոլոր աշխարհը վաստկի, եւ իր անձը կորսնցնէ.

37 կամ իր անձին համար

38 ի՞նչ տալու է մարդ։ Վասն զի ո՞վ որ ինձ ու իմ խօսքերս պատճառով այս շնացող ու մեղաւոր ազգիս մէջ, Որդին մարդոյ ալ զայնիկայ պատճառով պիտի սկսի՝ երբոր գայ իր Հօրը փառքովը սուրբ հրեշտակներուն հետ։

39 Եւ ըսաւ անոնց. Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, որ հոս ներկայ եղողներէն մէկ քանիները կան՝ որոնք մահուան համը պիտի չառնեն, մինչեւ որ տեսնեն Աստուծոյ թագաւորութիւնը զօրութիւնով եկած։

Գ Լ · Թ

1 Ընթերցողի այլակերպութիւնը։ 11 Ընթերցս իր աշակերտներուն կը մեկնաբանէ Եղիայի գալուն վրայ։ 24 Խոսէ և Համը դէմ կը կռուի։ 30 Կը նախատէ իր մահը և յարութիւնը։ 34 Կը յորդորէ իր աշակերտները որ հետ ըլլան։ 38 և կը պատուիրէ անոնց որ իրեն հակառակ չեղողները չարչրկեն, ու հաւատացեալներուն գայթակղութիւն չտան։

1 Եւ ՚վեց օրէն եւս Յիսուս իր հետ առաւ Պետրոսը ու Յակոբոսը և Յովհաննէսը, ու անոնք ալ բարձր լեռ մը հանեց առանձին, և 2 անոնց առջեւը այլակերպուեցաւ։ Ու իր հանդերձները նշան փայլուն ᵇխիստ ճերմակ, այնպէս որ երկրի վրայ թափիչ մը չկրնար այնպէս ճերմկցնել։ 3 Ու Եղիան Մովսէսին հետ երեւցաւ անոնց, և Յիսուսին հետ կը խօսէին։ 4 Եւ Պետրոս պատասխանեց ու ըսաւ Յիսուսին. Վարդի, աղէկ է որ հոս կենանք. ու երեք խրճիթ շինենք. մէկը քեզի, և մէկը Մովսէսի, ու մէկը Եղիային. 5 Վասն զի չէր գիտեր թէ ինչ խօսի, ինչու որ զարհուրեր էին։ 6 Եւ մէկ ամպ մը հովանի եղաւ անոնց վրայ, ու ձայն մը եկաւ ամպէն՝ ըսելով. Ասիկայ է 7 իմ սիրելի Որդիս, ասոր մտիկ ըրէք։ Եւ յանկարծ ապտակին անդին որ նայեցան, ալ ուրիշ մէկը չտեսան, հապա միայն Յիսուսը իրենց 8 հետ։ ᵈՈւ երբոր լեռնէն վար կ՚իջնէին, պատուիրեց անոնց որ տեսածնին մէկու մը չպատմեն, բայց միայն Որդին մարդոյ մեռելներէն

9 յարութիւն առնելէնետև։ Եւ անոնք ան խօսքը պահեցին, ու մէջերնին հարցուփորձ կ՚ընէին՝ թէ մեռելներէն յարութիւն առնելը 10 ի՞նչ է։ Եւ իրեն հարցուցին՝ ու ըսին. Ընի՞նչ է որ դպիրները կ՚ըսեն, թէ ᵉՊէտք է որ 11 առաջ Եղիան գայ։ Ընիսկայ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց. Յիրաւի առաջ Եղիան կու գայ, և ամէն բան կարգի կը դնէ. և թէ ᵉինչո՞ւր գրուած է Որդւոյ մարդոյ համար, որ շատ 12 չարչարանքներ պիտի կրէ՝ ու ձանարգուի. Հապա ձեզի կ՚ըսեմ, որ Եղիան եկաւ ալ, և ինչ որ ուզեցին՝ ըրին անոր. ինչպէս որ գրուած է անոր համար։

13 Ըլ աշակերտներուն քովը գալով՝ տեսաւ շատ ժողովուրդ անոնց բոլորտիքը՝ և դպիրներ, որ վիճաբանութիւն կ՚ընէին անոնց հետ։ 14 Եւ շուտ մը բոլոր ժողովուրդը երբոր տեսան անիկայ՝ խիստ զարմացան, ու առաջ վազելով՝ 15 բարեւ կու տային անոր։ Եւ հարցուց դպիրներուն, թէ ի՞նչ վիճաբանութիւն կ՚ընէք անոնց հետ։ 16 Ու ժողովուրդէն ᵉմէկը պատասխանի տալով՝ ըսաւ. Վարդապետ՝ իմ որդիս 17 քեզի բերի, որ համր ոգի ունի. Եւ ուր որ անոր հասնի, զանիկայ գետինը կը զարնէ. անալ կը փրփրի, և իր ակռաները կը կճըտցնէ, ու կը չամքի. և քու աշակերտներուդ ըսի որ զանիկայ հանեն, ու չկրցան։ 18 Պատասխանեց անոնց՝ ու ըսաւ. Ով անհաւատ ազգ՝ մինչեւ ե՞րբ ձեզի հետ պիտի ըլլամ, մինչեւ ե՞րբ ձեզի պիտի համբերեմ. բնծի բերէք անիկայ։ 19 Եւ զանիկայ բերին իրեն. ᵉերբոր զինքը տեսաւ զանիկայ, շուտ մը ջոր ոգին ցնցեց անիկայ. ու գետինը ինկած կը թաւալտրվէր՝ ու կը փրփրէր։ 20 Եւ Յիսուս հարցուց անոր հօրը՝ ու ըսաւ. Որչա՞փ ատեն է որատ բանը ատոր եղաւ. ու 21 անիկայ ըսաւ. Տղայութենէն ի վեր. Եւ շատ անգամ կրակի ու ջուրի մէջ կը նետէ զայն՝ որ կորսնցնէ. բայց թէ որ կարողութիւն մը 22 ունիս, օգնէ մեզի, խղճալով մեր վրայ։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր. Թէ որ կարող ես հաւատալու, ամէն բան կարելի է անոր՝ որ կը հաւատայ։ 23 Եւ տղուն հայրը շուտ մը աղաղակեց՝ ու արցունքով ըսաւ. Կը հաւատամ Տէր, 24 օգնէ իմ անհաւատութեանս։ Յիսուս երբոր տեսաւ որ ժողովուրդը վրան կը դիզուի, սաստեց պիղծ ոգիին՝ ու ըսաւ անոր. Համր ու խուլ ոգի՝ ես կը հրամայեմ քեզի, ելիր ատկէ, ու 25 մէյմըն ալ չմտնես ատոր ներսը։ Եւ կանչուրտուելով՝ սաստիկ ցնցեց զանիկայ, ու ելաւ. և պղտիկ մեռելի պէս եղաւ. անոնք որ շատ 26 տերը ըսին, թէ Մեռաւ։ Եւ Յիսուս առնոր ձեռքէն բռնելով՝ վերցուց զանիկայ. ան

ᵃ Ասա. ժ. 38։ ժգ. 24։ Ղու. ի. 23։ ժգ. 27։
ᵇ Ցօհ. ժգ. 25։
ᶜ Ասա. ժ. 33։ Ղու. ի. 26։ ժգ. 9։
ᵈ Տես Հռով. ա. 16։ բ Տիմ. ա. 8։ բ. 12։
ᵉ Ասա. ժգ. 28։ Ղու. ի. 27։
ᶠ Ասա. իգ. 30։ իե. 31։ Ղու. իգ. 18։
ᵍ Ասա. ժէ. 1։ Ղու. ի. 28։
ʰ Դան. է. 9։ Ասա. իշ. 3։
ⁱ Ասա. ժէ. 9։
ʲ Ասղ. իգ. 5։ Ասա. ժէ. 10։
ᵏ Ասղ. իգ. 6։ Նա. ծգ. 2, ԼԵ.։ Դան. ի. 26։
ˡ Ղու. իգ. 11։ Փիլ. բ. 7։
ᵐ Ասա. ժա. 14։ ժէ. 12։
ⁿ Ասա. ժէ. 14։ Ղու. ի. 37։
ᵒ Ասա. ժէ. 14։ Ղու. ի. 38։
ᵖ Կղ. ա. 26։ Ղու. ի. 42։
ᵠ Ասա. ժէ. 19։ Կղ. ժա. 23։ Ղու. ժէ. 6։ Ցօհ. ժա. 40։

27 ալ կայնեցաւ : Եվ երբոր ինքը տունն մտաւ ,
իր աշակերտները առանձին հարցուցին իրեն՝ ը-
28 սելով . Մենք ինչո՞ւ չկրցանք հանել զանիկայ :
Եւ ըսաւ անոնց . Այս տեսակը կարելի չէ ո՛ս-
կեւ բանով մը ելլել , բայց միայն աղօթքով
ու ծոմապահութեամբ :
29 Եւ անկէ ելլելով՝ Գալիլեայի միջէն կ՚անց-
30 նէին . ու չէր ուզեր որ մէկը գիտնայ : Վասն-
որ կը սորվեցնէր իր աշակերտներուն՝ ու կ՚ըսէր
անոնց , Թէ Որդին մարդոյ պիտի մատնուի մար-
դոց ձեռքը , և զանիկայ պիտի սպաննեն . ու
երբոր սպաննուի , երրորդ օրը յարութիւն պի-
31 տի առնէ : Եւ անոնք չէին հասկընար այն խօս-
քը , ու կը վախնային իրեն հարցընելու :
32 Եւ եկաւ Կափառնայում՝ ու երբոր տունն
մտաւ , հարցուց անոնց . Ի՞նչ վիճաբանու-
33 թիւն կ՚ընէիք ճամբան իրարու հետ : Եւ ա-
նոնք լուռ կեցան . վասնզի ճամբուն մէջ ի-
րարու հետ վիճաբանութիւն կ՚ընէին՝ Թէ ո՛վ
34 մեծ է : Եւ երբոր նստաւ , կանչեց տասներ-
կուքը , ու ըսաւ անոնց . Եթէ որ մէկը կ՚ու-
զէ առաջինը ըլլալ , ամենուն յետինը պիտի ըլ-
35 լայ , և ամենուն սպասաւորը : Եւ առնելով մը
առաւ կայնեցուց անոնց մէջը . և իր գիրկը առ-
36 նելով զանիկայ՝ ըսաւ անոնց . Ով որ ասանկ
տղոցմէն մէկը ընդունի իմ անունովս , զիս կ՚ըն-
դունի . և ով որ զիս ընդունի , չէ Թէ զիս
37 կ՚ընդունի , հապա զիս խրկողը : Յովհաննէս
տուաւ անոր ըսելով՝ Վարդապետ՝ մենք տեսանք որ քու անունովդ դևեր կը
հանէր , ու մեր ետևէն չէր գար , և զանիկայ
արգիլեցինք՝ մեր ետևէն չէր գար մեզի համար :
38 Եւ Յիսուս ըսաւ . Մի՛ արգիլեք զանիկայ .
որովհետև չկայ որ մէկը հիմայ որ իմ անունովս հրաշք
գործէ , ու կարենայ շուտ մը զիս չարախօ-
39 սել : Վասն զի՝ ան որ մեզի հակառակ չէ , մեր
40 կողմէն է : Վասն զի ով որ ձեզի գաւաթի մը
ջուր խմցընէ †ձեր անունովս՝ Թէ դուք Քրիս-
տոսինն էք , ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի , Չկիսկայ
41 իր վարձքը պիտի կորսնցընէ : Եւ ով որ
գայթակղեցընէ այս պզտիկներէն մէկը՝ որ հնձի
կը հաւատան , աւելի աղէկ էր անոր՝ որ իշուն
աղացքի քար մը իր վիզէն կախուէր , ու ծովը
42 ձգուէր : Եւ Թէ որ քու ձեռքդ քեզ կը
գայթակղեցընէ , կտրէ՛ անիկայ . աղէկ է քեզի
պակասաւոր մտնել կեանքը , քան Թէ երկու
ձեռք ունենալ՝ ու դժոխքը երթալ չմարելու
43 կրակին մէջը . Որ որ անոնց որդը չմեռնիր ,
44 ու կրակը չմարիր : Եւ Թէ որ քու ոտքդ քեզ
կը գայթակղեցընէ , կտրէ՛ անիկայ . աղէկ է քեզի
45 մէջը . Որ որ անոնց որդը չմեռնիր , ու կրա-
46 կը չմարիր : Եւ Թէ որ քու աչքդ քեզ կը
գայթակղեցընէ , հանէ՛ անիկայ . աղէկ է քեզի
մէկ աչքով Աստուծոյ թագաւորութիւնը
մտնել , քան Թէ երկու աչք ունենալ՝ ու կրա-
47 կին դժոխքը ձգուիլ . Որ որ անոնց որդը չը-
48 մեռնիր , ու կրակը չմարիր : Ինչու որ ամէն
մարդ կրակով պիտի աղուի , Եւ ամէն զոհ ա-
49 ղով պիտի աղուի : Աղը աղէկ է , բայց Թէ որ
աղը անհամնայ , ինչո՞վ պիտի համովցընէք .
Ձեր անձին մէջ աղ պահեցէք , և Իրարու
հետ խաղաղութիւն ըրէք :

ԳԼՒ . Ժ

2 Փրիսեոս կը վիճաբանի փարիսեցիներուն հետ՝ կնիկ արձակելուս վասյով . 13 իրեն բերուած տղաքը կ՚օրհնէ . 17 կ՚իմացընէ Հարուստ մարդու մը՝ Թէ ինչ բանալու է որ յաւիտենական կեանքը ժառանգէ . 23 Հարստութեան վտանգը կը ցուցընէ իր աշակերտներուն . 28 վարձք կը խոստանայ անոնց՝ որ աւետարանին համար իրենց ո՛ր և իցէ բաներըը կը թողուն . 32 կը նախազգայնէ իր մահը և յարութիւնը . 35 երկու փառասէր աշակերտները կը խրատէ որ աւելի իրեն հետ չաբշարուիլը մտածեն . 46 և կոյր Բարտիմէոսին աչքերը կը բանայ :

1 Եւ անկէ ելլելով՝ Հրէաստանի սահմանները
կեաւ Յորդանանու անդիին կողմէն , ու
նորէն ժողովուրդները անոր քովը կը ժողո-
վուէին . և ինչպէս որ սովորութիւն ունէր ,
դարձեալ կը սորվեցնէր անոնց :
2 Եւ փարիսեցիները քովը եկան , և զանիկայ
փորձելով կը հարցընէին անոր Թէ Արժա՞ն է
3 որ երիկը իր կնիկը արձակէ : Եւ անիկայ պա-
տասխան տուաւ՝ ու անոնց ըսաւ . Մովսէս
4 ձեզի ի՞նչ պատուիրեց : Եւ անոնք ըսին .
Մովսէս հրաման տուաւ արձակման գիր գրել ,
5 ու արձակել : Եւ Յիսուս պատասխան տալով՝
անոնց ըսաւ . Ձեր սրտին կարծրութեանը համար
6 գրեց ձեզի այս պատուէրը . Բայց ստեղծագոր-
ծութեան սկիզբէն Աստուած անոնք արու և
7 էգ ըրաւ , ու ըսաւ . Ասոր համար մարդ իր
հայրը ու մայրը պիտի ձգէ , և իր կնիկը պի-
8 տի յարի . Եւ երկուքը մէկ մարմին պիտի ըլ-
լան . ուստի ալ երկուք չեն , հապա մէկ մար-
9 մին . Ուրեմն ան որ Աստուած միաւորեց , մարդ
10 Թող չգաստ : Եւ տունը իր աշակերտները
11 նորէն նոյն բանը հարցուցին իրեն : Եւ ըսաւ
անոնց . Ո՛վ որ իր կնիկը արձակէ՝ և ուրիշ մը
12 առնէ , անոր դէմ շնութիւն կ՚ընէ : Եւ կնիկ
մը Թէ որ իր էրիկէն զատուի՝ և ուրիշ էրկան
մը ըլլայ , շնութիւն կ՚ընէ :

ե Մատ . ԺԷ . 18 ։
ի Մատ . ԺԷ . 21 ։ Ղու . ԺԸ . 22 ։
ձ Մատ . ԺՐ . 1 ։ Ղու . ԺԸ . 18 ։ ԺԹ . 24 ։
ի Մատ . Ի . 26, 27 ։ Գղ . Ժ . 43 ։
ճ Մատ . ԺԲ . 2 ։ Գղ . Ջ . 16 ։
ղ Մատ . Ջ . 40 ։ Ղու . ԻԸ . 48 ։
ղ Ծնու . ԺԱ . 28 ։ Ղու . ԻԸ . 49 ։
ճ ա Կոր . ԺԲ . 3 ։
մ Ցնս Մատ . ԺԲ . 30 ։
* Ասն՝ Ձեզի հակառակ չէ , Ձեր
յ Մատ . Յ . 42 ։
† Ասն՝ իմ
ն Մատ . ԺԲ . 6 ։ Ղու . ԺՀ . 1 ։
շ Բ Օր . ԺԴ . 6 ։ Մատ . Ե . 29 ։ ԺԲ . 8 ։
ո Ած . կԳ . 24 ։
չ Գն . Բ . 13 ։ Հգեկ . խդ . 24 ։
պ Մատ . Ե . 13 ։ Ղու . ԺԴ . 34 ։
ջ Լևկս . ի . 29 ։ Պող . Գ . 6 ։
ռ Հռով . ԺԲ . 18 ։ ԺԴ . 19 ։ Բ Կոր . ԺԳ . 11 ։ Եբր . ԺԲ . 14 ։
—
ս Մատ . ԺԹ . 1 ։ Յօհ . Ժ . 40 ։ Ժա . 7 ։
բ Մատ . ԺԹ . 3 ։
գ Բ Օր . ԻԴ . 1 ։ Մատ . Ե . 31 ։ ԺԹ . 7 ։
դ Ծն . ա . 27 ։ Ե . 2 ։
ե Ծն . Բ . 24 ։ ա Կոր . Է . 16 ։ Լևկս . Ե . 31 ։
զ Մատ . Ե . 32 ։ ԺԹ . 9 ։ Ղու . ԺՁ . 18 ։ Հռով . Է . 3 ։ ա Կոր . Է . 10, 11 ։

13 [ե]Ես մանր տղաք բերին իրեն, որ անոնց ձեռք դպչի. բայց աշակերտները կը յանդիմանէին
14 բերողները: Յիսուս երբոր տեսաւ, սրդողեցաւ անոնց դէմ. ու ըսաւ անոնց՝ Թողէք տուէք մանր տղոց որ ինծի գան, և մի արգիլէք անոնք. [զ]ինչու որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը ա-
15 տանկներունն է: Ամէն ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի. [է]Ով որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը պզտիկ տղու մը պէս չընդունի, բնաւ պիտի չմտնէ
16 անոր մէջը: Ես անոնք գիրկը առաւ, վրանին ձեռք դրաւ, ու օրհնեց զանոնք:
17 [ը]Ու երբոր անիկայ դուրս ելաւ ճամբուն մէջ, ահա մէկ մարդ մը վազեց՝ ու անոր առջևը ծունկ չոքելով կը հարցընէր անոր՝ ո՞ կ'ընէր. Բարի վարդապետ՝ [թ]ի՞նչ ընեմ որ յաւիտենա-
18 կան կեանքը ժառանգեմ: Ես Յիսուս ըսաւ անոր. [ժ]Ինչո՞ւ զիս բարի կ'անուանես. մէկէն
19 [ի] չատ բարի չկայ, որ է Աստուած: Պատուիրանքները գիտես. [ժա]Շնութիւն մի ընար, Սպանութիւն մի ընար, Գողութիւն մի ընար, Սուտ վկայութիւն մի ընար, [ժբ]Օրինաւք մի ը-
20 նար, Հայրդ ու մայրդ պատուէ: Ընդ-
կայ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոր. Վարդապետ՝ ատոնք ամէնը մանկութենէս [ի] վեր
21 պահեր եմ: Ես Յիսուս անոր նայելով՝ սիրեց զանիկայ, ու ըսաւ անոր. Մէկ բան մը պակաս է քեզի. գնա ունեցածդ ծախէ, և տուր աղքատներուն, ու [ժգ]երկինքը գանձ պիտի ու-
նենաս, և խաչը վերցուր՝ ու եկուր իմ ետևէս:
22 Ես անիկայ այս խօսքին համար խոժոռելով տրտմած գնաց. [ժդ]ինչու որ շատ ստացուածք ու-
23 նէր: Ես [ժե]Յիսուս իր բոլորտիքը նայելով՝ ըսաւ իր աշակերտներուն. Որչափ դժուար է անոնց՝ որ հարստութիւն ունին, Աստուծոյ
24 թագաւորութիւնը մտնել: Ես աշակերտները զարմացեր էին անոր խօսքերուն վրայ. բայց Յիսուս նորէն պատասխան տալով՝ անոնց ը-
սաւ. Որդեակներ՝ որչափ դժուար է [ժզ]Աստուծոյ հարստութեանը յուսացողներուն Աստուծոյ
25 թագաւորութիւնը մտնել: Դիւրին է որ ուղտ ասեղին ծակէն անցնի, քան թէ հարուստը
26 Աստուծոյ թագաւորութիւնը մտնէ: Ես ա-
նոնք խիստ շատ կը զարմանային՝ ու կ'ըսէին ի-
27 րարու. Ով կրնայ փրկուիլ: Ես Յիսուս անոնց նայելով ըսաւ. [ժէ]Մարդոց կողմանէ անկարելի է, բայց ոչ Աստուծոյ կողմանէ. քանզի Աստուծոյ կողմանէ ամէն բան
28 կարելի է: [ժը]Պետրոս սկսաւ ըսել անոր. Ես-
մենք ամէն բան թողուցինք՝ և քու ետևէդ ե-
29 կանք: Ես Յիսուս պատասխան տալով՝ ըսաւ. Ամէնէն ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Ոեկը չկայ որ թողուց տուն, կամ եղբայրներ, կամ քոյրեր,

30 կամ հայր, կամ մայր, կամ կին, կամ որդիներ, կամ արտեր՝ ինծի համար ու աւետարա-
30 նին համար, [ի]Որ պիտի չառնէ հարիւրապատիկ հիմա աս առանց՝ տուներ, ու եղբայրներ, և քոյրեր, ու մայրեր, և որդիներ, ու արտեր՝ հալածանաց հետ. և գալու աշխարհին մէջ
31 յաւիտենական կեանքը: [ի]Այլ շատ առաջինները պիտի ըլլան յետին, ու յետիններ՝ առաջինն:
32 [ժ]Ես անոնք դեռ [ի] Երուսաղէմ կ'երթային, ու Յիսուս անոնցմէ առաջ կ'երթար, ու անոնք կը զարմանային, ու ետևէն երթալով՝ կը վախնային: [ժա]Ես նորէն քովը առնելով տասներկուքը, սկսաւ ըսել ա-
33 նոնց [ի]նչ բաներ որ իրեն պիտի պատահէին. Ով- Ահա Երուսաղէմ կ'երթանք, և Որդին մարդոյ պիտի մատնուի քահանայապետներուն ու դպիրներուն, և զանիկայ մահուան պիտի դատապարտեն, ու զանիկայ հեթանոս-
34 ներուն պիտի մատնեն. Ես զանիկայ ծաղր պիտի ընեն ու ծեծեն, և անոր վրայ պիտի թքեն, ու զանիկայ մեռցընեն. ու երրորդ օրը յարութիւն պիտի առնէ:
35 [ժբ]Ես անոր քովը գացին Յակոբոս ու Յովհաննէս՝ Օրեդէոսի որդիքը, ու ըսին. Վարդապետ՝ կ'ուզենք որ [ի]ինչ որ խնդրենք,
36 մեզի ընես: Ըն ալ ըսաւ անոնց. [ի]Ո՞նչ կ'ու-
37 զէք, որ ձեզի ընեմ: Ով անոնք ըսին իրեն. Շնորհէ մեզի որ նստինք՝ մէկը քու [ի]ջորհէդ մեզի որ նստինք՝ մէկը քու ձախ կողմդ, և մէկալը՝ ձախ կողմդ քու փառացդ մէջ:
38 Ես Յիսուս ըսաւ անոնց. Չէք գիտեր՝ [ի]նչ կը խնդրէք. կրնաք խմել ան գաւաթը՝ որ ես կը խմեմ, և ան մկրտութիւնովը մկրտուիլ՝ որով
39 ես կը մկրտուիմ: Ես անոնք ըսին իրեն, Կրնանք. ու Յիսուս ըսաւ անոնց. Ըն գաւաթը որ ես կը խմեմ՝ պիտի խմէք, և ան մկրտութիւնովը որ ես կը մկրտուիմ՝ պիտի մկրտուիք.
40 Այլ իմ աջ կողմս ու ձախ կողմս նստիլը՝ իմս չէ տալը. հապա որոնց որ պատրաստուած է:
41 [ի]Ես երբոր տեսաւ ալեհէրպէրը լսեցին, սկսան Յակոբոսին ու Յովհաննէսին նեղանալ:
42 Ով Յիսուս իրեն կանչեց զանոնք՝ ու ըսաւ ա-
նոնց. Գիտէք որ ազգաց իշխան սեպուածները կը տիրեն անոնց, և անոնց մեծամեծները կ'իշ-
43 խեն անոնց. [ի]Այլ ձեր մէջը անանկ պիտի չըլլայ. հապա ձեզմէ ով որ մեծ ըլլալ կ'ուզէ, անի-
44 կայ ձեր սպասաւորը ըլլայ. Ես ձեզմէ ով որ առաջինն ըլլալ կ'ուզէ, անիկայ ամենուն ծա-
45 ռայ ըլլայ: Վասնզի Որդին մարդոյ ալ չեկաւ սպասաւորութիւն ընդունելու, հապա սպասաւորութիւն ընելու, և [ի]իր կեանքը շատերուն համար փրկանք մը տալու:

ե Մատ. ժթ. 13: Ղուկ. ժը. 15:
զ ա Կոր. ժդ. 20: ա Պետ. գ. 2:
է Մատ. ժը. 3:
ը Մատ. ժթ. 16: Ղուկ. ժը. 18:
թ Ղուկ. ի: Հռոմ. ժդ. 9:
ժ Մատ. ի. 19, 20: ժթ. 21: Ղուկ. ժը. 33: ժգ. 9:
ժա Մատ. ժթ. 23: Ղուկ. ժը. 24:
ժբ Հայր. ելս. 24: Պաղ. ծ. 7: կե. 19: ա Տիմ. գ. 17:
ժդ Եբեմ. լբ. 17: Մատ. ժթ. 26: Ղուկ. ա. 37:
ժե Մատ. ի. 20:
ժզ Մատ. ի. 24:
ժէ Ղուկ. իբ. 25:
ժը Մատ. ի. 26, 28: Գաղ. ե. 3: Ղուկ. թ. 48:
ժթ Հօվ. ժգ. 14: Փիլ. բ. 7:
ի Մատ. ի. 28: ա Տիմ. բ. 6: Տիտ. բ. 14:
ի Մատ. ի. 20:
ի Մատ. ի. 24:
ի Ղուկ. իբ. 25:
ի Մատ. ի. 26, 28: Գաղ. ե. 3: Ղուկ. ի. 48:
ի Հօվ. ժգ. 14: Փիլ. բ. 7:
ի Մատ. ի. 28: ա Տիմ. բ. 6: Տիտ. բ. 14:

46 ՚Ալ եկան Երիքով. ու երբոր Երիքովէն
ի՛ելլէր աշակերտներովը՝ և շատ բազմութիւ-
նով, Տիմէոսի որդին կոյր Բարտիմէոսը ճամ-
47 բուն քովը նստեր էր մուրալու: Ու երբոր լը-
սնայ՝ թէ Յիսուս Նազովրեցին է, սկսաւ ազա-
ղակել՝ ու ըսել. Յիսուս՝ որդի Դաւիթի, ողոր-
48 մէ ինծի: Եւ շատերը կը յանդիմանէին զնի-
կայ, որ լռէ. բայց անիկայ՝ ալ աւելի կ'ա-
49 ղաղակէր, Որդի Դաւիթի, ողորմէ ինծի: Եւ
Յիսուս կանգ առնելով՝ ըսաւ որ անիկայ կան-
չեն. կանչեցին կոյրը՝ ու ըսին անոր. Քաջ
50 եղիր, ելիր՝ քեզ կը կանչէ: Եւ անիկայ իր
հանդերձը ձգելով, ելաւ ու եկաւ Յիսուսին:
51 Եւ Յիսուս պատասխան տուաւ՝ ու անոր ը-
սաւ. Ի՞նչ կ'ուզես որ քեզի ընեմ. կոյրը ը-
սաւ անոր. Ռաբբունի՝ որ աչքերս բացուին:
52 Եւ Յիսուս ըսաւ անոր. Գնա՝ քու հա-
ւատքդ քեզ բժշկեց. և շուտ մը անոր աչքե-
րը բացուեցան, ու ճամբան Յիսուսին եւեւէն
կ'երթար:

ԳԼ. ԺԸ.

1 Երիսաւոս իշուս վրայ հեծած՝ Երուսաղէմ կը մտնէ հան-
դէսով. 13 անպտուղ թզենին կ'անիծէ. 15 տաճարը կը
մաքրէ. 20 կը յորդորէ իր աշակերտները որ հաստատ
հաւատք ունենան, և իրենց ներումն ընդունին. 27 և
իր ըրած բաներուն օրհնաւորը ըլլալը կը հաստատէ Քա-
հանայապետներուն վիճաբանութեամբը, որ Նազովրեցի խրկուած մարդ-
մըն էր:

1 Ու երբոր Երուսաղէմին մօտեցան՝ Բեթփա-
գէ ու Բեթանիա՝ դէպ ի Ձիթենեաց լեռը,
Յիսուս իր աշակերտներէն երկուքը խրկեց.
2 Եւ ըսաւ անոնց. Գացէք ատ ձեր դիմացի
գեղը. և անոր մէջ մտնելնուդ պէս՝ պիտի
գտնէք կապած աւանակ մը, որուն վրայ մարդ
մը նստած չէ. արձրկեցէք անիկայ՝ ու բերէք.
3 Եւ թէ որ մէկը ըսէ ձեզի, թէ Ընա՞նչ կ'ը-
նէք, ըսէք թէ՝ Տէրոջը պէտք է. և շուտ մը
4 հոս պիտի խրկէ զանիկայ: Գացին՝ և գտան
աւանակը դուրսը փողոցին մէջ դրանը քով
5 կապած, ու արձրկեցին զանիկայ: Եւ հոն
կայնողներէն ոմանք ըսին անոնց. Ի՞նչ կ'ը-
6 նէք որ կ'արձրկէք ատ աւանակը: Եւ անոնք ը-
սին անոնց ինչպէս որ Յիսուս պատուիրեր էր.
7 ու իրենց թոյլ տուին: Եւ աւանակը Յիսուսին բերին, ու անոր վրայ իրենց հանդերձները
8 դրին, ու նստաւ անոր վրայ: Եւ շատերը
իրենց հանդերձները ճամբուն վրայ փռեցին,
և ուրիշները ծառերէն ճիւղեր կը կտրէին, ու
9 ճամբուն վրայ կը տարածէին: Եւ առջևէն ու
ետևէն գացողները կ'աղաղակէին ու կ'ըսէին.

Ա Մատ. ի. 29: Ղու. ժը. 35:
Բ Մատ. իգ. 22: Կղ. ե. 34:
Գ Մատ. իա. 1: Ղու. ժիգ. 29: Հօհ. ժբ. 14:
Դ Մատ. իա. 8:
Ե Մաղ. գ՚. 26:
Զ Յհան. Տէրոջը անունովը կու գայ.
Է Մատ. իա. 12:
Ը Մատ. իա. 18:
Թ Մատ. իա. 19:
Ժ Յհան. Իր Յիսուս
Ժա Մատ. իա. 12: Ղու. ժիգ. 45: Հօհ. բ. 14:

Ովսաննա. Օրհնեալ է ան որ Տէրոջը անու-
10 նովը կու գայ. Օրհնեալ է մեր Դաւիթի հօրը
թագաւորութիւնը որ կու գայ. Ովսաննա՝ ի
բարձունս:
11 Եւ Յիսուս մտաւ Երուսաղէմ՝ ու տա-
ճարը, և չորս կողմը ամէն բաները աչքէ ան-
ցուց. և արդէն ժամանակը իրիկուն ըլլալով՝
Բեթանիա ելաւ տասներկուքին հետ միասին:
12 Ի՚ հետևեալ օրը՝ երբոր Բեթանիայէն կ'ել-
13 լէին, անօթեցաւ. Եւ հեռուանց տերեւալից
թզենի մը տեսնելով՝ եկաւ որ գուցէ անոր վը-
րայ բան մը գտնէ. ու երբոր անոր քովը գնաց,
տերեւներէն ի զատ բան մը չգտաւ. ինչու որ
14 դեռ թուզի առուն չէր. Եւ պատասխան տուաւ
ու ըսաւ անոր. Ընկէ հետև մէկը քեզմէ պը-
տուղ չուտէ յաւիտեան. և իր աշակերտները
լսեցին:
15 Ի՚ եկան Երուսաղէմ. և Յիսուս տաճա-
րը մտնելով՝ սկսաւ դուրս հանել անոնք որ
տաճարին մէջ կը ծախէին ու կը գնէին. և ստակ
փոխոցներուն սեղանները, ու աղաւնի ծախող-
16 ներուն աթոռները կործանեց. Եւ թոյլ չէր
տար՝ որ մէկը տաճարին մէջէն աման մը անցը-
17 նէ: Եւ կը սորվեցընէր ու ի՚ըսէր անոնց. Ի՞ը-
րաւած չէ՞ որ՝ Իմ տունս ազօթքի տուն պի-
տի կոչուի բոլոր ազգերուն, բայց դուք աճի-
18 կայ աւազակներու այր ըրիք: Եւ գրագիրները
ու քահանայապետները սա լսելով՝ կը փընտ-
ռէին թէ ինչպէս կորսընցնեն զանիկայ, քանզի
անկէ կը վախնային. ինչու որ ի՚բոլոր ժողովուր-
դը զարմացեր էր անոր վարդապետութեանը վը-
19 րայ: Ու երբոր իրիկուն եղաւ, քաղաքէն դուրս
ելաւ:
20 Ի՚ առտուանց երբոր անկէ կ'անցնէին,
21 թզենին տեսան արմատէն չորցած: Ու Պետ-
րոսին միտքը եկաւ՝ ու ըսաւ անոր. Ռաբբի՝
22 ահա թզենին՝ որ անիծեցիր, չորցեր է: Եւ
Յիսուս պատասխան տալով՝ ըսաւ անոնց.
23 Ընտուժայ հաւատքը ունեցէք: Ճշմա-
րիտ կ'ըսեմ ձեզի. Ա՚ւ որ ասլեռանը ը-
սէ՝ Կռնէր ու ծովը ինկիր, և իր սրտին մէջը
չերկմտի, հապա հաւատայ թէ ինչ որ ըսէ՝
24 կ'ըլլայ, պիտի ըլլայ անոր՝ ինչ որ ըսէ: Ը-
սոր համար կ'ըսեմ ձեզի. Ի՚նչ բան որ ա-
ղօթքով կը խնդրէք, հաւատացէք թէ պիտի
25 առնէք, և պիտի ըլլայ ձեզի: Ու երբոր աղօթ-
քի կը կայնիք, ներեցէք թէ որ մէկուն դէմ բան
մը ունիք. որպէս զի ձեր Հայրն ալ՝ որ երկին-
26 քին է, պիտի չներէ ձեր յանցանքները:

Բ Նա. ծգ. 7:
Գ Երեմ. է. 11:
Դ Մատ. իա. 45, 46: Ղու. ժիգ. 47:
Ե Մատ. է. 28: Կղ. ա. 22: Ղու. դ. 32:
Զ Մատ. իա. 19:
Է Մատ. ժէ. 19: իա. 21: Ղու. ժէ. 6:
Ը Մատ. է. 7: Ղու. ժա. 9: Հօհ. ժդ. 13: ժե. 7: ժզ. 24: Հակ. ա. 5, 6:
Թ Մատ. կ. 14: Ասղ. ճ. 13:
Ժ Մատ. ժգ. 35:

27 Նա նորէն Երուսաղէմ եկան , ու երբոր տա-
Ճարին մէջ կը պտրտէր , քահանայապետները
28 և դպիրները ու Ծերերը անոր եկան , ու ըսին
անոր . Ո՞նչ իշխանութիւնով կ՚ընես ատ բա-
ները , և ո՞վ տուաւ քեզի ատ իշխանութիւնը ,
29 որ ատ բաները ընես : Պատասխան տուաւ Յի-
սուս՝ ու ըսաւ անոնց . Ես ալ ձեզի բան մը
Հարցընեմ , ու ինծի պատասխան տուք ,
ես ալ ձեզի պիտի ըսեմ թէ ինչ իշխանու-
30 թիւնով կ՚ընեմ ատ բաները : Յովհաննէսին
մկրտութիւնը երկինքէ՞ն էր՝ թէ մարդոցմէ ,
31 պատասխան տուէք ինծի : Նա անոնք մէջեր-
նին կը խորհէին՝ ու կ՚ըսէին . Թէ որ ըսինք՝
Երկինքէն , պիտի ըսէ . Հապա ինչո՞ւ չհա-
32 ւատացիք անոր . Իսկ թէ որ ըսինք՝ Մարդոց-
մէ . ժողովուրդէն կը վախնային . ինչու որ Հա-
մէնքը *գիտէին Յովհաննէսը թէ ճշմարտա-
33 պէս մարգարէ էր : Նա պատասխան տալով՝
ըսին Յիսուսին . Չենք գիտեր . և Յիսուս
պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց . Ես ալ
ձեզի չեմ ըսեր թէ ինչ իշխանութիւնով կ՚ը-
նեմ ատ բաները :

ԳԼ . ԺԹ

1 Խրիստոս կը նախատանքէ Հրէից ապիրատութիւնը և հեթա-
նոսաց կոչումը՝ ապերախտ մշակներուն ձեռքը յանձնուած
այգիին առակովը . 13 պատասխան կու տայ կայսրին
հարկ տալու վրայով . 18 կը ցուցընէ սադուկեցւոց իրենց
մեղքերուին՝ յարութիւն չկայ ըսելնուն համար . 28 ա-
ռաջին պատուիրանքին վրայով հարցընող դպիրին խըն-
դիրը կը լուծէ . 35 կը ջրէ ան կարծիքը որ դպիրները
ունէին Խրիստոսի վրայով . 38 և կը պատուիրէ ժողո-
վըրդոց որ զգոյշ ըլլան անոնց փառասիրութենէն և կեղ-
ծաւորութենէն : 41 Խրիստոս կը գովէ երկու լումայ
տուող ազգատ որբևարին :

1 Ա Նա ՚սկսաւ առակներով խօսիլ անոնց հետ՝
ո՚ ըսէր . Մէկ մարդ մը այգի տնկեց , ու
անոր բաղարջիքը ցանդ քաշեց , և ստորահրն-
ձան փորեց , ու աշտարակ շինեց . և զանիկայ
մշակներու յանձնեց . ու ինքը օտար երկիր մը
2 գնաց : Նա տունին ծառայ մը խրկեց մշակ-
ներուն , որ մշակներէն պտուղէն առ-
3 նէ : Իսկ անոնք բռնեցին՝ ծեծեցին զանիկայ ,
4 ու պարապ ձեռնեցին : Դարձեալ ուրիշ ծառայ
մըն ալ խրկեց անոնց . և զանիկայ քարկոծե-
լով՝ գլուխը վիրաւորեցին , ու անարգուած
5 ձեռնեցին : Նա դարձեալ ուրիշ մը խրկեց . ու
զանիկայ սպաննեցին . և շատ ուրիշներ ալ խըն-
կէց , ոմոնց մէկ քանիները ծեծեցին , ու մէկ քա-
6 նիները սպաննեցին : Ուստի մէկ սիրելի որդի
մըն ալ ունենալով , վերջապէս զանիկայ ալ
խրկեց անոնց՝ ըսելով . Պոյտ ամէնուն իմ որ-
7 դիէս : Հայց ան մշակները ըսին իրարու . Ե-
սիկայ է ժառանգը , եկէք զանիկայ սպաննենք ,
8 ու ժառանգութիւնը մերը ըլլայ : Նա բռնեցին

զանիկայ՝ ու սպաննեցին , և այգիէն դուրս հա-
9 նեցին : Ուստի այգիին տէրը ի՞նչ պիտի ընէ .
պիտի գայ՝ ու կորսընցընէ մշակները , և այգին
10 ուրիշներու պիտի տայ : Նա ատ դրը չէք կար-
դացեր , թէ *Ան քարը որ շինողները անարգե-
11 ցին , անիկայ անկիւնին գլուխը եղաւ . Ասի-
կայ Տէրոջմէ եղաւ , և զարմանալի է մեր աչ-
քերուն :
12 *Նա կը փնտռէին՝ թէ ինչպէս բռնեն զանի-
կայ , բայց ժողովուրդէն վախցան . քանզի ի-
մացան որ ան առակը իրենց համար ըսաւ . և
ձգեցին անիկայ ու գացին :
13 *Նա փարիսեցիներէն ու Հերովդէսեաններ-
էն քանի մը Հոգի խրկեցին անոր , որ խօսքով
14 բռնեն զանիկայ : Նա անոնք եկան՝ ու ըսին ա-
նոր . Վարդապետ՝ գիտենք որ ճշմարիտ ես ,
և մէկու մը համար Հոգդ չէ . քանզի մարդոց
երեսպաշտութիւն չես ըներ , հապա ճշմար-
տութեամբ Աստուծոյ ճամբան կը սորվեցընես .
Կայսրին տուրք տալ արժա՞ն է՝ թէ չէ . տա՞նք՝
15 թէ չտանք : Նա Յիսուս գիտնալով անոնց
կեղծաւորութիւնը՝ ըսաւ անոնց . Ինչո՞ւ զիս
կը փորձէք , բերէք ինծի մէկ դահեկան մը որ
16 տեսնեմ : Նա անոնք բերին . ու ըսաւ անոնց .
Որո՞ւնն է ատ պատկերը՝ ու գիրը . և անոնք ը-
17 սին անոր . Կայսրին : Նա Յիսուս պատասխան
տալով՝ ըսաւ անոնց . Ուն որ կայսրինն է՝ կայս-
րին տուէք , և ան որ Աստուծոյն է՝ Աստու-
ծոյ տուէք . ու զարմացան անոր վրայ :
18 Նա անոր քովը եկան *Սադուկեցիները , ո-
րոնք կ՚ըսեն թէ Յարութիւն չկայ , և անոր
19 հարցուցին ըսելով . Վարդապետ՝ *Մովսէս
մեզի գրեց որ եթէ մէկուն եղբայրը մեռնի՝ ու
կնիկը ձգէ , և զաւակ չձգէ , անոր եղբայրը
առնէ անոր կնիկը , և իր եղբօրը զաւակ հանէ :
20 Երե՛ք եօթը եղբայրներ կային . և առջինը կնիկ
21 առաւ՝ ու մեռաւ , և զաւակ չձգեց : Ու երկ-
րորդը առաւ զանիկայ՝ ու մեռաւ , և ան ալ
22 զաւակ չձգեց . նոյնպէս ալ երրորդը : Ու
եօթն ալ զանիկայ առին , և զաւակ չձգեցին .
23 ամենէն նաքը կնիկն ալ մեռաւ : Ուրեմն յա-
րութեան առնեն՝ երբոր յարութիւն առնեն ,
անոնցմէ որո՞ւն կնիկը պիտի ըլլայ . ինչու որ
24 եօթն ալ զանիկայ կնիկ ունեցան : Նա Յիսուս
պատասխան տալով՝ անոնց ըսաւ . Ատոր հա-
մար չէ՞ որ մոլորած էք , որ ո՛չ Գիրքը գիտէք ,
25 և ո՛չ Աստուծոյ զօրութիւնը : Վասնզի երբոր
մեռելներէն յարութիւն առնեն , ո՛չ կնիկ կ՚առ-
նեն , և ո՛չ էրկան կը տրուին . հապա Հրեշտակներուն պէս են :
26 Հրեշտակներուն պէս են : Հայց մեռելներուն
համար՝ թէ յարութիւն կ՚առնեն , Մովսէսին
գրքին մէջը չէք կարդացեր մորենիին վրայ ,
ինչպէս Աստուած անոր խօսեցաւ՝ ըսելով .
*Ես եմ Երրահամին Աստուածը , և Իսահա-

3 Ատ . իա . 23 : Ղե . ի . 1 :
ղ Ատ . ի . 5 : Ժգ . 5 : Կե . ջ . 20 :
• Հոան . ունէին

ա Ատ . իա . 33 : Ղե . իբ . 9 :
բ Սաղ . ճիգ . 22 :
գ Ատ . իա . 45 , 46 : Կե . ժա . 18 : Ելս . է . 25 , 30 ; 44 :
դ Ատ . իբ . 15 : Ղե . ի . 20 :
ե Ատ . իբ . 23 : Ղե . ի . 27 :

զ Պոր . իդ . 8 :
է Ա Օր . իե . 5 :
ը ա Կոր . ժե . 42 , 49 , 52 :
թ Ես . ջ . 6 :

27 կին Աստուածը , ու Յակոբին Աստուածը : Ա-
նիկայ մեռելներուն Աստուածը չէ , հապա կեն-
դանիներուն . ուրեմն դուք խիստ մոլորած էք :
28 [h]Ու դպիրներէն մէկը եկաւ , ու մտիկ ը-
նէր անոնց՝ երբոր վիճաբանութիւն կ'ընէին , որ
երբոր տեսաւ թէ աղէկ պատասխան տուաւ ա-
նոնց , հարցուց անոր՝ ո՞ր քան-
29 լոր պատուիրանքներուն առաջինը : Ու Յի-
սուս պատասխանեց անոր . Բոլոր պատուի-
րանքներուն առաջինը սա է . [i]Լսէ ով Իսրա-
30 յէլ , մեր Տէր Աստուածը՝ մէկ Տէր մըն է . Ու
քու Տէր Աստուածդ սիրես քու բոլոր սրտէդ ,
և քու բոլոր անձէդ , ու քու բոլոր մտքէդ , և
քու բոլոր զօրութենէդ . ասիկայ է առաջին պա-
31 տուիրանքը : Ու երկրորդըասոր նման՝ Կրնաս
ընկերդ սիրես քու անձիդ պէս . ասոնցմէ մեծ՝
32 ուրիշ պատուիրանք չկայ : Ու դպիրը ըսաւ
անոր . Ճշմարիտ , վարդապետ , շիտակ խօսեցար
թէ Աստուած մէկ է , [k]և անկէ ի զատ ուրիշ
33 մը չկայ . Ու բոլոր սրտէ , ու բոլոր մտքէ ,
և բոլոր անձէ , ու բոլոր զօրութենէ անիկայ
սիրելը , ու ընկերը իր անձին պէս սիրելը՝ [l]ամէն
34 ողջակէզներէ ու զոհերէ աւելի է : Ու Յիսուս
տեսնելով որ անիկայ խելացութիւնով պատաս-
խան տուաւ , ըսաւ անոր . Աստուծոյ թագա-
ւորութենէն հեռու չես . [m]և ալ ուրիշ մէկը
չէր համարձակեր անոր բան մը հարցընելու :
35 [n]Ու Յիսուս երբոր տաճարին մէջ կը սորվե-
ցընէր , պատասխան տուաւ ու ըսաւ . Դպիր-
ները ինչո՞ւ կ'ըսեն , թէ Քրիստոս Դաւիթի
36 որդին է . Ու ինքը Դաւիթ [o]Սուրբ Հոգիով
կ'ըսէ . Ասաւ Տէրը իմ Տէրոջս ըսաւ . Նստէ իմ
աջ կողմս , մինչև որ քու թշնամիներդ ոտքե-
37 րուդ պատուանդան ընեմ : Ուրեմն Դաւիթ
ինքը որ զանիկայ Տէր կը կոչէ , ի՞նչպէս անի-
կայ անոր որդին կ'ըլլայ . և ժողովուրդէն շա-
տերը յօժարութեամբ մտիկ կ'ընէին անոր :
38 [p]Ու իր վարդապետութեանը մէջ կ'ըսէր ա-
նոնց . [q]Զգուշացէք գրիչներէն , որոնք կ'ու-
զեն փառաւոր հանդերձներով պտըտիլ , և
39 [r]շուկաներուն մէջ բարեւներ կը փնտռեն , Ու
ժողովարաններուն մէջ առաջին աթոռները ,
40 և ընթրիքներու մէջ առաջին բազմոցները : [s]Ո-
րոնք որբևարիներուն տուները կ'ուտեն , ու
Տպրոց երեւնալու համար աղօթքը կ'երկընցը-
նեն .ասոնք աւելի դատապարտութիւն պիտի
ընդունին :
41 [t]Ու Յիսուս գանձանակին դիմացը նստած՝
կը նայէր թէ ինչո՞ւ ժողովուրդը գանձանակին
մէջը ստակ կը ձգէ . և շատ հարուստներ շատ
42 բան ձգեցին : Մէկ աղքատ որբևարի մըն ալ
եկաւ՝ ու երկու լումայ ձգեց , որ մէկ նաքարա-
43 կիս մը կ'ընէ : Ու իր աշակերտները իրեն կան-
չելով՝ ըսաւ անոնց . Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի ,
որ Եաս աղքատ որբևարին գանձանակը ապակ
44 ձգողներուն ամենէն աւելի ձգեց . Ինչու որ ա-
մէնքը իրենց աւելցածէն ձգեցին , բայց ասիկայ
իր չքաւորութենէն՝ ունեցածին բոլորը ձգեց՝
իր բոլոր ապրուստը :

ԻԳ . ԺԳ

1 Քրիստոս կը նախազգուշացնէ թէ տաճարը պիտի կործանի . 9 թէ աւետարանին համար հալածանքներ պիտի ըլլան . 14 թէ մեծամեծ թշուառութիւններ պիտի գան Երկից վրայ . 24 և թէ ինքը իւր կերպով դատաստանի պիտի գայ ; 32 Աշխարհի ժամը բնաւ մեկուն յայտնուած չըլլալուն համար՝ Քրիստոս կը պատուիրէ արթուն կենալ ու աղօթք ընել :

1 Ու երբոր տաճարէն դուրս կ'ելլէր , իր աշա-
կերտներէն մէկը ըսաւ իրեն . Վարդապետ՝
նայէ ինտո՛ր քարեր են , և ինչ կերպ շէնքեր :
2 Ու Յիսուս պատասխան տալով ըսաւ անոր .
Կը տեսնե՞ս սա մեծ շէնքերը . [a]քար մը քարի
վրայ պիտի չմնայ՝ ոչ չքակուի :
3 Ու երբոր անիկայ Ձիթենեաց լեռը տաճա-
րին դիմացը նստեր էր , Պետրոս ու Յակոբոս
և Յովհաննէս ու Եղբէաս հարցուցին իրեն
4 առանձին . [b]Ասէ մեզի ե՞րբ պիտի ըլլան սա
բաները , և ի՞նչ նշան պիտի ըլլայ՝ սա ամէն
5 բաներուն կատարուելու ատենը : Ու Յիսուս
պատասխան տուաւ անոնց՝ ու սկսաւ ըսել .
[c]Զգոյշ կեցէք՝ չըլլայ որ մէկը ձեզ խաբէ .
6 Ինչու որ շատերը պիտի գան իմ անունովս՝
ու ըսեն , թէ Ես եմ Քրիստոսը , ու շատերը
7 պիտի մոլորցընեն : Բայց երբոր լսէք պատե-
րազմներ և պատերազմներու լուրեր , մի խռովիք ,
[d]ինչու որ պէտք է ըլլալ . բայց դեռ վերջը չէ :
8 Վասն զի ազգ ազգի վրայ պիտի ելլէ , ու թագա-
ւորութիւն թագաւորութեան վրայ , և տեղ
տեղ երկրաշարժութիւններ պիտի ըլլան . սովեր՝
ու խռովութիւններ ալ պիտի ըլլան . [e]ասոնք
9 ցաւերուն սկիզբներեն են : [f]Զգուշացէք ձեր անձե-
րուն , քանզի Ձեզ ատեաններու պիտի մատ-
նեն , ու ժողովարաններուն մէջ ձեզ պիտի ծե-
ծեն , և իմ պատճառաւս համար կուսակալներու
ու թագաւորներու առջեւ պիտի կենաք՝ անոնց
10 վկայութիւն ըլլալու համար . Ու [g]առաջ
պէտք է որ աւետարանը քարոզուի բոլոր ազ-
11 գերուն : [h]Բայց երբոր ձեզ մատնելու տանին ,
առաջուց հոգ մի ընէք և մի մտածէք թէ ինչ

---

[a] Մատ . իե . 35 :
[b] Ա Օր . ին . 4 : Ղու . ժ . 27 :
[c] Ղե . ժե . 18 : Մատ . իե . 39 : Հռով . ժ . 9 : Գաղ . ե . 14 : Հակ . ա . 8 :
[d] Ա Օր . ի . 39 : Նա . խե . 6, 14 : Խղ . 9 :
[e] Ա Թագ . ժե . 22 : Ովս . ի . 6 : Միք . ին . 6, 7, 8 :
[f] Մատ . իե . 46 :
[g] Մատ . իե . 41 : Ղու . ե . 41 :
[h] Ա Թագ . իե . 2 :
[i] Մատ . իե . 1 : Ղու . է . 46 :
[j] Ղու . ժա . 43 :
[k] Մատ . իե . 14 :
[l] Ղու . իա . 1 :
[m] Ա Թագ . ժե . 9 :
[n] Ա Օր . իե . 6 : ա Հօ . ե . 17 :
[o] Մատ . իե . 1 : Ղու . իա . 5 :
[p] Ղու . ժե . 44 :
[q] Մատ . իե . 3 : Ղու . իա . 7 :
[r] Երեմ . իե . 8 : Նփես . ե . 6 : ա Թես . բ . 3 :
[s] Մատ . իե . 8 :
[t] Մատ . ժ . 17, 18 : իե . 9 : Յայտ . բ . 10 :
[u] Մատ . իե . 14 :
[v] Մատ . ժ . 19 : Ղու . ժբ . 11 : իա . 14 :

պիտի խօսիք • Հապա ան ժամուն ինչ որ ձեզ տրուի , անիկայ խօսեցէք ։ Ինչու որ չէ թէ
12 դուք էք որ կը խօսիք , [f]Հապա Հոգին Սուրբ :
Ու [g]եղբայր՝ եղբայրը մահուան պիտի մատնէ ,
13 և հայրը՝ որդին • և որդիք ելլելոց ծնողացը վը-
բայ պիտի ելլեն՝ ու մեռցընեն զանոնք : [h]Ես
իմ անուանս համար ամենուն ատելի պիտի ըլ-
14 լաք • բայց [i]հոգ որ մինչև վերջը համբերէ , ա-
նիկայ պիտի ապրի : [k]Ու երբոր տեսնէք աւեր-
մունքին պղծութիւնը՝ որ [l]Դանիէլ մարգարէին
ձեռքովը ըսուած է , թէ արժան չեղած տեղը
կը կենայ • (Հոգ որ կարդայ՝ թող հասկընայ •)
ան ատենը [m]Հրէաստանի մէջ եղողները՝ լեռնե-
15 րը թող փախչին • Ես ան որ տանիքին վրայ
է՝ թող տունն չիջնէ , ու չմտնէ իր տունէն բան
16 մը առնելու • Ես ան որ արտին մէջն է՝ թող
17 ետ չդառնայ իր հանդերձը առնելու : [n]Բայց
վայ ան օրերը յղի եղողներուն ու ծիծ տուող-
18 ներուն : Ես աղօթք ըրէք՝ որ ձեր փախչիլը
19 ձմեռը չըլլայ • [o]Վասն զի ան օրերը անանկ նե-
ղութիւն պիտի ըլլայ , որուն նմանը Աստուծոյ
ստեղծած արարածոց սկիզբէն մինչև հիմա ե-
20 ւած չէ , ոչ ալ պիտի ըլլայ : Ես թէ որ Տէ-
րը ան օրերը չկարճցընէր , ընաւ մէկ մարմին
մը պիտի չապրէր • բայց ընտրեալներուն հա-
մար՝ որոնք ընտրեց , ան օրերը կարճցուց :
21 Ես ասոնք ատենը թէ որ մէկը ձեզի ըսէ , Ահա
հոս է Քրիստոսը՝ կամ ահա հոն , մի հա-
22 ւատաք • Ինչու որ սուտ քրիստոսներ և սուտ
մարգարէներ պիտի ելլեն , ու նշաններ և հր-
բաշքներ պիտի ցուցընեն , որ եթէ կարելի էր՝
23 ընտրեալներն ալ մոլորցընեն : Իսկ [p]դուք զգոյշ
կեցէք , ահա առաջուց ըսի ձեզի ամենը :
24 [q]Բայց ան օրերը ան նեղութենէն ետև՝ ա-
րեգակը պիտի խաւարի , ու լուսինը իր լոյսը
25 պիտի չտայ • Ես աստղերը երկինքէն պիտի
թափթփին , ու երկնից մէջի զօրութիւնները
26 պիտի շարժին : [r]Ես ան ատենը պիտի տես-
նեն Որդին մարդոյ ամպերու մէջ եկած , մեծ
27 զօրութիւնով ու փառքով : Ես ան ատենը իր
հրեշտակները պիտի խրկէ , ու իր ընտրեալնե-
րը պիտի ժողվէ չորս հովերէն՝ երկրի ծայրէն
28 մինչև երկինքի ծայրը : [s]Թզենիէն առակ մը
սորվեցէք • որ երբ անոր ոստերը կը կակուղնան ,
ու տերևները կը բսկսին , գիտէք թէ ամառը
29 մօտ է : Այնպէս ալ դուք երբոր ասոնք բաները
եղած տեսնէք , գիտցէք որ մօտ է դռներուն
30 քովը : Ամէնքիս կ'ըսեմ ձեզի , որ ասոնք աղգը
պիտի չանցնի , մինչև որ ասոնք ամէն բաները ը-
31 լան : Երկինքը ու երկիրը պիտի անցնին , բայց

32 Իմ խօսքերս ընաւ պիտի չանցնին : Իսկ ան
օրուան ու ժամուն համար՝ մէկը չգիտեր , ոչ
երկինքի մէջ եղող հրեշտակները , և ոչ Որ-
33 դին , հապա միայն Հայրը : [t]Զգոյշ կեցէք ,
արթնցուն մնացէք , և աղօթք ըրէք • Ինչու որ
34 չէք գիտեր ատենը երբ է • Անչափ օտար եր-
կիր գացող մարդ մը իր տունը կը թողու , ու
իր ծառաներուն իշխանութիւն կու տայ , և ա-
մէն մէկուն իր գործը • ու դռնապանին կ'ա-
35 պրսպրէ որ արթնցուն կենայ • Ուրեմն [u]արթնցուն
կեցէք • Ինչու որ չէք գիտեր թէ երբ կու գայ
տանուտէրը , իրիկունը՝ թէ կէս գիշերին՝ թէ
36 հաւախօսին՝ և թէ առաւտուն • Զգուշ որ
յանկարծակի գայ՝ ու ձեզ քունի մէջ գտնէ :
37 Ես ինչ որ կ'ըսեմ ձեզի , ամենուն կ'ըսեմ •
Արթնցուն կեցէք :

ԳԼ • ԺԴ

1 Հրէից զատաճանութիւնը Քրիստոսի դէմ • 3 Ան մը ա-
նոր գլուխը վայր կը թափէ չիշ մը պատուական եղ : 10
Յուդան իր տէրը կը ծախէ տակով : 18 Քրիստոս կը
ծանուցանէ թէ իր աշակերտներէն մէկը զինքը պիտի
մատնէ : 22 Հատիկը պատառատուելէն և ուտուելէն ետև ,
Քրիստոս Հաղորդութեան խորհուրդը կը սահմանէ • 26 կը
նախաձայնէ իր բոլոր աշակերտներուն յուդան , և Պետ-
րոսի ուրացութիւնը : 43 Յուդա համբուրելով կը մատ-
նէ զՔրիստոս : 46 Քրիստոս պարտէզին մէջ կը բռնուի ,
55 սուտ վկաներէն կ'ամբաստանուի , և ամբարիշտ վճռ-
ով կը դատապարտուի Հրէից առեներէն : 65 Հրեայք
անարգանօք կը չարչարեն զՔրիստոս : 66 Պետրոս իրենք
անգամ կ'ուրանայ իր Տէրը :

1 Ես [a]երկու օրէն ետև զատիկ ու բաղարջա-
կներք էր • և քահանայապետները ու գպիր-
ները կը փնտռէին թէ ինչպես նենգութեամբ
2 բռնեն զանիկայ՝ ու մեռցընեն : Բայց կ'ըսէին ,
թէ Ո՛չ տօն ատենս մէջ , որ ժողովուրդին մէջ
խռովութիւն չըլլայ :
3 [b]Ու երբոր ինքը Բեթանիա էր բորոտ Սիմո-
նին տունը անգան նստած , հինկ մը նկատ՝ որ
շիշ մը պատուական սուտ նարդոսի եղ ունէր ,
և կոտրեց ան շիշը՝ ու ատոր գլուխն վրայ թա-
4 փեց : Ես կային ոմանք որ կը գժտուէին ու
կ'ըսէին • Ինչո՞ւ համար եղաւ ատ եղին կո-
5 րուստը • Կրնար ատ եղը իրեք հարիւր դահե-
կանէն աւելի կրնար ծախուիլ ու աղքատանե-
րուն տրուիլ • և ատոնիկ կը յանդիմանէին
6 զանիկայ : Բայց Յիսուս ըսաւ • Թող տուէք
ատոր • ինչո՞ւ անհանգիստ կ'ընէք ատիկայ •
7 բարի գործ մը գործեց ինձի : [c]Ինչու որ աղ-
քատները ամէն ատեն ձեր հետը ունիք , ու
երբոր ուզէք՝ կրնաք անոնց բարիք ընել • բայց
8 զիս ամէն ատեն չունիք : Ատիկայ ինչ որ ու-

[a] Դտ. ԻԶ. 13, 14 : Մատ. ԺԲ. 27 : ԻԳ. 30 : ԴԼ. ԺԶ. 62 : Գօր. ԱԲ. 11 : ԱԲ ԹԱԽ. Գ. 15 : Ը. ԹԱԽ. ԱԲ. 7, 10 : Հայտ. Ա. 7 :
[b] Մատ. ԻԳ. 32 : Ղս. ԻԱ. 29 :
[c] Ղս. Ի. 8 :
[d] Մատ. ԻԳ. 42 : ԻԵ. 13 : Ղս. ԺԲ. 40 : ԻԱ. 34 : Հռով. ԺԲ. 11 : ԱԲ ԹԱԽ. Ե. 6 :
[e] Մատ. ԻԳ. 45 : ԻԵ. 14 :
[f] Մատ. ԻԳ. 42, 44 :
[g] Մատ. ԻԲ. 2 : Ղս. ԻԲ. 1 : Հօհ. Ժ. 55 : ԺԲ. 1 :
[h] Մատ. ԻԲ. 6 : Հօհ. ԺԲ. 1, 3 : Տես Ղս. Է. 37 :
[i] Ը Օր. ԺԵ. 11 :
[k] Դան. Թ. 26 : ԺԲ. 1 : Հռ. վե. Բ. 2 : Մատ. ԻԳ. 21 :
[l] Մատ. ԻԳ. 23 : Ղս. ԺԷ. 23 : ԻԱ. 8 :
[m] Ը պետ. Գ. 17 :
[n] Դան. Է. 10 : Մտթ. ԱԴ. 15 : Մատ. ԻԳ. 29 : Ղս. ԻԱ. 25 :
[o] Դան. ԺԲ. 1 :
[p] Ղս. ԻԱ. 21 :
[q] Ղս. ԻԱ. 23 : ԻԷ. 29 :
[r] Դան. Թ. 26 : ԺԲ. 1 : Հռ. վե. Բ. 2 : Մատ. ԻԳ. 21 :
[s] Մատ. ԻԳ. 23 : Ղս. ԺԷ. 23 : ԻԱ. 8 :
[t] Ը պետ. Գ. 17 :

նէր՝ ըսաւ. առաջուց իմ մարմինս օծեց՝ իմ
9 թաղմանս համար. Ա՛մէն ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի,
թէ ո՛ր տեղ որ ամբողջ աշխարհի մէջ՝ ո՛ւր որ
քարոզուի աւետարանս, անոր ըրածն ալ պիտի
խօսուի՝ իրեն յիշատակ ըլլալու համար:
10 Ու Յուդա Իսկարիովտացին տասներկուքէն
մէկը՝ գնաց քահանայապետներուն, որ զա-
11 նիկայ մատնէ անոնց: Անոնք ալ լսելով՝ ու-
րախացան, ու իրեն ոսկի տալ խոստացան.
և կը փնտռէր՝ թէ ինչպէս պատեհութիւնով
մը մատնէ զանիկայ:
12 Ու բաղարջակերաց առջի օրը՝ որ զատիկը
կը մորթէին, անոր աշակերտները ըսին իրեն.
Ո՞ւր կ՚ուզես երթանք պատրաստենք՝ որ զատի-
13 կը ուտես: Ու իր աշակերտներէն երկուքը
խրկեց, ու ըսաւ անոնց. Գացէք քաղաքը,
ու ձեզի մարդ մը պիտի պատահի, որ դո՚ւն-
14 կայ ջուրի սափոր մը կը տանի. գացէք անոր
եւսէն. Ու ո՛ր որ մտնէ, տանը տիրոջը ը-
սէք. Վարդապետը կ՚ըսէ. Ո՞ւր է օթեւանը՝
15 որ հոն աշակերտներուս հետ ձեզիկը զատիկը
ուտեմ: Ան ալ ձեզի պարզարուած ու պատ-
րաստ մեծ վերնատուն մը պիտի ցուցնէ. հոն
16 պատրաստեցէք մեզի: Ու իր աշակերտները
գացին, ու քաղաքը մտան, և ինչպէս որ ի-
րենց ըսաւ՝ այնպէս գտան. և զատիկը պատ-
րաստեցին:
17 Ու երբոր իրիկուն եղաւ՝ տասներկուքին
18 հետ մեկտեղ եկաւ: Ու երբոր սեղան նստան՝
և կ՚ուտէին, ըսաւ Յիսուս. Ա՛մէն ճշմար-
սեմ ձեզի, որ ձեզմէ մէկը որ հիմա իմ հետս
19 կ՚ուտէ, զիս պիտի մատնէ: Ու անոնք սկսան
արտմիլ, ու մէկիկ մէկիկ ըսել անոր. Միթէ
20 ես եմ, և ուրիշ մը՝ Միթէ ես եմ: Ինկայ
պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց. Ան
տասներկուքէդ մէկը՝ որ ինձի հետ իր ձեռքը
21 պնակը խօթեց: Որովհետև Որդին մարդոյ կ՚եր-
թայ՝ ինչպէս որ գրուած է իրեն համար. բայց
վայ այն մարդուն՝ որուն ձեռքովը Որդին մար-
դոյ կը մատնուի. աղէկ էր այն մարդուն որ ծը-
նած չըլլար:
22 Ու քանի որ անոնք կ՚ուտէին, Յիսուս հաց
առաւ՝ օրհնեց ու կարեց, և տուաւ անոնց՝ ու
23 ըսաւ. Առէք, առ է իմ մարմինս: Ու գա-
ւաթը առաւ՝ գոհացաւ, ու տուաւ անոնց.
24 և ամէնքն ալ խմեցին անկէ: Ու ըսաւ անոնց.
Ասիկայ է իմ արիւնս նոր ուխտի, որ շատե-
25 րու համար կը թափուի: Ա՛մէն ճշմարիտ կ՚ըսեմ
ձեզի. ասկէ ետև որեմն ես չեմ խմեր
Աստուծոյ թագաւորութեանը մէջ:
26 Ու օրհնութիւն մը երգելէն ետև՝ Ձիթե-

27 ղենայ լեռը ելան: Ու Յիսուս ըսաւ անոնց.
Ամէնդ ալ այս գիշեր իմ վրայովս պիտի գայ-
թակղիք. ինչուան գրուած է թէ՝ Հովիւը պի-
տի զարնեմ, ու ոչխարները պիտի ցրուին:
28 Բայց յարութիւն առնելէս ետև՝ ձեզմէ առաջ
29 Գալիլեա պիտի երթամ: Ինկ Պետրոս ըսաւ
անոր. Թէպէտ ամէնքն ալ գայթակղին, բայց
30 ես թէ ես: Ու Յիսուս ըսաւ անոր. Ա՛մէն
քիս կ՚ըսեմ քեզի, որ դուն այ. այս գիշեր դեռ
հաւը երկու անգամ չհաստած, իրիք անգամ
31 զիս պիտի ուրանաս: Բայց Պետրոս աւելի կը
պնդէր՝ ու կ՚ըսէր. Թէկուզ քեզի հետ մեռնիլ
պէտք ըլլայ ինծի, բնաւ քեզ պիտի չուրա-
նամ. նոյնպէս կ՚ըսէին ամէնքն ալ:
32 Ինկան այն տեղը՝ որուն անունը Գեթսեմա-
նի էր, ու ըսաւ իր աշակերտներուն. Հոս
33 նստեցէք՝ մինչև որ ես աղօթքի երթամ: Ու
իր հետը առնելով Պետրոսը ու Յակոբոսը
և Յովհաննէսը, սկսաւ խռովիլ և վըշ-
34 տանալ: Ան ատենը ըսաւ անոնց. Իմ անձս
մեռնելու չափ տրտում է. հոս կեցէք՝ և ար-
35 թնուն մնացէք: Ու քիչ մը առաջ երթալով,
ինք երեսին վրայ գետինը ինկաւ, և աղօթք ը-
ըսաւ, որ եթէ կարելի է՝ անց ժամը իրմէ անց-
36 նի: Ու ըսաւ. Ընբայր, Հայր, ամէն բան
քեզի հնարաւոր է, այս գաւաթը ինծմէ անցնէր.
Բայց ես թէ ինչպէս որ ես կ՚ուզեմ, հապա
37 ինչպէս որ դուն կ՚ուզես: Ու եկաւ՝ ու զա-
նոնք քնացած գտաւ, և ըսաւ Պետրոսին. Սի-
մո՛ն, կը քնանաս. չկրցար մէկ արթնուն
38 կնալ: Արթնուն կեցէք՝ և աղօթք ըրէք, որ
փորձութեան մէջ չմտնէք. Հոգին յօժար է,
39 բայց մարմինը տկար: Ու նորէն գնաց աղօթք
40 ըսաւ, նոյն խօսքը ըսելով: Ու դարձաւ՝ ու
զանոնք նորէն քնացած գտաւ. ինչուն որ աչ-
քերնին ծանրացած էր, և չէին գիտեր թէ ինչ
41 պատասխան տան անոր: Երրորդ անգամ ալ
եկաւ, ու ըսաւ անոնց. Ասկէ ետև քնացէք՝
ու հանգչեցէք. բաւական է, ժամը հասաւ.
ահա Որդին մարդոյ մեղաւորներուն ձեռքը կը
42 մատնուի: Ելէք երթանք, ահա մատնեցաւ
անիկայ՝ որ զիս պիտի մատնէ:
43 Ու դեռ անիկայ ասս որ կը խօսէր, իսկոյն
Յուդան՝ տասներկուքէն մէկը եկաւ, և իր
հետը քահանայապետներուն և դպիրներուն ու
ծերերուն կողմէն շատ բազմութիւն՝ սուրերով
44 ու բիրերով: Ու զանիկայ մատնողը անոնց նը-
շան մը տուեր էր՝ ըսելով. Ո՛վ որ ես համ-
բուրեմ՝ ան է, բռնեցէք անիկայ՝ և զգուշու-
45 թեամբ տարէք: Ու անիկայ գալով շուտ մը
մօտեցաւ անոր՝ և ըսաւ. Ռաբբի՛ Ռաբբի, ու
46 համբուրեց զանիկայ: Ու անոնք իրենց ձեռ-

---

7 Առաք. իզ. 11: Ղուկ. իբ. 3, 4:
8 Առաք. իզ. 17: Ղուկ. իբ. 7:
9 Առաք. իզ. 20, ԼԸ:
10 Առաք. իզ. 24: Ղուկ. իբ. 22:
11 Առաք. իզ. 26: Ղուկ. իբ. 19: ա Կոր. ժա. 23:
* Մատթ. Առէք կերէք,
12 Առաք. իզ. 30:
13 Առաք. իզ. 31:
14 Ծաղ. իզ. 7:
15 Ել. ժզ. 7:
16 Առաք. իզ. 33, 34: Ղուկ. իբ. 33, 34: Յօհ. ժգ. 37, 38:
17 Առաք. իզ. 36: Ղուկ. իբ. 39: Յօհ. ժբ. 1:
18 Յօհ. ժբ. 27:
19 Ծնոտ. ը. 15: Գաղ. գ. 6:
20 Լբր. ե. 7:
21 Յօհ. ե. 30: ը. 38:
22 Ծնոտ. է. 22, 23: Գաղ. ե. 17:
23 Յօհ. ժդ. 1:
24 Առաք. իզ. 46: Յօհ. ժբ. 1, 2:
25 Առաք. իզ. 47: Ղուկ. իբ. 47: Յօհ. ժբ. 3:

քերը անոր վրայ ձգեցին՝ ու բռնեցին զանիկայ :
47 Եւ քոմը կայնողներէն մէկը սուրը քաշեց՝ ու
զարկաւ քահանայապետին ծառային , ու անոր
48 ականջը մէկդի Հանեց : Եւ Յիսուս պատաս-
խանի տալով ըսաւ անոնց . Ինչ թէ աւազա-
կի վրայ ելաք՝ սուրերով ու բիրերով զիս բռնա-
49 նելու . Ամէն օր ձեր քովն էի , ու տաճարին մէջ
կը սորվեցընէի , և զիս չբռնեցիք . բայց պետք
50 զի Գիրքերը կատարուին : Ան ատեն բոլոր
աշակերտները թողուցին զանիկայ ու փախան :
51 Եւ մէկ երիտասարդ մը անոր եւս կ'երթար՝
մերկ հագնուին վրայ կտաւ մը առած . ու երի-
52 տասարդները զանիկայ բռնեցին . Ան ալ կտա-
ւը թողուց՝ ու մերկ փախաւ անոնցմէ :
53 Եւ տարին Յիսուսը քահանայապետին .
ու անոր քովը ժողովեցան բոլոր քահանայա-
54 պետները , և ծերերը ու դպիրները : Եւ Պետրոս
հեռուանց անոր եւս գնաց մինչև ներսը
քահանայապետին գաւիթը , և սպասաւորնե-
րուն հետ նստաւ , ու վառած կրակին քովը կը
55 տաքնար : Իսկ քահանայապետները ու բոլոր
ժողովը Յիսուսի դէմ վկայութիւն կը փնտռե-
ւէին որ զանիկայ մեռցնեն , և չէին գտներ .
56 Ինչու որ շատերը սուտ վկայութիւն կը վկա-
յէին անոր դէմ , ու վկայութիւնները իրարու
57 Համաձայն չէին : Եւ ոմանք եղան սուտ վկա-
58 յութիւն կ'ընէին անոր դէմ՝ ու կ'ըսէին , Թէ
Մենք լսեցինք անոր՝ որ կ'ըսէր . Ես աս ձե-
ռագործ տաճարը պիտի քակեմ , և երեք օրուան
մէջ ուրիշ մը պիտի չինեմ առանց ձեռագործ
59 ի : Բայց անանկ ալ իրենց վկայութիւնը Հա-
60 մաձայն չէր : Եւ քահանայապետը մէջտեղը
ոտք ելլելով , Հարցուց Յիսուսին՝ ու ըսաւ .
Պատասխան մը չես տար . ի՞նչ կը վկայեն ա-
61 նոնք քեզի դէմ : Բայց Հանդիստ լուռ կը կե-
նար , և պատասխան մը չէր տար . Քահա-
նայապետը նորէն կը Հարցընէր անոր՝ ու կ'ը-
62 սէր . Դո՞ւն ես Քրիստոսը՝ օրհնեալ Աստուծոյ
63 Որդին : Եւ Յիսուս ըսաւ , Ես եմ . ու Պիտի
տեսնէք Որդին մարդոյ Զօրութեան աջ կողմը
64 նստած , ու երկինքէ ամպերով գալ : Եւ քա-
հանայապետը իր Հանդերձները պատռեց՝ ու
ըսաւ . Ալ ի՞նչ պէտք է մեզի վկաներ : Ա-
65 պրդ Հայհոյութիւնը լսեցիք . ձեզի ի՞նչպէս
կ'երեւնայ . և ամէնքը դատապարտեցին զանի-
կայ՝ Թէ մահապարտ է :
65 Եւ ոմանք սկսան թքնել անոր , ու երեսը
ծածկել , և բռունցքով ծեծել ու ըսել . Մար-
գարէացիր . ու սպասաւորները ապտակ կը զար-
նէին անոր :
66 Եւ Պետրոս վարը գաւիթն էր , ու քահա-
67 նայապետին աղախիններէն մէկը գալաւ , Ու
տեսնելով Պետրոսը որ կը տաքնար , նայեցաւ
անոր՝ ու ըսաւ . Դուն ալ Յիսուս Նազովե-
68 ցիին հետ էիր : Բայց անիկայ ուրացաւ՝ ու
ըսաւ . Չեմ գիտեր և չեմ Հասկընար՝ Թէ
դուն ինչ կը խօսիս . ու կրկին դուրս ելաւ՝
69 գաւթին դրանը առջևը , Հաւը խօսեցաւ : Եւ
աղախինը նորէն տեսաւ զանիկայ , ու սկսաւ
բոլորտիքը կայնողներուն ըսել , Թէ Այս ալ ա-
70 նոնցմէ է . Եւ անիկայ նորէն ուրացաւ : Ու
քիչ մը ատենէն ետքը՝ նորէն բոլորտիքը կայ-
նողները ըսին Պետրոսին . Ճիշտ դո՛ւն ալ
անոնցմէ ես . Ինչու որ Գալիլեացի ես , և քու
71 ըզուցուածքդ ալ նման է անոնց : Բայց անի-
կայ սկսաւ անիծել ու երդում ընել՝ ըսելով ,
Թէ Ես ան մարդը չեմ Հանչնար , որուն Հա-
72 մար դուք կ'ըսէք : Եւ իսկոյն երկրորդ ան-
գամ Հաւը խօսեցաւ . ու Պետրոս միտքը բե-
րաւ ան խօսքը՝ որ Յիսուս իրեն ըսեր էր , Թէ
Դեռ Հաւը երկու անգամ չխօսած՝ դուն իրեք
անգամ պիտի ուրանաս զիս . ու սկսաւ լալ :

ԳԼՈՒԽ ԺԶ

1 Յիսուս կապուած կը տարուի Պիղատոսին առջևը՝ և
կ'ամբաստանուի : 15 Պիղատոս ժողովուրդին մեծ ազա-
չանքին նայելով մարդասպան Բարաբբան կ'արձակէ , և
Յիսուսը ձեռք կու տայ որ խաչուի : 17 Փուշերէ պսակ
մը կը դնեն Յիսուսի գլխուն . 19 անոր երեսը կը թքնեն
և զանիկայ ծաղր կ'ընեն . 27 խաչը կը Հանեն երկու ջա-
րդարծներուն մէջտեղը . 29 Հրէայք սաստիկ նախա-
տինքներ կու տան անոր . 39 բայց Հարիւրապետը կը
խոստովանի Թէ անիկայ Աստուծոյ որդին է : 43 Յով-
սէփ պատուով կը թաղէ զՅիսուս :

1 Եւ առտուընէ շուտ մը քահանայապետները
ծերերուն ու դպիրներուն Հետ՝ և բոլոր ժո-
ղովրդեան ալ խորհուրդ ըրին , Յիսուսը կապկըն-
2 ու տարին մատնեցին Պիղատոսին : Եւ Պի-
ղատոս Հարցուց անոր՝ Ես ըսաւ . Դո՞ւն ես
Հրէից թագաւորը . անիկայ ալ պատասխան
3 տալով ըսաւ անոր . Դուն կ'ըսես : Եւ քա-
հանայապետները շատ ամբաստանութիւն կ'ը-
4 նէին անոր վրայով : Ու Պիղատոս նորէն Հար-
ցուց անոր՝ ըսելով . Պատասխան մը չես տար .
5 Նայէ որչափ քեզի դէմ կը վկայեն : Եւ Յի-
սուս տակաւին պատասխան մը չտուաւ , մին-
չև որ Պիղատոս զարմացաւ :
6 Բայց Տօնին ատենը կապուած մը կ'արձա-
7 կէր անոնց , որը որ իրենք ուզէին : Եւ Գիք
կար որուն անունը Բարաբբա էր , խռովարար-
ներուն հետ կապուած , որոնք խռովութեան
8 ատենը մարդասպանութիւն ըրեր էին : Եւ ժո-
ղովուրդը աղաղակելով՝ սկսաւ խնդրել որ ընէ
9 ինչպէս որ միշտ կ'ընէր իրենց : Եւ Պիղատոս

ե Մատ . իզ . 55 : Ղու . իբ . 52 :
զ Մաղ . իբ . 6 : Ես . ծգ . 7 , 8 : Ղու . իբ . 37 : իդ . 44 :
է Մաղ . ձբ . 8 : Հմր 27 :
ը Մատ . իզ . 57 : Ղու . իբ . 54 : Հօհ . ժբ . 18 :
թ Մատ . իզ . 59 :
ժ Ղ . ժե . 29 : Հօհ . բ . 19 :
ի Մատ . իզ . 62 :
լ Ես . ծգ . 7 :
խ Մատ . իզ . 63 :
ծ Մատ . իդ . 30 ; իզ . 64 : Ղու . իբ . 69 :
կ Մատ . իզ . 58 ; 69 : Ղու . իբ . 55 : Հօհ . ժբ . 18 :
հ Մատ . իզ . 71 : Ղու . իբ . 58 : Հօհ . ժբ . 25 :
ձ Մատ . իզ . 73 : Ղու . իբ . 59 : Հօհ . ժբ . 26 :
ղ Գոր . բ . 7 :
ճ Մատ . իզ . 75 :

ն Մաղ . բ . 2 : Մատ . իբ . 1 : Ղու . իբ . 66 ; իգ . 1 : Հօհ . ժբ . 28 : Գոր . գ . 13 : ը . 26 :
շ Մատ . իէ . 11 :
ո Մատ . իէ . 13 :
չ Ես . ծգ . 7 : Հօհ . ժե . 9 :
պ Մատ . իէ . 15 : Ղու . իբ . 17 : Հօհ . ժբ . 38 :

անոնց պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ. Կ՚ուզէք
10 որ Հրէից Թագաւորը արձակեմ ձեզի: Վասնզի
գիտէր որ քահանայապետները նախանձի հա-
11 մար մատներ էին զանիկայ: Բայց քահանայա-
պետները ժողովուրդը դրդռեցին որ Խնդրէն
12 յաւէտ Բարաբբան իրենց արձակել: Պիղատոս
պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց.
Ուրեմն Հրէից Թագաւոր ըսածնիդ ի՞նչ կ՚ու-
13 զէք որ ընեմ: Նէ անոնք նորէն կ՚աղաղակէին,
14 Խաչը Հանէ ատիկայ: Պիղատոս ըսաւ անոնց.
Բայց ի՞նչ չար գործ ըրած է ատիկայ. և ա-
նոնք՝ ալ աւելի կ՚աղաղակէին՝ ո՛ Խաչէն. Նայ-
15 ը Հանէ ատիկայ: Նէ Պիղատոս ժողովուրդը
գոհ ընել ուզելով՝ Բարաբբան արձակեց ա-
նոնց, ու Յիսուսը ծեծելով՝ ձեռք տուաւ որ
խաչուի:
16 Նէ զինուորները տարին զանիկայ պա-
հիքը՝ այսինքն պալատը. և բոլոր գունդը մէկ-
17 տեղ կանչեցին. Ու հագցուցին անոր ծիրա-
նիներ, և փշեղէն պսակ հիւսելով՝ անոր գը-
18 լուխը դրին. Ու սկսան բարև տալ անոր՝ ո՛
19 Հրէից Թագաւոր: Նէ ձեռքէն՝ եղէգով կը ծեծէին, ու կը թքնէին
անոր, և ծնկան վրայ գալով՝ երկրպագութիւն
20 կ՚ընէին անոր: Ու երբոր ծաղր ըրին զանիկայ,
ծիրանիները վրայէն հանեցին, և իր հանդերձ-
ները հագցուցին անոր, ու դուրս հանեցին
զանիկայ՝ որ խաչը հանեն:
21 Նէ Սիմոն Կիւրենացին՝ Ղեքսանդրոսին
և Րուփոսին հայրը, որ անկէ կ՚անցնէր արտէն
եկած, պահակ բռնեցին որ անոր խաչը վերցը-
22 նէ: Ու տարին անիկայ Golgotha ըսուած
տեղը, (որ կը թարգմանուի՝ Գանկի տեղ.)
23 Նէ անոր զմուռսով խառնած գինի տուին՝ որ
24 խմէ, բայց ինքը չառաւ. Ու խաչը հանեցին
զանիկայ. ԵՒ անոր հանդերձները բաժնեցին,
անոնց վրայ վիճակ ձգելով՝ թէ ով ինչ պիտի
25 առնէ: Ժամը իրկուն էր, ու խաչը հանեցին
26 անիկայ: Նէ անոր յանցանքի դիրը գրուած
27 էր, Հրէից Թագաւորն է: Ու անոր հետ
երկու աւազակ խաչը հանեցին. մէկը անոր աջ
28 կողմէն, ու մէկը ձախ կողմէն: Նէ կատա-
րուեցաւ ան գիրը՝ որ կ՚ըսէ, թէ Ընծաէնեն-
29 րուն հետ սեպուեցաւ: Նէ անոնք որ կ՚անցնէին՝
կը հայհոյէին անոր, գլուխնին կը շարժէին՝
ու կ՚ըսէին. Ըւայ, Դո տաճարը կը քակէիր,
30 և իրեք օրուան մէջ կը շինէիր. Ինքզինքդ ա-
31 զատէ, ու իջիր աս խաչէդ: Նոյնպէս ալ
քահանայապետները դպիրներուն հետ իրենց
մէջը ծաղր ընելով կ՚ըսէին. Ուրիշները ազա-
32 տեց, ինքզինքը չհրնար ազատել: Ով Քրիս-
տոսը Իսրայէլի Թագաւորը՝ թող հիմա խաչէն
վար իջնէ, որ տեսնենք ու հաւատանք. և իր
հետ խաչը եղողները կը նախատէին զանիկայ:
33 Ու վեցերորդ ժամը հասածին պէս, բոլոր
երկրին վրայ խաւար եղաւ մինչև իններորդ ժա-
34 մը: Նէ իններորդ ժամուն Յիսուս մեծ ձայ-
նով աղաղակեց, ու ըսաւ. Էլոի Էլոի լամա
սաբաքթանի. որ կը թարգմանուի, Աստուած
35 իմ՝ Աստուած իմ, ինչո՞ւ զիս թողուցիր: Նէ
քովը կայնողներէն ոմանք երբոր լսեցին՝ կ՚ըսէին,
36 Թէ Եղիան կը կանչէ: Ու մէկը վազեց սպունգ
մը քացախով լիցուց, ու եղէգի մը անցընե-
լով՝ տուաւ անոր որ խմէ, և ըսաւ. Թող
տեսնենք՝ թէ Եղիան կու գայ ատիկայ
վար իջեցընելու:
37 Նէ Յիսուս մեծ ձայն մը հանեց, ու հո-
38 գի տուաւ: Ու Տաճարին վարագոյրը երկու-
39 քի պատուեցաւ վերէն՝ի վար: Նէ հարիւրա-
պետը որ անոր դիմացը կեցեր էր, տեսնելով որ
այսպէս աղաղակելով հոգի տուաւ, ըսաւ. Յի-
40 րաւի Որդի Աստուծոյ էր ասա մարդը: Կային
նաև կայլին՝ որ հեռուանց կը նայէին. որոնց
մէջն էր Մարիամ Մագդաղենացին, և պըզ-
տիկ Յակոբոսին ու Յովսեսին մայրը՝ Մարիամ,
41 և Սողոմէ. Որոնք՝ երբոր Գալիլեա
էր, իր ետեւէն կ՚երթային, և իրեն սպասա-
ւորութիւն կ՚ընէին. և ուրիշ շատ կիներ ալ՝
որ իր հետ Երուսաղէմ եկեր էին:
42 Ու երբոր իրիկուն եղաւ, ասիկա ուրբաթ՝
43 այսինքն շաբաթին առջի օրը էլլալով, Յովսէփ
Արիմաթիայի երեւելի խորհրդական մը՝ որ ինքն
ալ Աստուծոյ Թագաւորութիւնը կը սպասէր,
եկաւ՝ ու համարձակութիւն ընելով՝ Պիղատո-
սին քովը մտաւ, և Յիսուսին մարմինը խնդ-
44 րեց: Ու Պիղատոս զարմացաւ՝ որ արդէն մե-
ռած ըլլայ. և հարիւրապետը իրեն կանչելով՝
հարցուց անոր՝ թէ Շատ առաջ է որ մեռաւ:
45 Ու երբոր սպոյնէն իմացաւ հարիւրապետէն,
46 մարմինը Յովսեփին շնորհեց: Նէ Յովսէփ
գնաց, ու գանիկայ վար իջեցընելով՝
կտաւով փաթթեց, ու դրաւ գերեզմանի մը մէջ
որ քարէ փորուած էր. և քար մը գլորեցուց
47 գերեզմանին դուռը: Իսկ Մարիամ Մագդա-
ղենացին, ու Յովսեսին մայրը Մարիամ տես-
նան անոր տեղը, ուր որ գրուեցաւ:

ղ Մատ. իէ. 20: Գործ. գ. 14:
ե Մատ. իէ. 26: Հօհ. ժէ. 1, 16:
ը Մատ. իէ. 27:
թ Մատ. իէ. 32: Ղու. իգ. 26:
ժ Մատ. իէ. 33: Ղու. իգ. 33: Հօհ. ժէ. 17:
ի Մատ. իէ. 34:
լ Սաղ. իը. 18: Ղու. իդ. 34: Հօհ. ժէ. 23:
խ Տես Մատ. իէ. 45: Ղու. իդ. 44: Հօհ. ժէ. 14:
ծ Մատ. իէ. 37: Հօհ. ժէ. 19:
կ Մատ. իէ. 38:
հ Ես. ծգ. 12: Ղու. իբ. 37:
յ Սաղ. իը. 7:
ղ Դն. ժգ. 58: Հօհ. բ. 19:
ճ Մատ. իէ. 44: Ղու. իդ. 39:
մ Մատ. իէ. 45: Ղու. իդ. 44:
յ Սաղ. իբ. 1: Մատ. իէ. 46:
ն Մատ. իէ. 48: Հօհ. ժէ. 29:
շ Սաղ. կի. 21:
ո Մատ. իէ. 50: Ղու. իդ. 46: Հօհ. ժէ. 30:
չ Մատ. իէ. 51: Ղու. իդ. 45:
պ Մատ. իէ. 51: Ղու. իդ. 47:
ջ Մատ. իէ. 55: Ղու. իգ. 49:
ռ Սաղ. լբ. 11:
ս Ղու. բ. 2, 3:
վ Մատ. իէ. 57: Ղու. իգ. 50: Հօհ. ժէ. 38:
տ Ղու. բ. 25, 38:
ր Մատ. իէ. 59, 60: Ղու. իգ. 53: Հօհ. ժէ. 40:

ԳԼ· ԺՉ.

1 Հրեշտակ մը Աբրահամայ յարութիւն առնելը կ՚աւետէ իրեք կիներուն։ 9 Աբրահամ կ՚երևնայ Սարիամ Մադաղենացիին, 12 արտը գացող երկու աշակերտներուն, 14 նաքը առաքեալներուն, 15 որոնք կը խրիչ աւետարանը քարոզելու։ 19 Աբրահամայ երկիները կը համբառնայ։

1 Ա՚ւ ե՚րբոր շաբաթը անցաւ, Մարիամ Մագդաղենացին՝ և Յակոբոսին Մայրը Մարիամ՝ և Սողոմէ հանեցին ծախու առին, որ գան
2 օծեն անիկայ։ Եւ մէկշաբթի առաւոտուն շատ կանուխ՝ արևը որ կը ծագէր՝ եկան դերեզմանը,
3 ու իրարու կ՚ըսէին. Քարը ո՞վ պիտի գլորէ
4 ըրնէ մեզի գերեզմանին դրնէն. (ու նայեցան տեսան որ քարը գլորուցած էր.) ինչու որ շատ
5 մեծ էր։ Եւ ներս գերեզմանը մտնելով՝ երիտասարդ մը տեսան որ աջ կողմը նստեր էր ճերմակ պատմուճան հագած, ու զարհուրեցան։
6 Եւ անիկայ ըսաւ անոնց. Մի՛ զարհուրիք. Յիսուս Նազովրեցին կը փնտռէք, որ խաչուեցաւ. անիկայ յարութիւն առաւ, հոս
7 չէ. ահա՛ այն տեղը՝ ուր որ դրին զանիկայ։ Հայց գացէ՛ք ըսէ՛ք անոր աշակերտներուն և Պետրոսին, թէ ահա՛ ձեզմէ առաջ Գալիլեա կ՚երթայ, հոն պիտի տեսնէք անիկայ՝ ինչպէս որ
8 ձեզի ըսաւ։ Եւ անոնք դողով ու ապշութեամբ բռնուած՝ ելան ու փախան գերեզմանէն. և մէկու մը բան չըսին, քանզի կը վախնային։
9 Յիսուս մէկշաբթի առաւոտուն յարութիւն առած՝ առաջ Մարիամ Մադդաղենացիին
10 երևցաւ, որ եանկէ ևօթը դև հաներ էր։ Ե-
11 նիկայ գնաց անոնց պատմեց՝ որոնք անոր հետն էին, երբոր սուգ կ՚ընէին ու կու լային։ Իսկ
12 անոնք երբոր լսեցին թէ կենդանի է՝ և թէ իրեն երևցաւ, չհաւատացին։
Ետքը ուրիշ կերպարանքով երևցաւ անոնցմէ երկուքին՝ որ քալելով արտը կ՚երթային։
13 Եւ անոնք գացին ուրիշներուն պատմեցին. ու
14 անոնց ալ չհաւատացին։
Վերջը՝ տասնումէկին երևցաւ, երբոր սեղան նստած էին, ու երեսին զարհուրելի անհաւատութիւնը և սրտերնուն կարծրութիւնը, վասն զի որոնց որ էնքը երևցաւ մեռելներէն յարութիւն առած, իրենք չհաւատացին։
15 Եւ ըսաւ անոնց. Գացէ՛ք բոլոր աշխարհ, ու աւետարանը քարոզեցէ՛ք բոլոր ստեղծուածքներուն։
16 Ան որ հաւատայ՝ ու մկրտուի, պիտի փրկուի, իսկ ան որ չհաւատայ, պիտի դատապարտուի։
17 Եւ անոնք որ կը հաւատան, ասոնք նշանները անոնց հետ պիտի երթան. Իմ անունովս դևեր պիտի հանեն, նոր լեզուներ
18 պիտի խօսին. Զեռքերնին օձեր պիտի բռնեն, և թէ որ մահաբեր բան մը խմեն, իրենց պիտի չվնասէ. Հիւանդներու վրայ ձեռք պիտի դնեն. ու անոնք պիտի առողջանան։
19 Երբ Տէրը անոնց հետ խօսելէն ետքը երկինքը համբարձաւ, ու Աստուծոյ աջ կողմը
20 նստաւ։ Եւ անոնք ելան՝ ու ամէն տեղ կը քարոզէին. և Տէրը անոնց գործակից էր, ու խօսքը կը հաստատէր ան նշաններով՝ որ անոնց հետը կ՚երթային։

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՂՈՒԿԱՅՈՒ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Ղուկասու աւետարանին յառաջաբանութիւնը։ 5 Նշանաբեթին, 26 ու կոյս Մարիամին յղութիւնը։ 39 Նշանաբեթին և Մարիամին մարգարէութիւնը Աբրահամայ վրայով։ 57 Յովհաննէս Մկրտչին ծնունդը և թլփատութիւնը։ 67 Զաքարիայի մարգարէութիւնը Աբրահամին։ 76 և Յովհաննէսին վրայով։

1 Որովհետև շատերը մեր մէջը հաստատ դիտցուած բաներուն վրայով Էոյած պատմութիւն
2 թիւնը կարգի դնելու ձեռք զարկին. Ինչպէս որ սկիզբէն աչքով տեսնողները և խօսքին սպա-
3 սաւոր եղողները մեզի. Ես ալ՝ որ սկիզբէն ան ամէն բաներուն ճշդութեամբ տեղեկացեր էի, յարմար դատեցի կարգաւ գրել
4 քեզի՝ Թէոփիլոս. Զի որ սորված բաներուդ ստուգութիւնը իմանաս։
5 Հրէաստանի Հերովդէս թագաւորին օրերը՝ Աբիայի դասակարգութենէն Զաքարիա անունով քահանայ մը կար. ու անոր կինիկը Ահարոնի աղջիկներէն էր, և անոր անունը Ե-
6 լիսաբեթ։ Ու երկուքն ալ Աստուծոյ առջևը

ա Մատ. իը. 1։ Ղուկ. իդ. 1։ Հով. ի. 1։
բ Ղուկ. իդ. 56։
գ Ղուկ. իդ. 1։ Հով. ի. 1։
դ Ղուկ. իդ. 3։ Հով. ի. 11, 12։
ե Մատ. իը. 5, 6, 7։
զ Մատ. իդ. 32։ Գաղ. ժդ. 28։
է Տես Մատ. իը. 8։ Ղուկ. իդ. 9։
ը Հով. ի. 14։
թ Ղուկ. ը. 3։
ժ Ղուկ. իդ. 10։ Հով. ի. 18։
ի Ղուկ. իդ. 11։
լ Ղուկ. իդ. 13։
խ Ղուկ. իդ. 36։ Հով. ի. 19։ ա Կոր. ժե. 5։
ծ Մատ. իը. 19։ Հով. ժե. 16։
կ Կող. ա. 23։
հ Հով. գ. 18, 36։ Գոր. ը. 38։ ժդ. 30, 31, 32։ Հռոմ. ժ. 9։ ա Պետ. գ. 31։
ձ Հով. ժը. 15։
ղ Ղուկ. ժ. 17։ Գոր. ե. 16։ ը. 7։ ժդ. 18։ ժի. 12։
ճ Գոր. բ. 4։ ժ. 46։ ժի. 6։ ա Կոր. ժը. 10, 28։
մ Ղուկ. ժ. 19։ Գոր. իը. 5։
յ Գոր. ե. 15, 16։ իդ. 17։ իը. 8։ Հակ. ե. 14, 15։
ն Գոր. ա. 2, 3։
շ Ղուկ. իդ. 51։
ո Մաղ. ՍԺ. 1։ Գոր. Է. 55։
չ Գոր. ե. 12։ ժդ. 3։ ա Կոր. բ. 4, 5։ Եբր. բ. 4։
պ Եբր. բ. 3։ ա Պետ. ե. 1։ բ Պետ. ա. 16։ ա Հով. ա. 1։
ջ Մատ. ա. 1։ Հով. ժե. 27։
ռ Գոր. ժե. 19, 25, 28։ ա Կոր. է. 40։
ս Գոր. ժա. 4։
վ Գոր. ա. 1։
տ Հով. ի. 31։
ր Մատ. բ. 1։
ց ա Մեծ. իդ. 10, 19։ Գաղ. ժբ. 4։ 17։

[a]արդալ էին, և Տէրոջը բոլոր պատուիրանքներուն ու իրաւունքներուն մէջ անարատութեամբ
7 կը քալէին: Եւ զաւակ չունէին, ինչու որ Ելիսաբեթ ամուլ էր. ու երկուքն ալ օրերնին անցուցած էին:
8 Եւ երբոր անիկայ իր դասակարգութեան օրերը հաներլուն՝ քահանայական պաշտօնը կը
9 կատարէր Աստուծոյ առջեւը, Քահանայութեան սովորութեանը պէս՝ [b]իրեն բնկաւ որ Տէրոջը
10 տաճարը մտնէ [c]խնկարկութիւն ընէ: [d]Եւ ժողովուրդին բոլոր բազմութիւնը դուրսը աղօթքի
11 կայներ էին խունկին առներ: Եւ երեւցաւ անոր՝ Տէրոջը հրեշտակը, որ կայներ էր [e]խունկի
12 սեղանին աջ կողմը: Եւ Զաքարիա երբոր տեսաւ՝ [f]շփոթեցաւ, ու անոր վրայ վախ մը բնկաւ:
13 Եւ հրեշտակը ըսաւ անոր. Մի վախնար՝ Զաքարիա, ինչու որ քու աղօթքդ լսուեցաւ, և քու կինդ Ելիսաբեթ քեզի որդի մը պիտի ծնանի, ու [g]անոր անունը [h]Յովհաննէս դնես:
14 Եւ քեզի ուրախութիւն ու ցնծութիւն պիտի ըլլայ, և [i]շատերը անոր ծնանելուն վրայ պի-
15 տի ուրախանան. Ինչու որ Տէրոջը առջեւը մեծ պիտի ըլլայ, և [j]գինի ու օղի պիտի չխմէ. և Հոգեւ իր մօրը որովայնէն Սուրբ Հոգիով պի-
16 տի լեցուի. [k]Ու Իսրայէլի որդւոցմէ շատերը
17 իրենց Տէր Աստուծոյն պիտի դարձնէ: [l]Եւ ինքը անոր առջեւէն պիտի գայ Եղիային հոգիովը ու զօրութիւնովը, Հայրերուն սիրտերը որդւոցը վրայ դարձնելու, և անհնազանդները՝ արդարներուն իմաստութեանը, որ Տէրոջը բարեկարգ ժողովուրդ մը պատրաստէ:
18 Եւ Զաքարիա ըսաւ հրեշտակին. [m]Ինչպէ՞ս գիտնամ սա բանը. որովհետեւ ես ծեր եմ,
19 ու իմ կինս իր օրերը անցուցած է: Եւ հրեշտակը պատասխան տալով՝ ըսաւ անոր. Ես եմ [n]Գաբրիէլը՝ որ Աստուծոյ առջեւը կը կայնիմ, ու խրկուեցայ քեզի զրուցելու, և սա
20 բաներուն աւետիսը քեզի տալու: Եւ ահա [o]համր պիտի ըլլաս դուն, ու պիտի չկրնաս խօսիլ մինչեւ այն օրը՝ որ սա բանները ըլլան. քանզի չհաւատացիր իմ խօսքերուս, որոնք ի-
21 րենց ատենին պիտի կատարուին: Ու ժողովուրդը Զաքարիային կը սպասէր, և կը զարմանային անոր տաճարին մէջ ուշանալուն վրա-
22 բայ: Եւ երբոր դուրս եկաւ, չէր կրնար խօսիլ անոնց հետ. և իմացան որ տաճարին մէջ տեսիլք մը տեսած է. ու ինքը նշանով կը խօ-
23 սէր անոնց հետ, և համր կը կենար: Ու եղաւ որ [p]երբ անոր պաշտօնին օրերը լմընցան,
24 իր տունը դնաց: Եւ այն օրերէն ետքը անոր կինը Եղիսաբեթ յղացաւ, ու հինգ ամիս ինքզինքը կը պահէր, և կ'ըսէր.
25 Այսպէս ըրաւ ինծի Տէրը այս օրերս, որ [q]ինծի վրաս նայեցաւ՝ հեռացուելիքս մարդոց մէջէն վերցնելու:
26 Ու վեցերորդ ամսուն մէջ Գաբրիէլ հրեշտակը Աստուծմէ խրկուեցաւ Գալիլեայի մէկ
27 քաղաքը՝ որուն անունը [r]Նազարէթ էր, [s]Մէկ կոյսի մը՝ մարդու մը նշանուած, որուն անունը Յովսէփ էր՝ Դաւիթի տունէն. և այն կոյ-
28 սին անունը Մարիամ էր: Ու հրեշտակը անոր գալով՝ ըսաւ. [t]Ողջոյն քեզ՝ ով շնորհքնկալ կոյս. [u]Տէրը քու հետդ է. դուն կա-
29 նանց մէջ օրհնեալ ես: Եւ անիկայ տեսնելով՝ անոր խօսքին վրայ [v]շփոթեցաւ, ու ինքնիրեն կը մտածէր՝ թէ ինչպէս բան պիտի ըլլայ սա
30 ողջոյնը: Եւ հրեշտակը անոր ըսաւ. Մի վախնար՝ Մարիամ, ինչու որ Աստուծմէ շը-
31 նորհք գտար. [w]Եւ ահա պիտի յղանաս, ու որդի պիտի ծնանիս, և [x]անոր անունը Յիսուս
32 պիտի դնես: Ընիկայ մեծ պիտի ըլլայ, [y]ու Բարձրելոյն Որդին պիտի կոչուի, և [z]Էր Աստուած պիտի տայ անոր՝ իր Հօրը Դաւիթին աթոռը. [a]ու Յակոբին տունը վրայ յաւիտեան
33 պիտի թագաւորէ. Եւ անոր թագաւորութիւ-
34 նը վերջ պիտի չունենայ: Ու Մարիամ ըսաւ հրեշտակին. [b]Ինչպէս պիտի ըլլայ սա բանը,
35 որովհետեւ ես էրիկ մարդ չեմ գիտեր: Եւ հրեշտակը պատասխան տալով՝ ըսաւ անոր. [c]Հոգին Սուրբ պիտի գայ քեզի, ու Բարձրելոյն զօրութիւնը քու վրադ հովանի պիտի ըլլայ. ուստի ան քեզմէ ծնանելու սուրբը՝ [d]Աս-
36 տուծոյ Որդի պիտի ըսուի: Եւ ահա քու ազգականդ Եղիսաբեթ՝ անիկայ ալ իր պառաւութեան առներ որդւոյ զաւակով մը յղի է. ու
37 ասիկայ ան ամսուն ըսուածին վեցերորդ ամիսն է. [e]Ինչու որ Աստուծոյ քովը բնաւ մէկ բան
38 մը անկարելի չըլլար: Եւ Մարիամ ըսաւ. Ահա եմ Տէրոջը աղախինն եմ, քու ըսածիդ պէս թող ըլլայ ինծի. ու հրեշտակը անոր քովէն գնաց:
39 Ան օրերը եղաւ Մարիամ՝ ու արտրնաք
40 լեռնակողմը [f]Յուդայի քաղաքը գնաց. Եւ

---

[a] Ծնող. է. 1։ ժէ. 1։ գ Ծնագ. թ. 4։ դ Ծնագ. թ. 3։ Հնր. ա. 1։ Գոր. իդ. 1։ իդ. 16։ Փիլ. գ. 6.
[b] ա Մն. իգ. 19։ բ Մն. ը. 14։ լա. 2.
[c] Եել. Ը. 7, 8։ ա Ծնագ. թ. 28։ ա Մն. իգ. 13։ բ Մն. իթ. 11.
[d] Ղե. ժչ. 17։ Հայտ. ը. 3, 4։
[e] Եել. Ը. 1.
[f] Դատ. չ. 22։ ժգ. 22։ Դան. Ջ. 8։ [g]Մը 29։ Կե. թ. 9։ Գոր. ժ. 4։ Հայտ. ա. 17։
[g] Մը Տէրոջը ընծրերը։
[h] Մը 58։
[i] Ծնագ. ղ. 3։ Դատ. ժգ. 4։ Կե. Է. 33։
[j] Եբեմ. ա. 5։ Դատ. ա. 15։
[k] Մաղ. գ. 5, 6։
[l] Մաղ. գ. 5։ Մատ. ժա. 14։ Մար. թ. 11։
[m] Ծն. ժէ. 17։
[n] Դան. ը. 16։ իթ. 21, 22, 23։ Մատ. ժչ. 10։ Եբր. ա. 14։
[o] Եզեկ. գ. 26։ իգ. 27։ Տես գ Ծնագ. ժա. 5։ ա Մն. իթ. 25։
[p] Ծն. Է. 23։ Նա. գ. 1։ Ծգ. 1, 4։
[q] Մատ. ա. 18։ Կո. բ. 4, 5։
[r] Դան. իթ. 23։ Ջ. 19։
[s] Դատ. չ. 12։
[t] Մը 12։
[u] Նա. Է. 14։ Մատ. ա. 21։
[v] Կո. բ. 21։
[w] Մար. Ե. 7։
[x] բ Ծնագ. Է. 11, 12։ Նա. թ. 6, 7։ ժչ. 5։ Եբեմ. իգ. 5։ Ասղ. ԺԸ. 11։ Հայտ. գ. 7։
[y] Դան. բ. 44։ Է. 14, 27։ Ընդ. 21։ Ակբ. գ. 7։ Հօհ. ժբ. 34։ Եբր. ա. 8։
[z] Մատ. ա. 20։
[a] Մատ. ժգ. 33։ իգ. 63, 64։ Մար. ա. 1։ Հօհ. ա. 34։ Ե. 31։ Գոր. Ը. 37։ Հռով. ա. 4։
[b] Ծն. ժը. 14։ Եբեմ. Լ. 17։ Օգաբ. Ը. 6։ Մատ. ժԹ. 26։ Մար. Ջ. 27։ Կե. ժը. 27։ Հռով. գ. 21։
[c] Հնս. ին. 9, 10, 11։ Դան. բ. 44։ Է. 14, 27։ Ընդ. 21։ Ակբ. գ. 7։ Հօհ. ժբ. 34։ Եբր. ա. 8։
[d] Մատ. ա. 20։
[e] Մատ. ժգ. 33։ իգ. 63, 64։ Մար. ա. 1։ Հօհ. ա. 34։ Ե. 31։ Գոր. Ը. 37։ Հռով. ա. 4։
[f] Ծն. ժը. 14։ Եբեմ. Լ. 17։ Օգաբ. Ը. 6։ Մատ. ժԹ. 26։ Մար. Ջ. 27։ Կե. ժը. 27։ Հռով. գ. 21։

մառաւ Աբրահամայ տունը , ու Եղիսաբեթին
41 բարեւ տուաւ : Եւ եղաւ որ երբ լսեց Եղիսա-
բեթ Մարիամին բարեւը , մանուկը անոր որո-
վայնին մէջը խաղաց , ու Եղիսաբեթ Սուրբ
42 Հոգիով լեցուեցաւ . Եւ բարձր ձայնով մը
կանչեց՝ ու ըսաւ . «Օրհնեալ ես դուն կանանց
43 մէջ , և օրհնեալ է քու որովայնիդ պտուղը : Եւ
ա՛ս ինծի ուրկից եղաւ , որ իմ Տէրոջս մայրը
44 ինծի դայ . վասն զի ահա երբոր քու բարեւիդ
ձայնը ականջիս եկաւ , մանուկը որովայնիս մէ-
45 ջը խաղաց ուրախութենէն : Եւ երանի անոր՝
որ հաւատացեր է թէ պիտի կատարուի ան
46 բաները՝ որ Տէրոջմէ րսուեցաւ իրեն : Եւ Մա-
47 րիամ ըսաւ . Իմ անձս կը մեծցընէ Տէրը . Եւ
իմ հոգիս ուրախացաւ իմ Փրկիչ Աստուծմով :
48 Ընչու որ իր աղախնին խոնարհութեանը նա-
յեցաւ . քանզի ահա ասկէ ետև բոլոր ազգե-
49 րը ինծի երանութիւն պիտի տան : Վասն զի
զօրը ինծի մեծամեծ բաներ րրաւ . ու անոր
50 անունը սուրբ է : Եւ անոր ողորմութիւնը
51 իրմէն վախցողներուն վրայ է ազգէ ազգ : Իր
բազուկովը զօրութիւն ցուցուց . ցիրուցան ը-
րաւ ամբարտաւանները՝ իրենց սրտին խորհուր-
52 դովը : Զօրաւորները իրենց աթոռներէն ի-
53 ջեցուց , ու խոնարհները բարձրացուց : Զօ-
թիները բարիքներով լեցուց , և հարուստները
54 պարապ ձամբով : Օգնութիւն րրաւ իր Իս-
րայէլ ծառային՝ Նէ ողորմութիւնը միտք բե-
55 րելով . Ինչպէս որ խօսեցաւ մեր Հայ-
րերուն՝ Երբահամին ու անոր սերունդին յա-
ւիտեան :
56 Եւ Մարիամ անոր քովը երեք ամիս չափ
կնստաւ , ու իր տունը դարձաւ :
57 Ու Եղիսաբեթին ծնանելու ժամանակը լը-
58 ցաւնցաւ , ու որդի մը ծնաւ : Եւ լսեցին ա-
նոնք որ անոր բոլորտիքը կը բնակէին՝ ու անոր
ազգականները , որ Տէրը անոր վրայ իր մեծ ո-
ղորմութիւնը ցուցուց . և անոր հետ ուրա-
խանային :
59 Ու եղաւ որ ութերորդ օրը տղան թլփատե-
լու եկան . և զանիկայ իր Հօրը անունովը Զա-
60 քարիա կը կոչէին : Իսկ անոր մայրը պատաս-
խան տուաւ՝ ու ըսաւ . Ոչ , հապա Յով-
61 հաննէս պիտի կոչուի : Եւ անոր ըսին թէ
Չկայ ազգականներուդ մէջ մէկը չկոչ՝ որ ա-
62 նունով կոչուի : Էջը կ'ընէին անոր Հօրը՝ թէ
63 ինչ անունով կ'ուզէ որ անիկայ կոչուի : Ին-
ալ տախտակ մը ուզեց , ու գրեց՝ ըսելով .
Յովհաննէս է անոր անունը . ու ամէնքը
64 զարմացան : Եւ իսկոյն բացուեցաւ անոր բե-
րանը ու անոր լեզուն , և կը խօսէր՝ ու կ'օրհ-
65 նէր զԱստուած : Եւ վախ մը բնկաւ ան ամե-
նուն վրայ՝ որոնք անոնց բոլորտիքը կը բնակէին .
ու ա՛ս ամէն բաները Հրէաստանի բոլոր լեռ-
66 նակողմը կը զրուցուէր : Եւ ամէն լսողները իւ-
րենց սիրտերուն մէջը գրին , ու կ'ըսէին . Ըր-
դեօք ա՛ս տղան ի՞նչ պիտի ըլլայ . ու Տէրոջը
ձեռքը անոր հետն էր :
67 Եւ անոր հայրը Զաքարիան Սուրբ Հո-
գիով լեցուաւ՝ մարգարէացաւ ու ըսաւ .
68 Օրհնեալ ըլլայ Իսրայէլի Տէր Աստուածը ,
որ այցելութեան եկաւ , և իր ժողովուրդին
69 փրկութիւն րրաւ . Եւ մեզի փրկութեան եղ-
ջիւր մը հանեց իր Դաւիթ ծառային տունէն .
70 (Ինչպէս որ սուրբերուն բերնովը խօսեցաւ ,
որոնք աշխարհի սկիզբէն ի վեր անոր մարգա-
71 բէներն էին .) փրկութիւն մեր թշնամիներէն ,
72 և բոլոր մեզ ատողներուն ձեռքէն . Ողորմու-
թիւն ընելու մեր հայրերուն վրայ , և իր սուրբ
73 ուխտը միտք բերելու , (Նէ երդումը՝ որ մեր
74 հօրը Երբահամին րրաւ ,) մեզի տալու , Որ մեր
թշնամիներուն ձեռքէն ազատուելով՝ առանց
75 վախի զանիկայ պաշտենք , Արդարութեամբ ու
սրբութեամբ անոր առջեւը՝ մեր կեանքը բո-
76 լոր օրերուն մէջ : Եւ դուն , մո՛ մանուկ՝ Խոր-
հրդելոյն մարգարէն պիտի կոչուիս . ընչու որ Տէ-
րոջը երեսին առջեւէն պիտի երթաս՝ անոր ճամ-
77 բաները պատրաստելու , Անոր ժողովուրդին
գիտցընելու ներկայ փրկութիւնը՝ իրենց մեղք-
78 րուն թողութիւնովը , Մեր Աստուծոյն գթած
ողորմութեանը համար՝ որով Ծագ ողջ ա-
79 վերեւէն կը վերէն մեզի այցելութեան եկաւ , Հաւասարի և
մահուան ստուերի մէջ նստողներուն լոյս տա-
լու , ո՛ր մեր ոտքերը խաղաղութեան ճամբուն
մէջ շիտակելու :
80 Եւ տղան կը մեծնար ու կը զօրանար հո-
գիով , և անապատներուն մէջն էր մինչեւ ան
օրը՝ որ ինքը Իսրայէլին երեւցաւ :

ա Ա՛ր 28 : գ.ա.տ . Ե . 24 :
* Կամ հաւատացեր է , քանզի
բ ա Ա.գ . բ . 1 : Ա.գ . Լ.գ . 2 , 3 , Լ.ե . 9 : Ա՛ր . գ . 18 :
գ ա Ա.գ . ա . 11 : Ա.գ . Ձ.բ . 6 :
դ Ա.գ . գ . 12 : Գ.Լ . ժ.ա . 27 :
ե Ա.գ . հ.ա . 19 : Ա.գ.գ . 2 , 3 :
զ Ա.գ . Ա.ժ.ա . 9 :
է Ա.գ . ժ.է . 7 : Ն.Լ . ի . 6 : Ա.գ . Ո.դ . 17 , 18 :
ը Ա.գ . գ.բ . 1 : Ա.ժ.բ . 15 : Ա.ս . ի.ս . 10 : Թ.ա . 9 : Ծ.բ . 10 :
թ Ա.գ . Լ.գ . 10 : ա պ.կ.ա . Ե . 5 :
ժ ա Ա.գ.ա . բ . 6 : Հ.օ.ր . Ե . 11 : Ա.գ . Ա.ժ.գ . 6 :
ժ ա Ա.գ.ա . բ . 5 : Ա.գ . Լ.գ . 10 :
ժ Ա.գ . գ.բ . 3 : Ն.ր.մ . է.ա . 3 , 20 :
ժ Ծ.ն . ժ.է . 19 : Ա.գ . Ձ.բ . 11 : Հ.ռ.վ . ժ.ա . 28 : Գ.գ . գ . 16 :
ժ Հ.մ.ր 14 :
ժ Ծ.ն . ժ.է . 12 : Ղ.Լ . ժ.բ . 3 :
ժ Հ.մ.ր 13 :
ժ Հ.մ.ր 13 :
ժ Հ.մ.ր 20 :
ժ Հ.մ.ր 39 :
ժ Գ.Լ . բ . 19 , 51 :
ժ Ծ.ն . Լ.ի . 2 : Ա.գ . Ձ . 17 :
ի Ա.գ . ա . 48 : Ա.գ . Ի.ա . 13 : Հ.բ . 18 : Ձ.Լ . 48 :
ի Ն.Լ . դ . 16 : դ . 31 : Ա.գ . Ձ.ա . 9 : Գ.Լ . Լ . 16 :
ի Ա.գ . Ձ.բ . 17 :
ի Ն.ր.մ . ի.դ . 5 , 6 : Լ . 10 : Գ.ա.ն . ի.ե . 24 : Գ.օ.ր . դ . 21 : Հ.ռ.վ . ա . 2 :
ի Ղ.Լ . ի.դ . 42 : Ա.գ . գ.բ . 3 : Ա.ճ . 8 , 9 : Ձ.Լ . 45 : Ն.զ.կ . ժ.գ . 60 : Հ.մ.ր 54 :
ի Ծ.ն . ժ.բ . 3 : ժ.է . 4 : ի.բ . 16 , 17 : Ն.ր.ը . գ . 13 , 17 :
ի Հ.ռ.վ . գ . 18 , 22 : Ն.ր.ը . ի.ե . 14 :
ի Ն.ր.մ . Լ.բ . 39 , 40 : Ն.փ.ս . գ . 24 : բ Գ.ա.տ . ա . 12 : բ Տ.Ի.մ . ա . 9 : Տ.իտ . բ . 12 : ա Պ.կ.ա . ա . 15 : բ Պ.կ.ա . ա . 4 :
ի Ն.ա . ի.ե . 3 : Ա.գ . գ . 1 : գ . 5 : Ա.ա.տ . ժ.ա . 10 : Հ.մ.ր 17 :
ի Ա.ա.ր . ա . 4 : Գ.Լ . գ . 3 :
ի Ծ.ն.ա . ի.է . 17 : Ա.գ . գ . 2 :
ի Ա.ա.ր . ա . 4 : Գ.Լ . գ . 3 :
ի Ա.ա . ի.ե . 2 : ի.գ . 7 : ի.ի.ե . 9 : Ա.ա.տ . գ . 16 : Գ.օ.ր . ի.է . 18 :
ի Գ.Լ . բ . 40 :
ի Ա.ա.տ . գ . 1 : ժ.ա . 7 :

Գ Լ · Ը

1 Օգոստոս կայսրը կը հրամայէ աշխարհագիր ընել իր բո-
լոր տէրութեանը մէջ։ 6 Ներքոտոսի ծնունդը։ 8 Հրեշ-
տակ մը աւետիս կու տայ հովիւներուն։ 13 Երկնային
զօրաց բազմութիւնը կ՚օրհնեն զԱստուած՝ Ներքոտոսի
ծննդեանը համար։ 21 Ներքոտոս կը թլփատուի, 22 տա-
ճարը կը տարուի։ 28 Սիմէօն և Աննա կը մարգարէանան
Ներքոտոսի վրայով։ 40 Ներքոտոս կը զարգանայ իմաս-
տութեամբ, 46 տաճարին մէջ Հրեից վարդապետներուն
հարցմունքներ կ՚ընէ, 51 և իր ծնողացը հնազանդ կը մնայ։

1 Ու եղաւ որ այն օրերը Օգոստոս կայսրէն հր-
2 ամանն ելաւ՝ որ բոլոր աշխարհ գրուի։ (Այս
առջի աշխարհագիրը եղաւ Սիւրիոսին Հա-
րաց վրայ կուսակալութիւն բրած ատենը։)
3 Ու ամէնքը կ՚երթային աշխարհագիրը մտնելու՝
4 ամէն մէկը իր քաղաքին մէջ։ Յովսէփ ալ Գա-
լիլեայէն Նազարէթի քաղաքէն ելաւ դէպ ի
Հրէաստան Դաւիթի քաղաքը՝ որ Բեթլե-
հէմ կ՚ըսուի, (Հինը Դաւիթի տունէն ու
5 ազգատոհմէն ըլլալուն համար։) Հետերգագիրը
մտնելու Մարիամին հետ միկտեղ, որ ան իր
6 նշանածն էր, և յղի էր։ Ու եղաւ որ երբ ա-
նոնք հոն էին, անոր ծնանելու օրերը լրացու-
7 ցան։ Ու իր անդրանիկ որդին ծնաւ, ու խան-
ձարուրով փաթթեց, և գանիկայ մսուրին մէ-
ջը պառկեցուց. քանզի որ իջեւանին մէջ իրենց
տեղ չկար։

8 Ու ան տեղը հովիւներ կային դաշտի մէջ
կեցած, որոնք իրենց հօտերուն գիշերուան
9 պահպանութիւնը կ՚ընէին։ Ու ահա Տէրոջը
հրեշտակը անոնց վրայ իջաւ, ու Տէրոջը փառքը
անոնց բոլորտիքը ծագեցաւ. ու խիստ շատ
10 վախցան։ Ու հրեշտակը բսաւ անոնց. Մի
վախնաք, քանզի որ ահա ես ձեզի միճ ուրա-
խութեան աւետիս կու տամ, որ բոլոր ժողո-
11 վուրդին պիտի ըլլայ. Վասն զի ձեզի այսօր
Փրկիչ մը ծնաւ Դաւիթի քաղաքին մէջ, որ
12 ինքը Օծեալ Տէր է։ Ու ասիկա ձեզի նշան մը
ըլլայ. մանուկ մը պիտի գտնէք խանձարուրով
13 փաթթած, ու մսուրի մէջ պառկած։ Ու
իսկոյն ան հրեշտակին հետը երկնային զօրքե-
րու բազմութիւն մը եղաւ, որոնք զԱստուած
14 կ՚օրհնէին ու կ՚ըսէին. Բարձունքը
նը մէջ Աստուծոյ փառք, ու երկրիս վրայ
Հաշտութիւն, Մարդոց մէջ հաճութիւն։
15 Ու եղաւ որ երբ հրեշտակները անոնցմէ երկինք
վերցան, հովիւները իրարու ըսին. Եկէք

մինչև Բեթլեհէմ երթանք, ու տեսնենք՝ ինչ
16 բան է ասոնց եղած բանը, որն որ Տէրը մեզի յա-
17 յտնեց։ Ու եկան արտոնօք, և գտան Մարիամը
ու Յովսէփը և մսուրին մէջ պառկած մանու-
18 կը։ Ու երբոր տեսան, իմացուցին ան խօսքին
վրայով, որ ասոնց մանուկին համար իրենց ըսու-
19 ցուցած էին։ Եւ ամէնքը որ կը լսէին, կը զար-
մանային ան բաներուն վրայ, որ հովիւները ի-
20 րենց կը զրուցէին։ Բայց Մարիամ ասոնց ամէն
բաները կը պահէր, ու իր սրտին մէջը կը մտա-
ծէր։ Եւ հովիւները դարձան, կը փառաւո-
րէին ու կ՚օրհնէին զԱստուած ան ամէն բանե-
րուն համար՝ որ լսեցին ու տեսան, ինչպէս որ
իրենց ըսուցուած էր։

21 Ու երբոր ութ օրերը լման եղան անիկայ
թլփատելու, անոր անունը Յիսուս գրուե-
ցաւ, որ հրեշտակին կոչուած էր՝ դեռ ինքը
ծոցը որովայնին մէջ չյղացած։

22 Ու Մովսէսին օրէնքին համեմատ՝ երբոր ա-
նոնց մաքրութեան օրերը լմընցան, Երու-
սաղէմ տարին զանիկայ Տէրոջը առջևը հանելու,
23 (Ինչպէս որ գրուած է Տէրոջը օրէնքին մէջ,
թէ Ամէն արու որ արգանդ կը բանայ, Տէ-
24 րոջը սուրբ կոչուի։) Ու Տէրոջը օրէնքին մէջ
ըսուածին պէս՝ ընծայ տալու զոյգ մը տատրակ
25 կամ աղաւնիի երկու ձագ։ Եւ ահա Երու-
սաղէմի մէջ մարդ մը կար, որուն անունը Սի-
մէօն էր. ու ան մարդը արդար ու աստուածա-
վախ էր, և Իսրայէլի մխիթարութիւնը կը
26 սպասէր. ու Սուրբ Հոգին անոր վրայ էր։ Եւ
անոր յայտնուած էր Սուրբ Հոգիին՝ չմեռ մինչ
պիտի չտեսնէ, մինչև որ Տէրոջը Օծեալը տես-
27 նէ։ Եւ Հոգիով տաճարը եկաւ. ու երբոր
ծնողքը բերին Յիսուս մանուկը՝ որ օրէնքին
28 սովորութիւնը պէս անոր վրայ ընեն, Ինքն ալ
զանիկայ իր գիրկը առաւ, և օրհնեց զԱստուած՝
29 ու բսաւ. Ընդ հիմա ո՛վ Տէր՝ արձակեա քու
ծառադ խաղաղութիւնով քու խօսքիդ համե-
30 մատ. Վասն զի՞մ աչքերս տեսան քու փրկու-
31 թիւնդ, Որ բոլոր ժողովուրդներուն առ-
32 ջեւը պատրաստեցիր. Հոյս մը հեթանոսները
լուսաւորելու, և փառք քու Իսրայէլ ժողո-
33 վուրդիդ։ Եւ Յովսէփ ու անոր մայրը զար-
մացած էին ան բաներուն վրայ, որ անոր հա-
34 մար կը խօսուէին։ Ու Սիմէօն օրհնեց զանոնք,
և անոր մօրը Մարիամին բսաւ. Ընդ ահա հո-
գ-կը Իսրայէլի մէջ շատ մարդոց իյնալուն

ա Կող. ե · 37։
բ ա ՓԱռաք. ժգ. 1, 4։ Յօհ.
է. 42։
գ Առա. ա. 16։ Կղ. ա.
27։
դ Առա. ա. 25։
ե Կղ. ա. 12։
զ Ծն. ժբ. 3։ Առա. իբ.
19։ Սար. ա. 15։ Հմր
31, 32։ Կղ. իգ. 47։ Սող.
ա. 23։
է Ղա. ի. 6։
ը Առա. ա. 21։
թ Առա. ա. 16։ ժգ. 16։
Կղ. ա. 43։ Կոր. բ. 36։
Ժ. 36։ Փիլ. բ. 11։
ժ Ծն. իբ. 12։ Լբ. 1, 2։
Առ. ձգ. 20, 21։ Հմր. 2։
Գան. է. 10։ Նբր. ա. 14։
Հայտ. է. 11։
ի Կղ. ժի. 38։ Նփես. ա.
6։ գ. 10, 21։ Հայտ. է.
13։
լ Ղա. ծէ. 19։ Կղ. ա. 79։
Հռով. է. 1։ Նփես. բ. 17։
Սող. ա. 20։
խ Յօհ. գ. 16։ Նփես. բ.
4, 7։ բ Թես. բ. 16։ ա
Յօհ. գ. 9, 10։
ծ Ծն. չէ. 11։ Կղ. ա. 66։
Հմր 51։
կ Ծն. ժէ. 12։ Կէ. ժբ. 3։
Կղ. ա. 59։
հ Առա. ա. 21, 25։ Կղ. ա.
31։
յ Կէ. ժբ. 2, 3, 4, 6։
ղ Նհ. ժգ. 2։ իբ. 29։ Լգ.
19։ Թես. գ. 13։ ը. 17։
ժբ. 15։
ճ Կէ. ժբ. 2, 6, 8։
մ Ղա. իա. 1։ Սար. ժե. 43։
Հմր 38։
յ Առ. ձի. 48։ Նբր. ժա.
5։
ն Առա. գ. 1։
շ Ծն. խգ. 30։ Փիլ. ա.
23։
ո Ղա. ծբ. 10։ Կղ. գ. 6։
չ Ղա. ի. 2։ խբ. 6։ խի.
6։ ի. 1, 2, 3։ Առա. գ.
16։ Կոր. ժգ. 47։ իբ. 28։
պ Ղա. ը. 14։ Ամս. ժգ. 9։
Առա. իա. 44։ Հռով. ի.
32, 33։ ա Կոր. ա. 23,
24։ բ Կոր. բ. 16։ ա Պետ.
բ. 7, 8։

ու կընծայուն Համար , Նու. Համառակութեան
35 նպատակ Տ֊ը ԸՆԾԱՅ֊ Համար կնցած է . (Նու. ՔՈՒ սրտէդ ալ Թուր մը պիտի անցնի ,) որ
մտածմունք շատ սրտերէն խորհուրդները յայտնուին :
36 Նու Հոն էր Ըննա մարգարէն Փանուելի աղջկին՝ Ասերի ցեղէն . ասիկայ իր օրերը շատ ան-
ցուցած էր՝ երկունը հետ հօթը տարի կինալով
37 իր կուսութեանը ժամանակին , Նու որ և արի էր գրեթէ ութսունհնգրա տարուան . որ տա-
ճարէն չէր գառուեր , Հապա ծոմով և աղօթ-
քով Աստուծոյ ծառայութիւն կ'ընէր ՝ գիշեր
38 ու ցորեկ : Նու ասիկայ նոյն ժամուն հկաւ ,
ու Տէրոջը գոհութիւն կու տար , ու անոր վե-
րայով կը խօսէր ան ամենուն , որոնք Երու-
սաղէմի մէջ փրկութեան կը սպասէին :
39 Եւ երբոր ամէն բան կատարեցին Տէրոջը օ-
րէնքին Համեմատ , նորէն Գալիլեա դարձան՝
40 իրենց Նազարէթ քաղաքը : ՚Նու մանուկը կը
մեծնար ու Հզօրով կը զօրանար՝ իմաստու-
թեամբ լեցուած , ու Աստուծոյ շնորհքը անոր
վրայ էր :
41 Նու անոր ծնողքը ՚ամէն տարի զատկի տօ-
42 նին Երուսաղէմ կ'երթային : Եւ երբոր տասն
տասներկու տարեկան եղաւ , ուրնին տո-
նելու սովորութեանը պէս երբոր անոնք Երուսաղէմ և-
43 լան , Նու ան օրերը որ լմընցուցին՝ ու նորէն
նա դարձան , Յիսուս մանուկը Երուսաղէմ
մնաց . և Յովսէփ ու անոր մայրը չէին գի-
44 տեր . Հապա կարծելով թէ անիկայ Համրորդ-
ներուն հետ է , մէկ օրուան Համբայ գացին ,
ու կը փնտռէին զանիկայ Նրենց ազգականներուն
45 և ծանօթներուն մէջը : Եւ երբոր չգտան , նո-
րէն Երուսաղէմ դարձան՝ անիկայ փնտռելու :
46 Եւ եղաւ որ իրենք օրէն հարը տաճարին մէջը
գտան զանիկայ , որ վարդապետներուն հետ
նստեր էր , անոնց մտիկ կ'ընէր , ու անոնց Հար
47 կը Հարցընէր : Նու ՚ամէն անոր ականջ դնողները
կը զարմանային անոր իմաստութեանը ու պա-
48 տասխաններուն վրայ : Եւ երբոր տեսան անի-
կայ , ապշած մնացին . և անոր մայրը ըսաւ ա-
նոր . Որդեակ՝ ինչո՞ւ Համար մեզի այդպէս ը-
րիր . ահա քու Հայրդ ու ես՝ խիստ վշտացած
49 քեզ կը փնտռէինք : Նու ըսաւ անոնց . Ո՞ւս
ինչո՞ւ կը փնտռէիք , չէի՞ք գիտեր թէ ինծի
50 պէտք է ՚՞ որ իմ ՚հօրս ՊՈՒՆԸ ըլլամ : ՚Նու
անոնք չհասկրցան ան խօսքը՝ որ իրենց ըսաւ-
51 ցից : Նու իջաւ անոնց հետ՝ ու գնաց ՚Նազա-
րէթ , և անոնց Հնազանդ էր . ՚բայց անոր մայ-
րը աս ամէն խօսքերը իր սրտին մէջ կը պահէր :

52 Նու Յիսուս ՚կը զարգանար իմաստութիւնով
ու Հասակով , և Աստուծմէ ու մարդոցմէ շնո-
րհք գտնելով :

ԳԼ. Գ

1 Յովհաննէսին քարոզութիւնը և մկրտութիւնը . 15 առաջի պիտոյութիւնը Քրիստոսի Համար : 20 Հերովդես կը բանտարկէ զՅովհաննէս : 21 Քրիստոս կը մկրտուի , ու երկինքէն վկայութիւն կ'ընայ իրեն Համար : 23 Յիսուսի տարիքը , և անոր ազգաբանութիւնը Յովսեփին մինչև Ադամ եկեղեցի :

1 Տիբերիոս կայսրին թագաւորութեանը տաս-
նուհինգերորդ տարին՝ Պոնտացի Պիղատո-
սին Հրէաստանի վրայ կուսակալութիւն բրած
ատենը , ու Հերովդեսին՝ Գալիլեացւոց վրայ
չորրորդապետութեան ատենը , և անոր եղբօրը
Փիլիպպոսին՝ Իտուրացւոց և Տրաքոնացւոց
երկրին վրայ չորրորդապետութեան ատենը , և
Լիսանիայի Աբիլինացւոց վրայ չորրորդապե-
2 տութեան ատենը , ՚Նու Ընտայի ու Կայիափա-
յի քահանայապետութեան ատենը՝ Աստուծոյ
խօսքը եղաւ Զաքարիայի որդւոյն Յովհաննէ-
3 սին վրայ՝ անապատին մէջ : Եւ անիկայ եկաւ
Յորդանանու բոլոր կողմերը , և մանաւանդ
թեան մկրտութիւն կը քարոզէր ՚մեղաց թողու-
4 թեան Համար . Ինչպէս որ Եսայի մարգարէին
խօսքերուն գրքին մէջ գրուած է՝ ըսելով .
՚Ընապատի մէջ կանչողին ձայնը , Տէրոջը ճամ-
բան պատրաստեցէք , անոր շաւիղները շիտակե-
5 ցէք . Ամէն ձոր պիտի լեցուի , և ամէն լեռ ու
բլուր պիտի ցածնայ , և ծուռը պիտի շիտկուի ,
ու խորտուբորտ տեղերը հարթ Համբաներ պի-
6 տի ըլլան . ՚Նու ամէն մարմին Աստուծոյ փրկու-
թիւնը պիտի տեսնէ :
7 Եւ իրմէն մկրտուելու եկող ժողովուրդնե-
րուն ըսաւ . ՚Իժերու ծնունդներ՝ ո՞վ իմացուց
8 ձեզի դալու բարկութենէն փախչել : Ուրեմն
ապաշխարութեան արժանաւոր պտուղներ բե-
րէք , և մի սկսիք ձեր ներսի դին ըսել , թէ
Ունենք մեզի Հայր՝ Եբրահամ ունինք . քանզի
կ'ըսեմ ձեզի , որ Աստուած կարող է աս քա-
9 րերէս Եբրահամին որդիներ Հանելու : Ել հի-
մա կացինը ծառերուն արմատին քովը կը դր-
ուած է . ՚Ուստի ամէն ծառ որ բարի պտուղ չը-
10 բերը , կը կարուի ու կրակը կը ձգուի : Նու
ժողովուրդները կը Հարցնէին իրեն՝ ու կ'ը-
11 սէին . Ուրեմն ՚ի՞նչ ընենք : Պատասխան
տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց . ՚Ո՝վ որ երկու Հան-
դերձ ունի , թող չունեցողին տայ . և
12 ո՛վ որ կերակուր ունի , նոյնպէս ընէ : ՚Ար-
քաւորներ ալ եկան մկրտուելու , ու ըսին ա-

ը Գոր . խը . 22 :
ը Ապ. խը . 10 : Հօհ . ժի . 25 :
ա Գոր . խդ . 7 : ա Տիմ . ե . 5 :
վ Արա . ժե . 43 : ՚ժը 25 : Գա . իդ . 21 :
ա ՚ժը 52 : Գա . ա . 80 :
ր Նե . իդ . 15 , 17 : Լղ . 23 :
բ Օր . ժգ . 1 , 16 :

ց Արտ . է . 28 : Արա . ա . 22 : Գա . գ . 22 , 32 : Հօհ . է . 15 , 46 :
ե Հօհ . բ . 16 :
* Այս՝ ՓՈՐՁԷՐՈՆ ՖԼՀ
ի Գա . ի . 45 : ժը . 34 :
ի ՚ժը 19 : Գատ . է . 28 :
ո ա Թագ . բ . 26 : ՚ժը 40 :

ա Հօհ . ժա . 49 , 51 : ժը . 13 : Գոր . գ . 6 :
բ Արտ . գ . 1 : Արո . ա . 4 :
գ Գա . ա . 77 :
դ Նա . ե . 3 : Արտ . գ . 3 : Արո . ա . 3 : Հօհ . ա . 23 :
ե Ապ . դբ . 2 : Նա . ծբ . 10 : Գա . բ . 10 :

զ Արտ . գ . 7 :
է Արտ . է . 19 :
ը Գոր . բ . 37 :
ը Գա . ժա . 41 : ը Կոր . ը . 14 : Հակ . բ . 15 , 16 : ա Հօհ . գ . 17 : գ . 20 :
ի Արտ . խա . 32 : Գա . է . 29 :

13 նոր • վ՚արգասիա՝ մենք ի՞նչ ընենք : Ընդ ալ
բաւ անոնց • Զհզի հրամայուածէն Տաւելի բան
14 չպահանջէք : Օ՚նեսիմոսներն ալ կը հարցնէին
անոր՝ ու կ՚ըսէին • Եւ մենք ի՞նչ ընենք • բաւ
անոնց • Սկսիր մի հարամարդութիւն ընել, եւ ձկնո- ՏՀ
վաչ զգաստութիւն մի ընէք, ու ձեր թոշա-
կովը բաւականացէք :
15 Երբոր ժողովուրդը կը սպասէր , և ամէնքը
իրենց սրտերուն մէջ կը մտածէին Յովհաննէ-
սին համար՝ թէ ան է արդեօք Քրիստոսը ,
Յովհաննէս պատասխան տուաւ ամենուն՝ ու
16 ըսաւ • Ես ձեզ ջուով կը մկրտեմ • բայց ինծմէ
աւելի զօրաւորը կու գայ , որ ես անոր կօշիկ-
ներուն կապերը քակելու արժանի չեմ • անոր
կայ ձեզ պիտի մկրտէ Հոգւով Սրբով և կր-
17 բակով • Որուն հնձանոցը իր ձեռքն է , և իր
կալը պիտի մաքրէ , ու ցորենը իր ամբարը պի-
տի ժողվէ , և յարդը էմարելու կրակով պիտի
18 այրէ : Ուրիշ շատ բաներ ալ կը քարոզէր՝ Ժո-
ղովուրդը յորդորելով :
19 Հայց Հերովդէս չորրորդապետը անկէ յան-
դիմանուելով իր եղբօրը կնկանը Հերովդիային
համար , և բոլոր չարութիւններուն համար՝ որ
20 Հերովդէս գործեց , Ըն ամենուն վրայ ատ ալ
աւելցուց , որ Յովհաննէսը բանտի մէջ գոցեց :
21 Եւ երբոր մկրտուելու բոլոր ժողովուրդը ,
Հ Իսուս ալ մկրտուելով՝ աղօթք կ՚ընէր ,
22 երկինքը բացուելու • Եւ Սուրբ Հոգին մարմ-
նաւոր երեւոյթով աղաւնիի պէս անոր վրայ ի-
ջաւ , ու երկինքէն ձայն մը եկաւ՝ որ կ՚ըսէր •
Դուն ես իմ սիրելի Որդիս , քեզի հաճեցայ :
23 Եւ ինքը Յիսուս սկսեր էր ՚երեսուն
տարեկան ըլլալ , որ (ինչպէս կը կարծուէր)
Էնքը Յովսեփին որդին էր , որ ան Հելիին ,
24 որ ան Մատթէին , Որ ան Ղեւիին , որ ան
Մեղքիին , որ ան Յաննէյին , որ ան Յովսե-
25 փին , Որ ան Մատաթիային , որ ան Ամոսին ,
որ ան Նաւումին , որ ան Հեսղիին , որ ան Նաս-
26 գէին , Որ ան Մաաթին , որ ան Մատաթիա-
յին , որ ան Սեմէյին , որ ան Յովսեփին , որ
27 ան Յուդային , Որ ան Յովհաննային , որ ան
Բեսային , որ ան Զորաբաբէլին , որ ան Ա-
28 ղաթիէլին , որ ան Ներիին , Որ ան Մեղքիին ,
որ ան Ադդիին , որ ան Կոսամին , որ ան Եղ-
29 մադդային , որ ան Երին , Որ ան Յովսեսին ,
որ ան Եղիազարին , որ ան Յովրիմին , որ ան
30 Մատաթին , որ ան Ղեւիին , Որ ան Սիմէոնին ,
որ ան Յուդային , որ ան Յովսեփին , որ ան
31 Յոնանին , որ ան Եղիակիմին , Որ ան Մե-
լեային , որ ան Մայնանին , որ ան Մատա-
թային , ՚որ ան Նաթանին , ՚որ ան Դաւիթ-

32 թին , Որ ան Յեսսէին , որ ան Յովբեդին , որ
ան Հոսային , որ ան Սալմոնին , որ ան Նաս-
33 սոնին , Որ ան Ամինադաբին , որ ան Հրամին ,
որ ան Հեսրոնին , որ ան Փարեսին , որ ան Յու-
34 դային , Որ ան Յակոբին , որ ան Իսահակին ,
որ ան Հբրահամին , ՚որ ան Թարային , որ ան
35 Նաքովրին , Որ ան Սերուգին , որ ան Ռագա-
ւին , որ ան Փաղեկին , որ ան Հբերին , որ ան
36 Սալային , Որ ան Կայնանին , որ ան Հրփաք-
սադին , ՚որ ան Սեմին , որ ան Նոյին , որ ան
37 Ղամեքին , Որ ան Մաթուսաղային , որ ան
Հնոքին , որ ան Յարեդին , որ ան Մաղա-
38 ղիէլին , որ ան Կայնանին , Որ ան Հնոսին ,
որ ան Սեթին , որ ան Հդամին , Որ ան Ա-
ստուծոյ :

Գ Լ՚ Գ

1 Քրիստոս Ծած կը պահէ և կը փոքմաէի • 13 կը յաղթէ Սա-
տանային • 14 կը սկսի քարոզել • 16 Նաղարէթի մար-
գիկը կը զարմանան անոր շնորհալից խօսքերուն վրայ • 33 Ցիսուս կը բժշկէ դիւահար մը • 38 Պետրոսին զո-
քանչը • 40 և ուրիշ շատ հիւանդներ • 41 Դեւերը կը
խոստովանին թէ անիկայ է Քրիստոսը , բայց կը յան-
դիմանուին անկէ • 43 Քրիստոս կը քարոզէ քաղաքնե-
րուն մէջ :

1 Եւ ՚Յիսուս Հոգւով Սրբով լեցուած՝ Յոր-
դանանէն դարձաւ , ՚ու Հոգիին անապա-
2 տը տարուեցաւ , Եւ քառասուն օր Սատանային
փորձուեցաւ • ՚ու ան օրերը բան մը չկերաւ •
և ան օրերը լմընալէն ետեւ՝ անօթեցաւ :
3 Ու Սատանան բաւ անոր • Թէ որ Ըստու-
ծոյ Որդին ես , ըսէատ քարին որ հաց ըլլայ :
4 Եւ Յիսուս պատասխան տուաւ անոր՝ ու ը-
սաւ • ՚Գրուած է թէ , Մէկ միայն հացով
կ՚ապրի մարդ , Հապա Ըստուծոյ ամէն խօս-
քովը :
5 Եւ Սատանան մէկ բարձր լեռ մը Հանելով
զանիկայ , աշխարհի բոլոր թագաւորութիւննե-
6 րը ցուցուց անոր մէկ վայրկեանի մը մէջ • Եւ
Սատանան բաւ անոր • Ես ամէն իշխանու-
թիւնը ու անոնց փառքը քեզի պիտի տամ ,
Հինչու որ ինծի յանձնուած է • և որուն որ ու-
7 զեմ կուտամ անիկայ • Ուստի թէ որ դուն
իմ առջեւս երկրպագութիւն ընես , ամէնը
8 քեզի ըլլայ : Եւ Յիսուս պատասխան տուաւ
անոր՝ ու ըսաւ • ՚Գրուած է թէ , Տէր
Ըստուծոյդ երկրպագութիւն ընես , ու միայն
զանիկայ պաշտես :
9 ՚Եւ զանիկայ Երուսաղէմ , ու տա-
ճարին աշտարակին վրայ կացնեցուց , ու ըսաւ
անոր • Թէ որ դուն Ըստուծոյ Որդին ես ,
10 քեզ ասկէ վար ձգէ • Հինչու որ ՚գրուած է

ե Տ՚ու Ծն . ժա . 12 ։
ը Ծն . է . 6 , ըէ ; ժա . 10 , ըէ ։
թ Ծն . է . 1 , 2 ։

ա Մատ . գ . 1 ։ Մար . ա . 12 ։
բ Հմր 14 ։ Ղ՚ . բ . 27 ։
գ Լեւ՚ . 28 ։ գ Թագ . ժ՚ . 8 ։
դ Ղ՚ . ժ՚ . 8 ։
ե Լե՚ . իդ . 1 ։ Ղ՚ . ժ՚ . 11 ։
զ Մատ . գ . 11 ։
է Ասք . գ . 12 ։ Մատ . ժգ . 30 ։
ը Մատ . ժգ . 3 ։ Մար . գ . 17 ։
թ Մատ . գ . 13 ։ Հոչ . ա . 32 ։
ժ Ծնո . գ . 3 , 35 , 39 , 43 , 47 ։
ի Մատ . ժգ . 55 ։ Հոչ . գ . 42 ։
լ Օ՚ար . ժ՚ . 12 ։
խ Թագ . է . 14 ։ ա Մն . գ . 5 ։
ծ Հոգւոյ . գ . 18 , ըէ ։ ա Մն . բ . 10 , ըէ ։
կ Ծն . ժա . 24 , 26 ։

հ Տ՚ու Ծն . ժա . 12 ։
ձ Ծն . է . 6 , ըէ ; ժա . 10 , ըէ ։
ղ Ծն . է . 1 , 2 ։
ճ Մատ . գ . 1 ։ Մար . ա . 12 ։
մ Հմր 14 ։ Ղ՚ . բ . 27 ։
յ Լեւ՚ . 28 ։ գ Թագ . ժ՚ . 8 ։
ն Ա՚ր Օր . ը . 3 ։
շ Հոչ . ժբ . 31 ։ ժգ . 30 ։ Հայտ . ժգ . 2 , 7 ։
ո Ա՚ն՚ Լսե՚ս գնա Սատա-
նայ . ինչու որ գրուած
չ Բ Օր . գ . 13 ։ ժ . 20 ։
պ Մատ . գ . 5 ։
ջ Ասք . գ՚ա . 11 ։

թէ ։ Իր հրեշտակներուն պիտի ապսպրէ քեզի
11 համար՝ որ քեզ պահեն. ու ձեռքերնուն վը-
րայ պիտի վերցընեն քեզ, որ չըլլայ թէ ոտքդ
12 քարի զարնես։ Եւ Յիսուս պատասխան տուաւ
ու ըսաւ անոր. [f]Պատած է թէ՝ Չհա-
13 նես Տէր Աստուածդ չիփորձես։ Ու երբոր Սատանան ա-
մէն փորձութիւնը կատարից, [g]հանեն մը ետ
կեցաւ անկէ։
14 [h]Եւ Յիսուս [i]Հոգիին զօրութեամբը [k]Գա-
լիլիա դարձաւ. ու անոր համբաւը ան գաւա-
15 ռին ամէն կողմերը տարածուեցաւ։ Եւ ինքը
անոնց ժողովարաններուն մէջը կը սորվեցընէր,
ու ամենէն կը փառաւորուէր։
16 Ու եկաւ [l]Նազարէթ, ուր որ ինքը մեծցած
էր. և իր սովորութեանը պէս [m]շաբաթ օրը մը-
17 տաւ ժողովարանը, ու ելաւ որ կարդայ։ Եւ
տուին անոր Եսայի մարգարէին դիրքը. ու երբ-
որ դիրքը բացաւ, գտաւ ան տեղը՝ ուր որ գր-
18 ուած էր. "Տէրոջը Հոգին իմ վրաս է. [n]ին-
ջոյ որ" զիս օծից աղքատներուն աւետարան
քարոզելու. զիս խրկից կոտրած սիրտ ունեցող-
19 ները բժշկելու. Գերիներուն ազատութիւն,
և կոյրերուն տեսութիւն քարոզելու, Հարատա-
Հարութիւն կրողները ազատ թող տալու, Տէ-
20 րոջը ընդունելի տարին քարոզելու։ Եւ դիրքը
գոցելով՝ տուաւ սպասաւորին ու նստաւ. և
ժողովարանը եղողներուն ամէնը աչքերնին յա-
21 կած անոր կը նայէին։ Եւ սկսաւ անոնց ըսել.
Այսօր այս գրուածը կատարուեցաւ, ձեր
22 ականջները լսեցին։ Եւ ամէնքը անոր վրայ կը
վկայէին, [o]ու կը զարմանային անոր բերնէն ե-
լած շնորհալի խօսքերուն վրայ՝ ու կ'ըսէին.
23 [p]Ասիկայ Յովսեփին որդին չէ՞։ Եւ ըսաւ ա-
նոնց. Իրաւ որ դուք ինծի պիտի ըսէք այս ա-
ռակը. Ժիժկի՛, քու անձդ բժշկէ. [q]ո՛րչափ
բաներ լսեցինք որ Կափառնայումի մէջ եղաւ,
24 [r]հոս ալ քու քաղաքիդ մէջ։ Եւ ըսաւ.
Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, թէ [s]մարգարէ մը
25 իր քաղաքին մէջ ընդունելի չէ։ Եւ յիրաւի
կ'ըսեմ ձեզի, [t]թէ շատ որբևարիներ կային Ե-
զնիայեին օրերը Իսրայէլի մէջ, երբոր երկինք տա-
րի ու վեց ամիս երկիրը դոցուեցաւ, անանկ
26 որ մեծ սով եղաւ բոլոր երկրին մէջ. Հայց Ե-
զնիան անոնցմէ մէկուն չխրկուեցաւ, հապա մի-
նակ [u]Սիդոնացւոց Սարեփթա քաղաքին մէջ որ-
27 բևարի կնկան մը։ Եւ շատ բորոտներ կային
Իսրայէլի մէջ Եղիսէ մարգարէին ատեներ. ու
անոնցմէ մէկը չմաքրուեցաւ, հապա միայն
28 [v]Նեեման Ասորին։ Եւ ժողովարանին մէջ ա-
մէնքն ալ բարկութիւնով լեցուեցան՝ երբոր աս
29 խօսքերը լսեցին. Ու ելան անկից քաղաքէն
դուրս հանեցին, և տարին զանկից մինչև ան
լեռանը ցցուած ծայրը, որուն վրայ իրենց քա-
ղաքը շինուած էր, որ զանկից բարձր տեղէն
30 վար ձգեն։ [w]Հայց ինքը անոնց միջէն անցաւ
գնաց։
31 Ելաւ [x]Գալիլեայի Կափառնայում քա-
ղաքը. ու շաբաթ օրերը կը սորվեցընէր անոնց։
32 Եւ կը զարմանային անոր վարդապետութեանը
վրայ. [y]Ինչու որ իշխանութիւնով էր անոր խօս-
33 քը։ Եւ ժողովարանին մէջ մարդ մը կար, որ
պիղծ դեւի ոգի ունէր, ու մեծ ձայնով մը ա-
34 ղաղակեց՝ Ըսելով. Թո՛ղ տուր, դուն մեզի
հետ ի՞նչ բան ունիս՝ Յիսուս [z]Նազովրեցի.
միթէ մեզ կորսնցընելո՞ւ եկար. [a]գիտեմ քեզ
35 ո՛վ ես, [b]Աստուծոյ Սուրբը։ Եւ Յիսուս սաս-
տկեց անոր՝ ըսելով. Պապանձէ՛ ու ել անկէ.
ու դեւը զանիկայ ներկայ գտնուածներուն մէջ-
տեղը գետինը զարկաւ, և ելաւ անկէ՝ ու ի՛նչպես
36 մը չտուաւ անոր։ Եւ զարմանք եկաւ ամենուն
վրայ. և իրարու հետ կը խօսէին՝ ու կ'ըսէին.
Ա՛ս ի՞նչ խօսք է, որ իշխանութիւնով և զօ-
րութիւնով կը հրամայէ պիղծ ոգիներուն, ու
37 կ'ելլեն։ Եւ անոր համբաւը տարածուեցաւ
շրջակայ գաւառին ամէն տեղերը։
38 [c]Ու ժողովարանէն ելլելով՝ Սիմոնին տունը
39 մտաւ։ Սիմոնին զոքանչը ալ սաստիկ ջեր-
մով կը տանջուէր, ու անոր համար աղաչե-
40 ցին իրեն։ Եւ Յիսո՛ւս անոր վրայ կայնե-
լով՝ սաստկց ջերմին, որ թողուց զանիկայ.
և շուտ մը ելաւ, ու անոնց սպասաւորութիւն
կ'ընէր։
41 [d]Եւ արեւը մարը մտած ատենը՝ ամէն անոնք
որ ունէին տեսակ տեսակ ցաւերով հիւանդ-
ներ, իրեն բերին զանոնք. ինքն ալ անոնցմէ ա-
մէն մէկուն վրայ ձեռք դնելով՝ բժշկից զա-
42 նոնք։ [e]Դեւեր ալ կ'ելլէին շատերէն, կ'աղա-
ղակէին ու կ'ըսէին, թէ Դուն ես Քրիստոս՝
Աստուծոյ Որդին. [f]և ինքը կը սաստէր՝ ու
թող չէր տար անոնց որ խօսին, ինչու որ դի-
տէին թէ ինքը Քրիստոսն է։
43 [g]Ու երբոր ցորեկ եղաւ, ելաւ ու գնաց ա-
նապատ տեղ մը, և ժողովուրդները կը փընտ-
ռէին զանիկայ. եկան մինչև անոր, ու կը սա-
կսէին զանիկայ որ իրենցմէ հեռանայ, բայց ա-
44 [h]նիկայ ըսաւ անոնց. Պէտք է ինծի՝ որ ուրիշ
քաղաքներու ալ Աստուծոյ թագաւորութիւնը
քարոզեմ. քանզի ասս բանիս համար խրկուած
45 եմ։ [i]Ու Գալիլեայի ժողովարաններուն մէջ
կը քարոզէր։

---

[p] բ Օր. ջ. 16։
[q] Յօհ. ժդ. 30։ Երբ. ջ. 15։
[r] Մատ. դ. 12։ Յօհ. գ. 43։
[s] Ա՛մբ 1։
[t] Գոր. Ժ. 37։
[u] Մատ. բ. 23։ ժդ. 54։ Մար. չ. 1։
[v] Գոր. ժդ. 14։ ժէ. 2։
[w] Նա. կա. 1։
[x] Կամ անոր համար
[y] Մատ. թե. 2։ Մատ. ժդ. 54։ Մար. չ. 2։ Գ.Ր. բ. 47։
[z] Յօհ. չ. 42։
[a] Մատ. դ. 13։ ժա. 23։
[b] Մատ. ժդ. 54։ Մար. չ. 1։
[c] Մատ. ժդ. 57։ Մար. չ. 4։ Յօհ. դ. 44։
[d] գ Ծնած. ժէ. 9։ ժը. 1։ Յակ. ե. 17։
[e] դ Ծնած. ե. 14։
[f] Յօհ. բ. 59։ Ժ. 39։
[g] Մատ. դ. 13։ Մար. ա. 21։
[h] Մատ. դ. 28, 29։ Տիտ. բ. 15։
[i] Մար. ա. 23։
[k] Ա՛մբ 42։
[l] Ծագ. ժչ. 10։ Դան. ե. 24։ Գ.Ր. ա. 35։
[m] Մատ. բ. 14։ Մար. ա. 29։
[n] Մատ. բ. 16։ Մար. ա. 32։
[o] Մար. ա. 34։ գ. 11։
[p] Մար. ա. 25, 34։ Ա՛մբ 34, 35։
[q] Մար. ա. 35։
[r] Մատ. բ. 39։

ԳԼ· Ե

1 Երբեմն Պետրոսի նաւը նաւած՝ կը սորվեցընէ ժողովրդոց ։ 4 և ձկանց հրաշալի որսով մը կը յուսընէ թէ Պետրոսը ու անոր ընկերները մարդոց որսորդներ պիտի ըլլ։ 12 Երբեմն բորոտը կը մաքրէ· 16 անապատ տեղ մը քաշուած՝ աղօթք կ՚ընէ· 18 անդամալոյծ մը կը բժըշկէ· 27 իրեն կը կանչէ Մատթէոս մաքսաւորը· 29 մեղաւորներու հետ հաց կ՚ուտէ· 34 և կ՚ընախատինէ թէ իր հմտառնալէն ետև՝ առաքեալները նեղութիւն պիտի կրեն ու ծոմ պահեն ։

1 Ու ա՚եղաւ որ երբ ժողովուրդը անոր բոլորտիքը դիմուեցաւ՝ Աստուծոյ խօսքը լսելու հա-
մար ։ ինքն ալ Գինեսարէթի ծովակին քովը
2 կեցեր էր ։ Ու տեսաւ երկու նաւեր՝ որ ծովա-
կին քովը կեցեր էին ։ և ձկնորսները անոնց մէ-
3 ջէն ելած՝ ուռկանները կը լուային ։ Ինքը ան
նաւերուն մէկուն մէջը մտաւ՝ որ Սիմոնինն էր ։
և աղաչեց անոր՝ որ քիչ մը ցամաքէն ծովեզո՜ն
մէջը տանի ։ և նստելով՝ նաւուն մէջէն ժո-
ղովուրդներուն կը սորվեցընէր ։
4 Ու երբոր խօսելէն դադարեցաւ ։ ըսաւ Սի-
մոնին ։ բ՚Առա՛ջ տար նաւը դէպ՚ի խորութիւնը ։
5 և ուռկաններնիդ ձգեցէ՛ք ձո՜ւկ որսալու ։ Ան
Սիմոն պատասխան տուաւ՝ ըսաւ անոր ։ Վա՛ր-
դապետ՝ բոլոր գիշերս աշխատեցանք ։ ու բան
մը չբռնեցինք ։ բայց քու խօսքիդ համար ուռ-
6 կանը ձգեմ ։ Ու երբոր այս ըրին ։ խիստ շատ
ձուկեր ժողվեցին մէջը ։ ու իրենց ուռկանը կը
7 պատռտէր ։ Նէ աչք կ՚ընձեցին մէկալ նաւուն մէջ
եղող իրենց ընկերներուն՝ որ գան օգնեն իրենց ։
և եկան ։ ու երկու նաւերն ալ լեցուցին ։
8 մինչև որ ընկղմելու մօտ էին ։ Սիմոն Պետրոս
երբոր տեսաւ ։ Յիսուսի ծունկերուն իյնալա՝ ու
ըսաւ ։ Տէր՝ ձ՚ինէ քովէս մեկզի գնա ։ ինչու
9 որ ես մեղաւոր մարդ մըն եմ ։ Վասն զի ապ-
շութիւնը պատեց անիկայ և անոր հետը եղող
ամէնը ։ ան իրենց բռնած ձուկերուն որսին հա-
10 մար ։ Նոյնպէս ալ Զեբեդեոսին որդիքը Յա-
կոբոսը և Յովհաննէսը ։ որոնք Սիմոնին ընկեր-
ներն էին ։ ու Յիսուս ըսաւ Սիմոնին ։ Մի՛
վախնար ։ ասկէետև մարդոց որսորդ պիտի
11 ըլլաս ։ Նէ նաւերը ցամաքը հանելով՝ ե՚ամէն
բան թողուցին ։ ու անոր ետևէն գացին ։
12 Ը՚Ու եղաւ որ երբ ինքը քաղաքի մը մէջ էր ։
ահա մէկ մարդ մը բորոտութիւնով լեցուն՝
երբոր Յիսուսը տեսաւ ։ երեսի վրայ իյնալով
աղաչեց անոր՝ ու ըսաւ ։ Տէր՝ թէ որ ուզես ։
13 կրնաս զիս մաքրել ։ Նէ Յիսո՜ւս իր ձեռքը
երկրցընելով՝ դպաւ անոր ։ ու ըսաւ ։ Կ՚ու-
զեմ՝ մաքրուէ ։ և շուտ մը բորոտութիւնը
14 անկէ գնաց ։ ը՚Ու ինքը պատուիրեց անոր որ
մէկու մը չըսէ ։ հապա ըսաւ ։ Կնա՛ քեզ քա-
հանային ցուցուր ։ և ը՚Մովսէսին պատուի-
րածին պէս քու մաքրուելուդ ընծան տուր՝

15 անոնց վկայութիւն ըլլալու համար ։ Նէ անոր
վրայով խօսքը աւելի կը տարածուէր ։ ը՚ու շատ
ժողովուրդներ կը ժողվուէին մարիկ ընելու ։ և
անով իրենց հիւանդութիւններէն բժշկուելու ։
16 ը՚Ու ինքը անապատ տեղեր կը քաշուէր ։ և
աղօթք կ՚ընէր ։
17 Ու եղաւ որ մէկ օր մը ինքը կը սորվեցընէր ։
ու փարիսեցիներ և օրինաց վարդապետներ նըս-
տած էին ։ որոնք Գալիլեայէ ու Հրէաստա-
նէ ու Երուսաղէմէ բոլոր գիւղաքաղաքներէն
ժողվուած էին ։ ու Տէրոջը զօրութիւնը ներկայ
18 էր անոնք բժշկելու ։ ժՆէ ահա տղայ մը մար-
դիկ՝ մէկ անդամալոյծ մարդ մը մահիճովը բե-
րին ։ և հնարը կը փնտռէին թէ ինչպէս զանի-
19 կայ ներս խօթեն ։ ու դնեն անոր առջևը ։ Ու
երբոր բազմութենէն ճամբայ չէին գտներ՝ որ
անկէ ներս խօթեն անիկայ ։ տանիքին վրայ ե-
լան ։ և զանիկայ կղմինդրներուն մէջէն մահի-
ճովը մէջտեղը Յիսուսին առջևը իջեցուցին ։
20 Նէ անիկայ տեսնելով անոնց հաւատքը՝ ըսաւ
անոր ։ Ա՛վ մարդ՝ քու մեղքերդ քեզի ներուած
21 են ։ Նէ ւգրիչները ու փարիսեցիները սկսան
խորհիլ ։ ու ըսել ։ Ո՞վ է ասիկայ ։ որ հայհո-
յութիւններ կը խօսի ։ ի՞նչ կրնայ մեղաց
22 թողութիւն տալ ։ բայց միայն Աստուած ։ Նէ
Յիսուս իմանալով անոնց խորհուրդները՝ պա-
տասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց ։ Ատիներուդ
23 մէջ ի՞նչ կը խորհիք ։ Որը աւելի դիւրին է ։
Քու մեղքերդ քեզի ներուած են ըսի՞լը ։ թէ
24 Ելլէր ու քալէ՛ ըսելը ։ Բայց որպէս զի դիտ-
նաք՝ թէ Որդին մարդոյ իշխանութիւն ունի
երկրի վրայ մեղքերու թողութիւն տալու ։ (ը-
սաւ անդամալոյծին ։) Քեզի կ՚ըսեմ ։ Ելլէր
25 մահիճդ առ՝ ու տունդ գնա ։ Ն՚ի ալ իսկոյն
անոնց առջևը ելաւ ։ ու վրան առաւ՝ ինչ ըս-
նի վրայ որ պառկած էր ։ և գնաց իր տունը ։
26 ու Աստուծոյ փառք կու տար ։ Նէ ամէնքը ապ-
շած մնացին ։ ու Աստուծոյ փառք կու տային ։
և վախով լեցուած՝ կ՚ըսէին ։ թէ Այսօր հո-
րանչան բաներ տեսանք ։
27 ժՆէ ասոնցմէ ետև ելաւ անիկա ։ ու տե-
սաւ մէկ մաքսաւոր մը՝ որուն անունը Ղեւի
էր ։ որ մաքսը ընդունելու տեղը նստեր էր ։ ու
28 ըսաւ անոր ։ Ետևէս եկուր ։ Ն՚ի ալ թողուց
29 ամէնը՝ և ելաւ գնաց անոր ետևէն ։ ի Ղեւի
անոր մեծ կոչունք մը ըրաւ իր տանը մէջ ։ ի՚և
շատ բազմութիւն կար մաքսաւորներու և ու-
30 րիշներու՝ որ անոնց հետ սեղան նստեր էին ։ Նէ
անոնց դպիրները ու փարիսեցիները տրտունջ
կ՚ընէին անոր աշակերտներուն ու կ՚ըսէին ։ Ին-
չո՞ւ համար մաքսաւորներուն և մեղաւորներուն
31 հետ կ՚ուտէք ու կը խմէք ։ Նէ Յիսուս պա-
տասխան տալով՝ ըսաւ անոնց ։ Առողջներուն

ա Մատ· ջ· 18 ։ Մար· ա· 16։
բ Հօհ· ի· 6 ։
գ ի՚ Ծնած· ջ· 9 ։ ջ Ծնած· ժէ· 18 ։
դ Մար· գ· 19 ։ Մատ· ա· 17 ։
ե Մատ· գ· 20 ։ ժԹ· 27 ։ Մար· ա· 18 ։ ԳԼ· ԺԹ· 28 ։
զ Մատ· ը· 2 ։ Մար· ա· 40։
է Մատ· ը· 4 ։
ը Ղ և· ժգ· 4 ։ 10 ։ 21 ։ 22 ։
թ Մատ· գ· 25 ։ Մար· գ· 7։
ժ Մատ· գ· 2 ։
ի Մատ· ժգ· 23 ։ Մար· գ· 46 ։
լ Մատ· թ· 2 ։ Մար· բ· 3 ։
խ Մատ· թ· 3 ։ Մար· բ· 6 ։ 7 ։
ծ Ղ· ԺԹ· 5 ։ Նա· խգ· 25 ։
կ Մատ· թ· 9 ։ Մար· բ· 13 ։ 14 ։
հ Մատ· թ· 10 ։ Մար· բ· 15 ։
ձ ԳԼ· ժԹ· 1 ։

32 բժիշկ պէտք չէ , հապա հիւանդներուն • Ես
[3]արդարները կանչելու չեկայ , հապա մեղաւոր-
ները ապաշխարութեան :
33 Ընծաք ալ ըսին անոր • Հինգօ Յովհան-
նէսին աշակերտները շատ անգամ ծոմ կը պա-
հեն , և աղօթքներ կ'ընեն , նոյնպէս ալ փա-
րիսեցւոց աշակերտները • և քուկիններդ կ'ու-
34 տեն ու կը խմեն : Ընկերայ ալ ըսաւ անոնց •
Արնաք հարսնիքին տղոցը ծոմ պահել տալ՝
35 քանի որ փեսան իրենց հետն է : Հայց օրեր պի-
տի գան՝ որ երբ փեսան իրենցմէ վերցուի , հա-
36 պա ան օրերը ծոմ պիտի պահեն : [5]Ուրիշ մըն
ալ ըսաւ անոնց , թէ Մէկը չհգիր նոր լաթի
կտոր հին հանդերձի վրայ • եթէ ոչ՝ ան նորը
պատռուածքը ալ կ'ընէ , ու հինցածին հետ ալ
37 չիաբաանիր ան նոր լաթին եղած կտորը : Ու
մէկը նոր գինին հին տիկերու մէջ չդներ • եթէ
ոչ՝ նոր գինին հին տիկերը կը պատռէ , ինքը
38 կը թափի , ու տիկերը կը կորչին • Հապա նոր
գինին նոր տիկերու մէջ դնելու է , ու երկուքն
39 ալ կը պահուին : Ու մէկը հին գինին խմելէն
ետև՝ անմիջապէս նորը չուզեր • քանզի կ'ըսէ
թէ՝ Հինը աւելի ախորժելի է :

ԳԼ. Ը.

1 Բրիտոս՝ շաբաթ օրուան պահպանութեանը վրայով փա-
րիսեցւոց կուրութիւնը կը յանդիմանէ Ցորը վերց վհա-
յութեամբ՝ փառասէր և հպարտ • 13 տասնեկերկու առա-
քեալները կ'ընտրէ • 17 հիւանդները կը բժշկէ • 20 Ժո-
ղովրդոց առջեւը իր աշակերտներուն խօսելով՝ կը ցուցընէ
թէ որո՞նց կը վայլէ երանութիւնը և որո՞նց վայը • 27
կը պատուիրէ թշնամին սիրել , 46 և Աստուծոյ խօսքին
հնազանդելով՝ բարիք գործել , որ չըլլայ թէ առանց
հիման հողի վրայ շինուած տան մը պէս կործանիք փոր-
ձութեան օրը :

1 Ու [6]եղաւ որ երկրորդ առաջին շաբաթի օրը՝
ինքը արտերուն մէջէն կ'անցնէր , և իր ա-
շակերտները ցորեն հասկեր փրցընելով , ձեռ-
2 քերնուն մէջ կը շփէին՝ ու կ'ուտէին : Ու փա-
րիսեցիներէն ոմանք ըսին անոնց • Ատ ի՞նչ
բան կ'ընէք , [7]որ արժան չէ ընել շաբաթի օրը :
3 Ու Յիսուս պատասխան տալով անոնց ըսաւ •
Ձէ՞ք կարդացեր դուք [8]Դաւիթին ըրածը ,
երբոր անօթեցաւ ինքը՝ և անոնք որ իր հետն
4 էին • Ո՛նչպէս անիկայ Աստուծոյ տունը մը-
տաւ , և առաջաւորութեան հացերը առաւ ու
կերաւ , և տուաւ անոնց ալ՝ որ իր հետն էին •
[9]որ Քհո– մը օրինաւոր չէ ուտել , բայց միայն
5 քահանաներուն : Ու ըսաւ անոնց • Որդին
մարդոյ շաբաթին ալ Տէրն է :
6 [10]Ու եղաւ որ ուրիշ շաբաթի օր մըն ալ ին-
քը ժողովարանը մտաւ՝ ու կը սորվեցընէր • և
հոն մարդ մը կար , որուն աջ ձեռքը չորցած
7 էր : Ու դպիրները ու փարիսեցիները անոր կը
սպասէին՝ որ շաբաթի օրը զանիկայ բժշկէ , որ-
պէս զի մեղադրանութեան առիթ մը գտնեն ա-
8 նոր դէմ : Իսկ ինքը գիտնալով անոնց խոր-
հուրդները , բաւ ան մարդուն՝ որուն ձեռքը
չորցած էր • Ելլիր՝ մէջտեղը կայնէ • անոր ելաւ
9 կայնեցաւ : Ըսաւնոր Յիսուս ըսաւ անոնց •
Ձեզի՝ [11]հարց մը կարցընեմ • Շաբաթի օրը ի՞նչ
արժան է , բարիք ընել , թէ չարիք ընել • Հոգի
10 մը ապրեցընել , թէ մեռցընել : Ու շուրջանակի
ամենուն վրայ նայելով՝ ըսաւ անոր • Ձեռքդ
երկընցուր • ան ալ այնպէս ըրաւ • ու անոր
11 ձեռքը ողջացաւ մեկալին պէս : Ու անոնք
կատաղութեամբ լեցուեցան , ու իրարու հետ
կը խօսէին՝ թէ ինչ ընեն Յիսուսին :
12 Ու եղաւ որ ան օրերը լեռը ելաւ աղօթք
ընելու , ու բոլոր գիշերը Աստուծոյ աղօթք
13 ընելով անցուց : Ու երբոր առաւօտ եղաւ ,
կանչեց իր աշակերտները , [12]ու անոնցմէ տաս-
ուերկու հոգի ընտրեց , որոնք առաքեալ ալ
14 անուանեց • Սիմոնը՝ [13]որուն որ Պետրոս ալ
անուանեց , և անոր եղբայրը Անդրէասը ,
Յակոբոսը ու Յովհաննէսը , Փիլիպպոսը և
15 Բարթուղիմէոսը , Մատթէոսը և Թովմասը ,
Ըղիէոսեան Յակոբոսը և [14]Նախանձայոյզ ը-
16 նտաւ Սիմոնը , [15]Յակոբոսին Եղբայրը Հու-
դան և Իսկարիովտացի Յուդան՝ որ և մատ-
17 նիչ եղաւ : Ու անոնց հետ իջնելով՝ մէկ տա-
փարակ տեղ մը կայնեցաւ • նաև իր աշակերտ-
ներուն ժողովը՝ [16]ու մեծ բազմութիւն մը ժո-
ղովուրդներու բոլոր Հրէաստանէն , ու Երու-
սաղէմէն , և Տիւրոսի ու Սիդոնի ծովեզերքէն •
18 Որոնք եկան անոր խօսքերը մարիկ ընելու , ու
իրենց հիւանդութիւններէն բժշկուելու • և
պիղծ ոգիներէն նեղուածներն ալ ե-
19 ղան : Ամբոխը կը ջանար որ զինքը դպչի՝
[17]կ'ուժէր իրմէն դպչիլ • [18]Ինչու որ զօրութիւն
կ'ելլէր իրմէն , ու ամէնը կը բժշկէր :
20 Ու ինքը իր աչքերը դէպ՚ի իր աշակերտնե-
րուն վերցուց՝ ու ըսաւ • [19]Երանի՛ ձեզի աղ-
քատներուդ , [20]ինչու որ ձերն է Աստուծոյ թա-
21 գաւորութիւնը : [21]Երանի՛ ձեզի՝ որ հիմա անօ-
թի էք , [22]ինչու որ պիտի կշտանաք • [23]Երանի՛
ձեզի՝ որ հիմա կուլաք , [24]ինչու որ պիտի խըն-
22 դաք : [25]Երանի՛ ձեզի՝ երբոր մարդիկ ձեզ ա-
տեն , [26]ու երբոր ձեզ երկնից ընկերու–ընկեն մեր-
ժեն՝ ու նախատեն , և ձեր վրայով գէշ անուն
23 հանեն Որդւոյ մարդոյ պատճառովը : [27]Ուրախ
եղէք դուք ան օրը՝ ու ցնծացէք , որ ահա ձեր
վարձքը շատ է երկինքը • [28]Վասն զի Հրէից հայ-
24 րերը այդպէս կ'ընէին մարդ արհներուն : [29]Հայց

3 Մատ . թ . 13 : ա Տիմ . ա . 15 :
4 Մատ . թ . 14 : Մար . բ . 18 :
5 Մատ . թ . 16 , 17 : Մար . բ . 21 , 22 :
—
ա Մատ . ժբ . 1 : Մար . բ . 23 :
բ Ել . ի . 10 :
գ ա Թագ . բ . 6 :
դ Ղև . իդ . 9 :
ե Մատ . ժբ . 9 : Մար . գ . 1 : Ղկ . ժգ . 14 : ժգ . 3 : Հօհ . թ . 16 :
զ Մատ . ժգ . 23 :
է Մատ . ժ . 1 :
ը Հօհ . ա . 42 :
թ Յաւ . գ . 1 :
ժ Մատ . գ . 25 : Մար . գ . 7 :
ի Մատ . ժգ . 36 :
լ Մար . ի . 30 : Ղկ . բ . 46 :
խ Մատ . ե . 3 : ժա . 5 : Հակ . բ . 5 :
ծ Ես . ձե . 1 : կե . 13 : Մատ . ե . 6 :
կ Յաւ . 1 :
հ Մատ . ե . 4 :
ձ Մատ . ե . 11 : ա Պետ . բ . 19 : գ . 14 : գ . 14 :
ղ Հօհ . ժգ . 2 :
ճ Մատ . ե . 12 : Գործ . ե . 41 : Հով . ա . 24 : Հակ . ա . 2 :
մ Գործ . է . 51 :
յ Ըմմ . գ . 1 : Հակ . ե . 1 :

վայ ձեզի ՙՀարուստներուդ, ՚ինչու որ ձեր մը-
25 խիթարութիւնը առած էք : ՚Ալ՚ վայ ձեզի՝ որ
կուշտ էք, ինչու որ պիտի անօթենաք. ՚Վայ
ձեզի որ հիմա կը ծիծաղիք, ինչու որ սուգ պի-
26 տի ընէք ու լաք : ՚Ալ՚ վայ ձեզի՝ երբոր *մար-
դիկ ձեր վրայով աղէկ խօսին, ինչու որ ի-
րենց Հայրերը այդպէս կ՚ընէին սուտ մարգա-
բէներուն :
27 ՚Հայց կ՚ըսեմ ձեզի՝ որ մտիկ կ՚ընէք. Սի-
րեցէք ձեր թշնամիները. ձեզ ատողներուն բա-
28 րի ըրէք. Ձեզ անիծողները օրհնեցէք, Ձեզի
նեղութիւն տուողներուն համար աղօթք ըրէք :
29 ՙԱն որ քու մէկ ծնօտիդ կը զարնէ, մէկալն
ալ մօտեցուր անոր. ՙև ան որ քու վերարկուդ
քեզմէ կը հանէ, մի արգիլեր անկէ շապիկդ ալ :
30 ՚Ան ամենուն որ քեզմէ կ՚ուզէ՝ տուր, ու քու
31 բաներդ առնողէն պահանջեր մի պահանջեր : ՙԻւ
ինտոր կ՚ուզէք որ մարդիկ ձեզի ընեն, դուք
32 ալ անոնց անանկ ըրէք : ՙԻւ թէ որ դուք ձեզ
սիրողները սիրէք՝ ի՞նչ շնորհ կ՚ունենաք. ին-
չու որ մեղաւորներն ալ կը սիրեն զիրենք սիրող-
33 ները : Ու թէ որ դուք ձեզի բարի ընողներուն
բարի ընէք, ի՞նչ շնորհ կ՚ունենաք. ինչու որ
34 մեղաւորներն ալ նոյն բանը կ՚ընեն : ՙԻւ թէ
որ անոնկ մարդիկներուն փոխ տաք՝ որմէից
յոյս ունէք առնելու, ի՞նչ շնորհ կ՚ունենաք.
ինչու որ մեղաւորներն ալ մեղաւորներուն փոխ
35 կու տան, որ նոյն չափովը նո առնեն : ՙՀա-
պա սիրեցէք դուք ձեր թշնամիները, ու բարի
ըրէք. ՚Եւ փոխ տուէք առանց փոխարէնի մը
սպասելու. Եւ ձեր վարձքը շատ պիտի ըլլայ,
ու ՚Ամենաբարձրին որդիքը պիտի ըլլաք. ինչու որ
36 անիկայ բարերար է ապերախտներուն ու չարե-
րուն : ՚Ողորմած եղէք՝ ինչպէս որ ձեր
37 Հայրն ալ ողորմած է : ՚Մի դատէք, ու պի-
տի չդատուիք. մի դատապարտէք, ու պիտի
չդատապարտուիք. Ներեցէք, ու ձեզի պիտի
38 ներուին. ՙՏուէք՝ ու ձեզի պիտի տրուի. ա-
պէկ չափով՝ կոխուած՝ ցնցուած՝ լիրիցուն
պիտի տրուի ՚ձեր գոգը. ՚Քանզի ան չափովը՝
որով դուք կը չափէք, ձեզի պիտի չափուի :
39 Առակ մըն ալ ըսաւ անոնց. ՙՄիթէ կոյրը
կոյրին կրնա՞յ առաջնորդութիւն ընել. չէ՞ որ
40 երկուքն ալ փոսը պիտի իյնան : ՚Աշակերտը
իր վարդապետէն մեծ չէ. բայց ամէն կատա-
րեալ վարժուածը իր վարդապետին պէս
կ՚ըլլայ :
41 ՚Ու ինչո՞ւ քու եղբօրդ աչքին մէջի շիւղը
կը տեսնես, ու քու աչքիդ մէջի գերանին չես
42 նայիր : Կամ ի՞նչպէս կրնաս ըսել քու եղբօ-
րըդ. Ե՛ղբայր՝ թո՛ղ տուր որ աչքիդ մէջի շիւ-
ղը հանեմ. և դուն քու աչքիդ մէջի գերանը
չես տեսներ. կեղծաւոր՝ ՚առաջ քու աչքէդ
գերանը հանէ, ու ետքը պիտի նայիս քու եղ-
43 բօրդ աչքին մէջի շիւղը հանելու : ՚Ինչու որ
չկայ բարի ծառ մը՝ որ չար պտուղ բերէ. ոչ
44 ալ չար ծառ մը՝ որ բարի պտուղ բերէ. ՚Վասն
զի ամէն ծառ իր պտուղէն կը ճանչցուի. ին-
չու որ փուշերէն թուզ չեն քաղեր, ու մա-
45 րենիէն խաղող չեն ժողվեր : ՚Բարի մարդը իր
սրտին բարի գանձէն բարութիւն կը դրսեւ, և
չար մարդը իր սրտին չար գանձէն չարութիւն
կը դրսեւ. ՚ինչու որ իր բերանը սրտին ա-
46 ւելցուքէն կը խօսի :
Ու ինչո՞ւ զիս ՏԷր Տէր՝ կը կոչէք, ու ը-
47 սած բաներս չէք կատարեր : ՚Ամէն որ
ինծի կու գայ՝ և իմ խօսքերս կը լսէ՝ ու անոնք
48 կը կատարէ, ձեզի ցուցընեմ թէ որու կը նը-
մանի : Անիկայ տուն շինող մարդու մը կը նը-
մանի, որ փորեց ու խորունկցուց, ու հիմը վէմի
վրայ դրաւ. և ջուրերուն յորդած ատեն՝ գե-
տը զարկաւ ան տանը, ու չկրցաւ զանիկայ
շարժել, ինչու որ վէմի վրայ հաստատուած էր :
49 Հայց ան որ ինծ խօսքերս կը լսէ՝ ու չկատարեր,
կը նմանի ան մարդուն՝ որ հողի վրայ առանց
հիմի տուն կը շինէ, որուն գետը զարկաւ, և
շուտ մը փլաւ, ու ան տանը կործանումը մեծ
էր :

Գ Լ. Ե

1 Երբոտաս աւելի մեծ հաւատք կը գտնէ հեթանոս հա-
րեւրապետի մը վրայ, քան թէ Հրէից վրայ. 10 անոր
ծառան չտեսած կը բժշկէ. 11 Նային քաղաքէն եղող
այրի կնկան մը զաւակը կը յարուցանէ. 19 իր հրաչք-
ները յիշելով պատասխան կու տայ Յովհաննէսին խոր-
հած մարդոցը. 24 Յովհաննէսին վրայով իր ուսեցած
գաղափարը կը յայտնէ ժողովուրդին. 30 կը յանդիմանէ
Հրէաները՝ որ ո՛չ Յովհաննէսին և ո՛չ իր վարմունքովը
համոզուեցան. 36 կը ցուցընէ թէ ինքը բարեկամ է մե-
ղաւորներուն, չէ թէ զանոնք մեղաց մէջ պահելու, այլ
անոնց մեղքերը ներելու, երբոր անոնք դիմիկ դան ու
հաւատան :

1 Ու երբոր իր բոլոր խօսքերը ժողովուրդին ա-
կանջներուն խօսելը լմընցուց, ՙմտաւ Կա-
2 փառնայում : Ու հարիւրապետի մը ծառայ
ծանր հիւանդացած՝ մօտ էր մեռնելու, որ սի-
3 րելի էր անոր : Երբոր Յիսուսի վրայով լսեց,
Հրէաներէն տուն մը ծերեր խրկելով, աղաչեց
4 անոր՝ որ գայ իր ծառան ապրեցընէ : Անոնք ալ
եկան Յիսուսին՝ և թախանձանօք կ՚աղաչէին

ց ԳԼ. ժբ. 21 :
ն Առա. ղ. 2՝, 5, 16 : ԳԼ. ժգ. 25 :
շ Նա. կբ. 13 :
ո Ընակ. ժէ. 13 :
չ Հօհ. ժե. 19 : ա Հօհ. գ. 5 :
* Որոնք բոլոր մարդիկ
պ Նշ. իդ. 4 : Ընակ. իե. 2 : Առա. Հ. 44 : Հռոմ. ժգ. 35 : Հռոմ. ժգ. 39 :
ռ ԳԼ. իդ. 34 : Գործ. Է. 59 :
ս Առա. Ն. 39 :
վ ա Կորնթ. գ. 7 :
տ բ Օր. ժե. 7, 8, 10 : Ընակ. իւն. 26 : Առա. Ե. 42 :
ր Առա. Է. 12 :
ց Առա. Ն. 46 :
ւ Առա. Ն. 42 :
փ Հռոմ 27 :

ք Առա. Լէ. 26 : Հռոմ 30 :
օ Առա. Ե. 45 :
ֆ Առա. Ե. 48 :
ա Առա. Է. 1 :
բ Ընակ. ժԹ. 17 :
գ Առ. ՀԹ. 12 :
դ Առա. Է. 2 : Մար. գ. 21 : Յակ. բ. 13 :
ե Առա. ժէ. 14 :
զ Առա. Ժ. 24 : Հօհ. ժչ. 46 : ժէ. 20 :
է Առա. է. 3 :
ը Տես Ընակ. ժբ. 17 :
թ Առա. Է. 16, 17 :
ժ Առա. ժբ. 33 :
ի Առա. ժբ. 35 :
լ Առա. ժբ. 34 :
խ Առ. ա. 6 : Առա. Է. 21 : իե. 11 : ԳԼ. ժգ. 35 :
ծ Առա. Է. 24 :
—
կ Առա. բ. 5 :

անոր ։ ու կ՚ըսէին , Թէ Ընկեայ արժանի է՝ ո-
5 րուն ընդդէմը պիտի ընես . Ինչու որ մեր ազգը
կը սիրէ , ու ժողովարանը անիկայ շինեց մեզի :
6 Ու Յիսուս անոնց հետ գնաց . երբոր տունէն
շատ հեռու չէր , հարիւրապետը խրկեց անոր
բանկ մը բարեկամներ , ու ըսաւ անոր . Տէր՝
մի յոգնիր , ինչու որ ես արժանի չեմ որ դուն
7 իմ յարկիս տակը մտնես . Ընդ Համար ես ինքզ-
զինքս ալ արժանի չհաշուեցի քեզի գալու . հապա
խօսքով ըսուդի , և իմ ծառաս պիտի բժշկուի .
8 Ինչու որ ես ալ իշխանութեան տակ դրուած
մարդ մըն եմ , ու իմ հրամանիս տակը զինուորներ
ունիմ . և ասոր կ՚ըսեմ՝ Գնա , ու կ՚եր-
թայ . և մեկալին թէ Եկուր , ու կու գայ , և
9 ծառայիս՝ Թէ Ա՛ս բանը լրի , ու կ՚ընէ : Յի-
սուս ասոնց բանները լսելով՝ զարմացաւ անոր վրայ .
և իր ետևէն գացող ժողովուրդին դարձաւ ու
ըսաւ . Ձեզի կ՚ըսեմ , որ Իսրայէլի մէջ անգամ
10 ես այսչափ հաւատք չգտայ : Ու պատգամա-
ւորները տունը դարձան , և հիւանդ ծա-
ռան առողջացած գտան :
11 Ու եղաւ որ հետևեալ օրը քաղաք մը կ՚եր-
թար , որուն անունը Նային էր . և անոր հետը
կ՚երթային իր աշակերտներէն շատերը , ու մեծ
12 բազմութիւն : Ու երբոր քաղաքին դրանը մօ-
տեցաւ , ահա մեռել մը դուրս կը հանէին , իր
մօրը մէկ հատիկ տղան . և անիկայ որքևաքի
էր , ու քաղաքին շատ ժողովուրդը անոր հետն
13 էր : Ու Տէրը անիկայ տեսնելով՝ խղճաց ա-
14 նոր վրայ , ու ըսաւ անոր . Մի լար : Ու մօ-
տենալով՝ դադրեցուց դագաղը , ու տանտղները
կանգ առին . և ըսաւ . Ա՛վ պատանի՝ քեզի
15 կ՚ըսեմ՝ Ելլէր : Ու մեռելը նստաւ , և
սկսաւ խօսիլ . ու տուաւ զանիկայ իր մօրը :
16 Ընդ ամէնքն ալ վախով բռնուեցան . ու գՄ-
տուած կը փառաւորէին ըսելով , Թէ Մեծ մար-
գարէ մը մեր մէջը կանգնեցաւ . և Թէ՝ Աստուած
17 իր ժողովուրդին այցելութիւն ըրաւ : Ու ա-
մէն այդ իր վրայով՝ բոլոր Հրէաստան եղաւ , ու
բոլոր շրջակայ տեղերուն :
18 Ընդ Յովհաննէսին պատմեցին իր աշակերտ-
19 ները այս ամէն բաներուն վրայով : Յովհաննէս
ալ իր աշակերտներէն երկուքը իրեն կանչեց ,
և զանոնք Յիսուսին խրկեց՝ ըսելով . Դուն ա՞ն
ես՝ որ գալու էիր , Թէ ուրիշ մը սպասենք :
20 Ու ան մարդիկը եկան անոր՝ ու ըսին . Յով-
հաննէս մկրտիչը մեզ խրկեց քեզի , ու կ՚ըսէ .
Դուն ա՞ն ես՝ որ գալու էիր , Թէ ուրիշ մը
21 սպասենք : Ու նոյն ժամուն շատերը բժշկեց
ախտերէ հիւանդութիւններէն՝ ու հարուածներէն՝
և չար ոգիներէն , ու շատ կոյրերու տեսութիւն
22 շնորհեց : Ու Յիսուս ընդատասխան տալով՝
անոնց ըսաւ . Գացէք Յովհաննէսին պատ-
մեցէք ինչ որ տեսաք ու լսեցիք . Որ կոյրերը
կը տեսնեն , կաղերը կը քալեն , բորոտները կը
մաքրուին , խուլերը կը լսեն , մեռելները յա-
րութիւն կ՚առնեն , Աղքատներուն աւետարան
23 կը քարոզուի . Ու երանի անոր , որ իմ վրա-
յիս չգայթակղիր :
24 Ու երբոր Յովհաննէսին խրկած մարդիկը
գացին , Յիսուս սկսաւ ժողովուրդներուն ը-
սել Յովհաննէսին համար . Ի՞նչ տեսնելու
ելաք անապատին մէջ . եղէգ մը հովէն շար-
25 ժուած : Հապա ի՞նչ տեսնելու ելաք . փա-
փուկ հանդերձներ հագած մարդ մը . ահա ա-
նոնք որ փառաւոր հագուստներու ու փափկու-
թեան մէջ են , թագաւորական պալատներն են :
26 Հապա ի՞նչ տեսնելու ելաք . մարգարէ՞ . այո՝
27 կ՚ըսեմ ձեզի , մարգարէէ մըն ալ աւելի : Ինչու
որ ասիկայ է՝ որուն համար գրուած է . Ընձա
ես իմ դիսպանս կը խրկեմ քու երեսիդ առ-
ջևէն , որ քու ճամբադ պիտի պատրաստէ քու
28 առջևէդ : Քանզի կ՚ըսեմ ձեզի . Կնիկներէն
ծնածներուն մէջը Յովհաննէս մկրտիչէն մեծ
մարգարէ չկայ . սակայն Աստուծոյ թագաւո-
րութեանը մէջ պզտիկը անկէ մեծ է :
29 Ու բոլոր ժողովուրդը ու մաքսաւորները
երբոր լսեցին , արդարացուցին զԱստուած , որ
Յովհաննէսին մկրտութիւնովը մկրտուեցան :
30 Հայց փարիսեցիները և օրինականները Իրենց
անձին դէմ Աստուծոյ խորհուրդը անարգեցին ,
որ անկէ չմկրտուեցան :
31 Ասոր որո՞ւ նմանցընեմ այս ազգին մարդիկ-
32 կը , և որո՞ւ կը նմանին : Կը նմանին տղոց , որ
շուկաները նստելով՝ իրարու կը կանչեն , ու
կ՚ըսեն . Փող ընդհարեցինք ձեզի՝ ու չպարեցաք ,
33 ողբ կարդացինք ձեզի՝ ու չլացիք : Վասն զի
Յովհաննէս մկրտիչը եկաւ , ոչ հաց կ՚ուտէր
և ոչ գինի կը խմէր , ու կ՚ըսէք . Դեւ կայ ա-
34 նոր ներսի դին : Որդին մարդոյ եկաւ՝ կ՚ուտէ
ու կը խմէ , և կ՚ըսէք . Ընձա ուտող և ար-
բեցող մարդ մը՝ մաքսաւորներու ու մեղաւոր-
35 ներու բարեկամ . Ու իմաստութիւնը արդա-
րացաւ իր բոլոր տղոցմէն :
36 Փարիսեցիներէն մէկը կ՚աղաչէր անոր՝ որ
իր հետը հաց ուտէ . ան ալ փարիսեցիին տու-
37 նը մտաւ՝ ու սեղան նստաւ : Ու ահա քաղա-
քին մէջ մեղաւոր կնիկ մը կար . երբոր իմացաւ
Թէ անիկայ փարիսեցիին տունը սեղան նստեր
38 է , մէկ շիշ մը անուշահոտ եղ բերաւ . Ու ե-
տևէն կողմէն անոր ոտքերուն քովը կեցաւ՝ կու
լար , և արցունքովը սկսաւ անոր ոտքերը թրջը-
նել , ու իր գլխուն մազերովը կը սրբէր , և կը
համբուրէր անոր ոտքերը , ու եղովը կ՚օծէր :
39 Ու երբոր տեսաւ փարիսեցին՝ որ զանիկայ հը-
րաւիրեր էր , կ՚ըսէր իր մտքին մէջ . Ընկնիկայ

Բ Կղ . ը . 54 : Ցօհ . ժա . 43 : Գործ . թ . 40 : Հռով . ջ . 17 :
Գ Կղ . ա . 65 :
Դ Կղ . իե . 19 : Ցօհ . գ . 19 : ջ . 14 : ի . 17 :
Ե Կղ . ա . 68 :
Զ Մատ . ժա . 2 :
Է Մատ . ժա . 5 :
Ը Ղս . ղե . 5 :
Թ Կղ . գ . 18 :
Ժ Մատ . ժա . 7 :
Ի Պաղ . գ . 1 :
Լ Մատ . գ . 5 : Կղ . գ . 12 :
Խ Գործ . ի . 27 :
Ծ Մատ . ժա . 16 :
Կ Մատ . գ . 4 : Մար . ա . 6 :
Հ Կղ . ա . 15 :
Ձ Մատ . ժա . 19 :
Ղ Մատ . իգ . 6 : Մար . ժգ . 3 : Ցօհ . ժա . 2 :
Մ Կղ . ժե . 2 :

թէ որ մարդապէ ըլլար , պիտի դիտնար թէ ո՛վ՝ և ինչպէս կին|ի է իրեն դալոզը • ինչու որ մե-
40 ղաւոր է : Ու Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր • Ամէն՝ քեզի բան մը ունիմ ը-
սելու • ան ալ ըսաւ • Ըսէ՝ վարդապետ • Ե-
41 ըաթ • Մէկ փոխ տուող մը երկու պարտա-
կան ունէր • մէկը հինգ հարիւր դահեկան պարտ
42 ուներ , ու մէկալը՝ յիսուն : Ու որովհետև հատուցանելու կարողութիւն չունէին , երկու-
քին ալ ներեց • Հիմա ըսէ՛ք , Ընտնցմէ ո՞րը
43 աւելի պիտի սիրէ զանիկայ : Պատասխան տուաւ Սիմոն՝ ու ըսաւ • Կ'ենթադրեմ որ՝ որուն որ շատ ներեց • ան ալ ըսաւ անոր •
44 Ուղիղ դատեցիր : Ու դառնալով դէպ՚ի ան կինկը՝ ըսաւ Սիմոնին • Կը տեսնե՞ս այս կի-
նիկը • ես քու տունդ մտայ , դուն ոտքերուս
ջուր չտուիր • բայց այիկայ իր արցունքովը ոտ-
45 քերս թրջեց , և իր *մազերովը սրբեց : Դուն
ինծի համբոյր մը չտուիր • բայց այիկայ հոս
մտնելէս ՚ի վեր ոտքերս համբուրելէն չդադա-
46 րեցաւ : †Դուն իմ գլուխս ձէթով չօծեցիր • բայց այիկայ իմ ոտքերս անուշահոտ եղով օ-
47 ծեց : ՚Ասոր համար կ'ըսեմ քեզի • Անոր մեղքերը որ շատ են ասոր շատ մեղքերը , ինչու որ շատ սիրեց • բայց որուն որ քիչ կը ներուի , անիկայ քիչ կը
48 սիրէ : Ու ըսաւ անոր • Քու մեղքերդ նե-
49 րուած են : Ու անոր հետ սեղան նստողները սկսան իրենց մէջը ըսել՝ Ո՞վ էասիկայ՝ որ
50 մեղաց թողութիւն ալ կու տայ : Ու ինքը ը-
սաւ կնկանը • Քու հաւատդ քեզ †փրկեց , դնա խաղաղութեամբ :

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Անոյշ իրենց ստացուածքովը ծառայութիւն կ'ընեն Քրիստոսի : 4 Քրիստոս կը զգուշէ ականջալսներն , 16 և ճրագին առակը • 21 Կ'իմացնէ թէ ո՛վ են իր մայրը ու եղբայրները • 22 Կը սաստէ հովերուն • 26 և մէկ մարդէ մը դիւաց լեգէոնը դուրս Հանելով՝ թոյլ կու տայ անոնց որ խոզերուն երամակը մտնեն : 37 Վերգնացքէ լեն բնակիչները զինքը : 43 Հիսուս տեղատես կինը կը բժշկէ , 49 և Յայրոսի աղջիկը կը յարուցանէ :

1 Ու եղաւ որ անկէ ետև՝ ալ ինքը քաղաք քաղաք ու գիղ գիղ պատնէշով՝ կը քա-
րոզէր , և Աստուծոյ թագաւորութիւնը կ'աւետարանէր • ու տասներկուքը իր հետն էր •
2 ¶Եւ քանի մը կիներ՝ որ չար ոգիներէ ու հիւանդութիւններէ բժշկուեր էին • Մարիամ՝ որ Մադդաղենացի կ'ըսուէր , †ուսկից որ եօ-
3 թը դեւ ելլէր էր , Ու Յովհաննա՝ Հերովդեսին տանը վերակացուին Քուզային կինկը , ու Շուշան , և շատ ուրիշներ , որոնք իրենց ստացուածքովը ‡անոր ծառայութիւն կ'ընէին :
4 Ու երբոր մեծ բազմութիւն ժողվուեցաւ ,
և շատ քաղաքներէ իրեն եկան , առակով մը
5 ըսաւ անոնց • Ելաւ իր սերմը ցանելու • ու ցանած ատենը՝ մէկ քանին ճամբուն քովը ինկաւ , և ոտքէ պահ կոխուեցաւ ,
6 ու երկինքի թռչուները կերան զանիկայ : Ու ուրիշը ապառաժի վրայ ինկաւ , ու բուսածին պէս չորցաւ՝ հողը չունենալուն համար :
7 Ու ուրիշը փուշերու մէջ ինկաւ , ու փուշերը անոր հետը բուսնելով՝ խեղդեցին անիկայ :
8 Ու ուրիշը աղէկ հողի մէջ ինկաւ , ու բուսնելով՝ հարիւրապատիկ պտուղ տուաւ • երբոր
ասը բաները կը զոռգրէր , կ'աղաղակէր • Ան որ լսելու ականջ ունի , թող լսէ :
9 ¶Ու իր աշակերտները կը հարցնէին իրեն՝
ըսելով , թէ Ի՞նչ պիտի ըլլայ այն առակը :
10 Ան ալ ըսաւ • Ձեզի տրուած է գիտնալ Աստուծոյ թագաւորութեանը խորհուրդները , բայց ուրիշներուն առակներով կը խօսիմ • Ե-
որ տեսնելով՝ չտեսնեն , և լսելով՝ չհմանան :
11 ¶Բուդ՝ առակը սա է • Սերմը՝ Աստուծոյ
12 խօսքն է : Ու ճամբուն քովինները անոնք են՝ որ կը լսեն , ու ետքը Սատանան կու գայ՝ ա-
նոնց սրտէն կը Հանէ խօսքը , որ չըլլայ թէ հա-
13 ւատան՝ ու փրկուին : Ու ապառաժին վրայինները անոնք են՝ որ երբ կը լսեն , ուրախութեամբ կ'ընդունին խօսքը , բայց արմատ չու-
նին • առանն մը կը հաւատան՝ ու փորձութեան
14 ժամանակը կը հեռանան : Ու փուշերուն մէջ ինկածը անոնք են՝ որ կը լսեն , բայց հոգերով ու հարստութիւնով և սա կեանքիս ցանկութիւններովը զրաղած ըլլալով՝ կը խեղդուին ,
15 և անպտուղ կ'ըլլան : Իսկ աղէկ հողի մէջ ցանուածը անոնք են՝ որ բարի և յօժար սրտիւ լսելով խօսքը՝ կ'ընդունին , ու համբերութիւնով պտուղ կու տան :
16 ¶Ձկնկայ մէկը որ ճրագը վառէ՝ ու ամանի մը տակ՝ կամ մահճին ներքեւը դնէ • Հապա աշ-
տանակի վրայ կը դնէ , որ ներս մտնողները լոյ-
17 սը տեսնեն : Վասն զի չկայ ծածուկ բան մը որ պիտի չյայտնուի , ոչ ալ գաղտուկ բան
18 մը որ պիտի չգիտցուի՝ ու երևան չելլէ : Ուս-
տի նայեցէք՝ թէ ինչպէս կը լսէք • Քանզի ո՛վ որ ունի՝ անոր պիտի տրուի , և ո՛վ որ չունի՝ ան ալ որ ինքը կը կարծէ թէ ունի , անկէ պի-
տի առնուի :
19 ¶Ու անոր մայրը ու եղբայրները իրեն եկան , ու բազմութենէն չէին կրնար անոր քովը երթալ :
20 Ու անոր իմացուցին՝ ըսելով • Քու մայրդ ու եղբայրներդ դուրսը կայներ են , ու քեզ տեսնել
21 կ'ուզեն : Ու անիկայ պատասխան տալով՝ ը-
սաւ անոնց • Իմ մայրս ու իմ եղբայրներս ա-
նոնք են , որ Աստուծոյ խօսքը կը լսեն ու զա-
նիկայ կը կատարեն :

---

* Ուն՝ դիմուն մազերովը
† Ասդ • իդ • 5 :
‡ ա Տիմ • ա • 14 :
ա Մատ • իդ • 2 : Մար • ի • 5 :
բ Մատ • իդ • 3 : Մար • ի • 7 :
գ Մատ • իդ • 22 : Մար • ե • 34 :
դ • 52 : Կղ • ը • 48 : ժգ • 42 :
ե Կամ բժշկեց
զ Մատ • իե • 55 , 56 :
է Մար • ժգ • 9 :
ը Ուն՝ անոնց
թ Մատ • ժգ • 2 : Մար • ի • 1 :
ժ Մատ • ժգ • 10 : Մար • ի • 10 :
ի Ղս • ի • 9 : Մար • ի • 12 :
լ Մատ • ժգ • 18 : Մար • ի • 14 :
խ Մատ • ե • 15 : Մար • ի • 21 : Կղ • ժա • 33 :
ծ Մատ • դ • 26 : Կղ • ժգ • 2 :
կ Մատ • ժգ • 12 : իե • 29 : Կղ • ժի • 26 :
հ Մատ • ժգ • 46 : Մար • ի • 31 :

22 [ե]Ու եղաւ որ մէկ օր մը նաւը մտաւ ինքը
և իր աշակերտներն ալ, ու ըսաւ անոնց. Անց-
ուսկին մեկալ կողմը անցնինք. և ճամբայ ե-
23 լան: Ու երբոր նաւով կ'երթային, ինքը քու-
նացաւ, ու հովի փոթորիկ մը ծովակին
վրայ իջաւ, և նաւը կը լեցուէր, ու իրենք վտան-
24 գի մէջ էին: Մօտեցան արթնցուցին անի-
կայ՝ ու ըսին. Վարդապետ վարդապետ՝ ահա
կը կորսուինք. ան ալ ելաւ սաստեց հովին,
ու ջուրերուն խռովութիւնները, և հանդարտե-
25 ցան, ու խաղաղութիւն եղաւ: Ետ ըսաւ ա-
նոնց. Որ է ձեր հաւատքը. և անոնք վախի
մէջ ինկած զարմացան, ու իրարու կ'ըսէին.
Արդեօք ո՞վ է ասիկայ, որ հովերուն ու ջու-
րին ալ հրաման կու տայ, և կը հնազանդին ա-
նոր:
26 [լ]Ու նաւելով եկան Գադարացւոց կրկիրը,
27 որ Գալիլեացին դիմացի կողմն է: Ետ ինքը
ցամաքը ելլելուն պէս՝ ան քաղաքէն մարդ մը
եկաւ դիմացը՝ որուն ներսը շատ ատեն՝ ի վեր
դևեր կային, ու անիկայ հանդերձ չէր հա-
գներ, ոչ ալ տան մէջ կը բնակէր, հապա դի-
28 բեզմաններու մէջ: Ետ Յիսուսը տեսնելով՝ ա-
զաղակից, ու ինկաւ անոր առջևը, ու բարձր
ձայնով ըսաւ. Դուն իմ հետս ի՞նչ բան ու-
նես Յիսուս՝ Որդի Աստուծոյ բարձրելոյ, կ'ա-
29 ղաչեմ քեզի՝ զիս մի տանջեր. (Ինչու որ հր-
ամայեց պիղծ ոգիին՝ որ ան մարդէն ելլէ. ո-
րովհետև շատ ատեն էր՝ որ զանիկայ յափշտա-
կեր էր. և անիկայ շղթաներով ու ոտնակա-
պերով կապուած կը պահուէր, բայց կապերը
կը կոտրտէր, ու դևէն անապատը կը քշուէր.)
30 Հարցուց անոր Յիսուս՝ ու ըսաւ. Ինծի՞ն
ի՞նչ է. ան ալ ըսաւ. Լեգէոն. ինչու որ
31 շատ դևեր մտեր էին անոր ներսի դին: Ետ
կ'աղաչէին անոր՝ Որ անդունդը երթալու հրա-
32 ման չընէ իրենց: Ետ ան տեղը շատ խոզերու
երամակ մը կար՝ որ լեռը կ'արածուէին. ու ա-
ղաչեցին անոր՝ որ իրենց հրաման տայ անոնց
33 մէջը մտնելու. և հրաման տուաւ անոնց: Ու
դևերը մարդէն ելլելով՝ խոզերուն մէջը մը-
տան. և երամակը գահավիժ տեղէն ծովակը
34 վազեց, ու խեղդուեցաւ: Ետ խոզաբածները
ասանկ եղած բանը տեսնելով՝ փախան, ու պատ-
35 մեցին քաղաքը ու ագարակները: Ետ հարցնի
եկան եղած բանը տեսնելու, ու եկան Յիսու-
սին, և գտան ան մարդը՝ ուսկից որ դևերը
ելեր էին, հագուած ու խելքը վրան Յի-
սուսի ոտքերուն քովը նստած, ու վախցան:
36 Ետ անոնք որ տեսեր էին, պատմեցին անոնց՝
37 թէ ինչպէս դիւահարը ազատեցաւ: [ի]Ետ Գա-
դարացւոց շրջակայ տեղուանքը գոնուող բո-
լոր բազմութիւնը կ'աղաչէր անոր, [ի]որ իրենցմէ
երթայ. ինչու որ մեծ վախով բռնուած էին.
38 ան ալ նաւը մտնելով՝ ետ դարձաւ: [հ]Ետ ան
մարդը՝ ուսկից որ դևերը ելեր էին, կ'աղաչէր
անոր՝ որ հետը ըլլայ. բայց Յիսուս արձակեց
39 անիկայ՝ ու ըսաւ. Դարձիր քու տունդ, ու
պատմէ ինչ որ Աստուած քեզի ըրաւ. ան ալ
գնաց, ու բոլոր քաղաքին մէջը քարոզեց, ինչ
որ Յիսուս իրեն ըրաւ:
40 Ու երբոր Յիսուս ետ դարձաւ, ժողովուր-
դը զանիկայ ընդունեց. ինչու որ ամէնքը անոր
41 կը սպասէին: [յ]Ետ ահա Յայրոս անունով մարդ
մը եկաւ, ու ինքը ժողովարանին իշխանն էր.
և Յիսուսին ոտքը իյնալով՝ կ'աղաչէր անոր,
42 որ իր տունը մտնէ. Ինչու որ մէկ հաճիկ աղ-
ջիկ մը ունէր՝ գրեթէ տասներկու տարեկան,
որ մեռնելու մօտ էր. ու երբոր անիկայ կ'եր-
թար, բազմութիւնը կը նեղէր զանիկայ:
43 [ե]Ետ կնիկ մը՝ որ տասներկու տարիէ ի վեր
արիւնի տեստութեան մէջ էր, ու իր բո-
լոր ունեցածը բժիշկներուն ծախք ըրած էր, և
44 իրեն մէկէ մը բժշկուելու ձար մը եղած չէր, Ե-
տեւէն մօտենալով՝ անոր հանդերձին քղանցքին
դպաւ, և իսկոյն իր արիւնին հոսումը դադարե-
45 ցաւ: Ետ Յիսուս ըսաւ. Ո՞վ էր ան որ ին-
ծի դպաւ. երբոր ամէնքը կ'ուրանային, ըսաւ
Պետրոս ու անոր հետ եղողները. Վարդապետ՝
բազմութիւնը քեզ կը հրէ ու կը նեղէ, ու կ'ը-
46 սես՝ Ո՞վ ինծի դպաւ: Ետ Յիսուս ըսաւ.
Մէկը ինծի դպաւ, քանզի [ի]ճանցայ որ ինծմէ
47 զօրութիւն մը ելաւ: Երբոր տեսաւ կնիկը՝ որ
բնաւ անկէ չպահուեցաւ, դողալով եկաւ՝ ու
անոր առջևը ինկաւ, և բոլոր ժողովուրդին
առջևը անոր պատմեց՝ թէ ինչ բանի համար
անոր դպեր էր, և թէ ինչպես ինքը իսկոյն
48 բժշկուեցաւ: Ետ Յիսուս ըսաւ անոր. Քա-
ջալերուի՝ աղջիկ, քու հաւատքդ քեզ բժշկե-
ցուց, գնա խաղաղութեամբ:
49 [է]Երբոր ինքը դեռ կը խօսէր, ժողովրդապե-
տին տունէն մէկը եկաւ՝ ու ըսաւ անոր. Աղ-
ջիկդ մեռաւ, ալ վարդապետը մի յոգնեցը-
50 ներ: Բայց Յիսուս երբոր լսեց, պատասխան
տուաւ անոր՝ ու ըսաւ. Մի վախնար, միայն
51 հաւատա, ու պիտի ապրի: Ետ երբ տունը
մտաւ՝ ուրիշ մէկը թող չտուաւ որ մտնէ,
բայց միայն Պետրոսը ու Յակոբոսը և Յով-
52 հաննէսը, ու աղջկան հայրը ու մայրը: Ե-
ղողները ալ կու լային ու կ'ողբային անոր վրայ.
և ինքը ըսաւ. Մի լար. անիկայ մեռած չէ,
53 հապա կը քնանայ: Ետ անոնք ծաղր կ'ընէին
54 զանիկայ, քանզի գիտէին՝ թէ մեռաւ: [ե]Ինքը ամէնն ալ դուրս հանելով, բռնեց անոր
ձեռքէն, ու կանչեց ըսելով. Աղջիկ՝ [հ]ելիր:
55 Ետ անոր հոգին դարձաւ, ու իսկոյն ոտք ե-
լաւ. և Յիսուս հրաման ըրաւ որ ուտելիք
56 տան անոր: [ե]Ու անոր ծնողքը ապշած մնացին.
Եւ ինքը անոնց պատուիրեց՝ որ եղած բանը
մէկու մը չպատմեն:

[ի] Մատ. ը. 23: Մար. դ. 35:
[լ] Մատ. ը. 28: Մար. ե. 1:
* Անդ: Կերդեսացւոց
[յ] Յայտ. ե. 3:
[ի] Մատ. ը. 34:
[ի] Գոր. ժգ. 39:
[հ] Մար. ե. 18:
[յ] Մատ. թ. 18: Մար. ե. 22:
[ե] Մատ. թ. 20:
[ճ] Մար. ե. 30: ԳԼ. գ. 19:
[մ] Մար. ե. 35:
[յ] Յօհ. ժա. 11, 13:
[ն] ԳԼ. է. 14: Յօհ. ժա. 43:
[ե] Մատ. ը. 4: թ. 30: Մար. ե. 43:

Գ.Լ. ԺԱ.

1 Քրիստոս իր աշակերտները կը խրկէ տրաչքներ բնելու և քարոզելու։ 7 Հռովմէա կը ցանկայ Քրիստոսը տեսնել։ 17 Քրիստոս Հնդ. Տոլար Գոդի կը կիրակի. 18 կը հարցնէ թէ մարդիկ ինչ համար ո՞վ կ'ըսեն. 22 իր չարչարանքները կը նախատայնի. 23 ամենուն պատուէր կու տայ որ իր օրինակին հետեւին։ 28 Քրիստոսի պյշտկերպարիքը։ 37 Քրիստոս կը բժշկէ լուսնոտը. 43 դատէ՛ւ իր չարչարանքը կը նախատայնի իր աշակերտներուն. 46 կը պատուիրէ անոնց որ խոնարհ ըլլան. 51 ամենուն հետ քաղցրութեամբ վարուին՝ առանց վհատելու։ 57 քանի մը անձինք կ'ուզեն Քրիստոսի հետեւիլ, սակայն պայմաններ կ'առաջարկեն։

1 Եւ իր [a]տասներկու աշակերտները մէկտեղ իրեն կանչելով՝ անոնց զօրութիւն ու իշխանութիւն տուաւ բոլոր դեւերուն վրայ՝ և ախտերը բժշկելու։ 2 Եւ [b]զանոնք խրկից որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը քարոզեն՝ ու հիւանդները բժշկեն։ 3 Եւ [c]ըսաւ անոնց. Ճամբու համար բան չառնէք, ո՛չ գաւազան՝ և ոչ ծոպրակ՝ ո՛չ հաց՝ և ոչ դրամ՝ ո՛չ ալ կրկնակի 4 կին հանդերձ ունենաք։ Եւ [d]որ տունը որ մտնէք՝ հոն մնացէք՝ ու անկէ ելէք։ 5 Ու [e]ան-նոնք որ ձեզ չեն ընդունիր՝ երբոր ան քաղաքէն կ'ելլէք՝ [f]ձեր ոտքերուն փոշին անդամ թօթուեցէք՝ իրենց դէմ վկայութիւն ըլլալու 6 համար։ Եւ անոնք [g]ելան՝ ու գիւղ գիւղ կը պտըտէին՝ և ամէն տեղ աւետարանը կը քարոզէին՝ ու բժշկութիւն կ'ընէին։

7 Եւ [h]Հերովդէս չորրորդապետը անոր բոլոր գործերը լսելով՝ տարակուսանաց մէջ էր. ո-
8 րովհետեւ ոմանք կ'ըսէին՝ Յովհաննէսը յարութիւն առաւ մեռելներէն. և ոմանք՝ թէ Եղիան յայտնուեցաւ. և ուրիշներն ալ՝ թէ Հնոյ մարգարէներէն մէկը յարութիւն առաւ։
9 Եւ [i]Հերովդէս ըսաւ. Յովհաննէսը ես գլխատեցի. Տապա ասիկա ո՞վ պիտի ըլլայ, որուն վրայով ասանկ բաներ կը լսեմ. [j]ու կ'ուզէր որ տեսնէ զանիկայ։

10 Եւ [k]առաքեալները դարձան՝ ու պատմեցին անոր՝ ինչ որ ըրին. Եւ առաւ զանոնք՝ առանձին անապատ տեղ մը քաղաքի մը
11 քով՝ որուն անունը Բեթսայիդա էր։ Եւ ժողովուրդները երբոր իմացան՝ անոր հետեւեցան. ինչ եղաւ՝ ու զանոնք ընդունելով՝ կը խօսէր անոնց Աստուծոյ թագաւորութեանը վրայով. և ո-րոնք որ բժշկութեան կարօտ էին՝ կը բժշկէր։
12 Իսկ երբոր օրը սկսաւ իրիկուան մօտենալ՝ առաքեալները եկան ու ըսին անոր. Արձակէ ժողովուրդները՝ որ շրջակայ գիւղերը ու ագարակները երթան իջեւանին՝ ու կերակուր գտնեն. Ինչուհետեւ հոս անապատ տեղ մըն ենք։
13 Բայց անոնց. Դո՛ւք տուէք անոնց ուտելիք.

անոնք ալ ըսին. Մենք հինգ նկանակէն ու երկու ձուկէն աւելի բան չունինք՝ թէ որ չերթանք ամբողջ ժողովուրդին համար կերա-
14 կուր չգնենք։ (Կանայք հինգ հազարի չափ էին մարդիկ կային։) Ու ըսաւ իր աշակերտներուն. Բոնք գաս գաս՝ յիսուն յիսուն նստե-
15 ցուցէք։ Եւ անանկ ըրին՝ ու ամէնն ալ նստե-
16 ցուցին։ Եւ ան հինգ նկանակը ու երկու ձուկը առնելով՝ ու դէպ ի երկինքը նայելով՝ օրհնեց զանոնք ու կարից՝ և կու տար աշակերտներուն՝ որ ժողովուրդին առջեւը դնեն։
17 Եւ կերան ու կշտացան ամէնքն ալ՝ ու աւելցած կտորեւանքները տասներկու կողով վերցուցին։

18 [l]Ու եղաւ որ երբ ինքը առանձին աղօթք կ'ընէր՝ աշակերտներն ալ իր հետն էին՝ և հարցուց անոնց՝ ըսելով. Ժողովուրդները ինծի
19 համար ո՞վ կ'ըսեն՝ թէ եմ։ Անոնք ալ պատասխան տալով՝ ըսին. Մեկուն [m]Յովհաննէս մկրտիչը, և ուրիշներն՝ Եղիան, ուրիշներն ալ՝ թէ Հնոյն մարգարէներէն մէկը յարութիւն ա-
20 ռեր է։ Եւ ինքը ըսաւ անոնց. [n]Ձեզ դուք ինծի համար ո՞վ կ'ըսէք՝ թէ եմ. [o]Պետրոս՝ ու պատասխանելով ըսաւ. Աստուծոյ Քրիս-
21 տոսը։ Եւ ինքը խստիւ պատուիրեց անոնց՝
22 որ ասոր բանը մէկու մը չպատմեն. Ու ըսաւ, թէ [p]պէտք է որ Որդին մարդոյ շատ չարչարանքներ կրէ, և ծերերէն ու քահանայապետներէն և դպիրներէն մերժուի, ու սպանուի,
23 ու երրորդ օրը յարութիւն առնէ։ Եւ ամենուն կ'ըսէր. Թէ որ մէկը կ'ուզէ իմ հետեւիլս գալ, թող իր անձը ուրանայ, և ամէն օր իր
24 խաչը վերցնէ, ու իմ հետեւիլս գայ։ Վասն զի ո՛վ որ կ'ուզէ իր անձը ապրեցնել, պիտի կորսընցնէ անիկայ. և ո՛վ որ ինծի համար իր անձը կորսընցնէ, պիտի ապրեցնէ անիկայ։
25 [q]Վասն զի ինչ կը շահի մարդ մը՝ թէ որ բոլոր աշխարհը վաստկի, և իր անձը կորսընցնէ
26 կամ վնասէ։ [r]Վասն զի ո՛վ որ զիս ու իմ խօսքերս պատճառէ ամօթի սեպէ, Որդին մարդոյ ալ զանիկայ պատճառէ ամօթի պիտի սեպէ՝ երբոր գայ իր ու [s]Հօրը և սուրբ հրեշտակներուն
27 փառքով։ Բայց ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, որ հոս կայնողներէն մէկ քանիները կան՝ որոնք մահուան համը պիտի չառնեն, մինչեւ որ տեսնեն Աստուծոյ թագաւորութիւնը։

28 [t]Ու եղաւ որ ասոնք խօսքերէն զրեթէ ութ օր ետքը՝ Պետրոսը ու Յովհաննէսը և Յակոբո-
29 սը առնելով՝ լեռը ելաւ աղօթք ընելու։ Ու երբոր ինքը աղօթք կ'ընէր, իր երեսին տեսքը ուրիշ կերպ մը եղաւ, ու իր հագուստը ճեր-

---

a Մատ. Ժ. 1։ Մար. Զ. 13։ Ղ. 7։
b Մատ. Ժ. 7, 8։ Մար. Ղ. 12։ ԳԼ. Ժ. 1, 9։
c Մատ. Ժ. 9։ Մար. Ղ. 8։ ԳԼ. Ժ. 4։ Ի՛Բ. 35։
d Մատ. Ժ. 11։ Մար. Ղ. 10։
e Մատ. Ժ. 14։
f Գործ. ԺԳ. 51։
g Մար. Ղ. 12։
h Մատ. ԺԴ. 1։ Մար. Ղ. 14։ Ի՛Բ. ԻԲ. 8։
i Մար. Ղ. 30։
j Մատ. ԺԴ. 13։
k Մատ. ԺԴ. 15։ Մար. Ղ. 35։ Յով. Ղ. 1, 5։
l Մատ. ԺԴ. 13։ Մար. Ը. 27։
m Մատ. ԺԴ. 2։ Ա՛մբ 7, 8։
n Մատ. ԺԴ. 16։ Յով. Ղ. 70։
o Մատ. ԺԴ. 20։
p Մատ. ԺԴ. 21։ ԺԶ. 21։
q Մատ. Ժ. 38։ ԺԴ. 24։ Մար. Ը. 34։ ԳԼ. ԺԴ. 27։
r Մատ. ԺԴ. 26։ Մար. Ը. 38։
s Մատ. Ժ. 33։ Մար. Ը. 38։ Բ Տիմ. Բ. 12։
t Մատ. ԺԴ. 28։ Մար. Ը. 39։
u Մատ. ԺԶ. 1։ Մար. Թ. 1։

80 մակ ո՞ փայլուն եղաւ : Նէ ահա երկու մար-
դիկ իր հետը կը խօսէին , որոնք Մովսէս ու
31 Եղիա էին , փառքով երեւցած , և անոր ասն
կ՚ելնելիքն կ՚ելլուն վրայով կը խօսէին , որ Ե-
32 րուսաղէմի մէջ պիտի կատարուէր : Բայց Պետ-
րոս և անոր հետ եղողները ՝ քունով ծանրացած
էին , ու երբոր արթնցան , տեսան անոր փառ-
քը , և այն երկու մարդիկը՝ որ անոր քովը կո-
33 ղեր էին : Ու եղաւ որ երբ անոնք զատուեցան
անոր քովէն , Պետրոս ըսաւ Յիսուսին . Վ՚արդ-
ապետ՝ աղէկ է որ հոս կենանք . ու թող որ
խրճիթ շինենք , մէկը քեզի , և մէկը Մովսէ-
սին , ու մէկը Եղիային . չգիտեր ինչ կ՚ըսէր
34 ինչ կը խօսէր : Նէ դեռ որ անիկայ ասն բա-
ները կը խօսէր , ամպ մը եկաւ՝ ու անոնց վրայ
հովանի եղաւ , և ամպին տակը մտած ատեն-
35 նին վախցան : Ու ձայն մը եղաւ ամպէն՝ ը-
սելով . Ասիկայ է իմ սիրելի Որդիս , Լսեցէք
36 մնորի ըրէք : Նէ ան ձայնը որ եղաւ , Յիսուս
մինակ գտնուեցաւ : Ու իրենք լուռ կեցան ,
և իրենց տեսածներէն՝ ան օրերը մէկուն բան մը
չպատմեցին :
37 Ու եղաւ որ հետեւեալ օրը՝ երբոր անոնք
լեռնէն վար իջան , շատ ժողովուրդ անոր դէմ
38 եկաւ : Նէ ահա ժողովուրդին մէջէն մէկ մարդ
մը աղաղակեց ու ըսաւ . Վ՚արդապետ՝ կ՚ա-
ղաչեմ քեզի՝ նայէ իմ որդիիս , քանզի իմ մէկ
39 հատիկս է . Նէ ահա ոգի մը կը բռնէ զա-
նիկայ . ան ալ յանկարծ կը կանչուրտէ , և
զանիկայ ցնցելով կը փրփրցնէ , ու հազիւ կը
գատուի անկէ՝ ջարդուրուրդ ընելով զանիկայ .
40 Նէ քու աշակերտներուդ աղաչեցի՝ որ հանեն
41 զանիկայ , ու չկրցան : Պատասխան տուաւ Յի-
սուս՝ ու ըսաւ . Ո՛վ անհաւատ և խոտորեալ
ազգ՝ մինչև երբ ձեզի հետ պիտի ըլլամ՝ ու
42 ձեզի համբերեմ . Հոս բեր քու որդիդ : Ու
երբոր դեռ կը մօտենար , դեւը զանիկայ գետ-
43 նը զարկաւ՝ ու սաստիկ ցնցեց : Իսկ Յիսուս
սաստեց պիղծ ոգիին , և բժշկեց տղան՝ ու զա-
44 նիկայ իր հօրը տուաւ : Նէ ամէնքը կը զար-
մանային Աստուծոյ մեծամեծ գործքերուն վրայ :
Ու քանի որ ամէնքը կը զարմանային Յիսու-
սին ըրած բոլոր գործքերուն վրայ , անիկայ ը-
սաւ իր աշակերտներուն . Դուք սա խօսքերը
ականջներնիդ դրէք , վասն զի Որդին մարդոյ
45 պիտի մատնուի մարդոյ ձեռքը : Բայց անոնք
չէին իմանար այն խօսքը , և անոնցմէ ծածկուած
էր՝ որ չհասկընան . ու կը վախնային այն խօս-
քին համար իրեն հարցընելու :
46 Խորհուրդ մըն ալ մտաւ անոնց մէջ թէ
47 արդեօք իրենց մէջը ո՞վ է մեծ : Իսկ Յիսուս
անոնց սրտին խորհուրդը իմանալով , տղայ մը
48 առաւ՝ ու զանիկայ իր քովը կայնեցուց , Նէ
ըսաւ անոնց . Ո՛վ որ սա տղան իմ անունովս
կ՚ընդունի՝ զիս կ՚ընդունի . և ան որ զիս կ՚ըն-
դունի՝ անիկայ զիս խրկողը կ՚ընդունի . վասն զի
ան որ ձեր ամենուն մէջը պզտիկ է , անիկայ
մեծ պիտի ըլլայ :
49 Պատասխան տուաւ Յովհաննէս ու ըսաւ .
Վ՚արդապետ՝ մենք տեսանք որ քու անունովդ
դեւեր կը հանէր , և զանիկայ արգիլեցինք , ին-
50 չու որ մեր հետը չպտըտիր : Նէ Յիսուս ը-
սաւ անոր . Մի արգիլէք . Քանզի ան որ *ձեզի
դէմ հակառակ չէ , ձեր կողմն է :
51 Ու եղաւ որ երբ †իր ալեթարհիս վերնալու
օրերը կը կատարուէր , ինքն ալ †հաստատ ո-
52 րոշեց Երուսաղէմ երթալ : Նէ իր երեսին առ-
ջեւէն պատգամաւորներ խրկեց , որ երթով գա-
ցին՝ Սամարացւոց մէկ գիւղը մտան որ իրեն հա-
53 մար պատրաստութիւն մը ընեն : †Նէ չընդու-
նեցին զանիկայ , ինչու որ անոր երեսը դէպ ի
54 Երուսաղէմ երթալու կերպարանք էր : Երբոր
իր աշակերտները Յակոբոս ու Յովհաննէս տե-
սան , ըսին . Տէր՝ կ՚ուզե՞ս որ ըսենք , ու երկ-
նքէն հուր իջնէ՝ և սատկեցնէ անոնք ,
55 *ինչպէս որ Եղիան ալ ըրաւ : Նէ դարձաւ
յանդիմանեց զանոնք՝ ըսելով . Ձեր դիտեր թէ
56 ինչ հոգիի տակ էք դուք . ‡Վասն զի *Որդին
մարդոյ չեկաւ մարդոց հոգիները կորսընցընելու ,
հապա փրկելու . և ուրիշ գիւղ մը գացին :
57 Ու երբոր անոնք ճամբան կ՚երթային , մէկը
ըսաւ անոր . Տէր՝ քու հետեւիդ գամ՝ ուր որ
58 երթաս : Նէ Յիսուս ըսաւ անոր . Աղուէս-
ները որջեր ունին , ու երկնից թռչունները բոյ-
ներ , բայց Որդին մարդոյ գլուխ դնելու տեղ չունի , որ
հոն իջ դլուխը դնէ :
59 *Մէկ ուրիշն ալ ըսաւ . Ետքէ իմ հե-
տեւիս . ան ալ ըսաւ . Տէր՝ ինծի հրամայեցուր
տուր , որ առաջ երթամ իմ հայրս թաղեմ :
60 Յիսուս ըսաւ անոր . Թող տուր մեռելներուն
որ թաղեն իրենց մեռելները . բայց դուն գնա
Աստուծոյ թագաւորութիւնը քարոզէ :
61 Մէկ ուրիշ մըն ալ ըսաւ . Տէր՝ †նախ քու
հետեւիդ պիտի գամ . բայց ինծի հրամայեցուր տուր ,
որ առաջ իմ տանս մէջ եղողներուն հրաժա-
62 րական ողջոյն տամ : Յիսուս ըսաւ անոր . Ո՛չ
մէկը՝ որ ձեռքը մանին վրայ կը դնէ ու ետին
կ՚նայի , Աստուծոյ թագաւորութեանը յար-
մար է :

ԺԱ

1 Երբոնոս յօժանասուն աշակերտներ կը խրկէ հրաշագոր-
ծութիւն ընելու և քարոզելու . 17 կը պատուիրէ անոնց

ա Գան . բ . 18 ։ ժ . 9 ։
գ Պատ . գ . 17 ։
ե Գոր . գ . 22 ։
զ Պատ . ժէ . 9 ։
է Պատ . ժէ . 14 ։ Պար . թ . 13 , 16 ։
ը Պատ . ժէ . 21 ։
թ Պար . թ . 31 ։ Գլ . բ . 50 ։ ժբ . 34 ։
ի Պատ . ժբ . 1 ։ Պար . թ . 33 ։
լ Պատ . ժ . 40 ։ ժբ . 5 ։ Պար . թ . 36 ։ Յօհ . ժբ . 44 ։ ժգ . 20 ։
խ Պատ . իգ . 11 , 13 ։
ծ Պար . թ . 37 ։ Ցմա՛հտու . ժա . 28 ։
կ Պատ . ժբ . 30 ։ Գլ . ժա . 23 ։
հ Ո՛մանք մեզի հակառակ չէ , մեր
ձ Պար . ժղ . 19 ։ Գոր . ա . 2 ։
ղ Ցան՝ երթալ հատուածից
ճ Յօհ . գ . 4 , 8 ։
մ գ Յհագ . ա . 10 , 12 ։
յ Ուռնի լսանչն ։
շ Յօհ . գ . 17 ։ ժբ . 47 ։
ո Պատ . բ . 19 ։
չ Պատ . բ . 21 ։
պ Ցեա գ Յհագ . ժի . 20 ։

որ խնայարհ ըլլան , և կ՚ինացընէ թէ ինչ բանի համար պատրաստ ուրախանալ · 21 Հնորհակալ կ՚ըլլայ Հօրը՝ անոր Հնորհացը համար · 23 երբ ուրիշին կուտայ իր ազակերտներուն երջանիկ վիճակին · 25 կը սորվեցընէ օրինականին թէ ինչ ընելու է որ յաւիտենական կեանքը ժառանգէ · և թէ մարդ որ իր պղծութիւնները կատար է , անիկայ երկնի ընկերը սեպելու է · 31 կը յանդիմանէ Մարիամն , ու անոր քոյրը Մարթային կը գովէ :

1 Ես բաներէն ետև Տէրը ուրիշ հօթանասունն ալ որոշեց · ևս զանոնք իր առջևէն երկու երկու խրկեց բոլոր քաղաքներն ու տեղերը՝ ուր որ ինքը պիտի երթար : 2 Եւ ինչ ըսաւ անոնց · Հունձքը շատ է , ու մշակները քիչ · ուստի Հունձքին Տէրոջը աղաչեցէք , որ մշակներ հանէ իր հունձքին : 3 Գացէք · Ահա ես ձեզ կը խրկեմ իբրև գառներ՝ գայլերու մէջ : 4 Հետևիդ քսակ մի առնէք , ոչ ալ տոպրակ , և ոչ կօշիկներ · 5 Ուու Ճամբան մէկու մը բարև մի տաք : 6 Եւ որ տունն որ մտնէք , առաջ ըսէք · Խաղաղութիւն այս տանս : 7 Ու թէ որ հոն որդի խաղաղութեան արժանաւոր մարդ՝՝ կայ , ձեր բարևը պիտի հանդչի անոր վրայ , հապա թէ չէ՝ ձեզի պիտի դառնայ : 8 Եւ ան տանը մէջ մնացէք , ու անոնցմէ կիրկ ու խմեցէք · ինչու որ մշակը իր վարձքին արժանի է · տունէ տուն մի փոխուիք : 9 Եւ որ քաղաք որ մտնէք , ու ձեզ ընդունին , ինչ որ առջևնիդ դրուի , կերէք · 10 Ու բժշկեցէք անոր մէջի հիւանդները , և ըսէք անոնց · Մօտեցաւ թագաւորութիւնը ձեզի մօտացեր է : 11 Բայց որ քաղաք որ մտնէք՝ ու ձեզ չընդունին , անոր հրապարակները ելլելով՝ ըսէք · 12 Ան փոշին ալ որ ձեր քաղաքէն մեր ոտքերուն փակած է , ձեզի կը թօթվենք · միայն թէ աս գիտցած՝ որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը ձեզի մօտացեր է : 13 Ձեզի կ՚ըսեմ , որ այն օրը Սոդոմի պատասխանը աւելի դիւրին պիտի ըլլայ , քան թէ այն քաղաքին : 14 Վայ քեզ Քորազին , վայ քեզ Բեթսայիդա · ինչու որ եթէ Տիւրոսի ու Սիդոնի մէջ եղած ըլլային այն հրաշքները՝ որ ձեր մէջը եղան , շատոնց քուրձով՝ ու մոխիրի մէջ նստելով ապաշխարած պիտի ըլլային : 15 Բայց դատաստանին օրը Տիւրոսին ու Սիդոնին աւելի դիւրին պիտի ըլլայ , քան թէ ձեզի : 16 Եւ դուն Կափառնայում՝ Որ մինչև երկինքը բարձրացած ես , մինչև դժոխքը պիտի իջնես : Ան որ ձեզի մտիկ կ՚ընէ , ինծի մտիկ կ՚ընէ · և ան որ ձեզ կը մերժէ , զիս կը մերժէ · և ան որ զիս կը մերժէ , զիս խրկողը կը մերժէ :

17 Եւ հօթանասունն ալ՝ Տէր՝ քու անունովդ դևերն ալ մեզի կը հնազանդին : Եւ ըսաւ անոնց : Աստանան փայլակի պէս երկինքէն վար իջած կը տեսնէի : 19 Ահա ձեզի իշխանութիւն կուտամ օձերու ու կարիճներու՝ և թշնամիին բոլոր զօրութիւնը վրայ կոխկրտելու · ու բան մը ձեզի պիտի չվնասէ : 20 Բայց դուք անոր վրայ մի ուրախանաք որ ոգիները ձեզի կը հնազանդին , հապա ուրախացէք՝ որ ձեր անունները երկինքը գրուած են :

21 Ան նոյն ժամուն Յիսուս Հոգիով ուրախացաւ՝ ու ըսաւ · Շնորհակալ եմ քեզմէ հայր՝ Տէր երկնի և երկրի , որ ասոնք իմաստուններէն և գիտուններէն , ու տղոց յայտնեցիր · այո՝ հայր , ինչու որ քու առջևդ ասոնք հաճելի եղաւ : 22 Ամէն բան ինծի տրուեցաւ իմ Հօրմէս , ու մէկը չգիտեր թէ ով է Որդին , բայց միայն Հայրը · և թէ ով է Հայրը , բայց միայն Որդին · և ան՝ որուն որ Որդին կ՚ուզէ յայտնել : 23 Եւ աշակերտներուն դառնալով՝ առանձին ըսաւ · Երանի ան աչքերուն՝ որ ձեր տեսածնին : 24 Ինչ կը տեսնէն · Քանզի կ՚ըսեմ ձեզի , որ շատ մարգարէներ և թագաւորներ ուզեցին ձեր տեսածները տեսնել , ու չտեսան , և ձեր լսածները լսել , ու չլսեցին :

25 Եւ ահա մէկ օրինական մը ելաւ , ու զանիկայ փորձելով՝ ըսաւ · Վարդապետ՝ ի՞նչ ընեմ որ յաւիտենական կեանքը ժառանգեմ : 26 Ան ալ ըսաւ անոր · Օրէնքին մէջ ի՞նչ գրուած է · ինծոր կը կարդաս : 27 Ան պատասխանելով՝ ըսաւ · Կրու Տէր Աստուածդ սիրես քու բոլոր սրտիդ ու քու բոլոր անձիդ և քու բոլոր զօրութենիդ ու քու բոլոր միտքիդ , և քու ընկերդ ալ քու անձիդ պէս : 28 Եւ ինքը ըսաւ անոր · Շիտակ պատասխանեցիր · տուր · տարիպ ըրէ , ու պիտի ապրիս : 29 Բայց անիկայ ուզելով՝ ինքզինքը արդարացընել , ըսաւ Յիսուսին · Ո՞վ է ինծի ընկերս : 30 Յիսուս ան՝ Հայր իմ ընկերս ո՞վ է : Պատասխան տուաւ Յիսուս՝ ու ըսաւ · Մէկ մարդ մը Երուսաղէմէն Երիքով կ՚իջնէր · ու աւազակներու ձեռք ինկաւ , որոնք մերկացուցին զանիկայ՝ ու վիրաւորելով կիսամեռ թողուցին ու գացին : 31 Եւ պատահեցաւ որ քահանայ մը ան ճամբայէն կ՚իջնէր , ու զանիկայ տեսնելով՝ ան դիմի կողմէն անցաւ : 32 Նոյնպէս

ա Մատ . ժ . 1 : Մար . գ . 7 :
բ Մատ . ի . 37 , 38 : Հօհ . գ . 35 :
գ ՟ի Հնոս . գ . 1 :
դ Մատ . ժ . 16 :
ե Մատ . ժ . 9 , 10 : Մար . զ . 8 : Կղ . ի . 3 :
զ Ի Հնսղ . գ . 29 :
է Մատ . ժ . 12 :
ը Հռոմ . խաղաղութիւն
թ Հռոմ . խաղաղութենան որդի
ժ Մատ . ժ . 11 :
ի Ա Կոր . ժ . 27 :
ժա Մատ . ժ . 10 : ա Կոր . ի . ֆ . ֆ , ըէ : ա Տիմ . է . 18 :
ժբ Կղ . ի . 2 :
ժգ Մատ . գ . 2 : գ . 17 : ժ . 7 : Հմկ 11 :
ժդ Մատ . ժ . 14 : Կղ . ի . 5 : Կող . ժգ . 51 : ժբ . 6 :
ժե Մատ . ժ . 15 : Մար . զ . 11 :
ժզ Մատ . ժա . 21 :
ժէ Լուկ . գ . 6 :
ժը Մատ . ժա . 23 :
ժթ Յով . ժա . ֆ : բ Օր . ա . 28 : Լա . ժգ . 13 : Երեմ . ծ . 53 :
ի Տես Լուկ . իգ . 20 : լբ . 18 :
իա Մատ . ժ . 40 : Մար . ի . 36 : Հօհ . ժգ . 20 :
իբ ա Կնես . գ . 8 :
իգ Հօհ . է . 23 :
իդ Հմկ 1 :
իե Հօհ . ժբ . 31 : ժգ . 11 : Հայտ . ի . 1 : ժբ . 8 , 9 :
իզ Մար . ժգ . 18 : Կող . իբ . 5 :
իէ Լու . լբ . 32 : Սալ . կ ի . 28 : Լա . գ . 3 : Դան . ժբ . 1 : Փիլ . գ . 3 : Նբր . ժբ . 23 : Հայտ . ժգ . 8 : ի . 12 : ի ա . 27 :
իը Մատ . ժա . 25 :
իթ Մատ . իբ . 18 : Հօհ . գ . 36 : է . 27 : ժէ . 2 :
իժ Հօհ . ա . 18 : գ . ֆֆ , ֆ6 :
իի Մատ . ժգ . 16 :
իժ ա Պետ . ա . 10 :
իա Մատ . ժի . 16 : իբ . 35 :
իբ ՟ի Օբ . գ . 5 :
իգ Գաղ . ժի . 18 :
իդ Գաղ . ժբ . 5 : Գաղատ . ի . 29 : Նշմկ . է . 11 , 13 , 21 : Հռով . ժ . 5 :
իե Կղ . ժգ . 15 :
իզ Սալ . լբ . 11 :

ալ Պ֊ետացի մը ան տեղը հանելով՝ դնաց ու
33 տեսաւ , և անդին կողմէն անցաւ : †Հայց Սա֊
մարացի մը որ ճամբորդութիւն կ'ընէր , եկաւ
անոր քովը , ու զանիկայ տեսնելով խղճայ .
34 և մօտեցաւ անոր վէրքերը փաթթեց՝ վրան
ձէթ և գինի թափելով . ու իր գրաստին վրայ
դնելով՝ տարաւ անիկայ մէկ պանդոկ մը , և
35 անոր հոգ տարաւ : Ու հետևեալ օրը երբոր
կ'ելլէր անկէ , երկու դահեկան հանեց պանդո֊
կապետին տուաւ , և անոր ըսաւ . Հոգ տար
ասոր , ու ինչ որ աւելի ծախք ընես , ետ
36 դառնալուս՝ ես քեզի կը վճարեմ : Հիմա ան
իրեքէն ո՞րը քեզի կ'երևնայ ընկեր ըլլալ ասա֊
37 ղահներուն Յեռոփը խյտղին : Ան անիկայ ը֊
սաւ . Ան որ անոր ողորմութիւն ըրաւ : Ան
առներ Յիսուս ըսաւ անոր . Գնա՝ դուն ալ
այնպէս ըրէ :
38 Ու եղաւ որ երբ անոնք կ'երթային , ինքը
գեղ մը մտաւ . և մէկ կնիկ մը Մարթա ա֊
39 նուշով՝ զանիկայ իր տունը ընդունեց : Ան ա֊
նիկայ քոյր մը ունէր , որուն անունը Մա֊
րիամ էր . որ եկաւ Յիսուսի ոտքերուն քո֊
վը նստաւ , ու անոր խօսքերը մտիկ կ'ընէր :
40 Հայց Մարթա շատ սպասաւորութիւնով զա֊
ղած էր . եկաւ անոր քովը՝ ու ըսաւ . Տէր՝
քու հոգդ չէ՞ , որ իմ քոյրս զիս մինակ թողուց
սպասաւորութեան մէջ . ուստի ատոր ըսուցէ
41 որ ինծի օգնէ : Պատասխան տուաւ Յիսուս՝
ու ըսաւ անոր . Մարթա Մարթա , դուն շատ
բաներու համար հոգ ընելովդ կը տագնապիս .
42 Հայց մէկ բան մը պէտք է . և Մարիամ ան ա֊
ղէկ բաժինը ընտրեց , որ իրմէ պիտի չառնուի :

ԺԱ . ԺԸ

1 Ինքնատես իր աշակերտներուն կը սորվեցընէ աղօթք ընել, և կը պատուիրէ որ ամէն աղօթք ընեն . 11 հաստատելով որ այսպէս՝ Աստուած իրենց բարիքներ պիտի ընէ . 14 համբ դև մը հանելով՝ կը յանդիմանէ հայհոյիչ փարիսեցիները , 28 և կը ցուցընէ Թէ որո՛նք են երանելիները . 29 ժողովուրդը կը քարոզէ , 37 և կը յանդիմանէ փարիսեցւոյ՝ գպրաց և օրինականաց կեղծաւորեալ սրտբուխիները :

1 Ու եղաւ որ մէկ տեղ մը աղօթք կ'ընէր . ու
երբոր դադարեցաւ , իր աշակերտներէն մէկը
ըսաւ իրեն . Տէր՝ մեզի աղօթք ընել սորվե֊
ցուր , ինչպէս որ Յովհաննէս ալ իր աշակերտ֊
2 ներուն սորվեցուց : Ան ըսաւ անոնց . Երբոր
աղօթք կ'ընէք , ըսէ՛ք . Ով Հայր *մեր՝ որ
երկինքն ես՝ , քու անունդ սուրբ ըլլայ . քու
թագաւորութիւնդ գայ , *քու կամքդ ըլլայ ,
ինչպէս որ երկինքը՝ անանկ ալ երկրիս վրայ՝ .
3 Մեր ամէն աւուր հացը օրէ օր մեզի տուր .
4 Ու մեզի ներէ մեր մեղքերը . ինչու որ մենք
ալ կը ներենք ան ամենուն՝ որ մեզի պարտա֊

կան են . ու մեզ փորձութեան մի տաներ .
*Հապա ջարէն մեզ ազատէ՝՝ :
5 Ան ըսաւ անոնց . Ձեզմէ ո՞վ է ան֊նիկայ , որ
բարեկամ մը ունենայ , ու կէս գիշերուան մէջ
երթայ անոր՝ և ըսէ անոր . Բարեկամ՝ ինծի
6 իրեք նկանակ փոխ տուր . Ինչու որ իմ մէկ
բարեկամս ճամբայէ ինծի եկաւ , ու բան մը
7 չունիմ անոր առջևը դնելու : Ընդիկայ ալ ներսէն
պատասխան տայ՝ և ըսէ . Ինձ մի յոգնեցը֊
ներ , արդէն դուռը գոցուած է , ու տղաքս իմ
քովս անկողնին մէջ են , չեմ կրնար ելլել՝ ու
8 քեզի հաց տալ : Ձեզի կ'ըսեմ . Թէև բարե֊
կամութեան համար չելլէ տայ անոր , սակայն
անոր թախանձանքին համար պիտի ելլէ ու
9 սէտք եղածը տայ անոր : Ես ալ կ'ըսեմ ձե֊
զի . Խնդրեցէք՝ և պիտի տրուի ձեզի . փրնտ֊
ռեցէք՝ ու պիտի գտնէք . դռռաը զարկէք՝ և
10 պիտի բացուի ձեզի . Վասն զի ամէն ոմն որ կը
խնդրէ՝ կ'առնէ , և ոմն որ կը փնտռէ՝ կը գտնէ ,
և ոմն որ դռռաը կը զարնէ՝ պիտի բացուի ա֊
11 նոր : Ձեզմէ ո՛վ է ան հայրը՝ որմէն իր որ֊
դին հաց որ ուզէ , միթէ քար պիտի տայ ա֊
նոր . կամ թէ որ ձուկ ուզէ , միթէ ձուկին
12 տեղը օձ պիտի տայ անոր . Ես կամ թէ որ
հաւկիթ ուզէ , միթէ կարի՞ճ պիտի տայ ա֊
13 նոր : Ուստի եթէ դուք՝ որ շար էք , ձեր զա֊
ւակներուն աղէկ ընծաներ տալ դիտէք , որ֊
չափ աւելի ձեր Հայրը երկինքէն Սուրբ Հո֊
գին պիտի տայ անոնց , որ իրմէ կը խնդրեն :
14 Ու դև մը կը հանէր . և անիկայ համր էր .
ու եղաւ որ երբ դևը ելաւ , համրը խօսեցաւ .
15 և ժողովուրդները զարմացան : Հայց անոնցմէ
մէկ քանիները ըսին . Ընտիկայ դևերուն Բէ֊
եղզեբուղ իշխանին միջոցովը դևերը կը հանէ :
16 Ուրիշներն ալ փորձելով երկինքէն նշան մը
17 կ'ուզէին անկէ : Հայց ինքը գիտնալով ա֊
նոնց խորհուրդները՝ ըսաւ անոնց . Ամէն թա֊
գաւորութիւն իրեն դէմ բաժնուած՝ կ'աւերի .
և տուն մը իրեն դէմ բաժնուած՝ կը կործա֊
18 նի . Հապա թէ որ Սատանան իրեն դէմ բաժ֊
նուած է , անոր թագաւորութիւնը ինչո՞ւ պի֊
տի կենայ . որովհետև կ'ըսէք թէ՝ Բէեղզե֊
19 բուղով դևերը կը հանեմ : Իսկ թէ որ ես Բէ֊
եղզեբուղով դևերը կը հանեմ , ձեր որդիքը
ինչո՞վ կը հանեն . ուրեմն անոնք պիտի ըլլան
20 ձեր դատաւորները : Հայց թէ որ ես Աստու֊
ծոյ մատովը կը հանեմ դևերը , ուրեմն Աս֊
տուծոյ թագաւորութիւնը ձեր վրայ հասած է :
21 Երբոր զօրաւոր մարդ մը զէնքերը վրան առած՝
իր պոնը բակը կը պահպանէ , անոր բաները
22 խաղաղութեան մէջ կը մնան . Հայց երբոր
անկէ աւելի զօրաւորը վրան դալով յաղթէ ա֊
նիկայ , անոր զէնքերը կ'առնէ՝ որոնց ինքը

ֆ Հօհ . ի . 9 :
ա Հօհ . ժա . 1 : ժբ . 2 , 3 :
բ ա Կոր . է . 32 , ըէ :
գ Կղ . բ . 35 : Փոր . իբ . 3 :
դ Ես . ջ . 9 :
ե Ա՛ոհէ էտունն :
զ Կղ . ժբ . 1 , ըէ :
է Մատ . է . 7 : իա . 22 : Մար . ժա . 24 : Հօհ . ժե . 7 : Հնակ . ա . 6 : ա Հօհ . ի . 22 :
ը Մատ . է . 9 :
թ Մատ . թ . 32 : ժբ . 22 :
ժ Մատ . թ . 34 : ժբ . 24 :
ի Մատ . ժբ . 38 : ժգ . 1 :
լ Մատ . ժբ . 25 : Մար . ի . 24 :
խ Հօհ . բ . 25 :
ծ Հոռհ . ատն
կ Նէ . բ . 19 :
հ Մատ . ժբ . 29 : Մար . ի . 27 :
ձ Նա . ծգ . 12 : Հոգ . բ . 15 :

յուսացեր էր , և անկէ առաջ կողոպուտը կը
23 բաժնէ : [ի]Ըն որ իմ հետս չէ , ինծի հակառակ է·
և ան որ ինծի հետ չժողվեր , ցիրուցան կ'ընէ :
24 [ժ]Երբոր պիղծ ոգին մարդէ մը կ'ելլէ , ան-
ջուր տեղուանք կը պտըտի , հանդստութիւն կը
փնտռէ · ու երբոր չգտնէր , կ'ըսէ · Պառնամ
25 նորէն իմ տունս՝ ուսկից որ ելայ · Եւ կու գայ՝
պռնկեալ մաքրուած ու պատրաստուած կը գըտ-
26 նէ : Ընն առնէր կ'երթայ՝ և իր հետը կ'առնէ
եօթը ուրիշ ոգիներ իրմէ աւելի չար , ու մտա-
նելով՝ հոն կը բնակին · [ի]և ան մարդուն վերջը՝
առջինէն դէշ կ'ըլլայ :
27 Ու եղաւ որ երբ անկէց աս բաները կը խո-
սէր , ժողովուրդին մէջէն մէկ կնիկ մը ձայնը
վերցուց՝ ու ըսաւ անոր · [ե]Երանի՛ ան որովայնին՝
որ քեզ կրեց , և ան ծիծերուն՝ որ քեզի կաթ
28 տուին : Եւ ինքը ըսաւ · [ի]Անաւասիկ թէ
երանի՛ անոնց՝ որ Ընտուծոյ խօսքը կը լսեն ու
կը պահեն :
29 Ու երբոր ժողովուրդները անոր վրայ կը դի-
զուէին , սկսաւ ըսել · Ըս ազգը չար է · նշան
կ'ուզէ , և ո՛րքէն նշան պիտի չտրուի անոր ,
30 բայց միայն Յովնան մարգարէին նշանը : [ի]Կան-
գնի ինչպէս որ Յովնան Նինուէացիներուն նշան
եղաւ , անանկ ալ Որդին մարդոյ աս ազգին
31 պիտի ըլլայ : [ժ]Հարաւի թագուհին դատաս-
տանին օրը աս ազգին մարդոյը դէմ պիտի կե-
նէ , ու պիտի դատապարտէ անոնք · ինչու որ
երկրի ծայրերէն եկաւ Ընդոմանին իմաստութիւ-
նը լսելու · և ահա Ընդոմանէն մեծ մէկը կայ
32 հոս : [ի]Նինուէի մարդիկը դատաստանին օրը աս
ազգին դէմ պիտի կենան , ու պիտի դատապար-
տեն անիկայ · ինչու որ Յովնանին քարոզու-
թեամբը զղջմի եկան · և ահա Յովնանէն մեծ
մէկը կայ հոս :
33 [ի]Մէկը ճրագը չվառեր՝ ծածուկ տեղ մը
դներ , ո՛չ ալ գրուանի տակ · հապա աշտա-
նակի վրայ , որ ներս մտնողները լոյսը տեսնեն :
34 [ի]Մարմինին ճրագը աչքն է · ուստի երբոր աչ-
քերդ պայծառ է , բոլոր մարմինդ ալ լուսաւոր
կ'ըլլայ · բայց երբոր ալէտ վատ է , մարմինդ
35 ալ մութ կ'ըլլայ : Ուրեմն զգոյշ կեցիր , որ
36 քու մէջդ եղած լոյսը խաւար չըլլայ : Ուրեմն թէ
որ քու բոլոր մարմինդ լուսաւոր է , և մութ
մաս մը չունի , բոլորն ալ լուսաւոր կ'ըլլայ ,
ինչպէս երբոր ճրագ մը իր փայլուննութեամբը
քեզ կը լուսաւորէ :
37 Ու երբոր աս բաները կը խօսէր , փարիսեցի
մը կ'աղաչէր անոր՝ որ իր քովը ճաշ ուտէ · ա-
38 նիկայ ալ մտաւ՝ սեղան նստաւ : [ի]Եւ փարի-
սեցին երբոր տեսաւ՝ զարմացաւ , որ նախ չը-
39 լուացուեցաւ ճաշէն առաջ : Եւ Տէրը ըսաւ
անոր · Հիմա դուք փարիսեցիներ՝ դաւաթին ու
պնակին դուրսի դին կը մաքրէք , ու ձեր ներ-
սի դին յափշտակութեամբ և չարութեամբ լե-
40 ցուն է : Ընէնլքներ՝ ան որ դուրսինը ըրաւ ,
41 ներսինն ալ ինքը չըրաւ : [ի]Սակայն ողոմութիւն տուէք · և ահա ամէն
42 բան մաքուր կ'ըլլայ ձեզի : [ի]Այ վա՛յ ձեզի
փարիսեցիներուդ՝ որ անանուխին , ու փիդնա-
յլին և բոլոր խոտերուն տասանորդը կը
վճարէք , ու զանց կ'ընէք իրաւունքը և Ըս-
տուծոյ սէրը · ասոնք պէտք էր ընել , և ա-
43 նոնք չձգել : [ի]Ա՛յ ձեզի փարիսեցիներուդ՝ որ
ժողովարաններուն մէջ առաջին աթոռները կը
44 սիրէք , ու շուկաներուն մէջ բարեներս : [ի]Ա՛յ
ձեզի կեղծաւոր գրիչներ ու փարիսեցիներ՝ որ
անյայտ գերեզմաններու նման էք , որոնց վը-
րայէն մարդիկ կը քալեն՝ ու չեն գիտեր :
45 Եւ օրինականներէն մէկը պատասխան տա-
լով՝ ըսաւ անոր · Վարդապետ՝ աս խօսքերը
46 զրուցելով՝ մեզ ալ վար կը զարնես : Եւ ա-
նիկայ ըսաւ · Ձեզ ալ վա՛յ օրինականներուդ ,
որ տանելու դժուար բեռներ կը բեռցնէք
մարդոց , ու դուք մէկ մատնաքիթ ան բեռ-
47 ներուն չէք դպչիր : [ի]Ա՛յ ձեզի՝ որ մարգա-
րէներուն գերեզմանները կը շինէք , ու ձեր
48 հայրերը սպաննեցին զանոնք : Ուրեմն կը վ-
կայէք և հաւանութիւն կու տաք ձեր հարցը
ըրածներուն · ինչու որ իրենք սպաննեցին զա-
նոնք , ու դուք անոնց գերեզմանները կը շինէք :
49 Ընոր համար ալ Ընտուծոյ իմաստութիւնը ը-
սաւ · [ի]Պիտի խրկեմ անոնց մարգարէներ ու
առաքեալներ · և անոնցմէ ոմանք պիտի սպաննեն ,
50 ու ոմանք հալածեն · Որպէս զի աշխարհի սկիզբէն
հետէ թափուած բոլոր մարգարէներուն արիւ-
51 նը աս ազգէն պահանջուի , [ի]Աբելէն արիւնն
մինչև [ի]Զաքարիայէն արիւնը , որ սեղանին ու
տաճարին մէջտեղը կորսուեցաւ · Ճշմարիտ կ'ը-
սեմ ձեզի , Ընտ ազգէն պիտի պահանջուի :
52 [ի]Ա՛յ ձեզի օրինականներուդ՝ որ գիտութեան
բանալին վերցուցիք · դուք չմտաք , և մտնող-
ներն ալ արգիլեցիք :
53 Ու երբոր աս բաները անոնց կը ըսէր , գրիչ-
ները ու փարիսեցիները սկսան խիստ
դժուարիլ , և շատ բաներու վրայով անոր բեր-
54 նէն բան մը որսան , որ անոր վրայով ամբաս-
տանութիւն ընեն :

ի Ասա . ժբ . 30 :
ի Ասա . ժբ . 43 :
ի Հօվ . ե . 14 : Երբ . ջ . 4 : Ժ . 26 : բ Պետ . բ . 20 :
ի Գաղ . ա . 28 , 48 :
ի Ասա . է . 21 : Գաղ . բ . 21 : Հակ . ա . 25 :
ի Ասա . ժբ . 38 , 39 :
ի Յովե . ա . 17 : բ . 10 :
ի Թագ . Ժ . 1 :
ի Յովե . գ . 5 :
ի Ասա . ե . 15 : Մար . գ . 21 : Գաղ . բ . 16 :
ի Ասա . ղ . 22 :
ի Մար . է . 3 :
ի Ասա . իդ . 25 :
ի Տիտ . ա . 15 :
ի Լս . ծբ . 7 : Դան . գ . 27 : Գաղ . ժբ . 33 :
ի Ասա . իդ . 23 :
ի Ասա . իդ . 6 : Մար . ժբ . 38 , 39 :
ի Ասա . իգ . 27 :
ի Ապ . ե . 9 :
ի Ասա . իդ . 4 :
ի Ասա . իդ . 29 :
ի Ասա . իգ . 34 :
ի Օն . գ . 8 :
ի Բ Մն . իդ . 20 , 21 :
ի Ասա . իգ . 13 :
ի Մար . ժբ . 13 :

ԳԼ· ԺԲ

1 Պրեսբուտաս իբ աշակերտներուն կը պատուիրէ կեղծաւորութենէ զգոյշ կենալ, ու չվախնալ իր վարդապետութիւնը քարոզելէն. 13 մեծամիտ ամբարներ չենել մտածողի հարուստին առակովը կը պատուիրէ ժողովրդոյ որ զգոյշ բլլան ագահութենէն. 22 պէտք չէ որ չափազանց հոգ ունենանք աշխարհային բաներու վրայ, 31 այլ Աստուծոյ թագաւորութիւնը խնդրենք, 33 ողորմութիւն տանք, 36 և պատրաստ բլլանք՝ որ երբ մէր Տէրը գայ զուարք գտնէ, խնդրի իրեն բանանք: 41 Պրեսբուտաս պաշտօնեաները պարտին իրենց յանձնուած պաշտօնը կատարել, 49 և հալածանքներու սպասել: 54 Պէտք է որ մարդիկ ատ շրջոցաց ժամանակին պատահելիքները յիշողութեան, 58 վասն զի սոսկալի բան է մեռնիլ առանց հաշտուելու Աստուծոյ հետ:

1 Ես միջոցիս երբոր բիւրաւոր ժողովուրդներ վրան ժողուեցան, մինչև որ միկմիկ կը կոխէին, սկսաւ ըսել իր աշակերտներուն. Պ«Զգոյշ մնացէք խմորէն Փարիսեացւոց համորէն, որ է կեղծաւորութիւն:
2 Ինչո՞ւ որ բան մը չկայ ծածուկ որ պիտի չբայայտուի, և գաղտուկ՝ որ պիտի չգիտցուի:
3 Ուստի ինչ որ մութի տեղը զրուցկիք, անիկայ լոյս տեղը պիտի լսուի. և ան որ ներքին սենեակներուն մէջ ականջի խօսեցաք, տանիքներուն վրայ պիտի քարոզուի:
4 Բայց ձեզի իմ բարեկամներուս կը զրուցեմ. Մի վախնաք անոնցմէ՝ որ մարմինը կը սպանանեն, ու անկէ ետև աւելի բան մը ընելու չկարողանան:
5 Նէին: Հապա ձեզի ցուցընեմ թէ որմէ պիտի վախնաք. Ընկէ վախցէք՝ որ սպանանելէն ետև իշխանութիւն ունի դիհեանը ձգելու. այո՛ կ'ըսեմ ձեզի, Ընկէ վախցէք:
6 Ո՞ր հինգ ճնճղուկը երկու դանկի կը ծախուի. և անոնց
7 մէ մէկը մոռցուած չէ Աստուծոյ առջեւն: Բայց ձեր գլխուն բոլոր մազերն ալ համրուած է. ուրեմն մի վախնաք, Ինչո՞ւ որ դուք շատ ճրնճղուկներէն աւելի աղէկ էք:
8 Նաև ձեզի կ'ըսեմ. Ամեն ոմն որ զիս կը դաւանի մարդոց առջեւ, Որդին մարդոյ ալ անիկայ պիտի դաւանի Աստուծոյ հրեշտակներուն առջեւ:
9 Բայց ան որ զիս մարդոց առջեւը կ'ուրանայ, ուրացուած պիտի բլլայ Աստուծոյ հրեշտակներուն առջեւը:
10 Նաև ամեն ոմն որ Որդւոյ մարդոյ դէմ բան կ'ըսէ, պիտի ներուի անոր. բայց ան որ Սուրբ Հոգիին դէմ հայհոյութիւն կ'ընէ, պիտի չներուի անոր:
11 Նէ երբոր ձեզ ժողովարանները՝ և իշխանութիւններու ու պետութիւններու առջեւ տանելու բլլան, հոգ մի ընէք թէ ինչպէս կամ ինչ պատասխան պիտի տաք, կամ
12 ինչ պիտի ըսէք. Վասն զի Սուրբ Հոգին պիտի սորվեցընէ ձեզի նոյն ժամուն ինչ որ պէտք է խօսիլ:
13 Ժողովուրդին մէջէն մէկը ըսաւ անոր. Վարդապետ՝ ըրուցէ եղբօրս, որ հետ իմ հայրենի բաժնէ:
14 ունեցուածքիս իմ հետս բաժնէ: Ան ալ ըսաւ անոր. Ո՞վ զիս ձեր վրայ դատաւոր
15 կամ բաժին ընդ դրաւ: Նէ ըսաւ անոնց. Նայեցէք և զգուշացէք ագահութենէն. ինչուն որ մարդուս առատութիւնքներուն աւելնալէն
16 կեանքը: Առակ մըն ալ խօսեցաւ անոնց՝ ըսելով. Արկ հարուստ մարդու
17 մը արտերը առատ բերքեր տուին. Նէ ինքը կը մտածէր ինքնիրեն՝ ու ի՞նչ ընեմ, ուրկն պիտի տեղ չունիմ, որ հոն իմ բերքերս ժողվեմ:
18 Եւ ըսաւ. Այս ընեմ. իմ ամբարներս քակեմ՝ ու աւելի մեծ շինեմ, և հոն ժողվեմ
19 ամ իմ բոլոր բերքերս ու բարիքներս. Նէ իմ անձիս ըսեմ. Անձ՝ շատ բարիքներ ունես շատ տարիներու համար ժողվուած. հանգիր
20 էջ, կեր, խմէ, և ուրախ եղիր: Բայց Աստուած ըսաւ անոր. Ո՛ենիա՝ հոս գիշեր հոգիդ քեզմէ պիտի պահանջեն. Ուստի ան զոր
21 պատրաստած բաներդ պիտի բլլայ: Այսպէս է անիկայ՝ որ իր անձին համար գանձ կը դիզէ, Աստուծոյ չհարստանար:
22 Նէ ըսաւ իր աշակերտներուն. Ասոր համար կ'ըսեմ ձեզի. Հոգ մի ընէք ձեր կեանքին համար՝ թէ ինչ պիտի ուտէք, ոչ ալ մարմնին համար՝ թէ ինչ պիտի հագնիք.
23 մինչեն համար՝ թէ ինչ պիտի հագնիք. Քանի որ կեանքը կերակուրէն աւելի է, ու մարմինը
24 հագուստէն: Նայեցէք ագռաւներուն, որ ոչ կը սերմանեն և ոչ կը հնձեն, որոնք ոչ շտեմարաններ ունին՝ ոչ ալ ամբարներ, Աստուած անոնք կը կերակրէ. դուք որչափ աւելի լաւ էք քան թռչուններէն:
25 Նէ ձեզմէ ո՞վ կրնայ իր հոգ ընելովը իր հասակին վրայ կանգուն
26 մը աւելցընել: Հապա թէ որ ամենափոքր բանին կարող չէք, ուրիշ բաներուն համար ինչ
27 հոգ կ'ընէք: Նայեցէք շուշաններուն՝ ինչպէս կ'աճին. ոչ կ'աշխատին և ոչ կը մանեն. բայց ձեզի կ'ըսեմ որ Սողոմոն ալ իր բոլոր փառաւորութեանը մէջ անոնցմէ մէկուն
28 պէս չհագուեցաւ: Ուստի թէ որ խոտը որ այսօր դաշտի մէջ է՝ ու վաղը փուռը կը ձգուի, Աստուած անանկ կը հագուեցնէ, որչափ աւելի ձեզ՝ թերահաւատներ:
29 Ալ դուք մի փնտռէք թէ ինչ պիտի ուտէք, և ինչ պիտի
30 ուի խմէք. ու մի շփոթիք. Վասն զի աս բոլոր բաները աշխարհիս ազգերը կը փնտռեն. ու ձեր Հայրը գիտէ որ աս բաները ձեզի պէտք
31 են: Բայց դուք Աստուծոյ թագաւորութիւնը խնդրեցէք, և աս բոլոր բաներն ալ ձեզի
32 պիտի տրուի: Մի վախնար սրտիկ հօտ. Հնա-

ա Աստ. ժգ. 6: Աթ. ը. 15:
բ Աստ. ժգ. 12:
գ Աստ. ժ. 26: Աթ. ի. 22: Գլ. ը. 17:
դ Աստ. ժ. 28: Ես. ծա. 7, 8, 12, 13: Երեմ. ա. 8:
ե Հով. ժե. 14, 15:
զ Աստ. ժ. 32: Աթ. ը. 38: բ Տիմ. բ. 12: ա Հով. բ. 23:
է Աստ. ժբ. 31, 32: Աթ. ի. 28: ա Հով. է. 16:
ը Աստ. ժ. 19: Աթ. ժգ. 11: Գլ. իե. 14:
թ Հով. ժբ. 36:
ժ ա Տիմ. գ. 7, ևն:
ի Հոզ. ժա. 9: ա Կոր. ժե. 32: Հակ. ե. 5:
լ Հով. ի. 22: իէ. 8: Սաղ. ծբ. 7: Հակ. գ. 14:
խ Սաղ. Լթ. 6: Երեմ. ժէ. 11:
ծ Աստ. գ. 20: Հգր 33: ա Տիմ. գ. 18, 19: Հակ. բ. 5:
կ Աստ. գ. 25:
հ Հով. Լբ. 41: Սաղ. ճժէ. 9:
ձ Աստ. գ. 33:
ղ Աստ. ժա. 25, 26:

չու որ ձեր Հայրը Հաճեցաւ որ Թագաւորու-
33 թիւնը ձեզի տայ : Ծախեցէք ձեր ստա-
ցուածքը , և ողորմութիւն տուէք . ինչ ձեզի
չհինանալու քսակներ պատրաստեցէք , ոչ եր-
կինքը՝ չպակսելու գանձ մը , ուր գող կը
34 մօտենայ՝ և ոչ ցեղը կ'ապականէ : Վասնզի
ձեր գանձը ուր որ է , սիրտերնիդ ալ հոն պիտի
35 ըլլայ : Ձեր մէջքերը գօտևորած ըլլան , ու
36 ճրագները վառած . Եւ դուք ան մարդոցը նը-
մանի՝ որ իրենց տիրոջը կը սպասեն՝ թէ երբ պի-
տի դառնայ Հարսնիքէն . որ երբ գայ և դռները
37 զարնէ , իսկոյն բանան անոր : Երանի՛ ան ծա-
ռաներուն , որ տէրը երբոր գայ՝ զանոնք ար-
թուն պիտի գտնէ . Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի ,
որ ինքը գօտին մէջերը պիտի կապէ՝ ու սեղան
նստեցնէ անոնք , և առաջ անցնելով սպա-
38 սաւորութիւն պիտի ընէ անոնց : Եւ թէ որ
Գիշերուան երկրորդ պահուն գայ , կամ եր-
րորդ պահուն գայ՝ ու անանկ գտնէ , երանելի
39 են ան ծառաները : Այլ սա գիտցէք , որ ե-
թէ տանուտէրը գիտնար թէ ո՛ր ատեն գողը
կու գայ , արթուն կը կենար , ու թող չէր տար
40 որ իր տունը ծակեն : Ձերմէն դուք ալ պատ-
րաստ կեցէք , քանզի Որդին մարդոյ կու գայ
անանկ ժամու մէջ՝ որ դուք չէք կարծեր :
41 Եւ Պետրոս ըսաւ անոր . Տէր՝ ատ առակը
42 մեզի՞ կ'ըսես , թէ ամենուն ալ : Եւ Տէրը ը-
սաւ . Ո՞վ է ան հաւատարիմ ու ի-
մաստուն անտեսը , որն որ տէրը իր գերդաս-
տանին վրայ պիտի դնէ , որ ատենին անոնց ու-
43 տելիքը տայ : Երանի՛ է ան ծառային , որն որ
իր տէրը եկած ատենը՝ անանկ ըրած պիտի գըտ-
44 նէ : Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի , որ իր բոլոր
45 ունեցածին վրայ պիտի կեցընէ զանիկայ : Բայ-
պա թէ որ ան ծառան իր սրտին մէջը ըսէ . Իմ
տէրս իր գալը կ'ուշացընէ . և սկսի ծառաները
ու աղախինները ծեծել , և ուտել ու խմել ու
46 գինովնալ , Ան ծառային տէրը պիտի գայ ա-
նոնակ մէկ օր մը՝ որ չսպասեր , և անանկ մէկ
ժամ մը՝ որ չգիտեր , և զանիկայ մէջտեղէն
պիտի կտրէ , ու անոր բաժինը անհաւատարիմ-
47 ներուն հետ պիտի դնէ : Եւ ան ծառան՝ որ
իր տիրոջը կամքը գիտէ , ու չպատրաստուիր ,
ոչ ալ անոր կամքը՝ ի գործ կը դնէ , շատ ծեծ
48 պիտի ուտէ : Իսկ ան որ չգիտեր՝ ու ծեծի
արժանի բան մը կ'ընէ , քիչ ծեծ պիտի ուտէ .
որուն որ շատ տրուեցաւ , շատ պիտի ուզուի
անկէ , և որուն որ աւելի յանձնուեցաւ , ալ
աւելի պիտի պահանջուի անկէ :
49 Ես կրակ ձգելու եկայ երկրիս վրայ . ու
50 ինչ կ'ուզեմ թէ որ արդէն բորբոքած է :
Ունայ մկրտութիւն մը ունիմ մկրտուելու . և
ինչպէս կը տագնապիմ մինչև որ կատարուի :
51 Կը կարծէք թէ ես երկրի վրայ խաղաղութիւն
տալու եկայ . ձեզի կ'ըսեմ՝ Ոչ , հապա բա-
52 ժանում . Ինչու որ ասկէ ետև մէկ տան
մէջ հինգը իրարմէ բաժնուած պիտի ըլլան .
53 իրեքը երկուքէն , ու երկուքը իրեքէն . Հայ-
րը պիտի բաժնուի որդիէն , և որդին հօրմէն ,
մայրը աղջիկէն՝ ու աղջիկը մօրմէն , կեսուրը
իր հարսէն՝ ու հարսը իր կեսուրէն :
54 Եւ ըսաւ ժողովուրդներուն . Երբոր արև-
մուտքին կողմէն ամպ մը ելած կը տեսնէք ,
շուտ մը կ'ըսէք , թէ Ընձրեւ պիտի գայ , և
55 անանկ կ'ըլլայ : Ու երբոր հարաւային հովը
կը փչէ՝ կ'ըսէք , թէ Տաք պիտի ըլլայ , և ա-
56 նանկ կ'ըլլայ : Կեղծաւորներ՝ երկրի ու երկին-
քի երեսը քննելը գիտէք , հապա աս ժամա-
57 նակը ինչո՞ւ չէք քններ : Եւ ինչո՞ւ դուք
58 ձեզմէ չէք որոշեր իրաւունքը : Երբոր դուն
քու ոսոխիդ հետ իշխանին երթալու ըլլաս ,
ճամբուն մէջ անկէ ազատելու համար ջանք ը-
րէ . որ չըլլայ թէ քեզ դատաւորին առջին քա-
շէ , ու դատաւորը դահիճին ձեռքը տայ քեզ ,
59 ու դահիճն ալ բանտը դնէ : Կ'ըսեմ քեզ , բը-
նաւ պիտի չելլես անկէ , մինչև որ վերջին լուման
չվճարես :

ԳԼ . ԺԳ

1 Երեսաւոր ապաշխարութիւն կը քարոզէ , Գալիլեացւոց և ուրիշներուն կրած պատիժը յիշելով : 6 Ընպաւղ թզենիին առակը : 11 Երեսաւոր կիներուն կինը կը բժշկէ . 18 մանանեխի հատին և խմորին առակովը կը ցուցնէ Ճշմարտութեան խոսքին զօրաւոր ներգործութիւնը իր ընտրեալ ներսուն սրտին մէջ . 24 կը խրատէ նեղ դռնէն ներս մտնելու ջանք ընել , 31 և կը յայտնէ Հերովդէսը ու Երուսաղէմը :

1 Եւ ամանք ան առեներ ներկայ գտնուելով՝
պատմեցին անոր՝ Գալիլեացւոց վրայով , ո-
րոնց արիւնը Պիղատոս իրենց զոհերուն հետը
2 խառնեց : Եւ Յիսուս պատասխան տալով
ըսաւ անոնց . Կը կարծէք որ ան Գալիլեա-
ցիները բոլոր Գալիլեացիներէն աւելի մեղա-
3 ւոր էին , որ ասանկ բաներ քաշեցին : Ձեզի
կ'ըսեմ՝ Ոչ . հապա թէ որ չապաշխարէք , ա-
4 մենքդ ալ անանկ պիտի կորսուիք : Կամ թէ
ան տասնեւութը հոգին՝ որոնց վրայ Սելոա-
մին մէջն աշտարակը ինկաւ , և անոնք մեռ-
ցուց . կը կարծէք որ անոնք Երուսաղէմի մէջ
բնակած բոլոր մարդիկներէն աւելի պարտաւոր
5 էին : Ձեզի կ'ըսեմ՝ Ոչ . հապա թէ որ ա-

ե Ման . ժԹ . 21 : Գոր . ը . 45 : ժ . 34 :
զ Ման . ղ . 20 : Կղ . ժղ . 9 : ա Տիմ . ղ . 19 :
է Ածես . ղ . 14 : ա Պետ . ա . 13 :
ը Ման . իե . 1 , ըԸ :
թ Ման . իգ . 46 :
ժ Ման . իգ . 43 : ա Յովս . ե .
2 : ը Պետ . է . 10 : Յայտ . ժ . 3 : ժղ . 15 :
ի Ման . իդ . 44 : իե . 13 : Մար . ժգ . 33 : Կղ . իա . 34 , 36 : ա Յովս . է . 6 : ը Պետ . գ . 12 :
ի Ման . իդ . 45 : իե . 21 : ա Կոր . գ . 2 :
լ Ման . իդ . 47 :
խ Ման . իդ . 48 :
ծ Յով . ժ . 30 : ը Օր . իե . 2 : Հօհ . իթ . 41 : ժ . 22 : Գոր . ժ . 30 : Յակ . գ . 17 :
կ Կղ . ե . 17 : ա Տիմ . ա . 13 :
հ Հմր . 51 :
ղ Ման . ի . 22 : Մար . ժ . 38 :
ճ Ման . ժ . 34 : Հմր 49 :
մ Միք . է . 6 : Հօհ . է . 43 : թ . 16 : ժ . 19 :
յ Ման . ժ . 35 :
ն Ման . ժգ . 2 :
շ Նահ . իե . 8 : Ման . է . 25 :
ո Սաղ . ՀԸ . 6 : Նա . ծե . 6 :

պաշխարէք , ամէնքդ ալ նոյնպէս պիտի կորսուիք :

6 Ըս առակն ալ բսաւ . «Մարդ մը իր այգիին մէջ անկուսած թզենի մը ունէր . ու ե-
7 կաւ անկէ պտուղ փնտռելու , և չգտաւ : Ուստի բսաւ այգեպանին . Ահա իրեք տարի է որ կու գամ ատ թզենիին վրայ պտուղ փընտռելու , ու չեմ գտներ . ալ ատիկայ կտրէ ,
8 ինչո՞ւ համար գետինը խափանէ : Ընդիկայ պատասխան տուաւ՝ ու անոր բսաւ . Տէր՝ ատ տարի ալ ատիկայ թող տուր , մինչև որ ա-
9 տոր բոլորտիքը բրնմ ու թրիք դնեմ , Ան թէ որ պտուղ տայ , աղէկ : Հապա թէ չէ՝ գալ պտրէ կտրես ատիկայ :

10 Ան ի՛նչ ժողովարաններուն մէկուն մէջ շա-
11 բաթ օրը կը սորվեցընէր : Ան ահա մէկ կնիկ մը կար , որ հիւանդութենան ոգի մը ունէր տասնուութը տարիէ ՚ի վեր , ու կծկատած էր ,
12 և ամենևին չէր կրնար շնտակ կայնիլ : Ու Յիսուս զանիկայ տեսնելով՝ իրէն կանչեց՝ և բսաւ անոր . Կնիկ՝ դուն քու հիւանդութենէդ ա-
13 ձակուած ես : Եւ ձեռքը անոր վրայ դրաւ . և իսկոյն շտկուեցաւ , ու փառք կու տար Ա-
14 ստուծոյ : Իսկ ժողովարանին իշխանը պատասխան տուաւ բարկանալով՝ որ Յիսուս շաբաթ օրը բժշկեց , և բսաւ ժողովուրդին . Վեց օր կայ՝ որոնց մէջ արժան է գործ գործել , ուստի ան օրերը եկէք բժշկուեցէք , ու չէ թէ շա-
15 բաթ օրը : Ըն տուներ Տէրը պատասխան տուաւ անոր՝ ու բսաւ . Կեղծաւորներ՝ եզովէ ամէն մէկը շաբաթ օրը իր նսը կամ էշը մսուրէն
16 հանելով՝ որ տանի ջուր տայ : Հապա ասիկայ որ Աբրահամի աղջիկ էր , որ ահա տասնուութը տարի Սատանան զանիկայ կապեց , չէր վայելր որ շաբաթ օրը ան կապէն արձկուի :
17 Ան ատ բանը որ բսաւ , իրեն հակառակ կեցողները ամէնքն ալ ամօթով մնացին . ու բոլոր ժողովուրդը կ՚ուրախանար ան ամէն փառաւոր գործքերուն համար՝ որ իրմէն կ՚ըլլար :

18 Ան բսաւ . Աստուծոյ թագաւորութիւնը ի՞նչ բանի կրնամի , ու ի՞նչ բանի նմանցընեմ :
19 Նոր անիկայ : Մանանեխի հատի նման է , որն որ մարդ մը առաւ՝ իր պարտէզը ձգեց . և աճեցաւ ու մեծ ծառ եղաւ . ու երկնից թռչունները անոր ճիւղերուն վրայ բնակեցան :

20 Դարձեալ բսաւ . Աստուծոյ թագաւորու-
21 թիւնը ի՞նչ բանի նմանցընեմ : Խմորի նման է , որն որ կնիկ մը առաւ՝ իրեք գրիւ ալիւրի մէջ պահեց , մինչև որ ամէնն ալ խմորեցաւ :

22 Ան քաղաքներն ու գիւղերը պտրանալով՝ կը սորվեցընէր , ու դէպ ՚ի Երուսաղէմ ճամբայ
23 կ՚ընէր : Ան մէկը բսաւ անոր . Տէր՝ քիչո՞ր են անոնք որ պիտի փրկուին : Ընդիկայ ալ ը-
24 սաւ անոնց . Ջանք ըրէք որ նեղ դռնէն մտնէք . քանզի կ՚ըսեմ ձեզի , որ շատերը մտնել
25 պիտի ուզեն , և պիտի չկրնան : Ընդկէետև որ տանուտէրը ելլէ ու դուռը գոցէ , և դուրսէ սկսիք դուռը կեննալ , ու դուռը զարնել և ըսել , Տէր՝ Տէր , բաց մեզի . ան ալ պատասխան տալով պիտի ըսէ ձեզի . Չեզ չեմ
26 ճանչնար ուսկից էք : Ան տուներ պիտի սկսիք ըսել . Անոնք քու առջեդ կերանք ու խմեցինք , և դուն մեր փողոցներուն մէջը սորվեցուցիր :
27 Ան անիկայ պիտի ըսէ . Չեզի կ՚ըսեմ , Չեզ չեմ ճանչնար ուսկից էք , Ամէկ դի կեցէք ինձ-
28 մէ բոլոր անիրաւութիւն գործողներդ : Այն պիտի լլայ լալ՝ ու ակռաներն կճրտցընել , երբոր տեսնէք Աբրահամ ու Իսահակը և Յակոբը ու բոլոր մարգարէները Աստուծոյ թագա-
29 ւորութեանը մէջ , ու ձեզ դուրս հանած : Ան պիտի գան արեւելքէն ու արեւմուտքէն և հիւսիսէն ու հարաւէն , ու պիտի բազմին Աստուծոյ
30 թագաւորութեանը մէջ : Ան ահա կան յետիններ՝ որ առաջիններ պիտի ըլլան , ու կան առաջիններ՝ որ յետիններ պիտի ըլլան :

31 Նոյն օրը մէկ քանի փարիսեցիներ եկան՝ ու ըսին անոր . Ելլէր՝ ու դնա ասկէ , ինչու որ
32 Հերովդէս քեզ սպաննել կ՚ուզէ : Ան ինքը ըսաւ անոնց . Գացէք՝ ան աղուէսին ըսէք . Ահա ես դևեր կը հանեմ ու բժշկութիւններ կը կատարեմ այսօր և վաղը , ու երրորդ օրը պի-
33 տի կատարուիմ : Միայն թէ պէտք է որ այսօր ու վաղը և մեկալ օրը պտրանիմ . վասն զի կաթուղիկէ չէ որ մարգարէ մը Երուսաղէմէն դուրս
34 կորսուի : Մ՚Երուսաղէմ՝ Երուսաղէմ , որ մարգարէները կը սպաննէիր , ու քեզի խրկուածները կը քարկոծէիր . քանի՛ անգամ քու տղաքներդ ժողվել ուզեցի՝ ինչպէս որ հաւը իր ձագերը թևերուն տակը կը ժողվէ , և դուք
35 չուզեցիք : Ահա ձեր տուները ձեզի աւերակ պիտի մնայ . ասկայն ձեզի կ՚ըսեմ , որ ալ զիս պիտի չտեսնէք , մինչև գայ ան ժամանակը որ պիտի ըսէք , Օրհնեալ է ան՝ որ Տէրոջը անունովը կու գայ :

ԳԼ . ԺԴ

2 Երիստոս շաբաթ օրը կը բժշկէ ջրգողիալ մարդը . 7 կը սորվեցընէ խոնարհ ըլլալ , 12 և ազգականները ճաշի հրաւիրել . 16 ընթերցիքին առակովը կը ցուցընէ թէ աշխարհասէր անձինք՝ որ Աստուծոյ խօսքը կ՚անարգեն , դուրս պիտի մնան երկինքէն : 25 Երիստոսի աշակերտել ուզողները պէտք է որ յատաջագոյն խորհին թէ իրենց խաչը պիտի կրեն , որ չըլլայ թէ նոքը ամօթալից եղանակաւ

ա Լս . է . 2 : Առա . իա . 19 :
բ Մար . ժգ . 18 : Գոր . թ . 17 :
գ Նհ . ի . 9 :
դ Առա . ժբ . 10 : Մար . գ . 2 : Գա . գ . 7 : ժգ . 3 :
ե Գհ . ժգ . 5 :
զ Գհ . ժթ . 9 :
է Առա . ժգ . 31 : Մար . գ . 30 :
ը Առա . թ . 35 : Մար . գ . 6 :
թ Առա . է . 13 :
ժ Հնօ . է . 31 : ը . 21 : ժգ . 33 : Հռով . թ . 31 :
ի Ապշ . լբ . 6 : Լս . նե . 6 :
լ Առա . իե . 10 :
խ Գհ . գ . 46 :
ծ Առա . է . 23 : իե . 12 :
կ Առա . է . 23 : իե . 41 : Հռ 25 :
հ Ապշ . գ . 8 : Առա . իե . 41 :
ձ Առա . ը . 12 : ժգ . 42 : իգ . 51 :
ղ Առա . ը . 11 :
ճ Առա . ժթ . 30 : ի . 16 : Մար . ժ . 31 :
մ Լրբ . բ . 10 :
յ Առա . իգ . 37 :
ն Գհ . իգ . 31 , 32 : Ապշ . կթ . 25 : Լս . ա . 7 : Գաղ . թ . 27 : Սիր . գ . 12 :
շ Ապշ . ԽԺ . 26 : Առա . իա . 9 : Մար . ժա . 10 : Գհ . ժթ . 38 : Հնօ . ժգ . 13 :

—

Եւ քաշուին իրմէն։ 31 Եւ բոլորովին անպիտան ըլլան՝ իր համը կորսընցուցած աղի պէս։

1 Ա Եղաւ որ երբ ինքը շաբաթի օր մը փարիսեցւոց գլխաւորներուն մէկուն տունը մտաւ հաց ուտելու, ու անոնք անոր կը սպասէին։
2 Եւ ահա հոն ջղագնալ մարդ մը կար իր առ-
3 ջևը։ Եւ Յիսուս պատասխան տուաւ՝ ու խօսեցաւ օրինականներուն ու փարիսեցիներուն ը-
4 սելով. Ըժա՞ն է շաբաթի օրը բժշկել։ Ե-
նոնք ալ լուռ կեցան. և ինքը բռնեց անիկայ՝
5 բժշկեց ու ճամբեց. Եւ պատասխան տալով ըսաւ անոնց. Ձեզմէ որո՞ւն էշը կամ եզը հո-
րը իյնալու ըլլայ, ու չուտ մը չհաներ անիկայ
6 շաբաթի օրը։ Եւ սա բաներուն չկրցան անոր պատասխան տալ։
7 Ընաւ մը զուռչից ան հրաւիրուած մարդոց ալ, երբոր տեսաւ թէ ինչպէս առաջին բազ-
8 մացները կ'ընտրէին, ու ըսաւ անոնց. Երբոր մէկ մը հարսնիքի հրաւիրուիս, առաջին բազմացին մէջ մի նստիր. չըլլայ որ քեզմէ աւելի պատուաւոր մէկին ալ հրաւիրուած ըլլայ անկէ.
9 Եւ ան որ քեզ ու անիկայ հրաւիրից, գայ ըսուցէ քեզի. Սորտ տեղ տուր, և անկէ ետև
10 ակսիս ամօթով յետին տեղը բռնել։ Հապա երբոր հրաւիրուիս, գնա՛ յետին տեղը նստէ. որ երբ քեզ հրաւիրողը գայ, քեզի ըսէ. Բարեկամ՝ վեր հրամիր. ան ատենը քու հետդ նստողներուն առջևը քեզի փառք կ'ըլլայ։
11 Վ ան որ ամէն ոմն որ իր անձը կը բարձրացնէ, պիտի խոնարհի. և ոմն որ իր անձը կը խոնարհեցնէ, պիտի բարձրանայ։
12 Ու ինքը հրաւիրողին ալ ըսաւ. Երբոր ճաշ կամ ընթրիք կ'ընես, մի կանչեր քու բարեկամներդ, ոչ ալ քու եղբայրներդ, և ոչ քու ազգականներդ, ու ոչ հո՛ Հարուստ դրացիներդ,
13 որ չըլլայ թէ անոնք ալ փոխարէնը քեզ հրա-
ւիրեն, ու քեզի հատուցում ըլլայ։ Հապա երբոր հաւկերոյթ կ'ընես, աղքատներ, պակա-
14 սաւորներ, կաղեր ու կոյրեր հրաւիրէ. Ու երանելի պիտի ըլլաս. ինչու որ անոնք չեն կրնար փոխարէնը քեզի հատուցանել. Հապա արդարներուն յարութիւն առած ատենը՝ փոխարէնը քեզի պիտի հատուցուի։
15 Եւ անոր նստողներէն մէկը երբոր լսեց սա խօսքը՝ ըսաւ անոր. Երանի՛ անոր՝ որ Աստուծոյ թագաւորութեանը մէջ հաց պիտի ուտէ։
16 Եւ ինքը ըսաւ անոր. Մէկ մարդ մը մեծ ընթրիք ըրաւ, ու շատ մարդիկ հրաւիրից։
17 Եւ ընթրիքին ատենը խրկից իր ծառան, որ հրաւիրուածները կանչէ. ըսելով. Եկէք, ին-
18 չու որ արդէն ամէն բան պատրաստ է։ Եւ ամէնքը մէկէն սկսան ետ քաշուիլ. առջինը անոր

ըսաւ. Ես արտ մը ծախու առի, ու պէտք է որ ելլեմ տեսնեմ անիկայ. կ'աղաչեմ քեզի,
19 զիս հրաժարուած սեպէ։ Եւ միւսը ըսաւ. Ես հինգ զոյգ եզ ծախու առի, ու կ'երթամ որ
անոնք փորձեմ. կ'աղաչեմ քեզի, զիս հրաժա-
20 րուած սեպէ։ Եւ միւսը ըսաւ. Կնիկ առի,
21 ու անոր համար չեմ կրնար գալ։ Եւ ան ծառան նկատ՝ ու իր տիրոջը պատմից սա բաները. ան ատենը բարկացաւ տանուտէրը, ու ըսաւ իր ծառային. Շուտով քաղաքին հրապարակները ու փողոցները ելլէ, և աղքատները ու պակասաւորները, և կաղերը ու կոյրերը հոս
22 մտցուր։ Ծառան ալ ըսաւ. Տէր՝ եղաւ ինչ-
23 որ հրամայեցիր, ու տակաւին տեղ կայ։ Եւ Տէրը ըսաւ ծառային. Ելլէր ճամբաները ու ցանկերը, և ստիպէ՛ հոս մտնելու,
24 որ տունս լեցուի։ Վ՛անդի կ'ըսեմ ձեզի, որ ան հրաւիրուածներէն մէկն ալ իմ ընթրիքիս համը պիտի չառնէ։
25 Ու իր հետը շատ ժողովուրդներ կ'երթային.
26 և դառնալով անոնց ըսաւ. Եթէ որ մէկը ինձի կու գայ, ու չատրէ իր հայրը և մայրը, ու կինը և զաւակները, ու եղբայրները և քոյրերը, Նաև իր կեանքն ալ, չկրնար իմ աշա-
27 կերտս ըլլալ։ Եւ ով որ իր խաչը չվերցընէ՝ ու իմ ետևէս գար, չկրնար իմ աշակերտս
28 ըլլալ։ Վ ան ձեզմէ ով աշտարակ մը շինել ուզելով, առաջ չնստիր ու հաշիւ չըներ ծախքը, թէ անիկայ լմընցընելու կարողութիւն
29 ունի. Որ չըլլայ թէ երբ հիմը դնէ, ու չկրնայ լմընցընել, բոլոր տեսնողները սկսին ա-
30 նիկայ ծաղր ընել, Ու ըսել, թէ Այս մարդը
31 սկսաւ շինել, ու չկրցաւ լմընցընել։ Կամ թէ ո՞ր թագաւոր ուրիշ թագաւորի մը հետ պատերազմելու երթալով, առաջ չնստիր ու խորհիր, թէ արդեօք տասը հազարով կրնա՞յ դէմ կենալ անոր՝ որ քսան հազարով իր վրայ կու-
32 գայ։ Հապա թէ չէ՝ քանի որ անիկայ հեռու է, դեսպան խրկելով՝ խաղաղութիւն կը խնդ-
33 րէ։ Ընչ՝ տասնակ ալ ձեր մէջէն ամէն մէկը՝ թէ որ իր բոլոր ստացուածքին հետ չկենայ,
34 չկրնար իմ աշակերտս ըլլալ։ Աղը աղէկ բան է. բայց թէ որ աղը իր համը կորսընցընէ, ինչո՞վ
35 պիտի համեմուի։ Ո՛չ հողին ու ոչ թրիքի տեղ օգտակար կ'ըլլայ, հապա անիկայ դուրս կը նետուի։ Ան որ լսելու ականջ ունի, թող լսէ։

ԳԼ. ԺԵ

1 Մերձենալ գիտութիւն, 8 կրնաւոր գրամին, 11 և անառակ որդիին առակները։

1 Եւ բոլոր մաքսաւորները ու մեղաւորները ա-
նոր կը մօտենային իրմէն լսելու համար։

– Ասա. ժբ. 10։
ե Նե. իէ. 5։ բ Օր. իէ. 4։ Պս. ժգ. 15։
է Ելակ. իէ. 6, 7։
ը Ցոր. իբ. 29։ Սաղ. ժբ. 27։ Ելակ. իթ. 23։ Ասա. իէ. 12։ Պս. ժբ. 14։
Հակ. է. 6։ ա Պետ. Ե. 5։
ի Դևտ. բ. 10, 12։
ղ Ցայտ. ժթ. 9։
ի Ասա. իբ. 2։
ը Ելակ. թ. 2, 5։
ը Ասա. իա. 43։ իբ. 8։
Դտր. ժդ. 46։
ի բ Օր. ժդ. 6։ Լդ. 9։ Ասա. Ժ. 37։
ի Հռով. իթ. 13։
լ Ցայտ. ժբ. 11։
խ Ասա. ժդ. 24։ Մար. բ. 34։ Պս. իթ. 23։ բ Տիմ. գ. 12։
ծ Ելակ. իէ. 27։
կ Ասա. Ե. 13։ Մար. թ. 49։
— Ասա. իթ. 10։

2 Նե փարիսեցիները ու գպիրները սրտունջ կ'ը-
նէին՝ ու կ'ըսէին . Ընդիակ մեղաւորները կ'ըն-
դունի , [բ]ու անոնց հետ կ'ուտէ :
3 Նե անդիակ ասս առակը խօսեցաւ անոնց՝
4 ըսելով . [գ]Ձեզմէ ոմ է այն մարդը՝ որ հա-
րիւր ոչխար ունենայ , և անոնցմէ մէկը որ կոր-
սընցընէ , իննսունինուերը չի՞ձգեր անապատին մէջ
ու այն կորսուածին ետեւէն երթար , մինչև որ
5 զանդիակ գտնէ : Ու երբոր կը գտնէ , ուրա-
խանալով իր ուսերուն վրայ կը դնէ զանդիակ ,
6 Նե տունը դալով , կը կանչէ բարեկամները ու
դրացիները , ու անոնց կ'ըսէ . Ուրախ եղէք
ինծի հետ , ինչու որ իմ [դ]կորսուած ոչխարս
7 գտայ : Ձեզի կ'ըսեմ՝ որ այսպէս ուրախու-
թիւն պիտի ըլլայ երկինքը մէկ մեղաւորի մը
համար որ կ'ապաշխարէ , [ե]քան թէ իննսուն-
ուինը արդարներուն համար՝ որ անոնց ապաշ-
8 խարութիւն պէտք չէ : Կամ թէ ո՞վ է այն կը-
նիկը՝ որ տասը դրամ ունենայ , ու թէ որ դը-
րամ մը կորսընցընէ , ճրագ չի՞վառեր , ու տա-
նը մէջ աւել զարներ , և զգուշութեամբ փնտռ-
9 ռեր , մինչև որ գտնէ : Ու երբոր կը գտնէ ,
կը կանչէ բարեկամները ու դրացիները , և կ'ըսէ .
Ուրախ եղէք ինծի հետ , ինչու որ իմ կորսըն-
10 ցուցած դրամս գտայ : Ընանկ ալ՝ ձեզի կ'ը-
սեմ , ուրախութիւն կ'ըլլայ Աստուծոյ հրեշ-
տակներուն առջեւը մէկ մեղաւորի մը համար որ
կ'ապաշխարէ :
11 Նե ըսաւ . Մէկ մարդ մը երկու որդի ու-
12 նէր . Ու անոնց ալ պզտիկը հօրը ըսաւ . [է]Այր՝
տո՛ւ ստացուածքէդ ինծի իյնալու բաժինը
տուր ինծի . ան ալ բաժնեց անոնց՝ իր [ը]ունե-
13 ցածը : Նե շատ օրեր չանցած՝ պզտիկ որդին
բոլոր բաները ժողվեց՝ ու հեռու երկիր մը գը-
նաց , և հոն անառակութեամբ ապրելով՝ իր
14 ունեցածը փճացուց : Ու երբոր ամէնը հատ-
ցուց , ան երկրին մէջ սաստիկ սով մը եղաւ ,
15 ու ինքը սկսաւ չքաւոր ըլլալ : Նե գնաց ան
երկրին քաղաքացիներէն մէկուն քովը մտաւ .
ան ալ իր ագարակը խրկեց զանդիակ՝ խոզեր
16 արածելու համար : Նե կը փափաքէր խոզե-
րուն կերած եղջիւրէն իր փորը լեցընելու . ու
17 մէկը չէր տար անոր : Նե ինքզինքին գալով՝
ըսաւ . [զ]Հայրիկ բանւորներ կան իմ հօրս տո՛ւնը
հացով լեցուած , ու ես հոս սովամահ կը կո-
18 րընչիմ . Նկլամ՝ երթամ իմ հօրս , և ըսեմ
անոր . [է]Այր՝ մեղանչեցի երկինքին դէմ ու քու
19 առջեւդ , Նե ալ արժանի չեմ քու որդիդ ը-
սուելու . զիս քու վարձկաններուդ մէկուն պէս
20 ըրէ : Ու նկաւ իր հօրը մօտ . [ը]և դեռ որ
ինքը շատ հեռու էր , հայրը տեսաւ զանդիակ՝
ու գութը շարժեցաւ , և վազելով՝ անոր պա-
րանոցին վրայ ինկաւ , ու համբուրեց զանդիակ :
21 Որդին ալ ըսաւ անոր . [է]Այր՝ մեղանչեցի եր-
կինքին դէմ ու [ը]քու առջեւդ , և ալ արժանի
22 չեմ քու որդիդ ըսուելու : Հայր հայրը ըսաւ
իր ծառաներուն . [է]Անցեք առաջին պատ-
մուճանը՝ ու հագցուցէք անոր , և մատնի դը-
րէք անոր ձեռքը , ու կօշիկներ անոր ոտքերը .
23 Նե պարարտ զուարակը բերէք մորթեցէք , և
24 ուտենք ու ուրախ ըլլանք . [բ]Ինչու որ ասս իմ
որդիս մեռած էր՝ ու ողջընցաւ . կորսուած էր՝
25 ու գտնուեցաւ . և սկսան ուրախ ըլլալ : Ու
անոր մեծ որդին ագարակն էր . ու երբոր կու
գար՝ ու տանը մօտեցաւ , նուագարաններուն
26 և պարերուն ձայնը լսեց : Ու ծառաներէն մէ-
կը իրեն կանչելով՝ կը հարցընէր , թէ ասս ի՞նչ
27 է : Ընիկայ ալ ըսաւ անոր , Նդրացդ եկաւ ,
ու հայրդ պարարտ զուարակը մորթեց , [ե]ինչու
28 որ ողջ առողջ ձեռք ձգեց զանդիակ : Նսկ ին-
քը բարկացաւ՝ ու չէր ուզեր ներս մտնել . ուս-
տի իր հայրը դուրս ելլելով կ'աղաչէր անոր :
29 Նե անդիակ պատասխան տալով՝ ըսաւ հօրը .
Նկա այսչափ տարի է որ քեզի կը ծառայեմ ,
ու բնաւ քու խօսքէդ դուրս չելայ , ու ինծի
երբէք մէկ ուլ մը չտուիր , որ իմ բարեկամ-
30 ներուս հետ ուրախութիւն ընէի : Նայց երբոր
եկաւ ատ քու որդիդ՝ որ քու ստացուածքդ
բոզերու հետ կերաւ , անոր մորթեցիր պարարտ
31 զուարակը : Նե անդիակ ըսաւ անոր . Որ-
դեակ՝ դուն միշտ իմ հետս ես , ու իմ բոլոր
32 ունեցածս քուկդ է . Պակայն պէտք էր ուրա-
խ ըլլալ և խնդալ . [բ]ինչու որ ասս քու եղբայրդ
մեռած էր ու ողջընցաւ , կորսուած էր ու գըտ-
նուեցաւ :

ԹԼՈՒԽ Ժ.Ձ

1 Ընդրաւ անառնին առակը : 14 Փրիսեոսս կը յանդիմանէ
արծաթասէր փարիսեցւոց կեղծաւորութիւնը : 19 Հե-
տևր մեծատունը և աղքատ Ղազարոսը :

1 Ու իր աշակերտներուն ալ ըսաւ . Մէկ հա-
րուստ մարդ կը կար , որ տնտես մը ունէր .
և անոր վրայով դանդատ եղաւ իրեն՝ որպէս թէ
2 իր ունեցածը կը փճացընէ : Ու տաք կանչեց զա-
նդիակ՝ ու ըսաւ անոր . Ի՞նչ է ասս՝ որ քեզի
համար կը լսեմ . քու տնտեսութեանդ հաշիւը
տուր , ինչու որ ալ չես կրնար տնտես ըլլալ :
3 Նե տնտեսը իր մտքին մէջ ըսաւ . Ի՞նչ ը-
նեմ , որովհետև իմ տէրս տնտեսութիւնը ինձ-
մէ կ'առնէ . [գ]Հողագործութիւն չեմ կրնար ը-
4 նել , մուրալու կ'ամչնամ : Գիտեմ ինչ պի-
տի ընեմ , որպէս զի երբոր իմ տնտեսութենէս
5 վռնժուիմ , զիս իրենց տուները ընդունին : Նե
իր տիրոջը պարտականները մէկիկ մէկիկ իրեն
կանչելով՝ ըսաւ առջինին . Դուն իմ տիրոջս
6 [դ]ջուան պարտք ունիս : Ըն ալ ըսաւ . [է]Արիւր
մար ձէթ . և ըսաւ անոր . Գիրդ առ՝ ու շու-
7 տով նստէ՛ յիսուն գրէ : Նտքը միւսին ըսաւ .

[բ] Գաղ . ժա . 3 : Գաղ . բ . 12 :
[գ] Մատ . ժբ . 12 :
[դ] ա Պետ . բ . 10 , 25 :
[ե] Ես . ե . 32 :
[զ] Մար . ժբ . 44 :
[է] Գոր . բ . 39 : Նփես . բ . 13 , 17 :
[ը] Մաղ . ծա . 4 :
[թ] Հմր 32 : Նփես . բ . 1 : ե . 14 : Հայտ . գ . 1 :
[ժ] Հմր 24 :
* Յոան . չեմ կրնար բրել ,

Պուն ալ ոչըչսի պարտք ունիս . և անիկայ
ըսաւ . Ձարիւր քոռ ցորեն . ու ըսաւ անոր .
8 Դիրդ առ՝ և ութսուն գրէ : Ու տէրը անի-
քաւ տնտեսը դոյնից , որ խելացութիւնով ը-
րաւ . վասն զի աս աշխարհիս որդիքը իրենց ցե-
ղին մէջ՝ լուսոյ որդիներէն աւելի խելացի են :
9 Ես ալ ձեզի կ'ըսեմ . Ընիրաւ մամոնայէն
ձեզի բարեկամներ ըրէք , որ երբ անիկայ պակ-
սի՝ , ձեզ յաւիտենական բնակարաններու մէջ
10 ընդունին : Ան որ քիչ բանի մէջ հաւատա-
րիմ է , շատի մէջ ալ հաւատարիմ է . և ան
որ քիչի մէջ անիրաւ է , շատի մէջ ալ անի-
11 րաւ է : Ուստի թէ որ անիրաւ մամոնային մէջ
հաւատարիմ չեղաք , ճշմարիտ հարստու-
12 նը ո՞վ պիտի հաւատայ ձեզի : Ու թէ որ օ-
տարին բանին մէջ հաւատարիմ չեղաք , ձերը
13 ո՞վ պիտի տայ ձեզի : Ոչ մի ծառայ մը չը-
կրնար երկու տէրերու ծառայութիւն ընել .
ինչու որ կամ մէկը պիտի ատէ՝ և միւսը սի-
րէ , կամ մէկը պիտի մեծարէ՝ և միւսը ար-
համարհէ . չէք կրնար ծառայել Աստուծոյ ու
մամոնայի :
14 Ու փարիսեցիներն ալ որ արծաթասէր էին ,
ասոնք ամէն բաները լսելով կը քամահրէին զա-
15 նիկայ : Ու ըսաւ անոնց . Դուք էք որ մարդոց առջևը կ'արդարացընէք .
բայց Աստուած գիտէ ձեր սիրտերը . ինչու որ
մարդոց մէջ բարձր եղածը՝ Աստուծոյ առջևը
16 պիղծ է : Օրէնքը ու մարգարէները մինչև
Յովհաննէս էին . անկէ ետև Աստուծոյ թա-
գաւորութիւնը կը քարոզուի , և ամէն մէկը ա-
17 նոր մէջը մտնելու կ'արտորայ : Դիւրին է որ
երկինքը ու երկիրը անցնի , քան թէ օրէնքէն
18 մէկ նշանագիր մը իյնայ : Ամէն որ իր կնիկը
արձակի՝ և ուրիշ մը առնէ , շնութիւն կ'ընէ .
և ամէն որ երիկէ արձակուած կնիկ մը առնէ՝ շը-
նութիւն կ'ընէ :
19 Մէկ հարուստ մարդ մը կար , որ ծիրանի
ու բիսեղ կը հագնէր , և ամէն օր փառաւո-
20 րապէս ուրախութիւն կ'ընէր : Ու Ղազարոս
անուն աղքատ մը կար վէրքերով լեցուն , որ
21 անոր դրանը առջին դրուած էր . Ու կը փա-
փագէր որ ան հարուստին սեղանէն կտած փըշ-
րանքներէն իր փորը լեցնէ . նաև շուներն ալ
22 կու գային՝ և անոր վէրքերը կը լզէին : Ու ե-
ղաւ որ ան աղքատը մեռաւ , ու հրեշտակները
Աբրահամին գոգը տարին զանիկայ . հարուստն
23 ալ մեռաւ ու թաղուեցաւ : Ու դժոխքին մէջը
երբոր տանջանքի մէջ էր , իր աչքերը վերցը-
նելով հեռուէն տեսաւ Աբրահամը , ու Ղա-
24 զարոսը անոր գոգը հանգչեսպ նոպատ : Ու ին-
քը աղաղակեց ու ըսաւ . Հայր Աբրահամ՝ ո-
ղորմիմ ինծի , ու խրկէ Ղազարոսը , որ իր մա-
տին ծայրը ջուրը թաթխէ , ու զովացընէ իմ
լեզուս . ինչու որ հաս բոցիս մէջ կը տանջուիմ :
25 Ու Աբրահամ ըսաւ . Որդեակ՝ միտքդ բեր ,
որ դուն քու կեանքիդ առնները քու բարիքներդ
առիր . նոյնպէս ալ Ղազարոս՝ չարիքներ . հի-
մա անիկայ հոս կը մխիթարուի , ու դուն կը
26 տանջուիս : Ու աս ամէն բաներէն զատ՝ մեր
ու ձեր մէջտեղը մեծ անդունդ մը կայ հաս-
տատուած . անանկ որ ասկէ ձեզի անցնիլ ու-
զողները չկրնան , ոչ ալ ատկէ մեզի գալ ո-
27 չոք : Ան ալ ըսաւ . Ուրեմն կ'աղաչեմ քեզի՝ Հայր , որ անիկայ իմ հօրս տու-
28 նը խրկես . Քանզի հինգ եղբայր ունիմ . որ
էրթայ անոնց վկայութիւն տայ , որ չըլլայ թէ
29 անոնք ալ աս չարչարանքին տեղը գան : Ու
Աբրահամ ըսաւ անոր . Մովսէսը ու
մարգարէները ունին , թող անոնց մտիկ ընեն :
30 Ան ալ ըսաւ . Ոչ՝ Հայր Աբրահամ , հապա
թէ որ մեռելներէն մէկը անոնց երթայ , պիտի
31 ապաշխարեն : Ու անիկայ ըսաւ անոր . Թէ
որ Մովսէսին ու մարգարէներուն մտիկ չեն ը-
ներ , ոչ ալ թէ որ մեռելներէն մէկը յարու-
թիւն առնելու ըլլայ , պիտի համոզուին :

ԻԶ . ԺԱ

1 Վրիատոս կը սովրեցընէ գայթակղութիւն չտալ , 3 և ի-
րարու յանդիմանները ներել : 6 Հաւատքին զօրութիւ-
նը : 7 Անձ պարտաւոր ենք Աստուծոյ , բայց Ա-
տուած պարտաւոր չէ մեզի : 11 Վրիատոս կը բժշկէ տա-
սը բորոտներ : 22 Աստուծոյ թագաւորութիւնը և Որ-
դւոյ մարդոյ գալուստը :

1 Ու ըսաւ իր աշակերտներուն . Անկարելի է
որ գայթակղութիւններ չգան . բայց վա՛յ ա-
2 նոր , որուն ձեռքովը կու գան : Անոր աւելի ա-
ղէկ է , որ անոր պարանոցէն իշու աղացքի քար
մը կախուի , ու անիկայ ծովը ձգուի , քան թէ
3 աս պզտիկներէն մէկը գայթակղեցընէ : Զգու-
շացէք ձեր անձերուն :
Թէ որ քու եղբայրդ քեզի դէմ մեղանչէ ,
յանդիմանէ զանիկայ . ու թէ որ ապաշխարէ ,
4 ներէ անոր : Ու թէ որ օրը եօթը անգամ քե-
զի դէմ մեղանչէ՝ ու օրը եօթը անգամ դար-
նայ քեզի ու ըսէ , Կ'ապաշխարեմ՝ ներես անոր :
5 Ու առաքեալները ըսին Տէրոջը . Մեր հա-
6 ւատքը աւելցուր : Ու Տէրը ըսաւ . Թէ որ
մանանեխի հատի չափ հաւատք ունենայիք , աս
թթենիին կրնայիք ըսել , Բմբատաքի խլուէ

ա Ելս . ժբ . 36 : Ղեւտ . ե . 8 ։ ա Թագ . ի . 5 ։
բ Դան . ե . 27 ։ Առատ . ը . 19 ։ ժբ . 21 ։ Կ . ժա . 41 ։ ա Տիմ . ը . 17 , 18 , 19 ։
• Կամ կաթսաութեան ժամանակին .
գ Առատ . ըե . 21 ։ Կ . ժբ . 27 ։
դ Առատ . ը . 24 ։
ե Կամ մէկուն պիտի յարի ։
զ Առատ . իդ . 14 ։
է Կ . ժ . 29 ։
ը Առգ . է . 9 ։
թ ա Թագ . ժգ . 7 ։
ժ Առատ . ե . 17 ։ ժա . 12 , 13 ։ Կ . է . 29 ։
ի Առգ . ձբ . 26 , 27 ։ Ղա . ըա . 8 ։ ժա . 6 ։ Առատ . է . 18 ։ ա Պետ . ա . 25 ։
լ Առատ . է . 32 ։ ժբ . 9 ։ Առթ . ժ . 11 ։ ա Կոր . է . 10 , 11 ։
խ Ովաբ . ժգ . 12 ։
ծ Ղա . կգ . 24 ։ Առ . ըծ . 43 , 44 ։
կ Հով . իա . 13 ։ Կ . գ . 24 ։
հ Ղա . ը . 20 ։ Լգ . 16 ։ Հօվ . է . 39 , 45 ։ Կոր . ժ . 21 ։ ժէ . 11 ։
ձ Հօվ . ժբ . 10 , 11 ։

ղ Առատ . ժբ . 6 , 7 ։ Առ . ըծ . 41 ։ ա Կոր . ժա . 19 ։
ճ Առատ . ժբ . 15 , 21 ։
մ Ղե . ժծ . 17 ։ Բահ . ժէ . 10 ։ Հակ . է . 19 ։
յ Առատ . ժէ . 19 ։ իա . 21 ։ Առ . ծ . 22 ։ ժա . 23 ։

ու ծովուն մէջը տնկուէ , ան ալ պիտի ՚ին֊
զանդէր ձեզի :
7 Հայց ձեզմէ ո՛վ է ան հարիրը՝ որ ունենայ
մէկ երկրագործ կամ հովիւ ծառայ մը , որ ա֊
նիկայ երբոր ագարակէն դառնայ մտնէ , շուտով
8 զուարճ անոր , թէ Ընդ֊ի՛ւր սեղան նստէ . ՚ա֊
պա չը՞ըսեր անոր՝ թէ Պատրաստէ իմ ընթրիքս ,
ու գօտիդ կապած ՚ինծի սպասաւորութիւն ը֊
ըէ , մինչև որ ես ուտեմ ու խմեմ . ու ետքը
9 դուն ալ կ՚ուտես ու խմես : Միթէ շնորհակալ
կ՚ըլլայ ան ծառային , իրեն հրամայուած բա֊
10 ները կատարելուն համար . չեմ կարծեր : ՚Նոյն֊
պէս ալ դուք երբոր բոլոր ձեզի հրամայուած
բաները ընէք , ըսէք թէ՝ ՚Ի՛նչ անպիտան
ծառաներ ենք . քանզի ան որ պարտական է֊
ինք ընելու , ըրինք :
11 Ու եղաւ որ երբ ՚Երուսաղէմ կ՚եր֊
թար , Սամարիայի և Գալիլեայի մէջտեղէն
12 կ՚անցնէր : Ու երբոր մէկ գիղ մը պիտի մըտ֊
նէր , տասը բորոտ մարդիկ հանդիպեցան ա֊
13 նոր , ՚որոնք հեռուն կայնեցան , Ու ձայնը֊
նին վերցուցին ու ըսին . Յիսուս վարդապետ ,
14 ողորմէ մեզի : Ու տեսնելով՝ անոնց ըսաւ . Գնա֊
ցէք դուք ձեզ քահանաներուն ցուցուցէք .
15 ու եղաւ որ երբ կ՚երթային , մաքրուեցան : Ու
անոնցմէ մէկը երբոր տեսաւ թէ բժշկուեցաւ ,
ետ դարձաւ ու մեծ ձայնով փառք կու տար
16 Աստուծոյ . Ու երեսի վրայ անոր ոտքը իյնա֊
լով՝ շնորհակալ կ՚ըլլար անոր . և ինքը Սա֊
17 մարացի էր : Պատասխան տուաւ Յիսուս ու
ըսաւ . Չէ՞ որ տասն ալ մաքրուեցան . իսկ ան
18 ինը ո՞ւր են . Ետ օտարազգիին ՚ի զատ ո՞րքէ֊
նէր չգտնուեցան՝ որ դառնալով Աստուծոյ
19 փառք տան : ՚Ու ըսաւ անոր . Յո՛ւղը գնա .
քու հաւատքդ քեզ բժշկեց :
20 Ու երբոր փարիսեցիները իրեն հարցուցին՝
թէ Աստուծոյ թագաւորութիւնը ե՞րբ պիտի
գայ , պատասխան տուաւ անոնց՝ ու ըսաւ .
Աստուծոյ թագաւորութիւնը դրսո֊անոնց հրև֊
21 ցած բաներով չգար . ՚Ու պիտի չըսեն թէ՝ Ը֊
հա հոս է կամ անդ հոն . ինչու որ ահա Աս֊
տուծոյ թագաւորութիւնը ձեր ներսի դին է :
22 Աշակերտներուն ալ ըսաւ . ՚Օրեր պիտի
գան՝ որ դուք Որդւոյ մարդոյ օրերուն մէկը
տեսնելու պիտի փափաքիք , ու պիտի չտես֊
23 նէք : ՚Ու ՚ի՛նչ որ ըսեն ձեզի , թէ ահա հոս է
կամ ահա հոն , մի երթաք ու անոնց մի հե֊
24 տևիք : ՚Զ֊ինչպէս որ փայլակը երկին֊
քին տակը մէկ դիէն փայլատակելով՝ միւսը կո֊
կնքին տակը մեկալ դին լոյս կու տայ , նոյն֊
պէս ալ պիտի ըլլայ Որդին մարդոյ իր գալստեան
25 օրը : ՚Բայց թէ պէտք է որ ինքը առաջ շատ
չարչարանքներ կրէ , ու մերժուի այս ազգէն :
26 ՚Ու ինչպէս որ ՚Նոյի օրերը եղաւ , անանկ պի֊
27 տի ըլլայ Որդւոյ մարդոյ օրերն ալ : Կ՚ուտէին՝
կը խմէին՝ կնիկ կ՚առնէին , երկան կը տրուէ֊
ին , մինչև ան օրը՝ որ ՚Նոյ տապանը մտաւ , և
28 ջրհեղեղը եկաւ՝ ու ամենը կորսընցուց : ՚Ն֊ոյն֊
մանապէս՝ ինչպէս որ Ղովտին օրերը եղաւ ,
կ՚ուտէին՝ կը խմէին՝ ծախու կ՚առնէին՝ կը ծա֊
29 խէին՝ կը տնկէին՝ կը շինէին . ՚Հայց ան օրը
որ Ղովտ Սոդոմէն ելաւ , երկինքէն կրակ ու
ծծումբ տեղաց , և բոլորն ալ կորսընցուց .
30 ՚Նոյնպէս պիտի ըլլայ ան օրը՝ որուն մէջ Որ֊
31 դին մարդոյ պիտի յայտնուի : Ան օրը՝ ՚ան որ
տանիքին վրայ է՝ և իր կարասիները տանը մէջ ,
թող վար չիջնէ զանոնք առնելու . և ան որ
արտին մէջն է՝ նոյնպէս թող ետ չդառնայ :
32 ՚Ի՛նքերնիդ բերէք Ղովտին կնիկը : (33) Ո՛վ
որ իր կեանքը կ՚ուզէ ապրեցնել , պիտի կորսընց֊
ցնէ զանիկայ . և ո՛վ որ կը կորսընցնէ , պի֊
34 տի ապրեցնէ զանիկայ : ՚Ձեզի կ՚ըսեմ . Ան
գիշերը ՚ի՛ն ու երկու հոգի՛ մէկ անկողնի մէջ
ըլլան , մէկը պիտի առնուի՝ ու մեկալը ձգուի .
35 Եւ՝ ՚ի՛ն ու երկու կնիկ մէկտեղ աղալու ըլլան ,
մէկը պիտի առնուի՝ ու մեկալը ձգուի . և ՚ի՛ն
ու երկու հոգի՛ արտի մը մէջ ըլլան , մէկը պի֊
36 տի առնուի՝ ու մեկալը ձգուի : Եւ պատաս֊
խան տալով ըսին անոր . Տէ՛ր՝ ո՞ւր տեղ պի֊
37 տի ըլլայ ասա Բանը : Ան ալ ըսաւ անոնց . Ո՛ւր
որ մարմին կայ , հոն պիտի ժողվուին արծիւ֊
ները :

ԳԼ. ԺԸ.

1 Նախառնձող որբևարիին , 9 փարիսեցիին և մաքսաւորին առակը : 15 Անձ ու տալէ Քրիստոսի կը բերուին : 18 Մէկ իշխան մը կ՚ուզէ Քրիստոսի հետևիլ , բայց իր հա֊ րըստութիւնները արգելք կ՚ըլլան : 28 Քրիստոսի համար ամէն բան թող տուողներուն վարձքը : 31 Քրիստոս կը նախաձայնէ իր մահը , 35 և կոյրին աչքերը կը բանայ :

1 Անոնց առակ մըն ալ ըսաւ ասանիկ բանիս վրայով՝
թէ պէտք է ամէն ատեն աղօթք ընել ու
2 չձանձրանալ . Ըսաւ . Մէկ դատաւոր մը կար
քաղաքի մը մէջ , որ Աստուծմէ չէր վախնար ու
3 մարդէ չէր ամչնար : Ու նոյն քաղաքին մէջ
որբևարի մը կար , որ անոր կու գար ու կ՚ը֊
սէր . Իրաւունք ըրէ ինծի՝ ո՛ւ ապտիէ վրէս իմ
4 ոսոխս : Ու անիկայ ժամանակ մը չէր ուզեր
անոր հնազանդիլ . բայց ետքը ըսաւ իր մտքին
մէջ . Թէև և Աստուծմէ չեմ վախնար , ու մար֊
5 դէ չեմ ամչնար , բայց որովհետև այս այրին
ինծի նեղութիւն կու տայ՝ պիտի իրաւունք ընեմ
անոր , որպէս զի ան ալ ետքէն չգայ զիս ապ֊
6 տիէ : Ըսաւ ալ Տէրը . Լսեցէ՛ք թէ ինչ կ՚ը֊
7 սէ անիրաւ դատաւորը : Ու Աստուած ընտրեալ֊
ներուն իրաւունքը չընէ՞ որ գիշեր ցորեկ իրեն
աղաղակողներուն , թէև երկայնմտութիւն ալ
8 ընէ անոնց համար : Կ՚ըսեմ ձեզի , թէ շուտով
իրաւունք պիտի ընէ անոնց : Բայց երբ Որդին
մարդոյ գայ , երկրի վրայ հաւատք պիտի գտնէ՞
9 Ըսաւ ալ առակ մը անոնց՝ որ իրենք իրենց
վրայ կը վստահէին թէ արդարներ են , և ու֊
10 րիշները կ՚արհամարհէին . Թէ երկու մարդ
տաճարը աղօթք ընելու ելան , մէկը փարիսե֊
11 ցի , և մեկալը մաքսաւոր : Փարիսեցին կայնե֊
ցաւ ու ինքնիրեն աղօթեց ասանիկ . Աստուած ,
կը շնորհակալեմ քեզմէ որ ես ուրիշ մարդոց
պէս յափշտակող , անիրաւ , շնացող չեմ , կամ
12 ասոր պէս մաքսաւորի . Շաբաթը երկու անգամ
կ՚ծոմապահեմ , ամէն ինչ որ կը վաստկիմ՝ տա֊
13 սանորդ կու տամ : Իսկ մաքսաւորը հեռուն կայ֊
նեցաւ , նոյնիսկ աչքերը երկինք վերցնել իսկ
չուզեց , հապա կրծքին զարկաւ ու ըսաւ . Աս֊
տուած , ինծի՝ մեղաւորիս ներում ըրէ :
14 Կ՚ըսեմ ձեզի , թէ ասիկա արդարացած իր տունը
ետ դարձաւ , ան ալ՝ ոչ անիկա . վասն զի ամէն
ով որ ինքզինքը կը բարձրացնէ՝ պիտի խոնարհի ,
և ով որ ինքզինքը կը խոնարհեցնէ՝ պիտի բարձ֊
15 րանայ : Մատղաշներն ալ բերին անոր , որ ձեռ֊
քերը դնէ անոնց վրայ . բայց աշակերտները
տեսնելով՝ սաստեցին անոնց :
16 Բայց Յիսուս կանչեց զանոնք ու ըսաւ . Թո֊
ղուցէք մատղաշները ինծի գան , և մի արգի֊
լէք զանոնք , վասն զի Աստուծոյ թագաւորու֊
17 թիւնը անոնց պէսներունն է : Ճշմարիտ կ՚ըսեմ
ձեզի , ով որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը մատ֊
աղի պէս չընդունի՝ անոր մէջ պիտի չմտնէ :
18 Ու իշխան մը հարցուց անոր ու ըսաւ . Բա֊
րի վարդապետ , ի՞նչ ընելով յաւիտենական
19 կեանքին պիտի ժառանգեմ : Ըսաւ անոր Յիսուս .
Ինչո՞ւ ինծի բարի կ՚ըսես . բարի չկայ ոչ ոք
20 միայն թէ մէկ Աստուած : Պատուիրանքները
գիտես . Մի շնար , մի սպաններ , մի գողնար ,
մի սուտ վկայութիւն տար , պատուէ քու հայրդ
21 և քու մայրդ : Ան ալ ըսաւ . Ասոնց բոլորը
մանկութենէս ի վեր պահեցի :
22 Երբ Յիսուս լսեց՝ ըսաւ անոր . Դեռ մէկ բան
մը պակսի քեզի . ամէն ինչ որ ունիս ծախէ ու
աղքատներուն բաժնէ , և գանձ պիտի ունենաս
երկինքը , և եկուր ինծի հետևէ :
23 Ան ալ երբ լսեց այս բանը՝ շատ տրտմեցաւ ,
24 վասն զի մեծ հարուստ էր : Յիսուս երբ տեսաւ
զանիկայ՝ ըսաւ . Որչափ դժուարաւ հարուստ֊
ները պիտի մտնեն Աստուծոյ թագաւորութիւնը֊
25 ն մէջ : Վասն զի աւելի դիւրին է ուղտի մը
ասղան ծակէն անցնիլ , քան թէ հարուստի մը
26 Աստուծոյ թագաւորութիւնը մտնել : Ու ասոնք
լսողները ըսին . Ուրեմն ո՞վ կրնայ փրկուիլ :
27 Ըսաւ . Որ մարդկանց անկարելի է՝ Աստուծոյ
28 կարելի է : Ըսաւ ալ Պետրոս . Ահա մենք ամէն
բան թողուցինք և քեզի հետևեցանք :
29 Ըսաւ անոնց . Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի , թէ ո՛չ
ոք կայ որ տուն , կամ կին , կամ եղբարներ ,
կամ ծնողներ , կամ զաւակներ թողուցած ըլ֊
լայ Աստուծոյ թագաւորութեան համար ,
30 որ այս ժամանակ շատ աւելի չառնէ , և գալի֊
քին մէջ յաւիտենական կեանքը :
31 Ետքը առաքեալները իրենց մօտ առնելով՝ ը֊
սաւ անոնց . Ահա Երուսաղէմ կ՚երթանք , և
կատարուելու են Որդւոյ մարդոյ համար ամէն
32 բան որ մարգարէներով գրուած է : Վասն զի
հեթանոսներուն պիտի մատնուի , և պիտի ծա֊
ղրուի , և պիտի նախատուի , և պիտի թքնուի
33 վրան , և պիտի գանահարեն զանիկայ , և պիտի
սպանեն , և երրորդ օրը պիտի յարութիւն առ֊
34 նէ : Ու անոնք ոչ մէկ բան հասկցան այս բա֊
նիս , և այս խօսքը իրենցմէ ծածկուած էր , և
չգիտէին ըսուածները :
35 Երբ Յերիքով մօտեցաւ , կոյր մը ճամբուն
եզերքը նստած մուրալով՝ լսեց ամբոխին անց֊
36 նելը : Հարցուց թէ ինչ է այս , և ըսին անոր
37 թէ Յիսուս Նազովրեցի կ՚անցնի : Ան ալ գոչեց
ըսելով . Յիսուս , Դաւթի Որդի , ողորմէ ինծի :
38 Ու անոնք որ առջևէն կ՚երթային՝ սաստեցին
զանիկայ որ լռէ . բայց ան աւելի բարձրաձայն
գոչեց . Դաւթի Որդի , ողորմէ ինծի :
39 Յիսուս կայնեցաւ ու հրամայեց որ իրեն բե֊
րեն զանիկայ . և երբ մօտեցաւ՝ հարցուց զան֊
40 իկայ ըսելով . Ի՞նչ կ՚ուզես որ ընեմ քեզի :
Ըսաւ . Տէ՛ր , որ տեսողութիւնս դառնայ :
41 Յիսուս ալ ըսաւ անոր . Տեսողութիւնդ դառ֊
նայ , քու հաւատքդ քեզ բժշկեց :
42 Ան ալ իսկոյն տեսողութիւնը դարձաւ , և
Աստուծոյ փառք տալով կը հետևէր անոր . և
ամբողջ ժողովուրդը տեսնելով՝ Աստուծոյ փառք
տուին :

1 Ու Յերիքով մտնելով՝ անցաւ անկէ :
2 Եւ ահա մարդ մը կար որուն անունը Զաքէոս
էր , և ինքը մաքսաւորներու իշխան էր , և մեծ
3 հարուստ էր : Կ՚ուզէր տեսնել Յիսուսը թէ ո՞վ
է , և չէր կրնար ամբոխին պատճառաւ , վասն
4 զի կարճահասակ էր : Ու առջևը վազելով՝ ելաւ
սիկամորի ծառի մը վրայ որպէս զի զանիկայ
տեսնէ , վասն զի անկէ պիտի անցնէր :
5 Երբ Յիսուս եկաւ այն տեղը՝ վերուվար նայե֊
ցաւ , տեսաւ զանիկայ ու ըսաւ անոր . Զաքէոս ,
իջի՛ր շուտով , վասն զի այսօր քու տունդ
6 պիտի մնամ : Ան ալ շուտով իջաւ ու ուրախու֊
7 թեամբ ընդունեց զանիկայ : Երբ տեսան՝ բո֊
լորը տրտնջալով ըսին թէ մեղաւոր մարդու
8 մը տունը մտաւ հիւր : Զաքէոս ալ կայնեցաւ
ու Տէրոջ ըսաւ . Ահա Տէ՛ր , կէս չափ իմ ու֊
նեցածներս աղքատներուն կու տամ , և եթէ
մէկէն մը բան մը խլած եմ՝ չորս կրկին կու
9 տամ : Յիսուս ըսաւ անոր . Այսօր այս տունը
փրկութիւն եղաւ , վասն զի ինքն ալ Աբրահա֊
10 մի որդի է : Վասն զի Որդի մարդոյ եկաւ որ
փնտռէ և փրկէ զկորսուածը :
11 Երբ անոնք այս բաները կը լսէին՝ ետքը ա֊
ւելցուց և առակ մը ըսաւ , վասն զի ինքը Երու֊
սաղէմի մօտ էր , և անոնք կարծեցին թէ Աստ֊
12 ուծոյ թագաւորութիւնը անմիջապէս պիտի յայ֊
տնուի : Ուստի ըսաւ . Ազնուական մարդ մը
հեռաւոր երկիր մը գնաց որ թագաւորութիւն
13 մը առնու և դառնայ : Կանչեց իր տասը ծառա֊
յները , և տասը մնա տուաւ անոնց , և ըսաւ
անոնց . Առեւտուր ըրէք մինչև որ գամ :
14 Իսկ իր քաղաքացիները զանիկայ կ՚ատէին , և
դեսպաններ ետևէն ղրկեցին՝ ըսելով . Չենք
15 ուզեր որ ասիկա մեր վրայ թագաւոր ըլլայ : Ե֊
ղաւ որ երբ ինքը թագաւորութիւնը առնելով
դարձաւ , հրամայեց որ իրեն կանչեն այն ծա֊
ռաները՝ որոնց տուեր էր դրամը , որպէս զի
գիտնայ թէ ինչ առեւտուր ըրին :
16 Առաջինը եկաւ ու ըսաւ . Տէ՛ր , քու մնադ
տասը մնա շահեցուց :
17 Ըսաւ անոր . Լաւ , բարի ծառա , վասն զի
փոքրիկ բանի մէջ հաւատարիմ եղար՝ տասը
քաղաքի իշխանութիւն ունեցիր :
18 Երկրորդը եկաւ ու ըսաւ . Տէ՛ր , քու մնադ
19 հինգ մնա շահեցուց : Ըսաւ ալ անոր . Դուն ալ
20 հինգ քաղաքի վրայ եղիր : Ուրիշ մը եկաւ ու
ըսաւ . Տէ՛ր , ահա քու մնադ որ ես անով ծա֊
21 կագործի մէջ պահեցի , վասն զի քեզմէ կը վա֊
խնայի , որովհետև խիստ մարդ ես՝ կ՚առնես
զոր չդրիր , և կը հնձես զոր չսերմնացուցիր :
22 Ըսաւ անոր . Քու բերնովդ քեզ կը դատեմ ,
չար ծառա . գիտէիր որ խիստ մարդ եմ՝ կ՚առ֊
նեմ զոր չդրի , և կը հնձեմ զոր չսերմնացուցի ,
23 ուրեմն ինչո՞ւ դրամս չտուիր առեւտրատան ,
որ ես գայի՝ տոկոսովը պիտի առնէի զանի֊
24 կայ : Ըսաւ կայնողներուն . Առէ՛ք անկէ մնան
և տուէ՛ք տասը մնա ունեցողին :
25 Անոնք ըսին անոր . Տէ՛ր , տասը մնա ունի :
26 Ըսաւ . Կ՚ըսեմ ձեզի , թէ ամէն ով որ ունի՝
պիտի տրուի անոր , և ով որ չունի՝ անկէ ալ
27 պիտի առնուի զոր ունի : Բայց իմ այն թշնա֊
միներս՝ որ չուզեցին որ ես անոնց վրայ թա֊
գաւորեմ , բերէ՛ք զանոնք հոս և սպանէ՛ք իմ
առջևս :
28 Ասոնք ըսելէ ետքը՝ առջևէն կ՚երթար ելլե֊
29 լով Երուսաղէմ : Ու եղաւ որ երբ մօտեցաւ Բե֊
թփագէի և Բեթանիոյ՝ Ձիթենեաց կոչուած լե֊
30 ռան մօտ , ղրկեց երկու աշակերտներ՝ ըսելով .
Գացէ՛ք դիմացի գիղը , որ մտնելնիդ պէս պի֊
տի գտնէք էշի մը կապուած՝ որուն վրան ոչ
մէկ մարդ երբեք նստած է . արձակեցէ՛ք զան֊
31 իկայ և բերէ՛ք : Եթէ ձեզի մէկը հարցնէ թէ
ինչո՞ւ կ՚արձակէք , ըսէ՛ք թէ Տէրը պէտք ու֊
32 նի անոր : Ղրկուածները գացին և գտան ինչ֊
33 պէս որ ըսած էր անոնց : Երբ էշը կ՚արձակէին՝
տէրերը ըսին անոնց . Ինչո՞ւ կ՚արձակէք էշը :
34 Ըսին . Տէրը պէտք ունի անոր :
35 Ու բերին զանիկայ Յիսուսի , և իրենց հա֊
գուստները էշին վրան նետելով՝ Յիսուսը հե֊
36 տը նստեցուցին : Ու երբ կ՚երթար՝ հագուստ֊
ները ճամբուն տակ կը տարածէին :
37 Երբ մօտեցաւ Ձիթենեաց լերան իջման տե֊
ղը՝ ամբողջ աշակերտների բազմութիւնը սկսաւ
ուրախութեամբ բարձր ձայնով փառաբանել
Աստուած՝ տեսած բոլոր զօրութեան գործերուն
38 համար , ըսելով . Օրհնեալ թագաւորը որ կու
գայ Տիրոջ անունով . խաղաղութիւն երկինքի
մէջ , և փառք բարձունքներուն :
39 Ու ամբոխին միջէն ոմանք փարիսեցիներ ըսին
անոր . Վարդապե՛տ , սաստէ քու աշակերտնե֊
40 րուդ : Ըսաւ անոնց . Կ՚ըսեմ ձեզի , թէ եթէ
սոքա լռեն՝ քարերը պիտի գոչեն :
41 Երբ մօտեցաւ՝ քաղաքին վրայ լալով ըսաւ
42 անոր . Եթէ դուն ալ գիտնայիր , և այս քու
օրդ՝ քու խաղաղութեանդ համար ինչ որ է ,
բայց հիմա քու աչքերէդ ծածկուած է :
43 Վասն զի օրեր պիտի գան քեզի վրայ , որ քու
թշնամիներդ շուրջդ պատուար պիտի շինեն ,
և քեզ պիտի պաշարեն ամէն կողմանէ , և քեզ
44 ու քու մէջդի զաւակներդ գետին պիտի տա֊
պալեն , և քարի վրայ քար պիտի չթողուն քեզ
մէջ , վասն զի քու այցելութեան ժամանակը չգի֊
տցար :
45 Ու տաճարը մտնելով՝ սկսաւ հանել վաճառ֊
46 ականները , ըսելով անոնց . Գրուած է . Իմ
տունս աղօթատուն պիտի կոչուի , բայց դուք
զանիկայ գողերու որջ ըրիք :
47 Ու ամէն օր կ՚ուսուցանէր տաճարին մէջ :
Բայց քահանայապետները և դպիրները և ժո֊
ղովրդեան երեսփոխանները կը փնտռէին զան֊
48 իկայ կորսնցնել , և չէին գտներ թէ ինչ ընեն ,
վասն զի ամբողջ ժողովուրդը զանիկայ լսելու
կը մօտենար :

1 Ու եղաւ որ օրերէն մէկ օր , երբ ինքը ժո֊
ղովուրդին տաճարին մէջ կ՚ուսուցանէր և
աւետարանը կը քարոզէր՝ քահանայապետները
և դպիրները հանդերձ երէցներուն վրայ եկան
2 ու ըսին անոր . Ըսէ՛ մեզի՝ ո՞ր իշխանութեամբ
կ՚ընես այս բաները , կամ ո՞վ է քեզի այս իշ֊
3 խանութիւնը տուողը : Պատասխան տուաւ ու
ըսաւ անոնց . Ես ալ ձեզի խօսք մը պիտի հար֊
4 ցնեմ , ինծի ըսէ՛ք . Յովհաննէսի մկրտութիւնը
երկնքէ՞ էր , թէ մարդկանցմէ :
5 Անոնք ալ խորհրդակցեցան իրարու հետ՝ ը֊
սելով . Եթէ ըսենք թէ երկնքէ էր՝ պիտի ըսէ
6 մեզի . Ուրեմն ինչո՞ւ չհաւատացիք անոր : Իսկ
եթէ ըսենք թէ մարդկանցմէ էր՝ ամբողջ ժո֊
ղովուրդը պիտի քարկոծէ մեզ , վասն զի հա֊
7 մոզուած է որ Յովհաննէս մարգարէ էր :
8 Ու պատասխանեցին թէ չգիտենք թէ որմէ էր :
Յիսուս ալ ըսաւ անոնց . Ես ալ ձեզի չեմ ըսեր
թէ ինչ իշխանութեամբ կ՚ընեմ այս բաները :
9 Ու սկսաւ ժողովուրդին այս առակը ըսել .
Մարդ մը այգի մը տնկեց , և վարձկաններու
տուաւ զանիկայ , և հեռացաւ երկար ժամանակ
10 մը : Ժամանակին ալ ղրկեց ծառայ մը գիղբա֊
նիներուն՝ որ այգիին պտուղներէն տան իրեն .
բայց գիղբանիները զանիկայ ծեծելով՝ ետ ղրկե֊
11 ցին դատարկ : Ետքը ուրիշ ծառայ մը ղրկեց .
բայց անոնք զանիկայ ալ ծեծելով և անարգելով՝
12 ետ ղրկեցին դատարկ : Ետքը երրորդ մը ղրկեց .
բայց անոնք զանիկայ ալ վիրաւորելով՝ դուրս
13 հանեցին : Ուստի այգիին տէրը ըսաւ . Ի՞նչ
ընեմ . պիտի ղրկեմ իմ սիրելի որդիս . գուցէ
զանիկայ տեսնելով՝ պատուեն :
14 Բայց գիղբանիները զանիկայ տեսնելով՝ խոր֊
հրդակցեցան իրարու հետ՝ ըսելով . Ասիկա ըն֊
դունողն է . եկէ՛ք սպանենք զանիկայ , որ ժա֊
15 ռանգութիւնը մերը ըլլայ : Ու այգիէն դուրս
հանելով՝ սպանին : Ուրեմն ի՞նչ պիտի ընէ
16 անոնց այգիին տէրը : Պիտի գայ և կորսնցնէ
զայս գիղբանիները , և այգին ուրիշներուն պի֊
տի տայ : Երբ լսեցին՝ ըսին . Չըլլայ :
17 Ան ալ նայեցաւ անոնց ու ըսաւ . Ուրեմն ի՞նչ
է գրուածը . Որ շինողներուն անարգեցին՝ ան֊
18 կիւնի գլխաւոր եղաւ : Ամէն ով որ այդ քարին
վրայ իյնայ՝ պիտի ջախջախուի , իսկ ան որ ո֊
19 րուն վրայ իյնայ՝ զանիկայ պիտի մանրէ : Ու
գրագէտները և քահանայապետները ձեռք ձգել
ուզեցին զանիկայ նոյն ժամուն , բայց ժողով֊
ուրդէն վախցան , վասն զի գիտցան թէ անոնց
դէմ ըսաւ այս առակը :
20 Ու զանիկայ հսկելով՝ ղրկեցին գաղտագողի
մարդիկ՝ որ արդարի պէս ձևանան , որպէս զի
խօսքէն բռնեն զանիկայ , և իշխանութեան և
21 կառավարչին ձեռքը մատնեն : Ու հարցուցին
զանիկայ ըսելով . Վարդապե՛տ , գիտենք թէ
ուղիղ կ՚ըսես և կ՚ուսուցանես , և անձնաւո֊
րութիւն չես ընդունիր , հապա Աստուծոյ ճա֊
22 նապարհը ճշմարտութեամբ կ՚ուսուցանես :
Մեզի կը վայելէ՞ կայսրին հարկ տալ , թէ ոչ :
23 Իսկ ան նենգութիւնները նկատելով՝ ըսաւ
24 անոնց . Ինծի դահեկան մը ցուցուցէ՛ք : Ո՞ւմ
պատկերն ու գրութիւնը ունի : Պատասխան
25 տուին ու ըսին . Կայսրինը : Ըսաւ անոնց . Ուրեմն
տուէ՛ք կայսրին՝ որ կայսրինն է , և Աստուծոյ՝
26 որ Աստուծոյն է : Ու չկրցան խօսքէն բռնել
զանիկայ ժողովուրդին առջև , և զարմանալով
իր պատասխանին՝ լռեցին :
27 Ու մօտեցան անոր Սադուկեցիներէն ոմանք ,
որոնք կ՚ուրանան յարութիւն չըլլալը , և հար֊
28 ցուցին զանիկայ ըսելով . Վարդապե՛տ , Մով֊
սէս մեզի գրեց թէ եթէ մէկուն եղբայրը կնիկ
մը առնելով մեռնի , և զաւակ չթողու՝ թող իր
եղբայրը անոր կնկան հետ ամուսնանայ և իր
29 եղբօրը սերունդ յառաջացնէ : Եղան ուրեմն եօթ
եղբարներ , և առաջինը կնիկ մը առնելով՝ մե֊
30 ռաւ զաւակ չթողլով : Երկրորդը և
31 երրորդը առին զանիկայ , և նոյնպէս եօթն ալ
զաւակ չթողլով մեռան : Ետքը կինն ալ մեռաւ :
32 Ուրեմն յարութեան ատեն անոնցմէ ո՞ւմ պի֊
տի ըլլայ կինը , վասն զի եօթն ալ զանիկայ
33 կնութեան առին :
34 Յիսուս ալ ըսաւ անոնց . Այս աշխարհի զա֊
35 ւակները կ՚ամուսնանան և կ՚ամուսնացուին .
բայց անոնք որ այն աշխարհին և յարութեան
արժանի համարուին՝ չեն ամուսնանար և չեն
36 ամուսնացուիր , վասն զի ալ չեն կրնար մեռնիլ ,
որովհետև հրեշտակներու պէս են , և յարու֊
թեան զաւակներ ըլլալով՝ Աստուծոյ զաւակներ
37 են : Իսկ թէ մեռելները յարութիւն պիտի առ֊
նեն , Մովսէս ալ մատղաշ թուխին մէջ ցոյց
տուաւ , երբ Տէրը կ՚անուանէ Աբրահամի Աս֊
տուած և Իսահակի Աստուած և Յակոբի Աս֊
38 տուած : Ան մեռելներուն Աստուածը չէ , հա֊
պա կենդանիներուն . վասն զի անոր համար
բոլորը կենդանի են :
39 Ուրեմն գրագէտներէն ոմանք պատասխանե֊
ցին ու ըսին . Վարդապե՛տ , լաւ ըսիր :
40 Ալ չհամարձակեցան անկէ ետքը ոչ մէկ բան
հարցնել անոր :
41 Ան ալ ըսաւ անոնց . Ինչպէ՞ս կ՚ըսեն թէ Քրիս֊
42 տոս Դաւթի որդի է : Վասն զի Դաւիթ ինքը
Սաղմոսաց գիրքին մէջ կ՚ըսէ . Տէրը ըսաւ իմ
Տիրոջս . Նստէ՛ աջ կողմս ,
43 Մինչև որ քու թշնամիներդ
Քու ոտքերուդ տակ գետնատեղ ընեմ :
44 Ուրեմն Դաւիթ զանիկայ Տէր կ՚անուանէ , ինչ֊
պէ՞ս թէ անոր որդին է :
45 Ու ամբողջ ժողովուրդին լսելի ըլլալուն՝ ըսաւ
46 իր աշակերտներուն . Զգուշացէ՛ք գրագէտնե֊
րէն՝ որոնք կ՚ուզեն երկայն պատմուճաններով
պտըտիլ , և շուկաներուն մէջ ողջոյնները , և
ժողովարաններուն մէջ գլխաւոր աթոռները ,
47 և հիւրասիրութեանց մէջ գլխաւոր տեղերը
սիրել , որոնք այրերու տուները կ՚ուտեն՝ և
երկայն աղօթք կ՚ընեն երեսի համար . ասոնք
աւելի խիստ դատապարտութիւն պիտի կրեն :

1 Ու նայեցաւ և տեսաւ հարուստները որ իրենց
2 ընծաները գանձանակին մէջ կը ձգէին , և տես֊
նելով նաև աղքատ այրի մը՝ որ հոն երկու
3 լումայ կը ձգէր , ըսաւ . Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի ,
թէ այս աղքատ այրին բոլորէն աւելի ձգեց .
4 վասն զի ասոնք բոլորը իրենց առատութենէն
ձգեցին ընծաներուն մէջ , բայց ան իր նեղու֊
թենէն ամէն ինչ որ ունէր՝ ձգեց , իր ամբողջ
կեանքը :
5 Ու երբ ոմանք տաճարին մասին կ՚ըսէին թէ
գեղեցիկ քարերով և ընծաներով զարդարուած
6 է , ըսաւ . Այս ինչ որ կը տեսնէք՝ օրեր պիտի
գան որ քար քարի վրայ չպիտի մնայ՝ որ չքան֊
դուի :
7 Ու հարցուցին զանիկայ ըսելով . Վարդապե՛տ ,
ուրեմն ե՞րբ պիտի ըլլան այս բաները , և ի՞նչ
նշան պիտի ըլլայ երբ այս բաները սկսին կա֊
տարուիլ :
8 Ըսաւ . Զգուշացէ՛ք մոլորեցուիլ , վասն զի
շատեր իմ անունովս պիտի գան ըսելով թէ Ես
եմ , և թէ ժամանակը մօտեցաւ . մի երթաք
9 անոնց ետևէ : Երբ պատերազմներ և խռովու֊
թիւններ լսէք՝ մի վախնաք , վասն զի այս բա֊
ները նախ պէտք է որ ըլլան , բայց վախճանը
10 անմիջապէս չէ : Ետքը ըսաւ անոնց . Ազգ ազ֊
գի դէմ և թագաւորութիւն թագաւորութեան
11 դէմ պիտի յարուցանուի , և մեծ երկրաշարժներ
պիտի ըլլան տեղ տեղ , և սովեր և համաճարակ֊
ներ , և սարսափներ և մեծ նշաններ երկնքէն
12 պիտի ըլլան : Բայց այս բոլորէն առաջ ձեզի
ձեռք պիտի տան և հալածեն , մատնելով ժո֊
ղովարանները և բանտերը , տանելով թագաւոր֊
13 ներու և կառավարիչներու առջև՝ իմ անունիս
14 համար : Ձեզի պատահելու է որ վկայութիւն
տաք : Ուրեմն մտիկ մի ընէք ձեր մտքին մէջ
թէ ինչպէս պատասխանելու էք նախապատրաս֊
15 տուելով , վասն զի ես ձեզի բերան և իմաստու֊
թիւն պիտի տամ , որ ձեր բոլոր հակառակորդ֊
ները չկարենան ոչ դիմանալ և ոչ ալ հակառակ
16 խօսիլ : Ձեզի պիտի մատնուին նաև ծնողներ
և եղբարներ և ազգականներ և բարեկամներ ,
և ձեզմէ ոմանք պիտի սպանեն :
17 Ու ամէն մարդ ձեզի պիտի ատի իմ անունիս
18 համար : Բայց ձեր գլխէն մազ մը անգամ պի֊
19 տի չկորսուի : Ձեր համբերութեամբ ձեր հո֊
գիները պիտի շահիք :
20 Երբ տեսնէք որ Երուսաղէմ զօրքերով պաշար֊
ուած է՝ այն ատեն գիտցէ՛ք թէ անոր աւերու֊
21 մը մօտեցաւ : Այն ատեն որ Հրէաստանի մէջ
են՝ թող լեռները փախչին , և որ քաղաքին մէջ
են՝ թող դուրս ելլեն , և որ արտերուն մէջ են՝
22 թող քաղաքը չմտնեն : Վասն զի վրէժխնդրու֊
թեան օրեր են սոքա , որ ամէն գրուածները կա֊
23 տարուին : Վա՛յ յղի կիներուն և ծիծ տուող֊
ներուն այն օրերը , վասն զի մեծ նեղութիւն
պիտի ըլլայ երկրի վրայ , և բարկութիւն այս
24 ժողովուրդին : Ու սուրի բերնով պիտի իյնան ,
և գերի պիտի տարուին բոլոր հեթանոսներուն
մէջ , և Երուսաղէմ հեթանոսներուն ոտքի տակ
պիտի կոխկրտուի՝ մինչև որ հեթանոսներուն
ժամանակները լրանան :
25 Ու նշաններ պիտի ըլլան արեգակի և լուսնի
և աստղերու մէջ , և երկրի վրայ ազգերուն
նեղութիւն՝ ծովուն և ալեաց գոռալուն պատ֊
26 ճառով , մարդոց հոգին պիտի հատնի երկիւղէն
և այն բաներուն սպասելէն՝ որ աշխարհի վրայ
պիտի գան , վասն զի երկնքի զօրութիւնները
27 պիտի շարժուին : Ու այն ատեն պիտի տեսնեն
զՈրդին մարդոյ որ կու գայ ամպի մէջ՝ մեծ զօ֊
28 րութեամբ և փառքով : Երբ այս բաները սկսին
կատարուիլ՝ ուղղեցէ՛ք ձեր գլուխները և վե֊
րացուցէ՛ք ձեր գլուխները , վասն զի ձեր ազա֊
տագրութիւնը մօտեցաւ :
29 Ու առակ մը ըսաւ անոնց . Թզեն

5 դէ չեմ ամչնար ; [բ]Պոնէ աս որդեւարիին զիս
ձանձրացընելուն համար իրեն իրաւունք ընեմ,
6 որ չգայ ամէն տուն զիս թախանձէ : Եւ Տէրը
ըսաւ • Լսեցէք՝ անիրաւ դատաւորը ինչ կ'ըսէ :
7 [գ]Աստա Աստուած իր ընտրեալներուն իրաւունք
պիտի չընէ՞, որոնք ցորեկ ու գիշեր իրեն կ'ա-
ղաղակեն , թէեւ երկայնամիտ ալ ըլլայ անոնց
8 վրայ : Ձեզի կ'ըսեմ , [դ]որ շուտով անոնց ի-
րաւունք պիտի ընէ • բայց Որդին մարդոյ երբոր
գայ , արդեօք հաւատք պիտի գտնէ՞ երկրի
վրայ :
9 Եւ մէկ քանիներուն՝ [ե]որոնք իրենց անձերուն
վրայ կը վստահանային թէ արդար են , եւ ու-
10 րիշները կ'անարգէին , ասա առակը ըսաւ • Եր-
կու մարդ ելան տաճարը աղօթք ընելու • մէ-
11 կը փարիսեցի ու մէկալը մաքսաւոր : [զ]Փարի-
սեցին կայներ էր , ու առանձին այսպէս ա-
ղօթք կ'ընէր • [է]Ով Աստուած՝ շնորհակալ եմ
քեզմէ , որ ուրիշ մարդոց պէս չեմ , յափշտա-
կող՝ անիրաւ՝ շնացող , եւ կամ աս մաքսաւորին
12 պէս • [ը]Ապա շաբաթը երկու անգամ ծոմ կը
պահեմ , ու բոլոր ստացուածքիս տասնորդը
13 կը տամ : Եւ մաքսաւորը հեռուն կայներ էր ,
ու չէր ուզեր աչքն ալ երկինքը վերցնել • հա-
պա իր կուրծքը ծեծելով՝ կ'ըսէր • Աստուած՝
14 ողորմի՛ ինծի մեղաւորիս : Ձեզի կ'ըսեմ՝ թէ
ասիկայ ան մէկալէն աւելի արդարացած իր
տունը իջաւ • [թ]զի ան որ իր անձը կը
բարձրացընէ , պիտի խոնարհի • եւ ով որ իր
անձը կը խոնարհեցընէ , պիտի բարձրանայ :
15 [ժ]Մանր տղաքներ ալ բերին իրեն , որ անոնց
դպչի • ու աշակերտները տեսնելով՝ կը յանդի-
16 մանէին զանոնք : Բայց Յիսուս անոնք իրեն
կանչելով՝ ըսաւ • Թոյլ տուէք ապ մանր տը-
ղոցը որ ինծի գան , եւ մի արգիլէք զանոնք •
[ի]ինչուոր Աստուծոյ թագաւորութիւնը տանիկ-
17 ներունն է : [ժա]Ամէն ի՛մ կ'ըսեմ ձեզի • Որ
Աստուծոյ թագաւորութիւնը պզտիկ տղու մը
պէս չընդունի , բնաւ պիտի չմտնէ անոր մէջը :
18 [ժբ]Եւ մէկ իշխան մը Տարբուց անոր ու ըսաւ •
Վարի վարդապետ՝ ի՛նչ գործ գործեմ որ յա-
19 ւիտենական կեանքը ժառանգեմ : Եւ Յիսուս
ըսաւ անոր • Ինչո՞ւ զիս բարի կ'անուանես , մէ-
20 կէն՝ Հզատ բարի չկայ , որ է Աստուած : Պա-
տուիրանքները գիտես • [ժգ]Շնութիւն մի ընար ,
Սպանութիւն մի ընար , Գողութիւն մի ընար ,
Սուտ վկայութիւն մի ընար , [ժդ]Հայրդ ու
21 մայրդ պատուէ : Ան ալ ըսաւ • Ասոնք ա-
22 մէնը մանկութենէս ի վեր պահեր եմ : Ես լը-
սելով Յիսուս՝ ըսաւ անոր • Մէկ բան մըն ալ
պակաս է քեզի • [ժե]քու բոլոր ունեցածդ ծախէ ,
եւ աղքատներուն բաշխէ , ու երկինքը գանձ
23 պիտի ունենաս , եւ եկուր իմ ետեւէս : Ընդ-
կայ երբոր աս բանը լսեց՝ տրտմեցաւ , ինչու որ
24 շատ հարուստ էր : Եւ Յիսուս երբոր անիկայ
տրտմած տեսաւ , ըսաւ • [ժզ]Որչափ դժուար է
անոնց՝ որ հարստութիւն ունին , Աստուծոյ
25 թագաւորութիւնը մտնել : Անզի դիւրին է
որ ուղտը ասղնի ծակէն անցնի , քան թէ հա-
րուստը Աստուծոյ թագաւորութիւնը մտնէ :
26 Եւ անոնք որ լսեցին , ի՛րսէին • Ալ ո՞վ կրնայ
27 փրկուիլ : Եւ ինքը ըսաւ • [ժէ]Արդոց կողմանէ
անկարելի եղած բանները՝ Աստուծոյ կողմանէ
28 կարելի են : [ժը]Ու Պետրոս ըսաւ • Ահա մենք
ամէն բան թողուցինք՝ եւ քու ետեւէդ եկանք :
29 Եւ անիկայ ըսաւ անոնց • Ա՛մէնքիս կ'ըսեմ
ձեզի , [ժթ]թէ Արդ մը չկայ՝ որ թողուց տուն ,
կամ ծնողք , կամ եղբայրներ , կամ կին , կամ
որդիներ՝ Աստուծոյ թագաւորութեանը հա-
30 մար , [ի]որ պիտի չառնէ բազմապատիկ աս ա-
ւելին այս ժամանակ մէջ , եւ գալու աշխարհին մէջ յաւիտե-
նական կեանքը :
31 [իա]Եւ տասներկուքը իր քովը առնելով՝ ը-
սաւ անոնց • Ահա մենք Երուսաղէմ կ'երթանք ,
եւ մարգարէներուն ձեռքովը Որդւոյ մարդոյ
համար բոլոր գրուածները պիտի կատարուին :
32 [իբ]Ինչու որ հեթանոսներուն պիտի մատնուի ,
ու ծաղր պիտի ըլլայ , եւ պիտի նախատուի ,
33 ու պիտի թքնեն անոր , Եւ պիտի ծեծեն ու
սպաննեն անիկայ , ու երրորդ օրը յարութիւն
34 պիտի առնէ : [իգ]Բայց անոնք աս բաներէն մէկն
ալ չհասկըցան • ու աս խօսքը անոնցմէ ծած-
կուած էր , և ըսած բաները չէին խմանար :
35 Եւ եղաւ որ երբ ինքը Երիքովին կը մօտե-
նար , կոյր մը ճամբուն քովը նստեր էր մու-
36 բալու : Երբոր լսեց բազմութեանը անցնիլը ,
37 հարցուց՝ թէ [իդ]Ինչ է ան : Եւ իրեն ըսին թէ՝
38 Յիսուս Նազովրեցին կ'անցնի : Ասոր աղա-
ղակեց՝ ու ըսաւ • Յիսուս՝ որդի Դաւթի՛ ո-
39 ղորմի՛ ինծի : Եւ անոնք որ առջեւէն կ'երթա-
յին , կը յանդիմանէին զանիկայ , որ լռէ •
բայց անիկայ՝ աւելի կ'աղաղակէր , Որդի
40 Դաւթի՛ ողորմի՛ ինծի : Եւ Յիսուս կանգ առ-
նելով՝ հրաման ըրաւ որ զանիկայ իրեն բերեն ,
ու երբոր անիկայ մօտեցաւ , հարցուց անոր ու-
41 ըսաւ • [իե]Ինչ կ'ուզես որ քեզի ընեմ . անիկայ
42 ալ ըսաւ • Տէր՝ որ աչքերս բացուին : Եւ Յի-
սուս ըսաւ անոր • Թոյլ բացուին • [իզ]քու հա-

[բ] Պռ. ժա. 8 :
[գ] Հայտ. չ. 10 :
[դ] Նբր. ժ. 37 : [ե] պիտ. է. 8 , 9 :
[զ] Պռ. ժ. 29 : ժչ. 15 :
[է] Սաղ. ձլե. 2 :
[ը] Նս. ա. 15 : ծբ. 2 : Հայտ. գ. 17 :
[թ] Հոբ. խբ. 29 : Մատ. իգ. 12 : Պռ. ժգ. 11 : Հակ. դ. 6 : [ժ] պիտ. ե. 5 , 6 :
[ի] Մատ. ժթ. 13 : Մար. ժ. 13 :
[ժա] ա Կոր. ժգ. 20 : [ժբ] պիտ. բ. 2 :
[ժգ] Մար. ժ. 15 :
[ժդ] Մատ. ժթ. 16 : Մար. ժ. 17 :
[ժե] Նռ. ի. 12 , 16 : [ժզ] Օբ. ե. 16—20 : [ժէ] Ասռ. ժգ. 9 :
[ժը] Նփես. ղ. 2 : Կող. գ. 20 :
[ժթ] Մատ. իզ. 19 , 20 : ժթ. 21 : ա Տիմ. գ. 19 :
[ի] Ըսաղ. ժա. 28 : Մատ. ժթ. 23 : Մար. ժ. 23 :
[իա] Նրեմ. լբ. 17 : Ովաբ. բ. 6 : Մատ. ժթ . 26 : Պռ. ա. 37 :
[իբ] Մատ. ժգ. 27 :
[իգ] Ղ Օբ. լգ. 9 :
[իդ] Հոբ. խբ. 10 :
[իե] Մատ. ժգ. 21 : ժէ. 21 : ի. 17 : Մար. ժ. 32 :
[իզ] Սաղ. իի. 1 : Ես. ծգ. 1 : Պռ. իգ. 1 : Հօհ. ժբ. 28 : Գործ. գ. 13 : Մար. ի. 31 : Պռ. բ. 50 : իե. 45 : Հօհ. ժ. 6 : ժբ. 16 :
[իէ] Մատ. ի. 29 : Մար. ժ. 46 :
[իը] Պռ. ժէ. 19 :

43 առաքել քեզ բժշկեց : Եւ խոյին անոր աչքերը բացուեցան , ու անոր եւսէն կ՚երթար՝ Էս փառք կու տար Աստուծոյ . բոլոր ժողովուրդն ալ տեսնելով՝ զԱստուած կը գովաբանէին :

ԳԼ. ԺԹ.

1 Օգաբէոս մաքսապետը : 11 Տասը մնասին առակը : 28 Բրիսաոս իշու վրայ հեծած՝ փառաւոր հանդիսով Երուսաղէմ կը մտնէ . 41 քաղաքին վրայ կ՚ողբայ . 45 տաճարէն դուրս կը հանէ գնողները եւ վաճառողները . 47 տաճարին օր տաճարին մէջ կը սորվեցնէ . իսկ Հոգեւոր պետները կ՚ուզեն կորսնցնել զանիկայ , բայց ժողովուրդին կը վախնան :

1 Եւ մտնելով Երիքովին միջէն կ՚անցնէր :
2 Եւ ահա մարդ մը կոչ , անունը Օգաբէոս կոչուած , որ մաքսապետ էր՝ ու հարուստ մէկ
3 մըն էր : Եւ կ՚ուզէր տեսնել թէ ո՛վ է Յիսուս , ու բազմութենէն չէր կրնար , ինչու որ
4 հասակով կարճ էր : Եւ առաջ վազեց ու մանտաղիղնիի մը վրայ ելաւ , որ զանիկայ տես-
5 նէ . ինչու որ անկէ պիտի անցնէր : Ու երբոր Յիսուս ան տեղը եկաւ , վեր նայելով զանիկայ տեսաւ , ու բսաւ անոր . Օգաբէոս շուտ բրէ , տակէ վար իջիր , ինչու որ պէտք է ին-
6 ձի այսօր քու տունդ կենալ : Եւ արտորալով վար իջաւ , և ուրախութեամբ ընդունեց զա-
7 նիկայ : Երբոր ամէնն ալ տեսան , կը տրտնջէին ու կ՚ըսէին՝ Թէ Մեղաւոր մարդու քով մնաւ
8 իջևան ընելու : Եւ Օգաբէոս կայնեցաւ՝ ու բսաւ Տէրոջը . Տէր՝ ահա իմ ունեցածիս կէսը աղքատներուն կու տամ . Ու թէ որ զրպարտութեամբ մէկու մը գրկանք բսած եմ ,
9 չորեքպատիկ կը հատուցանեմ անոր : Եւ Յիսուս բսաւ անոր . Այսօր աս տունը փրկութիւն եղաւ . ինչու որ ասիկայ ալ Աբրահամի որ-
10 դի է : Վասն զի Որդին մարդոյ եկաւ որ կորսուածը փնտռէ ու փրկէ :
11 Ու երբոր անոնք աս բաները կը լսէին , առակ մըն ալ բսաւ իր Երուսաղէմ մօտենալուն համար , և անոնց անոնք կարծելուն համար՝ Թէ շուտ մը Աստուծոյ թագաւորութիւնը պի-
12 տի յայտնուի : Ուստի բսաւ . Մէկ ազնուական մարդ մը հեռու երկիր գնաց՝ իրեն թա-
13 գաւորութիւն առնելու և դառնալու : Եւ իր տասը ծառաները կանչելով՝ տասը մնաս տուաւ անոնց , ու բսաւ անոնց . Հանեցուցէք ատոնք՝
14 մինչև որ ես գամ : Եւ անոր քաղաքացիները զանիկայ կ՚ատէին , ու դեսպաններ խրկեցին անոր եւսէն , բսելով Թէ՝ Ասոնք ուզիր որ ա-
15 տիկայ մեր վրայ թագաւորութիւն ընէ : Ու եղաւ որ երբ անիկայ թագաւորութիւնը առնելով եւս դարձաւ , իրեն կանչել տուաւ ան ծառանները՝ որոնց որ տակը տուեր էր , որ գիտնայ թէ ո՛վ ինչ շահ բրած է : Եւ առջինը եկաւ՝ ու բսաւ . Տէր՝ քու մնասդ տասը մնաս
17 շահ բրաւ : Եւ բսաւ անոր . Ապրիս՝ բարի ծառայ . որովհետև քիչ բանին մէջ հաւատարիմ եղար , տասը քաղաքի վրայ իշխանութիւն
18 ունեցիր : Ու երկրորդը եկաւ՝ ու բսաւ . Տէր՝
19 քու մնասդ հինգ մնաս շահ բրաւ : Եւ բսաւ անոր . Դուն ալ հինգ քաղաքի վրայ եղիր :
20 Եւ ուրիշ մը եկաւ՝ ու բսաւ . Տէր՝ ահա քու մնասդ՝ որ թաշկինակի մէջ ծրարած կը պահէի .
21 Քանզի կը վախնայի քեզմէ , ինչու որ դուն խիստ մարդ մըն ես . չգրած բանդ կ՚առնես , ու չսերմանածդ կը հնձես : Եւ անիկայ բսաւ անոր . Քո բերնէդ քեզ պիտի գատեմ՝
22 ով չար ծառայ . Գիտէիր որ ես խիստ մարդ մըն եմ . չգրած բանս կը վերցնեմ , ու չսեր-
23 մանածս կը հնձեմ . Եւ ինչո՞ւ համար իմ տուրկրս սեղանաւորներուն չտուիր , որ ես եկած ա-
24 տենս շահովը առնէի անիկայ : Եւ հոն կայնողներուն բսաւ . Առէք տակէ մնասը , ու
25 տուէք անոր՝ որ տասը մնաս ունի . (Եւ բսին
26 իրեն . Տէր՝ անիկայ տասը մնաս ունի .) Վասնզի կ՚բսեմ ձեզի , Թէ Ամէն ունեցողին պիտի տըբուի , և չունեցողին՝ ունեցածն ալ անկէ պի-
27 տի առնուի : Բայց այն իմ թշնամիներս՝ որոնք չէին ուզեր որ իրենց վրայ թագաւոր բլլամ ,
28 հոս բերէք , ու իմ առջևս սպաննեցէք : Եւ այս բաները խօսելէնետև , առաջ գնաց Երուսաղէմ երթալու :
29 Ու եղաւ որ երբ Բեթփագէին ու Բեթանիայի մօտեցաւ , դէպ՚ի ան լեռը՝ որ Ձիթենեաց Լեռ կ՚բսուի , իր աշակերտներէն երկուքը խրկեց ,
30 ու բսաւ . Գացէք ձեր դիմացը եղած գիւղը . և անոր մէջ մտնելնուդ պէս՝ պիտի գտնէք կապուած աւանակ մը , որուն վրայ բնաւ մարդ մը նստած չէ . արձըկեցէք
31 անիկայ՝ ու բերէք . Եւ Թէ որ մէկը ձեզի հարցընէ՝ Թէ Ինչո՞ւ կ՚արձըկէք . ասանկ բսէք ա-
32 նոր , Թէ Տէրոջը պէտք է : Երբոր գացին ա-
33 նոնք որ խրկուեցան , ինչպէս որ իրենց ըսուցեր էր՝ գտան : Ու երբոր աւանակը կ՚արձըկէին , անոր տէրերը բսին անոնց . Ինչո՞ւ կ՚արձըկէք
34 աս աւանակը : Անոնք ալ բսին . Տէրոջը պէտք
35 է . Եւ զանիկայ Յիսուսին բերին . Ու իրենց հանդերձները աւանակին վրայ ձգելով՝ Յի-
36 սուսը հնծցուցին : Ու երբոր կ՚երթար , իրենց
37 հանդերձները ճամբուն վրայ կը փռէին : Ու երբոր ալ մօտեցաւ , և Ձիթենեաց լեռանը գառ՝ ի վայրէն կ՚իջնէր , աշակերտներուն բոլոր բազմութիւնը սկսաւ ուրախութեամբ զԱստուած օրհնել բարձր ձայնով ան բոլոր հրաշք-

ե Պլ. ե. 26 : Պօր. գ. 21 : ժա. 18 :

զ Պատ. գ. 7 :
է Պլ. ժգ. 16 :
ը Պատ. ժբ. 11 : Տես Պատ. ժ. 6 : ժէ. 24 :
թ Պօր. ա. 6 :
ժ Պատ. բէ. 14 : Պար. ժգ. 34 :
ի Յօհ. ա. 11 :

ի Պատ. բէ. 21 : Պլ. ժգ. 10 :
լ Պատ. բՀ. 24 :
խ Ի ծնագ. ա. 16 : Հոր. ժէ. 6 : Պատ. ժբ. 37 :
ծ Պատ. բէ. 26 :
կ Պատ. ժգ. 12 : բէ. 29 : Պար. գ. 25 : Պլ. ը. 18 :
հ Պար. ժ. 32 :
ձ Պատ. բա. 1 : Պար. ժա. 1 :
ղ Ի ծնագ. թ. 13 : Պատ. բա. 7 : Պար. ժա. 7 : Հոհ. ժբ. 14 :
ն Պատ. բա. 8 :

38 ներուն համար՝ որ տեսեր էին. Ու կ՚ըսէին.
[s]Օրհնեալ է ապ թագաւորը որ Տէրոջը անուա-
նովը կու գայ. [t]երկինքի մէջ խաղաղութիւն,
39 ու փառք՝ բարձրութեան մէջ: Նէ բազմու-
թեանը մէջէն փարիսեցիներուն մէկ քանիները
ըսին անոր. Վարդապետ՝ ապ քու աշակերտ-
40 ներդ յանդիմանէ: Նէ անիկայ պատասխան
տուաւ ու ըսաւ անոնց. Ձեզի կ՚ըսեմ, թէ որ
ատոնք լուռ կենան, [u]քարերը պիտի աղաղա-
կեն:
41 Ու երբոր մօտեցաւ, քաղաքը տեսնելով՝
42 [v]լացաւ անոր վրայ՝ ու ըսաւ. Գոնէ ատ քու
օրուանդ մէջ դիտնայիր քու խաղաղութիւնդ.
43 բայց հիմա ծածկուեցաւ քու աչքերէդ: Ինչու
որ օրեր պիտի գան քու վրադ, [w]որ թշնամի-
ներդ քու բոլորտիքդ պատնէշ պիտի շինեն, ու
քեզ պիտի պաշարեն, և ամէն կողմէ քեզ նեղը
44 պիտի ձգեն. [x]Նէ հիմնայատակ պիտի ընեն
քեզ՝ ու քու մէջդ եղած զաւակներդ. Ու քար
մը քարի վրայ ամենևին պիտի չթողուն քու
մէջդ. [y]Անոր համար որ չճանչցար քու այցելու-
թեան ժամանակդ:
45 [z]Նէ տաճարը մտնելով՝ սկսաւ դուրս հա-
46 նել անոր մէջ ծախողները և գնողները. Նէ
ըսաւ անոնց. [a]Գրուած է թէ՝ Իմ տունս ա-
ղօթքի տուն է, [b]բայց դուք աւազակա-
նոցու այր ըրիք:
47 Նէ ամէն օր տաճարին մէջ կը սորվեցնէր.
Բայց քահանայապետները ու դպիրները և ժո-
ղովուրդին գլխաւորները կը փնտռէին՝ թէ ինչ-
48 պէս կորսընցնեն զանիկայ, Ու բան մը չէին
կրնար գտնել՝ թէ ինչ ընեն. [c]Ինչու որ բոլոր
ժողովուրդը անոր կախուեր էին մտիկ ընելու:

Գ Լ. Ի

1 Քրիստոս իր իշխանութեան իրաւունքը կը պաշտպանէ Հովհաննէսի մկրտութեան հարցումովը: 9 Ըղձին առակը: 25 Քրիստոսի պատասխանը կայսրին տուրք տալու վրայով: 27 Հարութիւն չկայ ըսող սադուկեցիները կը պատասխանեցնէ: 41 Քրիստոս ինչպէս Դաւիթի որդին կ՚ըլլայ: 45 Իր աշակերտներուն կը պատուիրէ դպիրներէն զգոյշ կենալ:

1 [d]Ու եղաւ որ այն օրերուն մէկը՝ երբոր տաճա-
րին մէջ ժողովուրդին կը սորվեցնէր, և
աւետարանը կը քարոզէր, քահանայապետները
ու դպիրները ծերերուն հետ մէկտեղ վրայ հա-
2 ռան, Նէ անոր խօսեցան՝ ըսելով. Օրուցէ
մեզի՝ [e]ի՛նչ իշխանութիւնով կ՚ընես ատ բա-
ները, կամ՝ ո՞վ է ատ իշխանութիւնը քեզի
3 տուողը: Պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց.
Նէս ալ ձեզի բան մը հարցընեմ, և ըսէք ին-
4 ձի. Յովհաննէսին մկրտութիւնը երկինքէ՞ն

5 էր՝ թէ մարդոցմէ: Նէ անոնք միջերնին խոր-
6 հեցան՝ ու ըսին. Թէ որ ըսենք՝ Երկինքէն
պիտի ըսէ. Հապա ինչո՞ւ չհաւատացիք անոր.
իսկ թէ որ ըսենք՝ Մարդոցմէ. բոլոր ժողո-
վուրդը մեզ պիտի քարկոծեն. [f]Վասնզի որ Հով-
հաննէս մարգարէ
7 էր: Նէ պատասխան տուին՝ թէ չեն գիտեր
8 ուրկից էր: Նէ Յիսուս ըսաւ անոնց. Նէս ալ
ձեզի չեմ ըսեր թէ ինչ իշխանութիւնով կ՚ը-
նեմ ատ բաները:
9 Սկսաւ ատ առակը ըսել ժողովուրդին.
[g]Այ էկ մարդ մը այգի տնկեց, և զանիկայ մը-
շակներու յանձնեց. ու ինքը օտար երկիր եր-
10 թալով՝ շատ ժամանակ մնաց: Նէ առնելին
ծառայ մը խրկից մշակներուն, որ այգիին պը-
տուղէն անոր տան. իսկ մշակները ծեծելին զա-
11 նիկայ, ու պարապ ձեռքերնին: Նէ ուրիշ ծա-
ռայ մըն ալ խրկից. իսկ անոնք զանիկայ ալ
ծեծելին, անարգելին ու պարապ ձեռքերնին:
12 Ու երրորդ մըն ալ խրկից. իսկ անոնք զանիկայ
13 ալ վիրաւորելին՝ ու դուրս հանելին: Ըն ա-
տենը այգիին տէրը ըսաւ. Ի՞նչ ընեմ. իմ
սիրելի որդիս խրկեմ, գուցէ զանիկայ տեսնե-
14 լով ամչնան: Բայց մշակները երբոր տեսան
զանիկայ, իրարու հետ խորհուրդ ըրին՝ ըսելով.
Ասիկայ է ժառանգը, եկէք զանիկայ սպան-
15 նենք՝ որ ժառանգութիւնը մերը ըլլայ: Նէ
զանիկայ այգիէն դուրս հանելին ու սպաննե-
ցին. ուստի այգիին տէրը ի՞նչ պիտի ընէ ա-
16 նոնց. Պիտի գայ՝ ու կորսընցնէ ատ մշակնե-
րը, և այգին ուրիշներու պիտի տայ: Երբոր
17 ատ լսեցին, ըսին. Չլա՛ւ լիցի: Նէ ինքը ա-
նոնց նայելով՝ ըսաւ. Հապա ի՞նչ է ատ գը-
րուածը, թէ [h]Ան քարը՝ որ շինողները անար-
18 գեցին, անիկայ անկիւնին գլուխը եղաւ: Ամէն
ոմն որ ատ քարին վրայ իյնայ՝ պիտի կոտրտի,
Նէ որուն վրայ որ իյնայ՝ պիտի փոշրէ զանիկայ:
19 Նէ քահանայապետները ու դպիրները կը
փնտռէին թէ ինչպէս նոյն ժամուն ձեռք զար-
նեն անոր, բայց ժողովուրդէն վախցան. քանզի
իմացան որ ատ առակը իրենց համար ըսաւ:
20 [i]Ու հսկելով յարմար ատենի սպասելով՝ խրկե-
ցին քանի մը խարեբայ մարդիկ՝ որոնք կեղծա-
ւորութեամբ ինքզինքնին արդար կը ձևացրնէին,
որ անիկայ խօսքով բռնեն՝ տէրութեան և կա-
ռավարչին իշխանութեանը զանիկայ մատնելու:
21 Ու անոր հարցուցին ըսելով. Վարդապետ՝
գիտենք որ շիտակ կը խօսիս ու կը սորվեցնես,
և աչառութիւն չես ըներ. Հապա ճշմարտու-
թեամբ Աստուծոյ ճամբան կը սորվեցնես:
22 Մեզի արժա՞ն է Կայսրին տուրք տալ, թէ չէ:
23 Նէ անոնց խորամանկութիւնը հասկընալով՝

---

s Մաղ. ԺԴ. 28: Պէտ. ԺԳ. 55:
t Պս. ՃԺ. 14: Ղեւս. Ը. 14:
u Ամբ. Բ. 11:
v Եսա. ԼԳ. 35:
w Ես ԽԻ. 3, 4: Երեմ. Չ. 3, 6: Պէտ. ԻԱ. 20:
x Ղեւտ. ԻԶ. 7, 8: Մկբ. ԺԳ. 12:
y Ես. Ծ. 7:
z Մատ. ԻԱ. 23:
a Երեմ. Է. 11:
b Մար. ԺԱ. 18: Եսա. Է. 19: Ը. 37:
c Մատ. ԻԱ. 23:
d Դան. Թ. 24: Պէտ. Ա. 68, 69: Գործ. Ը. 12:
e Մատ. ԻԱ. 12: Մար. ԺԱ. 11, 15: Եսա. Ը. 14, 15:
f Ես. Ծ. 7:
g Եսա. Ե. 1:
h Սաղ. ՃԺ. 22: Գործ. Դ. 11:
i Դան. Զ. 34, 35: Մատ. ԻԱ. 44:
j Մատ. ԻԲ. 15:
k Մատ. ԻԲ. 16: Մար. ԺԲ. 14:

24 ըսաւ անոնց. Ինչո՞ւ զիս կը փորձէք. Հոս-
ցուցէք ինծի դահեկան մը: Որո՞ւն պատկերը
ու գիրը ունի վրան: Պատասխան տուին ու
25 ըսին. Կայսրինը: Եւ ինքը ըսաւ անոնց. Ու-
րեմն ան որ կայսրինն է՝ կայսրին տուէք, և ան
26 որ Աստուծոյն է Աստուծոյ. ԳԼԽ: Եւ չկըր-
ցան անիկայ խօսքով մը բռնել ժողովուրդին
առջևը. ու զարմանալով անոր պատասխանին
վրայ՝ լուռ կեցան:
27 Եւ [ա]ոմանք Հերովդեսեաններէն ոմանք եկան, ([բ]որոնք
Հակառակութիւն կ՚ընեն՝ թէ յարութիւն չկայ)
28 և անոր հարցուցին՝ ԸՍելով. Վարդապետ՝
[գ]Մովսէս մեզի գրեց. Թէ որ մէկուն եղբայրը
կնիկ ունենալով՝ մեռնելու բլլայ, ու մեռած
տունը զաւակ չունենայ, անոր եղբայրը առնէ
29 ան կնիկը, և իր եղբօրը զաւակ հանէ: Երկ՝
եօթը եղբայրներ կային. ու առջինը կնիկ մը
30 առնելով՝ զաւակ չունեցած մեռաւ: Երկրորդն
ալ առաւ ան կնիկը, և ինքն ալ մեռաւ ա-
31 նանց զաւակի: Երրորդն ալ առաւ զանիկայ.
նմանապէս եօթն ալ, ու զաւակ չձգեցին ու
32 մեռան: Ետքը կնիկն ալ մեռաւ:
33 Ուրեմն յարութեան առնեցմէ որո՞ւն
կնիկը պիտի բլլայ. ինչու որ եօթն ալ զանիկայ
34 կնիկ ունեցան: Եւ Յիսուս պատասխան տա-
լով՝ անոնց ըսաւ. Այս աշխարհիս որդիքը կնիկ
35 կ՚առնեն ու էրկան կը տրուին: Հայց անոնք որ
արժանի պիտի բլլան ան աշխարհին հասնելու,
ու մեռելներէն յարութիւն առնելուն, ո՛չ կնիկ
36 կ՚առնեն և ո՛չ էրկան կը տրուին. Որովհետև
ալ չեն կրնար մեռնիլ. Հրեշտակներուն
հաւասար են, ու Աստուծոյ որդիք են, Քան-
37 զի որ յարութեան որդիք են: Հայց մեռելնե-
րուն յարութիւն առնելը [դ]Մովսէսն ալ իմա-
ցուց մորենիին պատմութեանը մէջ, երբոր կը
կոչէ Տէրը՝ Աբրահամին Աստուածը, ու Իսա-
հակին Աստուածը, և Յակոբին Աստուածը:
38 Ու Աստուած մեռելներուն Աստուածը չէ,
հապա կենդանիներուն. [ե]Քանզի որ ամէնը անոր
39 կենդանի են: Եւ դպիրներէն մէկ քանին պա-
տասխան տուին ու ըսին. Վարդապետ՝ ազնիւ
40 ըսիր: Ու ալ մէկը համարձակութիւն չէր ը-
ներ անոր բան մը հարցնելու:
41 Եւ ըսաւ անոնց. [զ]Ինչպէս կ՚ըսեն թէ՝
42 Քրիստոս Դաւիթի որդին է. Եւ ինքը Դա-
ւիթ Սաղմոսներուն գրքին մէջը կ՚ըսէ. [է]Տէրը
43 իմ Տէրոջս ըսաւ. Նստէ իմ աջ կողմս, Մինչև
որ քու թշնամիներդ ոտքերուդ պատուանդան
44 ընեմ: Ուրեմն Դաւիթ որ զանիկայ Տէր կը
կոչէ, [ը]ինչպէս անիկայ անոր որդին կ՚ըլլայ:
45 Եւ բոլոր ժողովուրդին առջևը ըսաւ իր
46 աշակերտներուն: [թ]Զգուշացէք գպիրներէն,
որոնք կ՚ուզեն փառաւոր հանդերձներով պտը-
տիլ, [ժ]և շուկաներուն մէջ բարեւներ կը սիրեն,
ու ժողովարաններուն մէջ առաջին աթոռները,
և ընթրիքներու մէջ առաջին բազմոցները.
47 [ի]Որոնք որբևարիներուն տուները կ՚ուտեն, ու
Տպրդոյ երեւնալու համար աղօթքը կ՚երկընցը-
նեն. սոսկալի դատապարտութիւն պիտի
ընդունին:

ԳԼ. ԻԸ

1 Կրիտաս կը դրէ աղքատ որբևարին. 5 կը նախատէ տաճարին ու Երուսաղէմին կործանումը. 25 նաև վերջին օրուան նշանները. 34 կը յորդորէ որ արթուն բլլանք:

1 Ու նայելով՝ տեսաւ հարուստները որ իրենց
2 ընծաները գանձանակը կը ձգէին: Տեսաւ
նաև որբևարի մըն ալ տեսաւ, որ հոն երկու
3 լումայ ձգեց: Ու ըսաւ. Ճշմարիտ կ՚ըսեմ
ձեզի, [ա]որ աս աղքատ որբևարին ամենէն ա-
4 ւելի ձգեց: Ինչու որ ամէն անոնք իրենց ա-
ւելցածէն Աստուծոյ ընծաներուն մէջը ձգեցին.
բայց ասիկայ իր չքաւորութենէն բոլոր իր ու-
նեցած ապրուստը ձգեց:
5 [բ]Ու երբոր մէկ քանիները տաճարին համար
կ՚ըսէին, թէ Գեղեցիկ քարերով ու նուէրնե-
6 րով զարդարուած է, ըսաւ. Այս բաները որ
կը տեսնէք, օրեր պիտի գան՝ [գ]որ ան տունը
քար մը քարի վրայ պիտի չմնայ՝ որ չքակուի:
7 Հարցուցին իրեն ու ըսին. Վարդապետ՝ ե՞րբ
պիտի բլլան ատ բաները, և ի՞նչ է նշանը՝
8 երբոր ատ բաները պիտի բլլան: Ան ալ ըսաւ.
[դ]Զգոյշ կեցէք՝ չխաբուիք. Ինչու որ շատերը
պիտի գան իմ անունովս՝ ու ըսեն, թէ Ես
եմ Քրիստոսը. ու ժամանակը մօտեցած է.
9 ուրեմն անոնց հետևէն չերթաք: Հայց երբոր
լսէք պատերազմներ և խռովութիւններ՝ մի
վախնաք. Ինչու որ պէտք է առաջ ատ բաներ
10 երը բլլան, բայց վախճանը իսկոյն չէ: Ըն-
տունը ըսաւ անոնց. Ազգ ազգի վրայ պիտի ել-
լէ, ու թագաւորութիւն թագաւորութեան
11 վրայ. Եւ տեղ տեղ մեծ երկրաշարժութիւններ
պիտի բլլան. ու սովեր և մահաբերժումներ,
նաև երկինքէն սոսկալի բաներ և մեծ նշաններ
12 պիտի բլլան: [ե]Հայց ատ ամէն բաներէն առաջ
իրենց ձեռքերը ձեզի պիտի զարնեն՝ ու հալա-
ծեն, և ժողովարաններու ու [զ]բանտերու պիտի
մատնեն. և [է]իմ անունս համար [ը]թագաւոր-
ներու ու կուսակալներու առջև պիտի տարուիք:
13 [թ]Եւ ատ [ժ]քանիը վերջը ձեզի վկայութիւն մը
14 պիտի բլլայ: [ի]Ուստի ձեր սրտին մէջը դրէք՝

[ա] Մար. ժբ. 41:
[բ] Մտթ. իդ. 1: Մար. ժգ. 1:
[գ] Մտթ. իդ. 42: Մար. ժբ. 35:
[դ] Մտթ. իդ. 4: Մար. ժգ. 5: Լուկս. ա. 6: բ Թես. բ. 3:
[ե] Մտթ. իդ. 5:
[զ] Մտթ. իդ. 14:
[է] Մտթ. իդ. 7:
[ը] Մար. ժգ. 9: Հայտ. բ. 10:
[թ] Մտթ. ժ. 17: ԺԱ. 18: ժբ. 4: ժգ. 24:
[ժ] Մտթ. բ. 13:
[ի] Մտթ. իդ. 23:
[լ] Մտթ. ժ. 19: Մար. ժգ. 11: ԳԼ. ժբ. 11:
[խ] Մտթ. իդ. 23: Մար. ժբ. 18:
[ծ] Գոր. իդ. 6, 8:
[կ] բ Օր. իե. 5:
[հ] Ա Կոր. ժբ. 42, 49, 52: ա Հով. գ. 2:
[ձ] Հռով. ը. 23:
[ղ] ԼԼ. գ. 6:
[ճ] Հռով. Չ. 10, 11:
[մ] Մտթ. իդ. 42: Մար. ժբ. 35:
[յ] Ածխ. ԿԺ. 1: Գոր. բ. 34:
[ն] Մտթ. իդ. 1: Մար. ժբ. 38:
[շ] Մտթ. իդ. 5:
[ո] ԳԼ. ժբ. 43:
[չ] Մտթ. իդ. 14:
[պ] Մար. ժբ. 41:
[ջ] բ Կոր. բ. 12:
[ռ] Մտթ. իդ. 1: Մար. ժգ. 1:
[ս] ԳԼ. ժբ. 44:
[վ] Մտթ. իդ. 4: Մար. ժգ. 5: Լուկս. Ե. 6: բ Թես. բ. 3:
[տ] Մտթ. իդ. 7:

որ առաջուց չմտածէք պատասխան տալու վրայ։ 15 Վասն զի ես ձեզի բերան ու իմաստութիւն պիտի տամ, որուն պիտի չկրնան դէմ խօսիլ, կամ դէմ կենալ ձեր ամէն հակառակորդները։ 16 Նաև պիտի մատնուիք ծնողքներէ, ու եղբայրներէ, և ազգականներէ, ու բարեկամներէ, ու ձեզմէ պիտի սպաննեն։ 17 Եւ իմ անունիս համար ամէնուն ատելի պիտի ըլլաք։ 18 Բայց մէկ մազ մը ձեր գլխէն պիտի չիյօտուի։ 19 Ձեր համբերութիւնովը հոգիներդ պիտի առնէք։

20 Ու երբոր տեսնէք Երուսաղէմը շրջապատեն զօրքերով պատած, ան ատենը գիտցէք որ անոր աւերումը մօտ է։ 21 Ան ատենը Հրէաստանի մէջ եղողները լեռները թող փախչին, ու անոր մէջ եղողները թող հեռանան, և անոնք որ ագարակներն են, թող չմտնեն անոր մէջը։ 22 Վասն զի ան օրերը վրէժխնդրութիւնի օրեր են, որ բոլոր գրուածները կատարուին։ 23 Բայց վայ ան օրերը յղի եղողներուն ու ծիծ տուողներուն, ըսելու որ մեծ նեղութիւն պիտի ըլլայ երկրին վրայ, ու բարկութիւն այդ ազգիս վրայ։ 24 Ժողովուրդին վրայ։ Ու սուրի բերնով պիտի իյնան, ու բոլոր ազգերուն մէջ գերի պիտի տարուին։ Ու Երուսաղէմ ազգերուն ոտից կոխան պիտի ըլլայ, մինչև որ ազգերուն ժամանակները լմննայ։ 25 Ու արեգակին և լուսնին ու աստղերուն վրայ նշաններ պիտի ըլլան։ Ու երկրի վրայ ազգերը սպառնութենէն պիտի տագնապին, և ծովը ու ալիքները պիտի գոռան։ 26 Մարդոց սիրտերը պիտի նուաղին երկնից վախէն և աշխարհի վրայ գալու բաներուն սպասելէն։ Վասն զի երկնից զօրութիւնները պիտի շարժին։ 27 Ու ան ատենը պիտի տեսնեն Որդին մարդոյ ամպի մէջ գիսած, զօրութիւնով ու մեծ փառքով։ Ու երբոր այս բաները սկսին ըլլալ, նէյէք՝ ու գլուխնիդ բարձրացուցէք, վասն զի ձեր փրկութիւնը մօտ է։

29 Ու առակ մը բսաւ անոնց։ Տիսէք թզենիին ու ամէն ծառերը։ 30 Երբոր կը բողբոջին, տեսնելով՝ գիտէք ձեզմէ կ'իմանաք թէ ալ ամառը մօտ է։ 31 Նոյնպէս ալ դուք երբոր այս բաները եղած տեսնէք, գիտցէք որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը մօտ է։ 32 Ամէնին կ'ըսեմ ձեզի, որ այս ազգը պիտի չանցնի, մինչև որ այս ամէն բաները ըլլան։ Երկինքը ու երկիրը պիտի անցնին, բայց իմ խօսքերս բնաւ պիտի չանցնին։ 33 Իսկ դուք զգուշացէք ձեր անձերնիդ, չըլլայ որ սիրտերնիդ հերթատուժով ու գինոլութիւնով և աշխարհային զբաղմունքներով ծանրանայ, ու յանկարծակի ան օրը ձեր վրայ հասնի։ 35 Վասն զի բոլոր երկրին երեսը բնակողներուն ամէնուն վրայ որոգայթի մը պէս պիտի հասնի։ 36 Արթուն կեցէք։ Ու ամէն ատեն աղօթք ըրէք, որ արժանի ըլլաք ան բոլոր բաները փախուստ տալու, և Որդւոյ մարդոյ առջև կայնելու։

37 Ու ցորեկները տաճարին մէջ կը սորվեցնէր, և գիշերները կ'ելլէր Ձիթենեաց լեռնաց 38 լեռը կը կենար։ Ու բոլոր ժողովուրդը առտուանց կանուխ իրեն կ'երթային տաճարը իր խօսքը լսելու։

ԳԼ. ԻԲ

1 Հրէայց գաղտնադաւթիւն կ'ընէն Քրիստոսի դէմ, 3 Սատանան կը դրդռէ Հուդան որ մատնէ զՔրիստոս։ 7 Նաւթելեմները կը պատրաստեն զտաիկը։ 19 Քրիստոս իր սուրբ ընթրիքը կը տօնէնէ։ 21 Իր մատնիչին ալ ըլլալը կ'իմացընէ՝ առանց անոր անունը տալու։ 24 Իր աշակերտները փաստաբանելէն կը զգուշացընէ։ 31 Պետրոսին կ'իմացընէ թէ իր հաւատքը պիտի չպակսի, 34 բայց իրեն անգամ պիտի ուրանայ իր Տէրը։ 39 աղօթք կ'ընէ Գեթսեմանեան պարտէզին մէջ, և արիւն քրտինք կը թափէ։ 47 Մէկ հարուածով մը կը մատնուի։ 50 Մաքսին ականջը կը բժշկէ։ 54 Պետրոս իրեն անգամ կ'ուրանայ իր Տէրը։ 63 Քրիստոս նախատանքից անարգութիւն և չարչարանք կը կրէ, 66 ու կը խոստովանի թէ ինքը Աստուծոյ Որդին է։

1 Բաղարջակերաց տօնը մօտեցաւ՝ որ Զատիկ կ'ըսուէր։ 2 Ու քահանայապետները ու դպիրները կը փնտռէին թէ ինչպէս սպաննեն զանիկայ, քանզի ժողովուրդէն կը վախնային։

3 Ու Սատանան Իսկարիովտացի մականուանեալ Յուդային ներսը մտաւ, որ անիկայ տասներկուքին համրանքէն էր։ 4 Ու գնաց քահանայապետներուն ու իշխաններուն հետ խօսք բռնաւ՝ թէ ինչպէս զանիկայ մատնէ անոնց։ 5 Ընոնք ալ ուրախացան, և խոստացան անոր սահակ տալ։ 6 Ու ինքը վրան առաւ, և պատեհութիւն մը կը փնտռէր որ զանիկայ մատնէ անոնց՝ առանց բազմութեանը ժողվելուն։

7 Ու բազարջակերաց օրը եկաւ, որուն մէջ պէտք էր զառիկը մորթել։ 8 Ու խրկեց Պետրոսը և Յովհաննէսը՝ ու բսաւ։ Գացէք պատրաստեցէք մեզի զառիկը՝ որ ուտենք։ 9 Ընոնք ալ ըսին անոր։ Որո՞ր կ'ուզես որ պատրաստենք։ 10 Ան ալ ըսաւ անոնց։ Ահա երբոր քաղաքը մտնէք, ձեզի մարդ մը պիտի պատահի որ ոսկեայ վրոյ ջրոյ տափոր մը կը տանի։ անոր ետևէն գացէք ան տունը՝ ուր որ ինքը կը մտնէ։ 11 Եւ Ու ան տանը տիրոջը բսէք։ Վարդապետը կ'ըսէ քեզի։ Որո՞ր է օթևանը՝ որ հոն առ-

---

ա Դտր. գ. 10։
բ Մկ. է. 6։ Մտ. ժգ. 12։
գ Դտր. է. 58։ Ժբ. 2։
դ Մտա. Ժ. 22։
ե Մտա. Ժ. 30։
զ Մտա. իզ. 15։ Մտ. ժգ. 14։
է Դան. թ. 26, 27։ Օբ. Ժա. 1։
ը Մտա. իզ. 19։
թ Դան. թ. 27։ Ժբ. 7։ Հռոմ. Ժա. 25։
ժ Մտա. իզ. 29։ Մտ. ժգ. 24։ Ա Պետ. գ. 10, 12։
ի Մտա. իէ. 29։
ժա Մտա. իզ. 30։ Յայտ. ա. 7։ Ժբ. 14։
ժբ Հռոմ. ը. 23։
ժգ Մտա. իզ. 32։ Մտ. ժգ. 28։
ժդ Մտա. իթ. 35։
ժե Հռոմ. Ժդ. 13։ ա Թես. ե. 6։ ա Պետ. դ. 7։
ժզ Ա Թես. ե. 2։ Ա Պետ. դ. 10։ Հայտ. գ. 3։ Ժբ. 15։
ժէ Մտա. իդ. 42։ իե. 13։ Մտ. ժգ. 33։
ժը Գաղ. Ժբ. 1։
ի Մտ. իե. 5։ Լուկ. գ. 13։
իա Յով. ը. 1, 2։
իբ Լուկ. իբ. 39։
իգ Մտա. իզ. 2։ Մտ. ժգ. 1։
իդ Մտ. իբ. 2։ Յով. Ժա. 47։ Դտր. դ. 27։
իե Մտա. իզ. 14։ Մտ. ժգ. 10։ Յով. Ժգ. 2, 27։
իզ Օբ. Ժա. 12։
իէ Մտա. իզ. 17։ Մտ. ժգ. 12։

շակերտներուս հետ միկռեղ զաթիկը ուտեմ։
12 Ըն ալ ձեզի զարդարուած մեծ վերնատունն
13 մը պիտի ցուցընէ. հոն պատրաստեցէք։ Եւ
գացին գտան ինչպէս որ իրենց ըսաւ. ու զա-
տիկը պատրաստեցին։
14 Երբոր ժամը հասաւ՝ անդան նստաւ, և
15 տասներկու առաքեալները իր հետը։ Ու ը-
սաւ անոնց. փափաքելով փափաքեցայ որ աս
զատիկը ձեզի հետ ուտեմ իմ չարչարուելէս
16 առաջ։ Քանզի կ'ըսեմ ձեզի, որ ալ չեմ աս-
կե պիտի չուտեմ՝ մինչև որ Աստուծոյ թա-
17 գաւորութեանը մէջ կատարուի։ Եւ գաւա-
թը առաւ՝ գոհացաւ ու ըսաւ. Առէք ասի-
18 կայ՝ ու բաժնեցէք ձեր մէջը։ Վասն զի ձեզի
կ'ըսեմ, որ չեմ որթին պիրկէն պիտի խմեմ՝
մինչև որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը գայ։
19 Եւ հաց առաւ՝ գոհացաւ, կտրեց և տուաւ
անոնց՝ ու ըսաւ. Սա է իմ մարմինս՝ որ ձե-
զի համար տրուած է. սասիկայ ըրէք զիս յի-
20 շելու համար։ Նոյնպէս ալ գաւաթը ա-
ընթրիքէն ետև՝ ու ըսաւ. Այս գաւաթը նոր
ուխտ է իմ արիւնովս, որ ձեզի համար կը թա-
փուի։
21 Բայց ահա զիս մատնողին ձեռքը հետս
22 սա սեղանս է։ Եւ Որդին Մարդոյ
կ'երթայ՝ ինծոր որ սահմանուած է, բայց վայ
այն մարդուն՝ որուն ձեռքովը անիկայ կը մատ-
23 նուի։ Եւ անոնք սկսան միջնէնին հարցուփորձ
ընել, թէ իրենցմէ ո՞վ է՝ որ այն բանը պիտի ը-
նէ։
24 Վէճ մըն ալ եղաւ անոնց մէջը՝ թէ իրենց-
25 մէ ո՞վ մեծ պիտի սեպուի։ Եւ անոնք որ կ'իշխեն անոնց՝ բարերար կը
26 կոչուին. Բայց դուք անանկ պիտի չըլլաք.
հապա ան որ ձեր մէջը մեծ է՝ պզտիկին պէս
թող ըլլայ, և առաջնորդը սպասաւորին պէս։
27 Քանզի ո՞վ է մեծը, սեղան նստո՞ղը՝ թէ
սպասաւորը. չէ՞ որ սեղան նստողը. Բայց ես
28 ես ձեր մէջը սպասաւորի մը պէս եմ։ Եւ դուք
անոնք էք՝ որ միշտ ինծի հետ կը կենայիք իմ
29 փորձութիւններուս մէջ. Ես ալ ձեզի կը
30 տամ ինչպէս որ հայրս ինծի տուաւ թագաւորութիւն, ո՛ւ
ուխտ կ'ընեմ, ինչպէս որ իմ
Հայրս ինծի թագաւորութիւն մը ուխտ ըրաւ.
որ դուք իմ սեղանիս ուտէք ու խմէք իմ թա-
գաւորութեանս մէջ, և աթոռներու վրայ նըս-
տիք՝ Իսրայէլի տասներկու ցեղերը դատելու։
31 Եւ Տէրը ըսաւ. Սիմո՛ն Սիմո՛ն, ահա Սա-
ատանան ձեզ փնտռեց, որ ձորնին պէս խար-
32 րայ. Բայց ես քեզի համար աղօթեցի որ
քու հաւատքդ չպակսի. և դուն երբոր դարձի
33 գաս, քու եղբայրներդ ալ հաստատէ։ Իսկ
ինքը ըսաւ անոր. Տէր՝ ես պատրաստ եմ քե-
զի հետ բանտը երթալու ալ, մեռնելու ալ։
34 Եւ անիկայ ըսաւ. Պետրո՛ս՝ քեզի կ'ըսեմ որ
այսօր հաւը պիտի չկանչի՝ մինչև որ դուն երեք
անգամ ուրանաս, ըսելով թէ չես ճանչ-
նար։
35 Եւ ըսաւ անոնց. Երբոր ձեզ խրկեցի ա-
ռանց քսակի ու պարկի և կօշիկներու, բանի
36 մը կարօտ եղա՞ք։ Ըսին ալ ըսին. Բանի մըն
ալ չէ. հապը ըսաւ. Հայդ հիմա ան որ քսակ
ունի՝ թող հետը առնէ, նոյնպէս ալ պարկը.
և ան որ չունի, թող իր հանդերձը ծա-
37 խէ ու իրեն թուր մը ծախու առնէ. Քանզի
կ'ըսեմ ձեզի, որ ան գրուած բանն ալ պէտք է
որ իմ վրաս կատարուի, Եւ անօրէններու
հետ սեպուեցաւ. քանզի ինչ որ ինծի համար
38 ունի, կատարելու վրայ է։ Ըսին
ալ ըսին. Տէր՝ ահա հոս երկու թուր կայ.
ան ալ ըսաւ անոնց, Հերիք են։
39 Ու ելաւ էր սովորութեանը պէս Ձիթե-
նեաց լեռը գնաց. աշակերտներն ալ իր ետևէն
40 գացին։ Երբոր ան տեղը հասաւ, ըսաւ ա-
նոնց, Աղօթք ըրէք որ փորձութեան մէջ չը-
41 մտնէք։ Եւ ինքը անոնցմէ գաւառացաւ քար-
ընկեցի մը չափ, ու ծնկան վրայ դալով ա-
42 ղօթք կ'ընէր. Հայր՝ թէ որ կ'ու-
զես, սա գաւաթը ինծմէ անցուր. բայց չէ
43 թէ իմ կամքս՝ հապա քուկդ թող ըլլայ։ Ու
երկինքէն Հրեշտակ մը երեւցաւ անոր՝ և կը զո-
բացընէր զանիկայ. Ու ասասիկ ներողութեան
մէջ ըլլալով՝ աւելի ջերմեռանդութեամբ ա-
44 ղօթք կ'ընէր։ Եւ իր քրտինքը արիւնի մեծ
կաթիլներու պէս էր, որ գետինը կը թափուէր։
45 Եւ աղօթքէն կանգնելով՝ աշակերտներուն գո-
46 նացած. Եւ ըսաւ անոնց. Ինչո՞ւ կը քնա-
նաք. Ելէք աղօթք ըրէք՝ որ փորձութեան
մէջ չմտնէք։
47 Եւ երբոր դեռ կը խօսէր, Ահա մեկ բազ-
մութիւն մը, և Յուդա ըսուածն ալ՝ տասներ-
կուքէն մեկը՝ անոնց առջևէն կ'երթար, ու
Յիսուսին մօտեցաւ որ զանիկայ համբուրէ։

ը Մատ. ին. 20։ Մար. ժդ. 17։
ի Ղկ. ժգ. 15։ Կոր. Ժ. 21։
Հայտ. ժթ. 9։
ը Մատ. իզ. 29։ Մար. ժգ.
25։
ր Մատ. իզ. 26։ Մար. ժգ.
22։
ձ ա Կոր. ժա. 24։
ղ ա Կոր. Ժ. 16։
ե Ասղ. իա. 9։ Մատ. իզ.
21, 23։ Մար. ժգ. 18։
Հօհ. ժգ. 21, 26։
ի Մատ. իզ. 24։
ծ Կոր. ը. 23։ է. 25։
կ Մատ. իզ. 22։ Հօհ. ժգ.
22, 25։
հ Մար. ը. 33։ Ղկ. ը. 46։
ձ Մատ. ի. 25։ Մար. Ժ. 42։
ղ Մատ. ի. 26։ ա Պետ. ե.
3։
ճ Ղկ. ը. 48։
մ Ղկ. ժը. 37։
յ Մատ. ի. 28։ Հօհ. ժգ. 13,
14։ Փիլ. բ. 7։
ն Երբ. է. 15։
շ Մատ. իզ. 47։ Ղկ. ժգ.
32։ ի Կոր. ա. 7։ ի Տիմ.
ը. 12։
ո Մատ. ջ. 11։ Ղկ. ժգ. 15։
Հայտ. ժթ. 9։
չ Ասղ. խթ. 14։ Մատ. ժթ.
28։ ա Կոր. Ա. 2։ Հայտ.
գ. 21։
պ ա Պետ. ե. 8։
ջ Ընտ. ը. 9։
ռ Հօհ. ժե. 9, 11, 15։
ս Ասղ. Ծա. 13։ Հօհ. իա.
15, 16, 17։
վ Մատ. իզ. 34։ Մար. ժգ.
30։ Հօհ. ժգ. 38։
տ Մատ. Ժ. 9։ Ղկ. ը. 3։
Ժ. Ա։
ր Հա. ծգ. 12։ Մար. ժե. 28։
ց Մատ. իզ. 36։ Մար. ժգ.
32։ Հօհ. ժչ. 1։
ւ Ղկ. իա. 37։
փ Մատ. Ա. 13։ իզ. 41։
Մար. ժգ. 38։ Ա՛ծ 46։
ք Մատ. իզ. 39։ Մար. ժգ.
35։
օ Հօհ. ե. 30։ Ա. 38։
ֆ Մատ. ա. 11։
ա Հօհ. ժգ. 27։ Երբ. է. 7։
բ Ա՛ծ 40։
գ Մատ. իզ. 47։ Մար. ժգ.
43։ Հօհ. ժը. 3։

48 Բայց Յիսուս ըսաւ անոր. Յո՛ւդա՝ համբու-
49 րելո՞վ կը մատնես Որդին մարդոյ: Երբոր ա-
նոր բոլորտիքը եղողները տեսան ինչ որ պիտի
ըլլար, ըսին անոր. Տէր՝ թուրով զարնե՞նք:
50 Եւ անոնցմէ մէկը՝ քահանայապետին ծառա-
յին զարկաւ, ու մէկզի հանեց անոր աջ ա-
51 կանջը: Պատասխան տուաւ Յիսուս՝ ու ըսաւ.
Լո՛ղ տուէք մինչեւ ատ տեղը. և դպաւ ա-
52 նոր ականջին՝ ու բժշկեց զանիկայ: Եւ Յի-
սուս իր վրայ եկող քահանայապետներուն ու
տաճարին իշխաններուն ու ծերերուն ըսաւ.
Իբր թէ աւազակի՞ վրայ ելաք սուրերով ու բի-
53 րերով: Մէն օր ձեզի հետ էի տաճարին մէջ,
և ինծի ձեռք չզարկիք. Բայց աս է ձեր ժա-
մանակը՝ ու խաւարին իշխանութիւնը:
54 Եւ զանիկայ բռնելով տարին՝ ու քահա-
նայապետին տունը մտցուցին. Պետրոս ալ
55 հեռուանց անոր ետեւէն կ՚երթար: Երբոր կր-
բակ վառեցին դաւիթին մէջ ու միասին նս-
56 տան, Պետրոս ալ նստաւ անոնց մէջը: Մէկ
աղախին մը տեսնելով զանիկայ՝ որ վառած կր-
բահին քովը նստեր էր, նայեցաւ անոր ու ը-
57 սաւ. Ասիկայ ալ անոր հետն էր: Բայց Պէտ-
րոս ուրացաւ զանիկայ ու ըսաւ. Կնի՛կ ես ա-
58 նիկայ չեմ ճանչնար: Եւ քիչ մը ետքը մէկ
ուրիշ մը տեսաւ զանիկայ՝ ու ըսաւ. Դուն
ալ անոնցմէ ես. և Պետրոս ըսաւ. Մարդ՝
59 ես ա՛ռնոնց չեմ: Եւ ժամու մը չափ անցնելէն
ետեւ, ուրիշ մէն ալ կը պնդէր ու կ՚ըսէր. Ճի-
շդաւ ասիկայ ալ անոր հետն էր, ինչու որ Գա-
60 լիլեացի է: Բայց Պետրոս ըսաւ. Մարդ՝ չեմ
գիտեր ինչ կը զրուցես դուն. և քանի որ իր
խօսքը բերաննն էր, իսկոյն հաւը խօսեցաւ:
61 Եւ Տէրը դարձաւ՝ ու Պետրոսին նայեցաւ.
Պետրոս ալ միտքը բերաւ Տէրոջը խօսքը՝ որ
իրեն ըսեր էր, թէ Երեք հաւը չխօսած՝ իրեք
62 անգամ պիտի ուրանաս զիս: Ու Պետրոս դուրս
ելլելով՝ դառնապէս լացաւ:
63 Եւ ան մարդիկը որ Յիսուսը կր պահէին,
64 ծաղր կ՚ընէին զանիկայ, ու կը ծեծէին. Եւ ա-
նոր աչքերը ծածկելով՝ անոր երեսին կը զար-
նէին, ու կը հարցընէին իրեն ըսելով. Մար-
65 գարէացիր ո՞վ է ան որ քեզի զարկաւ: Եւ
ուրիշ շատ բաներ կը զրուցէին իրեն՝ հայհոյե-
լով:
66 Ու երբոր առտու եղաւ՝ Ժողովուրդին ծե-
րակոյտը, քահանայապետները և դպիրները
ժողվուեցան, ու տարին զանիկայ իրենց ա-
տեանը՝ և ըսին. Եթէ որ Քրիստոսը դուն ես,
67 ըսէ մեզի: Ըսաւ անոնց. Թէ որ ձեզի ըսեմ
68 ալ, պիտի չհաւատաք. Եւ թէ որ ձեզի քա-
նի մը հարցընեմ, ինծի պատասխան պիտի չտաք,
69 ո՛չ ալ ձե՛ռ պիտի արձակէք: Ետքէ հետ Որ-
դին մարդոյ Աստուծոյ զօրութեանը աջ կողմը
70 պիտի նստի: Եւ ամենքը ըսին. Ուրեմն դուն
Աստուծոյ Որդի՞ն ես. Ինքն ալ ըսաւ անոնց.
71 Դուք կ՚ըսէք թէ ես եմ: Եւ անոնք ըսին.
Ել ի՞նչ պէտք է մեզի վկայութիւն, ինչու-
որ մենք մեզմէ ատոր բերնէն լսեցինք:

ԻԼ. ԻԳ

1 Քրիստոս կ՚ամբաստանուի Պիղատոսին առջեւը, և Հու-
դային կը խրխուի: 8 Հերովդէս ծաղր կ՚ընէ զանիկայ:
12 Հերովդէս և Պիղատոս բարեկամ կ՚ըլլան իրարու
հետ: 18 Պիղատոս կ՚արձակէ Բարաբբան, և Յիսուսը
ձեռք կու տայ որ խաչուի: 27 Քրիստոս իր վրայ լացող
կիներուն կ՚ըսէ որ չլացնեն Երուսաղէմի կործանումը: 34 Ա-
ղօթք կ՚ընէ իր թշնամիներուն համար: 39 Երկու չարա-
գործ անոնք իր հետը կը խաչուին: 46 Քրիստոսի մահը,
50 և թաղումը:

1 Եւ անոնց բոլոր բազմութիւնը ոտք ելլելով՝
2 տարին զանիկայ Պիղատոսին. Ու սկսան ա-
նոր վրայով ամբաստանութիւն ընել և ըսել.
Ասիկայ գտանք՝ որ մեր ազգը կը մոլորցընէ,
և կայսրին հարկ տալէն կ՚արգիլէր, և իրեն
համար կ՚ըսէր, թէ ինքը Քրիստոս ո՛ր թա-
3 գաւոր է: Եւ Պիղատոս հարցուց անոր՝ ու
ըսաւ. Հրեից թագաւորը դո՞ւն ես. անիկայ
ալ պատասխան տուաւ անոր՝ ու ըսաւ. Դուն
4 կ՚ըսես: Ընտանիք Պիղատոս քահանայապետ-
ներուն ու ժողովուրդներուն ըսաւ. Ես աս
մարդուն վրայ մէկ յանցանք մը չեմ գտներ:
5 Բայց անոնք ոտք կը կռխէին ու կ՚ըսէին, թէ
ժողովուրդը իրար կ՚անցընէ, ու բոլոր Հրեաս-
տանի մէջ կը սորվեցընէ՝ Գալիլեայէն սկսած
6 մինչեւ աս տեղս: Եւ Պիղատոս երբոր լսեց
Գալիլեայի համար՝ հարցուց թէ ատ մարդը
7 Գալիլեացի է: Ու երբոր իմացաւ՝ Հերովդէսի
իշխանութեան տակէն էր, զանիկայ Հերովդէսին խրկեց, քանզի ան ալ ան օրերը
Երուսաղէմ էր:
8 Եւ Հերովդէս երբոր Յիսուսը տեսաւ, շատ
ուրախացաւ. Վասն զի ինքը շատոնգմէ կը փա-
փաքէր անիկայ տեսնելու. Ինչու որ անոր վը-
բայով շատ բաներ լսած էր, և կը յուսար որ
9 անկէ նշան մը տեսնէ: Ու շատ խօսքե-
րով հարցուփորձ կ՚ընէր անոր. բայց անիկայ
10 բնաւ իրեն պատասխան մը չտուաւ: Կայս-
նայապետները ու դպիրները ալ կեցեր էին, և

---

† Մատ. իզ. 51: Մար. ժգ. 47: Հօհ. ժբ. 10:
‡ Մատ. իզ. 55: Մար. ժգ. 48:
§ Հօհ. ժբ. 27:
¶ Մատ. իզ. 57:
‖ Մատ. իզ. 58: Հօհ. ժբ. 15:
Մատ. իզ. 69: Մար. ժգ. 66: Հօհ. ժբ. 17, 18:
†† Մատ. իզ. 71: Մար. ժգ. 69: Հօհ. ժբ. 25:
‡‡ Մատ. իզ. 73: Մար. ժգ. 70: Հօհ. ժբ. 26:
§§ Մատ. իզ. 75: Մար. ժգ. 72:
¶¶ Մատ. իզ. 34, 75: Հօհ. ժգ. 38:
‖‖ Մատ. իզ. 67, 68: Մար. ժգ. 65:
Մատ. իէ. 1:
†† Գոր. գ. 26: Տես Գոր. իբ. 5:
‡‡ Մատ. իզ. 63: Մար. ժգ. 61:
§§ Մատ. իզ. 64: Մար. ժգ. 62: Երբ. ե. 3: իբ. 1:
¶¶ Մատ. իզ. 64: Մար. ժգ. 62:
‖‖ Մատ. իզ. 65: Մար. ժգ. 63:
—
Մատ. իէ. 2: Մար. ժե. 1: Հօհ. ժբ. 28:
†† Գոր. ժէ. 7:
‡‡ Տես Մատ. ժէ. 26: իբ. 21: Մար. ժբ. 17:
§§ Հօհ. ժթ. 12:
¶¶ Մատ. իէ. 11: ա Տիմ. Ա. 13:
‖‖ ա Պետ. բ. 22:
Ղկ. գ. 1:
†† Ղկ. թ. 9:
‡‡ Մատ. ժգ. 1: Մար. գ. 14:

սաստիկ ամբաստանութիւն կ՚ընէին անոր վրայ։
11 [ա]Յետոյ Երուսաղէմէն անարգեց զանիկայ իր զօրականներուն հետ, ու ծաղր ընելէնետև՝ վառուստր հանդերձներ հագցուց անոր, և նորէն
12 Պիղատոսին խրկեց։ [բ]Ու ան օրը Պիղատոս և Հերովդէս իրարու հետ բարեկամ եղան. որովհետև առաջ իրենց մէջը թշնամութիւն կար։
13 [գ]Ան Պիղատոս՝ քահանայապետները ու իշխանները և ժողովուրդը մէկտեղ կանչեց,
14 ու ըսաւ անոնց. [դ]Ձես մարդը առջևս բերիք՝ ժողովուրդը մոլորցնողն մը պէս. [ե]և ահա ես ձեր առջևը քննութիւն ընելով՝ ատոր համար ձեր բրած ամբաստանութիւններէն՝ յանցանք մը
15 չգտայ ատ մարդուն վրայ. [զ]Է՛ալ Հերովդէս, ինչու որ ձեզ անոր խրկեցի. և ահա ատիկայ
16 մահու արժանի գործ մը բրած չէ. [է]Ուրեմն
17 պատիժ մը տամ ատոր՝ ու արձակեմ. ([ը]Հակ տօնին առնէր պէտք էր որ մէկը արձակէ ա-
18 նոնց.) [թ]Ու բոլոր բազմութիւնը մէկտեղ աղաղակեցին ըսելով. [ժ]Վերցուր ատիկայ՝ ու Բա-
19 րաբբան արձակէ մեզի. (Որ անիկայ քաղաքին մէջ եղած խռովութեան մը և մարդասպանու-
20 թեան համար բանտը դրուած էր.) [ի]Ու Պիղատոս՝ Յիսուսը արձակել ուզելով, նորէն
21 խօսեցաւ անոնց. [ի]Այլ անոնք նորէն կ՚աղաղակէին ու կ՚ըսէին. Խաչը հանէ ատիկայ՝ խա-
22 չը հանէ. [ի]Ան երրորդ անգամ ըսաւ անոնց. Այլ ի՞նչ չար գործ բրած է ատիկայ. ես ատոր վրայ մահու արժանի յանցանք մը չգտայ. ուրեմն պատիժ մը տամ ատոր՝ ու ար-
23 ձակեմ։ [ի]Հակ անոնք մեծաձայն աղաղակներով ատոր կը կոխէին, ու կ՚ուզէին որ անիկայ խա-
24 չուի. և անոնց ու քահանայապետներուն ձայ-
նները զօրաւոր եղան։ [լ]Ու Պիղատոս վճռեց որ
25 անոնց խնդիրքը՝ ի գործ դրուի։ [խ]Ան անոնց ուզած [ծ]Բաբդը՝ որ խռովութեան և մարդասպանութեան համար բանտը դրուած էր, արձակեց անոնց. և Յիսուսը իրենց կամացը յանձնեց։
26 [կ]Ու երբոր զանիկայ կը տանէին, Սիմոն Կիւրենացի ըսոնաւոր՝ մէկը բռնեցին՝ որ արտէն կու գար, և խաչը անոր վրայ դրին՝ որ Յիսուսի
27 ետևէն բերէ։ [հ]Ու անոր ետևէն կ՚երթար մեծ բազմութիւն ժողովրդոց, նաև կանանց, որոնք
28 կ՚ողբային ու կու լային անոր համար։ [ձ]Ան Յիսուս դարձաւ անոնց՝ ու ըսաւ. [ղ]Ով Երուսաղէմի աղջիկներ՝ իմ վրաս մի լաք, հապա ձեր անձերուն վրայ ու ձեր զաւակներուն վրայ լա-
29 ցէք։ [մ]Ինչու որ ահա օրեր կու գան՝ որոնց մէջ

15։ Հօհ. ժ֊. 16։
[ն] Մատ. իէ. 32։ Մար. ժե. 21։ Տես Հօհ. ժ֊. 17։
[շ] Մատ. իգ. 19։ Գործ. իա. 23։
[ո] Ղս. բ. 19։ Ովս. ե. 8։ Հայտ. գ. 16։ ի֊. 6։
[չ] Ելակ. ժա. 31։ Երեմ. իե. 29։ Եզեկ. ի. 47։ իա. 3, 4։ ա Պետ. գ. 17։
[պ] Ղս. ծգ. 12։ Մատ. իէ. 38։
[ջ] Մատ. իէ. 33։ Մար. ժե. 22։ Հօհ. ժ֊. 17, 18։
[ռ] Մատ. ե. 44։ Գործ. է. 59։ ա Կոր. գ. 12։
[ս] Գործ. գ. 17։
[վ] Մատ. իէ. 35։ Մար. ժե. 24։ Հօհ. ժ֊. 23։
[տ] Ղաղ. իգ. 17։ Հաբ. ժ֊. 10։
[ր] Մատ. իէ. 39։ Մար. ժե. 29։
[ց] Մատ. իէ. 37։ Մար. ժե. 26։ Հօհ. ժ֊. 19։
[ւ] Մատ. իէ. 44։ Մար. ժե. 32։
[փ] Մատ. իէ. 45։ Մար. ժե. 33։
[ք] Մատ. իէ. 51։ Մար. ժե. 38։
[օ] Ղաղ. լա. 5։ ա Պետ. բ. 23։
[ֆ] Մատ. իէ. 50։ Մար. ժե. 37։ Հօհ. ժ֊. 30։
[և] Մատ. իէ. 54։ Մար. ժե. 39։

Աստուծոյ փառք առաւ ու ըսաւ • Իրաւքընէ
48 աս մարդը արդար էր : Ու աս տեսարանը դի-
տելու համար ժողվուած բոլոր բազմութիւ-
նները , եղած բաները տեսնելով՝ կուրծքերնուն
49 կը զարնէին ու ետ կը դառնային : [ե]Իմն իր
ճանչցողներն ալ հեռուն կայներ էին , նոյնպես
ալ ան կիներները՝ որ իր ետևէն եկեր էին Գա-
լիլեայէն , ու կը տեսնէին աս բաները :
50 [ֆ]Ու ահա մէկ մարդ մը Յովսէփ անուն ով ,
որ խորհրդական էր՝ բարի ու արդար մարդ մը ,
51 (Ըսիկայ անոնց խորհուրդին ու գործքին հաւա-
նութիւն տուած չէր ;) Հրէաներուն Արիմա-
թիա քաղաքէն , [ը]որ ինքն ալ Աստուծոյ թա-
52 գաւորութեանը կը սպասէր • Ըսիկայ Պիղա-
տոսին գնաց , ու Յիսուսին մարմինը խնդրեց :
53 [բ]Ու զանիկայ խոյէն իջեցնելով՝ հատուով
փաթթեց , ու քարէ փորուած գերեզմանի մը
մէջ դրաւ , որ հոն բնաւ մէկը դրուած չէր :
54 Ու ան օրը [գ]ուրբաթ էր , ու շաբաթը պիտի
[*]սկսէր :
55 Ու անոր հետևէն գացին ան կիներները՝ [դ]որ
էրեն հետ Գալիլեայէն եկած էին , ու [ե]տեսան
գերեզմանը՝ և թէ ինչպէս անոր մարմինը հոն
56 դրուեցաւ : Ու դառնալով՝ [զ]խունկեր ու ևղ-
ներ պատրաստեցին , և շաբաթի օրը հանգստա-
ցան [է]պատուիրանքին համեմատ :

ԳԼ· ԻԴ

1 Երկու հրեշտակներ Յրիստոսի յարութիւնը կ'աւետեն գերեզմանը եկող կանանց : 9 Անոնք ալ աս լուրը ու-
րիշներուն կը պատմեն : 13 Յրիստոս կ'երեւնայ Լիմեուսա գացող երկու աշակերտներուն . 36 եւրը առաքեալնե-
րուն , և անոնց անհատութիւնը կը յանդիմանէ . 47 պա-
տուէրը մը կու տայ անոնց . 49 Հոգւոյն Սրբոյ գալստեան խոստմունքը կ'ընէ , 51 և կը համբառնայ երկինքը :

1 [ա]Ու մէկշաբթի օրը առաւոտուն շատ կանուխ
գերեզմանը եկան , [բ]ու բերին ան խունկեր-
ը որ պատրաստեր էին . և ուրիշ ընկերներ ալ
2 անոնց հետ : [գ]Ու քարը գերեզմանէն մէկդի
3 գլորըցուած գտան : [դ]Ու ներս մտնելով՝ Տէր
4 Յիսուսին մարմինը հոն չգտան : Ու եղաւ որ
երբ անոնք աս բանին համար տարակուսանքով
մէջ էին , [ե]ահա երկու մարդիկ լուսափայլ
5 հանդերձներով հասան անոնց : Ու երբոր վա-
խով լեցուած՝ երեսնին գետ 'ի գետինը ծռե-
ցին , ան [զ]ատրճիճը ըսին անոնց • Ինչո՞ւ համար
6 ողջը մեռելներուն հետ կը փնտռէք • [է]Ոտ չէ
ան , հապա յարութիւն առաւ • Հիւրերնիդ

ե Ասղ· լբ· 11 : Աստ· իէ· 55 : Աբ· ժե· 40 : Տճա Հօհ· ժթ· 25 :
զ Աստ· իէ· 57 : Աբ· ժե· 42 : Հօհ· ժթ· 38 :
է Աբ· ժե· 43 : ՊՀ· բ· 25, 38 :
ը Աստ· իէ· 59 : Աբ· ժե· 46 :
թ Աստ· իէ· 62 :
* Հունա· լուսանալ :
ժ ՊՀ· ը· 2 :
ի Աբ· ժե· 47 :
ձ Աբ· ժզ· 1 :
խ ՂՀ· ի· 10 :

ա Աստ· իը· 1 : Աբ· ժզ· 1 : Հօհ· ի· 1 :
բ ՊՀ· իգ· 56 :
գ Աստ· իը· 2 : Աբ· ժզ· 4 :
դ Մրկ· ժե· 23 : Աբ· ժզ· 5 :
ե Հօհ· ի· 12 : Գոր· ա· 10 :
զ Աբ· ժզ· 21 : ժէ· 23 :

բերէք հետը խօսեցաւ ձեզի՝ երբոր դեռ Գա-
7 լիլեայի մէջ էր , [ը]ըսելով , թէ Որդին մարդոյ
պէտք է որ մեղաւոր մարդոց ձեռքը մատնուի ,
ու խաչը ելլէ , ու երրորդ օրը յարութիւն առ-
8 նէ • [թ]Ու միտքերնին բերին անոր խօսքերը :
9 [ժ]Ու գերեզմանէն դառնալով՝ աս ամէն բաները
պատմեցին տասնումէկին , ու բոլոր ուրիշնե-
10 րուն : Ու էին Մարիամ Մագդաղենացին ,
[ի]ու Յովհաննան , և Յակոբոսին Տարը Մարիա-
մը , ու անոնց հետ ուրիշներ ալ , որ աս բա-
11 ները առաքեալներուն պատմեցին : [ձ]Ու անոնց
առջևը ափերդիվեր խօսքեր երևցան անոնց զե-
12 րեցածը , ու չէին հաւատար անոնց : [խ]Բայց
Պետրոս ելաւ վազից դէպ 'ի գերեզմանը , ու
ծռելով նայեցաւ , և տեսաւ որ միայն կտաւ-
ները կը կենային . ու գնաց՝ իր մտքին մէջ զար-
մանալով ան եղածին վրայ :
13 [լ]Ու ահա անոնցմէ երկուքը նոյն օրը մէկ
գիւղ մը կ'երթային , որ Երուսաղէմէն վեհ-
աւուն ասպարէզ հեռու էր , և անոր անունը
14 Էմմաուս էր : Ու անոնք կը խօսէին իրարու
15 հետ աս բոլոր եղած անցքերուն վրայով : Ու
եղաւ որ երբ անոնք կը խօսակցէին ու խորհրդ-
ածութիւն կ'ընէին , [խ]Յիսուս ինքն ալ մօ-
16 տենալով՝ հետերնին կ'երթար : [ծ]Բայց անոնց
աչքերը բռնուած էին , որ զինքը չճանչնան :
17 Ու ըսաւ անոնց • [կ]Ինչ է աս խօսքերը , որ
քալելով իրարու հետ կը խօսակցիք , ու տրըտ-
18 մած ալ էք : Պատասխան տուաւ անոնցմէ մէ-
կը՝ [հ]որուն անունը Կղէոպաս էր , ու ըսաւ ա-
նոր • Դուն միայնակ Երուսաղէմի մէջ կը կե-
նաս , որ չես գիտեր թէ ինչեր եղաւ հոն աս
19 օրերս : Ու ինքը ըսաւ անոնց • [ղ]Ինչ • անոնք
ալ ըսին իրեն , [մ]Նազովրեցի Յիսուսին համար ,
հան որ Աստուծոյ և բոլոր ժողովուրդին առ-
ջևը [յ]գործքով ու խօսքով զօրաւոր մարգարէ
20 մը եղաւ • [ն]Ինչպէս քահանայապետները ու
մեր իշխանները մահուան դատապարտելու մատ-
21 նեցին անիկայ , և խաչը հանեցին : Հակ մենք
կը յուսայինք՝ [շ]թէ անիկայ էր որ Իսրայէլը պի-
տի ազատէր • և աս ամէնուն վրայ աս երրորդ
22 օրն է՝ որ աս բաները եղաւ : [ո]Գաև մեր մէջէն
մէկ քանի կիներներ ալ մեզ զարմացուցին , ո-
րոնք առտուանց կանուխ գերեզմանը գացին ,
23 Ու անոր մարմինը չգտնելով՝ եկան ու ըսին ,
թէ հրեշտակներու տեսիլք ալ տեսան , որոնք
24 ըսեր են թէ անիկայ ողջ է : [պ]Ու մերիններէն
մէկ քանիներն ալ գերեզմանը գացին , ու ա-

Աբ· ը· 36 : իթ· 30 : ՊՀ· իթ· 22 :
թ Հօհ· ը· 22 :
ժ Աստ· իը· 8 : Աբ· ժզ· 10 :
ի ՊՀ· ը· 3 :
ձ Աբ· ժզ· 11 : Հմր 25 :
խ Հօհ· ի· 3, 6 :
ծ Աբ· ժզ· 12 :
հ Աստ· ժը· 20 : Հմր 36 :
ղ Հօհ· ի· 14 : իա· 4 :
մ Հօհ· ժթ· 25 :

յ Աստ· իա· 11 : ՊՀ· է· 16 : Հօհ· գ· 2 : ը· 19 : ժ· 14 : Գոր· բ· 22 :
ն Գոր· է· 22 :
շ ՊՀ· իէ· 1 : Գոր· ժգ· 27, 28 :
ո ՊՀ· իգ· 68 : բ· 38 : Գոր· իա· 6 :
պ Աստ· իը· 8 : Աբ· ժզ· 10 : Հմր 9, 10 : Հօհ· ի· 18 :
ր Հմր 12 :

նանկ գտան , ինչպէս որ ան կնիկները զուցե-
25 ցին , միայն թէ զինքը չտեսան : Ըն ալ ըսաւ
անոնց • Ո՛վ անմիտներ ու թուլասիրտներ հա-
ւատալու ան բոլոր բաներուն՝ որ մարգարէնե-
26 րը խօսեցան : Ե՞ր որ սա բաներով պէտք էր
Քրիստոսի չարչարուիլ , և իր փառքը մտնել :
27 Ե՚Ու սկսելով Մովսէսէն և Հրոլոր մարգարէ-
ներէն՝ կը մեկնէր անոնց , ինչ որ իրեն համար
28 բոլոր գիրքերուն մէջ գրո—ած կր : Երբոր մօ-
տեցան ան գեղին՝ ուր որ կ՚երթային , Ինքն
ալ կը ցուցընէր որպէս թէ աւելի հեռու տեղ
29 մը պիտի երթար : Ե՚Հայց ստիպեցին զինքը՝
ու ըսին • Մնա քովը կեցիր , ինչու որ իրիկու-
նը մօտ է , և օրը լմած է • և մտաւ անոնց հետ
30 կ՚ենալու : Ու եղաւ որ երբ ինքը անոնց հետ սե-
ղան նստաւ , Հացը առաւ՝ օրհնեց , ու կոտրե-
31 լով՝ տուաւ անոնց : Ըն ատենը անոնց աչքերը
բացուեցաւ , ու զինքը ճանչցան • և ինքը անոնց-
32 մէ անհետացաւ եղաւ : Ու իրարու կ՚ըսէին • Չէ՞
որ սիրտերնիս մեր ներսի դին կը բորբոքէր , երբ-
որ ինքը մեր հետը կը խօսէր ճամբուն մէջ , և
գիրքերը կը մեկնէր մեզի :
33 Ու նոյն ժամուն Երուսաղէմ դար-
ձան , ու մեկտեղ ժողվուած գտան տասնու-
34 մեկը ու անոնց հետ եղողները , Որոնք կ՚ըսէին ,
Թէ Իրաւցընէ Տէրը յարութիւն առաւ , Ե՚ու
35 Սիմոնին երեցաւ : Ըն իրենք պատմեցին ինչ
որ ճամբուն մէջ եղաւ , և թէ ինչպէս ինքը-
գինքը իրենց ճանչցուց՝ հացը կոտրած տունը :
36 Ե՚Ըն քանի որ սա բաներըը կը խօսէին , Յի-
սուս ինքը կայնեցաւ անոնց մէջտեղ՝ ու ը-
37 սաւ անոնց • Խաղաղութիւն ձեզի : Ե՚այց ա-
նոնք զարհուրելով կը վախնային , ու կը կար-
38 ծէին թէ Հոգի մը կը տեսնեն : Ըն ըսաւ ա-
նոնց • Ինչո՞ւ խռոված էք , և ինչո՞ւ սիրտեր-
39 նուդ մէջը խորհուրդներ կ՚ելլեն : Տեսէք ձեռ-
քերս ու ոտքերս , որ ես ինքնս եմ • Հ՚շօշափե-
ցէք զիս՝ ու տեսէք • Հոգին՝ մարմին և
ոսկորներ չունենար , ինչպէս որ զիս կը տեսնէք
40 որ ունիմ : Ըս սա ըսելով՝ ձեռքերը ու ոտքե-
41 րը ցուցուց անոնց : Ու երբոր տակաւին Հ՚ը-
րկեց ուրախութենէն չէին հաւատար՝ և զար-
մանքի մէջ էին , ըսաւ անոնց • Հ՚ունիկը մը
42 ունէք հոս : Ընոնք ալ կտոր մը խորոված ձուկ՝
43 ու մեղամխորիսկ առէին իրեն : Ե՚Ըս առաւ կե-
44 րաւ անոնց առջեւը : Ըս ըսաւ անոնց • Հ՚ը-
սոնք են ան խօսքերը որ ձեզի խօսեցայ՝ երբոր
դեռ ձեր հետ էի , թէ Պէտք է որ կատարուի ան
ամէնը՝ որ Մովսէսի օրէնքին մէջ՝ ու մարգա-
բէներուն մէջ՝ և սաղմոսներուն մէջ՝ իրեն հա-
45 մար գրուած են : Ըն ատենը անոնց միտքը բա-
46 ցաւ՝ որ գիրքերը հասկընան • Ըս ըսաւ անոնց
Թէ Ըսանկ գրուած է , և Հ՚ասանկ պէտք էր
Քրիստոսին չարչարուիլ , ու երրորդ օրը մեռել-
47 նեռնէն յարութիւն առնել • Ըս անոր անունովը
Հ՚ապաշխարութիւն ու մեղաց թողութիւն քա-
րոզուիլ Հ՚բոլոր ազգերու մէջ՝ Երուսաղէմէն
48 սկսած : Ե՚Ու գուք էք սա բաներուս վկաները :
49 Հ՚Ըս ահա ես իմ Հ՚օրս խոստմունքը ձեր վրայ
կը խրկեմ • բայց գուք Երուսաղէմ քաղաքին
մէջը նստեցէք , մինչեւ որ վերէն զօրութիւն առ-
նէք վրանիդ :
50 Հ՚Ըս զանոնք մինչեւ Բեթանիա հանեց , ու
իր ձեռքերը վեր վերցնելով՝ օրհնեց անոնք :
51 Հ՚Ըս եղաւ որ երբ անոնք կ՚օրհնէր , զատուե-
52 ցաւ անոնցմէ , ու վեր կ՚ելլէր երկինքը : Հ՚Ը-
նոնք ալ երկրպագութիւն ընելով անոր , մեծ
53 ուրախութեամբ Երուսաղէմ դարձան • Հ՚Ը-
ամէն ատեն տաճարին մէջն էին , ու կը դո-
ւրանէին և կ՚օրհնէին զՀ՚ատուած :

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ

ԿԼՈՒԽ Ը

1 Յիսուս Քրիստոսի Հատուածութիւնը , մարդկութիւնը
և պաշտօնը : 15 Յովհաննէսին վկայութիւնը Քրիստոսի
Համար : 39 Քրիստոս իրեն կը կանչէ Հնդրէասը , Պետ-
րոսը , եւ

1 Ա՚կիզմէն էր Բանը , ու Բանը Հ՚Ատուծոյ քովը
2 էր , և Բանը Հ՚Ատուած էր : Հ՚Ընկայ սկիզ-

ե Հ՚Ոմ 46 : Պօր . ժէ . 3 :
ա Պետ . ա . 11 :
ը Հ՚Ոմ 45 :
թ Հ՚Ոն . ջ . 15 : ի՚ . 18 : իգ . 4 : խի՚ . 10 : Ա՚ետ . իա՚ .
9 : ի՚ Օր . ժի՚ . 15 :
ժ Ա՚ար . ժգ . 9 , 10 : ի՚ . 3 : ՃՀ . 11 : Ես . ՀՀ . 14 : ի՚ . 6 :
ի՚ . 10 , 11 : ծ . 6 : ծգ : Ես . իժ . իդ . 5 : ԼՀ . 14 , 15 :
Ես . ղՀ . 23 : ՀՀ . 25 : Պան . ի՚ . 24 : Մի՚ . Է . 20 :
Ա՚ար . ջ . 1 : ջ . 2 : Տես Հ՚ով . ա . 45 :
ի Տես Հ՚ոն . ԼՀ՚ . 26 : խի՚ . 7 : Ա՚ար . ջ . 48 :
Ղ Հ՚ոն . ժի՚ . 3 : Պօր . ժգ . 15 :
ո Ա՚ատ . ժգ . 19 :
ն ա Կար . ժե . 5 :
Հ Ա՚ար . ժգ . 11 : Հ՚ով . ի՚ . 19 : ա Կար . ժե . 5 :
ռ Ա՚ար . ջ . 49 :
ս Հ՚ով . ի՚ . 20 , 27 :
վ Հ՚ոն . խե . 26 :
տ Հ՚ով . իա . 5 :
ր Պօր . Ժ . 41 :
ց Ա՚ատ . ժգ . 21 : ժէ . 21 : ի՚ . 18 : Ա՚ար . ի՚ . 31 : Գա-
ի՚ . 22 : ժգ . 31 : Հ՚ժի՚ 6 :

ա Պօր . ժգ . 14 :
ֆ Հ՚ժի՚ 26 : Ա՚ալ . իդ : Հ՚ով . ծ . 6 : ծգ . 2 , ԼԸ : Պօր . ժէ . 3 :
ռ Գ՚ան . ի՚ . 24 : Պօր . ժգ . 38 , 46 : ա Հ՚ով . ի՚ . 12 :
բ Հ՚ոն . ժի՚ . 3 : Ա՚ալ . իի՚ . 2 : Հ՚ովհ . ի՚ . 6 , 22 : Հ՚ովհ . ի՚ . 34 : Ա՚ով . ի՚ . 23 : Ցի՚ . ի՚ . 2 : Ա՚ար . ա . 11 :
գ Հ՚ով . ժե . 27 : Պօր . ա . 8 , 22 : ի՚ . 32 : ղ . 15 :
դ Հ՚ով . իգ . 3 : Հ՚ովհ՚ . ի՚ . 28 : Հ՚ով . ժի՚ . 16 , 26 : ժե . 26 : ժգ . 7 : Պօր . ա . 4 :
ե Պօր . ա . 12 :
զ Գ՚ործ . ի՚ . 11 : Ա՚ար . ժգ . 19 : Հ՚ով . ի՚ . 17 : Պօր . ա . 9 : Լ՚ուկ . ղ . 8 :
է Ա՚ատ . իի՚ . 9 , 17 :
ը Պօր . ի՚ . 46 : է . 42 :

թ Հ՚ատ . ի՚ . 22 , 23 , ԼԸ : Հ՚ով . ա . 17 : ա Հ՚ով . ա . 1 : Հ՚այտ . ա . 2 : ժի՚ . 13 :
ժ Հ՚ատ . ի՚ . 30 : Գա . ժէ . 5 : ա Հ՚ով . ա . 2 :
ի Գ՚ործ . ի՚ . 6 : ա Հ՚ով . Է . 1 :
ի՚ Հ՚ոն . ա . 1 :

3 բէն Աստուծոյ քոմէ էր ։ [ի]Մէն բան անով և-
4 ղաւ , և առանց անոր բան մը չեղաւ՝ ինչ որ
5 եղաւ ։ [ւ]Կեանքը անով էր , [ւ]ու կեանքը մար-
6 դոց լոյսն էր ։ [ւ]Ու լոյսը խաւարի մէջ կը լու-
7 սաւորէր ։ ու խաւարը անիկայ չհասկըցաւ ։
[ւ]Աստուծմէ խրկուած մարդ մը կար , որուն
8 անունը Յովհաննէս էր ։ [ւ]Սիկայ վկայութեան
եկաւ՝ որ լոյսին համար վկայէ , որ ամէնքը ա-
9 նոր միջոցովը հաւատան ։ Ինքը չէր ան լոյսը ,
հապա Եկա՛ որ լոյսին համար վկայութիւն
տայ ։
[ի]Ճշմարիտ լոյսը ան էր , որ աշխարհ [ա]և-
10 կող բոլոր մարդիկը կը լուսաւորէ ։ Ինք աշ-
խարհին մէջն էր , ևև աշխարհս անով եղաւ ,
11 ու աշխարհս անիկայ չճանչցաւ ։ [ի]Րիւններուն
12 եկաւ , և իրիւնները զինքը չընդունեցին ։ [ւ]Հայց
որոնք որ զինքը ընդունեցին , անոնց իշխանու-
թիւն տուաւ Աստուծոյ որդիները ըլլալու , ո-
13 րոնք կը հաւատան իր անուանը ։ [ի]Որ անոնք
ոչ արիւնէ և ոչ մարմինի կամքէ՝ ոչ ալ մար-
14 դու կամքէ , հապա Աստուծմէ ծնան ։ [ե]Ւ
Բանը [յ]մարմին եղաւ , ու մեր մէջը բնակեցաւ ,
(ևև անոր փառքը տեսանք , [հ]օրմէն միածնի
փառքին պէս ։) [յ]ղնորհքով ու ճշմարտութիւ-
նով լեցուն ։
15 [ՅՅ]ովհաննէս վկայից անոր համար , և աղա-
ղակից ըսելով ։ Սիկայ է՝ որուն համար կը
ըսուցէի ։ [ի]Ն որ իմ հետևէս կու գայ , ինծմէ
16 առաջ եղաւ ։ [ւ]Ինչու որ ինծմէ առաջ էր ։ [ւ]Ես
անոր լեցուն[թ]եանէն մենք ամէնքս շնորհք ա-
17 ռինք՝ շնորհքի տեղ ։ Ինչու որ [ո]օրէնքը Մով-
սէսին ձեռքովը տրուեցաւ , Քայց [հ]ղնորհքը
[ո]ւ ճշմարտութիւնը Յիսուս Քրիստոսի ձեռ-
18 քովը եղան ։ [ի]Մէկը երբէք զԱստուած տեսած
չէ , [ը]Քայց միածին Որդին՝ որ [հ]օրը ծոցն է ,
անիկայ պատմեց ։
19 [ո]Ւ Յովհաննէսին վկայութիւնը սա է ,
երբոր [հ]րէաները Երուսաղէմէն քահանաներ ու
Ղեւտացիներ խրկեցին որ հարցընեն անոր , թէ
20 Դուն ո՞վ ես ։ [ւ]Ես անիկայ խոստովանեցաւ
ու չուրացաւ . խոստովանեցաւ՝ թէ Ես Քրի-
21 ստոսը չեմ ։ Ու հարցուցին անոր . [հ]ապա
ա Պաղ . է . 6 ։ [հ]Որ 10 ։ Նա-
փես . գ . 9 ։ Պաղ . ա . 16 ։
Երբ . ա . 2 ։ Յայտ . գ . 11 ։
բ Կղ . ի . 26 ։ ա Յօհ . ե . 11 ։
գ Կղ . բ . 12 ։ թ . 5 ։ ժբ .
35 , 46 ։
դ Կղ . գ . 19 ։
ե Պաղ . գ . 1 ։ Պատ . գ . 1 ։
Ղեւ . գ . 2 ։ [հ]որ 33 ։
զ Գոր . ժթ . 4 ։
է [հ]որ . 3 . 16 ։ Նա . խթ . 6 ։ ա
Յօհ . բ . 8 ։
* Այս գալով՝
ը [հ]որ 3 ։ Երբ . ա . 2 ։ ժա .
3 ։
թ Ղեւ . ժթ . 14 ։ Գոր . գ .
26 ։ ժգ . 46 ։
ժ Նա . ծգ . 5 ։ [հ]ռով . բ . 15 ։
Գաղ . գ . 26 ։ բ Պետ . ա .
4 ։ ա Յօհ . գ . 1 ։
ի Կղ . գ . 5 ։ Հակ . ա . 18 ։
ա Պետ . ա . 23 ։
ձ Պատ . ա . 16 , 20 ։ Ղեւ .
ա . 31 , 35 ։ բ . 7 ։ ա Տիմ .
գ . 16 ։
ղ [հ]ռով . ա . 3 ։ Գաղ . գ . 4 ։
Երբ . բ . 11 , 14 , 16 , 17 ։
ճ Նա . ե . 5 ։ Պատ . ժէ . 2 ։
Կղ . բ . 11 ։ ժա . 40 ։ բ Պետ .
ա . 17 ։
ձ Կող . ա . 19 ։ բ . 3 , 9 ։
ղ [հ]ոգ . ա . 32 ։ Կղ . գ . 32 ։ Ե . 33 ։
ջ Պատ . գ . 11 ։ Պար . ա . 7 ։
Ղեւ . գ . 16 ։ [հ]ոգ 27 , 30 ։
Կղ . գ . 31 ։
ռ Կղ . ը . 58 ։ Կող . ա . 17 ։
ս Կղ . գ . 34 ։ Նախես . ա . 6 ,
7 , 8 ։ Կող . ա . 19 ։ բ . 9 , 10 ։
վ Նհ . ի . 1 , ԼԶ ։ բ Օր . գ .
44 ։ Ե . 1 ։ ԼՀ . 4 ։
տ [հ]ռով . գ . 24 ։ Ե . 21 ։ Ղ .
14 ։
ր Կղ . ը . 32 ։ ժգ . 6 ։
ց Նհ . է . 16 ։ բ Օր . գ . 12 ։
Պատ . ժա . 27 ։ Ղեւ . Ժ .
22 ։ Կղ . գ . 46 ։ ա Տիմ .
ա . 17 ։ Ղ . 16 ։ ա Յօհ . գ .
12 , 20 ։
ւ [հ]ոգ ժգ ։ Կղ . գ . 16 , 18 ։
ա Յօհ . գ . 9 ։
փ Կղ . ե . 33 ։
ք Ղեւ . գ . 15 ։ Կղ . գ . 28 ։
Գոր . ժգ . 25 ։
օ Պաղ . գ . 5 ։ Պատ . ժէ .
10 ։
ֆ Բ Օր . ժբ . 15 , 18 ։
ա Պատ . գ . 3 ։ Պար . ա . 3 ։
Ղեւ . գ . 4 ։ Կղ . գ . 28 ։
ե Նա . ե . 3 ։
զ Պատ . գ . 11 ։
է Պաղ . գ . 1 ։
ը [հ]ոգ 15 , 30 ։ Գոր . ժբ .
4 ։
թ Պատ . է . 24 ։ Կղ . Ժ . 40 ։
ժ Նհ . ժբ . 3 ։ Նա . ծգ . 7 ։
[հ]ոգ 36 ։ Գոր . բ . 32 ։ ա
Պետ . ա . 19 ։ Յայտ . ե .
6 , ԼԶ ։
ի Նա . ծգ . 11 ։ ա Կոր . ժե .
3 ։ Գաղ . ա . 4 ։ Երբ . ա .
3 ։ բ . 17 ։ ե . 28 ։ ա Պետ .
բ . 24 ։ գ . 18 ։ ա Յօհ .
բ . 2 ։ գ . 5 ։ գ . 10 ։ Յայտ .
ա . 5 ։
ձ [հ]ոգ 15 , 27 ։
ղ Պաղ . գ . 1 ։ Պատ . գ . 6 ։
Ղեւ . ա . 17 , 76 , 77 ։ գ .
3 , 4 ։
ճ Պատ . գ . 16 ։ Պար . ա .
10 ։ Ղեւ . գ . 22 ։ Կղ . ե .
32 ։
ռ Պատ . գ . 11 ։ Գոր . ա . 5 ։
բ . 4 ։ Ժ . 44 ։ ժե . 6 ։
ս [հ]ոգ 29 ։

38 ու գացին Յիսուսին հանդէն : Յիսուս երբոր
դարձաւ՝ ու տեսաւ անոնք որ իր հանդէն կու
գային , բսաւ անոնց . Ի՞նչ կ՚ուզէք . անոնք
ալ ըսին իրեն . Ռաբբի , (որ թարգմանուելով՝
վարդապետ ըսել է ,) ո՞ւր է քու օթեւանդ :
39 Ըսաւ անոնց , Եկէք ու տեսէք . ևկան ու տե-
սան ուր տեղ որ էր իր օթեւանը . և ան օրը
անոր քովը կեցան , ինչու որ ժամը տասնին ա-
40 տեններն էր : Սիմոն Պետրոսին եղբայրը Ընդ-
րէաս ան երկուքէն մէկն էր , որ լսեցին Յով-
41 հաննէսէն , և անոր հանդէն գացին : Ասիկայ
նախ իր Սիմոն եղբայրը կը գտնէ , և կ՚ըսէ ա-
նոր . Գտանք Մեսիան , (որ Քրիստոս կը
42 թարգմանուի .) Ու տարաւ զանիկայ Յիսու-
սին քովը . Յիսուս անոր նայելով՝ ըսաւ . Դուն
ես Յովհաննէսին որդին Սիմոնը , Կեփաս
պիտի բսուիս , որ Պետրոս կը թարգմանուի :
43 Հետևեալ օրը՝ Յիսուս Գալիլեա ելլել ու-
զեց , և Փիլիպպոսը գտնելով՝ ըսաւ անոր .
44 Հետևէ իմ հանդէս : Բայց Փիլիպպոսը Հեթսա-
իդացին էր՝ Ընդրէասին ու Պետրոսին քաղա-
45 քէն : Փիլիպպոս կը գտնէ Նաթանայէլը և
կ՚ըսէ անոր . Զն՝ որուն համար Մովսէս օրի-
նաց մէջ գրեց , և մարգարէներն ալ , գտանք
կայ գտանք , այսինքն Յիսուս Նազովրեցին՝
46 Յովսեփին որդին : Եւ Նաթանայէլ ըսաւ ա-
նոր . Նազարեթէն կարելի՞ է որ աղէկ բան
մը ըլլայ . ըսաւ անոր Փիլիպպոս . Եկէր ու
47 տես : Յիսուս երբոր տեսաւ Նաթանայէլը՝
որ գալ՝ի իրեն կու գար , բսաւ անոր Համար .
Ընդ՝ իրաւցընէ Իսրայէլացի մը , որուն ներսը
48 նենգութիւն չկայ : Նաթանայէլ ըսաւ անոր .
Ուսկից կը ճանչնաս զիս . պատասխան տուաւ
Յիսուս , ու ըսաւ անոր . գնո Փիլիպպոսը
քեզ չկանչած , դուն որ թզենիին տակն էիր ,
49 ես քեզ տեսայ : Պատասխան տուաւ Նաթա-
նայէլ՝ ու ըսաւ անոր . Ռաբբի՝ դուն ես Ըս-
տուծոյ Որդին , Դուն ես Իսրայէլի թագա-
50 ւորը : Յիսուս պատասխան տուաւ և ըսաւ
անոր . Ըսոր համար՝ որ քեզի ըսի թէ քեզ
թզենիին տակը տեսայ , կը հաւատաս . տակէ ա-
51 ւելի մեծ բաներ պիտի տեսնես : Ու ըսաւ ա-
նոր . Ամէնէն ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի , Ա-
կէ հետ պիտի տեսնէք երկինքը բացուած , և
Ըստուծոյ հրեշտակները՝ որ կ՚ելլեն ու կ՚իջնեն
Որդւոյ մարդոյ վրայ :

ԳԼ. Բ

1 Երրորդ օրը հարսնիք մը կար Գալիլեայի
Կանայ քաղաքը , և Յիսուսի մայրը հոն էր :
2 Յիսուս ալ կանչուեցաւ ան հարսնիքը՝ ու իր
3 աշակերտներն ալ : Ու երբոր գինին պակսեցաւ ,
Յիսուսին մայրը ըսաւ անոր . Գինի չունին :
4 Յիսուս ըսաւ անոր . Կնիկ՝ դուն իմ հետս
ի՞նչ բան ունիս . Իմ ժամանակս գնո հա-
5 սած չէ : Իր մայրը սպասաւորներուն ըսաւ .
6 Ի՞նչ որ ձեզի ըսէ , ըրէք : Հոն վեց հատ
քարէ կարասներ դրուած էին Հրէից մաք-
րուելու սովորութիւնը Համեմատ , որ անոնց
7 ամէն մէկը երկու կամ երեք մար բան կ՚առ-
նէր : Յիսուս ըսաւ անոնց . Լեցուցէք սա կա-
րասները ջրով . ու լեցուցին անոնք մինչև բե-
8 րանը : Ու ըսաւ անոնց . Հիմա հանեցէք ու
9 սեղանապետին տարէք . անոնք ալ տարին : Ու
սեղանապետը երբոր գինի եղած Ջուրին համ
առաւ , և չէր գիտեր ուսկից ըլլալը . (բայց
սպասաւորները որ ջուրը քաշեր էին , գիտէին .)
10 սեղանապետը կը խօսի փեսային , Ու անոր կ՚ը-
սէ . Ամէն մարդ աղէկ գինին առաջ կը մա-
տուցանէ . ու երբոր խմած կ՚ըլլան , ան առա-
ջինը աւորնադոյնը . բայց դուն աղէկ գինին մին-
11 չև հիմա պահեցիր : Յիսուս հրաշքներուն
սկիզբը սա ըրաւ Գալիլեայի Կանայ քաղաքին
մէջ , և իր փառքը յայտնեց . ու իր աշա-
կերտները հաւատացին իրեն :
12 Ասկէ ետև Յիսուս Կափառնայում իջաւ ,
ինքը՝ և իր մայրը՝ ու իր եղբայրները և իր ա-
շակերտները , ու շատ օրեր հոն չմնացաւ :
13 Եւ Հրէից զատիկը մօտ էր , ու Յիսուս
14 Երուսաղէմ ելաւ . Եւ տաճարին մէջ գըտաւ արջառ ու ոչխար և աղաւնի ծախողները
ը , ու առակ փոխողներն ալ՝ որ նստեր էին .
15 Ու չուանէ խարազան մը շինելով՝ ամէնը տա-
ճարէն դուրս հանեց , ոչխարներն ալ ու արջառ-
ներն ալ , և առակ փոխողներուն պղնձները
16 ցիրուցան ըրաւ , ու սեղանները կործանեց . Ու
աղաւնի ծախողներուն ըսաւ . Ասկէ վերցու-
ցէք սոնք , Իմ Հօրս տունը առուտուրի
17 տուն մի ընէք : Ու իր աշակերտները միտքնին բերին որ գրուած է . Քու տանդ նա-
խանձը զիս կերաւ :
18 Ուստի պատասխան տուին Հրէաները ու
ըսին անոր . Ի՞նչ նշան կը ցուցընես մեզի՝
19 որ սա բաները կ՚ընես : Պատասխան տուաւ

բին դուրս կը հանէ գնողները և ծախողները . 19 կը նա-
խաձայնէ իր մասը և յարութիւնը : 23 Շատերը իր հր-
բաշքները տեսնելով կը հաւատան իրեն , բայց ինքը իր
անձը չհաւատար անոնց :

ը Պատ . գ . 18 :
ը Պատ . ժգ . 18 :
* յր՝ վէմ :
ժ ՊՀ . ժբ . 21 :
ի ՊՀ . իա . 2 :
լ Ծն . գ . 15 : Ելս . 10 : բ Օր . ժբ . 18 , ԼԸ : Տն Դատ . ա . 2 :
խ Ես . գ . 2 : է . 14 : ԼԹ . 6 : ծգ . 2 , ԼԸ : Սկը . է . 2 :
Ծ Աք . գ . 12 : ԼԹ . 9 : Տն Նահ . Դ . բ . 27 :
ժ Պատ . բ . 23 : Դ . բ . 4 :
ի ՊՀ . է . 41 , 42 , 52 :
ձ Ապ . ԼԲ . 2 : Ես . ա . 1 : ՊՀ . ը . 39 : Հոով . բ . 28 , 29 : ԼԹ . 6 :
ղ Պատ . ժգ . 33 :
ղ Պատ . իա . 5 : իէ . 11 , 42 : ՊՀ . ժբ . 37 : ժԼԹ . 3 :
ծ Ծն . իբ . 12 : Պատ . գ . 11 : Դ . բ . 9 , 13 : իբ . 43 : իգ . 4 : Կոր . ա . 10 :
—
ա Տն Ելս . ժԼԹ . 28 :
բ ՊՀ . ժԼԹ . 26 :
ե ը Ծատ . ժգ . 10 : ժԼԹ . 22 :
ը ՊՀ . է . 6 :
ի Պաբ . է . 3 :
ղ ՊՀ . գ . 46 :
ծ ՊՀ . ա . 14 :
ը Պատ . ժբ . 46 :
ը ՆՀ . ժբ . 14 : բ Օր . ժգ . 1 , 16 : Հմր 23 : ՊՀ . է . 1 : գ . 4 : ժա . 55 :
ժ Պատ . իա . 12 : Պաբ . ժա . 15 : Դ . ե . ժԼԹ . 45 :
ի Դ . ե . բ . 49 :
լ Ապ . կԼԹ . 9 :
խ Պատ . ժբ . 38 : ՊՀ . գ . 30 :

Յիսուս՝ ու ըսաւ անոնց. [ծ]Գտէք ասինոջ մը
ճարը, ու իրեք օրուան մէջ անիկայ պիտի
20 կանգնեմ: Եւ Հրեաները ըսին, Քառասուն
ու վեց տարուան մէջ շինուեցաւ այս տաճարը,
և դուն իրեք օրուան մէջ պիտի կանգնեցնես
21 զանիկայ: Բայց ինքը [ի]իր մարմնոյն տաճարին
22 համար կ'ըսէր: Ուստի երբոր ինքը մեռելներէն
յարութիւն առաւ, [ի]իր աշակերտները միտքերնին բերին թէ այս բանը ըսած էր. ու հաւատացին գիրքին՝ և Յիսուսի ըսած խօսքին:
23 Ու երբոր զատիկի ատենին տաւնը կրնաւագէմ էր, շատ մարդիկ անոր բրած հրաշքները տես-
24 նելով՝ հաւատացին անոր անունովը: Բայց ինքը Յիսուս իր անձը անոնց չէր հաւատար,
25 [ի]ինչու որ ինքը զիտէր ամէն մարդ. Ու պէտք չէր որ մէկը մարդուս համար վկայութիւն տայ իրեն. [ի]քանզի ինքը զիտէր թէ ինչ կայ մարդուն ներսի դին:

Կ Լ· Գ

1 Ներհատոս կը տարվկցրնէ Նիկոդեմոսին՝ թէ վերսին ծնունդը հարկաւոր է. 14 թէ փրկուելու համար պէտք է հաւատքով իր մահուանը նայիլ. 16 թէ Աստուած մեծ սէր ունի մարդոց վրայ. 18 թէ անհաւատները պիտի դատապարտուին: 23 Յովհաննէսին վկայութիւնը. առնոր վկայութիւնը և վարդապետութիւնը Ներհատոսի վրայով:

1 Եւ փարիսեցիներէն մարդ մը կար՝ Նիկոդե-
2 մոս անունով, որ [ա]հրէից իշխան էր: Ա-
նիկայ գիշերով [բ]անոր գալը եկաւ, և ըսաւ անոր՝ Ռաբբի՝ զիտենք որ դուն Աստուծմէ վարդապետ եկած ես. ինչու որ [գ]մէկը չկրնար բնել այս հրաշքները՝ որ դուն կ'ընես, եթէ որ
3 [դ]Աստուած իր հետը չըլլայ: Պատասխան տուաւ Յիսուս՝ և ըսաւ անոր. Ամէն ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ քեզի, [ե]եթէ որ մէկ մարդ մը [զ]նորէն չծնանի, չկրնար Աստուծոյ թագաւորութիւնը տեսնել:
4 Նիկոդեմոս ըսաւ անոր. Ինծի՞ պէտք կրնայ մարդ մը ծնանիլ, որ ծերացած է. չնորհա՞ր բան է որ նորէն իր մօրը որովայնը
5 մտնէ ու ծնանի: Յիսուս պատասխան տուաւ. Ամէն ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ քեզի, [է]եթէ որ մէկ մարդ մը չծնրնի ու [ը]ոգիէն չծնանի, չկրնար
6 Աստուծոյ թագաւորութիւնը մտնել: Որ-
միներէն ծնածը մարմին է, ու [ը]ոգիէն ծնածը՝
7 հոգի է: Դուն մի զարմանար որ քեզի ըսի,
8 Վերէն [է] ձեզի նորէն ծնանիլ: [ը]Հովը ուր որ

ուզէ՝ կը փչէ, և անոր ձայնը կը լսես, բայց չես գիտեր ուրկից կու գայ՝ կամ ուր կ'երթայ. ասանկ ալ է ան ամէնը՝ որ [ը]ոգիէն կը ծնանի:
9 Պատասխան տուաւ Նիկոդեմոս ու ըսաւ անոր.
10 [ե]Ա՞ ի՞նչպէս կրնայ ըլլալ: Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ անոր. Դուն Իսրայէլի ծէզ վարդապետ մըն ես, և այս բաները չե՞ս գիտեր:
11 [ժ]Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ քեզի, թէ ինչ որ գիտենք՝ կը խօսինք, և ինչ որ տեսանք՝ կը վկայենք, [ի]ու մեր վկայութիւնը չէք ընդունիր:
12 Թէ որ երկրաւոր բաները ձեզի զրուցեցի՝ ու չէք հաւատար, [ի]ինչպէ՞ս պիտի հաւատաք՝ թէ
13 որ երկնաւոր բաները ձեզի զրուցեմ: [ի]Ու մէկը երկինքը չելաւ, բայց անիկայ միայն՝ որ երկինքէն իջաւ՝ Որդին մարդոյ՝ որ երկինքն է:
14 [ի]Ու ինծոր որ Մովսէս անապատին մէջ օձը բարձրացուց, Նմանակ ալ պէտք է որ Որդին
15 մարդոյ բարձրանայ. Որ ամէն [ի]ոք որ անոր հաւատայ՝ չկորսուի, [ի]հապա յաւիտենական կեանք
16 ունենայ: [ի]Ինչու որ Աստուած անանկ սիրեց աշխարհը մինչև որ իր միածին Որդին տուաւ. որ ամէն [ի]ոք որ անոր հաւատայ՝ չկորսուի,
17 հապա յաւիտենական կեանք ունենայ: [ի]Վասն զի Աստուած իր Որդին չխրկեց աշխարհ՝ որ աշխարհը դատէ, հապա՝ որ աշխարհս անով
18 փրկուի: [ի]Ան որ կը հաւատայ անոր՝ չդատապարտուիր. և ան որ չհաւատար, անիկայ արդէն դատապարտուած է. ինչու որ Աստուծոյ միածին Որդւոյն անունը չհաւատաց:
19 Եւ սա է դատապարտութիւնը՝ [ի]որ լոյսը աշխարհ եկաւ, ու մարդիկ խաւարը լոյսէն աւելի սիրեցին. ինչու որ իրենց գործքերը չար էին:
20 [ի]Վասն զի ամէն [ի]ոք որ չար կը գործէ, անիկայ լոյսը կ'ատէ, և լոյսին քովը չգար՝ որ իր
21 գործքերը չյանդիմանուին: Բայց ան որ ճշմարտութիւն կը գործէ, լոյսին քովը կու գայ, որ իր գործքերը յայտնի ըլլան թէ Աստուծով գործուեցան:
22 Ետ բաներէն ետքը եկաւ Յիսուս և իր աշակերտները [ա]Հրէաստանի երկիրը, և հոն կը կենար անոնց հետ ու մկրտութիւն
23 կ'ընէր: Յովհաննէս ալ Էնոնի մէջ [ի]Սալիմի մօտ մկրտութիւն կ'ընէր. որովհետև հոն շատ ջուր կար, [ի]ու կու գային և կը մկրտուէին:
24 [ի]Ինչու որ Յովհաննէս դեռ բանտը դրուած չէր:
25 Ուստի վիճաբանութիւն մը եղաւ Յով-
հաննեսին աշակերտներէն [ա]Հրեաներուն հետ՝

ծ Աստ. թղ. 61. թէ. 40: Աստ. ժգ. 58. ժե. 29:
ի Աղբ. բ. 9. Երբ. ը. 2. ա Աղբ. է. 16. ղ. 19. բ Աղբ. ղ. 16:
ե Ղաւ. իզ. 8:
զ ա Թագ. ժղ. 7. ա Պն. իը. 9. Աստ. ի. 4. Աստ. բ. 8. Ես. ղ. 65. ժգ. 30. Դան. ա. 24. Յայտ. բ. 23:

ա Ես. է. 50. ժի. 39:

* Աննո. Յիսուսին
բ Ես. ի. 16, 33. Դան. բ. 22:
գ Դան. ժ. 38:
դ Ես. ա. 13. Դաղ. ղ. 15. Ելմ. է. 5. Ջակ. ա. 18. ա Պետ. ա. 23. ա Յով. գ. 9:
ե Կամ վիզէն
զ Աստ. ժա. 16. Դան. բ. 38:
է Ժող. ժա. 5. ա Կոր. բ. 11:
ը Ես. իգ. 53, 61:

թ. 15. ժգ. 47. ա Յով. գ. 14:
ժ Ես. է. 24. ղ. 40, 47. ի. 31:
ի Ես. ա. 4, 9, 10, 11. ը. 12:
ա Յով. իզ. 13, 17. Ելմ. է. 13:
բ Ես. գ. 2:
գ ա Թագ. ի. 4:
դ Աստ. գ. 5, 6:
ե Աստ. ժգ. 3:
զ Կամ Հրէայի մը

ը Աստ. ժա. 27. Ես. ա. 18. է. 16. ը. 28. ժգ. 49. ժգ. 24:
թ Հմմ. 32:
ժ Նահ. գ. 4. Ես. ղ. 33, 38, 51, 63. ժղ. 28. Դան. բ. 34. ա Կոր. ժէ. 47. Ելմ. գ. 9, 10:
ի Ես. իա. 9:
լ Ես. ը. 28. ժգ. 32:
խ Հմմ. 36. Ես. ղ. 47:
ծ Հռով. է. 8. ա Յով. գ. 9:
կ Ղաւ. իզ. 56. Ես. է. 45.

26 մաքրութեան վրայով : Ու նկան Յովհաննէս
սին և անոր ըսին . Ռաբբի՛ անիկայ որ քեզի
հետ Յորդանանէն միւսալ կողմն էր , նորուն
համար դուն վկայութիւն տուիր , ահա ինքը
27 կը մկրտէ . և ամէնը անոր կու գան : Պատաս-
խան տուաւ Յովհաննէս՝ և ըսաւ . Մարդ
մը չիրնար բան մը առնել , թէ որ երկինքէն
28 արուած չըլլայ անոր : Դուք ձեզմէ կը վկա-
յէք ինծի համար , որ ըսի թէ՝ Ես Քրիստո-
սը չեմ , հապա անոր առջևէն խրկուած եմ :
29 Ան որ հարսը ունի , փեսան անիկայ է . բայց
փեսային բարեկամը՝ որ կը կենայ ու կը լսէ ա-
նոր , մեծապէս ի՛ուրախանայ փեսային ձայնին
համար . ուստի աս իմ ուրախութիւնս լցուած
30 է : Անիկայ պէտք է որ մեծնայ , բայց ես պըզ-
31 տիկնամ : Ան որ միւսէն կու գայ՝ համեմատ մեր
է . ան որ երկրէն է՝ երկրաւոր է , ու երկրէն
կը խօսի . ան որ երկինքէն կու գայ՝ ամենէն
32 վեր է . Ես ինչ որ տեսաւ ու լսեց , ան կը
վկայէ , ու անոր վկայութիւնը մէկը չընդու-
33 նիր : Ան որ անոր վկայութիւնը կ՚ընդունի ,
34 կնքեց՝ թէ Աստուած ճշմարիտ է : Վասն
զի ան որ Աստուած խրկեց , Աստուծոյ խօս-
քերը կը խօսի . ինչու որ Աստուած հանոր չա-
35 փով չտար Հոգին : Հայրը կը սիրէ Որդին ,
36 և ամէն բան անոր ձեռքը տուած է : Ան որ
Որդիին կը հաւատայ , յաւիտենական կեանք
ունի . և ան որ Որդիին չհնազանդիր , անիկայ
կեանք պիտի չտեսնէ . հապա Աստուծոյ բար-
կութիւնը անոր վրայ կը մնայ :

Գ Լ . Գ

1 Ներկուտա Սամարացի կնկան մը հետ կը խօսի , և իր ո՛վ
ըլլալը անոր կը յայտնէ . 27 աշա վրայ իր աշակերտնե-
րը կը զարմանան : 31 Ներկուտա կ՚ինդրէ անոնց իր նա-
խանձը Աստուծոյ փառքին համար : 39 Շատ Սամարա-
ցիներ կը հաւատան անոր : 43 Ներկուտա Գալիլեա կ՚եր-
թայ , և կը բժշկէ ազնուականի մը որդին :

1 Երբ՝ երբոր Տէրը իմացաւ որ փարիսեցիները
լսեր են՝ թէ Յիսուս Յովհաննէսէն աւելի
2 աշակերտներ կ՚ընէ , և կը մկրտէ . (Թէպէտ
չէ թէ Յիսուս ինքը կը մկրտէր , հապա իր ա-
3 շակերտները .) Թողուց Հրէաստանը , ու նո-
4 րէն Գալիլեա գնաց : Ու պէտք եղաւ որ Սա-
5 մարիայի միջէն անցնի : Ուստի եկաւ Սամա-
րացւոց մէկ քաղաքը՝ որուն անունը Սուքար
էր , ան տեղին մօտ՝ որ որ Յակոբ իր որդւոյն
6 Յովսեփին տուաւ . Ես հոն Յակոբին մէկ աղ-

բիւրը կար . Յիսուս ալ ճամբայէն յոգնած ըլ-
լալով՝ ան աղբիւրին վրայ նստաւ . և ժամը
վեցին առեներն էր :
7 Սամարիացէն կնիկ մը եկաւ ջուր հանելու .
Յիսուս ըսաւ անոր . Ինծի ջո՛ւր տուր խմե-
8 լու . (Քանզի իր աշակերտները քաղաքը գա-
9 ցեր էին , որ ուտելիք առնեն :) Ըն առնոր
Սամարացի կնիկը ըսաւ անոր . Դուն որ Հրէայ ես , ի՞նչպէս կ՚ուզես ջո՛ւր խմել ինծմէ՝
Սամարացի կնիկ մը . վասն զի Հրէայք Սա-
մարացւոց հետ հաղորդակցութիւն չեն ըներ :
10 Յիսուս պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոր .
Թէ որ դուն գիտնայիր Աստուծոյ պարգեւը ,
և թէ ո՛վ է ան որ քեզի կ՚ըսէ , Ինծի ջո՛ւր
տուր խմելու , դուն անկէ պիտի ուզէիր , և
11 ինքը քեզի Կենդանի ջուր պիտի տար : Կնիկը
ըսաւ անոր . Տէր՝ դուն ջրհան ալ չունիս , ու
աս Հորը խորունկ է , ուրտեղի՞ց պիտի ու-
12 նենաս ան կենդանի ջուրը : Միթէ դուն մեր
Յակոբ Հօրմէն աւելի մե՞ծ մըն ես , որ աս Հո-
րը մեզի տուաւ , և ասկէ խմեց՝ ինքը ու իր որ-
13 դիները , և իր անասուները : Պատասխան
տուաւ Յիսուս՝ ու ըսաւ անոր . Ամէն ո՛վ որ
աս ջուրէն խմէ , նորէն պիտի ծարաւի . Բայց
ո՛վ որ խմէ ան ջուրէն՝ որ ես անոր պիտի տամ ,
14 յաւիտեան պիտի չծարաւի . Հապա ան ջուրը՝
որ ես անոր պիտի տամ , Հոգիտի ըլլայ անոր ներ-
սի դին ջուրի աղբիւր մը՝ որ յաւիտենական կե-
15 նաց համար կը բղխէ : Կնիկը ըսաւ անոր .
Տէր՝ տուր ինծի ան ջուրը՝ որ չծարաւիմ , և
16 հոս չգամ ջուր հանելու : Յիսուս ըսաւ անոր .
17 Գնա՝ քու էրիկդ կանչէ , ու հո՛ս եկուր : Կը-
նիկը պատասխան տուաւ ըսաւ . Ես էրիկ չու-
նիմ . Յիսուս ըսաւ անոր . Ընդէ՛ք ըսիր , թէ
18 Էրիկ չունիմ . Ինչու որ դուն հինգ էրիկ ու-
նեցեր ես , և ան որ հիմա ունիս , քու էրիկդ
19 չէ . ատիկայ շիտակ զրուցեցիր : Կնիկը ըսաւ
անոր . Տէր՝ Հը տեսնեմ որ դուն մարգարէ մըն
20 ես : Մեր հայրերը Հաս լեռանս վրայ երկրպա-
գութիւն ըրին . և դուք կ՚ըսէք , թէ Երու-
սաղէմն է տեղը , ուր պէտք է երկրպա-
21 գութիւն ընել : Յիսուս ըսաւ անոր . Կնի՛կ
հաւատա ինծի՝ որ ժամանակ կու գայ , Որ ան
առեներ ո՛չ աս լեռանդ վրայ՝ և ո՛չ Երուսա-
ղէմի մէջ երկրպագութիւն պիտի ընէք Հօրը :
22 Դուք անոր երկրպագութիւն կ՚ընէք , Որ չեք
ճանչնար . մենք անոր երկրպագութիւն կ՚ընենք՝
որ կը ճանչնանք . Ինչու որ փրկութիւնը Հը-

ա Կղ . ա . 7 , 15 , 27 , 34 :
բ ա կոր . գ . 7 : Երբ . ե . 4 : Յակ . ա . 17 :
գ Կղ . ա . 20 , 27 :
դ Կաղ . գ . 1 : Մաթ . ա . 2 : Ղու . ա . 17 :
ե Մատ . իբ . 2 : բ կոր . ժա . 2 : Երեմ . ե . 25 , 27 : Յայտ . իա . 9 :
զ Երգ . ե . 1 :
է Հմր . ի . 13 : Կղ . ը . 23 :
ը Մատ . իը . 18 : Կղ . ա . 15 , 27 : Հռով . ի . 5 :
թ ա կոր . ժե . 47 :
ժ Կղ . գ . 33 , ա կոր . ժե . 47 : Երեմ . ա . 21 : Փիլ . բ . 9 :
ժա Հմր . ի . 11 : Կղ . ը . 26 : ժե . 15 :
ժբ Հռով . գ . 4 : ա Յօհ . ե . 10 :
ժգ Կղ . է . 16 :
ժդ Կղ . ա . 16 :
ժե Մատ . ժա . 27 : իը . 18 : Ղու . ժ . 22 : Կղ . ե . 20 , 22 : ժգ . 3 : ժէ . 2 : Երբ . ը . 8 :
ժզ Կղ . գ . 35 , 59 :
ժէ Կղ . է . 38 :
ժը Տես գլ . գ . 34 : Հռով . գ . 23 : ա Յօհ . ե . 20 :
ժթ Ղու . է . 16 : իդ . 19 : Կղ . գ . 14 : է . 40 :
ի Գատ . իե . 7 :
իա բ Օր . ժբ . 5 , 11 : գ Թագ . իե . 3 : բ Մն . է . 12 :
իբ Մաղ . ա . 11 : ա Տիմ . բ . 8 :
իգ գ Թագ . ժէ . 29 :
իդ Ես . բ . 3 : Ղու . իգ . 47 : Հռով . իե . 4 , 5 :
իե Ես . բ . 4 : Կղ . ա . 12 : գ . 47 : Հմր . 15 , 16 : Հռով . ա . 17 : ա Յօհ . ե . 10 :
իզ Կղ . գ . 22 , 26 :
իը Ներ . ե . 19 : իգ . 22 : Հեսա . իգ . 32 :
իթ գ Թագ . ժէ . 24 : Ղու . իե . 52 , 53 : Գատ . ժ . 28 :
ի Ես . ժբ . 3 : իգ . 3 : Երեմ . բ . 13 : Օաբ . ժգ . 1 : ժզ . 8 :
իա Կղ . գ . 35 , 59 :
իբ Կղ . է . 38 :
իգ Տես գլ . գ . 34 : Հռով . գ . 23 : ա Յօհ . ե . 20 :
իդ Ղու . է . 16 : իգ . 19 : Կղ . գ . 14 : է . 40 :
իե Գատ . իե . 7 :
իզ բ Օր . ժբ . 5 , 11 : գ Թագ . իե . 3 : բ Մն . է . 12 :
իէ Մաղ . ա . 11 : ա Տիմ . բ . 8 :
իը գ Թագ . ժէ . 29 :
իթ Ես . բ . 3 : Ղու . իգ . 47 : Հռով . իե . 4 , 5 :

23 բէանեբէն է : Բայց ժամանակ կու գայ , ու հի-
մա ալ է , որ ճշմարիտ երկրպագողները երկրը-
պագութիւն պիտի բնեն Հօրը՝ Հոգիով ու
ճշմարտութիւնով . ինչու որ Հայրն ալ իրեն
24 անանկ երկրպագողներ կ'ուզէ : Աստուած Հո-
գի է . և իրեն երկրպագողներուն ալ պէտք է
որ Հոգիով ու ճշմարտութիւնով երկրպագու-
25 թիւն բնեն : Կնիկը ըսաւ անոր . Գիտեմ որ
Մեսիան կու գայ (Քրիստոս ըսուածը .)
երբոր ինքը գայ , ամէն բան մեզի պիտի պատ-
26 մէ : Յիսուս ըսաւ անոր . Ես ան եմ՝ որ
27 քեզի հետ կը խօսիմ : Եւ ատ խօսքին վրայ իր
աշակերտները եկան , ու զարմացան որ ան կնի-
կանը հետ կը խօսէր . բայց անոնցմէ մէկը չը-
սաւ՝ թէ Ո՞նչ կ'ուզես , կամ ի՞նչ կը խօսիս
28 անոր հետ : Ընանանը կնիկը ձգեց իր սափորը ,
ու քաղաքը գնաց , և ըսաւ մարդիկներուն .
29 Եկէք տեսէք մէկ մարդ մը՝ որ ըսաւ ինծի ա-
մէն ինչ որ գործեր եմ . արդեօք անիկայ է Քրի-
30 ստոսը : Եւ անոնք քաղաքէն ելան՝ ու անոր
կու գային :
31 Եւ ատ միջոցիս աշակերտները իրեն կ'աղա-
32 չէին ու կ'ըսէին . Ռաբբի՝ հաց կեր : Ընկերայ
ըսաւ անոնց . Ես կերակուր ունիմ ուտելու՝
33 որ դուք չէք գիտեր : Ուստի աշակերտները
կ'ըսէին իրարու . Արդեօք մէկը ատոր ուտելու
34 բան մը բերաւ : Յիսուս ըսաւ անոնց . Իմ
կերակուրս ան է՝ որ ես զիս խրկողին կամքը ը-
35 նեմ , և անոր գործը կատարեմ : Չէ՞ որ դուք
կ'ըսէք , թէ Չորս ամիս կայ՝ որ հունձ-
քի ատեն գայ . ահա ես ձեզի կ'ըսեմ , Աչ-
քերնիդ վերցուցէք՝ ու արտերուն նայեցէք ,
որ արդէն ճերմկած ու հնձուելու պատրաստ
36 են : Ու ան որ կը հնձէ՝ վարձք կ'առնէ , ու
յաւիտենական կենաց համար պտուղ կը ժողո-
37 վէ , որ սերմանողը ու հնձողը միասին ուրա-
խանան : Վասն զի ատ բանիս մէջ ճշմարիտ է
38 ան խօսքը , թէ Ուրիշը կը սերմանէ , և ու-
րիշը կը հնձէ : Ես ձեզ խրկեցի հնձելու ան որ
դուք չաշխատեցաք . ուրիշները աշխատեցան ,
ու դուք անոնց աշխատանքին մէջ մտաք :
39 Եւ ան քաղաքէն շատ Սամարացիք իրեն
հաւատացին՝ ան կնկանը խօսքին համար որ
վկայեց , ըսելով թէ՝ Ինչ որ ես գործեր էի ,
40 բոլորը ինծի ըսաւ : Ու երբոր Սամարա-
ցիք անոր եկան՝ կ'աղաչէին անոր որ իրենց քո-
41 վը կենայ . ու երկու օր հոն կեցաւ : Եւ ալ
շատերը իրեն հաւատացին՝ իր խօսքին համար :
42 Ու կ'ըսէին կնկանը . Այլեւս չէ թէ քու
խօսքիդ համար կը հաւատանք . ինչու որ մենք
մեզմէ լսեցինք , և գիտենք որ ատիկայ է Ճըշ-
մարտապէս աշխարհի Փրկիչը՝ Քրիստոսը :
43 Ու երկու օրէն հոն հեռ անկէ՝ և Գալիլեա
44 գնաց : Ինչու որ Յիսուս ինքը վկայեց , թէ
Մարգարէ մը իր գաւառին մէջ պատիւ չու-
45 նենար : Ու երբոր Գալիլեա եկաւ , Գալի-
լեացիները զինքը ընդունեցին . Վասն զի տե-
սած էին ան բոլոր հրաշքները՝ որ ինքը բրաւ Ե-
րուսաղէմի մէջ տօնին ատեն . Վասն զի իրենք
ալ ան տօնին գացեր էին :
46 Եւ Յիսուս նորէն եկաւ Գալիլեացւոց կա-
նայ Հռոմէացի , ուր որ Ջուրը գինի բրած էր .
և հոն ազնուականի մէկը կար , որուն որդին հի-
47 ւանդ էր Կափառնայում մէջ : Երբեք լսելով
որ Յիսուս Հրէաստանէն Գալիլեա եկեր է ,
եկաւ անոր՝ ու կ'աղաչէր որ իջնէ և իր որդին
48 բժշկէ . ինչու որ մեռնելու վրայ էր : Ըն ատե-
ն Յիսուս ըսաւ անոր . Թերեւ որ նշաններ ու
հրաշքներ չտեսնէք , բնաւ պիտի չհաւատաք :
49 Ազնուականը ըսաւ անոր . Տէր՝ իջիր քանի որ
50 իմ տղաս մեռած չէ : Յիսուս ըսաւ անոր .
Գնա , քու որդիդ ողջ է . մարդն ալ հաւատաց
ան խօսքին որ Յիսուս իրեն ըսաւ , ու գնաց :
51 Ու երբոր կ'իջնէր , իր ծառաները դիմաւորեցին
զինքը , և աւետիս տուին ըսելով , թէ Որ-
52 տղադ ողջ է : Ուստի հարցուց անոնց թէ ո՞ր
ժամէն սկսաւ ապէկին դառնալ . և ըսին իրեն .
Երէկ ժամը եօթնէն տենդը թողուց զանիկայ :
53 Ընանանը գիտցաւ անոր հայրը՝ թէ ան ժամն
էր , որ Յիսուս իրեն ըսաւ , թէ Որդիդ
ողջ է . ու հաւատաց ինքը և իր բոլոր տունը :
54 Ես նորէն երկրորդ հրաշքն է որ Յիսուս բրաւ ,
երբոր Հրէաստանէն Գալիլեա եկաւ :

Գ Լ . Ե

1 Յիսուս հրաւնաւութիւնը տարիէ մի վեր հիւանդ եղող մար-
դը կը բժշկէ շաբաթ օրը : 10 Հրէայք տասը վտայով
տրտունջ կ'ընեն , ու կը հարցանեն զԲրիստոս : 17 Ինչ ալ
իր անձին համար պատասխան կու տայ Հրէաներուն , ու
զանոնք կը յանդիմանէ . և իր Հօրը , 32 ու Յովհաննէսին , 36 և իր գործերուն , 39 ու Սուրբ Գրոց վկա-
յութիւններով իր մասն ըլալը կը յայտնէ :

1 Ասկէ հետև Հրեից տօն էր . և Յիսուս Հ-
2 րուսաղէմ եկաւ : Ու Երուսաղէմի մէջ Ոչ-
խարաց դրան մօտ աւազան մը կայ , որ Եբ-
րայեցերէն Բեթհեսդա կ'ըսուի , որ հինգ սր-
3 տահ ունի : Ասոնց մէջ խիստ շատ հիւանդ-
ներ պառկած էին , կոյրեր՝ կաղեր՝ չորցածներ ,
4 որոնք կը սպասէին ջուրին խառնուելուն : Վասն
զի հրեշտակ մը ժամանակ ժամանակ աւազանը
կ'իջնէր , ու ջուրերը կը խառնէր . և ով որ
ջուրին խառնուելէն ետև պիտնա առաջ անոր մտ-
նէր կը մնար էր , կը բժշկուէր՝ ինչ հիւանդութիւն
5 որ ունենար : Եւ հոն մէկ մարդ մը կար , որ

ա փիլ . գ . 3 :
բ Կղ . ա . 17 :
գ Բ Կոր . գ . 17 :
դ Հռ . ը . 17 ; 29 ; 39 :
ե Կղ . ի . 37 ; Ասա . իզ . 63 , 64 ; Ասր . ժգ . 61 , 62 :
զ Հռ . ժբ . 25 :
է Յար . իդ . 12 ; Կղ . գ . 38 ; ժէ . 4 ; ժի . 30 ;
ը Ասա . ի . 37 ; Կղ . ժ . 2 :
թ Գան . ժբ . 3 :
ժ Հռ . 29 :
ի Կղ . ժէ . 8 ; ա Յով . գ . 14 :
լ Ասա . ժգ . 57 ; Ասր . գ . 4 ; Կղ . գ . 24 :
խ Կղ . բ . 23 ; գ . 2 :
ծ Բ Օր . ժգ . 16 :
կ Կղ . բ . 1 , 11 :
հ ա Կոր . ա . 22 :
—
ձ Կղ . իգ . 2 ; Բ Օր . ժգ . 1 ; Կղ . բ . 13 :
ղ Նեհմ . գ . 1 ; ժբ . 39 :

երսունեւուերը տարիէ՝ ի վեր հիւանդութիւն
6 մը ունէր : Յիսուս երբոր տեսաւ զանիկայ՝ որ
ինկած պառկած էր , ու գիտցաւ որ շատ ժա-
մանակէ՝ ի վեր է , ըսաւ անոր . Կ՚ուզէ՞ս ա-
7 ռողջանալ : Հիւանդը պատասխան տուաւ ա-
նոր . Տէր՝ մարդ մը չունիմ , որ երբ ջուրերը
խառնուին՝ զիս աւազանը ձգէ . հապա քանի որ
ես ձանր կը շարժիմ , ինծմէ առաջ ուրիշ մը
8 կ՚իջնէ : Յիսուս ըսաւ անոր . Ելլէր մահիճդ
9 առ՝ ու քալէ : Ու իսկոյն մարդը առողջացաւ ,
ու իր մահիճը վերցընելով կը քալէր . Ու ան
10 օրը շաբաթի էր : Ուստի հրէաները ըսին
բժշկուած մարդուն . Շաբաթ է , եւ արժան
11 չէ որ մահիճդ վերցընես : Պատասխան տուաւ
անոնց՝ ո՞ր քա՞ռ . Ան որ զիս բժշկեց՝ ինքը
12 ինծի ըսաւ . Մահիճդ առ՝ ու քալէ : Ուստի
հարցուցին անոր . Ո՞վ է ան մարդը որ քեզի
13 ըսաւ , Մահիճդ առ՝ ու քալէ : Ու բժշկուողը
չէր գիտեր թէ ո՛վ է ան . ինչու որ Յիսուս
մէկդի քաշուեցաւ՝ ան տեղը բազմութիւն ըլ-
14 լալուն համար : Ետքը Յիսուս զանիկայ
տաճարին մէջ գտնելով՝ ըսաւ անոր . Ահա
բժշկուեցար , ալ մեղք մի գործեր , որ ալ
15 աւելի չար բան մը չպատահի քեզի : Գնաց
մարդը , ու հրէաներուն պատմեց , թէ Յի-
սուսն էր որ զինքը բժշկեց :
16 Ու ասոր համար հրէաները կը հալածէին
Յիսուսը , և կը փնտռէին զանիկայ սպաննել ,
17 որ աս բաները շաբաթի օրը կ՚ընէր : Ու Յի-
սուս պատասխան տուաւ անոնց . Իմ հայրս
մինչեւ հիմա կը գործէ , ես ալ կը գործեմ :
18 Ասոր համար՝ ալ աւելի կը փնտռէին հրէա-
ները զանիկայ սպաննել , վասն զի չէ թէ միայն
շաբաթի օրը կը լուծէր , հապա նաև զԱստուած
իր հայրը կ՚անուանէր , ու այսպէս ինքզինքը
19 Աստուծոյ հաւասար կ՚ընէր : Ուստի Յիսուս պա-
տասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց . Ամէնիմ
ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի , Որդին ինքիրմէն բան
մըն ալ չկրնար ընել , միայն թէ տեսնէ որ
հայրը կ՚ընէ . վասն զի ինչ որ անիկայ
կ՚ընէ , նմանապէս Որդին ալ նոյնը կ՚ընէ :
20 Ինչու որ հայրը կը սիրէ Որդին , և ամէն բա-
նը կը ցուցընէ անոր՝ ինչ որ ինքը կ՚ընէ . և
աասնցմէ ալ աւելի մեծ գործքեր պիտի ցուցը-
21 նէ անոր , որպէս զի դուք զարմանաք : Վասն
զի ինչպէս որ հայրը մեռելները կը յարուցա-
նէ՝ ու կենդանի կ՚ընէ , նմանակ ալ Որդին ո-
22 րոնք որ կ՚ուզէ կը կենդանացընէ : Վասնզի հայ-
րը մէկը չդատեր , հապա ամէն դատաստանը
23 Որդիին տուաւ . Որ ամէնը պատուեն Որդին ,
ինչպէս որ հայրը կը պատուեն . Ան որ Որ-
դին չպատուեր , զանիկայ խրկող հայրը չպա-
24 տուեր : Ամէնմէն ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի ,
թէ Ան որ իմ խօսքս մտիկ կ՚ընէ , և կը հա-
ւատայ անոր՝ որ զիս խրկեց , յաւիտենական
կեանք ունի , ու դատապարտութեան տակ չէյ-
նար , հապա մահուանէ դէպ՝ի կեանք անցած
25 է : Ամէնմէն ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի , որ ժա-
մանակ պիտի գայ՝ և ալ հիմա է , որ անա-
տունք մեռելները պիտի լսեն Աստուծոյ Որդւոյն
ձայնը . և անոնք որ կը լսեն , պիտի ապրին :
26 Վասն զի ինչպէս որ հայրը իր անձին մէջը կեանք
ունի , անանկ ալ Որդիին տուաւ որ իր անձին
27 մէջը կեանք ունենայ . Ու դատաստան ընե-
լու ալ իշխանութիւն տուաւ անոր , քանզի
28 անիկայ Որդի մարդոյ է : Ասոր վրայ մի զար-
մանաք . ինչու որ ժամանակ պիտի գայ՝ որ բո-
լոր գերեզմաններու մէջ եղողները անոր ձայնը
29 պիտի լսեն , Ու դուրս պիտի գան . անոնք
որ բարի գործեր են , կենաց յարութեան հա-
մար , և անոնք որ չար գործեր են , դատա-
30 պարտութեան յարութեան համար : Ես ինք-
իմմէս բան մը չեմ կրնար ընել . ինծոր կը
լսեմ՝ անանկ կը դատեմ , և իմ դատաս-
տանս արդար է . ինչու որ ես իմ կամքս
չեմ փնտռեր , հապա անոր կամքը որ զիս
31 խրկեց : Թէ որ ես ինծի համար վկայեմ , իմ
32 վկայութիւնս ճշմարիտ չէ : Ուրիշ մըն է որ
ինծի համար կը վկայէ . և ես գիտեմ որ ճըշ-
մարիտ է ան վկայութիւնը՝ որ ինքը ինծի հա-
33 մար կը վկայէ : Դուք Յովհաննէսին խրկեցիք ,
34 և ինքը ճշմարտութեանը վկայեց : Բայց ես
չէ թէ մարդոցմէ վկայութիւն կ՚առնեմ . հապա
35 ա՛ս բաները կ՚ըսեմ որ դուք փրկուիք : Անիկայ
ճրագ մըն էր որ կը վառէր , Ու լոյս կուտար .
և դուք քիչ մը ատեն ուզեցիք անոր լուսովը
36 ուրախանալ : Բայց ես Յովհաննէսին վկայու-
թենէն ալ մեծ վկայութիւն ունիմ , քանզի Ան
գործքերը որ հայրը ինծի տուաւ որ անոնք կա-
տարեմ , ան նոյն գործքերը որ ես կը գործեմ՝
ինծի համար կը վկայեն թէ հայրը զիս խրկեց :
37 Ու հայրը որ զիս խրկեց , ինքը վկայեց ինծի
համար . դուք բնաւ անոր ձայնը չլսեցիք , ոչ
38 ալ անոր կերպարանքը տեսաք . Ու ոչ անոր

ի Առա . ին . 6 : Աար . բ . 11 : Ղու . ե . 24 :
ր Կղ . ին . 14 :
ի Նոյ . ի . 10 : Ելեմ . ժգ . 19 : Երեմ . ժէ . 21 , եև : Առա . ժգ . 2 : Աար . բ . 24 : գ . 4 : Ղու . գ . 2 : ժգ . 14 :
ղ Առա . ժգ . 15 : Կղ . ը . 11 :
ե Կղ . ին . 4 : ժգ . 10 :
ը Կղ . է . 20 :
ը Կղ . ժ . 30 , 33 : Փիլ . բ . 6 :
ժ Հմր 30 : Կղ . ը . 28 : ին . 4 : ժբ . 49 : ժգ . 10 :
ի Առա . գ . 17 : Կղ . գ . 35 : բ պետ . ա . 17 :
լ Ղու . է . 14 : ը . 54 : Կղ . ժա . 25 , 43 :
խ Առա . ժա . 27 : իը . 18 : Հմր 27 : Կղ . գ . 35 : ժէ . 2 : Գոր . ժէ . 31 : ա պետ . գ . 5 :
ծ ա Հօհ . բ . 23 :
կ Կղ . գ . 16 , 18 : ղ . 40 , 47 : ը . 51 : ի . 31 :
հ ա Հօհ . գ . 14 :
յ Հմր 28 : Եփես . բ . 1 , 5 :
ղ Առա . ի . 13 : Կղ . ի . 34 : ղ . 38 :
ն Կղ . ը . 14 : Հայտ . գ . 14 :
շ Առա . գ . 17 : ժէ . 5 : Կղ . ը . 18 : ա Հօհ . ե . 6 , 7 , 9 :
ո Կղ . ա . 15 , 19 , 27 , 32 :
չ բ պետ . ա . 19 :
պ Առա . ժգ . 20 : իա . 26 : Աար . գ . 20 :
ջ ա Հօհ . ե . 9 :
ռ Կղ . գ . 2 : ժ . 25 : ժե . 24 :
ս Առա . գ . 17 : ժէ . 5 : Կղ . գ . 27 : ը . 18 :
վ բ Օր . դ . 12 : Կղ . ա . 18 : ա Տիմ . ա . 17 : ա Հօհ . բ . 12 :

խօսքը ձեր մէջը բնակած ունիք • քանզի ան որ
39 ինքը խրկեց՝ դուք անոր չէք հաւատար։ ³⁹Իւր-
քերը քննեցէք • ինչու որ դուք անոնցմով կը
սեպէք յաւիտենական կեանքը ունենալ • ⁻և
40 բուն անոնք են որ ինծի համար կը վկայեն • ⁴⁰Եւ
դուք չէք ուզեր ինծի գալ՝ որ կեանք ունենաք։
41 ⁴¹Ես մարդոցմէ փառք չեմ առներ։ (42) Բայց
գիտեմ ձեզ որ Աստուծոյ սէրը ձեր մէջերնիդ չու-
43 նիք։ ⁴³Ես իմ Հօրս անունովը եկայ՝ ու դուք
չէք ընդունիր • եթէ որևիցէ մէկը իր անունովը
44 գայ՝ անոր պիտի ընդունիք։ ⁴⁴Դուք ինչո՞ր
կրնաք հաւատալ՝ որ իրարմէ փառք կ՚առնէք •
⁼և այն փառքը որ մէկ Աստուածմէն է՝ չէք փընտ-
45 ռեր։ ⁴⁵Մի կարծէք թէ ես ձեզի համար ամ-
բաստանութիւն պիտի ընեմ Հօրը • ⁻կայ Ո-
ւր որ ձեզի համար ամբաստանութիւն կ՚ընէ՝
46 Մովսէսը՝ որուն դուք յուսացած էք։ ⁴⁶Վասն
զի եթէ որ դուք Մովսէսին հաւատայիք՝ ին-
ձի ալ պիտի հաւատայիք • ⁼ինչու որ անիկայ
47 ինծի համար գրեց։ ⁴⁷Բայց եթէ որ անոր գրած-
ներուն չէք հաւատար՝ իմ խօսքերուս ինչո՞ր
պիտի հաւատաք։

Գ Լ Ո Ւ Խ

1 ՝Երբեմն հինգ հազար հոգի կը կերակրէ հինգ հացով ու
երկու ձուկով • 15 ան բանից վրայ մարդիկ կ՚ուզեն թա-
գաւոր ընել զանիկայ • 16 բայց Յիսուս անոնց քովէն
ետ կը քաշուի՝ ու ծովուն վրայ քալելով՝ իր աշակերտ-
ներուն կ՚երեւայ • 26 կը յանդիմանէ իր բազմաթիւը զի-
ւզողները՝ ու ամէն մարդիներուն չահու համար իր խօս-
քը մեկի ընդոնելը • 32 կը յայտնէ թէ ինքը հոգեւոր
կերակուրը է հաւատացեալներուն • 66 Շատ աշակերտներ
իրմէն կը դատուին • 68 Պետրոս կը դաւանի զՅիսուս •
70 Հուդան սատանայ կ՚անուանի։

1 ¹Ետքը Յիսուս Գալիլեացի այ-
սինքն Տիբերիացի ծովուն անդիի կողմը գնաց •
2 Եւ անոր ետևէն շատ ժողովուրդ կ՚երթար • ին-
չու որ կը տեսնէին այն հրաշքները՝ որ Հիւանդնե-
3 րուն վրայ կ՚ընէր • Եւ Յիսուս լեռը ելաւ՝
ու հոն նստաւ իր աշակերտներուն հետ մէկ-
4 տեղ • ⁴Եւ Հրէից զատկին մօտը մօտ էր •
5 ⁵Յիսուս երբոր իր աչքերը վեր վերցուց՝ ու
տեսաւ որ շատ ժողովուրդ կու գար իրեն՝ ը-
սաւ Փիլիպպոսին • Ուսկից հաց ծախու առ-
6 նենք որ ասոնք ուտեն • (Եւ ան կ՚ըսէր զանի-
կայ փորձելու համար • քանզի ինքը գիտէր ինչ
7 պիտի ընէր •) Փիլիպպոս պատասխան տուաւ
անոր • ⁷Երկու հարիւր դահեկանի հաց ասոնց
8 Հերիք չէ՝ որ ամէն մէկը քիչ մը առնէ • Իր
աշակերտներէն մէկը՝ Սիմոն Պետրոսին եղբայ-
9 րը Անդրէասը՝ ըսաւ իրեն • ⁹Հոս մէկ պատանի
մը կայ՝ որ հինգ գարեղէն հաց ու երկու ձուկ
ունի • Բայց ասոնք ի՞նչ պիտի ըլլան այդ-

10 չափ մարդոց • Յիսուս ըսաւ • Կատեցու-
ցէք ատ մարդիկը • և ան տեղը շատ խոտ կար՝
ու մարդիկը նստան թուով հինգ հազարի չափ •
11 Եւ Յիսուս հացերը առաւ ու գոհացաւ՝ և ա-
շակերտներուն բաժնեց • աշակերտներն ալ նըս-
տողներուն • նոյնպէս ալ ձուկերէն՝ որչափ որ
12 ուզեցին • ¹²Եւ երբոր կշտացան՝ ըսաւ իր աշա-
կերտներուն • Յողովեցէք աւելցած կտորտուանք-
13 ները՝ որ բան մը չկորսուի • Անոնք ժողվեցին՝
և տասներիկու կողով լեցուցին ան հինգ գա-
րեղէն հացերէն ⁼ապացած կտորտուանքներուը՝ որ
14 ուտողներէն աւելցաւ • ¹⁴Երբ մարդիկը երբոր
Յիսուսին ըրած հրաշքը տեսան՝ կ՚ըսէին՝ Թէ
Ասիկայ է ճշմարտապէս ան ⁼մարգարէն՝ որ աշ-
15 խարհ պիտի գար • Եւ Յիսուս գիտնալով որ
պիտի գան զինքը յափշտակեն՝ որ զինքը թա-
16 գաւոր ընեն՝ նորէն միայնակ լեռը գնաց • ¹⁶Ի-
երբոր իրիկուն եղաւ՝ իր աշակերտները ծովե-
17 զերքը իջան • Եւ նաւը մտնելով՝ ծովուն մէ-
կալ կողմը Կափառնայում կ՚երթային • Ա ար-
դէն մութը կոխեր էր՝ ու Յիսուս դեռ իրենց
18 եկած չէր • ¹⁸Ովկիան ալ հովին սաստիկ փչելէն
19 տակնուվրայ կ՚ըլլար • Ուր երբոր թէ քաշելով
քսանեւհինգ կամ երեսուն ասպարէզի չափ գա-
ցին՝ տեսան Յիսուսը որ ծովուն վրայէն քա-
20 լելով՝ նաւուն կը մօտենար՝ ու վախցան • ²⁰Բայց
21 ինքը ըսաւ անոնց • Ես եմ՝ մի վախնաք • ²¹Ին
ասոնք ուզեցին զանիկայ նաւը առնել • և շուտ
մը նաւը ան երկիրը հասաւ՝ ուր որ կ՚երթային։
22 ²²Հետեւեալ օրը՝ ժողովուրդը որ ծովուն մէկալ
կողմն էր՝ և տեսեր էր որ ուրիշ նաւակ չկար
հոն ան մէկէն՝ ի զատ՝ որուն մէջ անոր աշակերտ-
ները մտեր էին • և որ Յիսուս իր աշակերտ-
ներուն հետ նաւակը մտած չէր՝ հապա միայնակ
23 անոր աշակերտները գացեր էին • (Բայց Տիբե-
րիայէն ուրիշ նաւակներ եկան ան տեղին մօտ՝
ուր որ Տէրոջը գոհանալովը հացը կերեր էին •)
24 ²⁴Ուստի ժողովուրդը տեսնելով թէ ո՛չ Յի-
սուսը հոն է՝ ո՛չ ալ անոր աշակերտները՝ իրենք
ալ նաւերը մտան՝ ու եկան Կափառնայում
25 Յիսուսը փնտռելու • ²⁵Եւ երբոր անիկայ ծո-
վուն մէկալ դին գտան՝ ըսին անոր • Ռաբբի՝
26 երբ հոկար դուն հոս • ²⁶Յիսուս պատասխան
տուաւ անոնց՝ և ըսաւ • Ճշմարիտ ճշմարիտ
կ՚ըսեմ ձեզի • Դուք ինծի կը փնտռէք՝ չէ թէ
անոր համար որ հրաշքներ տեսաք՝ հապա ա-
նոր համար որ հացերէն կերաք ու կշտացաք •
27 ²⁷Գործեցէք՝ չէ թէ կորսուական կերա-
կուրին համար՝ ⁼հապա ան կերակուրին համար՝
որ յաւիտենական կենաց մէջ կը մնայ՝ որ ա-
նիկայ Որդին մարդոյ ձեզի պիտի տայ • ²⁷Ինչու

ե Նա • ը • 20 ։ Ղկ • 16 ։ Կո • ժգ • 29 ։ Հմր 46 ։ Պոր • ժէ • 11 ։
ը Ը Օր • ժը • 15, 18 ։ Կո • խգ • 27։ ՊՂ • ա • 45 ։
է ՊՂ • ա • 11։ գ • 19 ։
ը Հմր 34 ։ ա Թես • ը • 6 ։
ի ՊՂ • ժգ • 43 ։
ձ Հռով • ը • 29 ։

ա Հռով • ը • 12 ։
բ Ովն • գ • 15 ։ ժգ • 3 ։ ժը • 18 ։ իբ • 18 ։ խթ • 10 ։ ը Օր • ժը • 15, 18 ։ ՊՂ • ա • 45 ։ Պոր • իդ • 22 ։

—

ա Նա • ժգ • 13 ։ Նար • ջ • 32 ։ Կո • ի • 10, 12 ։
բ Կ • իդ • 5, 7 ։ ը Օր • ժջ • 1 ։ Պ • ը • 13 ։ ե • 1 ։
է Նա • ժգ • 14 ։ Նար • ջ • 35 ։ Կո • ի • 12 ։
ը Տես Թով • ժա • 21, 22 ։
թ գ Թագ • գ • 43 ։
ժ Ովն • խթ • 10 ։ ը Օր • ժը • 15, 18 ։ Նա • ժա • 3 ։ ՊՂ • ա • 21 ։ գ • 19, 25 ։ է • 40 ։
ի Նա • ժգ • 23 ։ Նար • ջ • 47 ։
ձ Հմր 55 ։ ՊՂ • գ • 14 ։
ղ Նա • գ • 17 ։ ժէ • 5 ։ Նար • ա • 11 ։ ի • 6 ։ Կո • է • 22 ։ ի • 35 ։ ՊՂ • ա • 33 ։ ե • 37 ։ ը • 18 ։ Պոր • ը • 22 ։ ի ՊՀա • ա • 17 ։

28 որ Հայր Աստուած զանիկայ ինդից ։ Ես ա-
տանը ըսին անոր . Ո՞նչ ընենք՝ որ Աստուծոյ
29 գործերը գործենք : Պատասխան տուաւ Յի-
սուս ու ըսաւ անոնց . ¹Ա՛յ է Աստուծոյ գոր-
30 ծը , որ անոր խրկածին հաւատաք : Ըսին անոր .
¹Քայց դուն ի՞նչ նշան կ՚ընես՝ որ տեսնենք ու
31 քեզի հաւատանք . ի՞նչ կը գործես : ²Մեր
Հայրերը անապատին մէջ մանանան կերան ,
ինտոր որ գրուած է . ³Երկինքէն հաց տուաւ
32 անոնց՝ որ ուտեն : Ու Յիսուս ըսաւ անոնց .
Ա՛շմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի , թէ Մով-
սէս չտուաւ ձեզի երկնաւոր հացը , բայց իմ
Հայրս կու տայ ձեզի ճշմարիտ երկնաւոր հա-
33 ցը : Ինչու որ Աստուծմէ պատաճ հացը ան
է՝ որ երկինքէն կ՚իջնէ , ու աշխարհիս կեանք
34 կու տայ : Ուստի ¹ըսին անոր . Տէր՝ ամէն ա-
35 տեն սա հացը մեզի տուր : Ու Յիսուս ըսաւ
անոնց . ¹Ես եմ կենաց հացը . ²ան որ ինծի
կու գայ , երբէք պիտի չանօթեմնայ . և ան որ
36 ինծի կը հաւատայ , պիտի չծարաւի : ³Բայց
ես ձեզի ըսի , որ դուք զիս տեսաք ալ՝ ու չէք
37 հաւատար : ²Ան ամէնը որ Հայրը ինծի կու
տայ , ինծի պիտի գայ . ³և ան որ ինծի կու գայ ,
38 բնաւ դուրս պիտի չհանեմ : Ինչու որ ես երկին-
քէն իջայ , ⁴չէ թէ իմ կամքս ընելու , ⁵հապա
39 անոր կամքը՝ որ զիս խրկեց : Ու զիս խրկող
Հօրը կամքը սա է որ , ²ան ամէնը որ ինծի
տուաւ՝ չկորսընցնեմ անկէ , հապա անոր
40 յարութիւն առնել տամ վերջին օրը : Վասնզի
զիս խրկողին կամքը սա է , որ ²ան ամէնը որ
կը տեսնէ Որդին՝ և կը հաւատայ անոր , յա-
ւիտենական կեանք ունենայ . ես ալ անոր յա-
րութիւն առնել տամ վերջին օրը :
41 Ուստի Հրէաները տրտունջ կ՚ընէին իրեն
համար , ինչու որ ըսաւ , թէ Ես եմ երկինքէն
42 իջած հացը . Ու կ՚ըսէին . ²Ասիկայ Յովսէ-
փին որդին Յիսուս չէ՞ , որուն Հայրը ու մայ-
րը մենք կը ճանչնանք . ուրեմն ի՞նչպէս կ՚ըսէ
43 ասիկայ , թէ Ես երկինքէն իջայ : Պատասխան
տուաւ Յիսուս՝ ու ըսաւ անոնց . Տրտունջ մի
44 ընէք մէջերնիդ : ²Մէկը չկրնար ինծի գալ , թէ
որ զիս խրկող Հայրը անկէ չքաշէ . ու ես
անոր յարութիւն առնել պիտի տամ վերջին օ-
45 րը : ³Մարգարէից մէջ գրուած է . Ու ամէնքն
ալ Աստուծմէ սորված պիտի ըլլան . Ուստի ա-
մէնը որ Հօրմէն կը լսէ ու կը սորվի , ինծի կու
46 գայ : ²Ոչ թէ մէկը Հայրը տեսած է , ³Եթէ
ոչ՝ ան որ Աստուծմէն է , անիկայ Հայրը տե-
47 սած է : Ա՛շմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի , թէ
²Ան որ ինծի կը հաւատայ , յաւիտենական
48 կեանք ունի : ³Ես եմ կենաց հացը : (49) ²Ձեր
Հայրերը անապատին մէջ մանանան կերան , ու
50 մեռան : ³Ես է ան հացը՝ որ երկինքէն կ՚իջնէ ,
51 որ եթէ մէկը ասկէ ուտէ , պիտի չմեռնի : Ես
52 եմ կենդանի հացը՝ ²որ երկինքէն իջայ : Թէ
որ մէկը աս հացէն ուտէ , յաւիտեան պիտի
ապրի . ³և ան հացը որ ես պիտի տամ՝ իմ
մարմինս է , որ ես պիտի տամ աշխարհիս կե-
նացը համար :
53 ¹Ասոր վրայ Հրէաները իրարու հետ կը վի-
ճէին՝ ու կ՚ըսէին . ²Ինտոր կրնայ ասիկայ եր
54 մարմինը մեզի տալ ուտելու : Ուստի Յիսուս ը-
սաւ անոնց . Ա՛շմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի ,
³թէ որ Որդւոյ մարդոյ մարմինը չուտէք , և
անոր արիւնը չխմէք , ձեր անձերուն մէջը կեանք
55 չէք ունենար : ²Ա՛յ՝ որ իմ մարմինս ուտէ ,
և իմ արիւնս խմէ , յաւիտենական կեանք կ՚ու-
նենայ , ու ես անոր յարութիւն առնել պիտի
56 տամ վերջին օրը : Ինչու որ իմ մարմինս ճըշ-
մարիտ կերակուր է , և իմ արիւնս ճշմարիտ ըմ-
57 պելիք է : Ան որ իմ մարմինս կ՚ուտէ , և իմ
արիւնս կը խմէ , ²անիկայ իմ ներսի դիս կը բը-
58 նակի՝ ու ես անոր ներսի դին : Ինչպէս որ կեն-
դանի Հայրը զիս խրկեց , ու ես կենդանի եմ
Հօրը ձեռքովը , այսպէս ալ ան որ զիս կ՚ու-
տէ , ինքն ալ իմ ձեռքովս կենդանի կը մնայ :
59 ²Ես է ան հացը՝ որ երկինքէն իջած է . չէ
թէ ինտոր որ Հայրերնիդ մանանան կերան՝ ու
մեռան . այլ որ աս հացը ուտէ , յաւիտեան
պիտի ապրի :
60 Ես բաները ըսաւ ժողովարանին մէջը՝ երբ-
որ կապառնայումի մէջ կը սորվեցնէր :
61 ²Ու աշակերտներէն շատերը երբոր լսեցին ,
ըսին . Խիստ է աս խօսքը , ո՞վ կրնայ ատոր
62 մտիկ ընել : Յիսուս երբոր ինքնիրմէնը գիտցաւ , որ իր աշակերտները ան բանին համար
տրտունջ կ՚ընեն , ըսաւ անոնց . Ընտիկայ ձեզ
63 կը գայթակղեցնէ՞ : ²Ապա ի՞նչ պիտի խոր-
հիք , թէ որ տեսնէք Որդին մարդոյ որ կելլէ
64 ուր առաջ էր : ²Ոգին է կենդանի ընողը , մարմինը շահ մը չըներ . ան խօսքերը
որ ես ձեզի *խօսեցայ , հոգի ու կեանք են :
65 ¹Քայց ձեր մէջէն կան մարդիկ որ չեն հաւատար .
ինչու որ ²Յիսուս սկիզբէն գիտէր՝ թէ ո՛վ են

ֆ ա Հօհ . գ . 23 :
ի Ման . ժգ . 38 ։ ժգ . 1 ։
Մար . ը . 11 ։ ա Կոր . ա . 22 :
լ Նհ . ժգ . 15 ։ Ցնս . ժա . 7 ։
Ածեմ . ի . 15 ։ ա Կոր . ժ .
3 :
խ Ասղ . Հբ . 24 , 25 :
ձ Տիս գլ . գ . 15 :
ձ Հմ ի . 48 , 59 :
ճ Պղ . գ . 14 ։ է . 37 :
յ Հմ ի . 26 , 65 :
ղ Հմ ի . 45 :
ն Ման . իգ . 24 ։ Պղ . ժ .
28 , 29 ։ ի Տիմ . բ . 19 ։ ա
Հօհ . բ . 19 :
շ Ման . իգ . 39 ։ Պղ . է . 30 :
ո Պղ . գ . 34 :
չ Պղ . ժ . 28։ ժէ . 12։ ժը . 9 :
պ Հմ ի . 27 , 47 , 55 ։ Պղ . գ .
15 , 16 ։ գ . 14 :
ջ Ման . ժգ . 55 ։ Ման . ջ .
3 ։ Ղս . գ . 22 :
ռ Նեղ . ա . 4 ։ Հմ ի . 66 :
ս Նա . ծգ . 13 ։ Երեմ . լա .
34 ։ Մեք . գ . 2 ։ Երբ . ը .
10 ։ ժ . 16 ։
վ Հմ ի . 37 :
տ Պղ . ա . 18 ։ է . 37 :
ր Ման . ժա . 27 ։ Գղ . ժ .
22 ։ Պղ . ա . 18 ։ է . 29 ։
ը . 19 :
ց Պղ . գ . 16 , 18 , 36 ։ Հմ ի .
40 :
ւ Հմ ի . 33 , 35 :
փ Հմ ի . 31 :
ք Հմ ի . 51 , 59 :
օ Պղ . գ . 13 :
ֆ Երբ . ժ . 5 , 10 :
ա Պղ . է . 43 ։ ի . 16 ։ ժ . 19 ։
ո Պղ . գ . 9 :
ֆ Ման . իգ . 26 , 28 :
ա Հմ ի . 27 , 40 , 64 ։ Պղ . գ .
13 , 14 :
բ ա Հօհ . գ . 24 ։ գ . 15 , 16 :
գ Հմ ի . 49 , 50 , 51 :
դ Հմ ի . 67 ։ Ման . ժա . 6 :
ե Պղ . գ . 13 ։ Մար . ժգ . 19 ։
Գաղ . ա . 9 ։ Եփես . գ . 8 :
զ բ Կոր . գ . 6 :
* Ոմանք կը խօսիմ,
է Հմ ի . 36 :
ը Պղ . բ . 24 , 25 ։ ժգ . 11 ։

անունք որ չեն հաւատար ; և ոմ է ան որ պնե-
66 քը պիտի մատնէ : Ու կ'ըսէր . Ասոր համար
ձեզի ըսի , որ մէկը չկրնար ինձի գալ , թէ որ
իմ Հօրմէս տրուած չըլլայ անոր :
67 Ան պատճառով իր աշակերտներուն շատե-
րը ետ դարձին , և ալ իր հետը չէին պտըտեր :
68 Ըն առնը Յիսուս տասներկուքին ըսաւ . Մի-
69 թէ դուք ալ կ'ուզէք երթալ : Սիմոն Պետրոս
պատասխան տուաւ անոր . Տէր՝ որո՞ւ պիտի
երթանք , դուն յաւիտենական կենաց խօսքեր
70 ունիս . Ու մենք հաւատացինք ու գիտցանք՝
թէ դուն ես Քրիստոսը Աստուծոյ Որդին :
71 Յիսուս պատասխան տուաւ անոնց . Ես ձեզ
տասներկուքդ չընտրեցի , ու ձեզմէ ալ մէ-
72 կը սատանայ է : Ան կ'ըսէր Իսկարիովտացի
Սիմոնեան Յուդային համար . Ինչու որ անի-
կայ էր , որ զինքը պիտի մատնէր , ու տասներ-
կուքէն մէկն էր :

Գ Լ · Ը

1 Յիսուս կը յանդիմանէ իր ազգականներուն փառասի-
րութիւնը և յանդգնութիւնը . 10 Տաղնտկային Երուսա-
ղէմ կ'երթէ տաղաւարահարց ատեն . 14 տաճարին
մէջ կը սորվեցնէ : 40 Հաղորդաց զանազան կարծիք-
ները . Քրիստոսի վասյով : 45 Փարիսեցիք կը բարկանան
իրենց պահապաններուն՝ զանոնք չբռնելնուն համար , և
կը յանդիմանեն Նիկոդեմոսը՝ որ Յիսուսի կողմը կը
բռնէր :

1 Եւ ան բաներէն ետև Յիսուս Գալիլեայի մէջ
կը պտըտէր . ինչու որ չէր ուզեր Հրեաս-
տանի մէջ պտտիլ , Որովհետև հրեաները զին-
քը սպաննել կ'ուզէին :
2 Եւ Հրեաներուն տաղաւարահարց ատենը
3 մօտ էր : Եղբայրները ըսին իրեն . Եկեր ասկէ՝ ու Հրեաստան գնա , որ քու ա-
շակերտներդ ալ տեսնեն քու գործքերդ որ կ'ը-
4 նես . Ինչու որ մէկը չկայ որ ծածկաբար բան
մը ընէ , և ինքը յայտնի ըլլալ ուզէ . Թէ որ
դուն ատ բաները կ'ընես , ինքզինքդ աշխարհին
5 յայտնէ : Քանզի իր եղբայրներն ալ չէին
6 հաւատար իրեն : Ան Յիսուս ըսաւ անոնց .
Իմ ժամանակս դեռ հասած չէ . բայց ձեր
7 ժամանակը միշտ պատրաստ է : Աշխարհը
ձեզ չկրնար ատել , բայց զիս կ'ատէ . Քինչու
որ ես անոր վրայով կը վկայեմ՝ թէ իր գործ-
8 քերը չար են : Դուք ելէք ատ տօնիս . ես պէտ-
չեմ ելլեր ատ տօնիս , Քինչու որ իմ ժամանակս
9 դեռ լրացած չէ : Ըս ըսելով անոնց , ինքը Գա-
10 լիլեա մնաց : Բայց երբոր իր եղբայրները ելան ,

Ք Հմր 44 , 45 :
ա Հմր 61 :
բ Գոր · է · 20 :
գ Աառ · ժգ · 16 : Մար · յ · 29 : Ղու · ի · 20 : Գղ · ա · 49 : ժա · 27 :
* Աստ՝ կինդանի Աստուծոյ
դ Ղու · գ · 13 :
ե Գղ · ժգ · 27 :

—

ա Գղ · է · 16 , 18 :
բ Ղև · իգ · 34 :
գ Աառ · ժբ · 46 : Մար · գ · 31 : Գոր · ա · 14 :
դ Մար · գ · 21 :
ե Գղ · բ · 4 : ը · 20 : Հմր 8 , 30 :
զ Գղ · ժէ · 19 :
է Գղ · գ · 19 :
ը Գղ · բ · 20 : Հմր 6 :
թ Գղ · ժա · 56 :
ժ Գղ · ի · 16 : Ժ · 19 :
ի Աառ · իա · 46 : Ղու · է · 16 : Գղ · գ · 14 : Հմր 40 :
լ Գղ · ի · 22 : ժբ · 42 : ժի · 38 :

ետքը ինքն ալ ելաւ տօնին , չէ թէ յայտնի՝
հապա գաղտուկ կերպով մը :
11 Հրեաները տօնին ատենը կը փնտռէին
12 զինքը՝ ու կ'ըսէին . Ո՞ւր է անիկայ : Եւ ժո-
ղովուրդին մէջ շատ չընդհատ կար անոր վրա-
յով . Համանք կ'ըսէին , թէ Աղէկ Տղայ է . ու-
րիշները կ'ըսէին , Չէ , հապա ժողովուրդը կը
13 մոլորցնէ : Սակայն մէկը անոր վրայով հա-
մարձակ չէր խօսեր՝ Հրեաներուն վախէն :
14 Իսկ երբոր տօնը կէս եղաւ , Յիսուս տա-
15 ճարը ելաւ՝ ու կը սորվեցնէր : Եւ Հրեանե-
րը կը զարմանային ու կ'ըսէին . Ինտո՞ր ասիկայ
16 դիրքերը գիտէ , որ սորված չէ : Յիսուս պա-
տասխան տուաւ անոնց՝ ու ըսաւ . Իմ վարդա-
պետութիւնս իմս չէ , հապա զիս խրկողինն է :
17 Թէ որ մէկը կ'ուզէ անոր կամքը ընել , պիտի
գիտնայ աս վարդապետութեանս համար՝ թէ
արդիօք Աստուծմէ՞ է , թէ ես ինքիրմէս կը
18 խօսիմ : Ըն որ ինքիրմէն կը խօսի , իր անձին
փառքը կը փնտռէ . բայց ան որ զինքը խրկո-
ղին փառքը կը փնտռէ , անիկայ ճշմարիտ է ,
19 և անոր քովը անիրաւութիւն չկայ : Մովսէս
չտուաւ ձեզի օրէնքը , ու ձեզմէ մէկն ալ չը-
20 պահեր օրէնքը : Ինչո՞ւ կը փնտռէք զիս
սպաննել . պատասխան տուաւ ժողովուրդը ու
ըսաւ . Դև կայ քու ներսդ . ո՞վ քեզ կը
21 փնտռէ սպաննել : Պատասխան տուաւ Յի-
սուս՝ և ըսաւ անոնց . Մէկ գործ մը գործեցի ,
22 ու ամէնդդ ալ զարմացեր էք : Ընդ՝ Մով-
սէս ձեզի թլփատութիւնը տուաւ . (որ չէ թէ
Մովսէսէն էր , հապա նախնիքներէն .) ու
23 շաբաթ օրը մարդ կը թլփատէք . Թէ որ
շաբաթ օրը մարդ թլփատութիւն կ'առնէ՝ որ
Մովսէսին օրէնքը չքակուի . ինծի կը բարկա-
նաք որ Ես շաբաթ օրը ամբողջ մարդ մը բը-
24 ժշկեցի : Էքի հրեացածին պէս դատաստան
մի՛ ընէք , հապա արդար դատաստան ըրէք :
25 Ըն առնը Երուսաղէմացիներէն ոմանք կ'ը-
սէին . Եսիկայ ան չէ՞ որն որ կը փնտռեն
26 սպաննել . Եւ ահա յայտնի կը խօսի , ու բան
մը չեն ըսեր անոր . Միթէ իշխանները գիտցած
են թէ ասիկայ Ճշմարտապէս Քրիստոսն է :
27 Սակայն մենք ասիկայ գիտենք ուրկից է . բայց
Քրիստոսը երբոր գայ , մէկը չգիտեր ուրկից
28 է : Եւ Յիսուս քանի որ կը սորվեցնէր , տա-
ճարին մէջ աղաղակեց՝ ըսելով . Ես ալ գի-
տէք , և ուրկից ըլլալս ալ գիտէք . Ես ես
ինքիրմէս եկած չեմ . հապա ան որ զիս խրկեց ,

Բ Աառ · ժգ · 54 : Մար · գ · 2 : Ղու · գ · 22 : Գոր · բ · 7 :
գ Գղ · գ · 11 : ը · 28 : ժբ · 49 : ժգ · 10 , 24 :
դ Գղ · բ · 43 :
ե Գղ · է · 41 : բ · 50 :
զ Ղա · իգ · 3 : Բ Օր · լգ · 4 : Հօշ · ա · 17 : Գոր · է · 38 :
է Աառ · ժբ · 14 : Մար · գ · 6 : Գղ · է · 16 , 18 : Ժ · 31 , 39 : ժա · 53 :

ը Գղ · ը · 48 , 52 : Ժ · 20 :
թ Ղև · ժբ · 3 :
ժ Ծն · ժէ · 10 :
ի Գղ · է · 8 , 9 , 16 :
լ Բ Օր · ա · 16 , 17 : Ըսակ · իգ · 23 : Գղ · ը · 15 : Հակ · բ · 1 :
խ Հմր 48 :
ծ Աառ · ժգ · 55 : Մար · ձ · 3 : Ղու · գ · 22 :
կ Տես գղ · ը · 14 :
հ Գղ · է · 43 : ը · 42 :

՞Հշմարիտ է , ՞որ անիկայ դուք չէք գիտեր :
29 ՟Ես գիտեմ անիկայ , ինչու որ ես անկէ եմ ,
30 և անիկայ զիս խրկեց : ՞Ասոր կը փնտռէին
զինքը բռնել . բայց ՟ոչ ոք ալ իրեն ձեռք չզար-
կաւ , ինչու որ իր ժամանակը դեռ հասած չէր :
31 ՞Ու ժողովուրդէն շատ մարդիկ հաւատացին ի-
րեն , և կ՚ըսէին . Քրիստոսը երբոր գայ , ա-
ռնոցմէ աւելի նշաններ պիտի ընէ , ոչխարի որ
ասիկայ կ՚ընէ :
32 Փարիսեցիները լսեցին ժողովուրդին ասոնց չշնո-
չիները անոր վրայով . ու փարիսեցիները և քահա-
նայապետները սպասաւորներ խրկեցին , որ զա-
33 նեն : Ուստի Յիսուս ըսաւ . ՞Քիչ մը
ժամանակ ալ ձեզի հետ եմ , ու կ՚երթամ ա-
34 նոր՝ որ զիս խրկեց : ՟Ինծի պիտի փնտռէք՝ ու
պիտի չգտնէք . և իմ եղած տեղս դուք չէք
35 կրնար գալ : Ուստի Հրէաները ըսին իրա-
րու . Ո՞ւր պիտի երթայ ասիկայ , որ մենք
զինքը պիտի չգտնենք . միթէ ՟Հեթանոսաց մէջ
՟ցիրուցան եղածներուն պիտի երթայ , և հե-
36 թանոսներուն պիտի սորվեցնէ : Ի՞նչ է ան
խօսքը՝ որ ըսաւ . Ինծի պիտի փնտռէք՝ ու
պիտի չգտնէք . և իմ եղած տեղս դուք չէք
կրնար գալ :
37 ՟Տօնին վերջի մեծ օրը Յիսուս կայներ էր ,
ու աղաղակեր ու կ՚ըսէր . ՟Թէ որ մէկը ծարաւ
38 է , թող ինծի գայ՝ ու խմէ : ՞Ան որ ինծի կը
հաւատայ՝ ինչպէս որ գիրքը կ՚ըսէ , ՟անոր փո-
39 րէն կենդանի ջուրի գետեր պիտի բղխեն . ՟Ան
ըսաւ Հոգիին համար՝ որ իրեն հաւատացող-
ները պիտի առնէին . վասն զի Սուրբ Հոգին
տրուած չէր տակաւին , ինչու որ Յիսուս դեռ
40 ՞փառաւորուած չէր : Ժողովուրդէն շատ
մարդիկ ասոնց խօսքը որ լսեցին , կ՚ըսէին . Իրաւ-
41 ցընէ ասիկայ է ՟մարգարէն : Ուրիշները կ՚ը-
սէին . ՟Ասիկայ է Քրիստոսը . ուրիշներն ալ
կ՚ըսէին . Միթէ Քրիստոսը ՟Գալիլեայէ՞ն
42 կու գայ : ՟Չէ՞ որ գիրքը կ՚ըսէ , թէ Քրիս-
տոսը Դաւիթի սերունդէն ու ՟Դաւիթին և-
43 դած գեղէն Բեթլեհեմէն կու գայ : ՟Ուստի
Ժողովուրդին մէջ երկպառակութիւն եղաւ
44 անոր համար : ՟Ու անոնցմէ ոմանք ուզեցին
բռնել անիկայ . բայց մէկը անոր ձեռք չզար-
կաւ :
45 Ու սպասաւորները նորէն եկան քահանայա-
պետներուն և փարիսեցիներուն . ու ասոնք ը-
46 սին անոնց . Ինչո՞ւ անիկայ հոս չբերիք : Պա-
տասխան տուին սպասաւորները . ՟Երբէք մէ-
47 կը ատ մարդուն պէս խօսած չէ : Ուստի
փարիսեցիները պատասխան տուին անոնց և ը-
48 սին . Միթէ դո՞ւք ալ մոլորեցաք : ՟Իշխան-
ներէն կամ փարիսեցիներէն մէկը հաւատացե՞ց
49 անոր . Բայց ատ ամբիծ ժողովուրդը՝ որ օրէնքը
50 չգիտեր , նզովեալ են : Նիկոդիմոս ըսաւ
անոնց , (՞որ գիշերով գիշեր առեր իրեն և-
51 կեր էր , և անոնցմէ մէկն էր .) ՟Միթէ մեր
օրէնքը մարդ կը դատէ՞ , թէ որ առաջ անկէ
52 բան մը չլսէ , և չգիտնայ թէ ինչ կ՚ընէ : Պա-
տասխան տուին՝ ու ըսին անոր . Միթէ դո՞ւն
ալ Գալիլեացէն ես . քննէ՛ ու նայէ՛ , ՞որ Գա-
53 լիլեացէն մարգարէ չկայեր : Ու ամէն մէկը իր
տունը գնաց :

ԳԼ . Ը

1 Քրիստոս կ՚արձակէ շնութեան յանցանքով բռնուած կի-
նը . 12 կը յայտնէ թէ ինքն է աշխարհս լոյսը , ու իր
վկայութիւնը կ՚արդարացնէ . 33 Աբրահամին վր-
րայ պարծենցող Հրէից պատասխան կու տայ , 59 և մեկ-
նի կը քաշուի անոնց կատաղութենէն :

1 Ու Յիսուս Ձիթենեաց լեռը գնաց : (2) Ու
առաւօտուանց նորէն տաճարը եկաւ , և բոլոր
ժողովուրդը իրեն կու գար , ու ինքը նստեր
3 կը սորվեցնէր անոնց : Ու գրիչները ու փա-
րիսեցիները շնութեան մէջ բռնուած կնիկ մը
բերին անոր , ու զանիկայ մէջտեղը կայնեցընելով՝
4 ՟ըսին իրեն . Վարդապետ , սա կնիկը շնու-
թեան մէջ սա գործած տեղը բռնուեր
5 ցաւ . ՞Ու օրէնսդ մեզի Մովսէս մեզի պատուի-
րեց տանելները քարկոծել . Հիմա դուն ի՞նչ
6 կ՚ըսես անոր համար : Ըս կ՚ըսէին՝ անիկայ փոր-
ձելով , որ անոր վրայ ամբաստանութիւն ընդ-
ունե՞ն մը ունենան . բայց Յիսուս դէպ՚ի
վար ծռելով՝ մատովը գետնին գրեր կը գրէր :
7 Ուակայն երբոր վրան իյնան՝ հարցընելով իրեն ,
վեր նայեցաւ ու ըսաւ անոնց . ՟Ձեզմէ անմեղ
եղողը՝ առաջ անիկայ թո՛ղ քար ձգէ անոր վը-
8 րայ : Ու նորէն դէպ՚ի վար ծռելով՝ գետնին
9 կը գրէր : Ու անոնք ասոր լսելով՝ ու իրենց
խղճմտանքէն յանդիմանուելով՝ ՟մէկիկ մէկիկ
դուրս կ՚ելլէին , ծերերէն սկսած մինչև յետին-
ները . և Յիսուս մինակ մնաց , ու կնիկը մէջ-
10 տեղը կայնած : Ու Յիսուս վեր նայելով՝ ու
կնիկէն զատ մէկը չտեսնելով՝ ըսաւ անոր .
Կնիկ՝ ո՛ւր են անոնք որ քու վրայիդ ամբաս-

՟ ԳԼ . Ե . 32 ։ ը . 28։ ՟ոտվ. գ . 4 ։
՟ ԳԼ . ա . 18 ։ ը . 55 ։
՟ Ասա . ժա . 27 ։ ԳԼ . Յ . 15 ։
՟ Ասր . ժա . 18 ։ Ղ ոս. ժբ. 47 ։ Ե . 19 ։ ՟ոտ 19։ ԳԼ . ը . 37 ։
՟ ՟ոտ 44 ։ ԳԼ . ը . 20 ։
՟ Ասա . ժբ . 23 ։ ԳԼ . գ . 2 ։ ը . 30 ։
՟ ԳԼ . ժգ . 33 ։ ժզ . 16 ։
՟ Ելս . Ե . 6 ։ ԳԼ . ը . 21 ։ ժգ . 33 ։
՟ Յոան . Յոաննայ
՟ Ղս . ժա . 12 ։ Յակ . ա . 1 ։ ա Պետ . ա . 1 ։
՟ Ղ Ե . իգ . 36 ։
՟ Ղս . ծԵ . 1 ։ ԳԼ . Ջ . 35 ։ Հայտ . իբ . 17 ։
՟ ը Օր . ժը . 15 ։
՟ Ղտակ . ժը . 4 ։ Ղս. ժբ. 3 ։ Ես. Յ . 3 ։ ԳԼ . գ . 14 ։
՟ Ղս . Ես. 3 ։ Հռովհ. ը . 28 ։ ԳԼ . ժՁ . 7 ։ Գոր . ը . 17, 33, 38 ։
՟ ԳԼ . ժը . 16 ։ ժՁ . 7 ։
՟ ը Օր . ժը . 15, 18 ։ ԳԼ . ա . 21 ։ Ջ . 14 ։
՟ ԳԼ . գ . 42 ։ Ջ . 70 ։
՟ Ասը 52 ։ ԳԼ . ա . 46 ։
՟ Մաղ . Ձ . ը . 11 ։ Երեմ. իգ . 5 ։ Միք . Ե . 2 ։ Ասա . ը . 5 ։ Ղ ոս . ը . 4 ։
՟ ա Թագ . ժՁ . 1 , 4 ։
՟ Ասը 12 ։ ԳԼ . ի . 16 ։ Յ . 19 ։
՟ Ասը 30 ։
՟ Ասա . Ե . 29 ։
՟ ԳԼ . ժը . 42 ։ Գոր . Ջ . 7 ։ ա Կոր . ա . 20 , 26 ։ ը . 8 ։
՟ ԳԼ . գ . 2 ։
՟ ը Օր . ա . 17 ։ ժԵ . 8 , ՃԷ ։ ժի . 15 ։
՟ Ղս . ի . 1 , 2 ։ Ասա . Ջ . 15 ։ ԳԼ . ա . 46 ։ Ասը 41 ։
՟ Ղ Ե . Ե . 10 ։ ը Օր . իը . 22 ։
՟ ը Օր . ժԵ . 7 ։ Հռով . ը . 1 ։
՟ Հռով . ը . 22 ։

տանուէիւն կ'ընէին. մէկը քեզ չգաւտապար-
11 տիլ: Նե անիկայ ըսաւ. Մէ մէկը՝ Տէր, ու Յիսուս ըսաւ անոր. [r]Էս ալ չեմ գաւտապար-
տիր քեզ. գնա՝ ու [s]ասկէ ետև մեղք մի գոր-
ծեր:
12 Ելդ՝ Յիսուս նորէն խօսեցաւ անոնց՝ ու ը-
սաւ. [t]Ես եմ աշխարհի լոյսը. ան որ իմ ե-
տևէս կու գայ, խաւարի մէջ պիտի չքալէ,
13 հապա կենաց լոյսը պիտի ունենայ: Իսկ փա-
րիսեցիները ըսին անոր. [u]Դուն քու անձիդ
համար կը վկայես, քու վկայութիւնդ ճշմա-
14 րիտ չէ: Պատասխան տուաւ Յիսուս՝ ու ը-
սաւ անոնց. Թէև ես իմ անձիս համար վկա-
յեմ, բայց իմ վկայութիւնս ճշմարիտ է, ինչու
որ գիտեմ ուսկից եկայ, և ուր կ'երթամ.
[v]բայց դուք չէք գիտեր ուսկից կու գամ, կամ
15 ուր կ'երթամ: [w]Դուք մարմինին նայելով դա-
տաստան կ'ընէք. [x]ես քնաւ մէկը չեմ դատեր.
16 Ու թէ և դատելու ալ ըլլամ, իմ դատաստա-
նըս ճշմարիտ է. [y]ինչու որ ես միսակ չեմ,
17 հապա ես, և [z]Հայրը որ զիս խրկեց: [a]Ու ձեր
օրէնքին մէջն ալ գրուած է, թէ երկու մար-
18 դու վկայութիւնը ճշմարիտ է: Ես եմ որ իմ
անձիս համար կը վկայեմ, [b]ու կը վկայէ ինծի
19 համար [c]Հայրն ալ՝ որ զիս խրկեց: Ան ատենը ը-
սին անոր. Որ է քու [d]Հայրդ. Յիսուս պա-
տասխան տուաւ. [e]Ո՛չ զիս գիտէք՝ և ո՛չ իմ
[f]Հայրս. [g]թէ որ զիս գիտնայիք, իմ [h]Հայրս
ալ պիտի գիտնայիք:
20 Յիսուս ա՛ս խօսքերը խօսեցաւ [i]գանձատու-
նը, երբոր տաճարին մէջ կը սորվեցնէր. [j]ու
մէկը չբռնեց զանիկայ, ինչու որ [k]դեռ անոր
ժամանակը հասած չէր:
21 Նորեր Յիսուս նորէն ըսաւ անոնց. Ես
կ'երթամ՝ [l]ու զիս պիտի փնտռէք. [m]և ձեր
մեղացը մէջ պիտի մեռնիք. ուր որ ես կ'եր-
22 թամ, դուք չէք կրնար գալ: Ասոր վրայ [n]Հր-
էանները կ'ըսէին. Միթէ ինքզինքը պիտի մե-
ցընէ՞, որ կ'ըսէ թէ՝ Ուր որ ես կ'երթամ, դուք
23 չէք կրնար գալ: Նե ըսաւ անոնց. [o]Դուք ա-
րէն էք, ես վերէն եմ. [p]դուք աս աշխարհէս
24 էք, ես աս աշխարհէս չեմ. [q]Ընոր համար
ձեզի ըսի թէ՝ Ձեր մեղացը մէջ պիտի մե-
ռնիք. [r]ինչու որ եթէ չհաւատաք թէ ես եմ,
25 ձեր մեղացը մէջ պիտի մեռնիք: Ան ատենը
ըսին անոր. Դուն ո՞վ ես. և Յիսուս ըսաւ
անոնց. Նո՛յնէ որ սկիզբէն ձեզի կը խօսիմ:
26 Շատ բաներ ունիմ ձեզի համար խօսելու՝ և
դատելու. բայց նա՛ն որ զիս խրկեց, ճշմարիտ
է. [s]և ես ինչ որ իրմէ լսեցի, անիկայ կը խօ-
27 սիմ աշխարհիս մէջ: Ընոնք չհմացան թէ [t]Հօ-
րը համար կը զրուցեր իրենց:
28 Ասկ Յիսուս ըսաւ անոնց. [u]Երբոր Որդին
մարդոյ բարձրացընէք, [v]ան ատենը պիտի
գիտնաք թէ ես եմ, [w]ու ինքիրմէս բան մը չեմ
ըներ, [x]հապա Հայրս ինչպէս որ ինծի սորվե-
29 ցուց, անանկ կը խօսիմ: [y]Ու զիս խրկողը
իմ հետս է. [z]Հայրը զիս միսակ չձողաց.
[a]ինչու որ ես միշտ անոր հաճելի եղած բաները
կ'ընեմ:
30 Երբոր ատոնք խօսկայաս, [b]շատ մարդիկ ի-
31 րեն հաւատացին: Ան ատենը Յիսուս իրեն
հաւատացող Հրէաներուն ըսաւ. Եթէ որ դուք
իմ խօսքիս մէջ կենաք, ճշմարտապէս իմ ա-
32 շակերտներս կ'ըլլաք. Ու ճշմարտութիւնը պի-
տի գիտնաք, [c]ու ան ճշմարտութիւնը ձեզ
33 պիտի ազատէ: Պատասխան տուին իրեն.
[d]Մենք Երրահամի սերունդ ենք, ու երբէք
մէկու մը չծառայեցինք. դուն ինծո՞ր կ'ըսես
34 թէ Ըլաս պիտի ըլլաք: Յիսուս պատասխան
տուաւ անոնց. Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձե-
զի, թէ [e]Մէն ո՛վ որ մեղք կը գործէ, ան-
35 կայ մեղքի ծառայ է: [f]Ու ծառան տանը մէջ
յաւիտեան չմնար, բայց որդին յաւիտեան կը
36 մնայ: [g]Եւսա թէ որ Որդին ձեզ ազատ ը-
37 նէ, ճշմարտապէս ազատ պիտի ըլլաք: Գի-
տեմ որ Երրահամի սերունդ էք, [h]բայց կը
փնտռէք զիս մեռցընել, ինչու որ իմ խօսքս
38 ձեր նեբսի պիտ տեղ չունի: [i]Ես ինչ որ տե-
սայ իմ [j]Հօրս քովը՝ ա՛ն կը խօսիմ. և դուք ալ
ինչ որ տեսաք ձեր Հօրը քովը՝ ա՛ն կ'ընէք:
39 Պատասխան տուին ու ըսին անոր. [k]Մեր Հայ-
րը Երրահամն է. ըսաւ անոնց Յիսուս. [l]Թէ
որ Երրահամին որդիքը ըլլայիք, Երրահամին
40 գործքերը պիտի գործէիք: [m]Հայց հիմա կը
փնտռէք սպաննել զիս, անանկ մարդ մը՝ որ
ձեզի ճշմարտութիւն խօսկայ, [n]որն որ Աս-
տուծմէ լսեցի. Երրահամ ատ բաներ չըրաւ:
41 Դուք ձեր Հօրը գործքերը կ'ընէք. ան ատենը
ըսին անոր. Մենք պոռնկութենէ չենք ծնած.
[o]մենք մէկ Հայր մը ունինք՝ որ է Աստուած:
42 Յիսուս ըսաւ անոնց. [p]Թէ որ Աստուած ձեր

---

r Ղուկ. թ. 56: ժբ. 14: Կղ. ժ. 17:
s Կղ. է. 14:
t Կղ. ա. 4, 5, 9: ը. 19: թ. 5: ժբ. 35, 36, 46:
u Կղ. է. 31:
v Կղ. է. 28: ի. 29:
w Կղ. է. 24:
x Կղ. գ. 17: ժբ. 47: ժը. 36:
y Հբ 29: Կղ. ժգ. 32:
z ի Օր. ժէ. 6: ժի. 15: Ասա. ժը. 16: ա Կոր. ժգ. 1: Եբր. ժ. 28:
a Կղ. հ. 37:
b Հբ 55: Կղ. ժգ. 3:
c Կղ. ժգ. 7:
d Մար. ժբ. 41:
e Կղ. է. 30:
f Կղ. է. 8:
g Կղ. է. 34: ժգ. 33:
h Հբ 24:
i Կղ. գ. 31:
j Կղ. ժէ. 19: ժէ. 16: ա Ելսղ. գ. 5:
k Հբ 21:
l Ասա. ժգ. 16:
m Կղ. է. 28:
n Կղ. գ. 32: ժէ. 15:
o Կղ. գ. 14: ժբ. 32:
p Ա՛ղ. ա. 4:
q Կղ. է. 19, 30:
r Կղ. գ. 11:
s Կղ. ժգ. 10, 11:
t Հբ 16:
u Կղ. գ. 34: է. 30: ձ. 38:
v Կղ. է. 31: ժ. 42: ժա. 45:
w Հով. ղ. 14, 18, 22: ի. 2: Ելակ. ա. 25: բ. 12:
x Կղ. ին. 42: Ասա. գ. 9: Հբ 39:
y Հով. ղ. 16, 20: ի Պետ. ի. 19:
z Պաղ. գ. 30:
a Հով. ի. 2: Պաղ. է. 1:
b Կղ. է. 20: Հբ 40:
c Կղ. գ. 32: է. 19, 30: ժգ. 10, 24:
d Ասա. գ. 9: Հբ 33:
e Հով. ի. 28: ի. 7: Պաղ. գ. 7, 29:
f Հբ 37:
g Հբ 20:
h Էս. կղ. 16: կղ. 8: Ա՛ղ. ա. 6:
i ա Ելսղ. է. 1:

Հայրը ըլլար , պիտի սիրէիք զիս • [ժ]Ինչու որ ես Աստուծմէ ելայ՝ ու ահկայ • [ի]և չէ թէ ես ինքիրմէս ահկայ , հապա անիկայ զիս խրկեց :
43 Ինչո՞ւ գուք իմ ըսուցուածքս չէք հասկընար • անոր համար որ չէք կրնար իմ խօսքս մտիկ ը-
44 նել : [ի]Դուք Յէր հօրմէն Սատանայէն էք , ու ձեր հօրը բաղձանքը կ՚ուզէք ընել • անիկայ սկիզբէն հետէ մարդասպան էր , [ի]և ճշմար-տութեան մէջ չկեցաւ , ինչու որ անոր ներսի դին ճշմարտութիւն չկայ • երբոր անիկայ սուտ խօսի , բուն իրենէն կը խօսի • քանզի
45 անիկայ սուտախօս է և անոր հայրը : Հապա ո-րովհետև ես ճշմարտութիւն կը խօսիմ , ինծի
46 չէք հաւատար : Ձեզմէ ո՞վ կրնայ զիս յան-դիմանել մեղքի համար • իսկ թէ որ ես ճշմար-տութիւն կը խօսիմ , ինչո՞ւ ինծի չէք հա-
47 ւատար : [ի]Ան որ Աստուծմէ է , Աստուծոյ խօս-քերը մտիկ կ՚ընէ • գուք անոր համար մտիկ
48 չէք ըներ , որ Աստուծմէ չէք : Պատասխան տուին Հրէաները՝ ու ըսին անոր • Ողջ չե՞նք ըսեր մենք , թէ դուն Սամարացի ես՝ [ե]ու
49 դեւ կայ քու ներսդ : Յիսուս պատասխան տուաւ՝ Ես դեւ-ով չեմ • Իմ Հերս կը պատուեմ , և գուք զիս կ՚ան-
50 արգէք : [ի]Սակ ես իմ փառքս չեմ փնտռեր •
51 կայ Դիէ՛ որ կը փնտռէ , ու կը դատէ : Ճշմ-մարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի • Հմէ որ մէ-կը իմ խօսքս պահէ , յաւիտեան մահ պիտի
52 չտեսնէ : Ան ատենը Հրէաները ըսին անոր • Հիմա գիտցանք որ քու ներսդ դեւ կայ • [ը]Ա-բրահամ մեռաւ՝ ու մարգարէները • և դուն կ՚ը-սես , Հմէ որ մեկը իմ խօսքս պահէ , յաւիտեան
53 մահուան համը պիտի չառնէ : Միթէ դուն աւելի մեծ ես մեր Հայր Աբրահամէն՝ որ մե-ռաւ • ու մարգարէներն ալ մեռան • դուն քեզ
54 ո՞վ կ՚ընես : Յիսուս պատասխան տուաւ • [ի]Թէ որ ես ինքզինքս փառաւորեմ , իմ փառքս բան մը չէ • [ի]մ Հերս է՛ որ զիս կը փառաւո-րէ , որուն համար դուք կ՚ըսէք՝ թէ [*]Մեր Ա-
55 ստուածն է • [ն]Դուք անիկայ չէք ճանչնար • բայց ես գիտեմ անիկայ • ու թէ որ ըսեմ՝ թէ անիկայ չեմ գիտեր , ձեզի պէս սուտախօս պիտի ըլլամ • Հապա ես գիտեմ անիկայ , և անոր խօսքը կը
56 պահեմ : [ը]Ձեր Հայրը Աբրահամ ցնծացաւ իմ օրս տեսնելու • ու [ա]տեսաւ և ուրախացաւ :
57 Հրէաները ըսին անոր : Դուն տակաւին հիսուն տարեկան չես , Աբրահամն ալ տեսար :
58 Յիսուս ըսաւ անոնց • Ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ը-սեմ ձեզի , [ը]Աբրահամին ըլլալէն առաջ եմ
59 ես : Ան ատենը [*]քարեր վերցուցին՝ որ անոր

[ժ] Պէտ. ժդ. 27։ ժէ. 8 , 25։
[ի] Պէտ. ե. 43։ է. 28 , 29։
[ե] Պէտ. է. 17։
[ի] Ասա. ժգ. 38։ ա Յով. գ. 8։
[ը] Ելգ. 6։
[ա] Պէտ. ժ. 26 , 27։ ա Յով. գ. 6։
[ա] Պէտ. է. 20։ ժ. 20։ Հմր 52։
[ը] Պէտ. ե. 41։ է. 18։
[ն] Պէտ. ե. 24։ ժա. 26։
[ծ] Ծնած. ա. 5։ Ներ. ժա. 13։
[ի] Պէտ. ե. 31։
[ը] Պէտ. ե. 41։ ժդ. 14։ ժէ. 1։ Գաղ. գ. 13։
[*] Հրահ. ձեր
[ե] Պէտ. է. 28 , 29։
[ե] Կող. ժ. 24։
վրայ նետուն • բայց Յիսուս ծածկուեցաւ ա-նոնց աչքէրէն , և Տաճարէն դուրս ելաւ , ու այսպէս գնաց :

ԳԼ. Թ

1 Երիսամոս ի ծնէ կոյրին աչքերը կը բանայ ։ 8 Ըն բժըշ-կուած մարդը փարիսեցւոց կը տարուի ։ 13 որոնք բա-կանալով՝ դուրս կ՚ընեն զանիկայ իրենց ժողովարանէն ։ 35 բայց Յիսուս կ՚ընդունի զանիկայ ։ ու ան ալ կը հա-ւատայ անոր ։ 39 Երիսամոս զրոյցը կը լուսաւորէ ։

1 Ու երբոր կ՚անցնէր , մէկ մարդ մը տեսաւ կոյր
2 ծնած • Ու իր աշակերտները հարցուցին ի-րեն , ու ըսին • Վարդապետ՝ [ա]ո՞վ մեղաւոր , ասո՞ր թէ իր ծնողացը , որ անիկայ կոյր ծնաւ :
3 Պատասխան տուաւ Յիսուս • [ա]Ո՛չ ասոր մեղաւոր , ոչ ալ իր ծնողացը • [ը]Հապա որ Աս-տուծոյ գործքերը ասոր վրայ յայտնի ըլլան :
4 [ծ]Պէտք է որ ցորեկ է , պէտք է որ զիս խրկողին գործքերը գործեմ • գիշերը կու գայ , որ ան
5 ատենը մեկը չկրնար գործել : [ի]Որ ես
6 աշխարհի մէջ եմ , [ե]աշխարհի լոյսն եմ : Երբ-որ ես ըսաւ , [ը]թուքաւ գետինը , և թուքովը կաւ շինեց , ու ան կաւը կոյրին աչքերուն վրայ
7 ծեփեց • Ու ըսաւ անոր • Գնա՝ Լուացուէ Սիլոամի աւազանին մէջ , (որ Խրկուած կը թարգմանուի •) [ը]ուստի գնաց ու լուացուե-
8 ցաւ , նկաւ ու կը տեսնէր : Իսկ դրացիները՝ և անոնք որ առաջուց տեսած էին զանիկայ որ [*]մուրացկան էր , կ՚ըսէին • Արդեօք այս չէր որ կը նստէր և կը մուրար • ոմանք կ՚ըսէին , Անիկայ
9 է • Ուրիշները կ՚ըսէին , Անոր նման ինն է • Իսկ ինքը կ՚ըսէր , Թէ Ես եմ : Ուստի ըսին
10 իրեն • Ո՞ւպա քու աչքերդ բացուեցան • Ե-
11 րեք : Ինքը պատասխան տուաւ ու ըսաւ • [ը]Յիսուս կոչուած մարդ մը կաւ շինեց , ու աչքերս ծեփեց , և ըսաւ ինծի • Գնա Սիլո-ամի աւազանը՝ ու լուացուէ • Ես ալ գացի
12 լուացուեցայ ու կը տեսնեմ : Ան ըսին իրեն • Ո՞ւր է անիկայ • ըսաւ ոՉեմ գիտեր :
13 Փարիսեցիներուն տարին զանիկայ՝ որ առա-
14 ջուընկայ ու կը տեսնէր : Ան շաբաթ օր էր՝ երբոր Յի-սուս կաւը շինեց , ու անոր աչքերը բացաւ :
15 Նորէն փարիսեցիներն ալ կը հարցընէին իրեն , թէ ինծո՛ր կը տեսնէ • անիկայ ալ ըսաւ ա-նոնց • Կաւ դրաւ աչքերուս վրայ , ու լուա-
16 ցուեցայ և կը տեսնեմ : Ասոր վրայ փարիսեցի-ներէն ոմանք կ՚ըսէին • Ան մարդը Աստուծմէ չէ , ինչու որ շաբաթ օրը չպահեր • ուրիշները կ՚ըսէին • [ե]Ինծո՞ր կրնայ մեղաւոր մարդ մը ա-սանկ հրաշքներ ընել • [ծ]ու մէջերնին երկպառա-

[ա] Ներ. ժա. 13։
[ը] Ղկ. գ. 14։ Նա. թգ. 13։ Պէտ. ժէ. 5 , 24։ Կող. ա. 17։ Հայտ. ա. 8։
[գ] Պէտ. ժ. 31 , 39։ ժա. 8։
[ջ] Ղու. գ. 30։
—
[ա] Հմր 34։
[բ] Պէտ. ժա. 4։
[գ] Պէտ. ա. 34։ ե. 19 , 36։ ժա. 9։ ժգ. 35։ ժէ. 4։
[դ] Պէտ. ա. 5 , 9։ գ. 19։ ը. 12։ ժգ. 35 , 46։
[ե] Մար. է. 33։ ը. 23։
[զ] Նէեմ. գ. 15։
[է] Տես գ Թագ. ե. 14։
[ը] Հմռհ կոյր
[թ] Հմր 6 , 7։
[ժ] Հմր 33։ Պէտ. գ. 2։
[ի] Պէտ. է. 12 , 43։ ժ. 19։

17 կութիւն կար : Ուրիշն ըսին կրկին . Դուն
ի՞նչ կ՚ըսես անոր համար՝ որ քու աչքերդ բա-
ցաւ . ան ալ ըսաւ , Թէ Մարգարէ մըն է :
18 Իսկ Հրէաները չէին հաւատար անոր համար՝
թէ կոյր էր ու բացուելցաւ , մինչև որ ան աչ-
19 քը բացուածին ծնողքը կանչեցին . Եւ անոնց
հարցուցին ու ըսին . Ա՞ս է ձեր որդին , որուն
համար դուք կ՚ըսէք թէ կոյր ծնաւ . Հապա
20 հիմա ինծո՞ր կը տեսնէ : Անոր ծնողքը պա-
տասխան տուին անոնց ու ըսին . Գիտենք որ
ասիկայ է մեր որդին , և որ ինքը կոյր ծնաւ .
21 Հայց հիմա ինծո՞ր կը տեսնէ , չենք գիտեր ,
կամ թէ ո՛վ բացաւ աւտր աչքերը , մենք չենք
գիտեր . ինքը չափահաս է , իրեն հարցուցէք .
22 թո՛ղ ինքը խօսի իրեն համար : Ա՛ս ըսին ա-
նոր ծնողքը , Հրէայներէն վախնալնուն հա-
մար . քանզի Հրէաները միարան հաւանու-
թեամբ որոշեր էին որ եթէ մէկը անիկայ Քրիս-
տոս դաւանի , Ժողովարանէն դուրս ձգուի :
23 Անոր համար անոր ծնողքը ըսին , Թէ Լնքը
24 չափահաս է , իրեն հարցուցէք : Ետքը նորէն
կանչեցին ան մարդը որ կոյր էր , ու ըսին անոր .
Աստուծո՛յ փառք տուր , Մենք գիտենք որ ան
25 մարդը մեղաւոր է : Ընդիկայ ալ պատասխան
տուաւ ու ըսաւ . Թէ որ մեղաւոր է , ես չեմ
գիտեր . միայն սա գիտեմ որ կոյր էի , և հի-
26 մա կը տեսնեմ : Ուրիշն ըսին անոր . Ի՞նչ ը-
27 րաւ քեզի . քու աչքերդ ինծո՞ր բացաւ : Պա-
տասխան տուաւ անոնց . Հիմա ըսի ձեզի՝ ու
լսեցիք . ինչո՞ւ համար նորէն լսել կ՚ուզէք .
միթէ դո՞ւք ալ կ՚ուզէք անոր աշակերտ ըլլալ :
28 Անոնք նախատելով զանիկայ՝ ըսին . Դուն ես ա-
նոր աշակերտը . իսկ մենք Մովսէսին աշակերտ-
29 ներն ենք : Մենք գիտենք՝ որ Աստուած Մով-
սէսին հետ խօսեցաւ . բայց ասիկայ չենք գի-
30 տեր թէ ուսկից է : Պատասխան տուաւ մարդը և ըսաւ անոնց . Ատիկայ է զարմանալու
բանը՝ որ դուք չէք գիտեր թէ ուսկից է , և
31 անիկայ իմ աչքերս բացաւ : Գիտենք որ Աս-
տուած մեղաւորներուն մտիկ չընէր . բայց թէ
որ մէկը աստուածապաշտ ըլլայ , ու անոր կամ-
32 քը կատարէ , անոր մտիկ կ՚ընէ : Աշխարհիս
սկիզբէն ի վեր լսուած չէ որ մարդ մը կոյր
33 ծնածի մը աչքերը բացած է : Թէ որ Աստուած
մէ չըլլար ան մարդը՝ բան մըն ալ չէր կրնար ը-
34 նել : Պատասխան տուին և ըսին անոր . Դուն
բոլորովին մեղայ մէջ ծնած ես , ու մեզի վար-
դապետութիւն կ՚ընես . և դուրս ըրին անիկայ :
35 Յիսուս լսեց որ զանիկայ դուրս ըրին , ու
երբոր գտաւ զանիկայ՝ ըսաւ անոր . Դուն կը
36 հաւատա՞ս Աստուծոյ Որդիին : Ընդիկայ պա-
տասխան տուաւ՝ ու ըսաւ . Տէր ո՞վ է՝ որ
37 հաւատամ անոր : Եւ Յիսուս ըսաւ անոր .
Տեսար ալ անիկայ , և քեզի հետ խօսողը ան
38 է : Ընդիկայ ալ ըսաւ . Կը հաւատամ՝ Տէր .
39 ու անոր երկրպագութիւն ըրաւ : Եւ Յիսուս
ըսաւ . Ես դատաստանի համար եկայ աս աշ-
խարհս , որ չտեսնողները տեսնեն , և տեսնող-
ները կուրանան :
40 Եւ փարիսեցիներէն ոմանք որ իր հետ էին ,
աս բաները լսելով՝ Հրէն ըսին իրեն . Միթէ մե՞նք
41 ալ կոյր ենք : Յիսուս ըսաւ անոնց . Թէ որ
կոյր ըլլայիք , դուք մեղք չէիք ունենար . բայց
հիմա կ՚ըսէք թէ կը տեսնենք . ատոր համար
ձեր մեղքը յէր վրայ կը մնայ :

ԳԼ . Ժ

1 Քրիստոս է կենաց դուռը՝ և բարի հովիւը : 19 Հրէից
տարբեր կարծիքները անոր վրայով : 24 Յիսուս իր գործ-
ունէութեամբ կը ցուցընէ թէ ինքն է Քրիստոսը : Ատուածոյ
Որդին : 39 Հրէից ձեռքէն կը փախչի , 40 և գաղձակալ
կ՚երթայ Յորդանանայ միւս կողմը , ուր տեղ շատերը
կը հաւատան իրեն :

1 Ա՛մէնամէն ձշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի . Ան որ
դռնէն չմտնելո ոչխարներուն բակը , հապա
ուրիշ տեղէն կ՚ելլէ , անիկայ գող ու աւազակ
2 է : Հայց ան որ դռնէն կը մտնէ , անիկայ ո-
3 խարներուն հովիւն է : Դռնապանը կը բանայ
անոր , և ոչխարները անոր ձայնին կը լսեն , ու
իր ոչխարները անուներնին կը կանչէ , և դուրս
4 կը հանէ զանոնք : Ու երբոր իր ոչխարները կը
հանէ , անոնց առջևէն կ՚երթայ , ու ոչխար-
ները իր ետևէն կ՚երթան . ինչու որ անոր ձայ-
5 նը կը ճանչնան : Ասկայն օտարի ետևէ չեն եր-
թար . հապա անկէ կը փախչին , ինչու որ օ-
տարներուն ձայները չեն ճանչնար :
6 Յիսուս աս առակը ըսաւ անոնց . բայց ա-
նոնք չէին իմանար՝ թէ ինչ էր որ իրենց կը
7 խօսէր : Եւ Յիսուս նորէն ըսաւ անոնց . Ա՛մէ-
նամէն ձշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի . Ես եմ
8 ոչխարներուն դուռը : Ամէն անոնք որ ինծմէ
առաջ եկան , գող ու աւազակ էին . բայց ո-
9 ոխարները անոնց ձայնը չլսեցին : Ես եմ դուռը . Թէ
որ մէկը ինծմէ ներս մտնէ՝ պիտի փրկուի , ու
10 պիտի մտնէ ու ելլէ , և արօտ գտնէ : Գողը
չգար , միայն թէ գողնալու և սպաննելու ու
կորսընցընելու համար . ես եկայ որ կեանք ու-
11 նենան , և ալ աւելի ունենան : Ես եմ բա-
րի հովիւը . բարի հովիւը իր կեանքը ոչխար-
12 ներուն համար կը դնէ : Հայց վարձկանը որ
հովիւ չէ , ու ոչխարները իրը չեն , երբոր կը
տեսնէ գայլը որ կու գայ , կը թողու ոչխար-

ե Ղեւ . ի . 9 , ի . 12 : Սաղ . ԺԲ . 41 : Էս . 15 : կԹ . 18 : Բառ . ա . 28 : Ժ . 29 : իբ . 9 : Նա . ա . 15 : Նահ . ժա . 11 : Ժդ . 12 : Նեղկ . բ . 18 : Միք . դ . 4 : Ովաբ . է . 13 :
զ Հոբ . իէ . 9 , լ . 12 : Սաղ . ԺԲ . 41 : Էս . 15 : կԹ . 18 : Բառ . ա . 28 : Ժ . 29 : իբ . 9 : Նա . ա . 15 : Նահ . ժա . 11 : Ժդ . 12 : Նեղկ . բ . 18 : Միք . դ . 4 : Ովաբ . է . 13 :
է Էմ . 16 :
ը Գաղ . ա . 1 : Ա Պետ . ա . 20 :
թ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
ժ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
ժա Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
ժբ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
ժգ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
ժդ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
ժե Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
ժզ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
ժէ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
ժը Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
ժթ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
ի Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
իա Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
իբ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
իգ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
իդ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
իե Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
իզ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
իէ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
իը Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
իթ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
լ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
լա Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
լբ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
լգ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
լդ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
լե Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
լզ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
լէ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
լը Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
լթ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
խ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
խա Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
խբ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
խգ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
խդ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
խե Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
խզ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
խէ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
խը Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
խթ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
կ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
կա Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
կբ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
կգ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
կդ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
կե Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
կզ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
կէ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
կը Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
կթ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
հ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
հա Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
հբ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
հգ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
հդ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
հե Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
հզ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
հէ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
հը Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
հթ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
ղ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
ղա Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
ղբ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
ղգ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
ղդ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
ղե Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
ղզ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
ղէ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
ղը Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
ղթ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
ճ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
մ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
յ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
ն Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
շ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
ո Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
չ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
պ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
ջ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
ռ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
ս Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
վ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
տ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
ր Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
ց Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
ւ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
փ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
ք Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
օ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :
ֆ Ես . ի . 3 : Ղկ . ա . 79 :

նները ու կը փախչի. և գայլը կը յափշտակէ ոչ-
13 խարնները, ու զանոնք կը ցրուէ: Ես վարձկանը
կը փախչի, ինչու որ վարձկան է, ու իր հոգը
14 չէ ոչխարներուն համար: Ես եմ բարի հովիւը,
ե և կը ճանչնամ իմիններս, ու կը ճանչցուիմ
15 իմիններէս: ը Ինչպէս որ Հայրը զիս կը ճանչ-
նայ, ես ալ Հայրը կը ճանչնամ, ու իմ կեան-
16 քս ոչխարներուն համար կը դնեմ: թ Ուրիշ
ոչխարներ ալ ունիմ, որոնք աս բակին չեն.
անոնք ալ պէտք է որ բերեմ, ու իմ ձայնիս
պիտի լսեն, ժ և պիտի ըլլան մէկ հօտ ու մէկ
17 հովիւ: Ինոր համար իմ Հայրս զիս կը սիրէ,
ի որ ես իմ կեանքս կը դնեմ, որ նորէն առնեմ
18 անիկայ: Մէկը չէ առներ անիկայ ինձմէ, հա-
պա ես կը դնեմ անիկայ ինքիրմէս. իշխանու-
թիւն ունիմ անիկայ դնելու, ի և իշխանութիւն
ունիմ անիկայ նորէն առնելու. ի աս պատուէ-
րը իմ Հօրմէս առի:
19 ի Նորէն երկպառակութիւն կ'ըլլար Հրէից
20 մէջ աս խօսքերուն համար: Ես անոնցմէ շա-
տերը կ'ըսէին. ի Դիւ կայ ատոր ներսի դին՝ ու
21 խելքը առած է, ինչո՞ւ ատոր մտիկ կ'ընէք: Ու-
րիշները կ'ըսէին. Այս խօսքերը դիւահարի հօս-
ի չէն. միթէ ի դեւը կրնա՞յ կոյրերուն աչքե-
րը բանալ:
22 Ըն ատեն Երուսաղէմ նաւակատիքի պօղոը
23 եղաւ, ու ձմեռ էր: Ես Յիսուս կը պարտէր
24 տաճարին մէջ Սողոմոնին սրահը: Ես Հրէ-
աները անոր չորս կողմը առին՝ ու ըսին անոր.
Մինչև ե՞րբ մեզ տարակուսանաց մէջ կը թո-
ղուս. թէ որ Քրիստոսը դուն ես, մեզի հա-
25 մարձակ ըսէ: Յիսուս պատասխան տուաւ ա-
նոնց. Ձեզի ըսի՝ ու չէք հաւատար. ի ան գոր-
ծերը՝ որ ես իմ Հօրս անունովը կը գործեմ,
26 անոնք կը վկայեն ինծի համար: ը Հապա դուք
չէք հաւատար, ինչու որ իմ ոչխարներէս չէք,
27 * ինչպէս որ ձեզի ըսի: ի Իմ ոչխարներս իմ ձայ-
նիս կը լսեն, ես ալ անոնք կը ճանչնամ,
28 ու իմ ետևէս կու գան. Ես ես անոնց յաւի-
տենական կեանք կու տամ, ի ու յաւիտեան պի-
տի չկորսուին. և մէկը իմ ձեռքէս պիտի չը-
29 յափշտակէ զանոնք: ի Իմ Հայրս ը որ անոնք
ինծի տուաւ, ամէնէն մեծ է. և մէկը չկրնար
30 իմ Հօրս ձեռքէն յափշտակել: ի Ես ու Հայ-
րը մէկ ենք:
31 Ըն ատեն ՚ Հրէաները նորէն քարեր վերցու-
32 ցին, որ անիկայ քարկոծեն: Յիսուս պատաս-
խան տուաւ անոնց. Շատ բարի գործքեր յու-
ցուցի ձեզի իմ Հօրմէս, անոնցմէ ո՞ր գործին
33 համար զիս կը քարկոծէք: Հրէաները պա-
տասխան տուին անոր՝ ըսելով. Բարի գործի
համար քեզ չենք քարկոծեր, հապա հայհո-
յութեան համար, և քանզի դուն որ մարդ ես,
34 Ինքզինքդ Աստուած կ'ընես: Յիսուս պատաս-
խան տուաւ անոնց. ՚Չէ՞ որ ձեր օրէնքին մէ-
ջը գրուած է. Ես ըսի թէ դուք աստուածներ
35 էք: Թէ որ աստուածներ կ'անուանէ զանոնք,
Աստուծոյ խօսքը եղաւ, (ու կարելի
36 չէ որ սո՛ւրբ գրուածը ուրուի,) ՚ Հապա ան որ
Հայրը սրբեց՝ ՚ և աշխարհք խրկեց, դուք ա-
նոր կ'ըսէք թէ Հայհոյութիւն կ'ընես, Ը Ես
37 ուստի Որդի եմ ՚ ըսելուս համար: ը Թէ որ
իմ Հօրս գործքերը չեմ գործեր, ինծի մի հա-
38 ւատաք. Հապա թէ որ կը գործեմ, թէ և
ինծի չէք հաւատար, ը գոնէ գործքերուն հա-
ւատացէք. որ դիտնաք ու ճանչնաք՝ ՚ թէ
Հայրը իմ մէջս է, և ես անոր մէջ:
39 ի Կարձեալ կը փնտռէին զանիկայ բռնել, և
40 անոնց ձեռքէն ելաւ: Ու նորէն գնաց Յորդա-
նանու անդին կողմը՝ ան տեղը, ի ուր որ Յով-
հաննէս առաջուց կը մկրտէր, ու հոն կեցաւ:
41 Ու շատերը եկան անոր՝ ու կ'ըսէին. Իրաւ
42 Յովհաննէս մէկ հրաշք մը չըրաւ. ի Հապա ինչ
որ Յովհաննէս ըսաւ անոր համար, ամէնը ճըշ-
մարիտ էր. ի և շատ մարդիկ հոն անոր հաւա-
տացին:

ԳԼ. ԺԱ

1 Քրիստոս կը յարուցանէ Լազարոսը: 45 Շատ Հրէաներ կը հաւատան: 47 Քահանայապետ-
ները և փարիսեցիք Ժողով կ'ընեն Քրիստոսի դէմ: 49 Կա-
յիափայինն մարգարէութիւնը: 54 Յիսուս իր անձը կը
թագուցանէ: 55 Շատերն կը փնտռեն զանիկայ,
և պատուէր կու տան բռնելու:

1 Ու ՚ Արիամին և անոր քրոջը Արթեայինն
գիւղէն՝ Մեղանիայինն՝ Լազարոս անուանով
2 մէկը հիւանդ էր: ը Ես այն Արիամն էր,
որ Տէրը եղով օծեց, ու անոր ոտքերը իր մա-
զերովը սրբեց, որուն եղբայրը Լազարոս հի-
3 ւանդ էր: Ուստի իր քոյրերը հարդ խրկեցին ա-
նոր՝ ու ըսին. Տէր՝ ահա անիկայ՝ որ դուն կը
4 սիրես, հիւանդ է: Յիսուս լրսոր լսեց, ը-
սաւ. Ես հիւանդութիւնը մահուան համար
չէ, ի հապա Աստուծոյ փառացը համար, որ
5 Աստուծոյ Որդին անով փառաւորուի: Ըրդ՝
Յիսուս կը սիրէր Արիամն՝ և անոր քոյրը՝ ու

ա Ես Տիմ. բ. 19:
բ Ասա. ժա. 27:
գ Ես. ժե. 13:
դ Ես. ծդ. 8:
ե Ես. ծդ. 8:
զ Հզեկ. լէ. 22: Հփես. բ. 14: ա Պետ. բ. 25:
է Ես. ծդ. 7, 8, 12: Հբր. բ. 9:
ը Ես. բ. 19:
թ Ես. դ. 38: ժե. 10: Գոր. բ. 24, 32:
ժ Ես. է. 43: ի. 16:
ի Ես. է. 20: բ. 48, 52:
ի Հե. գ. 11: Աղ. ղդ. 9: ՃՁղ. 8:
լ Ես. ի. 6, 7, 32, 33:
խ Գոր. գ. 11: է. 12:
ծ Ելմ. 38: Ես. գ. 2: է. 36:
կ Ես. բ. 47: ա Հով. գ. 6: Ա՛նոնց ըսածին:
հ Ելմ. ձ, 14:
ձ Ես. գ. 37: ժէ. 11, 12: ժբ. 9:
ղ Ես. ժգ. 29:
ճ Ես. է. 2, 6, ԼԸ:
ղ Ես. ժէ. 11, 22:
մ Ես. բ. 59:
յ Ես. է. 18:
ն Աղ. ձբ. 6:
շ Ելած. ժգ. 1:
ո Ես. գ. 27:
պ Ես. գ. 17: է. 36, 37: ը. 42:
ջ Ղու. ծ. 35: Ես. ի. 35, 37:
ռ Ես. է. 17, 18: Ելմ. 30:
ս Ես. ժէ. 24:
վ Ես. է. 36: ժգ. 10—12:
տ Ես. ժգ. 10, 11: ժէ. 21:
ր Ես. է. 30, 44: ը. 59:
ց Ես. ա. 28:
ւ Ես. գ. 30:
փ Ես. ը. 30: ժա. 45:
—
ք Ղու. ծ. 38, 39:
օ Ասա. ին. 7: Աթո. ժգ. 3: Ես. ժբ. 3:
ֆ Ես. ի. 3: Ելմ. 10:

6 Պ՚ատարագը : Իսկ երբոր լսեց թէ Հիւանդ է ,
7 եղաւ տեղը երիւր օր ալ կեցաւ : Եւ անկէ
ետքը ըսաւ աշակերտներուն . Եկէ՛ Հրէաս-
8 տան երթանք : Աշակերտները իրեն ըսին .
Ռաբբի՛ Հրէաները հիմա քեզ կը փնտռէին
9 քարկոծելու , ու նորէն հո՞ն կ՚երթաս : Պա-
տասխան տուաւ Յիսուս . Չէ՞ որ օրը տա-
սներկու ժամ է . Հմէ որ մէկը ցորկը քա-
լէ , չսահիր . ինչու որ աս աշխարհիս լոյսը
10 կը տեսնէ . Բայց թէ որ մէկը գիշերը քալէ ,
11 կը սահի . ինչու որ իր հետը լոյս չկայ : Ա՛ս
բաները ըսկէն ետև՝ ըսաւ անոնց . Պ՚ատարա-
գը մեր բարեկամը Հ՚քնացած է . բայց կ՚երթամ որ
12 անկէց արթընցնեմ : Իր աշակերտները ըսին .
13 Տէ՛ր թէ որ քնացած է , պիտի առողջանայ : Իսկ
Յիսուս անոր մեռնելուն համար կ՚ըսէր . բայց
անոնք կը կարծէին թէ քունն քնանալուն հա-
14 մար կ՚ըսէր : Ընդհանուր Յիսուս յայտնապէս
15 ըսաւ անոնց . Պ՚ատարագը մեռաւ . Եւ ես ու-
րախ եմ ձեզի համար՝ որ հոն չէի , որ դուք
16 հաւատաք . բայց Եկէ՛ երթանք անոր : Թովմա
ման՝ որ Երկուորեակ կ՚ըսուէր , ըսաւ իր աշա-
կերտակիցներուն . Մենք ալ երթանք՝ որ ա-
նոր հետը մեռնինք :
17 Յիսուս երբոր եկաւ , գտաւ որ անկից ար-
18 դէն չորս օրուան գերեզմանը դրուած էր : Ու
Բեթանիա՝ Երուսաղէմին մօտ էր՝ տասնուհինգ
19 ասպարէզի չափ : Եւ Հրէաներէն շատերը
Մարթային ու Մարիամին եկած էին որ մխի-
20 թարեն զանոնք՝ իրենց եղբօրը համար : Երբ՚
երբոր լսեց Մարթա թէ Յիսուս կու գայ , ա-
նկիցը դիմաւորելու գնաց . բայց Մարիամ
21 տանը մէջ նստեր էր : Եւ Մարթա ըսաւ Յի-
սուսին . Տէ՛ր թէ որ հոս ըլլայիր , իմ եղբայրս
22 չէր մեռնէր . Բայց գիտեմ որ հիմա ալ Հ՚ինչ
ինչ որ խնդրես Աստուծմէ , Աստուած պիտի
23 տայ քեզի : Յիսուս ըսաւ անոր . Կրնայ եղ-
24 բայրդ յարութիւն պիտի առնէ : Մարթա ը-
սաւ անոր . Գիտեմ որ յարութեան ժամա-
նակը՝ վերջին օրը յարութիւն պիտի առնէ :
25 Յիսուս ըսաւ անոր . Ես եմ Հ՚յարութիւնը և
Կեանքը . Հ՚ան որ ինծի կը հաւատայ , թէև
26 մեռնի՝ պիտի ապրի . Եւ ան ամէնը որ կենդա-
նի է՝ ու ինծի կը հաւատայ , յաւիտեան պիտի
27 չմեռնի . դուն կը հաւատա՞ս ասոր : Ըսաւ ա-
նոր . Ըլյո՛ Տէր՝ Հ՚ես հաւատացեր եմ՝ որ դուն
ես Քրիստոսը Աստուծոյ Որդին , որ աշխարհք
28 գալու էիր : Եւ երբոր ասը ըսաւ , գնաց իր
քոյրը Մարիամը գաղտուկ մը կանչեց՝ ըսելով .
29 Պ՚ատրգապետը եկեր է՝ ու քեզ կը կանչէ : Ե-
նեիկայ լսածին պէս՝ շուտ մը եղաւ ու եկաւ ա-
30 նոր : Իսկ Յիսուս գեռ գիւղը եկած չէր . հա-
պա ան տեղն էր , ուր որ Մարթա զանիկայ դի-
31 մաւորեց : Հրէայ Հ՚րեաները որ անոր հետը
տանը մէջն էին՝ ու կը մխիթարէին զանիկայ ,
երբոր տեսան որ Մարիամ շուտ մը եղաւ ու
դուռց , Հ՚ետևէ ալ անոր եկան՝ ըսելով
թէ Գերեզմանը կ՚երթայ՝ որ հոն տեղը լայ :
32 Իսկ Մարիամ երբոր Յիսուսին եկած տեղը ե-
կաւ , ու զանիկայ տեսաւ , անոր ոտքը Հ՚ինա-
լուվ ըսաւ անոր . Տէ՛ր թէ որ հոս ըլլայիր ,
33 իմ եղբայրս չէր մեռներ : Յիսուս երբոր տե-
սաւ անիկայ որ կու լար , և անոր հետ եկող
Հրէաները որ կու լային , իր հոգւոյն մէջ հա-
34 ռաչեց ու խռովեցաւ , Եւ ըսաւ . Ո՞ւր դրած
էք անիկայ . ըսին իրեն . Տէ՛ր եկուր ու տես :
35 Յիսուս լացաւ : (36) Ասոր Հրէաները կ՚ը-
37 սէին . Տեսեցէք որչափ կը սիրէր զանիկայ : Ե-
նոնցմէ ոմանք ալ կ՚ըսէին . Արիկայ Հոր կոյրին
աչքերը բացաւ , չէր կրնար ընել՝ որ աս ալ չը-
38 մեռնէր : Յիսուս նորէն իր սրտին մէջ հառա-
չելով՝ գերեզմանը կու գայ . և անիկայ քարայր
մըն էր , ու անոր վրայ քար մը դրուած էր :
39 Յիսուս ըսաւ . Առէք քարը . Մեռելին քոյրը Մարթան ըսաւ անոր . Տէ՛ր արդէն հոտած պիտի ըլլայ , ինչու որ չորս օրուան
40 է : Ըսաւ անոր Յիսուս . Պ՚ետի չըսի՞ որ՝ եթէ
հաւատաս , Հ՚աստուծոյ փառքը պիտի տեսնես :
41 Ընդհանուր մեռելը բարը . և Յիսուս իր
աչքերը վեր վերցուց ու ըսաւ . Հ՚այր՝ շնոր-
42 հակալ եմ քեզմէ , որ լսեցիր ինծի : Եւ ես
գիտէի որ ամէն ատեն լսեցիր կը լսես . Հ՚բայց աս
բազմութեան կայնող ժողովուրդին համար ըսի ,
43 որ հաւատան թէ դուն խրկեցիր զիս : Եւ աս
ըսելէն ետքը , մեծ ձայնով մը կանչեց . Պ՚ա-
44 զարոս՝ գուրս եկուր : Մեռելն ալ ելաւ ոտ-
քերը ու ձեռքերը պատանքով կապած , և ե-
րեսը վարշամակով պատած . Յիսուս ըսաւ ա-
նոնց . Ըձգեցեք ասիկայ , ու թողէք որ եր-
թայ :
45 Եւ Հրէաներէն շատերը՝ որ Մարիամին ե-
կեր էին , Հ՚երբոր Յիսուսին ըրածը տեսան ,
46 հաւատացին իրեն : Բայց անոնցմէ ոմանք գա-
ցին փարիսեցիներուն , ու Յիսուսի ըրածը ա-
նոնց պատմեցին :
47 Ասոր Հ՚քահանայապետները և փարիսեցի-
ները ժողով գումարեցին՝ ու ըսին . Ի՞նչ ը-
նենք , քանզի աս մարդը շատ հրաշքներ կ՚ը-
48 նէ : Թէ որ անիկայ ատանկ թող տանք , ա-
մէնքն ալ անոր պիտի հաւատան , և Հռով-
մայեցիք պիտի գան՝ ու մեր տեղը ու ազգը պի-
49 տի վերցնեն : Եւ անոնցմէ մեկը Հ՚Այիափա

ד Կղ . Ժ . 40 :
ה Կղ . Ժ . 31 :
ו Կղ . ի . 4 :
ז Կղ . ժբ . 35 :
ח Ք Օբ . լա . 16 : Գան . ժբ . 2 : Մատ . ի . 24 : Կոր . Ե . 59 : ա Կոր . ժե . 18 , 51 :
ט Կղ . ի . 31 :
י Կղ . ժ . 14 : Կղ . ե . 29 :
כ Կղ . ե . 21 : Ղ . 39 , 40 , 44 :
ל Կղ . ա . 4 : Ղ . 35 : ժգ . 6 : Նոզ . գ . 4 : ա Հօհ . ա . 1 , 2 : ե . 11 :
מ Կղ . գ . 36 : ա Հօհ . Ե . 10 , իէ :
נ Մատ . ժգ . 16 : Կղ . գ . 42 :
ס Կղ . ժգ . 1 : Ղ . 39 , 40 , 44 :
ע Կղ . ե . 35 : ժգ . 6 :
פ Կղ . ժ . 41 :
צ Կղ . ե . 23 : Ժ . 42 : ժգ . 11 , 18 :
ק Մատ . ի . 2 : Մատ . իգ . 3 : Մար . ժգ . 1 : Ղկ . ի . 2 :
ר Կղ . ժբ . 19 ՚ Կոր . գ . 16 :
ש Ղկ . գ . 2 : Կղ . ժբ . 14 : Գոր . գ . 6 :
ת Կղ . ժբ . 14 , 70 :
א Ես . ի . 19 :
ב Ես . ի . 21 :
ג Ղկ . ժի . 41 :
ד Կղ . ի . 6 :
ה Ես . ի . 23 :
ו Կղ . ի . 23 : Ժ . 42 : ժգ . 11 , 18 :
ז Մատ . ի . 2 : Մատ . իգ . 3 : Մար . ժգ . 1 : Ղկ . ի . 2 :
ח Կղ . ժբ . 19 ՚ Կոր . գ . 16 :
ט Ղկ . գ . 2 : Կղ . ժբ . 14 : Գոր . գ . 6 :

անոանով՝ որ ան տարեւոյն քահանայապետան էր՝
50 ըսաւ անոնց. «Դուք բան մը չէք գիտեր. 51 Նէ չէք ալ խորհիր՝ թէ աղէկ է մեզի՝ որ մէկ մարդ մը ժողովուրդին համար մեռնի՝ ու բոլոր ազ-
51 գը չկորսուի»: Հայց ան բանը չէ թէ ինքիմ-
մէն գուշեց՝ հապա ան տարեւան քահանա-
յապետը ըլլալով՝ մարգարէացաւ՝ թէ Յիսուս
52 ազգին համար պիտի մեռնէր. 53 Նէ չէ թէ մի-
նակ ազգին համար՝ հապա որ Աստուծոյ ցիր-
ուցեալ եղած որդիները ալ մէկտեղ ժողվէ:
53 Ել ան օրէն հետէ խորհուրդ ըրին որ սպան-
54 նեն զանիկայ: Ուստի Յիսուս անկէ ետքը
համարձակ չէր պտրտեր Հրէից մէջ՝ հապա
անկէ անապատին մօտ տեղ մը գնաց՝ մէկ
քաղաք մը՝ որուն անունը Եփրայիմ էր. ու
իր աշակերտներուն հետ մէկտեղ հոն կը կե-
նար:
55 Ու Հրէից զատիկը մօտ էր՝ ու ան տեղէն
շատ մարդիկ զատիկէն առաջ երուսաղէմ ելան՝
56 որ ինքզինքնին մաքրեն. Նէ կը փնտռէին Յի-
սուսը՝ ու տաճարին մէջ կեցած ատեննին ի-
րարու կ'ըսէին. «Ձեզի ի՞նչպէս կ'երեւնայ՝ թէ
ան տօնին բնաւ պիտի չգայ»: Իսկ քահանա-
յապետները ու փարիսեցիները պատուէր տուեր
էին՝ որ եթէ մէկը գիտնայ անոր ուր տեղ ըլ-
լալը՝ իմացընէ՝ որ անիկայ բռնեն:

ԺԲ. ԺՈՒ

1 Յիսուս կը գովէ Մարիամը՝ որ իր ոտքը օծեց. 9 Հա-
զիմոլորդը կու գայ Ղազարոսը տեսնելու. 10 Քահանա-
յապետները խորհուրդ կ'ընեն զանիկայ սպաննելու. 12
Բերթաոս իջու վրայ հեծած՝ Երուսաղէմ կը մտնէ. 20
Հանի մը Յոյներ կը ցանկան զինքը տեսնելու. 23 Ըր-
թաոս իր մահը կը նախադասէ. 37 Հրէից կորու-
թիւնը. 42 Իշխաններէն շատերը կը հաւատան Յիսու-
սին, բայց փարիսեցիներէն վախնալով՝ զանիկայ յայտ-
նի չեն գտանիր:

1 Իսկ Յիսուս զատիկէն վեց օր առաջ Բեթա-
նիա եկաւ, ուր էր Ղազարոս մեռեալը,
2 որն որ Յիսուս մեռելներէն յարուցեր էր: Նէ հոն
անոր ընթրիք մը ըրին. ու Մարթա սպասա-
ւորութիւն կ'ընէր, և Ղազարոս անոր հետ
3 սեղան նստողներուն մէկն էր: Իսկ Մարիամ
մէկ լիտր նարդոսի պատուական միւռոդին նղ
առնելով՝ Յիսուսի ոտքերը օծեց ու իր մա-
զերովը անոր ոտքերը սրբեց. և տունը նղին
4 անուշահոտութեամբը լեցուեցաւ. Ընտաներ
աշակերտներուն մէկը Իսկարիովտացի Յուդա
նան՝ որ զանիկայ պիտի մատնէր՝ ը-
5 սաւ. «Ինչո՞ւ համար այս նղը չծախուեցաւ ի-
րեք հարիւր դահեկանի՝ որ աղքատներուն

6 տրուէր»: Նէ ըսաւ՝ չէ թէ աղքատներուն հո-
գար իր հոգն էր՝ հապա որ գող էր՝ ու
դանձանակը ինքը կը պահէր՝ և ինչ որ ձը-
7 գուէր՝ ինքը կը կրէր: Իսկ Յիսուս ըսաւ.
«Թո՛ղ տուր անոր. այս բանը իմ պատանքուս
8 նպատակաւ համար պահեց: Նէ այն զի աղ-
քատները ամէն ատեն ձեր հետը ունիք, բայց
զիս ամէն ատեն չունիք»:
9 Ուստի Հրէաներէն շատ ժողովուրդ անոր հոն
ըլլալը իմացան. ու եկան, չէ թէ միայն Յի-
սուսի համար, հապա որ Ղազարոսն ալ տես-
10 նեն, Հորն որ մեռելներէն յարուցեր էր: Իսկ քա-
հանայապետները խորհուրդ ըրին՝ որ Ղազա-
11 րոսն ալ մեռցընեն. Նէ որ Հրէաներէն
շատերը անոր պատճառովը կ'երթային ու կը
հաւատային Յիսուսին:
12 Հետեւեալ օրը շատ ժողովուրդ՝ որ տօնին
եկած էին, երբոր լսեցին թէ Յիսուս երու-
13 սաղէմ կու գայ, Ըրմտւոնիի ոստեր առին, ու
ելան զանիկայ դիմաւորելու, և կ'աղաղակէին.
«Հոսաննա՝ օրհնեալ է Իսրայէլի թագաւորը՝
14 որ Տէրոջը անունովը կու գայ»: Նէ Յիսուս
աւանակ մը գտնելով՝ անոր վրայ նստաւ, ինչ-
15 պէս որ գրուած է. «Մի վախնար սիւ Սիօնի
աղջիկ. ահա քու թագաւորդ կու գայ իշու
16 աւանակի վրայ նստած»: Նէ անոր աշակերտ-
ները առաջ չհմացան այս բաները. հապա երբոր
Յիսուս փառաւորուեցաւ, նէ ան ատենը միտքե-
նին բերին, թէ այս բաները անոր համար գրուած
17 էր, և թէ նրանք այս բաները ըրին անոր: Նէ ի-
նր հետ եղող ժողովուրդը վկայութիւն կու տար,
թէ Ղազարոսը գերեզմանէն դուրս կանչեց ու
18 մեռելներէն յարուցանեց զանիկայ: Ասոր համար ալ
ժողովուրդը զանիկայ դիմաւորեց. վասն զի լը-
19 սեցին թէ անիկայ այս հրաշքը ըրած էր: Իսկ
փարիսեցիները իրարու կ'ըսէին. «Կը տեսնէք
որ օգուտ մը չէք կրնար ընել. ահա բոլոր աշ-
խարհ անոր ետեւէն գնաց»:
20 Նէ հոն Հրեաներէն մի Յոյներ կային՝ տօնին ե-
21 կրպագութիւն ընելու եկողներուն մէջ: Ա-
սոնք Փիլիպպոսին եկան՝ որ ինքը Գալիլեայի
Բեթսայիդային էր, և կ'աղաչէին անոր՝ ու
22 կ'ըսէին. «Տէր՝ կ'ուզենք Յիսուսը տեսնել»: Փի-
լիպպոս եկաւ՝ ու Անդրեասին ըսաւ. և Անդրէաս ու Փիլիպպոս Տիկտէ Յիսուսին ը-
23 սին: Յիսուս ալ պատասխան տուաւ անոնց՝
ու ըսաւ. «Ժամանակը հասաւ, որ փառաւո-
24 րուի Որդին մարդոյ: Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ը-
սեմ ձեզի. Եթէ որ ցորենին հատը հողին մէջ
25 իյնալով չմեռնի, ինքը միայն կը մնայ. հա-

ա ԳՂ. ԺԲ. 14:
բ Նա. ԽԹ. 6: գ ՅՕՀ. Բ. 2:
դ ԳՂ. Ժ. 16: Նխմ. Բ. 14, 15, 16, 17:
ե ԳՂ. Գ. 1, 3: է. 1:
զ Տես ԺԱ Ա'Ն. ԺԳ. 19:
է ԳՂ. Բ. 13: ե. 1: ը. 4:
ը Հմբ. Ը:

թ ԳՂ. ԺԲ. 44:
ժ Մատ. ԻԳ. 6: Մար. ԺԴ. 3:
ի ՂՂ. Ժ. 38, 39: ԳՂ. ԺԱ. 2:
լ ԳՂ. ԺԲ. 29:
խ Մատ. ԻԳ. 11: Մար. ԺԴ. 7:
ծ ԳՂ. ԺԱ. 43, 44:

կ ՂՂ. ԺԲ. 31:
հ ԳՂ. ԺԱ. 45: Հմբ 18:
ձ Մատ. ԻԱ. 8: Մար. ԺԱ. 8: ՂՂ. ԺԲ. 35, 36, 37:
ղ Սաղ. ՀԺԵ. 25, 26:
ճ Մատ. ԻԱ. 7:
մ Ովաբ. Իդ. 9:
յ ՂՂ. ԺԲ. 34:
ն ԳՂ. Է. 39:

շ ԳՂ. ԺԹ. 26:
ո Հմբ 11:
չ ԳՂ. ԺԱ. 47, 48:
պ Կաթ. ԺԷ. 4:
ջ ի Գործ. Բ. 41, 42: Կաթ. Բ. 27:
ռ ԳՂ. Ա. 44:
ս ԳՂ. ԺԹ. 32: ԺԷ. 1:
վ Ա Կաթ. ԺԷ. 36:

պա թէ որ մեռնի , շատ արդիւնք կը բերէ : ԻՆ որ իր անձը կը սիրէ , պիտի կորսընցընէ զանի-
կայ . և ան որ իր անձը աս աշխարհիս մէջ կ'ա-
տէ , յաւիտենական կեանց համար պիտի պահէ
26 զանիկայ : Եթէ որ մէկը ինծի կը ծառայէ , թող
իմ հետևէս գայ . ՚ու ես ուր որ եմ , իմ ծա-
ռան ալ հոն պիտի ըլլայ . թէ որ մէկը ինծի
կը ծառայէ , Հայրը պիտի պատուէ զանիկայ :
27 Հիմա իմ հոգիս խռոված է . և ի՞նչ ըսեմ ,
թէ Հայր՝ զիս ազատէ աս ժամէն . ՚բայց ես
28 ասոր համար եկայ աս ժամին : Հայր՝ փառա-
ւորէ քու անունդ . Ան ատենը ձայն մը եկաւ
երկինքէն . փառաւորեցի ալ , ու նորէն պիտի
29 փառաւորեմ : Ան ժողովուրդը որ կայներ էր
ու կը լսէր , կ'ըսէին՝ Որոտում կ'ըլլայ . ու-
մանք ալ կ'ըսէին՝ Հրեշտակ խօսեցաւ ի-
30 րեն հետ : Յիսուս պատասխան տուաւ ու ը-
սաւ . ՚Այս ձայնը ինծի համար չեկաւ , հապա
31 ձեզի համար : Հիմա է աս աշխարհիս դա-
տաստանը , հիմա աս աշխարհիս ՚իշխանը դուրս
32 պիտի ձգուի : Ես ալ երբոր երկրէն բարձրա-
33 նամ , ՚ամէնն ալ ինծի պիտի քաշեմ : ՚Ես
բանս կը զուգէր՝ իմացընելով թէ ինչ կերպ
34 մահով պիտի մեռնէր : Ժողովուրդը անոր պա-
տասխանից . ՚Մենք օրէնքէն լսեցինք՝ որ Քրի-
ստոսը յաւիտեան կը մնայ , և դուն ինծա՞ր
ի՞նչպես կ'ըսես թէ պէտք է Որդին մարդոյ բարձրանայ .
35 ո՞վ է աս Որդին մարդոյ : Ան Յիսուս անոնց
ըսաւ . Փիչ մը ատեն ալ ՚լոյսը ձեր հետն է .
՚քանի որ լոյսը ունիք՝ քալեցէք , որ չըլլայ թէ
մութը ձեր վրայ հասնի . ՚ինչու որ խաւարի
36 մէջ քալողը չգիտեր թէ ուր կ'երթայ : Քանի
որ լոյսը ունիք , հաւատացէք ան լոյսին՝ ՚որ
լուսոյ որդիք ըլլաք . Յիսուս աս բաները զր-
ուցից , ու դնաց ՚պահուեցաւ անոնցմէ :
37 Ան թէպէտ այնքան հրաշքներ բրած էր ա-
նոնց առջևը , բայց անոնք չէին հաւատար ի-
38 րեն . Որ կատարուի Եսայի մարգարէին խօս-
քը , որ ըսաւ . ՚՚Տէր՝ ո՞վ հաւատաց մեր պատ-
մուբին , ու Տէրոջը բազուկը որո՞ւ յայտնուե-
39 ցաւ : Ընոր համար չէին կրնար հաւատալ , որ
40 դարձեալ կ'ըսէ Եսայի . ՚Անոնց աչքերը կուր-
ցուց , և անոնց սիրտերը թմրեցուց , որ չըլլայ
թէ աչքովնին տեսնեն , ու սրտովնին իմանան ,
41 և դարձի գան , ու ես անոնք բժշկեմ : ՚Ես
խօսքը ըսաւ Եսայի՝ երբոր տեսաւ անոր փառ-

42 քը , ու խօսեցաւ անոր վրայով : Այսու ամե-
նայնիւ իշխաններէն ալ շատերը իրեն հաւա-
տացին . ՚բայց փարիսեցիներուն համար՝ զանի-
կայ չէին դաւաներ , որ ժողովարանէն դուրս
43 չհանուին . ՚Ինչու որ մարդոց փառքը Աստու-
ծոյ փառքէն աւելի սիրեցին :
44 Իսկ Յիսուս կ'աղաղակէր ու կ'ըսէր . ՚Ին
որ ինծի կը հաւատայ՝ ինծի չհաւատար , հա-
45 պա զիս խրկողին . ՚Ու ան որ զիս կը տեսնէ ,
46 զիս խրկողը կը տեսնէ : ՚Ես լոյս եկայ աշ-
խարհ , որ ամէն ո՛վ որ ինծի հաւատայ , խաւարի
47 մէջ չմնայ : Ու թէ որ մէկը իմ խօսքերս լսէ՝
ու չհաւատայ , ՚ես անիկայ չեմ դատեր . ՚քան-
զի ես չեկայ որ աշխարհը դատեմ , հապա որ
48 աշխարհը փրկեմ : ՚Ին որ զիս կ'անարգէ , և
իմ խօսքերս չընդունիր , կայ մէկը որ զանիկայ
կը դատէ . ՚ան խօսքը որ ես խօսեցայ , ան պի-
49 տի դատէ զանիկայ վերջին օրը : Ինչու որ ՚ես
ինքիրմէս չխօսեցայ . հապա Հայրը՝ որ զիս խրր-
կեց , ինքը ինծի պատուիրեց ՚ինչ որ պիտի ը-
50 սեմ՝ և ինչ որ պիտի խօսիմ : Ու գիտեմ՝
որ անոր պատուիրածը յաւիտենական կեանք
է . ուստի ինչ որ ես կը խօսիմ , ինսոր որ
Հայրը ինծի ըսաւ , անանկ կը խօսիմ :

ԳԼ . ԺԳ

1 Յիսուս իր աշակերտներուն ոտքերը կը լուայ , յորդորե-
լով զանոնք որ խոնարհութեամբ և սիրով վարուին իրա-
րու հետ . 18 կը նախատէ Յուդային զինքը մատ-
նելը , և մէկ նշանով մը մատնիչին ով ըլլալը կը յայտնէ
Հռոմէացիներուն . 31 կը պատուիրէ իր աշակերտներուն
սիրել զիրար , 36 և կ'իմացընէ Պետրոսին՝ թէ պիտի ու-
րանայ զինքը :

1 ՚Ո ատկի ատենէն առաջ՝ Յիսուս գիտնալով թէ
՚իր ժամանակը հասեր է՝ որ աս աշխար-
հէս երթայ Հօրը քովը , սիրելով իրենները որ
աշխարհի մէջ էին , մինչև վերջն ալ սիրեց զա-
նոնք :
2 Ու ընթրիքը որ կ'ըլլար , (՚Սատանան ար-
դէն իսկ սիրտիմոնացի Սիմոնեան Յուդային սըր-
3 տին մէջը դրեր էր , որ զանիկայ մատնէ .) Յի-
սուս գիտնալով թէ ՚Հայրը ամէն բան իր
ձեռքը տուաւ , ՚և թէ ինքը Աստուծմէ ելաւ՝
4 ու Աստուծոյ քովը կ'երթայ , ՚Կ'ոտնիքէն ե-
լաւ , և հանդերձները մէկդի դրաւ , ու ղեն-
5 չակ մը առնելով մէջքը փաթթեց : Ետքը կոն-
քին մէջ ջուր լեցուց , ու սկսաւ աշակերտնե-

Ե Ամո . ժ . 39 ։ ժգ . 25 ։ Մար . ը . 35 ։ Ղու . թ . 24 ։ ժե . 33 ։
ո Կղ . ժգ . 3 ։ ժէ . 24 ։ ա Թես . գ . 16 ։
Ը Ամո . իդ . 38 , 39 ։ Ղու . ժբ . 50 ։ Կղ . ժգ . 21 ։
պ Ղու . իբ . 53 ։ Կղ . ժը . 37 ։
Ջ Ամո . գ . 17 ։
ռ Կղ . ժա . 42 ։
ս Ամո . ժբ . 29 ։ Ղու . ժ . 18 ։ Կղ . ժգ . 30 , ժգ . 11 ։
Գոր . իդ . 18 ։ բ Կոր . գ . 4 ։ Եփես . բ . 2 ։ գ . 12 ։
վ Հով . ե . 18 ։ Ա Յով . ե . 9 ։
տ Կղ . ժը . 32 ։
ր Մաղ . ձիթ . 36 , 37 ։ ՃԺ . 4 ։ Ես . իթ . 7 ։ ծդ . 8 ։ Ընկկ . ԼԷ . 25 ։ Դան . թ . 44 ։ է . 14 , 27 ։ Միք . գ . 7 ։
ց Կղ . ա . 9 ։ ը . 12 ։ իթ . 5 ։ Հմբ . 46 ։
ւ Երեմ . ժգ . 16 ։ Եփես . ե . 8 ։
փ Կղ . ժա . 10 ։ ա Հով . բ . 11 ։
օ Ղու . ժգ . 8 ։ Եփես . ե . 8 ։ ա Թես . ե . 5 ։ ա Հով . բ . 9 , 10 , 11 ։
ֆ Կղ . ը . 59 ։ ժա . 54 ։
ա Ես . ծգ . 1 ։ Հով . ժ . 16 ։
բ Ես . գ . 9 , 10 ։ Ամո . ժգ . 14 ։
գ Ես . դ . 1 ։
դ Կղ . է . 13 ։ իթ . 22 ։
ե Կղ . ե . 44 ։
զ Մար . իթ . 36 ։ ա Պետ . ա . 21 ։
է Կղ . ժգ . 9 ։
ը Հմբ . 35 , 36 ։ Կղ . գ . 19 ։ ը . 12 ։ իթ . 5 , 39 ։
թ Կղ . ե . 45 ։ ը . 15 , 26 ։
ժ Կղ . գ . 17 ։
ի Ղու . ժ . 16 ։
լ Ա Օր . ժը . 19 ։ Մար . ժգ . 16 ։
խ Կղ . ը . 38 ։ ժգ . 10 ։
ծ Ա Օր . ժը . 18 ։

— Ամո . իդ . 2 ։
Բ Կղ . ժգ . 23 ։ ժէ . 1 , 11 ։
գ Ղու . իբ . 3 ։ Հմբ 27 ։
դ Ամո . ժա . 27 ։ իը . 18 ։ Կղ . գ . 35 ։ ժէ . 2 ։ Կոր . ը . 36 ։ ա Կոր . ժէ . 27 ։ Երբ . բ . 8 ։
Ե Կղ . ը . 42 ։ ժգ . 28 ։
զ Ղու . իբ . 27 ։ Փիլ . բ . 7 , 8 ։

բուն ոտքերը լուալ, և ան իր փաթթուած դէնը-
6 Կախուեր սրբել: Ուսաի եկաւ Սիմոն Պետրոսին. ան ալ բսաւ անոր. Տէր՝ [ե]դուն իմ ոտքերս
7 պիտի լուանաս: Յիսուս պատասխան տուաւ ու բսաւ անոր. Ես ինչ որ կ'ընեմ՝ դուն հիմա չես
8 իմանար, [ը]հապա ետքը պիտի իմանաս: Պետրոս բսաւ անոր. Բնաւ դուն իմ ոտքերս պիտի չլուանաս. պատասխան տուաւ անոր Յիսուս. [թ]Թէ որ քեզ չլուամ, դուն բնաւ հետ բա-
9 ժին չունիս: Սիմոն Պետրոս բսաւ անոր. Տէր՝ չէ թէ միայն ոտքերս, հապա նաև ձեռքերս
10 ու գլուխս: Յիսուս բսաւ անոր. Լուացուածին՝ ոտքերը լուալէն ի զատ ուրիշ բան պէտք չէ, այլ բոլորովին մաքուր է. և [ի]դուք մաքուր
11 էք, բայց չէ թէ ամէնքդ: [ի]Ան մը պիտի դաւնիկայ որ զինքը պիտի մատնէր. անոր համար բսաւ՝ Չէ թէ ամէնքդ ալ մաքուր էք:
12 Ու երբոր անոնց ոտքերը լուաց, և իր հանդերձները առնելով՝ նորէն սեղան նստաւ, բսաւ
13 անոնց. Գիտէք ինչ րրի ձեզի: [ա]Դուք զիս կ'արդարեցնու ու Տէր կը կոչէք, և աղէկ կ'ըսէք.
14 ինչպէս որ այնպէս եմ: [բ]Հապա թէ որ ես Տէրը ու վարդապետս ձեր ոտքերը լուացի, [գ]պէտք
15 է որ դուք ալ իրարու ոտքերը լուաք: Վասն զի [դ]ձեզի մէկ օրինակ մը տուի, որ ինծոր ես
16 ձեզի րրի՝ դուք ալ ընէք: [ե]Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի. Ծառան իր տիրոջմէն մեծ չէ, ոչ ալ խրկուածը զինքը խրկողէն մեծ է:
17 [զ]Գիտէք դուք աս բաները գիտէք, երանելի
18 էք՝ թէ որ ասոնք կատարէք: Չէ թէ ձեր ամենուն համար կ'ըսեմ. Ես զիս ընտրեցի, հապա որ այն գրուածը կատարուի՝ [է]Թէ Ուն որ իմ հետս հաց
19 կ'ուտէր, ինծի դէմ կրունկ վերցուց: [ը]Հիմակուընէ կ'ըսեմ ձեզի՝ քանի որ չէ եղեր, որ
20 երբոր բլլայ՝ հաւատաք թէ ես ան եմ: [թ]Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի. Որ ինծի ընդունի անիկայ որ ես կը խրկեմ, զիս կ'ընդունի. և ով որ զիս կ'ընդունի, զիս խրկողը կ'ընդունի:
21 [ժ]Յիսուս երբոր ասս բսաւ, [ի]նչ հոգիին մէջ խռովեցաւ, և վկայեց բսելով. Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, [ի]որ ձեզմէ մէկը զիս
22 պիտի մատնէ: Աշակերտները տարակուսած իրարու կը նայէին, թէ որո՛ւ համար
23 կը զրուցէ: [լ]Ու աշակերտներէն մէկը կար Յիսուսին [խ]գրկած նստած, որն որ Յիսուս կը սի-
24 րէր: Ես Սիմոն Պետրոս անոր աչք կ'ընէր

Հարցընելու՝ թէ ո՞վ պիտի բլլայ անիկայ՝ ո-
25 րուն համար կը զրուցէ: Ան ալ Յիսուսին կուրծքին վրայ կ'իյնալով՝ բսաւ անոր. Տէր՝
26 ո՞վ է ան: Յիսուս պատասխան տուաւ. Անիկայ է՝ որուն որ պատառը կը թրջեմ ու կու տամ. և թրջելով պատառը Իսկարիովտացի
27 Սիմոնեան Յուդային տուաւ: Ու պատառէն ետքը Սատանան անոր ներսը մտաւ: Ես Յիսուս բսաւ անոր. Ինչ որ պիտի ընես, շու-
28 տով րրէ: Բայց սս բաներ սեղան նստողներէն մէկը չհասկըցաւ, թէ ինչու համար բսաւ ա-
29 նոր: Վասն զի ունէր կը խորհէին թէ՝ [ծ]որովհետև գանձանակը Յուդան կը պահէր, Յիսուս անոր կ'ըսէր. [ի]Օրախնամ սա ինչ որ մեզի սա տօնիս պէտք է, կամ թէ՝ որ աղքատներ-
30 բուն բան մը տայ: Ինիկայ ալ պատառը առածին պէս՝ շուտ մը դուրս ելաւ, ու գիշեր էր:
31 Ու երբոր անիկայ դուրս ելաւ, Յիսուս բսաւ. [լ]Հիմա փառաւորուեցաւ Որդին մարդոյ,
32 ու Աստուած փառաւորուեցաւ անով. [խ]Թէ որ Աստուած անով փառաւորուեցաւ, Աստուած ալ անիկայ իր անձովը պիտի փառաւորէ, [ծ]և շուտով պիտի փառաւորէ անիկայ:
33 Մանկտիկք՝ քիչ մը առն ալ ձեզի հետ եմ. զիս պիտի փնտռէք. [կ]և ինչպէս որ Հրէաներուն րսի՝ Թէ Ուր որ ես կ'երթամ, դուք չէք
34 կրնար գալ, հիմա ձեզի ալ կ'ըսեմ: [հ]Նոր պատուիրան մը կու տամ ձեզի՝ որ միկզմիկ սիրէք, ինծոր որ ես ձեզ սիրեցի, որ դուք ալ միկզմիկ
35 սիրէք: [ձ]Սով ամէնը պիտի գիտնան՝ Թէ իմ աշակերտներս էք, թէ որ իրարու վրայ սէր ու-
36 նենաք: Սիմոն Պետրոս բսաւ անոր. Տէր՝ ո՞ւր կ'երթաս. Յիսուս պատասխան տուաւ անոր. [ճ]Ուր որ ես կ'երթամ, դուն հիմա չես կրնար իմ ետևէս գալ, բայց ետքը պիտի
37 գաս իմ ետևէս: Պետրոս բսաւ անոր. Տէր՝ ինչու՞ հիմա չեմ կրնար քու ետևէդ գալ. [ղ]ես
38 իմ կեանքս ալ քեզի համար պիտի դնեմ: Յիսուս պատասխան տուաւ անոր. Կու կեանքդ պիտի դնես ինծի համար. Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ քեզի, [մ]Հաւը պիտի չհասնի մինչև որ դուն երեք անգամ զիս ուրանաս:

ԳԼ. ԺԴ

1 [ա]Երիստոս կը մխիթարէ իր աշակերտները՝ երկնային երջանկութեան յոյսը անոնց տալովը. 6 կը ծանուցանէ թէ ինքն է ճանապարհը՝ ճշմարտութիւնը և կեանքը, և

[բ] Տես Պատ. ը. 14:
[գ] Հմմ 12:
[դ] ԳԼ. ը. 5: ա Կոր. ը. 11: Լուկաս. Ե. 26: Տիտ. ը. 5: Նբր. Ժ. 22:
[ե] ԳԼ. ժե. 3:
[զ] ԳԼ. ը. 65:
[է] Պատ. իե. 8, 10: Ղուկ. ը. 46: ա Կոր. բ. 6: ժբ. 3: Փիլ. բ. 11:
[ը] Ղուկ. իբ. 27:
[թ] Հռովմ. ժբ. 10: Գաղ. ը. 1, 2: ա Պետ. Ե. 5:
[ժ] Պատ. ժա. 29: Փիլ. բ. 5: ա Պետ. բ. 21: ա Յովհ. բ. 6:
[ի] Պատ. Ժ. 24: Ղուկ. ը. 40: ԳԼ. ժե. 20:
[լ] Յովհ. ա. 25:
[խ] Պաղ. իա. 9: Պատ. իդ. 23: Հմմ 21:
[ծ] ԳԼ. ժը. 29: ժը. 4:
[կ] Պատ. Ժ. 40: իե. 40: Ղուկ. Ժ. 16:
[հ] Պատ. իդ. 21: Պար. ժգ. 18: Ղուկ. իբ. 21:
[ձ] ԳԼ. ժբ. 27:
[ղ] Գոր. ա. 17: ա Յովհ. բ. 19:
[ճ] ԳԼ. ժի. 26: Ե. 2: իա. 7, 20, 24:
[մ] Յովհ. գոզը
[յ] Ղուկ. իբ. 3: ԳԼ. ը. 71:
[ն] ԳԼ. ժբ. 6:
[շ] ԳԼ. ժբ. 23:
[ո] ԳԼ. ժգ. 13: ա Պետ. գ. 11:
[չ] ԳԼ. ժէ. 1, 4, 5, 6:
[պ] ԳԼ. ժբ. 23:
[ջ] ԳԼ. է. 34: բ. 21:
[ռ] Ղև. ժի. 18: ԳԼ. ժե. 12, 17: Լուկաս. Ե. 2: ա Յովհ. գ. 9: Հակ. բ. 8: ա Պետ. ա. 22: ա Յովհ. բ. 7, 8: գ. 11, 23: գ. 21:
[ս] ա Յովհ. բ. 5: գ. 20:
[վ] ԳԼ. իա. 18: բ Պետ. ա. 14:
[տ] Պատ. իգ. 33, 34, 35: Պար. ժգ. 29, 30, 31: Ղուկ. իբ. 33, 34:

ՅԹԷ ինքը Հօրը հետ մէկ է. 13 կը խոստանայ որ իր աղօթքը պիտի կատարուի. 15 կը պատուիրէ սէր և ընազանդութիւն ունենալ իրեն. 16 կը խոստանայ խրկել Մխիթարիչ Սուրբ Հոգին. 27 ու իր խաղաղութիւնը կու տայ անոնց։

1 Սիրտերնիդ չխռովի. Հաստատ ե-
2 ցէք, ինծի ալ հաւատացէք։ Իմ Հօրս
տունը շատ բնակարաններ կան. ապա թէ ոչ՝
ես ձեզի պիտի ըսէի. Երթամ կ՚երթամ ու ձեզի
3 տեղ կը պատրաստեմ։ Ու թէ որ երթամ ու
ձեզի տեղ պատրաստեմ, Նորէն կու գամ՝ և
ձեզ քովս կ՚առնեմ. որպէս զի ուր որ ես եմ՝
4 դուք ալ հոն ըլլաք։ Ու ուր որ ես կ՚երթամ՝
դիտէք, ու ճամբան ալ դիտէք.
5 Թովմաս ըսաւ անոր. Տէր՝ չենք դիտեր ուր
կ՚երթաս, և ի՞նչպէս կրնանք ճամբան գիտնալ։
6 Յիսուս ըսաւ անոր. Ես եմ ճամբան ու
ճշմարտութիւնը ու կեանքը. մէկը Հօրը
7 քովն չգար, եթէ ոչ ինծմով։ Եթէ որ զիս
ճանչնայիք՝ իմ Հայրս ալ կը ճանչնայիք, և ա-
կէետև կը ճանչնաք անիկա՝ ու տեսաք անիկա։
8 Փիլիպպոս ըսաւ անոր. Տէր՝ Հայրը մեզի
9 ցուցուր, ու հերիք է մեզի։ Յիսուս անոր ը-
սաւ. Այսքան ժամանակ ձեզի հետ եմ, և
զիս չճանչցար Փիլիպպոս. ան որ զիս տեսաւ՝
Հայրը տեսաւ, և դուն ինծի՞ կ՚ըսես՝ թէ
10 Հայրը մեզի ցուցուր։ Չե՞ս հաւատար, Թէ
ես Հօրը մէ՛ջն եմ, ու Հայրը իմ մէջս է. ան
խօսքերը որ ես ձեզի կը խօսիմ, Չէ՛ թէ ինքիր-
մէս կը խօսիմ, Հապա Հայրը որ իմ մէջս բը-
նակած է, անիկա կը գործէ ան գործքերը։
11 Հաւատացէք ինծի, թէ ես Հօրը մէ՛ջն եմ ու
12 Հայրը իմ մէջս է. Ըպա թէ ոչ գոնէ գործ-
քերուն համար ինծի հաւատացէք։ Ճշմարիտ
ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, թէ Ան որ ինծի կը
հաւատայ, այն գործքերը որ ես կը գործեմ,
ինքն ալ պիտի գործէ, և անոնցմէ աւելի մեծ
գործ պիտի գործէ. ինչու որ ես Հօրս քո-
13 վը կ՚երթամ։ Ու ինչ որ խնդրէք իմ անունովս ինչ որ խնդ-
րէք, պիտի կատարեմ անիկա, որ Հայրը Որ-
14 դիովը փառաւորուի. Եթէ որ իմ անունովս բան
15 մը խնդրէք, անիկա պիտի կատարեմ։ Եթէ
որ զիս կը սիրէք, իմ պատուիրանքներս պա-
16 հեցէք։ Ես ալ Հօրը պիտի աղաչեմ, և ու-
րիշ Մխիթարիչ մը պիտի տայ ձեզի, որ յա-
17 ւիտեան ձեզի հետ բնակի. Ճշմարտութիւնն
Հոգին, Որ աս աշխարհս անիկա չկրնար ըն-
դունիլ. ինչու որ չտեսներ անիկա, ու չճանչ-
նար անիկա. բայց դուք կը ճանչնաք անիկա,
ինչու որ ձեր քովը կը բնակի, և ձեր հետը
18 պիտի ըլլայ։ Ձեզ որբ չեմ թողուր, կու
19 գամ ձեզի։ Փիչ մը առնէն ետև՝ ալ աշ-
խարհս զիս չտեսներ. բայց դուք պիտի տես-
նէք զիս, ինչու որ ես կենդանի եմ, և դուք
20 կենդանի պիտի ըլլաք։ Ան օրը պիտի գիտնաք
Եթէ ես իմ Հօրս մէջն եմ, և դուք իմ մէջս,
21 ես ալ ձեր մէջը։ Ան որ իմ պատուէրներս
կը բռնէ՝ ու կը պահէ անոնք, անիկա է զիս
սիրողը. և ան որ զիս կը սիրէ՝ իմ Հօրմէս պի-
տի սիրուի. ու ես անիկա պիտի սիրեմ, և
ինքզինքս անոր պիտի յայտնեմ։
22 Ըսաւ անոր Յուդա, (ոչ Իսկարիովտացին.)
Տէր՝ ի՞նչպէս կ՚ըլլայ որ դուն ինքզինքդ մեզի
23 պիտի յայտնես, և չէ թէ աշխարհին։ Յիսուս
պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր. Եթէ որ
մեզի զիս կը սիրէ՝ իմ խօսքս պիտի պահէ. ու
իմ Հայրս անիկա պիտի սիրէ. և անոր պի-
տի գանք, ու անոր քովը օթևան պիտի ը-
24 նենք։ Ան որ զիս չսիրեր, իմ խօսքերս չպա-
հեր. Ու ան խօսքը որ կը լսէք՝ իմս չէ, հա-
25 պա Հօրը որ զիս խրկեց։ Ես բաները ձեզի
26 խօսեցայ՝ քանի որ ձեր քովն եմ։ Բայց Մը-
խիթարիչը՝ Սուրբ Հոգին՝ որ Հայրը իմ անու-
նովս պիտի խրկէ, Անիկա ձեզի բոլորը պիտի
սորվեցնէ, և ինչ որ ձեզի ըսի՝ միտքերնիդ
27 պիտի բերէ։ Խաղաղութիւն կը թողում ձե-
զի, իմ խաղաղութիւնս կու տամ ձեզի. չէ թէ
ինչպէս որ աշխարհս կու տայ՝ ես ձեզի կու տամ.
28 Սիրտերնիդ չխռովի, ու չվախնայ։ Լսեցիք
որ ես ըսի ձեզի, թէ կ՚երթամ ու ձեզի կու
գամ. Եթէ որ զիս սիրէիք, պիտի ուրախանա-
յիք, Եթէ ես Հօրը քովն կ՚երթամ. Քանի որ
29 իմ Հայրս ինծմէ մեծ է. Հիմակուց դուք
չէղած ըսի ձեզի, որ երբոր ըլլայ՝ հաւատաք։
30 Այլ ձեր հետը շատ պիտի չխօսիմ. Վասնզի որ
աս աշխարհիս իշխանը կու գայ, և իմ վրաս
31 բան մը չունի. Այլ թէ աշխարհս գիտնայ
որ ես Հայրը կը սիրեմ, Ու ինչպէս որ Հայ-
րը ինծի պատուիրեց, անանկ կ՚ընեմ. Ելէք
ասկէ երթանք։

ա Հմր 27։ Պտ. ԺԴ. 3, 22։
բ Պտ. ԺԳ. 33, 36։
գ Հմր 18, 28։ Կտր. ա. 11։
դ Պտ. Ժբ. 26։ ԺԷ. 24։ ա Թագ. գ. 16։
ե Երբ. թ. 8։
զ Պտ. ա. 17։ բ. 32։
է Պտ. ա. 4։ Ժա. 25։
ը Պտ. Ժ. 9։
թ Պտ. բ. 19։
ժ Պտ. ԺԲ. 45։ Կող. ա. 15։ Երբ. ա. 3։
ի Հմր 20։ Պտ. Ժ. 38։ ԺԷ. 21, 23։
լ Պտ. Է. 19։ է. 16։ բ. 28։ ԺԲ. 49։
խ Պտ. է. 38։ Ժ. 38։
ծ Սամ. բ ա. 21։ Սար. Ժ Ղ. 17։ Պտ. Ժ. 17։
կ Սամ. է. 7։ բ ա. 22։ Սար. Ժ ա. 24։ Պտ. Ժ ա. 9։ Պտ. ԺԷ. 7, 16։ ԺՂ. 23, 24։ Հեսկ. ա. 5։ ա Հօր. գ. 22։ Ե. 14։
հ Հմր 21, 23։ Պտ. ԺԷ. 19, 14։ ա Հօր. Է. 3։
ձ Պտ. ԺԷ. 26։ ԺՂ. 7։ Հռով. բ. 15, 26։
ղ Պտ. ԺԷ. 26։ ԺՂ. 13։ ա Հօր. գ. 6։
ճ ա Կար. բ. 14։
մ ա Հօր. Ե. 27։
յ Սամ. իբ. 20։
ն Հմր 3, 28։
շ Պտ. ԺՂ. 16։
ո ա Կար. ԺԷ. 20։
չ Հմր 10։ Պտ. Ժ. 38։ ԺԷ. 21, 23, 26։
պ Հմր 15, 23։ ա Հօր. բ. 5։ Է. 3։
ջ Ղուկ. գ. 16։
ռ Հմր 15։
ս ա Հօր. բ. 24։ Հայտ. գ. 20։
վ Հմր 10։ Պտ. Է. 19, 38։ Ղ. 16։ բ. 28։ ԺԲ. 49։
տ Հմր 16։ Ղուկ. իգ. 49։
ր Պտ. ԺԷ. 26։ ԺՂ. 7։
ց Պտ. բ. 22։ ԺԲ. 16։ ԺՂ. 13։ ա Հօր. բ. 20, 27։
ւ Փիլ. գ. 7։ Կող. գ. 15։
փ Հմր 1։
ք Հմր 3, 18։
օ Հմր 12։ Պտ. ԺՂ. 16։ ի. 17։
ֆ Ինտ. որ ըսի Թէ՝
օ Պտ. Է. 18։ Ժ. 30։ Փիլ. բ. 6։
ֆ Պտ. ԺԳ. 19։ ԺՂ. 4։
ա Պտ. ԺԲ. 31։ ԺՂ. 11։
բ Պտ. Ժ. 18։ Փիլ. բ. 8։ Երբ. Է. 8։

ԳԼ. ԺԸ

1 Ընթասոսի ու իր անդամներուն մէջ եղած մխիթարութիւնը և փութադարձ սէրը՝ որմէն առակովը բացատրուած։ 18 Ընթասոսի աշակերտներուն մխիթարութիւնը՝ երբոր անոնք աշխարհիս առեւտի կ'ըլլան և կը հալածուին։ 28 Սուրբ Հոգիին և առաքեալներուն պաշտօնը։

1 Ա՛յս եմ ճշմարիտ որթը, և իմ Հայրս մշակն
2 է։ Ամէն ճիւղ որ իմ վրաս է՝ ու պտուղ
չբերեր, կը կարէ զանիկայ. և ամէնը որ պըտուղ կը բերէ, կը մաքրէ զանիկայ, որ աւ-
3 ելի պտուղ բերէ։ Դուք հիմակուընկէ մա-
4 քուր էք ան խօսքով՝ որ ձեզի խօսեր եմ։ Իմ մէջս կեցէ՛ք՝ ու ես ձեր մէջը. ինչպէս որ ճիւղը
չկրնար ինքիրմէն պտուղ բերել, թէ որ որթին վրայ հաստատուած չըլլայ, նոյնպէս ալ դուք
5 Ինծ՝ կրնար, թէ որ իմ վրաս հաստատուած չըլլաք։ Ես որթն եմ՝ ու դուք ճիւղերն էք. ան որ իմ վրաս հաստատուած է՝ և ես անոր վրայ, անիկայ շատ պտուղ կը բերէ. ինչու-
6 որ առանց ինծի բան մը չէք կրնար ընել։ Եթէ որ մէկը իմ վրաս հաստատուած չէ, Ինանիկայ ճիւղի մը պէս դուրս ձգուած ու չորցած է. և կը ժողվեն զանոնք, ու կրակը կրնետեն, ու
7 կ'այրին։ Եթէ որ դուք իմ մէջս կենաք՝ և իմ խօսքերս ալ ձեր մէջը կենան, ինչ որ ուզէք՝ պիտի խնդրէք, ու պիտի ըլլայ ձեզի։
8 Ետով իմ Հայրս փառաւորուեցաւ, որ դուք շատ պտուղ բերէք, Ըու իմ աշակերտներս ըլլաք։

9 Ինտոր որ Հայրը զիս սիրեց, ես ալ ձեզ
10 սիրեցի. իմ սիրոյս մէջ հաստատ կեցէք։ Իթէ որ իմ պատուէրներս պահէք, իմ սիրոյս մէջը պիտի կենաք. ինտոր որ ես իմ Հօրս պատուէրները պահեցի, և անոր սիրոյն մէջը կեցեր եմ։
11 Ես բաները ձեզի խօսեցայ, որ իմ ուրախութիւնս ձեր մէջը մնայ, Ըու ձեր ուրախութիւ-
12 նը լման ըլլայ։ Ես է իմ պատուէրս՝ որ մէկզմէկ սիրէք, ինտոր որ ես ձեզ սիրեցի։
13 Սիկէ աւելի մեծ սէր մէկը չկրնար ունենալ, որ մէկը իր կեանքը բարեկամներուն համար դնէ։
14 Դուք իմ բարեկամներս էք, թէ որ ընեք-
15 նաք ձեզ ծառայ չեմ անուաներ, ինչու որ ծառան չգիտեր իր տէրը ինչ կ'ընէ. հապա ես ձեզ բարեկամ անուանեցի, Ինչու որ ան ամէն
16 բաները որ իմ Հօրմէս լսեցի՝ ձեզի իմացուցի։ Ոչ թէ դուք զիս ընտրեցիք, հապա ես ձեզ ընտրեցի, Ու դրի ձեզ, որ դուք երթաք՝ և պտուղ բերէք, ու ձեր պտուղը մնայ. Ինպէս զի իմ անունովս ինչ որ Հօրմէն խնդրէք, ձեզի
17 տայ։ Ես կը պատուիրեմ ձեզի որ միմիկզմիկ սիրէք։

18 Եթէ որ աշխարհ ձեզ կ'ատէ, գիտցէք որ
19 ձեզմէ առաջ զիս ատեց։ Եթէ որ աշխարհէս եղած ըլլայիք, աշխարհ իրենները կը սիրէր. Ինայց որովհետև աշխարհէ չէք՝ հապա ես ձեզ աշխարհէն ընտրեցի, անոր համար աշխարհ
20 ձեզ կ'ատէ։ Ինխոսքերնիդ բերէք ան խօսքը որ ձեզի ըսի, թէ Ոառան իր տիրոջմէն մեծ չէ. թէ որ զիս հալածեցին, ձեզ ալ պիտի հալածեն. Ինթէ որ իմ խօսքս պահեցին, ձերն
21 ալ պիտի պահեն։ Ինայց աս ամէն բաները պիտի ընեն ձեզի իմ անունիս համար, ինչու-
22 որ չճանչցան անիկայ որ զիս խրկեց։ Եթէ որ ես եկած և անոնց խօսած չըլլայի, անոնք մեղք չէին ունենար. Ինայց հիմա իրենց մեղքին պատ-
23 ճառանք մը չունին։ Ես որ զիս կ'ատէ, իմ
24 Հայրս ալ կ'ատէ։ Եթէ որ ան գործքերը իրենց մէջը ըրած չըլլայի, որոնք ուրիշ մէկը չէ ըրած, անոնք մեղք չէին ունենար. բայց հիմա տեսան, ու ատեցին զիս ալ իմ Հայրս ալ։
25 Ինախայն աս Խօսքը որ կատարուի ան խօսքը՝ որ իրենց օրինացը մէջ գրուած է, թէ Ոուր
26 տեղը զիս ատեցին։ Ինայց երբոր Ինխիթարիչը գայ՝ որ ես Հօրմէն ձեզի պիտի խրկեմ, ան ճշմարտութեան Հոգին՝ որ Հօրմէն կ'ելլէ,
27 անիկայ ինծի համար պիտի վկայէ. Ինու դուք ալ կը վկայէք, Ինչու որ սկիզբէն ի վեր իմ հետս էք։

ԳԼ. ԺՀ

1 Ընթասոս կը յիշեցնէ իր աշակերտներուն՝ անոնց կթելու նեղութիւնները, և կը մխիթարէ զանոնք Սուրբ Հոգին խրկելու խոստումնալով, և իր յարութիւնը ու երկինքը համբառնալը նախասացնելով. 23 կը հաստատէ թէ իր Հայրը պիտի լսէ անոնց աղօթքը՝ որ իր անունովը կ'ընեն. 33 և թէ իրմով խաղաղութիւն պիտի ունենան, թէ և աշխարհի մէջ նեղութիւն պիտի կրեն։

1 Ես բաները ձեզի խօսեցայ որ Ձդայթակղիք։
2 Իրենց Ժողովարաններէն դուրս պիտի ձըգեն ձեզ. ու ժամանակ ալ պիտի գայ՝ Ինոր ա-

ա Մատ. ժե. 13։
բ Կղ. ժդ. 10։ ժէ. 17։ Լմ. ե. 26։ ա Պետ. ա. 22։
գ Կող. ա. 23։ ա Հով. բ. 6։
դ Ովս. ժգ. 8։ Փիլ. ա. 11։ գ. 13։ Կոր. դ. 12։
ե Մատ. գ. 10։ է. 19։
զ Ամբ. 16։ Կղ. ժգ. 13, 14։ ժզ. 23։
է Մատ. ե. 16։ Փիլ. ա. 11։
ը Կղ. բ. 31։ ժգ. 35։
թ Կղ. ժգ. 15, 21, 23։
ժ Կղ. ժզ. 24։ ժէ. 13։ ա Հօվ. ա. 4։
ի Կղ. ժդ. 34։ ա Թես. գ. 9։ ա Պետ. դ. 8։ ա Հօվ. գ. 11։ դ. 21։
լ Կղ. ժ. 11, 15։ Ամով. ե. 7, 8։ Ղեմս. ե. 2։ ա Հօվ. գ. 16։
խ Կղ. ժգ. 15, 23։ Տես Մատ. ժբ. 50։
ծ Տես Նմ. ժբ. 17։ Կղ. ժէ. 26։ Կոր. ե. 27։
կ Կղ. ջ. 71։ ժգ. 18։ ա Հօվ. գ. 10, 19։
հ Մատ. իբ. 19։ Մար. ժզ. 15։ Ղուկ. ա. 6։
յ Ամբ. 7։ Կղ. ժգ. 13։
ղ Ամբ. 12։
ճ ա Հօվ. գ. 1, 13։
մ ա Հօվ. գ. 5։
յ Կղ. ժէ. 14։
ն Մատ. ժ. 24։ Ղուկ. զ. 40։ Կղ. ժգ. 16։
շ Ղզեկ. գ. 7։
ո Մատ. ժ. 22։ իգ. 9։ Կղ. ժզ. 3։
չ Կղ. իե. 41։
պ Ամով. ա. 20։ Հակ. գ. 17։
ջ ա Հօվ. բ. 23։
ռ Կղ. գ. 2։ է. 31։ իե. 32։
ս Մատ. ժ. 40։ Կղ. ժգ. 17, 26։ ժզ. 7, 13։ Կոր. բ. 33։
վ ա Հօվ. ե. 6։
տ Ղուկ. իգ. 48։ Կոր. ա. 8, 21, 22։ բ. 32։ գ. 15։ դ. 20, 33։ ե. 32։ է. 39։ ժգ. 31։ ա Պետ. ե. 1։ բ Պետ. ա. 16։
ր Ղուկ. ա. 2։ ա Հօվ. ա. 1, 2։

ց Մատ. ժա. 6։ իգ. 10։ իզ. 31։
ւ Կղ. իե. 22, 34։ ժբ. 42։
փ Կոր. է. 59։ իե. 1։ իզ. 9, 10, 11։

մէն ոմէ որ ձեզ սպաննէ , անանկ պիտի սեպէ
3 թէ Աստուծոյ պաշտօն կը մատուցանէ : Եւ
աս բաները ձեզի պիտի ընեն անոր համար որ
4 ոչ Հայրը ճանչցան ոչ ալ զիս : Բայց աս
բաները ձեզի խօսեցայ , որ երբ ժամանակը գայ՝
միտքերնիդ բերէք թէ ես ըսի ձեզի . և Ասա
բաները սկիզբէն չըսի ձեզի , ինչու որ ես հե-
տերնիդ էի :
5 Հիմա ես կ՚երթամ զիս խրկողին
քովը , և ձեզմէ մէկն ալ չհարցըներ ինծի՝ թէ
6 Ո՞ւր կ՚երթաս : Բայց որովհետև աս բաները
ձեզի խօսեցայ , Ձեր սիրտերը տրտմութիւնով
7 լեցաւ : Բայց ես ճշմարիտը կ՚ըսեմ ձեզի . ա-
ղէկ է ձեզի թէ որ ես երթամ . քանզի թէ որ
ես չերթամ , Մխիթարիչը ձեզի չգար . Հապա
8 թէ որ երթամ , անիկայ ձեզի կը խրկեմ : Եւ
ինքը երբոր գայ՝ աշխարհը պիտի յանդիմանէ
մեղքի համար , և արդարութեան համար , ու
9 դատաստանի համար : Մեղքի համար՝ որ ին-
10 ծի չեն հաւատար . Արդարութեան համար՝
որ ես իմ Օրս քովս կ՚երթամ , և ալ զիս
11 չէք տեսներ . Ու դատաստանի համար՝ որ
աս աշխարհս իշխանը դատապարտուած է :
12 Ձեզի տակաւին շատ բաներ ունիմ ըսելու ,
13 բայց հիմա չէք կրնար տանիլ : Իսկ երբոր ին-
քը՝ Ճշմարտութեան Ոգին գայ , Ամէն ճըշ-
մարտութեան պիտի առաջնորդէ ձեզի . ինչու
որ չէ թէ ինքնիրմէն պիտի խօսի , հապա ինչ
որ լսի՝ ան պիտի խօսի , ու գալիքները ձեզի
14 պիտի պատմէ : Անիկայ զիս պիտի փառաւորէ ,
ինչու որ իմինէս պիտի առնէ՝ ու ձեզի պատմէ :
15 Ան ամէն բաները որ Հայրը ունի , իմն է . ա-
նոր համար ձեզի ըսի՝ թէ իմինէս պիտի առնէ ,
16 ու ձեզի պատմէ : Փիչ մը ատենէն՝ ալ զիս
պիտի չտեսնէք , և դարձեալ փիչ մը ատենէն
զիս պիտի տեսնէք , Քանզի ես Օրը կ՚եր-
թամ :
17 Անոր համար աշակերտներէն ոմանք իրարու
կ՚ըսէին . Ի՞նչ է աս որ մեզի կ՚ըսէ՝ թէ Փիչ
մը ատենէն՝ ալ զիս պիտի չտեսնէք , և դար-
ձեալ փիչ մը ատենէն զիս պիտի տեսնէք . և
18 Ուրեմն ես Օրը կ՚երթամ : Ու կ՚ըսէին . Ի՞նչ
պիտի ըլլայ ան Փիչ մըն ալը՝ որ կ՚ըսէ . չենք
19 գիտեր ինչ կը զրուցէ : Իսկ Յիսուս գիտցաւ
լուի որ կ՚ուզեն իրեն հարցընել , ըսաւ անոնց .
Ատոր համար իրարու կը հարցընէք , որ ըսի
թէ Փիչ մը ատենէն՝ ալ զիս պիտի չտեսնէք ,
և դարձեալ փիչ մը ատենէն զիս պիտի տես-
20 նէք : Ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի , դուք
պիտի լաք ու ողբաք , բայց աշխարհս պիտի
ուրախանայ . դուք պիտի տրտմիք , սակայն
ձեր տրտմութիւնը ուրախութեան պիտի փո-
21 խուի : Կնիկ մը երբոր ծնանելու վրայ է՝ տըրտ-
մութիւն կ՚ունենայ , ինչու որ իր ժամը հասած
է . բայց երբոր տղան ծնանի , ալ նեղութիւնը
միտք չդներ ուրախութենէն՝ որ աշխարհ մարդ
22 մը ծնաւ : Նէ յիրաւի դուք հիմա տրտմու-
թիւն ունիք . բայց ես ձեզ նորէն պիտի տես-
նեմ , և ձեր սիրտերը ուրախ պիտի ըլլան . ու
ձեր ուրախութիւնը մէկը ձեզմէ պիտի չկանէ :
23 Ու ան օրը ինծի բան մը պիտի չհարցընէք :
Ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի , որ իմ ա-
նունովս ինչ որ խնդրէք Օրմէն , պիտի տայ
24 ձեզի : Մինչև հիմա իմ անունովս բան մը չը-
խնդրեցիք . խնդրեցէք՝ ու պիտի առնէք , Որ
25 ձեր ուրախութիւնը լման ըլլայ : Ես բաները
առակներով խօսեցայ ձեզի . Բայց ժամանակ
պիտի գայ , որ ալ ձեզի առակներով պիտի չը-
խօսիմ . Հապա յայտնապէս Օրը վրայով պի-
26 տի պատմեմ ձեզի : Ընն օրը իմ անունովս
պիտի խնդրէք . և չեմ ըսեր ձեզի՝ թէ ես
27 ձեզի համար պիտի աղաչեմ Օրը . Ինչու
որ ինքը Հայրը ձեզ կը սիրէ , վասն զի դուք
զիս սիրեցիք՝ և հաւատացիք թէ ես Ես-
28 տուծմէ ելայ : Օրմէն ելայ՝ ու աշխարհ
եկայ . նորէն կը թողում աշխարհը՝ և Օրը
կ՚երթամ :
29 Ըսին անոր՝ իր աշակերտները . Ահա հիմա
յայտնապէս կը խօսիս , և առակ մըն ալ չես
30 ըսեր : Հիմա իմացանք որ Ամէն բան գի-
տես , և քեզ մըն ալ պէտք չէ որ մէկը քեզի
հարցընէ . ասով կը հաւատանք որ Աստուծմէ
31 ելար : Յիսուս պատասխան տուաւ անոնց՝ Ա-
32 հա . Հիմա կը հաւատաք . Ահա ժամանակ
պիտի գայ , ու եկած ալ է , որ ցիրուցան պի-
տի ըլլաք՝ Ամէն մէկը իր տեղը , ու զիս միայնակ
պիտի թողուք . Բայց ես միայնակ չեմ , ինչու որ
33 Հայրը իմ հետս է : Ես բաները ձեզի խօսե-
ցայ , որ ինծմով խաղաղութիւն ունենաք .
Աշխարհի մէջ նեղութիւն պիտի ունենաք .
Բայց քաջալերա՛ եղէք . Ես աշխարհին յաղ-
թեցի :

ד Կղ . ժե . 21 : Հռով . Ե . 2 :
ה Կող . բ . 8 : ո Տիմ . ա .
13 :
ו Կղ . ժգ . 19 : ժգ . 29 :
ז Տիս Առա . ք . 15 :
ח Հմր 10 , 16 : Կղ . է . 33 :
ժգ . 3 : ժգ . 28 :
ט Հմր 22 : Կղ . ժգ . 1 :
י Կղ . է . 39 : ժգ . 16 , 26 :
ժե . 26 :
כ Գոր . բ . 33 : Ղփես . դ . 8 :
ל Գոր . բ . 22—37 :
מ Գոր . բ . 32 :
נ Կղ . գ . 14 : է . 32 :
ס Գոր . ի . 18 :
ע Դղ . Ե . 18 : Կղ . ժգ . 31 :
Ղփես . բ . 2 : Կող . բ . 15 :
Ղբր . բ . 14 :
פ Առ . գ . 33 : ա Կոր . դ .
2 : Ղբր . ե . 12 :
צ Կղ . ժգ . 17 : ժե . 26 :
ק Կղ . ժգ . 26 : ա Ջօհ . բ .
20 , 27 :
ר Առա . ժա . 27 : Կղ . գ . 35 :
ժգ . 3 : ժե . 10 :
ש Հմր 10 : Կղ . է . 33 : ժգ .
33 : ժգ . 19 :
ת Հմր 28 : Կղ . ժգ . 3 :
א Ղղ . ի . 17 :
ב Հմ . ի . 17 :
ג Հմր 6 :
ד Դղ . ի . 41 , 52 : Կղ .
ժգ . 1 , 27 : ի . 20 : Գոր .
բ . 46 : ժգ . 52 : ա Պետ .
ա . 8 :
ה Առա . է . 7 : Կղ . ժգ . 13 :
ժե . 16 :
ו Կղ . ժե . 11 :
ז Հմր 23 :
ח Առա . ժա . 21 , 23 :
ט Հմր 30 : Կղ . գ . 13 : ժէ . 8 :
י Կղ . ժգ . 3 :
כ Կղ . իա . 17 :
ל Հմր 27 : Կղ . ժէ . 8 :
מ Առա . ի . 31 : Առ . ժգ .
27 :
נ Կղ . ի . 10 :
ס Կղ . բ . 29 : ժգ . 10 , 11 :
ע Նա . ի . 6 : Կղ . ժգ . 27 :
Հռով . ի . 1 : Ղփես . բ . 14 :
Կող . ա . 20 :
פ Կղ . ժե . 19 , 20 , 21 : ի
Տիմ . գ . 12 :
צ Կղ . ժգ . 1 :
ק Հռով . բ . 37 : ա Ջօհ . գ .
4 : է . 4 :

ԿԼ· ԺԸ

1 Վրիսաաս կ՚ապաչէ իր Հօրը որ փառաւորէ զինքը, 6 որ հաստատ պահէ իր առաքեալները 11 միութեան մէջ՝ 17 և ճշմարտութեան մէջ, 20 որ երկինց մէջ իր հետը փառաւորէ զանոնք և ամէն ուրիշ հաւատացեալները։

1 Յիսուս խրատ ասոնք խօսեցաւ, իր աչքերը դէպ՚ի երկինքը վերցուց՝ ու ըսաւ. «Հա՛յր՝ ժամանակը հասեր է, փառաւորէ՛ քու Որդիդ,
2 որ քու Որդիդ ալ քեզ փառաւորէ. †Ինչպէս որ իրեն իշխանութիւն տուիր ամէն մարմնոյ վրայ, որ յաւիտենական կեանք տայ ան ամե-
3 նուն՝ որ †իրեն տուիր։ Եւ սա է յաւիտենական կեանքը, որ ճանչնան քեզ †մի միայն ճշմարիտ Աստուածդ, ու Յիսուս Քրիստոսը՝
4 Հօրն որ դուն խրկեցիր։ †Ես քեզ երկրիս վրայ փառաւորեցի. †ան գործը որ տուիր որ ընեմ տուիր
5 ընելու՝ լմընցուցի։ Եւ հիմա դո՛ւ Հա՛յր՝ փառաւորէ զիս քու քովդ ան փառքովը՝ †որ աշ-
6 խարհի րլլալէն առաջ քովդ ունէի։ †Յոռւ ա-նուանդ յայտնի ըրի ան մարդոցը՝ †որոնք որ աշխարհէն տուիր ինծի տուիր. քուկդ էին, ու ինծի
7 տուիր անոնք. և քու խօսքդ պահեցին։ †Հիմա գիտցան՝ թէ ան ամէն բաները որ ինծի տուիր,
8 քեզմէ են. Ինչու որ ան խօսքերը †որ ինծի տուիր, ես անոնց տուի, անոնք ալ ընդունեցին, †և ճշմարտութեամբ իմացան՝ որ ես քեզ-
9 մէ ելայ, ու հաւատացին՝ թէ դուն խրկեցիր զիս։ Ես անոնց համար կ՚աղաչեմ. †չէ թէ աշխարհի համար կ՚աղաչեմ, հապա անոնց հա-
10 մար՝ որոնք դուն ինծի տուիր, ինչու որ քուկդ են անոնք։ Եւ ինչ որ իմն է, ան բոլորը քուկդ է, †և ինչ որ քուկդ է, ան իմն է, ու ես
11 անոնցմով փառաւորուած եմ։ †Եւ ես՝ ալ աշխարհի մէջ չեմ, բայց անոնք աշխարհի մէջ են, ու ես քեզի կու գամ. սո՛վ Սուրբ Հա՛յր՝ ըքու անունովդ պահէ անոնք որ դուն ինծի
12 տուիր, †որպէս զի մէկ րլլան, †ինծոր որ մենք մէկ ենք։ Երբոր աշխարհի մէջ անոնց հետ էի, †ես կը պահէի անոնք քու անունովդ. ո-րոնք որ դուն ինծի տուիր, ես պահեցի, †և անոնցմէ մէկը չկորսուեցաւ, †միայն թէ ան կորստեան որդին, †որ գրուածը կատարուի։
13 Բայց հիմա քեզի կու գամ՝ ու աշխարհի մէջ

ասս բաները կը խօսիմ՝ որ իմ ուրախութիւնս
14 իրենց անձերուն մէջ կատարեալ ունենան։ Ես քու խօսքդ անոնց տուի, †ու աշխարհս անոնք ատեց. †ինչու որ աշխարհէ չեն, †ինծոր որ ես
15 աշխարհէ չեմ։ Չեմ աղաչեր՝ որ անոնք աշխարհէն վերցնես. †հապա որ անոնք չարէն
16 պահես։ †Անոնք աշխարհէ չեն, †ինծոր որ ես
17 աշխարհէ չեմ։ †Սրբէ՛ անոնք քու ճշմարտութիւնովդ. †քու խօսքդ ճշմարտութիւն է։
18 †Ինչպէս որ դուն զիս աշխարհ խրկեցիր, ես
19 ալ անոնք աշխարհ խրկեցի։ †Եւ անոնց համար ես իմ անձս կը սրբեմ, որ իրենք ալ ճըշ-
20 մարտութիւնով սրբուած ըլլան։ Հապց չէ թէ միայն անոնց համար կ՚աղաչեմ, հապա անոնց խօսքովը բոլոր հնծի հաւատացողներուն համար
21 ալ. †Որ ամէնն ալ մէկ ըլլան, հնծոր որ †դուն հո՛վ Հա՛յր՝ իմ մէջս, ու ես քու մէջդ, որ ա-նոնք ալ մեր մէջը մէկ ըլլան. որպէս զի աշ-
22 խարհս հաւատայ՝ թէ դուն խրկեցիր զիս։ Եւ ան փառքը որ դուն ինծի տուիր՝ ես անոնց տուի, †որ մէկ ըլլան՝ ինչպէս որ մենք մէկ ենք.
23 (Ես անոնց մէջ՝ և դուն իմ մէջս,) †որ իրենք կատարեալ ըլլան միութեան մէջ. ու աշխարհս գիտցայ թէ դուն խրկեցիր զիս, ու սիրեցիր
24 անոնք՝ ինչպէս որ զիս սիրեցիր։ †Հա՛յր՝ ան-նոնք որ դուն ինծի տուիր, կ՚ուզեմ որ ուր որ ես եմ, անոնք ալ իմ հետս ըլլան, որպէս զի տեսնեն իմ փառքս՝ որն որ ինծի տուիր. †ին-չու որ դուն զիս սիրեցիր աշխարհիս սկիզբէն ա-
25 ռաջ։ Հո՛վ արդար Հա՛յր՝ †աշխարհս քեզ չըճանչցաւ, †բայց ես քեզ ճանչցայ, †և ասոնք
26 ճանչցան թէ դուն զիս խրկեցիր։ †Եւ քու ա-նունդ անոնց ճանչցուցի, ու պիտի ճանչցնեմ, որ ան սէրը †որով դուն զիս սիրեցիր, անոնց մէջը ըլլայ, ու ես ալ անոնց մէջը։

ԿԼ· ԺԻ

1 Յուդա կը մատնէ զՅիսուս։ 6 Յիսուսի վրայ եկողները գետինը կը զարնուին։ 10 Պետրոս սուրով կը կոթէ Մալքոսին ականջը։ 12 Յիսուս կը բռնուի ու կը տարուի Աննայի և Կայիափայի առջևը։ 15 Պետրոսին ուրացութիւնը։ 19 Յիսուս կը քննուի Կայիափային առջևը. 28 կ՚անցանուանուի Պիղատոսին առջևը։ 36 Թագաւորութիւնը։ 40 Հրեայք կ՚ուզեն որ Բարաբբան արձակուի։

1 Յիսուս այս բաները ըսելէ ետքը՝ իր աշակերտներուն հետ ելաւ Կեդրոնի կողմերը, ուր
2 պարտէզ մը կար, որուն մէջ մտաւ ինքն ու իր աշակերտները։ Եւ Յուդա որ մատնեց զինքը՝ ան տեղը գիտէր, որովհետև Յիսուս շատ
3 անգամ հոն ժողվուեցաւ իր աշակերտներուն հետ։ Ուստի Յուդա առնելով զաստիճանը և սպասաւորներ քահանայապետներէն ու Փարիսեցիներէն՝ հոն եկաւ ճրագներով, ջահերով և սուրերով։
4 Յիսուս գիտնալով ամէն բաները որ պիտի գար իր վրան՝ ելաւ ու ըսաւ անոնց. «Ո՞ւր կը փնտռէք։»
5 Պատասխանեցին անոր. «Յիսուս Նազովրեցին։» Յիսուս ըսաւ անոնց. «Ես եմ։» Եւ Յուդա որ մատնեց զինքը՝ անոնց հետ կայնած էր։
6 Երբոր ըսաւ անոնց. «Ես եմ։» ետ դարձան ու գետին ինկան։
7 Դարձեալ հարցուց անոնց. «Ո՞ւր կը փնտռէք։» Անոնք ալ ըսին. «Յիսուս Նազովրեցին։»
8 Յիսուս պատասխանեց. «Ըսի ձեզի թէ ես եմ։ Ուրեմն եթէ զիս կը փնտռէք՝ թողուցէք որ
9 ասոնք երթան։» Որպէսզի կատարուի այն խօսքը որ ըսաւ. «Անոնցմէ որ տուիր ինծի՝ ոչ մէկը կորսնցուցի։»
10 Ուստի Սիմոն Պետրոս որ սուր մը ունէր՝ քաշեց զայն ու զարկաւ քահանայապետին ծառային և անոր աջ ականջը կտրեց։ Ծառային անունը Մալքոս էր։
11 Յիսուս ըսաւ Պետրոսի. «Սուրդ պատեանը դիր. բաժակը որ Հայրս ինծի տուաւ՝ պիտի չխմե՞մ զայն։»
12 Ուստի զաստիճանը և հազարապետը և Հրեայ սպասաւորները բռնեցին Յիսուսը ու կապեցին
13 զայն։ Եւ նախ Աննայի տարին զայն, որովհետև էր Կայիափայի կինոջ հայրը, որ այն տարուան քահանայապետն էր։
14 Կայիափան էր որ Հրեաներուն խրատ տուեր էր թէ՝ Աւելի լաւ է որ մէկ մարդ մը ժողովուրդին համար մեռնի։
15 Սիմոն Պետրոս և ուրիշ աշակերտ մը կը հետևէին Յիսուսի։ Այդ աշակերտը քահանայապետին ծանօթ էր, ուստի Յիսուսի հետ
16 քահանայապետին դատարանը մտաւ։ Բայց Պետրոս դրսի կողմը դռան մօտ կայնեցաւ։ Ուստի ելաւ ուրիշ աշակերտը որ քահանայապետին ծանօթ էր, խօսեցաւ դռնապանուհիին հետ և Պետրոսը ներս առաւ։
17 Դռնապանուհի աղջիկը ըսաւ Պետրոսի. «Դո՞ւն ալ այդ մարդուն աշակերտներէն մէկը չե՞ս։» Ան ալ ըսաւ. «Չեմ։»
18 Ծառաները և սպասաւորները ածուխներ վառած էին, որովհետև ցուրտ էր, և կը տաքնային։ Պետրոս ալ անոնց հետ կայնած էր և կը տաքնար։
19 Քահանայապետը հարցուց Յիսուսի իր աշակերտներուն և իր վարդապետութեան մասին։
20 Յիսուս պատասխանեց անոր. «Ես աշխարհին յայտնի խօսեցայ. միշտ ժողովարանին մէջ և տաճարին մէջ՝ ուր Հրեաները միշտ կը ժողվուին, ոչինչ ծածուկ խօսեցայ։
21 Ինչո՞ւ ինծի կը հարցնես. հարցո՛ւր անոնց որ լսեցին թէ ինչ որ խօսեցայ անոնց։ Ահա անոնք գիտեն թէ ես ինչ որ ըսի։»
22 Երբոր ասոնք ըսաւ՝ կայնած սպասաւորներէն մէկը որ մօտ էր, ապտակ մը տուաւ Յիսուսի՝ ըսելով. «Այդպէ՞ս կը պատասխանես քահանայապետին։»
23 Յիսուս պատասխանեց անոր. «Եթէ չարաբար խօսեցայ՝ վկայէ՛ չարին համար, իսկ եթէ բարի՝ ինչո՞ւ զիս կը ծեծես։»
24 Ուստի Աննա զայն կապեալ ղրկեց Կայիափա քահանայապետին։
25 Սիմոն Պետրոս կայնած կը տաքնար։ Ուստի ըսին անոր. «Դո՞ւն ալ անոր աշակերտներէն մէկը չե՞ս։» Ան ուրացաւ ու ըսաւ. «Չեմ։»
26 Քահանայապետին ծառաներէն մէկը՝ որ ազգական էր այն մարդուն որուն Պետրոս ականջը կտրեց, ըսաւ. «Չէ՞ որ քեզ ես անոր հետ տեսայ պարտէզին մէջ։»
27 Պետրոս դարձեալ ուրացաւ, և յետոյ հաւ ձայն տուաւ։
28 Ուստի Յիսուսը Կայիափայէն տարին դատավարութեան սենեակը։ Առտու էր, և անոնք ներս չմտան որ չպղծուին, հապա Զատկի ուտելիքը ուտելու համար։
29 Ուստի Պիղատոս դուրս ելաւ անոնց մօտ ու ըսաւ. «Ի՞նչ մեղադրանք կը բերէք այս մարդուն դէմ։»
30 Պատասխանեցին ու ըսին անոր. «Եթէ չարագործ մը չըլլար՝ քեզի չէինք յանձներ զայն։»
31 Ուստի Պիղատոս ըսաւ անոնց. «Դուք զայն առէ՛ք ու ձեր Օրէնքին համեմատ դատեցէ՛ք զայն։» Հրեաները ըսին անոր. «Մեզի չի վայելեր մարդ սպաննել։»
32 Որպէսզի կատարուի Յիսուսի խօսքը որ ըսաւ՝ նշանակելով թէ ինչ մահով պիտի մեռնէր։
33 Ուստի Պիղատոս դարձեալ դատավարութեան սենեակը մտաւ, կանչեց Յիսուսը ու ըսաւ անոր. «Դո՞ւն ես Հրեաներուն Թագաւորը։»
34 Յիսուս պատասխանեց. «Ինքնիրմէ՞ կ՚ըսես այդ խօսքը, թէ ուրիշներ ըսին քեզի իմ մասիս։»
35 Պիղատոս պատասխանեց. «Հրեա՞ եմ ես։ Քու ազգդ և քահանայապետները քեզ ինծի մատնեցին. ի՞նչ ըրիր։»
36 Յիսուս պատասխանեց. «Իմ թագաւորութիւնս աշխարհիս չէ. եթէ իմ թագաւորութիւնս աշխարհիս ըլլար՝ իմ սպասաւորներս կը մաքառէին որ չմատնուիմ Հրեաներուն. հապա իմ թագաւորութիւնս հոսկից չէ։»
37 Ուստի Պիղատոս ըսաւ անոր. «Ուրեմն թագաւո՞ր ես դուն։» Յիսուս պատասխանեց. «Դուն կ՚ըսես թէ թագաւոր եմ։ Ես ասոր համար ծնայ և ասոր համար աշխարհ եկայ՝ որ ճշմարտութեան վկայութիւն տամ. ամէն ճշմարտութենէ եղողը իմ ձայնս կը լսէ։»
38 Պիղատոս ըսաւ անոր. «Ի՞նչ է ճշմարտութիւնը։» Եւ այս խօսքը ըսելէ ետքը՝ դարձեալ ելաւ Հրեաներուն մօտ ու ըսաւ անոնց. «Ես ոչ մէկ յանցանք կը գտնեմ անոր մէջ։
39 Բայց ձեր սովորութիւնն է որ Զատկին մէկ հոգի մը ձեզի համար արձակեմ. կ՚ուզէ՞ք ուրեմն որ Հրեաներուն Թագաւորը արձակեմ ձեզի համար։»
40 Ուստի բոլորն ալ պոռացին՝ ըսելով. «Ո՛չ զայն, հապա Բարաբբան։» Եւ Բարաբբա աւազակ մըն էր։

1 Յիսուս ասս բաները ըսելէն ետև՝ ելաւ իր աշակերտներուն հետ մէկտեղ Կեդրոն հեղուղաձորին մէկալ կողմը երթալու, ուր որ պարտէզ մը կար, որուն մէջը մտաւ ինքը ու իր աշակերտները: 2 Եւ Յուդան ալ որ զանիկայ պիտի մատնէր, դիտեր ան տեղը, քանզի որ Յիսուս շատ անգամ իր աշակերտներուն հետ 3 մէկտեղ հոն ժողվուած էր: Ուստի Յուդան զինուորները՝ ու քահանայապետներէն ու փարիսեցիներէն սպասաւորներ հետը առնելով, ան տեղը եկաւ լապտերով ու լուսատուներով և զէնքերով: 4 Յիսուս իր վրայ պարտը բոլոր բաները դիտնալով՝ երթաւ ու ըսաւ անոնց. Ո՞վ կը փնտռէք: 5 Պատասխան տուին անոր. Նազովրեցի Յիսուսը. ըսաւ անոնց Յիսուս, Ես եմ. Յուդան ալ որ զանոնց կը մատնէր՝ անոնց հետ կայներ էր: 6 Երբոր ըսաւ՝ Թէ Ես եմ, ետ ետ գացին՝ ու գետինը ինկան: 7 Ու նորէն հարցուց անոնց. Ո՞վ կը փնտռէք. անոնք ալ ըսին, Նազովրեցի Յիսուսը: 8 Յիսուս պատասխանեց ատոնց. Ձեզի ըսի Թէ Ես եմ. ուստի Թէ զիս կը փնտռէք, թող տուէք ատոնք որ երթան: 9 Որ կատարուի այն խօսքը որ ինքը ըսեր էր՝ Թէ Ասոնք որ ինծի տուիր, անոնցմէ մէկը ալ չկորսնցուցի: 10 Ուստի Սիմոն Պետրոս՝ որ սուր մը ունէր, քաշեց անիկայ, ու քահանայապետին ծառային զարնելով՝ անոր ականջը կտրեց հանեց. և ան ծառային անունը 11 Մաղքոս էր: Ետև Յիսուս ըսաւ Պետրոսին. Սուրդ էր պատեանը դիր. ան գաւաթը որ Հայրը ինծի տուաւ, պիտի չխմե՞մ անիկայ: 12 Ուստի զինուորները ու հազարապետը՝ և Հրէից սպասաւորները բռնեցին Յիսուսը, ու կապեցին. 13 եւ առաջ զանիկայ Ընտային տարին, քանզի ինքը ան տարուան քահանայապետին Կայիափային աներ էր: 14 Եւ ան Կայիափան էր, որ Հրէից խրատ տուաւ Թէ Ընդունելի է որ մէկ մարդ մը կորսուի ժողովրդեան համար: 15 Ու Յիսուսին ետևէն կ՚երթային Սիմոն Պետրոս և ուրիշ աշակերտ մը. և ան աշակերտը քահանայապետին ճանչցօղը ըլլալով՝ Յիսուսին հետ քահանայապետին գաւիթը մտաւ: 16 Բայց Պետրոս դուրսը դրանը քովը կը կենար. ուստի ելաւ միւս աշակերտը՝ որ քահանայապետին ճանչցուն էր, և ըսաւ դռնապանին, ու ներս մտցուց Պետրոսը: 17 Ուստի դռնապանին աղջիկը ըսաւ Պետրոսին. Մի՞թէ դուն ալ ան մարդուն աշակերտներէն մէկը չես: Ան ըսաւ, Չեմ: 18 Իսկ ծառաները ու սպասաւորները հոն կայներ էին, և քանի վառած կը տաքնային, քանզի ցուրտ էր: Պետրոս ալ անոնց հետ կայներ էր՝ ու կը տաքնար: 19 Ուստի քահանայապետը Յիսուսին հարցուց՝ անոր աշակերտներուն ու վարդապետութեան վրայով: 20 Յիսուս պատասխան տուաւ անոր. Ես աշխարհին յայտնի խօսեցայ. ես ամէն ատեն ժողովարաններուն մէջ ու տաճարին մէջ սորվեցուցի, ուր որ բոլոր Հրեաները կը ժողվուին, ու ծածկաբար բան մը չխօսեցայ: 21 Ինչո՞ւ ինծի կը հարցնես, լսողներուն հարցուր թէ ինչ խօսեցայ իրենց. ահա ինչ որ խօսեցայ ես, դիտեն իրենք: 22 Երբոր ասս ըսաւ, սպասաւորներէն մէկը՝ որ հոն կայներ էր, Յիսուսին ապտակ մը զարկաւ՝ ըսելով. Ասո՞ղ պատասխան կուտաս քահանայապետին: 23 Յիսուս անոր պատասխանեց. Թէ որ չար խօսեցայ, վկայէ չարին համար. Հապա թէ որ բարի, ինչո՞ւ կը զարնես ինծի: 24 Ուստի Յոսեբոյս՝ Նեռնա անիկայ կապած՝ Կայիափա քահանայապետին: 25 Սիմոն Պետրոս ալ հոն կայներ էր՝ ու կը տաքնար. և ըսին իրեն. Մի՞թէ դուն ալ անոր աշակերտներէն ես. անիկայ ուրացաւ ու ըսաւ Թէ Չեմ: 26 Քահանայապետին ծառաներէն մէկը ալ՝ ան Խորշոմ ապտակուածը՝ որուն ականջը Պետրոս կտրեր էր, ըսաւ. Չէ՞ որ ես քեզ տեսայ պարտէզին մէջը անոր հետ: 27 Ետև անոնք Պետրոս նորէն ուրացաւ, և շուտ մը հաւը խօսեցաւ:

28 Ուստի Յիսուսը Կայիափայի պռունէն հռոմայեցւոց պալատը տարին. և առտու էր, ու իրենք պալատը չմտան՝ որ չպղծուին, հապա Պասեքի ուտելիքը ուտեն: 29 Ուստի Պիղատոս դուրս ելաւ անոնց՝ ու ըսաւ. Ո՞նչ ամբաստանութիւն կը ներկայացնէք ասոր մարդուն դէմ: 30 Պատասխան տուին ու ըսին իրեն. Թէ որ ասիկայ չարագործ մը չըլլար, քեզի չէինք մատներ զանիկայ: 31 Ետև Պիղատոս ըսաւ անոնց. Դուք առէք անիկայ, ու ձեր օրէնքին համեմատ անոր դատաստանը տեսէք: Հրեաները իրեն ըսին. Մեզի օրէնսուորը չէ մարդ մը մեռցնել, 32 որպէսզի Յիսուսին խօսքը, որ ըսաւ, իմացնելով Թէ ինչ մահով ինքը պիտի մեռնէր: Ուստի Պիղատոս ներս պալատը մտաւ, կանչեց Յիսուսը ու ըսաւ անոր. Դո՞ւն ես Հրեից թագաւորը: 34 Յիսուս պատասխան տուաւ անոր. Քո՞ւկդ ես կ՚ըսես, Թէ ինծի 35 համար ուրիշները քեզի ըսին: Պատասխան տուաւ Պիղատոս. Մի՞թէ ես Հրեայ եմ. քու ազգդ և քահանայապետները քեզ ինծի

ա Մատ. իզ. 36: Մար. ժգ. 32: Ղու. իբ. 39:
բ Ա Թագ. ժե. 23:
գ Ղու. իա. 37: իբ. 39:
դ Մատ. իզ. 47: Մար. ժգ. 43: Ղու. իբ. 47: Պոր. ա. 16:
ե ՊՂ. ժէ. 12:
զ Մատ. իզ. 51: Մար. ժգ. 47: Ղու. իբ. 49, 50:
է Մատ. ի. 22: իզ. 39, 42:
ը Ղու. գ. 2:
թ Տես Մատ. իզ. 57:
ժ ՊՂ. ժա. 50:
ի Մատ. իզ. 58: Մար. ժգ. 54: Ղու. իբ. 54:
լ Մատ. իզ. 69: Մար. ժգ. 66: Ղու. իբ. 54:
խ Մատ. իզ. 55: Ղու. գ. 15: ՊՂ. է. 14, 26, 28: ը. 2:
ծ Երեմ. ե. 2: Պոր. իէ. 2:
կ Մատ. իզ. 57:
հ Մատ. իզ. 69, 71: Մար. ժգ. 69: Ղու. իբ. 58:
ձ Մատ. իզ. 74: Մար. ժգ. 72: Ղու. իբ. 60: ՊՂ. ժգ. 38:
ղ Մատ. իէ. 2: Մար. ժե. 1: Ղու. իզ. 1: Պոր. գ. 13:
ճ Պոր. ժ. 28: ժա. 3:
մ Մատ. ի. 19: ՊՂ. ժբ. 32, 33:
յ Մատ. իէ. 11:

36 մատնեցին. [ի]նչ [ըրած] ես դուն: ՚Յիսուս պատասխան տուաւ. Իմ թագաւորութիւնս աս աշխարհէս չէ. թէ որ աս աշխարհէս ըլլար իմ թագաւորութիւնս, իմ սպասաւորներս կը կռուէին որ ես Հրէից ձեռքը չմատնուիմ. բայց հիմա իմ թագաւորութիւնս ասկէ չէ:
37 Ուստի Պիղատոս ըսաւ անոր. Ուրեմն դուն թագաւոր մըն ես. պատասխան տուաւ Յիսուս. Դուն կ'ըսես թէ թագաւոր եմ. ես աս բանիս համար ծնած եմ, և աս որ համար աշխարհք եկած, որ ճշմարտութեան համար վկայեմ. ան ամէնը՝ որ ճշմարտութենէն է,
38 իմ ձայնիս ականջ կը դնէ: Պիղատոս ըսաւ անոր. [Ի]՞նչ է ճշմարտութիւնը. և աս ըսելով՝ նորէն դուրս ելաւ Հրէաներուն, և ըսաւ անոնց. Ես մէկ յանցանք մը չեմ գտներ
39 անոր վրայ: Բայց սովորութիւն ունիք որ մէկ հատը մը արձակեմ ձեզի զատկիս. հիմա կ'ուզէ՞ք որ Հրէից թագաւորը արձակեմ ձեզի:
40 Ետին ատոնք ամէնքն ալ նորէն աղաղակեցին ըսելով: Մի՛ այդ մարդը, հապա Բարաբբան. Եւ Բարաբբան աւազակ մըն էր:

ԺԹ. ԺԹ

1 Յիսուս կը ծեծուի, զինուորներն ալ փշեայ պսակ կը դնեն անոր գլխուն, և անոր ազահանին կը զարնեն: 4 Պիղատոս կ'ուզէ ազատել Յիսուս, բայց Հրէից աղաղակներուն պիտնելով՝ ձեռք կու տայ զանիկայ որ խաչեն: 23 Յիսուսի պատմուճանին վրայ վիճակ կը ձգեն: 26 Յիսուս իր մայրը Յովհաննէսին կը յանձնէ. 28 կը մեռնի: 31 Հրէաներ մը Յիսուսի կողը կը խոցեն: 38 Յովսէփ և Նիկոդեմոս կը թաղեն զանիկայ:

1 Ետին ատոնք Պիղատոս առաւ Յիսուսը՝ ու ծե-
2 ծեց: Զինուորներն ալ փուշերէ պսակ հիւսելով՝ անոր գլխուն դրին, և անոր ծիրանի
3 ներ հագուեցուցին. Ու կ'ըսէին. Ողջոյն քեզ՝ Հրէից թագաւոր. և ապտակներ կը
4 զարնէին անոր: Պիղատոս նորէն դուրս ելաւ՝ ու ըսաւ անոնց. Ահա անիկայ դուրս կը բե-
5 րեմ ձեզի, [ո]ր գիտնաք թէ ես անոր վրայ յան-
ցանք մը չեմ գտներ: Ետին ատոնք Յիսուս դուրս ելաւ, փշեղէն պսակ ու ծիրանի հագուեր-
6 ած. և Պիղատոս ըսաւ անոնց. Ահա ան մարդը: Քահանայապետներն ու սպասաւորները երբոր անոնք անիկայ տեսան, աղաղակեցին՝ ու ըսին. Խաչը հանէ՛, խաչը հանէ՛ անիկայ: Պի-
զատոս ըսաւ անոնց. Դուք առէ՛ք անիկայ, ու խաչը հանեցէ՛ք. [ես]ու որ ես անոր վրայ
7 յանցանք մը չեմ գտներ: Հրէաները պատասխան տուին իրեն. [Մ]ենք օրէնք ունինք, և մեր օրէնքին համեմատ պէտք է որ մեռնի. [ին-

ա ա Տիմ. ջ. 13:
բ Դան. թ. 44: Է. 14: Ղու. ժբ. 14: Գլ. ջ. 15: բ. 15:
գ Գլ. բ. 47: ա Ցով. ջ. 19: ջ. 6:
դ Մատ. իե. 24: Ղու. իդ. 4: Գլ. ժբ. 4, 6:
ե Մատ. իե. 15: Մար. ժե. 6: Ղու. իդ. 17:
զ Դար. ջ. 14:
է Ղու. իդ. 19:
ը Մատ. ի. 19: իե. 26: Մար. ժե. 15: Ղու. ժբ. 33:
թ Գլ. ժբ. 35: Հմբ 6:
ժ Դար. գ. 13:
ժա Ղու. իդ. 19:
ժբ Մատ. իե. 31, 33: Մար. ժե. 21, 22: Ղու. իդ. 26, 33:
ժգ Ցով. ժե. 36: Երբ. ժգ. 12:
ժդ Մատ. իե. 37: Մար. ժե. 26: Ղու. իդ. 38:
ժե Մատ. իե. 35: Մար. ժե. 24: Ղու. իդ. 34:

8 ջու որ ինքզինքը Աստուծոյ Որդի ըրաւ: Երբոր Պիղատոս աս խօսքը լսեց, ալ աւելի վախցաւ:
9 Ու նորէն պալատը մտնելով՝ ըսաւ Յիսուսին. Ուսկի՞ց ես դուն. Բայց Յիսուս պատասխան
10 չտուաւ անոր: Ուստի Պիղատոս ըսաւ անոր. Ինծի՞ հետ չես խօսիր. չգի՞տես որ ես իշ-
խանութիւն ունիմ քեզ խաչը հանելու, ու
11 իշխանութիւն ունիմ քեզ արձակելու: Յիսուս պատասխան տուաւ. Դուն իմ վրաս մէկ իշ-
խանութիւն մըն ալ չէիր ունենար, թէ որ քե-
զի վերէն տրուած չըլլար. անոր համար՝ ան որ զիս քեզի մատնեց, անոր մեղքը աւելի մեծ է:
12 Ասկէ ետև Պիղատոս կը փնտռէր թէ ինչ-
պէս զանիկայ արձակէ. բայց Հրէաները կ'աղաղակէին ու կ'ըսէին. Եթէ որ ատիկայ արձակես, կայսրին բարեկամը չես. [Ա]մէն ոմն որ ինքզինքը թագաւոր կ'անուանէ, անիկայ կայս-
13 րին հակառակ կը խօսի: Ետկ Պիղատոս երբոր աս խօսքը լսեց, դուրս հանեց Յիսուսը, ու նստաւ բեմին վրայ այն տեղը՝ որ Քարայատակ կ'ըսուէր, և Եբրայեցիերէն Գաբբաթա.
14 (Հատիկին ուրբաթ օրն էր, ու ժամը վեցին մօտ էր,) և Հրէաներուն ըսաւ. Ահա
15 ձեր թագաւորը: Բայց անոնք աղաղակեցին. Վերցո՛ւր՝ վերցո՛ւր, խաչը հանէ՛ ատիկայ. Պիղատոս ըսաւ անոնց. Ձեր թագաւորը խաչ
էը հանեմ. քահանայապետները պատասխան տուին. Կայսրէն զատ թագաւոր չու-
16 նինք: Ետին կայսրէն զատ թագաւոր չու-
նինք: Ետին ատոնք անոնց ձեռքը տուաւ զա-
նիկայ որ խաչուի:
17 Ետնէն ալ առին Յիսուսը ու կը տանէին. Ետ ինքը իր խաչը վերցնելով, [ե]լաւ Գագաթի
18 բուած տեղը, որ Եբրայեցիերէն Golgotha կ'ըսուի. Հոն զանիկայ խաչը հանեցին. և ա-
նոր հետ ուրիշ երկուք ալ մէկ կողմէն ու մէկալ
19 կողմէն, և մէջտեղը Յիսուսը: [Տ]ախտակ մըն ալ գրեց Պիղատոս, ու գրաւ խաչին վրայ. և այսպէս գրուած էր՝ ՅԻՍՈՒՍ ՆԱԶՈՂԱ-
20 ՑԻ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀՐԷԱՑԻՑ: Եւ ան տախ-
տակը Հրէաներէն շատերը կարդացին, վասն զի քաղաքին մօտ էր ան տեղը՝ ուր որ Յիսուս խաչուեցաւ. ու գրուած էր Եբրայեցիերէն՝
21 Յունարէն և Լատիներէն: Ետն ատոնք Հրէից քահանայապետները Պիղատոսին ըսին. Մի՛ գրիր Թագաւոր Հրէից, հապա թէ՝ Ինքը
22 ըսաւ, Թագաւոր եմ Հրէից: Պիղատոս պա-
տասխան տուաւ. Ինչ որ գրեցի՝ գրեցի:
23 Զինուորներն երբոր Յիսուսը խաչը հա-
նեցին, անոր հանդերձները առին, ու չորս բաժին ըրին՝ ամէն մէկ զինուորին բաժին մը.

ը Նա. ծղ. 7: Մատ. իե. 12, 14:
թ Ղու. իբ. 53: Գլ. է. 30:
ժ Ղու. իդ. 2:
ժա Գար. ժէ. 7:
ժբ Մատ. իե. 62:
ժգ Օն. իմի. 10:
ժդ Մատ. իե. 26, 31: Մար. ժէ. 15: Ղու. իդ. 24:

նաև պատմուճանը ։ իսկ պատմուճանը առանց
24 կարի էր վերէն ի վար մոլորը հիւսուած ։ Ասա-
ած ցնին իրարու ։ Ատիկայ չպատառինք , հապա
վիճակ ձգինք ատոր վրայ՝ թէ որու պիտի ըլ-
լայ ։ որ կատարուի ան գրուածը որ կ'ըսէ ։
Իմ հանդերձներս իրենց մէջը բաժնեցին , և
իմ պատմուճանիս վրայ վիճակ ձգեցին ։ ահա
զինուորները ասանք բաները ըրին ։
25 Ու Յիսուսի խաչին քովը կայներ էին իր
մայրը , և իր մօրը քոյրը Մարիամ՝ Կղէոպասին կինը , ու Մարիամ Մագդաղենացին ։
26 Յետոյ Յիսուս երբոր տեսաւ իր մայրը , և ան
աշակերտը որ կը սիրէր , որ մօտը կայներ էր ,
ըսաւ իր մօրը ։ Ա՛վ կին՝ ահա քու որդիդ ։
27 Ետքը ըսաւ աշակերտին ։ Ահա քու մայրդ ։
և ան ժամանակէն աշակերտը անիկայ իր քո-
վը առաւ ։
28 Ընկէ հետև Յիսուս գիտնալով թէ արդէն ա-
մէն բան լմընցած է , (Որպէս զի գրուածը կա-
29 տարուի ,) ըսաւ ։ Ծարաւ եմ ։ Ու հոն քացախով լեցուն անօթ մը կար ։ Անոնք ալ քա-
ցախով սպունգ մը լեցընելով՝ զոսպայի մշտիկի
վրայ փաթթած , անոր բերնին մօտեցուցին ։
30 Յետոյ Յիսուս երբոր քացախը առաւ , ըսաւ ։
Ընկիր քառ կատարուեցաւ ։ ու գլուխը ծռե-
լով՝ հոգին աւանդեց ։
31 Իսկ Հրէաները՝ Որովհետև ուրբաթ օր էր ,
չոր ջլլայ թէ ան մարմինները խաչին վրայ մը-
նան միչեւ շաբաթ օրը , (ինչու որ ան շաբա-
թը մեծ օր էր ,) Պիղատոսին աղաչեցին որ ա-
32 նոնց սրունքները կոտրուին , ու վերցուին ։ Յետոյ զինուորները եկան՝ և առջինին սրունքները
33 կոտրացուցին ։ նաև միւսինը , որ անոր հետ խա-
չը եկած էր ։ Բայց երբոր Յիսուսին եկան՝ ու
տեսան որ արդէն մեռած էր , անոր սրունքնե-
34 րը չկոտրուցին ։ Հապա զինուորներէն մէկը
գեղարդով անոր կողը խոցեց , և շուտ մը ա-
35 բիւն ու ջուր ելաւ ։ Ու ան որ տեսաւ առ բա-
նէրը՝ վկայեց , ու անոր վկայութիւնը ճշմա-
րիտ է , և ինքը գիտէ որ ճշմարիտ կ'ըսէ , որ
36 դուք ալ հաւատաք ։ Ինչու որ առ բաներս և-
ղաւ որ կատարուի ան գրուածը , թէ Ոսոր
37 մէկ ոսկորը պիտի չկոտրուի ։ Ու միւմըն ալ
ուրիշ գրուած մը կ'ըսէ , թէ Պիտի նային ա-
նոր՝ որ խոցեցին ։
38 Ետքէ հետև Յովսէփ՝ որ Արիմաթիայէն էր ,
(Յիսուսի աշակերտ եղած՝ բայց գաղտուկ
Հրէաներուն վախէն ,) աղաչեց Պիղատոսին ,
որ Յիսուսի մարմինը վերցընէ ։ Պիղատոսն ալ
հրաման տուաւ ։ ուստի եկաւ՝ ու վերցուց
39 Յիսուսին մարմինը ։ Նիկոդեմոսն ալ եկաւ ,
(որ ինքը առաջուց գիշերով Յիսուսին եկեր
էր ,) ու բերաւ հարիւր լիտրի չափ զմուռսի
40 ու հալուէի խառնուրդ մը ։ Ու Յիսուսին մար-
մինը առին՝ ու խոտեղերով փաթթեցին զանի-
կայ կտաւներու մէջ , ինչպէս որ Հրէայք սո-
41 վորութիւն ունին թաղելու ։ Ու ան տեղը՝ ուր
որ խաչուեցաւ , պարտէզ մը կար , ու ան պար-
տէզին մէջ նոր գերեզման մը , որուն մէջը ա-
42 մենևին մարդ դրուած չէր ։ Հրէաներուն ուր-
բաթին համար Հոն դրին Յիսուսը , ինչու որ
գերեզմանը մօտ էր ։

Գ Լ · Ի

1 Մարիամ գերեզմանը կ'երթայ · 3 Նմանապէս Պետրոս և Յովհաննէս հոն կ'երթան , չգտնալով թէ Յրիաոս յարութիւն առած է · 11 Յիսուս կ'երևնայ Մարիամ Մագդաղենացիին , 19 և իր աշակերտներուն · 24 Թովմասի թերահաւատութիւնը , և հաւատութիւնը · 30 Ասոր Գիրքը բաւական է փրկութեան համար ։

1 Ու մէկշաբթի օրը Մարիամ Մագդաղենա-
ցին առտուանց մեծ խաւարի գերեզմա-
նը կուգայ , ու կը տեսնէ որ քարը գերեզմա-
2 նին դուռէն վերցուած է ։ Ետքը կը վազէ կու-
գայ Սիմոն Պետրոսին , և Միւս աշակերտին՝
որն որ Յիսուս կը սիրէր , և կ'ըսէ անոնց ։ Տէ-
րը գերեզմանէն վերցուցին , ու չենք գիտեր ուր
3 դրին անիկայ ։ Պետրոս և միւս աշակերտը , ու դէպ ի գերեզմանը կուգային ։
4 Ու երկուքն ալ միասին կը վազէին ։ ԵՒ միւս
աշակերտը Պետրոսէն աւելի շուտ վազելով՝
5 անկէ առաջ գերեզմանը եկաւ ։ Ու ծռելով
նայեցաւ , ու տեսաւ որ կտաւները հոն կը
6 կնայեն , բայց ինքը ներս չմտաւ ։ Սիմոն Պետ-
րոսն ալ հասաւ , որ անոր հետևէն կուգար ,
ու գերեզմանը մտաւ , և տեսաւ կտաւները որ
7 հոն կը կնայեն ։ Ու վարշամակը՝ որ անոր գը-
լուխն էր , ոչ թէ կտաւներուն հետ էր , հա-
8 պա ծալուած զատ մէկ տեղը դրուած էր ։ Ին
ատենը ներս մտաւ միւս աշակերտն ալ՝ որ ա-
ռաջ գերեզմանը եկեր էր , տեսաւ ու հաւա-
9 տաց ։ Ինչու որ դեռ Ոչ գրուածը չէին գիտեր ,
թէ պէտք է որ անիկայ մեռելներէն յարութիւն
10 առնէ ։ Ետքը աշակերտները նորէն իրենց տու-
նը գացին ։
11 Բայց Մարիամ գերեզմանին դուրսը կայ-
ներ էր՝ և կուլար ։ ու երբոր կուլար՝ դէպ ի
12 գերեզմանը ծռեցաւ նայելու ։ Ու տեսաւ եր-
կու հրեշտակներ ճերմակ հանդերձներով , որ
նստեր էին ուր որ Յիսուսի մարմինը գրուած
էր , մէկը գլխուն կողմէն՝ ու միւսը ոտքին կող-
13 մէն ։ Ու անոնք իրեն ըսին ։ Կնիկ՝ ինչո՞ւ կու-

3 Մաղ · խբ · 18 ։
ղ Մատ · խէ · 55 ։ Մար · ժե · 40 ։ Ղու · իգ · 49 ։
ճ Ղու · իգ · 18 ։
մ ԳԼ · ժգ · 23 ։ Ի · 2 ։ իա · 7 , 20 , 24 ։
յ ԳԼ · ը · 4 ։
ն ԳԼ · ա · 11 ։ ժԼ · 32 ։
շ Մաղ · կի · 21 ։
ո Ատա · խէ · 48 ։
չ ԳԼ · ժէ · 4 ։
պ Հմր 42 ։ Մար · ժէ · 42 ։
ջ Ը Օր · իա · 23 ։
ռ ՈՀՀօհ · Ե · 6 , 8 ։
ս Ներ · ժգ · 46 ։ Թուա · իթ · 12 ։ Մաղ · ԼԳ · 20 ։
վ Մաղ · իգ · 16 , 17 ։ Ովաբ · ժգ · 10 ։ Հայտ · ա · 7 ։

տ Ատա · խէ · 57 ։ Մար · ժե · 42 ։ Ղու · իգ · 50 ։
ր ԳԼ · իթ · 22 ։ ժգ · 42 ։
ց ԳԼ · գ · 1 , 2 ։ է · 50 ։
ւ Գոր · Ե · 6 ։
փ Հմր 31 ։
ք Ներ · ծգ · 9 ։

—

օ Ատա · իբ · 1 ։ Մար · ժԼ · 1 ։
Ղու · իգ · 1 ։
ֆ ԳԼ · ժգ · 23 ։ ժԹ · 26 ։ իա · 7 , 20 , 24 ։
և Ղու · իգ · 12 ։
ու ԳԼ · ժԹ · 40 ։
ի ԳԼ · ժա · 44 ։
ղ Մաղ · ժԼ · 10 ։ Գոր · ք · 25—31 ։ ժգ · 34 , 35 ։
ճ Մար · ժԼ · 5 ։

լաս ։ ըսաւ անոնց ։ Ընո՛ր Տամնա՝ որ իմ Տէրս
դիրեզմանէն վերցուցին ։ ու չեմ գիտեր ուր
14 դրին անիկայ ։ ²Ա՛ս որ ըսաւ ։ետին դարձաւ՝
և տեսաւ Յիսուսը որ կայներ էր ։ ³ու չէր գի-
15 տեր թէ Յիսուսն է ։ Յիսուս անոր ըսաւ ։
Կնի՛կ ինչո՞ւ կուլաս ։ ո՞վ կը փնտռես ։ Ինքը
կարծելով թէ անիկայ պարտիզպանն է ։ ըսաւ
անոր ։ Տէ՛ր՝ թէ որ դուն վերցուցիր անիկայ ։
ըսէ ինծի՝ ո՞ւր դրիր ան ։ որ ես անիկայ առ-
16 նեմ ։ Յիսուս ըսաւ անոր ։ Մարիամ ։ ան ալ
դարձաւ ու ⁴Եբրայեցերէն անոր ըսաւ ։ Ռաբ-
17 բունի ։ որ վարդապետ կսկլ է ։ Յիսուս ը-
սաւ անոր ։ Ինծի մի դպչիր ։ ինչու որ դեռ
⁵Հօրս քովը երած չեմ ։ Հապա գնա՝ ⁶եղբայր-
ներուս ։ և ըսէ անոնց ։ ⁷Ես կ'երթամ իմ Հօ-
րըս քովը ու ձեր Հօրը քովը ։ Նա և իմ Աստու-
18 ծոյս քովը ու ձեր Աստուծոյն քովը ։ ⁸Մարիամ
Մագդաղենացին եկաւ՝ ու աշակերտներուն
պատմեց թէ ինքը Տէրը տեսաւ ։ և թէ ա-
նիկայ ասոնք բաները իրեն զրուցեց ։
19 Նո՛յն օրը մէկշաբթի իրիկունը՝ աշա-
կերտներուն ժողվուած տեղին դռները զոց ըլ-
լալով՝ ⁹երկիւղէն վախնալնուն համար ։ Յի-
սուս եկաւ՝ և անոնց մէջտեղը կայնեցաւ ։ ու
20 ըսաւ անոնց ։ Խաղաղութիւն ձեզի ։ Ու ասը
ըսելով՝ իր ձեռքերը ու կողը ցուցուց անոնց ։
¹⁰աշակերտներն ալ ուրախացան՝ երբոր Տէրը տե-
21 սան ։ Ու Յիսուս նորէն ըսաւ անոնց ։ Խա-
ղաղութիւն ձեզի ։ ¹¹ինչպէս որ իմ Հայրս զիս
22 խրկեց ՝ ես ալ ձեզ կը խրկեմ ։ Ու ասը ըսե-
լով՝ անոնց վրայ փչեց ՝ ու ըսաւ անոնց ։ Ա-
23 ռէ՛ք Հոգին Սուրբը ։ ¹²Որոնց որ մեղքերը թո-
ղուք ՝ թողուած ըլլայ անոնց ։ և որոնց որ ¹³ը-
՚նէք ես բռնէք ՝ բռնուած ըլլայ ։
24 Բայց Թովմաս տասներկուքէն մէկը՝ ¹⁴Եր-
կուորեակ ըսուածը անոնց հետը չէր՝ երբոր Յի-
25 սուս եկաւ ։ Ուստի միւս աշակերտները կ'ը-
սէին անոր՝ թէ Տէրը տեսանք ։ ան ալ ըսաւ
անոնց ։ Թէ որ իր ձեռքերուն վրայ բևեռնե-
րուն նշանը չտեսնեմ ՝ ու մատս բևեռներուն
տեղը չխօթեմ ՝ և իմ ձեռքս անոր կողը չխո-
թեմ ՝ չեմ հաւատար ։
26 Ու ութը օրէն եւս դարձեալ աշակերտնե-
րը ներսն էին ՝ Թովմասն ալ անոնց հետ ։ և-
կաւ Յիսուս՝ դուռները գոց ըլլալով ՝ ու կայնե-
ցաւ անոնց մէջտեղը՝ և ըսաւ ։ Խաղաղութիւն
27 ձեզի ։ Ետքը ըսաւ Թովմասին ։ Մատդ հոս
բեր ՝ և նայէ իմ ձեռքերս ՝ ¹⁵ու բե՛ր քու ձեռ-
քերդ՝ և իմ կողս խօթէ ՝ ու մի՛ ըլլար անհա-
28 ւատ ՝ հապա հաւատացեալ ։ Ու Թովմաս
պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոր ։ Իմ Տէ-
29 րըս և իմ Աստուածս ։ Յիսուս ըսաւ անոր ՝
Որովհետև զիս տեսար ՝ հաւատացիր ։
¹⁶Երանի՛ անոնց որ տեսած չենն՝ ու կը հաւա-
տան ։
30 ¹⁷Դէ Յիսուս շատ ուրիշ նշաններ ալ ըրաւ
իր աշակերտներուն առջեւն ՝ որ սա գրքին մէջ
31 գրուած չեն ։ ¹⁸Հապա սոնք գրուեցան ՝ որ հա-
ւատաք թէ Յիսուսը Քրիստոսն է՝ Աստուծոյ
Որդին ։ ¹⁹և որ հաւատալով կեանք ունենաք
անոր անունովը ։

ԳԼ. ԻԸ

1 Քրիստոս գաթնալ իր աշակերտներուն կ'երեւնայ ՝ ու
շատ ձուկ բռնել սորվեցնելէն կը ձանչցուի ։ 12 ա-
նոնց հետ ճաշ կ'ընէ ։ 15 Խնամով պատուէրը կու տայ
Պետրոսին որ իր գառները ու ոչխարները արածէ ։ 18 կ'ի-
մացընէ անոր թէ ինչ կերպով պիտի մեռնի ։ 22 և կը
յանդիմանէ անոր հետաքրքրութիւնը Յովհաննէսին վե-
րաբերմամբ ։ 25 Վերջաբանութիւն ։

1 Ա՛սկէ ետև Յիսուս նորէն ինքզինքը իր աշա-
կերտներուն յայտնեց Տիբերիայի ծովուն ե-
2 զերքը ։ և ասանկ յայտնեց ։ Ա՛կետեղ էին
Սիմոն Պետրոս ՝ ու Թովմաս՝ Երկուորեակ ը-
սուածը ՝ և ²Նաթանայէլ՝ որ Գալիլեայի Կա-
նայ գեղաքա՛ղաքէն էր ՝ ու ³Զեբեդեոսի որդիքը՝ և
3 աշակերտներէն ուրիշ երկուք ալ ։ Սիմոն Պետ-
րոս ըսաւ անոնց ։ Ես ձուկ որսալու կ'երթամ ։
ըսին անոր ։ Մենք ալ կու գանք քեզի հետ ։
Ելան և շուտ մը նաւը մտան ՝ ու ան գիշերը
4 բան մը չբռնեցին ։ Ու երբոր ալ առտու ե-
ղաւ ՝ Յիսուս ծովուն եղերքը կայներ էր ՝ բայց
5 աշակերտները ⁴չճանչցան թէ Յիսուսն է ։ Ետկ
⁵Յիսուս ըսաւ անոնց ։ Տղա՛ք՝ ուտելու բան
մը ունի՞ք ։ պատասխան տուին իրեն ։ Չէ ։
6 Ան ըսաւ անոնց ։ ⁶Աջակողմը նաւին ալ կողմը
ձգեցէ՛ք՝ ու պիտի գտնէք ։ ուստի ձգեցին ՝
և ձուկերուն շատութենէն՝ ալ չէին կրնար
7 զանիկայ քաշել ։ ⁷Ընտ աստեր ան աշակերտը՝
որն որ Յիսուս կը սիրէր ՝ ըսաւ Պետրոսին ։
Ընկերս Տէրն է ։ իսկ Սիմոն Պետրոս երբոր
լսեց թէ Տէրն է ՝ վերարկուն վրան առաւ ՝
8 ինչու որ մերկ էր ՝ ու ծովը նետուեցաւ ։ Ու
միւս աշակերտները նաւակովը եկան ։ (ինչու որ
ցամաքէն հեռու չէին ՝ միայն թէ երկու հա-
րիւր կանգունի չափ ՝) և ուռկանը ձուկերովը
9 կը քաշէին ։ Ու երբոր ցամաքը ելան ՝ հոն ա-
ղը վառած կրակ տեսան ՝ ու վրան ձուկ ղը-
10 րուած ՝ և հաց ։ Յիսուս ըսաւ անոնց ։ Ա-
րէ՛ք ատ ձուկերէն որ դուք հիմա բռնեցիք ։
11 Սիմոն Պետրոս նաւը †մտաւ ՝ և ուռկանը ցա-
մաքը քաշեց՝ հարիւր յիսունհինգ խոշոր ձու-
կերով լեցուն ։ և այդչափ բան կար ՝ ու չը-

ը Մատ. իբ. 9։ Մար. ժչ. 9։
բ Ղու. իզ. 16, 31։ Պէտ. իա. 4։
գ Անհե՛տ ըսուելն։
դ Ղաղ. իբ. 22։ Մատ. իբ. 10։ Հռով. ը. 29։ Երբր. ը. 11։
ե Պղ. ժչ. 28։
զ Նչխեմ. ա. 17։
է Մատ. իբ. 10։ Ղու. իզ. 10։
ը Մար. ժչ. 14։ Ղու. իզ. 36։ ա Կոր. ժե. 5։
թ Պղ. ժչ. 22։
ժ Մատ. իբ. 18։ Պղ. ժչ. 18, 19։ Երբր. գ. 1։ բ Տիմ. բ. 2։
ի Մատ. ժչ. 19։ ժը. 18։
լ Պղ. ժա. 16։
խ ա Յով. ա. 1։
ծ բ Կոր. ե. 7։ ա Պետ. ա. 8։
կ Պղ. իա. 25։
հ Ղու. ա. 4։
ձ Պղ. գ. 15, 16։ Ե. 24։ ա Պետ. ա. 9։
ղ Պղ. ա. 45։
ճ Մատ. դ. 21։
մ Պղ. ե. 14։
յ Ղու. իզ. 41։
ն Ղու. ե. 4, 6, 7։
շ Պղ. ժգ. 23։ ե. 2։
† Յոյն. ելաւ։

12 պատուեցաւ ուսիմանը : Յիսուս ըսաւ անոնց ·
ᵇԻնկինք ձայն ըրեք · ու աշակերտներէն մէկն ալ
չէր համարձակիր անոր հարցնելու՝ թէ Դուն
13 ո՞վ ես · ինչու որ գիտէին թէ Տէրն է : Ան
առնու Յիսուս հաց՝ ու առաւ հացը և անոնց
14 տուաւ ; նոյնպէս ալ ձուկը : ᵇԱս երրորդ ան-
գամն է որ Յիսուս իր աշակերտներուն երե-
ցաւ՝ մեռելներէն յարութիւն առնելէն ետև :
15 Ու երբոր ճաշը ըրին , Յիսուս ըսաւ Սիմոն
Պետրոսին · Սիմոն՝ Յովհաննէս որդին , զիս ա-
տոնցմէ աւելի կը սիրե՞ս · անիկայ ըսաւ անոր ·
Հա՛ , Տէր , դուն գիտես որ քեզ կը սիրեմ ·
16 ըսաւ անոր · Երածէ իմ գառնուկներս : Նո-
րէն երկրորդ անգամ ըսաւ անոր · Սիմոն՝
Յովհաննէս որդին , զիս կը սիրե՞ս · ըսաւ անոր ·
Հա՛ , Տէր , դուն գիտես որ քեզ կը սիրեմ ·
17 ᵇըսաւ անոր · Երածէ իմ ոչխարներս : Ըսաւ
անոր երրորդ անգամ · Սիմոն՝ Յովհաննէս որ-
դին , զիս կը սիրե՞ս · Պետրոս տրտմեցաւ որ
երեք անգամ երեն ըսաւ՝ թէ Զիս կը սիրե՞ս ·
և ըսաւ անոր · Տէր՝ ᵇդուն ամէն բան գիտես ,
դուն գիտես որ ես քեզ կը սիրեմ · ըսաւ անոր
18 Յիսուս · Երածէ իմ ոչխարներս : ᵇԱմէնէ-
ամէն ճշմարիտ կ՚ըսեմ քեզի , որ երբ դուն պատանի
էիր , ինքզինքդ գօտի կը կապէիր , ու կ՚երթա-
յիր ուր որ ուզէիր · բայց երբոր ծերանաս ,
ձեռքերդ վեր պիտի բանես , և ուրիշը քեզի
գօտի պիտի կապէ , ու պիտի տանի ուր որ
19 չես ուզեր : Ա՛ս բանը ըսաւ , ցուցընելով թէ
Հաճելի ᵇմահով պիտի փառաւորէ զԱ-
տուած · ու երբոր ա՛ս զրուցից , ըսաւ ա-
20 նոր · Երէ՛ք իմ հետևէս : Նէ Պետրոս դար-
ձաւ՝ ու տեսաւ այն աշակերտը՝ ᵇորն որ Յիսուս
կը սիրէր , որ հետևէն կ՚երթար , (որ նաև ընթ-
րիքին ատենը անոր կուրծքին վրայ հենկեր՝ և ը-
սեր էր , Տէր ո՞վ է որ քեզ պիտի մատնէ :)
21 Պետրոս անիկայ տեսնելով , ըսաւ Յիսուսին ·
22 Տէր՝ հապա ասիկայ ի՞նչ պէտք ըլայ : Յի-
սուս ըսաւ անոր · Թէ որ ես ուզեմ՝ որ ատի-
կայ կենայ ᵇմինչև որ ես գամ , քու ի՞նչ հոգդ
23 է · դուն իմ հետևէս եկուր : Եւ այս խօս-
քը ելաւ եղբայրներուն մէջ , թէ այն աշակեր-
տը պիտի չմեռնի · սակայն Յիսուս չըսաւ ա-
նոր՝ թէ պիտի չմեռնի , հապա թէ որ ես ու-
զեմ՝ որ ատիկայ կենայ մինչև որ ես գամ , քու
ի՞նչ հոգդ է :
24 Ասիկայ այն աշակերտն է , որ կը վկայէ այս
բաներուս համար , որ գրեց ալ այս բաները · ᵇու
գիտենք որ անոր վկայութիւնը ճշմարիտ է :
25 ᵇԵւ ուրիշ շատ բաներ ալ կան , որ Յիսուս
ըրաւ , որոնք եթէ մէկիկ մէկիկ գրուած ըլլա-
յին , ᵇկարծեմ թէ աշխարհս ալ բաւական պի-
տի չըլլար պարունակելու այն գիրքերը որ գը-
րուած ըլլային :

ԳՈՐԾՔ ԱՌԱՔԵԼՈՑ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Երբոտոս դէմ երկիները չհամբարձած իր աշակերտնե-
րուն կը պատուիրէ Երուսաղէմի մէջ ՝ոգւոյն Սրբոյ
գալստեանը սպասել , խոստանալով որ քիչ օրերէ
ետև պիտի խրիչ դանիկայ : 9 Իր համբարձմանէն ետև՝
Երկու հրեշտակներ կ՚երևնան անոնց , ու իր երկրորդ
գալստեանը վկայով կը խօսին : 12 Աւաքեալները Երու-
սաղէմը կը դառնան , ու աղօթքի կը պարապին . և Պետա-
թիան առաքեալ կ՚ընտրեն մեռնելէ Յուդային տեղը :

1 Ա՛ռջի պատմութիւնը որ բրի՛ ո՛վ Թէոփիլո-
ս , ան ամէն բաներուն վրայ՝ որ Յիսուս
2 սկսաւ ընել և սորվեցընել , ᵇՄինչև այն օրը՝
որ ՝ոգւոյն Սրբոյ միջոցով պատուէր տուաւ
իր ընտրած առաքեալներուն , ᵇու համբարձաւ ·
3 ᵇՈր անոնց ինքզինքը ցուցուց կենդանի իր չար-
չարանքներէն ետև՝ շատ ապացոյցներով , քառա-
սուն օրուան մէջ անոնց երևնալով , ու Աս-
տուածոյ թագաւորութեանը վրայ խօսելով :
4 ᵇԵւ անոնց հետ միասին ᵇպատուիրեց անոնք՝
Կ՚ապսպրէր անոնց որ Երուսաղէմէն չհեռանան ,
հապա սպասեն Հօրը խոստմունքին , ᵇոր ան
5 ինծմէ լսեցիք կ՚ըսէր : ᵇԻնչպէս որ իրաւ Յով-
հաննէս ջրով մկրտեց , ᵇբայց դուք ասկէ
շատ օրեր ետևցած՝ Սուրբ ՝ոգիով պիտի
6 մկրտուիք : Ուրեմն ալ միասին գալով կը հար-
ցընէին իրեն՝ ու կ՚ըսէին · ᵇՏէր՝ ᵇԻսրայէլին
թագաւորութիւնը ատ ժամանակին մէջ նորէն
7 պիտի հաստատես : Եւ ըսաւ անոնց · ᵇՁեզի
չվերաբերիր ժամերը և ժամանակները գիտնալը ,
որն որ Հայրը իր իշխանութեանը մէջ դրաւ ,
8 Հապա կ՚՝ոգւոյն Սրբոյ ձեր վրայ գալուն հետև ատոնք

ե Գործ . Ֆ . 41 ։
զ Գաղ . ի . 19 , 26 ։
է Գործ . ի . 28 ։ Ղեւտ . ԺԶ . 20 ։ ը Պետ . բ . 25 ։ ի . 2, 4 ։
ժ Գաղ . բ . 24 , 25 ։ ԺԱ . 30 ։
ի Գաղ . ԺԶ . 36 ։ Գործ . ԺԶ . 3 , 4 ։
լ ի Պետ . ա . 14 ։
խ Գաղ . ԺԶ . 23 , 25 ։ ի . 2 ։
ծ Մատ . ԺԱ . 27 , 28 ։ իե . 51 ։ ա Կոր . ջ . 5 ։ Ժա . 26 ։ Հայտ . ք . 25 ։ գ . 11 ։ իբ . 7 , 20 ։
կ Գաղ . ԺԹ . 35 ։ գ Յով . 12 ։
հ Գաղ . ի . 30 ։
յ Ամոս . է . 10 ։

ա Ղուկ . ա . 3 ։
բ Մատ . իբ . 19 ։ Մար . ԺԱ . 15 ։ Յով . ի . 21 ։ Գաղ . Ֆ . 41 , 42 ։
գ Մար . ԺԱ . 19 ։ Ղուկ . իե . 51 ։ իէ . 51 ։ ՝ՀՊ . 9 ։ ա Տիմ . գ . 16 ։
դ Մար . ԺԱ . 14 ։ Ղուկ . իե . 36 ։ Յով . ի . 19 , 26 ։ իա . 1 , 14 ։ ա Կոր . ԺԵ . 5 ։
ե Ղուկ . իե . 43 , 49 ։
* Ղուկ հայ կերած
զ Ղուկ . իե . 49 ։ Յով . ԺԶ . 16 , 26 , 27 ։ ԺԷ . 26 ։ ԺԸ . 7 ։ Գաղ . բ . 33 ։
է Ղուկ . իե . 49 ։
ը Մատ . գ . 11 ։ Գաղ . Ժա . 16 ։ ԺԲ . 4 ։
թ Յովհաննէս . գ . 18 ։ Գաղ . բ . 4 ։ Ժա . 15 ։
ժ Մատ . իե . 3 ։
ի Ղուկ . ա . 26 ։ Գատ . է . 27 ։ Ամոս . իէ . 11 ։
լ Մատ . իե . 36 ։ Մար . ԺԶ . 32 ։ ա Թագս . է . 1 ։
խ Ղուկ . իե . 49 ։

[b]ջրութիւն պիտի առնէք , [c]ու ինձի համար վհանկը պիտի ըլլաք Երուսաղէմի մէջ և բոլոր
[d]Իւդայաստանի ու Սամարիայի մէջ ու մինչև երկ-
9 րի ծայրերը : [e]Ես ա բաները որ լսաւ , երբոր անոնք կը նայէին , [f]համբարձաւ , և ամպ մը
10 զանիկայ անոնց աչքէն քաշեց : Ու քանի որ աչքերնին անկած դէպ՚ի երկինքը կը նայէին ա-
նոր երթալուն վրայ , ահա երկու մարդ կեցան
11 քովը կայնեցան [g]ճերմակ հանդերձներով , Ո-
րոնք նաև ըսին . [h]Ա՛վ Գալիլեացի մարդիկ՝ ինչո՞ւ կայներ դէպ՚ի երկինքը կը նայիք . ա-
ս Յիսուսը՝ որ ձեզմէ երկինքը համբարձաւ , [i]ա-
սանկ պիտի գայ՝ ինչպէս որ տեսաք անոր եր-
12 կինք երթալը : [j]Ընտանեք Երուսաղէմ դար-
ձան Ձիթենեաց լսուած լեռնէն , որ շաբաթ օ-
13 րուան ճամբու չափ՝ մօտ է Երուսաղէմին : Ու երբոր [k]ազատը մտան , եալան [l]իրենատուները , ուր
որ կը բնակէին՝ [m]Պետրոս և Յակոբոս , Յով-
հաննէս և Անդրէաս , Փիլիպպոս և Թովմաս ,
Բարթողիմէոս և Մատթէոս , Յակոբոս Ալ-
փէոսեան ու [n]Սիմոն [o]նախանձայոյզ և [p]Յու-
14 դա Յակոբեան : [q]Ասոնք ամէնը միաբանու-
թեամբ միշտ աղօթք ու աղաչանք կ՚ընէին [r]կը-
նիկներուն հետ , և Յիսուսի մօրը Մարիամին՝
Ու անոր եղբայրներուն հետ մէկտեղ :
15 Ես ան օրերը եղաւ Պետրոս աշակերտներուն
մէջը , (ո՞ր որ Հարիւր քսան հոգիի չափ ժողո-
16 վուած բազմութիւն կար ,) ու ըսաւ . Արդիկ եղբայրնե՛ր պէտք էր որ կատարուէր սա գր-
րուածը , [s]որն որ առաջուց Հոգին Սուրբ Դա-
ւիթին բերնովը ըսաւ Յուդային համար՝ որ
17 Յիսուսը բռնողներուն [t]առաջնորդ եղաւ . Ին-
ձմէ որ Հանիկայ մեզի հետ էր մեր Համբաւքին
մէջ , [u]և սա պաշտօնին ան ալ բաժին ունէր :
18 Ասիկայ [v]անիրաւութեան վարձքով [w]ագարակ
մը առացաւ , ու գլխիվար իյնալով՝ մէջտեղէն
ճեղքուեցաւ , և իր ամէն փորոտիքը դուրս
19 թափեցաւ : Ու սա բանը Երուսաղէմ բնա-
կողներուն ամէնուն յայտնի եղաւ . մինչև որ ի-
րենց լեզուովը ան ագարակին անունը Ակեղդա-
20 մա դրուեցաւ , այսինքն՝ Արեան ագարակ : Ին-
ձմէ որ Սաղմոսաց գրքին մէջ գրուած է թէ ,
[x]Անոր բնակարանը աւերակ ըլլայ , ու անոր մէ-
ջը բնակող մը չըլլայ , [y]և անոր պաշտօնը ու-
21 րիշը առնէ : Արեմն պէտք է որ սա մարդիկ-
ներէն՝ որ մեր հետը եղան ան բոլոր առնը ,
22 որ Տէր Յիսուս մէջերնիս մտաւ ու ելաւ , [z]Յով-
հաննէսին մկրտութենէն սկսած՝ մինչև ան օրը
[a]որ մեզմէ համբարձաւ , ասոնցմէ մէկը [b]մեզ
23 հետ վկայ ըլլայ անոր յարութեանը : Ու երկու
հոգի կայնեցուցին , Յովսէփը՝ որ [c]Բարսաբայ
կը կոչուէր , որ Յուստոս ալ մականուանեցաւ ,
24 ու Մատաթիան . Ու աղօթք ընելով՝ ըսին .
Դուն՝ ա՛յ Տէր , [d]որ ամենուն սիրտը գիտես ,
սա երկուքէն մէկը՝ որն որ ընտրեցիր ,
25 յայտնէ . [e]Որ սա պաշտօնիս և առաքելու-
թեանս վիճակը առնէ , որ անկէ Յուդան ին-
26 կաւ իր տեղը երթալու : Ու անոնց համար վի-
ճակ ձգեցին , ու վիճակը Մատաթիային ելաւ .
և անկէց տասնումէկ առաքելոց հետ սեպուե-
ցաւ :

ԳԼ. Ր

1 Աստիճանները Սուրբ Հոգիով լեցուած՝ դանազան լեզու-
ներ կը խօսին . ոմանք կը զարմանան անոնց վրայ , և
ոմանք ալ ծաղր կ՚բնեն զանոնք : 14 Պետրոս պատաս-
խան կուտայ անոնց , և կը յորդորնէ թէ առաքեալները
Սուրբ Հոգիովն զորութեամբը կը խօսէին , թէ Հիսուս
մեռելներէն յարութիւն առած՝ երկինքը համբարձած է ,
և թէ ան նոյն Սուրբ Հոգին խրկած է : 37 Շատ մար-
դիկ դարձի գալով կը միրտեն . 41 որոնք ջրմեռանա-
զրութեամբ և սիրով կը միաբանին զԱստուած պաշտե-
լուլ : 43 Աստիճանները շատ հրաշքներ և նշաններ կ՚ը-
նեն , և Աստուած ամէն օր իր եկեղեցին կ՚աճեցնէ :

1 Ես [e]պինտակոստէին օրը հասնելուն [f]ամէնքն
2 ալ միաբան մէկտեղ էին : Ու յանկարծական
երկինքէն ձայն մը եղաւ՝ աստուիաշունչ հովի
մը ձայնին պէս , [g]և բոլոր տունը լեցուց՝ ուր
3 որ նստած էին : Ես բաժնուած լեզուներ երե-
ւցան իրենց՝ որպէս թէ կրակէ , ու ամէն մէկուն
4 վրայ նստաւ : Ես [h]ամէնքն ալ Հոգւով Սրբով
լեցուցան , [i]ու սկսան ուրիշ լեզուներով խօ-
սիլ , ինչպէս որ Հոգին իրենց խօսիլ կու տար :
5 Ու Երուսաղէմի մէջ բնակած [j]բէհաներ կային՝
աստուածավախ մարդիկ երկինքին տակը եղած
6 բոլոր ազգերէն [k]ծոցէ-ծո՛ւ : Ու երբոր սա ձայ-
նը եղաւ , բազմութիւնը մէկտեղ հաւաքուեցաւ . [l]ինչու որ կը լսէին որ անոնք իրենց
7 ամէն մէկուն լեզուովը կը խօսէին : Ամէնքն ալ
կը զարմանային ու կը զարմանային՝ և իրարու
կ՚ըսէին . Ահ՚ որ ահա ասոնք ամէնն ալ՝ որ կը
8 խօսին , [m]Գալիլեացի են . Ես ի՞նչպէս կը
լսենք մենք մեր ամէն մէկ լեզուովը՝ որ անոր
9 մէջը ծնած ենք . Պարթեւք և Մարք ու Ելա-
մացիք , և անոնք որ կը բնակին Միջագետի

[a] Կղ. ը. 1, 4 :
[b] Ղկ. իդ. 48 : Յօհ. ժե. 27 : [c]Մրկ. ի. 32 :
[d] Ղկ. իդ. 51 : Յօհ. ը. 63 :
[e] [f]Մրկ. 2 :
[g] Մատ. իբ. 3 : Մար. ժգ. 5 : Ղկ. իգ. 4 : Յօհ. ի. 13 : Կղ. ժ. 3, 30 :
[h] Կղ. ը. 7 : ժգ. 31 :
[i] Դան. է. 13 : Մատ. իգ. 30 : Մար. ժգ. 26 : Ղկ. իա. 27 : Յօհ. ժգ. 3 : ա Թես. ա. 10 : գ. 15 : բ Թես. ա. 10 : Յայտ. ա. 7 :
[j] Ղկ. իգ. 52 :
[k] Կղ. ի. 37, 39 : ի. 8 :
[l] Մատ. ժ. 2, 3, 4 :
[m] Ղկ. գ. 15 :
[n] Յուդ. 1 :
[o] Կղ. ը. 1, 46 :
[p] Ղկ. իգ. 49, 55 : իգ. 10 :
[q] Մատ. ժգ. 55 :
[r] Մտ. իա. 9 : Յօհ. ժգ. 18 :
[s] Ղկ. իգ. 47 : Յօհ. ժը. 3 :
[t] Մատ. ժ. 4 : Ղկ. գ. 16 :
[u] [v]Մրկ. 25 : Կղ. ժբ. 25 : ի. 24 : իա. 19 :
[w] Մատ. իգ. 15 : [x] Պետ. ը. 15 :
[y] Մատ. իբ. 5, 7, 8 :
[z] Մտ. կի. 25 :
[a] Մտ. ճի. 8 :
[b] Մար. ա. 1 :
[c] [d]Մրկ. 9 :
[e] Յօհ. ժե. 27 : [f]Մրկ. 8 : Կղ. գ. 33 :
[g] Կղ. ժե. 22 :
[h] ա Թագ. ժգ. 7 : ա Ն. իբ. 9 : իգ. 17 : Երեմ. ժա. 20 : ժէ. 10 : Կղ. ժե. 8 : Յայտ. ը. 23 :
[i] [j]Մրկ. 17 :
—
[k] Ղե. իդ. 15 : [l] Օր. ժգ. 9 : Կղ. ի. 16 :
[m] Կղ. ա. 14 :
[n] Կղ. գ. 31 :
[o] Կղ. ա. 5 :
[p] Մար. ժգ. 17 : Կղ. ժ. 46 : ժի. 6 : ա Կոր. ժբ. 10, 28, 30 : ժգ. 1 : ժգ. 2, [q]Ա:
[r] Կղ. ա. 11 :

մէջ, և Էրեսատանի ու Կապագովկիայի մէջ,
10 Պոնտոսի ու Ասիայի մէջ, Փռիւգիայի և Պամփիւլիայի մէջ, Եգիպտոսի մէջ, և Կիւրենէի մօտ Լիբէացւոց կողմերուն մէջ. նաև Հռոմայեցի պանդուխտներ,
11 Թէ Հրէաներ և Թէ նոքահաւատներ, Կրետացիներ և Ըրապացիներ, կը լսենք անոնցմէ որ մեր լեզուներով կը
12 խօսին Աստուծոյ մեծամեծ բաները: Կը սքանչանային ամէնքն ալ ու տարակուսած Իրարու
13 կ'ըսէին. Ի՞նչ պիտի ըլլայ ասիկա: Ոմանք ալ ծաղր ընելով կ'ըսէին, Թէ Ընոքը նոր գինիով լեցուեր են:
14 Բայց Պետրոս կայնելով տասնումէկին հետ մեկտեղ, ձայնը վերցուց՝ ու խօսեցաւ անոնց. Ով Հրէայ մարդիկ՝ և դուք ամէնքդ որ Երուսաղէմ կը բնակիք, սա ձեղի յայտնի ըլլայ,
15 ու ականջ դրէք իմ խօսքերուս: Քանի չէ թէ սոքը գինովցած են, ինչպէս որ դուք կը կարծէք. Քանզի որ երեք օրուան կրթրդգ ժամն
16 է. Հապա ասիկա այն է, որ Յովէլ մարգա-
17 բէին ձեռքովը ըսուեցաւ. Ընէ պիտի ըլլայ որ վերջին օրերը՝ կ'ըսէ Աստուած, Իմ Հոգիէս ամէն մարմնոյ վրայ պիտի թափեմ, ու ձեր տղաքը Եւ ձեր աղջիկները պիտի մարգարէանան, ու ձեր երիտասարդները տեսիլքներ պիտի տեսնեն, և ձեր ծերերը երազներ պիտի տեսնեն.
18 Ընէ իմ ծառաներուս վրայ ու իմ աղախիններուս վրայ ալ՝ այն օրերը իմ Հոգիէս պիտի
19 թափեմ, Եւ պիտի մարգարէանան: Վեր վերը երկինքը հրաշքներ պիտի ցուցնեմ, ու վարը երկիրը նշաններ, արիւն ու կրակ և ծուխի մա-
20 ռախուղ. Երբը՝ խաւարի պիտի դառնայ, և լուսինը արիւնի, գիտ Տէրոջը մեծ ու երեւելի
21 օրը չեկած: Ընէ պիտի ըլլայ որ՝ Ամէն ոյ որ
22 Տէրոջը անունը կանչէ, պիտի փրկուի: Ով Իսրայէլացի մարդիկ՝ լսեցէք սա խօսքերը. Յիսուս Նազովրեցին Աստուծմէ ձեղի ցուցուած մարդ մը զօրութիւններով ու հրաշքներով և նշաններով, որ Աստուած անոր ձեռքովը ըրաւ
23 ձեր մէջը, ինչպէս որ դուք ալ գիտէք. Ընի-կայ Աստուծոյ որոշած խորհրդովը և կանխագիտութեամբը աւանդուած ըլլալով՝ առիք և անօրէններու ձեռքով փայտի վրայ գամելով
24 սպաննեցիք. Որուն որ Աստուած յարուցի՝ մահուան ցաւերը քակելով. քանզի չէր որ
25 ինքը անկէ բռնուի: Ինչպէս որ Դաւիթ անոր համար կ'ըսէ. Ես Տէրը միշտ կը տեսնէի իմ առջեւս. քանզի իմ աջ կողմս
26 է, որ չսասանիմ. Ընոր համար ուրախ եղաւ իմ սիրտս, ու իմ լեզուս ցնծաց, նաև իմ
27 մարմինս ալ յուսով պիտի հանգստանայ: Վասն զի իմ անձս դժոխքին մէջը պիտի չթողուս, ու քու Սուրբիդ ալ ապականութիւն տեսնել
28 պիտի չտաս: Կեանց ճամբաները ինծի ծանեցուցիր. քու երեսիդ ուրախութիւնովը զիս պի-
29 տի լեցընես: Արդիկ եղբայրնե՛ր՝ արժան է համարձակ զրուցել ձեղի Դաւիթ նահապետին համար, Թէ մեռաւ ու թաղուեցաւ. և անոր գերեզմանը մինչեւ սա օրս մեր մէջն է:
30 Երբ՝ որովհետեւ անիկայ մարգարէ էր, և գիտէր, Թէ Աստուած հաստատ երդում ըրաւ իրեն, Թէ իր երիկամանցը պտուղէն մարմնով կոչնանել Քրիստոսը պիտի յարուցանէ որ իր
31 աթոռը նստի. Ինքը կանխատեսութեամբ խօսեցաւ Քրիստոսի յարութեանը համար, Թէ անոր հոգին դժոխքը չթողուեցաւ, և անոր
32 մարմինը ապականութիւն չտեսաւ: Ըս Յիսուսը Աստուած յարուց, որուն մենք ամէնքս
33 ալ վկայ ենք: Ուստի Աստուծոյ աջ ձեռքովը բարձրանալով, ու Հոգւոյն Սրբոյ խոստմունքը Հօրմէն առնելով՝ հաստատեց ասիկայ,
34 որ դուք հիմա կը տեսնէք և կը լսէք: Ինչու որ Դաւիթ երկինքը չելաւ, բայց ինքը կ'ըսէ. Տէրը իմ Տէրոջս ըսաւ. Նստէ իմ աջ կող-
35 մը, Մինչեւ որ քու թշնամիներդ ոտքերուդ
36 պատուանդան դնեմ: Ուստի բոլոր Իսրայէլի տունը ճշմարտապէս թող գիտնայ, որ Աստուած անիկայ Տէր ալ ըրաւ՝ Յեսուսը՝ որ դուք խաչեցիք:
37 Ու սա որ լսեցին, Էբէնոյ սրտերուն մէջ դպչացին, և ըսին Պետրոսին ու միւս առաքեալներուն. Արդիկ եղբայրնե՛ր՝ ի՞նչ ընենք:
38 Ընե Պետրոս ըսաւ անոնց. Ապաշխարեցէք, ու ձեղմէ ամէն մէկը թող մկրտուի Յիսուս Քրիստոսի անունովը՝ մեղաց թողութեան համար, և Հոգւոյն Սրբոյ պարգեւը պիտի ըն-
39 դունէք: Ինչու որ խոստմունքը ձեղի է՝ ու ձեր որդւոցը, և ամէն հեռու եղողներուն՝ որոնք որ մեր Տէր Աստուածը պիտի կանչէ:
40 Ընե ուրիշ շատ խօսքերով վկայութիւն կուտար, ու կը յորդորէր պատուիրելով և կ'ըսէր. Ա-
41 ղատ ազգէն ինքզինքնիդ ապահովցէք: Ընե անոնք որ սրտանց ընդունեցին անոր խօսքերը, մկրտուեցան. ու այն օր իրենք հաղար հոգիի

ե ա Ցհս. ե. 7:
զ Նա. խդ. 3: Նզեկ. ժա. 19: Լդ. 27: Յովէլ. բ. 28, 29: Ովաբ. ժբ. 10: Յօհ. է. 38:
է Գաղ. դ. 45:
ը Գաղ. ի. 9:
թ Գաղ. ի. 4, 9, 10: ա Կոր. ժբ. 10, 28: ժդ. 1, ԼԸ:
ժ Յովէլ. բ. 30, 31:
ի Արա. իդ. 29: Արա. ժդ. 24: Ղու. իա. 25:
լ Հռով. դ. 13:
խ Յօհ. ջ. 2: ժդ. 10, 11: Գաղ. ժ. 38: Նբր. բ. 4:
ծ Արա. իդ. 24: Ղու. իբ. 22: իդ. 41: Գաղ. գ. 18: գ. 38:
կ Գաղ. է. 30:
* Կամ անօրէն
ղ Ամր 32: Գաղ. գ. 15: գ. 10: ժ. 40: ժգ. 30, 34: ժէ. 31: Հռով. գ. 24: բ. 11: ա Կոր. գ. 14: ժբ. 15: բ Կոր. գ. 14: Գաղ. ա. 1: Նփես. ա. 20: Կող. բ. 12: ա Թես. ա. 10: Նբր. ժգ. 20: ա Պետ.
ա. 21:
ճ Գաղ. ժգ. 8:
մ գ Թագ. բ. 10: Գաղ. ժգ. 36:
յ բ Թագ. է. 12, 13: Գաղ. ձբ. 11: Ղու. ա. 32, 69: Հռով. ա. 3: բ Տիմ. բ. 8:
ն Գաղ. ժգ. 10: Գաղ. ժգ. 35:
շ Ամր 24:
ո Գաղ. ա. 8:
չ Գաղ. է. 31: Փիլ. բ. 9: Նբր. ժ. 12:
պ Յօհ. ժգ. 26: ժբ. 26: ժգ. 7, 13: Գաղ. ա. 4:
ջ Գաղ. ժ. 45: Նփես. գ. 8:
ռ Գաղ. ձժ. 1: Արա. իբ. 44: ա Կոր. ժբ. 25: Նփես. ա. 20: Նբր. ա. 13:
ս Գաղ. է. 31:
վ Ովաբ. ժբ. 10: Ղու. գ. 10: Գաղ. իթ. 6: ժգ. 30:
տ Ղու. իդ. 47: Գաղ. գ. 19:
ր Յովէլ. բ. 28: Գաղ. գ. 25:
ց Գաղ. ժ. 45: ժա. 15, 18: ժգ. 26: ժբ. 3, 8, 14: Նփես. բ. 13, 17:

42 չափ աւելցան։ Եւ միշտ առաքելոց վարդա-
պետութեանը եւեւէ էին, ու միաբանութեանը,
և հաց կտրելուն, ու աղօթքներուն։
43 Եւ ամէն մարդու վրայ վախ իյնար. և ա-
ռաքելոց ձեռքով շատ հրաշքներ ու նշաններ
44 կը գործուէին։ Ու բոլոր հաւատացեալները
միեղեղ էին, և ամէն բաներնին հասարակաց
45 էր։ Ու ստացուածքնին և ունեցած բաներնին կը
ծախէին, ու անոնց գինը կը բաժնէին ամենուն,
46 որուն որ բան մը պէտք ըլլար։ Եւ ամէն օր
միաբանութեամբ տաճարը երթալու եւեւէ է-
ին, և տուներնին հաց կը կոտրէին, ու կերա-
կուրնին կ'ուտէին ուրախութեամբ և միամտու-
47 թեամբ սրտի. Աստուած կ'օրհնէին, ու բոլոր
ժողովուրդին առջեւն ալ շնորհք կը գտնէին.
և Տէրը օր օր փրկուածները կ'աւելցնէր ե-
կեղեցիին։

Գ

1 Պետրոս կը քարոզէ բժշկուած կաղը տեսնելու եկող ժո-
ղովուրդոց. 12 կը խոստովանի որ ան բժշկութիւնը չէ թէ
իրեն կամ Հովհաննէսին զօրութեամբը եղաւ, այլ Աս-
տուծոյ և իր Որդւոյն Յիսուսին ձեռօքը, ու անոր ա-
նուանը հաւատքովը. 13 նաև կը յանդիմանէ զանոնք
Յիսուսը խաչելնուն համար, 19 և կը յորդորէ զանոնք
ապշութիւն, ու հաւատքով թողութիւն խնդրելու իրենց
մեղքերուն, և փրկուելու ան նոյն Յիսուսով։

1 Ընդ՝ Պետրոս ու Յովհաննէս տիւներորդ ժա-
մու աղօթքին տաճարը մէկտեղ տաճարը կ'եր-
2 էին։ Եւ իր մօրը որովայնէն կաղ ծնած
մարդ մը կը բերուէր, որ զանիկայ ամէն օր տա-
ճարին Գեղեցիկ կոչուած դրանը քով կը դնէին,
որ տաճարը մտնողներէն ողորմութիւն խընդ-
3 րէ։ Երբ Պետրոսը և Յովհան-
նէսը՝ որ տաճարը մտնելու վրայ էին, կ'ա-
4 զաչէր որ ողորմութիւն առնէ։ Իսկ Պետրոս
Յովհաննէսին հետ մէկտեղ անոր նայեցաւ՝ ու
5 ըսաւ. Մեզի նայէ. Ան ալ դէպ ի անոնց
դարձաւ, ու կը յուսար անոնցմէ բան մը առ-
6 նել։ Եւ Պետրոս ըսաւ. Ըրծաթ ու ոսկի չու-
նիմ, հապա ինչ որ ունիմ՝ ան քեզի կու տամ.
Նազովրեցի Յիսուս Քրիստոսին անունովը ե-
7 ղիր ու քալէ։ Եւ անոր աջ ձեռքէն բռնեց՝
վերցուց զանիկայ, ու իսկոյն անոր ոտքին թա-
8 թերը ու կոճերը զօրացան։ Ան ելի ցատկե-
լով՝ կայնեցաւ, ու կը քալէր. և անոնց հետ
տաճարը մտաւ, քալելով՝ ու ցատկելով՝ և
9 զԱստուած օրհնելով։ Եւ բոլոր ժողովուրդը
տեսաւ անիկայ, որ կը քալէր՝ ու կ'օրհնէր զԱս-
10 տուած. Եւ կը ճանչնային թէ անիկայ էր,
որ ողորմութեան համար տաճարին Գեղեցիկ
կոչուած դրանը քով կը նստէր. և զարման-
քով ու ապշութեամբ լեցուեցան անոր եղած
բանին համար։
11 Եւ քանի որ անիկայ Պետրոսին ու Յով-
հաննէսին յարեր էր, բոլոր ժողովուրդը զար-
մացած մէկտեղ վազեցին անոնց քովը ան սր-
12 տահար։ Եւ Պետրոս կ'ըսէր. Ա՜ տես-
նելով Պետրոս, պատասխան տուաւ ժողո-
վուրդին. Ո՛վ Իսրայէլացի մարդիկ՝ ինչո՞ւ
զարմացեր էք ասոր վրայ, կամ ինչո՞ւ աչքեր-
նիդ անկած մեզի կ'նայիք, որպէս թէ մենք
մեր զօրութեամբը կամ բարեպաշտութեամբը
13 ատոր քալել տուած ըլլանք։ Աբրահամին ու
Իսահակին և Յակոբին Աստուածը՝ մեր հայ-
րերուն Աստուածը փառաւորեց իր Որդին
Յիսուսը, որուն որ դուք մատնեցիք, և ուրա-
ցաք Պիղատոսին առջեւը՝ երբոր ինքը վճռեց որ
14 արձակէ։ Բայց դուք ան Սուրբը և Արդարը
ուրացաք, ու խնդրեցիք որ մարդասպան մարդ
15 մը ձեզի շնորհուի. Եւ կենաց Առաջնորդը
սպաննեցիք, որ զանիկայ Աստուած մեռելնե-
16 րէն յարուց, որուն մենք վկայ ենք. Եւ ա-
նոր անուանը հաւատքով, անոր անունը հաս-
տատեց ասիկայ՝ որն որ դուք կը տեսնէք ու
գիտէք. և ան հաւատքը որ անով է՝ աս ա-
ողջութիւնը ատոր տուաւ ձեր ամենուն առ-
17 ջեւ։ Եւ հիմա եղբայրնե՛ր՝ գիտեմ որ ջա-
հալութեամբ ըրիք, ինչպէս որ ձեր իշխաններն ալ։
18 Բայց Աստուած՝ ինչ որ առաջուց իր բոլոր
մարգարէներուն բերնովը յայտներ էր Քրիս-
տոսին չարչարուելուն վրայով, այսպէս կատա-
19 րեց։ Ապաշխարեցէ՛ք՝ ու դարձի և-
20 կէք, որ մեղքերնիդ ջնջուի. Որպէս զի սփո-
փանաց ժամանակները գան Տէրոջը երեսէն.
և առաքուց ձեզի համար սահմանուած Յի-
21 սուս Քրիստոսը խրկէ։ Որ զանիկայ պէտք
է որ երկինքը ընդունի մինչեւ ան ատենները՝ որ
ամէն բաներու կարգադրութեան Աստուած
սկիզբէն ի վեր իր սուրբ մարգարէնե-
22 րուն բերնովը խօսած է։ Մովսէս հայրե-
րուն ըսաւ թէ՝ Ձեր Տէր Աստուածը ձեր եղ-
բայրներէն ինձի պէս մարգարէ մը պիտի հանէ

ե Հմմ. 46։ ԿԼ. ա. 14։ Հբռով. ժբ. 12։ Նախա. գ. 18։ Ասղ. գ. 2։ Երբ. Ժ. 25։
զ Մաթ. ժդ. 17։ ԿԼ. ը. 33։ Ե. 12։
է ԿԼ. գ. 32, 34։
ը Հա. ծբ. 7։
թ ԿԼ. ա. 14։
ժ Ղու. իգ. 53։ ԿԼ. Ե. 42։
ի ԿԼ. Ի. 7։
լ Ղու. բ. 52։ ԿԼ. գ. 33։ Հռով. ժգ. 18։
խ ԿԼ. Ե. 14։ ժա. 24։

ա Գաղ. ՅԵ. 17։
բ ԿԼ. բ. 46։
գ ԿԼ. ժգ. 7։
դ Հօհ. ԻԲ. 8։
ե ԿԼ. գ. 16։
զ Հա. ա. 6։
է ԿԼ. գ. 16, 21։
ը Հօհ. ԻԲ. 8։
թ Ասեն՝ ան բժշկուած կաղը
ժ Հօհ. Ա. 23։ ԿԼ. Ե. 12։
ի ԿԼ. Ե. 30։
լ Հօհ. Է. 39։ ժբ. 16։ ժԷ. 1։
խ Կամ ծառան
ծ Ա՛մ. իԷ. 2։
կ Ա՛մա. իԷ. 20։ Ա՛ար. ժԵ. 11։ Ղու. իգ. 18, 20, 21։ Հօհ. ժբ. 40։ ժԲ. 15։ ԿԼ. ժգ. 28։
հ Ասղ. ժգ. 10։ Ա՛ար. ա. 24։ Ղու. ա. 35։ ԿԼ. բ. 27։ գ. 27։
ձ ԿԼ. Է. 52։ իգ. 14։
ղ ԿԼ. բ. 24։
ճ ԿԼ. բ. 32։
մ Ա՛մա. իԲ. 22։ ԿԼ. գ. 10։

յ Ղու. իգ. 44։ ԿԼ. իգ. 22։
ն Ասղ. իբ. Հա. Ե. 6։ ծգ. 5, ԼԲ։ Գան. ԲԲ. 26։ ա Պետ. ա. 10, 11։
շ ԿԼ. Բ. 38։
ո ԿԼ. ա. 11։
չ Ա՛մա. ԺԷ. 11։
պ Ղու. ա. 70։
ջ Բ Օր. ժԲ. 15, 18, 19։ ԿԼ. Է. 37։

ձեզի , անոր մտիկ ըրէք՝ ամէն ինչ որ ձեզի
23 խօսի : Նէ պիտի ըլլայ թէ ամէն մարդ որ ան
մարգարէին մտիկ չընէ , ժողովուրդին մէջէն
24 պիտի կորսուի : Ու բոլոր մարգարէները՝ որ
Սամուէլէն ի վեր խօսեցան , ասոնք օրերուն հա-
25 մար ալ իմացուցին : Դուք էք ան մարգա-
բէներուն որդիքը՝ և ան ուխտին , որ Աստուած
մեր հայրերուն հետ ըրաւ , ու ըսաւ Աբրահա-
մին . Նէ քու սերունդովդ պիտի օրհնուին
26 երկրի բոլոր ազգերը : Աստուած իր Որդին յա-
րուցանելով՝ առաջ ձեզի ղրկեց զանիկայ որ
ձեզ օրհնէ , ամէն մէկիդնիդ ձեր չարութիւն-
ներէն դարձընելով :

Գ Լ · Գ

1 Հրեից իշխանները Պետրոսին քարոզութեանը վրայ բար-
կանալով՝ կը բանտարկեն զանիկայ Յովհաննէսին հետ ,
4 այսու ամենայնիւ Աստծոյ խօսքը լսողներէն հազա-
րաւոր աւելնալը դարձի կու գան : 5 Հարց երուսաղէմի
նեները զանոնք գատաստանի կը հանեն , Պետրոս համար-
ձակ կը հաստատուի թէ ան կոյսը Յիսուսի անունովը բժշկ
կուեցաւ , և թէ միայն նոյն Յիսուսին անունովը կրնանք
փրկուիլ . 13 բայց իշխանները սպառնալիքներով կը պա-
տուիրեն Պետրոսին ու Յովհաննէսին որ մէկմէկ ալ ան
անունով չքարոզեն . 23 ասոր վրայ ևկեղեցւոյ անդամ-
ները աղօթքի կը պարապին , 31 և Աստուած շարժելով
անոնց դանուած տեղը , վախցնելուն կու տայ թէ անոնց
աղօթքը լսած է , ու կը հաստատէ ևկեղեցին՝ Յուրբ Հո-
գիին շնորհքը և միաբանական սէր պարգևելով անոր :

1 Ու երբոր անոնք ժողովուրդին կը խօսէին ,
քահանաները ու տաճարին իշխանը՝ և սա-
2 դուկեցիները անոնց վրայ հասան , Ի ժու արև-
լով՝ որ անոնք ժողովուրդին կը սորվեցընէին ,
և Յիսուսի միջոցով մեռելներէն յարութիւն
3 առնելը կը քարոզէին . Ու ձեռք զարկին անոնց ,
և բանտը դրին պահուն մինչ հետևեալ օրը .
4 ինչու որ ալ իրիկուն էր : Բայց ան խօսքը լը-
սողներէն շատերը հաւատացին , ու մարդոց
թիւը հինգ հազարի չափ եղաւ :
5 Ու եղաւ որ հետևեալ օրը մեկտեղ ժող-
վուեցան անոնց իշխանները և ծերերը ու դպիր-
6 ները Երուսաղէմի մէջ . Եւ Ընծա քահա-
նայապետը՝ ու Կայիափան՝ և Յովհաննէսը՝ ու
Ղէբքսանդրոսը , և ան ամէնը որ քահանայա-
7 պետի ցեղէ էին . Նէ զանոնք մէջտեղը կայ-
նեցուցած՝ կը հարցընէին . Ո՞նչ զօրութիւ-
նով կամ ի՞նչ անունով ըրիք դուք աս բանը :
8 Ն ան ատենը Պետրոս Հոգւով Սրբով լեցուած՝
ըսաւ անոնց . Ի՛մ ժողովուրդին իշխանները և
9 Իսրայէլի ծերերը . Թէ որ մենք այսօր տկար
մարդու մը եղած բարիքին համար կը քննուինք ,
10 թէ ինչ միջոցով անիկայ բժշկուեցաւ , Բոլո-

ձ ԳԼ · ի · 39 : Հռով · իե · 4, 8 : ժէ · 8 : Գաղ · գ · 26 :
ռ Ելն · ժբ · 3 : ժբ · 18 : իե · 18 : իզ · 4 · իբ · 14 : Գաղ · գ · 8 :
ո Աստ · Ժ · 5 : ժէ · 24 : Դ ու · իգ · 47 : ԳԼ ժգ · 32, 33, 46 :
ղ Հռմ 22 :
ճ Աստ · ա · 21 :

ա Աստ · իբ · 23 : ԳԼ · իգ · 8 :
բ Դ ու · գ · 2 : Ցօհ · ժա · 49 : ժբ · 13 :
գ Ես · բ · 14 : Աստ · իա · 23 : ԳԼ · է · 27 :
դ Դ ու · ժբ · 11, 12 :
ե ԳԼ · գ · 6, 16 :
զ ԳԼ · բ · 24 :
է Աստ · ԿԺբ · 23 : Ես · իբ · 16 : Աստ · իա · 42 :
ը Աստ · ա · 21 : ԳԼ · Ժ · 43 : ա Տիմ · բ · 5, 6 :
թ Աստ · ժա · 25 : ա Կոր · ա · 27 :
ժ ԳԼ · գ · 11 :
ի Ցօհ · ժա · 47 :
լ ԳԼ · գ · 9, 10 :
խ ԳԼ · է · 40 :
ծ ԳԼ · է · 29 :
կ ԳԼ · իբ · 15 : ա Ցօհ · ա · 1, 3 :
հ ԳԼ · ա · 8 : բ · 32 :
ձ Աստ · իա · 26 : Դ ու · ի · 6, 19 : իբ · 2, ԳԼ · է · 26 :
ղ ԳԼ · գ · ՀՀ, ՀՅ :
ճ ԳԼ · ժբ · 12 :
մ գ Ծագ · ժբ · 15 :
յ Աստ · բ · 1 :

նէ ըլլայ ձեզի ամէնքնուդ , ու բոլոր Իսրայէլի
ժողովուրդին , Որ Նազովրեցի Յիսուս Քրիս-
տոսի անունովը՝ որն որ դուք խաչեցիք , և
Որն որ Աստուած մեռելներէն յարուց , ահա
անով առիկայ ձեր առջեր բժշկուած կեցեր է :
11 Նիներկայ է ան քարը ձեզմէ շինողներէդ անար-
12 գուած , որ անկիւնի գլուխ եղաւ . Նէ ու-
րիշ մէկով մը փրկութիւն չկայ , ինչու որ ան-
կէ ի զատ ուրիշ անուն մը չկայ երկինքին տա-
կը մարդոց մէջ տրուած , որ անով կարող
13 ըլլանք փրկուիլ : Իսկ անոնք Պետրոսին ու
Յովհաննէսին համարձակութիւնը նայելով ,
և հասկընալով որ տգէտ ու առանց ուսման
մարդիկ են , կը զարմանային . և իմացան որ ա-
14 նոնք Յիսուսին հետ էին . Ու ան բժշկուած
մարդը տեսնելով՝ որ անոնց հետ կայներ էր ,
15 չէին կրնար անոնց դէմ բան մը խօսիլ : Նէ
հրամայելով անոնց՝ որ ատեանէն դուրս երթան ,
16 իրարու հետ խորհուրդ ըրին , Նէ ըսին . Ի՞նչ
ընենք սա մարդոցը , ինչու որ Երուսաղէմի
բոլոր բնակիչներուն յայտնի է թէ ասոնց ձեռ-
քով նշանի հրաշք մը եղաւ , ու մենք չենք
17 կրնար ուրանալ : Միայն թէ ժողովուրդին մէջ
ալ աւելի չտարածուելու համար՝ սաստիկ
սպառնալիք ընենք անոնց , որ ան անունով
18 մէկ մարդու բան չխօսին : Նէ
զանոնք կանչելով պատուիրեցին անոնց՝ որ ա-
մենևին չխօսին և չսորվեցընեն Յիսուսի անու-
19 նով : Բայց Պետրոս ու Յովհաննէս պատաս-
խան տուին անոնց՝ ու ըսին . Թ՞ե որ Աստու-
ծոյ առջեր ուղիղ է որ Աստուծմէ աւելի ձե-
20 զի մտիկ ընենք , դուք դատեցէք : Վ՞ան զի
մենք ան որ տեսանք ու լսեցինք , չենք կրնար
21 չխօսիլ : Իսկ անոնք նորէն սպառնալիք ընելէն
հետև՝ արձակեցին զանոնք , բան մը չգտնելով
թէ ինչպես պատժեն զանոնք Ժողովուրդին
համար , ինչու որ ամէնքն ալ կը Աստուած կը
22 փառաւորէին Հրաշած բանին համար : Վ՞ան զի
ան մարդը քառասուն տարեկանէն աւելի էր , ո-
րուն վրայ աս բժշկութեան հրաշքը եղաւ :
23 Նէ ազատ արձակուելով՝ իրենցներուն քովը
եկան , ու պատմեցին ինչ որ քահանայապետ-
24 ները և ծերերը իրենց ըսին : Անոնք ալ երբոր
լսեցին , միաբանութեամբ ձայներնին Աստուծոյ
վերցուցին՝ ըսելով . Ի՛մ Տէր , դուն ես ան
Աստուածը՝ որ երկինքը ու երկիրը և ծովը ու
25 բոլոր անոնց մէջ եղածները ստեղծեցիր , Որ քու
ծառայիդ Դաւիթին բերնովը խօսեցար . Ի՞նչ-
համար հեթանոսները խռովութիւն ըրին , ու ժո-
26 ղովուրդները պարապ բաներ մտածեցին . Երկրի

թագաւորները պատրաստ կայնեցան ի իշխանները մեկտեղ ժողվուեցան Տէրոջը դէմ՝ և ա-
27 նոր Օծեալին դէմ։ Ընդարձ աս քաղաքիս մէջ ժողվուեցան Հրդ քու սուրբ Որդւոյդ Յիսուսին վրայ՝ որն որ դուն օծեցիր, Հերովդէսը՝ և Պոնտացի Պիղատոսը ազգերուն հետ՝ ու Իս-
28 րայէլի ժողովուրդներուն հետ՝ Վնել՝ ինչ որ քու ձեռքդ և խորհուրդդ առաջմանից առա-
29 ջուց՝ որ ըլլայ։ Եւ հիմա տէր՝ նայէ անոնց սպառնալիքներուն, ու շնորհէ քու ծառաներ-
30 րուդ որ բոլոր համարձակութիւնով քու խոս-
31 քդ խօսինք, Քու ձեռքդ երկրնցընելով բժշկելու, և Հրդ քու սուրբ Որդւոյդ Յիսուսին անունովը նշաններ ու հրաշքներ ըլլալու։ Ու երբոր անոնք աղօթք ըրին, շարժեցաւ Հան տեղը՝ ուր որ ժողված էին, և ամէնքը Հոգւով Սրբով լեցուեցան, ու Աստուծոյ խոսքը համարձակ կը խօսէին։

32 Եւ հաւատացեալներուն բազմութիւնը մէկ սիրտ ու մէկ հոգի ունէին. և անոնցմէ մէկը չէր ըսեր իր ստացուածներէն մէկուն համար՝ թէ իրն է, հապա իրենց ամէն բաները հա-
33 սարակաց կը սեպէին։ Եւ մեծ զօրութիւնով առաքեալները վկայութիւն կու տային Տէր Յիսուսին յարութեանը, և անոնց ամենուն
34 վրայ մեծ շնորհք կար։ Ու անոնց մէջ կարօտութիւն քաշող մը չկար. վասն զի անոնք որ ագարակներու կամ տուներու տէր էին, կը ծախէին, և ծախուածներուն գիները կը բե-
35 րէին, Ու առաքելոց ոտքը կը դնէին. և ամէն մէկուն իր կարօտութեանը նայելով կը
36 բաժնուէր։ Եւ Յովսէս՝ որ առաքեալներէն Բառնաբաս մականուանեցաւ, (որ կը թարգմանուի՝ Մխիթարութեան որդի), Ղեւտացի,
37 Կնդացիէն կիպրացի, Ընդարակ մը ունենալով ծախեց, ու առակը բերաւ առաքելոց ոտքը դրաւ։

ԳԼՈՒԽ Ե

1 Ընանիա ու իր կնիկը Սափիրա իրենց կալվածութիւնը
2 համար Պետրոսին յայտնելով՝ կը մեռնին։ 12 Ա-
ռաքելոց շատ հրաշքներ ընելովը։ 17 Հաւատացեալները
կը շատնան։ 19 բայց Տէրոջը հրեշտակը ազատելով զանոնք՝
կը պատուիրէ որ համարձակ քարոզեն ամենուն։ 21 Ու-
մ անոնք արձկցընելով՝ ժողովարան մէջ։ 29 և թէ
առեանին առջեւը, 33 ազանուելու վտանգի մէջ կ'ին-
դան, բայց Գամալիէլին խրատովը ազէ կը մնան, 40 միայն
ծեծ կ'ուտեն, որուն համար փառք կու տան Աստուծոյ,
և ամէն օր չեն դադարիր քարոզելէն։

1 Բայց մէկ մարդ մը Ընանիա անունով իր
կնկանը Սափիրային հետ մեկտեղ ստացուածք
2 մը ծախեց. Ու անոր գինէն խուսկ՝ որ կը-
նկին ալ գիտէր, ու մէկ բաժինը բերաւ ա-
3 ռաքելոց ոտքը դրաւ։ Բայց Պետրոս ըսաւ. Ընանիա՝ ինչո՞ւ Սատանան քու սիրտդ լեցուց, որ դուն Հոգւոյն Սրբոյ սուտ խօսիս,
4 ու ագարակին գինէն խուսկ. Չէ՞ որ քովդէր ան՝ քանի որ կեցեր էր, ու ծախուած ալ՝ քու իշխանութեանդ տակն էր. ատ ինչ է՝ որ քու սրտիդ մէջ ատ բանը դրիր. չէ թէ մարդոց սուտ խօսեցար, հապա Աստուծոյ։ Ու
5 Ընանիա ատ խօսքերը լսելով՝ տինկաւ, ու հոգի տուաւ. և մեծ վախ ինկաւ ամենուն վրայ՝
6 որ ատ լսեցին։ Ու երիտասարդները կանգնեցան անկից, և դուրս հանելով թա-
7 ղեցին։ Ու երբոր իրենք ժամուս չափ վրան անցաւ, անոր կնկին չգիտալով ինչ որ եղեր էր,
8 ներս մտաւ. Ու Պետրոս ըսաւ անոր. Ըսէ ինծի, ագարակը այնչափ գնով ծախեցիք. ան
9 ալ ըսաւ. Այո, այնչափ։ Ու Պետրոս ըսաւ անոր. Ատ ինչ է որ դուք միաբանեցաք Տէրոջը Հոգին փորձելու. ահա քու էրիկդ թաղողներուն ոտքերը դրաւ քովն է, քեզ
10 ալ դուրս պիտի հանեն։ Եւ իսկոյն անոր ոտքերուն քովը ինկաւ, ու հոգի տուաւ. և երիտասարդները ներս մտնելով անկիկ մեռած գտան, ու հանեցին իր էրկանը քովը թաղե-
11 ցին։ Եւ մեծ վախ մը ինկաւ բոլոր եկեղեցիին վրայ՝ ու ամենուն վրայ՝ որ ատ բաները լսեցին։
12 Եւ առաքեալներուն ձեռքովը շատ նշաններ ու հրաշքներ կ'ըլլային ժողովուրդին մէջ. և ամէնքը միաբանութեամբ Սողոմոնի սրահին
13 մէջն էին։ Եւ ուրիշներէն մէկը չէր համարձակիր անոնց յարիլու. հապա ժողովուրդը
14 կը մեծարէր անոնք. Ու Տէրոջը հաւատացողները ալ աւելի կը շատնային, բազմութիւն ե-
15 րիկ մարդոց ու կիներուն։ Ընանկ որ հիւանդները հրապարակներուն կը հանէին, և պատգամներով ու մահիճներով կը դնէին, որ Պետրոսին անցնելուս առնէ՝ գոնէ անոր շուքը ա-
16 նոնց մէկուն վրայ հասնի։ Ու շրջակայ քաղաքներուն բազմութիւնը Երուսաղէմ կը ժողվուէր, հիւանդներ և պիղծ ոգիներէ նեղուած ներ կը բժշկուէին։

17 Ապ եկաւ քահանայապետը՝ և բոլոր իր հետը

ե Գոր. իդ. 3։ Գո. իբ. 2։ իդ. 1, 8։
է Գո. ա. 35։
ը Գո. գ. 18։ Յօհ. ժ. 36։
թ Գո. բ. 23։ գ. 18։
ժ Գործ 13, 31։ Գո. իմ. 27։ Ժգ. 46։ Ժգ. 3։ ժմ. 8։ իդ. 26։ իբ. 32։ Եփես. գ. 19։
ի Գործ 27։
լ Գո. գ. 6, 16։
խ Գո. բ. 43։ ե. 12։
ծ Գո. բ. 2, 4։ Ժղ. 28։
կ Գործ 29։
հ Գո. ե. 12։ Հռոմ. ժե. 5, 6։ բ Կոր. Ժգ. 11։ Փիլ. ա. 27։ բ. 2։ ա Պետ. գ. 8։
ղ Գո. բ. 44։
ճ Գո. ա. 8։
մ Գո. ա. 22։
յ Գո. բ. 47։
ն Գործ 37։ Գո. ե. 2։
շ Գործ 34, 35։ Գո. ե. 1, 2։

ո Գո. գ. 37։
չ Ծննդ. իբ. 21։ Ժողով. ե. 4։
պ Գո. իբ. 3։
ջ Գործ 10, 11։
ռ Յօհ. Ժմ. 40։
ս Գործ 3։ Գաղ. գ. 7։
վ Գործ 5։
տ Գործ 5։ Գո. բ. 43։ Ժմ. 17։
ր Գո. բ. 43։ Ժգ. 3։ Ժմ. 11։ Հռոմ. Ժե. 19։ բ Կոր. Ժբ. 12։ Եբր. բ. 4։
ց Գո. գ. 11։ գ. 32։
ւ Յօհ. ի. 22։ Ժբ. 42։ Ժմ. 38։
փ Գո. բ. 47։ գ. 21։
ք Գաղ. իմ. 24։ Ժգ. 38։ Գո. Ժմ. 12։
և Աղ. Ժչ. 17, 18։ Յօհ. Ժգ. 12։
֊ Գո. գ. 1, 2, 6։

եղողները , որոնք սադուկեցւոց աղանդէն էին՝
18 նախանձով լեցուած · 5Ու առաքեալներուն
ձեռք զարկին , և հասարակաց բանտը դրին զա-
19 նոնք : 3Բայց Տէրոջը հրեշտակը գիշերով բան-
տին դռները բացաւ , ու դուրս հանելով զա-
20 նոնք՝ ըսաւ · Գացէք՝ և տաճարին մէջը կայ-
նելով՝ ժողովուրդին խօսեցէք հաս կենաց բո-
21 լոր խօսքերը : Ու երբոր առ լսեցին , տաճարը
մտան առտուընց , և կը սորվեցընէին · իսկ
5քահանայապետը եկաւ ու իր հետը եղողները՝
ու մէկտեղ կանչեցին ժողովը , ու Իսրայէլի
որդւոցը բոլոր ծերակոյտը · և հատ խրկեցին
22 բանտը՝ որ զանոնք բերեն : Ու երբոր սպասա-
ւորները գացին , զանոնք բանտին մէջ չգտան-
23 լով՝ ետ դարձան պատմեցին , Եւ ըսին թէ՝
Բանտը ամէն զգուշութիւնով գոցուած գը-
տանք , ու պահապանները դռներուն առջևը
կայնած , բայց բանալով՝ ներսը մարդ չգտանք :
24 Ու երբոր ճէ քահանան , և 6տաճարին իշ-
խանը ու քահանայապետները լսեցին ասոնց
քերը , կը զարմանային անոնց համար՝ թէ ինչ
25 պիտի ըլլայ ան : Եւ մէկը եկաւ պատմեց ա-
նոնց , թէ Ըհա ան մարդիկը որ բանտը դրիք ,
տաճարը կայներ են՝ և ժողովուրդին կը սորվե-
26 ցընեն : Ըն ատենը իշխանը սպասաւորներովը
մէկտեղ գնաց զանոնք բերաւ՝ առանց բռնու-
թեան , 7քանզի ժողովուրդէն կը վախնային որ
27 չքարկոծուին : Ու բերին զանոնք ատեանը կայ-
նեցուցին . և քահանայապետը անոնց հար-
28 ցուց , Ընելով · 8Ձ՞ որ սաստիկ պատուիրե-
ցինք ձեզի , որ ասոր անունով չսորվեցընէք . և
ահա Երուսաղէմը ձեր ուսմունքովը լեցուցիք ,
և ան մարդուն Արիւնը 9ի՛ուզէք մեր վրայ բե-
րել :
29 Պատասխան տուաւ Պետրոս և ո՛րքն և առա-
քեալները՝ ու ըսին · 10Հնազանդիլ պէտք է՝ քան թէ մարդոց :
30 Նախնեաց Աստուածը Յիսուսը յարուցց , Որուն
31 որ դուք փայտէն կախելով սպանեցիք : 11Ե-
նիկայ Աստուած իր աջ ձեռքովը 12Առաջնորդ
ու 13Փրկիչ ընծայեց , 14Ապաշխարութիւն և մեղաց թողութիւն
32 տալու : 15Ու մենք ասոնց համար անոր
վկաներ ենք , ու Սուրբ 16Հոգին ալ՝ 17որուն որ
Աստուած իրեն հնազանդ եղողներուն տուաւ :
33 Եւ 18անոնք ասիկա լսելով՝ խիստ կատղեցան , ու
կը խորհէին որ զանոնք մեռցընեն :
34 Եւ ատեանին մէջ փարիսեցի մը ոտքի վրայ

4 Գաս . իե . 12 ։
5 ԳԼ . ժբ . 7 ։ ժդ . 26 ։
6 Ցօհ . դ . 69 ։ ժէ . 3 ։ ա Ցօհ . է . 11 ։
7 ԳԼ . ը . 5 , 6 ։
8 Գաս . իբ . 4 ։ ԳԼ . ը . 1 ։
9 Աստ . իա . 26 ։
10 ԳԼ . ը . 18 ։
11 Աստ . իդ . 35 ։ իէ . 25 ։
12 ԳԼ . բ . 23 , 36 ։ գ . 15 ։ է . 52 ։
13 Կս . ը . 19 ։
14 Գաս . իբ . 12 ։
15 ԳԼ . ը . 13 , 15 ։ իբ . 14 ։
16 ԳԼ . ժ . 39 ։ ժգ . 29 ։ Գաղ . գ . 13 ։ ա պետ . բ . 24 ։
17 ԳԼ . բ . 33 , 36 ։ Փիլ . բ . 9 ։ Եբր . բ . 10 ։ ժբ . 2 ։
18 ԳԼ . ը . 15 ։
19 Աստ . ա . 21 ։
20 Գաս . իբ . 47 ։ ԳԼ . գ . 26 ։ ժգ . 38 ։ Եփես . ա . 7 ։ Կող . ա . 14 ։
21 Հնց . ժէ . 26 , 27 ։
22 ԳԼ . բ . 4 ։ ժ . 44 ։

ելաւ՝ որուն անունը 4Գամաղիէլ էր , օրինաց վարդապետ մը՝ բոլոր ժողովուրդին առջևը պա-
տուաւոր մէկը , ու հրաման ըրաւ որ առա-
35 քեալները քիչ մը դուրս հանեն · Եւ ըսաւ ա-
նոնց · Ա՛վ Իսրայէլացի մարդիկ՝ դուք ձեզի
զգուշացէք աս մարդոցը համար թէ ինչ պի-
36 տի ընէք · Վասնզի աս օրերէս առաջ Թևդասը
ելաւ , իրեն համար ըսելով՝ թէ երևելի մէկ
մին է , ու թուով չորս հարիւրի չափ մար-
դիկ իրեն յարեցան · որ ինքը սպանուեցաւ ,
և ան ամէնը որ իրեն հնազանդեր էին՝ ցրուե-
37 ցան , ու ոչինչ եղան : Ետոր եւսէէն Յուդա
Գալիլեացին եկաւ աշխարհագիր եղած օրերը ,
և շատ ժողովուրդ իր կողմը ձգեց · ինքն ալ
կորսուեցաւ , և ան ամէնը որ իրեն հնազանդեր
38 էին՝ ցիրուցան եղան : Եւ հիմա ձեզի կ՚ըսեմ ·
Ա՛ս մարդոցմէ մէկդի կեցէք , ու թո՛ղ տուէք
զանոնք , 5ինչու որ եթէ աս խորհուրդը կամ
39 գործը մարդոցմէ է , պիտի քակուի · 6Բայց
թէ որ Աստուծմէ է , չէք կրնար ատիկայ քա-
կել , 7Ըլլայ թէ Աստուծոյ դէմ մարտնչող
40 գտնուիք : Եւ անոնք հաւանութիւն տուին
անոր · 8ու առաքեալները կանչելով՝ 9ծեծե-
ցին , և պատուիրելով որ Յիսուսի
41 անունովը չխօսին , արձակեցին զանոնք : Ընդ-
ալ ժողովքին առջևէն գացին , 10ուրախանալով
որ Տէրոջը անունին համար արժանի եղան ան-
42 արգուելու : Եւ ամէն օր 11տաճարը ու տու-
ներուն մէջ 12Էին դադարեր սորվեցընելէն՝ ու
Յիսուս Քրիստոսը քարոզելէն :

ԳԼ . Զ .

1 Աքաքեալները ուզելով որ աղքատներուն կերակուրին
հոգ տարուի , նաև փոյթ ունենալով որ իրենք Աստուծոյ
խօսքը՝ հոգիին կերակուրը մնատակարարեն , 3 սարկաւա-
գութեան պաշտօնը կը յանձնեն եօթը ընտրուած մար-
դոց , 5 որոնց մէկն էր Անտիպանոս՝ հատատրով և Ճո-
գւով Սրբով լեցուն · 12 որուն հետ վիճաբանողները
չկրնալով պատասխան տալ՝ կը բռնեն զանիկայ , 13 և
զպատրաստեն ամբաստանեն իբրև հայհոյիչ օրինաց
և տաճարին :

1 1Եւ ան օրերը աշակերտները որ շատցան ,
2Հելլենացիներոց կողմէն տրտունջ մը ե-
ղաւ Եբրայեցւոց դէմ · ինչու որ իրենց որբե-
ւարիները 3ամէն օրուան պաշտօնը ընելու մատա-
2 կարուելուն մէջ անտես կ՚ըլլային : Եւ տա-
ւուներկուքը կանչեցին աշակերտներուն բազմու-
թիւնը՝ ու ըսին · 4Անկի չէ՝ Աստուծոյ
խօսքը ձգել , ու սեղաններու ծառայութիւն ը-

23 ԳԼ . բ . 37 ։ է . 54 ։
24 ԳԼ . իբ . 3 ։
25 5Առակ . իա . 30 ։ Էս . ը . 10 ։ Պատ . ժէ . 13 ։
26 Գաս . իե . 15 ։ ա Կոր . ա . 25 ։
27 ԳԼ . է . 51 ։ ճ . 5 ։ իդ . 9 ։
28 ԳԼ . ը . 18 ։
29 Աստ . ժ . 17 ։ իդ . 34 ։ Պար . ժգ . 9 ։
30 Աստ . է . 12 ։ 10Հով . ե . 3 ։ բ Կոր . ժբ . 10 ։ Փիլ . ա . 29 ։ Եբր . ժ . 34 ։ Յակ . ա . 2 ։ ա Պետ . գ . 13 , 16 ։
31 ԳԼ . բ . 46 ։
32 ԳԼ . գ . 20 , 29 ։

---

33 ԳԼ . բ . 41 ։ գ . 4 ։ ե . 14 ։ 11Մբ 7 ։
34 ԳԼ . ճ . 29 ։
35 12Ելլենացիոյ 13Ըսկից
36 ԳԼ . ը . 35 ։
37 Գաս . ժ . 7 ։
38 ԳԼ . ժ . 38 ։
39 Յոբ . իա . 29 ։
40 Նշ . ժբ . 17 ։

3 նել։ Ալասի՝ երգապետին՝ Ի ձեղմէ՝ հօրէը հոգի
ընտրեցէք՝ քաղէ վկայուած՝ Հոգւով Սրբով և
իմաստութիւնով լեցուն, որ զանոնք աս գոր-
4 ծիս վրայ դնենք։ Ես մենք աղօթքի ու Բա-
5 պօ-ծոյ խօսքին պաշտօնին պարապինք։ Եւ
ամ խօսքը բոլոր բազմութեան առջեւ հաճոյ
երեւցաւ. ու ընտրեցին Ստեփաննոսը՝ Հաւատ-
քով և Հոգւով Սրբով լեցուն մարդ մը, Ես
Փիլիպպոսը, և Պրոքորոսը, ու Նիկանովրան,
և Տիմոնան, ու Պարմենան, Ե և Նիկողայոս
6 նորահաւատ Ընտիոքացին. Զանոնք առաքեալ-
ներուն առջեւը կայնեցուցին. Ե անոնք ալ ա-
ղօթք ընելով՝ Ձեռքերնին անոնց վրայ դրին։
7 Եւ Աստուծոյ խօսքը կ'աճէր, ու աշակերտ-
ներուն թիւը խիստ կը շատնար Երուսաղէմի
մէջ. Ե և քահանաներէն մեծ բազմութիւն հա-
ւատքին կը հնազանդէին։
8 Եւ Ստեփաննոս՝ որ շնորհքով ու զօրու-
թիւնով լեցուած հրաշք մը էր, մեծ հրաշքներ
9 և նշաններ կ'ընէր ժողովուրդին մէջ։ Բայց
ոմանք ան ժողովարանէն՝ որ Ազատացելոց, և
Կիւրենացւոց՝ ու Ղևքսանդրացւոց ժողովարան
կ'ըսուէր, և ոմանք որ Կիլիկիայէն ու Ասիայէն
էին, ելան ու Ստեփաննոսին հետ վիճաբանու-
10 թիւն կ'ընէին. Ե չէին կրնար դէմ դնել ան
իմաստութեանը ու Հոգիին, որով կը խօսէր։
11 Ես անոնք հրապուրեցին քանի մը մարդիկ,
որ ըսեն թէ՝ Մենք լսեցինք որ ատիկայ հայ-
հոյական խօսքեր կը խօսի Մովսէսին ու Աս-
12 տուծոյ դէմ։ Եւ զրգռեցին ժողովուրդը՝ ու
ծերերը՝ և դպիրները, ու վրան հասնելով զին-
13 քը բռնեցին՝ ու առեանը տարին։ Եւ սուտ
վկաներ կայնեցուցին, որոնք կ'ըսէին. Այս մար-
դը չդադարիր հայհոյական բաներ խօսելէն
14 սուրբ տեղին և օրէնքին դէմ. Ե Հասդի լսե-
ցինք ատիկ որ կ'ըսէր, թէ Այս Նազովրեցի
Յիսուսը Ես պիտի քակէ աս տեղը, ու պիտի փո-
խէ Մովսէսին մեզի աւանդած սովորութիւննե-
15 րը։ Եւ առեանը նստողներուն ամէնը նրբոր ա-
նոր նայեցան, անոր երեսը հրեշտակի երեսի
պէս տեսան։

Գ Լ · Ը

1 Ստեփաննոս իրեն դէմ եղած ամբաստանութեանը պա-
տասխան տալով, 2 կը ցուցընէ թէ Ի նչպէս Աստուած
ընտրեր էր իրենց հայրերը, 37 և թէ Մովսէս միայութիւն
բան էր Քրիստոսի համար. 51 կը յանդիմանէ Հրեա-
ները որ ապստամբ դառնալով Աստուծոյ դէմ, ապան-
նելուն գՔրիստոս՝ ան Արդարը՝ որուն համար մնգգարէ-
ները կանխաձայներ էին, թէ աշխարհք պիտի դայ։ 54 Ե-

ասք վրայ Հրէայք կը քարկոծեն Ստեփ Ծնասք, Ե որ իր
հոգին Յիսուսի յանձնելով՝ Ի խնդրելուն՝ աղօթք
կ'ընէ անոնց համար։

1 Ես ատենը քահանայապետը ըսաւ. Իրաւը-
2 նե՞ ատ բաները ատա՞նկ են։ Եւ անիկայ ը-
սաւ. Ա Արդիւնք եղբայրներ ու հայրեր՝ մտիկ
րնէք. փառաց Աստուածը մեր հօրը Աբրահա-
մին երեւցաւ, քանի որ Միջագետք մէջ էր,
գնա Խառանի մէջ բնակած. և ըսաւ անոր.
3 Ե Ելիր քու երկրէդ և քու ազգականներէդ, ու
եկուր ան երկիրը՝ որ ես քեզի պիտի ցուցը-
4 նեմ։ Ես ատենը Ե Քաղդէացւոց երկրէն ելլե-
լով՝ Խառանի մէջ բնակեցաւ. և անոր հօրը
մեռնելէն ետև՝ անկէ փոխադրեց զանիկայ աս
5 երկիրը, ուր որ դուք հիմա կը բնակիք։ Ես
ասոր մէջ անոր ժառանգութիւն չտուաւ, ոչ
ալ ոտքի քայլ մը տեղ, Ե բայց խոստացաւ
որ ասիկայ իրեն ետ իրրև կալուածք, և իր-
մէ ետև իր սերունդին, երբոր դեռ ինքը որ-
6 դի չուներ։ Եւ Աստուած այսպէս խօսե-
ցաւ՝ Ե թէ Ընոր սերունդը օտար երկրի մէջ
պանդուխտ պիտի ըլլայ. ու պիտի ծառայե-
ցընեն անիկայ՝ Ե և չորս հարիւր տա-
7 րի։ Եւ ան ազգը՝ որուն պիտի ծառայեն, ես
պիտի դատեմ, ըսաւ Աստուած, և անկէ ետև
8 պիտի ելլեն Ե ու աս տեղը պիս պաշտեն։ Ե-
ւ անոր թլփատութեան ուխտը տուաւ, Ե ու ետ-
քը Աբրահամ Իսահակը ծնաւ, և թլփատեց
զանիկայ ութերորդ օրը. Ե Իսահակն ալ՝ Յա-
կոբը Ձնաւ, Ե Յակոբն ալ տասներկու նահա-
9 պետները։ Եւ նահապետները Յովսէփին վը-
րայ նախանձելով՝ Եգիպտոս պարս-Ելաս ծա-
10 խեցին. Ե բայց Աստուած անոր հետն էր. Ու
փրկեց զանիկայ իր ամէն նեղութիւններէն, Ե և
անոր շնորհք ու իմաստութիւն տուաւ Ե-
գիպտոսի փարաւոն թագաւորին առջեւը. ան
ալ զանիկայ իշխան դրաւ Եգիպտոսի՝ ու իր
11 բոլոր տանը վրայ։ Ու Եգիպտոսի և Քանա-
նու բոլոր երկրին վրայ սով մը եկաւ, ու մեծ
նեղութիւն, և մեր հայրերը ուտելիք չէին
12 գտներ։ Ե Յակոբ երբոր լսեց թէ Եգիպտոսի
մէջ ցորեն կը գտնուի, առջի անգամին մեր հայ-
13 րերը խրկեց։ Ե երկրորդ անգամին Յովսէփ իր
եղբայրներուն ճանչցուց ինքզինքը. ու Յով-
14 սեփին ազգը փարաւոնին յայտնի եղաւ։ Ե Ե-
Յովսէփ խրկեց՝ ու կանչեց իր հայրը Յակոբը՝
Ե ու բոլոր ազգատոհմը, հօթանասունհինգ
15 հոգի։ Եւ Յակոբ Եգիպտոս իջաւ, Ե ու մե-

Ե Ը Օր · ա · 13 : Կ · ա · 21 :
ժդ · 2 : ա Տիմ · է · 7 :
Զ Կ · ի · 42 :
Է Կ · ժա · 24 :
Ը Կ · ի · 5 , 26 : իա · 8 :
Թ Յայտ · ի · 6 , 15 :
Ժ Կ · ա · 24 :
Ի Կ · ի · 17 : ի · 17 : ժէ ·
3 : ա Տիմ · դ · 14 : ե · 22 :
ի Տիմ · ա · 6 :
Լ Կ · ժէ · 24 : ժի · 20 :
Ղող · ա · 6 :

Խ Յոհ · ժէ · 42 :
Ծ Ղ · ե · իա · 15 : Կ · ե · 39 :
Տիս Նե · է · 12 : Ես · ծգ ·
17 :
Կ է Թագ · իա · 10, 13 : Պատ ·
իզ · 59 , 60 :
Հ Կ · իե · 8 :
Յ Գան · ի · 26 :

—

Ո Կ · իդ · 1 :
Ճ Ծող · ժէ · 1 :
Ն Ծող · ժա · 31 : ժէ · 4 , 5 :

Շ Ծող · ժէ · 7 : ժէ · 15 : ժե ·
3 , 18 : ժէ · 8 : իզ · 3 :
Ո Ծող · ժե · 13 , 16 :
Չ Նե · ժէ · 10 : Գող · է ·
17 :
Պ Նե · է · 12 :
Ջ Ծող · ժէ · 9 , 10 , 11 :
Ռ Ծող · իա · 2 , 3 , 4 :
Ս Ծող · իե · 26 :
Վ Ծող · իզ · 31 , իէ : Ը · 5 ,
իէ : լե · 18 , 23 :
Տ Ծող · լէ · 4 , 11 , 28 : Աղ ·
ձէ · 17 :
Ր Ծող · լե · 2 , 21 , 23 :
Ց Ծող · լա · 37 : խդ · 6 :
Ւ Ծող · խա · 54 :
Փ Ծող · խդ · 1 :
Ք Ծող · խէ · 4 , 16 :
Օ Ծող · խէ · 9 , 27 :
Ֆ Ծող · խղ · 27 : Ռ Օր · Ժ ·
22 :
ֆ Ծող · խղ · 5 :
ֆ Ծող · խի · 33 : Նե · ա ·
6 :

16 առաւ, ինքը ու մեր Հայրերը։ [ա]Նա Աբրահամ
տարուելով՝ [բ]ան գերեզմանին մէջը դրուեցան,
որն որ Բերսեմ արձանի դնով ծախու առեր
17 էր Ամբրոնի Հեթը Եմորի որդիներէն։ [գ]Ու երբոր
մօտեցաւ խոստումնաբին ատենը, որ Աստուած
երդումով խոստացեր էր Աբրահամին, [դ]ժողո-
վուրդը աճեցաւ ու շատցաւ Եգիպտոսի մէջ,
18 Մինչեւ որ ուրիշ թագաւոր մը եկաւ՝ որ Յով-
19 սեփը չէր ճանչնար։ [ե]Ընիկայ Ազգը բանեցուց
մեր ազգին դէմ՝ ու չարչարեց մեր Հայրերը,
մինչեւ անդամ [զ]անոնց տղաքը դուրս ձգել
20 պտղով՝ որ չապրին։ [է]Ին ժամանակը Մովսէս
ալ ծնաւ, [ը]ու Աստուծոյ առջեւը գեղեցիկ էր,
21 որ իր հօրը տունը մնծցաւ իրեք ամիս։ [թ]Ու
երբոր անկէ դուրս ձգուեցաւ, փարաւոնին
աղջիկը զանկէ վերցուց, ու իրեն իրեւ որդի
22 մնծցուց։ Ու Մովսէս Եգիպտացւոց բոլոր
իմաստութիւնովը մարժուեցաւ, [ժ]ու գործերով
23 էր իր խօսքերովը ու գործերովը։ [ի]Ու երբոր
քառասուն տարեկան եղաւ, իր սիրտը բնկաւ
իր եղբայրներուն՝ Իսրայէլի որդւոցը այցե-
24 լութիւն ընել։ Ու Իսրայէլացիներէն մեկը
հարստահարուած տեսնելով՝ պաշտպանեց,
ու զրկուածին վրէժը առաւ՝ ան Եգիպտացին
25 սպաննելով։ Կը կարծէր թէ իր եղբայրները
պիտի իմանային՝ որ Աստուած իր ձեռքովը ա-
նոնց ազատութիւն պիտի տար, բայց անոնք չի-
26 մացան։ [լ]Ու հետեւեալ օրը անոնց դիմացը ե-
լաւ՝ երբոր կը կռուէին, և խաղաղութիւն ը-
նելու առիթից զանոնք, ըսելով՝ Մարդիկ
դուք եղբայրներ էք, ինչո՞ւ մեկզմեկ կը զրկէք։
27 Բայց ան որ ընկերը կը զրկէր, մերժից զանի-
կայ՝ ու ըսաւ, [խ]Ո՞վ քեզ մեր վրայ իշխան ու
28 դատաւոր դրաւ. Ո՞ւթ ալ սպաննել կ՚ուզես,
29 ինծոր որ երէկ Եգիպտացին սպաննեցիր։ [ծ]Ու
Մովսէս ասոր խօսքին վրայ փախաւ, ու Մա-
դիամի երկրին մէջ պանդխտեր եղաւ, ուր որ
30 երկու որդի ծնաւ։ [կ]Ու քառասուն տարի անց-
նելէն ետեւ՝ Սինայ լեռանը անապատին մէջ
Տէրոջը հրեշտակը երեւցաւ անոր՝ մորենիի կո-
31 րակի բոցով։ Մովսէս ալ երբոր տեսաւ՝ զար-
մացաւ ան տեսիլքին վրայ. ու երբոր մօտեցաւ
զննելու, Տէրոջը ձայնը եկաւ անոր, որ կ՚ըսէր.
32 [մ]Ես եմ քու Հայրերուդ Աստուածը, Աբրա-
համին Աստուածը, ու Իսահակին Աստուածը,
և Յակոբին Աստուածը. Մովսէս ալ վախէն
33 դողալով՝ չէր համարձակիր զննելու։ [ն]Ու Տէ-

[ա] Նե. ժդ. 19։ Յես. խդ. 32։ [բ] Նե. ի. 15, 22։ գ. 20։ ժբ. 3, 4։ [գ] Նե. գ. 2։ [դ] Ասա. իբ. 32։ Ելք. ժա. 16։ [ե] Նե. ա. 5։ Յես. Ե. 15։ [զ] Նե. ա. 7։ [է] Նե. ժդ. 19։ Ծնա. Ե. 16։ [ը] Նե. ժբ. 41։ Լդ. 1։ [թ] Նե. Է. ը. իբ. ժ. ժա, ժբ։ Ասղ. ձԷ. 27։ [ժ] Նե. ժդ. 21, 27, 28, 29։ [ի] Նե. ժդ. 1, 35։ [լ] Ի Օր. ժը. 15, 18։ Գե. գ. 22։ [խ] Նե. ժդ. 1։ Ելք. ժբ. 13։ [ծ] Գործ. է. 25, 26։ [կ] Նե. իե. 40։ իդ. 30։ Ելք. բ. 5։ [մ] Ելք. գ. 14։ [ն] Գործ. իե. 24։ Ասղ. իգ. 2։ Սղ. 55։ Գե. ժդ. 19։ [շ] ա Թագ. ժգ. 1։ ի Թագ. Է. 1։ Ասղ. ձԲ. 19։ Գե. ժդ. 22։ [ո] գ Թագ. Բ. 17։ ա Պետ. իբ. 7։ Ասղ. ձը. 4, 5։ [պ] Ի Օր. գ. 19։ ժէ. 3։ գ Թագ. ժէ. 16։ իա. 3։ Երեմ. ժԲ. 13։ [ջ] Ըմամ. Է. 25, 26։ [ռ] Նե. իե. 40։ իդ. 30։ Ելք. բ. 5։ [ս] Ելք. գ. 14։ [վ] Գործ. իե. 24։ Ասղ. իգ. 2։ Սղ. 55։ Գե. ժդ. 19։ [տ] ա Թագ. ժգ. 1։ ի Թագ. Է. 1։ Ասղ. ձԲ. 19։ Գե. ժդ. 22։ [ր] գ Թագ. Բ. 17։ ա Պետ. իբ. 7։ Ասղ. ձը. 4, 5։

22։ [ց] Ասա. ժէ. 5։ [ւ] Նե. ժԲ. 3, 17։ [փ] Ելս. կդ. 9։ Գաղ. գ. 19։ Ելք. բ. 2։ [ք] Նե. իա. 1։ ի Օր. Է. 27, 31։ Լդ. 4։ Յօշ. ա. 17։ [օ] Հռով. գ. 2։ [ֆ] Նե. Լ՚. 1։ [և] ի Օր. իդ. 16։ Ասղ. ձգ. 19։ [ա՚] Ասղ. Ա. 12։ Ելզկ. ի. 25, 39։ Հռով. ա. 24։ ի Թագ. բ. 10։

47 ծոյն բնակարան մը գտնէ : Եւ Սողոմոն անոր
48 տուն մը շինեց : Եւ Փարաւոնը ձեռ-
քով շինուած տաճարներու մէջ չբնակիր , ինչ-
49 պէս որ մարգարէն կ'ըսէ . Երկինքը իմ ա-
թոռս է , ու երկիրը իմ ոտքերուս պատուան-
դանն է . ի՞նծի տուն պիտի շինէք ինծի , կ'ը-
սէ Տէրը . կամ ի՞նչ պիտի ըլլայ իմ հան-
50 գըստութեանս տեղը . Չէ՞ որ ասոնք ամէնը իմ
51 ձեռքս չիներ է : Վի՛մ խստապարանոցներ՝ ու
անթլփատ սրտով ու ականջով չթլփատուածներ . դուք
ամէն ատեն Հոգւոյն Սրբոյ հակառակ կը կե-
նաք , ինչպէս ձեր հայրերը՝ անոնք ալ դուք :
52 Ո՛ր մարգարէներէն ձեր հայ-
րերը չհալածեցին ձեր հայ-
րերը . ու սպաննեցին զանոնք՝ որ առաջուց
պատմեցին անոնց Արդարին գալուն համար , որ
դուք հիմա անոր մատնիչները ու սպաննողները
53 եղաք . Դուք որ օրէնքը առիք հրեշտակնե-
րուն միջոցաւորութեամբը՝ ու չպահեցիք :
54 Եւ անոնք ասոր բաները լսելով՝ սրտերնուն
մէջ կը կատղէին ու ակռաներնին անոր վրայ կը
55 կճռցընէին : Բայց անիկա Հոգւով Սրբով
լեցուած՝ երկինքը նայեցաւ և տեսաւ Աստուծոյ
փառքը , ու Յիսուսն ալ որ Աստուծոյ աջ կողմը
կայներ էր , և ըսաւ . Ահա կը տեսնեմ երկինքը
բացուած , ու Որդին մարդոյ՝ Աստուծոյ աջ
56 կողմը կայնած : Խոկ անոնք մեծաձայն աղաղա-
կելով՝ ականջներնին դոցեցին , և ամէնը մէ-
57 կէն վազեցին անոր վրայ . Եւ քաղաքէն դուրս
հանելով՝ կը քարկոծէին զանիկա . և վկա-
նները իրենց հանդերձները պահ կը դնէին երի-
տասարդի մը ոտքերուն քովը , որ Սօղոս կը-
58 սուէր : Ու կը քարկոծէին Ստեփաննոսը , որ
աղօթք կ'ընէր ու կ'ըսէր . Տէր Յիսուս՝ ընդ-
59 դունէ իմ հոգիս : Եւ մօտիկան վրայ գալով՝
բարձրաձայն աղաղակեց , Տէր՝ սա մեղքը մի
սեպեր ասոնց . և ասը ըսելով՝ ննջեց . Սօ-
ղոս ալ համակից էր անոր սպանուելուն :

ԳԼ . Ը

1 Երուսաղէմի հալածումը առիթ կ'ըլլայ՝ որ Սամարիայի
մէջ եկեղեցի մը կը հաստատուի 5 Փիլիպպոսի ձեռօքը ,
որ քարոզեց՝ հրաշքներ բրաւ և շատերը մկրտեց , որոնց
մէջն էր Սիմոն մոգը : 14 Պետրոս ու Յովհաննէս հոն
կ'երթան եկեղեցիին հաստատութիւն տալու , ու աղօթ-
քով և ձեռքերնին դնելով՝ Սուրբ Հո-
գին կը տրուի անոնց : 18 Երբոր Սիմոն կ'ուզէ սոսկալի
ծախսե տանիլ իրենց ունեցած իշխանութիւնը , 20 Պետ-
րոս սաստիկ կը յանդիմանէ անոր սրտին չտրտութիւնը ,
ու զղջալու կը յորդորէ . հոգը Յովհաննէսին հետ Ա-
ստուծոյ խօսքը քարոզելով Երուսաղէմ կը դառնայ : 26
Տէրոջը հրեշտակը կը խրկէ Փիլիպպոսը՝ որ երթայ քա-
րոզէ Եթովպացի ներքինիին , և միւռեղ գտնելով :

1 Եւ ան օրը մեծ հալածում եղաւ Երու-
սաղէմի մէջ եղող եկեղեցիին վրայ , և առա-
քեալներէն՝ ի զատ՝ ամէնն ալ ցիրուցան եղան
Հրէաստանի ու Սամարիայի երկիրներուն մէջ :
2 Ու աստուածավախ մարդիկ Ստեփաննոսը վեր-
3 ցուցին , ու անոր վրայ մեծ ողբ ըրին : Բայց
Սօղոս եկեղեցիին շատ վնաս կու տար , տուն-
ները կը մտնէր , էրիկ ու կնիկ մարդիկները կը
քաշէր՝ բանտը գնել կու տար :
4 Եւ ան ցիրուցան եղածները կը պտըտէին՝
5 ու խօսքը կը քարոզէին : Փիլիպպոս ալ Սա-
մարիայի մէկ քաղաքը իջնելով՝ Քրիստոսը կը
6 քարոզէր անոնց : Ու ժողովուրդները միա-
բան հաւանութեամբ Փիլիպպոսին ըսածներուն
ուշադրութիւն կու տային՝ լսելով ու տեսնե-
7 լով այն նշանները որ կ'ընէր : Վասն զի շատ
դիւահարներէն պիղծ ոգիները մեծաձայն աղա-
8 ղակելով՝ կ'ելլէին : Ու շատ անդամալոյծներ
9 ու կաղեր կը բժշկուէին . Ու մեծ ուրախու-
թիւն եղաւ այն քաղաքին մէջը : Բայց Սիմոն
անունով մարդ մը կար՝ որ առաջուց այն քաղա-
քին մէջ Հմտութիւն կ'ընէր , ու Սամարացւոց
ազգը կը զարմացընէր , Հրեն համար ըսելով՝
10 թէ մեծ մէկ մըն է . Որ անոր ուշադրութիւն
կու տային ամէնն ալ պզտիկէն մինչև մեծը , և
կ'ըսէին . Այիկայ Աստուծոյ մեծ ըսուած զո-
11 րութիւնն է : Շատ ժամանակէ՝ ի վեր կախար-
դութիւններով անոնք զարմացընելուն համար՝
12 իրեն ուշադրութիւն կու տային : Բայց երբոր
Փիլիպպոսին հաւատացին՝ Որ Աստուծոյ թա-
գաւորութեանը ու Յիսուս Քրիստոսի անուա-
նը վրայով կը քարոզէր , կը մկրտուէին թէ է-
13 րիկ մարդիկ և թէ կնիկ մարդիկ : Ու Սիմոն
ինքն ալ հաւատաց , ու մկրտուելով միշտ Փի-
լիպպոսին հետն էր . և տեսնելով այն նշաննե-
րը , ու մեծ զօրութիւնները որ կ'ըլլային , կը
14 զարմանար : Խոկ Երուսաղէմի մէջ եղող ա-
ռաքեալները երբոր լսեցին թէ Սամարացիք
Աստուծոյ խօսքը ընդուներ են , Պետրոսը ու
15 Յովհաննէսը անոնց խրկեցին . Որոնք իջնելով՝
աղօթք ըրին անոնց համար՝ որ Սուրբ Հո-
16 գին առնեն . (Վասն զի դեռ անոնց մէկուն
վրայ իջած չէր , հապա միայն Տէր Յիսուսի

ա Ա Թագ . Գ . 1 : բ . 20 : գ Ա՛Ն . ԺԷ . 12 : դ Ա՛Ն . Գ . 1 :
ե Ա Թագ . Բ . 27 : զ Ա՛Ն . բ . 6 : է . 18 : Կ՛Ե . ԺԶ . 24 :
ը Նա . Կ՛Ե . 1 , 2 : Ա՛Ա . Ե . 34 , 35 : իգ . 22 :
թ Ն՛Ե . Բ . 9 : Լ՛Գ . 3 : Նա . խը . 4 :
ժ Գ՛Ե . 41 : ի Օր . Ժ . 16 : Ն՛Ե . 4 : Գ . 10 : ի . 26 : Ներկ՛ . խգ . 9 .
լ Ի՛Ա . Լ՛Գ . 16 : Ա՛Ա . իա . 35 : իգ . 34 , 37 : ա Ա՛Ա .
բ . 15 :
խ Կ՛Ե . գ . 14 :
ծ Ն՛Ե . ի . 1 : Գաղ . գ . 19 : Ն՛Ե . բ . 2 :
կ Կ՛Ե . Ե . 33 :
հ Կ՛Ե . Գ . 5 :
ձ Ներկ . ա . 1 : Ա՛Ա . գ . 16 : Կ՛Ե . Ժ . 11 :
ղ Գան . Է . 13 :
ճ Գ Թագ . իա . 13 : Գ՛Ե . գ . 29 : Ն՛Ե . ԺԳ . 13 :
մ Գ՛Ե . իգ . 16 :
յ Բ Օր . Ժ . 9 , 10 : Ժ . 7 :
ն Գ՛Ե . Ժ . 59 : Կ՛Ե . իբ . 20 :
շ Կ՛Ե . թ . 14 :
ո Ա՛Ա . Լ՛ա . 5 : Ա՛Ե . իէ . 46 :
չ Կ՛Ե . թ . 40 : խ . 36 : իա . 5 :
պ Ա՛Ա . Ե . 44 : Գ՛Ե . Ը . 28 : իգ . 34 :
ջ Հմր 57 : Կ՛Ե . իբ . 20 :
—
ռ Կ՛Ե . Ժա . 19 :
ս Յով . իգ . 2 : Ե . 10 : բ Թագ . գ . 31 :
վ Կ՛Ե . է . 57 : թ . 1 , 13 , 21 : իբ . 4 : իգ . 10 , 11 : ա Ա՛Ա . Ժ . 9 : Գաղ . ա . 13 : Փիլ . գ . 6 : ա Տիմ . ա . 13 :
տ Ա՛Ա . Ժ . 23 : Կ՛Ե . Ճա . 19 :
ր Կ՛Ե . գ . 5 :
ց Ա՛Ա . Ժ . 17 :
ւ Կ՛Ե . Ժգ . 6 :
փ Կ՛Ե . Ե . 36 :
ք Կ՛Ե . ա . 3 :
օ Կ՛Ե . բ . 38 :
ֆ Կ՛Ե . ԺԹ . 2 :
և Կ՛Ե . Ժ . 48 : ԺԹ . 5 :

17 անուն[ով] [ե]մկրտուած էին։) [ծ]Ընտանիք ձեռ-
քերնին դրին անոնց վրայ, ու Սուրբ Հոգին
18 կ'առնէին։ Երբոր տեսաւ Սիմոն՝ թէ առաքեալ-
ներուն անոնց վրայ ձեռք դնելով՝ Սուրբ Հո-
գին կը տրուի, անոնց առակ մատուց՝ ու ըսաւ.
19 Ինծի ալ սա իշխանութիւնը տուէք՝ որպէս զի
որուն վրայ ձեռք դնեմ, անիկայ Սուրբ Հոգին
20 առնէ. Հայց Պետրոս ըսաւ անոր. Քու ար-
ծաթդ քեզի հետ թող կորսուի. Ինչու որ
[զ]Աստուծոյ պարգեւը կարծեցիր թէ հատակով
21 կ'առնուի։ Դուն սա բանին մէջ մասն ու
բաժին չունիս. ինչու որ քու սիրտդ Աստու-
22 ծոյ առջեւը շիտակ չէ։ Ապատի սա քու չարու-
թիւնէդ զղջէ եկուր, ու Աստուծոյ աղաչէ.
[է]գուցէ ներուի քեզի քու սրտիդ այդ խորհուր-
23 դը։ Ինչու որ ես քեզ դժողձի դառնութեան
մէջ, և անիրաւութեան կապին մէջ կը տես-
24 նեմ։ Սիմոն պատասխան տուաւ ու ըսաւ.
[ը]Դուք ինծի համար աղօթք բրէք Տէրոջը, որ
սա ձեր ըսածներէն բան մը իմ վրաս չգայ։
25 Անոնք ալ վկայութիւն տալով՝ Աստուծոյ խօս-
քը խօսեցան ետև, դարձան Երուսաղէմ. և
Սամարացւոց շատ գեղերուն մէջ աւետարանը
քարոզեցին։
26 Եւ Տէրոջը հրեշտակը փիլիպպոսին խօսե-
ցաւ՝ ըսելով. Ելլէր ու գնայ դուն հարաւային
կողմը՝ ան ճամբան, որ Երուսաղէմէն գէպ ի
27 Գազա կ'իջնէ, որ անապատ տեղ է։ Ան
ալ ելաւ գնաց. և ահա [թ]Եթովպացի ներ-
քինի մարդ մը՝ Եթովպացւոց Կանդակա թա-
գուհիին մէկ զօրաւորը, որ ինքը անոր բոլոր
գանձերուն վրայ էր, որ [ժ]Երուսաղէմ եկեր էր
28 երկրպագութիւն ընելու. Եւ անիկա կը դառ-
նար, ու իր կառքը նստած՝ Եսայի մարգարէին
29 գիր[ը] կը կարդար։ Եւ Հոգին ըսաւ Փիլիպ-
պոսին. Մօտեցիր, և ատ կառքին քովը դը-
30 նա։ Փիլիպպոս ալ վազելով մօտ գնաց՝ ու
մտիկ կ'ընէր որ Եսայի մարգարէին գիր[ը] կը
կարդար, և ըսաւ. Արդեօք ատ կը հասկը-
31 նաս արդեօք։ Ան ալ ըսաւ. Ինծո՞ր կրնամ
հասկնալ, թէ որ մէկը ինծի չառաջնորդէ.
ու աղաչեց Փիլիպպոսին՝ որ ելլէ իր քովը նըս-
32 տի։ Եւ գրքին մէջ կարդացած տեղը սա էր.
[ի]Ոչխարի պէս մորթելու տարուեցաւ, ու իր
խուզողին առջեւը մունճ [ի]չցող գառնուկի պէս՝
33 անանկ իր բերանը չբանար. Իր խոնարհու-
թեանը մէջ իր դատաստանը վերցուեցաւ, և
անոր ազգատոհմը ով պիտի պատմէ. ինչու-
34 որ անոր կեանքը երկրէն կը վերցուի։ [ի]Նկըթի-
նին պատասխան տուաւ Փիլիպպոսին ու ըսաւ.
35 Կ'աղաչեմ քեզի, մարգարէն որո՞ւ համար կ'ը-
սէ սա. իրե՞ն համար, թէ մէկ ուրիշի մը հա-
մար։ Փիլիպպոս իր բերանը բացաւ, և
գրքին սա խօսքէն սկսելով՝ Յիսուսը քարոզեց
36 անոր։ Ու երբոր [ի]ջրին ճամբան կ'երթային,
ջուրի մը քով եկան. ու ըսաւ Նիքոմին. Ը-
հա ջուր, [ա]ի՞նչ բան զիս կ'արգիլէ մկըր-
37 տուելէն։ [*Եւ Փիլիպպոս ըսաւ անոր. [ի]Թէ
որ քու բոլոր սրտովդ կը հաւատաս, կարելի
է. անիկայ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ.
[ա]Կը հաւատամ թէ Յիսուս Քրիստոսը Որդի
38 Աստուծոյ է։] Ու հրաման ըրաւ որ կառքը
կայնեցընեն. և երկուքին ալ ջուրը իջան՝
Փիլիպպոսը ու Նիքոմին, և մկրտեց զանի-
39 կայ։ Ու երբոր ջուրէն դուրս ելան, [ջ]Տէրոջը
Հոգին յափշտակեց Փիլիպպոսը, և ալ Նիքո-
մին անիկայ չտեսաւ, ու իր ճամբան կ'երթար
40 ուրախութեամբ։ Հայց Փիլիպպոս Ազոտոսի
մէջ գտնուեցաւ. ու պտըտելով բոլոր քա-
ղաքներուն աւետարան կը քարոզէր, մինչև որ
Կեսարիա հասաւ։

ԳԼ. Թ

1 Սօղոս՝ Դամասկոս երթալու ճամբուն վրայ 4 գետինը
կ'իյնայ, և կը տեսնէ զՅիսուս. 10 առաքելական պաշ-
տօնին կը կանչուի, 18 և Ընանիայէն կը մկրտուի. 20
համարձակ զԱրիստոս կը քարոզէ։ 23 Հրէայք կը խոր-
հին զանիկայ սպաննել. 29 նմանապէս Հոյներն. բայց
Սօղոս անոնց ձեռքէն կը փախչի. 31 Եկեղեցին խաղա-
ղութիւն կը վայելէ. Պետրոս կը բժշկէ Հնեան անուն
անդամալոյծը, 36 և Տաբիթիան կը յարուցանէ։

1 [ա]Հայց Սօղոս տակաւին Տէրոջը աշակերտնե-
րուն դէմ սպառնալիք ու մահ փչելով՝
2 քահանայապետին քովը գնաց. Եւ անկէ
[թ]ուղթեր ուզեց Դամասկոս ժողովարանները
պատնէշ, որ եթէ ան ճամբուն հետևողներ
գտնէր ըլլայ, էրիկ մարդիկ կամ կիներ մար-
3 դիկ կապած Երուսաղէմ բերէ։ [բ]Ու երբոր
կ'երթար, ու Դամասկոսին մօտեցաւ, յան-
կարծ իր բոլորտիքը երկինքէն լոյս մը փայլա-
4 տակեց. Եւ ինքը գետինը իյնալով՝ մէկ ձայն
մը լսեց՝ որ կ'ըսէր իրեն. Սաւուղ, Սաւուղ,
5 [գ]ինչո՞ւ զիս կը հալածես։ Եւ անիկայ ըսաւ.
[ա]Ո՞վ ես դուն Տէր. և Տէրը ըսաւ. Ես եմ
Յիսուս՝ որ դուն կը հալածես. [դ]ժուար
6 բան է քեզի խթանի դէմ կից զարնել։ Ան ալ
դողդոջ ու սաստկութեամբ ըսաւ. Տէր՝ [է]ի՞նչ
7 կ'ուզես որ ընեմ։ Եւ Տէրը ըսաւ անոր. Ելլէր,
ու քաղաքը մտիր, և քեզի պիտի ըսուցուի
ինչ որ պարտիս ընել. Իսկ ան մարդիկը որ

ա Գոր. ժդ. 16։
բ Գոր. ժդ. 16։
գ Գոր. ժդ. 16։
դ Գոր. ժդ. 16։
ե Գոր. ժդ. 16։
զ Գոր. ժդ. 16։
է Գոր. ժդ. 16։
ը Գոր. ժդ. 16։
թ Գոր. ժդ. 16։
ժ Գոր. ժդ. 16։
ի Գոր. ժդ. 16։
լ Գոր. ժդ. 16։
խ Գոր. ժդ. 16։
ծ Գոր. ժդ. 16։
կ Գոր. ժդ. 16։
հ Գոր. ժդ. 16։
ձ Գոր. ժդ. 16։
ղ Գոր. ժդ. 16։
ճ Գոր. ժդ. 16։
մ Գոր. ժդ. 16։
յ Գոր. ժդ. 16։
ն Գոր. ժդ. 16։
շ Գոր. ժդ. 16։
ո Գոր. ժդ. 16։
չ Գոր. ժդ. 16։
պ Գոր. ժդ. 16։
ջ Գոր. ժդ. 16։
ռ Գոր. ժդ. 16։
ս Գոր. ժդ. 16։
վ Գոր. ժդ. 16։
տ Գոր. ժդ. 16։
ր Գոր. ժդ. 16։
ց Գոր. ժդ. 16։
ւ Գոր. ժդ. 16։
փ Գոր. ժդ. 16։
ք Գոր. ժդ. 16։
օ Գոր. ժդ. 16։
ֆ Գոր. ժդ. 16։
և Գոր. ժդ. 16։
ա Գոր. ժդ. 16։
բ Գոր. ժդ. 16։
գ Գոր. ժդ. 16։
դ Գոր. ժդ. 16։
ե Գոր. ժդ. 16։
զ Գոր. ժդ. 16։
է Գոր. ժդ. 16։
ը Գոր. ժդ. 16։
թ Գոր. ժդ. 16։
ժ Գոր. ժդ. 16։
ի Գոր. ժդ. 16։
լ Գոր. ժդ. 16։
խ Գոր. ժդ. 16։
ծ Գոր. ժդ. 16։
կ Գոր. ժդ. 16։
հ Գոր. ժդ. 16։
ձ Գոր. ժդ. 16։
ղ Գոր. ժդ. 16։
ճ Գոր. ժդ. 16։
մ Գոր. ժդ. 16։
յ Գոր. ժդ. 16։
ն Գոր. ժդ. 16։
շ Գոր. ժդ. 16։
ո Գոր. ժդ. 16։
չ Գոր. ժդ. 16։
պ Գոր. ժդ. 16։
ջ Գոր. ժդ. 16։
ռ Գոր. ժդ. 16։
ս Գոր. ժդ. 16։
վ Գոր. ժդ. 16։
տ Գոր. ժդ. 16։
ր Գոր. ժդ. 16։
ց Գոր. ժդ. 16։
ւ Գոր. ժդ. 16։
փ Գոր. ժդ. 16։
ք Գոր. ժդ. 16։
օ Գոր. ժդ. 16։
ֆ Գոր. ժդ. 16։
և Գոր. ժդ. 16։

իր հետը կ'երթային, ապշած կեցեր էին. ձայնը միայն կը լսէին, բայց մէկը չէին տեսներ:
8 Եւ Սօղոս գետնէն ելաւ, ու բաց աչքերով մէկը չէր տեսներ. ուստի անոր ձեռքէն բռնե-
9 նելին՝ ու Դամասկոս մտցուցին: Եւ երեք օր կեցաւ առանց տեսնելու, և ոչ կերաւ, ոչ ալ խմեց:
10 Ու [ե]Ընանիա անունով աշակերտ մը կար Դամասկոսի մէջ. և Տէրը տեսիլքի մէջ անոր ըսաւ. Ընանիա. ան ալ ըսաւ. Տէր՝ ահա-
11 հոս եմ: Եւ Տէրը ըսաւ անոր. Ելլէր ու գնայ ան փողոցը՝ որ Ուղիղ կ'ըսուի, և հոն Յուդային տանը մէջ փնտռէ Սօղոս անունով [զ]Տարսոնացի մը. վասն զի ահա անիկայ աղօթք
12 կ'ընէ. Ու տեսիլքի մէջ մարդ մը տեսաւ Ընանիա անունով՝ [է]ովը մտած, և ձեռքը իր վը-
13 րայ դրած, որ տեսնէ: Ընանիան ալ պատասխան տուաւ. Տէր շատերէն լսեցի այն մարդուն համար՝ թէ [ը]որչափ չարիքներ ըրաւ քու սուր-
14 բերուդ Երուսաղէմի մէջ. Եւ հոս ալ քահանայապետներէն իշխանութիւն ունի կապելու
15 այն ամենը, [թ]որ քու անունդ կը կանչեն: Եւ Տէրը ըսաւ անոր. Գնա դուն. [ժ]ինչու որ անիկայ ինծի ընտիր աման մին է, իմ անունս կրելու [ի]հեթանոսներուն ու [ի]թագաւորներուն
16 և Իսրայէլի որդւոցը առջևը. [ի]Բայց ես իրեն պիտի ցուցընեմ թէ որչափ պէտք է իրեն՝
17 իմ անուանս համար նեղութիւն քաշել: Եւ [ի]Ընանիա գնաց՝ ու այն տունը մտաւ, [ի]և ձեռքը անոր վրայ դնելով՝ ըսաւ. Սաւուղ եղբայր՝ Տէրը զիս խրկեց, այն Յիսուսը որ ճամբուն մէջ քեզի երևցաւ՝ երբոր կուգայիր.
18 որպէս զի տեսութիւնդ առնես, ու [ի]Հոգւով Սրբով լեցուիս: Եւ շատ մը անոր աչքերէն թիւրիմիւրու պէս բաներ իյնան. և իսկոյն տե-
19 սաւ, ու եղաւ մկրտուեցաւ. Եւ կերակուր ուտելով՝ ուժը վրան եկաւ. Ուր քանի մը օր Դամասկոսի մէջ եղող աշակերտներուն հետը կեցաւ:
20 Եւ անմիջապէս ժողովարաններուն մէջ կը քարոզէր Յիսուսը, [ի]թէ անիկայ է Աստուծոյ
21 Որդին: Եւ ամէն լսողները մեծապէս զարմացեր էին, ու կ'ըսէին. [ի]Արիկայ ան չէ՞, որ Երուսաղէմի մէջ կը կործանէր անունը՝ որ աս անուն-
նը կը կանչէին. և հոս ալ ան բանին համար եկած էր, որ անոնք կապած՝ քահանայապետ-
22 ներուն տանի: Բայց Սօղոս՝ ալ աւելի կը զօրանար, և [ի]Դամասկոսի մէջ բնակող [ե]բէհանները կը պապանձեցընէր, ապացուցանելով թէ Քրիստոս
23 բիատոսը ասիկայ է: Ու շատ օրեր անցնելէն ետքը՝ [ե]Հրէաները խորհուրդ ըրին որ անիկայ
24 սպաննեն: [ե]Բայց Սօղոսին յայտնուեցաւ անոնց նենգութիւնը. և ցորեկ ու գիշեր դռնե-
25 րը կը սպասէին որ անիկայ սպաննեն: Յետոյ աշակերտները գիշերով առին զանիկայ, [ու] զամբիւղով մը կախելով՝ պատէն վար իջեցուցին:
26 [ե]Երբոր Սօղոս Երուսաղէմ եկաւ, կը ջանար աշակերտներուն յարելու. բայց ամէնն ալ կը վախնային անկէ, չհաւատալով թէ անի-
27 կայ աշակերտ էր: [ու]Բայց Յովնաթան անիկայ առնելով՝ առաքեալներուն տարաւ, ու պատմեց անոնց՝ թէ ինչպէս ճամբուն վրայ Տէրը տե-
սաւ, և թէ անոր հետ խօսեցաւ, և թէ ինչպէս Դամասկոսի մէջ համարձակ քարոզեց Յի-
28 սուսի անունովը: [ու]Ու Երուսաղէմի մէջ ա-
նոնց հետ կը մնար ու կ'ելլէր, Տէր Յիսու-
29 սին անունովը համարձակ քարոզելով: [ե]Ան [ու]հելլենացիոց դէմ կը խօսէր՝ և վիճաբա-
նութիւն կ'ընէր. [ե]անոնք ալ կը փնտռէին ա-
30 նիկայ սպաննել: Յետ եղբայրները իմանալով՝ զանիկայ Կեսարիա իջեցուցին, և անկէ Տարսոն խրկեցին զանիկայ:
31 [ու]Ան ատենը եկեղեցիները բոլոր [ե]Հրէաստանի և Գալիլեայի ու Սամարիայի մէջ խաղաղութիւն ունեցան, և շինուելով կ'ընդարձակէին, ու Տէրոջը երկիւղովը և [ե]Հոգւոյն Սրբոյ մխիթարութեամբը քալելով կ'աճէին:
32 Ու երբոր Պետրոս [ի]ամէն տեղ կը պտըտէր, Լիւդիա բնակող սուրբերուն գալն ալ իջաւ:
33 Եւ հոն մէկ մարդ մը գտաւ, որուն անունը Էնեա էր, ութը տարիէ [ի]վեր մահիճը պառ-
34 կած անդամալոյծ. Եւ ըսաւ անոր Պետրոս. Էնեա՝ [ե]Յիսուս Քրիստոս քեզ կը բժշկէ. ելլէր՝ ու քու անկողինդ շինէ. ան ալ շուտ
35 մը եղաւ: Եւ Լիւդիայի ու [ու]Սարօնի մէջ բո-
նակողները ամէնը անիկայ տեսան, [ու] Տէ-
36 րոջը դարձան: Եւ Յոպպէի մէջ աշակերտ ի-
ղած կին մը կար՝ անունը Տաբիթա, (որ թարգմանուելով՝ Այծուհիկ կ'ըսուի.) [ե]ասիկայ լե-
ցուած էր բարի գործքերով ու ողորմութիւն-
37 ներով, որ կ'ընէր: Ու եղաւ որ ան օրերը հիւանդացաւ ու մեռաւ. լուացին
38 անիկայ՝ և [ի]վերի սենեակ մը դրին: Ու Լիւդիա Յոպպէին մօտ էր. ուստի աշակերտները լսելով թէ Պետրոսը հոն է, անոր երկու մարդ խրկեցին, աղաչելով որ չուշանայ իրենց
39 գալուս: Պետրոս ալ ելաւ անոնց հետը եկաւ.

ե Գլ. իբ. 12:
զ Գլ. իա. 39: իբ. 3:
է Ամբ 1:
ը Ամբ 21: Գլ. է. 59: իբ. 16: ա Կոր. ա. 2: բ Տիմ. բ. 22:
թ Գլ. ժգ. 2: իբ. 21: իգ. 17: Ասով. ա. 1: ա Կոր. ժե. 10: Գաղ. ա. 15: Եփես. գ. 7, 8: ա Տիմ. բ. 7: բ Տիմ. ա. 11:
ժ Ասով. ա. 5: ժա. 13: Գաղ. բ. 7, 8:
ի Գլ. իե. 22, 23: իգ. 1, ԼԶ:
ի Գլ. է. 23: իա. 11: բ Կոր. ժա. 23:
ի Գլ. իբ. 12, 13:
ի Գլ. ը. 17:
ի Գլ. բ. 4: գ. 31: ը. 17: ժգ. 52:
ղ Գլ. իգ. 20:
ճ Գլ. ը. 37:
ճ Գլ. ը. 3: Ամբ 1: Գաղ. ա. 13, 23:
յ Գլ. ժը. 28:
ն Գլ. իգ. 12: իե. 3: բ Կոր. ժա. 26:
շ բ Կոր. ժա. 32:
ո Հեսա. բ. 15: ա Թագ. ժի. 12:
չ Գլ. իբ. 17: Գաղ. ա. 17, 18:
պ Գլ. գ. 36: ժգ. 2:
ջ Ամբ 20, 22:
ռ Գաղ. ա. 18:
ս Գլ. գ. 1:
* այ՝ Հելլենախօս Հրէից
վ Ամբ 23: բ Կոր. ժա. 26:
տ Տես գլ. ը. 1:
ր Գլ. ը. 1֊:
ց Գլ. գ. 6, 16: գ. 10:
ւ Ա Կոր. ե. 16:
փ Գլ. ժա. 21:
ք ա Տիմ. բ. 10: Տիտ. գ. 8:
և Գլ. ա. 13:

ու նրբոր նկաւ , վերի սենեակը Հանեցին զանի-
կայ . և բոլոր որբևարիները անոր բոլորտիքը
կայնեցան , կու լային՝ ու կը ցուցընէին ան
բաճկոնները և Հանդերձները՝ որ կ՚ընէր Եւ-
40 ծնեմիկը , քանի որ իրենց Հետ էր : Պետրոս
ալ ՚ամէնը գուրս Հանելով՝ ՚՚Ծունկի վրայ և-
կաւ ու աղօթք ըրաւ , և դէպ՚ի մարմինը դառ-
նալով՝ ՚ըսաւ . Տաբիթա՝ կերը կայնէ . ան
ալ իր աչքերը բացաւ , ու Պետրոսը տեսնե-
41 լով՝ Նստաւ շնաւակ Նստաւ : Ինքն ալ ձեռքը
անոր առաւ , ու վերցուց զանիկայ . և սուր-
բերը ու որբևարիները կանչելով՝ անոնց առջևը
42 ոտք կայնեցուց զանիկայ : Եւ սա Քանը բոլոր
Յոպպէին մէջ իմացուեցաւ , ՚՚ու շատերը Տէ-
43 րոջը Հաւատացին : Եւ եղաւ որ ինքը շատ օ-
րեր Յոպպէ կեցաւ՝ ՚՚Սիմոն անո՚՚նով կաշի
բանողի մը քովը :

ԳԼ՝ Ժ

1 Կոռնելիոս անունով բարեպաշտ մարդ մը 5 Ըստուծոյ
հրեշտակին հրաման առած՝ կանչել կու տայ Պետրոսը ,
11 որ մեկ տեսիլքի մը մէջ կը սորվի չարաչիշ հետանո-
նելէն ։ 34 Պետրոս ըՆրիստոս կը բարոզէ Կոռնելիոսին
ու անոր տանը մէջ եղողներուն , 44 և դեռ իր խօսքը
չէմենցուցած՝ Սուրբ Հոգին կը հանդչի անոնց վրայ , 48 և
կը մկրտուին ։

1 Կեսարիայի մէջ մարդ մը կար՝ Կոռնելիոս ա-
նունով , Հարիւրապետ՝ Իտալացի ըսուած
2 գունդէն . ՚Հարեպաշտ ու ՚՚աստուածավախ
իր բոլոր տունովը . որ ժողովուրդին շատ ողոր-
մութիւններ կու տար , և ամէն ատեն Ըստուծ-
3 ծոյ աղօթք կ՚ընէր : ՚Ընդհակառակ օրուան ժամը
իննին տեսիլքի մէջ Ըստուծոյ հրեշտակը յայտնի տեսաւ . որ իր քովը մտաւ՝
4 և իրեն ըսաւ . Կոռնելիոս . Ըն ալ անոր նա-
յելով՝ ու խիստ վախնալով , ըսաւ . Ի՞նչ
է Տէր . ան ալ ըսաւ անոր . Քու աղօթքներդ ու ողորմութիւններդ Ըստուծոյ առջևը եկան
5 յիշատակի Համար : Եւ հիմա Յոպպէ մարդիկ խրկէ , ու կանչէ Սիմոն անո՚՚նով մէկը՝
6 որ Պետրոս մականուանեալ է . Ընդհակառակ իրեն հիւր կ՚ենայ ՚Սիմոն անո՚՚նով կաշի բանողի
7 մը քովը , որուն տունը ծովեզրն մտած է : ✲ Ու
երբոր դնաց ան հրեշտակը՝ որ իր հետը կը խօ-
սէր , իր ծառաներէն երկուքը կանչից , ու իր
քովը ապատուներէն ալ բարեպաշտ զինուոր մը ,
8 Եւ բոլորը անոնց պատմելով՝ Յոպպէ խրկից
զանոնք :

9 Ու հետևեալ օրը երբոր անոնք ճամբայ եր-
թալով՝ քաղաքին մօտեցան , ՚Պետրոս ժամը
վեցին տաներնին երթալու .

10 Եւ խիստ անօթեցած ըլլալով՝ կ՚ուզէր ճաշ
ընել . ու քանի որ կ՚եփուի՝ պատրաստութիւն
կը տեսնէին , իր վրայ մտքի յափշտակութիւն
11 մը եկաւ . ՚՚Եւ տեսաւ երկինքը բացուած , ու
չորս ծայրէն կապուած աման մը մեծ կտաւի մը
12 պէս , որ իյնալ երկրի վրայ . Որուն մէջը կար
երկրի բոլոր չորքոտանիները ու գազաններն և
13 սողուններն , ու երկնից թռչուններն : Եւ ձայն
մը եկաւ իրեն . Ելլեր Պետրոս՝ մորթէ ու կեր :
14 Հայց Պետրոս ըսաւ . ՚Քաւ լիցի Տէր . ՚՚ին-
չու որ ես ամենևին պիղծ կամ անմաքուր բան
15 կերած չեմ : ՚Երկրէն մէկ մըն ալ ձայն եկաւ
իրեն . ՚՚Ին որ Ըստուած մաքրեց , դուն
16 պիղծ մի սեպեր : Ընկկայ երեք անգամ եղաւ ,
17 և ամանը երկինքը վերցաւ : Ու Պետրոս երբոր
իր մտքին մէջ կը զարմանար՝ թէ ինչ պիտի
ըլլայ ան իր տեսած տեսիլքը , ահա Կոռնելիո-
սէն խրկուած մարդիկը Սիմոնին տունը հար-
18 ցուցին , ու դրանը առջևը կայնեցան . Եւ
կանչելով կը հարցընէին , թէ Սիմոնը՝ որ Պետ-
19 րոս կ՚ըսուի , հո՞ս կը կենայ : Ու երբոր Պետ-
րոս ան տեսիլքին վրայով կը մտածէր , ՚՚Հոգին
Ա՚՚ըսաւ անոր . Ահա երեք մարդիկ քեզ
20 կը փնտռեն . ՚Ելար՝ իջիր և անոնց հետ
գնայ առանց խղճահարութեան , ինչու որ
21 ես խրկեցի անոնք : Պետրոս ալ ան մարդիկնե-
րուն քովը իջնելով՝ ըսաւ . Ահա ես եմ անի-
կայ որ դուք կը փնտռէք , ի՞նչ բանի համար
22 հկած էք : Ընոնք ալ ըսին . ՚Կոռնելիոս հա-
րիւրապետը՝ արդար և աստուածավախ մարդ՝
Երոլոր Հրէից ազգէն վկայուած՝ սուրբ հրեշ-
տակէ մը հրաման առաւ , որ քեզ իր տունը
23 կանչէ , և քեզմէ խօսքեր լսէ : Ընտունելով
կանչեց անոնք , և իր քովը մնաց :

Ու հետևեալ օրը Պետրոս եկաւ՝ անոնց հե-
տը գնաց , ՚և քանի մըն ալ Յոպպէէն եղող
24 եղբայրներէն իր հետը գացին : Ու հետևեալ
օրը Կեսարիա մտան . Կոռնելիոսն ալ իր ազ-
գականները և մտերիմ բարեկամները կանչած՝
25 անոնց կը սպասէր : Ու երբոր Պետրոս ներս կը
մտնէր , Կոռնելիոս անոր դիմացը ելաւ , ու
անոր ոտքը իյնալով՝ երկրպագութիւն կ՚ընէր :
26 Հայց Պետրոս անկէ կանգնեցուց՝ ու ըսաւ .
27 ՚Ելլեր կայնէ . ես ինքնս ալ մարդ եմ : Եւ
անոր հետը խօսակցելով ներս մտաւ , ու հոն
28 շատ մարդիկ ժողվուած գտաւ . Եւ ըսաւ ա-
նոնց . Դուք գիտէք թէ Իրէշտէս աղօրինաւ-
որ բան է Հրէայ մարդու մը օտարազգիի հետ
հաղորդակցութիւն ընելը կամ անոր մօտենալը .
բայց Ըստուած ինծի ցուցուց որ մարդիկնե-
29 րէն մէկուն պիղծ կամ անմաքուր չըսեմ : Ե-

ֆ Աաս . ի . 25 :
ա Կ՚ . է . 59 :
բ Աար . ե . 41 , 42 : Հօշ . ժա . 43 :
գ Հօշ . ժա . 45 : ժբ . 11 :
դ Կ՚ . ճ . 6 :

ե ՚՚մբ 22 : Կ՚ . ը . 2 : ի . 13 :

զ ՚՚մբ 35 :
է ՚՚մբ 30 : Կ՚ . ժա . 13 :
ը Կ՚ . ի . 43 :
✲ Ոմանք ի՚՚սթ՚՚ընէն՚՚ անկէ
քեզի պիտի պատգ ինչ որ
պարտիս ընել :
թ Կ՚ . ժա . 5 , լէ :
ժ Կ՚ . է . 55 : Հայտ . ժի . 11 :

ի Կ՚ . ժա . ֆ : ի . 25 : ի
Օր . ժդ . 3 , 7 : Ղեւկ . գ .
14 :
լ Աաս . ժէ . 11 : ՚՚մբ 28 :
՚՚ռոմ . ժգ . 14 , 17 , 20 :
ա Կոր . ժ . 25 : ա Տիմ . գ .
4 : Տիտ . ա . 15 :
բ Կ՚ . ժա . 12 :
գ Կ՚ . ժէ . 7 .

դ ՚՚մբ 1 , 2 , լէ :
ե Կ՚ . ի . 12 :
զ ՚՚մբ 45 : Կ՚ . ժա . 12 :
է Կ՚ . ժդ . 14 : Հայտ . ժի .
10 : ի . 9 :
ը Հօշ . գ . 9 : ժը . 28 : Կ՚ .
ժա . 3 : Գաղ . ը . 12 , 14 :
թ Կ՚ . ժէ . 8 , 9 : Ղեւս . գ .
6 :

ՆՈՐ Համար ևս ալ որ կանչուելոցայ՝ առանց դէմ
խօսելու եկայ. բայց հիմա կը հարցընեմ՝ ի՞նչ
30 բանի համար զիս կանչեցի՛ք: Կառնելիոս ալ
ըսաւ. Ձօրս օր առաջ մինչև սա ժամս ծոմ
կը պահէի, ու ժամը իննին տանս մէջ աղօթք
կ՚ընէի. և ահա՝ ի փայլուն հանդերձներով Ա-մարդ
31 մը կայնեցաւ առջևս, ու ըսաւ. Կոռնելիոս՝
՚քու աղօթքդ լսուեցաւ, ՚և քու ողորմութիւն-
32 ներդ Աստուծոյ առջևը յիշուեցան. Ուստի
Յոպպէ ղրկէ Սիմոնը՝ որ Պետրոս ալ կ՚ըսուի.
անիկայ Ծովուն մօտ Սի-
մոն անուն Կաշի բանողի մը տանը մէջ իջեւ
հիւր կը կենայ. որ երբոր գայ, քեզի պիտի
33 խօսի: Ուստի անմիջապէս Ղրկեի քեզի. դուն ալ աղէկ ըրիր որ եկար. և հիմա
մենք ամէնքս Աստուծոյ առջևը կեցեր ենք լը-
սելու ան ամէն բաները, որ Աստուծմէ հրա-
մայուած է քեզի:
34 Պետրոս իր բերանը բացաւ՝ ու ըսաւ. ՚Ա՛յժ-
մարտութեամբ կը հասկընամ որ Աստուծոյ քովը
35 աչառութիւն չկայ. ՚Հապա ամէն ազգի մէջ
ան որ անկէ կը վախնայ, ու արդարութիւն կը
36 գործէ, անոր ընդունելի է: Ան խօսքը որ Ի-
սրայէլի որդւոցը ղրկեց Յիսու՝ Քրիստոս՝ խաղաղու-
թիւն քարոզելու Յիսուս Նազովրեցիի ձեռքովը,
37 (՚Ասիկա է ամենուն Տէրը.) Դուք ալ կը
տեսէք ան բանը, որ բոլոր Հրեաստանի մէջ ե-
ղաւ. ՚Գալիլեայէն սկսած՝ ան մկրտութենէն
38 հետո որ Յովհաննէս քարոզեց. Յիսուսը որ
՚Նազարեթէն էր, ՚որ Աստուած անիկայ օծեց
Սուրբ Հոգիով և զօրութիւնով, որ պտըտե-
ցաւ բարիք ընելով, Հու Սատանային բոլոր
տանջուածները բժշկելով, քանզի Աստուած
39 իր հետն էր: ՚Ու մենք վկայ ենք ան ամէն
բաներուն որ բրաւ Հրեաստանի երկրին մէջ ու
Երուսաղէմի մէջ, ՚որուն որ փայտէն կախած
40 սպաննեցին ալ: ՚Աստուած անիկայ երրորդ օ-
41 րը յարուցց, և յայտնի բրաւ զանիկայ, ՚Ո՛չ
թէ բոլոր ժողովուրդին, հապա միայն ան վկաներուն
Աստուծմէ վկայ ըլլալու ընտրուածներուս.
՚որ մենք իրեն հետ կիրաւք ու խմեցինք ալ
անոր մեռելներեն յարութիւն առնելէն ետքը:
42 ՚Ու իրեն պատուիրեց մեզի՝ որ ժողովուրդին
քարոզենք ու վկայութիւն տանք, ՚թէ անի-
կայ է Աստուծմէ սահմանուած ՚դիւղանիւնե-
43 րուն ու մեռելներուն դատաւորը: ՚Անոր կը

վկայեն բոլոր մարգարէները ՚թէ ամէն հաւատացողները իր անունովը մեղաց թողու-
թիւն կ՚առնեն:
44 Ու երբոր Պետրոս սա խօսքերը կը խօսէր՝
՚Հոգին Սուրբ իջաւ ամենուն վրայ, որոնք
45 խօսքը կը լսէին: Ու ՚թլփատուածներէն ե-
ղող հաւատացեալները՝ որոնք Պետրոսին հե-
տը եկած էին, զարմացան՝ ՚որ Հոգիին ան-
բուն վրայ ալ ՚Հոգւոյն Սրբոյ պարգեւը կը լի-
46 ցուէր: ՚Քանզի կը լսէին անոնցմէ որ ո՛րբէլ
լեզուներով կը խօսէին, և կ՚Աստուած կը փա-
47 ռաբանէին: Ըն ատենը Պետրոս պատասխան
տուաւ. Արդեօք մեկը կրնայ արգիլել որ ատոնք
չմկրտուին, որոնք ՚Հոգին Սուրբն ալ ընդու-
48 նեցին ՚մեզի պէս: ՚Ու հրամայեց ՚որ Տէ-
րոջը անունովը մկրտուին. ան ատենը իրեն ա-
ղաչեցին որ քանի մը օր հոն մնայ:

ԳԼ. ԺԸ

1 Պետրոս հեթանոսներուն մէջ մտնելուն համար ամբաստանուած բլլալով՝ 5 իր իրաւունքը կը ցուցնէ, 18 որ ընդունելի կ՚ըլլայ: 19 Աշխատաւորը կը տարածուի Փիւ-
նիկէ Կիպրոս և Անտիոք. ու Բառնաբաս կը խրկուի հաւատացեալները հաստատելու: 26 Աշակերտները նախ
և առաջ Անտիոքի մէջ Քրիստոնեայ կ՚անուանուին. 27 ա-
նոնք սովնելիւն կը խրկեն Երեսատան սոսկ ժամանակ:

1 Եւ առաքեալները ու եղբայրները որ Երե-
սատանի կողմերն էին, լսեցին որ հեթանոս-
2 ներն ալ Աստուծոյ խօսքը ընդուներ են: Հայց
երբոր Պետրոս Երուսաղէմ եկաւ, ՚թլփա-
տուածները նզովելով անոր հետ կը վիճէին.
3 Ու ի՛նչուն, թէ ՚Դուն անթլփատ մարդոց
4 քովը մտար, ՚և անոնց հետ հաց կերար: Պետ-
րոս ալ սկսաւ քանը ՚հարգով պատմել անոնց,
5 ու ըսաւ. ՚Ես Յոպպէ քաղաքը աղօթք կ՚ը-
նէի, ու մտքի յափշտակութեան մէջ տեսիլք
մը տեսայ. մեկ սաման մը մեծ կտաւի պէս՝ չորս
ծայրերէն երկինքէն կախուած իջաւ, ու մինչև
6 ինծի հասաւ. Որուն վրայ աչքս անկեր կընա-
յեի, և տեսայ երկրի չորքոտանիները, ու գա-
զաններըն, և սողուններն, ու երկնից թռչուն-
7 ները: Ես ձայն մը լսեցի որ կ՚ըսէր ինծի.
8 Ելլեր Պետրո՛ս՝ մորթէ ու կեր: Հայց ես ըսի.
Ո՛չուն Տէր. ինչու որ պիղծ կամ անմա-
քուր բան մը ամենևին մտած չէ իմ բերանս:
9 Պատասխան տուաւ ինծի երկրորդ անգամ ան
ձայնը երկինքէն. Ան որ Աստուած մաքրեց,

---

3 ՊՂ. ա. 10:
4 Մատ. իբ. 3: Մար. ժգ. 5: Ղու. իդ. 4:
5 Հմր 4, ճէ: Դան. Յ. 12:
6 Հբր. գ. 10:
7 ի Օր. Յ. 17: ի Մն. ժի. 7: Հոր. լձ. 19: Հռով. ի. 11: Գաղ. ի. 6: Հ-
փես. գ. 9: Կող. գ. 25: ա Պետ. ա. 17:
8 ՊՂ. ժէ. 9: Հռով. ի. 13, 27: գ. 22, 29: Յ. 12, 13: ա Կոր. ժբ. 13: Գաղ. գ. 28: Հփես. բ. 13, 18: գ. 6:
9 Հա. ծէ. 19: Հփես. բ. 14, 16, 17: Կող. ա. 20:
10 Մատ. իբ. 18: Հռով. Յ. 12: ա Կոր. ժե. 27: Հ-
փես. ա. 22: Հայտ. ժէ. 14: ժի. 16:
11 Ղու. գ. 14:
12 Ղու. գ. 18: ՊՂ. բ. 22: գ. 27: Հբր. ա. 9:
13 Հօհ. գ. 2:
14 ՊՂ. բ. 32:
15 ՊՂ. ե. 30:
16 ՊՂ. բ. 24:
17 Հօհ. ժգ. 17, 22: ՊՂ. ժգ. 31:
18 Ղու. իդ. 30, 43: Հօհ. իա. 13:
19 Մատ. իբ. 19, 20: ՊՂ. ա. 8:
20 Հօհ. ե. 22, 27: ՊՂ. ժէ. 31:
21 Հռով. ժգ. 9, 10: բ Կոր. ե. 10: բ Տիմ. գ. 1: ա Պետ. գ. 5:
22 Հա. ծգ. 11: Հբեմ. լա. 34: Դան. թ. 24: Մկբ. է. 18: Օաբ. ժգ. 1: Մաղ. գ. 2: ՊՂ. իզ. 22:
23 ՊՂ. ժե. 9: իզ. 18: Հռով. Յ. 11: Գաղ. գ. 22:
24 Ղու. իդ. 31: բ. 15, 16, 17: ժա. 15:
25 Հմր 23:
26 ՊՂ. ժա. 18: Գաղ. գ. 14:
27 ՊՂ. ժա. 17: ժե. 8, 9: Հռով. Յ. 12:
28 ա Կոր. ա. 17:
29 ՊՂ. բ. 38: բ. 16:
30 ՊՂ. Յ. 45: Գաղ. բ. 12:
31 ՊՂ. Յ. 28:
32 Գաղ. բ. 12:
33 Ղու. ա. 3:
34 ՊՂ. Յ. 9, ճէ:

10 դուն պիղծ մի սեպեր : Ա՛ս իրիք անգամ եղաւ ,
11 ու նորէն բոլորը երկինքը քաշուեցաւ : Եւ ահա խոյին իրիք մարդ կեսարիայէն ինծի խրկուած՝
12 Եկան իմ եղած տանս առջևը կեցան : Ու ըսի ալ ինծի ըսաւ՝ որ անոնց հետը երթամ առանց խղճահարութեան . Եաս մեց եղբայրներն ալ ինծի հետ գային , ու մտանք ան մարդուն
13 տունը : Եւ անիկայ մեզի պատմեց՝ թէ ինսոր իր տանը մէջ հրեշտակը տեսաւ՝ որ կայներ էր , և իրեն կ'ըսէր . Ա՛ծդ խրկէ Յոպպէ ու
14 կանչէ Սիմոնը՝ որ Պետրոս ալ կը կոչուի . Որ ան քեզի խօսքեր պիտի խօսի , որոնցմով դուն
15 կուխս գտնես և քու բոլոր տունդ : Ու երբոր սկսայ խօսիլ , Հոգին Սուրբ անոնց վրայ իջաւ ,
16 Ինսոր որ առաջուց մեր վրայ ալ : Ան առնոր յիշեցի Տէրոջը խօսքը՝ որ կ'ըսէր . Յովհաննէս ջրով մկրտեց , բայց դուք Սուրբ Հոգիով
17 պիտի մկրտուիք : Ուստի թէ որ Աստուած մի և նոյն շնորհքը տուաւ անոնց՝ ինչպէս որ մեզի ալ , երբոր Տէր Յիսուս Քրիստոսի հաւատացին , Ես ո՞վ էի որ կարենայի Աստուծոյ
18 դէմ դնել : Ա՛ս բաները լսելով՝ ձայներնին կրտնցին , և Աստուած կը փառաւորէին՝ ու կ'ըսէին . Ուրեմն Աստուած հեթանոսներուն ալ կենաց համար ապաշխարութիւն տուաւ :
19 Եւ Պտեփաննոսին համեմատ վրայ եկած նեղութենէն ցիրուցան եղածները մինչև Փիւնիկէ ու Կիպրոս և Անտիոք հասան . ու մէկու մը Աստուծոյ խօսքը չէին խօսեր , միայն
20 թէ Հրեաներուն : Հայց անոնցմէ ոմանք Կիպրացի և Կիւրենացի մարդիկ էին , որոնք երբոր Անտիոք մտան , Յոյներուն հետ կը խօսէին՝
21 Տէր Յիսուսը քարոզելով : Ու Տէրոջը ձեռքը անոնց հետն էր , և բաղմաթիւ մարդիկ հաւատալով՝ Տէրոջը դարձան : Եւ անոնց վրայով ասա լուրը Երուսաղէմի եկեղեցիին ականջը հասաւ . ու Բառնաբասը խրկեցին՝ որ
23 մինչև Անտիոք երթայ . Ու երբոր եկաւ և Աստուծոյ շնորհքը տեսաւ , ուրախացաւ . ու կը յորդորեր ամէնն ալ՝ որ յօժար սրտով Տէրոջը
24 հետ կպողոպտի մնան . Քանզի բնիկը բարի մարդ էր , ու Սուրբ Հոգիով և հաւատքով լեցուն . Ու Տէրոջը շատ ժողովուրդ աւելցաւ :
25 Երթը Բառնաբաս Տարսոն գնաց՝ Սօղոսը փնտռելու , և զանիկայ գտնելով՝ Անտիոք
26 բերաւ : Ու եղաւ որ անոնք լման տարի մը եկեղեցիին հետ մեկտեղ ժողովուելով , շատ ժողովուրդի սորվեցուցին . ու պիտի առաջ Անտիոքի մէջ աշակերտները Քրիստոնեայ անուանեցան :
27 Ա՛ն օրերը Երուսաղէմէն մարգարէներ իջան
28 Անտիոք : Եւ անոնցմէ մէկը Ագաբոս անուանով՝ գալ իմացուց Հոգիին զօրութեամբը՝ թէ մեծ սով մը պիտի ըլլայ բոլոր աշխարհ , որ և
29 եղաւ Կղովդիոսին օրերը : Եւ աշակերտները որոշեցին որ իրենցմէ ամէն մէկը ձեռքէն եկածին չափ Հրեաստանի մէջ բնակող եղբայրներուն
30 բան ղրկեն . Ինչ որ ալ ըրին , երէցներուն խրկելով Բառնաբասին ու Սօղոսին ձեռքով :

ԳԼ . ԺՐ

1 Հերովդես թագաւորը կը ձգտէր քրիստոնեաներէն , Յակոբոսը կրպասպանէ , և Պետրոսը բանտը դնել կու տայ , զոր ան Համբ Հինգշաբթի աղօթքը ընելով , Տէրոջը հրեշտակը կ'ազատէ զանիկայ : 20 Հերովդես իր հպարտութեամբը Աստուծոյ փայլուչ եղած պատիւը իրեն առնելով՝ Տէրոջը հրեշտակէն կը զարնուի , և չարաչար կը մնռնի : 24 Ինչ մնռնելէն ետև՝ Աստուծոյ խօսքը յաջողութեամբ կը տարածուի :

1 Ա՛ն ատենները Հերովդես թագաւորը ձեռք զարկաւ Հինգեկեղեցիէն մէկ քանիները չարչա-
2 րելու : Եւ Յովհաննէսին եղբայրը Յակոբոս
3 սր սրով սպաննեց : Ու տեսնելով որ Հրեաներուն Համեմատ է , անոր վրայ Պետրոսն ալ բռնե-
4 նելով . Ու բազարջակերաց օրերն էին : Զ՛ան նիկայ երբոր բռնեց՝ բանտը դրաւ , և չորս կարգ չորսական զինուորներու յանձնեց որ պահեն , և կ'ուզէր զանիկէն ետև ժողովուրդ-
5 դին Հանել զանիկայ : Ուստի Պետրոս բանտին մէջը պահուած էր , բայց Հինգեկեղեցին անդադար աղօթք կ'ընէր Աստուծոյ՝ անոր Համար :
6 մար : Ու երբոր Հերովդէս ուզեց անիկայ դուրս բերել , ան գիշերը Պետրոս երկու զինուորներու մէջտեղը կը քնանար՝ երկին շղթաներով կապուած . ու պահապանները դրանը առջևը բանտ-
7 ար կը պահպանէին : Եւ ահա Տէրոջը հրեշտակը Եկաւ մօտն կայնեցաւ , ու տանը մէջ լոյս մը ծագեց , և Պետրոսին կողը խթելով՝ արթընցուց զանիկայ , ու ըսաւ . Շուտով ե-
8 լիր . ու շղթաները անոր ձեռքերէն մար ինկան : Եւ հրեշտակը ըսաւ անոր . Գօտիդ կապէ , ու հողաթաւիններդ ոտքդ հագիր . ա-
9 նիկայ ալ այնպէս ըրաւ . և ըսաւ անոր . Զ՛անդիր վրադ առ՝ ու ինկուր իմ ետևէս : Ընդալ ելլելով անոր ետևէն կ'երթար , և չէր դիտեր թէ ան հրեշտակին եղած բանը իրաւ է , Հապա
10 կը կարծէր թէ տեսիլք կը տեսնէ : Ու երբոր անոնք առաջինն ու երկրորդ պահապաններէն անցան , երկաթի դուռը , որ քաղաքին մէջը կը Հանէր , Ինք ան ինքիրմէ բացուեցաւ անոնց . և անկէ ելլելով՝ մէկ փողոց մը անցան . հրեշտակն ալ իսկոյն անկէ զա-

---

ե Յօհ . ժգ . 13 ; Գլ . յ . 19 ; ժէ . 7 :
ի Գլ . յ . 23 :
ը Գլ . յ . 39 :
թ Գլ . ի . 4 :
ժ Պատ . գ . 11 ; Յօհ . ա . 26 , 33 ; Գլ . ա . 5 ; ժթ . 4 :
ի Ես . խգ . 3 ; Յովէլ . ի . 28 ; է . 18 :
լ Գլ . ժէ . 8 , 9 :
խ Գլ . յ . 47 :
ծ Հռով . ժ . 12 , 13 ; ժէ . 9 , 16 :
կ Գլ . ի . 1 :
հ Գլ . ա . 66 ; Գլ . ի . 47 :
ձ Գլ . ի . 35 :
ղ Գլ . ի . 27 :
ճ Գլ . ժգ . 43 ; ժգ . 21 :
մ Գլ . գ . 5 :
յ Հմր 21 ; Գլ . ե . 14 :
ն Գլ . ի . 30 :
շ Գլ . ի . 17 ; ժգ . 1 ; ժէ . 32 ; իա . 9 ; ա Կոր . ժի . 28 ; Եփես . է . 11 :
ո Գլ . իա . 10 :
չ Հռով . ժէ . 26 ; ա Կոր . ժգ . 1 ; ի Կոր . ի . 1 :
պ Գլ . ի . 25 :
ջ Պատ . գ . 21 ; ի . 23 :
ռ Նմ . ժի . 14 , 15 ; իգ . 15 :
ս Յօհ . իա . 18 :
վ Գլ . ե . 19 :
տ Պաղ . ցիգ . 1 :
ր Գլ . ժ . 3 , 17 ; ժա . 5 :
ց Գլ . ժգ . 26 :

11 տուեցաւ : Ու Պետրոս ինքզինքին գալով ը-
սաւ . Հիմա ճշմարտապէս գիտեմ ըոր Տէրը
իր հրեշտակը խրկեց , եւ ազատեց զիս Հերո-
դեսին ձեռքէն , ու ամբիծ ժողովուրդին բոլոր
12 ակնկալութենէն : Ու մտածելով եկաւ Մար-
կոս ըսուած Յովհաննէսին մօրը Մարիամին
տունը , ուր որ շատերը ժողված աղօթք
13 կ՚ընէին : Ու պանը դուռնի դուռը որ զարկաւ ,
Հոդիզ անունով աղախին մը գնաց ականջ
14 դնելու . Ու երբոր Պետրոսին ձայնը ճանչցաւ ,
ուրախութենէն դուռը չբացաւ , հապա ներս
վազելով պատմեց , թէ Պետրոս դրանը առջեւը
15 կայներ է : Իսկ անոնք ըսին անոր , խելեթներ
ես . բայց ինքը կը պնդէր թէ անանկ է . անոնք
ալ կ՚ըսէին . Ընոր հրեշտակը պիտի ըլլայ :
16 Սակայն Պետրոս անդադար կը զարնէր . ու երբ-
17 որ բացին , զինքը տեսնելով ապշեցան : Բայց
անիկայ ձեռքով նշան կ՚ընէր անոնց որ լուռ
կենան , ու պատմեց անոնց թէ ինչպէս Տէրը
զինքը բանտէն հանեց , և ըսաւ . Յակոբոսին ու եղբայրներուն պատմեցէք . և ելաւ
18 ուրիշ տեղ գնաց : Ու երբոր առտու եղաւ ,
մեծ խռովութիւն կար զինուորներուն մէջը թէ
19 արդեօք ի՞նչ եղաւ Պետրոսը : Հերովդես ալ
երբոր ուզեց անիկայ՝ ու չգտաւ , պահապան-
ներուն հարցուփորձ ընելով՝ հրաման ըրաւ որ
սպաննուին . և ինքը Հրէաստանէն Կեսարիա
իջաւ , ու հոն կը կենար :
20 Ու Հերովդես խիստ թշնամացած էր Տիւ-
բացիներուն ու Սիդոնացիներուն հետ . անոնք
ալ միաբան հաւանութենամբ իրեն եկան , ու
թագաւորին Բղաստոս անենիապետը համոզե-
լով՝ հաշտութիւն կը խնդրէին . քանզի որ ի-
րենց երկիրը թագաւորին Երկրէն ապրուստ
21 կ՚առնէր : Ու մէկ որոշուած օր մը Հերովդես
թագաւորական հանդերձը հագած ու առեւտը
22 նստած՝ անոնց առեւտրականութիւն կ՚ընէր : Ժո-
ղովուրդն ալ կ՚աղաղակէր , թէ Աստիկայ Ա-
23 ստուծոյ ձայն է , ու չէ թէ մարդու : Ու ի-
կայն Տէրոջը հրեշտակը զանիկայ զարկաւ , Ա-
ստուծոյ փառք չտալուն համար . և որդնալից
ըլլալով մեռաւ :
24 Ու Աստուծոյ խօսքը կ՚աճէր ու կը շատ-
25 նար : Ու Բառնաբաս ու Սօղոս երբոր Երուսաղէմէն դարձան , Մարկոս ըսուած Յովհաննէսն ալ հետերնին առնելով :

ԳԼ . ԺԳ

1 Պօղոս ու Բառնաբաս կ՚ընտրուին հեթանոսներուն երթալու : 7 Սերգիոս Պօղոսը , և Կղիմաս մոգը : 14 Պօ-
ղոս կը բարոզէ Անտիոքի մէջ թէ Քրիստոս է աշխարհի Փրկիչը : 42 Հեթանոսները կը հաւատան . 45 բայց
Հրեայք կը հակառակին և հայհոյութիւն կ՚ընեն : 46 Ա-
ռաջ վասն Պօղոս և Բառնաբասի հեթանոսներուն կը դառ-
նան : 48 Հրեշտակներական հաւատքը կ՚ընդունին անոնք՝
որ յաւիտենական կենաց սահմանուած էին :

1 Ու Անտիոքի մէջ եղած եկեղեցիէն քանի
մը մարգարէներ ու վարդապետներ կային ,
Բառնաբաս , ու Շմաւոն՝ որ Նիւգէր կ՚ը-
սուէր , և Ղուկիոս Կիւրենացի , ու Մանա-
հէն՝ Հերովդէս չորրորդապետին սնեղակիցը ,
2 և Սօղոս : Երբոր առանք Տէրոջը պաշտօնին
մէջն էին՝ և ծոմ կը պահէին , Հոգին Սուրբ
ըսաւ . Օձատեցէք ինծի Բառնաբասը և Սօ-
ղոսը ան գործին համար , որուն ես կանչեր
3 եմ զանոնք : Ընդ առեր ծոմ պահելով և ա-
ղօթք ընելով , ձեռք գրին անոնց վրայ՝ ու խրր-
կեցին :
4 Անոնք ալ Սուրբ Հոգիէն խրկուած՝ Սելև-
կիա իջան , ու անկէ նաւով Կիպրոս գացին :
5 Ու Սալամինա հասնելով Հրէից ժողով-
րաններուն մէջ Աստուծոյ խօսքը կը քարոզէին ,
ու Յովհաննէսն ալ իրենց սպասաւոր ունէին :
6 Ու պտըտելով ան բոլոր կղզին մինչև Պափոս ,
հոն գտան Նաւա մարգարէ՝ Հրէայ մոգ մը ,
7 որուն անունը Բարիյեսու էր . Որ ինքը փո-
խանորդ բդեշխին հետն էր , որ Սերգիոս Պօղոս , խելացի մարդ մը . ասիկայ
Բառնաբասը և Սօղոսը հրաւիրելով՝ ուզեց
8 Աստուծոյ խօսքը լսել : Սակայն անոնց դէմ
կեցաւ Կղիմաս մոգը , (քանզի այսպէս կը
թարգմանուի անոր անունը ,) որ կ՚ուզէր փո-
9 խանորդ բդեշխը հաւատքէն դարձընել : Բայց
Սօղոս՝ (որ Պօղոս ալ կ՚ըսուի) Հոգւով
10 Սրբով լեցուած՝ աչքերը անոր վրայ առկից , Ու
ըսաւ . Ով ամէն խարեբայութիւնով և ամէն
խորամանկութիւնով լեցուած Սատանայի որ-
դի՝ թշնամի բոլոր արդարութեան , պիտի չդա-
11 դարիս Տէրոջը շիտակ ճամբաները ծռելէն : Ու
հիմա Տէրոջը ձեռքը ահա քու վրադ է . ու
կոյր պիտի ըլլաս՝ առանց մը արեւը չտեսնելով :
Ու իսկոյն անոր վրայ մէգ ու խաւար մը ի-
ջաւ . ու պտըտելով առաջնորդ կը փնտռէր :
12 Ընդ առնը փոխանորդ բդեշխը առ եղած բանե-

ը Այգ . լԲ . 7 : Գործ . ԺՀ . 28 : Ղ . 22 : Երր . ա . 14 :
ը Հռ . Ե . 19 : Այգ . լԲ . 18 , 19 : ԼՂ . 22 : Յով . 2 :
ղԷ . 10 : բ Կոր . ա . 10 : բ Պետ . բ . 9 :
ժ ԳԼ . ԺԵ . 37 :
ի ԳԼ . Ջ . 23 :
լ Հմր 5 :
խ Ծն . խը . 16 : Ատ . ԺԲ . 10 :
ծ ԳԼ . ԺՂ . 16 : ԺԲ . 33 : Յով .
40 :
կ Ղ Թագ . Ե . 9 , 11 : Երկկ . Իէ . 17 :
հ ա Թագ . Իէ . 38 : բ Թագ . Իէ . 17 :
ձ Այգ . ՀԺԵ . 1 :
ղ Նա . ծԵ . 11 : ԳԼ . Ի . 7 : ԺԲ . 20 : Ող . ա . 6 :
ճ ԳԼ . ԺՁ . 29 , 30 :
մ Հմր 12 :
յ ԳԼ . ԺՂ . 5 , 13 : ԺԵ . 37 :

ն ԳԼ . ԺՁ . 27 : ԺՂ . 25 : ԺԵ . 35 :
շ ԳԼ . ԺՁ . 22—26 :
ո Հռով . ԺՂ . 21 :
չ Ծաղ . բ . 14 : ԳԼ . ԲՀ . 15 : Իէ . 21 : Հռով . ա . 1 : Գաղ . ա . 15 : բ . 9 :
պ Ատ . Իէ . 38 : ԳԼ . ԺՂ . 25 : Հռով . Ժ . 15 : Երեմ . Ի . 7 , 8 : ա Տիմ . բ . 7 : բ Տիմ . ա . 11 : Երր . Ե . 4 :
ջ ԳԼ . Ի . 6 :
ռ ԳԼ . Ի . 36 :
ս Հմր 46 :
վ ԳԼ . ԺԲ . 25 : ԺԵ . 37 :
տ ԳԼ . բ . 9 :
ր Նէ . Է . 11 : բ Տիմ . Գ . 8 :
ց ԳԼ . Ի . 8 :
ւ Ատ . ԺՂ . 38 : Յօհ . բ . 44 : ա Յօհ . Ի . 8 :
փ Նէ . Թ . 3 : ա Ծաղ . Ե . 6 :

բը որ տեսաւ՝ հաւատաց , մինչ ապէս զարմա-
նալով Տէրոջը վարդապետութիւնը վասն :
13 Եւ Պօղոս ու իր ընկերները Պափոսէն ելան ,
ու եկան Պամփիւլիայի Պերգէն . բայց [1]Յով-
հաննէս անոնցմէ զատուելով՝ Երուսաղէմ դար-
14 ձաւ : Ընոնք ալ Պերգէէն գացին՝ ու եկան
Պիսիդիայի Ընտիոքը , [2]և շաբթի օրը ժողո-
15 վարանը մտնելով՝ նստան : [3]Ու օրէնքը և մար-
գարէները կարդացուելէն ետև՝ ժողովարա-
պետները տղան իրենց ու ըսին . Արա-
դիւ եղբայրներ՝ [4]թէ որ դուք ժողովուրդին
խօսք-ը- յորդորական խօսք մը ունիք , խօսա-
16 ցէք : Ընտանեը Պօղոս ոտքի վրայ կայնելով ,
[5]ձեռքը շարժեց ու ըսաւ . Իսրայէլացի
մարդիկ՝ [6]և դուք՝ որ Աստուծմէ կը վախնաք ,
17 մտիկ ըրէք : Այս Իսրայէլ ժողովուրդիս Աս-
տուածը [7]մեր հայրերը ընտրեց , ու ժողովուր-
դը բարձրացուց [8]Եգիպտոսի երկրին մէջ պան-
դխտութեան ատեն , [9]և բարձր բազուկով
18 զանոնք անկէ հանեց : Ու [10]քառասուն տարուան
ժամանակի չափ անապատին մէջ կիրակրեց զա-
19 նոնք : Ու [11]Քանանու երկրին մէջ եօթը ազգ
կործանելով , [12]անոնց երկիրը իրենց տուաւ որ
20 ժառանգեն : Եւ անկէ ետև [13]չորս հարիւր յի-
սուն տարիի չափ դատաւորներ տուաւ անոնց
21 [14]մինչև Սամուէլ մարգարէն : [15]Ու ետքը թա-
գաւոր ուզեցին . և Աստուած Կիսի որդին Սա-
ուղը տուաւ անոնց՝ Բենիամինի ցեղէն մարդ
22 մը , քառասուն տարի : [16]Ու երբոր զանիկայ փո-
խեց , [17]Դաւիթը հանեց իրենց թագաւոր , ո-
րուն համար ալիայտնութիւն տալով՝ ըսաւ . [18]Յես-
սէի որդին Դաւիթը գտայ [19]իմ սրտիս համե-
մատ մարդ , որ իմ բոլոր կամքս պիտի կատա-
23 րէ : [20]Ասոր անորուընդէն Աստուած [21]էր խոստ-
մունքին պէս Իսրայէլին՝ [22]փրկիչ Յիսուսը
24 հանեց . [23]Եւ դեռ անիկայ իր պաշտօնը չսկսած՝
Յովհաննէս առաջուց Իսրայէլի բոլոր ժողո-
վուրդին ապաշխարութեան մկրտութիւնը քա-
25 րոզեց . Ու երբոր Յովհաննէս իր ընթացքը կը
կատարէր , ըսաւ . [24]Ինձ կը կարծէք թէ ես .
ես Քրիստոսը չեմ . Հապա անկէ ետև՝ ահա իմ
ետևէս կու գայ , որ ես արժանի չեմ անոր ոտ-
26 քերուն կօշիկները քակելու : Արդիւնք եղբայր-
ներ՝ Աբրահամի տոհմին որդիքը , ու անոնք որ
ձեր մէջը աստուածավախ են , ասոր փրկութեան
27 խօսքը [25]ձեղի խրկուեցաւ : Քանզի Երուսա-
ղէմ բնակողները՝ և անոնց իշխանները [26]ո՛չ ա-
նիկայ ճանչցան , ո՛չ ալ մարգարէներուն ձայ-
նները , [27]որ ամէն շաբթի օրերը կը կարդացուին .
հապա պահանջ կատարելին ալ[28]զատապար-
28 տելով՝ [29]մահուան պատճառ մըն ալ չգտան՝
[30]Պիղատոսէն խնդրելին որ անիկայ սպաննուի :
29 [31]Ու երբոր անոր համար բոլոր գրուած բաները
կատարելին , [32]իջայտնէն վար իջնցնելով՝ գե-
30 րեզմանի մէջ դրին . [33]Բայց Աստուած անիկայ
յարուց մեռելներէն . [34]որ ինքը շատ օրեր և-
31 րեւցաւ անոնց , Որ իր հետը [35]Գալիլեացէն Ե-
րուսաղէմ եկեր էին . [36]որոնք հիմա անոր մաս-
32 նորհներն են ժողովուրդին առջեւը : Մենք ալ ձեղի
կը քարոզենք [37]այն խոստմունքը՝ որ հայրերուն
33 եղած էր . Որ անիկայ Աստուած կատարեց
մեզի՝ որ անոնց զաւակներն ենք՝ Յիսուսը յա-
րուցանելով , ինչպէս որ երկրորդ սաղմոսին մէջն
ալ գրուած է . [38]Դուն իմ Որդիս ես . ես այս-
34 օր քեզ ծնայ : Եւ որ զանիկայ մեռելներէն
յարուց , ու ան էլ ապականութիւն պիտի
չտեսնէ , ասանկ կ'ըսէ , թէ [39]Ձեզի պիտի տամ
Դաւիթին հաստատիմ սուրբ խոստմունքները
35 ըսը : Ուստի ուրիշ սաղմոսի մը մէջ ալ կ'ըսէ .
[40]Քու Սուրբդ ապականութիւն տեսնել պիտի
36 չտեսնէ : Քանզի Դաւիթ իր գարուն մէջ Աս-
տուծոյ կամացը ծառայելով՝ [41]մեռաւ , ու իր
հայրերուն քովը դրուեցաւ , և ապականութիւն
37 տեսաւ : Բայց ան որ Աստուած յարուց , ապա-
38 կանութիւն չտեսաւ : Ուրեմն յայտնի ըլլայ
ձեղի՝ եղբայրներ , [42]որ ասոր միջոցովը
39 ձեղի մեղաց թողութիւն կը քարոզուի . Ու ան
ամէն բաներէն՝ որ Մովսէսին օրէնքովը չկրցաք
արդարանալ . [43]ասով՝ ամէն հոգի որ հաւատայ ,
40 կ'արդարանայ : Ուրեմ՝ զգուշացէք որ չըլլայ թէ
ձեր վրայ գայ այն որ [44]մարգարէներուն մէջ ը-
41 սուած է . [45]Նայեցէք արհամարհողներ՝ և զար-
մացէք , ու ոչնչացէք . Ինչու որ գործ մը պիտի
ընեմ ձեր օրերուն մէջ , անանկ գործ մը՝ որ

---

[1] Կղ . ժէ . 38 :
[2] Կղ . ժգ . 13 ; ժէ . 2 ; ժբ . 4 :
[3] Ղու . գ . 16 ; Հմր 27 :
[4] Ելբ . ժդ . 22 :
[5] Կղ . ժբ . 17 :
[6] Հմր 26 ; Կղ . Յ . 35 :
[7] Բ Օր . Է . 6 , 7 :
[8] Եզ . ա . 1 ; Սաղ . ձէ . 23 , 24 ; Կղ . Է . 17 :
[9] Եզ . գ . 6 ; ժգ . 14 , 16 :
[10] Եզ . ժգ . 35 ; Ելս . ժգ . 33 , 34 ; Սաղ . ղէ . 9 , 10 ; Կղ . Է . 36 :
[11] Բ Օր . Է . 1 :
[12] Ցես . ժգ . 1 , 2 ; Սաղ . հը . 55 :
[13] Գործ . բ . 16 :
[14] ա Թագ . գ . 20 :
[15] ա Թագ . բ . 5 ; Ժ . 1 :
[16] ա Թագ . ժե . 23 , 26 , 28 ; ժգ . 1 ; Ամս . ժ . 11 :
[17] ա Թագ . ժգ . 13 ; Բ Թագ . բ . 4 ; Ե . 3 :
[18] Սաղ . հժ . 20 :
[19] ա Թագ . ժգ . 14 ; Կղ . Է . 46 :
[20] Ելս . ժա . 1 ; Ղու . ա . 32 , 69 ; Կղ . բ . 30 ; Հռով . ա . 3 :
[21] Բ Թագ . Է . 12 ; Սաղ . ճէ . 11 :
[22] Գործ . ա . 21 ; Հռով . ժա . 26 :
[23] Գործ . գ . 1 ; Ղու . գ . 3 :
[24] Գործ . գ . 11 ; Գործ . ա . 7 ; Ղու . գ . 16 ; Հօհ . ա . 20 , 27 :
[25] Գործ . ժգ . 26 :
[26] Գործ . ժգ . 1 ; Ղու . ա . 32 , 69 ; Կղ . բ . 30 ; Հռով . ա . 3 :
[27] Գործ . ժգ . 14 ; Կղ . Է . 46 :
[28] Գործ . ժգ . 23 , 26 , 28 ; ժդ . 1 ; Ամս . ժ . 11 :
[29] Գործ . ժգ . 13 ; Բ Թագ . բ . 4 ; Է . 3 :
[30] Սաղ . ձիզ . 20 :
[31] Գործ . ժգ . 14 ; Կղ . Է . 46 :
[32] Ելս . ժա . 1 ; Ղու . ա . 32 , 69 ; Կղ . բ . 30 ; Հռով . ա . 3 :
[33] Բ Թագ . Է . 12 ; Սաղ . ճէ . 11 :
[34] Գործ . ժ . 21 ; Հռով . ժա . 26 :
[35] Գործ . գ . 1 ; Ղու . գ . 3 :
[36] Գործ . գ . 11 ; Գործ . ա . 7 ; Ղու . գ . 16 ; Հօհ . ա . 20 , 27 :
[37] Գործ . Յ . 6 ; Ղու . իգ . 47 ; Հմր 46 ; Կղ . գ . 26 :
[38] Ղու . իէ . 31 ; Կղ . գ . 17 ; ա Կոր . բ . 8 :
[39] Հմր 14 , 15 ; Կղ . ժե . 21 ; Ղու . իգ . 20 , 43 ; Կղ . իզ . 22 ; իը . 23 :
[40] Գործ . իէ . 22 ; Գործ . ժե . 13 , 14 ; Ղու . իգ . 21 , 22 ; Հօհ . ժի . 6 , 15 :
[41] Կղ . գ . 13 , 14 :
[42] Ղու . ժբ . 31 ; իէ . 44 ; Հօհ . ժբ . 28 , 30 , 36 , 37 :
[43] Գործ . իէ . 59 ; Գործ . ժե . 46 ; Ղու . իշ . 53 ; Հօհ . ժի . 38 :
[44] Գործ . իը . 6 ; Կղ . բ . 24 ; գ . 13 , 15 , 26 ; Է . 30 :
[45] Գործ . իը . 16 ; Կղ . ա . 3 ; ա Կոր . ժե . 5 , 6 , 7 :
[46] Կղ . ա . 11 :
[47] Կղ . ա . 8 ; բ . 32 ; գ . 15 ; Է . 32 :
[48] Հօհ . գ . 15 ; ժբ . 3 ; իգ . 18 ; Կղ . իզ . 6 ; Հռով . գ . 13 ; Գաղ . գ . 16 :
[49] Սաղ . բ . 7 ; Ելբ . ա . 5 ; Է . 5 :
[50] Ելս . ժէ . 3 :
[51] Սաղ . ժգ . 10 ; Կղ . բ . 31 :
[52] գ Թագ . բ . 10 ; Կղ . բ . 29 :
[53] Ելբհմ . ղա . 34 ; Գան . թ . 24 ; Ղու . իշ . 47 ; ա Հօհ . բ . 12 :
[54] Ելս . ծգ . 11 ; Հռով . գ . 28 ; բ . 3 ; Ելբ . Է . 19 :
[55] Ելս . իթ . 14 ; Ըմբ . ա . 5 :

եթէ մէկը ձեզի պատմէ , պիտի չհաւատաք :
42 Ու երբոր անկէ դուրս գան , կ՚ապաչէին որ
*հետեւեալ շաբաթ՝ ալ նոյն խօսքերը իրենց
43 խօսուի : Երբ ժողովուրդը երթոր արձակուցաւ ,
Հրէաներէն ու նորահաւատ բարեպաշտներէն
շատերը Պօղոսին ու Բառնաբասին հետեւեցան ի՛ր-
թային , որոնք կը խօսէին անոնց հետ , ու ի՛նչ
յորդորելին զանոնք , որ միշտ ¶Աստուծոյ շնորհ-
44 քին մէջը հաստատ կենան : Երբ հետեւեալ շա-
բաթ օրը գրեթէ բոլոր քաղաքը ժողովուեցաւ
45 Աստուծոյ խօսքը լսելու : Իսկ Հրէաները երբ-
որ տեսան այն բազմութիւնը , նախանձով լե-
ցուեցան , ու †Պօղոսի պատուիրուն դէմ կը
խօսէին՝ հակառակելով ու հայհոյութիւն ը-
46 նելով : Այն ատենը Պօղոս և Բառնաբաս հա-
մարձակեցան ու ըսին . Պէտք էր որ ՚առաջ ձե-
զի խօսուի Աստուծոյ խօսքը , բայց որովհետև
դուք անիկայ կը մերժէք , ու ինքզինքնիդ յա-
ւիտենական կենաց արժանի չէք սեպեր , ²ահա
47 մենք հեթանոսներուն կը դառնանք : Ինչու որ
Տէրը ասանկ պատուիրած է մեզի . Զ՚քեզ հե-
թանոսներուն լոյս դրի , որ դուն փրկութեան
48 պատճառ ըլլաս մինչև երկրի ծայրերը : Ու հե-
թանոսները՝ կ՚ուրախանային , ու Աս-
տուծոյ խօսքը կը փառաւորէին . ՚և որոնք որ
յաւիտենական կենաց սահմանուած էին , հա-
49 ւատացին : Ու Տէրոջ խօսքը բոլոր գաւառը
50 կը տարածուէր : Հայց Հրէաները զրդռեցին
բարեպաշտ և ազնիւ կիներները՝ ու քաղաքին
մեծերը , և ՚Պօղոսին ու Բառնաբասին վրայ
հալածանք հանելով՝ զանոնք իրենց սահման-
51 ներէն դուրս ըրին : ²Անոնք ալ իրենց ոտքե-
րուն փոշին անոնց դէմ թօթուելով՝ Իկոնիոն
52 եկան : Ու աշակերտները ՚ուրախութեամբ և
²Սրտով կըլեցուէին :

ԳԼ· ԺԳ

1 Պօղոս և Բառնաբաս հալածանքով կը փախչին Իկոնիոն: 7 Լիւստրայի մէջ Պօղոս կը բժշկէ ի ծնէ կաղ մը, և սա պատճառով անոնք սաստուածներ ըլլալ կը կարծուին: 19 Պօղոս կը քարկոծուի: 21 Անոնք զանազան եկեղեցիներ կը պաշտօնին, հաստատելով աշակերտները հաւատքի և համբերութեան մէջ. 26 երբոր Անտիոք դառնալով՝ կը պատմեն եղեալներուն ընչաւի բան որ Աստուած ըրեր էր իրենց :

1 Ու եղաւ որ Իկոնիոնի մէջ անոնք միևնոյն
Հրէաներուն ժողովարանը մտան , և այնպէս
խօսեցան՝ որ խիստ շատ Հրէաներ և Յոյներ

* Կամ՝ շաբթուս մէջ
յ ԳԼ· ժա · 23 : ժգ · 21 :
ն Տիտ · բ · 11 : Ղբր · ժբ · 15 :
ա Պետ · ե · 12 :
ը ԳԼ· ժբ· 6 : ա Պետ · գ · 4 :
Հռով · 10 :
ռ Արտ · Ժ · 6 : ԳԼ· գ · 26 :
Հմր 26 : Հռով · ա · 16 :
ն ՂԼ· ԼԲ · 10 : բ Օր · ԼԲ ·
21 : Ես · ՚ե · 5 : Արտ ·
իա · 43 : Հռով · Ժ · 19 :
շ ԳԼ· ժբ · 6 : իբ · 28 :
Ղ Ես · խԲ · 6 : խԳ · 6 : Ղ՚ու ·
բ · 32 :
ռ ԳԼ· բ · 47 :
ա Բ Տիմ· գ · 11 :
Հ Արտ · Ժ · 14 : Արտ · ղ · 11 : Դ ու · Ե · 5 : ԳԼ· ժբ ·
6 :
ռ Արտ · Ե · 12 : Հօշ · ժգ ·
22 : ԳԼ· բ · 46 :
—
ռ Արտ · ժգ · 20 : Ղբր · բ ·
4 :
Բ ԳԼ· ժգ · 3 :
Ֆ Բ Տիմ· գ · 11 :

2 Հաւատացին : Հայց չհաւատացող Հրէաները
զրդռեցին ու չարութեան գրգռեցին հեթանոս-
3 ներուն սիրտը եղբայրներուն դէմ : Իսկ անոնք
շատ ժամանակ հոն կենալով՝ համարձակ կը
քարոզէին Տէրոջմով , որ իր շնորհքի խօսքին
¶կը վկայէր , և նշաններ ու հրաշքներ ընել
4 կու տար անոնց ձեռքովը : Եւ քաղաքին բազ-
մութիւնը մէջ երկպառակութիւն մը եղաւ . ոմանք
Հրէաներուն կողմէն եղան , ոմանք ալ
5 Բառաքեալներուն : Ու երբոր հեթանոսները և
Հրէաները իրենց իշխաններովը ջղաձիգ յար-
ձակեցան՝ զանոնք նախատելու ու քարկոծե-
6 լու , Լրնեք իմանալով՝ Լիկայոնացւոց քաղաք-
ները՝ Դերբէ և Լիւստրա ու Դերբէ , և շրջա-
կայ տեղուանքը , ու հոն աւետարանը կը քա-
րոզէին :
7 Եւ Լիւստրայի մէջ մարդ մը նստեր էր՝
ոտքերովը տկար , իր մօրը որովայնէն կաղ ծը-
8 նած , որ բնաւ քալած չէր : Նոյնիկայ Պօղոսին
խօսքերը մտիկ կ՚ընէր . անիկայ ալ նայեցաւ
անոր՝ և տեսնելով թէ բժշկուելու հաւատք
9 ունի , Հարձր ձայնով մը ըսաւ . Եկեր ոտքե-
րուդ վրայ շիտակ կայնէ . ան ալ ցատկելով
10 կը քալէր : Եւ ժողովուրդները երբոր Պօղոսին
ըրածը տեսան՝ ձայներնին վերցընելով Լիկա-
յոներէն ըսին . ¶Աստուածները մարդոց նմա-
11 նութիւնով մեզի իջեր են : Ու Բառնաբասին
Կիս կը կանչէին , և Պօղոսին Երմէս , ինչու
12 որ անիկայ էր գլխաւոր խօսողը : Իսկ քաղա-
քին առջևը եղած Դիոսին քուրմը ցուլեր և
պսակներ բերելով դռներուն առջևը , բազմու-
թեանը հետ մեկտեղ Կ՚ուզէր որ զոհ ընէ :
13 Հայց Բառնաբաս ու Պօղոս առաքեալները
երբոր լսեցին , Հրնոց հանդերձները պատռե-
լով՝ դուրս ցատկեցին բազմութեանը մէջ . կ՚ա-
14 ղաղակէին , Ու կ՚ըսէին . Այրերիկ Էինչու հա-
մարատ բաները կ՚ընէք . Մենք ալ ձեզի պէս
կիրքեր ունեցող մարդիկ ենք , ու կը քարո-
զենք ձեզի Որ ատ փուճ բաներէն Հկենդանի
Աստուծոյն դառնաք , Որ ինքը ստեղծեց եր-
կինքը ու երկիրը և ծովը , ու բոլոր անոնց մէջի
15 եղածները : ՚Որ անցած դարերուն մէջ թող
տուաւ ամէն ազգերուն իրենց ճամբաները եր-
16 թալու : Հ՚Այսու ամենայնիւ ինքզինքը առանց
վկայութեան չեթողուց , բարերարութիւնով
Երկինքէն †ձեզի անձրևներ՝ ու պտղաբեր ե-
ղանակներ տալով , կերակուրներով և ուրա-
17 խութիւնով ‡ձեր սիրտերը լեցընելով : Ու աս

Գ Արտ · Ժ · 23 :
Ե ԳԼ· գ · 2 :
Զ Արտ · Ը · 10 : ԻԲ · 28 , 29 :
Է Ես · ԼԷ · 6 :
Ը ԳԼ· Ը · 10 : իԲ · 6 :
Թ Դան · բ · 46 :
Ժ Արտ · իգ · 65 :
Ի ԳԼ· Ժ · 26 :
Լ Հակ · Է · 17 : Հայտ · ժԲ ·
10 :
Խ ա Թես. ժ · 21 : գ Թես.
ժգ · 13 . Երեմ. ժգ · 22 :
Եմով · բ · 4 : ա Պտր· Ը· 4 :
Ծ ա Թես. ա · 9 :
Կ Ծն. ա · 1 : Սաղ· ԼԷ · 6 :
Ամգ· 6 : Հայտ · ժգ · 7 :
Հ Սաղ· ձա · 12 : ԳԼ· ժԷ ·
30 : ա Պետ · գ · 3 :
Յ ԳԼ· ժԷ· 27 : Հռով· ա · 20 :
Ղ Ղե · իգ· 4 : բ Օր · ժա ·
14 : իԲ· 12 : Հօս · Է · 10 :
Սաղ· կԷ · 10 : կը· 9 : Ամգ ·
8 : Երեմ· ժգ · 22 : Արտ ·
Է · 45 :
† Կամ՝ մեզի
‡ Կամ՝ մեր

բանները բսելով՝ Հաղիւ կրցան ժողովուրդները դադրեցընել, որ իրենց զոհ չընեն։
18 Սակայն [ա]Ընտիրքէն ու Իկոնիոնէն Հրէաներ հասան, ու ժողովուրդները համոզեցին, [բ]և Պօղոսը քարկոծեցին, ու քաղաքէն դուրս
19 քաշեցին՝ կարծելով թէ մեռած է։ Բայց աշակերտները երբոր անոր բոլորտիքը պատեցին, նէյաւ քաղաքը մտաւ. ու հետևեալ օրը Բառնաբասին հետ մեկտեղ Դերբէ նէյաւ։ Երբ աներնք այն քաղաքին մէջ աւետարանը քարոզեցին, [գ]ու շատերը աշակերտ ընելով՝ Լիւստրա
21 ու Իկոնիոն և Ընտիրք դարձան, Հրէաներուն սիրտերը հաստատելով, և [դ]յորդորելով որ հաստատ մնան հաւատքի մէջ. և [ե]ըսելին, թէ շատ նեղութիւններով պէտք է մեզի Աս-
22 տուծոյ թագաւորութիւնը մտնել։ [զ]Ու երբոր անոնց ամէն մէկ եկեղեցիին երէցներ ձեռնադրեցին, ծոմապահութեամբ աղօթք ընելով՝ զանոնք յանձնեցին Տէրոջը՝ որուն հաւատացեր
23 էին։ Երբ Պիսիդիայի մէջէն պտտելով՝ եկան
24 Պամփիւլիա։ Պերգէի մէջ ալ Տէրոջը խօսքը
25 խօսելէն ետև՝ Ատալիա իջան։ Անկէ ալ նաւով Ընտիրք գացին, [է]ուսկից որ [ը]Աստուծոյ շնորհքին յանձնուած էին ան գործին համար՝
26 որ կատարեցին։ Ու երբոր եկան, եկեղեցին մեկտեղ ժողվելով՝ [թ]պատմեցին ինչ որ Աստուած ըներ էր իրենց հետ, և որ [ժ]հեթանոս-
27 ներուն հաւատքի դուռ բացեր էր։ Ու հոն շատ ժամանակ աշակերտներուն հետ կեցան։

ԺԵ. ԺՈՂ

1 Սինոդական հարցմունք կը ծագի թլփատութեան վրայով։ 6 Նոյն հարցը առաքեալները խորհուրդ կ'ընեն, 22 և նամակ գրելով եկեղեցիներուն, իրենց վճիռը կը խրկեն անոնց։ 36 Պօղոս և Բառնաբաս կը խորհին որ մեկտեղ երթան եկեղեցիներուն այցելութիւն ընելու, բայց մէջերնին վէճ մը ծագելով՝ իրարմէ կը պառակտին։

1 Եւ [ա]մէկ քանիներն Հրէաստանէն իջած՝ եղբայրներուն կը սորվեցընէին որ [բ]Եթէ Մովսէսին սահմանադրութեան համեմատ [գ]չըլ-
2 թատուիք, չէք կրնար փրկուիլ։ Ուստի Պօղոս և Բառնաբաս անոնց դէմ շատ մը հակառակութիւն ու վէճ ընելէն ետքը, վճռեցին որ [դ]Պօղոս ու Բառնաբաս և մէկ քանիներն ալ անոնցմէ Երուսաղէմ երթան առաքեալներուն ու երէցներուն այս խնդրոյս համար։
3 [ե]Անոնք ալ եկեղեցիին ճամբայ դրուած՝ փութ-նիկէն ու Սամարիայէն անցնելով, [զ]հեթանոսներուն դարձի գալը կը պատմէին, և մեծ ու-

[ա] Գլ. ժդ. 45։
[բ] Բ Կոր. ժա. 25։ Բ Տիմ. գ. 11։
[գ] Գաղ. բ. 19։
[դ] Գլ. ժա. 23։ ժդ. 43։
[ե] Գաղ. ժ. 38։ ժդ. 24։ Ղկ. բ. 28, 29։ Հռով. ը. 17։ Բ Տիմ. ը. 11, 12։ գ. 12։
[զ] Տիտ. ա. 5։
[է] Գլ. ժգ. 1, 3։
[ը] Գլ. ժե. 40։
[թ] Գլ. ժե. 4, 12։ բա. 19։
[ժ] ա Կոր. ժդ. 9։ բ Կոր. բ. 12։ Կող. գ. 3։ Հայտ. գ. 8։

—

[ա] Գաղ. բ. 12։
[բ] Ղնտ. ժէ. 10։ Ղև. ժգ. 3։
[գ] Հոհ. է. 22։ Հմր. ե. 2։ Գաղ. ե. 2։ Փիլ. գ. 2։ Կող. բ. 8, 11, 16։
[դ] Գաղ. բ. 1։
[ե] Հռով. ժե. 24։ ա Կոր. ժգ. 6, 11։
[զ] Գլ. ժգ. 26։
[է] Հմր. ը. 12։ Գլ. ժգ. 26։ բա. 19։
[ը] Գլ. ա։
[թ] Գլ. ժ. 20։ ժա. 12։
[ժ] ա Կոր. իբ. 9։ Գլ. ա. 24։
[ի] Գլ. ժ. 44։
[լ] Հռով. ժ. 12։
[խ] Գլ. ժ. 15, 28, 43։ ա Կոր. ա. 2։ ա Պետ. ա. 22։
[ծ] Մատ. իգ. 4։ Գաղ. ե. 1։
[կ] Հռով. գ. 24։ Եփես. բ. 8։ Տիտ. բ. 11։ գ. 4, 5։
[հ] Գլ. ժգ. 26։
[ձ] Գլ. ժբ. 17։
[ղ] Հմր. 7։
[ճ] Ելմով. իե. 11, 12։
[մ] Ցնծ. ե. 28։
[յ] ա Թես. ա. 9։
[ն] Ցնծ. լ. 2։ Եր. ի. 3, 23։ Եզեկ. ի. 30։ ա Կոր. ը. 1։ ժ. 20, 28։ Հայտ. բ. 14, 20։

թիւններէն , և ՝պատնէշութիւնէ , ու խնդուա-
21 ծէ , ՞և արիւնէ : Ինչու որ Մովսէս հին դա-
րերէն ՚ի վեր ամէն քաղաքի մէջ զինքը քարո-
զողներ ունի , ՚և ժողովարաններու մէջ ամէն
շաբաթ օր կը կարդացուի :
22 Ընտտներ առաքեալներուն ու երէցներուն՝
բոլոր եկեղեցիին հետ միանալ ազէկ երևցաւ՝
որ իրենցմէ մարդիկ ընտրելով Ընտիրք խրկին
Պօղոսին ու Բառնաբասին հետ , ՞Անտիոք
մանաւանդ Յուդան և Շիղան՝ որոնք գլխ-
23 աւոր մարդիկ էին եղբայրներուն մէջ • Ու անոնց
ձեռքովը խոնդ Ղ խրկեցին այսպէս գրուած :
Առաքեալներ ու երէցներ և եղբայրներ՝ Ընտ-
իրոքի ու Սիրիայի և Կիլիկիայի մէջ հեթա-
24 նոսներէն եղած եղբայրներուդ ողջոյն : Որով-
հետև լսեցինք՝ թէ Համանք մեր մէջէն ելլելով՝
ձեզ խօսքերով խռովեցուցեր էն՝ և ձեր ան-
ձերը խախտեր են , ըսելով թէ պէտք է թլփա-
տութիւն ու օրէնքը պահել , որ անոնց մենք այս-
25 պէս չպատուիրեցինք • Ուստի միաբանութեամբ
ժողովուածներուս ազէկ երևցաւ , որ մարդիկ
ընտրելով ձեզի խրկենք մեր սիրելիներուն Բառ-
26 նաբասին ու Պօղոսին հետ , ՞Որոնք մեր Տէր
Յիսուս Քրիստոսի անուանը համար անձերնին
27 մատնած մարդիկ են : Ուստի խրկեցինք Յու-
դան և Շիղան , որ իրենք ալ բերնով նոյն բա-
28 ները յիշեն զուգեցեն : Ինչու որ ազէկ երևցաւ
Սուրբ Հոգիին ու մեզի ալ՝ ձեր վրայ աւելի
բնա չդնել , աս հարկաւոր բաներէս ՚ի զատ ,
29 ՞Որ ետ կենաք կուռքերու զոհուածէ , ՚և ա-
րիւնէ , ու խնդուածէ , և պոռնկութենէ • որ
աս բաներէն ինքզինքնիդ պահելով՝ ազէկ
պիտի ընէք : Ա՛ղջ եղիք :
30 Ընտիք ալ Ճամբայ դրուելով՝ Ընտիրք գա-
յին , և ժողովուրդը մէկտեղ ժողվելով՝ թուղթը
31 տուին : Ու երբոր կարդացին , ուրախացան ան
32 միխիթարութիւնովը վրայ : Իսկ Յուդա ու Շիղա՝
որ իրենք ալ մարգարէ էին , ՞շատ խօսքե-
րով միխիթարեցին եղբայրները՝ ու հաստատե-
33 ցին : Ու տուն մը հոն կենալէն ետև՝ ՚եղ-
բայրներէն խաղաղութեամբ Ճամբայ դրուեցան
34 առաքեալներուն քով՝ ՚Բայց Շիղա-
35 յին ազէկ երևցաւ հոն մնալ : ՞Պօղոս ու Բառ-
նաբաս ալ Ընտիրքի մէջ կը կենային , և ու-
րիշ շատերու հետ Տէրոջ խօսքը կը սորվեց-
նէին ու կը քարոզէին :
36 Ու քանի մը օրերէ ետև Պօղոս ըսաւ Բառ-
նաբասին • Դառնանք ու այցելութիւն ընենք
եղբայրներուն՝ ՞ամէն մէկ քաղաքները , ուր որ
Տէրոջը խօսքը քարոզեցինք , և պէտքին թէ
37 ինչպէս են : Իսկ Բառնաբաս կ՚ուզէր որ ՚Յով-
հաննէսն ալ առնեն , որ Մարկոս կ՚ըսուէր •
38 Բայց Պօղոս արժան չսեպեց որ ՚Պամփիւլեայի
մէջ իրենցմէ զատուողը՝ ու իրենց հետ գործի
39 չերկողը հետերնին առնեն : Ընդհակառակն
անմիաբանութիւն մը եղաւ , մինչև որ իրարմէ
զատուեցան • և Բառնաբաս առաւ Մարկոսը՝
40 ու նաւով Կիպրոս գնաց : Պօղոսն ալ Շիղան
ընտրեց՝ ու ելաւ , ՞եղբայրներէն Շնորհք
41 ձայ չնորհացը յանձնուելով • Ու Սիրիայի ու
Կիլիկիայի մէջ կը պտըտէր , ՚ու եկեղեցիները
կը հաստատէր :

ԳԼ. Ժ.Ջ.

1 Պօղոս կը թլփէ տակ Տիմոթէոսը • 7 Սուրբ Հոգիին հրա-
մանովը քարոզները կը պտըտի • 14 Լիդիան հաւատքի
կը գայ , 16 և Հաղցուկ ոգի ունեցող աղախին մը կը
բժշկէ : 19 Ու պատճառով Պօղոսը ու Շիղան կը ձե-
ռնադրուին , և բանտը կը գրաւին : 26 Նամուսին գոնները հրաշ-
քով կը բացուին : 31 Նահապետը գարձի կու գայ • 37
և անոնք կ՚ազատուին :

1 Ու հասաւ ՞Դերբէ ու Լիւստրա • և ահա
հոն աշակերտ մը կար ՚Տիմոթէոս անունով ,
՚որ հաւատացեալ Հրեայ կինայ մը զաւակ
2 էր , և հայրը Յոյն էր • Որ Լիւստրացի ու Ի-
կոնացի եղբայրներէն ալ ՚բարի վկայուած էր :
3 Պօղոս ուզեց որ ասիկայ իր հետը ելլէ , ՚և
առաւ թլփատեց զանոնիկ՝ այն տեղուանքը ևա-
մած Հրեաներուն համար • Ինչու որ ամէնն ալ
4 գիտէին թէ անոր հայրը Յոյն էր : Ու քա-
ղաքներէն անցնելով , ՞Հրամայեցին եղած ա-
ռաքեալներուն ու երէցներուն ապահրաւած Հր-
համանները կ՚աւանդէին անոնց՝ որ պահեն :
5 ՚Եկեղեցիներն ալ հաւատքի մէջ կը հաստա-
տուէին , և օրէ օր անոնց թիւը կ՚աւելնար :
6 Ու փռիւգիա ու Գաղատացւոց կողմերը
պտրաեցան • և Սուրբ Հոգիին արգիլուելով որ
7 Բոպո-Ֆոյ խօսքը Ասիայի մէջ չխօսին , Մի-
սիայի կողմերը որ եկան , կը ջանային դէպ՚ի
Բիւթանիա երթալ • և ՚Յիսուսի Հոգին թող
8 չտուաւ անոնց : Ու Միսիայի քովէն անցնե-
9 լով՝ ՞Տրովադա իջան : Ու հոն գիշերը Պօ-
ղոսին տեսիլք մը երևցաւ • ՚Մակեդոնացի
մարդ մը կայներ կ՚աղաչէր անոր՝ ու կ՚ըսէր •
10 Մակեդոնիա անցիր և օգնէ մեզի : Ու երբոր
ան տեսիլքը տեսաւ , շուտ մը ուզեցինք ՚Մա-
կեդոնիա ելլել , հասկնալով որ Տէրը մեզ կը
հրաւիրէ անոնց աւետարան քարոզելու :

ե ա Կոր • ղ. 9 , 18 : Գաղ-
է . 19 : Եփես • է . 3 : Կող-
գ . 5 : ա Փլես • գ . 3 : ա
պ Ես • դ . 3 :
ո Ծն • իե . 4 : Ղե • գ . 17 :
ք Օր • ժբ . 16 , 23 :
է Գվ • ժբ . 15 , 27 :
ռ Գվ • ա . 23 :
ջ Ամբ 1 : Գաղ • բ . 4 : է . 12 :
Տիտ • ա . 10 , 11 :
ա Գվ • ժջ . 50 : ժէ . 19 : ա
Կոր • ժէ . 30 : բ Կոր • ժա .
23 , 26 :
ո Ամբ 20 : Գվ • իա . 25 :
Յայտ • բ . 14 , 20 :
է Ղե • ժէ . 14 :
տ Գվ • ժէ . 21 : ժբ . 23 :
ր ա Կոր • ժբ . 11 : Երբ • ժա .
31 :
ց Գվ • ժէ . 1 :
— Գվ • ժջ . 4 , 13 , 14 , 51 :
ժջ . 1 , 6 , 23 , 24 :
փ Գվ • ժբ . 12 , 25 : ժգ . 5 :
Կաղ • գ . 10 : բ Տիմ • է . 11 :
Փիլմ • 24 :
օ Գվ • ժէ . 13 :
օ Գվ • ժէ . 25 :
ֆ Գվ • ժջ . 5 :
—
ա Գվ • ժէ . 6 :
բ Գվ • ժբ . 22 : Առվ • ժջ .
21 : ա Կոր • գ . 17 : Փիլ •
բ . 19 : ա Ծն • է . 2 : ա
Տիմ • ա . 2 : բ Տիմ • ա . 2 :
գ բ Տիմ • ա . 5 :
դ Գվ • գ . 3 :
ե ա Կոր • թ . 20 : Տես Գաղ •
բ . 3 : ե . 2 :
զ Գվ • ժե . 28 , 29 :
է Գվ • ժե . 41 :
* Ասոնց նմանին :
ը բ Կոր • բ . 12 : բ Տիմ • գ . 13 :
թ Գվ • ժ . 30 :
ժ բ Կոր • բ . 13 :

11 Ելաւ Նաւոյ Տրոմադային եւ ընկերացաք՝ ու շինական Ամօթրակէ գացինք, ու հետևեալ օրը
12 Նէապօլիս. Եւ անկէ ալ Փիլիպպէ, որ է Մակեդոնիայի Դէկ մասին գլխաւոր քաղաքը՝ *Կողոնիա. և ան քաղաքին մէջ քանի մը օր
13 կեցանք. Ու շաբաթ օրը քաղաքէն դուրս ելանք գետեզերքին քովը՝ ուր որ սովորութիւն ունէին աղօթք ընելու, ու նստելով՝ ժողովուած
14 կիներուն կը խօսէինք: Եւ Թիւատիր քաղաքէն ծիրանավաճառ կին մը՝ Լիդիա անուն, որ աստուածավախ մէկ մըն էր, մտիկ կ'ընէր. Տէրն սիրտը բացաւ Պօղոսին լսածներուն
15 ուշադրութիւն ընելու: Ու երբոր մկրտուեցաւ ինքը և իր տունը, ազաչեց ու ըսաւ. Եթէ որ դուք Տէրոջը հաւատացեալ կը սեպէք, իմ տունս մտէք ընակելու. Եւ ստիպելով տարաւ մեզ:
16 Ու եղաւ որ երբ մենք աղօթքի կ'երթայինք, աղախին մը պատահեցաւ մեզի, որ †Պիթոնական ոգի ունէր, որ գուշակութիւն ընելով՝ իր տէ-
17 րերուն շատ վաստակ կը բերէր: Այսիկայ Պօղոսին և մեր հետևէն իյնալով կը պոռար՝ ու կ'ըսէր. Ա՛ս մարդիկը Բարձրեալ Աստուծոյ ծառաներն են, որ †ճշմարիտ փրկութեան ճամբան
18 կը քարոզեն: Եւ ասանկ շատ օրեր կ'ընէր. Իսկ Պօղոս †վշտանալով՝ դարձաւ ու ըսաւ ան ոգիին. Յիսուս Քրիստոսի անունովը հրամայեմ քեզի՝ ելլես ատկէ. †Եւ նոյն ժամուն
19 ելաւ: Երբոր տեսան անոր տէրերը՝ որ իրենց վաստակին յոյսը կտրեցաւ, *Պօղոսը ու Հիզան բռնեցին՝ ու †հրապարակը քաշելցին իշ-
20 խաններուն առջեւն: Եւ տարին զանոնք զօրագլուխներուն քովը՝ ու ըսին. Ա՛ս մարդիկները *մեր քաղաքը իրար կ'անցընեն. իրենք Հրեայ
21 են, Եւ անանկ սովորութիւններ կը քարոզեն, որ արժան չէ մեզի ընդունիլ, ոչ ալ ընել, ին-
22 չու որ Հռոմայեցի ենք: Եւ բազմութիւնը անոնց վրայ գիզուեցաւ. զօրագլուխներն ալ բռնութեամբ անոնց հանդերձները հանեցին,
23 Եւ հրաման ըրին որ գանոնք ծեծեն. Եւ առնոնց շատ վէրքեր տալէն ետև՝ բանտը ձգին, պատուիրելով բանտապետին որ զգուշութեամբ
24 պահէ զանոնք: Ան ալ ասանկ հրաման առնելով՝ զանոնք ներսի բանտը դրաւ, ու ոտքերնին կոճղի մէջ ամրըցուց:
25 Եւ կէս գիշերին Պօղոս ու Հիլա աղօթք կ'ընէին՝ և զԱստուած կ'օրհնէին, ու բանտարկեալները կը լսէին:
26 կեալներն ալ անոնց մտիկ կ'ընէին: Եւ յանկարծակի մեծ շարժ մը եղաւ, անանկ որ բանտին հիմերը սասանեցան, և անմիջապէս *բոլոր դռները բացուեցան, ու ամենուն կապերը ար-
27 ձրկուեցան: Եւ բանտապետը երբոր արթնցաւ՝ ու բանտին դռները բացուած տեսաւ, թուրը քաշեց՝ և ինքզինքը պիտի սպաննէր,
28 կարծելով թէ կալուածները փախեր են: Հայց Պօղոս բարձր ձայնով կանչից ու ըսաւ. Դուն քու անձիդ վնաս մի՛ ըներ, ինչու որ ամենքս ալ
29 հոս ենք: Եւ անիկայ ճրագ մը ուզից ու ներս վազեց, և դողալով՝ Պօղոսին ու Հիլային առ-
30 ջեւը իյնալու. Եւ անոնք դուրս բերելով՝ ըսաւ. *Տէրե՛ր, ինծի ի՞նչ պէտք է ընել, որ փրկուիմ:
31 Անոնք ալ ըսին. "Հաւատայ Տէր Յիսուս Քրիստոսին, ու պիտի փրկուիս դուն՝ և քու
32 տունդ: Եւ Տէրոջը խօսքը խօսեցան անոր, ու
33 ան ամենուն՝ որ իր տանը մէջն էին: Եւ առաւ զանոնք գիշերուան նոյն ժամուն՝ ու անոնց վէրքերը լուացց, և չուտ մը մկրտուեցաւ ինքը ու
34 բոլոր իրենները: Եւ զանոնք իր տունը տանելով, հանդոյն առջեւը սեղան դրաւ, և բոլոր տունովը ուրախ եղաւ՝ Աստուծոյ հաւատալով:
35 Ու երբոր առաւոտ եղաւ, զօրագլուխները խրկին սպասաւորները ու ըսին. Ըրձակէ առ
36 մարդիկը: Եւ բանտապետն ալ ան խօսքերը Պօղոսին պատմից, թէ Զօրագլուխները խրկեցին որ արձակուիք. ուստի հիմա ելէք՝ և խաղա-
37 ղութեամբ գացէք: Հայց Պօղոս ըսաւ անոնց. Մեզ յայտնապէս ծեծելով՝ որ չդատապարտուած "Հռոմայեցի մարդիկ ենք, բանտը դրին, ու հիմա գաղտնի կը հանեն մեզ. ա-
38 տանկ չէ, հապա թող իրենք գան ու մեզ հան-
39 նեն: Եւ սպասաւորները զօրագլուխներուն պատմեցին ան խօսքերը. անոնք ալ երբոր լսեցին թէ Հռոմայեցի են, վախցան, ու եկան
40 աղերսութեամբ խօսեցան անոնց հետ. Եւ դուրս հանելով՝ "կ'աղաչէին որ ան քաղաքէն
41 երթան: Անոնք ալ բանտէն ելլելով՝ Լիդիային մտան, ու եղբայրները տեսան՝ ու մխիթարեցին զանոնք, և գացին:

ԳԼ. ԺԶ

1 Պօղոս կը քարոզէ Թեսաղոնիկէի մէջ, 4 ուր անոնք կը հաւատան, և ամենք կը հալածեն զանիկայ: 10 Պօղոս Բերիա կը խրկուի, ու հոն ալ կը քարոզէ: 13 Թեսաղոնիկեցիները հալածած՝ 15 Լիդիք կ'երթայ, ուր տեղ կը քարոզէ անոնց հաճոյացած կիներէն Աստուածը: 34 Հաստ մարդիկ Դիւրիսոսի կը հաւատան:

1 Եւ Ամփիպօլիսէն ու Ապողոնիայէն պատահելով՝ Թեսաղոնիկէ եկան, ուր որ Հրէաները
2 ժողովարան մը ունէին: Պօղոս ալ իր սովորութեանը պէս "անոնց մէջը մտաւ, և իրենք շա-
3 բաթ օր խօսեցաւ անոնց հետ գրքերէն, Ան-

† Փիլ. ա. 1:
* Յն՝ գաղթականաց տեղ:
‡ Ղու. իդ. 45:
† Ելն. ժթ. 3: Լեւ. ժ. 11: Դտած. ժթ. 21: Ղու. իդ. 29: Եբր. ժ. 2.
† Ա Թես. իը. 7:
† Գղ. ժթ. 33:
† Ա՛մէն. Հնգի
* Տես Ասր. ա. 25, 34:
† Ասր. ժզ. 17:
† Գղ. ժթ. 25, 26:
† Բ Կոր. ժ. 5:
† Ասած. Ե. 18:
† Գծած. ժը. 17: Գղ. ժե. 8:

† Բ Կոր. ը. 5: ժա. 23, 25: ա Թես. բ. 2:
† Գղ. է. 31:
* Գղ. ե. 19: ժբ. 7, 10:
† Ղու. գ. 10: Գղ. բ. 37: ժ. 6:
† Հօհ. է. 16, 36: Ղ. 47: ա Հօհ. ե. 10:
† Ղու. ե. 29: ժե. 6:
* Գղ. իդ. 25:
* Ասած. բ. 34:
† Հ՛մբ 14:
* Ղու. է. 16: Գղ. իե. 20: ժգ. 5, 14: ժէ. 1: ժՂ. 13: ժե. 5:

նելով և առջևնին դնելով, թէ [ք]պէտք էր Քրիստոսի չարչարուիլ, ու մեռնիլներէն յարուԹիւն առնել, և Թէ Ա՛ն Յիսուսը որ ես ձեզի
4 կը քարոզեմ, ըսաւ, Քրիստոսն է։ [ր]Եւ ա՛նոնց մէ՛ն մէ՛նք հաւատացին, ու Պօղոսին և [ս]Ի՛լային հետ միացան, աստուածավախ Յունաներէն ալ մեծ բազմութիւն, ու երևելի կիներ
5 նէն ալ հաւատացողներէն քիչ չէին։ Հայց Հաւատացող Հրեաները նախանձեցան, և քանի մը գաւառականներ առին մարդիկ առնելով աղմուկ հանեցին, ու քաղաքը տակնուվայր ըրին, և [տ]Յասոնին տունը վայր յարձակելով կ՚ուզէին զանոնք ժողովրդին առջևը տա-
6 նիլ։ Ու երբոր զանոնք չգտան, Յասոնը ու մէկ քանի եղբայրներ քաշկռտելով տարին քաղաքապետներուն առջևը, կանչելով՝ Թէ Ասոնք որ աշխարհը տակնուվայր ըրին, հոս ալ
7 հասեր են. Որոնք Յասոնը ընդուներ է. և ասոնք ամէնը կայսրին հրամանացը դէմ կը գործեն, [ը]ըսելով Թէ ուրիշ Թագաւոր մը կայ
8 Յիսուս։ Ու խռովեցուցին ժողովուրդը ու քաղաքապետները, որ ասա բանները կը լսէին։
9 Հայց երբոր Յասոնէն և ուրիշներէն երաշխա-
10 ւորութիւն առին, արձակեցին զանոնք։ [բ]Իսկ եղբայրները շուտ մը գիշերով Պօղոսը և Շիզան Բերիա խրկեցին. որոնք հոն հասնելով՝
11 Հրեից ժողովարանը գացին։ Ասոնք Թեսաղոնիկեի մէջ եղողներէն աւելի ազնիւ մարդիկ էին, որ Ա՛ստուծոյ խօսքը բարով առին, ամէն օր Գիրքերը
12 կը քննէին՝ Թէ ասա բանները ասա՛նկ է։ Ասոնց անոնցմէ շատերը հաւատացին. և պատուաւոր Յոյն կիներէն՝ ու մարդիկներէն հա-
13 րիւրներն ալ քիչ չէին։ Հայց երբոր իմացան Թեսաղոնիկեցի Հրեաները Թէ Բերիայի մէջ ալ Ա՛ստուծոյ խօսքը քարոզուեցաւ Պօղոսէն,
14 հոն ալ եկան՝ ու ժողովրդը գրդռեցին։ [գ]Ան ատոնք եղբայրները շուտ մը Պօղոսը խրկեցին՝ որ մինչև ծովեզերքը երթայ. բայց Շիղան ու
15 Տիմոթէոս հոն մնացին։ Եւ անոնք որ Պօղոսը կը տանէին, մինչև Աթենք բերին անկայ. [դ]և նրկեն հրաման առնելով Շիղային ու Տիմոթէոսին համար՝ որ շուտով իրեն գան, գացին։
16 Ու Պօղոս Աթենքի մէջ անոնց սպասելով՝ Ներս հոգին անհանգիստ էր ներսի դիս, վասն զի քաղաքը բոլորովին կուապաշտութեան մէջ ըն-
17 կղմած կը տեսնէր։ Ասոր ժողովարանին մէջ կը խօսէր Հրեաներուն ու բարեպաշտ մարդոց, և ամէն օր հրապարակներուն մէջ որոնց որ
18 պատահէր։ Ու Եպիկուրեան և Մտոյիկեան փիլիսոփաներէն մէկ քանիները իրեն հետ հա-
կառաբանութիւն կ՚ընէին. և ոմանք կ՚ըսէին. Ը՞ն սերմնաբաղը ի՞նչ ըսել կ՚ուզէ. ուրիշներն ալ կ՚ըսէին. Կ՚երևի Թէ [ե]օտար աստուածներու քարոզիչ է. ինչուն որ Յիսուսը ու
19 յարութիւնը կ՚աւետարանէր անոնց։ Ու առին անիկայ Արիսպագոսը տարին, ու կ՚ըսէին. Կրնա՞նք իմանալ Թէ ինչ է սա նոր վարդա-
20 պետութիւնը՝ որ դուն կը զրուցես. Քանզի մեր ականջներուն օտար բաներ կը բերես. ուրեմն կ՚ուզենք իմանալ Թէ ինչ պիտի ըլլան անոնք.
21 (Ինչուն որ Աթենացիները ամէն ալ, ու հոն կեցող օտարականները ուրիշ բանի չէին պարապիր, բայց միայն նոր բան զրուցելու կամ լսելու։)
22 Ը՞ն ատենը Պօղոս Արիսպագոսին մէջը կայնեցաւ՝ ու ըսաւ. Ա՛վ Աթենացի մարդիկ՝ ամէն կողմանէ խիստ կրօնասէր կը տեսնեմ ձեզ։
23 Քանզի ես պարտեզով ու ձեր պաշտամունքը զննելով՝ մէկ սեղան մը գտայ, որուն վրայ գրուած էր՝ ԱՆԾԱՆՕԹ ԱՍՏՈՒԾՈՑՆ. ուստի անիկայ որ դուք չճանչնալով կը պաշ-
24 տէք, ես նոյնը ձեզի կը քարոզեմ. [է]Աստուած որ աշխարհը ստեղծեց, և անոր մէջի բոլոր բաները, անիկայ երկնից ու երկրի [ը]Տէրը ըլլալով, [թ]ձեռագործ տաճարներու մէջ կը բնակի,
25 Ա՛ն ալ մարդոց ձեռքովը կը պաշտուի՝ [ժ]բանի մը կարօտի պէս. [ի]բանզի ինքը կու տայ ամե-
26 նուն կեանք ու շունչ՝ և ամէն բան. Ա՛ն բոլոր մարդոց ազգերը մէկ արիւնէ մը ըրաւ՝ որ բոլոր երկրի երեսին վրայ բնակին. և որոշուած ժամանակներ հաստատեց, նաև անոնց բնակութեան
27 սահմանները, [լ]Աստուած փնտռելու, Որ ըլլայ Թէ խարխափելով գիւտը գտնեն. [խ]Թէպետև
28 մեր ամէն մէկէն ալ հեռու չէ. Ինչուն որ [ծ]անով կ՚ապրինք և կը շարժինք ու կանք, [կ]ինչպէս որ ձեր բանաստեղծներէն մէկ քանիներն ալ ըսին,
29 Քանզի մենք անոր ցեղէն ալ ենք։ Ասա՛ծ ուրեմն Աստուծոյ ցեղն ենք, [հ]պէտք չէ որ անանկ սեպնինք Թէ Աստուածութիւնը նման ըլլայ ոսկիի կամ արծաթի կամ քարի, որ մարդուս վարպետութիւնովը ու խելքովը քան-
30 գակուած է։ Ըրդ՝ Աստուած [ո]տգիտութեան ատենները անտես ընելով, Հիմա ամէն տեղ կը
31 պատուիրէ բոլոր մարդոց՝ որ ապաշխարեն։ Ինչուն որ [պ]նշած է մէկ օր մը սահմանեց, [ռ]որուն մէջ աշխարհս արդարութեամբ պիտի դատէ ան մարդուն ձեռքովը, որն որ որոշեց, ու ամենուն Հաւատացուց՝ զանիկայ [ս]մեռելներէն յարուցանելով։

[ք] Ղու. ԻԳ. 26, 46։ ՊԼ. ԺԲ. 28։ Գաղ. գ. 1։
[ր] ՊԼ. ԻԲ. 24։
[ս] ՊԼ. ԺԵ. 22, 27, 32, 40։
[տ] Հռով. ԺԶ. 21։
[ը] ՊԼ. ԺԶ. 20։
[բ] Ղու. ԻԳ. 2։ Յօհ. ԺԹ. 12, ա Պետ. բ. 15։
[գ] ՊԼ. ԻԹ. 25։ Հմր 14։
[դ] Ղու. ԻԳ. 16։ Ղու. ԺԶ. 29։ Յօհ. Ե. 39։
[ե] Գոծ. Ժ. 23։
[է] ՊԼ. ԺԲ. 5։
[ը] Ա Պետ. բ. 8։
[թ] ՊԼ. ԺԶ. 14։
[ժ] Գոծ. ԺԸ. 25։
[ի] ՊԼ. Է. 48։
[լ] Գաղ. Ե. 10—13։
[խ] Ծն. բ. 7։ Յոբ. ԺԶ. 22։ Յոբ. ԺԲ. 10։ ԻԷ. 3։ Լ. 4։ Ղու. ԻԲ. 5։ ԽԷ. 16։ Ա՛ղաք. ԺԲ. 1։
[ծ] Ի՛ր. Ա. 23։
[կ] Ա՛ղաք. ա. 20։
[հ] ՊԼ. ԺԲ. 16։
[ո] Ղեղ. ա. 17։ Եփես. ա. 3։
[պ] Տիտ. ա. 12։
[ռ] Ղու. ԻԳ. 18։
[ս] ՊԼ. ԺԲ. 15։ Հռով. գ. 25։
[տ] Ղու. ԻԳ. 47։ Տիտ. բ. 11, 12։ ա Պետ. ա. 14։ գ. 8։
[ր] ՊԼ. Ժ. 42։ Հռով. ը. 16։ ԺԲ. 10։
[ց] ՊԼ. ը. 24։

32 Երբոր մեռելներէն յարութիւնը լսեցին, ո-
մանք ծաղր կ'ընէին. ոմանք ալ կ'ըսէին. Ա-
յդ բանիդ համար ուրիշ անգամ մտիկ պիտի ը-
33 նենք քեզի: Ես այսպէս Պօղոս անոնց մէջէն
34 ելաւ: Սակայն քանի մը մարդիկ իրեն յարե-
լով հաւատացին, որոնց մէջէն էր Դիոնեսիոս
Երիսպագացին, և Դամարիս անուն կին
մը, ու ասոնց հետ ուրիշներ ալ:

ԳԼ. ԺԲ

1 Պօղոս իր արհեստը կը բանի, և Կորնթոսի մէջ հեթա-
նոսներուն կը քարոզէ: 9 Տէրը տեսիլքի մէջ կը քա-
ջալերէ Պօղոսը, 12 որ կ'ամբաստանուի փոխանորդ Ըր-
դիճիոն՝ Գալիոնին առջեւը, բայց կ'ազատի. 18 հարը
քաղաքէ քաղաք պտըտելով՝ աշակերտները կը հաստատէ:
24 Ապողոս՝ Ակիւզասէն ու Պրիսկիլլայէն աւելի ճշդիւ
տարմալով Ջնտրտուխիւնը՝ 28 զԲրիստոս կը քարոզէ մեծ
ազդեցութեամբ:

1 Սակայն եւս Պօղոս Եթինքէն զատուելով՝
2 Կորնթոս եկաւ, Եւ մէկ Հրեայ մը գտաւ
Ակիւզաս անունով Ծննդեամբ Պոնտացի, որ
իր Պրիսկիլլա կնկանը հետ նոր եկած էր Իտա-
լիայէն, (Կղօդիոսին հանած հրամանին համար
որ բոլոր Հրեաները Հռոմէն հեռանան.) ու
3 անոնց քովը գնաց: Եւ որովհետեւ իրենք ար-
հեստակից էր՝ անոնց քովը կեցաւ, Եւ կը բա-
4 ներ. (քանի որ արհեստով վրանագործ էին:) Ու
ամէն շաբաթ օրերը ժողովարանին մէջ կը խօ-
սէր, և Հրեաները ու Յոյները կը համոզէր:
5 Ու երբոր Շիղա և Տիմոթէոս Մակեդոնի-
այէն իջան, Պօղոսին հոգին եռանդով վա-
ռուած ըլլալով, Հրեաներուն վկայութիւնով
կը հաստատէր՝ թէ Յիսուսը Քրիստոսն է:
6 Անոնք ալ երբոր դէմ կեցան ու կը հայհոյէին,
Ինքը հանդերձները թօթուելով՝ ըսաւ անոնց.
Ձեր արիւնը ձեր գլուխը, Եես անպարտ եմ,
ասկից եւս հեթանոսներուն պիտի երթամ:
7 Եւ անկէ երթալով՝ մտաւ մէկու մը տունը, ո-
րուն անունը Յուստոս էր՝ աստուածավախ
մարդ մը, որուն տունը ժողովարանին կից էր:
8 Եւ ժողովարապետը Կրիսպոս իր բոլոր տու-
նովը Հաւատաց Տէրոջը. և Կորնթոսացիներէն
շատերը լսելով՝ հաւատացին ու մկրտուեցան:
9 Եւ գիշերը տեսիլքի մէջ Տէրը ըսաւ Պօղո-
սին. Մի վախնար՝ հապա խօսէ, և լուռ մի
10 կենար, Ինչու որ ես քեզի հետ եմ, և մէկը
քեզի դէմ պիտի չելլէ՝ քեզի չարա մը հասցը-
նելու. քանզի ասա քաղաքիս մէջ ես շատ ժո-
11 ղովուրդ ունիմ: Եւ հոն տարի մը ու վեց ա-
միս կեցաւ, ու Աստուծոյ խօսքը անոնց մէջ
կը սորվեցնէր:

12 Եւ Աքայիայի փոխանորդ Գալիոնին օրերը Հրեայք միաբանելով՝ Պօղոսին
13 դէմ եղան, և դատիկայ առնելին տարին, Ըսե-
լով, Թէ Օրիկայ կը հրապուրէ մարդիկը օրէն-
14 քէն դուրս Աստուած պաշտելու: Ու երբոր
Պօղոս իր բերանը բանալու պատրաստ էր, Գա-
լիոն ըսաւ Հրեաներուն. Թէ որ անիրաւու-
թիւն մը կամ չար գործքի մը համար ըլլար՝
ով Հրեաներ, արժան էր ինձի որ ձեզի մտիկ
15 ընեի: Բայց թէ որ վէճը խօսքի՝ ու անուններ-
ուն՝ և ձեր օրէնքին վրայով է, դուք ձեզմէն
տեսէք. ինծի որ ես ատանկ բաներու դատա-
16 ւոր ըլլալ չեմ ուզեր: Եւ զանոնք ատեանէն
17 վռնտեց: Ըն ատեն բոլոր Յոյները Սոսթե-
նէս ժողովարապետը բռնեցին ու առեանին առ-
ջեւը կը ծեծէին. և աս բաներուս վրայով Գա-
լիոն բնաւ հոգ չէր ըներ:

18 Պօղոս ալ տակաւին խել մը օրեր հոն մնա-
լէն ետքը՝ եղբայրներէն հրաժարելով, նաւով
գնաց՝ ի Սիւրիա գնաց. ու իր հետ ալ Պրիս-
կիլլան և Ակիւզասը, ասոնք Կէնքրէայի մէջ
էր գլուխը փոքրած, ինչու որ ուխտաւոր էր:
19 Ու Եփեսոս որ հասաւ, անոնք հոն ձգեց, և
ինքը ժողովարանը մտնելով՝ Հրեաներուն հետ
20 կը խօսէր: Եւ իրեն կ'աղաչէին՝ որ ալ աւելի
ժամանակ իրենց քովը մնայ. բայց չհաճեցաւ
21 հեղաւ. Հապա հրաժարեցաւ անոնցմէ ըսելով.
Պէտք է որ անպատճառ ես առաջիկայ տօնը
Երուսաղէմի մէջ ընեմ. բայց Աստուծոյ
կամքովը նորէն ձեզի կը դառնամ. ու Եփեսո-
22 սէն նաւով ճամբայ ելաւ. Եւ Կեսարիա հաս-
նելով՝ Երուսաղէմ ելաւ, ու Եկեղեցին բարե-
23 մտաւ, ու Եռտը իջաւ Ընտիոք. Եւ առեն
մը հոն կենալէնետև՝ ելաւ, ու կարգով
Գաղատացւոց երկիրը և Փռիւգիա կը պտը-
տէր, ու բոլոր աշակերտները կը հաստատէր:
24 Եւ Պօղոս անունով Հրեայ մը, Ծննդեամբ
Ղևքսանդրացի՝ Ճարտասան մարդ մը՝ եկաւ
Եփեսոս. որ ինքը զօրաւոր էր սուրբ-
25 երուվ: Տիկայ Տէրոջը ճամբուն մէջ վար-
ժուած էր, Եւ ջերմեռանդ հոգի ունենալով,
կը խօսէր ու կը սորվեցնէր ճշդութեամբ Տէ-
րոջը վրայով. բայց Ինոջ միայն Յովհաննէսին
26 մկրտութիւնը գիտէր: Ըսկսաւ սկսաւ ժողո-
վարանին մէջ համարձակ խօսիլ. ու երբոր Ա-
կիւզաս ու Պրիսկիլլա լսեցին անկէ, ալ զանի-
կայ իրենց քովը առին, և աւելի ճշդիւ Ա-
27 ստուծոյ ճամբան անոր հասկրցուցին: Ու երբոր
անիկայ ուզեց Աքայիա երթալ, եղբայրները
քաջալերեցին պատիկայ, ու գիր գրեցին ան աշա-

ա Հռոմ. ժդ. 3: ի Կոր. ժ. 19: բ Տիմ. դ. 19:
գ Պտ. ի. 3: ի Կոր. դ. 12: ի Ցնծա. բ. 9: բ Ցնծա. դ. 8:
դ Պտ. ժէ. 2:
ե Պտ. ժէ. 14, 15:
զ Յով. ա. 18: Պտ. ժէ. 3: Հռմ 28:
է Պտ. ժդ. 45: ի պիտ. գ. 1:
ը Նեհեմ. ե. 13: Սաա. ժ. 14. Պտ. ժդ. 51:
թ Գծ. ի. 9, 11, 12: բ Ծնագ. ի. 16: Նեղկ. ժբ. 13: Լդ. 4:
ժ Նեղկ. գ. 18, 19: Լդ. 9: Պտ. ի. 26:
ի Պտ. ժդ. 46: իբ. 28:

* Ըմանի Տիտոս Յուստոս
ի ի Կոր. ի. 14:
լ Պտ. իդ. 11:
խ Երեմ. ի. 18, 19: Սաա. իբ. 20:
ծ Պտ. իդ. 29: իե. 11, 19:
կ ի Կոր. ի. 1:
հ Հռոմ. ժդ. 1:
ձ Ծնած. դ. 18: Պտ. իա. 24:
ղ Ըմանի Նոսին:
ճ ի Կոր. գ. 19: Երբ. ջ. 3: Ճակ. գ. 15:
ռ Գաղ. ի. 2: գ. 14:
ս Պտ. ժդ. 21: ժե. 32, 41:
վ ի Կոր. ի. 12: գ. 5, 6: գ. 6: Տիտ. գ. 13:
տ Հռոմ. ժբ. 11:
ր Պտ. ժբ. 3:

աշակերտներուն՝ որ զանիկայ ընդունին· որ Հոն
Հաստնելով՝ "շատ օգտակար եղաւ Հնորհքով
28 Հաւատացեալներուն· Պաղղոս Հրապարակաւ
ապատիկ կը յաղթիմաներ Հրէաները, Նոսոբ
գիրքերէն ցուցընելով թէ Յիսուսը Քրիս-
տոսն է:

ԳԼ· ԺԹ

1 Աստր Հոգին կը տրուի Հաւատացեալներուն՝ Պօղոսին
ձեռաքով, 9 Հրէայք կը հայհոյին Պօղոսի վարդապետու-
թիւնը՝ որ հրաշքներով կը հաստատուի, 13 Հրշմնկցու-
ցիչ Հրէայք 16 Տէր կ'ուսանի դիւահարէն, 19 կախար-
դական գործերը կ'այրեին, 24 Դեմետրիոս իր արհեստի
սրսկութեամբը մեծ ալմուկ կը Հանէ Պօղոսին դէմ, 35 որն
որ տաճնադպիրը կը Հանդարտեցնէ:

1 Եւ քանի որ "Ապողոս Կորնթոսի մէջ էր,
Պօղոս վերի կողմերը պտտնելով՝ Եփեսոս
2 Հկաւ· և քանի մը աշակերտներ գտնելով՝ Ը-
սաւ անոնց· Երբոր Հաւատացիք՝ Սուրբ Հո-
գին առիք արդեօք· անոնք ալ ըսին իրեն·
Բայց մենք լսած ալ չենք թէ Սուրբ Հոգի
3 կայ: Եւ ըսաւ անոնց· Հապա ինչով մկրը-
տուեցաք· անոնք ալ ըսին· Յովհաննէսին
4 մկրտութիւնով: Պօղոս ալ ըսաւ· Յովհան-
նէս ապաշխարութեան մկրտութիւնով մկրտեց՝
ժողովուրդին ըսելով, թէ ան որ իրմէ ետքը
պիտի գայ՝ անոր Հաւատան, այսինքն՝ Յիսուս
5 Քրիստոսին: Ու երբոր ասոնք լսեցին, Տէր Յի-
6 սուսի անունովը մկրտուեցան: Եւ Պօղոս երբ
որ Հանոնց վրայ ձեռք դրաւ, Սուրբ Հոգին ա-
նոնց վրայ Հկաւ, և լեզուներ կը խօսէին ու
7 կը մարգարէանային: Եւ ան բոլոր մարդիկը
8 տասներկուքի չափ էին: Ու ժողովարանը
մտնելով՝ իրենք ամիս Համարձակութեամբ Ը-
սաւ ձգող թագաւորութեանը վրայով կը խօսէր,
9 ու կը Համոզէր: Երբ որոշ մէկ քանիները կը
յամառէին՝ ու դէմ կը դնէին բազմութեան
առջեւը Հան Համրան բամբասելով, ինքը անոնց-
մէ Հեռացաւ, և աշակերտները զատեց, ու ա-
մէն օր Տիւրան ածոհ մէկու մը դպրատանը
10 մէջ կը խօսէր: Եւ ասր երկու տարի քշեց՝
մինչեւ որ բոլոր Ասիայի մէջ բնակող Հրէանե-
11 րը ու Յոյները Տէրոջը խօսքը լսեցին: Եւ
Աստուած նշանաւոր հրաշքներ կ'ընէր Պօղոսին
12 ձեռքովը· Ընտնկ որ անոր մարմինէն թաշկի-
նակներ ու գոտնցներ կը տանէին հիւանդնե-
րուն, և իրենց ցաւերէն կը բժշկուէին, ու չար
13 ոգիները կ'ելլէին: Հայց աստանդական Հը-
րէաներէն մէկ քանիները՝ որ երթնեցուցիչ էին,
Հյանդգնեցան Տէր Յիսուսի անունը կանչել ա-
նոնց վրայ՝ որոնք չար ոգիներ ունէին, և կ'ը-
սէին, Ձեզ կ'երդմնցընենք Յիսուսով, որն որ
14 Պօղոս կը քարոզէ: Եւ ասր բանը ընողները
Սկեւա քրմապետի մը
15 եօթը որդիքն էին: Հակ չար ոգին պատասխան
տուաւ՝ ու ըսաւ· Յիսուսը կը ճանչնամ՝ ու
16 Պօղոսը գիտեմ, բայց դուք ով էք: Եւ ան
մարդը որուն ներսի ոգին էր չար ոգին, անոնց
վրայ ցատկելով՝ բռնեց զանոնք ու յաղթեց,
մինչեւ որ ան տուներն մերկ ու վիրաւորուած
17 դուրս փախան: Եւ ասր Բեռնը Եփեսոսի մէջ
բնակող բոլոր Հրէաներուն ու Յոյներուն
յայտնի եղաւ· Հև անոնց ամենուն վրայ վախ
մը ինկաւ, ու Տէր Յիսուսի անունը կը մեծա-
18 րուէր: Եւ Հաւատացեալներէն շատերը կու
գային, Հու կը խոստովանէին ու կը պատմէին
19 իրենց ըրածները: Եւ կախարդութեան Հե-
տեւողներուն շատերը գիրքերնին Հկած բե-
րելով՝ ամենուն առջեւը կ'այրէին· և անոնց գի-
նր Հաշուեցին, ու յիսուն Հազար արծաթ գա-
20 հեկան գտան: Եյսպէս Տէրոջը խօսքը մեծա-
պէս կ'աճէր և կը զօրանար:
21 Ու երբոր ասր բաները լմընցաւ, Պօղոս միտ-
քը դրաւ որ Մակեդոնիայէն ու Հքայիայէն
պտտնելով՝ Երուսաղէմ երթայ· ու կ'ըսէր,
թէ Հոն երթալէս ետքը պէտք է Հռոմ
22 Հասնիմ ալ տեսնեմ: Եւ իրեն սպասաւորու-
թիւն ընողներէն երկուքը՝ Տիմոթէոսը ու "Ե-
րաստոսը խրկեց Մակեդոնիա, ու ինքը տսեն
մինչ Ասիայի մէջ կեցաւ:
23 Եւ Հոն տեղին շատ խռովութիւն Հ-
24 դաւ Տէրոջը "Ճամբուն համար: Քանզի Դե-
մետրիոս անունով արծաթագործ մը՝ Արտե-
միսին փոքրիկ տաճարներ կը շինէր արծաթէ, Հու
25 բերէր շատ էր արհեստաւորներուն· Որոնք ա-
սիկայ մկտող ժողվեց նոյն արհեստին բանուոր-
ներուն Հետ, ու ըսաւ· Այրդիկ՝ դուք դի-
26 տէք որ ասր գործէս է մեր շահը· Եւ կը տես-
նէք ու կը լսէք որ ասր Պօղոսը չէ թէ միայն Ե-
փեսացւոց, Հապա գրեթէ բոլոր Ասիացւոց
շատ ժողովուրդները համոզելով՝ մոլորեցուց
դարձուց, ըսելով թէ՝ "Ձեռքով շինուածները
27 աստուածներ չեն: Ոչսոսի վտանգ կայ որ չէ
թէ միայն ասր մեր †կողմը պիտի նախատուի,
Հապա մեծ աստուածուհւոյն Արտեմիսին տա-
ճարն ալ ոչինչ պիտի սեպուի, և անոր մեծա-
փառութիւնը պիտի խափանուի, որն որ բոլոր

ա ա Կար· գ· 6:
ե ԳԼ· ի· 22: Ժէ· 3: Հմր 5:
—
ա ա Կար· ա· 12: գ· 5, 6:
բ ԳԼ· ը· 16: Տիտ ա ննագ· գ· 7:
գ ԳԼ· Ժը· 25:
դ Աստ· գ· 11: Յօհ· ա· 15, 27, 30: ԳԼ· ա· 5: Ժա· 16: Ժգ· 24, 25:
ե ԳԼ· ը· 16:
զ ԳԼ· գ· 6: ը· 17:
է ԳԼ· բ· 4: Ժ· 46:
ը ԳԼ· Ժէ· 2: Ժը· 4:
թ ԳԼ· ա· 3: իը· 23:
ժ Ե Տիմ· ա· 15: Ե Պետ· բ· 2: Հռոպ· 10:
ի Տիտ գԼ· ի· 2: իը· 4 իէ· 14: Հմր 23:
լ Տիտ գԼ· ի· 31:
խ Աստ Տէր Յիսուսին
ծ Մար· Ժգ· 20: ԳԼ· Ժգ· 3:
կ ԳԼ· ե· 15: Տիտ գ ննագ· գ· 29:
հ Աստ· Ժը· 27:
ձ Տիտ Մար· ի· 38: Ղու· ի· 49:
ղ Ղու· ա· 65: է· 16: ԳԼ· բ· 43: է· 5, 11:
ճ Աստ· գ· 6:
մ ԳԼ· գ· 7: Ժը· 24:
յ ԳԼ· ի· 22:
ն Հռոմ· Ժե· 25: Գաղ· ը· 1:
շ ԳԼ· իդ· 11: Հռոմ· Ժէ· 24—28:
ո ԳԼ· Ժգ· 5:
չ Հռոմ· Ժգ· 23: Ե Տիմ· գ· 20:
պ Ե Կար· ա· 8:
ջ Տիտ գԼ· ի· 2:
ռ ԳԼ· Ժգ· 16, 19:
ս Ղագ· ԶԺէ· 4: Ես· իգ· 10—20: Երեմ· ժ· 3:
† Կամ արհեստը

28 Ընթա ու աշխարհք կը պաշտեն : Ու երբոր սա
լսեցին , բարկութեամբ լեցուած կը կանչըռա-
տէին ու ի՛րենց . Արժ է Եփեսացւոց Ըր-
29 տեմիսը : Եւ բոլոր քաղաքը խռովութեամբ
լեցուեցաւ . և յարձակելով Գայիոս ու
Ըրիստարքոս Մակեդոնացիները՝ Պօղոսին
ճանապարհորդակիցները , ամէնը մէկին թէ-
30 ատրոնը վազեցին : Իսկ Պօղոս երբոր ուզեց
ժողովուրդին մէջը մտնել , աշակերտները թող
31 չտուին զինքը : Ընթապետներէն ալ ոմանք՝ որ
իր բարեկամներն էին , Տպրդ խրկելով իրեն կ՚ա-
ղաչէին՝ որ չհամարձակի թէատրոնը երթալու :
32 Ուստի մէկը մէկ կերպ՝ ու մէկալը ուրիշ կերպ
բան կը կանչըռտէին . քանզու որ ժողովքը շը-
փոթութեան մէջ էր , և շատերը չէին գիտեր
33 թէ ինչ բանի համար ժողոված են : Եւ բազ-
մութենէն մէջէն առաջ բերին Ղեքսանդրոսը ,
որն որ Հրեայք առաջ քշեցին . Ղեքսան-
դրոս ալ ձեռքը շարժելով կ՚ուզէր որ ժողո-
34 վուրդին պատասխան տայ : Իսկ երբոր գիտցան
թէ անիկայ Հրեայ է , ամէնքը մէկ բերան և-
զած՝ երկու ժամու չափ կը կանչըռտէին , թէ
35 Մեծ է Եփեսացւոց Ըրտեմիսը : Սակայն ա-
տենադպիրը բազմութիւնը հանդարտեցնելով՝
ըսաւ . Ա՛վ Եփեսացի մարդիկ՝ ո՞ր մարդն է
որ չգիտնայ թէ Եփեսացւոց քաղաքը՝ մեծ Ըր-
տեմիսին և Դիոսէն ինկած կուռքին տաճարին
36 պաշտօնեան է : Ուրեմն սա որ անվիճելի բան
մըն է , պէտք է ձեզի հանդարտ կենալ , և
37 յանդգնութեամբ բան մը չընել : Վասնզի դուք
սա մարդիկը հոս բերիք , որոնք ո՛չ տաճար կո-
ղոպտողներ են , ո՛չ ալ ձեր աստուածուհւոյն
38 հայհոյանք ըրեր են : Ուստի թէ որ Դեմետ-
րիոս և իր հետը եղած վարպետները մէկու մը
հետ բան մը ունին , առիւծներ բաց է , ու փո-
խադարձ բզնշիա կայ , թող իրարու դէմ ամ-
39 բաստանութիւն ընեն . Հապա թէ որ ուրիշ
բաներու համար է ձեր պահանջմունքը , օրի-
40 նաւոր ժողովքի մէջ թող որոշուի : Ինչու որ
մենք ալ սա օրուան խլաճին համար իրրև խոո-
վայոյզ մարդիկ ամբաստանուելու վտանգի մէջ
ենք . քանզի պատճառ մը չկայ որով կարող
ըլլանք սա խուռնամբոխ բազմութեանը համար
պատասխան տալ : Եւ առանկ ըսելով՝ ժողովքը
արձակեց :

Գ Լ Ի

1 Պօղոս Մակեդոնիա կ՚երթայ . 7 Տէրունական ընթերքը
կը կատարէ , ու կը քարոզէ : 9 Եւտիքոս վար իյնալով
կը մեռնի , 10 և Պօղոս կը յարուցանէ զանիկայ : 17
Պօղոս Միլիտոսի մէջ ժողվելով երէցները , կը զգուշ ա-
նոնց՝ իրեն պատահելու անցքերը . 28 կը պատուիրէ ա-
նոնց՝ Աստուծոյ հօտին հոգ տանիլ , 29 ու կը զգուշաց-

նէ խարհրայ վարդապետներէն . 32 ապա զանոնք Աս-
տուծոյ յանձնելով՝ 36 աղօթք կ՚ընէ անոնց հետը , ու կը
մնին :

1 Եւ ազմուկը դադարելէն ետև՝ Պօղոս աշա-
կերտները իրեն կանչեց , ու հրաժարական
ողջոյն տալով՝ ելաւ որ Մակեդոնիա երթայ :
2 Եւ ան կողմերը պտրտելէն՝ ու շատ խօսքերով
3 անոնք մխիթարելէն ետև՝ Յունաստան եկաւ : Եւ
հոն իրեք ամիս կենալէն ետքը , Հրէաները
իրեն դէմ դնեցուելու խորհուրդ ըրին՝ երբ-
որ կ՚ուզէր Սիրիա երթալ . անոր համար որո-
4 շեց Մակեդոնիայի վրայէն դառնալ : Ու մին-
չև Ասիա իր հետը կ՚երթար Պերիացի *Պի-
ռոսի որդին՝ Սոպատրոսը , և Թեսաղոնիկե-
ցիներէն Արիստարքոսը ու Սեկունդոսը , և
Դայիոս Դերբացին ու Տիմոթէոսը , և Ա-
5 սիացի Տիւքիկոսը ու Տրոփիմոսը : Սոսկ ա-
ռաջ գացին ու Տրոադացի մէջ մեզի կը սպա-
6 սէին : Մենք ալ բաղարջակերաց օրերէն ետև
փիլիպպէէն նաւեցինք . և հինգ օրուան մէջ
Տրոադա եկանք անոնց քովը , ու հոն եօթը
օր կեցանք :
7 Եւ մէկշաբթի օրը երբոր ժողվուեր էինք
հաց կարելու , Պօղոս անոնց կը քարոզէր , ին-
չու որ հետևեալ օրը ճամբայ պիտի ելլէր . և
8 խօսքը երկրնցուց մինչև կէս գիշեր : Ու շատ
լապտերներ կային հան վերի սենեակը՝ ուր որ
9 մենք ժողվուած էինք : Եւ մէկ երիտասարդ մը
Եւտիքոս անուն՝ պատուհանին վրայ նստած՝
խորունկ քնոյ մէջ մտեր էր . երբոր Պօղոս խօս-
քը երկրնցուց , անիկայ խորունկ քնով բըռ-
նուած՝ երրորդ դասիկոնէն վար ինկաւ , ու ա-
10 նիկայ մեռած վերցուցին : Եւ Պօղոս վար իջ-
նելով՝ հանոր վրայ ինկաւ , ու գրկից պանդխայ՝
ու կ՚ըսէր . Մի՛ խռովիք , ինչու որ ասոր հո-
11 գին իր մէջն է : Եւ վեր ելլելով՝ հացը կըտ-
րից ու կերաւ . ու երկար խօսելով մինչև առ-
12 աւ , ետքը ելաւ գնաց : Եւ ան պատանին
13 ողջ բերին , ու մեծապէս մխիթարուեցան : Իսկ
մենք նաւը մտնելով՝ ճամբայ ելանք դէպ՚ի
Ասոն , որ անկէ Պօղոսը պիտի առնէինք . ին-
չու որ անանկ ապատրեր էր , որովհետև ինքը
14 ցամաքով պիտի երթար : Ու երբոր Ասոն մեզի
հանդիպեցաւ , առինք անկից և Միտիլենէ
15 եկանք : Անկէ ալ նաւելով՝ հետևեալ օրը
Քիոսին դիմացը հասանք . և մեկալ օրը Սա-
մոս հասանք . ու Տրոգիլիոն կենալով՝
16 միւս օրը Միլիտոս եկանք . Ինչու որ Պօղոս
միտքը դրեր էր որ նաւով անցնի Եփեսոսին
քովէն , որ չըլլայ թէ Ասիայի մէջ ժամանակ
անցընէ , որովհետև կ՚արագրաբ՝ որ եթէ կա-

ա Գործ . ժԴ . 23 : ա Կոր . ա . 14 :
բ Գր . Ի . 4 : իբ . 2 : Կող . գ . 10 : Փիլիմ . 24 :
գ ա Տիմ . ա . 20 : բ Տիմ . գ . 14 :
դ Գր . ժբ . 17 :
ե ա Կոր . ժԴ . 5 : ա Տիմ . ա . 3 :
զ Գր . ի . 23 : իգ . 12 : իե . 3 : բ Կոր . ժա . 26 :
* Ուրիշ ընդնէն :
է Գր . ժբ . 29 : իե . 2 : Կող . գ . 10 :
ը Գր . ժբ . 39 :
թ Գր . ժբ . 1 :
ժ Նիկո . գ . 21 : Կող . գ . 7 : բ Տիմ . գ . 12 : Տիտ . գ . 12 :
ի Գր . իա . 29 : բ Տիմ . գ . 20 :
ժա Նշ . ժբ . 14 , 15 : իգ . 15 :
ժբ Գր . ժԴ . 8 : բ Կոր . բ . 12 : բ Տիմ . գ . 13 :
ժգ ա Կոր . ժԴ . 2 : Յայտ . ա . 16 :
ժդ Գր . բ . 42 , 46 : ա Կոր . ժ . 16 : ժա . 20 , 26 :
ժե Գր . ա . 13 :
ժզ գ Թագ . ժէ . 21 : գ Թագ . գ . 34 :
ժէ Սաղ . ի . 24 :
ժը Գր . ժբ . 21 : իա . 4 , 12 :

բեկլի է իրեն , [a]պենտեկոստէին օրը [b]Երուսաղէմ ըլլայ :
17 Եւ Մելիտոսէն հարիւր հրկից Եփեսոս՝ ու ե-
18 կեղեցիին երէցները կանչեց : Ու երբոր իրեն ե-
կան , ըսաւ անոնց . Դուք գիտէք Ղոր ան առ-
ջի օրէն հետէ որ ես Ասիա եկայ , ինտր ձեր
19 հետը վարուեցայ բոլոր ժամանակը . Ամէն խո-
նարհութիւնով Տէրոջը ծառայելով , և շատ
արցունքով ու փորձութիւններով , [c]որ [d]ըրէից
20 նենգութիւններէն ինծի պատահեցան . [e]Ինտր
վախնալով ետ չկեցայ օգտակար բաներուն ըր-
նաւ մէկը ձեզի ղրուցելէն , ու ձեզի հրապա-
21 րակաւ և տան մէջ սորվեցընելէն . Վկայու-
թիւն տալով [f]Հրէից և Յունաց առ[g]Ք՝ [h]դէպ
[i]Ի Աստուած ապաշխարութիւնան համար , ու մեր
Տէր Յիսուս Քրիստոսին վրայ նուաճ հաւատ-
22 քին համար : Եւ հիմա՝ [j]ահա ես Հոգւով կա-
պուած՝ Երուսաղէմ կ'երթամ , և հոն ինչ որ
23 ինծի պիտի պատահի՝ չեմ գիտեր . Միայն թէ
[k]Հոգին Սուրբ ամէն քաղաքի մէջ ինծի կը վկա-
յէ ու կ'ըսէ թէ՝ կապեր ու նեղութիւններ
24 ինծի կը սպասեն : Հապայց ես բանի մը համար
հոգ չեմ ըներ , և իմ անձս պատուական չեմ
սեպեր , [l]միայն թէ իմ ընթացքս ուրախու-
թիւնով կատարեմ , [m]և այն պաշտօնը՝ [n]որ Տէր
Յիսուսէն առի՝ Աստուծոյ շնորհացը աւետա-
25 բանին վկայ ըլլալու : Եւ հիմա ահա [o]ես գի-
տեմ որ ալ իմ երեսս պիտի չտեսնէք դուք
ամէնդդ , որ ձեզմէնիդ պտըտեցայ Աստուծոյ
26 թագաւորութիւնը քարոզելով : Ուստի ես օրս
կը վկայեմ ձեզի , որ ես Անսպատ եմ ամէնուն
27 արիւնէն . Ինչու որ [p]ետ չկեցայ [q]Աստուծոյ
28 բոլոր կամքը ձեզի յայտնելէն : Ուրիմն զգու-
շացէք ձեր անձերուն և բոլոր հօտին , որուն
վրայ [r]Հոգին Սուրբ [s]ձեզ անուսէ դրաւ՝ [t]Ա-
ստուծոյ եկեղեցին հովուելու , որն որ [u]իր ա-
29 րիւնովը [v]առաքաւ : Կ'ամչցնեմ գիտեմ որ իմ գա-
ւառելէս ետքը ձեր մէջը [w]խիստ գայ-
լեր պիտի մտնեն , որ պիտի չխնայեն հօտին :
30 Եւ [x]ձեզմէ ալ անանձ մարդիկ պիտի ելլեն՝ որ
ծուռ բաներ պիտի խօսին , աշակերտները ի-
31 րենց ետեւէն քաշելու համար : Ուստի արթնուն
կեցէք , և միտքերնիդ բերէք՝ [y]որ իրեք տարի
գիշեր ու ցորեկ չդադարեցայ ամէն մէկը ար-
32 ցունքով խրատելէն : Եւ հիմա եղբայրնե՛ր՝ կը
յանձնեմ ձեզ Աստուծոյ , ու [z]անոր շնորհացը
խօսքին , որ կարող է [aa]շինելու՝ ու [ab]բոլոր սըր-
բուածներուն հետ ձեզի ժառանգութիւն տա-
33 լու : [ac]Ադկու մը արծաթին՝ կամ ոսկիին՝ կամ
34 հագուստին չցանկացայ . Դուք ձեզմէ գիտէք՝
որ ինծի և իմ հետս եղողներուն պէտք եղածը
35 Ձառս ձեռքերս հոգացին : Ամէն բան ձեզի ցու-
ցուցի , [ad]Թէ ասանկ պէտք է աշխատիլ , ու
տկարներուն օգնութիւն ընել , և միտք բերել
Տէր Յիսուսին խօսքը , որ ինքը ըսաւ . Աւելի
36 երանելի է տալը՝ քան թէ առնելը : Եւ ասոր
ըսաւ , անոնց ամենուն հետ [ae]Ծնկան վրայ գալով՝
37 աղօթք ըրաւ : Ամէնքն ալ սաստիկ կու լային ,
ու Պօղոսին [af]պարանոցին վրայ իյնալով՝ զա-
38 նիկայ կը համբուրէին : Աիրտերնին աւելի կը
ցաւէր ան խօսքին համար , [ag]որ կ'ըսէր՝ թէ ալ
պիտի չտեսնեն իր երեսը . և զանիկայ ճամբայ
դրին մինչև նաւը Էրխալով :

ԳԼ . ԻԸ

1 Պօղոս բնաւ չհամոզուելը Երուսաղէմ երթալէն ետ կը-
նայելու : 9 Փիլիպպոսին մարգարէ աղջիկները : 17 Պօղոս
Երուսաղէմ կ'երթայ , 27 ուր տեղ կը բռնուի , ու մեծ
ժողովի մէջ կ'իյնայ . 31 բայց հազարապետը ազատա-
լով դանիկայ , հրամայեց ու տայ որ ժողովուրդին խօսի :

1 Ու երբոր նշանք ու անոնցմէ պատուհասնե՛ր՝ չե-
ղած նաւելով՝ կայ եկանք , և մեռս օրը
2 Հռոդոս , ու անկէ Պատարա : Եւ նաւ մը
գտանք որ փիւնիկէ կ'երթար , ու անոր մէջը
3 մտնելով՝ ճամբայ ելանք : Եւ Կիպրոս որ ե-
րեցաւ , զանիկայ ձախ կողմերնիս թող տալով՝
դէպ ի Սիւրիա նաւեցինք , և Տիւրոս ելանք .
4 ինչու որ նաւը հոն պիտի թափէր էր բեռը : Եւ
աշակերտները գտնելով՝ եօթը օր հոն կեցանք ,
որոնք Պօ[ah]Հոգիով [ai]կ'ըսէին Պօղոսին որ Ե-
5 րուսաղէմ չելլէ : Ու երբոր այն օրերը անցու-
ցինք , ելանք ու կ'երթայինք . ամէնն ալ կիսկ-
ներով ու տղաքներով մինչև քաղաքէն դուրս
մեզ ճամբայ դրին . Ես ծունկը եղերքը ծնկան
6 վրայ գալով՝ աղօթք ըրինք : Ու իրարու հրա-
ժարական ողջոյն տալով՝ մենք նաւը ելանք ,
7 անոնք ալ տեղերնին դարձան : Խակ մենք Տիւ-
րոսէն կապոյտ-ելով և ծովս ճամբորդութիւնը
լմընցընելով՝ Պտողոմայիս հասանք , ու եղ-
բայրները բարեւելով՝ օր մը քովերնին կեցանք :
8 Եւ հետեւեալ օրը անկէ ելանք՝ ու Կեսարիա

---

[a] Կղ . բ . 1 : [b] Կոր . ժդ . 8 :
[c] Կղ . իզ . 17 :
[d] Կղ . ժբ . 19 : ժէ . 1 , 10 :
[e] Հմր 3 :
[f] Հմր 27 :
[g] Կղ . ժբ . 5 :
[h] Ամո . ա . 15 : Կղ . իզ . 47 : Կղ . բ . 38 :
[i] Կղ . ժէ . 21 :
[j] Կղ . իա . 4 , 11 : [k] Ագ . գ . 3 :
[l] Կղ . իա . 13 : Հռով . ը . 35 : [m] Կոր . գ . 16 :
[n] Ը Տիմ . գ . 7 :
[o] Կղ . ա . 17 : [p] Կոր . գ . 1 :
[q] Դատ . ա . 1 : Տիտ . ա . 3 :
[r] Հմր 38 : Հռով . ժե . 23 :
[s] Կղ . ժբ . 6 : [t] Կոր . է . 2 :
[u] Հմր 20 :
[v] Կղ . է . 30 : Յօհ . ժե . 15 : Ղփես . ա . 11 :
[w] Ա Տիմ . դ . 16 : [x] Պետ . ե . 2 :
[y] Ա Կոր . ժբ . 28 :
[z] Ա Հնդ . Տէրոջը
[aa] Տես Երբ . ի . 14 :
[ab] Ղփես . ա . 7 , 14 : Կող . ա . 14 : Երբ . ի . 12 : [ac] Պետ . ա . 19 : Յայտ . ե . 9 :
[ad] Ասո . է . 15 : [ae] Պետ . ի . 1 :
[af] Ա՛մէն ՀԱեսակաբ
[ag] Ա Տիմ . ա . 20 : [ah] Յօհ . ի . 19 :
[ai] Կղ . ժի . 10 :
[aj] Երբ . ժգ . 9 :
[ak] Կղ . ի . 31 :
[al] Կղ . իզ . 18 : Ղփես . ա . 18 : Կող . ա . 12 : գ . 24 : Երբ . ի . 15 : [am] Պետ . ա . 4 :
[an] Ա Թագ . ժբ . 3 : [ao] Կոր . ի . 12 : [ap] Կոր . է . 2 : [aq] Ես . ա . 9 :
[ar] Ա՛մէն 12 : Կղ . ի . 23 :
[as] Կղ . ի . 36 :
9 : ժի . 17 :
[at] Կղ . ժբ . 3 : [au] Կոր . գ . 12 : [av] Գործ . ի . 9 : [aw] Գործ . գ . 8 :
[ax] Հռով . ժե . 1 : [ay] Կոր . ի . 12 : [az] Կոր . ժա . 9 , 12 : ժբ . 13 : Ղփես . գ . 28 : [ba] Գործ . գ . 11 : [bb] Ե . 14 : [bc] Գործ . գ . 8 :
[bd] Կղ . է . 59 : [be] Ա . 5 :
[bf] Ցն . ի . 14 : ի . 29 :
[bg] Հմր 25 :
[bh] Հմր 12 : Կղ . ի . 23 :
[bi] Կղ . ի . 36 :

եկանք , և Փիլիպպոս [ա]առաքեալն տուներ մտնելով , [բ]որ ինքը հօթնէն Ջկին էր , անոր քո-
9 վը կեցանք : Ընկերայ չորս հատ կոյս աղջիկ ու-
10 նէր , ըսող մարգարէութիւն կ'ընէին : Ու հոն շատ օրեր որ կեցանք , [գ]Ագաբոս անուն մարգարէ
11 մը իջաւ [դ]Ցուդայէն անունով . Ու երբոր մեզի եկաւ , Պօղոսին գօտին առնելով իր ձեռքերը ու ոտքերը կապից , և ըսաւ . Սուրբ Հոգին այս
12 տին , Ցն մարդը՝ որուն են ես գօտին , հասանկ պիտի կապեն Երուսաղէմի մէջ , ու հեթանոսներուն ձեռքը պիտի
13 մատնեն : Ու երբոր ասոր լսեցինք , աղաչեցինք մենք ալ և տեղացիք ալ որ Երուսաղէմ չելլէ :
14 Յետ Պօղոս պատասխան տուաւ . [ե]Ի՞նչ կ'ընէք , լնկլո՞ կուլաք ու իմ սիրտս կը ձմլէք . քանզի ես չէ թէ միայն Երուսաղէմի մէջ կա-
պուելու , հապա նաև մեռնելու ալ պատրաստ
15 եմ Տէր Յիսուսի անունը համար : Ու ինքը որ մտիկ չըրաւ , լուռ կեցանք , ու ըսինք՝ [զ]Տէ-
16 րոջը կամքը թող ըլլայ :
Ու ան օրերէն ետև պատրաստուելով՝ Ե-
17 րուսաղէմ ելանք : Կեսարացի աշակերտներէն ալ Ջկ [է]հանդերը մեր հետը եկան , և Ջեղ տա-
րին տակի աշակերտի մը՝ Կիպրացի Մնասոնին ,
18 որուն քովը պիտի կենայինք : [ը]Ու երբոր Երու-
սաղէմ մտանք , եղբայրները ուրախութեամբ
19 մեզ ընդունեցին : Ու հետևեալ օրը Պօղոս մեզի հետ [թ]Յակոբոսին քովը գնաց , ու բոլոր
20 երէցներն ալ եկան : Ու զանոնք բարևելով՝ մի
ըստ միոջէ [ժ]կը պատմէր ինչ որ Ասուած հե-
թանոսներուն մէջը րրաւ [ի]իր ծառայութիւնովը :
Ընոնք ալ լսելով՝ փառը կուտային Ասուծ-
ոյ . և ըսին իրեն . Կը տեսնես եղբայր՝ քանի
բիւրաւոր Հաւատացեալ [ի]Հրեաներ կան , ու ա-
21 մէնն ալ [ի]օրէնքին նախանձաւոր են : Հայց քու
վրայովդ իմացան՝ թէ դուն բոլոր Հեթանոսնե-
րուն մէջ եղած [ի]Հրեաներուն Մովսէսէն ա-
պրստամբիլ կը սորվեցընես , բսելով որ տղաքներն
չթլփատեն , և սովորութիւններուն համեմատ
22 չվարուին : Երդ՝ ի՞նչ պիտի ըլլայ . անշուշտ
բազմութիւն պիտի ժողվուի . ինչու որ պիտի
23 լսեն թէ եկեր ես : Ուստի ասա բանը ըսէ որ քեզ-
24 մէ կ'ըսենք . Մեր քովը չորս մարդ կայ , որոնք
իրենց վրայ ուխտ դրած են . անոնք առ՝ իրենց
հետը մաքրուէ , և անոնց համար ծախք ըսէ ,
որ [ի]իրենց գլուխը ածիլեն . որպէս զի ամէնն ալ
գիտնան թէ քու վրայովդ իմացած բաներնին
ոչինչ է , հապա դուն ալ ինչ հետը կը քալես
25 օրէնքը պահելու մէջ : Հայց հաւատքի եկող
հեթանոսներուն համար [ի]մենք թուղթ խրկե-
ցինք՝ [ի]ետոր որոշեցինք , որ անոնք բնաւ ա-
սանկ բաներ չպահեն . միայն թէ զգուշանան
կուռքերու զոհուածէ , ու արիւնէ . և խեղ-
26 դուածէ , ու պոռնկութենէ : Ընտնոր Պօ-
ղոս ան մարդիկը առաւ , ու հետևեալ օրը ա-
նոնց հետ մաքրուած՝ [ա]տաճարը մտաւ , [բ]մաք-
րութեան օրերը լմընալը ցուցընելու համար ,
մինչև որ անոնց ամէն մէկուն համար պատա-
րագ մատուցուեցաւ :
27 Ու երբոր եօթը օրերը լմընալու վրայ էին ,
Ասիացի [գ]Հրեաները զանիկայ տաճարին մէջը
տեսնելով՝ բոլոր բազմութիւնը խռովեցուցին ,
28 [դ]և անոր ձեռք զարկած՝ կը կանչուրտէին . Իս-
րայէլացի մարդիկ՝ օգնութեան հասէք . ասանկ
մարդն է՝ [ե]որ ամէն տեղ ժողովուրդին , և օ-
րէնքին , ու ասոր տեղին դէմ բան կը սորվի-
ցընէ ամենուն . մինչև որ տաճարին մէջը Յոյ-
ներ ալ մտցուց , և ասոր սուրբ տեղը պղծեց .
29 (Ընչուհ որ առաջուց Եփեսացի [զ]Տրոփիմոսը ի-
րեն հետ քաղաքին մէջը տեսեր էին , և կը կար-
ծէին թէ՝ Պօղոս անիկայ տաճարը մտցուց .)
30 [է]Ու բոլոր քաղաքը շարժեցաւ , և ժողովուրդը
դիզուեցաւ , ու բռնեցին Պօղոսը տաճարէն
դուրս քաշեցին . և շուտ մը դռները գոցուե-
31 ցան . Ու երբոր անոնք կ'ուզէին անիկայ սպան-
նել , լուր հասաւ գունդին հազարապետին՝ թէ
32 բոլոր Երուսաղէմը իրար անցեր է : [ը]Ան ալ
անմիջապէս զինուորներ , և հարիւրապետներ
առած՝ անոնց վրայ վազեց . անոնք ալ հազա-
րապետը ու զինուորները տեսնելով՝ Պօղոսը
33 ծեծելէն դադրեցան : Ան առնոր հազարապե-
տը մօտենալով՝ բռնեց զանիկայ , [թ]և հրաման
ըրաւ որ կրկին շղթայով կապեն . ու կը հար-
34 ցնէր՝ թէ անիկայ ով է , ու ի՞նչ բերը է : Ու
բազմութեանը մէջէն մէկը մէկ կերպ՝ ու մէկալը
ուրիշ կերպ բան կը կանչուրտէին . իսկ երբոր
չկրցաւ ան շփոթութենէն ասոյդը գիտնալ ,
35 հրաման ըրաւ որ զանիկայ բերդը տանին : Ու
երբոր սանդուխը հասաւ , անանկ պատահեցաւ
որ զինուորները վեր վերցընեն անիկայ՝ ժողո-
36 վուրդին բռնութեանը համար . Ինչու որ ժո-
ղովուրդին բազմութիւնը հետևէն կ'երթար , ու
37 կ'ըսէին . [ժ]Վերցուր տուիկայ : Ու երբոր Պօ-
ղոս բերդը մտնելու վրայ էր , հազարապետին
ըսաւ . Բրդիօք կարելի՞ է որ քեզի բան մը խո-
38 սիմ : Ըն ալ ըսաւ , Յունարէն գիտես . [ի]Չէ՞
որ դուն ան Եգիպտացին ես , որ առաջ չորս հազար [ա]սրիկայ մարդիկ ապստամբե-
39 ցուցիր , ու անապատը հանեցիր : Պօղոս ալ
ըսաւ . [բ]Ես Հրեայ մարդ մըն եմ՝ Կիլիկիոյ

ա Կրկնս . ջ . 11 : բ Տիմ . է . 5 :
գ Կ . գ . 5 : դ . 26 , 40 :
ե Յովել . բ . 28 : Կ . բ . 17 :
զ Կ . ժա . 28 :
է Հռ . ժ . 33 : Կ . ք . 23 :
ը Կ . ք . 24 :
թ Գործ . է . 10 : իզ . 42 :
ժ Ղու . ժա . 2 : իբ . 42 :
ի Գ . ժե . 4 :
լ Կ . ժե . 13 : Գաղ . ա . 19 : բ . 9 :
խ Կ . ժե . 4 , 12 : Հռով . ժե . 18 , 19 :
ծ Կ . ա . 17 : ք . 24 :
կ Կ . իբ . 3 : Հռով . ժ . 2 : Գաղ . ա . 13 :
հ Ելս . է . 2 , 13 , 18 : Կ . ժը . 18 :
ձ Կ . ժե . 20 , 29 :
ղ Կ . իդ . 18 :
ճ Ելս . է . 13 :
մ Կ . իդ . 18 :
յ Կ . իդ . 21 :
ն Կ . իդ . 5 , 6 :
շ Կ . ք . 4 :
ո Կ . իզ . 21 :
չ Կ . իդ . 27 : իդ . 7 :
պ Հռ . ժը . 11 : Կ . ք . 22 :
ջ Ղու . իդ . 18 : Ելս . ժը . 15 : Կ . իբ . 22 :
ռ Տիս գ . ք . 36 :
ս Ելս . սիկարեան , այ՝ գաշ-
նակիկը մարդասպան :
վ Կ . թ . 11 : իբ . 3 :

Տաբոնէն , չէ թէ անդնդան քաղաքի մը քա-
ղաքացի , ու կ՚ապաչեմ քեզի՝ ինծի հրաման
տուր որ ժողովուրդին խօսիմ :
40 Եւ երբոր անիկայ հրաման տուաւ , Պօղոս
սանդուխին վրայ կայնելով՝ ձեռքը շարժից
ժողովուրդին ; ու երբոր ալիկ մը լռութիւն ե-
ղաւ , Եբրայական լեզուով խօսեցաւ անոնց ,
ու ըսաւ .

ԳԼ · ԻԲ

1 Պօղոս մի քանի միջոց կը պաշտպանէ իր դաւթի դրլը , 17 և
իր առաքելութեան կանչուիլը . 22 բայց հրէից անհնազանդու-
թիւնը ընդունն պէս՝ ժողովուրդը բարձրացայն կ՚ապտա-
կին անոր դէմ : 24 Հազարապետը հրամայն կ՚ընծ որ ձե-
ծէն Պօղոսը . 25 բայց անիկայ իր Հռոմայեցի ըլլալը
իմացընելով՝ կ՚ազատի :

1 Ա՛րդիւկ եղբայրներ և հայրեր՝ ինծի մտիկ
ընէք որ հիմա ձեզի պատասխան կու տամ :
2 (Երբոր լսեցին որ Եբրայական լեզուով կը
3 խօսէր իրենց , ալ աւելի լուռ կեցան . Ու ա-
նիկայ ըսաւ .) Ես Հրէայ մարդ մըն եմ Կի-
լիկիոյ Տարսոնին մէջ ծնած՝ և սա քաղաքիս
մէջ Գամաղիէլին ոտքը մեծցած , խս- ճիշդ
հայրենի օրէնքին ճշդութիւնը պէս կրթուած ,
նախանձաւոր էի Աստուծոյ՝ ինչպէս որ այսօր
4 դուք ամէնդդ էք : Ես այս երկի մարդիկ ու
կիսկի մարդիկ կապկրով , ու բանտերու մատնե-
5 լով սա Ճամբան հալածկոյի մինչև ի մահ . Ինչ-
պէս որ քահանայապետն ալ կը վկայէ ինծի
համար՝ Եւ բոլոր ծերակոյտը . Որ իրենցմէ
թուղթեր ալ առնելով եղբայրներուն՝ Դա-
մասկոս կ՚երթայի , որ հոն եղածներն ալ կա-
պուած Երուսաղէմ բերեմ՝ որ պատժուին :
6 Եւ եղաւ որ երբ կ՚երթայի՝ ու Դամասկոսին
մօտեցայ , կէս օրուան դէմ յանկարծակի եր-
կինքէն մեծ լոյս մը փայլատակեց իմ բոլորտի-
7 քս . Ու գետինը ինկայ , ու ձայն մը լսեցի՝
որ ինծի կ՚ըսէր . Սաւուղ Սաւուղ , ինչո՞ւ դիս
8 կը հալածես : Ես ալ պատասխան տուի՝ Թէ
Դուն ո՞վ ես՝ Տէր . ան ալ ինծի ըսաւ . Ես
Յիսուս Նազովրեցին եմ , որ դուն կը հալա-
9 ծես : Ինծի անոնք որ իմ հետս էին՝ լոյսը
տեսան , ու վախով լեցուեցան , սակայն ինծի
10 խօսողին ձայնը չլսեցին : Ես ըսի , Ի՞նչ ը-
նեմ՝ Տէր . և Տէրը ինծի ըսաւ . Ելլէր գնա
Դամասկոս , ու հոն քեզի պիտի զգուցուի ան
ամէն բաներուն համար , որ սահմանուած է որ
11 ընես : Եւ երբոր չէի տեսներ ան լոյսին փառ-
քէն , հետս եղողները ձեռքէս բռնած՝ Դա-
12 մասկոս մտայ : Եւ Անանիա անուն մարդ մը՝
օրէնքին համեմատ աստուածավախ , ու Հա-
մբաւոյս բնակող բոլոր Հրէաներէն Ըսբէ վը-
13 կայուած , ինծի եկաւ , ու քովս կայնելով ին-
14 ծի ըսաւ . Սաւուղ եղբայր , վեր նայէ : Ես
ալ նոյն ժամուն վեր նայեցայ իրեն . և անի-
կայ ըսաւ . Ա՛ր հայրերուն Աստուածը ա-
ռաջուց քեզ ընտրեց , որ իր կամքը ճանչնաս՝
ու ան Արդարը տեսնես , և անոր բերնէն
15 ձայն լսես . Քանզի բոլոր մարդոց առջևը ա-
նոր վկայ պիտի ըլլաս ան բաներուն համար ,
16 որ տեսար ու լսեցիր : Ես հիմա՝ ալ ի՞նչ
կ՚ուշանաս , ելիր մկրտուէ՝ ու մեղքերդ լուա
17 անոր անունը կանչելով : Ես եղաւ որ երբոր
Երուսաղէմ դարձայ՝ ու տաճարին մէջ աղօթք
կ՚ընէի , մտքի յափշտակութիւն մը եկաւ վրաս ,
18 Ես զինքը տեսայ , որ ինծի կ՚ըսէր . Ար-
տաքս՝ շուտով Երուսաղէմէն ելիր . ինչու որ
քու ինծի համար ըրած վկայութիւնդ պիտի
19 չընդունին : Ես ալ ըսի . Տէր՝ իրենք գիտէին
պիտի թէ ես էի՝ որ քեզի հաւատացողները
բանտը կը դնէի , և ժողովարաններուն մէջ
20 կը ծեծէի . Եւ երբոր քու Ստեփանոս վկա-
յիդ արիւնը կը թափուէր , ես ինքնս ալ ներ-
կայ էի , և կամակից էի Հանոր սպանուելո-
ղուն՝՝ . ու զանիկայ սպանողներուն հանդերձ-
21 ները կը պահէի : Ես ինծի ըսաւ . Գնա ,
Հինչու որ ես քեզ հեռաւոր հեթանոսներուն
պիտի խրկեմ :
22 Ես անոնք մինչև սա խօսքս ականջ դրին
իրեն . ետքը ձայներնին վերցուցին՝ ու ը-
սին . Պվ երցուր աշխարհէն ատանկ մարդը .
23 քանզի չէր պատշաճեր ատանկ մարդը .
24 կենդանի մնայ : Եւ երբոր կը կանչռըռտէին , ու հանդերձներնին կը նետէին ,
և փոշին դէպ ի օդը կը ցանէին , Հպատա-
պետը հրամայն ըսաւ որ զանիկայ բերդը մտցընեն ,
ու ըսաւ որ ծեծով հարցուփորձ ընեն անոր ,
որ դիտնայ թէ ինչ յանցանքի համար անոր
25 դէմ անանկ կը կանչռըռտէին : Եւ երբոր կա-
շի կապերով զինքը կապեցին , Պօղոս վիրա-
կացու հարիւրապետին ըսաւ . Երժա՞ն է ձե-
զի Հռոմայեցի ու չդատապարտուած մարդ
26 մը ծեծել : Հարիւրապետը երբոր սա լսեց ,
գնաց հազարապետին պատմեց՝ ու ըսաւ .
‡Ի՞նչ պիտի ընես , ինչու որ սա մարդը Հռո-
27 մայեցի է : Հազարապետն ալ գոնը դ՚նաց՝
ու ըսաւ անոր . Ըսէ ինծի , դուն Հռոմայե-
28 ցի՞ ես . ան ալ ըսաւ . Այո՛ : Հազարապետը

է Կղ · ԺԲ · 17 :

ա Կղ · է · 2 :
բ Կղ · ԻԱ · 39 ; բ Կօր · Ժա · 22 : Փիլ · գ · 5 :
գ Կղ · է · 34 :
դ բ Օր · ԼԳ · 3 : գ Թեսալ · գ · 38 : Ղկ · Ժ · 39 :
ե Կղ · ԻԳ · 5 :
զ Կղ · ԻԱ · 20 : Գաղ · ա · 14 :
է Հռով · Ժ · 2 :
ը Կղ · ը · 3 · ԻԳ · 9 , 10 , 11 : Փիլ · գ · 6 : ա Տիմ · ա · 13 :
թ Ղկ · ԻԸ · 66 : Կղ · գ · 5 :
ժ Կղ · Ի · 2 : ԻԳ · 10 , 12 :
ի Կղ · Ի · 3 : ԻԳ · 12 , 13 :
լ Կղ · Ի · 7 : Գաղ · Ժ · 7 :
խ Կղ · Ի · 17 :
ծ ա Տիմ · գ · 7 :
կ Կղ · Ժ · 22 :
հ Կղ · գ · 13 : է · 30 :
ձ Կղ · Ի · 15 : ԻԳ · 16 :
ղ Կղ · գ · 14 : է · 52 :
ճ ա Կօր · Ի · 1 : Ժէ · 3 :
մ ա Կօր · Ժա · 23 : Գաղ · ա · 13 :
յ Կղ · ԻԳ · 11 :
ն Կղ · գ · 20 : ԻԳ · 16 :
շ Կղ · ը · 38 : Երբ · Ժ · 22 :
ո Կղ · Ի · 14 : Հռով · Ժ · 13 :
պ Ասած Տէրոջը
ջ Կղ · Ի · 26 : բ Կօր · Ժ · 2 :
ռ Հնա · Ժ · 14 :
ս Ասը 4 : Կղ · ը · 3 :
վ Ասա · Ժ · 17 :
տ Կղ · է · 57 :
ր Ղկ · Ժա · 48 : Կղ · է · 59 :
Հռով · ա · 32 :
† Ասած չտեսնէն :
ր Կղ · Ի · 15 : Ժգ · 2 , 46 , 47 : Ժը · 6 : ԻԳ · 17 : Հռով · ա · 5 : Ժա · 13 : Ժէ · 16 · Գաղ · ա · 15 , 16 : ը · 7 , 8 : Եփես · գ · 7 , 8 : ա Տիմ · ը · 7 : բ Տիմ · ա · 11 :
ց Կղ · ԻԱ · 36 :
ՠ Կղ · ԻԸ · 24 :
ֆ Կղ · Ժգ · 37 :
‡ Ասած Նայէ՛ ինչ

պատասխան տուաւ • Նա շատ ստակով ձեռք բերի սա քաղաքացիութեան իրաւունքը • և Պօղոս ըսաւ • Ես բուն ազատ ծնած եմ։
29 Ու անոնք որ իրեն հարցուփորձ պիտի ընէին , շուտ մը ետ կեցան իրմէն • և հազարապետն ալ վախցաւ , երբոր իմացաւ թէ Հռովմայեցի է , և որովհետև զանիկայ կապեր էր ։
30 Ու հետևեալ օրը ուզելով որ շիտակը գիտնայ թէ ինչ է Հրէաներուն բրած ամբաստանութիւնը անոր դէմ , արձրկից ազատեց , և հրաման ըրաւ որ քահանայապետները ու բոլոր ժողովքը միկտեղ գան • և Պօղոսը իջեցնելով՝ անոնց առջևը կայնեցուց ։

ԳԼՈՒԽ ԻԳ

1 Երբոր Պօղոս դիմքը կը պաշտպանէր , 2 Ղնանիա կը հրամայէ որ անոր բերնին զարնեն : 7 Երկպառակութիւն կը ծագի Պօղոսի դատախազներուն մէջտեղը : 11 Աստուած կը քաջալերէ զանիկայ : 12 Հրէայք Պօղոսի համար որոգայթ կը լարեն : 20 Հազարապետը իմանալով սա բանը , 27 վեհերքս կուսակալին կը խրկէ Պօղոսը ։

1 Եւ Պօղոս իր աչքերը ժողովքին վրայ դարձնելով՝ ըսաւ • Արդիւնք եղբայրներ , ես բոլորովին բարի խղճմտանքով կեանք վարեր
2 եմ Աստուծոյ առջևը՝ մինչև սա օրս ։ Ընանիա քահանայապետն ալ հրաման ըրաւ իր քովը կայնողներուն՝ որ անոր բերնին զարնեն ։
3 Ըն ատենը Պօղոս ըսաւ անոր • Աստուած քեզի պիտի զարնէ՝ ծեփած պատ , որ դուն նստիր ես օրէնքին համեմատ դիս դատելու , և օրէնքին
4 դէմ դուրս հրաման կ'ընես որ զիս զարնեն : Եւ բոլորտիքը կայնողները ըսին • Աստուծոյ քա-
5 հանայապետը կը նախատես ։ Պօղոս ալ ըսաւ • Եղբայրնե՛ր , չէի գիտեր որ քահանայապետ է • ինչու որ գրուած է , Իշխանի ժողովուրդիդ իշխա-
6 նին դէմ չարախօսութիւն մի՛ ըներ : Եւ Պօղոս գիտնալով որ մէկ կողմը սադուկեցիներ են , ու մէկալը փարիսեցիներ , կ'աղաղակէր ժողովքին մէջ • Արդիւնք եղբայրներ , ես փարիսեցի եմ՝ փարիսեցիի որդի • մեռելոց յարութեանը Հոյսին համար կը դատուիմ ։ Ու երբոր ասիկա ըսաւ ,
7 փարիսեցւոց և սադուկեցւոց մէջը երկպառակութիւն եղաւ , և բազմութիւնը բաժնուե-
8 ցաւ : Որովհետև սադուկեցիք կ'ըսեն թէ յարութիւն չկայ , և ոչ հրեշտակ , ոչ ալ հոգի •
9 բայց փարիսեցիք երկուքն ալ կը դաւանին ։ Եւ մեծ աղաղակ մը եղաւ • ու փարիսեցւոց կողմէն եղող դպիրները ոտքի վրայ ելլելով՝ դէմ կը կենային ու կ'ըսէին • Մենք սա մարդուն վրայ չարութիւն մը չենք գտներ • Հապա թէ որ հոգի մը կամ հրեշտակ մը անոր խօսած է ,
10 Աստուած ։ Ու երբոր ազմուկը շատցաւ , հազարապետը վախնալով որ չըլլայ թէ Պօղոս ա-
նոնցմէ փառատուի , զինուորներուն հրաման ըրաւ որ իջնեն զանիկայ անոնց մէջէն յափշտա-
11 կեն՝ ու բերդը բերեն ։ Եւ հետևեալ գիշերը Տէրը անոր քովը կայնեցաւ՝ ու ըսաւ • Քաջալերուա եղիր՝ Պօղոս • վասն զի ինչպէս որ Երուսաղեմի մէջ իմ վրաս վկայեցիր , անանկ պէտք է քեզի՝ որ Հռովմայ մէջ ալ վկայես ։
12 Ու երբոր առաւօտ եղաւ , Հրէաներէն ոմանք միաբանեցան , ու ինքզինքնին անէծքի տակ դրին , ըսելով որ չուտեն ու չխմեն՝ մինչև
13 որ Պօղոսը սպաննեն ։ Եւ քառասունէն աւելի
14 էին՝ որ սա երդումը իրարու հետ ըրին • Որ սուրբ քահանայապետներուն և ծերերուն գային՝ ու ըսին • Անէծքով անիծեցինք անձինիս՝ որ բան մը չուտենք մինչև որ Պօղոսը սպան-
15 նենք ։ Հիմա դուք ժողովքին հետ միկտեղ հազարապետին իմացուցէք որ վաղը անիկայ ձեզի իջեցնէ , որպէս թէ դուք աւելի ճիշդ քննութիւն ընել ի՛ուզէք անոր վրայով • և մենք անոր մօտ գալէն առաջ պատրաստ ենք զանի-
16 կայ սպաննելու ։ Եւ Պօղոսին քրոջը որդին երբոր սա դաւաճանութիւնը լսեց , նկատ բերդը
17 մտաւ , ու Պօղոսին պատմեց ։ Պօղոս ալ հարիւրապետներուն մէկը իրեն կանչելով ըսաւ • Ես պատանին հազարապետին տար , ինչու որ
18 բան մը ունի անոր իմացընելու ։ Ընդ ալ առաւ զանիկայ և տարաւ հազարապետին՝ ու ըսաւ • Կանտարիկաւ Պօղոսը զիս կանչեց , և աղաչեց որ սա պատանին քեզի բերեմ՝ որ քեզի խօսե-
19 լիք ունի ։ Եւ հազարապետը անոր ձեռքէն բռնելով մէկդի գնաց • ու հարցուց թէ Ի՞նչ
20 բան ունիս ինծի իմացընելու ։ Եւ անիկայ ըսաւ • Հրէաները միաբանեցան քեզի աղաչելու՝ որ վաղը Պօղոսը առիւծներ իջեցընես , որպէս թէ կ'ուզեն աւելի ճիշդ քննութիւն մը
21 ընել անոր վրայով • Հապա դուն անոնց մտիկ ընես • ինչու որ անոնցմէ քառասունէն աւելի մարդիկ դարանամուտ եղած են անոր համար , որոնք ինքզինքնին անէծքի տակ դրին՝ որ չուտեն ու չխմեն , մինչև որ անիկայ սպաննեն • ու հիմա պատրաստ են , և քու հրամանիդ կը
22 սպասեն ։ Ընդ առնոր հազարապետը պատանին ճամբեց , պատուիրելով թէ Մէկու մը մի բսեր՝ որ սա բանը ինծի իմացուցիր ։
23 Եւ հարիւրապետներէն երկուքը կանչեց՝ ու ըսաւ • Երկու հարիւր զինուոր պատրաստեցէք , ու եօթանասուն ձիաւոր , և երկու հարիւր գեղարդաւոր , որ մինչև Կեսարիա երթան
24 գիշերուան ժամը իրեքին • Եւ գրասոներ պատրաստեցէք , որ Պօղոսը հնծցընեն ու ապահովութեամբ փելիքս կուսակալին տանին ։
25 Եւ թուղթ մը գրեց սա օրինակին պէս ։
26 Կղօդիոս Լիսիաս՝ պատուական փելիքս կու-

ա Կղ. իդ. 16 : ա Կօր . ա . 4 : բ Կօր . ա . 12 : գ . 2 : բ Տիմ. ա . 3 : Երբ . ժգ . 18 :
բ Գործ . իբ . 24 : Երեմ. ի . 2 : Հով . ժբ . 22 :
գ Կղ . ժբ . 35 : բ Օր . իե . 1 , 2 : Հով . է . 51 :
դ Կղ . իդ . 17 :
ե Երկ . իբ . 28 : Ժող . ժ . 20 : բ Պնտ . բ . 10 : Հռոմ . 8 :
զ Կղ . իե . 5 : Փիլ . գ . 5 :
է Կղ . իդ . 15 , 21 : իդ . 6 : իբ . 20 :
ը Արտ . իբ . 23 : Արբ . ժբ . 18 : Ելս . ի . 27 :
թ Կղ . իե . 25 : իգ . 31 :
ժ Կղ . իբ . 7 , 17 , 18 :
* Ոմանք Աստուծոյ հետ չեն մարթանչինք :
ի Կղ . ժբ . 9 : իբ . 23 , 24 :
լ Գործ 21 , 30 : Կղ . իե . 3 :
խ Գործ 12 :

27 սակաւիկ ոգեձոյն : [ժ]Այս մարդը Հրէաներէն
բռնուելէ էր , և անոնցմէ պիտի սպաննուէր .
իսկ ես զինուորներով վրայ հասայ՝ ազատեցի
28 զանիկայ , իմանալով որ Հռոմայեցի է : Եւ
[ի]ուզելով պատճառը դիտնալ՝ որուն համար ա-
տոր վրայ ամբաստանութիւն կ՚ընէին , իջեցու-
29 ցի ատիկայ անոնց առջեւը . Որ գոյ ամբաս-
տանուած [ի]րենց օրէնքին վրայ՝ Հրէական խնդիր-
ներու համար . [ի]և մեռնելու կամ կապուելու
30 արժանի յանցանք մը չունէր : Ուր երբոր լուր
առի որ Հրէայք սա մարդուն համար որոգայթ
պիտի լարեն , իսկոյն քեզի խրկեցի , [ի]հրաման
ընելով ամբաստանողներուն ալ՝ որ քու առջեդ
խօսին ատոր վրայով . Ի՛ղձ ունիր :
31 Զինուորներն ալ իրենց հրամայուածին հա-
մեմատ առին Պօղոսը՝ ու գիշերով Անտիպատ-
32 րոս տարին : Եւ հետեւեալ օրը թողուցին ձի-
աւորները անոր հետը երթալու , ու իրենք բեր-
33 դը դարձան : Անոնք ալ Կեսարիա մտան , ու
թուղթը կուսակալին տուին , և Պօղոսը անոր
34 առջեւը կայնեցուցին : Երբոր կարդաց , հար-
ցուց թէ որ դաւառէն է . և իմանալով որ [ի]Կի-
35 լեկիայէ է , ըսաւ . Պիտի լսեմ քեզի՝ երբոր
քու ամբաստանողներդ ալ գան . և հրաման ը-
րաւ՝ որ զանիկայ [ի]Հերովդեսին պալատը պա-
հեն :

ԳԼՈՒԽ Ի·Գ

1 Պօղոս՝ Տէրթիւղոսէն ամբաստանուած՝ 10 պատասխան
կուտայ իր վարքին և վարդապետութեանը համար . 21
կը թարգել Բղխատոս կուսակալին ու անոր սիկնոջը .
26 կուսակալը կը յայտայ կարատը առնել Պօղոսէն . 27
միջոցին իր պաշտօնէն կ՚ելլէ՝ Պօղոսը կապուած կը
թողու :

1 Եւ [ե]Հինգ օրէն նաթը [բ]Ընանիա քահանայա-
պետը Ծերերուն հետ՝ ու Տերթիւղոս անուն
Ճարտասանի մը հետ իջաւ . և ատոնք կուսա-
կալին իմացուցին Երէից ամբաստանութիւնը
2 Պօղոսին դէմ : Ու երբոր կանչեցին անիկայ ,
Տերթիւղոս սկսաւ ամբաստանել՝ ու ըսել . Ո-
րովհետեւ քու ձեռքովդ շատ խաղաղութիւն ,
ու քու խնամքովդ սա ազգին բաներուն աղէկ
3 կարգադրութիւնը կը վայելենք , Ամէն կերպով
ու ամէն տեղ բոլորովին գոհ ըլլալով՝ չնոր-
4 հակալ ենք՝ ով պատուական փելիքս : Հապա
չըլլայ որ ալ աւելի ձանձրութիւն տամ քեզի ,
կ՚աղաչեմ որ քու քաղցրութեամդիդ մեզի ա-
կանջ դնես , որ համառօտաբար պէտք խօսինք :
5 [ե]Ինչու որ մենք սա մարդը գտանք ապականիչ
և խռովարար բոլոր Երէաներուն՝ որ աշխարհիս
մէջ են , և [զ]Նազովրեցւոց աղանդին առաջնորդ .
6 [է]Որ տաճարն ալ ուզեց պղծել . որուն որ բռնե-
ցինք , [ը]ու մեր օրէնքին համեմատ ուզեցինք դա-
7 տաստանը ընել . Հապա [թ]Լիսիաս հազարապե-
տը եկաւ մեծ բռնութեամբ մեր ձեռքէն ա-
8 ռաւ , Եւ [ժ]հրաման ըրաւ՝ որ անոր դա-
տախազները քեզի գան , որն որ դուն քննելով՝
կարող պիտի ըլլաս տեղեկանալ ան ամէն բա-
ներուն , որոնց համար մենք ամբաստանութիւն
9 կ՚ընենք ատոր վրայ : Հրէաներն ալ ամենը մէկ
եղած՝ ըսին թէ այդպէս է :
10 Պատասխան տուաւ Պօղոս՝ (երբոր կուսա-
կալը անոր աչք ըրաւ որ խօսի .) Գիտնալով որ
շատ տարիներէ հետէ դուն սա ազգին դատա-
ւորն ես , աւելի յօժարութեամբ ինձի վերա-
բերեալ բաներուն համար պատասխան կու տամ .
11 Որովհետեւ կրնաս գիտնալ որ ես տասներկու
օրէն աւելի չէ՝ քանի որ Երուսաղէմ ելայ հեր-
12 կրպագութիւն ընելու : [ի]Եւ ոչ տաճարին մէջ
մէկու մը հետ վիճաբանութիւն ընելու վրայ՝
կամ բազմութիւնը ժողված չգտան ,
13 ոչ ալ ժողովարաններուն մէջ , Եւ ոչ քա-
ղաքին մէջ . ոչ ալ կրնան ապացուցանել ան
բաները , որոնց համար հիմա ամբաստանու-
14 թիւն կ՚ընեն ինձի դէմ : Հապա սա կը խոստո-
վանիմ քեզի՝ թէ [ի]ան ճամբուն համեմատ՝ որ
տունք հերձուած կ՚ըսեն , ես անանկ կը պաշ-
տամ իմ [ի]Հայրերուն Աստուածս , հաւատալով
ան ամէն բաներուն՝ որ Օրինաց և մարգարէից
15 մէջ գրուած են : [ի]Եւ յոյս ունիմ առ Ա-
ստուած՝ ինծոր որ տունք ալ ակնկալութիւն ու-
նեն , որ մեռելոց յարութիւն պիտի ըլլայ , [ի]թէ
16 արդարներուն և թէ մեղաւորներուն : [ի]Եւ ես
սա բանիս համար կը ջանամ , որ ամէն ատեն
մաքուր խղճմտանք ունենամ Աստուծոյ առ-
17 ջեւ՝ ու մարդոց առջեւ : Երկ՝ ես շատ տա-
րիներէ հետէ [ի]ինչ իմ ազգիս ողորմութիւններ
18 բերելու , ու ընծաներ պաղատ- [ի]Յանկով քա-
հի մը Երէացի Հրէաներ զիս տաճարին մէջը
մաքրուած գտան՝ ոչ բազմութիւնով և ոչ
19 ամբոխով , Հապա անոնց պէտք էր առջեդ գալ՝
ու ամբաստանութիւն ընել , թէ որ իմ վրայովս
20 ըսելու բան մը ունէին . Կամ թէ ատոնք ի-
րենք թող բսեն՝ ինչ անիրաւութիւն գտան
21 իմ վրաս , երբոր տեսանը կայներ էի . Այլ
թէ սա մէկ խօսքիս համար՝ որ երբ մէջերնին
կայներ էի , կանչեցի , թէ [ի]Յուռելոց յարու-
թիւնը համար ես այսօր ձեզմէ կը դատուիմ :
22 Եւ փելիքս ուրիշ անգամ թողուց անոնք , ին-
չու որ աղէկ տեղեկութիւն ունէր ան ճամբուն
վրայով . ու ըսաւ . Երբոր [ի]Լիսիաս հազարա-
պետը հոս իջնէ , պիտի քննեմ ձեր գործը :

ձ ԳԼ · իա · 33 ։ իդ · 7 ։
ի ԳԼ · իբ · 30 ։
ճ ԳԼ · իբ · 15 · իե · 19 ։
յ ԳԼ · իզ · 31 ։
ղ Հմր 20 ։
ն ԳԼ · իդ · 8 · իե · 6 ։
շ ԳԼ · իա · 39 ։
ո ԳԼ · իդ · 1 · 10 · իե · 16 ։
չ Ասա · իէ · 27 ։
ռ ԳԼ · իա · 27 ։
ս ԳԼ · իա · 2 · 30 · 35 · իե · 2 ։
տ ԳԼ · իդ · 2 · ԳԼ · ԻԶ · 13 · ԻԶ · 20 · ԻԷ · 6 · իա · 28 ։
ր Պետ · բ · 12 · 15 ։
ց ԳԼ · իա · 28 ։
ւ Յօհ · ԻԲ · 31 ։
փ ԳԼ · իա · 33 ։
ք ԳԼ · իդ · 30 ։
օ ԳԼ · իդ · 7 ։
ֆ ԳԼ · իբ · 8 · իդ · 17 ։
և Տես Նմտ · բ · 14 · ԳԼ · իե · 2 ։
ա Ես Տիմ · ա · 3 ։
բ ԳԼ · իդ · 22 · իբ · 23 ։
գ ԳԼ · իդ · 6 · իզ · 6, 7 · իբ · 20 ։
դ Դան · ԻԲ · 2 · Յօհ · ե · 28 · 29 ։
ե Հմր · իդ · 1 ։
զ ԳԼ · ԻԲ · 29 · Ա Կոր · ը · 4 · Գաղ · բ · 10 ։
է ԳԼ · իա · 26 · 27 · իդ · 21 ։
ը Հմր 17 · ԳԼ · իա · 26 ։
թ ԳԼ · իե · 8 · իզ · 17 ։
ժ ԳԼ · իդ · 6 · իզ · 6 · իը · 20 ։
ի ԳԼ · իդ · 30 · իե · 16 ։
լ ԳԼ · իդ · 6 · իը · 20 ։
խ Հմր 17 ։

23 Եւ հարիւրապետին հրաման ըրաւ որ զանիկայ պահէ, և ընդարձակութիւն տայ, ու իրենից-
ըէն մէկը չարգիլէ անոր ազատասրտութիւն ը-
նելէն կամ անոր քովը երթալէն:
24 Եւ քանի մը օրէն հաւ փիլիքոս նկաւ իր
Դրուսիլա կնկանը հետ՝ որ Հրէայ էր, ու
Պօղոսը կանչել տուաւ, և լսեց անկէ ան հա-
ւատքին համար՝ որ Քրիստոս Յիսուսի վրայ
25 է: Ու երբոր անիկայ արդարութեան՝ ու ժուժ-
կալութեան՝ և գալու դատաստանին վրայով
կը խօսէր, փիլիքոս զարհուրելով պատասխան
տուաւ. Դուն հիմա գնա, ու երբոր ժամանակ
26 ունենամ՝ ես քեզ նորէն կը կանչեմ: Կաւ
յոյս ունէր՝ որ Պօղոսին կողմէն իրեն տակ
*տուրք տայ, անոր համար շատ անգամ կանչել
27 կու տար զանիկայ՝ ու հետը կը խօսակցէր: Բայց
երկու տարի որ եղաւ, փիլիքոսին տեղը Պոր-
կիոս փեստոսը եկաւ. փիլիքոս ալ Հրէանե-
րուն շնորհք ընել ուզելով, Պօղոսը կապուած
թողուց:

ԳԼ. ԻԵ

2 Հրէայք Պօղոսին դէմ ամբաստանութիւն կ'ընեն փես-
տոսին առջեւ: 8 Պօղոս պատասխան կու տայ, 11 և կայս-
րին կը բողոքէ: 14 Երբոր փեստոս անոր գործը կը պատ-
մէ Ագրիպպա թագաւորին, 23 և Պօղոսը անոր տես-
նելը բերել տալով, 25 կը ծանուցանէ թէ անիկայ մա-
հուան արժանի բան մը չըրած է:

1 Երբ՝ երբոր փեստոս իր իշխանութեանը գաւա-
ռը հասաւ, իրեք օրէն ետև Կեսարիայէն
2 Երուսաղէմ եկաւ: Ու քահանայապետը ու
Հրէից ղլխաւորները անոր խնդրագիրնե-
3 ընծայեցին և անկէ խնդրեցին անոր դէմ,
որ զանիկայ Երուսաղէմ բերել տայ. Հու-
րերը դարան կը պատրաստէին ճամբուն մէջ
4 զանիկայ սպաննելու: Բայց փեստոս պատաս-
խան տուաւ, որ Պօղոսը Կեսարիայի մէջ պա-
հուի, և որ ինքը շատ չանցած հոն պիտի եր-
5 թար: Ուստի ձեզմէ որոնք որ կարող են՝ ը-
նաւ, իմ հետս թող իջնեն, Հև թէ որ ան
մարդուն վրայ յանցանք մը կայ, թող անոր
6 դէմ ամբաստանութիւն ընեն: Ու հոն ութը
կամ տասը օրէն աւելի չհնանալով, Կեսարիա
իջաւ. ու հետևեալ օրը առեանը նստելով՝
7 հրաման ըրաւ որ Պօղոսը բերին: Ու երբոր
անիկայ եկաւ, Երուսաղէմէն իջնող Հրէա-
ները անոր բոլորտիքը կայնելով, Հշատ ու ծա-
նր ամբաստանութիւններ կը բերէին Պօղոսին
8 դէմ, որոնք չէին կրնար ապացուցանել. Ին-
չու որ Պօղոս պատասխան կու տար, թէ Հես
ոչ Հրէութեանը օրէնքին՝ և ոչ տաճարին՝
ոչ ալ կայսրին դէմ յանցանք մը բրած եմ:
9 Բայց փեստոս Հուզելով որ Հրէութիւն շը-
նորհք ընէ, պատասխան տուաւ Պօղոսին ու
ըսաւ. Կ'ուզես Երուսաղէմ երթալ, և հոն ատ
10 րանութեան վրայով իմ առջեւս դատուիլ: Պօ-
ղոս ալ ըսաւ. Կայսրին առեանը կայներ եմ,
ուր որ պէտք է ինծի դատուիլ. հես Հրէանե-
րուն անիրաւութիւն մը բրած չեմ, ինչպէս որ
11 դուն ալ ատկէ գիտես: Վրանէ թէ որ անի-
րաւութիւն մը և մահուան արժանի բան մը ը-
րած եմ, հես մեռնելէն չեմ քաշուիր. բայց թէ
որ չկայ իմ ըրածս ան բաներէն մեկին ալ՝ որոնց
համար առեանք ինծի դէմ ամբաստանութիւն
կ'ընեն, մեկը չկրնար զիս առնոց շնորհել.
12 Հկայսրին կը բողոքեմ: Ան առեներ փեստոս
խորհրդակիցներուն հետը խօսելով՝ պատասխան
տուաւ, թէ կայսրին բողոքեցիր, կայսրին պի-
տի երթաս:
13 Եւ քանի մը օր անցնելէն ետև՝ Ագրիպպաս
թագաւորը և Բերնիկէն Կեսարիա եկան՝ փես-
14 տոսը ողջունելու: Եւ շատ օրեր որ հոն ան-
ցուցին, փեստոս՝ Պօղոսին համար թագաւորին
իմացուց՝ ու ըսաւ. Հայս մարդ մը կայ՝ որն որ
15 փիլիքոս բանտարկուած թողուցեր է, Իրուն
վրայով՝ երբոր Երուսաղէմ գացի, քահանայա-
պետները ու Հրէից ծերերը իմացուցին ինծի.
և կը խնդրեին որ անոր դէմ դատապարտու-
16 թիւն ընդունիմ: Կրոնց պատասխան տուի՝
թէ Հռոմայեցւոց սովորութիւնը չէ՝ մարդ մը
կորսնցնել շնորհել, մինչև որ ամբաստանուած
ը ամբաստանողները դիմացը հանենայ, ու ան
ամբաստանութեանը պատասխան տալու պա-
17 տեհութիւն հարուի իրեն: Ուստի երբոր ա-
նոնք կայ հոս հոս եկան, Համենևին ձգձգուե-
ցի, հաջորդ օրը առեանը նստելով՝
18 հրաման ըրի որ մարդը բերեն: Ընդ գատա-
խաղներն ալ ներկայանալով, իմ կասկած ըրած
յանցանքներէս մեկին ալ առաջ չբերին.
19 Հայլ մեկ քանի խնդիրներ ունէին անոր հետ
իրենց կրօնքին վրայ, և Յիսուս անուանով մե-
ռածի մը վրայ, որուն համար Պօղոս կ'ըսէր թէ
20 կենդանի է: Ու երբոր տարակուսանքի մէջ էի ատ
բանիս քննութեանը վրայով, ըսի թէ՝ Կ'ուզես
Երուսաղէմ երթալ, և հոն ատ բաներուն հա-
21 մար գատուիլ: Բայց Պօղոս երբոր բողոքեց՝
որ պահուի Աւգոստոսին դիմացը հրա-
ւիրուելու, հրաման ըրի որ զինքը պահեն մինչև որ
22 կայսրին խրկեմ: Եւ Ագրիպպաս ըսաւ փես-
տոսին. Կա ալ կ'ուզէի ատ մարդը մութկ ը-
նել. ան ալ ըսաւ. Վաղը մութկ կ'ընես:
23 Ու հետևեալ օրը երբոր Ագրիպպաս ու Բե-
րնիկէ մեծ հանդէսով եկան՝ ու առեանը մը-

ա ԳԼ. իէ. 3: իը. 16:
բ Ղ.Ա. իէ. 8:
* Կամ՝ տուրք, որ զանիկայ արձակէ,
գ Ղ.Ա. իէ. 2: ԳԼ. ժբ. 3: իէ. 9, 14:
դ ԳԼ. իէ. 1: Ա՛մբ 15:
ե ԳԼ. իէ. 12, 15:
զ ԳԼ. ժբ. 14: Ա՛մբ 18:
է Մաթ. ժե. 3: Ղուկ. իէ. 2, 10: ԳԼ. իէ. 5, 13:
ը ԳԼ. է. 13: իէ. 12: իը. 17:
թ ԳԼ. իէ. 27:
ժ Ա՛մբ 20:
ի Ա՛մբ 25: ԳԼ. ժբ. 14: իէ. 29: իզ. 31:
լ ԳԼ. իէ. 32: իը. 19:
խ ԳԼ. իէ. 27:
ծ Ա՛մբ 2, 3:
կ Ա՛մբ 4, 5:
հ Ա՛մբ 6:
ձ ԳԼ. ժբ. 15: իէ. 29:
ղ ԳԼ. ի՛. 15:

տանէ Հազարապետներով՝ և քաղաքին պատուաւոր մարդիկներովը մէկտեղ, փեստոս ալ
24 Հրաման ընելով՝ բերին Պօղոսը։ Ու երբ փեստոս Ագրիպպա արքայ՝ և դուք ալ բոլոր մարդիկ որ մեր հետ էք, տեսնէք սոսկ զայն՝ որուն վրայով Հրեից բոլոր բազմութիւնը ինծի ներկայացան Երուսաղէմի մէջ և հոս ալ, ու կ՚աղաղակէին՝ թէ պէտք չէ որ
25 ալ աւելի ողջ մնայ։ Բայց ես որ հասկըցայ զինքն անիկայ մեռնելու արժանի բան մը ըրած չէ, և երբ որ ինքը Օգոստոսին դատարկեց,
26 որոշեցի որ ղրկեմ զանիկայ. Որուն համար ես հաստատ բան մը չունիմ գրելու իմ տիրոջս. ուստի աւելի ձեր առջեւը բերի, և մանաւանդ քու առջեւդ՝ ով Ագրիպպա արքայ, որպէս զի քննութիւն ըլլալէն ետքը՝ գրելու
27 բան մը ունենամ։ Վասնզի ինծի անխելքութիւն կ՚երեւայ՝ որ մէկ բանտարկեալ մը ղրկեմ, և առնոր վրայ չգրուածք յանցանքները չհամցընեմ։

ԳԼՈՒԽ Ի.Ջ

2 Պօղոս Ագրիպպային առջեւը կը պատասխանէ իր վարքը իր ազգայրենեաին ի վեր, 12 և հրաշքով իր դարձը գալը ու առաքելական պաշտօնին կանչուիլը։ 24 Փեստոս յիմար կը կոչէ զՊօղոս, բայց անիկայ պարկեշտութեամբ կը պատասխանէ։ 28 Ագրիպպա գրեթէ կը համոզուի քրիստոնեայ ըլլալու։ 31 Բոլոր ժողովականները կը խոստովանին անոր անմեղ ըլլալը։

1 Ու Ագրիպպա ըսաւ Պօղոսին. Քեզի կ՚արտօնուի քու քեզի համար խօսիլ. ան ատեն Պօղոս ձեռքը երկնցընելով՝ իրեն հա-
2 մար պատասխան տուաւ. Ո՛վ արքայ Ագրիպպա, ես ինծի երանելի կը սեպեմ, որ այսօր քու առջեւդ պատասխան
3 պիտի տամ։ Մանաւանդ որ դուն Հրեաներուն բոլոր սովորութիւնները և խնդիրները աղէկ գիտես. անոր համար կ՚աղաչեմ որ երկայնմտու-
4 թիւնէս ի վեր իմ ինչպէս ապրելուս՝ սկիզբէն Երուսաղէմ իմ ազգիս մէջը ըլլալովս, բոլոր
5 Հրեաները տեղեակ են. Վաղեմի առաջուց ի վեր ինծի գիտեն, (թէ որ ուզեն վկայել,) որ մեր կրօնքին պինդ դպուշաւոր ճամբուն պէս՝
6 փարիսեցի ապրեր եմ։ Ու հիմա ոտքի անելու կիցկը կը դատուիմ՝ Աստուծմէ մեր հայրերուն ու-
7 ղած խոստմունքին յոյսին համար. Որ մեր տասներկու ցեղը անդադար գիշեր ու ցորեկ պաշտելով՝ կը յուսան անոր հասնելու. ես ա յոյսին համար Հրեաներէն կ՚ամբաստա-
8 նուիմ՝ ով Ագրիպպա արքայ։ Ինչ. չհաւատալի բան կ՚երեւնայ ձեզի՝ թէ Աստուած
9 մեռելները կը յարուցանէ։ Հիա ինքնս ալ ինծի պարտք կը սեպէի Յիսուս Նազովրեցիին ա-
10 նունը դէմ շատ բաներ ընել. Որ ալ Երուսաղէմի մէջ. և քահանայապետներէն իշխանութիւն առած՝ սուրբերէն շատերը բանտարկեցի, ու անոնց սպանուած ատենը
11 հաւանութիւն տուի։ Ու բոլոր ժողովարաններուն մէջը շատ անգամ զանոնք պատժելով՝ կը բանադատէի որ հայհոյին, և անոնց դէմ սաստիկ կատղած՝ մինչև օտար քաղաք-
12 ները կը հալածէի։ Ասոնով երթար Դամասկոս ալ կ՚երթայի՝ քահանայապետներէն իշխա-
13 նութիւն ու հրաման առած, Ա՛ն օրուան ա-տենը ճամբուն վրայ՝ ով արքայ, երկինքէն լոյս մը տեսայ արեւին լուսատրութենէն աւելի՝ որ
14 իմ հետս կ՚երթայէին։ Ու երբոր մենք ամենքս գետինը իյնանք, ձայն մը լսեցի որ Եբրայական լեզուով ինծի կ՚ըսէր. Սաւուղ, Սաւուղ, ինչո՞ւ զիս կը հալածես. դժուար բան է
15 քեզի խթանի դէմ կից զարնել։ Ես ալ ըսի. Դուն ո՞վ ես՝ Տէր. և անիկայ ըսաւ. Ես եմ
16 Յիսուսը՝ որ դուն կը հալածես. Բայց կէնը՝ ու ոտքիդ վրայ կայնէ. Ինչու որ սորա համար քեզի երեցայ, որ քեզ ձեռք առնեմ պաշտօնեայ և վկայ ընելու այն բաներուն՝ որ տե-
17 սար, ու այն բաներուն՝ որոնցմով պիտի երե-
18 նամ քեզի, Քեզ ազատելով այս ժողովուրդէն ու հեթանոսներէն, որոնց հիմա քեզ կը խրր-կիմ՝ Նզովից աչքերը բանալու, խաւարէն լոյսի, ու Սատանայի իշխանութիւնէն Աստուծոյ դարձընելու, որ անոնք մեղաց թողութիւն առնեն, և սուրբերուն հետ ժառանգութիւն
19 ընդունին՝ հաւատալով ինծի։ Անոսկ Ագրիպպա արքայ՝ այն երկնային տեսիլքին անհնազանդ ե-
20 ղայ ես. Հապա առաջ Դամասկոս ու Երուսաղէմ եղողներուն, և բոլոր Հրէաստանի երկիրը ու հեթանոսներուն քարոզեցի որ ապաշխարեն, ու Աստուծոյ դառնան, և ապաշխա-
21 րութեան արժանաւոր գործերը գործեն։ Ես պատճառով Հրէաները զիս տաճարին մէջը
22 բռնեցին, և կը ջանային որ սպաննեն։ Սակայն Աստուծմէ օգնութիւն հասնելով՝ մինչև աս օրս ողջ մնացի, պզտիկին ու մեծին վկայութիւն տալով, բան մը չդրուցելով այն բաներէն զոր՝ որ մարգարէները և Մովսէս

ե Հմմ. 2, 3, 7։
զ Կռ. իբ. 22։
է Կռ. իդ. 9, 29։ իզ. 31։
ը Հմմ. 11, 12։

—

ա Կռ. իբ. 3։ իդ. 6։ իդ. 15, 21։ Փիլ. գ. 5։
բ Կռ. իդ. 6։
գ Ծն. գ. 15։ իբ. 18։ իզ. 4։ իթ. 10։ իը Օր. ժբ. 15։ իե Ցեղ. ե. 12։ Սաղ. ՃԼ. 11։ Նա-
ղ. ա. 2։ է. 14։ իթ. 6։ ի. 10։ Եսթ. իդ. 5։ Լմ. 14, 15, 16։ Նշմկ. Լմ. 23։ լէ. 24։ Գատ. իթ. 24։ Միք. է. 20։ Կռ. ժգ. 32։ Հռով. ժՀ. 8։ Տիտ. բ. 13։
դ Հնակ. ա. 1։
ե Գրս. բ. 37։ ա Տիմ. Ե. 5։ ա Թես. գ. 10։
զ Փիլ. գ. 11։
է Հնօհ. ժԳ. 2։ ա Տիմ. ա. 13։
ը Կռ. ը. 3։ Գաղ. ա. 13։
թ Կռ. ի. 14, 21։ իբ. 5։
ժ Կռ. իդ. 19։
ի Կռ. ի. 3։ իբ. 6։
լ Կռ. իբ. 15։
խ Կռ. իբ. 21։
ծ Նա. ւ. 5։ Ամ. 7։ Գրս. ա. 79։ Հնամ. բ. 12։ բ Կող. գ. 4։ Նշմա. ա. 18։ ա Թես. Ե. 5։
կ Բ Կող. գ. 14։ Նշմա. գ. 18։ Ե. 8։ Կող. ա. 13։ ա Պետ. բ. 9, 25։
հ Գրս. ա. 77։
յ Կռ. ի. 32։
ն Նշմա. ա. 11։ Կող. ա. 12։
շ Կռ. ի. 20, 22, 29։ ժա. 26։ ժգ. ժզ. ժդ. ժէ. ժը. ժի. ի. իա։
ո Աստ. գ. 8։
չ Կռ. իա. 30, 31։
պ Գրս. իդ. 27, 44։ Կռ. իզ. 14։ իը. 23։ Հռով. գ. 21։
ջ Հնօհ. Ե. 46։

23 խօսեցան թէ պիտի ըլլային · Թէ Պրիսկաս
պիտի չարչարուէր , ևս թէ անիկայ պիտի ա-
ռաջ մեռնէր ևս յարութիւն առած՝ Ղկոյս պի-
տի քարոզէր ժողովուրդին ու հեթանոսներ-
բուն :
24 Եւ քանի որ անիկայ ասանկ պատասխան կու-
տար իրեն համար , փեստոս բարձր ձայնով մը
ըսաւ · Կ՚ելլ խելագարիս Պօղոս · շատ կար-
25 գացողութիւնդ քեզ կը յիմարեցընէ : Պօղոս
ալ ըսաւ · Ես չեմ խելագարիր՝ ով պատուա-
կան փեստոս , հապա ճշմարտութեան և զգաս-
26 ութեան խօսքեր կը զրուցեմ : Գանդն ասս բա-
ները թագաւորը գիտէ , որուն առջևը ես ալ
համարձակ կը խօսիմ · ինչու որ չեմ կարծեր
թէ ասոնցմէ մէկ բան մը անկէ ծածկուած ըլ-
լայ · վասն զի ասս Բանը մէկ անկիւնի մը մէջ
27 եղած չէ : Մարգարէներուն կը հաւատաս Ագ-
28 րիպպաս աքբայ · գիտեմ որ կը հաւատաս : Եւ
Ագրիպպաս ըսաւ Պօղոսին · Քիչ մնաց որ
29 գիս համոզես քրիստոնեայ ըլլալու : Պօղոս ալ
ըսաւ · Աստուծմէ կը խնդրեմ որ թէ քիչով
և թէ շատով չէ թէ միայն դուն , հապա ա-
մէնքն ալ՝ որ այսօր լսեցի կը լսեն , անանկ ըլ-
լան ինծոր որ ես եմ , աս կապկրէս ի զատ :
30 Մարքի վրայ եղաւ թագաւորը և կառավարը
ու Բերնիկէն , և անոնք որ իրենց հետը նըս-
31 տեր էին : Ու դուրս ելլելէն ետև , իրարու
հետ խօսեցան ու ըսին , թէ Այս մարդը մեռ-
նելու կամ կապուելու արժանի բան մը չըներ :
32 Ագրիպպաս ալ փեստոսին ըսաւ · Կարելի էր
աս մարդը արձակել , եթէ որ կայսրին բողո-
քած չըլլար :

ԳԼՈՒԽ ԻԷ

1 Պօղոս նաւով Հռոմայ կ՚երթայ · 10 կը նախազգայէ Հռոմէն վտանգները , 11 բայց իր խօսքին չեն հաւատար : 14 Ակվիլոն ալեհոսութեան կը պատահին , 41 և նաւաբեկութիւն կը կրեն , 44 բայց ամէնն ալ ան-վտանգ ցամաքը կ՚ելլեն :

1 Երբոր Որոշուեցաւ որ նաւով Իտալիա եր-
թանք , Պօղոս և ուրիշ քանի մը կապուած-
ներ յանձնեցին Հարիւրապետի մը՝ որուն ա-
2 նունը Յուլիոս էր , Ավգուստեան գունդէն : Եւ
մեկ Ադրամիտեացի նաւ մը մտնելով՝ Հռոմայ
եղանք , ու Ասիայի կողմերն պիտի նաւերնք ·
Թեսաղոնիկէն եղող Երիստարքոս Մակե-
3 դոնացին ալ մեր հետն էր : Եւ հետևեալ օ-
րը Սիդոն իջանք · ու Յուլիոս մարդասիրու-
թիւն ցուցընելով Պօղոսին՝ Հրաման տուաւ
որ բարեկամներուն երթայ , ու գարման գտնէ :
4 Եւ անկէ ելլելով՝ Ասպրոսին վարի կողմէն նա-
5 ւեցինք՝ հոլով դէմ ըլլալուն համար : Կտրը
Կիլիկիայի ու Պամփիլիայի ծովուն միջտեղէն

6 նաւելով՝ Լիկիայի Միւռա հասանք իջանք : Եւ
հարիւրապետը հոն Ադեքսանդրացի նաւ մը
գտնելով՝ որ Իտալիա կ՚երթար , մեզ անոր մէջ
7 մտցուց : Եւ շատ օրեր կամաց կամաց նաւելով՝
հազիւ թէ Կնիդոսին քովերը հասանք · և հո-
վը մեզի դէմ ըլլալով՝ Կրետէին վարի կողմէն
8 Սաղմոնայի քովէն նաւեցինք : Եւ դժուարաւ
անկէ անցնելով՝ մեկ տեղ մը եկանք , որ Կա-
ղեցիկ Նաւահանգիստ կ՚ըսուէր , որուն մօտ էր
Կասեա քաղաքը :
9 Ու երբոր շատ ժամանակ անցաւ , և նաւերն
ճամբայ ելլելն ալ վտանգաւոր էր , որովհետև ա-
ւանն ալ արդէն անցած ըլլալով , Պօղոս խր-
10 բատ կու տար , Եւ կ՚ըսէր անոնց · Մարդիկ՝
ես կը տեսնեմ որ աս նաւերս ճամբայ ընելը տա-
ռապանքով ու շատ վնասով պիտի ըլլայ , ոչ
թէ միայն բեռներն ու նաւերն՝ հապա մեր անձերնուն
11 ալ : Հապայ հարիւրապետը աւելի նաւապետին և
նաւավարին մտիկ կ՚ընէր , քան թէ Պօղոսին
12 խօսքերուն : Եւ որովհետև ան նաւահանգիս-
տը յարմար չէր ձմեռը հոն անցընելու , շատե-
րը խորհեցան անկէ երթալ , որ դուրգ կարող
ըլլան Փիւնիկէ հասնելու ու ձմեռը հոն կե-
նալու , որ Կրետէի նաւահանգիստ մըն է ,
ու դէպ ի հարաւ և արևմտեան հիւսիս կը նա-
13 յի : Ու երբոր հարաւային մեղմ հով մը փը-
չեց , կարծելով թէ իրենց դիտաւորութիւնը
հասեր են՝ ճամբայ ելան՝ ու Կրետէին քովերէն
14 կ՚անցնէին : Եւ շատ առեն չանցաւ՝ մրրիկլիդ
հով մը եղաւ անոր դէմ , որ Եւրակիղդոն կ՚ը-
15 սուի : Երբոր նաւը յափշտակուեցաւ , և հո-
վին դէմ չկրցաւ դիմանալ , թողուտուած կ՚ե-
16 թայինք ու կու գայինք : Եւ գէպ ի մէկ փոքր
կղզիի մը հասնի կողմը գիմելով՝ որ Կղօդա կ՚ը-
17 սուէր , հազիւ կրցանք մակոյկը բռնել · Որն
որ առին՝ ու օգնութիւններ գործածելով նաւը
առկէն կապեցին · և վախնալով որ չըլլայ թէ
Syrtis-ին մտնեն , առագաստը իջեցուցած՝
18 անանկ կ՚երթայինք ու կու գայինք : Եւ սաստիկ
ալեկոծութեան մէջ որ էինք , հետևեալ օրը
19 բեռները դուրս նետեցին : Ու երրորդ օրը Ձեռ-
քերնիս գործիքները ձեռքերնիս դուրս նետեցինք :
20 Ու երբոր շատ օրեր ոչ արև՝ ոչ ալ աստ-
ղեր կ՚երևնային և փոթորիկը քիչ չէր վրա-
նիս , ալ բոլորովին մեր ազատուելու յոյսը վեր-
21 յաւ : Եւ որովհետև շատ օրերէ ի վեր անօթի
էին , ան ատենը Պօղոս անոնց մէջը կայնելով՝
ըսաւ · Ով մարդիկ՝ պէտք էր ձեզի որ ինծի
մտիկ ընէիք , ու Կրետէն չելլէիք , և աս տա-
22 ռապանքը ու վնասը չքաշէիք : Ու հիմա ձեզ
կը յորդորեմ որ սիրտ առնէք , քանզի ձեզմէ
մեկուն անձին վնաս մը պիտի չըլլայ՝ բայց միայն
23 նաւին . Վասնզու որ աս գիշեր երեսաւ ինծի ան

ա Գոր . իզ . 26 , 46 :
բ ա Կոր . ժբ . 20 : Կող . ա . 18 : Յայտ . ա . 5 :
գ Գոր . բ . 32 :
դ գ Թես . ժ . 11 : Յօհ . ժ . 20 : ա Կոր . ա . 23 : ե . 13, 14 : գ . 10 :
ե ա Կոր . է . 7 :
զ Գոր . իզ . 9 , 29 : իե . 25 :
է Գոր . իե . 11 :
ը Գոր . իե . 12 , 25 :
թ Գոր . ժբ . 29 :
ժ Գոր . իզ . 23 : իբ . 16 :
ի Գաղ . իզ . 27 , 29 :
ժամ ծանծաղուտը
լ Յայտ . ա . 5 :
խ Գոր . իե . 11 :

Աստուածոյն հրեշտակը, որ ես անդրն եմ՝ Էու
24 ձանիկայ կը պաշտեմ. Նե ըսաւ. Մի՛ վախնար Պօ՛ղոս՝ կայսրին դիմացը պիտք որ կենաս դուն. և ահա Աստուած քեզի շնորհեց ան ա-
25 մէնը՝ որ քու հետդ նաւին մէջն են: Ուստի մխրճեցէք՝ սիրա առէք. Հինդշու որ ես կը հաւատամ Աստուծոյ՝ որ ասանկ պիտի ըլլայ, ինչ-
26 պէս որ ինծի զրուցուեցաւ. Մէյն թէ պէտք է որ Էմեկ կղզի մը իյնանք:
27 Ու երբոր տասնուչորսերորդ գիշերն էր որ Ադրիական ծովուն մէջ կը տարուբերէինք, կէս գիշերին նաւավարները կը կարծէին թէ մեկ
28 երկրի մը մօտեցեր են. Նե գնահակը ձգելով՝ քսան դրկաչափ գտան. ու քիչ մըն ալ առաջ երթալով՝ նորէն ձգեցին, և տասնուհինդ դրը-
29 կաչափ գտան. Ու վախնալով՝ որ չըլլայ թէ քարոտ տեղերուանք իյնան, ետևի կողմէն չորս խարիսխ ձգեցին, և առտու ըլլալուն կը փա-
30 փաքէին: Իսկ նաւավարները նաւէն փախչիլ ուզելով՝ մակոյկը ծովը իջեցուցին, պատճառ ընելով որպէս թէ առջևի կողմէն ալ խարիսխ-
31 ներ պիտի ձգեն: Հայց Պօղոս րսաւ հարիւրապետին ու զինուորներուն. Թէ որ առոնք նաւին մէջը չկենան՝ դուք չէք կրնար ազատիլ:
32 Ըն առենը զինուորները մակոյկին չուանները կտրեցին, և թողուցին որ դուրս իյնայ: Ու երբոր առտու ըլլալու վրայ էր, Պօղոս կ'աղաչէր ամենուն որ կերակուր ուտեն, րսելով. Այսօր տասնուչորս օր է՝ որ դուք սպասելով
34 անօթի մնացեր էք, ու բան մը կերած չէք: Ուստի կ'աղաչեմ՝ ձեզի որ կերակուր ուտէք. Ինչու որ ասոր ձեր ազատութեանը համար է, Էքանի մը ձեզմէ մէկուն գլխէն մազ մը պիտի չկոր-
35 սուի: Նե այսպէս րսելով, հաց առաւ, ու Էամենուն առջևը Աստուծմէ դոհացաւ, և կըս-
36 կըսելով սկսաւ ուտել: Նե ամէնն ալ սիրտ առ-
37 նին, ու իրենք ալ կերակուր կերան: Նե նաւին մէջը ամէնքս երկու հարիւր եօթանասուն-
38 ուվից հոգի էինք: Երբոր կշտացան կերակուրով՝ նաւը թեթևցուցին՝ ցորենը ծովը թափելով:
39 Ու երբոր առտու եղաւ, ցամաքը չէին ճանչնար, միայն թէ մեկ ծոց մը կը նշմարէին որ ծովեզերք ունէր, ու կը խորհէին որ եթէ կա-
40 րելի է նաւը անոր մէջը մղեն: Նե խարխլանները կտրելով՝ ծովը ձգեցին, ու զեկերուն կապերը թողուցուցին, և առագաստը հովին բա-
41 նալով՝ դէպ ի ան ծովեզերքը կ'երթային: Նե անանկ տեղ մը իյնալով որ երկու կողմը ծով էր, Էնաւը նստեցուցին. և նաւին առջևի կողմը խրելով՝ անշարժ մնաց, ու հետևի կողմը
42 ալիքներուն սաստկութենէն կը քակուէր: Զի-

Է Գործ. ԻՇ. 16: Հռով. ՈՒ. 9: Թ Տիմ. Ա. 3:
Ը Ղուկ. Ա. 45: Հռով. Դ. 20, 21: Թ Տիմ. Ա. 12:
Ը ԿՂ. ԽԸ. 1:
Ժ Գ Յովհ. Ա. 52: Աստ. Ժ. 30: Ղուկ. ԺԲ. 7: Յով. 18:
Ի Ա Յովհ. Թ. 13: Աստ. ԺԸ. 36: Աստ. Բ. 6: Հայտ. Ղ. 11: Ա Տիմ. Դ. 3, 4:
Լ Բ Կոր. ԺԱ. 25:
Խ Հռով. 22:

նուրներն ալ խորհուրդ ըրին որ կապուածները սպաննեն, որ չըլլայ թէ մեկը լողայ՝ ու փախ-
43 չի: Հայց հարիւրապետը որ Պօղոսը ազատել կ'ուզէր, արգիլեց զանոնք ան խորհուրդէն, և հրաման ըրաւ՝ թէ որոնք որ կրնան լողալ, թող
44 անոնք առաջ նետուին ու ցամաքը կրլլեն. Նե մնացածները՝ ոմանք տախտակներով, և ոմանք նաւին ո՞րէկ բաներովը. և այսպէս Էամէնը ազատեցան՝ ցամաքը Էլան:

ԳԼ. ԻԸ.

1 Պօղոս և իր ընկերները՝ նաւաբեկութենէն ետքը մարդասիրութիւն կը տեսնեն բարբարոսներէն: 5 Իժ մը Պօղոսին ձեռքը կը բռնէ, բայց չվնասեր: 8 Պօղոս շատ հիւանդներ կը բժշկէ կղզիին մէջ. 11 Ճամբայ կ'ելլէ Հռոմ երթալու. 17 կ'իմացնէ Հրէից՝ իր գալուն պատճառը. 24 իր քարոզութիւնը ոմանք կը հաւատան Կրիտոսի, ոմանք ալ չեն հաւատար. 30 այսու ամենայնիւ երկու տարի կը քարոզէ Հռոմէայ մէջ:

1 Ու երբոր ազատեցան՝ գիտցան որ Էան կղզիին անունը Մելիտէ էր. Էև բարբարոսները քիչ
2 մարդասիրութիւն չցուցուցին մեզի. Ինչու որ կրակ վառեցին, և մեզ ամենքս ալ ընդունեցին՝ վրանիս հասած անձրևին համար, ու ցուր-
3 սին համար: Ու երբոր Պօղոս շատ մը խոտ ժողվից, և կրակին վրայ դրաւ, օձը ելնելէն
4 իժ մը եկաւ՝ անոր ձեռքը բռնեց: Խորթարոսները ալ երբոր ան գազանը տեսան անոր ձեռքէն կախուած՝ իրարու կ'ըսէին. Ընշուշտ այս մարդասպան մըն է, որ թէպէտ ծովէն ազատեցաւ, բայց իրաւունքը թող չտուաւ որ
5 ապրի: Իսկ անիկայ գազանը կրակին մէջը թօթ-
6 վելով՝ Էիրեն մեկ վնաս մը չեղաւ: Ու անոնք կը սպասէին որ անիկայ ուռնայ՝ կամ յանկարծակի մեռած իյնայ. բայց երբոր շատ մը սպասեցին, ու տեսան որ իրեն վնաս մը չեղաւ, կարծիքնին փոխելով, Էկ'ըսէին թէ աստուած
7 մըն է: Նե ան տեղին բոլորտիքը՝ կղզիին գլխաւոր մարդուն ագարակները կային, որուն անունը Պուպղիոս էր. որ ինքը մեզ ընդունեց՝ և իրեք օր հիւրասիրութեամբ իր քովը պահեց:
8 Ու եղաւ որ Պօպղիոսին հայրը ջերմով և թանչքով հիւծեցած պառկած էր. ու Պօղոս անոր քովը մտաւ, և Էաղօթք ընելով՝ Ըձեռքը-
9 րը վրան դրաւ, ու բժշկեց զանիկայ: Ու երբոր ասիկայ եղաւ, ուրիշ հիւանդներ որ ան կղզիին մէջն էին, կու գային և կը բժշկուէին.
10 Որոնք շատ Էպատիւներով ալ մեզ պատուեցին, ու երթալու ատենիս՝ պէտք եղած բաները տուին:
11 Նե իրեք ամիսէն ետև Ըղեքսանդրացի նաւով մը ճամբայ ելանք, որ ձմեռը ան կղզին

ա ԿՂ. ԽԸ. 26:
բ Հռով. Ա. 14: Ա Կոր. ԺԶ. 11: Կող. Դ. 11:
գ Աստ. ԺՂ. 18: Ղուկ. Ժ. 19:
դ Գործ. ԺՂ. 18: Ղուկ. Ա. 41: ԿՂ. ԺԹ. 11, 12: Ա Կոր. ԺԵ. 9, 28:
ե Աստ. ԺԸ. 6: Ա Տիմ. Ե. 17:

անցուցեր էր , ու Փիռոսիւբացւոյ նշանը ու-
12 նէր : Եւ Աքրակուսա իջնելով՝ իրեք օր հան-
13 կեցանք : Ընկէ ալ պտոյտ մը ընելով՝ Հռե-
գիոն հասանք . և մէկ օրէն հոն որ հարաւ
14 փչեց , երկրորդ օրը Պատիողոս եկանք : Ու հոն
եղբայրներ գտանք , որոնք աղաչեցին որ եօթը
օր իրենց քովը մնանք . ու հոռմ կ՚երթանք:
15 Եւ անկէ եղբայրները երբոր մեր վրայով լսե-
ցին , մեզ դիմաւորելու եկան մինչև Ափիոսի
վաճառանոցը՝ ու Իրեք պանդոկները . և Պօղոս
անոնք տեսնելով զոհութիւն տուաւ Աստու-
ծոյ , և սիրտ առաւ :
16 Ու երբոր հռոմ մտանք , հարիւրապետը
կապուածները զօրապետին յանձնեց . Պօղոս
17 բին հետ զատ կենալ : Ու եղաւ որ իրեք օ-
րէն հոն անիկայ Հրէից գլխաւորները կանչեց .
ու երբոր միկտեղ եկան՝ ըսաւ անոնց . Ար-
դիկ եղբայրնե՛ր՝ ես ժողովուրդին կամ հայրե-
նական սովորութեանց դէմ բան մը չըրած ,
Երուսաղէմէն կապուած՝ հռոմայեցւոց ձեռ-
18 քը մատնուեցայ . Որոնք Երբոր դես քննեցին ,
ուզեցին որ արձակեն . ընչու որ իմ վրաս մա-
19 նութիւն մը չունէին պէս : Հասի ես պատճառով ազատեցի որ ձեզ տեսնեմ՝ ու ձե-
զի խօսիմ . ընչու որ Իսրայէլի յոյսին համար
21 ես սա շղթան վրաս ունիմ : Անոնք ալ ըսին
իրեն . Մենք քու վրայովդ Հրէաստանէն ոչ
թուղթեր առինք , և ոչ եղբայրներէն մէկը
հոս գալով՝ քու վրայովդ չարութիւն մը պատ-

22 մեց կամ խօսեցաւ : Հայց կ՚ուզենք որ քեզմէ
լսենք՝ թէ դուն ինչ միտքի վրայ ես . ընչու որ
մենք աս աղանդին վրայով տեղեկացած ենք՝
23 որ ամէն տեղ առոք դէմ կը խօսին : Ու մէկ
օր մը առնն դնելով անոր՝ շատերը անոր գա-
յին իր բնակած տեղը , որոնց Աստուծոյ թա-
գաւորութիւնը կը ծանուցանէր վկայութիւնով ,
և կը համոզէր զանոնք Յիսուսի վրայով Մով-
սէսին օրէնքէն ու մարգարէներէն՝ առաւօտեն
24 մինչև իրիկուն : Ուստի ոմանք կը հաւատա-
յին բաներուն , ու ոմանք չէին հաւատար :
25 Եւ իրարու հետ չհամաձայնած գացին՝ երբոր Պօ-
ղոս մէկ խօսք մը ըսաւ , թէ Հոգին Սուրբ
աղէկ խօսեցաւ մեր հայրերուն՝ Եսայի մարգա-
26 բէին ձեռքովը , Եւ ըսաւ . Գնա՛ աս ժողո-
վուրդին՝ ու ըսէ . Լսելով պիտի լսէք՝ ու չհա-
մանաք , և տեսնելով պիտի տեսնէք՝ ու չտես-
27 նէք . Ընչու որ աս ժողովուրդին սիրտը թանձ-
րացաւ , և իրենց ականջներովը ծանր լսեցին ,
ու աչքերնին գոցեցին , որ չըլլայ թէ իրենց
աչքերովը տեսնեն , ու ականջներովը լսեն , և
սրտերովը իմանան , ու դարձի գան , և ես բը-
28 ժշկեմ զանոնք : Ուստի յայտնի ըլլայ ձեզի՝
որ Աստուծոյ փրկութիւնը հեթանոսներուն
29 խրկուեցաւ , և անոնք միով պիտի լսեն : Ու
երբոր աս զրուցից , հրէաները դուրս եկան ,
շատ վիճաբանութիւն ունենալով միջնին :
30 Եւ լման երկու տարի իր վարձքով բռնած
31 տունը կեցաւ . Եւ իրեն եկողներուն ամէնը
32 կ՚ընդունէր . Ալ քարոզեր Աստուծոյ թագա-
ւորութիւնը , և Տէր Յիսուս Քրիստոսի վրա-
յով առանց արգիլուելու կը սորվեցնէր բոլոր
համարձակութիւնով :

ը ԳԼ· իղ· 25 : իէ· 3 :
բ ԳԼ· իէ· 12 , 13 : իճ· 8 :
գ ԳԼ· իը· 33 :
դ ԳԼ· իը· 24 : իգ· 10 : իճ· 8 : իղ· 31 :
ե ԳԼ· իճ· 11 :
զ ԳԼ· իղ· 6 , 7 :
է ԳԼ· իղ· 29 : Ղեմս· գ· 1 : գ· 1 : ղ· 20 : Բ Տիմ· ա· 16 : բ· 9 : Փիլիմ· 10 , 13 :
ը ԳԼ· բ· 34 : ԳԼ· իգ· 5 , 14 : ա Պետ· բ· 12 : գ· 14 :
թ ԳԼ· իէ· 27 : ԳԼ· ժէ· 3 : ժիե· 8 :
ժ Տես գԼ· իղ· 6 , 22 :
ի ԳԼ· ժգ· 4 : ժէ· 4 : ժիե· 9 :
լ Լամ· ղ· 9 : Երեմ· ե· 21 : Երեմ· ժգ· 2 : Աստ· ժգ· 14 , 15 : Աթ· գ· 12 : ԳԼ· բ· 10 : Հով· ժբ· 40 : Հռոմ· ժա· 8 :
խ Աստ· իա· 41 , 43 : ԳԼ· ժդ· 46 , 47 : ժբ· 6 : իբ· 21 : իդ· 17 , 18 : Հռոմ· ժա· 11 :
* Ամառ Լուսին աս 29 համարը :
ձ ԳԼ· գ· 31 : Երեմ· դ· 19 :

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ
ԱՌ ՀՌՈՄԱՑՍ ԳԼՈՒԽ Ը

1 Պօղոս առաքեալ կը ծանուցանէ Հռոմայեցւոց՝ իր առաքելական պաշտօնին կանչուիլը, 9 նաև իր սրտին փափաքը անոնց երթալու, 16 և թէ ինչ է իր քարոզած աւետարանը, ու աւետարանին յուզուցած արդարութիւնը. 18 թէ Աստուած բարկացած է ամէն տեսակ մեղքի դէմ, 21 և թէ հեթանոսներուն մեղքերը ինչ է։

1 Պօղոս՝ Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ՝ առաքեալ ըլլալու կանչուած, Աստուծոյ աւետարանին համար որոշուած, (Ընդ որ հաղորդութիւն իր մարգարէներուն ձեռքովը սուրբ գիրքերով խոստացաւ) Իր Որդւոյն մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսին վրայով՝ որ մարմնոյ կողմանէ Դաւիթի սերունդէն եղաւ, Ընդ որ սրբութեան հոգիին կողմանէ Որդի Աստուծոյ յայտնուեցաւ զօրութեամբ, մեռելներէն յարութիւն առնելով. Որով ընդհ և առաքելութիւն առինք՝ հաւատքի ճնազանդութեան համար բոլոր ազգերուն մէջ, անոր անուանը համար։ Որ անոնց մէջը դուք ալ Յիսուս Քրիստոսի կանչուած էք. Ձեր ամենուն որ Հռոմայ մէջ էք՝ Աստուծոյ սիրելիներուդ, սուրբ ըլլալու կանչուածներուդ՝ ընդհ և խաղաղութիւն ձեզի Աստուծմէ մեր Օրմէն՝ ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէն։

8 Նախ կը գոհանամ իմ Աստուծմէս Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը ձեր ամենուն համար, որ ձեր հաւատքը բոլոր աշխարհ կը պատմուի։ 9 Վկան ինձի է Աստուած, որուն որ ես կը պաշտեմ իմ հոգիովս անոր Որդւոյն աւետա-
10 րանին մէջ, Թէ անդադար ձեզ կը
11 յիշեմ, ամէն ատեն իմ աղօթքներուս մէջ խնդրելով՝ որ գուցէ անգամ մը Աստուծոյ կամքովը ինձի յաջողութիւն մը ըլլայ ձեզի
12 գալու։ Վասնզի կը փափաքիմ ձեզ տեսնելու, որ ձեզի հոգևոր շնորհք մը հաղորդեմ՝ որ-
13 պէս ըլլաք հաստատուած. Այսինքն ձեր հետ ես ալ միխիթարակից ըլլամ իմ ու ձեր փոխա-
ռաքի հաւատքին միջոցովը։ Ակայն չեմ ու-
զեր որ չգիտցող ըլլաք եղբայրներ՝ Որ շատ անգամ ուզեցի գալ ձեզի, (և մինչև հիմա արգիլուեցայ) Որ ձեր մէջն ալ պտուղ մը ունենամ, ինչպէս որ ուրիշ հեթանոսաց մէջ ալ։
14 Յոյներուն ու Բարբարոսներուն, իմաստուններուն ու անմիտներուն ալ պարտական եմ։
15 Եւսկի որչափ որ ձեռքէս կու գայ՝ յօժարութիւն ունիմ ձեզի ալ որ Հռոմայ մէջ էք՝ աւետարանը քարոզելու։
16 Ինչու որ ես ամօթ չեմ սեպեր աւետարանը. Ասոնն ալ Աստուծոյ զօրութիւնն է ան՝ բոլոր հաւատացեալներուն փրկութեան համար,
17 առաջ Հրէային ու հետը Յոյնին։ Ինչու որ անով Աստուծոյ արդարութիւնը՝ որ է հաւատքէն, հաւատքի համար կը յայտնուի. ինչպէս որ գրուած է, թէ Արդարը հաւատքէն պիտի ապրի։
18 Վասնզի Աստուծոյ բարկութիւնը երկինքէն կը յայտնուի մարդոց բոլոր ամբարշտութեանն ու անիրաւութեանը վրայ, որոնք ճշմարտութիւնը անիրաւութեամբ բռներ են։
19 Վասն զի Աստուծոյ վրայով դիտնալու բանը իրենց մէջը յայտնի է, որովհետև Աստուած

---

1 Պօղոս. իբ. 21։ ա Կոր. ա. 1։ Գաղ. ա. 1։ ա Տիմ. ա. 11։ բ. 7։ բ Տիմ. ա. 11։
բ Պօղ. թ. 15։ ժգ. 2։ Գաղ. ա. 15։
գ Գալ. գ. 21։ ժգ. 26։ Գաղ. դ. 8։
դ Տես Պօղ. իդ. 6։ Տիտ. ա. 2։
ե Հով. ա. 14։ Գաղ. գ. 4։
զ Մատ. ա. 6, 16։ Ղուկ. ա. 32։ Պօղ. բ. 30։ բ Տիմ. բ. 8։
է Պօղ. ժդ. 33։
ը Նբղ. թ. 14։

բ Գաղ. ժբ. 3։ ժե. 15։ ա Կոր. ժե. 10։ Գաղ. ա. 15։ բ. 9։ Նփես. գ. 8։
գ Պօղ. գ. 7։ Գաղ. ժդ. 26։
դ Պօղ. թ. 15։
ե Գաղ. թ. 24։ ա Կոր. ա. 2։ ա Տես. գ. 7։
զ ա Կոր. ա. 3։ բ Կոր. ա. 2։ Գաղ. ա. 3։
է ա Կոր. ա. 4։ փիլ. ա. 3։ Կող. ա. 3, 4։ ա Տես. ա. 2։ փիլեմ. 4։
ը Գաղ. ժգ. 19։ ա Տես. ա. 8։
թ Գաղ. թ. 1։ բ Կոր. ա. 23։

ժ Փիլ. ա. 8։ ա Տես. բ. 5։
ի Պօղ. իէ. 23։ բ Տիմ. ա. 3։
լ ա Տես. գ. 10։
խ Գաղ. ժե. 28, 32։ ա Տես. գ. 10։
ծ Հակ. դ. 15։
կ Գաղ. ժե. 29։
հ Տիտ. ա. 4։ բ Պետ. ա. 1։
ձ Գաղ. ժե. 23։
ղ Տես Պօղ. ժգ. 7։ ա Տես. բ. 18։
ճ Փիլ. գ. 17։
մ ա Կոր. իթ. 16։
յ Սաղ. կա. 9, 10։ Կոր. բ. 38։ բ Տիմ. ա. 8։

* Ինձմէ Քրիստոսի աւետարանը.
ն ա Կոր. ա. 18։ ժե. 2։
շ Ղուկ. բ. 30, 31, 32։ իդ. 47։ Պօղ. գ. 26։ ժգ. 26, 46։ Գաղ. բ. 9։
ո Գաղ. գ. 21։
չ Եմբ. բ. 4։ Հով. գ. 36։ Գաղ. գ. 11։ Փիլ. գ. 9։ Նբղ. ժ. 38։
պ Պօղ. ժէ. 30։ Նփես. ե. 6։ Կող. գ. 6։
ջ Պօղ. ժգ. 16։
ռ Հով. ա. 9։

20 անունդ յայտնեց : Ինչու որ իր †աներևոյթ
բաները աշխարհի սկիզբէն ստեղծուածներովը
կ'իմացուին կը տեսնուին , այսինքն է իր մշտ-
տնջենաւոր զօրութիւնը , ու աստուածու-
21 թիւնը • որպէս զի անպատասխանի մնան : Ին-
չու որ իրենք Աստուած ճանչնալով՝ Աս-
տուծոյ պէս չփառաւորեցին , կամ շնորհա-
կալ եղան • †հապա իրենց խորհուրդներուն
մէջ ունայնացան , և սիրտերնին անմտութիւ-
22 նով խաւարեցաւ : †Իրենք իմաստուն ենք՝ ը-
23 սելով , յիմարեցան • Ու անեղծ †Աստուծոյ
փառքը փոխեցին՝ նմանցընելով եղծանելի մար-
դու , և թռչուններու , ու չորքոտանիներու ,
24 և սողուններու պատկերին : ¶Ասոր համար Աս-
տուած ալ պղծութեան մատնեց զանոնք իրենց
սիրտերուն ցանկութիւններովը՝ †իրենց մարմին-
ները †իրենց անձերուն մէջ խայտառակելու •
25 Որոնք Աստուծոյ †ճշմարտութիւնը †սուտի
հետ փոխեցին , ու երկրպագութիւն և պաշտօն
մատուցին ստեղծուածներուն՝ քան թէ Ստեղ-
ծողին , ան որ յաւիտեան օրհնեալ է • ամէն :
26 Ասոր համար Աստուած զանոնք †ոնարդ կիր-
քերու մատնեց , որ իրենց էգերը անգամ բը-
նական պէտքը բնութեան դէմ եղող պէտքի
27 փոխեցին : Նոյնպէս ալ արուները կնկան
բնական պէտքը թողուցած՝ իրենց ցանկու-
թիւնովը իրարու հետ վառուեցան • արուները
արուներու հետ խայտառակութիւն կը գոր-
ծէին , և իրենց մոլութեանը վայելած հատու-
28 ցումը իրենց վրայ կ'ընդունէին : Ու որովհե-
տև չուզեցին զԱստուած իրենց գիտութեանը
մէջ պահել , Աստուած ալ զանոնք անարդ
խորհուրդներու մատնեց՝ †անվայել բաներ ը-
29 նելու • Որոնք լեցուած էին ամէն անիրաւու-
թիւնով , պոռնկութիւնով , անզգամութիւնով ,
ագահութիւնով , չարութիւնով , նախանձով
լեցուն , մարդասպանութիւնով , հակառակու-
թիւնով , նենգութիւնով , չարասրտութիւնով ,
30 և էջն քսուներ , Չարախօսներ , Աստուած ա-
տողներ , նախատողներ , հպարտներ , ամբար-
տաւաններ , չար բաներ հնարողներ , ծնողաց
31 անհնազանդներ , Անմիտներ , ուխտ չպահող-
ներ , անգութներ , անհաշտներ , անողորմներ •
32 Որոնք գիտնալով Աստուծոյ դատաստանը ,
թէ անոնք որ ասանկ բաներ կ'ընեն՝ †մահուան
արժանի են , չէ թէ միայն ան բաները կ'ընեն ,
†հապա ընողներուն հաւանութիւն ալ կու տան :

† Ապ. ժթ. 1 , ըէ : Պոր. ժգ. 16 : ժէ. 27 :
+ Դ Ծնած. ժէ. 15 : Ելբեմ. բ. 5 : Ելթս. ը. 17 , 18 :
• Ելբեմ. Ժ. 14 :
‡ Բ Օր. ը. 16 , ըէ : Ապ. ճգ. 20 : Յս. Ի. 18 , 25 : Ելբեմ. բ. 11 : Ելզեկ. Ը. 10 : Պոր. ժէ. 29 :
ա Ապ. ճա. 12 : Պոր. Է. 42 : Ելթս. ը. 18 , 19 : Բ Թագ. Բ. 10 :
բ Ղ. Ժը. 22 :
գ ա Կոր. Գ. 18 : ա Ծնած. ը. 4 : ա Պետ. ը. 3 :
դ ա Ծնած. ա. 9 : ա Հօհ. Ե. 20 :
ե Յս. Խդ. 20 : Ելբեմ. Ժ. 14 : ժգ. 25 : Ամոս. Բ. 4 :
զ Ղ. Ե. ժը. 22 , 23 : Ելթս. Ը. 12 : Հռոպ. 10 :
է Ելթս. Ե. 4 :
ը Գ. Բ. 2 :
թ Գ. Գ. 21 :
ժ Ում. Է. 3 : Ապ. Ծ. 18 :
ի Գ. ա. 20 :
լ Բ Ծնած. ժբ. 5 , 6 , 7 :

Գ Լ. Ը

1 Ընդունք որ ուրիշները կը դատապարտուն իրեն մեղաւորներ : Թէ որ իրենք ալ ան մեղքերը կը գործեն , չեն կրնար ինքզինքին արդարացընել . 6 ա՛յլ ալ կրնան ազատ՝ Աստուծոյ դատաստանէն , 9 Թէ՝ Հրեայ ըլլան՝ Թէ հեթանոս . 14 քանդի ինքզինքնին չեն կրնար ազատ ընել , 17 անանկ ալ Հրէաները . 25 որոնց Թլփատութիւնը օգուտ մը պիտի չընէ , Թէ որ օրինազանց գտնուին :

1 Ուստի ո՛վ մարդ՝ ¶ո՛վ որ ըլլաս դուն որ կը դա-
տես , պատասխան չունիս տալու • †քանզի
ինչ բանով որ ուրիշը կը դատես , ասով քու
անձդ կը դատապարտես • վասն զի դուն ալ որ
2 կը դատես , նոյն բաները կ'ընես : Հայց դի-
տենք որ Աստուծոյ դատաստանը ճշմարտու-
թիւնով կ'ըլլայ անոնց վրայ , որ անանկ բաներ
3 կը գործեն : Բայց՝ ո՛վ մարդ , դուն որ ասանկ
բաներ ընողները կը դատես , և դուն նոյն բա-
ները կ'ընես , աս միտքէդ կ'անցընե՞ս , Թէ դուն
Աստուծոյ դատաստանէն ազատ պիտի մնաս •
4 †Կամ Թէ անոր անչափ քաղցրութիւնը՝ †և
համբերութիւնը †ու երկայնմտութիւնը կ'ար-
համարհես , †չգիտնալով որ Աստուծոյ քաղ-
ցրութիւնը քեզ դէպ'ի ապաշխարութիւն կ'ա-
5 ռաջորդէ : Հայց դուն քու խստութիւնովդ
և անզղջ սրտովդ քու անձիդ բարկութիւն կը
դիզես՝ †բարկութեան և Աստուծոյ արդար դա-
տաստանին յայտնուելու օրուանը համար •
6 ¤Ըն որ ամէն մէկուն իր գործքերուն փոխարէ-
7 նը պիտի հատուցանէ • Յաւիտենական կեան-
քը անոնց՝ որ բարի գործքերու մէջ համբերու-
Թեամբ յարատևելով , փառք ու պատիւ և ան-
8 մահութիւն կը խնդրեն • Հայց անոնց որ հա-
կառակ են , †և ճշմարտութեան անհնազանդ՝ ու
անիրաւութեան հնազանդած , բարկութիւն և
9 սրտմտութիւն՝ †նեղութիւն և տառապանք
պէտք ըլլայ ամէն մարդու վրայ՝ որ չար կը գոր-
10 ծէ , †առաջ Հրէային՝ ու նաբը Յոյնին • †Հակ
փառք ու պատիւ և խաղաղութիւն ան ամե-
նուն՝ որ բարի կը գործէ , առաջ Հրէային՝ ու
11 նաբը Յոյնին : Ինչու որ Աստուծոյ քովը աչ-
12 առութիւն չկայ : Վասնզի անոնք որ առանց
օրէնքի մեղք գործեցին , առանց օրէնքի պիտի
կորսուին • և անոնք որ օրէնքի տակ մեղք գոր-
13 ծեցին , օրէնքով պիտի դատուին . (Ինչու
որ չէ Թէ օրէնքը լսողները Աստուծոյ առջեւ
արդար են , հապա օրէնքը կատարողները պի-

Աստ. է. 1 , 2 : Հօհ. Ը. 9 :
‡ Գ. Ի. 23 : Ելթս. ա. 7 : Բ. Ե , 7 :
҂ Գ. գ. 25 :
Ի Ելբ. Ըէ. 6 :
ղ Յս. Ը. 18 : Բ Պետ. գ. 9 , 15 :
ե Բ Օր. Ըէ. 35 : Հակ. Ե. 3 :
ը Հռոպ. Ըէ. 11 : Ապ. կԸ. 12 : Ընակ. իԳ. 12 : Ելբեմ. ժԶ. 10 : Ըէ. 19 : Ասա. ժԶ. 27 : Գ. ժԶ. 12 : ա Կոր. գ. 8 : Բ Կոր. Ե. 10 : Հայտ. Բ. 23 : ի. 12 : իԲ. 12 :
Բ Հռոպ. իգ. 13 : Գ. ա. 18 : Բ Ծնած. ա. 8 :
҂ Ընմ. գ. 2 : Ղու. ժԲ. ԱՀ , 48 : ա Պետ. գ. 17 :
ի ա Պետ. ա. 7 :
լ Բ Օր. Ժ. 17 : Բ Պե. ժԶ. 7 : Հռոպ. Ըգ. 19 : Պոր. Ժ. 34 : Գաղ. Բ. 6 : Ելթս. գ. 9 : Կող. գ. 25 : ա Պետ. ա. 17 :
Ի Ասա. է. 21 : Հակ. ա. 22 , 23 , 25 : ա Հօհ. գ. 7 :

ԳԼ· Գ

1 Ընդհեց արուեստութիւնը , 3 որն որ բնաւ չկարողացաւ ին
9 բայց օրէնքը կը ցուցընէ թէ անոնք ալ մեղքի տակ են .
20 ուստի բնաւ մարմին մը չարդարանար օրէնքով , 28
այլ ամէն մարդիկ առանց խտրութեան միայն հաւատքով
կ'արդարանան . 31 սակայն առով օրէնքը չեռախանուիր :

1 Ուրեմն Հրէան ինչ աւելի բան ունի , կամ
2 թլփատութենէն ինչ շահ կայ : Շատ՝ ամէն
կերպով . սինետ առաջ ան՝ որ Աստուծոյ պատ-
3 գամները անոնց հաւատացուեցաւ : Ուրեմն թէ
որ ոմանք անհաւատացին , ի՞նչ . միթէ
4 անոնց անհաւատութիւնը Աստուծոյ հա-
ւատքը կը խափանէ . Քա՛ւ լեցի : Այլ ոչ
Աստուած ճշմարիտ թող ըլլայ , Հա բոլոր
մարդիկ սուտ , ինչպէս որ գրուած է . Որ
քու խօսքերուդ մէջ արդար ըլլաս , և դա-
5 տուելու առնդ դուն յաղթես : Ուրեմն թէ
որ մեր անիրաւութիւնը Աստուծոյ արդարու-
թիւնը յայտնի կը ցուցընէ , ի՞նչ ըսենք .
արդեօք անիրաւ է Աստուած՝ որ էր բարկու-
6 թիւնը վրանիս կը բերէ . (Ըստ մարդկօրէն կ'ը-
սեմ .) քա՛ւ լեցի . Հապա թէ չէ՝ ի՛նչպէս Ա-
7 տուած պիտի դատէ աշխարհը : Քանզի որ ե-
թէ Աստուծոյ ճշմարտութիւնը իմ սուտութիւ-
նովս կ'աւելնայ իր փառքին համար , ալ ես
8 ինչո՞ւ մեղաւորի մը պէս կը դատուիմ : Եւ ին-
չո՞ւ համար պէտք չէ ըսե՛լ , ինչպէս որ ոմանք
մեր վրայ չարախօսութիւն ընելով կ'ըսեն՝ թէ
մենք կ'ըսենք , Չարը գործենք՝ որ բարին գայ .
որոնց դատապարտութիւնը իրաւունքով է :
9 Ուսահ ալ ի՞նչ ըսենք . բանով մը աւելի
ենք հեղնահոռանէրէն . իրաւ որ բանով մըն ալ
չէ . ինչու որ առաջուց մեղադրեցինք Հրէանե-
րը և հեթանոսները՝ թէ ամէնքը մեղաց տակ
10 են . Ինչպէս որ գրուած է , Թէ Արդար մը
11 չկայ՝ ոչ մէկ հատ մը . Ամէնը չկայ որ հաս-
12 կընայ , մէկը չկայ՝ որ Աստուած փնտռէ : Ա-
մէնքը խոտորեցան , մէկտեղ անպիտան եղան .
աղեկութիւն ընող մը չկայ , մէկ մըն ալ չկայ :
13 Ընծոնց կոկորդը բաց գերեզման է . իրենց լե-
զուովը նենգաւոր եղան . Իժերու թոյն կայ
14 անոնց շրթունքներուն տակը . Ընծոնց բերանը
15 անէծքով ու դառնութեամբ լեցուն է . Ընծ-
16 ոնց ոտքերը շուտ են արիւն թափելու . Կոր-
ծանումն և թշուառութիւն կայ իրենց ճամբա-

19 , 20 :
ի Փիլ. ա. 10 :
ն Պատ. ժէ. 14 , իզ. 16 ,
17 , 19 , 24 : Հով. ի. 34 ,
40 , 41 :
ո Կղ. ղ. 17 : բ Տիմ. ա.
13 : գ. 5 :
պ Պատ. ծ. 16 , իէ : Պատ.
իգ. 3 , իէ :
ր Պատ. ի. 8 :
ս Հռ. ը. 17 :
վ բ Թագ. ժբ. 14 : Լս. ծբ.
5 : Նզկի. լղ. 20 , 23 :
տ Գաղ. է. 3 :
ր Բոր. Յ. 34 , 35 :
ց Պատ. ժբ. 41 , 42 :

փ Պատ. գ. 9 : Հով. բ. 39 :
Կղ. ի. 6 , 7 : Գաղ. գ.
15 : Հայտ. ի. 9 :
ք Ա Պետ. գ. 4 :
օ Կող. բ. 11 : Փիլ. գ. 3 :
ֆ Կղ. է. 6 : բ Կոր. գ. 6 :
ա Կոր. գ. 5 : բ Կոր. Յ.
18 : ա Թես. բ. 4 :

բ Օր. գ. 7 , 8 : Պաղ.
ձխէ. 19 , 20 : Կղ. բ. 18 :
ի. 4 :
գ Կղ. Յ. 16 : Եբր. դ. 2 :
դ Թես. իդ. 19 : Կղ. ի. 6 :
ժա. 29 : բ Տիմ. բ. 13 :
ե Հով. ի. 8 :

զ Հով. գ. 33 :
է Պաղ. կբ. 9 , ձՅգ. 11 :
ը Պաղ. ծա. 4 :
թ Կղ. գ. 19 : Գաղ. գ. 15 :
ժ Ծն. Յ. 25 : Հով. բ. 3 :
լգ. 17 :
ի Կղ. ի. 20 : դ. 1 , 15 :
լ Ելք 23 : Գաղ. գ. 22 :
խ Պաղ. Յգ. 1 , 2 , 3 : ծգ.
1 :
ծ Պաղ. ե. 9 : Եբեմ. է.
16 :
կ Պաղ. ձա. 3 :
հ Պաղ. Յ. 7 :
ձ Ռահ. ա. 16 : Լս. ծբ.
7 , 8 :

17 Ներուն մէջը ։ Նա խաղաղութեան Համրան չը-
18 Հանչցան ։ [յ]Աստուծոյ վախը չկայ անոնց աչ-
19 քերուն առջեւն ։ [ղ]Ասկայն գիտենք որ օրէնքը
ինչ որ կ'ըսէ , անոնց կ'ըսէ՝ որ օրէնքին տակն
են ։ [ճ]որպէս զի ամէն բերան գոցուի , [մ]և բոլոր
աշխարհ դատապարտուած ըլլայ Աստուծոյ առ-
20 ջեւը ։ [ն]Ինչու որ անոր առջեւը մէկ մարմին մը
պիտի չարդարանայ օրէնքին գործքերովը ։ քանի-
զի [շ]օրէնքով է մեղքը ճանչնալը ։
21 [պ]Հայց հիմա առանց օրէնքի Աստուծոյ ար-
դարութիւնը յայտնուած է , [ո]օրէնքէն և մար-
22 գարէներէն վկայուած ըլլալով ։ Այսինքն Ա-
տուծոյ արդարութիւնը՝ որ [ռ]Յիսուս Քրիստոսի
հաւատքէն է , ամենուն յայտնուած է , ու ամե-
23 նուն վրայ [ս]ըլլայ ։ Եւ խորութիւն չկայ ։ [տ]Ին-
չու որ ամէնքը մեղք գործեցին , և Աստուծոյ
24 փառքէն պակսած են ։ [ւ]Ու անոր շնորհքովը ձրի
կ'արդարանան [փ]Յիսուս Քրիստոսով եղած
25 փրկութեամբը ։ Որ զանիկայ առաջուց սահ-
մանեց Աստուած՝ [ք]հաւատքով քաւութիւն
ըլլալ [օ]անոր արիւնովը , Աստուծոյ երկայնմի-
տութեան ատենները [ֆ]առաջուց գործուած մեղ-
քերուն [ա]թողութիւն տալովը՝ իր արդարութիւ-
26 նը ցուցընելու համար ։ Այնդէն իր արդարու-
թիւնը ատ ժամանակիս մէջ ցուցընելու հա-
մար , որ ինքը արդար ըլլայ , և արդարացընէ
27 Յիսուսի հաւատքէն եղողը ։ [բ]Ուրեմն ո՞ւր
մնաց պարծենալը ։ խափանեցաւ ։ որ օրէն-
քէն , գործքերո՞ւն օրէնքէն ։ չէ , հապա հա-
28 ւատքի օրէնքէն ։ Ինչու որ կը սեպնենք [գ]թէ
մարդը հաւատքով կ'արդարանայ՝ առանց օրէն-
29 քին գործքերուն ։ Միթէ Աստուած միայն
[դ]Հրեաներո՞ւնն է , ու հեթանոսներուննէ չէ ։
30 այո՛ , հեթանոսներուննն ալ ։ [ե]Որովհետեւ Ա-
տուած մէկ է՝ որ թլփատութիւնը հաւատքէն
կ'արդարացընէ , և անթլփատութիւնը նոյն
31 հաւատքով ։ [զ]Ուստի մենք հաւատքով օրէնքը
կը խափանե՞նք ։ քա՛ւ լեցի ։ հապա օրէնքը
կը հաստատենք ։

Կ Լ Գ

1 Աբրահամին հաւատքը իրեն արդարութիւն սեպուելուն՝
10 իր թլփատուելէն առաջ ։ 13 Անոյշ հաւատքով ինքը
ու իր սերունդը խոստմունք առին ։ 16 Աբրահամ բոլոր
հաւատացեալներուն հայրն է ։ 24 Մեր հաւատքն ալ մեզի
արդարութիւն պիտի սեպուի ։

1 [ա]Ուրեմն ի՞նչ պիտի ըսենք թէ գտաւ [բ]Ա-
բրահամ մեր նահապետը մարմնոյ կողմանէ ։
2 Ինչու որ եթէ Աբրահամ [գ]գործքով արդարա-
ցած ըլլար , իրաւունքն պարծանք կ'ունենար ,
3 բայց չէ թէ Աստուծոյ առջեւը ։ Վասնզի գիր-
քը ի՞նչ կ'ըսէ ։ [դ]Աբրահամ Աստուծոյ հաւա-
տաց , և ան իրեն արդարութիւն սեպուեցաւ ։
4 [ե]Հայց ան որ գործ մը կ'ընէ , վարձքը՝ շնորհ-
քէ նայած չսեպուիր անոր , հապա պարտքէ ։
5 Իսկ ան որ չգործեր , բայց կը հաւատայ անոր՝ [զ]որ
ամբարիշտը կ'արդարացընէ , անոր հաւատքը
6 իրեն արդարութիւն կը սեպուի ։ Ինչպէս
որ Դաւիթ ալ կը զրուցէ ան մարդուն երա-
նութիւնը , որուն Աստուած արդարութիւն կը
7 սեպէ՝ առանց գործքերու ։ [է]Երանի՛ անոնց՝
կ'ըսէ , որոնց անօրէնութիւնները ներուեցան ,
8 և որոնց մեղքերը ծածկուեցան ։ Երանի՛ ան
9 մարդուն՝ որ Տէրը մեղք չսեպեր անոր ։ Ուստի
ատ երանութիւնը թլփատութեա՞ն վրայ է , թէ
անթլփատութեան վրայ ալ ։ քանզի կ'ըսենք՝
թէ Դաւիթը Աբրահամին արդարութիւն սե-
10 պուեցաւ ։ Ուրեմն ինչո՞ր սեպուեցաւ ։ Թլփ-
փատութեա՞ն մէջ եղած ատենը , թէ անթլփ-
փատութեան մէջ ։ չէ թէ թլփատութեան մէջ ,
11 հապա անթլփատութեան ։ [ը]Ու նշո՛ւը թլփա-
տութեան նշանը առաւ՝ իբր անթլփատու-
թեան ատենէն ունեցած հաւատքին արդա-
րութեանը մէկ կնիք մը , [թ]որ ինքը հայր ըլլայ
ան բոլոր հաւատացողներուն՝ որոնք անթլփա-
տութենէ են , (անոնց ալ արդարութիւն սե-
12 պուելու համար) ։ Ու հայր թլփատութեան՝
չէ թէ միայն թլփատութենէ եղողներուն ,
հապա անոնց ալ՝ որ մեր հօրը Աբրահամին ան-
թլփատութեան ատենի հաւատքին շաւիղնե-
13 րուն մէջը կը քալեն ։ Ինչու որ Աբրահամին և
անոր սերունդին՝ [ժ]աշխարհը ժառանգելու հա-
մար պտուղ խոստմունքը չէ թէ օրէնքով և-
զաւ , հապա հաւատքին արդարութիւնովը ։
14 [ի]Վասնզի եթէ օրէնքէն եղողները ժառանգ ըլ-
լային , հաւատքը փուճ պիտի ըլլար , և խոստ-
15 մունքը պիտի խափանուէր ։ [լ]Վասն զի օրէնքը
բարկութիւն կը գործէ ։ քանզի ուր որ օրէնք
16 չկայ , օրինազանցութիւն ալ չկայ ։ Ասոր հա-
մար [խ]հաւանքէ ըլլալէ հաւատքէն է , [ծ]որ շը-
նորհքով եղած ըլլայ , [կ]խոստմունքը հաստա-

 յ Ածաղ. լձ. 1։
ղ Հյոբ. ֆ. 34։ ժէ. 25։
ճ Հյոբ. է. 16։ Ածաղ. ձէ. 42։ Նզեկ. ժգ. 63։ Կո-
ռնթ. ա. 20։ բ. 1։
մ Հմր 9, 23։ Կո. բ. 2։
յ Ածաղ. Հսհ. 2։ Կոր. ժգ. 39։ Գաղ. բ. 16։ գ. 11։
Եփես. բ. 8, 9։ Տիտ. գ. 5։
ն Կո. է. 7։
շ Գոր. ժէ. 11։ Կո. ա. 17։ Փիլ. գ. 9։ Եբր. ժա. 4,
ՃԶ։
ո Հյոհ. է. 46։ Կոր. իզ. 22։
ռ Կո. ա. 2։ ա Պետ. ա. 10։
ս Կո. գ։
տ Կո. ժ. 12։ Գաղ. գ. 28։ Ածղ. գ. 11։
ւ Հմր 9։ Կո. ժա. 32։ Գաղ. գ. 22։
փ Կո. դ. 16։ Եփես. բ. 8։ Տիտ. գ. 5, 7։
ք Ա՛ած. ի. 28։ Եփես. ա. 7։ Ածղ. ա. 14։ ա Տիմ.
բ. 6։ Եբր. թ. 12։ ա Պետ. ա. 18, 19։
օ Ած. ժզ. 15։ ա Հյոհ. բ. 2։ գ. 10։
ֆ Ածղ. ա. 20։
ա Գոր. ժգ. 38, 39։ ա Տիմ. ա. 15։
բ Կո. գ. 20, 27, 28։
գ Ածղ. գ. 6։
դ Գոր. ժէ. 30։ Եբր. թ. 15։
ե Կո. բ. 17, 23։ գ. 2։ ա Կոր. ա. 29, 31։ Ափես. բ. 9։
զ Գոր. ժգ. 38, 39։ Հմր 20, 21, 22։ Կո. բ. 3։ Գաղ. բ. 16։
է Կո. ժ. 12, 13։ Գաղ. գ. 8, 20, 28։

—

ը Ած. ծա. 2։ Ա՛ած. գ. 9։ Հյոհ. բ. 33, 39։ բ Կոր. ժա. 22։
թ Կո. գ. 20, 27, 28։
ժ Ածղ. գ. 6։
ի Գոր. ժէ. 23։
լ Կո. ժա. 6։
խ Հյես. խգ. 2։
ծ Ածղ. լբ. 1, 2։
կ Ածղ. ժէ. 10։
հ Ղու. ժբ. 9։ Հմր 12, 16։ Գաղ. գ. 7։
ձ Ածղ. ժէ. 4, ՃԶ։ Գաղ. գ. 29։
ղ Գաղ. գ. 18։
ճ Կո. գ. 20։ է. 13, 20։ է. 8, 10, 11։ ա Կոր. ժե. 56։ բ Կոր. գ. 7, 9։ Գաղ. գ. 10, 19։ ա Հյոհ. գ. 4։
մ Կո. գ. 24։
յ Գաղ. գ. 23։

տուն ըլլալու համար բոլոր սիրունգին. չէ թէ միայն անոր՝ որ օրէնքէն է, հապա անոր ալ՝ որ Քրիստոսին հաւատքէն է. [2]որ մեր ամե-
17 նուն Հայրն է, (ինչպէս որ գրուած է, [1]թէ Քեզ շատ ազգերու Հայր ըրի,) Աստուծոյ առջեւը, որուն ինքը հաւատաց, [2]ան որ մեռելները կ'ողջակոչէ, [3]և չեղած բաները եղածներու
18 պէս կը կանչէ: Որ յոյսացումէն բանին յուսով հաւատաց՝ թէ ինքը շատ ազգերու Հայր պիտի ըլլայ, (ինչպէս որ բսուեցաւ ալ,
19 [1]թէ Քու սերունդդ ասանկ պիտի ըլլայ.) Եւ ինքը հաւատքի մէջ չտկարացաւ, [2]չնայեցաւ իր մարմինին արդէն մեռածի պէս ըլլալուն, (ո-
րովհետեւ ինքը հարիւր տարեկանի չափ էր.) ո՛չ ալ Սառային արգանդին մեռած ըլլալուն:
20 Եւ անհաւատութիւնով չտարակուսեցաւ Աստուծոյ խոստմունքէն. հապա հաւատքով զո-
21 բացած՝ Աստուծոյ փառք տուաւ, Եւ իր մտքին մէջ հաստատ պահեց՝ թէ ան որ խոսք
22 տուաւ, [1]ինքը կարող է ընելու ալ: Ասոր հա-
23 մար իրեն արդարութիւն սեպուեցաւ:
[1]Հայց չէ թէ միայն անոր համար գրուեցաւ՝
24 որ իրեն սեպուեցաւ. [2]հապա մեզի համար ալ՝ որոնց պիտի սեպուի, [3]որ կը հաւատանք անոր՝ որ մեռելներէն յարուց մեր Տէր Յիսուսը.
25 [1]Ան որ մեր յանցանացը համար մատնուեցաւ, [2]և մեզ արդարացընելու համար յարութիւն առաւ:

Գ Լ Ո Ւ Խ Ե

1 Հաւատքով արդարացած՝ խաղաղութիւն ունինք Աստուծոյ հետ, 2 և պարծանք մեր յուսոյն մէջ. 8 վասն զի թէ որ Քրիստոսի արիւնովը հաշտեցանք՝ թշնամի եղած ատեննիս, 10 ալ աւելի պիտի ապրինք հաշտուած ըլլալովնիս: 12 Ինչպէս որ մեղքը ու մահը աշխարհ մտան Ադամով, 17 ալ աւելի արդարութիւնը և կեանքը Յիսուս Քրիստոսով: 20 Ու որ մեղքը շատցաւ, հոն շնորհքը աւելի առատացաւ:

1 [1]Ասոր մենք հաւատքով արդարացած ըլլալով՝ [2]խաղաղութիւն ունինք Աստուծոյ հետ՝ մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի ձեռքո-
2 վը. [1]Որուն միջոցովը ընդունեցինք հաւատքով ա՛ս շնորհքիս մտնելնալէն ալ, [2]որուն մէջը կեցեր ենք, [3]և Աստուծոյ փառաց յուսովը կը
3 պարծինք: Եւ ո՛չ միայն այսպէս, [1]հապա նաև նեղութիւններու մէջ կը պարծինք. [2]ին-
4 չու որ գիտենք՝ թէ նեղութիւնը համբերութիւն
5 կը գործէ, Եւ [2]համբերութիւնը՝ փորձառութիւն, ու փորձառութիւնը՝ յոյս. [3]Եւ յոյսը ամենեւին չձգիր. [4]ինչու որ Աստուծոյ սէրը մեր սրտերուն մէջը տարածուած է [5]Հոգւոյն Սրբոյ
6 ձեռքովը, որ մեզի տրուեցաւ: Վասն զի երբ որ մենք դեռ տկար էինք, յարմար ժամանակին [1]Քրիստոս ամբարիշտներուն համար մեռաւ:
7 [1]Ինչու որ արդարի մը համար հազիւ կ'ըլլայ որ մեկը մեռնի. (բայց մեկ բարի Տարբեր մը համար՝ կարելի է որ մեկը համարձակի մեռնելու:)
8 [1]Հակառակ Աստուած իր սէրը որ մեր վրայ ո-
նէր՝ յայտնեց, որ երբ դեռ մեղաւոր էինք,
9 Քրիստոս մեզի համար մեռաւ. [2]ուրեմն հիմա որ իր արիւնովը արդարացանք, [3]որչափ աւելի
10 իրմով պիտի ազատինք բարկութենէն: [1]Վասն զի թէ որ թշնամի եղած ատենիս [2]Աստուծոյ հետ հաշտուեցանք իր Որդւոյն մահովը, որչափ աւելի մեր հաշտուած ատենը պիտի ապ-
11 րինք [3]անոր կեանքովը: Եւ ո՛չ միայն սա, հապա Աստուծով ալ կը պարծենանք մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսին ձեռքովը, որով հիմա հաշտութիւնը ընդունեցինք:
12 [1]Վասն զի ինչպէս որ մէկ մարդէ մը մեղքը աշխարհք մտաւ, [2]և ան մեղքէն մահը, և այնպէս ամէն մարդոց վրայ տարածուեցաւ մա-
13 հը, [3]քանզի ամէնքը մեղանչեցին: (Վասն զի մինչեւ օրէնքին տանը աշխարհի մէջ մեղք կար. [2]բայց մեղք չսեպուիր՝ ուր որ օրէնք չը-
14 կայ: Սակայն մահը Ադամէն մինչեւ Մովսէսը թագաւորեց, նաեւ Ադամին յանցանքին նման չմեղանչողներուն վրայ ալ, [2]որ ան օրինակ էր
15 անոր՝ որ եկոյթն պիտի գար: Հայց չէ թէ ինչպէս յանցանքը՝ ա՛նանկ ալ շնորհքն է. ինչու որ եթէ մէկուն յանցանքովը շատերը մեռան, ալ
որչափ աւելի Աստուծոյ շնորհքը՝ և ան պարգեւը որ Յիսուս Քրիստոս մէկ մարդուն շնորհ-
16 քովն է, [2]շատերուն վրայ աւելցաւ: Եւ չէ թէ ան պարգեւը անոնկ է՝ ինչպէս մէկէ մը որ մեղանչեց. ինչու որ դատաստանը մէկ հոգիէն դատապարտութեան մէջ եկաւ. բայց շնորհքը
17 շատ մեղքերէն արդարութեան պատճառ: Վասն զի թէ որ մէկ մարդուն մեղքովը մահը թագաւորեց ան մէկովը, որչափ աւելի անոնք որ շնորհքի ու արդարութեան պարգեւին առատու-

---

ա Եսա. ԼԹ. 17: Հեսկ. ԺԶ. 33: Պէտ. Գ. 19:
բ Ներհ. Բ. 14: Ղեւտ. Ա. 20:
գ Հեսկ. Ժ. 9: Ժգ. 6: Ներհ. Բ. 18: գ. 12: Ներհ. Ժ. 19:
դ Ա Կոր. Ժէ. 1:
ե Ներհ. գ. 6:
զ Մատ. Է. 11, 12: Պօղ. Է. 41: Բ Կոր. Ժբ. 10: Փիլ. Գ. 17: Հակ. Ա. 2, 12: Ա Պետ. գ. 14:
է Հակ. Ա. 3:
ը Հակ. Ա. 12:
թ Փիլ. Ա. 20:
ժ Բ Կոր. Ա. 22: Գաղ. Դ. 6: Ներհ. Ա. 13, 14:
ի Ամբ 8: Պէտ. Գ. 25:
լ Հեսկ. Ժէ. 13: Ա Պետ. Գ. 18: Ա Հեսկ. Գ. 16: Գ. 9, 10:
խ Պէտ. Գ. 25: Ներհ. Բ. 13: Ներր. Ի. 14: Ա Հեսկ. Ա. 7:
ծ Պէտ. Ա. 18: Ա Թես. Ա. 10:
կ Պէտ. Ը. 32:
հ Բ Կոր. Է. 18, 19: Ներհ. Բ. 16: Կող. Ա. 20, 21:
ձ Հեսկ. Է. 26: Ժգ. 19: Բ Կոր. Գ. 10, 11:
ղ Պէտ. Բ. 17: Գ. 29, 30: Գաղ. Գ. 9:
ճ Հեսկ. Գ. 6: Ա Կոր. Ժէ. 21:
մ Հեսկ. Գ. 17: Պէտ. Գ. 23: Ա Կոր. Ժէ. 21:
* Կամ որով
յ Պէտ. Գ. 15: Ա Հեսկ. Գ. 4:
ն Ա Կոր. Ժէ. 21, 22, 45:
շ Եսա. Ծգ. 11: Մատ. Ի. 28: Ի՛Ա. 28:

թիւնը կ՚առնեն , կենաց մէջ պիտի թագաւո-
18 րեն՝ մէկ Յիսուս Քրիստոսին ձեռքով :) Որ-
ովհետեւ ինչպէս որ մէկուն յանցանքովը բոլոր մարդոց դատապարտութիւնն եղաւ , անանկ ալ մէկուն արդարութիւնովը բոլոր մարդոց
19 կենաց արդարութիւնն եղաւ : Վասն զի ինչպէս որ մէկ մարդուն անհնազանդութիւնովը շատերը մեղաւոր եղան , անանկ ալ մէկուն հնազանդութիւնովը շատերը արդար պիտի
20 ըլլան : Օրէնքն ալ մէջտեղը եկաւ՝ որ յանցանքը շատնայ . բայց ուր որ աւելի եղաւ
21 մեղքը , հոն աւելի եղաւ շնորհքը . որ ինչպէս մեղքը թագաւորեց մահուամբ , անանկ ալ շնորհքը թագաւորէ արդարութեամբ միունչ յաւիտենական կեանքը մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը :

Գ Լ · Զ

1 պէտք չէ մեղքի մէջ մնալ , 2 քանի որ մեռած ենք մեղքին , 3 ինչպէս որ մկրտութիւնը կը ցուցընէ . 12 ուստի ալ մեղքը թող չթագաւորէ մեր վրայ . 18 վասն զի մենք մեր մարմինները պատրաստեցինք չարգարութեան ծառաներ ըլլալու , 23 և վասն զի մեղաց վարձքը մահ է ,

1 Ի՞նչ հիմա ըսենք պիտի ըսենք . «Մեղքերու մէջ
մնանք արդեօք , որ շնորհքը շատնայ :
2 Ո՛չ ըլայ . Որովհետեւ մենք որ մեղքին մեռանք , ինչ-
3 պէս գոն անոր մէջը կենանք : Չէ՞ք գիտեր , թէ մենք որ Յիսուս Քրիստոսով մկրտուե-
4 ցանք , անոր մահուանը մկրտուեցանք : Ընդունեցինք թագաւորեցանք մկրտութիւնով մահուան համար , որ ինչպէս Քրիստոս Հօրը փառքովը յարութիւն առաւ մեռելներէն , նանանկ ալ մենք կենաց նորոգութեան մէջ պտրտինք :
5 Որովհետեւ որ եղանք մենք անոր մահուանը նմանութիւնովը , նաև անոր յարութեանը նմանութիւնովն ալ կ՚ըլլանք պիտի ըլ-
6 լանք : Ա՛ս գիտնանք՝ որ մեր հին մարդը անոր հետը խաչուեցաւ , որ մեղայ մարմինը փըճանայ , որ ասկէ ետեւ մեղքի չծառայենք :
7 Վասն զի ան որ մեռաւ՝ մեղքէն ար-
8 դարացած է : Բայց թէ որ մենք Քրիստոսի հետ մեռանք , կը հաւատանք որ անոր հետը
9 պիտի ապրինք ալ : Գիտնալով որ Քրիստոս մեռելներէն յարութիւն առած ըլլալով՝ նորէն չմեռնիր , ալ մահը անոր վրայ իշ-
10 խանութիւն չունի : Վասն զի քանի որ մեռաւ՝ մեղքին մեռաւ մէկ անգամ , և որ կենդանի է

11 Աստուծոյ կենդանի է : Ասանկ ալ դուք ձեր անձերը մեղքին մեռած սեպհցէք , բայց Աստուծոյ կենդանի՝ մեր Տէրոջը Քրիստոս Յի-
12 սուսին ձեռքով : Ուստի ալ մեղքը չթագաւորէ ձեր մահկանացու մարմինին վրայ , որ ա-
13 նոր ցանկութիւններուն չհնազանդիք : Նաև ձեր անդամները անիրաւութեան գործիք ըլլալու մի՛ ընծայէք մեղքին , հապա ձեր անձերը Աստուծոյ ընծայեցէք՝ որպէս թէ մեռելներէն ողջըցած . և ձեր անդամները արդարութեան գործիք
14 ընծայեցէք Աստուծոյ : Որովհետեւ մեղքը վրանիդ պիտի չիշխէ . ինչու որ օրէնքի տակ չէք , հապա շնորհքի տակ :

15 Ուրեմն ի՞նչ . մեղք գործենք՝ որ օրէնքի տակ չենք , հապա շնորհքի տակ . քաւ ըլլայ :
16 Չէ՞ք գիտեր՝ թէ որուն որ անձերնիդ ծառայ կ՚ընծայէք հնազանդելու , ծառայ էք անոր՝ որուն որ կը հնազանդիք , թէ մեղքի՝ որ մահուան կը տանի , և թէ հնազանդելու՝ որ արդարա-
17 թեան : Բայց գոհութիւն Աստուծոյ , որ ըլլա-
դուք մեղաց ծառայ էիք , հաւատոյ սրտանց հնազանդեցաք ան վարդապետութեան գաղա-
18 փարին՝ որ ձեզի յանձնուեցաւ : Ազատ գոք մեղքէն ազատ ըլլալով՝ արդարութեան ծառայ
19 եղաք . (Մարդու սովորութեան պէս կ՚ըսեմ՝ ձեր մարմինին տկարութեանը համար . քանզի ինչպէս որ ձեր անդամները անօրէնութեան համար ընծայեցիք՝ պղծութեան և անօրէնութեան ծառաներ ըլլալու , անանկ ալ հիմա ձեր անդամները սրբութեան համար ընծայեցէք՝ արդա-
20 րութեան ծառաներ ըլլալու : Վասն զի երբ որ դուք մեղաց ծառաներ էիք , արդարութեան
21 նէն ազատ էիք : Ուրեմն ան ժամանակը ի՞նչ պտուղ ունէիք ան բաներէն՝ որոնցմով հիմա կ՚ամչնաք . վերջը որ անոնց վերջը՝ մահ է :
22 Բայց հիմա մեղքէն ազատուած՝ և Աստուծոյ ծառաներ եղած՝ ձեր պտուղը ունէք սրբութիւ-
23 նով , ու վերջը յաւիտենական կեանք : Վասն զի մեղաց վարձքը մահ է . բայց Աստուծոյ ձրի պարգեւը յաւիտենական կեանք՝ մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը :

Գ Լ · Է

1 Օրէնքը մարդուն վրայ կ՚իշխէ՝ քանի որ անիկայ ողջ է . 4 սակայն մենք մեռանք օրէնքին . 7 այսու ամենայնիւ օրէնքը մեղք չէ , 12 հապա սուրբ՝ արդար և բարի է , 16 պօղոս կը վկայէ ասանկ ըլլալը , բայց կը ցաւի որ ինքը կարող չէ գործիպ պահելու ,

ա Հօհ . ժբ . 32 : Ղեր . բ . 9 :
բ Հօհ . ժէ . 22 : Կռ . գ . 20 :
գ . 15 : է . 8 : Կազ . գ . 19 ,
23 :
դ Ղու . է . 47 : ա Տիմ . ա . 14 :

ե Կռ . գ . 8 : Հմր 15 :
զ Հմր 11 : Կռ . է . 4 : Կազ .
բ . 19 : ը . 14 :
է Կազ . գ . 3 : ա Պետ . բ . 24 :
թ . ա Կոր . ժէ . 29 :
ի Կազ . բ . 12 :
լ Հօհ . ք . 11 : ժա . 40 :

խ Կռ . բ . 11 : ա Կոր . ը . 14 :
բ Կոր . ժգ . 4 :
ծ Կազ . ը . 15 : Եփես . գ .
22 , 23 , 24 : Կող . գ . 10 :
կ Փիլ . գ . 10 , 11 :
հ Կազ . բ . 20 : է . 24 : ը .
14 : Եփես . գ . 22 : Կող .
գ . 5 , 9 :
ձ Կազ . բ . 11 :
ղ ա Պետ . գ . 1 :
ճ ա Կոր . ք . 21 :
մ Յայտ . ա . 18 :
յ Ղեր . ք . 27 , 28 :

ն Գաղ . ի . 38 :
շ Հմր 2 :
ո Կազ . բ . 19 :
չ Կազ . ժբ . 13 : Ամբ . 133 :
պ Կռ . է . 5 : Կող . գ . 5 : Հօհ .
գ . 1 :
ջ Կռ . ժբ . 1 : ա Պետ . բ . 24 :
գ . 2 :
ռ Կռ . է . 4 , 6 : բ . 2 : Կազ .
ե . 18 :
ս ա Կոր . ք . 21 :
վ Սաս . ը . 24 : Հօհ . բ . 31 :
բ Պետ . բ . 19 :

տ Բ Տիմ . ա . 13 :
ր Հօհ . բ . 32 : ա Կոր . է .
22 : Կազ . ե . 1 : ա Պետ .
բ . 16 :
ց Հօհ . բ . 34 :
ւ Կռ . է . 5 :
փ Կռ . ա . 32 :
ք Հօհ . բ . 32 :
օ Ծն . բ . 17 : Կռ . է . 12 :
Հակ . ա . 15 :
ֆ Կռ . բ . 7 : ե . 17 , 21 : ա
Պետ . ա . 4 :

1 Ա Յեթէ չէք գիտեր Հղայրներ ՝ (քանզի ես
օրէնքը գիտցողներուն կը խօսիմ) որ օրէն-
քը մարդուս վրայ կ'իշխէ՝ որչափ ժամանակ որ
2 ողջ է : Ինչու որ էրիկ ունցող կնիկը իր
ողջ էրիկանը կապուած է օրէնքով. բայց թէ
որ էրիկը մեռնի, արձակուած է էրիկանը օրէն-
3 քէն : Ուրեմն ե քանի որ էրիկը ողջ է, շուն
պիտի ըսուի՝ թէ որ ուրիշ էրկան մը ըլլայ.
բայց թէ որ էրիկը մեռնի, ան օրէնքէն ազատ
կ'ըլլայ, անանկ որ շնացող չըլլար, թէ որ ու-
4 րիշ էրկան մը ըլլայ : Ուստի դուք ալ իմ եղ-
բայրներս՝ էԿրիստոսի մարմինովը օրէնքին մե-
ռաք, որ ուրիշի մը ըլլաք, անոր՝ որ մեռել-
ներէն յարուներ ան ալ, ըոր Աստուծոյ
5 պտուղ բերող ըլլանք. Քանզի քանի որ
մենք մարմնով էինք՝ մեղաց կիրքերը որ օրէն-
քով կ'ըլլային, ևմեր անդամներուն մէջը կը
6 ներգործէին, ըոր մենք մահուան պտուղ բե-
րենք : Հայց հիմա ան օրէնքէն արձակուե-
ցանք. ինչու որ մեռանք անոր՝ որով բռնուած
էինք, ըոր մենք ծառայենք Հոգիին նորոգու-
թեամբը, և չէ թէ գրոյն հնութեամբը :
7 Ուրեմն ի՞նչ ըսենք. օրէնքը մի՞ղք է. քաւ
լիցի. Բայց ես մեղքը չէի ճանչնար, եթէ ոչ օ-
րէնքով. ինչպէս ցանկութիւնն ալ չէի գիտեր,
8 թէ որ օրէնքը ըսած չըլլար, ըՄի ցանկար : Հայց
մեղքը պատուիրանքէն առիթ առնելով՝ իմ
մէջս բոլոր ցանկութիւնները գոյացուց. ևքան-
9 չու որ առանց օրէնքի մեղքը մեռած է : Ես
ալ առանց օրէնքի առն մը կենդանի էի. բայց
երբոր պատուիրանքը վրաս հասաւ, մեղքը ոդ-
10 ջընցաւ, Ես ես մեռայ. ու ան պատուիրանքը
Ըոր կենաց համար էր, նոյնը ինձի մահուան
11 համար եղաւ : Ինչու որ մեղքը պատուիրան-
քէն առիթ առնելով՝ իս խաբեց, ու անով
12 մեացուց : ևՈւստի օրէնքը սուրբ է, ու պա-
տուիրանքը սուրբ՝ և արդար ու բարի :
13 Ուրեմն բարին ինձի մա՞հ եղաւ. քաւ լիցի.
Հապա մեղքը. որպէս զի երևնայ մեղքը որ ան
բարի բանով ինձի մահ գործեց, որ մեղքը պա-
14 տուիրանքով աւելի մեղաւոր ըլլայ : Վ՚ան զի
գիտենք որ օրէնքը հոգևոր է, բայց ես մարմ-
15 նաւոր եմ՝ ՃՄեղքի տակ ծախուած : Քանզի
ինչ որ կ'ընեմ՝ չեմ ճանչնար. ևչէ թէ ինչ
որ կ'ուզեմ՝ ան կ'ընեմ, Հապա ինչ որ կ'ա-
16 տեմ՝ ան կ'ընեմ : Հայց թէ որ չուզածս կ'ը-
նեմ, Հաւանութիւն կու տամ օրէնքին թէ բա-
17 րի է : Հակ արդ՝ չէ թէ ես կ'ընեմ անիկա,
Հապա մեղքը՝ որ իմ ներսի դիս կը բնակի :
18 Քանզի գիտեմ որ իմ ներսի դիս՝ այսինքն իմ
մարմինիս մէջ մէկ բարի բան մը չբնակիր.
ինչու որ կամեցողութիւն կայ քովս, բայց բա-
19 րին՝ ի գործ դնելը չեմ գտներ : Քանզի չէ
թէ բարին որ կ'ուզեմ՝ կ'ընեմ, Հապա չարը
20 որ չեմ ուզեր՝ ան կ'ընեմ : Հակ թէ որ չուզած
բանս կ'ընեմ, ալ չէ թէ ես կ'ընեմ անիկա,
Հապա մեղքը՝ որ իմ ներսի դիս բնակած է :
21 Ուստի ես կը գտնեմ օրէնք մը՝ որ երբ բարին
22 ընելը կը կամենամ, չարը իմ քովս է : Վ՚ան զի
ներսի մարդուն նայելով՝ ըԱստուծոյ օրէնքին
23 կը Հաւնիմ. ցՀայց ուրիշ օրէնք մը կը տեսնեմ
իմ անդամներուս մէջ՝ որ իմ մտքիս օրէնքին
դէմ կը պատերազմի, և զիս գերի կ'ընէ մեղաց
24 օրէնքին՝ որ իմ անդամներուս մէջն է : Ո՜վ ես
խղճալի մարդ եմ ես. ո՞վ զիս պիտի ազատէ ասա
25 մահացու մարմինէն : ՃՇնորհք Աստուծոյ՝
մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը. ու-
րեմն ես ինքնս մտքով Աստուծոյ օրէնքին կը
ծառայեմ, ու մարմնով՝ մեղաց օրէնքին :

Գ Լ. Բ

1 Ինանք որ Քրիստոսի մէջ են, և Հոգիին ուղածին պէս
կ'ապրին, ազատ են դատապարտութենէ : 5, 13 Թէ
ինչ ճեաս կը ծագի մարմինէն, 6, 14 և ինչ շահ Հո-
գիէն, 17 և ինչ Աստուծոյ որոնք ըլլալին, 19 որոնց
փառաւոր ապառնի անոր, 29 յաւաջագոյն սահմանուած
է Աստուծմէ : 38 Ի՞վ կրնայ գտանել մեզ Քրիստոսի
սէրէն :

1 Հակ արդ՝ դատապարտութիւն չկայ Քրիստոս
Յիսուսով եղողներուն՝ որոնք մարմնաւոր
2 կերպով չեն վարուիր : Ինչու որ ՃՔրիստոս
Յիսուսով կենաց Հոգիին ևօրէնքը զիս ազա-
3 տեց ևմեղքէ և մահուան օրէնքէն : Վ՚ան զի
ան որ անկարելի էր օրէնքին՝ որովհետև տկար
էր մարմնով, ևԱստուած իր Որդին խրկեց մե-
զմանչական մարմնիի նմանութեամբ, ու մեղքի
համար, և դատապարտեց մեղքը ան մարմնին
4 մէջ. Որ օրէնքին արդարութիւնը կատարուի
մեր մէջը, ըոր մարմնաւորապէս չենք քալեր՝
5 Հապա Հոգևորապէս : ևԻնչու որ մարմնաւոր
եղողները մարմնին բաները կը մտածեն, ու
6 Հոգևոր եղողները՝ ըՀոգիին բաները : Ճ՚ան
զի մարմնաւոր խորհուրդը մահ է, և Հոգևոր
7 խորհուրդը կեանք ու խաղաղութիւն : ևՔանզի
մարմնաւոր խորհուրդը Աստուծոյ դէմ թշնա-
մութիւն է. ինչու որ Աստուծոյ օրէնքին չը-

ա ՟ա Կոր. է. 39 :
բ Մատ. ե. 32 :
գ Գաղ. բ. 19 : Հռ. է. 2 : Գաղ. բ. 19 : Ե. 18 : Եփես. բ. 15 : Կող. բ. 14 :
դ Գաղ. ե. 22 :
ե Գաղ. գ. 13 :
զ Գաղ. գ. 21 : Գաղ. ե. 19 : Հակ. ա. 15 :
է Գաղ. բ. 29 : բ Կոր. գ. 6 :
ը Գաղ. գ. 20 :
թ Եբ. ի. 17 : բ Օր. ե. 21 : Կոր. ի. 33 : Գաղ. ի. 9 :
ժ Գաղ. գ. 15 : ե. 20 :
ի ՟ա Կոր. ժե. 56 :
լ Ղ. ժբ. 5 : Եզեկ. ի. 11, 13, 21 : բ Կոր. գ. 7 :
խ Մատ. ժի. 8 : Ամբ. 38, 137 : ա Տիմ. ա. 8 :
ծ գ Թագ. իա. 20, 25 : գ Թագ. ժե. 17 :
կ Գաղ. ե. 17 :
հ Ծն. գ. 5 : բ. 21 :
ձ ՟բ Կոր. գ. 16 : Եփես. գ. 16 : Կող. գ. 9, 10 :
ղ Մատ. ա. 2 :
ճ Գաղ. է. 17 :
մ Գաղ. է. 13, 19 :
յ ՟ա Կոր. ժե. 57 :

ն ՟ա Կոր. ժե. 45 : բ Կոր. գ. 6 :
շ Հօս. բ. 36 : Գաղ. գ. 18, 22 : Գաղ. բ. 19 : ե, 1 :
ո Գաղ. է. 24, 25 :
չ Գաղ. ժգ. 39 : Գաղ. գ. 20 : Եբր. է. 18, 19 : Յ. 1, 2, 10, 14 :
պ Գաղ. գ. 13 : բ Կոր. է. 21 :
ջ Ամբ. 1 :
ռ Հօս. գ. 6 : ա Կոր. բ. 14 :
ս Գաղ. է. 22, 25 :
վ Գաղ. է. 21 : Ամբ. 13 : Գաղ. գ. 8 :
տ Հակ. գ. 4 :

8 Ջնազանդիր , [b]մանաւանդ չկրնար ալ : Վ՚ասն զի մարմինով եղողները , չեն կրնար Աստուծոյ հա-
9 ճոյ ըլլալ : Բայց դուք մարմինով չէք , հապա հոգիով , կրճ որ Աստուծոյ [c]հոգին ձեր մէջը բնակած է . [d]իսկ թէ որ մէկը Քրիստոսի [e]հո-
10 գին չունի , անիկայ անորը չէ : Եւ թէ որ Քրիստոս ձեր մէջն է , ալ մարմինը մեռած է մեղքի համար , ու հոգին կենդանի է արդա-
11 րութեան համար : Իսկ թէ որ Յիսուսը մեռելներէն [f]յարուցանողին [g]հոգին ձեր մէջը բնակած է , [h]ալ անիկայ՝ որ Քրիստոսը մեռելներէն յարուցց , պիտի կենդանացընէ ձեր մահ-
12 կանացու մարմինները իր [i]հոգիովը որ ձեր մէջը կը բնակի :
[k]Ապա ուրեմն ի՛ղբայրներ՝ պարտապան ենք , չէ թէ մարմինին՝ մարմնաւորապէս ապրելու .
13 [l]Ինչու որ եթէ մարմնաւորապէս ապրելու ըլլաք , պիտի մեռնիք . բայց թէ որ [m]հոգիով մարմինին գործքերը սպաննէք , պիտի ապրիք :
14 [n]Վ՚ասն զի որոնք որ Աստուծոյ [o]հոգիովը կ՚առաջնորդուին , անոնք Աստուծոյ որդիքն են :
15 [p]Ինչու որ դուք ծառայութեան հոգին չառիք կրկին [q]վախնալու , [r]հապա որդեգրութեան հոգին առիք , որ անով կը կանչենք [s]Ըբբայ [t]Հայր :
16 [u]Նոյն ինքն [v]հոգին վկայութիւն կու տայ մեր
17 հոգիին , թէ մենք Աստուծոյ որդիքն ենք . Եւ թէ որ որդիք , ուրեմն ժառանգներ , [w]Աստուծոյ ժառանգներ՝ ու Քրիստոսի ժառանգակից-ներ . [x]որ եթէ իր չարչարանացը կցորդ ըլլանք , իր փառացն ալ հաղորդ ըլլանք :
18 Վ՚ասն զի ես այսպէս կը դատեմ՝ որ [y]ես ժա-
մանակիս չարչարանքները բան մը չեն՝ գալու
19 փառքին քովը , որ մեզի պիտի յայտնուի : [z]Ինչու որ ստեղծուածոց [aa]անդուն ակնկալութիւնը [ab]Աստուծոյ որդւոցը յայտնուելուն կը սպա-
20 սէ : Ինչու որ [ac]ունայնութեան ենթադրեցան ստեղծուածները՝ (չէ թէ իրենց կամքովը , հա-
21 պա անոր համար՝ որ ենթադրեցոյց) Ընդ յու-սով՝ որ ստեղծուածները իրենք ալ ապականութեան ծառայութենէն ազատուով՝ Աստուծոյ որդւոցը փառաւոր ազատութեանը հասնին :
22 Գիտցի՛ դիտենք որ ամէն ստեղծուածները մին-չեւ հիմա [ad]մէկտեղ կը հառաչեն՝ ու ծնանելու
23 ցաւ կը քաշեն : Եւ ո՛չ միայն այսպէսն , [ae]հապա մենք ալ՝ որ [af]հոգիին առջի պտուղը ունինք , [ag]մենք մեզմէ մեր անձերուն մէջ կը հառաչենք [ah]որդեգրութեան՝ այսինքն [ai]մեր մարմի-
24 նին ազատութեանը սպասելով : Ինչու որ յուսով փրկուեցանք . [aj]բայց յոյսը որ կը տեսնուի՝ յոյս չէ . վասն զի ան բանը որ կը տեսնէ մէկը՝
25 ալ ինչո՞ւ պիտի յուսայ : [ak]Ապա թէ որ չտեսած բաներնուս կը յուսանք , ալ համբերու-
26 թիւնով կը սպասենք անոր : Նմանակ ալ [al]հոգին օգնութեան կը հասնի մեր տկարութիւնեն-բուն . [am]քանզի ինչ բանի համար աղօթելու ենք պատ արժանւոյն , չենք գիտեր . [an]բայց ինքը [ao]հոգին բարեխօսս կ՚ընայ մեզի համար ան-
27 բարբառ հառաչանքներով : [ap]Եւ սիրտերը քննողը գիտէ [aq]հոգիին ինչ խորհիլը . [ar]քանզի Աստուծոյ կամացը համեմատ բարեխօսութիւն կ՚ընէ սուրբերուն համար :
28 Մակայն գիտենք որ ամէն բաները բարիի գործակից կ՚ընդունի անոնց՝ որ Աստուած կը սի-
բէն , [as]որոնք անոր նախասահմանութեամբը կան-
29 [at]Ջուած են : [au]Վ՚ասն զի անոնք որ առաջ կը ճանչ-նար , [av]առաջուց ալ սահմանեց իր [aw]Որդւոյն պատկերին կերպարանակից ընելու . [ax]որ անի-կայ անդրանիկ ըլլայ շատ եղբայրներու մէջ :
30 Եւ որոնք որ առաջուց սահմանեց , [ay]նաև կան-չեց զանոնք . և որոնք որ կանչեց , [az]նաև ար-դարացուց զանոնք . և որոնք որ արդարացուց ,
31 [ba]նաև փառաւորեց զանոնք : [bb]Ուրեմն ի՞նչ ը-սենք ասոնց բաներուս համար . [bc]եթէ որ Աստուած մեր կողմն է՝ ո՞վ պիտի ըլլայ մեզի հակառակ :
32 [bd]Ան որ իր Որդւոյն չխնայեց , [be]հապա մեր ա-մենուն համար մատնեց զանիկա . ալ ի՞նչպէս
33 անոր հետ ամէն բաները մեզի չպարգևեր : [bf]Ո՞վ է որ Աստուծոյ ընտրածներուն դէմ մեղադիր
34 ըլլայ . [bg]Աստուած է որ կ՚արդարացընէ . [bh]Ո՞վ է որ կը դատապարտէ . Քրիստոսն է որ մեռաւ , մանաւանդ թէ յարութիւն ալ առաւ , [bi]ու Աստուծոյ աջ կողմն է . [bj]որ նաև
35 մեզի համար բարեխօսութիւն կ՚ընէ . Ո՞վ ինձմէ ո՞վ պիտի զատէ մեզ Քրիստոսի սէրէն . տա-ռապա՞նքը , կամ նեղութիւնը , կամ հալա-ծա՞նքը , կամ սո՞վը , կամ մերկութիւնը ,

[b] ա՛ Կոր . բ . 14 :
[c] ա՛ Կոր . գ . 16 : ղ . 19 :
[d] Հով . գ . 34 : Կաղ . գ . 6 : Փիլ . ա . 19 : ա Պետ . ա . 11 :
[e] Կոր . բ . 24 :
[f] Կռ . գ . 4 , 5 : ա Կոր . գ . 14 : բ Կոր . գ . 14 : Եփես . բ . 5 :
[g] Կռ . գ . 7 , 14 :
[h] [i]ՈՒղ 6 : Կաղ . գ . 8 :
[i] Եփես . գ . 22 : Կող . գ . 5 :
[k] Կաղ . ե . 18 :
[l] ա Կոր . բ . 12 : Երբ . բ . 15 :
[m] բ Տիմ . ա . 7 : ա Հով . գ . 18 :
[n] Հս . ծգ . 5 : Գաղ . գ . 5 , 6 :
[o] Կոր . ժգ . 36 :
[p] ա Կոր . ա . 22 : ե . 5 : Եփես . ա . 13 : գ . 30 :
[q] Կոր . իդ . 18 : Գաղ . գ . 7 :
[r] Կոր . ժգ . 21 : Փիլ . ա . 29 : բ Տիմ . բ . 11 , 12 :
[s] ա Կոր . գ . 17 : ա Պետ . ա . 6 , 7 : գ . 13 :
[t] բ Պետ . գ . 13 :
[u] ա Հով . գ . 2 :
[v] [w]Ովր . գ . 19 :
[w] Երեմ . ժբ . 11 :
[x] բ Կոր . ե . 5 : Եփես . ա . 14 :
[y] բ Կոր . ի . 2 , 4 :
[z] Ղս . ի . 36 :
[aa] Ղս . իա . 28 : Եփես . գ . 30 :
[ab] բ Կոր . ե . 7 : Երբ . ժա . 1 :
[ac] Առ . ի . 22 : Հակ . գ . 3 :
[ad] Օաբ . ժբ . 10 : Եփես . ջ . 18 :
[ae] ա Ն՚ . իբ . 9 : Աղ . է . 9 : Ըստկ . ժէ . 3 : Երեմ . ժա . 20 : ժէ . 10 : ի . 12 : Գաղ . ա . 24 : ա Թես . բ . 4 : Հայտ . բ . 23 :
[af] ա Հով . ե . 14 :
[ag] Կռ . ի . 11 , 23 , 24 : բ Տիմ . ա . 9 :
[ah] Երէ . ԼԳ . 13 , 17 : Աղ . ա . 6 : Երեմ . ա . 5 : Առա . է . 23 : Կռ . ժա . 2 : բ Տիմ . բ . 19 : ա Պետ . ա . 2 :
[ai] Եփես . ա . 5 , 11 :
[aj] Հով . ժէ . 22 : բ Կոր . գ . 18 : Փիլ . գ . 21 : ա Հով . գ . 2 :
[ak] Կող . ա . 15 , 18 : Երբ . ա . 6 : Հայտ . ա . 5 :
[al] Կռ . ա . 6 : ի . 24 : Եփես . գ . 4 : Երբ . ի . 15 : ա Պետ . բ . 9 :
[am] ա Կոր . ժ . 11 :
[an] Հով . ժէ . 22 : Եփես . բ . 18 :
[ao] Ովր . ժգ . 9 : Աղ . Ա՚ . 6 :
[ap] Կռ . ե . 6 , 10 :
[aq] Կռ . գ . 25 :
[ar] Հս . ծ . 8 , 9 : Հայտ . ժբ . 10 , 11 :
[as] Հով . Լէ . 29 :
[at] Առ . ժգ . 19 : Կող . գ . 1 : Երբ . ա . 3 : բ . 1 : ժբ . 2 : ա Պետ . գ . 22 :
[au] Երբ . է . 25 : ի . 24 : ա Հով . բ . 1 :

36 կամ վտանգը, կամ սո՛ւրը. (Ինչպէս որ գրուած է. «Ըմմէն օր քեզի համար կը սպանենուինք, մորթուելու ոչխարի պէս կը սեպուինք:)
37 Հապա ասոնց ամէն բաներուն մէջ՝ ալ աւելի
38 յաղթող կ'ըլլանք անով՝ որ մեզ սիրեց: Ինչու որ ես համոզած դիտեմ՝ թէ ո՛չ մահը, և ո՛չ կեանքը, ու ո՛չ հրեշտակները, և ո՛չ իշխանութիւնները, ու ո՛չ ներկայ բաները, և ո՛չ գալու բաները, ու ո՛չ զօրութիւնները,
39 Նէ ո՛չ բարձրութիւնը, ու ո՛չ խորութիւնը, և ո՛չ մէկ ուրիշ արարած մը կրնայ մեզ զատել Աստուծոյ սէրէն, որ Քրիստոս Յիսուս մեր Տէրոջմով է:

Գ Լ · Թ

1 Պօղոս կը յայտնէ իր արամութիւնը Հրէից ազգին համար: 7 Ձէ թէ Աբրահամի բոլոր սերունդը խոստումնէրի որդիք էին: 18 Աստուած որուն որ կ'ուզէ՝ կ'ողորմի: 21 Խրուտը կենայ կաւը իր ուզածին պէս գործածելէ: 25 Հեթանոսաց կոչումը և Հրէից անարգութիւնը՝ մարգարէներէն նախասացած էին: 32 Ինչ պատճառաւ այնքան քիչ Հրէաներ ընդունեցին Հաւատքին արդարութիւնը:

1 Ես ոտոյգը կ'ըսեմ Քրիստոսով, ու չեմ սուտ, (իմ խիղճս ալ ինծի կը վկայէ Հոգւով
2 Սրբով,) Որ մեծ արամութիւն է ինծի, ու իմ
3 սրտիս անպակաս ցաւ: Ուանդի ես ինքնս կը խնդրէի նզոված ըլլալ Քրիստոսէն՝ իմ մարմնոյ կողմանէ եղբայրներուս ու ազգականներուս
4 համար, Որոնք Իսրայէլացի են. որ ի՛նձնէ է որդեգրութիւնը, ու փառքը, և ուխտերը, ու օրինադրութիւնը, և պաշտօնը
5 ներ, ու խոստումնները. Որոնց են նահապետները, Որոնցմէ է՛ս Քրիստոս ալ մարմնոյ կողմանէ. Որ ինքն է ամենուն վրայ Աստուած օրհնեալ յաւիտեան. ամէն: Հայց ո՛չ իբր թէ Աստուծոյ խօսքը դատարկ ինկած է. քանզի չէ թէ ամէն Իսրայէլէն եղողները
7 Իսրայէլացի են. Ու չէ թէ Աբրահամի սերունդ ըլլալնուն համար՝ ամէնը որդիք են. Հապա Իսահակով քեզի սերունդ պիտի կոչուի:
8 Ըսել է՝ Ոչ թէ անոնք որ մարմնին որդիք են՝ Աստուծոյ որդիք ալ են. Հապա խոստումնոյ որդիքը սերունդ կը սեպուին:
9 Ինչու որ խոստումնքին խօսքը ա՛ս էր, թէ Ես առնոս պիտի գամ, ու Սառան որդի պիտի ունենայ:
10 Ու ո՛չ միայն այսքան, Հապա Ռեբեկային ալ յայտնի է՝ որ յղացաւ մէկէ մը, այսինքն
11 մեր Իսահակ հօրմէն. Ինչու որ պղտիկը դեռ չծնած, և դեռ մէկ աղէկ կամ գէշ բան մը չգործած, (որ Աստուծոյ նախասահմանութիւնը
12 Նը Հաստատ մնայ ընտրութեանը պէս՝ Ոչ թէ գործքերէն, Հապա անկէ որ կանչեց,) իրեն
13 ըսուեցաւ, Թէ մեծը պզտիկին պիտի ծառայէ. ինչպէս որ գրուած է, թէ Յակոբը սիրեցի, բայց Եսաւըատեցի:
14 Ուրեմն ի՞նչ ըսենք. Միթէ Աստուծոյ քո-
15 վը անիրաւութի՞ւն կայ. քա՛ւ լեցի: Ինչու որ Մովսէսին կ'ըսէ. Որու որ պիտի ողորմիմ՝ կ'ողորմիմ, ու որու վրայ որ պիտի գթամ՝ կը
16 գթամ: Ուրեմն ո՛չ անկէ է որ կը կամի, ու ո՛չ անկէ որ կը վազէ, հապա Աստուածմէն՝ որ կ'ո-
17 ղորմի: Վասնզի գիրքը Փարաւոնին կ'ըսէ, Ըսոր համար քեզ վիրցուցի, որ իմ զօրութիւնս քեզմով ցուցընեմ, ու բոլոր երկրի մէջ
18 իմ անունս պատմուի: Ուստի որու որ կ'ուզէ՝ կ'ողորմի, և որն որ կ'ուզէ՝ կը խստացընէ:
19 Ուրեմն ինծի պիտի ըսես, Թէ Ըլ ինչո՞ւ մեղադիր կ'ըլլայ. Վասն զի ո՞վ անոր կամայը դէմ
20 դրաւ: Հայդ դուն ո՞վ ես մարդ՝ որ Աստուծոյ պատասխան կուտաս. միթէ Ստեղծուածը իր Ստեղծողին կրնայ ըսել, Թէ Ինչ ինձ
21 չո՞ւ առանկ շինեցիր: Խրուտը իշխանութի՞ւն չունի՛ կաւին վրայ՝ նոյն շաղուածքէն աման շինելու, մէկը պատուոյ, և միւսը անարգա-
22 նայ համար: Հապա ի՞նչ ըսե՞ր ես նէթ, թէ որ Աստուած իր բարկութիւնը ցուցընել՝ ու իր զօրութիւնը յայտնել ուզելով, շատ երկայնմտութեամբ համբերեց կորսուելու պատ-
23 րաստուած բարկութեան ամաններուն. Ինչ կամ որ իր փառքին մեծութիւնը յայտնի ընէ ողորմելոց ամաններուն վրայ, որոնք որ փառ-
24 քի համար առաջուց պատրաստեց. Այսինքն մեզ՝ որ կանչեց, ոչ թէ միայն Հրէաներէն,
25 Հապա հեթանոսներէն ալ. Ինչպէս Ովսէէին մէջ ալ կ'ըսէ. Իմ ժողովուրդս չեղողն իմ ժողովուրդս պիտի կանչեմ, ու սիրելի չեղողն՝
26 սիրելի: Ու պիտի ըլլայ թէ ան տեղը որ ա-

ը Սաղ. խդ. 22: ա Կօր. ժբ. 30, 31: բ Կօր. գ. 11:
գ ա Կօր. ժբ. 57: բ Կօր. բ. 14: ա Հօհ. գ. 4: ե. 4, 5: Հայտ. ժբ. 11:
դ Լփես. ա. 21: զ. 12: Կող. ա. 16: բ. 15: ա Պետ. գ. 22:

—

ա Կ՛ղ. ա. 9: բ Կօր. ա. 23: ժա. 31: ժբ. 19: Գաղ. ա. 20: Փիլ. ա. 8: ա Տիմ. բ. 7:
բ Կ՛ղ. Ժ. 1:
գ Կ՛ղ. ԼԲ. 32:
դ Բ Օր. է. 6:
ե Կ՛ղ. գ. 22: Բ Օր. ժդ. 1: Երեմ. Լա. 9:
զ ա Թագ. գ. 21: է Թագ. ը. 11: Սաղ. կէ. 2: Հբ. 61:
է Գօր. գ. 25: Երբ. ը. 8, 9, 10:
ը Սաղ. ճխէ. 19:
թ Երբ. ի. 1:
ժ Գօր. ժգ. 32: Գղ. գ. 2: Լփես. բ. 12:
ի Բ Օր. Ժ. 15: Գղ. ժա. 28:
լ Գղ. գ. 23: Գղ. ա. 3:
խ Երեմ. խգ. 6: Հօհ. ա. 1: Գօր. ի. 28: Երբ. ա. 8: ա Հօհ. Ե. 20:
ծ Ժամ. խգ. 19: Գղ. գ. 3:
կ Հօհ. ը. 39: Գղ. բ. 28, 29: է. 12, 16: Գաղ. գ. 16:
հ Գաղ. գ. 23:
ձ Ծն. իա. 12: Երբ. ժա. 18:
ղ Գաղ. գ. 28:
ճ Ծն. ժբ. 10, 14:
մ Ծն. իե. 21:
յ Գղ. գ. 17: ը. 28:
ն Ծն. իե. 23:
շ Սաղ. ա. 2, 3: Տես Բ Օր. իա. 15: Ղաւկ. ժգ. 24: Մատ. Ժ. 37: Ղղ. ժգ. 26: Հօհ. ժբ. 25:
ո Բ Օր. Լբ. 4: Բ Մն. ժ. 7: Հոբ. ը. 3: Լե. 10: Սաղ. ղբ. 15:
շ Երբ. Ժ. 16:
ռ Գաղ. գ. 8, 22:
ս Բ Մն. ի. 6: Յոբ. իե. 12: իգ. 13: Գան. ծ. 35:
վ Ես. իբ. 16: իե. 9: կէ. 8:
տ Ռուտ. ժշ. 4: Երեմ. ժբ. 6:
ր Տիմ. բ. 20:
ց ա Պետ. բ. 8: Հուդ. 4:
ւ ա Թես. ե. 9:
փ Գղ. բ. 4: Լփես. ա. 7: Կող. ա. 27:
ք Գղ. բ. 28, 29, 30:
օ Գղ. գ. 29:
ֆ Ովս. բ. 23: ա Պետ. բ. 10:

Նոյնպէս ըսուեցաւ թէ՝ Դուք իմ ժողովուրդս չէք,
Հոն անոնք Կենդանի Աստուծոյն որդիքը պիտի
27 կոչուին : Եսայի ալ Իսրայէլին համար կը
գոչէ. «Թէեւ Իսրայէլի որդւոցը թիւը ծո-
վու աւազին պէս ըլլայ, Մնացորդ մը
28 պիտի ազատի : Վասնզի Տէրը Համառօտ և
կարճ բան մը կ'ընէ երկրի վրայ :
29 Եւ ինչպէս որ Եսային առաջուց ըսաւ. «Թէ
որ զօրից Տէրը մեզի սերունդ մը թողացած
չըլլար, Մենք Սոդոմին պէս պիտի ըլլայինք,
ու Գոմորին պիտի նմանէինք :
30 Ուրեմն ի՞նչ ըսենք. Հեթ հեթանոսները որ
արդարութիւն չէին հետեւիր՝ արդարութիւն
հասան, Հայն արդարութիւնը՝ որ հաւատքէն
31 է. Հայց Իսրայէլը որ արդարութիւն օրէնքին
կը հետեւէր, Արդարութիւն օրէնքին չհասաւ :
32 Ինչո՞ւ համար. Հանի որ չէ թէ հաւատքէն,
Հապա որպէս թէ օրինաց գործերէն ո՞ղջ
պրպտուեցաւ. Հինչու որ գայթակղութեան վէ-
33 մին վրայ գլորեցան. Ինչպէս որ գրուած է.
Հ«Ահա Սիոնի մէջ գայթակղութեան քար մը կը
դնեմ, Ու գլորելու վէմ մը. և ամէն մէկ որ
անոր հաւատայ՝ պիտի չամչնայ :

ԳԼ. Ժ

1 Ա՛ղբայրներ՝ իմ սրտիս փափաքը ու աղօթքը
առ Աստուած Հանոնց փրկուելուն համար
2 է : Ինչու որ ես կը վկայեմ անոնց համար, Թէ
Աստուծոյ նախանձաւորութիւնը ունին, բայց
3 ոչ թէ գիտութեամբ : Հվասն զի անոնք Աս-
տուծոյ արդարութիւնը չճանաչելով, Ու իրենց
արդարութիւնը հաստատել ուզելով, Աստու-
4 ծոյ արդարութեանը չհնազանդեցան : Քանզի
օրէնքին վախճանը Քրիստոս է՝ ամէն հաւա-
տացեալին արդարութեան համար :
5 Ինչու որ Մովսէս օրէնքէն եղած արդարու-
թիւնը կը ստորագրէ, Հթէ զանոնք կատարող
6 մարդը անոնցմով պիտի ապրի : Հայց հաւատ-
քէն եղած արդարութիւնը ասանկ կ'ըսէ. Մի
ըսեր քու սրտիդ մէջը, Ո՞վ պիտի երթայ եր-

կինքը, (այսինքն՝ Քրիստոսը իջեցնելու.)
7 Կամ թէ՝ Ո՞վ պիտի իջնէ անդունդը, (այս-
8 ինքն՝ Քրիստոսը մեռելներէն հանելու :) Հ«Ա-
սա ի՞նչ կ'ըսէ. Հխօսքը մօտ է, քու բերնիդ
մէջը և քու սրտիդ մէջն է, այսինքն՝ հաւատ-
9 քին խօսքը՝ որ մենք կը քարոզենք : Ինչու որ
Հեթէ քու բերնովդ Յիսուսը Տէր խոստովա-
նիս, ու քու սրտիդ մէջը հաւատաս թէ Ա-
ստուած անիկայ մեռելներէն յարուցած, պիտի
10 փրկուիս. (Վասնզի սրտով կը հաւատայ մէկը
արդարանալու, ու բերնով կը խոստովանի
11 փրկուելու :) Վասնզի գիրքը կ'ըսէ. ՀԱմէն
12 ով որ անոր հաւատայ՝ պիտի չամչնայ : Ինչու
որ Հհրեութիւն չկայ Հելլէնն ու Յոյնին մէջ-
տեղը. Հնոյն ան ամէնուն Տէրը նոյնն է, Հբա-
13 ւական ամէնուն՝ որ իրեն կը կանչեն : Վասնզի
ով որ Հ Տէրոջը անունը Հկանչէ՝ պիտի փրկուի :
14 Ուրեմն ի՞նչպէս պիտի կանչեն անոր՝ որուն
որ չհաւատացին. կամ ի՞նչպէս պիտի հաւա-
տան անոր՝ որուն վրայով չլսեցին. Կամ ին-
ա՞նր պիտի լսեն առանց մէկու մը քարոզե-
15 լուն. Կամ ի՞նչպէս պիտի քարոզեն՝ թէ որ
չխրկուին. ինչպէս որ գրուած է. Հնո՛ւր գե-
ղեցիկ են խաղաղութիւն աւետարանողներուն՝
ա՛ր բարի բաներու աւետիս առնողներուն ոտ-
16 քերը : Հայց ամէնը Ղազարոսի չհնազան-
դեցան աւետիսին. Քանզի Եսային կ'ըսէ. Հ«Տէր՝ ո՞վ հա-
17 ւատաց մեր պատմած լուրին : Ուրեմն հաւատ-
քը լսելէն է, ու լսելը Աստուծոյ խօսքէն :
18 Հայց կ'ըսեմ. Մի՞թէ չլսեցի՞ն. Հմանաւանդ
Երկրի երկիրը ելաւ անոնց ձայնը, Հու անոնց
19 խօսքը մինչեւ աշխարհի ծայրերը : Հայց կ'ըսեմ.
Մի՞թէ Իսրայէլը չգիտցաւ. առաջ Մովսէս
կ'ըսէ. ՀԵս ձեզ նախանձի պիտի գրգռեմ ան-
պիտան ժողովուրդով մը, Հու անմիտ ազգով
20 մը ձեզ պիտի բարկացնեմ : Հայց Եսային կը
համարձակի, ու կ'ըսէ. Հ«Ես անոնց գտնուե-
ցայ՝ որ ինձ չէին փնտռեր, յայտնի եղայ ա-
21 նոնց՝ որ ինձ չէին հարցներ : Սակայն Իսրա-
յէլին վրայով կ'ըսէ. «Երկրը օրը իմ ձեռքերս
երկարեցուցի անհնազանդ ու հակառակող ժո-
ղովուրդի մը :

ԳԼ. ԺԱ

1 Ընդհանրապէս կը յայտնէ թէ Աստուած բոլոր Իսրայէլը
մերժած չէր, 7 և թէ ամենք ընտրուած կին, թեև ուրիշ-

ա Ես. Ժ. 22, 23 :
բ ԳԼ. ժա. 5 :
գ Ես. իբ. 21 :
դ Ես. ա. 9 : Ողբ. գ. 22 :
ե Ես. ժդ. 19 : Երեմ. ծ. 40 :
զ ԳԼ. գ. 11 ; Ժ. 20 :
է ԳԼ. ա. 17 :
ը ԳԼ. Ժ. 2 : ժա. 7 :
թ Գաղ. ե. 4 :
ժ Ես. իբ. 34 : ա Կոր. ա. 23 :
ի Աղ. ԽԺբ. 22 : Ես. բ. 14 : իբ. 16 : Ած. իա. 42 : ա Պետ. բ. 6, 7, 8 :
լ ԳԼ. Ժ. 11 :

—

* Հանուն Իսրայէլին
ա Կոր. իա. 20 : իբ. 3 : Գաղ. ա. 14 : գ. 17 : Տես գԼ. իմ. 31 :
բ ԳԼ. ա. 17 : իմ. 30 :
գ Փիլ. գ. 9 :
դ Ած. Ե. 17 : Գաղ. գ. 24 :
ե Ղե. ժբ. 5 : Նեհեմ. իմ. 29 : Ես. գի. 11, 13, 21 : Գաղ. դ. 12 :
զ Բ Օր. Ը. 12, 13 :
է Բ Օր. Ը. 14 :
ը Ած. Ժ. 32 : Ղա. ժբ. 8 : Գոր. բ. 37 :
թ Ես. իմ. 16 : Լամ. 23 : Ես. Երեմ. ժԸ. 7 : ԳԼ. իմ. 33 :
ժ ԳԼ. գ. 22 : Գոր. ժԸ. 9 : Գաղ. գ. 28 :
ի Գոր. Ժ. 36 : ԳԼ. գ. 29 : ա Տիմ. բ. 5 :
լ Նախս. ա. 7 : բ. 4, 7 :
խ Գոր. իմ. 14 :
ծ Հռոմ. բ. 32 : Գոր. բ. 21 :
կ Տիտ. ա. 3 :
հ Ես. ծբ. 7 : Ղաւ. ա. 15 :
ձ ԳԼ. գ. 3 : Երբ. գ. 2 :
ղ Ես. ծգ. 1 : Հով. ժբ. 38 :
ճ Աղ. ժԽ. 4 : Ած. իգ. 14 : իբ. 19 : Ած. ժգ. 15 : Աղ. ա. 6, 23 :
մ Տես գ Թագ. ժբ. 10 : Ած. գ. 8 :
յ Բ Օր. ԼԲ. 21 : ԳԼ. ժա. 11 :
ն Տիտ. գ. 3 :
շ Ես. ծբ. 1 : Ղեւ. ա. 15 :
ո Ես. ծգ. 1 : Հով. ժբ. 38 :
չ Աղ. ժԽ. 4 : Ած. իգ. 14 : իբ. 19 : Ած. ժգ. 15 : Աղ. ա. 6, 23 :
պ Տես գ Թագ. ժբ. 10 : Ած. գ. 8 :
ջ Բ Օր. ԼԲ. 21 : ԳԼ. ժա. 11 :
ռ Տիտ. գ. 3 :
ս Ես. ա. 1 : ԳԼ. իմ. 30 :
վ Ես. կե. 2 :

Նոքը խառացած էին։ 16 Ընդդէմ պարսի գալան յոյս կայ։ 18 Կը ցուցընէ թէ հեթանոսները պիտի հլնուան պարծենալ անդդ դէմ։ 26 Ամէն մի անդդ փրկութեան համար խառամանք մը եղած է։ 33 Ո՛րջամբ անդրնդի են Ղառաւ ծոյ գառաւատնները։

1 Պրեմն կ՚ըսեմ, ՚Մինչ Ղառաւած իր ժա-
ղովուրդը մերժից. քանի լեցի. ²ինչու որ ես ալ Իսրայէլացի եմ, Բրրահամի սերունդէն
2 Բենիամինի ցեղէն։ Ղմերժից Ղառաւած իր ժա-
ղովուրդը՝ ³որն որ ինքը առաջուց ճանչցաւ. Ա-
թէ չէ՞ք գիտեր Եղիային պատմութեանը մէջ
գիրքը ի՞նչ կ՚ըսէ. թեսոր անոիկա Իսրայէլին
համար դանդատ կ՚ընէ Ղառաւծոյ, ըսելով.
3 ⁴Տէր՝ քու մարգարէներդ մեռցուցին, ու քու
սեղաններդ փլցուցին. ու միայակ ես մնացիր
4 եմ, և իմ անձս կը փնտռեն։ Հայց ի՞նչ կ՚ը-
սէ անոր՝ աստուածային պատասխանը. ⁵Ինձի
համար կ՚ըսէ, հօթը հազար մարդիկ, որոնք
5 Բահաղին ծնրադրութիւն չըրին։ ՚Ընդհակ ալ
ասանկս ընտրեալ ըլլալու համեմատ
6 մնացորդ մը կայ. ⁶Եւ թէ որ չնորհքով, ու-
րիշն ալ գործերէն չէ. ապա թէ ոչ չնորհքը
ալ չնորհք չըլլար. ⁷իսկ թէ որ գործերէն
է, ալ չնորհք չէ. ապա թէ ոչ՝ գործը ալ
7 գործ չըլլար՝։ Պրեմն ի՞նչ. ⁸Իսրայէլը չհա-
սաւ անոր բանին որ կը փնտռէր. բայց ընտ-
րուածները հասան, ու մնացածները կուրցան.
8 Ինչպէս որ գրուած է. ⁹Ղառաւած անոնց թմրու-
թիւնեան ոգի տուաւ. ¹⁰աչքեր՝ որոնցմով պի-
տի չտեսնեն, ու ականջներ՝ որոնցմով պիտի չը-
9 լսեն, մինչև աս օրուան օրս։ Եւ Դաւիթ
կ՚ըսէ. ¹¹Ընոնց սեղանը իրենց որոգայթ ու որս
և գայթակղութիւն ու հատուցում ըլլայ.
10 ¹²Ընոնց աչքերը մթնանան՝ որ չտեսնեն, ու ա-
11 ղանց կամաիր միշտ վար ծռէ։ Պրեմն կ՚ըսեմ.
Մինչ անոնք համան անոնք յանցանք ըրին, որ
կործանին. քանի լեցի. ¹³Հայտ իրենց յանցան-
քովը հեթանոսաց փրկութիւն եղաւ, որ ան-
12 րնոր նախանձի գրգռեմ։ Պւստի թէ որ անոնց
յանցանքը աշխարհի մեծութիւն եղաւ, ու
անոնց նուազութիւնը՝ հեթանոսներուն մե-
ծութիւն, ալ որչափ աւելի անոնց լրութիւ-
13 նը։ Հայտ ձեզի կ՚ըսեմ հեթանոսներուդ. ¹⁴Ո-
քանչեան հեթանոսներուն առաքեալ եմ՝ իմ
14 պաշտօնս կը մեծարեմ. Որ գուցէ իմ մար-
մինս եղբայրները նախանձի գրգռեմ, ու անոնցմէ
15 մէկ քանիները ազատեցընեմ։ Վ՚այն դի թէ որ
անոնց մերժուիլը աշխարհին հաշտութիւն է,

ա ա Ծնած. ժբ. 22։ Երեմ. լա. 37։
բ բ Կոր. ժա. 22։ Փիլ. գ. 5։
գ Կռ. ը. 29։
դ գ Ծնած. ժբ. 10, 14։
ե դ Ծնած. ժբ. 18։
զ Կռ. ի. 27։
է Կռ. գ. 4, 5։ Գաղ. ե. 4։ Տես բ Օր. ի. 4, 5։
• Կամն լատինն։
ը Կռ. ի. 31։ ժ. 3։ բ Կոր. գ. 14։
թ Նա. իե. 10։
ժ բ Օր. իե. 4։ Նա. գ. 9։ Երեմ. ե. 21։ Նզեկ. ժբ. 2։ Ասա. ժդ. 14։ Հօշ. ժբ. 10։ Գաղ. իբ. 26, 27։
ի Ասղ. կի. 22։
լ Ասղ. կի. 23։
խ Գաղ. ժգ. 46։ ժբ. 6։ իբ. 18, 21։ իբ. 24, 28։ Կռ. ժ. 19։
ծ Գաղ. ի. 15։ ժգ. 2։ իբ. 21։ Կռ. ժե. 16։ Գաղ. ա. 16։ բ. 2, 7, 8, 9։ Նզեկ. գ. 8։ ա Տիմ. բ. 7։ բ Տիմ. ա. 11։
կ ա Կոր. ե. 16։ իե. 22։ ա Տիմ. գ. 16։ Յակ. ե, 20։ Հապա անանց ընդունելը ի՞նչ պիտի ըլլայ,
16 բայց եթէ՝ մեռելներէն կենդանի ըլլալ։ ²Երդ՝
թէ որ երախայրին սուրբ է, նաև զանգուածը.
և թէ որ արմատը սուրբ է, ոստերն ալ
17 սուրբ են։ ³Եթէ որ ան ձիւղերէն մէկ քանիները կոտ-
րեցան, ու դուն որ վայրենի ձիթենի կիր՝ ա-
նոնց մէջ պատուաստուեցար, ու ձիթենիին ար-
մատին և պարարտութեանը հաղորդ եղար,
18 ⁴Ձիւղերուն դէմ մի պարծենար. Հապա թէ
որ պարծենաս, չէ թէ դուն արմատը կը բռնես
19 ես, հապա արմատը քեզ։ Պրեմն պիտի ըսես.
Ձիւղերը կտրեցան՝ որ ես պատուաստուիմ։
20 Ըղձկ, անոնք անհաւատութեանով կտրեցան,
ու դուն հաւատքով հաստատուեցար. ⁵Մի հը-
21 պարտիար, ⁶Հապա վախցիր. Ընչու որ եթէ
Ղառաւած բուն ճիւղերուն չխնայեց, գուցէ քե-
22 զի ալ չխնայէ։ Պւստի տես Ղառաւծոյ քաղ-
ցրութիւնը ու խստութիւնը, կործանուածնե-
րուն վրայ խստութիւնը՝ և քու վրադ քաղ-
ցրութիւնը, ⁷թէ որ ան քաղցրութեանը մէջ
կենաս. ապա թէ ոչ՝ դուն ալ պիտի կտրուիս։
23 ⁸Եւ անոնք ալ՝ թէ որ էրթնոյ անհաւատութեա-
նը մէջ չմնանան, պիտի պատուաստուին. ընչու
որ կարող է Ղառաւած անոնք նորէն պատուաս-
24 տել։ Ղանզի եթէ դուն փրնջէ բնական եղող
վայրենի ձիթենիէն կտրուելով, ու ան բարի
ձիթենիին մէջ՝ որ բնական չէր, պա-
տուաստուելով ալ որչափ աւելի անոնք՝ որ բը-
նական ճիւղեր են, պիտի պատուաստուին իրենց
25 ձիթենիին վրայ։ Վ՚այն դի չեմ ուզեր եղբայր-
ներ՝ որ չգիտնաք այս խորհուրդս, (Ղառպէս զի
ինքզինքնիդ իմաստուն չսեպէք.) ⁹որ քանի մա-
սին կուրութիւն եղաւ Իսրայէլին, Մինչև որ
26 հեթանոսներուն լրութիւնը մտնէ. Եւ այս-
պէս բոլոր Իսրայէլը պիտի փրկուի. ինչպէս
որ գրուած է. ¹⁰Պիտէն պիտի գայ Փրկիչը,
ու Յակոբէն անաչառութիւնները պիտի դար-
27 ձնէ. ¹¹Եւ ասիկա ես իմ ուխտս անոնց,
28 երբոր անոնց մեղքերը վերցընեմ։ Ըստ աւետարանին
նայելով՝ անոնք թշնամի են ձեր սիրոյն հա-
մար. բայց ընտրութեանը նայելով՝ Հայրերուն
29 են իրենց Հարցը սիրոյն համար։ Ինչու որ Ղա-
ռաւծոյ պարգևները ու կոչումը ¹²առանց զղջա-
30 նալու են։ ¹³Վ՚այն դի ինչպէս որ դուք ալ
առաջ մը Ղառաւծոյ հնազանդ չեղաք, ու հի-
մա ողորմութիւն գտաք †անոնց անհաւատու-
31 թեանովը, Ընդհակ ալ անոնք հիմա անհաւատ
եղան, որ ձեր ողորմութիւն գտնելովս՝ անոնք

Հ Դատ. իդ. 10։ Ծառ. ժե. 18, 19, 20, 21։
ղ Երեմ. ժա. 16։
ճ Գաղ. բ. 39։ Երկես. ը. 12, 13։
մ ա Կոր. ժ. 12։
յ Կռ. ժբ. 16։
ն Ընակ. իբ. 14։ Նա. կգ. 2։ Փիլ. բ. 12։
շ ա Կոր. ժե. 2։ Երբ. գ. 6, 14։
ո Ցօհ. ժե. 2։
չ բ Կոր. գ. 16։
պ Կռ. ժբ. 16։
ջ Ածր 7։ բ Կոր. գ. 14։
ռ Կռ. իդ. 10։ Ծառ. ժե. 18, 19, 20, 21։
ս Երեմ. ժա. 16։
վ Գաղ. բ. 39։ Երկես. ը. 12, 13։
տ ա Կոր. ժ. 12։
ր Կռ. ժբ. 16։
ց Ընակ. իբ. 14։ Նա. կգ. 2։ Փիլ. բ. 12։
ւ Ա Կոր. ժե. 2։ Երբ. գ. 6, 14։
փ Ցօհ. ժե. 2։
ք բ Կոր. գ. 16։
և Կռ. ժբ. 16։
֊ Ածր 7։ բ Կոր. գ. 14։
֍ Նա. ժբ. 20։ Տես Ասղ. ժգ. 7։
՝ Նա. իե. 9։ Երեմ. լա. 31, 33։ Երբ. ը. 8։ ժ. 16։
՞ բ Օր. ե. 8։ իե. 5։ ժ. 15։
՟ Ծառ. իդ. 19։
՛ Երկես. բ. 2։ Ասղ. գ. 7։
† Կամ անոնց անհաւատութեանովը։ Ընակ ալ անոնք հիմա անհաւատ եղան, որ ձեր ողորմութիւն գտնելովս՝ անոնք

ւատ եղան ձեր ողորմութիւն գործ՝ առնէք՝ որ
32 անոնք՝ ալ ողորմութիւն գտնեն : Ինչու որ
Աստուած ամէնն ալ անհաւատութեան մէջ
արգիլեց , որ ամենուն ողորմի :
33 Ո՛վ Աստուծոյ մեծութեան ու իմաստու-
թեան և գիտութեան խորութիւնը . ո՜րքա-
տա՛ր անքննելի են իր դատաստանները , ու
34 անզննելի են իր ճամբաները : Վա՞ն գի՛ր
դիտցաւ Տէրոջը միտքը . կա՞մ ո՛վ անոր խոր-
35 հրդակից եղաւ . Կա՞մ առաջուց անոր բան
36 մը տուաւ , որ փոխարէնը իրեն տրուի : Ո՜րով-
հետև որ ամէն բաները անկէ , ու անով , և անոր
համար են . Իրեն փառք յաւիտեանս . ամէն :

ԿԱ՛. ԺԲ՛

1 Պէտք է որ մենք Աստուծոյ ողորմութիւններէն շահ ուած՝
զանձնենք Աստուծոյ հանդէպ ըլլալու : 3 Պէտք չէ որ մեկը իր
վրայ բարձր գաղափար ունենայ , 6 հապա ամէն մարդ
պարտի կատարել ան պաշտօնը , որուն որ կանչուած է :
9 Հրամայուած է մեզի սէր ունենալ և ուրիշ շատ պար-
տաւորութիւններ կատարել : 19 Վրէժխնդրութիւնը
յատկապէս արգիլուած է :

1 Ո՜Ղբդ՝ կ՚աղաչեմ ձեզի ե՛ղբայրներ՝ Աստուծոյ
ողորմութեամբը , Որ ձեր մարմինները
ընծայէք Կենդանի զոհ մը՝ սուրբ , Աստուծոյ
2 հաճելի , ո՛ր է ձեր բանաւոր պաշտօնը . Եւ
մի կերպարանիք ասս աշխարհիս կերպարանքովը ,
Հապա ձեր մտքին նորոգութեամբը նորոգուե-
ցէք , Որ քննէք թէ ինչ է Աստուծոյ կամքը ,
3 ան որ բարի ու հաճելի և կատարեալ է : Ըսա-
ղի ինձի տրուած Աստուծոյ շնորհքովը ասս ի՛ր-
սեմ ձեր մէջը եղող ամէն մէկուն , Որ արժան
եղածը մտածելէն աւելի բան չմտածէ . Հապա
զգաստ կենալ մտածէ . Ինտոր որ Աստուած
4 ամէն մէկուն բաժնեց հաւատքին չափը : Վ՚ասն
զի Ինչպէս որ մէկ մարմինի մէջ շատ անդամներ
ունինք , ու ան ամէն անդամները մի և նոյն
5 գործը չունին . Նասնկ ալ մենք շատերնս

մէկ մարմին մըն ենք Քրիստոսով , և ամէն մէ-
6 կիսնիս իրարու անդամներ ենք : Աւստի մենք
զանազան պարգեւներ ունենալով Ան շնորհքին
համեմատ որ մեզի տրուած է , Ե՛թէ որ մարգա-
րէութիւն՝ հաւատքին չափովը գործածենք ;
7 Թէ որ սպասաւորութիւն՝ սպասաւորութեան
մէջ ըլլանք . Ե՛թէ ան որ կը սորվեցընէ՝ սորվե-
8 ցընելու հետէ ըլլայ , Ե՛թէ ան որ կը յորդո-
րէ՝ յորդորելու հետէ . Ան որ կը բաշխէ՝ առա-
տաձեռնութեամբ ընէ զանէ , Ան որ վերակացու է՝
ջանքով , ան որ կ՚ողորմի՝ յօժարութեամբ .
9 Ա՛երը առանց կեղծաւորութեան ըլլայ . Չարէն
10 զզուելով՝ բարիին յարելով . Ի՛ղբայրսիրու-
թեան մէջ իրարու վրայ գորովալից եղէք .
11 Պատուելու մէջ իրարմէ անցէք . Ջ՚անքի մէջ
թուլասիրտ չըլլաք . Հոգիով բորբոքեցէք .
12 Տէրոջը ծառայեցէք . Ի՛յսոսով ուրախ եղէք .
Նեղութեան մէջ համբերեցէք . Ըստէպ աղօթ-
13 քի կեցէք . Սուրբերուն պիտոյիցը հաղորդե-
14 ցէք . Հիւրասիրութեան հետէ եղէք . Ձեզ
հալածողները օրհնեցէք . օրհնեցէ՛ք՝ ու մի ա-
15 նիծէք . Ուրախացողներուն հետ խնդացէք , և
16 լացողներուն հետ լացէք . Իրարու վրայ մի
և նոյն խորհուրդը ունեցէք . Համբարտաւա-
նութիւն մի ընէք , հապա խոնարհներուն հետ
խոնարհեցէք . Ինքզինքնիդ իմաստունի տեղ
17 մի դնէք . Ձարութեան փոխարէն մէկուն չա-
րութիւն մի հատուցանէք . Ամէն մարդոց առ-
18 ջեւ բարի բաներ ընելո՛ հո՛գ տարէք : Ա՛րչափ
որ կարելի է ձեզի՝ Ամէն մարդոց հետ խաղաղու-
19 թիւն ունեցէք : Սիրելիք՝ վրէժխնդրութիւն
մի ընէք ձեր անձերուն համար , հապա բար-
կութեան տեղ տուէք . Ինչու որ գրուած է .
Վրէժխնդրութիւնը իմն է . ես պիտի հա-
20 տուցանեմ՝ կ՚ըսէ Տէրը : Աւստի թէ որ քու
թշնամիդ անօթեցեր է՝ հաց տուր անոր , և թէ
որ ծարաւ է՝ ջո՛ւր տուր անոր . քանզի ասս ը-
նելով՝ անոր գլխուն վրայ կրակի կայծեր պիտի

ց Պէտ . ո . 9 : Պաղ . ջ . 22 :
— Աագ . Լղ . 6 :
ձ Հոբ . ժ՚ա . 7 : Աագ . ղբ . 5 :
ղ Հոբ . ժ՛ . 8 : Ես . ի՛ . 13 :
Երեմ . իզ . 18 : ա՛ Սոր . բ . 16 :
ճ Հոբ . Լղ . 22 :
մ Հոբ . լ՚ . 7 : Խա՛ . 11 :
յ ա՛ Սոր . ի՛ . 6 : Սոդ . ա՛ . 16 :
ն Պաղ . ա՛ . 5 : ա՛ Տիմ . ա՛ .
17 : բ՛ Տիմ . գ՛ . 18 : Երբ .
ժգ՛ . 21 : ա՛ Պետ . ե՛ . 11 :
բ՛ Պետ . գ՛ . 18 . Հռոմ .
25 . Հայտ . ա՛ . 6 :

—

ա՛ բ՛ Սոր . Ժ՛ . 1 :
բ ա՛ Պետ . բ՛ . 5 :
գ Աագ . ծ . 13 , 14 : ՊՀ . ջ .
13 , 16 , 19 : ա՛ Սոր . ջ .
13 , 20 :
դ Երբ . Ժ՛ . 20 :
ե ա՛ Պետ . ա՛ 14 : ա՛ Հօհ . բ՛ .
15 :
զ Նփես . ա՛ . 18 : է՛ . 23 : Սոդ .
ա՛ . 21 , 22 : է՛ . 10 :
է Նփես . ե՛ . 10 , 17 : ա՛ Թես .
է՛ . 3 :
ը Պհ . ա՛ . 5 : ժե՛ . 15 : ա՛
Սոր . է՛ . 10 : ժե՛ , 10 :
Գոդ . բ՛ . 9 : Նփես . է՛ . 2 ,
7 , 8 :
ի՛ Նռակ . իե՛ . 27 : Ժոդ . է՛ .
16 : Պհ . ժա՛ . 20 :
ժ ա՛ Սոր . ժբ՛ . 7 , 11 : Նփես .
է՛ . 7 :
ի ա՛ Սոր . ժբ՛ . 12 : Նփես .
է՛ . 16 :
լ ա՛ Սոր . Ժ . 17 : ժբ՛ . 20 ,
27 : Նփես . ա՛ . 23 : է՛ . 25 :
խ ա՛ Սոր . ժբ՛ . 4 : ա՛ Պետ .
է՛ . 10 , 11 :
ծ Ա՛ղբ 3 :
կ Գոբ . ժա՛ . 27 : ա՛ Սոր . ժբ՛ .
10 , 28 : ժբ՛ . 2 : ժբ՛ . 1 , 6 ,
29 , 31 :
հ Գոբ . ժբ՛ . 1 : Նփես . է՛ . 11 :
Գաղ . ի՛ . 6 : ա՛ Տիմ . ե՛ . 17 :
ձ Գոբ . ժե՛ . 32 : ա՛ Սոր . ժբ՛ .
3 :
ղ Աատ . ի՛ . 1 , 2 , 3 : բ՛ Սոր .
բ՛ . 2 :
ճ Գոբ . ի՛ . 28 : ա՛ Տիմ . ե՛ .
17 : Երբ . ժբ՛ . 7 , 24 : ա՛
Պետ . ե՛ . 2 :
մ բ՛ Սոր . ի՛ . 7 :
յ ա՛ Տիմ . ա՛ . 5 : ա՛ Պետ . ա՛ .
22 :
ն Աագ . Լգ՛ . 14 : ի՛ . 4 : ղբ՛ .
10 : Ամո՛ . ե՛ . 15 :
շ Երբ . ժբ՛ . 1 : ա՛ Պետ . ա՛ .
22 : բ՛ . 17 : է՛ . 8 : բ՛ Պետ .
ա՛ . 7 :
ո Փիլ . բ՛ . 3 : ա՛ Պետ . ե՛ . 5 :
չ Յու . Ժ . 20 : Պհ . ե՛ . 2 :
ժե՛ . 13 : Փիլ . է՛ . 1 : է՛ . 4 :
ա՛ Թես . ե՛ . 16 : Երբ . է՛ .
6 : ա՛ Պետ . է՛ . 13 :
պ Յու . իա՛ . 19 : ա՛ Տիմ . է՛ .
11 : Երբ . Ժ . 36 : ժբ՛ . 1 :
Հակ . ա՛ . 4 : Ե՛ . 7 : ա՛ Պետ .
բ՛ . 19 , 20 :
ջ Յու . ժբ՛ . 1 : Գոբ . բ՛ . 42 :
ժբ՛ . 5 : Աագ . է՛ . 2 : Նփես .
է՛ . 18 : ա՛ Թես . ա՛ . 17 :
ռ ա՛ Սոր . ժբ՛ . 1 : բ՛ Սոր . ի՛ .
1 , 12 : Երբ . է՛ . 10 : ժբ՛ .
16 : ա՛ Հօհ . է՛ . 17 :
ս ա՛ Տիմ . գ՛ . 2 : Տիտ . ա՛ . 8 :
Երբ . ժբ՛ . 2 : ա՛ Պետ . է՛ . 9 :
վ Աատ . Ե . 44 : Գաղ . է՛ .
28 : իե՛ . 34 : Գոբ . Է . 59 :
ա՛ Սոր . է՛ . 12 : ա՛ Պետ .
բ՛ . 23 : է՛ . 9 :
տ ա՛ Սոր . ժբ՛ 26 :
ր Պհ . ժե՛ . 5 : ա՛ Սոր . ա՛ .
10 : Փիլ . բ՛ . 2 : է՛ . 16 :
ա՛ Պետ . է՛ . 8 :
ց Աագ . ճլա՛ . 1 , 2 : Երեմ .
խե՛ . 5 :
ւ Նռակ . է՛ . 7 : իգ՛ . 12 : Ես .
Ե . 21 : Պհ . ժ՛ . 25 :
ք Նռակ . Ի . 22 : Պատ . Ե .
39 : ա՛ Թես . Ե . 15 : ա՛
Պետ . է՛ . 9 :
օ Պհ . ժգ՛ . 16 : բ՛ Սոր . բ՛ . 21 :
ֆ Պատ . իե՛ . 49 : Պհ . ժ՛ է՛ .
19 : Երբ . ժբ՛ . 14 :
և Ջ՚Ե . ժե՛ . 18 : Նռակ . իգ՛ .
29 : Ա՛ղբ 17 :
— բ՛ Օբ . Լբ՛ . 35 : Երբ . Ժ .
30 :
Երեց իգ՛ . 4 , 5 : Նռակ . իե՛ .
21 , 22 : Պատ . Ե . 44 :

—

21 դիզես : Ձարէն մի յաղթուիր , հապա բարիով
յաղթէ չարին :

ԹԼ· ԺԹ

1 Պատմութիք Ջազանդ ըլլալ իշխանաւորներուն , և անոնց
վերաբերեալ մեր ամէն պատասխանութիւնները կատարել :
8 Օրէնքին լուսէն սկսեալ է : 11 Ծուլութիւն , դիւրահա-
ւատութիւն , և խաբէին գործքերը անելայել են քրիստոնեա-
ներուն :

1 ¶ Ա՛մէն մարդ իր վրան եղած իշխանութիւններուն թող Ջազանդի . [a]վասն զի չկայ իշխանութիւն մը որ Ա֊ստուծմէ չըլլայ . և անոնք
2 որ կան՝ Ա֊ստուծմէ կարգուած են . Ուրեմն [b]ով որ իշխանութեան դէմ կը կենայ , Ա֊ստուծոյ հրամանին դէմ կը կենայ . և անոնք որ դէմ կը կենան , անձերնուն դատապարտութիւն կ'ընդ-
3 դունին : Վասն զի իշխանները բարի գործքերու վախ պո֊ող չեն , հապա չարերու . կ'ուզես չվախնալ [c]իշխանութենէն . բարի գործէ ,
4 ու անկէ գովեստիւն պիտի ընդունիս . Ընչու որ անիկայ Ա֊ստուծոյ սպասաւորն է քեզի բարիի համար . բայց թէ որ դուն չար կը գործես , վախցիր . ընչու որ զատարկ տեղը միջքը թուր չէ կապեր . քանզի Ա֊ստուծոյ սպասաւորն է , և վրէժխնդիր բարկութիւն հասցընելու անոր
5 վրայ՝ որ չար կը գործէ : [d]Ուստի պէտք է ենթացնդ ըլլալ , չէ թէ միայն բարկութեանը
6 համար՝ [e]հապա խղճմտանքի համար ալ : Ա֊ս պատճառով է որ տուրք ալ կու տաք . ընչու որ Ա֊ստուծոյ սպասաւորներն են ան նոյն բանին
7 հոգ տանելու : [f]Ուստի [g]հատուցէք պէտք է՝ գաճը ամենուն . որուն որ տուրը պո֊ո֊ելու է՝ տուրքը , որուն որ մաքս՝ մաքսը , որուն որ վախ՝ վախնալը , որուն որ պատիւ՝ պատիւը :
8 Ոչնաւ մէկուն պարտական մի գտնուիք , միայն թէ մէկզմէկ սիրելու . [h]վասն զի ով որ
9 ընկերը կը սիրէ , օրէնքը կը կատարէ . [i]Ընչու որ ան Մի շնար , Մի սպանաներ , Մի գողնար , Ուուտ վկայութիւն մի ըներ , Մի ցանկար , և ուրիշ ինչ պատուէր որ կայ՝ [j]ո֊ւղղը ասա խօսքին մէջ կը բռնի գործելով , [k]թէ
10 Ընկերդ սիրես քու անձիդ պէս : Սէրը ընկերին գէշութիւն չըներ . ուրեմն [l]օրէնքին լրումը սէրն է :
11 ¶ Եւ այսպէս ըն֊է՝ գիտնալով ատ ատենս , Ո֊ր հիմա ժամանակ է մեզի քունէ արթննալու . ընչու որ հիմա մօտ է մեզի փրկութիւնը՝
12 քան թէ ան ատենը որ հաւատացինք : Գի-

ա Տիտ . գ . 1 : ա֊ Պետ . բ . 13 :
բ Բառկ . ը . 15 , 16 : Գաղ . բ . 21 : գ . 32 : Հով . ժբ . 11 :
գ Տիտ . գ . 1 :
դ ա֊ Պետ . բ . 14 : գ . 13 :
ե Ժող . ը . 2 :
զ ա֊ Պետ . բ . 19 :
է Ա֊տ . իբ . 21 : Ա֊ղբ . ժբ . 17 : Գաղ . ե . 25 :
ը Հմբ 10 : Գաղ . ե . 14 : Առգ . գ . 14 : ա֊ Տիմ . ա . 5 : Հակ . բ . 8 :
թ Եզե . 13 , ԼԷ : բ Օր . ե . 17 , ԼԷ : Ա֊տ . ժբ . 18 :
ժ Գա . ժբ . 18 : Ա֊տ . իբ . 39 : Ա֊ղբ . ժբ . 31 : Գաղ . ե . 14 : Հակ . բ . 8 :
ի Ա֊տ . իբ . 40 : Հմբ . 8 :
լ ա֊ Կող . ժե . 34 : Լփես . ե . 14 : ա֊ Թես . ե . 5 , 6 :
խ Լփես . ե . 11 : Կող . գ . 8 :
ծ Լփես . գ . 13 : ա֊ Թես . ե . 8 :
կ Փիլ . գ . 8 : ա֊ Թես . գ . 11 . ա֊ Պետ . բ . 12 :
հ Բառկ . իբ . 20 : Գա֊ . իա֊ . 34 : ա֊ Պետ . գ . 3 :
ձ ա֊ Կող . գ . 9 : Լփես . ե . 5 :
ղ Հակ . գ . 14 :
ճ Գաղ . գ . 27 : Լփես . գ . 24 : Կող . գ . 10 :
մ Գաղ . ե . 16 : ա֊ Պետ . բ . 11 :

ա Գա . ժե . 1 , 7 : ա֊ Կող . բ . 9 , 11 : թ . 22 :
բ Հմբ 14 : ա֊ Կող . ժ . 25 : ա֊ Տիմ . գ . 4 : Տիտ . ա֊ . 15 :
գ Կող . բ . 16 :
դ Հակ . գ . 12 :
ե Գաղ . գ . 10 : Կող . բ . 16 :
զ Գաղ . գ . 10 :
է ա֊ Կող . ժ . 31 : ա֊ Տիմ . գ . 3 :
ը ա֊ Կող . ղ . 19 , 20 : Գաղ . բ . 20 : ա֊ Թես . ե . 10 : ա֊ Պետ . գ . 2 :
թ բ Կող . ե . 15 :
ժ Ամէն ու յաջորդիւն ասուած , և նորէն
ի Գաղ . ժ . 36 :
լ Ա֊տ . իբ . 31 , 32 : Գար . ժ . 42 : ժե . 31 : բ Կող . ե . 10 : Հով . 14 , 15 :
խ Լա . իբ . 23 : Փիլ . բ . 10 :

շերը չատ անցած է , ու ցորեկը մօտեցած . [a]Ուստի մեկզի ընենք խաւարին գործքերը , [b]ու
13 զգենունք հագնինք լուսոյ զէնքերը : [c]Որպէս թէ ցորեկ աուն պարկեշտութեամբ պտրտինք . [d]չէ թէ անառակութիւններով , ու գինովութիւններով , [e]և չէ թէ խառնակ անկողիններով ,
ու պղծութիւններով , [f]և չէ թէ հակառա-
14 կութիւնով ու նախանձով . [g]Հապա վրանիդ հագէք Տէր Յիսուս Քրիստոսը , [h]ու մարմնոյ խնամք մի տանիք ցանկութիւններու համար :

ԹԼ· ԺԹ

1 Պէտք է որ մարդիկ անտարբեր բռնելու համար մեկզմեկ անարգին , և մեկզմեկ դատին . 13 Հապա զգուշանան որ անոնցմով գայթակղութիւն չտան իրենց եղբայրներուն : 15 Ուտելիքը շատ պատճառներով կը ցուցընէ աս վարմունքին անվայել ըլլալը :

1 [i]Հաւատքի մէջ տկար եղողը ընդունեցէք՝ չէ թէ տարակուսական որոշմանքներով :
2 Մէկը կը հաւատայ [j]որ ամէն բան կրնայ ուտել . և ան որ տկար է՝ կանաչեղէն կ'ուտէ :
3 Ան որ կ'ուտէ՝ չարհատղը թող չանարգէ , [k]ու ան որ չուտեր՝ ուտողը թող չդատէ . ընչու որ Ա֊ստուած անիկայ ընդուներ է :
4 [l]Դուն ով ես որ ուրիշին ծառան կը դատես . իր Տէրոջը կը կենայ կամ կ'իյնայ . բայց պիտի կենայ , ընչու որ Տէրը կարող է զանիկայ կենցընելու :
5 [m]Մէկը՝ մէկ օրը մէկալ օրէն աւելի կը սեպէ , ու մէկալը ամէն օրը Ջոխ կը սեպէ . թող ամէն
6 մարդ իր միտքը համճցընէ : [n]Ան որ կը հոգայ օրը , Տէրոջը կը հոգայ , և ան որ չհոգար օրը , Տէրոջը չհոգար . ու ան որ կ'ուտէ , Տէրոջը կ'ուտէ , [o]քանզի Ա֊ստուծմէ կը գոհանայ . և ան որ չուտեր , Տէրոջը չուտեր , ու Ա֊ստուծմէ
7 կը գոհանայ : [p]Ընչու որ մեզմէ մէկը իր անձին համար չապրիր , ու մէկը ինքզինքին համար
8 չմեռնիր : [q]Քանզի թէ որ ապրինք , Տէրոջը համար կ'ապրինք , և թէ որ մեռնինք , Տէրոջը համար կը մեռնինք . ուրեմն թէ ապրինք՝ և թէ
9 մեռնինք , մենք Տէրոջն ենք : Վասն զի [r]Քրիստոս ալ ատոր համար մեռաւ [s]ու ապրեցաւ , [t]որ ա֊ Հաւատքի մեռելներուն ու կենդանիներուն
10 բուն իշխէ : Իսկ դուն ինչո՞ւ քու եղբայրդ կը դատես , կամ դուն ինչո՞ւ քու եղբայրդ կ'անարգես . [u]վասն զի ամէնքս ալ Քրիստոսի առ-
11 տեանին առջեւը պիտի կայնինք : Ընչու որ գրուած է . [v]Կա կենդանի եմ՝ ըլսէ Տէրը , որ

ա Հռ . ժգ . 12 :
բ Եփես . ե . 5 :
գ Հռ . ժգ . 13 :
դ Հռ . ժգ . 18 :
ե Ա֊տ . իբ . 39 : Ա֊ղբ . ժբ . 31 : Գաղ . ե . 14 : Հակ . բ . 8 :
զ Ա֊տ . իբ . 40 : Հմբ . 8 :
է ա֊ Կող . ժե . 34 : Լփես . ե . 14 : ա֊ Թես . ե . 5 , 6 :
ը Լփես . ե . 11 : Կող . գ . 8 :
թ Լփես . գ . 13 : ա֊ Թես . ե . 8 :
ժ Փիլ . գ . 8 : ա֊ Թես . գ . 11 . ա֊ Պետ . բ . 12 :
ի Բառկ . իբ . 20 : Գա֊ . իա֊ . 34 : ա֊ Պետ . գ . 3 :
լ Ա֊տ . ժ . 1 : ա֊ Պետ . բ . 13 :
խ Բառկ . բ . 15 , 16 : Գաղ . բ . 21 : գ . 32 : Հով . ժբ . 11 :
ծ Տիտ . գ . 1 :
կ ա֊ Պետ . բ . 14 : գ . 13 :
հ Ժող . բ . 2 :
ձ ա֊ Պետ . բ . 19 :
ղ Ա֊տ . իբ . 21 : Ա֊ղբ . ժբ . 17 : Գաղ . ե . 25 :
ճ Հմբ 10 : Գաղ . ե . 14 : Առգ . գ . 14 : ա֊ Տիմ . ա֊ . 5 : Հակ . բ . 8 :
մ Եզե . 13 , ԼԷ : բ Օր . ե . 17 , ԼԷ : Ա֊տ . ժբ . 18 :
յ Գա . ժբ . 18 : Ա֊տ . իբ . 39 : Ա֊ղբ . ժբ . 31 : Գաղ . ե . 14 : Հակ . բ . 8 :
ն Ա֊տ . իբ . 40 : Հմբ . 8 :
շ ա֊ Կող . ժե . 34 : Լփես . ե . 14 : ա֊ Թես . ե . 5 , 6 :
ո Լփես . ե . 11 : Կող . գ . 8 :
չ Լփես . գ . 13 : ա֊ Թես . ե . 8 :
պ Փիլ . գ . 8 : ա֊ Թես . գ . 11 . ա֊ Պետ . բ . 12 :
ջ Բառկ . իբ . 20 : Գա֊ . իա֊ . 34 : ա֊ Պետ . գ . 3 :
ռ Գաղ . գ . 10 :
ս ա֊ Կող . ժ . 31 : ա֊ Տիմ . գ . 3 :
վ ա֊ Կող . ղ . 19 , 20 : Գաղ . բ . 20 : ա֊ Թես . ե . 10 : ա֊ Պետ . գ . 2 :
տ բ Կող . ե . 15 :
ր Ամէն ու յաջորդիւն ասուած , և նորէն
ց Գաղ . ժ . 36 :
ւ Ա֊տ . իբ . 31 , 32 : Գար . ժ . 42 : ժե . 31 : բ Կող . ե . 10 : Հով . 14 , 15 :
փ Լա . իբ . 23 : Փիլ . բ . 10 :

ամէն ծուռնկ ինձի պիտի ծռի , և ամէն լեզու
12 Աստուծոյ պիտի խոստովանի : [ա]Երեմն մեզմէ
ամէն մէկը Աստուծոյ հաշիւ պիտի տայ իր ան-
13 ձին համար : Ուստի ալ իրար չդատունք . հա-
պա աւելի առ որոշումը ըրէք մարդուն մէջ
[բ]խոչ կամ գայթակղութիւն չդնել եղբօր :
14 Ես գիտեմ՝ ու հաստատուած եմ Տէր Յի-
սուսով , [գ]որ մէկ բան մը ինքիմէ պիղծ չէ ,
բայց [դ]ով որ պիղծ կը սեպէ մէկ բան մը , ա-
15 նոր պիղծ է ան : Իսկ թէ որ կեր ակութեան հա-
մար քու եղբայրդ արտի , ալ դուն սիրով
չվարուեցար . [ե]քու կերակուրովդ մի կորսըն-
ցըներ անիկայ՝ որուն համար որ Քրիստոս մե-
16 ռաւ : [զ]Ըրդ՝ լաւ որ ձեր բարիին համար չար
17 խօսին : [է]Ինչու որ Աստուծոյ արքայութիւնը
կերակուր ու խմելիք չէ , հապա արդարութիւն
և խաղաղութիւն ու ներքնութիւն Հոգւով
18 Սրբով : Քանզի թէ որ մէկը ան բաներով Քրի-
ստոսի կը ծառայէ , [ը]անիկայ Աստուծոյ հա-
19 ճելի է՝ ու մարդոց դովելի : [թ]Ասկա ուրեմն
խաղաղութեան՝ և իրարու շինութեան նուէ-
20 րները : [ժ]Աւրայ որ կերակուրի պատճառով
Աստուծոյ գործը քակես . [ի]ամէն բան մաքուր
է . [ի]միայն թէ ան մարդուն է դէշ՝ որ ո՛ր-[իկէն]
21 գայթակղութիւն տալով կ՛ուտէ : [լ]Աղեկ է
միս չուտել , և գինի չխմել , ա՛չ ալ բան մը ը-
նել որով քու եղբայրդ կը գայթի՝ կամ կը գայ-
22 թակղի կամ կը տկարանայ : Դուն հաւատք
ունիս . անիկայ քեզի պահէ Աստուծոյ առջեւը .
երանի անոր որ իր անձը չդատապարտեր ա-
23 նով՝ որ ինքը [խ]կ՛ընդունի : Բայց ան որ խրճ
կ՛ընէ , թէ որ ուտէ կը դատապարտուի . վասն
զի չէ թէ հաւատքով կ՛ո՛ր-[իկէն] . [ծ]քանզի ինչ
բան որ հաւատքով չէ , մեղք է :

ԻԵ . ԺՆ

1 Հաւատքի մէջ զօրաւորները պէտք է որ տկարներուն
տկարութիւնը տիրցընեն , և չէ թէ ինքնիւ-
2 մեր անձին հաճոյ ըլլալ . [ա]Ամէն մեզմէ ամէն
մէկը [բ]հնութեան համար իր ընկերին հաճոյ
3 ըլլայ բարի բաներու մէջ : [գ]Քանզի Քրիստոս
ալ չէ թէ իր անձին հաճոյ եղաւ , հապա ինչպէս
որ գրուած է . [դ]Անոնց նախատանքներուն նա-
4 խատինքները իմ վրաս իյնան : [ե]Վասն զի ինչ
որ առաջուց գրուեցաւ , մեր սորվելուն համար
գրուեցաւ , որ համբերութեամբ ու մխիթա-
5 րութեամբ գրոց ունենանք : [զ]Նէ
Համբերութեան ու մխիթարութեան Աստուա-
ծը տայ ձեզի իրարու հետ մի և նոյն խորհուր-
դը ունենալ Քրիստոս Յիսուսի ո՛ւղղութեան պէս .
6 [է]Որ մէկ սրտով ու մէկ բերնով փառաւորէք
զԱստուած՝ ու մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստո-
7 սի Հօրը : [ը]Ասոր համար միկոմիկի ընդունե-
ցէք , ինչպէս որ Քրիստոս ալ ձեզ ընդունեց
Աստուծոյ փառքին համար :
8 Բայց կ՛ըսեմ [թ]թէ Յիսուս Քրիստոսի թլփա-
տութեան պաշտօնեայ ըլլալ Աստուծոյ ճըշ-
մարտութեանը համար էր , [ժ]որ նախահայրե-
րուն տրուած խոստումնաբները հաստատէ .
9 [ի]Ասկայն հեթանոսները ողորմութեան համար
զԱստուած փառաւորեն . ինչպէս որ գրուած
է . [լ]Ասոր համար ազգերուն մէջը քեզի պիտի
դովիմ , և քու անուանդ սաղմոս պիտի երգեմ :
10 Ու դարձեալ կ՛ըսէ՝ թէ [խ]Ա՛վ ազգեր՝ անոր
11 ժողովուրդին ուրախակից եղէք : Ու դարձեալ՝
թէ [ծ]Օրհնեցէք Տէրը՝ ա՛վ բոլոր ազգեր , ու
12 գովեցէք անիկայ՝ ա՛վ բոլոր ժողովուրդներ : Ու
դարձեալ Եսային կ՛ըսէ . [կ]Յեսսէին մէկ սր-
մանը պիտի ըլլայ , ու ան որ ազգերուն իշխան
պիտի կայնի , ազգերը անոր պիտի յուսան :
13 [հ]Ըրդ՝ յուսոյ Աստուածը ձեզ լեցընէ բոլոր
ուրախութիւնով ու խաղաղութիւնով հաւա-
տալու մէջ , որ առատանաք յուսով՝ Հոգւոյն
Սրբոյ զօրութեամբը :
14 Ես ինքնս ալ հաստատուած եմ ձեզի հա-
մար՝ իմ եղբայրներս , որ գուք լեցուն էք բա-
րութիւնով , լեցուած էք ամէն գիտութիւ-
15 նով , և կրնաք միկոմիկ խրատել : Սակայն մէկ
կողմանէ համարձակաբար գրեցի ձեզի՝ իմ եղ-
բայրներս , որպէս թէ միտքերնիդ ձգելի՝ ես քա-
նի [ղ]ան շնորհքին պատճառովը՝ որ Աստուծ-
16 մէ տրուած է , [մ]Որ ես Յիսուս Քրիս-
տոսի սպասաւորը ըլլամ հեթանոսներուն մէջ ,
և Աստուծոյ աւետարանը մատակարարեմ ,
որպէս զի [ն]հեթանոսաց ընծայուիլը ընդունելի

ա Գործ . ժբ . 36 : Գաղ . գ . 5 : ա Պետ . գ . 5 :
բ ա Կոր . բ . 9 , 13 : Ժ . 32 :
գ Գոր . Ժ . 15 : [ա]Ժբ 2 , 20 : ա Կոր . Ժ . 25 : ա Տիմ . գ . 4 : Տիտ . ա . 15 :
դ ա Կոր . բ . 7 , 10 :
ե ա Կոր . բ . 11 :
զ Կղ . ժբ . 17 :
է ա Կոր . բ . 8 :
ը բ Կոր . բ . 21 :
թ Սաղ . ղբ . 14 : Կղ . ժբ . 18 :
ժ Կղ . ժե . 2 : ա Կոր . ժգ . 12 : ա Թես . ե . 11 :
ի Ժբ 15 :
լ Գործ . ժե . 11 : Գոր . Ժ . 15 : [ա]Ժբ 14 : Տիտ . ա . 15 :
խ ա Կոր . բ . 9 , 10 , 11 , 12 :
ծ ա Կոր . բ . 13 :
կ ա Հօվ . գ . 21 :
հ Կամ կը փոխէ :
ձ Տիտ . ա . 15 :

ղ Գաղ . գ . 1 :
ճ Կղ . ժգ . 1 :
մ ա Կոր . ի . 19 , 22 : Ժ . 24 , 33 : ժգ . 5 : Փիլ . բ . 4 , 5 :
ն Կղ . ժգ . 19 :
շ [ա]Ժբ 39 : Հօվ . ե . 30 : գ . 38 :
ո Սաղ . կի . 9 :
չ Կղ . գ . 23 , 24 : ա Կոր . ի . 9 , 10 : Ժ . 11 : [բ]Տիմ . գ . 16 , 17 :
պ Կղ . ժբ . 16 : ա Կոր . ա . 10 : Փիլ . գ . 16 :
ջ Գոր . գ . 24 , 32 :
ռ Կղ . ժգ . 1 , 3 :
ս Կղ . ե . 2 :
վ Գաղ . ժե . 24 : Հօվ . ա . 11 : Գոր . գ . 25 , 26 : ժգ . 46 :
տ Կղ . գ . 3 : [բ]Կոր . ա . 20 :
ր Հօվ . Ժ . 16 : Կղ . ի . 24 :
ց Սաղ . ժբ . 49 :
ւ [ա]Օր . լբ . 43 :
փ Սաղ . ձգ . 1 :
ք Նա . ժա . 1 , 10 : Հայտ . ե . 5 : ի . 16 :
օ Կղ . ժբ . 12 : ժգ . 17 :
ֆ [բ]Պետ . ա . 12 : ա Հօվ . [բ] . 21 :
ա Կոր . բ . 1 , 7 , 10 :
բ Կղ . ա . 5 : ժբ . 3 : Գաղ . ա . 15 : Եփես . գ . 7 , 8 :
գ Կղ . ժա . 13 : Գաղ . [բ] . 7 , 8 , 9 : ա Տիմ . [բ] . 7 : [բ]Տիտ . ա . 11 : Փիլ . [բ] . 17 :
դ Նա . կղ . 20 : Փիլ . [բ] . 17 :

17 ըլլայ՝ Սուրբ Հոգիով սրբուելով։ Եվ ասի
Աստուծոյ քովը պարծանք ունիմ Քրիստոս
18 Յիսուսով։ Վասնզի որ չեմ համարձակիր խո-
սելու այն բաներէն մէկը, որ Քրիստոս իմ ձեռ-
քովս գործած չէ Հեթանոսները հնազանդեցը-
19 նելու համար՝ խօսքով ու գործքով, նշան-
ներու ու հրաշքներու զօրութիւնով, Սուրբ
Հոգւոյն զօրութիւնովը. անոնկ որ ես Երու-
սաղէմէն ալիւրէ՝ և շրջան ընդ-ելով մինչև Իլ-
20 լիւրիացւոց կողմերը Քրիստոսի աւետարանը լի-
ցուցի։ Նոնկ չհամացի աւետարանը քարոզել-
լու. չէ թէ ուր որ Քրիստոսի անունը չի-
շուած էր, որ չըլլայ թէ մէկ ուրիշի մը վրայ
21 հիմին վրայ շինեմ. հապա ինչպէս որ գրուած
է. Հիմ որոնց որ չպատմուեցաւ անոր վրայով՝
պիտի տեսնեն, ու որոնք որ չլսեցին՝ պիտի ի-
22 մանան։ Վասնոր համար ալ շատ արգիլուեցայ
23 ձեզի գալէն։ Բայց հիմա որ այս կողմերը ալ
բնիկ տեղ չկայ, ու շատ տարիներէ ի վեր
24 խիստ կը փափաքիմ ձեզի գալու, երբոր դէպ ի
Սպանիա երթամ, կը յուսամ որ անցնելու ա-
տենս ձեզ տեսնեմ, ու ձեզմէ յառաջխիմ
հոն նրբուելո՛ւ, թէ որ առաջ քիչ մը ձեզմով
25 լեցուիմ։ Բայց հիմա Երուսաղէմ կ'երթամ
26 սուրբերուն սպասաւորելու։ Վասն զի Մա-
կեդոնացիք և Աքայացիք յօժարեցան՝ որ Ի-
րուսաղէմի մէջ եղած աղքատ սուրբերուն քիչ
27 մը հաղորդութիւն ընեն. յօժարեցան, իս-
կոյն որ անոնց պարտական ալ են. վասն զի թէ
որ անոնց հոգևոր բաներուն հաղորդ եղան հե-
թանոսները, կը պարտաւորին որ հաղորդու-
թիւն ընեն անոնց՝ մարմնաւոր բաներու մէջ ալ։
28 Ուրեմն ասիկայ կատարելով՝ ու կնքելով ա-
նոնց առ պտուղը, ձեզմէ Սպանիա պիտի անց-
29 նեմ։ Եւ գիտեմ որ իմ ձեզի գալու ա-
տենս՝ Քրիստոսի օրհնու-
թիւնովը պիտի գամ։
30 Ձեզի կ'աղաչեմ եղբայրնե՛ր՝ մեր Տէր Յիսուս
Քրիստոսով, ու Հոգւոյն սիրովը, որ ինձի
հետ պատերազմիկիդ ըլլաք Ձեր աղօթքներուն
31 մէջ առ Աստուած ինձի համար, որ ես ա-
պատանի մէջ հաւատքի չհնազանդողներէն ազա-
տուիմ, ու իմ Երուսաղէմը ընդ-ունելի ըլլայ,
32 Որպէս զի Աստուծոյ կամքովը ուրախութեամբ
33 Ձեզի գալով՝ Ձեզի հետ հանգչիմ։ Եւ

խաղաղութեան Աստուածը ձեր ամենուն հետը
ըլլայ. ամէն։

ԳԼ. Ժ.Ջ

3 Պօղոս կը ծանօթ եղբայրներէն՝ շատերուն բարև տալ, 17
և կը խրատէ զանոնք զգոյշ ըլլալ հերձուածողներէն և
դայթակղութիւն տուողներէն. 21 գանազան բարևներէն
նաև կը փոխանցէ իր թուղթը փառք և գոհութիւն տա-
լով Աստուծոյ։

1 Ձեզի կը յանձնեմ մեր քոյրը, որ
2 Կենքրէայի եկեղեցիին սպասաւորն է. Որ
անեկայ ընդունիք Տէրոջմով՝ ինծոր որ սուրբե-
րուն արժանի, և անոր ինամք տանիք ինչ բանի
մէջ որ ձեր օգնո-ւթեանը կարօտի. քանզի ինքն
ալ շատերուն ինամք տարաւ, ու ինծի ալ։
3 Խարև ըսէք Պրիսկէին ու Ակիւլասին՝ Քր-
4 րիստոս Յիսուսով իմ գործակիցներուս. (Ո-
րոնք իմ կեանքիս համար իրենց պարանոցները
տուին. որ անոնցմէ ես թէ միայակ ես շնորհա-
կալ կ'ըլլամ, հապա հեթանոսներուն բոլոր և-
5 կեղեցիներն ալ.) Եւ անոնց տանը մէջի եկե-
ղեցիին ալ։ Խարև ըսէք Եպենետոս իմ սիրե-
լիս, որ Աքայիէն առջի պտուղ մըն է Քր-
6 րիստոսի։ Խարև ըսէք Մարիամին, որ մեր
7 վրայ շատ աշխատեցաւ։ Խարև ըսէք Ներո-
նիոսին ու Յունիասին՝ իմ ազգականներուս,
և գերութեան ընկերներուս, որոնք առաքեալ-
ներուն մէջը երևելիներ են, որոնք ինծմէ ալ
8 առաջ Քրիստոսի եղան։ Խարև ըսէք Ամպղիա
9 իմ սիրելիիս Տէրոջմով։ Խարև ըսէք Բերրա-
նոս մեր գործակիցին Քրիստոսով, ու Աստաքէս
10 իմ սիրելիս։ Խարև ըսէք Ապելեսին՝ որ ընտ-
11 րեալ է Քրիստոսով։ Խարև ըսէք անոնց՝ որ
Արիստոբուղոսի տունէն են։ Խարև ըսէք Հե-
րոդիոն իմ ազգականս։ Խարև ըսէք անոնց՝
12 որ Նարկիսին տունէն են Տէրոջմով։ Խարև
ըսէք Տրիփոսէնին ու Տրիփոսէին՝ Տէրոջմով աշ-
խատողներուն։ Խարև ըսէք Պերսիդէ սիրե-
13 լիին, որ շատ աշխատեցաւ Տէրոջմով։ Խարև
ըսէք Ռուփոսին՝ Տէրոջմով ընտրուածին, ու
14 անոր մօրը՝ և իմին։ Խարև ըսէք Ասինկրիտո-
սին, Փղեգոնին, Երմասին, Պատրոբային,
Երմիսին, ու անոնց հետը եղող եղբայրներուն։
15 Խարև ըսէք Փիլողոգոսին, ու Յուլիային,
Նիրէոսին, ու անոր քրոջը, և Ողիմպասին,
16 ու անոնց հետը եղող բոլոր սուրբերուն։ Հա-
րև ըսէք իրարու սրբութեան համբուրով։ Հա-

ա Գոր. իա. 19։ Գաղ. բ. 8։
բ Գղ. ա. 5։ Ժղ. 26։
գ Գոր. ժբ. 11։ բ Կոր. ժբ. 12։
դ Նահ. Աստուծոյ
ե բ Կոր. ժ. 13, 15, 16։
զ Հռ. ծբ. 15։
է Գղ. ա. 13։ ա Թես. բ. 17, 18։
ը Գոր. ժբ. 21։ Հմբ 32։ Գղ. ա. 11։
թ Գոր. ժհ. 3։ Հմբ 32։
ժ Գոր. ժբ. 21։ ի. 22։ իգ. 17։
ի ա Կոր. ժղ. 1, 2։ բ Կոր. բ. 1։ իբ. 2, 12։
լ Գղ. ժա. 17։
խ ա Կոր. իբ. 11։ Գաղ. գ. 6։
ծ փիլ. գ. 17։
կ Գղ. ա. 11։
հ Նահ. Հռոմէն։
ձ փիլ. բ. 1։
ղ բ Կոր. ա. 11։ Կող. գ. 12։
ճ բ Թես. գ. 2։
մ բ Կոր. բ. 4։
յ Գոր. ժբ. 18։ Ժղ. 1։
ն Գոր. ժբ. 21։ ա Կոր. գ. 19։ Հակ. գ. 15։
շ Գղ. ա. 10։
ո ա Կոր. ժղ. 18։ բ Կոր. է. 13։ բ Տիմ. ա. 16։ Փիլիմ. 7, 20։
չ Գղ. ժղ. 20։ ա Կոր. ժգ. 33։ բ Կոր. ժգ. 11։ Փիլ. դ. 9։ ա Թես. է. 23։ բ Թես. գ. 16։ Եբր. ժգ. 20։
պ Գոր. ժգ. 18։
ջ Փիլ. բ. 29։ գ Յով. է. 5, 6։
ռ Գոր. ժգ. 2, 18, 26։ բ Տիմ. գ. 19։
ս ա Կոր. ժղ. 19։ Կող. գ. 15։ Փիլիմ. 2։
վ ա Կոր. ժղ. 15։
տ Կամ Ըստ այնմ
ր Գաղ. ա. 22։
ց բ Յով. 1։
ւ ա Կոր. ժղ. 20։ բ Կոր. ժգ. 12։ ա Թես. է. 26։ ա Պետ. է. 14։

րև կ՚ընեն ձեզի Քրիստոսի բոլոր եկեղեցիները :
17 Ա՛ղաչեմ ձեզի եղբայրներ , որ դիտէք առնանկներըն՝ [ե]որոնք ձեր սորված վարդապետութենէն դուրս հերձուածողութիւններ ու պայթակղութիւններ կ՚ընեն . [զ]և անոնցմէ ետ կեցէք .
18 զի՛ք . Ինչու որ անանկները մեր Տէրոջը Քրիստոսին չեն ծառայեր , [է]հապա իրենց որովայնին . և անուշ խօսքերով ու գովութիւններով պարզամիտներուն սիրտերը կը խաբեն :
19 [ը]Հնազանդութիւնը ամենուն հասած է . ուստի ձեր վրայ ուրախ եմ . [թ]բայց կ՚ուզեմ որ գուք իմաստուն ըլլաք բարիին , ու
20 միամիտ՝ չարին : [ժ]Եւ խաղաղութեան Աստուածը [ի]խորտակէ Սատանան շուտով ձեր ոտքին տակը : [ժա]Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր հետը ըլլայ :
21 [ժբ]Հարև կ՚ընէ ձեզի Տիմոթէոս՝ իմ գործակից , [ժգ]և Ղուկիոս՝ [ժդ]ու Յասոն՝ իմ Սոսիպատրոս ազգականներս :
22 [ժե]Ես՝ իմ ազգականներս : (Հարև կ՚ընեմ ձեզի Տերտիոս , որ սա թուղթը
23 գրեցի :) [ժզ]Հարև կ՚ընէ ձեզի Գայիոս՝ իմ ու բոլոր եկեղեցիին հիւրընկալը : [ժէ]Հարև կ՚ընէ ձեզի Երաստոս՝ քաղաքիս գանձապետը , ու
24 Կուարտոս եղբայրը : [ժը]Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր ամենուն հետը ըլլայ . ամէն :
25 [ժթ]Ընդ՝ անոր՝ որ կարող է ձեզ հաստատել [ի]իմ աւետարանիս պէս , ու Յիսուս Քրիստոսի քարոզութիւանը պէս , [ի]ան խորհուրդին յայտնութիւն պէս , [ի]որ յաւիտենական ատենները՝ [ի]ի մէջ ծածկուած էր , [ի]Եւ հիմա յայտնուեցաւ , ու մարգարէական գիրքերով յաւիտենական Աստուծոյ հրամանովը բոլոր հեթանոսներուն ճանչցուեցաւ [ի]հաւատքի համար
27 զանգիլու համար , [ի]Մի միայն իմաստուն Աստուծոյն՝ Յիսուս Քրիստոսի միջոցովը , փառք յաւիտեան . ամէն :

ԸՈՒՂԻՆ ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒԼՈՑՆ
ԸՆ ԿՈՐՆԹԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Պօղոս առաքեալ իր բարեբաստիկութեան և Աստուծոյ շնորհակալ ըլլալէն առաջ՝ 10 կը յորդորէ Կորնթացիները միաբան ըլլալու , 12 և կը յանդիմանէ անոնց երկպառակութիւնները : 18 Աստուած իմաստութեան իմաստութիւնը կը կործանցնէ 21 քարոզութեան յիմարութիւնովը , 26 և չնչին իմաստուններ , զօրաւորներ ու ազնուականներ . 27 բայց յիմարները , ախմարները և անարգները :

1 Պօղոս՝ [ա]Աստուծոյ կամքովը [բ]Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ ըլլալու կանչուած , [գ]ու Սոս-
2 թենէս եղբայրը , [դ]Կորնթոսի մէջ եղած Աստուծոյ եկեղեցիին՝ [ե]Քրիստոս Յիսուսով սրբըբուածներուն՝ [զ]սուրբի ըլլալու կանչուածնե-

[ա] Գոր . ժէ . 1 , 5 , 24 : [ա] Տիմ . ա . 3 :
[գ] [ա] Կոր . ե . 9 , 11 : [բ] Գործ . գ . 6 , 14 : [բ] Տիմ . գ . 5 : Տիտ . գ . 10 : [բ] Հռ . 10 :
[դ] Փիլ . գ . 19 : [ա] Տիմ . գ . 5 :
[ե] Կող . բ . 4 : [բ] Տիմ . գ . 6 : Տիտ . ա . 10 : [բ] Պետ . բ . 3 :
[զ] ԳԼ . ա . 8 :
[է] Սաղ . ԺԶ . 16 : [ա] Կոր . ժգ . 20 :
[ը] ԳԼ . ժե . 33 :
[թ] Նմն . գ . 15 :
[ժ] Հռմ 2՝ [ա] Կոր . ժգ . 23 : [բ] Կոր . ժգ . 13 : Փիլ . գ . 2՝ [ա] Գործ . ե . 28 : [բ] Գործ . գ . 18 : Հայտ . իբ . 21 :
[ժա] Գոր . ժգ . 1 : Կող . ա . 1 : Փիլ . բ . 19 : [ա] Գործ . գ . 2 : [ա] Տիմ . ա . 2 : Եբր . ժգ . 23 :
[ժբ] Գոր . ժգ . 1 :
[ժգ] Գոր . ժԶ . 5 :
[ժդ] Գոր . ի . 4 :
[ժե] [ա] Կոր . ա . 14 :
[ժզ] Գոր . ժԹ . 22 : [բ] Տիմ . Գ . 20 :
[ժէ] Հռմ 20 : [ա] Գործ . ե . 28 :
[ժը] Նփես . դ . 20 : [ա] Գործ . գ . 13 : [բ] Գործ . բ . 16 : գ . 3 : Հայտ . 24 :
[ժթ] ԳԼ . բ . 16 :
[ի] Նփես . ա . 9 : գ . 3 , 4 , 5 : Կող . ա . 27 :
[ի] [ա] Կոր . բ . 7 : Նփես . գ . 5 , 9 : Կող . ա . 26 :
[ի] Նփես . ա . 9 : [բ] Տիմ . ա . 10 : Տիտ . ա . 2 , 3 : [ա] Պետ . ա . 20 :
[ի] Գոր . Ջ . 7 : ԳԼ . ա . 5 : ժե . 18 :
[ի] [ա] Տիմ . ա . 17 : Ջ . 16 : Հայտ . 25 :
—
[ի] Հռմ . ա . 1 :
[ի] [բ] Կոր . ա . 1 : Նփես . ա . 1 : Կող . ա . 1 :
[ի] Գոր . ժբ . 17 :
[ի] Հայտ . 1 :
[ի] Հօհ . ժէ . 19 : Գոր . ժե . 9 :
[ի] Հռմ . ա . 7 : [բ] Տիմ . ա . 9 :
[ի] ԳԼ . բ . 6 :
[ի] Գոր . թ . 14 , 21 : իբ . 16 : [բ] Տիմ . բ . 22 :
[ի] Հռմ . գ . 22 : Ժ . 12 :
[ի] Հռմ . ա . 7 : [բ] Կոր . ա . 2 : Նփես . ա . 2 : [ա] Պետ . ա . 2 :
[ի] Հռմ . ա . 8 :
[ի] ԳԼ . ժբ . 8 : [բ] Կոր . բ . 7 :
[ի] ԳԼ . բ . 1 : [բ] Տիմ . ա . 8 : Հայտ . ա . 2 :
[ի] Փիլ . գ . 20 : Տիտ . բ . 13 : [բ] Պետ . գ . 12 : Կող . գ . 4 :

8 Յայտնուելուն ասպանելով. [ի]Որ նաև ձեզ պիտի հաստատէ մինչև վերջը՝ [ա]անմեղադրելի ըն-
9 Լա՛ւ՝ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի օրը։ [յ]Հաւատարիմ է Աստուած, որ իրմով կանչուեցաք Հաղորդ ըլլալու իր Որդւոյն՝ մեր Տէր
10 Յիսուս Քրիստոսին։ Ձեզի կ՚աղաչեմ եղբայրներ՝ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի անունովը, [ե]որ ըն-
11 դունիք ամէնքդ, ու երկպառակութիւններ ջնջուին ձեր մէջը. հապա զուք մէկ միտքի ու մէկ խորհուրդի վրայ հաստատուած
12 ըլլաք։ Ինչու որ ձեզի համար ինձի լուր հասաւ եղբայրներ՝ Քղուէի տունէն հոդիներէն,
13 թէ ձեր մէջը հակառակութիւններ կայ։ Ասիմս ասս կը զրուցեմ, [զ]որ ձեզմէ ամէն մէկը կ՚ըսէ եղեր՝ թէ Ես Պօղոսեան եմ, ու Ես՝ [է]թէ Ես Ապողոսեան, և ո՞րն[ը]՝ [թ]թէ Ես Կեփասեան, ու Ե՞ս՝ թէ Ես Քրիստոսեան։
14 [ը]Միթէ Քրիստոս բաժնուած է. միթէ Պօղո՞ս խաչը եղաւ ձեզի համար, կամ թէ Պօ-
15 ղոսի՞ անունովը մկրտուեցաք։ Կը գոհանամ Աստուծմէ, որ ձեզմէ մէկը չմկրտեցի, [ժ]բայց թէ Կրիսպոսը ու Գայիոսը. որ մէկը չըսէ,
16 թէ իմ անունովս մկրտեցի։ (16) Իրաւ [ի]Ստեփաննասին ընտանեաքն ալ մկրտեցի. ալ ուրիշ մէկը չեմ դիտեր ամենևին թէ մկրտեցի։
17 Ինչու որ Քրիստոս զիս մկրտելու չղրկեց, հապա աւետարանը քարոզելու. [լ]չէ թէ խօսքերու ճարտարութիւնով, որ Քրիստոսի խաչը
18 ոչինչ չըլլայ։ [խ]Քանզի խաչին քարոզութիւնը կորսուածներուն [ծ]յիմարութիւն է. [կ]բայց մեզի փրկուածներուս [հ]Աստուծոյ զօրութիւն է։
19 Վասն զի գրուած է. [ձ]Իմաստուններուն իմաստութիւնը պիտի կորսընցնեմ, ու հանճարեղ-
20 ներուն հանճարը պիտի խափանեմ։ [ղ]Ո՞ւր է իմաստունը, ո՞ւր է դպիրը, ո՞ւր է աս աշխարհիս քննողը. [մ]չէ՞ որ Աստուած յիմարցուց
21 աս աշխարհիս իմաստութիւնը։ Քանզի [ն]որովհետև Աստուծոյ իմաստութեամբը աշխարհ չըճանչցաւ զԱստուած իր իմաստութիւնովը, Աստուած հաճեցաւ քարոզութեան յիմարութիւ-
22 նովը հաւատացեալները ապրեցընելու։ [շ]Որ թէև Հրեաները նշան կ՚ուզեն, և Յոյները ի-
23 մաստութիւն կը փնտռեն. Իսկ մենք կը քարո-
24 զենք խաչեալ Քրիստոսը՝ Հրեաներուն գայթակղութիւն, ու Յոյներուն [ո]յիմարութիւն.
25 Բայց անոնց՝ որ կանչուած են թէ Հրեաներուն և թէ Յոյներուն, [պ]Քրիստոսը Աստուծոյ զօ-
26 րութիւնը, [ջ]և Աստուծոյ իմաստութիւնը։ Ինչու որ Աստուծոյ յիմարը մարդիկներէն աւելի իմաստուն է, և Աստուծոյ տկարը մարդիկնե-
27 րէն աւելի զօրաւոր է։ Ըդդարև դուք ձեր կոչումը կը տեսնէք՝ եղբայրներ, [ռ]որ չէ թէ մարմնոյ կողմանէ շատ իմաստուններ, և չէ թէ շատ զօրաւորներ, և չէ թէ շատ ազնուականներ
28 կոնչեցան. [ս]Հապա Աստուած աշխարհիս յիմարները ընտրեց, որ ամօթով ընէ իմաստուն-
29 ները. ու աշխարհիս տկարները ընտրեց Աստուած՝ [վ]որ ընէ զօրաւորները. Ես
30 դողնները խափանէ. [տ]Որպէս զի մէկ մարմին մը չպարծենայ առջևին։ [ր]Իսկ դուք անկէ էք Քրիստոս Յիսուսով, [ց]որ ան մեզի Աստուծմէ իմաստութիւն՝ [ւ]արդարութիւն՝ [փ]սրբութիւն և
31 փրկութիւն եղաւ. Որ [ք]ինչպէս գրուած է, [և]Ան որ կը պարծենայ՝ Տէրոջմով թող պարծենայ։

ԳԼՈՒԽ Բ

1 Պատմելով կը ծանուցանէ թէ իր քարոզութիւնը խօսքերու ճարտարութիւնով՝ կամ մարդկային իմաստութիւնով չէ, և հապա Աստուծոյ զօրութիւնովն է. և այնքան գերազանց և բ աս աշխարհիս իմաստութենէն 9 ու մարդկային դիտութենէն, 14 որ մարմնաւոր մարդը կարող չէ զանիկա իմանալու։

1 Ես ալ եղբայրներ՝ որ ձեզի եկայ, [ա]չէ թէ խօսքի կամ իմաստութեան գերազանցութիւնով մը [բ]Աստուծոյ վկայութիւնը ձեզի
2 հայտնելու եկայ։ Վասն զի ես միտքս չդրի ձեր մէջը ուրիշ բան մը գիտնալ, [գ]բայց միայն
3 Յիսուս Քրիստոսը, ու անոր խաչը եղած։ [դ]Ես ալ տկարութիւնով ու վախով և շատ դողով
4 [ե]ձեր քովը կեցայ. [զ]Ու իմ խօսքս և քարոզութիւնս չէ թէ մարդկային իմաստութեան հա-
5 մոզիչ խօսքերով էր, [է]հապա Հոգւոյն և զօրութեան ապացուցութեամբը. Որպէս զի ձեր հաւատքը մարդոց իմաստութիւնովը չըլլայ,

---

ա Որ. ժբ. 8։
բ Հռով. ժդ. 23։
գ Կրնթ. ժդ. 15, 17։
դ Կղ. բ. 1. 4, 13։ բ Պետ. ա. 16։
ե բ Կոր. բ. 15։
զ Գործ. ժէ. 18։ Կղ. բ. 14։
է Կղ. ժէ. 2։
ը Հռով. ա. 16։ Հբ 24։
թ Հռով. ե. 12, 13։ Ես. խգ. 14։ Երեմ. բ. 9։
ժ Ես. Լգ. 18։
ի Հռով. ժբ. 17, 20, 24։ Կղ խգ. 25։ Հռով. ա. 22։
լ Հռով. ա. 20, 21, 28։ Մատ. ժա. 25։ Կղ. ժ. 21։
խ Մատ. ժբ. 38։ ժդ. 1։
ծ Կոր. ժբ. 8։
կ Հռով. ժդ. 23։
հ Կղ. ժդ. 15, 17։
ձ Կղ. բ. 1. 4, 13։ բ Պետ. ա. 16։
ղ բ Կոր. բ. 15։
մ Գործ. ժէ. 18։ Կղ. բ. 14։
յ Կղ. ժէ. 2։
ն Հռով. ա. 16։ Հբ 24։
շ Հռով. է. 12, 13։ Ես. խգ. 14։ Երեմ. բ. 9։
ո Եսայ. Լգ. 18։
պ Հռով. ժբ. 17, 20, 24։ Կղ խգ. 25։ Հռով. ա. 22։
ջ Հռով. ա. 20, 21, 28։ Մատ. ժա. 25։ Կղ. ժ. 21։
ռ Մատ. ժբ. 38։ ժդ. 1։
Մատ. ը. 11։ Կղ. ժա. 16։ Յով. գ. 48։
ս Ես. ը. 14։ Մատ. ժա. 6։ ժգ. 57։ Կղ. բ. 34։ Յով. ը. 61, 67։ Հռով. իթ. 32։ Գաղ. է. 11։ ա Պետ. բ. 8։
վ Հբ 18։ Կղ. բ. 14։
տ Հռով. ա. 4, 16։ Հբ 18։
ր Ասղ. ը. 3։
ց Յով. է. 48։
ւ Մատ. ժա. 25։ Հակ. բ. 5։ Տես Մաղ. բ. 2։
փ Հռով. գ. 17։
ք Կղ. բ. 6։
և Հռով. գ. 27։ Եփես. բ. 9։
օ Հբ 24։
ֆ Երեմ. իթ. 5, 6։ Հռով. գ. 25։ բ Կոր. է. 21։ Փիլ. գ. 9։
ա Յով. է. 19։
բ Եփես. ա. 7։
գ Երեմ. իթ. 23, 24։ բ Կոր. ժ. 17։

դ Կղ. ա. 17։ Հբ 4, 13։ ե Կոր. ժ. 10։ ժա. 6։
զ Կղ. ա. 6։
է Գաղ. գ. 14։ Փիլ. գ. 8։
ը բ Կոր. գ. 7։ ժ. 1, 10։ ժա. 30։ ժբ. 5, 9։ Գաղ. գ. 13։
թ Գործ. ժբ. 1, 6, 12։
ժ Հբ 1։ Գղ. ա. 17։ ե Պետ. ա. 16։
ի Հռով. ժէ. 19։ ա Եփես. ա. 5։

6 [ը]Հայտա Աստուծոյ զօրութիւնովը : [բ]Սակայն
կատարեալներուն հետ իմաստութիւն կը խօ-
սինք • [գ]բայց չէ թէ աս աշխարհիս իմաստու-
թիւնը , և ոչ աս աշխարհիս [դ]իշխանաց իշ-
7 խանութիւնը • [ե]այլ Աստուծոյ ծածուկ իմաս-
տութիւնը կը խօսինք խորհրդով , [զ]որ աշխար-
հէն առաջ սահմանեց Աստուած մեր փառքին
8 համար • [է]Որ ոչ մէկ աս աշխարհիս իշխան-
ներէն գիտցաւ • [ը]քանզի թէ որ ճանչ-
ցած ըլլային , ալ փառաց Տէրը խաչը չէին հա-
9 ներ • [թ]այլ ինտոր որ գրուած է • [ժ]Ին բա-
ները որ աչք չէ տեսեր , և ականջ չէ լսեր , ու
մարդու սրտին մէջ չէ բնկեր , Աստուած իր
10 սիրելիներուն պատրաստեց : [ի]Բայց Աստուած
մեզի յայտնեց իր [լ]ոգիովը • [խ]ինչու որ [լ]ոգին
ամէն բան կը քննէ , Աստուծոյ խորունկ բաներն
11 ալ : [ծ]Ասն զի մարդիկներէն ոմ գիտէ մարդ-
դուն բանները , [կ]բայց միայն մարդուն հոգին որ
իր մէջն է • Նմանակ ալ Աստուծոյ բաները մեկը
12 չգիտեր , բայց միայն Աստուծոյ [լ]ոգին : [հ]Ասկ
մենք չէ թէ աս աշխարհիս հոգին առինք ,
[ձ]հապա ան [լ]ոգին՝ որ Աստուծմէ է • որ մենք
Ճանչնանք ան բաները որ Աստուծմէ տրուեցաւ
13 մեզի • [ղ]Որոնք նաև կը խօսինք , չէ թէ մարդ-
կային իմաստութեան սորվեցուցած խօսքերովը ,
հապա [լ]ոգիին սորվեցուցածներովը , և հոգե-
ւոր բաները հոգեւոր հետ կը յարմարցընենք :
14 [ճ]Իսկ շնչաւոր մարդը Աստուծոյ [լ]ոգիին բանե-
րը չընդունիր • [մ]ինչու որ անոնք իրեն յիմա-
րութիւն են , Նու չկրնար ալ գիտնալ , ընչու
15 որ հոգեւոր կերպով կը քննուին : [յ]Այլ ան որ
հոգեւոր է՝ ամէն բան կը քննէ , ու ինքը մեկ
16 մը չքննուիր : [ն]Քանզի [շ]ով գիտցաւ Տէրոջը
միտքը , որ անոր խրատ տուղ ՝ւ ըլլայ • [ո]բայց
մենք Քրիստոսի միտքը ունինք :

Գ Լ • Գ

2 Տղայոց առաջ կաթ կը տրուի և ոչ թէ կերակուր : 3 Կռիւ
ու նախանձը մարմնաւոր մարդի պատգներ են : 7 Տունկողը ու ջուր տուողը բան մը չեն : 9 Աստուածային
մշակներուն Աստուծոյ գործակիցներն են : 11 Քրիստոս
է մի միայն հիմը : 16 Մարդիկ Աստուծոյ տաճարներն են ,
որոնք պարտին սուրբ պահել : 19 Ըս աշխարհս իմաստութիւնը Աստուծոյ առջեւ յիմարութիւն է :

1 Եւ ես եղբայրներ՝ չկրցայ խօսիլ ձեզի ՝որ-
պէս թէ հոգեւորներու , [բ]հապա որպէս թէ
2 մարմնաւորներու , [գ]որպէս թէ Քրիստոսով
տղայոց • [դ]ձեզի կաթ կերցուցի , և չէ թէ կե-
րակուր • [ե]ինչու որ դեռ կարող չէիք , ու հի-
մա ալ տակաւին կարող չէք • [զ]Ասն զի դեռ
3 մարմնաւոր էք : [է]Որովհետեւ տակաւին ձեր մէջը
նախանձ ու հակառակութիւն և բաժանումներ
կան , չէ՞ որ մարմնաւոր էք , ու մարդկօրէն կը
4 քալէք : [ը]Վասն զի երբոր [յ]ԵԼՔԷ մեկը կ'ըսէ՝ թէ
[ես Պօղոսինն եմ , և մեկալը՝ թէ ես Ապո-
ղոսինն , չէ՞ որ մարմնաւոր էք : [թ]Արեմն ո՞վ
5 է Պօղոսը՝ կամ ո՞վ է Ապողոսը • [ժ]Պաշտօնեա-
ներ են , որոնցմով հաւատացիք • [ի]և ինտոր որ
6 Տէրը տուաւ ամէն մեկուն : [լ]Ես տըն-
կեցի , [խ]Ապողոսը ջուր տուաւ , [ծ]բայց Աստուած
7 աճեցուց : [կ]Ասսի ոչ անկողը բան մըն է ,
և ոչ ջուր տուողը , հապա Աստուած՝ որ ա-
8 ճեցուց : Տնկողը ու ջուր տուողը մեկ են ,
[հ]և ամէն մեկը իր վարձքը պիտի առնէ իր աշ-
9 խատութեանը չափովը : [ձ]Ինչու որ մենք Աստու-
ծոյ գործակից ենք , դուք Աստուծոյ մշակու-
10 թիւն էք , [ղ]Աստուծոյ շնորհացը որ ինծի տրուեցաւ ,
իմաստուն ճարտարապետի մը պէս հիմ դրի ,
բայց ոմն վրայ շինողը ուրիշ է • [ճ]միայն թէ ա-
մէն մեկը թող զգուշանայ՝ թէ ինտոր կը շինէ :
11 [մ]Ինչու որ մեկը՝ ալ ուրիշ հիմ չկրնար դնել
[յ]դրուածէն զատ , որ է Յիսուս Քրիստոս :
12 [ն]Թէ որ մեկը աս հիմին վրայ կը շինէ ոսկի՝ ար-
ծաթ՝ պատուական քարեր՝ փայտ՝ խոտ՝ եղէգ ,
13 [շ]Ամէն մեկուն գործը յայտնի պիտի ըլլայ •
[ո]քանզի օրը կրնան պիտի հանէ , [չ]ինչու որ կը-
րակով պիտի յայտնուի • և ամէն մեկուն գոր-
ծին նէզ տեսակ ըլլալը կրակը պիտի փորձէ :
14 [պ]Թէ որ մեկուն շինած գործը մնալու ըլլայ , Նին-
15 քը վարձք պիտի առնէ • [ջ]Թէ որ մեկուն շի-
նածը այրուելու ըլլայ , անոկայ պէաս պիտի քա-
շէ • բայց ինքը պիտի ազատի , [ռ]սակայն ա-
16 նանկ՝ իբր թէ կրակի մէջէն : [ս]Չէք գիտեր որ
Աստուծոյ տաճար էք դուք՝ և [վ]Աստուծոյ [տ]ո-
17 գին ձեր մէջը բնակած է : [ր]Թէ որ մեկը [ս]ա-

[ը] բ Կոր • գ • 7 : դ • 7 :
[բ] Կ • ժդ • 20 : Նփես • գ • 13 : Փիլ • գ • 15 : Նբր • ե • 14 :
[գ] Կ • ա • 20 : գ • 19 : [դ]Մբ 1, 13 : բ Կոր • ա • 12 : Հակ • գ • 15 :
[ե] Կ • ա • 28 :
[զ] [դ]առ • ժդ • 25 , 26 : Նփես • գ • 5 , 9 : Կող • ա • 26 : բ Տիմ • ա • 9 :
[է] Ասա • ժա • 25 : Հօ • է • 48 : Գար • ժգ • 27 : բ Կոր • գ • 14 :
[ը] Կող • իդ • 34 : Գոր • գ • 17 : Տես Հօ • ժդ • 3 :
[թ] Նա • կդ • 4 :
[ժ] Ասա • ժգ • 11 : ժդ • 17 : Հօ • ժգ • 26 : ժդ • 13 : ա Հօ • բ • 27 :
[ի] Բառ • է • 27 : իէ • 19 : Նբսիմ. ժէ • 9 :
[լ] [դ]առ • ժա • 33 , 34 :
[խ] [դ]առ • բ • 15 :
[ծ] բ Պետ • ա • 16 : Կ • ա • 17 : [դ]Մբ 4 :
[կ] Ասա • ժդ • 23 :
[հ] Կ • ա • 18 , 23 :
[ձ] [դ]առ • բ • 5 , 6 , 7 : Հռոմ • 19 :
[ղ] [դ]առ • իբ • 5 : ա Թես • է • 21 : ա Հօ • գ • 1 :
[ճ] Հոր • ժե • 8 : Նա • ըմ • 13 : Նբսիմ. իդ • 18 : [դ]առ • ժա • 34 :
[մ] Հօ • ժե • 15 :
[յ] Կ • բ • 15 :
[ն] Կ • բ • 14 :
[շ] Նբր • ե • 13 :
[ո] Նբր • ե • 12 , 13 : ա Պետ • բ • 2 :
[չ] Հօ • ժդ • 12 :
[պ] Կ • ա • 11 : ժա • 18 : Գաղ • ե • 20 , 21 : Հակ • գ • 16 :
[ջ] Կ • ա • 12 :
[ռ] Կ • գ • 1 : բ Կոր • գ • 3 :
[ս] [դ]առ • ժգ • 3 , 6 : ա Պետ • գ • 11 :
[վ] Գոր • ժգ • 4 , 8 , 11 : Կ • գ • 15 : Թ • 1 : ժե • 1 : բ Կոր • ժ • 14 , 15 :
[տ] Գոր • ժգ • 24 , 27 : ժթ • 1 :
[ր] Կ • ա • 30 : ժե • 10 : բ Կոր • գ • 5 :
[ս] բ Կոր • ժգ • 11 : Գաղ • գ • 3 :
[ց] Ասղ • կգ • 12 : [դ]առ • բ • 6 : Կ • գ • 5 : Գաղ • գ • 4 , 5 : Հայտ • բ • 23 : իբ • 12 :
[ւ] Գոր • ժե • 4 : բ Կոր • գ • 1 :
[փ] Նփես • բ • 20 : Կող • բ • 7 : Նբր • գ • 3 , 4 : ա Պետ • բ • 5 :
[ք] [դ]առ • ա • 5 : ժգ • 3 :
[օ] [դ]առ • ժե • 20 : [դ]մբ 6 : Կ • գ • 15 : Հայտ • իա • 14 :
[ֆ] ա Պետ • գ • 11 :
[և] Նա • իբ • 16 : Ասա • ժգ • 18 : բ Կոր • ժա • 4 : Գաղ • ա • 7 :
[ա] Նփես • բ • 20 :
[բ] Կ • գ • 5 :
[գ] ա Պետ • ա • 7 : գ • 12 :
[դ] Կղ • բ • 35 :
[ե] Կ • գ • 5 :
[զ] Հօ • գ • 23 :
[է] Կ • գ • 19 : բ Կոր • գ • 16 : Նփես • բ • 21 , 22 : Նբր • գ • 6 : ա Պետ • բ • 5 :

տուճոյ տաճարը կ՚ապականէ , Աստուած ա-
նիկայ պիտի ապականէ . ինչու որ Աստուծոյ
տաճարը սուրբ է , որ դուք էք :
18 Ընդունայ որ մեկը ինքզինքը խաբէ . թէ որ
ձեզմէ մեկը զինքը իմաստուն կը սեպէ աս աշ-
խարհիս մէջ , թող յիմար ըլլայ՝ որ իմաստուն
19 ըլլայ . Ինչու որ աս աշխարհիս իմաստութիւ-
նը Աստուծոյ առջեւը յիմարութիւն է . վասն
զի գրուած է , թէ Ընկիկայ իմաստուններն ի-
20 րենց խորամանկութիւնանց մէջ կը բռնէ : Եւ
դարձեալ՝ թէ Տէրը գիտէ իմաստուններուն
21 խորհուրդները , որ ունայն են : Ուրեմն մեկը
22 թող չպարծենայ մարդոցմով . Ինչու որ ամէն
բան ձերն է , թէ Պօղոսը , թէ Ապողոսը , թէ
Կեփասը , թէ աշխարհը , թէ կեանքը , թէ
մահը , թէ ներկայ բանները , և թէ գալիքնե-
23 րը՝ ամէն բան ձերն է . Դուք ալ Քրիստո-
սինն էք , և Քրիստոս՝ Աստուծոյ :

ԳԼՈՒԽ Գ

1 Քրիստոսի պաշտօնեաները ինչ համարում ունենալու են ,
7 Ան մը չունինք որ չաճած ըլլայնք . 8 Ընտրեալները
անոնցմէ եղած աշխարհի և հրեշտակներուն և մարդոց ,
13 աշխարհի ազատութիւնը և ամենուն անարգը . 15
այսու ամենայնիւ Քրիստոսով մեր հայրերն են , 16 որոնց
օրինակին հետեւելու ենք :

1 Ես՝ մարդիկ մեզ սասկ սեպեն՝ որպէս թէ
Քրիստոսի սպասաւորները , ու Աստուծոյ
2 խորհուրդներուն տնտեսները : Ուստի տնտես-
ներուն մէջ կը փնտռուի , որ մեկը հաւատա-
3 րիմ գտնուի : Հայց ինծի ասիկայ ոչինչ բան
մըն է , որ ձեզմէ դատուիմ՝ կամ մարդոց դա-
տաստութենէն , մանաւանդ որ ես ալ իմ անձս
4 չեմ դատեր . (Վասն զի ես իմ անձիս վրայով
ոչ գիտցի ոչ մը չեմ գիտեր . հայց չէ թէ ասով
5 կ՚արդարանամ .) Հապա զիս դատողը Տէրն
է : Ուրեմն ժամանակէն առաջ դատողութիւն
մի՛ ընէք , մինչև որ գայ Տէրը՝ որ խաւարին
գաղտնիքը ի լոյս պիտի հանէ , ու սրտերուն
խորհուրդները յայտնի պիտի ընէ . Եւ ան ա-
տենը ամէն մեկուն գովեստիքը Աստուծմէ պի-
տի ըլլայ :
6 Ասոնք օրինակ ըներ ենք՝ իմ վրաս
ու Ապողոսին վրայ ձեզի համար , Որ դուք
մեզմէ սորվիք հպարտ վարուիլէն աւելի
բան մը չհասկնալ , Որ չըլլայ թէ ձեզմէ մեկը
հպարտանայ մեկու մը համար ուրիշի մը դէմ :
7 Քանզի ո՞վ է ան՝ որ քեզ տարբեր կ՚ընէ . ո՞ւր-
նէ ունիս . և թէ ընդ ունիս՝ ինչու չառած դուն . և
թէ որ առիր՝ ինչու չառածի պէս կը պարծե-
նաս :
8 Երգէն կշտացած էք , հարստացած
էք , առանց մեզի թագաւորեցիք . և երա-
նի թէ թագաւորէիք , որ մենք ալ ձեր հե-
9 տը թագաւորէինք : Քանզի կարծեմ թէ Ա-
ստուած մեզ առաքեալներս՝ ամահապարտներու նման . Ինչու որ տեսարան
եղանք աշխարհի , և հրեշտակներուն ու մար-
10 դիկներուն : Մենք յիմարներ ենք Քրիստոսի
համար , և դուք իմաստուններ Քրիստոսով .
մենք տկար՝ և դուք զօրաւոր . դուք փառա-
11 ւորեալ՝ ու մենք անարգեալ : Մինչև աս օրուան
տունը կ՚անօթեւնանք ալ , կը ծարաւնինք ալ ,
մերկ ալ կը մնանք , կը ծեծուինք ալ , աստան-
12 գակաս ալ կը պտրտինք . Ու մեր ձեռքերովը
կ՚աշխատինք . երբոր մեզ կը բամսասեն՝ կ՚օրհ-
13 նենք . երբոր կը հալածեն՝ կը համբերնինք . Երբ-
որ գէշ կը խօսին՝ կ՚ազաչենք . իբրև աշխարհի
աղտեղութիւնք՝ ամենուն անարգը ըլլալով մին-
14 չև հիմա : Ես բաները կը գրեմ՝ չէ թէ ձեզ
ամչցնելու համար , Հապա կը խրատեմ իբրև
15 սիրելի որդիներուս պէս : Վասն զի թէև դուք
տասը հազար վարժապետներ ունենաք Քրիս-
տոսով , բայց չէ թէ շատ հայրեր ո՞ւնիք . Ինչ-
16 ու որ Քրիստոս Յիսուսով ես ձեզ ծնայ ա-
17 ւետարանովը : Ուրեմն կ՚ապշեմ ձեզմէ Ինծի
Նմանողներ : Ասոր համար ձեզի խրկեցի Տի-
մոթէոսը , Որ իմ սիրելի որդիս է՝ ու Տէրոջմով հաւատարիմ . որ անիկայ ձեր միտքը պի-
տի ձգէ Քրիստոսով իմ ճանապարհներս ,
Ինչպէս որ ամէն տեղ ամէն եկեղեցիներուն մէջ
18 կը սովրեցնեմ : Ոմէկ քանիներդ հպարտա-
19 ցան , որպէս թէ ես պիտի չգամ ձեզի : Հայց
շուտով պիտի գամ ձեզի՝ թէ որ Տէրը կա-
մենայ , և պիտի հասկնամ՝ ոչ թէ հպարտա-
ցողներուն խօսքերը , հապա զօրութիւնը :

— Գաղ . ե . 7 : Նա . ե . 21 :
= Կղ . ա . 20 : բ . 6 :
ՀՀ Ցար . ե . 13 :
ՠ Ասղ . ղէ . 11 :
ՠՠ Կղ . ա . 12 : գ . 6 : Հմ՛ր
4 , 5 , 6 :
ՠՠՠ Բ Կոր . գ . 5 , 15 :
— Հսկ . ժգ . 8 : ժա . 3 : Բ
Կոր . Ժ . 7 : Կող . գ .
29 :

—
= Ասա . խդ . 45 : Կղ . գ . 5
Ժ . 17 : Բ Կոր . գ . 4 : Ասղ .
ա . 25 :
ՠ Ղե . ժբ . 42 : Տիտ . ա . 7 :
ա պիտ . գ . 10 :
• Հա՜ն . օրէնքին
ՠՠՠՠ Ցար . ՃՂ . 3 :
ՃՃՃ . 2 : Գաղ . ե . 21 :
Հսկ . ժ . 20 : գ . 2 :
ՠՠՠՠՠ Ասա . է . 1 : Հսկ . բ . 1 ,
16 : ժգ . 4 , 10 , 13 Հայտ .
ի . 12 :
ՠ Կղ . գ . 13 :
ՠՠ Հսկ . բ . 29 : բ Կոր . ե .
10 :
ՠՠՠ Կղ . ա . 12 : գ . 4 :
ՠՠՠՠ Հսկ . ժբ . 3 :
ՠՠՠՠՠ Կղ . գ . 21 : ե . 2 , 6 :
ՠՠՠՠՠՠ Հօհ . գ . 27 : Հակ . ա . 17 :
ա Պետ . գ . 10 :
ՠՠՠՠՠՠՠ Հայտ . գ . 17 :
ՠՠՠՠՠՠՠՠ Ասղ . խՃ . 22 : Հսկ . բ .
36 : Կղ . ժե . 30 , 31 : բ Կոր .
գ . 11 : Ղ . 9 :
ՠՠՠՠՠՠՠՠՠ Երբ . Ժ . 33 :
ՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠ Կղ . բ . 3 :
ՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠ Կոր . ժէ . 18 : խՂ . 24 : Կղ .
ա . 18 , ՃՀ : բ . 14 : գ . 18 :
Տիս գ Թագ . բՀ . 11 :
ՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠ բ Կոր . ժգ . 9 :
ՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠ Բ Կոր . գ . 8 : ժա . 23—
27 : Փիլ . գ . 12 :
ՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠ Ցար . խբ . 6 : Հսկ . բ .
35 :
ՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠ Կոր . խդ . 2 :
ՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠ Կոր . ժբ . 3 : ի . 34 : ա
Թես . բ . 9 : բ Թես . գ .
8 : ա Տիմ . գ . 10 :
ՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠ Ասա . ե . 41 : Կղ . ղ . 28 :
խբ . 34 : Կոր . է . 59 : Հսկ-
ռով . ժբ . 14 , 20 : ա Պետ .
բ . 23 : գ . 9 :
ՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠ Պղա . գ . 45 :
ՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠ Ա Թես . բ . 11 :
ՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠ Կոր . ժբ . 11 : Հսկ . ժե .
20 : Կղ . գ . 6 : Կող . գ .
19 : Փիլիմ . 10 : Հակ . ա .
18 :
ՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠ Կղ . ժա . 1 : Փիլ . գ . 17 :
ա Թես . ա . 6 : բ Թես .
գ . 9 :
ՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠ Կոր . ժԲ . 22 : Կղ . ժՂ .
10 : Փիլ . բ . 19 : ա Թես .
գ . 2 :
ՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠՠ ա Տիմ . ա . 2 :
բ Տիմ . ա .
2 :
= Կղ . ժա . 2 :
ՠ Կղ . ժգ . 33 :
ՠՠ Կղ . է . 17 :
ՠՠՠ Կղ . ե . 2 :
ՠՠՠՠ Կոր . ժԲ . 21 : Կղ . ժՂ .
5 : բ Կոր . ա . 15 , 23 :
ՠՠՠՠՠ Կոր . ժբ . 21 : Հսկ . ժե .
32 : Երբ . Ղ . 3 : Հակ . դ .
15 :

20 ՚Վասն դի Աստուծոյ խոստովանութիւնը չէ թէ
21 խօսքով է, հապա զօրութիւնով։ Ի՞նչպէս
կ՚ուզէք, զաւազանո՞վ գամ ձեզի, թէ սիրով
և հեզութեան հոգիով։

ԳԼ. Ե

1 Պօղոս կ՚իմացընէ Կորնթացւոց թէ ազազպիդ անձը 6 յաւէտ ամօթոյ պատճառ մըն է իրենց՝ քան թէ պարծանագ. 7 կ՚իմացընէ թէ պէտք է հին խմորը մեկնի ձրդել. 10 թէ պէտք է եղեռնադործներն ամչցընել, և առանձին ետ քաշուիլ։

1 Ընդ հասարակ կը լսուի ձեր մէջը պոռնկութիւն
ընել, և անանկ պոռնկութիւն՝ որ հեթա-
նոսներուն մէջ ալ *չկայ. բորպէս թէ մէկը իր
2 հօրը կնիկը ունենայ։ ՚Ու դուք հպարտացեր
էք, և ո՛չ մանաւանդ սուգ ըրիք, որ ձեր
3 մէջէն վերցուի ասանկը ընողը։ Վասնզի ես թէև
պէտ ետ մարմնով հեռու եմ, բայց հոգիով
ներկայ եմ. ուստի հիմա որպէս թէ ներկայ
4 ըլլալով որոշեցի, որ ասանկը ընողը՝ Տէր
մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի անունովը մեկտեղ
ժողովուիք դուք՝ ու իմ հոգիս եմ Տէր Յի-
5 սուս Քրիստոսի զօրութիւնովը, Սատանային
մատնէք՝ մարմնին կորստեան համար, որ հոգին փրկուի Տէր Յիսուսի օրը։
6 Ձեր ձեր պարծանքը աղէկ չէ. չէք գիտեր որ
քիչ մը խմորը բոլոր զանգուածը կը խմորէ։
7 Մաքրեցէք հին խմորը մեկտղի, որ ըլլաք նոր
զանգուած, ինչպէս որ անխմոր էք. Վասնզի որ
Քրիստոս մեր *զատիկը մեզի համար զոհուե-
8 ցաւ։ Ասոր ուրն կատարենք՝ ոչ թէ հին
խմորով, և ոչ թէ չարութեան ու անզգամու-
թեան խմորովը, հապա անկեղծութեան ու
9 ճշմարտութեան անխմոր հացովը։ Կրկին ձեզի
թուղթին մէջ, ըսի պոռնիկներուն հետ չը-
10 խառնուիլ։ Այս գրածս՝ չէ թէ ասա աշխարհիս
պոռնիկներուն հետ, կամ ագահներուն հետ,
կամ յափշտակողներուն հետ, կամ կռապաշ-
տներուն հետ. հապա թէ չէ՝ պէտք էր որ դուք
11 աշխարհէս դուրս ելլէիք։ Բայց հիմա ձեզի
գրեցի չխառնուիլ, այսինքն՝ եթէ որ մէկը եղ-
բայր ըսուած՝ կամ պոռնիկ ըլլայ, կամ ագահ,
կամ կռապաշտ, կամ նախատող, կամ գինով,
կամ յափշտակող, անանկին հետ հաց ալ
12 չուտել։ Վասն դի ինչ պէտք է ինձի դուրս-

— Պէտ. ք. 4։ ա Թես. ա. 5։
ե ք Կոր. Ժ. 2։ ժգ. 10։
—
* Յունա. զատիկը.
բ Ղեւ. ժբ. 8։ ք Օր. իբ. 30։ իէ. 20։
գ ք Կոր. է. 12։
դ Կո. գ. 18։
ե ք Ծար. է. 7, 10։
զ Կող. բ. ։
է Ես. ։ ժգ. 19։ ժբ. 14։ Հօվ. ի. 23։ ք Կո. ։ բ. ։ 10. ժգ. 3, 10։
ը Կող. իվ. 18։
թ Հոր. բ. 6։ Ա պտ. ձգ. 6։ ա Տիմ. ։ա. 20։
ժ Ածմ 2։ Պէտ. գ. 21։ գ. 19։ Հայ. գ. 16։
ի Պէտ. ժե. 33։ Գաղ. ե. 9։ ք Տիմ. բ. 17։
լ Իսա. ծգ. 7։ Հօվ. ։ա. 29։ Պէտ. ժե. 3։ ։ա Պետ. ։ա. 19։ Հայտ. է. 6, 12։
խ Հօվ. ժբ. 14։
ծ Ես. ժ. ։ 15։ ժգ. 6։
կ ք Օր. ։ժգ. 3։
հ Ածմ. ժգ. 6, 12։ Ածք. բ. 15։ Ղուկ. ժբ. 1։
ձ Տես հմբ 2, 7։ ք Կոր. գ. 14։ Ես. ։ե. 11։ ք Թես. գ. 14։
ղ Պէտ. ։ա. 20։
ճ Պէտ. Ժ. 27։

ս ինեներն ալ դատել. Չէ՞ որ դուք ներսիններըդ
13 կը դատէք. Իսկ դուրսինները Աստուած ան-
տի դատէ. Հո՛ս ասի՛կ չարը ձեր մէջէն վերցու-
ցէ՛ք։

ԳԼ. Զ

1 Ընաքեացը կը յանդիմանէ թէ պէտք չէ որ իրենց եղ-
բայրները նեղեն զանազ դատի կանչելով, 6 մանաւանդ
անհաւատներուն առջեւը. 9 թէ անիրաւները Աստուծոյ
արքայութիւնը չեն ժառանգեր. 15 թէ մեր մարմինները
Քրիստոսի անդամներ են, 19 և Սուրբ Հոգիին տաճար-
ներ, 16 ուրեմն պէտք չէ որ զանոնք պղծենք։

1 Ձեզմէ մեկը՝ թէ որ մեկ բան մը ունենայ իր քե-
կիրճին հետ, կը համարձակի՞ անիրաւներուն
առջեւը դատուիլ, ու չէ թէ սուրբերուն առ-
2 ջեւը դատուիլ։ Կամ՝ Չէք գիտեր որ սուրբերը պիտի դատեն
աշխարհը. ու թէ որ աշխարհս ձեզմէ կը դա-
տուի, ուրեմն արժանի չէք դուք չնչին դատեր
3 որոշելու։ Չէք գիտեր որ մենք հրեշտակներ
պիտի դատենք. ո՛ր կը մնան հապա աշխարհա-
4 կան բաները։ Ուրեմն թէ որ ձեր մէջը աշ-
խարհային դատեր ունիք, եկեղեցիին անարգ-
5 ները ձեզի դատաւոր դրէք։ Ձեզ ամչցընելու
համար կը զրուցեմ. այնչափ եղաւ որ ձեր մէջը
մէկ իմաստուն մը չկայ, որ կարող ըլլայ իր ա-
6 ռունքը որոշել իր եղբայրներուն մէջ. Հապա
եղբայր եղբօրը հետ դատի կը մտնէ, ան ալ
7 անհաւատներուն առջեւը։ Արդարեւ բոլորովին
յանցանք մըն է ասոր ձեր մէջ, որ իրարու հետ
դատեր ունիք. Ինչո՞ւ մանաւանդ դուք անի-
րաւութիւն չէք կրեր. ինչո՞ւ մանաւանդ դուք
8 զրկանք չէք քաշեր։ Հապա դուք անիրաւու-
թիւն ու զրկանք կ՚ընէք, և ան ալ եղբայր-
9 ներուն։ Չէք գիտեր որ անիրաւները Աս-
տուծոյ արքայութիւնը պիտի չժառանգեն. Մի
խաբուիք, ո՛չ պոռնիկները՝ ո՛չ կռապաշտ-
10 ները՝ ո՛չ շնացողները՝ Ո՛չ իգացիաները՝ ո՛չ
արուագէտները՝ ո՛չ գողերը՝ ո՛չ ագահները՝ ո՛չ
գինովները՝ ո՛չ նախատողները՝ ո՛չ յափշտա-
կողները՝ Աստուծոյ թագաւորութիւնը պիտի
11 չժառանգեն։ Եւ դուք մեկ քանիներդ ա-
նանկներ էիք. Բայց լուացուեցաք, բայց սրբ-
բուեցաք, բայց արդարացաք Տէր Յիսուսի ա-
նունովը, ու մեր Աստուծոյ Հոգիովը։
12 Ամեն բան ինձի օրինաւոր է, բայց չէ թէ

ֆ Հօվ. ժէ. 15։ ։ա Հօվ. է. 19։
յ Պետ. ժբ. 17։ Հռով. ժէ. 17։ ք Թես. գ. 6, 14։ ք Հօվ. 10։
ն Գաղ. բ. 12։
շ Պար. գ. 11։ Պղ. գ. 5։ ։ա Թես. գ. 11։ ։ա Տիմ. գ. 7։
ո Պէտ. Ղ. 1, 2, 3, 4։
չ ք Օր. ժգ. 5։ ժէ. 7։ իե. 21։ իէ. 21, 23, 24։
—
ա Ասղ. իվ. 14։ Դան. է. 22։ Պետ. ժբ. 28։ Ղուկ. իէ. 30։ Հայտ. ք. 26։ գ. 21։ է. 4։
բ ք Պետ. բ. ։ 4։ Հռով. 6։
գ Պէտ. է. 12։
դ Ածմ. է. 39, 40։ Ղուկ. գ. 29։ Հռով. ժբ. 17, 19։ ։ա Թես. է. 15։
ե ։ա Թես. գ. 6։
զ Պէտ. ժե. 50։ Գաղ. է. 21։ Եփես. է. 5։ ։ա Տիմ. ։ա. 9։ Ածք. ժբ. 14։ ժգ. 4։ Հայտ. իբ. 15։
է Պէտ. ժբ. 2։ Եփես. ք. 2։ գ. 22։ է. 8։ Կող. գ. 7։ Տիտ. գ. 3։
ը Պէտ. ։ա. 30։ Ներ. Ժ. 22։
թ Պէտ. Ժ. 28։

ամէն բան օգտակար • ամէն բան ինձի օրինաւոր է , բայց ես մէկ բանի մը իշխանութեան
13 տակ պիտի չըլլամ : [b]Կերակուրները փորին համար է , փորն ալ կերակուրներուն • բայց Աստուած ասոնք ալ՝ անոնք ալ պիտի խափանէ : Իսկ մարմինը պոռնկութեան համար չէ , [c]հապա Տէ-
14 րոջը , Տէրը՝ մարմինին համար : [d]Նաև Աստուած որ Տէրը յարուցանեց , [e]մեզ ալ պիտի յա-
15 րուցանէ իր զօրութիւնովը : Ձեզ դիտեր որ [f]ձեր մարմինները Քրիստոսի անդամներն են • ուստի Քրիստոսի անդամները առնելով՝ պոռ-
16 նիկի անդամներ ընեմ • քա՛ւ լիցի : Ձեզ դիտեր թէ ան որ պոռնիկին կը մօտենայ , անոր հետ մէկ մարմին կ'ըլլայ • [g]քանզի գէրթը կ'ըսէ •
17 Երկուքը մէկ մարմին պիտի ըլլան : [h]Իսկ ան որ Տէրոջը կը մօտենայ , անոր հետ մէկ հոգի
18 կ'ըլլայ : Պոռնկութենէն փախէք • ամէն մեղք որ մարդ կը գործէ՝ իր մարմինէն դուրս է • բայց ան որ կը պոռնկի՝ [i]իր մարմինին դէմ կը
19 մեղանչէ : [j]Ձեզ դիտեր որ ձեր մարմինները տաճար են Սուրբ Հոգիին՝ որ ձեր մէջն է , որ անիկայ Աստուծմէ ունիք • [k]ու դուք ձեր ան-
20 ձին չէք • [l]Քանզի դնով ծախու առնուեցաք • ուստի փառաւորեցէք զԱստուած ձեր մարմիններուն ու հոգիներուն մէջը , որ Աստուծոյ են :

ԳԼ • Ի

1 Բաւքեալը կը խօսի ամուսնութեան վրայով , և ցուցնելով թէ ան մէկ պարտան մըն է պոռնկութեան դէմ. 10 թէ ամուսնութեան կապը պէտք չէ որ դիւրաւ լուծուի • 18 թէ ամէն մարդ պարտի զոհ ըլլալ իր վիճակին • 25 թէ կուսութիւնը ինչ դիտաւորութեամբ կընայ պահուիլ , 35 և թէ ինչ պատճառով կրնանք ամուսնանալ կամ անկէ ետ կենալ :

1 Ըրդ՝ ան բաներուն համար որ դուք ինծի գրեցիք , [m]աղէկ է մարգուս՝ որ կնոջ չմօտե-
2 նայ : Բայց պոռնկութիւնը պատճառ եղած համար ամէն մարդ թող իր կնիկը ունենայ , ու
3 ամէն կնիկ իր էրիկը թող ունենայ : [n]Էրիկը իր կնկանը թող պարտքը վճարէ , նոյնպէս
4 կնիկն ալ իր էրկանը : Կնիկը իր մարմինին չիշխեր , հապա էրիկը • անանկ ալ էրիկը իր մար-
5 մինին չիշխեր , հապա կնիկը : [o]Իրարմէ մի՛ զրկէք , եթէ ոչ միաբանութեամբ առնն մը՝ աղօթքի պարապելու համար , ու նորէն իրարու դարձէք , [p]որ Սատանան ձեզ չփորձէ ձեր ան-
6 ժուժկալութեանը համար : Բա կը [q]զրուցեմ
7 թոյլ տալով , և չէ թէ հրամայելով : [r]Բայց կ'ուզեի որ ամէն մարդիկ [s]ինծի պէս ըլլային • [t]բայց ամէն մէկը իր պարգեւը ունի Աստուծմէ ,
8 մէկը ասանի՝ ու մէկալը անանկ : Բայց չամուսնացածներուն ու որբևարիներուն կ'ըսեմ • [u]Ը-
9 նդէմ է անոնց՝ թէ որ [v]ինծի պէս կենան : [w]Եա-պա թէ որ ժուժկալութիւն չունին , թող ամուսնանան • [x]քանզի աղէկ է ամուսնանալը
10 քան թէ բորբոքիլը : Բայց ամուսնացածներուն կը պատուիրեմ՝ [y]չէ թէ ես , հապա Տէրը , Որ
11 կնիկը էրիկէն չզատուի , (Իսկ թէ որ զատուի ալ՝ առանց ամուսնանալու ձնայ , կամ իր էրկանը հետ հաշտուի •) ու էրիկը իր կնիկը թող
12 չձգէ : Բայց ուրիշներուն ես կ'ըսեմ՝ [z]չէ թէ Տէրը • [a]Թէ որ մէկ եղբայր մը անհաւատ կընիկ ունենայ , ու անոր հաճելի ըլլայ իրեն հետ
13 բնակիլը , թող չձգէ զանիկայ : Նաև կնիկ մը որ անհաւատ էրիկ ունենայ , ու անոր հաճելի ըլլայ իրեն հետ բնակիլը՝ թող չձգէ զանիկայ :
14 Քանզու որ անհաւատ էրիկը սրբուած է կնիկովը , և անհաւատ կնիկը սրբուած է էրիկովը • [b]ապա թէ ոչ՝ ձեր որդիքը պիղծ պիտի ըլլային •
15 բայց հիմա սուրբ են : Իսկ թէ որ անհաւատը զատուի , թող զատուի • եղբայր մը կամ քոյր մը անանկ պարագաներու մէջ գերի չէ • [c]ապա կայն Աստուած խաղաղութեան կանչեց մեզ :
16 Քանզի [d]ինչ գիտես դուն կնիկ՝ գուցէ քու էրիկդ պիտի ապրեցընես • կամ դուն [e]ինչ գիտես էրիկ՝ գուցէ քու կնիկդ պիտի ապրեցընէ •
17 Նէս : Միայն թէ ամէն մէկուն [f]ինչպէս որ Տէրը բաժնեց , ամէն մէկը [g]նոյն որ Աստուած կանչեց , անանկ թող երթայ : [h]Ու ամէն եկեղեցիներուն մէջ ես սանկ պատուէր կու տամ :
18 [i]Թէ որ թլփատուած մէկը հաւատքի կանչուեցաւ , թող նորէն անթլփատ չըլլայ • [j]Թլփատութեանէն մէկը կանչուեցաւ , չթող
19 [k]թլփատուի : [l]Ինչ- որ թլփատութիւնը բան մը չէ , ու անթլփատութիւնը բան մը չէ • [m]հապա Աստուծոյ պատուիրանքներուն պահ-
20 պանութիւնը պէտք է : Բայց ամէն մէկը ինչ կոչումի մէջ որ կանչուեցաւ , թող անոր մէջը
21 կենայ : [n]Ծառայ կանչուեցար , հոգ չըլլայ քեզի • բայց թէ որ կրնաս ազատ ըլլալ , ան բնտ-
22 րէ : Վասն զի ան ծառան որ Տէրոջմով կանչուած է , [o]Տէրոջը ազատացեալն է անիկայ •

[a] Առա . ձէ . 17։ [b] Առակ . ժգ . 17։ Կող . բ . 22 , 23։
[c] [d] Ա Պետ . ե . 23։
[e] Առակ . գ . 5 , 8 ։ ը . 11։ [f] Կող . գ . 14։
[g] Երեմ . ա . 19 , 20։
[h] Առակ . ժբ . 5։ Կղ . ժբ . 27 ։ Երեմ . ը . 12, 15, 16։ ե . 30 ։
[i] Կոչ . բ . 24 ։ Առա . ժբ . 5 ։ Երեմ . ե . 31։
[j] Հով . ժէ . 21, 22 , 23 ։ Երեմ . գ . 4 ։ ե . 30 ։
[k] Առակ . գ . 12 , 13 ։ Երբ . ժգ . 4 ։
[l] Առակ . ա . 24 ։ ա Թես . գ . 4 ։
[m] Կղ . գ . 16 ։ [n] Կող . գ . 16 ։
[o] Առակ . ժգ . 7 , 8 ։
[p] Կող . ի . 28 ։ Կղ . է . 23 ։ Կողղ . գ . 13 ։ Երբ . ի . 12 ։ ա Պետ . ա . 18 , 19 ։ [q] Պետ . բ . 1 ։ Հայտ . ե . 9 ։

[r] Ա Կոր . է . 8 , 26 ։
[s] Երբ . իե . 10 ։ ա Պետ . գ . 7 ։
[t] Հովհ . բ . 16 ։ Հագ . է . 3 ։ Տիս Երբ . ժբ . 15 ։ ա Թես . իե . 4 , 5 ։
[u] ա Թես . գ . 5 ։
[v] Ա Կոր . ժբ . 12 , 25 ։ [w] Կող . բ . 8 ։ ժա . 17 ։
[x] Կող . իգ . 29 ։
[y] Կղ . ի . 5 ։
[z] Առա . ժբ . 12 ։ Կղ . ժբ . 11 ։
[a] Ա Կոր . է . 1 , 26 ։
[b] ա Տիմ . ե . 14 ։
[c] Տիս Հմր 12 , 25 , 40 ։
[d] Առ . բ . 14 , 16 ։ Առա . ե . 32 ։ ժբ . 6 , 9 ։ Կող . ժ . 11 , 12 ։ Ղա . ժգ . 18 ։
[e] Ա Կոր . է . 6 ։
[f] Առ . բ . 15 ։
[g] Առակ . ժբ . 18 ։ ժգ . 19 ։ Կղ . ժգ . 33 ։ Երբ . ժբ . 14 ։
[h] ա Պետ . գ . 1 ։
[i] Կղ . գ . 17 ։ [j] Կող . ժա . 28 ։
[k] Կող . ժե . 1, 5, 19 , 24, 28 ։ Կող . ե . 2 ։
[l] Կող . ե . 6 ։ գ . 15 ։
[m] Հով . ժե . 14 ։ ա Հով . բ . 3 ։ գ . 24 ։
[n] Հով . բ . 36 ։ Առակ . գ . 18 , 22 ։ Փիլմ . 16 ։

նոյնպէս ալ ան ազատը որ կանչուած է , ՚Քրիստոսի ծառան է : ՚Թուք գնով ծախուս առ-
24 նուեցաք , մարդոց ծառայ մի՛ ըլլաք : ՚Ընդբայրներ՝ ամէն մէկը ինչ կոչումի մէջ որ կանչուեցաւ , թող անոր մէջը կենայ Աստուծոյ առջևը :

25 Հայց կոյսերուն համար ՚Տէրոջմէն հրաման մը չունիմ , միայն թէ Տէրոջմէն ՚հաւատարիմ ըլլալու Հոգորմութիւն գտած մը պէս խրատ
26 կու տամ: Ուրեմն ես կը սեպեմ որ ասիկայ ազէկ է հիմակուան նեղութեանը համար , այսինքն
27 ՚՚ազէկ է մարդուս որ ասանկ ըլլայ : Կապուած ես կնկան , մի փնտռեր արձակուիլ արձակուած ես
28 կնիկ , մի փնտռեր կնիկ : Իսկ թէ որ ամուսնանաս՝ չմեղանչիր . և թէ որ կոյսը ամուսնանայ՝ չմեղանչեց . բայց անանկները մարմնոյ նեղութիւն պիտի ունենան . սակայն ես ձե-
29 ղի կը խնայեմ : ՚Հայց աս կ՚ըսեմ ՚՚եղբայրներ , որ ժամանակը կարճցած է . ալ անոնք որ կը-
30 նիկ ունին , անանկ ըլլան որպէս թէ չունին . Եւ անոնք որ կուլան , որպէս թէ չեն լար . ու անոնք որ կը խնդան , որպէս թէ չեն խնդար . և անոնք որ ծախու կ՚առնեն , որպէս թէ բան
31 չը չունին . Եւ անոնք որ աշխարհս կը գործածեն՝ որպէս թէ զգեշ կերպով չեն գործածեր . ՚՚ինչու որ աս աշխարհիս վայելչութիւնը
32 կ՚անցնի : Հայց ես կ՚ուզեմ որ դուք անհոգ ըլլաք . ՚վասն զի չամուսնացած մարդը Տէրոջը բաներըը կը հոգայ , թէ ինչպէս Տէրոջը հաճե-
33 լի ըլլայ . Իսկ ամուսնացածը աշխարհիս բաներըը կը հոգայ , թէ ինծառր իր կնկանը հաճելի
34 ըլլայ : Եւ ամուսնացած կնիկը՝ ու կոյսը կը տարբերուին իրարմէ . ՚ինչու որ կոյսը Տէրոջը բաներըը կը հոգայ , որ ինքը սուրբ ըլլայ հոգւով ու մարմնով . իսկ ամուսնացած կնիկը աշխարհիս բաներըը կը հոգայ , թէ ինծառր իր
35 էրկանը հաճելի ըլլայ : Հայց աս բանը ձեր օգուտին համար կը զգուշեմ , չէ թէ ձեր վրայ խեղդ մը ձգելու , հապա պարկեշտութեան համար՝ ու առանց զբաղանաց Տէրոջը ծառայելու
36 համար : Իսկ թէ որ մէկը ամօթի կը սեպէ իր կոյսին համար՝ թէ որ հասիր անցեր է , ու պէտք է անանկ ըլլալ , ինչ որ կ՚ուզէ թող ընէ ,
37 մեղք չգործեր . թող ամուսնանան : Հայց ան որ իր սրտին մէջ հաստատ կը կենայ , ու իր վրայ հարկ մըն ալ չկայ , հապա իր կամքին վրայ իշխանութիւն ունի , ու իր սրտին մէջ
38 այսպէս որոշեր է՝ որ իր կոյսը պահէ , աղէկ կ՚ընէ : ՚Ուստի ան որ իր կոյսը կ՚ամուսնացընէ , աղէկ կ՚ընէ . ու ան որ չամուսնացըներ ,
39 աւելի աղէկ կ՚ընէ : ՚Կնիկը կապուած է որչափ ժամանակ որ իր էրիկը ողջ է . հապա թէ որ իր էրիկը մեռնի , ազատ է ամուսնանալու
40 որու որ ուզէ , ՚միայն թէ Տէրոջմով : ՚Հայց իմ դատումիս նայելով աւելի երանելի է՝ թէ որ անանկ կենայ . ՚և կարծեմ թէ ես ալ Աստուծոյ Հոգին ունիմ :

Գ Լ · Ը

1 Կատարելուն զոհուած միանգամ ես կենալու վրայով: 8 Պէտք է որ մեր քրիստոնէական ազատութիւնը ան կերպովը գործածենք՝ որ գայթակղութիւն տանք մեր եղբայրներուն , 11 հապա մեր գիտութիւնը սիրով ածենք :

1 ՚՚Բայց կուռց զոհերուն վրայով՝ ՚գիտենք որ ամէնքս ալ գիտութիւն ունինք . ՚գիտութիւնը կը հպարտացընէ , բայց սէրը շինութիւն
2 կ՚ընէ : ՚Եւ թէ որ մէկը կը կարծէ թէ բան մը գիտէ , դեռ բնաւ մէկ բան մը չգիտեր՝ ինչպէս որ
3 պէտք է գիտնալ : Իսկ թէ որ մէկը զԱստուած
4 կը սիրէ . ՚ինքը անկէ ճանչցուած է: Ուստի կուռց զոհուածները ուտելու վրայով՝ ՚գիտենք որ կուռքը ոչինչ է աշխարհս մէջ , ՚և որ մէկէն զատ ուրիշ Աստուած մը չկայ : ՚Քանզի թէև
5 ըլլան ալ անուններով աստուածներ՝ թէ երկինքը , և թէ երկրիս վրայ (ինչպէս որ կան շատ աստուած-
6 ներ , ու շատ տէրեր .) ՚Հայց մենք մէկ Աստուած ունինք Հայրը , ՚ուսկից են ամէն բաները , և մենք ալ ՚անով . ՚ու մէկ Տէր Յիսուս Քրիստոս , ՚որ անով են ամէն բաները ,
7 ու մենք ալ անով: Հայց ամենուն քովը գիտութիւն չկայ . և ոմանք կուռքի վրայով ՚խղճմտանք ունենալով՝ մինչև հիմա կ՚ուտեն կուռց զոհուածի պէս , և իրենց խղճմտանքը ո-
8 րովհետև տկար է՝ ՚կը պղծուի : ՚Սակայն կերակուրը մեզ Աստուծոյ առջևը չհեցըներ . քանզի չէ թէ որ ուտենք՝ կ՚աւելնանք , և չէ թէ որ
9 չուտենք՝ կը պակսինք : ՚՚Հայց զգոյշ կեցէք , որ ձեր իշխանութիւնը ՚տկարներուն գայթակղութիւն ըլլայ : Քանզի եթէ
10 մէկը տեսնէ քեզ՝ որ գիտութիւն ունիս , կռատուռնի մէջ սեղան նստած , չէ՞ որ հանս տկար մարդուն խղճմտանքը համարձակութիւն
11 պիտի առնէ կուռց զոհուածը ուտելու , ՚՚և քու գիտութեամդ ան տկար եղբայրը կորսուի ,

---

ա Պղ. ԹԻ . 21 ։ Պաղ . Ե . 13 ։ Լիմա . Գ . 6 ։ ա Պետ . Բ . 16 ։
բ Պղ . Գ . 20 ։ ա Պետ . ա . 18 , 19 ։ Տես Ա . Թես . Դ . 12 ։
գ Հմր 20 ։
դ Հմր 6 , 10 , 40 ։ բ Կոր . Բ . 8 , 10 ։
զ Պղ . Զ . 2 ։ ա Տիմ . ա . 12 ։
է ա Տիմ . ա . 16 ։
ը Հմր 1 , 8 ։
թ Հռով . Ժգ . 11 ։ ա Պետ . Գ . 7 ։ Բ Պետ . Գ . 8 , 9 ։
ժ Պղ . ԹԻ . 18 ։
ի Պաղ . ԼԻ . 6 ։ Յակ . ա . 10 ։ գ . 14 ։ ա Պետ . ա . 24 ։ գ . 7 ։ ա Յով . բ . 17 ։
լ ա Տիմ . Ե . 5 ։ Հմր 34 ։
խ Ղու . Ժ . 40 , ԺԱ ։
ծ Լսբր . Ժգ . 4 ։
կ Հռով . Է . 2 ։
հ Բ Կոր . Ջ . 14 ։
ձ Հմր 25 ։
ղ ա Յովս . գ . 8 ։

ճ Գոր . ԺԵ . 20 , 29 ։ Պղ . Ժ . 19 ։
մ Հռով . Ժգ . 14 , 22 ։
յ Հռով . Ժգ . 3 , 10 ։
ն Պղ . Ժգ . 8 , 9 , 12 ։ Պաղ . Գ . 3 ։ ա Տիմ . Գ . 4 ։
շ Լհ . Լգ . 12 , 17 ։ Նաե . ա . 7 ։ Մատ . Է . 23 ։ Պաղ . գ . 9 ։ Բ Տիմ . Բ . 19 ։
ո Լս . Խա . 24 ։ Պղ . Ժ . 19 ։
չ Բ Օր . գ . 39 ։ Գ . 4 ։ Լս . Խգ . 8 ։ Մտթ . Ժբ . 29 ։ Հմր 6 ։ Լփես . դ . 6 ։ ա Տիմ . Բ . 5 ։
պ Յով . Ժ . 34 ։
ջ Մաղ . բ . 10 ։ Լփես . գ . 6 ։
ռ Գոր . Ժէ . 28 ։ Հռով . Ժա . 36 ։
ս Հռով . Ժգ . 13 ։ Գոր . բ . 36 ։ Պղ . Ժբ . 3 ։ Լփես . գ . 5 ։ Փիլ . բ . 11 ։
վ Յով . ա . 3 ։ Կող . ա . 6 ։ Լսբր . ա . 2 ։
տ Պղ . Ժ . 28 , 29 ։
ր Հռով . Ժգ . 14 , 23 ։
ց Հռով . Ժգ . 17 ։
ւ Պաղ . Ե . 13 ։
փ Հռով . Ժգ . 13 , 20 ։
ք Պղ . Ժ . 28 , 32 ։
և Հռով . Ժգ . 15 , 20 ։

12 որուն համար որ Քրիստոս մեռաւ։ [f]Նոյնպէս եղբայրներուն դէմ մեղանչելով՝ ու անոնց տկար խղճմտանքը վիրաւորելով՝ Քրիստոսի դէմ կը մեղանչէք։
13 Ուստի դէմ կը մեղանչէք։ Ուստի [g]թէ որ կերակուրը կը գայթակղեցնէ իմ եղբայրս՝ միս պիտի չուտեմ յաւիտեան՝ որ իմ եղբայրս չգայթակղեցնեմ։

ԳԼ. Թ.

1 Ընդհանրապէս կը ցուցընէ թէ ինքը ազատ է, 7 և թէ աւետարանի պաշտօնեաները աւետարանէն պիտի ապրին. 15 սակայն ինքը կամաւ հրաժարած է, 18 որ անոնց ծանրութիւն մը չըլլայ, 22 կամ որ և իցէ մեկուն գայթակղութիւն տայ՝ անտարբեր բաներու մէջ։ 24 Մեր կեանքը մարզարէի մը կը նմանի։

1 [h]Չէ՞ որ ես ազատ եմ. [i]չէ՞ որ ես առաքեալ եմ. [k]չէ՞ որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը ակնովա տեսայ. [l]չէ՞ որ դուք էք իմ գործս
2 Տէրոջմով։ Թէպէտ ուրիշներուն առաքեալ չըլլամ ալ, բայց անտարակոյս ձեզի եմ. [m]ինչու որ իմ առաքելութեանս կնիքը դուք էք
3 Տէրոջմով։ Իմ պատասխանս անոնց որ զիս կը
4 քննեն՝ ասիկա է. [n]Միթէ մենք իշխանութիւն չու-
5 նի՞նք ուտելու ու խմելու։ Միթէ մենք իշխանութիւն չունի՞նք Քրիստոսով քոյր կղզի կին մը մեր հետը պտըտցընելու, ինչպէս որ ուրիշ առաքեալները, ու Տէրոջը եղբայրները, [o]ու
6 Կեփասը։ [p]Միթէ ես ու Բառնաբասը
7 միայն [q]իշխանութիւն չունինք չգործելու։ [r]Ո՞վ իր ապրուստովը զինուորութիւն կ'ընէ. [s]ո՞վ այգի կը տնկէ, ու անոր պտուղէն չուտեր. [t]ո՞վ ոչխարներ կ'արածէ, ու ոչխարներուն կաթէն
8 չուտեր։ Միթէ մարդկօրէն կը զրուցեմ ասիկա, կամ չէ՞ որ օրէնքն ալ նոյնը կը զրուցէ։
9 Քանզի Մովսէսին օրէնքին մէջ ալ գրուած է, [u]Ցորտալին մէջ աշխատող եզնին դունչը չկապես։ Միթէ
10 [v]թէ եզերո՞ւն համար Աստուծոյ հոգն էր. Չէ՞ որ մանաւանդ մեզի համար կ'ըսէ. վասն զի մեզի համար գրուեցաւ. [w]որովհետև ան որ կը հերկէ՝ պէտք է որ յուսով հերկէ, և ան որ ցորենը կը ձեռնէ՝ պէտք է որ վայելելու յուսով ընէ։
11 [x]Թէ որ մենք ձեզի հոգևոր բաներ սերմանեցինք, մեծ բա՞ն մըն է՝ թէ որ ձեզմէ մարմնա-
12 ւոր բաներ հնձենք։ Թէ որ ուրիշները ձեր վը-

[f] Գաղ. ե. 40, 45։
[g] Հռոմ. ժգ. 21։ Ա Կոր. ժա. 29։

—

[h] Գործ. ե. 15։ ժգ. 2։ ի Կ. 17։ [i] Կոր. ժբ. 12։ Գաղ. ա. 7, 8։ [k] Տիմ. ա. 7։ [l] Տիմ. ա. 11։
[m] Գործ. ե. 3, 17։ ժբ. 9։ իե. 14, 18։ իէ. 11։ Կ. ժե. 8։
[n] Կ. գ. 6։ գ. 15։
[o] [p] Կոր. ե. 2։ ժբ. 12։
[q] Հմր. ա. 12։ [r] Ա Տիմ. ա. 3։ գ. 7։
[s] Ա Կոր. ժ. 4։ [t] Ա Օր. ի. 6։ Ընակ. իէ. 18։ Կ. գ. 6, 7, 8։
[u] Հյոբ. իա. 15։ [v] Պտտ. ե. 2։
[w] Ա Օր. իե. 4։ [x] Ա Տիմ. ե. 18։
[y] Ա Տիմ. ա. 6։
[z] Հռոմ. ժե. 27։ Գաղ. գ. 6։
[a] Գործ. ի. 33։ Հմր. 15, 18։ Ա Կոր. ժա. 7, 9։ ժբ. 13։ [b] Ա Կոր. ժա. 12։

[c] Ա Կոր. ժ. 8, 9։
[d] Ա Կոր. ժ. 4։ [e] Տիմ. ա. 18։ գ. 12։ [f] Տիմ. բ. 3։ գ. 7։
[g] Օր. ի. 6։ Ընակ. իէ. 18։ Կ. գ. 6, 7, 8։
[h] Հյոբ. իա. 15։ [i] Պտտ. է. 2։
[k] Օր. իե. 4։ [l] Տիմ. ա. 6։
[m] Հռոմ. ժե. 27։ Գաղ. գ. 6։
[n] Գործ. ի. 33։ Հմր. 15, 18։ Ա Կոր. ժա. 7, 9։ ժբ. 13։ [o] Ա Կոր. ժա. 7։
[p] Ա Կոր. ժ. 1։
[q] Ա Կոր. ժ. 10։ [r] Ա Կոր. գ. 7։
[s] Գաղ. գ. 6։ [t] Տիմ. ե. 17։
[u] Հմր. 12։ Գործ. ժբ. 3։ ի. 34։ Կ. գ. 12։ [v] Հռոմ. բ. 9։ [w] Հռոմ. գ. 8։
[x] Ա Կոր. ժա. 10։
[y] Հռոմ. ա. 14։ Կ. գ. 8, 14։
[z] Կ. գ. 1։ Գաղ. բ. 7։ Փիլ. ա. 16։ Կող. ա. 25։
[a] Կ. ժ. 33։ [b] Ա Կոր. գ. 5։ ժա. 7։
[c] Կ. է. 31։
[d] Հմր. 1։
[e] Գաղ. է. 13։

[f] Գործ. ժբ. 15։ [g] Պետ. գ. 1։
[h] Գործ. ժգ. 3։ ժբ. 18։ իա. 23, իէ։
[i] Հռոմ. ե. 12, 14։
[k] Կ. է. 22։
[l] Հռոմ. ժե. 1։ [m] Ա Կոր. ժա. 29։
[n] Կ. ժ. 33։
[o] Հռոմ. ժա. 14։ Կ. է. 16։
[p] Գաղ. բ. 2։ է. 7։ Փիլ. բ. 16։ գ. 14։ [q] Տիմ. գ. 7։ Եբր. ժբ. 1։
[r] Լուկ. ժ. 22։
[s] Ա Տիմ. ե. 12։ [t] Ա Կոր. ժա. 29։
[u] Կ. ժ. 4։
[v] Հռոմ. ժգ. 3։ ժբ. 18։ իա. 23, իէ։
[w] Հռոմ. ե. 12, 14։
[x] Կ. է. 22։
[y] Հռոմ. ժե. 1։ [z] Ա Կոր. ժա. 29։
[a] Կ. ժ. 33։
[b] Հռոմ. ժա. 14։ Կ. է. 16։
[c] Գաղ. բ. 2։ է. 7։ Փիլ. բ. 16։ գ. 14։ [d] Տիմ. գ. 7։ Եբր. ժբ. 1։
[e] Լուկ. է. 12։ [f] Ա Տիմ. է. 12։ [g] Տիմ. բ. 5։ [h] Տիմ. բ. 5։ գ. 7։
[i] Տիմ. գ. 8։ Հյակ. ա. 13։ Պետ. ա. 4։ է. 4։ Յայտ. բ. 10։ գ. 11։

Նանակ կը վազեմ, ՝չէ թէ որպէս թէ անստուգուա-
թեամբ. ես անանկ բռնամարտութիւն կ'ընեմ,
27 *չէ թէ որպէս թէ հովը ծեծելով. [է]Այլ իմ*
մարմինս կը ձնշեմ՝ [ը]ու կը նուաճեմ, որ չըլլայ
թէ ուրիշներուն քարոզելէս ետև՝ [թ]ես ինքս
խոտելի դտնուիմ:

Գ Լ· Ժ

1 *Հրեից եղած բաները մեզի օրինակներ էին: 14 Կռա-*
պաշտութենէն փախչելու ենք: 21 Պէտք չէ որ Տէրոջը
սեղանը դևերու սեղան ընենք: 24 Ոչ ոք կինանը որ
անտարբեր բաներու մէջ մեր եղբայրներուն դայթակղու-
թիւն չտանը:

1 Ձեմ ուզեր որ չգիտցող ըլլաք ե՛ղբայրներ,
՝որ մեր Հայրերը ամենքն ալ ամպին տակն
2 էին. [է]ու ամենքն ալ ծովէն անցան, և ամենքն
3 ալ Մովսէսով մկրտուեցան ամպին ու ծովին
4 մէջը. [ը]և ամենքն ալ նոյն հոգևոր կերակուրը
կերան. [թ]ու ամենքն ալ նոյն հոգևոր խմիլքը
խմեցին. (ընչու որ կը խմէին ան հոգևոր վէմէն՝
որ անոնց հետը կ'երթար. ու ան վէմը Քրիս-
5 տոս էր: Հայց չէ թէ անոնցմէ շատերուն հաւ-
անեցաւ Աստուած. [ժ]ինչու որ անապատին մէջ
6 փուռաած ինկան: [իա]ն բաները մեզի օրինակ
եղան, որ չար բաներու ցանկացող չըլլանք, [ի]ին-
7 տոր որ անոնք ցանկացան: [իբ]Ի՛չ ալ կռապաշտ
ըլլաք, ինչպէս որ անոնցմէ ոմանք. (ինտոր որ
գրուած է. [իգ]Ժողովուրդը նստաւ ուտելու ու
8 խմելու, ու ելան խաղալու: [իդ]Նչ պոռնկու-
թիւն չընենք, ինտոր որ անոնցմէ ոմանք պոռ-
նկեցան, [իե]ու մէկ օրուան մէջ քսանուերկը
9 հազար հոգի ինկան: Նչ Քրիստոսը չփոր-
ձենք, [իզ]ինչպէս որ անոնցմէ ոմանք փորձեցին,
10 [իէ]ու օձերէն չարդուեցան: Նչ տրտունջ չը-
նենք, [իը]ինտոր որ անոնցմէ ոմանք տրտունջ ը-
11 րին, [իթ]ու սատակիչէն [ի]ջարդուեցան: Հայց սա
ամէն բաները իրրև օրինակ կը պատահէր ա-
նոնց. [իժ]իսկ մեզի որոնց դարերուն վերջը հա-
12 սաւ, [իէ]խրատ ըլլալու համար դրուեցաւ. [իզ]Ասա-
տի ան որ կը սեպէ թէ հաստատուն կեցած է,
13 թող զգուշանայ, որ չըլլայ թէ իյնայ: Ձեզի
մարդկային փորձութենէն [իէ]զատ ուրիշ չէ պա-

տահած. [իը]բայց Աստուած հաւատարիմ է,
՝որ ձեզ պիտի չթողու ձեր կարողութենէն ա-
ւելի փորձուելու. [իթ]հապա փորձութեանը հետ
ազատութեան միջոց մըն ալ պիտի տայ, որ
կարող ըլլաք համբերելու:
14 Ընոր համար իմ սիրելիներս՝ [ի]կռապաշտու-
15 թենէ փախէք: [իա]Ասպէս թէ իմաստուններու
հետ կը խօսիմ. դուք դատեցէք ինչ որ կը
16 ըսեմ: [իբ]Օրհնութեան գաւաթը՝ որ մենք
կ'օրհնենք, չէ՞ որ Քրիստոսի արիւնը հաղոր-
դութիւն է. [իգ]հացը՝ որ մենք կը կտրենք, չէ՞
որ Քրիստոսի մարմնոյն հաղորդութիւն է:
17 [իդ]Ինչու որ մենք շատերնիս մէկ հաց՝ մէկ մար-
մին ենք. վասն զի ամենքս ալ ան մէկ հացէն
18 կը մասնակցինք: [իե]Նայեցէք մարմնաւոր [ի]Իս-
րայէլը. [իզ]չէ՞ որ ան զոհուածներուն ուտողները սե-
19 ղանին հաղորդ են: Ուրեմն ի՞նչ կ'ըսեմ, [իէ]թէ
կուռքը բան մըն է, կամ թէ կուռք զոհուածը
20 բան մըն է: Հայց սա կ'ըսեմ թէ ան բաները
որ [իը]հեթանոսները զոհ կ'ընեն, դևերուն կը
զոհեն, ու չէ թէ Աստուծոյ. ու չեմ ուզեր
որ դուք դևերուն հաղորդ ըլլաք. [իթ]չէք կրնար
խմել Տէրոջը գաւաթը՝ [ի]ու դևերուն գաւաթը.
21 Չէք կրնար մասնակից ըլլալ Տէրոջը սեղանին, ու դևե-
22 րուն սեղանին: [իա]Նախանձի՞ գրգռենք Տէ-
րը, [իբ]միթէ մենք անկէ զօրաւո՞ր ենք:
23 [իգ]Ամէն բան ինծի օրինաւոր է, բայց չէ թէ
ամէն բան օգտակար. ամէն բան ինծի օրինա-
ւոր է, բայց չէ թէ ամէն բան շինութիւն կ'ը-
24 նէ: [իդ]Ձըլլայ որ մէկը ձգայ իր անձին օգուտը
25 փնտռէ, հապա իր ընկերինն ալ: [իե]Ամէն ինչ
որ սպանդանոցին մէջը կը ծախուի՝ կերէք, ու
26 քննութիւն մի ընէք խղճմտանքի համար. [իզ]Ոն-
27 չու որ երկիրը իր լիութեամբը Տէրոջն է: Նե-
թէ որ անհաւատներէն մէկը ձեզ հիւրասիրէ
հրաւիրէ, և ուզէք երթալ, [իէ]ամէն ինչ որ
առջևնիդ դրուի կերէք, ու քննութիւն մի ը-
28 նէք խղճմտանքի համար: [իը]Ասպա թէ որ մէկը
ձեզի ըսէ՝ Թէ Ասիկա կուռքի զոհուած է,
[իթ]ան ապրինք իրեն համար՝ որ յայտնեց իմացուց,
29 ու խղճմտանքի համար մի ուտէք. Ասկայն
խղճմտանք կ'ըսեմ՝ չէ թէ ձերը, հապա ըն-

ա ք Տիմ· բ· 5:
բ Հռով· ը· 13: Կող· ժ· 5:
գ Հռով· ղ· 18, 19:
դ Ելս· ղ· 30: ք Կոր· ժգ· 5, 6:

ա Ելս· ժգ· 21: ես· 34: Թնտ· թ· 18: Թդ· 14: ք Օր· ա· 33: Դևեմ· ես· 12, 19: Սաղ· կը· 14: ձե· 39:
բ Ելս· ժգ· 22: Թնտ· Լգ· 8: Հնս· գ· 23: Սաղ· կը· 13:
գ Ելս· ժգ· 15, 35: Դևեմ· ես· 15, 20: Սաղ· կը· 24:
դ Ելս· ժէ· 6: Թնտ· ի· 11: Սաղ· կը· 15: ք Օր· ես· 21: Սաղ· ձ· 41:
ե Թնտ· ժգ· 29, 32, 35: իգ· 64, 65: Սաղ· ձգ· 26:
զ Ելբ· գ· 17: Հուպ· 5:
է Թնտ· ժա· 4, 33, 34: Սաղ· ձգ· 14:
ը Ձմ· 14:
թ Ելս· Լբ· 6:
ժ Կս· գ· 18: Հայտ· բ· 14:
ի Թնտ· իե· 1, 9: Սաղ· ձգ· 29:
ժ Ելս· ժէ· 2, 7: Թնտ· իա· 5: ք Օր· գ· 16: Սաղ· կը· 18, 56: զե· 9: ձգ· 14.
լ Թնտ· իա· 6:
ի Ելս· ժգ· 2: ժէ· 2: Թնտ· ժգ· 2, 29: ժգ· 41:
ձ Ելս· ժբ· 23: ք Թնտ· իգ· 16: ա Ին· իա· 15:
ղ Թնտ· ժգ· 37: ժգ· 49:
ճ Կս· է· 29: Փիլ· գ· 5: Ելբ· ժ· 25, 37: ա Հնս·

բ· 18:
յ Հռով· ժէ· 4: Կս· իթ· 10:
ն Հռով· ժա· 20:
շ Կս· ա· 9:
ո Սաղ· ձիե· 3: ք Պետ· բ· 9:
չ Ելբեմ· իթ· 11:
պ Ձմ· 7: ք Կոր· ը· 17: ա Հնս· է· 21:
ջ Կս· բ· 1:
ռ Սաա· իգ· 26, 27, 28:
ս Կոր· բ· 42, 46: Կս· ժա· 23, 24:
վ Հռով· ժբ· 5: Կս· ժբ· 27:
տ Հռով· գ· 1: ք· 3, 5: ք Կոր· ժա· 18:
ր Հռով· ը· 12: Գաղ· գ· 16:
ց Ղև· գ· 3: է· 15:
փ Կս· բ· 4:
ք Ղև· ժէ· 7: ք Օր· Լբ· 17: Սաղ· ձղ· 37: Ցայտ· ք· 20:
օ ք Կոր· ը· 15, 16:
ֆ ք Օր· Լբ· 38:
ա ք Օր· Լբ· 21:
բ Նգեկ· իգ· 14:
գ Կս· գ· 12:
դ Հռով· ժէ· 1, 2: Հմբ 23: Կս· ժգ· 5: Փիլ· բ· 4, 21:
ե ա Տիմ· գ· 4:
զ Ղև· ժէ· 7: ք Օր· Լբ· 17: Սաղ· ձղ· 37: Ցայտ· ք· 20:
է ք Կոր· ը· 15, 16:
ը ք Օր· Լբ· 38:
թ ք Օր· Լբ· 21:
ժ Նգեկ· իգ· 14:
ի Կս· գ· 12:
ձ Հռով· ժէ· 1, 2: Հմբ 23: Կս· ժգ· 5: Փիլ· բ· 4, 21:
ղ ա Տիմ· գ· 4:
ճ Ղև· ժէ· 7: ք Օր· Լբ· 17: Սաղ· ձղ· 37: Ցայտ· ք· 20:
յ Կս· ա· 13:
ն Ղև· ժգ· 3: Ես· 15:
շ Կս· ը· 4:
ո Ղև· ժէ· 1, 2: Հմբ 23: Կս· ժգ· 5: Փիլ· բ· 4, 21:
չ ա Տիմ· գ· 4:
պ Ղև· ժէ· 7: ք Օր· Լբ· 17: Սաղ· ձղ· 37: Ցայտ· ք· 20:
ջ Կս· ժ· 9:
ռ Ղև· ժգ· 3: ք Պետ· բ· 9:
ս Ելբեմ· իթ· 11:
վ Ձմ· 7: ք Կոր· ը· 17: ա Հնս· է· 21:
տ Կս· բ· 1:
ր Սաա· իգ· 26, 27, 28:
ց Կոր· բ· 42, 46: Կս· ժա· 23, 24:
փ Հռով· ժբ· 5: Կս· ժբ· 27:
ք Հռով· գ· 1: ք· 3, 5: ք Կոր· ժա· 18:
օ Հռով· ը· 12: Գաղ· գ· 16:

կերինը : [f]Այլ ինչո՞ւ իմ ապատութիւնս պի-
30 տի գաւազի ուրիշին խղճմտանքէն . թէ որ ես
չնորհքով կը վայելեմ , ինչո՞ւ հայհոյուիմ ,
31 [g]որուն համար որ կը գոհանամ : [h]Արդ՝ թէ
ուտէք՝ թէ խմէք՝ և թէ ինչ գործ որ ընէք ,
ամէն բան Աստուծոյ փառքին համար ըրէք :
32 [i]Պայթակղութեան պատճառ մի ըլլաք , ոչ
Հրէաներուն , ոչ [k]հեթանոսներուն [l]և ոչ Ա-
33 ստուծոյ եկեղեցիին . [m]ինչպէս որ ես ալ ամէն
կերպով ամենուն հաճոյ կ'ըլլամ , [n]ու չեմ
փնտռեր իմ անձիս օգուտը , հապա շատերուա-
նը՝ որ փրկուին :

ԳԼ . ԺԱ

4 Պօղոս կը յանդիմանէ Կորնթացիները՝ որ իրենց հոգևոր
ժողովներուն մէջ՝ երկի մարդիկ գլուխնին զոց ալօթք
կ'ընէին , 6 և նկարները բաց գլխով , 17 և որ ընդհան-
րապէս իրենց ժողովները չէ՛ թէ աղեկին՝ այլ գէշն
կ'երթային , 21 ինչպէս որ իրենց ընթրիքներովը Տէրու-
նական ընթրիքը կ'անարգեին : 25 Վերջը կը յիշեցնէ
անոնց՝ Տէրունական ընթրիքին սահմանադրութիւնը :

1 [o]Ինծի նմանող եղէք , ինչպէս որ ես ալ Քրի-
2 ստոսի : Արդ՝ ձեզ կը գովեմ՝ եղբայրնե-
րը , [p]որ ամէն բանի մէջ զիս կը յիշէք , [q]ու
ապստրամներս կը բռնէք՝ ինծոր որ ես ձեզի
3 աւանդեցի : Բայց կ'ուզեմ որ գիտնաք , [r]թէ
ամէն երկի մարդուն գլուխը Քրիստոս է , [s]ու
կնկանը գլուխը՝ երկի մարդը , [t]և Քրիստոսի
4 գլուխը՝ Աստուած : Ամէն երկի մարդ որ գլու-
խը գոյ ալօթքի կը կայնի , [u]կամ մար-
գարէութիւն կ'ընէ , անպատիւ կ'ընէ իր գլու-
5 խը : [v]Իսկ ամէն կնիկ որ գլուխը բաց ալօթ-
քի կը կայնի , կամ մարգարէութիւն կ'ընէ ,
անպատիւ կ'ընէ իր գլուխը . ինչու որ մի և
նոյն բան է [w]եթող-ի՝ որպէս թէ [x]ածիլուած
6 էր : Վասն զի թէ որ կնիկը չծածկուիր , թող
իր մազերն ալ կտրէ . [y]հապա թէ որ ամօթ է
կնկան մը իր մազերը կտրել՝ կամ ածիլուիլ ,
7 թող ծածկուի : Երկի մարդու պէտք չէ իր
գլուխը ծածկել , [z]ինչու որ Աստուծոյ պատկերը
ու փառքն է . բայց կնիկը [a]էր-երկանը փառքն
8 է : [b]Վասն զի թէ երկի մարդը կնիկէն է ,
9 հապա կնիկը՝ երկի մարդէն : [c]Ինչու որ երկի
մարդը չստեղծուեցաւ կնկանը համար , հապա
10 կնիկը՝ երկանը համար : [d]Ես պատճառով պէտք

է որ կնիկը իր գլխուն շուք դնէ՝ [e]հրեշտակնե-
11 րուն համար : [f]Բայց ուչ կնիկը առանց երկի
մարդու կ'ըլլայ , ու ուչ երկի մարդը առանց
12 կնկան՝ Տէրոջմով : Վասն զի ինչպէս որ կնիկը
երկի մարդէն է , անանկ ալ երկի մարդը կնո-
13 կան միջոցով . [g]բայց ամէնը Աստուծմէ : Դուք
ձեզմէ դատեցէք . կը վայլէ՞ կնիկ մարդու գլ-
խուը բաց աղօթքի կայնիլ Աստուծոյ առջևը .
14 Չէ՞ որ բնութիւնն ալ կը սորվեցնէ ձեզի՝ որ
երկի մարդ մը թէ որ երկար մազերով է , իրեն
15 անարգանք է . Բայց կնիկը թէ որ երկար մա-
զերով է , իրեն փառք է . ինչու որ մազերը
16 ծածկոցի տեղ տրուած են իրեն : [h]Վասկայն թէ
որ մէկը հակառակող ըլլալ կ'ուզէ , մենք ա-
նանկ սովորութիւն չունինք , [i]ուչ ալ Աստու-
ծոյ եկեղեցիները :

17 Բայց սա պատուիրելով չեմ գովեր .
ինչու որ ձեր ժողովուիլը չէ՛ թէ աղեկի՝ հապա
18 գէշ արգիւնք կ'ունենայ : Վասնզի նախ՝ երբոր
մեկտեղ կը ժողովուիք եկեղեցիին մէջ , [k]կը լսեմ
որ բաժանումներ կան ձեր մէջը . և քսա մա-
19 սին կը հաւատամ : Վասն զի հարկաւ [l]ձեր մէ-
ջը հերձուածողութիւններ ալ պիտի ըլլան , [m]որ
20 ձեր մէջը եղող ընտիրները երևնան : Ուստի
գուք որ մեկտեղ կը ժողովուիք , ապիկայ Տէ-
21 րունական ընթրիքը ուտել չէ . Ինչու որ ու-
տելու ատենը ամէն մէկը առաջ իր ընթրիքը
կ'առնէ . ու մէկը անօթի կը մնայ , [n]ու մեկա-
22 լը կը գինովնայ : Միթէ ուտելու ու խմելու
համար տուն չունիք , [o]կամ թէ Աստուծոյ ե-
կեղեցի՛ն կ'անարգէք , և ամօթով կ'ընէք
չքաւորները . ձեզի ի՞նչ ըսեմ . ձեզ գովի՞մ .
23 սա բանին մէջ չեմ գովեր : [p]Ինչու որ ես Տէ-
րոջմէն ընդունեցի ան որ ձեզի ալ աւանդեցի՝
[q]թէ Տէր Յիսուս իր մատնուած գիշերը հաց
24 առաւ . Եւ գոհանալով՝ կտրեց ու ըսաւ . Ա-
ռէք՝ ու կերէք . սա է իմ մարմինս՝ որ ձեզի
համար կը կտրուի . ասիկայ ըրէք զիս յիշելու
25 համար : Նոյնպէս ալ գաւաթը ընթրիքէն ե-
տև ըսաւ՝ ու ըսաւ . Ես գաւաթը նոր ուխտ
է իմ արիւնովս . ասիկայ ըրէք քանի անգամ
26 որ խմելու ըլլաք՝ զիս յիշելու համար : Վասն
զի քանի անգամ որ սա հացը ուտէք , ու սա
գաւաթը խմէք , Տէրոջը մահը կը պատմէք ,
27 մինչև որ [r]գայ : [s]Ուստի ո՛վ որ սա հա-

---

[f] Հռով . ժդ . 16 :
[g] Հռով . ժդ . 6 : ա Տիմ . գ . 3, 4 :
[h] Կող . գ . 17 : ա Պետ . գ . 11 :
[i] Հռով . ժգ . 13 : Գաղ . ը . 13 : բ Կոր . գ . 3 :
[k] Յոան . Յայտնութ .
[l] Գոր . ի . 38 : Գաղ . ժա . 22 : ա Տիմ . գ . 5 :
[m] Հռով . ժե . 2 : Գաղ . ի . 19, 22 :
[n] Հմր 24 :

[o] Գաղ . գ . 16 : Եփես . ե . 1 : Փիլ . գ . 17 : ա Թես . ա . 6 : բ Թես . գ . 9 :
[p] Գաղ . գ . 17 :
[q] Գաղ . է . 17 : բ Թես . բ . 14 : գ . 6 :
[r] Եփես . ե . 23 :
[s] Ծն . գ . 16 : ա Տիմ . բ . 11, 12 : ա Պետ . գ . 1, 5, 6 :
[t] Հնց . ժգ . 28 : Գաղ . գ . 23 : ժե . 27, 28 : Փիլ . բ . 7, 8, 9 :
[u] Գաղ . ժբ . 10, 28 : ժգ . 1, 12 :
[v] Գոր . իա . 9 :
[w] բ Օր . իա . 12 :
[x] Թես . ե . 18 : բ Օր . իգ . 5 :
[y] Ծն . ա . 26, 27 : ե . 1 : ի . 6 :
[z] Ծն . բ . 21, 22 :
[a] Ծն . բ . 18, 21, 23 :
[b] Ծն . իդ . 65 :
[c] Յով . ե . 6 :
[d] Գաղ . գ . 28 :
[e] Հռով . ժա . 36 :
[f] ա Տիմ . գ . 4 :
[g] Գաղ . է . 17 : ժգ . 33 :
[h] Գաղ . ա . 10, 11, 12 : գ . 3 :
[i] Աստ . ժբ . 7 : Գաղ . ժէ . 1 : Գոր . ի . 30 : ա Տիմ . գ . 1 : բ Պետ . բ . 1, 2 :
[k] Գաղ . բ . 35 : ա Հնց . բ . 19 : Տես բ Օր . ժգ . 3 :
[l] բ Պետ . բ . 13 : Յուդ . 12 :
[m] Գաղ . ժ . 32 :
[n] Հակ . բ . 6 :
[o] Գաղ . ժե . 3 : Գաղ . ա . 1, 11, 12 :
[p] Աստ . իդ . 26 : Մար . ժգ . 22 : Գաղ . իբ . 19 :
[q] Հնց . ժգ . 3 : իա . 22 : Գոր . ա . 11 : Գաղ . գ . 5 : ժե . 23 : ա Թես . գ . 15 : բ Թես . ա . 10 : Յուդ . 14 : Հայտ . ա . 7 :
[r] Ծու . թ . 10, 13 : Հնց . գ . 51, 64, 65 : ժգ . 27 : Գաղ . ժ . 21 :

ցը ուսէ՛ կամ Տէրոջը գաւաթը խմէ անարժա-
նաբար՝ պարտական պիտի ըլլայ Տէրոջը մարմ-
28 նոյն և արեանը։ Ուրեմն՝ ինքզինք մարդ իր ան-
ձը փորձէ՝ ու այսպէս ան հացէն ուսէ՝ և
29 անկէ գաւաթէն խմէ։ Վասն զի ան որ անարժա-
նաբար կ'ուտէ ու կը խմէ՝ իր անձին դատա-
պարտութիւնը կ'ուտէ ու կը խմէ՝ ինչու որ
30 Տէրոջը մարմինը չզրօշմեր։ Ասոր համար ձեր
մէջը շատ հիւանդներ ու ցաւագարներ կան՝ և
31 շատեր ալ կրնկնին։ Վասնզի եթէ ինքզինք-
նիս դատէինք՝ պիտի չդատուէինք։
32 Իսկ երբոր կը դատուինք՝ Տէրոջմէ կը խրա-
տուինք՝ որ աշխարհի հետ չդատապարտուինք։
33 Ուստի իմ եղբայրներս՝ երբոր ժողո-
34 վելու՝ ուտելու՝ իրարու սպասեցէք։ Եթէ
քիչ որ մէկը անօթի է՝ տունը իր ուտէ՝ որ ժո-
35 ղովելնիդ դատապարտութեան համար
մնայ։ Իսկ ուրիշ բաները՝ ես երբ գամ՝ պիտի
պատուիրեմ։

Գ Լ Ո Ւ Խ

1 Հոգիներ պարգևները կ'ընդունին, 7 բայց ամէն ալ
օգուտի համար են. 8 և մի և նոյն վանձնի համար զանա-
զան պարգևները որուած են։ 12 Ինչպէս որ բնական մար-
մինի մը անդամները՝ ան նոյն մարմինին 16 վերչչու-
թեանը, 22 ծառայութեանը 26 և օգտին համար՝ իւ-
րարու հետ միացած՝ մեկզմեկու օչնութիւն կ'ընեն, 27
նմանապէս մենք ալ մեկզմեկու ընելու ենք՝ Քրիստոսի
խորհրդաւոր մարմինը կազմելու համար։

1 Բայց հոգևոր պարգևներուն վրայով չեմ
ուզեր՝ եղբայրներ՝ որ չգիտցող ըլլաք։
2 Դուք գիտէք՝ որ երբ հեթանոս էիք՝ մոլեձե
կուռքերուն կը տարուէիք՝ ինչպէս որ կ'առաջ-
3 նորդուէիք։ Ուստի ձեզի կ'իմացընեմ՝ թէ
մեկը Հոգւով որ Աստուծոյ Հոգիով խօսի՝ ու
Յիսուսը նզովեալ կանչէ. և մեկն ալ չկրնար
Յիսուսը Տէր կանչել՝ եթէ ոչ Հոգւով Սրբո-
4 վ։ Երկու պարգևները զանազան են՝ բայց
5 նոյն Հոգին է։ Եւ պաշտօնները զանա-
6 զան են՝ բայց նոյն Տէրն է։ Նոյնպէս ներ-
գործութիւնները զանազան են՝ բայց նոյն Ա-
ստուածն է՝ որ կ'ներգործէ ամէնը ամէն քանի
7 մէջ։ Բայց ամէն մեկուն Հոգւոյն յայտնու-
8 թիւնը որուած է՝ օգուտի համար։ Որովհետև
մը՝ Հոգիով իմաստութեան խօսք որուած է,
ուրիշին գիտութեան խօսք՝ նոյն Հոգիին
9 պատճառով. Հաւատք՝ նոյն Հո-
գիով. ուրիշին բժշկութեան պարգևներ՝ նոյն

ա Ա Կոր. ժգ. 5։ Պատ. գ. 4։
Հռով. ժգ. 2։
գ Ա Պաղ. ՀԲ. 5։ ա Ցով. ւ. 9։
դ Ա Պաղ. դգ. 12, 13։ Ես. ժգ. 5—11։
յ Հմր 21։
ե Հմր 22։
զ ՊՀ. գ. 19։
է ՊՀ. Է. 17։ Տիտ. ւ. 5։

ը ՊՀ. ժգ. 1, 37։
թ ՊՀ. ՁՂ. 11։ Ղփես. բ. 11, 12։ ա Թես. ա. 9։ Տիտ. գ. 3։ ա Պետ. գ. 3։

ժ Պաղ. ՀՄԲ. 5։
ի Մար. ԹՒ. 38։ ա Ցով. գ. 2, 3։
լ Ման. ժգ. 17։ Ցով. ժԲ. 26։ բ Կոր. գ. 5։
խ Հռով. ժբ. 4, ՀԸ։ Ես. բ. 4։ ա Պետ. գ. 10։
ծ Ղփես. գ. 5։
կ Հռով. ժբ. 6, 7, 8։ Ղփես. գ. 11։
հ Ֆիլես. ւ. 23։
ձ Հռով. ժբ. 6, 7, 8։ ՊՀ. ժգ. 26։ Ղփես. գ. 7։ ա Պետ. գ. 10, 11։
ղ ՊՀ. բ. 6, 7։

ճ Ա Կոր. ժ. 5։ ժգ. 2։ բ Կոր. ը. 7։
մ Ման. ժԲ. 19։ ՊՀ. ժգ. 2։ բ Կոր. գ. 13։
յ Մար. ժգ. 18։ Ցակ. Ե. 14։
ն Հմր 28, 29։ Մար. ժՁ. 17։ Պաղ. գ. 5։
շ Հռով. ժբ. 6։ ՊՀ. ժգ. 2։ ժգ. 1, ՀԸ։
ո ՊՀ. ժգ. 29։ ա Ցով. գ. 1։
չ Պոր. բ. 4։ Ժ. 46։ ՊՀ. ժգ. 1։
պ Հռով. ժբ. 6։ ՊՀ. Է. 7։ բ Կոր. Ժ. 13։ Ղփես. գ. 7։

ս Ցով. գ. 8։ Երբ. բ. 4։
տ Հռով. ժբ. 4, 5։ Ղփես. գ. 4, 16։
ր Հմր 27։ Պաղ. գ. 16։
ց Հռով. գ. 5։
փ Պաղ. գ. 28։ Ղփես. բ. 13, 14, 16։ Կող. գ. 11։
ք Ցով. գ. 64։ Է. 37, 38, 39։
օ Հմր 28։
ֆ Հռով. ժբ. 3։ ՊՀ. գ. 5։ Հմր 11։
և Հռով. ժբ. 5։ Ղփես. ա. 23։ գ. 12։ Ե. 23, 30։ Կող. ւ. 24։
ա Ղփես. Ե. 30։

28 մանաւանդ պատիւ անոր անդամները։ [ե]Այր Ա-
տուած հիւղացիին մէջը դրաւ մէկ քանիները.
[զ]նախ՝ առաքեալներ, [է]երկրորդ՝ մարգարէներ,
երրորդ՝ վարդապետներ, [ը]ետքը հրաշքներ,
[թ]ետքը բժշկութիւններու պարգեւներ, [ժ]օգնու-
թիւններ, [ի]կառավարութիւններ, լեզուներու
29 տեսակներ։ Միթէ ամէնք առաքեալներ են. միթէ
ամէնք մարգարէներ են. միթէ ամէնք վար-
դապետներ են. միթէ ամէնք հրաշքներ կը գոր-
30 ծեն. Միթէ ամէնք բժշկութեան պարգեւներ
ունին. միթէ ամէնք լեզուներ կը խօսին.
միթէ ամէնք թարգմանութիւն կ՚ընեն։
31 [ժ]Այց դուք նախանձաւոր եղէք ան շնորհ-
ներուն՝ որ լաւագոյն են. և ես՝ ալ աւելի ա-
ղէկ ճամբայ մը ցուցընեմ ձեզի։

ԺԳ. ՅՕ

1 Լեզուները կը ցուցընէ թէ ամէն տեսակ պարգեւները չ՚ը-
ջամբ ալնէս. և գերազանց բլլան, առանց սիրոյ ոչինչ են։
4 Սիրոյ գովութիւնները, 13 և յոյսէն ու հաւատքէն նա-
խամեծար բլլալը։

1 Ես որ մարդոց ու հրեշտակներուն լեզուները
խօսիմ՝ և սէր չունենամ, ես ձայն տուող
պղինձի պէս եղայ, կամ ղնգզնգող ծնծղաներու
2 պէս։ [զ]Ես թէ որ մարգարէութիւն ունենամ,
ու հասկրնամ ամէն խորհուրդները՝ ու ամէն
գիտութիւնը, և թէ որ ունենամ ամէն հա-
ւատքը [է]մինչև լեռները տեղափոխելու, ու սէր
3 չունենամ, ոչինչ եմ։ [ը]Ես թէ որ իմ բոլոր
ստացուածքս աղքատներուն կերցընեմ, ու իմ
մարմինս այրուելու տամ, և սէր չունենամ, օ-
4 գուտ մը չեմ ունենար։ [թ]Սէրը երկայնամիտ
է, քաղցր է. սէրը չնախանձիր. սէրը չգոռո-
5 զանար, չհպարտանար, [ժ]չվայելչ վարմունք
չունենար, [ի]իրենը չփնտռեր, բարկութեան չը-
6 գրգռուիր, չարութիւն չհաշիւր, [ի]անիրա-
ւութեան վրայ չհնդար, [ի]հապա ճշմարտու-
7 թեան հետ ակից կ՚ըլլայ, [ը]ամէն բանի կը դիմա-
նէ, ամէն բանի կը հաւատայ, ամէն բանի կը
8 յուսայ, ամէն բանի կը համբերէ։ Սէրը երբ-
եմն չի՛յնար. բայց թէ որ մարգարէութիւններ
ըլլան՝ պիտի խափանին, թէ որ լեզուներ՝ պի-
տի դադրին, թէ որ գիտութիւն՝ պիտի խա-
9 փանի։ [թ]Վասնզի որ չատն քիչը գիտենք՝ ու չա-
10 տն քիչը կը մարգարէանանք. Բայց երբոր կա-
տարեալը գայ, ան ատենը չատն քիչը պիտի
11 խափանի։ Երբոր տղայ էի՝ տղայի պէս կը խօ-
սէի, տղայի պէս կը խորհէի, տղայի պէս հա-
մարում ունէի. բայց երբոր այր եղայ, տղա-
12 յութեան բաները մէկդի ձգեցի։ [ժ]Հիմայ մենք
մի մենք որպէս թէ հայելիի մէջ կը տեսնենք
անյայտ կերպով, [ի]բայց ան ատենը երես առ ե-
րես. հիմա չատն քիչ մը տեղեակ եմ, բայց
ան ատենը ատանկ պիտի ճանչնամ՝ ինչպէս որ
13 ճանչցուեցայ։ Հիմա կը մնայ հաւատք՝ յոյս՝ սէր, սա երեքը. ու սոնց մեծագոյնը
սէրն է։

ԺԴ. ՅՕ

1 Պօղոս կը դրդէ մարգարէութիւն ընելու, 2 և լեզուներ խօ-
սելէն աւելի յայտգի կը համարի զանիկայ, 6 նուագարանի
ձայները օրինակ բերելով. 12 կը ցուցընէ թէ երկուքն ալ
պէտք է որ եկեղեցիին օգուտին համար բլլան, 22 որ ան է
իրենց ճշմարիտ և անվհատ վախճանը. 26 կը սորվեցընէ
թէ անոնց ամէն մէկը ի՛նչպէս պէտք է գործածել, 34 Կա-
նանց հրաման չկայ եկեղեցիին մէջ խօսելու։

1 Սիրոյ հետևէն դացէք, [ա]ու հոգևոր պարգեւ-
ներուն նախանձաւոր եղէք, [բ]մանաւանդ
2 մարգարէութիւն ընելու։ [գ]Վասն զի [դ]ան որ
օտար լեզուով կը խօսի՝ չէ թէ մարդոց կը խօ-
սի, հապա Աստուծոյ. ինչու որ մէկը չկայ որ
իմանայ, բայց անիկայ Հոգիով խորհուրդներ
3 կը խօսի։ Սակայն ան որ կը մարգարէանայ,
մարդոց կը խօսի՝ շինութիւն ու յորդորանք և
4 մխիթարութիւն պատրաստ։ [ե]Ան որ օտար լեզուով
կը խօսի, իր անձին շինութիւն կ՚ընէ. ու ան
որ կը մարգարէանայ, եկեղեցիին շինութիւն
5 կ՚ընէ։ Կ՚ուզեմ որ դուք ամէնդդ լեզուներ խօ-
սիք, բայց մանաւանդ որ մարգարէութիւն ը-
նէք, ինչու որ ալ աղէկ է ան՝ որ կը մարգա-
րէանայ, քան թէ ան որ լեզուներ կը խօսի.
միայն թէ թարգմանելու բլլայ, որ եկեղեցին
ալ շինութիւն առնէ։
6 [զ]Ես հիմա եղբայրնե՛ր, թէ որ ես ձեզի գամ
լեզուներ խօսելով, ի՞նչ օգուտ պիտի ընեմ
ձեզի՝ թէ որ չխօսիմ ձեզի [է]համ յայտնութիւ-
նով, կամ գիտութիւնով, կամ մարգարէու-
7 թիւնով, կամ վարդապետութիւնով։ [ը]Ու ձայն
առաջ անկենդան բաները՝ որ կու տան ձայն,
եթէ շեփոր կամ քնար, եթէ ձայներու զանազանութիւն
չընեն, ի՞նչպէս պիտի ճանչցուի սրինգով կամ
8 քնարով նուագածը։ [թ]Ինչու որ եթէ փողն ալ
անորոշ ձայն հանէ, ո՞վ պիտի պատրաստուի
9 պատերազմի։ [ժ]Նմանկ ալ դուք՝ թէ որ լեզուով
բացայայտ խօսք չտրուիք, խօսուածը ինչպէ՞ս
պիտի հասկըցուի. ինչու որ օդին խօսողներ
10 պիտի ըլլաք։ [ի]Հմա աշխարհի մէջ այնքան տե-
սակ ձայներ կան, և անոնց մէկը առանց նշա-
11 նակութեան չէ։ [ի]Եսու թէ որ ան ձայնին զո-
րութիւնը չգիտնամ, ես խօսողին բարբարոս մը
պիտի ըլլամ, խօսողն ալ ինձի բարբարոս մը

ե Ներս. գ. 11։
զ Ներս. բ. 20։ գ. 5։
է Գոր. ժդ. 1։ Հռով. ժբ. 6։
ը Հմ 10։
թ Հմ 9։
ժ Ղուս. ժա. 17։
ի Հռով. ժբ. 8։ ա Տիմ. է. 17։ Ներբ. ժգ. 17, 24։
ի Գաղ. ե. 1, 39։

ա Գաղ. ժբ. 8, 9, 10, 28։ ժգ. 1, ԼԱ։ Տես Մատ. է. 22։
բ Մատ. ժէ. 19։ Մար. ժա. 23։ Գաղ. ժէ. 6։
գ Մատ. ե. 1, 2։
դ Հռով. ժ. 12։ ա Պետ. գ. 8։
ե Գաղ. ժբ. 1։ Տես Մատ. ժ. 12։
զ Գաղ. ժբ. 1։ Փիլ. բ. 4։
է Գաղ. ժ. 3։ Հռով. ա. 32։
ը բ Ցօհ. 4։
թ Հռով. ժէ. 1։ Գաղ. ե. 2։ բ Տիմ. բ. 24։
ժ Գաղ. ը. 2։
ի Ա Պետ. գ. 18։ է. 7։ Փիլ. գ. 12։
ի Ա Մատ. ժբ. 10։ ա Ցօհ. գ. 2։

ա Գաղ. ժբ. 31։
բ Ղուս. ժա. 25, 29։
գ Գոր. բ. 4։ ժ. 46։ իբ. 9։
դ Հմ 26։

12 պէտի ըլլայ : Ընանկ ալ դուք՝ որովհետև հո-
գևոր պարգևներու նախանձաւոր էք , ևկեղե-
ցիին շինուելուանը համար խնդրեցէք՝ որ աւել-
13 նաք նոյն պարգևներովը : Ընոր համար ան որ
օտար լեզուով կը խօսի , աղօթք թող ընէ որ
14 թարգմանէ ալ : Որանդի թէ որ ես աղօթք ը-
նեմ օտար լեզուով , իմ հոգիս աղօթք կ'ընէ ,
15 բայց միտքս անպտուղ է : Ուրեմն ի՞նչ է . ա-
ղօթք ընեմ հոգիով , աղօթք ընեմ մտա-
ռութեամբ ալ . Երգեմս երգեմ հոգիով , Երգ-
16 մս երգեմ մտառութեամբ ալ : Ապա թէ
չէ՝ թէ որ դուն հոգիով օրհնութիւն ընես ,
անիկայ որ տգէտի տեղ կայներ է՝ ինչո՞ւ Ա-
մէն պիտի ըսէ քու գոհութիւն տալու առնդ .
17 ինչու որ ան քու զուարճդ չիմանար : Որ թէ-
պէտ դուն աղէկ գոհութիւն կ'ընես , բայց
18 միւսը շինութիւն չառներ : Երառաջմէ կը դո-
հանամ , որ ձեր ամենէն աւելի լեզուներով կը
19 խօսիմ . Հայց եկեղեցիին մէջ կ'ուզեմ հինգ
խօսք մտառութեամբս խօսիլ , որ ուրիշներուն
ալ սորվեցընեմ , քան թէ բիւրաւոր խօսքեր օ-
տար լեզուով :
20 Եղբայրնե՛ր՝ միտքով տղաք մի ըլլաք ,
հայտա չարութիւն ջնդհանալո՛ւ մտքի տղաք և-
21 ղէք , ու միտքով չափահաս եղէք : Օրէն-
քին մէջ գրուած է թէ՝ Օտար լեզուներով՝
ու օտար շրթունքներով ատ ժողովուրդին կը
պիտի խօսիմ , սակայն և այնպէս ինձի մտիկ
22 պիտի ընեն , կ'ըսէ Տէրը : Ուրեմն լեզուները
նշանի համար են՝ չէ թէ հաւատացեալներուն ,
հապա անհաւատներուն , բայց մարգարէու-
թիւնը չէ թէ անհաւատներուն , հապա հա-
23 ւատացեալներուն : Երբ՝ թէ որ բոլոր եկեղե-
ցին մէկտեղ գայ , ու ամէնն ալ օտար լեզու-
ներով խօսելու ըլլան , և հոն մտնեն տգէտներ
կամ անհաւատներ . Պիտի չըսե՞ն թէ դուք
24 խելագներ էք : Հայց թէ որ ամէնն ալ մար-
գարէանան , ու հոն մէկ անհաւատ մը կամ
տգէտ մը մտնէ , ամենէն ալ կը յանդիմանուի ,
25 ամենէն ալ կը քննուի , Ո՞ր անոր սրտին ծա-
ծուկ բանները յայտնի կ'ըլլան . և այսպէս և-
րեսի վրայ իյնկած՝ Աստուծոյ երկրպագութիւն
պիտի ընէ , ու խոստովանի թէ իրաւցընէ
Աստուած ձեր մէջն է :
26 Ուստի ի՞նչ է՝ եղբայրնե՛ր . երբոր մէկ-
տեղ կը ժողովուիք , ձեզմէ ամէն մէկը սաղմոս
ունի , յայտնութիւն ունի , լեզու ունի ,
յայտնութիւն ունի , թարգմանութիւն ունի .
27 Ամենը շինութեան համար թող ըլլայ : Թէ
որ մէկը օտար լեզու կը խօսի , երկու հոգի , և
թէ շատը՝ իրիք Երեք ըլլան , և ան ալ մէկիկ մէ-
28 կիկ , ու մէկը թող թարգմանէ : Հայց թէ
որ թարգմանող չըլլայ , եկեղեցիին մէջ լռէ
թող կենայ , և ինքնիրեն ու Աստուծոյ թող
29 խօսի : Իսկ մարգարէները երկու կամ իրիք
հոգի թող խօսին , ու մնացածները թող քըն-
30 նատեսեն : Ապա թէ որ նստողներէն
ուրիշ մէկուն ալ բան մը յայտնուելու ըլլայ ,
31 առաջինը թող լռէ : Ինչու որ ամէնքդ ալ
կրնաք մէկիկ մէկիկ մարգարէանալ , որ ամէնն
32 ալ սորվին , ու ամէնն ալ մխիթարուին : Ե-
մարգարէներուն հոգիները մարգարէներուն կը-
33 նազանդ են : Ինչու որ Աստուած խառնութեան
Աստուած չէ , հապա խաղաղութեան , ինչ-
պէս որ սուրբերուն բոլոր եկեղեցիներուն մէջը :
34 Ձեր կիներնին եկեղեցիներուն մէջ լռեն կե-
նան . ինչու որ անոնց հրաման չեկայ խօսելու ,
հապա հնազանդ ըլլալու , ինչպէս որ օրէնքն
35 ալ կ'ըսէ : Հայց թէ որ բան սորվիլ կ'ուզեն ,
տունը իրենց էրիկներուն թող հարցընեն . քան-
զի կիներուն անվայել է եկեղեցւոյ մէջ խո-
36 սիլը : Միթէ Աստուծոյ խօսքը ձեզմէ՞ ելաւ ,
37 կամ թէ միայն ձեզի՞ հասաւ : Եթէ որ մէկը
կը կարծէ թէ ինքը մարգարէ է , կամ հոգևոր ,
թող հասատատ գիտնայ՝ թէ ինչ որ ձեզի գը-
38 րեցի՝ Տէրոջը պատուէրներն են . Հայց թէ որ
39 մէկը տգէտ է , թող տգէտ ըլլայ : Ուստի
եղբայրնե՛ր՝ մարգարէութիւն ընելու նախան-
ձաւոր եղէք , ու լեզուներ խօսիլն ալ մի ար-
40 գիլէք : Եղ ամէն բան վայելչութեամբ և
կարգաւ թող ըլլայ :

ԿԼ . ԺԵ

1 Աղաքնալը Բրիստոսի յարութեամբը 12 կը ցուցընէ մեր յարութեան ստուգութիւնը , մարմինին յարութեանը չը-
հաւատացողներուն դէմ . 21 կը ցուցընէ յարութեան պը-
տուղը , 35 ու եղանակը , 51 և թէ ինչպէս պիտի փո-
խուին անոնք որ կենդանի կը մնան վերջին օրը :

1 Եղբայրնե՛ր՝ ձեզի կ'իմացընեմ ան աւետարա-
նը՝ որ ես ձեզի քարոզեցի , որ նաև ընդու-
2 նեցիք , ու անոր վրայ հաստատուած էք . Ո-
րով կը փրկուիք ալ , թէ որ ամուր բռնէք ան
խօսքը որ ես ձեզի քարոզեցի , մէայն եթէ
3 պարապ տեղը հաւատացած չէք : Ինչու որ
պինտ առաջ ես ձեզի հաղորդեցի անիկայ՝ որն
որ ես ալ ընդունեցի , թէ Քրիստոս մեր մեղ-
քերուն համար մեռաւ ըստ գրոց հա-
4 մեմատ , Ու թէ թաղուեցաւ , ու յարութիւն

ի Ղեւս . Ե . 19 : Կող . գ . 16 :
ղ Սաղ . խէ . 7 :
ե Գաղ . ժա . 24 :
ը Սաղ . ճիա . 2 : Մատ . ժա . 25 : ժբ . 3 : ժի . 14 : Հռո-
մայ . ժդ . 19 : Գաղ . գ . 2 : Ղեւս . գ . 14 : Երե . Ե .
12 , 13 :
ի Մատ . ժբ . 3 : ա Պետ . բ . 2 : Գաղ . բ . 6 :
ձ Հօհ . Ջ . 34 :
ղ Ղու . իբ . 11 , 12 :
ճ Գոր . բ . 13 :
ե Ղու . խե . 14 : Օսաբ . բ . 23 :
ջ Հաբ 6 : Գաղ . ժբ . 8 , 9 , 10 :
ի Գաղ . ժբ . 7 : բ Կոր . ժբ . 19 : Ղեւս . գ . 12 :
ճ Գաղ . ժբ . 10 :
յ ա Թես . Ե . 19 , 20 :
չ ա Հօհ . գ . 1 :
ճ Գաղ . ժա . 16 :
ժ Գաղ . ա . 11 :
ի Հռով . Ե . 2 :
ձ Հռով . ա . 16 : Գաղ . ա . 21 :
ղ Գաղ . գ . 4 :
ե Գաղ . ժա . 2 , 23 :
չ Գաղ . ա . 12 :
ե Ասղ . իբ . 15 , ՃԼ . Ղու . ծդ . 5 , 6 , ՃԼ . Գան . Թ . 26 : Օսաբ . ժգ . 7 : Գղս . իգ . 26 , 46 : Գոր . գ . 18 : իգ . 23 : ա Պետ . ա . 11 : բ . 24 :
ի Ղեւս . Ե . 19 : Կող . գ . 16 :
ղ Ասղ . խէ . 7 :
ե Գաղ . ժա . 24 :
ը Ասղ . ճիա . 2 : Մատ . ժա . 25 : ժբ . 3 : ժի . 14 : Հռո-
մայ . ժդ . 19 : Գաղ . գ . 2 : Ղեւս . գ . 14 : Երե . Ե .
12 , 13 :
ի Մատ . ժբ . 3 : ա Պետ . բ . 2 : Գաղ . բ . 6 :
ձ Հօհ . Ջ . 34 :
ղ Ղու . իբ . 11 , 12 :
ճ Գոր . բ . 13 :
ե Ղու . խե . 14 : Օսաբ . բ . 23 :
ջ Հաբ 6 : Գաղ . ժբ . 8 , 9 , 10 :
ի Գաղ . ժբ . 7 : բ Կոր . ժբ . 19 : Ղեւս . գ . 12 :
ճ Գաղ . ժբ . 10 :
յ ա Թես . Ե . 19 , 20 :
չ ա Հօհ . գ . 1 :
ճ Գաղ . ժա . 16 :
ժ Գաղ . ա . 11 :
ի Հռով . Ե . 2 :
ձ Հռով . ա . 16 : Գաղ . ա . 21 :
ղ Գաղ . գ . 4 :
ե Գաղ . ժա . 2 , 23 :
չ Գաղ . ա . 12 :
ե Ասղ . իբ . 15 , ՃԼ . Ղու . ծդ . 5 , 6 , ՃԼ . Գան . Թ . 26 : Օսաբ . ժգ . 7 : Գղս . իգ . 26 , 46 : Գոր . գ . 18 : իգ . 23 : ա Պետ . ա . 11 : բ . 24 :
ի Տիմ . բ . 11 , 12 :
յ Գաղ . ժա . 3 : Ղեւս . Ե . 22 : Կող . գ . 18 : Տիտ . բ . 5 : ա Պետ . գ . 1 :
ե Օսն . գ . 16 :
ղ բ Կոր . Ջ . 7 : ա Հօհ . գ . 6 :
ի Գաղ . ժբ . 31 : ա Թես . Ե . 20 :
ե Ամբ 33 :

առաւ երրորդ օրը՝ ըդիրքերուն ըսածին համա-
5 ձայն . [a]Նա թէ երևցաւ Կեփասին , [b]ու ետ-
6 քը տասներկուքին . Նոքը հինգ հարիւրէն
աւելի եղբայրներուն միանգամ երևցաւ , որոնց-
մէ շատերը մինչև հիմա կան , և ոմանք ալ
7 նընջեցին . Ա[c]ետքը երևցաւ Յակոբոսին , [d]ետ-
8 քը բոլոր առաքեալներուն : [e]Ամենէն ետքը՝
որպէս թէ վիժածի մը՝ ինծի ալ երևցաւ :
9 [f]Վասն զի ես առաքեալներուն ամենէն յետինն
եմ՝ որ արժանի ալ չեմ առաքեալ ըսուելու ,
[g]ինչու որ Աստուծոյ եկեղեցին հալածեցի :
10 [h]Այլայն թէ Աստուծոյ շնորհօքն եմ՝ ինչ որ
եմ . և անոր շնորհքը որ իմ վրաս է , պարապ
[i]ըան չըլլաւ , [k]հապա ես անոնց ամենէն ա-
ւելի աշխատեցայ . [l]Ա և չէ թէ ես , հապա Ա-
11 ստուծոյ շնորհքը՝ որ իմ հետս էր : Ուստի թէ
ես և թէ անոնք ասանկ կը քարոզենք , ու դուք
ասանկ հաւատացիք :
12 Ա[m]երմին թէ որ Քրիստոս կը քարոզուի՝ որ
մեռելներէն յարութիւն առած է , [n]ինչպէս ձեզ-
մէ մէկ քանիները կ'ըսեն , թէ Մեռելոց յա-
13 րութիւն չկայ : [o]Թէ որ մեռելոց յարութիւն
չկայ , Ա[p]ուրեմն Քրիստոս ալ յարութիւն ա-
14 ռած չէ . Ա[q]ու թէ որ Քրիստոս յարութիւն ա-
ռած չէ , ուրեմն մեր քարոզութիւնը պարապ է ,
15 ու ձեր հաւատքն ալ պարապ է . Ա[r]ու մենք
ալ Աստուծոյ սուտ վկաները գտնուած կ'ըլ-
լանք . [s]որովհետև Աստուծոյ համար վկայու-
թիւն տուինք , թէ Ինքը հե՛ն յարուցին Քրիս-
տոսը . որ իրաւ չյարուցնէ անիկայ , թէ որ
16 մեռելները յարութիւն չեն առներ . Ա[t]ռանցի թէ
որ մեռելները յարութիւն չեն առներ , Քրիս-
17 տոս ալ յարութիւն առած չէ . Ա[u]ու թէ որ
Քրիստոս յարութիւն առած չէ , ձեր հաւատքը
պարապ է , [v]ու տակաւին ձեր մեղքերուն մէջն
18 եք . [w]Այնպէս ալ Քրիստոսով ննջեցեալները կոր-
19 սած են : [x]Թէ որ միայն աս կեանքիս համար
Քրիստոսի յուսացած ենք , մենք բոլոր մար-
20 դիկներէն աւելի խղճալի ենք : [y]Հայց հիմա
Քրիստոս մեռելներէն յարութիւն առած է՝
21 [z]ննջեցեալոց առջի պտուղը : [a]Ա[b]ռանցի որովհետև
մարդով եղաւ մահը , [c]մարդով ալ մեռե-
22 լոց յարութիւնը : [d]Վասն զի ինչպէս որ Ա-
դամով ամենը կը մեռնին , անանկ ալ Քրիս-
23 տոսով ամենը կենդանի պիտի ըլլան . [e]Հայց

[a] Պաղ . բ . 7 : ժդ . 10 : Նա . ծդ . 10 : [b] Ղու . իդ . 26, 46 : Գոր . բ . 25—31 : ժգ . 33 , 34 , 35 : իդ . 22 , 23 : ա Պետ . ա . 11 :
[c] Ղու . իդ . 34 :
[d] Ա՛ա . իբ . 17 : Պար . ժգ . 14 : Ղու . իդ . 36 : Յով . ի . 19 , 26 : Գոր . Ժ . 41 :
[e] Ղու . իդ . 50 : Գոր . ա . 3 , 8 :
[f] Գոր . թ . 4 , 17 : իբ . 14 , 18 : Գղ . թ . 1 :
[g] Նփես . գ . 8 :
[h] Գոր . ը . 3 : թ . 1 : Պաղ . ա . 13 : Փիլ . գ . 6 : ա Տիմ . ա . 13 :
[i] Նփես . ը . 7 , 8 :
[k] ը Կոր . ժա . 23 : ժբ . 11 :
[l] Ա՛ա . Ժ . 20 : Հռով . ժե . 18, 19 : ը Կոր . գ . 5 : Պաղ . բ . 8 : Նփես . գ . 7 : Փիլ . բ . 13 :
[m] ա Յով . գ . 13 :
[n] Գոր . բ . 24 , 32 : գ . 10 , 33 : ժգ . 30 :
[o] Հռով . գ . 25 :
[p] ը Տիմ . գ . 12 :
[q] ա Պետ . ա . 3 :
[r] Գոր . իշ . 23 : Հ՛մ 23 : Պաղ . ա . 18 : Հայտ . ա . 5 :
[s] Հռով . ե . 12 , 17 :
[t] Հով . գ . 25 : Հռով . գ . 23 :
[u] Նփես . ը . 7 , 8 :
[v] ը Կոր . ժա . 23 : ժբ . 11 :
[w] Ա՛ա . Ժ . 20 : Հռով . ժե . 18, 19 : ը Կոր . գ . 5 : Պաղ . բ . 8 : Նփես . գ . 7 : Փիլ . բ . 13 :
[x] ա Յով . գ . 13 :
[y] Գոր . բ . 24 , 32 : գ . 10 , 33 : ժգ . 30 :
[z] Հռով . գ . 25 :
[a] ը Տիմ . գ . 12 :
[b] ա Պետ . ա . 3 :
[c] Գոր . իշ . 23 : Հ՛մ 23 : Պաղ . ա . 18 : Հայտ . ա . 5 :
[d] Հռով . ե . 12 , 17 :
[e] Յով . ժա . 25 : Հռով . գ . 23 :

մէն մէկը իր կարգովը , առջի պտուղը Քրիս-
տոս , ետքը Քրիստոսինները՝ իր գալուստին .
24 Ետքը Վերջը , երբոր թագաւորութիւնը պիտի տայ Աստուծոյ ու
Հօրը ձեռքը , երբոր խափանէ ամէն իշխանու-
թիւնը , և ամէն պետութիւնը ու զօրութիւնը :
25 Ինչու որ անոր պէտք է թագաւորութիւն ը-
նել , [f]մինչև որ բոլոր թշնամիները իր ոտքե-
26 րուն տակը դնէ : [g]Վերջին թշնամին՝ որ պիտի
խափանի , մահն է . վասն զի գերեզմանէն կ'ելլէ . Ա-
27 մէն բան անոր ոտքերուն տակը հնազանդեցուց .
Բայց երբոր կ'ըսէ , թէ Ամէն բան անոր հնա-
զանդած է , յայտնի է թէ բաց ի՛ անկէ՝ որ ա-
28 մէնը անոր հնազանդեցուց : [h]Ու երբոր ամէնը
անոր հնազանդ ըլլայ , [i]ան ատենը Որդին ինքն
ալ պիտի հնազանդի անոր , որ իրեն հնազանդե-
ցուց ամէնը , որպէս զի Աստուած ըլլայ ամէնը՝
29 ամէն բանի մէջ : [k]Հապա թէ չէ , ի՛նչ պիտի ը-
նեն անոնք՝ որ մեռելներուն համար կը մկրտուին .
թէ որ մեռելները բնաւ յարութիւն չառնուն ,
30 [l]ինչո՞ւ ուրեմն անոնց համար կը մկրտուին . Ան-
ձա՛ն համար մենք ալ վտանգի մէջ կը մտնենք
31 ամէն ժամ : Վկայ կը բերեմ [m]ան պարծանքը՝
որ ձեր վրայ ունիմ Քրիստոս Յիսուս մեր Տէ-
32 րովմով , որ ես [n]ամէն օր կը մեռնիմ : Թէ որ
[o]Եփեսոսի մէջ մարդոց նման գազաններու հետ
մարտնչեցայ , ի՛նչ օգուտ է [p]ինծի , թէ որ
մեռելները յարութիւն չառնուն . [q]ուտենք ու
33 խմենք , ինչու որ վաղը կը մեռնինք : Մի՛ խա-
բուիք . [r]չար ընկերակցութիւնները աղէկ բար-
34 քը կ'ապականեն : [s]Ընդարթուիեցէ՛ղ զգաս-
տացէք , ու մեղք մի գործէք . [t]ինչու որ Յեղջ
ոմանք Աստուծոյ գիտութիւնը չունին . [u]ձեզ
ամչցընելու համար կը զրուցեմ :
35 Բայց պիտի ըսէ մէկը , [v]Թէ Ինծո՞ր մեռել-
նները յարութիւն կ'առնեն , կամ թէ ի՛նչ
36 մարմնով կու գան : [w]Անմիտ՝ [x]դուն անիկայ որ կը
37 սերմանես , թէ որ չմեռնի՝ չկենդանանար . Ա-
ն որ կը սերմանես , չէ թէ այն մարմինը որ պիտի
բուսնի՝ կը սերմանես , հապա մերկ հատ մը թէ
38 ցորենի ըլլայ , և թէ մէկ ուրիշ [y]ձեւի : Ա-
Աստուած անոր մարմին կու տայ ինչպէս որ կ'ու-
զէ , և ամէն մէկ սերմին իր յատո՛ւկ մարմինը :
39 Ամէն մարմին՝ մէկ մարմին չէ . հապա մարդոց
մարմինը ուրիշ է , ու անասնոց մարմինը ու-

[f] Հռով . ը . 36 : Գղ . գ . 9 : բ Կոր . ի . 10, 11 : ժա . 23 :
[g] ա Կոր . ա . 8 :
[h] Այս ինձի . Թէ որ մեռելները յարութիւն չառնեն , ուտենք՝ եւ :
[i] Նա . իբ . 13 : ծդ . 12 : Հռով . բ . 24 : Ղու . ժբ . 19 :
[k] Գղ . ե . 6 :
[l] Հռով . ժգ . 11 : Նփես . ե , 14 :
[m] ա Յով . գ . 13 : Գ՛ա . գ . 14 :
[n] Գոր . ը . 3 : Ա՛ա . Ժ . 20 : Հռով . ժե . 18, 19 : ը Կոր . գ . 5 : Պաղ . բ . 8 : Նփես . գ . 7 : Փիլ . բ . 13 :
[o] Գոր . ժթ . 29 : ա Կոր . ժա . 23 :
[p] Ա՛ա . Ժ . 20 : Հռով . ժե . 18, 19 : ը Կոր . գ . 5 : Պաղ . բ . 8 : Նփես . գ . 7 : Փիլ . բ . 13 :
[q] Ես . ԻԲ . 13 : Ա՛մ . ժ . 8 : Ա՛ղ . ժ . 7 :
[r] Ա՛ա . իբ . 17 : Պար . ժգ . 14 : Ղու . իդ . 36 : Յով . ի . 19 , 26 : Գոր . Ժ . 41 :
[s] Ղու . իդ . 50 : Գոր . ա . 3 , 8 :
[t] Գոր . թ . 4 , 17 : իբ . 14 , 18 : Գղ . թ . 1 :
[u] Նփես . գ . 8 :
[v] Գոր . ը . 3 : թ . 1 : Պաղ . ա . 13 : Փիլ . գ . 6 : ա Տիմ . ա . 13 :
[w] Գոր . ը . 3 : թ . 1 : Պաղ . ա . 13 : Փիլ . գ . 6 : ա Տիմ . ա . 13 :
[x] Գոր . ը . 3 : թ . 1 : Պաղ . ա . 13 : Փիլ . գ . 6 : ա Տիմ . ա . 13 :
[y] Գոր . ը . 3 : թ . 1 : Պաղ . ա . 13 : Փիլ . գ . 6 : ա Տիմ . ա . 13 :

բիշ, ձեւկերուն ալ ուրիշ, և թոչուններուն
40 ուրիշ: Երկնաւոր մարմիններ ալ կան, երկրաւոր
մարմիններ ալ. բայց երկնաւորներուն փառքը
41 ուրիշ է, ու երկրաւորներուն ուրիշ: Արեւին
փառքը ուրիշ է, ու լուսնին փառքը ուրիշ, և
աստղերուն փառքը ուրիշ. ու Ճի աստղ Ճիով
42 աստղէն տարբեր է փառքով: Ըսանկ ալ է
մեռելոց յարութիւնը. Սերմնին ապականու-
թիւնով կը սերմանուի, ու անապականութիւ-
43 նով կը յարութիւն կ'առնէ. Անարգութիւնով
կը սերմանուի, ու փառքով յարութիւն կ'առ-
նէ. տկարութիւնով կը սերմանուի, ու զո-
44 րութիւնով յարութիւն կ'առնէ. Կը սերմա-
նուի հոգեւոր մարմին, և յարութիւն կ'առնէ
հոգեւոր մարմին. Հոգեւոր մարմին կայ, հո-
45 գեւոր մարմին ալ կայ: Նէ այսպէս գրուած
է. Առջի մարդը Ադամ՝ կենդանի հոգի: Իսկ
46 գաւ, վերջի Ադամը՝ կենդանի հոգի: Իսկ
չէ թէ առաջ հոգեւորը, հապա հոգեսորը, ու
47 ետքը հոգեւորը. Առջի մարդը երկրէն է՝ հո-
ղեղէն. բայց երկրորդ մարդը՝ Տէր է երկին-
48 քէն: Ինչպէս էր հողեղէնը, անանկ ալ հո-
ղեղէնները. ու ինչպէս երկնաւորը, անանկ ալ
49 երկնաւորները. Նէ ինչպէս որ հողեղէնին կեր-
պարանքը հագեր ենք, երկնաւորին կերպա-
50 րանքն ալ պիտի հագնինք: Իսկ աս կ'ըսեմ՝
ղբայրներ, որ մարմինը ու արիւնը Աստուծոյ
թագաւորութիւնը չեն կրնար ժառանգել. ոչ
ալ ապականութիւնը կը ժառանգէ անապակա-
նութիւնը:

51 Հիմա ձեզի խորհուրդ մը կը զուցեմ. Ամե-
նքնիս պիտի չննջենք, բայց ամենքս ալ պի-
52 տի փոխուինք, Յանկարծակի, աչք դոցել բա-
նալու մէջ, վերջին փողին հնչելուն ատեն,
որովհետեւ փողը պիտի հնչէ, ու մեռելները
յարութիւն պիտի առնեն առանց ապականու-
53 թեան. և մենք ալ պիտի փոխուինք: Վասն
զի պէտք է որ աս ապականացու մարմինը ան-
ապականութիւն հագնի, ու աս մահկանացուս
54 անմահութիւն հագնի: Իսկ երբոր աս մահ-
կանացու մարմինը անմահութիւն հագնի, և աս
ապականացուս անապականութիւն հագնի, ան
ատենը պիտի կատարուի ան խօսքը որ գրուե-
ցաւ, թէ Մահը յաղթութեան մէջ ընկղմե-
55 ցաւ: Ո՞ւր է ո՛վ մահ՝ քու խայթոցդ, ո՞ւր
56 է ո՛վ գերեզման՝ քու յաղթութիւնդ: Ա-
հին խայթոցը մեղքն է, ու մեղքին ոյժը օ-
57 րէնքը: Կ'ապացի գոհութիւն Աստուծոյ, որ
մեզի յաղթութիւն կու տայ մեր Տէր Յիսուս
58 Քրիստոսի ձեռքովը: Ըստի իմ սիրելի եղ-
բայրներս՝ հաստատ եղէք, անշարժ կ'ըլլաք, և
ամէն ատեն աւելցեք Տէրոջը գործին մէջ, գիտ-
նալով որ ձեր աշխատութիւնը պարապ չէ Տէ-
րոջմով:

ԳԼ. Ժ.Օ.

1 Ընաբերալը կը յորդորէ Կորնթացիները որ Երուսաղէմի
եղբայրներուն կատարութիւնը ընդունին. 10 բարի վկա-
յութիւն կու տայ Տիմոթէոսին վրայով, 13 և բարեկամա-
կան խրատներէն ետև՝ 16 իր թուղթը կը վերջացընէ զա-
նազան բաներով:

1 Բայց սուրբերուն համար ողորմութիւն ժո-
ղովելու վրայով, ինծոր որ պատուէր տուի
Գալատացւոց եկեղեցիներուն, դուք ալ ա-
2 նանկ ըրէք: Ամէն միշաբթի օրերը ձեզմէ ա-
մէն մէկը իր քովը թող դիզէ ինչ որ կը յա-
3 ջողի, Որ չըլլայ թէ երբոր գամ, ան ատենը
ժողովութիւններ ըլլան. ու երբոր գամ, որոնց որ
դուք հաճիք, ես զանոնք թուղթերով պիտի
խրկեմ՝ ձեր պարգեւները Երուսաղէմ տանե-
4 լու: Նէ թէ որ իմ երթալս ալ արժան սե-
5 պուի, իմ հետս թող երթան: Մակայն ես
ձեզի պիտի գամ՝ երբոր Մակեդոնիայէն անց-
նիմ. (քանզի Մակեդոնիայէն կ'անցնիմ.)
6 Նէ կարելի է որ ձեր քովը մնամ, կամ ձմեռն
ալ անցընեմ. Որ դուք զիս ճամբայ դնէք, ուր
7 որ ես պիտի երթամ: Ինչու որ չեմ ուզեր ձեզ
հիմա հարեւանցի մը տեսնել. բայց յոյս ունիմ
որ տեսնեմ մը ձեր քովը կենամ, եթէ Տէրը
8 հրաման տայ: Մակայն հիմա ես Եփեսոս պի-
9 տի մնամ մինչեւ Պենտեկոստէ. Ինչու որ բա-
ցուած մեծ ու արդիւնաւոր դուռ մը բացուած է.
Ու շատ հակառակորդներ կան:
10 Երբ եթէ Տիմոթէոսը գայ, նայեցէք որ
ձեր քովը առանց վախի ըլլայ. քանզի անիկայ
Տէրոջը գործը կը գործէ, ինչպէս որ ես ալ:
11 Ուստի ոչ ոք զայն որ մէկը անիկայ արհամարհէ.
Հապա խաղաղութեամբ անիկայ ճամբայ դրէք,
որ ինծի գայ. ինչու որ անոր կը սպասեմ եղ-
12 բայրներով մէկտեղ: Իսկ Ապողոս եղբօրը հա-
մար, շատ աղաչեցի անոր՝ որ ձեզի գայ եղ-

ա Կան. ժբ. 3: Գաս. ժդ. 43:
բ փիլ. գ. 31:
գ Ծն. բ. 7:
դ Հռով. ե. 14:
ե Ցօհ. ե. 21: ը. 33, 39, 40, 54, 57: փիլ. գ. 21: Կող. գ. 4:
զ Ցօհ. գ. 31:
է Ծն. բ. 7: գ. 19:
ը Ցօհ. ը. 13, 31:
թ փիլ. գ. 20, 21:
ժ Ծն. ե. 3:
ի Հռով. բ. 29: բ Կոր. գ. 18: գ. 11: փիլ. գ. 21: ա Ցօհ. գ. 2:
ի Գաս. ժգ. 17: Ցօհ. գ. 3, 5:
լ ա Թես. գ. 14, 15, 16:
խ փիլ. գ. 21:
ծ Ծագ. իե. 14: Գաս. իգ. 31: Ցօհ. ե. 25: ա Թես. գ. 15:
կ բ Կոր. ե. 4:
հ Ես. խե. 8: Երբ. ը. 14, 15: Ջայա. ի. 14:
ձ Ովս. ժգ. 14:
ղ Հռով. գ. 15: ե. 13: է. 5, 13:
ճ Հռով. է. 25:
մ ա Ցօհ. ե. 4, 5:
յ բ Պետ. գ. 14:

ն Ես. խե. 8: Երբ. ը. 14, 15: Ջայա. ի. 14:
շ Ովս. ժգ. 14:
ո Հռով. գ. 15: ե. 13: է. 5, 13:
չ Հռով. է. 25:
պ ա Ցօհ. ե. 4, 5:
ջ բ Պետ. գ. 14:
ռ Կղ. գ. 8:

ս Կոր. ժա. 29: իզ. 17: Հռով. ժե. 26: բ Կոր. բ. 4: իե. 1, 12: Գաղ. գ. 10:
վ Կոր. ի. 7: Ջայա. ա. 10:
տ բ Կոր. բ. 19:
ր Կամ յանձնառութիւն ընէք թուղթերով, ես զանոնք
ց բ Կոր. բ. 4, 19:
ւ Կոր. ժե. 21: բ Կոր. ա. 16:
ք Կոր. ժե. 3: ժէ. 15: իա. 5: Հռով. ժե. 24: բ Կոր. ա. 16:
օ Կոր. ժե. 21: Կղ. գ. 19: Ցակ. գ. 15:
ֆ Կոր. ժգ. 26: բ Կոր. ժ. 12: Կող. գ. 3: Ջայա. գ. 8:
ա Կոր. ժբ. 9:
բ Կոր. ժբ. 22: Կղ. գ. 17:
գ Հռով. ժգ. 21: փիլ. ժ. 20, 22: ա Թես. գ. 2:
դ ա Տիմ. գ. 12:
ե Կոր. ժե. 33:
զ Կղ. ա. 12: գ. 5:

բայրներուն հետ մէկտեղ· ու բնաւ կամք չու-
նեցաւ որ հիմա գայ· բայց պիտի գայ՝ երբոր
յարմար ժամանակ գտնէ :
13 Ըրեցէ՛ն կեցէք· հաւատքի մէջ հաստատ
14 կեցէք, ժիր եղէք, զօրացէ՛ք : Ձեր ամէն
բաները սիրով ըլլայ :
15 Կ՚աղաչեմ ձեզ՝ եղբայրնե՛ր, (պիտէք դուք
Ստեփաննասին ընտանիքը՝ թէ Աքայիայի առա-
ջին պտուղն է, ու անձերնին սուրբերուն սպա-
16 սաւորութեան նուիրեցին·) որ ձեզի հնազանդ ըլ-
լաք անանկներուն, և ամէնուն՝ որ գործ հե՛տք
17 մէկտեղ կը գործէ ու կ՚աշխատի : Ուրախ եմ
ես Ստեփաննասին ու փորտունատոսին ու Ա-
քայիկոսին գալուն վրայ, որ ձեր պակասութիւ-
18 նը անոնք լեցուցին· Ս՚Հոգիի հանգստացու-
ցին իմ հոգիս ու ձերը· Ճանչցէ՛ք
ասանկները
19 Կարև կ՚ընեն ձեզի Ասիայի եկեղեցիները·
շատ բարև կ՚ընեն ձեզի Տէրոջմով Ակիւղասը
ու Պրիսկիլիան՝ Հիմնց տանը մէջն եկեղեցիով
20 մէկտեղ : Կարև կ՚ընեն ձեզի բոլոր եղբայրնե-
րը· Բարև տուէ՛ք իրարու սուրբ համբուրով :
21 Ես բարևը իմ ձեռքիս՝ Պօղոսինն է :
22 Եթէ որ մէկը Տէր Յիսուս Քրիստոսը չսի-
րեր, նզովեա՛լ ըլլայ՝ Մարա՛ն մեր Տէրը գայ" :
23 Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր հետը·
24 Իմ սէրս ձեր ամէնուն հետը ըլլայ Քրիստոս
Յիսուսով· ամէն :

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԸՍՏԱՁԱՅՆ
ԴԷՊ ԿՈՐՆԹՈՍԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ը

3 Ընաքնալը կը յորդորէ Կորնթացիները համբերող ըլլալ
նեղութեան մէջ, ցուցընելով անոնց թէ ինչպէս Աստուած
մխիթարեց զինքը ի· ամէն վիշտերուն մէջ՝ և ապառնոյ ·
8 մանաւանդ Ասիոյ մէջ իր փորձին նեղութեան առնեն·
12 և վկայ բերելով իր ու անոնց խղճմտանքը՝ իր ան-
կեղծութեամբ աւետարանին անփոփոխ ճշմարտութիւնը
քարոզելուն · 15 կը ցուցընէ թէ իր անոնց չերթալը ոչ
թէ թեթևամտութենէն կը ծագի · հապա անոնց վրայ ու-
նեցած իր կաթկծութենէն ·

1 Պօղոս առաքեալ Յիսուսի Քրիստոսի՝ Ա-
ստուծոյ կամքովը ՝ ու Տիմոթէոս Եղ եղ-
բայրը · Կորնթոսի մէջ եղած Աստուծոյ եկե-
ղեցիին ՝ և բոլոր Աքայիայի մէջ եղող ամէն
2 սուրբերուն · Շնորհք և խաղաղութիւն ձե-
զի՝ Աստուծմէ մեր Հօրմէն ՝ ու Տէր Յիսուս
Քրիստոսէն :
3 Օրհնեալ ըլլայ Աստուած՝ ու մեր Տէր
Յիսուս Քրիստոսի Հայրը ՝ գթութեանց
Հայրը՝ և ամէն մխիթարութեան Աստուածը ·
4 Ան որ մեզ կը մխիթարէ մեր ամէն նեղութիւն-
ներուն մէջ ՝ որ մենք կարող ըլլանք մխիթա-
րել զանոնք՝ որ ամէն նեղութիւններու մէջ են ՝
5 կը մխիթարութիւնով՝ որով մենք Աստուծմէ
կը մխիթարուինք : Քանզի ինչպէս որ Քրիս-
տոսի չարչարանքները մեր վրայ շատ եղան ՝
նմանապէս Քրիստոսի ձեռքովը մեր մխիթա-
6 րութիւնն ալ շատ կ՚ըլլայ : Ու թէ նեղութիւն
քաշենք ՝ Ձեր մխիթարութեանը ու փրկու-
թեանը համար է ՝ և թէ մխիթարուինք ՝ ձեր
մխիթարութեանը ու փրկութեանը համար է ՝
որ կը յաջողի համբերելով այն չարչարանքնե-
7 րուն՝ որոնցմով մենք ալ կը չարչարուինք · Ու
մեր յոյսը հաստատուն է ձեզի համար ՝ Քինչու որ
գիտենք՝ թէ ինչպէս որ դուք չարչարանքներուն հա-
ղորդ էք ՝ անանկ ալ մխիթարութեանը պիտի
8 ըլլա՛ք : Վասն զի Ասիոյ մէջ մեզի պատա-
հած նեղութիւններուն վրայով՝ չեմ ուզեր որ
չգիտցող ըլլաք՝ եղբայրնե՛ր՝ թէ Ձեր կարողու-
թենէն շատ աւելի ծանրաբեռնեցանք ՝ մինչև որ
9 կեանքերնուս ալ անյոյս եղանք : Հապց մա-
հուան վճիռը մենք վրանիս պահեցինք ՝ Որ
ինքզինքնուս չապաւինինք ՝ հապա Աստուծոյ՝
10 որ մեռելները կը յարուցանէ · Որ ինքը անանկ
11 մեծ մահուանէ մեզ փրկեց ու կը փրկէ · Ո-

ա Գործ · իզ · 42 : իհ · 13 : ա Ցհաս · ե · 6 : ա Պետ · ե · 8 :
ե Կոր · ժե · 1 : փիլ · ա · 27 : ձ · 1 : ա Ցհաս · ձ · 8 : բ Ցհաս · բ · 14 :
ը Նփես · ձ · 10 : Կող · ծ · 11 :
թ Կոր · ժդ · 1 : ա Պետ · դ · 8 :
ժ Կոր · ա · 16 :
ի Հռով · ժձ · 5 :
լ Բ Կող · ը · 4 : իե · 1 : Նբր · ձ · 10 :
խ Նբր · ժգ · 17 :
ծ Նբր · ձ · 10 :
կ Բ Կող · ժա · 9 : փիլ · բ · 30 : փիլիմ · 13 :
հ Կող · դ · 8 :
ձ ա Ցհաս · ե · 12 : փիլ · բ · 29 :
ղ Հռով · ժձ · 5, 15 : փիլիմ · 2 :
ճ Հռով · ժձ · 16 :
մ Կող · է · 18 : Բ Ցհաս · դ · 17 :

ն Նփես · դ · 24 :
շ Գաղ · ա · 8, 9 :
ո Յոան · Ա՚առաքեալ :
չ Յուդ · 14, 15 :
պ Հռով · ժձ · 20 :

ջ ա Կող · ա · 1 : Նփես · ա · 1 : Կող · ա · 1 : ա Տիմ · ա · 1 : Բ Տիմ · ա · 1 :
ռ փիլ · ա · 1 : Կող · ա · 2 :
ս Հռով · ա · 7 : ա Կոր · ա · 3 : Գաղ · ա · 3 : փիլ · ա · 2 : Կող · ա · 3 : ա Ցհաս · ա · 2 : Բ Ցհաս · ա · 2 : փիլիմ · 3 :
վ Նփես · ա · 3 : ա Պետ · ա · 3 :
տ Գոր · բ · 4 : Կ · 10 : Կող · ա · 24 :
ր Կ · 15 :
ց Հռով · ը · 17 : Բ Տիմ · բ · 12 :
ւ Գոր · ժբ · 23 : ա Կոր · ժե · 32 : ժչ · 9 :
փ Նբեմ · ժէ · 5, 7 :
ք Բ Պետ · բ · 9 :

րուն կը յուսանք թէ տակաւին պիտի փրկէ ,
[ի]մեզի համար ձեր ըղձած աղօթքին օդնականու-
թիւնովը։ Եւ շատերուն աղօթքէն պատճառովը
մեզի եղած ընծհ.քին համար՝ շատերէն դոհու-
թիւն տրուի մեզի համար ։
12 Քանզի որ մեր պարծանքը աս է , մեր խղճմ-
տանքին վկայութիւնը՝ [ի]թէ մենք Աստուծոյ
սրտիւ պարզմտութեամբ ու անկեղծութեամբ ,
[ի]և չէ թէ մարմնաւոր իմաստութեամբ մը , հա-
պա Աստուծոյ շնորհքովը աշխարհի մէջ վարուե-
13 ցանք , բայց աւելի դէպ՚ի ձեզի ։ Վասնզի ու-
րիշ բան չենք գրեր ձեզի , հապա ան որ դուք
կը կարդաք՝ ու կը ճանչնաք ։ Եւ կը յուսամ թէ
14 մինչև վերջը պիտի ճանչնաք ։ Քանզի որ քիչ
շատ ճանչցած մեզ , [ի]որ ձեր պարծանքն ենք ,
[ի]ինաոր որ դուք ալ մերը , Տէր Յիսուսի օրը ։
15 Եւ աս վստահութիւնով [ի]կ՚ուզէի առաջ ձե-
զի գալ , [ի]որ դուք երկրորդ անգամ շնորհք ըն-
16 դունիք ։ Ու ձեզմէ անցնիլ դէպ՚ի Մակեդո-
նիա , [ի]և դարձեալ Մակեդոնիայէն ձեզի գալ ,
ու ձեզմէ ճամբայ դրուիլ դէպ՚ի Հրէաստան ։
17 Ուստի աս որ ես միտածեցի , միթէ թեթեւու-
թիւնովը՞ շարժեցայ ։ կամ թէ ան որ ես կը
խորհիմ , [ի]մարմնաւորապէս՞ կը խորհիմ ,
*որ իմ կողմանէս այո այո և ոչ ոչ ըլլայ՞ ։
18 Սակայն հաւատարիմ է Աստուած , որ մեր
խօսքը ձեզի որ հասաւ , այո և ոչ չէր ։
19 [ի]Վասնզի որ Աստուծոյ Որդին Յիսուս Քրիս-
տոսը՝ որ մեզմով ձեզի քարոզուեցաւ , (ինձ-
մով և Սիղուանոսով ու Տիմոթէոսով ,) այո
ու ոչ չեղաւ , [ի]հապա իր մէջը եղաւ այոն ։
20 [ի]Քանզի որչափ որ Աստուծոյ խոստումնե-
ները կան , իր մէջը Այո են , ու իր մէջը Ա-
մէն են՝ Աստուծոյ փառքին համար մեր ձեռ-
21 քովը ։ Բայց ան որ մեզ ձեզի հետ մէկտեղ
Քրիստոսով հաստատեց , [ու] մեզ օծեց , Աս-
22 տուած է ։ [ի]Որ մեզ կնքեց ալ , [ու] ձեղի տուաւ
23 [ի]ողջոյն գրաւը մեր սրտերուն մէջը ։ [ի]Բայց
ես ղԱստուած վկայ կը կանչեմ իմ անձիս ,
[ու] որ ձեզ խնայելուս համար տակաւին Կորնթոս
չեկայ ։ [ու]ակոյն չէ թէ ձեր հաւատքին վրայ
կը տիրապետենք , հապա գործակից ենք ձեր
ուրախութեանը ։ [ի]Վասնզի որ դուք հաւատքով
կը կենաք ։

Գ Լ · Ա

1 Պօղոս ցուցընելով իր անձնդ չերթալուն պատճառը , 6
կը խնդրէ որ եկեղեցին հաղորդակցութենէն կտրուած ան-
ձին ներէն՝ ու միխիթարէն զանիկայ , 10 ինաոր որ ինքն
ալ անոր անկեղծ գըչմանը նայելով՝ ներած է ։ 12 Կը
ծանուցանէ Տրովադային Մակեդոնիա անցնելուն պատ-
ճառը , 14 և ամէն տեղ Աստուծմէ իր քարոզութիւնը
տրուած բարի յաջողութիւնը ։

1 Սակայն ես ինծմէ աս որոշեցի , [ու] որ նորէն
2 տրտմութիւնով չգամ ձեզի ։ Վասնզի որ եթէ
ես ձեզ տրտմեցընեմ , ալ ո՞վ է որ զիս պիտի
ուրախացընէ , թէ չէ ան՝ որ ինծմէ կը տրտմի ։
3 Եւ աս գրեցի , որ չըլլայ թէ երբոր գամ՝
[ի]տրտմութիւն մը կրեմ անոնցմէ , ուսկից որ
պէտք է ինծի ուրախ ըլլալ · քանզի [ի]ձեր ամե-
նուն վրայ վստահ եմ , որ իմ ուրախութիւնս
4 ձեր ամենուն է ։ Վասնզի որ շատ նեղութենէ
և սրտի տագնապէ ես ձեզի գրեցի շատ ար-
ցունքով · [ու]չէ թէ որ դուք տրտմիք , հապա
որ գիտնաք ան սէրը՝ որ ես ունիմ աւելի ձեր
վրայ ։
5 [ի]Բայց թէ որ մէկը տրտմեցուց , [ու]չէ թէ զիս
տրտմեցուց , հապա [ի]ըստ մասին (որ խօսք
6 ծանր չընեմ՚) ձեզ ամէնքդ՚՚ ։ Հերիք է անանկ
մարդուն ան պատիժը , [ի]որ շատերէն եղաւ ։
7 [ի]Ուստի ընդհակառակն պէտք է աւելի ներել
անոր , ու միխիթարել , որ չըլլայ թէ անանկը
8 աւելի տրտմութենէն ընկղմի ։ Ուստի կ՚աղա-
չեմ ձեզ , որ անոր վրայ յիր սէրը հաստատէք ·
9 (Որոր համար ալ գրեցի , որ ձեզ փորձելով՝
10 դիտնամ [ի]թէ ամէն բանի մէջ հնազանդ էք ։ Եւ
որուն որ դուք բան մը կը ներէք , ես ալ կը
նէրեմ · վասնզի որ եթէ ես ալ ներեմ , [ինչ] որ
ներեմ՝ ձեզի համար է Քրիստոսի կողմանէ ։)
11 Որ չըլլայ թէ չղկանք մը կրնէք Սատանայէն ·
քանզի անոր խորհուրդները չգիտցող չենք ։
12 [ի]Երբ՝ երբոր ես Տրովադա հասայ Քրիստո-
սի աւետարանը տարողելու , [ու]և ինծի դուռ մը
13 բաց էր Տէրոջմով , [ու]իմ հոգւոյս մէջ հանգըս-
տութիւն չունեի , վասնզի որ իմ Տիտոս եղբայրս
հոն չգտայ · հապա անոնցմէ հրաժարելով՝
Մակեդոնիա գացի ։
14 Բայց գոհութիւն Աստուծոյ՝ որ միշտ յաղ-
թող կ՚ընէ մեզ Քրիստոսով , ու զինքը ճանչ-
նալուն [ի]հոտը մեզմով յայտնի կ՚ընէ ամէն տեղ ·
15 վասնզի որ մենք Աստուծոյ առջևը Քրիստոսին
անուշ հոտն ենք՝ [ի]փրկուածներուն մէջ և կոր-
16 սուածներուն մէջ · [ի]Մէնց մահուան հոտ դէպ
՚ի մահ , և մէնց կենդանութեան հոտ դէպ՚ի
կեանք · [ի]և աս բաներուն ո՞վ բաւական է ։

ա Գաղ · ա · 23 · Ժբ · 20 , 21 · Ժգ · 10 ։
բ Գաղ · Ժբ · 21 ։
գ Գաղ · է · 16 · ը · 22 · Գաղ · ե · 10 ։
դ Գաղ · է · 8 , 9 , 12 ։
ե Ա կոր · ե · 1 ։
զ Գաղ · գ · 12 ։
† Կամ ըստ մասին , որ ձեր ա-
մենուն վրայ ծանրութիւն չձգեմ ։

է Հռով · Ժա · 20 · ա Կոր Ժե · 1 ։
ը ա Կոր · ե · 4 , 5 · ա Տիմ · ե · 20 ։
ը Գաղ · գ · 1 ։
ի Գաղ · է · 15 · Ժ · 6 ։
ժ Գաղ · Ժգ · 8 · ի · 6 ։
ի ա Կոր · Ժգ · 9 ։
լ Գաղ · է · 5 , 6 ։
խ Ղրգ · ա · 3 ։
ծ ա Կոր · ա · 18 ։
կ Գաղ · գ · 3 ։
հ Ղու · ը · 34 · Ես · ի · 39 · ա Պետ · բ · 7 , 8 ։
յ ա Կոր · Ժե · 10 · Գաղ · գ · 5 , 6 ։

ա Հռով · ժե · 30 · Փիլ · ա · 19 · Փիլմ · 22 ։
բ Գաղ · գ · 15 ։
գ Գաղ · բ · 17 · դ · 2 ։
դ ա Կոր · բ · 4 , 13 ։
ե Գաղ · ե · 12 ։
զ Փիլ · բ · 16 · դ · 1 · ա Թես · բ · 19 , 20 ։
է ա Կոր · դ · 19 ։
ը Հռով · ա · 11 ։
թ ա Կոր · Ժգ · 5 , 6 ։
ժ Գաղ · ժ · 2 ։
* Կամ՝ չէ · հապա որ իմ կողմանէս այն այո ըլլայ , ու ոչը ոչ ։
ի Մար · ա · 1 · Ղու · ա · 35 · Գոր · ի · 20 ։
լ Ղրգ · Ժգ · 8 ։
խ Հռով · Ժե · 8 , 9 ։
ծ ա Ջօհ · բ · 20 , 27 ։
կ Ղփես · ա · 13 · դ · 30 · բ Տիմ · բ · 19 · Ջայտ · բ · 17 ։
հ Գաղ · է · 5 · Ղփես · ա · 14 ։
ձ Հռով · ա · 9 · Գաղ · Ժա · 31 · Գաղ · ա · 20 · Փիլ · ա · 8 ։
ղ ա Կոր · դ · 21 · Գաղ · բ · 3 · Ժբ · 20 · Ժգ · 2 , 10 ։
ճ ա Կոր · դ · 5 · ա Պետ · է · 3 ։

17 Վասնզի մենք շատերուն պէս չենք , որ Աստուծոյ խօսքին խարդախութիւն կ՚ընեն . հապա [5]որպէս թէ անկեղծութեամբ , հապա որպէս թէ Աստուծմէ՝ Աստուծոյ առջևը Քրիստոսով կը խօսինք :

ԹԼ . Գ

1 Ընաբեալը կը ցուցընէ թէ Կորնթացւոց հաւատքը և ջանասիրութիւնը բաւական վկայութիւն են իր պաշտօնին , որ աստ վարդապետները անապաշխութեան յանցանքով շատ բաստառներ զինքը . 6 և օրէնքին ու աւետարանին պաշտօնութեան մէջտեղը բաղդատութիւն մը ընելով՝ 12 փաստերով կը հաստատէ որ իր պաշտօնը խիստ գերազանց է , ինչ իմաստ որ կենաց և ազատութեան օրէնքը գերազանց է գատապարտութեան օրէնքէն :

1 [1]Կը սկսի՞նք նորէն անձներնիս յանձն ընել . կամ թէ ոմանց պէս պէ՞տք է մեզի [2]յանձնարարութեան թուղթեր՝ ձեզի , կամ ձեզմէ :
2 [3]Հապա մեր թուղթը դուք էք՝ մեր սրտերուն մէջը գրուած , ճանչցուած ու կարդացուած
3 ամէն մարդկիներէն . Յայտնի ըլլալով [4]որ դուք Քրիստոսի թուղթն էք մեր սպասաւորութիւնով . չէ թէ մելանով գրուած , հապա կենդանի Աստուծոյ Հոգիովը . [5]չէ թէ քարեղէն տախտակներու վրայ , [6]հապա սրտին մարմնեղէն
4 տախտակներուն վրայ : Այս ասանկ վստահութիւն ունինք մենք Աստուծոյ վրայ՝ Քրիստոսով
5 ձեռքովը . [7]Ոչ թէ մենք ինքնիներնիս բաւական ենք բան մը խորհելու՝ որպէս թէ մեզմէ . [8]հապա մեր բաւականութիւնը Աստուծմէ է .
6 [9]Որ մեզ բաւական ալ ըրաւ [10]նոր կտակարանին [11]պաշտօնեաներ ըլլա՝ [12]չէ թէ գիրին , հապա Հոգիին . [13]Վասնզու որ գիրը կը սպաննէ , [14]բայց
7 Հոգին կ՚ապրեցընէ : [15]Յակ թէ որ քարերու վրայ [16]գրով փորուած մահուան պաշտօնը փառքով եղաւ , [17]որ Իսրայէլի որդիքը կարող չեղան Մովսէսին երեսը նայելու՝ անոր երեսին փառացը համար , որ սիրտ խափանուէր .
8 [18]Ա՜խ՝ Հոգիին պաշտօնը ի՛նչպէս աւելի փառքով պիտի
9 [19]եղի : Վասնզի եթէ դատապարտութեան պաշտօնը փառքով էր , [20]որչափ աւելի արդարութեան պաշտօնը փառքով պիտի
10 ըլլայ : Վասնզի ան որ փառաւոր էր , աս մասին փառաւոր չէ , դէմ առնելով փառքին պատճառ
11 [21]ով : [22]Վասնզի եթէ ան որ պիտի խափանուէր՝ փառքով էր , [23]որչափ աւելի ան որ կը կենայ՝
12 փառքով պիտի ըլլայ : Ուստի ասանկ յոյս որ ունինք , [24]շատ համարձակութեամբ կը վարուինք
13 [25]Եւ չենք թէ ինչպէս որ [26]Մովսէս իր երեսին վրայ ծածկոց կը ձգէր , [27]որ Իսրայէլի որդիքը չնային ան խափանուելու բա-
14 նէ՞ն : [28]Սակայն անոնց միտքերը կուրցան . [29]մինչև որ մինչև այսօր նոյն ծածկոցը ձգուած է հին կտակարանին ընթերցմունքին վրայ , ու չվերնար , (ինչու որ Քրիս-
15 տոսով կը խափանուի .) [30]Հապա մինչև այսօր երբոր Մովսէսին գիրքը կը կարդան , անոնց սըր-
16 տին վրայ ծածկոց մը կը կենայ : [31]Հայց երբոր Տէրոջը դառնան , [32]ան ատենը պիտի վերնայ ան
17 ծածկոցը . [33]Վասնզի Տէրը [34]Հոգին է . և ուր որ Տէրոջը [35]Հոգին կայ , հոն ազատութիւն կայ :
18 Հայց մենք ամէնքս բաց երեսով [36]Տէրոջը փառքը [37]որպէս թէ հայելիի մէջ տեսնելով , [38]նոյն պատկերին կը նորոգուինք փառքէ [39]ի փառք , որպէս [40]թէ Տէրոջը [41]Հոգիէն :

ԹԼ . Դ

1 Կը ծանուցանէ թէ ինչպէս անկեղծութեամբ և հաւատարիմ եռանդով բարոզից աւետարանը , 7 և թէ ինչպէս աւետարանին համար իր ամէն օր կրած նեղութիւնները և հալածանքները պատճառ եղան աւելցընելու Աստուծոյ գոհութեան փառքը , 12 նկնդեցնին օգուտը , 16 և իր անձին յաւիտենական փառքը :

1 [1]Ուստի ան պաշտօնը ունենալով , [2]ինչպէս որ ողորմութիւն գտանք , չենք ձանձրանար .
2 [3]Հապա հրաժարեցանք ամօթալի ծածուկ բաներէն , ու խորամանկութիւնով չենք վարուիր , [4]և խարդախութիւն չենք ըներ Աստուծոյ խօսքին մէջ . [5]Հապա ճշմարտութիւնը յայտնելով՝ [6]անձերնիս մարդոց ամէն խղճմտանքին կ՚ընծա-
3 յենք Աստուծոյ առջևը : Յակ թէ որ մեր աւետարանը ծածկուած ալ է , [7]կորսուածներուն
4 մէջ ծածկուած է . [8]Որոնց մէջ աս աշխարհիս աստուածը [9]անհաւատներուն միտքերը կուրցուց , [10]որ Քրիստոսի փառաց աւետարանին լոյսը անոնց վրայ չծագի . [11]որ ինքն է
5 Աստուծոյ պատկերը : [12]Ինչու որ չենք թէ անձերնիս կը քարոզենք , հապա Քրիստոս Յիսուս Տէրը , [13]ու մենք՝ ձեր ծառաները Յիսուսի հա-
6 մար : Վասնզի Աստուած՝ [14]որ հրամայեց ըրաւ

ա ԿՐ . ջ . 2 : ժա . 13 : բ Պետ . բ . 3 :
գ ԿՐ . ա . 12 : ջ . 2 :

ա ԿՐ . Ե . 12 : Ժ . 8 , 12 : ժբ . 11 :
բ Կոր . ժբ . 27 :
գ ա Կոր . ի . 2 :
դ ա Կոր . ջ . 5 :
ե ՀՐ . իդ . 12 : ԼՂ . 1 :
զ Ասղ . ես . 8 : Երեմ . լա . 33 : Եզեկ . ժա . 19 : ԼՂ . 26 : Երբ . Ը . 10 :
է Ելս . ժԲ . 5 : ԿՐ . բ . 16 :
ը ա Կոր . ժԲ . 10 : փիլ . բ . 13 :
թ Երեմ . լա . 31 : Սաս . իդ . 28 : Երբ . Ը . 6 , 8 :
ժ ա Կոր . ջ . 5 : ժԲ . 10 : ԿԸ . Ե . 18 : Եփես . գ . 7 : Կող . ա . 25 , 29 : ա Տիմ . ա . 11 , 12 : բ Տիմ . ա . 11 :
ի Հռոմ . բ . 27 , 29 : Ջ . 6 :
լ Հռոմ . ջ . 20 : գ . 15 : Ջ . 9 , 10 , 11 : Գաղ . գ . 10 :
խ Ելս . ջ . 64 : Հռոմ . Ը . 2 :
ծ Հռոմ . Ջ . 10 :
կ ՀՐ . ԼՂ . 1 , 28 : բ Օր . Ժ . 1 , ԼԸ :
հ ՀՐ . ԼՂ . 29 , 30 , 35 :
ձ Գաղ . գ . 5 :
ղ Հռոմ . ա . 17 : գ . 21 :
ճ ԿՐ . Ջ . 4 : Եփես . գ . 19 :
մ ՀՐ . ԼՂ . 33 , 35 :
յ Հռոմ . Ժ . 4 : Գաղ . գ . 23 :

ն Ելս . ջ . 10 : Սաս . ժգ . 11 , 14 : Ելս . ժԲ . 40 : Գոր . իԲ . 26 : Հռոմ . ժա . 7 , 8 , 25 : ԿՐ . գ . 4 :
շ ՀՐ . ԼՂ . 34 : Հռոմ . ժա . 23 , 26 :
ո Ելս . իե . 7 :
չ Մտ . 6 : ա Կոր . ժԵ . 45 :
պ ԿՐ . գ . 4 , 6 : ա Տիմ . ա . 11 :
ջ ա Կոր . ժգ . 12 :
ռ Հռոմ . բ . 29 : ա Կոր . ժԵ . 49 : Կող . գ . 10 :

ս ԿՐ . գ . 6 :
վ ա Կոր . Է . 25 : ա Տիմ . ա . 13 :

տ ԿՐ . ի . 17 : ա Թես . բ . 3 , 5 :
ր ԿՐ . գ . 4 , 7 : Է . 14 :
ց ԿՐ . Ե . 11 :
ւ ա Կոր . ա . 18 : ԿՐ . բ . 15 : բ Թես . բ . 10 :
փ Ելս . ժբ . 31 : ժգ . 30 : ժԶ . 11 : Եփես . գ . 12 :
ք ԿՐ . ա . 10 : Ելս . ժբ . 40 : ԿՐ . գ . 14 :
օ Ելս . ժբ . 45 : ժԶ . 9 : փիլ . բ . 6 : Կող . ա . 15 : Երբ . ա . 3 :
ֆ ա Կոր . ա . 13 , 23 : Ջ . 33 :
և ա Կոր . իՀ . 19 : ԿՂ . ա . 24 :
ֆ Ելս . ա . 3 :

խաւարէն լոյս ծագել՝ ᵇինքը մեր սրտերուն մէջ ծագից՝ Աստուծոյ փառաց գիտութեան լոյսը տալու համար Յիսուս Քրիստոսի անձովը։
7 Բայց մենք ասոնք գանձը հողէ ամաններու մէջ ունինք, ᶜոր զօրութեան առաւելութիւնը Աստուծմէ ըլլայ ու չէ թէ մեզմէ։ ᵈԱյն կողմանէ վշտացած ենք՝ բայց նեղը չենք եղած. կաթօտեալ ենք՝ բայց յուսահատած չենք.
9 ᵉալածուած ենք՝ բայց երեսէ ձգուած չենք.
10 ᶠվար ձգուած ենք՝ բայց կորսուած չենք. ᵍԱյն ատեն Յիսուսի մահը մեր մարմիններուն մէջը կը կրենք՝ ʰոր Յիսուսի կեանքն ալ մեր մարմիններուն մէջը յայտնուի։
11 Վասն զի մենք որ կենդանի ենք՝ ᶦՅիսուսի համար միշտ մահուան կը մատնուինք՝ որ Յիսուսի կեանքն ալ մեր մահկանացու մարմիններուն մէջը յայտնուի։
12 Ան իրաւ՝ Քրիստոս մեր մէջը կը ներգործէ
13 ծէ՝ և կեանքը ձեր մէջը։ ᵏԿայ գրուածքին նոյն հոգին ունինք՝ ինչպէս որ գրուած է. ˡՀաւատացի՝ անոր համար խօսեցայ. մենք ալ կը հաւատանք՝ ու անոր համար կը խօսինք.
14 Ա՛ս գիտնալով՝ ᵐթէ ան որ Տէր Յիսուսը յարուցաւ՝ մեզ ալ Յիսուսով պիտի յարուցանէ՝ ու ձեզի պիտի կայնեցընէ ձեզմով մէկտեղ.
15 Վասն զի ամէն բան ձեզի համար է՝ ⁿոր ան շնորհքը առատացած՝ շատերուն գոհութիւն ընելովը աւելցնայ Աստուծոյ փառքին համար։
16 Վասն որոյ չենք ձանձրանար. բայց թէպէտ մեր դուրսի մարդը կ՚ապականի՝ ᵒսակայն
17 մեր ներսի հոգին օր օրէ կը նորոգուի։ Վասնզի որ մեր վայրկենական թեթեւ նեղութիւնը խիստ մեծ ու յաւիտենական կա-
18 ռաւելութիւն կը գործէ մեզի համար։ ᵖՎասն զի մենք երեւցած բաներուն չենք նայիր՝ հապա չերեւցածներուն. վասնզի երեւցած բաները ժամանակաւոր են՝ բայց չերեւցածները՝ յաւիտենական։

Գ Լ Ո Ւ Խ

1 Կը ծանուցանէ թէ ինքը հաստատուն յոյս ունենալով անմահ փառաց, 9 և ապահովով այն փառքին և ընդհանուր դատաստանին, կը ջանայ մարդուր խղճմտանք ունենալ, 12 ո՛չ թէ անով պարծենալու համար, 14 այլ իբրև Քրիստոսէն կենդանութիւն ունեցող մեկը՝ կ՚աշխատի որ միայն Քրիստոսի կենդանի ըլլայ իբրև նոր արարած մը,

18 ու իր հաշտութեան պաշտօնովը ուրիշներն ալ Աստուծոյ հետ հաշտեցընէ։

1 Վասն զի գիտենք որ ᵃեթէ մեր վրանի նման երկրաւոր տունը քակուի, մեկ շինուածք մը ունինք Աստուծմէ, անձեռագործ տուն մը՝
2 յաւիտենական՝ երկինքի մէջ։ ᵇԵւ ասոր համար կը հառաչենք, մեր երկնաւոր
3 բնակութիւնը հագնելու փափագելով. Միայն թէ երբոր անհագնելու ըլլանք՝ մերկ չգտնուինք։
4 Վասն զի մենք որ ասոր վրանին մէջ ենք՝ կը հառաչենք ծանրութիւն քաշելով. ինչուս որ չենք ուզեր վրանուս հանել՝ ᶜհապա անոնց ասոր վրայէն հագնիլ, որ մահկանացուս
5 թիւնը ընկղմի կեանքէն։ ᵈԱյդ ան որ մեզ ասոր բանին կը պատրաստէ՝ Աստուած է. ᵉոր
6 նաև մեզի տուաւ Հոգիին գրաւը։ Ուստի միշտ սիրտ ունինք և գիտնենք՝ թէ որչափ որ մարմնի մէջ կը կենանք՝ Տէրոջմէ հեռու ենք. (ᶠԻնչու որ հաւատքով
8 կը քալենք՝ ու չէ թէ երեւոյթով.) Ուստի վստահութիւն ունինք՝ ᵍև ալ աւելի կ՚ուզենք մարմինէն հեռանալ՝ ու Տէրոջը քովը կենալ։
9 Ասոր համար կը ջանանք ալ՝ որ թէ կենանք՝
10 և թէ հեռանանք՝ անոր հաճոյ ըլլանք։ ʰՎասն զի մեզմէն պէտք է որ ամէնքս ալ Քրիստոսի առաջին ներկայանանք՝ ᶦորպէսզի ամէն մէկը իր մարմնովը բրածներուն փոխարէնը առնէ՝ ըլլայ որ գործեր է՝ թէ բարի և թէ չար։
11 ᵏՈւստի Տէրոջը վախը գիտնալով՝ մարդոց միտքը կը համոզենք. ˡսակայն մենք Աստուծոյ առջեւը յայտնի ենք. և կը յուսամ որ ձեր
12 խղճմտանքին մէջն ալ յայտնի ենք։ ᵐՉէ թէ նորէն անձնիմս ձեզի կ՚ընծայենք. ⁿհապա առիթ կու տանք ձեզի՝ մեր վրայով պարծենալու. որ բան մը ունենանք պատասխանելու անոնց՝ որ աչքի երեւցածով կը պարծենան՝ ու
13 չէ թէ սրտով։ ᵒԻնչու որ եթէ խելքնուած ենք՝ ան Աստուծոյ համար է՝ և թէ որ զգաստ ենք՝
14 ան ձեզի համար է. Ինչու որ Քրիստոսի սէրը մեզ կը ստիպէ. քանզի մեր դատումը սա է որ՝ ᵖեթէ մեկը ամենուն համար մեռաւ՝ ուրեմն ա-
15 մէնն ալ մեռած էին. Ու ամենուն համար մեռաւ՝ ᵍոր կենդանի եղողները՝ ալ իրենց անձերուն կեն-
16 դանի չըլլան՝ հապա անոր՝ որ իրենց համար մեռաւ և յարուցաւ։ Ուստի ասկէ ետեւ

ᵃ Յով. ի. 19։ Կղ. դ. 7։ Բ Պետ. ա. 13, 14։
ᵇ Հռով. ը. 23։
ᶜ Հայտ. դ. 18։ Ժղ. 15։
ᵈ ա Կոր. ժէ. 53, 54։
ᵉ Լամ. բիբ. 23։ Նփեսս. բ. 10։
ᶠ Հռով. ը. 23։ Կղ. ա. 22։ Նփեսս. ա. 14։ դ. 30։
ᵍ Հռով. ը. 24, 25։ Կղ. դ. 18։ ա Կոր. ժգ. 12։ Նբր. ժա. 1։
ʰ Փիլ. ա. 23։
ᶦ Գաղ. ա. 31, 32։ Հռով. ժգ. 10։
ᵏ Հռով. բ. 6։ Գաղ. գ. 8։ Նփեսս. գ. 8։ Կղ. դ. 24։
ˡ Հռով. ը. 6։ Գաղ. գ. 8։ Նփեսս. գ. 8։ Կղ. դ. 24։
ᵐ Հռով. ը. 23։ Նբր. ժ. 31։ Հայտ. իբ. 12։
ⁿ Հռով. լա. 23։ Նբր. ժ. 31։ Հայտ. ժ. 23։
ᵒ Կղ. դ. 2։
ᵖ Կղ. դ. 1։
ᵍ Կղ. ա. 14։
ʰ Կղ. ժա. 1, 16, 17։ ժբ. 6, 11։
ᶦ Հռով. ե. 15։
ᵏ Հռով. գ. 11, 12։ ժգ. 7, 8։ ա Կոր. դ. 19։ Գաղ. բ. 20։ ա Թես. ե. 10։ ա Պետ. գ. 2։
ˡ Գաղ. ժբ. 50։ Հով. ժե. 14։ Գաղ. ե. 6։ Փիլ. գ. 7, 8։ Կղ. գ. 11։

մենք մէկ մը մարմինով չենք գիտեր , ու թէև Քրիստոսը մարմինով ճանչցանք , բայց հիմա՝
17 ալ անանկ չենք ճանչնար : Ուրեմն թէ որ մէկը Քրիստոսի մէջ է , նո՛ր ստեղծուած մըն է . հինները անցա՛ւ , և ահա ամէն բան նո՛ր է :
18 Ասիկա ամէն բան Աստուծմէ է , որ մեզ իրեն հետ հաշտեցուց Յիսուս Քրիստոսի ձեռքով , ու տուաւ մեզի հաշտութեան
19 պաշտօնը . Այսինքն Աստուած էր , որ Քրիստոսով աշխարհս իրեն հետ հաշտեցուց , և անոնց յանցանքները իրենց չհաշտեց , ու հաշ-
20 տութեան խօսքը մեր մէջը դրաւ : Ուրեմն Քրիստոսի կողմանէ դեսպանութիւն կ՚ընենք , իբրև թէ Աստուած կը բարեխօսէր մեզմով . կ՚աղաչենք Յեղէ Քրիստոսի կողմանէ , հաշ-
21 տուեցէ՛ք Աստուծոյ հետ : Զի՝ անոր չգիտցած անիկա՝ որ մեզ չէր գիտեր , մեզի համար մեղա՛ւոր սեպեց , որ մենք անոր միջոցով Աստուծոյ արդարները ըլլա՛նք :

ԳԼ . Օ

1 Բաւական կը դանուցանէ որ իր անձը ընծայած է իրեն Քրիստոսի հաւատարիմ պաշտօնեայ , թէ իր յորդորանքները , 3 թէ իր անարատ վարքերը , 4 և թէ աւետարանին համար համբերութեամբ տանելով ամէն տեսակ վիշտերու ու նեղութիւններու : 11 Կը յորդորէ զանոնք որ նա կենան կատարչական ընկերութիւններէն և պղծութիւններէն մնացածով որ իրենց անձերը կենդանի Աստուծոյ տաճարն են :

1 Աստի մենք ալ՝ զորձակից ըլլալով՝ կ՚աղաչենք որ Աստուծոյ շնորհքը պարապ
2 տեղը ընդունած չըլլաք : Զի՝ կ՚ըսէ՝ Ընդունելի ժամանակի մը մէջ լսեցի քեզի՝ կ՚ըսէ , և փրկութեան օրը օգնեցի քեզի . ահա հիմա է ընդունելի ժամանակը , ահա հիմա է
3 փրկութեան օրը : Ոեւէ մէկ բանով մը գայթակղութիւն չենք տար , որ չըլլա պաշտօնը
4 չարատուի . Հապա ամէն բանի մէջ մեր անձը կ՚ընծայենք Աստուծոյ սպասաւորներու պէս՝ շատ համբերութեամբ վիշտերու մէջ ,
5 տառապանքներու , նեղութիւններու , Ծեծերու , բանտերու , խռովութիւններու , աշխատութիւններու , հսկումներու , ծոմերու
6 մէջ . Ապրութիւնով , գիտութիւնով , երկայնմտութիւնով , քաղցրութիւնով , Սուրբ
7 Հոգիով , անկեղծ սիրով , Ճշմարտութեան խօսքով , Աստուծոյ զօրութիւնով , Արդա-

ր Ես . Ձ . 64 :
ս Հռով . Բ . 9 : Ժ . 7 : Գաղ . Ձ . 15 :
տ Գաղ . Ե . 6 : Ձ . 15 :
ր Ես . խդ . 18 , 19 : կե . 17 : Եփես . Բ . 15 : Յայտ . իա . 5 :
ւ Հռով . Ե . 10 : Եփես . Բ . 16 : Կող . ա . 20 : ա Կոր . Բ . 2 : գ . 18 :
փ Հռով . գ . 24 , 25 :
ք Հեր . լգ . 23 : Մաղ . բ . 7 : ԳԼ . գ . 6 : Եփես . Ձ . 20 :
օ ԳԼ . Ձ . 1 :

ղ Ես . ծդ . 6 , 9 , 12 : Գաղ . գ . 13 : ա Պետ . Բ . 22 , 24 : ա Հովհ . գ . 5 :
ռ Հռով . ա . 17 : Ե . 19 : Ժ . 3 :

—

ա ա Կոր . գ . 9 :
բ ԳԼ . Ե . 20 :
գ Երե . ԺԲ . 15 :
դ Ես . խդ . 8 :
ե Հռով . Ժգ . 13 : ա Կոր . ԻԲ . 12 : Ժ . 32 :
զ ա Կոր . գ . 1 :
է ԳԼ . Ժա . 23 , ԼԷ :
ը ԳԼ . գ . 2 : Է . 14 :

ը ա Կոր . Բ . 4 :
թ ԳԼ . Ժ . 4 : Եփես . Ձ . 11 , 16 : Բ Տիմ . գ . 7 :
ժ ԳԼ . գ . 2 : Ե . 11 : Ժա . 6 :
ի ա Կոր . գ . 9 : ԳԼ . ա . 9 : գ . 10 , 11 :
լ Ասղ . ԽՒԲ . 18 :
խ ԳԼ . Է . 3 :
ծ ԳԼ . ԺԲ . 15 :
կ ա Կոր . գ . 14 :
հ Բ Օր . Է . 2 , 3 : ա Կոր . Ե . 9 : Է . 39 :
ձ ա Թագ . Ե . 2 , 3 : գ Թագ . ԺԲ . 21 : ա Կոր . Ժ . 20 , 21 :

Եփես . Ե . 7 , 11 :
ղ ա Կոր . գ . 16 : Ձ . 19 : Եփես . բ . 21 , 22 : Երբ . գ . 6 :
ճ Ել . ԽԹ . 6 : Ղև . ԽՁ . 12 : Երեմ . Ձ . 33 : ԼԲ . 38 : Եզեկ . Ժա . 20 : ԼՁ . 23 : ԼԷ . 26 , ԼԸ : Օաք . Բ . 8 : Ժգ . 9 :
մ Ես . ծբ . 11 : ԳԼ . Է . 1 : Յայտ . ԺԲ . 4 :
յ Երեմ . Ճ . 1 , 9 : Յայտ . իա . 7 :

—

ն ԳԼ . Ձ . 18 : ա Հովհ . գ . 3 :

2 *Ընդունեցէք ինձ. ոչ ումեք մը վնաս տուինք,
ոչ ումեք կողոպտեցինք, ոչ ումեք ծախեցինք:
3 Չեմ ըսեր դատապարտելու համար ասիկա,
որովհետեւ ես առաջուց ըսեր եմ,
որ դուք մեր սիրտերուն մէջն էք՝ միասին մեռնելու ու
4 ապրելու համար: Շատ է իմ համարձակութիւնս
ձեր վրայ. շատ է իմ պարծանքս
ձեզի համար. լեցուեր եմ մխիթարութեամբ,
առատացած եմ ուրախութեամբ մեր ամէն նեղու-
5 թիւններուն մէջ: Որովհետեւ երբոր մենք Մա-
կեդոնիա հասանք, բնաւ մեր մարմինը հան-
գստութիւն չունեցաւ, հապա ամէն կողմանէ
նեղութիւն կը քաշէինք. դուրսէն պատերազմ
6 ներ կային, ու ներսէն՝ վախեր: Բայց Ա-
ստուած՝ որ խոնարհները կը մխիթարէ, մեզ մը-
7 խիթարեց Տիտոսի գալովը: Ու չէ թէ միայն
անոր գալովը, հապա ան մխիթարութիւնովն
ալ՝ որով ինքը մխիթարեր էր ձեզմով, երբ-
որ մեզի պատմեց ձեր բաղձանքը, ձեր ողբը,
ձեր ինծի համար ունեցած նախանձաւորու-
թիւնը, անանկ որ ալ աւելի ուրախ եղայ:
8 Ինչու որ եթէ ձեզ տրտմեցուցի ան թուղթով
մը, չեմ զղջար, (թէեւ զղջացեր էի.) քանի
մը տեսնեմ՝ որ ան թուղթը ձեզ տրտմե-
9 ցուց, թէեւ քիչ մը ատեն: Հիմա՝ ուրախ եմ,
չէ թէ որ տրտմեցաք, հապա որ ապաշխարու-
թեան համար տրտմեցաք. որովհետեւ դուք
Աստուծոյ ուղիովը պէս տրտմեցաք, անանկ
10 որ բանով մըն ալ մեզմէ ձեռս չքաշէք: Ինչ-
ւոր որ Աստուծոյ ուղիովը տրտմութիւնը՝ փրկութեան համար ապաշխարու-
թիւն կը գործէ, որ զղջանալու բան չէ. բայց
11 աշխարհի տրտմութիւնը մահ կը գործէ: Քանի
մը անգամ ասոր բանը՝ որ դուք Աստուծոյ ուղիովը
պէս տրտմեցաք, ձեր մէջը ջրջափ ջանք գոր-
ծեց, ջրջափ չբամեցութիւն, ջրջափ սրտմտու-
թիւն, ջրջափ վախ, ջրջափ բաղձանք, ջրջափ
նախանձաւորութիւն, ջրջափ վրէժխնդրու-
թիւն. ամէն կերպով ինքզինքնիդ ցուցուցիք
12 թէ ասոր բանին մէջ մաքուր էք: Ուրեմն ան որ
ես ձեզի գրեցի, չէ թէ զրկանքը ընողին
համար էր, և չէ թէ զրկանքը կրողին հա-
մար, Հապա որ ձեր վրայ մեր ունեցած հոգը
13 յայտնի ըլլայ ձեզի՝ Աստուծոյ առջեւը: Ասի-
սի ան ձեր մխիթարութիւնը համար մենք
մխիթարուեցանք. շատ աւելի ալ ուրախա-
ցանք Տիտոսի ուրախութիւնը համար. Հինչու
որ անոր հոգին ձեր ամէնէն հանգստութիւն
14 ցած էր: Վասն զի ինչ որ ես անոր առ-
ջեւը ձեզի համար պարծեցայ՝ ամօթով չեղայ.
հապա ինչպէս որ ամէն բան ճշմարտութիւնով
խօսեցանք ձեզի, անանկ ալ Տիտոսին առջեւը
15 պարծենալնիս ճշմարիտ եղաւ: Եւ անոր
սէրը աւելի է ձեր վրայ, Երբոր կը յիշէ ձեր
ամենուն հնազանդութիւնը, թէ ինչպէս վախով
16 ու դողով անիկայ ընդուներ էք: Ուսա-
նիմ եմ՝ որ ամէն բանի մէջ ձեր վրայ վստա-
հութիւն ունիմ:

Գ Լ. Ը

1 Բնաբանը օրինակ բնդելով Մակեդոնացիները՝ կը յորդորէ Կորնթացիները որ առատաձեռնութեամբ օգնութիւն ընեն Երուսաղէմի աղքատ սուրբերուն. 7 կը յիշեցնէ իրենց ասչի ջանքը, 9 Քրիստոսի օրինակը, 14 և ան հոգևոր օգուտը որ ունենալու էին ան օգնութիւնը ընդունողին. 16 դովութիւնը կը յատնի Տիտոսին և ուրիշ եղբայրներուն ցոյժարամութեանը վրայով՝ որոնք իր ընդդիմանքը և իր յորդորանքովը անոնց գացեր էին բուն ատ գործիս համար:

1 Ընդ՝ եղբայրնե՛ր՝ ձեզի կը ծանուցանեմ Ա-
ստուծոյ շնորհքը, որ Մակեդոնացւոց եկե-
2 ղեցիներուն տրուած է. Որ նեղութեան մեծ
փորձին մէջ՝ իրենց ուրախութեանը առատու-
թիւնը Էրնցաւ. ու իրենց ծանր աղքատու-
թիւնը աւելի մեծ առատաձեռնութիւն եղաւ:
3 Ինչու որ ես կը վկայեմ որ իրենց կարողութեա-
4 նեն չափովը՝ ու կարողութենէն ալ աւելի, Ի-
րենց կամքովը շատ աղաչանքով կ՝աղաչէին՝
որ տուրքերը, Ու տուրքերուն համար եղած
5 պաշտօնին մասնակցութիւնը ընդունինք: Ու
չէ թէ որչափ որ մենք կը յուսայինք, հապա
անձերնին ալ տուին, առաջ Տէրոջը՝ ու Ե-
6 ւ մեզի Աստուծոյ կամքովը. Որ Տիտոսին ա-
ղաչեցինք՝ թէ ինչպէս որ անիկայ առաջուց սկը-
սեր, անանկ ալ ձեր մէջը կատարէ ատ շնորհքն
7 ալ: Բայց ինչպէս որ ամէն բանով առատա-
ցած էք դուք, (հաւատքով՝ ու խօսքով՝ ու
գիտութիւնով՝ և ամէն ջանքով՝ ու ձեզմէ մեր
վրայ եղած սիրովը,) Նայեցէք+ որ ատ շնորհ-
8 քով ալ առատանաք. Չէ թէ հրամայելով
մը կը զրուցեմ, հապա ուրիշներուն ջանքին
պատճառովը, և որ փորձեմ ձեր սիրոյն հա-
9 մազատութիւնը: Քանզի գուք գիտէք մեր Տէր
Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը, Թէ ինքը ձեզի
համար աղքատ եղաւ՝ ան որ Հարուստ էր, որ
10 դուք անոր աղքատանալովը հարստանաք: Ես
ատ բանիս մէջ խրատ մը կու տամ. Ինչու որ
ասիկայ ձեր օգտին համար է. գուք որ չէ թէ
միայն ընելը, Հապա կամենալն ալ առաջուց
11 սկսեցիք՝ անցած տարւընէ հետէ. Ուստի հի-
մա ընեէն ալ կատարեցէք. որ ինչպէս կամաց

---

* Կամ՝ Համբերեցէք
ա Կոր. թ. 33: Կղ. ժբ. 17:
գ Կղ. ձ. 11, 12:
դ Կղ. ձ. 12:
ե ա Կոր. ա. 4: Կղ. ա. 14:
զ Կղ. ա. 4: Փիլ. բ. 17:
Կող. ա. 24:
է Կղ. բ. 13:
ը Կղ. գ. 8:
թ բ Օր. ւբ. 25:
ժ Կղ. ա. 4:
ի Տես գղ. բ. 13:
լ Կղ. բ. 4:
խ բ Թագ. ժբ. 13: Աստ. իդ. 75:
ծ Նահ. ժէ. 22:
կ Կղ. բ. 4:
հ Համ. ժէ. 32:
յ Կղ. բ. 9: Փիլ. բ. 12:
ղ Թես. գ. 4: Փիլ. 8, 21:
—
ն Աստ. ժբ. 44:
շ Գոռ. ժա. 29: իդ. 17:
Համ. ժէ. 25, 26: ա Կոր.
ժգ. 1, 3, 4: Կղ. թ. 1:
ո Հմր 17: Կղ. ժբ. 18:
չ ա Կոր. ա. 5: ժբ. 8:
պ Կղ. թ. 8:
ջ ա Կոր. է. 6:
ռ Աստ. բ. 20: Դու. թ.
58: Փիլ. բ. 6, 7:
ս ա Կոր. է. 25:
վ Նահ. ժթ. 17: Աստ.
ժ. 42: ա Տիմ. գ. 18, 19:
Եբր. ժգ. 16:
տ Կղ. թ. 2:

յօժարութիւն կայ , նոյնպէս ալ ընելը ունե-
12 ցածնելուդ չափովը ըլլայ : Վասնզի թէ որ
առաջ յօժարութիւնը ըլլայ՝ պատը ունեցածին
չափովը ընդունելի է , ու չէ թէ չունեցածին
13 չափովը : Սէնջու որ չէ թէ ես ուրիշներուն հան-
դրստութիւն կ'որոնեմ , ու ձեզի նեղութիւն .
14 հապա հաւասարութիւնով՝ հիմակուան ա-
տենս ձեր աւելին անոնց պակսութիւնը լեցնէ-
որպէս զի անոնց աւելին ալ օր մը ձգնուելուն
ըլլայ ձեր պակսութեանը , որ հաւասարութիւն
15 ըլլայ . ինծոր որ գրուած է . Թէ հան որ շատ
ժողվեց , չաւելցաւ . ու ան որ քիչ , չպակսե-
16 ցաւ : Բայց գոհութիւն Աստուծոյ , որ նոյն
17 հոգը ձեր վրայ՝ Տիտոսին սիրտը ձգեց . Սէնջու
որ Ի՞նչ ալաչանքը ընդունեց , և իր յօժարա-
մտութիւնը շատ ըլլալով՝ իր կամքովը ելաւ
18 ձեզի գնալու : Ու անոր հետ խրկեցինք ե՞ն
եղբայրը , որուն գովութիւնը աւետարանին մէ-
19 ջըն է՝ բոլոր եկեղեցիներուն մէջ . Եւ ա՛չ միայն
այսքան , հապա նաև եկեղեցիներէն ընտրուե-
ցաւ մեզի ճամբորդութեան ընկեր ըլլալու ա-
տուրքերուն մէջ , զոր մենք կը ծառայենք Տէ-
րոջը փառքին համար , ու մեր յօժարութեամբը :
20 Բայց աս մասին զգուշութիւն կ'ընենք , որ ըլ-
լայ թէ մեզի որատ մը դնէ մեր վրայ աս առա-
տութեանս մէջ , որուն մենք կը ծառայենք :
21 Վասնզի ո՛չ միայն Տէրոջը առջևը , հապա մար-
դոց առջևն ալ բարի բաներ ընդ՚նդ՚ հոգ կը
22 տանինք : Եւ անոնց հետ մեր եղբայրը խրկե-
ցինք , որն որ շատ բաներու մէջ փորձելով՝
շատ անգամ յօժարամիտ գտեր ենք . ու հի-
մա՝ ալ աւելի յօժարամիտ՝ ան մեծ վստահու-
23 թիւնովը որ ձեր վրայ ո՛նի : Բայց թէ որ Տի-
տոսին համար կը հարցընէ , ընկերս իմ ըն-
կերս է , և ձեր մէջը իմ գործակիցս . իսկ թէ
որ մեր եղբայրներուն համար , անոնք եկեղե-
ցիներուն խրկածներն են , ո՛վ Քրիստոսի փառ-
24 քը : Ուստի ձեր սիրոյն՝ ե՞ւ մեր ձեր վրայով
պարծենալուն ապացոյցը առանց վրայ ցուցու-
ցէք եկեղեցիներուն առջևը :

ԹՂ. ԺԹ.

1 Ա՛նզի աւելորդ է ձեզի գրել . Բա-
2 յոյ ինծի աւելորդ է ձեզի գրել . Քան-
զի գիտեմ ես ձեր յօժարամտութիւնը , ո-
րուն վրայով կը պարծենամ ձեզի համար Մա-
կեդոնացւոց մէջ , թէ Ըգալեցիք անցած տա-
րւընէ հետէ պատրաստ են . ու ձեր քաջ նա-
3 խանձը շատերը գրգռեց : Եւ ահա՝ եղբայր-
ները խրկեցի , որ մեր ձեզի համար պարծենալը՝
առ մասին մէջ պարապ չելլէ . հապա պատ-
4 րաստ դտնուիք՝ ինչպէս որ ըսեր եմ . Որ ջըր-
գայ թէ երբոր Մակեդոնացիք իմ հետս գան՝
ու ձեզ անպատրաստ դտնեն , ալ մենք (որ չը-
սենք թէ դուք ,) ամօթով մնանք աս *պար-
5 ծանքին վստահութեանը մէջ : Ուստի հարկա-
ւոր սեպեցի եղբայրներուն աղաչել , որ առա-
ջուց ձեզի գան , ու առաջուց կարգի դնեն ան
ձեր առաջուց ծանուցուած ընծան՝ որ պատրաստ
ըլլայ , անանկ որ ընծայի պէս ըլլայ , ու չէ
6 թէ ագահութեան պէս : Բայց ասիկա կ'ը-
նո-ցանե՛մ՝ թէ ան որ խնայելով կը սերմանէ՝
խնայելով պիտի ՚նձէ . ու ան որ առատութիւ-
նով կը սերմանէ՝ առատութիւնով պիտի ՚նձէ :
7 Ամէն մէկը ինչպէս որ իր սրտովը կը յօժարի ,
անոնց պէս թող . Ե՛չ թէ տրտմութեամբ
կամ ստիպմամբ . Վասնզի Աստուած յօժա-
8 րակամ առուղը կը սիրէ : Բայց կարող է Աս-
տուած բոլոր շնորհքները ձեզի առատօրէն տա-
լու . որ ամէն բանի մէջ ամէն ատեն բոլոր ձե-
զի պէտք եղածը ունենալով՝ ամէն բարի գործ-
9 քերով առատանաք . Ինչպէս որ գրուած է .
Տարածեց՝ ո՛ աղքատներուն տուաւ . անոր
10 արդարութիւնը յաւիտեան կը մնայ : Եւ անի-
կայ Ե՛ որ սերմ ցանողին սերմ կը պարգևէ , և
կերակուրի համար հաց , ձեր սերմանելիքը պիտի
պարգևէ և աւելցնէ՝ , ու ձեր արդարութեան
11 պատուղները պիտի շատցնէ . Որ ամէն բանի
մէջ հարստանաք ամէն կերպ առատութիւնով ,
Ե՛որ մեր ձեռքովը կը պատճառէ գոհութիւն
12 պօղ Աստուծոյ : Վասնզի որ աս պաշտօնիս մա-
տակարարութիւնը չէ թէ միայն ե՞սրքերուն
պակսութիւնը լեցնելու համար է , հապա
նաև աւելի շատցնելու Աստուծոյ գոհութիւն
13 տալը . Երբոր ե՞աս ձեր պաշտօնին փորձովը
փառաւորեն զԱ՚ստուած՝ Քրիստոսի աւետա-
րանը խոստովանելնուդ ՚նազանդութեանդ հա-
մար , ե՞և առատաձեռնութիւնովդ անոնց ու
14 ամենուն հաղորդ ՚նելուդ համար . Եւ իրենց ա-
ղօթքը ձեզի համար տ՚ածո՛ւ-ցանե՛ն , ե՞փափաք

---

1 Ա՛ռաքեալը կը ցուցընէ պատճառը՝ թէ ինչո՛ւ համար ,
(թէ և ինքը գիտէր անոնց յօժարամտութիւնը ,) յա-
ռաջագոյն խրկեց Տիտոսը և միւս եղբայրները . 6 կը
յորդորէ որ առատ ողորմութիւն տան , իբր թէ ան առած-
նին տեսակ մը սերմ ցանել էր՝ 10 որ աւետարէն պատուղ
պիտի տար իրենց , 13 և պատճառ պիտի ըլլար որ մեծ
շնորհակալութիւն մատուցուի Աստուծոյ :

---

1 Կոր . ժբ . 13 , 14 : Գաղ . բ . 2 :
2 Կոր . ժբ . 18 :
3 Կոր . ժբ . 18 :
4 Ա՛մբ 6 :
5 Կոր . ժբ . 18 :
6 ա Կոր . ժչ . 3 , 4 : Ա՛մբ 4 , 6 , 7 : Կաղ . բ՛ . 8 :
7 Կոր . գ՛ . 15 :
8 Ա՛մոս . ժբ . 17 : Փիլ . գ՛ . 8 : ա Պետ . բ՛ . 12 :
9 Փիլ . բ՛ . 25 :
ե Կղ . է . 14 : բ՛ . 2 :
ա Դատ . ժա . 29 : Ա՛մոս . ժբ . 26 : ա Կոր . ժչ . 1 : Կղ . է . 4 : Գաղ . բ՛ . 10 :
բ Կղ . բ՛ . 19 :
գ Կղ . բ՛ . 24 :
դ Կղ . բ՛ . 10 :
ե Կղ . բ՛ . 6 , 17 , 18 , 22 :
* Յունարէն :
ը Բաղ . ժա . 24 : ժբ . 17 : իբ՛ . 9 : Գաղ . գ՛ . 8 , 9 :
թ Ա՛ Օր . ժե . 7 :
ժ Կղ . իե . 2 : լբ՛ . 5 : Բաղ . ժա . 25 : Ա՛մոս . ժբ՛ . 8 : Կղ . բ՛ . 12 :
ի Բաղ . ժա . 24 , 25 : իբ՛ . 27 : Փիլ . գ՛ . 19 :
լ Յով . ձ՛ . 9 :
խ Կա . ծե . 10 :
ծ Կա՛ . ժա . 24 : ժբ՛ . 17 :
կ Ա՛մոս . ժբ . 26 :
հ Կղ . բ՛ . 4 :
ձ Ա՛մոս . ժբ . 26 :
ղ Ա՛մոս . ժբ . 26 :
ճ Կղ . բ՛ . 4 :
մ Կղ . բ՛ . 4 :
յ Կղ . բ՛ . 1 :
† Կա՛մ ինքը կերակուրի համար հաց ալ պիտի պատրաստէ , և ձեր սերմանելիքը պիտի աւելցընէ ,
ն Ա՛մս . ձ՛ . 12 :
շ Կղ . ա՛ . 11 : է . 15 :
ո Կղ . բ՛ . 14 :
չ Ա՛ռաջ . ե՛ . 16 :
պ Երբ . ժէ . 16 :
ջ Կղ . բ՛ . 1 :

պահելով ձեր վայ՝ Աստուծոյ դիրազանց չլ-
15 նայիք համար՝ որ ձեր մէջն է : Եւ դոհու-
թիւն Աստուծոյ՝ համոզ չպատմուելու պար-
գեւին համար :

ԳԼ· Ժ

1 Բառաբեալը իր անձը և մարմինին երևոյթը արհամարհող
սուտ առաքելոցներուն դէմ՝ յառաջ կը բերէ իր հոգևոր
իշխանութիւնը, 7 հաստատելով որ իր գործ. առնը
այնչափ զօրաւոր պիտի ըլլայ իր խօսքովը, որչափ որ իր
նամակին է իր հեռաւորութեան առնը · 12 կը յան-
դիմանէ զանոնք՝ չափ գործ առած անցնելնուն և ուրիշ-
ներն աշխատածքովը պարծենալնուն համար :

1 Բայց ես Պօղոս ձեզի կ՚աղաչեմ Քրիստոսի
հեզութիւնովը ու քաղցրութիւնովը, ²որ
երես առ երես գոհոյած ատեանս՝ խոնարհ եմ
ձեր մէջը, բայց հեռուէն կը համարձակիմ ձե-
2 զի · կ՚աղաչեմ՝ ³որ ջղլայ թէ մօտէն ալ հա-
մարձակիմ այն վստահութիւնովը՝ որով միտք
ունիմ յանդգնիլ մէկ քանիներուն վրայ, որոնք
որ մեր վրայով անանկ կը կարծեն՝ թէ մարմնա-
3 ւորապէս կը քալենք : Մանկ թէպէտ մարմինի
մէջ կը քալենք, բայց չէ թէ մարմնաւորապէս
4 զինուորութիւն կ՚ընենք · ⁴Ինչու որ մեր զինուո-
րութեան զէնքերը մարմնաւոր չեն, հապա
Աստուծմէ զօրութիւն առած՝ ⁵ամրոցները քա-
5 կելու · մենք խորհուրդներ կը քակենք, Եւ
ամէն Աստուծոյ գիտութեանը դէմ բարձր բաները, ու բոլոր միտքերը Քրիս-
6 տոսի հնազանդութեանը գերի կ՚ընենք · ⁶Եւ
պատրաստ ունինք վրէժ առնելու ամէն անհնա-
զանդութեան, ⁷երբոր ձեր հնազանդութիւնը
7 կատարեալ ըլլայ : ⁸Դուրսի երևութին կը
նայիք · Եթէ որ մէկը վստահ ըլլայ իր անձին
վրայ՝ թէ ինքը Քրիստոսինն է, ասոր նորէն ինք-
նիմէ խորհի՝ որ ինչպէս ինքը Քրիստոսինն է :
8 ⁹Անանկ ալ մենք : Մանավանդ թէ որ եւս ալ
պարծենալու ըլլամ ասոր ¹⁰մեր իշխանութեանը
վրայով՝ որ Տէրը մեզի տուաւ ձեզ շինելու, ու
9 չէ թէ քակելու համար, ¹¹պիտի չամչնամ · Որ
անանկ չտեսնուիմ՝ որպէս թէ ես թուղթերով
10 ձեզի վախ մը կը ձգեմ · Վասնզի Ընդ թուղ-
թերը (կ՚ըսէ Ինը,) ծանր ու զօրաւոր են,
¹²բայց անոր մարմինին երևոյթը տկար է, ¹³ու
11 խօսքը անարդ · Ասանկ հաստը ասոնք խոր-
հին, որ մենք հեռուէն ինչպէս որ ենք խօսքով
մեր թուղթերովը, մօտէն ալ անանկ պիտի ըլ-
12 նանք գործքով : Վասնզի որ մենք չենք համար-
ձակիր մեր անձը կշռոտի դնել ու բաղդատել
ումանց հետ, որ ինքզինքնին կը գովեն · բայց
անոնք իրենցմով իրենց անձերը չափելով, և
զիրենք իրենց հետ բաղդատելով՝ չեն հասկը-
13 նար : ¹⁴Մեր մենք չափէ դուրս բանելով պի-
տի չպարծենանք · հապա ան կանոնին չափո-
վը, որ Աստուած մեզի բաժին տուաւ՝ մինչև
14 ձեզի հասնելու · Որ թէ որպէս թէ մենք ձե-
զի հասած չենք, ու ինքզինքնիս չափին աւելի
կ՚երկրցընենք · ¹⁵Ինչու որ Քրիստոսի աւետա-
15 բանովը մինչև ձեզի հասանք : Եւ չէ թէ չա-
փէ դուրս բանելով՝ ¹⁶ուրիշներուն աշխատան-
քովը կը պարծենանք · հապա յոյս ունինք որ
ձեր հաւատքը աւելնալուն՝ մեր կանոնին չա-
16 փովը՝ ձեզմով աւելի ընդարձակինք, Ձեզմէ ան-
դին կողմերը աւետարանը քարոզելու, և չէ
թէ պատրաստ բաներու վրայ պարծենալու ու-
17 րիշ մը կանոնով : ¹⁷Բայց ան որ կը պարծենայ,
18 Տէրոջմով պարծենայ : Վասն զի չէ թէ ան՝ որ իր անձը կը գովէ, անիկայ է ընտրուա-
ծը, ¹⁸հապա ան՝ որ Տէրը զանիկայ կը գովէ :

ԳԼ· ԺԱ

1 Ասիկա անձով լեցուած կարծեցաւոց վրայ՝ որոնք կ՚երևնայ
թէ սուտ առաքելոցները աւելի պատուաւոր կը համարէին,
կը սիրտպի իր անձին վրայ պարծենալ, 5 թէ ինքը հա-
ւասար է նեղելի առաքելոցներուն, 7 և թէ ինքը աւե-
տարանը ձրի քարոզից անանց՝ բնաւ մեկուն նեղութիւն
չտալով իր ապրուստին համար · 13 կը ցուցնէ թէ ինքը
օրէնքին կոչնակ սուտ չէ ան խաղերայ գործաւորներուն,
23 և Քրիստոսի ծառայութեանը, ու իր պաշտօնին հա-
մար իր կրած նեղութիւններուն մէջ չատ գերազանց է
անոնցմէ :

1 Կրանի թէ քիչ մը նեղիք ¹զիս անմտութեա-
2 նս · և իրաւ ալ համբերեցէք ինծի : ²Վա-
սն զի ձեր վրայ նախանձաւոր եմ Աստուծոյ
նախանձովը · Ինչու որ ես ձեզ մէկ էրկան նը-
չանեցի՝ ³մաքուր կոյս մը պէս ⁴Քրիստոսի
3 դիմացը հանելու : Սիրայն թէ կը վախնամ՝
Ջղլայ թէ ինչպէս որ օձը Եւան խաբեց իր խո-
րամանկութիւնովը, ⁵անանկ ալ ձեր միտքերը
ապականին Քրիստոսի վրայ եղած միամտութե-
4 նէն : Վասն զի թէ որ մէկը գալու ըլլայ՝ և
ուրիշ Յիսուս քարոզէ՝ որ մենք ան չքարո-
զեցինք, կամ ուրիշ հոգի առնէք՝ որ չառիք,
⁶կամ ուրիշ աւետարան՝ որն որ չէք ընդունած,
5 անանկնէր-դուն աղէկ կը համբերէիք : Վասնզի ես

ղ Հակ. ա. 17 :

— ա Հռով. ժբ. 1 :
բ Հմբ. 10 : Կղ. ժբ. 5, 7, 9 :
գ ա Կոր. գ. 21 : Կղ. ժգ. 2, 10 :
դ ա Տիմ. ա. 18 : բ Տիմ. բ. 3 :
ե Լուկս. ղ. 13 : ա Յովս. Ե. 8 :
զ Գոր. է. 22 : ա Կոր. իբ. 5 : Կղ. ղ. 7 : ժգ. 3, 4 :
է Լուսմ. ա. 10 :
ը ա Կոր. ա. 19 : գ. 19 :
թ Կղ. ժգ. 2, 10 :
ժ Կղ. բ. 9 : է. 15 :
ի Յով. է. 24 : Կղ. Ե. 12 : ժա. 18 :
լ ա Կոր. ժգ. 37 : ա Յով. գ. 6 :
խ ա Կոր. գ. 23 : իթ. 1 : Կղ. ժա. 23 :
ծ Կղ. ժգ. 10 :
կ Կղ. է. 14 : ժբ. 6 :
հ ա Կոր. իբ. 3, 4 : Հմբ 1 : Կղ. ժբ. 5, 7, 9 : Գաղ. գ. 13 :
ձ ա Կոր. ա. 17 : Եփես. գ. 3 :
ղ Կղ. ժ. 2 :
ճ ա Կոր. ա. 17 : բ. 1, 4 : Կղ. ժա. 6 :
մ Կղ. գ. 1 : Ե. 12 :
յ Հմբ 15 :
ն ա Կոր. գ. 5, 10 : գ. 15 : իթ. 1 :
շ Հռով. ժԵ. 20 :
ո Լու. կԵ. 16 : Լուսմ. իթ. 24 : ա Կոր. ա. 31 :
չ Բաակ. իԵ. 2 :
պ Հռով. իբ. 29 : ա Կոր. գ. 5 :

— ռ Հմբ 16 : Կղ. Ե. 13 :
ս Գաղ. գ. 17, 18 :
տ Հմս. բ. 19, 20 : ա Կոր. գ. 15 :
ր Ղ. իա. 13 :
ց Կոր. ա. 28 :
ւ Ծն. գ. 4 : Յով. իբ. 44 :
փ Լուսիս. գ. 24 : Կաղ. իբ. 4, 8, 18 : ա Տիմ. ա. 3 : գ. 1 : Լուբ. ժգ. 9 : բ Պետ. գ. 17 :
ք Գաղ. ա. 7, 8 :

ասանկ կը սեպեմ՝ [ե]որ ամենէն նուազին առա-
6 քեալներէն բանով մըն ալ պակաս չեմ։ [զ]Նոյն
թէպէտ խօսքի կողմէ անկիրթ եմ, [է]բայց չէ թէ
գիտութեան կողմէ, [ը]սակայն ամէն բանի մէջ
7 բոլորովին անձերնիս ձեզի յայտնի ըրինք։ Մի-
թէ յանցա՞նք գործած եղայ՝ [թ]որ Աստուծոյ ա-
ւետարանը ձեզի ձրի քարոզելով իմ անձս խո-
8 նարհեցուցի, որ դուք բարձրանաք։ [ժ]Ուրիշ
եկեղեցիները կողոպտեցի՝ ռոճկով թոշակ առ-
9 նելով ձեզի ծառայելու համար։ [ի]Ու ձեր քովը
գտնուած ատենս՝ երբոր պակասութիւն մը ունե-
ցայ, [ի]ոչնչէ մէկուն ձանձրութիւն չտուի. [ի]ին-
չու որ իմ պակասութիւնս լեցուցին Մակեդո-
նիայէն եկող եղբայրները. [ի]և ամէն կերպով
ձեզի ծանրութիւն տալէն իմ անձս պահեցի՝
10 ու պիտի պահեմ ալ։ [ի]Քրիստոսի ճշմարտու-
թիւնը իմ ներսի դիս է, [ո]որ սա իմ պարծենալս
պիտի չխափանուի Քայիայի կողմերը։
11 Ինչո՞ւ. [ո]որպէս թէ չեմ սիրեր ձեզ. ան Էս-
12 տուած գիտէ։ Ասոյց ան որ կ'ընեմ՝ պիտի ը-
նեմ ալ, [ո]որ կարիմ անոնց պատճառը՝ որոնք
պատճառ կը փնտռեն, որ ինչ բանով կը պար-
13 ծենան, իրենք ալ մեզի պէս գտնուին։ Ինչ-
չու որ անանկները սուտ առաքեալներ՝ [ե]խաբե-
բայ բանուորներ ըլլալով, Քրիստոսի առա-
քեալներուն կերպարանքը վրանին կ'առնեն։
14 Ու զարմանք մը չէ. [ինչու]որ ինքը Սատա-
նան ալ [ի]րեսաւոր հրեշտակի կերպարանք կ'առ-
15 նէ. Ալ մեծ բան մը չէ, որ անոր պաշտօնեա-
ներն ալ՝ [ա]րդարութեան պաշտօնեաներու նը-
մանի կերպարանք կ'առնեն. Որոնց վերջը իրենց
16 գործքերուն համեմատ պիտի ըլլայ։ [ո]Կրկնեալ
կ'ըսեմ. չըլլայ որ ումկից ալ պէս անմիտ սեպէ. հա-
պա թէ չէ՝ գոնէ անմիտի մը պէս զիս ընդունե-
17 նեցէք, որ ես ալ քիչ մը պարծենամ։ Ինչ որ
ես կը խօսիմ՝ [ի]նչ թէ Տէրոջը հոգացը պէս կը
խօսիմ, հապա որպէս թէ անմտութիւնով մը
18 [ա]ստ պարծենալուն վստահութիւնով։ [ո]Բո-
ւոհետև շատերը մարմնոյ կողմանէ կը պարծե-
19 նան, ես ալ պիտի պարծենամ։ Քանզի [ի]դուք
խմաստուն ըլլալով՝ յօժարութեամբ կը հան-
20 դուրժեցէք։ Ինչու որ կը հանդուրժէք,
[ե]թէ որ մէկը ձեզ ծառայեցընէ, թէ որ մէկը
ձեր ստացուածքը ուտէ, թէ որ մէկը ձեզմէ
բան մը առնէ, թէ որ մէկը ձեր վրայ հպար-
21 տանայ, թէ որ մէկը ձեր երեսին զարնէ։ Ան-

մեհրանքի ձևով կը խօսիմ, [ի]րը թէ մենք տը-
կար էինք. [ո]բայց ինչ բանով որ մէկը պարծե-
նալու կը համարձակի՝ (անմտութեամբ կը
22 խօսիմ,) ես ալ կը համարձակիմ։ Ընէ՞ք Էբ-
րայեցի՞ են, [ե]ես ալ. Իսրայէլացի՞ են, ես ալ.
23 Քրիստոսի սերունդ՞ են, ես ալ. [Ք]րիստոսի
պաշտօնեաներ են, (յիմարաբար կը խօսիմ՝)
ալ աւելի ես. [ա]շխատանքներով՝ աւելի, [բ]ան-
ցիրով՝ ալ աւելի, բանտարկութիւններով՝ ա-
ւելի, [մ]ահուան վտանգներով՝ շատ անգամ.
24 [Հ]րէաներէն հինգ անգամ [ք]առասունէն մէկ
25 մը պակաս ծե՛ծ կերայ. [Ք]րիւք անգամ ձող-
կոխ ծեծուեցայ. [մ]էկ անգամ քարկոծուեցայ.
[ի]րիւք անգամ նաւաբեկութեան հանդիպեցայ.
գիշեր մը ու ցորեկ մը ծովին անդունդը մնացի.
26 [Շ]ատ անգամ ճամբորդութեանց մէջ լըճըց-
ուելու վտանգներ, աւազակներէն վտանգներ, [ի]մ
ազգէս վտանգներ, [հ]եթանոսներէն վտանգներ, քաղաքի մէջ վտանգ-
ներ, անապատի մէջ վտանգներ, ծովի վրայ
վտանգներ, սուտ եղբայրներու մէջ վտանգներ
27 [ա]շխատանքի ու աշխատանքի մէջ, [շ]ատ
անգամ քնահատութեան մէջ, [ա]նօթութեան
ու ծարաւութեան մէջ, շատ անգամ ծոմ
կենալու մէջ, ցուրտի ու մերկութեան մէջ
28 Եւ. Զդէ արտաքին նեղութիւնները, ամէն
օրուան զբաղմունքը՝ [ե]րոլոր եկեղեցիներուն հո-
29 գը վրաս կը դիզուէր։ [Ո]՞վ կը տկարանայ,
ու ես չեմ տկարանար. ո՞վ կը գայթակղի, ու
30 իմ սիրտս չայրիր։ Թէ որ պարծենալ պէտք
ըլլայ, [ե]տկարութեանս բաներուն վրայ պարծե-
31 նամ։ [Ա]ստուած և մեր Տէր Յիսուս Քրիս-
տոսի Հայրը, [ո]որ յաւիտեան օրհնեալ է, գի-
32 տէ որ սուտ չեմ զրուցեր։ [Դ]ամասկոսի մէջ
Արետա թագաւորին ազգապետը զիս բռնել ու-
զելով՝ Դամասկացւոց քաղաքը պահապաններ
33 դրեր էր. Ու ես պատուհանին մէջէն զամ-
բիւղով պատէն վար կախուեցայ, ու անոր ձեռ-
քէն փախայ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Պօղոս իր առաքելութիւնը զովելու համար՝ թէև կրնար պարծենալ իրեն եղած յայտնութիւններուն վրայ, 9 բայց աւելի ազնիկ կը համարի իր տկարութիւնը վրայ պարծենալ, 11 յանդիմանելով զանոնք որ ստիպեցին զինքը այսպէս պարծենալու. 14 կը խոստանայ նորէն իրենց երթալ Հայրական սիրով մը. 20 բայց կը վախնայ

[ա] ա Կոր. ժե. 10։ Կ. ժբ. 11։ Գաղ. բ. 6։
[բ] ա Կոր. ա. 17։ բ. 1, 13։ Կ. ժ. 10։
[գ] Կ՚ելնս. գ. 4։
[դ] Կ. գ. 2։ ե. 11։ ժբ. 12։
[ե] Գոր. ժը. 3։ ա Կոր. ի. 6, 12։ Կ. ժ. 1։
[զ] Գոր. ի. 33։ Կ. ժբ. 13։ ա Թես. բ. 9։ բ Թես. գ. 8, 9։
[է] Փիլ. գ. 10, 15, 16։
[ը] Կ. ժբ. 14, 16։
[թ] Հռով. ի. 1։
[ժ] ա Կոր. ի. 15։
[ի] Կ. Ղ. 11։ ե. 3։ ժբ. 15։
[ի] ա Կոր. ի. 12։
[ի] Գոր. ժե. 24։ Հռով. ժգ. 18։ Գաղ. ա. 7։ Ղ. 12։ Փիլ. ա. 15։ բ Պետ. բ. 1։ ա Յով. գ. 1։ Հայտ. բ. 2։
[ի] Կ. բ. 17։ Փիլ. գ. 2։ Տիտ. ա. 10, 11։
[լ] Գաղ. ա. 8։
[խ] Կ. գ. 9։
[ծ] Փիլ. գ. 19։
[կ] Հռ 1։ Կ. ժբ. 6, 11։
[հ] ա Կոր. է. 6, 12։
[ձ] Կ. ի. 4։
[ղ] Փիլ. գ. 3, 4։
[ճ] ա Կոր. գ. 10։
[մ] Գաղ. բ. 4։ գ. 9։
[յ] Կ. ժ. 10։
[ն] Փիլ. գ. 4։
[շ] Գոր. ի. 3։ Հռով. ժա. 1։ Փիլ. գ. 5։
[ո] ա Կոր. ժե. 10։
[չ] Գոր. ի. 16։ ի. 23։ իա. 11։ Կ. Ղ. 4, 5։
[պ] ա Կոր. ժե. 30, 31, 32։ Կ. ա. 9, 10։ գ. 11։ Ղ. 9։
[ջ] բ Օր. իե. 3։
[ռ] Գոր. ժղ. 22։
[ս] Գոր. ժգ. 18։
[վ] Գոր. իե. 41։
[տ] Գոր. ի. 23։ ժգ. 50։ ժգ. 5։ ժէ. 5։ ի. 3։ իա. 31։ իդ. 10, 11։ իե. 3։
[ր] Գոր. ժգ. 5։ ժի. 24։
[ց] Գոր. ի. 31։ Կ. Ղ. 5։
[ւ] ա Կոր. գ. 11։
[փ] Տես Գոր. ի. 18, իէ։ Հռով. ա. 14։
[ք] ա Կոր. չ. 13։ ի. 22։
[օ] Կ. ժբ. 5, 9, 10։
[ֆ] Հռով. ա. 9։ ի. 1։ Կ. ա. 23։ Գաղ. ա. 3։ Ա Թես. բ. 5։
[և] Հռով. ի. 5։
[ֆ] Գոր. ի. 23։ իդ. 25։

որ ինքը պիտի ցաւի՝ չատ գայթակղութիւններ և անկարգութիւններ գտնելով մէջերնին։

1 Պարծենալ պէտք բլլայ ես, բայց ինծի անօգուտ է. միայն թէ Տէրոջը տեսիլքներուն ու
2 յայտնութիւններուն դամ։ Արդ մը գիտեմ Քրիստոսով մարդու մը որ առաջ, (և թէ մարմինով էր՝ չեմ գիտեր, և թէ առանց մարմինի՝ չեմ գիտեր, Աստուած գիտէ,) որ
3 անանկը յափշտակուեցաւ մինչև երրորդ երկինքը։ Ու գիտեմ անանկ մարդ մը, (և թէ մարմինով՝ և թէ առանց մարմինի, չեմ գի-
4 տեր, Աստուած գիտէ,) որ դրախտը յափշտակուեցաւ՝ ու լսեց չպատմուելու խօս-
5 քեր, որ մարդու արժան չէ խօսիլ։ Ես անանկին համար պիտի պարծենամ. բայց իմ անձիս համար պիտի չպարծենամ, հապա միայն
6 տկարութիւնս վրայ։ Ինչու որ եթէ պարծենալ ալ ուզեմ՝ անմիտ պիտի չըլլամ. որովհետև ճիշտը պիտի զրուցեմ. բայց կը խնայեմ՝ որ չըլլայ թէ մէկը իմ վրաս աւելի համարում ունենայ, քան որչափ որ իմ
7 վրաս կը տեսնէ, կամ ինծմէ կը լսէ։ Ու որ չըլլայ թէ ես հպարտանամ խիստ շատ յայտնութիւններուն համար, ինծի մարմինի խայթոց մը արուեցաւ՝ Սատանայի հրեշտակ մը՝ զիս նեղելու համար, որ չըլլայ թէ հպարտա-
8 նամ։ Ասոր համար երեք անգամ աղաչեցի
9 Տէրոջը, որ մէկդի ընէ ինծմէ։ Ու ըսաւ ինծի. Իմ շնորհքս հերիք է քեզի. ինչու որ իմ զօրութիւնս տկարութեան մէջ կը կատարուի. ուստի մեծ յօժարութեամբ պաւնէի իմ տկարութիւններուս վրայ պիտի պարծենամ, որ Քրիս-
10 տոսի զօրութիւնը իմ վրաս հանգչէ։ Ասոր համար հաւներ եմ ես տկարութիւններու, նախատինքներու, տառապանքներու, հալածանքներու, ու նեղութիւններու՝ Քրիստոսի համար. ինչու որ երբոր կը տկարանամ, անոնք
11 զօրաւոր եմ։ Ես անմիտ եղայ պարծենալով, որ դուք ստիպեցիք զիս. վասն զի ինծի պէտք էր ձեզմէ վկայութիւն առնել. քանզի ես ե-
12 րևելքի առաքեալներէն բնաւ մի պակաս չգտայ,
13 նուազեայ, թէև ես ոչինչ եմ։ Ընդհարևի ձեր մէջը առաքեալին նշաններ գործուեցան ամէն համբերութիւնով, նշաններով, և սքանչելիք-
14 ներով, ու զօրութիւններով։ Վասն զի ա՞ն բ՞նչ կայ, որ անով պակաս դանուեցաք ուրիշ եկեղեցիներէն, միայն թէ անով՝ որ ես
15 ձեզի ձանձրութիւն չտուի. ներեցէք ինծի ասոր յանցանքը։ Ահա այս երրորդ անգամ է՝ որ կը պատրաստուիմ ձեզի գալու. և ես ձեզի ձանձրութիւն պիտի չտամ. ինչու որ ես ձեր ոսկեցածը չեմ փնտռեր, հապա՝ ձեզ. որովհետև որդիները պարտաւոր չեն ծնողքներուն համար բան դիզել, հապա ծնողքները՝ որդիներուն համար։
15 Ու ես մեծ յօժարութեամբ ծախք պիտի ընեմ, ու ծախք պիտի բլլամ ալ ձեր անձերուն համար, թէև պէտ եմ ձեզ աւելի սիրելով՝ ինձմէ
16 քիչ սիրուիմ ալ։ Սակայն թող բլլայ որ ես ձեզի ծանրութիւն մը չտուի, բայց ըսողներ ըլլան թերեւս թէ խորամանկութեամբ ձեզ բռնեցի։
17 Միթէ իմ ձեզի խրկածներուս միջոցին ձեռ-
18 քովը ձեզմէ բան մը քաշեցի։ Տիտոսին աղաչեցի, ու անոր հետը ան եղբայրը խրկեցի. միթէ Տիտոս ձեզմէ բան մը քաշեց. չէ՞ որ նոյն հոգիով քալեցինք, չէ՞ որ նոյն ճամբով պտըտեցանք։
19 Դարձեալ կը կարծէք որ ձեր առջին չատախտութիւն կ՚ընենք մեր անձերուն. Աստուծոյ առջևը Քրիստոսով կը խօսինք. և ամէն բան սիրելիք՝ ձեր շինութեանը համար։
20 Վասն զի կը վախնամ՝ որ չըլլայ թէ երբոր դամ, ձեզ ուզածիս պէս չգտնեմ, և ես ալ ձեզի ձեր ուզածին պէս գտնուիմ. չըլլայ թէ ձէր մէջը գոռոզութիւն, վէճեր, նախանձներ, սրտմտութիւններ, բամբասութիւններ, չարախօսութիւններ, բանսարկութիւններ, ամբարտաւանութիւններ, խռովութիւններ. Չըլլայ թէ
21 երբոր նորէն դամ՝ Աստուած զիս նկուն ընէ ձեր քովը, ու սուգ ընեմ շատերուն համար՝ որ առաջուց մեղք գործեցին, ու չապաշխարեցին իրենց գործած պղծութեանը՝ և պոռնկութեանը ու դիհձութեանը վրայ։

Գ Լ. ԺԳ

1 Կը ծանուցանեմ թէ ինքը անաչառ պիտի բլլայ, և իր առաքելական իշխանութիւնը պիտի բանեցնէ յամառելու մեղաւորներուն դէմ. 5 և յորդորելով որ իրենց հաւատքը փորձեն, 7 ու իրենց մեղքերէն դառնան՝ գիտ. ինքը անանց չգացած, 11 իր թուղթը կը վերջացնէ ընդհանուր յորդորանքով մը և աղօթքով։

1 Ա՛յս երրորդ անգամ է որ ձեզի կու գամ. հիմ-
կու կամ իրեք վկաներու բերնէ պիտի հաս-

ա Հռոմ. ժդ. 7։ ԳԼ. ե. 17։ Գաղ. ա. 22։
բ Գոր. իբ. 17։
գ Լ՚ուկ. իբ. 43։
դ ԳԼ. ժա. 30։
ե ԳԼ. ժ. 8։ ժա. 16։
զ Տե՛ս Նզեկ. իբ. 24։ Գաղ. գ. 13, 14։
է Ցոբ. ք. 7։ Լուկ. ժգ. 16։
ը Տե՛ս բ Օր. գ. 23—27։ Ատտ. իզ. 44։
թ ԳԼ. ժա. 30։
ժ ա Պետ. գ. 14։
ի Հռոմ. ե. 3։ ԳԼ. է. 4։
լ ԳԼ. ժգ. 4։
խ ԳԼ. ժա. 1, 16, 17։
ծ ԳԼ. ժա. 5։ Գաղ. բ. 6, 7, 8։
կ ա Կոր. գ. 7։ ժե. 8, 9։ Եփես. գ. 8։
հ Հռոմ. ժե. 18, 19։ ա Կոր. թ. 2։ ԳԼ. գ. 2։ ձ. 4։ ժա. 6։
յ ա Կոր. ա. 7։
ղ ա Կոր. թ. 12։ ԳԼ. ժա. 9։
ճ ԳԼ. ժա. 7։
մ ԳԼ. ժգ. 1։
ն Գոր. ի. 33։ ա Կոր. ժ. 33։
շ ա Կոր. գ. 14, 15։
ո Յհ. Յես. բ. 8։ Փիլ. բ. 17։
չ Հօվ. ժ. 11։ ԳԼ. ա. 6։ Կող. ա. 24։ բ Տիմ. բ. 10։
պ ԳԼ. ձ. 12, 13։
ջ ԳԼ. ժա. 9։
ռ ԳԼ. է. 2։
ս ԳԼ. ը. 6, 16, 22։
վ ԳԼ. ը. 18։
տ ԳԼ. ե. 12։
ր Հռոմ. թ. 1։ ԳԼ. ժա. 31։
ց ա Կոր. ժ. 33։
ւ ա Կոր. գ. 21։ ԳԼ. ժ. 2, ժգ. 2, 10։
փ ԳԼ. բ. 1, 4։
ք ԳԼ. ժգ. 2։
օ ա Կոր. է. 1։

ֆ ԳԼ. ժգ. 14։
և Յհան. լե. 30։ բ Օր. ժէ. 6։ ժթ. 15։ Ատտ. ժբ. 16։ Հօվ. ը. 17։ Եբր. ժ. 28։

2 տատուի ամէն բան : [ՂԱռաջուց ըսեր եմ՝ և նորէն առաջուց կը զգուշացնեմ (որպէս թէ երկրորդ անգամ ներկայ կը գտնուիմ՝ թէ և հիմա հեռուէն կը գրեմ) [տառջի մեղանչողներուն և ուրիշ ամէնուն , որ եթէ նորէն գամ՝ [ևպիտի
3 չխնայեմ: Որովհետև [ՀՔրիստոսի ինծմով խօսելուն ապացոյցը կը փնտռէք , որ ինքը ձեր վրայ տկարացած չէ , [Հապա ձեր մէջը զօրացած է . [ՃՈր թէպէտ խաչուեցաւ տկարութենով , [բայց կենդանի է Աստուծոյ զօրութեամբը . [քանզի մենք ալ թէպէտ կը տկարանանք անով , բայց կենդանի պիտի ըլլանք անոր հետ Աստուծոյ զօրութեամբը ձեր մէջը :
5 [ՓՓորձեցէք ձեր անձերը թէ հաւատքին մէջն էք . քննեցէք ձեր անձերը . չԸք գիտեր ինքզինքնիդ , Որ Յիսուս Քրիստոս ձեր մէջն
6 է , [ևպիտի թէ որ խոտնելի ըլլաք : Հայց կը յուսամ որ պիտի գիտնաք թէ մենք խոտնելի
7 չենք : Ու կը խնդրեմ Աստուծմէ որ դուք մեկ չարութիւն մը չընէք . չէ թէ որ մենք ընտիր երեւինք , հապա որ դուք բարին գործէք , [թէ
8 և մենք իբրև խոտնելի ըլլանք : Վասն որ ճշմարտութեան դէմ կարողութիւն մը չունինք ,
9 հապա ճշմարտութեան համար : Ուրախ ենք՝ [երբոր մենք կը տկարանանք , ու դուք զօրաւոր կ'ըլլաք , [և մենք ալ ատ ձեր Հասատատուե-
10 թիանը համար կ'աղօթենք : [ՈՒստի ատ կը գրեմ ձեզի հեռուէն , որ չըլլայ թէ երբոր գամ՝ [տատուկութեամբ վարուիմ [ըն իշխանութեանը համեմատ , որ Տէրը ինծի տուաւ շինելու՝ ու չքանդելու համար :
11 Ա յսուհետև ՝ղբայրներ՝ ուրախ եղէք , հասատատ կեցէք , միխիթարուեցէք , [միաբան եղէք , խաղաղութիւն ըլլաք . [և սիրոյ ու խաղաղու-
12 թիան Աստուածը ձեր հետը պիտի ըլլայ: [Հաբև տուէք իրարու սուրբ համբուրով . բարև
13 կ'ընեն ձեզի բոլոր սուրբերը : [ՏԷր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը՝ և Աստուծոյ սէրը՝ [ու Հոգւոյն Սրբոյ հաղորդութիւնը ձեր ամէնուն հետը ըլլայ . ամէն :

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ
ԱՌ ԳԱԼԱՏԱՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ը

6 Առաքեալը կը զարմանայ որ Գաղատացիք այնքան շուտով թող տուին զինքը , ու իր քարոզած աւետարանը ,
8 և կը նզովէ ան մարդիկը որ իր քարոզած աւետարանէն զատ՝ ուրիշ աւետարան մը կը քարոզեն . 11 կը յայտնէ թէ ինքը չէ թէ մարդոցմէ , այլ Աստուծմէ սորված է աւետարանը . 15 թէ ինքը ինչ եր իր կոչումէն առաջ , 17 և թէ ինչ ըրաւ անոնցմէ առաջ :

1 Պօղոս առաքեալ եղած՝ [չէ թէ մարդոցմէ , ու չէ թէ մարդու ձեռքով , [Հապա Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը , և [ՃՀօր Աստուծոյ՝ [որ
2 զանիկայ մեռելներէն յարուցի , [Ու բոլոր եղբայրները որ իմ հետս են՝ [Գաղատիոյ եկեղ-
3 եցիներուդ . [ՀՇնորհք և խաղաղութիւն ձեզ

4 [ՃՀօր Աստուծմէ ու մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսէն . [ՀՆ որ իր անձը տուաւ մեր մեղքերուն համար , [որ մեզ փրկէ հիմակուան չար աշխարհէն՝ Աստուծոյ ու մեր [ՃՀօրը կամացը
5 համեմատ . Որուն փառք յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն :

6 [ՁԿը զարմանամ որ այդպէս շուտով ուրիշ աւետարանի կը փոխուիք [ՃանկէՀ՝ որ ձեզ Քրիս-
7 տոսի շնորհացը կանչեց . [ԺՈր հեպայ ուրիշ աւետարան . [ևմայն թէ կան ոմանք՝ որ ձեզ կը խռովեցընեն , ու կ'ուզեն Քրիստոսի աւետա-
8 րանը խանգարել : [ՀԱյց թէ որ մենք՝ կամ երկինքէն հրեշտակ մը գայ աւետարանէ ձեզի անկէ ուրիշ՝ որ մենք աւետարանեցինք ձեզի , նը-

ֆ ՊՀ . Ժ . 2 :
ր ՊՀ . ԺԲ . 21 :
ի ՊՀ . ՈՐ . 23 :
ղ Մատ . Ժ . 20 : ՈՐ Կոր . Ի . 4 : ՊՀ . Բ . 10 :
ի ՈՐ Կոր . ԻԲ . 2 :
ը Փիլ . Բ . 7 , 8 : ՈՐ Պետ . Գ . 18 :
ճ Հռոմ . Ղ . 4 :
ժ Տիտ . Ժ . 3 , 4 :
ի ՈՐ Կոր . Ժ ՈՐ . 28 :
լ Հռոմ . Բ . 10 : Գաղ . Գ . 19 :
խ ՈՐ Կոր . ԻԲ . 27 :
ծ ՊՀ . Ձ . 9 :
կ ՈՐ Կոր . Գ . 10 : ՊՀ . ԺՈՐ . 30 : ԺԲ . 5 , 9 , 10 :
հ ՈՐ ՓԻԼԻՊ . Գ . 10 :
յ ՈՐ Կոր . Գ . 21 : ՊՀ . Բ . 3 : Ժ . 2 : ԺԲ . 20 , 21 :
ղ Տիտ . ՈՐ . 13 :
ճ ՊՀ . Ժ . 3 :
մ Հռոմ . ԺԲ . 16 , 18 : ԺՀ . 5 : ՈՐ Կոր . ՈՐ . 10 : Փիլ . Բ . 2 : Գ . 16 : ՈՐ Պետ . Գ . 8 :
յ Հռոմ . ԺՀ . 33 :
ն Հռոմ . Ժ . 16 : ՈՐ Կոր . ԺՂ . 20 : ՈՐ ԹԻՒՍ . Ի . 26 : ՈՐ Պետ . Ի . 14 :
շ Հռոմ . ԺՂ . 24 :
ո Փիլ . Բ . 1 :

—

ռ Մր 11 , 12 :
ս Կոր . ԹՀ . 7 : ԻԲ . 10 , 15 , 21 : ԻՂ . 16 : Տիտ . ՈՐ . 3 :
վ Կոր . Բ . 24 :
տ Փիլ . Բ . 22 : Գ . 22 :
ր ՈՐ Կոր . ԺՂ . 1 :
ց Հռոմ . ՈՐ . 7 : ՈՐ Կոր . ՈՐ . 3 : Բ Կոր . ՈՐ . 2 : Եփես . ՈՐ . 2 : Փիլ . ՈՐ . 2 : Կող . ՈՐ . 3 : ՈՐ ԹԻՒՍ . Ի . 2 : Գ . 3 : ՈՐ Պետ . Ա . 2 : Բ ԹԻՒՍ . Բ . 2 : Բ Հով . 3 :
ւ Մատ . Ի . 28 : Հռոմ . Ձ . 25 : ՊՀ . Բ . 20 : Տիտ . Բ . 14 :
փ Տիս Լա . կե . 17 : Հով . Ժէ . 19 : ԺԷ . 14 : Երբ . Բ . 5 : Ղ . 5 : ՈՐ Հով . Ի . 19 :
ք ՊՀ . Ի . 8 :
օ Բ Կոր . ԺՈՐ . 4 :
ֆ Գոր . ԺԷ . 1 , 24 : Բ Կոր . Բ . 17 : ԺՈՐ . 13 : ՊՀ . Ի . 10 , 12 :
ր ՈՐ Կոր . ԺՂ . 22 :

9 զոլիանալ ըլլայ : Ինչպէս որ առաջ ըսինք , հի-
մա ալ նորէն կ'ըսեմ . Եթէ որ մէկը ձեր ըն-
դունածէն ուրիշ աւետարան քարոզելու ըլլայ
10 ձեզի , նզովեալ ըլլայ : Քանզի հիմա մար-
դիկները կը համձեցընեմ՝ թէ զԱստուած . կամ
մարդոց համձիլ ըլլալ կը փնտռեմ . ինչու որ
եթէ ես տակաւին մարդոց համձիլ ըլլայի , ալ
Քրիստոսի ծառայ չէի ըլլար :
11 Կը ծանուցանեմ ձեզի ՝ղբայրներ ան աւե-
տարանը՝ որ ինծմէ քարոզուեցաւ , թէ ա-
12 նիկայ մարդու բան չէ : Որովհետև ես ալ
մարդէ չառի անիկայ , և ոչինչ մը ալ ջորվե-
ցայ , հապա Յիսուս Քրիստոսի յայտնու-
13 թենէն : Վասն զի լսած էք դուք իմ առջի ժա-
մանակի վարմունքս Հրէութեան մէջ , թէ
չափէ դուրս կը հալածէի Աստուծոյ եկեղեցին՝
14 ու կը կործանէի զանիկայ . Ու իմ Հայրենի
աւանդութիւններուս Հիմա նախանձաւոր ըլ-
լալով՝ իմ ազգիս մէջ եղած շատ հասակակից-
ներէս աւելի յառաջադէմ էի Հրէութեան
15 մէջ : Բայց երբոր ուզեց Աստուած՝ (որ որո-
շեց զիս իմ մօրս որովայնէն , և իր շնորհքովը
16 ինծ կանչեց ,) զ՚Ինծի իր Որդին յայտնել , որ
զանիկայ հեթանոսաց մէջ քարոզեմ , մէկէն ի
մէկ բան մը չհամացայ Համոմներին ու արիւ-
17 նին , Ո՛չ ալ Երուսաղէմ եկայ՝ ինծմէ առաջ
առաքեալ եղողներուն քովը , հապա Երթալ
18 դաշտ , ու նորէն Դամասկոս դարձայ . Ետքը
երեք տարիէն հետև Երուսաղէմ եկայ՝ Պետ-
րոսը տեսնելու , և տասնուհինգ օր անոր քովը
19 կեցայ . Ասկայն առաքեալներէն ուրիշ մէկը
չտեսայ , բայց միայն Յակոբոս Տէրոջը եղբայրը :
20 Բայց ան որ կը գրեմ ձեզի՝ ահա Աստուծոյ
առջևը կը հաստատեմ , որ սուտ չեմ գրուցեր :
21 Ետքը եկայ Սիրիայի ու Կիլիկիայի
22 կողմերը : Ու ցիս դէմ առ դէմ չէին ճանչ-
նար ան եկեղեցիները՝ որ Քրիստոսի մէջ էին
23 Քրիստոսով : Միայն թէ անոնք լսած էին ,
թէ Ան որ առնեօք մեզ կը հալածէր , հիմա
ինքը ան հաւատքը կը քարոզէ՝ որ առեն մը կը
24 կործանէր . Ու ինծմով զԱստուած կը փա-
ռաւորէին :

Գ Լ Ո Ւ Խ

1 Ետքը տասնուչորս տարիէն եւս նորէն Ե-
րուսաղէմ եկայ Բառնաբասին հետ՝ Տիտոսն
2 ալ միտքս առնելով : Ու եկայ յայտնութիւ-
նով , և անոնց իմացուցի ան աւետարանը՝ որ
հեթանոսներուն մէջ կը քարոզեմ , բայց ա-
ռանձին անոնց՝ որ երեւելիներ էին , որ չըլ-
3 լայ թէ պարապ տեղը վազեմ կամ վազած ըլ-
լամ : Բայց չէ թէ իմ հետս եղող Տիտոսն ալ՝
որ Յոյն էր , պարտաւորեցաւ թլփատուիլ .
4 Մանաւանդ ներս սկզբնաւոր սուտ եղբայրներուն
համար՝ որոնք սահկլով ներս մտան Քրիստոս
Յիսուսով մեր ունեցած ազատութիւնը լրտեսե-
5 լու , Որ մեզ ծառայեցընեն . Որ անոնց
քիչ մը տեղն անդամ մտիկ չընինք ձեռքնդե-
լու , Որ աւետարանին ճշմարտութիւնը հաս-
6 տատուն մնայ ձեր մէջը : Բայց անոնք որ կը
կարծուէին բան մը ըլլալ , որոնք ինչ որ էին՝
ան իմ հոգս չէ . Աստուած մարդոց աչառու-
թիւն չըներ . Վասն զի անոնք կարծուածները
7 բան մը չհամացուցին ինծի : Հապա անոր հա-
կառակը՝ երբոր տեսան որ անթլփատներուն ա-
ւետարանը Ինծի յանձնուած է , ինչպէս Պետ-
8 րոսին ալ թլփատուածներուն . (Վասն զի ան
որ Պետրոսին յաջողեց թլփատուածներուն ա-
ռաքելութիւն ընելու , Ինծի ալ յաջողեց
9 հեթանոսներուն .) Ու երբոր ինծի տրուած
շնորհքը գիտցան Յակոբոս ու Կիփաս և
Յովհաննէս՝ որոնք սիւներ սեպուած էին ,
ալ ձեռքերնին տուին ինծի ու Բառնաբասին
ի նշան հաղորդակցութեան , որ մենք հեթա-
նոսներուն մէջը երթանք , ու անոնք՝ թլփա-
10 տուածներուն . Միայն թէ կը խոհէին որ աղ-
քատները յիշենք . որ ես ալ յօժարեցայ ան
11 բանը ընելու : Բայց երբոր Կիփաս Անտիոք
եկաւ , ես անոր դէմ կեցայ . որովհետև ինքը
12 մեղադրուելու էր : Ինչու որ դեռ Յակոբոսին
քովէն մէկ քանի հոգի չեկած , ինքը հեթա-
նոսներուն հետ անխթրաբար կ'ուտէր . բայց
երբոր եկան՝ մէկդի կը քաշուէր , ու ինքզինքը
դէմ ելաւ՝ և ինչ նպատակով , 3 թէ Տիտոս չթլփատուե-
ցաւ , 11 թէ ինքը Պետրոսին դէմ կեցաւ , պատճառը
անոր իմացընելով 14 թէ ինչու ինքը և ուրիշ Հրէանե-
րը Հրիտասի կը հաւատացով՝ որ հաւատքով արդարանան ,
և չէ թէ գործքով . 20 կը հաստատէ թէ մեղքի մէջ պիտի
չգտուին անոնք՝ որ այսպէս արդարացած են :

1 Ետքը տասնուչորս տարիէն եւս նորէն Ե-
րուսաղէմ եկայ Բառնաբասին հետ՝ Տիտոսն
2 ալ միտքս առնելով : Ու եկայ յայտնութիւ-
նով , և անոնց իմացուցի ան աւետարանը՝ որ
հեթանոսներուն մէջ կը քարոզեմ , բայց ա-
ռանձին անոնց՝ որ երեւելիներ էին , որ չըլ-
3 լայ թէ պարապ տեղը վազեմ կամ վազած ըլ-
լամ : Բայց չէ թէ իմ հետս եղող Տիտոսն ալ՝
որ Յոյն էր , պարտաւորեցաւ թլփատուիլ .
4 Մանաւանդ ներս սկզբնաւոր սուտ եղբայրներուն
համար՝ որոնք սահկլով ներս մտան Քրիստոս
Յիսուսով մեր ունեցած ազատութիւնը լրտեսե-
5 լու , Որ մեզ ծառայեցընեն . Որ անոնց
քիչ մը տեղն անդամ մտիկ չընինք ձեռքնդե-
լու , Որ աւետարանին ճշմարտութիւնը հաս-
6 տատուն մնայ ձեր մէջը : Բայց անոնք որ կը
կարծուէին բան մը ըլլալ , որոնք ինչ որ էին՝
ան իմ հոգս չէ . Աստուած մարդոց աչառու-
թիւն չըներ . Վասն զի անոնք կարծուածները
7 բան մը չհամացուցին ինծի : Հապա անոր հա-
կառակը՝ երբոր տեսան որ անթլփատներուն ա-
ւետարանը Ինծի յանձնուած է , ինչպէս Պետ-
8 րոսին ալ թլփատուածներուն . (Վասն զի ան
որ Պետրոսին յաջողեց թլփատուածներուն ա-
ռաքելութիւն ընելու , Ինծի ալ յաջողեց
9 հեթանոսներուն .) Ու երբոր ինծի տրուած
շնորհքը գիտցան Յակոբոս ու Կիփաս և
Յովհաննէս՝ որոնք սիւներ սեպուած էին ,
ալ ձեռքերնին տուին ինծի ու Բառնաբասին
ի նշան հաղորդակցութեան , որ մենք հեթա-
նոսներուն մէջը երթանք , ու անոնք՝ թլփա-
10 տուածներուն . Միայն թէ կը խոհէին որ աղ-
քատները յիշենք . որ ես ալ յօժարեցայ ան
11 բանը ընելու : Բայց երբոր Կիփաս Անտիոք
եկաւ , ես անոր դէմ կեցայ . որովհետև ինքը
12 մեղադրուելու էր : Ինչու որ դեռ Յակոբոսին
քովէն մէկ քանի հոգի չեկած , ինքը հեթա-
նոսներուն հետ անխթրաբար կ'ուտէր . բայց
երբոր եկան՝ մէկդի կը քաշուէր , ու ինքզինքը

ա Գործ . ժէ . 2 :
բ Գործ . ժէ . 12 :
գ Փիլ . բ . 16 : ա Ղեւտ . գ . 5 :
դ Գործ . ժէ . 1 , 24 : բ Կոր . ժա . 26 :
ե Գաղ . գ . 25 : ը . 1 , 13 :
զ Կոր . ժա . 20 : Գաղ . գ . 3 , 9 :
է Հռոմ . ժա . 5 : ժբ . 3 , 6 : ժէ . 15 : ա Կոր . ժէ . 10 : Եփես . գ . 8 :
ը Ասաղ . ժա . 18 : Եփես . բ . 20 : Հայտ . իա . 14 :
թ Գործ . ժա . 30 : իդ . 17 : Հռոմ . ժէ . 25 : ա Կոր . ժգ . 1 : բ Կոր . ը . իե :
ժ Գործ . ժէ . 35 :
ի Գործ . Ժ . 28 : ժա . 3 :

ա Գործ . ժէ . 2 :
բ Գործ . ժէ . 12 :
գ Փիլ . բ . 16 : ա Ղեւտ . գ . 5 :
դ Գործ . ժէ . 1 , 24 : բ Կոր . ժա . 26 :
ե Գաղ . գ . 25 : ը . 1 , 13 :
զ Կոր . ժա . 20 : Գաղ . գ . 3 , 9 :
է Հռոմ . ժա . 5 : ժբ . 3 , 6 : ժէ . 15 : ա Կոր . ժէ . 10 : Եփես . գ . 8 :
ը Ասաղ . ժա . 18 : Եփես . բ . 20 : Հայտ . իա . 14 :
թ Գործ . ժա . 30 : իդ . 17 : Հռոմ . ժէ . 25 : ա Կոր . ժգ . 1 : բ Կոր . ը . իե :
ժ Գործ . ժէ . 35 :
ի Գործ . Ժ . 28 : ժա . 3 :

բ Տիմ . ա . 11 :
ղ ա Թես . բ . 4 :
ե Գործ . իե . 15 : ժդ . 2 : իբ . 21 : իդ . 17 , 18 : ա Կոր . ժէ . 10 : Գաղ . ա . 16 : Կող . ա . 29 :
ծ Գաղ . գ . 5 :
է Հռոմ . ժա . 5 : ժբ . 3 , 6 : ժէ . 15 : ա Կոր . ժէ . 10 : Եփես . գ . 8 :
ը Ասաղ . ժա . 18 : Եփես . բ . 20 : Հայտ . իա . 14 :
թ Գործ . ժա . 30 : իդ . 17 : Հռոմ . ժէ . 25 : ա Կոր . ժգ . 1 : բ Կոր . ը . իե :
ժ Գործ . ժէ . 35 :
ի Գործ . Ժ . 28 : ժա . 3 :

կը զատէք , ֆախնալով անոնցմէ՝ որ թլփա-
13 տուածներէն էին : Եւ անոր հետ կնդձուտ-
բնցան մեկալ Հրէաներն ալ , անանկ որ Բառ-
նաբասն ալ անոնց կնդձուտութեանը ծռնեցաւ :
14 Բայց ես երբոր տեսայ՝ որ աւետարանին ճըշ-
մարտութեանը մէջ շիտակ չեն քալեր , ես ամե-
նուն առջին կ'ըսեցի պետրոսի , Եթէ դուն
որ Հրէայ ես , հեթանոսի պէս՝ ու չէ թէ Հր-
էայի պէս կ'ապրիս , ի՞նչպէս հեթանոսները
15 կը ստիպես Հրէայի պէս վարուելու : Մենք
որ բուն Հրէայ ենք , ու չէ թէ հեթանոսնե-
16 րէն մեղաւորներ , Գիտնալով՝ որ մարդ օ-
րէնքին գործքերէն չի՛րնար արդարանալ , Հա-
պա Յիսուս Քրիստոսի հաւատքէն , մենք ալ
Քրիստոս Յիսուսի հաւատացինք՝ որ արդա-
րանանք Քրիստոսի հաւատքէն , և չէ թէ օ-
րէնքին գործքերէն , Որովհետև օրէնքին գործ-
քերէն մէկ մարմին մը պիտի չարդարանայ :
17 Իսկ եթէ մենք՝ որ կ'ուզենք Քրիստոսով
արդարանալ , Մեղաւոր գտնուինք , ուրեմն
Քրիստոս մեղաց պաշտօնեայ եղաւ . քան չի-
18 չի : Քանզի թէ որ ես իմ քակած բաներս նո-
րէն կը շինեմ , իմ անձս յանցաւոր կը գտ-
19 ցընեմ : Ինչու որ ես օրէնքով Հմեռայ օրէն-
քին , Որ Աստուծոյ կենդանի ըլլամ : Քրիս-
20 տոսի հետ խաչը եղայ . Բայց կենդանի եմ ,
չէ թէ ես՝ հապա Քրիստոս կենդանի է իմ
մէջս . բայց ես որ հիմա մարմինով կ'ապրիմ՝
Աստուծոյ Որդւոյն հաւատքովը կ'ապրիմ ,
Ան որ զիս սիրեց , ու իր անձը ինձի համար
21 մատնեց : Ես Աստուծոյ շնորհքը չեմ ան-
արդիւր . Քանզի եթէ արդարութիւնը օրէն-
քէն էր , ուրեմն Քրիստոս պարապ տեղը մե-
ռաւ :

Գ Լ . Գ

1 Կը հարցընէ թէ ինչ պատճառով հաւատքը կը թողուն և օրէնքին կը դառնան . 6 կը ցուցընէ թէ անոնք որ կը հաւատան՝ կ'արդարանան , 9 և կ'օրհնուին Աբրահամին հետ . 10 ու չատ փաստերով կը հաստատէ ասիկա :

1 Ո՛վ անմիտ Գաղատացիք՝ Ո՞վ ձեզ հրա-
պուրեց* , որ ձեր աչքերուն առջեւը Յիսուս
Քրիստոս ձեր մէջը խաչը եղած նկարագրուեւ

ա Ես . ԽԹ . 5 ։
բ ա Տիմ . Ե . 20 ։
գ Գոր . Ի . 28 , ԺԱ . 3 ։
դ Գոր . ԺԵ . 10 , 11 ։
ե Ասա . ԼԹ . 11 , Նեփես . Բ . 3 , 12 ։
զ Գոր . ԺԷ . 38 , 39 ։
է Հռով . ա . 17 , ը . 22 , 28 , Ը . 3 , Կղ . Գ . 24 , Ես . Է . 18 , 19 ։
ը Ասղ . ՃԽԷ . 2 , Հռով . Գ . 29 , Կղ . Գ . 11 ։
թ ա Հով . Ե . 2 ։
ժ Հով . Գ . 8 , 9 ։
ի Հռով . Ը . 2 ։
լ Հռով . Դ . 14 , Է . 4 , 6 ։
խ Հռով . Դ . 11 , Բ Կոր . Ե . 15 , ա Թես . Ե . 10 , Ես . ԼԹ . 14 , ա Պետ . Գ . 2 ։
ծ Հռով . Դ . 6 , Կղ . Ե . 24 ։
կ Ես . ԽԹ . 5 ։
հ Ես . ԽԹ . 5 , Ղեւտ . ԻԶ . 29 , Ես . Ի . 11 , Հռով . Յ . 5 ։
ձ Հռով . Ը . 3 , Բ Կոր . Ի . 21 , Կղ . Գ . 5 ։
ղ Բ Օր . ԻԱ . 23 ։
ճ Հռով . Գ . 9 , 16 ։
մ Ես . ԼԲ . 15 , ԽԵ . 3 , Երեմ . Լ . 33 , ԼԲ . 40 , Եզեկ . ԺԱ . 19 , ԼԶ . 27 , Յովել . Բ . 28 , 29 , Զաք . ԺԲ . 10 , Յով . Է . 39 , Գոր . Բ . 33 ։
յ Ես . ԼԲ . 17 ։
ն Ծն . ԺԲ . 3 , 7 , ԺԷ . 7 , Հռով . Դ . 8 ։
շ Ա Կոր . ԺԲ . 12 ։

2 քաւ : Միայն կ'ուզեմ ձեզմէ սորվիլ՝ Ո-
րէնքի՞ն գործքերովը գուք Հոգին առիք՝ Թէ
3 Հաւատքին լսելովը : Այդչափ անմիտ էք .
Հոգիով սկսեցիք , Ու հիմա մարմինո՞վ կը
4 վերջանաք : Այնչափ դիպուածները պարա՞պ
տեղը ձեր վրայէն անցան , (թէ որ պարապ ըլ-
5 լայ ալ :) Ուստի ան որ ձեզի Հոգին բաշ-
խեց , և ձեր մէջը զօրութիւններ գործեց , օրէն-
քի՞ն գործքերովը էր՝ թէ Հաւատքին լսելովը :
6 Ինչպէս որ Աբրահամ Աստուծոյ Հաւատաց ,
7 ու անոր արդարութիւն սեպուեցաւ : Ուրեմն
գիտցէք՝ թէ Անոնք որ Հաւատքէն են , ա-
8 նոնք են Աբրահամի որդիքը : Եւ գիրքը՝
առաջուց դիտնալով թէ Աստուած հեթանոս-
ները Հաւատքով կ'արդարացընէ , առաջուց
ուրախա տուաւ Աբրահամին , թէ Ամենքով
9 պիտի օրհնուին բոլոր ազգերը : Ուստի անոնք
որ Հաւատքէն են՝ կ'օրհնուին Հաւատացեալ
10 Աբրահամին հետ : Վասն զի անոնք որ օրէն-
քին գործքերէն են , անէծքի տակ են . Ինչու
որ գրուած է թէ Անիծեալ ըլլայ ամէն մարդ՝
որ օրէնքին գիրքը ամէն գրուածներուն մէջ
11 չկենար՝ որ զանոնք կատարէ : Ու թէ օրէն-
քով մէկը չարդար արդարանալ Աստուծոյ առ-
ջեւը , ան յայտնի է . քանզի Արդարը Հա-
12 ւատքէն պիտի ապրի : Բայց օրէնքը Հաւատ-
քէն չէ . Հապա Ան որ կը կատարէ ան բանե-
13 րը՝ անոնցմով պիտի ապրի : Քրիստոս մեզ
ծախու առաւ օրէնքին անէծքէն՝ ինքը մեղի
համար անէծք ըլլալով . (Ինչու որ գրուած է
թէ Անիծեալ է ան ամէնը՝ որ փայտէ կը կա-
14 խուի .) Որ Աբրահամին օրհնութիւնը Հեթա-
նոսներուն վրայ ըլլայ Քրիստոս Յիսուսով .
Որ մենք ալ Հոգւոյն խոստումը առնենք
15 Հաւատքով : Արդու ասոր պէս կը
գրուցեմ՝ Եղբայրներ . Մարդու սովորական
պէս՝ որ մարդու մը Հաստատած կտակը մեկը չեղափանայ , ոչ ալ
անոր վրայ ուրիշ պատուէր մը կ'աւելցընէ :
16 Երդ՝ խոստումները Աբրահամին ու անոր
սերունդին եղան . չըսեր , Ու ս-ո- սերունդնե-
րուդ՝ որպէս թէ շատերու համար , Հապա
որպէս թէ մեկու մը համար , Ու քու սերուն-
17 դիդ , Որ ան Քրիստոսն է : Բայց սա կը ը-

ա Ղեւտ . Ի . 35 , 38 , Բ Օրէ . 8 ։
բ Բ Կոր . դ . 8 ։
գ Ծն . ժե . 6 , Հռով . Գ . 3 , 9 , 21 , 22 , Յակ . Բ . 23 ։
դ Յօհ . Յ . 39 , Հռով . Գ . 11 , 12 , 16 ։
ե Տճա Հռով . ԻԹ . 17 , Հբր . Ժ . 22 ։
զ Ծն . ժե . 3 , ժԶ . 18 , Ի . 18 , Գոր . գ . 25 ։
է Բ Օր . իե . 26 , Ղեւտ . ժա . 3 ։
ը Կղ . Բ . 16 ։
թ Ելք . Բ . 4 , Հռով . ա . 17 , Հբր . Յ . 38 ։
ժ Հռով . գ . 4 , 5 , Յ . 5 , 6 , ժա . 6 ։
ի Հռով . Դ . 35 , Ե . 6 ։
լ Ա Կոր . Ժ . 1 , 2 , Ա Պետ . Գ . 20 ։
խ Ա Կոր . ժ . 11 , Հռով . Ե . 14 , Ես . Ի . 2 , Յհ . Ա . 8 ։
ծ Ա Կոր . ժ . 9 , Ես . ԽԶ . 2 , Ա Տիմ . Գ . 16 ։
կ Գոր . ժԶ . 38 , Ես . ԽԶ . 2 , Ա Կոր . Ժ . 4 ։
հ Ա Կոր . Ե . 7 ։
ձ Ասոնց վրայ խօսելնէն ձգմարտութիւնը չհնազանդելու .
ղ Գոր . Բ . 38 , Ի . 15 , Յ . 47 , ժԱ . 8 , Ելք . ԺԲ . 14 , Նփես . ա . 13 , Հբր . Զ . 4 ։
ճ Հռով . Յ . 16 , 17 ։
մ Կղ . գ . 9 ։
յ Հբր . Է . 16 , Ի . 10 ։
ն Ելք . Ի . 16 , Ղեւտ . Ի . 10 , Բ Օր . ԻԷ . 26 , Երեմ . ԺԱ . 3 ։
շ Ա Կոր . Ժ . 6 ։
ո Գաղ . ԺԲ . 5 , Նէեմ . Ի . 29 , Նեղեկ . Ի . 11 , Հռով . Յ . 5 ։
չ Հռով . Բ . 3 , Բ Կոր . Ա . 21 , Կղ . գ . 5 ։
պ Բ Օր . իա . 23 ։
ջ Հռով . գ . 9 , 16 ։
ռ Ես . ԼԲ . 15 , խե . 3 , Երեմ . Լ . 33 , ԼԲ . 40 , Եզեկ . ԺԱ . 19 , ԼԶ . 27 , Յովել . Բ . 28 , 29 , Զաք . ԺԲ . 10 , Յօհ . Է . 39 , Գոր . Բ . 33 ։
ս Հբր . Ի . 17 ։
վ Ծն . ԺԲ . 3 , 7 , ԺԷ . 7 , Հռով . Ը . 8 ։
տ Ա Կոր . ԺԲ . 12 ։

լուցեմ։ Ըն կտակը՝ որ առաջուց Աստուծմէ Հաստատուեցաւ Քրիստոսով ՝ ¹⁰օրէնքը չորս հարիւր երեսուն տարիէն եւեթ որ գրուեցաւ ՝ չհինար խախտել՝ խոստմունքը խափանելու
18 համար ։ ¹¹Վասն զի թէ որ ժառանգութիւնը օրէնքէն ¹²ըլլայ ՝ ¹³ուրեմն ալ խոստմունքէն չէ ։ բայց Աբրահամին խոստմունքով շնորհեց Աստուած ։
19 ¹⁴Ասիկա ինչո՞ւ համար է օրէնքը ։ ¹⁵յանցանաց համար վրայ աւելցաւ ՝ (¹⁶մինչեւ որ գայ ան սերունդը՝ որուն որ խոստացուեր էր ՝) ¹⁷հրեշտակներով տրուած՝ ¹⁸միջնորդի մը ձեռքով ։
20 Հայց միջնորդը մէկու մը միջնորդ չէ ։ ¹⁹Սակայն
21 Աստուած մէկ է ։ Ուրեմն օրէնքը հակառակ բա՞ն ²⁰է Աստուծոյ խոստմունքներուն ։ քա՛ւ լեցի ։ ²¹քանզի թէ որ տրուած ըլլար անանձն օրէնք մը՝ որ կարող ըլլար կենդանի ընելու ՝ ան
22 արդարութիւնը իրաւցընէ օրէնքէն ²²ըլլար ։ Հայց գիրքը ²³ամէնը մեղքի տակ դոցից ՝ ²⁴որ խոստմունքը Յիսուս Քրիստոսի հաւատքովը տրուի հաւատացեալներուն ։ Հայց
23 քանի որ հաւատքը չէր եկած ՝ օրէնքին տակը դոցուած կը պահուէինք ՝ ապագային ան
24 հաւատքին՝ որ պիտի յայտնուէր ։ ²⁵Ուրեմն օրէնքը մեր դաստիարակը եղաւ՝ ²⁶մինչ Քրիստոսի ընթանա՞նք ՝ ²⁷որ մենք հաւատքով արդարանանք ։
25 Հայց երբոր հաւատքը եկաւ ՝ ալ դաստիարակ
26 կի տակ չենք ։ ²⁸Ինչու որ ամէնքդ ալ Աստուծոյ որդիք էք՝ Քրիստոս Յիսուսի վրայ եղած
27 հաւատքով ։ ²⁹Քանզի դուք ամէնքդ որ Քրիստոսով մկրտուեցաք ՝ Քրիստոսը հագաւ
28 դած էք ։ ³⁰Յոյնհրեայ՝ ո՛չ ալ Հոյն ՝ ո՛չ ծառայ կայ ՝ ո՛չ ալ ազատ ՝ ո՛չ արու կայ ՝ ո՛չ ալ էգ ։ ³¹Ինչու որ դուք ա-
29 մէնքդ ալ մէկ էք Քրիստոս Յիսուսով ։ ³²Ասպա թէ որ դուք Քրիստոսինն էք ՝ ուրեմն Աբրահամին սերունդն էք ՝ ³³ու խոստմունքին նայելով ժառանգներ ։

ԳԼ ։ Գ

1 Բայց ասիկա կ՚ըսեմ թէ մենք օրէնքին տակն էինք մինչեւ Քրիստոսի աշխարհ գալը ՝ ²Հիշ ինորը որ ժառան-

ք ։ 5 ։
ե Հռով ։ ա ։ 25 ։ ա Կոր ։ ժբ ։ 2 ։ Եփես ։ բ ։ 11 , 12 ։ ա Թես ։ ա ։ 9 ։
զ ա Կոր ։ բ ։ 3 ։ ժգ ։ 12 ։ բ Տիմ ։ բ ։ 19 ։
է Կղ ։ գ ։ 3 ։ Կող ։ բ ։ 20 ։
ը Հռով ։ բ ։ 3 ։ Եբր ։ է ։ 18 ։
թ Հռով ։ ժգ ։ 5 ։ Կող ։ բ ։ 16 ։
ժ Կղ ։ բ ։ 2 ։ է ։ 2 , 4 ։ ա Թես ։ գ ։ 5 ։
ի բ Կոր ։ բ ։ 5 ։
լ ա Կոր ։ բ ։ 3 ։ բ Կոր ։ ժա ։ 30 ։ ժբ ։ 7 , 9 ։
խ Կղ ։ ա ։ 6 ։
ծ բ Թագ ։ ժբ ։ 27 ։ Մազ ։ բ ։ 7 ։ Տես Հաբ ։ ժբ ։ 3 ։
կ Մատ ։ ժ ։ 40 ։ Ղև ։ ժ ։ 16 ։ Հոս ։ ժգ ։ 20 ։ ա Թես ։ բ ։ 13 ։

10 ։
բ Ծն ։ խե ։ 10 ։ Դան ։ թ ։ 24 ։ Մար ։ ա ։ 15 ։ Լուս ։ ա ։ 10 ։
գ Ծն ։ գ ։ 15 ։ Լս ։ է ։ 14 ։ Միք ։ է ։ 3 ։ Մատ ։ ա ։ 23 ։ Դտ ։ ա ։ 31 ։ բ ։ 7 ։
դ Հոս ։ ա ։ 14 ։ Հռով ։ ա ։ 3 ։ Փիլ ։ բ ։ 7 ։ Հբր ։ բ ։ 14 ։
ե Մատ ։ է ։ 17 ։ Դտ ։ բ ։ 27 ։
զ Մատ ։ ի ։ 28 ։ Կղ ։ գ ։ 13 ։ Տիտ ։ բ ։ 14 ։ Հբր ։ ի ։ 12 ։ Եփես ։ ա ։ 7 ։ ա Պետ ։ ա ։ 18 , 19 ։
է Հոս ։ ա ։ 12 ։ Կղ ։ գ ։ 26 ։ Եփես ։ ա ։ 5 ։
ը Հռով ։ է ։ 5 ։ բ ։ 15 ։ Ա՛նտ՝ մեր
թ Հռով ։ բ ։ 16 , 17 ։ Կղ ։ գ ։ 3 , 29 ։
ժ Եփես ։ բ ։ 12 ։ ա Թես ։

դը խնամակալներու տակ և մինչև իր նախասահմանեալ ըլլալը ։ 3 Նոյնպէս մենք ալ երբոր տղայ էինք ՝ աշխարհիս սկզբունքներուն տակ ենթակայ էինք ։ 4 Բայց երբոր ժամանակը լրացաւ ՝ Աստուած իր Որդին՝ որ կնիկէ մը ծնաւ ՝ օրէնքի տակ
5 մտաւ ։ Որպէս զի օրէնքի տակ եղողները փրկէ ՝ որ մենք որդեգրութիւնը ընդունինք ։
6 Ու որովհետև դուք որդիք էք ՝ Աստուած իր Որդիին Հոգին *ձեր սիրտերուն մէջը խրկեց ՝
7 որ կ՚աղաղակէ Երթայ Հայր ։ Ասկէ ալ ծառայ չես ՝ հապա որդի ։ Եւ թէ որ որդի ՝ ալ
8 Աստուծոյ ժառանգը Քրիստոսով ։ Բայց այն ատենը որ չէիք գիտեր զԱստուած ՝ կը ծառայէիք անոնց՝ որոնք իրենք Աստուածներ չէին ։
9 Այսպէս հիմա որ ճանչցած զԱստուած՝ մանաւանդ որ դուք Աստուծմէ ճանչցուցած ՝ ինչո՞ւ նորէն կը դառնաք *ան տկար ու չքաւոր սկզբունքներուն ՝ որոնց նորէն կ՚ուզէք ծա-
10 ռայութիւն ընել ։ Օրերը կը զգաստանէք ՝ ու ամիսները ՝ և ժամանակները ու տարիները ։
11 Կը վախնամ ձեզմէ ՝ որ գուցէ պարապ տեղը ձեր վրայ աշխատած ըլլամ ։
12 Ինծի պէս եղէք ։ ինչու որ ես ալ ձեզի պէս էի ։ Եղբայրնե՛ր՝ ձեզի կ՚աղաչեմ ։ Դուք ինծի
13 ոեւէս մը հասուցած չէք ։ Գիտէք դուք՝ որ մարմնոյս տկարութեամբը ձեզի *առջի անգամ աւետարանը քարոզեցի ։ և իմ մարմինիս վրայ
14 կռած փորձութիւնս Ձանարգեցիք ու չարհամարհեցիք ։ Հապա Աստուծոյ հրեշտակի մը պէս ղես ընդունեցիք՝ Քրիստոս Յիսուսի պէս ։
15 Ուրեմն ո՞ւր է ան ձեր երանութիւնը ։ քանզի ես կը վկայեմ ձեզի ՝ որ եթէ կարելի էր՝ ձեր

16 ոչքերը պիտի հանեիք ու ինծի տայիք : Ասա-
տի ձեր Թշնամի՞ն եղայ *ձեզի ճշմարիտը խո-
17 սելուս համար : Զեզ նախանձի կը գրգռեն
անոնք՝ չէ թէ բարիին, և ի՛ուզեն *ձեզ արգի-
18 լել, որ իրենց նախանձաւոր ըլլաք : Սակայն
աղեկ է ամէն ատեն բարիին նախանձաւոր ըլլալ,
19 ու չէ թէ միայն երբոր ձեր մէջը ըլլամ: Ո՛վ
որդեակներս՝ որ ձեզմով նորէն տղաբերքի ցաւ
կը քաշեմ, մինչև որ Քրիստոս ձեր մէջը ձևա-
20 կերպի : Կ՚ուզէի հիմա ձեր մէջը ներկայ ըլլալ,
ու փոխել իմ ձայնս . ինչու որ ես ձեր վրայով
տարակուսած եմ :

21 Ըսէք ինծի , դուք որ օրէնքին տակը կ՚ու-
22 զէք ըլլալ , օրէնքը չէք լսեր : Վասն զի գը-
րուած է թէ՝ Աբրահամ երկու որդի ունէր .
Նմեկը՝ աղախնէն , *ու մէկալը՝ ազատ կնիկէն :
23 Այլ ան որ աղախնէն էր՝ Համաձայն կողմա-
նէ ծնած էր , *իսկ ան որ ազատ կնիկէն՝ խոստ-
24 մունքին համեմատ . Որ ասիկա այլաբա-
նօրէն կը մեկնուին . Ինչու որ ասոնք են երկու
կտակարանները , մէկը՝ *Սինայ լեռնէն՝ որ ծա-
ռայութեան համար կը ծնանի , որ է Հագար .
25 Ինչու որ Հագարը Արաբիայի մէջ Սինայ լե-
ռնն է , և կը համեմատի հիմակուան Երուսա-
ղէմին՝ որ իր զաւակներովը մկրտով կը ծառա-
26 յէ : Այլ վերի Երուսաղէմը ազատ է , որ
27 մեր †ամենուն մայրն է : Ինչու որ գրուած է ,
*Ո՛վ չծնանող ամուլ ցնծա . ով ծննդական
ցաւ չքաշող՝ գոչէ և աղաղակէ . քանզի երեսէ
ձգուածին տղաքները՝ երիկ ունեցողին պոլա-
28 տներէն շատ պիտի ըլլայ : Ասլատի մենք եղբայր-
ներ՝ Իսահակին պէս խոստմունքին որդիներն
29 ենք : Այլ ինչպէս որ ան ատեն մարմնոյ
կողմանէ ծնածը՝ կը հալածէր զանիկայ որ հո-
30 գիին կողմանէ էր , *անանկ ալ հիմա : Ա-
սայն գիրքը ի՞նչ կ՚ըսէ . Աղախինը ու անոր որդին
արձակեցէք . քանզի աղախնին որդին ազատ կնկանը որդւոյն հետ ժառանգը-
31 նել պիտի չառնէ : Ասլատի եղբայրներ՝ մենք
աղախնին զաւակները չենք , Հապա ազատին :

ԳԼՈՒԽ Ե

1 Կը յորդորէ զանոնք հաստատ կենալ իրենց ազատու-
թեանը մէջ , 3 և թլփատութիւնը չպահել , 13 այլ մա-
նաւանդ իրարու վրայ սէր ունենալ , որ օրէնքին բովան-

1 Պատի ամուր կեցէք *ան ազատութիւնովը՝
որով Քրիստոս մեզ ազատեց , Եւ նորէն
2 ծառայութեան լուծի տակ մի մտնէք : Ես
Պօղոս կը զգուշացնեմ ձեզի , Որ եթէ թլփա-
3 տուիք , Քրիստոս ձեզի օգուտ մը չընէր : Եւ
դարձեալ ամէն թլփատուող մարդու կը վկայեմ
թէ *պարտական է բոլոր օրէնքը կատարե-
4 լու : Խափանած էք դուք Քրիստոսէն , որ օ-
րէնքով արդարանալ կ՚ուզէք , Ու շնորհքէն
5 իյնացած էք : Ինչու որ մենք Հոգիով կը սպասենք՝
6 արդարութեան յոյսին Հաւատքովը : Վասն զի
Քրիստոս Յիսուսի քով ո՛չ թլփատութիւնը
բան մը կընայ , ո՛չ ալ անթլփատութիւնը ,
Հապա Հաւատքը՝ որ սիրով ի գործ կը գործի :
7 Դուք աղեկ կը վազէիք . Ո՞վ ձեզ ետ կեցուց՝
8 որ ճշմարտութեան չհնազանդիք : Ան գրդու-
9 մը անկէ չէ՝ որ ձեզ կանչեց : Խիչ մը խը-
10 մորը բոլոր զանգուածը կը խմորէ : Ես կը
յոյս ունիմ ձեր վրայ Տէրոջմով , որ ուրիշ
կերպ բան մը պիտի չհորհիք . Եւ ան որ ձեզ
կը խռովեցնէ , դատապարտութիւն պիտի կրէ՝
11 ով որ ըլլայ : Ասկայն եղբայրնե՛ր՝ եթէ որ ես
տակաւին թլփատութիւն կը քարոզեմ , Ասլ
ինչո՞ւ կը հալածուիմ . Ուրեմն խաչին գայ-
12 թակղութիւնը խափանուած է : Երանի՛ թէ
բուլորովին կտրուէին անոնք որ ձեզ կը խռո-
վեցընեն :

13 Վասն զի դուք ազատութեան կանչուած էք՝
եղբայրնե՛ր . Միայն թէ չէր ազատութիւնը
մարմնոյ ցանկութեանը պատճառ ըլլայ .
Հապա սիրով իրարու ծառայութիւն ըրէք :
14 Ինչու որ բոլոր օրէնքը այս մէկ խօսքիս մէջ կը
կատարուի , թէ Ուր ընկերդ սիրես քու ան-
15 ձիդ պէս : Ասլատի եթէ որ իրար խածնէք և
ուտէք , զգոյշ կեցէք՝ որ չըլլայ թէ իրարմէ
16 սպառիք : Սիայն թէ այս կը զգուշամ . Հո-
գիով գացէք , ու մարմինին ցանկութիւնը պի-
17 տի չկատարէք : Ինչու որ մարմինը կը ցանկայ
հոգիին հակառակ , ու հոգին մարմինին հա-
կառակ . և ասոնք իրարու հակառակ են , որ
18 չըլլայ թէ ինչ որ կ՚ուզէք՝ այն ընէք : Այլ
եթէ որ Հոգիէն կ՚առաջնորդուիք , ալ օրէն-

գահութիւնն է : 19 Կը հաշուէ մարմնին գործքերը ,
22 և հոգիին պտուղները , 25 ու կը յորդորէ Գալատա-
ցիները որ Հոգիով քալեն :

ա Պետ. ե. 5, 14 :
բ Հռով. Ժ. 2 :
գ Ասհն. մեզ.
դ ա Կոր. գ. 15 : փիլիմ. 10 :
Հակ. ա. 18 :
ե Ծն. ժգ. 15 :
զ Ծն. խա. 2 :
է Հռով. իե. 7, 8 :
ը Ծն. Ժբ. 10, 14 : խա. 1,
2 : Ելբ. ժա. 11 :
թ բ Օբ. Լգ. 2 :
ժ Ես. բ. 2 : Ելբ. ժբ. 22 :
Հայտ. գ. 12 : խա. 2, 10 :
ի Ասհն. կոնդն :
լ Ես. Ծգ. 1 :
խ Գոր. գ. 25 : Հռով. իե.
8 : Կղ. գ. 29 :
ծ Ծն. խա. 9 :
կ Կղ. ի. 11 : ղ. 12 :
հ Կղ. գ. 8, 22 :
ձ Ծն. խա. 10, 12 :
ղ Հօհ. բ. 35 :
ճ Հօհ. բ. 36 : Կղ. ե. 1, 13 :
—
մ Հօհ. բ. 32 : Հռով. ղ.
18 : ա Պետ. բ. 16 :
յ Գոր. ժե. 10 : Կղ. բ. 4 :
գ. 9 :
ն Գոր. ժե. 1 : Տես Գոր.
ժգ. 3 :
շ Կղ. գ. 10 :
ո Հռով. իե. 31, 32 : Կղ.
բ. 21 :
չ Ելբ. ժբ. 15 :
պ Հռով. բ. 24, 25 : ջ Տիմ.
գ. 8 :
ռ ա Կոր. է. 19 : Կղ. գ. 28 :
ղ. 15 : Կող. գ. 11 :
ս ա Թես. ա. 3 : Հակ. բ.
18, 20, 22 :
վ ա Կոր. իե. 24 :
տ Կղ. գ. 1 .
ր Կղ. ա. 6 :
ց ա Կոր. ե. 6 : ժե. 33 :
ւ բ Կոր. բ. 3 : բ. 22 :
փ Կղ. ա. 7 :
ք բ Կոր. Ժ. 6 :
և Կղ. ղ. 12 :
օ ա Կոր. ժե. 30 : Կղ. գ.
29 : ղ. 17 :
ֆ ա Կոր. ա. 23 :
ա Կոր. ե. 13 :
Կղ. ա. 8, 9 :
բ Գոր. ժե. 1, 2, 24 :
գ ա Կոր. բ. 9 : ա Պետ. բ.
16 : բ Պետ. բ. 19 : Յուդ.
4 :
դ ա Կոր. իե. 19 : Կղ. ղ. 2 :
ե Ասհն. ե. 12 : իդ. 40 : Հակ.
բ. 8 :
զ Ղև. ժե. 18 : Մատ. իբ.
23 : Հռով. Ժգ. 8, 9 :
է Հռով. ղ. 12 : ը. 1, 4, 12 :
ժգ. 14 : Հմր 25 : ա Պետ.
բ. 11 :
ը Հռով. է. 23 : բ. 6, 7 :
թ Հռով. է. 15, 19 :
ժ Հռով. ղ. 14 : բ. 2 :

19 քին տակը չէք : Ա Երդ՝ մարմինին գործքերը
յայտնի են , որ սասնք են . շնութիւն , պոռ-
20 նկութիւն , պղծութիւն , դիւահարութիւն , կռ-
ռապաշտութիւն , կախարդութիւն , թշնամու-
թիւններ , կռիւներ , նախանձներ , բարկու-
թիւններ , հակառակութիւններ , երկպառա-
21 կութիւններ , բաժանումներ , Զար նայուածք-
ներ , մարդասպանութիւններ , գինովութիւն-
ներ , անառակութիւններ , ու ինչ որ սոսկ
նման են . որ Հիմակուց ես ձեզի կը զգուշեմ ,
ինչպէս առաջուց ալ կը զգուշեի , Որ սասնկ
բաներ գործողները Աստուծոյ արքայութիւնը
22 պիտի չժառանգեն : Բայց Հոգիին պտուղը
սա է . սէր , խնդութիւն , խաղաղութիւն , եր-
23 կայմտութիւն , Քաղցրութիւն , բարութիւն ,
Հաւատարմութիւն , հեզութիւն , ժուժկա-
լութիւն . Սասնկ բաներուն դէմ օրէնք չկայ :
24 Եւ անոնք որ Քրիստոսինները են՝ Հընձոց մար-
մինը խաչ հանեցին ընական կիրքերով ու ցան-
25 կութիւններով միասին : Հմէ որ Հոգիով
26 կ՚ապրինք , Հոգիին համեմատ քալենք : Ընա-
պարծ չըլլանք՝ միկզմկէ զրգռելով , ու իրարու
վրայ նախանձելով :

Գ Լ . Զ

1 Պօղոս կը յորդորէ Կորնթացիները որ հեզութեամբ վա-
րուին յանցանքի մէջ գտնուող եղբայրներուն հետ , 2 և
իրարու բեռները վերցընեն . 6 առատաձեռն ըլլան զեղի
իրենց վարդապետներուն , 9 և բարի գործելէն ետ չկե-
նան . 12 կը ցուցընէ թէ Քրիստոսի քարոզողներուն
միտքը ինչ է . 14 թէ ինքը ուրիշ բանով չպարծենար ,
բայց միայն Քրիստոսի խաչովը :

1 Եղ՚զբայրներ՝ Թէև որ մէկը յանկարծ ինչ և
իցէ յանցանքով բռնուելու ըլլայ , Քուք
որ Հոգևոր էք՝ Սանոնք Հեզութեան Հոգիով
ուղղութեան բերէք . քու անձիդ ալ զգուշու-
թիւն ըրէ Որ չըլլայ թէ փորձութեան մէջ ևյ-
2 նաս : Իրարու նեղութիւնները կրեցէք , Ու
3 անոնկ Քրիստոսի օրէնքը կատարեցէք : Քան-
զի թէ որ մէկը ինքզինքը բան մը ըլլալ կը սե-
4 պէ՝ Ու չէ , անիկայ իր անձը կը խաբէ : Բայց
ամէն մարդ իր գործը թող կրնէ , ու ետքը
միայն իր անձին վրայ պարծանք ունենայ , ԵՒ
5 չէ թէ ուրիշին վրայ : Վնչու որ ամէն մկկը իր
բեռը պիտի կրէ :
6 Խօսքին աշակերտութիւն ընողը իր վարդա-
պետը ամէն բարի բաներու մասնակից ընէ :
7 Մի խաբուիք՝ Աստուած ծաղր չըլլար :
8 Վասն զի ինչ որ մկկ մարդ մը կը սերմանէ՝ նոյնը
պիտի ընձէ . Ան որ իր մարմինին կը սերմանէ՝
անկ մարմինէն ապականութիւն պիտի ընձէ . ու
ան որ Հոգիին կը սերմանէ , ան Հոգիէն յա-
9 ւիտենական կեանք պիտի ընձէ : Բայց բարի
գործելէն չձանձրանանք , Քանզի յարմար
ժամանակին պիտի ընձինք՝ թէ որ չվհուշանք :
10 Ասոր քանի որ ժամանակը ձեռքերնիս է ,
բարիք ընենք ամենուն՝ Մանաւանդ հաւատ-
քին ընտանիներուն :
11 Տեսէկ՝ ինչպէս գիրերով գրկի ձեզի համ
12 ձեռքովս : Որքան որ կ՚ուզեն մարմնոյ կողմա-
նէ բարի երևնալ , Անոնք ձեզ կը ստիպեն որ
թլփատուիք . Միայն որ Քրիստոսի խաչին
13 համար չհալածուին : Վանզի անոնք ալ որ
թլփատուած են , իրենք օրէնքը չեն պահեր ,
հապա կ՚ուզեն որ դուք թլփատուիք , որ ի-
14 րենք ձեր մարմինովը պարծենան : Վայց ես՝
քանի լսկի որ պարծենամ , հապա միայն մեր Տէր
Յիսուս Քրիստոսի խաչովը , Որ անով աշխարհ
15 ինծի խաչը եղած է , ես ալ աշխարհի : Վինչ-
դու որ Քրիստոս Յիսուսով ոչ թլփատու-
թիւնը բան մըն է , ոչ ալ անթլփատութիւնը .
16 Հապա նոր ստեղծուած ըլլալն է բանը : Ու
ան ամէնը Որ սա կանոնիս համեմատ կը քա-
լեն , խաղաղութիւն ու ողորմութիւն ըլլայ
անոնց վրայ , Ու Աստուծոյ Իսրայէլին վրայ :
17 Ամէն հետե մկկը ինծ ինդիր չյուդնեցընէ . Վին-
դու որ ես Տէր Յիսուսին մերկի նշանները իմ
18 մարմնոյս վրայ կը կրեմ : Եղ՚զբայրներ՝ Մեր Տէր
Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր հոգիին հետ
ըլլայ . ամէն :

Ա ա Կոր . գ . 3 ։ Լփես . ե . 3։ Կող . գ . 5 ։ Հակ . գ . 14 , 15 ։
Բ ա Կոր . ջ . 9 ։ Լփես . ե . 5 ։ Կող . գ . 6 ։ Հայտ . իբ . 15 ։
Գ Հով . ժէ . 2 ։ Լփես . ե . 9 ։
Դ Կող . գ . 12 ։ Հակ . գ . 17 ։
Ե Հռով . ժե . 14 ։
Զ ա Կոր . ժգ . 7 ։
Է ա Տիմ . ա . 9 ։
Ը Հռով . գ . 6 ։ ժգ . 11 ։ Կո-
ր . 19 ։ ա Պետ . բ . 11 ։
Թ Հռով . բ . 4 , 5 ։ Հմր 10 ։
Ժ Փիլ . բ . 3 ։

ա Հռով . ժգ . 1 ։ ժե . 1 ։ Եբր .
ժբ . 13 ։ Հակ . ե . 19 ։
Բ ա Կոր . բ . 5 ։ գ . 1 ։
Գ ա Կոր . գ . 21 ։ բ Թես . գ .
15 ։ բ Տիմ . բ . 25 ։
Դ ա Կոր . է . 5 ։ ժ . 12 ։
Ե Հռով . ժե . 1 ։ Կղ . ե . 13 ։
ա Թես . ե . 14 ։
Զ Հով . ժգ . 14 , 15 , 34 ։ ժե .
12 ։ Հակ . բ . 8 ։ ա Հով .
գ . 21 ։
Է Հռով . ժբ . 3 ։ ա Կոր . բ .
2 ։ Կղ . բ . 6 ։
Ը բ Կոր . գ . 5 ։ ժբ . 11 ։
Թ ա Կոր . ժա . 28 ։ բ Կոր .
ժգ . 5 ։
Ժ Տես Ղու . ժբ . 11 ։
Ի Հռով . բ . 6 ։ ա Կոր . գ .
8 ։
Լ Հռով . ժե . 27 ։ ա Կոր . թ .
11 , 14 ։
Խ ա Կոր . գ . 9 ։ ժե . 33 ։
Ծ Հով . ժգ . 9 ։
Կ Ղու . ժգ . 25 ։ Հռով . բ .
6 ։ բ Կոր . թ . 6 ։
Հ Հով . գ . 8 ։ Յակ . ժա .
18 ։ իբ . 8 ։ Ովս . բ . 7 ։
ժ . 12 ։ Հռով . բ . 13 ։
Հակ . գ . 18 ։
Ձ բ Թես . գ . 13 ։ ա Կոր .
ժե . 58 ։
Ղ Արտ . իդ . 13 ։ Երբ . գ . 6 ։
14 ։ ժ . 36 ։ ժբ . 3 , 5 ։
Հայտ . բ . 19 ։
Մ Հով . ի . 4 ։ ժբ . 35 ։
Յ ա Թես . ե . 15 ։ ա Տիմ .
գ . 13 ։ Տիտ . գ . 8 ։
Ն Լփես . բ . 19 ։ Եբր . գ . 6 ։
Շ Պղ . ե . 3 , 14 ։
Ո Փիլ . գ . 18 ։
Չ Պղ . ե . 11 ։
Պ Փիլ . գ . 3 , 7 , 8 ։
Ջ Հռով . գ . 6 ։ Պղ . բ . 19 ։
Ռ ա Կոր . է . 19 ։ Պղ . ե . 6 ։
Կող . գ . 11 ։
Վ բ Կոր . ե . 17 ։
Տ Ասղ . ձի . 5 ։
Ր Փիլ . գ . 16 ։
Ց Հռով . բ . 29 ։ գ . 12 ։ Թի .
6 , 7 , 8 ։ Պղ . գ . 7 , 9 , 29 ։
Փիլ . գ . 3 ։
Ւ բ Կոր . ա . 5 ։ գ . 10 ։ ժա .
23 ։ Պղ . ե . 11 ։ Կող . ա .
24 ։
Փ բ Տիմ . գ . 22 ։ Փիլմ . 25 ։

ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԹՂԹԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԴԱՐՁ ՆԱՄԱԿԱՑԻՒ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Նոյնպէս նշխարները բարեկէն՝ 3 և անոնց համար գոհութիւն տալէն ետև , 4 կը խօսի ընդհանուր եղած մեր ընտրութիւնը 6 և որդեգրութիւնը վրայ , 11 որ ան է մարդկային փրկութեան Աշխարհս ազդիւրը · 13 և որովհետև ատ խորհուրդին գերագանցութիւնը դիւրաւ չհասկըցուիր , 16 ապօրէն կ՚ընէ որ անոնք 18 կատարեալներէն հակընդան , 20 և ունենան զանիկայ Քրիստոսով :

1 Պօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսի առաքեալը ըստ
ուժոյ կամքովը , և Նիփեսոսի մէջ եղած
սուրբերուն՝ և Քրիստոս Յիսուսի հաւատա-
2 ցողներուն · Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի՝ Աստուծմէ մեր Հօրմէն՝ ու Տէր Յիսուս
Քրիստոսէն :
3 Օրհնեալ է Աստուած՝ և մեր Տէր Յիսուս
Քրիստոսի Հայրը · ան որ մեզ օրհնեց ամէն
հոգևոր օրհնութիւններով երկնաւորներուն մէջ
4 Քրիստոսով · Ինչպէս որ մեզ անով ալ ընտրեց
հիս սկիզբէն առաջ հընտրուիլ , Որ մենք սուրբ
5 ու անարատ ըլլանք իր առջևը սիրով · Ու նա-
խասիրեց մեզ սահմանեց Իրեն որդեգիր ըլլա-
լու Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը Իր կամքին
6 հաճութեանը պէս , Իր փառաւոր շնորհացը
գովութեանը համար , Որով մեզ զարգարեց
7 Իր Սիրելիին ձեռքովը · Որ անով փրկութիւն
ունինք մենք իր արիւնը միջոցով , մեղաց թո-
ղութիւնը՝ Իր շնորհքին ճոխութեանը համե-
8 մը · Որ մեր վրայ աւելցուց բոլոր իմաստու-
9 թեամբ ու գիտութեամբ , Ինղի յայտնելով
իր կամքին խորհուրդը իր հաճութեանը պէս ,
Որն որ նախասահմաներ էր անոր ձեռքովը ·
10 Որ ժամանակաց լրանալուն անտիսութեանը
մէջ ամէն բան բովանդակութի Քրիստոսով՝
ինչ որ երկինքը ու ինչ որ երկրի վրայ կայ , ա-
11 նով՝ Որով մենք ալ ժառանգութիւն առինք՝
առաջուց որոշուած ըլլալով անոր նախասահմանութիւնովը , Որ ամէն բան իր կամքին խոր-
12 հրդովը ի գործ կը դնէ · Որ մենք անոր փառքին
գովութիւն ըլլանք՝ Առաջուց Քրիստոսի վրայ
13 յուսացողներս · Որուն վրայ դուք ալ յո-ա-
յտ՝ երբոր լսեցիք ճշմարտութեան խօսքը՝ ձեր
փրկութեան աւետարանը , որուն նաև հաւա-
տալով՝ խոստացեալ Սուրբ Հոգիին կնքո-
14 վեցիք · Որ ան՝ մեր ժառանգ ըլ-
լալուն գրաւն է մինչև առացուածքին փըր-
կութիւնը՝ իր փառացը գովութեանը համար :
15 Ասոր ես ալ երբոր լսեցի Տէր Յիսուսին
վրայ ունեցած հաւատքնիդ , ու բոլոր սուրբե-
16 րուն վրայ Յէր ո-նէցած սէրը , չվնեմ դադա-
րիր ձեզի համար գոհութիւն ընեելէն՝ ձեզ իմ
17 աղօթքներուս մէջ յիշելով · Որ մեր Տէր Յի-
սուս Քրիստոսի Աստուածը՝ փառաց Հայրը
տայ ձեզի իմաստութեան ու յայտնութեան հո-
18 գին իր գիտութիւնովը · Որպէս զի արտերնուդ
աչքերը լուսաւորուելով՝ գիտնաք թէ ինչ է
անոր Յէր կանչելուն յոյսը , ու ինչ է անոր
ժառանգութեանը փառքին ճոխութիւնը սուր-
19 բերուն մէջ , Ու ինչ է իր զօրութեանը գերա-
զանց մեծութիւնը հաւատացեալներուս մէջ՝
ըստ իր կարող զօրութեանը գործադրութեամբը ,
20 Որն որ Քրիստոսի վրայ՝ ի գործ գրաւ , երբոր
զանիկայ մեռելներէն յարուց , ու նստեցուց

ա ք Կոր . ա . 1 ։
բ Հռով . ա . 7 ։ ք Կոր . ա . 1 ։
գ Կող . ա . 2 ։
դ Գաղ . ա . 3 ։ Տիտ . ա . 4 ։
ե ք Կոր . ժ . 3 ։ ա Պետ . ա . 3 ։
զ ա Պետ . ա . 2 , 20 ։
է Հռով . ը . 28 ։ ք Ցհնս . ք . 12 ։ ք Տիմ . ա . 9 ։ Հնակ . ք . 5 ։ ա Պետ . ա . 2 ։ ք . 9 ։
ը Ղաւ . ա . 75 ։ ԳԼ . ք . 10 ։ ե . 27 ։ Կող . ա . 22 ։ ա Ցհնս . գ . 7 ։ Տիտ . ք . 12 ։
թ Հռով . ը . 29 , 30 ։ Հբ 11 ։
ժ Հօհ . ա . 12 ։ Հռով . ը . 15 ։ ք Կոր . Ձ . 18 ։ Գաղ . գ . 5 ։ ա Հօհ . գ . 1 ։
ի Մատ . ժա . 26 ։ Դաւ . ժբ . 32 ։ ա Կոր . ա . 21 ։ Հբ 9 ։
լ Հռով . գ . 24 ։ ե . 15 ։
խ Մատ . գ . 17 ։ ժէ . 5 ։ Հօհ . գ . 35 ։ Ժ . 17 ։
ծ Գոր . ի . 28 ։ Հռով . գ . 24 ։ Կող . ա . 14 ։ Երբ . ի . 12 ։ ա Պետ . ա . 18 , 19 ։ Հայտ . ե . 9 ։
կ Հռով . ք . 4 ։ գ . 24 ։ ի . 23 ։ ԳԼ . ք . 7 ։ գ . 8 , 16 ։ փիլ . ք . 19 ։
հ Հռով . ժձ . 25 ։ ԳԼ . գ . 4 , 9 ։ Կող . ա . 26 ։
ձ ԳԼ . գ . 11 ։ ք Տիմ . ա . 9 ։
ղ Գաղ . գ . 4 ։ Երբ . ա . 2 ։ ի . 10 ։ ա Պետ . ա . 20 ։
ճ ա Կոր . գ . 22 , 23 ։ ժա . 3 ։ ԳԼ . ք . 15 ։ գ . 15 ։
մ փիլ . ք . 9 , 10 ։ Կող . ա . 20 ։
յ Գոր . ի . 32 ։ իդ . 18 ։ Հռով . ը . 17 ։ Կող . ա . 12 ։ գ . 24 ։ Տիտ . գ . 7 ։ Հնակ . ք . 5 ։ ա Պետ . ա . 4 ։
ն Հբ 5 ։
շ Յա . խգ . 10 , 11 ։
ո Հբ 6 , 14 ։ ք Ցհնս . ք . 13 ։
չ Հնակ . ա . 13 ։
պ Հօհ . ա . 17 ։ ք Կոր . Ձ . 7 ։
ջ ք Կոր . ա . 22 ։ ԳԼ . գ . 30 ։
ռ ք Կոր . ա . 22 ։ ե . 5 ։
ս Գոր . ի . 28 ։
վ Ղաւ . ին . 28 ։ Հռով . ը . 23 ։ ՄՀ . գ . 20 ։
տ Հբ 6 , 12 ։
ր Կող . ա . 4 ։ փիլմ . 5 ։
ց Հռով . ա . 9 ։ փիլ . ա . 3 , 4 ։ Կող . ա . 3 ։ ա Ցհնս . ա . 2 ։ ք Ցհնս . ա . 3 ։
ւ Հօհ . ի . 17 ։
փ Կող . ա . 9 ։
ք Գոր . իդ . 18 ։
օ ԳԼ . ք . 12 ։ գ . 4 ։
ֆ Հբ 11 ։
ա ԳԼ . գ . 7 ։ Կող . ա . 29 ։ ք . 12 ։
բ Գոր . ք . 24 , 33 ։
գ Մատ . ԶՁ . 1 ։ Գոր . է . 55 ։ Կող . գ . 1 ։ Երբ . ա . 3 ։ ժ . 12 ։

21 իր աջ կողմը երկինքին մէջ [r]Ումէն [s]իշխանու-
թեան ու պետութեան եւ զօրութեան ու տէ-
րութեան վրայ՝ եւ ամէն անունի վրայ որ կ'ա-
նուանի , չէ թէ միայն աս աշխարհիս մէջ ,
22 հապա գալիքին մէջ ալ . [t]եւ ամէն բան անոր
ոտքերուն տակը հնազանդեցուց , [u]եւ զանիկայ
ամէն բաներու վրայ՝ եկեղեցիին գլուխ դրաւ ,
23 [v]որ ան անոր մարմինն է , [w]անոր լրումը , [x]որ
կը լեցնէ ամէնը ամէն բանի մէջ :

Գ Լ · Բ

1 Նախքանչը մեր բնական վիճակը՝ ընդհրոմ եղած մեր հի-
մակուան վիճակին հետ բաղդատելով , 10 կը ծանուցանէ
թէ մենք բարի գործերու համար ստեղծուած ենք , 13
և Քրիստոսով մօտեցած ըլլալով՝ 11 հեթանոսներու և
օտարներու վարմունք ունենալու չենք՝ հնարը որ ատեն
մը ունէինք . 19 այլ իբրև սուրբերուն քաղաքակիցնե-
րը և Աստուծոյ ընտանիքը :

1 [y]Եւ դուք [z]որ յանցանքներու ու մեղքե-
րու մէջ մեռած էիք , [a]ինչ ձեւ էիք պնդանա-
2 ցած , [b]որոնց մէջը առնուազ կը քալէիք աս աշ-
խարհիս բունած ճամբուն , [c]ասա օդուան իշխանու-
թեանը իշխանին ոգին , ան ոգիին՝ [d]որ
հիմա ապստամբութեան որդւոցը նեղսիր դին կը
3 ներգործէ . [e]Որ առնուազ մենք ամէնքս ալ ա-
նոնց մէջը կը պարապէինք [f]մեր մարմինին ցան-
կութիւններովը , և մարմինին ու միտքին ու-
զածը կը կատարէինք . [g]և բնութեամբ բարկու-
4 թեան որդիք էինք՝ ինչպէս ուրիշները . [h]Հայց
Աստուած որ մեծ է ողորմութեամբ՝ իր առատ
5 սիրոյն համար՝ որով մեզ սիրեց , [i]երբոր յան-
ցանքներու մէջ մեռած էինք , [j]մեզ Քրիստո-
սի հետ կենդանացուց , (դուք շնորհքով փրկո-
6 ւած էք ,) [k]Եւ անոր հետ մեզ յարուցց , [l]ու
անոր հետ նստեցուց երկնաւորներուն մէջ Քր-
7 իստոս Յիսուսով , [m]Որ գալու դարերուն մէջը
ցուցնէ իր շնորհքին գերազանց մեծութիւ-
նը՝ Քրիստոս Յիսուսով մեզի [n]քաղցրու-
8 թիւնովը : [o]Վասն զի շնորհքով փրկո-

[r] Փիլ · բ · 9 , 10 : Կող · բ · 10 : Երբ · ւ · 4 :
[s] Հռով · բ · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[t] Սաղ · ը · 8 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[u] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[v] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[w] Կող · բ · 9 , 10 :
[x] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[y] Յով · ե · 24 : Կող · բ · 13 :
[z] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[a] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[b] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[c] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[d] Կող · բ · 9 , 10 :
[e] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[f] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[g] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[h] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[i] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[j] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[k] Կող · բ · 9 , 10 :
[l] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[m] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[n] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[o] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[p] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[q] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[r] Կող · բ · 9 , 10 :
[s] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[t] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[u] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[v] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[w] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[x] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[y] Կող · բ · 9 , 10 :
[z] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[a] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[b] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[c] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[d] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[e] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[f] Կող · բ · 9 , 10 :
[g] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[h] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[i] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[j] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[k] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[l] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[m] Կող · բ · 9 , 10 :
[n] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[o] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[p] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[q] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[r] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[s] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[t] Կող · բ · 9 , 10 :
[u] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[v] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[w] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[x] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[y] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[z] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[a] Կող · բ · 9 , 10 :
[b] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[c] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[d] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[e] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[f] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[g] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[h] Կող · բ · 9 , 10 :
[i] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[j] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[k] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[l] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[m] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[n] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[o] Կող · բ · 9 , 10 :
[p] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[q] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[r] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[s] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[t] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[u] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[v] Կող · բ · 9 , 10 :
[w] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[x] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[y] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[z] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[a] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[b] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[c] Կող · բ · 9 , 10 :
[d] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[e] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[f] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[g] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[h] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[i] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[j] Կող · բ · 9 , 10 :
[k] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[l] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[m] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[n] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[o] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[p] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[q] Կող · բ · 9 , 10 :
[r] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[s] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[t] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[u] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[v] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[w] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[x] Կող · բ · 9 , 10 :
[y] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[z] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[a] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[b] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[c] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[d] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[e] Կող · բ · 9 , 10 :
[f] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[g] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[h] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[i] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[j] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[k] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[l] Կող · բ · 9 , 10 :
[m] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[n] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[o] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[p] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[q] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[r] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[s] Կող · բ · 9 , 10 :
[t] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[u] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[v] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[w] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[x] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[y] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[z] Կող · բ · 9 , 10 :
[a] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[b] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[c] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[d] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[e] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[f] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[g] Կող · բ · 9 , 10 :
[h] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[i] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[j] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[k] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[l] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[m] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[n] Կող · բ · 9 , 10 :
[o] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[p] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[q] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[r] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[s] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[t] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[u] Կող · բ · 9 , 10 :
[v] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[w] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[x] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[y] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[z] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[a] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[b] Կող · բ · 9 , 10 :
[c] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[d] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[e] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[f] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[g] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[h] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[i] Կող · բ · 9 , 10 :
[j] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[k] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[l] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[m] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[n] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[o] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[p] Կող · բ · 9 , 10 :
[q] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[r] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[s] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[t] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[u] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[v] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[w] Կող · բ · 9 , 10 :
[x] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[y] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[z] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[a] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[b] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[c] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[d] Կող · բ · 9 , 10 :
[e] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[f] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[g] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[h] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[i] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[j] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[k] Կող · բ · 9 , 10 :
[l] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[m] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[n] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[o] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[p] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[q] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[r] Կող · բ · 9 , 10 :
[s] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[t] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[u] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[v] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[w] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[x] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[y] Կող · բ · 9 , 10 :
[z] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[a] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[b] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[c] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[d] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[e] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[f] Կող · բ · 9 , 10 :
[g] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[h] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[i] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[j] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[k] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[l] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[m] Կող · բ · 9 , 10 :
[n] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[o] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[p] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[q] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[r] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[s] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[t] Կող · բ · 9 , 10 :
[u] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[v] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[w] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[x] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[y] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[z] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[a] Կող · բ · 9 , 10 :
[b] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[c] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[d] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[e] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[f] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[g] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[h] Կող · բ · 9 , 10 :
[i] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[j] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[k] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[l] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[m] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[n] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[o] Կող · բ · 9 , 10 :
[p] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[q] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[r] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[s] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[t] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[u] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[v] Կող · բ · 9 , 10 :
[w] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[x] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[y] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[z] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[a] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[b] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[c] Կող · բ · 9 , 10 :
[d] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[e] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[f] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[g] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[h] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[i] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[j] Կող · բ · 9 , 10 :
[k] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[l] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[m] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[n] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[o] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[p] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[q] Կող · բ · 9 , 10 :
[r] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[s] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[t] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[u] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[v] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[w] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[x] Կող · բ · 9 , 10 :
[y] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[z] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[a] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[b] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[c] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[d] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[e] Կող · բ · 9 , 10 :
[f] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[g] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[h] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[i] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[j] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[k] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[l] Կող · բ · 9 , 10 :
[m] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[n] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[o] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[p] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[q] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[r] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[s] Կող · բ · 9 , 10 :
[t] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[u] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[v] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[w] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[x] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[y] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[z] Կող · բ · 9 , 10 :
[a] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[b] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[c] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[d] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[e] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[f] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[g] Կող · բ · 9 , 10 :
[h] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[i] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[j] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[k] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[l] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[m] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[n] Կող · բ · 9 , 10 :
[o] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[p] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[q] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[r] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[s] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա · 18 : Երբ · բ · 7 :
[t] Հռով · ժբ · ձ : ա Կոր. ժբ. 12 , 27 : Կղ · գ · 12 : ե · 23 , 30 : Կող · ա · 18 , 24 :
[u] Կող · բ · 9 , 10 :
[v] ա Կոր · ժբ · 6 : Կղ · գ · 10 : Կող · գ · 11 :

[w] Յով · ա · 24 : Կող · բ · 13 :
[x] Հռով · ե · 38 : Կող · ա · 16 : բ · 15 :
[y] Սաղ · ը · 6 : Մատ. իե · 18 : ա Կոր · ժե · 27 : Երբ · բ · 8 :
[z] Կղ · գ · 15 , 16 : Կող · ա ·

բուխնամբ կազմուած՝ կ'ածէ [բ]սուրբ տաճար մը
22 կ'ըլլայ Տէրոջմով . [գ]Որ անով զուր ալ մեկ-
տեղ կը շինուիք՝ Ասուածոյ բնակարան ըլլալու
[դ]ոգւով Սբ[ե]ով :

ԳԼ· Գ

1 Ընաքնալը կը ծանուցանէ՝ թէ յայտնութեամբ իրեն ցու-
ցուած է 5 ան ծանկուած խորհուրդը՝ 6 թէ հեթանո-
նները պիտի փրկուին , 8 և թէ իրեն արուած է 9 գանձ-
կոյ քարոզելու շնորհքը : 13 Կը խնդրէ որ անոնք իր նե-
րողութիւններուն պատճառով չհանձրանան , 14 և ապթիլ
19 կ'ընէ որ անոնք կարող ըլլան Քրիստոսի իրենց վրայ
ունեցած մեծ սէրը հասկնալու :

1 Այսուհ ես Պօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսի [ա]կա-
պուածը [բ]ձեզի հեթանոսներուդ համար .
2 [գ]Որ դուք անկուչ լսած էք Ասուածոյ շնորհ-
քին անհատութիւնը , [դ]որ ինձի արուած է ձեզ-
3 զի համար . [ե]Թէ հնձի ան խորհուրդը [զ]յայտ-
նութիւնով ցուցուեցաւ . (հինգպէս առաջուց
4 ալ ձեզի համառօտապէս գրեցի , Որով կրնաք
կարդալ ու միտք առնել իմ տեղեկ ըլլալս
5 [է]Քրիստոսի խորհուրդին վրայով .) [ը]Որ ուրիշ
դարերուն մէջ մարդոց որդիներուն չերեւցաւ ,
[թ]ինաւր որ հիմա [ժ]ոգւով Սբ[ե]ով յայտնուե-
ցաւ իր սուրբ առաքեալներուն ու մարգարէնե-
6 րուն . [ի]Որ հեթանոսները Քրիստոսով ժա-
ռանգակից [լ]ու մարմնակից և անոր [խ]տասնունե-
7 քին հաղորդ ըլլան աւետարանով . [ծ]Որուն ես
սպասաւոր եղայ՝ [կ]Ասուածոյ շնորհաց պարգե-
ւին համեմատ՝ որ ինձի տրուեցաւ՝ [հ]իր զօրու-
8 թեանը ներգործութիւնովը , (Ինձի՝ [ղ]որ ամէն
սուրբերուն պզտիկին եմ՝ աս շնորհքը տրուե-
ցաւ ,) [ձ]հեթանոսներուն մէջ [ղ]Քրիստոսի ան-
9 քննելի ճոխութիւնը քարոզելու , Ու ամէնը
լուսաւորելու , [մ]որ գիտնան թէ ինչ է ան խոր-
հուրդին տնօրինութիւնը , [ն]որ [ի] յաւիտենից
ծածկուած էր Ասուածոյ քով , [շ]որ ամէն բաներ
10 ստեղծից . [ո]Որ հիմա Ասուածոյ բազմատեսակ
Իմաստութիւնը եկեղեցիին ձեռքովը յայտնի
ըլլայ երկինքը եղող [պ]իշխանութիւններուն ու
11 պետութիւններուն . [ռ]Ինչ յաւիտեանական նա-
խասահմանութեանը համեմատ , որ ըրաւ մեր
12 Տէրոջը Քրիստոս Յիսուսի ձեռքովը . [ս]Որով
մենք [տ]ով համարձակութիւն՝ ու մօտենալու ապ-
[ր]ահո–[ի]ն ունինք վստահութեամբ՝ իրեն հա-
ւատալով :
13 [վ]Ասոի կ'աղաչեմ որ չհանձրանաք իմ նե-
ղութիւններուս պատճառով , [տ]որ ձեզի համար
14 են , [ր]և որ ձեր փառքն են : Ասոր համար ծնկան
վրայ դալով մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի [ց]ո-
15 րը առնեմ , [ւ]Ասկից որ բոլոր ազգատոհմը եր-
16 կինքի մէջ ու երկրի վրայ անուն կ'առնէ , Կ'ա-
ղաչեմ [փ]որ տայ ձեզի իր փառաց ճոխութեա-
նը չափովը [ք]զօրութիւնով հաւատալով իր
17 [օ]գիովը [ֆ]ներսի մարդուն մէջ . [և]Որ Քրիստոս
հաւատքով ձեր սրտերուն մէջը բնակի , և դուք
[ա]երով արմատացած ու հաստատուած ըլլաք ,
18 [բ]Որ կարենաք հասկնալ բոլոր սուրբերուն հետ
մեկտեղ , թէ ինչ է լայնութիւնը ու երկայ-
նութիւնը և խորութիւնը ու բարձրութիւնը .
19 [գ]Գիտնաք ճանչնալ Քրիստոսի սէրը որ գիտու-
թենէ դերազանց է , [դ]որ լցուիք Ասուածոյ ամէն
20 լցութիւնովը : [ե]Բայ անոր՝ որ կարող է առա-
տութիւնամբ ընել [զ]ամէն բաներէն աւելի՝ որ մենք
կը խնդրենք կամ կը խորհինք , [է]ան զօրութիւ-
21 նովը՝ որ մեր մէջը կը ներգործէ . [թ]Իրեն փառք
եկեղեցիին մէջ՝ Քրիստոս Յիսուսով՝ բոլոր
դարերուն մէջ յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն :

ԳԼ· Գ

1 Ընաքնալը կը յորդորէ զանձը միաբան ըլլալու , 7 և
կը ծանուցանէ թէ Ասուած անոնց զանազան պարգեւներ
տուաւ , 13 որ իր եկեղեցին չհնութիւն առնէ 16 ու ամէն
Քրիստոսով . 18 կը պատուիրէ անոնց միկդի դնել հե-
թանոսական պիղծ գործերը , 24 նոր մարդը հագնիլ ,
25 սուտութիւնը 29 և ամէն ապականեալ խօսքերը միկդի
դնելով :

1 [ա]Սոի կ'աղաչեմ ձեզի՝ ես որ Տէրոջը հա-
մար կապուած եմ՝ [բ]որ դուք արժանի քա-
լէք՝ ինչպէս որ կը վայլէ ան կոչումին՝ որով
2 կանչուեցաք , [գ]Բոլոր խոնարհութիւնով ու
հեզութիւնով , երկայնմտութեամբ , սիրով ի-
3 րարու ներողամիտ ըլլալով . [դ]Ջանալով [ե]ո-
գւոյն Սբ[ե]ոյ միաբանութիւնը խաղաղութեան
4 կապովը պահել . [զ]Մէկ մարմին ու մէկ հո-

[բ] ա Կոր . գ . 17 : ձ . 19 : ը Կոր . ձ . 16 :
[գ] ա Պետ . բ . 5 :

—

[ա] Գաղ . իա . 33 : իբ . 17, 20 : ԳԼ . գ . 1 : ձ . 20 : փիլ . ա . 7, 13 , 14 , 17 : Կող . դ . 3 , 18 : բ Տիմ . ա . 8 : բ . 9 : Փիլիմ . 1 , 9 :
[բ] Կող . ա . 24 : բ Տիմ . բ . 10 :
[գ] Հռով . ա . 5 : ժա . 13 : ա Կոր . գ . 1 : ԳԼ . գ . 7 : Կող . ա . 25 :
[դ] Գոր . իե . 15 : ժդ . 2 : Հռով . ժբ . 3 : Գաղ . ա . 16 : Հբ 8 :
[ե] Գոր . իգ . 17 , 21 : իդ . 17 , 18 :
[զ] Հռով . ժգ . 25 : Կող . ա . 26 , 27 :
[է] Գաղ . ա . 12 :
[ը] ԳԼ . ա . 9 , 10 :
[թ] ա Կոր . դ . 1 : ԳԼ . ձ . 19 :
[ժ] Գաղ . ժ . 28 : Հռով . ժգ . 25 : Հբ 9 :
[ի] ԳԼ . բ . 20 :
[լ] Գաղ . դ . 28 , 29 : ԳԼ . բ . 14 :
[խ] ԳԼ . բ . 15 , 16 :
[ծ] Գաղ . դ . 14 :
[կ] Հռով . ժե . 16 : Կող . ա . 23 , 25 :
[հ] Հռով . ա . 5 :
[ղ] Հռով . ժե . 18 , 19 : ԳԼ . ա . 19 : Կող . ա . 29 :
[ճ] ա Կոր . ժե . 9 : ա Տիմ . ա . 13 , 15 :
[մ] Գաղ . ա . 16 : բ . 8 : ա Տիմ . բ . 7 : բ Տիմ . ա . 11 :
[ն] ԳԼ . ա . 7 : Կող . ա . 27 :
[շ] Հբ 3 : ԳԼ . ա . 9 :
[ո] Հռով . ժգ . 25 : Հբ 5 : ա Կոր . բ . 7 : Կող . ա . 26 :
[պ] Գաղ . ա . 4 :
[ռ] Կող . ա . 6 : Հով . ա . 3 : Կող . ա . 16 : Եբր . ա . 2 :
[ս] ա Պետ . ա . 12 :
[տ] Հռով . է . 22 : բ Կոր . ձ . 16 :
[ր] Հով . ժգ . 23 : ԳԼ . բ . 22 :
[ց] Կող . ա . 23 : բ . 7 :
[ւ] ԳԼ . ա . 18 :
[փ] Հով . ա . 16 : ԳԼ . ա . 23 : Կող . բ . 9 , 10 :
[ք] Հռով . ժգ . 25 : Հով . 24 :
[օ] ա Կոր . բ . 9 :
[ֆ] Հբ 7 : Կող . ա . 29 :
[և] Հռով . ժա . 36 : ժգ . 27 : Եբր . ժգ . 21 :

—

[ա] ԳԼ . է . 1 : Փիլիմ . 1 , 9 :
[բ] Փիլ . ա . 27 : Կող . ա . 10 : ա Թես . բ . 12 :
[գ] Գոր . բ . 19 : Գաղ . է . 22 , 23 : Կող . է . 12 , 13 :
[դ] Կող . է . 14 :
[ե] Հռով . ժբ . 5 . ա Կոր . ժբ . 12 , 13 : ԳԼ . բ . 16 :
[զ] ա Կոր . ժբ . 4 , 11 :

գի , [ե]ինչպէս որ կանչեցաք ձեր կոչումին մէկ
5 յոյսով . [զ]Տէրը մէկ է , [է]հաւատքը մէկ ,
6 [ը]մկրտութիւնը մէկ . [թ]Աստուած և ա-
մենուն Հայրը , որ ամենուն վրայ [ժ]ու ամենուն
7 հետ , և [ի]մէր ամենուն մէջն է : [ժա]Այլ մեր
ամէն մէկուն ալ շնորհք տրուած է Քրիստո-
8 սի պարգեւին չափովը : (Ընդ հանրապէս կ'ըսէ
թէ՝ [ժբ]Հարձրը եղաւ , [ժգ]գերութիւնը գերի բըռ-
9 նեց , ու մարդոց պարգեւներ տուաւ : [ժդ]Ըն ե-
ղաւ ըսելը թէ նէ է , միայն թէ՝ որ ինքը առաջ
10 երկրին վարի կողմերը իջաւ : Ըն որ իջաւ՝ նոյն
ինքն է , [ժե]որ բոլոր երկինքներէն վեր ելաւ ,
11 Հոր ամէն բան լեցնէ :) [ժզ]Ու ինքը մէկ քանին
տուաւ առաքեալներ ըլլալո՝ , մէկ քանին մար-
գարէներ , [ժէ]մէկ քանին աւետարանիչներ , [ժը]մէկ
12 քանին հովիւներ ու [ժթ]վարդապետներ . [իա]Որ-
պէսզի Հաւատացեալները կատարեալ ընեն
գործքին համար , պաշտօնին
գործքին համար , [իբ]Քրիստոսի մարմինին [իգ]շի-
13 նուելիքանը համար . Մինչև որ ամէնքս ալ
Հաւատքին հաւասարին ու [իդ]Աստուծոյ Որդին
ճանչնալուն միաբանութեանը , [իե]կատարեալ
մարդ ըլլալու , Քրիստոսի լման հասակին չա-
14 փը ունենալու . [իզ]Որ ալ ասկէ եւս տղայ չըլ-
լանք [իէ]երթած ու վարդապետութեան ամէն
[իը]հովերէն ածուին անդին անդին տարուելիքուած՝ մար-
դոց խաբէութիւնովը , [իթ]որ խորամանկութեամբ
15 կը խաբեն մոլորցընելու . [իժ]Հապա սիրով ճըշ-
մարտութեան հետեւելով՝ [իժա]ամէն բան Ընով աճ-
ենցընենք՝ [իժբ]որ գլուխ է՝ այսինքն Քրիստոս .
16 [իժգ]Որ անկէ բոլոր մարմինը միասին կապուած՝
և ամէն յօդուածներըը իրարու հաղորդութեամբ
կցուած՝ ամէն մէկ մասին չափով ներգործե-
լով՝ մարմինին աճումը կու տայ՝ իրեն շինու-
թեանը համար՝ սիրով :

17 Ասոր աս կ'ըսեմ ու Տէրոջմով վկայութիւն
կ'ընեմ , [իժդ]որ դուք ալ անոնք չգալէք ,
ինչպէս որ մեկալ հեթանոսները կը քալեն [իժե]
18 բունց մտքին ունայնութեանը մէջ . [իժզ]Որոնց ի-
մացողութիւնը խաւարած է , [իժէ]ու օտարացած
են Աստուծոյ կեանքէն , իրենց մէջը եղած տը-
գիտութեան պատճառովը՝ [իժը]իրենց սրտին կու-
19 րութեանը համար . [իժթ]Որոնք անզգայ ըլլալով ,
[իի]ինքզինքնին անառակութեան տուին , ամէն
կերպ պղծութիւն գործելու՝ [իիա]ագահութիւնով :
20 Այլ դուք ասանկ չսորվեցաք Քրիստոսը .
21 [իիբ]Թէ որ անոր վրայով լսեցիք՝ ու անկէ սորված
էք , ինչպէս որ Ճշմարտութիւնը Յիսուսի մէջ
22 է . [իիգ]Որ ձեր վրայէն մեկզի հանէք [իիդ]ան յետ
առջի վարմունքին պէս խլած [իիե]հին մարդը՝ խա-
23 բեայ ցանկութիւններով ապականուածը . [իիզ]Նո-
24 ձեր միտքին հոգիովը նորոգուիք , [իիէ]ու նոր
մարդը հագնիք , [իիը]ան որ Աստուծոյ
պատկերին պէս ստեղծուած է , արդարութիւ-
25 նով ու ճշմարիտ սրբութիւնով : [իիթ]Ուստի տուե-
թիւնը մեկզի ձգելով , [իիժ]ճշմարտութիւն խօ-
սեցէք ամէն մէկիդիդ իր ընկերին հետ . [իիժա]Ին-
26 չու որ մենք իրարու անդամներ ենք : [իիժբ]Թէ որ
բարկանաք՝ մեղք մի գործէք . արեւը ձեր բար-
27 կութեանը վրայ մարը չմտնէ : [իիժգ]Ու Սատա-
28 նային տեղ մի տաք : Ըն որ գողութիւն կ'ը-
նէր , ալ թող չգողնայ . [իիժդ]այլ մանաւանդ ա-
ղէկ գործի մը պարապելով՝ իր ձեռքերովը աշ-
խատի , [իիժե]որ կարող ըլլայ տալ կարօտ եղողին :
29 Չխնաւ ձեր բերնէն ապականեալ խօսք մը ելլէ .
[իիժզ]հապա ինչ որ աղէկ է՝ պէտք եղած շինու-
թեանը համար , [իիժէ]որ լսողներուն շնորհք տայ :
30 [իիժը]Ու Աստուծոյ Սուրբ Հոգին մի տրտմեցընէք ,
[իիժթ]որով դուք կնքուեցաք [իիի]փրկութեան օրուանը
31 համար : [իիիա]Ամէն դառնութիւն՝ և բարկութիւն՝
ու սրտմտութիւն՝ և աղաղակ՝ ու հայհոյու-
թիւն միջցուի ձեզմէ [իիիբ]ամէն չարութիւններով
32 մեկտեղ : [իիիգ]Ու իրարու հետ քաղցր եղէք , գը-
թած , [իիիդ]ներելով իրարու , ինչպէս որ Աստուած՝
Քրիստոսով ներեց ձեզի :

Գ Լ Ե

1 [ա]Ասիկա ըսելս կ'երթայ մը կը յորդորէ սէր ունենալու ,
3 պատճառելենէ և ամէն անառակ պղծ գործքէ հեռ կե-
նալու , 7 չմերուիլ հետ հաղորդակցութեան չունենալու , 15
ուշադրութեամբ քալելու , 18 և Հոգիով լեցուելու . 22

ե ԳԼ · ա · 18 ։
ը ա Կոր · ա · 13 ։ բ · 6 ։ ժբ · 5 ։ բ Կոր · ժա · 4 ։
ի Հռոմ · 3 ։ Ածմ 13 ։
ժ Գաղ · ի · 27 ։ 28 ։ Եբր · ի · 6 ։
ի Ա Պաղ · բ · 10 ։ ա Կոր · բ · 6 ։ ժբ · 6 ։
լ Հռոմ · ժա · 36 ։
* Ամէն մէկ
ի Հռոմ · ժբ · 3 , 6 ։ ա Կոր · ժբ · 11 ։
ժ Պաղ · կը · 18 ։
ի Գաղ · ե · 12 ։ Կող · բ · 15 ։
հ Հով · ի · 13 ։ ի · 33 , 63 ։
ձ Գոր · ա · 9 , 11 ։ ա Տիմ · ի · 16 ։ Եբր · ի · 14 ։ է · 26 ։ բ · 1 ։ բի · 24 ։
ղ Գոր · բ · 33 ։
ճ ա Կոր · ժբ · 28 ։ ԳԼ · բ · 20 ։
մ Գոր · իա · 8 ։ բ Տիմ · ի · 5 ։
յ Գոր · ի · 28 ։
ն Հռոմ · ժբ · 7 ։
շ ա Կոր · ժբ · 7 ։
ո ԳԼ · ա · 23 ։ Կող · ա · 24 ։
չ ա Կոր · ժգ · 26 ։
պ Կող · բ · 2 ։
ջ ա Կոր · ժգ · 20 ։ Կող · ա · 28 ։
ռ Լյս · իբ · 9 ։ ա Կոր · ժգ · 20 ։
ս Եբր · ժդ · 9 ։
վ Ա Թես · ժա · 7 ։
տ Հռոմ · ժզ · 18 ։ բ Կոր · բ · 17 ։
ր Ա Օաբ · բ · 16 ։ բ Կոր · գ · 2 ։ Ածմ 25 ։ ա Յով · ի · 18 ։
ց ԳԼ · ա · 22 ։ բ · 21 ։
ւ Կող · ա · 18 ։
փ Կող · բ · 19 ։
ք ԳԼ · բ · 1 , 2 , 3 ։ Ածմ 22 ։ Կող · ի · 7 ։ ա Պես · գ · 3 ։
օ Հռոմ · ա · 21 ։
ֆ Գոր · իզ · 18 ։
ա ԳԼ · բ · 12 ։ Գաղ · գ · 8 ։
ա Յով · ի · 5 ։
բ Հռոմ · ա · 21 ։
գ ա Տիմ · գ · 2 ։
դ Հռոմ · ա · 24 , 26 ։ ա Պես · ի · 3 ։
ե Աստ անյագութեամբ
զ ԳԼ · ա · 13 ։
է Կող · բ · 11 ։ գ · 8 , 9 ։ Եբր · ժբ · 1 ։ ա Պես · բ · 1 ։
ը ԳԼ · բ · 2 , 3 ։ Ածմ 17 ։ Կող · գ · 7 ։ ա Պես · գ · 3 ։
թ Հռոմ · գ · 6 ։
ժ Հռոմ · ժբ · 2 ։ Կող · գ · 10 ։
ի Հռոմ · գ · 4 ։ բ Կոր · ե · 17 ։ Գաղ · գ · 15 ։ ԳԼ · գ · 11 ։ Կող · գ · 10 ։
ժա ԳԼ · բ · 10 ։
ժբ Օաբ · բ · 16 ։ Ածմ 15 ։ Կող · գ · 9 ։
ժգ Հռոմ · ժբ · 5 ։
ժդ Պաղ · գ · 4 ։ լէ · 8 ։
ժե բ Կոր · բ · 10 , 11 ։ Հակ · ի · 7 ։ ա Պես · է · 9 ։
ժզ Գոր · է · 9 ։ Գաղ · ա · 15 ։ ԳԼ · ե · 4 ։ Կող · գ · 8 ։
ժէ Ա Թես · ժբ · 36 ։ ԳԼ · է · 4 ։ Կող · գ · 8 ։
ժը Կող · գ · 6 ։ ա Թես · է · 11 ։
ժթ Կող · գ · 16 ։
իա Լյս · է · 13 ։ կդ · 10 ։ Եզեկ · ժդ · 43 ։ ա Թես · է · 19 ։
իբ ԳԼ · ա · 13 ։
իգ Լյս · իա · 28 ։ Հռոմ · լբ · 23 ։ ԳԼ · ա · 14 ։
իդ Կող · գ · 8 , 19 ։
իե Տիտ · գ · 2 ։ Հակ · գ · 11 ։ ա Պես · բ · 1 ։
իզ Տիտ · գ · 3 ։
իէ բ Կոր · բ · 10 ։ Կող · գ · 12 , 13 ։
իը Ա Թես · գ · 14 ։ Ա Թես · ժա · 25 ։

հարը կը խօսի մանաւանդ պարտաւորութեանց վրայով, թէ կրնկները պարտին ձագանգել իրենց երիվարներուն, 25 և երիվարները պարտին սիրել իրենց կրնկները, 32 քանզի ոչ Աբիեսսա սիրից հեզոցին։

1 Ա՞ՂՂԻ՝ Աստուծոյ նմանող եղէք սիրելի զա-
2 ւակներու պէս. ե՛ւ սիրով վարուեցէք՝
3 ինչպէս որ Քրիստոս ալ մեզ սիրեց, ու իր
անձը մեզի համար մատնեց՝ ընծայական պա-
տարագ ու զոհ Աստուծոյ։ Հայց
պոռնկութենէն և ամէն կերպ պղծութենէն՝ կամ
ագահութենէն Անուններն անգամ չզիջուի ձեր
4 մէջը, (ինչպէս որ կը վայլէ սուրբերուն,) Եւ
գարշելի բաներ՝ կամ յիմարական խօսքեր՝ կամ
խնդկաստականութիւն, որ չվայլեր. այլ մանա-
5 նաւ գոհութիւն. *Ա՛ խմանալով գիտեցէք",
որ ամէն պոռնիկ՝ կամ պիղծ՝ կամ ագահ՝ որ
կռապաշտ է, Քրիստոսի ու Աստուծոյ թա-
գաւորութեանը մէջ ժառանգութիւն չունի։
6 Ոչ Ոշլայ որ մեկը ձեզ խաբէ փուճ խօսքերով.
Քանզի որ ասոնց բաներուն համար Աստուծոյ բար-
կութիւնը կու գայ ան՝նպատանգութեան որդւոց
7 վրայ։ Ուստի անոնց հաղորդ մի ըլլաք։
8 Քանզի ընդ առաջ մէկ ատեն մէք դուք խաւար էիք,
բայց հիմա լոյս էք Տէրոջմով. Լուսոյ որդի-
9 ներու պէս քալեցէք. Քանզի որ լուսոյ պը-
տուղը ամէն կերպ բարութիւնով, և արդարու-
10 թիւնով ու ճշմարտութիւնով է։ Քննեցէք
11 ինչ է Տէրոջը հաճելին. Եւ կցորդ մի ըլլաք
չխաւարին անպտուղ գործքերուն, այլ մա-
12 նաւանդ զանոնք յանդիմանեցէք։ Քանզի որ
անոնց մէջը գաղտուկ գործուած բաները խօ-
13 սիլն ալ ամօթ է։ Բայց ամէն բան յանդի-
մանուած՝ լուսով յայտնի կ'ըլլայ. քանզի որ
14 ամէն բան որ յայտնի կ'ըլլայ՝ լոյս է։ Ընդ
Համար կ'ըսէ. Ելթնընցիր դուն՝ որ կը քնա-
նաս, ու կանգնէ մեռելներէն, ու Քրիստոս
քեզի լոյս պիտի տայ։
15 Ա՛ւստի նայեցէք ինչ ինչպէս զգուշութեամբ

16 պիտի քալէք, չէ թէ անմիտներու պէս, Հա-
պա խմաստուններու պէս. Ժամանակը ծա-
17 խեմ առէք, քանզի որ օրերս չար են։ Ընդ
Համար անմիտ մի ըլլաք, Հապա իմացէք թէ
18 ինչ է Տէրոջը կամքը։ Ու մի գինովնաք գի-
նիով, որուն մէջ անառակութիւն կայ. Հապա
19 Հոգիով լեցուեցէք. Եւ սաղմոսներով ու
օրհնութիւններով և հոգևոր երգերով միմեանդ
խօսակցելով, երգեցէք ու սաղմոս ընէք Տէրոջը՝
20 ձեր սրտերուն մէջ։ Միշտ ամէն բանի
Համար գոհութիւն տուէք Աստուծոյ ու Հօրը՝
Քր Տէր Յիսուս Քրիստոսի անունովը։
21 Իրարու ենթակայ եղէք Քրիստոսի վախ-
22 ճէ։ Կիներդ իրենց էրիկներուն ենթակայ ըլ-
23 լան՝ որպէս թէ Տէրոջը. Ընդ որ էրիկը
կնկանը գլուխն է, ինչպէս որ Քրիստոս ալ
եկեղեցիին գլուխն է, ու ինքը մարմինին Փրկ-
24 իչ է։ Ուստի ինչպէս որ եկեղեցին ենթակայ
կ'ըլլայ Քրիստոսին, անանկ ալ կիներն Հա-
25 մէն բանի մէջ իրենց էրիկներուն։ Էրիկներ՝
սիրեցէք ձեր կիներդ, ինչպէս որ Քրիստոս
ալ սիրեց եկեղեցին, ու իր անձը մատնեց ա-
26 նոր Համար. Որ զանիկայ սրբէ ու մաքրէ ջա-
27 զանին ջրովը՝ խօսքով. Որ ինքը իր դիմա-
ցը փառաւոր կեցնէ եկեղեցին, Որ մէկ արատ
մը կամ խորշամութիւն կամ ուրիշ ասանց պէս
բան մը չունենայ. Հապա որ սուրբ ու անա-
28 րատ ըլլայ։ Նոյնպէս ալ պէտք է որ էրիկ-
ները իրենց կիներդը սիրեն՝ իրենց մարմիններ-
նուն պէս. ան որ իր կինը կը սիրէ՝ իր անձը
29 կը սիրէ. Ընդ որ մէկը բնաւ իր անձը չատեր,
Հապա կը սնուցանէ՝ ու կը խնամէ զանիկայ,
30 ինչպէս Քրիստոս ալ եկեղեցին. Վասն որ մենք
անոր մարմինին անդամներն ենք՝ անոր մարմ-
31 նէն ու անոր ոսկորներէն։ Ընդ Համար մարդ
կը պիտի ձգէ իր Հայրը ու մայրը, և իր կնկ-
կանը պիտի յարի. Ու երկուքը մէկ մարմին
32 պիտի ըլլան։ Ա՛յս խորհուրդը մեծ է, բայց ես

= Գաղ. ե. 13։ Կող. գ. 5։ Ա Պետ. բ. 11։ Հռ. ը. 13։ Ա Կոր. զ. 9։ ա Կոր. ժ. 7։ Գաղ. ե. 16։ Եփես. ե. 3։ Կող. գ. 5։ Ա Կոր. զ. 10։ Յայտ. իա. 8։ Եփես. ե. 5։ Ա Կոր. զ. 9։ Ա Կոր. ժ. 7։ Ա Կոր. ժ. 20։ Ա Կոր. ժ. 14։ Ա Կոր. ժ. 22։ Ա Կոր. ժ. 21։ Ա Կոր. ժ. 16։ Ա Կոր. ժ. 18։ Ա Կոր. ժ. 31։ Ա Կոր. ժ. 23։ Ա Կոր. ժ. 24։ Ա Կոր. ժ. 26։ Ա Կոր. ժ. 27։ Ա Կոր. ժ. 28։ Ա Կոր. ժ. 29։ Ա Կոր. ժ. 30։ Ա Կոր. ժ. 31։ Ա Կոր. ժ. 32։ Ա Կոր. ժ. 33։ Ա Կոր. ժ. 34։ Ա Կոր. ժ. 35։ Ա Կոր. ժ.

կը զուգեմ Քրիստոսի ու եկեղեցիին վրայով։
33 Ա[ա]կայն ձեզի ամէն մէկն ալ իր կնիկը անանկ սիրէ՝ որպէս թէ իր անձը, ե՛ւ կնիկը իր էրիկէն թո՛ղ վախնայ։

Գ Լ Ո Ւ Խ

1 Ար ծանուցանէ առաջոյ պարտաւորութիւնը զկե՛ր իրենց ծնողքները, 5 ծառաներուն պարտաւորութիւնը զեա՛ր իրենց տէրերը, 10 թէ մեր կեանքը դիմադրութիւն մըն է, 12 ո՛չ միայն մարմնի ու արիւնի զեմ, հապա նաև հոգեւոր թշնամիներու զեմ։ 13 քրիստոնեային զէնքերը ի՛նչ ի՛ն, 18 և ինչպէս գործածել պէտք է զանոնք։ 21 Տիրոջիսոյ վրայով յանձնարարութիւն։

1 Ա՛րդիւք՝ [a]ձեր ծնողացը հնազանդ եղէք Տէրոջմով, որ ան է արժանը։ 2 [b]Պատուէ՛ քու հայրդ ու մայրդ, (որ առջի պատուիրանքն է 3 խոստմունքով,) Որ քեզի աղէկ ըլլայ, ու երկար կեանք ունենաս երկրի վրայ։ 4 Ու դո՛ւ [c]Հայրե՛ր՝ ձեր որդիները մի բարկացնէք, [d]հապա անոնք մեծցուցէ՛ք Տէրոջը մարժուելովը ու խրատովը։ [e]Հրամանե՛ր հնազանդ եղէք ձեր մարմնաւոր տէրերուն հոգով ու դողով՝ [f]ձեր սրտին միամտութիւնովը, որպէս թէ Քրիստոս։ 6 Ան. [g]Չէ թէ մարդահաճոյի պէս աչքի առջև ծառայելով, հապա Քրիստոսի ծառաներու 7 պէս՝ սրտանց Աստուծոյ կամքը ընելով. Յօժարութեամբ ծառայելով՝ որպէս թէ Տէրոջը, 8 ու չէ՛ թէ մարդոց. [h]Գիտնալով որ ամէն մէկը ի՛նչ բարիք որ ընէ, նոյնը Տէրոջմէն պիտի ընդունի, [i]թէ ծառայ ըլլա՛յ և թէ ազատ։ 9 [j]Իւ՛ր ալ տէրե՛ր՝ նոյնը ըրէք անոնց, ու սպառնալիքը թո՛ղ տուէք, [k]գիտնալով որ ա՛ն նոյնպէս ալ ձեր ալ Տէրը երկինքն է. [l]ու անոր քովը աչառութիւն չկայ։

10 [m]Ա՛լ ասկէետև եղէ՛ք զօրացէ՛ք Տէրոջմով, [n]ու անոր զօրութեան կարողութիւնովը։ 11 [o]Զգեցէ՛ք Աստուծոյ սպառազէնութիւնը, որ կարող ըլլաք Սատանային հնարքներուն դէմ դնելու։ 12 [p]Ինչու որ մեր պատերազմը արիւնի ու մարմինի հետ չէ. հապա Իշխանութիւններու՝ պետութիւններու հետ, [q]ա՛ս խաւար աշխարհիս իշխաններուն հետ, երկնաւորներուն մէջը եղող չար ոգիներուն հետ։ 13 [r]Ասոր համար վրանի՛դ առէք Աստուծոյ սպառազինութիւնը, որ կարող ըլլաք [s]չարութեան օրը դէմ դնելու, ու ամէն բանը լմընցընելէն ետև՝ հաստատուն կայնելու։ 14 Ասոր հետ կայնեցէ՛ք, [t]մէջերնիդ ճշմարտութեան մէջ գօտիացնելով, [u]ու արդարութեան զրահը հագնելով. 15 [v]Ու ոտքերնուդ հագցընելով խաղաղութեան աւետարանին պատրաստութիւնը. 16 [w]Ու ամէն բանին վրայ հաւատքին վահանը առէք, որով կարող պիտի ըլլաք չարին ամէն 17 կրակոտ նետերը մարելու. [x]Ու փրկութեան սաղաւարտը առէք, [y]ու [z]Հոգիին սուրը՝ որ Աստուծոյ խօսքն է. [aa]Ամէն աղօթքով ու խնդրուածքով ամէն ատեն աղօթք ըրէք Հոգիով, [ab]ու ասոր բանին վրայ հսկելիքը կատարեալ յարատեւութեամբ ու աղաչանքով՝ բոլոր սուրբերուն 19 համա՛ր, [ac]Ինձի համար ալ, որ ինծի խօսք տրուի որ բերանս բանամ [ad]համարձակութեամբ 20 աւետարանին խորհուրդը յայտնելու. [ae]Որուն համար ես դեսպանութիւն կ՚ընեմ [af]կապանքով, [ag]որ անով համարձակութիւն ունենամ խօսելու՝ ինչպէս որ պէտք է։

21 [ah]Բայց [ai]որ դուք ալ դիտնաք իմ վրայս՝ թէ ինչ կ՚ընեմ ես, ամէն բանը պիտի ցուցընէ ձեզի Տիւքիկոս սիրելի եղբայրը ու հաւատարիմ պաշտօնեան Տէրոջմով. 22 [aj]Որ որ յատկապէս ասո բանին համար ձեզի խրկեցի, որ դիտնաք դուք մեր վրայով, ու ինքը ձեր սիրտերը մխիթարէ։

23 [ak]Խաղաղութիւն եղբայրներուն և սէր հաւատքով մէկտեղ [al]Աստուծմէն ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէն։ 24 Շնորհք ան ամէնուն հետ՝ որոնք մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը [am]անեղծութեամբ կը սիրեն. ամէն։

---

a Ելք. 25։ Ղեւ. ի. 19։
b ա Պետ. գ. 6։
c Առակ. իե. 22։ Ղեւ. գ. 20։
d Ելք. ի. 12։ բ Օր. ե. 16։ իէ. 16։ Նրեմ. լէ. 18։ Եզեկ. իգ. 7։ Մաղ. ա. 6։ Սաս. ժե. 4։ Մար. է. 10։
e Ղեւ. գ. 21։
f Ծն. ժբ. 19։ բ Օր. գ. 9։ ը. 7, 20։ ժա. 19։ Մաղ. հբ. 4։ Գործ. ժե. 18։ իբ. 6։ իճ. 17։
g Ղեւ. գ. 22։ ա Տիմ. ե. 1։ Տիտ. բ. 9։ ա Պետ. բ. 18։
h բ Կոր. է. 15։ Փիլ. բ. 12։
i ա Պետ. իճ. 17։ Ղեւ. գ. 22։
j Ղեւ. գ. 22, 23։
k Հռով. բ. 6։ բ Կոր. ե. 10։ Ղեւ. գ. 24։
l Գործ. գ. 28։ Ղեւ. գ. 11։
m Ղեւ. գ. 1։
n Ա՛ե. բի. 43։
o Հօհ. ժգ. 13։ ա Կոր. է. 22։
p Հռով. բ. 11։ Ղեւ. գ. 25։
q Ի՛ւ. ա. 19։ գ. 16։ Ղեւ. ա. 11։
r Հռով. ժգ. 12։ բ Կոր. ը. 7։ Հեր. 13։ ա Թես. ե. 8։
s Սաս. ժգ. 17։ ա Կոր. ժե. 50։
t Հռով. բ. 38։ Ի՛ւ. ա. 21։ Ղեւ. բ. 15։
u Ի՛ւ. իբ. 53։ Հօհ. ժբ. 31։ ժգ. 30։ Կո՛ր. բ. 2։ Ղեւ. ա. 13։
v բ Կոր. ժ. 4։ Հեր. 11։
w Ի՛ւ. ե. 16։
x Ես. ժա. 5։ Ղե՛ւ. ժբ. 35։ ա Պետ. ա. 13։
y Ես. ծբ. 17։ բ Կոր. գ. 7։ ա Թես. ե. 8։
z Ես. ծբ. 7։ Հռով. ժ. 15։
aa Հօհ. ե. 4։
ab Ես. ծբ. 17։ ա Թես. ե. 8։
ac ա Հօհ. ե. 4։
ad Գործ. գ. 12։ Հայտ. ա. 16։ բ. 16։ ժբ. 15։
ae Ղե՛ւ. ժբ. 1։ Հռով. ժբ. 12։ Ղեւ. գ. 2։ ա Թես. ե. 17։
af Գաս. իդ. 41։ Գաս. ժգ. 33։
ag Ղե՛ւ. ա. 16։ Փիլ. ա. 4։ ա Տիմ. բ. 1։
ah Կող. գ. 29։ Ղեւ. գ. 3։ բ Թես. գ. 1։
ai բ Կոր. գ. 12։
aj բ Կոր. ե. 20։
ak Կող. իդ. 29։ իբ. 20։ Ղե՛ւ. գ. 1։ Փիլ. ա. 7, 13, 14։ բ Տիմ. ա. 16։ բ. 9։ Փիլ. 10։
al Կող. իբ. 31։ Փիլ. ա. 20։ ա Թես. բ. 2։
am Ղեւ. գ. 7։
an Կող. ի. 4։ բ Տիմ. գ. 12։ Տիտ. գ. 12։
ao Ղեւ. գ. 8։
ap ա Պետ. ե. 14։
aq Տիտ. բ. 7։

ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԸՆԹԵՐՁԱԼՈՑՆ

ԸՆ ՓԻԼԻՊՊԷՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ը

3 Պօղոս կը յայտնէ իր գոհութիւնը առ Աստուած, և իր սէրը որ ունի փիլիպպեցւոց վրայ՝ իրենց հաւատքի պըտուղին համար, և իր յարչպատնայր տագնապը բլլալուն համար. 9 թէ ամէն օր ազօթք կ՚ընէ որ անոնք յառաջդիմեն. 12 կը պատմէ թէ Հռոմէական մէջ իր կրած նեղութիւններուն Քրիստոսի հաւատքը մեծ յաջողութիւն ունեցաւ, 21 և թէ ինքը միշտ պատրաստ է Քրիստոսը փառաւորելու թէ իր ապրելովը և թէ մեռնելովը. 27 Կը յորդորէ զանոնք որ միաբան բլլան, 28 և քաջասիրտ՝ հալածանաց ժամանակ։

1 Պօղոս և Տիմոթէոս՝ Յիսուս Քրիստոսի ծառաներն, Քրիստոս Յիսուսով բոլոր սուրբերուն՝ որ Փիլիպպեցւոց կողմերն են՝ եպիս-
2 կոպոսներով ու սարկաւագներով. Շնորհք ու խաղաղութիւն ձեզի Հօրմէն մեր Աստուծմէ և Տէր Յիսուս Քրիստոսէն։
3 Կը գոհանամ իմ Աստուծմէս ամէն ան-
4 գամ՝ որ ձեզ կը յիշեմ, (Միշտ իմ ամէն խնդրուածքիս մէջ ձեր ամենուն համար
5 ուրախութեամբ ազօթք կ՚ընեմ,) Ձեր մասին Աւետարանին հաղորդ բլլալնուդ համար սկիզբ օրուընէ
6 մինչև հիմա. Ա՛ս մեծապէս վստահ բլլալով՝ Թէ
ան որ ձեր մէջը բարի գործ մը սկսաց, Ա՛մինչև
7 Յիսուս Քրիստոսի օրը պիտի կատարէ. Ինչպէս որ ինծի արժան ալ է ձեր ամենուն վրայ ա՛ս բաներ խորհիլ՝ Ա՛ձեզ իմ սրտիս մէջը ունենալուս համար Իմ կապերուս մէջ, Եւ աւետարանին ջատագովութեանը ու հաստատութեանը մէջ, Ա՛ձեզ ամէնքդ ինծի հաղորդ
8 հաղորդ բլլալնուդ համար. Վկան է Աստուած, Որ ինչպէս փափաքով ունիմ ձեր ամենուն վրայ Քրիստոս Յիսուսի գութը։
9 Ու ա՛ս աղօթքը կ՚ընեմ, Որ ձեր սէրը
10 բոլոր ընտրողութիւնով, Ա՛ձեզ դուք տարբեր բաները պատուականք, Ա՛որպէս զի դիմեք Ա՛Քրիստոսի օրը անկիզծ և առանց պայմակղու-
11 թեան բլլալք. Ա՛Ըրկարութեան պտուղներով լցուած Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը Ա՛Աստուծոյ փառքին ու գովեստին համար։
12 Կ՚ուզեմ որ գիտնաք՝ եղբայրնե՛ր, Թէ ինչ որ ինծի պատահեցաւ՝ ալ աւելի աւետարանին
13 յառաջդիմութեանը պատճառ եղաւ. Այնչև իմ կապերս՝ որ Քրիստոսի համար են, Ա՛բոլոր պալատին մէջը՝ և ուրիշ ամենուն ալ
14 յայտնի եղան. Ու Տէրոջմով եղբայրներուն շատերը սիրտ առին իմ կապերէս՝ ալ աւելի համարձակիլ Աստուծոյ խօսքը խօսելու ա-
15 նանց վախի. Ամենք նախանձէ՛ ու հակառակութենէ, և ամենք բարեսիրութենէն ելլե՛ն
16 Քրիստոսը կը քարոզեն. Սանք սիրոյ համար. Ինչու որ գիտեն Թէ ես աւետարանին համար
17 պատասխան տալու կեցեր եմ. Իսկ անոնք հակառակութենան համար Քրիստոսը կը պատմեն, չէ Թէ անկիզծութեամբ, Ա՛կարծելով միշտ ա-
18 ւելցնել իմ կապերուս վրայ. Բայց ի՞նչ է. Որ կերպով որ ըլլայ, Թէ պատճառանքով՝ և Թէ ճշմարտութիւնով՝ Քրիստոս կը պատմուի. ու ասոր վրայ ուրախ եմ, և ուրախ ալ պիտի
19 ըլլամ. Վասնզի գիտեմ որ ասոր վախճանը իմ փրկութենան համար պիտի ըլլայ Ա՛ձեր խընդրուածքովը, Ու Յիսուս Քրիստոսի Ա՛Հոգւոյն
20 օգնականութեամբը, Ա՛Իմ հառնդուն ակնկալութենաս ու իմ յոյսս համեմատ, Որ բանով մը ամօթով պիտի չըլլամ. Ա՛Հապա կատարեալ համարձակութիւնով՝ ինչպէս որ ամէն առնն՝ անանկ ալ հիմա Քրիստոս իմ մարմինիս մէջ պիտի փառաւորի՝ Թէ ապրելովս և Թէ մեռ-
21 նելովս. Ինչու որ ինծի համար՝ ապրիլը Քրիստոս է, ու մեռնիլը օգուտ. Ա՛սպա Թէ որ մարմինի մէջ ապրիլս իմ գործոյս պտուղ կը
22 բերէ, ալ չեմ գիտեր ո՛րը ընտրեմ։ Ա՛Երկու-
23 քին, ալ չեմ գիտեր ո՛րը ընտրեմ։ Ա՛Երկու-

ա ձ Կօր. ա. 2։
բ Ա՛ռաք. ա. 7։ բ Կօր. ա. 2։ ա Պետ. ա. 2։
գ Ա՛ռաք. ա. 8, 9։ ա Կօր. ա. 4։ Ա՛փես. ա. 15, 16։ Կող. ա. 3։ ա Թես. ա. 2։ բ Թես. ա. 3։
դ Ա՛ռաք. ժբ. 13։ ժե. 26։ բ Կօր. բ. 1։ Գղ. գ. 14, 15։
ե Յօհ. չ. 29։ ա Թես. ա. 3։
զ Ա՛ՍԴ. 10։
է բ Կօր. գ. 2։ է. 3։
* Ա՛մէն գիտ Յէր օրանէրուն մէջը ունենալնուդ.
ը Ա՛փես. գ. 1։ չ. 20։ Կող. գ. 3, 18։ բ Տիմ. ա. 8։
թ Ա՛ՍԴ. 16։
ժ Գղ. գ. 14։
ի Ա՛ռաք. ա. 9։ իզ. 1։ Փագ. ա. 20։ ա Թես. բ. 5։
լ Գղ. բ. 26։ գ. 1։
խ ա Թես. գ. 12։ Փիլիմ. 6։
ծ Ա՛ռաք. բ. 18։ ժբ. 2։ Ա՛փես. ե. 10։
կ Գաղ. իդ. 16։ ա Թես. գ. 13։ ե. 23։
հ ա Կօր. ա. 8։
ձ Յօհ. ժե. 4, 5։ Ա՛փես. բ. 10։ Կող. ա. 6։
ղ Յօհ. ժե. 8։ Ա՛փես. ա. 12, 14։
ճ Գղ. գ. 23։
մ Գղ. բ. 3։
յ Ա՛ՍԴ. 7։
ն բ Կօր. ա. 11։
շ Ա՛ռաք. բ. 9։
ո Ա՛ռաք. բ. 19։
չ Ա՛ռաք. ե. 5։
պ Ա՛փես. գ. 19, 20։
ջ բ Կօր. ե. 8։

կողմանէ ալ՝ նեղն մէջ եմ, ՚՚մեկնելու ու Քրիս-
տոսի հետ ըլլալու փափաք ունենալով. քանզի
24 ան՝ շատ աւելի աղեկ է. Բայց մարմնի մէջ
25 կենալը՝ ձեզի համար աւելի հարկաւոր: ՚՚Ես
այս բանիս համոզուած ըլլալով՝ գիտեմ որ ձեր
ամենուն հետը պիտի կենամ ու մնամ, որ դուք
26 յառաջանաք և ուրախ ըլլաք հաւատքով. ՚Ո՚Ր
ձեր պարծանքը իմ վրայիս աւելի ըլլայ Քրի-
ստոս Յիսուսով՝ իմ նորէն ձեզի գալուս
պատճառովը:
27 ՚՚Միայն թէ Քրիստոսի աւետարանին ինչ-
պէս որ կը վայլէ՝ անանկ վարուեցէք. որ եթէ
գամ ու ձեզ տեսնեմ, և կամ հեռու ըլլամ,
ձեր վրայովը լսեմ ՚՚որ դուք հաստատուն կը
կենաք մէկ հոգիով, ՚՚ու մէկ հոգիով՝ պատե-
րազմելից կ՚ըլլաք աւետարանին հաւատքին
28 համար. և մէկ բանով մըն ալ մի զարհուրիք
հակառակորդներէն, ՚որ անոնց կորստեան ա-
29 պացոյց մըն է, ՚ու ձեզի՝ փրկութեան. Ըն
ալ Աստուծմէ է. ՚՚ինչու որ ձեզի տրուեցաւ
Քրիստոսի համար՝ ՚՚ո՚չ թէ միայն անոր հաւա-
տալ, հապա անոր համար չարչարուիլ ալ.
30 ՚՚Այն պատերազմը ունենալով՝ ՚՚որ իմ վրաս
տեսաք, ու հիմա իմ վրայովս կը լսէք:

Գ Լ. Բ

1 Կը խրատեէ զանոնք միաբան և խոնարհամիտ ըլլալու, յորդորելով անոնց Քրիստոսի խոնարհութիւնը և բարձրութիւնը: 12 Կը յորդորէ որ ջանք ընեն փրկութեան ձամբուն մէջ յառաջանալու, որ լուսաւորներու պէս ըլլան աս չար աշխարհիս մէջ, 16 և մխիթարութիւն տան իրեն՝ որ անոնց առաքեալն է, ու պատրաստ կը կենայ Աստուծոյ գոհ ըլլալու. 19 Կը յայտայ որ Տիմոթէոսը իրեն անոնց, որուն վրայով բարի վկայութիւն կուտայ. 25 Եպափրադիտոսին վրայով՝ որն որ նոյն ատենը անոնց կը խրկէ:

1 Ա՚ւստի թէ որ Քրիստոսով մխիթարութիւն
մը կայ, թէ սիրոյ սփոփանք մը, ՚՚թէ հո-
գիի հաղորդութիւն մը, ՚թէ գթութիւն ու
2 ողորմութիւն մը. ՚Իմ ուրախութիւնս դուք
լեցուցէք, ՚՚նոյն խորհուրդը ունենալով, մի և
նոյն սէրը ձեզի՝նման՝ ունենալով, մէկ հունէ,
3 մէկ մտածմամբ. ՚Ոչ ան մը կրկնութիւնով
կամ անպարծութիւնով՝ մի ընէք. Հապա
խոնարհութիւնով մէկզմէկ ձեր անձէն լաւ ա-
4 պրելիք. ՚Ո՚չ ինակ անձերնուդ նայիք մի նայիք.
5 հապա ամէն մէկը իր բնկերին ալ: ՚Զնգմ ա-
մէն մէկը նոյն միտքը թող ունենայ, որ Քրի-
6 ստոս Յիսուսի մէջն էր. ՚Ո՚ր Աստուծոյ կեր-
պարանքը ունենալով, ՚՚չափազանցութիւն մը
7 չսեպեց Աստուծոյ հաւասար ըլլալը. ՚՚Հապա
անձը ունչնացուց՝ ծառայի կերպարանք առ-
նելով՝ ՚մարդոց նման ըլլալով. և կերպարան-
8 քով մարդու պէս գտնուելով՝ ՚ինքզինքը խո-
նարհեցուց՝ ՚մինչև մահուան՝ ճշմարիտ եղաւ,
9 ու ան ալ խաչին մահուանը: ՚Սորդ համար
Աստուած ալ անսիկայ խիստ բարձրացուց, ՚ու
անոր անուն մը տուաւ՝ որ ամէն անունէն վեր
10 է. ՚Որ Յիսուսի անունին ամէն ծունկ երկի,
երկնաւորներուն, ու երկրաւորներուն, և սան-
11 դարամեսականներուն. ՚Ու ամէն լեզու դա-
ւանի՝ թէ Յիսուս Քրիստոս Տէր է՝ ՚՚որ Աս-
12 տուծոյ փառքին համար: Ասոնի համ սիրելի-
ներս՝ ՚ինչպէս որ ամէն ատեն Ճշմարիտ եղաք՝
ո՚չ միայն իմ ներկայութեանս, հապա ալ ա-
ւելի հիմա՝ իմ բացակայութեանս ատենը, ՚ա-
հով ու դողով ձեզիններուդ փրկութիւնը գոր-
13 ծեցէք. ՚Վերու որ Աստուած է՝ որ ձեր մէջը
կը՚ներգործէ կամենալը ու ընելը իր հաճութեան
14 նը համար: ՚Ամեն բան առանց տրտունջներու
15 ու վիճաբանութիւններու ըրէք. ՚՚Որ ըլլաք
ամրիծ ու անարատ՝ Աստուծոյ որդիներ առանց
մեղապարտի՝ ՚՚կամակոր ու խոտորեալ ազգին
մէջ, որոնց մէջը դուք լուսաւորներու պէս կը
16 փայլիք աշխարհիս մէջ. Կենաց խօսքը ամուր
բռնելով՝ ՚՚ինձի պարծանք ըլլալու համար Քրի-
ստոսի օրը, ՚՚թէ պարապ տեղը չթալիցի, և
17 պարապ տեղը չաշխատեցայ: Հապա թէպէտ և
ձեր հաւատքին պատարագին ՚՚ու պաշտօնին
վրայ ընծայուիմ, ՚ի՚ուրախանամ և ձեր ամե-
18 նուն հետը ուրախանամ: Նոյնպէս ալ
դուք ուրախացէք ու իմ հետս ուրախակից ե-
ղէք:
19 Բայց՝ կը յուսամ Տէր Յիսուսով, որ ՚Տի-
մոթէոսը շուտով ձեզի խրկեմ, որ իմ սիրտս

ե Տիմ. գ. 6։
ը Պտ. բ. 24։
ժ Կր. բ. 14։ ի. 12։
ի Ղկս. գ. 1։ Կող. ա. 10։
ա Ցհ. բ. 12։ գ. 1։
բ Կ՚Ա. գ. 1։
գ ա Կոր. ա. 10։
ժ Հռոմ. գ. 3։
ի Բ Կոր. ա. 5։
ի Հռոմ. բ. 17։ բ Տիմ. բ. 11։
ա Գոր. Ե. 41։ Հռոմ. Ե. 3։
ի Ղկս. բ. 3։
ա Կող. բ. 1։
բ Գոր. ժ՚Ա. 19, Ա՚Ե։ ա Ցհ. բ. 2։

—

ա բ Կոր. ժ՚ղ. 13։
բ Կող. գ. 12։
ի Հով. գ. 29։
դ Հռոմ. ժ՚բ. 16։ ժ՚Ե. 5։ ա Կոր. ա. 10։ բ Կոր. ժ՚ղ. 11։ Պտ. ա. 27։ գ. 18։ գ. 2։ ա Պետ. դ. 8։
ի Պտգ. Ե. 26։ Պտ. ա., 15, 17։ Հով. գ. 14։
ա Հռոմ. ժ՚Ը. 10։ Ղկս. Ե. 21։ ա Պետ. Ե. 5։
Ե ա Կոր. ժ՚. 24, 33։ ժ՚գ. 5։
ը Մատ. ժ՚ա. 29։ Հով. ժ՚գ. 15։ ա Պետ. բ. 21։ ա Հով. բ. 6։
ը Հով. ա. 1, 2։ ժ՚Է. 5։ բ Կոր. գ. 4։ Կող. ա. 15։ Ղկս. ա. 3։
ժ Հով. Ե. 18։ ժ՚. 33։
ժ Աստ. յաջորդակից քան
ի Պտգ. ի՚Ե. 6։ Ցհ. ժ՚դ. 3։ Գաղ. ի՚. 26։ Գար. ի՚. 11։ Հռոմ. ժ՚Ե. 3։
լ Ցհ. ի՚Ե. 1։ ի՚Ե. 3, 6։ ժ՚բ. 13։ ժ՚գ. 11։ Ղկս. ի՚գ. 23, 24։ Օգար. գ. 8։ Գաս. ի՚. 28։ Գալ. ի՚. 27։
խ Հով. ա. 14։ Հռոմ. ա. 3։ բ. 3։ Գաղ. գ. 4։ Ղկս. ի՚. 14, 17։
ծ Գաս. ի՚գ. 39, 42։ Հով. Յ. 18։ Ղկս. Ե. 8։ ժ՚բ. 2։
կ Հով. ժ՚Է. 1, 2, 5։ Գոր. ի՚. 33։ Ղկս. ի՚. 9։
հ Ղփես. ա. 20, 21։ Ղկս. ա. 4։
ձ Ղա. ի՚Ե. 23։ Գաս. ի՚ի՚. 18։ Հռոմ. ժ՚գ. 11։ Հայտ. Ե. 13։
ղ Հով. ժ՚գ. 13։ Գոր. բ. 36։ Հռոմ. ժ՚ղ. 9։ ա Կոր. ը. 6։ ժ՚ը. 3։
ճ Գա. ա. 5։
մ Ղփես. գ. 5։
յ բ Կոր. գ. 5։ Ղկս. ժ՚գ. 21։
ն ա Կոր. ժ. 10։ ա Պետ. գ. 9։
շ Հռոմ. ժ՚գ. 1։
ո Գաս. Ե. 45։ Ղփես. Ե. 1։
չ ա Պետ. բ. 12։
պ Ը Ր. ՚Ղ. 5։
ջ Գաս. Ե. 13, 16։ Ղփես. Ե. 8։
ռ բ Կոր. ա. 14։ ա Ցհ. բ. 1։
ս Գաղ. բ. 2։ ա Ցհ. գ. 8։
վ Գ Տիմ. գ. 6։
տ Հռոմ. ժ՚Ե. 16։
ր բ Կոր. Է. 4։ Կող. ա. 24։
ց Հռոմ. ժ՚գ. 21։ ա Ցհ. գ. 2։

20 ալ Հանդչէ, կրթոր ձեր վիճակը դիտնամ։ Ընչ-
չու որ ասոր նման սրտակից մէկը չունիմ, որ
21 մտերմաբար ձեզի համար հոգ տանի։ Ասանկ
ամէնը իրենցը կը փնտռեն, ու չէ թէ Յիսուս
22 Քրիստոսինը։ Բայց դուք անոր փորձը գիտէք,
որ ինչպէս որդի մը հօրը հետ՝ անոնք ինծի
հետ ծառայութիւն ըրաւ աւետարանին մէջ։
23 Ասոնք կը յուսամ անմիջապէս երկել, շուտ մը իմ
24 ինչպէս ըլլալիքս տեսնամ պէս։ Բայց
վստահութիւն ունիմ Տէրոջմով՝ որ ես ալ քիչ
25 ատենէն պիտի գամ։ Միայն թէ հարկաւոր
սեպեցի Եպափրոդիտոս իմ
եղբայրս և գործակիցս ու զինուորակիցս՝ ձեր
26 մօտ երկնցնել, ու իմ պիտոյից ծառայողը։ Ո-
րովհետև ինքն ալ շատ փափաք ունէր ձեր ա-
մէնուն ալ տեսնելու. ու կը տրտմէր, որ դուք
27 լսած էիք թէ ինքը հիւանդացաւ։ Ու յիրաւի
ինքը հիւանդացաւ մահուան մօտ, բայց Ա-
ստուած ողորմեցաւ անոր. չէ թէ միայնակ անոր՝
հապա ինծի ալ, որ տրտմութեան վրայ տրտմու-
28 թիւն չունենամ։ Ասոր համար աւելի փութով
խրկեցի որ դուք զանիկայ տեսնելով նորէն ու-
րախ ըլլաք, ու ես առանց տրտմութեան ըլլամ։
29 Ուրեմն ընդունեցէք անիկայ Տէրոջմով ամէն
ուրախութեամբ, ու անոնպիսիները պատուական-
30 նորու կարգը բռնեցէք. Վասնզի Քրիստոսի
գործին համար մինչև մահուան մօտեցաւ՝ իր
կեանքը վտանգի մէջ ձգելով, որ ձեր ինծի
ծառայելու պահաստութիւնը ինքը լեցնէ։

Գ Լ. Գ

1 Ընտրեալը կը պատուիրէ որ հետու կենան թլփատու-
թիւն քարոզող օտար վարդապետներէն, 4 յայտնելով
Թէ ինքը անոնցմէ աւելի իրաւունք ունէր օրէնքին ար-
դարութիւնը պարծենալու, 7 բայց սակայն ինքը միտս
և ապուռութիւն կը համարի ան, որ Քրիստոսը ու անոր
արդարութիւնը չգիտէ. 12 այսու ամենայնիւ կը խոստա-
վանի իր անկատարութիւնը. 15 կը յորդորէ զանոնք ի-
րեն պէս խորհելու, 17 իրեն նմանող ըլլալու, 18 և
մարմնասէր քրիստոնեականերուն չար ճամբանները հետու
մնալու։

1 Ասոնի իմ եղբայրներս՝ ուրախ եղէք Տէրոջ-
մով. նոյն բաները ձեզի գրելը ինծի ձանձ-
րութիւն չէ, ու ձեզի ապահովութիւն է։
2 Զգուշացէք շուներէն. զգուշացէք չար մր-

ա Մաղ. ծէ. 13։
բ ա Կոր. ժ. 24, 33. ժգ. 5.
գ Տիմ. գ. 9, 16։
դ ա Կոր. գ. 17։ ա Տիմ. ա. 2։ գ Տիտ. ա. 2։
ե Կղ. ա. 25։ Փիլիմ. 22։
զ Կղ. գ. 18։
է Փիլիմ. 2։
ը գ Կոր. բ. 23։
թ գ Կոր. ժա. 9։ Կղ. գ. 18։
ժ Կղ. ա. 3։
ի ա Կոր. ժգ. 18։ ա Թես. ե. 12։ ա Տիմ. ե. 17։
լ ա Կոր. ժգ. 17։ Կղ. գ. 10։

մ գ Կոր. ժգ. 11։ Կղ. գ. 4։ ա Թես. ե. 16։
յ Ես. ծղ. 10։ Գաղ. ե. 15։
ն գ Կոր. ժա. 13։
շ Հռով. բ. 28։ Գաղ. ե. 2։
ո գ Օր. ժ. 16։ Ը. 6։ Ա-
բդմ. գ. 4։ Հռով. բ. 29։
գ. 14, 12։ Կղ. բ. 11։
պ Ցօհ. գ. 23, 24։ Հռով.
Ը. 6։
ռ Գաղ. գ. 14։
ս գ Կոր. ժա. 18, 21։
վ Ղուն. ժէ. 12։
տ գ Կոր. ժա. 22։
ր Հռով. ժա. 1։
ց գ Կոր. ժա. 22։
ւ Գաղ. իդ. 6։ իգ. 4, 5։

ֆ Գաղ. իբ. 3։ Գաղ. ա. 13, 14։
ք Գաղ. բ. 3։ իե. 1։
օ Հռով. ժ. 5։
ֆ Ղու. ա. 6։
ձ Ա՛ստ. ժգ. 44։
ղ Ես. ծգ. 11։ Երեմ. իե. 23, 24։ Ցօհ. ժէ. 3։ ա
Կոր. բ. 2։ Կող. բ. 2։
ճ Հռով. ժ. 3, 5։
մ Հռով. ա. 17։ գ. 21, 22։
իե. 30։ Ժ. 3, 6։ Գաղ.
բ. 16։
յ Հռով. գ. 3, 4, 5։ բ. 17։
բէ Կոր. գ. 10, 11։ բ Տիմ.
բ. 11, 12։ ա Պետ. գ. 13։
ն Գաղ. իբ. 7։

շ ա Տիմ. գ. 12։
ո Երբ. ժբ. 23։
չ Մաղ. խե. 10։ Ղու. իե.
62։ բ Կոր. ե. 16։
պ ա Կոր. իե. 24, 26։ Երբ.
գ. 1։
ջ բ Տիմ. գ. 7, 8։ Երբ. ժբ.
1։
ռ Երբ. գ. 1։
ս Հռով. բ. 6։ ժգ. 20։
վ Գաղ. ե. 10։
տ Գաղ. գ. 16։
ց Հռով. ժբ. 16։ ժէ. 5։
Կղ. բ. 2։
ւ ա Կոր. գ. 16։ ժա. 1։ Կղ.
գ. 9։ ա Թես. ա. 6։
փ ա Պետ. ե. 3։

18 ունիք : Ինչու որ շատերը կը քալեն , որոնց
Համար շատ անգամ ձեզի կ՚ըսէի , և հիմա լա-
լով ալ կը ղօսուցեմ , այսինքն [f]Քրիստոսի խա-
19 չին թշնամիներուն համար . [g]Որ անոնց վերջը
կորստեան է . [h]որոնց աստուածը՝ իրենց որովայնն
է , [i]ու անոնց փառքը՝ իրենց ամօթին է . [j]ո-
րոնք միայն երկրաւոր բաներըը կը մտածեն :
20 [k]Բայց մեր *քաղաքականութիւնը երկինքն է ,
[l]ուսկից [m]փրկիչը կը սպասենք՝ Տէր Յիսուս
21 Քրիստոսը . [n]Որ պիտի նորոգէ մեր խոնարհ
մարմինը՝ իր [o]փառաւոր մարմինին կերպարանա-
կից ըլլալու , ան զօրութիւնովը՝ որ կարող է
[p]ամէնը իր տակը հնազանդեցնելու :

Կ Ի · Գ

1 Վասնաւորը խրատներէն նոյն՝ ընդհանուր յորդորան-
քներ կ՚ընէ , 10 յուշընկալել թէ ինչպէս ինքը ուրախացաւ
անոնց առաւարտութեանը վրայ որ ցուցցին իրեն՝ իր
բանաւարկած ատենը , ոչ այնպէս իր պատրաստ լեզը-
նելուն համար , հապա անոնց մէջը եղած Աստուծոյ շնորհ-
քին համար . 19 և այսպէս իր խնամքը կը վերջացնէ
ազօթքով և բարեմաղթով :

1 Ասսաի իմ սիրելի [q]ու բաղձալի եղբայրներս՝
[r]իմ ուրախութիւնս ու պսակս , [s]սասնկ
Հաստատուն կեցէք Տէրոջմով՝ սիրելիներս :
2 Եւոդիային կ՚աղաչեմ , ու Սինտիքին կ՚ա-
ղաչեմ՝ [t]որ միևնոյն խորհուրդը ունենան Տէ-
3 րոջմով : Իրաւ քեզի ալ կ՚աղաչեմ՝ իմ հաւա-
զաւոր լծակիցս , դուն ալ օգնական եղիր անոնց ,
[u]որոնք իմ հետս աշխատեցան աւետարանին
մէջ Կղեմեսին և իմ ուրիշ գործակիցներուս
հետ , [v]որոնց անունները կենաց դրքին մէջն է :
4 [w]Ուրախ եղէք Տէրոջմով ամէն ատեն . դար-
5 ձեալ կ՚ըսեմ՝ ուրախ եղէք : Ձեր քաղցրութիւ-
նը ամէն մարդոց թող յայտնի ըլլայ . [x]Տէրը
6 մօտ է : [y]Ոչինչ մը համար հոգ մի ընէք . հա-
պա ամէն բանի մէջ աղօթքով ու աղաչանքով ,
գոհութիւնով թող ձեր խնդրուածքը Ա-
7 ստուծոյ յայտնի ըլլայ : [z]Ու Աստուծոյ խաղա-
ղութիւնը որ ամէն միտքէ վեր է , ձեր սիրտերը
ու միտքերը Քրիստոս Յիսուսով պիտի պահ-
8 պանէ : Ընդհանուր եղբայրնե՛ր , ինչ որ ճշմար-
տութիւնով է , ինչ որ պարկեշտութիւնով , ինչ
որ արդարութիւնով , ինչ որ մաքրութիւնով ,
ինչ որ սիրով , [a]ինչ որ բարի համբաւով , ինչ
առաքինութիւն և ինչ գովութիւն որ կայ , ան-
9 բանները խորհեցէ՛ք : [b]Ինչ որ սորվեցաք ու ա-
ռիք՝ և լսեցիք ու տեսաք իմ վրաս , ան բրէք .
[c]և խաղաղութեան Աստուածը ձեր հետը պի-
տի ըլլայ :
10 Մեծապէս ուրախացայ Տէրոջմով , [d]որ իմ
վրաս ունեցած հոգերնիդ հիմա նորոգուեցաւ .
ինչպէս որ կը հոգայիք ալ . միայն թէ պատե-
11 հութիւն չունեիք : Ոչ թէ կարօտութեան հա-
մար կ՚ըսեմ . [e]ինչու որ ես սորվեցայ գոհ ըլլալ
12 իմ դիտուած վիճակիս մէջ : [f]Գիտեմ չքաւո-
րութիւն քաշելը . գիտեմ շատը ունենալը . ա-
մէն բանի մէջ ամէն կերպով ազէկ սորվեր եմ
թէ կշտանալը , թէ անօթենալը , թէ շատ ու-
13 նենալը , և թէ պահաւորիւն քաշելը : [g]Ամէն
բանի կարող եմ [h]անով՝ որ զիս զօրացուց :
14 Բայց ազէկ ըրիք , [i]որ իմ նեղութեանս մէջ
15 բնծի հաղորդ եղաք : Դուք ալ գիտէք Փի-
լիպպեցիներ , որ աւետարանին սկիզբը երբոր ես
Մակեդոնիայէն ելայ , [j]մէկ եկեղեցի մըն ալ
հետս հաղորդութիւն չբրաւ տալու և առնելու
16 կողմէ , հապա միայն դուք . Որ Թեսաղոնիկէի մէջ ալ մէկ երկու անգամ բնծի պէտք ու-
17 զածը խրկեցիք : Ոչ թէ ես տուրք կը փնտռեմ ,
[k]հապա պտուղ կը փնտռեմ՝ որ ձեր հաշիւին
18 վրայ աւելնայ : Բայց ես ամէն բան առած եմ ,
ու առատօրէն ունիմ . [l]լցուած եմ , Եպափրո-
դիտոսին ձեռքովը ձեր խրկածներէդ ընդունելով ,
[m]որ անուշ հոտ մըն է՝ ընդունելի պատարագ՝
19 Աստուծոյ հաճելի : [n]Ու իմ Աստուածս ձեր
ամէն պիտոյքը պիտի լեցնէ Իր ճոխութեա-
նը չափովը՝ փառքով Քրիստոս Յիսուսի ձեռ-
20 քովը : [o]Եւ Աստուծոյ ու մեր Հօրը փառք
յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն :
21 Բարև ըրէք բոլոր սուրբերուն Քրիստոս
22 Յիսուսով : [p]Ձեզի բարև կ՚ընեն իմ հետս և-
23 ղող եղբայրները : Ձեզի բարև կ՚ընեն բոլոր
սուրբերը , [q]մանաւանդ անոնք՝ որ կայսրին տու-
24 նէն են : [r]Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր
ամենուն հետը ըլլայ . ամէն :

---

[a] Գաղ . ա . 7 : բ . 21 : գ . 12 : Կոր . ա . 15 , 17 :
[b] բ Կոր . ժա . 15 : բ Պետ . բ . 1 :
[c] Հռոմ . ժգ . 18 : ա Տիմ . գ . 5 : Տիտ . ա . 11 :
[d] Ամս . դ . 7 : բ Կոր . ժա . 12 : Գաղ . գ . 13 :
[e] Հռոմ . ը . 5 :
[f] Ղեփես . բ . 6 , 19 : Կող . գ . 1 , 3 :
[g] Կամ կենցաղավարութիւնը
[h] Գոր . ա . 11 :
[i] ա Կոր . ա . 7 : ա Թես . ա . 10 : Տիտ . բ . 13 :
[j] ա Կոր . ժե . 43 , 48 , 49 : Կող . դ . 4 : ա Հօհ . գ . 2 :
[k] Ղեփես . ա . 19 :
[l] ա Կոր . ժե . 26 , 27 :

---

[m] Գղ . ա . 8 :
[n] բ Կոր . ա . 14 : Գղ . բ . 16 : ա Թես . բ . 19 , 20 :
[o] Գղ . ա . 27 :
[p] Գղ . բ . 2 : գ . 16 :
[q] Հռոմ . ժգ . 3 : Գղ . ա . 27 :
[r] Ղղ . ը . 32 : Սաղ . կի . 28 : Դան . ժբ . 1 : Ղղ . ժ . 20 : Հայտ . գ . 5 : ժգ . 8 : ի . 12 : իա . 27 :
[s] Հռոմ . ժբ . 12 : Գղ . գ . 1 : ա Թես . ե . 16 : ա Պետ . գ . 13 :
[t] Ղբր . ժ . 25 : Յակ . ե . 8 , 9 : ա Պետ . գ . 7 : բ Պետ . դ . 8 , 9 : Տես բ Թես . բ . 2 :
[u] Սաղ . ձե . 22 : Ղղ . ժգ . 3 : Ասա . գ . 25 : Ղղ . ժբ . 32 : ա Պետ . ե . 7 :
[v] Հօհ . ժդ . 27 : Հռոմ . ե . 1 : Կող . դ . 15 :
[w] ա Թես . ե . 22 :
[x] Գղ . գ . 17 :
[y] Հռոմ . ժե . 33 : ժգ . 20 : ա Կոր . ժգ . 33 : բ Կոր . ժգ . 11 : ա Թես . ե . 23 : Ղբր . ժգ . 20 :
[z] բ Կոր . ժա . 9 :
[a] ա Տիմ . գ . 8 , 8 :
[b] ա Կոր . դ . 11 : բ Կոր . գ . 10 : ժա . 27 :
[c] Հօհ . ժե . 5 : բ Կոր . ժբ . 9 :
[d] Ասա . ԻԳ . 1 : բ Կոր . թ . 8 :
[e] Ղեփես . ա . 7 : գ . 16 :
[f] Հռոմ . ժգ . 27 : Գաղ . ա . 5 :
[g] Գաղ . ա . 2 :
[h] Գղ . ա . 13 :
[i] Հռոմ . ժգ . 24 :

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԵՒ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ
ԸՆԴ ԿՈՂՈՍԱՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Ընթերցողը իր բարեր տալէն առաջ՝ կը գոհանայ Աստուծմէ Աղուսեայի քրիստոնեից հաւատարին համար. 7 կը հաստատէ Նպատիրեայ վարդապետութիւնը. 9 նաև աղօթք կ'ընէ որ անոնք չնորհօք աճին. 14 կը նկարագրէ ճշմարիտ Քրիստոնեայ. 21 կը քաջալերէ զանոնք՝ Հիսուս Քրիստոսը ընդունելու, և կը յիշեցնէ իր պաշտօնը։

1 Պօղոս՝ [a]Յիսուս Քրիստոսի առաքեալը Աստուծոյ կամքովը, և Տիմոթէոս եղբայրը,
2 Կողոսայի մէջ եղող սուրբ [b]ու հաւատացեալ
3 եղբայրներուն Քրիստոսով. [c]Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Աստուծմէ մեր [d]Հօրմէն՝ [e]և Տէր Յիսուս Քրիստոսէն՝։
[f]Մեզմէ առնեն ձեզի համար աղօթք ընելով՝
4 կը գոհանանք Աստուծմէ ու մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսին [g]Հօրմէն, [h]յանդիման ձեր հաւատքը՝ որ Քրիստոս Յիսուսի վրայ, [i]և այն սէրը՝ որ բոլոր սուրբերուն վրայ ունիք.
5 Ձեր յոյսին համար [k]որ երկինքը կը պահուի ձեզի, որուն վրայով առաջուց լսեցիք ճշմարտութեան խօսքովը. Որ ձեզի հասաւ, [l]ինչպէս որ բոլոր աշխարհ, [m]ու պտղաբեր ըլլալով կ'աճի, նոյնպէս ձեր մէջն ալ՝ այն օրէնէն որ դուք լսեցիք [n]ու ճանչցաք
7 Աստուծոյ շնորհքը ճշմարտութեան. Ինչպէս որ սորվեցաք [o]մեր սիրելի Ծառայակիցէն՝ Եպափրասէն, [p]որ ձեզի համար հաւատարիմ
8 պաշտօնեայ մըն է Քրիստոսի. Որ [q]ձեր սէրը Հոգիով։
9 [r]Ընդ համար մենք ալ այն օրէնէն որ լսեցինք՝ չենք դադարիր ձեզի համար աղօթք ընելէն ու խնդրուածք մատուցանելէն, [s]որ կամքը

[a] Յփես. ա. 1։
[b] ա Կող. գ. 17։ Յփես. գ. 21։
[c] Գաղ. ա. 3։
[d] Ամէն։ Լսանէն։
[e] ա Կող. ա. 4։ Յփես. ա. 16։ Փիլ. ա. 3։ գ. 6։
[f] Հմմտ. 9։ Յփես. ա. 15։ Փիլիմ. 5։
[g] Եբր. գ. 10։
[h] [i] Տիմ. գ. 8։ ա Պետ. ա. 4։
[i] Աստ. իգ. 14։ Կոր. ժգ. 15։ Հռոմ. ժ. 18։ Հմմտ. 23։
[k] Կող. գ. 8։ Հօհ. ժե. 16։ Փիլ. ա. 11։
[l] ա Կող. գ. 1։ Յփես. գ. 2։ Տիտ. բ. 11։ ա Պետ. ե. 12։
[m] Կղ. գ. 12։ Փիլիմ. 23։
[n] [o] Կող. ժա. 23։ ա Տիմ. գ. 6։
[o] Հռոմ. ժե. 30։
[p] Յփես. ա. 15, 16։ Հմմտ. 3, 4։
[q] ա Կող. ա. 5։
[r] Հռոմ. ժգ. 2։ Յփես. ե. 10, 17։
[s] Յփես. ա. 8։
[t] Յփես. գ. 1։ Փիլ. ա. 27։ ա Յովհ. բ. 12։
[u] Հօհ. ժե. 16։ [v] Կող. [w] Յփես. ա. 1։
[x] ա Կող. գ. 17։ Յփես. գ. 21։
[y] Գաղ. ա. 3։
[z] Ամէն։ Լսանէն։
[aa] ա Կող. ա. 4։ Յփես. ա. 16։ Փիլ. ա. 3։ գ. 6։
[ab] Հմմտ. 9։ Յփես. ա. 15։ Փիլիմ. 5։
[ac] Եբր. գ. 10։
[ad] [ae] Տիմ. գ. 8։ ա Պետ. ա. 4։
[ae] Աստ. իգ. 14։ Կոր. ժգ. 15։ Հռոմ. ժ. 18։ Հմմտ. 23։
[af] Կող. գ. 8։ Հօհ. ժե. 16։ Փիլ. ա. 11։

տարեալ բլլաք [ag]անոր կամքին գիտութեամբը՝ [ah]բոլոր իմաստութիւնով ու հոգեւոր հանճա-
10 րով. [ai]Որ դուք Տէրոջը արժանի կերպով քալէք [aj]ամէն բանի մէջ գինուելով, [ak]ամէն բարի գործքերու մէջ պտղաբեր ըլլալով,
11 ու աճելով Աստուծոյ գիտութիւնովը. [al]Ամէն ուժով ուժացած՝ իր փառաւոր զօրութեանը չափովը՝ [am]բոլոր համբերութեան ու երկայնմտու-
12 թեան՝ [an]ուրախութեամբ. [ao]Գոհանալով Հօրմէ, [ap]որ մեզ լոյսի մէջ [aq]բնակող Սուրբերուն ժառանգին մասնակից ըլլալու ար-
13 ժանացուց. [ar]Որ մեզ ազատեց խաւարին իշխանութենէն, [as]ու իր սիրելի Որդւոյն թագա-
14 ւորութեանը փոխադրեց. [at]Որ անով մենք փրկութիւն ունինք իր արիւնովը, այսինքն մե-
15 ղաց թողութիւն. [au]Որ [av]նորը առնելովը Աստուծոյ պատկերն է՝ [aw]բոլոր ստեղծուածներուն
16 անդրանիկը. [ax]Ինչու որ անով ամէն բան ստեղծուեցաւ, [ay]երկինքը ու [az]երկիրը վրայ, անոնք որ կ'երեւնան՝ և անոնք որ չեն երեւնար, թէ գահերը՝ [ba]թէ տէրութիւնները՝ թէ պետութիւնները՝ թէ իշխանութիւնները. [bb]բոլոր բաները անով՝ ու անոր համար ստեղ-
17 ծուեցաւ. [bc]Ու անիկայ ամէն բանէն առաջ է,
18 և ամէն բան անով հաստատ կը կենայ. [bd]Ու անիկայ է մարմինին՝ այսինքն եկեղեցիին գլուխը. որ [be]նորը սկիզբն է՝ [bf]մեռելներէն անդրանիկը, որ [bg]նորը ըլլայ ամէն բանի մէջ նախապա-
19 տիւ. Ինչու որ [bh]հայրը հաճեցաւ որ [bi]Որ-
20 դոյն [bj]ամէն [bk]հաշտեցնէ իրեն հետ, [bl]խաղաղութիւն ընելով անոր խա-

[ag] Հռոմ. ժբ. 38։ Յփես. ա. 21։ Փլ. բ. 10, 15։ ա Պետ. գ. 22։
[ah] Հռոմ. ժա. 36։ Եբր. բ. 10։
[ai] Հօհ. ա. 1, 3։ ժէ. 5։ ա Կող. բ. 6։
[aj] Յփես. ա. 10, 22։ գ. 15։ ե. 23։ ա Կող. ժա. 3։
[ak] Կող. իզ. 23։ ա Կող. ժե. 20, 23։ Հայտ. ա. 5։
[al] Հօհ. ա. 16։ գ. 34։ Փլ. բ. 9։ գ. 11։
[am] Յփես. ա. 10։
[an] բ Կող. ե. 18։
[ao] Յփես. բ. 14, 15, 16։
[ap] Յփես. ա. 18։
[aq] Կող. գ. 12։
[ar] Յփես. ա. 7։
[as] բ Կող. գ. 4։ Եբր. ե. 3։
[at] Հայտ. գ. 14։
[au] Հօհ. ա. 3։ ա Կող. բ. 6։ Յփես. գ. 9։ Եբր. ա. 2։
[av] Հռոմ. ը. 38։ Յփես. ա. 21։ Փլ. բ. 10, 15։ ա Պետ. գ. 22։
[aw] Հռոմ. ժա. 36։ Եբր. բ. 10։
[ax] Հօհ. ա. 1, 3։ ժէ. 5։ ա Կող. բ. 6։
[ay] Յփես. ա. 10, 22։ գ. 15։ ե. 23։ ա Կող. ժա. 3։
[az] Կող. իզ. 23։ ա Կող. ժե. 20, 23։ Հայտ. ա. 5։
[ba] Հօհ. ա. 16։ գ. 34։ Փլ. բ. 9։ գ. 11։
[bb] Յփես. ա. 18։
[bc] բ Կող. ե. 18։
[bd] Յփես. ա. 16։
[be] Յփես. գ. 9։ Եբր. ա. 2։
[bf] Հռոմ. ը. 38։ Յփես. ա. 21։ Փլ. բ. 10, 15։ ա Պետ. գ. 22։
[bg] Հռոմ. ժա. 36։ Եբր. բ. 10։
[bh] Հօհ. ա. 1, 3։ ժէ. 5։ ա Կող. բ. 6։
[bi] Յփես. ա. 10, 22։ գ. 15։ ե. 23։ ա Կող. ժա. 3։
[bj] Կող. իզ. 23։ ա Կող. ժե. 20, 23։ Հայտ. ա. 5։
[bk] Հօհ. ա. 16։ գ. 34։ Փլ. բ. 9։ գ. 11։
[bl] Յփես. ա. 18։
[bm] բ Կող. ե. 18։
[bn] Յփես. բ. 14, 15, 16։

չին վըտայ Լոփաճ արիւնովը , թէ երկրի վըտայ և թէ երկինքի մէջ եղողները :

21 Նէ ձեզ ալ՝ [ւ]որ առին մը օտարացած էիք , [տ]ու չար գործքերով թշնամիներ ձեր խորհուրդ-
22 ներովը , [ր]Հիմա հաշտեցուց բուն իր մարմինովը՝ մահուամբ , Նոր ձեզ անոր դիմացը սուրբ
23 ու ամբիծ և անարատ կայնեցընէ . [գ]Թէ որ կենաք հաւատքին մէջ հիմնուած՝ ու հաստատ՝ [ե]և առանց խախտելու աւետարանին յոյսէն՝ որ լսեցիք , [զ]որ երկինքին տակը եղած բոլոր բա-
տեղծուածներուն [է]քարոզուեցաւ , [ը]որուն ես
24 Պօղոս սպասաւոր եղայ : [թ]Հիմա ուրախ եմ՝ իմ [ժ]ձեզի համար չարչարանքներուս վըտայ , [ի]ու Քրիստոսի չալած նեղութիւններուն պակասութիւնը իմ մարմինիս մէջը կը լցընեմ՝
25 [ի]անոր մարմինին համար , որ եկեղեցին է . Ո-
րուն ես սպասաւոր եղայ [լ]Աստուծոյ անտեսութիւնովը՝ որ տրուեցաւ ձեզի համար՝ Աս-
26 տուծոյ խօսքը լման քարոզելու , [խ]Այն խորհուրդը՝ որ ծածկուած էր ասկէ դարերէն ու սերունդներէն հետե , Նոյն հիմա իր սուրբերուն յայտ-
27 նուեցաւ . [ծ]Որոնց ուզեց Աստուած գիտցընել , [կ]թէ ինչ է այս խորհուրդիս փառաւոր Հոխո-
թիւնը հեթանոսներուն մէջ . որ ան Քրիստոսն
28 է ձեր մէջը՝ [հ]փառաց յոյսը . Որ անիկայ մենք կը քարոզենք , [ձ]ու ամէն մարդ կը խրատենք , և կը սորվեցընենք ամէն մարդ բոլոր իմաստութիւնով , Նոր ամէն մարդ կատարեալ կեցընենք
29 Քրիստոս Յիսուսով . [ղ]Որուն համար ես ալ կ'աշխատիմ՝ Նչանք ընելով [ճ]իր ներգործութեանը համեմատ՝ որ զօրութիւնով իմ մէջս [մ]ի գործ կը դրուի :

Գ Լ . Ի

1 Պատմել կը յորդորէ զանոնք Քրիստոսի հաւատքին մէջ հաստատ կենալ . 8 կը զգուշացընէ հին հեթանոսական փիլիսոփայութենէն և փուճ աւանդութիւններէ , 18 հրեշտակաց կռօնքին , 20 և օրինական ծէսերէն , որոնք Քրիստոսով վերջացած են :

1 [ա]Կանդղ կ'ուզեմ որ գիտնաք՝ [բ]թէ ինչպէս մեծ անձկութիւն ունիմ ձեզի համար ու Լա-
ւտիկիացւոց համար , ու ամէն անոնց համար՝ որ
2 իմ երեսս մարմինով չեն տեսեր . [գ]Որ անոնց սիրտերը մխիթարուին՝ [դ]սիրով միացած , ու կատարեալ խնացողութեան բոլոր ճոխութեանը հասնին , այսինքն [ե]Աստուծոյ և Քրի-
3 ստոսի խորհուրդին գիտութեանը . [զ]Որուն մէջը իմաստութեան ու գիտութեան բոլոր գան-
4 ձերը պահուած են : Նէ աս կ'ըսեմ , Նոր չըլլայ թէ մէկը հրապուրականի խօսքերով ձեզ
5 մոլորցընէ : [է]Որ թէպէտ մարմնով հեռու եմ , բայց հոգւով ձեզի հետ եմ , և ը[թ]ուխանամ երբոր ձեր բարեկարգութիւնը կը տեսնեմ , [ժ]ու ձեր հաւատքին հաստատութիւ-
6 նը Քրիստոս Յիսուսս Տէրը՝ անով քա-
7 լեցէք , [ի]Բդմատ կապած՝ ու անոր վըտայ շինուած՝ և հաւատքին մէջ հաստատուած՝ ինչպէս որ սորվեցաք , և անոր մէջը ա[լ]ձկելէք գո-
8 հութիւնով : [խ]Զգուշացէք չըլլայ որ մէկը ձեզ կողոպտէ փիլիսոփայութիւնով ու փուճ խա-
բէութիւնով , [ծ]որ մարդոց աւանդութիւնն պէս է՝ [կ]ա աշխարհիս սկզբունքներուն պէս , և չէ թէ Քրիստոսի [հ]ըստ–Ընաւքը պէս .
9 [ձ]Վնչու որ անոր մէջը կը բնակի Աստուածու-
10 թիւնն ամբողջ մարմնապէս : [ղ]Նէ դուք ալ անով լցուած էք . [ճ]որ ինքը գլուխ
11 է ըզբոլոր իշխանութեան ու պետութեան . [մ]Որ անով դուք անձեռագործ թլփատութիւնով թլփատուեցաք՝ [յ]մեղաց մարմինը մերկանալով
12 Քրիստոսի թլփատութիւնովը . [ն]Թաղուելով անոր հետ մկրտութիւնով , [շ]որով նաև անոր հետ յարութիւն առիք [ո]Աստուծոյ զօրութեան
13 որ հաւատալով . [չ]որ ինքը գանիկայ մեռելներէն յարուց : Նէ ձեզ՝ որ տանն մը յանցանքներու մէջ ու ձեր մարմինին անթլփատութեանը մէջ մեռած էիք , կենդանացուց անոր հետը .
14 [պ]որ ամէն յանցանքները ներեց մեզի , [ջ]և ընդմանիներով եղած մեզի հակառակ եղող ձեռագիրը՝ որ մեզի դէմ կը կենար , Նոյնից , զանիկայ մէջ տեղէն վերցուց՝ ու խաչափայտին
15 վըտայ գամեց . Նէ [ռ]իշխանութիւնները ու պետութիւնները [ս]մերկացուց , ու յայտնապէս խայտառակեց՝ յաղթելով անոնց *անով :

---

4 իմ . ա . 1 , 2 , 12 , 19 ; ի . 18 :
7 Տիտ . ա . 15 , 16 :
8 Կիսա . բ . 15 , 16 :
9 Յով . ա . 75 ; Կիսա . ա . 4 ; ե . 27 ; ա Կոր . գ . 7 ; Տիտ . բ . 14 ; Հռոմ . գ . 21 :
10 Կիսա . ի . 17 ; Կղ . բ . 7 :
11 Հոբ . ժե . 6 :
12 Հռոմ . ժ . 6 :
13 Հռոմ . ժ . 18 :
14 Գոր . ա . 17 ; բ Կոր . գ . 6 ; ի . 1 ; ե . 18 ; Կիսա . գ . 7 ; Հռոմ 25 ; ա Տիմ . բ . 7 ;
15 Հռոմ . ե . 3 ; բ Կոր . է . 4 ;
16 Կիսա . ի . 1 , 13 ;
17 բ Կոր . ա . 5 , 6 ; Փիլ . գ . 10 ; բ Տիմ . ա . 8 ; բ . 10 ;
18 Կիսա . ա . 23 ;
19 ա Կոր . ի . 17 ; Գաղ . բ . 7 ; Կիսա . գ . 2 ; Հռ 23 ;
20 Հռոմ . ժ . 24 ; ա Կոր . բ . 7 ; Կիսա . դ . 9 ;
21 Ասա . ժգ . 11 ; բ Տիմ . ա . 10 ;
22 բ Կոր . բ . 14 ;
23 Հռոմ . իե . 23 ; Կիսա . ա , 7 ; գ . 8 ;
24 ա Տիմ . ա . 1 ;
25 Գոր . ի . 20 , 27 , 31 ;
26 բ Կոր . ժա . 2 ; Կիսա . է . 27 . Հռ 22 ;
27 ա Կոր . ժե . 10 ;
28 Կղ . բ . 1 ;
29 Կիսա . ա . 19 ; գ . 7 , 20 :

---

1 Գղ . ա . 29 ; Փիլ . ա . 30 ; ա Թես . բ . 2 ;
2 բ Կոր . ա . 6 ;
3 Կղ . է . 14 ;
4 Փիլ . գ . 8 ; Կղ . ա . 9 ;
5 ա Կոր . ա . 24 ; բ . 6 , 7 ; Կիսա . ա . 8 ; Կղ . ա . 9 ;
6 Հռոմ . ժգ . 18 ; բ Կոր . ժա . 13 ; Կիսա . գ . 14 ; է . 6 ; Հռ 8 , 18 ;
7 ա Կոր . է . 3 ; ա Թես . բ . 17 ;
8 ա Կոր . ժգ . 40 ;
9 ա Պետ . է . 9 ;
10 ա Թես . գ . 1 ; Հռոմ . 3 ;
11 Կիսա . բ . 21 , 22 ; գ . 17 ; Կղ . ա . 23 ;
12 Հրեմ . իե . 8 ; Հռոմ . ժգ . 17 ; Կիսա . է . 6 ; Հռ 18 ; Հրէ . ժգ . 9 ;
13 Ասա . ժե . 2 ; Գաղ . ա . 14 ; Հռ 22 ;
14 Գաղ . գ . 3 , 9 ; Հռ 20 ;
15 Հոհ . ա . 14 ; Կղ . ա . 19 ;
16 Հոհ . ա . 16 ;
17 Կիսա . ա . 20 , 21 ; ա Պետ . գ . 22 ;
18 Կղ . ա . 16 ;
19 բ Օր . ժ . 16 ; է . 6 ; Կրեմ . գ . 4 ; Հռոմ . բ . 29 ; Փիլ . գ . 3 ;
20 Հռոմ . գ . 6 ; Կիսա . գ . 22 ; Կղ . գ . 8 , 9 ;
21 Հռոմ . գ . 4 ;
22 Կղ . գ . 1 ;
23 Կիսա . ա . 19 ; գ . 7 ;
24 Գոր . բ . 24 ;
25 Կիսա . բ . 1 , 5 , 6 , 11 ;
26 Կիսա . բ . 14—16 ;
27 Կիսա . գ . 12 ;
28 Ծոմ . գ . 15 ; Ասղ. կը . 18 ; Կո . ժգ . 12 ; Ասա . ժբ . 29 ; Կղ . ժ . 18 ; ժա . 22 ; Հոհ . ժբ . 31 ; ժգ . 11 ; Կիսա . գ . 8 ; Հրբ . բ . 14 ;

* Կամ իր անձովը :

16 ՚Ասոի ալ մեկը թժգ չգաուէ ձեզ Հուտելու համ խմելուն՝ կամ ուտելիքու՝ կամ ամսադլուխներու՝ կամ շաբաթներու կողմանէ.
17 ՚որոնք գալու բաներուն շուքն են. բայց Քոռն
18 մարմինը Քրիստոսինն է: ՚Ընդհակառակն որ մեկը զձեզ ձեզ մրցանակէն. որ ուզէ խոնարհութիւնով ու հրեշտակներու կրօնքով՝ հանսած բաներուն միջամուխ ըլլալ, իր մարմնին միտքովը փուճ
19 փուճ տեղը Հպարտանալով. Եւ չբռնէ ՚Գլուխը՝ ուսկից որ բոլոր մարմինը յօդուածներով ու խազերով հաղորդուած ու միկտեղ
20 կցուած՝ Աստուծոյ աճումովը կ'աճի: ՚Ան որ մեռաք Քրիստոսի հետ ՚աս աշխարհիս սկզբունքներէն ՚մեռաք, ՚ալ ինչո՞ւ համար աշխարհիս մէջ կենդանի եղողներու պէս առանձ
21 կանոններու կը ՚ենազանդիք, ըսելով. ՚Մի մօ-
22 տենար, համը մի առներ, մի դպչիր. (Որոնց ամէնը ապականութեան համար են գործածուելով,) ՚մարդոց պատուիրանքներուն ու սոր-
23 ինչցուցմներուն համեմատ. ՚Որոնք իմաստութեան կերպարանք մը ունին ՚ինքնակամ կրօնքով, ու խոնարհութիւնով, և մարմինն չխնայելով, բայց չէ թէ պատիւ մը արժանի են, հապա մարմինը յագցընելու կը ծառայեն:

Գ

1 Բաժրկալը կը ցուցնէ թէ ալ փուռելու ենք գՔրիստոս. 5 կը յորդորէ երկրաւոր անդամները սպաննել, 10 հին մարդը մոռցնել, և Քրիստոսը հագնիլ. 12 սիրոյ, խոնարհութեան և ուրիշ պատուաւորութեանց վրայով խրատ կու տայ:

1 ՚Ըրդ՝ թէ որ Քրիստոսի հետ յարութիւն առիք, ուրեմն միտքի բաները փնտռեցէք, ՚ուր որ Քրիստոս կ'նստի Աստուծոյ աջ կողմ:
2 մը: Ալ երի բաները մտածեցէք, չէ թէ աս երկ-
3 րիս վրայինները: ՚Ընչու որ դուք մեռաք, ՚ու ձեր կեանքը պահուած է Աստուծոյ քովը Քրիստոսի հետ: ՚Երբոր Քրիստոս՝ ՚ուր կեանքը յայտնուի, ան ատենը դուք ալ անոր հետ ՚փառքով սիրուի յայտնուիք:
5 ՚Ասոի ձեր երկրաւոր անդամները ՚սպանեցէք. ՚պոռնկութիւնը, պղծութիւնը, ան-
առնչ կիրքը, ՚չար ցանկութիւնը, ու ագա-
6 հութիւնը՝ որ կառապաշտութիւն է. ՚Որոնց համար Աստուծոյ բարկութիւնը ՚անշնազան-
7 դութեան որդւոց վրայ կու գայ. ՚Ուր առեն մը դուք ալ անոնց միջը կը քալէիք, երբոր անոնց
8 միջը կ'ապրէիք: ՚Բայց հիմա ձեզի ձգեցէք դուք ալ ան ամէնը. բարկութիւնը, սրտմտութիւնը, չարութիւնը, հայհոյութիւնը,
9 ՚անհամեստ խօսքերը ձեր բերանէնէն: Ա-
տիրու սուտ մի զրուցէք. ՚Հին մարդը իր գործ-
10 քերովը ձեր վրայէն հանեցէք. Եւ հագէք ան նորը ՚գիտութեամբ նորոգուած՝ ՚իր Ստեղծո-
11 ղին ՚պատկերին պէս. ՚Ուր որ Հոյն ու Հրէայ, թլփատութիւն ու անթլփատութիւն, Բարբարոս, Սկիւթացի, ծառայ կամ ազատ չկայ. ՚Հապա Քրիստոս է ամէնը՝ և ամէն
12 բանի մէջ: Ուստի Աստուծոյ ընտրեալ սուրբերու ու սիրելիներու պէս ՚գթութիւնդ հագէք Ողորմութիւնը, ազդրմութիւնը, քաղցրութիւնը, խոնարհութիւնը, հեզութիւնը, երկայնմտութիւնը,
13 Թիւնը, ՚Իրարու համբերելով և իրարու ներելով՝ թէ որ մէկը մէկու մը դէմ տրտունջ մը ունենայ. ինչպէս որ Քրիստոս ձեզի ներեց,
14 անանկ ալ դուք: ՚Եւ աս ամէն բաներուն վրայ Սէրը հագիր, ՚որ կատարելութեան
15 կապն է. ՚Ու ՚Քրիստոսի խաղաղութիւնը ձեր սրտերուն մէջը թագաւորէ, ՚որ դուք անոր համար ՚մէկ մարմինով. ՚ու գոհացող ե-
16 ղէք: Քրիստոսի խօսքը ձեր մէջը բնակի առատապէս՝ ամէն իմաստութիւնով իրար սորվեցնելու ու խրատելու, ՚սաղմոսներով, և օրհնութիւններով, ու Հոգեւոր երգերով, ՚ձեր սրտերուն մէջը շնորհքով զԱստուած օրհնե-
17 լու: ՚Եւ ամէն ինչ որ ի՛նչէք թէ խօսքով և թէ գործով, բոլորը Տէր Յիսուսին անունովը ըրէք, ՚Աստուծոյ ու Հօրը գոհութիւն մատուցանելով անոր ձեռքովը:
18 ՚Կիներնե՛ր, ընտանեկ ձեր էրիկներուն,
19 ՚ինչպէս որ կը վայլե՝ Տէրոջմով: ՚Էրիկնե՛ր՝

ա Հռով. ժգ. 3, 10, 12:
բ Հռով. ժդ. 2, 17: ա Կոր. թ. 8:
գ Հռով. ժգ. 5: Գաղ. դ. 10:
դ Ածր. բ. 5: ի. 9: Յ. 1:
ե ՚Մկ 4:
զ Լուկ. ժգ. 3: ա Տիմ. ա. 7:
է Կփես. գ. 15, 16:
ը ՚Մկ 8: Գաղ. բ. 19: Կփես. բ. 15:
թ Հռով. գ. 3, 5: Է. 4, 6:
ժ Գաղ. գ. 3, 9:
ի ա Տիմ. դ. 3:
լ Յս. իե. 13: Ած. ժԷ. 9: Տիտ. ա. 14:
խ ա Տիմ. գ. 8:
ծ ՚Մկ 8:
կ Հռով. գ. 5: Կփես. բ. 6: Գաղ. բ. 12:
հ Հռով. բ. 34: Կփես. ա. 20:
ձ Հռով. ը. 2: Գաղ. բ. 20: Գղ. բ. 20:
ղ բ Կոր. է. 7: Գղ. ա. 5:
ճ Հյօհ. ա. 2:
մ Հյօհ. ժա. 25: ժգ. 6:
յ ա Կոր. ժե. 43: փիլ. գ. 21:
ն Հռով. ը. 13: Գաղ. է. 24:
շ Հռով. գ. 13:
ո Կփես. է. 3:
չ ա Թես. ա. 5:
պ Կփես. է. 5:
ջ Հռով. ա. 18: Կփես. է. 6: Հայտ. իբ. 15:
ռ Կփես. բ. 2:
ս Հռով. գ. 19, 20: Է. 5: ա Կոր. գ. 11: Կփես. բ. 2: Տիտ. գ. 3:
վ Կփես. գ. 22: ա Պետ. բ. 1: Կփես. գ. 19:
տ Հռով. ժբ. 1: Հակ. ա. 21:
ր Կփես. գ. 29: է. 4:
ց Գղ. ժԹ. 11: Կփես. գ. 25:
ւ Կփես. գ. 22, 24:
փ Հռով. ժբ. 2:
ք Կփես. բ. 10:
օ Կփես. գ. 23, 24:
ֆ Հռով. ժ. 12: ա Կոր. ժբ. 13: Գաղ. գ. 28: է. 6: Կփես. գ. 8:
և Կփես. ա. 23:
ևւ ա Թես. ա. 4: ա Պետ. ա. 2: բ Պետ. ա. 10:
ևգ Կփես. գ. 24:
ևդ Գաղ. է. 22: փիլ. բ. 1: Կփես. գ. 2, 32:
ևե Մար. ժա. 25: Կփես. գ. 2, 32:
ևզ ա Պետ. գ. 8:
ևէ Հյօհ. ժգ. 34: Հռով. ժգ. 8: ա Կոր. ժգ: Կփես. է. 2: Կղ. բ. 2: ա Թես. գ. 9: ա Տիմ. ա. 5: ա Հյօհ. գ. 23: գ. 21:
ևը Կփես. գ. 3:
ևթ Հռով. գ. 17: Փիլ. գ. 7:
ևժ Աստուծոյ
ևի ա Կոր. է. 15:
ևլ Կփես. բ. 16, 17: գ. 4:
ևխ Կղ. բ. 7: ՚Մկ 17:
ևծ ա Կոր. ժգ. 26: Կփես. է. 19:
ևկ Կղ. գ. 6:
ևհ ա Կոր. ժ. 31:
ևձ Հռով. ա. 8: Կփես. է. 20: Կղ. ա. 12: բ. 7: ա Թես. է. 18: Հբր. ժգ. 15:
ևղ Կփես. է. 22: Տիտ. բ. 5: ա Պետ. գ. 1:
ևճ Կփես. է. 3:
ևմ Կփես. է. 25, 28, 33: ա Պետ. գ. 7:

սիրեցէ՛ք ձեր կնիկները , եւ դառն մի ըլլաք
20 անոնց : Ո՛րդիներ՝ եամէն բանի մէջ ընդա՛նդիք
եղէք ձեր ծնողքներուն . ինչու որ ան է Տէրո-
21 ջը առջեր հաճելի : Հա՛յրեր՝ ձեր որդինե-
22 րը մի բարկացնէ՛ք , որ չվհատին : Ծա՛-
ռաներ՝ եամէն բանի մէջ ընդա՛նդիք եղէք ձեր
մարմնաւոր տէրերուն . չէ թէ աչքի առջեւ ծա-
ռայելով՝ մարդահաճներու պէս , հապա սրտի
23 միամտութեամբ՝ Տէրոջմէ վախնալով . եւ ինչ որ
կ՚ընէք՝ սրտանց ըրէք , որպէս թէ Տէրոջը՝ ու
24 չէ թէ մարդոց , եգիտնալով որ ժառանգու-
թեան հատուցումը Տէրոջմէ պիտի առնէք .
25 զ՚ինչու որ Տէր Քրիստոսին կը ծառայէք . Հայց
անօրէնը իր անօրէնութեանը պատիժը պիտի
ընդունի , եւ աչառութիւն չկայ :

Գ Լ · Գ

1 Կը յորդորէ ջերմեռանդութեամբ աղօթք ընել , 5 խո-
հականութեամբ վարուիլ անոնց հետ՝ որոնք դեռ Քրիստոսի
կատարեալ գիտութիւնը չունին . 10 իր բարեւը կը մա-
տուցանէ անոնց , եւ ամէն կերպ յորդորութիւն կը ինդրէ .

1 Տ՚երեր՝ ա՛ձեր ծառաներուն իրաւունք ու հա-
ւասարութիւն տուէք , դիտնալով որ դուք
ալ Տէր ունիք երկինքը :
2 բ՚Արթուն աղօթքի եաւէ եղէք , անոր մէջը
3 արթնցուն մնալով՝ գ՚ոհութեամբ : դ՚Ըղո՛թք ը-
րէք նաեւ մեզի համար , եորպէսզի Աստուած խօսքին
դուռը բանայ մեզի ե՚Քրիստոսի խորհուրդը
խօսելու , եորուն համար կապուած ալ եմ ,
4 Որ յայտնի ընեմ զանիկայ՝ ինչպէս որ ինծի կը
5 վայլէ խօսիլ : ը՚Ւտ հնութեամբ վարուեցէ՛ք
դուրսիններուն հետ , թ՚ամանակը ձախտ ա-
6 նելով : Ձեր խօսքը ամէն ատեն ի՚շնորհքով՝
եաղի համեմուած ըլլայ , ե՚ու դիտ-
նաք թէ ինչպէս կը վայլէ ձեզի ամէն մէկուն
պատասխան տալ :

ա Կփես . գ . 31 :
բ Կփես . դ . 1 :
գ Կփես . ե . 24 : Տիտ . բ . 9 :
դ Կփես . դ . 4 :
ե Կփես . դ . 5 , 6 : ա Տիմ .
դ . 1 : Տիտ . բ . 9 : ա Պետ .
բ . 18 :
զ Հմր 20 :
է Փիլմ . 16 :
ը Կփես . դ . 6 , 7 :
թ Կփես . դ . 8 :
ժ ա Կոր . է . 22 :
ի Հռոմ . բ . 11 : Կփես . գ .
9 : ա Պետ . ա . 17 : Տես բ
Օր . Ժ . 17 :

ժա Կփես . դ . 9 :
ժբ Գոլ . ժգ . 1 : Հռոմ . ժբ .
12 : Կփես . գ . 18 : ա Թես .
ե . 17 , 18 :
ժգ ԳԼ . բ . 7 : գ . 15 :
ժդ Կփես . գ . 19 : բ Թես . գ .
1 :
ժե ա Կոր . ժգ . 9 : բ Կոր . բ .
12 :
ժզ Պատ . ժգ . 11 : ա Կոր . գ .
1 : Կփես . գ . 19 : ԳԼ . ա .
26 : բ . 2 :
ժէ Կփես . գ . 20 : Փիլ . ա .
7 :
ժը Կփես . ե . 15 : ա Թես . գ .
11 :

7 բ՚Ել իմ վրայովս բոլորը պիտի իմացընէ ձե-
զի Տիւքիկոս սիրելի եղբայրը եւ հաւատաց
ր՚մ պաշտօնեան ու ծառայակիցը Տէրոջմով .
8 դ՚Որ՛ն որ առ բանին համար ձեզի խրկեցի , որ
*գիտնաք դուք մեր վրայով , ու սիրտը ձեր՝
9 սիրտերը մխիթարէ , եՈնեսիմոս հաւատարիմ
ու սիրելի եղբօրը հետ մէկտեղ՝ որ ձեզմէ ելլէ
է . իրենք ամէն բաներ ձեզի պիտի իմացընեն՝
10 ինչ որ հոս կայ : զ՚Արեւ կ՚ընէ ձեզի Երիս-
տարքոս՝ իմ գերութեան ընկերս , եԱ՛րիստոս՝
Յաուեստասին եղբօրորդին , (որուն համար պա-
տուէր առիք . թէ որ ձեզի գալու ըլլայ , ըն-
11 դունեցէ՛ք անիկայ ;) Եւ Յիսուսը՝ որ Յուստոս
ըսուած է , որոնք թլփատութենէն են . ասոնք
միայն ինձի գործակից եղան Աստուծոյ Թագա-
ւորութեանը մէջ , որոնք ինծի մխիթարութիւն
12 եղան : Ե՚Արեւ կ՚ընէ ձեզի Եպափրաս՝ Քրի-
ստոսի ծառան , որ ձեզմէ ելլէ , ը՚ամէն ա-
տեն աղօթքի մէջ ձեզի համար չանք ընելով ,
թ՚որ դուք կատարեալ ու լման կենաք Աստու-
13 ծոյ բոլոր կամացը մէջ : Վկայեմ անոր վրայով
ես կը վկայեմ , թէ շատ նախանձաւորութիւն
ունի ձեզի համար՝ եու Լաւոդիկէի և Յիերա-
14 պոլիսի մէջ եղողներուն համար : Ե՚արեւ կ՚ընէ
ձեզի սիրելի ժԼուկաս բժիշկը , ե՚ու Դեմասը :
15 Ե՚արեւ բրէք եղբայրներուն՝ որ Լաւոդիկիա
են , և ե՚Նիմփասին , ե՚ու անոր տանը մէջին եկե-
16 ղեցիին : զ՚Ու երբոր ատ թուղթը ձեր մէջը կար-
դացուի , Լաւոդիկեցւոց եկեղեցիին մէջն ալ
կարդալ տուէք . և դուք ալ Լաւոդիկիայէն
17 եկած նոյնը կարդացէ՛ք : Եւ ըսէք Արքիպ-
պոսին . ը՚Զգոյշ եղիր քու սպասաւորութեա-
նդ՝ որ Տէրոջմով առիր , որ անիկայ կատա-
18 րես : ե՚Ես բարեւը իմ ձեռքիս՝ Պօղոսիսն է .
ի՚մ կապերս միաբերնիդ թող ըլլան : ը՚Շ-
նորհքը ձեզի հետ . ամէ՛ն :

բ Կփես . է . 16 :
գ Ժող . Յ . 12 : ՊԼ . դ .
16 :
դ Պար . ի՛ . 49 :
ե ա Պետ . դ . 15 :
զ Կփես . գ . 21 :
է Կփես . գ . 22 :
* Պահած որ գիտնայ ձեր վրա-
յով , ու ձեր
ը Փիլմ . 10 :
թ Գոր . ժե . 29 : ի . 4 : ի՛ .
2 : Փիլմ . 24 :
ժ Գոր . ժե . 37 : բ Տիմ . գ .
11 :
ժա ԳԼ . ա . 7 : Փիլմ . 23 :
ժբ Հռոմ . ժե . 30 :

ժգ Պատ . է . 48 : ա Կոր . բ . 6 :
ժդ . 20 : Փիլ . գ . 15 : Երբ .
է . 14 :
ժե բ Տիմ . գ . 11 :
ժզ բ Տիմ . գ . 9 : Փիլմ . 24 :
ժէ Հռոմ . ժգ . 4 : ա Կոր . ժգ .
19 :
ժը ա Թես . է . 27 :
ի Փիլմ . 2 :
իա ա Տիմ . գ . 6 :
իբ ա Կոր . ժգ . 21 : բ Թես .
գ . 17 :
իգ Երբ . ժգ . 3 :
իդ Երբ . ժգ . 25 :

ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔՅԱԼՈՅՆ

ԱՌ ԹԵՍԱՂՈՆԻԿԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Նամբայլը կը ծանուցանէ հիմնադրիկներուն՝ թէ ինքը ամէն ատեն կը յիշէ զանոնք իր գոհաբանքը ու ազօթքին մէջ, 5 և թէ ինքը պէկ համոզուած է թէ անոնց հաւատքը ճշմարիտ ու անկեղծ է, և թէ Նաւուծոյ գործած են։

1 Պօղոս և Սիղուանոս ու Տիմոթէոս՝ Թեսաղոնիկեցւոց եկեղեցիին Հայր Նաւուծմով
2 ու Տէր Յիսուս Քրիստոսով. Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Նաւուծմէ մեր Հօրմէն՝ ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէն։

Կը գոհանանք Նաւուծմէ ամէն ատեն ձեր ամենուն համար՝ յանգագար ձեզ յիշելով մեր
3 աղօթքներուն մէջը. Յիշելով ձեր հաւատքին գործը ու սիրոյ աշխատութիւնը և մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի յոյսին համբերութիւն՝
4 եր՝ Նաւուծոյ ու մեր Հօրը առջեւը. Եւ գիտնալով Նաւուծմէ սիրուած եղբայրնե՛ր՝
5 ձեր ընտրութիւնը. Որ մեր աւետարանը չէ թէ միայն խօսքով եղաւ ձեզի, հապա զօրութիւնով ալ՝ և Հոգւով Սրբով, ու շատ ապացուցութիւնով, ինչպէս որ գիտէք ալ, թէ
6 ինտոր կեցանք ձեր մէջը ձեզի համար։ Եւ դուք ալ մեզի ու Տէրոջը նմանող ըլլալով՝ ընդունելիք խօսքը շատ նեղութեան մէջ՝ Հոգւոյն
7 Սրբոյ ուրախութիւնով. Ինանկ որ դուք օրինակ եղաք բոլոր հաւատացեալներուն՝ որոնք
8 Մակեդոնիայի ու Աքայիայի մէջ են։ Ինչու որ ձեզմէ հռչակուեցաւ Տէրոջը խօսքը, չէ թէ միայն Մակեդոնիայի ու Աքայիայի մէջ, հապա նաև ամէն տեղ ձեր հաւատքը որ դէպ ի Նաւուած է՝ տարածուեցաւ, անանկ որ ալ
9 պէտք չէ մեզի բան մը խօսիլ։ Վասնզի իրենք կը պատմեն մեզի համար, թէ ինչպէս եղաւ մեր ձեր քովը մտնելը, և ինչպէս դուք կուռքերէն Նաւուծոյ դարձաք՝ կենդանի ու ճշմա-
10 րիտ Նաւուծոյ ծառայելու, և սպասելու անոր Որդւոյն՝ երկինքէն. որ ինքը մեռելներէն յարուց զանիկայ՝ այսինքն Յիսուսը, որ կ'ազատէ մեզ գալու բարկութենէն։

ԳԼ. Բ

1 Նամբայլը կը ցուցընէ թէ ինչպէս աւետարանը խնամքով եղաւ իրենց մօտ ու բարոյականքով, և ինչպէս նմանք ալ ընդունեցին. 18 պատճառը կ'իմացընէ թէ ինքը ինչու ամբողջ երկար ատեն հետ մնաց անոնցմէ, և թէ ինչու այնքան մեծ փափաք ունէր զանոնք տեսնելու։

1 Վասնզի եղբայրնե՛ր՝ դուք ինքնիրենիդ գիտէք ձեր մէջը մտնելնիս՝ որ պարապ տեղ
2 ղա չեղաւ. Հապա առաջ, փիլիպպէի մէջ չարչարանք քաշելով ու անարգուելով՝ ինչպէս որ գիտէք, համարձակութիւն ըրինք մեր Նաւուծմով՝ ձեզի պատմելու Նաւուծոյ աւետա-
3 րանը մեծ հակառակութեան մէջ։ Վասնզի որ մեր յորդորանքը ոչ մոլորութենէ է, ու ոչ
4 պղծութենէ, և ոչ խաբէութեամբ. Հապա ինչպէս որ մենք Նաւուծմէ ընտրուեցանք հաւատարանը ձեզի հաւատացուելու, այնպէս կը խօսինք, ոչ թէ մարդոց հաճոյ ըլլալու համար, հապա Նաւուծոյ՝ որ մեր սիրտերը կը
5 քննէ. Վասնզի որ մենք բնաւ շողոքորթութեան խօսքեր չգործածեցինք, ինչպէս որ գիտէք, ոչ ալ ագահութեան պատճառանք, Նաւուած
6 վկայ է, Եւ մարդոցմէ փառք չփնտռեցինք,
7 ոչ ձեզմէ, ոչ ալ ուրիշներէն, Թեև կրնա-

ա Բ Կոր. ա. 19։ Բ Թես. ա. 1։ ա Պետ. ե. 12։
բ Լիմա. ա. 2։
* Յոյն՝ Լատին։
գ Հռով. ա. 8։ Լիմա. ա. 16։ Փիլիմ. 4։
դ Կող. բ. 13։
ե Հաց. ղ. 29։ Գործ. է. 6։ Կող. գ. 6։ Բ Թես. ա. 3, 11։ Հակ. բ. 17։
զ Հռով. ժգ. 6։ Եբր. ղ. 10։
է Կող. գ. 12։ Բ Թես. բ. 12։
ը Աստ. ժգ. 20։ ա Կոր. բ. 4։ գ. 20։
թ Բ Կոր. գ. 6։
ժ Կող. բ. 2։
ի Կող. բ. 1, 5, 10, 11։ Բ Թես. գ. 7։
լ ա Կոր. գ. 16։ ժա. 1։ Փիլ. գ. 17։ Կող. բ. 14։ Բ Թես. գ. 9։
խ Գործ. է. 41։ Եբր. ժ. 34։
ծ Հռով. ժ. 18։
կ Հռով. ա. 8։ Բ Թես. ա. 4։
հ Կող. բ. 1։
ձ Ա Կոր. ժբ. 2։ Գաղ. գ. 8։
ղ Հռով. բ. 7։ Փիլ. գ. 20։ Տիտ. բ. 13։ Բ Պետ. գ. 12։ Հայտ. ա. 7։
ճ Գործ. ա. 11։ Կող. գ. 15։ Բ Թես. ա. 7։
մ Գործ. բ. 24։
յ Աստ. գ. 7։ Հռով. ե. 9։ Կող. ե. 9։

—

ն Կող. ա. 5, 9։
շ Գործ. ժշ. 22։
ո Կող. ա. 5։
չ Գործ. ժե. 2։
պ Փիլ. ա. 30։ Կող. բ. 1։
ջ Ա Կոր. է. 2։ Հռով. 5։ Բ Պետ. ա. 16։
ռ ա Կոր. է. 25։ ա Տիմ. ա. 11, 12։
ս ա Կոր. ի. 17։ Գաղ. բ. 7։ Տիտ. ա. 3։
վ Գաղ. ա. 10։
տ Աստ. ժէ. 3։ Հռով. ը. 27։
ր Գործ. իե. 33։ Բ Կոր. բ. 17։ գ. 2։ է. 2։ ժբ. 17։
ց Հռով. ա. 9։
ւ Հաց. ե. 41, 44։ ժբ. 43։ ա Տիմ. է. 17։
փ ա Կոր. ի. 4, 6, 12, 13։ Բ Կոր. դ. 1, 2, 10, 11։ ժգ. 10։ Բ Թես. գ. 9։ Փիլիմ. 8, 9։

յինք՝ իրրև Քրիստոսի [1]առաքեալներ՝ [2]ճանաչութիւն տալ. [3]բայց մենք հեզ եղանք ձեր մէջը, ինչպէս որ դայեակ մը իր երախաները կը
8 խնամէ: [4]Այնպէս ալ մենք ձեր վրայ փափաք ունենալով՝ կը յօժարէինք, ոչ միայն Աստուծոյ աւետարանը ձեզի տալ, [5]հապա մեր անձերն ալ. ինչու որ դուք մեզի սիրելիներ եղաք:
9 Վասնզի կը յիշէք եղբայրնե՛ր՝ մեր աշխատութիւնը ու ջանքը, որ [6]ձեզմէ մէկու մը ծանրութիւն չտալու համար՝ դիշեր ու ցորեկ [7]գործելով, ձեզի Աստուծոյ աւետարանը քարոզե-
10 ցինք: [8]Դուք վկայ էք, և Աստուած ալ՝ թէ ինչպէս սրբութիւնով ու արդարութիւնով և անարատութիւնով վարուեցանք ձեզի հետ՝ որ
11 հաւատայիք. Ինչպէս դիտէք ալ, որ ձեզմէ ամէն մէկը՝ [9]ինչպէս հայր մը իր որդիները՝
12 Կ'անդ կը յորդորէինք ու կը մխիթարէինք, և վկայութիւն կը դնէինք [10]որ դուք Աստուծոյ վայելչին պէս քալէք, [11]նա՛ որ ձեզ իր թա-
13 գաւորութեանը ու փառքին կանչեց: Որո՛ համար մենք ալ անդադար [12]կը գոհանանք Աստուծմէ, որ մեզմէ Աստուծոյ խօսքը լսելով ընդունեցիք, [13]չէ թէ [14]մարդոց խօսք, հապա ինչպէս որ ճշմարտապէս է, Աստուծոյ խօսք, որ նաև կը ներգործէ ձեր մէջը որ կը
14 հաւատաք: Վասնզի դուք եղբայրնե՛ր՝ նմանեցաք եղաք [15]Աստուծոյ եկեղեցիներուն՝ որ [16]Քրիստոսի մէջ են Հրէաստանի. [17]ինչու որ դուք ալ նոյն չարչարանքները կրեցիք ձեր համազգիներէն, [18]ինչպէս որ անոնք ալ
15 [19]Հրեաներէն. [20]Որոնք Տէր Յիսուսն ալ մեռուցին՝ [21]մարգարէներն ալ, և մեզ հալածեցին, ու Աստուծոյ անհաճոյ՝ [22]և բոլոր մարդոց
16 հակառակ են. [23]Ու մեզ կ'արգիլեն հեթանոսներուն խօսելէն՝ անոնց փրկուելնուն համար, [24]որ իրենց մեղքերուն չափը լեցնեն ամէն ատեն. [25]և բարկութիւնը անոնց վրայ հասեր է մինչև վերջը:
17 Իսկ մենք եղբայրնե՛ր՝ իրաւ քիչ մը ատեն ձեզմէ որբ մնացինք երեսով, ու չէ թէ սրտով, [26]բայց աւելի չափազանց ձեր երեսը տեսնելու
18 մեր փափաքով: Վասնզի համար ես Պօղոս մէկ երիւ անգամ ուզեցի ձեզի գալ, [27]բայց Սատա-
19 նան մեզ արգիլեց: [28]Ինչու որ ո՞վ է մեր յոյ-

[1] ա Կոր. թ. 1, 2, 5:
[2] բ Կոր. ժա. 9: ժբ. 13, 14: բ Թես. գ. 8:
[3] ա Կոր. բ. 3: թ. 22: բ Կոր. ժդ. 4: բ Տիմ. բ. 24:
[4] Հռով. ա. 11: ժե. 29:
[5] բ Կոր. ժբ. 15:
[6] բ Կոր. ժբ. 13, 14:
[7] Գոր. ի. 34: ա Կոր. գ. 12: բ Կոր. ժա. 9: բ Թես. գ. 8:
[8] Կղ. ա. 5:
[9] բ Կոր. է. 2: բ Թես. գ. 7:
[10] Ղեւտ. գ. 1: փիլ. ա. 27: Կող. ա. 10: Կղ. գ. 1:
[11] ա Կոր. ա. 9: Կղ. ե. 24:
[12] բ Թես. բ. 13: բ Տիմ. ա. 9:
[13] Կղ. ա. 2:
[14] Կաո. ժ. 40: Գաղ. գ. 14: բ Պետ. գ. 2:
[15] Գաղ. ա. 22:
[16] Գոր. ժէ. 5, 13:
[17] Ղևբր. ժ. 33, 34:
[18] Գոր. բ. 23: գ. 15: ե. 30: է. 52:
[19] Կաո. ե. 12: խգ. 34, 37: Ղևս. ժգ. 33, 34: Գոր. է. 52:
[20] Ղևբր. գ. 8:
[21] Ղևս. ժա. 52: Գոր. ժգ. 50: ժգ. 5, 18: ժէ. 5, 13: ժբ. 12: ժթ. 9: իբ. 21, 22:
[22] Ծն. ժե. 16: Կաո. խդ. 32:
[23] Կաո. խդ. 6, 14:
[24] ա Կոր. է. 3: Կող. բ. 5:
[25] Կղ. գ. 10:
[26] Հռով. ա. 13: ժե. 22:
[27] բ Կոր. ա. 14: փիլ. բ. 16: գ. 1:
[28] Ընտ. ժգ. 31:
[29] ա Կոր. ժե. 23: Կղ. գ. 13: Հայտ. ա. 7: իբ. 12:

---

[1] Ելմ. 5:
[2] Գոր. ժէ. 15:
[3] Հռով. ժգ. 21: ա Կոր. ժգ. 10: բ Կոր. ա. 19:
[4] Ղևբր. գ. 13:
[5] Գոր. ի. 16: ժգ. 21: իբ. 23: խա. 11: ա Կոր. գ. 9: բ Տիմ. գ. 12: ա Պետ. բ. 21:
[6] Գոր. ի. 23:
[7] Ելմ. 1:
[8] ա Կոր. է. 5: բ Կոր. ժա. 3:
[9] Գաղ. բ. 2: գ. 11: փիլ. բ. 16:
[10] Գոր. ժգ. 1, 5:
[11] փիլ. ա. 8:
[12] բ Կոր. ա. 4: է. 6, 7, 13:
[13] փիլ. գ. 1:
[14] Կղ. ա. 2:
[15] Գոր. իդ. 7: բ Տիմ. ա. 3:
[16] Հռով. ա. 10, 11: ժե. 32:
[17] Կղ. բ. 17:
[18] բ Կոր. ժգ. 9, 11: Կող. գ. 12:

Յիսուս Քրիստոս [ֆ]մեր Ճամբան պէտ [ֆ]է ձեզի
12 յայտնէ : [ֆ]Ու Տէրը ածիցընէ ու աւելցընէ
ձեր սէրը [ֆ]իրարու վրայ՝ ու ամենուն վրայ , ինչ-
13 պէս որ մենք ալ ձեր վրայ ո՛նինփ , [ֆ]ամրա-
տելով ձեր սիրտերը անարատ՝ սրբութեան մէջ
Աստուծոյ և մեր [ֆ]Օրը առջեր՝ մեր Տէրոջը
Յիսուս Քրիստոսի գալուն առնեը [ֆ]իր բոլոր
սուրբերուն հետ ամէնքդ ,

ԳԼ . Գ

1 Ու յորդորէ զանոնք որ ամէն կերպով առաջ երթան առաքելական
վարդապետութեան մէջ , 6 որ սուբր ու արդար վարուին
անոնք , 9 որ մէկիկ մէկին , 11 որ ամէն մէկը
իրաւունքնուն չափաւոր ըլլայ : 17 Նամակին այս վերջին յորդորանքին վրայ հա-
մառօտ կերպով մը կը նկարագրէ մեռելոց յարութիւնը ,
և Քրիստոսի երկրորդ գալստեան համար :

1 [ֆ]Ամէն հետ եղբայրնե՛ր՝ ձեզի կ՚աղաչենք , ու
կը յորդորենք Տէր Յիսուսով , [ֆ]որ ընդունիք
ասկէ մեզմէ առած [ֆ]իմէ ձեզի քալել
ու [ֆ]Աստուծոյ հաճոյ ըլլալ , ալ աւելի առաջ
2 գնջը շատնալ : Վասնզի դիտէք թէ ինչ պատ-
3 ուէրներ տուինք ձեզի Տէր Յիսուսով : Ասիկա
կամք [ֆ]Աստուծոյ կ՚ամբը ա՛յ ա՛յնիսկ [ֆ]ձեր
սուրբ ըլլալը , [ֆ]որ դուք հետ կենաք պոռնկու-
4 թենեն . [ֆ]Ձեզմէ ամէն մէկը գիտնայ իր անօ-
5 նը սրբութեամբ ու պատիւով առնել , [ֆ]Ա՛յլ
թէ ցանկութեան կիրքով՝ ինչպէս հեթանոս-
6 ները՝ [ֆ]որոնք Աստուած չեն ճանչնար : [ֆ]Ա՛յլ-
ևս որ [ֆ]ոտ բանին՝ մէջ չարիք անցնի ձեզ՝ ու
իր եղբայրը զրկի . [ֆ]Վասնզի որ Տէրը ատ բոլոր բա-
ներուն համար վրէժխնդիր է , ինչպէս առաջուց
7 ըսինք ձեզի , ու վկայութիւն տուինք : Վասնզի
որ Աստուած մեզ պղծութեան չկանչեց , [ֆ]հա-
8 պա սրբութեան : [ֆ]Ասոր ան որ կ՚անարգէ ,
չէ թէ անկիսկ մարդ մը կ՚անարգէ , հապա Աս-
տուած՝ [ֆ]որ իր Սուրբ Հոգին ալ †ձեզի տուաւ :
9 Բայց եղբայրասիրութեան վրայով [ֆ]պէտք չէ
ձեզի բան գրել . [ֆ]Վասնզի որ դուք ինքներնիդ
10 Աստուծմէ սորված էք [ֆ]միմեանց սիրել . [ֆ]Ու
իրաւ ատ բանը կ՚ընէք դուք բոլոր Մակեդո-
նիայի մէջ եղող ամէն եղբայրներուն , սակայն
11 կ՚աղաչենք ձեզի եղբայրնե՛ր՝ որ ալ աւելի ա-
ռաւելաբար . [ֆ]Ու ջանք ընէք որ հանդարտ կե-
նաք . ու ամէն մէկիդնիդ իր գործը գործէ , [ֆ]ու
ձեր ձեռքերովը աշխատիք (ինչպէս որ ձեզի
պատուիրեցինք ;) [ֆ]որ դուրսիններուն հետը
պարկեշտութեամբ վարուիք , ու [ֆ]բանի մը կա-
րօտ չըլլաք :
12 Ձենք ուզեր եղբայրնե՛ր՝ որ տգէտ ըլլաք
[ֆ]նեղեցեալներուն վրայով , որ չհրտմիք [ֆ]ինչպէս
13 ուրիշները՝ [ֆ]որոնք յոյս չունին : Վասնզի [ֆ]եթէ
որ կը հաւատանք թէ Յիսուս մեռաւ ու յա-
րութիւն առաւ , Համանակ ալ Աստուած նոյն-
կեցեալները Յիսուսով պիտի բերէ անոր հետ :
14 [ֆ]Ա՛յն պէս որ կը զրուցենք ձեզի Տէրոջը խօս-
քովը , [ֆ]եթէ մենք որ մինչև Տէրոջը գալուստը
ողջ կը մնանք , բնաւ նեղեցեալներէն առաջ պի-
15 տի չանցնինք : [ֆ]Ինչու որ ինքը Տէրը ազդա-
րարութեան հրամանով՝ հրեշտակապետին ձայ-
նովը ու Աստուծոյ փողովը երկինքէն պիտի
իջնէ , †և Քրիստոսով մեռածները առաջ յա-
16 րութիւն պիտի առնեն : [ֆ]Ետքը մենք ալ որ
ողջ մնացած ենք՝ անոնցմով միասին ամպերով Տէրոջը առջեը հա-
յտիշտակուելու ենք մեռելոց օդին մէջը . †և անոնկ յաւիտեան Տէրո-
17 ջը հետ պիտի ըլլանք : [ֆ]Ասոր համար միմեանց մխի-
թարեցէ՛ք ատ խօսքերով :

ԳԼ . Ն

1 Ու շարունակէ իր նախազգուշութիւնը Քրիստոսին դատաս-
տանի գալուն վրայով , 18 և գանազան խրատներ տալով՝
23 իր նամակը կը վերջացնէ :

1 [ֆ]Բայց ան ժամերուն ու ժամանակներուն հա-
մար եղբայրնե՛ր՝ [ֆ]պէտք չէ բան մը գրել
2 ձեզի . Վասնզի դուք ինքներնիդնիդ ա՛յնչ գիտէք՝
թէ [ֆ]Տէրոջը օրը գիշերուան գողի պէս անանկ
3 կը հասնի : Երբոր ըսելու ըլլան՝ թէ խաղաղու-
թիւն ու ապահովութիւն է , †ան ատենը կո-
րուստը յանկարծակի անոնց վրայ պիտի հասնի՝

ե Մաթ . ա . 3 :
զ Կղ . գ . 10 :
է Կղ . գ . 9 . Ե . 15 ; բ Գաղ . ա . 7 :
ը ա Կոր . ա . 8 ; փիլ . ա . 10 ; Կղ . Ե . 23 ; բ Յովհ . բ . 16 ; ա Հով . գ . 20 , 21 :
ժ Օբադ . ժգ . 5 ; Հայտ . 14 :

ժա փիլ . ա . 27 ; Կող . բ . 6 :
ժբ Կղ . բ . 12 :
ժգ Կող . ա . 10 :
ժդ [ֆ]Առակ . ժբ . 2 ; Ղուկ . Ե . 17 :
ժե Ղուկ . Ե . 27 :
ժզ ա Կոր . ղ . 15 , 18 ; Ղուկ . Ե . 3 ; Կող . գ . 5 :
ժէ [ֆ]Առակ . ղ . 19 ; ա Կոր . ղ . 15 , 18 :
ը Կող . գ . 5 ; [ֆ]Առակ . ա . 24 , 26 :
թ Ղուկ . գ . 17 , 18 :
ժ ա Կոր . ժե . 34 ; Գաղ . գ . 8 ; Ղուկ . բ . 12 ; գ . 18 ; բ Յովհ . ա . 8 :
ի Կղ . ժբ . 11 , 13 ; ա Կոր . ղ . 8 :
* Կամ բանի մը
լ բ Յովհ . ա . 8 :
խ Կղ . ժա . 44 ; ժբ . 2 ; ա Կոր . ա . 2 ; Ղբր . ժբ . 14 ; ա Պետ . ա . 15 , 16 :
ծ Կղ . ժ . 16 .
կ ա Կոր . բ . 10 ; է . 40 ; ա Հով . գ . 24 :
հ Յիսուս մեզի
ձ Կղ . Ե . 1 .
ղ Ղբեմ . լա . 34 ; Հով . ղ . 45 ; ժգ . 26 ; Ղբր . բ . 11 ; ա Հով . բ . 20 , 27 :
ճ Ասա . խբ . 39 ; Հով . ժգ . 34 ; ժե . 12 ; Ղփես . Ե . 2 ; ա Պետ . գ . 8 ; ա Հով . 11 , 23 ; գ . 21 :
յ Կղ . ա . 7 :
ն Կղ . գ . 12 :
շ բ Յովհ . գ . 11 ; ա Պետ . գ . 15 :
ո Գործ . Ե . 35 ; Ղփես . գ . 28 ; բ Յովհ . գ . 7 , 8 , 12 ;
չ [ֆ]Առակ . ժգ . 13 ; բ Կոր . բ . 21 ; Կող . գ . 5 ; ա Պետ . բ . 12 :
պ Կամ մեկու
ջ Ծնն . Ղ . ժբ . 28 ; բ Օր . ժգ . 1 , 2 ; բ Յովաղ . ժբ . 20 :
ռ Ղփես . բ . 12 :
ս ա Կոր . ժե . 13 :
վ ա Կոր . ժե . 18 , 23 ; Կղ . գ . 13 :
տ բ Յովաղ . ժգ . 17 , 18 ; Ե . 35 :
ր ա Կոր . ժե . 51 :
ց Ասա . խդ . 30 , 31 ; Գործ . ա . 11 ; բ Յովհ . ա . 7 :
փ ա Կոր . ժե . 52 .
ք ա Կոր . ժե . 23 , 52 .
օ ա Կոր . ժե . 51 .
ֆ Գործ . ա . 9 ; Հայտ . ժա . 12 .
և Հով . ժբ . 26 ; ժգ . 3 ; ժէ . 24 .
ֆ Կղ . Ե . 11 .

ա Ասա . խդ . 3 , 36 ; Գործ . ա . 7 :
բ Կղ . գ . 9 .
գ Ասա . խդ . 43 , 44 ; խե . 13 ; Ղու . ժբ . 39 , 40 ; բ Պետ . գ . 10 ; Հայտ . գ . 3 ; ժգ . 15 .
դ Ղա . ժգ . 6—9 ; Ղու . ժէ . 27 , 28 , 29 ; խա . 34 , 35 ; բ Յովհ . ա . 9 .

Էյղելին երկանցը պէս , ու սիտի չազատին :
4 Հայց դուք՝ եղբայրներ՝ խաւարի մէջ չէք ,
5 որ ան օրը գողի մը պէս ձեր վրայ հասնի . Ենչուա որ դուք ամէնքդ լուսոյ որդիք էք , ու ցորեկուան որդիք . գիշերուան չենք , խաւարինը
6 չենք : Ընդեմի չքնանանք ինչպէս որ ուրիշնը
7 լը , Հապա արթուն ու զգաստ ըլլանք : Քանզի անոնք որ կը քնանան՝ գիշերը կը քնանան , և անոնք որ կ՚արբենան՝ գիշերը կ՚արբենան :
8 Հայց մենք որովհետև ցորեկուան ենք , զգաստ ըլլանք , և հաւատքին ու սիրոյն զրահը վրանիս հագնինք , ու փրկութեան յուսոյն սաղաւարտը
9 որ գլխո՛վրնիս պնդինք : Ինչուա որ Աստուած մեզ բարկութեան համար չզրաշնց , հապա փրկութիւն առնելու համար մեր Տէր Յիսուս
10 Քրիստոսի ձեռքովը . Որ ինքը մեզի համար մեռաւ . որպէս զի թէ արթուն ըլլանք և թէ
11 քնանանք , իր հետը միասին ապրինք : Ընդ համար մէկզմէկ մխիթարեցէք , և իրարու շինուածքին տուէք , ինչպէս որ կ՚ընէք ալ :
12 Եւ ձեզի կ՚աղաչենք եղբայրներ՝ որ ճանչնաք ձեր աշխատաւորները ու վերակացուները
13 Տէրոջմով , ու ձեզի խրատ տուողները . Եւ զանոնք մեծապէս պատուեցէք սիրով՝ իրնց գործքին համար . Իրարու հետ խաղաղութիւն ունեցէք .
14 Եւ ձեզի կ՚աղաչենք եղբայրներ՝ որ անկարգ վարմունք ունեցողները խրատեցէք , վատասիրտները մխիթարեցէք , տկարները ձեռնառու եղէք , համբերող ալ եղէք
15 բոլոր : Հոգուշացէ՛ք՝ չըլլայ որ մէկը չարութեան փոխարէն չարութիւն հատուցանէ մէկու մը . Հապա ամէն ատեն բարիք ընելու եւեռ եղէք
16 իրարու , և իրարու ու բոլոր : Ամէն ատեն ուրախ
17 եղէք : Ընդհատ աղօթք ըրէք : (18) Ամէն բանի մէջ գոհութիւն տուէք . Ինչու որ աս է Աստուծոյ կամքը Քրիստոս Յիսուսով ձեր վրայ :
19 րայ : Մի՛ բ ոգին մի մարէք : (20) Մարգա-
21 րէութիւնները մի արհամարհէք : Ամէն բան
22 փորձեցէք , բարին ամուր բռնեցէք : Ամէն
23 տեսակ գէշ բանեւրէն ետ կեցէք : Եւ ինքը խաղաղութեան Աստուածը ձեզ բոլորովին սուրբ ընէ , ու ձեր բոլոր հոգին և շունչը ու մարմինը անարատ պահուի Տիրնե մեր Տէր
24 Յիսուս Քրիստոսի գալուստունը : Հաւատարիմ է ան՝ որ ձեզ կանչեց , որ ինքը պիտի կատարէ ալ :
25 Եղբայրնե՛ր՝ աղօթք ըրէք մեզի համար :
26 Արեւ տուէք բոլոր եղբայրներուն սուրբ համբոյրով :
27 Երդմնցնելով ձեզ Տէրոջմով , որ այս թուղթը բոլոր սուրբ եղբայրներուն կարդացուի :
28 Ձեզի : Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր հետը ըլլայ . ամէն :

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՑՆ
ԸՆ ԹԵՍԱՂՈՆԻԿԵՑԻՍ

ԿԼՈՒԽ Ը

1 Պօղոս առաքեալ կը յայտնէ Թեսաղոնիկեցւոց իր բարի գաղափարը որ ունէր անոնց հաւատքին սիրոյն և համբերութեանը վրայ . 11 և միանգամայն հալածանքի ժամանակ միխիթարութիւն ունենալու զանազան պատճառներ առաջ կը բերէ , որոնց գլխաւորը Աստուծոյ արդար դատաստանն է՝ առնէ :

1 Պօղոս և Սիղուանոս ու Տիմոթէոս՝ Թեսա-
2 ղոնիկեցւոց եկեղեցիին Մեր Հայր Աստուծմով և Տէր Յիսուս Քրիստոսով . Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Աստուծմէ մեր Հօրմէն՝ ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէն :
3 Պարտինք ամէն ատեն Աստուծմէ գոհանալ ձեզի համար՝ եղբայրներ , ինչպէս որ կը վայլէ . քանզի ձեր հաւատքը շատ աճելու վրա-

ե Լբեմ. ժդ . 21 : Ովս . ժդ . 13 :
զ Հռով. ժգ . 12 , 13 : ը Հօհ . բ . 8 :
է Լփես . է . 8 :
ը Ա Տաս . բէ . 5 :
թ Ա Տաս . իդ . 42 : իէ . 13 : Հռով . ժգ . 11 , 12 , 13 : ի Պետ . է . 8 :
ժ Ղու . իա . 34 , 36 : Հռով . ժգ . 13 : ի Կոր . ժէ . 34 : Լփես . է . 14 :
ժա Կոր . բ . 15 :
ժբ Կնս . ծբ . 17 : Լփես . ղ . 14 , 16 , 17 :
ժգ Հռով . բ . 22 : Կղ . ը . 10 : ի Պետ . բ . 8 : Յհա . ա . 8 :
ժդ բ Թես . բ . 12 , 13 :
ժե Հռով . ժգ . 8 , 9 : բ Կոր . է . 15 :
ժզ Կղ . գ . 17 :
ի Ա Կոր . ժղ . 18 : Փիլ . բ . 29 : ը Տիմ . է . 17 : Լբեր . ժգ . 7 , 17 :
իա Ար . թ . 49 :
իբ բ Թես . գ . 11 , 12 :
իգ Լբեր . ժբ . 12 :
իդ Հռով . ժգ . 1 : ժէ . 1 : Գաղ . գ . 1 , 2 :
իե Գաղ . է . 22 : Լփես . դ . 2 : Ա Կղ . գ . 12 : բ Տիմ . գ . 2 :
իզ Ղև . ժբ . 18 : Բտակ . ք . 22 : իդ . 39 : Ա Տաղ . է . 39 , 44 : Հռով . ժբ . 17 : ը Կոր . է . 7 : ը Գաղ . է . 10 : Կղ . գ . 12 :
իէ բ Կոր . ղ . 10 : Փիլ . դ . 4 :
իը Ղու . ժբ . 1 : իա . 36 : Հռով . ժբ . 12 : Լփես . է . 18 : Ա Կղ . գ . 2 : ը Պետ . գ . 7 :
իթ Լփես . է . 20 : Ա Կղ . գ . 17 :
լ Լփես . գ . 30 : ը Տիմ . գ . 14 : բ Տիմ . ը . 6 : Տիտ Ա Կոր . ժգ . 30 :
լա ը Կոր . ժգ . 1 , 39 :
լբ ը Կոր . բ . 11 , 15 : ը Հօհ . գ . 1 :
լգ Փիլ . գ . 8 :
լդ Կղ . գ . 11 :
լե Փիլ . գ . 9 :
լզ Կղ . գ . 13 :
լէ Ա Կոր . ը . 8 :
լը Ա Կոր . ը . 9 : Յ . 13 : բ Թես . գ . 3 :
լթ Ա Կղ . գ . 3 : բ Թես . գ . 1 :
խ Հռով . ժգ . 16 :
խա Ա Կղ . գ . 16 : բ Թես . գ . 14 :
խբ Հռով . ժբ . 20 , 21 : բ Թես . գ . 18 :

խգ ը Կոր . ը . 19 :
խդ ը Թես . ա . 1 :
խե ը Կոր . ա . 3 :
խզ ը Թես . ա . 2 , 3 : գ . 6 , 9 : Կղ . բ . 13 :

քայ է , և ձեր ամէն մէկուն սէրը իրարու վրայ
4 կը շատնայ ։ [ե]Ինանկ որ մենք ալ ձեզմով կը
պարծենանք Աստուծոյ եկեղեցիներուն մէջ՝
[զ]ձեր համբերութեանը ու հաւատքին համար
[է]ձեր բոլոր հալածանքներուն ու նեղութիւն-
5 ներուն մէջ , որոնց որ դուք կը համբերէք ։ [ը]Որ
է Աստուծոյ արդար դատաստանին ապացոյցը՝
որ դուք արժանանաք Աստուծոյ թագաւորու-
թեանը , [թ]որուն համար ալ նեղութիւն կրքա-
6 շէք ։ [ժ]Քանզի Աստուծոյ առջեւը իրաւունք է՝
ձեզի նեղութիւն տուողներուն նեղութիւն հա-
7 տուցանել , [ի]ու ձեզի նեղութիւն քաշողնե-
րուդ՝ [լ]մեզի հետ հանգիստ , [խ]Տէր Յիսուսին
երկինքէն յայտնուելու ատենը իր զօրաւոր հր-
8 եշտակներովը , [ծ]Հրոյբոցաթ կրակով վրէժ ա-
ռնելու անոնցմէ՝ [կ]որ Աստուած չեն ճանչնար ,
[հ]և որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի աւետարա-
9 նին չեն հնազանդիր ։ [մ]Անոնք պիտի պատժուին
յաւիտենական սատակումով՝ Տէրոջը երեսէն
10 [յ]ու անոր զօրութեանը փառքէն , [ն]երբոր ինքը
գայ փառաւորուելու իր սուրբերուն մէջը , [շ]և
հիանալի ըլլալու բոլոր հաւատացեալներուն
մէջը , ([ո]ինչու որ մեր վկայութիւնը ձեր մէջը
11 հաւատացուեցաւ ;) այն օրը : Ես պատճառով
ալ ամէն ատեն ձեզի համար աղօթք կ՚ընենք ,
[չ]որ մեր Աստուածը ձեզ արժանի ընէ իր կո-
չումին , և իր բարութեան բոլոր հաճութիւնը
կատարէ , [պ]ու հաւատքին գործը զօրութիւ-
12 նով ։ [ջ]Որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսին անու-
նը փառաւորուի ձեր մէջը , և դուք ալ անոր
մէջը՝ մեր Աստուծոյն ու Տէր Յիսուս Քրիս-
տոսին շնորհացը համեմատ :

ԳԼ. Բ

1 Կը խնդրէ անոնցմէ որ հաստատ կենան իրենց ընդունած
ճշմարտութեանը մէջ . 3 կը յուսադրէ թէ անոնք հաւատա-
քէն պիտի ապաստարին , 9 և կ՚ևնոր պիտի յայտնուի
Տէրոջը օրը գալէն առաջ . 15 իր առջի յորդորանքին-
ը կը կրկնէ , ու աղօթք կ՚ընէ անոնց համար :

1 Կ՚աղաչենք ձեզի եղբայրնե՛ր՝ [ա]մեր Տէր Յի-
սուս Քրիստոսի գալստեանը՝ [բ]ու մեր անոր
2 քովը ժողովուելուն համար , [գ]Հրէշտայ որ շուտ
մը խախտիք չեր միտքէն , ու չըլլայ որ խռո-

[ե] Ա Կոր . է . 14 : [զ] ՚ . 2 : [է] ա
Ցես . բ . 19 , 20 :
[ը] ա Ցես . ա . 3 :
[թ] ա Ցես . բ . 14 :
[ժ] Փիլ . ա . 28 :
[ի] ա Ցես . բ . 14 :
[լ] Հայտ . ղ . 10 :
[խ] Հայտ . ժգ . 13 :
[ծ] ա Ցես . է . 15 : Յուդ .
14 :
[կ] Երբ . ժ . 27 : ժբ . 29 : բ
Պետ . գ . 7 : Հայտնութ . 8 :
[հ] Սաղ . հճ . 6 : ա Ցես . է .
5 :
[մ] Հռով . բ . 8 :
[յ] Փիլ . է . 19 : բ Պետ . է .
7 :
[ն] բ Օր . լգ . 2 : Նա . բ . 19 :

Գղ . բ . 8 :
[շ] Սաղ . ձթ . 7 :
[ո] Սաղ . կը . 35 :
[չ] Հմր . 5 :
[պ] ա Ցես . ա . 3 :
[ջ] ա Պետ . ա . 7 : է . 14 :

—

[ռ] ա Ցես . է . 15 :
[ս] Գաս . ի . 31 : Մար . ժգ .
27 : ա Ցես . է . 16 :
[վ] Գաս . ի . 4 : Նփես . ե .
6 : ա Հով . է . 1 :
[տ] Գաս . ի . 4 : Նփես . ե .
6 :
[ր] ա Տիմ . գ . 1 :
[ց] Դան . ե . 25 : ա Հով . բ .
18 : Հայտ . ժգ . 11 , ՀԸ :
[ւ] Հով . ժե . 12 :

[փ] Նա . ժ . 13 : Նզեկ . իը .
2 , 6 , 9 : Դան . է . 25 : ժա .
36 : Հայտ . ժգ . 6 :
[ք] ա Կոր . բ . 5 :
[օ] ա Հով . բ . 18 : գ . 3 :
[ֆ] Հով . գ . 9 : Նա . ժա . 4 :
Հվս . գ . 5 : Հայտ . բ . 16 :
ժբ . 15 , 20 , 21 :
[և] Դան . է . 10 , 11 :
[ա] Գվ . ա . 8 , 9 : Նբէ . ժ .
27 :
[բ] Հով . բ . 41 , 44 : Նփես .
բ . 2 : Հայտ . ժբ . 23 :
[գ] Տես բ Օր . ժգ . 1 : Աստ .
իդ . 24 : Հայտ . ժգ . 13 :
ժբ . 20 :
[դ] բ Կոր . բ . 15 : գ . 3 :
[ե] Հռով . ա . 24 , ՀԸ : Տես գ
Ցոան . ժ . 22 : Նշկէ . ժգ .
9 :
[զ] Աստ . իդ . 5 , 11 : ա Տիմ .
գ . 1 :
[է] Հռով . ա . 32 :
[ը] Գվ . ա . 3 :
[թ] Նփես . ա . 4 :
[ժ] ա Ցես . ա . 4 :
[ի] Լս . ա . 75 : ա Պետ . ա .
2 :
[լ] Հով . ժե . 22 : ա Ցես . բ .
12 : ա Պետ . ե . 10 :
[խ] Կոր . ժգ . 13 : Փիլ . գ .
1 :
[ծ] ա Կոր . ժա . 2 : Գվ . գ . 6 :
[կ] Գվ . ա . 1 , 2 :
[հ] ա Հով . է . 10 : Հայտ . ա .
5 :

տուաւ մեզի յաւիտենական միխիթարութիւն՝
16 եւ բարի յոյս շնորհքով, Ձեր սիրտերը մխիթարէ՝ եւ Էնէղ հաստատէ ամէն բարի խօսքերու եւ գործքերու մէջ։

ԳԼՈՒԽ Գ

1 Կը խնդրէ որ անոնք աղօթք ընեն իրեն համար, 3 անոնց վասն իր ունեցած վատահութիւնը կը յայտնէ, 5 անոնց համար Աստուծոյ աղօթք կ՚ընէ, 6 զանազան պատուէրներ կուտայ, մանաւանդ ծուլութենէ եւ անառակ ընկերներէ հեռու կենալու վասին, 16 եւ իր թուղթը աղօթքով ու բարեւներով կը վերջացնէ։

1 Վ հրէաստէս ե՛ղբայրներ՝ մեզի համար աղօ՛թք ը՛ընէք, որ Տէրոջը խօսքը յաւելանայ ու
2 փառաւորուի, ինչպէս որ ձեր մէջը. բՆոյնպէս որ անիրաւ ու չար մարդիկներէն ազատինք.
3 քվասնզի որ ամէնը *հաւատք չունին. ՐԲայց Տէրը հաւատարիմ է՝ որ ձեզ պիտի հաստատէ,
4 եու չարէն պահէ։ Նէ Ձեր վրայ վստահութիւն ունինք Տէրոջմով, թէ ինչ որ ձեզի պա-
5 տուիրեցինք՝ կ՚ընէք, ու պիտի ընէք ալ։ Նէ Տէրը ձեր սիրտերը Աստուծոյ սիրոյն ու Քրիստոսի համբերութեանը ուղղէ։
6 Նէ Ձեզի կը պատուիրենք եղբայրնե՛ր՝ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի անունովը, ըորեւէ քաշուելիք գ՚ամէն եղբօրմէ՝ դորմէ անկարգութեամբ կը վարուի, եու չէ թէ ան աւանդութեանը
7 պէս՝ որ մեզմէ առաւ։ զԻնչու որ դուք ինքնիներնիդ գիտէք թէ ինչպէս պարտիք մեզի նըմանուիլ. քզի մենք ձեր մէջը անկարգ-
8 պո՛ւթեամբ չվարուեցանք, Ո՛չ ալ մէկուն հացը ձրի կերանք. բՀապա չանքով եւ աշխատանքով գիշեր ու ցորեկ կը գործէինք՝ ձեզմէ մէ-
9 կուն ծանրութիւն չտալու համար. ՀԶէ թէ որ մենք իշխանութիւն չունէինք, ՀՀապա որ անձերնիս ձեզի օրինակ ընէ՛նք՝ որ մեզի նմանուիլ
10 ըլլաք։ Վ՚ասնզի երբոր մենք ձեր քովն էինք՝ ասձեզի կը պատուիրէինք, ՝թէ ան որ չուզեր գործ
11 գործել, հապ ալ թո՛ղ չուտէ։ Ըրդ՝ կը լսենք որ ձեր մէջէն ումանք Ճանկարգութեամբ կը վարուին, ՝ու գործ մը չեն գործեր, հապա հե-
12 տաքրքիր կը պտրտին։ ՐՆմանիներուն պատուէր կու տանք, ու ի՛աղաչենք մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսով, որ Հանդարտութեամբ գործեն,
13 և իրենց հացը ուտեն։ Իսայց դուք ե՛ղբայր-
14 նե՛ր՝ ե՛մի ձանձրանաք բարիք գործելէն։ Իսկ թէ որ մէկը չընազանդիր մեր խօսքին ա՛ռ թո՛ւղթով, դուք նշանակեցէ՛ք անիկայ, եու անոր
15 հետը մի խառնուի՛ք, որ ամչնայ։ զԻսայց չըլլայ թէ թշնամի պէս սեպէ՛ք անիկայ. Հհապա
16 եղբօր պէս խրատեցէ՛ք։ ՚Նէ՛ բերքը խաղաղութեան Տէրը՝ ամէն կերպով ձեզի խաղաղութիւն տայ ամէն տեղ. Տէրը ձեր ամենուն հետը ըլլայ։
17 ՀԱ՛ողջոյնը իմ ձեռքիս՝ Պօղոսինն է, որ ամէն թուղթերուն մէջ նշան է. ասանկ կը
18 գրեմ։ ՚Ա՛ռ Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր ամենուն հետը ըլլայ. ամէն։

Ա՛ՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹ ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ ԸՆ ՏԻՄՈԹԷՈՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Ընդհանուր Տիմոթէոսին միտքը կը դնէ ան պատուէրը որ ինքը Մակեդոնիա գացած ատենը տուեր էր անոր. 5 կը խօսի օրէնքին ուղիղ գործածութեանը եւ նպատակին վասին, 11 իր առաքելական պաշտօնին կանչուե-

ա ա Պետ. ա. 3։
ե ա Կոր. ա. 8։ ա Թես. գ. 13։ ա Պետ. ե. 10։

—

ա Եփես. գ. 19։ Կող. գ. 3։ ա Թես. ե. 25։
բ Հռով. ժե. 31։
գ Կոր. իբ. 24։ Հռով. ժ. 16։
* Կամ հաւատարմութիւն
դ ա Կոր. ա. 9։ ա Թես. ե. 24։
ե Հնոմ. ժէ. 15։ զ Պետ. բ. 9։
է Կոր. է. 16։ Գաղ. ե. 10։
ը ա Պէտ. իթ. 18։
թ Հռով. ժգ. 17։ Հմկ 14։ ա Տիմ. գ. 5։ բ Հնոմ. 10։
ժ ա Կոր. ե. 11, 13։
ժա ա Թես. գ. 11։ ե. 14։ Հմկ 11. 12, 14։
ժբ Գաղ. բ. 14։
ժգ ա Կոր. գ. 16։ ժա. 1։ ա Թես. ա. 6, 7։
ժդ ա Թես. բ. 10։
ժե Գոր. ժը. 3։ ի. 34։ բ Կոր. ժա. 9։ ա Թես. բ. 9։
ժզ ա Կոր. իթ. 6։ ա Թես. բ. 6, 7։
ժէ Հմկ 7։
ժը Կող. գ. 19։ ա Թես. գ. 11։
ի Հմկ 6։
ժթ ա Թես. գ. 11։ ե Տիմ. ե. 13։ ա Պետ. գ. 15։
ի ա Թես. գ. 11։
իա Եփես. գ. 28։
իբ Գաղ. ա. 9։
իգ Աստ. ժը. 17։ ա Կոր. ե. 9, 11։ Հմկ 6։
իդ Գ՚ա. ժի. 17։ ա Թես. ե. 14։
իե Տիտ. գ. 10։
իզ Հռով. ժե. 33։ ժգ. 20։ ա Կոր. ժգ. 33։ բ Կոր. ժգ. 11։ ա Թես. ե. 23։
իէ ա Կոր. ժգ. 21։ Կող. գ. 18։
իը Հռով. ժգ. 24։

—

ա Գաղ. բ. 3։ գ. 10։ Տիտ. ա. 3։ բ. 10։ գ. 4։ Յուդ. 25։
բ Կող. ա. 27։
գ Գոր. իի. 15։ Գաղ. ա. 1, 12։
դ Գոր. ժգ. 1։ ա Կոր. գ. 17։ Փիլ. բ. 19։ ա Թես. գ. 2։

լուն վրայով, 20 և Հիմինէոսին ու Աղէքսանդրոսին վրայով։

1 Պօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսի առաքեալը ՚ըստ Քրիստոսի Աստուծոյ և բյոր յոյսը եղող Քրիստոս Յիսուսի Հրամանովը. ՚Տիմոթէոսի՝

Իւր հարազատ որդւոյն հաւատովք. Շնորհք՝
ողորմութիւն՝ ու խաղաղութիւն Աստուծմէ
մեր Հօրմէն՝ և Քրիստոս Յիսուս մեր Տէրոջ-
մէն։
3 Ինչպէս որ քեզի աղաչեցի Եփեսոս մնալու,
երբոր ես Մակեդոնիա կ'երթայի, որ պա-
տուիրես մէկ քանիներուն օտար ուսմունք չը-
4 սորվեցնել, ու առասպելներու, ու
ազգահամարներու՝ որ վերջ չունին. որոնք ա-
ւելի վէճեր կը պատճառեն, քան թէ Աստու-
ծոյ հաճելի կենցաղավարութիւնը՝ որ հաւատո-
5 վ է։ Հրամանին վախճանը սէր է՝ սրտով ու բարի խղճմ-
6 տանքով և անկեղծ հաւատքով. որոնցմէ խա-
սրելով ոմանք ի զուր խօսքերու եռեռ գա-
7 ցին. Օրէնքի վարդապետ ըլլալ կ'ուզեն.
բայց իրենք չեն հասկնար թէ ինչ որ կը խօսին,
8 ոչ ալ ան բաները՝ որոնց համար ուռք կը կո-
9 ղեն։ Բայց գիտենք որ օրէնքը աղէկ է, թէ
որ մէկը անիկայ օրինաւոր կերպով գործածե-
լու ըլլայ։ Հայց ան թող գիտնայ՝ որ արդա-
ներուն համար չէ օրէնքը. հապա անօրէնութ-
10 ւն՝ ու անհնազանդներուն համար, ամբարիշտ-
ներուն՝ և մեղաւորներուն, անսրբերուն՝ և
պիղծերուն, հայր ու մայր զարնողներուն,
մարդասպաններուն, պոռնիկներուն, արուա-
11 դիտներուն, մարդ գողցողներուն, սուտորդց-
ներուն, սուտ երդում ընողներուն, և թէ
ուրիշ ինչ որ հակառակ է աղնիւ վարդա-
պետութեանը, Որ երանելի Աստուծոյ փա-
12 ռաւոր աւետարանին համեմատ է, ան որ ին-
ձի յանձնուեցաւ։ Իմ շնորհակալ եմ անոր՝
որ զիս զօրացուց, այսինքն Քրիստոս Յիսուս
մեր Տէրոջը, որ հաւատարիմ սեպելով զիս՝
13 դա ազատաւորութեանը մէջ դրաւ. Որ ա-
ռաջուց հայհոյիչ էի՝ ու հալածող և թշնա-
մանող. բայց ողորմութիւն գտայ, որովհետև որ
14 անհաւատութեան մէջ չգիտնալով ըրի. Իսկ
մեր Տէրոջը շնորհքը խիստ շատ եղաւ ինձի
Հաւատքով ու սիրով՝ որ Քրիստոս Յիսուս
15 սով է։ Ճշմարիտ է այս խօսքը հաւատարիմ է՝ ու բոլո-
րովին ընդունելութեան արժանի. որ Քրի-

1 Տիտ. ա. 4։
2 Կտպ. ա. 3։ բ Տիմ. ա. 2։ ա Պետ. ա. 2։
3 Գոր. ի. 1, 3։ Փիլ. բ. 24։
4 Կտպ. ա. 6, 7։ Կղ. գ. 3, 10։
5 Կղ. գ. 7։ գ. 4, 20։ բ Տիմ. բ. 14, 16, 23։ Տիտ. ա. 14։ գ. 9։
6 Կղ. գ. 4։
7 Կամ չհնազանդութիւնը
8 Հռոմ. ժգ. 8, 10։ Կտպ. ե. 14։
9 բ Տիմ. բ. 22։
10 Կղ. գ. 4, 20։
11 Կղ. գ. 4։
12 Հռոմ. ժգ. 12։
13 Կղ. գ. 4։
14 Հռոմ. ժգ. 8։
15 Գղ. ե. 12։
16 Կտպ. գ. 19։ Ե. 23։
17 Կղ. գ. 3։ բ Տիմ. գ. 3։ Տիտ. ա. 9։ բ. 1։
18 Կղ. գ. 15։
19 ա Կղ. ի. 17։ Կտպ. բ. 7։ Կղ. ա. 25։ ա Յհ. բ. 4։ Կղ. բ. 7։ բ Տիմ. ա. 11։ Տիտ. ա. 3։
20 բ Կղ. ի. 9։
21 ա Կղ. ե. 25։
22 բ Կղ. ե. 6։ գ. 1։ Կղ. ա. 25։
23 Գոր. ը. 3։ ի. 1։ ա Կղ. ժե. 9։ Փիլ. գ. 6։
24 Ղս. իգ. 34։ Հօհ. ի. 39, 41։ Գոր. գ. 17։ իշ. 9։
25 Հռոմ. ե. 20։ ա Կղ. ժե. 14։
26 բ Տիմ. ա. 13։
27 Ղս. է. 47։
28 Կղ. գ. 1։ գ. 9։ բ Տիմ. բ. 11։ Տիտ. գ. 8։
29 Գաս. ի. 13։ Գաբ. բ. 17։ Ղս. իգ. 10։ Հռոմ. է. 32։ ժի. 10։ Հռոմ. է. 8։ ա Հօհ. գ. 5։
30 բ Կղ. գ. 1։
31 Գաղ. ժ. 16։ Ամս. 13։ Գաս. է. 14։ Կղ. գ. 15, 16։
32 Հռոմ. ա. 22։
33 Հօհ. ա. 18։ Երբ. ժա. 27։ ա Հօհ. գ. 12։
34 Հռոմ. ժգ. 27։ Հուդ. 25։
35 Աստ. միայն իմաստուն
36 ա Ղս. ի. 11։
37 Կղ. գ. 13, 14, 20։ բ Տիմ. բ. 2։
38 Կղ. գ. 14։
39 Կղ. գ. 12։ բ Տիմ. բ. 3։ գ. 7։
40 Կղ. գ. 9։
41 Կղ. գ. 9։
42 բ Տիմ. բ. 17։
43 բ Տիմ. գ. 14։
44 ա Կղ. ե. 6։
45 Գոր. ժգ. 45։
46 Երկ. գ. 10։ Երեմ. իե. 7։
47 Հռոմ. ժգ. 4։
48 Գաղ. գ. 10։ Երեմ. իե. 7։
49 Հռոմ. ժգ. 4։
50 Հռոմ. ժգ. 2։ Կղ. ե. 4։
51 Կղ. ա. 1։ բ Տիմ. ա. 9։
52 Երկն. ժգ. 23։ Հօհ. գ. 16, 17։ Տիտ. բ. 11։ բ Պետ. գ. 9։
53 Հօհ. ժե. 3։ բ Տիմ. բ. 25։
54 Հռոմ. գ. 29, 30։ ժ. 12։ Գաղ. գ. 20։
55 Երբ. ը. 6։ իե. 15։
56 Աստ. ի. 28։ Աթ. ժ. 45։ Երեմ. ա. 7։ Տիտ. բ. 14։
57 Հռոմ. ե. 6։ Գաղ. գ. 5։ Երեմ. ա. 10։ գ. 5։ Տիտ. ա. 3։
58 ա Կղ. ա. 6։ բ Հռ. ա. 10։ բ Տիմ. ա. 8։

բիտոս Յիսուն աշխարհք եկաւ մեղաւորները
16 փրկելու, որոնց գլուխը ես եմ. Հայց անոր
համար Հաղորմութիւն գտայ, որ պիտի առաջ
Յիսուս Քրիստոս իմ վրաս ցուցընէ բոլոր եր-
կայնամտութիւնը՝ օրինակ ըլլալու անոնց՝ որ
պիտի հաւատային իրեն՝ յաւիտենական կենաց
17 համար։ Այդ յաւիտենական թագաւորին՝
որ անեղծ ու անտեսանելի է, միակ Աս-
տուծոյն՝ պատիւ ու պատիւ յաւիտեանս յա-
ւիտենից. ամէն։
18 Այս պատուէրը կ'աւանդեմ քեզի՝ իմ
որդեակս Տիմոթէոս, ըստ վերոյիշեալ առա-
ջուց եղած մարգարէութիւններուն համեմատ,
որ անոնցմով պատերազմիս ան բարի պատե-
19 րազմը, Որ ունենաս հաւատք ու մաքուր
խղճմտանք, որուն մէկ քանիները իրենցմէ մեկ-
նելով ձգելով՝ նաւահոգութիւն կրեցին հաւատ-
20 քին կողմանէ. Որոնցմէ են Հիմենոսը ու Ա-
լեքսանդրոսը, որոնք ես Սատանային մատ-
նեցի, Որ սորվին հայհոյութիւն չընել։

Գ Լ. Ի

1 Ար յորդոր ազօթք ու գոհութիւն մատուցանել ամէն
մարդոց համար, և սրտի պատճառն ալ. Յատակ կը բերէ.
9 կը ցուցընէ թէ կիներուն ինչով զարդարուելու են.
12 թէ անոնց իշխանութիւն չկայ սորվեցնելու, 15 և
թէ պիտի փրկուին որդեծնութեամբ, թէ ոչ հաւատքի մէջ
կենան.

1 Ընդ՝ կ'աղաչեմ՝ ամէն բանէն առաջ՝ աղօթք
ընել, խնդրուածք, ազաչանք, գոհութիւն՝
2 ամէն մարդոց համար, Թագաւորներուն և
բոլոր իշխանատարներուն համար. որ խաղաղ ու հանդարտ կեանք վարենք՝ բոլորո-
վին աստուածպաշտութիւնով ու պարկեշտու-
3 թիւնով։ Վասնզի որ ան է աղէկը ու ընդու-
4 նելին մեր Փրկիչ Աստուծոյն առջեւը. Որ
կ'ուզէ թէ ամէն մարդիկ փրկուին՝ ու ճշմար-
5 տութիւնը ճանչնալու գան։ Վասնզի մէկ Աս-
տուած մը կայ, ու մէկ միջնորդ մը Աստու-
ծոյ ու մարդոց մէջը՝ Քրիստոս Յիսուս մար-
6 դը. Որ իր անձը ամենուն տեղը փրկանք
տուաւ՝ իր ատենին վկայութիւն ըլլալու.
7 Որուն համար ես դրուեցայ քարոզիչ ու առաքեալ
(ճշմարիտ կ'ըսեմ, սուտ չեմ ըսեր) հեթանոսներուն
հաւատքով և ճշմարտութեամբ վարդապետ։
8 Կ'ուզեմ ուրեմն որ արուները ամէն տեղ աղօթ-
ելու ատեն սուրբ ձեռքեր վերցնելով՝ առանց
9 բարկութեան և տրտունջի աղօթեն. Նոյնպէս
կիները ալ պատշաճաւոր հագուստով, ամօթ
և պարկեշտութիւն ունենալով զարդարուին,
ոչ հիւսուածքներով և ոսկիով կամ մարգարիտ-
10 ներով կամ թանկագին հագուստներով, Հապա
ինչպէս կը վայելէ կիներուն՝ որ աստուածպաշ-
11 տութիւն կը խոստովանին բարի գործերով։
Կիները լռութեամբ ամէն հնազանդութեամբ
12 սորվին. Հայց կիներուն չեմ հրամայեր սորվե-
ցնել, ոչ ալ արուին վրայ իշխել, հապա լռու-
13 թեան մէջ ըլլան։ Վասնզի Ադամ նախ ստեղծ-
14 ուեցաւ, ետքը Եւա։ Եւ Ադամ չխաբուեցաւ,
հապա կինը խաբուելով յանցանքի մէջ ինկաւ։
15 Բայց պիտի փրկուի որդեծնութեամբ՝ թէ որ
հաւատքի մէջ կենան՝

1 Տիտ. գ. 8։
2 Ղս. իգ. 10։ Գործ. ժ. 22։ Ա Պետ. բ. 17։
3 Ա Պետ. գ. 3։
4 Ա Պետ. գ. 3։
5 Ա Պետ. գ. 3։
6 Ա Պետ. գ. 3։
7 Ա Պետ. գ. 3։
8 Ա Պետ. գ. 3։
9 Ա Պետ. գ. 3։
10 Ա Պետ. գ. 3։
11 Ա Պետ. գ. 3։
12 Ա Պետ. գ. 3։
13 Ա Պետ. գ. 3։
14 Ա Պետ. գ. 3։
15 Ա Պետ. գ. 3։

7 [ե]Որ ես անօր քարոզիչ ու առաքեալ դրուե-
ցայ ([ե]ճշմարիտ կ՚ըսեմ *Քրիստոսով՝ և
սուտ չեմ խօսիր) [զ]հեթանոսներուն վարդա-
պետ էջայ հաւատքով ու ճշմարտութիւնով :
8 Կ՚ուզեմ՝ կ՚ուզեմ որ էրիկ մարդիկ [է]ամէն տեղ ա-
ղօթք ընեն [ը]սուրբ ձեռքեր վերցնելով առանց
9 բարկութեան ու երկմտութեան : [թ]Կոյնպէս
ալ կիներները վայելուչ հագուստով , ամօթ-
խածութեամբ և պարկեշտութեամբ ինքզինքնին
զարդարեն . չէ թէ հիւսուածքներով կամ ոսկի-
ով կամ մարգարիտներով կամ մեծագին հան-
10 դերձներով . [ժ]այց բարի գործքերով՝ ինչպէս
որ կը վայլէ աստուածպաշտութիւնը դաւա-
11 նող կիներուն : Կիրկ մարդը լիակ ստրկի
12 յոժարութեամբ՝ ամէն ձգտողութիւնով : [ի]Կոյց
կիրկ մարդուս հրաման չեմ տար ստրկացընելու ,
[ի]ոչ ալ էրիկ մարդուն իշխելու , հապա լուռ
13 կենալու : Մնաց որ [ա]առաջ Ադամը ստեղ-
14 ծուեցաւ , ապա Եւան : [ե]Եւ Ադամը չա-
խաբուեցաւ , հապա կինը խաբուեցաւ՝ ու յան-
15 ցանք գործեց . Սակայն պիտի փրկուի անիկայ
որդեծնութեամբ , թէ որ կենան հաւատքի և
սիրոյ ու սրբութեան մէջ պարկեշտութիւնով :

Գ Լ · Ի

1 Ան ցուցընէ թէ եպիսկոպոսները՝ սարկաւագները ու անոնց
կիներները ինչ վարմունքի տէր ըլլալու են , 13 և թէ ինչ
նպաստակով ինքը սա բաները գրեց Տիմոթէոսին . 15 կը
խօսի եկեղեցիին վրայով և անոր մէջը քարոզուած ու ըն-
դունուած սուրբ վարդապետութեանը վրայով :

1 [ա]Ես խօսքը հաւատարիմ է , [բ]թէ որ մէկը ե-
պիսկոպոսութեան կը յանկայ՝ [գ]աղէկ գործի
2 կը ցանկայ : [դ]Պէտք պէտք է եպիսկոպոսին
անարատ ըլլալ , [ե]մէկ կնկան մը էրիկ , զգաստ ,
խոհեմ , պարկեշտ , հիւրասէր , [զ]ուսուցիչ .
3 [է]Ո՛չ գինեմոլ , [ը]ոչ զարնող , [թ]հապա հան-
4 դարտ , ոչ կռուող , [ժ]ոչ արծաթասէր . Որ
իր տունը աղէկ վերակացութիւն ընող ըլլայ ,
[ի]իր զաւակները ՚Ամենայն ազնուութեամբ պահելով
5 բոլոր ծանրաբարոյութեամբ . ([լ]Եպէտ թէ որ մէ-
կը իր տունը վերակացութիւն ընելը չգիտնայ ,
ի՞նչպէս Աստուծոյ եկեղեցիին հոգ տարնէ պի-
6 տի ըլլայ .) Ո՛չ ալ նորահաւատ ըլլայ . [խ]որ
ջղլայ թէ հպարտանալով Սատանային դատա-

ա Լուկ . գ . 7 , 8 : բ Տիմ . ա . 11 :
գ Հռով . թ . 1 :
դ Ղեմ . ա . 1 :
ե Հռով . ժա . 13 : ժէ . 16 : Գործ . ա . 16 :
զ Մատ . ա . 11 : Յով . գ . 21 :
է Ա Պտ . ա . 2 : Լուս . ա . 15 :
ը Ա Պետ . գ . 3 :
թ Ա Պետ . գ . 4 :
ժ Ա Կոր . ժգ . 34 :
ի Լուկս . ե . 24 :
լ Ովս . ա . 27 : բ . 18 , 22 : Ա Կոր . ժա . 8 , 9 :
խ Ովս . գ . 6 : բ Կոր . ժա . 3 :

ա Գաղ . ա . 15 :
բ Գոր . ե . 28 : Փիլ . ա . 1 :
գ Լուկս . ա . 12 :
դ Տիտ . ա . 6 , ՚ԱՀ :
ե Գաղ . ե . 9 :
զ Բ Տիմ . բ . 24 :
է Հռով . ժգ . 12 :
ը Բ Տիմ . բ . 24 :
թ Բ Տիմ . բ . 24 :
ժ Ա Պետ . ե . 2 :
ի Տիտ . ա . 6 :
լ Ես . ժգ . 12 :
խ Գոր . իբ . 12 : Ա Կոր . ե . 12 : Ա Յովս . գ . 11 :
ծ Գաղ . գ . 9 : բ Տիմ . բ . 26 :
կ Գոր . գ . 3 :
հ Հռով . ե . 8 : Ա Կոր . ժ . 9 : Ղեկ . իզ . 21 :
ձ Գաղ . ա . 19 :
ղ Տիտ . բ . 3 :

ճ Տես Ա Պտ . իե . 21 :
մ Լուկս . բ . 21 , 22 : բ Տիմ . բ . 20 :
յ Յով . ա . 14 : Ա Յով . ա . 2 :
ն Ա Պտ . գ . 16 : Յով . ա . 32 , 33 : ժէ . 26 : ժգ . 8 , 9 : Հռով . ա . 4 : Ա Պետ . գ . 18 : Ա Յով . գ . 6 , ՚ԱՀ :
շ Ա Պտ . իբ . 2 : Մար . ժգ . 5 : Լուս . բ . 13 : իզ . 4 : Յով . ե . 12 : Լուկս . զ . 10 : Ա Պետ . ա . 12 :
ո Գոր . ժ . 34 : ժգ . 46 , 48 : Գաղ . բ . 8 : Լուկս . գ . 5 , 6 , 8 : Հռով . ժ . 18 : Ա Կոր . ա . 27 , 28 : Գաղ . բ . 7 :
չ Կոր . ա . 6 , 23 :
պ Լուս . իզ . 51 : Գոր . ա . 19 :

ջ Գաղ . ժգ . 13 : բ Ղեմ . բ . 3 : բ Տիմ . գ . 1 , ՚ԱՀ : բ Պետ . գ . 3 : Ա Յով . բ . 18 : Յուդ . 4 , 18 :
ռ Ա Պետ . ա . 20 :
ս բ Տիմ . գ . 13 : բ Պետ . բ . 1 : Հայտ . ժգ . 14 :
վ Գաղ . ժա . 35 , 37 , 38 : Հայտ . իբ . 20 :
տ Ա Պտ . է . 15 : Հռով . ժգ . 18 : բ Պետ . բ . 3 :
ր Գաղ . գ . 19 :
ց Ա Կոր . է . 28 , 36 , 38 : Կող . բ . 20 , 21 : Լուք . ժգ . 4 :
ւ Հռով . ժգ . 3 , 17 : Ա Կոր . բ . 8 :

պիտի պահեն կերակուրներն՝ որ Աստուած
տեղջիր է [ը]որ հաւատացեալները և ճշմար-
տութիւնը ճանչցողները [ժ]զոհութեամբ մաս-
4 նին : [ի]Ինչու որ Աստուծոյ ամէն ստեղծածը
բարի է՝ ու մերժելու բան մը չկայ , [լ]թէ որ գո-
5 հութեամբ ընդունուի . [խ]Վասնզի Աստուծոյ խօս-
6 քովը ու աղօթքով կը սրբուի : [ս]Ս բաները եղ-
բայրներուն յիշեցընելով՝ [յ]Յիսուս Քրիստոսի
բարի պաշտօնեայ մը պիտի ըլլաս , [ս]ու պիտի
սնանիս հաւատքին խօսքերովը և ան բարի վար-
դապետութիւնովը , որուն հետեւող եղար :
7 [ի]Այլ պիղծ ու պառաւական առասպելներէն
ետ կեցիր . [ե]և քու անձդ աստուածպաշտու-
8 թեան վարժեցուր . [ի]Ինչու որ մարմինին վար-
ժութիւնը քիչ բանի օգտակար է , [բ]բայց աս-
տուածպաշտութիւնը ամէն բանի օգտակար է ,
9 [ո]որ թէ ներկայ և թէ ապառնի կենաց խոստ-
10 մունքը ունի : [ս]Ս խօսքը հաւատարիմ է՝ և
ընդունելու արժանի : [մ]Ինչու որ
քուն ասոր համար կ'աշխատինք՝ ու նախատինք
կը կրենք . [մ]վասն զի կենդանի Աստուծոյ յու-
սացեր ենք , [ո]որ ամէն մարդոց Փրկիչն է , մա-
11 նաւանդ հաւատացեալներուն : [ս]Ս բաներ
12 ը պատուիրէ ու սորվեցուր : [Ջ]Ոլլայ որ մէ-
կը քու մանկութիւնդ անարգէ . [հ]Հապա դուն
օրինակ եղիր հաւատացեալներուն՝ խօսքով ,
վարմունքով , սիրով , հաւատքով և մաքրու-
13 թեամբ : [մ]Մինչև որ ես գամ՝ միտք դիր կար-
14 դալու , յորդորելու , սորվեցնելու : [Ո]Չհոգ
մի ըլլար քու վրադ եղած պարգեւին վրայով ,
[ո]որ մարգարէութեամբ քեզի տրուեցաւ՝ [և]և
15 ր ձեռքերուն ձեռքերը [ժ]ժողովի վրադ դրուելովը : [Ը]Ս-
տուծոյ վրայ խորհէ՝ ու առոյգ մէջը պարապէ ,
որ քու յառաջադիմութիւնդ [ա]ամենուն յայտ-
16 նի ըլլայ : [Զ]Զգուշացիր քու անձիդ ու վար-
դապետութեանդ՝ [ա]և միշտ առոյգ մէջը կե-
ցիր . քանզի այդպէս ընելով՝ [ք]քեզ ալ պիտի
ապրեցընես , [ու]ու անոնք ալ՝ որ քեզի մտիկ
կ'ընեն :

Գ Լ . Ե

1 Աղանդները կու տայ յանդիմանելու վրայով . 3 որ եպիս-
կոպոս 17 և ծերերու վրայով . 23 յաւուրէ պատուէր
մըն ալ կու տայ Տիմոթէոսին առողջութեանը վրայով .
24 կը ծանուցանի թէ ոմանց մեղքերը իրենցմէ առաջ
դատաստանի կ'երթան , և ոմանց մեղքերը իրենց ետեւէն
կու գան :

1 [Ա]Ծերը աստիճ մի յանդիմաներ , հապա հօր
պէս յորդորէ անոնք . երիտասարդները՝
2 եղբայրներու պէս , պառաւները՝ մայրերու պէս ,
դեռահասակ կիներները՝ քոյրերու պէս՝ ամէն
3 [ե]եղով մաքրութիւնով : [Ո]Որբևարիները պա-
տուէ՝ [ե]անոնք որ ճշմարտապէս որբևարի են :
4 [Ա]Ապա թէ որ մէկ որբևարի մը զաւակներ կամ
թոռներ ունենայ , թող անոնք առաջ սորվին ի-
րենց տանը մէջ օրհնական գործ ցուցընել ,
[ու]ու փոխարէն հատուցանել իրենց ծնողացը .
[ա]ինչու որ սա է բարի և ընդունելի Աստուծոյ
5 առջեւը : [Ա]Այլ ան որ ճշմարտապէս որբևարի
է՝ ու մինակ մնացած , իր յոյսը Աստուծոյ վրայ
դրած է , [և] գիշեր ցորեկ [ա]աղօթքի ու աղա-
6 չանքի կը պարապի . [Ա]Այլ փափկասէր ոք [ի]ի-
7 [ր]ր՝ կենդանի ոչնչան մեռած է : [Ե]Ս աս բաներ
8 ը պատուիրէ որ անարատ ըլլան : [Ա]Այլ թէ
որ մէկը իրենները՝ [ու]ու մանաւանդ իր ընտա-
նեացը հոգ չտանիր , [ա]անիկայ հաւատքը ու-
րացած է , [ու] անհաւատէ մըն ալ գէշ է :
9 [Ո]Որբևարին՝ որբևարներու [ց]ցուցակը թող սա-
պուի , որ վաթսուն տարեկանէ պակաս չէ , [մ]մէկ
10 կրնան մը կնիկ եղած , [Ա]Ասրի գործքերով վը-
կայուած . [թ]թէ զաւակներ մեծցուցած ըլլայ ,
[թ]թէ հիւրեր ընդունած ըլլայ , [թ]թէ սուրբերուն
ոտքերը լուացած ըլլայ , թէ նեղեալներուն
օգնութիւն ըրած ըլլայ , թէ ամէն գործ բա-
11 րի գործութեան մէջ յառաջացած ըլլայ : [Ա]Այլ
դեռահասակ որբևարիները մերժէ . քանզի երբ
որ Քրիստոսի դէմ յանդգնելով [հ]հեշտասիրու-
թեան անձնատուր կ'ըլլան , ամուսնանալ կ'ու-
12 զեն . [և] գատապարտութիւն կ'ընդունին .
[ի]ինչու որ առջի հաւատքնին մեկդի ձգեցին :
13 [Ա]Եւ ծոյլ ըլլալ կը սորվին , տունէ տուն
պտըտողներ . և ո՛չ միայն ծոյլ , հապա շա-
տախօսներ , ու հետաքրքրիրներ . և անպատեհ
14 բաներ կը խօսին : [Ա]Ուստի կ'ուզեմ որ դեռա-
հասակ կիներները ամուսնանան , զաւակներ ծը-
նանին , տնաշէն ըլլան , [և]ոչ նախատանաց
15 պատճառ չտան հակառակորդին : [Վ]Վասնզի ար-
դէն ոմանք Սատանային ետեւէն էրթալով խա-
16 տրեցան : [Թ]Թէ որ հաւատացեալ էրիկ մարդ
մը կամ կնիկ մը որբևարիներ ունենայ , թող
օգնութիւն ընէ անոնց , և եկեղեցին չծանրա-
բեռնէ , [ո]որ ճշմարտապէս որբևարիներուն օգ-
նութիւն ընէ :

ա Կամ գալն բանի մէջ
բ Գործ . ի . 28 :
գ Նզովք . լգ . 9 :
դ Հռոմ . ժա . 14 : ա Կոր . ի . 22 : Գաղ . ե . 20 :

ա Ղե . ժի . 32 :
բ Հմր 5, 16 :
գ Տիս Նշան . խե . 10 , 11 : Սաղ . ժե . 4 : Եփես . գ . 1 , 2 :
դ Գործ . ի . 3 :
ե ա Կոր . է . 32 :
զ Գործ . իզ . 7 :
է Ղու . ի . 37 . ժի . 1 :
ը Ձագ . է . 5 :
թ Գաղ . ա . 3 : գ . 11 : դ . 17 :
ժ Ես . ծի . 7 : Գալ . գ . 10 :
ի Ա Տիմ . գ . 5 : Տիտ . ա . 16 :
լ Սաղ . ժը . 17 :
խ Ղու . ի . 36 : Գաղ . զ . 2 :
ծ Գործ . ժդ . 15 : Եբր . ժգ . 2 : ա Պետ . գ . 9 :
կ Ներս . ժգ . 4 : ժի . 2 : Ղու . է . 38 , 44 : Ձօհ . ժգ . 5 , 14 :
հ բ Թագ . գ . 11ո
ձ ա Կոր . է . 9 :
ղ Գաղ . գ . 1 : Տիտ . ի . 8 :
ճ Հմր 3 , 5 :

ա Հռոմ . ժգ . 6 : ա Կոր . ժ . 30 :
բ Ներս . ա . 29 : ի . 3 :
գ Հռոմ . ժգ . 14 , 20 : ա Կոր . ժ . 25 : Տիտ . ա . 15 :
դ ի Տիմ . գ . 14 , 15 :
ե Գաղ . ա . 4 : գ . 20 : ի Տիմ . ի . 16 , 23 : դ . 4 : Տիտ . ա . 14 :
զ Ներս . է . 14 :
է ա Կոր . ի . 8 : Կող . ի . 23 :
ը Գաղ . է . 6 :
թ Սաղ . լէ . 4 : Ես . 11 : ԺԶ . 2 , 3 : Հռո . ժ . 23 : ժի . 29 : Ասո . ժ . 30 : Հռոմ . ի . 28 :
ժ Գաղ . ա . 15 :
ի ա Կոր . գ . 11 , 12 :
լ Գաղ . գ . 17 :
խ Սաղ . լդ . 6 : Ես . 2 , 6, ԼԶ :
ծ Գաղ . է . 3 :
կ ա Կոր . ժգ . 11 : Տիտ . ի . 15
հ Տիտ . ի . 7 : ա Պետ . է . 3 :
ձ ի Տիմ . ա . 6 :
ղ Գաղ . ա . 18 :
ճ Գործ . գ . 6 : ի . 17 : ԺԶ . 3 : ժի . 6 : Գաղ . է . 22 : ի Տիմ . ա . 6 :

17 [ա]Ըղէկ վերակացութիւն ընող երէցները՝ կրկնակի պատուոյ արժանի համարուին մանաւանդ անոնք՝ որ կ՚աշխատին խօսքը քարոզելով
18 ու սորվեցնելով։ Քանզի կ՚ըսէ թէ՝ [բ]Եզան մէջ աշնատող եղին դունչը չիապնես.
19 և թէ՝ [գ]Գործաւորը իր վարձքին արժանի է։ Երէցի վրայով ամբաստանութիւն մի ընդունիր, [դ]բայց
20 միայն երկու կամ երեք վկաներով։ [ե]Ընդդէմ որ մեղք կը գործեն, ամենուն առջեւը յանդիմանէ,
21 նէ՝ [զ]որ ուրիշներն ալ վախնան։ [է]Կայուսթիւն կը դնեմ Աստուծոյ առջեւը՝ և Յիսուս Քրիստոսի, ու ընտրեալ հրեշտակներուն, որ առանց նախապաշարման՝
22 բան մը աչառութեամբ չընելով։ [ը]Շուտով մէկուն վրայ ձեռք չդնես, [թ]և ուրիշներուն մեղաց չհաղորդ ըլլաս. դուն քեզ մաքուր պահէ։
23 Ասկէ ետեւ ըմպ ջուր չխմես. հապա քիչ մըն ալ գինի գործածէ՝ [ժ]քու ստամոքսիդ ու յաճախ հիւանդութիւններուդ համար։
24 [ի]Ոմանց մարդիկ՝ որ իրենց մեղքերը յայտնի են, ու առաջուց գատաստանի հասած. և ոմանք՝ որ
25 իրենց ետեւէն կ՚երթան։ Նմանապէս ալ՝ անոնց բարի գործքերը յայտնի են, ու անոնք որ ուրիշ կերպ բան մըն են, չեն կրնար ծածուկ մնալ։

ԳԼՈՒԽ Ե

1 [ա]Ոն ամենը որ ծառայութեան լուծի տակ են, իրենց տէրերը ամէն պատուոյ արժանի սեպեն, [բ]որ Աստուծոյ անունը ու վարդապետութիւնը
2 թիւրեալ չխօսուին։ Նաեւ անոնք որ հաւատացեալ տէրեր ունին, թող չարհամարհեն՝ [գ]եղբայրներ ըլլալնուն պատճառաւ. հապա աւելի ծառայութիւն ընեն, քանզի անոնք հաւատացեալ են ու սիրելի, որոնք բարերարութիւն ընդ-

[ա] Հռով. ժբ. 8։ ա Կոր. ի. 10, 14։ Գաղ. դ. 8։ Փիլ. բ. 29։ ա Թես. ե. 12, 13։ Նբր. ժգ. 7, 17։
[բ] Կոր. իբ. 10։
[գ] ա Օր. իե. 4։ ա Կոր. թ. 9։
[դ] Ղե. ժճ. 13։ բ Օր. իե. 14, 15։ Ամո. ժ. 10։ Գաղ. Ժ. 7։
[ե] բ Օր. ժճ. 15։
[զ] Գաղ. բ. 11, 14։ Տիտ. ա. 13։
[է] բ Օր. ժդ. 11։
[ը] Կղ. գ. 13։ բ Տիմ. բ. 14։ Ժա. 1։
[թ] Կոր. գ. 6։ ժգ. 3։ Կղ. գ. 14։ բ Տիմ. ա. 6։
[ժ] բ Հօհ. 11։
[ի] Ալաղ. ձգ. 15։
[լ] Կաղ. ե. 19։

—

[ա] Լսփես. գ. 5։ Կող. գ. 22։ Տիտ. բ. 9։ ա Պետ. բ. 18։
[բ] Նա. ժբ. 5։ Հռով. բ. 24։ Տիտ. բ. 5, 8։
[գ] Կող. գ. 1։
[դ] Կղ. գ. 11։
[ե] Կղ. ա. 3։
[զ] Կղ. ա. 10։ բ Տիմ. ա. 13։ գ. 3։ Տիտ. ա. 9։
[է] Տիտ. ա. 1։
[ը] ա Կոր. բ. 2։ Կղ. ա. 7։
[թ] Կղ. ա. 4։ բ Տիմ. բ. 23։ Տիտ. գ. 9։
[ժ] բ Տիմ. դ. 8։
[ի] Կղ. ա. 6։
[լ] Տիտ. ա. 11։ բ Պետ. բ. 3։
[խ] Հռով. ժգ. 17։ բ Տիմ. գ. 5։
[ծ] Ալաղ. լէ. 16։ Ընակ. ժե. 16։ ժգ. 8։ Նբր. ժգ. 5։
[կ] Հոբ. ա. 21։ Ալաղ. խթ. 17։ Ընակ. իէ. 24։ Յով. ե. 15։
[հ] Ծոն. իբ. 20։ Նբր. ժդ. 5։
[ձ] Ընակ. ժե. 27։ ե. 21։ իբ. 20։ Ամո. ժդ. 22։ Հակ. ե. 1։
[ղ] Կղ. գ. 7։
[ճ] Կղ. ա. 19։
[մ] Նղ. իդ. 8։ բ Օր. ժգ. 19։
[յ] բ Տիմ. բ. 22։
[ն] բ Օր. լգ. 1։ բ Տիմ. գ. 17։
[շ] ա Կոր. թ. 25, 26։ Կղ. ա. 18։ բ Տիմ. գ. 7։
[ո] Փիլ. գ. 12, 14։ Հռով. 19։
[չ] Նբր. Ժ. 23։
[պ] Կղ. ե. 21։
[ջ] բ Օր. լբ. 39։ ա Թագ. բ. 6։ Հօհ. ե. 21։
[ռ] Ամո. իե. 11։ Ղօհ. ժբ. 37։ Հայտ. ա. 5։ գ. 14։
[ս] Փիլ. ա. 6, 10։ ա Թես. գ. 13։ ե. 23։
[վ] Կղ. ա. 11, 17։
[տ] Հայտ. ժէ. 14։ ժբ. 16։

դ[ա]ունեն։ Ասոնց մէջ մանաւանդ ես կը յորդորէ։
3 [բ]Եթէ որ մէկը ուրիշ կերպ բան մը սորվեցընէ, [գ]ու մտիկ չընէ մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսին առղամիտ խօսքերուն, [դ]և ան վարդապետութեանը՝ որ աստուածպաշտու-
4 թեան համեմատ է, [ե]Ամբարձը հպարտացած է՝ ու բան մը չգիտեր, [զ]հապա վէճերով ու հակառակութիւններով տկարացած է. որոնցմէ կ՚ըլլայ նախանձ, կռիւ, հայհոյութիւններ, գէշ
5 կասկածներ, [է]Մտքով ապականած ու ճշմարտութենէն հեռացած մարդոց [ը]զրպարտութիւնները, [թ]որոնք աստուածպաշտութիւնը շահավաճառութիւն մը կրնան սեպին. [ժ]անոնցմէ մեկ-
6 դի կեցիր։ [ի]Սակայն աստուածպաշտութիւնը բաւականութիւնով մեկտեղ՝ մեծ շահավաճառ-
7 ութիւն մըն է։ [լ]Քանզի որ բան մը չբերինք աշխարհ, ու յայտնի է որ չենք կրնար անկէ
8 բան մը տանիլ։ [խ]Հապա կերակուր ու հանգերձ
9 ունենալով, անոնցմով բաւականանանք։ [ծ]Հայց անոնք որ հարստանալ կ՚ուզեն, կ՚ինայեն փորձութեան ու որոգայթի՝ և շատ յիմարական ու վնասակար ցանկութիւններու մէջ, [կ]որոնք աստակուժի ու կորստեան մէջ կ՚ընկղմեն մարդ-
10 կիկը։ [հ]Քանզի որ ամէն չարութիւններուն արմատը արծաթասիրութիւնն է. որուն մէկ քանիներուն անձնանուէր ըլլալով՝ հաւատքէն մոլորեցան, ու ինքզինքնին շատ ցաւերու մէջ ձգեցին։
11 [ձ]Հայց դուն [ղ]ով մարդ Աստուծոյ՝ փախիր այս բաներէն, ու դիմէ արդարութեան՝ աստուածպաշտութեան՝ հաւատքի՝ սիրոյ՝ համբերու-
12 թեան՝ ա՛ հեզութեան հետեւէ. [ճ]Պատերազմէ հաւատքին բարի պատերազմը, [մ]բռնէ յաւիտենական կեանքը՝ որուն որ կանչուեցար, [յ]և շատ վկաներու առջեւ գեղեցիկ բարի դաւանութեան
13 թիւնը։ [ն]Կը պատուիրեմ քեզի Աստուծոյ առջեւը՝ [շ]որ կենդանի կ՚ընէ բոլորը, և Քրիստոս Յիսուսի առջեւը՝ [պ]որ Պոնտացի Պիղատոսին առջեւ վկայեց բարի դաւանութիւնը,
14 [ջ]որ դուն այս պատուէրը ամբիծ անարատ պահես՝ [ռ]մինչեւ մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսին
15 յայտնութիւնը. [ս]Որն որ իր ատենին պիտի ցուցընէ՝ [վ]նա որ միայն Հզօրը, [տ]թա-

գաւառներուն Թագաւորը ու անոր երիտասարդները.
16 [r]Որ ինքը մինակ ունի անմահութիւն՝ անմատչելի լոյսի մէջ բնակած. [s]զոր մարդիկներէն մէկը չտեսաւ, ոչ ալ տեսնելու կարող է, [t]որուն պատիւ և զօրութիւն յաւիտեանս. ամէն:
17 Ես աշխարհիս մէջ հարուստ եղողներուն պատուէր տուր՝ որ չհպարտանան, [u]և անստոյգ հարստութեան վրայ յոյսերնին չդնեն, [v]հապա կենդանի Աստուծոյ վրայ՝ [w]որ ամէն բանը
18 մեզի առատօրէն կու տայ վայելելու, [x]բարիք գործեն, [y]բարի գործքերով հարստանան, [z]առատաձեռն, և [a]ուրիշներու պէտքերը հաղորդ
19 ըլլան. [b]Ասոր հիմ դանձերն անձերնուն՝ հանդիներձալին համար, [c]որ ճշմարիտ կեանքը ձեռք ձգեն:
20 [d]Ո՛վ Տիմոթէոս՝ [e]ելլէ պրոօաջ աւանդը պահէ, [f]փախչելով պիղծ ունայնաբանութիւններէն, և սուտանուն գիտութեան հակառակութիւններէն, [g]որոնց մէկ քանիները դաւանելով՝ [h]հաւատքէն մոլորեցան: [i]Շնորհքը քու հետդ ըլլայ. ամէն:

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԸՍՏԳՐԵԼՈՑՆ
ԸՆ ՏԻՄՈԹԷՈՍ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Պօղոս կը յիշէ իր սէրը Տիմոթէոսի վրայ, և ան զատ հաւատքը որ Տիմոթէոս իր մայրը ու մեծ մայրը ունէին. 6 կը յորդորէ Տիմոթէոսը զ իր վրայ եղած Աստուծոյ շնորհքը արծարծէ, 8 որ Տաղտման մէջ հաստատ ու համբերող ըլլայ, 13 ու ամուր բռնէ իրմէն ստացած վարդապետութեան եղանակը ու ճշմարտութիւնը. 15 կը յիշէ փիգեղոսը և [a]Երմոգինէսը՝ ին, ու Ընծեփորոսին վրայով բարի վկայութիւն կու տայ:

1 [b]Պօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսի առաքեալը Աստուծոյ կամքովը՝ [c]կենաց խոստմունքին
2 պէս, որ Քրիստոս Յիսուսով է. [d]Տիմոթէոս իմ սիրելի որդիիս՝ շնորհք, ողորմութիւն և խաղաղութիւն [e]Հօր Աստուծմէն, ու Քրիստոս Յիսուս մեր Տէրոջմէն:
3 [f]Շնորհակալ եմ Աստուծոյ՝ [g]որուն որ կը պաշտեմ իմ նախնիքներէս մաքուր խղճմտանքով, (ներքոր անպակաս քեզ իմ աղօթքներուս մէջ կը յիշեմ գիշեր ու ցորեկ,
4 [h]քեզ տեսնելով՝ ու միտք բերելով քու արցունքներդ, որ ուրախութիւնով լեցուիմ.)
5 [i]Ստածելով քու վրադ եղած անկեղծ հաւատքը, որ առաջ քու մեծ մօրդ Լուոդային [j]ու

[a] ԳԼ. ա. 17:
[b] Եղ. լԵ. 20; Հօհ. գ. 16:
[c] Եփես. գ. 21; Փիլ. գ. 20; Հռոպ. 25; Հայտ. ա. 6; ի. 11; է. 12:
[d] Ղտկ. իԵ. 5:
[e] Հար. լա. 24; Պաղ. ծբ. 7; կբ. 10; Պար. ժ. 24; Ղս. ժբ. 21:
[f] ա Թես. ա. 9; ԳԼ. գ. 15; գ. 16:
[g] Գօր. ժգ. 16; ժէ. 25:
[h] Ղս. ժբ. 21; ԳԼ. է. 10; Տիտ. գ. 8; Հակ. բ. 5:
[i] Հռոմ. ժբ. 13:
[j] Պաղ. Գ. 6; Նբր. ժգ. 16;
[k] Պար. ա. 17:
[l] Ա Պտռ. գ. 20; ժԹ. 21; Ղս. ժբ. 33; ժԶ. 9:
[m] Հնր. 12:
[n] Տիմ. ա. 14; Տիտ. ա. 9; Հայտ. գ. 3:
[o] ԳԼ. ա. 4, 6; գ. 7; [p] Տիմ. բ. 14, 16, 23; Տիտ. ա. 14; գ. 9:
[q] ԳԼ. ա. 6, 19; [r] Տիմ. բ. 18:
[s] Յհ. Կար. ա. 1:
[t] Եփես. գ. 6; Տիտ. ա. 2; Նբր. Թ. 15:
[u] ա Տիմ. ա. 2:
[v] Հռոմ. ա. 8; Եփես. ա. 16:
[w] ա Տիմ. դ. 8; Եփես. ա. 16:
[x] ԳԼ. ա. 17:
[y] Եղ. լԶ. 20; Հօհ. գ. 16:
[z] Եփես. գ. 21; Փիլ. գ. 20; Հռոպ. 25; Հայտ. ա. 6; գ. 11; է. 12:
[a] Ղտկ. իԵ. 5:
[b] Հար. լա. 24; Պար. ծբ. 7; կբ. 10; Պար. Ժ. 24; Ղս. ժբ. 21:
[c] ա Թես. ա. 9; ԳԼ. գ. 15; գ. 16:
[d] Գօր. ժգ. 16; ժէ. 25:
[e] Ղս. ժբ. 21; ԳԼ. Ե. 10; Տիտ. գ. 8; Հակ. բ. 5:
[f] Հռոմ. ժբ. 13:
[g] Պաղ. Գ. 6; Նբր. ժգ. 16;
[h] Գօր. իբ. 3; իԶ. 1; իԹ. 14; ԼԵ. 23; Հռով. ա. 9; Գաղ. ա. 14:
[i] ա Թես. ա. 2; գ. 10:
[j] ԳԼ. գ. 9, 21:
[k] ա Տիմ. ա. 5; գ. 6:
[l] Գօր. ժգ. 1:
[m] ա Թես. Ե. 19; ա Տիմ. գ. 14:
[n] Հռով. Ք. 15:
[o] Ղս. իԹ. 49; Գօր. ա. 8:
[p] Հռով. ա. 16:
[q] ա Տիմ. բ. 6; Հայտ. ա. 2:
[r] Եփես. գ. 1; Փիլ. ա. 7:
[s] Կաղ. ա. 24; ԳԼ. գ. 5:
[t] ա Տիմ. ա. 1; Տիտ. գ. 4:
[u] ա Թես. գ. 7; Նբր. դ. 1:
[v] Հռով. դ. 20; [w] Թ. 11; Տիտ. գ. 5:
[x] Հռով. Ը. 28:
[y] Հռով. ժգ. 25; Եփես. ա. 4; գ. 11; Տիտ. ա. 2; ա Պետ. ա. 20:
[z] Հռով. ժգ. 26; Եփես. ա. 9; Կող. ա. 26; Տիտ. ա. 3; ա Պետ. ա. 20:
[a] ա Կոր. ժԵ. 54, 55; Նբր. բ. 14:
[b] Գօր. իԹ. 15; Եփես. գ. 7, 8; ա Տիմ. բ. 7; ԳԼ. գ. 17:
[c] Եփես. գ. 1; ԳԼ. բ. 9;

բանքներն ալ կը քաշեմ. բայց ամօթ մը չեմ ակնկռ ; 12 ինչու որ գիտեմ թէ որուն եմ հաւատացեր , և համոզուած եմ՝ Նոր իմ ներշն ա-
ւանդած բանս կրնայ պահել մինչև այն օրը :
13 Ընդ-ը բռնէ ըսած ողջամիտ խօսքերուն օրի-
նակը՝ որ ինծմէ լսեցիր ; հաւատքով ու սի-
րով՝ որ Քրիստոս Յիսուսով է :
14 Ընդ բարի աւանդը պահէ Հոգւոյն Սրբոյ
15 ձեռքովը որ մեր մէջը բնակած է : Ես գի-
տես՝ որ ինծմէ երես դարձուցին ըսած ամէնը՝
որ Ասիա էին , որոնցմէ են Փիգելոսը ու
16 Հերմոգինէսը : Ողորմած ողորմութիւն տայ
Ընեսիփորոսին տանը , քանի որ շատ ան-
գամ զիս հանգստացուց , ու իմ շղթաս
17 ամօթ չհանեց . հապա երբոր Հռոմի եկաւ ,
18 շատ չանքով փնտռեց զիս ու գտաւ : (Տէրը
իրեն տայ՝ որ այն օրը Տէրոջմէն ողորմութիւն
գտնէ .) և Եփեսոսի մէջ ալ որչափ սպա-
սաւորութիւն որ ըրաւ ինծի , դուն անիկայ շատ
աղէկ գիտես :

Գ Լ . Ր

1 Դարձեալ կը յորդորէ զՏիմոթէոս հաստատուն ու համ-
բերող ըլլալու , և Տէրոջը հաւատարիմ պաշտօնեայի մը
պէս իր պարտաւորութիւնը կատարելու՝ ձշմարտութիւնը
ուղիղ բացատրելով , և պիղծ ու պարապ խօսքերէն հեռու
կենալով : 17 Հիմենոս ու Փիղետոս : 19 Աստուծոյ հիմը
հաստատուն կը կենայ : 22 Կը տրտկացնէ թէ ինչ բաներ
փախչելու է , և ինչ բաներ հետևելու է , և թէ Տէրոջը
ծառան ինչ վարք ունենալու է :

1 Բայց դուն իմ որդեակս՝ զօրացիր ան շը-
նորհքովը՝ որ Քրիստոս Յիսուսով է :
2 Եւ ան բաները որ ինծմէ լսեցիր շատ վկանե-
րով՝ հաւատարիմ մարդոց յանձնէ , որոնք
կարող ըլլան ուրիշներուն ալ սորվեցնելու :
3 Ընդ՝ դուն նեղութիւններու համբերէ Քրի-
4 ստոս Յիսուսի բարի զինուորի մը պէս : Պիտի
զինուորական մը ոս կեանքին գործառնութիւն-
ները չզբաղիր , որ զօրավարին հաճոյ ըլլայ :
5 Եւ թէ որ մէկը մրցի , չպսակուիր՝ թէ որ քա-
6 օրինի չմրցի : Հնահատող երկրագործին պէտք
7 է առաջ պտուղներէն վայելել : Խմացիր ինչ որ
կ՚ըսեմ . Տէրը քեզի իմաստութիւն տայ ամէն
8 բանի մէջ . Յիշեցո Յիսուս Քրիստոսը Դաւիթի զաւկին և-
ղող Յիսուս Քրիստոսը Դաւիթի զաւկին յարու-
թիւն առած՝ իմ աւետարանիս հա-
9 մեմատ . որուն մէջը չարագործի մը պէս կը
չարչարուիմ մինչև անգամ կապերով . բայց
10 Աստուծոյ խօսքը կապուած չէ : Ասոր ամէն
բանի կը համբերեմ ընտրեալներուն համար ,
Նոր անոնք ալ հասնին այն փրկութեանը , որ
Քրիստոս Յիսուսով է յաւիտենական փառ-
11 քով : Ես խօսքը հաւատարիմ է . Վասն զի
եթէ որ անոր հետը մեռանք , անոր հետն ալ
12 պիտի ապրինք . Համբերինք , անոր
հետն ալ պիտի թագաւորենք . Եթէ որ զինքը
ուրանանք , ինքն ալ մեզ պիտի ուրանայ .
13 Եթէ որ չհաւատանք , ինքը հաւատարիմ կը
14 մնայ , իր անձը չկրնար ուրանալ : Ես բաները
անոնց միտքը ձգէ Տէրոջը առջևը վկայու-
թիւն դնելով , խօսքերու վրայ վէճ չընել՝ որ
բանի մը օգտակար չէ , հապա լսողնե-
15 րուն կործանմանը համար է : Ջանք ըրէ քու
անձդ ընտիր ցուցընելու Աստուծոյ առջևը ,
անամօթ բանուոր մը ըլլալով՝ որ պիտի չամչնայ ,
ճշմարտութեան խօսքը շիտակ բացատրելով :
16 Բայց պիղծ ու փուճ խօսքերէն մեկդի կեցիր .
քանզի անոնք աւելի առաջ կ՚երթան ամբարշ-
17 տութեան մէջ . Եւ անոնց խօսքը քաղցկեղի
պէս կը ճարակէ . Հորինոց կարգն են Հիմենոս
18 ու Փիղետոս . Որոնք ճշմարտութենէն մոլո-
րեցան , Նու կ՚ըսեն թէ Յհարութեան յարու-
թիւնը արդէն եղած է , և կը կործանեն մէկ
19 քանիներուն հաւատքը : Բայց Աստուծոյ հի-
մը հաստատուն կը կենայ , ու ան կնիքը ունի ,
Եթէ Տէրը կը ճանչնայ անոնք որ իրն են . և
Ըներաւութենէ մեկդի թող կենայ ան ամէնը՝
20 որ Տէրոջը անունը կ՚անուանէ : Մակայն մէկ
մեծ տան մը մէջ չէ թէ միայն ոսկիէ ու ար-
ծաթէ անօթներ կան , հապա փայտէ ու հողէ
ամանները ալ կան . և ոմանք պատուոյ հա-
21 մար են , ու ոմանք անարգանոց համար : Ես-
սի թէ որ մէկը իր անձը անոնցմէ բաներէն մաք-
րէ , անիկայ մէկ պատուական անօթ մը պիտի
ըլլայ՝ սրբուած ու իր Տէրոջը պիտանի՝ ամէն
22 բարի գործերու համար պատրաստուած : Ե-
րիտասարդական ցանկութիւններէն ալ փախիր ,
ու գնա արդարութեան՝ հաւատքի՝ սիրոյ՝ խա-
ղաղութեան հետևէ անոնց հետ՝ որ Տէրոջը ա-

պ ա պիտ . ջ . 19 :
է ա Տիմ . ջ . 20 :
ո Ղկ . ջ . 8 :
ս Պկ . ջ . 14 : Տիտ . ա . 9 : Եբր . ժ . 23 : Յակո . բ . 25 :
վ Հռով . ի . 20 : ջ . 17 : ա Տիմ . ա . 10 : ջ . 3 :
տ Պկ . ի . 2 :
ր ա Տիմ . ա . 14 :
ց ա Տիմ . ջ . 10 :
ւ Հռով . ի . 11 :
փ Պկ . դ . 9 , 16 :
ք Գոր . ժ ի . 10 :
օ Ասո . ե . 7 :
ֆ Պկ . դ . 19 :
Ա Փիլիմ . 7 :
Բ Գոր . իզ . 20 : Եփես . ջ . 20 :
Գ Հռով . ա . 8 :
Դ Հ ի . 10 : Հռ . ա . 12 :
Ե Ասո . իե . 34—40 :
Զ Եբր . դ . 10 :

—

է ա Տիմ . ա . 2 : Պկ . ա . 2 :
Ը Եփես . դ . 10 :
Թ Պկ . ա . 13 : դ . 10 , 14 :
Ժ ա Տիմ . ա . 18 :
ժա ա Տիմ . ի . 2 : Տիտ . ա . 9 :
ժբ Պկ . ա . 8 : ի . 5 :
ժգ ա Տիմ . ա . 18 :
ժդ ա Կոր . իե . 25 :
ժե ա Կոր . իե . 25 , 26 :
ժզ ա Կոր . իե . 10 :
ժէ Հռով . ա . 3 , 4 : Գոր . բ . 30 : ժգ . 23 :
ժը ա Կոր . ժե . 1 , 4 , 20 :
ժթ Հռով . իբ . 16 :
ի Գոր . իե . 16 : Պկ . ա . 12 :
իա Եփես . դ . 1 : Փիլ . ա . 7 : Կող . դ . 3 , 18 :
իբ Գոր . իբ . 31 : Եփես . դ . 19 , 20 : Փիլ . ա . 13 , 14 :
իգ Եփես . դ . 13 : Կող . ա . 24 :
իդ Կոր . ա . 6 :
իե ա Տիմ . ա . 15 :
իզ Հռով . ջ . 5 , 8 : բ Կոր . դ . 10 :
իէ Հռով . իբ . 17 : ա Պետ . դ . 13 :
իը Ասո . ժ . 33 : Մար . ժ . 38 : Ղս . ժբ . 9 :
իթ Հռով . դ . 3 : իե . 6 :
լ Ասո . իդ . 19 :
լա ա Տիմ . ե . 21 : ջ . 13 : Պկ . դ . 1 :
լբ ա Տիմ . ա . 4 : ջ . 4 : Տիտ . դ . 9 , 11 :
լգ ա Տիմ . դ . 7 : ջ . 20 : Տիտ . ա . 14 :
լդ ա Տիմ . ա . 20 :
լե ա Տիմ . ի . 21 :
լզ ա Կոր . ժ ե . 12 :
լէ Մատ . իդ . 24 : Հռով . իբ . 35 : ա Հյոհ . բ . 19 :
լը Ղևտ . ա . 7 : Հյոհ . ժ . 14 , 27 : Տիտ Ասո . ժջ . 5 :
լթ ա Տիմ . դ . 15 :
խ Հռով . իե . 21 :
խա Տիտ . ե . 11 :
խբ Պկ . դ . 17 : Տիտ . դ . 1 :
խգ ա Տիմ . ա . 11 :
խդ Գոր . իե . 14 : ա Կոր . ա . 2 :

23 Նուէրը կը կանչեն "մաքուր պատով: [բ]Հայց յի-
մարական ու անխմաստ վէճերէն մէկզի քա-
շուէ , գիտնալով որ անոնցմէ կռիւներ կը ծը-
24 նանին . [գ]Ու Տէրոջը ծառային պէտք չէ կռիւ
ընել . հապա հեզահոգի ըլլալ ամենուն , [դ]սոր-
25 վեցնող , ոխ չպահող . [ե]Հաղորդութեամբ
խրատել հակառակ կեցողները . Նոր ըլլայ թէ
Աստուած ապաշխարութիւն տայ անոնց՝ [զ]ճըշ-
26 մարտութիւնը ճանչնալու համար ; [է]Եւ Սա-
տանային որոգայթէն զգաստանան , որ անոնք
գերեւած են՝ իր կամքին ծառայելու :

ԹԼ . Գ

1 Կը ծանուցանէ գալու ժամանակներուն վրայով . 6 կը
նկարագրէ Ճշմարտութեան թշնամիները . 10 կ'առաջար-
կէ անոր՝ իր օրինակին հետեւիլ , 16 և կը գովէ աստը-
գիրքը :

1 Եւ աս գիտցիր "որ ետքի օրերը չար ժամա-
2 նակներ պիտի գան . [բ]Վասն որ մարդիկ պի-
տի ըլլան անձնասէր , [գ]արծաթասէր , [դ]ամբար-
տաւան , [ե]հպարտ , [զ]հայհոյիչ , [է]ծնողաց ան-
3 հնազանդ , ապերախտ , անսուրբ , [ը]Ընդունի ,
[թ]անհաշտ , բանսարկու , [ժ]անժուժկալ , գաժա-
4 նաբարոյ , բարին չսիրող , [ի]Մատնիչ , յանդուգն ,
դոռոզ , [լ]աւելի հեշտասէր՝ քան թէ աստուա-
5 ծասէր . Որոնք աստուածպաշտութեան կեր-
պարանքը ունին , [խ]բայց անոր զօրութիւնը ու-
րացած են . [ծ]Եւ դուն ասոնցմէ մէկզի կեցիր :
6 [կ]Ինչու որ ասոնցմէ են որ տուներէն ներս կը
մտնեն , ու գերի կ'ընեն մեղքով բեռնաւորուած
տկարամիտ կիներները՝ զանազան ցանկութիւն-
7 ներէ վարուած , Որ միշտ կը սորվին , [հ]ու
բնաւ Ճշմարտութիւնը ճանչնալու չեն կրնար
8 հասնիլ : [ղ]Հապա ինչպէս որ Յաննէս ու Յամ-
բրէս հակառակ կեցան Մովսէսին , անանկ ալ
ասոնք Ճշմարտութեանը հակառակ կը կենան .
Դատապարտած մտքով մարդիկներ , [ճ]հաւատքի
9 մէջ անպիտանիներ են : Հայց աւելի առաջ
պիտի չերթան . ինչու որ ասոնց անմտութիւ-
նը ամենուն յայտնի պիտի ըլլայ , [մ]ինչպէս որ
10 անոնցը եղաւ : [յ]Իսկ դուն հետեւող եղար իմ
վարդապետութեանս , վարմունքիս , դիտաւո-
րութեանս , հաւատքիս , երկայնմտութեանս ,

11 սիրոյս , համբերութեանս , հալածանքներուս ,
չարչարանքներուս , ինչպէս որ ինծի եղան [ն]Ան-
տիոքի՝ և [շ]Իկոնիոնի՝ ու [ո]Լիւստրայի մէջ ,
ինծոր հալածանքներու համբերեցի , Ու ամե-
12 նեն զիս ազատեց Տէրը : Եւ [չ]ամէն անոնք՝ որ
կ'ուզեն աստուածպաշտութեամբ ապրիլ Քրի-
ստոս Յիսուսով՝ հալածանք պիտի կրեն :
13 [պ]Հայց չար ու խաբեպայ մարդիկները չարու-
թեան մէջ պիտի յառաջանան՝ մոլորցնելով ու
14 մոլորելով : "Բայց դուն հաստատուն կե-
ցիր ան բաներուն մէջը՝ որ սորվեցար ու հաւա-
տացիր , ինչու որ գիտես թէ որմէ սորված ես .
15 Եւ ան՝ [ռ]մանկութենէդ ի վեր "սուրբ գիր-
քերը գիտես , որոնք կրնան իմաստուն ընել
քեզ փրկուելու՝ Քրիստոս Յիսուսի վրայ ե-
16 զած հաւատքով : [ս]Ամէն Գիրքը Աստուծոյ
շունչն է , "և օգտակար" է սորվեցնելու ,
յանդիմանելու , շիտակելու , ու արդարութեան
17 խրատելու համար . [տ]Որ Աստուծոյ մարդը կա-
տարեալ ըլլայ՝ [ւ]ամէն բարի գործքերու պատ-
րաստուած :

ԹԼ . Դ

1 Պատգամ կը յորդորէ Տիմոթէոսը բոլոր ջանքով ու աթո-
ռութեամբ իր պաշտօնը կատարելու . 6 կը յայտնէ
անոր՝ թէ իր մահը մօտ է . 9 կ'ուզէ որ անկից շուտով
իրեն գայ , ու իր հետը բերէ Մարկոսը և քանի մը բա-
ներ . 14 կը պատուիրէ որ զգուշանայ դարբին Ղէրգոսե-
դրոսէն . 16 կը ծանուցանէ անոր՝ ինչ որ պատահեր էր
իրեն՝ առջի անգամ առաջարին ներկայանալուն , 19 և
ապա կը վերջացընէ իր թղթովը :

1 Եա "ւկայութիւնը կը դնեմ Աստուծոյ առջեւը՝
և Յիսուս Քրիստոսի , [բ]որ պիտի դատէ կեն-
դանիները ու մեռելները իր յայտնութիւնն ու
2 թագաւորութեանը առմամբ . [գ]Խօսքը քարոզէ .
մնադրութեամբ գործէ պարապէ առանձին
ու առանձ դուրս , յանդիմանէ , [դ]սաստէ ,
[ե]յորդորէ ամէն երկայնմտութիւնով ու վար-
3 դապետութիւնով : [զ]Ինչու որ ժամանակ պի-
տի գայ՝ Որ առղջամիտ վարդապետութեանը
պիտի չհամբերեն . [է]հապա իրենց լսելիքին հա-
մար իրենց ցանկութիւններուն համեմատ վար-
4 դապետներ պիտի գիշեն իրենց . Եւ Ճշմար-
տութենէն ականջները պիտի դարձընեն , [ը]ու
5 առասպելներու նեռէ պիտի մոլորին : Հայց

ա ա Տիմ . ւ . 5 : ի . 12 :
բ ա Տիմ . ւ . 4 : գ . 7 : ջ . 4 : Հմր 16 : Տիտ . գ . 9 :
գ Տիտ . գ . 2 :
դ ա Տիմ . գ . 2 , 3 : Տիտ . ւ : 9 :
ե Գաղ . ջ . 1 : ա Տիմ . ջ . 11 : ւ Պետ . գ . 15 :
զ Գոր . բ . 22 :
է ա Տիմ . բ . 4 : ԳԼ . գ . 7 : Տիտ . ւ . 1 :
ը ա Տիմ . գ . 7 :

— ա ա Տիմ . գ . 1 : ԳԼ . գ . 3 : բ Պետ . գ . 3 : ւ Յօհ . բ . 18 : Յուդ . 18 :
բ Փիլ . բ . 21 :
գ բ Պետ . բ . 3 :
դ ա Տիմ . ւ . 4 :
ե Յուդ . 16 :
զ ա Տիմ . ւ . 20 : բ Պետ . բ . 12 : Յուդ . 10 :
է Հռով . ւ . 30 :
ը Հռով . ւ . 31 :
թ Հռով . ւ . 31 :
ժ բ Պետ . գ . 3 :
ի բ Պետ . բ . 10 :
լ Փիլ . գ . 19 : բ Պետ . բ . 13 , 18 : Յուդ . 4 , 19 :
խ ա Տիմ . Ե . 8 : Տիտ . ւ . 16 :
ծ բ Յովհ . գ . 6 : ա Տիմ . է . 5 :
կ Պատ . իզ . 14 : Տիտ . ւ . 11 :
հ ա Տիմ . բ . 4 :
ղ ՂԼ . Է . 11 :
ճ ա Տիմ . է . 5 :
մ Հռով . ւ . 28 : բ Կոր . ժ . 5 : Տիտ . ւ . 16 :
յ ՂԼ . Է . 12 : ը . 18 : ի . 11 :
ն Փիլ . բ . 22 : ա Տիմ . գ . 6 :
շ Գոր . ժ . 45 , 50 :
ո Գոր . ժ . 2 , 5 :
չ Գոր . ժ . 18 , 18 :
պ Սաղ . Ը . 19 : բ Կոր . ւ . 10 : ԳԼ . գ . 7 :
ռ Սաղ . Ը . 19 : Գոր . ժ . 21 : Պատ . ժ . 24 : Յօհ . ժ . 14 : ա Կոր . ժ . 19 : ւ Ցնծ . գ . 3 :
ս բ Յովհ . բ . 11 : ա Տիմ . գ . 1 : ԳԼ . բ . 16 :
տ ԳԼ . ւ . 13 : բ . 2 :
ւ Յօհ . Է . 39 :
ք Հռով . ւ . 20 , 21 : Կամ Խօսքը ատաուածաշունչ Գիրքը օգտակար ալ
օ Հռով . ժ . 4 :
բ ա Տիմ . գ . 11 :
ջ ԳԼ . բ . 21 :

— ա ա Տիմ . Է . 21 : ջ . 13 : ԳԼ . բ . 14 :
բ Գոր . Յ . 42 :
գ ա Տիմ . Է . 20 : Տիտ . ւ . 13 : բ . 15 :
դ ա Տիմ . գ . 13 :
ե ԳԼ . գ . 1 :
զ ա Տիմ . ւ . 10 :
է ԳԼ . գ . 6 :
ը ա Տիմ . ւ . 4 : գ . 7 : Տիտ . ւ . 14 :

դուն ամէն բանի մէջ արմիուն կեցիր , [b]նեղու-
թիւններու համբերէ , [c]աւետարանիչի գործ
6 գործէ , քու պաշտօնդ կատարէ : [d]Ինչու որ
ես արդէն պղտ ըլլալո՝ նուիրուած եմ, ու իմ
7 մեկնելուս ատենը հասեր է : [e]Բարի պատե-
րազմը պատերազմեցայ , ընթացքը կատարեցի ,
8 հաւատքը պահեցի : [f]Ընկէ ետև կայ կը մնայ
ինծի արդարութեան պսակը , որ Տէրը՝ արդար
Դատաւորը պիտի հատուցանէ ինծի [g]ան օրը ,
ու չէ թէ մինակ ինծի , հապա ան ամենուն ալ՝
որ անոր յայտնութիւնը սիրեցին :
9 [h]Ջանք ըրէ շուտով ինծի գալու . [i]Ինչու որ
Դիմասը զես թողուց՝ [j]ու աս աշխարհը սի-
10 րեց , և գնաց Թեսաղոնիկէ . Կրէսկեսը Գա-
11 [k]Նաս Գաղատիա , Տիտոսը՝ Դաղմատիա . [l]Մի-
նակ [m]Ղուկասը իմ հետս է . [n]Մարկոսը առ-
նես քու հետդ բերես . [o]ինչու որ ինծի օգտա-
12 կար է սպասաւորութեան համար : [p]Ես ես
13 [q]Տիւքիկոսը Եփեսոս խրկեցի : [r]Ին վերարկուն՝
որ Տրոադա թողուցի Կարպոսին քովը , երբ-
որ դաս՝ բեր , գիրքերն ալ , մանաւանդ մա-
14 գաղաթները : [s]Պարբին Գղեքսանդրոսը շատ
չարութիւն ըրաւ ինծի . [t]Տէրը անոր պիտի
15 հատուցանէ իր գործքերուն համեմատ : Դուն
ալ անկէ զգուշացաս . [u]ինչու որ մեր խօսքերուն
16 շատ դէմ կեցաւ : Ընդի անդամ առաջինը
առջևը պատասխան տալուս՝ իմ կողմանէս մէ-
կը չկայնեցաւ ինծի հետ , [v]հապա ամէնն ալ զես
թողուցին . [w]Ես խնդրեմ Աստուծոյ որ ան հա-
17 շուց չյանգանակ չեղիպէ : [x]Բայց Տէրը իմ քով
զես կայնեցաւ՝ ու զես զօրացուց , [y]Նոր քարո-
զութիւնը իմ միջոցովս լման ըլլայ , ու բոլոր
հեթանոսները լսեն . [z]և ես առիւծին բերնէն
18 ազատեցայ : Նաև [a]Տէրը ամէն չար գործէ պի-
տի ազատէ զես , և ապահովութեամբ իր երկ-
նային թագաւորութեանը պիտի հասցնէ . Նի-
րին փառք յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն :
19 [b]Բարև տուր Պրիսկիլին և Ակիւզասին , [c]ու
20 Ընեսիփորոսին տանը : [d]Երաստոսը Կորնթոսի
մէջ մնաց . և [e]Տրոփիմոսը Միլետոսի մէջ
21 թողուցի հիւանդացած : [f]Ջանք րլէ ձմեռէն
առաջ դալ : Խարև կ'ընեն քեզի Եւբուղոսը
ու Պուդէսը և Լինոսը ու Կղօդիան՝ և բոլոր
22 եղբայրները : [g]Տէր Յիսուս Քրիստոսը քու
հոգիիդ հետը ըլլայ . շնորհքը ձեզի հետ . ա-
մէն :

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼԱՑՆ
ԵՒ ՏԻՏՈՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Բաւքնալը կը ծանուցանէ թէ ինչ բանի համար զանի-
կայ Արեան թողուց , 6 թէ քարոզչութեան պաշտօնին
ընտրուելու մարդիկը ինչ վարմունքի տէր ըլլալու են ,
11 կը պատուիրէ չար վարդապետներուն բնաքանը պա-
պանձկընել , 12 և անոնց բնութիւնը կը տարապարէ ,

1 Պօղոս Աստուծոյ ծառայ՝ և Յիսուս Քրիստո-
սի առաքեալ , Աստուծոյ ընտրեալներուն հա-
ւատքին՝ ու [a]աստուածպաշտութեան հետ կից
2 եղող [b]ճշմարտութիւնին դիտութեանը համե-
3 մատ . [c]Յաւիտենական կենաց յուսովը , [d]որ
խոբը անսուտ Աստուածը խոստացաւ [e]յաւի-
տենական դարերէն առաջ , [f]Խոյց իր խօսքը
իր ժամանակին յայտնեց քարոզութիւնով , [g]որ
4 ինծի յանձնուեցաւ Մեր փրկիչ Աստուծոյ հր-
5 [h]ամանովը . [i]Տիտոսին [j]ինչ հարազատ որդւոյն
[k]հաւատակից հաւատքովը՝ [l]շնորհք և խաղա-
ղութիւն [m]քու Աստուծմէն ու մեր փրկիչէն՝ Տէր
Յիսուս Քրիստոսէն :
5 Քեզ համար ես քեզ կրնամ թողուցի , [n]որ

---

[b] Գաղ . ա . 8 ։ բ . 3 ։
[c] Գործ . իա . 8 ։ Եփես . դ . 11 ։
[d] Փիլ . բ . 17 ։
[e] Փիլ . ա . 23 ։ Տես բ Պետ . ա . 14 ։
[f] ա Կոր . ե . 24 , 25 ։ Փիլ . գ . 14 ։ ա Տիմ . գ . 12 ։ Եբր . ժբ . 1 ։
[g] ա Կոր . ե . 25 ։ Հակ . ա . 12 ։ ա Պետ . ե . 4 ։ Հայտ . բ . 10 ։
[h] Գաղ . ա . 12 ։
[i] Կող . դ . 14 ։ Փիլիմ . 24 ։
[j] ա Քօր . բ . 15 ։
[k] Տես գաղ . ա . 15 ։
[l] Կող . դ . 14 ։ Փիլիմ . 24 ։
[m] Գործ . ժբ . 25 ։ ժե . 37 ։ Կող . դ . 10 ։
[n] Գործ . ի . 4 ։ Եփես . գ . 21 ։ Կող . դ . 7 ։ Տիտ . դ . 12 ։
[o] Գործ . ժի . 33 ։ ա Տիմ . ա . 20 ։
[p] [1]Ցադ . գ . 39 ։ Սաղ . իգ . 4 ։ Հայտ . ժբ . 6 ։
[q] Գաղ . ա . 15 ։
[r] Գործ . է . 59 ։
[s] Մատ . ժ . 19 ։ Գործ . իգ . 11 ։ իէ . 23 ։
[t] Գործ . ի . 15 ։ իգ . 17 , 18 ։ Եփես . գ . 8 ։
[u] Սաղ . իթ . 21 ։ [2]Պետ . բ . 9 ։
[v] Սաղ . [3]իա . 7 ։
[w] Գործ . իգ . 1 ։ Եբր . ժ . 25 ։
[x] Գործ . իգ . 16 ։ իէ . 11 ։ իը . 17 ։ իթ . 21 ։ իգ . 28 ։ Գաղ . ա . 8 ։ բ . 11 ։ Բ Տիմ . դ . 16 ։
[y] Գործ . իգ . 23 ։ իէ . 1 ։ Եփես . գ . 6 ։ Կող . ա . 25 ։ Տիտ . ա . 3 ։
[z] Գործ . իգ . 24 ։ Բ Տիմ . դ . 17 ։
[a] Գործ . իգ . 18 ։ Փիլիմ . 25 ։
[b] Տես ա Տիմ . դ . 10 ։
[c] Ա Տիմ . ա . 1 ։ Տիտ . ա . 4 ։
[d] Գործ . ժ . 28 ։ Ա Տիմ . ա . 2 ։
[e] Ա Տիմ . ա . 12 ։ Գաղ . դ . 13 ։ Ա Պետ . ե . 1 ։
[f] Եփես . ա . 2 ։ Կող . ա . 3 ։ ա Տիմ . ա . 2 ։ Բ Տիմ . ա . 2 ։
[g] Եբր . ժ . 36 ։ Գաղ . ա . 5 ։ Եբր . ժ . 21 ։
[h] Գործ . ժբ . 2 ։ Հռով . ժգ . 3 ։
[i] Գաղ . ա . 16 ։
[j] Գործ . ժբ . 22 ։ Հռով . ժգ . 23 ։
[k] Գործ . ի . 4 ։ իա . 29 ։
[l] Ռմ 9 ։
[m] Գաղ . գ . 18 ։ Փիլիմ . 25 ։

---

[n] ա Տիմ . գ . 16 ։ գ . 3 ։
[o] Բ Տիմ . բ . 25 ։
[p] Բ Տիմ . ա . 1 ։ Գաղ . գ . 7 ։
[q] Գործ . իգ . 19 ։ Բ Տիմ . բ . 13 ։
[r] Հռով . ժգ . 25 ։ Բ Տիմ . ա . 9 ։ ա Պետ . ա . 20 ։
[s] Բ Տիմ . ա . 10 ։
[t] Ա Յովս . բ . 4 ։ ա Տիմ . ա . 11 ։
[u] ա Տիմ . ա . 1 ։ բ . 3 ։ գ . 10 ։
[v] Ա Կոր . բ . 13 ։ է . 13 ։ ը . 6 , 16 , 23 ։ ժբ . 18 ։ Գաղ . բ . 3 ։
[w] ա Տիմ . ա . 2 ։
[x] Հռով . ա . 12 ։ Բ Կոր . գ . 13 ։ Բ Պետ . ա . 1 ։
[y] Եփես . ա . 2 ։ Կող . ա . 3 ։ ա Տիմ . ա . 2 ։ Բ Տիմ . ա . 2 ։
[z] ա Կոր . ժա . 35 ։

ինչ պակաս բան որ կայ , շիտակես , [b]ու ամէն մէկ քաղաքի մէջ երէցներ կարգես , [c]ինչպէս որ
6 *ես քեզի պատուիրեցի . [d]Թէ որ մէկը անմեղադրելի ըլլայ՝ [e]մէկ կնկան մը էրիկ , [f]հաւատացեալ զաւակներ ունենայ , որ անառակութեան համար ամբաստանուած՝ կամ անհնա-*
7 *զանդ ըլլան : [g]Ընչաց որ եպիսկոպոսին պէտք է անմեղադրելի ըլլալ՝ [h]Աստուծոյ տնտեսին պէս . [i]չ՝ յանդուգն , [k]չ բարկացող , [l]չ գինեմոլ , [m]չ զարնող , [n]չ անարդ շահախնդրութեան*
8 *հետեւէ եղող , [o]հապա հիւրասէր , բարեսէր ,*
9 *խոհեմ , արդար , սուրբ , ժուժկալ . [p]Ամուսին բռնելով [q]վարդապետութեան հաւատարիմ խօսքը , [r]որ կարող ըլլայ ողջամիտ վարդապետութիւնով յորդորել , և հակառակ կեցող-*
10 *ները յանդիմանել : [s]Վասնզի շատ են անհնազանդները , ունայնութիւն խօսողները , [t]ու միտք խաբողները . [u]մանաւանդ անոնք՝ որ*
11 *թլփատութենէն են . [v]Որոնք պէտք է պապանձեցնել , [w]որ ամբողջ տուներ կը կործանեն , ու անպատեհ բաներ կը սորվեցընեն [x]անարդ*
12 *շահախնդրութեան համար : [y]Ընտանեաց մէկը զգուշից՝ որ իրենց բուն մարգարէն էր . [z]Կրետացիները միշտ սուտզրուց են , չար գա-*
13 *զաններ , դատարկապորտներ : [a]Այս վկայութիւնը ճշմարիտ է . [b]Ասոր համար սաստիկ յանդիմանէ անոնք , [c]որ առողջանան հաւատքին*
14 *մէջ . [d]Ու հնային [e]բրէական առասպելներուն ,*
15 *[f]և ճշմարտութենէն հեռացող մարդոց պատուէրներուն : [g]Ամէն բան մաքուր է մաքուրներուն , [h]բայց պիղծներուն ու անհաւատներուն մէկ բան մը մաքուր չէ . հապա անոնց միտքն*
16 *ալ խղճմտանքն ալ պղծուած են : [i]Կը խոստովանին թէ զԱստուած կը ճանչնան , [k]և իրենց գործքովը կ՝ուրանան , պիղծ ու անհնազանդ ըլլալնին , [l]և ամէն բարի գործի անպիտան :*

Նորէն և ընդհանրապէս բոլոր քրիստոնեաներուն պարտաւորութեանցը վրայով :

1 Բայց դուն խօսէ [a]ինչ որ կը վայլէ ողջամիտ
2 վարդապետութեանը . [b]Որ երէցուն զգաստ ըլլալ , [c]ծաղրաբարոյ , խոհեմ , [d]ողջամիտ՝ հա-
3 ւատքով , սիրով , համբերութիւնով : [e]Նոյնպէս ալ պատուներուն անանկ վարմունք ունենալ , [f]ետոր կը վայլէ սրբութեան , [g]չ բանսարկու ըլլալ , [h]չ [*]գինեմոլ , հապա բարի խր-
4 *[i]*րատ տուող . [k]Որ [l]խրատուն նորահասակ կիներն՝ [m]էրիկներին սիրող , զաւակներն սիրող ըլլալ ,
5 [n]խոհեմ , ողջախոհ , անաչէն , բարեգործ , [o]իրենց էրիկներուն հնազանդ . [p]Որ չըլլայ թէ Աս-
6 տուծոյ խօսքը հայհոյուի : [q]Նմանկ ալ երի-
7 տասարդները յորդորէ խոհեմ ըլլալ . [r]Ամէն կողմէ քեզ անձդ բարի գործքերու օրինակ ցուցընելով , վարդապետութեան մէջ անեղծու-
8 թիւն , պարկեշտութիւն , [s]ողջամիտ ու անմեղադրելի խօսք . [t]Որ հակառակ կեցողը [u]ամչնայ , ու մեր վրայով դէշ բան մը չունենայ ը-
9 սելու : [v]Ստառաններուն սորվեցո՛ւր իրենց տէրերուն հնազանդ ըլլալ , [w]և ամէն բանի մէջ հա-
10 ճելի . [x]չ հակառակախօսներ , [y]չ խորտղներ . հապա բոլորովին բարի հաւատարմութիւն ցուցընեն , [z]որ մեր փրկիչ Աստուծոյ վարդապե-
11 տութիւնը ամէն բանի մէջ զարդարեն : [a]Ինչուա որ Աստուծոյ փրկարար շնորհքը [b]բոլոր
12 մարդոց երեցաւ . [c]Որ մեզ կը խրատէ [d]որ ամբարշտութիւնը [e]ու աշխարհային ցանկութիւնները ուրանանք , և զգաստութիւնով ու արդարութիւնով և բարեպաշտութիւնով ապ-
13 րինք աս աշխարհիս մէջ . [f]ԵՒ սպասենք անհրջանիկ [g]յոյսին , [h]և մեծ Աստուծոյ ու մեր փրկչին Յիսուս Քրիստոսին փառացը յայտնուե-
14 լուն . [i]Որ իր անձը մեզի համար տուաւ , որ մեզ ամէն անօրէնութենէ ազատէ , ու մաքրէ [k]իրեն սեփհական ժողովուրդ՝ [l]նրարի գործ-
15 *[m]*քերու նախանձաւոր : Այս բաները խօսէ [n]և յորդորէ ու յանդիմանէ բոլորովին սաստկութիւ . [o]Ոչ ոք քեզ անարգէ :

---

1 Պատուէրներ կուտայ Տիմոթէոսի՝ թէ իր վարդապետութեանը և թէ իր վարքին վրայով . 9 կը խօսի ծառա-

---

a Վոր . ԺԳ . 23 ։ b Տիմ . բ . 2 ։
c Ա Տիմ . գ . 2 , ԺԱ ։
d Ա Տիմ . գ . 2 ։ e Տիմ . գ . 4 , 12 ։
f Ա Տիմ . իդ . 45 ։ g Կոր . գ . 1 , 2 ։
h Ղ . Ժ . 9 ։ i Տիմ . գ . 3 , 8 ։ k Փիլ . ե . 18 ։
l Տիմ . գ . 3 , 8 ։ m Պետ . ե . 2 ։
n Ա Տիմ . գ . 2 ։ o Ա Տիմ . գ . 3 ։ p Տիմ . բ . 2 ։
q Ա Տիմ . ա . 10 ։ գ . 3 ։ r Տիմ . գ . 3 ։ Կ . բ . 1 ։
s Ա Տիմ . ա . 6 ։ t Հռով . ԺԶ . 18 ։
u Վոր . ԺԵ . 1 ։ v Ասա . իդ . 14 ։ w Տիմ . գ . 6 ։
x Ա Տիմ . գ . 5 ։ y Վոր . ԺԵ . 28 ։
z Ա Կոր . Ժգ . 10 ։ a Տիմ . գ . 2 ։
b Վոր . ԺԳ . 23 ։ c Տիմ . բ . 2 ։
d Կ . բ . 2 ։ e Ա Տիմ . ճ . 4 ։ գ . 7 ։ f Տիմ . դ . 4 ։
g Ես . իԲ . 13 ։ Ասա . ԺԷ . 9 ։ Կող . բ . 22 ։
h Ղ . Ժ . 39 , 40 , 41 ։ Հռով . ԺԳ . 14 , 20 ։ i Կոր . գ . 12 ։ Ժ . 23 , 25 ։ k Տիմ . գ . 3 , 4 ։
l Հռով . ԺԳ . 23 ։ m Տիմ . գ . 5 ։ Յուդ . 4 ։
n Հռով . ա . 28 ։ o Տիմ . գ . 8 ։

---

p Ա Տիմ . ա . 10 ։ գ . 3 ։ q Տիմ . ա . 13 ։ Կ . ա . 9 ։
r Կ . ա . 13 ։
s Ա Տիմ . բ . 9 , 10 ։ գ . 11 ։ Պետ . գ . 3 , 4 ։
t Յուն . շատ գիտնի ծառայ Հզած ,

---

u Ա Տիմ . ե . 14 ։
v Ա Կոր . ԺԳ . 34 ։ Եփես . ե . 22 ։ Կող . գ . 18 ։ w Տիմ . բ . 11 ։ Պետ . գ . 1 , 5 ։
x Հռով . բ . 24 ։ y Տիմ . գ . 1 ։
z Ա Տիմ . գ . 12 ։ a Պետ . ե . 3 ։
b Ա Տիմ . գ . 3 ։
c Ա Ելեմ . ե . 9 ։ Ա Տիմ . ե . 14 ։ Պետ . բ . 12 , 15 ։ գ . 16 ։
d Բ Թես . գ . 14 ։
e Եփես . գ . 5 ։ Կող . գ . 22 ։ Ա Տիմ . գ . 1 , 2 ։ Պետ . բ . 18 ։
f Եփես . ե . 24 ։
g Ասա . ե . 16 ։ Փիլ . բ . 15 ։
h Հռով . ե . 15 ։ Կ . գ . 4 , 5 ։ Պետ . ե . 12 ։
i Ղ . գ . 6 ։ Յով . ա . 9 ։ Ա Տիմ . բ . 4 ։
k Հռով . գ . 19 ։
l Ա Պետ . գ . 2 ։ Յով . բ . 16 ։
m Ղ . ա . 75 ։ Եփես . ա . 4 ։ Կող . ա . 32 ։ Թես . գ . 7 ։
n Կոր . ա . 7 ։ Փիլ . գ . 20 ։ Պետ . գ . 12 ։
o Վոր . իդ . 15 ։ Կող . ա . 5 , 23 ։ Կ . ա . 2 ։ գ . 7 ։
p Կող . գ . 4 ։ Տիմ . գ . 1 , 8 ։ Եբր . ե . 28 ։ Պետ . ա . 7 ։ Յով . գ . 2 ։
q Վաղ . ա . 4 ։ բ . 20 ։ Եփես . ե . 3 ։ Տիմ . բ . 6 ։
r Եբր . ե . 14 ։
s Կ . ա . 18 ։ Ժբ . 5 ։ Բ Օր . է . 6 ։ Ժգ . 2 ։ իԳ . 18 ։ Պետ . բ . 9 ։
t Եփես . բ . 10 ։ Կ . գ . 8 ։
u Բ Տիմ . գ . 2 ։
v Ա Տիմ . գ . 12 ։

ԿԼ· Գ

1 Դարձեալ պատուէրներ կուտայ Տիմոթէոսի՝ թէ՛ օրմնցընելու, և թէ չսորվեցընելու բաներուն համար. 10 կը խրատէ նաև յամառելու հերետիկոսներէն ետ քաշվիլու. 12 և կը պատուիրէ որ իրեն գայ, նշանակելով անոր՝ թէ երբ և թէ ո՛ւր պիտի գտնէ զինքը. ու այսպէս իր թուղթը կը վերջացնէ։

1 Ասոնց միտքը ձգէ ՝իշխանութիւններուն և պետութիւններուն հնազանդիլ, ու հպատակ ըլլալ, ²ու ամէն բարի գործքերու 2 պատրաստ գտնուիլ. ³Մէկու մը հայհոյութիւն չընել, ⁴կռուարար ըլլալ. ⁵հապա հեզահոգի, ⁶ամէն մարդոց լրջորովին քաղցրութիւն ցուցընել։ 3 ⁷Ինչու որ մենք ալ առեն մը անմիտ էինք, անհնազանդ, մոլորեալ, և զանազան ցանկութիւններու ու հեշտութիւններու կը ծառայէինք. չարութիւնով ու նախանձով կը վարուէինք, ատելի էինք, և մեկզմեկ կ՚ատէինք։ 4 ⁸Բայց երբոր մեր ⁹փրկիչ Աստուծոյն քաղցրութիւնը ու մարդասիրութիւնը յայտնուեցաւ, 5 ոչ, ¹⁰մեզ թէ արդարութեան գործքերէն՝ որ մենք ըրինք, հապա իր ողորմութեանը համեմատ մեզ փրկեց ¹¹նորէն ծնանելու աւազանին 6 միջոցով և ¹²Սուրբ Հոգիին նորոգելովը, ¹³Որն որ առատօրէն թափեց մեր վրայ Յիսուս Քրիստոս մեր փրկչին միջոցով, 7 ¹⁴որ անոր շնորհքովը արդարացած՝ ¹⁵յաւիտենական կենաց յուսով ¹⁶ժառանգ ըլլանք։ 8 ¹⁷Ճշմարիտ է. և կ՚ուզեմ որ ասոնք հաստատեմ, որ Աստուծոյ հաւատացողները հոգ տանեն ¹⁸բարի գործքեր ընելու վրայ ըլլալ. ասոնք են բարի ու մարդոց օգտակար բաները։ 9 ¹⁹Բայց դուն յիմարական վիճաբանութիւններէն ու ազգաբանութիւններէն ու հակառակութիւններէն՝ և օրէնքի վրայով եղած կռիւներէն մեկզմեկ կեցիր. ²⁰ինչու որ անօգուտ են ու անոտի։ 10 ²¹Երկուանգամ նուիրագործ մարդը՝ ²²առաջին ու երկրորդ անգամ խրատելէն 11 ետև ²³ձեռ քաշուէ, գիտնալով որ անանկը ծռուած է, և մեղք կը գործէ ²⁴ինքզինքը դատապարտելով։

12 Երբոր ²⁵Արտեմաս կամ ²⁶Տիւքիկոսը քեզի խրկեմ, չանք ըրէ ինծի գալու ²⁷Նիկոպօլիս. ինչու որ միտքս դրի ձմեռը հոն անցընելու։ 13 ²⁸Զինաս օրինականը՝ ²⁹ու Ապողոսը փութով ճամբայ դիր, հոգ պահելով որ անոնց բան մը չպակսի։ 14 Նաև մերիններն ալ թող սորվին հրաբի գործքեր ընելու վրայ ըլլալ հարկաւոր պատճառներու մէջ, ³⁰որ անպտուղ չըլլան։ 15 Քեզի բոլոր որ ³¹ինծի հետ են, կ՚ընեն քեզի ամէնն ալ որ իմ հետս են. բարև տուր անոնց որ մեզ կը սիրեն հաւատքով. ³²շնորհքը ձեր ամենուն հետը ըլլայ. ամէն։

ԹՈՒՂԹ ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔՒԼՈՅՆ ԸՆ ՓԻԼԻՄՈՆ

ԻԼՈՒՍ Ը

1 Պօղոս իր ուրախութիւնը կը յայտնէ՝ Փիլիմոնի հաւատքը ու սէրը լսած ըլլալով. 9 կը խնդրէ անկէ որ Թեոդոսիթէն տայ Անեսիմոսին որ իր ծառան էր, ու դարձեալ սիրով ընդունի զանիկայ։

1 ¹Պօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսի կապեալը՝ և Տիմոթէոս եղբայրը, Փիլիմոն մեր սիրելիին 2 ²ու գործակցին, Եւ Ափիա սիրելիին, ³ու Ըբքիպպոս ⁴մեր զինուորակցին, ⁵ու քու տանդ 3 մէջև եկեղեցիին. ⁶Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի՝ Աստուծմէ մեր Հօրմէն և Տէր Յիսուս Քրիստոսէն։

4 ⁷Կը գոհանամ միշտ իմ Աստուծմէս, քեզ 5 իմ աղօթքներուս մէջ յիշելով. ⁸Երբոր կը լսեմ քու սէրդ ու հաւատքդ՝ որ ունիս Տէր Յիսուսին վրայ՝ և բոլոր սուրբերուն վրայ. 6 Որ քու հաւատքիդ հաղորդակցութիւնը ⁹պտղաբեր ըլլայ՝ Քրիստոս Յիսուսով ¹⁰ձեր վրայ

ա Հռով. ժդ. 1։ ա Պետ. բ. 13։
բ Կող. ա. 10։ բ Տիմ. բ. 21։ Երբ. ժգ. 21։
գ Նփես. գ. 31։
դ ԲՏիմ. բ. 24, 25։
ե Փիլ. գ. 5։
զ Նփես. գ. 2։ Կող. գ. 12։
է ա Կոր. գ. 11. Նփես. բ. 1։ Կող. ա. 21. գ. 7։ ա Պետ. գ. 3։
ը ա Տիմ. բ. 3։
թ Կռ. բ. 11։
ժ Հռով. գ. 20։ ԹԻ. 11։ ԺԱ. 6։ Գաղ. բ. 16։ Նփես. բ. 4, 8, 9։ բ Տիմ. ա. 9։
ի Հօհ. գ. 3, 5։ Նփես. ե. 26։ ա Պետ. գ. 21։
լ Նզեկ. ԼՁ. 25։ Յաղկ. բ. 28։ Հօհ. ա. 16։ Գաղ. բ. 33։ Ժ. 45։ Հռով. ե. 5։
խ Հռով. գ. 24։ Գաղ. բ. 16։ Կռ. բ. 11։
ծ Կռ. ա. 2։
կ Հռով. բ. 23, 24։
հ ա Տիմ. ա. 15։ Կռ. ա. 9։
ձ Մրկ. 1, 14։ Կռ. բ. 14։
ղ ա Տիմ. ա. 4։ բ Տիմ. բ. 23։ Կռ. ա. 14։
ճ բ Տիմ. բ. 14։
մ բ Կոր. ժգ. 2։
յ Մատ. ժբ. 17։ Հռով. ժգ. 17։ բ Թես. գ. 6, 14։ բ Տիմ. գ. 5։ բ Հօհ. 10։
ն Գաղ. ժգ. 46։
շ Գաղ. ի. 4։ բ Տիմ. գ. 12։
ո Գաղ. ժբ. 24։
չ Մրկ. 8։ Նփես. գ. 28։
պ Հռով. ժե. 28։ Փիլ. ա. 11։ գ. 17։ Կող. ա. 10։ բ Պետ. ա. 8։
ա Նփես. գ. 1։ գ. 1։ բ Տիմ. ա. 8։ Հմմտ. 9։
բ Փիլ. բ. 25։
գ Կող. գ. 17։
դ Փիլ. բ. 25։
ե Հռով. ժգ. 5։ ա Կոր. ժգ. 19։
զ Նփես. ա. 2։
է Նփես. ա. 16։ ա Թես. ա. 2։ բ Թես. ա. 3։
ը Նփես. ա. 15։ Կող. ա. 4։
թ Փիլ. ա. 9, 11։
* Ուրիշ մը

Ի հզած ամէն բարութիանը Հանչցուելոմը : Կան-
զի շատ ուրախութիւն և միխիթարութիւն ու-
նինք քու սիրոյդ վրայ , ⁵որ սուրբերուն սիր-
տերը քեզմով հանգստացած են՝ եղբայր :
8 ⁶Ասոր համար թէև շատ համարձակութիւն
ունիմ Քրիստոսով՝ վայելուչ եղածը քեզի հր-
9 ամայելու . Բայց յաւելտ սիրոյ համար կ՚աղա-
չեմ , անանկ մէկը ըլլալով՝ ինծոր որ եմ նա Պօ-
ղոս ծերացած , ևու հիմա Յիսուս Քրիստոսի
10 համար կապուած ալ : ⁷Կ՚աղաչեմ քեզի իմ որ-
դւոյս Ընեսիմոսին համար՝ ⁸որն որ իմ կա-
11 պանքներուս մէջը ծնայ . Որ առեն մը անպի-
տան էր քեզի . բայց հիմա քեզի ալ ինծի ալ
12 պիտանի է . Ընդհակառակն նա խրկեցի . դուն ալ
13 ընդունէ անկից՝ որ է իմ աղիքս . Որն որ
կ՚ուզէի իմ քովս պահել , ⁹որ քու տեղդ ինծի
սպասաւորութիւն ընէ աւետարանին կապանք-
14 ներուն մէջը : Բայց առանց քու կամքիդ չու-
զեցի բան մը ընել , ¹⁰որ քու բարերարութիւնդ
իրր թէ ստիպմամբ եղած չըլլայ , հապա կամաւ :
15 ¹¹Գանզի գուցէ ան պատճառով անկից քիչ
մը առեն զատուեցաւ , որ յաւիտեան
16 ունենաս . Ըլ թէ ալ ծառայի մը պէս , հա-
պա ծառայէն վեր՝ սիրելի եղբօր պէս . Ա՛ն-
որ ինծի այսպէս սիրելի է , որչափ աւելի պի-
տի ըլլայ քեզի՝ ¹²թէ մարմինի կողմանէ ու թէ
17 Տէրոջը : ¹³Եւսոի թէ որ դիս ֆէլն հաղորդ
կը սեպես , ընդունէ անկից՝ որպէս թէ զիս :
18 Եւ թէ որ քեզի անիրաւութիւն մը ըրած է՝
կամ պարտք մը ունի , ան իմ հաշիւիս անցուր .
19 Ես Պօղոս իմ ձեռքովս գրեցի . ես կը վճա-
րեմ , որ չըսեմ քեզի՝ թէ դուն ալ քու անձդ
20 ինծի պարտական ես : Ըյո՛ եղբայր՝ թող քեզ-
մէ ունենամ աս օգուտը Տէրոջմով . ¹⁴Հանգ-
21 չեցուր իմ աղիքս Քրիստոսով : ¹⁵Քու ընա-
զանդութեանդ վստահանալով՝ քեզի գրեցի .
քանզի գիտեմ որ բսածէս ալ աւելի պիտի ը-
նես :
22 Ըսկիզ ¹⁶ինծի պատրաստէ մին ալ պատ-
րաստէ . Վինչու որ կը յուսամ թէ ¹⁷ձեր աղօթք-
23 ներուն միջոցովը ձեզի պիտի շնորհուիմ : Հա-
րեւ կ՚ընէ ձեզի ¹⁸Եպափրաս՝ իմ գերութեան ըն-
24 կերս Քրիստոս Յիսուսով . ¹⁹Մարկոս՝ ²⁰Արիստարքոս՝ ²¹Դիմաս՝ ²²Ղուկաս՝ իմ գոր-
25 ծակիցներս : ²³Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի
շնորհքը՝ ձեր հոգիին հետ ըլլայ . ամէն :

ԹՈՒՂԹ

[ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ]

ԱՌ ԵԲՐԱԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Ընտրեալը կը յուշըննէ թէ Քրիստոս աս նոքի առեններս
Հօրմէն մեզի գալով՝ ի հնչտակներէն գերազոյն եղաւ՝
թէ՛ անձամբ և թէ պաշտօնով :

1 ¹Շատ մանրով ու շատ կերպերով առաջուց
Հասկցնելով Աստուած հարցերուն հետ մար-
2 գարէներով , ²Ըս տղի օրերս ³էր Որդիովը խօ-
սեցաւ մեր հետը , ⁴որ զանիկայ ամէն բանի ժա-
ռանգ դրաւ , ⁵որ անով աշխարհքն ալ ստեղ-
3 ծեց . ⁶Ալր անիկայ էր փառացը լոյսն է , և
իր էութիանը բուռն պատկերը . ⁷Եան որ իր զօ-

ք ⁸Ա Կոր . է . 13 . ը Տիմ . ա . 16 : ⁹Մը 20 :
թ ա Թես . բ . 7 :
ժ ¹⁰Մը 1 :
ի Կող . գ . 9 :
ծ ա Կոր . գ . 15 : Փագ . գ . 19 :
կ ա Կոր . ժգ . 17 : Փիլ . բ . 30 :
հ ը Կոր . ի . 7 :
ձ Ղմն . խե . 5 , 8 :
ղ Պատ . իգ . 8 : ա Տիմ . ե . 2 :
ճ Կող . գ . 22 :
մ ը Կոր . է . 23 :

յ ¹¹Մը 7 :
ն ը Կոր . է . 16 :
շ Փիլ . ա . 25 : բ . 24 :
ո ը Կոր . ա . 11 :
չ Կող . ա . 7 : գ . 12 :
պ Գոր . ժը . 12 , 25 :
ջ Գոր . ժի . 29 : իէ . 2 : Կող . գ . 10 :
ռ Կող . գ . 14 :
ս Տիմ . գ . 11 :
վ Տիմ . գ . 22 :

տ Ծատ . ժը . 6 , 8 :
ր ը Օր . գ . 30 : Փագ . գ . 4 :
Ղփես . ա . 10 :
ց Ճօհ . ա . 17 : ժե . 15 : Փլ . բ . 2 :
ւ Կող . բ . 8 : Մատ . իա . 38 , իը . 18 : Ճօհ . գ . 35 : Հռով . ը . 17 :
փ Ճօհ . ա . 3 : ա Կոր . ը . 6 : Կող . ա . 16 :
ք Ճօհ . ա . 14 : ժգ . 9 : բ Կոր . գ . 4 : Կող . ա . 15 :
և Ճօհ . ա . 4 : Կող . ա . 17 : Ճայա . գ . 11 :
օ Գլ . է . 27 : իը . 12 , 14 , 16 :

ֆ Ա Պադ . ձՅ . 1 : Ղփես . ա . 20 : Գլ . ը . 1 : Յ . 12 : ժը . 2 : ա Պետ . դ . 22 :
ք Ղփես . ա . 21 : Փիլ . բ . 9 , 10 :
օ Կող . բ . 7 : Գոր . ժգ . 33 : Գլ . ե . 5 :
ֆ ը Ծագ . է . 14 : ա Պն . իը . 10 : իը . 6 : Պադ . ձի . 26 , 27 :
ք Հռով . ը . 29 : Կող . ա . 18 : Ճայա . ա . 5 :
օ Տնս Պադ . ղէ . 7 : ա Պետ . գ . 22 :

7 երկրպագութիւն թող ընծայ : Եւ հրեշտակներուն վրայով կ՚ըսէ . Ո՛ր իր հրեշտակները հոգիներ կ՚ընէ , ու իր պաշտօնեաները կրակի
8 բոց : Մակայն Որդիին կ՚ըսէ . Ո՛Աթոռդ ո՛վ Աստուած՝ յաւիտեանս յաւիտենից է . քու թագաւորութեան գաւազանդ՝ ուղղութեան
9 գաւազան է . Երգարութիւնը սիրեցիր՝ ու անօրէնութիւնըատեցիր . անոր համար ո՛վ Աստուած՝ ՝քու Աստուածդ ուրախութեան եղով
10 օծեց քեզ՝ քու ընկերներէդ աւելի : Ո՛Եւ դուն ո՛վ Տէր՝ սկիզբէն երկրին հիմերը դրիր , ու եր-
11 կինքը քու ձեռքերուդ գործքն է . ՝Ընոնք պիտի կորսուին , բայց դուն կը կենաս ու կը
12 մնաս . ու ամենը լաթի պէս պիտի մաշին , Ու վերարկուի պէս պիտի գալարես զանոնք՝ և պիտի փոխուին . բայց դուն նոյն ինքն ես , ու
13 քու տարիներդ պիտի չվախին : Եւ հրեշտակներէն որո՞ւն ըսաւ երբէք . ՝Իմ աջ կողմս նստէ , մինչև որ քու թշնամիներդ ոտքերուդ
14 պատուանդան դնեմ : ՝Չէ՞ որ անոնք ամենը սպասաւորող հոգիներ են , որոնք սպասաւորութեան կը խրկուին անոնց համար՝ ՝որ փրկութիւն պիտի ժառանգեն :

Ի. Ր

1 Կը սորվեցընէ թէ պարտինք ջազանդ ըլլալ Քրիստոս Յիսուսի , 5 վասն զի մեր բնութիւնը իր վրայ առնելու համարձակեցաւ , 14 Ինչ բնութ որ հարկաւոր էր ։

1 Ո՛Ընոր համար պէտք է մեզի՝ ալ աւելի ուշադրութիւն տալ հնչ լսած բաներուն , որ չըլ-
2 լայ թէ երբէք պակսինք : Վ՚ասն զի թէ որ ան խօսքը՝ ՝որ հրեշտակներուն ձեռքովը զրուցուեցաւ , հաստատուն եղաւ , ՝և ամէն յանցաւորութիւն ու անհնազանդութիւն արդար հատուց-
3 ցում առաւ , ՝Ո՞տպես մենք ինսո՞ր պիտի ազատինք՝ թէ որ անհոգ ըլլանք անանկ մեծ փրկութենէ մը , ՝որ խօսելուն սկիզբը Տէրոջմէն առաւ , ՝ու լսողներուն ձեռքովը մեզի հաստա-
4 տուեցաւ . ՝Աստուած ալ վկայից ՝նշաններով՝ ու հրաշքներով՝ և զանազան զօրութիւններով՝ ՝ու Սուրբ Հոգիին պարգևներովը՝ ՝ինծոր որ ինքը կամեցաւ :

5 Ինչու որ չէ թէ հրեշտակներուն ՝հնազանդեցուց ՝ան գալու աշխարհը , որուն վրայով
6 մենք կը խօսինք . Հ՚ապա մ՚ի՛կ տեղ մը վկայեց՝ ու ըսաւ . ՝Մարդը ի՞նչ է՝ որ զանիկայ կը յիշես , կամ մարդուս որդին՝ որ անոր
7 այցելութիւն կ՚ընես . Քիչ մը վար ըրիր զանիկայ հրեշտակներէն , փառքով ու պատուով պսակեցիր զանիկայ , և քու ձեռացդ գործքե-
8 րուն վրայ կեցուցիր զանիկայ . Ամէն բան անոր ոտքերուն տակը ՝հնազանդեցուցիր . ուստի ամէնը որ անոր ՝հնազանդեցուց , անոր չՀնազանդած բան մը չձգեց . ՝բայց հիմա դեռ չենք
9 տեսներ ամէնը անոր ՝հնազանդած . ՝Մակայն Յիսուսը փառքով ու պատիւով պսակուած կը տեսնենք՝ ՝որ հրեշտակներէն քիչ մը վար եղած էր՝ մահուան չարչարանքին համար , որ Աստուծոյ շնորհքովը ՝ամենուն համար մահ ճա-
10 շակէ : ՝Որովհետև կը վայլէր Ընոր , (Որուն համար ամենը՝ և անով ամեն բաները Էղած են ,) շատ որդիներ փառքին մէջ մտցընելու ատենը՝ ՝անոնց փրկութեան Առաջնորդը չարչարանքով կատարել :

11 Վ՚ասն զի ան որ կը սրբէ՝ ու ան որ կը սրբուին , ՝ամենն ալ մէկէ մ՚ըն են . ՝անոր համար ինքը ամօթի չտեսնելո եղբայր կոչել չանոնք՝ ըսելով .
12 ՝Քու անունդ եղբայրներուս պիտի պատմեմ ,
13 Ժողովքին մէջ քեզ պիտի գովեմ : Եւ դարձեալ՝ Ես անոր պիտի յուսամ . ու դարձեալ՝ Ո՛Հա ես՝ ու ան զաւակները՝ Որ Աստուած
14 ինծի տուաւ : Ա՚ստի որովհետև զաւակները մարմինին ու արիւնին հաղորդ եղան , ՝ինքն ալ նմանապէս անոնց բաժանորդ եղաւ . ՝որ էր մահուամբ փճացընէ անիկայ՝ որ մահուան իշխա-
15 նութիւնը ունէր , այսինքն է՝ Սատանան . ՝Եւ ազատէ զանոնք որ մահուան վախովը միշտ ծա-
16 ոայութեան մէջ կ՚ապրէին : Վ՚անկ ընաւ հրեշտակներուն ձեռք չտուներ , հապա Երբահա-
17 մ՚ի սերունդին ձեռք կը բռնէ : ՝Ընոր համար պէտք էր անոր բոլորովին եղբայրներուն նման ըլլալ , ՝որ ինքը ողորմած ըլլայ ու հաւատարիմ քահանայապետ Աստուծոյ կողմանէ , ժո-
18 ղովուրդին մեղքերը քաւելու համար : ՝Վ՚անգի ինչ բանով որ ինքը չարչարուեցաւ՝ փոր-

---

ե Սաղ . ձդ . 4 ։
զ Սաղ . խե . 6 , 7 ։
է Յա . կա . 1 ։ Գոր . ա . 27 ։ Ժ . 38 ։
ը Սաղ . ձբ . 25 ։ Եբ ։
թ Յա . լբ . 4 ։ ծա . 6 ։ Սաս . իդ . 35 ։ բ Պետ . գ . 7 , 10 ։ Հայտ . իա . 1 ։
ժ Սաղ . ձՀ . 1 ։ Սաս . իբ . 44 ։ Սար . ժբ . 36 ։ Ղու . ի . 42 ։ ԳԼ . Յ . 12 ։ Հմր 3 ։
ի Ծն . ժբ . 16 ։ Լբ . 1 , 2 , 24 ։ Սալ . Լգ . 7 ։ գա . 11 ։ ձէ . 20 , 31 ։ Գատ . գ . 28 ։ է . 10 ։ Յ . 11 ։ Սաս . ժբ . 10 ։ Ղու . ա . 19 ։ բ . 9 , 13 ։ Գոր . ժբ . 7 , Եբ ։ իէ . 23 ։
լ Հռով . ը . 17 ։ Տիտ . գ . 7 ։ Յակ . բ . 5 ։ ա Պետ . գ . 7 ։

ա բ Օր . Լէ . 2 ։ Սաղ . կը . 17 ։ Գոր . է . 53 ։ Գաղ . գ . 19 ։
բ Ելս . ժե . 30 , 31 ։ բ Օր . գ . 3 ։ ժէ . 2 , 5 , 12 ։ իէ . 26 ։
գ ԳԼ . Յ . 28 , 29 ։ ժբ . 25 ։
դ Սաս . գ . 17 ։ Սար . ա . 14 ։ ԳԼ . ա . 2 ։
ե Ղու . ա . 2 ։
զ Սար . ժչ . 20 ։ Գոր . ժչ . 3 ։ ժբ . 11 ։ Հռով . ժե . 18 , 19 ։ ա Կոր . բ . 4 ։
է Գոր . բ . 22 , 43 ։
ը ա Կոր . ժբ . 4 , Ե , 11 ։
թ Լփես . ա . 5 , 9 ։
ժ ԳԼ . Ե . 5 ։ բ Պետ . գ . 13 ։
ի Ելս . է . 17 ։ Սաղ . ը . 4 , Եէ ։ Ղեւ . ձ . 3 ։
լ Սաս . իբ . 18 ։ ա Կոր . ժե . 27 ։ Լփես . ա . 22 ։ ԳԼ . ա . 13 ։
խ ա Կոր . ժե . 25 ։
ծ Գոր . բ . 33 ։
կ Փիլ . բ . 7 , 8 , 9 ։
հ Ելս . գ . 16 ։ ժբ . 22 ։ Հռով . ե . 18 ։ ը . 32 ։ բ Կոր . ե . 15 ։ ա Տիմ . բ . 6 ։ ա Ելս . բ . 3 ։ Հայտ . ե . 9 ։
ձ Ղու . իդ . 46 ։
ղ Հռով . ժա . 36 ։
ճ Գոր . գ . 15 ։ ե . 31 ։ ԳԼ . ժբ . 2 ։
մ Ղու . ժգ . 32 ։ ԳԼ . ե . 9 ։
յ ԳԼ . Յ . 10 , 14 ։
ն Գոր . ժբ . 26 ։
շ Սաս . իբ . 10 ։ Ելս . ի . 17 ։ Հռով . ը . 29 ։
ո Սաղ . իբ . 22 , 25 ։
չ Սաղ . ժբ . 2 ։ Յա . ժբ . 2 ։
պ Յա . ը . 18 ։
ջ Ելս . Յ . 29 ։ ժէ . 6 , 9 , 11 , 12 ։
ռ Ելս . ա . 14 ։ Հռով . ը . 3 ։ Փիլ . բ . 7 ։
ս ա Կոր . ժե . 54 , 55 ։ Կող . բ . 15 ։ բ Տիմ . ա . 10 ։
վ Ղու . ա . 74 ։ Հռով . ը . 15 ։ բ Տիմ . ա . 7 ։
տ Փիլ . բ . 7 ։
ր ԳԼ . գ . 15 ։ ե . 1 , 2 ։
ց ԳԼ . գ . 15 , 16 ։ ե . 2 ։ Է . 25 ։

ձուխիւն կրնալով , կրնայ փորձանաւորներուն ալ օդնական ըլլալ :

Գ Լ · Գ

1 Քրիստոս Մովսէսէն աւելի փառքի արժանաւոր է . 7 ուստի
թէ որ մենք իրեն չհաւատանք՝ աւելի պատժոյ արժանի
պիտի ըլլանք , քան թէ խստասիրտ Իսրայէլացիները :

1 Ասոր սո՛ւրբ եղբայրներ՝ *երկնային կոչումին
մասնակիցներ , Նայեցէ՛ք մեր դաւանու-
թեանը Առաքեալին ու Քահանայապետին՝
2 Քրիստոս Յիսուսին . Որ հաւատարիմ է ա-
նոր՝ որ զինքը դրաւ , իինչպէս որ Մովսէս ալ
3 անոր բոլոր տանը մէջ : Ինչու որ ինքը Մովսէ-
սէն այնչափ աւելի փառքի արժանացաւ , որչափ
որ աւելի պատիւ կ՚ունենայ պոնը չինողը՝ քան
4 թէ տունը : Քանզի ամէն տուն որ կը շինուի ,
մէկէ մը կը շինուի . Բայց ան որ ամէն բաները
5 ըրաւ , Աստուած է : Եւ Իմիրաւի Մովսէս
անոր բոլոր տանը մէջ հաւատարիմ էր Ծա-
ռայի մը պէս՝ Վըկայութեանը բաներուն վկայ ըլ-
6 լալու համար . Բայց Քրիստոս որդիի մը
պէս իր տանը վրայ . Որուն տունը մենք ենք ,
Եթէայն թէ ան համարձակութիւնը և յոյսին
պարծանքը մինչև վերջը հաստատ բռնենք :
7 Եւ ասոր ինչպէս որ Ի՛նքնին Սուրբ .
8 Եթէ յօր թէ որ անոր ձայնին պիտի լսէք , Ձեր
սիրտերը մի խստացընէ՛ք բարկացընելու տան-
նին պէս անապատին մէջ փորձութեան օրը .
9 Որ որ ձեր հայրերը զիս փորձեցին . քննեցին
զիս՝ Ընդ երկու տարի իմ գործքերս
10 տեսան . Ընդ որոմ զղուեցայ ան ազգին ,
ու ըսի . Միշտ մոլորած են սրտովին , և իմ
11 ճամբաներս չճանչցան անոնք . Եւ ասոր երդում
ըրի իմ բարկութեանս մէջ՝ թէ Իմ հան-
12 գիստս պիտի չմտնեն : Նայեցէ՛ք եղբայրնե՛ր ,
չըլլայ որ ձեզմէ մէկուն ներսի դին անհաւատու-
թեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կեն-
13 դանի Աստուծմէն . Հապա ամէն օր մէկզմէկ
յորդորեցէ՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի . որ չըլ-
լայ թէ ձեզմէ մէկը խստանայ մեղքին խաբէու-
14 թիւնովը : Քանզի մենք Քրիստոսի մասնակից
եղած ենք , եթէայն թէ ան հաստատութեան
15 սկիզբը մինչև վերջը պինդ բռնենք . Քանի որ
կ՚ըսուի , Յօր թէ որ անոր ձայնին պիտի
լսէք , ձեր սիրտերը մի խստացընէ՛ք բարկա-
16 ցընելու ատենին պէս : Քանզի *ոմանք լը-
սեցին ու բարկացուցին . բայց չէ թէ՞ ան ա-

մէնը որ Եգիպտոսէն ելած էին Մովսէսին ձեռ-
17 քով : Որոնցմէ՞ զղուեցաւ ան քառասուն տա-
րին . չէ՞ որ մեղաչողներէն , եորոնց ոսկորները
18 անապատին մէջը ինկան : Եւ ո՞րոնց համար
երդում ըրաւ իր հանգիստը չմտնելու , եթէ ոչ՝
19 անհաւատներուն համար : Եւ կը տեսնենք
որ չկրցան մտնել էրէնց անհաւատութեանը
համար :

Գ Լ · Դ

1 Քրիստոնեաները հաւատքով ձեռք պիտի բերեն ի-
րենց հանգիստը : 12 Աստուծոյ խօսքին ազդեցութիւնը :
14 Որովհետև մենք մեծ Քահանայապետ ունինք Հիսուս
Աստուծոյ Որդին , որ մեր տկարութիւններուն հա-
ղորդ եղաւ , բայց առանց մեղքի , 16 կարող ենք և պար-
տինք անոր միջոցով համարձակորէն երթալ շնորհաց ա-
թոռին առջեւը :

1 Երեմն ալ վախնանք , որ չըլլայ թէ անոր
հանգիստը մտնելու խոստումնըը որ մնաց
մնացեր է , ձեզմէ մէկը անկէ զրկուած գտնուի :
2 Ինչու որ մենք ալ անոնց պէս աւետիս առած
ենք . բայց անոնց շահ մը չբերաւ ան խօսքը լը-
սելը , քանզի հաւատքով խառնուած չէր լը-
3 սողներուն մէջ : Եւ մենք՝ որ հաւատացինք ,
հանգիստը կը մտնենք . ինչպէս որ ըսաւ , Եո-
ւի երդում ըրի իմ բարկութեանս մէջ թէ
Իմ հանգիստս պիտի չմտնեն . թէև իր գործ-
4 քերը աշխարհի սկիզբէն եղած էին : Ինչու որ
Վերջը ասանկ կ՚ըսէ մէկ տեղ մը՝ եօթներորդ
օրը համար . Եւ Աստուած եօթներորդ
5 օրը հանգչեցաւ իր բոլոր գործքերէն . Եւ հա-
նորէն կ՚ըսէ՝ թէ Իմ հանգիստս պիտի չմտնեն :
6 Եւ ասոր որովհետև մնանց կը մնայ հոն մտնել ,
Եև անոնք որ առաջուց աւետիսը առած էին ,
7 անհաւատութեան համար չմտան . Նորէն օր
մը կը սահմանէ՝ ու կ՚ըսէ Այսօրը Դաւիթին
բերնովը այնքան ժամանակէ ետև , ինչպէս որ
ըսուեցաւ . Այսօր թէ որ անոր ձայնին պի-
8 տի լսէք , ձեր սիրտերը մի խստացընէ՛ք : Ին-
չու որ եթէ Յեսուն հանգչեցուցած ըլլար զա-
նոնք , ալ անկէ ետքը ուրիշ օրուան համար
9 չէր զրուցեր : Երեմն Աստուծոյ ժողովուրդին
10 դէ՛ս հանգիստ մը կը մնայ : Վասն զի ան որ
անոր հանգիստը մտաւ , ալ հանգչեցաւ իր
գործքերէն , ինչպէս որ Աստուած ալ իրենե-
11 րէն : Երեմն ջանանք ան հանգիստը մտնելու .
Եոր չըլլայ թէ մէկը նոյն անհաւատութեան օ-
12 րինակին պէս իյնայ : Ինչու որ Աստուծոյ խօս-

— Հռոմ . ա . 7 : ա Կոր . ա . 2 : Եփես . գ . 1 : Փիլ . գ . 14 : բ Կող . ա . 11 : բ Տիմ . ա . 9 : բ Պետ . ա . 10 :
բ Հռոմ . ժե . 8 : Գաղ . բ . 17 : գ . 14 : ե . 5 : ը . 20 : բ . 1 : թ . 11 : ժ . 21 :
դ Կող . ժբ . 7 : Հռոմ . ժբ . 7 : Հռ . 5 :
ե Օաբ . ը . 12 : Աստ . ժդ . 18 :
զ Եփես . բ . 10 : գ . 9 : Գաղ . ա . 2 :
է Հռոմ . ժբ . 31 : Կող . ժբ . 7 : բ Օր . գ . 24 : Հեսս . ա . 2 : բ . 31 :
ը բ Օր . ժբ . 15 , 18 , 19 :
թ Գաղ . ա . 2 :
ժ ա Կոր . գ . 16 : ը . 19 : բ Կոր . ը . 16 : Եփես . բ . 21 , 22 : ա Տիմ . գ . 15 : ա Պետ . բ . 5 :
ի Հռոմ . ժ . 22 : իզ . 13 : Հռոմ . ե . 2 : Գաղ . ա . 23 : Գաղ . ը . 11 : ժ . 35 :
լ բ Կող . իդ . 2 : Գաղ . ա . 16 :
խ Հռոմ . ժբ . 15 : Գաղ . ղբ . 7 :
ծ Հռոմ . 6 :
կ Հռոմ . ժբ . 7 :
հ Հռոմ . ժբ . 2 , 4 , 11 , 24 , 30 : բ Օր . ա . 34 , 36 , 38 :
* Կամ ոմանք լսեցին ու բար-
կացուցին , չէ՞ որ
ձ Հռոմ . ժբ . 22 , 29 , ԼԵ . իզ . 65 : Գաղ . ձգ . 26 : ա Կոր . ժ . 5 : Յուդ . 5 :
ղ Հռոմ . ժբ . 30 : բ Օր . ա . 34 , 35 :
ճ Գաղ . գ . 6 :
—
ա Գաղ . ժբ . 15 :
բ Գաղ . գ . 14 :
գ Գաղ . ղբ . 11 : Գաղ . գ . 11 :
դ Ծն . բ . 2 : Հռ . ե . 11 : Լա . 17 :
ե Գաղ . գ . 19 :
զ Գաղ . ղբ . 7 : Գաղ . գ . 7 :
է Գաղ . գ . 12 , 18 , 19 :

քը ընկնդանի է ու զօրեղ՝ եւ ամէն երկասրի
[ե] սուրէ կարուկ, որ կը թափանցէ մինչեւ շունչը
ու ոգին՝ եւ յօդուածները ու ծուծը բաժնելու,
եւ կը քննէ սրտին խորհուրդները ու մտած-
13 մունքները. [ը]Նչ էհայ մէկ արարած մը անոր
դիմացը չերեւցած. [թ]Հապա ամէն բան բաց ու
յայտնի է անոր աչքերուն առջեւը, որուն պէ-
տք պրօ[ժ] մեր հաշիւը:
14 [ի]Արդ՝ մենք որ մեծ Քահանայապետ մը ու-
նինք [ի]երկինքը անցած, Յիսուսը՝ Աստուծոյ
Որդին, [լ]ամուր բռնենք դէպ դաւանութիւնը:
15 [խ]Քանզի չէ թէ անանկ քահանայապետ մը ու-
նինք՝ որ կարող չըլլայ մեր տկարութիւններուն
կարեկից ըլլալու. [ծ]Հապա ինքը ամէն կերպով
փորձը առած է մեզի նման, [կ]Քայց առանց մեղ-
16 քի: [ձ]Ետի ալ համարձակութիւնով մօտե-
նանք շնորհաց աթոռին առջեւը, որ ողորմու-
թիւն ընդունինք՝ ու շնորհք գտնենք պէտք
եղած ատենը մեզի օգնելու:

Գ Լ. Ե

1 Որ Փրկչին քահանայական իշխանութիւնը և պատիւը: 11 Աաքիայէն կը յանդիմանէ սա բանիս դիտութեանը վրայով անհոգ եղողները:

1 [ա]Նչու որ ամէն քահանայապետ մարդոց միջէն
առնուած՝ [բ]մարդոց համար կը կենայ [գ]Աս-
տուծոյ կողմը, [դ]որ պատարագներ ու զոհեր
2 մատուցանէ մեղքերու համար. [ե]Նչ կարող է
կարեկից ըլլալ անոնց՝ որ տգէտ ու մոլորեալ
են. [զ]ինչու որ ինքն ալ տկարութիւնով պա-
3 շարուած է. [է]Ու ասոր պատճառով պարտա-
ւոր է ինչպէս ժողովուրդին համար՝ անանկ ալ
իր անձին համար մեղքի պատարագ մատուցա-
4 նել: [ը]Ոչ ոք ինքզինքէն պատիւը
կ՚առնէ, հապա անոր որ Աստուծմէ կանչուած է
5 [թ]ինչպէս որ Քհարոնը: [ժ]Նմանակ ալ Քրիստոս՝
չէ թէ իր անձը մեծարից քահանայապետ ըլ-
լալու, հապա անիկայ՝ որ զրուցից անոր՝ թէ
[ի]Որդիս իմ՝ Որդիս ես դու, ես այսօր քեզ ծնայ.
6 Ինչպէս ուրիշ տեղ մըն ալ կ՚ըսէ. [ի]Որուն յա-
ւիտեան քահանայ ես Մելքիսեդեկի կարգին

ը Նա. թիւ. 2: Երեմ. իզ. 29: բ Կող. ժ. 4, 5: ա Պետ. ա. 23:
գ Յակ. ե. 4:
դ Ելից. ղ. 17: Հայտ. ա. 16: բ. 16:
ե ա Կող. ժգ. 24, 25:
զ Սաղ. ղգ. 13, 14: ղ. 8: Ճղ. թ. 11, 12:
է Հոբ. իդ. 6: Ըգ. 21: Ընակ. ժե. 11:
ը Կղ. գ. 1:
թ Կղ. է. 26: թ. 12, 24:
ժ Կղ. ժ. 23:
ի Նա. ծգ. 3: Կղ. բ. 18:
լ Գող. իբ. 28:
խ բ Կող. ե. 21: Կղ. է. 26: ա Պետ. բ. 22: ա Հօ. գ. 5:
ծ Ելից. բ. 18: գ. 12: Կղ. ժ. 19, 21, 22:

ա Կղ. բ. 3:
բ Կղ. բ. 17:
գ Կղ. բ. 3, 4: թ. 9: ժ. 11: ժա. 4:
դ Կղ. բ. 18: գ. 15:
ե Կղ. է. 28:
զ Ել. գ. 3: թ. 7: ժգ. 6, 15, 16, 17: Կղ. է. 27: թ. 7:
է Ր Ան. իզ. 18: Հօ. գ. 27:
ը Նէ. իբ. 1: Ծնու. ժգ. 5, 40: ա Ան. իզ. 13:
թ Հօ. բ. 54:
ժ Սաղ. բ. 7: Կղ. ա. 5:
ի Սաղ. ՃՀ. 4: Կղ. է. 17, 21:
լ Սաղ. իբ. 1: Աառ. իէ. 46, 50: Աար. ժե. 34, 37:
խ Աառ. իզ. 39, 42, 44: Աար. ժգ. 36, 39: Հօ.

7 պէս: [ա]Որ իր մարմնին օրերը [բ]սաստիկ գոչումով
ու արցունքով [գ]աղօթք և աղաչանք մատուց ա-
նոր՝ [դ]որ կարող էր զինքը մահուանէ ազատելու,
8 [ե]ու լսուեցաւ՝ էր *երկիւղէն ապաթէ՛ով՝ [զ]Թէ-
պէտ ինքը Որդի է, [է]Քայց իր չարչարանք-
9 ներէն [ը]նազանդութիւն սորվեցաւ. [թ]Ու երբոր
կատարուեցաւ, բոլոր իրեն [ժ]նազանդողներուն
յաւիտենական փրկութեանը պատճառ եղաւ.
10 [ի]Ու Աստուծմէ կոչուեցաւ Քահանայապետ
11 [լ]Մելքիսեդեկի կարգին պէս: [խ]Որուն վրայով
շատ ըսելիք ունինք, որ դժուարին ալ է մեկ-
նելու, [ծ]ինչու որ ձեր լսելիքները բթացած են.
12 [կ]Որ պէտք էր ձեզի ժամանակին նայելով սոր-
վեցընող ըլլալ, բայց նորէն պէտք է ձեզի սոր-
վել թէ ինչ են [ձ]Աստուծոյ պատգամներուն
առջի սկզբունքները. [է]Ու դուք կաթի կարօտ
եղաք, և չէ թէ հաստատուն կերակուրի:
13 Քանզի ան ամէնը որ կաթնակեր է, արդարու-
թեան խօսքին անհմուտ է, [ը]որովհետեւ տղայ
14 է: Բայց հաստատուն կերակուրը կատարեալ-
ներուն է, որոնց [թ]զգայարանքները սովորու-
թեամբ կրթուած են բարին ու չարը զանազա-
նելու:

Գ Լ. Զ

1 Կը յորդորէ որ հաւատքին չխնայեն, 11 Հապա հաստատուն, 12, և ջանացող ըլլան, ու համբերութեամբ Աստուծոյ ապաւինին, 13 վասն զի Աստուած հաստատուն է իր խոստումներուն մէջ:

1 [ա]Ետի [բ]Քրիստոսի վրայով առջի սորվելիք-
ները ձգելով՝ կատարեալին գանք. առանց
նորէն հիմ ձգելու [գ]մեռած գործքերէն ապաշ-
խարելու՝ ու դէպ՚ի Աստուած հաւատք ունե-
2 նալու, [դ]Ու մկրտութիւններուն վարդապե-
տութեանը, [ե]ու ձեռք դնելուն, [զ]և մեռել-
ներուն յարութեանը, [է]ու յաւիտենական դա-
3 տաստանին: [ը]Ու ասպիսի ընենք, [թ]թէ որ
4 Աստուած հրաման տայ: [ժ]Ինչու որ անկարելի է
[ի]մէկ անգամ լուսաւորուածներուն՝ [լ]որոնք երկ-
նաւոր պարգեւին համ առին, [խ]ու [ծ]Հոգւոյն
5 Սրբոյ հաղորդ եղան, [կ]Ու Աստուծոյ բարի
խօսքին [ձ]ու գալու աշխարհին զօրութիւննե-

ժէ. 1:
ի Աառ. իդ. 53: Աար. ժգ. 36:
լ Աառ. իդ. 37: Աար. ժգ. 33: Դու. իբ. 43: Հօ. ժբ. 27:
* կամ բաբեպաշտութեանը պատճառով.
խ Կղ. գ. 6:
ծ փիլ. բ. 8:
կ Կղ. բ. 10: ժա. 40:
ձ Ծմր 6: Կղ. ղ. 20:
է Հօ. ժգ. 12: բ Պետ. գ. 16:
ը Աառ. ժգ. 15:
թ Կղ. գ. 1:
ժ ա Կող. գ. 1, 2, 3:
ի ա Կող. ժգ. 11: ժգ. 20: Ելից. գ. 14: ա Պետ. բ. 2:
լ Նա. է. 15: ա Կող. բ. 14, 15:

ա փիլ. գ. 12, 13, 14: Կղ. ե. 12:
բ Կղ. թ. 14:
գ Գոր. ժթ. 4, 5:
դ Գոր. բ. 14, 15, 16, 17, ժթ. 6:
ե Գոր. ժէ. 31, 32:
զ Գոր. իդ. 25: Ծռով. բ. 16:
է Գոր. ժբ. 21: ա Կող. գ. 19:
ը Աառ. ժբ. 31, 32: Կղ. ժ. 26: բ Պետ. բ. 20, 21: ա Հօ. ե. 16:
թ Կղ. ժ. 32:
ժ Հօ. գ. 10: ղ. 32: Յ. Պետ. բ. 8:
ի Գաղ. գ. 2, 5: Կղ. բ. 4:
լ Կղ. բ. 5:

6 բուն Համը առին , Թէ որ իյնան , նորէն ա-
պաշխարութիւնով նորոգուիլ . Բորովհետև
կրկին Աստուծոյ Որդին խաչը կը Հանեն իրենց
7 անձին , ու կը խայտառակեն : Մնչու որ ան
երկիրը՝ որ իր վրայ շատ անգամ եկած անձրևը
կը խմէ , և արդիւնք կը բերէ պիտանի անոնց՝
որոնց Համար որ կը մշակուի , Ընտուծմէ օրհ-
8 նութիւն կ'ընդունի . Բայց ան որ փուշեր ու
տատասկներ կը բերէ՝ անպիտան է , ու անէծքի
9 մօտ . և անոր վերջը այրուիլ է : Իսկ մենք
սիրելիներ՝ ձեր վրայով լաւագոյն և փրկու-
թեան մերաբերեալ Յոյսեր ունինք , թէև ասանկ
10 կը խօսինք : Քանզի Աստուած անիրաւ չէ ,
Նոր ձեր գործը մոռնայ , ու այն սէրը՝ որ իր
անուանը Համար ցուցուցիք , որ սուրբերուն
ծառայեցիք՝ ու կը ծառայէք :
11 Բայց մենք կը բաղձանք որ ձեզմէ ամէն մէկը
Նոյն ջանքը ցուցընէ Յոյսին Հաստատուելուն
12 մինչև վերջը . Որ դուք չհեղգանաք . Հապա
նմանող ըլլաք անոնց՝ որ Հաւատքով ու Համ-
բերութիւնով Խոստմունքները ժառանգեցին :
13 Վանզի երբոր Աստուած Աբրահամին խոստ-
մունք ըրաւ , որովհետև իրմէ մեծը չկար՝ որ
14 անոր վրայ երդում ընէր , Իր անձին վրայ եր-
դում ըրաւ՝ ու ըսաւ . Եայ օրհնելով պիտի
օրհնեմ քեզ , ու շատցընելով պիտի շատցը-
15 նեմ քեզ : Եւ այսպէս Համբերելով՝ խոստ-
16 մունքին Հասաւ : Վանզի մարդիկ իրենցմէ
մեծին վրայ երդում կ'ընեն , Ու անոնց բոլոր
Հակառակութեանը Հաստատ վճիռ. ԹՈՒՂԸ
17 երդումն է : Որ անով Աստուած Ժիր խորհուր-
դին անփոփոխ ըլլալը ալ աւելի ցուցընել ու-
զելով Խոստմունքին ժառանգաւորներուն , եր-
18 դումը մէջ ձգեց . Որ երկու անփոփոխելի բա-
ներով՝ որոնցմով անկարելի է Աստուծոյ սուտ
խօսիլ՝ Հաստատուն մխիթարութիւն ունենանք
մենք՝ որ ապաստանեցանք Առջևնիս դրուած
19 Յոյսը ամուր բռնելու . Որ ան յոյսը ունենանք
իբրև մէկ Հաստատ ու անշարժ խարիսխ մը մեր
անձին , Նոր վարագուրին ներսի կողմն ալ կը
20 մտնէ . Որը որ Յիսուս իբրև Առաջնորդ մը-
տաւ մեզի Համար՝ Յաւիտենական Քա-
Հանայապետ ըլլալով՝ Մելքիսեդեկի կարգին
պէս :

Գ Լ . Ը

1 Վանզի աս Մելքիսեդեկը Սաղէմի թագա-
ւորն էր՝ Բարձրեալ Աստուծոյ քահանան .
որ ինքը Աբրահամը դիմաւորելոց՝ երբոր անիկայ
թագաւորներուն կոտորածէն կը դառնար , ու
2 օրհնեց զանիկայ . Որուն՝ Աբրահամն ալ տասա-
նորդ տուաւ բոլոր բաներէն . որ նախ՝ արդա-
րութեան թագաւոր կը թարգմանուի , ետքը
Սաղէմի թագաւոր՝ որ է խաղաղութեան թա-
3 գաւոր . Առանց Հօր՝ առանց մօր՝ ազգահա-
մար չունեցող , որ ոչ անոր օրերուն սկիզբը
կայ՝ ոչ ալ կեանքին վերջը . և Աստուծոյ Որ-
դւոյն նման բլլալով՝ կը կենայ ու կը մնայ միշտ
քահանայ :
4 Բրդ՝ նայեցէք թէ որչափ մեծ մէկ մըն էր
ասիկայ , որ անոր Աբրահամ նահապետն ալ
5 տասանորդ տուաւ աւարէն : Եւ Ղեւի որ-
դիներէն եղողները որ քահանայութիւն կ'առ-
նեն , պատուէր ունին որ ժողովուրդէն տասա-
նորդ առնեն՝ օրէնքին Համեմատ , այսինքն՝ ի-
րենց եղբայրներէն . թէպէտև անոնք Աբրահա-
6 մին երանքէն ելեր են . Բայց անիկայ՝ որուն
ազգահամարը անոնցմէ չէր , Աբրահամէն տա-
սանորդ առաւ , ու օրհնեց զանիկայ՝ որ Խոստ-
7 մունքները առած էր : Ամենայն ասդիայ անհա-
կառակելի բան մըն է , որ պզտիկը մեծէն
կ'օրհնուի :
8 Եւ հոս մահկանացու մարդիկ տասանորդ
կ'առնեն . Բայց հոն անիկայ կ'առնէ , որուն
համար վկայուած է թէ կենդանի է : Եւ կրնայ
9 ըսուիլ , Թէ Ղեւին ալ՝ որ տասանորդ կ'առ-
նէ , Աբրահամին ձեռքովը տասանորդ տուաւ .
10 Մնչու որ տակաւին իր Հօր երանքն էր , երբոր
Մելքիսեդեկ զանիկայ դիմաւորեց :
11 Բրդ՝ եթէ որ կատարելութիւնը Ղեւացւոց
քահանայութեան ձեռքովը ըլլար , (որովհետև
ժողովուրդը անոր առնիր օրէնքին տակը դը-
րուեցաւ ,) ի՞նչ պէտք էր որ Մելքիսեդեկին
կարգին պէս ուրիշ քահանայ մը ելլէ , ու չը-
12 սուի Ահարոնին կարգին պէս : Բրդ՝ քահա-
նայութիւնը փոխուելուն պէս , Հարկ էր որ օ-
13 րէնքին ալ փոփոխութիւն ըլլայ : Եւ խոս-
եալս , Մնչու որ ան՝ որուն Համար ասանկ կ'ը-
սուի , ուրիշ ցեղի Հաղորդութիւն ունեցաւ ,
որ ան ցեղէն բնաւ մէկը սեղանին չմօտեցաւ .
14 Վանզի յայտնի է թէ Յուդայի ցեղէն առաջ
եկաւ Մեր Տէրը , որ ան ցեղին վրայով Մով-
սէս բան մը չզրուցեց քահանայութեան Հա-
15 մար : Ու ալ աւելի յայտնի է որ փոխուե-
ցաւ , քանի որ Մելքիսեդեկին նմանութիւնով
16 ուրիշ քահանայ մը կ'ելլէ , Որ ան չէ թէ

1 Պտ. Ծ. 14 : 2 Ծն. Ժդ. 18 : 3 Ելս. Ի. 1 , 12 : Բ Տիմ. Ա. 18 : 4 Պտ. Ծ. 1 : 5 Պտ. Ե. 6 , 14 : 6 Պտ. Ծ. 36 : 7 Ծն. ԻԲ. 16 , 17 : Սաղ. ՃՓ. 9 : Ղեւ. Ա. 73 : 8 Ելս. ԻԲ. 11 : 9 Հռով. ԺԱ. 29 : 10 Պտ. Ժ. 9 : 11 Պտ. Ե. 1 : 12 Բ Տիմ. Ա. 18 : 13 Պտ. Ե. 1 : 14 Ես. Ե. 6 : 15 Պտ. Ծ. 31 : Ատտ. Ծ. 42 : ԻԲ. 40 : Յով. Ժգ. 20 : 16 Հռով. Գ. 4 : Բ Կնես. Ա. 6 , 7 : 17 Ա Կնես. Ա. 3 : 18 Հռով. ԺԵ. 25 : Բ Կոր. Ա. 1 : 19 Պտ. Ե. 1 : 20 Պտ. Ժ. 1 : 21 Պտ. Ե. 6 : Ղեւ. Ժդ. 15 : Պտ. ԻԲ. 7 : 22 Պտ. Գ. 14 : Ը. 1 : ԻԲ. 24 : 23 Պտ. Գ. 1 : Ե. 6 , 10 : Է. 17 : 24 Ծն. Ժգ. 18 , ԼԸ : 25 Ծն. Ժգ. 20 : 26 Ելս. Ժգ. 21 , 26 : 27 Պտ. Ժգ. 1 : 28 Ղեւ. Ժդ. 15 : Պտ. ԻԲ. 7 : 29 Պտ. Գ. 14 : Ը. 1 : ԻԲ. 24 : 30 Պտ. Գ. 1 : Ե. 6 , 10 : Է. 17 : 31 Ծն. Ժգ. 19 , Ե Հռով. Գ. 13 : Գաղ. Գ. 16 : 32 Պտ. Ե. 6 : Ը. 20 : 33 Գաղ. Գ. 21 : Հռով. Ժ. 18 , 19 : Պտ. Ը. 7 : 34 Ես վԺԱ. 1 : Ատտ. Ա. 3 : Ղեւ. Գ. 33 : Հռով. Ա. 3 : Յայտ. Ե. 5 :

մարմնաւոր պատուէրի օրէնքին պէս եղաւ ,
Հապա անվախճան կենաց զօրութեանը պէս :
17 Ինչու որ կը վկայէ թէ՝ [ք]Դուն յաւիտեան քա-
18 հանայ ես Մելքիսեդեկի կարգին պէս : Վասն-
զի առջի պատուէրը կը խափանուի [ը]իր տկա-
19 րութեանը ու անշահութեանը համար , (Որ-
չու որ [ը]օրէնքը մէկ բան մը կատարեալ չըրաւ ,)
և Նոյնը տեղը կը մտնէ լաւագոյն յոյս մը՝ ո-
րով [ը]Աստուծոյ կը մօտենանք :
20 Եւ որքան որ Յիսուս՝ չէ թէ առանց եր-
դումի քահանայ եղած է . (Ինչու որ անոնք ա-
21 նանց երդումի քահանայ եղած են . Հայց ա-
սիկայ երդումով՝ անոր ձնողքովը , որ իրեն ը-
սաւ . [ծ]Տէրը երդում ըրաւ , ու պիտի չզղջայ .
Դուն յաւիտեան քահանայ ես Մելքիսեդեկի
22 կարգին պէս .) Ըստքան [ա]աւելի ապէկ ուխտի
մը երաշխաւոր եղաւ Յիսուս :
23 Ու անոնք շատ քահանաներ եղած են , [բ]քանի
միշտ մեռնուն մահը արգիլը ըլլալուն համար .
24 Հայց ասիկայ յաւիտեան կենալուն համար՝
25 անանցանելի ունի քահանայութիւնը . Ուստի
ըոլորովին կարող ալ է ապրեցնելու անոնք՝
որ իրմով Աստուծոյ կու գան . որովհետև ին-
քը միշտ կենդանի է [ա]անոնց համար բարեխօս
ըլլալու :
26 Վասն զի մեզի ձիշդ ատանկ քահանայապետ
մը կը վայլէր , [ե]սուրբ՝ անմեղ՝ անարատ՝ մեղա-
ւորներէն զատուած՝ ու [զ]երկինքէն բարձրա-
27 յած . Որ անոր ամէն ատեն հարկ չէ ինչպէս
ուրիշ քահանայապետներուն [է]առաջ իր մեղ-
քերուն համար պատարագ մատուցանել , ու
[ը]հաքը ժողովուրդին Ղեղեբոնա համար . վասն
զի ինքը [թ]մէկ անգամ մը ըրաւ ասիկայ , իր ան-
28 ձը պատարագ մատուցանելով : Ինչու որ օ-
րէնքը [ժ]ակարութիւնով պաշարուած մարդիկը
քահանայապետ կը կարգէ . բայց երդումին
խօսքը՝ որ օրէնքէն ետև էր , Որդին՝ որ [ի]յա-
ւիտեան կատարեալ է :

Գլ . Ը

1 Քրիստոսի յաւիտենական քահանայութեամբը խոսա-
նուած է Նաւտական քահանայութիւնը . 7 Նմանապէս
նահապետներուն հետ եղած ժամանակաւոր ուխտը խա-
փանուած է աւետարանին յաւիտենական ուխտովը :

1 Եւ զորացած խօսքերուս բովանդակութիւնը սա
է . անանկ քահանայապետ մը ունինք մենք՝
որ ինքը երկինքը Աստուածոյ մեծութեանը ա-

[ա] Սաղ . ճժ . 4 : Գլ . ե . 6 , 10 : ղ . 20 :
[բ] Հռով . ը . 3 : Գաղ . գ . 9 :
[գ] Գոր . ժգ . 39 : Հռով . գ . 20 , 21 , 28 : ը . 3 : Գաղ . բ . 16 : Գլ . բ . 9 :
[դ] Գլ . գ . 18 : ը . 6 : Գաղ . գ . 24 :
[ե] Հռով . ե . 2 : Լփես . բ . 18 : է . 12 : Գլ . գ . 16 : ժ . 19 :
[զ] Սաղ . ճժ . 4 : Գլ . ե . 6 , 10 : ղ . 20 :
[է] Հռով . ը . 3 : Գաղ . գ . 9 :
[ը] Գոր . ժգ . 39 : Հռով . գ . 20 , 21 , 28 : ը . 3 : Գաղ . բ . 16 : Գլ . բ . 9 :
[թ] Գլ . գ . 18 : ը . 6 : Գաղ . գ . 24 :
[ժ] Հռով . ե . 2 : Լփես . բ . 18 : է . 12 : Գլ . գ . 16 : ժ . 19 :
[ի] Սաղ . ճժ . 4 :
[ա] Գլ . ը . 6 : թ . 15 : ժբ . 24 :
[բ] Հռով . ը . 34 : ա Տիմ . բ . 5 : Գլ . թ . 24 : ա Յով . բ . 1 :
[գ] Գլ . գ . 15 :
[դ] Լփես . ա . 20 : է . 10 : Գլ . ը . 1 :
[ե] Գլ . թ . 7 : ժդ . 6 , 11 : Գլ . ե . 3 : թ . 7 :
[զ] Գլ . ժդ . 15 :
[է] Հռով . գ . 10 : Գլ . թ . 12 , 28 : ժ . 12 :
[ը] Գլ . ե . 1 , 2 :
[թ] Գլ . բ . 10 : ե . 9 :

[ա] Լփես . ա . 20 : Կող . գ . 1 : Գլ . ա . 3 : ժ . 12 : ժբ . 2 :
[բ] Գլ . թ . 8 , 12 , 24 :
[գ] Գլ . թ . 11 :
[դ] Գլ . ե . 1 :
[ե] Լփես . ե . 2 : Գլ . թ . 14 :
[զ] Կող . բ . 17 : Գլ . թ . 23 : ժ . 1 :
[է] Լսեց թ . 10 : իզ . 30 : իէ . 8 : Յառ . բ . 4 : Գոր . է . 44 :
[ը] Ա Կոր . գ . 6 , 8 , 9 : Գլ . է . 22 :
[թ] Գլ . է . 11 , 18 :
[ժ] Լրեմ . լա . 31 , 32 , 33 , 34 :
[ի] Գլ . ժ . 16 :
[ա] Ա Պետ . բ . 8 :
[բ] Լա . ծգ . 13 : Յով . գ . 45 :
[գ] Յով . բ . 27 :
[դ] Հռով . ժա . 27 : Գլ . ժ . 17 :
[ե] Ա Կոր . է . 17 :

2 թռուին աչ կողմը նստաւ . [ա]Սրբարանին պաշ-
տօնեայ , ու [բ]ճշմարիտ խորանին՝ որ Տէրը կանգ-
3 նեց , և չէ թէ մարդ : Վասնզի [գ]ամէն քահա-
նայապետ պատարագներ ու զոհեր մատուցա-
նելու համար որոշուած է . ուստի [դ]հարկ է որ
ասիկայ ալ բան մը ունենայ մատուցանելու :
4 Որ եթէ երկրի վրայ ըլլար , քահանայ անգամ
պիտի չըլլար . ինչու որ կան քահանաներ՝ որոնք
պատարագներ կը մատուցանեն օրէնքին համե-
5 մատ . (Որ անոնք երկնային բաներուն նմանու-
թիւնովը ու [ե]ստուերովը կը ծառայեն . ինչպէս որ
Մովսէսին ապագըրուեցաւ՝ երբոր խորանը պիտի
շինէր . քանզի ըսաւ . [զ]Այլ որ լեռը քեզի
6 ցուցուած օրինակին պէս շինես ամէնը .) Հայց
հիմա Յիսուս [է]ալ աւելի գերազանց պաշտօ-
նի մը հասաւ , որչափ որ լաւագոյն խոստ-
մունքներով հաստատուած լաւագոյն ուխտի
մը միջնորդ է :
7 [ը]Ինչու որ եթէ առաջինը անմեղադրելի ըլ-
լար , ո՛րը՝ երկրորդին տեղ չէր փնտռուեր :
8 Վասնզի կը յանդիմանէ անոնք ու կ՚ըսէ . [թ]Ա-
հա օրեր կու գան՝ կ՚ըսէ Տէրը , որ Իսրայէլի
տանը հետ ու Յուդայի տանը հետ նոր ուխտ
9 պիտի ընեմ . Ոչ թէ այն ուխտին պէս՝ որ ա-
նոնց հայրերուն հետ ըրի [ժ]այն օրը որ անոնց
ձեռքէն բռնեցի՝ զանոնք Եգիպտոսի երկրէն
հանելու համար . ինչու որ անոնք իմ ուխտիս
մէջ չմնացան , ես ալ անհոգ եղայ անոնց վը-
10 րայով՝ կ՚ըսէ Տէրը : Վասնզի այս է այն ուխտը՝
որ Իսրայէլի տանը հետ պիտի ընեմ այն օրե-
րէն ետքը՝ կ՚ըսէ Տէրը . իմ օրէնքներս անոնց
միտքին մէջը պիտի դնեմ , և անոնց սրտին վրայ
պիտի գրեմ զանոնք , ու Ես անոնց Աստուած
պիտի ըլլամ , և անոնք ինծի ժողովուրդ պիտի
11 ըլլան : Ու [ի]բնաւ պիտի չսորվեցընեն ամէն մէ-
կը իր քաղաքացիին , և ամէն մէկը իր եղբօ-
րը , ըսելով թէ՝ Տէրը ճանչցիր . ինչու որ ա-
նոնց պզտիկէն մինչև մեծը ամէնը զիս պիտի
12 ճանչնան . Վասն զի ես անոնց անիրաւութիւն-
ներուն ներող պիտի ըլլամ , [ա]և անոնց մեղքե-
րը ու անօրէնութիւնները ալ պիտի չյիշեմ :
13 [բ]Երբ ո՛ւրթ ըսելով՝ առաջինը հինցուց .
ու ան որ կը հինցնայ և կը ծերանայ , ալ կորըս-
տեան մօտ է :

Գլ . Թ

1 Առաքեալը օրէնքին ծէսերը և արիւնով եղած զոհերը նը-
կարագրելով 11 կը ցուցնէ թէ անոնք չատ տարբեր էին

[ա] Լսեց թ . 10 : իզ . 30 : իէ . 8 : Յառ . բ . 4 : Գոր . է . 44 :
[բ] Ա Կոր . գ . 6 , 8 , 9 : Գլ . է . 22 :
[գ] Գլ . է . 11 , 18 :
[դ] Լրեմ . լա . 31 , 32 , 33 , 34 :
[ե] Գլ . ժ . 16 :
[զ] Ա Պետ . բ . 8 :
[է] Յով . գ . 45 :
[ը] Յով . բ . 27 :
[թ] Հռով . ժա . 27 : Գլ . ժ . 17 :
[ժ] Ա Կոր . է . 17 :

Քրիստոսի գալին և արիւնին արժանաւորութիւնը ու կատարելութիւնը նայելով։

1 Արդարև առաջին ուխտն ալ ունէր պաշտամունքին արարողութիւնները, ու աշխարհային սուրբ տեղը։ 2 Վասնզի որ առաջին խորանը որ Սրբութիւն կ'ըսուէր, սասնդ կազմուեցաւ, որուն մէջը կար մաշտանակը ու 3 սեղանը և առաջաւորութեան հացը։ Եւ վերկրորդ վարագուրին ետին ան խորանը որ 4 Սրբութիւն սրբութեանց կ'ըսուէր· Որուն մէջն էր ոսկի բուրվառը, և ուխտին տապանակը ամէն կողմէն ոսկիով պատած· որուն մէջն էր ոսկիէ սափորը մանանայով լեցուն, և Ահարոնին գաւազանը որ ծաղկեցաւ, և 5 ուխտին տախտակները· Եւ անոր վրայէն փառաց քերովբէները որ քաւութիւնին վրայ հովանի կ'ընէին· որոնց համար պէտք չէ հիմա մեկիկ մեկիկ ըսուիլ։

6 Եւ ասանկ բաները այսպէս կարգադրուած ըլլալով, առաջին խորանը ամէն ատեն կը մտնէին քահանաները պաշտամունքը կատարելու, 7 իսկ երկրորդը՝ տարին անգամ մը միայն քահանայապետը կը մտնէր· ան ալ չէ թէ առանց արիւնի, որն որ իրեն համար ու ժողովրդին մեղքերուն համար կը մատուցանէր, 8 Հոգին Սուրբ սա յայտնելով՝ թէ սրբարանին ճանապարհը յայտնի եղած չէր, քանի որ առաջին առվի խորանը կը կենար· 9 Որ ան օրինակ մըն էր ան ժամանակին որ պատարագներ ու զոհեր կը մատուցուէին, որոնք խղճմտանքի կողմանէ չէին կրնար կատարեալ ընել պաշտօն մատուցանողը· Հապա միայն ուտելիքներով ու խմելիքներով, Եւ կերպ կերպ լուացումներով՝ մարմնաւոր արարողութիւններ էին, որոնք մինչև ուղղութեան ատեն կը կենային։ 11 Բայց Քրիստոս որ եկաւ՝ գալու բարիքներուն Քահանայապետը՝ աւելի մեծ ու կատարեալ՝ անձեռագործ խորանով, 12 այսինքն՝ ան որ աս ստեղծուածներէն չէ, Ոչ ալ եղիսներու ու զոհաթումներու արիւնով, հապա Իր արիւնովը, միանգամ մը սրբարանը մտաւ՝ Հաւիտենական փրկութիւն ստանալով։ 13 Լոկ։ Վասն զի թէ որ ցուլերուն ու նոխազներուն արիւնը՝ և երինջին մոխիրը սրսկուելով՝ պղծեալները կը սրբեր մարմնին մաքրութեան 14 կողմանէ· Ալ որչափ աւելի Քրիստոսի արիւնը՝ որ յաւիտենական Հոգիին ձեռքովը իր անձը անարատ պատարագ մատուց Աստուծոյ, պիտի սրբէ ձեր խղճմտանքը մեռած գործերէն՝ կենդանի Աստուածը պաշտելու։

15 Եւ ասոր համար ինքը նոր ուխտին միջնորդն է, որ նէ մահը առնի ուխտին ժամանակը գոյքաժողովուն քաւութեան համար եղած ըլլալով, հրաւիրուածները յաւիտենական ժառանգութեան խոստումները 16 առնեն։ Վասնզի ուր որ կտակ մը ըլլայ, հարկ 17 է որ կտակը ընողին մահը մէջ մտնէ· Վասնզի կտակը մեռնելէն ետև յաջողութիւն չունենար, քանի որ 18 կտակը ընողը ողջ է։ Որոնց համար առջի ուխտն ալ առանց արիւնի չէր հաստատուեր։ 19 Վասն զի երբոր Մովսէս օրէնքին ամէն պատուէրները բոլոր ժողովուրդին պատմեց, տեղերուն ու նոխազներուն արիւնը առնելով՝ ջուրով ու կարմիր բուրդով և զոպայով բուն դրբ- 20 քին և բոլոր ժողովուրդին վրայ սրսկեց· Եւ ըսաւ· Ահաւիկ է ան ուխտին արիւնը, որ 21 Աստուած ձեզի պատուիրեց։ Եւ խորանին վրայ, ու պաշտօնին բոլոր գործիքներուն վրայ 22 նոյնպէս սրսկեց արիւնը։ Եւ գրեթէ ամէն բան արիւնով կը մաքրուի օրէնքին նայելով, ու առանց հեղման թողութիւն չըլլար։

23 Ուստի Հարկ էր որ երկնաւոր բաներուն օրինակները սոնցմով մաքրուին· բայց բուն երկնաւորները սոնցմէ աւելի ազնիւ զոհերով։ 24 Վասնզի Քրիստոս չէ թէ ձեռագործ սրբարանը մտաւ, որ Ճշմարիտին օրինակն է, հապա բուն երկինքը՝ որ հիմա մեզի համար Աստուծոյ երեսին առջեւը երեւցաւ։ 25 Ոչ այն ալ նվիրելու համար զինքը, որպէս քահանայապետը՝ որ ամէն տարի սրբարանը կը մտնէ՝ ուրիշի արիւնով։ 26 Վասնզի այն ատեն պէտք էր որ անիկա սկսելէն ի վեր շատ անգամ չարչարուէր· բայց հիմա մէկ անգամ

ա Նե. խե. 8։
բ Նե. խէ. 1։
գ Նե. խը. 35։ կ. 4։
դ Նե. խե. 31։
ե Նե. խե. 33, 30։ Ել. իզ. 5, 6։
զ Նե. խը. 31, 33։ կ. 3, 21։ Կե. ը. 19։
է Նե. խե. 10։ խը. 33։ կ. 3, 21։
ը Նե. ժը. 33, 34։
թ Թուա. ժէ. 10։
ժ Նե. խե. 16, 21։ Լե. 29։ կ. 20։ ի Օր. Ժ. 2, 5։ ա Թագ. բ. 9, 21։ ի Մն. է. 10։
ի Նե. խը. 18, 22։ Ել. ժը. 2։ ա Թագ. բ. 6, 7։
լ Թուա. իը. 3՝ Ղևտ. բ. 11։
խ Նե. է. 10։ Ել. ժդ. 2, 11, 12, 15, 34։ Հռ. 25։
ծ Կե. է. 3։ է. 27։
կ Կե. Ժ. 19, 20։
հ Հյես. ժգ. 6։
ձ Դատ. գ. 21։ Կե. է. 18, 19։ Ժ. 1, 11։
ղ Ել. ժա. 2։ Կաղ. բ. 16։
ճ Թուա. ժը. 7, ԼԶ։
մ Նփես. բ. 15։ Կաղ. բ. 20։ Կե. է. 16։
յ Կե. Ժ. 1։
ն Կե. գ. 1։
շ Կե. բ. 2։
ո Կե. Ժ. 4։
չ Դատ. ի. 28։ Նփես. ա. 7։ Կաղ. ա. 14։ ա Պետ. ա. 19։ Հյես. ա. 5։ է. 9։
պ Հնաբ. գ. 9։ Հռ 26, 28։ Կե. Ժ. 10։
ջ Դան. ը. 24։
ռ Ել. ժգ. 14, 16։
ս Թուա. ժը. 2, 17, ԼԶ։
վ ա Պետ. ա. 19։ ա Հյես. ա. 7։ Հյես. ա. 5։
տ Հռով. ա. 4։ ա Պետ. գ. 18։
ր Նփես. բ. 5։ Տիտ. բ. 14։ Կե. է. 27։
ց Կե. ա. 3։ Ժ. 22։
ւ Կե. գ. 1։
փ Ել. ա. 74։ Հռով. գ. 13, 23։ ա Պետ. գ. 2։
ք Տիմ. բ. 5։
օ Կե. է. 22։ ը. 6։ ժբ. 24։
ֆ Հռով. գ. 25։ է. 6։ ա Պետ. գ. 18։
ա Կե. գ. 1։
բ Դատ. գ. 15։
գ Հռով. գ. 6, ԼԶ։
դ Նե. խե. 5, 6, 8։ Ել. ժգ. 14, 15, 18։
ե Ել. ժգ. 4, 6, 7, 49, 51, 52։
զ Նե. խե. 8։ Քառ. խգ. 28։
է Նե. խե. 12, 36։ Ել. ը. 15, 19։ ժգ. 14, 15, 16, 18, 19։
ը Ել. ժէ. 11։
թ Կե. ը. 5։
ժ Կե. գ. 20։
ի Կե. բ. 2։
լ Հռով. բ. 34։ Կե. է. 25։ ա Հյես. բ. 1։
խ Հբ. 7։
ծ Հբ. 12։ Կե. է. 27։ Ժ. 10։ ա Պետ. գ. 18։

մը [f]գաթերուն վերջը իր անձին պատարագովը յայտնուեցաւ՝ մեղքը մեկնի ձգելու համար։
27 Ու ինչպէս որ մարդոց [g]համայնապատիկ է մեկ անգամ մը մեռնիլ, ու [h]անկէ ետքը դատաստան ։
28 Նոյնպէս ալ [i]Քրիստոս մեկ անգամ մը [j]պատարագի մատուցուեցաւ՝ [k]շատերուն մեղքերը վերցընելու համար, բայց երկրորդ անգամին առանց մեղքի սիրոյ յայտնուի երկրորդեան համար անոնց՝ [l]որոնք անոր կը սպասեն։

Գ Լ · Ժ

1 Օրէնքի գոհերուն ակաթութիւնը։ 10 Քրիստոսի մարմինին մեկ անգամ պատարագութիւնը՝ 14 մշտնջենապատիկ սրբեց մեղքերը։ 19 Առաքեալը կը յորդորէ որ հաւատքը ամուր բռնեն համբերութեամբ և ընդհակառակութեամբ։

1 Քանզի օրէնքը [m]գալու բարիքներուն [n]ստուերը, ու չէ թէ ան բաներուն բուն կերպարանքը ունենալով· միշտ ամէն տարի մատուցուած նոյն զոհերով [o]երբէք չկրնար [p]կատարեալ ընել ա-
2 նոնք որ կը մօտենան։ Ապա թէ ոչ՝ պիտի չդադարէի՞ն մատուցուելէն, պաշտօն մատուցանողները մեկ անգամ մաքրուելէն ետև՝ ալ մեղքի վրայով խղճմտանքի յանդիմանութիւն
3 մը չունենալնուն համար։ [q]Հապա անոնցմով ա-
4 մէն տարի մեղաց յիշատակութիւն կ'ըլլայ։ Ինչու որ [r]նոխազներուն ու ցուլերուն արիւնը չկրնար
5 մեղքերը վերցընել։ Ընդ համար իր աշխարհ մտնելու ատենը՝ կ'ըսէ· [s]Զոհ ու ընծայ չու-զեցիր դուն· հապա ինծի մարմին մը պատրաս-
6 տեցիր։ Ողջակէզներու ու մեղքի պատարագ-
7 ներու չհաճեցար։ Ես ատենը ըսի· Ահա կու գամ ես, (գիրքի տոմսի մէջ ինծի համար գրուած է,) քու կամքդ ընելու՝ ով Աստուած։
8 Ա կերը ըսելով՝ թէ Զոհ ու ընծայ և ողջակէզներ ու մեղքի պատարագներ չուզեցիր՝ ու անոնց չհաճեցար, (որոնք օրէնքին համաձայ-
9 կը մատուցուին,) Ետքը կ'ըսէ· Ահա կու գամ ես քու կամքդ ընելու՝ ով Աստուած։ ատ-
10 ջնիը կը հերքէ, որ երկրորդը հաստատէ։ [t]Որ ան կամքովը մենք ալ սրբուեցանք՝ [u]Յիսուս Քրիստոսի մարմինին մեկ անգամ պատարագուելովը։
11 Ու ամէն քահանայ [v]օր ըստ օրէ իր պաշտօ-
նին մէջ կը կենայ, և նոյն զոհերը շատ ան-
դամ կը մատուցանէ, [w]որոնք երբէք չեն կրնար
12 մեղքերը վերցընել· Հապա ասիկա մեկ զոհ մը մատուցանելով մեղքերու համար, յաւիտենա-
13 ւորապէս Աստուծոյ աջ կողմը նստաւ· Ու ասկէ ետև կը սպասէ՝ [x]մինչև որ իր թշնամի-
14 ները իր ոտքերուն պատուանդան դրուին։ Ինչու որ մեկ պատարագով մը մշտնջենաւորապէս [y]կատարեց սրբուածները։
15 Հապա Հոգին Սուրբ ալ մեզի վկայութիւն
16 կու տայ· քանզի առաջուց ըսելէն ետև, Թէ [z]Ա՛յս է ան ուխտը՝ որ ես անոնց հետ պիտի բ-
նեմ ան օրերէն ետքը, (կ'ըսէ Տէրը,) իմ օ-
րէնքներս անոնց սրտին մէջը պիտի դնեմ, ու
17 անոնց միտքին մէջը պիտի գրեմ զանոնք· Ա-
ռաքը կ'ըսէ, Թէ Անոնց մեղքերը և անոնց անօ-
18 րէնութիւնները ալ պիտի չյիշեմ։ Ասկ ուր որ ասոնց թողութիւն կայ, ալ մեղքի համար պատարագ ալեաւ չէ։
19 Ուրեմն ա՛ղբայրներ՝ [a]համարձակութիւն ու-
նենալով [b]սուրբ տեղը մտնելու Յիսուսի ա-
20 րիւնովը, [c]Ան նոր ու կենդանի ճամբովը՝ որ բացաւ մեզի [d]վարագուրին մէջէն՝ որ է իր մար-
21 մինը, Ու [e]մեծ քահանայ մը ունենալով [f]Աս-
22 տուծոյ տանը վրայ, [g]Մօտենանք ճշմարիտ սրտով՝ [h]լիացուն հաւատքով, սիրտերնիս [i]չար խիղճէն մաքրուած, ու մարմիններնիս մաքուր
23 ջրով լուացուած· [j]Ընդհատ պահենք յոյսին դաւանութիւնը· (ինչու որ [k]հաւատարիմ է ա-
24 նիկայ՝ որ խոստացաւ։) Ու իրարու հոգ տա-
նենք՝ սիրոյ և բարեգործութեան գրգռելով·
25 Ու [l]մեկտեղ ժողովուիլը չձեղուցնենք, ինսոր ո-
մանք սովորութիւն ունին· հապա միխիթարենք իրարու, [m]ու այնչափ աւելի՝ որչափ որ կանո-
օրուան մօտենալը կը տեսնէք։
26 Վասն զի [n]թէ որ ճշմարտութեան գիտու-
թիւնը ընդունելէն ետև՝ [o]կամաւ մեղք գործե-
լու ըլլանք, ալ անկէ ետև մեղքերու համար
27 [p]զոհ մը չմնար· [q]Հապա մեկ զարհուրե-
լի սպասել մը դատաստանին, ու [r]կրակի բար-
կութիւն մը կը ճոխ, որ պիտի լափէ հակա-
28 ռակորդները։ [s]Մեկը թէ որ Մովսէսին օ-
րէնքը անարգէր, առանց ողորմութեան [t]կը-
29 կու կամ իրեք վկաներով կը մեռնէր· [u]Ըլ որ-
չափ աւաւիկ պատժոյ արժանի պիտի սեպուի

[f] ա Կոր · ժ · 11 : Գաղ · գ · 4 : Եփես · ա · 10 :
[g] Հնդ · գ · 19 : Հռոմ · գ · 20 :
[h] բ Կոր · ե · 10 : Հայտ · ի · 12, 13 :
[i] [j]Հռոմ · ը · 10 : ա Պետ · գ · 18 :
[k] Մատ · իդ · 28 : [j]Հռոմ · ե · 15 :
[l] ա Պետ · բ · 24 : ա Հօհ · գ · 5 :
[m] Տիտ · բ · 13 : բ Պետ · գ · 12 :

—

[n] Գաղ · ե · 11 :
[o] Կող · բ · 17 : Գաղ · ը · 5 : ե · 23 :
[p] Գաղ · ե · 9 :
[q] [j]Մրկ · ժ · 14 :
[r] Ղե · ժդ · 21 : Գաղ · ե · 7 :
[s] Սաղ · գ · 6, 7 : Գաղ · ե · 13 : [j]Մրկ · 11 :
[t] Սաղ · խ · 6, ճԸ : ճ · 8, ճԸ : Նա · ա · 11 : Երեմ · գ · 20 : Ա՛մով · ե · 21, 22 :
[u] Հօհ · ժ · 19 : Գաղ · ժ · 12 :
[v] Գաղ · ե · 12 :
[w] Հռոմ · իը · 3 : Գաղ · է · 27 :
[x] [j]Մրկ · 4 :
[y] Գաղ · ա · 3 : Կող · գ · 1 :
[z] Սաղ · ճե · 1 : Գաղ · բ · 35 : ա Կոր · ժ · 25 : Գաղ · ա · 13 :
[a] [j]Մրկ · 1 :
[b] Երեմ · լա · 33, 34 : Գաղ · ը · 10, 12 :
[c] [j]Ասպ · ե · 2 : Եփես · բ · 18 : գ · 12 :
[d] Գաղ · ե · 8, 12 :
[e] Հօհ · ժ · 9 : ժգ · 6 : Գաղ · ե · 8 :
[f] Գաղ · ե · 3 :
[g] Գաղ · գ · 14 :
[h] ա Տիմ · գ · 15 :
[i] Գաղ · գ · 16 :
[j] Եփես · գ · 12 : Հակ · ա · 6 :
[k] Գաղ · ե · 15 :
[l] Եբրայ · ժ · 25 :
[m] Գաղ · գ · 14 :
[n] [j]Մրկ · 1 :
[o] Եբրայ · լա · 33, 34 : Գաղ · ը · 10, 12 :
[p] [j]Ասպ · ե · 2 : Եփես · բ · 18 : գ · 12 :
[q] Գաղ · ե · 8, 12 :
[r] Հօհ · ժ · 9 : ժգ · 6 : Գաղ · ե · 8 :
[s] Գաղ · ե · 3 :
[t] Գաղ · գ · 14 :
[u] ա Տիմ · գ · 15 :
[v] Գաղ · գ · 16 :
[w] Եփես · գ · 12 : Հակ · ա · 6 :
[x] Գաղ · ե · 15 :
[y] Եբրայ · ժ · 25 :
[z] Գաղ · գ · 14 :
[a] ա Կոր · ա · 9 : ժ · 13 : ա Թես · ե · 24 : բ Թես · գ · 3 : Գաղ · ժա · 11 :
[b] Գոր · բ · 42 : Հռոմ · 19 :
[c] [j]Ասպ · ժգ · 11 :
[d] Գաղ · գ · 5 : բ Պետ · գ · 9, 11, 14 :
[e] բ Պետ · բ · 20, 21 :
[f] Թես · ժե · 30 : Գաղ · գ · 4 :
[g] Եբրայ · ե · 5 : Մատ · ա · 18 : գ · 8 : բ Թես · ա · 8 : Գաղ · ժբ · 29 :
[h] Գաղ · բ · 2 :
[i] բ Օր · ժե · 2, 6 : ժԸ · 15 : Ա՛մոս · ժբ · 16 : Հօհ · բ · 17 : բ Կոր · ժգ · 1 :
[j] Գաղ · բ · 3 : ժբ · 25 :

անիկայ ։ որ Աստուծոյ Որդին ոտքի տակ առաւ ։ և ⁴ուխտին արիւնը անմաքուր սեպեց ։ որ անով ինքը սրբուեցաւ ։ և ⁵Հոգւոյ Հո-
30 գին նախատեց ։ Վասնզի գիտենք անիկայ որ ըսաւ ։ Իմն է վրէժխնդրութիւնը ։ ես պիտի հատուցանեմ՝ կ՚ըսէ Տէրը ։ և դարձեալ՝ ⁶Տէ-
31 րը պիտի դատէ իր ժողովուրդը ։ ⁷Սարսափելի բան է կենդանի Աստուծոյ ձեռքը իյնալը ։
32 Բայց ⁸միտքերնիդ բերէք այն առջի օրերը՝ որ ⁹լուսաւորուելէն ետև մեծ չարչարանքներու
33 նեղութիւն կրեցիք ։ Երբեմն նախատինքներով ու վիշտերով ¹⁰խայտառակուած ։ երբեմն ալ ասանկ վիճակի մէջ եղողներուն ¹¹կցորդ ըլ-
34 լալով ։ Ինչու որ ¹²կապուածներուն հետը չարչարեցաք ։ ու ¹³ձեր ստացուածքին կողոպտուիլը ուրախութեամբ ընդունեցիք ։ գիտնալով որ ¹⁴լաւագոյն և մնայուն ստացուածք-
35 ներ ունիք ձեզի երկինքը ։ Ուստի չեղդ մի՛ ձգէք ձեր վստահութիւնը ։ որ ան մեծ վարձ-
36 քի հատուցում ունի ։ ¹⁵Ինչու որ պէտք է ձեզի համբերութիւն ։ որ Աստուծոյ կամքը ը-
37 նելով՝ ¹⁶խոստմունքը վայելէք ։ Վասնզի ¹⁷ալ ասկէ քիչ մը առնենէն ¹⁸ան որ գալու է ։ պիտի
38 գայ ։ ու պիտի չուշանայ ։ Նէ ¹⁹Արդարը հաւատքէն պիտի ապրի ։ ու թէ որ ետ դնէ ան քա-
39 չուի ։ իմ հոգիս անոր չհաճիր ։ Բայց մենք ետ չենք քաշուիր որ կորսուինք ։ հապա ²⁰կը հաւատանք որ մեր հոգին փրկուի ։

ԳԼ ։ ԺԱ

1 Հաւատքը ինչ է ։ 6 Առանց հաւատքի չենք կրնար Աստուծոյ հաճելի ըլլալ ։ 7 Հաւատքին արդիւնաւոր պատուէրները որ հին առներ նահապետներուն վրայ եղեցան ։

1 Արդ՝ հաւատքը յուսացուած բաներուն հաստատութիւնը՝ ու ¹էներեւցած բաներուն ա-
2 պացոյցն է ։ Վ ասնզի ²անով առջինները վկայութիւն ընդունեցին ։
3 Հաւատքով կ՚իմանանք թէ ³աշխարհքը Աստուծոյ խօսքովը հաստատուեցաւ ։ ու աներ-
4 եւոյթ բաներէն տա երեւցածները եղան ։ Հաւատքով ⁴Աբելը Կայենէն աւելի աղեկ զոհ մատուց Աստուծոյ ։ որ անով վկայուեցաւ արդար ըլլալը ։ ինչու որ իր պատարագներուն վրայ Աստուծմէ վկայութիւն եղաւ ։ և

—

անով թէպէտ մեռաւ ։ ⁵բայց տակաւին կը խօսի ։
5 Հաւատքով ⁶Ենովք էրիէս փոխադրուեցաւ ։ որ մահ չտեսնէ ։ ու չէ գտնուեր ։ ինչու որ Աստուած փոխադրեց զանիկայ ։ քանզի անոր փոխադրուելէն առաջ
6 վկայուեցաւ թէ Աստուծոյ հաճելի էր ։ Բայց առանց հաւատքի անկարելի է Աստուծոյ հաճոյ ըլլալ ։ վասնզի ան որ Աստուծոյ կը մօտենայ ։ պէտք է որ հաւատայ՝ թէ Աստուած կայ ։ և թէ վարձահատոյց կ՚ըլլայ անոնց՝ որ զինքը կը փնտռեն ։
7 Հաւատքով ⁷Նոյ պատգամ առնելով Աստուծմէ՝ դեռ չերեւցած բաներուն համար ։ վախնալով ⁸տապանը շինեց՝ իր տունը փրկելու համար ։ որով աշխարհս դատապարտեց ։ և ժառանգաւոր եղաւ ⁹ան արդարութեանը՝ որ հաւատքով կ՚ըլլայ ։
8 Հաւատքով ¹⁰Աբրահամ երբոր կանչուեցաւ՝ մտիկ ըրաւ ան տեղը ելլելու ։ որն որ ժառանգութիւն պիտի առնէր ։ և ելաւ գնաց ։ ու
9 չէր գիտեր թէ ուր կ՚երթայ ։ Հաւատքով պանդխտացաւ աւետեաց երկրին մէջ՝ որպէս թէ օտարութեան մէջ ։ և ¹¹վրաններու մէջ բնակեցաւ Իսահակին ու Յակոբին հետ մեկտեղ ։ ¹²որոնք իր հետը ժառանգորդ էին նոյն
10 խոստմունքին ։ Ինչու որ ինքը կը սպասէր ¹³ան հիմերով հաստատուած քաղաքին ։ ¹⁴որուն ճարտարապետը ու արարիչը Աստուած է ։
11 Հաւատքով ինքը ¹Սառան ալ ։ որ ¹⁵ծերութեան ատեմը առնելու զօրութիւն ընդունեց ։ ¹⁶և տունը անցած հասակի մէջ զաւակ ծնաւ ։
12 ինչու որ ²հաւատարիմ սեպեց զանիկայ՝ որ խոստմունքը ըրեր էր ։ Ասոնի ան մէկէն ծնաւ ։ (ան ալ մեռածի պէս ։) շատութեան կողմէ ³երկինքի աստղերուն պէս ։ ու ծովեզերքը եղած աւազին պէս առատ ։
13 Ասոնք ամէնն ալ հաւատքով մեռան՝ ⁴խոստմունքները չառած ։ հապա ⁵հեռուէն տեսան զանոնք ու ուրախացան ։ և ⁶խոստովանեցան թէ իրենք օտարներ ու պանդխտներ են երկ-
14 րի վրայ ։ Վասնզի անոնք որ ասանկ բաներ կը խօսին ։ ⁷յայտնի կ՚ընեն թէ մեկ գաւառ մը կը
15 փնտռեն ։ Եւ յիրաւի թէ որ անիկայ յիշէին՝

ə ա Կոր. ժա. 29 ։ Կղ. ժգ. 20 ։
ֆ Ասա. ժբ. 31, 32 ։ Եփես. գ. 30 ։
ա բ Օր. լբ. 35 ։ Հռով. ժբ. 19 ։
բ բ Օր. լբ. 36 ։ Սաղ. ճ. 4 ։ ղբ. 14 ։
գ Դատ. ժբ. 5 ։
դ Սաղ. գ. 4 ։ բ Հօվ. 8 ։
ե Կղ. գ. 4 ։
զ Փիլ. ա. 29, 30 ։ Սղ. բ. 1 ։
է ա Կոր. գ. 9 ։
ը Փիլ. ա. 7 ։ գ. 14 ։ ա Թես. բ. 14 ։
թ Փիլ. ա. 7 ։ բ Տիմ. ա. 16 ։
ժ Ասա. ե. 12 ։ Դատ. ե. 41 ։ Հակ. ա. 2 ։
ի Ասա. ղ. 20 ։ ժբ. 31 ։ Դ Ես. ժբ. 33 ։ ա Տիմ. գ. 19 ։
լ Ասա. ե. 12 ։ Ժ. 32 ։
խ Դ Ես. իա. 19 ։ Գաղ. գ. 9 ։ Կղ. ժբ. 1 ։
ծ Սղ. գ. 24 ։ Կղ. իբ. 15 ։ ա Պետ. ա. 9 ։
կ Դ Ես. ժբ. 8 ։ բ պետ. գ. 9 ։
հ Ելմ. բ. 3, 4 ։
ձ Հռով. ա. 17 ։ Գաղ. գ. 11 ։
ղ բ պետ. բ. 20, 21 ։
ճ Գաղ. ժգ. 30, 31 ։ ա Թես. ե. 9 ։ բ Թես. բ. 13 ։
ո Հռով. դ. 24, 25 ։ բ Կոր. գ. 18 ։ ե. 7 ։
բ Հմր 39 ։
ջ Ծն. ա. 1 ։ Սաղ. ղգ. 6 ։ Հօվ. ա. 3 ։ Կղ. ա. 2 ։ բ պետ. գ. 5 ։
ռ Ծն. գ. 4 ։ ա Հօվ. գ. 12 ։
վ Ծն. գ. 10 ։ Ասա. իգ. 35 ։ Կղ. ժբ. 24 ։
տ Ծն. ե. 22, 24 ։
ր Ծն. ղ. 13, 22 ։
ց ա պետ. գ. 20 ։
ւ Հռով. գ. 22 ։ գ. 13 ։ Փիլ. գ. 9 ։
փ Ծն. ժբ. 1, 4 ։ Գոր. է. 2, 3, 4 ։
ք Ծն. ժբ. 8 ։ ժգ. 3, 18 ։ ժգ. 1, 9 ։
օ Կղ. գ. 17 ։
ֆ Կղ. ժբ. 22 ։ ժգ. 14 ։
ա Կղ. գ. 4 ։ Հայտ. իա. 2, 10 ։
բ Ծն. ժէ. 19 ։ ժգ. 11, 14 ։ իա. 2 ։
գ Տես Դ Ես. ա. 36 ։
դ Հռով. գ. 21 ։ Կղ. Ժ. 23 ։
ե Հռով. գ. 19 ։
զ Ծն. իբ. 17 ։ Հռով. գ. 18 ։
է Հմր 39 ։
ը Ծն. իգ. 27 ։ Հօվ. բ. 56 ։
թ Ծն. իդ. 4 ։ իէ. 9 ։ ա Պն. իթ. 15 ։ Սաղ. լբ. 12 ։ ճթ. 19 ։ ա պետ. ա. 17 ։ բ. 11 ։
ժ Կղ. ժգ. 14 ։

ուսիկից որ ելան ։ ժամանակ ունէին հոն դառ-
16 նալու ։ Այլ հիմա լաւագոյն գաւառի մը կը
փափաքին , այսինքն երկնաւորին ։ ուստի ա-
մօթ չեհսկեր Աստուած՝ անոնց Աստուածը ը-
սուիլը ։ ինչու որ Հինքը անոնց քաղաք մը
պատրաստեց ։
17 Հաւատքով Աբրահամ իր փորձուած ա-
տենը Հսահակը պատրաստ մատուց ։ և ան որ
խոստումնաբները առած էր , Հիւր մէկ հատիկ
18 ոդդէն կը մատուցանէր ։ Որուն բսուեցաւ թէ
Հսահակով քեզի սերունդ պիտի կոչուի ։
19 Հանգի կը մտածէր , թէ Աստուած մեռելներէն
ալ կարող է յարուցանել ։ ուսկից օրինակով
մը ընդունեց զանիկայ ։
20 Հաւատքով Հսահակ գալու բաներուն հա-
մար Յակոբը ու Ե-
21 սաւը ։ Հաւատքով Յակոբ իր մեռնելու ա-
տենը՝ Յովսեփին որդիներէն ամէն մէկը օրհ-
նեց , ու հերկրպագութիւն ըրաւ իր գաւազա-
22 նին գլխուն վրայ ։ Հաւատքով Յովսեփ իր
վախճանելու ատենը յիշեցուց Իսրայէլի որ-
դւոցը Եգիպտոսէն ելլելը , ու իր ոսկորներուն
համար պատուէր տուաւ ։
23 Հաւատքով ՝ երբոր ծնաւ Մովսէս , իր ծը-
նողքներուն ձեռքով իրեք ամիս գաղտուկ պա-
հուեցաւ ։ ինչու որ տղան գեղեցիկ տեսան ,
24 ու չվախցան թագաւորին Հրամանէն ։ Հա-
ւատքով Մովսէս երբոր մեծցաւ , չընդունեց
25 փարաւոնի աղջկանը որդի ըսուիլը ։ Հանգի
աւելի աղէկ սեպից Աստուծոյ ժողովուրդին
հետ չարչարուիլ , քան թէ մեղաց ժամանակա-
26 ւոր զուարճութիւնը վայելել ։ Եւ աւելի մեծ
հարստութիւն սեպից Քրիստոսի նախատին-
քը , քան թէ Եգիպտոսի գանձերը ։ ինչու
որ դիտելով կը սպասէր վարձքի հատուցմանը ։
27 Հաւատքով Եգիպտոսը թողուց , ու չվախ-
ցաւ թագաւորին բարկութենէն ։ ինչու որ Համ-
բերից՝ որպէս թէ Անտեսանելին կը տեսնէր ։
28 Հաւատքով Զատիկը և արիւն սրսա-
կելը , որ անդրանիկները աասիկցնողը իրենց
չդպչէ ։
29 Հաւատքով Կարմիր ծովէն անցան՝ որպէս
թէ ցամաքէ ։ որուն փորձը ընելով Եգիպ-
տացիները ընկղմեցան ։
30 Հաւատքով Երիքովի պարիսպները ին-
կան՝ եօթը օր անոնց բոլորտիքը պտրտելով ։
31 Հաւատքով Պաղտիի պոռնիկը անհաւատ-
ներուն հետ չկորսուեցաւ , Որ լրտեսները խա-
ղաղութեամբ ընդուներ էր ։
32 Եւ ալ ի՞նչ ըսեմ . ինչու որ ժամանակը
բաւական չէ որ պատմեմ Գեդէոնին՝ ու Բա-
րակին՝ և Սամփսոնին՝ ու Յեփթայէին՝ և
Դաւիթին՝ ու Սամուէլին և ուրիշ մար-
33 գարէներուն համար ։ Որոնք Հաւատքով թա-
գաւորութիւններու յաղթեցին , արդարութիւն
գործեցին , խոստումներու հասան , առիւծ-
34 ներու բերանները գոցեցին , սրաքի զօրութիւն
մարեցին , Հսուրի բերնէ ազատեցան , տկա-
րութենէնէ ուժովցան , պատերազմի մէջ զօրա-
ւոր եղան , օտարներու բանակներ ցրուեցին ,
35 Կնիկներ իրենց մեռելները ընդունեցին յարու-
թիւն առած . ոմանք չարչարուեցան՝ և չըն-
դունեցին ազատութիւնը , որ լաւագոյն յարու-
36 թիւն առած ։ Ուրիշներ ալ նախատինքներու
ու ծեծերու , նաև կապերու ու բանտերու
37 փորձ առին ։ Վարիոզուեցան , սղոցուեցան ,
փորձանքի մէջ եղան , սրով սպանուելով մե-
ռան , Ոչխարի մորթերով ու այծի մորթերով
պարտեցան , կարօտութիւն քաշելով , նեղը
38 և չարչարուելով , (Որ անոնց արժանի
չէր աշխարհս ,) անապատներու՝ ու լեռներու՝
և այրերու՝ ու երկրի խոռոչներու մէջ մոլորե-
լով ։
39 Եւ ասոնք ամէնը հաւատքով վկայուած՝
40 խոստումնաբը չառին ։ Հանգի Աստուած մեզի
համար աւելի աղէկ բան մը նախատեսմանից ,
որ անոնք առանց մեզի չկատարուին ։

ԻԼ · ԺՈՒ

1 Աստի մենք ալ՝ որ այսչափ վկաներուն բազ-
մութիւնը մեր բոլորտիքը պատած ունինք ,
ամէն ծանրութիւնը մեր վրայէն մէկդի ձգինք՝
և հեշ դիւրաւ պաշարող մեղքը , ու համբե-
րութիւնով վազինք մեր առջեւը դրուած ա-
2 պարէզի ընթացքը · Յիսուսի նայինք՝ հեր հա-

ա Նշ · գ · 6 , 15 : Ասա · իգ · 32 : Դտր · է · 32 :
բ Փիլ · դ · 20 : Դշ · ժգ · 14 :
գ Ծն · իա · 1 , 9 :
դ Յակ · բ · 21 :
ե Ծն · իա · 12 : Հռով · թ · 7 :
զ Հռով · ջ · 17 , 19 , 21 :
է Ծն · իէ · 27 , 39 :
ը Ծն · իթ · 5 , 16 , 20 :
թ Ծն · լե · 31 :
ժ Ծն · ծ · 24 , 25 : Նշ · ժգ · 19 :
ի Նշ · բ · 2 : Դտր · է · 20 :
լ Նշ · ա · 16 , 22 :
խ Նշ · բ · 10 , 11 :
ծ Ասղ · ձգ · 10 :
կ Դշ · ժգ · 13 :
հ Դշ · ծ · 35 :
ձ Նշ · ծ · 28 , 29 : ժգ · 37 , ժէ · 17 , 18 :
ղ Հիր · 13 :
ճ Նշ · ժէ · 21 , լգ :
մ Նշ · ժգ · 22 , 29 :
յ Ելս · ղ · 20 :
ն Ելս · ղ · 23 : Ելս · բ · 25 :
շ Ելս · բ · 1 :
ո Դատ · ղ · 11 :
չ Դատ · ջ · 6 :
պ Դատ · ժգ · 24 :
ջ Դատ · ժա · 1 : ժբ · 7 :
ռ ա Ծատ · ժղ · 1 , 13 : ժէ · 45 :
ս ա Ծատ · ա · 20 : ժբ · 20 :
վ բ Ծատ · է · 11 , լգ :
տ Դատ · ժգ · 5 , 6 : ա Ծատ · ժէ · 34 , 35 : Դան · ղ · 22 :
ր Դան · ջ · 25 :
ց ա Ծատ · ի · 1 : գ Ծատ · ժի · 3 : գ Ծատ · ղ · 16 :
ւ գ Ծատ · ի · 7 , լգ : Հեբ · իբ · 10 : Ասղ · ղ · 8 :
փ Դատ · ժէ · 8 , 15 : ա Ծատ · ժգ · 13 , լգ : ժէ · 51 , 52 : բ Ծատ · բ · 1 , լգ :
ք գ Ծատ · ժէ · 22 : գ Ծատ · ջ · 35 :
օ Դտր · իբ · 25 :
ֆ Ծն · լժ · 20 : Ելս · ի · 2 : լէ · 15 :
և գ Ծատ · իա · 13 : բ Կռ · իբ · 21 : Դտր · է · 58 : ժգ · 18 :
ևւ գ Ծատ · ա · 8 : Ասա · գ · 4 :
ևո Օաբ · ժգ · 4 :
ևբ գ Ծատ · ժբ · 4 : ժբ · 9 :
ևգ Հռով · ջ · 12 : Դշ · ե · 22 : բ · 6 :
ևէ Դշ · ի · 9 : ժբ · 23 : Հայտ · ղ · 11 :

---

* Հոն · ամպը
ա Ասղ · գ · 8 : ա Պետ · բ · 1 :
բ Հռով · ժբ · 12 : Դշ · ե · 36 :
գ ա Կոր · իդ · 24 : Փիլ · գ · 13 , 14 :

աւագքին առաջնորդին ու կատարողին • ᵗորպէս ինքը ան ուրախութեանը համար՝ ᵘորպէս իր առջևը կեցած էր , խաչը յանձն առաւ , ամօթը արհամարհեց , ու Աստուծոյ աթոռին աջ կողմը նստաւ :

3 ˣԸրդ՝ միտք բերէք անիկայ , որ ասանկ համբերեց մեղաւորներուն իրեն դէմ հակառակ խօսելուն , ʸորպէս զի ձեր անձովը յոգնիք ու
4 թուլնաք : ᶻՏակաւին արիւն խթելու չափ պատերազմելով հակառակ չկեցաք մեղքին •
5 ևու մոռցաք այն յորդորանքը որ ձեր հետը կը խօսի որպէս թէ որդիներու հետ , ᵇԱրդեակ իմ՝ Տէրոջը խրատը մի անարգեր , ու անկէ
6 յանդիմանուելով մի թուլնար : Վասն զի ᶜՏէրը իր սիրածը կը խրատէ , և կը ծեծէ ամէն որ-
7 դին՝ որ ինքը կ'ընդունի : ᵈԹէ որ խրատի համբերէք , Աստուած ձեզի հետ՝ որպէս թէ որդիներու հետ կը վարուի • քանզի ո՞ր որդին է
8 ան՝ որ հայրը չպատժեր զանիկայ : Իսկ թէ որ դուք առանց խրատի ըլլաք , ᵉորուն ամէնը մասնակից եղան , ուրեմն խորթ էք դուք՝ ու չէ
9 թէ որդիներ : ᶠևս մեր մարմնաւոր հայրերը ունենալով՝ անոնց կ'ամչնայինք• ᵍչէ՞ որ աւելի պիտի հնազանդինք հոգիներուն
10 բուն ՚Օրը՝ ու ապրինք : Ինչու որ ասոնք քիչ օրեր ինչ կը խրատէին իրենց հաճոյ եղածին պէս • բայց անիկայ մեր օգուտին համար՝ ʰորպէս
11 իր սրբութեանը հաղորդ ըլլանք : Ու իրաւ՝ ամէն խրատ նոյն ատենը ուրախարար չթուիր , հապա տրտմական • ⁱբայց ետքը արդարութեան խաղաղաբար պտուղը կը հատուցանէ անոր վարժուողներուն :
12 ʲԱռաջի թուլցած ձեռքերը ու տկար ծունկերը
13 հաստատուն՝ ᵏև շիտակ ճամբաներ ըրէք ձեր ոտքերուն , որ ջրլլայ թէ ան որ կաղ է՝
14 ˡգլորի , ᵐայլ մանաւանդ բժշկուի : ⁿԵտնազողութեան ևաև՝ եղէք ամէնուն հետ՝ և սրբութեան , ᵒորուն առանց ոսոր՝ մէկը պիտի չտեսնէ
15 Տէրը : Ոգուշացէք , ᵖչջրլլայ որ մէկը Աստուծոյ շնորհքէն ետ մնայ • ᵠչջրլլայ որ դառնութեան արմատ մը վեր բարձրանալով՝ ՝նեղէ ,
16 ու անով շատերը պղծուին • ʳՉըրլլայ որ մէկը պոռնիկ ըլլայ , կամ անառակ՝ ˢԵսաւին պէս , ᵗորկերակուրի մը համար իր անդրանկութիւ-

17 նը ծախեց : ևԲանդի դիտէք որ թէպէտ ետքը ուզից օրհնութիւնը ժառանգել , ᵘչայց մերժուեցաւ • ᵛինչու որ ապաշխարութեան տեղ չգտաւ հօրը վրայ , թէպէտև արցունքով խնդրեց զանիկայ :
18 Ինչու որ դուք մօտեցած չէք շօշափելի լեռանը , որ կրակով կը վառէր , ոչ ալ մէգին
19 և խաւարին ու մրրիկին , Եւ փողին ձնշուելուն , ու խօսքերուն ձայնին , որ անիկայ լսողները ՚ետ քաշուեցան՝ աղաչելով որ մէյմին ալ ան
20 խօսքը չըսուի իրենց • Ինչու որ չէին կրնար տանիլ ան հրամանին • ՚Եթէ որ գազան մըն ալ
21 լեռանը դպչի՝ պիտի քարկոծուի • ևԵւ այնպէս ահագին էր ան երեւոյթը՝ որ Մովսէս ը-
22 սաւ • Սաստիկ կը վախնամ ու կը դողամ: ՚Հապա դուք Սիօն լեռանը մօտեցեր էք՝ ՚ու կենդանի Աստուծոյ քաղաքին՝ երկնաւոր Երուսաղեմին ,
23 ՚և բիւրաւոր հրեշտակներուն , Ու ՚երկինքը գրուած ՚անդրանիկներուն հանդիսաւոր ժողովին ու եկեղեցիին , և Աստուծոյ՝ ՚որ ամենուն Դատաւորն է , ու արդարոց հոգիներուն՝ ՚որ
24 կատարուեր են , Ու Յիսուսի՝ ՚որ նոր ուխտին միջնորդն է , ՚ու սրսկաելու արեանը՝ ՚որ Երեկեն աւելի ապէկ կը խօսի :
25 Ոգուշացէք՝ չըլլայ որ մերժէք զանիկայ որ չէղէք կը խօսի • ՚վասն զի թէ որ անոնք երկրի վրայ Աստուծոյ պատգամները խօսողը մերժելով չազատեցան , որչափ աւելի մենք՝ թէ որ
26 երկինքէն խօսողէն երես դարձընենք • ՚Որ ատենը ձայնը ան ատենը երկիրը շարժեց • և հիմա խոստացեր է ու կ'ըսէ • ՚Անգէն պիտի շարժեմ՝ չէ թէ միայն երկիրը՝ հապա նաև երկինքը :
27 Եւ ան՝ Անգէն խօսքը կը ցուցընէ Շարժուած բաներուն յեղափոխութիւնը՝ շինուած բաներու պէս , որ անշարժ բաները հաստատուն
28 մնան : Ասոր անշարժ թագաւորութիւնը առած ըլլալով՝ ասոնք բռնենք ան շնորհքը , ուրով Աստուած պաշտենք հաճոյական կերպով ,
29 ակնածութեամբ և վախով • ՚Ինչու որ մեր Աստուածը մաշող կրակ է :

ԳԼ • ԺԳ

1 Ողանալան յորդորանքներ կ'ընէ , սէր ունենալու վրայով , 4 պարկեշտ վարմունք ունենալու , 5 ագահութե-

ᵗ Ղեւ . իե . 26 : Փիլ . բ . 8 , լէ : ա պետ . ա . 11 :
ᵘ Պաղ . ա . 1 : Գա . ա . 3 , 13 : բ . 1 : ա պետ . գ . 22 :
ᵛ Ատա . Ժ . 24 , 25 : Հօհ . ժե . 20 :
ˣ Գաղ . գ . 9 :
ʸ ա Կոր . Ժ . 13 : Գա Ժ . 32 , 33 , 34 :
ᶻ Հոբ . ե . 17 : Ընակ . դ . 11 :
ᵃ Պաղ . դգ . 12 : ԽԺԲ . 75 : Ընակ . գ . 12 : Հակ . ա . 12 : Հայտ . գ . 19 :
ᵇ բ Օր . բ . 5 : բ Թագ . է . 14 : Ընակ . ժգ . 24 : ժԲ . 18 : իգ . 13 :
ᶜ Պաղ . ՀՂ . 14 : ա պետ . ե . 9 :
ᵈ Ելս . ժգ . 22 : իե . 16 :
ᵉ Հոբ . ժբ . 10 : Հագ . ժբ . 7 : Լսա . իթ . 5 : ծէ . 16 : Օբա . ժբ . 1 :
ᶠ Ղե . ժա . 44 : ժԲ . 2 : ա պետ . ա . 15 , 16 :
ᵍ Հակ . գ . 18 :
ʰ Հոբ . գ . 3 , 4 : Լսա . ղե . 3 :
ⁱ Ընակ . դ . 26 , 27 :
ʲ Ամ խտտրի ,
ᵏ Պաղ . գ . 1 :
ˡ Պաղ . Ա . 14 : Հռով . ժբ . 18 : ժգ . 19 : բ Տիմ . բ . 22 :
ᵐ Պատ . Ե . 8 : բ Կոր . Ե . 1 : Եփես . Ե . 5 :
ⁿ բ Կոր . դ . 1 : Գաղ . Ե . 4 :
ᵒ բ Օր . իԲ . 18 : Գա . գ . 12 :
ᵖ Եփես . Ե . 3 : Ասղ . գ . 5 : ա Թես . գ . 3 :
ᵠ Ծն . իե . 33 :
ʳ Ծն . իէ . 34 , 36 , 38 :
ˢ Գա . գ . 6 :
ᵗ Եա . ժԲ . 12 , 18 , 19 : ի . 18 : բ Օր . գ . 11 : Ե . 22 : Հռով . Ա . 14 : բ . 15 : բ Տիմ . ա . 7 :
ᵘ Եա . ի . 19 : բ Օր . Ե . 5 , 25 : ժբ . 16 :
ᵛ Եա . ժԲ . 13 :
ˣ Եա . ժԲ . 16 :
ʸ Գաղ . գ . 26 : Հայտ . գ . 12 : իա . 2 , 10 :
ᶻ Փիլ . գ . 20 :
ᵃ բ Օր . Լգ . 2 : Պաղ . կԸ . 17 : Հուդ . 14 :
ᵇ Ղա . Ժ . 20 : Փիլ . գ . 3 : Հայտ . ժգ . 8 :
ᶜ Հա . գ . 22 : Հակ . ա . 18 :
ᵈ Ծն . ժբ . 25 : Պաղ . դգ . 2 :
ᵉ Փիլ . գ . 12 : Գա . ժա . 40 :
ᶠ Գա . բ . 6 : Ժ . 15 :
ᵍ ա պետ . ա . 2 :
ʰ Ծն . գ . 10 : Գա . ժա . 4 :
ⁱ Գա . բ . 2 , 3 : գ . 17 : Ժ . 28 , 29 :
ʲ Եա . ժԲ . 18 :
ᵏ Ընդ . բ . 6 :
ˡ Պաղ . Ըբ . 26 : Պատ . իգ . 35 : բ պետ . գ . 10 : Հայտ . իա . 1 :
ᵐ Եա . իգ . 17 : բ Օր . գ . 24 : Ժ . 3 : Պաղ . Ե . 3 : Եա . կՂ . 15 : բ Թես . ա . 8 : Գա . Ժ . 27 :

նէ ետ կենալու , 7 Աստուծոյ խօսքին քարոզիչները պատուելու , 9 օտար վարդապետութիւններէ հեռանալու : 10 Չբիստոսը դաւանելու , 16 ողբմութիւն տալու , 17 և առաջնորդներուն ենազանդելու վրայով . 18 նաև կը խնդրէ իրեն համար աղօթք ընել , 20 Աստուածային

1 Եղբայրասիրութիւնը յեր ջրջը հաստատ մնայ :
2 Հիւրասիրութիւնը մի մոռնաք . քանզու որ
անով ոմանք հրեշտակներ ընդունեցին չգիտնա-
3 լով : Միաբերնիդ բլլան կապուածները , որ-
պէս թէ անոնց հետ ղողա՛ ալ կապուած էք .
և չարչարուածները , որպէս թէ դուք ալ մար-
4 մին ունեցող էք : Ամուսնութիւնը բոլորովին
պատուական է , ու անկողինը անարատ է .
բայց պոռնիկները ու շնացողները Աստուած
5 պիտի դատէ : Հարքերնիդ արծաթասէր չըլ-
լայ , գոհացէք որչափ բան որ ձեռ-
քերնիդ կայ . քանզու որ ինքը ըզուցից՝ թէ երբ-
նաև քիզ պիտի չթողում , ու բնաւ քիզ երե-
6 սէ պիտի չձգեմ . Ընանկ որ համարձակ ըլ-
լանք ըսելու . Տէրը իմ օգնականս է , ու ես
պիտի չվախնամ , մարդը ինծի ի՞նչ պիտի ը-
7 նէ : Յիշեցէք ձեր առաջնորդները՝ որ Ա-
ստուծոյ խօսքը ձեզի խօսեցան , և անոնց վար-
մունքին վախճանին նայելով՝ նրէնց հաւատա-
8 քին նմանող եղէք : Յիսուս Քրիստոսը նոյն
է երէկ ու այսօր , և յաւիտեան :
9 Կերպ կերպ և օտարաձայն ուսմունքներով
մի տարուբերիք . քանզի աղէկ է որ սիրտը շը-
նորհքով հաստատուի՝ ոչ թէ կերակուր-
ներով . որ անոնցմով օգուտ մը չունեցան ա-
10 նոնք՝ որ անոնց գացին : Սեղան մը ունինք
մենք՝ ուսկից իշխանութիւն չունին ուտելու ա-
նոնք՝ որ խորանին ծառայութիւն կ՚ընեն :
11 Քանզի որ անասուններուն արիւնը որ սուրբ
տեղը կը տարուի մեղաց համար՝ քահանայա-
պետին ձեռքովը , անոնց մարմինները բանակէն
12 դուրս կ՚այրուին : Ասոր Յիսուս ալ՝ իր ա-
րիւնովը ժողովուրդը սրբելու համար , դռնէն
13 դուրս չարչարուեցաւ : Ուրեմն երթ՚ք երեն ել-

լենք բանակէն դուրս , վրանիս առնելով անոր
14 նախատինքը : Քանզու որ մենք հոս մնայուն
քաղաք չունինք , հապա հանդերձեալը կը
15 փնտռենք : Քսուի անոր ձեռքովը ամէն ա-
տեն Աստուծոյ օրհնութեան պատարագ մա-
տուցանենք , այսինքն՝ շրթունքներուն պը-
16 տուղը՝ որ իր անունը կը դաւանին : Թող բա-
րերարութիւնը , ու ապաշխարհոն պէտք եղա-
ծին հաղորդ ըլլալը մի մոռնաք . քանզու որ Ա-
ստուած անանկ պատարագներուն կը հաճի :
17 Ձեր առաջնորդներուն մտիկ ըրէք , ու անոնց
հնազանդ կեցէք . քանզու որ անոնք ձեր հոգի-
ներուն համար կը հսկին , որպէս թէ հաշիւ
պիտի տան . որ խնդութիւնով ընեն ան գործը
և չէ թէ հառաչելով , որ ան ձեզի օգ-
18 տակար չէ : Մեզի համար աղօթք ըրէք ,
քանզու որ մենք համոզուած ենք՝ թէ աղէկ
խղճմտանք ունինք , և ամէն բանի մէջ կ՚ու-
19 զենք աղէկ վարմունք ունենալ : Աւ մանաւանդ
կ՚աղաչեմ որ աս ընէք , որ աւելի շուտով
ձեզի դառնամ :
20 Աւ խաղաղութեան Աստուածը՝ որ մեռե-
ալներէն յարուցց մեր Տէր Յիսուսը , որ մեծ
հովիւն է ոչխարներուն յաւիտենական ուխտին արիւնովը
21 հովիւն է , Ձեզ ամէն բարի գործի մէջ հաս-
տատէ՝ իր կամքը ընելու , և ձեր մէջը իր
առջևը հաճոյ եղածը ընէ Յիսուս Քրիստոսի
ձեռքովը . որուն փառք յաւիտեանս յաւի-
տենից . ամէն :
22 Կ՚աղաչեմ ձեզի եղբայրնե՛ր՝ որ յորդորական
խօսքիս համբերել . քանզու որ համառօտապէս
23 գրեցի ձեզի : Գիտցէք որ մեր եղբայրը Տի-
մոթէոս արձակուած է , որուն հետ՝ թէ որ
24 շուտով գայ՝ պիտի տեսնեմ ձեզ : Բարեւ ը-
րէք ձեր բոլոր առաջնորդներուն , ու բոլոր
սուրբերուն . ձեզի բարեւ կ՚ընեն անոնք որ Ի-
25 տալիայէն են : Շնորհքը ձեր ամենուն հետը
ըլլայ . ամէն :

ա Հռով . ժբ . 10 : ա Կնս . գ . 9 : ա Պետ . ա . 22 : բ 17 : գ . 8 : դ . 8 : բ Պետ. ա . 7 : ա Հնչ . գ . 11, ԼԸ : դ . 7 , 20 , 21 :
բ Մատ . իե . 35 : Հռով . ժբ . 13 : ա Տիմ . գ . 2 : ա Պետ . գ . 9 :
գ Նոն . ժբ . 3 : ժե . 2 :
դ Մատ . իե . 36 : Հռով . ժբ . 15 : ա Կոր . ժբ . 26 : Կող . գ . 18 : ա Պետ . գ . 8 :
ե ա Կոր . գ . 9 : Գաղ . ե . 19 , 21 : Կphես . ե . 5 : Կող . գ . 5 , 6 : Հայտ . իբ . 15 :
զ Մատ . գ . 25 , 34 : փիլ . գ . 11 , 12 : ա Տիմ . գ . 6 , 8 :
է Նոն . իբ . 15 : բ Օր . լ . ա . 6 , 8 : Հնս . ա . 5 : ա Մն . իբ . 20 : Մաղ . լ . 25 :
ը Մաղ . իե . 1 : ծղ . 4 , 11 , 12 : Ամբ . 6 :
թ Հռմ 17 :
ժ Գղ . գ . 12 :
ի Հնչ . գ . 58 : Գղ . ա . 12 : Հայտ . ա . 4 :
լ Եphես . գ . 14 : ե . 6 : Կող . բ . 4 , 8 : ա Հնչ . գ . 1 :
խ Հռով . ժդ . 17 : Կող . բ . 16 : ա Տիմ . գ . 3 :
ծ Հռով . ժդ . 17 : Կող . բ . 13 : ժ . 18 :
կ ա Կոր . իե . 13 : Գղ . իե . 14 : Գղ . գ . 11 , 12 , 21 : գ . 30 : իե . 11 : ժգ . 27 : Ամս . ժե . 3 :
հ Հնչ . ժե . 17 , 18 : Գաղ . է . 57 :
ձ Գղ . ժա . 26 : ա Պետ . գ . 14 :
ղ Մկ . բ . 10 : փիլ . գ . 20 : Գղ . ժա . 10 , 16 : ժբ . 22 :
ճ Եphես . ե . 20 : ա Պետ . բ . 5 :
մ Հռով . բ . 24 , 32 : Հռով . գ . 24 : բ . 11 : ա Կոր . գ . 14 : ժե . 15 : բ Կոր . գ . 14 : Գաղ . ա . 1 : Կող . բ . 12 : ա Գնս . ա . 10 : ա Պետ . ա . 21 :
յ Հռով . բ . 11 : Գղ . ժ . 29 :
ն Փիլ . բ . 29 : ա Գնս . ե . 12 : ա Տիմ . ե . 17 : Հմբ 7 :
շ Եphես . գ . 17 : ԼԳ . 2 , 7 : Գոր . ի . 26 , 28 :
ո Հռով . ժե . 30 : Եphես . գ . 19 : Կող . գ . 3 : ա Գնս . ե . 25 : բ Գնս . գ . 1 :
չ Գոր . իգ . 1 : իգ . 16 : բ Կոր . ա . 12 :
պ փիլիպ . 22 :
ջ Հռով . ժե . 33 : ա Գնս . ե . 23 :
ռ Հռով . ե . 12 : Գաղ . ե . 14 , 23 : կիե . 30 , 31 : ձէ . 22 : ձմգ . 17 :
ս Ովս . ժգ . 2 :
վ Հռով . ժբ . 13 :
տ բ Կոր . իե . 12 : Փիլ . գ . 18 : Գղ . գ . 10 :
ր Փիլ . բ . 29 : ա Գնս . ե . 12 : ա Տիմ . ե . 17 : Հմբ 7 :
ց Եphես . գ . 17 : ԼԳ . 2 , 7 : Գոր . ի . 26 , 28 :
ւ Հռով . ժե . 30 : Եphես . գ . 19 : Կող . գ . 3 : ա Գնս . ե . 25 : բ Գնս . գ . 1 :
փ Գոր . իգ . 1 : իգ . 16 : բ Կոր . ա . 12 :
ք Փիլիպ . 22 :
օ Հռով . ժե . 33 : ա Գնս . ե . 23 :
ֆ Հմբ 7 , 17 :
ա Տիտ . գ . 15 :

ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹ
ՅԱԿՈԲՈՒ ԵՒ ՅՈՒԴԱՅԻ

ԳԼՈՒԽ Ե

1 Պէտք է որ ուրախ ըլլանք նեղութեան ժամանակ, 5 Աստուծմէ համբերութիւն խնդրենք, 13 և մեր փորձութիւններուն մէջ չըսենք թէ մեր ախտութիւնը կամ մեղքին պատճառը Աստուած է, 19 այլ մանաւանդ խօսքին մտիկ ընողներ ըլլանք, անոր վրայով խորհինք, և գանիկայ ի գործ դնենք. 26 եթէ ոչ կրնանք կրօնաւէր երեւնալ, հապա անկարելի է որ ճշմարտապէս անանկ ըլլանք:

1 [a]Յակոբոս՝ [b]Աստուծոյ ու Տէր Յիսուս Քրիստոսի ծառան, [c]տասներկու ցեղերուն՝ որ ան[d]կողմ ցրուած կը, ողջոյն:

2 Եղբայրնե՛ր՝ [e]բոլորովին ուրախութեան արժանի բան սեպեցէ՛ք, [f]երբոր կրկպ կրկպ փորձութիւններու մէջ կ՚իյնաք, 3 [g]գիտնալով որ ձեր հաւատքին փորձառութիւնը համբերութիւն կը գործէ: 4 Բայց համբերութիւնը կատարեալ գործ թող ունենայ, որ կատարեալ ու ամբողջ ըլլաք, ու բանի մը պակսութիւն չունենաք:

5 [h]Հապա թէ որ ձեզմէ մէկը իմաստութենէ պակսած ըլլայ, [i]թող խնդրէ Աստուծմէ՝ որ ամենուն առատապէս կու տայ՝ ու չնախատիր, 6 [j]և անոր պիտի տրուի: [k]Միայն թէ հաւատքով թող խնդրէ՝ ու չերկմտի. վասն զի ան որ երկմիտ է, ծովուն հողմակոծեալ ու տատանեալ ալիքներուն նման է: 7 Ան մարդը թող 8 չհաւատայ որ Տէրոջմէ բան մը պիտի առնէ. [l]Երկմիտ մարդը անհաստատ է իր բոլոր ճամբաներուն մէջ:

9 Խոնարհ եղբայրը իր բարձրութեանը վրայ 10 թող պարծենայ. Եւ ան որ հարուստ է, իր խոնարհութեանը վրայ. [m]վասն զի անիկայ խոտի ծաղկին մը պէս պիտի անցնի. 11 [n]Քանզի արեւը սաստիկ տաքութիւնով մը կը ծագի՝ ու կը ցամքեցնէ խոտը, և անոր ծաղկին կը թափի, ու անոր երեւոյթին գեղեցկութիւնն ալ կը կորսուի. անանկ ալ հարուստը իր ճամբաներուն մէջ պիտի թառամի:

12 [o]Երանելի է ան մարդը որ փորձութեան կը համբերէ. [p]վասն զի եթէ փորձուելով ընտիր դառնայ, [q]կեանց պսակը պիտի առնէ, [r]որն որ 13 Տէրը զինքը սիրողներուն խոստացաւ: Ըրլլայ որ մէկը որ փորձութեան մէջ է՝ ըսէ, թէ Աստուծմէ կը փորձուիմ. [s]վասն զի Աստուած չար բաներով չփորձուիր, ոչ ալ [t]ինքը մէկը կը փորձէ: 14 [u]Այլ ամէն մէկը կը փորձուի՝ իր ցանկութիւններէն հրապուրուած ու խաբուած: 15 [v]Ընկէ ետև ցանկութիւնը յղանալով, մեղք կը ծնանի. և մեղքը որ կատարուի, [w]մահ կը ծնանի: 16 Մի խաբուիք իմ սիրելի եղբայրներս. 17 [x]Ամեն բարի տուրք՝ ու ամէն կատարեալ պարգեւ վերէն է, և լուսոյ [y]օրմէն կ՚իջնէ, [z]որուն մէջ բնաւ փոփոխութիւն՝ կամ դառնալու շուք մը 18 չկայ: [a]Իր ուզելովը մեզ ծնաւ ճշմարտութեան խօսքովը, [b]որ մենք իր ստեղծածներուն [c]երանգ ըլլանք:

19 Ասոր համար, իմ սիրելի եղբայրներս, [d]ամէն մարդ թող շուտ ըլլայ լսելու, [e]դանդաղ՝ խօսելու, [f]և դանդաղ՝ բարկանալու. 20 [g]Վասն զի մարդուն բարկութիւնը՝ Աստուծոյ արդարութիւնը չգործեր:

21 [h]Ուստի ամէն աղտեղութիւնը ու չարութեան առատութիւնը մէկդի ձգելով, հեզութեամբ ընդունեցէք ձեր մէջը սերմանուած խօսքը, [i]որ կրնայ ձեր հոգիները փրկել:

22 [j]Հապա խօսքը կատարողներ եղէք, և չէ թէ միայն լսողներ՝ ինքզինքնիդ խաբելով: 23 [k]Վասն զի եթէ մէկը միայն լսող ըլլայ խօսքին՝ ու կատարող չըլլայ, անիկայ նման է մարդու մը՝ որ հայելիի մէջ աչքերը տնկած իր բնական երեսը 24 կը դիտէ. Վասն զի դիտելով տեսաւ ինքզինքը՝ ու անցաւ դնաց, և շուտ մը մոռցաւ թէ ինչ-

[a] Գործ. ժբ. 17: ժե. 13: Գաղ. ա. 19: բ. 9: Յուդ. 1:
[b] Տիտ. ա. 1:
[c] Գործ. իզ. 7:
[d] Բ Օր. լբ. 26: Ղեւ. է. 35. Գործ. բ. 5: ը. 1: ա Պետ. ա. 1:
[e] Մատ. ե. 12: Գործ. ե. 41: Հռոմ. ժ. 34: ա Պետ. դ. 13, 16:
[f] ա Պետ. ա. 6:
[g] Հռոմ. ե. 3:
[h] Ա Թագ. ը. 9, 11, 12: Ղեւտ. բ. 3:
[i] Մատ. է. 7: իա. 22: Մարկ. ժա. 24: Ղուկ. ժա. 9: Հովհ. ժդ. 13: ժե. 7: ժզ. 23:
[j] Երեմ. իթ. 12: ա Հովհ. ե. 14, 15:
[k] Մարկ. ժա. 24: ա Տիմ. բ. 8:
[l] Գաղ. դ. 8:
[m] Հոբ. ժզ. 2: Սաղ. լբ. 2: ղ. 5, 6: ճղ. 11: ճզ. 15: Ես. խ. 6: ա Կոր. է. 31: Գաղ. դ. 14: ա Պետ. ա. 24: ա Հովհ. բ. 17:
[n] Հոբ. ե. 17: Ղեւտ. ջ. 11, 12: Երգ. ժբ. 5: Հայտ. զ. 19:
[o] ա Կոր. թ. 25: բ Տիմ. դ. 8: Գաղ. բ. 5: ա Պետ. ե. 4: Հայտ. բ. 10:
[p] Մատ. ժ. 22: ժթ. 28, 29: Գաղ. բ. 5:
[q] Հոբ. ժե. 35: Սաղ. է. 14:
[r] Հռոմ. ը. 21, 23:
[s] Հովհ. դ. 27: ա Կոր. ժ. 7:
[t] Ծնոմ. իդ. 19: ա Թագ. ժե. 29: Սաղ. զ. 6: Հռոմ. ժա. 29:
[u] Հովհ. ա. 13: զ. 3: ա Կոր. ժ. 15: ա Պետ. ա. 23:
[v] Նփես. ա. 12:
[w] Երեմ. բ. 3: Հայտ. ժբ. 4:
[x] Ծագ. ե. 1:
[y] Ղեւտ. ժ. 19: ժէ. 27: Ծագ. ե. 2:
[z] Ղեւտ. ժգ. 17: ժզ. 32: Ծնոմ. է. 9:
[a] Կող. գ. 8: ա Պետ. բ. 1:
[b] Գործ. ժգ. 26: Հռոմ. ը. 16: ա Կոր. ժե. 2: Նփես. ա. 13: Տիտ. բ. 11: Երբ. բ. 3: ա Պետ. ա. 9:
[c] Մատ. է. 21: Ղուկ. ջ. 46: ժա. 28: Հռոմ. բ. 13: ա Հովհ. գ. 7:
[d] Ղուկ. ջ. 47, ճէ: Տես Գաղ. բ. 14, ճէ:
[e] Ծագ. է. 1:
[f] Ղեւտ. ժ. 19: ժէ. 27: Ծագ. է. 2:
[g] Ղեւտ. ժգ. 17: ժզ. 32: Ծնոմ. է. 9:
[h] Կող. գ. 8: ա Պետ. բ. 1:
[i] Գործ. ժգ. 26: Հռոմ. ը. 16: ա Կոր. ժե. 2: Նփես. ա. 13: Տիտ. բ. 11: Երբ. բ. 3: ա Պետ. ա. 9:
[j] Մատ. է. 21: Ղուկ. ջ. 46: ժա. 28: Հռոմ. բ. 13: ա Հովհ. գ. 7:
[k] Ղուկ. ջ. 47, ճէ: Տես Գաղ. բ. 14, ճէ:

25 տուր մէկ մըն էր : *Հայց ան որ ազատութեան
կատարեալ օրէնքին ուշէք անկիւլով կը նայի ,
և անոր մէջը կը կենայ , անիկայ խօսքը լսող
ոչ մոռցող հըլուլով՝ հապա գործը կատարող ,
26 այնանելի պիտի ըլլայ իր կատարելուն մէջ : Թէ
որ մէկը զինքը կրօնասէր կը սեպէ՝ ոու իր լե-
զուին սանձ չդնելո , հապա իր սիրտը կը խաբէ ,
27 անանկին կրօնասիրութիւնը փուճ է : Ըստուգոյ
ու Հօրը քով մաքուր ու անարատ կրօնասի-
րութիւնը սա է . Որբերուն ու որբևարիներուն
տես հրմալ իրենց նեղութեան առնը , ոու
անձը անարատ պահիլ աշխարհէն :

ԳԼ. Ի

1 Խրիստոնէական կրօնքին անվայել բան է հարուստ նե-
րայրները պատուել , և աղքատները անարգել : 13
Պարտինք իրարու վրայ սէր ունենալ և դիմած ըլլալ :
14 Պէտք չէ պարծենալ հաւատքին վրայ՝ երբոր առանց
գործոց է : 17 Ոմանք ալ ան հաւատքը մեռած հաւատք
է , 19 դեւերու հաւատք է , 21 և չէ թէ Աբրահամին ,
25 և Ռահաբին հաւատքը :

1 Ա՛յ եղբայրներս՝ ոչքլուլ որ աշխարհասէր
բռնէք մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի հաւատ-
2 քը , ըոր Աստը փառաց Տէրն է : Վասնզի թէ
որ ձեր ժողովքին մէջ մէկ մարդ մը մտնելու
ըլլայ՝ որ ունենայ ոսկի մատանի , և փառաւոր
հանդերձներ , հոն մէկ աղքատ մըն ալ մտնե-
3 լու ըլլայ ազտոտ հանդերձներով , Եւ նայիք
անոր վրայ որ փառաւոր հանդերձներ ունի , ու
ըսէք՝ թէ Դուն հոս նստէ պատուով , և ան
աղքատին ըսէք՝ թէ Դուն հոս ոտքի վրայ
կայնէ , կամ թէ Ցիւրը նստէ պատուանդանիս
4 քովը , Չէր խղճմտանքը ձեզ զըՅանդիմաններ ,
ու չար խորհուրդներու դատաւոր չէ՞ր ըլլար :
5 Մտիկ ըրէք՝ սիրելի եղբայրներս . ըՉէ որ Ա-
ստուած աշխարհիս աղքատները ընտրեց , ոո-
րոնք հաւատքով հարուստ էն , ու ժառանգա-
ւոր արքայութեանը , ըոր զինքը սիրողներուն
6 խոստացաւ : Հայց դուք աղքատները անար-
գեցիք . Հարուստները չէ՞ն որ ձեզ կը հարը-
տահարեն , ըու ձեզ դատաստանարաններն կը
7 քաշեն : Ընոնք չէ՞ն որ կը հայհոյեն ան բա-
8 րի անունը՝ որ ձեր վրայ կանչուած է : Ըրդ՝
թէ որ դուք արքունական օրէնքը կը կատարէք
Գրքին ըսածին համեմատ՝ թէ ըՍիրու ըն-
կերդ սիրես քու անձիդ պէս , ապէկ կ՚ընէք .
9 ըՀայց թէ որ աչառութիւն կ՚ընէք , մեղք կը

ա Կղ . ք . 12 :
բ ը Կոր . ֆ . 18 :
գ Հօհ . ժգ . 17 :
դ Ասղ . լէ . 13 : լճ . 1 : ե
Պետ . գ . 10 :
է Նա . ե . 16 , 17 : ծը . 6 , 7 :
Ասա . իե . 36 :
զ Հռով . ժգ . 2 : Կղ . գ . 5 :
ե Հօհ . ե . 18 :

—

ը Ա Ե . ժճ . 15 : ը Օր . ե .
17 : ժղ . 19 : Ըռակ . իէ .
23 : իը . 21 : Ասա . իը .
16 : Հմոր 9 : Հետդ . 16 :
թ ե Կոր . ը . 8 :
ժ Հօհ . է . 18 : ե Կոր . ե .
26 , 28 :
ի Ղու . ժգ . 21 : ե Տիմ . Ա .
18 : Հայտ . ը . 9 :
լ Նղ . ի . 6 : ե Թագ . ը . 30 :
Ըռակ . ը . 17 : Ասա . ե .
3 : Ղու . Ա . 20 : ժգ . 32 :
ե Կոր . ը . 9 : ը Տիմ . գ .
8 : Կղ . ե . 12 :
ղ ե Կոր . ժե . 22 :
ծ Կոր . ժգ . 50 : ժէ . 6 :
ժգ . 12 : Կղ . է . 6 :
ը Ա Ե . ժճ . 18 : Ասա . իգ .
39 : Հռով . ժգ . 8 , 9 :
Գաղ . է . 14 : Ա . 2 :
ի Հմոր 1 :
լ ը Օր . իէ . 26 : Ասա . է .
19 : Գաղ . գ . 10 :
խ Նղ . ի . 13 , 14 :
ծ Կղ . ե . 25 :
կ Հոր . իգ . 6 , ըԱ : Ըռակ .
իե . 13 : Ասա . Ա . 15 : ժգ .
35 . իէ . 41 , 42 :
հ ե Հօհ . գ . 17 , 18 :
ձ Ասա . է . 26 : Կղ . ե .
23 :
ղ Տես Հօբ . լե . 19 , 20 : Ղու .
գ . 11 :
ճ ե Հօհ . գ . 18 .
մ Կղ . դ . 13 :
յ Ասա . ք . 29 : Ասր . ե .
24 : է . 7 : Դղ . գ . 34 :
Գոր . ժգ . 17 : ժճ . 15 :
ն Ծն . իդ . 9 , 12 :
շ Նրբ . ժե . 17 :
ո Ծն . ժե . 6 : Հռով . դ . 3 :
Գաղ . դ . 6 :
չ ը Ա՛ն . ի . 7 : Նա . խե . 8 :
պ Հետ . ը . 1 : Նրբ . ժե .
31 :

ԳԼ. Գ

1 Պէտք չէ որ անխտիրմարդկանմէ կամ լրտեսներմէ ուրիշները յանդիմանենք . 5 այլ մանաւանդ սանձերը լեզուներս , որ բնէն պզտիկ անդամ մըն է , բայց զօրաւոր գործիք մըն է թէ՛ բարիի և թէ չարի համար : 13 Ո՛չմոռացաք խմաստութիւնը հին և նորազարմէ կ՚ըլլայ , առանց նախանձու և հակառակութեան :

1 Ե՛ղբայրներս՝ ՙշատ վարդապետներ մի ըլլաք . քդիտնալով որ աւելի մեծ դատաստան պի-
2 տի ընդունինք . ՛Ինչու որ ամէնքս ալ շատ յանցանքներ կ՚ընենք . ՛Եթէ որ մէկը խօսքով յանցանք չընէ , ՛անիկայ կատարեալ մարդ է ,
3 որ կարող է բոլոր մարմինն ալ սանձելու : Տես որ ՙձիերուն բերանը սանձ կը դնենք՝ որ անոնք մեզի հնազանդին , ու անոնց բոլոր մարմինը կը
4 կառավարինք . Ո՛հա նաւերն ալ որչափ մեծ բաներ են , և սաստիկ հովերէն կը քշուին . բայց ամենափոքր ղեկով մը կը կառավարուին՝
5 ղեկավարին կամքը ո՛ր կողմը որ ուզէ : ՛Սանկ ալ լեզուն մէկ պզտիկ անդամ մըն է , ՙու մեծ բաներ կը խօսի . ահա քիչ մը կրակը որչափ
6 բան բոցի կու տայ : ՛Լեզուն ալ կրակ մըն է՝ անիրաւութեան տիեզերք մը . լեզուն մեր անդամներուն մէջ անանկ դրուած է , ՛որ բոլոր մարմինը կ՚ապականէ , և բնութեան շրջանը կը բռնկեցնէ , ու ինքը գեհենէն կը բռնկի :
7 Հողէր գազաններուն ու թռչուններուն և սողուններուն՝ ու ծովի մէջ եղածներուն բնութիւնը կը նուաճի՝ և նուաճած է մարդկային
8 բնութիւնէն : Հայց լեզուն՝ մարդոց մէկը չկրնար նուաճել . անիկայ անզուսպ չար է , ՙու մա-
9 հաբեր թոյնով լեցուն . Ընով կ՚օրհնենք Ա՛ստուած ու Հա՛յրը , և անով կ՚անիծենք մարդիկ՝ որոնք Աստուծոյ նմանութեամբը ստեղծուած
10 են : Ա՛յն և նոյն բերնէն կ՚ելլէ օրհնութիւն ու անէծք . եղբայրներս՝ պէտք չէ որ ասանկ
11 բլլայ : Միթէ աղբիւր մը մի և նոյն բերնէն
12 անուշ ու լեղի կը բղխէ : Միթէ կարելի է եղբայրներս՝ որ թզենին ձիթապտուղ բերէ , կամ որթը՝ թուզ . նմանապէս կրնայ չէ որ մէկ
13 աղբիւրէ մը աղի ու անուշ ջուր ելլէ : ՛Ո՞վ մէջը իմաստուն ու խելացի՞ կայ . թող ա-նիկայ բարի վարմունքովը ցուցընէ ՛իր գործքն-
14 րը ՛իմաստութեան հեզութիւնով : ՙԷ՛ապա թէ որ դառն նախանձ և հակառակութիւն ունիք սրտերնուդ մէջ , ՛մի պարծենաք՝ ու ճըշ-
15 մարտութիւնը սուտ հանէք : ՙԱյս իմաստութիւնը վերէն իջած չէ , հապա երկրաւոր՝ շնո-
16 ջաւոր և դիւական է : ՛Քանզի ո՛ր որ նախանձ ու կռիւ կայ , հոն է անկարգութիւնը՝
17 և ամէն չար բաները : ՙԷ՛ապա վերին իմաստութիւնը՝ նախ սուրբ է , ետքը՝ խաղաղարար , հեզ , հլու , ողորմութիւնով ու բարի պտուղներով լեցուն , անկողմնապահ , ՙու անկեղծ :
18 ՛Ու արդարութեան պտուղը խաղաղութիւնով կը սերմանուի անոնց՝ որոնք խաղաղութիւն կ՚ընեն :

ԳԼ. Դ

1 Պէտք է որ դէմ դնենք ագահութեան , և անժուժկալութեան , 5 հպարտութեան , 11 բամբասանքի , և ուրիշներոը դէմ անդը . 13 Պէտք չէ որ աշխարհային գործառնութեանց յաջողութիւնը վատնինք , բայց միշտ խորհինք թէ ան կեանքս որչափ անցաւոր է , և միր անձերը ու միր բոլոր գործքերը Աստուծոյ նախախնամութեանը յանձնենք :

1 Ո՞ւսկից են պատերազմները , և ուսկից կը-
ռիւները ձեր մէջը . չէ՞ որ ձեր ցանկութիւնները կռիւ կ՚ընեն , ՙոր ձեր անդամներուն մէջ կը պատե-
2 րազմին : Կը ցանկաք՝ ու չունիք . կը սպանէք՝ ու կը նախանձիք , և չէք կրնար ՅԷՐ ՈՒ-ՊՂՁԵՆ հասնիլ . կը պատերազմիք ու կը կռուիք ,
3 բայց չունիք , ինչու որ չէք խնդրեր . ՛Կը խնդրէք՝ ու չէք առներ , ՛ինչու որ չարաչար կը խնդրէք , որ ձեր ցանկութիւններուն բանեցը-
4 նէք : ՙԱ՛նաստուններ՝ չէ՞ք գիտեր ՛որ աս աշխարհիս սէրը Աստուծոյ դէմ թշնամութիւն է . ՙուստի ո՛վ որ կ՚ուզէ աշխարհի բարեկամ բլլալ , ինքզինքը Աստուծոյ թշնամի կ՚ընէ :
5 Կամ թէ կը կարծէք որ Գիրքը պարա՞պ տեղը *կ՚ըսէ թէ՝ ՙԱ՛խանձի կը փափաքի մեր մէջը
6 բնակող Հոգին՞ . Ա՛կայն աւելի շնորհք կու տայ . անոր համար կ՚ըսէ . ՛Աստուած ամբարտաւաններուն հակառակ կը կենայ , բայց
7 խոնարհներուն շնորհք կու տայ : Հնազանդեցէք Աստուծոյ . ՛Սատանային հակառակ կեցէք , և անիկայ ձեզմէ պիտի փախ-
8 չի : ՛Աստուծոյ մօտեցէք , ու անիկայ ձեզի պիտի մօտենայ . ՛սրբեցէք ձեռքերնիդ մեղաւորներ , և մաքրեցէք սրտերնիդ ՛երկմիտներ .
9 ՛Տառապանք քաշեցէք , սո՛ւգ լրէք ու լացէք . ձեր ծիծաղը սուգի դառնայ , ու ձեր ուրախու-

ա Առա . խե . 8 , 10 : Հռով . ը . 20 , 21 : ա՛ Պետ . ե . 3 :
բ Հա . ջ . 37 :
գ ՚ՁՀնագ . ը . 46 : ը Ա՛ն . ջ . 36 : Ղևտ . է . 9 : Ժող . է . 20 : ա՛ Հօհ . ա՛ . 8 :
դ Առ . Լդ . 13 : Ես . ա՛ . 26 : ա՛ Պետ . գ . 10 :
ե Առա . ժբ . 37 :
զ Առ . Լբ . 9 :
է Ղևտ . ժբ . 18 : ժԷ . 2 ,
ը Առ . ժբ . 3 : Հդ . 8 , 9 :
թ Ղևտ . ժզ . 27 :
ժ Առա . ժԷ . 11 , 18 , 19 , 20 : Առ . է . 15 , 20 , 23 :
ի Առ . ՚ձԹ . 3 :
լ Ծն . ա՛ . 26 : Է . 1 : ի՛ . 6 :
խ Գաղ . ջ . 4 :
ծ Ես . ը . 18 :
կ Ես . ա՛ . 21 :
հ Հռով . ժգ . 13 :
ձ Հռով . ը . 17 , 23 :
ղ Ես . ա՛ . 17 : Փիլ . գ . 19 :
ճ ա՛ Կոր . ը . 6 , 7 :
յ Հռով . ժը . 9 : ա՛ Պետ . ա՛ . 22 : ը . 1 : ա՛ Հօհ . գ . 18 :
ն Ղևտ . ժա՛ . 18 : Ավդ . Ժ . 12 : Առա . Է . 9 : Փիլ . ա՛ . 11 : Ես . ժը . 11 :

— Հռով . է . 23 : Գաղ . Է . 17 : ա՛ Պետ . բ . 11 :
բ Հնար . իե . 9 : ՚ԼԷ . 12 : Առ . ժը . 41 : Ղևտ . ա՛ . 28 : Ես . ա՛ . 15 : Ես իմ . ժ ա՛ . 11 : Մկր . գ . 4 : Օգաբ . է . 13 :
գ Առ . կդ . 18 : ա՛ Հօհ . գ . 22 : Է . 14 :
դ Առ . հդ . 27 :
ե ա՛ Հօհ . բ . 16 :
զ Հօհ . ՚ՁԷ . 19 : ժԷ . 14 : Գաղ . ա՛ . 10 :
* Կամ կը խօսի . նախանձի՞ կը փափաքի մեր մէջը բնակող Հոգին .

է Տես Ծն . գ . 5 : բ . 21 : Ելս . ժ ա՛ . 29 : Ղևտ . ի՛ա՛ . 10 :
ը Հնար . իբ . 29 : Առ . ՚ձԼ ՚ձ . 6 : Ղևտ . գ . 34 : իե . 23 : Առա . իգ . 12 : Ղ . ա՛ . 52 : ժգ . 11 : ժԷ . 14 : ա՛ Պետ . Է . 5 :
թ Նխեմ . գ . 27 : Դ . 11 : ա՛ Պետ . Է . 9 :
ժ բ Պն . ժԷ . 2 :
ի Նա . ա՛ . 16 :
լ ա՛ Պետ . ա՛ . 22 : ա՛ Հօհ . գ . 3 :
խ Կր . ա՛ . 8 :
ծ Առա . Է . 4 :

10 թիւնը՝ տրամաբանեան : ¦Տէրոջը առջևը խո-
նարհեցէք , ու ան ձեզ պիտի բարձրացընէ :
11 ²Մէկզմէկ մի բամբասէք՝ եղբայրներ . ան որ
իր եղբայրը կը բամբասէ , ³կամ իր եղբայրը կը
դատէ , օրէնքը կը բամբասէ , ու օրէնքը կը
դատէ . հապա թէ որ օրէնքը դատես , ալ դուն
օրէնքը կատարող չես՝ հապա դատաւոր :
12 Մէկայն մէկ Օրէնսդիր ու Դատաւոր մը կայ ,
⁴որ ինքը կարող է փրկելու ու կորսընցընելու .
⁵դուն ո՞վ ես որ ուրիշը կը դատես :
13 ⁶Հիմա մտիկ ըրէք դուք որ կ՚ըսէք . Այսօր
կամ վաղը երթանք այս անուն քաղաքը , ու
հոն տարի մը կենանք , և առուտուր ընենք՝
14 ու վաստկինք . (Դուք որ վաղը չէք գիտեր .
15 Կանչէ ի՞նչ է ձեր կեանքը . ⁷յիրաւի շոգի
մըն է , որ քիչ մը առոն կ՚երեւնայ , ու ետքը
կ՚ոչնչանայ .) անոր տեղը ըսելու կ՚իյէ . ⁸Թէ որ
Տէրը կամենայ՝ ու ապրինք , առ կամ ան բա-
16 նը ընենք : Հայց հիմա ձեր ամբարտաւանու-
թիւնովը կը պարծենաք . ⁹բոլոր ասանկ պար-
17 ծանքները չարութիւն են : ¹⁰Ուստի ո՛վ որ բա-
րին ընելը գիտնայ՝ ու չընէ , ան մեղք է անոր :

ԳԼՈՒԽ Ե

1 Զար հարուստները պէտք է որ վախնան Աստուծոյ մրճա-
խնդրութենէն : 7 Պատիժը նեղութեան մէջ համբե-
րող ըլլալ՝ մարգարէներուն և Յոբին օրինակին պէս :
12 Պէտք է որ երդում ընելէն ետ կենանք , 13 նեղ-
թեան առեն աղօթք ընենք , ուրախութեան առեն եր-
գենք , 16 մեր յանցանքները իրարու խոստովանինք ,
իրարու համար աղօթք ընենք , 19 և մոլորեալ եղբայրը
ձշմարտութեան դարձընենք :

1 ¹¹Ադէ հիմա հարուստներ՝ լացէք ու ողբացէք
ան թշուառութիւններուն համար՝ որ ձեր
2 վրայ պիտի գան : Ձեր հարստութիւնը ապա-
կանած է , ¹²ու ձեր հանդերձները ցեցի կերա-
3 կուր եղած : Ձեր ոսկին ու արծաթը ժանգո-
տած է . և անոնց ժանգը ձեզի դէմ վկայ պի-
տի ըլլայ , ու ձեր մարմինը պիտի ուտէ ¹³կը-
րակի պէս . վերջի օրերուն համար գանձ դի-
4 զեցիք : ¹⁴Ահա ձեր արտերը հնձող բանուրնե-
րուն վարձքը՝ որ ետ պահեցիք , կ՚աղաղակէ ,
¹⁵ու հնձողներուն բողոքը զօրութեանց Տէրոջը
5 ականջներուն հասաւ : ¹⁶Երկրի վրայ փափկու-
թեամբ և հեշտութեամբ ապրեցաք , սիրտեր-
նիդ մեսուցիք՝ որպէս թէ մորթուելու օրուան
6 համար : ¹⁷Դատապարտեցիք՝ ու սպաննեցիք
արդարը , ու ձեզի հակառակ չէր կենար :
7 Ուստի համբերող եղէք եղբայրներ՝ մինչև
Տէրոջը գալուստը . ահա երկրագործը կը սպա-
սէ երկրի պատուական պտուղին , անոր հա-
մար համբերելով , ¹⁸մինչև որ առջի ու վերջի
8 անձրևը առնէ : Դուք ալ համբերութիւն ըր-
էք , սիրտերնիդ հաստատ բռնեցէք , ¹⁹ինչու-
9 որ Տէրոջը գալուստը մօտ է : ²⁰Իրարու դէմ
մի հառաչէք՝ եղբայրներ , որ չդատապարտուիք .
10 ²¹ահա Դատաւորը դրանը քովը կայներ է : Ե՛ղ-
բայրներս՝ չարչարանքներու ու համբերութեան
օրինակ առէք ²²մարգարէները , որոնք Տէրոջը
11 անունովը խօսեցան : ²³Ահա համբերողներուն
երանի կու տանք . ²⁴Յոբին համբերութիւնը
լսեցիք դուք , ²⁵և Տէրոջը ածած վախճա-
նը տեսաք . ²⁶որ Տէրը բազմագութ ու ողոր-
մած է :
12 Բայց՝ ամէն բանէն առաջ եղբայրներս՝ ²⁷եր-
դում չընէք , ո՛չ երկինքի վրայ՝ ո՛չ երկրի վը-
րայ , ո՛չ ալ մէկ ուրիշ երդում մը . հապա
ձեր այոն՝ այո ըլլայ , և ոչը՝ ո՛չ . որ չըլլայ թէ
դատապարտութեան տակ իյնաք :
13 Թէ որ ձեզմէ մէկը նեղութեան մէջ է , ա-
ղօթք թող ընէ . թէ որ մէկը ուրախ է , հատ-
14 մա թող երգէ : Թէ որ ձեզմէ մէկը հիւանդ
է , եկեղեցիին երէցները թող կանչէ , ու ա-
նոր վրայ աղօթք թող ընեն , ու ²⁸Տէրոջը ա-
15 նունովը եղով օծեն զանիկայ . Եւ հաւատքով
եղած աղօթքը պիտի փրկէ հիւանդը , ու Տէ-
րը անիկայ ոտք պիտի հանէ . ²⁹և թէ որ մեղք
16 ալ գործեր է , պիտի ներուի անոր : Ձեր յան-
ցանքները իրարու խոստովանեցէք , ու աղօ՛թք
ըրէք իրարու համար՝ որ բժշկուիք . ³⁰արդարին
ջեր ներգործող աղօթքը շատ ազդեցութիւն ունի :
17 ³¹Եղիան մեզի պէս երկից նեթակայ մարդ մըն
էր , ³²ու աղօթք ըրաւ որ անձրև չգայ , ³³և ի-
րիկ տարի ու վից ամիս երկրի վրայ անձրև չե-
18 կաւ : ³⁴Ետ նորէն աղօթք ըրաւ՝ ու երկինքը
անձրև տուաւ , և երկիրը իր պտուղը բուս-
ցուց :

ա Յոբ . իբ . 29 : Առած . իգ . 12 : Պղտ . ժգ . 11 : ժբ . 14 : ա Պետ . ե . 6 :
բ Լուկաս . գ . 31 : ա Պետ . բ . 1 .
գ Ա Առած . է . 1 : Պղտ . գ . 37 : Հռոմ . բ . 1 : ա Կոր . գ . 5 :
դ Առած . Ժ . 28 :
ե Հռոմ . ժգ . 4 , 13 :
զ Ընակ . իէ . 1 : Պղտ . ժբ . 18 , ԼԸ :
է Յոբ . է . 7 : Ապշ . ՃԲ . 3 : Գաղ . ա . 10 : ա Պետ . ա . 24 : ա Յովհ . բ . 17 :
ը Գործ . ժբ . 21 : ա Կոր . գ . 19 : ժգ . 7 : Երբ . գ . 3 :
թ ա Կոր . ե . 6 :
ժ Պղտ . ժբ . 47 : Յօվ . ԼԲ . 41 : ժե . 22 : Հռոմ . ա . 20 , 21 , 32 : բ . 17 , 18 , 23 :
—
ա Ընակ . ժա . 28 : Պղտ . գ . 24 : ա Տիմ . գ . 9 :
բ Յոբ . ժգ . 28 : Գաղ . գ . 20 : Գաղ . բ . 2 :
գ Հռոմ . բ . 5 :
դ Ա Հռոմ . ժբ . 13 : Յոբ . իզ . 10 , 11 : Երեմ . իբ . 13 : Գաղ . գ . 5 :
ե բ Օր . իզ . 15 :
զ Յոբ . իա . 13 : Ամով . գ . 1 , 4 : Պղտ . ժգ . 19 , 25 : ա Տիմ . ե . 6 :
է Գաղ . ե . 6 :
ը բ Օր . ժա . 14 : Երեմ . ե . 24 : Ովս . գ . 3 : Յովել . բ . 23 : Ամոս . ժ . 1 :
թ Փիլ . գ . 5 : Երբ . ժ . 25 , 37 : ա Պետ . գ . 7 :
ժ Գաղ . գ . 11 :
ի Գաղ . իզ . 33 : ա Կոր . գ . 5 :
լ Գաղ . ե . 12 : Երբ . ժա . 35 , ԼԸ :
խ Գաղ . ղգ . 12 : Գաղ . ե . 10 , 11 : Ժ . 22 :
ծ Յոբ . ա . 21 , 22 : բ . 10 :
կ Յոբ . իգ . 10 , ԼԸ :
հ Յակ . ժգ . 18 : Գաղ . Ճէ . 8 :
ձ Գաղ . ե . 34 , ԼԸ :
ղ Լուկաս . ե . 19 : Պղտ . գ . 18 :
ճ Գաղ . գ . 13 : ժգ . 18 :
ն Լուկ . ԼԳ . 24 : Գաղ . իբ . 2 :
շ Ելս . ի . 17 : Թագ . ժա . 2 : բ Օր . իբ . 18 , 19 , 20 : Ելս . Ժ . 12 : ա Թագ . ժբ . 18 : գ Թագ . ժգ . 6 : դ Թագ . գ . 33 : ժբ . 15 , 20 : ի . 2 , 4 , ԼԸ : Պաղ . Ժ . 17 : ԼԳ . 15 : Ճաե . 18 : Ընակ . ժե . 29 : իբ . 9 : Ցօհ . իբ . 31 : ա Ցօհ . գ . 22 :
պ Գործ . ժգ . 14 :
ռ գ Թագ . ժէ . 1 :
ս Ա Ղու . գ . 25 :
տ գ Թագ . ժբ . 42 , 45 :

19 Լ՛ղայրներ՝ Պէտ որ ձեղմէ մէկը Հմարտու-
թեան մոլորի , ու մէկը զանիկայ դարձի բերէ ,
20 Գիտցած ըլլայ թէ ան որ մեղաւորը իր մոլո-
րութեան ճամբայէն կը դարձընէ , Հոգի մը
մահուանէ կ՛ազատէ , ու մեղաց բազմութիւնը
կը ծածկէ :

ԱՌԱՋԻՆ ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹ
ՊԵՏՐՈՍԻ ԸՍՏԱԶՒԼՈՑՆ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Ընաբեալը գոհութիւն կը մատուցանէ Աստուծոյ՝ անոր բազմապատիկ Հոգևոր շնորհքներուն Համար . 10 կը յորդորէ թէ Քրիստոսով եղած փրկութիւնը նոր լսուած բան մը չէ , հապա հին առեներ մարգարէներէն ալ զրուցուած է . 13 կը յորդորէ քրիստոնեաները բարեպաշտութեամբ ապրելու , յիշեցընելով անոնց թէ իրենք նորէն ծնած են Աստուծոյ խօսքովը :

1 Պետրոս՝ Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ , օ-
տարականներուն՝ որ ցրուած էք Պոնտոսի ,
Գաղատիայի , Կապադովկիայի , Ասիոյի , ու
2 Բիւթանիայի մէջ , ընտրուած՝ Հօր Աստու-
ծոյ կանխագիտութեանը համեմատ , Հոգիին
սրբացընելովը , Յիսուս Քրիստոսի արեանը սրսկուելուն համար , Շնորհք և խաղաղութիւն ձեր վրայ շատնայ :
3 Օրհնեալ է Աստուած՝ ու մեր Տէր Յիսուս
Քրիստոսի Հայրը , որ իր առատ ողորմութեանը համեմատ մեզ նորէն ծնաւ կենդանի
յոյսին համար՝ Յիսուս Քրիստոսի մեռելներէն
4 յարութիւն առնելովը , Ընտիր ու անապատ
և անթառամ ժառանգութեանը համար՝ որ ի-
5 նինքը պահուած է ձեզի . Որ Աստուծոյ զօրու-
թեամբը պահպանուած էք հաւատքով մը փրկութեանը համար՝ որ պատրաստուած է վերջի
6 ժամանակը յայտնուելու . Որ անով կ՛ուրա-
խանաք , թէև հիմա (ինչպէս որ Հարկը կը
պահանջէ) քիչ մը առեն տրտմած էք զա-
7 նազան փորձութիւններով , Որպէս ղի ձեր Հա-
ւատքին փորձառութիւնը՝ (որ կորստական ոս-
կիէն աւելի պատուական է , պէտ և անիկայ
կրակով կը փորձուի) գովեստի գովութիւնով
ու պատուով և փառքով Յիսուս Քրիստոսի
8 յայտնուելուն առենը . Զոր դուք չտեսած՝ սիրեցիք , որ անիկայ հիմա չէք տեսներ , բայց
Հաւատացիք , և ուրախ էք անպատմելի ու փա-
9 ռաւորեալ խնդութիւնով . Հասնելով Հաւատքին
վախճանը՝ ըզոգիներնուդ
10 փրկութիւնը : Որ ան փրկութեանը համար
մինառելցին ու քննեցին մարգարէները՝ որոնք
մարգարէացան ձեզի ըլլալու շնորհքին Հա-
11 մար . Ու կը քննէին թէ երբ կամ ինսոր ա-
տեն կ՛իմացընէր իրենց մէջը եղած Քրիստոսի
Հոգին՝ որ առաջ կը վկայէր Քրիստոսի չար-
12 չարութիւնը , ու անկէ ետև փառաւորութիւնը : Ո-
րոնց Յայտնուեցաւ , որ չէ թէ իրենց՝ Հապա
մեզի մատակարարելին ան բաները , որոնք Հի-
մա ձեզի պատմուեցան անոնց ձեռքովը՝ որ ա-
ւետարանը քարոզեցին ձեզի Հոգւով Սրբով
որ երկինքէն խրկուեցաւ . որ ան բաներուն՝
հրեշտակները կը ցանկային ակնհատոյց նայե-
լու :
13 Վասն ձեր միտքերնուն մէջը գօտեւորած՝
արթուն կեցած , կատարեալապէս յուսացէք
ան ձեր վրայ Հասնելու շնորհացը Յիսուս
14 Քրիստոսի յայտնուելուը առենը , Հնազանդ
զաւակներու պէս , չէք թէ ձեր տգիտութեան
առենին առջի ցանկութիւններովը վարուելով.
15 Հապա ձեզ կանչող Սուրբին պէս՝ դուք ալ
սուրբ եղէք ձեր բոլոր վարմունքներուն մէջ .

ա Պատ . ժբ . 15 :
բ Հռով . ժա . 14 : ա Կոր . թ . 22 : ա Տիմ . գ . 16 :
գ Գաղ . ժ . 12 : ա Պետ . գ . 8 :

—

ա Հօվ . է . 35 : Կոր . բ . 5 , 9 , 10 : Հով . ա . 1 :
բ Նփես . ա . 4 : Կղ . բ . 9 :
գ Հռով . ը . 29 : ժա . 2 :
դ Բ Թես . է . 12 :
ե Նրբ . ժբ . 24 :
զ Հռով . ա . 7 : Բ Պետ . ա . 2 : Հով . 2 :
է Բ Կոր . ա . 3 : Նփես . ա . 3 :
ը Տիտ . գ . 5 :
թ Հօվ . գ . 3 , 5 : Հով . ա . 18 :
ժ Ա Կոր . ժե . 20 : ա Թես . գ . 13 : Կղ . գ . 21 :
ի Կղ . է . 4 :
լ Պաղ . ա . 5 : Բ Տիմ . գ . 8 :
խ Հօվ . Ժ . 28 , 29 : ժէ . 11 , 12 , 15 : Հով . 1 :
ծ Պատ . է . 12 : Հռով . ժբ . 12 : Բ Կոր . գ . 10 : Կղ . գ . 13 :
կ Բ Կոր . գ . 17 : Կղ . է . 10 :
հ Հով . ա . 2 :
ձ Հով . ա . 3 , 12 : Կղ . գ . 12 :
ղ Հով . իգ . 10 : Պաղ . կգ . 10 : Առակ . ժէ . 3 : Նա . խը . 10 : Օաբ . ժգ . 9 : ա Կոր . գ . 13 :
մ Հռով . բ . 7 , 10 : ա Կոր . գ . 5 : Բ Թես . ա . 7 — 12 :
յ ա Հօվ . գ . 20 :
ն Հօվ . ի . 29 : Բ Կոր . է . 7 : Նրբ . ժա . 1 , 27 :
շ Հռով . գ . 22 :
ո Ելն . խթ . 10 : Դան . բ . 44 : Ընդ . բ . 7 : Հաբ . գ . 12 : Պատ . ժգ . 17 : Կղ . ժ . 24 : Բ Պետ . ա . 19 , 20 , 21 :
չ Կղ . գ . 18 : Բ Պետ . ա . 21 :
պ Պաղ . իբ . 6 : Նա . ծգ . 3 , ըէ : Դան . ժ . 26 : Կղ . իգ . 25 , 26 , 44 , 46 : Հօվ . ժբ . 41 : Կոր . իգ . 22 , 23 :
ջ Դան . ժ . 24 : ժբ . 9 , 13 :
ռ Նրբ . ժա . 13 , 39 , 40 :
ս Կոր . բ . 4 :
վ Նմ . ի . 20 : Դան . ը . 13 : ժբ . 5 , 6 : Նփես . գ . 18 :
տ Կղ . ժբ . 35 : Նփես . գ . 14 :
ր Կղ . իա . 34 : Հռով . ժգ . 13 : ա Թես . է . 6 , 8 : Կղ . գ . 7 : է . 8 :
ց Կղ . ժէ . 30 : ա Կոր . ա . 7 : բ Թես . ա . 7 :
ւ Կոր . ժէ . 30 : ա Թես . գ . 5 :
փ Հռով . ժբ . 2 : Կղ . գ . 2 :
ք Կղ . ա . 74 , 75 : Բ Կոր . է . 1 : ա Թես . գ . 3 , 4 , 7 : Նրբ . ժբ . 14 : Բ Պետ . գ . 11 :

16 Ինչու՞ որ գրուած է թէ՝ [ա]Մուրը եղնիք , քան-
17 զի ես սուրբ եմ՝ : Եւ թէ որ [բ]այր կը կոչէք
անիկայ՝ [գ]որ առանց աչառութեան կը դատէ ա-
մէն մէկուն գործքին համեմատ , [դ]ուրեմն ձեր
[ե]պանդխտութեան ժամանակը վախով անցու-
18 ցէք , Գիտնալով որ [զ]դուք չէք թէ ապականա-
ցու արծաթով կամ ոսկիով [է]փրկուեցաք ձեր
հայրերէն աւանդուած ունայն ճամբանէրէն ,
19 [ը]այլ Քրիստոսի պատուական արիւնովը՝
20 [թ]որպէս թէ ամրիծ ու անարատ գառի մը . [ժ]Ը
առաջուց ճանչցուած էր աշխարհիս սկիզբէն
առաջ , [ի]ու ետքի առիներուն յայտնուեցաւ ձե-
21 զի համար , Ան որ անոր մէջէնուն [ժա]Աստուծոյ հա-
ւատացիք , [ժբ]որ զանիկայ մեռելներէն յարուց ,
[ժգ]և անոր փառաւորութիւն տուաւ . որ ձեր հա-
22 ւատքը ու յոյսը Աստուծոյ վրայ ըլլայ : [ժդ]Ձեր
անձերը մաքրելով [ժե]ոգիին միջոցովը ճշմար-
տութեանը ընազանդելով , [ժզ]եղբայրթրութեան
մէջ անկեղծ ըլլալով , սուրբ սրտով մէկզմէկ
23 զգիտ սիրեցէք . [ժէ]Վերէն ծնած ըլլալով՝ չէ թէ
ապականացու սերմէն , Հապա անապականացուէն
[ժը]Աստուծոյ կենդանի ու յաւիտենական խօս-
24 քովը : [ժթ]Վ՝ ամն զի ամէն մարմին խոտի պէս է ,
և մարդուն բոլոր փառաւորութիւնը խոտի ծա-
ղիկի պէս . խոտը կը չորնայ , ու անոր ծաղիկը
25 կը թափթփի . [ի]Բայց Տէրոջը խօսքը յաւի-
տեան կը մնայ , [իա]այսինքն է ան խօսքը՝ որ աւե-
տարանով ձեզի քարոզուեցաւ :

Գ Լ · Ր

1 Կը խրատէ բոլոր չարութիւնը մէկդի ձգել , և յուշընկալով թէ Քրիստոս է հիմը՝ որուն վրայ քրիստոնեայք շինուած են , 11 կ՝ազդէ հետեւ կենալ յաղթութեան ցանկութիւններէն , 13 ու նպաստել ըլլալ իշխանաւորներուն . 18 կը սորվեցընէ ծառանգներուն՝ որ նպաստել ըլլան իրենց տէրերուն , 20 ու երբոր բարիք գործելնուն համար չարչարուին , համբերութեամբ տանին՝ Քրիստոսի օրինակին համեմատ :

1 [ա]Արդեմն մէկդի ձգելով ամէն չարութիւնը ու
ամէն խաբէութիւնը՝ ու կեղծաւորութիւն-

ները , և նախանձը ու ամէն չարախօսութիւ-
2 նը , [բ]Նորածին մանկանց պէս՝ [գ]բանական ա-
նխարդախ կաթին փափաքիցէք , (որ անով
3 մեծնաք մինչեւ փրկութիւնը ,) [դ]Եթէ որ Տէրոջը
4 քաղցր ըլլալուն համը առիք . Որուն մօտենա-
լով ան կենդանի [ե]քար մը , [զ]որ թէպէտ մարդիկ-
ներէն անարգուած է , բայց [է]Աստուծմէ ընտ-
5 րուած ու պատուական է , [ը]Դուք ալ կենդանի
քարերու պէս՝ կը շինուիք [թ]հոգեւոր տաճար մը ,
Սուրբ քահանայութիւն մը , [ժ]Յիսուս Քրիս-
տոսի ձեռքովը [ի]Աստուծոյ հաճելի [իա]հոգեւոր պա-
6 տարագներ մատուցանելու : Որովհետեւ գիր-
քին մէջն ալ կայ՝ թէ [իբ]Ահա Սիոնի մէջ ըն-
տիր՝ պատուական անկեան վէմ մը կը դնեմ .
ու ո՛վ որ անոր հաւատայ , բնաւ պիտի չամչէ-
7 նայ : Ուստի ձեզի հաւատացեալներուդ պա-
տուական է ան . բայց անհաւատներուն՝ Ան
քարը՝ որ շինողները անարգեցին , անիկայ ան-
8 կիւնին գլուխը եղաւ . [իգ]Եւ գլորման վէմ ու
գայթակղութեան քար [իդ]անոնց՝ որ չհաւատա-
լով՝ խօսքէն կը գայթակղին , [իե]որուն սահմա-
9 նուած ալ էին : [իզ]Բայց դուք ընտիր ցեղ մըն
էք , [իէ]թագաւորական քահանայութիւն , Սուրբ
ազգ , [իը]սեփհական ժողովուրդ մը , որ քարո-
զէք անոր առաքինութիւնները , [իթ]որ ձեզ խա-
10 ւարէն իր սքանչելի լոյսին կանչեց . [իժ]Որ ա-
ւեն մը ժողովուրդ չէիք , բայց հիմա Աստու-
ծոյ ժողովուրդն էք . որ առանց ողորմութեան
էիք , բայց հիմա ողորմութիւն գտաք :
11 Սիրելիներ՝ կ՝աղաչեմ , [իա]պանդուխտներու
ու օտարականներու պէս [իբ]մեկզի կեցէք մարմ-
նաւոր ցանկութիւններէն , [իգ]որ հոգիի դէմ կը
12 պատերազմին ; [իդ]Ձեր վարմունքը հեթանոսաց
մէջ բարի պահելով , որ ի՛նչ բանով որ ձեզ
չարագործներու պէս կը բամբասեն , [իե]ձեր բա-
րի գործքերը տեսնելով՝ փառաւորեն զԱստուած
13 Հայցելութեան օրը : [իզ]Ամէն մարդկային սահմանադրութեան Տէրոջը
համար . թէ թագաւորին՝ վերնագոյն մեծու-

ա Ել . ժա . 44 : ժբ . 2 : ի . 7 :
բ Ա Օր . Յ . 17 : Գործ . Յ . 34 : Հռով . ը . 11 .
գ Ա Կոր , է . 1 . Փիլ . բ . 12 : Ա Թես . ժբ . 28 :
դ Ա Կոր . ե . 6 : Ա Թես . ժա . 13 : Գաղ . ը . 11 :
ե Ա Կոր . ի . 20 : է . 23 :
զ Ա Պետ . ի . 18 : Գաղ . դ . 3 :
է Գործ . ի . 28 : Ա Թես . ա . 7 . Ա Թես . ե . 12 , 14 : Հայտ . ե . 9 :
ը Ա Ես . ժբ . 5 : Ա Թես . ծդ . 7 : Հով . ա . 29 , 36 : ա Կոր . ե . 7 :
թ Հռով . գ . 25 : ժդ . 25 , 26 : Եփես . գ . 9 , 11 : Կող . ա . 26 : բ Տիմ . ա . 9 , 10 : Տիտ . ա . 2 , 3 : Հայտ . ժգ . 8 :
ժ Գաղ . գ . 4 : Եփես . ա . 10 : Ա Թես . ա . 2 : ե . 26 :
ի Գործ . բ . 24 :
իա Ա Պետ . իե . 18 : Գործ . բ . 33 : գ . 13 : Եփես . ա . 20 : Փիլ . բ . 9 : Ա Թես . բ . 9 : Գաղ . գ . 22 :
իբ Գործ . ժե . 9 :
իգ Հռով . ժբ . 9 , 10 : ա Կորնթ . գ . 9 : ա Տիմ . ա . 5 . Ա Թես . ժգ . 1 : Գաղ . բ . 17 : գ . 8 : դ . 8 : բ Պետ . ա . 7 : ա Հով . գ . 18 : գ . 7 , 21 :
իդ Հով . ա . 13 : գ . 5 : ա Հով . գ . 9 :
իե Հակ . ա . 18 :
իզ Ա Պետ . ա . 15 : Եփես . ե . 6 : ծա . 12 : Հակ . ա . 10 :
իէ Ա Պետ . ա . 12 , 26 : Եփես . ե . 8 : Գաղ . ժգ . 17 :
իը Հով . ա . 1 , 14 : ա Հով . ա . 1 , 3 :

իթ Եփես . գ . 22 , 25 , 31 : Կող . գ . 8 : Ա Թես . ժբ . 1 : Հակ . ա . 21 : ե . 9 : Գաղ . գ . 2 :
ի Ա Պետ . ժբ . 3 . Ա Կոր . Յ . 15 : Հռով . ղ . 4 : ա Կոր . ժգ . 20 : Գաղ . ա . 23 :
իա Ա Կոր . ի . 2 : Ա Թես . ե . 12 , 13 :
իբ Ա Պետ . ե . 5 :
իգ Ա Պետ . ժգ . 22 : Ա Պետ . բ . 42 : Գործ . գ . 11 :
իդ Եփես . բ . 21 , 22 :
իե Ա Թես . գ . 6 :
իզ Ա Թես . կա . 6 : կգ . 21 : Հիմ 9 :
իէ Փիլ . գ . 18 : Գաղ . գ . 11 :
իը Ա Պետ . ժգ . 2 : Ա Պետ . ա . 11 : Հռով . ժգ . 1 : Ա Թես . ժգ . 15 , 16 :
իթ Ա Պետ . իբ . 16 : Հռով . ի . 33 :
ի Ա Պետ . ժբ . 22 : Գործ . իա . 42 : Գործ . գ . 11 :
իա Ա Ես . բ . 14 : Գաղ . բ . 34 : Հռով . ի . 33 :
իբ ա Կոր . ա . 23 :
իգ Ա Թես . ի . 16 : Հռով . ի . 22 : ա Կորնթ . ե . 9 : Հայտ . 4 :
իդ Ա Օր . Յ . 15 : Գաղ . ա . 2 :
իե Ա Թես . ժի . 5 , 6 : Հայտ . ա . 6 : ե . 10 :
իզ Հով . ժէ . 19 : ա Կոր . գ . 17 : բ Տիմ . ա . 9 :
իէ Ա Օր . գ . 20 : է . 6 : ժգ . 2 : իդ . 18 , 19 : Գործ . ի . 28 : Ա Թես . ա . 14 : Տիտ . բ . 14 :
իը Գործ . իդ . 18 : Ա Թես . ե . 8 : Գաղ . ա . 13 : ա Կորնթ . ե . 4 , 5 :
իթ Հով . ա . 9 , 10 : բ . 23 : Հռով . ի . 25 :
ի ա Պետ . ի . 15 : Գաղ . ի . 12 : ծի . 19 : Ա Թես . ժա . 13 : Գաղ . ա . 17 :
իա Հռով . ժգ . 14 : Գաղ . է . 16 :
իբ Հակ . գ . 1 :
իգ Հռով . ժբ . 17 : բ Կոր . ը . 21 : Փիլ . բ . 15 : Տիտ . բ . 8 : Գաղ . գ . 16 :
իդ Ա Թես . ե . 16 :
իե Հով . ժի . 44 :
իզ Ա Թես . իբ . 21 : Հռով . ժգ . 18 : Տիտ . գ . 1 :

14 մը պէս • Թէ կուսակալներուն՝ անոր կողմէն
խրկուածներու պէս՝ ¶չարագործները պատժե-
15 լու , Հու բարեգործները գովելու համար : Ին-
չու որ Աստուծոյ կամքը ասանկ է , ¶որ բարե-
գործ ըլլալով՝ անխելք մարդոց տգիտութիւնը
16 պապանձեցընէք : ¶Ազատներու պէս ըլլալով ,
և չէ թէ չար ազատութիւնը չարութեան ծած-
կոցի մը պէս գործածելով • ¶Հապա Աստուծոյ
17 ծառաներու պէս : ¶Ամէնը պատուեցէք • ¶Եղ-
բայրութիւնը սիրեցէք • ¶Աստուծմէ վախցէք •
Թագաւորը պատուեցէք :
18 ¶Ծառաները ամէն բանի մէջ վախով հնազանդ
ըլլան իրենց տէրերուն • չէ թէ միայն բարե-
բարներուն ու հեզերուն , հապա ժանտաբա-
19 րներուն ալ : Վասնզի աս ¶շնորհք մըն է , թէ որ
մէկը առ Աստուած ունենալու խղճմտանքովը
անիրաւ տեղը կրած վիշտերուն համբերելու ը-
20 լայ : ¶Ա՛ւ ասն ալ ի՞նչ գովութիւն կ՚ընէ ձե-
ղի , թէ որ մեղք գործելով ծեծուիք՝ ու համ-
բերէք • Հապա թէ որ բարիք գործելով չար-
չարուիք՝ ու համբերէք , ասիկայ Աստուծոյ
21 քովը շնորհք մըն է : ¶Վասնզի դուք առ բանիս
համար կանչուեցաք , ¶որ Քրիստոս ալ ձեզի
համար չարչարուեցաւ , ¶ու ձեզի օրինակ թո-
22 ղուց՝ որ իր շաւիղներուն հետևիք • ¶Որ ինքը
մեղք մը չգործեց , ու իր բերնին մէջ նենգու-
23 թիւն մը չգտնուեցաւ • ¶Որ կը նախատուէր ,
և փոխարէնը չէր նախատեր • կը չարչարուէր ,
ու սպառնալիք չէր ըներ • ¶Հապա ինքզինքը
24 արդարութեամբ դատողին կը յանձնէր : ¶Որ
մեր մեղքերը իր մարմինովը խաչափայտին վրայ
վերցուց • ¶որ մենք մեղքերուն ազատութք ու
արդարութեան համար ապրինք • ¶որուն վէր-
25 քերովը դուք բժշկուեցաք : ¶Ինչու որ մոլորեալ
ոչխարներու պէս էիք , Բայց հիմա ձեր հովի-
ներուն Հովիւին ու Տիսուչին դարձաք :

Գ Լ • Գ

1 Կը սորվեցընէ կիներուն ու էրիկներուն ունեցած փո-
խադարձ պարտաւորութիւնները • 8 կը յորդորէ ամէն
մարդիկը միութիւն և սէր ունենալու , 14 և Հալածանաց
համբերելու • 19 Կը ծանուցանէ Քրիստոսի ցուցուցած
բարեպաշտութիւնը հին աշխարհին :

1 Այնպէս ¶կիներդ ընտանի ըլլան իրենց
էրիկներուն • որ եթէ ոմանք խօսքին չհա-
մնդ չըլլան ալ , ¶առանց խօսքի ¶շահուին՝ կը-
2 նիկներուն վարմունքովը , ¶Տեսնելով ձեր ե-
3 կիւղած պարկեշտ վարքը : ¶Որ իրենց զարդա-
բանքը չըլլայ դրսէն մազերու հիւսուածքներով՝
և ոսկիներու շարքերով՝ կամ շքեղ հանդերձ-
4 ներ հագնելով • ¶Հապա սրտին ծածուկ մարդ-
կը՝ անեղծութիւնով հեզ ու հանդարտ հո-
գիին գեղը , որ Աստուծոյ առջևը
5 խիստ պատուական է : Վասնզի որ առաքնօք սուրբ
կիները՝ որ իրենց յոյսը Աստուծոյ վրայ դրած
էին , անձերնին այսպէս կը զարդարէին՝ իրենց
6 էրիկներուն հնազանդ ըլլալով • Ինչպէս որ Սառա
հնազանդ էր Աբրահամին , ¶և զանիկայ տէր կը
կոչէր • որ դուք բարեգործ ըլլալով՝ ու մէկ ե-
կեղեցի մը չվախնալով՝ անոր զաւակները կ՚ըլ-
լաք :
7 ¶Այնպէս էրիկները խոհեմութիւնով ա-
նոնց հետը բնակին , ¶տկար անօթի պէս պա-
տիւ տալով կնիկներուն , իբրև կենաց շնորհ-
քին ժառանգակիցներ • ¶որ ձեր աղօթքներուն
արգելք չըլլայ :
8 Վերջապէս ¶ամէնքնիդ մէկ միտքի վրայ ե-
լաք , կարեկից , Եղբայրասէր , ¶ողորմած ո-
9 խնարհ : ¶Ըրկայ որ չարութեան փոխարէնը
չարութիւն հատուցանէք , կամ նախատանաց
փոխարէն՝ նախատինք • այլ ընդհակառակն օրհ-
նեցէք , գիտնալով որ ասս բանիս համար կան-
10 չուեցաք , ¶որ օրհնութիւն ժառանգէք : ¶Վասն
զի ան որ կ՚ուզէ կեանքը սիրել՝ ու բարի օրեր
տեսնել , ¶իր լեզուն թող զգուշացընէ չարու-
թենէն , ու իր շրթունքները նենգութիւն խօ-
11 սելէն • Ըձարութենէ ետ քաշուի՝ ու բարու-
թիւն ընէ • ¶խաղաղութիւն փնտռէ , և անոր
12 ետևէն երթայ : Ինչու որ Տէրոջը աչքերը ար-
դարներուն վրայ է , ¶ու իր ականջները անոնց
աղօթքին • բայց Տէրոջը երեսը չարագործնե-
13 րուն վրայ է : Վո՞վ ձեղի չարիք մը պիտի
հասցընէ՝ թէ որ դուք բարիին հետևողը ըլլաք :
14 Բայց թէ որ արդարութեան համար չարչա-
րուիք ալ՝ երանելի էք • և Հանոնց ահէն մի

ա ¶Առակ . ժէ . 4 :
բ ¶Առակ . ժգ . 3 ,
գ Տիտ . բ . 8 : ¶Մր 12 ,
դ Կաղ . ե . 1 , 13 :
ե ա Կոր . է . 22 :
զ ¶Առակ . ժէ . 10 : Փիլ . բ . 3 :
է Նբր . ժգ . 1 : Կղ . ա . 22 :
ը Ըռակ . իգ . 21 : Ատտ . իբ .
21 : ¶Առակ . ժգ . 7 :
թ Նփես . գ . 5 : Կող . գ . 22 :
ժ Տիմ . գ . 1 : Տիտ . բ . 9 :
ի Ատտ . ե . 10 : Կղ . գ . 14 ,
լ Կղ . գ . 14 : գ . 14 , 15 :
խ Ատտ . ժգ . 24 : Կող . ժգ .
21 : ա Յովս . գ . 3 : բ Տիմ .
գ . 12 :
ծ Կղ . գ . 18 :
կ Հյոհ . ժգ . 15 : Փիլ . բ . 5 :
ա Հյոհ . բ . 6 :
հ Նպ . ծգ . 9 : Ղուկ . իգ . 11 :
Հյոհ . բ . 46 : բ Կոր . է .
21 : Նբր . գ . 15 :
ղ Նա . ծգ . 7 : Ատտ . իէ . 39 :
Հյոհ . բ . 48 , 49 : Նբր . ժբ .
3 :
ճ Ղուկ . իգ . 46 ,
մ Նա . ծգ . 4 , 5 , 6 , 11 : Ատտ .
բ . 17 : Նբր . ի . 28 :
յ ¶Առակ . գ . 2 , 11 : է . 6 :
ն Նա . ծգ . 5 ,
շ Նա . ծգ . 6 : Նղեկ . լէ .
6 :
ո Նղեկ . լէ . 23 : լէ . 24 :
Հյոհ . ժ . 11 , 14 , 16 : Նբր .
ժգ . 20 : Կղ . ե . 4 :

—

ա ա Կոր . ժգ . 34 : Նփես . ե .
22 : Կող . գ . 18 : Տիտ . բ .
5 :
բ ա Կոր . է . 16 :
գ Ատտ . ժբ . 15 : ա Կոր . ի .
19—22 :
դ Կղ . բ . 12 ,
ե ա Տիմ . բ . 9 : Տիտ . բ . 3 ,
եզ :
զ Պաղ . խե . 13 : ¶Առակ . բ .
29 : է . 22 : ը Կոր . գ . 16 :
է Նմն . ժբ . 12 ,
ը ա Կոր . է . 3 : Նփես . ե .
25 : Կող . գ . 19 :
թ ա Կոր . ժբ . 23 : ա Յովս .
գ . 4 :
ժ Տես Հոր . խբ . 8 : Ատտ .
ե . 23 , 24 : ժբ . 19 :
ի ¶Առակ . ժբ . 16 : ժէ . 5 :
Փիլ . գ . 16 :
լ ¶Առակ . ժբ . 10 : Նբր . ժգ .
1 : Կղ . բ . 17 :
խ Կող . գ . 12 : Նփես . գ .
32 :
ծ Ըռակ . ժէ . 13 . ի . 22 : Ատտ .
ե . 39 : ¶Առակ . ժբ . 14 ,
17 : ա Կոր . գ . 12 : ա Յովս .
ե . 15 :
կ Ատտ . իէ . 34 ,
հ Պաղ . լգ . 12 , եզ :
ձ Հակ . ա . 26 : Կղ . բ . 1 ,
22 : Հայտ . ժգ . 5 :
ղ Պաղ . լէ . 27 : Նա . ա . 16 ,
17 : գ Հյոհ . ի .
ճ ¶Առակ . ժբ . 18 : ժգ . 19 :
Նբր . ժբ . 14 ,
մ Հյոհ . իթ . 31 : Հակ . ե . 16 :
յ Ըռակ . ժգ . 7 : ¶Առակ . բ .
28 :
ն Ատտ . ե . 10, 11, 12 : Կղ .
բ . 19 : գ . 14 : Հակ . ա .
12 :
շ Նա . բ . 12 , 13 : Նբրեմ . ա .
8 : Հյոհ . ժգ . 1 , 27 :

15 վախնաք՝ ու մի՛ շփոթիք • Հապա Տէր Ա-
ստուածը սրտերնուդ մէջ սո՛ւրբ պահեցէք • և
միշտ *պատրաստ եղէք հեզութեամբ ու երկիւ-
ղածութեամբ պատասխան տալու ամէնուն՝ որ
ձեր ունեցած յոյսին պատճառը ձեզի կը հար-
16 ցնէ • Նէ՛ բարի խղճմտանք ունենաք՝ *որ
ինչ բանով որ ձեզ կը բամբասեն իբրև չարա-
գործներ՝ ամօթով մնան անոնք՝ որ Քրիստոսով
եղած ձեր բարի վարմունքը կը պախարակեն:
17 Ինչու որ աւելի աղէկ է բարեգործութիւն ըն-
ծլով չարչարուիլ՝ թէ որ Աստուծոյ կամքը այ՛ն
18 լայ՝ քան թէ չարագործութիւն ընծլով: Վասն
զի Քրիստոս ալ մեղքի համար մէկ անգամ չար-
չարեցաւ՝ Արդարը անարդարներուն վրայ՝
որ մեզ Աստուծոյ մօտեցնէ • *որ թէպէտ մա-
րա՛ *մարմինով՝ *բայց կենդանի է հոգիով •
19 Որով *բանտի մէջ եղած *հոգիներուն ալ գը-
20 նաց՝ ու քարոզեց • Որոնք առաջ մը ապստամբ
էին՝ *երբոր Աստուծոյ երկայնմտութիւնը կը
համբերէր անոնց *ևոյի օրերը՝ *երբոր տապա-
նը կը շինուէր • *որուն մէջը քիչ անձինք՝ այս-
21 ինքն ութը հոգի ջուրէն ապրեցան • *Որ մեզ
ալ ան օրինակին պէս մկրտութիւնը հիմա
կ՚ապրեցնէ՝ (*չէ թէ մարմինին աղտը մկրտի
ձգելը՝ հապա բարի խղճմտանքին վկայու-
թիւնը առ Աստուած՝) *Յիսուս Քրիստոսի
22 յարութիւնովը • Որ անկեայ երկինքը գացած՝
*Աստուծոյ աջ կողմն է՝ *հրեշտակները ու իշ-
խանութիւնները և զօրութիւնները իրեն ճնա-
ղանդելով:

Գ Լ • Գ

1 Կը յորդորէ քրիստոնեաները մեղքէ հրաժարելու, յիշե-
ցնելով Քրիստոսի օրինակը, և աշխարհի վերջը՝ որ մօ-
տ անալու վրայ է, 12 և կը մխիթարէ զանոնք հալածանքի
վրայով:

1 Ասոնց *Քրիստոս որ մեզի համար չարչարուե-
ցաւ մարմինով՝ դուք ալ նոյն միտքով
զինուորեցէ՛ք • *Որ ան որ մարմինով չար-
2 չարուեցաւ՝ մեղքէն դադրած է • *Որ ալ
չէ թէ մարդոց ցանկութիւններուն պէս՝ *Հա-
3 մակ ժամանակ մը կենաց անցեալ ժամանակը՝ որուն մէջ *հե-
թանոսներուն կամքը կատարեցինք՝ ու գինո-
թիւններով՝ ցանկութիւններով՝ գինեմոլու-
թիւններով՝ անառակութիւններով՝ արբեցու-
թիւններով ու անօրէն կռապաշտութիւններով
4 վարուելնիդ: Ու ա՛ս բանիս կը զարմանան՝ որ
դուք նոյն չափազանց անառակութեան մէջ ա-
նոնց հետ չէք վազեր՝ *ու հայհոյութիւն կ՚ը-
5 ներեն • Որոնք պատասխան պիտի տան անոր՝ *որ
պատրաստ է դատելու կենդանիները ու մեռեալ-
6 ները: *Վասն զի ասոր համար մեռեալներուն ալ
աւետարանը քարոզուեցաւ՝ որ դատուին մար-
դոց կողմանէ մարմինով՝ ու կենդանի ըլլան Ա-
ստուծոյ կողմանէ հոգիով:
7 *Սակայն ամէն բանին վախճանը մօտեցեր է •
*Ուստի զգաստ եղէք՝ ու աղօթքի մէջ արթնցուն
8 կեցէ՛ք: *Նէ՛ ամէն բանէն առաջ իրարու հետ
արտանց սէր ունեցէ՛ք • *Ինչու որ սէրը մեղաց
9 բազմութիւնը կը ծածկէ: *Իրարու հիւրասի-
րութիւն ցուցուցէ՛ք *առանց տրտունջ ընելու:
10 *Ամէն մէկը ինչ տնօրհ՛ք որ առաւ՝
անկիսայ իրարու մատակարարեցէ՛ք *Աստուծոյ
զանազան շնորհքներուն *բարի անտեսներուն
11 պէս: *Թէ որ մէկը խօսի՝ Աստուծոյ պատ-
գամներուն պէս ընէ՛ խօսի՝ *թէ որ մէկը մա-
տակարարութիւն ընէ՝ որպէս թէ Աստուծոյ
շնորհաց զօրութենէն ընէ՛ ըն՛ե՝ *որ ամէն բա-
նի մէջ Աստուած փառաւորուի Յիսուս Քր-
իստոսի ձեռքովը • *Որուն փառք և զօրութիւն
յաւիտեանս յաւիտենից • ամէն:
12 Սիրելիներ՝ օտար բան մի՛ սեպէ՛ք ան ն՛եղո-
ղութի՛ւնն *որ ձեզ փորձելու համար
կ՚ըլլայ՝ որպէս թէ օտար բան մը ձեզի հանդի-
13 պած է • *Հապա ուրախ եղէք՝ *քանի որ Քր-
իստոսի չարչարանքներուն հաղորդ եղած էք՝
*որ անոր փառքին յայտնուելու առիթն ալ ըն-
14 ծլով փառաց *և զօրութեան՝՝ և Աստուծոյ

* Սաղ. ձժ֊. 46 : Գործ. դ. 8 : Կող. գ. 6 : բ Տիմ. բ. 25 :
է Նբր. ժէ. 18 :
ը Տիտ. բ. 8 : ԳԼ. բ. 12 :
ի Հռով. ե. 6 : Նբր. ի֊. 26, 28 : ԳԼ. բ. 21 : գ. 1 :
ժ բ Կոր. ժգ. 4 :
ժա Կող. ա. 21, 22 :
ժբ Հռով. ա. 4 : բ. 11 :
ժգ Նա. խբ. 7 : խե֊. 9 : կա. 1 :
ժդ ԳԼ. ա. 12 : գ. 6 :
ժե Ծն. դ. 3, 5, 13 :
ժզ Նբր. ժա. 7 :
ժէ Ծն. է. 7 : ը. 18 : բ Պետ. բ. 5 :
ժը Նփես. Ե. 26 :
ժթ Տիտ. գ. 5 :
ի ԳԼ. ա. 3 :
ի ա Սաղ. ձժ֊. 1 : Հռով. ը. 34 : Նփես. ա. 20 : Կող. գ. 1 : Նբր. ա. 3 :
ի բ Հռով. ը. 38 : ա Կոր. ժէ. 24 : Նփես. ա. 21 :

—

ի գ ԳԼ. գ. 18 :
ի դ Հռով. ը. 2, 7 : Գաղ. Ե. 24 : Կող. գ. 3, 5 :
ի ե Հռով. ժգ. 7 : ԳԼ. բ. 1 :
ի զ Հով. ա. 13 : Հռով. ը. 11 : բ Կոր. Ե. 15 : Հակ. ա. 18 :
ի է ԳԼ. ա. 14 :
ի ը Նղեկ. խդ. 6 : խե֊. 9 : Գործ. ժէ. 30 :
ի թ Նփես. բ. 2 : գ. 17 : ա Թես. դ. 5 : Տիտ. գ. 3 : ԳԼ. ա. 14 :
լ Գործ. ժգ. 45 : ժը. 6 : ԳԼ. գ. 16 :
լ ա Գործ. ժ. 42 : ժէ. 31 : Հռով. ժգ. 10, 12 : ա Կոր. ժէ. 51, 52 : բ Տիմ. գ. 1 : Հակ. Ե. 9 :
լ բ ԳԼ. գ. 19 :
լ գ Գաս. իդ. 13, 14 : Հռով. ժգ. 12 : Փիլ. գ. 5 : Նբր. ժ. 25 : Հակ. Ե. 8 : բ Պետ. գ. 9, 11 : ա Հով. բ. 18 :
լ դ Գաս. իգ. 41 : Գոլ. իա. 34 : Կող. գ. 2 : ԳԼ. ա. 13 : Ե. 8 :
լ ե Նբր. ժգ. 1 : Կող. գ. 14 :
լ զ Ընակ. ժ. 12 : ա Կոր. ժգ. 7 : Հակ. Ե. 20 :
լ է Հռով. ժգ. 13 : Նբր. ժգ. 2 :
լ ը բ Կոր. թ. 7 : Փիլ. բ. 14 : Փիլիմ. 14 :
լ թ Հռով. ժգ. 6 : ա Կոր. գ. 7 :
խ ա Կոր. ժգ. 4 : Նփես. գ. 11 :
խ բ Գաս. իդ. 14, 21 : Գոլ. ժգ. 42 : ա Կոր. գ. 1, 2 : Տիտ. ա. 7 :
խ գ Նբր. ժ. 22 :
խ դ Հռով. ժգ. 6, 7, 8 : ա Կոր. գ. 10 :
խ ե Նփես. Ե. 20 : ԳԼ. բ. 5 :
խ զ ա Տիմ. գ. 16 : ԳԼ. Ե. 11 : Հայտ. ա. 6 :
խ է ա Կոր. գ. 13 : ԳԼ. ա. 7 :
խ ը Գոր. Ե. 41 : Հակ. ա. 2 :
խ թ Հռով. ը. 17 : բ Կոր. ա. 7 : գ. 10 : Փիլ. գ. 10 : Կող. ա. 24 : բ Տիմ. բ. 12 : ԳԼ. Ե. 1, 10 : Հայտ. ա. 9 :
խ լ ԳԼ. ա. 5, 6 :
խ լ ա Գաս. Ե. 11 : բ Կոր. ժգ. 10 : Հակ. ա. 12 : ԳԼ. բ. 19, 20 : գ. 14 :

* Ոմանք ԷՆ՝ ԱՆ:

Հոդին ձեր վրայ հանգչած է • *յիրաւի ա-
նոնց կողմանէ կը հայհոյուի անիկայ , բայց ձեր
15 կողմանէ կը փառաւորուի" : "Ըլլայ որ ձեզմէ
մէկը չարչարուի իբրև մարդասպան , կամ գող ,
կամ չարագործ , Եկամ իբրև ուրիշին բանին
16 խառնուող • Բայց թէ որ Քրիստոսէ իբրև քը-
բիստոնեայ՝ թող չամչնայ , "հապա աս մասին
17 թող Աստուծոյ փառք տայ : "Քանզի ժամա-
նակ է որ դատաստանը Աստուծոյ տունէն սկսի •
Եւ թէ որ առաջ մեզմէ կը սկսի , "հապա ա-
նոնց վերջը ի՞նչ պիտի ըլլայ՝ որոնք Աստուծոյ
18 աւետարանին չեն հնազանդիր : Եւ թէ որ ար-
դարը դժուարաւ կը փրկուի , հապա ամբարիշ-
19 տը ու մեղաւորը ո՞ւր պիտի գտնուի : Ասոր
համար որ Աստուծոյ կամացը համեմատ կը չար-
չարուին , բարիք գործելով Իրենց հոգիները
հոգ ածող յանձնեն , իբրև հաւատարիմ
Արարչողին :

Գ Լ • Ե

1 Կը յորդորէ երէցները որ իրենց հօտերը արածեն , 5 և
բիրտասարդները՝ որ հնազանդ ըլլան • և ամենուն կը պա-
տուիրէ որ պարկեշտ աբեղուն և հաւատքի մէջ հաստա-
տուն ըլլան , 9 և պատկառ դէմ դնեն իրենց հակառակոր-
դը եղող Սատանային :

1 Ձեր մէջը եղող երէցներուն կ'աղաչեմ՝ Ես ալ
անոնց պէս երէց ըլլալով , "ու Քրիստոսի
չարչարանացը վկայ , Եւ յայտնուելու հան-
2 դերձեալ փառքին մասնակից • Աստուծոյ հօ-
տը որ ձեր մէջն է՝ արածեցէք , վերակացու
ըլլալով Էնէ թէ ակամայ՝ հապա կամաւ • Էնէ
թէ անարդ շահախնդրութեանմէ , հապա յօ-
3 ժարութեամբ • Ընէ թէ վիճակներուն վրայ
Էտիրելով , Ըհապա հօտին օրինակ ըլլալով •

* Ոմանք կ—նդ՝ն :
ա ԳԼ • բ • 20 :
բ ա ՅԹես • դ • 11 : ա Տիմ • ե • 13 :
գ Գոր • Է • 41 :
դ Լաս • ժ • 12 : Լրեմ իե • 29 : իթ • 12 : Լշխկ • իմ • 6 : Մաղ • գ • 5 :
ե Ղու • իդ • 31 :
զ Ղու • ժ • 12, 14 :
է Ածաք • ժա • 31 : Ղու • իդ • 31 :
ը Մաղ • լա • 5 : Ղու • իդ • 46 : բ Տիմ • ա • 13 :
թ Ղու • իդ • 48 : Գոր • ա • 8, 22 : ե • 32 : ժ • 39 :
ի Հոով • ը • 17, 18 : Հայտ • ա • 9 :
ժ Հօհ • իա • 15, 16, 17 : Գոր • ի • 28 :
ի ա Կոր • իմ • 17 :
լ ա Տիմ • գ • 3, 8 : Տիտ • ա • 7 :
խ Մաղ • լՀ • 12 : ՀԴ • 2 :
ծ Նշխկ • լՀ • 4 : Մատ • ի • 25, 26 : բ Կոր • ա • 23 :
կ փիլ • գ • 17 : բ ՅԹես • գ • 9 : ա Տիմ • դ • 12 : Տիտ • բ • 7 :
հ Նբր • ժգ • 20 :
ձ ԳԼ • ա • 4 :
ղ ա Կոր • իթ • 25 : բ Տիմ • գ • 8 : Հակ • ա • 12 :
ճ Հոով • ը • 10 : Նփես • ե • 21 : փիլ • բ • 3 :
մ Հակ • գ • 6 :
յ Լաս • ծէ • 15 : կՂ • 2 :
ն Հակ • գ • 10 :
շ Մաղ • լէ • 5 : ծե • 22 : Մատ • դ • 25 : Ղու • ժբ • 11, 22 : փիլ • գ • 6 : Նբր • ժգ • 5 :
ո Ղու • իա • 34, 36 : ա ՅԹես • ե • 6 : ԳԼ • գ • 7 :
չ Հոբ • ա • 7 : բ • 2 : Ղու • իդ • 31 : Հայտ • ժբ • 12 :
պ Նփես • դ • 11, 13 : Հակ • գ • 7 :
ջ Գոր • ժգ • 21 : ա ՅԹես • գ • 3 : բ Տիմ • գ • 12 : ԳԼ • բ • 21 :
ռ ա Կոր • ա • 9 : ա Տիմ • դ • 12 :
ս բ Կոր • գ • 17 : ԳԼ • ա • 6 :
վ Հուդ • 24 :
տ բ ՅԹես • բ • 16 : գ • 3 :
ր ԳԼ • գ • 11 : Հայտ • ա • 6 :
ց բ Կոր • ա • 19 :
ւ Նբր • ժգ • 22 :
փ Գոր • ի • 24 : ա Կոր • ժե • 1 : բ Պետ • ա • 12 :
ք Գոր • ժգ • 12, 25 :
և Հոով • ժդ • 16 : ա Կոր • ժդ • 20 : բ Կոր • ժգ • 12 : ա ՅԹես • ե • 26 :
օ Նփես • դ • 23 :

4 Եւ Հովուապետին երեւցած ատենը Էփառաց
անթառամ Էպսակը պիտի ընդունիք :
5 Ոյժմնապէս դուք երիտասարդներ՝ հնազանդ
եղէք ծերերուն • և Համակերդ իրարու հնազանդ
ըլլալով՝ խոնարհութիւն հագէք • Էինչու որ
Աստուած ամբարտաւաններուն հակառակ կը
կենայ , բայց Էխոնարհներուն շնորհք կու տայ :
6 Ուրեմն Աստուծոյ հզօր ձեռքին տակը խոնար-
հեցէք , որ ձեզ ժամանակին բարձրացնէ :
7 Ձեր ամէն հոգը անոր ձգեցէք , վասն զի ա-
նիկայ ձեզի համար կը հոգայ :
8 Ընթռուն կեցէք , հսկեցէք • Էինչու որ ձեր
հակառակորդը Սատանան մռնչող առիւծի պէս
9 կը պտըտի , ու կը փնտռէ թէ ո՛վ կլլէ • Ո-
րուն դէմ կեցէք հաւատքով հաստատուած ,
Ճգիտնալով որ ձեր եղբայրներն ալ աշխարհի
մէջ նոյն չարչարանքները կը քաշեն :
10 Եւ բոլոր շնորհաց Աստուածը՝ Ոորմէ մեզ իր
յաւիտենական փառքին կանչեց Քրիստոս Յի-
սուսի ձեռքովը՝ Էքիչ մը ատեն նեղութիւն կը-
րնկնիդ հաքը , ինքը ձեզ կատարեալ ընէ ,
11 Հաստատէ , զօրացնէ ու "հիմնէ : Էնկնի
փառք և զօրութիւն՝ յաւիտեանս յաւիտենից •
ամէն :
12 "Սիղուանոս հաւատարիմ եղբօրը ձեռքո-
վը՝ (ինչպէս ես կը կարծեմ ,) Համառօտ մը
ձեզի գրեցի , յորդորելով՝ ու վկայելով , "թէ
ասիկա է Աստուծոյ ճշմարիտ շնորհքը , որուն մէ-
13 ջը հաստատ կեցիր էք : Ձարև կ'ընէ ձեզի
Բաբիլոնի մէջ եղած Եկեղեցին՝ որ ձեզի հետ
ընտրուած է , ու "իմ որդիս Մարկոսն ալ :
14 Ձարև տուէք իրարու սիրոյ համբուրով •
"Խաղաղութիւն ձեր ամենուն հետ՝ որ Քրիս-
տոս Յիսուսի մէջ էք • ամէն :

ԵՐԿՐՈՐԴ ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹ
ՊԵՏՐՈՍԻ ԸՍՏ ՔԱԼՈՅՆ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Աստիճանը հաստատելով քրիստոնեաները Աստուծոյ շնորհացը մէջ ամէնու յառաջ, 5 կը յորդորէ զանոնք որ հաւատքով ու բարի գործքով իրենց կոչումը հաստատ պահեն, 12 որն որ ինքը հոգ կը տանի անոնց միտքը դնելու, դիտցնելով որ իր մահը մօտ է։ 16 Կը խրատէ որ հաստատ ըլլան Քրիստոսի հաւատքին մէջ, զգուշնալով թէ անիկայ է Աստուծոյ Հմարիա Սրդին, որովհետև առաքեալները անոր վիճախաւսութեանը ականատես եղան. և Հայրը ու մարգարէները ալ անոր համար վկայեցին։

1 Շմաւոն Պետրոս՝ Յիսուս Քրիստոսի ծառայ
և առաքեալ, յԵղբ՝ որ մեր հետը նոյն պա-
տուական հաւատքին հասաք մեր Աստուծոյն
ու փրկչին Յիսուս Քրիստոսին արդարութիւ-
2 նովը. բՇնորհք և խաղաղութիւն ձեր վրայ
աւելցնայ՝ Աստուծոյ ու մեր Տէրոջը Յիսուսին
գիտութիւնովը։
3 Ինչպէս որ իր աստուածային զօրութիւնը կեն-
նաց և աստուածպաշտութեան վերաբերեալ ա-
մէն բաները մեզի տուաւ՝ գանոր գիտութիւնովը՝
դոր մեզ փառքով ու առաքինութիւնով հր-
4 աւիրեց. եորոնցմով ամենամեծ ու պատուա-
կան խոստումներ տրուած են մեզի, զորպէս
զի աստնցմով աստուածային բնութեանը հա-
ղորդ ըլլաք՝ եաշխարհի մէջ ցանկութենէ յա-
5 ռաջ եկած ապականութենէն փախչելով։ ըԵւ
ասոր բանիս համար բոլոր ջանքերնիդ գրած՝ ձեր
հաւատքին վրայ առաքինութիւն աւելցուցէք,
6 ու առաքինութեանը վրայ՝ գիտութիւն, ևւ
գիտութեանը վրայ ժուժկալութիւն, ու ժուժ-
կալութեանը վրայ՝ համբերութիւն, և համբե-
7 րութեանը վրայ՝ աստուածպաշտութիւն, ևւ
աստուածպաշտութեանը վրայ՝ եղբայրսիրու-
թիւն, եու եղբայրսիրութեանը վրայ՝ սէր։
8 Վասն զի քանի որ ասոնք բաները ձեր վրայ կը
գտնուին ու կ'աճին, եպարապ ու անպտուղ

ա Հռով. ա. 12։ բ Կոր. ա. 13։ Եփես. ա. 5։ Տիտ. ա. 4։
գ Գաղ. գ. 1։ գԼ. 25։ ա Պետ. ա. 2։ Յուդ. 2։
դ Յօհ. ժէ. 3։
ե ա Յհես. բ. 12։ գ. 7։ բ Յհես. Ա. 13։ բ Տիմ. ա. 9։ ա Պետ. բ. 9։ գ. 9։
զ բ Կոր. է. 1։
է բ Կոր. գ. 18։ Եփես. գ. 2ա։ Հբր. ժբ. 10։ ա Յօհ. ա. 2։ գ. 2։
ը ԳԼ. բ. 18, 20։
թ ԳԼ. գ. 18։
ժ Գաղ. գ. 10։ ա Յհես. գ. 12։ է. 15։ ա Յօհ. գ. 21։
ի Յօհ. ժէ. 2։ Տիտ. գ. 14։
լ ա Յօհ. բ. 9, 11։
խ Եփես. է. 26։ Հբր. ք. 14։ ա Յօհ. ա. 7։
ծ ա Յօհ. գ. 19։
կ ԳԼ. գ. 17։
հ Հռով. ժէ. 14, 15։ Փիլ. գ. 2։
ղ. 2։
ձ ԳԼ. բ. 18, 20։
ճ ԳԼ. գ. 18։
մ Գաղ. գ. 10։ ա Յհես. գ. 12։ է. 15։ ա Յօհ. գ. 21։
յ Յօհ. ժէ. 2։ Տիտ. գ. 14։
ն ա Յօհ. բ. 9, 11։
շ Եփես. է. 26։ Հբր. ք. 14։ ա Յօհ. ա. 7։
ո ա Յօհ. գ. 19։
չ ԳԼ. գ. 17։
պ Հռով. ժէ. 14, 15։ Փիլ. գ. 1։ ԳԼ. գ. 1։ ա Յօհ. բ. 21։ Հյուդ. 5։
ջ ա Պետ. է. 12։ ԳԼ. գ. 17։
ռ բ Կոր. է. 1։ *Հռան. վերնից
ս ԿԼ. գ. 1։
վ Տես բ Օր. գ. 21, 22։ Լա. 14։ բ Տիմ. գ. 6։
տ Յօհ. ի՞ա. 18, 19։
ր ա Կոր. ա. 17։ բ. 1, 4։ բ Կոր. բ. 17։ գ. 2։
ց Ասա. ժէ. 1, 3։ Աթ. ի՞ա. 2։ Յօհ. ա. 14։ ա Յօհ. ա. 1։ գ. 14։
ւ Ասա. գ. 17։ ժէ. 5։ Աթ. ա. 11։ ի՞ա. 6։ Ղև. գ. 22։ ի՞ա. 35։
փ Տես Ես. գ. 5։ Յհես. է. 15։ Աթա. ժէ. 6։
ք Ասղ. ճժ՞ի՞ա. 105։ Յօհ. է. 25։
օ Յայտ. բ. 28։ ի՞բ. 16։ Տես բ Կոր. գ. 4, 6։

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Աստիճանը հաստատելով քրիստոնեաները Աստուծոյ շնորհացը մէջ ամէնու յառաջ, 5 կը յորդորէ զանոնք որ հաւատքով ու բարի գործքով իրենց կոչումը հաստատ պահեն, 12 որն որ ինքը հոգ կը տանի անոնց միտքը դնելու, դիտցնելով որ իր մահը մօտ է։ 16 Կը խրատէ որ հաստատ ըլլան Քրիստոսի հաւատքին մէջ, զգուշնալով թէ անիկայ է Աստուծոյ Հմարիա Սրդին, որովհետև առաքեալները անոր վիճախաւսութեանը ականատես եղան. և Հայրը ու մարգարէները ալ անոր համար վկայեցին։

1 Շմաւոն Պետրոս՝ Յիսուս Քրիստոսի ծառայ
և առաքեալ, յԵղբ՝ որ մեր հետը նոյն պա-
տուական հաւատքին հասաք մեր Աստուծոյն
ու փրկչին Յիսուս Քրիստոսին արդարութիւ-
2 նովը. բՇնորհք և խաղաղութիւն ձեր վրայ
աւելցնայ՝ Աստուծոյ ու մեր Տէրոջը Յիսուսին
գիտութիւնովը։
3 Ինչպէս որ իր աստուածային զօրութիւնը կեն-
նաց և աստուածպաշտութեան վերաբերեալ ա-
մէն բաները մեզի տուաւ՝ գանոր գիտութիւնովը՝
դոր մեզ փառքով ու առաքինութիւնով հր-
4 աւիրեց. եորոնցմով ամենամեծ ու պատուա-
կան խոստումներ տրուած են մեզի, զորպէս
զի աստնցմով աստուածային բնութեանը հա-
ղորդ ըլլաք՝ եաշխարհի մէջ ցանկութենէ յա-
5 ռաջ եկած ապականութենէն փախչելով։ ըԵւ
ասոր բանիս համար բոլոր ջանքերնիդ գրած՝ ձեր
հաւատքին վրայ առաքինութիւն աւելցուցէք,
6 ու առաքինութեանը վրայ՝ գիտութիւն, ևւ
գիտութեանը վրայ ժուժկալութիւն, ու ժուժ-
կալութեանը վրայ՝ համբերութիւն, և համբե-
7 րութեանը վրայ՝ աստուածպաշտութիւն, ևւ
աստուածպաշտութեանը վրայ՝ եղբայրսիրու-
թիւն, եու եղբայրսիրութեանը վրայ՝ սէր։
8 Վասն զի քանի որ ասոնք բաները ձեր վրայ կը
գտնուին ու կ'աճին, եպարապ ու անպտուղ

20 անակը սրտիդ մէջը Տապի ։ Լայց առաջ առ
պիտանաք , Նոր դրոց առիւծ մարգարէութիւն իր
21 յառուկ մեկնութիւնը չունի ։ Ընչու որ մար-
գարէութիւն մը երբէք մարդոց կամքին պէս
չարուեցաւ . Հապա Աստուծոյ սուրբ մարգի-
կը Սուրբ Հոգիէն շարժուած՝ խօսեցան ։

Գլ. Բ

1 Կը ծանուցանէ թէ սուտ մարգարէները պիտի ելլեն , և
կը նախատէ նոյնէ թէ անոնց ու թէ անոնց հետևողներուն
անպարկեշտ վարմունքը ու պատիժը . 7 ուսկից ազատ պի-
տի մնան բարեպաշտները , բնաւ որ Աստուծմէն ա-
զատեցաւ ։ 10 Կը անատակ և հպարտ խարեբաներուն
վարմունքը աւելի մանրամասնաբար կը նկարագրէ , որ-
պէս զի անոնցմով մարդիկ չուռանան ձանձնալ զա-
նոնք , և անոնցմէ հեռու կենալ ։

1 Բայց սուտ մարգարէներ ալ կ՚ելլային ժո-
ղովուրդին մէջ , ինչպէս որ ձեր մէջն ալ
սուտ վարդապետներ պիտի ըլլան , որ գաղ-
տուկ պիտի մտցընեն կորուսիչ հերձուածո-
ղութիւններ , ու զիրենք ծախող առնող Տէ-
րը ուրանալով՝ իրենց վրայ պիտի բերեն
2 արագահաս կորուստը . Եւ շատերը անոնց
անառակութիւնները կեանէն պիտի կրծան , ո-
րոնց համար ճշմարտութեան ճամբան պիտի
3 հայհոյուի . Եւ ագահութիւնով՝ խորամանկ
կեղծաւորութեան շարուած խօսքերով՝ ձեզ վաճա-
ռականութեան պիտի գործածեն . Որոնց դա-
տաստանը յապաղած չէ , ու անոնց կորուստը չմրափեր ։
4 Վասն զի թէ որ Աստուած մեղք գործող
հրեշտակներուն չխնայեց , Հապա խաւարի
կապերով տարտարոսը ձգած՝ դատաստանի պա-
5 հել տուաւ . Ու առջի աշխարհին ալ չխնա-
յեց . Միայն թէ Նոյ ութերորդ անձը՝ արա-
դարութեան քարոզիչը պահեց , երբոր ջրհե-
ղեղը ամբարիշտներուն աշխարհին վրայ բերաւ .
6 Ու Սոդոմի ու Գոմորի քաղաքները մոխիր
դարձնելով՝ կործանելով դատապարտեց ,
հետքէն ամբարշտութիւն ընելու մարդոց օրի-
7 նակ ընելով անոնց . Ու ապահոց արդար Լո-
տը՝ որ անօրէններուն անառակ վարմունքէն
8 ձանձրացեր էր . (Ընչու որ ան արդարը անոնց
մէջը կենալով՝ հաւքովը տեսնելով ու ականջո-
վը լսելով , օրէ օր իր արդար հոգին կը տանջէր
9 անոնց անօրէն վարմունքովը .) Տէրը գիտէ

բարեպաշտները փորձութենէ ազատելը , և ա-
նիրաւները տանջանքի համար դատաստանի օ-
րուան պահելը ։
10 Մանաւանդ անոնք որ պղծալից ցանկու-
թեամբ մարմինի ետևէ կ՚երթան , և տէրու-
թիւնը կ՚անարգեն , Ինքնահաւան ու յանդու-
գն են , չեն վախնար փառաւորներուն դէմ
11 հայհոյելու . Երբոր հրեշտակները՝ որ անոնց
չափ մեծ են զօրութիւնով ու կարողութիւ-
նով , Տէրոջը առջևը հայհոյութեամբ դատա-
12 պարտութիւն չեն բերեր անոնց վրայ : Բայց
սոոնք անբան անասուններու պէս՝ (որ բնակա-
նաբար որսի ու ապականութեան համար Հոգած
են) չգիտցած բաներնուն դէմ կը հայհոյեն ,
և իրենց ապականութիւնովը պիտի ապականին ,
13 Ընդհատութեան վարձքը ընդունելով . Որ ցա-
բելուան մէջ եղած զեղութիւնը զուարճա-
թիւն կը սեպեն . Պատառ ու բիծ են , իրենց
խաբէութիւններովը զուարճանալով՝ Հետ
14 կերուխումի նստած ատենին . Շնութեամբ
լեցուն աչքեր ունին , որ մեղքէ չեն դադարիր .
անհաստատ հոգիները կը խաբեն . Սրտիկ
թեան սովրած սիրտեր ունին . անիծեալ զաւակ-
15 ներ են . Որ ճամբան ձգելով մոլորեցան ,
Բէովսորի Բաղաամին ճամբուն հետևելով ,
16 որ անիրաւութեան վարձքը սիրեց . Բայց իր
անօրէնութեանը յանդիմանութիւնը առաւ .
անխօս էշը մարդկային ձայնով խօսելով՝ մար-
17 գարէին յիմարութիւնը արգիլեց : Անոնք ջուր
չունեցող աղբիւրներ են , ու փոթորիկէ քշուած
մեգեր . որոնց համար խաւարը պա-
18 հուած է յաւիտեան : Ունայնութեան
հպարտ խօսքեր ընելով՝ գիշութիւններով
մարմնոյ ցանկութիւններով կը խաբեն անոնք
որ քիչ մը առաջ փախչելէն ետև անոնցմէ՝ որ մո-
19 լորութեան մէջ կը պարտին . Անոնց ազատու-
թիւն կը խոստանան , Ու իրենք ապականու-
թեան ծառաներ են . վասն զի ինչ բանէ որ
20 մէկը յաղթուի , անոր ծառայ ալ կ՚ըլլայ : Ան-
ոնք որ եթէ Տէրը ու Փրկիչ Յիսուս Քրիստոս
մի գիտութիւնովը աշխարհիս պղծութիւններէն
փրծաժարելէն ետև՝ դարձեալ անոնցմէն
բռնուած յաղթուին , անոնց վերջը առջինէն
21 գէշ կ՚ըլլայ : Ինչու որ աղէկ էր անոնց՝ որ
չգիտցած ճանչցած չըլլա-

ե Հռով . ժբ . 6 ։
ը Ա Տիմ . դ . 16 ։ ա Պետ . ա . 11 ։
ի Ա Թես . ին . 2 ։ Ա Ցո . ա . 70 ։ Գործ . ա . 16 ։ գ . 18 ։

ա Ա Օր . ժգ . 1 ։
բ Ասա . ին . 11 ։ Գործ . ե . 30 ։ ա Կոր . ժա . 19 ։ ա Տիմ . գ . 1 ։ Ա Տիմ . գ . 1 , 5 ։ ա Յով . դ . 1 ։ Յուդ . 18 ։
գ ա Կոր . գ . 20 ։ Գաղ . գ . 13 ։ Եփես . ա . 7 ։ Ա Թես . ե . 29 ։ ա Պետ . ա . 18 ։ Հայտ . ե . 9 ։
դ Յուդ . 4 ։
ե Հռով . ժբ . 6 ։
զ Ա Տիմ . գ . 16 ։ ա Պետ . ա . 11 ։
է Ա Թես . ին . 2 ։ Ա Ցո . ա . 70 ։ Գործ . ա . 16 ։ գ . 18 ։
ը Ա Կոր . բ . 17 ։ Գաղ . ա . 16 ։
թ Ա Օր . ԼԲ . 35 ։ Յուդ . 4 , 15 ։
ժ Յով . ը . 44 ։ ա Յով . գ . 8 ։
ի Յով . գ . 18 ։ Յուդ . 6 ։
լ Գաղ . ը . 31 ։ Հայտ . ի . 2 , 3 ։
խ Ելն . է . 1 , 7 , 23 ։ Ելբր . ժա . 7 ։ ա Պետ . գ . 20 ։
ծ ա Պետ . գ . 19 ։
կ Գաղ . գ . 6 ։
հ Ելն . ժբ . 24 ։ Ա Օր . ին . 23 ։ Յուդ . 7 ։
ձ Ծնոմ . ին . 10 ։
ղ Ելն . ժբ . 16 ։
ճ Սաղ . ՃԼԲ . 139 , 158 ։ Լամկ . ին . 4 ։
մ Սաղ . ԼԳ . 17 , 19 ։ ա Կոր . ժ . 13 ։
յ Յուդ . 4 , 7 , 8 , 10 , 16 ։
ն Յուդ . 8 ։
շ Յուդ . 9 ։
ո Ելբեմ . ժբ . 3 ։ Յուդ . 10 ։
չ Փիլ . գ . 19 ։
պ Տիտ . Հռով . ժգ . 13 ։
ջ Յուդ . 12 ։
ռ ա Կոր . ժա . 20 , 21 ։
ս Յուդ . 11 ։
վ Ծնոմ . ին . 10 ։
տ Ելն . ժբ . 16 ։
ր Սաղ . ՃԼԲ . 139 , 158 ։ Լամկ . ին . 4 ։
ց Սաղ . ԼԳ . 17 , 19 ։ ա Կոր . ժ . 13 ։
ւ Յուդ . 4 , 7 , 8 , 10 , 16 ։
փ Յուդ . 8 ։
ք Յուդ . 9 ։
օ Ելբեմ . ժբ . 3 ։ Յուդ . 10 ։
ֆ Փիլ . գ . 19 ։
և Տիտ . Հռով . ժգ . 13 ։

ա Ծնոմ . ին . 5 , 7 , 21 , 23 , 28 ։ Յուդ . 11 ։
բ Յուդ . 12 , 13 ։
գ Յուդ . 16 ։
դ Գաղ . գ . 40 ։ Գաղ . ա . 4 ։ Հռով 20 ։
ե Գաղ . ե . 13 ։ ա Պետ . բ . 16 ։
զ Յով . ը . 34 ։ Հռով . գ . 16 ։
է Գաղ . ա . 4 ։ Հռով 18 ։
ը Գաղ . ա . 2 ։
թ Ասա . ժբ . 45 ։ Գաղ . ժա . 26 ։ Ելբր . գ . 4 , ԼԸ . ժ . 26 , 27 ։
ժ Գաղ . ժբ . 47 , 48 ։ Յով . ին . 41 ։ ժե . 22 ։

յին ՝ քան թէ ձանձնալով ևս դառնային ան
սուրբ պատուիրանքէն՝ որ իրենց յանձնուե-
22 ցաւ : Սակայն անոնց հանդիպեցաւ ան ճշմա-
րիտ առակին բանը ՝ թէ՝ Ընտուն նորէն իր
փսխածին կը դառնայ ՝ ու լուացուած խոզը
ցեխի մէջ թաւալտրտիլու :

Գ Լ · Գ

1 Աը Տառատառ Պրիստոսի դատաստանի գալուն ճշմարիտ-
թիւնը · 10 կը նկարագրէ թէ ինչ կերպով աշխարհս պի-
տի վերջանայ · 11 կը յորդորէ քրիստոնեաները որ աս բա-
նին ապահով՝ անարատ վարք ունենան ՝ 15 ու համո-
զուին թէ Տէրոջը երկայնամտութիւնը իրենց փրկութեանը
համար է ՝ ինչպէս որ Պօղոս գրեր էր անոնց՝ իր թուղթե-
րուն մէջ :

1 Սիրելիներ՝ աս երկրորդ թուղթը հիմա ձեզի
կը գրեմ · ²որոնցմով ձեր անկեղծ միտքը
2 ի՛ արթընցնելով յիշելու · Որ սուրբ մարգարէ-
ներէն առաջուց գուշցուած խօսքերը ՝ և ³մեր՝
այսինքն Տէրոջը ու Փրկչին առաքեալներուն
3 պատուիրանները միտքերնիդ բերէք : ⁴Նայեց ա-
ռաջ աս գիտնաք ՝ որ վերջին օրերը արհամար-
հողներ և ծաղր ընողներ պիտի գան ՝ ⁵որոնք
իրենց ցանկութիւններուն համեմատ պիտի
4 քալեն · Ու պիտի ըսեն · ⁶Ո՞րէ անոր գալուն
խոստմունքը · վասն զի քանի որ հայրերը քնա-
ցան ՝ ամէն բան անանկ կայ կը մնայ արարածոց
5 սկիզբէն հետէ : Քանզի անոնք (որ իրենց ու-
զածը աս է՝) ան բանը մոռցեր են ՝ թէ երկինք
առաջուց եղաւ ՝ ու երկիրը ջուրերէն ու
ջուրերով հաստատ կեցեր է ⁷Աստուծոյ խօս-
6 քովը · ⁸Ասոր հին աշխարհը ջրհեղեղով ա-
7 պականած կորսուեցաւ · ⁹Ու հիմակուան եր-
կինքը ու երկիրը նոյն խօսքով պահպանուած
են ՝ ¹⁰մինչև դատաստանին՝ ու ամբարիշտ մար-
դոց կորստեան օրը կրակի համար պահուած :
8 Ու աս մէկ բանը ձեզմէ ծածուկ չմնայ՝ սիրելի-
ներ ՝ որ Տէրոջը քովը մէկ օրը հազար տարուան
պէս է ՝ ¹¹ու հազար տարին մէկ օրուան պէս :
9 ¹²Տէրը չուշացըներ իր խոստմունքը ՝ ինչպէս որ
ոմանք ուշացուցած կը սեպեն ՝ ¹³հապա մեզի եր-
կայնամիտ կ՚ըլլայ · ¹⁴ինչու որ չուզեր որ մէկը
կորսուի ՝ ¹⁵հապա որ ամէնքը ապաշխարանքի
10 գան : ¹⁶Սակայն Տէրոջը օրը գողի պէս պիտի գայ ՝
¹⁷որ ան ատենը երկինքը սաստիկ շառաչիւնով պի-
տի անցնի ՝ ու տարրերքները բոլընկած պիտի լու-
ծուին ՝ երկիրս ալ՝ ու ինչ գործքեր որ անոր
11 մէջը կը գտնուին ՝ պիտի այրուին : Ուստի աս
ամէն բաները որ պիտի լուծուին ՝ ձեզի ինչպէս
մարդիկ ըլլալ կը վայելէ Հասուր վարմունքով
12 ու բարեպաշտութեամբ ՝ ¹⁸սպասելով Ու ար-
տօրալով Աստուծոյ օրուանը գալուն ՝ ¹⁹որուն
մէջ երկինքը կրակով այրուած պիտի լուծուի ՝
13 ²⁰ու տարրերքները բոլընկած պիտի հալին : ²¹Սա-
կայն իր խոստմունքին համեմատ՝ նոր երկինքի
մը ու նոր երկրի մը կը սպասենք ՝ որոնց մէջ
արդարութիւն կը բնակի :
14 Ուստի սիրելիներ՝ ասոնց սպասելով ջանա-
ցէք ՝ ²²որ ան ձեզ անբիծ ու անարատ գտնէ
15 խաղաղութիւնով · ²³Ու մեր Տէրոջը երկայնամ-
տութիւնը փրկութիւն սեպեցէք · ինչպէս որ
մեր սիրելի եղբայրը Պօղոս ալ իրեն տրուած
16 իմաստութիւնովը գրեց ձեզի · ²⁴Ինչպէս որ ամէն
թուղթերուն մէջն ալ աս բաներուս վրայով կը
խօսի · որոնց մէջ քանի մը դժուարիմաց խօս-
²⁵քեր կը գտնուին ՝ որ զանոնք տգէտները ու ան-
հաստատները ծուռ կողմը կը դարձընեն ՝ ինչպէս
ուրիշ գիրքերն ալ՝ իրենց անձին կորստեանը
17 համար : Ուրեմն դուք սիրելիներ՝ ²⁶առաջուց
դիտնալով ՝ զգոյշ եղէք ՝ որ ջլլայ թէ անօ-
րէններուն խաբէութիւնէն բռնուած՝ ձեր հաս-
18 տատութենէն իյնաք · ²⁷Հապա աճեցէք մեր
Տէր ու Փրկիչ Յիսուս Քրիստոսի շնորհքովը
ու գիտութիւնովը · ²⁸անոր փառք հիմա ալ՝ ու
մինչև յաւիտենական օրն ալ · ամէն :

ա Բաակ · իզ · 11 :

—

ա Պէտ · ա · 13 :
բ Հայս · 17 :
գ ա Տիմ · գ · 1 · բ Տիմ · գ · 1 ·
Հռով · 18 :
դ Պէտ · բ · 10 :
ե Յա · ե · 19 · Յրեմ · ԺԷ · 15 ·
Յզեկ · ժբ · 22 , 27 · Պատ ·
իգ · 38 · Գոս · ժբ · 45 :
զ Սաղ · իգ · 2 · Ա Ղ · 6 · Ասղ ·
ա · 17 :
է Ծն · ա · 6 , 9 · Սաղ · Ղ · 6 · 6 ·
Ելբ · ժա · 3 :
ը Ծն · է · 11 , 21 , 22 , 23 ·
Պէտ · բ · 5 :
թ Ա՛մր 10 :
ժ Պատ · իե · 41 · ի Գծես · ա · 8 :
ի Սաղ · Ղ · 4 :
լ Ամբ · բ · 3 · Ելբ · Ժ · 37 :
խ Յա · Ե · 18 · ա Պետ · գ · 20 · Ա՛մր 15 :
ծ Յզեկ · ժբ · 23 , 32 · Ղ · 11 :
կ Ա՛ռաջ · բ · 4 · ա Տիմ · բ · 4 ·
հ Պատ · իգ · 43 · Ղ ու · ժբ · 39 · ա Գծես · Ե · 2 · Հայս ·
ղ · 3 · ժԱ · 15 :
յ Մաղ · ձբ · 26 · Յա · ծ · 6 · Պատ · իգ · 35 · Պար · ժգ · 31 · Ելբ · ա · 11 · Հայս · ի · 11 · իա · 1 :
ղ ա Պետ · ա · 15 :
ճ ա Կոր · ա · 7 · Տիտ · բ · 13 :
ռ Մաղ · Ե · 3 · Յա · Ղգ · 4 :
ն Մկը · ա · 4 · Ա՛մր 10 :
շ Յա · կե · 17 · կգ · 22 · Հայս · իա · 1 , 27 :
ո ա Կոր · ա · 8 · ժԵ · 58 · փիլ · ա · 10 · ա Գծես · գ · 13 · Ե · 23 :
չ Ա՛ռաջ · բ · 4 · ա Պետ · գ · 20 · Ա՛մր 9 :
պ Ա՛ռաջ · բ · 19 · ա Կոր · ժԵ · 24 · ա Գծես · գ · 14 :
ջ Պար · ժգ · 23 · Պէտ · ա · 12 :
ռ Յակես · գ · 14 · Պէտ · ա · 10, 11 · բ · 18 :
ս Յակես · գ · 15 · ա Պետ · բ · 2 :
վ բ Տիմ · գ · 18 · Հայս · ա · 6 :

—

ԱՌԱՋԻՆ ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹ

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՒԱԶԵԼՈՅՆ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Բանաբերը կը նկարագրէ Բրիստոսի անձը՝ որով մենք յաւիտենական կեանք ունինք՝ Աստուծոյ հետ հաղորդութիւն ունենալով. 5 կը յորդորէ որ ասոր հետ սուրբ վարք ալ ունենանք, որ միայն թէ մեր հաւատքին դաւանութիւնը եւ հաղորդութիւնը ճշմարիտ է, եւ որ հաստատ ապահովութիւն մը ունենանք՝ թէ Քրիստոսի մահուամբը մեր մեղքերուն թողութիւն կայ:

1 Կ՚ինադ Յանին վրայով ¹որ սկիզբէն էր, որուն
Համար լսեցինք, որն որ մեր աչքերովը տե-
սանք, ²որուն նայեցանք, ³ու մեր ձեռքերը
2 շօշափեցին. (⁴Ու կեանքը ⁵յայտնուեցաւ,
ու տեսանք, ⁶եւ կը վկայենք, ⁷ու ձեզի կը
պատմենք այն յաւիտենական կեանքը, ⁸որ ⁹Հօ-
3 րը քովն էր՝ ու մեզի յայտնուեցաւ.) ¹⁰Ըն որ
տեսանք ու լսեցինք՝ ձեզի կը պատմենք, որ
դուք ալ մեզի հետ հաղորդութիւն ունենաք.
¹¹եւ մեր հաղորդութիւնը ¹²Հօրը հետ է՝ ու իր
4 Որդւոյն Յիսուս Քրիստոսին հետ: Ու ասո
բաները կը գրենք ձեզի, ¹որ ձեր ուրախութիւ-
նը կատարեալ ըլլայ:
5 ²Ու ասիկայ է այն պատգամը որ իրմէն լը-
սեցինք՝ ու ձեզի կը պատմենք, ³թէ Աստուած
6 լոյս է, ու անոր մէջը բնաւ խաւար չկայ: ⁴Թէ
որ ըսենք թէ Անոր հետ հաղորդութիւն ու-
նինք, ու խաւարի մէջ պտրտինք, սուտ կը
7 գործենք՝ ու ճշմարտութիւնը չենք ըներ: ⁵Ա-
պա թէ որ լոյսի մէջ քալենք, ինչպէս որ ա-
նիկայ լոյսի մէջ է, իրարու հետ հաղորդու-
թիւն կ՚ունենանք, ⁶ու անոր Որդւոյն Յիսուս
Քրիստոսին արիւնը մեզ ամէն մեղքէ կը սրբէ:
8 ⁷Թէ որ ըսենք՝ թէ Անոնք մեղք մը չունինք,
ինքզինքնիս կը խաբենք, ⁸ու մեր մէջը ճշմար-
9 տութիւն չկայ: ¹Թէ որ խոստովանինք մեղ-
քերնիս, հաւատարիմ ու արդար է անիկայ մեր
մեղքերուն թողութիւն տալու, ²և մեզ բոլոր
10 անիրաւութենէ սրբելու: Թէ որ ըսենք՝ թէ
Անզգ մը չգործեցինք, սուտացուց կ՚ընենք ա-
նիկայ, ու անոր խօսքը մեր մէջը չէ:

ԳԼ. Բ

1 Կը զգուշացնէ ակարութենան մեղքերէն, 3 կը սորվեց-
նէ թէ ճշմարտասիրս զՅաւուան ճանչնալը կը կայանայ ա-
նոր պատուիրանները պահելու մէջ, 9 մեր նզթայրները
սիրելու, 15 ու աշխարհը չսիրելու մէջ, 18 Պարտինք
հետու կենալ մոլորեցուցիչներէն, 20 որոնց մոլորութիւնը
նախընթաց առաւաւտապաշտանները ապացոյց եւ ապաս կ՚ըլլան՝
հաստատուն հաւատքով եւ սուրբ վարքով պահպանուած:

1 Ի՛մ որդեակներս՝ ասո բաները ձեզի կը գրեմ
որ մեղք չգործէք. և թէ որ մէկը մեղք գոր-
ծելու ըլլայ, ²Հօրը քով բարեխօս ունինք
2 Յիսուս Քրիստոս արդարը. ³Ու անիկայ մեր
մեղքերուն քաւութիւն է, և չէ թէ միայն մե-
րիններուն, ⁴հապա բոլոր աշխարհին ալ:
3 Ու ասով գիտնանք թէ անիկայ ճանչցանք,
4 թէ որ անոր պատուիրանքները պահենք: ⁵Ըն
որ կ՚ըսէ՝ թէ Ես անիկայ ճանչցայ, ու անոր
պատուիրանքները չպահեր, ⁶սատիկոս է, և
5 անոր մէջը ճշմարտութիւն չկայ: ⁷Հապց ան որ
անոր խօսքը կը պահէ, ⁸իրաւցընէ իր մէջը կա-
տարեալ է Աստուծոյ սէրը. ⁹ասով կը ճանչ-
6 նանք թէ անոր մէջն ենք: ¹⁰Ըն որ կ՚ըսէ թէ
անոր մէջը կը բնակի, ¹¹անանկ պէտք է որ ք-
ալէ՝ ինքնոր որ անիկայ քալեց:
7 Սիրելիներ՝ ¹չէ թէ ձեզի նոր պատուիրանք
մը կը գրեմ ձեզի, ²հապա ան հին պատուի-
րանքը որ սկիզբէն ի վեր ունէիք. և հին պա-
տուիրանքը ան խօսքն է, որ դուք սկիզբէն լը-
8 սեցիք: ³Դարձեալ ⁴նոր պատուիրանք մը կը
գրեմ ձեզի, որ ճշմարիտ է անոր մէջը ու
ձեր մէջը. ⁵ինչու որ խաւարը կ՚անցնի, ⁶ու
9 ճշմարիտ լոյսը արդէն կ՚երևնայ: ⁷Ըն որ կ՚ը-

ա Հով. ա. 1: Կղ. բ. 13:
բ Հով. ա. 14: բ Պետ. ա. 16: Կղ. գ. 14:
գ Ղու. իզ. 39: Հով. ի. 27:
դ Հով. ա. 4: ժա. 25: Ժգ. 6:
ե Հռով. Ժղ. 26: ա Տիմ. գ. 16: Կղ. գ. 5:
զ Հով. իզ. 24: Գործ. բ. 32:
է Կղ. է. 20:
ը Հով. ա. 1, 2:
թ Գործ. գ. 20:
ժ Հով. ժէ. 21: ա Կոր. ա. 9: Գղ. բ. 24:
ի Հով. ժե. 11: Ժղ. 24: բ Հով. 12:
լ Կղ. գ. 11:
խ Հով. ա. 9: բ. 12: իմ. 5: Ժբ. 35, 36:
ծ բ Կոր. գ. 14: Կղ. բ. 4:
կ ա Կոր. գ. 11: Լփկս. ա. 7: Եբր. իե. 14: ա Պետ. ա. 19: Կղ. բ. 2: Հայտ. ա. 5:
հ գ Յովհ. բ. 46: բ Պն. գ. 36: Հոր. իմ. 2: Ժե. 14: իմ. 4: Առակ. ի. 9: Ժողովող. է. 20: Ցակ. գ. 2:
ձ Կղ. բ. 4:
ղ Կղ. Հբ. 5: Առակ. իը. 13:
ճ Հմզ. 7: Սաղ. ծւթ. 2:

ա Հռով. բ. 34: ա Տիմ. բ. 5: Եբր. է. 25: իմ. 24:
բ Հռով. է. 25: բ Կոր. ե. 18: Կղ. ա. 7: գ. 10:
գ Հով. ա. 29: գ. 42: Ժա. 51, 52: Կղ. գ. 14:
դ Կղ. ա. 6: գ. 20:
ե Կղ. ա. 8:
զ Հով. Ժգ. 21, 23:
է Կղ. գ. 12:
ը Կղ. գ. 13:
թ Հով. Ժե. 4, 5:
ժ Գաա. Ժա. 29: Հով. Ժգ. 15: ա Պետ. բ. 21:
ի բ Հով. 5:
լ Կղ. գ. 11: բ Հով. 5:
խ Հով. Ժգ. 34: Ժե. 12:
ծ Հռով. Ժգ. 12: Լփկս. ե. 8: ա Թես. ե. 5, 8:
կ Հով. ա. 9: բ. 12: Ժբ. 35:
հ ա Կոր. Ժգ. 2: բ Պետ. ա. 9: Կղ. գ. 14, 15:

սէ՝ թէ լոյսի մէջ է , ու իր եղբայրը կ'ատէ ,
10 անիկայ տակաւին խաւարի մէջ է : [3]Ան որ իր
եղբայրը կը սիրէ , լոյսի մէջ կը բնակի , ու
11 իր մէջը գայթակղութիւն չկայ : [4]Բայց ան որ
իր եղբայրը կ'ատէ , խաւարի մէջ է , [5]ու խա-
ւարի մէջ կը քալէ , և չգիտեր թէ ուր կ'եր-
թայ , ինչու որ խաւարը անոր աչքերը կուր-
12 ցուցած է : [6]Կը գրեմ ձեզի՝ որդեակներ , [7]ինչու որ ձեր
մեղքերը թողուած են անոր անուանը համար :
13 Կը գրեմ ձեզի՝ հայրեր , ինչու որ դուք ճանչ-
ցաք անիկայ՝ [8]որ սկիզբէն է : Կը գրեմ ձեզի՝
երիտասարդներ , ինչու որ դուք յաղթե-
14 ցիք : Կը գրեմ ձեզի՝ տղաքներ , ինչու որ դուք
ճանչցաք [9]Հայրը : Գրեցի ձեզի՝ հայրեր , ինչու որ
դուք ճանչցաք անիկայ՝ որ սկիզբէն է : Գրեցի
ձեզի՝ երիտասարդներ , [10]ինչու որ դուք ուժգնէք ,
և Աստուծոյ խօսքը ձեր մէջը կը բնակի , ու չարին
15 յաղթեցիք : [11]Մի սիրէք աշխարհս , ոչ ալ
16 ինչ որ աշխարհիս մէջ է : [12]Թէ որ մէկը աշ-
խարհը կը սիրէ , անոր ներսի դին [13]Հօրը սէրը
չկայ : քանզի ամէն բան որ աշխարհի մէջ է ,
մարմնոյ ցանկութիւնը , ու աչաց ցանկու-
թիւնը , և այս կեանքիս ամբարտաւանութիւնը ,
17 [14]Հօրմէն չէ , հապա աս աշխարհէս է : [15]Աշ-
խարհս ալ կ'անցնի , անոր ցանկութիւնն ալ .
բայց ան որ Աստուծոյ կամքը կը կատարէ , յա-
ւիտեան կը մնայ :
18 [16]Որդեակներ՝ [17]վերջին ժամանակն է . ու
ինչպէս որ լսեցիք՝ [18]թէ Հակառը պիտի գայ , և
արդէն շատ հակառներ եկած են . [19]անկէ կ'իմա-
19 նանք թէ վերջին ժամանակ է : [20]Անկէ ելան
մեզմէ , բայց մեզմէ չէին . [21]ինչու որ եթէ մեզ-
մէ ըլլային , մեր հետը պիտի մնային . [22]հապա
ելլնին նշան , որ բոլորն ալ թէ անմնաք մեզ-
20 մէ չէին : [23]Բայց դուք օծութիւն ունիք
21 [24]Սուրբէն , [25]ու ամէն բան գիտէք : Ձգրեցի
ձեզի՝ իբր թէ ճշմարտութիւնը չէք գիտեր ,
հապա թէ գիտէք անիկայ , ու նաև թէ ա-
22 մէն սուտ ճշմարտութենէ չէ : [26]Ո՞վ է
սուտկոս , եթէ ոչ ան որ կ'ուրանայ թէ Յի-
սուսը Քրիստոս չէ . անիկայ է Հակառը որ կ'ու-
23 րանայ Հայրը ու Որդին : [27]Ամէն ոք որ կ'ու-
րանայ Որդին , անիկայ Հայրն ալ չընդունիր .
[28]բայց ան որ կը խոստովանի Որդին , անիկայ
24 Հայրն ալ կ'ընդունի : [29]Ուրեմն ինչ որ դուք
սկիզբէն լսեցիք , թող անիկայ ձեր մէջը բնա-
կի . թէ որ ան սկիզբէն լսածնիդ ձեր մէջը բը-
նակի , [30]դուք ալ Որդիին ու Հօրը մէջ պիտի
25 բնակիք : [31]Ու ասիկայ է ան խոստումնքը , որ
ինքը մեզի խոստացաւ , այսինքն յաւիտենական
26 կեանքը : [32]Ես բաներս ձեզի գրեցի՝ ձեզ մո-
27 ղորդներուն համար : [33]Ու ան օծութիւնը՝
որ դուք իրմէն ընդունեցիք , ձեր մէջը կը մնայ ,
ու պէտք չէ որ մէկը ձեզի սորվեցնէ . [34]հա-
պա ինչպէս որ նոյն օծութիւնը ձեզի կը սորվե-
ցնէ ամէն բանի վրայով , և ճշմարիտ է՝ ու
սուտ չէ , և ինչպէս որ անիկայ ձեզի սորվեցուց ,
անոր մէջը կեցէք :
28 Ու հիմա որդեակներ՝ անոր մէջը կեցէք ,
[35]որ երբ անիկայ յայտնուի , մենք համարձա-
կութիւն ունենանք , [36]ու անկէ չամչնանք իր
29 գալստեան առեջը : [37]Թէ որ գիտէք թէ անիկայ
արդար է , գիտնաք թէ [38]ամէն ոմն որ արդա-
րութիւն կը գործէ , անկէ ծնած է :

Գ.

1 Ցնծացընելով Աստուծոյ անզուգական սէրը՝ որով մեզ իրեն որդիներ կ'ընէ , 3 կը յորդորէ որ ջանանդ ամեհամէն անոր պատուիրանները պահենք , 11 ու նաև եղբայրա-բար սիրելիկ սիրենք :

1 Տեսէք՝ [1]Հայրը ինծի՛ սէր չնորհեց մեզի , [2]որ
մենք Աստուծոյ որդիք կոչուինք . ասոր հա-
մար աշխարհ մեզ չճանչնար , [3]ինչու որ զանի-
2 կայ ալ չճանչցաւ : Սիրելիներ՝ [4]հիմա մենք
Աստուծոյ որդիքն ենք , [5]և տակաւին յայտնի
չէ թէ ինչ պիտի ըլլանք . բայց գիտենք որ
երբ անիկայ յայտնուի , [6]անոր պէս պիտի ըլ-
լանք . [7]զանոնք անիկայ պիտի տեսնենք՝ ինչ-
3 պէս որ է : [8]Ու ամէն ոմն որ աս յոյսը իր մէջը ունի , ինք-
գինքը կը մաքրէ , ինչպէս որ անիկայ մաքուր
4 է : [9]Ամէն ոմն որ մեղք կը գործէ , անիկայ անօ-
րէնութիւն ալ կը գործէ , [10]և քանի մեղքը ան-
5 օրէնութիւն է : [11]Ու գիտէք որ անիկայ անոր
համար յայտնուեցաւ , [12]որ մեր մեղքերը վեր-

ֆ Պէ. գ . 14 ։
ղ բ Պետ . ա . 10 ։
ճ Հօհ . ժբ . 35 ։
յ [1]Ղու . իդ . 47 ։ Սար . գ . 12 ։
Յ . 44 ։ ժգ . 38 ։ Պէ. ա . 7 ։
յ Պէ. ա . 1 ։
ն Լիմա . գ . 10 ։
շ Հռով . ժբ . 2 ։
ո Մատ . գ . 24 ։ Գաղ . ա . 10 ։ Հակ . գ . 4 ։
չ Յակ . Ե . 11 ։
պ ա Կոր . Է . 31 ։ Հակ . ա . 10 ։ գ . 15 ։ ա Պետ . ա . 24 ։
ջ Հօհ . բա . 5 ։
ռ Լրբ . ա . 2 ։
ս բ Թես . բ . 3 , ԺԱ ։ բ Պետ . բ . 1 ։ Պէ. գ . 3 ։
վ Մատ . իդ . 5 , 24 ։ բ Հօհ . 7 ։
տ ա Տիմ. գ . 1 ։ բ Տիմ. գ . 1 ։
ր բ Օր . ժդ . 13 ։ Սաղ.ի . 9 ։ Գաղ . բ . 30 ։
ց Մատ . իդ . 24 ։ Հօհ . ջ . 37 ։ Յ . 28 , 29 ։ բ Տիմ. բ . 19 ։
ւ ա Կոր . ժա . 19 ։
փ բ Կոր . ա . 21 ։ Լրբր. ա . 9 ։ Հմբ 27 ։
ք Մար . ա . 24 ։ Գաղ . գ . 14 ։
օ Հօհ . Ա . 4 , 5 ։ ժգ . 26 ։ ժգ . 13 ։ Հմբ 27 ։
ֆ Պէ. գ . 3 ։ բ Հօհ . 7 ։
ա Հօհ . ժե . 23 ։ բ Հօհ . 9 ։
բ Հօհ . ժգ . 7 , 9 , 10 ։ Պէ. գ . 15 ։
գ բ Հօհ . 6 ։
դ Հօհ . ժդ . 23 ։ Պէ. ա . 3 ։
ե Հօհ . ժէ . 3 ։ Պէ. ա . 2 ։ Ե . 11 ։
զ Պէ. գ . 7 ։ բ Հօհ . 7 ։
է Հմբ 20 ։
ը Լրեմ. Լա . 33 , 34 ։ Լրբր . բ . 10 , 11 ։
թ Հօհ . ժգ . 26 ։ ժգ . 13 ։ Հմբ 20 ։
ժ Պէ. գ . 2 ։
ի Պէ. գ . 17 ։
լ Գաղ . իդ . 14 ։
խ Պէ. գ . 7 , 10 ։
—
ա Հօհ . ա . 12 ։
բ Հօհ . ժե . 18 , 19 ։ ժգ . 3 ։ ժէ . 25 ։
գ Լա . ծղ . 5 ։ Հռով . ը . 15 ։ Գաղ . գ . 26 ։ գ . 6 ։ Պէ. Ե . 1 ։
դ Հռով . ը . 18 ։ բ Կոր . գ . 17 ։
ե Հռով . ը . 29 ։ ա Կոր . ժէ . 49 ։ Փիլ . գ . 21 ։ Կող . գ . 4 ։ բ Պետ . ա . 4 ։
զ Հօհ . ժբ . 26 ։ Մատ . ԺԶ . 11 ։ Մատ . Ե . 8 ։ ա Կոր . ժգ . 12 ։ բ Կոր . Ե . 7 ։
ը Պէ. գ . 17 ։
թ Հռով . գ . 15 ։ Պէ. Ե . 17 ։
ժ Պէ. ա . 2 ։
ի Լա . ծղ . 5 , 6 , 11 ։ ա Տիմ. ա . 15 ։ Լրբր . ա . 3 ։ բ . 26 ։ ա Պետ . բ . 24 ։

6 ցընէ • [ե]ու իր մէջը մեղք չկայ : Ամէն ով որ
անոր մէջը կը կենայ , մեղք չգործեր • [ա]մէն
ով որ մեղք կը գործէ , զանիկայ տեսած չէ ,
7 ու զանիկայ ճանչցած չէ : Մ՚ըդեակներ՝ [բ]մէկը
ձեզ չխաբէ • [բ]ան որ արդարութիւն կը գործէ՝
8 արդար է , ինչպէս որ Ընիկայ արդար է : [գ]Ու
ան որ մեղք կը գործէ՝ Սատանայէն է • ինչու
որ Սատանան սկիզբէն՝ ի վեր կը մեղանչէ • ա-
սոր համար Աստուծոյ Որդին յայտնուեցաւ ,
9 [դ]որ Սատանային գործքերը քակէ : [ե]Ամէն ով
որ Աստուծմէ ծնած է , մեղք չգործեր , ընչու
որ անոր սերմը իր մէջը կը մնայ , ու չկրնար մեղք
10 գործել , քանզի Աստուծմէ ծնած է : Այսով
յայտնի են Աստուծոյ որդիքը՝ ու Սատանայի
որդիքը :
[զ]Ամէն ով որ արդարութիւն չգործեր , անի-
կայ Աստուծմէ չէ , [է]և ան ալ որ իր եղբայրը
11 չսիրեր : [ը]Ինչու որ ասիկայ ան պատուիրանքն
է՝ որ դուք սկիզբէն լսեցիք , [թ]որ միկդմիկ սի-
12 րենք : [ժ]Չէ թէ Կայենին պէս՝ որ չարէն էր ,
ու իր եղբայրը սպաննեց • և ընչո՞ւ համար զա-
նիկայ սպաննեց • անոր համար որ իր գործքերը
13 չար էին , ու իր եղբօրը գործքերը արդար : Մի
զարմանաք եղբայրներս՝ [ի]թէ որ աշխարհը ձեզ
14 ատէ : [ի]Մենք գիտենք որ մահէն կեանքի փո-
խուեցանք • ընչու որ եղբայրները կը սիրենք •
[ի]ան որ եղբայրը չսիրեր , մահուան մէջ կը
15 մնայ : [ժ]Ամէն ով որ իր եղբայրը մ՚ատէ , մար-
դասպան է • [ի]ու գիտէք որ ամէն մարդասպան
իր մէջը բնաւիան յաւիտենական կեանք չունի :
16 [ի]Այսով գիտցանք Քրիստոսի սէրը , որ անիկայ
իր կեանքը մեզի համար դրաւ • մենք ալ պար-
տաւոր ենք մեր եղբայրներուն համար դնել մեր
17 կեանքը : [ի]Այլ ան որ աշխարհիս բարիքը ու-
նի , և իր եղբայրը բանի մը կարօտ կը տեսնէ ,
ու իր դուռը անկէ կը գոցէ , [ի]ինտո՞ր Աստու-
18 ծոյ սէրը անոր մէջը բնաւիան մ՚ըլլայ : Մ՚ըդեակ-
ներս՝ [ի]չի թէ խօսքով ու լեզուով սիրենք ,
հապա գործքով ու ճշմարտութիւնով :
19 [ի]Ու ասով կը ճանչնանք թէ ճշմարտութենէն
ենք , ու մեր սրտերուն համարձակութիւնովը
20 անոր առջեւը պիտի հրեւնանք : [ի]Որովհետեւ [թ]
որ մեր սիրտերը մեզ կը մեղադրեն , Հապա Ա-
ստուած մեր սիրտերէն մեծ է՝ և ամէն բան գի-
21 տէ : Սիրելիներ՝ թէ որ մեր սիրտերը մեզ չը-
մեղադրեն , [ի]համարձակութիւն կ՚ունենանք
22 Աստուծոյ առջեւը • Ու [ի]ինչ որ խնդրենք ,
կ՚առնենք անկէ • ընչու որ իր պատուիրանք-
ները կը պահենք , [ի]ու իր առջեւն հաճոյ եղած
23 բաները կ՚ընենք : [ի]Ու ասիկայ է անոր պա-
տուիրանքը , որ իր Որդւոյն Յիսուս Քրիս-
տոսին անունը հաւատանք՝ [ի]ու միկդմիկ սի-
24 րենք , [ի]ինչպէս որ մեզի պատուէր տուաւ : [ի]Ու
ան որ անոր պատուիրանքները կը պահէ , [ա]ա-
նոր մէջը կը կենայ • ու անիկայ ալ ասոր մէջը •
[ի]և ասկէ գիտենք՝ որ անիկայ մեր մէջը կը կե-
նայ , այսինքն ան Հոգիէն որ մեզի տուաւ :

Գ Ի Ո Հ Ա Ն Ի Ս Գ

1 Կը պատուիրէ չհաւատալ ամէն վարդապետութեան , որմէ
կը պարծենան՝ թէ Աստուծոյ Հոգին ունին , այլ փորձել
զանոնք ուղղափառ հաւատքին կանոններովը • 7 և չար
գործերով կը յորդորէ զանոնք եղբայրական սէր ունե-
նալու :

1 Սիրելիներ՝ [ա]ամէն Հոգիի մի հաւատաք • [բ]Հա-
պա Հոգիները փորձեցէք թէ արդիւօք Ա-
ստուծմէ են • [բ]ընչու որ աշխարհիս մէջ շատ
2 սուտ մարգարէներ ելած են : Այսով կրնաք
ճանչնալ Աստուծոյ Հոգին • [ա]ամէն Հոգի որ
Յիսուս Քրիստոսը մարմինով եկած կը խոս-
3 տովանի , անիկայ Աստուծմէ է • [բ]Ու ամէն
Հոգի որ Յիսուս Քրիստոսը մարմինով եկած
չխոստովանիր , անիկայ Աստուծմէ չէ • ու ա-
սիկայ Անտիքրիստոսին Հոգին է , որուն համար լսեցիք՝
թէ պիտի գայ , [դ]ու հիմակուընէ ալ աշխարհ-
4 իս մէջն է : [ե]Դուք Աստուծմէ եք՝ զրկտակ-
ներ , ու անոնց յաղթեցիք • քանզի մեծ է անի-
կայ որ ձեր մէջն է , [բ]քան թէ անիկայ՝ որ աշ-
5 խարհիս մէջն է : [բ]Անոնք աշխարհէն են • ա-
նոր համար աշխարհի վրայով կը խօսին , [բ]և
6 աշխարհս մտիկ կ՚ընէ անոնց : Մենք Աստուծ-
մէ ենք • [ե]ան որ զԱստուած կը ճանչնայ , մեզի
մտիկ կ՚ընէ • ան որ Աստուծմէ չէ , մեզի
մտիկ չընեներ • ասով կը ճանչնանք [բ]ճշմարտու-
թեան Հոգին ու խաբէութեան Հոգին :

ե ի Կոր . ե . 21 : Ղեւր . դ . 15 :
Թ . 28 : ա Պետ . բ . 22 :
զ ԳԼ . բ . 4 : է . 8 : է Յով . 11 :
ը ԳԼ . բ . 26 :
թ Ղեվկ . ժբ . 5—9 : Հռով . բ . 13 . ԳԼ . բ . 29 :
ժ Ասա . ժէ . 38 : Յով . բ . 44 :
ի Ծն . է . 15 : Ա Թես . ե . 18 :
Յով . ժգ . 11 : Ղեւր . բ . 14 :
խ ԳԼ . ե . 18 :
ծ ա Պետ . ա . 23 :
կ ԳԼ . բ . 29 :
հ ԳԼ . է . 8 :
ձ ԳԼ . ա . 5 : բ . 7 :
ղ Յով . ժգ . 34 : ժե . 12 :
Հմր 23 : ԳԼ . է . 7 , 21 :
բ Յով . 5 :
ճ Ծն . է . 4 , 8 : Ղեւր . ժա . 4 : Հետգ . 11 :
ն ի Կոր . ե . 21 : Ղեւր . դ . 15 :
Թ . 28 : ա Պետ . բ . 22 :
շ ԳԼ . բ . 4 : է . 8 : է Յով . 11 :
ո Յով . ժե . 18 , 19 : ժէ . 14 :
բ Տիմ . է . 12 :
չ ԳԼ . բ . 10 :
պ ԳԼ . բ . 9 , 11 :
ջ Ասա . ի . 21 , 22 : ԳԼ . է . 20 :
ռ Ղատ . ե . 21 : Հայտ . իա . 8 :
ս Յով . է . 16 : ժե . 13 : Հռով . ե . 8 : Ղեվկ . ե . 2 , 25 : ԳԼ . է . 9 , 11 :
վ ի Օր . ժե . 7 : Ա Թես . է . 11 :
տ ԳԼ . է . 20 :
ր Ղեվկ . ԼԷ . 31 : Հռով . ժբ . 9 : Ղեվկ . է . 15 : Հետգ . բ . 15 : ա Պետ . ա . 22 :
ց Յով . ժբ . 37 : ԳԼ . ա . 8 :
ւ ա Կոր . է . 4 :
փ Յով . իբ . 26 : Ղեւր . Ժ . 22 : ԳԼ . բ . 28 : է . 17 :
ք Ասէ . Լէ . 15 : Հմմ . 18 , 19 : Ընակ . ժե . 29 : Ղեւմ . իբ . 12 : Ասա . է . 8 : իս . 22 : Աար . ժա . 24 : Յով . ժէ . 13 : ժե . 7 : ժէ . 23 , 24 : Հետգ . ե . 16 : ԳԼ . ե . 14 :
օ Յով . բ . 29 : իթ . 31 :
ֆ Յով . է . 29 : ժէ . 3 :
և Ասա . իբ . 39 : Յով . ժէ . 34 : ժե . 12 : Ղեվկ . ե . 2 : ա Թես . է . 9 : ա Պետ . է . 8 : Հմր 11 : ԳԼ . է . 21 :
ֆ ԳԼ . բ . 8 , 10 :
ք Յով . ժէ . 23 : ժե . 10 : ԳԼ . է . 12 :
ր Յով . ժէ . 21 , ևլ .
ս Հռով . է . 9 : ԳԼ . է . 13 :
տ Ելբ . իթ . 8 : Ասա . իթ . 4 :
ց ա Կոր . ժէ . 29 : ա Թես . ե . 21 : Հետգ . բ . 2 :
ւ Ասա . իէ . 5 , 24 : Գտր . ի . 30 : ա Տիմ . է . 1 : բ Պետ . բ . 1 : ԳԼ . բ . 18 : ի Յով . 7 :
փ ա Կոր . ժբ . 3 : ԳԼ . ե . 1 :
ք ԳԼ . բ . 22 : բ Յով . 7 :
օ Ա Թես . բ . 7 : ԳԼ . բ . 18 , 22 :
ֆ ԳԼ . ե . 4 :
և Յով . ժբ . 31 : ժէ . 30 : ժգ . 11 : ա Կոր . բ . 12 : Ղեվկ . բ . 2 : ի . 12 :
ֆ Յով . է . 31 :
ք Յով . ժե . 19 : ժէ . 14 :
ր Յով . բ . 47 : Ժ . 27 : ա Կոր . ժգ . 37 : բ Կոր . Ժ . 7 :
ս Ես . ը . 20 : Յով . ժէ . 17 :

7 [ե]Սիրելիներ՝ միմիմիկ սիրենք. [զ]ինչու որ սէրը
Աստուծմէ է. ու ամեն ոմն որ կը սիրէ, Աս-
տուծմէ ծնած է, ու կը ճանչնայ զԱստուած:
8 Ան որ չսիրեր, [է]զԱստուած չճանչնար. [ը]ինչու
9 որ Աստուած սէր է: [թ]Ա բանիս մէջ Աստու-
ծոյ սէրը մեր վրայ յայտնի եղաւ, [ժ]որ Աստուած
իր միածին Որդին աշխարհք խրկեց, որ անոր
10 միջոցովը ապրինք: Ա բանիս մէջն է սէրը,
ոչ որ չէ թէ մենք սիրեցինք զԱստուած, հապա
որ անիկայ մեզ սիրեց, [ի]ու իր Որդին խրկեց
11 մեր մեղքերուն քաւութիւն ըլլալու: Սիրելի-
ներ՝ [ժա]թէ որ Աստուած մեզ ասանկ սիրեց, ու-
րեմն մենք ալ կը պարտաւորինք միմիմիկ սի-
12 րել: [ժբ]Մէկը երբէք Աստուած տեսած չէ. թէ
որ միմիմիկ կը սիրենք, Աստուած մեր մէջը կը
բնակի, [ժգ]ու անոր սէրը մեր մէջը կատարեալ է:
13 [ժդ]Աս մենք գիտնինք թէ մենք անոր մէջը կը բնա-
կինք՝ ու անիկայ մեր մէջը, որ իր [ժե]Հոգիէն մե-
14 զի տուաւ: [ժզ]Ու մենք տեսանք ու կը վկայենք՝
Հոր [ժէ]Որդին խրկեց աշխարհի Փրկիչը
15 ըլլալու: [ժը]Ո՛վ որ կը խոստովանի թէ Յիսու-
սը Որդի Աստուծոյ է, Աստուած անոր մէջը
16 կը բնակի, ան ալ Աստուծոյ մէջը: Ու մենք
ճանչցանք ու հաւատացինք ան սէրը որ Աս-
տուած մեր վրայ ունի. [ի]Աստուած սէր է. [ի]ու
ան որ սիրոյ մէջ կը բնակի, Աստուծոյ մէջ կը
17 բնակի, ու Աստուած անոր մէջը: Այս սէրը
մեր վրայ կատարեալ [ի]ըլլայ. [իա]որ համարձա-
կութիւն ունենանք դատաստանին օրը. [իբ]վասն
զի ինչպէս է ինքը, անանկ ալ մենք ենք աս
18 աշխարհիս մէջ: Սիրոյ մէջ վախ չկայ, հապա
կատարեալ սէրը վախը մէկ դի կը ձգէ. [իգ]ինչու
որ վախը տանջանքի ենթակայ է, ուստի ան որ
19 կը վախնայ, [իդ]սիրոյ մէջ կատարեալ չէ: Մենք
զանիկայ կը սիրենք. [իե]ինչու որ առաջ անիկայ
20 մեզ սիրեց: [իզ]Թէ որ մէկը ըսէ՝ թէ Ես Աս-
տուած կը սիրեմ, ու իր եղբայրը ատէ, ան-
կայ ստախօս է. քանզի ան որ իր եղբայրը չը-
սիրեր՝ որ կը տեսնէ, [իէ]զԱստուած՝ որ չտեսներ,
21 [իը]ինքնօր կրնայ սիրել: [իթ]Ու անկէ աս պատուէ-
րը ունինք, թէ ան որ զԱստուած կը սիրէ, իր
եղբայրն ալ սիրէ:

Գ Լ· Ե

1 Ան որ զԱստուած կը սիրէ, անոր որդիներն ալ կը սիրէ,
ու կը պահէ անոր պատուիրաններըը, 3 որոնք հաւատա-
ցեալոց դժուարութիւն մը չեն: 9 Յիսուս Աստուծոյ Որդին

[ա]Ամեն ոմն որ կը հաւատայ թէ [բ]Յիսուս
[գ]Քրիստոս է, [դ]Աստուծմէ ծնած է. [ե]ու
ամեն ոմն որ ծնողը կը սիրէ, անկէ ծնածն ալ
2 կը սիրէ: Այսով կը ճանչնանք թէ Աստուծոյ
որդիները կը սիրենք, երբոր Աստուած սիրենք,
3 ու անոր պատուիրաններն պահենք: [զ]Ինչու որ
ասիկայ է Աստուծոյ սէրը, որ անոր պատուի-
րանքները պահենք. [է]ու անոր պատուիրանք-
4 ները ծանր բեռ չեն: [ը]Վասն զի ան ամենը որ
Աստուծմէ ծնած է, աշխարհին կը յաղթէ. [թ]ու
ասիկայ է յաղթութիւնը՝ որ աշխարհին կը
5 յաղթէ, այսինքն մեր հաւատքը: [ժ]Ո՞վ է որ
աշխարհին կը յաղթէ, [ի]եթէ ոչ անիկայ՝ որ կը
հաւատայ թէ Յիսուս Որդի Աստուծոյ է:
6 [ի]Ասիկայ է՝ որ եկաւ ջուրով և արիւնով,
այսինքն Յիսուս Քրիստոս. [իա]ոչ թէ միայն ջու-
րով, հապա ջուրով ու արիւնով. [իբ]և [իգ]Հոգին
է որ կը վկայէ. [իդ]ինչու որ [իե]Հոգին ճշմարտու-
7 թիւն է: [իզ]Վասն զի երեք են՝ որ [երկինքի մէջ
կը վկայեն, [իէ]Հայրը՝ [իը]Բանը ու [իթ]Սուրբ Հոգին.
8 [κ]և ասոնք երեքը մէկ են: [κա]Ու երեք են որ երկրի
վրայ] կը վկայեն, [κբ]Հոգին՝ ջուրը ու արիւնը.
9 և երեքը միասին են: [κգ]Եթէ որ մարդոց վկա-
յութիւնը կ'ընդունինք, Աստուծոյ վկա-
յութիւնը աւելի մեծ է. [κդ]ինչու որ ասի-
կայ է Աստուծոյ վկայութիւնը, որ իր Որդւոյն
10 համար վկայեց: Ան որ Աստուծոյ Որդիին կը
հաւատայ, [κե]վկայութիւնը իր մէջը ունի. ան
որ Աստուծոյ չհաւատար, [κզ]ստախօս կ'ընէ ա-
նիկայ. [κէ]ինչու որ չհաւատար ան վկայութեան-
նը՝ որ Աստուած իր Որդւոյն համար վկայեց:
11 [κը]Ու վկայութիւնը աս է, որ Աստուած մեզի
յաւիտենական կեանք տուաւ. [κթ]ու աս կեանքը
12 Որդւոյն մէջն է: [λ]Ան որ Որդին ըն-
դունած է, կեանք ունի. և ան որ Աստուծոյ
Որդին ընդունած չէ, կեանք չունի:
13 [λա]Ա բանները գրեցի ձեզի՝ [λբ]որ գիտնաք թէ
յաւիտենական կեանք ունիք դուք՝ որ Աստու-
14 ծոյ Որդւոյն անունը կը հաւատաք: Ու ան
համարձակութիւնը որ մենք անոր քովը ունինք՝
աս է, [λգ]որ ինչ բան որ խնդրելու ըլլանք իր
15 կամքին համեմատ՝ կը լսէ մեզի: Ու թէ որ
գիտնանք թէ մեզի կը լսէ, ինչ որ խնդրելու
ըլլալով, կարող է մեզ փրկելու, 14 ու մեր աղօթքները
լսելու, որ կը ժառանգականք թէ՝ մեր անձերուն՝ և թէ ու-
րիշներուն համար:

ե Գ· ժ, ժա, ժգ:
զ Գ· բ· 4 · է· 6:
է Հմր 16:
ը Յօհ· է· 16 · Հռով· ը· 8 ·
բ· 32 · Գ· է· 16:
թ Գ· ը· 11:
ժ Յօհ· ժե· 16 · Հռով· ը·
8, 10 · Տիտ· է· 4:
ժա Գ· բ· 2:
ժբ Ասա· ժբ· 33 · Յօհ· ժե·
12, 13 · Գ· է· 16:
ժգ Յօհ· ա· 18 · ա Տիմ· է·
16 · Հմր 20:
ժդ Գ· բ· 5 · Հմր 18:
ժե Յօհ· ժգ· 20 · Գ· է· 24·
ժզ Յօհ· ա· 14 · Գ· ա· 1, 2:
ժէ Յօհ· է· 17:
ժը Հռով· Ժ· 9 · Գ· ը· 1, 5:
ժթ Հմր 8:
κ Գ· է· 24 · Հմր 12:
κա Յակ· բ· 13 · Գ· բ· 28·
է· 19, 21:
κբ Գ· է· 3:
κգ Հմր 12:
κդ Գ· բ· 4 · է· 17:
κե Հմր 12:
κզ Ասա· իբ· 37, 39 · Յօհ·
ժգ· 34 · ժե· 12 · Գ· է·
23:

—

ա Յօհ· ա· 12:
բ Գ· բ· 22, 23 · է· 2, 15:
գ Յօհ· ա· 13:
դ Յօհ· ժե· 23:
ե Յօհ· ժգ· 15, 21, 23 ·
ժե· 10 · բ Յօհ· 6:
զ Մկբ· ը· 8 · Ասա· ժա·
30:
է Յօհ· ժգ· 33 · Գ· է· 9 ·
է· 4:
ը Ա Կոր· ժե· 57 · Գ· է·
15:
թ Յօհ· ժբ· 34:
ժ Յօհ· ժգ· 17 · ժե· 26 · ժգ·
13 · ա Տիմ· է· 16:
ժա Յօհ· ա· 1 · Յայտ· ժբ·
13:
ժբ Յօհ· Ժ· 30:
ժգ Յօհ· ը· 17, 18:
ժդ Ասա· է· 16, 17 · ժէ·
5:
ժե Հռով· ը· 16 · Գաղ· է·
6:
ժզ Յօհ· է· 33 · Ե· 38:
ժէ Գ· բ· 25:
ժը Յօհ· ա· 4 · Գ· է· 9:
ժթ Յօհ· է· 36 · Ե· 24:
κ Յօհ· ի· 31:
κա Գ· ա· 1, 2:
κբ Գ· է· 22:

ըլլանք , ա–բլիճն կը գիտնանք թէ կ՚առնենք
խնդիրքնիս , որ կը խնդրենք իրմէն :
16 Թէ որ մէկը տեսնէ որ իր եղբայրը մեղք
մը գործեց՝ չէ թէ մահացու , թող խնդրէ՝
Ու Աստուած անոր կեանք պիտի տայ ան մա-
հացու չեղած մեղքը գործողին . Մեղք կայ որ
մահացու է , Հեմ ըսեր որ անոր համար խնդ-
17 դրէ : Ամէն անիրաւութիւն մեղք է . և մեղք
կայ որ մահացու չէ :
18 Գիտենք որ ան ամէնը որ Աստուծմէ ծնած
է , մեղք չգործեր . հապա ան որ Աստուծմէ
ծնած է , Իր անձը կը պահէ , ու չարը իրեն
19 չդպչիր : Գիտենք որ մենք Աստուծմէ ենք ,
20 ու բոլոր աշխարհք չարի մէջ է : Եւ գիտենք
որ Աստուծոյ Որդին եկաւ , Ու մեզի միտք
տուաւ , որ ճշմարիտը ճանչնանք . և ան ճըշ-
մարիտին մէջն ենք՝ իր Որդւոյն Յիսուս Քրիս-
տոսին մէջը . Ասիկայ է ճշմարիտ Աստուած՝
21 Ու յաւիտենական կեանք : Որդեակներ՝ Հինք-
զինքնիդ կուռքերէն պահեցէք :

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ
ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԸՆԹԱՑԵԱՑՆ

1 Ես յորդոր մի պատուական քրիստոնեայ տիկնոջ մը՝ որ
իր զաւակներուն մէջեն Տէրոջ հաստատուն մնայ քրիստոնէական
սիրոյն և հաւատքին մէջ , 8 որ չըլլայ թէ իրենց առջի
դատաստանութեանը վարձքը կորսընցընեն . 10 պատուէր կու-
տայ չընդունիլ ան մոլորեցուցիչները , որոնք Յիսուս Քրիս-
տոսի Աստուածութիւնը չուզեն :

1 Ես երէցն ընտրեալ Տիկնոջը՝ ու իր զաւակներուն ,
որ ես ճշմարտութեամբ կը սիրեմ , (և չէ
թէ միայն ես , հապա ամէնքն ալ՝ որ ճըշ-
2 մարտութիւնը կը ճանչնան ,) Ըն ճշմարտու-
թեանը համար՝ որ մեր մէջը կը մնայ , ու յա-
3 ւիտեան մեր հետը պիտի ըլլայ . Շնորհք՝ ո-
ղորմութիւն խաղաղութիւն Հօրը Աստուծմէն ,
և Տէր Յիսուս Քրիստոսէն Հօրը Որդիէն՝ ձեր
հետը ըլլայ ճշմարտութեանով ու սիրով :
4 Շատ ուրախ եղայ ես , որ քու զաւակներէդ
գտայ՝ որ ճշմարտութեամբ կը քալեն ան պա-
տուիրանքին համեմատ , որ Հօրմէն առինք :
5 Ու հիմա քեզի կ՚ապաչեմ՝ տիկին , ոչ իբր
թէ նոր պատուիրանք մը քեզի կը գրեմ , հա-
պա ան որ սկիզբէն ունէինք , որ միկզմիկ սի-
6 րենք : Եւ սէրը ասկէ է՝ որ անոր պատուի-
րանքներուն համեմատ քալենք . ա– պատուի-
րանքը ասկէ է՝ որ ինչպէս սկիզբէն լսեցիք
7 դուք , անոր համեմատ քալէք : Ինչու որ շատ
մոլորեցուցիչներ ելան աշխարհիս մէջ , որոնք
Յիսուս Քրիստոսը մարմնով եկած չեն խոս-
տովանիր . Ասանկ մէկը մոլորեցուցիչ ու Հակ-
8 է : Զգուշացէք ձեր անձերուն , որ շաղ-
խատանքնիս չկորսընցընենք , հապա որ լման
9 վարձք առնենք : Ամէն ով որ յառաջանք կը
գործէ ու Քրիստոսի վարդապետութեանը մէջ
չկենար , անիկայ Աստուած չունի . ան որ Քը-
րիստոսի վարդապետութեանը մէջ կը կենայ ,
10 անիկայ Հայրն ալ ունի՝ Որդին ալ : Թէ որ
մէկը ձեզի գայ՝ ու աս վարդապետութիւնը չբե-
րէ , անիկայ տուներնիդ մի ընդունիք , ու
11 անոր Խաղաղ մի ըսէք : Ասանկ ով որ անոր
Խաղաղ կ՚ըսէ , անոր շար գործքերուն հաղորդ
կ՚ըլլայ :
12 Շատ բան ունէի ձեզի գրելու , բայց չու-
զեցի թղթով ու մելանով գրել . ինչու որ յոյս
ունիմ որ ձեզի գամ , ու բերան առ բերան
խօսիմ , որ մեր ուրախութիւնը կատարեալ ըլ-
13 լայ : Ողջոյն քեզի՝ քու քնտրեալ քրոջդ որդիքը :

ա Հով . խբ . 8 : Յակ . ե . 14, 15 :
բ Մատ . ժբ . 31 , 32 : Մարկ . ը . 29 : Ղկս . ժբ . 10 ; Նրբ . ը . 4 , 6 : ժ . 26 ,
գ Նրեմ . է . 16 : ժդ . 11 : Հով . ժէ . 3 :
դ Գղ . ը . 4 :
ե ա Պետ . ա . 23 : Գղ . ը . 9 :
զ Յակ . ա . 27 :
է Գաղ . ա . 4 :
ը Ղկս . խբ . 45 :
թ Հով . ժէ . 3 :
ժ Նա . ֆբ . 6 : խբ . 6 : ծգ . 5 : Հով . բ . 28 : Գաղ . բ . 28 : Հռով . ֆբ . 5 : ա Տիմ . ը . 16 : Տիտ . բ . 13 : Նրբ . ա . 8 :
ի Հմր 11 , 12 , 13 :
լ ա Կոր . ժ . 14 :
խ ա Հով . ժ . 18 : ը Հով . ա . 1 :
ծ Հմր 3 :
կ Հով . բ . 32 : Գաղ . բ . 5 , 14 : ը . 1 : ե . 7 : Կող . ա . 5 : Տիմ . ը . 12 : ա Տիմ . բ . 4 : Նրբ . ժ . 26 :
հ ա Տիմ . ա . 2 :
ղ Հմր 1 :
ճ ը Հով . 3 :
ղ ա Հով . բ . 7 , 8 : ը . 11 :
ռ Հով . ժգ . 34 : ժե . 12 : Նա-
փես . ե . 2 : ա Պետ . ը . 8 : ա Հով . ը . 23 :
ն Հով . ժգ . 15 , 21 : ժե . 10 : ա Հով . բ . 5 : ե . 3 :
շ ա Հով . բ . 24 :
ո ա Հով . ը . 1 :
չ ա Հով . պ . 2 , 3 :
պ ա Հով . բ . 22 : ը . 3 :
ջ Գաղ . ը . 4 : Նրբ . ժ . 32 , 35 :
ռ ա Հով . բ . 23 :
ս Հռով . ժգ . 17 : ա Կոր . ե . 11 : ժգ . 22 : Գաղ . ա . 8 , 9 : բ Տիմ . ը . 5 : Տիտ . ը . 10 :
վ ը Հով . 13 :
տ Հով . ժե . 13 : ա Հով . ա . 4 :
ր ա Պետ . ե . 13 :

ԵՐՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ
ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ

1 Ընդքեալը կը գովէ Կայիոսի բարեպաշտութիւնը , 5 և հիւրասիրութիւնը , 7 որով Ճշմարիտ քարոզիչները կը պատուէր • 9 կը զանգատի Դիոտրեփեսին անխրատ վարմունքին և անպատուութեանը համար , 11 որուն չար օրինակէն զգուշանալու պատուէր կուտայ • 12 մասնաւոր վկայութիւն մը կ'ընէ Դեմետրիոսին բարի համբաւին վրայով ,

1 Երէցէն Կայիոս սիրելիին , որն որ ես կը սի-
2 րեմ Ճշմարտութեամբ : Սիրելի՛ աղօթք կ'ը-
նեմ որ ամէն կողմէ յաջողութեան մէջ ու ա-
ողջ ըլլաս , ինչպէս որ քու հոգիդ ալ յաջո-
3 ղութեան մէջ է : Ինչու որ շատ ուրախացայ , երբոր քանի մը եղբայրներ եկան , ու քու Ճշ-
մարտութեանդ վրայով վկայեցին , ինչպէս որ
4 դուն Ճշմարտութեամբ կը քալես : Չունիմ մեծ
ուրախութիւն մը չունենալ , որ կը լսեմ իմ
5 որդիներս Ճշմարտութեան մէջ կը քալեն : Սի-
րելի դուն հաւատարմաբար կ'ընես , ինչ որ կ'ը-
6 նես եղբայրներուն՝ և օտարներուն . Որոնք եկեղեցիին առջեւը վկայեցին քու սիրոյդ վրա-
յով . որ եթէ արտուաձախօսով կերպով զա-
7 նոնք ճամբայ դնես , արժէկ պիտի ընես : Ին-
չու որ Աստուծոյ անուանը համար ելան , ու-
8 հեթանոսներէն բան մը չենք առներ : Ուստի
մենք պարտաւոր ենք անանկները ընդունելու ,
որ Ճշմարտութեանը գործակից ըլլանք :
9 Եկեղեցիին գրեցի . բայց Դիոտրեփէս՝ որ
մէջերնին առաջին ըլլալ կ'ուզէ , մեզ չընդու-
10 նիր : Ասոր համար՝ թէ որ գամ , անոր ըրած գործքերը պիտի յիշեմ , որ մեղի դէմ չարակա-
րտութեամբ չարախօսութիւն կ'ընէ . և ասով ալ գոհ չեղած՝ ինքը չընդունիր եղբայրները , ու
անոնք որ կ'ուզեն ընդունել՝ կ'արգիլէ , ու ե-
11 կեղեցիէն ալ կը հանէ : Սիրելի՝ հետեւին նմա-
նող մի ըլլար , հապա բարիին . Ան որ բարիք կը գործէ , Աստուծմէ է . բայց ան որ չարիք
12 կը գործէ , անիկայ զԱստուած անտես չէ : Դե-
մետրիոսին համար՝ ամէնն ալ կը վկայեն , բուն իսկ Ճշմարտութիւնն ալ . մենք ալ կը վկայենք .
ու դուք գիտէք որ մեր վկայութիւնը Ճշմարիտ է :
13 Շատ բան ունէի գրելու . բայց չեմ ուզեր
14 մելանով ու գրիչով քեզի գրել : Յուսայ որ շուտով պիտի տեսնենք , ու բերան առ
15 բերան պիտի խօսինք : Խաղաղութիւն քեզի . բարեկամները քեզի բարեւ կ'ընեն . բարեւ ըսէ
դէպ բարեկամներուն՝ ամէն մէկուն անուամբ :

ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹ
ՅՈՒԴԱՅԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ

1 Ընդքեալը կը յորդորէ քրիստոնեաները՝ որ հաստատ կենան հաւատքին դաւանութեանը մէջ , 4 ծանոթացնելով անոնց թէ խաբէայ վարդապետներ մտած են մէջերնին՝ որ զանոնք մոլորեցնեն . որոնց դատապարտելի վարդապետութեանը ու վարմունքին համար՝ օտկալի պատիժ պատրաստուած է . 20 իսկ բարեպաշտներուն վրայով կ'իմացնէ թէ՝ անոնք Աստուծոյ աղօթք ընելով՝ Սուրբ Հոգիին օգնականութեամբը կրնան հաստատուն կենալ , շնորհք ակնկալ , անձերնին պահել և ուրիշներն ալ ազատել ան մոլորեցուցիչներուն ծրագիրներէն :

1 Յուդա՝ Յիսուս Քրիստոսի ծառայ ու [a]Յա-
կոբոսին եղբայրը . ձեզի՝ որ Հայր Աստուծմէն սրբուած էք , և [b]Յիսուս Քրիստոսէն
2 պահուած [c]ու կանչուած . Ողորմութիւնը [d]ու խաղաղութիւնը և սէրը ձեր վրայ շատնայ :
3 Սիրելիներ՝ բոլոր ջանքը վրաս առնելով ձեզի գրելու [e]հասարակաց փրկութեանը համար ,
ես անյե՛ն հարկ սեպեցի ձեզի գրել , ու յորդորել , [f]որ մրցիք ան հաւատքին համար՝ որ ան-
4 գամ մը սուրբերուն աւանդուեցաւ : [g]Վասնզի

[a] Ղ Յակ . ա . 1 :
[b] Բ Ք Յով . 4 :
[c] ա Կոր . ի . 15 : Փիլիմ . 10 :
[d] ա Կոր . ի . 12 , 15 :
[e] Ա Կոր . ժե . 27 : Նա . ա . 16 ; 17 : ա Պետ . գ . 11 :
[f] Ղ ա Յով . գ . 29 : գ . 6 , 9 :
[g] ա Յով . դ . 7 :
[h] ա Տիմ . գ . 7 :
[i] Յով . իա . 24 :
[j] Բ Ք Յով . 12 :

[k] Ա Յու . դ . 16 : Գործ . ա . 13 :
[l] Բ Յով . ժէ . 11 , 12 , 15 : ա Պետ . ա . 5 :
[m] Հուդ . ա . 7 :
[n] ա Պետ . ա . 2 : Բ Պետ . ա . 2 :

[o] Տիտ . ա . 4 :
[p] Փիլ . ա . 27 : ա Տիմ . ա . 18 : գ . 12 : Բ Տիմ . ա . 1 : գ . 7 :
[q] Կաղ . Բ . 4 : Բ Պետ . Բ . 1 :

մէկ քանի մարդիկ գաղտուկ մտան , ե անոնք որ առաջուց այս դատապարտութեանը համար որոշուած էին , ամբարիշտներ , ը որ մեր Աստուծոյ շնորհքը ի անառակութեան դարձուցին , և մի միայն Իշխանը՝ ու մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը ուրացան : Բայց կ՚ուզեմ միտքերնիդ բերել , թէև արդէն գիտէք ասիկայ , Թէ Տէրը որ ժողովուրդը Եգիպտոսի երկրէն ազատեց , ը ետքը հաւատացողները կորսընցուց : թ Նոյն հրեշտակները՝ որ իրենց իշխանութիւնը չպահեցին , հապա իրենց բնակութիւնը ձգեցին , մշտնջենաւոր կապերով խաւարի մէջ պահեց՝ ժ մեծ օրուան դատաստանին : ի Ինչպէս Սոդոմ ու Գոմոր՝ և անոնց բոլորտիքը եղած քաղաքները՝ որոնք ասոնց նման պոռնկեցան ընկերութեան մարմիններն ետևէն երթալով , առջևնիս օրինակ կեցեր են՝ յաւիտենական կրակին դատապարտութիւնը ընդունելով : ժա Նմանապէս ասոնք ալ մարմինը կը պղծեն , տէրութիւնը կ՚անարգեն , ժբ փառաւորներուն դէմ կը հայհոյեն : ժգ Բայց Միքայէլ հրեշտակապետը երբոր Սատանային դէմ դնելով՝ Մովսէսին մարմինին համար կը վիճէր , չհամարձակեցաւ հայհոյութեան դատապարտութիւն բերել ա- նոր վրայ , հապա ըսաւ , ժդ Տէրը յանդիմանէ քեզ : ժե Բայց անոնք՝ ան բաներուն որ չեն հասկնար , հայհոյութիւն կ՚ընեն . և ան բաները որ բնականապար անբան անասուններու պէս գիտեն , անոնց մէջ կ՚ապականին : ժզ Վա՛յ անոնց՝ որ Կայենին ճամբովը գացին , Նու- Հաղտամին մոլորութեանը պէս ցանկութեամբ վարձքի եռևէ գացին , ժէ և Կորխին հակառակութեան մէջ կորսուեցան : ժը Ասոնք ժձ ձեր սիրոյ խնջոյքներուն մէջ արատներ են , ու ձեզի հետ կերբեխումի նստած առանց երկիւղ իրենց անձը կը կերակրեն . ժթ անջուր ամպեր են՝ հովերէն քշուած . պտուղներին կորսընցուցած ծառեր , բերբ չունեցող , ի երկու անգամ մեռած ,
13 արմատէն խլուած . ի Ովսէու կատղած ալիք-

ներ , ի որ իրենց անձերուն ամօթը կը փրփրեցնեն . մոլորական աստղեր , ի որոնց համար խաւարին մէգը պահուած է յաւիտեան :
14 Ենոքէ վեցերորդ մարգարէացաւ նոյնիսկ ալ՝ ի որ հօրեներորդ էր Ադամէն , ու ըսաւ . ի Ահա Տէրը
15 կու գայ իր բիւրաւոր սուրբերովը հետ , Ընծեռնէ դատաստան ընելու , ու բոլոր ամբարիշտները յանդիմանելու իրենց բոլոր ամբարշտութեանը համար որ ըրին , ե և բոլոր խիստ խօսքերուն համար՝ որ ամբարիշտ մեղաւորները
16 անոր դէմ խօսեցան : Ասոնք տրտնջողներ ե- րեսպաշտողներ են , որոնք իրենց ցանկութիւններուն համեմատ կ՚երթան . ի և իրենց բերանները ամբարտաւան խօսքեր կը գոչեցնեն . ը և շահի
17 համար երեսպաշտութիւն կ՚ընեն : թ Բայց դուք սիրելիներ՝ միտքերնիդ բերէք այն խօսքերը որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի առաքեալներէն ա-
18 ռաջուց գուշցուեցաւ . Որ ձեզի կ՚ըսէին թէ՝ ի Վերջի ժամանակը ծաղր ընողներ պիտի գան , որոնք իրենց ամբարիշտ ցանկութիւններուն համեմատ պիտի երթան :
19 Ասոնք ինքզինքնին զատող , հնչասորներ են ,
20 որ հոգին չունին : Բայց դուք սիրելիներ՝ ե անձերնիդ շինելով ձեր ամենասուրբ հաւատքին վրայ , և Սուրբ հոգիով ը աղօթք ըն-
21 լով , Ընձեռնիդ Աստուծոյ սիրոյն մէջ պահեցէք , ը մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի ողորմութեանը սպասելով յաւիտենական կեանց
22 համար : Ու խորհութիւն ընելով՝ անոնց ո-
23 ղորմեցէք . Ու ի՛նանք վախով ազատեցէք՝ ի կրակէն յափշտակելով զանոնք , ատելով ի մարմինէն աղտոտուած հանդերձն ալ :
24 Ու անոր՝ որ կարող է ձեզ ի անբիծ պահել , և իր փառքին առջևը անարատ կայնեցը-
25 նել ցնծութիւնով , ի Մի միայն Աստուծոյ մեր Փրկչին՝ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսին ձեռքով փառք ու մեծութիւն , զօրութիւն ու իշխանութիւն ժ բոլոր դարերէն առաջ՝ և հիմա ու բոլոր դարերու մէջ . ամէն :

ը Հռով . բ . 21 , 22 : ե Պետ . բ . 8 :
թ Տիտ . բ . 11 : Եբր . ժբ . 15 :
ժ բ Պետ . բ . 10 :
ի Տիտ . ե . 16 : ի Պետ . բ . 1 : ե Հով . բ . 22 :
ժա ե Կոր . ժ . 9 :
ժբ Ծնու . ժգ . 20 , 37 : իթ . 64 : Ասղ . ԺԷ . 26 : Եբր . գ . 17 , 19 :
ժգ Հով . ը . 44 :
ժդ բ Պետ . բ . 4 :
ժե Հայտ . ի . 9 :
ժզ Կնն . ժի . 24 : բ Օր . իզ . 23 : բ Պետ . բ . 6 :
ժէ բ Պետ . բ . 10 :
ժը Ես . իբ . 28 :
ժթ Դատ . ժ . 13 : ժբ . 1 : Հայտ . ժբ . 7 :
ի բ Պետ . բ . 11 :
ի Օգաբ . գ . 2 :
ի բ Պետ . բ . 12 :
ի Կնն . գ . 5 : ե Հով . գ . 12 :
ի Ելս . իբ . 7 , 21 : բ Պետ . բ . 15 :
ի Ծնու . ժգ . 1 , ԼԷ :
ի բ Պետ . բ . 13 :
ի ե Կոր . ժ . 21 :
ի Ասակ . իբ . 14 : բ Պետ . բ . 17 :
ի Լփես . դ . 14 :
ի Առած . ժե . 13 :
ի Լս . ծէ . 20 :
ի Փիլ . գ . 19 :
ի բ Պետ . բ . 17 :
ի Կնն . է . 18 :
ի բ Օր . ԼԹ . 2 : Դան . է . 10 : Օգաբ . ժգ . 5 : Առած . իէ . 31 : բ Ելս . ա . 7 : Հայտ . ե . 7 :
ի ե Ելս . բ . 3 : Ասղ . ԼԱ . 18 : գ . 4 : Ասղ . դ . 13 :
ի բ Պետ . բ . 18 :
ի Ասակ . իբ . 21 : Հակ . բ . 1 , 9 :
ի բ Պետ . գ . 2 :
ի ե Տիմ . դ . 1 : բ Տիմ . գ . 1 : գ . 3 : թ Պետ . բ . 1 : գ . 3 :
ի Ասակ . ժբ . 1 : Լդկ . ժգ . 7 : Ամս . դ . 14 : իթ . 10 : Եբր . ժ . 25 :
ի ե Ասղ . բ . 14 : Հակ . դ . 15 :
ի Կող . բ . 7 . ե Տիմ . ե . 4 :
ի Հռով . ը . 26 : Լփես . դ . 18 :
ի Տիտ . բ . 13 : բ Պետ . գ . 12 :
ի Հռով . ժե . 14 : ե Տիմ . գ . 16 :
ի Ընկ . գ . 11 : ե Ասղ . գ . 15 : Օգաբ . գ . 2 :
ի Օգաբ . գ . 4 , 5 : Հայտ . դ . 4 :
ի Հռով . ժգ . 25 : Լփես . գ . 20 :
ի Ասղ . ե . 22 :
ի Հռով . ժգ . 27 : ե Տիմ . ե . 17 : բ . 3 :
* Ամէն :

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԻ ԸՆԹԱՑՔԵԼՈՅՆ

ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԸՐԱՆ ԱՒԵՏԱՐԱՆՉԻՆ

ԳԼՈՒԽ Ա

Յովհաննէս իրեն եղած յայտնութիւնը կը գրէ Ասիոյ եօթը եկեղեցիներուն , որոնց նշան ըլլալու համար գաւազան իրեն եօթը ոսկեղէն աստղակները ։ Քրիստոսի գալուստը , և ու անոր զօրութիւնը և մեծափառութիւնը ։

1 Յիսուս Քրիստոսի յայտնութիւնը , ᵃորը Աստուած անոր տուաւ իր ծառաներուն ցուցնելու ինչ որ ᵇշուտով պէտք է ըլլալ . ᶜև իր հրեշտակին ձեռքով խրկելով՝ իր Յովհան-
2 նէս ծառային իմացուց , ᵈՈր Աստուծոյ խօսքին վկայութիւնը ըրաւ , ու Յիսուս Քրիս-
3 տոսի վկայութիւնը , ᵉինչ որ տեսաւ : ᶠԵրանի՛ անոր՝ որ կը կարդայ , ու անոնց՝ որ կը լսեն զմարգարէութեանս խօսքերը , և կը պահեն ինչ որ անոր մէջը գրուած է . ᵍինչու որ ժամանակը մօտ է :

4 Յովհաննէսէն եօթը եկեղեցիներուն՝ որ Ասիայի մէջն են . շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Ընկէ՝ ʰոր է , ⁱև որ էր , և որ պիտի գայ , ᵏու եօթը ˡոգիներէն՝ որ անոր աթոռին առ-
5 ջևն են . Լ ᵐև Յիսուս Քրիստոս ⁿհաւատարիմ վկայէն , ᵒոր մեռելներուն անդրանիկն է , ᵖու երկրի թագաւորներուն իշխանը . ᵠանոր՝ որ մեզ սիրեց , ʳու մեզ իր արիւնովը մեր մեղքերէն
6 լուացաց , ˢԼ մեզ թագաւորներ ու քահանաներ ըրաւ Աստուծոյ ու իր ˢհօրը , ᵗանոր փառք և զօրութիւն յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն :
7 ᵘԷհա ամպերով կու գայ . ու ամէն աչք պիտի տեսնէ անիկայ , և անոնք որ զանիկայ խոցկային . և անոր վրայ կոծ պիտի ընեն ᵛերկրիս
8 ցեղերը ազգերը . այո՛ . ամէն : ʷԼ՛ս եմ Ա՛լֆա և Օ՛մեգա՝ կ՛ըսէ Տէր Աստուած , ˣոր է , և որ էր , և որ պիտի գայ՝ Ամենակալը :

9 Ես Յովհաննէս ձեր եղբայրը՝ և Յիսուս Քրիստոսի նեղութեանը ʸու արքայութեանը և համբերութեանը մէջ ᶻընկերակիցը , Պատմոս կոչուած կղզին էի , ᵃԱստուծոյ խօս-
10 քին համար՝ ու Յիսուս Քրիստոսի վկայութեան համար : ᵇԼ՛ս ᶜկիրակի օրը ᵈՀոգիին իմ վրաս եկաւ , Հու հետևէս մեծ ձայն մը լսեցի
11 փողի ձայնի պէս , որ կ՛ըսէր . Լ՛ինչ որ կը տեսնես գիրքի մը մէջ գրէ , ու խրկէ եօթը եկեղեցիներուն , որ Եփեսոսի , ու Զմիւռնիայի , և Պէրգամոնի , ու Թիւատիրի , և Սարդիկէի , ու փիլադելփիայի , և Լաւոդիկիայի մէջ Էն :
12 Լ՛ս գարձայ ան ձայնը տեսնելու՝ որ ինծի կը խօսէր . ու երբոր դարձայ՝ ᵉեօթը ոսկեղէն աշ-
13 տանակներ տեսայ . ᶠԼ՛ս եօթը աշտանակներուն մէջ Հ՛ոգիը Որդւոյ մարդոյ նման՝ սպիտակաւոր ᵍպատմուճան մը հագած , ʰու կուրծ-
14 քին վրայ ոսկի գօտի մը կապած . Լ՛ս իր գլուխը ᶦու մազերը՝ բուրդի պէս ճերմակ՝ ʲձիւնի պէս , ᵏու իր աչքերը՝ կրակի բոցի պէս .
15 ˡԼ՛ս իր ոտքերը ոսկեպղինձի նման՝ որպէս թէ ᵐնոցի մէջ կրակ գարձած , ⁿու իր ձայնը շատ
16 ջուրերու ձայնի պէս . Լ՛ս ᵒիր աջ ձեռքին մէջ եօթը աստղ ունէր , ᵖու իր բերնէն սրած երկ-բերան սուր մը կ՛ելլէր , ᵠև իր երեսը արեւու պէս
17 էր՝ ʳոր իր զօրութեամբը կը փայլէ : ˢԱ՛ռ երբոր տեսայ անիկայ , իր ոտքը ինկայ մեռելի պէս . ᵗու իր աջ ձեռքը իմ վրաս դրաւ , ու ըսաւ ինծի . Մի՛ վախնար . ᵘես եմ առաջինը ու վեր-

---

ա Յօհ . գ . 32 ։ բ . 26 ։ ժբ . 49 ։
բ ԳԼ . գ . 1 ։ ՟մբ 3 ։
գ ԿԼ . խբ . 16 ։
դ ա Կոր . ա . 6 ։ ԿԼ . գ . 9 ։ ժբ . 17 ։ ՟մբ 9 ։
ե ա Յօհ . ա . 1 ։
զ Գ՛ս . ժա . 28 ։ ԿԼ . խբ . 7 ։
է ՟Հռով . ժգ . 11 ։ Յակ . Լ . 8 ։ ա Պետ . գ . 7 ։ ԿԼ . խբ . 10 ։
ը ՆԼ . գ . 14 ։ ՟մբ 8 ։
թ Յօհ . ա . 1 ։
ժ Ա՛ռ . գ . 9 ։ գ . 10 ։ ԿԼ . գ . 1 ։ է . 5 ։ Ը . 6 ։
ի Յօհ . բ . 14 ։ ա Տիմ . գ . 13 ։ ԿԼ . գ . 14 ։
լ ա Կոր . ժԸ . 20 ։ Ասղ . ա . 18 ։
խ Լուկ . ա . 20 ։ ԿԼ . ժէ . 14 ։ ժԹ . 16 ։
ծ Յօհ . ժգ . 34 ։ ժԸ . 9 ։ Գաղ . բ . 20 ։
կ Նբր . թ . 14 ։ ա Յօհ . ա . 7 ։
հ ա Պետ . բ . 5 , 9 ։ ԿԼ . Ը . 10 ։ ի . 6 ։
ձ ա Տիմ . գ . 16 ։ Նբր . ժգ . 21 ։ ա Պետ . է . 11 ։ Ը . 11 ։
ղ Դան . է . 13 ։ Ա՛ռ . իզ . 30 ։ իղ . 64 ։ Կոր . ա . 11 ։
ճ Ա՛ռ . ժբ . 10 ։ Յօհ . ժԹ . 37 ։
մ Լու . խա . 4 ։ խգ . 6 ։ խը . 12 ։ ՟մբ 17 ։ ԿԼ . բ . 8 ։ իա . 6 ։ իբ . 13 ։
յ ՟Մբ 4 ։ ԿԼ . գ . 8 ։ ժա . 17 ։ ժգ . 5 ։
ն ՟Հռով . բ . 17 ։ բ Տիմ . բ . 12 ։
շ Փիլ . ա . 7 ։ գ . 14 ։ բ Տիմ . ա . 8 ։
ո ԿԼ . գ . 9 ։ ՟մբ 2 ։
չ Յօհ . ե . 26 ։ Կոր . Ե . 7 ։ ա Կոր . ժգ . 2 ։
* ըմբռնական
պ Կոր . Ժ . 10 ։ բ Կոր . ժբ . 2 ։ ԳԼ . գ . 2 ։ ժէ . 3 ։ իա , 10 ։
ջ ԿԼ . գ . 1 ։ Ժ . 8 ։
ռ ՟մբ 20 ։ Նբ . իե . 37 ։ Օ՛ազ . գ . 2 ։
ս ԿԼ . բ . 1 ։
վ Նշմկ . ա . 26 ։ Դան . է . 13 ։ Ժ . 16 ։ ԿԼ . ժգ . 14 ։
տ Դան . Ժ . 5 ։
ր ԿԼ . ժԲ . 6 ։
ց Դան . է . 9 ։
ւ Դան . Ժ . 6 ։ ԿԼ . բ . 18 ։ ժԹ . 12 ։
փ Նշմկ . ա . 7 ։ Դան . Ժ . 6 ։ ԿԼ . բ . 18 ։
ք Նշմկ . խգ . 2 ։ Դան . Ժ . 6 ։ ԿԼ . ժգ . 2 ։ ժԹ . 6 ։
օ ՟Մբ 20 ։ ԿԼ . բ . 1 ։ գ . 1 ։
ֆ Նա . խԹ . 2 ։ Նշմկ . ղ . 17 ։ Նբր . գ . 12 ։ ԿԼ . բ . 12 , 16 ։ ժԹ . 15 , 21 ։
ա Կոր . իղ . 13 ։ ԿԼ . Ժ . 1 ։
բ Նշմկ . ա . 28 ։
գ Դան . ը . 18 ։ ի . 10 ։
դ Նա . խա . 4 ։ խգ . 6 ։ խը . 12 ։ ԿԼ . բ . 8 ։ իբ . 13 ։ ՟մբ 10 ։

18 ջինը. [a]Ես ևս կենդանի եմ, ու ևս ան եմ որ մեռայ, [b]և ահա կենդանի եմ յաւիտեանս յաւիտենից. [c]և ևս ունիմ մահուան ու դժոխքին
19 բանալիները: [d]Գրի՛ր ինչ որ կը տեսնես, [e]ան
20 որ կայ, [f]ու ան որ եղաքը պիտի ըլլայ. [g]Իմաթը աստղերուն խորհուրդը՝ որ իմ աջ ձեռքիս մէջը տեսար, [h]և եօթը ոսկեղէն աշտանակները. ան եօթը աստղերը՝ [i]եօթը եկեղեցիներուն հրեշտահներն են. [j]և եօթը աշտանակները եօթը եկեղեցիներն են:

ԳԼ. Ը

1 Եփեսոսի հրեշտահին գրէ. [a]Ըսէ ան որ իր աջ ձեռքին մէջ եօթը աստղերը ունի, [b]ու եօթը ոս-
2 կեղէն աշտանակներուն մէջը կը պտըտի. [c]Գիտեմ քու գործքերդ, և քու աշխատութիւնդ, ու քու համբերութիւնդ, և որ չարերուն չես կրնար տանիլ, [d]ու փորձեցիր անոնք [e]որ կ՚ըսեն՝ թէ իրենք առաքեալ են, ու չեն, և գտար
3 թէ սուտ են. [f]Ու համբերութիւն ունիս, և համբերութեամբ՝ իմ անունս համար նեղու-[g]ած չես, [h]ու չհուղարկուեցար:
4 Բայց քեզի դէմ բան մը ունիմ, որ քու առաջի սէրդ ձգեցիր:
5 Ասկէ քեզի որ ինկար, ու ապաշխարէ, և [i]ա՛ռաջի գործքերդ ըրէ. [j]Եթէ ոչ՝ շուտով կու գամ քեզի, ու քու աշտանակդ իր տեղէն պիտի շարժեմ՝ թէ որ չապաշխարես:
6 Բայց ասիկա ունիս, որ [k]Նիկողայոսեանց
7 գործքերը կ՚ատես, որոնք ես ալ կ՚ատեմ: [l]Ան որ ականջ ունի՝ թող լսէ թէ Հոգին ինչ կ՚ըսէ եկեղեցիներուն. Ան որ կը յաղթէ [m]կենաց ծառէն [n]ուտել պիտի տամ անոր, որ Աստուծոյ դրախտին մէջն է:
8 Իզմիւռնիայի մէջ եղած եկեղեցիին հրեշտահին գրէ. Ըսէս կ՚ըսէ [o]Առաջինը ու
9 վերջինը, որ մեռաւ՝ ու կենդանացաւ. [p]Գիտեմ քու գործքերդ ու նեղութիւնդ՝ և աղքատութիւնդ, (բայց հարուստ ես) ու անունց հայ-հոյութիւնը՝ [q]որ կ՚ըսեն, թէ իրենք Հրէայ են,
10 ու չեն, [r]հապա Սատանայի ժողովք մը: [s]Ինչ-նաւ մի վախնար ան բաներէն որ պիտի կրես. ահա Սատանան ձեզմէ ոմանները բանտ պիտի ձգէ, որ փորձուիք, և տասը օր նեղութիւն պիտի ունենաք. [t]Մինչև՛ ի մահ հաւատարիմ եղիր, [u]ու քեզի կենաց պսակը
11 պիտի տամ: [v]Ան որ ականջ ունի՝ թող լսէ թէ Հոգին ինչ կ՚ըսէ եկեղեցիներուն. Ան որ կը յաղթէ՝ [w]երկրորդ մահէն պիտի չվնասուի:
12 Եւ Պերգամոնի մէջ եղած եկեղեցիին հրեշտահին գրէ. [x]Ըսէս կ՚ըսէ անիկա՝ որ սրած
13 երկրևան սուրը ունի. [y]Գիտեմ քու գործքերդ, և թէ ուր կը բնակիս՝ [z]Սատանային աթոռին եղած տեղը, ու իմ անունս կը պահես, և իմ հաւատքս չուրացար ան օրերը անգամ՝ որ [aa]Անթիպաս իմ հաւատարիմ վկաս սպանուեցաւ ձեր մէջը, ուր որ Սատա-
14 նան կը բնակի: Բայց քեզի դէմ քիչ մը բան ունիմ. որ [ab]Բաղաամին վարդապետութիւնը բռնողներ ունիս, որ Բաղակին սովրեցուց Իսրայէլի որդւոց առջևը գայթակղութիւն դնել, [ac]որ անոնք կռոց զոհուածներ ուտեն՝ Նո-
15 պառնկութիւն ընեն: [ad]Սանկ ալ դուն [ae]Նիկողայոսեանց վարդապետութիւնը բռնողներ
16 ունիս, որն որ ես կ՚ատեմ: Ուստի ապաշխարէ. եթէ ոչ՝ շուտով կու գամ քեզի, [af]ու իմ բերնիս սրովը պիտի պատերազմիմ անոնց
17 հետ: [ag]Ան որ ականջ ունի՝ թող լսէ թէ Հոգին ինչ կ՚ըսէ եկեղեցիներուն. [ah]Անոր որ կը յաղթէ՝ պահուած մանանայէն ուտել պիտի տամ անոր, ու ճերմակ խիճ մը պիտի տամ անոր, և ան խիճին վրայ [ai]նոր անուն մը գրուած, որն որ մէկը չգիտեր, բայց միայն ան՝ որ կ՚ընդունի:
18 Եւ Թիւատիրի մէջ եղած եկեղեցիին հրեշտահին գրէ. Ըսէս կ՚ըսէ Աստուծոյ Որդին, [aj]որ կրակի բոցի պէս աչքեր ունի, ու իր
19 ոտքերը ոսկեպղինձի նման են. [ak]Գիտեմ քու գործքերդ, և սէրդ՝ ու հաւատքդ՝ ու քու ծառայութիւնդ ու համբերութիւնդ, և թէ քու վերջին գործքերդ առջիններէն շատ են:
20 Բայց քեզի դէմ բան մը ունիմ, որ թող կուտաս [al]Յեզաբէլ կինը, որ [am]ինքզինքը մարգարէուհի կ՚անուանէ, ու իմ ծառաներս մոլորեցնելով՝ կը սորվեցնէ [an]պոռնկութիւն ընել՝ և

---

a Ա Յով. գ. 9։
b ԳԼ. գ. 9։ Ե. 14։
c Սաղ. կը. 20։ ԳԼ. ի. 1։
d [ao]Մր 12, ԼԵ։
e ԳԼ. ք. 1, ԼԵ։
f ԳԼ. գ. 1, ԼԵ։
g ԳԼ. գ. 1, ԼԵ։
h [ao]Մր 16։
i [ao]Մր 13։
j Սաղ. ք. 7։ ԳԼ. ք. 1, ԼԵ։
k Ծնած. գ. 2։ Սամ. Ե. 15։ փխ. ք. 15։

—

m ԳԼ. ա. 16, 20։
n ԳԼ. ա. 13։
o Սաղ. ա. 6։ [ao]Մր 9, 13, 19։ ԳԼ. գ. 1, 8, 15։
p ա Հով. գ. 1։
q բ Կոր. ժա. 13։ բ Պետ. ք. 1։
r Գաղ. գ. 9։ Երբ. ժք. 3, 5։
s Սամ. իա. 41, 43։
t [ao]Մր 15։
u Սամ. ժե. 15։ ժգ. 9, 13։ [ao]Մր 11, 17, 29։ ԳԼ. գ. 6, 13, 22։ ժգ. 9։
v Ծն. ք. 9։
w ԳԼ. իբ. 2, 14։
x ԳԼ. ա. 17, 18։
y [ao]Մր 2։
z Ել. ժք. 21։ ա Տիմ. գ. 18։ Հակ. բ. 5։
aa [ao]Մր 9։
ab Թուա. իդ. 14։ իե. 1։ լԵ. 16։ բ Պետ. բ. 15։ Հյուդ. 11։
ac [ao]Մր 20։ Գոր. ժե. 29։
ad Ա Կոր. ը. 9, 10։ Ժ. 19, 20։
ae ա Կոր. գ. 13, ԼԵ։
af [ao]Մր 6։
ag Ես. ժա. 4։ բ Թագ. ք. 8։ ԳԼ. ա. 16։ ժք. 15, 21։
ah [ao]Մր 7, 11։
ai ԳԼ. գ. 12։ ժք. 12։
aj ԳԼ. ա. 14, 15։
ak [ao]Մր 2։
al գ Թագ. ժգ. 31։ իա. 25։ գ Թագ. ք. 7։
am Ել. Լ. 15։ Գոր. ժե. 20, 29։ ա Կոր. Ժ. 19, 20։ [ao]Մր 14։
an Ա Կոր. ը. 9, 10։ Ժ. 19, 20։

21 կռոց պահուածներ ուտել: [ա]Եւ ես անոր ժա-
մանակ տուի իր պռոնկութեանը վայ ապաշ-
22 խարելու, ու չապաշխարեց: Ահա ես զանի-
կայ անկողինը պիտի ձգեմ, ու անոր հետ շը-
նութիւն ընողները մեծ նեղութեան մէջ, թէ
23 որ իրենց գործքերուն վայ չապաշխարին: Եւ
անոր զաւակները մահով պիտի սպաննեմ. ու
բոլոր եկեղեցիները պիտի գիտնան [բ]թէ ես ան
եմ՝ որ երիկամունքները ու սիրտերը կը քննեմ.
[գ]Եւ ամէն մէկերնուդ ձեր գործքերուն համեմատ
24 պիտի հատուցանեմ: Բայց ձեզի կ'ըսեմ միւս-
ներուդ՝ որ Թիւատիրի մէջ էք, ու ան վար-
դապետութիւնը չունիք, որ Հանդերձեալ Սատա-
նային խորունկ բաները՝ (ինչպէս որ կ'ըսեն.)
[դ]Ձեր վրայ ուրիշ ծանրութիւն չեմ ձգեր.
25 [ե]Սակայն ան որ ունիք՝ պահեցէք մինչև որ ես
26 գամ: Եւ ան որ կը յաղթէ [զ]ու իմ գործքերս
մինչև վերջը կը պահէ, [է]անոր իշխանութիւն
27 պիտի տամ ազգերուն վրայ. ([ը]Եւ պիտի հո-
վուէ գանոնք երկաթէ գաւազանով. անոնք որ-
28 պէս ամաններու պէս պիտի փշրուին.) Ինչ-
պէս որ ես ալ իմ [թ]Հօրմէս առի. ու անոր պի-
29 տի տամ [ժ]առաւօտեան աստղը: [ի]Ան որ ա-
կանջ ունի՝ թող լսէ թէ [ի]Հոգին ինչ կ'ըսէ
եկեղեցիներուն:

Գ

2 Բերթասս կը յանդիմանէ Սարդիկէի եկեղեցին հրեշտա-
կը. 3 կը յորդորէ զանիկայ որ ապաշխարէ, և սպառ-
նալիք կ'ընէ անոր. 8 կը գովէ Փիլադելփիայի եկեղե-
ցին հրեշտակը 10 իր արթնամիտութեանը և համբերութեա-
նը համար. 15 կը նախատէ Լաւոդիկէի եկեղեցին հրեշ-
տակը՝ անոր պաղ և ոչ տաք ըլլալուն համար, 19 և կը
պատուիրէ որ աւելի նախանձաւոր ու ջերմեռանդ ըլլայ:
20 Բերթասս դուռը կայնած կը բաղխէ:

1 Եւ Սարդիկէի մէջ եղած եկեղեցիին հրեշտա-
կին գրէ. [ա]Այսպէս կ'ըսէ անիկայ՝ որ ունի
Աստուծոյ եօթը [բ]ոգիները՝ ու եօթը աստղե-
րը. [գ]Գիտեմ քու գործքերդ՝ որ դուն անուն
2 ունիս թէ կենդանի ես, [դ]ու մեռած ես: Ար-
թնամտէն կեցիր՝ և հաստատէ մնացած բաները որ
մեռնելու վրայ են, ինչու որ քու գործքերդ
3 Աստուծոյ առջևը կատարեալ չգտայ: [ե]Ուրեմն

[ա] Հռոմ. ը. 4։ Կղ. ի. 20։
[բ] Ա Կորնթ. ժգ. 7։ Ա Պետ. ի. 9։ իե. 17։ Ա Կոր. ղ. 30։ Սաղ. է. 9։ Երեմ. ժա. 20։ ժէ. 10։ ի. 12։ Հով. ը. 24, 25։ Կողոս. ա. 24։ Հռոմ. ղ. 27։
[գ] Սաղ. կբ. 12։ Սատա. ժգ. 27։ Հռոմ. ը. 6։ ժգ. 12։ Ա Կոր. է. 10։ Գաղ. գ. 5։ Կղ. ի. 12։
[դ] Գործ. ժէ. 28։
[ե] Կղ. գ. 11։
[զ] Հով. ղ. 29։ ա Հով. գ. 23։
[է] Սատա. ժի. 28։ Գալ. իբ. 29, 30։ ա Կոր. ղ. 3։ Կղ. գ. 21։ ի. 4։
[ը] Սաղ. բ. 8, 9։ իմ. 14։ Ղան. է. 22։ Կղ. ժբ. 5։ ժի. 15։
[թ] Պետ. ա. 19։ Կղ. իգ. 16։
[ժ] Հռ. 7։
[ի] Կղ. ա. 4, 16։ գ. 5։ է. 6։
[ի] Կղ. բ. 2։
[ի] Հովհ. բ. 1, 5։ ա Տիմ. է. 6։
[ի] ա Տիմ. ղ. 20։ բ Տիմ. ա. 13։ Հռ. 11։
[ի] Հռ. 19։
[ի] Սատա. իգ. 42, 43։ իե. 13։ Մտ. ժգ. 33։ Գալ. ժբ. 39, 40։ ա Թագ. ե. 2, 6։ Պետ. գ. 10։ Կղ. ժգ. 15։
[ի] Հով. 23։

միտքդ բնր թէ ինչպէս ընդունեցիր ու լսեցիր,
ու պահէ, [ա]և ապաշխարէ. [բ]Բայց թէ որ ար-
թնամտելու չըլլաս, գողի պէս քու վրադ պիտի
գամ, ու բնաւ պիտի չգիտնաս թէ ո՛ր ժամուն
4 քու վրադ պիտի գամ: Սակայն քանի մը ան-
ձինք ունիս Սարդիկէի մէջ, [գ]որոնք իրենց հան-
դերձները չաղտոտեցին, [դ]և ճերմակներով պի-
տի պտտին ինծի հետ, քանզի արժանի են:
5 [ե]Ան որ կը յաղթէ՝ [զ]ճերմակներս պիտի հագնի.
[է]ու ես անոր անունը [ը]կենաց գիրքէն պիտի չջը-
նջեմ, [թ]և անոր անունը պիտի դաւանիմ իմ
[ժ]Հօրս առջևը՝ ու անոր հրեշտակներուն առ-
6 ջև: [ի]Ան որ ականջ ունի՝ թող լսէ թէ [ի]Հո-
գին ինչ կ'ըսէ եկեղեցիներուն:
7 Եւ Փիլադելփիայի մէջ եղած եկեղեցիին
հրեշտակին գրէ. [ի]Այսպէս կ'ըսէ ան Սուրբը՝
[ի]ան Ճշմարիտը՝ [ի]որ Դաւիթի բանալին ունի,
[ի]կը բանայ՝ ու մէկը չկայ որ գոցէ, [ի]և կը գո-
8 ցէ՝ ու մէկը չկայ որ բանայ. [ի]Գիտեմ քու
գործքերդ. [ի]ահա քու առջիդ բացուած դուռ
մը դրի, որ մէկը չկրնար գոցել. [ի]ինչու որ դուն
քիչ մը կարողութիւն ունիս, և իմ խօսքս պա-
9 հեցիր, ու իմ անունս չուրացար: [ի]Ահա ես
քեզի կու տամ Սատանային ժողովքէն ե-
ղողները՝ որոնք կ'ըսեն թէ՝ իրենք [ի]հրեայ են,
ու չեն, հապա սուտ կ'ըսեն. [ի]ահա պիտի
ստիպեմ անոնք՝ որ դան ու երկրպագութիւն
ընեն քու ոտքերուդ առջևը, և ճանչնան թէ
10 ես քեզ սիրեցի: [ի]Որովհետև իմ համբերու-
թեանս խօսքը պահեցիր, [ի]ես ալ քեզ պիտի
պահեմ փորձութեան ժամուանակը, [ի]որ պատ-
րաստ է գալու բոլոր աշխարհի վրայ՝ երկրիս
11 երեսը բնակողները փորձելու համար: [ի]Ահա
ես շուտով կու գամ. Հունեցածդ ամո՛ւր բռնե-
12 նէ, [ի]որ մէկը չառնէ քու պսակդ: [ի]Ան որ կը
յաղթէ՝ անիկայ իմ Աստուծոյս տաճարին
մէջ [ի]սիւն մը պիտի ընեմ, ու ալ դուրս պիտի
չելլէ. Եւ անոր վրայ իմ Աստուծոյս անունը
պիտի գրեմ, ու իմ Աստուծոյս քաղաքին ա-
նունը, [ի]այսինքն նոր Երուսաղէմին, որ եր-
կինքէն իմ Աստուածէս կ'իջնէ, Եւ իմ նոր ա-
13 նունս. [ի]Ան որ ականջ ունի՝ թող լսէ թէ
[ի]Հոգին ինչ կ'ըսէ եկեղեցիներուն:

[ա] Կղ. գ. 3, 11։ է. 9, 13։
[բ] Կղ. ժբ. 8։
[գ] Երե. լբ. 32։ Սաղ. կի. 28։
[դ] Փիլ. գ. 3։ Կղ. ժգ. 8։ ժէ. 8։ ի. 12։ իա. 27։
[ե] Սատա. ժ. 32։ Ղուկ. ժբ. 8։
[զ] Կղ. բ. 7։
[է] Հռոմ. գ. 14։
[ը] ա Հով. ե. 20։ Հռ. 14։ Կղ. ա. 5։ ղ. 10։ ժի. 11։
[թ] Երե. իբ. 22։ Ղուկ. ա. 32։ Կղ. ա. 18։
[ժ] Սատա. ժգ. 19։
[ի] Հռ. ժբ. 11։
[ի] Հռ. ժգ. 1։

[ի] ա Կոր. ժգ. 9։ բ Կոր. բ. 12։
[ի] Կղ. բ. 9։
[ի] Երե. իմի. 23։ կ. 14։
[ի] Պետ. բ. 9։
[ի] Ղուկ. բ. 1։
[ի] Երե. իգ. 17։
[ի] Փիլ. գ. 5։ Կղ. ա. 3։ իբ. 7, 12, 20։
[ի] Կղ. բ. 25։
[ի] Կղ. բ. 10։
[ի] Թագ. է. 21։ Գաղ. բ. 9։
[ի] Կղ. բ. 17։ ժգ. 1։ իբ. 4։
[ի] Գաղ. գ. 26։ Երբ. ժբ. 22։ Կղ. իա. 2, 10։
[ի] Կղ. իբ. 4։
[ի] Կղ. բ. 7։

14 Ու Աւոդիկէի մէջ եղած եկեղեցիին հր-
քեշտաւին գրէ. Ընչպէս կ՚ըսէ Ս՚ենը՝ Հա-
ւատարիմ ու ճշմարիտ վկան, Սկսումն ա-
15 րարածոց Աստուծոյ. Գիտեմ քու գործերդ՝
որ ոչ պաղ ես, ու ոչ տաք. կրանի թէ
16 պաղ ըլլայիր՝ կամ տաք։ Ուստի դուն որ դաղջ
ես, ու ոչ տաք՝ ոչ ալ պաղ, քիզ բերնէս
17 դուրս փսխելու վրայ եմ. Որովհետեւ կ՚ըսես,
Հարուստ եմ՝ ու մեծցայ, և բանի մը կարօտ
չեմ. ու չես գիտեր՝ որ դուն խեղճ ու թշուա-
18 ռական ես՝ և աղքատ ու կոյր ու մերկ։ Կս
քեզի խորհուրդ կու տամ. Ինծմէ կրակի մէջ
փորձուած ոսկի ծախու առ՝ որ հարստանաս,
և ճերմակ հանդերձներ՝ որ հագնիս, որ քու
ամօթալի մերկութիւնդ չերեւնայ. և աչքերդ
19 դեղ դիր՝ որ տեսնես։ Ես իմ ամէն սիրածս
կը յանդիմանեմ ու կը խրատեմ. ուսում ա-
20 ռիր՝ և ապաշխարէ։ Ահա ես
դուռը կայներ եմ ու կը զարնեմ. Եթէ որ մէ-
կը իմ ձայնս լսէ, ու դուռը բանայ, Ես անոր
քովը պիտի մտնեմ՝ և անոր հետը ընթրիք պի-
21 տի ընեմ, ան ալ իմ հետս։ Ին որ կը յաղ-
թէ, իմ հետս իմ աթոռս նստել պիտի տամ
անոր. ինծոր որ ես ալ յաղթեցի՝ ու իմ Հօրս
22 հետ անոր աթոռը նստայ։ Ին որ ականջ ու-
նի՝ թող լսէ թէ Հոգին ինչ կ՚ըսէ եկեղեցի-
ներուն։

ԿԼ. Կ

2 Յովհաննէս Պատմ՚ոյ աթոռը կը տեսնէ երկինքին մէջ. 4 Քառասնուչորս երէցները. 6 Չորս կենդանիները՝ որոնք առջեւնուն ու ետեւնուն աչքերով լեցուն էին. 10 Երեց-ները՝ իրենց պսակները աթոռին վրայ նստողին առջեւ դնելով, երկրպագութիւն կ՚ընեն անոր։

1 Ես բանիերէն հոգը տեսայ, և ահա երկինքի
մէջ բացուած դուռ մը կար, և առջի ձայնը
որ լսեցի, փողի նման էր, որ ինծի հետ կը
խօսէր ու կ՚ըսէր. Հոս ելլիր՝ ու ասկէ հետը
2 ըլլալու բաները քեզի ցուցընեմ։ Ես շուտ
մը Հոգին իմ վրաս եկաւ. և ահա աթոռ մը
3 դրուած էր երկինքի մէջ. Ու աթոռին վրայ
մէկը նստեր էր. և նստողը յասպիս ու սարդիոն
4 քարերու երեւոյթին նման էր։ Ես աթոռին
բոլորտիքը շիթաձան՝ զմրուխտի երեւոյթի նման.
ու աթոռին բոլորտիքը քսանուչորս աթոռ-
ներ, և ան աթոռներուն վրայ քսանուչորս ե-

բեցներ նստեր էին՝ ճերմակ հանդերձներ հա-
գած, ու գլուխնին ոսկիէ պսակներ ունէին։
5 Ես աթոռէն փայլակներ ու ձայներ և որո-
տումներ ելլէին, ու աթոռին առջեւ եօթը
հատ բորբոքած կրակի ջամբարներ կայէին, ո-
6 րոնք Աստուծոյ եօթը Հոգիներն են։ Ես ա-
թոռին առջեւը իրրեւ ապակեղէնժով մը ակնեա-
նի նման, և աթոռին մէջը՝ ու աթոռին բո-
լորտիքը չորս կենդանիներ, որ աչքերով լե-
7 ցուն էին առջեւէն ու ետեւէն։ Ես առջի կեն-
դանին՝ առիւծի նման էր, ու երկրորդ կեն-
դանին՝ զուարակի նման, և երրորդ կենդանին
մարդու երես ունէր, ու չորրորդ կենդանին՝
8 թռչող արծիւի նման։ Ես չորս կենդանիներուն
ամէն մէկը չորս-չորս թեւ ունէր.
ու ներսէն աչքերով լեցուն էին. ու չեն
հանգչիր ոչ գոռկը ոչ ալ գիշերը՝ ըսելով.
Սուրբ՝ Սուրբ՝ Սուրբ՝ Տէր Աստուած Ամ-
նակալ, որ էր, և որ է, և որ պիտի գայ։
9 Ու երբոր ան կենդանիները փառք ու պատիւ
և գոհութիւն կու տային աթոռին վրայ նստող-
ին՝ որ կենդանի է յաւիտեանս յաւիտենից,
10 Քսանուչորս երէցները աթոռին վրայ նստողին
առջեւը կ՚իյնային՝ ու երկրպագութիւն կ՚ը-
նէին յաւիտեանս յաւիտենից կենդանի եղողին,
և իրենց պսակները աթոռին առջեւը կը ձգէին՝
11 ըսելով. Ա՚րժանի ես Տէր՝ փառք ու պատիւ
և զօրութիւն առնելու. Ընչու որ ամէն բան
դուն ստեղծեցիր, ու քու կամքովդ եղան ու
ստեղծուեցան։

ԿԼ. Ե

1 Եօթը կնիքով կնքուած գիրքը։ 9 Միայն մարթուած Գառնուկը արժանի էր գանիկայ բանալու։ 12 Աւանօրոց երէցները փառք ու գոհութիւն կու տան անոր, 9 ու կը խոստովանին թէ անիկայ փրկեց դիրենք իր արիւնովը։

1 Ես աթոռին վրայ նստողին աջ ձեռքը մէկ
գիրք մը տեսայ՝ ներսէն ու դուրսէն գրուած,
2 և եօթը կնիքով կնքուած։ Ու մէկ զօրա-
ւոր հրեշտակ մը տեսայ՝ որ մեծ ձայնով կը
կանչէր. Ո՞վ արժանի էատ գիրքը բանալու,
3 ու ատոր կնիքները քակելու։ Ես ոչ երկին-
քի մէջ՝ ոչ երկրի վրայ՝ ու ոչ երկրի տակը
գտնուող մէկը՝ որ կարող ըլլար ան գիրքը
4 բանալու, ոչ ալ անոր նայելու։ Ես ալ սաս-
տիկ կու լայի՝ որ մէկը արժանի չգտնուեցաւ ան

ա Կս. կԸ. 16։
ի Կղ. ա. 5։ ժԻ. 11։ իբ. 6։ Ամր 7։
ի Ածղ. ա. 15։
օ Ամր 1։
ֆ Ասմ. ժբ. 9։ ա Կսր. գ. 8։
ա Կս. ձԸ. 1։ Ատա. ժգ. 44։ իԸ. 9։
բ Ա Կսր. Ը. 3։ Կղ. Է. 13։ ժԿ. 15։ ժԻ. 8։
գ Հեր. Ը. 17։ Բակ. գ. 11, 12։ Ածբ. ժբ. 5, 6։ Հակ. ա. 12։
դ Ածբ. Ը. 2։
ե Կղ. ժբ. 37։
զ Հօհ. ժգ. 23։
է Ատա. ժԻ. 28։ Ա Պե. իԸ. 30։ ա Կսր. գ. 2։ բ Տիմ. բ. 12։ Կղ. բ. 26, 27։
ը Կղ. բ. 7։

ա Կղ. ա. 10։
բ Կղ. ժա. 12։
գ Կղ. ա. 19։ իբ. 6։
դ Կղ. ա. 10։ ժէ. 3։ իա. 10։
ե Ածս. գ. 1։ Ածհմ. ժէ. 12։ Ածզկ. ա. 26։ ժ. 1։ Դան. Է. 9։
զ Ածզկ. ա. 28։
է Կղ. ա. 4, 5։ գ. 11։ Է. 9, 13, 14։ ժԻ. 14։
ը Ամր 10։
թ Կղ. բ. 5։ ժգ. 18։
ժ Ածս. ձԸ. 23։ բ Ա Պե. գ. 20։ Ածզկ. ա. 13։ Ծննդ. գ. 2։
ի Կղ. ա. 4։ գ. 1. Ե. 6։
լ Ածս. ԼԸ. 8։ Կղ. ժԵ. 2։
խ Ածզկ. ա. 5։
ծ Ամր 8։
կ Ածզկ. ա. 10։ ժ. 14։
հ Ածս. գ. 2։
յ Ամր 6։
ղ Ածս. գ. 3։
ն Կղ. ա. 8։
շ Կղ. ա. 4։
ո Կղ. ա. 18։ Ե. 14։ ժԵ. 7։
չ Կղ. Ե. 8, 14։
պ Ամր 9։
ջ Ամր 4։
ռ Կղ. Ե. 12։
ս Ծնն. ա. 1։ Գործ. ժԷ. 24։ Ածմս. գ. 9։ Կսղ. ա. 16։ Կղ. ժ. 6։

տ Ածզկ. բ. 9, 10։
ր Ածս. իԸ. 11։ Գատ. ժգ. 4։
ց Կղ. ա. 8։
ւ Կղ. ա. 4։
փ Կղ. ա. 18։ Ե. 14։ ժԵ. 7։
ք Կղ. Ե. 8, 14։
օ Ամր 9։
ֆ Ամր 4։
և Կղ. Ե. 12։
ֆ Ծնն. ա. 1։ Գործ. ժԷ. 24։ Ածմս. գ. 9։ Կսղ. ա. 16։ Կղ. ժ. 6։

ա Ածզկ. բ. 9, 10։
բ Ածս. իԸ. 11։ Գատ. ժգ. 4։
գ Ամր 13։

5 գիրքը բանալու , ոչ ալ անոր նայելու : Եւ
երէցներէն մէկը ըսաւ ինծի . Մի լար . Տա-
հա Յուդայի ցեղէն եղող Ընուծը՝ Դաւիթի
Բմասը յաղթեց ան գիրքը բանալու՝ ու ա-
6 նոր եօթը կնիքները քակելու : Ես տեսայ որ ա-
թոռին ու չորս կենդանիներուն մէջտեղը և երէց-
ներուն մէջտեղը կայնած Գառնուկ մը կար՝ որ-
պէս թէ մորթուած , որ եօթը եղջիւր ու եօ-
թը աչք ունէր , որոնք Աստուծոյ եօթը Հո-
7 գիներն են՝ որ բոլոր երկիրը կը խրկուին : Ես
անիկայ եկաւ՝ ու աջմտուին վրայ նստողին ա-
8 ձեռքէն գիրքը առաւ : Եւ երբոր գիրքը ա-
ռաւ , չորս կենդանիները ու քսանուչորս ե-
րէցները Գառնուկին առջեւը ինկան , Եւ ա-
մէնքն ալ քնարներ ունէին , ու ոսկիէ խնկամաման-
ներ խունկով լեցուն , որ սուրբերուն աղօթքն
9 է : Հիւ նոր երգ մը կ՚երգէին՝ ըսելով . Ըս-
ժանի ես դուն առ գիրքը առնելու՝ ու առոր
կնիքները բանալու . Վասնզի որ մորթուեցար ,
Աու մեզ Ձախսւ առիր Աստուծոյ՝ քու արիւնո-
վըդ Ցամէն ցեղէ ու լեզուէ և ժողովուրդէ ու
10 ազգէ . Հիւ ասոնք մեր Աստուծոյ թագաւոր-
ներ ու քահանաներ ըրիր , ու երկրի վրայ պի-
11 տի թագաւորին : Ես նայեցայ՝ ու շատ հր-
եշտակներու ձայն լսեցի , որոնց ամբոխն՝ ու
կենդանիներուն և երէցներուն բոլորտիքն էին .
Աու անոնց թիւն էր բիւրք բիւրուց՝ և հազարք
12 հազարաց . Որոնք մեծ ձայնով կ՚ըսէին . Ան
մորթուած Գառնուկը արժանի է զօրութիւն՝
ու Հարստութիւն՝ և իմաստութիւն՝ ու կար-
ղութիւն՝ և պատիւ ու փառք ու օրհնութիւն
13 առնելու : Հիւ բոլոր արարածները՝ որ երկին-
քի մէջ՝ ու երկրի վրայ՝ ու երկրի տակը և ծո-
վու մէջ , ու ինչ որ անոնց մէջը կայ՝ լսեցի որ
կ՚ըսէին . Ընծոյին վրայ նստողին՝ և Գառնու-
կին՝ Օրհնութիւն ու պատիւ և փառք ու զո-
14 րութիւն յաւիտեան յաւիտենից : Հիւ չորս
կենդանիները կ՚ըսէին՝ Ամէն . ու երէցները կին-
կան՝ ու երկրպագութիւն ըրին :

ԳԼՈՒԽ Զ

1 Կնիքներուն կարգաւ բացուիլը , ու անոնց հետեւած ե-
ղելութիւնները :

1 Եւ տեսայ՝ երբոր Գառնուկը կնիքներուն
մէկը բացաւ , Աու չորս կենդանիներուն
մէկէն որոտումի պէս ձայն մը լսեցի՝ որ կ՚ը-
2 սէր , Եկուր ու տես : Ես տեսայ՝ և ահա ճեր-
մակ ձի մը . Աու անոր վրայ հեծնողը աղեղ մը
ունէր . Աև պսակ մը տրուեցաւ անոր . և ա-
նիկայ յաղթող էր , ու յաղթելու եկաւ :
3 Եւ երբոր երկրորդ կնիքը բացաւ , Աերկրորդ
4 կենդանիէն լսեցի՝ որ կ՚ըսէր , Եկուր : Աև
ուրիշ ձի մը եկաւ շառագոյն , ու անոր վրայ
հեծնողին իշխանութիւն տրուեցաւ որ երկրէս
խաղաղութիւնը առնէ , որ իրար սպաննեն .
ու անոր մէկ մեծ սուր մը տրուեցաւ :
5 Եւ երբոր երրորդ կնիքը բացաւ , Աերրորդ
կենդանիէն լսեցի՝ որ կ՚ըսէր , Եկուր ու տես .
ու տեսայ՝ Աև ահա սեւ ձի մը , ու անոր վրայ
6 հեծնողը իր ձեռքը կշիռ մը ունէր : Եւ չորս
կենդանիներուն մէջէն ձայն մը լսեցի՝ որ կ՚ը-
սէր . Կապիճ մը ցորենը մէկ դահեկանի , ու
երեք կապիճ գարին մէկ դահեկանի . Աև ձէ-
թին ու գինիին վնաս չընես :
7 Եւ երբոր չորրորդ կնիքը բացաւ , Աչորրորդ
կենդանիէն ձայն մը լսեցի՝ որ կ՚ըսէր , Եկուր
8 ու տես : ԱԵւ տեսայ՝ և ահա դեղին ձի մը ,
ու անոր վրայ հեծնողին անունը Մահ էր , և
Դժոխքը անոր հետեւէն կ՚երթար . ու անոր իշ-
խանութիւն տրուեցաւ երկրի չորրորդ մասին
վրայ , Աոր սրով ու սովով և մահով՝ Աու երկրի
գազաններով սատկեցնէ :
9 Եւ երբոր հինգերորդ կնիքը բացաւ , Աես-
ղանին տակը տեսայ Աան մարդոց հոգիները ,
որ սպաննուած էին Ընծոյին խօսքին հա-
մար , ու անոր վկայութեանը համար՝ որ ի-
10 րենք ունէին . Ես մեծ ձայնով ազաղակեցին
ու ըսին . Մինչ Ասուրբ ու Ճշմարիտ Տէր՝ մին-
չեւ երբ Աչես դատեր , ու մեր արիւնին վրէժը
11 երկրի բնակիչներէն պահանջեր : Ես ճերմակ
հանդերձներ տրուեցաւ անոնց , ու ըսուեցաւ
անոնց՝ Որ քիչ մը ատեն ալ հանգչին , մինչեւ որ
անոնց ծառայակիցները ու անոնց եղբայրները
լման ըլլան , որոնք իրենց պէս պիտի սպան-
նուէին :
12 Ես տեսայ՝ երբոր վեցերորդ կնիքը բացաւ ,

ե ա Մն . իթ . 11 : Ածով . թ . 5 : ժղ . 27 : ա Տիմ . չ . 16 : ա Պետ . ա . 11 : ե . 11 : ՊՀ . ա . 6 :
զ ՊՀ . ժթ . 4 :
է ՊՀ . է . 9 , 10 :

—

ա ՊՀ . ե . 5 , 6 , 7 :
բ ՊՀ . է . 7 :
գ Ածաք . ղ . 3 : ՊՀ . ժթ . 11 :
դ Ասղ . խե . 4 , 5 :
ե Ածաք . ղ . 11 : ՊՀ . ժթ . 14 :
զ ՊՀ . է . 7 :
է Ածաք . ղ . 2 :
ը ՊՀ . է . 7 :
թ Ածաք . ղ . 2 :
ժ ՊՀ . թ . 4 :
ի ՊՀ . է . 7 :
լ Ածաք . ղ . 3 :
խ Եզեկ . ժգ . 21 :
ծ Ղև . իդ . 22 :
կ ՊՀ . ը . 3 : թ . 13 : ժգ . 18 :
հ ՊՀ . ե . 4 :
յ ՊՀ . ա . 2 :
ղ Ա Տիմ . ա . 8 : ՊՀ . ժգ . 17 : ժթ . 10 :
ճ ՊՀ . է . 7 :
մ Տիս . Ածաք . ա . 12 :
յ ՊՀ . ժա . 18 : ժթ . 2 :
ն ՊՀ . ձ . 4 , 5 : է . 9 , 14 :
շ Ներ . ժա . 40 : ՊՀ . ժգ . 13 :

"ու մեծ չարժ մը եղաւ , Նոյ արևը սևցաւ մազիղէն քուրձի մը պէս , և լուսինը բոլորո-
13 վին արիւնի պէս եղաւ . "Ու երկինէ աստղերը գետինը թափիթփեցան , ինչպէս որ սաստիկ հովէն շարժուած թզենին իր տհաս պտուղները
14 կը թափէ . Երկինքը գալարուող տոմսի պէս կը քաշուէր . "Ու բոլոր լեռները և կղզի-
15 ները իրենց տեղերէն շարժեցան : Եւ երկրի թագաւորները և մեծամեծները ու հազարա-պետները և հարուստները և զօրաւորները ու բոլոր ծառաները ու բոլոր ազատները "այրերուն և լերանց ապառաժներուն մէջ պահուըտեցան .
16 Երկ լեռներուն ու ապառաժներուն կ'ըսէին . Վրանիս իջնէք ու մեզ ծածկեցէք անոր երե-սէն՝ որ աթոռին վրայ կ'նստի , ու Գառնուկին
17 բարկութենէն . "Ինչու որ անոր բարկութեան մեծ օրը հկաւ , ու ո՞վ կրնայ դիմանալ :

ԳԼ · Ը

2 Մէկ հրեշտակ մը Աստուծոյ ծառաներուն ճակատները կը կնքէ : 4 Կնքուածներուն թիւը՝ այսինքն Իսրայէլի ամէն մէկ ցեղէն որոշեալ թիւ մը , 9 ու բոլոր ուրիշ ազգերէն անհամար ժողովուրդներ՝ որոնք աթոռին առջևը կը կենա-յին ձերմակ հանդերձներ հագած՝ ու ձեռքերնին արմաւե-նիներ բռնած : 14 Անոնց հանդերձները Գառնուկին ա-րիւնովը լուացուած էին :

1 Եւ ասկէ ետև տեսայ չորս հրեշտակները՝ ո-րոնք երկրի չորս անկիւնը կեցեր էին , "ու երկրի չորս հովերը բռներ էին , Որ երկրի վրայ հով չփչէ , ու ո՛չ ծովու վրայ , ո՛չ ալ մէկ ծառի
2 մը վրայ : Եւ մէկ ուրիշ հրեշտակ մը տեսայ՝ որ արևելքէն կելլ , ու Կենդանի Աստուծոյ կնիքը ունէր . և մեծ ձայնով մը աղաղակեց ան չորս հրեշտակներուն , որոնց երկնաւո-ւիւն
3 տրուած էր երկրին ու ծովուն վնասելու , Եւ ըսաւ . Երկրին վնաս մի ընէք , ո՛չ ծովուն , ո՛չ ալ ծառերուն , մինչև որ մեր Աստուծոյն
4 ծառաներուն "ճակատները կնքենք : Եւ կնքուածներուն համրանքը լսեցի՝ որ էր հա-րիւր քառասունուչորս հազար՝ Իսրայէլի որ-
5 դւոցը բոլոր ցեղերէն կնքուած . Յուդայի ցե-ղէն տասներիւր հազար կնքուած , Ռուբէնի ցեղէն տասներիւր հազար կնքուած , Գադի
6 ցեղէն տասներիւր հազար կնքուած , Ասերի ցեղէն տասներիւր հազար կնքուած , Նեփ-թաղիմի ցեղէն տասներիւր հազար կնքուած , Մանասէի ցեղէն տասներիւր հազար կնքուած ,
7 Շմաւոնի ցեղէն տասներիւր հազար կնքուած ,
Ղեւիի ցեղէն տասներիւր հազար կնքուած , Իսաքարի ցեղէն տասներիւր հազար կնքուած ,
8 Զաբուղոնի ցեղէն տասներիւր հազար կնքուած , Յովսեփի ցեղէն տասներիւր հազար կնքուած , Բենիամինի ցեղէն տասներիւր հազար կնքուած :
9 Ետքէ նայեցայ , Եւ ահա մեծ բազմու-թիւն՝ որն որ մէկը չէր կրնար համրել , Բոլոր ազգերէն՝ ու ցեղերէն՝ և ժողովուրդներէն՝ ու լեզուներէն , որոնք աթոռին առջևը ու Գառ-նուկին առջևը կեցեր էին՝ Ձերմակ հանդերձ-ներ հագած , և ձեռքերնին արմաւենիներ բռնած .
10 Ձայն . Եւ մեծաձայն կ'աղաղակէին ըսելով . Փրկութիւնը մեր Աստուծոյ՝ Որ աթոռին վը-
11 րայ կ'նստի , ու Գառնուկին : Եւ բոլոր հր-եշտակները աթոռին ու երէցներուն և չոր-ս կենդանիներուն բոլորտիքը կեցեր էին , ու ի-րենց երեսներուն վրայ աթոռին առջևը ինկան՝
12 ու Աստուծոյ երկրպագութիւն ըրին , Ըսելով . Ամէն . օրհնութիւն ու փառք և իմաստութիւն ու գոհութիւն և պատիւ ու զօրութիւն և կարողութիւն մեր Աստուծոյն՝ յաւիտեանս յա-
13 ւիտենից . ամէն : Եւ երէցներէն մէկը պա-տասխան տուաւ՝ ինձի ըսաւ . Ասոնք որ ձեր-մակ հանդերձներ հագած են՝ ո՞վ են , և ու-ս-
14 կից կկան : Ես ալ ըսի անոր . Տէր իմ՝ դուն գիտես . ու ըսաւ ինծի . Ասոնք են մեծ նե-ղութենէն եկողները , Որ իրենց հանդերձները լուացին , ու գառնուկին արիւնովը
15 ձերմկցուցին . Ընդ համար Աստուծոյ աթոռին առջևն են , և իրեն կը ծառայեն գիշերն ու դի-շերը իր տաճարին մէջը . Եւ աթոռին վրայ նս-տողը իր վրանը պիտի տարածէ անոնց վրայ .
16 Այլևևս ո՛չ պիտի անօթենան՝ ու ո՛չ ծա-րաւին , ո՛չ ալ արևը՝ կամ մեկ տաքութիւն
17 մը անոնց վրայ պիտի կ'ինայ . Վասն զի Գառ-նուկը որ աթոռին մէջն է , Հովիտի պիտի հո-վանք , ու կենդանի ջուրերու աղբիւրները պիտի առաջնորդէ զանոնք . և Աստուած բոլոր ար-ցունքները պիտի սրբէ անոնց աչքերէն :

ԳԼ · Թ

1 Հօթներորդ կնիքը բացուած ժամանակը , 2 հօթը հրեշ-տակներու հօթը փողեր կը տրուին : 6 Անոնցմէ չորսը իրենց փողերը կը զնգեցնեն , որուն կը հետևի մեծ հարուած-ները ու պատուհասները :

1 "Ու երբոր հօթներորդ կնիքը բացաւ , լռու-թիւն եղաւ երկինքը կէս ժամու չափ :

" ԳԼ · ԺԶ · 18 :
Լ Հովել · բ · 10 , 31 : գ · 15 : Ամա · իդ · 29 : Սոփ · բ · 20 :
Ղ ԳԼ · ը · 10 : ի · 1 :
Ը Աղ · ձբ · 28 : Նա · լգ · 4 : Նբր · ա · 12 :
Ժ Նբհմ · գ · 23 : է · 24 : ԳԼ · ԺԶ · 20 :
ժ Նա · բ · 19 :
Ի Ամս · Ժ · 8 : Դ · ա · իդ · 30 : ԳԼ · ի · 6 :
Ա ԳԼ · ԺԶ · 6 , ԼԸ : Սոփ · ա · 14 , ԼԸ : ԳԼ · ԺԶ · 14 :
Բ Աղ · հԶ · 7 :
—
Գ Դան · Ե · 2 :
Դ ԳԼ · ի · 4 :
Ե ԳԼ · Ը · 6 : ի · 4 :
Զ ԳԼ · իԲ · 4 :
Է Նհմկ · ի · 4 : ԳԼ · ԺԶ · 1 :
Ը Նհմկ · ի · 4 : ԳԼ · ԺԶ · 1 :
Թ ԳԼ · ի · 16 :
Ժ ԳԼ · ԺԶ · 1 :
Ի Ա Ե Ռոմ · ԺԱ · 25 :
Բ ԳԼ · Ե · 9 :
Գ ԳԼ · է · 5 , 18 : է · 4 : Ղ · 11 : Ե Մբ 14 :
Դ Աղ · է · 8 : Նա · խԶ · 11 : Նբհմ · է · 23 : Ամս · ԺԶ · 4 : ԳԼ · Ը · 6 : ի · 1 :
Ե ԳԼ · Ե · 13 :
Զ ԳԼ · է · 6 :
Է ԳԼ · Ե · 13 , 14 :
Ը Ե Մբ 9 :
Թ ԳԼ · է · 9 : ԺՀ · 6 :
Ժ Նա · ա · 18 : Նբր · իՀ · 14 : ա Հօհ · ա · 7 : ԳԼ · ա · 5 : Տիտ Հ.Ա.բ · է · 3 , 4 , 5 :
Ի Նա · է · 5 , 6 : ԳԼ · խա · 3 :
Ա Նա · խիՀ · 10 :
Բ Աղ · ձիա · 6 : ԳԼ · իա · 4 :
Գ Աղ · ձիա · 1 : ԼՂ · 8 : Հօհ · Ժ · 4 , 11 , 14 :
Դ Նա · իե · 8 : ԳԼ · իա · 4 :
—
Ե ԳԼ · է · 1 :

2 [բ]Ու տեսայ ան հօթը հրեշտակները, որ Ա-
տուծոյ առջեւը կը կայնէին. [գ]ու անոնց հօթը
3 փող տրուեցաւ։ Ու ուրիշ հրեշտակ մը եկաւ
սեղանին առջեւը կայնեցաւ, ու ոսկեղէն խնկա-
նոց մը ունէր. և իրեն շատ խունկ տրուեցաւ,
[դ]որ բոլոր սրբոց աղօթքներուն հետ սեղանին
առջեւը եղող [ե]ոսկի սեղանին վրայ մատուցանէ։
4 [զ]Ու խունկերուն ծուխը սրբոց աղօթքներուն
հետ հրեշտակին ձեռքէն Ա[է]տուծոյ առջեւը ե-
5 լաւ։ Ու հրեշտակը առաւ խնկանոցը՝ ու զա-
նիկայ սեղանին կրակէն լեցուց, և ձգեց երկ-
րին վրայ. [ը]ու եղաւ ձայներ և որոտումներ ու
6 փայլակներ [թ]ու երկրաշարժ։ [ժ]Ու հօթը հրեշ-
տակները որ հօթը փողերը ունէին՝ պատրաս-
տուեցան որ ՚ի՚ջեցընեն։
7 Ու առջի հրեշտակը փող ՚ի՚ջեցուց, [ի]ու
եղաւ կարկուտ ու կրակ արիւնով խառնուած,
[ժա]ու երկրի վրայ ձգուեցաւ, ու երկրին երրորդ
մասը այրեցաւ, [ժբ]և ծառերուն երրորդ մասը
այրեցաւ, ու ամէն կանանչ խոտը այրեցաւ։
8 Ու երկրորդ հրեշտակը փող ՚ի՚ջեցուց, [ժգ]և
որպէս թէ մեծ մեծ լեռ մը կրակով բորբոքած՝
ծովը ձգուեցաւ. [ժդ]ու ծովուն երրորդ մասը [ժե]ա-
9 րիւն եղաւ. Ու [ժզ]ծովուն մէջի շնչաւոր արա-
րածներուն երրորդ մասը մեռաւ, ու նաւերուն
երրորդ մասը կորսուեցաւ։
10 Ու երրորդ հրեշտակը փող ՚ի՚ջեցուց, [ժէ]ու
երկինքէն մեկ մեծ աստղ մը բնկաւ ջահերի
պէս բորբոքած, [ժը]և գետերուն ու ջուրի աղ-
11 բիւրներուն երրորդ մասին վրայ բնկաւ։ [ժթ]Ու
անո աստղին անունը Ո՚չինդր էր. ու ջուրերուն
երրորդ մասը օշինդր եղաւ, և [ի]շատ մարդիկ
ջուրերէն մեռան. քանզի դառն եղան։
12 [իա]Ու չորրորդ հրեշտակը փող ՚ի՚ջեցուց, ու
արեւին երրորդ մասը և լուսնին երրորդ մասը
ու աստղերուն երրորդ մասը զարնուեցաւ, ա-
նանկ որ անոնց երրորդ մասը խաւարի, և օ-
րուան երրորդ մասը լոյս չտայ, նոյնպէս ալ
գիշերուանը։
13 Ու նայեցայ՝ [իբ]ու երկինքի մէջ թռչող *ար-
ծիւի մը ձայնով կ՚ըսէր,
[իգ]Վա՛յ վա՛յ վա՛յ երկրի վրայ բնակողներուն՝ ան
միւսացած փողի ձայներուն համար, որ իրիք հր-
եշտակները պիտի ՚ի՚ջեցընեն։

Կ[ԹԼ]

1 Ա՚ինգերորդ հրեշտակը փող ՚ի՚ջեցընելով՝ մեկ աստղ մը
կ՚իյնայ երկինքէն, որուն կը տրուի անդունդին բանա-

1 [ա]Ու հինգերորդ հրեշտակը փող ՚ի՚ջեցուց,
[բ]ու տեսայ որ երկինքէն աստղ մը ինկաւ
երկրի վրայ, [գ]և անդունդին դուռին բանալին
2 անոր տրուեցաւ. [դ]Ու անդունդին դուռը բա-
ցաւ, ու ան դուռէն ծուխ կ՚ելլէր մեծ նոցի
մը ծուխին պէս. ու խաւարեցաւ արեւը ու օ-
դը դուռին ծուխէն։
3 [ե]Ու ծուխէն մարախներ կ՚ելլէր երկրի վրայ.
ու անոնց զօրութիւն տրուեցաւ [զ]երկրի կարիճ-
4 ներուն ունեցած զօրութեանը պէս. Ու ա-
նոնց ըսուեցաւ՝ Որ չվնասեն [է]երկրի խոտին,
ո՛չ ալ կանանչեղէնի մը՝ և ոչ մէկ ծառի մը,
հապա միայն ան մարդոց, [ը]որոնք իրենց ճա-
5 կատներուն վրայ Ա[թ]տուծոյ կնիքը չունին։ Ու
անոնց հրաման տրուեցաւ, որ չսպաննեն զանոնք,
[ժ]հապա չարչարուին զանոնք հինգ ամիս. ու ա-
նոնց պոռոտ չարչարանքը կարիճի պոռոտ չար-
չարանքին պէս էր՝ երբոր մարդը կը զարնէ։
6 [ի]Ու ան օրերը մարդիկ մահը պիտի փնտռեն՝ ու
պիտի չգտնեն. և պիտի ուզեն մեռնիլ, ու մա-
7 հը անոնցմէ պիտի փախչի։ [ի]Ու մարախնե-
րուն նմանութիւնը՝ պատերազմի պատրաս-
տուած ձիերու պէս. [ի]ու անոնց գլուխներուն
վրայ ոսկեղէն պսակներու պէս, [ի]և անոնց ե-
8 րեսները մարդոց երեսներու պէս էր. Ու ա-
նոնք մազեր ունէին կանանց մազերուն պէս,
[ի]ու անոնց ակռաները առիւծներու ակռանե-
9 րուն պէս էր։ Ու զրահներ ունէին՝ երկաթէ զրա-
հներու պէս. [ի]ու անոնց թռչելուն ձայնը
պատերազմի վազող շատ ձիերը լծուած կառ-
10 քերու ձայնին պէս էր։ Ու կարիճներու նման
պոչեր ունէին, ու պոչերնուն վրայ խայթոց.
[ի]և իշխանութիւն ունէին հինգ ամիս մարդոց
11 վնասելու։ [ի]Ու իրենց վրայ թագաւոր ունէին
Ա[ի]անդունդին հրեշտակը, որուն անունը Եբ-
րայեցերէն †Աբադոն, և Յոյն լեզուով կ՚բսուի
12 †Ա[ի]պողլիոն։ [ի]Մէկ վայը անցաւ. ասկէ ետև
տակաւ երկու վայեր ալ կու գան։
13 Ու վեցերորդ հրեշտակը փող ՚ի՚ջեցուց. ու
ձայն մը լսեցի Ա[ի]տուծոյ առջեւը եղող ոսկի
14 սեղանին չորս եղջիւրներէն, Որ կ՚ըսէր վե-
ցերորդ հրեշտակին՝ որ փող ունէր. Ա[ի]զատ
մեծ գետին վրայ կապուած չորս հրեշտակները
15 արձակէ։ Ու ան չորս հրեշտակները պատ-

բ Ա[ի]ատ. ժբ. 10։ Ա[ի]ռ. ա. 19։
գ [ի]Ա[ի]Ն. իթ. 25—28։
դ Կա[ի]. է. 8։
ե Ա[ի]. Բ. 1։ Կա[ի]. ղ. 9։
զ Ա[ի]ագ. ճխա. 2։ Ա[ի]ռ. ա. 10։
է Կա[ի]. ժղ. 18։
ը [ի]Ա[ի]ատ. իբ. 8։ [ի]Ա[ի]ատ. ժբ. 11։ Կոր. ի. 31։
թ Նզեկ. Ա[ի]. 22։
ժ Կա[ի]. ժղ. 2։
ի Նա[ի]. ի. 13։ Կա[ի]. իբ. 4։
ժա Ա[ի]ամ. ժ. 15։ Ա[ի]ով. ե. 6։
ժբ Կա[ի]. ժղ. 2։
ժգ Նզեկ. ժդ. 19։
ժդ Կա[ի]. ժդ. 3։
ժե Նա[ի]. ժդ. 12։ Կա[ի]. իթ. 1։
ժզ Կա[ի]. ժղ. 4։
ժէ Հռոմ. ա. 20։
ժը Նա[ի]. ժե. 23։ Ա[ի]ռմ. իթ. 15։ իգ. 15։
ժթ Ես. ժգ. 10։ Ա[ի]ով. ը. 9։
ի Կա[ի]. ժգ. 6։ ժե. 17։
* Ա[ի]ահ։ Հբեշտակի

լին։ 2 Ընդհակ անդունդը կը բանայ, ուսկից կարճնե-
րու պէս մարախներ կ՚ելլեն։ 12 Ա[ի]կ վայը կ՚անցնի։ 13
Ա[ի]կերորդ փողը կը ՚ի՚ջնէ։ 14 Չորս կապուած հրեշտակ-
ները կ՚արձակուին։

ժդ Կա[ի]. իթ. 12։ ժա. 14։
—
ա Ա[ի]ռ. ժ. 18։ Կա[ի]. ը. 10։
բ Ա[ի]ռ. ը. 31։ Կա[ի]. ժէ. 8։ ի. 1։ Ա[ի]մր 2, 11։
գ Հով[ի]. բ. 2, 10։
դ Նէ. ժ. 4։ Գատ. է. 12։
ե Ա[ի]մր 10։
զ Կա[ի]. ղ. 6։ է. 3։
է Կա[ի]. ը. 7։
ը Կա[ի]. է. 8։ Տ[ի]ես Նէ. ժբ. 23։ Նզեկ. իթ. 4։
թ Կա[ի]. ժա. 7։ Ա[ի]մր 10։
ժ Հար. գ. 21։ Նա[ի]. բ. 19։ Երեմ. բ. 3։ Կա[ի]. ղ. 16։
ի Հով[ի]. բ. 4։
ժա Նաա. գ. 17։
ժբ Գատ. է. 8։
ժգ Հով[ի]. ա. 6։
ժդ Հով[ի]. բ. 5, 6, 7։
ժե Ա[ի]մր 5։
ժզ Նախա. ե. 2։
ժէ Ա[ի]մր 1։
† [ի]Ի՚ կորսուիչ։
ժը Կա[ի]. ը. 13։
ժթ Կա[ի]. ղ. 12։

կուեցան , որ պատրաստուած էին ժամի՝ ու օ-
րուան՝ և ամիսի՝ ու տարիի համար , որ մար-
16 դոց երրորդ մասը մեռցընեն : Նաև ձիաւոր զօր-
քերուն համրանքը երկու բիւրք բիւրուց էր ,
17 ու սոսկալի անոնց համրանքը : Նաև տեսիլքին
մէջ այսպէս տեսայ ձիերը , ու անոնց վրայ
հեծնողները , որ ունէին հրեղէն , ու յակինթե-
ղէն և ծծմբեղէն զրահներ . ու ձիերուն գլուխ-
ները առիւծներու գլուխներուն պէս էր . ու
անոնց բերնէն կրակ ու ծուխ և ծծումբ կ՚ել-
18 լէր : Այս իրեք հարուածներէն մարդոց երրորդ
մասը մեռաւ , այսինքն կրակէն ու ծուխէն ու
19 ծծումբէն՝ որ անոնց բերնէն կ՚ելլէր : Քանզի որ
անոնց զօրութիւնը բերաններուն մէջն է , ու
պոչերնուն մէջը . քանզի անոնց պոչերը օձե-
րու նման էին , ու գլուխներ ունէին որոնցմով
20 կը վնասէին : Նաև ուրիշ մարդիկը որ աս հա-
րուածներէն չսպանուեցան , չդարձան ձեռացը
գործքերէն չապաշխարեցին , որ երկրպագու-
թիւն չընեն դևերուն՝ ու ոսկիէ և արծաթէ
ու պղնձէ և քարէ ու փայտէ չկրնաց տեսնել , կուռ-
քերուն , որոնք ո՛չ կրնան տեսնել , ո՛չ լսել
21 և ո՛չ քալել . և չապաշխարեցին իրենց մարդասպանութիւններէն , ո՛չ ալ իրենց
կախարդութիւններէն , ո՛չ ալ իրենց պոռնկու-
թիւններէն , և ո՛չ իրենց գողութիւններէն :

ԺԱ . Ժ

1 Ու տեսայ ուրիշ զօրաւոր հրեշտակ մը՝ որ
երկինքէն կ՚իջնէր , ու ամպ հագած էր ,
և ումպ իր գլխուն վրայ ծիածան կար . ու իր երեսը
արեւի պէս էր , և իր ոտքերը կրակի սիւներ-
2 րու պէս . Նաև իր ձեռքը գրքոյկ մը ունէր բա-
ցուած . ու իր աջ ոտքը ծովուն վրայ դրաւ ,
3 և ձախը՝ ցամաքին վրայ . Նաև մեծ ձայնով ա-
ղաղակեց՝ առիւծի մը գոչելուն պէս . ու երբոր
ազաղակեց , եօթը որոտումները իրենց ձայ-
4 ները խօսեցան : Ու երբոր եօթը որոտումնե-
րը խօսեցան , պիտի գրէի . ու երկինքէն ձայն
մը լսեցի որ կ՚ըսէր . Կնքէ՛ այն բաները որ եօ-
թը որոտումները խօսեցան , ու զանոնք մի գրէ-
5 րեր : Նաև այն հրեշտակը որ ծովուն վրայ ու
ցամաքին վրայ կայնած տեսայ , եր իր աջ ձեռ-

6 քը երկինքը վերցուց . Ու երդում ըրաւ յա-
ւիտեանս յաւիտենից կենդանի եղողին վրայ ,
որ ստեղծեց երկինքը ու ինչ որ անոր մէջն է ,
ու երկիրը և ինչ որ անոր մէջն է , և ծովը ու
ինչ որ անոր մէջն է , թէ ալ ժամանակ պիտի
7 չըլլայ . Հապա եօթներորդ հրեշտակին ձայնին
օրերը՝ երբոր փողը հնչեցընէ , Աստուծոյ խոր-
հուրդը պիտի կատարուի , ինչպէս որ իր ծա-
ռաներուն մարգարէներուն աւետիս տուաւ :
8 Նաև ան ձայնը որ երկինքէն լսեցի , նորէն
խօսեցաւ ինծի՝ ու ըսաւ . Գնա՛ առ ան բաց
գրքոյկը՝ որ ծովուն ու ցամաքին վրայ կայնող
9 հրեշտակին ձեռքն է : Աս ալ հրեշտակին գա-
լի , ու ըսի անոր . Տո՛ւր ինծի առ գրքոյկը .
ու ըսաւ ինծի . Ա՛ռ ու կեր . և քու
փորիդ մէջ դառնութիւն պիտի պատճառէ ,
բայց բերնիդ մէջ մեղրի պէս անուշ պիտի ըլ-
10 լայ : Նաև գրքոյկը հրեշտակին ձեռքէն առի ,
ու կերայ զանիկայ . և իմ բերնիս մէջը մեղրի
պէս անուշ էր . և ուտելէս ետքը փորիս մէ-
11 ջը դառնութիւն եղաւ : Ու ըսաւ ինծի . Պէտք
է որ դուն նորէն մարգարէութիւն ընես շատ
ժողովուրդներու՝ և ազգերու՝ ու լեզուներու՝ և
թագաւորներու վրայով :

ԺԱ . Ժ

3 Երկու վկաները կը մարգարէանան : 6 Անոնք իշխանու-
թիւն պիտի ունենան երկինքը գոցելու՝ որ անձրև չգայ :
7 Գիազանը պիտի պատերազմի անոնց դէմ , ու սպաննէ
զանոնք : 8 Անոնք չթաղուած պիտի մնան , 11 և իրեք
ու կէս օրէն ետև յարութիւն պիտի առնեն : 14 Երկ-
րորդ վայը կ՚անցնի : 15 Եօթներորդ փողը կը հնչեցնէ :

1 Եւ ինծի մէկ եղէգ մը տրուեցաւ զաւա-
զանի պէս , և հրեշտակը կայներ էր՝ ու
կ՚ըսէր . Ելլէր ու չափէ Աստուծոյ տաճարը
ու սեղանը՝ և անոր մէջ երկրպագութիւն ընող-
2 ները : Եւ գաւթիը՝ որ տաճարին դուրսն է ,
ձգէ և մի՛ չափեր . քինչու որ անիկայ հեթա-
նոսներուն տրուած է , եու անոնք սուրբ քա-
ղաքը պիտի կոխկռտեն երկու ա-
3 միս : Եւ իմ երկու վկաներուս պօրո-ԼԽ-ն
պիտի տամ , և անոնք քուրձ հագած հազար
երկու հարիւր ու վաթսուն օր մարգարէու-
4 թիւն պիտի ընեն : Անոնք ան երկու ձիթե-
նիները ու երկու ճրագներն են , որ երկրին Տէ-
5 րոջը առջեւը կը կենան : Եւ թէ որ մէկը ուզէ
անոնց վնաս ընել , անոնց բերաններէն կրակ
կ՚ելլէ , ու իրենց թշնամիները կ՚ուտէ . Եւ

ա Կղեկ . լբ . 4 ։
բ Ցաւ . կբ . 17։ Դան. ը. 10։
գ Կո. է . 4 ։
դ ա Ած . ժբ . 8 ։ Նա. է . 28 , 29 ։
ե Նա . իե . 15 ։
զ ը Օր . լա . 29 ։
է Ել . ժէ . 7 ։ ը Օր . լբ . 17 ։ Ապ . ձզ . 37։ ա Կոր . ժ . 20 ։
ը Ապ . ձմէ . 4 ։ ձչէ . 15 ։ Դան . է . 23 ։
թ Կո . իբ . 15 ։
ժ Կղեկ . ա . 28 ։
ի Ած . ժէ . 2 ։ Կո . ա . 16։
լ Կո . ա . 15 ։
խ Ած . իը . 18 ։
ծ Կո . բ . 5 ։
կ Դան . ը . 26 ։ ժբ . ֆ , 9 ։
հ Նա . գ . 8 ։ Դան . ժբ . 7 ։
ձ Ներեմ . ի . 6 ։ Կո . գ . 11 ։ ժգ . 7 ։
ղ Դան . ժբ . 7։ Կո . ժչ . 17։

ճ Կո . ժա . 15 ։
յ Նա . ա . 28 ։
ն Ած . ժէ . 2 ։ Կո . ա . 16։
շ Կո . ա . 15 ։
ո Ած . իը . 18 ։
չ Կո . բ . 5 ։
պ Դան . ը . 10 ։
ջ Կո . ժգ . 5 ։
ռ Կո . ի . 4 ։
ս Կո . ժբ . 6 ։
վ Կո . ժի . 10 ։
տ Ապ . ֆի . 1 ։ Ներեմ . իա . 21։
ր Դան . ը . 10 ։
ց Կո . ժգ . 5 ։
ւ Կո . ի . 4 ։
փ Կո . ժբ . 6 ։
ք Կո . ժի . 10 ։
օ Ապ . ֆբ . 8 ։ Երեմ . ժա . 16 ։ Օաբ . գ . 3 , 11, 16։
ֆ գ Մատ . ա . 10 , 12 ։ Երեմ . ա . 10 ։ ե . 14 ։ Նկղեկ . խդ . 3 ։ Ամո . գ . 5 ։
և Մատ . ժբ . 29 ։

թէ որ մէկը ուզէ անոնց մէկտեղ ընել, պէտք է
6 որ անիկայ այսպէս սպաննուի : [b]Սոնք իշխա-
նութիւն ունին երկինքը գոցելու՝ որ իրենց մար-
գարէութեան օրերը անձրեւ չգայ, [c]ու ջուրե-
րուն վրայ իշխանութիւն ունին՝ անոնք արիւն
դարձնելու, և ամէն կերպ պատուհասներով
7 երկիրը զարնելու՝ քանի անգամ որ ուզին : [d]Ու
երբոր իրենց վկայութիւնը կատարին, ան առա-
նը [e]անդունդէն ելլող [f]գազանը պատերազմ պիտի բնէ, և անոնց պիտի յաղ-
8 թէ, ու պիտի սպաննէ անոնք : [g]Ու անոնց
դիները՝ [h]Խնամի պէտի ըսուի [i]ան մեծ քաղաքին
հրապարակին մէջ, որ հոգեւորապէս կ'ըսուի
Սոդոմ ու Եգիպտոս, [j]ուր որ իրենց Տէրն ալ
9 խաչուեցաւ : [k]Ու ժողովուրդներէն՝ ու ցեղե-
րէն՝ և լեզուներէն՝ ու ազգերէն պիտի տեսնեն
անոնց դիները երեք ու կէս օր • [l]ու թոյլ պի-
տի չտան անոնց դիները գերեզմաններու մէջ թա-
10 ղելու : [m]Ու անոնք որ երկրի վրայ կը բնակին,
ուրախ պիտի ըլլան ու [n]խնդան անոնց վրայ •
[o]մինչեւ անոնք իրարու ընծաներ պիտի խրթ-
կեն • [p]վասն զի որ այս երկու մարգարէները երկրի
բնակիչները չարչարեցին :
11 [q]Ու երեք ու կէս օրէն ետև՝ [r]Աստուծմէ
կենդանութեան հոգի մտաւ անոնց մէջ, ու ի-
րենց ոտքերուն վրայ կայնեցան • և զանոնք
12 տեսնողներուն վրայ մեծ վախ իյնաւ : [s]Ու եր-
կինքէն մեծ ձայն մը [t]լսեցի, որ կ'ըսէր անոնց •
[u]Ելէք՝ հոս Եկէք • [v]և անոնք [w]ամպով եր-
կինքը վերացան • [x]ու անոնց թշնամիները զա-
13 նոնք տեսան : [y]Ու նոյն ժամուն մեծ երկրա-
շարժ մը եղաւ, [z]ու քաղաքին տասներորդ մա-
սը կործանեցաւ • և ան երկրաշարժէն եօթը
հազար մարդիկ մեռան • ու մնացածները վա-
խով լեցուեցան, [a]ու փառք տուին երկինքից
14 Աստուծոյ : [b]Երկրորդ վայը անցաւ • ահա
երրորդ վայը շուտով կու գայ :
15 [c]Ու եօթներորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց •
ու [d]երկինքի մէջ մեծ ձայներ եղան՝ որ կ'ըսէին •
[e]Աշխարհին թագաւորութիւնը մեր Տէրոջը ու
իր Քրիստոսինը եղաւ, [f]և ինքը պիտի թա-
16 գաւորէ յաւիտեանս յաւիտենից : [g]Ու քսան-
ուչորս երեցները որ իրենց աթոռներուն վրայ
նստած էին Աստուծոյ առջեւը, իրենց երեսնե-
րուն վրայ ինկան, և Աստուծոյ երկրպագու-
17 թիւն ըրին՝ ըսելով • Կիզն ունեցող Տէր Աստուած՝ [h]որ ես,
և որ էիր, որ գալու մեծ զօրութիւնդ առիր, [i]ու
18 թագաւորեցիր : [j]Ազգերը բարկացան • ու
քու բարկութիւնդ եկաւ, [k]և մեռելներուն ժա-
մանակը՝ որ դատուին, ու վարձք տաս քու
ծառաներուդ մարգարէներուն և սուրբերուն ու
քու անունդ վախցողներուն՝ պզտիկներուն ու
մեծերուն, [l]և երկրի ապականիչները ապակա-
նես :
19 [m]Ու երկինքի մէջ Աստուծոյ տաճարը բա-
ցուեցաւ, և [n]անոր ուխտին տապանակը իր
տաճարին մէջը երեւցաւ • [o]ու եղան փայլակներ
ու ձայներ, և որոտումներ, ու երկրաշարժ,
[p]և խոշոր կարկուտ :

ԻԱ • ԺՐ

1 Մէկ կնիկ մը արեւը իր վրան հագած՝ ցաւ կը քաշէ : և
Ան հրեղէն վիշապ մը անոր առջեւը կը սպասէ, որ կլլէ
անոր ծնանելու որդին • 6 բայց կինը երբոր կը ծնանի,
անապատը կը փախչի : 7 Միքայէլ ու իր հրեշտակները
վիշապին հետ կը պատերազմին, ու անոր կը յաղթեն :
13 Վիշապը երկրի վրայ կնային կոթը կինը կը հալածէ,

1 [q]Ու երկինքի մէջ մեծ նշան մը երեւցաւ • մէկ
կնիկ մը արեւը իր վրան առած, ու լու-
սինը իր ոտքերուն տակը • և իր գլխուն վրայ
2 տասներկու աստղէ պսակ մը • Ու յղի էր,
[r]ու երկանց մէջ ըլլալով, և ծնանելու համար
շատ նեղութիւն քաշելով կը պոռար :
3 Ու երկինքի մէջ ուրիշ նշան մը երեւցաւ,
[s]և ահա մէկ մեծ շառագոյն վիշապ մը, [t]որ եօ-
թը գլուխ ու տասը եղջիւր ունէր, [u]և իր գլ-
4 խներուն վրայ եօթը թագ : [v]Ու անոր պո-
չը Երկինքի աստղերուն երրորդ մասը կը քա-
շէր, [w]ու անոնք երկրի վրայ ձգեց • Ըև վիշա-
պը կեցեր էր ան կնկանը առջեւը՝ որ ծնանելու
վրայ էր • [x]որ երբոր ծնանի, անոր զաւակը կլլէ :
5 Ու [y]ինք արու զաւակ մը ծնաւ, [z]որ երկաթէ
գաւազանով պիտի հովուէր բոլոր ազգերը • և
անոր զաւակը յափշտակուեցաւ Աստուծոյ քո-
6 ջը, ու անոր աթոռին քովը : [a]Ու կնիկը անա-
պատը փախաւ, ուր որ անոր տեղ պատրաս-
տուած էր Աստուծմէ, [b]որ հոն կերակրուի հա-
զար երկու հարիւր ու վաթսուն օր :
7 Ու երկինքի մէջ պատերազմ եղաւ • Միք-
քայէլ ու իր հրեշտակները [c]վիշապին հետ
պատերազմեցան • վիշապն ալ իր հրեշտակնե-

ե ՊՂ • ԺԲ • 10 :
զ 2Մկ • 9 :
է Ղ • ՂԷ • 5, 9, 10, 14 :
* Ինամի լսեցին,
ը Ես • ԺԳ • 13 : ՊՂ • ԺԲ • 5 :
թ Ես • Ի • 8 : Պոր • ա • 9 :
ժ Ա ԹԱգ • Բ • 1, 5, 7 :
ի ՊՂ • Ը • 12 :
լ ՊՂ • ԺՂ • 19 :
խ ՀՀես • Է • 19 : ՊՂ • ԺՀ • 7 :
ԺԷ • Ե :
ծ ՊՂ • Բ • 13, Ք • 12 : ԺԷ • 1 :
կ ՊՂ • Ժ • 7 :
հ Ես • ԼԷ • 13 : ՊՂ • ԺՂ • 17 :
ԺՔ • 6 :
ձ ՊՂ • ԺՂ • 10 :
ղ 2Մկ 9 :
ճ Ինձի ըսելն ,
մ Ես • ԺԳ • 13 : ՊՂ • ԺԲ • 5 :
յ Ես • Ի • 8 : Պոր • ա • 9 :
ն Ա ԹԱգ • Բ • 1, 5, 7 :
շ ՊՂ • Ը • 12 :
ո ՊՂ • ԺՂ • 19 :
չ ՀՀես • Է • 19 : ՊՂ • ԺՀ • 7 :
ԺԷ • Ե :
պ ՊՂ • Բ • 13, Ք • 12 : ԺԷ • 1 :
ջ ՊՂ • Ժ • 7 :
ռ Ես • ԼԷ • 13 : ՊՂ • ԺՂ • 17 :
ԺՔ • 6 :
ս ՊՂ • ԺԲ • 10 :
վ Դան • Բ • 44 : Է • 14, 18, 27 :
տ ՊՂ • Ը • 4 : Է • 8 : ԺՔ • 4 :
ր ՊՂ • ա • 4, 8 : Ը • 8 : ԺՂ • 5 :
ց ՊՂ • ԺՔ • 6 :
ւ 2Մկ 2, 9 :
փ Դան • Է • 9, 10 : ՊՂ • Ղ • 10 :
ք ՊՂ • ԺՔ • 5 :
և ՊՂ • ԺՇ • 10 : ԺԲ • 6 :
օ ՊՂ • ԺԵ • 5, 8 :
ֆ Ինձի Տէրոջը
ՔՔ ՊՂ • Բ • 5 : ԺՂ • 18 :
ֆ ՊՂ • ԺՂ • 21 :

ա Ես • ԿՂ • 7 : Պաղ • Ե • 19 :
բ ՊՂ • ԺԷ • 3 :
գ ՊՂ • ԺԷ • 9, 10 :
դ ՊՂ • ԺԳ • 1 :
ե ՊՂ • ԺՔ • 10, 19 :
զ ՊՂ • ԺԷ • 18 :
է Դան • Բ • 10 :
ը 2Մկ 2 :
թ Ղ • ա • 16 :
ժ Ասղ • Ե • 9 : ՊՂ • Ե • 27 : ԺՔ • 15 :
ի 2Մկ 4 :
լ ՊՂ • ԺԱ • 3 :
խ Դան • Է • 13, 21 : ԺԵ • 1 :
ծ 2Մկ 3 : Պաղ • Ե • 2 :

8 բոլը պատերազմեցաւ . Եւ չկրցան դէմ կենալ .
ու երկինքի մէջ ալ տեղ չգտնուեցաւ անոնց :
9 Եւ վար ձգուեցաւ մեծ վիշապը՝ հին աւձին օձը որ Սատանայ կ՚ըսուի ու Սատանայ կ՚ըսուի , որ
բոլոր աշխարհն մոլորցուց . ու իր հրեշտակները իրեն հետ վար ձգուեցան երկրի վրայ :
10 Եւ մեծ ձայն մը լսեցի երկինքի մէջ որ կ՚ըսէր . Հիմա եղաւ մեր Աստուծոյ փրկութիւնը ու զօրութիւնը և թագաւորութիւնը , ու
անոր Օծեալին իշխանութիւնը . ինչու որ մեր եղբայրներուն դէմ չար խօսողը վար ձգուեցաւ , որ անոնց դէմ չարախօսութիւն կ՚ընէր
11 մեր Աստուծոյն առջեւը ցորեկ ու գիշեր : Եւ անոնք անոր յաղթեցին Գառնուկին արիւնովը ,
ու իրենց վկայութեանը խօսքովը . Եւ իրենց
12 կեանքը չսիրեցին մինչեւ ի մահ : Ասոր համար ուրախացէք օվ երկինք ու անոր մէջը բնակողներ . Վայ երկրին ու ծովուն , որ Սատանան
ձեղի իջաւ , որ շատ բարկութիւն ունի՝ գիտնալով որ Ը քիչ ժամանակ պիտի կենայ :
13 Ու երբոր վիշապը տեսաւ որ ինքը երկրի վրայ ձգուեցաւ , հարու զաւակ ծնանող կնկան
14 ետեւէն հալեցաւ : Եւ անոր կնկանը մեծ արծիւի երկու թեւեր տրուեցաւ , որ անապատ
իր տեղը թռչի , հոն որ պիտի կերակրուէր ժամանակ ու ժամանակներ ու կէս ժամանակ՝
15 օձին երեսէն : Եւ օձը իր բերնէն գետի պէս ջուր վազցուց կնկանը ետեւէն , որ զանիկայ հեղեղով ընկղմէ :
16 Ու երկիրը օգնեց կնկանը , ու երկիրը իր բերանը բացաւ , և կլլեց այն գետը ,
17 որ վիշապը իր բերնէն վազցուց : Ու վիշապը բարկացաւ կնկանը դէմ , ու գնաց պատերազմելու անոր ուրիշ զաւակներուն հետ , որոնք
Աստուծոյ պատուիրանքները կը պահէին , ու Յիսուսի վկայութիւնը ունէին :
18 Եւ կայնեցայ ծովուն աւազին վրայ .

ԳԼ . ԺԹ

1 Յօժիք դլխով ու տասը եղջիւրով գազան մը ծովէն դուրս կ՚ելլէ , ու վիշապը իր զօրութիւնը անոր կու տայ : 11 Ուրիշ գազան մը երկրէն կ՚ելլէ , 14 առջեւ գազանին պատկերը շինել կու տայ , 15 ու կը տրիպէ մարդիկը որ անոր երկրպագութիւն ընեն , 16 ու անոր դրոշմը ընդունեն :

1 Ու տեսայ որ ծովէն գազան մը կ՚ելլէր , և ունէր եօթը գլուխ ու տասը եղջիւր . և

անոր եղջիւրներուն վրայ տասը թագ , ու անոր գլուխներուն վրայ հայհոյութեան անուն .
2 Ներ կար : Եւ ան գազանը որ տեսայ՝ ընձուի նման էր , ու իր ոտքերը արջու պէս , և իր
բերանը առիւծի բերնի պէս . ու վիշապը անոր տուաւ իր զօրութիւնը և իր աթոռը ու
3 մեծ իշխանութիւն : Եւ անոր գլուխներուն մէկը մահու չափ վիրաւորուածի պէս էր . ու
անոր մահուան վէրքը առողջացաւ . և բոլոր
4 երկիրը զարմանքի եւեւէն զարմացաւ : Եւ երկրպագութիւն ըրին վիշապին՝ որ գազանին իշխանութիւն տուաւ , ու երկրպագութիւն ըրին
գազանին՝ ըսելով . Ո՞վ է ապ գազանին նման . և ո՞վ կրնայ անոր հետ պատերազմ ընել :
5 Եւ անոր մեծ բաներ ու հայհոյութիւններ խօսող բերան տրուեցաւ . և քառասուներկու ամիս անոր իշխանութիւն տրուեցաւ
6 իր կամքը ընելու : Ու իր բերանը հայհոյութեամբ Աստուծոյ դէմ բացաւ , անոր անունը
ու անոր խորանը ու երկինքը բնակողները հայ-
7 հոյելու : Եւ անոր հաղթուելու տրուեցաւ սուրբերուն հետ պատերազմ ընելու , ու ա-
նոնց յաղթելու . և անոր իշխանութիւն տրուեցաւ բոլոր ցեղերու՝ և ժողովուրդներու՝ ու
8 լեզուներու՝ և ազգերու վրայ . Եւ անոր երկրպագութիւն պիտի ընեն երկրի վրայ բոլոր բնակողները , որոնց անունները Գառնուկին կենաց
9 գրքին մէջը գրուած չեն : Ո՛վ որ ականջ ու-
10 նի՝ թող լսէ : Ո՛վ որ գերութեան քշէ , ինքը գերի պիտի տարուի . ո՛վ որ սրով սպանանի , պէտք է որ ինքը սրով սպանուի . Հոս
է սուրբերուն համբերութիւնը ու հաւատքը :
11 Եւ մէկ ուրիշ գազան մը տեսայ՝ որ երկրէն կ՚ելլէր , ու գառնուկի նման երկու եղջիւր
12 ունէր , ու կը խօսէր վիշապին պէս : Եւ առջեւ գազանին բոլոր իշխանութիւնը կը վարէր անոր առջեւը , ու երկիրը և բոլոր անոր բնակիչները
կը ստիպէր որ երկրպագութիւն ընեն առջեւ գազանին՝ որուն մահուան վէրքը առողջացաւ :
13 Եւ մեծ նշաններ կ՚ընէր , որ ու մինչև անգամ երկինքէն կրակ կ՚իջեցնէր երկրի վրայ մարդոց
14 առջեւը : Ու երկրի վրայ բնակողները կը մոլորցնէր անոնց նշաններով , որ իր ձեռքը տրուած էր գազանին առջեւը ընելու . ու երկրի

ե Ղե . ժ . 18 : Յօհ . ժբ . 31 :
զ Ծն . գ . 1 , 4 : Պտ . ի . 2 :
է Պտ . ի . 3 :
ը Պտ . ի . 4 :
թ Պտ . ժա . 15 : ժի . 1 :
ժ Հայ . ա . 9 : բ . 5 : Օազ . գ . 1 :
ժա Հռով . ը . 33 , 34 , 37 : ժգ . 20 :
ժբ Ղե . ժգ . 26 :
ժգ Աղ . գ . 11 : Ղս . խի . 13 : Պտ . ժը . 20 :
ժդ Պտ . ը . 13 : ժա . 10 :
ժե Պտ . ժ . 6 :
ժզ Հմ . 5 :
ժէ Պտ . ժ . 3 :
ժը Պտ . ժ . 3 :
ժթ Հմ . 6 :
ի Պտ . է . 25 : ժբ . 7 :
իա Ղս . ծի . 19 :
իբ Ծն . գ . 15 : Պտ . ժա . 7 : ժգ . 7 :
իգ Պտ . ժգ . 12 :
իդ Ա Օր . ժ . 1 : ա Հօհ . ե . 10 : Պտ . ա . 2 , 9 : գ . 9 : ի . 4 :
* Նմանէ կայնեցաւ

իե Դան . է . 8 :
իզ Դան . է . 5 :
իէ Դան . է . 4 :
իը Պտ . ժբ . 9 :
իթ Պտ . ժգ . 10 :
κ Պտ . ժգ . 4 :
κա Հմ . 12 , 14 :
κբ Պտ . ժէ . 8 :
κգ Պտ . ժբ . 18 :
κդ Դան . է . 8 , 11 , 25 : ժա . 36 :
κե Պտ . ժա . 2 : ժբ . 6 :
κզ Հօհ . ա . 14 : Ասղ . բ . 9 :
κէ Դան . է . 21 : Պտ . ժա . 7 : ժբ . 17 :
κը Պտ . ժա . 18 : ժէ . 15 :
κթ Ղտ . ԼԲ . 32 : Դան . ժբ . 1 : փխ . գ . 3 : Պտ . գ . 5 : ի . 12 , 15 : իա . 27 :
λ Պտ . ժէ . 8 :
λա Պտ . բ . 7 :
λբ Ղս . Լգ . 1 :
λգ Ծն . ի . 6 : Պատ . իգ . 52 :
λդ Պտ . ժգ . 12 :
λե Պտ . ժա . 7 :
λզ Հմ . 3 :
λէ Ա Օր . ժգ . 1 , 2 , 3 : Պատ . իգ . 24 : բ Մնաս . բ . 9 : Պտ . ժգ . 14 :
λը Գ Թագ . ժբ . 38 : Ջ Մնաց . ա . 10 , 12 :
λթ Պտ . ժբ . 9 : ժբ . 20 :
μ բ Մնաս . ք . 9 , 10 :

բնակիչներուն կ՚ըսէք՝ որ պատկեր չենեն ան գա-
զանին , որ սրով վիրաւորուած էր՝ "ու առող-
15 ջացաւ : Եւ էլեհանո–ին տրուեցաւ անոր ,
որ գազանին պատկերին հոգի տայ , որ գազա-
նին պատկերը խօսի . Եւ ալ որ գազանին պատ-
կերին երկրպագութիւն չընէ , զանիկայ սպան-
16 նել տայ : Եւ կը ստիպէր ամէնը՝ այսինքն
պզտիկները ու մեծերը՝ և հարուստները ու աղ-
քատները՝ և ազատները ու ծառաները , "որ
իրենց ալ ձեռքին վրայ կամ իրենց ճակատին
17 վրայ դրոշմ ընդունին . Եւ որ մէկը չկրնայ
գնել կամ ծախել , բայց միայն ան՝ որ ունի դր-
րոշմը "կամ գազանին անունը , "կամ անոր ա-
18 նուանը թիւը : ¯Հոս է իմաստութիւնը . ալ
որ միտք ունի , †թող հաշուէ գազանին թիւը .
քանզի †մարդու մը թիւ է , ու անոր թիւը
վեց հարիւր վեհսունուվեց է :

ԳԼ . ԺԴ

1 Պառնուկը իր հետևողներովը Սիօն լեռանը վրայ կը կե-
նայ ։ 6 Հրեշտակ մը աւետարանը կը քարոզէ ։ 8 Բա-
բելոնի անկումը ։ 15 Ցո աշխարհիս հունձքը ։ 18 այգե-
կութիւը ։ 20 Աստուծոյ բարկութեանը չափանը :

1 Եւ տեսայ՝ ¯և ահա Պառնուկը կայներ էր
Սիօն լեռանը վրայ . ²ու անոր հետը հա-
րիւր քառասունուչորս հազարը , †որոնք ու-
նէին անոր անունը և անոր ⁴օրը անունը ի-
2 րենց ճակատներուն վրայ գրուած : Եւ երկինքէն
ձայն մը լսեցի՝ "շատ ջուրերու ձայնի պէս , ու
մեծ որոտումի ձայնի մը պէս , †ու լսած ձայնս
քնարահարներուն իրենց քնարները զարնելուն
3 նայնին կը նմանէր : ¯Եւ նոր երգ կ՚երգէին ա-
թոռին առջևը՝ ու չորս կենդանիներուն ու երէց-
ներուն առջևը . և մէկը չէր կրնար ան երգը սոր-
վիլ , †բացի՛ ան հարիւր քառասունուչորս հազա-
4 րէն , որոնք երկրէն փրկուած էին : Ըսոնք անոնք
են՝ որ կիներուն հետ չպառնականացան , ²քանզի
կոյս են . †ասոնք Պառնուկին հետևէն կ՚երթան՝
ուր որ ան երթայ . ⁴ասոնք մարդոց մէջէն փրք-
կուեցան †Աստուծոյ ու Պառնուկին երախայրի
5 ըլլալո– . ¯Եւ անոնց բերանը սուտ չգտնուե-
ցաւ , †ինչու որ անբիծ են :

6 Եւ ուրիշ հրեշտակ մը տեսայ՝ †որ կը թըռ-
չէր երկինքին մէջ . ²և ունէր յաւիտենական ա-
ւետիսը՝ քարոզելու †բոլոր ազգերուն ու ցեղե-
րուն և լեզուներուն ու ժողովուրդներուն՝ որ
7 երկրի վրայ կը բնակին . Եւ մեծ ձայնով կ՚ըսէր .
†Աստուծմէ վախցէք՝ ու փառք տուէք անոր .
ինչու որ անոր դատաստանին ժամը եկաւ . Ուս-
երկրպագութիւն ըրէք անոր՝ որ ստեղծեց եր-
կինքը ու երկիրը՝ և ծովը ու ջուրերուն աղբիւր-
ները :

8 Եւ անոր հետևէն ուրիշ հրեշտակ մը եկաւ՝
ու ըսաւ . ²Ինկաւ՝ ինկաւ մեծ Բաբիլոնը , ին-
չու որ բոլոր ազգերը արբեցուց իր կատաղի
9 պոռնկութեանը գինիէն : Եւ անոնց հետևէն
ուրիշ հրեշտակ մը եկաւ , ու մեծ ձայնով մը
ըսաւ . †Ո՛վ որ գազանին ու անոր պատկերին
երկրպագութիւն կ՚ընէ , և դրոշմը իր ճակա-
տին վրայ՝ կամ իր ձեռքին վրայ կ՚ընդունի ,
10 ¯Ընիկայ Աստուծոյ սրամտութեանը գինիէն
պիտի խմէ՝ †որ անխառն լեցուած է "անոր բար-
կութեանը գաւաթին մէջ . Եւ կրակով ու ծը-
ծումբով "պիտի տանջուի սուրբ հրեշտակնե-
11 րուն առջևը ու Պառնուկին առջևը : ²Եւ ա-
նոնց տանջանքին ծուխը կ՚ելլէ յաւիտեանս յա-
ւիտենից . և ցորկ ու գիշեր հանգստութիւն
չունին անոնք՝ որ գազանին ու անոր պատկերին
երկրպագութիւն կ՚ընեն , և անոր անուանը դր-
12 րոշմը կ՚ընդունին : ¯Ահա է սուրբերուն համբե-
րութիւնը , "որոնք Աստուծոյ պատուիրանքները
13 ու Յիսուսի հաւատքը կը պահեն : Եւ երկին-
քէն ձայն մը լսեցի՝ որ կ՚ըսէր . Գրէ՛ , ²Ա-
սուհետև երանելի են ան մեռելները՝ "որոնք
Տէրոջմով կը նեղուին , այո՛ կ՚ըսէ ⁴Հոգին , †որ
իրենց աշխատութիւններէն հանգչին . ու իրենց
գործքերը իրենց հետևէն կ՚երթան :

14 Եւ տեսայ՝ և ահա ճերմակ ամպ մը , "ու
ան ամպին վրայ նետի էր Որդւոյ մար-
դոյ նման . ¯և իր գլուխը ոսկիէ պսակ մը՝ ու
իր ձեռքը սուր մանգաղ մը ունէր :

15 †Եւ տաճարէն ուրիշ հրեշտակ մը կ՚ելլէր ,
որ ամպին վրայ նստողին մեծ ձայնով կ՚աղա-
ղակէր ու– ¼Ըսէր . †Երկրացո՛ր քու մանգաղդ
ու հնձէ . ինչու որ հնձելու ժամանակը եկաւ ,
16 ²ինչու որ երկրի հունձքը հասունցած է : Եւ
ան որ ամպին վրայ կը նստէր , իր մանգաղը երկ-
րին վրայ երկրացուց՝ , ու երկիրը հնձուեցաւ :

17 Եւ երկինքին մէջի տաճարէն ուրիշ հրեշ-
տակ մը ելաւ . և ասիկայ ալ սուր մանգաղ
18 մը ունէր : Եւ սեղանէն ուրիշ հրեշտակ մը
ելաւ , †որ կրակի վրայ իշխանութիւն ունէր ,

ա ¤ ԻԱպ . ի . 7 ։
ե Կ . ԺՁ . 2 ։ ԺԶ . 20 ։ ի . 4 ։
գ Կ . ԺՁ . 9 ։ ԺԶ . 20 ։ ի . 4 ։
բ Կ . ԺՁ . 11 ։
ը Կ . ԺԷ . 2 ։
ժ Կ . ԺԷ . 9 ։
է Կ . ԺՆ . 2 ։
զ ՊՂ . իա . 17 ։

—

ա Կ . Է . 5 ։
բ Կ . Է . 4 ։
գ Կ . Է . 3 ։ ԺՁ . 16 ։
դ Կ . ա . 15 ։ ԺԶ . 6 ։
ե Կ . Է . 8 ։
զ Կ . Է . 9 ։ ԺԷ . 3 ։
է Կ . Է . 1 ։
ը Բ Կոր . Ժա . 2 ։
թ Կ . Ը . 4 ։ Է . 15 , 17 ։ ԺԷ . 14 ։
ժ Կ . Է . 9 ։
ի Ցակ . ա . 18 ։
լ Ասղ . ԼԲ . 2 ։ Սափ . ք . 13 ։
խ Երեմ . Ե . 27 ։ Ցուդ . 24 ։
ծ Կ . Բ . 13 ։
կ Երեմ . ղ . 8—11 ։ Տիտ . ա . 2 ։
հ Կ . ԺՁ . 7 ։
ձ Կ . Ժա . 18 ։ ԺԷ . 4 ։
ղ Նէեմ . իե . 6 ։ Ասղ . ԼՁ . 6 ։ ԱմՂ . 8 ։ ՃՂ . 5 , 6 ։
Կոր . ԺՁ . 14 ։ ԺԷ . 21 ։
ն Էս . իա . 9 ։ Երեմ . Ծա . 8 ։ Կ . ԺԲ . 2 ։
շ Երեմ . Ծա . 7 ։ Կ . Ժա . 8 ։ ԺՂ . 19 ։ ԺԷ . 2 , 5 ։ ԺԲ . 3 , 10 , 18 , 21 ։ ԺԻ . 2 ։
ո Կ . ԺՁ . 14 , 15 , 16 ։
չ Ասղ . Հե . 8 ։ Էս . ՅԾ . 17 ։ Երեմ . լԲ . 15 ։
պ Կ . ԺԲ . 6 ։
ջ Կ . ԺՂ . 19 ։
ռ Կ . ԺԻ . 20 ։
ս Կ . ի . 10 ։
վ Էս . ԼՁ . 10 ։ Կ . ԺԻ . 3 ։
տ Կ . ԺՁ . 10 ։
ր Կ . ԺԲ . 17 ։
ց Ժող . ՁՂ . 1 , 2 ։ Կ . ի . 6 ։
ւ Ա Կոր . ԺԵ . 18 ։ ա Թես . Ձ . 15 ։
փ Բ Թես . ա . 7 ։ Երբ . Ձ . 9 , 10 ։ Կ . ՁՂ . 11 ։
ք Լուկ . ա . 26 ։ Գործ . Է . 13 ։ Կ . ա . 13 ։
օ Կ . Ձ . 2 ։
ֆ Կ . ԺՂ . 17 ։
և Յայտ . Ձ . 1 , 2 ։ Կ . ի . 6 ։
ա Ա Կոր . ԺԵ . 18 ։ ա Թես . Ձ . 15 ։
բ Բ Թես . ա . 7 ։ Երբ . Ձ . 9 , 10 ։ Կ . ՁՂ . 11 ։
գ Լուկ . ա . 26 ։ Գործ . Է . 13 ։ Կ . ա . 13 ։
դ Կ . Ձ . 2 ։
ե Կ . ԺՂ . 17 ։
զ Յայտ . Ձ . 13 ։ Ա Պետ . Դ . 14 ։ Ամս . ԺՁ . 39 ։
է Երեմ . Ծա . 33 ։ Կ . ԺՁ . 12 ։
ը Կ . ԺՂ . 9 ։

ու մեծ ձայնով կանչից անոր՝ որ սուր մանգաղը
ունէր , ու ըսաւ . Ընկրկընցուր քու սուր ման-
գաղդ , ու երկրի այգիին ողկոյզները կթէ . ին-
19 ջու որ անոր խաղողները հասունցած են : Եւ
ան հրեշտակը իր մանգաղը երկրին վրայ երկրն-
ցուց , ու երկրին այգիին խաղողները կթից , ու
Աստուծոյ բարկութեանը մեծ հնձանին մէջ ձը-
20 գից : Եւ հնձանը քաղաքին դուրսը կոխուե-
ցաւ . ու հնձանէն արիւն կ՚ելլէր , որ մինչև
ձիերուն սանձերը , ո՛ հազար վից հարիւր ա-
պարէզ կը հասնէր :

ԳԼ. ԺԵ

1 Լոմբը վերջին հարուածները ունցող եօթը հրեշտակնե-
րը : 3 Գազանին յաղթողներուն երգը : 7 Աստուծոյ բար-
կութեամբը լեցուն եօթը սկաւառակները :

1 Եւ ուրիշ մեծ ու զարմանալի նշան մը տե-
ցայ երկինքի մէջ , եօթը հրեշտակներ՝ ո-
րունք եօթը վերջին հարուածները ունէին . ո-
րովհետև անոնցմով կը կատարուէր Աստուծոյ
2 բարկութիւնը : Եւ տեսայ որպէս թէ ապա-
կեղէն ծովի մը նկրակով խառնուած . և անոնք
որ յաղթեցին գազանին՝ ու անոր պատկերին
և անոր անուանը թիւին , ապակեղէն ծովուն
վրայ կայներ էին , ու Աստուծոյ քնարները
3 ունէին . Եւ Աստուծոյ ծառային Մովսէսին
երգը կ՚երգէին , ու Գառնուկին երգը՝ ըսելով .
Մեծ ու զարմանալի են քու գործքերդ՝ ո՛վ
Տէր Աստուած Ամենակալ . արդար ու ճշմարիտ
են քու ճամբաներդ՝ ո՛վ ազգաց թագաւոր .
4 Տէր՝ ո՞վ պիտի չվախնայ քեզմէ , ու քու a-
նունդ չփառաւորէ . Ընչու որ դո՛ն միայն
սուրբ ես . քանզի բոլոր ազգերը պիտի գան՝ ու
քու առջիդ երկրպագութիւն պիտի ընեն , ընչու
որ քու արդար գատաստանները յայտնուեցան :
5 Եւ ասկէ ետև տեսայ՝ ու բացուեցաւ վկա-
յութեան խորանին տաճարը , որ երկինքն էր .
6 Եւ եօթը հարուածները ունցող եօթը հրեշ-
տակները ելան տաճարէն , հագած՝ և
իրենց կուրծքերուն վրայէն ոսկեղէն գօտի
7 կապած՝ տաճարէն եկան : Եւ չորս կենդանի-
ներէն մէկը եօթը հրեշտակներուն եօթը ոսկե-
ղէն սկաւառակներ տուաւ յաւիտեանս յաւի-
տենից կենդանի եղող Աստուծոյ բարկութիւ-
8 նովը լեցուն : Եւ տաճարը Աստուծոյ փառ-
քէն ու անոր զօրութենէն ծուխով լեցուեցաւ .
ու մէկը չէր կրնար տաճարը մտնել , մինչև որ
կատարուին եօթը հրեշտակներուն եօթը հա-
րուածները :

ԳԼ. ԺՕ

2 Հրեշտակները երկրի վրայ կը թափեն իրենց եօթը սկա-
ւառակները որ բարկութեամբ լեցուն էին . ու զանազան
հարուածներ կը հետևին : 15 Երբեմն գողի պէս կու-
գայ . երանի՛ անոնց որ արթուն կը մնան :

1 Եւ տաճարէն մեծ ձայն մը լսեցի՝ որ եօթը
հրեշտակներուն կ՚ըսէր . Գացէք Աստու-
ծոյ բարկութեանը եօթը սկաւառակները երկրի
վրայ թափեցէք :
2 Եւ առջի հրեշտակը գնաց , ու իր սկաւա-
ռակը երկրի վրայ թափեց . ու չարաչար պա-
լարներ եղաւ ան մարդոցը վրայ , որոնք գա-
զանին դրոշմը ունէին՝ ու անոր պատկերին
երկրպագութիւն կ՚ընէին :
3 Եւ երկրորդ հրեշտակը իր սկաւառակը ծո-
վուն վրայ թափեց , ու ըսբիրը մեռած հար-
պօ- արիւն դարձան , և ծովուն մէջի բոլոր
կենդանիները մեռան :
4 Ու երրորդ հրեշտակը իր սկաւառակը դե-
տերուն և ջուրերու աղբիւրներուն վրայ թա-
5 փեց , ու անոնք արիւն դարձան : Եւ ջուրե-
րուն հրեշտակին լսեցի՝ որ կ՚ըսէր . Արդար ես
դուն , որ ես՝ և որ էիր , և սուրբ ես , որ ասանկ
6 դատաստաններ ըրիր . Ընչու որ անոնք սուր-
բերուն ու մարգարէներուն արիւնը թափեցին .
և դուն անոնց արիւն խմել տուիր , քանզի
7 արժանի են : Եւ սեղանէն լսեցի՝ որ կ՚ըսէր .
Այո՛ Ամենակալ Տէր Աստուած , ղքու դա-
տաստաններդ արդար ու ճշմարիտ են :
8 Եւ չորրորդ հրեշտակը իր սկաւառակը ա-
9 րեւին վրայ թափեց : Եւ անոր ջօրո-ԼԻՆ
արուեցաւ որ խորշակահար ընէ մարդիկները
կրակով . և սաստիկ տաքէն խորշակահար եղան
մարդիկ , և հայհոյեցին Աստուծոյ անունը , որ
ան Հարուածներուն վրայ իշխանութիւն ունի .
և չապաշխարեցին՝ որ անոր փառք տան :
10 Եւ հինգերորդ հրեշտակը իր սկաւառակը
դազանին աթոռին վրայ թափեց , ու անոր

ա Ճոմխ . գ . 13 :
բ Կղ . ժԹ . 15 :
գ Նա . կգ . 3 : Ոզբ . ա . 15 :
դ Կղ . ժա . 8 : Երբ . ժդ . 12 :
ե Կղ . ժԹ . 14 :

—

ա Կղ . ժԲ . 1 , 3 :
բ Կղ . ժղ . 1 : Ես . 9 :
գ Կղ . ժգ . 10 :
դ Կղ . գ . 6 : Ես . ա . 18 :
ե Ասա . գ . 11 :
զ Կղ . ժգ . 15 , 16 , 17 :
է Կղ . Ե . 8 : ժգ . 2 :
ը Նղ . ժԵ . 1 : ԲՕր . Լ . 30 :
Կղ . ժգ . 3 :
թ ԲՕր . ա . 4 : Սաղ . ԽԺ .
2 : Ղ . ԹԹ . 14 :
ժ Սաղ . ձԽ . 17 : Ովս . ժգ .
9 : Կղ . ժգ . 7 :
ի Նղ . ԺԵ . 14 , 15 , 16 : Նր-
եմ . Ջ . 7 :
լ Նա . կղ . 22 :
խ Կղ . ժա . 19 : Տես Յայտ .
ա . 50 :
ծ Հմր 1 :
կ Նղ . ԻԲ . 6 , 8 : Նգեկ . խգ .
17 , 18 : Կղ . ա . 13 :
հ Կղ . գ . 6 :
յ ա Յովս . ա . 9 : Կղ . գ . 9 :
Ջ . 6 :
ղ Նղ . Ե . 34 : գ Յովագ . Ը .
10 : բ Մն . Ե . 14 : Նա .
ղ . 4 :
ե բ Յովս . ա . 9 :

—

ա Կղ . ժԵ . 1 :
բ Կղ . ժդ . 10 : ժԵ . 7 :
գ Կղ . ը . 7 :
դ Նղ . Ե . 9 , 10 , 11 :
ե Կղ . ժգ . 16 , 17 :
զ Կղ . ժգ . 14 :
է Կղ . ը . 8 :
ը Նղ . է . 17 , 20 :
թ Կղ . ը . 9 :
ժ Կղ . ը . 10 :
ի Նղ . է . 20 :
լ Կղ . ժԵ . 3 :
խ Կղ . ա . 4 , 8 : գ . 8 : ժա .
17 :
ծ Ասա . խգ . 34 , 35 : Կղ .
ժգ . 15 :
կ Կղ . ժա . 18 : ժը . 20 :
հ Նա . խԹ . 26 :
յ Կղ . ժԵ . 3 :
ղ Կղ . ժգ . 10 : ժգ . 10 : ժԹ .
2 :
ճ Կղ . ը . 12 :
մ Կղ . Թ . 17 , 18 : ժգ . 18 :
յ Հմր 11 , 21 :
ն Դան . Է . 22 , 23 : Կղ . Թ .
20 :
շ Կղ . ժա . 13 : ժգ . 7 :
ո Կղ . ժգ . 2 :
չ Կղ . Թ . 2 :

թադաւորութիւնը խաւարեցաւ. ⁷և ցաւէն
11 լեզուները կը ծամէին. ⁸և երկնից Աստուածը հայհոյեցին իրենց ցաւերուն՝ ⁹և իրենց պալարներուն պատճառովը. ¹⁰ու իրենց դործքերէն չապաշխարեցին:
12 Ու վեցերորդ հրեշտակը իր սկաւառակը Մեծ գետին վրայ թափեց, ¹¹ու անոր ջուրերը ցամքեցան, ¹²որ արևելքի թագաւորներուն ճամբան պատրաստուի: ¹³Ու տեսայ որ ¹⁴վիշապին բերնէն ու գազանին բերնէն ¹⁵և սուտ մարգարէին բերնէն ¹⁶իրեք պիղծ ոգիներ
14 դ'Եբրայեցւոց դորտերու նման. ¹⁷ինչու որ անոնք դեւերու ոգիներ են՝ ¹⁸որ նշաններ կ'ընեն, ու ¹⁹բոլոր աշխարհին թագաւորներուն կ'երթան, որ զանոնք Ամենակալ Աստուծոյ այն մեծ օ-
15 րուանը ²⁰պատերազմին համար ժողվեն. (²¹Ահա դողի պէս կու գամ. երանի անոր՝ որ արթուն կը կենայ, ու իր հանդերձները կը պահէ, որ
16 մերկ չպտրտի, ու իր ամօթը երևնայ.) ²²Ու զանոնք մէկ տեղ մը ժողվեցին, որ Եբրայեցերէն Ըրմագեդոն կ'ըսուի:
17 Ու եօթներորդ հրեշտակը իր սկաւառակը օդին վրայ թափեց. ու երկինքին տաճարէն՝ աթոռէն մեծ ձայն մը եկաւ՝ ըսելով. ²³Եղաւ:
18 Ու փայլակներ ու ձայներ և որոտումներ եղան. ²⁴ու մեծ երկրաշարժ մը եղաւ, Եւանանկ որ մարդոց երկրի վրայ ըլլալէն ի վեր՝ անանկ
19 մեծ երկրաշարժ մը եղած չէր: ²⁵Ու մեծ քաղաքը իրեք մաս եղաւ, ու աղգերուն քաղաքները կործանեցան, ²⁶և մեծ Բարիլոնը Աստուծոյ առջևը յիշուեցաւ, ²⁷որ իր սաստիկ բար-
20 կութեանը գինիին գաւաթը անոր տայ: ²⁸Ու ամէն կղզի փախաւ, ու լեռները չգտնուեցան:
21 ²⁹Ու խաշոր կարկուտ գրեթէ մէկ տաղանդի մը կշռովքով երկինքէն կ'իջնէր մարդոց վրայ. ³⁰ու մարդիկ հայհոյեցին զԱստուած՝ ³¹կարկուտին հարուածին համար. ինչու որ խիստ մեծ էր ան հարուածը:

1 ¹Ու եօթը սկաւառակները ունեցող եօթը հրեշտակներէն մէկը եկաւ, ու ինծի հետ խօսեցաւ՝ ըսելով. Եկիր՝ ²ու քեզի ցուցընեմ ³ան մեծ պոռնիկին դատաստանը, ⁴որ շատ ջու-
2 րերուն վրայ կը նստի. ⁵Երկրի թագաւորները պոռնկացան, ⁶ու երկրի բնակիչները
3 անոր պոռնկութեանը գինիով գինովցան: ⁷Ու զիս ոգիով անապատը տարաւ. ու տեսայ մէկ կնիկ մը՝ որ ⁸կարմիր գազանի մը վրայ նստեր էր. ⁹և ան գազանը լեցուն էր հայ-
4 հոյութեան անուններով, ու ¹⁰եօթը գլուխ և տասը եղջիւր ունէր: ¹¹Ու կնիկը ծիրանի ու կարմիր հագած էր, ¹²և ոսկիով ու պատուական քարերով և մարգարիտներով, և իր ձեռքը ոսկիէ գաւաթ մը ունէր ¹³պղծութիւններով ու իր պոռնկութեանը անմաքրու-
5 թիւններով լեցուն. ¹⁴Ու անոր ճակատին վրայ անուն մը գրուած էր՝ ¹⁵Խորհուրդ. ¹⁶Մեծ Բաբիլոն՝ պոռնիկներուն ու երկրի պղծութիւն-
6 ներուն մայրը: Ու տեսայ ան կնիկը՝ որ ¹⁷սուրբերուն արիւնովը ¹⁸ու Յիսուսի վկաներուն արիւնովը ¹⁹գինովցած էր. ու երբոր տեսայ անի-
7 կայ, մեծ զարմանքով զարմացայ: Ու հրեշտակը ինծի ըսաւ. Ինչո՞ւ զարմացար. ես քեզի ըսեմ՝ ան կնկանը խորհուրդը, ու ան գազանին՝ որ զանիկայ վրան կը կրէ, ու եօթը գլուխ և
8 տասը եղջիւր ունի: ²⁰Ան գազանը որ տեսար, կար, ու չկայ, և ²¹անդունդէն կելլելու՝ ²²ու կորուստը երթալու վրայ է. ու երկրի վրայ բնակողները՝ ²³որոնց անունները աշխարհի սկիզբէն ի վեր կենաց գրքին մէջը գրուած չեն, Ապիտի զարմանան երբոր տեսնեն ան գազանը
9 թէ կար, ու չկայ, ու մօտ է: ²⁴Հոս պէտք է խմաստութիւն ունեցող միտք մը. Ան եօթը գլուխը եօթը լեռներ են, ուր որ կինկը անոնց
10 վրայ կը նստի. և եօթը թագաւորներ են. ²⁵Հինգը ինկած են՝ մէկը կը կենայ, և միւսը դեռ եկած չէ, ու երբոր գայ, քիչ աւուն պիտի մնայ:
11 Ու ան գազանը որ կար, ու չկայ, անիկայ ալ ութերորդ է, ու եօթներէն է, ²⁶ու դէպ'ի կո-
12 րուստը կ'երթայ: ²⁷Ու տասը եղջիւրը՝ որ տեսար, տասը թագաւորներ են, որոնք դեռ թագաւորութիւն առած չեն. Հապա գազանին հետ մէկ ժամու չափ թագաւորներու պէս իշ-

11 Ա. Կոր. ժա. 10:
12 ²Մտ. ի. 9, 21:
13 ³Մտ. ի. 3:
14 ⁴Մտ. ի. 9:
15 ⁵Կ. Թ. 14:
16 ⁶Տես Ղեւտ. Ը. 38: Թա. 36:
17 ⁷Ես. խա. 2, 25:
18 ⁸Մտ. ժբ. 3, 9:
19 ⁹Կ. ժԹ. 20: Ի. 10:
20 ¹⁰Ա Նոյ. դ. 1, 2, 3:
21 ¹¹Տիմ. դ. 1: Նահ. գ. 15:
22 ¹²Ես. ծ. 9: Կ. ժդ. 13, 14: ԺԹ. 20:
23 ¹³Ղւկ. ի. 1:
24 ¹⁴Կ. ժդ. 8: ԺԷ. 19:
25 ¹⁵Կ. ժԲ. 19:
26 ¹⁶Կ. Ջ. 14:
27 ¹⁷Կ. ԺԵ. 14: ԺԹ. 19: Ի. 8:
28 ¹⁸Ատ. իԳ. 43: Ա Թես. Ե. 2: Բ Պետ. գ. 10: Կ. գ. 3:
29 ¹⁹Մտ. Ե. 3: Կ. գ. 4, 18:
30 ²⁰Կ. ԺԹ. 19:
31 ²¹Կ. Թ. 6:
32 ²²Կ. ԺԲ. 5:
33 ²³Ղւկ. ԺԹ. 17, 22, 23: Երեմ. իե. 15, 16: Կ. ժԷ. 10:
34 ²⁴Կ. Ջ. 14:
35 ²⁵Կ. ԺՁ. 19:
36 ²⁶Մտ. Ե. 9, 11:

37 ²⁷Տես Ղեւ. իՅ. 23, 24, 25:
38 ²⁸Կ. իա. 9:
39 ²⁹Կ. ժԷ. 19: ԺԶ. 16, 17, 19:
40 ³⁰Նաա. գ. 4: Կ. ԺԹ. 2:
41 ³¹Երեմ. ծա. 13: Ամբ. 15:
42 ³²Կ. ԺԶ. 3:
43 ³³Երեմ. ծա. 7: Կ. ԺՀ. 8: ԺԶ. 3:
44 ³⁴Կ. ԺԶ. 6, 14:
45 ³⁵Կ. ԺԶ. 3:
46 ³⁶Կ. ԺՀ. 1:
47 ³⁷Մտ. Թ. 9:
48 ³⁸Մտ. իե. 12:
49 ³⁹Կ. ԺԶ. 12, 16:
50 ⁴⁰Դան. ժա. 38:
51 ⁴¹Երեմ. ծա. 7: Կ. ԺԶ. 6:
52 ⁴²Կ. ԺՀ. 8:
53 ⁴³Բ Յովհ. բ. 7:
54 ⁴⁴Կ. ժա. 8: ժՀ. 8: ԺՂ. 19: ԺԶ. 2, 10, 21:
55 ⁴⁵Կ. ԺԶ. 9: ԺԹ. 2:
56 ⁴⁶Կ. ԺՀ. 15: ԺՂ. 6:
57 ⁴⁷Կ. Ջ. 9, 10: ԺԶ. 11:
58 ⁴⁸Կ. ԺԶ. 24:
59 ⁴⁹Կ. ժա. 7: ԺՀ. 1:
60 ⁵⁰Կ. ԺՀ. 10: Մտ. 11:
61 ⁵¹Կ. ԺՀ. 8:
62 ⁵²Կ. ԺՀ. 3:
63 ⁵³Կ. ԺՀ. 18:
64 ⁵⁴Կ. ԺՀ. 1:
65 ⁵⁵Մտ. ի. 8:
66 ⁵⁶Դան. Է. 20: Ծայր. ա. 18, 19, 21: Կ. ԺՀ. 1:

խանութիւն կ'առնեն : Ասանք մէկ կամք ունին, ու իրենց զօրութիւնը և իշխանութիւնը գա-
զանին կու տան : Ասանք Գառնուկին հետ պիտի պատերազմին, և Գառնուկը անոնց պի-
տի յաղթէ, քանզի անիկայ տէրերուն Տէրն է՝ ու Թագաւորներուն Թագաւորը : Եւ անոր հետը եղողները՝ կանչուած ու ընտրուած և հաւատարիմ են : Ու բսաւ ինծի. Ըն ջու-
րերը որ տեսար՝ որոնց վրայ պոռնիկը նստեր է, ժողովուրդներ են՝ ու բազմութիւններ և ազգեր ու լեզուներ : Եւ տասը եղջիւրները՝ որ տեսար, ու գազանը, անոնք պիտի ատեն պոռ-
նիկը, ու զանիկայ ամայի ու մերկ պիտի ընեն, և անոր մարմինը պիտի ուտեն, ու զանիկայ հրակով պիտի այրեն : Քանզի Աստուած անոնց սրտին մէջը դրաւ՝ որ իր կամքը կատարեն՝ ու մէկ կամք ընեն, և իրենց Թագաւորութիւնը գազանին տան, մինչև որ Աստուծոյ խօսքերը կատարուին : Եւ կինկը որ տեսար, ան մեծ քաղաքն է, որ կը Թագաւորէ երկրի Թագա-
ւորներուն վրայ :

ԳԼ. ԺԲ

2 Խարիսյնը կ'ինյայ : 4 Աստուծոյ ժողովուրդին հրաման կ'ընէայ, որ անոր մէջէն դուրս ելլեն : 9 Երկրի Թագա-
ւորները, 11 վաճառականները 17 և նաւապետները կ'ողբան անոր վրայ : 20 Առաքեալները կ'ուրախանան՝ անանկով որ Աստուծոյ դատաստանները անոր վրայ կը կատարուին :

1 Եւ մէկէ հատը ուրիշ հրեշտակ մը տեսայ որ երկինքէն կ'իջնէր, և մեծ իշխանու-
Թիւն ունէր, ու երկիրը անոր փառքէն լու-
2 սաւորուեցաւ : Եւ զօրաւոր ձայնով աղաղա-
կեց՝ ըսելով. Ինկաւ՝ ինկաւ մեծ Բաբիլոնը, և դեւերու բնակարան եղաւ, ու բոլոր պիղծ ոգիներու արգելանոց, և բոլոր պիղծ ու ա-
3 տելի Թռչուններու վանգակ. Քանզի որ անոր կատաղի պոռնկութեանը գինիէն խմեցին բոլոր ազգերը, ու երկրի Թագաւորները անոր հետ պոռնկեցան, և երկրի վաճառականները անոր
4 չափազանց զեղուածքէն հարստացան : Ու երկինքէն ուրիշ ձայն մը լսեցի որ կ'ըսէր. Ե-
լէք ատոր մէջէն՝ իմ ժողովուրդս, որ ատոր մեղքերուն հաղորդ չըլլաք, ու ատոր հարուած-
5 ներէն չառնէք. Քանզի որ ատոր մեղ-
քերը մինչև երկինքը հասան կ'ըսուեցան, և Աստուած ատոր անիրաւութիւնները յիշեց :
6 Հատուցէք ատոր՝ ինչպէս որ ինքը հատուց, ու իր գործքերուն համեմատ կրկնապատիկ փո-
խարինեցէք ատոր. Ան գաւաթը որ ինքը լե-
7 ցուց՝ կրկնապատիկ լեցուցէք իրեն : Որչափ որ փառաւորեց ինքզինքը՝ և զեղուեցաւ ապրե-
ցաւ, այնչափ ալ տանջանք և սուգ հատուցէք անոր. Քանզի որ իր սրտին մէջը կ'ըսէ Թէ՝ Ես Թագուհի կը նստիմ, ու որբևարի չեմ, ու բնաւ
8 սուգ պիտի չտեսնեմ : Ընոր համար մէկ օրուան մէջ պիտի գան անոր հարուածները՝ մահ, ու սուգ, և սով. Ու հրակով պիտի այրի. Քանզի որ հզօր է Տէր Աստուածը՝ որ զանիկայ դա-
9 տեց : Ու երկրի Թագաւորները՝ որ անոր հետ պոռնկեցան ու հեշտացան, պիտի լան ու կո-
ծեն անոր վրայ՝ երբոր անոր հրկիզութեան
10 նը ծուխը տեսնեն. Եւ անոր տանջանքին վա-
խէն՝ հեռուն պիտի կայնին՝ ու ըսեն. Վայ՝ վայ՝ մեծ Բաբիլոն քաղաք՝ հզօր քաղաք, որ մէկ ժամու մէջ եկաւ քու դատաստանդ :
11 Ու երկրի վաճառականները պիտի ողբան ու սուգ ընեն անոր վրայ. Քանզի որ ալ մեկը ծա-
12 խու չառներ անոնց վաճառքը, Ոսկիի՝ ու ար-
ծաթի՝ և պատուական քարերու՝ ու մարգա-
րիտներու՝ և բեհեզի՝ ու ծիրանիի՝ և մետաքսի՝ ու որդան կարմիրի վաճառքը՝ և ամէն խունկի փայտերը՝ ու ամէն փղոսկրեայ ամանները՝ և ա-
մէն պատուական փայտէ՝ ու պղնձէ՝ և երկա-
13 թէ՝ ու մարմարիոնէ ամանները, Եւ կինամո-
նը՝ ու ամոմները՝ և խունկերը՝ ու անուշահոտ
եղը՝ ու կնդրուկը՝ և գինին՝ ու ձէթը՝ և նա-
խիհը՝ ու ցորենը՝ և արջառները՝ ու ոչխարները՝ և ձիերը՝ ու կառքերը՝ ու մարդոց մարմինները
14 ու հոգիները : Եւ քու հոգիիդ ցանկացած պըտ-
ուղները քեզմէ գնաց, ու բոլոր շքեղ ու փայ-
լուն բաները քեզմէ կորսուեցաւ, և ալ բնաւ
15 պիտի չգտնես զանոնք : Ասոնց բաներուն վաճա-
ռականները՝ որ անկէ հարստացած էին, հեռուն պիտի կայնին անոր տանջանքին վախէն՝ լալով
16 ու սուգ ընելով, Ու պիտի ըսեն. Վայ՝ վայ մեծ քաղաք՝ որ բեհեզ՝ ու ծիրանի և որդան կարմիր հագած էիր, ու ոսկիով՝ և պատուա-
կան քարերով՝ ու մարգարիտներով զարդա-
17 րուած էիր. Քանզի որ այնքան հարստութիւ-

ա ԳԼ. ԺԷ. 14 : ԺԸ. 19 :
գ Ա Օր. Ժ. 17 : ե Տիմ. Գ. 15 : ԳԼ. ԺԸ. 16 :
դ Երեմ. Ե. 44, 45 : ԳԼ. ԺԴ. 4 :
ե Նա. Ը. 7 : Ամբ 1 :
զ ԳԼ. ԺԴ. 7 :
է Երեմ. Ե. 41, 42 : ԳԼ. ԺԴ. 12 :
ը Եզեկ. ԺԶ. 37—44 : ԳԼ. ԺԶ. 16 :
թ ԳԼ. ԺԶ. 8 :
ժ Ա Թես. Բ. 10 :
ի ԳԼ. Ծ. 7 :
լ ԳԼ. ԺԶ. 19 :

խ ԳԼ. ԺԶ. 4 :
—
ա ԳԼ. ԺԷ. 1 :
բ Եզեկ. Խդ. 2 :
գ Նա. ԺԴ. 19 : Յայտ. Ը. 9 : Երեմ. Ծա. 8 : ԳԼ. ԺԴ. 8 :
դ Նա. ԺԴ. 21 : Յայտ. Ը. 8 : ԼԱ. 14 : Երեմ. Ե. 39 : Ծա. 27 :
ե Նա. ԺԴ. 23 : ԼԱ. 11 : Ասր. Ե. 2, 3 :
զ ԳԼ. ԺԴ. 8 : ԺԷ. 2 :
է Ամբ 11, 15 : Նա. Խէ. 15 :
ը Նա. Խը. 20 : Ծբ. 11 : Ե-
րեմ. Ճ. 8 : Ծա. 6, 45 : ի Կոր. Ի. 17 :
թ Հայտ. ԺԲ. 20, 21 : Երեմ. Ծա. 9 : Հեզեկ. ա. 2 :
ժ ԳԼ. ԺԶ. 19 :
ի Սադ. Ըէ. 8 : Երեմ. Ճ. 15, 29 : Ծա. 24, 49 : ի Տիմ. Գ. 14 : ԳԼ. ԺԴ. 10 :
լ ԳԼ. ԺԴ. 10 :
խ ԳԼ. ԺԶ. 19 :
ծ Եզեկ. Իբ. 2, ԼԸ :
կ Նա. Խէ. 7, 8 : Սոփ. բ. 15 :
հ Նա. Խէ. 9 : Ամբ 10 :
յ ԳԼ. ԺԷ. 16 :

ղ Երեմ. Ճ. 34 : ԳԼ. ԺԱ. 17 :
ճ Եզեկ. ԻԶ. 16, 17 : ԳԼ. ԺԷ. 2 : Ամբ 3 :
մ Երեմ. Ճ. 46 :
յ Ամբ 18 : ԳԼ. ԺԲ. 3 :
ն Նա. Իա. 9 : ԳԼ. ԺԴ. 8 :
շ Ամբ 17, 19 :
ո Եզեկ. Իէ. 27—36 : Ամբ 3 :
չ ԳԼ. ԺԷ. 4 :
պ Եզեկ. Իէ. 13 :
ջ Ամբ 3, 11 :
ռ ԳԼ. ԺԷ. 4 :
ս Ամբ 10 :

նը մէկ ժամուս մէջ փճացաւ : Եվ ամէն նաւավարներն՝ և ան ամէնը՝ որ նաւուվ տեղ տեղ կ՚երթան , ու նաւաստիները , և որոնք որ ծո-
18 վուս մէջ կը բանին , հեռուն կայնեցան . Եվ տեսնելով անոր հրկիզութեանը ծուխը , կ՚աղաղակէին՝ ըսելով . Ո՞վ նման է սա մեծ քաղա-
19 քիս . Եվ իրենց գլուխներուն վրայ հող ցանեցին , և լալով ու սուգ ընելով կ՚աղաղակէին՝ ըսելով . Ա՛յ՚ վայ՚ այն մեծ քաղաքին , որուն մէջ իր պատուականութենէն հարստացան ամենքը՝ որ նաւեր ունէին ծովուն վրայ . Ո՞ւն-
20 չուս որ մէկ ժամուս մէջ ամայացաւ : Ուրա-խացէք անոր վրայ երկինք՝ ու սո՛ւրբ առաքեալներ և մարգարէներ , որ Աստուած ձեր վրէժը անկէ առաւ :
21 Եվ մէկ զօրաւոր հրեշտակ մը քար մը առաւ աղօրիքի մեծ փոսի նման , ու ծովը ձգեց՝ ըսելով . Այսպէս ուժով վար պիտի ձգուի Բաբելոն մեծ քաղաքը , ու ալ պիտի չգտնուի :
22 Եվ քնարահարներուն ու երաժիշտներուն և սրնգահարներուն ու փողահարներուն ձայնը ալ պիտի չլսուի քու մէջդ . և արհեստի վարպետ մը ալ բնաւ պիտի չգտնուի քու մէջդ , ու աղօրիքին ձայնը ալ պիտի չլսուի քու մէջ-
23 դ . Եվ ճրագին լոյսը ալ պիտի չերեւնայ քու մէջդ . ու փեսային ձայնը և հարսին ձայնը ալ պիտի չլսուի քու մէջդ . քանզի քու վաճառականները երկրի մեծամեծներն էին . Ին-
24 չուս որ քու կախարդութիւնովդ բոլոր ազգերը մոլորեցան : Եվ մարգարէներուն ու սուրբերուն ու երկրի վրայ բոլոր սպաննուածներուն արիւնը անոր մէջը գտնուեցաւ :

ԳԼՈՒԽ ԺԹ

1 Երկինքը մէջ գՀատուած կը փառաբանեն՝ որ դատեց պոռնիկը , և սուրբերուն արեանը վրէժը առաւ : 7 Գառնուկին հարսնիքը : 10 Հրեշտակը չուզեր որ Յովհաննէս իրեն երկրպագութիւն ընէ : 17 Թռչուններուն կը կանչուին մեծ կոտորածին :

1 Եվ անկէ ետքը չատ բազմութեան ՚մեծ ձայն մը լսեցի երկինքը՝ ըսելով . Ալէլուիա . Փրկութիւն ու փառք և պատիւ ու զօրութիւն
2 մեր Աստուծոյն . Որովհետև ճշմարիտ ու արդար

1 Ա. Տիմ. ե. 14 : Ղեւտ. իգ . 29 :
2 Ղեւտ. իգ . 30 , 31 : Հմմտ. 9 :
3 ԳԼ. ժգ . 4 :
4 Հես. է . 6 : Ա. Թագ . ը . 12 : Ելս . լ . 12 : Ղեւտ . իգ . 30 :
5 Հմմտ. 8 :
6 Ղս . խգ . 23 : խթ . 12 : Երեմ. ծա . 48 :
7 Դատ . ժա . 49 , 50 : ԳԼ . ժթ . 2 :
8 Երեմ . ծա . 64 :
9 ԳԼ . ժգ . 8 : ժգ . 20 :
10 Ես . իգ . 8 : Երեմ. է . 34 : ժգ . 9 , իգ . 10 : Ղեւտ. իգ . 13 :
11 Երեմ. իգ . 10 :
12 Երեմ. է . 34 : ժգ . 9 : իգ . 10 : լգ . 11 :
13 Ղս . իգ . 8 :
14 Ա. Թագ . թ . 22 : Դնաս . գ . 4 : ԳԼ . ժէ . 2 , 5 :
15 ԳԼ . ժէ . 6 :
16 Երեմ. ծա . 49 :

17 ԳԼ . ժա . 15 :
18 ԳԼ . գ . 11 : է . 10 , 12 : ժէ . 10 :
19 ԳԼ . ժէ . 3 : ժգ . 7 :
20 Ա Օր . լգ . 43 : ԳԼ . գ . 10 : ժգ . 20 :
21 Ես . լգ . 10 : ԳԼ . ժգ . 11 : ժգ . 9 , 10 : Ղեւտ. իգ . 2 , 3 : Դաս . ժգ . 9 , 18 :
22 ԳԼ . գ . 4 , 6 , 10 : է . 14 :
23 Ա Պն . ժգ . 26 : Դեմ. է . 13 : ը . 6 : ԳԼ . է . 14 :
24 Ասղ . Ռվ . 1 : Ռվ . 1 :
1 ԳԼ . ժա . 18 : ի . 12 :
2 Ղեւտ . ա . 24 : խգ . 2 : ԳԼ . ժգ . 2 :
3 ԳԼ . ժա . 15 , 17 : ժգ . 10 : իա . 22 :
4 Ասա . իգ . 2 : իէ . 10 : ը Կոր . ժա . 2 : Ղեւտ. իա . 32 : ԳԼ . իա . 2 , 9 :
5 Ասգ . Ռվ . 9 , 18 :
6 ԳԼ . գ . 4 , 6 , 10 : է . 14 :
7 Ա Պն . ժգ . 26 : Դեմ. է . 13 : ը . 6 : ԳԼ . է . 14 :
8 Ասգ . Ռվ . 1 : Ռվ . 1 :
9 ԳԼ . ժա . 18 : ի . 12 :
10 Ղեւտ . ա . 24 : խգ . 2 : ԳԼ . ժգ . 2 :
11 ԳԼ . ժա . 15 , 17 : ժգ . 10 : իա . 22 :
12 Ասա . իգ . 2 : իէ . 10 : ը Կոր . ժա . 2 : Ղեւտ. իա . 32 : ԳԼ . իա . 2 , 9 :
13 Ասգ . Ռվ . 9 , 18 :
14 ԳԼ . գ . 4 , 6 , 10 : է . 14 :
15 , 16 :
17 ԳԼ . իգ . 8 :
18 Գոր . ժ . 26 : ժգ . 14 : ԳԼ . իգ . 9 :
19 Հօհ . է . 10 : ԳԼ . ժգ . 17 :
20 ԳԼ . ժէ . 5 :
21 ԳԼ . գ . 2 :
22 ԳԼ . գ . 14 :
23 Ղս . ժա . 4 :
24 ԳԼ . ա . 14 : բ . 18 :
25 ԳԼ . գ . 2 :
26 ԳԼ . բ . 17 : Հմմտ. 16 :
27 Ես . կգ . 2 , 3 :
28 Հօհ . ա . 1 : Ա Հօհ . է . 7 :
29 ԳԼ . ժգ . 20 :

քերը անոր եւեւէն կ'երթային ճերմակ ձիերով,
15 ճերմակ ու մաքուր բեհեզներ հագած : [e]Նէ
անոր բերնէն սրած սուր մը կ'ելլէր , որ անով
ազգերը զարնէ . [f]ու ինքը երկաթէ գաւազա-
նով պիտի հովուէ զանոնք . [g]ու Ցմնակալ
Աստուծոյ սաստիկ բարկութեանը գինովին հլու-
16 ձանը ինքը պիտի կոխէ : [h]Նէ իր պատմուճա-
նին վրայ ու իր ազդրին վրայ գրուած գիր մը
ունէր , «ԹԱԳԱՒՈՐՈՒՐ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ ԵՒ
ՏԷՐ ՏԵՐԱՆՑ» :
17 [i]Նէ մէկ հրեշտակ մը տեսայ՝ որ արեւին մէ-
ջը կայներ էր ; [k]ու մեծ ձայնով աղաղակեց ու-
կինքի մէջ թռչող բոլոր թռչուններուն՝ ըսե-
լով . [l]Նկէք՝ Աստուծոյ մեծ ընթրիքին ժող-
18 վուելէք . [m]որ ուտէք թագաւորներուն մար-
մինները՝ ու հազարապետներուն մարմինները՝ զօ-
րաւորներուն մարմինները՝ ու ձիերուն և անոնց
վրայ հեծնողներուն մարմինները՝ ու ամենուն
մարմինները՝ թէ ազատներուն և թէ ծառա-
ներուն , թէ պզտիկներուն և թէ մեծերուն :
19 [n]Նէ տեսայ գազանը ու երկրի թագաւորները
ու անոնց զօրքերը ժկտուելու պատե-
րազմ բնելու անոր հետ , որ ձիին վրայ հեծնր
20 էր , ու անոր զօրքերուն հետ : [o]Նէ գազանը
բռնուեցաւ , ու անոր հետ սուտ մարգարէն՝ որ
անոր առջեւը նշաններ ըրաւ , որոնցմով մոլոր-
ցուց գազանին դրոշմը ընդունողները , [p]և անոր
պատկերին երկրպագութիւն ընծղները . [q]եր-
կուքն ալ ողջ ողջ տժժումբով վառած կրա-
21 կին լիճը ձգուեցան : [r]Նէ ուրիշներն ալ սպան-
նուեցան ձիին վրայ հեծնողին սուրէն , որ իր
բերնէն կ'ելլէր , ու բոլոր թռչունները [s]անոնց
մարմիններէն կշտացան :

ԳԼ· Ի

2 Աստանան հազար տարի կը կապուի : 6 Ընտրեալ յարու-
թիւնը . երանի անոնց որ անոր մէջ բաժին ունին : 7
Աստանան նորէն ութձակուելով՝ Գոգը ու Մագոգը կը ժող-
վէ : 9 Աստանան կը ձգուի կրակի ու ծծումբի ծովին մէջ :
12 Վերջին ընդհանուր յարութիւնը :

1 [a]Նէ հրեշտակ մը տեսայ՝ որ երկինքէն կ'իջ-
նէր , [b]ու անդունդին բանալին և մեծ շղթ-
2 թայ մը ունէր իր ձեռքը . [c]Ու բռնեց վիշապը

a Աստ . իէ . 3 : Կղ· ձ . 4 : Է . 9 :
b Ես . ժա . 4 : Բ Թես . Բ . 8 : Կղ· ա . 16 : Հմր 21 :
c Աղ . Բ . 9 : Կղ· Բ . 27 : ժԲ . 5 :
d Ես . կձ . 3 : Կղ· ժձ . 19 , 20 :
e Հմր 12 :
f Դան . Բ . 47 : ա Տիմ . Ձ . 15 : Կղ· ժէ . 14 :
g Հմր 21 :
h Նգկ . ԼԲ . 17 :
i Նգկ . ԼԲ . 18 , 20 :
k Կղ· ժՁ . 16 : ժէ . 13 , 14 :
l Կղ· ժՁ . 13 , 14 :
m Կղ· ժՁ . 12 , 15 :
n Կղ· ի . 10 : Տես Դան . է . 11 :
o Կղ· ժՁ . 10 : իա . 8 :
p Հմր 15 :
q Հմր 17 , 18 :
r Կղ· ժէ . 16 :
—
s Կղ· ա . 18 : Բ . 1 :
t Կղ· ժԲ . 9 : Տես Բ Պետ . Բ . 4 : Հյոբ . 6 :
u Դան . Ձ . 17 :
v Կղ· ժՁ . 14 , 16 : Հմր 7 :
w Կղ· ժՁ . 1 :
x Կղ· ժՁ . 1 :
y Ղս . Ը . 8 : Նգկ . ԼԲ . 9 , 16 :
z Հմր 7 :
a Կղ· ժԲ . 20 :
b Կղ· ժՁ . 10 , 11 :
c Բ Պետ . Ձ . 7 , 10 , 11 : Կղ· իա . 1 :
d Դան . Բ . 35 :
e Կղ· ժԲ . 5 :
f Դան . Է . 10 :
g Աղ . կԲ . 28 : Դան . ժԲ . 1 : Փիլ . Ձ . 3 : Կղ· Ձ . 5 : ժՁ . 8 : իա . 27 :

այսինքն առջի օձը՝ որ Սատանան ու Սատա-
3 նան է , և կապեց զանիկայ հազար տարի . [d]ու
անդունդը ձգեց զանիկայ՝ և գոցեց [e]ու վրայէն
կնքեց , [f]որ ալ չմոլորցնէ ազգերը՝ մինչև որ
հազար տարին լմննայ ; և անկէ ետքը պէտք
է որ արձակուի անիկայ քիչ մը ժամանակ :
4 [g]Նէ աթոռներ տեսայ , ու նստան անոնց
վրայ . [h]և անոնց դատաստանութիւն տրուեցաւ .
նաև [i]Յիսուսի վկայութեանը համար ու Աս-
տուծոյ խօսքին համար գլխատուածներուն հո-
գիները , [k]և անոնք որ երկրպագու-
թիւն չըրին գազանին՝ ոչ ալ անոր պատկերին ,
[l]ու ճակտերնուն դրոշմը իրենց ձեռքերուն վրայ ու
իրենց ձեռքին վրայ չընդունեցին . և ապրեցան՝
[m]ու Քրիստոսի հետ հազար տարի թագաւորե-
5 ցին : Նէ ուրիշ մեռելները չապրեցան , մինչև
որ հազար տարին կատարուեցաւ . ասիկայ է
6 առջի յարութիւնը : Երանելի և սուրբ է ան-
որ առջի յարութեանը մէջ բաժին ունի . [n]ա-
նոնց վրայ երկրորդ մահը իշխանութիւն չունի .
[o]հապա անոնք Աստուծոյ ու Քրիստոսի քա-
հանաները պիտի ըլլան , [p]ու անոր հետ հա-
զար տարի պիտի թագաւորեն :
7 Նէ հազար տարին լրանալուն՝ պիտի արձա-
կուի [q]Սատանան իր բանտէն . և [r]պիտի ելլէ
ու մոլորցնէ երկրի չորս անկիւնները եղող ազ-
գերը՝ [s]Գոգը ու Մագոգը , [t]որ զանոնք պա-
տերազմի ժողվէ , որոնց համրանքը ծովու ա-
8 ւազին չափ է : [u]Ու երկրի ընդարձակութեանը
մէջ ելան , և սուրբերուն բանակը ու սիրելի
9 քաղաքը չորս կողմէն պատեցին : Ու երկինք-
էն [v]Աստուծմէ կրակ իջաւ , ու ապաւեց զա-
նոնք . [w]և բանսարկուն որ անոնք մոլորցուց ,
ձգուեցաւ կրակի ու ծծումբի լիճին մէջ , [x]ուր
10 որ էր գազանը , Նէ սուտ մարգարէն . [y]ու պի-
տի չարչարուին ցորեկ ու գիշեր յաւիտեանս
յաւիտենից :
11 Նէ մեծ ճերմակ աթոռ մը տեսայ , ու անոր
վրայ ՅՀԽԸ նստած , [z]որուն երեսէն երկիրը ու
երկինքը փախան , [a]և տեղ չգտնուեցաւ ա-
12 նոնց : [b]Նէ տեսայ պզտիկ ու մեծ մեռելները՝
որ աթոռին առջեւը կայնած էին . [c]ու գիրքերը
բացուեցան , [d]և ուրիշ գիրք մը բացուեցաւ՝

այսինքն կենաց Գիրքը. և գիրքերուն մէջը գրուածներէն մեռելները դատուեցան Իրենց
13 գործքերուն համեմատ: Եւ ծովը իր մէջի մեռելները տուաւ, ու մահը և դժոխքը իրենց մէջի մեռելները տուին. ու ամէն մէկը իրենց
14 գործքերուն համեմատ դատուեցան: Եւ մահը ու դժոխքը կրակի լիճին մէջը ձգուեցան.
15 ասիկայ է երկրորդ մահը: Եւ ով որ կենաց գրքին մէջը գրուած չգտնուեցաւ, կրակի լիճին մէջը ձգուեցաւ:

ԻԱ.

1 Եւ նոր երկինք ու նոր երկիր տեսայ. քանզի որ առջի երկինքը ու առջի երկիրը
2 անցաւ. ու ալ ծով չկար: Եւ սուրբ քաղաքը նոր Երուսաղէմը տեսայ՝ որ երկինքէն Աստուծմէ կ'իջնէր, իր երկունը համար զար-
3 դարուած հարսի մը պէս պատրաստուած: Եւ երկինքէն մեծ ձայն մը լսեցի՝ որ կ'ըսէր. Ահա Աստուծոյ խորանը մարդոց մէջը, ու անիկայ անոնց հետ պիտի բնակի. և անոնք անոր ժողովուրդը պիտի ըլլան, և Աստուած ինքը անոնց հետը պիտի ըլլայ Իրեն անոնց Աստուա-
4 ծը. Եւ Ինքը անոնց աչքերէն բոլոր արցունքները պիտի սրբէ, ու ալ մահ պիտի չըլլայ, ոչ սուգ և ոչ աղաղակ և ոչ ցաւ պիտի ըլլայ ասիկ եւս. ինչու որ առջի բաները անցան:
5 Եւ ան որ աթոռին վրայ կը նստէր, ըսաւ. Ահա ամէն բաները նոր կ'ընեմ. ու ըսաւ ինծի. Գրէ. ինչու որ ա խօսքերը ճշմարիտ ու հա-
6 ւատարիմ են: Եւ ան ըսաւ ինծի. Եղաւ. Ես եմ Ալֆա ու Օմեգա՝ սկիզբը ու վերջը. Ես ծարաւին ձրի պիտի տամ կենաց Ջուրին աղբիւ-
7 րէն: Ան որ կը յաղթէ, ա բաները պիտի ժառանգէ. ու ես անոր Աստուած պիտի ըլլամ,
8 ան ալ ինծի որդի պիտի ըլլայ: Բայց վախկոտները՝ ու անհաւատներուն՝ և պիղծերուն՝ ու մարդասպաններուն՝ ու պոռնիկներուն՝ և կախարդներուն՝ ու կուռապաշտներուն՝ և բոլոր սուտոնաներուն բաժինը՝ հրկիզով ու ծծումբով

վառած լիճին մէջը պիտի ըլլայ, որ է երկրորդ մահը:
9 Եւ եօթը վերջին հարուածներով լեցուն եօթը սկաւառակները ունեցող եօթը հրեշտակներէն մէկը ինծի եկաւ, և հետս խօսեցաւ ու ըսաւ. Եկիր՝ քեզի Հարսը՝
10 Գառնուկին կինը՝ ցուցնեմ: Եւ Հոգիով մէկ բարձր ու մեծ լեռան մը վրայ տարաւ զիս, և ցոյց ինծի սուրբ Երուսաղէմ քաղաքը, որ
11 երկինքէն Աստուծմէ կ'իջնէր. Եւ Աստուծոյ փառքը ունէր. և անոր լուսաւորութիւնը խիստ պատուական քարի նման էր, ակնաւանիի
12 երեւոյթով յասպիս քարի պէս: Եւ անոր պարիսպը մեծ ու բարձր էր, և տասներկու դռներ ունէր. ու դուներուն վրայ տասներկու հրեշտակներ կար. և վրանէրուն վրայ անուններ գրուած էր՝ այսինքն Իսրայէլի որդւոցը
13 տասներկու ցեղերուն անուններըը: Արեւելեան կողմէն երեք դուռ, ու Հիւսիսային կողմէն երեք դուռ, և Հարաւային կողմէն երեք դուռ, ու
14 արեւմտեան կողմէն երեք դուռ: Եւ քաղաքին պարիսպը տասներկու հիմեր ունէր, ու անոնց վրայ՝ Գառնուկին տասներկու առաքեալներուն տասներկու անունները գրուած էր:
15 Եւ իմ հետս խօսողը ունէր չափոք ոսկիէ եղէգ մը, որ անով քաղաքը ու անոր դռները ու
16 անոր պարիսպը չափէ: Եւ քաղաքը քառակուսի էր. ու անոր երկայնութիւնը լայնութեան չափ էր. և քաղաքը նոյն եղէգով տասներկու հազար ասպարէզ չափեց. անոր երկայնութիւնը ու լայնութիւնը և բարձրու-
17 թիւնը հաւասար էր: Եւ անոր պարիսպը հարիւր քառասունչորս կանգուն չափեց՝ մարդու
18 չափով, այսինքն հրեշտակին չափովը: Եւ անոր պարսպին շինուածքը յասպիս քար էր. ու քաղաքը զուտ ոսկի էր՝ մաքուր ապակիի
19 նման: Եւ քաղաքին պարսպին հիմերը ամէն պէսպէս պատուական քարերով զարդարուած էին. առջի հիմը յասպիս էր. երկրորդը՝ շափիւղայ, երրորդը՝ քաղկեդոն, չորրորդը՝ զմրուխտ,
20 հինգերորդը՝ նռնդնաքար, վեցերորդը՝ սարդիոն, եօթներորդը՝ ոսկեքար, ութերորդը՝ բիւրեղ, իններորդը՝ տոպազիոն, տասներորդը՝ քրիսոպրասոս, մետասաներորդը՝ յակինթ, ևր-
21 կոտասաներորդը՝ ամեթիստ: Եւ տասներկու

ը Եբեմ. ժէ. 10: ԼԲ. 18: Պատ. ժգ. 27: Հռով. բ. 6: Գաղ. բ. 23: ԲԲ. 12: Հմր 13:
թ Գաղ. գ. 8:
ժ Հմր 12:
ի ա Կոր. ժբ. 26, 54, 55:
ր Հմր 6: Գաղ. ե. 8:
ս Գաղ. ժԲ. 20:

—

տ Ես. կե. 17: կզ. 22: Բ Պետ. գ. 13:
ք Գաղ. ի. 11:
օ Ես. ծբ. 1: Գաղ. գ. 28: Ես. ծբ. 19: ժա. 19: ժբ. 22: ժգ. 14: Գաղ. գ. 12: Հմր 16:
ֆ Ես. ծդ. 5: կա. 10: Բ Կոր. ժա. 2:
ա Ղեղ. ի. 11, 12: Ես. ղ. 7: Բ Կոր. գ. 16: Գաղ. ե. 15:
բ Ես. իբ. 8: Գաղ. է. 17:
գ ա Կոր. ժբ. 26, 54: Գաղ. ի. 14:
դ Ես. Լե. 18: կա. 3: կե. 19:
ե Գաղ. գ. 2, 9: է. 1: ի. 11: ի. 14: Ես. ծբ. 1: Գաղ. գ. 28:
զ Ես. ծդ. 5: Բ Կոր. ժա. 2:
է Ես. ծդ. 5: Բ Կոր. ժա. 2:
ը Ես. ծդ. 5: Բ Կոր. ժա. 2:
թ Գաղ. ժգ. 17:
ժ Գաղ. ա. 8: ի. 13:
ի Ես. ժբ. 3: ծե. 1: Յօհ. գ. 10, 14: է. 37: Գաղ. ի. 17:
լ Ամէն ամէն
խ Ծագ. Բ. 8: Եբր. ը. 10:
ծ ա Կոր. է. 9, 10: Գաղ. է. 19, 20, 21: Եփես. ե. 5: ա Տիմ. ա. 9: Եբր. ժբ. 14: ի. 15:
կ Գաղ. ի. 14, 15:
հ Գաղ. ժե. 1, 6, 7:
ձ Գաղ. ժե. 7: Հմր 2:
ճ Գաղ. ա. 10: ժէ. 3:
յ Եղեկ. խը. 2:
ն Գաղ. ի. 5: Հմր 23:
շ Եղեկ. խը. 31—34:
ո Եղեկ. խը. 31—34:
չ Գաղ. ժգ. 18: Գաղ. բ. 9: Եփես. բ. 20:
պ Եղեկ. ի. 3: Ծագ. բ. 1: Գաղ. ժա. 1:
ջ Ես. ծդ. 11:

դռներըտաստեղիւզմարդարիա էին • ամէն
մէկ գաւազ մէյմէկ ամբաղձ մարդարիտէ էր •
ու քաղաքին հրապարակը մաքուր ոսկի էր՝
22 թափանցիկ ապակիի նման։ Ու անոր մէջը տա-
ճար չտեսայ • ինչու որ Տէր Աստուած Ամենա-
23 կալը՝ ու Գառնուկը անոր տաճարն է ։ Ու
քաղաքը արեւի ու լուսնի պէտք չունի, որ զա-
նոնիկ լուսաւորին • ինչու որ Աստուծոյ փառ-
քը զանոնիկ կը լուսաւորէ ; ու անոր ճրագը
24 Գառնուկն է ։ Ու փրկուածք ազգերը անոր
լուսովը պիտի քալեն ; ու երկրի թագաւորները
իրենց փառքը ու պատիւը անոր մէջը պիտի
25 բերեն ։ Ու անոր դռները ցորկիը պիտի չգո-
ցուին • (ման գի հոն գիշեր պիտի չըլլայ •)
26 Ու ազգաց փառքը ու պատիւը անոր մէջը
27 պիտի բերեն ։ Ու հոն բնաւ անմաքրութիւն
մը պիտի չմտնէ ; ոչ ալ պղծութիւն ու սր-
տուելութիւն գործող մը • Հապա միայն անոնք՝ որ
Գառնուկին կենաց գրքին մէջը գրուած են ։

ԳԼ. ԻԲ

1 Կենաց ջուրին գետ։ 2 Կենաց ծառը։ 5 Աստուած ինքը
կը լուսաւորէ երկնային քաղաքը։ 9 Հրեշտակը չուզեր
որ իրեն երկրպագութիւն մատուցուի։ 18 Պէտք չէ բան
մը աւելցնել Աստուծոյ խօսքին վրայ ; ոչ ալ անկէ բան
մը պակսեցնել։

1 Ու ինծի կենաց ջուրի գետ մը ցուցուց ա-
կըմայանիի պէս պայծառ ; որ կ՚ելլէր Աս-
2 տուծոյ ու Գառնուկին աթոռէն ։ Ու ան փո-
ղոցին հրապարակին մէջ ; ու ան գետին ու կողմէն ու մէկալ կողմէն կենաց ծառ կար՝ որ
տասներկու պտուղ կը բերէր ; ու ամէն
ամիս իր պտուղը կու տար • Ու ան ծառին տերեւները հեթանոսներուն բժշկութիւն կ՚ըլ-
3 լար ։ Ու ալ բնաւ նզովք պիտի չըլլայ • Ու
անոր մէջը պիտի ըլլայ Աստուծոյ ու Գառնուկին աթոռը • Ու անոր ծառաները պիտի պաշտեն
4 անիկայ • Ու անոր երեսը պիտի տեսնեն • Ու
անոր անունը իրենց ճակտներուն վրայ պիտի
5 ըլլայ ։ Ու հոն՝ ալ գիշեր պիտի չըլլայ ; և
ճրագ ու արեւու լոյս պէտք չէ • քանզի Տէր
Աստուած պիտի լուսաւորէ զանոնք • Ու յա-

6 Ու ըսաւ ինծի • Այս խօսքերը հաւատարիմ
են ու ճշմարիտ • և Տէրը մարգարէներուն՝
Տէր Աստուածը իր հրեշտակը խրկեց՝ իր ծա-
ռաներուն ցուցընելու թէ որ շուտով պիտի է
7 բլլալ ։ Ահա ես շուտով կու գամ • Երանի
անոր՝ որ կը պահէ այս գրքին մարգարէութեան
խօսքերը ։

8 Ու ես Յովհաննէս լսեցի ու տեսայ այս բա-
ները • և երբ լսեցի ու տեսայ ; ինկայ որ եր-
կրպագութիւն ընեմ այն հրեշտակին ոտքերուն
9 առջեւ՝ որ այս բաները ինծի կը ցուցընէր ։ Ու
ըսաւ ինծի • Զգուշացիր՝ մի ընէր • ինչու որ ես
քուկինն ու քու եղբայրներուդ մարգարէներուն՝
ու այս գրքին խօսքերը պահողներուն ծառայա-
կից եմ • Աստուծոյ երկրպագութիւն բըէ ։
10 Ու ըսաւ ինծի • Այս գրքին մարգարէութեան
խօսքերը մի կնքեր ; քանզի ժամանակը մօտ
11 է ։ Ան որ անիրաւութիւն կ՚ընէ՝ ալ անիրաւու-
թիւն թող ընէ ; ու ան որ ապտակ է՝ ալ ապ-
տակ ըլլայ ; և ան որ արդար է՝ ալ արդար ըլ-
12 լայ ; ու ան որ սուրբ է՝ ալ սուրբ ըլլայ ։ Ու-
հա ես շուտով կու գամ ; և իմ վարձքս իմ
հետս է՝ տալու ամէն մէկուն իր գործքին համեմատ
13 համաձայնելու ։ Ես եմ Ա և Ք ու Օմէգա՝
առաջինը ու վերջինը՝ սկիզբը ու վախճանը ։
14 Երանելի են անոնք՝ որ անոր պատուիրանքները
կը կատարեն ; որ իշխանութիւն ունենան կե-
նաց ծառին վրայ ; և դռներէն ներս քաղաքը
15 մտնեն ։ Հայց դուրս պիտի մնան շուները՝
ու կախարդները՝ և պոռնիկները՝ ու սպանու-
թիւն ընողները՝ և կռապաշտները՝ ու ան ամ-
էն որ սուտութիւն կը սիրէ ու կ՚ընէ ։
16 Ես Յիսուս իմ հրեշտակս խրկեցի՝ ատ բա-
ները ձեզի վկայելու եկեղեցիներուն համար ։ Ես
Դաւիթի արմատը ու ցեղն եմ ; ու առաւօտեան
17 պայծառ աստղը ։ Ու Հոգին ու հարսը կ՚ը-
սեն ; Եկիր • և ան որ կը լսէ՝ թող ըսէ ;
Եկիր • Ու ան որ ծարաւ է՝ թող գայ ; ու
ան որ կ՚ուզէ՝ կենաց ջուրը ձրի առնէ ։
18 Ես կը վկայեմ ամէնուն՝ որ ատ գրքին մար-
գարէութեան խօսքերը կը լսէ • Եթէ որ ոեկը
ատոնց վրայ բան մը աւելցնէ ; Աստուած ալ

ա ԳԼ. իբ. 2 ։
բ Հով. ա. 23 ։
գ Նա. իէ. 23 ։ Ի. 19, 20 ։ ԳԼ. իբ. 5 ։ Հմր 11 ։
դ Եա. Ի. 3, 5, 11։ ԿԳ. 12 ։
ե Եա. Ի. 11 ։
զ Եա. Ի. 20 ։ Օաք. ժգ. 7 ։ ԳԼ. իբ. 5 ։
է Հմր 24 ։
ը Եա. է. 8 ։ ծբ. 1 ։ Ի. 21 ։ Հովհ. գ. 17 ։ ԳԼ. իբ. 14, 15 ։
թ փիլ. գ. 3 ։ ԳԼ. ե. 5 ։ ժգ. 8 ։ ի. 12 ։
ժ Նզովք. խէ. 1 ։ Օաք. ժգ. 8 ։
ի Նզովք. խէ. 12 ։ ԳԼ. իա. 21 ։
լ Ծն. ի. 9 ։ ԳԼ. է. 7 ։
խ ԳԼ. իա. 24 ։
ծ Օաք. ժգ. 11 ։
կ Նզովք. խը. 35 ։
հ Մատ. Ե. 8 ։ ա Կոր. ժգ. 12 ։ ա Հով. գ. 2 ։
ձ ԳԼ. գ. 12 ։ ժգ. 1 ։
ղ ԳԼ. իա. 23, 25 ։
ճ Կատ. Լ. 9 ։ ձգ. 11 ։
մ Դան. է. 27 ։ Հոով. ե. 17։ ա Տիմ. ի. 12 ։ ԳԼ. գ. 21։
յ ԳԼ. ժէ. 9 ։ իա. 5 ։
ն Ամէնկ • Ես Յիսուս ես իմ հրեշտակս խրկեցի՝ ատ բաները ձեզի վկայելու եկեղեցիներուն համար ։ Ես Դաւիթի արմատը ու ցեղն եմ ; ու առաւօտեան պայծառ աստղը ։ Ու Հոգին ու հարսը կ՚ըսեն ; Եկիր • և ան որ կը լսէ՝ թող ըսէ ; Եկիր • Ու ան որ ծարաւ է՝ թող գայ ; ու ան որ կ՚ուզէ՝ կենաց ջուրը ձրի առնէ ։ Ու ես կը վկայեմ ամէնուն՝ որ ատ գրքին մարգարէութեան խօսքերը կը լսէ • Եթէ որ մէկը ատոնց վրայ բան մը աւելցնէ ; Աստուած ալ

շ Ամր 2 ։ ԳԼ. ի. 7 ։
չ ԳԼ. իա. 27 ։
ո Կող. ե. 9, 10 ։ Գաղ. Ե. 19, 20, 21 ։ Կող. գ. 6 ։ ԳԼ. իի. 20, 21 ։ իա. 8 ։
պ փիլ. գ. 2 ։
ջ ԳԼ. ա. 1 ։
ռ Նմ. վկայել.
ս ԳԼ. Ե. 8 ։
վ Ելս. իգ. 17 ։ Օաք. ղ. 12 ։ բ Պետ. ա. 19 ։ ԳԼ. բ. 28 ։
տ ԳԼ. իա. 2, 9 ։
ր Եա. ձբ. 1 ։ Հով. է. 37 ։ ԳԼ. իա. 6 ։
ց բ Օր. գ. 2 ։ ժբ. 32։ Ա-մակ. է. 6 ։

անոր վրայ պիտի աւելցընէ ան հարուածները՝
19 որ աս գրքիս մէջը գրուած են։ Եւ թէ որ մէ-
կը աս մարգարէութեանս գրքին խօսքերէն քա-
ղը պակսեցընէ, †Աստուած ալ անոր բաժինը
պիտի պակսեցընէ կեանց ծառէն ևւ սուրբ քա-

20 ղաքէն՝ որ աս գրքիս մէջը գրուած են։ Ա-
մէն վկայութիւն տուողը՝ կ'ըսէ. Այօ՝
‡շուտով կու գամ ես։ Ամէն. †Եկուր՝ Տէր
21 Յիսուս։ †Մեր Տէրոջը Յիսուսա Քրիստոսին
շնորհքը բոլոր սուրբերուն հետ ըլլայ. Ամէն։

† Եր. ԼԲ. 33։ Յայտ. կԲ. 28։ Կ. Գ. 5։ ԺԳ. 8։
* Կ. ԽԸ. 2։ ‡ Հմր 12։
= Ծն. ԽԹ. 25։ ¶ Բ Տիմ. Գ. 8։
† Հռով. ԺԶ. 20, 24։ ‡ Ա Կոր. Գ. 18։

ՎԵՐՋ

ՅԱՒԻՐ ԳՐՈՑ ՄԷՋ ՑԻՇՈՒԸՆ ԶԸՓԵՐՈՒՆ, ԿՇԻՌՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԳՐԱՄՆԵՐՈՒՆ ՅԸՆԿԸ։

1. ԵՐԿԸՑՆԱՒԹԵՆ ԶԸՓԵՐ։

Լծաոգի Ա. 100՝՝՝

Ուղուկ, չորս մատնաչափ,	·14
Թիզ, 3 ուղուկ,	·43
Կանգուն, 2 թիզ,	·86
Գրկաչափ, 4 կանգուն,	3·46
Նշնկինելի հղեգը, 6 կանգուն,	5·18
Ասպարէզ, 100 գրկաչափ,	345·64
Հարթի օրուան ճամբայ, 5 ասպո՛՛,	1,728·20
Աղօն, 10 ասպարէզ,	3,456·40

2. ՀԵՂՈՒԿՈՒԹԻՒՆ ԶԸՓԵՐ։

	Օ՛՛Ա	Տ՛՛Ա
Ճաշակ,		100
Հիմէն, 12 ճաշակ,	3	
Պար, 6 հիմէն,	18	
Գոռ, 10 մար,	180	

3. ԸՄՊՏՈՒԸՑ ԶԸՓԵՐ։

	Օ՛՛Ա	Տ՛՛Ա
Կապիճ,	1	
Օմէր, (տասանորդ,) արգուիին 10՝՝՝ մասը,	1	320
Գրիւ, 6 կապիճ,	6	
Ընդոյ, 3 գրիւ,	18	
Գոռ, կամ խօմէր, 10 արգոյ,	180	

4. ԿՇԻՌՆԵՐ։

Օ՛՛Ա Տ՛՛Ա 100՝՝՝

Կնքատ,		·24
Սիկղ, 20 կնքատ,		4·86
Պնաս, 100 սիկղ,	1	86·10
Տաղանդ, 30 մնաս,	36	183

5. ԵՐԿԸՑՆԱՒՈՑ ԸՆԴՕՐԷՆ ՈՒ ՄԱՍԻ ԳՐԱՄՆԵՐՈՒՆ ՈՒ ԿՇԻՌՆԵՐՈՒՆ ԸՆԹԵՐՑԸ։

Ընդոյէ	Դ՛՛Ա	Փ՛՛Ա
Կնքատ,		26
Սիկղ,	13	
Պնաս,	1,300	
Տաղանդ,	39,000	
Ոսկի		
Սիկղ,	208	
Տաղանդ,	624,000	

6. ՀԱՒԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԳՐԱՄՆԵՐԸ։

Դ՛՛Ա Փ՛՛Ա Ա 100՝՝՝

Լումայ,	1·	87
Կէսքառակիտ, 2 լումայ,	3·	75
Դանկ, 4 նաքարակիտ,	15	
Դահեկան, 10 դանկ,	3	30
Երկդրամեան, 2 դահեկան,	7	20
Ցատուր, 4 դահեկան,	15	
Պնաս, 100 դահեկան,	375	

ՍՐԻՊԱԿ

ԵՐԵՍ	ՍՅՈՒՆ	ՏՈՂ	ՍԽԱԼ	ՃԻՇՏ
39	ք	45	կ՝ևլլեի	կ՝ևլլէը
82	ք	29	Պովսէին՝	Պովսէոին՝
91	ք	8	խաբնանները	ֆաբրեֆնները
179	ա	20	Ախուբննաց	Ախուբնևանց
174	ա	26	նատած	նստած
176	ա	27	Ըստուծոյ	Տէրոջը
189	ա	27	պատուէրն	պատուէրնևը
206	ք	4	հալէցին	հալէցան
216	ք	45	ցկզնըուն	ցեղնըուն
271	ա	50	բոլոր	բոլոը
283	ք	16	1	6
291	ա	22	ուսկի ց	ուսկի ց
338	ք	2	Ներսըովամ՝	Ներոբովամ՝
341	ք	16	Տէրովը	Տէրոջը
368	ք	18	Սվսէէին	Ովսէէին
376	ք	14	կախարդնևրդը	կախարդնները
405	ա	23	Ռնեխոմինևանևներէն	Ռնեխոմինևանևներէն
423	ա	33	քահանևրուն	քահանանևրուն
476	ա	23	ուևնցող	ուևնցող
645	ք	13	չընջող	չընջող
729	ա	12	Թա՜գաւորին	Թա՜գաւորին
760	ա	47	խորունք	խորունկ
810	ա	40	նօքենակ	նօքենակ
896	ա	15	Որ	Ու
941	ք	18	կ՝ևլլէն	կ՝ևլլեն
1020	ք	39	հայոյիչ	հայհոյիչ
1027	ա	42	Ասուէնևրն	Ասուէնները
1056	ա	35	է՝	է՝

Հ.Ս.Խ. ՇԱՀԵՐՏԱՐԱՆ Ա. Ի. 8
Հ.Ա.Ա.Ի.
19 / 27
ՀԱՅԿ ՊՐՈՊԱԳԱՆԴԱ

5829
2014
<< Ազգային գրադարան
NL0162625